Es del Col. gio de

b

00001

Prologus primus Venerabilis fratris Nicolai de lyra ordinis ſeraphici Franciſci: in teſtamentū vetus de cōmendatione ſacre ſcripture in generali incipit.

Ec oīa liber vite ⁊c̄. eccl'ia. xxiiij. Scd̄m ꝙ dicit beatus Grego. homel'. xxxv. euāgeliorū: tēporalis vita eterne vite cōparata mors eſt potius dicenda q̄ vita Sciētie vere a philoſophiſ tradite ordinātur ad finē conſequendū in preſenti vita: q2 ſciētie practice ab eis tradite ordinātur ad felicitatē politicā: loquēdo de policia pn̄t̄ vite. Similiter ſciētie ſpeculatiue ordinātur ad felicitatē cōtēplatiuā: loquēdo de cōtēplatiōe que pōt hr̄i in vita pn̄ti: ⁊ ꝑ viā nature que dependet ex fantaſmate. vn̄ dr̄. iij. de aīa. ꝙ intelligēdib' nobis neceſſe eſt fantaſmata ſil' ſpeculari: ⁊ de tali ſpeculatiōe dr̄ ibidē: ꝙ itelligere corrūpitur in nobis: quodā interiori corrupto. Sacra aūt ſcriptura ordinatur ad felicitatē vite future: quā ph̄i neſciuerūt: ſm̄ ꝙ dicit beat' Hiero. in ep'la ad Paulinū de omnib' ſacre ſcripture libris. Hoc doctus Plato neſciuit: hoc demoſthenes eloques ignorauit. Ex quibus cōcludit ꝙ libri a ph̄is deſcripti ꝑtinentes ſcientias ordinatas ad finē in hac tēpali vita tm̄modo naturalit' cōſequēdū: ſi cōparent ad libros ſacre ſcripture: que ordinatur ad finē eterne vite: magis ſunt dicēdi libri mortis q̄ vite. Sed liber cōtinēs ſacrā ſcripturā: que lȝ in multis libris partialib' diuidatur: ſub vno tn̄ libro cōtinetur: qui noīe generali liber vite ꝓprie noīatur: ſȝ ꝙ dr̄ in verbo preaſſumpto. Hec oīa ⁊c̄. in quo ſacra ſcriptura quadrupliciter deſcribitur ſm̄ quatuor excellentias quib' oēs ſcripturaȝ aliā excellit. Primo. n. deſcribitur vt ſingularis eminētie: qđ notat ꝓnomē ſingulare: cū dr̄ hec. Scd̄o deſcribitur vt generalis cōtinentie. qđ oſtendit ſignū vniuerſale: cū dicitur omnia. Tertio vt ſpecularis intelligētie qđ denotat cōditio libri: cuȝ dicitur liber. Quarto vt ſalutaris efficacie: qđ oſtendit cōſecutio finis intenti: cū dr̄ vite.

Circa primū ſciendū ꝙ vna ſciētia eminētior ē altera ſeu honorabilior duplici de cā. vt hetur. i. de anima. Una eſt: q2 eſt de nobiliori ſubiecto. Alia: q2 ꝓcedit certiori mō: ⁊ ꝓpter vtrūqȝ ſacra ſcriptura que ꝓprie theologia dr̄ cū ipſa ſola ſit textus huius ſcientie oēs ſcientias alias antecellit. Primo q2 hȝ deū ꝓ ſubiecto qui ē in ſummo totius nobilitatis: ꝓpter qđ noīatur theologia: quaſi ſermo de deo. Secūdo: q2 ꝓcedit modo certiori. Alie. n. ſciētie humanitus reperte ꝓcedūt ꝑ inueſtigationē rōnis humane: in quo q̇dē ꝓceſſu lȝ nō ſit error q̄ntū ad cognitionē primorȝ ṗncipiorȝ que ſūt ꝑ ſe nota: ſm̄ ꝙ dr̄. ij. metaphiſi. In forib' q̇s delinquet. tn̄ in deductiōe cōcluſionū ex principijs pōt eē error: maxime q̄ntū ad concluſiones a ṗmis ṗncipijs lōginquis: vn̄ ⁊ in tali ꝓceſſu oēs ph̄i innitētes tn̄ humane inueſtigationi inueniūtur erraſſe: ⁊ ideo ꝺ ſingulari eminētia hui' ſciētie dr̄ Deut. iiij. Hec eſt ſapiētia vr̄a ⁊ itellectus corā populis. Sapiētia. n. dr̄ ꝓprie illa ſcientia que conſiderat altiſſimas cauſas: vt hetur. i. metaphi. Sacra vō ſcriptura habet deū pro ſubiecto. vt dictū eſt: qui eſt prima cā ſimpliciter omniū: ⁊ ideo ꝓprie dr̄ ſapiētia. ſed cōueniēter additur: veſtra: ad diſtinguendū ſapientiā ſanctorȝ ſeu catholicorȝ que ē ipſa ſacra ſcriptura: a ſapientia ph̄orȝ: ⁊ hoc potiſſime in duob': videlȝ in ꝓprietatibus de deo cognitis: ⁊ in fine cognitiōis. lȝ. n. ph̄i habuerint cognitionē de deo: hoc tn̄ ſolū fuit q̄ntū ad ꝓprietates que de ipſo pn̄t cōcludi ꝑ inueſtigatiōeȝ rōnis ꝓcedētē ex creaturis. ſicut ph̄s xij. metha. ꝓbat eius vnitatē: ⁊. viij ph̄i. virtutis infinitatē: ⁊ ſic ꝺ ſil'ib'. Sȝ ꝓph'e ⁊ ap'li ſcī q̇ hāc ſcripturā nob̄ tradiderūt ꝑ reuelationē ſp̄ūſancti habuerūt cognitionē de ꝓprietatibus diuinis trāſcendētib' inueſtigationē rōnis: vt de pluralitate ꝑſonarȝ ⁊ earū diſtinctiōe in vnitate eſſentie: ⁊ cōſil'ib'. Itē ph̄i cognitionē de deo habitā nō ordinauerūt ad aliū finē: ſȝ ipſam queſierūt ꝑꝑ ipȝ ſpeculari tm̄ inq̄ntū ē ꝑfectio ipſi' cognoſcētis. Cognitio aūt dei q̇ i ſacra ſcriptura traditur: ad hoc ṗncipalit' queritur: vt ꝑ ipſam ipe ſpeculans ſeu cōtēplans feratur in amorē ipſi' obiecti cogniti. ſ. dei: ipm̄ ſup ſe ⁊ ſuper oīa diligēdo. ⁊ ꝑꝑ hoc ſaluator mat. xxij. dicit: ꝙ in duobus ṗceptis charitatis tota lex pēdet ⁊ ꝓph'e. Et ap'lus. i. ad Thi. i. Finis ṗcepti ē charitas de corde puro: ⁊ cōſciētia bona ac fide nō ficta. Et q2 ph̄i ſuo ſenſui innitētes hūc finē nō attēderūt: iō errauerūt: ꝑꝑ qđ eorȝ ſapīa inſipientia noīatur. ad Ro. i. Qui cū deū cognouiſſent nō ſicut deū glorificauerūt aut grās egerūt ſȝ euanuerūt in cogitatiōib' ſuis: ⁊ obſcuratū ē inſipiēs corȝ eorȝ: dicētes ſe. n. eē ſapiētes ſtulti facti ſunt. Sȝ q̄m ſacra ſcriptura nō ſolū excellit alias inq̄ntū ē de ſubiecto nobiliori: ſed etiā inquātum procedit mō certiori: videlȝ ꝑ diuinā reuelationē cui nō pōt ſubeē falſuȝ: iō ſubditur in auctoritate premiſſa. Et intellectus corā populis. Intellect' em̄ proprie dr̄ habit' ṗncipiorȝ: circa que nō ē error: vt iā dictū ē: propter qđ illud qđ cōcludit directe ex illis iudicatur ſimpliciter eē verū ⁊ qđ inuenitur eis repugnās: iudicatur ſimpliciter eē falſum. Ita ſil'r quicquid ex ſacra ſcriptura manifeſte cōcluditur: verū iudicatur. qđ aūt ei repugnat. falſum ſimpliciter reputatur. ⁊ iō ſacra ſcriptura nō ſolū vocatur ſapiēna: ſed etiā cuȝ hoc intellectus. vn̄ dr̄ eccl'. xv. Implebit eū ſp̄ū ſapientie ⁊ intellectus. Et ad colo. i. Impleamini agnitione volūtatis eius in omni ſapiētia ⁊ intellectu ⁊c̄. ⁊ ſic patet primū.

Circa ſcd̄m cōſiderandū: ꝙ ſub cōſideratiōe alicuius ſcientie nō ſolū cadit ſubiectū: ſed etiā ea que habent attributioneȝ ad ipȝ. vt hr̄. iiij. Metha. ſicut ſub cōſideratione medici nō ſolum cadit ſanitas vel corpus ſanabile: ſed etiā vrina inquātum eſt indicatiua ſanitatis: ⁊ potio inquātū eſt factiua eius: ⁊ dieta inquātū eſt ipſius conſeruatiua: ⁊ ſic de alijs. Omnia autem creata habent attributiōnem ad ipȝ deum qui eſt huius ſcientie ſubiectum propter quod iſta ſcientia eſt quodam modo conſideratiua omniū: in quo apparet eius continentia generalis que notatur in verbo primitus preaſſumpto: cum dicitur. Omnia de quo poteſt exponi: quod dicitur Sapi. i. Hoc quod cōtinet omnia ſcientiam habet vocis. vt ſit ſenſus. Hoc. ſ. volumen ſacre ſcripture: que licet diuidatur in plures libros partiales: tamen redigūtur in vno volumine quod biblia appellatur. Continet omnia: quia hec ſcientia eſt quodā modo omnium conſideratiua. Scientiam habet vocis. de proprietate vocis eſt: ꝙ ſit verbi ſignificatiua: ⁊ proprium eſt ſacre ſcripture ꝙ ſit diuini verbi expreſſiua: ſm̄ ꝙ manifeſte habetur Iohā. i. In principio erat verbum ⁊c̄. Et quia per verbum omnia facta ſunt. vt ibidem ſubditur. iō omnia ſub conſideratione huius ſcientie continentur: non tamen ſub proprijs rationibus ſingulorum: quia hoc pertinet ad ſciētias particulares ⁊ humanitus inuentas. Sed inquantum ex omnibus creatis manuducimur in cognitionem ⁊ dilectionem dei er veraȝ fidem charitate formatam: ad quam conſideratio huius ſcientie ordinatur: vt predictuȝ eſt. Et hoc eſt quod dicit Aug. xiiij. de trini. ca. i. Non vtiqȝ quicquid ſciri poteſt ab homine in rebus humanis vbi plurimū ſuperuacue vanitatis ⁊ noxie curioſitatis eſt: huic ſcientie tribuens: ſed illud tantūmodo quo fides ſaluberrima que ad verā beatitudinē ducit: gignitur: nutritur: defēditur: ⁊ roboratur. Unde ⁊ Io. xvi. ſaluator loquens de ſpirituſancto cuius reuelatione tradita eſt hec ſcriptura dicit. Docebit vos omnem veritatem. gloſa. neceſſariam ad ſalutem: ⁊ ſic patet ſecundum.

Circa tertiuȝ. qđ eſt intelligentia ſpecularis: quod notatur cum dicitur: liber: conſiderāduȝ ꝙ liber habet ſimilitudineȝ ſpeculi. quia ſicut in ſpeculo apparent forme ſenſibiles: ſic in libro relucent intelligibiles veritates. Unde ⁊ diuina preſcia in qua relucent oēs veritates liber vocatur. in quo libro legerunt ſancti apoſtoli ⁊ propheͤ qui hanc ſcientiam tradiderunt: ⁊ hoc eſt quod dicit glo. ſuper illud Iſai. xxxviij. Diſpone domui tue ⁊c̄. Glo. Prophete in ipſo libro preſciētie dei in quo omnia ſcripta ſunt legere poſſunt quod tamen non eſt ſic intelligendum ꝙ prophete viderint ipſam dei eſſentiaȝ que idem eſt cum eius preſcientia: quia prophetica cognitio cum habeat enigma: euacuatur in tali viſione: ſm̄ ꝙ dicit apo. i. Corȝ. xiij. Sed ꝓ tanto dicūtur prophete in libro preſcientie dei legiſſe: quia per ſpecies diuinitus impreſſas mentibus ꝓphetarum ⁊ per lumen propheticum eis ꝓportionatum: videbant ſuo modo veritatem a dei ſcientia ad eos deriuatam per reuelationem ſicut intellectus poſſibilis virtute luminis intellectus agentis inſpicit in ſpeciebus a fantaſmatibus acceptis ſibi proportionabiles veritates. Nos autem qui talem cognitionem non habemus: q2 lumine ꝓphetico illuſtrati nō ſum' nō poſſum' legere in dicto libro: ſed in libro ſcripture ſacre nobis tradito a prophetis. Habet tamen iſte liber hoc ſpeciale. ꝙ vna littera continet plures ſenſus. Cuius ratio eſt: quia principalis huius libri auctor eſt ipſe deus: in cuius poteſtate ē non ſolum vti vocibus ad aliquid ſignificandum: quod etiam homies facere poſſunt ⁊ faciūt: ſed etiam rebus ſignificatis per voces vtitur ad ſignificandum alias res. ⁊ ideo cōmune eſt omnibus libris: ꝙ voces aliquid ſignificent. Sed ſpeciale eſt huic libro: ꝙ res ſignificate per voces

Universidad de Salamanca. BGH

aliud ſignificent. Secūdū igitur primam ſignificationem que ē ꝑ voces accipitur ſenſus litteralis hyſtoricus. Scōm vero aliam ſignificationē que eſt per ipſas res: accipitur ſenſus myſticus ſeu ſpiritualis: qui eſt triplex in generali. quia ſi res ſignificate per voces referantur ad ſignificandum ea que ſunt in noua lege credenda: ſic accipitur ſenſus allegoricus. Si autem referantur ad ſignificandū ea que per nos ſunt agenda: ſic eſt ſenſus moralis vel tropologicus. Si autē referantur ad ſignificanduꝫ ea que ſunt ſperanda in beatitudine futura: ſic eſt ſenſus anagogicus. ⁊ dicitur ab ana quod eſt ſurſum ⁊ goge quod eſt ductio. vnde verſus. Littera geſta docet: quid credas allegoria. Moralis q̄d agas: quo tendas anagogia. Et iſtorum quattuor ſenſuum poteſt poni exemplū in hac dictione. Hieruſalem. que ſecundum ſenſum litteralem ſignificat quandaꝫ ciuitatem que fuit quondam metropolis in regno iudee que poſt fuit fundata a melchiſedech: poſtea per ſalomonem dilatata ⁊ fortificata. Secundum ſenſum vero moralem: ſignificat animam fidelem: ſecundū quē ſenſum dicitur yſai. lij. ca. Conſurge ſede hieruſalem ⁊c. Secundum vero ſenſuꝫ allegoricum ſignificat eccleſiam militantem: ſecundum quem dicitur Apoc. xxi. Vidi ciuitatem ſanctam hieruſalem nouam deſcendentem de celo: ſicut ſponſam ornatam viro ſuo. Secunduꝫ vero ſenſum anagogicum: ſignificat eccleſiam triumphantem: ſecunduꝫ ꝙ dicitur Gal. iiij. Illa que ſurſum eſt Hieruſaleꝫ eſt libera: que eſt mater noſtra. Et ſicut poſitum eſt exemplū in vna dictiōe ita poſſet poni in vna oratione. ⁊ ſicut in vna ita ⁊ in alijs. Igitur de iſto libro ſub vna littera ꝯtinente plures ſenſus dicitur. Ezechielis. ij. Ecce manus miſſa ad me in qua erat inuolutꝰ liber et expandit illum coram me qui erat ſcriptus intꝰ ⁊ foris. Et Apoc. v. Vidi in dextera ſedentis ſuꝑ thronū librū ſcriptū intus ⁊ foris. Scriptura exterior eſt ſenſus lr̄alis: qui ē patētior: q꞉ per voces imediate ſignificaꝛ. Scriptura aūt interior: ē ſenſus myſticus vel ſpūalis: qui ē latentior: q꞉ ꝑ res ſignificatas vocibꝰ deſignaꝛ vt predictū eſt. ⁊ ſic patet tertiū. Circa quartū in quo notaꝛ efficatia ſalutaris cū dicitur: vite: cōſiderādū ꝙ ſicut dictū ē a principio. nulla alia ſcriptura niſi iſta ducit imediate ad vitā beatā: que eſt ſola vita ſimpliciꝛ: q꞉ mortē neſcit. Ideo ſaluator Jo. v. loquēs ꝯ efficatia huiꝰ ſacre ſcripture dicebat iudeis i lege ꝑitis. Scrutamini ſcripturas in quibus putatis vos vitā eternā hr̄e. Circa q̄ꝺ ſciendū: ꝙ hoc verbū putatis: q̄ꝺ importat falſi opinionē: vel ſaltē veri dubitationē: nō referꝛ ad ipaꝫ ſacrā ſcripturam que nullū falſum cōtinet: vt pꝫ ex ſupradictis. nec eſt etiā dubiū quin ad vitā ꝑducat beatā. cū ſit quoddā inſtrꝫ ꝑueniēdi ad eternā felicitatē: vt pꝫ ex v̄bis beati Aug. ſupꝰ iudictis. Sꝫ referꝛ ad legiſꝑitos ſcripturā ſacrā male exponētes: ⁊ male viuētes ꝓpꝛ q̄ merito ꝑuādi erāt a cōſecutōne b̄titudis eterne: q̄ eſt finis huiꝰ ſcientie quā ſine dubio cōſequūtur eā ſane intelligentes. ⁊ ſꝫ ſanū ipſius intellectū pie viuentes: ſm ꝙ dicꝛ Eccl̄. xxiiij. Qui elucidāt me: vitā eternam habebūt. elucidaꝛ aūt ſacra ſcriptura in vera ipſius expoſitiōe ⁊ in ſancta operatione. q꞉ hec ſcriptura tanꝙ oībus eminētior cōtinet ꝑfectiones ſciētie practice ⁊ ſpeculatiue. Et ſic per veri cognitionē: ⁊ boni operationē ꝑducit ad vitam beatam: quam nobis concedat qui ſine fine viuit ⁊ regnat.

Explicit primus prologus de cōmendatiōe ſacre ſcripture in generali. Incipit prologus ſcōs de intentione auctoris ⁊ modo procedendi.

V Idi in dextera ſedentis ſuper thronū librū ſcriptū intus ⁊ foris. Apo. v. Sicut dictū eſt in ꝓlogo precedenti. liber iſte ē ſacra ſcriptura: q̄ dr̄ ſcriptus exterꝰ q̄tū ad ſenſuꝫ litteralē: ⁊ interius q̄tū ad ſenſum myſticuꝫ ⁊ ſpūalē. qui licet triffariā diuidaꝛ in generali: vt predictū eſt. tn̄ ſub quolibet mēbro pōt fieri expoſitionū myſticaꝝ multiplicatio in ſpāli. oēs tn̄ preſupponūt ſenſum lr̄alē tāꝙ fundamentū: ꝑꝑ q̄ꝺ ſicut edificiū declinās a fūdamēto diſponitur ad ruinā: ſic expoſitio myſtica diſcrepās a ſenſu lr̄ali. reputāda ē indecens ⁊ inepta: vel ſaltē minus decēs ceteris paribus: ⁊ minus apta: ⁊ iō volentibus ꝓficere in ſtudio ſacre ſcripture neceſſariū eſt incipe ab intellectu ſenſus lr̄alis maxime cū ex ſolo ſenſu lr̄ali: ⁊ nō ex miſticis poſſiꝫ argumētuꝫ fieri ad ꝓbationē vel declarationē alicuiꝰ dubij: ſm ꝙ dicit Aug. in ep̄la ꝯ vincentiū donatiſtā. Ulterius cōſiderādū ꝙ ſenſus lr̄alis a quo eſt incipiendū vt dictū eſt: vr̄ multū obfuſcatꝰ diebus modernis partim vicio ſcriptoꝝ: q̄ ꝑꝑ ſimilitudinē lr̄aꝝ in multis locis aliter ſcripſerūt ꝙ habeat veritas textꝰ: ꝑtim impitia aliquoꝝ correctoꝝ qui in pluribꝰ locis fecerūt puncta vbi nō debent fieri. ⁊ v̄ſus inceperūt vel terminauerūt vbi nō debēt incipi ⁊ terminari. ⁊ per hoc ſn̄ia lr̄e variaꝛ vt patebit in ſuis locis infra ꝓſequēdo dn̄o cōcedēte ꝑtim ex mō trāſlatiōis nr̄e. que in multis locis aliter hꝫ ꝙ libri hebraici: ſm ꝙ declarauit Hiero. in li. de hebraicis q̄ōnibus: ⁊ in pluribꝰ alijs locis. ⁊ alij expoſitores ſacre ſcripture legēdo vel ſcribēdo idē dicūt: ⁊ tn̄ ſm Hiero. in ſcōo ꝓlogo ſuꝑ gen̄. ⁊ in pluribꝰ alijs locis ꝓ veritate lr̄e habēda in ſcriptura ve. te. recurrēdū ē ad codices hebreoꝝ. In hoc tn̄ valde cauēdū ē q̄tū ad paſſus ſcripture ve. te. q̄ de deitate chriſti ac de cōſequētibꝰ ad hoc loquūtur: quoꝝ aliquos iudei corruperūt ad defenſionē ſui erroris. ꝓut in parte declaraui in q̄dā q̄ōne de diuinitate chriſti. ⁊ adhuc declarabo pleniꝰ: q̄n paſſus tales occurrēt dn̄o cōcedēte. In illis aūt in quibus nō ē veriſile ꝙ aliquid imutauerint: cū nec cauſam hoc faciendi habuerint: nullū vr̄ periculū: ſꝫ magis ſecurū: ſm dictū beati Hiero. in dubijs recurrere ad textū hebraicū tāꝙ ad originale ꝓ veritate textus declarāda. Sciēdū etiā ꝙ ſenſus lr̄alis ē multū obumbratus ꝑꝑ modū exponēdi cōiter traditū ab alijs: q̄ lꝫ multa bona dixerint: tn̄ parū tetigerūt litteralē ſenſum: ⁊ ſenſus myſticos intātū multiplicauerūt ꝙ ſenſus lr̄alis inter tot expoſitiones myſticas interceptus ꝑtim ſuffocaꝛ. Item textū in tot particulas diuiſerūt: ⁊ tot ꝯcordātias ad ſuū ꝓpoſitū induxerūt ꝙ intellectū ⁊ memoriā in pte cōfundūt ab intellectu lr̄alis ſenſus animū diſtrahētes. Hec igiꝛ ⁊ ſīlia vitare ꝓponens: cū dei adiutorio intēdo circa litteralē ſenſum inſiſtere: ⁊ paucas valde ⁊ breues expoſitiones myſticas aliq̄n interponere lꝫ raro. Silr̄ intēdo non ſolū dicta doctoꝝ catholicoꝝ: ſed etiā hebraicoꝝ: maxime Rabbi ſalomō qui inter doctores hebreos locus ē rōnabiliꝰ ad declarationē ſenſus lr̄alis inducere. Aliqua etiā dicta hebreoꝝ valde abſurda aliq̄n: lꝫ valde raro interponā. nō ad tenēdū ea vel ſequēdū ſed vt ꝑ hec appareat quāta cecitas cōtigerit in iſrael. ſm dictum pauli ap̄li. ad Ro. xi. ꝓpter q̄ꝺ etiā dictis hebreoꝝ nō eſt inherendū niſi q̄tum rōni cōſonant ⁊ lr̄e veritati. Item omiſſis ꝓlogis a ꝑncipio gen̄. incipiā: tū q꞉ reſiduū vite mee nō credo ad expoſitōeꝫ totiꝰ ſacre ſcripture ſufficere. Et ideo nolui in exponēdis dicꝛ beati Hiero. vl̄ alterius cuiuſcūꝙ doctoris imorari: tū q꞉ dicti ꝓlogi parū faciūt ad intellectū libroꝝ ſequētiū: vt mihi videꝛ: tū q꞉ vnꝰ alius frater de ordine noſtro ꝓlogos biblie valde ſufficiēter expoſuit: q̄ꝺ opꝰ habeꝛ cōiter. ⁊ iō intendere iteꝝ expoſitioni dictoꝝ ꝓlogoꝝ nō mihi neceſſariū videbaꝛ. Aliquoꝝ tn̄ libroꝝ ꝓlogos expoſui ſuꝑ quos ſcripſi anteꝙ a libro geneſi inchoarē. Poſtremo q̄a nō ſum ita ꝑitus in lingua hebraica vl̄ latina q̄n in multis poſſiꝫ deficere: iō proteſtor ꝙ nihil intendo dicere aſſertiue ſeu determinatiue: niſi q̄tū ad ea que manifeſte determinata ſūt ꝑ ſacrā ſcripturā vel eccleſie auctoritatē. cetera vero oīa accipiātur tāꝙ ſcolaſtice ⁊ per modū exercitij dicta ꝓpter q̄ꝺ oīa dicta ⁊ dicenda ſuppono correctioni ſancte matris eccleſie: ac cuiuſlibet ſapientis: pium lectorē ⁊ charitatiuū flagitās correctorē. Uerūtamē anꝙ deſcendā ad expoſitionē lr̄e premitto. vij. regulas exponēdi ſacrā ſcripturā quas tāgit Iſiō. i. libro de ſummo bono. ca. xx. ⁊ vocantur iſte regule ab aliquibꝰ claues: q꞉ ꝑ eas intellectꝰ ſcripture aperiꝛ in multis. Prima eſt de dn̄o hieſu chriſto ⁊ eius corpore myſtico: quod eſt eccleſia q꞉ ꝑꝑ cōnexionē capitis ad corpus ſacra ſcriptura ſub vno cōtextu quaſi ſub eadē ꝑſona aliq̄n loquiꝛ de vtroꝙ. de vno tranſiēs ad aliud. verbigratia yſa. lxi. Induit me veſtimentis ſalutis: ⁊ indumento iuſticie circūdedit me: quaſi ſponſum decoratū corona: ⁊ quaſi ſponſam ornataꝫ monilibꝰ ſuis. Q̄ꝺ. n. dicꝛ hic quaſi ſponſum: intelligiꝛ de chriſto: ⁊ q̄ꝺ ſubdiꝛ quaſi ſponſā ⁊c. intelligiꝛ de ipſa eccl̄a. Silr̄ can. i. Oſculeꝛ me oſculo oris ſui: q̄a meliora ſunt vbera tua vino. cū em̄ dicꝛ oſculeꝛ me ⁊c. verbum eſt ſponſe frui ſponſo deſiderātis. ⁊ q̄ꝺ ſubdiꝛ: q꞉ meliora ſunt vbera ⁊c. verbum eſt ſponſi ſponſam cōmendātis. Un̄ in talibus ſic cōnexis rōne ꝑdicta dꝫ lector prudēs attendere quid cōueniat capiti ⁊ quid corpori. Scōa regula ē de corpore dn̄i vero ⁊ ſimulato. Eccleſia em̄ que ē corpꝰ dn̄i myſticū: vt predictū eſt. eſt quaſi ſagena nōdum tracta ad littus: ⁊ ideo habet malos permixtos cū bonis vſꝙ ad iudiciū in quo ſeparabuntur hi ab illis. Et ideo in ſacra ſcriptura aliquando mali cōmendātur cum bonis quibꝰ ſunt permixti ſicut oſee. xi. Puer iſrl̄ ⁊ dilexi eū. Et econuerſo aliquando boni vituperantur cū malis: ſicut yſaie. i. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū ⁊ aſinus preſepe dn̄i ſui. iſrl̄ aūt me nō cognouit: ⁊ populus meus nō intellexit. Aliq̄n etiā in eodeꝫ textu exprimiꝛ quid ad bonos ꝑtineat ⁊ quid ad malos ſicut can. i. dr̄. Nigra ſum ſꝫ formoſa filie hieruſalē ſicut tabernacula cedar: ſicut pellis Salomonis. verba ſunt ſponſe: que rōne maloꝝ in eccleſia cōtentoꝝ dicit. Nigra ſum: ſed rōne bonoꝝ ſubdit: ſed formoſa: ⁊ q̄ꝺ ſubditur quaſi ꝓ exēplo. Sicut tabernacula cedar. ad malos referꝛ. cedar em̄ fuit filius Iſmaelis, vt habetur gen̄. xxv. a quo deſcenderūt

ſaraceni. Q̄ꝺ aūt ſubditur ſicut pelles ſalomonis: refertur ad bonos. ꝑ ſalomonē. n. hic itelligiꝛ ipſe deꝰ ſꝫ expoſitores catholicos ⁊ hebreos: ⁊ iō pelles eiꝰ dicūt: quibꝰ opiebaꝛ tabernaculū in quo boni colebāt deū. Tercia regl̄a eſt de ſpū ⁊ lr̄a: ⁊ ſꝫ ꝙ accipiꝛ ſub eadē lr̄a ſenſus hiſtoricus ⁊ myſticꝰ: q꞉ veritas hiſtorie ē tenēda: ⁊ tn̄ ad ſpūalē intellectū eſt referēda. Hoc mō exponiꝛ iſta lr̄a cōiter. Pōt ēt aliꝛ expōi: vt referaꝛ ad ſenſū lr̄aleꝫ tn̄ ſicut ⁊ alie. Circa q̄ꝺ cōſiderādū ꝙ eadē lr̄a aliq̄n hꝫ duplicē ſenſum lr̄alem v̄bi grā. i. ꝑalip. xvij. dicit dn̄s de ſalomone. Ego ero illi in patrem ⁊ ipſe erit mihi in filiū. Et intelligiꝛ de ſalomone ad lr̄aꝫ inꝙtū fuit filiꝰ dei ꝑ adoptionē in iuuētute: ꝑꝑ q̄ꝺ Nathan ꝓpheta vocauit eū amabilē dn̄o. vt hr̄. ij. Reg. xij. Predicta etiā auctoritas. Ego ero illi in patrē ⁊c. iduciꝛ ab ap̄lo ad hebreos. i. tāꝙ dicta de chriſto ad lr̄aꝫ: q̄ꝺ pꝫ ex hoc. q꞉ ap̄ls inducit eā ad ꝓbādū ꝙ chriſtus fuit maior angelis. talis aūt ꝓbatio nō pōt fieri ꝑ ſenſum myſticū vt dicit aug. ꝯ vincentiū donatiſtā: vt ſupra allegatū eſt. ꝑdicta em̄ auctoritas implera fuit ad lr̄aꝫ in ſalomone. minꝰ tn̄ ꝑfecte: q̄a fuit dei filiꝰ ꝑ grāꝫ ſolū. In chriſto aūt ꝑfectiꝰ: q̄ eſt dei filiꝰ ꝑ naturā. Licet aūt vtraꝙ expoſitio ſit lr̄alis ſimpliciter: ſcōa tn̄ que ē ꝯ chriſto: ſpūalis ⁊ myſtica ē ſꝫ q̄d inꝙtū ſalomon fuit figura chriſti. Quarta regula ē de ſpē ⁊ genere: ſiue de ꝑte ac toto: cū de vno trāſit ad aliud ⁊ ecōuerſo: ſicut yſai. xiij. primo loquiꝛ ꝯ babilonē ſpāliꝛ cū dr̄. Onus babilonis ⁊c. ⁊ trāſit ad intelligēdū verbū de toto mūdo generaliꝛ: ꝑ hoc q̄ꝺ ſubdiꝛ: a ſūmitate celi dn̄s ⁊ vaſa furoris eiꝰ: vt diſꝑdat oēꝫ terrā. Poſtea reuertiꝛ ad loquēdum ꝯ babilonē ſpāliter cū dr̄. Ecce ego ſuſcitabo ſuꝑ vos medos: q̄ argentū nō querāt ⁊c. q꞉ dariꝰ medus cū Cyro nepote ſuo cepit babilonā: ⁊ interfecit Balthaſar regeꝫ babilonis: vt hr̄ danielꝰ. v. Quinta regula ē de tꝑibꝰ que ꝯtingit quadrupliciꝛ. Uno mō ꝑ ſynodochen q̄n poniꝛ ꝑs tꝑis ꝓ toto. ſicut in euāgelio dr̄ Chriſtus tribꝰ diebꝰ iacuiſſe i ſepulchro: ⁊ tn̄ ꝑma dies ⁊ tertia nō fuerūt integre. Alio mō ꝑꝑ minutias tꝑis: que aliq̄n in ſcriptura ꝯputanꝛ ⁊ aliq̄n omittunꝛ. Et ſm hoc ſcriptura ſacra loquēs de aliquo numero annoꝝ in pluribꝰ locis: aliq̄n in vno loco ponit plures ānos minutias ꝑdictas cōputādo. In alio vero loco ponit pauciores dictas minutias omittēdo. Tertio mō ꝯtingit: eo ꝙ ꝯputatio annoꝝ incipit in vno loco a priori termino. in alio a poſteriori: ſicut gen̄. xv. dictū fuit abrae. Semen tuū futurū ꝑegrinū quadringentꝭ annis. Et exo. xij. de iſta ꝑegrinatione dr̄: ꝙ māſio filioꝝ iſrl̄ in terra egypti fuit quadringētoꝝ triginta annoꝝ: q꞉ ꝯputatio huiꝰ maioris numeri incipit a tēpe quo dictū fuit abrae gen̄. xij. Egredere de terra tua ⁊c. Cōputatio aūt minoris incipit a natiuitate yſaac que fuit triginta annis poſt egreſſū abrae de aran. vt pleniꝰ videbiꝛ infra exoꝺ. xij. Quarto mō ꝯtingit eo ꝙ ſcriptura ſacra loquiꝛ de futuro ꝑ modū ꝑteriti: ſicut yſai. ix. Paruulꝰ natꝰ eſt nobis ⁊c. ⁊ hoc ē ad denotandū certitudinē ꝓphie. cuiꝰ euētus de futuro eſt ita certꝰ ſicut iā preteriſſꝫ. ⁊ hoc eſt ꝑꝑ certitudinē diuine ꝑſcientie ex qua fit reuelatio ipſi ꝓphe. Aduertēdū tn̄ q̄ꝺ talis modꝰ loquēdi nō hꝫ locū niſi in ꝓphia predeſtinatiōis que eſt q̄n aliq̄ꝺ futurū contingens reuelaꝛ ꝓphe: eo mō quo eſt in preſcia dei: que infallibiliꝛ futura intueꝛ ſicut preſentia ⁊ preterita. In ꝓphetia vero cōminatiōis nō hꝫ locū: que eſt q̄n aliqua pena reuelatur ꝓphe infligenda ꝑp̄lo: vel alicui ꝑſone: nō ſm ꝙ ē in dei preſcientia: ſed ſm ordinē cauſaꝝ ſcōaꝝ vtpote ſm demerita hoīuꝫ: ſicut ē illa ꝓphia Jone. iij. Adhuc. xl. dies ⁊ Niniue ſubuerteꝛ. hāc em̄ ſubuerſionē meruerūt pctā illius ciuitatis. Uerū tn̄ q꞉ talis cā mutabilis eſt iō effectus aliq̄n nō ſequiꝛ ſicut in ꝓpoſito. q꞉ niniuite egerūt penitētiam: ⁊ ſic dn̄s non inflixit penam cōminatam. Sexta regula eſt de recapitulatione ⁊ anticipatione. In ſacra em̄ ſcriptura nō ſemper eodem ordine geſta ⁊ facta ſcribuntur quo fiunt ⁊ ideo quando preponūtur poſteriora dicitur anticipatio. quando aūt fit ecōuerſo dicitur recapitulatio. ſicut gen̄. x. ꝺ filijs noe dicitur. Ab his diuiſe ſunt inſule gentium in regionibus ſuis: vnuſquiſꝙ ſm linguam ſuam ⁊c. Et infra eodem ca. Hi ſunt filij cham in cognationibus ⁊ linguis ⁊ generationibus ⁊c. ⁊ poſtea. xi. c. dicitur. Erat autem terra labij vnius: ⁊ ſermonum eorūdē. Ex quo patet ꝙ illud quod predicitur de diuiſione linguarum dicitur per anticipationem. Similiter gen̄. ij. poſtꝙ moyſes. i. ca. deſcripſerat creationem celi ⁊ terre: ⁊ diſtinctionem: ⁊ ornatum partium mundi diciꝛ. Iſte ſunt generatōes celi ⁊ terre in die quo create ſunt. Ex quo patet ꝙ hoc dicitur per recapitulationem. Septima regula ē de dyabolo ⁊ eius corpore. ſm em̄ ꝙ dicit beatus Greg. homel̄. x. Certe iniquorum omnium dyabolus caput eſt ⁊ huius capitis membra ſunt omnes iniqui. Et ideo propter cōnexionem capitis ad membra ſcriptura loquens de vno in eodem contextu tranſit ad loquendum de altero: ſicut yſa. xiiij. loquens de rege babilonis qui erat dyaboli membrum tranſit ad loquendum de principe demonum cum ſubditur ibidem. Q̄uo cecidiſti lucifer de celo qui mane oriebaris. Et Ezechiel̄. xxviij. loquēs de ꝑncipe tyri tranſit ad loquendum de dyabolo cum ſubditur. Tu ſignaculuꝫ ſimilitudinis plenus ſapientia: perfectus decore: in delitijs paradiſi dei fuiſti. His igitur premiſſis de regulis vel clauibus exponendi ſacrā ſcripturam cum confidentia diuini adiutorij deſcendamus ad litteram exponendam.

Universidad de Salamanca. BGH

Cuiuſdam clariſſimi viri ex ordine minorum in epiſtolas Hieronymi expoſitio feliciter incipit.

Rater Ambroſius ⁊c̃.

Ad euidentiam huius epiſtole quã ſcribit hieronim⁹ ad paulinum preſbyterũ: qui elegantis fuit ingenij: ſicut patet in ſecũda epiſtola ad eundem qui renũciare volens ſeculo: cuiuſdam ſororis ſue tenebaẽ vinclo: ne gradu incederet expedito. hic ꝑ ambroſium monachũ ſcripſit Hieronymo ſignificãs ei deſideriũ qđ habebat intelligẽdi ſacras ſcripturas: ⁊ a ſeculi vincul' exeũdi: ⁊ quęſiuit vtrum ſine doctore poſſet habere ſacrarũ intelligentiã ſcripturarum addidit etiã ꝙ vt eas poſſet addiſcere multũ deſiderabat cũ beato Hieronymo conuerſari. Cui reſcribit beatus hyeronymus dicens. Frater ambroſius ⁊c̃. Iſta epiſtola diuidiẽ in tres partes .i. in partem exordialem narrationẽ: ⁊ cõcluſionem. In parte exordiali beniuolentiaʒ captat. In narratione intentionẽ explicat. In concluſione ꝓpoſitum ipſius non ꝓlongandu3 determinat. Prima pars incipit hic. Frater ambroſius. ſcđa ibi. Legimus. tertia ibi. Feſtina queſo. Captat autem beniuolentiam cõmendans eum de miſſione munerũ: de fidelitate amiciciaꝝ: de timore dei: ⁊ diuinaꝝ ſtudio litteraꝝ. Partes per ſe patent in littera. Scđa pars in qua intentionem explicat recipit partium ſubdiuiſionem. Primo enim intendit eum inducere vt ſibi ſacre ſcripture doctorem querat. Et hoc facit dupliciter. Primo eñ monet ad aliorum imitationem. Scđo oſtẽdit cõſequentem vtilitatem: ⁊ poſt ꝓponit gentiles ꝓbos ad imitandum: ibi. Legimus ⁊c̃. Secundo ꝓponit paulum catholicum ibi. Quid loquar. Tertio vtilitatem que conſequitur ex audiendo doctore oſtendit ibi. Habet neſcio quid ⁊c̃. ⁊ infra tertio capitulo. Paulus apoſtolus ⁊ cetera. vbi dicit ꝙ paulus multum profecit ex doctrina Gamalielis. Secundo arrogantiam curat ibi. Nec hoc dico. vbi ⁊ paulini ardorem ad ſtudendum ⁊ humilitatem ad ꝓficiendum cõmendat. Quia vero ſacerdos erat cuius eſt legeʒ intelligere: alijs preeſſe: ⁊ alios docere: ideo tertio in triplici ſtatu ſcientiam ſacre ſcripture eſſe neceſſariam probat. ⁊ defectum ipſius eſſe damnoſum. Et primo oſtendit ſcientiam eſſe neceſſariam in ſtatu prelationis: ibi. Thimotheum ⁊c̃. qui fuit epiſcopus. Secundo in ſtatu ſacerdotalis dignitatis ibi. Malachias propheta. Tertio in ſtatu officij predicationis: ibi. Cum paulus apoſtolus ⁊c̃. Econuerſo autem defectuʒ huius ſcientie in quolibet ſtatu probat eſſe damnoſum ibi. Sancta quippe ruſticitas. vbi doctam iuſticiam oſtendit ſimplici potiorẽ. Quia vero paulinus ſecularibus erat litteris eruditus: ne crederet ꝙ per ſe poſſet ſacram ſcripturam intelligere: ideo quarto oſtẽdit ꝙ non poſſet niſi diuina gratia reuelante. gratia enim reuelat myſteria ad quorum cognitionẽ nõ peruenit ſcientia ſecularis. Sic reuelata fuit ebriiſo ſ3 humanitatẽ vnde dicitur: phariſei ſtupent. Sic reuelata fuit diſcipulis. vnde dicitur mirantur in petro ⁊ Iohãne ⁊c̃. Sic prophetis ⁊ patriarchis: ſicut patet in littera. Sed ad horum noticiam non peruenit ſcientia ſecularis: vnde dicitur. Hoc doctus plato ⁊c̃. Et ſubditur quaſi concluſio huius partis cum dicitur. Lex enim ſpiritualis eſt .i. ſpiritualiter intelligenda: vnde reuelatione opus eſt. Quinto oſtendit ſacram ſcripturaʒ ſine doctore nõ poſſe intelligi: propter ſui difficultatem ibi. Liber in apocalipſi. Et ꝓtenditur iſta pars vſqʒ verſus finem ſeptimi capituli ibi. Oro te frater ⁊c̃. Et primo oſtendit difficultatem iſtam particulariter. Secundo generaliter in principio ſeptimi capi. ibi. Videlicet ⁊c̃. Item primo oſtendit iſtaʒ difficultatem abſolute. cum dicit. Liber in apocalipſi. Secundo in comparatione ad alias ſcientias: ibi. Taceo de grãmaticis. vbi arguit per locum a maiori: ꝙ ſi aliarum ſcientiarum que minus difficiles ſunt: ſine doctore non poſſit haberi noticia: multomagis nõ poteſt intelligi ſacra ſcriptura: que magis eſt difficilis ⁊ quaſi aliarum omniuʒ complexiua. Qđ autem alie ſcientie non poſſint ſciri ſine doctore oſtẽdit: ⁊ primo exemplificat de liberalibus ibi. Taceo de grãmaticis. ſecũdo de mechanicis ibi Ad minores artes ⁊c̃. In fine confutat multorum preſumptionẽ qui volunt docere ſcripturam cuius nunqꝫ habuere noticiam ibi. Sola ſcripturarum ars. Et horum doctrinam arguit multipliciter: tuʒ quia inepta eſt ibi. Hanc garrula anus. tum quia ſuperba ibi. Alij adducto ⁊c̃. tũ quia ꝓbroſa ibi. Alij diſcunt ꝓh pudor a feminis. tũ quia erronea ibi. Taceo de meis ſimilibus. tum quia rediculoſe ibi. Puerilia ſunt hec ⁊c̃. Secunda pars in qua oſtendit difficultatem ſacre ſcripture. diuiditur in tres partes. In prima oſtendit veteris teſtamenti difficultatẽ per ſingulos libros diſcurrendo. In ſecundo oſtendit affectum ſuum ad ſacraʒ ſcripturam: humiliter ignorantiam ſuã confitendo. In tercia innuit difficultatem librorum noui teſtamẽ. eos breuiter perſtringendo. Prima pars incipit ibi. videlicet manifeſtiſſima eſt geneſis. Secunda ibi. cernis me ⁊c̃. Tercia ibi tangam ⁊ nouuʒ ⁊c̃. Ponit autem quaſi cõcluſionem iſtius partis ibi. Oro te ⁊c̃. vbi dicitur ꝙ licet ſit ita difficilis: tamen meditanti ⁊ contemplãti eſt vtilis ⁊ ſuauis: vnde ſubdit. Nonne videtur tibi ⁊c̃. Monet etiã ne contemnat ſacram ſcripturam ꝓpter verborum ruditateʒ. Cuius aſſignat multiplicem rationem. littera plana eſt. Sexto humiliter ſe excuſat: ꝙ quaſi ſciens magiſterium non affectat ſed quaſi ſocius collaboraturus allicit vt veniat. Primuʒ tãgitur ibi. Nõ ſum tã petulans ⁊c̃. Secũdum ibi. magiſteriũ renuens ⁊c̃. Multa autem ponit allicitiua. primũ eſt ſtatus equalitas ibi. Comiteʒ ſpondeo. Secundũ eſt ꝓficiendi facultas ibi. Petenti datur ⁊c̃. Tercium eſt ſacre ſcripture dignitas: ibi. Diſcam⁹ in terris. Quartum eſt receptiui conſortis vrbanitas ibi. Obuijs me manibus ⁊c̃. Quintum eſt cooperandi voluntas ibi. Et ne inepte ⁊c̃. Sextum eſt amicabilis ſocietas ibi. Habes hic amantiſſimũ tui ⁊c̃. Tertia pars principalis. ſ. concluſio incipit ibi. Feſtina queſo ⁊c̃. In qua hortatur paulinum vt cito exeat de ſeculo. Et inuitat ad duo. ſ. ad vitanda multa pericula: ⁊ ad abijcienda mundi retinacula. Primuʒ notatur ſub metaphora nauicule: cui circũquaqʒ imminent pericula: vnde dicit. Et herenti in ſalo nauicule ⁊c. Secundum notatur ibi. Nemo renunciaturus ⁊c. Eſt autem duplex mundi retinaculum quod retardat ſeculo renunciaturum. Primũ eſt amor pecunie. Secundum timor penurie. Amor pecunie conſideratur in tribus. In venditionis rerum retardante ſolicitudine. In contentioſa repetitione. In alienandi voluntate. Retardantẽ vendendi ſollicitudinem excludit cum dicit. Nemo poteſt vendere ⁊c. Et ne paulinus obtenderet oportere ſe eſſe ſollicitum contra venditionem rerum propter ſuam neceſſitatem: vel propter aliorũ vtilitatem vtrũqʒ excludit. Qđ non propter neceſſitatem oportet hoc facere oſtendit ibi. Quicquid de tuo. Qđ non propter aliorũ vtilitatem oſtendit: ibi. Niſi tu ſemper retraſtinans ⁊c. Et quia deus magis querit nos qꝫ noſtra: ſubiungit. Totum domino dedit ⁊c. Item deus magis acceptat affectum qꝫ datuʒ: ⁊ hoc ad probandum inducit apoſtolos: viduam ⁊ Creſum. Unde dicit. apoſtoli ⁊c. Contentioſam repetitionem excludit: ibi. Tollenti tunicaʒ ⁊c. ⁊ eſt ſumptum de Mathei. v. Alienandi voluntatem excludit ibi. Si habes in poteſtate rem tuam vende. id eſt voluntarie dimitte: vel aliena dato. Nec eſt contrarium quod prius dicitur: nemo poteſt bene vendere quia ibi prohibetur venditio retardãs ⁊ impediens: hic vero conceditur venditio indilata ⁊ expediens. Secundum retinaculũ eſt timor penurie. ſicut habetur hic de auaro ꝙ ei deeſt taʒ qđ habet qꝫ quod non habet. Timent autem renunciare ſeculo tripliciter. timent enim penuriam opum: penuriam victualium: penuriam veſtimentorum. Iſtam autem tripliceʒ penuriam excludit per triplicem voluntarie paupertatis ſufficientiam. Primam excludit ibi. Credenti: ſupple diuinis conſilijs totus mundus diuitiarum eſt. ⁊ infra tanqꝫ nihil habẽtes ⁊ omnia poſſidentes. Iteʒ ꝙ ſecunda ⁊ tertia timeri non debeant oſtendit cum dicit. Victus atqʒ veſtitus. Quia vero pharao dereliet⁹: ſurgit in ſcandalum: contra omnes temptationes dat ſalubre remedium dicens. facile contẽnit omnia ⁊c. Et ſic patet diuiſio ⁊ continẽtia epiſtole preſentis. Nunc ad expoſitionem littere accedamus.

Universidad de Salamanca. BGH

Incipit epiſtola ſancti hieronymi ad paulinum preſbyterum: de omnib⁹ diuine hiſtorie libris Capitulum .i.

Rater ambroſius tua mihi munuſcula perferẽs detulit ſimul ⁊ ſuauiſſimas litteras que a principio amicitiarum fidẽ: ꝓbate iaʒ fidei: et ueteris amicitie noua ꝓferebant. Uera enim illa neceſſitudo ẽ[b] et chriſti glutino copulata[c] quã non utilitas rei familiaris[d] non ꝑſentia tantũ corporum non ſubdola[e] et palpans[f] adulatio[g]: ſed dei timor et diuinarum ſcripturarum ſtudia conciliant[h]. Legimus in ueterib⁹ hiſtorijs[i]: quoſdam luſtraſſe ꝓuincias[k] nouos[m] adijſſe populos: maria trãſiſſe: ut eos quos ex libris nouerãt corã[n] quoqʒ uiderẽt ſic Pythagoras[o] menphiticos[p] uates[q] ſic Plato egyptum et architaʒ tharentinum[r] eamqʒ oram Italie que quondam magna grecia dicebatur: laborioſiſſime ꝑagra

a Frater Ambroſius ⁊c̃. Iſtam litterã inueni in epiſtolis Hieronymi. conſtrue ſic. Frater quidã noie Ambroſius: perferẽs mihi munuſcula tua: a te miſſa. detulit: ⁊ .i. ſimul. ſuauiſſimas litteras que preferebant. id eſt pretendebant. fidẽ .i. certitudinem vel veritatẽ. fidei .i. fidelitatis ꝓbate. ꝑ operũ exhibitioneʒ a principio amicitiarũ inter nos cõtractarũ. ⁊ preferebãt fideʒ .i. certitudinẽ ſiue veracitatem veteris amicitie. qſi di. bñ apparebat in lrĩs tuis ꝙ fuiſti tu mihi fidelis ex quo nos mutuo dilexim⁹. ⁊ qꝛ vere dilexiſti me. i modernis biblijs ſcribitur ſic Que in pricipio amicitiarũ fidem iã ꝓbate fidei: cõſtructio nõ mutatur. Et ſequitur. ⁊ veteris amicitie noua preferebant. i. pretendebant noua amicitie veterj. i. ꝙ vet⁹ amicitia renouata erat: qꝛtum ad feruorẽ dilectõis Sed melior eſſet lrã. Veteri in datiuo: ⁊ Nouaʒ in accuſatiuo. ⁊ tũc cõſtrue ſic. Que a ꝑncipio .i. exordio lraꝝ. Preferebãt .i. ꝓponebãt ſiue ꝑlocabãt fidẽ amicitiaꝝ modernã. fidei .i. veracitati. iã ꝓbate. per multos annos. Et ꝑ id eſt. Nouã amicitiã veteri preferebant .i. preponebãt. quaſi diceret. in litteris tuis pretẽdebaẽ: ꝙ veraci⁹ ⁊ fideli⁹ me mõ diligis qꝫ vnqꝫ feceris.

b Vera. n. illa neceſſitudo eſt .i. vera amicitia que dicitur neceſſitudo a nectendo: quia nectit animos alias amicos in dilectiõe.

c Et chriſti glutino copulata. Charitas dicitur glutinuʒ Chriſti: que ita vnit homines ſicut glutinum aſſeres. d Quaʒ nõ vtilitas rei familiarj .i. ꝓpria vtilitas. e Nõ ſubdola .i. ficta.

f Et palpans .i. blandiens vel mulcens. g Adulatio. ſupple conciliat. h Cõciliant .i. cõiũgunt. Conciliare eñ dicitur amicũ ⁊ concordem facere cõiũgere ⁊ ſociare: ⁊ ſicut ait Hugui. maioribus minores conciliantur ⁊ non econuerſo.

i Legimus in veteribus hiſtorijs .i. in libris antiquarum hiſtoriarũ. Hiſtoria eſt narratio rei geſte per quã ea que in preterito facta ſunt dinoſcuntur. Dicitur autem ab hiſtorin grece: quod ẽ videre vel agnoſcere. Apud veteres eñ nemo conſcribebat hiſtoriam niſi is qui interfuiſſet ⁊ ea que ſcribenda eſſent vidiſſet. ita dicit Iſi. ethymo .i. Vide in opuſculo de ſignificatiõibus vocabulorũ Biblie: ⁊ inuenies alia multa de hiſtoria que cauſa breuitatis hic pretermitto. k Luſtraſſe prouincias. id eſt circuiſſe regiones multas. Luſtrare multa ſignificat: que habẽtur ꝑ hos verſus. Luſtro circũdo deſignat: luſtro ſereno. Purgo: circuneo: lumino: ſiue pio. Et inde dicitur hoc luſtrum. id eſt purgatio: vel circuitus: vel luminatio: vel antrum: vel ꝓſtibulum: vel ſpatium quinqꝫ annoꝝ. Hec omnia melius inuenies in ꝑdicto opuſculo.

l Nouos .i. ignotos. m Adijſſe populos. reſume ſupple legimus. n Coram quoqꝫ viderẽt .i. vt preſentialiter viderẽt eos quoꝝ famã per ſcripta nouerant. n Coram .i. preſentialiter. aduerbium eſt. o Sic pythagoras memphiticos vates. ſcʒ adijt vel peragrauit. Nota ꝙ pythagoras philoſophus fuit de Samos inſula oriundus. vnde Iſi. ethymo. xiiij. Samos inſula eſt in mari Egeo vbi nata eſt iuno: ex qua fuit Sibylla Samia ⁊ pythagoras Samius a quo philoſophie nomen inuentum eſt. Item Aug. de ciuitate dei libro. viij. ca. ij. duo philoſophorum genera traduntur Unum Italicum ex ea parte Italie que quondam magna grecia nuncupata eſt. Alterum ionicuʒ in eis terris: vbi ⁊ nunc grecia nominatur. Italicum genus auctoreʒ habuit pythagoram Samiũ ⁊c̃. ⁊ ſequitur. iſte interrogatus quid profiteretur philoſophum ſe eſſe. reſpondit. id eſt ſtudioſum vel amatorem ſapiẽtie: quoniam ſapientem profiteri arrogantiſſimuʒ videbatur ⁊c̃. Hic adijt.

p Memphiticos .i. egyptios a Mẽphi ciuitate egypti quam edificauit Hypaphus: al'. Epbaſus fili⁹ Iouis ſicut dicit Iſidor⁹ ethymo. xv. Iſtam hiſtoriam tangit Valerius maximus lib. viij. dicens. Pythagoras perfectiſſimũ op⁹ ſapientie a iuuenta peritus ⁊ omnis honeſtatis percipiẽde cupiditate ingreſſus: nihil eñ quod ad vltimũ ſui peruenturum eſt finem: non ⁊ mature ⁊ celeriter incepit. Egyptum petijt: vbi litteris gentis illius aſſuefactus: preteriti eui ſacerdotuʒ cõmẽtarios ſcrutatus eſt: innumerabilium ſeculorũ obſeruatiões cognouit ⁊c̃. Per ꝑdicta patet ꝙ falſi libri habẽt Memphiticus.

q Vates. id eſt philoſophos. Vates dicuntur philoſophi a vas vaſis ⁊ theos quod eſt de⁹ qſi vas dei. videtur eñ ꝙ deũ cõtineant ꝓpter ꝓfunditatẽ ſcie quã docẽt.

r Sic plato Egyptum ⁊ Architam tharentinũ: ſupple adijt vel peragrauit. Plato philoſophus quidã fuit: cuius iter in egyptũ tãgit Valerius maximus libro. viij. dicens. Plato patriam Athenas preceptorem Socratem ſortitus: ⁊ locum ⁊ hominem doctrine fertiliſſimũ ingenij quoqꝫ diuina inſtructus abundantia: cum omniũ mortalium iaʒ ſapientiſſimus haberetur: eo quidem vſqꝫ vt ſi ipſe iupiter celo deſcendiſſet nec elegantiore nec beatiore facundia vſurus videretur. Egyptum peragrauit: dum a ſacerdotibus eius gentis geometrie multiplices numeros celeſtiuʒ obſeruatione rationũ percepit ⁊c̃. Et ſequitur ibi. Quo minus miror in Italiam tranſgreſſum: vt ab Archita tarentino pythagore precepta ⁊ inſtituta acciperet. Aug. viij. li. de ciuitate dei. c. iiij. multum cõmendat illum: ⁊ dicit inter alia. In egypto didicit: quecũqꝫ illic magna habebãtur atqꝫ docebantur. Egyptus dicitur ab egyʒo qđ eſt appropinquo ⁊ potamos quod eſt fluuius ꝓpter Nylum fluuiũ Egypti. Vel ſm Iſidoꝝ ethymo. xiiij. Egyptus que prius aerea dicebatur ab Egypto vel Egypo fratre Donay vel Domay poſtea ibi regnante nomen accepit. De archita dicit Valerius maximus in. iiij. li. Tharentinus Architas dum ſe pytagore preceptis penitus metaponti imergit magno labore longoqꝫ tempore ſoliduʒ opus doctrine complex⁹: poſt qꝫ in patriam reuertitur ⁊ rura ſua reuiſere cepit animaduertit negligentia villici corrupta ⁊ perdita intuenſqꝫ male meritũ: ſumpſiſſeʒ inquit a te ſuppliciũ: niſi tibi iratus eſſem: maluit eñ impunitũ dimittere qꝫ ꝓpẽ irã iuſto graui⁹ punire. Tharẽtin⁹ autẽ dicitẽ qꝛ erat a Tharẽto ciuitate de qua dicit Iſid o. ethymo. xv. Tharas neptuni fili⁹ fuit a quo Tharentũ ciuitas cõdita ⁊ appellata eſt. Itẽ oratius in libro ſermonũ. Pectinibus patulis iactet ſe molle Tharẽtũ. Pectines ſunt quidã piſces qui dicuntur gallice plais. ⁊ nota ꝙ pecten eſt inſtrm̃ texendi ⁊ pectẽdi. Item piſcis quidam ⁊ plectrũ cytbare: inferior pubes: raſtrũ: agmẽ vel chorea. verſus. Texit nat pectit pecten modulamina cõdit: Agmen cuʒ raſtro ſic pubẽ pectine ſigno. r Eamqꝫ horã ⁊c̃. ꝑagrauit. Peragrare multa ſignat: dicitẽ. n. circũire: ꝑambulare: inquirẽdo ꝑuagari: ꝑerrare ꝑuadere ⁊c̃. Vñ cõſtrue ſic. ꝑagrauit .i. ꝑambulauit. eã orã .i. eã regionẽ v'ſus. Aſpires horã tẽpus tibi ſignificabit. Si nõ aſpires lymbuʒ dabit ⁊ regionẽ. Dicit glo. Eã orã italie: italicã regionẽ que quõdam magna grecia dicebaẽ. de hoc dicit Augu. viij. li. de ciuitate dei. Et inde in eas Italie ꝑtes veniẽs vbi Pythagoreoꝝ fama celebraẽ: qꝫcqꝫd italice

phie tunc florebat: auditis eminẽtioribus in ea doctorib⁹ faciliime cõprehẽdit. Quare aũt dicebaſ magna grecia pʒ ꝑ Iſido. q̃ dicit in. xiiij. ethymo. Italia olim a grecis pplis occupata: magna grecia nũcupata eſt. Deinde a regis nomine Saturnia mox ⁊ latiũ dicta eſt: eo ꝙ idẽ Saturnus a Ioue: ſedib⁹ ſuis pulſus ibi latuerit. Poſtremo ab Italo ſyculoꝝ rege ibi regnãte: Italia appellata eſt.

f Ut qui Athenis magiſtrũ ⁊c̃. Cõſtrue ſic: dico ꝙ ꝑagrauit loca predicta: vt qui erat magr̃ ⁊ potẽs Athenis .i. apud Athenas. Ciuitas eſt in grecia: quaſi litoralis ab atha qđ eſt litus: q: i littore poſita. Uel dicũtur athene quaſi imortales: q: ibi olim viguit ſapiẽtia que imortalis ẽ: ⁊ ſic dicũſ ab athanatos qđ eſt imortale. Aug. i. xviij li. de ciuit. dei. ix. ca. dicit ꝙ Athene dicũſ a Minerua que grece Athena dicitur. Et ſubdit multa verba: cauſam aſſignãs quare a noie eius denominata eſt ciuitas: dicit eñ ꝙ cũ repẽte ibi apparuiſſet oliue arbor: ⁊ alio loco aqua erupiſſet. Cecrops rex territus cõſuluit Appolinẽ Delphicũ quid eſſet faciendũ. ille reſpõdit ꝙ olea Mineruã ſignificaret: vnda neptunũ: ⁊ ꝙ eſſet i poteſtate ciuiũ ex cui⁹ noie duoꝝ deoꝝ q̃ꝝ ſigna illa eẽnt: ciuitas vocareſ. iſto Cecrops oracl̃o accepto oẽs ciues vtriuſqȝ ſex⁹ cõuocauit. mos. n. erat tũc in illis locis vt femine publicis cõſultatiõib⁹ intereſſent. Cõſulta igiſ multitudine: mares ꝓ neptuno: femine ꝓ Minerua tulere ſententias: ⁊ q: vna inuenta ẽ plus feminaꝝ minerua vicit. t Cuiuſqȝ doctri. gym. achademie perſonabãt. Quia magna fama erat de doctrina ipſius. Achademia fuit villa Platonis: vbi idẽ plato docebat. Et ſicut quidã dicũt interpretatur luctus: ꝓpter bellũ qđ ibi geſtũ ẽ inter Appollinẽ ⁊ Neptunũ. Plato. n. cũ diues eſſet vt poſſet vacare phie elegit Achademiã villam ꝓcul ab vrbe nõ ſolũ deſertã ſed ⁊ peſtilentẽ: vt cura ⁊ aſſiduitate morborũ libidinis impet⁹ frangerẽtur: diſcipuliqȝ nullã ſentirent voluptatẽ niſi illaꝝ rex quas diſcerẽt. Gymnaſiũ aũt ḋr generalis exercitioꝝ locus apud athenas loc⁹ erat vbi diſcebaſ phia: ⁊ ſapiẽtie exercebaſ ſtudiũ: ⁊ ſic accipiſ hic. Nam gimnaſiũ grece vocaſ qđ latine exercitiũ ḋr: hoc ẽ meditatio. Gimnaſia Achademie dicebãſ ſtudia vel exercitia ſtudioꝝ vel loca ſtudij. Et dicit Iſi. in. xviij. ethy. Gymnaſiũ ḋr vbi exercẽtur athlete ⁊ curſoꝝ velocitas cõprobaſ. Hinc accidit vt omniũ ꝓpe artiũ exercitia gymnaſia dicerẽtur. Et ḋr a gymnos. id eſt. nudus. q: iuueneſ nudi exercenſ in cãpo vbi ſola verenda operiũtur. Itẽ a gymno ḋr hec gymnas: dis. ſ. pugna vel lucta: ⁊ q: magna lucta ẽ in ſtudio: recte gymnaſiũ diciſ. Unde Eccle. li. diciſ. Colluctata ẽ aĩa mea in illa. id eſt ſapientia acquirenda. cetera plana ſunt. v Deniqȝ cũ lr̃as ⁊c̃. Iſtam litterã inueni in epiſtolis Hieronymi: cũ quidã libri habeãt: maior emẽte ſe fuit: q: ſ. plus erat: emptor nõ. Cõſtructio patet. Sed not. ꝙ dicit Litteras quaſi fugientes q: nullus põt ad perfectionẽ ſcientie peruenire: cũ ſemꝑ occurrit ei qđ poſſit addiſcere. vñ eccl̃. viij. Dixi ſapiens efficiar: ⁊ illa longi⁹ receſſit a me multo magis q̃ȝ erat. x Captus a piratis. Pirata ḋr latro marin⁹. vñ lucan⁹. Omne fretũ metuẽs pelagi pirata reliquit. Et cõponiſ a pir qđ eſt ignis ⁊ ratis. q: ſemꝑ portat ignẽ in rate. y Crudeliſſimo tyrãno paruit. id eſt obediuit q: ad mãdatũ Dionyſij tyranni exulauit. vnde ait Ualerius maximus libro. iiij. loquens de Platone patria pulſus a dionyſio tyranno Megaram petierat: vbi cũ ad theodorũ principẽ eius vrbis domi cõuenire vellet neqȝ admittereſ multũ diuqȝ añ fores retentus: comiti ſuo ait. Patienter hoc ferendũ eſt: forſitan eñ ⁊ nos cũ in gradu dignitatis nr̃e eſſem⁹: aliquid tale fecim⁹. q: trãquillitate cõſilij: ipſe ſibi cõditionẽ exilij placidiorẽ reddidit. vñ bñ ḋr hic de ipſo. z Tamẽ q: phs. i. ſapiens ⁊ diſcretus erat. ʒ Maior emente fuit. id eſt maiorẽ mentis cõſtantiã habuit. Et aduerſa equanim⁹ tolerauit. Et de iſto tyrãno habeſ in ſexto li. Ualerij maximi. Dionyſi⁹ cũ hereditatẽ noie a patre ſyracuſanoꝝ vel

ſyclanoꝝ ac pene toti⁹ Sicilie tyrãnidẽ accepiſſet maxiaꝝ opũ dñs exercitũ dux ⁊ rector claſſium equitantiũ potẽs: ꝓp inopiã lr̃as puerulos Corinthi docuit. a Ad titũ liuiũ ⁊c̃. Titus liuius ſcripſit hiſtoriã romanoꝝ ab vrbe cõdita cuius mentionẽ facit priſcianus: q̃ ḋr manãs. id eſt diffluẽs fõte lacteo eloq̃ntie

nit: ut[s] qui Athenis magiſter erat ⁊ potẽs cuiuſqȝ[t] doctrinas achademie gymnaſia pſonabãt fieret peregrinus atqȝ diſcipul⁹ malens aliena verecunde diſcere: q̃ȝ ſua impudenter ingerere. Deniqȝ[u] cũ litteras quaſi toto orbe fugientes perſequitur[x]: captus[y] a piratis ⁊ venũdatus: tyrãno crudeliſſimo paruit ductus captiuus vinct⁹ ⁊ ſeru⁹: tñ[z] q: philoſophus maior[ʒ] emente ſe fuit ad[a] tytũ liuiũ lacteo eloquentie fonte manãtẽ: de ultimis hiſpanie galliarũqȝ finib⁹ quoſdã venĩſſe nobiles legim⁹: ⁊ quos ad cõtẽplationẽ ſui roma non traxerat unius hominis fama perduxit habuit[b] illa etas inauditũ oĩbus ſeculis: celebrandũqȝ miraculũ ut urbẽ tãtã ingreſſi: aliud extra urbem quererẽt. Appollonius[c] ſiue ille mag⁹[c] vt vulg⁹ loquiſ ſiue philoſoph⁹ vt pythagorici[d] tradũt intrauit pſas[e] pertrãſiuit Caucaſum[f]: albanos[g]: ſcytas[h]: maſſagetas: opulentiſſima[k] indie[k] regna penetrauit: ⁊ ad extremũ latiſſimo Phyſon[l] amne tranſmiſſo peruenit[m] ad

q: ducem ⁊ placidã habebat doctrinam ⁊c̃.

b Habuit illa etas inauditũ ⁊c̃. extra vrbẽ. Hic ponit extra ꝓ preter. Et eſt ſenſus Mirũ ẽ ⁊ inauditũ ꝙ aliqui tã nobilẽ ciuitatẽ ingreſſi: aliud videre q̃rerẽt q̃ȝ pulchritudinẽ ciuitatꝭ ⁊c̃.

c Appolloni⁹ ſiue ille mag⁹. In plinio de natura li hiſtoria: duo leguſ appollonij q̃ꝝ vn⁹ dicebaſ appolloni⁹ ꝑgam⁹ a ꝑgamo. i. Troia ſic dictus: quẽ numerat inter auctores quos imitaſ in tractando de naturis aĩalium: ⁊ de naturis arborum. Alter vero appellabatur Appollonius tharẽtinus a tharẽto ciuitate: ⁊ fuit vn⁹ ḋ illis quos imitaſ plini⁹ in tractãdo ḋ naturis herbarũ. Itẽ Hierony. in li. illuſtriũ viroꝝ põit duos appollonios: quoꝝ vn⁹ fuit ſenator romanus qui a ſeruo ꝓditus ꝙ eẽt chriſtian⁹: ⁊ ꝓ chriſto capite trũcatus eſt. hic fuit vir diſcretiſſimus q̃ ſcripſit aduerſus Montanũ Priſcã ⁊ Maximillã inſigne ⁊ longum volumen: in quo aſſerit Montanũ ⁊ inſanos vates eius periiſſe ſuſpẽdio: ⁊ forte ḋ iſto itelligit h. c Mag⁹ a magnitudie ſcie ḋr phs. Uñ quẽ vulg⁹ dicebat magũ. i. ſcie magnũ pythagorei vl̃ pythagorici dicebãt phm. vñ dicit Chryſo. ſuꝑ illud Math. ij. Magi ab oriente venerũt ⁊c̃. magi nõ malefici: ſed ſapientes intelligũtur.

d Pythagorici. i. pythagore diſcipuli vl̃ ſequẽtes doctrinã pythagore. ḋ quib⁹ dicit Ualeri⁹ maximus li. viij. ꝙ pythagore tãta veneratio ab auditorib⁹ tributa ẽ: vt q̃ ab eo acceperãt i diſputationẽ deducere nephas exiſtimarẽt: quinetiã iterpellati ad reddendũ cãm: hoc ſolũ rñdebãt ipſũ dixiſſe. e Perſi ppl̃i ſunt a perſeo rege vocati: q̃ e Grecia Aſiã tranſiẽs ibi barbaras gẽtes graui diuturnoqȝ bello ꝑdomuit nouiſſime victor nomẽ ſubiecte genti dedit. Ita dicit Iſi. ethy. f Caucaſus mons eſt Indie ſic dict⁹ a cãdore: q: niuib⁹ denſiſſimis ẽ cãdidatus. nã caucaſũ lingua orientali ḋr cãdidũ. Iſtud ſumiſ de Iſidoro ethy. xiiij. g Albani populi ſunt in partib⁹ aſiatice Scythie. Et dicũtur ſic ab aſſiduis niuib⁹: vl̃ q: cũ albo crine naſcũſ. hoꝝ glauca eſt oculis. i. picta ineſt pupilla: adeo vt nocte pluſqȝ die cernãt. Ita dicit Iſi. ethy. ix. h Scythe ppl̃i ſunt de quib⁹ dicit Iſido. ethy. ix. Limes eſt ꝑſi⁹ qui ſcithas ab armenijs diuidit Scytha cognominatus: a quo limite ſcithe ab aliquib⁹ ꝑhibenſ vocati: gens antiquiſſima ſemꝑ habita. Itẽ in codẽ. i Maſſagethe de Scythaꝝ origine ſunt: ⁊ dicti maſſagethe quaſi graues. id ẽ fortes gethe. nã ſic Liuiu⁹ argentũ graue dicit. i. maſſas. hi ſunt qui inter Schythas ⁊ Albanos ſeptẽtrionalib⁹ iugis inhabitant. De quib⁹ lucan⁹ in. ij. Decurrãt medica ſuſis agmina maſſagethen: ſchyticus nõ alliget hiſter. k India ab indo flumine quo ex occidentali claudiſ: hec a meridiano mari porrecta vſqȝ ad ortũ ſolis: ⁊ a ſeptẽtrione vſqȝ ad montẽ Caucaſum ꝑuenit ⁊c̃. ita dicit Iſi. li. xiiij. k Opulentiſſima. i. opib⁹ pleniſſima vel ditiſſima. Nã opes diuitie. Lentos plen⁹ ḋr. Et inde opulent⁹. a. um. qđ cõparaſ opulẽtior opulẽtiſſimus. l Phyſon amne trãſmiſſo. i. ptrãſito. De iſto flumine hr̃ Geñ. ij. de quo dicit Iſi. in. xiij. ethy. Gãges fluui⁹ quẽ phyſon ſacra ſcriptura cõmemorat: exiens de paradiſo ꝑgit ad Indie regiones. Dict⁹ aũt

phiſon. i. caterua: q: ex decẽ fluminib⁹ magnis ſibi adiunctis impleſ ⁊ efficiſ vn⁹. Ganges aũt vocat⁹ a gangaro rege Indie. m Peruenit ad Bragmanas. ppl̃i ſunt Indie a Bragmano rege vt quidã dicũt ſic vocati. Mores aũt illoꝝ ſunt hi. Gens bragmanarũ pura ⁊ ſimplici vita viuit: nullis rerũ capiſ illecebris: nihil appetũt ãplius q̃ȝ nature ratio flagitat. ſola viuit alimonia quã telluſ ſine cultura ꝓducit. Hinc ẽ ꝙ nulla morboꝝ genera: nullus apđ illos vſus medicine: q: parſimõia

bragmanas ut[n] hiarchã in throno ſedẽtem[o] aureo ⁊ de tantali fõte potãtem[p] inter paucos diſcipulos de natura: de moribus: ac de curſu dierũ ⁊ ſyderũ audiret docentẽ. Inde[q] ꝑ elamitas: ba

eſt illis medicina: ſed longa ſanitas vſqȝ ad mortem: quam meta ſenectutis portauerit. vnde nemo parẽs filij comitaſ exequiaſ nullus altero ſuꝑior nullus ditior: nulla iudicia: q: nulla corrigẽda. Sed illi gẽti lex ẽ ꝯ ius nõ ire nature: nulli intẽdũt corporali operi: q: nõ terrã colũt nec venanſ: nec aucupãſ: nec piſcãſ: nec lauãt ſua corꝑa: q: imũdis cõtactib⁹ nõ ſordeſcũt. ſitim riuo ſedãt: edificia nõ cõſtruũt: ſʒ in foſſis telluris: aut ſpelũcis: aut cõcauis montiũ latebris habitãt. Idẽ loc⁹ dũ viuũt mãſioni ꝓficit dũ moriunſ ſepulture: nõ hñt amicũ ꝑcioſũ nec colore fucatũ ſʒ papyri tegmine mẽbra velanſ: nec i augẽda pulchritudine pl⁹ affectãt ipſi vel eoꝝ mulieres q̃ȝ nati ſunt itelligẽtes ꝙ null⁹ poſſit op⁹ nature corrigere. vñ ornamẽtoꝝ cultũ magis deputãt oneri q̃ȝ honori. Nõ ſunt apud eos fornicatio: inceſt⁹: adulteriũ: nec aliq̃s cõcubit⁹: niſi gignẽde ꝓlis amore. Arma nõ ſumunt bella nõ gerũt ſed pacẽ morib⁹ nõ virib⁹ cõfirmãt. nõ ſunt apđ eos ludicra ſpectacula: nec equina certamina: nõ ludi circẽſes: nec theatrales: ſed ſolũ mũdi ornatũ hñt delectabile vel deteſtabile ſpectaculũ: nec exercẽt mercãdi vſũ: nec ꝑegrinari cupiũt: vt ſpecies ꝑegrinas ꝯtẽpleſ. Simplex apud eos eloquẽtia ñ falerata rhetoꝝ facũdia: ſed cõis ⁊ oĩb⁹ ſolũ ꝑcipiẽs nõ mẽtiri. Uaria ⁊ diſcordãtia phoꝝ dogmata nõ ſequũſ: ſed eoꝝ phia ẽ: q̃ iuuare nõ niſi iuſte nouit nec nocere iuſte. Tẽpla nõ ornãt nec altaria: nec in honorẽ dñi pecudes mactãt: cõfidentes ⁊ dicẽtes ꝙ de⁹ v̄bo ꝓpiciaſ orantib⁹. qđ ſolũ eñ cũ hoĩe ẽ: ſuaqȝ nimis ſĩlitudine delectaſ. Nã verbũ vt aiũt de⁹ eſt: hic mũdũ creauit: hic regit atqȝ alit oĩa hoc ipſi fateſ ſe venerari: hoc ipm̃ diligere: ex hoc ſpm̃ trahere. Si quidẽ aiũt: de⁹ ipſe ſpũs atqȝ mẽs ẽ: atqȝ iđ nõ diuitijs terrenis ⁊ rex largitate munifica: ſʒ religiõis opib⁹ ⁊ grãꝝ actõe placat. Hec de morib⁹ bragmanaꝝ ex epl̃a Dindimi ad Alexãdrũ excepta ſunt. Sicut ait Hiero. in li. illuſtriũ viroꝝ. Dindim⁹ alexãdrin⁹ captis a ꝑua etate oculis ob id q̃ȝ elemẽtoꝝ ignar⁹: tñ miraculũ ſui oĩb⁹ ꝑbuit: vt dyaleticã q̃ȝ ⁊ geometriã: que maxime viſu indiget vſqȝ ad ꝑfectũ didicerit. Itẽ plura nobilia conſcripſit. Itẽ inueniſ hic Dindim⁹ in ſingulari ꝓ quodã mõte altiſſimo: ⁊ plr̃ dindima dindimoꝝ. Itẽ greci ſcribũt de eis ꝙ lõgeui ſunt. viuũt. n. centũ q̃nquaginta annos ꝓꝑ mũdiciã ⁊ ꝯplexionẽ bonã aeris: apud quos nõ ẽ aĩal: nec quadrupes: nõ ferrum nõ ignis: nõ vinũ: hi venerãtur familiariter deũ ⁊ indeficienter orãt. Mulieres vero eoꝝ ſeorſum manẽt interfluẽte gyon greco fluuio vbi decidit in oceanũ. viri aũt tranſfretãt ad vxores ſuas mẽſe Iulio ⁊ Auguſto. Cõmanẽt aũt cũ vxorib⁹ ſuis ꝑ. xl. dies ⁊ itex remeãt. Cũ aũt vxor genuerit duos pueros nõ ampli⁹ accedit ad eã vir ei⁹: nec illa alio viro approximat ꝓꝑ eoꝝ multam religioſitatẽ. Si v̄o cõtingat ſterilẽ inter ipſas eẽ vſqȝ ad q̃nqȝ annos trãſit ad eã vir ei⁹ ⁊ cognoſcẽs ꝙ vſqȝ ad quinquenium nõ parit nõ ampli⁹ accedit ad eã ꝓꝑ hoc nec multitudinẽ hoĩum hʒ regio eoꝝ. Et no. ſm quoſdã ꝙ hic Bragmanis: ḋr rex eorũ ⁊ plr̃ hi bragmanes. num. nib⁹. Accuſatiuo bragmães vl̃ bragmanas. ꝓ ppl̃o. ⁊ ita Bragmanas ẽ accuſatiu⁹ grec⁹. Et ſm illos ꝓduciſ hec ſillaba ma. ſʒ ſm Hiero. declinaſ hic ⁊ hec bragma na: hui⁹ bragmane. ſicut Scyta Getha. Et ſm hoc credo ꝙ corripiat vbiqȝ hãc ſyllabã ma: ſicut ſalmana cumana ⁊ amana. Exẽplũ Hieronymi inuenies in epl̃a ad Ath letã de inſtõne filie ſue vltra mediũ: vbi dicit Hiero. ꝙ iudaica ſuꝑſtitio ex ꝑte facit in rejtiõe quorũdã aĩaliũ ⁊ eſcaꝝ ꝙ indoꝝ Bragmane ⁊ egyptioꝝ gymnoſophiſte i polẽta ⁊ oriza ⁊ pomoꝝ ſolo obſuãt

cibo cur v̄go chriſti nõ facit in toto. Polẽta ḋr gen⁹ leguminis ꝓut ponit h. oriza pulmẽtũ de ordeo. n Ut audiret hiarchã. illum phm. o Sedẽtem in throno aureo q: forte habebat cathedrã deauratã: vl̃ q: ſapiã ibi docebaſ q̃ auro in ſacra ſcriptura cõꝑaſ. p Et potantẽ. diſcipulos. De tãtali fõte. i. de ſeculari ſapiẽtia: q̃ ḋr fõs tantali a tãtalo

bylonios[r]: chaldeos[s]: medos[t]: aſſyrios[u]: pthos[x]: ſyros[y]: phenices[z]: arabes[a]: paleſtinos[b] reuerſus[c] ad alexãdriã: ꝑrexit ad[d] ethiopiã ut[e] gymnoſophiſtas ⁊[f] famoſiſſimã ſolis mẽſã videret[g]

pho ſm quoſdã. ſm alios tãtal⁹ fili⁹ Iouis: ob culpã ſuã apud inferos ſuſtinet talẽ penã ꝙ ſemꝑ ſitit: ⁊ hʒ aquã vſqȝ ad labiũ infer⁹: ⁊ qñ vult bibere ſemꝑ aqua refugit. Itẽ pulcherrima poma in arbore pẽdẽtia deſcendũt ei vſqȝ ad labiũ ſuꝑius ⁊ qñ ipſe vult ea apprehendere ſimiliter refugiũt. Unde ait Ouidi⁹ in. iiij. Methamor. vltra mediũ. Tibi Tãtale mille deprehẽdũſ aque: queqȝ iminet effugit arbor. Fõs tãtali ḋr mũdana ſapiẽtia: quã ſemꝑ ſitiunt curioſi: q̃ ſemꝑ refugit: q: nũq̃ȝ eos ad plenũ reficit: q: ſicut ḋr eccl̃. i. Nõ ſaturaſ ocul⁹ viſu: nec auris ipleſ auditu. Itẽ de narciſſo ḋr in. iij. Methamor. Dũ ſitĩ ſedare cupit: ſitis altera creſcit ⁊c̃. q Inde per elamitas ⁊c̃. Elamite q̃ ꝑ ſe dicũſ ab elã ꝑmogẽito ſem. Hiere. xlix. dicit gl. Elã ẽ regio pſidis vel rex pſaꝝ. vñ Elamite. r Babylonij a babylonia. s Chaldei ppl̃i ſũt de q̃b⁹ dicit Iſi. ethy. ix. Caſdei q̃ nũc caldei vocãſ a caſeth filio Nachor fratris abrahe cognominati ſunt. t Med⁹ rex fuit athenieſũ q̃ p⁹ mortẽ Iaſonis oriẽtis plagã ꝑdomuit ibiqȝ mediã vrbẽ cõdidit: gẽtẽqȝ medoꝝ ſuo noie appellauit. Sʒ iuenim⁹ i geneſi: ꝙ Madai auctor gẽtis medoꝝ fuit. v Aſſirij ab aſſur filio ſem vocati: gẽs potẽtiſſima q̃ ab eufrate vſqȝ ad indoꝝ fines oẽm i medio tenuit regionẽ. x Parthy a ſchytis originẽ trahũt. fuerũt. n. eoꝝ exules ꝙ etiã eoꝝ vocabulo manifeſtaſ: nã ſchytico ſermõe exules parthi dicũſ. y Syri. ſm Iſi. ab arã q̃ fuit q̃nt⁹ Sem dicti ſunt: quoꝝ metropol̃ fuit Damaſcus. vel dicũſ ſyri a ſuri: q̃ fuit nepos abrahe ex cethura: quos aũt veteres aſſyrios nũc nos vocam⁹ ſyros partẽ totũ appellãtes. z Fenix. Chatini frater de Thebis egyptioꝝ in Siriã ꝓfect⁹ apud Sidonẽ regnauit eoſqȝ ppl̃os ex ſuo noie fenices: eãqȝ ꝓuinciã Feniciã nuncupauit. a Arabes ſunt ſabei a Saba filio Chus ſic dicti. Oẽs ſuperiores ppl̃oꝝ iſtoꝝ expoſitiões: inuenies in. ix. li. Iſi. ethy. In. xiiij. aũt dicit ipſe. Arabia idẽ ẽ ꝙ ſacra. hoc eniʒ ſignificare interpretaſ: eo ꝙ regio thurifera ſit odores creãs ⁊c̃. b Paleſtini ſũt philiſtei: q: p. lr̃aʒ ſermo hebreus nõ hʒ: ſʒ ꝓ eo phi greco vtũſ: inde philiſtei ꝓ paleſtinis dicũtur a ciuitate vtiqȝ ſua. Idẽ ⁊ Alleophili. i. alienigene: ob hoc q: ſemper fuerũt inimici Iſrl̃ ⁊ longe ab eoꝝ genere. i. ſocietate ſeparati. ita dicit Iſi. ethy. ix. c Alexandriã aũt dicit plini⁹ in littore egypti maris a magno alexãdro cõditã in Aphrice ꝑte ab hoſtio canopico duodecĩ paſſuũ iuxta mare orbim lacũ. Interiacet aũt inter egyptũ ⁊ mare.

d Ethiopia ſicut dicit Iſi. ethy. xiiij. ḋr a colore ppl̃oꝝ quos ſolis vicinitas torret: deniqȝ vim ſyderũ ꝓdit hoĩm color. eſt. n. ibi iugis eſtus. nã q̃cq̃d ei⁹ eſt ſub meridiano cardine eſt: multa alia ponũſ ibi. In fine ḋr ibi ꝙ due ethiopie ſunt vna ꝯtra ortũ ſolis altera ꝯ occaſũ i mauritania. e Gymnoſophiſte nudi ꝑ opacas indie ſolitudines ꝑhibenſ phari adhibẽtes tñ genitalib⁹ tegmina hi ⁊ a generãdo ſe abſtinẽt. ita dicit Iſi. ethy. vij. vbi agit de phis ⁊ dicũſ a gymnos qđ ẽ nud⁹: ⁊ ſophos qđ ẽ ſapiã vel ſapiẽs: quaſi nudi ſapiẽtes vl̃ phi. f Et famoſiſſimã ſol̃ menſam. ſ. delphico. appollini ꝯſecratã. g Uideret in ſabulo. i. in littore ſabuloſo in quo erat tẽplũ Delphici Appollinis. Iſtã menſam dicũt quidã eẽ de qua legiſ in Ualerio maximo lib. iiij. ꝙ a piſcatorib⁹ in mileſia regione verriculũ trahẽtib⁹: q̃dã iactũ emerat: extracta inde magni põderis aurea menſa delphica: orta cõtrouerſia ẽ illis piſciũ ſe capturã vẽdidiſſe affirmãtib⁹: hoc fortune duct⁹ emiſſe dicente. Qua cõditiõe ꝓꝑ nouitatẽ rei: ⁊ magnitudinẽ pecunie ad vniuerſũ ciuitatis eius ppl̃m delata: placuit appollinẽ Delphicũ cõſuli cui nã menſa adiudicare deberet. Deus rñdit: illi eẽ dandã q̃ ſapiã ceteros ꝓſtaret. tũc Mileſio Thaleti mẽſam dederũt: ille ceſſit eã Bianti: Bias Pyttacori ꝓtin⁹ alij: deincepſqȝ ꝑ omniũ ſeptẽ ſapiẽtũ orbẽ ad vltimũ ad ſolonẽ ꝑuenit: q̃ ⁊ titulũ ampliſſime prudẽtie ⁊ ꝓmiũ ad ipſũ Appollinẽ trãſtulit. Hoꝝ ſeptẽ ſapientũ mentionẽ facit Augu. xviij. de ci. dei ca. xxiiij. Sed q: tãti phi nulla eẽt cõmẽdatio: tantã viã feciſſe vt videret mẽſam illã: nõ alij dicũt eũ in mileſiã iuiſſe: vt videret ibi phos: q̃ tradebãt aſtrologiã: ⁊ numeros ſibi neceſſarios: ⁊ figuras in ſabuloſo litore ꝓtrahẽtes, vñ ⁊ locus in quo docebãt ⁊ ꝓtrahebãt dicebaſ mẽſa

Universidad de Salamanca. BGH

ſolis:qui ē deꝰ ſapie:q2 ibi ſapientiā docētibꝰ apponebaẗ.famoſiſſima aūt erat:q2 vtilitas doctrine illiꝰ in multis partibꝰ diuulgabaẗ. Et forte opinio iſtoꝝ qui ſic dicūt:fundaẗ ſup hoc qḋ dicit aug. viij. de ci. dei. c.ij. vbi ſic dr̄. Thales mileſiꝰ vt ſucceſſores etiā ꝓpagaret:reꝝ naturam ſcrutatus:ſuaſq3 diſputatiōes lr̄is mādās eminuit:maximeq2 admirabilis extitit:ꝙ aſtrologie numeris cōprehēſis:defectus ſolis ⁊ lune ēt pre dicere potuit ⁊c̄.ꝙ aūt q̄dā dicūt ꝙ zabulo p̄.z dicebaẗ locꝰ in quo ērat menſa ſolis:nō iueni ab aliquo auctore.

b Inuenit ille vir ⁊c̄.lr̄a plana ē. i Scripſit ſuper hoc pleniſſime octo voluminibꝰ Philoſtratus:ille ph̄s qui fecit octo libros de ſequētibꝰ lr̄as p̄ orbē terrarum.

In ſabulo inuenit[h] ille uir[i] ubiq3 qḋ diſceret:⁊ ſēp ꝓficiēs:ſemp̄ ſe melior fieret. Scripſit[l] ſuper hoc pleniſſime octo uoluminibus philoſtratꝰ. Capitulū.ij.

q Quid[k] loquar de ſecli hominibꝰ[l] cū aplūs paulus uas electōis ⁊ magr̄ gentiū qui de cōſcia tāti in ſe hoſpitis[m] loquebaẗ[n] dicēs: an[o] expimentū quer itis eiꝰ qui i me loquiẗ chriſtus:pꝰ Damaſcū arabiāq3:luſtratas[p] aſcēdit[q] hyeroſolymam ut uideret petrū:et[r] māſit apud eū diebꝰ quindecī:hoc[s].n.myſterio hebdoaids et ogdoadis futurꝰ gētiū p̄dicator inſtruēdꝰ erat. Rurſūq3 pꝰ ānos quatuordecī aſſūpto barnaba et Tito expoſuit cū aplis euāgelium:ne forte in uacuū curreret[u] aut cucurriſſet. Hȝ[x] neſcio quid latentis energie uiue uocis actꝰ:⁊ in aures diſcipuli d̄ auctoris ore trāſfuſa fortiꝰ ſonat[y] uñ ⁊ eſchies cū Rhodi[z] exularet ⁊ legereẗ illa demoſthenis orō quā aduerſus eū habuerat mirantibꝰ cūctis atq3 laudātibꝰ ſuſpirāſ ait. Quid ſi ipā audiſſetis beſtiā ſua uerba reſonātem. Ca.iii.

n Nec[a] hoc dico ꝙ ſit aliquid in me tale quod uel poſſis a me audire uel uelis diſcere:ſȝ quo ardor[b] tuꝰ ⁊ diſcendi ſtudiū[c] ēt abſq3[d] nobis p̄ ſe ꝓbari debeat. Ingeniū[e] docile et ſine doctore laudabile ē[f] ñ quid inuenias:ſȝ[g] quid queras cōſideramꝰ. Mollis[h] cera ⁊ ad formādū facil:etiā ſi artificis ⁊ plaſte[i] ceſſet manꝰ tñ uirtute totū ē qcqd eē pōt[k] paulꝰ apl's ad pedes gamaliel[l] legē moyſi ⁊ ꝓphetaſ didiciſſe ſe gloriaẗ: ut[l] armatus ſpūalibꝰ tel[l] poſtea doceret cōfidēter. Arma[m].n.nr̄e militie nō carnalia[n] ſūt ſȝ[o] potētia dei:ad[p]

Rhodi exularet ⁊c̄. Eſchynes ⁊ demoſthenes duo fuerūt oratores:⁊ eſchynes impugnauit cāȝ Theſipōtis. Domeſthenes defendit ⁊ eſchynes preualuit. Uñ Eſchynes qui erat athenienſis Rhoduȝ in exiliū miſſus fuit. Et hoc ē qḋ ſcribiẗ in. viij.li. Valerij maximi. Eſchynes cū p̄p iudicialē ignominiāȝ relictā athēis Rhodū petijſſet: atq3 ibi rogatu ciuitatis ſuā priuſ in Theſiphōteȝ: deinde domeſthenis p̄ eodē orōeȝ clariſſima ⁊ ſuauiſſima voce recitaſſet: āmirātibꝰ cunctis vtriuſq3 culminis eloquētiā: ſed aliquāto magis Domeſthenis. quid inq̄d ſi ipȝ audiſſetis.q.d. multomagis miraẗmini. De iſto eſchyne loquitur Gual.iij.i.li. alexādreidos. Interea ſenibꝰ in palladis arce receptis Eſchynes loquiẗ ceptaq3 Domeſthenis litis arguit:⁊ pace oſtēdit nil tutiꝰ eē. ſȝ quare vocabat eū beſtiā audi q̇d dicit Valeriꝰ maximꝰ. Tātus orator ⁊ mō tam infeſtus aduēſariꝰ: ſic inimici vim: ardorē q3 dicendi ſuſpexit: vt ſe ſcriptoꝝ eius parum idoneum lectorem eſſe predicaret expertus acerrimū vigorē oculoꝝ terribile vultꝰ pōdus accomodatū ſingulis ꝟbis p̄ ſono vocis efficaciſſimū corpis motus. z Rhodꝰ nomē ē ciuitatis:quā Cecrops ꝯdidit:⁊ ēt iſule. vñ Iſi.xiiij.ethy. vbi agit de inſul' ſic ait. Rhodꝰ cycladū p̄ma ab oriēte i qua Roſe capitoliū dr̄ eē inuētū dū ciuitas cōdereẗ:ex quo ⁊ vrbs ⁊ inſula Rhodos eſt appellata.

Uid loquar d̄ ſeculi hoibꝰ.i. de ſecularibꝰ ph̄is a ſcl'o poſſeſſis. l Cū apl's paulus vas electōis.i.a deo electꝰ vt portaret nomen ſuū corā gentibꝰ vel potentibꝰ ⁊ regibus.act.ix. Vas electionis mihi eſt iſte ⁊ magr̄ gētiū.i.Thi.i.in quo poſitꝰ ſuȝ ego p̄dicator ⁊ apl's ⁊ magiſt̄ gētiuȝ:in fide ⁊ veritate. m Hoſpitis.i.chriſti. n Loquebaẗ dicens.ij.Coꝝ.xiij. o An expimentū queritis eiꝰ q̇ i me loquiẗ chriſtꝰ.i. vultis experiri vtrū chriſtꝰ poſſit i me loq̇. p Luſtratas i.ꝑagratas. q Aſcendit hieroſolymaȝ videre Petrum ad Gal'.i. vbi dicit gl. Nō diſcere aliquid ab eo:ſȝ videre eū p̄p affectū apl'atꝰ. Et vt petrus ſciret me fore ſibi coapoſtolū Damaſcꝰ vrbs ē Syrie:cōdita a damaſco diſpēſatoris abrahe filio ſicut dicit Iſi.ethy.xiiij.arabia appellata.i.ſacra.hoc.n.ſignificare interpretaẗ eo ꝙ ſit regio thurifera odores creās:i cuꝰ ſaltibꝰ ⁊ myrrha ⁊ cinamomū ꝓuenit.ipſa ē ⁊ Saba appellata a filio Thus q̄ nūcupatꝰ ē Saba. Ita dicit Iſi.xiiij. ethy. Hieroſolyma exponiẗ in opuſculo vocabuloꝝ biblie. r Et māſit apud eū diebus.xv.gal'.i. s Hoc enim myſterio hebdoadis ⁊ ogdoadis ⁊c̄. Hepdoas ſumptum ē a greco:qḋ ipſi dicūt hebdomos. Et deriuaẗ ab hepta qḋ ē ſeptē q̄ſi heptomos:conuerſa.p.in.h.⁊.t.in.d.fit hebdomos. Silr̄ ogdoas ab octo qḋ ē nomē grecū deriuaẗ.nā hoc nomē octo ſūpſimꝰ a grecis. Uel dr̄ hebdoas ab hepta.i.ſepteȝ:⁊ doaſ ꝙ ē dies. Et ogdoas ab ogdo.i.octo. ⁊ doas dies. Per hebdomadē ſignificaẗ vetꝰ teſta. cui ſeruit ſeptenarius:q2 iudei celebrāt ſeptimū diē.ſ.ſabbatū. Itē ſeptimū mēſem ſeptimū annū:⁊ in vltimo ſeptime decadis faciebāt iubileū. Ogdoas ſiue octonariꝰ ſeruit nouo teſtō:in quo celebraẗ dies octaua reſurrectōis Cōſtrue ſic. Futurus gētiū p̄dicator inſtruēdꝰ erat hoc myſterio hebdomadis vel hebdoadis.i.ſeptenarij p̄ quē ď ſignaẗ vetꝰ te. Et ogdoadis i.octonarij.p̄ quē deſignaẗ nouū: vt.ſ.itelligeret p̄ māſionē ſeptē ⁊ octo dieꝝ apud petrū ſe eē cōſtitutū doctorē noui ac ve. te. Aliter.n. ꝯtriū eſſet illud qḋ legiẗ ad Gala.i. Ueni videre petrū.gl.nō diſcere ⁊c̄. t Rurſum ⁊c̄. expoſuit.i.retulit. v Curreret aut cucurriſſet.i.ne putareẗ iutiliter p̄dicaſſe. Gal.ij. x Habet ⁊c̄. viua vox. Hec ē lr̄a ātiqua. Moderni hn̄t viue voq̇ actꝰ. ⁊ i idē redit. Conſtrue ſic. Uiua vox vl' actꝰ viue voq̇ hȝ neſcio q̇d latēt̄ energie.q.d.nō poſſū exp̄mere quātū itenꝰ opeẗ: ⁊ h̄ ē qḋ ſeq̄ẗ. Et i aures ⁊c̄. trāſfuſa.ſ. vox fortiꝰ ſōat:q2 fortius inp̄miẗ vel ſonat ⁊ tūc trāſfuſa erit noīatiuꝰ pluralis. Energia. dr̄ interior opatio vel labor interior. Et dr̄ ab en qḋ ē in. ⁊ erge qḋ ē opatio. Ul' deriuatur ab hoc ꝟbo energo qḋ ē intꝰ opor:p̄ interiori opatiōe poniẗ h̄. Seq̄tur teſtimoniū Eſchyni p̄ qḋ p̄miſſa ꝓbat. y Unde ⁊ eſchynes cuȝ

Ec hoc dico. hic vitat arrogantiā cōtinētia vt pȝ in diuiſione ſuppoſita:⁊ iō pertrāſeo breuitatis cā. lr̄a plana eſt Nec hoc dico ꝙ ſit aliq̇d tale in me ⁊c̄. Hec ē lr̄a Hiero.q.d.nō ꝓpoſui tibi exēpla p̄dicta q̄ſi ſentiēs de me ꝙ ꝓpter ſciaȝ meaȝ debeas venire ad me:vel ꝙ poſſis aliqua vtilia audire de me vl' diſcere imo dico ꝙ. b Ardor tuꝰ.i.feruor addiſcendi. c Et ſtudiū diſcēdi.i. vehemēs applicatio animi ad diſcēdum.

d Abſq3 nobis p̄ ſe ꝓbari debeat.q.d.ēt ſine me laudabiliẗ ſtudes. Uñ cōmēdari debes:⁊ hoc ē qḋ ſubdit p̄ generalē ſniaȝ dicēs. e Ingeniū docile ⁊ ſine ⁊c̄. ⁊ p̄ etiā. f Nō q̇d inuenias ⁊c̄. Hic cōmēdat eū de bona intentiōe cū dicit. nō ꝯſideramꝰ q̇d iuenias.i.quātū ſtudēdo ꝓficias. g Sed q̇d q̄ras.i.qḋ q̄rere intēdas.ſ.noticiā ſacre ſcripture. Dicit.n.Amb. Intentio tua opi tuo nomē iponit. h Mollis cera ⁊c̄. h̄ inuit ꝙ ſit habilis ad ꝓficiendū exēplo mollis cere:q̄ de facili recipit impſſionē quarūlibȝ figuraꝝ:dicit ergo. h Mollis cera ⁊c̄. Cōſtrue ſic: Mollis cera ⁊ facilis ad formādū etiāſi.i. q3uis manꝰ artificis q̇ hȝ arteȝ operādi de cera. Et plaſte.i.formatoris q̇ formas iprimit. Ceſſet.i. q3uis nullꝰ in ea opeẗ. Tñ ꝟtute.i.potentia. Eſt q̇cq̇d pōt eē actu:q2 illa potētia de facili redigereẗ ad actū. Silr̄ dicit ď paulino ꝙ lȝ doctore careat: tñ p̄p nobilitatē igenij habilis ē vt in ſtudio ꝓficiat. i Plaſtes dr̄ formator vel figilus a plaſmo.mas.qḋ ē formare:qḋ deriuaẗ a plaſmos grece qḋ ē formare: Quidā dicūt ꝙ plaſtes dr̄ ab hoc ꝟbo greco plaſte qḋ eſt

manibus cōpono. Et ſumiẗ hoc nomē plaſtes a ſcōa p̄ſona p̄teriti p̄fecti paſſiui qḋ ē peplaſte. k Paulꝰ apl's ⁊c̄. Ne pau linus ꝓpter cōmēdationē ſuperiꝰ factā nimis ſuo ſenſu initeretur h̄ inducit eū vt doctorē ſacre ſcripture q̄rat ꝓpter vtilitatē quaȝ inde cōſequeẗ. Et ꝓponit exemplū pauli q̇ multū ꝓfecit audiendo Gamalieleȝ: vnde dicit Paulus apoſtolꝰ.ad pedes Gamalie lis ⁊c̄. gloriatur act̄.xxij. l Ut armatꝰ ſpiritualibus telis. ſpūalia tela ſunt virtutes ⁊ miracula quibus ſpirituales hoſtes i pugnantur ⁊ eorum temptationibus cōtrariatur: quibus armatꝰ ē confidēter docet vñ dicit cū apl'o ij.Coꝝ.x. m Arma.n.militie noſtre.i.virtutes ⁊ miracula p̄ que in predicatione militamus. n Non carnalia ſunt.debilitate. o Sȝ potentia dei.i.per deum. p Ad deſtructionem munitionuȝ i. vt deſtruanẗ cōſilia hoīȝ ſeu demonum diuerſis calliditatibꝰ munita. Cōſilia hominū vl' demonū deſtruentes.ſ.ſumus. vl' hoc ꝙ dico. Arma militie nr̄e ⁊c̄. vſq3 huc i terpoſitio ē. Superius.n. dixerat ſicut patet i textu epiſtole. Non ꝭm carnem militamus ⁊c̄. Et eſt ſuſpenſiua cōſtructio. vñ repetēdū ē. Militamꝰ nos dico:deſtruētes cōſilia hoīm vel demonū. p Et oēs altitudinē.⁊ ꝓfunditatē intellectꝰ taȝ legiſpitoꝝ q3 ph̄oꝝ. Altitudinē dico. r Extollentē ſe aduerſus ſciam dei.i.que de deo ē: vt dū impugnāt ptū ꝟgis ⁊ hmōi. ſ Et captiuātes.i.ī captiuitatē redigētes. t Omnē intelle.i. captiuos dicimꝰ oēs ſupbe intelligētes dū chriſto ꝯdicētes ducimus vſq3 i obſequiū chriſti.i. vt fidei chriſti cū priꝰ repugnauerāt humiliẗ obediāt:⁊ hoc ē qḋ hic dr̄.ad obediēdū deo. Textꝰ apl'i ē. In obſequiū chriſti:⁊ parati ſumꝰ ſubiugare oēm iobediētiā. v Thimotheū ⁊c̄. Hic oñdit ſciaȝ ſacre ſcripture eē ei neceſſariaȝ i quolibet ſtatu. Et p̄mo i ſtatu p̄latōis exēplo Timothei epi q̇ lȝ ab ifantia lr̄as ſacras didicerat:tñ monet eū paulꝰ: vt earuȝ ſtudiū nō negligat:hoc ē qḋ hic dr̄: Timotheū ſcribit ⁊c̄. prima Timoth.i. Hoc p̄ceptū cōmēdo tibi fili Timothee ꝭm p̄cedētes in te ꝓphetias. Glo. ꝭm ſciam ꝓph̄aꝝ que erat in te ant̄q3 eſſes ep̄s ordinatꝰ. Ecce qualiter fuit ab ifātia ſacris lr̄is eruditꝰ. Ad ſtudiū ꝟo hortaẗ dicēs.i. Thimo.iiij. Attēde lectiōi exhortatiōi ⁊ doctrie:⁊ ſequiẗ ibi. Noli negligē grāȝ q̇ data ē tibi p̄ ꝓph̄iaȝ cū impoſitiōe manuū p̄ſbyteri. Et exponit gl. ſic. Noli negligere grāȝ epatꝰ q̇ ē in te:q̇ tibi data ē p̄ ꝓph̄iaȝ.i.ſcōꝝ electionē.i qua ex p̄teritis vr̄ dicere qual' futurꝰ ſit. vel ꝓph̄iaȝ hic vocat inſpirationē ſpūſſācti:quo reuelāte cognouit apl's Timotheū eē dignū epali honore. x Preſbyteri p̄ p̄ſbroꝝ. Singulare p̄ plurali poſuit: q2 minꝰ trib' eē nō p̄nt in cōſecratiōe epi: vl' iō ſingulariẗ dicit p̄ſbri:q2 vnꝰ ipōit manū ceteris aſſentiētibꝰ. Alia lr̄a ē p̄ſbrij:q2 p̄ſbyterū ē cā cur manꝰ iponāt: vl' q2 i poſitio manuū dat p̄ſbyterū ordinato. Poſt ea ꝓpōiẗ aliud exēplū ad idē cū dr̄. y Tito ⁊c̄. Depinxit.i. deſcripſit ad titū.i. Oportet epȝ ſine crimie eē ⁊c̄. a Sciētiaȝ quoq3 in eo eligat.i. eligēdā oñdat. b Obtinētē.in textu ē āplectentē. Cōſtrue ſic.oȝ inquit apl's epm̄ eē obtinētē eū ſermonē q̇ ē ꝭm doctrinā i.veritatē: vt potēs ſit vita ⁊ ſciā. Exhortari ſaētes in doctrina ſana. Et reuincē.i.redarguē:ꝯdicēres.i.eos q̇ ꝯdicūt veritati.

deſtructionem munitionū ⁊ cogitationes deſtruentes ⁊[q] omnē altitudinē extollentem[r] ſe aduerſus ſcientiā dei: et[s] captiuantes omnē[t] intellectū ad obediendū chriſto:⁊ parati ſubiugare oēm inobedientiā. Timotheū[u] ſcribit ab infantia ſacris litteris eruditū ⁊ hortatur ad ſtudiū lectionis ne negligat gratiā que data ſit ei per ipoſitionē manus preſbyteri[x]. Tito[y] precipit: ut inter ceteras uirtutes epi quas breui ſermone depinxit[z]: ſcientiā[a] q3 in eo eligat ſcripturarū obtinentem[b] inquit eū qui ꝭm doctrinā eſt fidelem ſermonem ut potēs ſit exhortari in doctrina ſana ⁊ ꝯtradicētes reuincere. Ca.iiij.

s Sancta quippe ruſticitas ſolū ſibi ꝓdeſt ⁊ q̄tū edificat ex uite merito eccleſiā chriſti:tñ nocet ſi deſtruentibꝰ nō[d] reſiſtat. Malachias[e] propheta immo per malachiā dñs interrogauit ſacerdotes legē. Intātū[f] ſacerdotis officiū eſt:interrogatū reſpōdere de lege. Et[g] in deuteronomio legimus. Interroga[g] patrē tuū ⁊ annūciabit tibi ſeniores[g] tuos:⁊ dicent tibi. In[h] pſalmo quoq3 cēteſimo decimooctauo. Cantabiles mihi erant iuſtificatiōes tue in locū peregrinatiōis mee. Et in deſcriptiōe iuſti uiri:cū eū arbori uite David q̄ ē i padiſo ꝯpararet: iter ceteras uirtutes hoc ēt intulit. In lege dñi uolūtas eiꝰ in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel[i] in fine ſacratiſſime uiſionis ait iuſtos fulgere q̄ſi ſtellas:⁊ intelligētes id eſt doctos quaſi[k] firmamentum. Uides[l] quātum inter ſe diſtāt iuſta ruſticitas ⁊ docta iuſticia. Alij ſtell': alij celo cōparāẗ. Quāq3 iuxta hebraicā utrūq3 ueritatē ď eruditis poſſit intelligi. Ita em̄ apud eos legimus. Qui autē docti fuerint fulgebūt[m] q̄ſi ſplendor[m] firmamēti:et[n] q ad iuſticiā erudiūt multos quaſi[n] ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Cur[o] dicit Paulus apoſtolus uas electionis. Nempe[p] quia uas legis:et ſcripturarum ſanctarum erat armarium. Phariſei[q] ſtupent in

Sancta quippe ruſticitas ⁊c̄. h̄ docet defectū huiꝰ ſcie i q̄libet ſtatu eē dānoſū cum dicit. ruſticitas.i.ſimplicitas. d Nō reſiſtat.ſ. cū poſſit. e Malachias ꝓph̄a ⁊c̄. Hic oñdit i ſtatu ſacerdotal' dignitaẗ ſciaȝ eē neceſſariaȝ:⁊ h̄ p̄ multas auctoritates ⁊ primo aſſumit auctoritatem malachie.dicens. Malachias ⁊c̄. interrogauit ſacerdotes. Malachie.i.⁊.ij. f In tñ ⁊c̄. rñdere ď lege. Uñ malach.ij. ſup illū textū. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſciaȝ ⁊c̄.gl. Si ſacerdoſ de lege iterrogeẗ doceat reſiſtētes cōuincat: alioq̄n fruſtra iactet dignitatē cuiꝰ ñ hȝ opatōeȝ. Itē aggei.ij. ſup illuȝ locum Interroga ſacerdotes legē. dicit gl. Sacerdotuȝ ē legē ſcire dñi ⁊ ad interrogationē de lege rñdere Si ſacerdos ē ſciat legē dñi. Si ignorat legē ipē ſe arguit nō eē dñi ſacerdotē. g Et in deutro.legimꝰ.xxxij. Interroga patrē ⁊c̄. ſeniores. p̄ſbyẗ grece ſenior latine. h In pš.q̄ȝ.cxviij.dicit David Cātabiles mihi erāt ⁊c̄. i Daniel ⁊c̄. h̄ oñdit eruditā iuſticiā ac ſciaȝ ruſticiā vel ſimplicitate meliorē.dicit ergo daniel in fine ſecretiſſime viſiōis ⁊c̄. Daniel.xij.c Dr̄ aūt ſecretiſſima hec viſio q2 ē de icarnatōe ꝟbi ⁊ morte eiꝰ ⁊ die iudicij: vel ſecretiſſima p̄p difficultatē. k Quaſi firma. qḋ magis eminet.i.Corinth.xv. Alia claritas ſol':alia claritas lune:⁊ alia claritas ſtellaꝝ. Stella.n.differt a ſtella in claritate ⁊c̄. l Uides q̄ntū ⁊c̄.i.ſimplices iuſti:⁊ ſapiētes docti qui inſtruūt alios. m Fulgebūt quaſi ſplēdor firmamēti:q̄tū ad p̄mū eſſentiale. n Et q̇ ⁊c̄. q̄ſi ſtelle. Stell' cōpanẗ p̄p p̄mū accidētale:qḋ cōſequūẗ ex alioꝝ inſtructione:⁊ cū hoc habebūt eēntiale. o Cur dr̄ paulꝰ ⁊c̄. h̄ oñdit ſciam ſacre ſcripture eē neceſſariā in ſtatu officij p̄dicatiōis. Et h̄ ꝓbat p̄ paulū q̇ ꝓpter ſcripturarū ſciaȝ quā habebat aſſumptꝰ fuit ad p̄dicatōis officiū:⁊ hoc ē qḋ dicit. Cur paulꝰ apl's factꝰ eſt vas electōis.i.quare electꝰ ⁊ aſſumptꝰ ē: vt quaſi vas dñi precioſum p̄ mūdū portaret p̄dicationis verbū. Actuū.ix. Uas electiōis ē mihi iſte. Et rñdet. p Nēpe quia vas legis ⁊ ſāctaꝝ ſcripturaꝝ erat armariū.q.d. Iō ad hoc elegit paulū q2 vidit idoneū:ſȝ ꝯ. Nōne gratuita ē electio dei. Sol'o. hic agitur ď electiōe p̄dicatiōis ⁊ nō de electiōe p̄deſtinationis. q Phariſei ſtupēt ⁊c̄. q2 paulinꝰ eruditꝰ erat in ſecularibꝰ ſciētijs ne forte putaret ꝙ ſacre ſcripture intelligētias poſſet cape p̄ ſe: hic oñdit ꝙ h̄ facere nō poteſt

Universidad de Salamanca. BGH

ſine gr̄a reuelãte: quia gr̄a dei reuelat archana ad que n̄ pōt ꝑuenire ſe/cularis ſcia ſicut pꝫ in chriſto hoīe ⁊ in ſctīs hoīb⁹: ſicut fuerūt apl̄i ⁊ ꝓ/phete ⁊ patriarche. vñ dicit. q Phariſei ſtupēt in doctrina dñi id ē chriſti hoīs q₂ plen⁹ erat gr̄a: ⁊ tota trinitas ei reuelabat archana: q̄ pu/rus hō penetrare nō poterat. vñ Jo. vij. Cū mirarent iudei dicētes: quō hic litteras ſcit cū nō di/dicerit. Reſpōdit hieſus ⁊ dixit. mea doctrina nō eſt mea ſed ei⁹ q̄ miſit me. Itē Luce. iiij. Mirabā/tur in v̄bis gr̄e que pce/debāt de ore illius. Reue/lauit ḡ gr̄a chriſto hoī: reuelauit nihilominus a/poſtol̄. vñ dicit. r Et mirāt̄ i petro ⁊ Johe ⁊c. Act. iiij. ca. Uidētes pe/tri cōſtantiā ⁊ iohis cōp/to ꝙ hoīes eſſent ſine lit/teris ⁊ ydiote: ⁊ admira/bant̄ ⁊c. ⁊ certe non erat ā mirādū: q₂ doctorē ha/buerunt qui interuallo tē/poris nō indiget ad do/cendū. ⁊ hoc eſt qō dicit

s Quicquid ⁊c. Sug/gerebat. i. indicabat.

t Et erant iuxta qō ſcri/ptū ē. Dydaſcboi theu. i. docibiles vel dociles dei Theu genitiu⁹ ē hui⁹ ncīs theos. Sed vbi eſt illud ſcriptū glo. ſuper il/lum textuꝫ. Jo. vi. Scri/

tus mūdus capere nō potuiſſet: vñ ſignat̄ in aquila: que ceteris auib⁹ altius volat. vñ venit eis niſi a ſolo deo: illa vox. ſ. In prī/cipio erat v̄bū: ⁊ verbū erat apud deū ⁊ de⁹ erat verbū. Ecce ele/gãtiã doctrine quā habuit a deo: ⁊ nō ab hoīe: q₂ vero mētionē fecerat de v̄bo: qō grece d₂ logos qō multa ſignificat apud gre/cos dic̄ ꝙ hꝫ oēs ſuas ſignificatio/nes cōuenit chri/ſto. dicit ergo.

a Logos grece qō talib⁹ figuris ſcribit̄ apud gre/cos.

b Multa ſigni/ficat. Nā ⁊ v̄buꝫ eſt ⁊c. Chriſt⁹ d₂ verbū in q̄tū pa/trē dicentē mani/feſtat. c Ratō d₂ inq̄tū creatu/ras ad fineꝫ ordi/nat. d Sup/putatio. inq̄tuꝫ diſtinguit.

e Cā inq̄tū res in eſſe prodncit. Ul̄ mai⁹ ⁊ mag̃ ordiate. Uerbuꝫ d₂ q̄tuꝫ ad prīs dicentis manife/ſtationē. Cā dici/tur q̄tum ad rerꝫ creationem. Ratio dicitur q̄tum ad creatorum ordinationem ad finem. Supputatio vero dicitur q̄tuꝫ ad ordinatorū diſtinctio/nē. Et nota ꝙ logos d₂ ab hoc verbo logo quod eſt dico.

domini doctrina: ⁊ʳ mirantur in petro ⁊ iohãne quō legem ſciãt cū litteras nō didicerint. Quic/quid eñi alijs exercitatio ⁊ quo/tidiana in lege meditatio tribu/ere ſolet: illis hoc ſpiritusſanct⁹ ſuggerebatˢ. Etᵗ erant iuxta qō ſcriptū eſtᵘ docibiles deo. Duo/decim annos ſaluator impleue/rat: etˣ in templo ſedens de que/ſtionibus legis interrogans ma/gis docet dum prudenter inter/rogat. Niſiʸ forte ruſticum pe/trum: ruſticum iohãnem dica/mus: quorū uterqꝫ diſcere pote/rat: ⁊ ſi imperiti ſermone: nō ta/men ſcientia iohãnes ruſticus: piſcator indoctus. Etᶻ unde il/la uox obſecro. In principio erat uerbum: ⁊ uerbū erat apud deū ⁊ deus erat uerbū. Logosᵃ gre/ce: multaᵇ ſignificat: nam ⁊ uer/buꝫ eſt ⁊ᶜ ratio: ⁊ ſupputatioᵈ ⁊ cauſaᵉ uniuſcuiuſqꝫ rei. per quã ſunt ſingula que ſubſiſtunt que uniuerſa recte itelligim⁹ in chri/ſto. Capitulum. v.

h De doct⁹ Plato neſci/uit. hocᵍ demoſtenes eloquens ignorauit. Perdamʰ inquit ſa/pientiam ſapientū ⁊ prudẽtiaꝫ prudẽtium reprobabo. Veraⁱ ſapiẽtia perdet falſam ſapienti/am etᵏ q̄ꝫq̄ꝫˡ ſtultitia predicatio/nis in cruce ſit: tūᵐ paulus ſapiẽ/tiaꝫ loquit̄ inter perfectos. Sa/piẽtiam autẽⁿ nō ſeculi iſti⁹ que deſtruit̄ nec principū huius ſe/

ptum eſt illud ꝓphetis: ⁊ erunt oēs docibiles dei vel dociles: dicit plu/raliter: q₂ oēs ꝓphete vno eodēqꝫ ſpū repleti: lꝫ ꝓphetauerint diuerſa: ad idē tēdebāt: quapropter cū quouis eoꝝ oēs alij cōcordabant ſicut in Joel qui dicit. Et erunt oēs docibiles vel dociles dei. Joelis. ij. vbi noſtra littera eſt. Letamini in dño deo noſtro qui dedit nobis doctorem iuſticie. Itē Iſa. liiij. Ponā iaſpidē ꝓpugnacula tua ⁊c. ⁊ vniuerſos filios tuos doctos a dño. Item Hiere. xxxi. Poſt hoc dicit dñs. Da/bo legē meā in viſceribus eoꝝ: ⁊ in corde eoꝝ ſcribā eam. In euangelio Johan. vi. ca. vbi ſcribitur. Et erunt omnes dociles dei. Greci ſic ha/bent.

Per lr̄as latinas ſonat ſic: kai ſont ai penthes dyada ſchoi theu. Et i ꝓnunciatione ſic ſonat. keeſonthe panthes vel theos dydaſchi theu. Ai. n. diptbōgus hꝫ ſonū e. ⁊ oi: dyptbōg⁹ habet ſonū i. ⁊ eu: dyptbō/gus hꝫ ſonū v. vocalis. Huius aūt interpretatio. Et erūt oñs dociles dei: vel potius docti dei. Dydaſcho. n. verbū grecū idē ꝙ doceo. vnde dyadaſculos. i. doctor. ⁊ dyadaſchos. id eſt doctus. Iteꝫ ꝑ antiquas biblias inueni figuras has. Et ſicut predi/ctū eſt ſonāt apud nos: theu dydaſchoi. i. dei docibiles. i. edocti a deo: vel quos deus docuerat vel docebat.

v Duodecim ānos ⁊c. Dictū ē. s. ꝙ phariſei mirabāt̄ in doctrina ſal/uatoris: mirabātur in doctrina Petri ⁊ Johānis. Duo aūt ſunt q̄ fa/ciūt excellentiā doctrine mirabilē. Primū cū ille q̄ docet etatis ē tenere. Scōm eſt illud q̄n illi qui docent ſunt ſimplices ⁊ ydiote. Primū vide/bāt phariſei in ſaluatore. vñ d₂ hic. Duodeciꝫ ānos. Ecce etas tenera.

x Et in tēplo ⁊c. dū prudēter interrogat. Ecce doctrine excellētia. Lu. ij. Inuenies qō tangit̄ hic. Scōm videbāt in petro ⁊ Johāne: ⁊ iō mira/bātur in eis elegantiā doctrine. vñ d₂ hic. y Niſi forte ⁊c. Conſtrue ſic. preſumēdū eēt petrū ⁊ Johānē aliq̄d ſcire niſi nos dicamus. i. ſi nos nō diceron⁹ ruſticū petrū: ⁊ ruſticū Johānē eſſe: ſꝫ in v̄itate nos dicim⁹ ꝙ fuerūt ſimplices ⁊ ydiote ſic legit̄ Act. iiij. tñ habuerāt elegantiā do/ctrine: vñ ſequit̄. Quoꝝ vterqꝫ dicere poterat illud qō ſumit̄ de. ij. Coꝝ. xi. Et ſi. i. q̄uis. Imperitus ſim⁹ ſermōe. i. lingua materna. Nō tñ impiti ſum⁹ ſcientia. ſ. inſpirata. Johānes ruſticus fuit genere piſcator officio. Indoct⁹ ſine lr̄is ab hoīe traditis: q₂ piſcator indoct⁹ erat anteꝙ voca/ret̄ a domino.

z Et vñ illa vox obſecro. Illa dicit̄ admiratiue ⁊ diſcretiue. q. d. illa vox admirabilis excellētior ceteris vñ venit. vñ Aug. Si alti⁹ intonuiſſꝫ to/

De doctus plato ⁊c. hic oſtendit ꝙ ſapiētia mūdana ce/leſtia nequit indagare myſteria: que q̄b⁹ vult reuelat gr̄a Unde Mathei. xi. Cōfitebor tibi pr̄ dñe celi ⁊ terre: q₂ abſcōdi/ſti hec a ſapientibus ⁊ prudentib⁹: ⁊ reuelaſti ea paruulis. Dicit itaqꝫ. hō doct⁹ plato neſciuit qō d̄ v̄bo dei Johes ꝓdixit. Et ſil̄r

g Hoc demoſthenes eloquētiſſim⁹ ignorauit: ⁊ tñ plato maxi/mus erat phs. Demoſthenes rhetor eloquētiſſim⁹. de vtroqꝫ ſa/tis dictū ē ſupra. Demoſthenes aūt ꝟm deriuationeꝫ grecā dicit̄ a demos qō ē ppl̄s ⁊ ſthenos qō v̄t⁹ ē ⁊ ſtat⁹: quaſi robur ⁊ ſta/tus ſiue potentia populi. ⁊ ꝟꝫ ꝙ dicit Hiero. hoc doct⁹ plato ne/ſciuit. vr̄ Aug. ſenſiſſe ɔ̄triū dicēs in ſeptimo cōfeſ. ſe legiſſe in qui/buſdā platonicoꝝ libris: nō quidē his verbis ſed hoc idē multis ⁊ multiplicibus ꝑſuaderi rōnib⁹: ꝙ in principio erat v̄bū: ⁊ cet̄a que ſequūtur uſqꝫ. Et tenebre eā nō comprehēderūt: ⁊ ꝙ oīs aīa q̄uis teſtimoniū ꝑhibeat de lumine: nō ē ipſa lumē. ſed ver/bū dei de⁹. Eſt eñ lumē verū qō illuminat omnē hoīeꝫ venientē in hūc mūdū: ⁊ in mūdo erat ⁊ mūdus ꝑ eū factus eſt: ⁊ mūdus eū nō cognouit. Itē dicit ſe ibidē legiſſe ꝙ verbū: de⁹ nō ex car/ne nō ex ſanguine: nō ex volūtate viri: neqꝫ ex volūtate carnis: ſꝫ ex deo natus eſt. Ex his itaqꝫ vr̄ ꝙ doct⁹ plato ſciuit ꝙ in princi/pio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ de⁹ erat verbū. Uerūtñ hoc neſciuit a puro ſpū puro aſpectu intelligentie ſicut ſciuit Jo/hānes ſed quodā rōnis diſcurſu ⁊ enigmate. Tollat̄. n. impi⁹ ne puro aſpectu intelligētie cōtemplet̄ gloriam dei. Iſaie. xxvi. ꝟm ſeptuaginta. h Perdā inquit ſapientiā ⁊c. vſqꝫ ad locū illū Abraā vidit dies ei⁹. hō oñdit defectū ⁊ inſufficientiam ſecularis ſapientie ⁊ effectū ⁊ ſupabūdātiā gr̄e. lr̄a plana ē. Auctoritates manifeſtāt ſeipſas. prima ſumit̄. de. i. Coꝝ. i. Perdā ſapientiam ſapientū: ⁊ prudentiā prudentū reprobabo. Gloſa id eſt mun/danā ſapientiā ⁊ prudētiam eliminabo a predicatoribus euan/gelij. ⁊ hoc ſumit̄ de abdia. ca. i. vbi d₂. ꝑdā ſapientes d̄ ydumea ⁊ prudentiā de mōte eſau. Itē Iſai. xxix. peribit ſapientia a ſa/pientib⁹ ei⁹ ⁊ intellect⁹ prudētū ei⁹ abſcōdet̄. i Uera ſapien/tia ꝑdat falſam ſapiētiā. i. eliminabit a ꝑdicatoribus euangelij:

cut pꝫ in paulo d̄ quo ſubiūgitur. k Et ꝑ quia. l Quāqꝫ ſtulticia predicatiōis in cruce ſit. i. q̄uis predicatio crucis ſtulta reputet̄. i. Coꝝ. i. Uerbum crucis pereuntibus quidē ſtulticia eſt.

m Tamē paul⁹ ſapientiā loquit̄ inter ꝑfectos. i. Coꝝ. ij. ⁊ vocat hic ꝑfectos nō ꝑfectos cognitores ⁊ doctores quib⁹ op⁹ nō ē do/ceri ſꝫ auditores iaꝫ capaces. Sꝫ quā ſapientiā ſe/quar.

n Sapiētiā au/tē non ſeculi hui⁹ ⁊c. i. malignoruꝫ ſpirituū vl̄ phoꝝ qui pricipes mū/di videbāt̄. Qui deſtruūtur. i. quo/rū ſapia deſtruit̄

o Dei ſapientiā i. chriſtum in quo oſtenſa eſt dei ſa/pientia de redem/ptione hominuꝫ loquimur: dico.

p In myſterio. i. exponendo my/ſteria i quib⁹ chri/ſtus ſignatur ab/ſcōdita vt neſci/ant pſeudo: q₂ n̄ in v̄bis: ſꝫ in vir/tute ē: nō hūana rōne ꝓpzehēſibil̄ ſꝫ ſpūs efficatia credibilis.

q Quā. ſ. ſapiē/tiā. r De⁹ pre/deſtinauit. i. ꝑor/dinauit. ſ Añ ſecl̄a. i. añqꝫ mū/dus eēt. t Dei

culi ſed loquitur: deiᵒ ſapientiã in myſterio abſconditamᵖ quãᑫ predeſtinauitʳ deusˢ ante ſecula Deiᵗ ſapientia chriſt⁹ eſt. Chri/ſtus eñi dei uirtus ⁊ dei ſapiẽtia. Hecᵘ ſapiẽtia i myſterio abſcō/dita eſt deˣ qua ⁊ noni pſalmi ti/tulus prenotatur pro occultis fi/lij in quo ſunt oēs theſauri ſapi/entie ⁊ ſcientie dei abſconditi. Etʸ qui in myſterio abſcondit⁹ erat predeſtinatus eſt ante ſecu/la: predeſtinatusᶻ autem ⁊ prefi/gurat⁹ in lege ⁊ ꝓphetis. Un/deᵃ ⁊ prophete appellabant̄ ui/dentes quia uidebant eum quē ceteri non uidebant. Abraãᵇ ui/dit dieꝫ eius ⁊ letatus eſt. Ape/riebanturᶜ celi ezechieli: quiᵈ po/pulo peccatori clauſi erant. Re/uelaᵉ iquit dauid oculos meos ⁊ᶠ cōſiderabo mirabilia de lege tua. Lex eñ ſpiritual̄ ē: ⁊ᵍ reue/latione opus ē ut intelligat̄ acʰ reuelata facie dei gloriaꝫ cōtem/plemurʰ. Liberⁱ in apocalipſi ſe/ptemᵏ ſigillis ſignatus oſtendit̄ quemˡ, ſi dederis homini ſcienti litteras ut legat: reſpondebit ti/bi. Non poſſum: ſignatus ē eñ. Quātiᵐ hodie putant ſe noſſe litteras tenēt ſignatū librū: nec aperire poſſunt niſi ille reſeraue/rit qui habet claueꝫ Dauid qui aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ nemo apit. Inᵒ actibus apo/ſtoloꝝ: ſanctus eunuchus imo ſanctus uir: ſic enim eum ſan/cta ſcriptura cognominatᵖ cuꝫᑫ legeret yſaiam prophetã: inter/rogatus a philippo: putaſne in/telligis q̄ legis: reſpōdit. Quō poſſumˢ niſi aliquis me docuerit Egoᵗ ut de me loquar interim: nec ſanctiorᵘ ſum hoc eunucho necˣ ſtudioſior quiʸ d̄ ethyopia

i Liber in apocal̄. Hic incipit quinta pars iſtius epiſtole ꝟm diuiſio/nē prehabitam: ⁊ oſtendit hic Hierony. ſacre ſcripture difficultatem du/pliciter. Primo oſtendit particulariter aliquoꝝ libroꝝ difficultatē tan/gendo. Secundo generaliter per libros ſingulos diſcurrendo ibi. Ui/delicet manifeſtiſſima eſt geñ. Item iſta pars in qua particulariter ꝓce/dit habet duas partes. In prima oſtendit diffi/cultatem ſacre ſcripture abſolute. in ſecunda cō/paratiue ibi. Taceo de grā/maticis. Littera plana ē.

i Liber in apoca. i. liber apocalip̄ſ. apocalipſis ideꝫ eſt ꝙ reuelatio: quia ibi multa reuelantur.

k Septē ſigillis ſigna/tis oſtēditur. id eſt ſeptē ſacramentis que ſunt in humanitate chriſti ꝓpt̄ redemptionem humani generis que ſunt conce/ptio: natiuitas: paſſio: deſcenſus ad inferos: re/ſurrectio: aſcenſio: aduē/tus ad iudicium.

l Quem ſi dederis ⁊c. totum iſtud ſumitur de eſa. xix.

m Quanti hodie ⁊c. ſu/pra oſtendit difficultatē hic confundit ſciolorum preſumptionem. Et in fi/ne concludit ꝙ non poſ/ſunt intelligere niſi per re/uelationem: dicit ergo. Quāti hodie putāt ⁊c. Ecce preſumptio.

n Tenent ſignatum li/bruꝫ nec aperire poſſunt niſi ille reſerauerit qui ha/

ſapientia chriſtus eſt. Chriſtus eniꝫ dei virtus ⁊ dei ſapientia. i. Coꝝ. i. Predicam⁹ chriſtū dei virtutem. ⁊ dei ſapiaꝫ. v Hec ſapia in myſterio abſcōdita ē ſub diuerſis figuris in veteri teſtō.

x De qua ⁊ no ni pſalmi titul⁹ ꝑnotat̄ ꝓ occultis filij ⁊c. col̄. ij.

y Et q̄ in myſterio ⁊c. ad ro. i. z Predeſtinatus aūt ⁊ prefi/guratus ⁊c. Prefiguratus fuit in abel. geñ. c. iiij. quē cayn inter/fecit. in yſaac quā pr̄ imolare voluit geñ. xxij. In Joſeph quia a frib⁹ vēdit⁹ fuerat geñ. xxxvij. In agno. Exo. xij. In Hieremia. Hier̄. xviij. in lapide angulari. yſa. xxviij. In lapide priario. za/ch. iiij. in multis alijs figuris. a Uñ ꝓphe ⁊c. Supra dcm̄ ē ꝙ ſacre ſcripture myſteria reuelate ſunt a deo chriſto hoī ⁊ apl̄is ad que nō pōt ꝑtingere ſciētia ſecularis hic oſtendit̄ ꝙ reuelata ſunt ꝓphetis ⁊ patriarchis. Lr̄a plana eſt. Cōtinua ſic. dico ꝙ ꝑfigurat⁹ fuit. vñ ꝓphe appellabātur vidētes ⁊c. i. itelligebāt fi/guraꝝ myſteria reuelāte gr̄a diuina. Qō āt hō d₂ ſumit̄ d̄. i. reg. ix. vbi d₂ q̄ ꝓpha d₂ hodie vocabat̄ olī vidēs. Sic oñſa ē in genere reuelatio fuiſſe facta ꝓphetis. Poſtmodū ſuodunt̄ ſpālia exem/pla in p̄riarchis ⁊ ꝓphis: ⁊ p̄mo de abrahā p̄riarcha cū dicit̄.

b Abrahā vidit diē ei⁹ ⁊ letat⁹ ē. Jo. viij. Abrahā pr̄ vr̄ exul/tauit ⁊ videret diē meū. vidit ⁊ gauiſus ē. Uidit viſione intelle/ctuali ſpūſancto myſteria reuelāte. poſtmodū exēplificat in ſpāli de reuelatiōe facta ꝓphis: cū dicit. c Apericbāt̄ celi ezechieli Ezechiel̄. i. d Qui ppl̄o pctōri ⁊c. i. iudeis incredulis. yſa. i. Ueh gēti peccatrici ppl̄o graui iniquitate ⁊c. e Reuela ⁊c. me/os. i. intellectū meū. f Et conſiderabo mirabilia de lege tua. Sed quare petebat hoc. Certe q₂. Lex ſpūalis eſt. i. ſpiritualiter intelligenda. ij. Coꝝ. iij. littera occidit: ſpiritus autem viuificat.

g Et reuelatione opus eſt vt intelligatur. Ro. viij. h Ac ⁊c. cōtemplemur. ij. Coꝝ. iij. littera eſt. Nos auteꝫ reuelata facie dñi gloriā ſpeculātes ⁊c. Et exponit glo. nos aūt reuelata facie. i. ex/pedita rōne in qua iudeis eſt velamen. Speculantes. i. per ſpe/culū rōnis videntes gloriā dei. i. glorioſū dñꝫ ⁊c. vide totā glo.

bet clauem dauid ⁊c. Ecce q̄ neceſſaria eſt reuelatio. Et ſumitur hoc de Apo. iij. vbi ſcribitur. Hec dicit ſanctus ⁊ verus qui habet clauē da/uid: qui aperit: ⁊ nemo claudit. claudit ⁊ nemo aperit.

o In actibus apoſtoloꝝ ⁊c. Poſtqꝫ cōfudit ſciolorum preſumptionē ſubiungit ſtudioſorū ebetationē: ⁊ cognitionis imperfectionem. Et po/nit exemplum de eunucho ſtudioſo: quod ſcribitur act. viij.

o In actibus apoſtoloꝝ ſanctus eunuchus imo vt ſcribitur in anti/quis: ſed plus placet mihi littera modernorum ſcribentiuꝫ imo ſanctus vir qō antiqui implicite dicunt. moderni dicunt explicite.

p Cognominat. i. ſimul nominat: quia virum etiam eunuchum appel/lat. Actuū. viij. vbi dicitur. Uir ethiops eunuchus ⁊c.

q Cum legeret ⁊c. a philippo. vnus de ſeptem. nec apoſtolus ille phi/lippus dicitur huicqꝫ minus impoſuiſſe manus.

r Putaſne ⁊c. poſt oſtenſam ſcripture difficultatē: poſt cōfuſam ſciolo/rum preſumptionē: poſt expreſſam ſtudioſoꝝ imperfectionē hic ſubiun/git doctrine neceſſitatem dicens. s Quomodo poſſum niſi aliquis me docuerit. q. d. non poſſuꝫ intelligere ſine doctore. In opuſculo voca/buloꝝ inuenies tria genera eunuchoꝝ. Quidā. n. naſcūtur: qui dicuntur caſtrati. i. caſti nati. Alij facti ſunt ab hoibus: qui ꝓprie dicūtur ſpado/nes a ſpata. Spata d₂ gladi⁹ a ſpatio: q₂ ſit ſpatioſa ⁊ lata: vel a pa/tin qō eſt paſſio. ⁊ forte cū hmōi inſtrō antiquit⁹ caſtrabātur. Alij ſe ca/ſtrāt ꝓp regnū dei: q̄ ꝓprie dicūtur eunuchi. i. hñ vincentes: ab eu qō eſt bonū: ⁊ niche qō ē victoria: q₂ hñ vincūt carnis tentatiōes: ⁊ iſti vltimi merētur. Uel d₂ eunuchus ab euchie qō ē mulier vl̄ lectus: ⁊ echo qō eſt cuſtodia: quaſi lecti vel mulieris cuſtos. t Ego vt me ⁊c. Hic eunu/chi ſtudioſitatē cōmendat q̄ tñ ꝑ ſe ſcripturā intelligere nō poterat. Lr̄a plana ē. t Ego vt de me interim loquar. i. vt ſermonē de me ⁊ nō de alijs interponā. v Nec ſanctior ſum hoc eunucho. q̄tū ad bonitatē vite. x Nec ſtudioſior: q̄tū ad appetitū ſcie. y Qui de ethiopia i. de extremis mūdi finib⁹ venit ad templū. ſicut dicit Iſi. in. xiiij. ethy/mo. Ethiopia dicta ē a colore ppl̄oꝝ quos ſolis vicinitas torret: deni/qꝫ vim ſideris ꝓdit hominū color. ē. n. ibi iugis eſtus. Nā q̄cq̄d eius ē

Universidad de Salamanca. BGH

ſub meridiano cardine eſt ⁊c. Iſte ethyops venerat adorare in Hieruſalem p̄ quē dn̄a ſua multa dona miſerat templo. a Reliquit aulā regiam. Candacis regine ethyopū. Et vide q̄ oēs regine ethyopū dicebāt Cādaces ſicut romani imperatores ceſares dicebātur. nec habebat regimen regio hec niſi a feminis. ita ſcribit in hyſtorijs. b Et tantus amator ⁊c. cogitationē p̄ciperet. Uel ſm aliā litterā in cogitatione conciperet: q̄ bn̄ eā meditabat.

c Lingua volue. ſrequēter repetendo.

d Labijs p̄ſonaret. ap̄te legendo.

e Ignorabat eū ⁊c. ſ. dn̄m hieſum de quo legitur yſa. liij. ſicut ouis ad occiſionem ducetur ⁊c.

f Uenit philippus ⁊c. de iſto philippo dr̄ i hyſtorijs. Cōſtat hūc philippū fuiſſe dyaconū nō apl̄m. ſi. n. apl̄s eſſet: ſtatim baptizatis man⁹ imponeret: nec ad hoc alios expectaret. In iſta impoſitione manuū oſtēdebatur ſpūſſanctus ſub aliq̄ ſigno viſibili: quē baptizati inuiſibilit̄ receperant in baptiſmo.

g O mira doctoris virtus ⁊c. Hic p̄mēdat magiſtri doctrinā p̄ effectū ſubſequentē q̄ multiplex

i. de extremis finibus mūdi: ue-
nit ad templum: reliquit[a] aulā
regiā: et[b] tantus amator legis
fuit diuine atq̄ ſcientie: ut etiā
in uehiculo litteras legeret ſa-
cras. Et tamen cum librū tene-
ret ⁊ uerba dn̄i in cogitatiōe cō
ciperet: lingua[c] uolueret labijs[d]
perſonaret ignorabat[e] eum quē
in libro neſciens uenerabatur.
Uenit[f] philipp⁹ oſtendit ei hie
ſum qui clauſus latebat in litte-
ra. O mira[g] doctoris uirt⁹. Ea-
dem[h] hora credidit eunuch⁹ ba
ptizatur fidelis ⁊ ſanctus: magi
ſter[i] efficitur de diſcipulo: pl⁹ in
deſerto fonte eccleſie q̄ in aura
to ſynagoge templo reperit.

Capitulum. vj.

eſt: ſicut patet in littera. Dicit itaq̄. O mira doctoris virtus. id eſt efficacia: ⁊ quare. h Eadē hora ⁊c. ⁊ ſanct⁹. Uide vbi exponit̄ ſanctus in opuſculo de vocabulis biblie. i Magiſter efficit̄ de diſciplo. pl⁹ in deſerto ⁊c. reperit. Iſtud exponit̄ ſic. Eunuch⁹ reuertebat̄ a tēplo qđ erat in Hieruſalē pulchrū ⁊ deauratū: ad qđ multi cōueniebāt. vn̄ dr̄ in lr̄a ſynagoge. i. cōgregatiōis fons eccl̄e dr̄ ſacra ſcriptura ſpūaliter intellecta. Sed deſert⁹ dr̄: q̄ a plurib⁹ intelligētia ſpūalis deſerit̄. Pl⁹ ergo inuenit in hoc fonte q̄ in tēplo: q̄ ibi inuenit figuras ⁊ enigmata: h̄ autē eſt veritas explanata. vn̄ dr̄ bonū v̄bū p̄uer. xvi. Fons vite eruditō poſſidēti. i doctrina ſtultoꝝ fatuitas. i. apta doctorib⁹ eccl̄e ⁊ ſynagoge.

Hec a me ⁊c. Iſta ē p̄cluſio iſti⁹ partis in qua abſolute oñdit̄ difficultas ſacre ſcripture: ⁊ dicit Hic. q̄ ſupradicta breuiter tetigit vt paulinus intelligeret ſe nō poſſe intelligere ſacrā ſcripturā ſine p̄monſtrante. vn̄ dicit. Hec a me p̄ſtricta ſunt breuiter. i. leuiter tacta vel ſūmatim dicta. l Neq̄ eīm ⁊c. Iſtud eſt interpoſitio. vel reſpicit qđ dr̄ breuiter p̄ſtricta inquā ſunt: vt intelligeres te i ſcripturis ſacris ſine preuio ⁊ mōſtrāte ſemitā nō poſſe ingredi. m Taceo de grāmaticis ⁊c. Hic oſtendit difficultatē ſacre ſcripture in cōparatiōe ad alias ſciās. Et p̄mo in cōparatiōe ad liberales: cū dicit. Taceo de grāmaticis ⁊c. Reſume diuiſionē iſtius p̄tis que ſupra poſita ē in p̄ncipio que p̄termiſſa eſt. cā breuitatis i iſto lr̄e. m Taceo de grāmatic̄ ⁊c. Grāmatic⁹ dr̄ a grāma qđ ē lr̄a: q̄ ſumit initiū a lr̄a: vn̄ grāmatica quaſi litteralis ſcientia nō a prima parte ſui: quia primo tractet de litteris: ſed per effectū q̄ efficit lr̄atū: vn̄ deſcribit̄ ſic. Grāmatica ē ſcīa recte ſcribēdi: recte p̄nūciādi: recte conſtruēdi. n Rhetor vl' rhetoric⁹ dr̄ orator a rheſis qđ ē locutio: p̄p copiā locutionis. Iſi. in. ij. ethy. deſcribit rhetoricā dicēs. Rhetorica ē bn̄ dicendi ſcientia in ciuilibus queſtionib⁹ ad p̄ſuadendum iuſta ⁊ bona.

o Philoſophi greca appellatione vocātur qui latie amatores ſapiētie interp̄tantur. Eſt eīm ph̄s qui diuinaꝝ ⁊ humanarū rerū ſcientiā h̄ȝ: ⁊ omnē bene viuendi tramitē tenet. Ita dicit Iſido. ethymo. viij.

p Geometris. Hic ⁊ hec geometra: ⁊ h̄ geometer. tri. dicit̄ ille q̄ tractat vel docet menſuras terre. ⁊ cōponit̄ a ge qđ eſt terra: ⁊ metros menſura vnde hec geometria dicitur ars que docet menſuras terre.

q Dyalectici ſunt qui docēt dyalecticā vel ſtudent in ea. Dyalectica autē eſt diſciplina ad differendas reꝝ cauſas inuenta. ipſa eſt ph̄ie ſpēs que loyca dr̄. i. rationalis. Et ſm Iſi. ethy. ij. dr̄ a dya qđ eſt de: ⁊ lecton qđ eſt dictio: q̄ de dictis in ea diſputat̄. Et vt ſcias orthographiā nois nota hos verſus. Scribe p̄. y. grecū dya. tūc duo ſignificabit. Scribe p̄. i.

noſtrū ſic dīa de q̄ dabit. r Muſici ſunt doctores vl' auditores muſice. Muſica autem eſt peritia modulationis ſono cantuq̄ cōſiſtens. ⁊ dicitur a muſis: quia per eas vis carminis ⁊ vocis modulatio antiquitus querebatur. ⁊ ſicut dicit Iſido. ethy. iij. Muſice partes ſunt tres. Armonica: rithmica. ⁊ metrica. Armonica ē que diſcernit i ſōis acutū ⁊ grauē. Rithmica q̄ requirit i ſonis incurſionē verboꝝ vtrū bene ſonus an male cohereat. Metrica eſt que menſuram diuerſorū metrorū p̄babili ratione cognoſcit Idem in eodem. Prima armonica eſt que ex vocū cantibus cōſtat. Secūda organica que ex flatu cōſiſtit. Tertia rithmica que impulſu digitoꝝ numeros recipit ſicut i cythara.

s Aſtronomi ſūt qui docent legem vl' regl'as d̄ aſtriſ ⁊ qui aſtra nominant. Et componitur ab aſtrū et

h Hec[k] a me perſtricta ſunt
breuiter: neq̄[l] eīm epiſto-
laris anguſtia euagari longius
patiebatur: ut intelligeres te in
ſcripturis ſacris ſine p̄uio ⁊ mō
ſtrante ſemitā non poſſe ingre
di. Taceo[m] de grāmaticis rhe-
toricis[n]: philoſophis[o]: geome-
tris[p]: dyalecticis:[q] muſicis[r]: aſtro
nomicis[s]: aſtrologis[t]: medicis:
quoꝝ ſcientia mortalibus ſatis
uel utiliſſima eſt: ⁊[u] in tres par-
tes ſcinditur: in doctrinam rati-
onem ⁊ uſum. Ad[x] minores ar-
tes ueniā: ⁊ que non tā lingua[y]
q̄ manu[z] adminiſtrantur. Agri
cole[a]: cementarij: fabri metallo
rum: lignorūq̄ ceſores: lanarij
quoq̄ ⁊ fullones: ceteri q uariā

nomos lex: vel norma qđ eſt regula. Unde aſtronomia lex aſtrorum que curſus ſyderum: ⁊ figuras ⁊ habitudines ſtellaꝝ: circa ſe: ⁊ circa terrā indagabili ratione percurrit.

t Aſtrologos cōponitur ab aſtrū: ⁊ logos quod eſt ſermo. vnde aſtrologia dicitur pars aſtronomie vt vitemus obiectionem que poſſȝ fieri de littera que dicit. Quoꝝ ſcientia vtiliſſima ē ⁊c. Nota q̄ dicit Iſi. ethy. iij. Int̄ aſtronomiā ⁊ aſtrologiā aliq̄d differt. nam aſtronomia celi cōuerſionē: ortus: obitus: motuſq̄ ſyderum continet: vel qua ex cauſa ita vocentur. Aſtrologia v̄o partim naturalis: partim ſuperſtitioſa eſt. Naturalis dum exeq̄tur ſolis ⁊ lune curſus: vel ſtellarum: certaſq̄ ipſorū ſtationes. Superſtitioſa vero eſt illa quā mathematici ſequūtur qui in ſtellis augurāt̄: q̄ ēt. xij. celi ſigna p̄ ſingula aīe vel corpis mēbra diſponūt: ſyderūq̄ curſu natiuitates hoīȝ moreſq̄ p̄dicare conāt̄ Per hoc patet q̄ quo ad quid eſt vtilis: ⁊ quo ad quid ē dānabilis: tamen generaliter ibi ſumitur ſcīa: ſicut patet per hoc qđ ſequit̄. v Et in tres partes ſcinditur. In doctrinā: rationem: ⁊ vſum. i. in rationalē philoſophiam. naturalem ⁊ moralē. In octauo lib. de ciuitate dei inuenies ſatis de his tribus capi. iiij. Et in Iſido. ethy. lib. viij. capi. vi. Hic. poſuit tria greca vocabula his tribus equipollentia que in quibuſdam antiquis epiſtolis ſic inueni. Endiate. i. doctrinam. oiſlogon. i. rationem. Tcherien. i. viſum. grecas litteras pretermitto.

x Ad minores artes veniam ⁊c. Hic oſtendit difficultatem ſacre ſcripture in cōparatione ad artes mechanicas.

y Logo. i. ſermone. Aliqui prologi habent lingua. i. officio lingue. ⁊ forte iſtud mouet eos ad ſcribendū lingua p̄logo: q̄ greci non habent ablatiuū. vnde dicit Priſci. quia ablatiuus p̄prius eſt romanoꝝ: q̄ nouiter videtur a latinis inuentus: licet antiquiſſimi grecoꝝ grāmatici ſextum caſum poſuiſſe videantur ⁊c.

z Manu. i. officio manus ſcilicet operando. poſtea exemplificat dicens. a Agricole ⁊c. qđ cupiūt ēe. ſ. periti i iſtis artib⁹ ergo multo fortius ſacra ſcriptura que difficilior eſt: ſine doctore non poteſt intelligi. Cementarij ſunt qui cū cemento operantur Fabri metalloꝝ ad differētiā alioꝝ fabroꝝ. Fabri. n. quilibet artifices cōiter appellant̄: ſed p̄ additiones cōiter ſpecificantur: vt cū dr̄ faber ferrarius. Faber lignari⁹ ⁊c. Lanarij ſunt qui operātur de lana. Fullones qui pānos parāt ⁊ excandidant. Et dicūt̄

Univerſidad de Salamanca. BGH

a fulgeo fulges. q̄ faciunt pannos fulgere. Uel dicuntur fullones quaſi fullando lauantes. vel quaſi fortiter lauantes. Suppellex dicitur omne inſtrumentū ⁊ ornamentū domus: ⁊ dicitur a ſuppleo ſupples: q̄ ſupplet defectum domus.

b Quod medicoꝝ eſt. p̄mittūt medici ⁊c. Ita ſcribitur in ep̄l'is oratij vbi dr̄ nauē agere ignarus nauis timet. Abrotanū egro n̄ audet niſi q̄ didicit dare. Qđ medicoꝝ ē p̄mittūt medici ⁊c. c Sola ſcripturaꝝ ars ē quā ſibi oēs: tā viri q̄ mulieres: tā docti q̄ inſipientes. Uendicāt i. appropriant ⁊ vſurpant.

d Paſſim. i. cōiter. i differēter vbiq̄. Et hoc p̄bat p̄ v̄ſum oratij dicēti i ep̄l'is. Scribim⁹ indocti: doctiq̄ ⁊c. Et p̄ponūtur ibi optimi v̄ſus d̄ iſta materia. Mutauit mētē p̄pl'us leuis. ⁊ calēt vno. Scribēdi ſtudio pueri: patreſq̄ ſeueri Frōde comes vinidi cenant: ⁊ carmina dictant. Et ſubiūgit hierony

ſuppellectilē ⁊ uilia opuſcula fa
bricant abſq̄ doctore eē nō p̄nt
qđ cupiūt. Quod[b] medicorū ē
p̄mittunt medici tractāt fabri-
lia fabri. Sola[c] ſcripturarū ars
eſt quā ſibi paſſim[d] oēs uēdicāt
Scribim⁹ indocti doctiq̄ po-
emata paſſim. Hanc[e] garrula
anus: hanc[f] delyrus ſenex: hāc
ſophyſta uerboſus: hāc uniuer-
ſi p̄ſumūt lacerant docent an-
teq̄ diſcant. Alij[g] abducto ſup
cilio grādia[h] uerba trutinātes[i]:
inter mulierculas de ſacris lr̄is
philoſophātur. Alij[k] diſcūt p̄h
pudor[l] a feminis qđ uiros doce-
ant: ⁊ ne parū hoc ſit quadā fa-
cilitate uerborum: imo audacia
ediſſerūt[m] alijs: qđ ipſi nō intel-
ligūt. Taceo[n] d̄ meis ſimilibus
qui ſi forte ad ſcripturas ſāctas
poſt ſeculares litteras uenerint

mus multa incōueniētia que ſequūtur ex talium doctrina. Et primo oſtēdit doctrinā taliū eē ineptam cū dicit. e Hāc garrula anus ⁊c. oēs iſti inepti ſunt ad docēdū. f Delyr⁹ ſenex. i. deſipiēs. lyrima eīm grece deſipiētia ē. vn̄ dicūt̄ origenis lyrimata errores ei⁹ in q̄b⁹ deſipuit. Scd̄m Iſi. ethymo. x. delyr⁹ dr̄ mēte defect⁹ p̄ etatē: q̄ a recto ordine ⁊ q̄ſi a lyra aberret. lyra. n. ē ſonis gen⁹ cū quo agricole facta ſemēte dirigūt: ſulcos in quos oēs ſeges decurrit. v̄ſus. pollice tāgo lyrā: facio cū vomere lyrā. Item greciſm⁹. Delyro diſcordo: d̄ lyro de euo dico. Et lyra fōſ primi caput: ē q̄ lyra ſcd̄i. Orati⁹ in ſcd̄a ep̄l'a. Quicq̄d delyrāt reges plectūt̄ achiui. f Senex. quaſi ſeneſciēs. Scd̄o oñdit doctrinā taliū ſup̄bā ibi. g Alij abducto ſupcilio: vt ēt ſapiētes videāt̄: quoꝝ ſup̄bia manifeſtat̄ i ſupcilij abductiōe: in grādiū trutinatiōe: in ph̄ie oſtētatiōe. Supciliū dr̄ quaſi cilio ſuppoſitū. Ciliū ē tegumē oculoꝝ: ſic dictū q̄ celet oculū. vel a cilleo les. qđ ē mouē: q̄ frequēter mouet̄. In ſupcilij abductiōe ſignū ē ſup̄bie.

h Grādia v̄ba. i. inflata ⁊ intelligibilia. l̄ȝ parū ſciāt. vn̄ optie cōpetit eis illud qđ dicit orati⁹ in poetria telaphus ⁊ peleus cū paup ⁊ exul vterq̄. Proijcit āpullas. ⁊ ſexq̄pedalia verba āpulle vel ābulle dicūt̄ v̄ba inflata q̄ſi plena bullis i circuitu. Sex q̄ dr̄ totū. vn̄ ſexq̄pedalia dicūt̄ mēſurā toti⁹ pedis cōtinētia. Cetera plana ſūt. Tertio oñdit doctrinā taliū eē ieptā ⁊ p̄broſā ibi.

i Trutinātes. i. cū magno pōdere p̄ferētes. k Alij diſcūt ⁊c. nā magnū opprobriū ē q̄ feminaꝝ doctrine ſe ſubijciūt. Itē p̄broſū ē q̄ q̄ docēt nō itelligūt. l Proh pudor dr̄ cōfuſio ſm papiā. Et dr̄ a p̄pudeo es. qđ ē p̄cul pudere. vl' p̄ aliquo pudere. dr̄ ḡ p̄h pudor. i. cōfuſio ē. ſ. ita dicere. m Ediſſerūt. i. aperiunt oñdūt valde diſſerūt: eminēt̄ vl' euidenter diſſerūt. Cōponit̄ eīm ab ex ⁊ diſſero ris. qđ ē tractare: dicere: ſpatiēter loq̄: p̄firmare ⁊c. Quarto oñdit doctrinā taliū eſſe erroneā: ibi. n Taceo de meis ſil'ib⁹ ⁊c. Ecce magn⁹ error. Et ſubiūgit cām p̄p quā errāt cū dicit. o Nec ſcire dignāt̄ q̄d p̄phete ⁊c. q. d. vicioſiſſimū ē auctoritates q̄ ad p̄poſitū nō faciūt aſſumere: ⁊ violenter p̄ ſua volūtate eas exponere: ſicut faciūt illi q̄ verſus virgilij ⁊ homeri

exponūt de chriſto: cū auctoꝝ lōge aliena fuerit intētio: ⁊ maxie corā intelligētib⁹ nō deberēt hoc facere. Cōtinua ſic. dixit q̄ incōgrua aptāt teſtimōia. p Quaſi nō legerim⁹ homerocētonas ⁊ virgiliocētonas. i. opuſcula de verſib⁹ homeri ⁊ virgilij cōpoſita excerptiōes q̄dā ſūt de libris homeri ⁊ virgilij: ⁊ i duos libellos redacte. in q̄b⁹ multi v̄ſus p̄ter p̄dictoꝝ auctoꝝ intētiōē adaptant̄ chriſto. Excerptores aūt libros homeri ⁊ virgilij trāſcurrentes vbicūq̄ inueniūt aliq̄d qđ ſue matie poſſēt adaptare: pūcto ſignauerūt: vt q̄n p̄pilarēt p̄mpti⁹ inuenirēt: ⁊ ab hmōi pūctiōe cētones dicūt̄ ſcripta p̄pilata ex v̄ſib⁹ hinc inde collectis ⁊ ſm numeꝝ cōtinuatis. cēto. n. v̄bū grecū idē q̄ pūgo. vn̄ dr̄ hic cēto. onis. idē. ſ. q̄ pūct⁹ vel pūctatio. Iſi. i. ethy. vbi agit de metris ibi dicit q̄ cētones ſūt q̄ d̄ carminib⁹ homeri ⁊ virgilij p̄pria opa more cētenario ex multis hinc inde p̄poſitis vnū ſarciūt corpus Un̄ ſȝ ip̄ꝫ cētones dicūtur a centū. Et no. q̄ declinat̄ hic virgiliocēto. ⁊ hic homerocēto. Un̄ homerocētonas: actūs grecus ē: ⁊ ſil'r virgiliocētonas. Compoſuit aūt homerocētonas de chriſto Eudochia vxor Theodoſij minoris. virgiliocētonas ſcripſit p̄ba vxor

⁊ ſermone cōpoſito aures p̄pli
mulſerint: q̄cquid dixerint hoc
legem dei putant. Nec[o] ſcire di
gnātur q̄d p̄phete q̄d apl'i ſen-
ſerint ſȝ ad ſenſū ſuū incōgrua
aptāt teſtimonia: quaſi grande
ſit ⁊ nō uicioſiſſimū dicendi ge-
nus deprauare ſententias: ⁊ ad
uolūtatē ſuā ſacrā ſcripturā tra-
here repugnantē: quaſi[p] non le-
gerim⁹ homerocētonas ⁊ uirgi
liocentonas ac[q] non ſic etiam et
maronem ſine chriſto poſſum⁹
dicere chriſtianum: quia[r] ſcri-
pſerit. Iam redit et uirgo: re-
deūt[s] ſaturnia regna. Iā[t] noua
p̄genies celo demittitur alto.
⁊ patrē loquentē ad filiū. Nate
mee uires: mea magna potētia
ſola. Et poſt uerba ſaluatoris i
cruce. Talia[u] preſtabat me mo-
rans fixuſq̄ manebat. Pueri-

Adelphi: in quibus poſuit p̄ magna parte cōtinentiam noui ⁊ veteris teſtamenti. Et credo q̄ op⁹ illud cōtinet ſeptingētos ⁊ q̄nq̄ v̄ſus. Iſi. dicit de ea in p̄mo ethy. q̄ de fabrica mūdi ⁊ euāgelijs pleniſſime expſſit. Mōd exponam⁹ lr̄aȝ. Dictū q̄ incōgrua aptāt teſtimonia ⁊ male intellecta q̄ſi nō legerim⁹ homerocētonas ⁊ virgiliocētonas ſicut ⁊ ipſi.

q Ac nō ſic etiā ⁊ maronē ⁊c. Iſta lr̄a ē hieronymi. Cōſtrue ſic. Ac p̄ ⁊ ⁊ reſume q̄ſi ita loquat̄: q̄ſi nō legerim⁹ homerocētonas ⁊ v̄giliocētōas q̄ſi nō poſſum⁹ ſic. ſ. ſicut ipſi dicere. i. dicēdo affirmare. maronē. i. virgiliū. Sine chriſto. i. ſi itelligēdo de chriſto vl' nō habito reſpectu ad chriſtū fuiſſe chriſtianū. i. auctoritates q̄s ipſi aſſumūt ſcripſiſſe de chriſto. q. d. poſſem⁹ dicere ſi vellem⁹: q̄ virgili⁹ librū ſcribēs intelligeret de chriſto cū tn̄ in veritate nō h̄ diceret de ip̄o: ſȝ hoc dicere nolum⁹ ne icōgrua teſtimonia vſurpem⁹ ſic illi q̄ dicūt eū intellexiſſe de chriſto. r Quia ſcripſit. Iam redit ⁊c. vt p̄ ordinē oñdat̄ q̄ dicte auctoritates vſurpate ſint nec d̄ chriſto loquāt̄: no. q̄ pollio dux germanici exercit⁹ capta Salona ciuitate dalmacie eodē anno cōſul roman⁹ fieri p̄meruit. Un̄ virgili⁹ in bucco. iiij. eglo. Qui te pollio amat veniat quo te q̄ȝ gaudet. ſ. te veniſſe ad cōſulatū. Eodē anno habuit filiū quē Salona deuicta saloninū vocauit. q̄ nat⁹ parētib⁹ riſiſſe dr̄: qđ erat malū omen. q̄m in ip̄is primordijs interijt. Uirgili⁹ v̄o volēs omen illud in bonū p̄uertere dicit q̄ ipſo regnāte erit iuſticia in terra. Et multipliciter cōmēdat eū dicēs. Iā ſ. nato ſalonino. et. i. etiā. v̄go. i. iuſticia redit. Iuſticia dr̄ ſm fabulas filia fuiſſe Aſtracei gigātis. virgo q̄ incorrupta dr̄ eē. Ouidi⁹. i. metha mor. Uicta ſedet pietas: ⁊ virgo a cede madētes. Ultima celeſtiū terras aſtrea reliquit. ſ Redeūt ſaturnia regna. ſ. prima etas que fuit aurea. vn̄ Ouidi⁹. Aurea prima ſata ē etas. t Iā noua p̄genies. ſ. Saloninus celo demitit̄ alto: q̄ natiōe celeſtis reputabit̄ p̄p p̄bitates ſuas Oīa illa inuenies in bucco. in quarta egloga. Itē alia auctoritas. Nate mee vires ⁊c. nō ē dicta de chriſto: imo ſicut p̄ȝ i fine p̄mi eneidos. verba ſunt veneris ad cupidinē filiū ſuū ſupplicantis: vt aſſumpta forma Iulij aſcanij nepotis ſui. ſ. filij enee. quē diligebat dido Carthaginēſis regina inflāmaret eā ad amorē enee. Item illa auctoritas. v Talia preſtabat ⁊c. nō de chriſto. ſȝ de anchiſe dr̄ in. ij. eneidos. Cū. n. eneas patrē ſuū de troyano incēdio in humeris exportaſſet: ⁊ cū eo fugā inire

voluiſſet:ille nullo mō cū eo voluit exulare: nec Troyam iam ſuccenſam deſerere. Unde dicit̄ de eo ibidē Abnegat abſciſa vitā pducere Troya. Exiliuq; pati ꝛc. ꝛ Cū eēt veteranus volebat mori in terra natiuitatis ſue. In fine dicit Uirgili⁹ de eo. Talia pſtabat memorās: fixuſq; manebat. i. firm⁹. ſ. in pposito nō recedēdi a Troya. r Puerilia ſunt hec.

Hic oſtēdit doctrinā ta/lium ridiculoſam: q: ea do cēt quoꝝ nō hñt ſciaꝫ ad modū pueri balbutiētis ꝛ necdū plena verba for mare ſciētiū: vñ dicit puerilia ſunt hec ꝛ circulato/rum ludo ſilia docere qō ignores. q. d. pueri neſci/unt diſcretionē bōi ꝛ ma li: ſiſr nec iſti. Itē pueris ſedēntibus in circulo vn⁹ curriı circuitu tenēs ali/quid in manu ſua: qō de ponit ſi pōr retro iuſ ali/ quē illoꝝ qui ſi fuent de/ prehēſus ab illo iuſ quē res deponit: reſumit rem depoſitā ꝛ pcedit in cir/ cuitu ſuo. Si vō ſtatim nō fuent dep:ehenſus: il le iutra quē depoſita eſt: circuit p illo: ꝛ ille ſedet cū alijs. Et iſtelud⁹ ap/ pellaſ circulatorius. Et ſic iſtelud⁹ laboroſus ē ꝛ infructuoſus: ꝛ iō ridi/ culoſus: ſic ſimiliter do/

lia ſunt hec: ꝛ circulatoꝝ ludo ſimilia docere qō ignores: imo^r ut ſtomacho loquar nec^s hoc q: dem ſcire qō neſcias. Ca. vij.
v Ideliꝫ^a manifeſtiſſima ē geñ. i qua ð creatura mūdi ð exordio generis humani ð diuiſione terre de confuſione linguarum: de deſcēſione vſq; ad egyptum ſcribitur hebreorūꝫ. Patet^b exodus cum^c decē plagis cum^d decalogo: cum^e myſticis diuiniſq; preceptis. In^f prōptu eſt leuiticus liber in^b quo ſingula ſacrificia: imo ſingle pene ſyllabe ꝛ ueſtes Aaron ꝛ totus ordo leuiticus ſpirāt celeſtia ſacramenta. Numeri^i uero nōne

tot⁹ arithmetice ꝛ pphetie balaā: ꝛ quadragintaduarū manſionū per heremū myſteria continent. Deutronomiū^k uero ſecūda lex ꝛ euangelice legis pfigurationōne^m ſic ea hꝫ que priora ſūt ut^n tñ noua^o ſint oia de ueteribus. Hucuſq; moyſes huc uſq;^p pētatheuc⁹ quib⁹^q quinq; uerbis loqui^r ſe uelle apoſtolus in eccleſia glorıaſ Iob^s exēplar patientie qui non myſteria ſuo ſermone cōplectitur. Proſa^t incipit: uerſu^u labiſ: pedeſtri^x ſermōe finit: oēſq;^y legel dyaletice ppoſitiōe: aſſūptiōe: ɔfirmatōe cōcluſione determinat. Singula^z in eo uerba plena ſūt ſenſib⁹

nos noiam⁹ pſalmos a pncipijs ita bri a pncipijs ipoſuēt noia libris. vñ elleſmoth ſō at b noia. ꝫ Remigiū ſcribiſ helleſmoth ꝫ Iſi. b eleſmoth. Exod⁹ pponiſ ab ex ꝛ od⁹ via. Id odos lauſvl cā rus. Qō aūt qdā dicūt q p via ſcribiſ p omicrō. i. o breuē. p cā ru vō p omega. i. o longū nō ſēp ſeruaſ i pponiſ. vñ iuuenal' i primo. Si q̄ri theca/ tro: maieſtas tā/ dēq; redit ad pulpita votū Exo/ diū. i. cantilena. f In pmptu. i. i apto. g Eſt le/ uiticus liber. ſup ple ſm opiniōes eoꝝ ſicut dictū ē ſupra. Uñ ſ ta/ les Hiero. no. ipſi us difficultatē cū dicit. b In q̄ ſingula ſacrificia imo ſingule pene ſyllabe ꝛ veſtes ꝛc. De veſtibus Aaron pncipaliter agitur. exodi xxviij. Per reca/ pitulationē leui. viij. Iſte liber hebraice ð vage/ ibra. grecelu ti/ cus. q: de electōe ꝛ miniſterio leui/ taꝝ agit latine offertorius vel ſacrificatorius: quia de ſacrificijs ꝛ de his que offerebāſ ex lege tractat. Et nota q hebraice va. ſonat. ꝛ gerbra vocauit more hebreoꝝ q̄ a pncipijs denominār libros ſuos: tñ nō ponim⁹ aūt p et. Et dcim⁹ vocauit autē. i Numeri vero nō/ ne to. arithmetice ꝛc. ita inuenit ſcriptū in antiquis: tāgēdo libri cōtinētiā ipſius innuit difficultateꝫ. Nōne tot⁹ arithmetice. ꝫ dicit pp numerū i. e. pphetie. Balaā. xxij. ꝛ xxiij. Quadraginta duaꝝ māſionū. xxxiij. arithmetica ē diſciplina numeroꝝ. ꝛ ð ab ares. i. virt⁹ ꝛ nthmos qō ē numer⁹: q: tractat de virtute numeri. Ud ð a nthmon qō ē numer⁹: q: tractat de virtute numeri: cui⁹ auctor pmū⁹ pith agoras fuit. h heremi⁹ dicit deſertum ſicut dicit magiſter in hyſtorijs. Iſte liber hebraice dicitur vageb aber: quod apud nos ſonat. Et locutuſ eſt. tamen nos non habemus ꝛ nomen grecum non habemus in ſcripturis noſtris. nam grece arithmorb dicit latine liber numeri vel numeroꝝ. Uel ð quādo q̄ numeri pluraliter. ſicut ſolet dici. hic legiſ in numeris. Moyſes ento aūt hoc noie cēſet q: quatuor hic principaliſ numeraſ. i. de oi populo viri apti ad arma fereda: pmogeniti leuiteq; enā his numeratur ꝛ māſiones p quas pfecti ſunt. k Deutronomiū vero ꝛc. Iſte liber hebraice ð elleadabarim qō ſonat. Hec vba. Nā a pncipio dicit more hebreoꝝ. ſm Remigiū adabarim hebraice. Deutronomiū grece. ſcda legiſlatio latine. Greci appellāt Deutronomiū ſcd̄ am legē a deuteros. i. ſcdm. ꝛ nomos vel noma qō ē lex. vñ dicit hoc deutronomiū. i. ſcda lex. Et ex hoc quidā errāteſ dixerūt duas eē leges. vnā datā a deo que in libris preceditib⁹ cōtineſ. Aliā aūt a Moyſe in hoc libro. Et dicūt q de illa lege dictū ē ſupra. i. Numeroꝝ. Locut⁹ eſt d⁹ ad moyſen. de illa ð h Locut⁹ ē moyſes ad omnē iſrl. Ad hoc ſciedū q pētatheucus nō eniſ vna lex que ab ap̄lo ꝛ alijs ſepe vocaf lex Moyſi: quā lex de hebre⁹ vocat etiā hos qnq; libros: thorath. i. legem. nec ob aliud ð iſte liber ſcda lex: niſi q: pdicta in pcedentib⁹ libris h iteraſ q̄ſi lex iterata. Iterātur aūt h tria ꝛ trib⁹ de cauſis. Precepta ꝛ cerimonie: ad cōmēdationē memorie ꝛ ipſoꝝ cōfirmāndēꝫ. Bñficia dei ad roborandā in illis de dilectionē. flagella q mur murātes ſuſtinuerūt ad icutiēdū timorē. l Et euāgelice legis pfigurano. Sicut. n. moyſes vetere legē que dē lex timoris iterauit: explanauit ꝛ cōfirmauit: addēs pceptuꝫ amoris: ſic ſaluator nr̄ eādē legē iterauit: myſteria reſerauit: ꝛ cōpletiorem fecit in lege euangelica: que ē tota amoris. ꝛ in Moyſes typū gerit Chriſti.

ctrina talium ridiculoſa eſt. Aliqui tamen exponunt illud de ludo circē/ ſi. de quo dicit Iſi. Ethyñ. xviij. Circēſes ludi iō dicti vel a circuīdo: vel q vbi nūc mete ſunt olim gladij ponebātur: qs quadrige circuibāt: ꝛ inde dicti circēſes: ab enſib⁹ circa quos currebāt. Siquidē enī in litto re circa rıpas fluminū curſus agitātes gladios i ordie in litore ripe po/ nebāt. Et erat artis equū circa pericula torqre. Uñ ꝛ circēſes dicti quaſi circuēnſes. Iſti ludi periculoſi ꝛ infructuoſi erāt: ſic ſiſr doctrina talium ergo dicit: puerilia ſunt hec ꝛ circulatoꝝ ludo ſilia docere qō ignores.
r Immo vt ſtomacho. i. indignatiōe loquar. s Nec hoc qdeꝫ ſcire qō neſcias. i. ignorare te hre dcfectū ſcie. Stomach⁹ grece os vocaſ: eo q hoſtiū vētris ſit: ꝛ ipm cibū excipiat ad inteſtina tráſmittat. Ita dicit Iſi. ethymo. x. ꝛ inde ð ſtomach⁹. a. um. i. iracūdus. ſurbūd⁹: adiugnabūdus. Et ſtomachor. aris. iraſci: furere: indignari.
a Ideliꝫ manifeſtiſſima ē geneſis. Sicut dictū ē ſupra. hec ē ſcda pars pncipalis iſtius ep̄le: in qua oſtēdiſ difficultas ſacre ſcripture. ꝛ iō nō pōt intelligi ſine doctore. Et diuidiſ in duas ptes: in q̄z p̄ma oſtēdit iſta difficultas ſacre ſcripture pticulariſ libros aliq̄s pſtringēdo. Scda generaliſ p libros ſingulos diſcurrēdo. Prima ps icipit ibi. Liber in apoca. Scda a h. Uidelꝫ manifeſtiſſima ꝛc. Itē iſta ps hꝫ tres ptes. in p̄ma oſtēdit vet. te. difficultatē. In ſcda oſidit affectu iuum ad ſacrā ſcripturā. ꝛ humiliſ pſitef ignorātiā ſuā ibi. Et vō ꝛc. In tertia inuit no. teſta. obſcuritatē ibi. Tāgā ꝛ nouū. His viſis lr̄e in ſiſta mus. Pri⁹ dixerat q ridiculoſus eſt tibi docere qō ignoras: ꝛ ignorare qō neſcias. a Uidelꝫ. i. videre lꝫ dixerim hic. q. d. ð tibi gr̄a ſm opinionē iſtoꝝ manifeſtiſſima. i. facillima ē geneſ. ſꝫ in veritate difficillima eſt. Et hoc oñdit dicēs: in qua. ſ. agiſ ꝛ ſcribiſ de creatura mūdi. geñ. i. De exordio generis humani. Geñ. ij. De diuiſione terre. Geñ. xi. De deſcenſione hebreoꝝ vſq; ad egyptū ſcribiſ a duodecio ca. vſq; ad. xlvij. Aſſignādo iſtaꝝ partiū diuiſionē oſtēdit Hiero. cōtinētie geñ. difficultatē ꝛ myſterioꝝ inuit obſcuritatē: vt excludat eoꝝ ſtultā opinionē. ꝛ ſiſr fac in alijs libris. Liber geñ. hebraice ð preſith: grece geñ. latine generatio. Et hꝫ Iſi. ethy. vi. ſic appellaſ eo q ex ordio mūdi ꝛ generano ſeculi in eo cōtineaſ. b Patet exodus ſꝫ eoꝝ opinionē: ſꝫ difficillim⁹ liber eſt ſm veritatē. ꝛ hoc pbat tāgēdo ipſi⁹ cōtinentie difficultatem dicens.
c Cū plagis decē. ſ. ca. viij. ix. x. xi. xij. d Cū decalogo. ca. xx. Deca/ log⁹ ð a decē ꝛ logos qō ē ſermo: quaſi decē pceptoꝝ locuno. vl' ipa decē pcepta. e Cū myſticis diuiniſq; pceptis. xxi. xxij. xxiij. ibi. n. de iu/ dicialib⁹ agiſ: ꝛ multa myſteria rāgūſ. Iſte liber hebraice ð: eleſmoth: grece exod⁹ latie exit⁹: eo q egreſſū ppl'i iſrl' ð egypto diſſerit. Et no. q ſic

Secūda lex figura fuit euāgelij. Lex cōtinebat figuras quarum in euāgelio manifeſtaſ veritas. Uñ Ioh. i. Lex per moyſen data eſt: gr̄a ꝛ veritas p Ieſum chriſtū facta eſt. m Nōne ꝛc. prioꝝa ſunt. i. in pcedētib⁹ libris dicta. n Ut tñ oia de veteribus ſint. i. appareāt. o Noua. q: nou⁹ eſt dicendi ſtilus: ꝛ elegātior modus. Iſi. i vij. ethy. ſic expo nit. Scda lex. i. repetitio ꝛ euāge lice legis pfigu ratō que ſic ea hꝫ q̄ priora ſunt: vt tñ noua ſint oia que in ea replicāſ vel de veteribus cōſtruaſ cū ſequētibus ꝛ meli⁹ vt credo ſic. De veterib⁹ hucuſq; moyſes. q. d. hucuſq; moyſes egit ð ve. te. ꝛ hoc ē qō ſeq̄tur.
p Hucuſq; pentatheuc⁹. i. quinq; volumina moyſi a pērba qō ē q̄n/ q; ꝛ theucos qō ē volumē. Moyſes a moys qō i ligua egyptiaca ð aq: ꝛ ſes q ē aſſūptio: q: aſſūptus ē de aqua a filia pharaonis. q Quib⁹ quinq; verbis. i. libris. r Loq̄ ſe ꝛc. glo riaſ. i. ſumiſ de. i. coꝝ. xiiij. ſ Iob exēplar ꝛc. cōple ctiſ. q. d. pauca vel nulla ſunt que nō cōtineat. t Proſa icipit a pmo ca. vſq; ad tertiū. v Uerſu labiſ. a tertio vſq; ad pnci piū quadrageſimi ſcdi. x Pedeſtri ſermone ſiniſ. a principio xlij. vſq; ad finē. Reſpice plogū ſup illud iob. ſ. cogor p ſingſos. Et vt oia iſta plani⁹ intelligas pſa: ſicut dicit Iſi. in. i. ethy. ē p ducta oro a lege metri ſoluta. Et ð a pſon qō ē ſolutū: pductus vel plixū: q: nō arraſ numero pedū vel ſyllabaꝝ: ſꝫ in longū pro volūtate pduciſ. Uerſus ē q̄ pedib⁹ in ſuo ordine diſpoſitis certo fine moderaſ. ꝛ ð a vertēdo q: tādiu dꝫ ſcribi quouſq; recte cōſtituaſ. Sermo pedeſtris ð humilis ſermo. Uñ Oratı⁹ in poetria. Et tragicis plurimū dolet ſermone pedeſtri. y Oēſq; leges dyaletice ꝛc. Ad euidētiā iſtoꝝ fiat tal' ſyllogiſm⁹ i pmo mō pme figure. Ois hō ē aial: ecce maioꝝ ppoſitio: oē riſibile ē hō: ecce minoꝝ ppoſitio ſiue aſſumptio. q̄ oē riſibile ē aial: ecce cōcluſio q̄ ɔiſiaſ ex pmiſſis. Cōfirmatio aūt iſti⁹ cōcluſiōis ſiue illatio nis ē regl'a q̄ dicit. De quocūq; pdicaſ ſpēs ꝛ gen⁹: vñ dic Tul li. in. i. Rheto. Cōfirmatio ē p quā arguēdo nr̄e cauſe fidē ꝛ au/ ctoritatē ꝛ firmamētū adiūgit oro ſic pꝫ in tertiu: maior ps libri Iob p modū diſputatōis tradita ē. z Singula in eo ꝛc. cau

ꝛ ut de ceteris ſileā: reſurrectionē corpoꝝ ſic pphetat ut null⁹ de ea manifeſtius uel ꝛ cautius ſcripſerit. Scio^a ingt q redemptor meus uiuit: ꝛ in nouiſſimo die de terra reſurrecturus ſum: ꝛ rurſum circūdabor pelle mea ꝛ in carne mea uidebo deum: quem^b uiſurus ſum egoipſe et oculi mei conſpecturi ſunt ꝛ nō ali⁹. Repoſita^c ē hec ſpes mea in ſinu meo. Veniam^d ad Hieſum naue: qui^e typū domini nō ſolum in geſtis: uerum etiaꝫ in nomine prefert: tranſit^f Iordanem hoſtium^g regna ſubuertit diuidit^h terram uictori populo: et^i per ſinglas urbes: uiculos: mōtes: flumina: torrentes atq; ɔfinia eccleſie celeſtiſq; hierlm ſpūalia regna deſcripſit. In iudiciū libro quot pricipes populi tot^k figure ſunt. Ruth^l moabitis. Iſaie explet uaticiniuꝫ di

centis^m: emitte^n agnūꝫ domine dominatorē terre: de^o petra deſerti ad^p montem filie ſyon. Samuel^q in^r heli mortuo et^s in occiſione ſaul ueterem legē^t abolitam monſtrat. porro^u in Sadoch atq; Dauid noui ſacerdotij nouiq; imperij ſacramēta teſtatur. Malachim^x. id ē tertius ꝛ quartus regum liber a Salomone uſq; ad Iechoniam: et^y a Ieroboam filio nabat uſq; ad Oſee qui ductus eſt in aſſyrios regnum^z Iuda et regnum deſcribit Iſrael. Si hyſtoriam reſpicias uerba ſimplicia ſunt: ſi in litteris ſenſum latenteꝫ inſpexeris eccleſie paucitas ꝛ hereticorum contra eccleſiā bella narrantur. Duodecim pphete in^b unius uoluminis anguſtias coartati: multo aliud q̄ꝫ ſonant in lr̄a prefigurant. Oſee^c crebro nominat Ephraym Samari

no. q ille Ioab fuit rex ꝛ regnauit p⁹ Balach filiū Zion: ꝛ nomen pris ei⁹ fuit zare de boſim: ꝛ hūc dicūt fuiſſe iob: vt dictū ē. d Ueniāz ad hieſū. Naue. i. ad librū ioſue: q̄ fuit fili⁹ Naue: vñ ð: heimū. i. fili⁹ Naue vl' num: qō idē ē. Cognomiaſ aūt ſic ad ðiaꝫ hieſu filij Sirac pnepotis hieſu magni ſacerdotis: q̄ ſcripſit eccl'iaſticū. Itē hieſus naue trino/ mius fuit. dicebaſ. n. hie ſus ioſue ꝛ oſee. e Qui typū dñi ꝛc. pfert. i. pten dit. f Tráſijt iordanē iij. ca. g Hoſtiū regna ſubuertit. a. vij. c. vſq; ad xiij. h Diuidit terraꝫ victori ppl'o. a. xiij. vſq; ad. xxij. i Et p ſinglas vrbes: vicu los ꝛc. deſcri bit. q. d. ſpūaliſ ð militā ti ꝛ triūph āti eccl'a expo nūſ. l: In iudiciū libro ꝛc. tot figure. In figuraꝝ multiplicatōe oñ/ diſ difficultas ſpūal'itel ligēne. Iſte liber dicit ſo phim hebraice. qō iterp/ taſ ſpeculāſ eos: Ul ſpeculatores: q: Hely ſacerdotē deſcribit. ꝛ iudices q̄ fuerūt ppl'i ſpecula tores: ꝛ iō appellaſ liber iudicū: tāq; a mate na. vñ tñ q̄buſdā auctorib⁹ ſic noiar⁹: vt cronice ſcribēde q̄ſq; iudicū ſui tps in acē redegerit: quiſ aūt in vnū ɔgegerit du/ biū ē: qdā dicūt q Samuel: alij q Eſdras. Uel ſimili⁹ vt q ezechias q̄ pabolas Salomōis: ꝛ librū regū in vnū collegit ita ſcribiſ in hyſtorijs.
l Ruth moabit. i. ð mo/ abitidi regione exiſtens. Iſaie explet vaticinium. i. pphetiā. m Dicētis. xvi. ca. n Emitte agnū ꝛc. glo. ð Ruth moabitis nupſit Booz: et q̄ Obeth genuit ex q̄ Ieſſe pr̄e Dauid: de cui⁹ ſemie xp̄o Maria pceſſit: q̄ chriſtū ɔcepit ꝛ pepit: dicit q̄. o De petra deſerti. i. de Ruth gētili. gētes. n. lapides p deo colebāt: ꝛ iō a deo deſerti erāt. p Ad mōtes filie ſyon. i. hierlm. Ud pori⁹ ad eccl'aꝫ q̄ ē i cōtēplatiōe et iā p ſpeculatio nis filia. q Samuel ꝛc. lib regū apud nos diſtiguiſ in q̄tuor volumia ꝫ hebreos i duob⁹ libris ɔſiſtit. q̄z pm⁹ ð: a ſamuel noīe auctoris ita ſcribiſ i hiſtorijs. Alij dicūt q p̄mā pre ſcripſit ſamuel: ſequentia vo ei⁹ vſq; ad calcē ſcripſit dō. Scōs lib ð: malachi. i. rgū a mā: quē qdā vocāt malachot qō ſonat regnoꝝ ꝫ vicioſe. agiſ. n. i eo ð vno regno iu/ deoꝝ tñ ꝛ de regib⁹ ei⁹: ſꝫ in duo diuiſū fuit. Script⁹ aūt ē chronice lib iſte ſub ſingul' regib⁹: q̄ cōpact⁹ ē in vnū a hieremia: qō ɔcndeꝫ: q idē ē ſinis h⁹ libri ꝛ hieremie: ita ſcribiſ i hyſtorijs: dicit itaq;. q Samuel. i. pm⁹ lib regū apud hebreos: q̄ pm⁹ ꝛ ſcōs ð: apud nos. r In heli mortuo. i. re. iiij. ſ Et in occiſiōe Saul. i. reg. xxxi. t Legē abolitā. i. deletā in morte heli ſacerdoꝝ. ꝛ Saul regis tranſlatio regni ꝛ ſacerdotij: pfiguraſ: iō ſeqſ. v Porro i Sadoch atq; dauid noui ꝛc. In Sadoch. ij. reg. viij. In dauid. ij. reg. ij. x Malachim ꝛc. a Salomone vſq; ad Iecomā ꝛc. A ſalomone. iij. reg. i. vel. iij. vſq; ad iechoniam. iiij. reg. xxij. vel. xxiiij. Lauenē decipiaris i noie: q: alio noīe dicebatur Eliachi fili⁹ ioſie. iter iſtos duos deſcribiſ regnū iuda. y A ieroboā. iij. reg. xij. vſq; ad oſee. iiij. re. xvij. iter iſtos duos deſcribiſ regnū iſrl'. z Per regnū iuda deſignaſ paucitas fideliū. p regnū iſrl' multitudo hereticoꝝ. a Duodecim pphe. ſ. minores. b In vni⁹ voluminis āguſtia ꝛc. In plogo ſup Oſee dicit epſſi⁹: vbi ait. Hoc tñ volo o Paula ꝛ Euſtochiū amonitas ſcire vnū librū eē duodecim pphaꝝ ſed q̄re in vno volumine coartanſ in plogo libri regū poniſ rō: vt. ſ. i ot cēnt libri quot ſūt lr̄e alphabeti apud hebreos. c Oſee crebro noiat Ephraym ꝛc. Per ephraym ſicut dicit Hiero. ſup ioſue. v. ieroboaꝫ ſignaſ. Noie ie radi de cē trib⁹. iſte ieroboā q̄ fuit de ſtirpe Ephraym filij

ſa ſcripſerit. Lautı⁹. i. fideli⁹. xix. ca. vbi dicit. a Scio ꝛc. vi/ debo deū. q qdā addūt ſaluatorē meū. Greg. nō hꝫ Philipp⁹ nec antiq̄ biblie correcte. b Quē vi. ꝛc. ñ ali⁹ ſꝫ alterat⁹. c Repoſita ē hec ſpes mea i ſinu meo. i. i mēte mea. No. q qdā dicūt q moyſes ɔpoſuit librū Iob. ꝛ iō ꝫ alios poniſ i iſta ep̄la p⁹ pētatheucū a hieronymo. ſꝫ h nō ē vex: nec credit a mag q ali us eū cōpoſuerit niſi ipe Iob expt⁹ realiſ afflictiōes ſuas: nec fuit hec pabola pficta ſicut dixit Rabi Moyſes: q impoſſibile ē hominē poſſe ſuſtinere talia. Ordiaſ aūt h a Hiero. ſtati p⁹ pētatheucū añ ioſue: q: añ edit⁹ fuit. iob. n. añ ioſue fuit: ꝛ vt qdā dicūt alio noīe appellabaſ ioab: ſicut legiſ geñ. xxxvi. Et hoc artē dit Hiero. iō q̄ ipꝫ imediate p⁹ pentatheucū moyſi poſuit. Et

Universidad de Salamanca. BGH

ioſeph regnauit ſuꝑ decē trib⁹: ⁊ fecit ppl'ȝ ydolatrare: ſicut ſcribitur. iij. reg. xij. e Samaria ciuitas ē metropolis decē tribuū a qua oīs regio in circuitu nomē accepit: quā Sennacherib rex Aſſyriorū cōſtruxit: uo cauitqȝ Samariā. i. cuſtodiā: q: qñ iſrl' trāſtulit in medos: ibi cuſtodes cōſtituit: ita dicit Iſi. ethy. xv. Itē Hiero. ſuꝑ. viij. Oſee. Non in vrbe Samaria poſiti erāt vituli. ſȝ i Dan ⁊ Bethel. Per ſamariā ergo oēs vrbes decē tribuū ſignātur. f Joſeph. nō recolo me legiſſe in Oſee: forte vitio ſcriptoris ponitur: vel intelligitur in filio ſuo Ephraym: qđ vr̄ haberi ex glo. Hierony. Oſee. i. vbi dr̄. Jezrael eſt metropolis in regno Samarie iux̄ quā ſūt cā pi latiſſimi: ⁊ vall' vaſta pluſqȝ decē milib⁹ paſſuum. iiij. reg. xvij. In hac cōmiſſo ꝑlio ab aſſirijs ceſus eſt Jezrael. i. decē trib⁹ que dicte ſūt ephraym ꝓpter Jeroboam de Ephraym genitū qui primus fecit ſciſma in populo. Dicūtur ⁊ ioſeph q: ioſeph erat pr̄ Ephraym. g Jezrael. interꝑtať ſemē dei: q chriſt⁹ eſt in quo vere implet' qđ per ſanguinē Naboth Jezraelit' prefigurať.

an[e]: ioſeph[f]: iezrael[g]: et uxorē[h] fornicariam: ⁊ fornicationis filios: ⁊ adulterā[i] cubiculo clauſaȝ mariti: multo tēpore ſedere uiduam: ⁊ ſub ueſte lugubri mariti ad ſe reditū preſtolari. Joel[k] filius fatuel deſcribit terrā duodecim tribuū eruca[l]: bruco[m]: locuſta rubigine[n] uaſtante cōſumptam: ⁊ poſt euerſionē prioris populi effuſuȝ[o] in ſpiritūſanctū ſuper ſeruos dei ⁊ ancillas. i. ſuper centū uiginti credētiū noīa: ⁊ effuſum iri in cenaculo ſyon: qui[p] centuȝ uiginti ab uno uſqȝ ad quindecim paulatim ⁊[q] per incrementa ſurgentes: quindecim graduū numerum[r] efficiunt qui[s] in pſalterio myſtice cōtinētur. Amos[t] paſtor ⁊ ruſticus ⁊ rubos mora diſtingēs paucis[u] uerbis explicari nō pōt. Quis[x] cū digne exprimat[y] tria ⁊ quatuor ſcelera damaſci ⁊ gaze tyri

terminať in hoc pſ̄. Ad dñm cū tribularer clamaui. Scđs gradus eſt fiducia liberatiōis: que tāgiť in ſcđo pſ̄. Leuaui oculos meos ⁊c. Tertius grad⁹ eſt letícia ex cōſideratiōe finis tribulationis ibi. Letat⁹ ſum ⁊c. Quart⁹ ē cōtinuatio ſupplicatiōis ꝓ liberatiōe q ſubiūgiť quarto pſ̄. Ad te leuaui. Quint⁹ ē gr̄ar actō ꝓ liberatione ibi Niſi q: dñs. Secūdus quinariuſ icipit ibi. Qui cōfidunt. Et ptinet ad ꝓficiēteſ. et cū ad ꝓficiēdū i bono. ꝑmus grad⁹ eſt cōfidētia chriſtiani que tangiť ibi. Qui ꝯfidūt. ſcđs grad⁹ ē ꝯſolatio ſemin ī ſꝑu̾ miſericordie opa ibi In cōuertendo. Terci⁹ graduſ eſt oīuȝ bonoꝝ deo attributō ibi. Niſi dñs. Quartus ē beatitudo timoris ibi. Beati oēs. Quintus ē firmitas patiētie ibi. Sepe expugnauerūt. Tertius qnari⁹ incipit ibi. De ꝓfundis. In quo notatur cōſūmatio in bono. ⁊ iō ptinet ad ꝑfectos. Prim⁹ grad⁹ ē cōfidētia ſupplicatōis ibi. De ꝓfūdis. Scđs humilitas cōfidentiū ibi. Dñe nō eſt exaltatū. Terti⁹ ē deſideriū edificatiōis dom⁹ dei ibi. Memēto dñe. Quart⁹ eſt charitas ꝓximi ibi. Ecce qȝ bonū. Quint⁹ eſt charitas dei ibi. Ecce nunc bñdicite. Uel ad decimū qntū gradū aſcēdit. ſ. ad charitatē dei q ponit in vltimo gradu q charitatē implet qndecim effect⁹ hȝ. i. Cor. xiij. Charitas patiēs ē ⁊c. Uñ hec figura dalmatica hȝ altrinſec⁹. xv. ordiēs fimbriaꝝ. Itē ad qndecimū gradū aſcēdit: q mādata vete. teſta. ac noui cuſtodit. iuxta illud. Eccl'. xi Da ptes. vij necnō ⁊ octo. tal' aſcendit ꝑ qndecim grad⁹ q erāt in tēplo. Mich. v. Suſcitabit dñs ſuꝑ eū ſeptē paſtores ⁊ octo primates. Qui igiť ꝑ virtutes ad qndecim grad⁹ aſcēdit vt dr̄ ſuꝑ illos pſalmos habebit ſpm̄ ſcm̄ q in cētūuiginti diſcipulos miſſus ē. ⁊ hoc ē qđ dicit Hiero. q myſtice ꝯtineť. Et hoc ipm̄ repñtat eccl'a tēpe quadrageſimali recitādo eos in matutino. t Amos paſtor ⁊ ruſtic⁹ ⁊c. i. leuit tāgens vel leuiter decerpēs ſicut paſtores ſolent facere. Alij hñt diſtiguēs. q: meliora eligebat tñ in antiqs ⁊ correctis biblijs inuem diſtringēs. v Paucis v̄bis ⁊c. In quo notať ipſi⁹ difficultas. x Quis. n. digne exprimat ⁊c. Amos paſtor. i. ca.

y Tria ⁊ quatuor ſcelera. i. c. ⁊. ij. Juxta tropologiam exponit Hieronym⁹ in originali dicens. primū petm̄ ē cogitaſſe q mala ſunt. ſcđm cogitatiōib⁹ acquieuiſſe ꝑuerſis. tertiū qđ mēte decreueris opere cōplere. quartū poſt peccatū nō agere pniaȝ: ⁊ i ſuo ſibi cōplacere delicto. Damaſc⁹ ſm̄ Hiero. metropol' ē in Syria quā cōdidit ſeru⁹ Elieȝer in cāpo vbi occiſus ē abel. Galaad ciuitas ⁊ regio ē tranſ iordanē in ſorte dimidie trib⁹ Manaſſe. tēpore ñ̄o quo Amos cepit ꝓphetare Azael rex damaſci illā regionē intātū vaſtauit: vt ſuperato achaȝ rege iſrl' illā regionem ad inſtar tribuloꝝ frumēta in areis triturātiuȝ cōtereret. iō ꝑmo aduerſus damaſcū inuehiť ꝓpheta: ita dicit hic ro. Itē hȝ ipȝ Gaſa ē metropolis ciuitas philiſtinoꝝ q nūc paleſtini vocātur: qui qſcūqȝ de duodeci tribub⁹ poterāt cōprehēdere vendebant ydumeis in ſeruos ⁊ ancillas iō minať eis ꝓpheta ignē captiuitať q oīa deuoret. Tercio inuehiť ꝯ Tyrū. ⁊ ſm̄ Hiero. Tyrus eſt ciuitas phenicū ⁊ ꝓxima ſydonijs: cui⁹ ciues negociatores erant. ⁊ quoſcūqȝ depdari poterāt ex iſrl' vēdebāt ydumeis ⁊ alijs gētibus. Quarto iuehiť ꝯ ydumeā. de qua dicit Hiero. Edom ipſe ē qui ⁊ Eſau ⁊ Seyr. vñ ⁊ mōtes Seyr nominať inde. ⁊ regio ydumea. iſte pſecut⁹ eſt iacob vt timore eius fugeret in Meſopotamiam: ⁊ nō ſeruauit in eo viſcera miſericordie vt vinculo fraternitatis colligatū ſibi intelligeret. ⁊ odiū qđ fuit i patre ſeruauerūt ydumei nati ab eo ꝯ filios iacob: vt egrediētib⁹ de egypto: nec trāſitū quidē in terrā ſanctā cōcederent: in hoc violantes miſericordiā ac ſi fratres eos eſſe neſcirent. Quinto inuehitur

b De vxo. fornicaria. Oſee. i. i De adultera maritū expectāte. oſee iiij. vbi dicit glo. Hai ſicut ꝑ fornicariā decē trib⁹: ita ꝑ hāc adulteram: Judeā ſpūaliter intelligim⁹ ⁊c. In ſumma tene qđ dicit Iſiđ. ethy. vij. Oſee ſaluator aut ſaluās: qm̄. n. irā dei ad ppl'm iſrl' ob crimē ydolatrie ꝓphetaſſet domui iude ſalutē pnunciauit: ꝓpter qđ Ezechias rex iuda ſublatis ydolis: que precedētes reges cōſecrauerāt: templū dñi purgaſſe aut purificaſſe mōſtrať. k Joel filius ⁊c. Aliq libri hñt terrā duodecim tribuū: ſed Hiero. in ꝓlogo ſuꝑ Joel q incipit: ſanct⁹ Joel ⁊c. ꝙ in hūc ꝓphetā. i. ſcđȝ hūc ꝓphetam. oē qđ dr̄ principaliter ad tribum Judā ⁊ Hieruſalē ptinere credendū ē: ⁊ nullā oino iſraelis. i. decē tribuum in hoc fieri mentionē. Aliqui tñ gloſant hoc qđ dicit: nullā: ſupple ad corrigendū: qm̄ de eis facit mentionē reducēdo mala ipſoꝝ in exēplū vt caueāt due trib⁹. De hoc nolo cōtēdere: ſȝ credo Hiero. qui dicit nullā oino ⁊c. l Eruca vocať vermis q in caulib⁹ inueniť. m Bruc⁹ vocať fetus locuſte anteqȝ habeat alas: deinde dr̄ attelab⁹: cū ṽo plenius volat dr̄ locuſta. n Rubigo eſt qñ tenere fruges noxio rore ꝑcutiūtur ⁊ vertūtur tā culmi qȝ ſpice in ruborē miniȷ coloris vel ſynopidis ſed gl'oſa ꝑ erucā Aſſirij ⁊ Caldei ſignantur: ꝑ locuſtā Perſe ⁊ Medi: ꝑ brucū. Macedones ⁊ oēs ſucceſſores Alexādri: ꝑ rubiginē. Romani Scđm Greg. ꝑ erucā notat libidinē ꝑ locuſtā inanē gloriā: ꝑ brucū vētris ingluuiem: per rubiginē irā. Scđm Hierony. moraliter ꝑ hec quatuor ſignātur quatuor animi paſſiones. que ſi vltra modū dominať: auferūt ſalutē aīe. Triſticia de pñti aduerſitate. Gaudiū de pñti ꝓſperitate. Timor de futuro malo. Spes de futuro bono. o Effuſum iri. i. effundēdū eē. Joelis. ij. Poſt hoc effundā ſpm̄ meū ſuꝑ oēm carnē ⁊c. ſuper centūuiginti: act. i. Erat aūt turba homiȝ vere centūuiginti. Itē act. ij. dr̄ de effuſiōe ſpūſancti ſuꝑ eos: ꝙ. ſ. repleuit totā domū vbi erant ſedētes. p Qui centūuiginti ⁊c. Ad euidētiā ipſi⁹ l're depinge trigonū equilaterū in cuius prima linea pōe vnū. in ſcđa duo: in tercia tria. Et ita paulatim ⁊ ꝑ incrementa multiplicādo ꝓcede vſqȝ ad decimāqntā lineā in qua pone quindecim. ⁊ poſtea totā ſummā numera ⁊ inuenies cētūuiginti: ⁊ in quolibet latere trigoni inuenies qndecim. ꝓp hoc eñ dr̄ eqlater⁹ ſicut pȝ in ſubſcripta figura. ⁊ hoc ē qđ dr̄. q centūuiginti ſurgētes paulatim. i. de linea in lineā. q Et ꝑ incremēta. i. ꝑ additiōes vnius in qualibet linea. r Efficiūt numerū qndecim graduū. i. qndecim pſalmoꝝ gradualiū. s Qui in pſalterio cōtinētur myſtice. ad l'ram in tēplo Salomonis. In Hieruſalē erāt qndecim grad⁹ ꝑ quos aſcēdebať ad templū: ⁊ qñ cātores ſolēniter ꝓcedebāt incipiebāt ab inferiori ⁊ aſcēdebāt ꝓceſſionalit' vſqȝ ad ſummū ⁊ ſtādo in ſingulis cātabant vnū de illis pſalmis gradualib⁹. Uñ dicti ſūt pſalmi graduales a gradu vel a gradior: q: gradatim cātabāť ibi. Myſteriū aūt in illis multiplicitē ē. Sūt. n. ibi tres qnarij. ꝑmus ptinet ad incipiētes. ſcđs ad ꝓficiētes. terti⁹ ad ꝑfectos. Prim⁹. n. cōſiſtit in declinatiōe a malo. ⁊ primus grad⁹ primi qnarij eſt clamor liberatiōis a miſeria hui⁹ ſeculi q de

cōtra filios āmon. de quib⁹ ait Hierony. filij āmon geniti de ſtirpe Loth: habitāt in arabia. horū vero princeps Naaȝ amonites tꝑibus Saul pugnauit cōtra galaad que eſt ciuitas duarū tribuū ⁊ Manaſſe: ⁊ intantū oppreſſit eā vt etiā pregnantes ſecaret mulieres. Sexto inuehiť ꝯ Moab. Fuit auteȝ Moab filius maioris filie Loth. geñ. xij. Sed vt videam⁹ ꝓpter quid inducatur hic. nota ꝙ dicit hic Hiero. in gl. Tradūt hebrei ꝙ ydumei fuerunt ſubiecti ioſaphat regi Juda. ⁊ Moabite ioram regi iſrael. ſed poſt modicuȝ cum receſſiſſet rex Moabitarum a Joram petiuit ille auxilium a ioſaphat rege iuda qui veniēs cōduxit ſecū regeȝ ydumeoruȝ ad oppugnādū ciuitatem vbi rex Moab erat concluſus. ⁊ cū rex moab vellet cōfugere de ciuitate per eā partem quaȝ obſidebat rex ydumeorum non eſt permiſſus ab eo: tunc aſcendens ſuꝑ muꝝ imolauit filiū ſuū deo: ⁊ ꝓpter imanitatē hui⁹ ſceleris receſſerūt filij iſrl' a ciuitate: poſtea mortuo rege ydumeoꝝ ⁊ ſepulto recordati Moabite qđ egerit ꝯ eos in obſidione extractū ō ſepulchro cōbuſſerūt igni ⁊ in cinerē redegerūt vt qđ nō potuerunt in viuo vlciſcerentur in mortuo. Septimo gradu. i. ſeptimo loco inuehiť ꝯ iuda. i. ꝯ duas trib⁹ relicto deo ydol' deditas. Et octauo gradu. i. octauo loco ꝯ iſrl'. i. ꝯ. x. trib⁹: quaꝝ multa pctā enumerat in glo. Hiero. dicit ſic. Habebat cōſuetudinē principes iudeoꝝ: vt ſi pauper in via ſe illis iungeret: flagellatū ſuꝑ puluereȝ terre ꝓijcerent indignātes cū ſimplicibus ire. Cōtigit etiā crebro vt pater vxorē filij pollueret: illos etiā q nolebāt ire ad adorandos vitulos interficiebāt ⁊c. Hic loquiť ad vaccas pingues. iiij c. i. hereticos gule ⁊ ventri ſeruiētes vel obtiates. x. tribuū: nō boues aratores: ſȝ irriſorie vaccaſ pingues vocat: q: domi reſidentes vētri ⁊ gule ſeruiebāt. b Que ſunt in mōte ſamarie. i. eminentia ꝓtātis vt humiles opprimāt. c Et ruiturā domū maiorē minorēqȝ teſtať. vi. c. Glo. exponit de decē ⁊ duab⁹ tribub⁹. d Ipſe cernit fictorē locuſte. vij. c. Fictor locuſte dr̄ dñs cui⁹ iuſſu multitudo locuſtaꝝ cooperuit terrā ꝓmiſſiōis in pricipio germinantiū ſerotini hymbris. i. in primo vere qñ oīa virere incipiunt. Scđm interlineare dr̄ victor. i. creator aſſyrioꝝ q ꝑ locuſtā ſignātur: vel ſm̄ ꝙ pleni⁹ dr̄ in gloſa marginali ſicut locuſte. ſi in ꝑncipio ſerotini hymbris veniūt qñ cūcta virēt. ⁊ ois ager pruriť. cū ea vere ꝯſumūt. ſic Sēnacherib aduenies dū florēt regnū decē tribuū cūcta vaſtauit ⁊ captiuauit. e Et ſtātē dñȝ ſuper murū litū. hec ē l'ra Hiero. f Uel adamātinū. Hec ē l'ra ſeptuaginta. Mur⁹ lit⁹. i. ſupinduct⁹. Et dr̄ a lino is. lini linire litū litu. qđ ē ſupinducere. ꝑ murū figurať diuina ꝓtectio. ꝑ linitionē q pulchriorē ⁊ fortiorē reddit muꝝ: ꝯfigurať virtutum pulcritudo. Per adamātē qui nō diſſoluiť niſi ſanguine hyrcino. notať pſeuerantia in bono vel inſeparabilitas a deo. Ro. viij. Quis nos ſepabit ⁊c. Et oīa iſta cōminať dñs inferre iudeis ꝓp pctā ſua. Et vncinū pomoꝝ. attrahentē ſupplicia pctōrib⁹. ꝑ vncinuȝ intelligiť vicinū tēpus captiuitatis. Sicut. n. vncino trahuntur rami arboꝝ ad carpēda poma: ita ꝓximare facit tꝑs captiuitatis. g Et famē in terra ⁊c. Iſtud intelligiť de ſubtractiōe verbi diuini que poſt reſurrectionē dñi miſſa ē in iudeos. ſicut innuiť in interlinear. h Abdias q interꝑtať ſeru⁹ dñi ⁊c. Uide ꝓlogū in abdia. q incipit. Jacob patriarcha ⁊c. ⁊ habebis euidētiā eoꝝ q hic dicūtur. ſicut dicit Iſi. ethy. vij. Abdias ſeru⁹ dñi dr̄. ſicut. n. moyſes famulus dñi. ⁊ apl's ſeru⁹ chriſti. ita iſte ad gētes miſſus videt ⁊ ꝑdicat q ꝓphali digna ſunt miniſterio ⁊ ſeruiture. inde dr̄ ſeru⁹ dñi. ꝑdicat aūt deſtructionē ydumee. vñ dr̄ ꝙ ꝓtonat ꝯ Edom. i. terribiliter euȝ increpat. Qđ aūt ſubdiť ſanguineū terrenūqȝ interꝑtatō eſt nominis. Sanguineus erat: quia fraternū ſāguinem ſitiebat. Terren⁹ quia circa terrena erat occupat⁹. vnde Geñ. xxv. Factus eſt eſau virgnarus venādi ⁊ homo agricola. i Fratris quoqȝ iacob ſemꝑ emulum. i. inuiduȝ Geñ. xxvij. Uenēt dies luctus patris mei: ⁊ occidam Jacob fratrem meum. Haſtam ſpiritalem appellat propheticaȝ increpationem. ſm̄ Hiero. Iſte Abdias ſpecialiter dicitur ſeruus: q: abſcondit ⁊ pauit centū ꝓphas quiquagenos ⁊ qnquagenos in ſpeluncis cum interficeret Jezabel prophetas dñi. iij. Re. xviij. k Jonas columba pulcherrima ⁊c. Iſi. dicit in vij. ethy. Jonas interpretatur columba ſiue dolens. Columba pro gemitu quando in ventre ceti triduo fuit. dolens autem ꝓpter triſticiam quam habuit de ſalute niniuitaꝝ. vel ꝓpter hederā ſubito areſcētē: cuius vmbraculo tegebatur contra ſolis ardorem. ſm̄ Remigium. Jona ⁊ Jonas varias habēt interpretationes. De naufragio Jone habeť in. i. ca. Qualiter mūdum ad penitentiam reuocat habeť. iij. ca. l Micheas. de moraſchi ⁊c. Moraſchi ſicut ait Hiero. non grandis viculus eſt iuxta Eleutheropolim vrbem paleſtine. Et interpretatur heres. Micheas interꝑtať humilitas. pulchre aūtē humilitas que inter virtutes precipua ē de ſpe hereditatis dei naſciť. m Coheres chriſti. roma. viij. Heredes aūt dei coheredes quidē chriſti. Alludit interpretatiōi ꝑdicte ſm̄ Remigiū. Micheas interꝑtať qs ē iſte: vl' qs ē i loco hoc. Eſt aūt ꝓphetia ei⁹ ꝯ Samariā ⁊ Hieruſalē. ſicut pȝ in ꝑncipio. ſicut ait Iſi. ethy. xiiij. Samaria regio paleſtine: q a quodā oppido nomē accepit qđ vocabať Samaria ciuitas quōdā regalis in Iſrl'. n Uaſtationē āñūciat filie latronis i. Hierl'm filie dyaboli ad ꝑdādū: ſupple accincti. vñ vocat latronis filiā nō ſuā. v. c. o Et obſidionē ponit ꝯ eā: eo ꝙ ꝑcuſſerit maxillā iudicis Iſrl'. v. ca. vbi dicit glo. Cōtumelia fuit niniuitaꝝ qñ faucib⁹ iudeis romāi ꝑcuſſerūt caput iudicis iſrl' dicēdo: ꝓphetiza nobis chriſte qs ē q te ꝑcuſſit. Mathei. xxvi. vel qñ vn⁹ ꝯ miniſtris ꝑcuſſit eū in maxillā dicēs. Sic rñdes pōtifici. Johis. xviij. a Naū ⁊c. Naū interꝑtať cōſolator. Dr̄ aūt cōſolator orbis: q: decē tribub⁹ iā captiuatiȝ ⁊ duab⁹ iā ab Aſſyrio grauit' afflictiȝ: deſtructionē ipſoꝝ aſſyrioꝝ ꝑ Chaldeos futurā nūciauit. b Increpat ciuitatē ſanguinū ⁊c. ſ. niniuē. iij. ca. Ue ciuitas ſāguinū ⁊c. c Ecce ſuꝑ mōtes ⁊c. Gl. legať. ij. paralypo. xxxij ꝙ Sēnacherib obſidēte hierl'm ꝑmo mēſe ñ potuit paſcha fieri. ſȝ ceſo exercitu ⁊ āñūciata morte ſēnacherib ſcđo mēſe paſcha celebratū ē. Inde ait. O Juda ne ſis ſollicit⁹: occiſo hoſte tuo in tēplo dei ſui: ecce venit tibi nūci⁹ trāſcurrēs mōtes ⁊ colles: ⁊ q ſi de ſpelūca vel ſpecula annūciās tibi mortē Sēnacherib liberatā vrbē. Celebra gͦ feſtiuitates tuas ⁊c. Cetera plana ſūt. hȝ Iſi. dr̄ ꝯſolator vrbis: vt ait i. vij. ethym. Naū germē ſiue ꝯſolator. increpat. n. ciuitatē ſāguinū: ⁊ p⁹ euerſionē illi⁹ ꝯſolatur ſyon dicēs. Ecce ſuꝑ mōtes ⁊c. d Abachuc luctator fortis ⁊c. Quare dicať luctator fortis pȝ ꝑ v̄ba hiero. q dicit ſuꝑ abdiā. abachuc interꝑtať amplexās q vel ex eo ꝙ amabilis fuerit dñi vocať āplexatio. vel q: in certamē cū deo ingrediť. āplexātis. i. luctātis fortiť vocabulū ⁊c. e Stat ſuꝑ cuſtodiā ſuā. hoc ſumiť de Abachuc. ij. vbi ſcribiť. Suꝑ cuſtodiā meā ſtabo. Glo. id ē oī diligētia cuſtodiā cor meuȝ. f Et figit gradū ſuꝑ munitionē. i. ſtabilitat aīuȝ ſuꝑ Chriſtuȝ. Totum

et ydumee ⁊ filioꝝ āmō ⁊ moab ⁊ in ſeptimo ⁊ octauo gradu iude ⁊ iſrael. Hic[a] loquiť ad uaccas pingues que[b] ſunt in ſamarie mōte ⁊ ruiturā[c] domū maiorem minorēqȝ teſtať. Ipſe[d] cernit uictorē locuſte et ſtantē[e] dñȝ ſuper murum litum uel[f] adamātinū ⁊ uncinū pomoꝝ attrahentem ſupplicia peccatoribus et[g] famē in terra: nō famem panis nec ſitim aque: ſed audiēdi uerbum dei. Abdias[h] qui interpretatur ſeruus domini ꝓtonat cōtra edon: ⁊ ſanguineū terrenumqȝ fratrem: fratris[i] quoqȝ iacob ſemꝑ emulū haſta percutit ſpiritali. Jonas[k] pulcherrima columba naufragio ſuo paſſionē domini prefigurans: mūduȝ ad penitentiam reuocat: ⁊ ſub nomine niniue gentibus ſalutē nūciat. Micheas[l] de moraſchi coheres[m] chriſti uaſtationem[n] annunciat filie latronis et[o] obſidionem ponit contra eā: quia maxillam percuſſerit iudicis iſrael. Naum[a] conſolator orbis increpat[b] ciuitatem ſanguinū ⁊ poſt euerſionē illius loquitur ecce[c] ſuper montes pedes euangelizantis et annunciantis pacem. abachuc[d] luctator fortis et rigidus ſtat[e] ſuper cuſtodiam ſuaȝ et[f] figit gradū ſuꝑ munitiōeȝ ut chriſtū in cruce ꝯtēpleť: ⁊ dicat

Universidad de Salamanca. BGH

operuit[g] celos glia ei⁹: ꝛ laudis ei⁹ plena est terra: splendor[h] ei⁹ ut lux erit cornua in manib⁹ ei⁹ ibi[l] abscōdita est fortitudo eius Sophonias[m] speculator et archanor dei cognitor audit[n] clamorē a porta piscīū: ꝛ eiulatum a[o] secūda: ꝛ contritionē a[p] collibus. Judicit quoqꝫ ululatū habitatorib⁹ pile: q2 cōticuit om̄is popul⁹ chanaā[q] dispsi[r] sunt uniuersi q inuoluti erāt argēto. Aggeus[s] festiu⁹ ꝛ let⁹ q seminauit[t] in lachrimis ut in gaudio meteret: destructū templum edificat deūqꝫ[u] patrē inducit loquentez adhuc[x] unū modicumqꝫ ꝛ ego commouebo celū ꝛ terrā ꝛ mare ꝛ aridā: ꝛ mouebo oēs gentes ꝛ[y] ueniet desiderat⁹ cūctis gētib⁹ zacharias memor dn̄i sui multiplex[a] in pphetia. hierusalez uestib⁹ sordidis indutā. ꝛ[b] lapidez oculor septē cādelabrūqꝫ[c] aureum cū totidē lucernis quot oculis. duas quoqꝫ oliuas a sinistris lāpadis cernit[d] et a dextris ut[e] p⁹ eq⁹s rufos: nigros: uarios et albos: et[f] dissipatas quadrigas ex ephraim ꝛ equuz de hierusalē pauperē[g] regem uaticinet̄: et predicet sedentē sup pullū filiū asine subiugalis. Malachias[h] aperte ꝛ in fine omniū pphetarū de abiectione israel ꝛ uocatione gentiū nō[i] est mihi ait uoluntas in uobis dicit dn̄s exercituū et[k] mun⁹ nō suscipiā d manu uestra

sumit̄ de secūdo capitulo. que aūt sequūtur sumūt̄ de. iij. capitulo.

g Operuit celos gloria ei⁹: ꝛ laudis eius plena ē terra. Glosa. In aduentu christi repleta sunt oia glīa. Unde Luce. ij. Glīa i altissimis deo: ꝛ in terra pax hominib⁹ bone voluntatis. Et Colo. i. Pacificans que in celo ꝛ in terra. b Splendor eius vt lux erit. q2 quasi sol iustus radiauit. Cornua. i. trophea crucis. In manib⁹ eius. Uel manus ei⁹ fixe in cornibus crucis: vt fiat hypalage. i. cōuersio casuū ꝛ cōstructionis.

l Ibi abscōdita est fortitudo ei⁹. Exinaniuit. n. se vsqꝫ ad mortē. Phil. ij. m Sophonias speculator ꝛc. Sophonias sm hiero. interpretat̄ specula vel archanū dn̄i. ꝛ vtrūqꝫ pphete cōuenit. dr̄. n. Ezech. iij. fili hois speculatorem dedi te do mui isrl̄: ꝛ audies de ore meo v̄bū. ꝛ annūciabis eis ex me. ppheta d euersiōe hierusalē: ꝛ de captiuitate iude ꝛ beniamyn p nabuchodonosor. que captiuitas interfecto iosia rege visa est in cespite.

n Audit clamorem ꝛc. que sequūtur sūpta sunt d. i. ca. Sophonie. Porta aūt piscīū appellat̄: q̄ ducit diospholim ꝛ ioppen ꝛ vicinior est mari. o A secunda. significat portam secundi muri in eodem climate. p A collibus de monte syon ꝛ excelsiore pte vrbis qua ab hostib⁹ occupata facilior descēsus erit ad pna. Uallē aūtē Syloe cōpat pile. i. vasi in quo tūdūt frumēta: q2 de porta piscīū. ꝛ de scd̄a ꝛ de collib⁹ pruēs exercit⁹ cōtrūdet inferiora loca. q Chanaam vocat pplm iudeor. vn̄ dan̄. xiij. Semē Chanaaz ꝛ nō iuda. r Dispersi sunt ꝛc. q2 peribūt. q2 tātas hn̄t diuitias vt eis putāt se indutos ꝛ septos. Mystice p portā piscīū designat̄ curiositas humana. p scd̄az carnis cōcupiscētia. p colles supbia. p pilā hierl̄m: q̄ erat euertēda ppt oia ista. s Agge⁹ festiu⁹ ꝛc. Ad euidentiā istor nota: q̄ sicut scribit̄ i scd̄o para. vl. Nabuchodonosor rex chaldeor pp periuriū Sedechie regis iude q̄ ab ipso recesserat ipm̄ Sedechiā cū pplo suo in Babyloniā duxit captiuū incēso tēplo ꝛ destructa hierl̄m. Mortuo aūt Nabuchodonosor ꝛ Balthasar filio ei⁹ interfecto. sicut scribit̄ Dan̄. v. Dari⁹ medus successit in regnū chaldeor: quo mortuo successit Cyr⁹ rex persarū: q̄ in p̄mo āno regni sui remisit in hierl̄m circiter q̄nquaginta milia iudeorū quib⁹ p̄fecit zorobabel: ꝛ hiesū filiū iosedech. ꝛ p̄cepit vt edificarent templū dn̄i. Illi aūt extructo altari fundamēta tēpli iecerūt. i. Esdre. iij. Sed interea mortuo Cyro artaxerses q̄ dict⁹ ē Cābises illi succedens mādauit gentib⁹ que erāt in hierl̄m ne templū reedificari pmitterēt. i. Esdre. iiij. ꝛ. v. remansit itaqꝫ op⁹ imperfectū vsqꝫ ad annū scd̄z Darij filij Jaspis. Hoc anno agge⁹ ꝛ zacharias pphete nō timētes regis edictū nec inimicicias circūadiacentiū pplor hortati sunt zorobabel ꝛ pplm suū q̄ cū eo erat vt edificarēt templū: q2 iā tp̄s erat quo Hieremias prophetauerat templū eē reedificādū: sz post septuaginta annos captiuitatis. Hiere. xxix. Prophetat aūt agge⁹ ppli reuersionē. templi reedificationē. ciuitatis renouationē. obseruantiā sacerdotalē. ꝛ exteriorē regnorū subuersionē. ꝛ pp ista dr̄ festiu⁹ ꝛ let⁹ iux̄ nois interp̄tationē. t Qui seminauit in lachrymis vt in gaudio meteret. sumptū ē d ps̄. Destructū templū edificat i. ca. v Deūqꝫ patrē inducit loquētez. ij. ca. vbi ait. x Adhuc aūt vnū modicūqꝫ ꝛc. Interlinearis glo. tpe passiōis sol obscuratus ē. Itē glo. marginalis: qn̄ dedi primū testm̄ in Syna moui celū ꝛ terrā ꝛ mare rubr ꝛ desertū vt vobiscū ponerē testm̄. Nūc aūt polliceor q̄ adhuc semel mouebo celū ꝛ terrā: vt illis cōmotis moueātur oēs gētes. s. p̄rie ptātes splēdorē dn̄i sustinere nō valētes. y Et veniet desiderat⁹ cūctis gētib⁹. i. saluator. z zacharias memor dn̄i sui ꝛc. Sicut ait Hiero. Agge⁹ ꝛ zacharias in scd̄o anno Darij regis medor pphetauerūt. Aggeus aūt zacharie preponit̄: q2 duob⁹ mēsib⁹ p̄cessit sicut patet in textu vtriusqꝫ. Agge⁹. n. incepit pphetare in. vi. mēse. zacharias aūt in. viij. q2 aūt zacharias dr̄ memor dn̄i expōit Isi. dicēs in. vij. ethy. zacharias iterp̄tat̄ memoria dn̄i. Septuagesimo. n. anno desolatiōis tēpli cōpleto: zacharia predicante memorat⁹ est dn̄s ppli sui. iubēteqꝫ dn̄o reuersus ē ppls: ꝛ reedificata est vrbs ꝛ templū. Ita. i. Esdre. v. legit̄ qualiter pphetauerūt aggeus ꝛ zacharias adiuuantes pplm ad reedificandum tēplum.

a Multiplex in pphetia. q2 prophetat de reditu ppli: ꝛ reedificatiōe tēpli: sicut pz i p̄mo ꝛ scd̄o ꝛ d multis alijs.

b Et lapidē oculor septē. i. hiesū q̄ dr̄ lapis d mōte abscisus: dan̄. ij. Pro robore q̄ oia cōterit. Item Math. xxi. dr̄ lapis cōterēs iniq̄cos. Itē dr̄ lapis angularis cōiungēs duos parietes in vnū. ephe. ij. Sup quē lapidē septez vl̄ octo sunt oculi. de quibus dicitur Isa. xi. Requiescet super eum spirit⁹ dn̄i: spūs sapiētie ꝛ intellectus. spūs cōsilij ꝛ fortitudinis. spūs scie ꝛ pietatis: ꝛ repleuit eū spūs timoris dn̄i. c Cādelabrūqꝫ ꝛc. Cādelabrū ecclesia aurea pp spiritalē intelligētiā scripturarū. Lāpas christus. Isa. lxij. Saluator ei⁹ vt lāpas accēdat̄ qui in ecclesia fulget. Septē lucerne ꝛ septē infusoria cax: gratie spūssancti: p quas oleū misericordie dei suscipit eccl̄ia. Due oliue Moyses ꝛ Helyas. i. lex ꝛ pphete q̄ de christi passiōe predicabāt: vel oliue euangelium qd̄ a dextris: ꝛ lex que a sinistris.

d Cernit hierusalē ꝛc. pper squalorē captiuitatis. ꝛ sicut legit̄ de hiesu filio iosedech. vl̄ legit̄ d hiesu christo carne simili peccatrici induto. Philip. ij. In similitudinē hoīuz fact⁹ est: ꝛ habitu inuentus vt hō. Roma. viij. Deus filiū suū mittēs in similitudinē carnis peccati ꝛc. Ista vestis sordida apparuit in passiōe sicut ipse testat̄ Isa. lxiij. Aspsus ē sāguis eor sup vestimēta mea ꝛ oia indumēta mea inquinaui. e Ut post equos ꝛc. iuxta gl. Per equos rufos designāt̄ babylonij crudelitate terribiles: p nigros q2 sic ordinat̄ textus p se: mortē iudeor christo nūcio p̄ferētes. p albos macedones sub quor rege antiocho machabeoruz victoriā legim⁹ p varios romanor reges: quor alij fuerūt clemētes in iudeos vt. G. cesar. alij psecutores vt vaspasianus. Quidā dicūt quatuor quadrigas quatuor euangelia. equos aplos quor alij rufi martyrio. alij obscuri ꝛ nigri pfunditate ꝛ cognitione mysterij: alij albi grā virginali. alij varij ꝛ fortes gratiā curationū ꝛ diuersarum virtutū habētes. f Et dissi. quadri. ex ephra. Nostra lr̄a est. dispergā quadrigā ex ephraym. qd̄ expōit Hiero. in originali dicēs. Nō erūt p̄lia oib⁹ christi aduētu ꝛ natiuitatis pacatis. porro sm altiorē intelligētiā ad hereseum multitudinē refert̄ que interpretat̄ carpophoria. i. vbertas ꝛ frugum abūdantia. ps̄. Filij ephraim intēdētes ꝛ mittentes ar. s. in. d. b. Et alibi. hi in curtib⁹. ꝛ hi in equis. sz equus eor disp̄dit̄ de hierusalē. d q̄ ps̄. Fallax equus ad salutē. g Pauperē regē ꝛc. Hāc pphiaz euāgeliste dicūt eē cōpletā qn̄ dn̄s igressus ē hierusalē sedēs sup asinū ꝛ pullū asine. Mat. xxi. marci. xi. Luce. xix. Job. xij. De ista asina dr̄ in hystorijs q̄ cōis erat pauperib⁹ q̄ ppria iumēta nō habebāt. Cūqꝫ aliq̄s ea opatus fuerat pabulum dabit ei: ꝛ pullo q̄ parit̄ ad opa cōia nutriebat̄: ꝛ ob eius ita cōe obsequiū q̄dā eā dictā putāt subiugalem: q̄si cōi iugo ꝛ dn̄o

Ab[l] ortu enim solis usqꝫ ad occasum magnum est nomē meuz in gentibus: ꝛ in om̄i loco sacrificatur et[m] offert̄ noī meo oblatio[n] mūda Isaiā[a]: hieremiā: ezechielē ꝛ danielē quis pōt uel intelligere uel exponere. Quorū prim⁹ nō pphetiā uidetur mihi texere sed euāgeliū. Secūd⁹[b] uirgā nuceā et[c] ollam succēsaz a facie aquilonis: et[d] parduz spoliatū suis colorib⁹: et[e] quadruplex diuersis[f] metris nectit alphabetū. Tercius[g] principia[h] ꝛ finem tantis habet obscuritatib⁹ inuoluta: ut apud hebreos ipse partes cuz exordio geneseos añ annos triginta nō legātur. Quartus[i] uero q ꝛ extrem⁹ inter quatuor prophetas temporum cōscius: et totius mundi philohystoricus lapidē[k] precisum de monte sine manib⁹. ꝛ regna oia subuertētē claro sermōe pnūcitat.

expositā. sz grecū nomē ē. asina. n. latine grece subiugalis dicit̄.

b Malachias aperte ꝛc. totū istud scribit̄ in p̄mo ca. Isi. i. vij. ethy. dicit. q̄ Malachias interp̄tat̄ angelus dn̄i. i. nūci⁹. q̄cq̄d em̄ loq̄bat̄: quasi a dn̄o essent mādata credebat̄. ꝛ inde ei⁹ nomen septuaginta interp̄tes trāstulerūt dicētes. Assumptio verbi dn̄i super israel i manu angeli ei⁹.

i Nō ē mihi voluntas. in vobis qui imundi offertis.

k Et munus nō suscipiaz. sanguinem hyrcorū aut thauror: sed thymiama oronum.

l Ab ortu. n. sol̄ ꝛc. Nō in vna iudea vl̄ hierl̄z. vn̄ Johā. xvij. dicit saluator. Pater manifestaui nomen tuū hominibus quos dedisti mihi. m Offert̄ in cerimonijs christianorum.

n Oblatio munda. per hoc increpat sacerdotes iudeor q̄ offerūt nō idonea ad imolādū vt sciant carnalib⁹ victimis spūales victimas successuras. a Isaiā hieremiā ꝛc. Hiero. exponit se ipsum dicēs in plogo sup Isa. Ita. n. vniuersa christi ecclesieqꝫ mysteria ad aliq̄d p̄secut⁹ ē: vt nō putes eū de futuro vaticinari sed de p̄teritis hystoriā texere. Texo is. texui texere textū tu. dr̄ telā facere. coop̄ire. ordinare. cōstruere. vn̄ hic textus tus. tui. liber cōtinēs tractatū sine lr̄e expōne. b Secūd⁹ vero virgā nuceā ꝛc. Nota q̄. i. Hieremie nr̄a lr̄a ē virgā vigilātē ego video. Et hāc habēt aquila. Symmachus ꝛ Hieronym⁹. Septuaginta aūt dicūt baculū nuceū. Theodosius vero virgā amigdalinam. Et oia ista cōpetūt christo: q̄ dr̄ virga in correctiōe malor. Numeri. xxiiij. Consurget virga in isrl̄ ꝛ pcutiet duces Moab. Baculus dr̄ in sustentatiōe bonor actiuor. ps̄. Uirga tua ꝛ bacul⁹ tu⁹ ipsa me cōsolata sunt. Uirga dr̄ in custoditione cōtēplatiuorū. ps̄. Ecce nō dormitabit neqꝫ dormiet. Amigdalus dr̄ in sanatione spūaliū infirmitatū. ps̄. Misit v̄bū ꝛ sanauit eos. Nux q2 pascit dr̄ in refectione perfector. Math. xi. Uenite ad me oēs q̄ laboratis ꝛ onerati estis ꝛ ego reficiā vos. c Et ollā succēsam ꝛc. Per ollā succēsam intelligit̄ rex babylonie q̄ hn̄ dr̄ olla succensa pp ambitionē sicut pz in pncipio iudicū. vl̄ q2 ex toto iudeos in nihilū coxit. vn̄ Hiere. l. ca. Prim⁹ comedit eū rex assur. sed iste nouissim⁹ Nabuchodonosor exossauit eū. aq̄lo dr̄ quasi aquas ligans. ver⁹ gelid⁹ ꝛ sicc⁹. p quē signat̄ dyabol⁹. a cui⁹ facie olla succēdit̄: cū puerse suggestiōes insufflāt̄: Isa. liiij. ego creaui fabrū sufflātē in igne prunas ꝛc. d Et pardū spoliatum ꝛc. hiere. xiij. est nr̄a lr̄a. Si mutare pōt ethyops pellē suam: aut pardus varietates suas ꝛ vos poteritis bn̄facere cū didiceritis malū. q. d. sicut ab ethyope nō pōt sep̄ari nigredo: nec color varietas a pdo: ita vos estis isep̄abilit̄ obstinati i malo. vn̄ Sap. xij. Nequā ē natio eor ꝛ naturalis malicia eor. s. studio non nā. pardus bestia ē velocissima ꝛ p̄ceps ad sanguinē. ꝛ ē varior color. p qd̄ notat̄ in iudeis diuersitas vicior. e Et quadruplex ꝛc. In trenis quadruplici plāgit. s. alphabeto pp destructionez Hierusalē quā futurā p̄dicauit: pn̄tem vidit p̄teritā deplorauit. Singuli aūt versus lamētationū sm ordinē hebraicar lr̄ar in idiomate sumūt initiū. Uerbi grā. p̄mus versus icipit ab aleph. scd̄s a beth. ꝛ sic de alijs vsqꝫ ad finē alphabeti. Et postea repetit̄ alphabetū ꝛ quater in principijs v̄suuz ordinat̄. In tertia aūt repetitiōe singula elemēta simplicit̄ repetunt̄. Necto tis. nexi vel nexui. nectere plura signat q̄ habētur p hūc v̄suz. Necto dat inserere: cōiūgere siue ligare. añ to. c. venēs in. xi. tomutat ꝛ in xū Datqꝫ xui pecto pit̄er xi sic quoqꝫ necto. f Diuersis metris. Uñ Hiero. in quadā ep̄l'a ad marcellā que incipit. nudiustertius ꝛc. sic ait. Habes in lamētatiōibus Hiere. quatuor alphabeta. ex quib⁹ duo p̄ma q̄si saphico metro scripta sūt. q2 tres v̄siculos q̄ sibi nexi sūt ꝛ ab vna tm̄ lr̄a icipiūt heroicū coma cōcludit. Tertiū alphabetū trimetrū scriptū ē trinis lr̄is. sz eisdē trini v̄sus icipiūt q̄rtū alphabetū sil̄e ē p̄rio ꝛ scd̄o: ita dic̄ Isi. i. vi. ethy. sz aliquātulū lucidi⁹ dicēs: q̄ duo p̄ma alphabeta: q̄si saphico metro scripta sūt: q2 v̄siculi q̄ sibi inuicem nexi sunt ab vna tm̄ lr̄a incipiunt: quos heroicum coma concludit. Intellige sic. Saphicū metrum dr̄ cui⁹ inuentrix Sapho fuit. q̄le ē illud. Ut queāt laxis resonare fibris. ecce vnus versus. Mira gestor famuli tuor. ecce secūdus. Solue polluti labij reatū ecce terti⁹ v̄sus. Et post tres versus sequet̄ coma heroicū. i. clausula v̄sus heroici siue v̄sus examētri: quo herōn. i. viror fortiū facta describūt̄: cū dr̄ sec̄ iohes. Iste hymnus dimetrū saphicū p̄thametrū dactilicum Saphicū. q2 Sapho puella huiōi metr̄ iuenit. Penthametrū. q2 q̄lz v̄sus metric⁹ q̄nqꝫ hz pedes. p̄rio trocheū. scd̄o spōdeū tertio dactilicū. q̄rto trocheū. quinto sil̄r trocheū. Dactylicū dr̄ a pede p̄dn̄ante i isto metro: in tertio pede vbi vult sēp h̄re dactilū. nā in scd̄o pede ꝛ i q̄nto idifferēter pōt recipe trocheū vl̄ spōdeū. Et subdit Isi. terciū alphabetū trimetro scriptū ē: ꝛ trinis lr̄is trini v̄sus incipiūt. Cōcorda lr̄az Isi. cū lr̄a Hiero. que supra posita ē: ꝛ grā exēpli accipiam⁹ illa verba Boetij de cons̄. in. ij. lib. vbi loquit̄ d mutabilitate fortune. Hec cū supba verterit vices dextra: ꝛ estuātis more fert̄ Euripi: dudū tremēdos seua proterit reges: humilemqꝫ victi subleuat fallax vultum ꝛc. Hoc metrū ē trimetrū iābicū cōtinuū: q2 cōstat ex sex iambis vel tribus iambis ꝛ alijs pedib⁹. Hec cū spōdeus: sup iamb⁹: ba. vel spōdeus: terit iamb⁹: vices iāb⁹: dextera spōdeus: hec cū sup. ecce metrū ex spōdeo ꝛ iambo: ba. verterit. ecce aliud metrū ex spōdeo ꝛ iambo: vices dextera ecce tertiū metrū ex iābo ꝛ spōdeo. Sil̄r potes videre p sequētes versus Iābicū dr̄ metrū a pede pon̄ ante. s. a iābo: q̄ semp hz poni in scd̄o loco Itē panasticū dr̄ ab inuētore. Itē no. q̄ dimetrū vel trimetrū vel tetrametrū in metris iambicis. trochaicis ꝛ anapesticis per duplices pedes cōputare debes. in reliq̄s v̄o p simplices. g Terci⁹ ꝛc. Hoc ē cōtra nouellos magr̄os. Sed de senectute mētis dr̄ sap. iiij. Senect⁹ venerabilis ē nō diuturna neqꝫ annor numero cōputata. Cani sunt sensus hominis: ꝛ etas senectutis: vita imaculata. h Principia. cū dicit. plurale ponit p singulari. In p̄mo capitulo agit de euāgelistis valde obscure. ab. xl. vsqꝫ ad finē agit d tēplo: ita q̄ vix pōt eū aliq̄s itelligere: ita dic̄ Hiero. sup ezechiel̄. Ezechiel difficultatē hebreor mōstrat traditio nisi. n. quis apud hebreos sacerdotal̄ ministerij etatē. id ē. xxx. annos impleuerit: nec principia Geneseos: nec cātica cāticor. nec exordiū Ezechielis nec finē legere pmittit̄: vt ad plenā sciām ꝛ mysticos intellectus plenū humane nature tp̄s accedat. i Quartus v̄o ꝛc. Magna cōmendatio est q̄ dr̄ tēpor cōscius. ix. ca. vbi agit de hebdomadib⁹: vbi scribit̄ in glo. in principio Daniel̄. Sciendū nullū pphetā tā apte scripsisse de christo sicut iste scripsit. ꝛ spāliter in. ix. ca. Nā ꝛ tp̄s notauit aduētus ꝛ reges p ordinē ꝛ annos enumerat ꝛ manifesta signa. vn̄ hic dicit̄ toti⁹ mūdi philohystoricus. i. amator hystoriar. a philos qd̄ ē amor ꝛ hystoria: a. vij. c. vsqꝫ ad. xij. exclusiue. Et p h̄ q̄ tā diligenter scribebat s. determinādo tp̄s. reges ꝛ regna: veritatis hystoriar pbatur amator. Est aūt hystoria narratio rei geste: p quā ea que in preterito facta sūt dinoscūt̄. ꝛ dr̄ ab hystorin grece qd̄ ē videre vel cognoscere. Apud veteres em̄ nemo scribebat hystoriā nisi is q̄ interfuisset: ꝛ ea q̄ scribēda eēnt vidisset. pphete aūt pp ter pphetie certitudinē q̄nqꝫ de futuris tāqꝫ d p̄teritis loquebāt̄. k Lapidē p̄cisum de mōte ꝛc. Dan̄. ij. Et exponitur de christo q̄ dr̄ lapis p̄cisus de mōte sine manib⁹. i. concept⁹ ꝛ nat⁹ sine humana operatiōe de btā virgine ceteris p̄eminēte qui subuertit oia regna dyaboli. de istis quatuor magnis pphetis dicit Isid. in. vij. ethy. Isaias interp̄tat̄ saluator mūdi. Saluatorē em̄ vniuersar gētiuz eius dē sacrā ampli⁹ q̄ ceteri p̄dicat. Hieremias excelsus dn̄s. p eo q̄ dictuz est ei. Cōstitui te sup gētes ꝛ regna. Hiere. i. cap. Ezechiel fortitudo dei sm Remigiū. Cōfortauit me deus. vn̄ Ezech. iij. Man⁹ dn̄i erat mecū

Universidad de Salamanca. BGH

cõfortans me. Daniel iudiciũ dei: ſiue q: in pſbyterorum iudicio ſentẽtiã diuine examinationis exhibuit: ſiue q: viſiones et ſomnia ſagaciter diſcernẽs aperuit. l David ſymonides nr̃ ꝛc. Sicut ait Iſi. in. vij. ethy. David interptaꝛ manu fortis: q: vtiq3 fortiſſim⁹ in ꝓlijs fuit ipſe. ꝛ deſiderabilis in ſtirpe. ſ. ſua. de qua ꝓdixerat Aggeus ꝓpheta. Veniet deſideratus cũctis gẽtibus. q: vero David lyrico metro pſalteriũ hebraice ſcripſit teſte oratore q ait. Pſalteriũ lyrici ꝓpoſuere pedes. ideo hic quaſi poetarum lyricorum nominib⁹ appellaꝛ. dr aũt lyricus qui lyrica ſcribit. lyrica aũt a lyra dicũꝛ carmina que lyra cãtanꝛ: ſicut ſunt carmina horacij. Itẽ a lyrin qd̃ ẽ varietas vel diuerſitas dicũtur lyrica que ꝑtinẽt carminũ diuerſitatẽ ꝛ varietatẽ: ſicut pꝫ in odis horacij. dr ergo David ſymonides nr̃. q. ſ. lyrice ſcripſit apd̃ hebreos: ſicut ſymõides apud grecos. de quo dicit Iſi. in. i. ethy. Simonida metra Simonides poeta lyricus cõpoſuit. Itẽ in codẽ Trenos primus verſu Hieremias cõpoſuit. p⁹ hunc apd̃ grecos Symonides poeta lyricus. Item Hierony. in epiſtola ad nepotianuꝫ preſbyterũ. Ad poetas venio. Homerum. Heſiodum. Symonidẽ ꝛc. Quidã dicunt ſimphonides qd̃ in veritate nihil ẽ. Itẽ David pindar⁹. iſte pindarus grec⁹ fuit. de quo legiꝛ in. vi. li. Valerij maximi. ꝛ primo ꝓlogo ſup iob. Itẽ david nr̃ Alcheus. de quo dicit horatius in vltima ep̃la vbi loquiꝛ de poetis q̃ mutuo ſe laudabãt. Diſcedo alche⁹ pũcto illi⁹ ille meo q̃s. Quis mihi callimach⁹ ꝛc. q. d. Diſcedo alcheus. i. Alcheo in laude cõparat⁹. puncto. i. iudicio illi⁹ laudatoris: ꝛ ille laudator quis diſcedit meo iudicio. i. q̃s diſcedit a me niſi callimachus qui fuit famoſus poeta. Iteꝫ David flaccus noſter q̃ lyrice ſcripſit vt Flacc⁹. i. horati⁹. de quo dicit Iuuenalis. Omne vafer viciũ ridenti flacc⁹ amico. Tãgit: ꝛ admiſſus inter precordia ludit. Vafer. ra. rum. diciꝛ callidus: quaſi varia ferens. q̃. ſ. varijs loquiꝛ modis. Itẽ David catullus nr̃ ꝛ ſeren⁹. expõe vt ſupra de alijs. Catull⁹ fuit veronẽſis. Vñ Ouidi⁹ in de ſine titulo. i. fine. Mãtua virgilio gaudet verona catullo. Pelignẽ gentis gloria dicor ego. Serenus forte a ſerenitate animi dictus ẽ: q: ſeren⁹ erat. i. clarus. hilaris ꝛ tranquill⁹: ſicut Naſo dr̃ a magnitudine naſi. Et Ouidi⁹ quaſi ouũ diuidẽs. David inquã nr̃ cui⁹. ſ. pſalmis vtimur Chriſtũ lyra perſonat i. laudat in carmine lyrico. Vel lyra ad litterã quã tãgendo decantabat pſalmos ſuos. vñ. ij. reg. vi. dr̃ q David ꝑcutiebat in organis armigatis. Itẽ. i. palip. xv. dixit. David principib⁹ leuitarum vt cõſtituerẽt de fratribus ſuis cãtores in organis muſicorum. nablis videlicet ꝛ lyris ꝛ cymbalis. Lyra dr̃ a lyrin. i. varietas vel diuerſitas: eo q diuerſitatẽ vocũ faciat. Et in decachordo pſalterio excitat ab inferis reſurgentẽ. i. excitandũ predicat. pſ. Ego dormiui ꝛ ſoporat⁹ ſum ꝛ exurrexi. Itẽ alibi. Nõ derelinquas animã meã in inferno ꝛc. Itẽ alibi. Eruiſti animã meaꝫ ex inferno inferiori. ꝛ in multis alijs locis. Decachorduꝫ pſalteriũ inſtrm̃ eſt muſicũ cũ decẽ chordis: quo hebrei vſi ſunt ꝑ numerum decalogi. pſ. In pſalterio decachordo pſallã tibi. ꝛ dr̃ a deca qd̃ ẽ decẽ ꝛ chorda. ꝛ dr̃ nablũ hebraice pſalteriũ grece. organũ latine. Dr̃ ãt pſalteriũ a pſaltin grece qd̃ ẽ tãgere latine: q: dũ tãgiꝛ a ſuperiori reddit ſonũ. ꝛ ab illo inſtrõ dr̃ liber pſalteriũ: q: ad vocẽ illi⁹ pſalterij david decãtabat pſalmos. ꝛ hoc ẽ qd̃ dr̃ hic: q cãtãdo in decachordo pſalterio excitat ꝛc. vl̃ diciꝛ excitat: q: dr̃ in pſalmo. Exurge gloria mea. Et rñdet fili⁹: exurgam diluculo. Quidã putãt q q: Hiero. multũ adheret antiq̃s hyſtorijs: loquiꝛ hic de david ꝑ ſimilitudinẽ Orphei q̃ vxorẽ ſuã in talo a ſerpente vulneratã ꝛ mortuã: ꝛ ad inferos iã deductam cũ cythara eſt ſecut⁹: vt eã ab iferis extraheret: q̃ illic veniẽs tã dulciter cytharizauit: q oẽs dij infernales dulcedine cythare ꝯuicti ei Euridicen reddiderũt. vñ Theodolus. Euridicen monitis q̃ regna tenet Acherõtis: Conditiõe graui iuſſit ꝓſerpina reddi. ꝛ hꝫ hoc expõit. m In decachordo pſalterio. cãtãdo excitat. i. excitãdo ꝓfigurat chriſtum.

a Ab inferis. i. a morte. vel ab inferis poſt ſpoliationeꝫ inferni: vbi vectes ferreos cõfregit. vl̃ excitat. i. excitãdi deſideriũ demõſtrat. in quo innuebat quãtũ redẽptionem humani generꝭ affectabat Iſi. i. vi. ethym. ſic ait. Oẽs pſalmi apud hebreos metrico carmine ſunt cõpoſiti. Nã more romani flacci: ꝛ greci pindari nunc alij iãbo currũt: nunc alchaico pſonãt nunc ſaphico nitent trimetro vel tetrametro pede icedentes: forte ꝓpter h̃ Hiero. poſuit hic flaccũ pindarum ꝛ alcheum.

b Salomon pacificuſ ꝛc. Sicut dicit Iſi. i gl. In principio eccleſiaſtes trib⁹ noib⁹ vocat⁹ ẽ ſalomõ Primo pacific⁹: quia ſicut dicitur. iij. Reg. iiij. pacem habuit in regno ſuo ex omni parte in circuitu. Idida. i. dilectus dñi: q: ſicut. ij. regum. xij. Natha vocauit nomẽ ei⁹ amabilis dño eo q dñs diligeret eũ. Iteꝫ coeleth hebraice. eccleſiaſtes grece: cõcionator latine: q: eius ſermo nõ ẽ ad vnũ ſed ad vniuerſos: iuxta illa tria noĩa tria cõpoſuit volumina. Prouerbia ĩ quib⁹ docet incipiẽtes vel paruulos eccleſiaſten. in quo docet ꝓficiẽtes ꝛ maturos. cãtica cãticorum que pertinẽt ad ꝑfectos. de his plen⁹ diceꝛ: cũ eorum ſpeciales ꝓlogi ꝑſtringenꝛ. In ꝓuerbijs mores corrigit paruulorum. vnde crebro loquiꝛ ibi quaſi ad filiũ. In eccleſiaſte naturã docet. i. natiuitatẽ que ẽ termin⁹ creatorum: oĩa docẽs breuia ꝛ caduca. vñ dicit. Vanitas vanitatũ ꝛc. In cãticis cãticorum: eccleſiã iũgit ꝛ chriſtum: q: ibi docet eccleſiã virtutib⁹ cõſummatã: ꝛ veri ſpõſi amplexibus copulatã diligere ſolũ deũ. c Epithalamiũ dr̃ cãticũ qd̃ cãtaꝛ ſup thalamũ. i. ſup ſpõſe ꝛ ſpõſi cubiculũ. Et dr̃ ab epi qd̃ ẽ ſupra ꝛ thalam⁹. vñ Iſi. ethy. i. Epithalamia ſunt carmina nubentiũ que decãtanꝛ a ſcholaſticis in honore ſpõſi ꝛ ſpõſe. hoc primo. Salomon edidit in laudem chriſti ꝛ eccleſie. Dicit itaq3 Dulce canit epithalamiũ nuptiarum ſanctarum. i. ꝯiũctõis chriſti ꝛ eccl̃e. d Heſter i eccl̃e typo ꝛc. De morte amã legiꝛ Heſter. vij. Cetera que ſequũꝛ recitãtur in. ix. e Paralipomenon liber ꝛc. Sicut dicit Iſi. in. vi. ethi. Paralipomenõ grece dr̃ q nos ꝓtermiſſorum vel relictorum dicere poſſum⁹: q: ea q̃ in lege vel in Regũ libris vel omiſſa vel nõ plene relata ſũt in iſta, ſũmatim ac breuiꝛ explicãtur. Et nota q Paralipomenõ verbũ grecũ: ẽ idẽ qd̃ ꝓtermitto vel relinquo: ꝛ cõponiꝛ a para qd̃ ẽ ſeorſuꝫ: ꝛ lipo qd̃ eſt relinquere. Et inde paralipomenos participiũ paſſiuũ ꝓteriti tẽporis: cui⁹ genitiu⁹ pluralis ẽ paralipomenõ. id eſt ꝓtermiſſoruꝫ vel relictorum: ſicut exponit magiſter Mathe⁹ vindocinẽſis in tractatu de prepoſitionib⁹ grecis. Scd̃m Hug. dr̃ a para qd̃ ẽ ꝓter ethypos ſub. ꝛ mene qd̃ ẽ defect⁹: quaſi ꝓtermiſſorum ſupplẽs defectũ: q: breuiter ꝛ ſummatim ꝓtermiſſa ꝯprehẽdit: vñ etiã diciꝛ.

f Epitomẽ. i. abbreuiatio veteris iſtrumẽti. i. veteris teſti qd̃ dr̃ inſtrm̃: q: inſtruit in doctrina fidei ꝛ morũ. Nota q hec epitome epitomes. vel h̃ epitoma atis. i. abbreuiatio ſermonis. ab epi qd̃ eſt ſupra: ꝛ tomos qd̃ ẽ ſectio vel inciſio q̃ſi ꝑſectio vel ꝑciſio ſermonis. hic aũt poniꝛ abſolute ꝑ abbreuiatõe: q: breuiter colligit ꝓtermiſſa. g Tãtus in ſniarum capacitate. Ac talis ẽ in ſcripturarum dilucidatione: vt abſq3 illo ꝛc.

at. David[l] ſimonides nr̃ pindarus ꝛ alcheus flaccus quoq3 catullus atq3 ſerenus Chriſtum lyra perſonat ꝛ[m] in decachordo pſalterio ab[a] īferis excitat reſurgenteꝫ. Salomon[b] pacificus et amabilis dñi: moreſ corrigit: naturam docet: eccleſiam iungit ꝛ chriſtum: ſanctarũq3 nuptiaruꝫ dulce canit epithalamium[c] heſter in eccleſie typo populum liberat de periculo: et interfecto amã qui interpretatur iniquitaſ partes conuiuij et diem celebreꝫ mittit in poſteros. Paralipomenon[e] liber. id eſt inſtrumenti veteris epitomen[f] tantus[g] ac talis eſt ut[h] abſq3 illo ſiquis ſcientiam ſcripturarũ ſibi uoluerit arrogare ſeipſum[i] irrideat. Per ſingula quippe nomina iuncturaſq3 uerboruꝫ: ꝛ pretermiſſe in regum libris tanguntur hyſtorie: et innumerabiles[k] explicantur[l] euangelij queſtiones. Eſdras[m] ꝛ neemias adiutor: uicꝫ ꝛ conſolator a domino in unum uolumine artãtur: inſtaurant[n] templum: murus extruunt ciuitatis omniſq3 illa turba populi redeuntis in patriaꝫ: ꝛ deſcriptio ſacerdotum: leuitarum: iſraelis, ꝓſelitor: ac per ſingulas familias murorũ ac turriuꝫ opera diuiſa aliud in cortice preferunt: aliud in medulla retinẽt. Cernis[p] me ſcripturarũ amore raptũ exceſſiſſe moduꝫ epiſtole: ꝛ tamẽ nõ impleſſe qd̃ nolui. Audiuimus[q] tm̃ quid noſſe quid[r] cupere debeamus ut[s] ꝛ nos quoq3 poſſumus dicere: cõcupiuit aĩa mea deſiderare iuſtificatiões tuas in omni tẽpore. Ceteruꝫ[t] illud ſocraticuꝫ impleꝛ in nobis. Hoc tãtuꝫ ſcio q neſcio. Tangam[u] et nouũ breuiter teſtamentum. Matheus[x]: marcus lucas et iohãnes: quadriga[y] domini et[z] ueruꝫ cherub: quod interpretatur ſcientie plenitudo per[a] totũ corpus oculati ſunt ſcintille[b] emicãt diſcurrunt[c] fulgura pedes[d] habent rectos ꝛ in ſublime tendentes terga[e] pennata[f]: ꝛ ubiq3[g] uolantia tenent[h] ſe mutuo ſibiq3 perplexi ſunt et[i] quaſi rota in rotam uoluuntur et[k] pergunt quocunq3 eos flatus ſpiritus ſancti perduxerit. Paulus[l] apoſtolus ad. vij. ſcribit eccleſias: octaua enĩ ad hebreos a pleriſq3 extra numerũ ponitur. Timotheum[m] inſtruit ac titum[n] et philemonẽ[o]: pro fugitiuo famulo deprecatur ſuper[p] quo melius tacere puto q̃3 pauca ſcribere. Actus[p] apoſtolorum nudaꝫ quidem uidentur ſonare hyſtoriam: ꝛ naſcentis eccleſie infantiam texere ſed[r] ſi nouerim⁹ ſcriptorem eorum lucam eſſe medicum: cuius laus eſt in euangelio: animaduertimus pariter omnia uerba illius anime lãguentis eſſe medicinam. Iaco-

h Ut abſq3 illo ꝛc. i. arrogãter ſibi attribuere. i Seipm irrideat. i. deludat ꝛ decipiat. Hic nota cõpoſitiões hui⁹ verbi rogo ꝑ hos verſus. Si rogat addideris cõ cõgregat: e dat: in infert: de minuit: ſub ſubſtituit ꝑ ꝓtrahit: inter q̃rit: ꝓ ſupat: ab deſtruit arq3 ſupbit. k Explicaꝛ. i. aperiũꝛ. q. extra plicã ponũtur. inuenitur indeclinabile in numero ſingulari ꝛ forte ſcriptorum vicio aliter hic ſcribiꝛ. a Per totũ corpus oculati ſunt. q: declarant ꝓterita preſentia ꝛ futura. b Scintille emicant. q: alios exemplis inflamant ꝛ illuminant. c Diſcurrunt fulgura. i. cõminatiões quibus a malo reuocant. p Pedes habẽt ꝛc. Pedes ſunt amor dei ꝛ ꝓximi. recti ſũt per intentionem directã i deũ ꝛ ſublime tẽdũt ꝑ deſiderium eternorum.

l Innumerabiles queſtiones. ſ. de diuerſitate genealogie: vt i principio Mat. Cetera plana ſunt.

m Eſdras ꝛ neemiaſ ꝛc. quia primus liber Eſdre cum verbis neemie vnicus liber appellatur.

n Inſtaurant tẽplũ ꝛc. Nota q dicit Iſido. i vij. ethy. Eſdras adiutor neemias cõſolator a domĩo. Quodã. n. preſagio futuri nomĩa iſta ſortiti ſũt. fuerunt. n. in adiutorium ꝛ conſolationeꝫ omni populo redeũti ad patriam. Nam ꝛ tẽplum dñi reedificauerunt: ꝛ muroruꝫ ac turriũ op⁹ reſtaurauerunt.

n Inſtaurant. i. reparant templum. i. Eſdre. iiij. ꝛ. v. quia intermiſſum fuit opus. Omniſq3 illa turba ꝛc. i. Eſdre. i. Muros extruunt. ij. capi. verborum Neemie vſq3 ad vij. ꝛ ibi ſimiliter põitur de turribus. In cortice littere. In medulla. ſpiritualis intelligentie.

o Cernis me ꝛc. Sicut dictum eſt ſupra: illa eſt pars principalis in qua oſtendit Hieronymus difficultateꝫ ſacre ſcripture. Et diuiditur in duas. In quarum prima oſtenditur eius difficultaſ particulariter. in ſecunda generaliter. Prima pars incipit ibi: liber in apocalypſi. Secunda ibi. Videlicet manifeſtiſſima eſt gene. Iſta diuiditur in tres partes. In prima que vltimo expedita eſt: oſtendit veteris teſtamenti difficultatem per libros ſingulos diſcurrendo. In ſecũda que hic incipit: oſtendit affectum ſuũ ad ſacram ſcripturam humiliter ſuam ignorantiam confitendo. In tercia innuit difficultatem librorum noui teſtamenti eos breuiter perſtringendo. ꝛ illa pars incipit ibi. Tangam ꝛ nouũ teſtamẽtum ꝛc. Iſta pars quã pre manibus habemus ſubdiuidiꝛ ĩ tres partes: in quarum prima oſtendit cur tantam in epiſtola fecerat digreſſionem cum dicit. p Cernis me ſcripturarũ amore raptũ ꝛc. q. d. licet tantam digreſſionem fecerim: nondum meo deſiderio ſatiſfeci. In ſecunda oſtendit digreſſionis huius vtilitatẽ cũ dicit. q Audiuimus tm̃ quid noſſe. q̃tum ad intellectum.

r Quid cupere debeamus. q̃tum ad effectũ. ꝛ introducit auctoritatem pſalmi q̃ꝫtum ad effectus excitationem cum dicit.

s Ut ꝛ nos quoq3 poſſumus dicere ꝛc. Multum enĩ excitatur affectus in ſacre ſcripture meditationibus. In tercia parte ne videatur quaſi iactare ſe de ſua ſcientia: humiliter ſe accuſat de ſua ignorantia cum dicit. t Ceterum illud ꝛc. i. me nihil ſcire. Sꝫ q̃ũo potuit hoc dicere ſocrates vel Hiero. cum eſſet falſum. Solutio. nihil ſcit homo plene dum eſt in via. vnde cuꝫ dicitur. hoc tm̃ ſcio q neſcio: idem eſt ac ſi dicatur. ſcio q nihil perfecte ſcio

u Tangam ꝛc. Diuiſio iſtius partis per ſe patet.

x Matheus ꝛc. iſti quatuor. y Quadriga dñi. quia ꝑ quatuor partes mundi portauerunt nomen dñi. z Et verum cherubin. qd̃ interpretaꝛ ſcientie plenitudo. hic cõmendãtur de plenitudine ſcientie. Et no. q cherubin hic improprie accipitur ſingulariter cum ſit tm̃ pluralis numeri. poſſet tm̃ dici cherubim ꝑ. m. qd̃

e Terga pẽnata ꝛc. per terga que ſunt partes poſteriores corporis deſignãtur exempla que poſt ſe poſteris reliquerũt. vel per terga que onera ſuſtẽtant intelliguntur laborioſa opera que ꝓpter deũ fecerunt.

f Pennata. virtutibus

g Ubiq3 volãtia. abſq3 perſonarum differentia.

h Tenent ſe ꝛc. Q: idẽ ſenſerunt ꝛ idem dixerũt vnde vnus per alium exponiꝛ. i Et quaſi rota ꝛc. q: ſi requiris quid Matheus de incarnatione dñi ſentiat: hoc nimiruꝫ qd̃ Marcus Lucas ꝛ Iohãnes. Si queras quid Iohãnes ſentiat: ꝛ hoc nimirũ qd̃ Lucas Marcus ꝛ Matheus. Si queras quid Marcus: hoc qd̃ Matheus Lucas ꝛ Iohãnes. Si queras quid lucas: h̃ qd̃ Matheus: Marc⁹ ꝛ Iohes. ecce rota in rota. ecce reuolutio glorioſa.

k Et pergunt ꝛc. ſcꝫ omnia iſta ſumpta ſunt de. i. ca. Ezech.

l Paulus apoſtolus ꝛc. Horum opinio euellitur in glo. in principio epiſtolarum que dicit. Quorũdaꝫ infamia percutitur dicentiũ epiſtolã que ad hebreos ſcribitur non fuiſſe Pauli: ſed Barnabe vel Clementis vl̃ Tertuliani vel Luce: quos in hunc errorem occaſio duxit huius: q: nec ſalutatio eius nomine intitulata preſcribitur. ꝛ longe facundiore ꝛ ſplẽdidiore ſtillo q̃3 cetere eſt edita: quibus ſufficienter reſpondetur hoc modo. quia ſi ideo non eſt dicenda pauli: quia nomen eius in titulo nõ habetur. ergo nec Barnabe nec alicuius predictorum: cum nullius eorum nomine pretitulata ſit. Nec ob id quoq3 pauli non eſſe putanda eſt: q̃a diligentius eſt ſcripta. cum naturale ſit vnicuiq3 plus valere in ſua lingua q̃ in peregrina. illam enĩ hebraice: ceteras ſcripſit grece. Nomen vero ſuum ideo pretermittebat: quia iudeis odioſus erat eum legis deſtructorem arbitrantibus. Quocirca de legis atq3 cerimoniarum abolitione tractaturus recte nomẽ ſuum ſubticuit: ne preſcripti nominis inuidia vtilitatem ſequentis excluderet lectionis. Eſt itaq3 illa pauli ſicut ꝛ alie Scripſit itaq3 ſeptem eccleſijs decem epiſtolas. ſ. ad roma. vnaꝫ. ad corin. duas. ad galathas vnã. ad ephe. i. ad phil. i. ad Collo. i. ad philemonem. ad theſſalo. duas. Et cum his ſcripſit epiſtolam ad hebreos.

m Timotheum inſtruit cui ſcribit duas epiſtolas. iſte timotheus ordinatus fuit a paulo epiſcopus aſianus Unde in prima epiſtola eum inſtruit de officio epiſcopali. in ſecũda monet ipſum ad diligentem executionem officij ꝛ ad palmam martyrij. n Ac titum. ſ. inſtruxit queꝫ ordinauerat cretenſem epiſcopũ: ꝛ inſtruit eum vt imperioſe ſuum exequaꝛ officium. o Philemonem ꝛc. iſte philemon colloceſis erat vir laudabilis in plebe: cui familiares lr̃as ſcribit apoſtolus ꝓ oneſimo ſeruo ſuo qui cũ damno eius fugerat. ſed ab apoſtolo audito euãgelio baptizatus fuerat. p Super quo ꝛc. q. d. nõ ſufficerẽ pauli ep̃las ad plenũ cõmendare. q Actus ap̃lorum ꝛc. i. retractare de exordio. i. ſimplicitate incipientis eccleſie. r Sed ſi nouerim⁹ ꝛc. Lr̃a plana ẽ. Poſtea agit de catholicis ꝛ canonicis epiſtolis que dicũtur catholice ſm̃ Iſi. in. vi. ethy. q: nõ vni tm̃ populo vel ciuitati: ſed vniuerſis gentibus generaliter ſcripte ſunt: ſm̃ gloſas dicuntur catholice. i. vniuerſales a fide vniuerſalis eccleſie non diſcordãtes. dicũtur autẽ catholice: a catha vl̃ catholicon grece qd̃ interpretatur vniuerſale vel cõe. Vel diciꝛ canõice

Universidad de Salamanca. BGH

i.regulares a canon.i.regula. Et dicũtur ſic ad differentiã eaꝝ quas fecerunt pſeudo ſub noĩbus apoſtoloꝝ. Uel dicũtur canõice.i. regulares i.in fide ⁊ tolerantia paſſionum plurimiſq; virtutibus eccleſiam regentes. tertius planus eſt. s Jacobus ⁊c.i.ignorantie cecitatem ſentiat. Cecutio tis. quarte cõiugationis verbum eſt. ⁊ ſignificat eſſe vel fieri cecum: ⁊ ponitur ꝓ inſanire. ſequitur de apocalypſi.

t Apocalipſ iohannis ⁊c. Apocalypſis grece reuelatio latine: quia multa occulta ibi reuelantur ⁊ componitur ab apo. qđ eſt re. ⁊ calypſis qđ ē velamentũ quaſi reuelamentũ vel reuelatio. cetera plana ſunt.

v Oro te ⁊c. vide diuiſiones precedẽtem.

v Oro te frater ⁊c. vnde eccle.i. Beatus qui in iſtis verſatꝛ bonis ⁊ q̄ ponit illa in corde ſuo ſapiens erit ſemper.

x Nõne videtur ⁊c. q.d. per ſcripturaꝝ meditationẽ manuducẽris ad cõtemplandũ celeſtem habitatiõem. Eccl. xiiij. Beatus vir qui in ſapientia morabitꝛ ⁊ in iuſticia meditabitur ⁊ in ſenſu cogitabit circũſcriptionẽ dei.

y Nolo vt offẽdaris in ſcripturꝭ ⁊c. lr̃a plana ē.

z Non ſuꝫ tam petulãs ⁊c. Hic humiliter ſe excuſat ꝙ quaſi ſciolus magiſtrũ nõ affectet: cum dicit. z Nõ ſum taꝫ ⁊c. Per hoc patet ꝙ nõ eſt preſumptuoſus de ſcientia. Nõ. ꝙ petulor aris. dicitur luxuriari vel importune petere ⁊ ꝓprie coitũ. ⁊ inde dr̃ petulans luxurioſus ⁊ importune petens. Hic ponitur ꝓ importunus vel quaſi petens laudeꝫ põt ethymologizari. Uel q2 petulca.i. luxurioſa aĩalia irrationabiliter mouẽtur ad coitũ: poteſt dici petulãs: q̄ irrõnabiliter mouetꝛ ad aliquid agendũ vel dicendũ. vnde dicit. Nõ ſum tã petulans.i. tam importunus vl' brutus vel petẽs laudẽ.

a Et hebes.i. tã ineptus vel intellectu carẽs ⁊ tã ſtultus vel obtuſus.

b Ut hoc me ⁊c. Cõſequẽter oñdit ſe nõ preſumere de vite eminẽtia cũ dicit. c Et coꝝ fruct⁹ ⁊c. Reſume nõ ſum tã petulans ⁊ hebes vt pollicear me poſſe capere in terra. fructus.i. virtutes. Coꝝ.ſ. ſanctoꝝ viroꝝ. Galath. v. Fructus ſpũs eſt charitas: gaudiũ: pax: patiẽtia: longanimitas: bonitas: benignitas: manſuetudo: fides: modeſtia: cõtinẽtia: caſtitas. d Quoꝝ radices.i. affectiones. e In celo fixe ſunt per intẽtionẽ. f Sꝫ velle me fateor. habere noticia ſcripturaꝝ ⁊ imitari vitam ſanctoꝝ. ⁊ nõ tm̃ volo imo etiã ad hoc laboro. Unde ſequitꝛ. Sed enim me ꝓfiteor. Enim.i. extra vel vltra alios niti. cõtra pigros qui reprehendũtur. Prouerb. xxi. Deſideria occidũt pigꝝ: noluerũt q̄cq̄ manus ei⁹ operari ⁊c. g Sedẽti.i. ocioſo. vel ſedenti ad audiẽdũ. h Me prefero.i. pre oculis illius fero paratus ad cõferẽdũ nõ ad magiſteriũ vſurpãdũ. ⁊ hoc ē qđ ſequitꝛ. i Magiſtrũ renuẽs.i. refutãs. k Comitẽ ſpõdeo.i. ꝓmitto. q.d. nõ quero magiſteriũ: ſꝫ exhibeo me tibi vt ſocium. Ponit aũt Hiero. multa allicitiua vt poſſit mouere paulinũ ad veniendũ ad ipꝫ. Primũ ē ſtatus equalitas: qđ notatꝛ cũ dr̃. Comitẽ ſpõdeo. Scdm̃ ē ꝓficiendi facultas: qđ notatꝛ cũ dicit. l Petenti datur ⁊c. Math. vij. Luce. xi. Et.i. Jaco. ſcribitꝛ. Si q̄s vr̃m indiget ſapientia poſtulet a deo qui dat omnib⁹ affluẽter ⁊c. Unde petẽti a dño donũ ſcie datꝛ. Pulſanti. per meditatiõis exercitiũ aperitꝛ intelligentia ſcripturarũ. m Querens. humiliter. n Inuenit. affluenter. vel inuenit in vſum venit coꝝ que humiliter querit. Tertiũ allicitiuũ eſt ſacre ſcripture dignitas. vnde dicit. o Diſcam⁹ in terris ⁊c. Nec ē cõtrariũ illud qđ dr̃ i. Coꝝ. xiij. Scia deſtruetꝛ: q2 hoc erit ſm̃ modũ ⁊ imperfectionẽ ſꝫ ꝑmanebit ſm̃ ſubaꝫ. Sap. iij. Bonoꝝ laboꝝ glorioſus ē fruct⁹. ⁊ que nõ cõcidat radix ſapiẽtie ꝯtra illos q̄ amittũt tp̄s in vanis ſcientijs.ſ. diſcẽtes: ⁊ nũq̄ ad ſciaꝫ veritatis ꝑuenĩẽtes: ſicut ſcribitur. ij. Thy. iij. Item Eccl' viij. Eſt homo qui dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ſomnũ oculis non capit. ⁊ intellexi ꝙ omniũ operũ dei nullaꝫ poſſit hõ inuenire rõnẽ eorũ que fiũt ſub ſole. Et quãto pl⁹ laborauerit ad q̄rendũ tanto minus inueniet. horũ ſcientia nõ permanebit. vnde.i. Coꝝ.i. Perdam ſapientiã ſapientũ: ⁊ prudentiaꝫ prudentũ reprobabo. Quartum allicitiuũ eſt receptum hoſpitis vrbanitas. vnde ſequitur.

p Obuius ⁊c. Quintum ē cooperandi volũtas vnde ſubdit.

q Et vt inepte aliquid ⁊c. Ordia cõſtructioneꝫ ſic. Et vt ego effũdã i. dicam aliquid inepte.i. nõ apte: ac de tumiditate hermagore. q.d. vt cum quadam preſumptione loquar.

bus[f]. Petrus. Johannes. Judas ſeptem epiſtolas ediderũt tã myſticas q̄ꝫ ſuccinctas. ⁊ breues pariter ⁊ longas: breues in verbis: longas in ſentẽtijs ut rarus ſit qui non in earum cecutiat lectione. Apocalypſis[t] iohãnis tot ſacrã habet quot verba. Parum dixi ⁊ pro merito voluminis laus omnis inferior ē. In verbis ſingulis multiplices latent intelligentie. Oro[v] te frater chariſſime inter hec viuere iſta meditari. nihil aliud noſſe nihilq; aliud querere nonne[x] videtur tibi iaꝫ hic in terris regni celeſtis habitaculum. Nolo[y] ut offendaris in ſcripturis ſanctis ſimplicitate ⁊ quaſi vilitate verborũ: que vel vicio interpretũ vel de induſtria ſic prolate ſunt ut ruſticam cõtionẽ facilius inſtruerent: ⁊ in una eademq; ſententia aliter doctus: aliter ſentiret indoctus. Non[z] ſum tam petulans et[a] hebes ut[b] hoc me noſſe pollicear et[c] coꝝ fructus capere in terra quoꝝ[d] radices in celo[e] fixe ſunt: ſed velle[f] fateor ſedenti[g] me[h] prefero magiſtrum[i] renuens comitẽ[k] ſpõdeo. Petenti[l] datꝛ: pulſanti aperitꝛ: querens[m] inuenit[n]. Diſcam⁹[o] in terris quoꝝ ſcientia nobis perſeueret in celo. Obuius[p] te manibus excipiaꝫ et[q] ut inepte aliqd ac de hermagore tumiditate effundaꝫ quicquid queſieris tecũ ſcire conabor[r].

Capi. viij.

h Abes[s] hic amantiſſimuꝫ tu fratrem euſebiuꝫ: qui litterarum[t] tuarum mihi gratiã duplicauit referens honeſtateꝫ morum tuorum: contemptuꝫ ſeculi: fidem amicitie: amorẽ chriſti. Nam prudentiaꝫ et eloquij venuſtateꝫ: etiã abſq;[v] illo ipa[x] epiſtola ꝑferebat. Feſtina[y] queſo te et[z] herenti in ſalo nauicule funem magis preciſe q̄ꝫ ſolne. Nemo[a] renũciatur⁹ ſeculo bene põt vendere que[b] cõtẽpſit ut venderet quicquid[c] in ſũpt⁹ de tuo tuleris ꝓ lucro cõputa. Antiquũ[d] dictũ ē. Auaro deeſt tã qđ habet q̄ꝫ qđ non hꝫ. Credenti[e] totus[f] mũdus diuitiarũ ē. Infidelis aũt[g] etiaꝫ[h] obolo indiget. Sic viuam⁹ quaſi nil habẽtes: ⁊ oĩa poſſidẽtes. Uictus[i] atq; veſtitus diuitie chriſtianorũ ſunt. Si habes[k] in ptãte reꝫ tuam vende: ſi[l] nõ habes, ꝓijce. Tollẽti tunicã[m] et[n] pallium relinquẽdũ eſt. Scilꝫ[o] niſi tu ſemper recraſtinãs et diẽ de die trahẽs caute ⁊ pedetẽtiꝫ tuas poſſeſſiunculas vendideris: nõ hꝫ chriſtus unde alat pauperes ſuos. Totum[p] deo dedit: q ſe obtulit. Apoſtoli[q] tm̃ nauẽ ⁊ retia reliquerũt. vidua[r] duo era miſit in gazophilatium[s]: et prefertur creſi diuitijs. Facile[t] cõtemnit omnia qui ſe ſemper cogitat eẽ moriturum.

Explicit epiſtola ſancti Hieronymi preſbyteri ad Paulinum preſbyterum.

r Conabor ſcire tecũ.i. quaſi ſciens reſpõdere quicq̄d queſieris. Hermagoras quidã fuit rhetor multũ ꝑſumptuoſus qui multũ reprehenditꝛ in principio ꝑmo rhetorice: q2 turpiter errauit in aſſignãdis partib⁹ cõtrouerſie generalis. Sextũ allicitiuũ ē amicabilis ſocietas qđ tangitꝛ in pñc. octaui capituli cũ d. viij. Abes h ⁊c. q̄ erat religioſus ⁊ multũ diligebat paulinũ.

t Qui lr̃aꝝ tuaꝝ mihi grãm duplicauit.i. lr̃as a te miſſas te cõmẽdãdo gratiores fecit. duplicauit inquã referẽs honeſtatẽ ⁊c.

v Abſq; illo.i. abſq; illi⁹ cõmẽdatiõe. x Ipſa epiſtola preferebat.i. ꝑtẽdebat ⁊ manifeſtabat. y Feſtina q̄ſo ⁊c. Sicut dictũ ē. ſ. Iſta totalis ep̃la diuiditꝛ in tres ptes.ſ. in ptẽ exordialẽ narrationẽ ⁊ cõcluſionẽ. Expeditis duab⁹ primis ꝑtibus h̃ ſubditꝛ tertia cõcluſio in qua hortatꝛ paulinũ: vt feſtinet exire de ſeculo. ⁊ inuitat ad duo.ſ. ad vitanda morꝭ picula: ⁊ ad abijcienda mundi retinacula. primũ notatꝛ ſub methaphora nauicule cui imminẽt pericula circũquaq;. vnde dicit. y Feſtina queſo.ſ. exire de ſeculo: in quo te multa circundant pericula.

z Et herenti ⁊c. Funis cito ꝑſciditꝛ in ſoluẽdo mora cõtrahitur. Uñ ꝑ hoc exẽplũ ei innuit ꝙ abſq; mora hoc faciẽdũ ſit. hoc ſalũ dr̃ mare: ⁊ deriuatꝛ a ſale: q2 ſalſum ⁊ amaꝝ ē. vñ xſus differẽtiales in opuſculo de vocabulis biblie quos inuenies vbi exponitꝛ mare. a Nemo renũciatur⁹. Hic hortatꝛ ad abijciẽda mundi retinacula. Eſt aũt duplex retinaculũ qđ retardat ſeculo renũciaturũ.ſ. amor pecunie ⁊ timor penurie. Amor pecunie cõſideratur in trib⁹: in venditiõis reꝝ retardãte ſollicitudine: in cõtentioſa repetitiõe: in alienãdi volũtate. Retardantẽ vendẽdi ſollicitudinẽ excludit cũ dicit. a Nemo renũciaturus ⁊c. Bene.i. honeſte vel ſine cupiditatis admixtiõe. Eccl. xxvij. Sicut in medio cõpaginis lapidũ palus figitꝛ: ſic ⁊ inter mediũ emptiõis ⁊ venditionis anguſtabitꝛ peccatis. nemo ergo põt bñ vendere ea.

b Que cõtempſit. vt ꝑ his ꝓceſſu tp̄is vendendis in ſeculo remanere nolit. ſi. n. remaneret cõcupiſcẽtie ſignũ eẽt. Ne aũt paulinus allegaret neceſſariũ ſibi eẽ ſollicitudinem circa rerũ venditionem.ſ. ꝓpter ſuã neceſſitatem: vel ꝓpter alioꝝ vtilitatem vtrũq; excludit. Qđ nõ ꝓpter ſuã neceſſitatem oporteat euꝫ hoc facere oſtendit dicẽs.

c Quicq̄d in ſũptus de tuo tuleris ꝓ lucro cõputa. q.d. quicquid ſiue multum ſiue paruum de tuo tuleris. in ſumpt⁹.i. ꝓpter ſumpt⁹ faciẽdos in via: cõputa ꝓ lucro.i. ꝓ magna acquiſitione: q2 ſic vitabitꝛ more periculuꝫ ſi iter feceris indilatum. Qđ ꝓpt aliorum vtilitatem non oporteat eum hoc facere, oſtendit infra vbi dicitur. Niſi tu ſemꝑ recraſtinãs ⁊c. qđ exponitꝛ in loco ſuo. Quere reſiduũ diuiſionis. ſ. vbi currit in ordine ſuo. quapropter breuitate ptrãſiens litterã ꝑ ordinem exponere ꝓpono.

d Antiquũ dictũ eſt ⁊c. Tam ⁊ q̄ꝫ ponũtur hic ꝓ et. q.d. nihil ei ſufficit cũ ſemꝑ vellet plus habere. Eccl. v. Auarus nõ implebitur pecunia. ⁊ puer. xi. Alij diuidũt ꝓpria ⁊ ditiores fiunt. alij rapiunt nõ ſua ⁊ ſemꝑ in egeſtate ſunt: tales retinet timor penurie: ſed non eſſet eis timendum: quia. e Credenti. diuinis cõſilijs d' relinquendis terrenis. f Totus mũdus diuitiarũ eſt contemptiuus.ſ. vel adminiſtratiuus. vnde Luc. xxij. qñ miſi vos ſine ſacculo ⁊ pera ⁊ calciamentis nũquid aliquid defuit vobis. At illi dixerũt: nihil. Nõ eſt ergo metuẽda penuria expẽſaꝝ: q2 vbiq; habebũt neceſſaria qui relinquũt omnia ꝓpter chriſtum.

g Infidelis ⁊c. infidelis.ſ. qui non credit dei conſilijs.

h Etiã obolo indiget.i. nũmis. e cõtrario dicitꝛ de credẽtibus. ij. Coꝝ. vi. Sicut egentes: multos aũt locupletantes. ⁊ ibidẽ ſubditur hic. Sic viuamus quaſi nihil habentes ⁊ oĩa poſſidentes ſic pꝫ ꝙ nõ timenda eſt penuria expenſaꝝ. ⁊ ſimiliter oſtẽditꝛ non eſſe timenda penuria victualium vel veſtium: quia modica ſufficiunt his qui modeſte viuere volunt. vnde dicitur hic.

i Uictus atq; ⁊c.i. chriſtũ ſequentiũ. nõ dicit cibus ⁊ veſtimentum: que ſonant ex abũdantia: ſed victus ⁊ veſtitus que ſonant ad ſufficientiam.i. ad Timoth. vi. Habentes alimẽta ⁊ quibus tegamur: his contenti ſumus. ⁊ melius Math. vi. Nolite ſolliciti eſſe dicentes: quid mãducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur. ⁊ ſequitur. Querite primũ regnũ dei ⁊ iuſticiam eius: ⁊ omnia hec adijcientur vobis. Cõſequenter excludit alienandi voluntatem dicens.

k Si habes ⁊c. id eſt aliena a te ⁊ ex ꝓpria re.

l Si non ⁊c.i. quaſi vilem contemne. nec eſt contrarium qđ hic dicitur: quia quod ſupra dictum eſt. nemo põt bene vendere ⁊c. quia ibi ꝓhibetur venditio retardans ⁊ impediens. hic vero cõceditur venditio indilata ⁊ expediẽs: de qua dicitur Math. xix. Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vẽde omnia que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thezaurum in celis: ⁊ veni ⁊ ſequere me. Cõtentioſam ſuorum repetitionem excludit cum dicit.

m Tollenti tunicam. ⁊ inſuper.

n Et pallium ⁊c. ſcꝫ potius q̄ꝫ cuꝫ contentione repetatꝛ. Iſtud ſumitur de Math. v. vbi dicitur. Si quis vult tecuꝫ iudicio cõtendere ⁊ tunicam tuam tollere dimitte ei ⁊ pallium. Quibus ⁊ qualiter liceat ſua repetere: nota ꝑ hos xſus. Expedit īfirmis lꝫ abſq; dolo ſine lite. Prelatis licet: hoc non expedit anachorite. Non licet vt res per eum ſint res in lite petite. Iſti verſus videntur ſumpti de glo.i. Corinth. v. Anachorita dicitur heremita: per quem viri perfecti deſignãtur. ⁊ dicitur ab ana quod eſt ſurſum: ⁊ chore quod eſt aula vel cor: ⁊ teneo nes. quia ſcilicet debet tenere cor ſuum ad ſuperna vl' ab ana quod eſt re: ⁊ chorus quaſi remotus a choro. id eſt a multitudine: quia vero vt ſupra dictum eſt paulinus poteſt dupliciter retardari circa venditionem rerum: ſcilicet ꝓpter ſuam neceſſitatem: aut ꝓpter alioꝝ vtilitatem. Primũ excludit Hiero. ſupra dicens. Quicquid d' tuo ⁊c. Secũdum excludit hic cum dicit.

o Si licꝫ niſi tu ſemper recraſtinans: ⁊ diem de die trahens caute ⁊ pedetentim tuas poſſeſſiũculas vendideris non habet chriſt⁹ vñ alat pauperes ſuos: quaſi diceret Credis tu ꝙ chriſtus nõ habeat vnde alat. id eſt nutriat pauperes ſuos q̄ ſunt eius ꝓuiſioni ſpecialiter derelicti ſicut dicitur in pſalmo. Tibi derelictus eſt pauper: non habet inquam. Niſi tu.ſ. recraſtinans. id eſt de craſtino in craſtinum ꝓtelans propoſitum tuum. Et diem de die trahens. id eſt de die in diem protrahens. Uendideris caute. id eſt diſcrete ne decipiaris in precio. Et pedetentim. id eſt paulatim vel progreſſiue ne decipiaris temporis interuallo. Poſſeſſiunculas tuas. q. di. ſtultum eſſet hoc credere. Caute per deriuationem deſcendit a caueo caues. Pedetẽtim a pede ⁊ teneo as. ⁊ tractum eſt a ceco: vel ab illo qui in tenebris ambulat: qui paulatim viam pertẽtans cauet ſibi ne pedes offẽdat. Ne autem diceret paulinus illud quod ſcribitur Eccl. vij. In multitudine munerum meorum reſpiciet deus. oſtendit ꝙ deus non querit noſtra ſꝫ nos vnde dicit.

p Totum ſe deo dedit ⁊c. Et propterea deus magis acceptat affectuꝫ q̄ꝫ datum. ⁊ hoc oſtendit per apoſtolos viduam ⁊ creſum.

q Apoſtoli nauẽ tm̃ ⁊c. Hoc dicit de Jacobo ⁊ Johãne Math. iiij. ⁊ Luce. v.

r Uidua duo era ⁊c. Luce. xxi. Marci. xij.

s Gazophilacium. cõmuniter appellatur archa vl' locus vbi ponitur pecunia ad ſeruandum. In Ezechiele gazophilacia ponuntur pro exedris vel cameris prout hic accipitur gazophilacium dicitur archa deſuper foramen habens poſita ad dextram ingrediẽtibus circa altare in quam mittebatur pecunia offerentium ad ſartatecta templi reparanda: ⁊ ibi ſeruabatur. Et nota ꝙ gaza lingua perſarum dicitur pecunia: diuitie vel theſaurus. Philare verbum grecum eſt idem quod cuſtos. vnde a gaza ⁊ philare quod eſt ſeruare dicitur gazophilacium: quaſi gazam cuſtodiens. viij. Johãnis ponitur pro porticu in qua gazophilacium ſeruabatur. vnde dicitur ibi. Hec verba locutus eſt Jheſus in gazophilacio ⁊c. Creſus lydorum fuit ditiſſimus: per quem deſignantꝛ diuites qui mittebant munera in gazophilacium: quibus hec vidua a domino eſt prelata. Quia vero ſeculuꝫ relinquentibus frequenter occurrũt inſultus temptationum. ideo contra inſultationes quaſlibet dat ſalubre remedium dicens.

t Facile cõtemnit omnia qui ſe ſemper cogitat eſſe moriturum. Sic pꝫ expoſitio epiſtole ad paulinum.

Sancti Hieronymi preſbyteri prologus in bibliam finit.

Universidad de Salamanca. BGH

Deſiderij mei. Iſtā ep̄l'am ſcripſit Hiero. Deſiderio ep̄o fa‑
miliari ſuo qui eū rogauerat vt pentatheucum Moyſi de
hebreo trāſferret in latinū. nondū eī̄ trāſlatus erat niſi de
hebreo in grecū ⁊ de greco in latinum. ⁊ qꝛ trāſlationes ille
multas habebāt corruptiōes. tū ꝓpter falſitatē exēplariū

re ſuggere. ſub gula capere. Cudere. i. facere. cudo is cudere dicit
fabricare: ferire: polire: ⁊ ſculpere. Tertio notatur eoꝝ malignitas:
ꝙ veteres modernis magis ingenioſos eſtimāt ⁊ ꝓponēdos iu‑
dicāt. vñ ⁊ veteres trāſlatiōes plus ꝙ̄ modernas approbāt qḋ
notat cū dr̄. g Ita igeniū ⁊c. Dic̄. n. vet⁹ vinū meli⁹ ē nouo ſic

tum ꝓpter imperitiā trans‑
latoꝝ. Hiero. deſiderij
precib⁹ obtēperās de he‑
breo i latinū trāſtulit pē‑
tatheucū cui ꝓpoſuit il‑
lū ꝓlogū. nā ab eo in ſe‑
cūdo libro ꝯ̄ Rufinū ꝓ‑
logus appellat. Ep̄l'am
aūt ad paulinū que licet
in modernis biblijs pre‑
ſcribatur: nec pentatheuco
ꝓpoſuit: nec inter ꝓfatio‑
nes ve. te. quarū omni ex
parte exēpla ſcribit: ſꝫ in
ſcḋo libro cōtra Rufinū
noiat ep̄l'a ad paulinū.
Et nota ꝙ ꝓlog⁹: ꝓhe‑
miū: ꝓfatio ⁊ argumētū
idē ſignificāt. ſ. p̄dlocuti‑
onē in ſequēs op⁹ intro‑
ductiuā. Eſt etiā tñ ꝓlo‑
gus in librū: quo. ſ. intro‑
ductorius ē in ipm̄. vt eſt
ille añ apocalypſim. ſcꝫ
Omnes qui pie volūt vi‑
uere ⁊c. ⁊ talis ꝓlog⁹ nō
eſt de libro. Itē ē ꝓlog⁹

Incipit prefatio ſancti Hie‑
ronymi preſbyteri in pētatheu‑
cum.

D Eſiderij[a] mei deſideratas ac‑
cepi epiſtolas qui quodā[b] p̄ſagio futuroꝝ cū daniele ſor‑
titus eſt nomen: obſecrantis ut[c] tranſlatū in latinā linguā de he‑
breo ſermone pentatheucū nr̄o‑
rū auribus traderē. Periculo‑
ſum[d] opus certe et[e] obtrectato‑
rū meoꝝ latratibus patens[f] qui
me[f] aſſerunt in. lxx. interpretum
ſuggillationē noua, p uete rib⁹
cudere et[g] ita ingenium quaſi vi‑
nū ꝓbātes: cū[h] ego ſepiſſime te‑
ſtatus ſim me pro virili portiōe
in tabernaculo dei offerre q̄ poſ‑
ſim. nec[i] opes alteri⁹ alioꝝ pau‑
pertate fedari. Qḋ[k] ut auderē
origenis me ſtudiū ꝓuocauit q[l]
editiōi antique tranſlationē the‑
odotiōis miſcuit aſterico ⁊ obe‑
lo. i. ſtella ⁊ veru omne opus di‑
ſtinguens: dū aut illuceſcere fa‑
cit que minus ante fuerant aut
ſuperflua queq̄ iugulat ⁊ cōfo‑
dit: ⁊ maxime que euāgeliſtarū
⁊ apoſtolorū auctoritas ꝓmul‑
gauit. In[m] quib⁹ multa d[n] vete‑
ri teſtō legim⁹ que in nr̄is codi‑

dicūt ipſis vete‑
res ſubtilioribus
ingenijs floruiſſe
ꝙ̄ modernos: et
veteres trāſlatio‑
nes modernis eē
meliores: cū tñ di‑
cat priſcianus in
p̄cipio maioris
voluminis. Cu‑
ius auctores quā‑
to iuniores ſunt
tanto perſpicaci‑
ores ⁊ īgenijs flo‑
ruiſſe et valuiſſe
diligentia oīm iu‑
dicio cōfirmātur
eruditiſſimoꝝ: vel
ꝓbantes ingeni‑
um modernoꝝ
plenū ſpuma ſu‑
perbie: ſicut nouū
vinum ſpumat ⁊
eijcit qḋ hꝫ imun‑
dicie. q. d. dicunt
me ⁊ alios moder‑
nos ſupbos eſſe

in libro qui eſt pars libri: vt eſt principium apocalipſ. ſ. apocalipſ hie‑
ſu chriſti quā dedit illi deus. ⁊ dicit ꝓlogus a protos qḋ ē primū: ⁊ lo‑
gos ſermo: quaſi primus ſermo. ſ. p̄fatio vel p̄dlocutio. Uel dr̄ ꝓlog⁹
q̄ſi ꝓlog⁹. q̄ſi ſermo precedens. Prohemiū dr̄ a prothos qḋ ē primū: ⁊
emon vel emum qḋ eſt ſermo vel prima modulatio. Qḋ aūt dr̄ ꝓhemi‑
um quaſi ꝓ emul' factū vel quaſi ꝓuiū. qꝛ prima via vl' p̄cedēs eſt ad li‑
brū: ethymologia ē. ꝓfatio. i. p̄locutio. a prefor prefaris dr̄. Argumē‑
tū dr̄ quaſi argute. i. callide inuentū. Uñ apis argumētoſa. i. callida dr̄
verſus. Eſt breuis argutus: eſt callid⁹ atq̄ ſonor⁹. Argumētū hꝫ alias
ſignificationes de quib⁹ nihil ad pn̄s. a Deſiderij mei ⁊c. Prolog⁹
iſte in quinq̄ partes diuidit principales. in quarū prima oſtendit prin‑
cipale motiuū ad trāſferendū pentatheucū. ſ. deſiderij obſecrationē cuꝫ
dicit. Deſiderij mei ⁊c. vſq̄ obſecrantis. In ſcḋa duplex aſſignat retra‑
ctatiuū. primū opis grauitatē cū dicit. Periculoſum opus ⁊c. Scḋm
detractoꝝ malignitatē: ibi. Et obtrectatoꝝ meoꝝ ⁊c. In tercio ſcḋariū
ponit ſue trāſlatiōis motiuū. ſ. Origenis ſtudiū vel imitationē: ibi. Qḋ
vt auderē. In quarta parte ſe excuſat ꝙ nō intendit dānare veteres per
ſuā trāſlationē: ibi. Quid igit ⁊c. In quīta petit deſiderij orationū ſub‑
uentionē: ibi. Nūc te deprecor ⁊c. Subdiuiſiones patebūt in lr̄e ꝓſecu‑
tione. In prima parte oſtēdit affectū ſuū ad primā obſecrationē: quā
deſcribit tripliciter. Primo ex noīe cū ꝓnoīe affectū deſignante. ſcḋo ex
nois ꝓfiguratiōe. tertio ex cōis vtilitatis amore primū notat cuꝫ dicit.
a Deſiderij mei. i. mei vel mihi dilecti vel mei amici. Deſideratas acce‑
pi lr̄as. Scḋm notat cū dr̄. b Qui quodā ⁊c. q. d. myſticū eſt ꝙ cuꝫ
daniele cōicat in noīe. Dañ. ix. Daniel ab angelo vocat⁹ vir deſiderioꝝ
ſicut iſte deſiderius appellat⁹ qḋ vocabuliū fuit preſagiū. i. diuinatio ſi‑
ue ꝓſcientia vel p̄nūciatio futuroꝝ: vt p hoc ꝙ vocat⁹ eſt deſiderius ſi‑
gnaret deſiderabilis futur⁹ vl' deſiderabilis poſtulaturus. Terciū nota‑
tur cū dr̄. c Ut tranſlatū ⁊c. Pentatheuc⁹ ſupra exponit in ep̄l'a ad
paulinū. vij ca. In ſcḋa parte notātur duo retrahētia ⁊ trāſlatiōe faci‑
enda. Primū eſt operis grauitas: qḋ notat cuꝫ dr̄. d Periculoſum
opus eſt certe. ſ. qꝛ difficile ē ⁊ arduū vnde poſſet ibi hō deficere vel erra‑
re. ⁊ ideo dicit periculoſum. Scḋm retrahēs eſt detractoꝝ malignitas:
qḋ notat cū dr̄. e Et obtrectatoꝝ ⁊c. Canib⁹ ꝯpat detractores cum
dicit. Latratibus qui contra quēlibet ignotū ꝙ̄tūcūq̄ bonū oblatrāt
⁊ dentib⁹ lacerant. Silr̄ detractores irrōnabiliter bñ dicta deprauāt ⁊
detrahendo lacerāt que ignorant. Et notat hic triplex eoꝝ malignitas
qꝛ aut bñ dictis oblatrāt ſicut iā dictū eſt. Aut auctoris pueꝛſam inten‑
tionē affirmāt: qḋ notat cuꝫ dr̄. f Qui me aſſerunt ⁊c. Suggillatio
ponit hic ꝓ cōdēnatiōe. Et dr̄ a ſuggillo as. qḋ eſt cōdēnare. ſtrangula‑

⁊ quicquid facimus ex preſumptione ꝓcedere. ⁊ dicunt id eē pre‑
ſumptuoſum ⁊ loquacitate plenū. ſicut nouū vinum inflat ⁊ ma‑
gnū facit tumultū. cōtra quos oſtēdit humilitatē ſuā ⁊ intentio‑
nis puritatem. d. h Cū ego ſepiſſime teſtatus ſim me ꝓ viri‑
li portiōe i tabernaculo dei ⁊c. In tabernaculo. i. i eccleſia. Pro
virili portione. i. q̄uis mea reputatiōe ſit exiguū tñ in ſacra ſcri‑
ptura ad vtilitatē eccl'e offero qḋ poſſum. Uel ſm aliā lr̄aꝫ. pro
virili portiōe. i. ꝓ debita parte. Scḋm leges virilis portio dicit
qñ hereditas filijs equaliter diuiditur. q. d. virilē portionē here‑
ditatis expecto: ꝓ qua ſicut poſſuꝫ in vinea patriſfamilias labo‑
rare volo. vñ Ouid. de pō. in prin. ſcḋi libri dicit ſic. Gaudia ce‑
ſare mentis ꝓ parte virili. Sūt mea priuati nil hꝫ illa dom⁹. i.
ꝓ magna parte: vel ſicut vnus de romanis viris ſuꝫ: nam in ea
oēs romani participāt. i Nec opus alterius ⁊c. ſ. teſtat⁹ ſum.
q. d. Sicut oblatio diuitū nō fedat ꝑ oblationē pauperū: ſic nec
per meā interpretationē fedat trāſlatio ſeptuaginta interpretuꝫ.
In tercia parte ponit ſcḋm trāſferendi motiuū qḋ ē origenis imi‑
tatio vel ſtudiū. vñ dicit. k Quod vt auderē ⁊c ad tranſferē‑
duꝫ per ſui imitationē. l Qui editioni antiq̄ ⁊c. promulgauit
i. manifeſtauit. Nā ꝓmulgare dr̄ quaſi ꝓ ꝓptū. i. manifeſtū mul‑
tis agere. Antiquā editionē appellat trāſlationē ſeptuaginta: q̄
ceteris antiquior fuit q̄ trāſtulerūt de hebreo in grecuꝫ: ſicut dicit
Iſido in. vi. ethy. In opuſculo etiā de vocabulis biblie: vbi ex‑
pon ſ interpres inuenies quot fuerūt interpretes: ⁊ quib⁹ tēpori‑
bus interpretati ſunt. Et qꝛ trāſlatio ſeptuaginta alicubi erat di‑
minuta. alicubi habebat ſuperflua. Origeñ. miſcuit ei trāſlatio‑
nē Theodotiōis adijciēs ea que deerāt ⁊ ibi ponebat aſtericū. i.
formā aſtri. ꝑ qḋ inuebat ꝙ ꝑ additionē iſtā illuceſcebāt: q̄ pri⁹
deerāt. Et dr̄ asteric⁹ ab aſtrū qḋ ē ſtella: ⁊ ycō qḋ eſt imago vel
ſignū. Et vbi erāt ſupflua ponebat obelū. i. ſignū ſagitte: quaſi
iugulātis ⁊ cōfodiētis falſitatē illā. Belos grece dr̄ ſagitta: ⁊ ꝑ
añpoſitionē hui⁹ lr̄e. o. dr̄ obelos. qḋ apud latinos obelus dici‑
tur. Et vtamur verbis Iſi. in. i. ethy. Aſtericus apponit in his
que omiſſa ſunt: vt illuceſcāt per eā notā que deeſſe videt. Stel‑
la eīm aſter dr̄ greco noīe vel ſermone a quo aſteric⁹ eſt deriuat⁹.
Obelus eſt virgula iacēs que apponit verbis vel ſentētijs ſup‑
flue iteratis: ſiue in his locis vbi lectio aliqua falſitate notat: vt
quaſi ſagitta iuguletur ſupuacua atq̄ falſa ꝯfodiat. Sagitta. n.
grece obelus dr̄. Sic igit iſte due note diſtinguebāt totū op⁹ aut
tollēdo ſuperflua cū obelo: aut ſupplēdo diminuta cuꝫ aſterico.

⁊ maxime que apl'oꝝ ⁊ euāgeliſtaꝝ auctoritatib⁹ ꝓmiſſa pate‑
būt. Lr̄a plana eſt. Iſta pars diuidit in quatuor: in quarū p̄ma
que iā expedita eſt oſtēditur correctio ab origine facta. In ſecun‑
da oſtendit neceſſaria: qꝛ tranſlatio illa erat diminuta: ibi.
m In quib⁹. ſ. apl'is ⁊ euāgeliſtis. n Multa de veteri ⁊c. i.
in tranſlatiōe ſe‑
ptuaginta.
o Ut ē illud ⁊c.
Oſee. xi. ⁊ Ma‑
th. ij. Hiero. i epi‑
ſtola ad Pāma‑
chiū de optio ge‑
nere interpretādi
dicit: ꝙ hec ē lr̄a
ſm hebraicā veri‑
tatē. Puer iſrl' ⁊
dilexi eū. Ex egy‑
pto vocaui filiū
meū: ꝓ q̄ ſeptua‑
ginta trāſtulerūt
qꝛ paruul⁹ eſt iſrl'
⁊ dilexi eū. Ex ex
egypto vocaui fi‑
liuꝫ ei⁹. p Et
qm̄ ⁊c. Oſee. xi.
⁊ Math. ij. Hie‑
ro. i eadē ep̄l'a. id
qḋ in euāgeliſta
ſcribit. Et veniēs
habitauit in ciui‑
tate que dr̄ Na‑
zareth: vt imple‑
ret qḋ dictū ē ꝑ ꝓ‑
phetā: qꝛ nazare‑
us vocabit. Re‑
deāt rogo deda‑

cibus nō habēt[o] ut eſt illud: ex
egypto uocaui filiū meū et[p] qm̄
nazareus uocabit et[q] uidebunt
in quē cōpūxerūt et[r] flumina de
uētre ei⁹ fluēt aque uiue et[ſ] que
nec oculus uidit, nec auris audi‑
uit nec in cor hoīs aſcendit que
ꝑparauit de⁹ diligētibus ſe et[t]
multa alia que[u] ꝓpriuꝫ ſyntag‑
ma deſiderāt. Interrogem⁹ er‑
go eos ubi hec ſcripta ſūt: ⁊ cū
dicere nō potuerint de libris he‑
braicis ꝓferam⁹. Primū teſti‑
moniū ē in oſee. ſcḋm in Eſaia
terciū in zacharia: quartū in ꝓ‑
uerbijs. qntū eque in eſaia: qḋ
multi[a] ignorātes: apocriphorū
delyramēta ſectant et hyberas
nenias libris autēticis ꝓferunt.
Cāſ erroris[b] nō ē meū expone‑
re. Iudei prudēti factū dicunt
eē cōſilio nec ptolome⁹ uni⁹ dei
cultor ē apud hebreos duplicē
diuinitatē deprehēderet. Qḋ
maxime idcirco faciebāt: qꝛ pla‑
tōis dogma cadere uidebatur.
Deniq̄[c] ubicūq̄ ſacratū aliqd
ſcriptura teſtat de pr̄e et filio et
ſpūſcō: aut aliter iterpretati ſūt
aut oīno tacuerūt ut ⁊ regi ſatiſ‑
facerēt: ⁊ archanū fidei nō vul‑
garent. Et[d] neſcio qs prim⁹ au‑
ctor. lxx. cellulas alexādrie mē‑
dacio ſuo extruxerit: quibus di‑
uiſi eadem ſcriptitarint: cuꝫ ari‑
ſteus[e] eiuſdem ptolomei hype‑
raſpiſtes: et nō multo poſt tem‑
pore ioſephus nihil tale retule‑
rint: ſed in una baſilica congre‑
gatos ꝯtuliſſe ſcribāt nō ꝓphe

cret⁹ ⁊ occult⁹. Et dr̄ ab apos qḋ ē de: ⁊ cryſis qḋ ē ſecretū. q. de nūero ſe‑
cretoꝝ. vel dr̄ ab apo qḋ ē lōge: ⁊ cryſis qḋ ē iudiciū: q̄ſi lōge a iudicio:
qꝛ nō pōt de eo haberi certū iudiciū. Apocryphū ꝓprie dr̄ ſcriptū cui⁹
auctor ⁊ veritas ignorat. ⁊ lꝫ multa vera cōtineat: vitat tñ ꝑ falſa q̄
intermiſcētur. Delyramētū dr̄ fatuitas: demētia: diſcordia: vel deuiatio
a rectitudine. ⁊ ita accipi‑
tur hic. Uide vbi expōit
delyramentū in opuſcu‑
lo de vocabulis biblie.
Hyberis fluui⁹ ē a q̄ hy‑
ſpania hyberia nominat
Et inde hyber⁹ ra. rū. gē‑
tile nomen. Uñ hyberas
nenias dicit fabulas ab
hyſpanis inuentas vel
apud hyſpanos vulga‑
tas. Hec nenia huius ne‑
nie dr̄ cātilena que fit ſu‑
per mortuū vel ſuper cu‑
nas puerorū. ⁊ ē nomen
anomathopeyon. i. fictū
a ſono: qꝛ iponit a ſono
ſ. ne ne. Itē nenie dicunt
fabule viles. ⁊ ſic accipi‑
tur hic. Et ſic oñdit ꝙ ꝑ
ignorātiā ſequūtur fabu‑
las ⁊ errores. In quarta
ꝑticula hui⁹ tercie pt̄ p̄n‑
cipalis dicit ꝙ nō inten‑
dit ponere erroꝝ rōnē: ſꝫ
ſufficit ei iudeoꝝ recitare
opinionē. vnde dicit.
b Cāſ erroris nō eſt ⁊c.
Sic excuſāt iudei ſeptu‑
aginta: ꝙ vbicūq̄ veri‑
tas hebraica facit menti‑

li ⁊ faſtidioſi ⁊ eſtimatores omniuꝫ tractatoꝝ: ⁊ vbi legerint di‑
cant. Nam in eo loco vbi nos legim⁹ atq̄ trāſtulim⁹. Exiet vir‑
ga de radice Ieſſe: ⁊ flos de radice ei⁹ aſcēdet. In hebreo iux lin‑
gue illi⁹ idcoma ita ſcriptū ē. Exiet virga de radice Ieſſe: ⁊ naza‑
reus de radice ei⁹ creſcet. q Et videbūt ⁊c. zach. xij. ⁊ Io. xix.
Apocal'. i. In modernis biblijs lr̄a zacharie eſt. Aſpiciēt in me
quē cōfixerūt. lr̄a euāgelij. Uiderūt me i quē trāſfixerūt lr̄a Apo‑
ca. Uidebit eū oīs ppl's ⁊ q̄ eū pupugerūt. Sꝫ Hiero. in ſupra‑
dicta ep̄l'a ſic ait. Ueniam⁹ ad zacharie teſtimonium qḋ Iohes
euāgeliſta ſumit iuxta hebraicā veritatē. Uiderūt in quē cōpū‑
xerūt. ꝓ quo trāſlatio ſeptuaginta in latinū verſa ſic hꝫ. Et aſpi‑
ciēt ad me ꝓ his que illuſerūt ſiue inſultauerūt. r Et flumina
⁊c. Iob. vij. Quidā dicūt ꝙ Prouerbioꝝ. v. vbi nos habem⁹
Deriuēt fōtes tui foras. hebrei hñt. Flumina d vētre ei⁹ ⁊c. Et h
hñ vr̄q; h auctas ē ibi iterlinearis. ſ Et q̄ nec ⁊c. Iſa. lxiiij. ⁊
i. Coꝝ. ij. Scḋꝫ Hiero. i ſupradicta ep̄l'a lr̄a apl'i ē. Qḋ ocul⁹ ñ
vidit nec auris audiuit nec i cor hoīs aſcēderūt q̄ ꝑparauit dn̄s di‑
ligētib⁹ ſe. i eſaia aūt iux hebraicā ṽitatē legit. A ſecl'o ñ audierūt
neq̄ aurib⁹ pceperūt. ocul⁹ nō vidit de⁹ abſq̄ te q̄ ꝑparaſti expe‑
ctātib⁹ te. hic ſeptuaginta multo aliter trāſtulerūt. A ſecl'o nō au‑
diuim⁹ neq̄ oculi nr̄i viderūt de⁹ abſq̄ te opa vera ⁊ facies expe‑
ctātib⁹ te miſericordiā. Intelligim⁹ vñ ſumptū ſit teſtimoniuꝫ. ⁊
apl's nō ṽbū expreſſit e verbo: ſed pip hraſticos eundem ſenſum
alijs ſermonib⁹ indicauit. t Et multa alia. ſ. nō habēt in no‑
ſtris codicib⁹. ſꝫ ſeptuagita. v Que ꝓpriū ſyntagma deſide‑
rāt. Syntagma grecū ē. ⁊ ſm Hug. idē ē qḋ dogma. Alij dicūt
ꝙ taſſo verbū grecū ē idē qḋ ordino: ⁊ inde taſſus vel hic tax⁹ ⁊
hoc tagma idē ē qḋ ordo vel ordinatio. vñ ex ſyn prepoſitione: ⁊
tagma cōponit ſyntagma: ⁊ idē ē qḋ ordinatio. ⁊ certe in ꝓdicta
ep̄l'a ad pāmachiū multa talia iuenies coordiata. In tercia pte
tercie partis p̄ncipal' oſtēdit: vñ ea que origeñ. addidit ſint aſſū‑
pta: ⁊ q̄d mali accidit et hoꝝ ignorātia: ibi. x Interrogemus
ergo eos vbi h ſcripta ſint: ⁊ cū dicere non potuerit de libris he‑
braicis ꝓferam⁹. Primū teſtimoniū ē in Oſee. xj. Scḋꝫ in eſa.
xi. Terciū in zacharia. xij. Quartū in Prouerbijs. v. vel. x. Quī‑
tū eque in eſa. lxiiij. a Qḋ multi ⁊c. Apocryph⁹ a. um. dr̄ ſe‑

onem de patre ⁊ filio ⁊ ſpiritu ſancto. aut de induſtria tacuerunt. aut ali‑
ter oīa interpretati ſunt. ſ. ꝓpter ptolomeū cognominamento phyladel‑
phum regē egypti vni⁹ dei cultorē q̄ nōdū potuit capere myſteriuꝫ trini‑
tatis: ⁊ p̄cipue ne hoc magis platonicū ꝙ̄ theologicū videret. Plato
eīm locut⁹ eſt de noy ⁊ thugathō ⁊ aīa mūdi: ⁊ vt q̄dā dicūt noy appel‑
lauit patrē. thugathō ṽo p̄mū intellectū. i. filiū. aīaꝫ mūdi ſpm̄ ſctm̄: q̄
replet orbē terraꝝ: ſꝫ meli⁹ ē vt dicat aīa mūdi quedā vis regitiua eiā
inter cauſata al's in creatura. ſed nō ſpūſſanct⁹. in hoc tercio ſigno defe‑
cerūt ꝓhi ꝑ rōnes naturales. ⁊ ſi cōcedat eē ſpūſſanct⁹ tñ intelligendū ē
ꝙ nō intellexit ibi plato vnitatē eſſentie: ⁊ ſic quaſi tres deos in diuerſi‑
tate eſſentie ponere videbat. ⁊ qꝛ ptolome⁹ erat vni⁹ dei cultor. iō time‑
bāt hoc ſeptuaginta ne qui ſic cadere videbat in dogma platonis ponē‑
tis tres deos. hoc ēt ita eē crederet apud hebreos: ſicut pꝫ ex ṽbis Hie‑
ro. h ⁊ ex verbis Aug. ſup ep̄l'aꝫ ad Col. Nūq̄ ꝑ illa ṽba intellexit pla‑
to diſtinctionē ꝑſonaꝝ in trinitate. Uidet tñ in ep̄l'a ad paulinū: ſentire
cōtrariū. ſed ibi ſoluit ꝯrietas. Iſte ptolome⁹ de quo hic fit mētio fuit il‑
le vir ſtudioſus ⁊ libroꝝ cupidus: q̄ ad petitionē Ariſtei de quo h fit mē‑
tio libertati reſtituit plus ꝙ̄ centū milia iudeoꝝ q̄ ſeruierāt in regno ſuo:
dās dñis eoꝝ ꝑ vnoquoq̄ capite. xx. dragmas argēti. Et ſignificauit
Eleazaro ſummo pōtifici: ꝙ gentē ſuā ſic reſtituerat libertati: rogās eū
ꝙ mitteret ei viros ſeniores q̄ bibliothecam de hebreo in grecū ei ſciret
interpretari. tūc Eleazarus de vnaquaq̄ tribu elegit ſex ſeniores legem
ſcientes ⁊ miſit ei. Hi ſunt ſeptuaginta interp̄tes: q̄ licet. lxxij. fuerint: tñ
more ſacre ſcripture ſeptuaginta dicūt que modicū numerū ſi ſupra ali‑
quā ſummā ſupercreſcit ſepe ſubticet. De his inuenies diffuſius in Io‑
ſepho libro. xij. ca. ij. a quo accepit magr̄ in hyſtorijs. ⁊ ō his ſubdit h.
c Deniq̄ vbicūq̄ ⁊c. Iſtud iā ſupra ē expoſitū: qꝛ vero de hoc fecerat
mentionē incidēter oſtendit ꝙ. lxx. nō ſigillatim in ſingulis cellulis inter‑
pretati ſunt. ſꝫ in vna baſilica pariter cōtulerūt. Et in oſtenſione hui⁹ ſa‑
tis imorat. vñ dicit. d Et neſcio q̄s ⁊c. vel ſcriptitarent. melior lr̄a.
e Cū ariſte⁹ ⁊c. Aug. in ſcḋo libro de doctrina chriſtiana. Nō vr̄ men‑
daciū qḋ Hiero. reputat ꝓ mēdacio: ſed forte opinio Hiero ꝓualet. nō
eſt. n. in ſuo teſtimonio ſingularis. Dicit. n. Ioſeph⁹ in li. xij. loquens de
iſtis. lxx. Qḋ demetrius cōſilium fecit in domo ꝓpe litt⁹ ſtante ⁊ apta a
ſecretis ad cogitationē negocioꝝ: vbi eos ꝓducēs petebat oīa quibus
opus habebāt ad legis interp̄tationē. Cūq̄ laborioſe tantā interpre‑

Universidad de Salamanca. BGH

tationē facerēt vſq₃ ad horā nonā in hoc ſedētes ad curā corporis vertebātur. Mane aūt ad eūdē locū redibāt: ⁊ ita legis interp̄tatiōi vacabāt: ita trāſcripta lege ⁊ opere interpretatiōis ad effectū poſt ſeptuaginta duos dies tranſactos: cōgregās demetrius iudeos oēs ad locum in quo leges trāſlate fuerāt p̄ſētibus interpretib⁹ legit eas ⁊c. vñ ⁊ Hiero. dicit eas in vna baſylica ꝯtuliſſe. Baſylica.n. domus regia dr̄ a baſylios qd̄ ē rex vel imparator. Ariſteus aūt de quo fit h̄ mētio ſicut dr̄ in .xij. li. Ioſephi: amic⁹ regis neceſſarius fuit. Vñ dr̄ hyperaſpiſtes grece qd̄ ē ꝓtector latine. ⁊ cōponit ab hip̄ ꝓpoſitione greca: ⁊ aſpiſtes. Spizo eñ verbum grecū ē idē qd̄ extēdo inde aſpizo: qd̄ ē in circulā rē formā voluo. vñ dr̄ aſpis ſerpēs qui in modū circularis ſcuti ſe gyrat. Et ſil'r aſpis ſignificat ſcutū circulare. vñ aſpizo idē ē qd̄ ſcuto ꝓtego. ⁊ inde cōponit hypaſpizo ⁊ hypaſpiſtes: Et iſte Ariſte⁹ erat vn⁹ de cuſtodib⁹ corpis regis: d̄ quo ptolome⁹ loquēs Eleazaro principi ſacerdotū dicit in .xij. ioſephi. Trāſmiſi que deberent de his vobiſcum diſputare andream primatē mei corporis cuſtodē. Ariſteū mihi dilectiſſimos. dicit ergo hiero. ꝙ ariſte⁹ ptolomei hypaſpiſtes .i. ꝓtector qui eiuſdē ptolomei facta fideliter expoſuit. ⁊ Ioſeph⁹ qui multo poſt t̄pe geſta illius ſcripſit nō tacuiſſent ſi diuiſi per cellulas ſine mutua collatione eadē ſcripſiſſent. Si.n. hoc mō in diu̾ſa diuiſiſſent: vates potius ⁊ ꝓphete, q̄ interpretes dicendi eēnt quod nō cōuenit. [f] Aliud ē.n. eē vatē .i. ꝓphetā. [g] Aliud ē eſſe interpretē qd̄ patet. [h] Ibi.n. ſpūs vētura p̄dicit .ſ. qñ q̇s vaticinat̄ vel ꝓphetat. [i] Hic .ſ. in interpretatiōe. [k] Eruditio ⁊c. q.d. aliud eſt ꝓpheta ⁊ aliud interpres: niſi forte aliq̇s inſipiēs velit aſtruere idē eē vatē ⁊ interpretē: qd̄ ſi ꝯceſſum fuerit hoc ridiculū ſequit̄ ꝙ tulius q̇ quoſdā rhetoricos libros de greco in latinū tranſtulit. rhetorico afflat⁹ ſpū eos tranſtuliſſe dicat̄: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. [l] Niſi forte ⁊c. Hos libros tranſtulit tullius de greco in latinū .ſ. economicū xenofontis .i. diſpenſatoriū. Econom⁹.n. idē ē qd̄ diſpēſator ſ̄m grecā ſcripturā nō ſcribitur econom⁹ p̄ e. ſed oyconomicus p̄ oy. dypthōgō. Et deriuat̄ ab oycos .i. dom⁹. q₂ diſpēſat .i. ordinat domū .i. ꝓpriā familiā. vel dr̄ ab echo qd̄ eſt redditiu⁹ ſonus aeris: vel valliū: vel rupiū: vel montiū. q₂ ad ſonū ⁊ ad vocē ei⁹ tota familia dȝ ordinari. Dr̄ ergo economicū xenofontꝭ liber quē xenophō cōpoſuit de officio diſpēſatoris. Iſte xenofon diſcipulus fuit Socratis vir magne facūdie: ſicut pȝ in .v. libro Valerij maximi. Et platonis pythagorā .i. librū quē plato cōpoſuit pythagore noīe intitulatū. ſicut dr̄ thimeus platonis. Plato eñ ſolebat libros ſuos intitulare a noībus diſcipuloꝝ ſuoꝝ vel coꝝ quos introducebat loquentes Et demoſthenis pro theſifonte .i. librum quem demoſthenes quidam rhetor cōpoſuit de defenſione ⁊ heſiphōtis ꝯ elchinē. Iſtā hyſtoriam quere ſupra in epiſtola ad paulinū .ij. c. Quidā dicūt ꝓteſiphōte eē p̄ vnā dictionē. ſed errāt: ſicut pȝ inſpiciētib⁹ hyſtoriā. Dicat̄ ergo veri⁹ ꝓ cteſiphōte vt ſint due dictiōes: ſicut dr̄ Cycero ꝓ deiorato. ꝓ deiorato diuiſe ſunt dictiōes. Dicam⁹ ergo demoſthenis ꝓ cteſiphōte: ſubintelligētes librū ꝓ cauſis cteſiphōtis: ſicut dr̄ Tullius ꝓ deiorato .i. ꝓ cauſa deiorati regis. cetera plana ſunt. Sic igit̄ ſi ſeptuaginta interp̄tes: vates vel ꝓphas dicimus ꝙ interpretes fuerūt neceſſe ē vt tulliū quoq₃ vatē ⁊ ꝓphetā dicam⁹: q₂ interpres fuit. Aut etiā aliud incōueniēs ſequit̄ ſi eos ſpū ſancto locutos aſſerim⁹ .ſ. eundē ſpm̄ ſctm̄ aliter p̄ iſtos. aliter p̄ apl'os fuiſſe locutū ſibi cōtrariū: p̄ quē videlȝ alit̄ ſcriptū eē falſo teſtati ſunt: qd̄ illi oīno tacuerūt. hoc ē illud incōueniēs qd̄ tāgitur cū dr̄. [m] Aut alit̄ ⁊c. .ſ. ordinauit ſpūſanct⁹. [n] Ut ꝙ illi ⁊c. Tr̄a plana ē. Sic oſtēdit ſeptuaginta interpretes nō diuino ſed humano ſpū fuiſſe locutos ſequit̄. [o] Quid igit̄. Hic incipit quarta pars principalis in qua ponit ſuā excuſationē ꝙ nō ad aſpirationem veteꝝ nouā faciat trāſlationē. Et facit hic tria. Primo ſuā innocentiā indicat cū dicit. [o] Quid igitur .ſ. intendo nouā trāſlationē faciendo. [p] Dānamus veteres ⁊c. Arrogātiā deuitat: vel ſignāter dicit qd̄ poſſum⁹. q.d. pleni⁹ nobis liquet veritas. ⁊ ideo licentior datur tranſferēdi facultas. ⁊ hoc eſt quod ſequitur.

aſſe. Aliud[f] ē eñ eē vatē aliud[g] eſt eē interpretē. Ibi ſpūs[h] ventura p̄dicit hic[i] eruditio[k] ⁊ verborū copia ea que intelligit trāſfert. Niſi forte putā[l]dus eſt tullius yconomicū xenofōtis ⁊ platōis pythagorā ⁊ demoſthenis ꝓ cteſifonte: afflatus rhetorico ſpū tranſtuliſſe. Aut[m] aliter de eiſdē libris p̄ ſeptuaginta interp̄tes aliter p̄ apl'os ſpiritus ſanctus teſtimonia texuit ut[n] qd̄ illi tacuerūt hi ſcriptū eſſe mētiti ſūt. Quid[o] igit̄ dānamus[p] veteres. Minime: ſȝ poſt priorū ſtudia in domo dñi qd̄ poſſum⁹ laboram⁹. Illi[q] interpretati ſūt añ aduentū chriſti ⁊ qd̄ neſciebant dubijs ꝓtulere ſententijs: nos poſt paſſionē ⁊ reſurrectionē ei⁹ nō tam ꝓphetiā q̄ȝ hyſtoriā ſcribimus. Aliter[r] eñ audita. aliter viſa narrātur. Quod[s] melius intelligim⁹ meli⁹ ⁊ ꝓferimus. Audi[t] igit̄ emule. obtrectator auſculta. Non[v] dāno: nō reprehēdo ſeptuaginta ſed [x]cōfidēter cūctis illis apoſtolos p̄fero. Per[y] iſtorū os mihi chriſt⁹ ſonat quos añ ꝓphetas inter ſpiritalia cariſmata poſitos lego. in[z] quib⁹ ultimū pene gradū interpretes tenēt. Quid[a] liuore torqueris: qd[b] imperitorū

[q] Illi interpretati ⁊c. Non ſcribimus ꝓphetiā que eſt futuroꝝ prefatio: ſed hyſtoriā que eſt rei geſte narratō. vnde dicitur ab hyſtorin quod eſt videre: q₂ apud veteres nullus ſcribebat hyſtoriam niſi is qui ſcribendis interfuiſſet: ⁊ ea vidiſſet: ⁊ huic expoſitioni hyſtorie alludit littera ſequens.

[r] Aliter enim ⁊c. .i. magis certitudinalit̄ ⁊ magis ſ̄ȝ ordinem hyſtorie narrātur viſa q̄ȝ audita: ⁊ certe. [s] Quod melius ⁊c. ⁊ melius transferre poſſumus. Secundo apoſtolis auctorib⁹ obtrectatores confutat ibi

[t] Audi ⁊c. Auſcultare dicitur quaſi aures ſono culcare: vl' quaſi auribus ſonos celare. ⁊ eſt compoſitio vel ethymologia: nec eſt dypthongus in prima ſyllaba ſicut quidā ponūt habētes reſpectum ad cōponentia non attendentes ꝙ obedio: licet componatur ab ob ⁊ audio: cauſa euphonie mutat au in e. ⁊ ſimiliter cauſa euphonie dicimus aſcultare non auſcultare. Audi itaq₃ qd̄ ſequitur. [v] Non damno ⁊c. .ſ. ex toto: ſed in quibus teſtib⁹ apoſtolis diminutos conuinco.

[x] Sed confidenter ⁊c. Licet enim apoſtoli ſint pauciores numero: eorum tamen teſtimonia preferenda decerno: nec mirum quia

[y] Per iſtorum ⁊c. Hoc chariſſima ā₃ dicitur gratia vel donum gratie. Et dicitur a charis grece quod eſt gratia latine. vnde ſpiritualia chariſmata appellat Hiero. diuiſiōes ſiue dona gratie de quibus agit apoſtolus .i. Coꝝ. xij.

[z] In quibus vltimū pene ⁊c. Pene .i. penitus. vltimū.n. locum tenent: ſicut patet inſpicienti textum .i. Corin. xij. Dicit tamē pene qd̄ eſt cōparatiuū ad innuēdū qd̄ nō ex toto ꝓut poſſet accuſat tranſlationem ſeptuaginta interpretum. Tertio infallibilem ſue tranſlationis veritatem ꝓbat ibi. [a] Quid liuore torqueris. Liuor dicitur inuidia vel nigredo que remanet ex percuſſione Et dicitur a liueo es. quod eſt inuidere. vel liuidum .i. nigrum ex percuſſione fieri. Torqueo es. torſum vel tortum. dicitur cruciare flectere: mittere: iaculari: in prima ſignificatiōe ponitur hic. dicit ergo. O emule quid liuore torqueris .i. cur inuides mee tranſlationi cuius non potes contradicere veritati.

[b] Quid imperitoꝝ animos ⁊c. cum .ſ. ſit irrefragabilis veritas quod oſtendit cum dicit. [c] Sicubi. id eſt ſi alicubi aduerbium loci. [d] In trāſlatione videor ⁊c. Si eſt ita vt dico: ⁊ nō ſolum in vna ciuitate. [e] Diuerſarum vrbium ⁊c. id eſt peritos in lege: ⁊ quid lucraberis ex hoc: quia tunc ſenties mecum: quia

[f] Quod illi .ſcilicet hebrei habent de chriſto.

[g] Tui codices .ſcilicet ſeptuaginta nō habent. ⁊ ſic patet ꝙ noſtra trāſlatio eſt veracior ⁊ completior: ſed forte te alit̄ excuſabis dicens: ꝙ illa teſtimonia non fuerunt ab initio in hebraica veritate: ſed ſunt ab hebreis ſupaddita: poſtq̄ falſa ab apoſtolis ſunt aſſumpta: ⁊ ſic latina exēplaria veraciora ſunt q̄ greca. greca q̄ hebrea. ⁊ hoc eſt quod dicitur hic.

[h] Aliud excuſationis genus eſt .ſcilicet ſi dixeris ꝙ hebrei ꝓbauerint teſtimonia predicta.

[i] Poſtea .ſcilicet poſtq̄ ſeptuaginta editionem ſuam fecerunt: ⁊ tamen ea libris ſuis poſtmodum addiderūt.

[k] Ab apoſtolis contra ⁊c. id eſt falſo cōtra hebreos aſſumpta ⁊ contra vſum veritatis rapta.

[l] Et emendatiora ſunt exemplaria latina ⁊c. Sȝ iſta excuſatio nihil habet ꝓbabilitatis. Apoſtolorum eñ cura fuit falſa deſtruere. Unde falſa teſtimonia nullaten⁹ aſſumpſerunt. ꝓpterea non veriſimile eſt: ꝙ hebrei in libris ſuis ſupaddiderīt que ſibi ꝯtraria cognouerunt: qui potius negarēt ſi poſſent. demum quicquid veritatis ⁊ latina: ⁊ greca exemplaria hñt de frōte hebraice veritat̄ exhauſerūt.

[m] Uerum hec cōtra inuidos. ſcilicet diximus. quibus per oīa cōtraria ſentimus: qui meam trāſlationem volunt reprehēdere: q₂ imediate ſumpta ē ab hebraica veritate tāq₃ a puro fonte.

[n] Nunc te deprecor. Hec eſt vltima pars principalis iſtius ꝓlogi in qua facit tria. Primo eñ orationum ſuffragia implorat cū dicit. [n] Nunc te deprecor deſideri cariſſime: vt me orationib⁹ iuues. Secundo aſſignat rationem cur orare debeat cum dicit. Quia me tñ opus ſubire feciſti ⁊ a Geneſi exordiū capere. Tercio finem orationis inſinuat .ſ. vt pentatheucum fideliter transferat. vnde dicit. Quo poſſim eodē ſpiritu quo ſcripti ſunt libri in latinum eos transferre ſermonem.

animos cōtra me concitas. Sicubi[c] in[d] trāſlatione tibi uideor errare: iterroga hebreos: diuerſarum[e] urbium magiſtros cōſule. Quod[f] illi habēt de chriſto tui[g] codices non habēt. Aliud[h] eſt ſi cōtra ſe poſtea[i] ab[k] apoſtolis uſurpata teſtimonia ꝓbauerunt et[l] emendatiora ſunt exemplaria latina q̄ȝ greca: greca q̄ȝ hebraica uerū[m] hec contra inuidos. Nūc[n] te deprecor deſideri chariſſime: ut quia me tñ opus ſubire feciſti: ⁊ a geneſi exordium capere oratiōib⁹ iuues: quo poſſim eodē ſpiritu quo ſcripti ſunt libri in latinū eos transferre ſermonem.

Explicit prefatio.

Expoſitio in ꝓlogum pentatheuci confratris cuiuſdam de ordine poſtillatoris finit: ad quem in principio operis ſua in prefatione ſuper quorūdam ꝓlogorum elucidatione tanq₃ per eūdem ſufficiēter expoſitis poſtillator. vt patuit ſeſe exonerādo remiſit.

Sequitur ꝓlogus in additiones.

Additiones ad poſtillā magiſtri Nicolai de lyra ſuper biblia: edite a reuerendo patre dño Paulo de ſancta Maria magiſtro in theologia ep̄o Burgen̄. Archicācellario ſereniſſimi principis dñi Iohānis regis caſtelle ⁊ legionis incipiunt: quas venerabili viro Alfonſo legum doctori decano cōpoſtellano filio ſuo ex legitimo matrimonio genito direxit: premittens ei prologū ſub forma ſequenti. Finiuit autem eas: Anno dñi. M.cccc.xxix.

Quid tibi vis vt viuens donem dilectiſſime fili: aut ſucceſſionis titulo poſt vitā relinquā niſi qd̄ ad ſacrarum ſcripturaꝝ noticiā cōferat: ⁊ greſſus tuos in catholice veritatis ſolidiſſimo feruore ꝯfirmet. Hec eſt eñ quā corde geſto ac ore ꝯfiteor. ⁊ de qua puto ſcriptum fuiſſe. pater filijs notam faciet veritatem ſuam: quam cum ab ineunte etate nō recepiſſem: ſed ſub iudaice cecitatis perfidia natus: ſacras lr̄as non a ſacris doctorib⁹ didiciſſe: ab erroneis mḡris errores ſēſus trahebā lr̄aȝ rectā nō recens cauillationibus vt ceteri illi⁹ perfidie duces temerarie inuoluere ſatagens. Cū vero placuit illi cuius miſericordia menſuram non habet: me a tenebris ad lucē a caliginoſa turbine ad ſerenū aerem euocare: ceciderūt quodāmodo ſquame de oculis mētis mee ⁊ cepi ſcripturā ſacrā aliquāto ſtudioſius relegere: ⁊ iam nō ꝓſide ſed humiliter veritatē inquirere: ⁊ ingenij mei virib⁹ nō confidens toto corde a dño poſtulare: vt qd̄ ſalubrius aīe mee eēt cordi meo infigere dignaret̄: nocte dieq₃ ei⁹ auxiliū p̄ſtolabar. ſicq₃ factū eſt vt catholice fidei deſideriū in mente mea de die in diem fortius incādeſceret quo ad ipſam fidē quā corde gerebā publice ꝯfiterer: ⁊ ea fere etate qua tu nūc es baptiſmi ſacr̄m in hui⁹ eccleſie ſacro fonte ſuſcepi: pauli nomē aſſumens te tūc infantie innocentia gaudēte: qui poſt me in etate illa tenera ſacro lauacro ab originali culpa mundatus es: anteq̄ actuali inquinari valuiſſes nomen Alfonſi ſuſcipiens: priuſq̄ litteras nominare nouiſſes. ꝓcedente vero t̄pe ſacraꝝ litteraꝝ ſtudio inſiſtens vtriuſq₃ teſtamenti lectioni operā dedi: ⁊ interdū a magr̄is viuentibus audiendo. ſepe etiā ſanctoꝝ doctoꝝ aliorūq₃ inſigniū viroꝝ: qui ab hac vita tranſierunt opera relegēdo: diuina donāte clementia. q̇ prius fuerā magiſter erroris: factus ſum diſcipulus veritat̄. quouſq₃ ad hanc quā vides ſenectutē acceſſi. ⁊ vt verū tibi fatear inter preſſuras ſeculi: ⁊ curie noſtre curas: quib⁹ q̄nq₃ ventilat⁹ ſuȝ. hec fuit precipue delectatio mea: hoc ſingulare ſolaciū meū: eternū ⁊ immutabilē deuȝ: eiuſq₃ mirabilia opera in ſancte ⁊ immaculate legis ſue lectione cōtemplari: nec tñ hi quos ꝓſperos vulgus appellat ſucceſſus defuerūt. Nā me licet ꝓſus imeritū non ad paruū eccleſie gaudiū diuina gratia ſubleuauit. Primo enim ad carthaginēſem. deinde ad hanc Burgen̄. ſedē ꝓmotus ampliſſimis eccleſie dei fauoribus ſum nutritus eccleſiaſticis etiā ſecularia adiecta ſunt: cū tam in domo glorioſe memorie iuſtiſſimi regis enrici: q̄ȝ eius illuſtris plāte inclyti regis noſtri Sigiſmundi officio ſuſcepto ſatis familiariter ſum verſatus. Fratrem vero tuum primogenitū ac te q̄ȝ clementer q̄ȝ pie omnipotentis clemētia tractauit: ego nō referā: voſipſi cognoſcite. Unū eſt quod ſilētio cōmittere nō poſſum nobis ex leuitico ſanguine deſcendētib⁹ aliquātulū demonſtratū fuiſſe: qd̄ ante tot ſecula ſcriptū ē tribui leui nō fuiſſe datam poſſeſſionē: q₂ dñs eſt poſſeſſio eius. de⁹.n. ē poſſeſſio noſtra: chriſtus hereditas noſtra: qui purgaturus filios leui vt ſacrificia dño in iuſticia offerrēt. voce ꝓphetica antiquitus predicatus his iam diebus manibus patris ſe ſacrificiū verum tractari permittit: vtinam ſic acceptās ſicut ⁊ tolerans. Nec volo iſta me putes ſuperuacue iactāter ue inſeruiſſe. vitamq₃ meā fruſtra annūciaſſe tibi: cū nō ſuperuacuū quinimo neceſſariū reor omnipotentis beneficia cognoſcere: ⁊ arrogantie attribuēdū nō eſt: infirmitatis ꝓprie aperta ⁊ inficta cōfeſſio: preſertim cū tibi loquar a memoria hec excidere nullo vnq₃ tempore vellē. nec enim me ſatis gratū puto tantoꝝ beneficioꝝ receptorem agere. ſi cū vita mea illoꝝ recognitio quieſcat. tibi aūt nō ab re inter ceteros hec libenter enarro: vt que beneficio etatis non vidiſti: ſaltē a patre audiens memorie tradas iunioribuſq₃ qui forſan nō audierūt cū hoꝝ occurrerit ſermo: frequēter enarres vt ⁊ illi enarrent filijs ſuis ne obliuiſcātur opeꝝ dñi: ſed legē eius exquirant. Cuius clariori exquiſitioni fili chariſſime: cū nō modicum conferat ſtudiū ⁊ diſciplina: ad que te licet iurium doctrinis a pueritia occupatū interdū anhelare cōſpicio: ⁊ inter ſtudia iuris ⁊ diſceptationū forenſium occupationes vtriuſq₃ teſti ſpicas quaſi furtim ruminare tentantē aliquo munuſculo excitare ſepe ꝓpoſui: deſideriūq₃ tuū paterno fauori iuuare. ⁊ q̄ñ innumerabilia pene opera quoꝝ varietate diuia ſcriptura circūdata refulget Poſtilla Nicolai de lyra tā ſui recentia q̄ digna celebritate clareſcit: q̇ vtriuſq₃ teſtm̄ ſtudioſe diſcernēs lr̄alem ſenſum qui inter ceteros p̄cipuus eſt copioſa luculentia tradidit: hanc tibi donare ꝓpoſui. Et cū infirmitatis humane periculo detentus: dieꝝ meoꝝ finē ignoͬ

Universidad de Salamanca. BGH

rem: merito tamē ex etate accelerare ſuſpicor. Memor ſum illam tibi ex bibliotheca mea electam iam bis perlegiſſe. cum vero ſummi patris clemētia vitam meā miſericorditer plolongauit: viſum eſt mihi vt qḋ legare cōceperā inter viuos: nō vn̄ donarē: ſʒ paterna additamenta paterno munuſculo cumularē: ⁊ in gazophilacio eius qui vite dies addidit: etiā ſi modicū aliq̄d ſupadderē. Nec.n. q: multa donare nō poſſumꝰ: manū ex toto retrahere licet vnuſquiſq; eīn tanti debitor eſt quātū ingenij ſui vires extoluere valēt. nec quiſq̄ apud deū ꝓ ſoluēdo debito cōpos nō eſt: cū vltra facultatē nō petit. nec opulētior debito eſt: cum nihil habeat qḋ nō receperit: ſed miſericordia eius his que poſſumꝰ cōtentaẜ. iuſticia.n. oīa queq; valemꝰ tranſcēdit. Cū ergo poſtillam hanc diſcurriſſem: ⁊ ſi ſolēniſſima ⁊ mirāda copioſitate ſcriptā conſpicio: q: tn̄ nullū opꝰ humanū adeo perfectū ē: q̄n ei ſuperaddi aliq̄d poſſit. Et de ſola ſcriptura diuina ſcriptū eſt: ne addas quicq; verbis illius. expedire putaui aliquibꝰ in locis aliqua addita re in illis pmatime: vbi ſanctoꝝ doctrinas aliquatenus p̄termiſſas conſpexi. Nec fuit ꝓpoſiti mei curioſe inquirere quid ſupplerem: ſed libenter ſine ſupplementis tranſiui: niſi vbi ipſa me ſupplementa vocarūt. Quare nec volumē ꝓpoſui ſcribere: nec libri nomine gloriari: ſed poſtillam ipſam cū paucis admoduz additionibus in margine tranſcriptis tibi donare: vt ⁊ ipſi nouitij ſtudentes facere ſolent qui cū librū aliquē affectuoſe plegūt: aliquibus gloſulis ſepe manu ꝓpria cōſcriptis margines occupāt vt firmius memorie qḋ legerint tradāt: nōdū tn̄ vt ꝓpoſui totā poſtillam diſcurrere valui: tū etatis pondere ⁊ paſſionū illi adherētiū grauitate: tum tarditate ingenij: tum etiā occupationū multitudine ⁊ humanorū caſuū varietatibꝰ obſiſtentibꝰ: que his in partibꝰ nōnūq̄ abūdāt. Sed lʒ aliqua ex parte nōdū perfeceriz qḋ trāſcurſum eſt cōfeſtim dono: reliquū ſi deus cōpleri pmiſerit donaturꝰ. Nec.n. imperfecti occaſiōe qḋ ſcriptū erat retinere volui: imo in quaſdā arras cōmercij noſtri ilico tradere. Hoc eſt ergo fili mi teſtm̄ meū. hi ſunt codicilli mei: hoc ex illis prelegatum agnoſce: vt in lege dn̄i ſit voluntas tua: ⁊ in lege eius mediteriꝭ die ac nocte. Meditationē vero tuā hec ⁊ ſimilia relegēdo puriorē ꝑfecto: ⁊ ſuauiorē afficies gratāter. Igiẜ donū hoc tu parens accepta paterna affectione: ⁊ leta manu donatū. Sʒ omittamꝰ hec: ⁊ oīpotentis dei cuius opꝰ aggredimur: ⁊ a quo ⁊ cū quo omnis ſapientia fuit ſemp ⁊ eſt an̄ euū auxilio humillimis precibus inuocato: quicq̄d huic poſtille addidimꝰ: ſtilo plano ⁊ oīuz verboꝝ flore depoſito exprimētes manū aratro iā imponamus.

Supra prologum primū poſtille in principio habite qui incipit. Hec omnia liber vite. Similiter ſupra ſcḋm ꝓlogū eiuſdem poſtille qui incipit. Uidi in dextra ſedētis ſuper thronum ⁊c̄.

Sequitur additio ſuper vtrūq; ꝓlogum.

q Uoniam intentio poſtillatoris precipue verſatur circa ſenſum litteralē: iō an̄ oīa querendū vr̄: vtrū ſenſus l̄ralis ceteris ſenſibus ſacre ſcripture ſit dignior. et videẜ ꝙ nō. nā ſm aplm̄. ij. Corint. iij. L̄ra occidit ſpūs aūt viuificat: ſed ſenſus l̄ralis ꝓpe fundaẜ in l̄ra. ſenſus vo ſpūalis fundaẜ ꝓpe ſup̄ ſignificatiōez ſpūalē: q̄ res ſignificate p l̄raz vlteriꝰ alias res ſignificāt. ergo ſenſus l̄ralis ſacre ſcripture non viuificat ſed occidit: ⁊ p cōſequens nō eſt dignior ceteris ſenſibꝰ. Preterea: dignior eſt doctrina que habeẜ per ſenſus ſpūales q̄ illa que habeẜ per ſenſum l̄ralē: ergo ſpūales ſenſus ſunt digniores. tenet cōſequētia: q: quecūq; ſcripta ſunt: ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt. ad Ro. xv. Aſſumptū ꝓbaẜ: nā per ſenſum allegoricū habētur que ſunt credēda: qḋ pertinet ad fidē. p ſenſuz anagogicū que ſunt ſperāda: qḋ pertinet ad ſpem. p ſenſum vero tropologicū que ſunt agēda: qḋ ptinet ad charitatē. In quibꝰ. ſ. tribꝰ virtutibꝰ ꝓprie deus coliẜ: ſm Aug. Per ſenſuz vero l̄ralē habetur hyſtoria tm̄: ꝙ aūt p dictos quatuor ſenſus intelligāẜ quatuor predicta: pʒ p verſum allegatū in ꝓlogo poſtille. ⁊ ē cōis ſententia expoſitoꝝ in quo verſu dr̄. L̄ra geſta docet quid credas allegoria. Tropologia q̇d agas: q̇d ſperes anagogia. Preterea ſm phm̄. i. poſte. Propter qḋ vnūquodq; ⁊ illud magis. ſʒ ſenſus l̄ralis eſt ꝓpter ſenſum ſpūalē: igiẜ ſenſus ſpūalis eſt dignior cōſequentia tʒ: ⁊ an̄cedēs ꝓ ſcḋa pte ꝓbaẜ: nā ſenſus l̄ralis ſe hʒ ad ſpirituales ſicut fundamentū ad edificiū: ꝑut ponit poſtillator in ſcḋo ꝓlogo. Cōſtat aūt ꝙ fundamentū ē ꝓpter edificiū ⁊ non ecōtra. Preterea ſenſus l̄ralis accipiẜ ſm primā ſignificationē l̄re qua voceſ ſignificāt res: ꝑut cōiter teneẜ. ⁊ poſtillator ponit in p̄mo ꝓlogo. ſed ſm primā ſignificationē qua voces ſignificant res multa falſa reperiūtur in ſacra ſcriptura ſpāliter attribuendo deo qḋ minime deo cōpetit ſicut motꝰ localis: vt Gen̄. xi. ca. Deſcendit deꝰ vt videret ciuitatē ⁊ turrim ⁊c. ⁊ ſic de mult̄ alijs: que tn̄ in ſenſu ſpūali nō reperiūtur. ergo ſenſus l̄ralis nō ē dignior. Preterea illa que ſunt interiora tam in tpalibꝰ q̄; in ſpiritualibꝰ exterioribus ſunt digniora. In corporalibꝰ.n. illa in q̇bus principaliter cōſiſtit vita aīalis ſūt in interioribꝰ eiꝰ partibꝰ ſicut cor. Idē etiā pʒ in ſpūalibꝰ. ſ. ꝙ illa que ſunt interiora fortiora ſunt ⁊ in dignitate potiora: ſicut pʒ in tabernaculo federis: ī quo archa teſtamenti ponebaẜ in loco interiori: qui dr̄ ſancta ſanctoꝝ. Cetera vero in locis magis exterioribꝰ ſm gradū ſanctitatis eoꝝ: vt patet Exo. xl. ſilr̄. iij. Reg. viij. Idē patet in ſacris eccleſie in quibꝰ inuiſibilis gratia que interius daẜ: dignior eſt q̄; viſibilis forma que apparet exteriꝰ. Cū aūt ſenſus l̄ralis dr̄ ſcriptus eē in libro foris. ſenſus vero myſticꝰ intꝰ: vt patet Apoca. v. in auctoritate allegata p poſtillatorē vbi dr̄. Uidi in dextra ſedenti ſup thronū librū ſcriptū intus ⁊ foris. Cōſequēs eſt ꝙ ſenſus l̄ralis ſit minoris dignitatis reſpectu ſenſus ſpūalis. Preterea notitia humana cōiter ꝓcedit a minus pfectis ad magis pfecta: prout pʒ nō ſolū in humanis ſcientijs que ꝓcedunt a ſenſibilibus ⁊ particularibꝰ: ⁊ terminātur in ſummis reꝝ cauſis. ſʒ ēt in his que ad noticiā diuinoꝝ pertinēt. vn̄ Roma. i. Inuiſibilia dei a creatura mūdi p ea que facta ſunt intellecta cōſpiciūẜ. Sʒ in ſtudio ſacre ſcripture incipienduz ē ab intellectu ſenſus l̄ralis: vt poſtillator dicit in ſumma. ergo ſenſus l̄ralis nō eſt dignior. Preterea ille ſenſus ſcripture dʒ dici dignior qui alteriꝰ defectuz ſupplet: ſʒ ſenſus ſpiritualis q̄nq; ſupplet defectū l̄ralis ſenſus. Dicit.n. Grego. in moraľ. Cū ordo hyſtorie deficit: ſeſe nobis intellectus myſticꝰ quaſi apertis iā foribꝰ oſtendit: ac ſi patenter clamet: q: rōnem l̄re defeciſſe cognoſcitis: reſtat vt ad ſpūalē ſenſum ſine dubitatione redeatis. ergo l̄ralis ſenſus nō ē dignior q̄; ſpūalis. Sed contra. Senſus ille ad quē tm̄ ptinet honor ſacre ſcripture ꝓprie debitꝰ eſt ceteris ſenſibꝰ virtuoſior ſeu dignior: cuz honor ſit precipuū ſignum virtutis: vt in. i. ethic. Sed ſenſus litteralis ſacre ſcripture eſt hmōi. ergo ſenſus litteralis inter ceteros eſt dignior. minor pʒ: nā ſm Aug. in epl̄a ad Hiero. Solum.n. ſcripturaꝝ libris qui canonici appellantur hūc honorē didici deferre vt nullū auctorē eoꝝ ſcribēdo aliq̄d erraſſe firmiſſime credā. Cōſtat aūt ꝙ hūc honorē nō hʒ ſacra ſcriptura ſm ſenſuz ſpiritualē: quia ſi ſic ex tali ſenſu ſpūali poſſet ſumi efficax argumētuz qḋ eſſet cōtra Aug. in epl̄a ad Uincē. donatiſtā dicentē: ꝙ ex ſolo ſenſu l̄rali efficax argumentū ſumiẜ. In hac queſtiōe ſex videtur cōſiderāda. Primū q̇s dicēdꝰ ſit ſenſus ſacre ſcripture l̄ralis ⁊ quis ſpūalis. Scḋm an quilibet paſſus ſeu textus exponatur q̄druplici ſenſu ſupra tacto. Terciū an cuiuſlibet paſſus ſeu textꝰ ſacre ſcripture ſit tm̄ vnꝰ ſenſus l̄ralis vel q̄nq; plures. Quartū poſito ꝙ aliq̄n vnꝰ textus ſeu vna auctoritas ſacre ſcripture habeat plures ſenſus l̄rales: quis eoꝝ ē alteri preferēdus. Quintuz an ex quolibet ſenſu l̄rali poſſit ſumi efficax argumētū. Sexto rn̄dēdū ē ad queſtionē ⁊c. Circa primū. ſ. q̇s dicēdus ſit ſenſus ſacre ſcripture l̄ralis. ⁊ q̇s ſpūalis. Dicendū ꝙ ſenſus l̄ralis q̄nq; dr̄ ille ſm quē aliqua hyſtoria narraẜ ad l̄raz. ⁊ hoc videẜ ſonare verba Greg. in. iij. moraľ. qui de ſenſu l̄rali loquēs dicit. Duz narrat geſtū ꝓdit myſteriū. Silr̄ in verſu p̄allegato dr̄. L̄ra geſta docet. Sed ſm hoc ſola hyſtoria ſacre ſcripture dicereẜ hr̄e ſenſum hyſtorialē vel l̄ralem: nō aūt doctrinalia ſeu ꝓphetica ⁊ hmōi: cū in talibꝰ nō vr̄ narrari aliqua hyſtoria: ſed hoc eſt ꝯtra cōem ſniam expoſitoꝝ qui cōiter auctoritatibꝰ ſacre ſcripture ſenſum l̄ralem attribuunt. Unde aliter ⁊ magis ꝓprie dr̄ ſenſus l̄ralis. ſ. ille q̇ habeẜ p ſignificationē l̄re qua voces ſignificant res. Ille aūt dr̄ ſenſus ſpūalis qui habeẜ per ſignificatiōes rerum ſignificataꝝ p voces: ꝑut pʒ in prima pte. q. i. ar. vlti. Et eſt ſnia cōis quā ſequiẜ poſtillator in ꝓlogo. Sed attendenduz eſt qḋ per p̄dicta nō habeẜ diffinitio ſeu deſcriptiō adequata ſenſus litteralis: d quo hic agiẜ. Sūt.n. quedā in ſacra ſcriptura tradita que ſi accipiāẜ ſm ſignificationē qua voces cōiter ſignificant res: eſſent falſe: vt pʒ in locutiōibꝰ pabolicis ⁊ hmōi. vt infra patebit. Un̄ addēdū eſt p̄dictis: ꝙ ſenſus ſacre ſcripture ad hoc ꝙ l̄ralis dicaẜ req̄riẜ ꝙ ſit intentus ab auctore ſacre ſcripture qui ē

deus. Cuius ratio eſt: nā ſenſus l̄ralis cuiuſcūq; ſcripture eſt ille quem auctor intendit cū voces ſint eaꝝ que ſunt in anima paſſionū note: vt in. i. perihermenias. Sʒ cōſtat ꝙ auctor ſacre ſcripture eſt deus: ⁊ ſic pʒ ꝙ ſenſus l̄ralis de quo agiẜ: ē ille qui a deo intendiẜ: ⁊ per voces in l̄ra cōtētas ſignaẜ. Ex quibꝰ ſequiẜ ꝙ ſenſus l̄ralis ſacre ſcripture nō debet dici ille ſenſus qui in aliquo repugnat eccleſie auctoritati ſeu determinatiōi: ꝙ tūcūq; ſenſus talis ſit cōformis ſignificatiōi l̄re: talis eīn ſenſus nō ſolū nō intēdiẜ ab auctore: ſed potiꝰ ē hereticus. vn̄ Hiero. Quicūq; ſcripturā aliter intelligit q̄; ſenſus ſpūſſancti efflagitat a quo ſcripta eſt hic hereticus appellari pōt: qḋ intelligiẜ de illo qui ad hoc expoſitionē ſacre ſcripture retorquet: qḋ ꝯtrariaẜ ei qḋ per ſpm̄ſanctuz reuelatū ē: vt. ij. parte. q. xi. Sequiẜ etiā ꝙ nec habēdus eſt ꝓ ſenſu l̄rali ille qui rōni recte repugnat: talis eīn ſenſus non intendiẜ ab auctore. ſ. deo qui ē prima veritas: a quo oīs veritas deriuatur. ⁊ ideo Auguſtinꝰ ſup Gen̄. ad l̄raz: cū ſcriptura diuina multipliciter exponi poſſit: nulli expoſitiōi ita preciſe aliquis inhereat: ꝙ ſi certa rōne cōſtiterit hoc eē falſum: ꝙ aliquis ſenſuz ſcripture hūc aſſerere p̄ſumat. Ex hoc eīn ſcriptura ab infidelibus derideret ⁊ eis p̄cluderet via credēdi. hec ille. Idē etiā ē dicēdū de ſenſu ſpūali ſacre ſcripture: qui p ſignificationē reꝝ p voces in l̄ra ꝯtentas ſignificataꝝ habeẜ. ſ. ꝙ talis ſenſus nō dʒ repugnare auctoritati eccľe: nec recte rōni: q: ſi ſic talis ſenſus ſpūalis nō eſſʒ attribuendus ſacre ſcripture a deo qui eſt veritas ſūma reuelate. Circa ſcḋm. ſ. an quilibet paſſus ſeu textus ſacre ſcripture exponatur quadruplici ſenſu ſupra tacto. Dicēdū ꝙ nō. Dicit eīn aug. ij. ſuper Gen̄. in q̇buſdā ſolꝰ ſenſus l̄ralis q̄rēdus eſt. qḋ pʒ manifeſte. Sūt eīn multa in libris canonicis tam veteris teſtamenti q̄; noui que nō habēt niſi ſenſum l̄ralem: qḋ pʒ in multis: ⁊ ſpāliter in duobꝰ preceptis charitatis: in quibꝰ tota lex pendet ⁊ ꝓphete vt habeẜ Math. xxij. Licet eīn in his preceptis. ſ. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ diliges ꝓxi. tuū ſi te. ⁊c̄. multa contineātur exponēdo ſeu exponibilia tā ad obiectū charitatis q̄ ad eiꝰ actū interiorē ſeu exteriorē: q̄ etiā ad eiꝰ ordinē ⁊ alia hmōi ptinētia: oīa tn̄ illa ptinēt ad ſenſum l̄ralem tm̄. nō eīn in hoc loco res ſignificate p hāc vocē deꝰ: ſeu p hāc vocē ꝓximꝰ: ⁊ hāc vocē diliges: iteꝝ res alias ſignificāt a quibꝰ rebꝰ ſic ſignatis ſenſus ſpūalis vltimus accipiaẜ. vn̄ totū qḋ in expoſitiōe hoꝝ p̄ceptorū tradiẜ: ad ſenſum l̄ralē eoꝝ tm̄modo pertinet: ⁊ ſic cōiter de alijs preceptis moralibꝰ ve. te. ex multis alijs paſſibꝰ quos cā breuitatis omitto. In euāgelijs etiā multa tradūtur quibus nō dʒ aſſignare ſenſum myſticū ſed tm̄ l̄ralē: ſicut in his que tradūẜ vt precepta: vt cū Ioh. xiiij. ca. dr̄. Credite in deū ⁊ in me credite: ⁊ ſimilibꝰ. Silr̄ in his que dātur vt cōſilia: ſicut cū dr̄ Math. xix. Si vis pfectꝰ eē vade ⁊ vēde oīa que hēs ⁊ da paupibꝰ. in q̇bꝰ ⁊ ſilibꝰ nō ē querēdus ſenſus ſpūalis: q̇ ex rebꝰ ſignatis p voces accipiaẜ: ſed tm̄ ſenſus l̄ralis qui ex ſignificatiōe vocū accipitur: vt eſt manifeſtum. Similiter cum Lu. viij. c. Chriſtus interpretatur parabolam ſuam dicens. Semen eſt verbum dei ⁊c. manifeſtū eſt ꝙ illa verba interpretatiua nō oportet ꝙ habeant alios ſenſus ſpūales: cū ipſamet interpretatio ſit expoſitiua pabole p̄cedentis. Silr̄ epl̄e pauli que vna de p̄cipuis partibꝰ no. teſ. cenſeri debēt: p totū fere ſenſum l̄ralē tm̄modo habēt. Loquiẜ eīn ibi tanq; doctor vniuerſalis eccleſie exponēs ⁊ cōcordans vtrūq; teſtm̄. lʒ.n. in ipſis epl̄is ꝓfunda ⁊ difficilia ad fidē ptinētia: ⁊ ad vtriuſq; teſtamēti declarationē tradantur: nō tn̄ allegorice vel anagogice tradūtur: ſed tm̄ l̄raliter. ipſe eīn hyſtorialiẜ loquēdo ſeu l̄raliter oñdit de quibuſdā ſcripturis q̄uo ſint intelligēde in ſenſu ſpūali: vt cū Galath. iiij. ca. dicit d duobꝰ filijs abrahe que ſunt per allegoriā dicta. Nō ergo verba apl̄i ſunt allegoricāda ſeu moralizāda ⁊ hmōi: ſed potiꝰ enucleanda: vt ex ipſis veri ſēſus l̄rales extrahāẜ: ex quibꝰ diſcurſiue ꝓcedēdo multa magna ⁊ ꝓfunda inferūtur argumentatiue: ſicut in alijs ſcientijs humanis ex certis ⁊ veris p̄ncipijs multa diſcurſiue inferūtur: ꝑut pʒ in p̄ma parte. q. i. ar. viij. q̄quidē oīa ad l̄ralem ſenſum ptinentia quo recte deducūtur: ⁊ ſic pʒ ꝙ nō quilibet paſſus ſacre ſcripture quadruplici ſenſu ſit exponēdus. Sed ꝑut ſanctus Tho. notabiliter tradit. x. quotlibeto. q. xiiij. Sacra ſcriptura q̄nq; exponēda ē iſtis quatuor ſenſibꝰ: q̄nq; tribꝰ: q̄nq; duobꝰ: q̄nq; vno tm̄. vn̄ ea que ſm l̄ralē ſenſum ad facta vete. teſta. ſpectāt: pn̄t quatuor ſenſibꝰ exponi. ſilr̄ ea que ad l̄ram de chriſto capite dicūtur pn̄t expoī l̄raliter d chriſti geſtis. ⁊ allegorice referēdo ea ad corpus eius myſticū ⁊ moraliter ea referēdo ad actus nr̄os qui ſm ipſum debent regulari: ⁊ anagogice inq̄tū in ipſo chriſto eſt nobis iter glorie demōſtratū. illa aūt que ſm ſenſum l̄ralē dicuntur de eccleſia pn̄t exponi moraliter ⁊ anagogice. ea vero que ſm litterā moraliter dicūtur: nō cōſueuerūt exponi niſi anagogice. Illa vero que ſm ſenſum l̄ralem pertinēt ad ſtatū glorie: nullo alio ſenſu cōſueta ſunt exponi eo ꝙ ipſa nō eſt figura alioꝝ: ſed ab oībus alijs figurata: que quidē oīa ⁊ alia ad hoc pertinētia plenꝰ in predicta queſtione declarātur. Circa terciū ſcilʒ. An cuiuſlibet paſſus ſeu textus ſacre ſcripture ſit tm̄ vnꝰ ſenſus l̄ralis: ⁊ vr̄ ꝙ nō. Nā ſm Aug. in li. de vn. cre. ad ſenſum l̄ralē ptinēt tria. q̄ꝝ primū eſt: cū l̄ra ſimpliciter exponiẜ: ⁊ hūc dicūt ſenſum hyſtoricū. Scḋm ē ꝙ cā huius qḋ in l̄ra cōtineẜ aſſignaẜ ſeu exponitur quē ſenſum vocat ethymologycū. Terciū eſt: cū veritas illiꝰ littere oſtendiẜ veritati alteriꝰ ſcripture nō repugnare: quē vocat anagogicū. verbigr̄a: cū legiẜ Gen̄. ij. ca. Edificauit dn̄s deꝰ coſtaz quā tulerat de Adā in mulierē ⁊c. Senſus hyſtoricus illiꝰ dicti eſt cū ſimpliciter exponiẜ qḋ in l̄ra cōtineẜ. Senſus vero ethymologicus eſt: q̄n reddiẜ cā quare de latere viri formata ſit mulier ⁊ nō de alia parte corpis: ſimiliter quare dormienti ⁊ nō vigilanti ſubtracta ſit coſta: ꝑut tractaẜ in ſcḋo diſtinctione. xviij. Senſus vero anagogicus eſt: cū oſtēdiẜ ꝙ veritas huius dicti nō repugnat veritati alterius ſcripture: vbi dr̄ Gen̄. i. ca. de creatione hoīs: maſculum ⁊ feminā creauit eos. Ex qua l̄ra apparet ꝙ ſilr̄ in eodem tēpore fuerūt maſculus ⁊ femina humane ſpeciei creati ⁊ non ſucceſſiue ſic vt femina eſſet poſt creationē maſculi de latere eius ſubtracta. Sed bn̄ attendenti ex hac cōſideratione Aug. nō habetur ꝙ ſub ſenſu l̄rali cōtinētur tria genera expoſitionum ſic ꝙ quelibet illaꝝ ſit ſenſus l̄ralis ꝓprie. Sed p̄ma expoſitio ē tm̄ ſenſus l̄ralis. ſcḋa eſt redditiua cauſe ipſius l̄ralis ſenſus. tercia vero eſt ſolutiua cōtrarietatis illius. vn̄ ſcḋa ⁊ tercia expoſitio lʒ pertineant ad ſenſum l̄ralem eo ꝙ per eas magis perficitur ſeu elucidaẜ: nō tn̄ ſunt ſenſus l̄rales ꝓprie dicendi. De quibus tribus generibꝰ expoſitionū ad ſenſum l̄ralem pertinētiū pōt intelligi illud. ij. Eſdre. viij. vbi dr̄. Et legerūt in libro legis dei aperte ⁊ diſtincte: ⁊ appoſuerūt ad intelligendū. In hoc.n. qḋ dr̄ legerūt in libro aperte. poteſt intelligi ip̄a expoſitio l̄re: que eſt quaſi ianua omniū expoſitionū ſequētiū: ſine cuius apertione nō poteſt quis recte intrare ad alias expoſitiones. Cū aūt diciẜ. Et diſtincte. intelligiẜ ſenſus anagogicꝰ ab aug. noīatus: q: p ꝓprias ⁊ veras diſtinctiones ſoluūtur cōtrarietates que q̄nq; apparēt. In hoc aūt qḋ ſequiẜ. Et appoſuerūt ad intelligendū. pōt intelligi noticia cauſe legis ſeu hyſtorie: vel alicuiꝰ dicti ſacre ſcripture: cū.n. intelligere ſit intus legere: ille qui p cognitionē affectꝰ deuenit ad noticiā cauſe ꝓprie dr̄ intelligere: qui quidē ſenſus vocatur ab aug. ethymologicus. Sed vlteriꝰ attendendū ꝙ ſub quolibet genere predictaꝝ triū expoſitionū ad l̄ralē ſenſum vt dictum eſt pertinentiū: pn̄t eē multe ſpēs. pōt.n. nō ſolū vna cā: ſed plures cauſe vnius dicti aſſignari. ſilr̄ ⁊ nō ſolū vno mō ſoluere cōtrarietates ſed pluribꝰ vt manifeſtū eſt. Itē quātum ad ſimplicē expoſitionē ſcripture que ex primaria vocis ſignificatiōe conſurgit: manifeſtū ꝙ plures ſenſus l̄rales tradūtur nō ſolū ab expoſitoribus ſeu ſcriptoribus cōiter: ſed etiā a doctoribus ſanctis: vt pʒ Gen̄. i. in quo loco vt magr̄ dicit in ſcḋo. di. xiij. Quidaz ſanctoꝝ patrū qui verba dei atq; archana ſcrutati ſunt: quaſi diuerſa videtur ſcripſiſſe: ⁊ ſic pʒ ꝙ nō cuiuſlibet textus ſacre ſcripture ſit tm̄ vnus ſenſus l̄ralis. Si aūt dicaẜ ꝯ hoc: ꝙ lʒ diuerſi diuerſos ſēſus attribuāt alicui l̄re ſacre: nō tn̄ ex hoc ſequiẜ ꝙ ſint plures ſenſus l̄rales talis l̄re: ſed tm̄ ille eſt l̄ralis quē intēdit auctor. Ad hoc dicendū: ꝙ ſm ſanctū Tho. p̄ma parte queſtiōe. i. q: auctor ſacre ſcripture deꝰ ē: q̇ ſilr̄ oīa ſuo ſimplici itellectu ꝯprehendit: nō eſt incōueniēs vt aug. dicit in. iiij. confeſſ. ſi etiā ſʒ l̄ralem ſenſum ſacre ſcripture plures ſint ſenſus: qḋ intelligendum ē dū tales ſenſus ſint l̄re ꝯformes: ⁊ ꝙ determinatiōi eccľie ſeu recte rōni nō repugnēt: vt dictū ē. ſilr̄ ⁊ ꝙ ſint inuicē cōpoſſibiles. Cū aūt ꝯtingat duos ſenſus l̄rales ſecū incōpoſſibiles alicui ſacre auctoritati attribui: neceſſe ē dicere ꝙ tm̄ alter eoꝝ ē l̄ralis: ſicut cū Dan̄. x. de principe regni perſaꝝ tradiẜ a btō Gregoř. in moraľ. ꝙ eēt angelus bonꝰ qui regno perſaꝝ p̄ſidebat. alij vero dicūt oppoſitū: ⁊ ſic cōtingit in multis alijs. Itē attendēdū eſt ꝙ ſenſus l̄ralis ſacre ſcripture tāte capacitatꝭ ē ſeu v̄tutꝭ: ꝙ i eo cōtineẜ virtualiẜ oīa ad fidem ſeu bonos mores ⁊ virtutes pertinē

Universidad de Salamanca. BGH

tia. Uñ mgr̄ qui p̄m ſniās breui volumine cōpilauit: in cui⁹ voluminis expoſitione doctores poſtremi ſeu ſcriptores om̄ia quodāmodo theologica introduxerūt in hui⁹ ſenſus lr̄alis teſtimonijs totū ſuū opus fundauit. dicit.n. in ſuo ꝓlogo ſic. Uolumen deo preſtante cōpegim⁹ ex teſtimonijs veritatis in eternū fundatis. Cōſtat aūt ꝙ teſtimonia veritatis in eternū fundata ſunt teſtimonia ſacre ſcripture ſcḋm lr̄alem ſenſum ſūpta: ex quo ſenſu ſolo teſtimoniū pōt accipi ſeu argumentū ſcḋm aug. vbi ſupra. Sed circa hoc cōſiderandū ꝙ nō oīa que ſcḋm ſenſum lr̄alē ex ſacra ſcriptura habētur ſunt īmediata: ſic ꝙ ex primaria lr̄aꝝ ſignificatione intelligātur: ſed requirit̄ qn̄qꝫ additio alicuius veri: ex quo vero adiūcto ſenſui lr̄ali aliud veꝝ deducat̄: ſicut cū chriſt⁹ Lu. xx. ca. ex teſtimonio lr̄e dicētis. Deus Abrahā: deus yſaac: de⁹ iacob. cōcludit cōtra saduceos aliā vitā eē negātes hominū poſt preſentem: ſic arguens. Eſt deus mortuoꝝ vel viuoꝝ. q.d. cū ex ſenſu lr̄ali habem⁹ de deo ꝙ ſit deus abrahā ⁊c. Et rō dictat: ꝙ deus dr̄ eſſe deus reſpectu alicuius exiſtentis in reꝝ natura. ergo ſequit̄ ꝙ abrahā ⁊ yſaac eſſent in reꝝ natura: qḋ negabant ſaducei. Cōſtat aūt ꝙ hec cōcluſio nō deducit̄ ex ſenſu illius lr̄e. deus abrahā: deus yſaac ⁊c. niſi addat̄ alia ꝓpoſitio vera ſupradc̄a ⁊ ſic pꝫ intentū. Et pōt etiā cōtingere: ꝙ talis ꝯcluſio ex vna deductione vel pluribus ſucceſſiuis ex ſacra lr̄a cōcludat̄: ſicut contingit in ſcientijs ſeu artibus humanis liberalibus: ꝙ alique cōcluſiones ſtatim a primis principijs naturaliter notis deducuntur. Alie vero ex multis medijs inuicē ordinatis vt eſt manifeſtū. Senſus ergo litteralis verus qui ex primaria ſignificatione lr̄e cōſurgit dicendus eſt primus ſenſus lr̄alis. Alij vero ſubſequentes ſunt ſenſus ſecundarij quorum certitudo a certitudine primi ſenſus dependet: qui ſenſibus ſecundarijs eſt certior: ſicut prima principia naturaliter nota ceteris ab eis deducṫ certiora ſūt: quequidē cōſideratio attēdenda eſt in multis paſſibus ſacre ſcripture. Circa quartū. ſ. cū plures ſenſus de vna auctoritate ſacre ſcripture lr̄ales tradūtur quis illoꝝ alijs ſit preferēdus: dicendū ꝙ in hoc nō videtur ꝙ poſſit dari vnica regula generalis: ſed ſunt quedā certa hic cōſideranda preſuppoſitis his que ſupra ī articulo primo de ſenſu lr̄ali dicūtur. Primū eſt ꝙ ille ſenſus videtur preferendus cuius ſnīa magis initur rationi. Unde in decretis. di. xx. c. decretales. quo eñi quiſqꝫ magis rōni initit̄ eo maioris auctoritatis ei⁹ verba eē videtur. Itē ſenſus ille videt̄ alijs preferēdus eē qui magis cōſonat lr̄e. Uñ ſcḋm Augu. in. iij. de doctrina chriſtiana. Dubia ſunt determinādа ſcḋm ſnīam que ō ſcripturaꝝ planioribus locis accipit̄. Cōſtat aūt ꝙ planiora loca ſunt illa que planius littere cōſonant. Itē perferēdus eſt ceteris paribus ſenſus lr̄alis qui a ſanctis doctorib⁹ tradit̄ ceteris ſenſibus ab alijs expoſitorib⁹ traditis. vñ in decret̄ ca. allegato ī ſacraꝝ lr̄arum expoſitionibus ſancti doctores ſummis pōtificib⁹ preponūtur: ⁊ a fortiori alijs ſcriptorib⁹. Itē vbi duo ſenſus lr̄e habētur quoꝝ neuter repugnat eccleſie auctoritati nec recte rationi: vnus tñ̄ tradit̄ a catholicis ⁊ alius ab infidelib⁹: tūc preferēdus eſt ſenſus catholicoꝝ: tū qꝛ magis preſumendū eſt ꝙ illi q̄ in gremio eccleſie ſunt: cui chriſtus ꝓmiſit ſpm̄ veritatis: verū intellectū ſacre ſcripture habeant qꝫ infideles qui veritati fidei cōiter aduerſant̄: tum ne ad hoc det̄ infidelib⁹ occaſio credēdi: ꝙ ipi melius ſacram ſcripturā exponāt qꝫ catholici. Unde Leo papa in quadā ep̄la ad ep̄m alexādrinū dicit: ꝙ inimici crucis chriſti factis ⁊ verbis noſtris inſidiātur. ideo nullā eis vel tenuē occaſionē demus: qua ratione videt̄ ꝙ cū aliqua lr̄a ſacre ſcripture eodē mō exponit̄ a catholicis ⁊ ab infidelib⁹: tūc auctoritas tal' expoſitionis attribuenda eſt catholicis ⁊ nō infidelibus rōne p̄dicta: preſertim ſi talis expoſitio prius emanauit a catholicis: cuius cōtrariū reperit̄ aliquo mō in poſtil. ſicut pꝫ. j. Geñ. a. vbi q̄ritur: quare in ſcḋa die nō dr̄: ⁊ vidit de⁹ ꝙ eſſet bonū ſicut in alijs diebus: qꝛ tñ̄ vbi pluralitas ſenſuū lr̄aliū occurrit raro contingit ꝙ vnus p̄dictoꝝ ſenſuū ceteris precellat ſcḋm oīa dicta: ſed poti⁹ vnus illoꝝ ſenſuū precellit vno modo: ⁊ ali⁹ alio. Idcirco in talibus videt̄ habere locū illud ad Roma. xiiij. Unuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu abundet: ſalua ſemper ſanctoꝝ reuerētia ⁊ auctoritate. Circa quintū. ſ. an ex quolibet ſenſu lr̄ali ſacre ſcripture poſſit ſumi efficax argumētū. dicendū ꝙ lꝫ a ſolo ſenſu lr̄ali ſacre ſcripture poſſit ſumi efficax argumentū: vt pꝫ per Aug. vbi ſupra. nō tamē ex quolibet ſenſu lr̄ali ſacre ſcripture ſumit̄ efficax argumētū: nā cū ſint multi textus in ſacra ſcriptura qui diuerſimode etiam a ſanctis doctoribus exponūtur: vt ſupra articulo tercio. ſequit̄ ꝙ ex nullo talium ſenſuum poſſet ſumi efficax argumentū: qꝛ ſic argueret̄ quaſi a diſiūctiua ad alterā parteꝫ. Uñ tamē ſi hmōi ſenſus diuerſi in aliquo cōcordāt: pōt ſumi inde efficax argumentū: ſaltem in hoc in quo cōcordāt: ſicut Dañ. ix. in cōputatiōe. lxx. hebdomadaꝝ. vbi lꝫ expoſitores taꝫ hebrei q̄ latini diuerſimode ſe habeant: nō ſolū in termino in quo hebdomade habent initiū. ſed etiā in ꝓgreſſu cōputationis: qꝛ tñ̄ ſcḋm oēs terminus vltim⁹ earū iam lōge tranſiuit in p̄teritū. ideo ex ipa auctoritate argumētū efficax ſumit̄ ad cōcludēdum chriſtū iam veniſſe: vt ibidē patebit. Ex quibus ſequit̄ ꝙ cū ſenſus lr̄alis ſacre ſcripture in quibuſdam locis nō ſit idē apud oēs. iō pōt cōtingere ꝙ ex aliquo ſenſu lr̄ali poſſet ſumi argumentū validū cōtra quoſdā: puta cōtra tenētes eūdem ſenſum lr̄alem: ex quo tñ̄ ſenſu non pōt ſumi argumentū validū cōtra alios. ſ. tenētes aliā expoſitionem ſeu ſenſum lr̄alem: quequidē diuerſitas ſepius cōtingit inter nos ⁊ infideles. Sunt.n. aliqui textus ſacre ſcripture quoꝝ ſenſus qui ē litteralis ⁊ verus apud catholicos nō ſufficit vt ex eo ſumatur efficax argumentū cōtra infideles ſeu hereticos: ſed ex hoc nō tollit̄ q̄n talis ſenſus catholicoꝝ ſit ver⁹ ⁊ lr̄alis apud catholicos cenſendus. verbi grā: cū pſalmiſta dicit. Uerbo dñi celi firmati ſunt ⁊c. Senſus ver⁹ ⁊ lr̄alis apud catholicos ē: ꝙ verbo dñi. id ē filio patris celi firmati ſunt quequidē expoſitio apud catholicos eſt quaſi neceſſaria: etiā conſona huic qḋ dr̄ Iohā. i. Et verbuꝫ erat apud deū: ⁊ omnia per ipm̄. i. per verbuꝫ facta ſunt. Sed ex hoc ſenſu nō ſumitur argumentū efficax ꝯ infideles nō recipientes euangeliū. Illi.n. nō cōcedunt aliquā eſſe diſtinctionē realeꝫ in diuinis ſic vt ſit aliqua diuina pſona eternaliter ꝓcedens ab alia per modū verbi mental'. vnde cū dr̄. Uerbo dñi celi firmati ſunt. Ipi dicūt ꝙ hic loquit̄ pſalmiſta more humano: ſicut cum de mandato alicui⁹ dñi aliqua fiunt: dr̄ ꝙ ſunt verbo eius facta. Sumit̄ tamē ex hac auctoritate argumentū validuꝫ apud fideles circa diſtinctionē perſonaꝝ in diuinis: ꝓut in p̄mo ſnīaꝝ di. ij. Ex quo ſequit̄ ꝙ catholicus exponēs hanc auctoritatē pſ̄. debet eā catholice exponere: non curās an ex ea poſſet ſumi efficax argumentū ꝯ infideles trinitatē negātes an nō: quia nō oꝫ ꝙ ex quolibet ſenſu lr̄ali argumentū ſumat̄ apud oēs: vt iā dictuꝫ eſt qḋ tñ̄ poſtillator in hoc loco ⁊ alijs nōnullis locis vr̄ obſeruare: vt in ſuis locis patebit. vr̄ eñi eſtimare ꝙ nō ſit ſenſus lr̄alis: niſi ille a quo ſumit̄ argumētū validū etiaꝫ ꝯ aduerſarios: qḋ tñ̄ nō eſt ſic intelligēdū vt dictū eſt. Circa ſextū. ſ. rñdēdo ad p̄ncipale queſitū vr̄ dicendū ꝙ ſenſus lr̄alis poſſꝫ cōpari ad alios ſenſus dupl'r. vno mō vniuerſaliter vel reſpectu totius ſacre ſcripture in cōi. Alio mō p̄ticulariter. ſ. ſcḋm quedaꝫ particularia loca ſacre ſcripture. ſi primo mō cōparet̄ ⁊ accipiat̄ ſacra ſcriptura ꝓut eſt p̄ncipaliter ſpeculatiua: tūc ſenſus lr̄alis ſcḋm vnā cōſiderationē eſt eiuſdē dignitatis cū alijs ſenſib⁹: ſcḋm vero aliā ꝯſiderationē eſt ceteris dignior. Ad qḋ ſciēdū ꝙ ſcīa ſpeculatiua dicitur alia dignior ex duob⁹. Uno mō ex dignitate materie: nā vt dicit pħs in. xi. de aīalib⁹. minimū qḋ pōt hr̄i de cognitiōe reꝝ altiſſimarū: deſiderabili⁹ eſt qꝫ certiſſima cognitio que habet̄ de minimis rebus: ⁊ ſcḋm iſtā cōſiderationē ſenſus lr̄alis: ⁊ ſenſus ſpūal' ſacre ſcripture cōiter accepti eiuſdē ſunt dignitatis. de eodem eñi tractat̄ ſcḋm vtrūqꝫ ſenſum. ſ. de deo ⁊ creaturis ꝓut in deū referūt̄ prima parte queſtione. i. Alio vero mō vna ſcīa dr̄ dignior alia ex certitudine ſcḋm quā illa ſcīa dr̄ dignior que certior eſt. ⁊ ſcḋm hāc cōſiderationē manifeſtū eſt ꝙ ſenſus lr̄alis ſit dignior cū ſit ceteris certior. Tota eñi certitudo alioꝝ ſenſuū ſacre ſcripture a certitudine ſenſus lr̄alis depēdet. vnde Auguſtin⁹ de doctrina chriſtiana. Nihil ē qḋ occulte in aliquo loco ſacre ſcripture traditur qḋ nō alibi manifeſte exponat̄. Cuius rō eſt: nā ſpiritualis expoſitio ſemꝑ dꝫ habere fulamentū ab aliqua lr̄ali expoſitiōe ſacre ſcripture: ꝓut in qḋlibeto ⁊ queſtiōe ſupra allegata plene traditur. ſi aūt cōpet̄ ſenſus lr̄alis ad alios ſenſus ſcḋm quedā particularia loca ſacre ſcripture ſic manifeſtū eſt ꝙ in plurib⁹ locis ſēſus ſpūalis eſt dignior: ex eo ꝙ de altiori materia tractat: ſicut cū legit̄ de Abrahā Geñ. xxi. ꝙ duos filios habuit ⁊c. qḋ exponitur ab ap̄lo Galath. iiij. ca. allegorice de duob⁹ teſtis: vbi pꝫ ꝙ ſenſus allegoricus ille dignior eſt q̄ ſenſus hyſtorialis illius lr̄e. ⁊ idē pꝫ de multis alijs. Si aūt accipiat̄ ſacra doctrina ꝓut comprehendit ſub ſe ſcīam practicaꝫ: tūc etiā ſenſus lr̄alis ⁊ ſpūalis duplici mō cōparari pn̄t. ſ. vniuerſaliter ⁊ particulariter: vt dictū

eſt. ſi primo modo: tūc ſenſus lr̄alis ⁊ ſpūalis eiuſdē ſūt dignitatis. Illa eñi ſcīa practica ſeu ars dignior eſt que ad vlteriorē finem ordinat̄: vt ciuilis militari: vt in. i. eth. Cōſtat aūt ꝙ finis vltimus totius ſacre doctrine inqꝫtum eſt practica ſiue ſcḋm ſenſum lr̄alem ſiue ſcḋm ſenſum ſpūalē eſt vn⁹ ⁊ idem. ſ. beatitudo eterna. Si aūt cōꝑet̄ ſcḋo mō. ſ. ſcḋm particularia loca: tūc manifeſtum eſt ꝙ in quibuſdā locis ſenſus ſpiritualis eſt dignior: tanqꝫ propinquior vltimo fini: vt pꝫ in multis preceptis cerimonialibus: ſicut cū dr̄ Deutro. xxv. Nō ligabis os bouis triturātis in area fruges tuas. qḋ exponit̄ ab ap̄lo. i. Coꝝ. ix. ſpūaliter oñdens ꝙ ſenſus preceptis illi⁹ lr̄alis modice vtilitat̄ eſt: de quo dicit. Nūquid de bobus cura eſt deo: an ꝓpter nos vtiqꝫ dicit: ⁊ ſic de multis alijs. Sūt etiā alie cōſiderationes quib⁹ ſenſus lr̄alis preeminet ſenſibus ſpūalib⁹: quaꝝ vna eſt ex pte extenſionis. ſenſus.n. lr̄alis extendit ſe ad quamlibet particulā ſacre ſcripture: quilibet eñi paſſus ſacre ſcripture hꝫ aliquē ſenſuꝫ lr̄alem. Senſus vero ſpūales nō ſe extendūt ad totā ſacrā ſcripturā: ꝓut pꝫ ex dict̄ in ſcḋo articulo. alia vero cōſideratio eſt ex parte vniuerſalitatis. Senſus eñi lr̄alis cōior ē ſeu vniuerſalior: qꝛ etiā rudes q̄ ad intelligibilia capiēda nō ſunt idonei: per ſenſum lr̄alem capiunt ſpūalia: ſaltē ſub ſimilitudinib⁹ corꝑalib⁹: ꝓut in p̄ma parte. q. i. ar. ix. Cōſtat aūt ꝓut in p̄mo ethicoꝝ dr̄: ꝙ bonū quāto vniuerſalius tanto diuini⁹. Ex hac igit̄ triplici ꝯſideratiōe: qua ſenſus lr̄alis ceteris ſenſib⁹ ſimpliciter ꝯpatus eſt dignior pōt quodāmodo accipi triplex rō ad cōmendationeꝫ huius poſtille. ſ. magiſtri Nicolai. Prima eſt ex parte ſenſus lr̄alis que ceteris modo p̄dicto ē dignior: hec eñi poſtilla inter alias que in cōem vſum venit magis intendit lr̄alem ſenſuꝫ ceteris ſenſib⁹ pretermiſſis ſeu valde modicū tactis: vt ipē dicit in ꝓlogo. Scḋa rō ex parte ſue extenſionis: fuerūt eñi alique poſtille ſolēnes de ceteris ſingularibus vel particularib⁹ libris diuine ſcripture: que ſe nō extēderūt ad oēs libros: hec vero ſe extēdit ad vtrūqꝫ teſtm̄ nihil inde p̄termittens. Tercia vero rō ex pte ſue vniuerſalitatis ſeu cōitat̄. hec eñi poſtilla ſaltē in his partib⁹ hyſpanie: ⁊ vt credo gallie cōior eſt ceteris citra gloſam ordinariā: ad iſtā eñi recurrūt nō ſolū theologi ſed etiā iuriſte ⁊ alij intellectū ſacre ſcripture planū hr̄e deſiderātes: ſed licet ex predictis trib⁹ hec poſtilla ſimpliciter ſit cōmendāda: ſunt tñ̄ alia tria quib⁹ videtur ſalteꝫ in aliquib⁹ locis minus ſufficere. Primū qꝛ expoſitiōes ſanctoꝝ ī pluribus locis irrōnabiliter vr̄ poſtponere ꝓprie expoſitiōi: ⁊ qn̄qꝫ etiā expoſitionibus hebreoꝝ: qḋ eſt incōueniēs: vt dictū fuit in quarto articulo ſupradicto: inter quos ſcṫōs doctores pluries videt̄ impugnare irrationabiliter ſanctū Tho. quandoqꝫ expreſſe: qn̄qꝫ tacite: cuius ſancti doctoris eloquia firmiter credo eſſe igne charitatis examinata ⁊ naturalis rōnis dictamine multipliciter purgata: a quo etiā ſancto doctore ipſe poſtillator multa frequēter accipit: lꝫ eū nō alleget niſi ſolū reprehēdēdo. Scḋm qꝛ in lr̄a hebraica ad quā pluries recurrit nō videt̄ fuiſſe ſufficiēter eruditus quaſi illā in puericia didiciſſet: ſꝫ de illa vr̄ habuiſſe noticiā quaſi ab alijs in etate adulta mēdicatiuo ſuffragio acquiſitā: quod multū refert in plurib⁹ ſacre ſcripture paſſib⁹: vt in ſuis locis patebit. Terciū qꝛ vt ipſe dicit in ſcḋo ꝓlogo inter doctores hebraicos maxime inducit. ra. Sa. qui inter eos rationabili⁹ ad declarationē ſenſus lr̄alis vt aſſerit fuit locut⁹: cuius oppoſitū eſt manifeſtū apud hebreos: qui lꝫ ipm̄ ra. Sa. reputant ſolēnē doctorē in thalmudicis: nō tñ̄ in his que p̄tinēt ad fidei ⁊ ſacre ſcripture expoſitionē ſed potius inter eos reputātur maiores ſeu ſolēniores in hmōi expoſitionib⁹. quidā alij vt Rabi Moyſes egypti⁹ gerūdinenſis. ⁊ rabi Abenhazra ⁊ alij ꝓut iam videbit̄. vt igit̄ predicta ⁊ quedā alia eluceſcāt qḋ valde vtile putat̄: cōſiderās vniuerſalitatē huius poſtille. ad quā etiam infideles qn̄qꝫ recurrūt: ⁊ multotiēs nō vt diſcāt: ſed poti⁹ vt reprehendāt. Nā vt dicit magr̄ in ꝓlogo diſſentiētib⁹ volūtatū motib⁹: diſſentiēs quoqꝫ fit animoꝝ ſenſus: cogitaui ex zelo diuine veritat̄ illā tranſcurrere: ⁊ vbi iuxta modū imbecillitatis nr̄e aliquid viſum fuerit additiōe egere: in marginib⁹ ſuꝑaddere: poſtillāqꝫ ipam cū additionibus tibi vt in p̄fatione dicebā donare: nō tñ̄ me putes vt corrigenter ſeu temerarie aſſerentē: qḋ abſit. ſed ſimpliciter tibi alijſqꝫ qui hoc legerint ꝓponērem diffinitionē tñ̄ eoꝝ que ꝑ me dicūtur: ⁊ ad ꝓbationē ſeu reprobationē humiliter ac euidēter relinquo determinationi ſacroſancte matris eccleſie ⁊ cuiuſcūqꝫ meli⁹ ſentientis. Cū aūt aliquā additionē hmōi legere volueris oꝫ vt prius videas ſnīam poſtille in eo paſſu ad plenū: nam quelibet additio ſnīam poſtillatoris in eodem loco ſupponit p̄intelligendaꝫ nec ignoro ꝙ nō oīb⁹ ſcꝫ q̄ forſan legerint hoc placebit opuſculum: ſed formido: vt iuxta Bernardū loquar me ob hanc rē multoꝝ fore indignatiōi obnoxiū: ⁊ qḋ aliq̄n ſuperflu⁹: aliq̄n iudicabor p̄ſumptor. Sed cū nō vt nou⁹ expoſitor auſus fuerim mittere manū: nec quicqꝫ poſt p̄res qḋ ſit ꝯ p̄res. q̄nimo ꝑ patrib⁹ vt arbitror ſcripſi: ſed potius modicū hoc qḋ videbis plano mō tradidi ꝓfundoꝝ myſteria p̄itiorib⁹ relinquēdo: ceſſat vt eſtimo preſumptionis reatus: ſuperfluitatis etiā viciū incurrere me nō credo: cū nō tam intendiſſem ſacrā exponere lr̄am: qḋ iam multi maioꝝ noſtroꝝ fecerūt qꝫ de eadē loquēdo ſumere occaſionē: tū vt ſeneſcentis etatis mee deuotionē excitarē: tū vt te ad ſtudia noſtra mouēdo in aliquo adiuuarē: tum etiā qꝛ tecum loqui delectabar hāc materiā latius vtiliuſqꝫ inter colloquendū honeſtā vtilemqꝫ putaui. Si quid tñ̄ ſuꝑfluitatis preſumptioni ſue: ⁊ ſi ego nō ſentio: tu forſan reperis. Solent eñi nōnunq̄ aliqua vicia preſertiꝫ ſpūalia a ſuis poſſeſſorib⁹ ignorari: que infinita clementia ſaluator dignet̄ ignoſcere: tu vero tolera patiēter: zelū poti⁹ q̄ effectū cōſiderans. Nūc aūt ad queſtionē ꝓpoſitā veniam⁹ rñdēdo ad argumenta. Ad primū dicendū ꝙ ap̄ls cū dicit: Lr̄a occidit: ſpiritus autē viuificat: nō intendit diſtinguere inter ſenſum lr̄alem ⁊ ſpūalē de quib⁹ hic agit̄. ſed inter legem veterē que fuerat data in lr̄is ſcriptis. ſ. in tabulis decalogi ⁊ in libris moſayce legis: ⁊ inter legē nouā que data fuit in ſpūſancto in cordibus ꝓut fuit ꝓphetatū Hiere. xxxi. ca. Uñ lex vet⁹ dr̄ lex lr̄e. ⁊ lex noua lex ſpūs. ⁊ qꝛ teſtm̄ vet⁹ cognitionē peccati dabat: ex qua augebat̄ concupiſcētia occaſionaliter ex malicia humana: que ſemꝑ nitit̄ in vetitū: non aūt dabat grām qua homo adiuuaret̄ ad implēda diuina precepta. idcirco dicit. Lr̄a occidit. ſ. lex lr̄e que occaſionaliter occidit mō p̄dicto. ſed lex noua que lex ſpūs dr̄ viuificat: inq̄tuꝫ eſt lex gratie qua hō adiuuat̄ ad implēda diuina p̄cepta. Ad ſecūdum dicendum ꝙ per ſenſum lr̄alem nō ſolam habet̄ hyſtoriarū. i. reꝝ geſtaꝝ ſed etiā que ſunt agenda: vt patet ex preceptis charitatis in quibus ſcḋm doctrinam chriſti tota lex pēdet. Similiter per ſenſum lr̄alem habentur que ſunt credēda: vt de vnitate dei. Deut. vi. ca. Audi iſr̄l deus tu⁹ vnus eſt. Et de trinitate pſonaꝝ vt Math. xxviij. Baptizātes eos in nomie patris ⁊ filij ⁊ ſpūſ ſancti: ⁊ ſic de alijs ad fidē ⁊ ſpem pertinētibus. vnde ſcḋm Tho. prima parte. q. i. arti. vlt. in rñſione ad primū arg. Nihil ſub ſpirituali ſenſu cōtinet̄ fidei neceſſariū: qḋ ſcriptura ꝑ lr̄alem ſenſuꝫ alicui manifeſte nō tradat. Et eſt ſnīa Aug. de doct. chriſti. hec ille. Uñ ex hoc ꝙ in quibuſdā locis ſacre ſcripture ſenſus lr̄alis ſolū geſta docet: nō ſequit̄ ſimpliciter ꝙ ꝑ ſenſum lr̄alem nō habeantur ea que ſunt de neceſſitate ſalutis credenda: agenda: ⁊ ſperanda. Ad terciū dicendū ꝙ fundamentū in ſpūalib⁹ ſepe dr̄ eſſe nobili⁹ ſeu digni⁹ q̄ edificiū. Chriſtus eñi qui ceteris ſuppoſitis eccleſie incōꝑabiliter dignior exiſtit fundamentuꝫ dr̄. vñ. i. Cor. iij. Fundamentū aliud nemo pōt ponere p̄ter id qḋ poſitū eſt qḋ eſt chriſtus ieſus: qḋ dr̄ ſcḋm ſimilitudinē: nā ſicut fundamentuꝫ in corporalibus ſuſtinet edificiū: ⁊ eſt prius eo: ⁊ ipſo deficiente edificium tendit in ruinam: ſic in edificio ſpirituali chriſtus ſuſtinet totum corpus eccleſie: ⁊ eſt prior eo dignitate ⁊ cauſalitate ſine quo edificiū eccleſiaſticū euacuaret̄. Similiter ſuo mō dicēdū eſt de ſenſu lr̄ali. ſ. ꝙ eſt fundamentū. ſ. reſpectu alioꝝ ſenſuū ſcḋm quādā ſil'itudinē: nā ſicut in edificio corporali fundamēto ſublato edificiuꝫ tendit in ruinā: ſic tot⁹ ſenſus ſpūalis ſacre ſcripture rueret ſenſu lr̄ali totaliter ſublato: cū ſenſus ſpūalis de his que ad ſalutē p̄tinēt fūdari habeat ī ſēſu lr̄ali: vt dictū ē. Ad quartū dicēdū: ꝙ ī ſacra ſcriptura m'ta tradūt̄ ꝑabolice ſeu methaphorice. ſ. ſub ſil'itudine reꝝ corꝑaliū. Et h̄ ꝑꝑ duo: p̄mo ꝑꝑ neceſſitatē. ſcḋo ꝑꝑ vtilitatē: qꝛ eñi debilitas cognitiōis noſtre que a ſenſu hꝫ initiū: diuina intelligere nō pōt: niſi varietate ſacroꝝ velaminū circūuelata ſcḋm Dyo. in. i. de ce. hierar. Idcirco neceſſe ē ꝙ ſub talibus ſimilitudinib⁹ diuina nobis tradāt̄: in quo etiam eſt quedā vtilitas: vt. ſ. rudes qui ad capiēda intelligibilia nō ſunt idonei ſaltem ſub ſimilitudinib⁹ corꝑalib⁹ ſpūalia ꝓponāt̄. vnde ſaluator Mat. xiij. c. poſtq̄ ꝓpoſuit ſil'itudinē dicens. Exijt qui ſeminat ⁊c. poſtea diſcipulus ait. Uobis datū eſt noſſe myſteriū regni. ceteris aūt in ꝑabolis ⁊c. Uñ ſcḋm Tho. in p̄ma parte. q. i. ar. vlt. in reſpōſione ad terciū ar. In talib⁹ ꝑabolicis locutionib⁹ ſeu metaph. ſenſus ꝑabolicus ſub lr̄ali ꝯtinet̄. Cui⁹ ratō

Universidad de Salamanca. BGH

eſt: nam per voces ſignificat aliq̄d ꝓpꝛe: aliquid figuratiue: nec in talibus eſt ſenſus lr̄alis ipſa figura ſed illud qđ eſt figuratum non ergo cū ſcriptura nominat dei brachium eſt lr̄al' ſenſus: quaſi in deo ſit mēbrum hmōi corporale: ſed illud qđ per mēbrū ſignificatur. ſ. virtus operatiua. Et idē dicendū eſt cū dr̄ deū deſcēdere ⁊ hmōi. ſcias ꝙ nō eſt ſenſus lr̄alis ꝙ de' moueat: ſed ꝙ ad modū deſcēdentis operet ꝓuidentiā ſuā rebus inferiorib' applicādo: ⁊ ſic pȝ ꝙ ſenſui lr̄ali ſacre ſcripture ex talib' locutionibus nūꝙ̄ pōt ſubeē falſum. Ad quintū ſciendū ꝙ ſi liber ſacre ſcripture de quo Ezech. ij. ⁊ Apoca. v. dicat ſcriptus foris rōne ſenſus lr̄alis qui dicit potentior: eo ꝙ per voces imediate ſignificatur: ⁊ dicat ſcriptus intus ꝓpter ſenſum myſticū ſeu ſpūalē qui ē latentior: nō tñ ex hoc ſequit ꝙ ſenſus lr̄alis ſit minoris dignitatis vniuerſaliter: ſed ſolum particulariter. ſ. vt in illis locis ſeu paſſibus ſacre ſcripture in quibus ꝯcurrūt duo ſenſus. vnus. ſ. ſpūal' qui de altiori materia tractat ſeu vtiliori: ⁊ alius lr̄alis qui tractat de rebus geſtis que ſunt minoris dignitatis: vt dictū fuit ſupra. Sed ex hac cōſideratiōe habet ꝙ ſenſus lr̄alis ſimpliciter loquendo ſit dignior: eo ꝙ eius noticia ſe extendit nō ſolū ad ſapientes qui myſtica intelligūt: ſed etiā ad rudes: iuxͣ illud ad Ro. i. Sapientib' ⁊ inſipiētib' debitor ſū. Ex quo manifeſte ſenſus ſacre ſcripture dr̄ intus ⁊ foris ſcriptus: etiā ſm ſenſum lr̄alē tm̄. Nā vt deductū fuit in tercio articulo hui' queſtionis de his que pertinēt ad ſenſum lr̄alē q̄dā ſunt intimiora ꝙ̄ alia. Ad ſextū dicendū ꝙ ſicut ſtudiū humanarū ſcientiaꝝ incipit a principijs naturaliter notis: ſic ſtudiū ſacre ſcripture recte ordinatū incipit ab articulis fidei diuinitus in ſacra ſcriptura reuelatis qui fūdātur in ſenſu lr̄ali ſacre ſcripture. Ex quib' articulis vna cū alijs in ſacra ſcriptura traditis ſeu p verā ⁊ rectā rationē inuentis ꝓceditur ad aliqua alia ꝓbanda: ſicut apl's. i. Cor. xv. ex reſurrectione chriſti arguit reſurrectionē cōmunē: ⁊ per iſtum ꝓceſſum deuenitur ad oīa que in ſacra theologia veraciter tradūtur: que oīa reducūtur ad ſenſum lr̄alem ipſius ſacre ſcripture vt dictum eſt. Ex quo patet ꝙ ſtudiū ſacre ſcripture incipit ab intellectu ſēſus lr̄alis ipſius primarie ſumpto: ⁊ terminatur in his que in eadem ſacra ſcriptura tradūtur vel deducūtur ex eis modo p̄dicto. Cetera aūt que ad ſenſum ſpūalem pertinēt fundam habēt in predictis vt dictū eſt. Ex quibus patet excellentia ſenſus litteralis in ꝙ̄tum in ea includūtur circa cognitionē diuinam que eſt p fidem tā illa que ſe habent in alijs ſcientijs vt intellectus. ſ. prima pn̄cipia: ꝙ̄ illa que ſe habent vt ſcientia. ſ. que deducūtur a principijs: ꝙ̄ etiā illa que ſunt de ſummis cauſis reꝝ que pertinent ad ſapientiam: vt in. vj. ethico. Illud autē qđ dicit apoſtolus Ro. i. Inuiſibilia dei a creatura mundi per ea que facta ſunt intellecta cōſpiciūt. ꝓprie intelligitur de his que cognoſcūtur de deo p creaturas vt philoſophi cognouerūt: vnde ibidē dicit. Qđ notū eſt dei manifeſtū eſt illis ⁊c. Ad ſeptimū dicendū ꝙ ex illa auctoritate Grego. non eſt intelligendū ꝙ ſenſus lr̄alis ſacre ſcripture. ſcilȝ. qui ab auctore intendit deficiat in aliquo loco: ſic vt vel falſum includat: vel quid penitus inutile. primū eñ eſſet īfirmare totā auctoritatē ſacre ſcripture: vt Aug. dicit. ſcđm contra apl'm ſic dicentē. Quecūꝗ ſcripta ſunt ad noſtrā doctrinam ſcripta ſunt: ſed quia ſenſus lr̄alis acceptus a ſignificatione qua voces ſignificāt res q̄nꝗ deficit. in tali caſu dicit Grego. ꝙ redeūdū eſt ad ſignificationē qua res per voces ſignificare aliud vlterius ſignificant: qđ ptinet ad myſticā expoſitionē. Et in talibus ſenſus lr̄alis pn̄cipaliter intellectus ab auctore non eſt ille qui p ſignificationē vocū primarie intelligit: ſed potius ille qui vlteri' p ſignificationē reꝝ p voces ſignificataꝝ habetur. Cōtingit autem hoc in ſacra ſcriptura multipliciter. Primo in locutionibus parabolicis: vt dictū fuit in reſpōſione ad quartū argumentum. Iteꝝ cū ſcriptura loquēs de vno ad lr̄am tranſit ad aliud cuius eſt figura: vt patet in prima regula ⁊ vltima beati Iſi. que ponūtur in ſcđo ꝓlogo huius poſtille. Item cū aliqua hyſtoria ſm ſignificationē vocū tm̄ intellecta non inducit aliquā inſtructionē in fide ſeu in moribus vtilitatē: neꝗ etiā inducit ad aliquā honeſtatē in cōuerſatione humana: ſed poti' videtur aliquā ſpeciē mali inducere ſeu approbare. ⁊ ideo in tali hyſtoria requirēdus eſt neceſſario ſenſus ſm myſticā ſignificationem: accōmodus ⁊ vtilis ad aliquid predictoꝝ iuxta illud Iſa. xlviij. Ego dn̄s docens te vtilia. Et hoc inſinuāt verba Greg. in predicta auctoritate cū dicit. Cum ordo hyſtorie deficit. hyſtoria eñ ſacra ordinatur ad noſtrā doctrinā. cū ſm aūt in hoc ſm ſignificationē vocū deficiat: cōſtat ꝙ ordo hyſtorie deficit: ⁊ ſic ſine dubitatione redeundū eſt ad ſpūalem ſenſuȝ modo predicto: qui in talib' habendus eſt p lr̄ali: cuius exemplū habetur. iij. Reg. i. ca. in hyſtoria de abyſac adducta ad dauid in ſenectute ſua. ꝓut Hiero. ibidē notabiliter exponit. vide ibi in additiōe: ſcđa qui quidē defectus in ſenſu accepto ſm ſignificationē vocū tm̄ ſepe cōtingit in ſacra ſcriptura mō predicto. Unde in talibus locis recurrenduȝ eſt ad auctoritatem beati Grego. ſupradictam: que valde attendenda eſt.

Copia cuiuſdam lr̄e que cōtra determinationem predicte queſtionis a quodā magiſtro in ſacra pagina de ordine minoꝝ auctori additionū fuit miſſa.

Alme preſul: qui ⁊ alter ſymeon annoſus: famoſus ſtudio diuine legis: tuā emeritā ſenectutē obtuliſti quaſi ſacrificiū veſpertinū: in quo forſan reſpōſum accepiſti a ſpūſancto: nō te videre mortē niſi prius additiōib' declaratiuis declaratiōes lr̄ales vtriuſꝗ teſtamenti elucidares: quaſi in te eſſet vena vite ⁊ in lumine tuo lumē illius videret. idcirco tibi laus ⁊ honor in eccleſia ſanctoꝝ vt ceteris ſacram ſcripturā elucidātibus eſt conceſſus. Et qm̄ alme preſul: apex ⁊ paſtor: ſpeculū ⁊ agalma luciforme pēnalis introductio tui operis additiones nominati ad manus mei pauperis fratris minoris ſuſpirātis fama primo. ſcđo ſcriptura peruenit: in quo cernēs mētis tue rectitudinē cōplātatam ramuſculo bone nature legit quā interſerit paulus ad theſaurizandū patribus filijs nec min' terminū queſtionis: qua querit tua ingenioſa ſolertia dignitatē lr̄alis intelligētie abūdare alijs ſacre ſcripture ſenſibus: p cuius ꝓte cōtra octo rōnibus Achilleis fundamētū veritatis agitaſti nō modicū firmitatē eiuſdē ſolidādo: in eo honoris ꝟtuti debiti deciſionē aſſignando ſub numero ſenario: in quibus omnibus ⁊ ſi magna exuberat vtilitas. attñ nō ingenioſa ſubtilitas mentē reficit eleuatā: non ſatiat tue queſtionis determinatio affirmatiua cū ſua determinatio oppoſitū cōcludat. qm̄ ſicut adoratio imaginis nō ꝓpter imaginem ſed imaginatū fit: ſic reuerentia ⁊ honor lr̄e ꝓpter ſpm̄: ⁊ ꝓpter qđ vnūquodꝗ ⁊ illud potius. Honor eñ ⁊ reuerentia trāſit in ꝓthotypū nō vrna aurea māna plena: virga ⁊ tabule ꝓpter archā federis: ſed archa ꝓpter talia reuerenda erat. Quid interiora niſi ſpūalis intelligentia. Quid archa niſi lr̄a ꝓſpectatur. Quid ad hoc diſtincti' ezechielitica viſio manifeſtat: cū pulchrius iſta depingit ſub metaphora rote in medio rote. rota in medio rote. lr̄a grē in lr̄a legis: quibus nō cōcedit vitā ſed ſpūalem intelligentiaȝ cum ſubiūgit. Et ſpūs vite erat in rotis: hec eñ eſt vera vita quā verbū vite cecitati iudaice predicauit: cū dixit. Scrutamini ſcripturas ⁊c. nō ſatiat etiā primū deciſionis: nec ſcđm: nec terciū: nec quartū: nec quintū. ponit ſextū vbi agitur de cōparatione ſenſus lr̄alis ad myſticū ſenſuȝ inter quos cōparatio nō eſt poſſibilis ꝓpter gradus diuerſaruȝ ſpecieꝝ. extra qđ nō cōtingit cōparatio ꝓpter intenſionē gradualem ſpecifice nature. Quare ex his dependenter fallit motiuum triplicis cōſiderationis qua ſenſus lr̄alis alijs ſenſibus ſimpliciter cōparatus eſt dignior. ſ. ex parte extēſionis. fallit iſtud cum cūcta ſacra eloquia plena ſint diuicis ſacris. hanc longiorē extēſionē ſpūs ſupra lr̄am cognouit paulus cū dixit. Omnia in figura illis contingebāt: non ſolū ſcripta: ſed etiā quocūꝗ alio modo tradita: ⁊ ꝓpter hoc etiā fallit ſcđȝ. ſ. ex parte vniuerſalitatis quoniā quāto aliquid vniuerſalius tāto cōicabili'. ſenſus autē lr̄alis ꝓpter ſuā limitationē per doctores famoſos ⁊ ſignanter per doctorē irrefragabilē eſt incōicabilis. nō eñ diuiditur ſed bene myſticus multiplicatur. Et ponā multiplicationē doctoris: qm̄ inquit: aut refert mores: aut fidē: primo mō tropologicus. ſecūdo dupliciter. qm̄ vel fidem deitatis: vel' humanitatis. Si deitatis: anagogicus. Si humanitatis: allegoricus. Terciū autē etiā fallit: qm̄ dignitas iſtoꝝ ſenſuū attendit penes maiorē vtilitatē: que cōſequit maiorē certitudinē inꝙ̄tū eſt ex ſe. nō. n. certitudo ſpūalis intelligentie eſt ſpeculatiōis ſicut lr̄alis intelligentie ſed eſt certitudo experientie ⁊ ſm affectū: ⁊ per modū iuſtus: per ſpirationē ⁊ teſtimoniū ſpūſancti: ex quibus nō cōſurgit rō commendatiōis poſtille doctoris Nicolai. ſed cōſidēdo de tui benigna cōditione: cui me deuote cōmendo: eſtimo rōnem ſue commendationis cōſurgere ex oppoſitis adiectiuis: quibus Nicolaum tā immerite reprehēdere niteris. Cōmendat eñ quis ex ꝓpꝛio opere: quare ſn̄ias doctoꝝ poſtpoſuit quaſi impertinētes: vt auctorizaret opus ſuū eccleſie doctorib' a qua nō deuiauit. Nec ꝓbas ꝙ dicas verba ſancti Tho. eſſe igne charitatis examinata: cū in pluribus ſuis determinationibus ſint impugnata per plures ingenioſos theologos viros admirabiles: qui ſi in corpe ſcripſerint neſcio: deus ſcit. Cōmēdat ſcđo: ⁊ ſi nō a ꝓprietate ſermōis hebraici quē ñ ī lacte ſuxit ſȝ ñ ꝟitate ſn̄ie circa quā ñ errauit imiſcendo illā habitui theologico qui illuȝ lactauit. Cōmendat tercio in eo: ꝙ inter oēs doctores hebraicos ra. Sa. elegit: qm̄ īter oēs illū meliorē theologū inuenit. Iſta ſic indigeſta tue digeſte prudentie alme preſul ſcribo calamo breuiſſimo: ꝯmendans tue ingenioſe ſcientie defectus calami ignari. attñ deo teſte tibi nunc pluſꝙ̄ viuenti in ſeculo afficior: cū inter mortales ſis nūc virtuoſior: ⁊ tui reuerētia eēt mihi opus tuū aſſidua diligentia ſi occurriſſet mihi ſua pn̄tia: viue cū gratia vt viuas ſemꝑ in gloria.

Copia reſponſionis ad predictam epiſtolam.

Venerande religionis vir frater ⁊ amice chariſſime lr̄as tuas me recepiſſe recognoſco: ī quaꝝ exordio me alteꝝ Symeonē vocas: cui ī nullo me credo aſſimilari niſi ī ſenecta: vtinā vberi. Sed illaꝝ ꝓceſſu aliqualiter conſpecto te potius vocare poſſem alterū ſamaritanū: oleū eñ laudis cū vino reprehenſionis artificioſe ſatis attuliſti. De vtraꝗ aūt materia plus ꝙ̄ caſus requireret credo te attuliſſe. Nō enim talē actm̄ me ſentio qualē me ſcripſiſti: nec dicta mea dē quibus agitur: inꝙ̄tū ingenij mei modulus intelligere valet reprehenſione tua cōdigna reperio. Si tñ ſunt libenter correctionē recipiam Non. n. vanum nomen acquirere: ſed veritatē inquirere ꝓpoſiti mei eſt. Sed per hoc latius diſcurrēdo ꝙ̄tuȝ ad primū tuū beniuolū erga perſonā meā affectū a quo hmōi oleum emanaſſe concerno: gratū habeo: ⁊ graꝝ retributione eſtimo eſſe cōdignū. De ſcđo vero amplector libenter effectū. Ferrū eñ ferro acuit: ⁊ ꝯtrarioꝝ ſolutionib' veritas magis eluceſcit. Decreui aūt per ſingl'a argumenta tua diſcurrere: ⁊ oī rhetoꝝ flore depoſito verbis planis quibus in ſciaꝝ inueſtigationib' vti ſolemus ſingulis ꝓut mihi videbitur reſpōdere: obiectiua verba tua repetendo in locis ſuis: vt omni cōfuſione ſemota: ſinguloꝝ veritas apertius innoteſcat. Dicis eñ primo de queſtione mea in generali ſic. In quibus omnib' ⁊ ſi magna exuberat vtilitas non ingenioſa ſubtilitas mentem reficit eleuatā. Circa qđ nō modicū de tua diſcretione admiror. verba eñ que in ſacre ſcripture expoſitionib' magnā exuberāt vtilitatē: quid ſi non reficiant mentē eleuatā. Quidam eñ ꝓphetaꝝ ſcripſit. Ego dn̄s docēs te vtilia. Un̄ nō dixit ſubtilia ſeu ingenioſa. talia eñ que vt dicis mentē eleuataȝ reficiunt ſi ꝯ vtilia diſtinguātur: potius ptinere vidētur ad alta ſapere ꝙ̄ ad ſobrietatē. Conſequēter dicis ꝙ nō ſatiat te queſtiōis determinatio affirmatiua ⁊c. Ex quo videt ꝙ nō vidiſti: vel' forte non attente conſideraſti determinationē meā ſpāliter in ſexto articulo rn̄ſali: vbi manifeſte habet ꝙ deciſio ſeu determiātio mea nō fuit affirmatiua ſimpliciter ſed diſtinctiua. Sunt eñ ibi tres diſtinctiones: ſm quaꝝ vnam ſenſus lr̄alis p̄eminet. ſm aliam vero eſt equalis dignitatis: ⁊ ſm aliaȝ etiā minoris dignitatis ꝙ̄ ſenſus ſpiritualis. Cōſequēter dicis ꝙ reuerentia ⁊ honor littere eſt ꝓpter ſpiritū: q: ꝓpter qđ vnūquodꝗ ⁊ illud magis. i. poſterioꝝ. Ex quo conaris cōcludere: ꝙ ſenſus lr̄alis honorat ꝓpt̄ ſpūalem: ad qđ deducis exemplū de archa federis cui honor debebat ꝓpter cōtenta in ea: ⁊ non ecōtra. Frater mi chariſſime mihi videt te hic inuoluiſſe ſn̄ias. Si eñ per hoc ꝙ dicis lr̄a intelligis characteres in tabulis expreſſos: ⁊ p ſpm̄ intelligis ſenſum per eos ſignatū vtiꝗ cōcedit tibi. ſed nihil facis cōtra me argumentando. Nā ſenſus lr̄alis eſt qui p̄mo per lr̄am intelligit. ⁊ iō ſcđo ei debet honor: ⁊ poti' ꝙ̄ lr̄e materiali. Si aūt p hoc ꝙ dicis lr̄a intelligis ſenſum lr̄alem: ⁊ per ſpm̄ ſenſum myſticū ſeu ſpiritualem: ſic diſtinguendū eſt. Nam in quibuſdā locis ſacre ſcripture: vt in hyſtorialibus ve. teſta. ſeu cerimōialibus ⁊ huiuſmodi: dignior eſt ſenſus myſticus ꝙ̄ lr̄alis: vt in ſexto articulo reſpōſali queſtionis predicte fuit oſtenſum ⁊ in talibus pōt habere locum exemplū predictū de archa federis. In alijs vero locis vbi ſenſus lr̄alis ſolus ſm Aug. inquiritur: exemplū predictū nulluȝ videtur habere locū: vt patet in materia ꝓpria de qua loqueris: in tabulis eñ teſti que in archa federis cōcludebātur: nihil aliud cōtinebat niſi precepta decalogi: queꝗ deȝ p̄cepta nō exponūtur principaliter ſeu cōiter niſi ſm ſenſum lr̄alem: ad quem oēs expoſitiones eoꝝ ꝙ̄tumcūꝗ multiplices reducūtur. Cōſequenter deducis viſionē ezechielis de rota in medio rote ad tuū ꝓpoſitum oſtēdendū: qđ manifeſte vr̄ nō valere. Si eñ hanc viſionē allegas ſm lr̄alem ſenſum interroga magiſtrū Nico. qui lr̄alem ſenſum maxime ſequit: ⁊ dicet tibi ꝙ per quaternū numerū aīalium ⁊ rotarum in viſione ezechiel' intelligit quaternarius regnorum ſuccedentiū. ſ. Chaldeoꝝ: perſaꝝ: grecoꝝ: ⁊ romanoꝝ. ⁊ ſic auctoritas tua ſm lr̄alem ſenſum nihil facit cōtra me. Si aūt eam allegas ſm ſenſum ſpiritualē. vide Greg. qui hāc viſionē in homel'. ſuis ſuper Ezech. elegāter expoſuit: q̄ rotā in medio rote nouū teſtamētū in medio veteris expoſuit. Cōſtat aūt ꝙ in vtroꝗ teſtō ⁊ p ꝯn̄s in vtraꝗ rota inuenit ſenſus lr̄alis ⁊ ſpūalis. Sȝ dicis lȝ in vtroꝗ teſtō inuenit ſenſus lr̄alis ⁊ ſpūalis: vita tñ nō cōcedit niſi ſpūali intelligentie: cuȝ ſubdit. Et ſpūs vite erat in rotis. Audi rogo ſi per ſpūalē intelligentiā ſolū intelligeres ſpūalē ſenſum ſeu myſticū excluſo ſenſu lr̄ali manifeſte deuiares a veritate ſacre ſcripture. Cōſtat eñ ꝙ oīa que de neceſſitate ſalutis tradūt credenda ſeu agēda in ſacra ſcriptura: ſub ſenſu lr̄ali reperiūtur. Myſteriū eñ ſūme trinitatis ⁊ vnitatis: qđ inter credēda ſūmū tenet locū: in auctoritatib' ſacre ſcripture ſm ſenſum lr̄alem intellectis fundat. Un̄ Aug. tractās de ordine ſeruādo cū de trinitate agit in quarto libro de trinitate ſic dicit. primo ꝯ auctoritates ſacraꝝ ſcripturaꝝ: vtꝝ fides ita ſe habeat demonſtrādū eſt. deinde aduerſus garrulos ⁊c. Cōſtat aūt ꝙ auctoritates ſacraꝝ ſcripturaꝝ: q̄ nos obligāt ad credēdū in myſteriū ſancte trinitat' ſūt ille: que ſm ſenſum lr̄alē hoc dicūt. tm̄mō eñ a talibus ſumit efficax argumentū ſm eundē Aug. de doc. chriſtiana. Un̄ oīa teſtimonia que a mgr̄o in. i. diſt. ij. ad hoc myſteriū fundādū deducūtur: intelligūtur ſm ſenſum lr̄alē: vt ibidē pȝ. De myſterio aūt incarnatiōis verbi in cui' agnitiōe vita eterna cōſiſtit. Un̄ hec ē vita eterna vt cognoſcāt te deū. ⁊ quē miſiſti filiū tuū ⁊c. manifeſtū ē ꝙ oīa circa hoc de neceſſitate ſalutis credēda: in ſenſu lr̄ali pn̄cipaliter tradūtur: vt cū de incarnatiōe dr̄. Uerbū caro factū eſt. qđ ſm ſenſum lr̄alē incarnationē verā ſignificat. Et cū de morte dr̄. Clamās voce magna expirauit. ⁊ ſic de alijs circa humanitatē chriſti credēdis que oīa in ſenſu lr̄ali inueniūt. Idē de creatione mūdi ⁊ alijs articulis fidei qui nobis ꝓponantur credendi. q̄ omnes ſub ſenſu litterali inueniuntur. ⁊ ideo habet vim interlocutoriam: vt dictū ē. De his ꝟo que agēda ſunt de neceſſitate ſalutis ſolū accipio illa duo manifeſta: in quib' tota lex pendet ⁊ ꝓphete: ſm teſtimoniū ſaluatoris. ſ. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde ⁊c. Et diliges ꝓximū tuū ſicut teipm̄. iſta. n. mādata nō habent niſi ſenſum lr̄alem. Nō. n. hoc loco res ſignificate p vocē deus: ſeu per hāc vocē ꝓximus. ⁊ p hāc vocē diliges: vlteri' alias res ſignificāt a quib' reb' ſignificat ſenſus ali' accipiat: vt ē manifeſtū. Et attende ꝙ nō ſolū p̄dicta q̄ de neceſſitate ſalut' ſūt agēda: ſȝ etiā illa que ad ſtatū ꝑfectionis ptinēt. ⁊ que vt ꝯſilia dātur: habētur p ſenſum lr̄alē: vt cū dr̄. Si vis ꝑfect' eē: vade ⁊ vēde oīa que habes ⁊ da pauperib'. In quib' verbis ſm ſenſuȝ lr̄alē intellectis: intelligūtur oīa illa que ad ſtatū ꝑfectōis ptinēt vt ē manifeſtū. Itē doctrina ſacroꝝ eccl'e quib' grā iuſtificās datur ſeu auget: quero p quē ſenſum dat nobis in ſcripturis: p lr̄alē ſeu myſticū: nō ē dubitabile ꝙ p lr̄alem. Cū eñ dr̄. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit ⁊c. ſm ſenſum lr̄alem inſtitutio ſacramēti baptiſmi intelligit. Sil'r cū dr̄. Caro mea vere eſt cib': ⁊ qui māducat meā carnē ⁊c. ſm ſenſum lr̄alē dictoꝝ hmōi habet virtus ſeu efficacia ſacrī eucharíſtie. Sil'r p ſenſuȝ lr̄alē hmōi dicti. Cōfitemini alterutrū peccata vr̄a. ſacrm̄ penitētie ītelligim'. Quis ergo ſane mentis audeat dicere ꝙ in ſenſu lr̄ali nō ē ſpūs vite: cū in eo oīa credēda ⁊ agēda ad vitā ſpūalē ptinētia tradant. Sȝ forte diceres ꝙ oīa p̄dicta etiā habēt in ſenſu myſtico: nā p ſēſuȝ allegoricū habētur ea que ſunt credenda: ⁊ p tropologicū q̄ ſunt agēda ⁊c̄. Ad qđ dicendū ꝙ nihil ſub ſenſu ſpūali cōtinet fidei vel morib' neceſſariū: qđ ſcriptura alicui p lr̄alē ſenſuȝ nō manifeſte tradat. vn̄ Aug. ad vincētiū doatiſtā. Quis aūt nō imprudentiſſime nitat aliq̄d in allegoria poſitū p ſe adducere: niſi habeat etiā manifeſta teſtimonia quoꝝ lumīe illuſtrēt obſcura. Sȝ vlteri' de ſenſu myſtico videris dicere ſic. Hec eñ ē vera vita quā

Universidad de Salamanca. BGH

verbū vite cecitati iudaice ꝑdicauit: cum dixit. Scrutamini ſcripturas in quib⁹ putatis vos vitā eternā habere: ꝑ hec tua ṽba ſentio te eſtimare: ꝙ ꝑ ſcrutiniū ſcripturaꝝ a chriſto ꝓceptū iudeis intelligit̄ eis mādare vt de ſacris lr̄is educerent ſeu extraherēt ſenſum ſpūalē ſeu myſticū. qḋ ſalua pace dixerim nullā cōtinet veritatē. Audeo eñ tibi dicere frat̄. Scrutare oīa ſacra euangelia dei: ⁊ nō reperies chriſtū allegaſſe auctoritatē aliquam ſacre ſcripture vel diſcipulis erudiēdis: aut iudeis ꝯdicētibus: ſeu etiā dyabolo tēptanti niſi ſub ſenſu lr̄ali intellectā. Vñ ⁊ mgr̄ Nicola⁹ hec recte cōſiderās in tota poſtilla ſua ve. te. vbi occurrit aliquis textus allegat⁹ in nouo a chriſto vl̄ a diſcipulis ſemꝑ exponit eū ƀm ſenſum lr̄alem: intantū ꝙ etiā illud pſ̄. Lapidē quē reprobauerūt edificātes: hic factus eſt in caput anguli: exponit intelligēdū eē ƀm ſenſum lr̄alem de chriſto: eo ꝙ chriſt⁹ iudeis illū textuꝫ de ſeipſo allegauit. Similiter oēs auctoritates vete. teſta. quas apl̄s allegat ad hebre. i. ad ꝓbandā diuinitatē chriſti ⁊ alia ei⁹ myſteria conat̄ eos reducere ad ſenſum lr̄alem quātūcūqꝫ prima facie habeant aliā apparentiā: qḋ eſt neceſſariū ad hoc ꝙ ſint efficaces ad cōcludendū intentū: ⁊ ſic in locis alijs quibuſcūqꝫ totius poſtille. Ex quo cōcludit̄ ꝯ te: ꝓ̄ pos eñ ſenſus mādabat chriſtus ſcrutari: de quib⁹ ipſe quotidie dicebat: ꝑdicabat: ſeu diſputabat q̄ ſunt tm̄mō lr̄ales vt dictū ē: ⁊ iō illud ṽbū chriſti. Scrutamini ſcripturas. qḋ ꝓ te allegas ƀm magr̄m ꝑdictū exponit̄ ꝺ myſterijs chriſti que in ſacris ſcripturis intellectis reperiūt̄. Dixit eñ ſuꝑ ꝑdcō ṽbo. ſ. ſcrutamini ſcripturas: Johānis. v. ſic ſcriptura vet. te. deſignat tp̄us aduent⁹ ei⁹. Geñ. penl̄. Non auferet̄ ſceptrū de Juda. ⁊ Dañ. ix. vbi determinat̄ aduēt⁹ ſanctiſanctorū ſub numero certo hebdomadaꝝ. Determinat etiā locū natiuitatis. Miche. v. Et tu bethleē. Determinat etiā modū naſcendi Iſa. vij. Ecce virgo cōcipiet. Et modū cōuerſandi zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi. Et modū moriēdi. Iſa. liij. Sicut ouis ad occiſionē ducet̄ ⁊c. Et breuiter oīa chriſti myſteria in ve. teſt. inueniūtur expreſſa: ⁊ in chriſto cōpleta: hec ille. Cōſtat aūt ꝙ omes auctoritates predicte allegate ꝑ poſtillatorē ƀm ſenſum lr̄alem ꝑdcā myſteria ſignificāt. Et ſic pꝫ ꝙ cū dr̄. Scrutamini ſcripturas: referendū ē ad ſenſum lr̄alē qḋ ē intētū: ſed forte dices ꝙ ſenſus lr̄alis nō indiget ſcrutinio: cū ex ſignificatis ꝑ vocē accipit̄: ⁊ ſic ſtatim offert ſe intellectui cū modico ſcrutinio ſeu ratiōis indagine. vñ de hoc ſupfluū videret̄ cecitati iudaice chriſtū ꝑdicaſſe. Scrutamini ſcripturas: cū ipi de hoc ſenſu ſatis edocti fuiſſēt. Nō ſic frater mi: nō ſic. Senſus eñ lr̄alis ſacre ſcripture licꝫ ex ſignificatis ꝑ vocē accipiat̄: vt dicis. multi tm̄ in ei⁹ intentiōe vl̄ acquiſitiōe errauerūt: tā in veteri qꝫ in nouo teſtō. Cui⁹ rō eſt: nā ſicꝫ de vijs dñi que ſunt ei⁹ ꝓcepta ſeu cōſilia legit̄ ꝑ ꝓphetaꝫ. Recte ſunt vie dñi: ⁊ iuſti ambulabūt in eis: preuaricatores aūt corruerūt in eis: ſic in ſenſu lr̄ali ꝯtingit. ſ. ꝙ lꝫ ſit rect⁹. i. planior. ⁊ iuſti. i. hñtes lumē fidei: ābulabūt i eis. ſ. iterꝫ ⁊ ſignificatꝫ ꝑ ſenſū lr̄alē fide adherēdo. ꝑuaricatores tm̄. ſ. carētes hmōi lumie. ſ. fidei: corruerūt in eis. In ve. te. iudei chriſto cōtemporanei circa hmōi ſenſum lr̄alē multipliciter errabāt: ſicut ⁊ moderni prioꝝ ſuoꝝ errorē ſequētes: vt in multis locis euāgelij patet. Vñ in ꝓceptis decalogi que ſunt ꝑncipalia inter legis ꝓcepta intātū errabāt: ꝙ ꝑ ꝓcepta de obſeruatiōe ſabbati intelligebāt ꝓhiberi ad lr̄aꝫ: ne q̄s in ſabbato ꝓximū ſuū curaret: qḋ ē inhumanū: ꝺ quo ꝯfutabat eos chriſt⁹ oſtēdēs ꝙ lꝫ i ſabbatꝫ bñ facere dicēs. Quis ex vobis q̄ hꝫ vnā ouē: ⁊ ſi ceciderit in ſabbatꝫ ⁊c. Sil̄r in homicidio non intelligebant ꝓhiberi niſi occiſionē corꝑis humani: q̄b⁹ aperuit dñs ſenſum aſſerēs oēꝫ iniquū motū ad nocēdū fratri in homicidij genere debere cōputari. Hoc idē declarat Aug. cōtra fauſtū de oīb⁹ illis de quib⁹ dr̄ in euāgelio. Audiſtis q: dictū ē antiquis Errabāt etiā circa ꝑncipiū de honoratiōe parentū irritū facientes dei mādatū ꝓpt̄ traditionē ſuā vt teſtificat̄ Mat. xv. ⁊ Mar. vij. Qua rōne oñdit ꝺ eis dcm̄ fuiſſe ꝑ yſa. ppl̄s hic labijs me honorat ⁊c. Suꝑ quo ⁊ alijs errorib⁹ quib⁹ adherebāt in ſenſu lr̄ali ſacre ſcripture deficiētes: de eis ibidē cōcludit. Ceci ſunt duces cecoꝝ. Vñ cecitas iudaica quā chriſt⁹ reprobat: circa falſuꝫ intellectū ſenſus lr̄alis ꝯſiſtit: pꝫ etiā hoc ꝑ ꝑdictas auctoritates ve. teſta. quas poſtillator allegauit ſuꝑ illud ṽbū. Scrutamini ſcripturas: que quidē auctoritates ƀꝫ veꝝ ſenſuꝫ lr̄alē myſteria chriſti ſignificāt: vt ſupra dictū ē: quē quidē ſenſum lr̄alē iudei multiphariē ꝑuertētes veritatē fidei ꝑ eas expſſam nō verent̄ negare. Vñ recte eis dr̄. Scrutamini ſcripturas. i. diligēter attēdite veꝝ

ſenſum lr̄alē in eis ꝯtentū. Itē attēdēdū ꝙ q: inter ꝑdictos errores periculoſior erat error circa cognitionē chriſti circa quā pertinaciſſime ſe habebāt. Teſtat̄ eñ Lucas ꝙ cū eis ſemel i ſynagoga illud yſa. Spūs dñi ſuꝑ me: ꝓpter qḋ vnxit me euāgelizare paupibus ⁊c. exponeret de ſeipſo fuiſſe dictū finaliter: eiecerūt illū ex ciuitate vt ꝑcipitarēt eū: merito igit̄ talib⁹ chriſtus dicebat. Scrutamini ſcripturas: q: ſi taliū ſcripturaꝝ ſenſum lr̄alē veruꝫ habuiſſent: teſtimoniū veꝝ inueniſſent de chriſto. ⁊ iō ſubiungit. Ille ſunt q̄ teſtimoniū ꝑhibēt de me: teſtimoniū autē a ſacra ſcriptura nō habet̄ certū niſi ex ſenſu lr̄ali: vt Aug. in multis locis teſtat̄. Idē pꝫ in nouo teſta. Nā ſi arrius veꝝ lr̄aꝝ ſenſum habuiſſet hui⁹ dicti. Ego ⁊ pr̄ vnū ſum⁹. hanc aūt vnitatē intelligendo in diuina natura. Sil̄r illi⁹ dicti: pater maior me eſt. veꝝ intellectū habuiſſꝫ intelligēdo maioritatē reſpectu nature aſſumpte: nō corruiſſet in hereſim ſuā dānatā: ſed q: ꝑdicta aliter intellexit ad lr̄am qꝫ catholici ſpūſancto illuminati intellexerūt: lapſus eſt in laqueū. Et ſic pꝫ ꝙ circa verū intellectū lr̄alem euāgelij ꝑdictus error cōſiſtit: ⁊ ſic intelligēdū ē de alijs ex quo pꝫ intentū. Ulterius dicit ꝙ nō ſatiat te primū decaſiōis: nec ſcḋꝫ: nec terciū: nec q̄rtū: nec quintū. Circa qḋ ſi oñdiſſes rōnē tue inſatietatis forte ſatiſfieret tibi: ſꝫ q: ꝓtermiſiſti aſſignare rōnē: nullā tibi do rn̄ſionē niſi ꝙ cauendū ē ab inſatiabilitate cordis que in ſacris ſcripturis reprobat̄. Circa ſextū: q: ibi declaraſti mentē tuā: merito rn̄dēdū ē tibi. Dicis ꝑmo ꝙ inter ſenſum lr̄alē ⁊ myſticū nō ē poſſibilis cōparatio: qḋ valde irrōnabiliter dictū reputo. Tū q: tu ipſe ꝑdictos ſenſus ꝯparas adinuicē. aſſeris eñ ꝙ ſenſus myſticus eſt dignior: ⁊ ꝑ cōſequēs ſunt cōꝑabiles ꝑ te. Tū q: null⁹ rōnabiliter negāre poſſet creatorē eē digniorē creatura. Diſtantia autē inter creatorē ⁊ creaturā excedit quācūqꝫ diſtantiā inter res creatas: vt eſt manifeſtū. Tū etiā q: iſti duo ſenſus de quib⁹ agimus ſunt ſpecies ſub genere expoſitiōis ſacre ſcripture cōtente: vt patet ꝑ oēs doctores de hoc loquētes: vt Bedā: Aug. ⁊ alios. Nihil. n. ꝓhibet: ꝙ ſicut dicim⁹ ſpeciē humanā eē digniorē brutali ſeu irrationali: ſic ꝙ vn⁹ ſenſus ſacrā ſcripturā exponēdi ſit altero dignior. Cōſequēter q: dixerā in cōcluſiōe ꝙ ſenſus lr̄alis eēt dignior ex pte extenſionis: eo ꝙ quelibet ꝓpoſitio ſacre ſcripture hꝫ ſenſum lr̄alē veꝝ. Senſus vero myſtici nō ſe extendūt ad totā ſacrā ſcripturā: ꝯ quos dicis ſic. Fallit iſtud cū cuncta ſacra eloquia plena ſint dñicis ſacramētis: hic videris inuoluere ſnīas ꝑ acceptionē hui⁹ dicti ſacramentū: ſi eñ acciperes ſacr̄m ꝓprie vt ſignificet ſacra noue legis: ⁊ ēt veteris: ſic falſum aſſumeres: multa eñ ſūt eloq̄a diuina in quib⁹ nulla fit mentio de ſacr̄is: i quocūqꝫ ſenſu talia eloquia ſumātur. Si aūt ꝑ ſacr̄m intelligas ſacrū ſecretū vt ꝑ hoc intelligat̄ ſenſus myſtic⁹ ſic etiam aſſumeres falſum. Oſtēſum ē eñ in ſcḋo articulo q̄ōnis de qua agit̄ ꝙ ſūt multa in ſacra ſcriptura in quib⁹ ſol⁹ ſenſus lr̄alis ē querēdus. ⁊ eſt ſnīa Aug. ſuꝑ Geñ. ad lr̄am. ſi aūt ꝑ ſacr̄m intelligis quācūqꝫ ſacrā doctrinā: ſic verū dicis: ſed nihil facit ꝯ me: q: i illis paſſibus in quib⁹ ſol⁹ ſenſus lr̄alis querēdus ē: ſunt multa ſacra documēta de fide ſeu morib⁹ ꝓut deductū fuit ſupra: ⁊ ſic pꝫ ꝙ extēſio ſenſus lr̄alis ſtat in ſuo vigore: ſed ad ꝓbationē tui aſſūpti. ſ. ꝙ ſenſus myſtici extendāt̄ ad totā ſacrā ſcripturaꝫ ſic allegas. Hāc extēſionē ſpūs ſupra lr̄am cognouit paulus dū dixit. Oīa in figuris cōtingebāt illis: nō ſolū ſcripta ſed etiā quocūqꝫ alio mō tradita. Hec auctoritas pauli ſi bñ attēdas nihil facit ꝯ me loquit̄ eñ ibi de geſtis ppl̄i tm̄ ſub antiquo teſtō degētis quoꝝ vita erat ꝓphetica. Vñ narratis in eodē capl̄o quibuſdā eoꝝ geſtis: tā in trāſitu maris q̄ ſub nube ⁊ hmōi: cōcludit. Hec autē oīa cōtingebāt illis in figura. Nō. n. dixit: ſolū oīa ꝯtingebāt ſꝫ cū hac additiōe. Hec aūt oīa: vt oñderet ſe de illis ⁊ ſilib⁹ tm̄mō loqui. Sil̄r nō dr̄ ꝙ oīa dicebātur illis in figura: ſed cōtingebāt in quo manifeſte oñdit ꝙ loquit̄ de geſtis cōtingētib⁹: nō autē reuelatis ſeu ꝓceptis eiſdē. Nūq̄d qḋ dr̄ in veteri lege. Audi iſrl̄ de⁹ tu⁹ vnus ē: cōtingebat eis in figura: vel ꝙ dr̄. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊ hmōi. ⁊ ſic de ſilibus. Abſit. ibi eñ ſolus lr̄alis ſenſus ē querēdus ƀm ſnīam Augu. Et ex hac cōſideratiōe clari⁹ pꝫ ꝓeminētia ſenſus lr̄alis ƀm extenſionē. extēdit eñ ſe ad auctoritates notabiliores ⁊ excellētiores ſacre ſcripture: de quib⁹ dictū ē ſupra: in quib⁹ auctoritatib⁹ myſtic⁹ ſēſus nō hꝫ locū. Cōſequēter dicis ꝙ ſenſus lr̄alis nō eſt vniuerſalior: q: quāto aliq̄d ē vniuerſali⁹ tāto cōicabili⁹: ſꝫ ſēſus lr̄alis pp ſuaꝫ limitationē ⁊ ſignāter ꝑ doctorē irrefragabilē ē incōicabilis: eo

ꝙ nō diuidit̄: ſed bene myſtic⁹ multiplicat̄. Attende frater rogo: ſi cōꝑas ſenſus ſacre ſcripture adinuicē ƀm eoꝝ limitationeꝫ ad materias de quib⁹ agūt: manifeſtū ē ꝙ q̄libet ſenſus myſtic⁹ limitat̄ ad certā materiā. Tropologic⁹ eñ ſēſus ſolū agit de agēdis ƀm mores. Allegoric⁹ vero ꝺ credēdis. Anagogic⁹ de ſperādis Senſus aūt lr̄alis de ſingul̄ ꝑdictis ⁊ etiā de iā geſtis manifeſte tractat. Nec credo ꝙ doctor irrefragabil̄ hui⁹ oppoſitū aſſerat: ⁊ ſic cōꝑatio tua poti⁹ facit ꝓ me. Itē ſi attendiſti vniuerſalitateꝫ quā attribuo ſenſui lr̄ali ſatis māifeſta ē: ꝯſiſtit aūt in hoc ꝙ nō ſolū lr̄ati ſeu ſapientes: ſꝫ etiā rudes: qui ad intelligibilia capienda nō ſunt ydonei: tm̄ ꝑ ſenſum lr̄alē capiūt ſpūalia: ſaltē ſub ſilitudinib⁹ corꝑalib⁹: iuxta illud apl̄i. Sapiētib⁹ ⁊ inſipientibus debitor ſum: vñ ex pte hui⁹ vniuerſalitatꝫ ſenſus lr̄alis manifeſtā hꝫ ꝓeminētiā. In hoc aūt qḋ obijcis de incōicabilitate: ſi ſic opinaris a veritate deuias manifeſte. Cōicat̄ eñ ſenſus lr̄alis cuilibet ꝓpoſitiōi ſacre ſcripture vt dictū ē: ⁊ iteꝝ in multꝫ locis vn⁹ paſſus hꝫ multiplicē expoſitionē lr̄alē: ꝓut fuit oſtēſum in tercio articulo queſtiōis. Eſt ēt ſenſus lr̄al̄ abyſſus multa pp magnas difficultates in ea cōtentas: circa ea que ad fidē ⁊ mores ptinent Nec mirādū: nā ſciaꝝ hūanaꝝ libris i q̄b⁹ ſol⁹ ſēſus lr̄al̄ ē inq̄rēdus: qꝫ plurima cōmēta ſunt: ⁊ plures expoſitiones ſeu ſcripta. Sil̄r ⁊ multiplices q̄ōnes ad mentē auctoꝝ intelligēdā ſeu elucidādā: vt pꝫ in phicis: metaphicis: ⁊ ethicis. Sil̄r in facultatib⁹ vtriuſqꝫ iuris ⁊ hmōi: in q̄b⁹ nec i textu nec in gl. ē ſenſus niſi lr̄alis. Si igit̄ in illis in q̄b⁹ ſolū illa tractāt̄ q̄ in lumie naturali rōnis cognoſci pñt: tot mltiplicitates cōmētoꝝ: varietateſqꝫ q̄ōnū ⁊ expoſitionū ⁊ hmōi circa ſenſū lr̄alē inueniūt̄: quāto magis in ſcriptura diuina vbi agit̄ de his q̄ ſupnaturali lumine tm̄mō cognoſcūtur iueniri pñt multiplices ſenſus lr̄ales ſeu expoſitōes ⁊ hmōi. Nec credo te latere ꝙ ſenſus lr̄al̄ diuidit̄ in tres ſpecies ƀꝫ Augu. in libro de vti. cre. ſ. in hyſtoriacā: ethymologicaꝫ: ⁊ anagogicā: vt in tercio articulo expoſui. Sil̄r ⁊. vij. claues ſeu regl̄e quas Iſi. tradit in li. de ſū. bo. q̄ in ꝓlogo a poſtillatore ponūt̄ nō ſunt niſi quedā ſpēs ſenſus lr̄al̄: vt pꝫ intelligēti. Ex q̄b⁹ manifeſte pꝫ: ꝙ ſenſus lr̄al̄ ē cōicabil̄ ⁊ multiplicabil̄. Dicis. n. cōſequēter ꝙ dignitas iſtoꝝ ſenſuū attēdit̄ penes maiorē vtilitatē q̄ cōſequit̄ maiorē certitudinē: qḋ tibi cōcedo ꝓut in q̄ōne ꝑdicta largi⁹ ē deductū: ſꝫ ꝙ ſubiūgis: ꝙ certitudo ſpūal̄ intelligētie nō ē ſpeculatiōis ſicut lr̄al̄ intelligētia. ſꝫ ē certitudo experiētie ⁊ ƀꝫ affectū ⁊ ꝑ modū guſt⁹: ꝑ iſpirationē ⁊ teſtimoniū ſpūſſancti: hic manifeſte inuoluis ſnīas. Attribuis eñ ſēſui ſpūali ſeu myſtico qḋ i hoīe ſpūali hꝫ locū: nō eñ de rōne ſēſus ſpūal̄ ſeu myſtici ē vt dexter grāꝫ eū intelligēti ſeu inueniēti: nec etiā ē neceſſariū ꝙ habēs veꝝ ſenſuꝫ myſticū ſeu ſpūalē ſacre ſcripture ſit in grā gratificāte: ſufficit eñ ad ſenſuꝫ ſpūalē ſeu myſticū recte inueniendū ſeu habēdū: hr̄e ſeu ꝑticipare donū ꝓphie ſeu donū iterꝑtatiōis ſermonū: que lꝫ ſint gr̄e: tm̄ ſūt gratꝫ date tm̄: ⁊ ſic certitudo illa quā dicis ꝑ modū guſt⁹ ptinet ad donū ſapiētie: ƀꝫ ꝙ ſpūalis hō iudicat oīa etiā ꝓfunda dei. Ex hoc dicto tuo etiā ſeq̄ret̄ ꝙ nullus haberet certitudinē alicui⁹ ſenſus myſtici ſeu ſpūal̄ ſacre ſcripture niſi exñs in grā. Et cū nemo ſciat ꝺ lege cōi vtꝝ ſit dign⁹ amore vel odio: ſequit̄ ꝙ null⁹ ſciret ſe hr̄e talē certitudinē ꝑdicti ſēſus myſtici ꝺ lege cōi: qḋ eſſꝫ valde incōſonū rōni. Cōſequēter dicis ꝙ nō ꝓbo ṽba ſcti Tho. eē igne charitatꝫ examinata: ſi bñ attendiſti ṽba mea ſic dixi. Credo ṽba ſcti Tho. eē igne charitatꝫ examinata. vñ de credulitate mea nō requirit̄ aliud teſtimoniū: niſi ꝙ in dictꝫ ⁊ in ſcriptꝫ meis ſemꝑ ſequor iſtū ſcm̄ doctorē: vtinā digne ⁊ ſufficiēter: nec ignoro ꝙ dicta ſua in plurib⁹ ſūt īpugnata ꝑ plures īgenioſos theologos viros admirabiles: vt dicis. nec ex hoc īpedit̄ mea credulitas ſeu ꝓſecutio. Tū q: ſepe ꝯtigit doctrinas veras impugnari: taꝫ in theologicis quoꝝ ꝑncipiū poſitū ē in ſignū cui ꝯdicet̄: q̄ in pypatheticis. Tū q: illa in q̄b⁹ ꝯdicit̄ nō referūt vt firmiter credo ad expoſitionē alicui⁹ paſſus ſacre ſcripture: an ſic vel aliter teneat̄. ⁊ iō talia apud me q̄ de ſolo ṽo intellectu ſacre ſcripture ⁊ diuine curo: magis ſunt curioſa q̄ fructuoſa: vñ ⁊ apl̄s de ſilib⁹ dicit: ꝙ q̄ōneꝫ magis ꝓſtant qꝫ edificationē ⁊c. Ultimo cōmēdas mgr̄m Nicolaū: eo ꝙ ſnīas ſctōꝝ doctoꝝ ꝓprie ſnīe poſtpoſuit: vt auctorizaret op⁹ ſuū: ⁊ ſi ſimpliciter illū cōmēdares recte vtiqꝫ faceres. Cōmēdand⁹ eñ ē q̄ tāto ſtudio ⁊ labore ſacrā ſcripturaꝫ expoſuit ſub plano ⁊ ſuaui ſtilo: ſꝫ miror te ex hoc illū cōmendaſſe ꝙ ſnīas ſuas dictis ſctōꝝ ꝓpoſuit: vt ais ad auctorizādū op⁹ ſuū: cū huic ꝯmēdatiōi nō ſoluꝫ

ſacra ſcriptura repugnet. Legit̄ eñ. Nō q̄ ſeipm̄ cōmēdat ille ꝓbatus ē ij. Coꝛ. x. ⁊ alibi. Laudet te os alienū nō tuū. Prouer. xxvij. hoc ēt phica doctrina ſuadet. ait. n. phs. Laudam⁹ ſeipſos vituperātes. Scḋo ꝑ oppoſitū ſeipm̄ laudare ſeu alijs ꝑponere: nō ē cōmēdabile ꝑſertiꝫ cum poſtillator de quo loquimur vt ordinis minoꝝ dign⁹ ꝓfeſſor hūilitatē nō ꝑſumptionē ſeq̄ eſtimādus ē. magna. n. de ſe ſentire hi q̄ mollib⁹ veſtiūt̄ in domib⁹ regū eē cōſueuerunt. Nec eñ adduci poſſum: vt credā ꝙ poſtponere ſnīaꝫ ſancti Hiero. vel alicui⁹ ſancti doctoris dicto ra. Sa. ꝑſertim vbi rō nō ſuadet cōmēdatiōe reputes dignū. Lauda ergo eū in quo laudādus ē: in recta videlꝫ intētiōe quā credo eū habuiſſe: ⁊ pp laborē magnū quē ſuſtinuiſſe dubiū nō ē: vt ſacrā ſcripturā exponeret: ⁊ ꝓ maiori pte recte: nō aūt ex eo ꝙ a ſcōꝝ doctoꝝ interdū expoſitiōib⁹ indebite deuiauit. Scḋo ṽo cōmēdas poſtillatorē ex hoc: ꝙ ꝑ habitū theologicū veritatē ſnīe habuit: lꝫ in lacte nō ſuxiſſet ꝓꝑetatē hebraici ſmonis: qḋ ſalua pace vr̄ min⁹ rōnabilit̄ dictū: notū eſt eñ ꝙ habit⁹ theologic⁹ nō ſe extēdit ad donū linguaꝝ habendū: ⁊ iō cū theolog⁹ dicit: ſic ē in hebraica veritate: ⁊ ibi nō ſic inuenit̄: nō ē ex hoc cōmendād⁹. Cōmēdas eū tercio ex hoc ꝙ inter doctores hebraicos nō iuenit meliorē theologū qꝫ rabi Sa. Circa qḋ notū ē ꝙ ſi in rei veritate ille fuit min⁹ perit⁹ q̄ alij: nō dꝫ cōmēdari ex eo ꝙ ſequit̄ eū: ꝑſertim in deuijs ⁊ icōſonis auctoritatib⁹ ſctōꝝ. Cōmēda ergo illū in his vt ex his q̄b⁹ cōmēdād⁹ ē: ⁊ libēter amplectar cōmēdatiōes tuas. Cōcludēdo ergo chariſſime frat̄ nō credas me reprehēdere voluiſſe poſtillatoreꝫ vt dicis: abſit a me: ſed poti⁹ poſtillā ſuā eē ſimplicit̄ cōmēdādā expſſe aſſerui in q̄ōne ꝑdicta: lꝫ in aliq̄b⁹ locis ſentiā eā min⁹ ſufficere: qḋ nō reputat̄ viciū ſimpl̄r. Nemo nāqꝫ mortaliū ꝑfecte oīa examinare pōt. ſepe eñ dormitauit Homerus. Sāctū aūt ē in oīb⁹ ſcientijs ꝑſertim in ſcriptura diuina ſemꝑ prehonorare veritatē. vtinā frater dilectiſſime eſſes in meo cōſortio ſaltem aliquātulo tpe: vt ſil̄ diſcurrere valerem⁹ additiūculas has: ⁊ ſic experimēto cognoſceres: ꝙ in illis locis in q̄b⁹ ab ei⁹ dictꝫ deuiare videor: zelo veritatꝫ nō reprehēdēdi ſtudio ꝓceſſi: ⁊ ēt in his nō iudicio ꝓprio deuiā ſed ſequendo maioꝝ ſnīaꝫ. Uale frat̄ i dño ⁊ meliora chariſmata ſemꝑ emulare ⁊c.

Incipit prologus in replicas defēſiuas poſtille fratris Nicolai de lyra ab impugnatiōib⁹ dñi Burg. editas a venerabili ⁊ religioſo p̄cefr̄e Mathia doring ſacri ordinis minoꝝ ꝓuincie Saxonie miniſtro: ad plurimoꝝ rogatū p̄refatā poſtillā vt veritate lucentē amplexantium.

m Odeſtiā antiquā tenere hoīes iuſtos atqꝫ ſanctos docebat: ⁊ ordinata regl̄ant̄ iniurijs nō grauare moleſtis. Nā ſicut minus bñ geſta correctiōis limē: ſic optime facta laudē ⁊ gloriam requirūt: ſꝫ q: oīmoda ꝑfectio ſolis diuinis reb⁹ cōpetit: i cūctis humanis opib⁹ reperiri poterit qḋ repꝛhēſione dignū ē: cū modeſtia tm̄ vt ait Beat⁹ Aug. in ꝑnci. retrac. que modeſtia nō mō in agibilibus: ſꝫ ⁊ ſcibilib⁹ locū hꝫ. Nā ƀm verū intellectū ſacre ſcripture: circa diuinū ſcibile errare nō cōtingit. iō ipſa ſola hūc honorē ſibi vēdicat: vt recte intellecta ſine reprehēſiōe cōſiſtat: vt vult btūs Diony. de diuinis no. capitulo. ij. Nihilqꝫ ei ꝯriū niſi ſit oīno falſū: in ea quoqꝫ nihil repit̄ abſurdū ƀm Aug. xi. ſuꝑ Geñ. ca. i. Diuerſitas igit̄ ⁊ ꝯrietas in ei⁹ expoſitiōe nō hꝫ ortū ex illa doctrina irrefragabili: ſꝫ ex eo ꝙ ei⁹ expoſitores intellectū plenū nō ſūt aſſecuti: vt vult btūs Hylari⁹. ij. de trinita. Que tm̄ expoſitoꝝ diuerſitas nō oīno inutilis ē: q̄nimo ꝑ ea pigritia ſtudētiū excutit̄ vt veritas inquirat̄: ſicqꝫ eccl̄e ꝓficiūt inſurgētes hereſes: vt inquit btūs Auguſtin⁹. i. ſuꝑ Geñ. ꝯ manicheos. Oēs igit̄ ſācti ⁊ catholici ſacre ſcripture tractatores ꝯnq̄ nedū ꝯſentiēdo: verūetiā ſalua fide diſſentiēdo: a ſucceſſorib⁹ grās meruerūt imortales. Nā poſt ⁊ ꝑ eoꝝ venerādos ſanctoſqꝫ labores excitati ꝓ patrib⁹ nati filij: doctores in eoꝝ cōparatiōe moderni nō parū laude digni ſurrexerūt: q̄ in ſacre ſcripture expoſitiōe ꝯcludātes vt vitā haberēt eternā talib⁹ ꝓmiſſam ipaꝫ ducidauerūt ſenſū ipſi⁹ lr̄alē tanq̄ magis auctēticū inquirētes. Inter quos magiſter Nicolaus de lyra in lingua hebraica ſil̄ ⁊ latina peritus: vniuerſalior ⁊ ꝑclarior repent̄ cui⁹ ſpiritū tanq̄ pueri iunioris de minorum fratrū ordine de⁹ illuſtrādo miſericorditer ſuſcitauit. Ipſe queq̄ ſic ſuſcitat⁹ qḋ ſine fictiōe didicit: ſine inuidia cōicauit: ⁊ tanqꝫ ſapientib⁹ ⁊ inſipiētib⁹ magnis ⁊ paruulis debitor effect⁹ lat. Facere cupiēs op⁹ egregiū ꝯpoſuit: ⁊ in eccleſie ſancte gazophilatiū pauꝑ ꝓfeſſione cū vidua paupercula ſtudere volētib⁹ ꝓfuturꝫ obtulit: ⁊ hoc ipm̄ op⁹ ſuū poſtillā nūcupari decreuit: hoc inqꝫ op⁹ poſtille: ⁊ ſi tāte ſufficiētie fuerit ꝙ ipſuꝫ nō ſolū ꝑuuli: ſed ⁊ magni: nec ſolū fideles: ſed ⁊ infideles in dubijs circa ſacre ſcripture lr̄aleꝫ itelligētiā requirūt: ipſe tm̄ mgr̄ Nicolaus vtpote rehumilis in ꝑfectū ſe recognoſcēs: ⁊ vt pius culpā agnoſcēs vbi fortaſſis culpa nō ē in ꝓhemio ſui opis: ſe ⁊ ꝑ eū ſcripta determinat. ꝺ ſancte

Universidad de Salamanca. BGH

matris eccleſie ſubmittens lectorē beniuolū ⁊ correctorē efflagitat cha
ritatiuū ſciēs ꝙ nemo ex oī p̄te bīus. Ubi aūt charitatiuū correctorē ex
poſtulat: inſidioſum corruptorē inueniſſe pbaf. Naā q̄dā iude⁹ vt dr̄ in
hyſpania ad fidē cōuerſus paul⁹ in baptiſmo noiat⁹: tādez ad eccleſiā
Burgēſem pmot⁹: oī modeſtia poſtpoſita: p̄fatā poſtillā eccleſie ſacre
neceſſariā: ⁊ cūctis ſtudioſis venerādā hoſtiliter inuaſit imoderatiōe p
beatū hylariū. x. de trini. reprehēſiue deſcripta vbi dr̄. Cōtra veritatem
aut nō intellectā aut offendentē: vel ſtulte: vel vicioſe volūtatis error ob
nitif. Jmmoderata ē eīn oīs ſuſceptaꝝ volūtatū p̄tinacia: vbi nō rōni
volūtas ſubijcif: ſʒ his q̄ volum⁹ rōnē inquirim⁹: ⁊ placidis doctrinaz
coaptam⁹. Jāq̄ʒ nois poti⁹ q̄ʒ rei erit doctrina q̄ fingif. hos inquā imo
deſtie modos: vt ita dicā: dict⁹ paul⁹ Burgeñ. manifeſte tenuit: qꝛ in ml'
tis oſtēd t ſe poſtillā odiſſe ⁊ nō intelleriſſe vel intelligere noluiſſe: ſicq̄ʒ
eā tanq̄ȝ irrōnabilē falſam: erroneā in multis improbauit: vt opus tam
inſigne tāq̄ʒ laudabile apud minus ſapientes puipenſum reddat: ⁊ vt
imoderātiā p̄fatis modis aſſumptā colorare videaf: inuaſiōes quas
ſcripſit additiōes: q̄ꝰuis vere ſint corruptiōes noiauit: poſtillāq̄ʒ vt pa
ret in effectu ficte cōmendauit: nam in p̄hemio ſui corruptorij de hac po
ſtilla ſcribens filio ſuo alfonſo ſic ait. Qm̄ inter innumerabilia pene ope
ra quoꝝ veritate diuina ſcriptura circūdata refulget: poſtilla Nicolai d̄
lyra: tam ſui recentia q̄ʒ ſui digna celebritate clareſcit: q̄ vtrūq̄ʒ teſtamen
tū diſcurrēs ſtudioſe ſenſum lr̄alem: qui inter ceteros precipuus eſt copi
oſa luculentia tradidit: hāc tibi donare p̄poſui: ⁊ qd̄ legare cōceperā in
ter viuos: nō nude cōdonare: ſʒ paterna additamenta p̄tio munuſculo
cumulare viſum eſt: hec Burgeñ. Uñ ſi operi ſic cōmēdato nō detrahen
tia addidiſſet: ⁊ vbi emendādū foret cū modeſtia emēdaſſet: nō eſſet lo
cus redargutori: ſed qꝛ ſub titulo additionū calūnias corruptorias mi
ſcuit q̄ꝰtum per eū ſterit: minus cauſ op⁹ vile reddere ſtuduit: ⁊ ad modū
ſcorpiōis facie blādiēs cauda pupugit: ⁊ corrupit: quaten⁹ op̄e ſic vili
ficato: ſēſus ſacre ſcripture lr̄al: ⁊ p̄cipu⁹ alibi ita plane: plene ⁊ compen
dioſe nō rep̄ibilis: nō min⁹ negligenter q̄ʒ pericoloſe tranſiret in abuſuz
Ego frater mathias ordinis fratrū minoꝝ inter ſacre theologie pfeſſo
res minimus: p̄uincie Saxonie miniſter indign⁹: ad multoꝝ p̄fatam
poſtillam carpendentiū rogatū: certamē ꝯ Burgeñ. p mgr̄o Nicolao
ſuſcepi: nō vt poſtille que ſeipſam ſufficienter defendit cōferā adminicu
lū: ſed vt oſtendā mgr̄m Nicolaū: ⁊ eius opus ſine modeſtia ſtimulo in
uidie: vane glie: vel vtriuſq̄ʒ: a Burgenſe viliter impugnatū: ⁊ ſic opus
Burg. vere eſt poſtille corruptoriū: ita vt opus illud cū deo fauēte ꝯſū
matū fuerit: correctoriū corruptorij venit merito nūcupādū: i quo corru
ptorio quicquid dictis magiſtri Nico. non obuiat: ⁊ ſi reprehenſione di
gnū vt additamentū relinquā intactū: nec vix faciā: vbi Burg. aliquē
paſſum aliter q̄ꝰ poſtillator exponit. Sciem⁹ eīnā apud ſanctos docto
res euſdē paſſus eſſe varias expoſitiones: niſi fortaſſe a veritate vel a
cōi ſnīa doctoꝝ notabiliter deuiaret. Jn hoc aūt opere ⁊ quocūq̄ʒ alio
p me facto vel in poſteꝝ fiendo me totū dignis ⁊ legitimis correctorib⁹
ſubmitto: ⁊ ſi i hoc op̄e reperiaf qd̄ dixerim Burg. delyrare: nō recipiaf
vt blaſphemia: ſed ad lr̄am qd̄ delyrat: qꝛ cū lyra nō cōcordat. Jn hoc
igif correctorio hūc ordinē cōiter ſeruabo. p̄mo eīn p̄ūctū corruptoris fi
deliter referā: deinc quid ⁊ quātū ꝯ poſtillā magr̄i Nicolai facit oſtē
dā. h̄ p̄ſuppoſito circa ſenſū lr̄alē: qd̄ ⁊ poſtillator ⁊ Burg. p̄ncipalr̄
querūt: ꝙ adequata rō ſēſus lr̄al' ſit: ⁊ ꝙ ſenſus lr̄al' ſit ille qui ē ver⁹ rō
nalis p ſpm̄ ſanctū intentus ⁊ p voces aut res ſine abſurditate ſignifica
tus. Jſta ratio adequata ſenſus lr̄alis haberef a btō Aug. ſuper Geñ.
ad lr̄az. ⁊ a btō Grego. in moral'. p̄ut etiā Burgeñ. eoſdē ad id allegat
in diſputatione queſtionis p̄ambule.

Replica contra quedaz dicta Burgeñ. in queſtione p̄ambula.

i N cuius queſtiōis articulo quarto Burgeñ. notat poſtillato
rem in duobus. primo ꝙ p̄pōderat expoſitionē infideliū. Se
cūdo ꝙ diſſimulauerit reuerentias ⁊ auctoritates ſanctorum
doctoꝝ. Quid veritatis ſit in primo dicef in loco p Bur. alle
gato: videlicet Geñ. i. Circa ſcd̄m notandū ꝙ ſanctoꝝ auctoritas ⁊ re
uerentia vbi ⁊ ſancti locuti ſūt: ſemp dʒ a fidelib⁹ venerari: vt pʒ. xv. di.
decreti. p totū. vbi aūt vt hoies: ⁊ ex opinione locuti ſunt: nec ſci i hmōi
ſibi volūt honorē deferri: vt pʒ. iij. ſup Geñ. ad lr̄am. c. xxij. Sciuerunt
eīn ſancti ꝙ ex opinione ſapiens ꝯdicit ſine vicio ſapienti: imo expedire
vt in materia opiabili dubia moueri: nā ſicut beat⁹ Aug. i. ſup Geñ. ꝯ
Manich. eccl'ie p̄ficiunt inſurgētes hereſes ad excutiendū pigritiā: ita
expedit in eccleſia cōtrarias eē opiniones eadē rōne: ⁊ q̄ʒ cōtrarie ſancti
doctores opinētur in plurib⁹ ſacre ſcripture paſſib⁹: nō niſi dicta ſctōꝝ
ignorās ignorat: nec puto incōueniēs dicta infideliū aſſumi in expoſiti
onē ſacraꝝ ſcripturaꝝ ⁊ cōfirmationē dubioꝝ occurrentiū. nā. b. aug. fa
cit ſic. iij. cōfeſ. in p̄nci. ⁊ multis alijs locis: vbi aſſumit ⁊ laudat dicta
Ciceronis ⁊ platonis ⁊ alioꝝ. Oia eīn que ꝯ fidē nō ſūt lʒ aſſu
mere in adiutoriū. Omne. n. verū vero cōſonat ex. i. ethy. Et for
taſſis veritas fidei poſita ab infideli: ea que ſunt fidei cōfirmat:
vt dicit. xi. deci. dci. c. xxi. ⁊. ij. de doc. chriſtiana. b. Aug. ad p̄po
ſitum dicit. Si qua forte fidei nr̄e accōmoda dixerit: nō ſolū for
midāda nō ſunt: ſed ab eis tanq̄ʒ iniuſtis poſſeſſoribus in vſum
noſtrū vendicāda. Et poſito exemplo de iudeis ſpoliātibus egy
ptios ſubdit. ſic fecerat Cyprian⁹ doctor ſuauiſſim⁹ ⁊ martyr be
atiſſimus. Lactanti⁹. Uictorian⁹. Optanus ⁊ Hylarius. Fru
ſtra ergo Bur. poſtill'. in eo redarguit: cuz ⁊ ipſemet Ariſtot. dcā
aliquotiens adducit in. vi. articulo ei⁹ queſtiōis poſt verā: q̄ʒuis
apud Bur. fictam cōmendationem poſtillatorem ipſe Burgeñ
vituperat in tribus. primo dicit in poſtilla irrationabiliter poſt
poni dicta ſanctoꝝ: ⁊ ſpecialiter ſancti Thome: cuius dicta dicit
igne charitatis examinata ⁊ naturalis rōnis dictamine mltipli
citer purgata. Ad hoc dico ꝙ Bur. in poſtillis egre ferre non de
buit: qd̄ ipſemet ſepe facere cōſueuit. Jn pleriſq̄ʒ. n. locis vt pate
bit in p̄ceſſu ⁊ beatū Aug. Hiero. Grego. Jſi. ⁊ ſctm̄ Tho. quē
ceteris grandi cōpēdio poſtponit ſine rōne: qd̄ in poſtillis non
reperitur: qui nullius ſancti dictū reprobat: niſi ex maiori rōne ⁊
auctoritate declinandū oñdat. Et ſpāliter huic Bur. vr̄ crimen
leſe maieſtatis impugnare dicta ſancti Tho. que p̄ferre vr̄ dictis
Aug. Grego. Hierony. ⁊ alioꝝ: quaſi illa nō ſicut iſta ſint igne
charitatis examinata: ⁊ quaſi illa ſicut iſta non egeant retracta
tione. Beatus eīn Aug. in exordio ſue retractationis dicit: ꝙ in
multiloquio peccatū nō deerit: qui non habet primas partes ſa
pientie. ſ. recte docendo: habeat ſaltez ſecundas. ſ. modeſtie in re
uocando errata. Cōcludit: qui iſta ſcitur ſunt nō imitenf me errā
tem: ſed in melius p̄ficientem. Modeſtum fuiſſet Bur. ſanctum
Tho. beato Auguſ. non preferre quaſi omnia dicta ſancti Tho.
ſint prima vera: quoniā multa dicta beati Aug. ſunt hodie opi
nabilia: qui ⁊ libros ſuos ſuper Geñ. ad lr̄am reputat magis eē
inquiſitiuos q̄ʒ diffinitiuos: ⁊ quedam dicta eius etiā non retra
ctata a moderna ſchola cōiter nō recipiūtur: vt de ratione intel
ligendi opera ſex dierū ⁊c. Non igitur egre ferat Bur. ſi dicta. b.
Tho. non vſquequaq̄ʒ recipiātur. Scd̄o autem Bur. notat po
ſtill'. quaſi nō fuerit perfectus in ydiomate hebraico: ex ꝙ a pue
ritia non didicit: ſed illa ratio non valet: quia ſtat ſenez addiſce
re ydioma qd̄cūq̄ʒ perfecte. Nec Bur. debuit ex eo notare poſtil
latorem. ſed ei gr̄as agere: qꝛ ad exaltationē catho. fidei ⁊ ſacre
ſcripture dilectionē tm̄ impēdit ſtudiū vt intellectum lingue he
braice etiam adultus aſſequi mereretur. Quod ſi reprehenſibile
eſt: venit. b. Hiero. ſimiliter culpādus: quod abſit. Tertio Bur.
culpat poſtillatorē: qꝛ ſecutus eſt rabbi Salo. potius q̄ʒ alios
hebreos eo potiores. Rñdeo ꝙ poſtillator ñ ſeq̄f nec illū nec ali
os: niſi quantum ratio ⁊ fides admittunt. imo hi quos Bur. pre
fert rabi Salo. non reperiuntur fidei plus fauiſſe ⁊ rōni: nec ſcri
pturam clarius expoſuiſſe q̄ʒ ra. Sa. vt patebit in locis ſuis.

Univerſidad de Salamanca. BGH

Jncipit liber Geneſis. Capitulum. i.

i N principio creauit deus
Omiſſis diuiſionibus curioſis: acci
pio illam que magis conſueta eſt di
ci. Tota eīn ſacra ſcriptura diuiditur
in duas partes: videlicet in vetus ⁊
nouūz teſtamentū: ita ꝙ licet tota ſa
cra ſcriptura ſit de deo tāq̄ȝ de ſubie
cto: tamē prima pars principaliter ē
de deo tanq̄ʒ creatore ⁊ gubernatore
Scd̄a vero de deo tanq̄ʒ redempto
re ⁊ glorificatore. Prima pars vide
licet veteris teſtamēti diuidif in qua
tuor partes: videlicet in libros Legales. Hyſtoriales. Sapien
tiales. ⁊ Prophetales. Et qꝛ vetus teſtamētū ⁊ nouū ſe habēt
ſicut rota in medio rote: vt habef Ezech. i. ca. Jdeo nouū teſtm̄
cōſimiliter diuiditur: qꝛ legi in nouo teſtamento correſpōdet euā
geliū. Libris ſapientialibus: correſpōdēt epiſtole Pauli: ⁊ alio
rum apoſtoloꝝ. Libris hyſtorialibus: correſpondēt actus apo
ſtoloꝝ. Libris p̄phetaꝝ: correſpondet Apocalypſis. Circa pri
mā partē veteris teſtamenti que cōtinet libros legales: videlicet
quinq̄ʒ libros Moyſi: cōſiderandū ꝙ lex non datur vni perſo
ne ſed cōtati populi adunati. ideo p̄mo deſcribitur adunatio fi
delis populi ſub cultu vnius dei: quod fit in libro Geñ. Secun
do deſcribif legiſlatō popl'o adunato ⁊ hoc fit in Exo. ⁊ duob⁹
libris ſequētib⁹. Tertio pōif p̄dicte legis repetitio ⁊ explicatio:
⁊ hoc fit in Deut. Prima in duas: qꝛ p̄mo Moyſes oſtēdit na
ture humane p̄ductionē. ſcd̄o ipſius p̄pagationez. iiij. ca. vt ſic
p̄cedat ad electionē fidelis populi ⁊ diſtinctionē eius ab infide
li populo per ſucceſſiōes generationū: vt patebit infra. Circa
primū cōſiderāduz ꝙ tota corporalis creatura facta eſt p̄pter
hominē: nam elementa ſunt p̄pter mixta: ⁊ mixta inanimata p
pter mixta animata: ⁊ imperfecta p̄pter perfecta: vt plāte p̄pter
animalia: animalia vero p̄pter hominē q̄ʒtum ad eius nutritio
nem ⁊ iuuamētum. Corpora etiam celeſtia facta ſunt quodāmō
p̄pter hominē ſm ꝙ dicitur Deutro. iiij. cap. Ne forte oculis ele
uatis ad celum videas ſolem ⁊ lunam ⁊ omnia aſtra celi: ⁊ erro
re deceptus adores ea: ⁊ colas que creauit dñs deus tu⁹ in mi
niſterium cunctis gentibus. Et ideo primo deſcribit corpora
lis creature p̄ductionem generaliter. Secūdo hominis formati
onem ſpecialiter: ibi. Et ait faciamus hominē ⁊c. Circa primuz
tria facit ſcriptura: quia primo exponit opus creationis. ſecūdo
opus diſtinctionis ſeu formationis: ibi. Dixitq̄ʒ deus: fiat lux.
Tertio opus ornatus ſeu diſpoſitionis: ibi. Dixit autem deus
fiant luminaria. Opus creationis deſcribitur ante omnē diem.
Opus diſtinctionis primis tribus diebus. Opus autem orna
tus alijs tribus diebus ſequentibus. ⁊ ſeptimo die requieuit de
us a nouis creaturis cōdendis: ſm vero ſententiam Hiero. in epi
ſtola ad Paulinum preſbyterū de oībus ſacre ſcripture libris
principiū Geñ. eſt tantis obſcuritatibus inuolutuz: vt ante. xxx.
annos apud hebreos nō legatur ⁊ huiuſmodi obſcuritates ſatiſ
apparent ex varijs ⁊ multiplicibus expoſitionibus tam docto
rum hebreoꝝ q̄ʒ catholicoꝝ circa ipſum. Et quia confuſio eſt taz
intelligentie q̄ʒ memorie inimica: intendo vitare talem multitudi
nem expoſitionum: illarum maxime que a ſenſu lr̄ali remote vidē
tur: cui ſenſui intendo inſiſtere ſʒ gratiam a dño mihi datā. Jgi
tur circa principiū Geñ. ſunt tres expoſitiones ſolēnes ad quas
alie videntur reduci. Prima eſt ipſius Aug. qui illos ſex dies ex
ponit: non p̄ut important ſucceſſionem temporis: ſed p̄ut dicūt
cognitionem angelicam relatam ad ſex genera rerum conditarū.
Jſta autem cognitio angelica duplex eſt. vna eſt rerū in genere p
prio ⁊ hec dicitur veſpertina: quia omnis creatura ad deū cōpa
rata qui eſt lux per eſſentiā: tenebra eſt. Alia eſt cognitio in verbo
⁊ hec dicitur matutina. Et ſic exponif factum eſt veſpere ⁊ mane
dies vnus. inq̄ʒtum angeli cognouerūt lucem p̄ductam ⁊ a tene
bris diuiſam in genere p̄prio: ⁊ hec dicitur veſpe. Et rerū in ver
bo: ⁊ hec dicitur mane. ⁊ eodem modo de alijs diebus ſequenti
bus. Sed iſta expoſitio videtur nimis longinqua a lr̄ali ſenſu:
maxime quia ſm alios ſāctos ⁊ doctores Moyſes rudi popu
lo loquebatur: qui nō poterat capere ſpūalia: ſed tm̄ corporalia
⁊ groſſa. ⁊ ideo de p̄ductione angeloꝝ non fecit expreſſam men
tionem. Et iterū qꝛ populus ille p̄nus erat ad ydolatriam: ſi feciſſet mē
tionem de creaturis ſpiritualibus ⁊ inuiſibilibus coluiſſet eas tāq̄ȝ de
os. ⁊ ideo iſta expoſitio que lōgiqua videf a lr̄a dimittaf. Alie aūt due
expoſitiones videntur p̄pinque lr̄e: ⁊ ideo intēdo eas p̄ſequi. ⁊ p̄cedūt
ſm varias opiniones de natura materie poſitas a p̄hīs. Et ideo p̄mo
videndū eſt de hoc: nec mirū ſi circa hoc diutius imoremur: qꝛ ex hoc de
pendet intellectus operationis ſex dierū: que hic deſcribūtur multuz ob
ſcure. Jgitur circa naturam materie corporaliū tres ſunt opiniones ſo
lēnes. Dicit eīn cōmentator libro de ſubſtantia orbis: ꝙ in corporibus
celeſtibus non eſt materia p̄prie dicta que eſt pars ſubſtantie compoſi
te. cuius ratio eſt. quia materia p̄prie dicta que eſt in genere ſubſtantie ē
potentia cōtradictionis ad eſſe ⁊ ad non eſſe ſimpliciter: talis aūt potē
tia non eſt in corporibus celeſtibus que ſunt incorruptibilia: vt ab oībi
bus ſupponitur tanq̄ȝ verū: ergo ⁊c. ⁊ ideo ſi aliquādo in corporibus ce
leſtibus a philoſophis dicatur eſſe materia: hoc eſt large accipiendo in
q̄ʒtum ſubiectum accipitur p materia: qꝛ eſt ibi ſubiectum motus local'
⁊ potentia ad vbi. Alij autem dicūt ꝙ in corporibus celeſtibus eſt ma
teria que eſt pars ſubſtantie cōpoſite: alioquin corpora celeſtia eēnt for
me actu intelligibiles: quia eſſent a materia ſeparata. Jtem quia eſt ibi
quātitas que ſequif materiam: ſicut qualitas formā: ſed eſt alterius rati
onis q̄ʒ materia corpoꝝ elementoꝝ ⁊ mixtoꝝ: qꝛ in ipſa eſt tm̄ potentia
ad formā quā habet ⁊ ad nullam aliam: ſicut materia ſolis eſt ſolus in
potentia reſpectu forme quā habet ⁊ nō alterius: ⁊ ſic eſt de alijs corpo
ribus celeſtibus p̄pter qd̄ corpora celeſtia ſunt incorruptibilia. Mate
ria vero elementoꝝ ⁊ corpoꝝ mixtoꝝ eſt in potētia ad plures formas: q̄
non poſſunt ſimul eſſe in materia: ⁊ ideo quādo eſt ſub vna forma eſt in
potentia ad aliam qua caret: ⁊ ſic habet priuationē annexā p̄t quod
predicta corpora ſunt corruptibilia: qꝛ priuatio ſemper machinatur ad
maleficiuz: vt dicif. i. Phiſ. Alij vero dicunt ꝙ in corporibus celeſtib⁹
eſt materia: ⁊ ꝙ eſt eiuſdē rationis cum materia generabiliū ⁊ corrupti
biliū. cuius rō eſt. qꝛ materia ſubſtantiatur per ſuum poſſe ſm cōmenta
torem ⁊ philoſophum: ⁊ ideo circūſcripta omni forma: materia que ē in
genere ſubſtantie ⁊ eſt pars cōpoſiti: non poteſt intelligi niſi purā pote
tia. Cū igitur actus ſit qui diſtinguit ⁊ per meraz potentiā nulla poſſit
eſſe diſtinctio: videtur ꝙ circūſcripta per intellectū omni forma corrupti
biliū ⁊ incorruptibiliuz non remaneat aliquid vnde hec materia poſſet
diſtingui ab illa: ſed remanet vnius ſimpliciter rationis in corporib⁹ ce
leſtibus ⁊ corruptibilibus. Jtem ſm Augu. lib. confeſſ. Materia eſt p
penibilata ꝙ nihil poteſt excogitari intermediuz. Si autē in corporib⁹
celeſtibus eſt materia alterius rationis q̄ʒ in elemētis oportet ꝙ iſta ra
tio ſit nobilior: quia ignobilior non pōt eſſe: ergo magis recedit a nihi
lo: ⁊ per ꝯſequens perdit rationē materie: ⁊ accipit rationē forme: verū
tamen licet in ipſis ſit materia eiuſdē rationis: tamē corpora celeſtia ſūt
incorruptibilia: inferiora autez corruptibilia. Cui⁹ ratio eſt. qꝛ ſm p̄hm
lib. de ſenſu ⁊ ſenſato. Jgnis ⁊ terra non agunt ⁊ patiūtur adinuicē in
q̄ʒtum hmōi: ſed ſolū inq̄ʒtū cōtrarietatē habētia. ideo corpora elemen
taria ⁊ mixta quoꝝ forme ſubſtantiales habent annexas cōtrarias qua
litates actiuas ⁊ paſſiuas agunt ⁊ patiūtur adinuicē paſſione p̄pe di
cta: que eſt cū abiectione cōtrarij: ideo tranſmutātur: generātur: ⁊ corrū
puntur. forme aūt ſubſtantiales corpoꝝ celeſtiū non habēt annexas ta
les qualitates actiuas ⁊ paſſiuas: ⁊ per cōſequens non eſt in eis paſſio
que magis facta cōtraria abijcit ab ipſa ſubſtantia ⁊ per cōſequens re
manent incorruptibilia. lʒ eīn habeant materiā eiuſdē rationis cuz cor
poribus corruptibilib⁹ accipiēdo materiā preciſe p̄ut eſt pars cōpoſiti
in genere ſubſtantie que diſtinguif a priuatione p̄ut habef. i. Phiſ. Et
ſm iſtos materia corpoꝝ celeſtiū nō eſt priuationi adiuncta: qꝛ materia
nō habet priuationē adiūctā p̄prie loquēdo: niſi p̄ut eſt informata for
ma ſubſtantiali habente annexas qualitates habentes cōtrarietatem
ad qualitates annexas alteri forme ſubſtantiali incōpoſſibili in eadez
materia: ſicut forma ſubſtantialis ignis hʒ annexas qualiditatē ⁊ ſic
citatē. Forma ſubſtantialis aque hʒ annexas frigiditatē ⁊ humiditatez
que ſunt generationis ⁊ corruptionis cā: vt ſuperius expreſſuz eſt. Que
autem iſtaꝝ triū opinionū ſit verior nō eſt p̄ntis ſpeculatiōis inquirere:
nec p cōſequens multitudinē rationū ad hoc inducere: cū ſicut p̄dictū
eſt intendā inſiſtere expoſitioni lr̄ali: p̄pter qd̄ intendo lr̄az que eſt in pri
cipio Geñ. ſm predictas opiniones varie exponere ⁊ ratiōes ad vtrā
q̄ʒ partē inductas ſoluere: quibus ſolutis alie que poſſent induci de fa
cili poterūt ſolui ſicut credo. Et ſic lector eligat expoſitionem quā tenere
voluerit: vel vtrāq̄ʒ ſi voluerit p̄ſequaf. Prima expoſitio eſt ꝙ omnes
partes mūdi principales videlʒ corp̄a celeſtia oīa: ⁊ quatuor elementa
per opus creationis a p̄ncipio fuerūt p̄ducta in formis ſuis ſubalibuſ
diſtinctis: ⁊ totum opus diſtinctiōis ſeu formationis in tribus diebus

ſequentibus: ⁊ etiã opus ornatus corporũ celeſtiũ qḋ factũ eſt in quarta die: intelligitur quãtũ ad qualitates ⁊ ꝓprietates accidẽtales ſupadditas: vt patebit magis in particulari ꝓſequẽdo iſtam expoſitionẽ. Et ꝓcedit iſta expoſitio ſm duas primas opiniones de natura materie ſuprapoſitas. Illi eñ qui dicũt ꝙ in corporib⁹ celeſtib⁹ nõ ẽ materia nõ poſſũt dicere ꝙ materia omniũ corporaliũ ſit ꝓducta ſub vna forma cõi ⁊ poſtea ſm diuerſas ſui partes per formas ſubales ſpecificas diſticta cũ ſm eos in corporibus celeſtibus nõ ſit materia. ⁊ ideo cõſequẽter hñt dicere ꝙ oĩa corpora celeſtia a principio ſunt ꝓducta in formis ſubſtantialib⁹ diſtinctis. ⁊ cõſilr dicũt de elementis que ſũt partes integrales mũdi principales ꝙ in ſuis formis ſubſtãtialibus ſimul ſunt ꝓducta: licet nõ ita neceſſario ſequatur de elementis ad dictũ eoꝝ de natura materie: ſicut ſequitur de corporib⁹ celeſtib⁹ in quibus nõ ponũt materiã. Eodẽ mõ dicendũ eſt illis qui tenẽt opinionẽ ſcḋam de materia ſupra poſitã: qꝛ ſi materia cuiuſlibet corporis celeſtis eſt ſolũ in potentia ad formã ſubſtãtialẽ quã habet non poteſt dici ꝙ materia corpoꝝ celeſtiũ ⁊ elementorũ ſit ꝓducta ſub vna forma cõi: ⁊ poſtea p formas ſubſtãtiales diſtincta nec etiã ꝙ materia corporũ celeſtium p ſe ſit ꝓducta ſub vna forma cõi: ⁊ poſtea diſtincta p formas ſubſtãtiales ſolis ⁊ lune ⁊ alioꝝ corporuꝫ celeſtium: qꝛ ad vtrũqꝫ iſtoꝝ ſequiť oppoſitũ dicti ſui: videlꝫ ꝙ materia corporis celeſtis nõ ſolũ ſit in potentia ad vnã formam: ſed ad plures. Scḋa aũt expoſitio lr̃alis quã tenẽt Strab⁹ ⁊ Beda ⁊ aliqui alij doctores eſt: ꝙ materia oĩuꝫ corporaliũ ⁊ elemẽtariũ p opus creatiõis ꝓducta ẽ ſub vna forma cõi i genere ſubſtãtie: vtpote corporeitatis: ⁊ diebus ſequentibus ſit diſtincta ſm diuerſas ſui partes per formas ſpecificas tam celeſtes ꝙ̃ elemẽtares. Cõſiderãdũ vero ꝙ ſi in qualibet particula lr̃a exponereť ſm vtrãqꝫ opinionẽ predictã ſucceſſiue talis freq̃ns mutatio ⁊ tranſitus de vna expoſitiõe ad aliã cõfunderet intellectũ: ꝓpter qḋ intendo exponere totã lr̃am a p̃ncipio capituli vſqꝫ ad op⁹ q̃rte diei incluſiue. Primo ſꝫ primã expoſitionẽ. ⁊ ſcḋo q̃tũ ad ſcḋaꝫ. Lr̃a aũt que ſequiť opus quarte diei ſm vtrãqꝫ vniformiter põt expõi. Primo igiť exponiť opus creatiõis cũ dr̃. a In principio. Et deſcribiť factũ añ oẽm diẽ: ſꝫ illud añ ſm iſtã expoſitionẽ nõ accipiť duratio ſed natura tm̃: ſicut ſonus p̃cedit vocẽ. dicit igiť In p̃ncipio. ſ. tpis vel productionis rerũ. b Creauit de⁹. i. de nihilo ꝓduxit qḋ eſt ꝓpriũ ipſius dei. c Celũ. i. corpora celeſtia oĩa in ſuis formis ſubſtãtialib⁹ diſtincta: lꝫ adhuc in aliquib⁹ ꝓprietatibus accidentalibus eſſent informia: vt patebit infra. d Et terrã in ſua forma ſubſtãtiali diſtinctã: ⁊ aliq̃bus ꝓprietatibus formã ſubſtantialẽ neceſſario cõcomitantib⁹: q̃ a tñ adhuc q̃tũ ad aliqua erat informis: iõ ſequiť. e Inanis. i. inuiſibil̕. qꝛ erat vndiqꝫ aquis coopta. f Et vacua. qꝛ nõ erat adhuc plãtis ⁊ herbis ornata. Sequiť. g Et tenebre ⁊c. Abyſſi. i. ſup faciẽ elementoꝝ. Abyſſus eñ dr̃ ab a qḋ eſt ſine: ⁊ byſſus qḋ ẽ genus lini candidiſſimi. vñ abyſſus dr̃ quaſi ſine cãdore vel ſplẽdore: qꝛ color candidus hꝫ plurimũ de luce. ⁊ iõ cõgeries elemẽtoꝝ p̃dicta vocať abyſſus: qꝛ lux nõ erat adhuc ꝓducta. Dr̃ ẽt abyſſus alio mõ illud qḋ iportat quãdã ꝯfuſionẽ ⁊ ꝯmixtiõeꝫ: totũ aũt qḋ ẽ ĩfra circulũ lune erat ꝯfuſũ: qꝛ lꝫ elemẽta eſſent ꝓducta in ſuis formis ſubalib⁹: nõ tñ adhuc habebãt oẽs ꝓprietates accidẽtales debitas vſqꝫ ad tertiã diẽ in qua ſũt diſtincta elementa. ⁊ iõ vſqꝫ tũc aqua ipſa nõ habuit debitã denſitatẽ: ſꝫ quaſi vaporaliter eleuabať p totũ ſpaciũ aeris ⁊ ignis. coopiebat eñ terrã. ⁊ ſic quedã cõfuſio ⁊ cõmixtio erat in elemẽtis: ⁊ iõ hoc vocabať abyſſus.
h Et ſpũs ⁊c. aquas. i. ſup illã cõgeriẽ ⁊ cõmixtionẽ elementoꝝ predictã. ⁊ vocať noĩe aquaꝝ: qꝛ ſicut dictũ ẽ ipſa aqua coopeiebat terrã: ⁊ alijs duob⁹ elemẽtis ꝯmixta erat mõ p̃dicto: ⁊ accipiť hic ſpũſ dei. i. volũtas que ferebať ſup illã cõgeriẽ elementoꝝ: ſicut volũtas artificis ſup materiã quã formare ⁊ ornare intẽdit. i Dixitqꝫ de⁹. Hic icipit op⁹ diſtinctiõis. ⁊ p̃mo poniť diſtinctio diei ⁊ noctis. Scḋo diſtinctio corporũ celeſtiũ: ibi. Dixit quoqꝫ deus. Tertio diſtinctio elemẽtoꝝ: ibi. Dixit vero de⁹ ⁊c. Circa p̃mũ cõſiderãdũ ꝙ dies ⁊ nox diſtinguũť p lucem que ẽ qḋdã poſitiuũ ⁊ p tenebras que importãt p̃uationẽ lucis. ⁊ ideo opus diſtinctiõis icipit a luce: ⁊ hoc cõuenienter. Primo qꝛ ẽ qualitas cõis in qua corpa celeſtia cõicãt cũ inferiorib⁹: vtpote cũ igne ⁊ cũ aliquib⁹ corpib⁹ mixtis q̃ lucida ſũt: ⁊ qꝛ ſm iſtã expoſitionẽ diſtinctio reꝝ accipiť ſm qualitates ⁊ ꝓprietates accidẽtales. iõ ꝯuenienter incheať a luce que ẽ qualitas cõis: ſicut in generatione naturali incheatio fit a cõiorib⁹ formis: qꝛ ſm phm embrio prius viuit vita plante: poſtea aĩalis: poſtea hoĩs vel leonis: ⁊ hmõi. Et p̃mo phyſ. dicit phs ꝙ a cõiorib⁹ ẽ incipiendũ via doctrine: ſicut pueri in p̃ncipio vocãt oẽs viros p̃res ⁊ omnes feminas matres: poſtea diſtinguũt. Scḋo qꝛ diſtinctio non apparet niſi per manifeſtationẽ: oĩa aũt p lucẽ manifeſtãtur ⁊ iõ diſtinctio incipit a luce. Tertio qꝛ dies nõ põt eſſe ſine luce: iõ lucẽ oportuit fieri p̃ma die. dicit igiť. i Dixitqꝫ de⁹. Iſtud dicere dei nõ iportat aliquã vocẽ ſenſibilẽ: ſꝫ intelligere dei practicũ qḋ includit ip̃m velle: qꝛ ſm formã ſue diſpoſitiõis ⁊ volũtatis ſequiť effectus. k Fiat lux. Iſta lux ẽ lux ſolis q̃ ẽ qualitas accidẽtalis a qua luce alia celi lumĩaria illuſtrãť. pp qḋ. ij. de aĩa dr̃ ꝙ ſol eſt pr̃ viroꝝ deorũqꝫ: qꝛ celi luminaria q̃ ab antiquis vocabanť dij: recipiũt lumẽ a ſole. l Et vidit de⁹ lucem ꝙ eſſet bona: qꝛ vtilis ẽ ad multa: vt patebit infra in ope quarte diei. Aduertendũ tñ ꝙ iſta lux ſolaris q̃ facta dr̃ p̃ma die adhuc fuit informis quãtũ ad aliqua vſqꝫ ad quartũ diem: ſm ꝙ dicit Dioni. iiij. ca. de diuinis noĩb⁹: qualiť aũt fuerit formata quarta die patebit infra. m Et diuiſit lucem a tenebris. Iſta diuiſio ẽ p motũ ſolis: qꝛ qñ moueť ſup vnũ hemiſperiũ fiũt tenebre ĩ oppoſito hemiſperio pp oppacitatẽ terre que eſt in medio.
n Appellauitqꝫ lucẽ diẽ. qꝛ dies ẽ latio ſolis ſup terrã. o Et tenebras noctẽ. qꝛ ſicut p p̃ſentiã ſolis efficiť dies: ita p ſuã occultationẽ efficiť nox. Notãdũ eñ ꝙ cũ dr̃: appellauitqꝫ lucẽ diem. loquiť de die artificiali: cũ aũt ſubdiť. p Factũqꝫ ẽ veſpere ⁊ mane: dies vn⁹. loquiť de naturali: que ẽ. xxiiij. horarũ. ⁊ cõplectiť diẽ ⁊ noctẽ. ⁊ iõ diť. p Factũqꝫ ẽ veſpe ⁊ mane dies vn⁹. In veſpere eñ cõpleť dies artificialis: q̃ ẽ p̃ma ps diei natural̕ ⁊ in mane diei ſequẽtis cõpleť nox: que ẽ ſcḋa ps diei nãlis. ⁊ iõ p̃ponit veſpere ipſi mane: vt oſtẽdat cõpletionẽ diei natural̕ exp̃mẽdo terminos diei artificialis ⁊ noctis que ſunt ptes integrantes diẽ naturalẽ. q Dixit quoqꝫ de⁹. Hic deſcribiť op⁹ ſcḋe diei in qua facta ẽ diſtinctio corpoꝝ celeſtiũ ab elemẽtis. Ad cuius intelligentiã cõſiderãdũ ꝙ p̃ter celũ empireũ de quo dubitauerũt doctores vtrũ ſit aliq̃s loc⁹ corpalis an nõ ꝓpť qḋ ð ip̃o hic nõ fit mentio ſm iſtã expoſitionẽ quã nũc ꝓſequor ẽ celũ criſtallinũ: qḋ etiã dr̃ aqueũ pp ſilr̃tudinẽ quã hꝫ cũ aqua in diafaneitate: ⁊ ſub ip̃o celo criſtallino eſt firmamẽtũ: ſub quo nomĩe intelligiť octaua ſpera que magis ꝓprie dr̃ firmamentum: ſpere ſeptem planetaꝝ que cõtinẽtur ſub octaua ſpera. videlꝫ Saturni: Iouis: Martis: Solis: Veneris: Mercurij: lune. ita ꝙ ſpera ſaturni ẽ ſuperior exñs imediate ſub octaua ſpera. Spera aũt lune iferior cui imediate ꝯiũgũtur elemẽta. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ firmamentũ ꝓut includit ſperas ſeptẽ planetaꝝ mediũ ẽ inter celũ criſtallinũ ⁊ elemẽta q̃ noĩe aquaꝝ deſignãť vt p̃dictũ ẽ: ⁊ hoc ẽ qḋ dr̃. r Fiat ⁊c. aquas ab aquis. i. celũ cryſtallinũ ab elemẽtis.
s Et fecit de⁹ firmamentũ. iſtud fieri nõ itelligiť q̃tũ ad formã ſubſtãtialẽ: qꝛ ſic factũ ẽ p op⁹ creatiõis ſm iſtã expoſitionem vt predictũ ẽ. ſed intelligiť ſm aliquã qualitatẽ ipſius firmamenti que aũt ſit illa qualitas in textu nõ exprimiť. ſed dicit ra. Sa. hebre⁹ ꝙ ẽ ſoliditas de qua dr̃ Iob. xxxvij. Tu forſitã cũ eo fabricatus es celos: q̃ ſolidiſſimi quaſi ere fundati ſunt: ⁊ pp hoc ip̃m celũ tũc vocatũ ẽ firmamentũ: a firmitate dictũ. Alij aũt dicũt ꝙ iſta qualitas ẽ quedã virt⁹ ad influendũ ſup elemẽta ad ipſorum cõſeruationẽ ⁊ gubernationẽ. ꝓpter qḋ dr̃. i. metheoroꝝ ꝙ mun

Incipit liber Geneſis q dicitᷣ hebraice breſith. Ca. i.

In[a] principio creauit[b] deus celũ[c] et terraꝫ[d]. Terra autem erat inanis[e] ⁊ vacua[f] et tenebre[g] erant ſuper faciem abyſſi: ⁊ ſpiritus[h] domini ferebatur ſuper aquas[h]. Dixitqꝫ[i] deus: fiat[k] lux et facta eſt lux: et[l] vidit deus lucem ꝙ eſſet bona: et[m] diuiſit lucem a tenebris: appellauitqꝫ[n] lucem diem et[o] tenebras noctẽ: factumqꝫ[p] ẽ veſpere ⁊ mane dies unus. Dixit[q] quoqꝫ de⁹: fiat firmamẽtũ i medio aquaꝝ: ⁊ diuidat aquas[r] ab aqs. Et fecit[s]

deus firmamentum: diuiſitqꝫ[t] aquas que erant ſub firmamento ab his que erant ſuper firmamentũ. Et factũ eſt ita. Vocauitqꝫ deus firmamentũ celũ: ⁊[u] factũ eſt ueſpere ⁊ mane dies ſecũdus. Dixit[x] uero deus: cõgregentur[y] aque que ſub celo ſunt in locuꝫ unũ: et appareat arida: et factũ eſt ita: et uocauit de⁹ aridam terram: cõgregationeſqꝫ[z] aquaꝝ appellauit maria. et[z] uidit deus ꝙ eſſet bonum: et[a] ait. Germinet terra herbã uirẽtẽ ⁊[b] faciẽtem ſemẽ ⁊ lignũ pomiferũ faciens fructũ iuxta genus ſuũ: cui⁹[c] ſemẽ i ſemetip̃o ſit ſup terram. Et factum eſt ita: et[d] ꝓtulit terra herbaꝫ uirentem ⁊ afferentem ſemen iuxta genus ſuuꝫ lignumqꝫ faciens fructũ: et habens unũquodqꝫ ſementem ſꝫ ſpeciem ſuam. Et[e] uidit de⁹ ꝙ eſſet bonum: ⁊ factũ eſt ueſpere ⁊ mane: dies tercius. Dixit[f] autem deus. Fiant[f] luminaria in[g] firmamento celi: et[h] ⁊ diuidant diem ac noctem: ⁊ ſint in ſigna et tempora et dies ⁊ annos: ut luceant in firmamẽto celi: ⁊ illu

dus qui eſt circa terrã. i. elemẽta cõtiguꝰ eſt ſuperiorib⁹ lationib⁹ vt oĩs ipſius virt⁹ gubernetᷣ inde. Qḋ aũt in ſcriptura ſacra res aliqua fieri dicať ſm acquiſitionẽ alicuius diſpoſitiõis accidentalis: ꝓbat idẽ Ra. Sa. p illud qḋ habeť Deutro. xxi. de muliere gentili captiua apud hebreũ virũ de qua dr̃ ibidẽ: ꝙ ſi voluerit habere eam vxorẽ radet ceſariem ſuaꝫ ⁊ circũcidet vngues ſuos ſꝫ tranſlationẽ noſtrã. ſed textus hebraicus hꝫ: ⁊ faciet vngues ſuos. Ex quo pꝫ manifeſte ꝙ fieri vnguium ibi accipiť ꝓ diſpoſitione accidentali ipſorum. Poſſumuſ ẽt ad hoc ponere exemplũ ſm tranſlationem nr̃am. Daniel. iiij. vbi dixit Nabuchodonoſor: ne babylonis nõne hec ẽ babylõ, ⁊ ciuitas magna quaꝫ edificaui: ⁊ tamen certum eſt ꝙ non fecit primo illam ciuitatem: qꝛ multi reges fuerunt añ euꝫ in babylone. imo etiã illa ciuitas videtur fundata ⁊ edificata ſatis cito poſt diluuiũ: vt habeť Geñ. xi. Sꝫ qꝛ nabuchodonoſor eã ãpliauit ⁊ fortificauit. iõ dr̃ eã edificaſſe ſeu feciſſe. ⁊ eodẽ mõ dr̃ hic. Et fecit deus firmamẽtũ. qꝛ ſcḋa die dedit ſibi qualitatẽ accidentalẽ: vt predictũ eſt. t Diuiſitqꝫ aquas ⁊c. Hic aque dicũtur equiuoce vt pꝫ ex p̃dictis: qꝛ ille que ſunt ſup firmamẽtũ ſunt de natura celeſti. ille aũt que ſub firmamẽto de natura elemẽtari. v Et factũ eſt veſpere ⁊ mane: dies ſcḋs. exponať ſicut prius ⁊ eodẽ mõ in ſequẽtib⁹ dieb⁹. Hic queriť quare ĩ ſcḋa die nõ dr̃. Et vidit de⁹ ꝙ eẽt bonũ: ſicut in alijs dieb⁹. Ad qḋ rñdẽt aliqui ꝙ hoc ẽ: qꝛ numer⁹ binari⁹ eſt infamis eo ꝙ prim⁹ recedit ab vnitate. ſed iſta rñſio vr̃ trupharica: maxime qꝛ in ſacro euãgelio numer⁹ binari⁹ laudabilis ⁊ myſtic⁹ deſignať. vñ ſup illud Luce. x. Miſit illos binos ⁊ binos añ faciẽ ſuã. Dicit Greg. ꝙ per binariũ deſignauit charitatẽ que ẽ excellẽtiſſima virt⁹ ⁊ forma virtutũ. Alij aũt dicũt ꝙ hoc iõ eſt: qꝛ ãgeli peccãtes ceciderũt ſcḋa die. ſed hoc de ſcripturis auctoritatẽ nõ hꝫ: iõ eadẽ facilitate cõtẽniť qua ꝓbať maxĩe: qꝛ doctores dicũt cõiť ꝙ inter creationẽ ãgeloꝝ ⁊ eoꝝ lapſũ fuit modica morula tpis: ſꝫ aũt iſtã rñſionẽ interfuiſſet ad min⁹ ſpaciũ vni⁹ diei natural̕: qꝛ ſꝫ oẽs angeli fuerũt creati a p̃ncipio. Ideo aliť rñdet Ra. ſa. ⁊ magis ſm intentionẽ lr̃e vt vr̃ dicẽs: ⁊ verũ ẽ ꝙ hoc ṽbũ ⁊ vidit de⁹ ꝙ eſſet bonũ ⁊c. In alijs dieb⁹ dr̃ ad approbatõeꝫ opis illaꝝ dieꝝ. approbatio aũt ꝓprie reſpicit op⁹ cõpletuꝫ. In ſcḋa aũt die lꝫ p̃ncipaliter fiat diſtinctio corpoꝝ celeſtiũ. tñ cũ hoc ẽt fit mẽtio ð diſtinctiõe aquaꝝ elemẽtariũ: ⁊ qꝛ iſta diſtinctio nõ fuit ꝯpleta vſqꝫ ad terciã diẽ qñ cõgregate ſũt aque in locũ vnũ vt videbiť infra. iõ ſubticuit verbũ p̃dictũ die ſcḋa: ⁊ tercia die illud bis dixit vt pꝫ ĩ lr̃a ſemel ꝓ ope ſcḋe diei: ⁊ ſemel ꝓ ope tercie diei x Dixit vero de⁹. Hic ꝯñr deſcribiť op⁹ tercie diei q̃ diſtincta ſunt elementa: q̃ diſtinctio facta ẽ p hoc ꝙ aqua pri⁹ ꝓducta in forma ſubali vt p̃dictũ ẽ: accepit tunc a deo debitã denſitatẽ: ⁊ ſic occupauit minorẽ locũ aeris ſpaciũ dimittẽdo: ⁊ p hoc ꝙ ṽtute diuina facte ſunt cõcauitates in terra vbi recepta eſt ps aquarũ: ⁊ ſic apparuit ps terre diſcoopta aquis ad habitationẽ hoĩuꝫ ⁊ aĩaliũ. ⁊ ſic fuerũt elemẽta diſtincta in locis ſibi debitꝭ: ⁊ h̃ ẽ qḋ dr̃.
y Cõgregẽť aque ⁊c. ⁊ pꝫ lr̃a ex p̃dictis. Sequiť. z Cõgregatiõeſqꝫ ⁊c. maria. Loquiť ſcriptura more hebraici ſermonis q̃ vocať mare nõ ſolũ occean⁹: ſꝫ q̃libet cõgregatio magna aquarũ: ſm ꝙ in euãgelio frequẽter noĩať mare tyberiadis: ⁊ mare galilee. ⁊ tñ nõ ẽ niſi quidã lac⁹. vñ ⁊ in euãgelio vocať ſtagnũ Genazereth. z Et vidit de⁹ ꝙ eẽt bonũ. hoc dr̃ ꝓ ope ſcḋe diei. cõpleta diſtinctiõe aquaꝝ: ſꝫ qꝛ terra ſuperi⁹ dicta ẽ inanis. i. inuiſibil̕ eo ꝙ eſſet coopta aquis: q̃ inuiſibilitas remota ẽ p ꝯgregationẽ aquaruꝫ qꝛ tũc apparuit arida. Itẽ dicta ẽ vacua: eo ꝙ nõ erat ornata plãtiſ ⁊ herbis. iõ remouẽdo hãc vacuitatẽ cõſequẽter ſubdiť. a Et ait ⁊c. i. virtutẽ germinãdi accipiat. b Et lignũ pomiferũ. p hoc lignũ itelligiť oẽ lignũ faciens fructum.
c Cui⁹ ſemẽ in ſemetip̃o ſit. ſicut grana ſũt in pomis q̃ ſunt ſemina: ⁊ eodẽ mõ in alijs fructibus
d Et ꝓtulit tra. Hoc itelligiť paſſiue: qꝛ ṽtute diuia actiue ꝓtulit vr̃ forſitan alicui ꝙ iſta ꝓductõ plãtaꝝ ⁊ herbaꝝ ptineat ad ſextã diẽ in qua ornata eſt terra: vt diceť infra. Ad qḋ dicẽdũ ꝙ ornat⁹ hic accipiť ex ſilr̃itudĩe ornat⁹ in hoĩb⁹: in q̃b⁹ non ptinent ad ornatũ ꝓprie ea q̃ inſeparabiliť adherẽt corpib⁹ hũanis. ſꝫ ea q̃ p̃nt appõi ⁊ auferri: ſicut veſtes ſeu ſerta monilia ⁊c. hmõi aũt plãte ⁊ herbe ĩmobiliť adherent terre. ⁊ iõ ptinẽt ad opuſ tertie diei qñ apparuit arida. Itẽ notãdũ ꝙ ex eo ꝙ dr̃. Germinet terra herbã virẽtẽ. dicũt aliq̃ hebrei videlꝫ Ra. Ioſue ⁊ ſui ſequaces: ꝙ mundus fact⁹ ẽ in mẽſe Martio qñ terra icipit germinare herbas ⁊c. Vñ ⁊ Exoḋ. xij. Marti⁹ vocať prim⁹ mẽſis. Ex hoc aũt ꝙ ſubdiť. Et ꝓtulit terra herbã virentẽ ⁊ faciẽtẽ ſemẽ. Dicũt aliq̃ videlꝫ Ra. Eliezer. ⁊ ſui ſequaces ꝙ fact⁹ ẽ in menſe ſeptẽbri qñ fruct⁹ ſũt in arborib⁹ maturi ⁊ habẽtes ſemina in ſeipſis: ⁊ hec opinio cõius teneť ab hebreis tãqꝫ rõnabilior: qꝛ ſcriptũ ẽ Deutro. xxxij. Dei pfecta ſũt opa. vñ ſm oẽs hõ prim⁹ fact⁹ ẽ in ſtatu pfecto potens generare: tũc eñ vnũqḋqꝫ pfectũ ẽ qñ põt generare ſibi ſilẽ. ⁊ eodẽ mõ vr̃ dicẽdũ de terrenaſcẽtib⁹: qḋ ẽ qñ hñt in ſeipſis ſemina. e Et vidit de⁹ ꝙ eẽt bonũ. Iſtud replicať ꝓ approbatõe opis hui⁹ tercie diei. f Dixit aũt de⁹ ⁊c. Hic ꝯñr deſcribiť op⁹ ornat⁹: ⁊ p̃mo deſcribiť ornat⁹ corpoꝝ celeſtiũ. ſcḋo ornat⁹ elemẽtorum medioꝝ. ſ. q̃nta die. tercio ornat⁹ elemẽti inferioris. ſ. terre ſexta die. ⁊ ſic pꝫ ꝙ ornat⁹ corrñdet diſtinctiõi. Circa p̃mũ deſcribiť p̃mo ꝓductio luminariũ in generali. ſcḋo magis in ſpãli: ibi. Fecitqꝫ de⁹ duo luminaria Circa p̃mũ cõſiderãdũ ꝙ ad ornatũ hoĩs ptinẽt illa q̃ ſũt ſepabilia vt dictũ ẽ: ⁊ ad ſilr̃itudinẽ hui⁹ in firmamẽto celi dicũť ptinere ad ornatum illa que hñt ꝓpriũ motũ ſm rẽ vel ſaltẽ ſm apparẽtiã ſenſus. Septem vero planete hñt ꝓprios mot⁹ diſtinctos a motu firmamẽti. Stelle aũt fixe lꝫ nõ habeãt motũ ꝓpriũ ſꝫ moueanť tm̃ motu firmamẽti. verũtñ q̃tũ ad apparentiã aſcẽſus dep̃hendũť manifeſte moueri: nõ ſic aũt mot⁹ corporis firmamẽti: ſꝫ ſolũ rõne arguiť ex motu ſtellaꝝ. ⁊ qꝛ Moyſes rudi ppl̕o loquebať: vt ſupra dictũ ẽ: q̃ capiebat tm̃ ſenſibilia. iõ nõ ſoluꝫ planete ſed ẽt ſtelle fixe deſcribũť ptinere ad ornatũ firmamẽti. ⁊ h̃ ẽ qḋ dr̃. f Fiãt luminaria. Iſtud fieri ſm iſtã expoſitionẽ nõ intelligiť q̃tũ ad ſubam luminariũ: nec q̃tũ ad lucẽ que fcã ẽ p̃mo die: qꝛ tũc fcã fuit lux ſolis: vt p̃dictũ ẽ: ⁊ p cõſequẽs alioꝝ luminarium: qꝛ illuminanť a ſole: ſed intelligiť q̃tũ ad quãdã iformationẽ hui⁹ luminis qḋ fit informe aliquo mõ vſqꝫ ad quartã diẽ in qua fuit formatũ: qꝛ tunc accepit a deo virtutẽ influẽdi ad varios effect⁹ in inferiorib⁹. ſenſibiliť eñ pcipiť ꝙ radij diuerſoꝝ luminariũ celi hñt varios effect⁹ ⁊ diſtinctos circa iferiora. ſequiť. g In firmamẽto celi. Aliter dicũť in firmamẽto celi eſſe ſtelle fixe: qꝛ ſũt ibi ĩmobiliť. ⁊ planete: qꝛ hñt ꝓp̃os mot⁹ ⁊ ꝓp̃os orbeſ ⁊ iõ nõ ſũt in firmamẽto celi: niſi large loquẽdo de firmamẽto ꝓut cõtinet ſub ſe orbes planetaꝝ: vt ſupra dcm̃ ẽ. Cõſiderãdũ aũt ꝙ lꝫ luminaria celi ſint facta p̃ncipaliť pp glaꝫ dei tñ fcã ſũt ꝯñr ad vtilitatẽ hoĩuꝫ verũtñ qꝛ ppl̕s iudaic⁹ erat ꝓn⁹ ad idolatriã: iõ Moyſes vt reuocaret ip̃m a cultu luminariũ tetigit tm̃ ſcḋam cauſam. vñ ⁊ Deut. iiij. dr̃. Ne forte ocul̕ eleuat̃ ad celũ videas ſolẽ ⁊ lunã ⁊ oĩa aſtra celi: ⁊ errore decept⁹ adores ea ⁊ colas q̃ creauit dñs de⁹ tu⁹ in miniſteriũ cũctꝭ gentib⁹. hoc aũt miniſteriũ explicat moyſes hic cũ dr̃. h Et diuidãt diẽ. Ad cui⁹ intellectũ cõſiderãdũ ꝙ luminaria celi deſeruiũt hoĩ inq̃tuꝫ faciũt

Universidad de Salamanca. BGH

vicissitudinē tp̄is apti ad operādū: ⁊ tp̄is apti ad quieſcēdū: q͛ hō nō pōt cōtinue laborare: ſed oꝫ eū ſomnū capere ad recreationē ſenſuū ⁊ quietē corporis: ⁊ q̄ntū ad hoc dr̄. Et diuidāt diē ⁊ noctem. Scd̄o deſeruiunt in q̄ntū ex celi luminarib᷒ accipit̄ ſignificatio pluuioſi tp̄is vel ſereni ⁊ hmōi: que ſūt apta diuerſis opib᷒ hūanis ⁊ negocijs: ⁊ q̄ntū ad h̄ dr̄. Et ſint in ſigna. Tercio deſeruiūt in q̄ntū diſtiguūt diuerſas partes tp̄is .ſ. veris. eſtatꝭ. autūni. ⁊ hyemis. in quibus varia ordināt ⁊ diſponūt̄ vſui humano neceſſaria: ⁊ q̄ntum ad hoc dr̄. Et tp̄a ⁊ dies ⁊ annos: q͛ p replicationē quatuor temporum ⁊ dierum multiplicantur anni.

minent terram: ⁊ factum eſt ita. Feciꝙ[i] de᷒ duo luminaria magna luminare[k] maius ut[l] preeſſꝫ diei: ⁊[m] luminare minus ut[n] preeſſꝫ nocti: ⁊ ſtellas: ⁊ poſuit eas in firmamento celi ut lucerēt ſuper terrā: ⁊ preeſſent diei ac nocti: et diuiderent lucem ac tenebras. Et uidit deus ꝙ eſſet bonū: et factū eſt ueſpere ⁊ mane

Quarto deſeruiunt homini q̄ntū ad viſuꝫ qui eſt directiuus in operib᷒ hūanis: ⁊ maxime vtilis eſt ad cognitionē reꝝ. vt dr̄ i. Metaph. ⁊ q̄ntum ad hoc dicitur. Ut luceant ⁊c. Feciꝙ deus ⁊c. Cōſequēter deſcribit ꝓductionē luminariū in ſpāli: cū dicit. Feciꝙ de᷒ duo lumiaria magna: videlꝫ ſolē ⁊ lunā. k Luminare maius .i. ſolem. l Ut p̄eſſet diei: q͛ dies eſt latio ſolis ſup terram. m Et luminare minus .ſ. lunā. n Ut preeſſet nocti. q͛ de die nō apparet lux eius. Sequēs lr̄a patet ex predictis. Doctores autē hebrei ex hoc qd̄ dr̄ hic. Feciꝙ deus duo luminaria magna. dicunt ꝙ ſol ⁊ luna a p̄ncipio fuerūt equales in claritate: ſed luna ſuggeſſit ipſi deo vt diminueret̄ lux ſolis: volens habere ſingularē gloriā luminis: ꝓpter qd̄ de᷒ puniuit ipſam diminuēdo de ei᷒ lumine: ſed iſtud dictū deſtruit ſeipſum q͛ ſm̄ ipſos lux ſolis: ⁊ alioꝝ luminariū facta eſt prima die. Luna etiā fuit facta in oppoſito ſolis: vt ſic preeſſet nocti. ⁊ id̄o ſi fuiſſent equal' claritatis vſꝙ ad quartū dieꝫ nō fuiſſet nox nec p cōſequēs ſucceſſio diei ⁊ noctis: ſed fuiſſet cōtinua dies: cuius cōtrarium expreſſe dicit ſcriptura. Itē corpora celeſtia ſunt inanimata ⁊ inſenſibilia ſm̄ Damaſ. ⁊ id̄o friuolū eſt ꝙ luna loqueret̄ ipſi deo. motiuū aūt ipſoꝝ nullū eſt: q͛ magnū ⁊ paruū relatiue dicūt̄. ⁊ id̄o ſol ⁊ luna luminaria dicūtur magna reſpectu aliaꝝ ſtellaꝝ: licet ſol ſit maioris quātitatis ⁊ claritatis q̄ ſit luna. Expoſita igit̄ lr̄a ſm̄ duas p̄mas opi. de materia corporaliū ſoluende ſunt rōnes tercie opi. que ponit materiā in corpib᷒ celeſtib᷒: ⁊ eē eiuſdem rōnis cū materia corpoꝝ elementariū ⁊ mixtoꝝ. Ad primū cū dr̄. Act᷒ ē qui diſtinguit. dicēdū ꝙ oīs diſtinctio ē per actū: nō tm̄ oꝫ ꝙ ſit ſemꝑ p actū actualiter informantē. materia igit̄ celi ⁊ materia corruptibiliū differūt in q̄ntū ſunt in potentia ad act᷒ diuerſarū rōnū: q͛ forma celi ē act᷒ inſeparabiliter informās: nō aūt forma elemēti vel mixti. Ad ſcd̄ꝫ dicēdū ꝙ materia corpis celeſtis nobilior ē materia mixti vel elemēti: non p aliquā formā vel actū actu informantē ſi cōſiderat̄ oī forma ſubtracta ſed p relationē ſeu aptitudinē ad nobiliorē actū .ſ. formā. His viſis exponēda ē iterꝫ lr̄a a p̄ncipio ſm̄ terciā opi. Ubi aduertēdū ꝙ diuiſio ē eadē in vtraꝙ expoſitiōe: ꝓp qd̄ nō intēdo eā repetere. Itē in expoſitōe p̄dicta plurima ſunt que nō variātur ꝓpter terciā opi. de materia p̄dcā ꝓpter qd̄ ſil'r nō intēdo ea repetere ſed ad p̄dicta remittere. Igit̄ ſꝫ opi. illā que ponit materiā eiuſdē rōnis i corpib᷒ celeſtib᷒ ⁊ elemētarib᷒ quā ſequūtur Beda ⁊ Strab᷒ exponēda eſt ſic lr̄a. In p̄ncipio creauit de᷒ celū .ſ. empyreū qd̄ ē ſtatim factū angelis ē repletū: ⁊ dr̄ empyreū a pyr qd̄ ē ignis. nō q͛ ſit de natura elemētari: ſed q͛ cōuenit cū igne in ſplendore: ſicut ⁊ celū cryſtallinū dr̄ aqueū: q͛ cōuenit cū aqua in dyafanei tate: vt p̄dictū ē. Et eſt celū empyreū ſm̄ iſtā expoſitionē loc᷒ ſplēdidus imobilis ⁊ quiet᷒ cōtēplatōi glorie apt᷒. Et terrā .i. materiā oīuꝫ corporū q̄ ſunt ſub empyreo: que ꝓducta ē ſub vna forma cōi in genere ſubſtātie: vt pote corporeitatis: ⁊ ꝓpter talē cōitateꝫ noiat̄ diuerſis noīb᷒: vt pote noīe abyſſi ⁊ aque. Terra aūt erat inanis ⁊ vacua: q͛ illa materia nō erat adhuc p formas ſpāles diſtincta. Sequit̄ fiat lux. ſꝫ iſtā expoſitionē iſta lux fuit quedaꝫ nubes lucida de ſuperiori parte materie cōis p̄dicte facta a deo: que motu ſuo faciebat diē ⁊ noctē vſꝙ ad quartā diem: in qua fact᷒ ē ſol. verūtm̄ imꝑfectiori mō q̄ ip̄e ſol: q͛ ſicut in generatione naturali eſt ꝓceſſus ex imꝑfecto ad ꝑfectū: ita in p̄ma reꝝ ꝓductione: nō ꝓpter imꝑfectionē agētis: ſed ad oſtēdendū ordinē ſue ſapientie. Cōſiderandū tm̄ ꝙ illa nubes lucida nō pōt cōuenienter dici eiuſdē rationis cū nubib᷒ que fiūt in aere: q͛ illa erat de natura celeſti: iſte aūt ſūt d̄ natura elementari. Fiat firmamētū in medio aquaꝝ. Iſtud fieri hic accipit̄ q̄ntū ad formā ſubſtantialē: q͛ d̄ vna pte materie p̄us ꝓducte ſub forma cōi factū eſt firmamētū ſm̄ formā ſpecificā celi ſyderei: in qua ꝓductione intelligūt̄ etiā ꝓducti orbes ſeptē planetaꝝ q̄ ſub nomie firmamēti cōprehēdūtur. De pte aūt ſupiori illi᷒ materie cōis factū ē celū cryſtallinū q̄ntum ad formā ſubſtātialē ſcd̄a die: ſicut de firmamēto dictū ē. Et ſignificat̄ p aquas q̄ ſunt ſup firmamētū ꝓpter cōueniētiā cū aqua: vt p̄dictū ē. Sub firmamēto aūt ꝓut cōphendit orbes ſeptē planetaꝝ remāſit materia cōis: ex qua facta ſunt elementa tercia die q̄ materia deſignat̄ noīe aque: vt p̄dictū ē: ⁊ ſic patet qūo ſecunda die factū ē firmamentū in medio aquaꝝ .i. inter celū criſtallinū ⁊ materiā elemētorū: ⁊ ſic patet lr̄a. Dixit vero deus cōgregent̄ aque. Hic ponit̄ opus tercie diei in quo diſtincta ſunt elementa per hoc ꝙ ex illa pte materie que remanſerat adhuc ſub forma cōi: vt p̄dictū ē. facta ſunt elementa in ſuis formis ſubſtantialib᷒ ⁊ ꝓprietatib᷒ cōſequentibus. In terra etiā facte ſunt alique cōcauitates diuina v̄tute: i q̄bus receptis aquis apparuit ps terre diſcoopta: ⁊ ſic apparuerūt elemēta in ſuis locis diſtincta. Dixit aūt de᷒. fiāt luminaria. Hic deſcribit̄ op᷒ quarte diei: ⁊ intelligit̄ hic fieri luminariū q̄ntū ad ſuas formas ſubſtātiales ſpecificas: ⁊ ſm̄ iſtā expoſitionem ſol fact᷒ eſt de illa nube lucida p̄dicta: q̄ tribus dieb᷒ p̄cedentib᷒ fecit diē ac noctē motu diurno. Nec valet qd̄ ꝯ hoc obijcit frater Tho. p̄ma pte ſūme ſue dicēs: ꝙ nō pōt cōuenienter dici ꝙ in prima reꝝ ꝓductiōe aliq̄d ſit ꝓductū ſatis cito corrūpendū: ex quo cōcludit incōuenienter dici ſolē factum ex illa nubecula: q͛ ſic fuiſſet corrupta: nō eīm corrūpunt̄ ꝓprie loquēdo de corruptiōe ſꝫ ꝑfectā ei᷒ rōnem qd̄ trāſmutat̄ in meli᷒: vt dr̄ .i. li. de gene. ſicut non dicūtur elemēta ꝓprie corrūpi: qn̄ ex eis fit corpus mixtū: q͛ corruptio ꝓp̄o mō dicta ē via ad defectū: hic v̄o ad ꝑfectū. illa aūt nubecula erat q̄d imꝑfectū reſpectu ſolis. Ipſe etiā Tho. incidit in id qd̄ reprobat: q͛ in ope q̄nte diei dixit ꝙ aues ⁊ piſces facte ſunt ex quatuor elemētis. ſꝫ in textu ſolū noīet̄ aqua: qd̄ nō potuit fieri niſi p corruptionē formarū elemētariū mō p̄dicto. Alia autē luminaria celi luna ⁊ ſtelle: dicūtur facta q̄rta die q̄ntū ad ſuas formas ſpecificaſ ex aliqua pte ſuoꝝ orbiū: ⁊ ſic pꝫ lr̄a ſꝫ iſtā expoſitionē. Cetera aūt que in hac expoſitiōe nō ſunt tacta exponātur ſicut dictū ē in alia expoſitiōe. His dictis ſoluēde ſunt rōnes que ſunt ꝯ iſtā expoſitionē. Ad rōnē cōmētatoris cū dr̄ materia ſubſtātiat̄ p ſuū poſſe. Dicendū ꝙ veruꝫ ē ſi accipiat̄ poſſe ei᷒ vel potētia ꝓut eſt in genere ſubē: ⁊ ſic talis potētia nō eſt aliud q̄ ipſa eſſentia materie circūſcripta oī forma: ⁊ hoc mō accepta ē in potētia ad eē ſub forma q̄cūꝙ q̄ntū eſt d̄ ſe: ⁊ ſic materia celi ē i potētia ad formā elemēti: ⁊ ad nō eē forme celi: ſꝫ iſta potētia n̄ ē reducibil' ad actū niſi p agēs qd̄ imediate attigit mā ſꝫ ſuā eſſentiā: qd̄ ē agēs diuinū: ſꝫ ſi accipiat̄ potētia ꝓpinqua .ſ. reducibilis p agēs naturale vl' creatū ſic nō eſt in potētia vt trāſmutet̄ de forma ad formā: niſi ꝓut ſubeſt qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis cōtrarijs. ⁊ id̄o materia q̄ ē ſub forma corpis celeſtis nō eſt ſic in potentia ad nō eſſe ſue forme: ⁊ ad eſſe alteri᷒: q͛ nō ſubeſt talib᷒ qualitatib᷒ vt ſupradictū eſt. Rōnes aūt illi᷒ opi. q̄ ponit materiā in corporib᷒ celeſtib᷒ tm̄ alteri᷒ rōnis cōcedēde ſūt ſm̄ iſtā expoſitionē in q̄ntū ponit materiā in corpib᷒ celeſtib᷒: ſꝫ in q̄ntū .d. eā alteri᷒ rōnis: qd̄ nō ꝓbat negāda ē: ⁊ rō negatiōis pꝫ ex p̄dictis. o Dixit ēt de᷒. Hic deſcribit̄ opus q̄nte diei in qua ornata ſunt elemēta media .ſ. aer ⁊ aqua. ad quoꝝ ornatū ꝑtinēt illa que mouētur in eis .ſ. aues ⁊ piſces. ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄. p Producāt aque. Nō q͛ aues ⁊ piſces de ſola aqua ſint formati: ſꝫ de quatuor elemētis. tm̄ aqua ſola exprimit̄ ꝓpter quādā cōueniētiā cū iſtis: hꝫ eīm aqua humorē ⁊ vaporē: p humorē cōuenit cū piſcib᷒: p vaporē q̄ ſurſum eleuat̄ in aere cōuenit cū auib᷒. Cōſiderādū etiā ꝙ aues ⁊ piſces nō ſunt ꝓducti ex aqua actiue: ſꝫ a deo. paſſiue aūt ex elemētis: vt dictū eſt. q Reptile ⁊c. Reptilia dicūt̄ illa que nō hn̄t pedes: vel ſi hn̄t breues in̄: nec in altuꝫ eleuātur: ⁊ talia ſunt que cōiter habitāt in aquis: dr̄ etiam hic. q Reptile aīe viuētis ita ꝙ vita aīalis ponit̄ in obliquo ad deſignādū ꝙ vita eſt imꝑfecto mō in piſcib᷒ reſpectu hoīuꝫ ⁊ aīalium: ⁊ ſequit̄. s Creauitꝙ de᷒ cete grandia. Dicūt hic hebrei ꝙ iſtud gen᷒ piſciū eſt incredibilis magnitudinis ꝓpter qd̄ ſi eorū multiplicata fuiſſēt indiuidua deſtructū fuiſſet ſeculū: q͛ mare

Uniuersidad de Salamanca. BGH

non eſſet nauigabile: nec alij piſces poſſent ſtare in mari. id̄o poſt q̄ de᷒ creauerat hāc ſpecieꝫ in ſexu maſculino ⁊ feminino occidit femellā: ne multiplicaret̄ indiuidua: ⁊ reſeruat eā iuſtis ad comedendū in futuro ſeculo. Ex quo pꝫ iudeos cecidiſſe in errorē ſaracenoꝝ: q̄ beatitudinē future vite ponūt in delectationib᷒ corpalibus ciborū ⁊ venereoꝝ. qd̄ nō ſolū apud catholicos abſurduꝫ reputat̄ ſꝫ ēt apud gentiles phos q̄ beatitudinē hominis ponunt in operibus intellectiue partis: aſſerentes vitā voluptuoſam eſſe vitam pecuduꝫ: vt patet .i. Eth. propter qd̄ beatitudo ibi nō ē ponēda: cū felicitas nl'lo modo ꝑtineat ad bruta animalia: ſed ſolum ad intellectualē ⁊ rōnalem creaturaꝫ ꝓpter qd̄ catholici bene ponunt beatitudinē in viſione ⁊ fruitione ipſius dei: ⁊ ab hac beatitudine anime poſt reſurrectionem fiet redūdantia ad corpus per quā fiet glorioſuꝫ p dotes corporis: inter quas ponit̄ impaſſibilitas: ⁊ p cōſequens reſurrectio erit ad vitā immortalē: operib᷒ nutritiue ⁊ generatiue nō indigentē. Ad h̄ ſunt auctoritates clariſſime no. teſta. ſꝫ q͛ nō recipiūtur a iudeis: ad hoc pōt adduci auctoritas ꝓphe dauid dicent̄. Satiabor cū apparuerit gloria tua: q͛ ex beatitudie anime fiet talis redūdantia ad corpus ꝙ ſatiabit̄ oīs hoīs appetitus. ad hoc etiā facit exemplū Moyſi: qui exiſtens in monte cum dn̄o .xl. dieb᷒. ⁊ .xl. noctib᷒ nō comedit neꝙ bibit cōſortio ⁊ colloquio dn̄i ſatiat᷒. ⁊ m'to min᷒ in ſtatu future beatitudinis vſus ciboꝝ eſt ponēdus. ſequit̄. t Quā ꝓduxerāt ⁊c. In piſcibus eīm ⁊ auib᷒ ⁊ brutis aīalibus ſunt multe ſpēs ſubalterne ac etiaꝫ ſpecialiſſime. ⁊ id̄o in ꝓductione eoꝝ fit mentio de generib᷒ ⁊ ſpeciebus. natura aūt humana ꝓducta ē p̄mo in vno ſolo indiuiduo vt patebit infra. ⁊ ideo nō fit ibi mentio de genere vel ſpecie.

dies quartus. Dixit[o] etiaꝫ de᷒. Producant[p] aque reptile[q] anime uiuentis: et uolatile ſup terram: ſub firmamento celi. Creauitꝙ[ſ] de᷒ cete grandia ⁊ omnē animā uiuentē: atꝙ motabileꝫ quā[t] ꝓduxerant aque in ſpecieſ ſuas: et omne uolatile ſm̄ gen᷒ ſuū. Et uidit deus ꝙ eſſꝫ bonū benedixitꝙ[u] eis dicens. Creſcite[x] et multiplicamini: et replete aquas maris aueſꝙ multiplicētur ſuper terram. Et factū eſt ueſpere et mane dies quintus. Dixit[y] quoꝙ de᷒. Producat[z] terra animaꝫ uiuentem in genere ſuo iumenta[ʒ] et[a] reptilia: et[b] beſtias terre ſm̄ ſpēs ſuas. Factumꝙ ē ita. et fecit deus beſtias terre iuxta ſpecies ſuas iumēta ⁊ omne reptile terre in genere ſuo. Et[c] uidit deus ꝙ eēt bonū: ⁊ ait. Faciam᷒ hominē ad imaginem et ſimilitudinem noſtram: et[d] preſit piſcibus maris et uolatilibus celi et beſtijs uniuerſeꝙ terre: omniꝙ reptili qd̄ mouet̄ in terra. Et creauit de᷒ hominem ad imaginem et ſimilitudinem ſuam: ad imaginem dei creauit illum: maſculum[e] et feminam creauit eos. Bene-

v Benedixitꝙ. Iſta bn̄dictio eſt ordinatio ad multiplicatiōeꝫ indiuiduoꝝ p cōmixtionē maris ⁊ femine. id̄o ſtatim ſequitur.

x Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Quia multiplicatio per talē modū nō eſt in plantis ⁊ herbis. id̄o in ꝓductione eaꝝ non fit mentio de tali benedictione eaꝝ. y Dixit quoꝙ deus. Hic deſcribit̄ opus ſexte diei in qua ornata eſt terra aīalibus: ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄.

z Producat terra ⁊c. i. animalia viuentia: que ſignificātur per animā: q͛ res denominat̄ a forma. ⁊ conſequēter magis ſpecificat dicens. ʒ Iumenta q̄ntum ad aīalia que veniūt ad vſum hoīs: que generali noīe dicūtur iumenta: quaſi iuuamenta.

a Et reptilia. q̄ntū ad aīalia pedibus carentia: ⁊ q̄ntū ad habētia pedes breues vt lacerte ⁊ cōſilia: ꝓpter qd̄ ſe vident̄ trahere ſup terrā. b Et beſtias terre. q̄ntum ad aīalia ſilueſtria. id̄o dicūtur beſtie quaſi vaſtie. c Et vidit de᷒ ꝙ eēt bonū ⁊c. Poſt q̄ moyſes deſcripſit creationē eoꝝ que facta ſunt quodāmō propter hoīem: vt p̄dictū eſt: hic ꝯſequēter deſcribit hominis formationē: ⁊ diuidit̄ in duas partes: q͛ p̄mo deſcribit hoīs formationē. ſcd̄o eius lapſum ⁊ tranſgreſſionē. tertio cap'o ſed ſerpens. Prima in duas: q͛ primo deſcribit hoīs formationē. ſcd̄o eius ſtatū ⁊ cōditionē .ij. ca. igit̄ ⁊c. Prima adhuc in duas: q͛ primo deſcribit hoīs formationē. ſcd̄o ei᷒ cōſeruationē: ibi. Bn̄dixitꝙ deus. Circa primū ꝯſiderandū ꝙ aīa intellectiua que eſt forma hoīs nō eſt ex ſemine per generationē: ſed a deo per creationem. ⁊ ideo in formatiōe hoīs non dr̄ ꝓducat terra vel aliquid hoꝝ ſil'e ſed faciam᷒ hoīeꝫ. ⁊ dicūt hebrei ꝙ eſt verbū dei ad angelos: ſꝫ hoc vr̄ falſum: q͛ āgeli nō cooperātur deo in creatiōe aīe. in qua cōſiſtit ymago ipſius dei. ⁊ id̄o dicēdū ꝙ dicit. Faciamus in plurali: ad denotandū pluralitateꝫ perſonaꝝ in diuinis. verūtm̄ q͛ iſta pluralitas ſtat cū vnitate ſimplicis eſſentie. ideo poſtea ſubdit̄ in ſingulari ⁊ creauit deus hominē ad ymaginem ⁊ ſimilitudinē ſuaꝫ. Imago aūt dei cōſiſtit in aīa q̄ntum ad ꝓprietates naturales .ſ. memoriā: intelligentiā: ⁊ volūtatē. ſimilitudo aūt in gratuitis. ⁊ id̄o ſil'itudo eſt quedā perfectio ymaginis: q͛ gr̄a perficit naturā. Iudei aūt in glo. ſuper pſ̄. ponūt ymagineꝫ in anima q̄ntuꝫ ad quaſdam alias ꝓprietates. Primo q͛ ſicut aīa replet totū corp᷒ ita deus totū mundū. Piere. xxiij. Celum ⁊ terrā impleo dicit dn̄s. Itē q͛ ſicut de᷒ vnic᷒ eſt in ſuo ſeculo: ſic anima vnica in ſuo corpore. Item ſicut de᷒ non inquinat̄ ſordib᷒ orbis: ſic nec aīa ſordibus corporis. Itē ſicut deus videt oīa ⁊ nō videt̄ Exo. xxxiij. Nō videbit me hō ⁊c. ſic aīa videt exteriora ⁊ non videtur. Itē ſicut deus nō dormit: iux̄ pſ̄. Ecce nō dormitabit neꙙ dormiet qui cuſtodit iſrael ⁊c. ſic anima nō dormit in corpore: ſꝫ iſta aſſignatio imaginis vr̄ multum accidentalis: predicta aūt eſt magis ꝓpria: q͛ ponit̄ in illis potētijs aīe per quas efficit̄ capax ipſius dei p cognitionē ⁊ amorē. d Et preſit piſcib᷒ maris .ſ. q̄ diu ſtabit ſubditus deo: q͛ tal' fuit hō in ſtatu nature ꝯdite vt q̄ diu ſtaret in obediētia ipſius dei inferiora obedirēt ei. ⁊ iſtud dn̄iuꝫ eſt hoī naturale. Primo q͛ imperfecta ſunt ꝓpter perfectiora: vt plāte ꝓpter aīalia: ⁊ aīalia ꝓpt̄ hominē. ⁊ ideo ſicut plante vtūtur aqua ⁊ terra ad ſui nutrimentū: ⁊ aīalia plantis: ita hoīes aīalibus. ⁊ ideo iuſte preeſt eis. Scd̄o q͛ perfectiora gubernāt imꝑfectiora: vt angeli hoīes. regimē vero eſt per prudentiam qui ꝓprie eſt in hoīe: in quo eſt prudētia generalis: in aīalib᷒ v̄o ſūt quedā prudentie particulares tm̄: vt in aranea ad faciendū telā: ⁊ ſic d̄ alijs. ⁊ ideo aīalia ſunt hoī ſubiecta. Tercio q͛ hō factus eſt ad imaginem dei: id̄o iuſte obediūt ei inferiora ſm̄ naturam inſtitutaꝫ: ſed in pena peccati iſta obediētia eſt ei ſubtracta: ſicut ⁊ obedientia viriū inferioruꝫ reſpectu rōnis ⁊ corporis reſpectu aīe: ſeq̄t̄. e Maſculū ⁊c. Ex iſta lr̄a dixerūt aliqui hebrei ꝙ a prima formatione natura humana formata eſt in vtroꙙ ſexu: verūtm̄ corpora viri ⁊ mulieris ita erant cōiūcta in lateribus ꝙ faciebāt vnū cōtinuū: ſed poſtea ſeparata ſunt virtute diuina: ſed q͛ cōtra hoc videtur illud qd̄ infra dr̄. Tulit vnaꝫ de coſtis eius edificauit eā in mulierē. Itē qd̄ ibidē dr̄. Repleuit carnē ꝓ ea. talis autē repletio nō eſſet neceſſaria ſi fuiſſent tm̄ corpora ſeparata. ideo ad hoc reſpondēt dicentes ꝙ iſtud vocabulū qd̄ hic accipit̄ ꝓ coſta hic. in hebreo eſt equiuocū: q͛ ſignificat coſtā ⁊ latus: ⁊ de hoc habētur plura exempla in biblia hebraice ſcripta que pertrāſeo: ⁊ ſimile ē in gallico vbi coſta ⁊ latus eiſdē lr̄is ſcribūtur: ⁊ modicū differūt in ꝓlatione: vbi ergo tranſlatio noſtra habet. Tulit vnā de coſtis eius: dicūt ꝙ debuit dicere. Tulit vnū de laterib᷒ eius: q͛ illius toti᷒ corporis cōtinui vnuꝫ latus erat corpus mulieris: ⁊ aliud latus erat corpus viri vt predictū ē. ſeparādo aūt corpus mulieris a corpore viri tulit vnuꝫ de lateribus. Ad ſcd̄am dicūt ⁊ verū eſt: ꝙ vbi trāſlatio noſtra habet. Et repleuit carneꝫ ꝓ ea. lr̄a hebraica hꝫ ⁊ clauſit carnē in loco ſuo .ſ. extendēdo cutem ſup carnē in loco ſeparatiōis: ſed nō obſtātibus illis adhuc videt̄ dicta expoſitio irrōnabilis: q͛ talis cōiunctio duoꝝ corpoꝝ pertinet ad mōſtra: ſicut legit̄ in cronica Guil. ꝙ tpe Philippi regis francie qui fuit nonus an̄ iſtū Carolū q̄ nūc regnat. Anno dn̄i. M. ccc. xxij. in cōfinio Normanie ⁊ Britānie nate fuerūt due mulieres in vno corpore: ita tm̄ ꝙ oīa ſuperiora vſꙙ ad vmbilicū erāt duplicia: inferiora aūt erant ſimplicia: ⁊ ꝙ eſſent vere due mulieres apparuit p hoc ꝙ aliqn̄ vna triſtabat̄ ⁊ alia gaudebat: ⁊ aliqn̄ vna dormiēte alia vigilabat ⁊ vna fuit mortua pl᷒ q̄ p annū an̄ aliā. ſcd̄a tm̄ ex pōdere ⁊ fetore cadaueris mortua ē. Monſtra aūt p accidēs cōtingūt in natura: ⁊ id̄o nō eſt rōnabile ꝙ in p̄ma reꝝ

diritꝫ[f] illis deus: et ait: creſci-te[g] et multiplicamini et replete terram: et ſubijcite eaꝫ: et domi-naꝫ in[i] piſcibus maris et uolatilibus celi: et uniuerſis animantibus que mouentur ſuper terrā. Diritꝫ[h] deꝰ. Ecce[i] dedi uobis omnem herbam afferentē ſemē ſuper terram: et uniuerſa ligna: que habent in ſemetipſis ſemē-tem generis ſui: ut ſint uobis in eſcam et cunctis animantibꝰ terre: omniꝫ uolucri celi ⁊ uniuerſis que mouentur in terra: et in quibus eſt anima uiuens ut habeant ad ueſcendum. Et factū eſt ita. Viditꝫ[k] deus cuncta que fecerat et erāt ualde bona. Et factum eſt ueſpere et mane dies ſextus. Capi. ij.

inſtitutioni artifex oīuꝫ inciperet ab illis que ſunt p̄ accidēs: q2 talia nō cadūt ſub arte ⁊ maxime in natura humana que nobilior eſt. Itē videt̄ cōtra veritatē lr̄e: q2 infra dr̄ ꝙ formatis cūctis animantibus dn̄s adduxit ea ad adam: ⁊ ꝙ in illis nō inueniebat̄ adiutor ſimilis illi: ꝓpt̄ ꝙ ꝓceſſit ad formationē mulieris de coſta viri. Itē ibidem dr̄. Et edificauit coſtaꝫ quā tulerat de adam in mulierē: ſi autēꝫ non eſſet ibi coſta ſed latus: qd̄ ſeparaſſꝫ dn̄s ab alio latere modo ſupradicto: per talem ſeparationem nō magis edificata fuiſſet mulier ꝙ̄ vir: ꝓpter qd̄ Ra. ſa. hāc expoſitionē non tenet: ſed illā que ſequitur .ſ. ꝙ natura hūana primo ſit formata in ſexu maſculino tm̄: ⁊ poſtea mlīer ſit formata de coſta viri. Qd̄ aūt hic dr̄. Maſculū ⁊ feminam creauit eos: hoc ē p anticipationem: quia ſtatim volebat facere mentionem de multiplicatione humane nature que fit per cōmixtionē maris ⁊ femine: cum ſubdit. Creſcite ⁊ multiplicamini. ſed poſtea .ij. ca ſerioſe explicat modū formationis mulieris de coſta viri. ⁊ ideo tenēdum eſt ꝙ natura humana primo fuit ꝓducta in vno indiuiduo ⁊ in ſexu virili tm̄: vt ſic eſſet primꝰ homo principiū omniū indiuiduoꝝ nature humane: ⁊ per cōſequens totiꝰ ſpeciei ſuo modo: ſicut deus eſt principiū totius vniuerſi: vt in hoc eſſet quedā ſimilitudo hoīs ad deū ꝓpter dignitatē humane nature: vn̄ dicitur Act. xvij. Deus fecit ex vno oē genus hominū. Scd̄o vt vir magis vxorē diligeret ⁊ ei inſeparabilius inhereret dū cognoſceret eā ex ſeipſo ꝓductā eſſe: vn̄ dr̄ infra. De viro ſumpta eſt. q̄obrē relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue. ⁊ hoc fuit maxime neceſſariū in ſpecie humana: in qua mas ⁊ femina ſm̄ dictamen rōnis recte habent ſimul manere per totā vitā: qd̄ non cōtingit in alijs animalibꝰ. Tercio quia mas ⁊ femina cōiungūtur in hoībus nō ſolum ꝓpter generationē vt in alijs animalibꝰ: ſed etiā ꝓpter domeſticā vitā in qua ſunt aliqua ꝓpria opera viri: ⁊ aliqua femine: in qua vir eſt caput mulieris: ꝓpter qd̄ cōuenienter ex viro formata eſt: ſicut ex ſuo p̄ncipio. Quarto eſt ad hoc ratio ſacramētalis. figurat̄ eñ per hoc ꝙ eccleſia ſumpſit p̄ncipiū a chriſto: vn̄ dicit apl's ad eph̄. v. Sacramentū hoc magnū eſt in chriſto ⁊ eccleſia.

f Benedixitꝫ illis. Hic cōſequēter deſcribit̄ humane nature iā formate cōſeruatio. ⁊ primo q̄tum ad ſpēm. ſcd̄o q̄tum ad indiuiduū: ibi. Dixitꝫ deus. Circa primū conſiderandū ꝙ ſpēs humana cōſeruat̄ p generationē maxime poſt lapſum per quē incurrit neceſſitatē moriendi: ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄. f Benedixitꝫ illis. Iſta benedictio ē dei ordinatio ad multiplicationē indiuiduoꝝ in natura humana per generationē: iō ſubdit̄.

g Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Cetera patēt ex p̄dictis. h Dixitꝫ deus. hic deſcribit̄ cōſeruatio q̄tum ad indiuiduū: q̄ fit per nutritionēꝫ ⁊ hoc eſt qd̄ dicit̄. i Ecce dedi vobis ⁊c. Nō ē ſic intelligēdū ꝙ herbe ⁊ fructus arborū darent̄ in eſcā hominibꝰ: beſtijs ⁊ auibus cōiter: ſꝫ ſingula ſingulis ſm̄ cōditionē nature ſue: vtpote fructꝰ arboꝝ hoībus: vt dicitur infra. Ex omī ligno paradiſi comede: herbe aūt ⁊ ſemina herbaꝝ animalibꝰ ⁊ auibus: diuerſe tm̄ diuerſis animalibꝰ ſm̄ cōuenientiaꝫ nature ſue: aliqua tm̄ animalia ⁊ alique aues fructibus arboꝝ veſcebātur: eſus aūt carniū ⁊ piſciū nō eſt laxatus ſiue pmiſſus hoībꝰ niſi poſt diluuiū: vt habet̄ infra. ix. ca. vbi dicit̄ ſic. Omne qd̄ mouet̄ ⁊ viuit erit vobis in cibū. k Viditꝫ deus ⁊c. Hec eſt cōcluſio precedētiū: licet eñ quelibet ſpēs entis bona ſit in ſe: ex vniuerſis tm̄ partibꝰ vniuerſi ordinatis ad ſe inuicē ⁊ vlterius ad deuꝫ ſicut ad ducē admirabilis pulchritudo ⁊ bonitas cōſurgit.

Geneſis. i. poſtilla. In principio creauit deꝰ celū ⁊ terrā. Omiſſis diuiſioībꝰ curioſis accipio illā q̄ magis ꝯſueta ē dici. Additio.

c Circa expoſitionē lr̄alem huius primi ca. Gen̄. que valde difficilis eſt: ⁊ varie a doctoribus tradit̄: taꝫ grecis q̄ latinis ⁊ etiam hebreis: quedā videntur preſupponenda ad hoc: vt ex multiplicitate ſenſuum aliquod planū ſaltem ſimpliciter capientibꝰ extrahatur. Primū p̄ſupponit̄ ꝙ in hac expoſitiōe dictū Aug. maxime eſt attendendū qui ſupra Geneſim ad lr̄am de hac materia tractans ſic dicit. In hmōi queſtionibus duo ſunt obſeruanda. Primū ꝙ veritas ſcripture incōcuſſe teneat̄. ſcd̄m ꝙ cum ſcriptura diuina multiplicit̄ expōi poſſit ꝙ nulli expoſitiōi aliq̄s ita p̄ciſe inhereat: ꝙ ſi certa rōne cōſtiterit h̄ eſſe falſū ꝙ aliq̄s ſꝫ ſēſū ſcripture h̄ aſſerere p̄ſumat: ex hoc eñ ſcriptura ab infidelibus derideret̄: ⁊ eis precluderet̄ via credendi. hec ille. Ex quo ſequit̄ ꝙ veritas que eſt in ſcriptura plane tradit̄: incōcuſſe tenēda eſt: nō obſtāte ꝙ phi aliter ſentiant tenendo circa hoc varias ſeu contrarias opi. lꝫ eñ ea que per rationem demonſtratiuā habent̄ eſſe falſa nō ſint attribuenda alicui auctoritati ſacre ſcripture: eo ꝙ talia certa ratione cōſtat eē falſa. tm̄ illa que nō demonſtratiue ſꝫ opiatiue ⁊ ꝓbabiliter habēt̄ nō conſtant tāta certitudine: vt veritas plane ſcripture ꝓpter taleꝫ debilem certitudinē formidoloſam ⁊ opinatiuam omittatur: nec ob hoc eius plana expoſitio varietur ſeu diſſoluat̄: ⁊ hoc ſanat plane auctoritas Aug. predicta. Et inde eſt ꝙ lꝫ phi pagani cōiter opinētur mundū fuiſſe ab eterno: nō tm̄ catholici variant ex hoc expoſitionem huius dicti. In principio creauit deus celū ⁊ terraꝫ. ſic vt ex iþo nō intelligant mūdū a deo per creationē incepiſſe: nō eñ de ꝑpetuitate mūdi a parte ante demōſtratiuā rationē phi hn̄t: vt i prima parte ſancti Tho. q. xlvi. art. ij. ſed ſoluꝫ opinatiuas ⁊ ꝓbabiles. Ex quo preſuppoſito infert̄ p poſtillator minus cōuenienter ſe habet circa ꝓceſſuꝫ introductoriū expoſitionis lr̄alis huiꝰ ca. Dicit eñ ꝙ ex varietate opinionuꝫ de natura materie a phis poſitarū dependet intellectus operationis ſex dieꝝ: qd̄ videt̄ incōuenienter dictū. Conſtat eñ ꝙ phi in hoc nō demonſtratiue ꝓcedūt: al's nō contingeret eos diuerſime de vel cōtraria opinari: ſicut nec in geometricis ⁊ hmōi: ſed ſolū ꝓcedūt opinatiue. vnde nō debet ſenſus ſcripture ꝓpter hoc variari: ⁊ ideo ſancti doctores modicū curauerūt de hmōi opinionibus varijs in hac materia: ſicut nec etiā refert ad articulū creationis credende vtrum celi ſint imateriales vel habeāt materiā eiuſdē rationis cum his inferioribus vel alterius rōnis. Scd̄o p̄ſupponit̄ ꝙ nō eſt incōueniens multiplicare expoſitiōes in hoc loco: dū tamē a veritate ſcripture plano mō intellecta nō deuient: ⁊ cū hec nō aſſerendo ſed quaſi ꝓponēdo dicant̄: hoc patet per auctoritatē Augu. ſuperiꝰ inductā: magr̄ etiā in. ij. di. xij. de hac materia tractans dicit ſic. Quidā ſanctoꝝ patrū qui verba dei atꝫ archana excellēter ſcrutati ſunt ſup hoc quaſi diuerſa ſcripſiſſe vidētur. hec ille. Vbi notāda ſūt vba mgr̄i ꝙ nō dixit diuerſa aſſeruiſſe videt̄: hoc eñ eēt periculoſum. ſed ſcripſiſſe tm̄. ſ. ſine aſſertione: taliter eñ expoſitiones multiplicare nō eſt periculoſum etiā ſanctis ⁊ perfectis viris quoꝝ doctrina locū auctoritatis habet: ⁊ multo fortius pōt cōuenire ſimplicibus ſcriptoribus: quoꝝ dicta nullā habēt auctoritatem niſi quātum veritas lr̄e ſacre vel ratio efficax eis tribuit. nihil igit̄ temerarie aſſerendo: nec in aliquā veritateꝫ a ſanctis patribus traditā excludendo: nec in aliquo diminuēdo ad expoſitionem lr̄alem eoꝝ que in hoc capitulo cōtinētur ſpecialiter vſꝫ ad opus quarte diei incluſiue ꝓcedā: ⁊ p̄ncipaliter ſm̄ primū ſenſum lr̄alem: de quo prius in additione ſuper ꝓlogū dictuꝫ ē. Et q̄nꝫ de ſcd̄ario ſenſu etiam lr̄ali quedā tangētur: ⁊ hoc omiſſa recitatione variarū ſeu diuerſarū expoſitionū: ſimiliter ⁊ curioſitate diſtinctionū ſm̄ ordinem lr̄e plane ꝓſequēdo. In p̄mo igitur de primo quoddā ſūmariū totius diuine operationis ſeu creationis in toto ſpacio ſex dieꝝ cōtentū Moyſes videt̄ ꝓpōere cū dicit. In principio creauit deus celū ⁊ terram. In his enim verbis ſm̄ Criſ. p̄mittit̄ ſummarie ⁊ cōpendioſe totū opus diuinum circa creationē: diſtinctionē: ⁊ ornatū mundi: in omnibꝰ ſex diebus primis ſucceſſiue factū: ſicut ſi quis dicat tal' artifex edificauit hāc domū: ⁊ poſtea ſubdat̄. primo fecit fundamenta. ſcd̄o erexit parietes. ⁊ tercio ſuprapoſuit tectū ⁊ hmōi ſm̄ quā expoſitionē cū dr̄ deū creaſſe celū ⁊ terrā: itelligūt̄ oīa celeſtia ⁊ terre-

na eſſe a deo creata: que in ꝓceſſu ſex dieꝝ fuerūt creata ſeu ꝓducta: ⁊ hoc videt̄ ſentire Baſyl'. in Exa. qui ſup hoc verbū Creauit celū ⁊ terram: ſic dicit. Ex duobus aūt que extrema ſunt: totiꝰ exiſtētiā enygmatice ſignificat: ⁊ ſic nō oportet per celū in hoc loco intelligi empyreū tm̄: vel ſydereū ſeu firmamentū ⁊ hmōi: ſꝫ ſimul oīa celeſtia in hoc intelligēda ſunt: ſimiliter p terrā in hoc loco nō ſolū intelligēda eſt arida ſeu elementū terre ſed tota ſubſtātia generabiliū ⁊ corruptibiliū tam elementoꝝ q̄ mixtoꝝ in p̄dictis ſex diebus a deo ꝓductoꝝ. Veritas huius expoſitiōis patꝫ ex mō loquendi ſacre ſcripture cōiori ⁊ frequētiori: ſimiliter ex doctrina ſanctoꝝ apoſtoloꝝ. Primū patet: nā infra Gen̄. ij. ſup illud verbū. In die qua fecit dn̄s celū ⁊ terrā. glo. his igitur paucis verbis inſinuata eſt oīs creatura. Legit̄ etiaꝫ Exo. xxxi. circa obſeruationē ſabbati ſex diebus fecit deus celū ⁊ terrā ⁊ in die ſeptimo requieuit: in quo loco manifeſtū eſt ꝙ celuꝫ accipit̄ p quacūꝫ celeſti creatura: ⁊ terra ſil'r p quacūꝫ terreſtri mō ſupradicto. Si eñ hic accipit̄ celum p aliquo celoꝝ tm̄: ⁊ terra p aliqua terraꝝ tm̄: cetera terrena ⁊ celeſtia viderētur excludi ab operibꝰ ſex dieꝝ: qd̄ eſt manifeſte falſum. ſimiliter ⁊ deut̄. iiij. ca. Scias hodie ꝙ dn̄s ipſe eſt deus in celo ſurſuꝫ: ⁊ in terra deorſum: ⁊ nō eſt alius. Intelligendū eſt vniuerſaliter. ſ. ꝙ in celeſtibꝰ ⁊ in terrenis nullus aliꝰ deꝰ eſt. ſimiliter Hiere. xxiij. ca. vbi ꝓpha intendēs aſſerere deū eſſe vbiꝫ dicit. Nūquid nō celū ⁊ terrā ego impleo dicit dn̄s: qd̄ habet intelligi de totius mūdi integritate. Eodē modo pſ̄. dicit. Initio tu dn̄e terrā fundaſti: ⁊ opera manuū tuaruꝫ ſunt celi. Idē patet de alijs inumerabilibꝰ locis ſacre ſcripture: licet eñ in nōnullis locis ſacre ſcripture q̄nꝫ cū p̄dictis ſcꝫ cū celo ⁊ terra mare vel aqua exprimātur: hoc tm̄ eſt in paucis p̄ter modū ⁊ ſtilū cōem ſupradictū. Scd̄o hoc idē patet ex doctrina ſeu modo loquendi apoſtoloꝝ quibus ſenſus ſacre ſcripture ꝑfectius fuit apertus: iuxta illud. Luce. xxiiij. ca. Aperuit eis ſenſū vt intelligerent ſcripturas. Hi eñ circa articulū creatōis mundi nil amplius expreſſerūt fuiſſe a deo creatū niſi celū ⁊ terrā dicētes in ſymbolo. Credo in vnū deū creatorē celi ⁊ terre. vbi manifeſte tā q̄ doctiſſimi in ſcripturarū intelligentia nos docent ꝙ in hoc ꝙ ꝯfitemur deū creaſſe celū ⁊ terrā cūcta celeſtia ⁊ terrena a deo fuiſſe creata teſtamur: nullus eñ ſani intellectus diceret ꝙ apl'i articulū creationis mūdi impfecte tradidiſſent. In ſymbolo autēꝫ patrū hereſibus inſurgētibus ſpāliter Manicheoꝝ. qui dicebāt vnū deū eſſe bonoꝝ: ⁊ aliū maloꝝ. ⁊ alijs ſil'ibus fuit additū in hoc articulo de creatiōe mundi quaſi exponēdo. viſibiliū omniū ⁊ inuiſibiliū. ad denotādū qd̄ in hoc ꝙ dr̄ in prio ſymbolo. Creatorē celi ⁊ terre: intelligūtur celeſtia ⁊ terreſtria: non ſolū viſibilia: ſed etiā inuiſibilia. ſm̄ igitur hanc expoſitionē cōſonā veritati tanꝫ fundatā in planiori ⁊ cōiori mō loquendi apoſtolorū ⁊ ꝓpheraꝝ nō reſtat locus inquirēdi: de quo celo ſcriptura hic loquit̄: cū nō ſolū de celis quibuſlibet ſed etiā de quibuſcūꝫ rebꝰ celeſtibꝰ creatis: ſicut de angelis intelligi debeat: ſil'r nō eſt inquirendū de aere elementari vel igne: in qua particula ſacre ſcripture in hoc loco ſpāliter intelligātur: cū nō ſolum de terra elementari ſed de tota natura generabiliū ⁊ corruptibiliū in primis ſex diebus creatoꝝ ſeu ꝓductoꝝ intelligit̄ cū dr̄. Creauit deꝰ terrā. Circa ſenſum vero ſcd̄ariū ſeu vlteriorē ad ſenſum lr̄alem ptinentem huius verbi. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. multa tradūtur a ſanctis doctoribꝰ ⁊ alijs quodāmodo inenarrabilia: iter q̄ videtur expoſitio ſancti Tho. in prima par. q. xlvi. arti. iij. in corpore. q. cōpendioſa ⁊ recta lr̄e ⁊ rōni ꝯſonās. dicit eñ ſic ꝙ hoc dictū In prin. crea. deus ⁊c. tripliciter exponit̄ ad excludendum tres errores: quidā eñ poſuerūt mūdū ſemp fuiſſe ⁊ tp̄s nō habere initiū: ⁊ ad hoc excludēdū exponit̄ in p̄ncipio. ſ. tēporis. Quidā vero poſuerūt duo eſſe creaturarū principia: vnū bonorum: ⁊ aliud maloꝝ. Et ad hoc excludendū exponit̄. in principio. i. in filio. ſicut eñ p̄ncipiū effectiuū appropriat̄ ꝓpter potentiā patri: ita p̄ncipiū exemplare appropriat̄ filio ꝓpter ſapientiā: vt ſicut dicitur. Omnia in ſapientia feciſti: ita intelligat̄ deum oīa feciſſe in p̄ncipio. i. in filio ſm̄ illud apl'i ad Col'. i. In p̄ncipio. i. in filio ꝯdita ſunt vniuerſa. Alij vero dixerūt corꝑalia eſſe creata a deo mediātibus creaturis ſpūalibus: ⁊ ad hoc excludendū: in principio creauit deus celū ⁊ terrā. i. an̄ oīa. hec ille. Que quidē tres expoſitiones intelligende ſunt nō disiūctiue ſed copulatiue ſic. ſ. ꝙ ſcriptura in hoc loco intendit quēlibet iſtoꝝ triuꝫ erroꝝ excludere ⁊ nō vnū eoꝝ tm̄. ſi eñ disiūctiue intelligerēt̄ iſte expoſitiones tūc non excluderet̄ plus q̄ vnus error. ⁊ forte nullꝰ: q2 ex vna ꝓpoſitione tres cauſas veritatis habente ex qualibet eaꝝ nō poſſet ꝯcludi veritas vnius cauſe eaꝝ determinate: ſed videndū eſt q̄uo quelibet illarū trium expoſitionū ex lr̄a ſane intellecta cōſurgat: vt ſic quelibet illarū dicenda ſit lr̄al'. Ad qd̄ ſciēdū ꝙ cū h̄ dictio p̄ncipiū cōit̄ itelligat̄ relatiue reſpectu p̄ncipiati. idcirco i ſacra ſcriptura cōit̄ vbi p̄ncipiū ſeu initiū legit̄ i eodē ꝯtextu adiūgit̄ aliud ſignificās illud reſpectu cuiꝰ dr̄ tale p̄ncipiū ſeu initiū ſic dr̄ ifra Gen̄. x. fuit p̄ncipiū regni eiꝰ babylōia: vbi i h̄ ꝙ adiūgitur regni eiꝰ exprimit̄ reſpectu cuius dr̄ principiū: ⁊ ſic cōiter in alijs locis. cuiꝰ rō eſt: nam ſi ſic exprimeret̄ remaneret quaſi ignotū quid ſignificaret̄ p illud p̄ncipiū: niſi ſubintelligeret̄ ex precedētibus ſeu ſubſequētibus immediate adiūctis: ⁊ q2 in hoc loco nō exprimit̄ determinate in lr̄a ad quid referat̄ hoc qd̄ dicitur. In principio. ſed quaſi abſolute nominatur oportet ꝙ referat̄ ad illud qd̄ ſibi adiūgit̄. Vn̄ p̄mo occurrit referendū ad hoc qd̄ dicitur ſtatim Creauit. i. in principio creationis ſeu in principio illius qd̄ creauit: ⁊ ſic intelligūt multi doctores hebreoꝝ: ſicut Rabi Abenhazara. ⁊ Ra. Sa. ⁊ alij. Et iſte modus loquendi ꝯcordat cū tercia expoſitione p̄dicta ſm̄ quā intelligit̄: in p̄cipio. i. ante oīa vt predictū eſt. ſcd̄o referri poſſet ad hoc qd̄ ſubditur. Deus: ſic ꝙ intelligat̄ hoc p̄ncipium eſſe aliquid cū quo ſeu per quē deus fecit oīa: qd̄ cōuenit filio: ſicut cū dicitur. Omnia in ſapientia feciſti: ⁊ ſic intelligit Rabi Moyſes gerūden̄. ꝙ per hoc qd̄ dr̄ In principio. ſignificat̄ aliqd̄ ptinens ad naturā diuinā: lꝫ hoc quaſi balbuciendo exprimat: ⁊ hoc cōcordat cū ſcd̄a expoſitiōe p̄dicta. Tercio poſſet referri hoc qd̄ dicit̄. In principio. ad hoc qd̄ dicitur: celum ⁊ terrā que ſunt res ſucceſſioni ſubiecte. ⁊ ſic intelligit̄ prima expoſitio. ſ. in p̄ncipio tēporis hoc eſt in primo nunc. qd̄ p̄cedit omnē ſucceſſionē tempoꝝ: vel omniū rerū celeſtiū ⁊ terreſtriū ſucceſſionē. Quarto poſſet referri ad hoc qd̄ dr̄ In p̄cipio. ad totum ꝓceſſum primeue creationis ſeu ꝓductiōis reꝝ qui in hoc ca. Gen̄. i. cōtinetur: vt ſic intelligat̄ In principio creauit deꝰ. i. in primis ſex diebus de quibus agit̄ in toto ꝓceſſu huius ca. Creauit deus celum ⁊ terram. ⁊ ſic intelligit Criſ'. vt p̄dictum eſt. ⁊ q2 abſolute ⁊ ſine aliqua expreſſa determinatione dr̄ hic in p̄ncipio. idcirco referendū eſt ad lr̄aꝫ ad oīa ſignata per quatuor modos p̄dictos: inq̄tum quilibet eoꝝ ex adiacentia ſeu cōtinuatione lr̄e intelligit̄ vt dictū eſt. Itē attendendū ꝙ ſꝫ vlteriorē ſenſum lr̄alem ex hoc qd̄ dr̄ In princi. crea. deus celuꝫ ⁊ terrā. intelligit̄ ad lr̄am ſm̄ hebraicā veritatē pluralitas in diuinis ꝓut mgr̄ allegat in primo ſen. di. ij. Qd̄ pꝫ ex hoc: nā vbi nos dicimus deus: hebraica veritas habet heloym: qd̄ eſt plurale huius noīs ſingularis hel. ⁊ ſic exponit in hoc loco expreſſe Rabi Abenhazara. lꝫ ex hoc nō veraꝫ ꝯcluſionē eliciat: ſed erroneā: vult aūt itelligi ꝙ hoc nō ſignificat pluralitatē in diuinis ſed pluralitatē virtutū ſeu potentiarū ab eo ꝓcedentiū in cuius ſignū allegat ipſe ⁊ ſui ſequaces ꝙ in ſcriptura q̄nꝫ etiā iudices dicūtur heloym: ꝓpter eoꝝ virtuoſaꝫ potētiā in iudicādo: vt Exo. xxij. ca. vbi dr̄. Dijs nō detrahes ⁊ principi populi tui nō maledices. ſed hec cauillatio eſt valde irrationabilis: qd̄ patet ex duobus. Primo eñ hebrei nobiſcū cōueniūt in articulo creationis mūdi: preſertiꝫ in hoc ꝙ ſolus deus mundū creauit: ⁊ eū immediate ꝓduxit intātū ꝙ ipſi tradunt angelos fuiſſe creatos in feria ſcd̄a: ne ſi in prima fuiſſent creati crederetur de angelis ꝙ fuiſſent cooperatores dei in mundi creatione. ſi igitur hoc qd̄ dr̄ heloym intelligat̄ de virtutibꝰ procedētibus a deo: aut tales virtutes ſunt aliquid creatū: aut quid increatum. ſi primo mō ſequit̄ ꝙ aliud qd̄ nō eſt deus creauit mundū: vel ſaltē coopatū eſt in creatiōe mundi. ſi ſcd̄o mō ſequit̄ ꝙ in diuinis eſt aliud increatū a deo ꝓcedens qd̄ eſt intentū: nā cū deus etiā ab illis cōcedat̄ eſſe ſumme ſimplex quicquid ē in deo deus eſt. Scd̄o hec cauillatio vr̄ irrōnabil' ex eo ꝙ Moyſes precipue intendebat informare ppl'm de vnitate dei ⁊ excluſiōe pluralitatis deoꝝ: vt cū dr̄ Deut̄. vi. ca. Audi iſrl' deus tuꝰ vnꝰ eſt. ⁊ Deut̄. xxxij. ca. Videte nunc ꝙ ego ſum ⁊ nō eſt alius deus mecū: ⁊ ſic d̄ multis alijs. Cū igitur Moyſes dixiſſet. Creauit heloym: manifeſte dediſſꝫ occaſionē credēdi populo pluralitatē quaꝫ intendebat excludere: ſm̄ eos ēt potiꝰ debuiſſet dicere hel. qd̄ nullā pluralitatē ſignificat ⁊ ex quo nl'lum incōueniēs ſequeret̄. Itē qd̄ allegat ꝓ parte ſua ꝙ q̄nꝫ iudices vocantur heloym: hoc manifeſte facit cōtra eos: nā vbi heloym accipit̄ p iudicibus ſeu dijs opinatiuis vel falſis ſemp cōſtruit̄ cū verbo vel adiectiuo pluralis numeri. vnde Exo. xxij. vbi dr̄. ad eos vtriuſꝫ cauſa ꝑueniat: ponitur ibi heloym: ⁊ ſtatim ſequit̄ ibi verbum plurale ſic. ſ. ⁊ ſi illi iudicauerint. ⁊ in pſ̄. Omnes dij gentiū demonia. vbi dr̄ heloym: ⁊ tm̄ ibi nō dr̄ demō: ſed demonia. Similiter in pſ̄. vbi dr̄. Ego dixi heloym eſtis. i. dij. nō dicit Ego dixi heloym es. ⁊ ſic de multis alijs: ſed in hoc loco ⁊ in alijs vbi heloym ponit̄ p vero deo ſemp adiūgitur verbuꝫ ſingularis numeri. nō eñ dr̄ hic In principio creauerūt dij. ſed creauit.

Universidad de Salamanca. BGH

qͦd quidem verbum includit verbum ſubſtantiuum. ſ. fuit creans. ad denotandum vnitatem eſſentie. Ex quibus patet manifeſte ꝙ Moyſes intendit inſtruere populum ſpecialiter quantum ad doctos ꝙ in deo qui celum ⁊ terram creauit eſt pluralitas perſonarum in quantum dixit heloym. ſimiliter ⁊ vnitas ſm eſſentiam in quantum dixit Creauit. ⁊ hoc notanter inſinuat Moyſes in prima propoſitione totius ſacre ſcripture: in qua continetur articulus creationis vt inueniat hoc myſterium in primo exordio fidei eſſe attendendum. Quod autem hec pluralitas attribuenda ſit perſonis ſeu ſuppoſitis habetur etiam ſm ſenſum litteralem vlteriorem in hoc loco vbi inuenitur aliqua inſtructio de diuinis perſonis: nam cum dicitur in principio: intelligitur in filio cui attribuitur cauſalitas creationis per modum cauſe exemplaris vt dictum eſt: ⁊ per conſequens cum dicitur deus: intelligitur pater cui attribuitur cauſalitas creationis per modum efficientis. Cum autem dicitur. Spiritus domini ferebatur: intelligitur perſona ſpiritusſancti: prout plenius declarabitur infra. Non tamen eſt intelligendum ꝙ creare ſit proprium alicuius perſone diuine ⁊ non commune toti trinitati: hoc enim eſſet erroneum cum omnia opera trinitatis ad extra ſint indiuiſa. ſed quia deus eſt cauſa rerum per ſuum intellectum ⁊ voluntatem ſicut artifex rerum artificiatarum: artifex autem per verbum in intellectu conceptum ⁊ per amorem ſue voluntatis ad aliud relatum operatur: vnde ſimiliter deus pater operatus eſt omnem creaturam per verbum ſuum qͦd eſt filius: ⁊ per ſuum amorem qui eſt ſpiritusſanctus: ⁊ ſecundum hoc proceſſiones perſonarum ſunt rationes productionis creaturarum in quantum includunt eſſentialia attributa que ſunt ſcientia ⁊ voluntas: vt patet in prima par. q. xlv. arti. vi. Sequitur littera. Terra autem erat inanis ⁊c. vbi Moyſes poſtquam ſummarie tradidit totum opus diuinum circa creationem mundi in primis ſex diebus ſucceſſiue productum: hic explicat illud per particularia. Circa qͦd primo oſtendit ſtatum ſeu conditionem quarundam rerum creatarum in prima ſui creatione ſeu productione. ſecundo procedit ad alia que creata ſeu producta ſunt in predictis ſex diebus ſucceſſiue ſecundo ibi. Dixit deus: fiat lux. Circa primum ſciendum ꝙ cum Moyſes rudi populo loquebatur vt omnes doctores tenent qui non ſolum ſpiritualia veraciter non capiebant ſed etiam de corporalibus illa communiter tamen apprehendebant que viſui corporali ſubiacent: vt in prima parte. q. lxvij. ar. iiij. Idcirco licet in generali viſibilia ⁊ inuiſibilia celeſtium ⁊ terreſtrium creaturarum ſub quodam ſummario vt dictum eſt comprehendat attribuens ea diuine creationi: ita vt nihil in rerum natura excluderetur a creatione dei: loquens tamen poſtea in particulari vt imbecillitati rudium ſeu ſimplicium audientium condeſcenderet: pretermiſſis inuiſibilibus tam celeſtium quam terreſtrium: de viſibilibus tamen mentionem facit: vnde de celeſtibus pretermiſit celum empyreum ⁊ angelicam naturam: ⁊ de terreſtribus pretermiſit duo elementa. ſ. aerem ⁊ ignem. eo ꝙ non ab omnibus percipiuntur: multi enim etiam philoſophorum elementum ignis non cognouerunt vſque ad tempus Ariſtotelis. Similiter ⁊ aerem nihil dicebant: adeo vt loca plena aere vacua exiſtimarent: vt. iiij. Phiſ. vnde in prima rerum productione de tribus viſibilibus principaliter facit mentionem. ſ. de infimo fundamento vniuerſi ſenſibilis: ⁊ de ſummo tecto eius: ⁊ de quodam medio inter vtrumque: que ſunt principales partes integrales cuiuſcunque edificij: quorum duo ſe habent ad totum vniuerſum viſibile: ſicut centrum ⁊ circumferentia ad corpus ſpericum quod complet totam eius rationem plaſmaticam: in quo quidem. ſ. corpore ſperico centrum ſe habet vt fundamentum ⁊ circumferentia ſicut ſummum tectum ⁊ alia inter vtrumque: tanta ſe habent vt medium inter vtrumque. ſ. inter centrum ⁊ circumferentiam. Primum oſtendit: cum dicit. Terra autem. terra enim ſm philoſophos ⁊ aſtronomos ſe habet ad vniuerſum corporale vt centrum. ſecundum autem ⁊ tercium oſtendit cum dicit. Super faciem abyſſi. Abyſſus enim ſecundum grammaticos multitudinem aquarum impenetrabilem ſignificat: quequidem impenetrabilitas ideo poteſt intelligi non ſolum ex magna eius profunditate ſed etiam ex hoc ꝙ ex eius confuſione non poteſt abyſſus penetrari: per qͦd intelligitur aqua elementaris que ante eius congregationem in vna permixtione confuſa erat cum alijs duobus elementis. ſ. aere ⁊ igne: prout magiſter ponit in. ij. li. diſt. xiij. qͦd totum vocatur abyſſus ſm eſtimationem ſimplicium ſeu rudium quibus loquebatur: qui aerem ⁊ ignem elementarem propter eorum inuiſibilitatem: ⁊ vt dictum eſt non percipiunt: que quidem abyſſus totam terram vndique cooperiebat: ⁊ vſque in altum porrigebatur quouſque nunc ſummitas corporee nature pertingit: ſicut quibuſdam videtur: prout magiſter ponit di. ſupradicta. intelligatur tamen hec ſummitas nature corporee circa celum cryſtallinum qͦd per ſuperficiem abyſſi intelligendum eſt: ⁊ hoc eſt primum corpus mobile: qͦd ſe habet ad omnia corpora naturalia ſicut ſuperficies ad corpus ſpericum que totam eius ſoliditatem continet. Unde notandum eſt ꝙ non dicit ſcriptura tenebre erant in terra nec in abyſſo neque ſupra abyſſum: ſed ſupra faciem abyſſi. Cuius ratio eſt: nam illa multitudo aquarum impenetrabilis ⁊ profundiſſima in prima ſui productione erat turbida ⁊ quaſi opaca ⁊ eius confuſa permixtione ſeu compoſitione in tantum ꝙ non erat capax lucis ſicut nec terra: ⁊ ſic non erant in terra nec in abyſſo tenebre proprie loquendo: ſicut nec in ligno dicitur eſſe cecitas: licet non videat: ſuperficies tamen abyſſi qͦd eſt primum mobile vt dictum eſt ex ſua pura ⁊ impermixtibili natura eſt dyaphanum: ⁊ fuit ſemper capax lucis: ſed quia nondum lux facta erat: ideo proprie loquendo tenebre erant protunc ſupra faciem abyſſi. ſ. in primo celo mobili. Conuenienter igitur in primordiali rerum viſibilium productione fit expreſſa mentio de terra: quod eſt centrum ⁊ quaſi fundamentum vniuerſi ſenſibilis: ⁊ de circumferentia quod eſt ſummum tectum. ſ. primum mobile eo modo quo dicitur Eſa. xlviij. Manus enim mea fundauit terram: ⁊ dextera mea menſa eſt. alias tetendit celos. ⁊ loquitur ad modum formantis circulum cum circino: qui primo ponit vnum pedem in centro quod eſt fundamentum: ⁊ alium tendit circumducendo circumferentiam. Sequitur in littera. Spiritus domini ferebatur ſuper aquas: quequidem verba proprie ⁊ notabiliter exponuntur a Hiero. de hebraicis queſtionibus vbi ſic dicit: pro eo ꝙ noſtris in codicibus ſcriptum eſt ſpiritus domini ferebatur. in hebreo habetur Merahephet: quod nos appellare poſſumus incubare: in ſimilitudinem volucris oua calore animantis ex quo intelligimus non de ſpiritu mundi dici: vt nonnulli arbitrantur: ſed de ſpirituſancto qui ⁊ ipſe viuificator omnium a principio dicitur de quo in pſalmo. Emitte ſpiritum tuum ⁊ creabuntur. hec ille. Quequidem viuificatio poteſt recte intelligi ſecundum motum primi mobilis: nam motus ſm philoſophum. viij. Phyſicorum eſt vita rerum naturalium: ⁊ cum inter omnes motus rerum naturalium motus primi mobilis ſit primus ⁊ precipuus: ⁊ a quo omnes motus corporales regulantur ⁊ menſurantur tanquam a prima omnium motuum menſura: ⁊ a deo tanquam a primo mouente principaliter cauſatus. idcirco in primordio creationis rerum naturalium de hoc primo motu tanquam de vita rerum naturalium fit mentio attribuendo ipſum motum deo in perſona ſpiritusſancti cui appropriatum eſt viuificare. Et ex hoc tollitur quedam inconuenientia que quodammodo animum pulſat. ſ. ꝙ inter primo creata fit mentio de tempore: cum dicit. Dies vnus. dies ſecundus ⁊ huiuſmodi. Sed de motu nulla videtur fieri mentio: cum tamen motus ſit prior ipſo tempore naturaliter: vnde ſm predictam expoſitionem predicta tollitur inconuenientia: quia de motu fit mentio antequam de tempore: vt patet ex predictis.

Sed contra predicta quedam dubia breuiter poſſunt moueri inquiſitiue ex quorum ſolutione veritas magis elucidatur. Primum poſſet rationabiliter queri: prout Aug. querit ſuper Gen. ad litteram cur non ſcriptum eſt. Dixit deus. fiat terra: ⁊ facta eſt. Fiat aqua ſeu abyſſus: ⁊ factum eſt: ſicut dixit de luce ⁊ de firmamento ⁊ huiuſmodi. Secundo poteſt queri ſi abyſſus hic accipitur: vt dictum eſt pro aquarum multitudine impenetrabili terram vndique circumdante: cur non proprie hoc declarauit deus dicens: multitudo aquarum erat ſuper terram: cum aqua ab omnibus quantumcunque rudibus ſit perceptibilis: ⁊ de aqua in hoc capitulo frequenter fiat mentio: non autem de abyſſo in hoc loco. Tercium ſi faciem abyſſi accipitur in hoc loco pro primo mobili: vt dictum eſt: cur ſtatim ipſum nominat aquas cum dicit. Ferebatur ſuper aquas ſm iſtam expoſitionem. Quartum cum ſpiritus domini ſeu ſpiritus dei pluries in ſacra ſcriptura accipiatur pro aere ſeu vento: vt in pſalmo. Flauit ſpiritus eius ⁊ fluent aque. ⁊ in alijs. vnde ergo cogimur vt in hoc loco accipiatur pro ſpirituſancto: vt dictum eſt. Quintum ſi ſpiritus dei in hoc loco accipitur pro ſpirituſancto: vt dictum eſt: cum ſpiritusſanctus ſit deus inconuenienter dicitur ꝙ ferebatur ſuper aquas: cum deo non competat localiter ferri nec ſitum habere. Ad primum igitur dicendum ꝙ ex verbis Augu. vbi ſupra apparet ꝙ in hoc loco ꝙ dicitur. Terra erat inanis ⁊ vacua ⁊ tenebre ſuper faciem abyſſi intelligitur materia omnis informis: dicit enim in. xij. confeſſ. Quid enim in omnibus mundi partibus reperiri poteſt propinquius informitati omnimode quam terra ⁊ abyſſus: ⁊ infra ſubdit. Illud autem totum prope nihil erat quoniam adhuc omnino informe erat. hec Aug. Ex quo patet ꝙ ſm ipſum ideo pretermiſſum eſt dicere: fiat terra ſeu abyſſus. Similiter ⁊ factum eſt ita. ⁊ vidit deus ꝙ eſſet bonum: ſicut dicitur in alijs propter informitatem omnimodam materie que in predictis verbis ſignatur: ⁊ eſt ratio quia cum dicitur. Dei perfecta ſunt opera. Deut. xxxij. ca. ideo inconuenienter de natura omnino informi diceretur. Dixit deus: fiat hoc. Similiter ⁊ vidit deus ꝙ eſſet bonum. Ambroſius autem ⁊ alij ſancti doctores non concordant cum Aug. in hoc. ſ. ꝙ cum dicitur. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: intelligatur materia informis: ſed ipſum elementum terre. ſm quos. ſcilicet ſanctos doctores aliter ab Augu. opinantes dicendum eſt ꝙ alie tres informitates attribuuntur creature corporali in primordio producto: propter quas non decebat vt de creatura ſic informi diceretur. Fiat ⁊c. vel vidit deus ꝙ eſſet bonum ⁊ huiuſmodi. deerat enim corpori diaphano. ſ. primo mobili pulchritudo lucis: vnde dicitur ꝙ tenebre erant ſuper faciem abyſſi. deerat etiam terre duplex pulchritudo: vna quam habet ex hoc ꝙ eſt aquis cooperta: ⁊ quantum ad hoc dicitur ꝙ terra erat inanis. ſ. inuiſibilis. alia vero quam habuit cum non eſſet ornata herbis ⁊ plantis. ⁊ ideo dicitur ꝙ terra erat vacua. vnde in hoc loco Moyſes intendit exprimere informitates creature corporalis tam celeſtis quam terreſtris in primordio

producte: ⁊ ideo non oportebat in hoc loco dicere. Dixit deus: fiat terra ⁊ huiuſmodi. ſicut in alijs creaturis que in prima ſui productione tales informitates minime habuerunt. Si autem contra hoc dicatur ꝙ lux in prima die facta etiam videtur imperfecta ſeu informis reſpectu lucis luminarium: quod patet ex excellentia proprietatum luminarium que in opere quarte diei exprimuntur que non pertinent ad lucem in prima die factam: vt infra patebit. ⁊ tamen de ipſa luce dicitur fiat lux ⁊c. ⁊ vidit deus lucem ꝙ eſſet bona. ⁊ ſic ſimiliter potuiſſet dici de terra non obſtantibus informitatibus predictis. Ad hoc dicendum ꝙ lux in prima die facta licet non eſſet ita perfecta ſicut lux ſolis habebat tamen perfectionem ſibi pertinentem quantum ad illud pro quo facta fuit. ſ. diuiſionem noctis ⁊ diei: vt patet in littera: ſed terra fuit facta a deo ad hoc vt habitaretur ab animantibus: iuxta illud. Eſa. Non in vacuum creauit eam. ſ. terram. ſed vt habitaretur ⁊c. Et quia hec perfectio ad quam ordinata eſt terra ſibi deerat in primordio ſue creationis. idcirco non erat conueniens vt de ea dicerentur verba predicta que de alijs creaturis que in prima ſui productione perfectiones ad quas producte ſunt attigerunt. Idem de abyſſo dicendum que propter eius commixtionem confuſam ſupradictam nondum habebat perfectionem ſufficientem ad producendum generabilia. ſuperficies autem abyſſi in hoc loco non intelligitur per ſe niſi reſpectu ipſius abyſſi cuius dicitur eſſe ſuperficies. ⁊ ideo non oportebat vt de ipſa ſuperficie fieret mentio ſeorſum in huiuſmodi creatione: vtrum autem ex auctoritatibus ſanctorum ⁊ ſpecialiter Baſylij. Ambro. Criſ. intelligatur ꝙ omnimoda informitas materie tempore preceſſit formationem eius omitto cauſa breuitatis: vide tamen in prima par. q. lxvi. ar. i. veritatem huius queſiti a ſancto doctore determinatam. Ad ſecundum faciliter reſpondetur ex dictis: abyſſus enim in hoc loco non nominat aquam ſolam ſed aquam cum aliorum elementorum permixtione confuſam: vt dictum eſt. pretermiſit tamen expreſſam mentionem de alijs elementis cum aqua permixtis propter ruditatem eorum quibus loquebatur qui pro maiori parte ea que non ſubiacent viſui non cognoſcebant: vt iam dictum eſt. Ad tercium dicendum ꝙ primum mobile in hoc loco nominatur diuerſimode propter diuerſitatem eorum que ſibi competunt de quibus in propoſito agitur. competit enim primo mobili omnia corpora naturalia ⁊ mobilia continere: ſicut ſuperficies corpus continet cuius eſt ſuperficies: ⁊ ex hoc nominatur facies abyſſi. i. ſuperficies abyſſi: de qua continentia hic eſt agendum tanquam de loco vniuerſali omnium corporum naturalium competit etiam ei diaphaneitas ſm ſue nature puritatem. ſimiliter ⁊ prima mobilitas corporalis de qua diaphaneitate in hoc loco eſt agendum tanquam de prima capacitate lucis: quequidem lux in corporibus primum locum tenet ſm Aug. de li. arbi. Similiter ⁊ de prima mobilitate eius hic eſt agendum tanquam de prima vita vel de primo effectu vite corporum naturalium que duo nulli earum creaturarum de quibus ſcriptura mentionem facit inter primo creata ſic competunt ſicut aquis. Aqua enim inter viſibilia corpora maxime eſt obediens motori: ⁊ eſt perſpicua: ⁊ hec eſt ratio quare primum mobile in hoc loco his diuerſis nominibus appellatur. hec expoſitio de primo mobili ⁊ de primo motu videtur rationabilis conſiderando ꝙ in prima rerum productione fieri debet mentio de ſummo bono vniuerſali corporum naturalium: ſimiliter de primo motu ⁊ de primo mobili: ⁊ etiam de tempore que ſunt menſure omnium rerum naturalium. Ad quartum dicitur ꝙ ſpiritus domini in hoc loco intelligatur pro aere elementari eſt valde irrationabiliter dictum propter tria. primum: quia ſi in hoc loco ſpiritus domini accipitur pro aere elementari prout Ra. Moyſes ⁊ quidam alij volunt dicere ꝙ ſcriptura in hoc loco nominat quatuor elementa. terram. ſ. cum dicit Terra autem. Aquam vero cum dicit. Super aquas. Aerem cum dicitur Spiritus domini. Ignem vero cum dicit. Et tenebre erant. ⁊ hoc quia ignis vt dicunt in loco proprio non lucet: ſm hanc poſitionem nulla eſſet ratio propter quam aer qui dicitur ſpiritus magis appropriaretur deo vt ſic nominaretur ſpiritus domini quam elementum aque ſeu terre vel ignis quorum nullum in hoc loco tali modo nominatur: vt dicatur aqua domini terra domini. Secundum quia vt ex ſerie littere patet ſpiritus domini de quo hic agitur: ferebatur ſuper aquas ante earum diuiſionem que facta fuit ſecunda die per firmamentum diuidens aquas ab aquis. ⁊ ſic ferebatur indiſtincte ſuper aquas non ſolum inferiores ſed etiam ſuperiores: nulla enim diſtinctio aquarum legitur in prima die. Ex quo ſequitur ꝙ huiuſmodi ſpiritus adhuc facta diuiſione ferretur ſuper aquas ſuperiores cum in ſcriptura nulla fiat mentio de hoc ꝙ huiuſmodi ſpiritus domini congregaretur ſeu attraheretur ad hoc vt poſt aquarum diuiſionem ferretur ſuper aquas inferiores tantum: quod tamen eſſet valde inconueniens ⁊ contra mentem Ra. Moy. ⁊ Aliorum ſequentium qui ſpiritum in hoc loco dictum accipiunt pro aere elementari tantum cui nullo modo competit eſſe ſuper aquas: que ſuperiores ſunt celo ſydereo. Tercium: quia vt ex predictis patet Moyſes in toto proceſſu ſex dierum nunquam nominauit aerem etiam in loco vbi fuiſſet congruum aerem nominari: ſicut cum dicit. Producant aque volatile ſuper terram vbi congruum fuiſſet dicere producant aque ⁊ aer. ſimiliter ⁊ dicere vt volitent in aere ⁊ non ſolum ſub firmamento cum volucres pro maiori parte participant naturam aeream plus quam aqueam vnde in aere viuunt ⁊ nidificant pro maiori ſui parte: vnde earum volatus principaliter ad ornatum aeris pertinet: vt dicit magiſter in ſe. diſ. xv. ⁊ tamen in hoc loco nullam mentionem facit de aere propter eius inuiſibilitatem ⁊ propter imbecillitatem vt ſupra dictum eſt: non enim dicit de auibus vt volent in aere ſeu ſpiritu: ſed ſuper terram ſub firmamento celi pretermittens totaliter nominationem aeris: vnde eadem ratione cum dicitur. Spiritus domini non eſt intelligendum de aere de quo nunquam fecit mentionem in proceſſu ſex dierum: vt dictum eſt. Si autem contra hoc dicatur ꝙ ſi ſpiritus domini non poteſt hic intelligi de aere propter eius inuiſibilitatem: eo ꝙ illi inuiſibilia non percipiebant: ſequeretur a fortiori ꝙ non debeat intelligi de ſpirituſancto qui incorporaliter eſt magis inuiſibilis oculis corporalibus quam aer: cum ſit penitus incorporeus ⁊ immaterialis. Ad hoc dicendum ꝙ quantumcunque populus ille rudis fuiſſet ⁊ incapax ſpiritualium nihilominus neceſſe erat vt eis proponeretur primo ⁊ ſupponerentur quedam penitus inuiſibilia: ſicut deum eſſe: quia ſine hoc in vanum inſtruerentur de fide ſm quam accedentem ad deum oportet credere: quia eſt: vt ad Heb. xi. ca. Similiter licet anima humana ſit inuiſibilis de ſui natura tamen proponendum erat eis de ea in quantum ſm illam principaliter homo eſt capax remunerationis diuine: quod eſt principium in his que credibilia traduntur. vnde Apoc. cum dixiſſet. Accedentem ad deum oportet credere quia eſt: ſtatim ſubiunxit. Et inquirentibus ſe remunerator eſt. ⁊ ideo de anima humana circa formationem hominis expreſſam ſcripturam fecit mentionem dicens. Spirauit in faciem eius ſpiraculum vite. Gen. ij. cap. De inuiſibilibus ergo nulla mentio fit in proceſſu ſex dierum niſi tamen de deo ⁊ de anima humana: quorum cognitio ſaltem enygmatica neceſſaria eſt cuicunque fideli: vnde ſpiritus domini non inconuenienter in hoc loco accipitur pro ipſo deo: licet inuiſibilis ſit. De alijs vero inuiſibilibus quorum cognitio non eſt explicite neceſſaria omnibus fidelibus: ſicut eſt natura angelica vel aer elementaris ⁊ huiuſmodi pretermittitur mentio expreſſa in hoc loco iam dicta. Si autem abijciatur de primo mobili quod eſt inuiſibile ⁊ tamen ſm predictam expoſitionem de eo fit mentio cum dicit ſuper faciem abyſſi: vt dictum eſt. Dicendum ꝙ primum mobile ſatis eſt viſibile per ſuum effectum quod eſt motus diurnus ſolis ⁊ aliorum corporum celeſtium. Notandum etiam ꝙ antiqui expoſitores hebreorum notabiliſſime ⁊ compendioſe expoſuerunt predictum verbum: ſpiritus domini. in illo libro qui dicitur bereſith rabbaa. i. geneſis magnum: vbi ſic habetur interrogatorie quid eſt quod dicitur ſpiritus domini ferebatur ſuper aquas. Ad quod reſpondet: nil aliud eſt niſi ſpiritus meſſie de quo legitur. Requieſcet ſuper eum ſpiritus domini. ſ. Eſa. xi. Ex quo dicto manifeſte datur intelligi ꝙ ſpiritus domini hic intelligitur ſpiritusſanctus qui eſt ſpiritus meſſie: in quantum ſm catholicam veritatem procedit a patre ⁊ filio: quiquidem filius eſt verus ⁊ benedictus meſſias. Ad quintum dicendum ꝙ per hoc ꝙ in hoc loco dicitur Ferebatur non debet intelligi aliquid paſſionis in ſpiritu domini: nec hec dictio merahephet: quod in hebraico in hoc loco ponitur eſt verbum paſſiuum ſed mere actiuum: ſignificans ꝙ ſpiritus domini fouebat ⁊ viuificabat aquas ad ſimilitudinem galline cubantis: ⁊ vitalem virtutem his que fouentur tribuentis: quequidem viuificatio in hoc loco intelligitur per primum motum qui eſt precipue viuificatiuus corporum naturalium: vt dictum eſt: vnde ſimile verbum omnino habetur Deut. xxxij. ca. vbi dicitur. Sicut aquila prouocans ad volandum pullos ſuos ⁊c. que eſt propria ſimilitudo ad propoſitum: nam ſicut auis mouet pullos ſuos ad volandum ⁊ ſic eos fouet ⁊ viuificat: ſic deus primum mobile mouet ad viuificandas creaturas corporales: licet enim ſit aliqua intelligentia immediate mouens primum mobile de quo hic agitur: tamen prima cauſa ⁊ principalis huius motus deus eſt in quo omnes creature viuunt mouentur ⁊ ſunt: vt Act. xvij. ca. Allegorice ex ſequendo concordantiam antiquorum hebreorum predictam: qui ſpiritum domini qui hic ſuper aquas ferebatur exponunt eſſe ſpiritum meſſie: de quo dicitur. Requieſcet ſuper eum ſpiritus domini: vt dictum eſt. notabiliter dici poteſt ꝙ ſicut ſpiritus domini viuificabat aquas ſcilicet corpora naturalia: vt dictum eſt: ſic idem ſpiritus dat vitam ſpiritualem per aquam baptiſmi: de qua Joh. iij. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpirituſancto ⁊c. Sequitur in littera. Dixit deus. fiat lux. qualiter intelligatur quod dicitur deus dixit. Ambro. in Exa. declarat dicens. Non per organa vocis: nec per aerem iſtum quidam verborum ſtrepitus verberaretur: ſed vt voluntatis ſue eternam cogitationem proderet in operationis effectu: continuatur autem productio lucis ad predicta ſic: nam cum premiſſa fuerat circa creationem corporalem multiplex informitas vna. ſ. cum dicitur. Terra autem erat inanis ⁊ vacua. Alia cum dicitur. Tenebre erant ſuper faciem abyſſi. Conueniens ergo fuit vt informitas tenebrarum primo remoueretur per lucis productionem. Tum quia lux eſt qualitas primi corporis. Tum quia inter ceteras qualitates corporeas lux eſt ſpiritualior. vnde aug. in li. de li. arbi. dicit ꝙ lux in corporibus primum tenet locum. Tum propter communitatem lucis: in qua inferiora cum ſuperioribus communicant. Sed que ſit iſta lux varie traditur a doctoribus: quidam enim dicunt illam lucem fuiſſe quandam nubem lucidam que poſtmodum facto ſole in materiam preiacentem rediit: vel adhuc remanet ſoli coniuncta imperceptibiliter: vel ex illa nube formatum eſt corpus ſolis: quequidem tres poſitiones non ſolum ſunt improbande per rationem: vt in prima par. q. lxvij. art. iiij. in reſponſione ad ſecundum

Universidad de Salamanca. BGH

argu.ſed etiam ex ſerie ſententie littere non videntur ſtare. Tū q: lux ſignificat qualitatē tñ: nubes aūt lucida nō ē lux lꝫ ſit corpꝰ luminoſū vel luminare ⁊ hmōi: ſicut albū nō ē albedo: vñ in tali lucide nubis ꝓductione debuiſſet exprimi ſubſtātia cum ſua qualitate dicēdo. Fiat nubes lucida: vel qd luminoſum ⁊ hmōi: fieri eñ ſicut ⁊ eē ꝑncipaliter ptinet ad ſubiectū ſeu ſubam. Accidentiū eñ ꝑut in methaphyſica tradit nō eſt eſſe ſed ineſſe: nec etiā vr̃ lr̃e cōſonū nec rōni ꝙ illa lux fuerit lux ſol' ſed adhuc informis ꝑut poſtillator dicit. Tū q: ſi ſic debuiſſet dicere: ꝓducat ſeu ꝓcedat lux vel ꝓducat ſol ſeu celū lucē: ſicut dr̃ i hoc capitulo in hiis que ab aliis ꝓcedūt. Tū q: ẜm hoc diuiſio lucis a tenebris ꝑma die facta fuit ꝑ circularē motū ſolis: vt ēt poſtillator dicit ſicut in quarta die: ⁊ tñ ſcriptura in hoc loco attribuit hāc diuiſionem deo dicēs. Et diuiſit deus lucē a tenebris. In quarta aūt die attribuit hāc diuiſionē luminaribꝰ dicēs: vt diuidāt lucē a tenebris. Tū q: maxime incōueniēs vr̃ dicere ꝙ accidēs ſeu motꝰ alicuiꝰ rei ſingularis ſit in rerū natura anteꝗ̃ ſuū ſubiectū in eſſe ꝓducat. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ lux in prima die facta differat a luce ſolis de qua fit mentio in quarta die non ſolū ad particulares effectus: ſed etiā quātū ad eſſētiā: vnde poſitio Baſi. in hoc loco videt lr̃e cōcordare ⁊ rōni nō diſſentire. dicit eñ in exameron ſic. poſt ſolis creationē dies eſt cū a ſole illuminatus eſt aer: in eo ꝙ ſuper terrā eſt hemiſperio relucens: et nox vmbra terre occultato ſole. tūc aūt. ſ. in primis tribus diebus nō ẜm motū ſolarē: ſed refuſo principali lumine illo ⁊ rurſus cōtracto ẜm determinatā a deo menſurā dies generabat ⁊ nox reinducebat: hec Baſilius. Vñ ẜm eū hec lux nō fuit corpus ſeu ſubſtantia corporea ſed ꝗdā qualitas formaliter illuminatiua nō ꝓcedens ab aliquo corpore luminoſo ſed ſolū a volūtate diuina ꝑ creationē ꝑut ipſa lr̃a plano mō ſignificat cū dicit. Fiat lux. ꝗquidē lux nō habebat per ſe motū: ⁊ ideo nō poterat de ſe diuidere lucē a tenebris: ſed hoc faciebat ꝑ emiſſionē ⁊ cōtractionē luminis virtute diuina determinatā. ⁊ ideo dicit hic diuiſit deus lucē a tenebris. Sed in quarta die vbi de luminaribus agit expſſe dicit: vt diuidāt lucē a tenebris: q: luminaria ꝑ motū ꝓpriū ſibi cōnaturalē hāc faciūt diuiſionē: ẜm quā poſitionē Baſy. q̃ valde videt cōſonare lr̃e nō eſt inquirēdū quid factū fuit de illa luce ꝑma pꝰ creationē ſolis: nā adueniente ꝓuiſione naturali rōnabiliter ceſſat ꝓuiſio miraculoſa: ſicut ⁊ legit Joſue. v. Defecit māna poſtꝗ̃ comederunt de frugibꝰ terre. Obiicit aūt ꝯ poſitionē Baſi. ꝑmo ꝙ ex hoc ꝙ ꝓtunc cū nec aīalia nec hoīes eſſent: iō iſta viciſſitudo lucis ⁊ tenebre nō habebat aliquā neceſſitatē ſeu vtilitatē. Scḋo ex hoc ꝙ hec cōtractio ⁊ emiſſio nō eſſent naturales ſed miraculoſe: qḋ vt dicūt nō hꝫ locū vbi agit de inſtitutione nature. Sed rñdet ad primū ꝙ hec obiectio eſt cōis etiā cōtra ponētes ꝙ hec lux fuiſſet lux ſolis. ſed dicendū ꝙ hec viciſſitudo deſeruiebat diſtinctionibꝰ ſex dierū ad hoc. ſ. ꝙ in ſex diebꝰ ꝑficeret opus creatiōis: ꝑut in ꝓpoſito diuino ab eterno fuerat diſpoſitū: ⁊ etiā vt ꝑ hos ſex dies ꝑfigurarent etates mūdi: ⁊ traderētur alia myſteria ẜm doctores. Ad ſcḋm dicendū ꝙ in hoc ca. nōnulla miraculoſe facta traduntur: ſicut ꝓductio herbarū ⁊ plātarū anꝗ̃ luminaria ⁊ ſtelle eſſent: qḋ eſt manifeſte miraculoſum: q: excedit facultatē naturalē creaturarū: ⁊ etiā eſt penitꝰ inſolitū: que duo ꝑficiūt rōnē miraculi. Idē dicendū ē de cōgregatione aquarū facta in ſcḋa die. ⁊ iō nimirū ſi ꝓductio huiꝰ prime lucis ⁊ eiꝰ cōtractio ⁊ emiſſio ſit miraculoſa. Cetera aūt exponāt ꝑut in poſtilla vſqꝫ ibi. Factū eſt veſpere ⁊ mane: dies vnꝰ. ſ. naturalis. Circa qḋ attendēdū ꝙ hebrei ꝑ veſpere intelligūt noctē: que incipit a veſpera ⁊ terminat in mane ſequenti: ⁊ ꝑ mane intelligūt diem artificialē: que incipit ab ipſo mane ⁊ terminat i veſpe ſequēti: ⁊ ſic dicūt ꝙ dies natural' icipit a pricipio ꝑme noctꝭ ⁊ teriat i principio noctꝭ ſequētꝭ: qḋ itēdūt ꝓbare ꝑ hꝰ ꝙ i ꝑmordio rerū tenebre q̃ a deo nox vocat: vt pꝫ in lr̃a ꝑceſſerūt lucē in ordine tpis: nā poſtꝗ̃ dixit. Tenebre erāt. Cōſequēter dixit. Fiat lux. Ex quo videt ꝙ nox naturaliter debet ꝑcedere diē in cōputatiōe dierū: hoc etiā cōfirmāt ex eo qḋ legit in Exo. A veſpera vſqꝫ ad veſperā celebrabitis ſabbata vr̃a: ſed lꝫ hoc habeat locū ex hac auctoritate in feſtiuitatibꝰ āntiq̄ teſtamēti eo ꝙ feſtiuitates eorū hūerūt initiū a feſto paſchali in quo agnus ad veſperā immolabat: tñ in ordine cōputationis dierū naturaliū tenendū eſt cū doctoribꝰ nr̃is. ſ. vt cōputet dies a mane vſqꝫ ad mane ꝑut magr̃ ponit in. ij. di. xiij. reddēs ad hoc rōnē myſticā ſcꝫ eo ꝙ hō a luce ꝑ peccatū corruit in tenebras ignorātie ⁊ peccatorū. Sed pōt hic ſumi alia rō naturalis ex hꝰ ꝙ res denoīant a termino ad quē nō a termino a quo: vt. i. Phiſ. ⁊ iō dies artificial' dꝫ denominari a veſpa i quā teriat: ⁊ nox dnoīari a māe i q̄ teriat ⁊ ſic ꝑ hꝰ ꝙ dr̃. Fctm̄ ē veſpe itelligēdꝰ ē dies artificial': cuiꝰ terminꝰ ad quē ē veſp ſiue nox. Et ꝯñr cū di. Et mane: intelligēda eſt nox cuius terminꝰ ad quē eſt mane: ⁊ ſic ꝑma pars diei naturalis eſt dies artificialis. ⁊ ſcḋa nox ſequēs nec valet qḋ dr̃ ꝙ in primordio tenebre ꝑceſſerūt lucē: nā ille tenebre nō erāt dicende ꝓprie nox: nā ſicut dies ꝓprie loquēdo eſt latio lucꝭ ſeu ſolis ſuꝑ terrā: ſic ⁊ nox occultatio tal' lucis ſeu ſolis ſub terra qḋ nō cōpetit tenebris que fuerūt in ꝑmordio anꝗ̃ aliqua lux corporalis ꝓduceret. Circa opꝰ ſcḋe diei duo ſunt ꝑncipalit cōſiderāda. Primū ꝙ celū ſit illud qḋ dr̃ firmamentū. ſcḋm qualit hoc intelligat qḋ dr̃. Ut diuidat aquas ab aquis. Circa primū omiſſa varietate opinionū ⁊ ſequēdo poſitionē Criſ. que magis videt planiori ſenſui lr̃e cōcordare: vt iā dictū eſt vr̃ dicendū qḋ hoc firmamētū de quo hic agit eſt celū ſidereū qḋ diuidit in octauā ſperā que ē ſtellarū fixarū ⁊ in ſeptē planetarū orbes: de quibꝰ etiā ſtellis ⁊ planetis legit plane infra in opere quarte diei. Poſuit eas deus. ſ. luminaria ⁊ ſtellas in firmamēto celi: nec obſtat qḋ dr̃ in ꝑma die. In ꝑncipio creauit deus celū. q: ibi ſummarie includit totū opus ſex dierū: vt dictū eſt. Et q: in ꝑma die mētionē fecerat de primo mobili ⁊ eiꝰ motu: vt ibi fuit expoſitū: nūc aūt in ſcḋa die de firmamēto in quo ſydera fuerūt poſita mentiōē facit: oſtēdens ꝙ hoc firmamētū fuit productū de nihilo in ſua ꝓpria ſpecie per creationē: qḋ cōſonat huic qḋ dr̃. Fiat firmamētū nō exprimēdo aliquid de quo tale firmamētū fieret. Si enim de abyſſo vel aliqua parte eiꝰ firmamētū fuiſſet formatū vt ꝗdā dicūt dixiſſꝫ vtiqꝫ. Fiat abyſſus: vel fiat de abyſſo firmamentū ſicut dixit de herbis ⁊ plātis que de terra fuerūt ꝓducta exprimēdo. Germinet terra herbā ⁊c. Et cōſequēter dicit. Protulit terra herbā. Similiter in quīta die dicit. Producāt aque reptile: ⁊ in terra. Producat terra animā viuentē. Ex quo ſequit ꝙ illa vbi nō exprimit materia ſed ſolū dr̃. Fiat. nō debēt itelligi fieri ex materia preiacente: ſed in ſua ꝓpria ſpecie totaliter ex nihilo ꝑ creationē ꝓduci ⁊ ſic intelligendū ē cū dr̃. Fiat lux. fiat firmamentum fiant luminaria. Si aūt cōtra hoc dicat ꝙ ſi ſic ſcriptura debuiſſet vti in illis verbo creatiōis vt intelligeret talia de nihilo fieri ſeu ꝓduci. Dicendū ꝙ hoc nō requirit ẜm opi. Criſ. ſupradictā quā hic ſequimur: nā in hoc ꝙ dixit Creauit deus celū ⁊ terrā. intelligūtur oīa celeſtia ⁊ terreſtria in ꝓceſſu ſex dierū a deo īmediate creari: ꝑterꝗ̃ illa de quibꝰ in lr̃a aſſignat ipſorū materia: vt iā dictū eſt. Si aūt querat de hoc qḋ ſequit. Et fecit deꝰ firmamentū. q̄uo hēat intelligi cū eñ dr̃ ꝺ ꝺo i pſ. Ipē dixit ⁊ facta ſūt cū dixiſſet. Fiat firmamētū. ſtati debuiſſꝫ dicere. ⁊ factū eſt ita. ſicut in luce prima. Dicēdū ꝙ q: fieri qñqꝫ importat acquiſitionē alicuius diſpoſitiōis accidētalis in re facta: ꝑut in poſtilla deducitur. idcirco vt denotaret ſcriptura firmamētū in ſua ꝑma ꝓductione fuiſſe a deo ẜm oēs ſuas qualitates accidētales ꝑfectū. ideo ſubdit. Fecit deus firmamētū. Idē eſt dicēdū de luminaribꝰ cū dicit. Fecitqꝫ deus duo magna luminaria. de luce aūt nō ſic: nā lꝫ lux in prima die eſſet facta ꝑfecta ꝗ̃tū ad hoc ꝙ deꝰ ꝑ eā diuideret diē a nocte: nō ſimpliciter tñ fuit ꝑfecta ſicut lux luminariū vt infra patebit. ⁊ iō de ea nō dr̃. Et fecit deus lucē: ſicut dixit fecit deꝰ luminaria. Circa ſcḋm ꝑncipale attendēdū ē ꝙ lꝫ de aq̄s ſuperioribꝰ multe ſint opiniones ſāctorū doctorū ſemꝑ ſalua auctoritate ꝓſequēdo in hoc loco que ſupradicta ſunt: dicendū eſt ꝙ corpa dyaphana ſub noīe aquarū intelligūt ꝓpter cōformitatē ꝑſpicuitatis. vñ ⁊ primū mobile eadē ſilitudine aqueū dicit ſeu criſtallinū. vñ mgr̃ in lr̃a de aquis ſuperioribus dicit ꝙ nō vaporali tenuitate: ſed glaciali ſoliditate ſuſpēdūtur ne labāt: ſed ꝗa primū mobile ⁊ cetera corpa celeſtia maxime obediūt motori: ſicut aqua inter oīa corpa viſibilia mixta hoc hꝫ. idcirco potiꝰ nominat noīe aque in ſcriptura ꝗ̃ noīe cryſtalli. iuxta illud pſ. ciij. Qui tegis aquis ſuperiora eiꝰ. nō ergo mere equiuoce ſuperiores ⁊ inferiores aque dicūtur: ſed quodāmō quaſi analogice. Et notādū ꝙ hmōi firmamētū. ſ. celū ſydereū diuiſit aquas ſuperiores ab aquis inferioribꝰ: nō ſolū ẜm locū: ſed ēt ẜm quaſdā ꝓprietates eſſentialiter ꝯſequētes motū earū ꝑut mgr̃ Bonauentura ſuꝑ. ij. di. xiij. hoc vr̃ dicere. Aque eñ ſuperiores. ſ. celum cryſtallinū ſeu aqueū eſt primū mobile: qḋ vniformit ⁊ cōtinue vnico motu mouet: ẜm quē reuoluitur totū celū motu diurno maxime vniformi. Aque vero inferiores. ſ. elemētares mouent multipliciter ⁊ difformiter ẜm quodlibet genꝰ motꝰ ſicut mutationis ⁊ alterationis ⁊ hmōi. firmamentū vero. ſ. celū ſydereū pticipat ꝓprietatē primi mobilis inꝗ̃tū ē imune ab alia mutatiōe q̄cunqꝫ: ꝑterꝗ̃ ẜm ſitū impfecte tñ attingit vniformitatē motꝰ ꝑmi mobilis: eo ꝙ celū ſydereū ẜm diuerſos orbes quos cōtinet motū variabilē hꝫ: ꝑticipat etiā hoc firmamentū quodāmō ꝓprietatē inferiorū aquarū nō formaliter ſed effectiue: inꝗ̃tū hꝫ virtutē cauſādi diuerſitatē

generatiōis ⁊ corruptiōis ⁊ cuiuſcūqꝫ alteratiōis ſeu mutationis per acceſſum ⁊ receſſum ꝑ diuerſas ſtellarū ſeu cōſtellationū influentias: vñ hoc firmamentū ſic intellectū quaſi mediū int̃ predictas aquas ⁊ quodāmō participās vtriuſqꝫ ſilitudinē extremorū diſtinguit aquas ab aquis. Alij vero dicūt. ſ. ꝙ firmamentū die ſcḋa factū intelligat illa ꝑs aeris q̄ cōdenſat in nubes ⁊ dr̃ firmamentū ꝓpter ſpiſſitudinē aeris in ꝑte illa: ſꝫ q: hec expoſitio lꝫ ab Aug. ſuꝑ Geñ. cōmendet inꝗ̃tum nihil dicit ꝯ fidē. ⁊ qḋ ꝓponit ꝓmpto documēto credi pōt: q: tñ remota vr̃ a planiori ſenſu lr̃ali ẜm quē tradit plane ꝙ in quarta die poſuit deus luminaria ⁊ ſtellas in firmamento celi, idcirco ꝑma expoſitio vr̃ verior. Qḋ aūt ſequit. Vocauit deꝰ firmamentū celū: intelligendū eſt ẜm Ra. Moy. ꝙ vbi iſta vocatio diei habet intelligēdū ē eſſe aliqd aliud: qḋ hoc noīe ꝑncipaliꝰ vocat ſed appropriat ad minus ꝑncipale ꝓpter vſum cōem hoīum: ſicut dies ꝑncipalit dr̃ ſpaciū. xxiiij. horarū ꝑut ibi. Factū eſt veſpe ⁊ mane: dies vnꝰ. ſꝫ cōius in vſu latio lucis ſeu ſolis ſuꝑ terrā dies dr̃: vñ deꝰ vocauit lucē diē. Silr̃ in hoc loco celū ꝑncipaliꝰ ſignificat oēs orbes ſcꝫ nouē ſperas ⁊ etiā empyreū ⁊ celos inferiores ꝑut ibi. In ꝑncipio creauit deus celū. vt ſupra expoſitū ē: ſed cōiori mō celū dr̃ ſydereū tm̄. ⁊ iō vocauit firmamentū celū. Silr̃ nō ſolū arida ſꝫ totū terre elementū ꝑncipaliter dr̃ terra: ꝑut ibi. Terra autē erat inanis ⁊ vacua: ſꝫ cōiori mō loquēdi arida dr̃ terra. ⁊ iō vocauit deꝰ aridā terrā. De ope tercie diei qualiter intelligat hꝰ. Cōgregatio aquarū in vno loco: nō modicā videt hr̃e difficultatē: cū eñ terra ẜm nature ſue grauitatē abſolutā vndiqꝫ debeat eē aq̄s coopta: nō videt aliquis locꝰ ſuꝑ terrā ad quē ſeu i quo aque naturaliter ſint cōgregate: ſic vt terra diſcoopiet. ad quā difficultatē tollendā diuerſi varie ſcripſerūt. Quidā eñ dicūt ꝙ terra ꝑhuit aliquas ptes cōcauas in quibꝰ aque cōfluentes ad ptes terre q̄ nūc ē diſcoopta reciperent: ſed hoc nō vr̃ poſſe ſtare: nā elementū aque eſt multo rariꝰ ꝗ̃ terra: ſicut ⁊ aer multo rarior ē aqua: vt pꝫ ad ſenſū: nā modica quātitas aque in vaporē aereū ꝑ operatione ignis reſoluta multo maiorē quātitatē aerā facit: vñ ꝗdā phi dicūt elementū aque in decupla quātitate eſt maius terra. ſimiliter ⁊ elementū aeris in multo maiori ꝓportiōe excedere quātitatē elemēti aque: ꝑut ſatis pꝫ cōſiderāti loca ꝓpria elemētorū que quāto magis recedūt a cētro verſus circūferētiā: tāto ſūt mlto maioris capacitatis. nō ergo terra hꝫ capacitatē recipiēdi in cōcauitatibꝰ ſuis tantā quātitatē aque quāta erat ſuꝑ totā terram habitabilē: q̄ eſt quarta pars fere totius orbis ẜm aſtronomos.

Vñ alij dixerūt ꝙ aqua anꝫ eiꝰ cōgregationē erat valde nebuloſa que poſt cōgregationē denſata ē. idcirco minorē occupat locū qḋ ēt nō vr̃ valere. Tū q: lr̃a nō dicit. Cōdēſent aque: ſed cōgregētur. Tū q: ſenſibiliter videmꝰ ꝙ aque recepte in cōcauitatibus terre nō ſunt magis ꝯdenſate ꝗ̃ alie. Tū q: quātitas elemēti aque ſemꝑ excedit quātitatē elemēti terre: ꝓpter aque raritatē in magna ꝓportione: vt dictū ē: ⁊ ſic idē incōueniēs ſequit ſicut prius. ſ. ꝙ capacitas terre nō ſufficit ad tantā aque quātitatē in cōcauitatibꝰ ſuis recipiendā: vñ aliter dr̃ ab aliis: ſcꝫ ꝙ aque i loco vbi nūc ſunt ꝯgregate in maiorē ſunt eleuate altitudinē: nā vt dicit Baſiliꝰ experimēto cōpertū ē in mari rubro: mare eē altiꝰ terra: que quidē rñſio ad hoc nō totaliter vr̃ ſufficere. Tū q: pluries in ſcriptura eūtes ad mare deſcēdere dicunt: ſicut in pſalmo. cvi. Qui deſcendūt ad mare in nauibꝰ. ⁊ Jone. i. ca. de Jona eūte in mare dr̃. Et deſcendēs Joppen inuenit nauē ⁊c. Tū q: aqua de ſui natura cū ſit fluida nō pōt hr̃e in ſe ꝑtes montuoſas. ſ. ceteris altiores: ſicut in terra ꝓpter ſui ſoliditatē hoc cōtingit. Tū q: rotūditas aque pōt demōſtrari phyſice: ſicut ⁊ terre rotūditas: qḋ pꝫ: nā quelibet ꝑs aque hꝫ equalē inclinationē naturaliter ad cētrū: eleuatio etiā poli in diuerſis partibus maris. Silr̃ ⁊ diuerſitas in ortu ⁊ occaſu ſolis ⁊ ſtellarū vniformiter ſe hꝫ ſicut in terra. ⁊ vbicūqꝫ ſunt nauigātes in mari occeano ſeu mediterraneo tpe tranquillitatis ſemꝑ vidēt hemiſperia plana abſqꝫ mōtuoſitate ſeu altitudine in aliqua ſui parte: ſicut fit in planiſſima terra in qua nulli montes ſeu colles reperiūtur. ⁊ iō ſaluo ſemꝑ meliori iudicio vlteriꝰ vr̃ de hoc aliquid dicendū. Pro quo attendendū eſt ꝙ ſicut terra ẜm aſtronomos ⁊ phos eſt in medio vniuerſi tanꝗ̃ eius centrum ⁊ eſt rotunda ſeu ſperica cuius centrum eſt idem centro vniuerſi: prout demonſtratiue probatur in vtraqꝫ ſciētia predicta: ſic elementū aque rōne pari de ſui natura eſt rotundū ſeu ſpericū cuiꝰ centrū eſt idē in ſua ꝑma ꝓductiōe cū cētro terre ſeu vniuerſi: ſꝫ oportuit terram eē diſcoopertam ab aquis ẜm aliquas partes ſui ꝓpter neceſſitatē finis. ſ. ꝓp habitationē aīaliū ⁊ hmōi. Sapientia aūt diuina que diſponit oīa ſuauiter ſic diſpoſuit: vt elementū aque ſeruādo ſuā rotūditatē naturalē haberet centrū ſeparatū a cētro terre et vniuerſi: ſicut ẜm aſtronomos qui motꝰ ſyderū diligēter inueſtigarūt: centrū quorūdā orbiū planetarū ē ſeparatū a centro vniuerſi: vnde apud eos tales orbes dicunt ecentrici ſeu egreſſe cuſpidis: vt in quarto almageſti ⁊ in aliis locis illiꝰ libri pertractat. Que quidē diuerſitas ſeu diſtantia vtriuſqꝫ centri. ſ. terre ⁊ aque abinuicē ſic a deo ſūt diſpoſita: vt inde ſequerētur quinqꝫ ad ꝓpoſitū ꝑtinentia: quorū primū ē ꝙ lꝫ ſint multe cōgregatiōes aquarū in diuerſis locis: tñ oēs aque que ſub celo ſunt: ſunt ad vnū locū cōgregate ꝑut deus diſpoſuit: nā quelibet aqua hꝫ equalē inclinationē ad centrū elemēti aque: ſicut quelibet ꝑs terre ad centrū terre: ⁊ ſic habet verꝰ intellectꝰ illiꝰ qḋ dr̃. Cōgreget aque ad locū vnū: hoc eſt dicere inclinētur aque oēs que ſub celo ſūt ad vnū locum. ſ. ad vnū centrū ſeorſum a centro terre: ad qḋ centrū ꝯgregētur aque ſicut partes terre ad centrū terre: que quidē cōgregatio veritatē etiā hꝫ in oībꝰ cōgregationibꝰ aquarū ſiue in fluminibꝰ: ſiue in ſtagnis: ſiue in ciſternis ⁊ hmōi. nā oēs aque vbicūqꝫ ſint hñt inclinationē ad cētrū aque ad qḋ fluūt ceſſante impedimēto: ſicut partes terre etiā ſi ſint in aere ⁊ extra terrā ſuſpenſe ſemꝑ hñt inclinationē ad ſuū centrū. Scḋm qḋ ſequitur ex predicta diſtantia eſt ꝙ aqua nō totā cooperiat terrā ſed aliquā partē dimittat diſcoopertā ꝑut requirit talis diſtātia centrorū abinuicē: ⁊ de hoc dicit in lr̃a. Et appareat arida. Sequit terciū ex hmōi diſtantia centrorū ꝙ hec cōgregatio fuit a deo facta ꝑ certā legē ſeu diſpoſitionē in gyro vallantē abyſſos. ſ. multitudinē aquarū ꝑut lr̃a ſonat. Prouer. viij. ca. Qñ certa lege ⁊ gyro vallabat abyſſos. Quartū ſequit ex ꝑdicta diſtātia: ꝙ lꝫ in ripa maris cōiter terra ⁊ aqua ſint equalis altitudinis: tñ ꝓcedēdo in mari ꝑ elongationē a terra mare ſemꝑ eſt altiꝰ terra. vñ in pſ. lxviij. Veni in altitudinē maris. ⁊ intātū qñqꝫ ꝓceditur ꝙ mare ē altiꝰ ꝗ̃ mōtes in terra: ⁊ ſic intelligit illud pſ. ciij. Suꝑ montes ſtabūt aque: q: altiores ſunt aque occeani. ꝑſertim ꝓcedēdo verſus mediū ꝗ̃ montes terre. Sequit quintū ex ꝑdicta diſtantia ꝙ incedētes ꝑ terrā ad mare deſcēdētes debent dici ſicut in auctoritate ꝑallegata: ⁊ in aliis ꝗ̃plurimis habet. Silr̃ ꝙ mare dr̃ eſſe ſeu fundari ſuꝑ terrā ꝑut legit in pſ. xxiij. Ipſe ſuꝑ maria fundauit eū. Et vt ꝑdicta clarius intelligātur ponit hec figura que repñtat hec elemēta. ſ. terrā ⁊ aquam. tā ꝑma eorū ꝓductione ꝙ poſt aque cōgregationē. In qua figura licꝫ corpus mathematice ꝯſideratū non poſſit in ſuperficie plene repreſentari tñ ſatis ſufficit recte imaginanti. Sequitur figura.

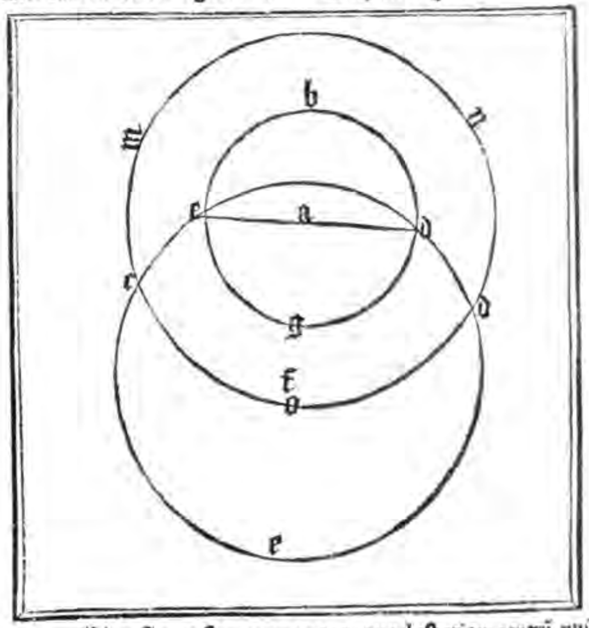

In hac figura ſit a centrum terre quod eſt etiam centrū vniuerſi: ⁊ ſic ſpera terre. b. d. g. e. ſuper centrū a. ⁊ ſit ſpera aque ante eius cōgregationē. m. n. o. ſuꝑ centrū. a. ſupra dictū qḋ eſt centrū vniuerſi. nā aqua ex ſui ꝑmeua natura equaliter habebat circūdare terrā: cū quelibet ꝑs aque equaliter haberet inclinationē ad centrū terre: qḋ eſt centrū vniuerſi. Diſpoſuit aūt deꝰ ꝙ hec ſpera aque cōgregaret ad vnū locū ſic vt arida appareret. Sit ḡ ſpera aq̄ ſcḋa. ſ. pꝰ hmōi iuſſionē ꝯgregate vbi nūc ē. ſ. c. d. e. q̄quidē ſpera ē eq̄l' ꝑme ſpere

Universidad de Salamanca. BGH

aque.ſ.m.n.o. Sit etiã cẽtrũ ſpere aq̄ p⁹ ei⁹ cõgregationẽ.f.qd̄ ẽ eccẽtricũ vt dictũ eſt:eo ꝙ diſtat ſeu egredit̄ a centro.a.qd̄ eſt centrũ vniuerſi. Interſecet ergo hec ſpera aque ſperã terre in duob⁹ punctis ſeu locis.ſ.d.e. Patet igit̄ in hac figura pͥmũ intentũ.ſ.ꝙ oẽs aque vbicũqꝫ fuerint ſub celo ad ſperã aque ſũt virtualiter ꝯgregate: ⁊ per cõſequẽs ad vnũ locũ:nã quelibet aqua habet equalẽ inclinationẽ naturalẽ ad ſperã ſeu centrũ ſui elementi.ſ.aque:qd̄ eſt.f.etiã ſi ſint ſeparate in locis alijs vbi impediũtur ne poſſint fluere ad locũ ſuũ ſicut etiaꝫ partes terre vbicũqꝫ ſuſpẽdãtur ſeu detineãtur:ad ſperã terre ſeu ad centrũ terre habent inclinationẽ naturalẽ: ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄. Congregẽtur aque ad vnũ locuꝫ. vbi notãter dr̄. Que ſub celo ſunt. ad excludendũ aquas ſuperiores que nõ intelligũtur ſub hac ordinatione. Patet etiã in hac figura ſcḋm intentuꝫ ſ.ꝙ aqua nõ totam cooperiat terrã:ſꝫ aliquã ei⁹ partẽ dimittat diſcoopertam:nam arcus.d.e.g.qui eſt in ſpera terre eſt diſcoopertus ab aq̄s: vt patet in hac figura:qd̄ ſcḋm coſmographos eſt fere quarta pars terre ceteris partibus ipſius terre remanẽtibus ſub aqua coop̄tis:vñ notanter dr̄. Uocauit de⁹ aridã terrã ad differentiã terre coop̄te aquis que nõ dr̄ arida. Patet etiã in hac figura terciũ intentũ.ſ.ꝙ hec ꝯgregatio fuit a deo facta per certã legẽ ſeu inſtitutionẽ qua de⁹ vallauit.i.circũmuniuit in gyro:hoc eſt in circuitu abyſſos.i.aquarũ multitudinẽ.nã p gyruꝫ ſeu p circuitũ ſpericũ.ſ.c.d.e. vallauit totã multitudinẽ aquaꝝ virtualiť ſic ꝙ quelibet aqua que ſub celo eſt ad hũc gyrũ ex certa lege diuina habeat inclinationẽ cõnaturalẽ: ⁊ ſic habet̄ ver⁹ ſenſus huius dicti. Certa lege ⁊ gyro vallabat abyſſos. Silr̄ ⁊ hui⁹ qd̄ dr̄. Circũdedi mari terminũ ſuũ ⁊ ſimiliũ. Patet etiã quartũ intentũ in hac figura.ſ.ꝙ lꝫ in ripa maris terra ⁊ aqua in eodẽ loco cõcurrũt: vtputa in.d. ꝓcedendo tñ in mari p elongationẽ a terra mare ſemp eſt alti⁹ terra:qd̄ ſic pꝫ:naꝫ ſi ꝓcedat̄ a loco.d.in quo cõcurrũt aqua ⁊ mare: vt dictũ eſt per elongationẽ a terra vſqꝫ ad aliquẽ locũ: vtputa locũ.c.qui eſt ĩ ſupficie maris: tũc c.eſt loc⁹ altior q̄ꝫ.d.nã ſi ꝓtrahat̄ linea ab.a.qd̄ eſt centrũ terre ſeu vniuerſi vſqꝫ ad.c.talis linea interſecabit ſupficiẽ terre in aliquo loco: ⁊ ſit verbi grã in.b. ⁊ cũ.a.d. ⁊.a.b.ſint equales:qꝛ ꝓcedũt a centro ad circũferentiã ſequit̄ ꝙ linea.a.c.eſt maior q̄ linea.a.d. ⁊ p cõſequẽs.c.loc⁹ eſt altior.d.qꝛ magis accedit ad circũferentiaꝫ vniuerſi q̄.d. Et qꝛ diametrũ elementi aque eſt in magna quãtitate maius q̄ diametrũ terre: vtputa in decuplũ: vt dictũ eſt:ſequit̄ ꝙ tãtũ poſſet ꝓcedi p elongationem a terra ꝙ ſit mare ibi altius q̄ꝫ mõtes in terra:naꝫ mõtes quãtũcũqꝫ alti nullã ꝓportionẽ perceptibilẽ habẽt p cõparationẽ ad orbẽ terre: vt patet in eclypſib⁹ lunarib⁹ in quib⁹ ex quãtitate vmbre a terra cauſate cõmenſurat̄ certitudinaliter quãtitas eclypſis nulla mentione facta ď vmbra montiũ rõne p̄dicta. Idẽ etiã pꝫ in cõmẽſuratione dieꝝ ⁊ noctiuꝫ in qua nõ fit aliqua mentio de altitudine montiũ:ac ſi eẽt terra ſperica penitus: ⁊ ſic ĩtelligit̄ illud pſ̄. Sup mõtes ſtabũt aque.ſ.ꝙ altiores ſũt aque occeani ꝓcedẽdo verſus mediũ q̄ꝫ mõtes terre. Sequit̄ quintũ intentũ.ſ.ꝙ incedẽtes per terrã ad mare deſcendere dicũtur:ſicut pꝫ in auctoritate pal. ⁊ in alijs. ꝙ ſic pꝫ:nã aſſignet̄ aliquib⁹ locis in ſupficie terre diſcooperte citra ripã: ⁊ ſit.g. ⁊ ſic ꝓtrahat̄ linea a centro aque qd̄ ẽ.f. vſqꝫ ad punctũ g.tũc talis linea interſecabit ſuperficiẽ aque in aliquo loco: ⁊ ſit verbi gratia in puncto.b. ⁊ tũc cõſtat ꝙ linea.f.g.eſt maior q̄ꝫ linea.f.b. ⁊ per cõſequẽs loc⁹.g.reſpectu.f.qd̄ ẽ centrũ aque eſt altior q̄ loc⁹.d.vbi eſt ripa: vt pꝫ manifeſte. ⁊ ſic pꝫ rõ quare aque vbicũqꝫ ponãtur in terra naturalr̄ deſcẽdẽdo fluũt ad mare:niſi ĩpediãtur:iuxta illud Eccl.i. Oĩa flumina intrãt in mare. Et ex hoc ſequit̄ ꝙ incedẽtes per terrã ⁊ mare deſcẽdentes debẽt dici vt ſupra allegatũ eſt:nã cõi mõ loquẽdi loca terre a quibus aque fluũt dicũt̄ ſuperiora reſpectu locoruꝫ ad que fluũt. Patet etiã in hac figura ꝙ terra dr̄ fundari ſup mare: vt in pſ̄.xxiij. Quia ipſe ſup maria fundauit eã. Terra eñ habitabilis.ſ.d.g c.ſup elementũ aque fundat̄:altior eñ eſt reſpectu.f.qd̄ eſt cẽtrũ aque q̄ꝫ tota ſpera aque poſt ei⁹ cõgregationẽ: ⁊ eadẽ rõne dr̄ eſſe terra ſup flumina:nã flumina a terra deſcendũt in mari: vt dictũ eſt tãq̄ꝫ a ſuperiori loco ad inferiora. Ex quib⁹ bñ cõſideratis põt haberi verus intellect⁹ ſcripturarũ que de cõparatione aque ad terrã quo ad ſitũ tractãt:que diuerſimode ab aliquib⁹ expoſitorib⁹ exponũtur. Patet etiã ex ſupradictis ꝙ terrã eſſe diſcoopertã ſcḋm aliquã partẽ ab aquis mõ p̄dicto nulli põt attribui niſi potẽtie ⁊ ordinationi diuine: vt ſcriptura in multis locis teſtat̄ Uñ Hiere. v.ca. Me ergo nõ timebitis ait dñs. ⁊ a facie mea non delebitis:qui poſui arenã terminũ mari. Ex quo pꝫ hoc pertinere ad oĩpotentiã diuinã ſolũ. Silr̄ ⁊ ad ei⁹ ineffabilẽ ꝓuidentiã que diſponẽs oĩa ſuauiter locũ dedit aquis miro mõ cõnaturale:ne vlteri⁹ terraꝫ cooperirent:iuxta illud pſ̄.ciij. Terminũ poſuiſti quẽ nõ trãſgredientur:nec ꝯuertent̄ operire terrã. ⁊ hoc eſt ſatꝫ manifeſtũ.nã lꝫ exſiccatio ſupficiei terre aliquo mõ poſſit cauſari ex actiõe ſolis deſiccãtis ⁊ hmõi. mutatio tñ ſeu ſeparatio centri aque a loco ſibi in p̄ma ꝓductiõe debito ad aliũ locũ diſtantẽ nõ põt cauſari niſi a deo qui ſolus eſt inſtitutor nature. In hoc eñ ꝙ de⁹ dixit. Congregẽtur aque ⁊c.mõ p̄dicto dedit de⁹ aliã naturalẽ inclinationẽ ab illa q̄ꝫ in p̄mordio habuerãt vt ſupra expoſitũ ẽ. ⁊ iõ rõnabiliť hmõi ꝯgregatõ aquaꝝ fuit facta anteq̄ꝫ ſol fieret: vt innueret terrã eẽ diſcoopertã nõ p exiccationẽ ſolis: vt quidã erronee putant:ſed iuſſione diuina. Ideꝫ pꝫ ex mõ loquẽdi ſcripture ĩ hoc loco. Nõ eñ dixit:deſiccet̄ aque que ſunt ſup terrã: vt appareat arida:ſed dixit. Cõgregent̄ aque. Quanta aũt ſit diſtantia vni⁹ centri ab altero valde difficile eſſꝫ humanit⁹ inueſtigare:ſed ſufficit ꝙ tanta eſt diſtãtia quãta req̄ritur ad hoc vt p̄dicta inde ſequãtur.põt etiã ꝓbabiliť opinari nõ tñ certitudinaliter ꝙ centrũ aque elementi ſit idẽ cũ eccẽtrico lune: eo ꝙ elementũ aque ꝓut experimur ſequitur motum lune ſcḋm fluxum ⁊ refluxum.

De opere quarte diei.

Circa ꝓductionẽ luminariũ ⁊ ſtellarum varie ſunt opi. ſicut ⁊ circa multa alia in hoc capitulo cõtenta. ſcḋm tñ expoſitionẽ quaꝫ ſequar luminaria ⁊ ſtelle fuerũt quarta die ꝓducta a deo p creationẽ in ſuis ꝓprijs ⁊ perfectis formis:quas formas ſequũtur ꝓprietates ⁊ virtutes que exprimũtur in lr̄a. ⁊ alie que ibi nõ ſunt expreſſe:cũ ſacra lr̄a in hoc loco non tradat niſi illa que viſui ſeu ſenſui hoiũ cõiter ſubiacent vt dictũ ẽ.huic eñ ſnĩe lr̄a valde cõſonat:cũ dicit. Fiant luminaria. eo mõ quo dixerat. Fiat lux. non eñ dixit ꝓducãt celi luminaria:vel nubes lucida ꝓducat ſolem: vel aliq̄d hmõi.in quo denotaret̄ ip̄a fuiſſe ex aliquo facta.nec ẽt dicit in eis eẽ aliq̄d informe qd̄ pficeret̄.ſed ſimpliciter in p̄mo eorũ fieri explicat eoꝝ ꝓprietates: vt lr̄a plane teſtat̄. Circa ꝓprietates aũt eoꝝ attendendũ ꝙ nõ oẽs ꝓprietates luminariũ ⁊ ſtellarũ etiã ſenſibiliuꝫ hic exprimũtur:ſed illa que humane vtilitati manifeſte deſeruiũt:in quibus etiã differẽtia inter lucẽ prima die factam ⁊ lucem luminariũ innuit̄: vnde de prima ꝓprietate dicit Diuidãt diẽ a nocte.in quo oſtẽdit̄ quedã differẽtia inter diuiſionem diei ⁊ noctis: ⁊ illã de qua fit mentio in prima die: nã ibi nõ dr̄ ꝙ lux diuideret inter diem ⁊ noctẽ:ſeu lucẽ a tenebris:ſꝫ ꝙ deus diuidit eo ꝙ illa lux nõ habebat ꝓpriũ motũ de ſe:ſed p diffuſionẽ ⁊ cõtractionẽ a deo factã dies diuidebat̄ a nocte: vt dcm̃ fuit ſcḋm Baſyl. ſed luminaria que habẽt motũ a ſe ſcḋm naturaꝫ a deo ſibi collatã ꝓprie diuidũt inter diẽ ⁊ noctẽ: vñ dixit. Fiãt luminaria ⁊c. vt diuidãt diẽ ac noctẽ. Et notãdum ꝙ lꝫ dies ſit ꝓprie latio ſolis ſup terrã:tñ quelibet planeta ⁊ ſtella hꝫ ſuũ ꝓpriũ diẽ.ſ.cũ ip̄a ſup terrã fert̄: ⁊ noctẽ ecõuerſo. ⁊ ideo nõ ſimpliciter dicit de ſole vt diuidat diẽ ac noctẽ:ſed etiaꝫ de oĩbus dicit vt diuidãt. Scḋa ꝓprietas eſt cũ dicit:ſint in ſigna qd̄ cõiter exponit̄ inq̄tũ ex luminarib⁹ celi accipit̄ ſignificatio pluuioſi tp̄is vel ſereni:que ſunt apta diuerſis negocijs:qd̄ nõ ſic intelligẽduꝫ eſt: vt p luminaria ⁊ ſtellas cõiter accipiãtur ſigna ſerenitatis vl̄ pluuie cuiuſlibet tp̄is ſequẽtis:qꝛ hoc ꝑtinet ad aſtrologos:q̄ de his p̄noſticationib⁹ intẽdũt:nõ aũt ad ppl̄m rudẽ cui Moyſes loquebat̄: ⁊ etiã ipſi aſtrologi ſepe fallũtur in p̄noſticãdo:ſꝫ hoc intelligi dꝫ ſcḋm quãdã generalitatẽ ſignificãdi: vt cum cognoſcitur ꝙ ſole exiſtẽte in parte ſeptẽtrionali ſeu in ſignis ſeu mẽſibus hmõi calor viget: vt in plurib⁹: ⁊ pluuie diminuũtur: ⁊ ecõtra de meridionalibus: ⁊ hoc cõiter intelligit̄ a popularibus qui cõiter dicũt talẽ menſem eẽ calidũ ⁊ talẽ tẽperatũ eẽ ⁊ hmõi.qd̄ veritatẽ hꝫ in pluribus:quequidẽ noticia eſt magne vtilitatis in cultura terre: vt eſt manifeſtũ. Si aũt intelligat̄ p hoc ꝙ dr̄ ſigna: ꝙ de hmõi luminaribus ⁊ ſtellis pñt accipi ſigna alioꝝ euentuuꝫ. talis intellectus ⁊ ſi forte aliquid cõtineat veritatis:nõ tñ ſꝫ primã ſignificationeꝫ lr̄alem que de primaria ſignificatione lr̄e ſꝫ cõem modũ intelligẽdi accipit̄: ⁊ de talib⁹ ſignis intelligit̄ illud Hiere.x. A ſignis celi nolite metuere que gentes timent. Et paꝫ ꝙ hec ꝓprietas nõ pertinebat ad lucẽ prima die factã. Alia proprietas luminariũ ad vtilitatẽ hominũ exprimit̄ cũ dicit: vt ſint in tp̄a. Pro quo attendẽdũ ꝙ nõ dicit vt ſint in tp̄s: vt ſic intelligeret̄ de tp̄e ſimpliciter ſumpto:qd̄ factũ ẽ cũ p̄mo motu in prima die vt dictũ eſt.ſed dicit in tẽp̄a: vt intelligat̄ de viciſſitudine tempoꝝ ex qua faſtidiũ tollit̄: vñ in hymno. Et tempoꝝ das tempora vt alleues faſtidiũ. ⁊ valitudo etiã cõſeruat̄: ⁊ neceſſaria victui oriũtur vt pꝫ p experientiã:qd̄ etiã lune vr̄ ꝑtinere que ſꝫ quatuor aſpectus quos hꝫ ad ſolẽ diuerſas influẽtias etiã ſenſibiles cauſat: vñ pſ̄.ciij. Fecit lunã in tp̄e. Alia ꝓprietas ad vtilitatem hominũ eſt menſuratio durationis reꝝ tp̄aliũ ⁊ negocioꝝ de quo dicit. Et in dies ⁊ annos. p hoc eñ quelibet duratio temporalis menſurabilis eſt taꝫ p̄terita q̄ꝫ futura ſcḋm certitudinẽ: vl̄ ſaltẽ extimationẽ:qd̄ nõ pertinet ad lucẽ p̄ma die factam:p̄ſertiꝫ cũ nõ durauit niſi per tres dies. Alia vero ꝓprietas maxime vtilitatis eſt: vt illuminent ſuper terrã:qd̄ eſt neceſſariũ q̄tum ad viſum qui eſt directiuus in operibus: ⁊ maxime vtilis eſt ad cognoſcẽdas reꝝ differẽtias: vt in.i. Metaph.qd̄ nõ pertinebat ad lucem p̄ma die factã:que nõ legit̄ illuminaſſe terrã:qꝛ ex ſui tenuitate nõ poterat ad hoc attingere. Et ex hoc etiã ſequit̄ illã luceꝫ nõ habuiſſe alias vtilitates predictas que oẽs ꝓueniunt mediante illuminatione luminariũ ⁊ ſtellarũ ſuper terram. Et vt ſummarie includeret alias ꝓprietates luminariũ ⁊ ſtellarũ que eſſent quodãmodo inenarrabilia dicit: vt p̄eſſent diei ⁊ nocti.ſ.p potẽteꝫ influendi ſuas ꝓprias impreſſiones: vñ ⁊ in pſ̄.cxxxv. de hac materia dicit. Solem in poteſtatẽ diei:lunam ⁊ ſtellas in potẽteꝫ noctis:qꝛ mediãtibus radijs influũt. ⁊ ideo poteſtas diei precipue attribuitur ſoli:cuius radij in die ceteros obumbrãt.poteſtas vero noctis lune ⁊ ſtellis attribuit̄:que de nocte clarius irradiant. Et notandũ ꝙ Moyſes in hoc loco cauſam ꝓductionis luminariũ aſſignat ſolũ ſcḋm ꝙ ſunt facta ad vtilitatẽ hominũ. vnde Deut.iiij.ď eis dr̄. Que creauit dñs deus tuus in miniſteriũ cũctis gentibus:ſed ex hoc nõ tollitur ip̄a fuiſſe facta ꝓpter totuꝫ vniuerſum ⁊ finaliter ꝓpter gloriã dei:ad quam omnia ꝓducta ſeu creata ordinantur. vnde in Prouer. Oĩa operatus eſt de⁹ ꝓpter ſemetipſum.

In eodem capi.i. Geñ. vbi dicitur in poſtilla. Maxime quia ſcḋm alios ſanctos doctores Moyſes ⁊c.

Additio.ij.

l Icet verũ ſit ꝙ expoſitio be. Aug.in hoc loco ſit valde longinqua a plano lr̄ali ſenſu:non tamen ex hoc ꝙ Moyſes rudi populo loquebat̄ qui ſpiritualia capere nõ poterat:ſed tñ corporalia poſſet ſumi ratio contra expoſitionẽ Aug.ſed poti⁹ videt̄ facere ꝓ eo:qꝛ ꝓpter ruditatem populi ⁊ ꝓnitatẽ ad ydolatriã oportebat ꝙ Moyſes ď angelica natura ⁊ eius cognitione quaſi parabolice loqueretur per ſimilitudinẽ Ueſpere ⁊ mane ⁊c. Unde ſenſus lr̄e in hoc loco ſcḋm Aug.ſi ꝓprie intelligat̄ eſt parabolicus qui ſub ſenſu lr̄ali continetur:quiquidẽ modus exponẽdi neceſſari⁹ eſt ⁊ vtilis in multis locis ſacre ſcripture: ꝓut ſupra in q̄õne ſup ꝓlogũ in rñſione ad quartũ argumẽtũ pleni⁹ cõtinet̄.

In eodẽ ca.i. vbi dr̄ in poſtilla. Hic queritur quare in ſcḋa die nõ dr̄. Et vidit deus ꝙ eſſet bonum ⁊c.

Additio.iij.

i In hoc loco videt̄ poſtillator a rectitudine in trib⁹ deuiare:qꝛ primo auctoritates doctoꝝ non mediocrem auctoritatem inter catholicos habentiũ irreuerenter tractat.ſcḋo qꝛ irrationabiliter dicta eoꝝ improbat. tertio qꝛ expoſitionis lr̄alis auctoritatẽ:quã noſtri doctores p̄mo inuenerũt Ra. Sa.hebreo attribuit. Primũ patet:nam reſpõſio quã ipſe vocat trufhaticã eſt illius magni doctoris Rabani qui in hoc loco ad hanc q̄õnem ſic reſpondet:niſi forte ſicut quidam patrũ expoſuit nõ eſſe bonũ duplicẽ numerũ:qui ab vnitate diuidit ⁊ prefigurat federa nuptiarũ. vñ ⁊ in archa noe omnia animalia que bina ingrediũtur immũda ſunt: ⁊ impar numerus mũd⁹ eſſe oſtenditur.hec ille. Magiſter etiã in.ij. diſ.xiiij. reſpondens ad hanc queſtionẽ ſic dicit. Sacramentũ aliqd̄ hic ꝯmendatur ideo eñ fortaſſe nõ eſt hic dictũ qd̄ tamẽ ſicut in alijs factum eſt qꝛ binarius principiũ eſt alteritatis ⁊ ſignũ diuiſionis ab vnitate.hec ille. Nõ igitur modica irreuerentia eſt tãtoꝝ doctoꝝ ſeu patrum expoſitionẽ trufhaticã vocare. Scḋm patet:nam motiuũ poſtillatoris ad reprobandũ hmõi expoſitionẽ doctoruꝫ:qd̄ ſumitur ex hoc ꝙ in ſacro euangelio binarius numerus ẽ laudabil̄ ad qd̄ allegat Greg.ſuper Lucã.x.c.modici valoris eſt apud ſane intelligentes. Cuius rõ ẽ:nã in expoſitiõibus myſticis p vnã ⁊ eandẽ rẽ ſcḋm diuerſas ſui qualitates ſepe oppoſita deſignãt̄:ſic ⁊ celũ empyreũ rõne ſplendoris per ignẽ poſſet deſignari: vnde ⁊ igneũ dr̄.infernus aũt qꝛ deuoratiu⁹ eſt ⁊ maxime obfuſcatus ⁊ de eo legit̄ Job.xx.ca. Deuorabit eũ ignis qui nõ ſuccenditur. Similiter ⁊ de binario numero eſt dicendũ:qꝛ ſi cõſideretur prout in eo ratio charitatis primo ſaluat̄ ſic eſt laudabilis ⁊ in bonum ſonat. ⁊ ideo binariũ intelligit iſto mõ Greg. ſuper Lucaꝫ. Inq̄ꝫtum aũt binarius numerus ab vnitate p̄mo deſcendit p̄ncipium ſeu ſignũ diuiſionis eſt: ⁊ per cõſequẽs nõ bonã habet ſignificationem ⁊ iſto mõ accipit̄ a doctoribus in hoc loco. vñ predictoꝝ doctoꝝ expoſitio: ⁊ ſi nõ ſit lr̄alis tamẽ non eſt trufhatica:ſꝫ vere expoſitio myſtica ⁊ ideo ĩterpoſuerũt aduerbiũ dubitatiuũ.ſ.forte ſeu fortaſſe ad deſignãdũ ꝙ ex ea nõ põt ſumi efficax argumentũ:ſicut nec ex alijs myſticis expoſitionibus. Terciũ patet:nam reſpõſio lr̄alis quã attribuit ipſi Ra. Sal. inuenit̄ prius in glo. noſtra: vbi ſic dicitur. ⁊c. ideo nõ addit̄:quia ĩ hoc opere diſtinctio aquarũ non eſt perfecta que in ꝓximo fit: vbi dicit. Congregẽtur aque in locũ vnũ. ⁊ ideo ibi addendũ reſeruat̄:hec in glo. potius igitur erat attribuenda auctoritas huius expoſitionis glo. noſtre q̄ Ra. Sa. prout oſtẽſum eſt in quarto arti.q. ſuperaddite in prologo.

In eodem ca.i. vbi dicitur in poſtilla que diſtinctio facta ẽ per hoc ꝙ aqua prius ꝓducta in forma ſubſtantiali ⁊c.

Additio.iiij.

c Ongregatio aquaꝝ de qua hic agitur non eſt intelligenda p denſitatem aquaꝝ:nec per eaꝝ receptionẽ in cõcauitatib⁹ terre: ꝓut aliqui voluerũt.ſed per aliũ modũ rationabiliorẽ ꝓut lr̄a ſonat:ſicut plenius in additiõe ſupra dicta in opere tercie diei declarat̄. vide ibi.

In eodem ca.i. vbi dr̄ in poſtilla: ⁊ ꝓtulit terra. intelligitur paſſiue:q̄a virtute diuina actiua ꝓtulit ⁊c.

Additio.v.

e X hoc ꝙ diuina virtute terra ꝓtulit herbam nõ tollitur quin terra actiue ꝓtulit predicta. Unde Aug.in hoc loco cauſaliť dictum eſt produxiſſe terram herbam ⁊ lignũ.i. ꝓducẽdi accepiſſe virtutem.

In eodem Geñ.ca.i. vbi dicitur. Stelle autem fixe ⁊c.

Additio.vi.

o Ctaua ſpera vbi ſunt.xij.ſigna ⁊ ſtelle fixe motum habet proprium diſtinctum a motu firmamenti:quiquidem motus dicitur apud aſtronomos motus acceſſus ⁊ receſſus.

In eodem ca.i. vbi dicitur in poſtilla. Nec valet qd̄ ꝯtra hoc obijcit frater Thomas ⁊c.

Additio.vij.

s I verba ſancti Thome tractantis de luce in prima die ꝓducta in prima par.q.lxvij.arti. vlti.in reſpõſione ad ſcḋꝫ argumentũ recte intelligãtur:improbatio poſtillatoris nulluꝫ habet locũ: verba eñ ſua in hac materia loco allegato hec ſũt in forma. Quidã dicũt lucẽ illã fuiſſe nubẽ quãdam lucidam que poſtmodũ facto ſole in materiam p̄iacentẽ redijt:ſed iſtud nõ eſt cõueniẽs:quia ſcriptura in principio Geñ. cõmemorat inſtitutionẽ nature que poſtmodũ perſeuerat. vnde nõ debet dici ꝙ aliquid tũc factũ fuerit qd̄ poſtmodũ eẽ deſierit. ⁊ iõ alij dicũt ꝙ illa nubes lucida adhuc remanet ⁊ eſt cõiuncta ſoli vt ab eo diſcerni nõ poſſit:ſed ſcḋm hoc illa nubes ſupflua remaneret:nihil aũt eſt vacuũ in operib⁹ dei: ⁊ ideo alij dicũt ꝙ ex illa nube formatum eſt corpus ſolis:ſed hoc etiã dici nõ põt ſi ponatur corp⁹ ſolis non eſſe de natura quatuor elementoꝝ:ſed eẽ incorruptibile per naturam:qm̃ ſcḋm hoc materia ei⁹ nõ põt eſſe ſub alia forma. ⁊ ideo dicẽdũ ⁊c. hec ille. Ex quib⁹ verbis manifeſte patet ꝙ ſanctus Thomas nõ improbat terciam poſitionẽ que dicit ſolem eẽ factũ de illa nube lucida. ꝓ hoc ꝙ in prima rerũ ꝓductione nõ eſt dicendũ ꝙ aliquid ſit ꝓductũ ſatis cito corrũpendum ꝓut poſtillator eidem imponit:ſed ſanct⁹ doctor improbat hanc poſitionẽ per aliud mediũ ⁊ cõditionaliter.ſ.ſi ponatur corpus ſolis eſſe incorruptibile p naturã:qꝛ ſcḋm hoc materia ei⁹ non potuit eẽ ſub forma nubis lucide ſeu alia forma quecũqꝫ diſtincta a forma ſolis que nũc eſt. Primã aũt poſitionẽ que dicebat illã nubem lucidam poſtmodũ facto ſole in materiã p̄iacentem rediſſe:improbat ſanct⁹ Thomas per hoc ꝙ nõ eſt dicendũ ꝙ aliquid in p̄ma reꝝ ꝓductiõe ſit ꝓductuꝫ ſatis cito corrũpendũ:quequidẽ improbatio eſt manifeſta quo ad iſtam poſitionẽ p̄mã:nã ſi nubes illa lucida in materiã p̄iacentẽ rediſſet certũ ẽ ipſam corruptã fuiſſe ſcḋm perfectã rationẽ corruptiõis:nõ eñ trãſmutabat̄ in meli⁹. vñ in hoc loco videt̄ ꝙ poſtillator aut nõ legit verba ſancti Thome predicta:aut voluit inuoluere ſentẽtias eis vt eũ irrationabiliter reprehenderet. Qd̄ autem ſubiũgit poſtillator de ſancto Thoma ꝙ ĩcidit in illud qd̄ improbat:eo ꝙ in ope quinte diei dicit ꝙ aues ⁊ piſces facti ſunt ex quatuor elementis ⁊c. nihil rõnis vr̄ cõtinere:nam ſanctus Thomas nõ improbat ꝙ ex aliqua natura in principio Geñ. cõmemorata ſcḋm aliquid ſui ꝓduceret̄ aliqua alia natura:ſicut herbe vl̄ plante ex terra: ⁊ aues ⁊ piſces ex aqua ſeu ex quatuor elemẽtis:ſꝫ dicit eẽ incõueniẽs ꝙ aliq̄d tũc factũ fuerit: ⁊ poſtmodũ eẽ deſierit.ſ.ſꝫ terũ

Universidad de Salamanca. BGH

exputa ꝙ totũ elementũ aque vel hmõi nũc pſeueraret: ſed poſt modicũ deſineret ee: qđ eet ꝯ inſtitutionẽ nature que pſeuerãs eſt.

In eodem capi. i. vbi dicitur in poſtilla. Conſiderandum etiam ꝙ aues ⁊ piſces ꝛc.

Additio. viij.

d Icendum eſt hic ſicut ſupra ſuper illud verbũ. Et ꝓtulit terra. ſ. ꝙ ex hoc ꝙ piſces ⁊ aues fuerũt ꝓducti a deo actiue: non ſequit ꝙ nõ fuerint ꝓducti ex elementis actiue. Cauſa eñi prima non ſemper excludit actionem cauſarum ſecundarũ vt dictum eſt.

In eodem capi. i. vbi dicitur in poſtilla: ex quo patet iudeos cecidiſſe in errorem ſaracenorum.

Additio. ix.

e Icut inter chriſtianos fuerũt aliqui heretici: vt Arriani. Neſtoriani. ⁊ hmõi. quorũ errores nõ ſunt imponẽdi veris chriſtianis: ſic inter iudeos fuerunt aliqui habẽtes erroneas opiniones que nõ approbantur a iudeis cõmuniter. vnde licʒ in aliquibus opuſculis eoꝝ appareat ꝙ in alia vita ſint corporales delectationes: cõmunitaſ tamen eorũ hoc omnino reſpuit. eſt eñi ꝯtra illud Iſa. lxiiij. A ſeculo nõ audierũt: nec auribus perceperũt: oculus non vidit: deus abſqʒ te que preparaſti expectãtibus te. Ex quibus xbis manifeſte habetur ꝙ remuneratio preparata iuſtis ſuperat omnem ſenſum vnde determinatio cõmunis eſt apud eos ꝓut Rabi Moyſes dicit ꝙ in alia vita non eſt cibus nec potus nec actus venereoꝝ: ſed iuſti delectãtur ex ſplendore diuine gratie. Quapropter attribuere iſtum errorẽ iudeis in cõmuni nõ eſt vtile ad eorũ reductionẽ. credũt eñi ꝙ nos fingimus mendacia contra eos: quod non modicuʒ impedimentũ preſtat ad hoc vt reddamur eis credibiles.

In eodem Geñ. ca. i. vbi dicitur in poſtilla. ymago autem dei conſiſtit in anima ꝛc.

Additio. x.

b Ec expoſitio poſtillatoris de ymagine ⁊ ſimilitudine ſatis cõgrua eſt: ⁊ ponit a magiſtro in. ij. di. xvi. Sunt tamẽ alij modi exponẽdi vt ibidem habetur. quoꝝ ratio differentie ꝓut in prima parte. q. xciij. arti. viij. poteſt ſic ſumi: nam ſilitudo aut conſideratur vt preambulum ad ymaginem. inqʒtum ẽ cõior ꝙ ymago omnis eñi ymago eſt ſimilitudo ⁊ non econtra: vel poteſt conſiderari vt ſubſequens ad imaginem inqʒtum ſignificat quãdam ymaginis perfectionem. Dicimus eñi ymaginem alicuius eſſe ſimilem ei cuius eſt ymago: inqʒtum perfecte repreſentat ipſuʒ. vnde ſimilitudo ſi diſtinguat ab imagine primo modo ꝓut eſt preambula ad ipſam: ſic ſimilitudo attẽditur ſm ea que ſunt cõmuniora ꝓprietatibꝰ intellectualis nature: ⁊ ſʒ hoc ad imaginem dei mens pertinet ſm Augu. in li. lxxxiij. queſtionum. Cetera autem hominis. ſ. que pertinent ad partes inferiores anime: vel etiam ad ipſum corpus ad ſimilitudinem facta eſſe dicuntur: ſi auteʒ diſtinguatur ſcđo modo. ſ. ꝓut ſimilitudo ſignificat imaginis perfectionem ſic habet locum expoſitio poſtillatoris.

Incipit tractatus magiſtri Mathie ordinis minoruʒ ꝓuincie Saxonie miniſtri ſacre theologie ꝓfeſſoris clariſſimi quem intitulauit Correctorium corruptorij Burgenſis: in quo dicta poſtillatoris tutãtur reſpondendo rationibus burgẽſis ⁊ eiꝰ dicta optimis rõnibꝰ annihilando: vt patet diligenter inſpicienti.

p Oſt prologum ſuum Burgenſis ad litterã accedens dicit ſe velle aliqua ſupponere ex quibus trahi debeat aliquid planũ ꝓ ſimpliciter capientibus. Et hoc faciens inuoluendo ſententias circa primũ capitulum replet totum vnũ ſexternum: ⁊ ſuis inuolutionibus peroptime penſatis videri poterit ꝙ primuʒ capitulum remanet plus dubium in multis ꝙ ex plana poſtillatoris expoſitione in qua digreſſione reprehendit aliquãdo poſtillatorem. primo dicẽs ꝙ minus ſufficienter ſe habuit circa proceſſum introductoriũ primi capituli in eo ꝙ dicit intellectum operationis ſex dieruʒ dependere ex varietate opinionum de natura materie a philoſophis poſitarum. Ubi dico ꝙ Burg. nõ bñ reprehẽdit poſtillatorẽ: nã poſtillator dicit duas ſolennes expoſitiões litterales doctoꝝ eſſe que procedũt varie ſʒ expoſitiones varias de natura materie a philoſophis poſitas: ⁊ excludit admirationem eoꝝ qui egre ferre poſſent cum dicta philoſophoꝝ opinabilia tractare in expoſitione litterali dicens: ex illarum pertractatione dependet intellectus operis ſex dierum: non directe ⁊ per ſe: ſed inqʒtum exponitur varie a diuerſis. Non igitur vult ꝙ ſenſus litteralis ſit ſumendus ex opinionibus philoſophoꝝ: ſed ꝙ videri poſſit: que doctorum expoſitio innixa ⁊ fundata ſup huiuſmodi ſit rationabilior ⁊ ſenſui litterali propinquior. non igitur incõuenienter dictum vt putat burgeñ. Rationes igitur ſue reprehenſionis non valent. non prima: quia ex diuerſitate opinionum non ſumit ſenſum ſcripture: ſed ſolum inquirit ex eis que ſententia doctorum ſit aptior. nec ſecunda: quia articulum creationis non inquirit ex prefatis opinionibus: ſʒ cõuenientiam expoſitionũ adductarum. intẽdit eñi ſolum expoſitionum varietatem ⁊ obſcuritatẽ declarare a quo etiam ipſe Burgeñ. non abſtinet ſi reprehenſibile eſt: nam diuerſitatem inter be. Augu. ⁊ Amb. ſumi de informitate materie pertractat in ſolutione prime queſtionis quam mouet: quare ſcilicet ſcriptum non ſit. fiat terra. ſicut fiat lux ꝛc. Nec puto ſine intellectu opinionum de natura materie expoſitionem Bede. Strabi. Linconienſis. ⁊ ceteroꝝ de prima forma corporali quicqʒ poſſe intelligere: ꝙuis ad veruʒ ſenſum litteralem huius paſſus etiam ſine eorum expoſitione quis poſſit peruenire. Item eadem digreſſione improbat Burgeñ. rationes per poſtillatorem adductas: ad oſtendẽdum aggreſſiones aquarum in locum vnum: vt appareret arida videlicet condenſationem elementi aque ⁊ receptionem multarũ partium eius in concauitatibus terre: quas rationes improbando Burgeñ. improbat non modo poſtillatorem ſʒ ⁊ be. Augu. ꝗ aſſerit has rões ſuper Geñ. capi. xij. Sicqʒ Burgeñ. ad reuerentiam ſanctorum non reſpicit qđ ſupra in poſtillatore valde reprehendit: ſed fruſtra vt patet in correctorio. vi. arti. q. preambule. Rationes namqʒ ipſius Burgeñ. contra be. Augu. ⁊ poſtillatorem modice ſunt apparentie: naʒ prima fundatur ſuper falſa imaginatione quaſi tota ratio ſiccitatis terre ſit receptio aque in concauitatibus terre: quod falſum eſt: ſed ex condenſatione eius facta eſt: cum in prima creatione aqua fuiſſet rara ad modum nebule: ⁊ ex multis pugillis nebule factus eſt vnus pugillus aque ſicut patet ad ſenſum. Sicqʒ condenſatione facta pars recepta eſt in concauitatibus terre: ⁊ ille ſunt due cauſe partiales ſiccitatis terre: vt vult be. Augu. vbi ſupra. Nec ſecunda ratio Burgẽ. valet cum dicit in littera dici. Congregentur aque. non condenſentur. nam congregatio ſimul ⁊ condenſatio eſt partium ꝓpinquior poſitio: et ita illa difficultas potius eſt vocalis ꝙ realis. Similiter quod tercio adducit fundatur ſuper falſa imaginatione. imaginatur eñi ꝙ aque in terra recepte ſint deſſiores: quod verum non eſt quantum eſt de ratione aque: quia toto elemento condenſato pars eius vna recepta ẽ in terre viſceribus. Et ꝑ ea que dicta ſunt patet ꝙ non valet illud quod quarto adducit: qꝛ condenſatio ⁊ receptio ſunt ambe cauſe partiales ad vnum effectum ariditatis terre. Preter has potior ratio ariditatis huius poteſt addi diuina voluntas: que legem poſuit aquis ne tranſirent fines ſuos. Item in eadem digreſſione reiectis modis dicendi be. Augu. ⁊ aliorum burgeñ. imaginatur aquã que in principio creationis fuit concentrica terre ⁊ vniuerſo factam ecentricã terre ⁊ concentricam lune: vt apparere poſſet arida: ſed ꝙqʒ ſua imaginatio ſit valde inuoluta ad ſenſum tamen litteralem modicuʒ cõferre videtur: nec fundat eam ſuper aliqua auctoritate ſacri canonis ſanctorum doctorum vel alicuius philoſophi. Et multa huic imaginationi contingunt inconuenientia. Primũ quia ſm illam ⁊ aer ⁊ ignis ponerent neceſſario elementa ecentrica. ꝑ egreſſionem enim aque neceſſe eſt aerem egredi: cũ non habeat in ſua ſpera ſoliditatem reſiſtendi: ⁊ idem arguitur de ſpera ignis. Secundum: quia ſic ordo elementoruʒ a prima creatione inſtitutus ⁊ inclinatio naturalis ad centrum vniuerſi omnibus elemẽtis indita ſm beatum Augu. ⁊ ipſummet burgenſeʒ cito ceſſaſſent: qđ eſt contra burgenſem ⁊ ſuum magiſtrum precipuum ſanctũ Thomaʒ qui ideo reputat incõueniens lucẽ prima die factam ſole facto quarto die rediſſe in preiacentem materiam: quaſi in prima rerum ꝓductione aliquid fuerit ꝓductum ſatis cito corrumpendum: vt patet. i. par. q. lxvij. arti. vlti. in reſponſione ad ſcđm argumentũ. Nec videatur modicum incõueniens ordinem illũ quo ad naturam elementarem ſpecialiter aque fore corruptum cũ multi pondens ſit ordo ille in quo etiam feda in ſe viderẽtur pulchra ⁊ valde bona: vt inquit be. Augu. iij. ſuper geñ. circa finem. Tercium qꝛ ſic videretur natura aque corrupta: ꝓprijs eius paſſionibus ⁊ naturalibus inclinationibus immutatis: neceſſe eſt naturam immutari: ceſſante eñi inclinatione motus ſui ad centrũ vniuerſi iam ceſſaret eſſe grauis: ceſſante grauitate ceſſaret eſſe frigida ⁊ humida: ⁊ per cõſequens ceſſaret eſſe aqua: nec valet inſtantia de aqua que ẽ ſupra firmamẽtũ que nõ eſt mobilis ad cẽtruʒ

quia ſm Burgeñ. in eadem digreſſione: illa dicitur quaſi equiuoce aqua ꝑ quandã analogiã rõne diafaneitatis: nõ rõne grauitatis. Eſt eñi appetitus naturalis grauis motus ad centrũ intrinſecus ⁊ naturalis: vt docet be. Aug. iij. ſuper Geñ. ca. ix. ꝓpt hec ⁊ alia multa imaginatio ſua nõ videt poſſe ſtare: ſed ⁊ mirũ eſt ꝙ nullus philoſophoꝝ qui de naturis rerũ ⁊ earum cõnexione multa ſcripſerũt huiuſmodi eccẽtricitatẽ videre non potuerint quia de huiuſmodi nulla ſcripta reliquerunt: ⁊ manifeſtũ ſignuʒ ꝙ ſpera aque non ſit ecentrica ſed potius terre ⁊ vniuerſo concẽtrica videt eſſe tale: quia ceſſante lege quam deus poſuit aquis ⁊ giro vallante abyſſos: aqua naturaliter aridaʒ abſorberet: vt patet in diluuio. de quo ca. viij. infra: vbi etiaʒ Burgeñ. ſibijpſi cõtradictionẽ dicit: cum aqua ſit naturaliter fluida oportet ꝙ tẽpore diluuij orbiculariter ſe habuerit circa centrũ. i. terram. Congregationis igitur aquarũ vt appareret arida ꝓut ſupra dictuʒ eſt: principalis cauſa eſt diuina voluntas que terminum poſuit aquis: ne tranſirent fines ſuos nec aqua per poſitionem talis legis detinetur violenter: quia ꝙuis illa detentio ſit cõtra inclinationem naturalem grauis ad centrum: non tamen obedientialeʒ ſm quam deus poteſt facere quodlibet ex quolibet. Iteʒ in eodẽ ca. Burgeñ. querens occaſionem contra poſtillatoreʒ: dicit eum recedere a be. Augu. in hoc ꝙ dicit ad litteram per celuʒ nõ intelligi angelicam naturam: vbi dico ꝙ nec be. Aug. ad litteram ſic videtur exponere. ſed ꝙ Burgeñ. dicit talem acceptionẽ eſſe parabolicam non videtur verum: nam ſʒ Britonem parabola differt a metaphora. ⁊ paradygma. quia ſm donatum vt eum allegat Brito. parabola eſt rerum genere differentiuʒ cõparatio: ⁊ ſic ponitur ſemen ꝓ verbo dei. leo ꝓ chriſto ꝛc. In ꝓpoſito be. Augu. quia talem cooperationẽ exponẽdo non facit vt videtur non eſt expoſitio eius cõparabolica que ſolũ habet locum in his vbi res ſignificant non voces ad auctoris intẽtum: ⁊ in illo caſu parabolicus ſenſus non cõtinetur ſub litterali: ſed eſt vere litteralis quia a ſpirituſancto intẽtus: immo ſenſus parabolarũ ſm ſignificationem vocum ſepe falſus eſt: vt patet Iudi. ix. de lignis in conſilium conuenientibus ⁊ de electione regis loquentibus: ⁊ ſic de alijs paſſibus ſacre ſcripture. Ex quo bñ infertur ꝙ Burgeñ. in primo articulo ſue queſtionis preambule non ponit ſufficienter adequatam rationẽ ſenſus litteralis: cuʒ dicit ꝙ adequate ſit ille qui a deo intenditur: ⁊ per voces in littera ꝯtentas ſignificatur. Debuit eñi addere ꝓpter pmiſſa aut per res vocibus expreſſas ſignificatur. ⁊ hic eſt vere parabolicus: qualis nõ apparet ſenſus be. Augu. de quo ſermo preſens. Poſtillator igit verum dixit expoſitionem be. Augu. non eſſe litteralem: nec per hoc recedit a be. Augu. cuius expoſitio potius videtur allegorica ꝙ parabolica: quia ex alio aliud intelligitur. Ex celo ad litterã angelus per allegoriam: vt patet in glo. ordi. in pri. §. quatuor ſũt regule. cum etiam natura angelica ⁊ eius cognitio matutina aut veſpertina ſint a ſenſu noſtro valde remote. ideo cadere videntur ſub fide. iuxta vulgatum: vt dicitur fides eſt credere qđ nõ vides ſicqʒ ad allegoriam eius expoſitio pertinet iuxta cõmune dictũ. Littera geſta docet. quid credas allegoria ꝛc. Huic igitur expoſitioni poſtillator non contradicit: ſed eam quaſi non litteralem dimittit: ſicut ⁊ ipſemet Burgeñ. Item in eodem ca. vbi poſtillator mota queſtione quare ſecũda die facta non dicũtur bona ſicut alijs diebus. tres reſponſiones adducit. quarum primam dicit truphaticam. ſcđam abijcit tanqʒ non fundatam. terciaʒ approbat a Ra. ſa. acceptam. in quo paſſu Burgeñ. dicit euʒ in tribus deuiare a rectitudine: quia rationem ſanctoꝝ irreuerenter dicit truphaticam. Secũdo quia contra eos non adducit validaʒ rationem. tercio quia veram reſpõſionem attribuit infideli que tñ in noſtra gloſa continetur cui potius debuit honorem exhibere. Quo ad primũ reſpondeo ꝙ poſtillator non truphatur de ſanctis doctoribus ſed imperitis lectoribus: qui id ꝓ ſenſu litterali eligunt: qđ ſancti myſtice per quaſdã particulares cõgruentias adducunt: vt patet in multis lecturis ſuper Geñ. Quo ad ſcđʒ dico ꝙ ratio poſtillatoris valida eſt ad ꝓbandum ꝙ binarius non eſt generaliter infamis: quia etiaʒ laudabilis in ſcriptura reperitur. Eſt igitur illa ratio ſanctoꝝ fundata ſuper quibuſdã incõgruentijs binarij: non ſuper ratione eius eſſentiali: quia alias omnis binarius eſſet infamis: qđ efficaciter improbat ratio poſtillatoris. Quo ad tercium ratio lr̃alis quaʒ poſtillator ſumit a Ra. ſa. non eſt in glo. noſtra vt Burgeñ. dicit. ſed gl. videtur ſentire oppoſitum illius rationis lr̃alis. dicitur eñi in glo. allegante Bedã ſuper illo verbo. ⁊ vidit deus ꝛc. Nondum terra germinabat: nec aqua animantia viua ꝓduxerat: ⁊ tamen dicitur deus videre ꝙ eſſet bonũ cedentibus aquis apparuiſſe aridam: quia vniuerſitatis eſtimator preuidẽs que ſunt futura: quaſi iam perfecta laudat: que adhuc in primo operis exordio ſunt: quia apud eum rerum perfectio non in conſũmatione eſt operis: ſed in predeſtinatione voluntatis. Hec glo. ſi Burgeñ. ⁊ nobis cõmunis eſt glo. ordinaria mirũ eſt quod obijcit cum ipſa gl. ponat ad queſtionẽ predictam hanc primã rationem non terciam: ꝓut Burgeñ. fingit. Item in eodem ca. cum dicitur. Protulit terra herbam ꝛc. poſtillator dicit intelligendũ eſſe paſſiue: quia actiue a ſolo deo hec virtꝰ germinandi fuit. Contra qđ Burgeñ. adducit be. Aug. dicentem. Cauſaliter dictum eſt ꝓduxiſſe terram herbam lignũ ꝛc. i. ad ꝓducenduʒ accepiſſe virtutem. Ex quo dicto arguit Burgeñ. terram etiam actiue ꝓtuliſſe ibi in lr̃a enumerata. ſed non videtur Burgẽ. bene inferre ex dicto be. Aug. quia illa enumerata in lr̃a ſunt ſubito ꝓducta in eſſe perfecto: quia herbe habentes ſemen ⁊ lignum habens fructum in quibus modis ꝓducendi creatura non poteſt actiue cõcurrere: quia deus res ſic condidit vt eas ꝓprios motus habere ſinat. ꝓprius autem motus creaturarum non eſt ſubitus nec ad terminũ primo perfectum: ſed via generatiõis eſt ab imperfecto ad perfectũ. ideo embryo primo viuit vita plante. dehinc animalis. poſt hoĩs: vt dicit Ariſto. de animalibus. imo generale eſt ꝙ primũ perfectione eſt vltimũ in via generationis: ⁊ econuerſo. nec videt cõcurrere in generatione plantarum ⁊ reliquoꝝ niſi materialiter: nec poteſt hodie actiue cõcurrere: quia miniſtrat ſolum materiam generatiõis ⁊ qꝛ mã ẽ vna de ꝗtuor cauſis cauſalit dici potuit: ⁊ ꝓtulit terra ſic dictum be. Aug. per Burgeñ. adductum accipiendum videtur: actiue autem a ſolo deo prime: ⁊ tunc per virtutem ſeminalem inditam ab eodem vt ſonat lr̃a. Ad idem glo. interlineans. ⁊ factum eſt. gloſa caſualiter. ⁊ ꝓtulit glo. actualiter. Item in eodem capitulo vbi poſtillator notauit ſanctum Tho. dicentem ꝙ ex luce prima die facta corpus ſolis fieri non potuit Burgeñ. in defenſione ſancti Tho. exardeſcens paſſionibus permouetur. ⁊ dicit poſtillatorem dicta ſancti Tho. nõ vidiſſe in hoc loco qui tñ vt apparet clarius ⁊ magis intime vidit ꝙ ipſe Burg. Qui eñi ad illa dicta ſine paſſione reſpicit clare cognoſcit: ꝙ improbatio tercie opi. innititur eideʒ medio ſicut improbatio prime opi. illi videlicet ꝙ qꝛ nihil fuit in principio conditum cito poſt corrũpendum. ideo lux prime diei ſole facto non redijt in preiacentem materiam. Qđ autem ꝓbatio tercie opi. innitatur eidem medio patet ſic: nam tercia opi. per eum adducta eſt illa ꝙ corpus ſolis quarta die factum ſit ex luce prima die ꝓducta. hanc improbans idem ſanctus Tho. dicit eſſe incõueniens ſi ponatur corpus ſolis nõ eſſe de natura quatuor elementoꝝ: ſed eſſe per naturam incorruptibilem. qm̃ ſʒ hoc materia eius nõ poteſt eſſe ſub alia forma. hec ille. Ex qua obiectione duo ſequi vidẽtur. Primũ ꝙ ex illa luce ſine ſui corruptione corpus ſolis fieri nõ potuit: qꝛ materia ſolis nõ potuit fuiſſe ſub alia forma ſine corruptiõe prioris cuius forme corruptio nõ erat cõueniẽs ꝓpter mediũ per qđ pma opinio fuit improbata videlicet ꝙ nihil fuit in principio cõditũ cito poſt corrũpendũ. hoc intrinſecus poſtillator videns rõnabiliter dixit ſolẽ factũ ex illa luce: nõ obſtãte obiectione ſancti Tho. i. par. ſum. q. lxvij. art. vlt. in rñſone ad ſcđʒ arg. Scđʒ ꝙ ſequi vr̃ ex illis dictis eſt ꝙ nulla materia exñs ſub forma priori põt eẽ ſub forma poſteriori niſi priori corrupta. iõ reprobat opinionem terciã: qꝛ forma ſolis ſpecifica formã lucis genericaʒ nõ cõpatit. iõ ex luce nõ potuit fieri ſol niſi forma lucis corrũperetur. qđ eſt incõueniens ꝓpter mediũ. ꝑ qđ prima opinio ſm euʒ fuit improbata. ⁊ ꝙ ꝙ illud dictũ incidit in errores cõdẽnatos Oxonie. inter quoſ habet ſic dicere tñ vnã formã ſubalẽ in qlibet cõpoſito: error tñ cũ eodẽ dcõ ſctũs Tho. incidit ĩ id qđ ĩprobat qñ põit aues ⁊ piſces factos ex natura elemẽtoꝝ qꝛ ex h̃ forme elemẽtoꝝ poſitiõe formarũ piſciũ ⁊ auiũ fuiſſent corrupte ſʒ eũ. ꝑ ꝯſequẽs aliqd ĩ pncipio ꝓductũ cito pꝰ corruptiõi fuiſſʒ obnoxiũ. Nec valet euaſio Burgeñ. de parte ⁊ toto: qꝛ ſm hoc de aliqua portiõe lucis corpꝰ ſolis ꝓductũ fuiſſet ſine totiꝰ lucis corruptiõe. Itẽ in eodeʒ ca. vbi de ꝓductiõe piſciũ ex aqua poſtillator dixit hãc ꝓductionẽ actiue eſſe a ſolo deo. paſſiue ab elemẽtis. Burgeñ. dicit ꝙ cã pma nõ ſemꝑ excludit actionẽ cãꝝ ſcđaꝝ: volẽs ꝯ poſtillatorẽ: ꝙ elemẽta etiã actiue ad ꝓductionẽ piſciũ cõcurrerint ſicut ſupra correctorio quinto de ꝓductione herbaꝝ ⁊ arboꝝ a terra. dr̃ aũt hic ſicut ibi. In ſpãli tñ dico ꝙ ſi in rerũ ꝓductiõe pma cã ſcđaꝝ cãꝝ actionẽ nõ excludit: excludit tñ certũ modũ agẽdi vel coagẽdi. ſ. ſubito: ĩ quo mõ creata virtꝰ coagere nõ poteſt: multo minꝰ tũc. bñ igit dictũ ẽ ꝙ actiue a ſolo deo piſces ⁊ cetera a pncipio creata ſunt. Idẽ in eodẽ ca. vbi dr̃. Creauit deꝰ cete grãdia. poſtillator reprehẽdit iudeos in Thalmudicis cõtet ſtudẽtes: ⁊ ſimplices

Universidad de Salamanca. BGH

⁊ et eis docentes ⁊ errantes ⁊ errare facientes. quam reprehenſionē burgēſ. egreferens: quaſi adhuc affectione ſanguinis iudaizans dicit nō eē vtilem talem reprehenſionē: cū non oēs iudei ſic errent: et ſic credunt nos fingere mendacia contra eos. ⁊ per cōſequens minus per nos poterūt ad fidē reduci. Reſpōdeo ego ꝙ nō pñt eſtimare per nos cōficta mendacia⁊ qd clare ſciūt in ſuis thalmudicis cōtenti ⁊ fortaſ ſe talis reprehēſio coopatur ad eoꝝ reductionē qñ ex ea vident ſuos mgros et apud iudeoꝝ cōitatem auctēticos ita male debe vniudic et futura vita ſentire.

Capitulum. ij.

Igit pfecti ſūt ⁊c̄. Poſtq̄ deſcripſit Moyſes homis formationē ꝓpter ques alia fuerūt ꝓducta. Hic conſequēter deſcribit hoīs formati ſtatum ſiue conditionem. Et quia ex fine ſumitur ratio eoꝝ que ſūt ad finem. ideo primo deſcribitur ipſius hominis vltimus finis. Secundo explicatur magis modus ſue formationis: ibi. Iſte ſunt generationes. Tercio deſcribitur locꝰ ſue habitatiōis: ibi. Plantauerat aūt. Quarto actus multiplicatōis: ibi. Dixit quoq̄ ⁊c̄. Circa primū ſic ꝓcedit: q2 primo cōtinuātur dicta dicendis. Scđo deſcribit ipſius hoīs finis: ibi. Et bñdixit deus. Circa pmū cōtinuat de opibꝰ ſex dieꝝ ad diē ſeptimū i quo quieuit: dicēs. a Igit perfecti ſunt celi ⁊ terra. ſex predictis diebꝰ per opus diſtinctiōis ⁊ ornatus: vt predictū eſt. b Cōpleuitq̄ deus die ſeptimo. Alia tranſlatio habet ſexto die: ⁊ vtraq̄ vera eſt: vario tñ mō. Eſt eñ duplex cōpletio vł perfectio alicuiꝰ rei. Prima ē qñ aſſequit formā debitā ſicut ignis qñ per generationē aſſequit formā igneitatis et qualitatū ꝯcomitantiū. Alia eſt perfectio ſeu cōpletio: qñ erit in operationē ſibi debitā: ſicut qñ ignis calefacit vel generat ignē. Et prīa pfectio ordinat ad ſcđam: q2 forma eſt ꝓpter operationē igit q2 ſex diebꝰ perfecte ſunt creature in ſuis formis ⁊ ꝓprietatibꝰ. iō ſexto die cōpleuit deꝰ opus ſuū q̄tū ad primā pfectionē ſed q2 a ſeptimo die dr̄ incepiſſe tp̄s adminiſtratiōis ⁊ gubernatōis reꝝ ſicut ſex dies precedētes dicūtur tp̄s ꝓductiōis: ita dies ſeptimꝰ et deinceps dr̄ tp̄s gubernatiōis. per gubernationē eñ res applicātur ad ſuas operatiōes. iō dr̄ deꝰ die ſeptimo cōpleuiſſe opus ſuū q̄tū ad ſcđaꝫ perfectionē. ⁊ de iſto ope adminiſtratiōis ⁊ gubernatiōis reꝝ ſaluator dicit Joh. v. Pater meꝰ vſq̄ mō operat ⁊ ego operor. Aliter etiā pōt dici: q2 deus potuiſſet plures ſpecies addidiſſe ſpeciebꝰ iā productis. de agēte aūt potente noua opera addere ſuo operi: nō dr̄ ꝙ impleuerit opꝰ ſuum donec videat requieſcere et ceſſare a nouis cōdendis: hoc autē apparuit ſeptimo die ⁊ nō ante. c Et requieuit ſeptimo die. ſ. a nouis creaturis ꝓducēdis: q2 nihil eſt factū poſtea: qđ tūc nō fuerit factū in operibus ſex dieꝝ: vel in ſuo ſimili: vel in ſuis cauſis. Aliter exponit ꝓut requies ponitur ꝓ cōpletiōe deſiderij: et ſic deus requieuit in ſeipſo: q2 in ſeipo beatꝰ ē: creaturis nō indigēs: et ad hoc deſignandū nō dr̄ ꝙ q̇euit in ope ſuo: ſ3 ab ope. ſ. ceſſās: et i ſeipo bñficere q̇ſcēs. d Et bñdixit. Hic deſcribitur ipſius hoīs finis. Ad cuius intellectuꝫ cōſiderandū ꝙ experientia docet appetitū hoīs nō quieſcere totaliter in adeptiōe cuiuſlibet boni finiti: ſed adepto illo vlteriꝰ tendit per deſideriū: adepto aūt fine vltimo totaliter quieſcit: ſicut lapis in centro. ⁊ per hoc arguit ꝙ finis vltimꝰ ipſius hoīs nō cōſiſtit in adeptiōe cuiuſlibet boni finiti ſed ſolū in adeptiōe boni infiniti: qđ eſt ſolus deus. Unde dicit Auguſti. in libro cōfeſſi. Inquietum eſt oñe cor meū donec requieſcat in te. ſcꝫ per cognitionē et amoreꝫ. Itē experimur ꝙ q̄tumcūq̄ cognoſcat deꝰ ab hoīe per effectū: nō terminat hoīs deſiderium donec cognoſcat per ſeipm̄. Ex quo concludit vlterius ꝙ vltimus finis hoīs cōſiſtit in viſione dei per eſſentiā. ꝓut in ſe includit fruitionē. vñ Joh. xvij. Hec eſt vita eterna: vt cognoſcant te deum ⁊c̄. Iſta aūt beatitudo in pñti vita quodāmodo inchoatur per hoc ꝙ mens humana a terrenis eleuatur et occupatur in cōtemplatiōe ſui creatoris: in enigmate tamē perficit autem per hoc ꝙ homo perducit finaliter ad eternam viſionē: ⁊ ad hoc deputat dies ſeptima: vt homo vacet a terrenis: et circa diuina occupet: ⁊ hoc ē quod dicitur. d Et benedixit ⁊c̄. et ſanctificauit illum. i. ad diuina obſequia applicauit. Sanctificatio eñ in vna ſignificatōe idē eſt ꝙ applicatio ad diuina obſequia. Uñ etiā res inanimate que per benedictionē vel cōſecrationē applicate ſunt diuino cultui. ſcꝫ eccleſie materiales ⁊ veſtes dicūtur ſancte vel ſāctificate. e Quia in ipſo ceſſauerat. requieſcēdo in ſeipſo vt predictum eſt. Et p h̄ deſignat ꝙ hō die ſeptimo dꝫ ceſſare ab opibus terrenis: ⁊ requieſcere i deo ꝑ cōtemplationē et amorem.

Igitur[a] pfecti ſunt celi ⁊ terra et omnis ornatus eorum. Cōpleuitq̄[b] deꝰ die ſeptimo opus ſuum quod fecerat: et[c] requieuit die ſeptimo ab vniuerſo ope qđ patrarat. Et[d] benedixit diei ſeptimo: et ſanctificauit illuꝫ: q2[e] in ipſo ceſſauerat ab omni opere ſuo quod creauit deus vt faceret. Iſte[f] ſunt generatiōes celi et terre quādo create ſunt in[g] die quo fecit deus celum et terram: et[h] omne virgultū agri antequā oriretur in terra: omnemq̄ herbaꝫ regionis priuſq̄ germinaret. Non[i] enim pluerat dñs deus ſuper terraꝫ: et[k] homo nō erat qui operaretur terrā. Sed[l] fons aſcendit e terra: irrigans[m] vniuerſaꝫ ſuperficiē terre. Formauit[n] igitur dominus deus hominem de[o] limo terre: et[p] inſpirauit in[q] faciem eius ſpiraculuꝫ vite: et[r] factus eſt homo in animam viuentem. Plantauerat

f Iſte ſunt generatiōes. Hic cōſequēt explicat formatōeꝫ hoīs. Et q2 ſicut dictuꝫ eſt oīa creata ſunt q̄dāmō ꝓp hoīem. iō pmo recapitulat creationē aliorū aliq̄d ſuperaddendo. ⁊ ſcđo explicat formatōeꝫ hoīs: ibi. Formauit igit ⁊c̄. Dicit ergo. Iſte ſunt generatiōes ⁊c̄. ſ. que pdicte ſūt in operibꝰ ſex dieꝝ. g In die. i. in diebꝰ ſm modū hebraici ſermonis in quo frequēter ſingulare accipit ꝓ plurali. vñ. Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima. i. mł'titudo muſcarū. h Et oē virgultū agri ⁊c̄. qđ factū eſt tercia die: ⁊ hoc virtute diuina et nō virtute nature: cū declarat cū ſubdit. i Nō eñ pluerat. Herbe eñ ⁊ arbuſta que virtute nature producuntur oriūtur cōmuniter ex humore terre qui fit per pluuiam: et ex labore hominum per agriculturam: quia ars adiuuat naturā: et vtrūq̄ remouet a terrenaſcētibꝰ ꝓductis tercia die. d. i Nō eñ pluerat ⁊c̄. q̄tum ad primū. k Et hō nō erat q̇ operaret terrā. q̄tū ad ſcđm: q2 adhuc nō erat formatꝰ hō ⁊c̄. l Sꝫ fons aſcēdebat. Oſtēdit modū q̄uo ſcđa ē illa ꝓductio ex pte materie. ſ. ꝑ h̄ ꝙ aque latētes ſub terra diſcooperta aquis diuina volūtate aſcēderūt vſq̄ ad ſupficiē terre ꝑ modū fontis in qualibet pte terre vbi erāt plāte ⁊ herbe ꝓducēde: et ſic ex aqua ⁊ terra ſił cōmixtis ꝓducte ſunt diuina virtute herbe ⁊ plāte pfecte ſm ſpēs ſuas ⁊ fructꝰ: ⁊ talē cōmixtionē aque cū terra vocat hic irrigatiōeꝫ. cū dr̄. m Irrigās vniuerſam ſupficiē terre. hebrei aūt dicūt ꝙ nō dꝫ dici fons ſꝫ nubes: et dicūt ꝙ hec eſt veritas lr̄e. Et nubes aſcēdet de terra. ⁊ tūc iſta lr̄a nō eſt referēda ad terrenaſcētia ꝓducta tercia die: ſꝫ ad ea que poſtea ꝓducta ſūt virtute nature: ac ſi diceret ſcriptura: lꝫ herbe ⁊ plāte tercie diei nō ſint ꝓducte per pluuie humorē. ille tñ que poſtea ꝓducentur virtute nature ſic ꝓducētur: ꝙ aſcendet nubes per vapores de terra: et cōuertet in pluuiā irrigātē terrā ad plātaꝝ ⁊ herbaꝝ germinatōeꝫ. n Formauit igit. Hic explicat formationē hoīs magis q̄ ſupra fecerat. fecerat eñ mentioneꝫ de fine hoīs ſupnaturali. ideo debuit oſtēdere cōſequēter ꝙ in hoīe eſt forma nō educta de ſemine per generationē: ſꝫ magis a deo ꝑ creationē ꝑ quā trāſcēdit naturam corporaliū. ⁊ ſic capax eſt dei per cognitionē ⁊ amorē: et q2 nobilior forma exigit materiā nobiliori mō diſpoſitā. iō vtrūq̄ oſtendit dicēs. n Formauit igit ⁊c̄. In ꝓductiōe eñ alioꝝ aīaliū dicit ſupra. Et ꝓtulit terra vł aqua ⁊c̄. q2 corpora aīaliū: piſciū et auiū nō ſunt ita nobiliter diſpoſita vel complexionata ſicut in hoīe. dicit igit formauit. ac ſi diceret diligentiꝰ ac nobilius diſpoſuit. o De limo terre. ad oſtēdēdū ꝙ hō in hoc conuenit cū alijs aīalibus q̄tū ad rōnē materie longinque. Hebraica lr̄a hꝫ. De puluere terre. ſꝫ illud qđ dr̄ ifra. iij. ca. Puluis es: ⁊ in puluerē reuerteris. p Et inſpirauit. ad oſtēdendū ꝙ aīa hominis eſt ab extrinſeco ꝑ diuinā creationē et infuſionē: q2 ſił a deo creat et corpi infundit. q In faciē eius ⁊c̄. q2 ſenſus magis apparēt in facie q̄ in alijs partibꝰ ſicut apparet in viſu: auditu: olfactu: et guſtu. tactus aūt ꝑ totū corpꝰ diffuſus eſt: lꝫ magis vigeat in corde. r Et factus ē hō in aīaꝫ viuentē. i. hñtē vitā ſm quatuor gradus vite quos enumerat phs. ij. de aīa. ſ. ſenſitiuū: vegetatiuū: motiuū ſꝫ locū ⁊ intellectiuū. s Plantauerat aūt. Hic cōſequenter deſcribit locꝰ habitatiōis ipſius hoīs ꝓ ſtatu innocētie: et pmo deſcribit huiꝰ loci productio. Secūdo eius ꝓprietas ſiue cōditio: ibi. Produxitq̄ dñs. Tercio hominis inhabitatio: ibi. Tulit igit. Circa primū cōſiderādū ꝙ hō factꝰ eſt immortalis nō per naturā: quaſi nō potēs mori ſicut angelus. ſed per gratiaꝫ. i. potens non mori: q2 poterat ſeruare innocētiā quā ſi ſeruaſſꝫ necessitatē moriēdi nō incurriſſet. ⁊ iō talis imortalitas nō erat per qualitates corpis intrinſecas: que redderent eū impaſſibilem ⁊ incorruptibilē: ſicut poſt reſurrectiōeꝫ qñ anima ſua cōicabit corpi ꝓprietatē. ſ. incorruptibilitatē quo ad oīa. ſed ⁊ impaſſibilitatē m̄ h̄ q̄tū ad electoſ. ſꝫ erat magis per remotionē eoꝝ que poterant eū corrūpere: que quidem remotio ꝓuꝫ erat et diuina prouidentia ſibi aſſiſtente ⁊ precauente corrūpentia ab extrinſeco. ſ. vulneratiōes: leſiones: intoxicatiōes: ⁊ hmōi. partim aūt virtute aīe diuinitꝰ ſibi collate per quā poterat pſeruare corpꝰ a diſtēperātia humoꝝ ⁊ ab infirmitatibꝰ inſurgēabꝰ: nūc aūt ita eſt ꝙ inter corrūpentia ab extrinſeco que diuina ꝓuidentia pcauebātur cōnnēs eſt vnū. ſ. locus prauus aut corruptꝰ: ꝓpter qđ deꝰ ꝓuidit hoī de loco cōueniēti q̄tū ad aeris tempeiē ⁊ loci amenitatē. Et h̄ ē qđ dr̄. t Paradiſū voluptaꝫ. i. delicioſitaꝫ. ⁊ amenitaꝫ. v A pncipio. ſ. tercia die qñ p̄ producte ſūt plāte. Hebrei hic dicūt. In oriente. dictio eñ hebraica que hic ponit vno mō ſignificat anteceſſionē: loco cuiꝰ trāſlatio nr̄a hꝫ a pncipio. Alio mō ſignificat partē orietalē: ⁊ ſic dicūt hebrei ꝙ hec ē lr̄a. ⁊ plantauit deus virgultū in delitijs oriētis. ⁊ in iſta expoſitiōe cōueniūt aliq̄ doctores catholici exponētes a pncipio. ſ. loci nō tpis: q2 ps oriētalis terre illa ē nobilior ſicut ⁊ dextera pars in hoīe. ⁊ pars orientalis dextera vocat a phis. Oēs aūt qui loquūtur de ſitu paradiſi terreſtris ponūt eū eē in partibꝰ oriētis: verūtñ in quo oriēte varie loquūt. Phs eñ. ij. metheororū dicit ꝙ int duos tropicos nō pōt eē regio habitabilis ꝓpt nimiā caliditatē: q2 ibi trāſit ſol bis in anno: ⁊ illi qui ſequūtur hoc dictū Ariſtotelis neceſſe hñt dicere ꝙ paradiſus terreſtris ſit extra tropicos verſus orientē eſtiualē vel hyemalem. Alij vero dicūt ꝙ inter duos tropicos ſub equinoctiali circulo regio eſt tēperatiſſima: qđ etiā aſſerit frater Johes d pecham in tractatu ſuo de ſpera pluribꝰ rōnibus: quas ꝓpter plixitatē hic omitto: ⁊ ſm iſtos paradiſus terreſtris ē in oriente equinoctiali. x In quo poſuit ⁊c̄. per hoc oſtēdit ꝙ adā fuit formatus extra paradiſum: ad oſtēdendū ꝙ ille locꝰ nō debebat ſibi ex natura ſꝫ ex grā: ſicut ⁊ imortalitas pdicta. y Produxitq̄ dñs deꝰ de humo. Hic cōſequēter deſcribit loci producti ꝯditio cū dr̄ produxitq̄ dñs deꝰ ⁊c̄. hoc factū eſt tercia die: ⁊ hoc repetitur ad explicandū paradiſi cōditionē. a Omne lignū pulchrum viſu ⁊c̄. vt eēt hoī ad eſcā: q2 habebat vitā aīalē cibis indigentē. lignū ēt vite ad impediēdū ſenectutē. Ad cuiꝰ itellectū ſciēdū ꝙ ad vitā aīale cōtinuādā requirit cibꝰ per quē reſtaurat humidū deperditū per actionē calidi naturalis. verūtñ iſta reſtauratio nō fit ſm equalētiā: vt dicit phus primo de generatiōe: q2 caro generata ex alimento impurior ē q̄ prima ſicut ⁊ vinū generatū ꝑ aque appoſitionē ⁊ cōuerſionē: q2 ſi cōtinuaret talis appoſitio vinū fieret aquoſum et tandē deficeret ſpecies vini. Et eodē mō q2 caro generata ꝑ alimētū impurior ē: ⁊ ꝑ talē cōtinuationē inducit ſenectꝰ in qua carnes ſunt impuriores et tandē deficit vita. igit q2 ſicut dictū ē hō factus ē in vita aīali in qua calidū cōſumit humidū indigebat eſu lignoꝝ de quibꝰ hic dr̄. Omne lignū pulchrū et ad veſcēdū ſuaue: ſed ad hoc q̄ pdicta reſtauratio fieret ſm equiualētiā: ⁊ ꝑ cōſequēs impediret ſenectꝰ: indigebat eſu ligni vite: qđ ꝓp hoc ſic nominat. ⁊ hoc ē qđ dicit Aug. xiiij. de ciui. dei. ꝙ cibꝰ aderat hoī ne eſuriret: potus ne ſitiret: lignū vite ne illuꝫ ſenectꝰ diſſolueret. ſequit. b Lignūq̄ ſciētie boni et mali. dicit ioſephꝰ p̄ libro antiquitatū ꝙ fructꝰ illiꝰ arboris habebat virtutem accelerandi et acuēdi vſum rōnis: ſed hoc ē falſum: q2 ad hoc nō ſe extendit virtꝰ corporalis: et hoc etiā ifra magis reprobat. ⁊ iō dicūt doctores catholici ꝙ dictū ē lignū ſcīe boni et mali ex euentu cōſequēti: q2 ꝑ eſuꝫ illiꝰ ligni hō experimētaliter cognouit quāta eēt diſtātia inter bonum obediētie et malū inobedientie. c Et fluuius egrediebatur ⁊c̄. Hic deſcribit amenitas paradiſi q̄tū ad irrigationē cū dr̄. Et fluuiꝰ egrediebat: q2 ibidē de fonte vel fontibꝰ oriebat ad irrigādū totū paradiſum: q2 ꝑ illū trāſibat ad amenitateꝫ loci et fructificationeꝫ. d Qui inde ⁊c̄. i. flumina pncipalia: que deriuātur extra paradiſū. iō ſequit. e Nomen vni Phiſon. a fertilitate piſciū: vel q2 terrā ꝑ quā trāſit fertilem facit. Phiſon eñ in hebreo habūdātiā ſignificat vł fertilitatē: et iſte fluuiꝰ aliter noiat gāges. f Ipſe ē qui ⁊c̄. Euilath quedā regio ē indie ſic nominata ab Euila filio ſcrā de quo habet ifra. x. ca. g Ubi naſcit aurū. dicit eñ Plinꝰ ꝙ terra indie pre ceteris abūdat in venis aureis. h Et aurū ⁊c̄. q2 regio euilath hꝫ meliꝰ aurū q̄ cetere regiōes indie. i Ibiq̄ inuenit bdelliū. arbor ē aromatica ſꝫ ꝙ in libro de ꝓprietatibꝰ rerū habet. Hebrei dicūt h̄ cryſtallꝰ. ⁊ hꝫ apparētiā: q2 numerat cū alio lapide: vñ ſequit. k Et lapis onychinꝰ. ſic noiatꝰ ꝓp ſilitudinē quā hꝫ in colore cū vngue humano. Onix eñ grece idē ē ꝙ vnguis latine. l Et nomē ⁊c̄. gyon ipſe ē Nilꝰ. m Ipſe ē ⁊c̄. ⁊ inde deſcēdit in egyptum. n Nomē vero tercij ⁊c̄. ſic noīatus a velocitate curſus. Tigris eñ ē aīal velociſſimū hñs curſum. o Fluuiꝰ aūt ⁊c̄. De curſu iſtiꝰ ſcriptura non facit mentionē: q2 erat viꝰ terminꝰ terre iſrł. ⁊ iō curſus eiꝰ erat ſatis notꝰ filijs iſrł: qbꝰ moyſes ſcribebat. Sꝫ ꝯ pdicta vr̄ q2 origines iſtoꝝ fluuioꝝ inueniūt ab hoībꝰ ex paradiſuꝫ: et iō nō vr̄ ꝙ inde deriuēt. Ad qđ dicēdū ꝙ frequēter viſū ē aliqua magna flumina abſorberi in terra: que currētia ſub terra ꝑ magnū ſpaciū poſtea egrediūtur alibi: ⁊ ſic videt ibi oriri: cū tñ pma origo ipſoꝝ ſit alibi. et ſic pōt dici de pdictis fluuijs paradiſi. p Tulit ergo dñs ⁊c̄. Poſtq̄ deſcripſit paradiſi ꝯditioneꝫ hic deſcribit eiꝰ habitationē dicēs. Tulit g̃ ⁊c̄. de loco in quo formauit eū extra paradiſuꝫ: vt pdictū ē. Et dicūt aliq̄ ꝙ formatꝰ fuit i agro damaſceno. q Et poſuit eū ⁊c̄. tanq̄ in loco cōueniēti ſtatui innocētie. r Ut operaret ⁊c̄. Hoc dupliciter exponit. Uno mō vt operari et cuſtodire referat ad deū actiue: vt ſit ſenſus. Deꝰ poſuit hoīeꝫ in paradiſo vt operaret ipꝫ hoīeꝫ bñficijs ſue grē ipm pficiēdo et cuſtodiret illū in paradiſo terreſtri ad tp̄s donec eſſꝫ ad celeſtē gloriā trāſferēdꝰ. Alio mō exponit vt referat ad hoīeꝫ ſic intelligēdo ꝙ deꝰ poſuit hoīeꝫ in paradiſo vt hō operaret ibi nō ope laborioſo ſed magis delectabili ad experiētiā et exercitiū ſue volūtatis. s Et cuſtodiret illū. nō ab inuaſoribꝰ ſed ſeruādo iuſticiā originalē: ne ꝓp peccatū ſuū inde abijceret. t Precepitq̄ ei dicēs. de oī ligno ⁊c̄. tenebat eñ ad cōſeruationē ſui comedere de alijs lignis et de ligno vite vt pdictū eſt ſed q2 lignū ſciētie boni et mali excipiebat: iō ſubdit. v De ligno aūt ⁊c̄. Et iſtud pceptū fuit negatiuū: ⁊ quātū ē ex ſe valebat ad exercitiū virtutis obediētie: et q2 inobediētia meret penā: iō ſequit. x In quacūq̄ eñ die ⁊c̄. id ē neceſſitatē moriēdi icurres: iō in hebreo habet moriēs morieris: q2 guſtato ligno nō ſtatim mortuꝰ ē ſed incepit ad mortē tēdere. y Dixit q̄q̄ deꝰ nō ē bonū. Hic cōſequēter deſcribit humane nature mł'tiplicatio ⁊. q2 iſta mł'tiplicatio fit ꝑ gnātiōeꝫ ad quā reqrit cōiūctio maris ⁊ femine: iō pmo explicat mulieris formationē: ſcđo eiꝰ ꝯiūctionē mrīmonialē: ibi. Dixitq̄ adā: hoc nūc os. Adhuc pmo ponit formatiōis ratio: ſcđo ſubiūgit ipſa formatio: ibi. Miſit ergo dñs deꝰ ſoporē. Ratio aūt

aūt dñs deus paradiſum[t] voluptatis a[v] principio in[x] quo poſuit hoīeꝫ quē formauerat. Produxitq̄[y] dñs deus de humo oē[a] lignū pulchrū viſu: ⁊ ad veſcendū ſuaue: lignū etiam vite in medio paradiſi: lignūq̄[b] ſcie boni ⁊ mali. Et[c] fluuiꝰ egrediebat d loco voluptatis ad irrigādū paradiſuꝫ: qui[d] inde diuidit in quatuor capita. Nomen[e] vni Phiſon: ipſe[f] ē qui circuit omnē terrā Euilath vbi[g] naſcit aurū: ⁊[h] aurū terre illiꝰ optimū eſt: ibiq̄[i] inuenit bdellium et[k] lapis onychinus. ⁊[l] nomen fluuij ſecundi Gyon: ipſe[m] ē qui circuit omnē terraꝫ Ethyopie. Nomen[n] vero fluminis tercij Tigris: ipſe vadit contra aſſyrios. Fluuiꝰ[o] autem quartus ipſe eſt eufrates. Tulit[p] ergo dominꝰ deus hominem: et[q] poſuit eum in paradiſuꝫ voluptatis vt[r] operaret et[s] cuſtodiret illum: pcepit q̄[t] ei dicēs. De[v] oī ligno padiſi comede d[u] ligno aūt ſcie boni et mali ne comedas. In q̄cūq̄ eñ die comederis ex eo morte morieris. Dixit[y] quoq̄ dominus

Universidad de Salamanca. BGH

deus nō[z] eſt bonū hoīeꝫ eē ſolū faciamꝰ[a] ei adiutoriū ſimile[b] ſibi. Formatis[c] igiť dn̄s deus de humo cūctis animātibus terre et uniuerſis uolatilibus celi: adduxit ea ad adā: ut[d] uideret qd uocaret ea. oīe[e] enī qḋ uocauit adā aīe uiuētis ipm ē nomē eiꝰ appellauitqꝫ Adam noībꝰ ſuis cūcta animātia: ⁊ uniuerſa uolatilia celi: ⁊ omnes beſtias terre. Ade[f] uero non inueniebať adiutor ſilis eiꝰ. Jmmiſitqꝫ[g] dn̄s deus ſoporē in adā. Cūqꝫ obdormiſſet: tulit[h] unā de coſtis eiꝰ: ⁊ repleuit carnē ꝓ ea. Et[i] edificauit dn̄s deus coſtā[k]: quaꝫ tulerat de adā in mulierem: ⁊ adduxit eā ad adā. Dixitqꝫ[l] adā: hoc nūc os ex oſſibus meis: et[m] caro de carne mea. Hec uocabiť uirago: qm̄ de uiro ſūpta ē. Quā obrē[o] relinquet homo patrē ſuum ⁊ matrē: et adherebit uxori ſue et[p] erunt duo in carne una. Erat[q] autem uterqꝫ nudꝰ adaꝫ ſ. et uxor eius: et non erubeſcebant.

formationis mulieris fuit multiplicatio generis humani: que nō poterat eſſe ꝑ ſolū maſculū: et hoc ē qḋ dr̄. z Nō ē bonū hominē eē ſolū: quia tolleretur multiplicatiōis bonū. a Faciamꝰ ei adiutoriū. q: in generatione requiriť appropinquatio actiui ad paſſiuū: uirtꝰ aūt actiua generādi cōſiſtit in mari: uirtꝰ aūt paſſiua in femina. b Simile ſibi. i. eiuſdē ſpeciei: lꝫ alteriꝰ ſexus: ⁊ q̄a tale adiutorium reſpectu hominis non inueniebatur in aīalibꝰ iam formatꝭ iō ſequitur.

c Formatis igiť ⁊c̄. Adduxit ea ad adaꝫ miniſterio angelico vel ſuo imperio. d Ut videret. diligēter cōſiderādo naturas eoꝝ. quaꝝ primus hō habuit perfectā noticiā: cuiꝰ rō eſt: q: ꝑfectū naturaliť ꝓcedit imꝑfectū ſicut ꝑncipiū eiꝰ: q: reducit ipſuꝫ ad ꝑfectionē: res aūt inſtituēde ſunt nō ſolum in ſe ipſis ſed vt principia ſequētiū. hō aūt nō ſolū eſt ꝑncipiū alioꝝ hoīuꝫ per generationē: ſꝫ et q̄tū ad inſtructionē: in q̄tū diſcipulus ad perfectionem ſcientie deducitur per doctorem. ⁊ ideo ſicut ī prima productione rerum deus ꝓduxit alias ſpecies perfectas: ſicut potentes ſimilia ꝓducere ex ſuis ſeminibꝰ: vt ſupra dictū ē: ita formauit hoīeꝫ perfectū nō ſolū q̄tū ad corpus: vt potentē ſtatī generare: ſꝫ etiā q̄tū ad aīaꝫ in ſciētia ad quā pōt naturaliter attingere vt ſtatiꝫ poſſet docere: illa aūt ad quoꝝ cognitionē pōt attingere virtute naturali ſunt oīa illa que naturaliter cōtinētur in primis ꝑncipijs ꝑ ſe notis: de quibꝰ pōt intellectus poſſibilis in actū reduci virtute intellectꝰ agētis. ⁊ q: hō in ſtatu innocentie ordinabať ad finē ſupnaturalē: iō etiā tūc de ſupnaturalibꝰ cognitōeꝫ habuit q̄tū ptinebat ad ſtatū illū. e Omne qḋ ⁊c̄. ſ. ſm veritatē. Ex q̄ pꝫ ꝙ habuit noticiā de ꝓprietatibꝰ nālibꝰ viuētiū: q: noīa bn̄ īpoſita a ꝓprietatibꝰ rerū imponūtur. f Ade vero nō inueniebať ⁊c̄. Repetit hic cām formatiōis mulieris de qua in ꝑncipio huiꝰ partis mentionē fecerat: ⁊ occaſiōe cuiꝰ nominationē animātiū interpoſuerat. g Jmmiſitqꝫ dn̄s deꝰ ⁊c̄. Hic deſcribiť formatio mulieris de latere hoīs dormiētis in figura ꝙ eccl'a eēt formāda in futuro de latere chriſti dormiētꝭ in cruce. dicit igiť. g Jmmiſitqꝫ ⁊c̄. Ex quo pꝫ ꝙ iſte ſopor nō fuit naturaliter cauſatꝰ ſed a deo īmiſſus. ne Adā videret amotionē coſte ſue.

h Tulit vnā de coſtis. Hoc vr̄ incōueniēs: q: illa coſta aut erat de integritate ipſiꝰ ade aut ſuperflua. Si ꝑmo mō tūc remāſit corpꝰ ade diminutuꝫ ⁊ imperfectū: qḋ nō decet cōditionē ꝑmi hoīs q̄ erat ſimpliciter ꝑfectꝰ q̄tū ad aīaꝫ ⁊ corpꝰ. Si ſcḋo mō tūc illa coſta in adā fuit monſtruoſa ſicut ſextus digitꝰ fuiſſet in manu qḋ et ē incōueniēs in ꝑmo hoīe: vt ꝑdictū eſt. Dicendū ad hoc ꝙ aliq̄d eſt ſupfluū in natura humana rōne indiuidui: qḋ tn̄ eſt neceſſariū rōne ſpeciei ſicut ſupfluū alimēti de quo fit ſemē ē ſupfluū indiuiduo: qḋ aliť inq̄tū hmōi. ē tn̄ neceſſariū inq̄tū ē ꝑncipiū producēdi ſibi ſimile ad cōſeruationē ſpeciei: q: ſemen mediāte quo fit generatio ē de ſupfluo alimēti: vt habeť. ij. de aīa. ⁊ tale ſupfluū nō ē mōſtruoſum: īmo naturale ⁊ ꝑ ſe intentū: q: vt ibidē dr̄: generare ē opꝰ naturaliſſimū ⁊ natura magis intendit cōſeruationē ſpeciei q̄ indiuidui. Eodē mō dicendū eſt de illa coſta ꝙ fuit ſuperflua rōne indiuidui: ⁊ iō illa ſublata remāſit corpꝰ ade integrū ⁊ perfectū: fuit tn̄ neceſſaria inq̄tū mulier ꝺ ipſa erat formāda: vt ſic adā eēt ꝑncipiū totiꝰ humane ſpeciei vt ꝑdictū ē ꝓpter qḋ nō fuit mōſtruoſa. i Et edificauit. Formationē mulieris exprimit ꝑ modū edificatiōis: vt dicit Rabi Sa. ⁊ veꝝ ē eo ꝙ ſicut edificiū latꝰ ē ⁊ groſſius inferiꝰ ⁊ magis ſubtile ſuperiꝰ: ita corpꝰ mulieris groſſius eſt in partibꝰ inferioribꝰ de cōi curſu ⁊ ſubtiliꝰ ⁊ graciliꝰ in ſuperioribꝰ ⁊ hoc ē ꝓpter debilitatē calidi naturalis in muliere que naturaliter ē frigida: ⁊ iō maior pars alimēti de qua fit nutritio ⁊ augmentū remanet in inferioribꝰ partibꝰ: ⁊ minor pars ſuperiꝰ eleuať. Cōtrariū aūt eſt in maſculo ꝓpter fortitudinē calidi naturalis: ⁊ iō cōiter hꝫ pectꝰ latꝰ ſcapulas ⁊ caput. k Coſtā quā ⁊c̄. Nō enī formauit eā de pede: q: nō erat ſerua nec de capite: q: nō erat viri dn̄a: ſed de coſta: q: erat viri ſocia. Dicūt ṽo aliqui ꝙ hec formatio de coſta fuit per additionē alteriꝰ materie: alioqn corpus mulieris fuiſſet nimis rarū ſi eadē materia accepiſſet maiores diuiſiones: ⁊ dicūt ꝙ fuit ſilr̄ in multiplicatione quinqꝫ panū Joh. vi. de qua videť dicere Aug. manifeſte ꝙ fuit ꝑ additioneꝫ materie dicēs. Jlle in manibꝰ ſuis multiplicauit quinqꝫ panes q̄ de paucis granis creat ſegetes: ⁊ certū ē ꝙ ſegetes multiplicantur de granis per additioneꝫ materie. Alij vero dicunt ꝙ formatio mulieris de coſta fuit ſine additiōe materie. deus enī qui de nihilo ꝓduxit materiā: ml̄to fortius potuit facere de modica materia magnā non ꝑ additionem materie aliūde ſumpte ſicut ē in ſegetibꝰ ſed per multiplicatiōeꝫ eiuſdē materie in ſeipſa: nec ex hoc ſequiť corpus mulieris carere debita denſitate: quia formatione facta tantum fuit ibi de materia: ac ſi fuiſſet aliunde addita: ⁊ iſta expoſitio vr̄ magis ꝓpinqua lr̄e. l Dixitqꝫ adā ⁊c̄. Hic cōſequēter deſcribiť viri ⁊ mulieris cōiunctio matrimonialis: vn̄ dixit. Dixitqꝫ adā: hoc nūc os. Ex quo pꝫ adā cognouiſſe ſupernaturaliter formationē mulieris de coſta ſua: q: nō viderat hāc formationē. m Et caro de carne mea. q: illa coſta de qua formata eſt mulier nō fuit ſublata de adā nuda: ſed cum aliqua carne.

n Hec vocabitur virago. q: de viro ſūpta ē. iſta ē locutio impropria: q: virago nō ſignificat mulierē de viro ſumptā vel deriuatā: ſed magis mulierē viriliter agentē. ⁊ iō magis ꝓprie diceretur vira ſi ſermo latinus pateretur. iſta aūt deriuatio magis apparet in hebreo: vbi dicitur iſſa. id eſt mulier: quod nomē deriuatur ab is. qḋ ſignificat virum. o Quāobrem relinquet hō ⁊c̄. Nō q̄tuꝫ ad dilectionē: q: filius nō pōt denegare parentes: ſed q̄tuꝫ ad cohabitationē: q: filius cū eſt vxoratꝰ ſtatim ē emācipatus ⁊ habet ꝓuidere ſibi ⁊ vxori ⁊ familie. p Et erūt ⁊c̄. q: maſculꝰ ⁊ femina cōiūgūtur ad vnā carnē prolis procreandā. Aliter exponitur. Quā obrem ⁊c̄. excludēdo per hoc patrē ⁊ matrem a copula matrimoniali: q: iſtud nūq̄ fuit licitū ſed eſt cōtra dictamen rationis q: ē cōtra reuerentiā parentalē. alie autem perſone quātūcūqꝫ propinque ꝯſanguinitate fuerūt licite copulari matrimonialiter in ꝑncipio vt frater ⁊ ſoror de pueris ade. q Erat aūt ⁊c̄. ſm Joſephum hoc erat ex ſimplicitate vel carentia ſcientie in primis parentibus: ſicut cōtingit in pueris carentibus vſu rationis: qui nō erubeſcunt ex ſua nuditate: ſed hoc eſt ſupra improbatū: q: homo a ſua formatione fuit perfectus in ſcientia. ⁊ ideo dicendū ꝙ iſtud cōtingebat ex cōditiōe ſtatus innocentie: quia nullus motus inordinatus poterat cōtingere in mēbris genitalibꝰ nec inhoneſtas in alijs partibꝰ durante illo ſtatu: ⁊ ideo nuditas quarūcūqꝫ partiū corporis nō erat cauſa erubeſcētie.

Geneſis ca. ij. vbi dicitur in poſtil. Aliter exponitur prout requies ponitur pro cōpletione deſiderij ⁊c̄.

Additio prima.

c Circa hanc expoſitionē vlterius querendū eſt: cū deus ab eterno in ſeipſo requieſcit: eo ꝙ ipſe ſibi ſufficit ⁊ implet deſideriū ſuū: quomodo ergo ſcriptura dicit. Requieuit in die ſeptima. talis enī requies ab eterno competit deo. Ad qḋ dicendū ſm Tho. in pri. part. q. lxxiij. arti. ij. in cor. q. ꝙ q̄uis ab eterno requieuerit in ſeipſo deus: tn̄ ꝙ poſt opera cōdita in ſeipſo requieuerit hoc ꝑtinet ad ſeptimā diē. ⁊ hoc eſt ab operibus requieſcere: ad quod allegat Auguſti. ſuper Gen̄. ad litteram.

Jn eodem ca. ij. vbi dicitur in poſtil. Et benedixit deus diei ſeptimo ⁊ ſanctificauit illuꝫ ⁊c̄.

Additio ſecunda.

q Uod benedictio ⁊ ſanctificatio diei ſeptime intelligať ſm applicationem ad diuina obſequia hoc nō pertinet ad lr̄alem ſenſum: ſed myſticā expoſitionē. vnde mgr̄ in ij. di. xv. Jllū autem diem ſanctificaſſe ⁊ benedixiſſe dicitur: quia myſtica pre ceteris benedictiōe ⁊ ſanctificatione dotauit eum: vnde in lege dicitur. Memento ſanctificare diē ſabbati. hec ille. Si enī ex ſenſu lr̄ali hmōi ſanctificationis ⁊ benedictionis habeť ꝙ hō die ſeptimo deberet ceſſare ab operibꝰ terrenis ⁊c̄. ſequereť ꝙ ſancti patriarche fuiſſent obligati ad cōſeruationē ſabbati: qḋ minime reperiť ante legem. vnde lr̄aliter intelligitur bn̄dictio ſabbati per hoc ꝙ benedictio ad multiplicationē ꝑtinet: vnde creaturis quas deus benedixit dictū eſt. Creſcite ⁊ ml̄tiplicamini. multiplicatio aūt rerū fit per adminiſtrationē creature ſꝫ quā ex ſimilibus ſimilia generantur: que quidē adminiſtratio incipit a ſeptimo die ſanctificatio etiā cōpetit ſeptime diei inq̄tū res cōdite ⁊ multiplicate in deo requieſcūt. vnde ⁊ res deo dicate ſancte dicūtur: vt in poſtilla.

Jn eo. ca. ij. vbi dicitur in poſtilla. Philoſophus etiam. ij. metha. dicit ⁊c̄.

Additio tercia.

s Equentes opinionē Ariſtotelis pn̄t concedere ꝙ inter duos tropicos ſit regio habitabilis ⁊ tēpatiſſima. ꝑ hꝫ ꝙ in illa regione ſit aliqua pars alta ⁊ montuoſa intantū ꝙ reflexiones radioꝝ ſolis nō attingūt ad illū locū cum exceſſu caloris: ſed temperate eo modo quo contingit in aliquibus partibus clymatum calidoꝝ vbi aliqui mōtes alti tantā attingūt frigiditatē ꝙ ibidē niues generātur: ⁊ etiā durant per magnū tēpꝰ anni vt pꝫ per experientiā. vnde etiā ſm opinioneꝫ phi cōcedi poteſt ꝙ paradiſus terreſtris ſit in oriētali plaga ſub equinoctio modo predicto.

Jn eodem ca. ij. vbi dicitur in poſtilla. Ut operari ⁊ cuſtodiri referatur ad deum.

Additio quarta.

i Ste modus expoſitiōis nō hꝫ locū ſm hebraicā veritatem. in hebreo enī in hoc loco habeť vt operareť ⁊ cuſtodiret illā in feminino genere: nō illū in maſculino. vn̄ oportet vt referať ad paradiſum qui ſub noīe hortus diciť. Hortus aūt in hebreo ē cōis generis: q: qn̄qꝫ in maſculino qn̄qꝫ in feminino nominatur.

Jn eodē ca. ij. vbi dr̄ in poſtilla. Formationē mulieris ⁊c̄.

Additio quinta.

b Ex ratio Rabi Sal. ⁊ ſi cōtineat aliquid veritatis ē tn̄ impropria ſeu imptinens ad ꝓpoſitū: non enī pertinet ad ſacrā ſcripturā dicere an femina ſit groſſior ī partibꝰ inferioribus an nō: nec ex hoc ſequiť aliquid ptinēs ad mores: ſꝫ in hoc poſſet aliter dici: ⁊ forte melius ⁊ magis ad ꝓpoſitū. Ad qḋ ſciendū ꝙ in reꝝ primordijs ſcriptura triplici mō denoīat ꝓductionē hoīs. vno. ſ. mō ꝑ hoc verbū formauit: ſicut cuꝫ dr̄ Gen̄. ij. ca. Formauit deꝰ hominē de limo terre. Alio mō per hoc verbū genuit: ſicut cū dr̄ Gen̄. iij. ca. ꝙ Adaꝫ genuit Seth. Alio mō per hoc verbū edificauit: ſicut cū dr̄ hic. Edificauit dn̄s coſtā quā tulerat de adam in mulierē. Primo aūt mō ꝓductio hoīs ſpāliter q̄tum ad corpus facta eſt ꝑ quādā trāſmutationē quaſi naturalē ſꝫ quā res producta nō habet identitatē ſpecificā cū re ex qua ꝓducitur: īmo ē ibi oppoſitio cū ex nō tali fiat tale: vt in. i. phyſic. ⁊ iō talꝭ ꝓductio ꝓprie noīať formatio: eo ꝙ perficiť ꝑ nouā formaꝫ de nouo aduenientē. ⁊ iō ꝺ tali productiōe dr̄. Formauit deus hominē de limo terre. Scḋo vero mō ꝓductio hoīs facta eſt ꝑ generationē naturalē ſm quā res aliqua generat ſibi ſimilē ſm ſpecieꝫ: vt cū ignis generat ignē ⁊ in tali productione cōiter inter generantem ⁊ generatū ē idētitas ſpecifica: ſꝫ quā dr̄ ꝙ adā genuit ſeth ad imaginē ⁊ ſimilitudinē ſuā. Tercio vero mō productio hoīs fcā ē quodāmō per modū edificatōis ſm quā manet aliqualis idētitas q̄ſi indiuidualis inter edificatū ⁊ id de quo edificať: cū enī domꝰ fit ex ligno vel lapidibꝰ nō ſolū remanēt in domo ligna ſeu lapides eiuſdē ſpeciei cū lignis ⁊ lapidibꝰ ex quibꝰ domꝰ ſunt edificata: ſꝫ etiā ligna vel lapides remanēt in domo edificata eadē que ꝑus indiuidualiter erāt: ſm quē modū quodāmō facta fuit mulier de coſta ade: nō enī fuit facta pri° mō: ita vt nō remaneret idētitas ſpecifica inter ipſam ⁊ adā: vt eſt manifeſtū. nec etiā ſcḋo mō ſic. ſ. vt remaneret inter eos idētitas ſpecifica tm̄. ſed tercio mō. ſ. vt inter eos etiā remaneret quodāmō quaſi idētitas indiuidualis: ſicut inter ligna ex quibꝰ domꝰ edificať ⁊ ligna que ſunt in domo iā edificata remanet idētitas indiuidualis: ⁊ hoc clare innuit lr̄a cū dicat. Dixitqꝫ adā: hoc nūc os ex oſſibꝰ meis ⁊ caro de carne mea: q: ſine oī extrinſeco additamēto ꝑ diuinā potentiā coſta in ſe: et ipſa multiplicata mulieris corpus factū fuiſſe dr̄: vt magis vr̄ velle mgr̄ in. ij. di. xviij. ſiue ꝑ additionē factā ad materiā ꝑexiſtentē coſte: prout vr̄ velle ſupra in ꝑma parte: ⁊ coſta de adaꝫ ſubtracta remāſit eadē indiuidualiter in productione corporis mulieris. ſilr̄ ⁊ caro que etiā cū coſta fuit de corpore Ade ſublata: vt magiſter ponit in hyſtorijs ſcholaſticis: ⁊ iō ſm iſtū modū productiōis dr̄ edificare nō formare ſeu generare: q: hꝫ ſimilitudinē cū edificio rōne iam dicta: ſm quod denotať maiorē idētitatem eſſe inter virū ⁊ vxorē: q̄ inter patrē ſeu matrē cū filio: ſic maior eſt idētitas indiuidualis q̄ ſpecifica: de quo pōt etiā intelligi illud. Relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo in carne vna. quaſi dicat. Rationabile ē vt hō relinquat patrē ⁊ matrē q̄tū ad domeſticā cōuerſationē ⁊ alia hmōi: ⁊ adhereat vxori in eiſdeꝫ: eo ꝙ inter virū ⁊ vxorē eſt quodāmodo idētitas indiuidualis: q: ſunt duo in carne vna: nō aūt inter filiū ⁊ patrē ſeu matrē: ad hoc etiā ſonāt vba apoſtoli ad Eph. v. dicentis. Jam nō ſunt duo ſed vna caro. iſta tn̄ intelligātur nō excludēdo alias ſanctoꝝ expoſitiones. Cōſonat etiā expoſitio myſterio chriſti ⁊ eccl'e ꝙ in hoc ſacramēto. ſ. matrimonij figurať: iuxta illud ad Eph. v. ca. Sacramētū magnū inter chriſtū ⁊ eccleſiā. Nā corpꝰ chriſti myſticū lꝫ multa cōtineat ſuppoſita vnū tn̄ ē quodāmō indiuidualiter cuius cōpoſitio etiā edificatio dr̄: iuxta illud Math. c. xvi. Et ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam.

Correctorium magiſtri Mathie contra Burgen̄.

i N ſecūdo capitulo vbi poſtillator exponit benedictionē ſeptime diei per applicationē ad diuina ⁊c̄. Burgēſis dicit illā applicationē ad ſenſum lr̄alē nō ꝑtinere: ſed ad myſticā expoſitionē: ad quod probandū adducit magiſtrū li. ij. di. xv. dicentem. Jllū diē deꝰ ſcificaſſe ⁊ bn̄dixiſſe dr̄: q: myſtica ꝑ ceteꝛ bn̄dictiōe ⁊ ſcificatione dotauit illū. vnde in lege dr̄. Memēto ſanctificare diem ſabbati. ſed cōſideranti dictū magiſtri clarū fit ꝙ Burg. nō probat ꝑ ipm qḋ intendit: nā mgr̄ nō dicit myſticā eē ſeptime diei expoſitionē: ſed eē myſticaꝫ eiꝰ bn̄dictionē. i. diuinā. myſticū enī ſm hꝛtonē vno mō dr̄ diuinum: ⁊ ſic nihil ad propoſitū Bur. Extra propoſitū etiā ē qḋ addit Bur. arguēdo ſic. Si ex ſenſu lr̄ali huiꝰ ſanctificatiōis habeť ꝙ hō die ſeptimo deberet ceſſare ab opibꝰ terrenis: ſequiť ꝙ ſcti patriarche fuiſſent ad obſeruatōeꝫ ſabbati obligati: qḋ nō repiť an̄ legē. Hic dico ꝙ bur. noluit poſtillatorē intelligere qūo bn̄dictionē ſeptime diei ad lr̄am nō exponit de ſabbato iudaico ⁊ cerimoniali: ſed morali qualiter ptinet ad decalogū: ⁊ ita implicite obligat an̄ legem ⁊ poſt. ſ. in cōſideratione creature nō requieſcere ſed regrediēdo in opificē ⁊ ibi ſiſtere cōtēplationē: vt ſic ſex dies ptineant ad vſum: ſeptima ad fruitionem cui ꝯpetit bn̄dictio myſtica. i. diuina nec vr̄ valere lr̄alis expoſitio quā Bur. pretendit. Ait enī ꝙ lr̄aliter bn̄dictio ſabbati ad multiplicationē ptinet: vn̄ creaturis quas deꝰ benedixit dictū eſt. Creſcite ⁊ multiplicamini. Si enī hec cōgruētia Bur. valeret: tūc oīa cōtenta ſub creaturaꝝ bn̄dictiōe ad ſabbatū viderētur ptinere: qḋ eſt falſum: q: oīa ad vſum creaturarū reꝝ extēdūtur: dicit enī deꝰ bn̄dicēdo hoīum ꝑmo huiꝰ. Creſcite ⁊ ml̄tiplicamini: ⁊ replete terrā ſubijcite eā: dn̄amini piſcibꝰ maris ⁊c̄. que oīa ad vſum reꝝ ptinēt: ⁊ a bn̄dictione ſabbati diſtrahere videť. Nec video ſi Bur. voluerit ad lr̄am intelligi ſabbatū qūo nō coget chriſtianos in ſabbati obſeruātia iudaizare cū ad decalogi teneātur obſeruationē. Poſt hmōi igiť deuiā Burgēſ intētionē poſtillator cōcludit dicēs. Sanctificatio cōpetit ſeptime diei inq̄tū res cōdite ⁊ multiplicate in deo requieſcūt. Jtē in eo. ca. vbi poſtillator dicit ꝺ ſitu paradiſi in oriē. allegat Ariſtot. ij. metha. qui dicit inter tropicos nō ē regionē habitabilē: igiť nō ē ibi paradiſus ſequēdo Ariſtotelē. Bur. aūt ſomniādo neſcio quid dicit ſequēdo Ariſtotelē poni pōt paradiſus inter tropicos: ſequiť enī inter tropicos nō ē regio habitabilis ſꝫ Ariſto. ergo paradiſus nō erit habitabilis: ſi inter tropicos poſitꝰ fuerit. Et ſic ex oppoſito cōſequētis cōtradiciť Ariſtoteli ⁊ incōueniēter dr̄ ſequēdo eū: q: ſequiť. Si paradiſus ē habitabilis ⁊ paradiſus eſt inter tropicos: ergo inter tropicos ē locꝰ ſeu regio habitabilis: qḋ ē oppoſitū dicti Ariſtotelis. Jtē in eodē capi. vbi poſtillator exponit formationē mulieris ꝑ quādā ꝯgruentiā ſumptā a Ra. Sa. Burgē. ſignificās Rabi Sal. bene dixiſſe dicat ſe meliꝰ dicere velle quare videlꝫ formatio illa exprimiť ꝑ edificationē: diſtinguēs tres modos circa reꝝ productiones in ꝑncipio mūdi terminis expreſſos. ſcꝫ ꝑ formare: ꝑ generare: ⁊ ꝑ edificare. Formare dicit proprie in his in quibꝰ res producta nō hꝫ idētitatē ſpecificā cū re ex qua

Universidad de Salamanca. BGH

ꝓducif:imo ē inter eas quedam oppoſitio:q2 ex nō tali fit tale: ⁊ ſic vbi forma appoīf materie:formatio dr̄.ſed vr̄ Burgeñ.fruſtra laborare:q2 ſm cū edificatio coſte in mulierē nō differt a formatiōe:eo ꝙ mulier pro/ducta nō habet idētitatē ſpecificā cū coſta ex qua producif:pʒ:q2 nō cōti/nētur ſub eodē genere īmediato.eſt eñ mulier animal: qđ de coſta dicere nō eſt verū:niſi in aliquo inter mulierē etiā ꝓductā ⁊ coſtā ex qua eſt.ē oppoſitio ſicut in formatōe: q2 ex non muliere fit mulier. Coſte etiam in formatione mulieris forma appoīf quaſi materie ex quo vere igitur formatio dicitur:nec ſm eius rationes a burgeñ.poſitas differt ab edificatione mulieris ſed cum addit Burgeñ. ꝙ ꝓductio hominis dicitur edificatio ſicut quādo inter ꝓductū: ⁊ illud ex quo ꝓducif remanet idētitas quaſi īdiuidual': ⁊ exēplificat de lignis ⁊ lapidibus in edificio:illud nō videtur verū:q2 dom⁹ edificata ⁊ ligna ⁊ lapides nō habent idētitatē indiuidualē:eo ꝙ nō habēt aliquā ſpecieʒ eis cōmunē:ligni eñ indiuiduū nō eſt indiuiduū domus nec ecōuerſo:ſʒ ſunt nō ſolū indiuidualiter ſed etiā ſpecifice ⁊ eſſētialiter diſtincta quod patet per poſſibilitatē ſeparationis partiū ſingulariū. nec ſequitur lignū ante edificiū ⁊ in edificio eſt vnū ⁊ idē indiuidualiter.igif eſt idē indiui/dualiter cū edificio:ſed ſequitur bene.igitur eſt vnū ⁊ idē indiuidualiter in edificio:ſed tūc imaginatio burg.nihil eſt ad propoſitū:nam coſta vnde mulier facta eſt non manſit in eua indiuiduū coſte:vt patet ſiue ponaf in ſe multiplicata ſiue aliunde aucta: vnde ⁊ ſi verū ſit dicere ꝙ coſta fuit materia ex qua mulier fuit producta:nō tamē verū eſt ꝙ tota materia mulieris facte ſit indiuiduū coſta:nec verū eſt ꝙ coſta illa ⁊ caro in adā ſupple ta ſit indiuidualiter vna in adā ⁊ eua vt ex idētitate tali magis ꝓprie ⁊ lr̄aliter productio mulieris dicatur edificatio ꝙ̄ formatio.certum enim ē deū coſte ſicut ⁊ limo terre nouā formā attribuiſſe: ⁊ ſic edificatio a for/matiōe nō vr̄ differre.ideo doctores tractātes hāc materiā ſepe verbo formationis vtūtur pro verbo edificationis dicētes:ſicut mulier formata eſt de latere viri dormientis:ita eccleſia de latere chriſti morientis: ⁊ puto ad figurā illius dictū. Edificauit coſtā in mulierē:ſic ⁊ eccleſia ex latere chri/ſti virtute paſſionis ꝑ ſacramentoꝝ vſum cōſtruif ⁊ edificaf.omnis eñ ꝓductio diuinā materiā aſſumēs ſicut limū in productione viri:coſtā in ꝓductiōe mulieris ⁊c̄.nō ideo eſt vt egeat:q2 potuit ſicut ⁊ celū ⁊ terram ex nihilo ꝓducere vtraqꝫ:ſʒ ad aliquid ſignificandū: productio eñ viri ex limo ſignificatiua eſt vt ſicut puluis eſt ex origine ita in puluerē reuertaf ī fine:vt.j.iij.ca.dicitur. Edificatio vero coſte quid ſignificet: vide apoſtolum ad Eph.v.cuius allegatū ad lr̄am oportet accipere vt inde poſſit ſumi efficax argumentū ſicut idē burgē.dicit in queſtione preambula nō oʒ igitur burg.tantā digreſſionē facere de illo termino edificare: nec ſua di/ſtinctio valet de ꝓprietate ſermonis: nō eñ deus ꝓprie generauit celum ⁊ terrā cū nō ſint generabilia: ⁊ tñ in hoc ſcđo capi.dicif. He ſunt generationes celi ⁊ terre. vtif eñ ſcriptura trāſſumptiue vno ꝓ alio: aliqñ exprimens creationē ꝑ producere:aliqñ ꝑ facere:aliqñ ꝑ plantare.edificare: ⁊ generare ⁊c̄.ſed q2 ſm Ariſto. Oēs trāſferentes ſm aliquā ſimilitudineʒ ſe trāſferūt.pōt tñ rōne Ra.ſa.talis cōgruentia aſſignari vt lim⁹ in virū di/caf formari rōne p̄dicta:ſed coſta in mulierē edificari adinſtar dom⁹:que ſm Ariſto.fit vt nos defendat ab incōmodis imbrib⁹ caumatib⁹ ⁊c̄. ita mulier cōſtructa eſt vt ſit dom⁹ ⁊ receptaculū naturaliſſimi effect⁹ nature ſ.generatiōis:in quo p̄ſeruef ab incōmodis foueaf nutrimētis ⁊c̄.hec cōgruentia videf fundari circa finē ca.xxvi. eccleſiaſtici: vbi mulierē dicit or/namentū dom⁹:colūnas aureas ſuꝑ baſes argenteas.fundamenta eter/na ſuper petram ſolidam. Ex quibus patet inſtitutionem mulieris merito exprimi per edificationem:quia eſt domus nature.

Capitulū. iij.

Sed[a] ⁊ ſerpēs erat callidior cūctis animātibus terre:que fecerat dn̄s deus. Qui[b] dixit ad mulierem. Cur[c] precepit nobis deus ut nō comederetis ex om̄i ligno paradiſi. Cui reſpōdit mulier. De[d] fructu lignorū que ſunt in paradiſo veſcimur:de fructu vero ligni qđ eſt in medio paradiſi precepit nobis deus ne comederem⁹: ⁊ ne tāgerem⁹ illđ:ne[e] forte moriamur. Dixit[f] aūt ſerpens ad mulierem. Nequaqʒ[g] morte moriemini. Scit[h] eñ deus ꝙ in quocūqʒ die comederitiſ ex eo aperient oculi veſtri: ⁊[i] eritis ſicut dij ſcientes[k] bonuʒ ⁊ maluʒ. Vidit[l] igitur mulier ꝙ bonū eſſet lignū ad veſcendū: ⁊ pulchrū oculis aſpectu delectabile:et tulit đ fructu illius ⁊ comedit deditqʒ[m] viro ſuo. Qui[n] comedit et[o] aperti ſūt oculi amborū. Cūqʒ cognouiſſent ſe eē nudos: cōſuerunt[p] folia ficus: et[q] fecerūt ſibi perizomata. Et[r] cū audiſſent vocē dn̄i dei deambulantis in paradiſo: ad[ſ] auraʒ poſt meridiē: abſcondit[t] ſe adā ⁊ vxor eius a facie dn̄i dei in medio ligni paradiſi. Vocauitqʒ[u] dn̄s de⁹ adam[x]: ⁊ dixit ei. Vbi es. Qui[y] ait. Vocē tuā dn̄e audiui in paradiſo: et timui eo ꝙ nud⁹ eſſem: ⁊ abſcōdi me. Cui dixit dn̄s. Quis[z] enim indicauit tibi ꝙ nudus eſſes:niſi ꝙ ex[a] ligno đ quo preceperā tibi ne comederes cōcediſti. Dixitqʒ[b] adā Mulier quā dediſti mihi ſociā: dedit mihi de ligno ⁊ comedi. Et dixit dn̄s de⁹ ad mulierem. Quare h° feciſti:q̄ rn̄dit. Serpens decepit me ⁊ comedi: et[c]

dit adminiſtrat vt eas ꝓprios mot⁹ agere ſinat: ⁊ iō iuſtum ⁊ rationabile fuit vt hoīeʒ dimitteret vti libertate arbitrij ſui ſm ꝙ dicitur eccl'.xv. Deus a p̄ncipio cōſtituit hoīeʒ ⁊ reliquit euʒ in manu cōſilij ſui: ⁊ ſicut voluit ipm̄ ꝑ bonos angelos ad bonū incitari: ita permitteret eū a malis angelis temptari.maxime cuʒ ꝓ ſtatu illo poſſet de facili tēptationeʒ ſuperare:vnde dicit Auguſtinus.xi.ſuper Gene. ad litteraʒ non mihi videtur magne laudis futurū fuiſſe hominem ſi propter ea poſſet bene viuere:quia null⁹ male viuere ſuaderet. Conſiderāduʒ ē ꝙ tempore innocentie dyabolus non habebat poteſtatem tēptā/di hominem interius mouendo:vtpote appetitum ſenſibilē motu illicito excitando:nec per motū fantaſie intellectui aliqđ illicitū ꝓ/ponēdo:quia in viribus inferioribus nihil inordinatū contingere poterat niſi prius deordinata ratione: ⁊ ideo hominē temptare nō poterat niſi exterius proponēdo ſenſui: ⁊ ideo in ſpecie ſenſibili apparuit ad temptandum. Qđ autem ad hoc ſerpentem intrauit non fuit ex demonis electione: ſed magis ex diuina diſpenſa/tione:que non permiſit hominē tēptari per dyabolū in ſpecie gra/tioſa ⁊ nobili per quaʒ poſſet facilius decipi: ſed magis in ſpecie horribili in qua fallacia demonis citius poterat deprehendi. Aliqui tamē dicunt ꝙ ille ſerpens habebat faciem gratioſam ⁊ virgineam.ſed hoc de ſcriptura nullā habet auctoritatē: ⁊ ideo primuʒ melius videf.dicit igif. a Sʒ ⁊ ſerpēs erat callidior ⁊c̄. Iſta calliditas principaliter referenda eſt ad demoneʒ: qui in ſerpente apparebat:ad ſerpentē autē nō refertur niſi inqꝫtuʒ calliditate de/monis agebatur:ſicut lingua hominis alicuius dicitur erudita:q2 prudenter mouetur ab intellectu. b Qui dixit ad mulierē. Hic ponitur cōſequēter proceſſus temptationis in quo primo acceſſit ad mulierē tanqꝫ facilius deceptibilē:vt per eā cōſequēter hoīem deciperet: ⁊ hoc eſt qđ dr̄. b Qui dixit ad mulierē. Illa verba erant demonis vt principaliter agentis:q2 formabāf virtute ipſi⁹ demonis mouētis linguā ſerpentis ad hoc:ſicut de locutiōe aſine Balaā:niſi ꝙ ibi lingua aſine mouebaf ad loquenduʒ ꝑ bonum angelū:lingua aūt ſerpentis per malum: neuter tamē intelligebat verba formata:ſed ſolū angeli mouentes linguas coꝝ ad forma/tionem verborum. c Cur precepit vobis ⁊c̄.ſicut dictum eſt ſupra ſtante ſtatu innocentie non poterat eſſe deordinatio in virib⁹ inferioribus:niſi prius eſſet in ratione:ideo non temptauit primo de comeſtione ligni:ſed de reſtrictione precepti dicens. Cur prece/pit.q.d.iſtud preceptū non fuit cōueniens cum ſtatu libere condi/tionis ⁊ ſuperiores omnibus lignis: ⁊ per hoc mulier mota qua/dam elatione inclinata fuit ad precepti diſplicentiā: ⁊ vlterius ad dubitationē de pena mortis cōminata: ⁊ hoc patet ex eius reſponſione:cum ſubditur. d De fructu ⁊c̄. Iſtud vltimū addit mu/lier de ſuo.non eñ deus prohibuerat ligni tactū ſed tm̄ guſtum: ⁊ ideo iſtud addidit mulier ex diſplicentia precepti:quia ille cui di/ſplicet preceptum impoſitū in referendo illud libenter aggrauat. Aliqui vero dicunt ꝙ etiam tactus ligni erat eis ꝓhibitus:vt magis elongarentur a guſtu:ſed quia hoc non habetur ex lr̄a vl' eius circūſtantia:prima expoſitio melior videtur: ⁊ quia ad diſplicen/tiam precepti quia reputatur indebitum:ſequitur dubitatio ad penam impoſitam pro tranſgreſſione: ⁊ ideo addidit mulier.
e Ne forte moriamur.apponens de ſuo forte:quod eſt aduerbium dubitandi:cum tamen deus aſſertiue precepiſſet: vt ſupra pʒ.
f Dixit aūt ⁊c̄. Videns mulierem de morte ſequenda dubitantē ſtatim aſſeruit ipſam non futuram dicens. g Nequaqꝫ moriemini.ſ.ex eſu ligni. ⁊ ſubdit cauſam falſam predicte inhibitionis dicens. h Scit eñ deus ⁊c̄. Per plenitudinem ſcientie.
i Et eritis ſicut dij. non reſtricti aliqua inhibitione nec alicui ſubiecti. k Sciētes bonū ⁊ malū.i.ſciētes ꝑ voſmetipſos quid expediat vobis agere: ⁊ non ex aliqua inſtructione. Et nota ꝙ nō dixit eritis dij abſolute:ſed ſicut dij:q2 non promiſit eis equalitatem diuinam quod erat manifeſte impoſſibile: ⁊ per cōſequens incredibile ſed promiſit eis quādam ſimilitudinē dei:que conſiſtit ī nō ſubijci obedientie alterius: ⁊ habere quandā excellentiaʒ ſcientie in omnibus ſibi expedientibus:ſicut deus nulli penitus ſubeſt et omnia dirigit per ſuam ſapientiam. Sed aduertendum ꝙ ſʒ predicta mulier peccauit elatione ⁊ dubitatione anteqꝫ fructū comederet prohibituʒ qđ videtur aliqbus falſuʒ. Sed dicendū ꝙ oportet cōcedere ipſaʒ peccaſſe añ eſum man⁹ eñ non mouef ad opus exterius niſi per imperium voluntatis: ⁊ ideo anqꝫ manum ad lignū accipiēdū tenderet iaʒ deliberauerat ⁊ cōſenſerat manducare ⁊ per cōſequēs trāſgredi p̄ceptū:in quo conſenſu perficif peccatū: ⁊ ideo nullū icōueniēs ſequif ad predicta ſʒ magis veritas declaratur. Unde dicit Aug. ſuꝑ Gene. Verbis ſerpentis mulier non crederet a bona atqꝫ vtili re diuini/tus ſe fuiſſe prohibitos:niſi iam ineſſet eius menti amor proprie poteſtatis: ⁊ quedā de ſe ſuperba preſumptio: qđ dictū Aug. nō eſt ſic intelligendū ꝙ ſupbia preceſſerit ſuaſionē ſerpentis:ſed q2 ſtatim ad dictā ſuaſionē inuaſit mentē mulieris elatio ex qua ſecu/ta eſt dubitatio ⁊ deceptio vt crederet eſſe verū qđ ſerpēs dicebat vt predictū eſt. Sed cōtra dicta occurrit dubiū:q2 ſi poſt primū ⁊ ſcđm peccatū in muliere remanſit donuʒ originalis iuſticie:q2 nu/ditatem ſuam nō erubuit vſqꝫ poſt comeſtionē ligni. Dicendū ꝙ originalis iuſticia erat quedā gratia gratis data,vnde licet om̄es teneāt primū hominē formatū fuiſſe in iuſticia originali:tamē ali/qui dicunt ꝙ tūc non habuit gratiam gratum facientē: ſed eaʒ meruit. ⁊ ideo ſubtracta gratia gratum faciente per peccatū mulieris potuit ſtare originalis iuſticia:vſqꝫ quo deus auferre voluit in penam comeſtionis ligni:ſicut cōminatus fuerat:imo oportet dicere ꝙ tam Adam qꝫ Eua peccauerūt actu interiori anteqꝫ tollereſ il/la originalis iuſticia:imo etiam eua actu exteriori:quia pri⁹ comedit qꝫ daret viro ſuo ⁊ tamē neuter erubuit niſi poſt comeſtionē viri:gratia aūt gratis data pōt remanere cū peccato etiā mortali:licꝫ gratia gratum faciēs tollatur:cuius ſubtractio ab homine nō per/cipitur:quia neſcit homo vtrū amore vl' odio dignus ſit. Eccl'.ix.
l Vidit igitur mulier. Hic deſcribitur actus trāſgreſſionis.ſcilicꝫ qꝫtum ad actū exteriorem ipſius mulieris ⁊ actū exteriorem ⁊ interiorem viri:cū dicitur. Vidit igitur mulier ꝙ bonum eſſet lignum ⁊c̄. Ex quo patet ꝙ licet mulier ex verbis ſerpentis fuiſſet principaliter decepta:tamen ad perficiendū opus exterius fuit allecta ex pulchritudine ⁊ ſapore fructus. m Deinqꝫ vi.ſu.inducēdo eū ad comedendū ſicut fuerat a ſerpente imbuta. n Qui comedit ſuaſioni mulieris aſſentiens:non quia crederet verba ſerpentis eē vera:quia in hoc nō fuit ſeductus.ſed ſola mulier ſm ꝙ dicit apoſtolus. Thi.ij.ſed aſſenſit ne contriſtaret delicias ſuas.id eſt vxorem ſuam.fuit eñ deceptus in alio:quia credidit poſt tranſgreſſionem conſequi veniam: ⁊ ſic in ſtatu ſuo remanere. o Et aperti ſunt oculi amboꝝ. Poſtqꝫ deſcripſit tranſgreſſionem culpe.hic cōſequenter deſcribit inflictionē pene. ⁊ primo qꝫtum ad ſubtractionem boni habiti.ſecūdo qꝫtum ad impoſitionem mali nociui ibi. Et ait dn̄s deus ad ſerpentem. Adhuc circa primū primo deſcribitur dicta ſubtractio.ſecūdo ſubtractiōis improperatio ibi. Vocauitqꝫ dn̄s deus Adam. Circa primū conſiderandum ꝙ originalis iuſticia per quam corpus erat ſubditum anime ⁊ vires inferiores rationi modo ſupradicto non erat naturalis ipſi homini:ſʒ ex gratuito beneficio dei eius:tamen ſubtractio ꝓpter peccatū fuit penalis:ſicut ſi ex gratia regis aliquis ſublimetur ad gradū honoris ſed poſtea propter peccatum ſuū deijciatur:talis deiectio pena eſt: ⁊ hec ſubtractio oſtenditur cum dicitur. Et aperti ſunt oculi eoꝝ.loquitur de ocul' mētis:non ſic intelligendo ſicut dicit Joſephus:ꝙ ante viuebāt tm̄ vita beſtiali nō habentes vſum rationis: quia Adā in ſcientia perfectus erat. Itē per eſum illius ligni magnum bonum eis eueniſſet.ſ.cognitio intellectualis:nec vt dicit Ra.ſal'. ꝙ aperti ſunt oculi eorū ad cognoſcendū malum: q2 prius cognoſcebāt bonū tm̄:ſed hoc patet falſum: quia eadeʒ eſt notitia cōtrarioꝝ. ⁊ ideo pri⁹ habebant notitiam ſpeculatiuam boni ⁊ mali ſibi oppoſiti:ſed non habebant notitiam experimentaleʒ mali ſue trāſgreſſionis ⁊ punitionis quam tunc experimentaliter cognouerunt. ⁊ ideo tunc apti ſūt oculi eoꝝ ad cognoſcendum ſuam nuditateʒ eſſe cōfuſibilem que pri° erat honeſta: q2 ſubtracta iuſticia originali ſtatim ſenſerunt rebellionem carnis ad ſpiritum: ⁊ motum inordinatum mēbrorum:ideo ſtatim ſtuduerunt cooperire ſuam turpitu/dinem:vnde ſequitur. p Conſuerunt folia ficus. Ex hoc dicūt hebrei ꝙ ficus erat arbor de cuius fructu comederūt. q Et fecerūt.⁊c̄.i. ſuccinctoria circa lumbos. ⁊ dicitur a peri qđ eſt circū: ⁊ zoma qđ eſt corpus.partes eñ inferiores corporis ſunt magis erubeſcibiles ⁊ maxime genitalia:quia magis mouentur cōtra imperium rationis:propter quod nominātur pudenda:propter qđ etiam Adam ⁊ Eua abſconderunt ſe a preſentia dn̄i.vnde ſequitur. r Et cū audiſſent ⁊c̄. Iſta locutio ⁊ ambulatio dn̄i dei nō eſt intelligēda in forma deitatis:ſed in aliqua ſimilitudine creata in qua apparuit:ſicut.j.legitur apparuiſſe Abrae ⁊ Moyſi: ⁊ multis alijs ⁊ locutū fuiſſe eis. ſ Ad auraʒ poſt meridiem. Dupliciter exponif. Uno mō vt ſit determinatio loci: ⁊ ſic aura poſt meridieʒ accipitur ꝓ vento intermedio inter auſtrū ⁊ occidentē:q2 ſm iſtam expoſitionē vox dn̄i deambulāns videbatur procedere ex illa parte ex qua flat ventus predictus. Alio mō vt eſt determinatio tēporis:q2 dicūt hebrei ꝙ hora decima diei accidit hoc: ⁊ tūc aura eſt hic accipienda pro vēto precedente diuinā apparitionē:ſicut Act.ij. Apparitionē ſpūſſancti in linguis dr̄ ſonus vehemēs p̄ceſſiſſe. ⁊ in ſacra ſcriptura ſimil'r legif in plurib⁹ locis in apparitionib⁹ diuinis:ꝙ aūt dr̄ poſt meridiem ē determinatio temporis huius ſoni ⁊ apparitiōis. t Abſcōdit ſe Adaʒ. Pre verecūdia ſui peccati ⁊ nuditatis. v Vocauitqꝫ dn̄s. Hic cōſequēter ſequif ipſi⁹ ade increpatio:cū dr̄. x Adam vbi es. Nō ex ignorātia eſt qđ:ſʒ vt ex reſpōſione ade cōueniētius fiat increpatio. y Qui ait vocē tuā ⁊c̄. Ex dictis patet lr̄a.ſequif. z Quis indicauit ⁊c̄.i.ꝙ nuditas tua ſit erubeſcibilis. a Niſi ꝙ ex ligno.i.niſi q2 ꝑꝑ trāſgreſſionē p̄cepti mei ablata eſt a te originalis iuſticia:ꝑ cui⁹ ſubtractionē facta eſt cōfuſibilis nuditas tua:ſicut eñ dr̄.ij.phyſi. Idē per ſui p̄ntiaʒ ⁊ abſentiā ē cā ↄ̄rioꝝ. Sicut nauta ꝑ ſui p̄ntiā eſt cā cōſeruationis nauis: ⁊ ꝑ ſui abſentiā ē cā perditionis. ⁊ eodē mō donū originalis iuſticie ꝑ ſui p̄ntiā in hoīe faciebat nuditatē honeſtā: vt predictū eſt:que ꝑ ſui ſubtractionē facta eſt cōfuſibilis.
b Dixitqꝫ adā ⁊c̄. Recurrit ad peccati ſui excuſationē: que facit ad eius aggrauationē volebat eñ quodāmō pctm̄ ſuū retorquere in deū qui ſibi dederat vxorē: ⁊ eodē mō mulier excuſando ſe ꝑ ſerpentē q̄ fuerat creatus a deo: ⁊ pʒ lr̄a. Sed ē hic cōſiderandū ꝙ añ cōdēnationē interrogauit virū ⁊ mulierē:vt pʒ in lr̄a:q2 nullus ē cōdēnādus añ inquiſitionē: ſerpentē aūt nō interrogauit:q2 dyabol⁹ qui in ſerpente loquebaf iā ꝓ pctō ſuo fuerat cōdēnatus ⁊ de celo empyreo deiect⁹. c Et ait dn̄s ⁊c̄. Hic deſcribitur inflictio pene qꝫtū ad impoſitionē mali nociui. ⁊ p̄mo qꝫtū ad ſerpētē.ſcđo qꝫtū ad mulierē ibi. Mulieri qꝫ dixit.tercio qꝫtū ad hominē ibi. Ade vero dixit. Circa p̄mū cōſiderādū ꝙ ſicut ꝑ ſalutē hoīuʒ augetur

Capitulum. iij.

Sed ⁊ ſerpens ⁊c̄. Poſtqꝫ deſcripſit hoīs formationē ⁊ ſtatuʒ hic cōſequēter deſcribit ei⁹ trāſgreſſionē ſiue caſum. ⁊ primo deſcribif trāſgreſſio culpe.ſcđo inflictio pene:ibi. Et apti ſūt oculi.tercio trāſfuſio miſerie:ibi. Et vocauit. Circa primū p̄mo deſcribif cōditio tēptatoris.ſcđo proceſſus tēptatiōis:ibi. Qui dixit.tercio actus trāſgreſſiōis:ibi. Vidit igif. Circa p̄mū cōſiderādū ꝙ forſitan alicui nō videref eē cōueniēs ꝙ de⁹ hoīeʒ tēptari ꝑmiſiſſet:maxime cū ſciret eū caſurū eē. Ad qđ dicendū ꝙ ſicut dicit Augu. De⁹ ſic res quas condi

Universidad de Salamanca. BGH

gl'a ſctõꝝ angeloꝝ ꝑ quos incitãtur hoĩes ad bonũ: ita ecõtrario ꝑ dãnationẽ hoĩuꝫ maloꝝ augeť pena demonũ eos tẽptantiũ: verũtñ ꝑꝑ nimiã inuidiã qua demones torquẽtur eo ꝙ vidẽt hoĩes poſſe ꝑuenire ad beatitudinẽ qua ſimplr̃ priuati ſunt: nõ dimittũt hoĩes tẽptare: lꝫ ſciãt ex dãnatione hoĩuꝫ ſuã penã in futuro creſcere: ſicut de inuido narrať q̃ petijt ſibi vnum oculum erui: vt ꝓximo ſuo cui inuidebat duo oculi eruerẽtur. Erãt eñ ĩ vna ciuitate duo homines q̃ꝝ vn⁹ erat nimis notat⁹ de cupiditate: ali⁹ d̃ inuidia: ꝑpter qd̾ dñs ciuitatis q̃ erat valde prudẽs ipis vocatis dixit ꝙ peterẽt ab eo q̃d vellent: adiũgẽs ꝙ ille qui ꝑmo peteret ſuaꝫ petitionẽ haberet. ali⁹ ṽo duplũ. tũc cupidus nolebat prio petere motus cupiditate dupli boni habendi. ſilr̃ nec inuid⁹ ne ſoci⁹ ſu⁹ pl⁹ haberet q̃ ipſe. tandeꝫ cum dñs vrgeret eos ad petẽdũ: inuid⁹ petijt vt ſibi vn⁹ ocul⁹ erueret vt ſoci⁹ ſuus duos amitteret: qd̾ factũ ẽ. ⁊ ſic punita ſunt coꝝ vicia: ſic demones tẽptant ex inuidia hoĩes: lꝫ ñ ignorẽt coꝝ penã in futuro creſcere ex hoĩuꝫ dãnatione hoc igiť malum denũciat de⁹ ipſi dyabolo cui ĩ ſerpente loquebatur.

d Quia feciſti hoc inducẽdo homines ad pctm̃.

ait dñs ad ſerpentẽ. Quia[d] feciſti hoc: maledictus[e] es[f] inter omĩa animantia ⁊ beſtias terre. Super[g] pectus tuũ gradieris: et[h] terrã comedes cũctis diebus uite tue. Inimicitias[i] ponã inter te ⁊ mulierẽ: ⁊ ſemen tuuꝫ et ſemen illi⁹. Ipſa[k] cõteret caput tuũ: et[l] tu inſidiaberis calcaneo ei⁹. Mulieri[m] quoqꝫ dixit. Multiplicabo erũnas tuas ⁊ conceptus tuos. In[o] dolore paries filios: et[p] ſub uiri ptãte eris: ⁊ ipſe dñabitur tui. Ade[q] uero dixit. Quia audiſti uocẽ uxoris tue: ⁊ comediſti d̃ ligno ex quo p̃ceperã tibi ne comederes: maledicta[r] terra in opere tuo. In laboribus comedes ex ea cũctis diebus uite tue. Spinas[ſ] ⁊ tribulos germinabit tibi: ⁊[t] comedes herbas terre. In[u] ſudore vult⁹ tui ueſceris pane tuo donec reuertaris in terrã de qua ſumpt⁹ es: q: puluis es: ⁊ in puluerẽ reuerteris. Et[x] uocauit Adaꝫ nomen uxoris ſue Eua: eo[y] ꝙ mater eſſet cũctoꝝ uiuẽtiũ. Fecit[z] quoqꝫ dñs de⁹ ade ⁊ uxori eius tunicas pelliceas: ⁊ induit eos: ⁊ ait. Ecce[3] adã quaſi un⁹ ex nobis factus ẽ ſciẽs bonũ et malũ. Nunc[a] ergo ne forte mittat manũ ſuã: et[b] ſumat etiã d̃ ligno uite: ⁊ comedat: ⁊ uiuat ineternũ. Emiſit eũ dñs de paradiſo uoluptatis ut operareť terrã de qua ſumpt⁹ eſt. Eiecitqꝫ[c] adã ⁊ collocauit añ paradiſum uoluptatis cherubin ⁊ flameũ gladium atqꝫ uerſatilem ad[d] cuſtodiẽdã uiã ligni uite.

m Mulieri q̃qꝫ dixit. Hic põitur punitio mulieris in ſpãli: ⁊ hoc q̃ꝫtũ ad duo ꝑpť q̃ mulier cõiũcta eſt viro. ꝑmũ ẽ ad ꝓcreationẽ plis: ⁊ q̃ꝫtum ad hoc. d.

n Multiplicabo ⁊c̃. Licet aũt act⁹ generãdi ſit delectabilis: tñ hꝫ turpitudinẽ annexã poſt pctm̃. In hebreo ꝓ cõceptus habeť ipregnatões q̃ ſũt laborioſe. Et erũnaſ tuaſ q: portando fetũ ꝯceptũ mulier patiť plures laboreſ ⁊ miſerias.

o In dolore paries. q: in ptu ſũt vehemẽtes anguſtie, talia; aũt non fuiſſent in ſtatu innocẽtie: ſꝫ ꝯcepiſſent abſqꝫ turpitudine: ⁊ fetũ ꝯceptũ portaſſẽt abſqꝫ erũna ⁊ labore: ⁊ peperiſſent ſine dolore. Scd̾o cõiũgiť mulier viro ꝑpter domeſticã vitã: ⁊ q̃ꝫtũ ad hoc punit eã viro ſubijciendo dicẽs. p Et ſub viri ptãte eris ⁊c̃. ⁊ ſequiť. q Ade vero dixit. Hic poniť punitio viri. Circa qd̾ ſciẽdũ ꝙ ſicut in domeſtica vita mulier ſubijciť viro: ita ad virũ ptinet ꝓcurare neceſſaria vite ꝓ ſe familia ⁊ vxore: ⁊ iõ q̃ꝫtũ ad hoc puniť cũ ſubditur.

r Maledicta terra ⁊c̃. In quo notať terre ſterilitas: q̃ poſt pctm̃ nõ ꝓduxit fructũ cõuenientẽ hoĩ niſi cũ cultura ⁊ labore q̃ añ ſpõte ꝓducebat fruct⁹ cõueniẽtes in abũdãtia: ⁊ ꝓduxiſſet ſi hõ in ſtatu innocẽtie ꝑſtitiſſet. In hebreo hr̃: maledicta terra ꝑpť te. i. ꝑꝑ peccatũ tuũ ꝑpter qd̾ incurrit ſterilitatẽ: vt dictũ ẽ. In ſudore vultus tui ⁊c̃. ꝑ hoc notať anxietas hoĩs in labore agriculture qui añ peccatũ nõ opabať niſi ad recreationẽ ⁊ v̾tuť exercitiũ: vt p̃dictũ eſt.

ſ Spinas ⁊ tribulos. i. h̃ notãť ipedimẽta q̃ ꝓueniũt hoĩs labori ex terra. t Et come. herbas ⁊c̃. q̃ ꝑus comedebas fruct⁹ paradiſi: ⁊ q: iſte pene iſlicte ſũt hoĩ ad totã vitã vſqꝫ ad mortẽ: ⁊ iõ ſequiť. v In ſudore ⁊c̃. Pꝫ lr̃a. x Et vocauit adaꝫ. Hic oñr deſcribiť miſerie inflicte trãſfuſio: q: q̃les fcti ſũt primi parẽtes ꝑ pctm̃ tales filios genuerũt: ⁊ iõ dicit. x Et vocauit ⁊c̃. Eua. qd̾ nomẽ ſonat vitã in hebreo penalitatib⁹ tñ ſubiectam. y Eo ꝙ eẽt ⁊c̃. i. oĩm hoĩuꝫ in hac vita mortali degẽtiũ: iõ ſeq̃ť. z Fecit quoqꝫ ⁊c̃. i. de pellib⁹ aĩaliũ mortuoꝝ: in ſignuꝫ ſue mortalitatis: ⁊ q: indigebãt tegumẽto ꝯ intẽperiẽ aeris loci ad quẽ erãt eijciendi. verũtñ añ eiectionẽ de⁹ iproꝑat ade ſuã trãſgreſſionẽ dicens.

3 Ecce adã ⁊c̃. Ironia ẽ: ac ſi diceret: nõ es aſſecut⁹ qd̾ ſerpẽs ꝓmiſit: ſꝫ ꝯtriũ. a Nũc ḡ videte. Ly videte nõ ẽ de textu hebraico ſed ſubiũgiť: ⁊ ẽ mod⁹ loquẽdi ſatis frequẽs in hebraico q̃ omittiť vna dictio: trãſlatio ṽo nr̃a exp̃ſſit qd̾ in hebreo omittiť vl' ſubintelligiť. Notãdũ ẽt ꝙ hoc ẽ v̾bũ dei ad angelos ꝑ q̃ꝝ miſteriuꝫ hõ ꝑm⁹ eiect⁹ eſt ex paradiſũ: ſeq̃ť. b Et ſumat ⁊c̃. Cũ hõ incurriſſet iã neceſſitatẽ moriẽdi vt p̃dictũ ẽ. lignũ vite iã nõ poterat vitã ei⁹ ꝑpetuare: poterat tñ ex ſua bonitate ipaꝫ ꝓlõgare: ⁊ iſta prolõgatio noĩe eterni ſignificať: ſicut in pѕ̃. Mõtes eterni noĩanť ꝓpter lõgitudinẽ durationis: vñ ⁊ in hebreo dr̃: ⁊ viuat in ſeculũ qd̾

e Maledictus eris. quia ex hoc creſcet pena tua. f Inter oĩa aĩantia ⁊c̃. ꝑponit ei bruta aĩalia: nõ q̃ꝫtũ ad cõditionẽ nature: ſꝫ q: ſeruauerunt ſtatũ ſuũ: qd̾ nõ fecit dyabol⁹. ⁊ hoc ẽ magna pena ſupbo ꝙ inferiora et vilia ei ꝑponãtur. g Sup pect⁹ tuũ gradieris. ſm Aug. ꝑ pect⁹ hic intelligiť ſupbia: q: dyabol⁹ incedẽs ad ſuaſionẽ hoĩuꝫ a ſupbia incipit q̃ in oĩ pctõ includiť. vñ ⁊ Eccl'. x. dr̃. Initiũ oĩs peccati ſuperbia. h Et terrã comedes. i. hoĩes terrena diligẽtes incorꝑabis tibi eos decipiẽdo. Inimicitias ponã inter te ⁊ mulierẽ ⁊c̃. ſm Aug. ꝑ mulierẽ intelligiť h̃ rõ inferior: ⁊ ꝑ ſemẽ ei⁹ opatio bona. Per ſemẽ aũt demonis itelligiť ſuggeſtio ei⁹ praua. Per hoc ergo qd̾ dr̃. Inimicitias ponaꝫ ⁊c̃. oñdit dñs ꝙ dyabol⁹ mediãte ſuggeſtiõe praua oppugnat rõnẽ inferiorẽ q̃ mulier dr̃. vt ſi ꝯſentiat delectatiõib⁹: ⁊ ꝑ eã deijciat rõnẽ ſupiorẽ q̃ ꝑ virũ deſignať ⁊ ſic dyabol⁹ inſidiať calcaneo ei⁹: q: nõ oppugnat eã niſi a pte inferiori ſenſualitati delectabilia ꝑponẽdo. k Ipſa ꝯte. ⁊c̃. In ꝑncipio tẽptationis reſiſtẽdo. Alij aũt ſancti exponũt de btã virgine ab illo loco. Inimicitias ponã iter te ⁊ mulierẽ nõ iſtã euã ſꝫ aliã ab ea deſcẽdentẽ. ſ. virginẽ Mariã q̃ ẽ infeſta demonib⁹. vñ in cãti. dr̃. Terribilis ẽ vt caſtroꝝ acies ordinata. Et ſemẽ tuũ. i. alios angelos malos q̃ dicũť ſemẽ ei⁹ ꝑpter ſilitudinẽ nature ⁊ malicie. Et ſemẽ illi⁹. ſ. chriſtũ: q̃ ẽ marie nãlis fili⁹. Ipſa cõteret caput tuũ: q: ꝑ ipãm mediãte filio ſuo ptãs demonis eſt cõtrita.

l Et tu iſidiaberis ⁊c̃. Quia dyabol⁹ tẽptauit chriſtũ exteri⁹ tm̃mõ ſuggerẽdo: q̃ quidẽ tẽptatio nõ fuit viciũ in tẽptato: ſꝫ virtutis exercitiũ: ⁊ eodẽ mõ credẽdũ ẽ de virgine. Alij ṽo exponũt lr̃aꝫ de ſerpẽte materiali: nõ de demone ab illo loco. Et ait dñs ad ſerpẽtẽ: q: feciſti hoc. i. q: fuiſti inſtrumentũ hui⁹ maleficij: ſicut Leui. xx. Iumentũ cũ quo aliq̃s coierit p̃cipiť occidi cũ eo. Maledict⁹ eris iter oĩa aĩantia: q: ſm ipos ille ſerpens pri⁹ habebat formã ⁊ faciẽ gratioſam ſup oẽs beſtias ⁊ fact⁹ ẽ horribilior oĩb⁹. Sup pect⁹ tuũ gradieris. q: ſm iſtos ꝑus habuit pedes ⁊ ſtaturã erectã: ſꝫ pedes ſũt ei amoti: ⁊ ſic reptãdo icedit. Et terrã comedes. pri⁹ aũt lignoꝝ fructib⁹ veſcebať. Inimicitias ponã inter te ⁊ mulierem ⁊c̃. q: odioſus es humane nature: ⁊ ecõuerſo. Ipſa cõteret caput tuũ. q: ex quo reptãdo incedit: mulier põt caput ei⁹ calcare. Et tu inſidiaberis calcaneo ei⁹: q: nõ põt ſe eleuare ad mordẽdũ in ſupiori pte: ſꝫ iſta expoſitio q̃ꝫtuꝫ ad multa vr̃ irrõnabilis. prio q: de⁹ dirigeret ſermonẽ ſuũ ad aĩal brutũ

ſignat tẽpus longũ. c Eiecitq̃ꝫ adã ⁊c̃. Iſtud dupliciter exponitur ſm duplicẽ opi. ſupra poſitaꝫ de ſitu paradiſi terreſtris: ſm eñ illos qui dicũt ꝙ ẽ ſub equinoctiali circulo: gladius flame⁹ intelligiť zona torrida inter habitationẽ noſtrã ⁊ paradiſum: ⁊ dicitur verſatilis: q: ſol per quã cauſať ibi caliditas imptrãſibilis appropinquat ad nos in eſtate: ⁊ hyeme elõgatur. ꝑ cherubin aũt intelligiť angelica cuſtodia: ꝑ quã tota natura corporea adminiſtratur: ⁊ maxime motus orbiũ. d Ad cuſtodiendã ⁊c̃. Ne hõ ide eiectus poſſet illuc redire: nec aliq̃s alius adire. Scd̾m vero illam opinionem que ponit paradiſum terreſtrẽ circa tropicũ cãcri. Per gladiũ flameũ: itelligiť aliquis ignis materialis ibi factus a deo ⁊ oriens de terra. ſicut dr̃ in monte Ethne qui cõtinue ardet: ⁊ ſignificatur noĩe gladij: q: ignis aſcendens ſurſum in ſuperiori pte acuiť ad modũ gladij. Per cherubin aũt intelligitur natura angelica: vt predictũ eſt. Ad cuſtodiendã viã: q: ille ignis ẽ ante introitum paradiſi prohibẽs acceſſum hoĩs ad ipſum.

In cap. Geñ. iij. vbi dicitur in poſtilla. Sed cõtra dicta occurrit dubium.

Additio prima.

l Licet gratia gratis data poſſit remanere cuꝫ pctõ mortali: impoſſibile tñ videtur ꝙ iuſticia originalis ſil' maneat cũ pctõ mortali: ꝓut videť poſtillator velle: qd̾ ſic pꝫ nam ꝓut doctores cõiter loquũtur in ſtatu innocẽtie in quo hõ inſtitutus fuit in originali iuſticia nulla erat rebellio carnis ad ſpm̃ nec ſpũs ad deũ: ⁊ per cõſequẽs impoſſibile erat ſtante illo ſtatu peccatũ mortale incurri. peccatũ eñ ſm Ambro. eſt inobedientia diuine legis ⁊ tranſgreſſio celeſtiũ mãdatoꝝ qd̾ de directo oppoiť ſtatui innocẽtie. Ad dubiũ autem motũ ꝑ poſtillatorẽ ipm̃. ſ. quomodo in muliere remãſit donũ originalis iuſticie poſt primũ ⁊ ſecunduꝫ peccatum ⁊ vſqꝫ poſt comeſtionem ligni. aliter poſſet responderi. Pro quo aduertẽdum eſt ꝙ preceptum de inhibitione comeſtionis ligni fuit datũ ade anteq̃ꝫ eua fuiſſet in rerum natura ꝓducta: vt lr̃a teſtať: ⁊ lꝫ tñ ſm Aug. ſup Geñ. ca. viij. ex hoc nõ ſequiť ꝙ eua nõ fuiſſet obligata ad preceptũ obſeruandũ. trãſgreſſio aũt hui⁹ precepti nõ fuit cõſummata donec Adaꝫ comederit: licet fuiſſet quodãmodo inchoata per comeſtionẽ mulieris: qd̾ patet per magiſtrũ in. ij. diſt. xxiiij. vbi oſtendit ꝙ talis ẽ ordo peccandi in nobis qualis fuit in primis parẽtibus: ſic. d. Ut eñ tunc ſerpens mulieri malũ ſuaſit: ipſaq̃ꝫ cõſenſit deinde viro ſuo dedit ſic cõſummatũ eſt peccatũ: ita ⁊ nũc in nobis ꝓ ſerpente eſt ſenſualis motus aĩe: pro muliere inferior portio rõnis pro viro ſuperior portio rõnis. hec ille. Ex quo patet ꝙ tranſgreſſio p̃cepti ipi ade dati nõ fuit totaliter cõſummata vſq̃ꝫ ad comeſtionẽ viri: nec ẽ ẽt neceſſariũ dicere ꝙ adã fuerit trãſgreſſor illi⁹ precepti ſibi dati añ comeſtionẽ ligni ꝑ actũ interiorẽ in hoc cõſentientẽ: nã ꝓut ex ſerie lr̃e pꝫ ſola comeſtio fuit ꝓhibita: non autem deliberatio ſeu conſenſus precedens comeſtionẽ. Dicit eñ in die quo comederis ex eo ⁊c̃. nõ aũt in die quo cõſenſeris ſeu deliberaueris comedere ⁊ hmõi. vñ ſicut de quibuſdã preceptis ve. te. dr̃ a doctorib⁹ ꝙ lex ꝓhibet manũ: nõ aũt animũ. eodẽ mõ in ꝓpoſito dici poſſet ꝓut littera ſonat. Ex quib⁹ vlterius ſequiť ꝙ lꝫ tam eua q̃ꝫ adam ante comeſtionẽ ligni peccaſſent ꝑ actus interiores pctõ ſupbie qd̾ eſt initiũ omnis peccati: vt pꝫ Eccl'. x. nõ tñ trãſgreſſio precepti ſibi dati fuit facta vſq̃ꝫ ad hoc ꝙ adã comediſſet: ⁊ tũc ⁊ nõ añ nuditatẽ ſuã erubuiſſe debuerunt: qd̾ videtur ſonare verba aug. in. xiiij. de ci. dei. ꝙ poſtq̃ꝫ trãſgreſſio precepti facta eſt gr̃a dei deſerente d̃ corpoꝝ ſuoꝝ nuditate cõfuſi ſunt: nõ eñ dixit poſtq̃ peccauerunt: qd̾ poſſet intelligi de quocũq̃ꝫ genere peccati: ſed poſtq̃ trãſgreſſio precepti facta eſt: vt intelligať de trãſgreſſiõe p̃cepti de quo agiť: que nũq̃ꝫ fuit conſummata donec vir comederet: ⁊ ſic de nuditate ſua tempore cõgruo erubuerunt.

In eo. ca. iij. vbi dr̃ in poſtilla. Serpentẽ aũt nõ interrogauit.

Additio ſecunda.

a Alia etiã rõ aſſignatur ad hoc ꝙ ſerpens nõ fuit interrogatus. vñ Augu. cõtra Manicheos li. ij. nã ſerpẽs nõ interrogatur ſed prior excipit penam: q: nec cõfiteri peccatũ põt: nec hꝫ oĩno vñ ſe excuſet.

In eo. cap. iij. vbi dicitur in poſtilla. Sed iſta expoſitio q̃ꝫtum ad multa ⁊c̃.

Additio tercia.

ſ Iſta expoſitio vltima nõ eſt tanq̃ꝫ irrõnabilis excludenda: cõſonat enim lr̃e pluſq̃ꝫ alia: ⁊ eſt ſñia Hiero. de hebraicis queſtionibus: nec obſtat ꝙ poſtillator obijcit. Primo de hoc ꝙ deus dirigeret ſermonẽ ſuũ ad animal brutũ: nam alibi legiť. Et ait dñs ad piſcem Ione. ij. ca. qd̾ ſignificat exp̃ſſionẽ diuine volũtatis ꝑ effectus exteriores. Qd̾ aũt obijcit ſcd̾o ꝙ ſerpẽs in nullo peccauerat ſed ſolũ demon nõ obſtat: nã in ſignũ deteſtatiõis peccati etiã bruta q̃nq̃ꝫ puniũtur vt patet de iumento cuꝫ quo aliquis coierit. Leui. xx. ꝓut allegat poſtillator ⁊ nõ ſolũ hoc ſed etiã res inanimate que oĩno carẽt ſenſu ⁊ motu voluntario precipiũtur cõburi ⁊ deſtrui ꝑpter horrorem alicuius magni peccati: vt Deut. xiij. d̃ ciuitate auerſa a cultu dei ad ydoloꝝ ſuitutẽ. vbi precipitur ꝙ nõ ſolũ pecora occidãtur ſed etiã cõburãtur ſuppellectilia. ⁊ habemus. i. Reg. xv. de amalechitis vbi ꝑpter pctm̃ a ſuis predeceſſorib⁹ longe añ ꝑpetratũ deus p̃cepit occidi nõ ſolũ viros ⁊ mulieres: ſed etiaꝫ paruulos ⁊ lactãtes boues ⁊ oues ⁊c̃. Qd̾ aũt poſtillator tercio obijcit de ſtatura recta que nõ cõpetit niſi tñ hoĩ nõ obſtat: nã ad ſeruãdã veritatem lr̃e ſm hanc expoſitionẽ ſufficit ꝙ ſerpẽs antea cũ pedib⁹ altis incedebat ſicut ⁊ alia aĩalia ⁊ poſt hmõi ſñiam pedes ſũt ei amoti ſic vt nõ poſſet incedere niſi reptãdo: vñ hec expoſitio vr̃ tenẽda tanq̃ꝫ lr̃alis: alie ṽo expoſitiões Aug. ⁊ ſanctoꝝ tenẽde ſũt tanq̃ꝫ vere ⁊ ſpũales ſeu myſtice.

In eodẽ ca. iij. vbi dr̃ in poſtilla. Et vocauit adã ⁊c̃.

Additio quarta.

e Eua in hebraico vitã ſonat ſimpliciť nõ cõnotãdo ꝙ ſit penalitati ſubiecta vel nõ. ſicut eñ cũ dr̃ mater omniũ viuentiũ nõ denotať ꝙ ſint in hac vita mortali vel nõ: vñ hec vocatio aliter vr̃ cõtinuari ad p̃dicta. Ad qd̾ ſciẽdũ ꝙ lꝫ adã ſm ꝙ tradũt doctores ſciuerit naturas oĩuꝫ aĩaliũ ⁊ omniũ ſciẽtiaꝝ de quibus hõ natus ẽ inſtrui: ꝓut pꝫ in prima par. q. xciiij. arti. iij. in cor. q. nõ tñ habuit noticiã futuroꝝ cõtingentiũ: niſi ꝓut ex diuina reuelatiõe habuit vel experimẽtaliter poterat acquirere. ⁊ ideo cũ mulier ſtatim poſtq̃ꝫ fuit ꝓducta ſibi adducta fuerit neſciens an deus diſponeret eos ſic remanere ⁊ alios de nouo procrearet an ex ea eſſet ꝓles per ꝓpagationẽ ꝓcreãda: vocata ẽ ab eo virago q̃ſi de viro ſumpta: ad denotandũ ꝙ erat ſibi data in cõſortiũ domeſtice cõuerſatiõis: nõ declarãs an eẽt ſibi data etiã ad ꝓlis ꝓpagationẽ: qd̾ etiã cõuenit verbis dei dicentis: añ mulieris ꝓductionẽ ſupra Geñ. ij. ca. Dixitq̃ꝫ de⁹: nõ eſt bonũ hominẽ eẽ ſolũ faciamus ei adiutoriũ ſimile ſibi: ſꝫ poſt pctm̃ ex diuina ſñia cõtra ipꝫ ⁊ vxorẽ ſuã lata duo collegit: vnũ. ſ. ꝙ ipſi eſſent mortales. ⁊ hoc eũ ſibi fuit dictũ: puluis es: ⁊ in puluerẽ reuerteris. Scd̾m q: deberẽt hr̃e filios ꝑ ꝓpagationẽ ſicut cetera animalia: ⁊ hoc eũ dictũ fuit mulieri. Multiplicabo erũnas tuas ⁊ cõcept⁹: ⁊ in dolore paries filios. Ex quibus cõcluſit ꝙ illa deberet eẽ mater omniũ ſuccedentiũ: cũ iam ceſſauiſſet deus a nouis creaturis cõdẽdis: ⁊ ideo audita diuina ſñia vocauit eã Eua: qd̾ nomẽ interp̃tatus eſt ipſe Adam. dicẽs ꝙ eẽt mater omniũ viuentium.

Replica Correctorij cõtra Burgeñ.

i In capi. iij. vbi poſtillator mouet dubiũ cũ eua peccauerit actu interiori ſuperbie ⁊ diffidentie: ⁊ actu exteriori comeſtionis vetiti: ⁊ tñ nõ ꝑcepit ſuã nuditateꝫ vſq̃ꝫ poſt eſum viri: q̃mõ iuſticia originalis potuit ſtare cũ p̃ſatis peccatis eue. Et reſpõdet dicens iuſticiã originalẽ fuiſſe grãm gratis datã que ſtare põt nedũ cum peccatis venialib⁹ ſed etiã mortalib⁹. Hãc reſpõſionẽ Burgeñ. ipugnat rõne minus efficaci vt diceť. ⁊ ponit ad motũ dubiũ aliã rñſionẽ dicens: ꝙ ade datũ ẽ preceptũ nõ eue. iõ trãſgreſſio nõ fuit cõſummata quouſq̃ꝫ Adã comederet ⁊ adusq̃ꝫ mãſit iuſticia originalis. Et multa circa hoc dicit inepta. ſuppoſitũ eñ Burg. ex lr̃a apparet falſum: dr̃ eñ in lr̃a ꝙ mulier rñdit dyabolo: nobis precepit de⁹ ⁊c̃. igiť mulier recepit p̃ceptuꝫ ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ virũ: ſicut quibuſdã placet. ſi igiť fuit mulieri p̃ceptũ ad ſeruãdũ erat obligata: trãſgrediẽdo igiť nõ ſolũ venialiter ſed ⁊ mortaliť peccauit. ſtat igiť rñſio poſtillatoris. Qd̾ aũt Burgeñ. de mgr̃o ſñiaꝝ adducit allegoria ẽ: nõ ſenſus lr̃alis: vt pꝫ ꝑ eundem in eo. ca. Illud quoq̃ꝫ nec verũ videť qd̾ addit Burg. dicẽs ſolã exteriorẽ comeſtionẽ fuiſſe ꝓhibitã nõ actũ interiorẽ: q: ſm oẽs illa ꝓhibitio fuit ad ꝓbandũ obedientiã: iõ dr̃ cõiter ꝙ fructus nõ erat malus nec ei⁹ eſus niſi q: ꝓhibit⁹: nũc autẽ inobedientia ſicut ⁊ obedientia reſpiciũt actũ interiorẽ p̃ncipaliter conſequẽter exteriorẽ. nec exterior aliquid malicie intenſiue addit ſup interioreꝫ vt vult mgr̃ ſñiaꝝ per eũ induct⁹ li. ij. di. xlij. Etenĩ inquit vna inobedientia vnuſq̃ꝫ cõtempt⁹ ſiue q̃ñ vult ſiue q̃ñ agit: lꝫ ſꝫ expoſitionẽ doctoꝝ diſtinctio ſit in malo extenſiue: nec valet ſimilitudo per eũ. ſ. Burgeñ. inducta d̃ lege cohibente manũ ⁊ nõ animũ: q: hoc dr̃ rõne tpalis pene ꝑ legẽ taxate: ſꝫ nõ quo ad deũ: apud quẽ vbicũq̃ꝫ man⁹ cohibeť anim⁹ nõ manet ſine obligatiõe: imo dato ſed nõ cõceſſo ꝙ ſolus act⁹ eſus exterioris ꝓhibitus fuiſſet adhuc ſtaret dubiũ motũ q̃mõ iuſticia original' mãſiſſꝫ in eua

Universidad de Salamanca. BGH

mādacāte añ virū: māſit q̄dā ſm poſtillatorē ⁊ nō māſit ſm Burg. Pro vtriuſq; ptis ꝯcordātia notādū, ꝑut ſcripſi circa ſnias li. ij. di. xxxi. xxxij. ⁊ xxxiij. ꝙ iuſticia originalis multos habuit effectus vnū ꝑncipalē: alios ſecūdarios. ꝑncipalis fuit ordinatio volūtatis in deū: ſed ſcdarij effectus nō fuerūt ſimpliciter ⁊ directe a iuſticia originali: ſ; a ꝯcurrētib⁹ que enumerat Scotus circa ſcdm diſ. xix. que ſunt imortalitas: preſeruatio a ſiti ⁊ alijs paſſionib⁹: ⁊ tranquillitas viriū ſenſitiuarū. Oppoſitū effect⁹ ꝑncipalis eſt culpabile. oppoſitū aūt effectuū ſcdarioꝝ nō eſt culpabile: ſed potius penale. per peccatū igiť actuū interioꝝ ceciderunt a iuſticia originali q̄ntum ad effectū principalē: q: volūtas eoꝝ fuit quo ad deū inordinata: dū Adā ſe ad amorē vxoris ꝯuerteret diuino ꝑcepto diſſimulato: ſicut colligiť a beato Aug. xi. ſup Gen̄. c. ix. vbi dr̄ Adā peccaſſe quadā ſocietatis neceſſitudine: ſ; his ſic ſe habentib⁹ effect⁹ ſcdarij nō ſunt ſecuti q: penale reſeruatū eſt vſq; poſt pctm̄ opis manifeſte p mulierē inchoatū ⁊ per virū ꝯſūmatū. manſit igiť iuſticia originalis cū pctō quo ad effectus ſcdarios ꝑ poſitiōe poſtillatoris ⁊ nō manſit quo ad effectū ꝑncipalē ꝑ poſitiōe Burg. Signū hui⁹ dicti ſumi pōt ex eo ꝙ reſtitui poteſt gr̄a equiualēs iuſticie originali quo ad effectū principalē reſtitutione nō facta quo ad effect⁹ ſecūdarios: nec p hmōi ꝯcertationē fit variatio in ſenſu lr̄ali. Ad argumentū igiť principale Burg. dr̄ ꝙ per actū interiorē ſupbie ⁊ diffidentie qui venit ex rebellione ſpūs ad deū ceciderūt a ſtatu innocētie ⁊ iuſticie originalis quo ad effectū principalē: ſed nō quo ad effectus ſcdarios quouſq; pctm̄ actu exteriori foret ꝯſummatū. Itē i eo. ca. vbi poſtillator pōit d locutōe dei ad ſerpētē expōe; hri aug. quā pōit ex intentiōe fore lr̄alem: ſubdit poſtillator ponēs expoſitionē aliā quā beatus Hiero. in li. qō. hebra. videť recitare: ſed hāc reprobat poſtillator tribus rōnib⁹: ſed Burg. opponit ſe poſtillatori dicēs expoſitionē bti Augu. fore myſticā ſed eā quā recitat beatus Hiero. fore lr̄alem: ⁊ nitiť ſoluere rōnes per poſtillatorē in ꝯriū adductas. Et cū primo poſtillator arguit ꝙ irrationabile eſt ꝙ de⁹ dirigeret ſermonē vocalē ad aīal brutū nō intelligēs. Reſpōdet bur. ꝙ nō obſtat ꝙ alibi legiť. Et ait dn̄s ad piſcē: Jone. ij. Sed illa reſpōſio nō valet: q: locutio dei hic fuit vocal': ibi autē quedā interior inſpiratio: vt Burg. met teſtatur dicens. Locutio ad piſcē ſignificat expꝛſſionē diuine volūtatis p effectus interiores: ſed ꝙ hic fuerit vocalis p; p beatū Aug. xi. ſup Gen̄. c. i. vbi ꝓpter illā locutionē dei ad ſerpentē dicit: vbi in ſacra ſcriptura aliquid dr̄ qḋ non niſi abſurde ad lr̄am pōt intelligi ꝓculdubio figuratiue dictū eē: ⁊ ad aliā ſignificationē accipi debere: ⁊ ob id idē btūs Aug. eo. li. ca. ix. ponit differentiā inter locutionē dei ad virū ⁊ mulierē ⁊ ſerpentē dicēs. Locutionē ad p̄mos eſſe ad lr̄am: ſed ad ſerpentē figuratiuā: q: abſurde ſonaret vt arguit poſtillator ex illo loco beati aug. ſed nō ſonaret abſurde ſi per inſpirationē locutus fuiſſet ſerpenti ſicut piſci: de quo ſupra. Conſtat ergo ꝙ fuit vocalis ſed ad dyabolū ſub noīe ſerpentis: ꝯfirmať totū ex intentiōe beati Grego. in mora. ꝑut Burgen̄. cū allegat in ſolutione vlti. ar. q. ſue ꝑambule: vbi dr̄. Cū ordo hyſtorie defecit ſe ſe nobis intellect⁹ myſtic⁹ quaſi apertis iam forib⁹ oſtendit: ⁊ tūc miſticus ꝓ lr̄ali habēd⁹ eſt: vt Burgen̄. met vbi ſupra teſtať: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito de locutione dei ad ſerpentē: ſicut de locutiōe lignoꝝ. Judic. ix. Certū eſt eñ vtrobiq; hyſtoriā ſm vocū ſignificationē deficere. Eſt igiť ad myſticū ſenſum tanq; ad vere lr̄alem recurrendū ſm doctorē beati Grego. ⁊ Augu. ⁊ omniū cōiter ſcribentiū. Fruſtra igiť laborauit Burg. cū ſolutiōe primi argumenti. Nec reſpōſio ad ſcdm valet: nā inſtātia de iumento eſt cōtra Burgē. ꝓ eo ꝙ ſerpēs potiſſime venit deſtruendus plus q̄ iumentū ſi inſtantia valeret: nec alie inſtātie valent de interemptione pecoꝝ ⁊ etiā inanimatoꝝ: nā cū iumento pecorib⁹ vaſis ⁊ ſuppellectilibus inanimatis cōmiſſa ſunt petā ydolatrie ⁊ alia tanq; cū ſubiectis pollutis: dyabolus aūt ſerpēte nō vtebatur vt ſubiecto ꝙ polluit ſed ſolū vt inſtrumento qḋ de⁹ permiſit vt cito diceť infra. ideo illa in deteſtatiōe peccati deſtructa ſunt: ſerpēs aūt q: ſolū fuit permiſſū inſtrm̄ puniri nō debuit. exēplū familiare: occidat quis clericū gladio i deteſtatiōe pcti loc⁹ execrať: iterdiať ⁊ tota terra ſuppōiť iterdicto q: videtur ſubiecta in quib⁹ ſanguis clerici effuſus eſt. Cōtra gladiū vero qui ſolū inſtrumen. ī fuit occiſoris nihil fit ipſo iure. Nec valet reſponſio ad tertiā rōnē poſtillatoris: nā expoſitio quā improbat dicit ſerpētem erectā ſtaturā habuiſſe nō more pecudis pedes: nec tn̄ ſerpentē habuiſſe pedes eſt in ſcriptura fundatum: nam ante tēptationē ſerpēs fuit dict⁹ a ſerpēdo: vt dicit Iſido. ⁊ inter reptilia cōputatus: nec lr̄a quā putat burgē. ſaluare eſt ei⁹ ꝓpoſitū: nā cū in ſerpētis maledictiōe dixit dn̄s. Super pectus tuū gradieris. nō intelligi debet ad litterā ſm intentionē beati Augu. quaſi prius ſuper pectus repere non ꝯſueuerit: ſed ad dyabolum dictū intelligitur nō ad ſerpentem q̄uis ſub noīe ſerpentis ſm ꝙ poſtillator ad beati Aug. intentionē exponit: ⁊ dato q̄uis nō ꝯceſſo ꝙ ſerpens tpe temptationis erectus vel ſuper pedes inceſſerit: dyabolus enī ad hoc potuit eū erigere aut pedes formare: qui ad loquendū ei⁹ linguā poterat mouere: ⁊ tūc ſenſus littere eſt. Super pectus tuū gradieris. i. ꝙ de cetero nō permitteť dyabolus ſic trāſformare ſerpentem: ⁊ ad iſtum ſenſum conferre videtur quod poſtillator ſm intentionē beati Augu. xi. ſuper Gen̄. ca. ix. vbi ſupra exponendo quare potius per ſerpentem tēptatus eſt homo q̄ ꝑ aliā effigiē; ait ꝙ ſcilicet hoc non fuit ex demōis electione: ſed magis ex diuina diſpenſatione que non permiſit hominem temptari per dyabolum in ſpecie affabili ⁊ notabili per quam poſſet facili⁹ decipi: ſed magis in ſpecie horribili in qua fallacia demonis poterat facilius depꝛehendi: ⁊ mirū ꝙ Burgen̄. in hac parte poſtillatorem non redarguit qui pueriles frequenter contra eum occaſiones queſiuit cum tamen h modus dicendi vel loquendi ſit antecedens ad omnia que Burgen̄. in hoc loco reprobare nitebatur.

Item in eodem capi. vbi poſtillator dicit Euam ſignificare vitam penalitati ſubiectam: ſicut ⁊ beatus Hiero. dicit ꝙ ſignificat veh vitam ⁊ calamitatem. Burgen̄. fingere videtur oppoſitū innixus fundamento falſo: ꝙ. ſ. Adam a principio formatiōis mulieris neſciuerit eam matrem cūctorū hominū futuram: ſed hoc falſum videtur: ſciuit eñ hoc ſtatim ſpiritu prophetico qui formata muliere dixit. Hoc nūc os ex oſſibus meis: propter hoc relinquet homo patrem ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori. Ecce ſciuit eā ſibi datam in vxorem: ſciuit quoq; ſe futurū patrem ⁊ Euam futurā matrem: ſciuit nihilominus plus eam ſibi coniūctam q̄ ob ꝯſeruationem domeſticam quam habent pater ⁊ filius: quorū tamen ꝯiunctione maiorem dixit cōiunctionem vxoris ad virum ⁊ ecōuerſo: ſciuit quoq; hoc ipſum ex dei benedictione ante lapſum de qua dicatur. i. capi. Non latuit eum nuptias ante lapſum inſtitutas ⁊ per deum benedictas: vt vult beatus Augu. xiiij. de ciui. dei. cap. xxij. ⁊ viij. ſuper Gen̄. capi. ij. Cū igitur ante lapſum fuerant nuptie celebrate q̄uis non ꝯſummate tamen preceptum de ꝯſummando per benedictionē receperunt cū dixit dn̄s. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c.

Capitulum. iiij.

Dam vero cognouit ⁊c̄. Poſtq̄ deſcripſit Moyſes hominis ꝯditionem ⁊ lapſum. Hic ꝯſequēter deſcribit multiplicationis actū diſcernēdo fideles ab infidelibus: ⁊ hoc facit per tres ſtipites: primo per Adā. ſecūdo per Noe. vi. ca. ibi. Noe vero. tertio per Abraā. xij. ca. ibi. Dixit aūt dn̄s ad abraā. Circa primū deſcribiť ade generatio. ſcdo generatiōis recapitulatio. v. capi. ibi. Hic eſt liber. Adhuc primo deſcribiť generatio filioꝝ adā delenda. ſcdo permanēda ⁊ eligenda: ibi. Cognouit quoq; adhuc adā. Adhuc p̄mo deſcribiť delēda generatio. ſ. Cayn ⁊ Abel: q: Cayn generatio deleta fuit in diluuio: Abel vero fuit interfect⁹ a fratre añq̄ generaſſ;. ſcdo deſcribiť generatoꝝ diſtinctio: ibi. Fuit autem abel. Circa primū dicit. a Adam vero cognouit vxorem ſuam. Dicūt hebrei ꝙ iſta dicūtur per modum recapitulationis: ⁊ ꝙ Adam genuit iſtos pueros antea cum adhuc eſſet in paradiſo voluptatis: quod confirmant per illud qḋ ſupradictū eſt homini. Creſcite ⁊ multiplicamini. quod intelligiť de actu generationis. ⁊ ideo dicunt ꝙ formata muliere ⁊ adducta ad Adam ſtatim cognouit eam carnaliter cum dixiſſet. Et adherebit vxori ſue. alioq̄n eſſet tranſgreſſor predicti precepti. Doctores autē catholici dicunt cōtrarium videlicet ꝙ primi parentes de paradiſo egreſſi ſunt virgines. vnde dicit Augu. ix. ſuper Gen̄. ad litteram ꝙ primi parentes in paradiſo non coierunt: quia formata muliere poſt modicum ꝓpter peccatum eiecti ſunt de paradiſo: ⁊ ideo Hiero. dixit. Nuptie replent mundū: virginitas autem paradiſum. Argumentum autem iudeoꝝ ad ꝓpoſitum non valet. Tum propterea quod dictum eſt ꝙ formata muliere modicum ſteterunt in paradiſo. Tum q: licet datum eēt preceptum de multiplicatione in generali: expectabant tamē determinationem dei in ſpeciali: quia preceptū affirmatiuū intelligendū eſt ſm determinationē debiti tpis ⁊ circūſtātiaꝝ: ⁊ iō dicēdū cum doctorib⁹ catholicis ꝙ iſta generatio filioꝝ ade: de q̄b⁹ h agiť fuit poſt eiectionē d ꝑadiſo: q: eiecti de delicijs illis ꝑadiſi recurrerūt ad delicias carnis. b Cōcepit ⁊ peꝑit cayn. ſic. n. vbiq; d; ſcribi ꝑ. n. in fine: vt habeť in hebreo. c Poſſedi hoīe; ꝑ deū. q. d. in p̄ma formatione hois nihil cooperta eſt mulier ſ; in generatiōe iſti⁹ coopata fuit. d Rurſumq; peꝑit ⁊c̄. Dicūt aliqui ꝙ ſic nominat⁹ eſt ab euētu: q: ꝓpter ei⁹ ocaſionē parētes diu fuerūt in luctu: vn̄ abel vno mō luct⁹ interpꝛtatur. Alij aūt dicūt ꝙ hoc fuit q: natura humana vanitati mortalitatiq; iam erat ſubiecta abel aūt alio mō īterpꝛtať vanitas. e Fuit aūt Abel. Hic poniť natoꝝ diſtictio: ſcdo ipius cayn monitio ibi. Dixit aūt dominus ad cayn. tertio ei⁹ obſtinatio ibi. Dixitq; cayn ad abel. q̄rto eiuſ punitio: ibi. ⁊ ait dn̄s ad cayn. q̄nto ei⁹ generatō: ibi Cognouit aūt cayn. Circa p̄mū ꝑ pōiť diſtictō q̄ntū ad officia eo; dr̄. e Fuit aūt Abel ⁊c̄. Viuēs in ſimplicitate: vn̄ ⁊ iſta fuit occupatō patriarchaꝝ ſm ꝙ dr̄ j. xlvij. c. Viri paſtores oviū ſum⁹. f Et cayn agricula. ex cultura terre q̄rēs lucra. Scdo pōiť diſtictio natoꝝ q̄ntū ad mores: ⁊ primo in virtute latrie cū dr̄. g Factū ē aūt ⁊c̄. Adā eñ docuerat filios colere deū ꝑ oblatiōes. f De fructib⁹ terre ſ. de peiorib⁹ ⁊ corroſis. h Abel quoq; ⁊c̄. i. de meliorib⁹ aīalib⁹: ⁊ q: tales oblatiōes nō erāt accepte ex ſeipſis: ſed ex bonitate offerentiū. iō ſequiť. i Et reſpexit dn̄s ad abel. i. ad bonitatem ei⁹: ⁊ ꝑ ꝯſequēs ad ei⁹ munera. k Ad cayn aūt nō reſpexit ꝓpť ei⁹ maliciā: ⁊ ꝑ ꝯſequēs nec ad ei⁹ munera. Scdo poniť diſtictio natoꝝ in fraterna ꝯuerſatiōe cū ſubdiť. l Iratuſq; eſt cayn vehemēter: inuidēs gr̄e fratris innocētis. m Et ꝯcidit vult⁹ eius q: triſticia mētis apparet ex deiectiōe vult⁹. Si aūt q̄rať q̄uō ꝑcepit cayn fratris ſui munera deo accepta ⁊ nō ſua. Dicēdū ꝙ h ꝑcepit ꝑ ignē imiſſum a deo ꝯſumētē oblationē abel: vn̄ h; tranſlatio Theodoſionis. Et inflāmauit de⁹ ſup abel. talis eñ inflamatio ſignū ē manifeſtū diuine acceptatiōis: ſicut in oblatiōe Gedeonis Judic. vi. ⁊ in oblatiōe Helie. iij. Reg. xviij. ⁊ in oblatione Salomonis. ij. Paral'. iiij. n Dixitq; dn̄s ad eū. Hic poniť ipſi⁹ cayn benigna admonitio ab ipſo deo vt dareť ſibi penitētie occaſio cū dr̄. o Quare irat⁹ es. q̄ſi diceret: nō habes cauſa;. p Et cur ꝯcidit facies tua: cū deberes eē hylaris ꝓpter bona fratris: ⁊ ſubdiť eā. q Nōne ſi bn̄ egeris fratrē diligēdo. r Recipies. mercedē a dn̄o. ſ Sin aūt male. fratrē odiēdo ⁊ perſequēdo. t Statim in forib⁹ ⁊c̄. id ē ita patēs erit mihi ſicut ea q̄ ponūť in oſtio. vn̄ ⁊ ij. Metaph. phs loquēs de noticia p̄moꝝ ꝑncipioꝝ q̄ oib⁹ ſunt nota dicit. In forib⁹ q̄s delinquet. v S; ſub te ⁊c̄. i. tu poteris deuincere pctm̄ q: null⁹ peccat niſi volēs. x Dixitq; cayn. Hic ꝯſequēter deſcribiť ipſi⁹ cayn obſtinatio: q: ex admonitiōe dn̄i nō fuit mot⁹ ad ꝯtritionē: ſ; magis incepit machinari ad fratris innocētis occiſionē: vn̄ ſubdiť. x Dixitq; cayn ad abel fratrē ſuū. q̄d aūt ſibi dixerit: nō exꝑmiť in hebraico textu. illud eñ qḋ ſubdiť in trāſlatiōe nr̄a. Egrediamur foras. nō ē de textu. ⁊ iō dicūt hebrei ꝙ cayn dixit abel fratri ſuo v̄ba iniurioſa q̄rēs occaſiōes occidēdi eū: ſ; nō ſint exꝑſſa in textu illa v̄ba: ⁊ ſil'e hr̄. ij. reg. v. c. vbi trāſlatio nr̄a h;: ꝓpoſuerat eñ dauid in die illa p̄miū ei q̄ ꝑcuſſiſſet Hiebuſeū. Veritas hebraica ſic h;. Et dixit dauid in illa die quicūq; ꝑcuſſerit hiebuſeū ⁊ nō exprimiť ibi aliq̄d de p̄mio nec in ꝑticulari nec in generali: ita hic in hebraico textu ꝙ nō exprimiť q̄d dixerit cayn ipſi abel ſ; ſm iſtā tranſlationē ſubintelligiť. Egrediamur foras. ⁊ iō illud expꝛſſit ſm aūt Hiero. in li. de hebra. q. ſubintelligiť ꝙ cayn dixit abel ea q̄ dn̄s ſibi dixerat eū increpādo. ſm hebreos ſubintelligiť verbū iniurioſū vt ꝑdictū ē. y Cūq; eēnt i agro. Ad inſtinctū ipſi⁹ cayn ſ; hebreo. vt ꝑdictū ē: ſm hebreos aūt poſtq; cayn dixerat verba iniurioſa fratri ſuo inſidiat⁹ eſt ei q̄uō reperiret eū ſolū i agro vbi interfecit eū ſicut cogitauerat. z Et ait dn̄s. Hic conſequēter deſcribiť ipi⁹ cayn punitio: ⁊ q: pena nō d; inferri niſi ꝯuicto d crimine. iō p̄mo dn̄s ꝯuincit eū de occiſiōe fratris: ſecundo penā īponit ibi: Nūc igiť maledictus. Circa p̄mū dicit ſic. a Vbi eſt abel ⁊c̄. Nō querit ex ignorātia ſ; vt ex miſione ei⁹ ꝯuincať cū rōnabili⁹. b Qui reſpōdit: neſcio. addēs mendaciū fratricidio: ⁊ excuſationē falſam dicens. c Nūquid cuſtos ⁊c̄. q. d. non: cū tn̄ ex lege nature ad hoc obligaretur. d Dixitq; ad eum. ſ. dn̄s ad cayn. e Quid feciſti. credēs occultare maleficiu; tuū. f Vox ſanguinis ⁊c̄. Ac ſi diceret occiſio ei⁹ ē ita patens corā me: ac ſi ſanguis ei⁹ hoc clamaret. Notādū ꝙ in hebreo habeť: vox ſanguinū fratris tui. ⁊ dicūt hebrei ꝙ dr̄ ſanguinū in plurali eo ꝙ cayn interficiēdo fratrē ſuū fuit re⁹ ſanguinis non ſolū ipſi⁹ abel ſed etiā omniū quos genuiſſet ſi vixiſſet. g Nūc igiť maledict⁹ eris. Hic ꝯſequēter determinat punitionē ipſi⁹ cayn iā ꝯuicti: ⁊ p̄mo determiat penā. ſcdo pene diuturnitatē: ibi. Omnis igiť qui inuenerit. Adhuc primo deſcribiť punitio. ſcdo cayn deſperatio: ibi. Dixitq; cayn. Primo igiť determinať punitio cū dr̄. h Maledictus eris. q: oēs maledicēt tibi ꝓpter horrorem maleficij tui. i Cū operatus fueris eā ⁊c̄. Licet maledicta ſit ſupra ꝓpter pctm̄ patris tui ampli⁹ erit maledicta ꝓpter te: q: paucos fruct⁹ dabit tibi ⁊ cū magno labore. k Vagus ⁊ ꝓfug⁹ ⁊c̄. q: oībus odioſus eris: ⁊ ideo in nullo loco ſecur⁹ eris. l Dixitq; cayn ad dn̄m. Hic ꝯſequēter poniť ipſius cayn deſperatio dicentis. m Maior eſt iniquitas mea ⁊c̄. Quod exponūt catholici doctores depꝛeſſiue ⁊ affirmatiue dicētes: ꝙ cayn deſperatus dixit: ꝙ tn̄ erat pctm̄ ſuū ꝙ non cadebat ſub dei m̄ia: vnde dicit Aug. Mentiris cayn maior eſt dei miſericordia q̄ omniū peccatoꝝ miſeria. Doctores aūt hebrei exponūt predictū verbū interrogatiue ⁊ negatiue: ac ſi diceret cayn. Eſt ne peccatū meum tantū ꝙ nō poſſim mereri veniam. ac ſi diceret nō. ꝓ hoc indicās ꝙ deus puniebat eū vltra ꝯdignū. n Ecce eijcis ⁊c̄. Hic deſcribiť pene infuctē diuturnitas: ⁊ poniť iſta lr̄a dupliciter. videns eñ cayn ſe ꝓiectus a facie dn̄i ⁊ vagū ⁊ ꝓfugum ſuper terrā: timuit ne interficeretur a quocūq; hoie vel beſtia occurrēte: ⁊ dixit. o Omnis igiť ⁊c̄. quaſi refugiēs hoc ⁊ timēs ⁊ petēs a deo ꝯſeruari. Aliter exponiť ad cōtrarium. ſ. ꝙ videns ſe derelictū a deo ⁊ i tāta miſeria ꝯſtitutū: deſiderauit cito mori vt ſua miſeria termināreť. ⁊ iō q̄ſi mortē deſiderās dixit dn̄o. o Ois igiť ⁊c̄. petens a dn̄o vt iſtud fieret. ⁊ lr̄a ſequēs vr̄ ad hoc ꝯcordare cū ſubdiť. p Dixitq; ei dn̄s ⁊c̄. vt tu petis. q Sed ois ⁊c̄. ⁊ ſic ꝓpter timorem pene nullus audebit te occidere. Aduertendū tn̄ ꝙ iſta lr̄a. S; ois qui occiderit cayn ⁊c̄. exponiť cōiter ſic intelligēdo ꝙ occiſor ipſi⁹ cayn debeat ſeptuplū puniri q̄ ipſe cayn: ſicut vr̄ ſonare trāſlatio nr̄a: ſed q̄uō iſtud

ꝯcepit[b] et peperit cayn dicēs: Poſſedi[c] hominē ꝑ deū. Rurſumq;[d] peꝑit fratrē eius Abel. Fuit[e] aūt abel paſtor ouiū ⁊[f] cayn agricola. Factū[g] ē autē poſt multos dies ut offerret cayn de fructibus terre munera domino. Abel[h] quoq; obtulit de primogenitis gregis ſui ⁊ de adipib⁹ eorum: et[i] reſpexit dn̄s ad abel et ad munera ei⁹: ad[k] cayn autē ⁊ ad munera illi⁹ non reſpexit. Iratuſq;[l] eſt cayn uehemēter: ⁊[m] ꝯcidit vult⁹ eius. Dixitq;[n] dn̄s ad eū. Quare[o] irat⁹ es: et[p] cur ꝯcidit facies tua. Nōne[q] ſi bn̄ egeris recipieſ[r]. Sin aūt[ſ] male: ſtatī[t] in forib⁹ pctm̄ tuū aderit. ſ;[v] ſub te erit appetit⁹ ei⁹: et tu dn̄aberis illi⁹. Dixitq;[x] cayn ad abel fratrem ſuū. Egrediamur foras. Cūq;[y] eēnt in agro: ꝯſurrexit cayn aduerſus fratrē abel ⁊ interfecit eū. Et[z] ait dn̄s ad cayn: ubi[a] ē abel frater tuus. Qui[b] rn̄dit. Neſcio. Nunq̄d[c] cuſtos fratris mei ſu; ego. dixit q;[d] ad eū. Quid[e] feciſti. Vox[f] ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc[g] igiť maledictus[h] eris ſup terrā: que aperuit os ſuū ⁊ ſuſcepit ſanguinē fratris tui d manu tua. Cū[i] operatus fueris eā: non dabit tibi fructus ſuos. Vag⁹[k] ⁊ ꝓfug⁹ eris ſup terrā oibus dieb⁹ vite tue. Dixitq;[l] cayn ad dn̄z. Maior[m] eſt iniquitas mea: q̄ ut ueniam merear. Ecce[n] eijcis me hodie a facie terre: ⁊ a facie tua abſcōdar: ⁊ ero uag⁹ ⁊ ꝓfugus in terra. Omnis[o] igitur qui inuenerit me occidet me. Dixitq;[p] ei dn̄s Nequaq̄ ita fiet: ſ;[q] ois qui oc

Universidad de Salamanca. BGH

ſit rõnabile ⁊ quõ fuerit adimpletũ nõ vꝫ: qꝛ ille q̃ occidit cayn multo minus peccauit ꝙ̃ ipſe cayn: ⁊ ideo nõ videꝛ rõnabile ꝙ debeat ſeptuplũ puniri reſpectu illius: modus etiã adimpletiõis ꝑut cõiter aſſignaꝛ nõ videꝛ rõnabilis. dꝛ eñ cõiter ꝙ lamech iterfecit eũ ⁊ punitio eius ſeptupla fuit: qꝛ in diluuio fuit ſubmerſus cũ mſtis qui de eo deſcẽderãt: ſʒ hec punitio nõ plus videtur pertinere ad Lamech ꝙ̃ ad alios homines illius tẽporis qui oẽs fuerũt ſubmerſi excepto Noe ⁊ filiis ſuis. Item Lamech deſcendit de cayn ⁊ ideo filij lamech erant filij cayn ⁊ ideo in tali punitiõe fuiſſet punitus cayn: ſicut ⁊ lamech. ꝓpter qꝺ aliꝛ exponũt hebrei dicẽtes: ꝙ iſta punitio ſeptupla refertur ad mortẽ cayn: ſic exponẽdo litteram. Omis qui occiderit cayn: ibi eſt punctus ⁊ finis ſententie ⁊ ſubintelligitur grauiter punieꝛ: ſed modus punitiõis nõ exprimitur: ⁊ talis modꝰ loquẽdi in pluribꝰ locis eſt in ſacra ſcriptura ſm lr̃am hebraicã vt patet per exẽpla ſupra dicta de verbis cayn ad abel. Quod autẽ ſubditur ſm noſtram tranſlationem. Septuplum punietur: ſꝫ proprietatem hebraici ſermonis dicitur Septenis punietur: qꝛ in fine ſeptem generationũ cayn poſt multas miſerias interfectus eſt a lamech in vltionẽ ſanguinis fratris ſui: ꝙ autẽ tunc eſſent cõplete ſeptem generationes pꝫ: qꝛ ab Adam vſqꝫ ad lamech ſũt ſex generatiões: ⁊ lamech anteꝙ̃ interfecit cayn iã erat cecutiẽs ex ſenectute: ⁊ ante genuerat filios: ⁊ ſic currebat ſeptima generatio. r Poſuitqꝫ dñs in cayn ſignũ. ſ. tremorẽ horribilẽ omniũ mẽbrorũ: vt cõiter dꝛ: ⁊ ꝙ in faciem cayn ſignũ impꝛeſſit quo cognoſcebaꝛ ab omnibꝰ fratrẽ ſuũ innocẽtem occidiſſe: ⁊ ſic abominabilis omnibꝰ reddebaꝛ. s Ut nõ eũ interficeret ⁊c̃. Hoc factũ eſt nõ ſolũ ad cayn diuturnã punitionẽ: ſed etiã ꝓpter aliorũ correctionẽ. Sequiꝛ. t Egreſſuſqꝫ cayn a facie dñi. A diuinitate que vbiqꝫ eſt nullus põt egredi: ſed egreſſus ẽ a facie ſimilitudinis vel creature in qua deꝰ loquebatur. v Habitauit ꝓfugus ad orientalẽ plagam Eden. Per eden intelligiꝛ paradiſus terreſtris. in penã eñ cayn factũ ẽ: vt expelleretur verſus illam regionẽ delectabilẽ ⁊ felicẽ: quã per peccatũ patris amiſerat vt inde haberet materiã doloris: qꝛ illuc accedere nõ valebat. x Cognouit aũt cayn ⁊c̃. Hic deſcribiꝛ ipſiꝰ cayn generatio. ⁊ ſi queraꝛ vñ habuit vxorem. Reſpondeꝛ ꝙ adã habuit aliã ꝓlem que in ſcriptura nõ ẽ expreſſa: vnde dicunt hebrei ꝙ in quolibet partu eua peperit geminos. ſ. maſculũ ⁊ feminã. ⁊ ſic dꝛ cõiter ꝙ cayn accepit ſororẽ ſuã: hoc eñ oportuit fieri ꝓ illo tꝑe ad multiplicandũ genꝰ humanum. y Et edificauit ciuitatẽ. ad ſui defenſionẽ: qꝛ ſemꝑ erat in timore ⁊ tremore poſitꝰ: vt predictũ eſt. z Porro Enoch ⁊c̃. Iſta genealogia deſcribiꝛ vt ꝑueniaꝛ ad lamech qui cayn occidit: de quo ſequitur.

z Qui accepit ⁊c̃. Hic primꝰ introduxit bigamiã ꝯ nature inſtitutionẽ q̃ fuit vniꝰ cũ vna. a Genuitqꝫ ada ⁊c̃. Ipſe eñ adinuenit artẽ faciẽdi tentoria vt paſtores haberẽt domos portabiles: qꝛ oꝫ eos frequẽter tranſire de loco ad locũ. b Et nomẽ fratris ⁊c̃. Hebrei dicũt in melo ⁊ cithara: ipſe eñ primo adinuenit inſtrũa muſica. c Sella quoqꝫ ⁊c̃. hebrei dicũt limator. d In cũcta opa eris ⁊ ferri. Quia artẽ ferrariã adinuenit. Hebrei dicũt ꝙ ipſe adinuenit arma ad occidendũ: ⁊ in hoc fuit imitator pr̃is ſui cayn: qui fuit occiſor. De iabel fratre ſuo ex patre dicũt ꝙ fecit tentoria ad ponẽdũ ydola. Et de tubal dicũt ꝙ canebat inſtrumẽtis muſicis corã ydolis ea venerãdo. Ex quo pꝫ ꝙ iſti q̃ deſcẽderũt ex cayn fuerũt mali ⁊ peruerſi. e Soror vero ⁊c̃. Iſta adinuenit lanificiũ ad faciendũ veſtes: cũ priꝰ hoĩes pellibꝰ aĩaliũ tegerentur. f Dixitqꝫ lamech ⁊c̃. Iſtud interponiꝛ ad oſtẽdendũ occiſionẽ cayn. vñ ſequitur.

g Quĩ occidi virũ. Iſtud exponiꝛ cõiter ſic: lamech eñ qꝛ bigamiam introduxerat in vxoribꝰ fuit punitus: qꝛ per que quis peccat ꝑ hec ⁊ torquetur: ⁊ ideo iã ſenex factus a ſuis vxoribꝰ male tractabaꝛ ⁊ volẽs eas reprimere a malis que ſibi faciebãt dixit eis: quĩ occidi virum ⁊c̃. Ad cuius intellectũ ſciendũ ꝙ lamech iam cecutiens cũ puero ductore exiuerat in campũ ad venãdũ: nõ ꝓ carnibꝰ: qꝛ illis nõ veſcebãtur hoĩes: ſed ꝓ pellibꝰ quibꝰ induebãtur: ⁊ cayn inter frutecta latebat: qꝛ ſemꝑ in timore erat: quẽ vidẽs ille iuuenis qui erat acutioris viſus ꝙ̃ lamech ſuſpicatus eſt eẽ beſtiam aliquã: ⁊ ideo dixit ipſi lamech ꝙ illuc dirigeret iaculũ vel ſagittã: quo facto cũ ꝑcepiſſet ſe iterfeciſſe cayn: cuius occiſionem dñs ſub graui pena ꝓhibuerat tm̃ verberauit puerũ ꝙ interfecit eũ: ⁊ hoc ẽ qꝺ dꝛ Occidi virũ. i. cayn. h In vulnꝰ meũ. i. per vulnus a me illatum. i Et adoleſcẽtulum me dirigẽtẽ. k In liuorẽ meum. i. per liuorẽ a me ſibi inflictum: qꝛ non occiderat eũ vulneratione vel gladio ſed ꝑ ictus graues ſine effuſione ſanguinis qui faciunt carnem nigreſcere ſub cute. l Septuplũ vltio ⁊c̃. ſm ſententiã dñi. m De lamech vero qui occi. cayn. n Septuagieſſepties. i. multo grauius punietur qui occiderit lamech: ac ſi diceret vxoribꝰ ſuis: quare me tm̃ affligitis: qꝛ ſi ꝑ iſtã afflictionẽ moriar: grauiorẽ penã incurretis. Sed iſta expoſitio nõ videꝛ rõnabilis. Primo qꝛ non eſt veriſimile ꝙ vir illiꝰ tẽporis quãdo vigebat fortitudo hominũ tm̃ affligereꝛ a duabus mulieribꝰ. Secũdo quia due vxores viniꝰ viri raro cõcordant: ⁊ ideo ſi vna fuiſſet ſibi tedioſa veriſimile ẽ ꝙ alia fuiſſet ſibi ꝓpicia. Itẽ lamech iam genuerat plures filios vt predictũ eſt: de quibꝰ nõ eſt veriſimile ꝙ permiſiſſent patrẽ ſuũ ita tractari: maxime illo tempore in quo erat maxima reuerentia ad patres. Item ſupra improbatũ eſt ꝙ lamech occiſor ipſius cayn ſeptuplũ deberet puniri. Itẽ friuolũ vꝫ ꝙ aliquis puniretꝛ ſeptuagieſſepties ſi occiderit lamech. ⁊ ideo aliter exponũt aliqui hebrei dicẽtes ꝙ vxores lamech quando audiuerant diluuium debere inundare ꝓpter luxuriam illius tẽporis: ſicut dicitur infra. vi. ca. Omis quippe caro corruperat viam ſuã: de quo vicio lamech erat notatus: ideo ſubtrahebant ſe a cõcubinatu lamech dicentes: ad quid cõcipiemus ⁊ pariemus filios: qꝛ vna die ſuperueniet diluuiũ ⁊ interficiet eos: ⁊ iõ lamech volens eas inducere ad coitũ dicebat. Occidi virũ in vulnus meũ ⁊c̃. Et ſic exponiꝛ negatiue ac ſi diceret: occidi ne virũ ⁊ adoleſcẽtulũ i liuorẽ. i. ex iuidia: ſicut fecit cayn qui interfecit abel. q. d. non. Et vocaꝛ hic abel vir ꝓpter perfectionẽ virtutis: ⁊ adoleſcentulus: qꝛ adhuc erat iuuenis ꝙ̃tum ad annos: ſed iſta expoſitio videꝛ extorta. ſ. ꝙ predictũ verbũ: occidi virũ ⁊c̃. intelligaꝛ de abel. Itẽ vꝫ ꝯ verbũ dñi. Luce. xvij. Edebant ⁊ bibebãt: ducebãt vxores: ⁊ dabãtur ad nuptias vſqꝫ in diẽ in quo intrauit noe in archã. ⁊ venit diluuiũ ⁊ perdidit omnes. Ex q̃ videꝛ ꝙ mulieres ꝓdicte nõ retrahebãtur a copula carnali ꝓpter timorẽ diluuij. Et ideo aliter exponiꝛ ꝙ iſte mulieres refugiebãt cõcubitũ lamech ꝓpter horrorẽ facti ſui: ſciebãt eñ eũ interfeciſſe cayn cuꝰ occiſionẽ dñs ꝓhibuerat ſub graui pena: interfeciſſe etiam filiũ ꝓpriũ tubalcayn quẽ dicũt hebrei aliq̃ fuiſſe directorẽ ipſius lamech in occiſione cayn: ⁊ ideo ꝓpter iſta timebãt ꝓbabiliter ne ꝓles ab eo genita poſt ꝑdicta eẽt a deo grauiter puniẽda ꝑꝑ qꝺ lamech volens ſuꝑ hoc eas pacificare excuſabat ſe dicẽs: quĩ occidi virũ in vulnus meũ: ac ſi diceret licet occiderim cayn h̃ fuit preter intentionẽ credẽs interficere beſtiã ⁊ adoleſcentulũ in liuorem meũ: ac ſi diceret: lꝫ iuuenis me dirigẽs ex verberatiõe quã ſibi intuli fuerit mortuꝰ: tm̃ ad hoc fui motus ex liuore. i. ex dolore concepto eo ꝙ interfeceram cayn cõtra ꝑceptũ dñi: ⁊ ideo facta mea nõ ſũt grauia. Septuplũ vltio dabitur de cayn: ac ſi diceret: ſi igiꝛ cayn qui fuit peſſimus nõ fuit interfectus niſi vſqꝫ ad ſeptimã generationẽ. multo fortiꝰ ergo qui leuiter peccaui non puniar in ꝓle mea vſqꝫ ad mltoplures generationes vel vſqꝫ in generationes ſine termino: ⁊ talis modus loquendi eſt in euangel. Mathẽ. xviij. Non dico tibi vſqꝫ ſepties: ſed vſqꝫ ſeptuageſieſſepties. i. totiens quotiẽs abſqꝫ terminatione numeri. o Cognouit quoqꝫ. Deſcripta generatiõe ade deleãda: hic deſcribiꝛ eiꝰ generatio ꝑmanẽda ⁊ eligenda: qꝛ de iſta natus ẽ noe: qui reparauit ſeculũ. dicit igiꝛ. Cognouit quoqꝫ adhuc adam vxorem ſuã: dicitur cõiter ꝙ adam interfecto abel ꝓpoſuit cõtinere de cetero ⁊ diu cõtinuit: ſed poſtea ex dei reuelatiõe admonitus cognouit vxorem ſuam vt per illam lineam naſcereꝛ chriſtus ⁊ nõ per cayn qui erat a dño maledictus. hebrei aliter exponũt cõtinuando hãc litterã ad precedentẽ dicentes ꝙ lamech fecit cõuenire vxores ſuas corã adã qui erat pater ⁊ iudex eorũ: eo ꝙ nolebãt ſibi reddere debitũ: ⁊ cũ adã eas increpaſſet ⁊ cogere vellet ad redditionem debiti: dixerũt ei. Caſtiga prius temetipſũ: quia iam a multis annis ſegregaſti te ab eua vxore tua ꝙ̃tũ ad thorũ: ⁊ tũc cognouit euam vxorẽ ſuam ne exemplo ſui impediretꝛ multiplicatio generis humani. Si aũt cõtra hanc expoſitionẽ obijciaꝛ nõ eſt veriſimile ꝙ in centum. xxx. annis quibus tm̃ vixit adã ante generationẽ ſeth ſm hebreos generatio deſcendẽs per cayn ꝓceſſiſſet vſqꝫ ad ſeptimã generationẽ: cũ hoĩes tũc centũ annorũ ⁊ aliquãdo plus incipiebãt generare. vt dicetur. ij. ca. filij autẽ lamech erãt iam in ſeptima generatiõe ab adã: vt ſupradictũ ẽ. ⁊ ideo nõ videtur lamech ⁊ eius vxores adhuc eſſe tꝑe generatiõis ſeth. Dicendũ ꝙ filij ſeth erant cõtinẽtes ⁊ religioſi: ideo tarde incipiebãt generare: ſed filij cayn mali erãt ⁊ luxurioſi: ideo feſtinabãt accipere vxores ꝓpter qꝺ in tanto tempore vel minori potuit eſſe ibi ꝓceſſus vſqꝫ ad ſeptimã generationẽ tempore lamech ⁊ vxorũ eius.

p Uocauitqꝫ nomen eius ſeth. qui interpretatur poſitio ꝓpꝛ qꝺ ſeqꝛ. q Poſuit mihi ⁊c̃. Qui fuit iuſtꝰ: ⁊ vt ſic ex iſto iuſto naſcatur chriſtus. r Sed ⁊ ſeth ⁊c̃. Ipſe eñ inſtructus a patre iuſto tm̃ ꝓfecit in cultu diuino ꝙ adinuenit quedã verba deuota ad deprecãdum. Littera hebraica ſic habet. Tũc incepit inuocari nomen dñi vacat: qꝺ exponũt hebrei de ydolatria: qꝛ vt dicũt tũc inceperũt homines attribuere nomẽ dñi creaturis vt ſoli ⁊ lune ⁊ ydolis: nõ tm̃ ab iſto enos qui iuſtus fuit ⁊ deuotus: ſꝫ a filijs cayn ſibi cõtẽporaneis: ſicut ſupra dictũ eſt de iabel ⁊ tubal.

Geneſis 4:1–26 (Bible text):

cciderit cayn ſeptuplum punieꝛ. Poſuitqꝫ[r] dñs in cayn ſignũ: ut[s] non interficeret eum omnis qui inueniſſet eũ. Egreſſuſqꝫ[t] cayn a facie dñi habitauit[v] ꝓfugus in terra: ad orientalem plagam eden. Cognouit[x] autẽ cayn uxorem ſuam que concepit ⁊ peperit enoch: et[y] edificauit ciuitatem: ⁊ uocauit nomen eius ex nomine filij ſui enoch. Porro[z] enoch genuit irad: ⁊ irad genuit mauiael: ⁊ mauiael genuit mathuſael: ⁊ mathuſael genuit lamech. Qui[z] accepit duaſ uxores. Nomen uni ada: ⁊ nomen alteri ſella. Genuitqꝫ[a] ada iabel qui fuit pater habitantiũ in tentorijs atqꝫ paſtorũ: et[b] nomẽ fratris eius tubal. Ipſe fuit pater canentiũ cithara ⁊ organo. Sella[c] quoqꝫ genuit tubalcayn q fuit mallcator et faber: in[d] cũcta opera eris ⁊ ferri. Soror[e] uero tubalcayn noemma. Dixitqꝫ[f] lamech uxoribus ſuis ade ⁊ ſelle. Audite uocem meã uxores Lamech: auſcultate ſermonem meum. Quoniã[g] occidi uirum in[h] vulnus meum: et[i] adoleſcentulum in[k] liuorem meũ. Septuplũ[l] ultio dabitur de cayn: de[m] lamech uero ſeptuagieſſepties[n]. Cognouit[o] quoqꝫ adhuc adã uxorẽ ſuã ⁊ peperit filium: uocauitqꝫ[p] nomẽ eiꝰ ſeth dicẽs. Poſuit[q] mihi deꝰ ſemẽ aliud ꝓ abel quem occidit cayn. Sed et[r] ſeth natꝰ ẽ filiꝰ quẽ uocauit enos. Iſte cepit iuocare nomen domini.

In capi. iiij. vbi dicitur in poſtilla. Dicunt aliqui ꝙ ſic ſit noĩatus ab euentu ⁊c̃.

Additio prima.

a Hebel cum ſcribitur in hebraico cũ lr̃a. a. ſignificat luctũ ꝓprie: ſed quãdo ſcribiꝛ cum. h. ſ. ꝙ dicatur habel nõ ſignificat luctũ ſed vanitatẽ tm̃: ꝑut in ꝑn. eccleſiaſtes dꝛ Uanitas vanitatũ. eſt ibi habel ſicut h̃. Et rõ huius noĩatiõis poteſt ſumi ex hoc: qꝛ dꝛ habel nõ remãſit aliqua poſteritas: ⁊ ſic quo ad mundũ ſenſibilẽ videbatur eſſe inuanum cõditus ꝑut ioſephꝰ declarat: licet quo ad deũ remanſerit quaſi in vita imortali cũ chriſtus vocet eũ iuſtũ. Math. xxiij. A ſanguine abel iuſti. Cayn autem ſm Hiero. ⁊ hebraicã veritatẽ acquiſitio ſeu poſſeſſio iterpretatur eo ꝙ ipſi cayn poſteritas ſucceſſit in hoc mundo ſenſibiliter: lꝫ vaga ⁊ ꝓfuga: vnde he due denominationes nõ vere ſeu ꝓprie ſed mũdane ſunt. vnde Aug in. xv. de ciui. dei. Prior. ſ. cayn natꝰ eſt filius huius ſeculi: poſterior aũt peregrinus in ſeculo ⁊ ꝑtinẽs ad ciuitatem dei.

In eo. capi. iiij. vbi dꝛ in poſtilla. Fuit aũt abel paſtor ouium.

Additio ſecunda.

b Diſtinctio officiorũ hmõi fratrũ ſm bonitatem ⁊ maliciam poteſt cõſiderari: ex hoc eñ ꝙ ſciebat abel iuſte deum malediriſſe terram ꝓpter pcĩm ade. vñ ſupra Geñ. iij. ca. Maledicta terra in oꝑe tuo ⁊c̃. Idcirco ſeparauit ſe a terre cultura tanꝙ̃ a re maledicta a deo: ⁊ qꝛ in illa ſnĩa ade nõ fuerunt pecora maledicta: iõ elegit ſibi officiũ paſtoris: cayn vero elegit ſibi agriculturã quaſi non curans de ſnĩa diuina ꝑdicta qꝺ ad ꝯtemptũ reputaꝛ.

In eodẽ capi. iiij. vbi dicitur in poſtilla. De fructibus terre. ſ. de peioribus ⁊c̃.

Additio tertia.

n Non habeꝛ ex littera ꝙ cayn obtuliſſet de peioribus ⁊ corroſis fructibus vt poſtillator ait. ſimpliciter eñ dicit ꝙ cayn obtulit de fructibus terre munera dño: ſed ex prouidentia abel ſeu eius diligentia intelligitur improuidẽtia cayn ſiłr ⁊ eius negligẽtia. ait eñ Abel quoqꝫ obtulit de primogenitis gregis ſui: ⁊ de adipibus eorũ. Ex quo patet ꝙ elegit de pecoribus potiora: ⁊ de ꝑtibus pecorũ meliora: qꝺ cayn minime fecit. Unde Aug. de qõ. no. ⁊ ve. teſt. Abel de placidis potiora elegit que deo offerret. Cayn vero velut ruſticus negligens ⁊ improuidus nullã fecit electionẽ vt per hoc intelligaꝛ minus deuotus.

In eo. ca. iiij. vbi dicitur in poſtilla. Quid aũt dixerit non exprimiꝛ in hebraico textu ⁊c̃.

Additio quarta.

n Notanda eſt hec gloſa ſeu trãſlatio chaldaica ipſius ionathe: q̃ apud hebreos quaſi tante auctoritatis eſt ſicut textus in qua i hoc loco ſic habeꝛ. Dixit cayn ad abel fratrẽ ſuũ: nõ ẽ iuſticia neqꝫ iudex neqꝫ ſeculũ aliud: nec remuneratio iuſtis: neqꝫ punitio impijs ⁊ cũ abel hec oĩa renuiſſet ꝯſurrexit cayn ⁊c̃. Ex quibus patet ꝙ abel primus martyr fuit: ſicut ⁊ primus ſacerdos: ⁊ primus virgo. vnde Aug. d̃ mirabilibus ſacre ſcripture: triplex iuſticia fuit in abel. Prima fuit qꝛ etiã munera deo placita vt ſacerdos obtulit ꝓ ſapientia generis in ſeculo. nõ dereliquit: ⁊ martyrij coronã ſanguinis effuſione ꝓmeruit: merito igiꝛ huic dñs iheſus primatũ iuſticie homini cõmiſit: ita inquiens. A ſanguine abel iuſti vſqꝫ ad ſanguinẽ zacharie. hec Augu.

In eodem capi. iiij. vbi dicitur in poſtilla. Propter quod aliter exponunt hebrei.

Additio quinta.

b Hec expoſitio vltima que videꝛ approbari a poſtillatore ẽ ipſius Ra. Sal. ⁊ eſt valde incõſona lr̃e. Tũ qꝛ dicere ꝙ cũ dicitꝛ. Oĩs qui occidit cayn. eſt ibi finis ſnĩe: ⁊ ꝙ ſubintelligiꝛ grauiter puniẽdus ⁊ ſubticeꝛ modus punitionis. totũ hoc inanũ fundaꝛ ⁊ cõtra lr̃am que ſtatim exprimiꝛ grauitatẽ punitionis illiꝰ qui cayn occiderit ſequiꝛ eñ imediate. Septuplũ punieꝛ. Tum qꝛ veritas hebraica in hoc loco nihil ſignificat niſi ſeptuplũ: ꝑut tranſlatio noſtra habet. idẽ eñ vocabulũ poniꝛ hic ⁊ in pſ̃. vbi dꝛ. Probatũ terre purgatũ ſeptuplum. Et Eſa. xxx. ca. cum dꝛ. Et lux ſolis erit ſeptempliciter. ⁊ ſic in alijs conſimilibus. vñ ab alijs expoſitoribus hebreorũ ⁊ magis auctenticis: alio modo exponitur hec lr̃a ab hoc loco vbi dꝛ. Maior eſt iniq̃tas mea ⁊c̃. Ad qꝺ ſciendũ ꝙ ſnĩa diuina ꝯ cayn a deo lata fuit grauior ꝙ̃ ſnĩa lata ꝯ adã in tribus. Primo qꝛ deus nõ maledixit adã ſed terrã. vñ dixit. Maledicta terra in oꝑe tuo. in ſnĩa vero cõtra cayn lata cayn fuit a deo expreſſe maledictus: vnde ibidẽ dꝛ. Nũc ergo maledictus eris ſuper terrã. Scđo qꝛ in ſnĩa ade nõ cõtineꝛ ꝙ terra nõ daret ei fructꝰ: ſed ꝙ fructus haberet i labore ⁊ ſudore vultus. dicit eñ in laboribus comedes: ⁊ in ſudore vultꝰ tui veſceris pane ⁊c̃. ſed circa cayn grauiter dꝛ. ſ. ꝙ terra nullos fructꝰ daret ſibi. vñ cũ dicit. Cũ operatus fueris terrã nõ dabit fructus ſuos. Tercio qꝛ ade fuit aſſignatꝰ locus ſibi cõnaturalis ad habitandũ. ſ. in loco in quo fuit creatus ſeu formatus: dicit eñ ibi. Miſit eũ dñs deꝰ de paradiſo: vt operareꝛ terrã de qua ſumptus eſt. Ad cayn vero dꝛ. Uagus ⁊ ꝓfugus eris in terra. quaquidẽ dei ſnĩa a cayn audita deſperans de venia dixit. Maior eſt iniquitas mea ꝙ̃ vt veniam merear. petiuit tm̃ ꝙ nõ puniretur vltra hoc qꝺ in ſententia continebaꝛ ſcꝫ pena occiſionis: que nõ continetur in ſententia predicta: vt patet ex lr̃a. ad qꝺ dicebat. Ecce eijcies me a facie terre ⁊ a facie tua abſcondar ⁊c̃. hoc eſt dicere: tu nõ cõdẽnaſti me morti occiſiõis: ⁊ tm̃ ex tua ſnĩa hoc ſequetur: qꝛ ex hoc ꝙ ꝓijcis me vt ſim vagus ⁊ ꝓfugus ſuꝑ terrã nõ potero habere refugiũ in aliquo loco munito: ⁊ ſic nõ poſſum facere aliquid ad meã tuitionem. nec etiã ero in ꝓtectione tua: eo ꝙ me malediriſti. ⁊ de hoc dicit. Et a facie tua abſcondar illi eñ qui a deo ꝓteguntur dicũtur abſcõdi a facie dei: iuxta illud pſ̃. Abſcõdes eos a facie tua a cõturbatione hoĩuꝫ ⁊c̃. Ex quibus infert ꝙ iſto mõ incedẽdo vagus ⁊ ꝓfugus in terra: oĩs qui inuenerit me occidet me ⁊ per cõſequẽs cayn patereꝛ iniuſticiã: qꝛ vltra ſnĩaꝫ a deo taxatã vt dictũ

Universidad de Salamanca. BGH

eſt: ad qđ deus cōdeſcendēs ſue petitioni tanq̄ꝫ iuſte: q2 ſcribit. Nō indicabit deus bis in idipſum. Reſpōdit nequaq̄ꝫ ita fiet. hoc eſt dicere. Nolo ꝙ tu patiaris vltra penas a me taxatas. Vñ ad tuitionē ipſiꝰ cayn deꝰ duo fecit. primo cōminatus eſt magnam penam cuicūq̄ꝫ occiſori ipſiꝰ cayn. ſ. ꝙ puniretur in ſeptuplum: ꝑut plane littera ſonat tā hebraica q̄ꝫ latina: vt dictum eſt. Secūdum etiam deus fecit ad ſecuritatē ipſius cayn ab occiſione quod ſequitur. ſ. Poſuit deus in cayn ſignum: vt eū non interficeret omnis qui eum inueniſſet. Quod autem fuiſſet iſtud ſignum nō exprimitur in littera: ⁊ ideo diuerſi diuerſa dicunt: ſufficit tamen ꝙ erat ſignum ſufficiens vt cayn eſſet ab occiſione ſecurus: que quidē expoſitio ſatis videtur cōſona littere ⁊ rationi non obſtātibus obiectionibus poſtillatoris: nam ꝙ obijcit dicens: ꝙ occidens cayn multominus peccaſſꝫ q̄ꝫ ipſe cayn: ⁊ ideo non debet ſeptuplum puniri reſpectu illius non videtur valere: nam occiſori cayn debebatur maior pena inq̄ꝫtum erat cōtra ſpecialem ſecuritatem diuinam qua deus eum ſecurauerat cum appoſitione ſigni ſecuritatis vt dictū eſt: cuius fractionis deus taxauit maiorē penam q̄ꝫ in alijs homicidijs ratione ſecuritatis ſupradicte. Et etiam quia maiores pene taxantur quādoq̄ꝫ maioribus criminibus in quibꝰ homines ſunt ꝓniores ad delinquendū ſicut erat in propoſito: nam ꝓniores eſſent homines ad occidendum cayn ex grauitate ſue malicie preterite q̄ꝫ alium hominē. Qđ autem obijcit poſtillator ſecūdo contra modū adimpletionis huiuſmodi cōminationis dicens: ꝙ cayn fuit interfectus a lamech ⁊c̄. nō videtur etiam valere: nam ex littera non habetur ꝙ cayn fuiſſet interfectus a lamech niſi ab aliquo alio hoc ſumeret. cui ꝯcordat Hiero. de qō. no. ⁊ vete. teſta. dicens. Fruſtra putant qui arbitrātur ꝙ lamech dixerit ad cayn. Occidi virū in furore meo: ⁊ iuuenē in vulnere meo: hoc ē ſonat planꝰ ſenſus littere: cū eñ cayn deo dixiſſet. Omnis qui inuenerit me occidet me. deus ſtatim reſpondit: nequaq̄ꝫ ita fiet. Vnde nō videtur rationabiliter dictū ꝙ aſſertio diuina fruſtraretur: ⁊ ideo ſm iſtam expoſitionem tenetur ꝙ cayn nunq̄ꝫ fuerit interfectus: ſed ſolum fuit punitꝰ iuxta diuinam ſententiā contra eum latam: vt dictum eſt vſq̄ꝫ ad diluuiū: in quo quidē diluuio ſm quoſdam de antiquis hebreoꝝ ſubmerſus fuit cayn ⁊ tota poſteritas eius: ideo dicunt ꝙ ſcriptura non dicit quāto tempore vixerit cayn: nec etiam aliquis de ſuis ſucceſſoribus: ſicut in alijs ponit: eo ꝙ omnes vno ⁊ eodē tempore vitam finierunt. Et ꝓbabiliter poteſt dici ꝙ ideo deus voluit tueri cayn ab occiſione vt pena ſui facinoris diuturnius ab hominibus perciperetur: q̄ꝫ ſi modicū tēpus duraſſet ſub ea: ſicut etiam voluit eū per mundū diſcurrere vagum ⁊ profugum: vt nō ſolum in vno loco ſeu regione ſed in multis ⁊ varijs iuſticia dei erga ipm oſtenderetur: iuxta illud pſal. Ne occides eos ne forte obliuiſcātur populi mei: ſed amoue eos in virtute tua ⁊ diſperge eos ⁊c̄. vt ibidē forte amplius declarabitur.

In eodem capi. iiij. vbi dicitur in poſtilla. Et edificauit ciuitatem ad ſui defenſionem.

Additio. vi.

d Dicitur a quibuſdam hebreorum expoſitoribus ꝙ cū ex ſententia diuina terra non dabat fructus ſuos cayn: vt dictū eſt. idcirco habuit dimittere agriculturā quam ſibi primo elegerat in officium: vt ſupra in littera continetur. Et quia ſm Augu. deus adeo eſt bonus vt etiam ex malis quādoq̄ꝫ eliciat bona: ex hoc fuit ſecutum ꝙ cayn ⁊ ſua poſteritas in artibus mechanicis ſtuduerūt: que quidē artes ad cōuictum hominū ſunt vtiles: vnde ipſe cayn primo inuenit artem ſeu prudentiam polliticam de qua dicit. Edificauit ciuitatem. lamech autē qui penultimā generationē poſt cayn obtinuit inuenit tres artes pro tribꝰ filijs ſuis. ſ. artem faciendi tentoria: vt faciliꝰ de loco malo ſeu peſtifero in locum cōuenientem mouerentur: ⁊ artem faciendi muſica inſtrumenta: vt iocūdius triſtia mundi portarentur: ⁊ artem ferrariā ad arma bellica fabricāda vt tutius ab inimicis ⁊ beſtijs viuere poſſent. In qua quidē pollicia ⁊ artibus nimirū ſi cayn a deo eiectus ⁊ poſteritas ſua ceteros homines precesſiſſet: quia vt Luc. xvi. ca. dicitur. Filij huius ſeculi prudentiores ſunt filijs lucis in generatione ſua: quod intelligitur de prudentia humana.

In eodem capi. iiij. vbi dicitur in poſtilla. Aliter exponitur ꝙ iſte mulieres ⁊c̄.

Additio. vij.

p Rout dictū fuit in additione precedenti non habetur ex littera ꝙ lamech interfeciſſet cayn nec etiam fuiſſet interfectus ab aliquo: ſed potius ex littera poteſt oppoſitum comprobari: vt dictum eſt: ⁊ quia de facto lamech cum vxoribus ſuis ſcriptura non facit expreſſam mentionem ſed ſolum de verbis que eis dixerat. Occidi viꝝ ⁊c̄. ideo diuerſi diuerſimode hoc exponunt. Sed attēdendū eſt ꝙ in hoc loco ⁊ ſimilibus vbi ſcriptura pretermittit totalem narrationem facti: illa expoſitio videtur eſſe magis litteralis: que minus preſupponit de facto in littera non expreſſo eo ꝙ iuxta ſententiam Hiero. que in auctoritate ſcripture non habentur eadē facilitate condēnantur qua approbantur. vnde in propoſito expoſitio vltima quam videtur poſtillator approbare in qua preſupponitur ꝙ cayn fuit interfectus a lamech: ⁊ etiam tubalcayn filius eius: eo ꝙ erat director ſuus ⁊c̄. que in littera nullū habet fundamentum non videtur tenenda: ſed magis videtur ꝓpinqua littere ⁊ rationi expoſitio Rabi Moy. gerundeñ. qui tractans expoſitionem Rabi Sa. quam poſtillator tenet: aliter hunc paſſum exponit cōtinuando hec verba lamech cum precedentibus ſic. ſ. ꝙ q2 vxores lamech videbāt ꝙ lamech inſtrueret filios ſuos in artibꝰ mechanicis inter quos tubalcayn iunior erat mallcator ⁊ faber in cuncta opera ferri: timebant ergo mulieres ne forte ex hac arte introducerentur arma bellica quibus homines diſponerentur ad vulnerationes ⁊ homicidia ⁊ huiuſmodi: ⁊ ideo lamech retrahebat eas ab iſto timore dicēs. Occidi virum in vulnus meū ⁊c̄. q. d. poſſem occidere virum in vulnere vel liuore ſine armis ſicut fecit cayn: quia nōdum erant inuenta arma bellica. ⁊ ideo pro inuentione huiꝰ artis nō eſt pena rōnabiliter timēda. ⁊ ēt ſi forte aliq̄s euentꝰ occurriſſet ꝯtrꝰ. ſ. cū ꝯtingeret ꝙ aliq̄s hō fuiſſet occiſus vel vulneratꝰ occaſiōe huiꝰ artꝭ ferree nouiter inuente nō debetis timere ꝙ deus me puniret: eo ꝙ dediſſem operam tali arti: quia ſeptuplum vltio dabitur de cayn qui inſidioſe ⁊ ex premeditata intentione interfecit: de lamech vero qui nō occidit nec intendit occidere: ſed potius artem inuenire ad multa alia vtilem: multo amplius vltio a deo daretur. ſcilꝫ ſeptuagieſſepties quod ſignificat numerum ampliantem ſine terminatione: ꝑut poſtillator dicit.

In eodē ca. iiij. vbi dicit̄ in poſtilla. Cognouit quoq̄ꝫ ⁊c̄. De ſcripta generatione delenda ⁊c̄.

Additio. viij.

i Ste hebraice fabulationes nō requirūtur ad littere expoſitionem: non eñ ex hoc ꝙ non legitur adam genuiſſe niſi cum eſſet centum. xxx. annorū. habetur ꝙ adā ꝓpoſuiſſet cōtinere de cetero propter mortem abel. manifeſtū eſt eñ ꝙ preter perſonas genitas in littera expreſſas Adam genuit alios filios ⁊ filias: vt littera teſtatur: ⁊ ſimiliter dicendum de ſeth ⁊ enos ⁊ alijs: ſcriptura tamen fecit mentionem de iſtis propter honorem deſcendentium ab eis patriarcharum ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ precipue ꝓpter reuerentiam chriſti qui eſt ſuper omnes: nec eſt veriſimile ꝙ cū Adam eſſet in. cxxx. ſue etatis anno: lamech qui erat in ſeptima generatione ab adam eſſet iam in etate apta ad contrahendum ꝑut ſequitur ex iſta fabulatione hebreoꝝ: preſertim illo tempore in quo nullus citra etatem. lx. annoꝝ legitur genuiſſe.

In eo. ca. iiij. vbi dicitur in poſtilla. Iſte incepit inuocare nomen dñi ⁊c̄.

Additio. ix.

c Expoſitio hebreoꝝ in hoc loco eſt incōſona littere ⁊ rationi. primū patet: nam inuocare nomē dñi ſemper ſonat in bonum: nec accipitur in mala ſignificatione. vnde. j. xij. c. de abraam dicitur. Et inuocauit nomen dñi: quod non intelligitur niſi de inuocatione ad litteram pertinēte: ⁊ ſic de ſimilibꝰ. vnde ꝙ in hoc loco inuocare nomen dñi intelligat̄ de ydolatria nullum habet fundamentū in littera. Scdm patet: nā ſm ſctm̄ Tho. ſcda ſcde. q. xciiij. in prima etate nō fuit ydolatria ꝓpt̄ recentē memoriam creationis mundi: ex quo adhuc vigebat cognitio vnius dei in mente hominū: dicere eñ ꝙ a filijs cayn cōtemporaneis ipſi enos incepit ydolatria eſt oīno irrōnabile: q2 ſi ſic hec inceptio fuiſſet eis appropriata ſicut Tubal q̄ fuit pater canentium: ⁊ Tubal cayn qui fuit mallcator ⁊ faber: vt ſupra eodem ca. non autem ipſi Enos hoc erat appropriandū: q2 erat adhuc immunis.

Replica correctorij contra Burgeñ.

i N capitulo. iiij. vbi poſtillator ponit cayn obtuliſſe de corroſis ⁊ peioribus ⁊c̄. Burgeñ. accipit vel aſſumit ꝯ eum: ꝙ hoc non habeatur ex littera: ſed dicit cayn fuiſſe ruſticum ⁊ improuidum: ⁊ ex eo fuiſſe minus deuotū: ſed nec hoc dictum Burgeñ. habetur ex littera: nec aliqua auctoritate confulcitur. vnde ⁊ ſi dictum poſtillatoris ex tranſlatiōe beati Hiero. nō habeatur: ſumpſit tñ magiſter hyſtoriaꝝ ex alia tranſlatiōe in qua habet̄. Nunc ſi recte offeras non recte diuidis qđ dictū exponēs duplicit̄. in ſcda expoſitiōe pōit de frugibꝰ attritis ⁊ corroſis: ⁊ ſic poſtillator ſecutꝰ ē eū ⁊ alios: imo ex lr̄a nr̄a rōnabilit̄ trahi pōt ꝙ cayn de melioribꝰ nō obtulerit: q2 cū abel ꝯmēdet̄ ex hiſq̄ obtulit iō a cōtrario ſenſu vr̄ accipiēda reprehēſio oblatiōis cayn. Itē in eodē capi. vbi poſtillator poſtq̄ꝫ poſuit expoſitionē illiꝰ paſſus Oīs qui occiderit cayn ſeptuplū punietur: quaſi occiſor debeat ſeptieſ plus puniri q̄ꝫ cayn: ⁊ ꝓbat illam expoſitionē non eſſe apparentem quo ad rationē ⁊ etiam executionē: ⁊ aliam adducit expoſitionē illius littere quam ſumpſit a ioſepho ⁊ magiſtro hyſtoriaꝝ quibꝰ burgē. ſe opponit multa q̄ſi ficta ſupponēs: etiā rōnibus poſtillatoris non ſatiſfaciens. Supponit primo ꝙ cayn petiuit a dño ꝙ vltra ſn̄iam latā cōtra ſe nō puniret̄. Et q2 in ſententia dei nō ꝯtinebat̄ cayn interfectio petiuit qđ nō interficeret̄: qđ tñ dixit ſequi ex dei ſn̄ia q2 maledictꝰ: q2 vagus ⁊ ꝓfugus: ideo nō habuit ꝓtectionē dei: ſed nec ipſe potuit ad aliquā munitionē habere refugiū. ſequit̄ igit̄. Quicūq̄ꝫ inuenerit me interficiet me: ⁊ ſic pateret̄ iniuſticiā ꝯtra latā ſn̄iā. Supponit ſcdo Burgē. ꝙ huic requiſitioni tanq̄ꝫ iuſte deus cōdeſcēdens dixit: nequaq̄ꝫ ita fiet. ⁊ ſic deus ꝓ tuitione cayn duo fecit. p̄rio q2 cōminatus eſt occiſori penam ſeptuplā. ſcdo q2 poſuit ſignū in cayn ꝙ eum nō interficeret qui eū inueniſſet. Sed burg. qui ſemp innitit̄ littere in his ſuppoſitionibus valde videtur a littera recedere cum hmōi petitio cayn ⁊ requiſitio nullibi videatur habere fūdamentum: ⁊ ſpecialiter fictū eſt: ꝙ allegauerit ſe nullū habere poſſe refugium: cum ſtatim nato filio eius primogenito quem vocauit enos: edificauit ciuitatem vt dicitur in littera: in quo ſm ioſephum recollegit de rapina viuentes: ⁊ primus terre terminos poſuit ⁊ muros fecit timidꝰ: q2 ꝓp dei ſn̄iam ꝓ ſui ſecuritate ſe recepit in eis. Idē dicit mgr̄ hyſtoriarū: nec verbū cayn. ſ. quicūq̄ꝫ inuenerit me occidet me: videtur ſonare in petitionē vl̄ req̄ſitiōē: ſꝫ potius in deſperationē: nec verū eſt deum cōdeſcēdiſſe illi petitioni tanq̄ꝫ iuſte. nam ſi petitio fuiſſet nō erat iuſta ſed potius iniqua: quia prepoſuit ſalutē corꝑalis vite ſaluti eterne ⁊ anime de qua deſperauit dicens. Maior eſt iniquitas mea q̄ꝫ vt veniā merear. Ex quibus figmētis burgē. cōcludit ꝙ cayn nō fuit interfectus ſꝫ diluuio reſeruatus: qđ q2 ex ſcripturis nullū habet fundamentū ea facilitate cōtēnitur: qua ꝓbatur ſm regulā beati Hiero. nec ſatiſfacit burgeñ. rationibus poſtillatoris: cū eñ arguit ꝙ nō videt̄ rōnabile interfectionē cayn grauius debere puniri q̄ꝫ fratricidiū. Reſpondet burg. ꝙ iſta grauitas pene debeat attendi penes ſecuritatē ei datā cōtra quā occiſor cayn faciens ſeptuplā penā mereretur: ſed illa reſpōſio nō videtur valere: q2 illa ſecuritas cayn data nō fuit publicata alijs potentibus eum occidere: ⁊ ſic ſi quis eū occidiſſet ignorāter illi ſecuritati cōtrauenìſſet ⁊ ſic maneret ratio ficta: q2 nō eſt rationabile peccatū ex ignorātia ꝓcedens plus puniri q̄ꝫ fratricidium nec ſignū impoſitum in cayn potuit eſſe ſignificatiuū illius ſecuritatis niſi per modū cuiuſdam cōpaſſionis vt qui vidiſſet eū capite ⁊ manibus tremulū: vel aliud ſignū ſue miſerie expreſſiuū potius moueret̄ ad miſerendū q̄ꝫ occidendū: nec ſatiſfacit ſcde rationi poſtillatoris facte: qua arguit de executiōe pene cōminate. Reſpōdet Burg. ꝙ oportet dicere nec lamech nec quēcūq̄ꝫ cayn occidiſſe ꝓpter ſn̄iaꝫ dei qua dixit: nequaq̄ꝫ hoc fiet. al's videret̄ ſn̄ia dei fruſtrata ſi occiſus fuiſſet. Sed nec iſta reſponſio valet: deus enī aſſecurauit cayn ꝙ rōnibus per eū allegatis videlꝫ q2 maledictꝰ: q2 a facie dei eiectꝰ: q2 vagꝰ ⁊ ꝓfugus ⁊ in deteſtationē fratricidij nequaq̄ꝫ deberet a quoq̄ꝫ occidi: ⁊ hoc vtiq̄ꝫ ſeruatū eſt ⁊ non fruſtratū: q2 occaſio eiꝰ ſm hyſtoriā vulgatā nō ꝓuenit ex cauſis illis: ſed fuit mere caſualis ⁊ inuolūtaria: nec ꝯtrauentū fuit per hoc diuine aſſecuratiōi prefatis rationibus facte. Rationes aūt Burg. quibus perſuadere nitit̄ ſuū ꝓpoſitū nō valent: q2 non ſequit̄ ſcriptura nō facit mentionē quāto tpe cayn vixit: ſed in alijs facit igit̄ diluuio ſubmerſus eſt: nā ſcriptura cōiter nō ꝓſequit̄ generatiōes ⁊ etates: niſi coꝝ qui ſub cultu viꝰ dei perſtiterūt: ſi eñ aliquādo aliaſ genealogias tangit breuiter ⁊ occaſionaliter facit: nec dignū fuit multā ipſius fratricide ⁊ ſue poſteritatis facere memoriā: q2 a cōmuniter vſq̄ꝫ ad diluuiū ad vicia defluxerūt: fit igitur de eis memoria ſicut de eſau ⁊ yſmael ⁊c̄. Argumentū igitur nō valet: nō fit de cayn multa memoria. igitur ſeruatus eſt vſq̄ꝫ ad diluuiū ⁊ non occiſus: ſed potius poſſet inferri oppoſitū ꝙ igitur fuiſſet occiſus ſaltē caſualiter vt dictum eſt. Nec ſecunda eius ratio valet ꝙ videlicet debuit ſeruari diluuio: vt pena facinoris ab hominibus diuturnius perciperet̄: nā per hoc argumentū hodie deberet ſeruari vt cohiberent̄ homines a fratricidijs: quia hodie pugna fratrum ſatis cōmunis eſt: nec potuit occiſio illa diluuium multum precedere: quia ipſe lamech ſenio cecutiens eum occidit qui diluuio perijt: vt patet ī littera. Sufficit igitur eius peccatū ⁊ penā ſcripto cōmendare ad futuroꝝ inſtructionem ⁊ cautelam. Ratio igitur hec Burgeñ. reducitur ad contrarium: nam ſi cayn duraſſet vſq̄ꝫ ad diluuiū eius etas ſuper omnium in ſcriptura enumeratorum etates exceſſiſſet: merito igitur rememorabilis. Item in eo. ca. Burgeñ. ꝓ ꝯfirmatione ſue aſſertionis prefate veritus cōtra poſtillatorē ponit ꝓ regula: ꝙ videlicet illa expoſitio ſit magis litteralis que pauciora extra litteraꝫ preſupponit ſm quam regulam nititur exponere illum paſſum: occidi virum in vulnꝰ meum ⁊c̄. ſic ꝙ quia vxores lamech attendebant filios ſuos proficere in artibus mechanicis ſpecialiter: quoniā lamech docuit tubalcayn cuncta opera eris ⁊ ferri: timebant ergo mulieres ne forte ex illa arte introducerētur arma bellica quibus homines diſponerentur ad homicidia ⁊ vulnerationes: ideo lamech volens eas ab iſto timore retrahere dixit. Occidi virum in vulnus meum ⁊c̄. q. d. poſſum occidere virum in vulnere ſine liuore ſine armis: ſicut fecit cayn quando nondum erant inuenta arma bellica: ideo ꝓ inuentione huius artis nō eſt pena rationabiliter timēda etiā ſi occaſione huiuſmodi artis quis occideretur: non eſſꝫ ita penale ſicut fratricidiū cayn: qui malo ꝓpoſito occidit: cum ars illa ad multa vtilis principaliter occidere non intendat. Sed videtur Burgeñ. ꝓprie regule ꝯuenire multipliciter ſm ꝙ multa imo oīa extra litteram: imo cōtra litterā preſupponit. Cōtra litteram primo eſt ꝙ lamech docuit artes filios ſuos cū in littera expreſſe habeatur filios ſuos fuiſſe artium patres ⁊ inuentores ſm magiſtrū hyſtoriarū. Secūdo preſupponit illas inſolentes mulieres fuiſſe ſollicitas de periculis armoꝝ: quod ex littera fundamentū non habet: ſed potius oppoſitum: cū iam mulieres magis ex parte huiuſmodi timoribus nō occupantur: ſed veriſimile eſt ſi quis reſpectus mulierū fuit ad illas artes ꝙ potius attribuebant vtilitati defenſionis cōtra beſtias ⁊ alias hoſtilitates q̄ꝫ periculꝰ vulneratiōis: ſunt eñ arma de directo plꝰ in defenſionem q̄ꝫ in offēſionem. Tercio ſupponit ꝙ verbū lamech. Occidi virum ⁊c̄. Exponitur. i. poſſum occidere virum. que expoſitio eſt valde extorta: nec tali expoſitione timor mulierum fuiſſet minoratus ſed auctus: quando eñ mulieres vt dicit Burgeñ. ſolum timuerunt mortem ex armis ſi ſm illā expoſitionē Burgeñ. lamech declaraſſet: non ſolū armis occaſiones ⁊ vulnera prouenire: ⁊ ſic multiplicare incōueniens nō eſt ſoluere: nec ex oībus illis adhuc habetur clarus intellectus illius quod ſequitur. Septuplum vltio dabitur de cayn đ lamech ſeptuageſies ⁊c̄. ſeptupla eñ vltio non eſt imprecata Cayn propter fratricidium a propoſito factum vt Burgeñ. pretendit: ſed eſt cōminata occiſori cayn vt patet in littera. extra litteram igitur immo contra litteram ſunt omnes iſte ſuppoſitiones burgeñ. per conſequēs minus autentice. Item in eodem ca. vbi poſtillator dicit de cōtinentia adeꝰ mortē abel vſq̄ꝫ ad generationē ſeth Burgeñ. dicit illā cōtinētiā habere vim ex fabulis hebreoꝝ: ſed hoc non videtur: nam ſtrabꝰ vt eū allegat magiſter hyſtoriaꝝ dicit adam vouiſſe ꝯtinētiā ſempiternā ſꝫ p angelū deo iubēte admonitus votū ſoluit vt dei filiꝰ ex eo naſceret̄: potiꝰ eñ rō adducta p Burg. de lamech iudaica fabula videt̄. Itē in eo. ca. vbi poſtilla ꝓpter lr̄aꝫ hebraicaꝫ que hꝫ. Cepit inuocari nomē dñi vacat. dicit hebreos exponere de ydolatria: ſꝫ bur. hebreoꝝ expoſitionē improbās: nec tñ qđ p ly vacat itelligi debeat exponēs dicē duo. Primū ꝙ inuocare nomē dñi ſēp ſoat ī bonū. Scdꝫ ꝙ ī pma etate nō fuit ydolatria. allegat eñ ad hꝰ ſctm̄ Tho. ſcda ſcde. q. xciiij. ſꝫ pmū dictū nō vr̄ verū: q2 ī ꝓphis ⁊ euāgelio ſepe iterat̄. Populꝰ hꝰ labijs me honorat ⁊c̄. Et cū orōnē multiplicaueritis nō exaudiā q̄ cū ad īuocationem dei ptineāt ñ tñ ſonāt ī bonū: vt pꝫ. eſto tñ ꝙ ſimplr̄ dñi ſēp ſonaret ī bonū nō tñ cū addito diſtrahēte: cuiuſmodi vr̄ ſignificari p ly vacat: nec ſcdꝫ dictū ē ita certū q̄n̄ ſn̄ia magnoꝝ patiat̄ iſtātiā nec rō ſcti Tho. ad id cogit q2 ſi memoria recēs creatiōis excludit ydolatriā p mille ⁊ plures annos: memoria ſeuere punitiōis p diluuiū debuit excludere adhuc p plures annos. certū tñ ē ꝙ cito pꝰ diluuiū defluxerūt ad ydola hoīes. imo hr̄us augu. xvi. de ci. dei dicit ꝙ a bñdictiōe filioꝝ noe vſq̄ꝫ ad abraaꝫ đ ꝯmemoratiōe iuſtoꝝ qui deū precolerēt p annos plus q̄ꝫ mille ſilet̄ aliquos tñ nō defuiſſe credēdū ē. hec Aug.

Capitulū. .v.

Ic[a] eſt liber generationis[b] adā: in[c] die qua creauit deus hoīēꝫ ad ſilitudinē dei fecit il

Capitulum. v.

b Ic eſt liber generatiōis adā. Hic cōſequēter ponit̄ recapitulatio

Universidad de Salamanca. BGH

generationis Ade vt in illa deducatur de qua chriſtus erat naſciturus. ⁊ primo ponit̃ in generali recapitulatio. ſecūdo generationis electe deductio: ibi. Uixit aūt adā. Dicit ergo. a Hic eſt liber .i. recapitulatio breuis. b Generationis ade. ꝓut predictū eſt capitulo preceden. c In die qua creauit ⁊c̃. Et hoc dicūt hebrei ꝙ adam in ipa die creationis ſue genuit filios cum adhuc eſſet in paradiſo: vt ſupra dictum eſt: ſ; qꝛ doctores catholici tenent cōtrarium ideo dicendū ꝙ dies hic nō accipitur ꝓ die naturali vel artificiali tm̄: ſ; accipitur hic ſingulare ꝓ plurali: ſicut ſupra dictum eſt .ij. c. Iſte ſunt generationes celi ⁊ terre: quādo create ſunt in die quo fecit dn̄s celū ⁊ terrā ⁊ omne virgultū agri. ⁊ tamen certum eſt ꝙ oīa iſta non fūt fcā vna die ſ; pluribꝰ ⁊ eodē modo accipitur hic. In die. id ē in diebus: qꝛ alia die fuit hominis creatio: ⁊ alia eius generatio. ſ. poſt eiectionē de paradiſo. alia patent ex dictis vſq; hic. d Maſculum ⁊ feminā ⁊c̃. Hic accipit̃ creatō large ꝓ formatione. e Et vocauit nomē eorū adam. Notandū ꝙ hoc nomen adam eſt cōmune ſeu appellatiuū i hebreo ſicut hoc nomen hō in latino. ⁊ ō ſic̄ h̄ nomē hō ē cōis generis ⁊ accipitur ꝓ viro ⁊ muliere: ita ⁊ h̄ nomen adam in hoc loco accipitur. Qō aūt appropriatū eſt primo homini: hoc eſt ꝓpter eminentiā ipſius ad alios homines ſicut hoc nomen phs approprīatur Ariſtoteli ad denotandū eius excellentiā ſup alios phos. f Uixit aūt adā. Dimiſſa generatione Cayn reprobata: incepit deducere generatōē; electā ipſiꝰ ſeth. in q̄ deductōē p̄mittit truncū. ſ. adā. ſcđo ramos. i. filios ab eo deſcēdētes ꝑ ip̄; Seth. ibi. Uixit q̄; ſeth ⁊c̃. tercio pōit fructū. ſ. ip̄; Noe q̄ fuit ſtipes ſecūdus in generatione electoꝝ. ibi. Uixit quoq; Lamech. Circa pmū ī dicit ſic. f Uixit autem adam ⁊c̃. ſm̄ methodium ⁊ aliquos alios doctores hic tacentur centū anni vite ade: quibus luxit Abel. ſ; hebreos aūt nihil omittit̃. g Et genuit filiū ⁊c̃. i. deſtitutū originali iuſticia: ⁊ per cōſequēs peccatorē ⁊ mortalē qualis iam erat adā. Aliter exponitur. Ad ymaginē ⁊c̃. i. perfectū in cognitione dei ⁊ timore: ſicut eū decuit adam pꝛi hoc eū; diſtinguendo a cayn: ⁊ eius poſteritate: ⁊ hoc videt̃ meliꝰ dictū; qꝛ ſi intelligeretur de deſtitutione ab originali iuſticia magis debuiſſet hoc dici in generatione caym: vt videtur. h Genuitq; filios ⁊ filias. ſ. poſt ipſum ſeth quoꝝ nomina nō exprimūtur: qꝛ eorū genealogia nō deducitur. i Et factū ē ⁊c̃. preter centū annos qui h̄ ſubticentur ſm̄ aliquos doctores: vt predictum eſt. legatur lr̄a ſicut iacet vſq; ibi. k Et ambulauit enoch cum deo. iuſte viuendo: ſicut ſequenti cap. dicitur de noe. l Et nō apparuit ⁊c̃. Dicūt iudei ꝙ licet eſſet iuſtus ⁊ bonus: tamen habebat ꝓnitates magnas ad malum: quibus cum difficultate ſumma reſiſtebat: ⁊ ideo ex diuina ꝓuidentia mortuus eſt ante terminum vite ſue naturalis ne laberetur in peccatū: ſ; ꝙ dicitur Sapi. iiij. Iuſtus ſi morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit ⁊c̃. ⁊ ſequit̃ Raptus eſt ne malicia mutaret animū eius. Doctores autē catholici dicūt ꝙ ꝓpter excellentiā ſue virtutis aſſumptus fuit a deo: ⁊ poſitus in paradiſo terreſtri. vbi ⁊ Helyas poſtea raptus eſt: vt habet̃ .iiij. reg. ij. c. ⁊ inde exituri ſunt ad predicandū cōtra perfidiā antichriſti. ⁊ h̄ magis videtur ſonare lr̄a: qꝛ d̄ ipo nō dicit̃ hic ꝙ ſit mortuus ſicut de alijs: ſ; ꝙ nō apparuit. ſ. inter homines peccatores. m Quia tulit eū deꝰ de medio eorum ad locū predictum. ſequitur. n Et facti ſūt ⁊c̃. Eodem. ſ. āno q̄ inundauit diluuium paruꝫ anteq̄ inundaret: ſm̄ ꝙ dicit Hiero. li. de hebrai. qō. Et h̄ poteſt videri pluteram: quia ſi accipiantur ſexcēti anni quibꝰ vixit noe ante diluuium ſ; qđ dicitur .ī. vij. c. Eratq; ſexcentorum annoꝝ quando diluuij aq̄ inundauerūt ſuper terram: ⁊ iteꝝ .clxxxij. anni quibus vixit lamech anq̄; noe eſſet genitus: ⁊ cētū .lxxxvij. quibus vixit mathuſalē; ante natiuitatē lamech filij ſui. ⁊ aggregetur totū ſimul inueniūtur nongenti ſexagintanouem anni. ⁊ ſic patet propoſitum. Si aūt queratur quō homines illius tēporis ita diu viuebant. Ad hoc pōt ratio mltiplex aſſignari. Prima eſt ex bonitate complexionis primoꝝ parentum: fuerāt eīm a deo imediate formati ⁊ per cōſequēs optime cōplexionati: ⁊ ſic ad longiorē vitam diſpoſiti: ⁊ illa bonitas cōplexionis magis venit ad homines ꝓpinquos illius temporis q̄; ad remotos temporis moderni. ſecunda eſt ex modo viuendi quia temperate viuebant: tercia eſt ex bonitate nutrimenti: quia an̄ diluuiū terrenaſcentia fuerūt meliora q̄; poſt: qꝛ inūdatio diluuij fuit ꝓ maiori parte ex aquis occeani ſm̄ ꝙ dicitur infra. vij. c. Rupti ſunt oēs fontes abyſſi magne: aque aūt ſalſe inducunt ſterilitatem terre: ⁊ per cōſequēs reddūt terrenaſcentia peiora ex quibꝰ abbreuiatur hoīs vita. Quarta ex ſciētia ade quia formatus fuit in perfectione ſcientie vt ſupra dictū eſt. ij. ca. ⁊ ideo cognouit virtutes fructuū herbarū ⁊ lapidū que faciūt ad cōſeruandū ſanitatē ⁊ vitam ꝓlongandā: ⁊ de hoc docuit hoīes ad vitam ꝓlongādā. Quinta ex bono aſpectu ſyderū ſuper regionem illam in qua manebant: qui aſpectus multum facit ad longitudinē vite: ſed ꝑ motum celi cōtinuū mutatus eſt tempore ꝓcedente. Sexta ex diuina diſpoſitione hoc ordināte vt per longam vitam hominū cito multiplicaretur genus humanū. Item vt homines illius temporis ꝑ

Uixit aūt adā: centū triginta annis: et genuit filium ad imaginē ⁊ ſimilitudinē ſuam: vocauitq; nomen eiꝰ ſeth. Et facti ſunt dies adam poſtq̄; genuit ſeth octingenti anni: genuitq; filios ⁊ filias: et factum eſt omne tempus qđ uixit adā; anni nongenti triginta: ⁊ mortuus eſt: uixit quoq; ſeth cētū quinq; ānis: ⁊ genuit Enos. Uixit quoq; ſeth poſtq̄; genuit enos octingentis ſepte; annis: genuitq; filios ⁊ filias. Et facti ſunt omnes dies Seth nōgentoꝝ duodeci; annorū: ⁊ mortuꝰ eſt: Uixit uero enos nonaginta annis: ⁊ genuit caynan. Poſt cuius ortu; uixit octingentis quindecim annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Factiq; ſūt oēs dies enos nōgenti quinq; anni. ⁊ mortuꝰ eſt. uixit quoq; caynan ſeptuaginta annis ⁊ genuit malalehel ⁊ uixit caynā poſtq̄; genuit malalehel octingentis quadraginta annis: genuitq; filios ⁊ filias Et facti ſunt oīs dies caynan nōgenti decem anni ⁊ mortuus eſt. Uixit autē malalehel ſexagintaquinq; ānis: ⁊ genuit iared. ⁊ uixit malalehel poſtq̄; genuit iared octigētis trigita ānis ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt omnes dies malalehel octingēti nonagintaquinq; anni ⁊ mortuus eſt. Uixitq; iared cētum ſexagintaduobus annis ⁊ genuit Enoch: ⁊ uixit Iared poſtq̄; genuit enoch octingentis annis ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt omnes dies iared nōgenti ſexagintaduo anni: ⁊ mortuꝰ ē. Porro enoch uixit ſexagintaquinq; annis: ⁊ genuit Mathuſalem: et ambulauit enoch cu; deo. Et uixit enoch poſtq̄; genuit mathuſale; trecentis annis ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt omnes dies enoch trecenti ſexagintaquinq; anni: ambulauitq; cum deo: et non apparuit quia tulit eum deus. Uixit quoq; mathuſalem centū octagintaſeptem ānis: ⁊ genuit Lamech. Et uixit mathuſalē poſtq̄; genuit lamech ſeptingentis octogintaduobꝰ annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias: et facti ſūt oēs dies mathuſalem nōgenti ſexagintanoue; anni ⁊ mortuus eſt.

Uixit autem Lamech centu; octogintaduobus ānis: ⁊ genuit filium. Uocauitq; nomē eiꝰ noe dicens. Iſte conſolabitur nos ab operibꝰ ⁊ laboribꝰ manuū noſtrarum in terra: cui maledixit dn̄s. Uixitq; Lamech poſtq̄; genuit noe quīgētis nonagintaq̄nq; annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti ſūt oēs dies lamech ſeptingēti ſeptuagintaſeptē anni: ⁊ mortuus eſt.

longam vitam poſſent habere experientias de curſu celi ⁊ effectibus ſyderu; ⁊ aliarū rerū: que experiētie ſunt p̄ncipia artis ⁊ ſciētie: vt habet̃ .i. metha. Itē videmus magnā latitudinē in quātitate molis i natura humana: qꝛ aliqui ſūt valde parui ſic̄ pygmei: q̄ dicūtur hoīes longitudine vniꝰ cubiti tm̄. alij aūt ſunt valde magni ſicut gigātes vnde Deut. iij. c. dicitur de Og rege baſan. Monſtratur lectus eius ferreus qui ē i rabath filioꝝ Ammon habens nouem cubitos longitudinis ⁊ q̄tuor latitudinis ⁊c̃. vnde ⁊ Augu. dicit. xv. de ciui. dei. c. viij. ꝙ vidit dentem gigantis qui ſi diuideretur minutatim faceret centum dentes hominu; communis ſtature: ſi igitur eſt tanta latitudo ⁊ exceſſus vnius ad alterum in quātitate molis nō videtur irrationabile ꝙ fuerit tātus exceſſus in quātitate durationis hoīu; primoꝝ ad illos qui nūc ſunt: ſicut ſcriptura determinat. Item in quātitate duratiōis videt̃ etiā magna latitudo qꝛ etiā de pygmeis dicit̃ ꝙ .v. āno generāt: ⁊ .viij anno ſeneſcūt: ⁊ ideo ſi hoīes alij tm̄ excedūt eos in quātitate durationis: qꝛ viuūt cōiter .lx. vel .lxx. annis. nō eſt mirandū ſi hoīes p̄me etatis tm̄ excedebāt modernos in quātitate duratiōis. Ego aūt tot rōnes induxi ad ꝓpoſitū oſtēdendū: qꝛ ſi vna per ſe nō ſufficit plures ſimul ſumpte videtur ꝓpoſitum perſuadere. ſequitur. o Uixit au. La. ⁊ patet lr̄a vſq; hic. p Iſte cōſolabitur nos. Hoc exponit̃ cōiter de noe eo ꝙ reparaturus erat ſeculū: qđ erat ad cōſolationē illoꝝ qui timebāt ipſum totaliter deficere per diluuium. In hebreo aūt habetur. Iſte quietabit nos ⁊c̃. ⁊ huic littere cōſonat interpretatio huius nois Noe: qđ interpretat̃ requies. ⁊ rō huius interpretatiōis exprimitur cū dicitur. Uocauitq; nomē eius Noe: dicens. Iſte quietabit nos. Et dicūt hebrei ꝙ hoc nō dicit̃ ꝓprie ꝓpter reparationē ſeculi poſt diluuiū: ſed qꝛ an̄ tēpus noe homines multū laborabāt in agricultura: qꝛ ꝓprijs manibꝰ tm̄ colebāt eam: ipſe aūt adinuenit artē arādi in qua plus ſatis laborāt aīalia q̄; hoīes: ideo dicitur dediſſe requiē hominibꝰ: ⁊ h̄ videtur per lr̄am ſequente;. q Ab operibus ⁊c̃. qꝛ per artē arādi impoſiti ſunt labores iſti ſuper animalia. r In terra ⁊c̃. Et ꝓpter hanc maledictionē fructificare nō poterat niſi multis laboribus coleretur. ⁊ iſta expoſitio videt̃ magis cōſona lr̄e: poteſt tamē ad ipſam aptari tranſlatio noſtra cu; dicitur. Iſte cōſolabitur nos. qꝛ magna cōſolatio fuit hoībus cū per artem arādi labor eorū fuit poſitus ſuper aīalia: ⁊ ꝓpter talē artem quā inuenit noe vocat̃ vir agricola .ī. ix. ca.

In capi. v. vbi dicitur in poſtilla. Quomodo homines illiꝰ tēporis viuebant.

Additio.

i Ste ratiōes que aſſignātur ad diuturnitatē vite hoīum illius tēporis ⁊ ſi valerēt ad aliqualē longitudinē vite: nō tm̄ vidētur ad tantā differētiā duratiōis ſufficere. bonitas eīm cōplexionis ⁊ etiā modus viuendi tpatus l; nō in multis: in quibuſdā tm̄ inuenit̃: pōit eīm galienus in ſuo tegni: poſſibilem eē cōplexionē temperatiſſimā ꝓut humane nature pertinet inueniri quā vocant euchraton ⁊ multo magis poſſibile eſt hoīe; bonī regiminis reperiri: nunq̄; tm̄ a tercia etate ⁊ citra reperit̃ aliquis qui .cc. annos fere attingat. Chriſtus eīm qui per ſpm̄ ſanctū cōceptus eſt optime cōplexionatus fuit: ⁊ nō niſi temperate ⁊ virtuoſe in hac vita vixit ⁊ tm̄ in iuuenili etate paſſus eſt ꝓut cōiter tenet̃ ne in eo appareret nature humane diminutio vt patet in .iij. parte. q. xlvi. arti. ix. in reſpōſione ad vltimū argumentū. Ex quo p; ꝙ etas xxxiij. annoꝝ in chriſto erat iuuenilis: qđ non eſſet ſi chriſtus ſm̄ naturā humanā habuiſſet viuere ſicut adam ⁊ alij antiqui: qꝛ ſi ſic illa etas in qua fuit paſſus nō eſſet iuuenilis ſed infantie ſeu puericie. ratio aūt ſumpta ex bonitate nutrimenti ante diluuiu; nō videt̃ valere: nam inundatio diluuij plus debuit terrenaſcentia reddere peiora in tempore ꝓpinquiori ipſi diluuio q̄; in magis remoto: ⁊ tm̄ poſt diluuiū. ſ. in ſcđa etate legūtur hoīes vixiſſe .cc. annos fere ⁊ cū magis a tēpore diluuij fuerūt remoti plus fuit diminuta diuturnitas vite: illa etiā que adā cognouit de virtutibus fructuum ⁊ herbaꝝ ⁊c̃. que faciunt ad ꝓlongandam vita;. de quibus dicitur docuiſſe hoīes: veriſimile ē vt ⁊ addiſceret Noe ab antiquis ſuis: cū vita ipſius noe fuerit ꝓlongata ſicut vita eoꝝ qui fuerunt in p̄ma etate: quiquidē noe cū iuſtus ⁊ perfectus fuiſſet: veriſimile eſt vt doceret ea poſteritati ſue: qđ tm̄ nō apparet per effectū: bonus etiā aſpectus ſyderū ⁊ ſi faciat ad longitudinē vite nō tm̄ tantā diſſimilitudinem faceret: nec etia; aſtronomi hoc vidētur tradere. Sexta aute; ratio quam ponit. ſ. ꝙ fuit ex diuina diſpoſitiōe h̄ ordināte: cōcedenda eſt: ſapientia eni; diuina oīa diſpoſuit ſuauiter. Sap. viij. ca. ſed rationes quas aſſignat ad hmōi diſpoſitionem diuinam ſunt minus ſufficientes: nam nihilominus multiplicaretur genus humanum per vitam breuem ſicut modo per longam vitam ſicut tunc ⁊ forte citiꝰ ſicut modo: nam tunc incipiebāt generare poſt centū annos ⁊ modo ante .xx. ⁊ ſic in primo centenario vnius primi generantis poſſent generari multi filij ⁊ nepotes ⁊ ꝓnepotes: quoꝝ quilibet vel maior pars infra illū centenariū generaſſet: ⁊ ſic magis multiplicaretur genꝰ humanū: quod manifeſte poteſt haberi in multiplicatione filioꝝ iſrael in egypto: de quibus in Deut. x. ca. In .lxx. animabus deſcenderunt patres veſtri in egyptum ⁊ nūc poſuit te deꝰ ſicut ſtellas celi in multitudine: manifeſtum eſt eīm ꝙ populus iſraeliticus non fecit moram in egypto tanto tempore quanto adam ⁊ ſeth filius eius abſtinuerūt a generatione: nam adā abſtinuit per centū .xxx. annos. ⁊ ſeth centū .v. annis qui faciūt .ccxxxv annos: ⁊ populus iſraeliticus in egypto fuit .ccx. annis. ꝓut infra patebit Alia etiā ratio quā aſſignat ad diuinā diſpoſitionē. ſ. vt hoīes illius temporis poſſent habere experientias de curſu celi ⁊ effectibus ſyderum ⁊c̃. nō videtur valere: curſus eīm celi ⁊ ſyderū qui magna ⁊ difficili inueſtigatione indiguit fuit perfecte declaratus tēpore grecoꝝ quando ptolomeꝰ perfecit librum Almageſti: in quo omnes curſus celi ⁊ ſyderū plene traduntur: ⁊ tm̄ inueſtigatio ſua incepit a tempore cuiuſdā predeceſſoris qui eum preceſſit per .ccc. annos fere ⁊ non plus: vt in eodem libro habet̃. vnde illud tempus ſufficit ad illam inueſtigationē. Similiter ad cognoſcendos effectus ſyderū de quibus ipſe ptolomeus large ait in libro quadripartito ⁊ in centiloquio ſuo: cuius ſententias ſequūtur aſtronomi qui ei ſucceſſerunt: vnde ꝓpter hec ⁊ ſimilia non fuit neceſſaria diuturnitas vite in antiquis. ⁊ ideo potius tenendū eſt cū Auguſtino. qui in libro de ciuitate dei de hac materia tractans ſic ait. Annorū iſta numeroſitas cuiuſq; hominis qui tēporibus illis fuit nullus nunc talibus documentis venire poteſt in experimentū: nec tamē ideo fides huiꝰ ſacre hyſtorie derogāda eſt: cuius tanto imprudentius narrata non credimus quanto impleri certius prenūciata cōſpicimus: hec ille. ⁊ mirū ſi Auguſtinus qui tantus eccleſie doctor fideliſſimus fuit: hoc aſſerit eſſe omnino ſupernaturale: qđ patet ex hoc qđ in predicta auctoritate cōtinetur. ſ. ꝙ iſta numeroſitas nullis documentis in experimentū venire poſſet cu; ipſe Rabi Moy. hebreus in ſuo libro de directione ꝑplexoꝝ iſtā diuturnitatē vite attribuit miraculo diuino. dicit etiā ⁊ forte nō inconuenienter ꝙ diuturnitas fuit ſolū in illis qui in ſacra ſcriptura nominātur. ſ. Adam Seth ⁊ Enoch ⁊c̃. nō aūt in alijs cōtemporaneis: qui vt dicit nō tā diuturne viuebāt: ſed ſicut poſt diluuiū. cuiꝰ rō eſt ſm̄ eū: nā vt dicit: nō deꝰ diſpoſuit illos tā diuturne viuere vt fides de creatiōe mūdi quā pagani ꝓ maiori parte negabāt in cordibus fideliū magis radicaret̃ qđ ſic factū ē: nā Lamech pater ipſiꝰ Noe cōcurrit in vita cū ipſo Adā Abraa; etiā q̄ p̄ncipal̃ fuit in fidei p̄dicatiōe erat .lviij. annoꝝ qn̄ mortuꝰ eſt Noe: ⁊ ſic teſtimoniū creationis mūdi venit ſatis de ꝓpinquo ad tempus abrae: qꝛ de adā ad lamech: de lamech ad noe ⁊ deinde ad abraam.

In eo. ca. vbi dicitur in poſtilla. Et dicūt hebrei ꝙ hoc nō dicitur ꝓpter reparationem ſeculi ⁊c̃.

Additio ſcđa.

b Ec expoſitio hebreoꝝ nō videt̃ habere fundamētū in lr̄a: ſi eīm noe fuiſſet primꝰ inuentor artis arādi hoc expreſſiſſet ſcriptura ſicut ſupra .iiij. c. d̄ inuentōe muſice artis ⁊ ferrarie ⁊ hmōi. Qđ aūt allegat poſtillator de hoc ꝙ Noe vocat̃ vir agricola infra .ix. ca. magis facit ꝯ hāc expoſitionē: nā ibi legit̃. Cepit aūt noe vir agricola exercere terrā. Ex quo intelligit̃ ꝙ tūc in plātatiōe vinee cepit eē agricola: ⁊ nō ante: veritas etiā hebraica non dicit. iſte quietabit nos: ſed iſte cōſolabit̃ nos: qđ cōſonat prime expoſitioni.

Replica correctoris contra Burgen̄. cauillantem.

Universidad de Salamanca. BGH

In capi. v. vbi postillator multas adduxit persuasiões ad hoc ꝙ hoīes prime etatis tādiu viuere potuerūt vltra vitā aliarum etatū: ⁊ in fine cōclusit. Adduxi multas rationes vt si vna non sufficit per se plures sil' sumpte vel oēs vīdeāt, ꝓpositū ꝑsuadere: int' q̄s etiā sexta est beati Augu. xv. de ciui. dei, ca. ix. ⁊ cū postillator nō velit eas esse demonstratiuas sed persuasiuas. Burgē. tn̄ occasiōes cōiter querens longā facit digressionē ꝑ tractās quasdā rōnes q̄s singulas quas tn̄ postillator nec reputat singl'as singulari' s; oēs sil' ꝑsuasiuas. Itē i eodē capitulo vbi postillator p̄fert expositionē hebreoꝝ sup illo v̄bo. Noe cōsolabit' nos ab operib⁹ ⁊ laboribus manuū nr̄aꝝ in terra cui maledixit de⁹ dicens ꝙ noe inuenit artē arādi cū aīalib⁹ cū añ hoīes cō sueuerāt manibus terraȝ opari: ⁊ hec fuit hoībus magna ɔsolatio. ⁊ igit' .ix. ca. Noe vocat⁹ ē vir agricola. S; Burg. se opponit dicens: ꝙ Noe fuisse inuentorem agriculture non habet fundamentū ex littera: quia supra dicitur expresse de inuentore musice ⁊ ceteraꝝ artium qđ hic de noe nō d'r. Ad qđ vr̄ dicēdū ꝙ scriptura inter electoꝝ opera nō facit curā recitandi de inuentorib⁹ artiū: sicut inter opa reprobatoꝝ supra fit mentio, a p̄ncipaliorib⁹. n. ɔsueuit fieri denoīatio. Sicut igit' p̄ncipal' occupatio reprobatoꝝ ē circa mūdana: ita electoꝝ p̄ncipalit' circa diuina argumētū igit' Burgē. nō est a sil'i. ⁊ ꝙ Burgē. dicit allegatū postillatoris videl; ꝙ noe dict⁹ est vir agricola facere ɔ̄ mentionē postillatoris: q̄r d'r in l'ra allegata. Cepit aūt noe vir agricola exercere terrā. qđ Burg. dicit intelligi debere ꝙ post diluuiū in plātatiōe vinee cepit eē vir agricola ⁊ nō añ. sed hic intellect⁹ Burgē. nō h; fundamētū ex l'ra: q̄r nō d'r. Cepit noe vir agricola eē. sed agricola existēs cepit terrā exercere post diluuiū: añ diluuiū eñ artē iuenit ꝑ quā post diluuiū cepit exercere terrā i vinearū cōditiōe: plātatiōe: ⁊ ceteris.

Capitulum. vi.

De vero. Descripta multiplicatiōe hoīuȝ ꝑ p̄mū stipitē. s. adā Hic cōsequēter describit' ꝑ scđm. s. noe. Et primo describit' ipsius noe generatio. Scđo sue generatiōis multiplicatio. x. c. ibi. He sunt generatiões. Circa p̄mū adhuc p̄mo describit' dc̄a generatio. scđo ipsi⁹ noe stat⁹ siue ɔditio: ibi. Cūq̄ cepissent. Circa p̄mū d'r sic. a Noe v̄o cū q̄ngentoꝝ eēt annoꝝ ⁊c̄. Hic pōt q̄ri: q̄re tn̄ tardauit ad generādū: q̄r alij p̄cedētes circa cētesimū annū generauerūt: vt p; ex p̄dictis. R̄ndēt hebrei ꝙ hoc fuit q̄r dn̄s disposuerat eū saluare in diluuio cū sua posteritate tota. si aūt in cētesimo anno generasset infra quingētos annos sequētes añ diluuiū: q̄r sexcētoꝝ annoꝝ erat noe q̄n inūdauit diluuiū fuissent tot ex eo ⁊ filijs ei⁹ multiplicati ꝙ fuissent inter eos mlt'i mali de quib⁹ nō eēt dignū ꝙ saluaret'. Itē tot ꝑsone cuȝ necessarijs ad vitā ꝑ annū integrū quo durauit diluuiū nō potuissent cōpetēter in archa collocari. b Genuit Sem ⁊ Cham ⁊ Japhet. Dicūt hebrei ꝙ sem nō fuit p̄mogenitus noe: qđ ꝓbāt: q̄r hic d'r ꝙ q̄ngētesimo anno vite sue cepit generare ⁊ sic p̄mogenit⁹ ei⁹ erat cētū annoꝝ tpe diluuij: q̄r tūc fuit noe sexcētoꝝ annoꝝ. Sem v̄o nō habuit cētū annos vsq; post diluuiuȝ ꝑ duos annos: vt d'r. i. xi. c. Dicūt tn̄ ꝙ p̄ponit' alijs ꝑꝑ dignitatē circūcisiōis: q̄r nat⁹ fuit circūcisus: s; hoc vr̄ fictitiū: q̄r abraā d'r p̄r circūcisiōis: ⁊ ꝙ hoc signum p̄mo accepit a deo: ideo alit' dicēdum sm p̄dictā opinioneȝ de p̄mogenitura: ꝙ hic p̄mo noīat' ꝑꝑ reuerētiā p̄riarcharuȝ ⁊ christi marie q̄ ab ipso descēderūt: vn̄ ⁊. i. xlviij. ca. Jacob p̄riarcha bn̄dicēs filijs ioseph ꝑposuit ephraim iuniorē ipi manasse: q̄ꝛ futur⁹ erat in ꝓlē maioreȝ vt ibideȝ d'r. No. ꝙ sem vbiq; d; scribi ꝑ. m. in fine. c Cūq; cepissent ⁊c̄. Hic cōsequēter describit' stat⁹ noe ⁊ cōditio: ⁊ p̄mo añ diluuiū. scđo i diluuio. vij. ca. tertio post diluuiū. viij. c. Circa p̄mū sic ꝓcedit': q̄r p̄ cā diluuij generalit' decernit': scđo ipe noe excipit': ibi. Noe v̄o iuenit grām. tercio arche ɔstructio p̄cipit': ibi. Fac tibi archā. Circa p̄mū sciēdū ꝙ cā diluuij fuit multiplicatio pctī: ex quo secuta ē ꝓuocatio ire dei: ⁊ ista duo pluries hic replicāt' vt magnitudo pctōꝝ ⁊ offēse dei ōndat'. dicit igitur. c Cūq; cepissent ho. multiplicari, ad ōndēdū ꝙ multiplicatio pctōꝝ nō incepit tpe noe sed añ. d Videntes filij dei. hoc exponit' multipliciter. Uno mō ꝑ hoc intelligūt' demones incubi: q̄ dicūt' filij dei ꝓpt' naturā spūalē: vn̄ ⁊ iob. i. c. d'r Sathā fuisse inter filios dei: ⁊ isti in specie humana cōmiscuerūt se mulierib⁹: ⁊ inde nati sūt gigātes: vt d'r infra. Gigātes aūt erāt in terra. S; hec expositio nō vr̄ rōnabilis: q̄r s; exprimit' cā diluuij qđ inūdauit i penā pctōꝝ. diluuiū aūt nūq̄ fuit in penā demonū s; tn̄ hoīuȝ: iō alit' exponit Ra. Sa. dicēs ꝙ hec d'r Filij iudicū v'l potentū: q̄r nomē hebraicū qđ ibi ponit'. s. eloym aliq̄n accipit' pro deo ⁊ aliq̄n pro dijs in plurali. aliq̄n ꝑ iudicib⁹. vn̄ exo. xxij. vbi trāslatio nr̄a h; dn̄s dom⁹ applicabit' ad deos. i. ad iudices: i hebreo d'r: applicabit' ad eloym. Dicit iste igitur ꝙ filij iudicum ⁊ potentum quādo videbant filias subditoꝝ pulchre ornari: ⁊ quādo dabant' ad nuptias ꝙ accedebāt ad ipsas cognoscēdo eas carnalit' añq̄ maritti eas cognoscerēt: sed hec expositio nō vr̄ adhuc rōnabil': q̄r ista cā diluuij fuiss; p̄ticularis. s. q̄ntū ad potētes solū. s;. i. e. c. d'r ɔ̄nū Oīs q̄ppe caro corrupat viā suā: nec generale diluuiū induci debuisset ꝑꝑ cāȝ p̄ticularē: ⁊ iō aliter exponit' ⁊ meli⁹: ꝙ filij dei h' intelligūtur illi q̄ descēderūt de Seth q̄ a p̄re suo fuerāt instructi in cultu diuino: vn̄ ⁊ in plurib⁹ locis ve. ac no. testa. fideles vocāt' filij dei. Per filias hoīuȝ intelligūt' mulieres descēdētes de Cayn: que erāt curiose dissolute ⁊ lubrice: ⁊ de illis p̄cepat seth filijs suis de volūtate dn̄i ꝙ nō ɔ̄herēt m̄rimonia cū eis: sicut dn̄s p̄cepit filijs isr̄l vt nō ɔ̄herēt m̄rimonia cū mulieribus chananeis: s; filij seth ꝓcedēte tpe trāsgressi sūt hoc p̄ceptū: ⁊ hoc ē qđ subdit'. Acceperūt sibi vxores ⁊c̄. ⁊ sequit'. e Dixitq; de⁹. p̄dictis ꝓuocat⁹ f Nō ꝑmanebit ⁊c̄. Hoc exponit' vno mō sic. g Spūs meus i. indignatio. h In hoīe. i. ɔ̄ hoīem. i Inetenuȝ. ac si dicat q̄r nō irascar ɔ̄ eū irrōnabiliter: sicut ɔ̄ angelū malū cui⁹ pctī ē irremediabile. k Quia caro est. i. hn̄s ꝓnitatē ad peccādū ex carne aīaȝ aggrauāte: ꝓpter qđ ē magis sibi parcēdū puniēdo eū pena tpali ⁊ nō eterna. Alit' exponit Ra. Sa. dicēs: ꝙ h' ē veritas l're Nō disceptabit spūs me⁹ ineternū. ac si diceret de⁹: vsq; nūc tenui sn̄iaȝ d' deletiōe generis hūani ꝑ diluuiū i suspēso ꝑ modū cuiusdā disceptatiōis: sed extūc ꝓferā sn̄iaȝ. Quia caro ē. i. nimis implicatus pctīs carnalib⁹: verūtn̄ ad declaratiōnē iusticie mee differā executionē sn̄ie mee: vt habeat locū p̄nie: ⁊ h' ē qđ subdit'. l Erūtq; dies ⁊c̄. Nō eñ pōt dici ꝙ h' determinet' tp̄s vite humane p⁹ diluuiū: q̄r multi diuti⁹ satis vixerūt post diluuiū: vt p;. i. xi. c. s; determinat' tp̄s a ꝓlatiōe sn̄ie diuine vsq; ad executiōeȝ in quo poterāt penitere: ⁊ hoc idē dicit Hiero. li. de hebra. q̄. Itē p; ꝙ hec sn̄ia fuit data. xx. annis añq̄ noe generaret: q̄r inter primā ei⁹ generationē ⁊ inūdationē diluuij fuerūt tn̄ centū āni. q̄r q̄ngētoꝝ ānorū erat q̄n cepit generare: vt dictū ē. ⁊ sexcētoꝝ ānoꝝ tn̄ q̄n diluuiū inundauit: vt h'r. vij. c. m Gigātes aūt erāt. i. ꝓceri excedentes hoīes in statura: ⁊ robusti virib⁹ ⁊ incōpositi morib⁹: nec valet qđ supra dictū ē tales fuisse genitos a demonib⁹: q̄r etiā post diluuiū in quo deleti sūt oēs isti legūt' fuisse gigātes. Deut. ij. ⁊. iij. c. ⁊. ij. reg. xxi. q̄ tn̄ fuerūt ab hoīb⁹ geniti. n Isti sūt ⁊c̄. i. ab antiq̄.
o Uiri famosi. s. male fame: q̄r raptores ⁊ luxuriosi: vn̄ sequitur.
p Uidēs ⁊c̄. q̄tū ad multitudinē vicioꝝ. q Et cūcta ⁊c̄. ex q̄ p; ꝙ peccabāt nō ex passiōe tn̄: sed ex certa malicia. r Oī tpe q̄tū ad cōntinuationē pctōꝝ suoꝝ. s Penituit ⁊c̄. Penitētia autē ⁊ dolor ⁊ cetere passiones nullo mō sunt in deo sm rē: s; s; similitudinē: ⁊ iō d'r penituisse: q̄r ad modū penitētis se habuit volēs dissipare qđ p̄us fecerat. u Et p̄cauēs in futurū. ne multiplicarent' talia mala. x Et tactus dolore cordis ⁊c̄. q̄r ad modū dolētis se habuit delendo hoīeȝ quē formauerat ad imaginem suam.
y Ab hoīe vsq; ad aīantia ⁊c̄. q̄r pctā hoīuȝ facta fuerant in terra: ideo ad detestatiōnē criminis delera sunt aīalia que habitāt in terra. z Ad volucres celi: q̄r accipiūt ibi pastum: pisces aūt habitantes in aquis nō sunt mortui ꝑ diluuiū: q̄r peccata hoīuȝ non fuerūt fcā in aquis.

De vero Cap. vi.
cū quingentoꝝ eēt annorum genuit[b] sem ⁊ cham ⁊ iaphet. Cūq̄[c] cepissent hoīes multiplicari sup terrā ⁊ filias procreassent: uidētes[d] filij dei filias hoīuȝ ꝙ eēnt pulchre acceperūt sibi vxores ex oīb⁹ quas elegerant: dixitq̄[e] de⁹. Nō[f] permanebit spūs[g] me⁹ in[h] hoīe ineternū[i]: q̄r[k] caro est. Erūtq̄[l] dies illi⁹ cētū vigīti annoꝝ. Gigātes[m] autē erāt sup terrā in dieb⁹ illis. Postq̄ eñ ingressi sūt filij dei ad filias hominū: illeq̄ genuerūt: isti[n] sunt potētes a sc'lo[o] uiri famosi. Uidēs[p] aūt de⁹ ꝙ mlt'a malicia hominū eēt i terra: ⁊[q] cūcta cogitatio cordis intēta eēt ad malū oī[r] tpe: penituit eū ꝙ hoīem fecisset in terra et[u] p̄cauēs in futurū: et[x] tact⁹ dolore cordis intrīsec⁹: delebo inqt hoīem quē creaui a facie terre: ab[y] hoīe usq̄[z] ad aīantia: a reptili usq̄ ad uolucres celi. Penituit eñ me fecisse eos. Noe[a] uero iuenit grām coram

dn̄o. He sunt generatiōes noe Noe[b] uir iust⁹ atq̄ pfect⁹ fuit in[c] generatiōib⁹ suis: cū deo ambulauit ⁊ genuit tres filios sem chā ⁊ iaphet. Corrupta[d] ē aūt terra corā dn̄o: ⁊[e] repleta ē iniqtate. Cūq̄ uidisset de⁹ terrā eē corruptā oīs[f] quippe caro corruperat uiā suā sup terrā: dixit ad noe. Finis uniuerse carnis uēit corā me: repleta ē terra iniqtate a facie eoꝝ ⁊[g] ego dispdā eos cū terra. Fac[h] tibi archaȝ de[i] lignis leuigatis: māsiūculas[k] i archa facies ⁊ bitumie[l] linies intrīsec⁹ ⁊ extrinsec⁹: ⁊ sic facies eā: trecētoꝝ[m] cubitoꝝ erit longitudo arche: qnquagīta cubitoꝝ latitudo: et[n] trigīta cubitoꝝ altitudo illi⁹. Fenestrā[o] in archa facies et[p] in cubito ɔsūmabis sūmitatē ei⁹: ostiū[q] aūt arche pones i latere deorsū[r] cenacula ⁊ tristega facies in ea. Ecce ego adducā aq̄s diluuij sup terrā ut interficiā oēs carnē i qua spūs uite ē subter celū ⁊ uniuersa que i terra sūt cōsumēt'. Ponāq̄[s] fedus meū tecū: ⁊ igredieris archā tu ⁊ filij tui: uxor tua: ⁊ uxores filioꝝ tuoꝝ tecū ⁊ ex cūctis aīantibus uniuerse carnis bina iduces i archā ut uiuāt tecū masclini sexus ⁊ feminini. De uolucribus iuxta genus suū: ⁊ de iumētis in genere suo: ⁊ ex oī reptili terre sm gen⁹ suū bina de oīb⁹ ingredient' tecum ut[u] possint uiuere. Tolles[x] igit' tecū ex oīb⁹ escis que mādi possūt: ⁊ cōportabis apud te: et[y] erunt tam tibi q̄ illis in escam. Fecit igitur Noe omnia que preceperat illi deus.

a Noe v̄o. Hic cōsequēter a generali sentētia diluuij noe cū filijs excipit': cū d'r. Noe v̄o ⁊c̄. Et cā subdit'.
b Noe vir iust⁹ ⁊c̄. ⁊ ideo cū alijs nō perijt.
c In generationibus suis. Hoc dupliciter expōit' Uno mō ad diminutionē laudis sue: ac si diceretur licet noe fuerit iustus ⁊ perfect⁹ in cōparatiōe ad homines illius tpis qui mali erant: tamen si fuisset tempore abrae parū fuiss; respectu ei⁹. Alio mō ad augmētū laudis iust⁹ ⁊ ꝑfect⁹ fuit etiaȝ iter malos hoīes qui ipsum nitebātur verbis ⁊ exemplis trahere ad malum multo maioris perfectionis fuisset si vixisset inter bonos: ⁊ hoc modo beatus Grego. dicit ꝙ ad laudem ipsius Loth dicatur infra. xix. ca. ꝙ habitauit in sodomis: quia inter homines illos pessimos mundiciā seruauit.
d Corrupta est ⁊c̄. q̄tum ad carnalia peccata.
e Et repleta est iniquitate. q̄tum ad fraudes ⁊ rapinas.
f Omnis quippe caro ⁊c̄. i. omnis homo: quia non solum peccauerant peccatis fornicationis ⁊ adulterij: sed etiam peccatis ɔtra naturam. Alio modo intelligitur: omnis caro quia etiā aues ⁊ animalia inordinate cōmiscuerant secum illis que non erant sui generis vel speciei. sequitur. g Et ego disperdam ⁊c̄. quia per salsedinem aquarum diluuij ipsa terra peiorata est. Hebrei auteȝ dicūt ꝙ tres palmi de superficie terre per aquas fuerunt tabefacti ⁊ in aquam cōuersi: ⁊ ideo additur hic. Cum terra.
h Fac tibi archam. Hic cōsequenter constructio arche precipitur cum dicitur. Fac tibi. i. ad salutem tuam ⁊ alioꝝ qui tecum sunt saluandi archam: quia non fuit facta per modum nauis: sed per modum arche quadrata latera habentis. tamen erant inequalia vt diceetur infra. i De lignis leuigatis. i. dolatis ⁊ ɔplanatis.
k Mansiunculas in archa facies. i. distinctiones vt diuersa possint collocari distincte. l Et bitumine ⁊c̄. L'ra hebraica h; pice Qđ aūt fuit linita intrinsecus ⁊ extrinsecus hoc fuit ꝓpter magnū impetū aquaꝝ: ⁊ q̄r diu stetit in aqua. Uasculū aūt in quo fuit positus Moyses fuit tn̄ linitū exterius: q̄r non diu stetit in aqua: nec etiā aqua in quā positus fuerat non erat ita petrosa. Hebrei dicūt ꝙ hoc fuit ne malus odor picis noceret infanti interius posito.
m Trecentoꝝ cubitoꝝ ⁊c̄. Aliqui dicūt ꝙ isti cubiti qui describūtur hic in fabricatione arche fuerūt geometrici quoꝝ vnus cōtinet nouem vsuales. Sed tunc occurrit dubiū q̄uo edificiū tante lōgitudinis ⁊ latitudinis poterat simul contiguari ⁊ solidari. Hebrei aūt dicunt ꝙ fuerunt vsuales. Sed tunc occurrit dubiuȝ q̄uo tot animalia ⁊ cibaria poterant ibi collocari. Istud tamen dubiū mihi videtur minus q̄ primū: quia cubitus vsualis tenet pedē ⁊ dimidium. i. in tantam longitudinem quāta est a cubito brachij vsq; ad manum sm aliquos: sm alios vero tenet duos pedes. i. tantū spaciū quātū est a cubito brachij vsq; ad summitatem digitorum qđ est magis verisimile iudicio meo. pedes etiā temporis illius erant multo maiores q̄ nūc sicut ⁊ homines erant maioris quātitatis in mole ⁊ duratione. Hebrei auteȝ loco cubitoꝝ dicūt vlnarum: ex hoc tamen loco ⁊ pluribus alijs scripture videtur ꝙ vlna eorum esset cubitalis longitudinis tn̄.
n Et triginta ⁊c̄. Dicūt aliqui ꝙ corp⁹ arche erat tante altitudinis preter tectum. Alij auteȝ dicūt ꝙ altitudo tecti hic includitur.
o Fenestram in archa facies. Hebrei autē habēt lucernaȝ. ⁊ dicunt aliqui ꝙ ista lucerna erat lapis preciosus suo lumine illustrans archaȝ sicut carbūculus. Alij autem dicunt ꝙ fuit fenestra crystallina vt lumen reciperet ⁊ aquas prohiberet. Sed quia videtur difficile ꝙ vna fenestra sufficiēter illuminaret tantum edificium: ⁊ maxime tot mansionibus distinctuȝ: ideo dicunt alij ꝙ erant ibi plures alie fenestre: sed vna erat maior ⁊ principalior: ⁊ ideo de illa sola fit hic mentio.
p Et i cubito ⁊c̄. ab angulis arche superioribus tectum procedebat sese constringendo: ita ꝙ in summitate latera non distabant nisi per cubitum: ⁊ hoc erat vt pluuia descendens super tectuȝ extra archam deflueret facili⁹: ⁊ vt archa inter impet⁹ vndaruȝ staret firmi⁹.
q Ostium autem arche ⁊c̄. hic est punctus sm hebraicam litteraȝ. Ostium eñ arche non poterat cōuenienter poni in inferiori parte: quia archa fuit ꝓfunda inter aquas per duodecim cubitos ⁊ plus vt videbitur inferius. Item sm expositores catholicos istud ostium fuit in cōfinio habitationis animalium ⁊ apothece: ita ꝙ ostium erat supra duas mansiões.
r Deorsum cenacula ⁊c̄. Hebraicus textus habet infima. secunda ⁊ tercia vel tertia. Ex hoc patet ꝙ ly deorsum cōiungitur cum littera sequenti: sm eñ istam litteram videtur ꝙ in archa erant tres mansiones ascendendo vna super alteram: ita ꝙ infima vocabatur sentina vel stercoraria quia ibi feces defluebant: ⁊ ista dicitur fuisse simplex absq; aliqua interclusione. media autem vocabatur apotheca: q̄r ibi reposita erant victualia: ⁊ dicitur fuisse bicamerata: q̄r aliqua aīalia viuūt herbis. alia fructib⁹: ⁊ ideo in vna distinctione erant fructus ⁊ in alia herbe. Superior autem mansio quia maior erat: erat distincta duabus interclusionibus: ⁊ sic erant ibi tria spacia. mediū erat ꝑ hominibus ⁊ auibus: duo autē lateralia ꝑ animalibus mitibus ⁊ imitibus: vt patet in figura prima. Aliqui dicunt ꝙ iste quinq; mansiones erant absq; distinctiōe media vna sup aliā sm lōgitudinē ⁊ latitudinē arche: vt p; in figura scđa. Sciendū; tn̄ ꝙ quadratū hui⁹ arche nō pōt bn̄ figurari in plano: sed figurat' vnū lat⁹ sm lōgitudinē: ⁊ alia tria latera supponēda sūt ꝑ imaginationē suspiciētis: s; p̄ma expō magis cōsonat l're in hebraico ⁊ latino. s Ponāq; fed⁹ ⁊c̄. Non loquit' hic de federe qđ pepegit cū noe ꝑ apparitionē iridis: vt h'r. i. c. ix. s; magis de federe ad cōseruādū ip; noe ⁊ societatē suā a malis hoīb⁹ illius tpis: dicebāt. n. ꝙ si viderēt eū velle itrare archā ip; iterficerēt ne ipsis moriētib⁹ in diluuio ipe remaneret: ⁊ h' ē qđ vr̄ sonare l'ra sequēs. t Et igrediens archā tu ⁊ filij tui. i. salui. cetera patēt vsq; ibi. v Ut possint viuere. Ex q̄ p; ꝙ pisces nō erāt ibi positi q̄r saluati sūt i aq̄s. pctā eñ ꝑꝑ q̄ dn̄s adduxit diluuiū sup terrā fcā fuerūt i terra ⁊ nō i aq̄. ⁊ iō pisces nō sūt mortui sic̄ alia aīalia ⁊ aues. x Tolles igit' ⁊c̄. Ad munitiōeȝ arche vsq; ad ānū itegrū: q̄r ad tātū tpis fuerūt i archa: vt patebit ifra. y Et

Universidad de Salamanca. BGH

erūt ⁊c̄. Nō tñ indifferenter ⁊ cōiter ſʒ ſingula ſingulis ſm cōditionē nature ſue. verūtñ tempore neceſſitatis hic viuūt homines ⁊ animalia de cibis quos al's non comederent.

Sequitur prima ⁊ ſecunda figura de archa Noe.

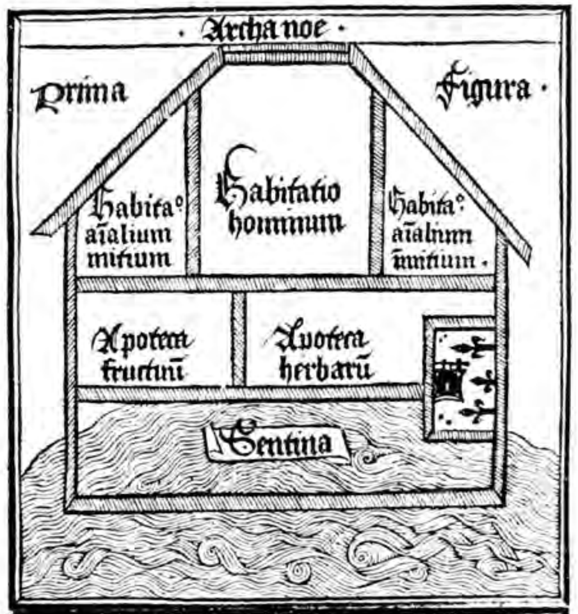

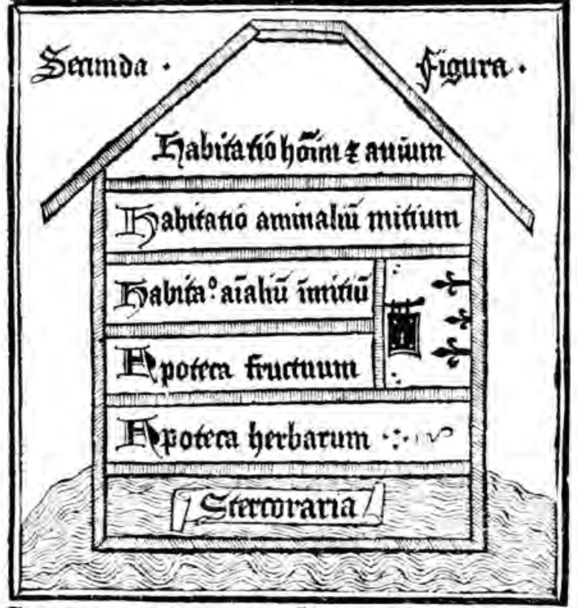

In capi. vi. vbi dicitur in poſtilla. Hoc exponit᷑ multipliciter. vno modo per hoc ꝙ intelligūtur demones incubi ⁊c̄.

Additio.

b Ex expoſitio quā refutat poſtillator eſt conſonās lr̄e ⁊ etiā cōformis ſnīe Aug. nec ratio cōtra eā per poſtillatorē facta videtur valere. pͥmū patet: nam vbi noſtra lr̄a habet. Gigātes autem erāt ſuper terrā. hebraica veritas habet Nephiliʒ: qδ nihil ſignificat niſi cadentes, ꝑut etiā in glo. noſtra interlineali habetur: per qδ ꝓprie ſignificātur demones qui de celo ceciderūt: de quibus Eſa. xiiij. ca. Quō cecidiſti ō celo lucifer ⁊c̄. ⁊ xp̄s Luce. x. ca. Uidebā ſathanā ſic̄ fulgur cadentē de celo ⁊c̄. Iſti eñ cadentes dicūtur eſſe ſuper terram in diebus illis. ſ. ante diluuiū: q2 ꝑtunc cognoſcentes magnā diſpoſitionē ſeu ꝓnitatē hominū ad malum frequētabant magis cōuerſationē ſuā cū eis: intantum ꝙ in corporibus aſſumptis mulieribus cōmiſcebāt᷑. Secūdum patet: nam ſm Augu. xv. de ciui. dei. ca. xxiij. hmōi demones tales cōcubit⁹ exercentes vulgus vocat incubos: nā dicit. Et qm̄ creberrima fama ē. mlt'iq; ſe expertos vel ab eis qui experti eſſent de quoꝝ fide dubitanduʒ nō eſt audiſſe cōfirmāt. Ex quo quidē talem cōmixtionē cōcubitūq; negare ꝑut ipſe Aug. ibidē dicit: imprudentia videt᷑ eſſe eo ꝙ a multis expertis cōfirmatur: hoīes interdū naſcūtur nō per ſemen ab ipſis demonibus deciſum: ſed per ſemen alicuius hoīs ad hoc acceptū: vtpote ꝙ idē demon qui eſt ſuccubus ad virū: ſit incubus ad mulierē: ⁊ ſic ille qui naſcitur non eſt filius demonis ſed filius hominis. ſ. illius cuius eſt ſemen acceptū: ꝓut etiā patet in prima parte. q. lij. arti. vlti. in reſponſione ad vl. ar. Terciū patet: naʒ diluuiū nō erat in pena demonū hoc exercentiū: ſed in pena hominū ad hoc ſe diſponentiū: ⁊ potius in pena hominū qui ex tali cōcubitu naſcebātur qui erant potentiſſimi ⁊ peſſimi ſicut. ī. declaratur in poſtilla q̄ nō ſolum per ſe exercebāt mala: ſed etiā alios per ſuam potentiam ⁊ maliciā ad hͦ inducebāt: eo modo quo legitur. ī. x. c. de nēroth. ⁊ hanc expoſitionē tenent antiqui hebreoꝝ. ſ. ꝙ cadentes in hoc loco intelligūtur demones qui de celo ceciderūt. Si auteʒ queratur quō tales. ſ. ſic nati per demonū adminiſtrationē erant tam procere nature: ita ꝙ alij hoīes quaſi locuſte videbantur in cōparatiōe eoꝝ: vt habetur Nume. xiij. cum tales non erant filij demonuʒ ſed potius filij hoīuʒ: vt dictū eſt. ⁊ per cōſequens deberent eſſe in cōi hominū ſtatura. Dicendū ꝙ hoc fiebat deo permittēte virtute demonū: qui ſm Aug. iij. de trini. poſſunt adhibere ſemina corporalia ad aliquos effectus mirabiles ꝓducendos. vnde cū nō oīs virtus nature create eſt nobis nota. poſſibile ē ꝙ demones illi cuꝫ ſemine virili ⁊ femineo adhibeant quedā alia ſeminales rationeſ habentia: per que cōmixtio complexionalis talium predicto modo generatorum eſſet apta ad hoc vt tales ceteros homines multum excederent in ſtatura ⁊ in alijs viribus corporalibus vt poſſent eos cōpellere ad libitum ſuū. Et hoc modo magi per demones miracula dicūtur facere: lʒ non ſimpliciter: ſed quo ad nos ꝑut in prima parte. q. cx. arti. vlti. in reſpōſione ad ſcōm argu. que quidem res ſic per adminiſtrationem demonū ꝓducte quādoq; ſunt vere res: quādoq; ſm apparētiā tm̄: vt in p̄ma pte. q. cxiiij. ar. vlt. Et circa hoc videt᷑ notandū ꝙ ſicut ante diluuiū quidā fuerūt excedentes ceteros homines in duratione vite: ⁊ hoc diſpoſitiōe diuina vt diuinoꝝ cognitio ꝓpinquius ⁊ certius deueniret ad poſteros: vt dictū fuit ſupra in additione in. ca. 5̄. ꝑ xi. ſic quodāmō ecōtra per adminiſtrationē demoniacā permiſſione diuina fuerunt illo tēpore quidā alij ceteros excedentes in corpulentia ⁊ corporalibus viribus vt alios inducerent ad corporalia ⁊ diſtraherent a diuinoꝝ cognitione. vnde primus exceſſus laudabilis a deo cauſatus ⁊ intentus fuit in longitudine vite: que quidē vita ꝓprie pertinet ad animā que corpus viuificat. Secūdus vero exceſſus execrabilis fuit in quātitate mole corporali potentias anime ſuperiores aggrauante ⁊c̄.

In eo. ca. vi. vbi dicitur in poſtilla. Aliter exponit ra. Sa.

Additio. ij.

a Lij expoſitores hebreoꝝ hunc paſſum aliter exponunt ⁊ forte melius. Dicūt eñ ꝙ cū hic dicitur. Spirit⁹ meus. intelligitur anima humana que eſt a deo in ipſo homine inſpirata: vt ſupra Geñ. ij. c. Inſpirauit in faciē hoīs ſpiraculū vite: ⁊ vbi nos habemus. Non permanebit ſpiritus meus in hoīe: veritas littere hebraice hʒ quoddā verbuʒ qδ vno mō deriuatur a vagina: ⁊ eſt ſenſus dixit deus. Nō vaginabitur ſpūs meus in homine. i. nō intrabit aīa a me inſpirata in homine. i. in corpore humano in quo anima cōſiderat᷑ ſeu imaginat᷑ intrare ſeu cōtineri ſicut gladius in vagina. In eternū. i. de cetero. Et per hāc ſētentiā videtur ꝙ deus iudicabat de cetero hoīes non eſſe ꝑcreandos. ſ. poſt. cxx. annos. hoc etiam videntur ſonare verba que infra in hoc ca. circa hoc dicuntur. ſ. Delebo inquit hoīeʒ quē creaui ⁊c̄. Et penitet me feciſſe eos. Ex quo videt᷑ ꝙ ſententia lata erat contra totum genus humanū de cetero non ꝑcreandum ſeu per ſucceſſionē cōtinuādum: fuit tamē contra hanc ſententiā poſtea diſpenſatum cū noe: ⁊ ideo ſubditur imediate. Noe vero inuenit gratiaʒ coram dn̄o. ſ. ꝙ fuit a predicta ſentētia exceptus cū ſua poſteritate vt ſtatim ſequitur. Cuius ſententie diuine ratio ſubditur cuʒ dicit. Quia caro eſt. Pro quo notandū ꝙ cū anima mouet corpus ad opera ſpiritualia bona tunc eſt in homine ſicut ſpiraculū vite: prout fuit in prima hominis cōditione: ſed cū non poteſt corpus mouere iſto modo: ſed potius ab eo aggrauat᷑ ſeu detinetur tūc videtur eſſe in homine ſicut gladius in vagina qui nō mouet eā ſʒ potius occultatur ⁊ detinetur in ea: ⁊ hoc eſt qδ dicitur. Quia caro ē. nō dixit quia carnalis eſt: ſed quia caro eſt. q. d. totaliter videt᷑ eſſe ſeparatus ab anima in ſuo eſſe: ſicut gladius a vagina: acſi eēt caro formata ſine ſpiritu ſpūaliter viuificāte. vl' poteſt dici: quia caro eſt. i. nō inclinatur ad opera ſpiritus mei: ſed ad opera carnis: ⁊ ſic inuanū videtur ꝙ ſpiritus meus inuaginet᷑ in corpore humano. Erūtq; dies illius ⁊c̄. exponat᷑ ſicut in alia expoſitione ⁊c̄.

In eodem. vi. capi. vbi dicitur in poſtilla. Gigantes aūt erant ī. homines ꝓcere ⁊c̄.

Additio. iij.

g Igantes aūt in hoc loco ꝑut dictū fuit ſupra ī alia additiōe cadētes dicūt᷑ ī hebreo: qδ ꝓp̄e ſignificat demones: vt ibidē dictum fuit: ſed exinde deriuatū eſt hoc nomen ad homines ꝓcere ſtature ⁊ robuſtiſſimos corpore qui generabātur per illam cōmixtionem ſeu cōcubitum incuboruʒ ⁊ ſuccuborū vel ex eis deſcendebant: licet tales ſic geniti eſſent veri homines non cadentes de celo: ſed de terra nati: ⁊ de talibus dicit᷑ Numeri. xiij. Uidimus filios enos de genere giganteo. ſ. ꝙ nō erant gigantes primo nati: ſed ex gigāteo genere modo predicto: nec ex hoc ꝙ tales fuerunt poſt diluuiū ſequitur tales non fuiſſe genitos a demonibus: vt poſtillator videtur velle: quia eodem modo potuerunt generari poſt diluuium ſicut ⁊ antea qδ veritas hebraica etiam teſtatur que in hoc loco ſic dicit. Gigantes. ſ. cadentes erāt ſuper terrā in diebus illis: ⁊ etiam poſtea cū ingreſſi ſunt filij dei ad filias hominū: illeq; genuerūt ⁊c̄. vnde in hoc ꝙ dicit. Gigātes erant ſuper terram in diebus ⁊c̄. intelligitur plane ante diluuium. Qδ autem imediate ſequitur. Et etiam poſtea intelligi debet poſt diluuiū. ſ. ꝙ etiam nati fuerunt poſt gigantes ſicut prius. ſcʒ ex cōcubitu demonū. licet non ex coꝝ ſemine ſed humano: ꝑut fuit ſupra dictum: ⁊ inde per ſucceſſionē humanam: licet forte non ita frequenter poſt diluuiū ſicut ante: vel quia homines non ſunt ad hoc ita diſpoſiti: vel etiā quia non cōcurrebant ita frequenter aſpectus ſyderum ad hoc pertinentium qui in hoc loco multum poteſt operari.

In eodem capi. vi. vbi dicitur in poſtilla. Penitentia autem ⁊ dolor ⁊ cetere paſſiones ⁊c̄.

Additio. iiij.

p Enitentia ⁊ cetere paſſiones inquātum defectuʒ important non dicūtur eſſe in deo nec ſm rem: nec ſm ſimilitudineꝫ. malum eñ licet cognoſcatur a deo: non tamē habet ideaʒ in deo: nec ſm ꝙ eſt exemplar: nec ſʒ ꝙ eſt ratio ꝑut patet in prima parte. q. xv. ar. iij. in reſponſione ad primū argu. Unde verius ⁊ tutius dicitur ꝙ huiuſmodi paſſiones dicunt᷑ de deo ſm ſimilitudinem effectuū. ſ. ꝙ a deo producūtur effectus ſimiles effectibus a penitente ꝓductis. magna eñ differentia eſt inter huiuſmodi locutiones: nam prima ponit ſimilitudinem inter deuʒ ⁊ penitentem inquātum eſt penitens: qδ eſt incōueniens. ſecūdo vero modo ponit ſimilitudinem inter effectus a deo ꝓductos ⁊ effectus ꝓductos a penitente.

In eo. ca. vi. vbi dicitur in poſtilla. Non loquitur hic de federe qδ pepegit cum noe.

Additio. v.

Icere ꝙ mali homines illius temporis volebant interficere noe ſi viderent ipſum intrare in archam videtur fictitium. cum nullū habeat in ſcriptura fundamentū nec etiam hoc requiritur ad planum ſenſum lr̄e habenduʒ. indigebat eñ noe maxima cōſeruatione diuina ne periclitaretur cum ſuis in tot fluctibus ⁊ maxime inundationibus ſimiliter in riparum concuſſionibus: in quibus ſepe periclitantur etiā experti in arte nauigatoria: vnde requirebatur fedus diuinū: ſeu ei⁹ ſecuratio ad hoc vt ab hmōi periculis eſſet tutus ad humani generis reparationeʒ vnde glo. interlinearis in hoc loco vbi dicitur. Ponamq; fedus meum. dicit de te ⁊ familia tua conſeruāda ad reparationē humani generis: ad qδ littera ſequens ſatis cōcordat cū dicitur. Ingrediens archam tu ⁊ filij tui. hoc eſt ingredi potes ſecurus a periculis occurrentibus.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. fictorem.

i N capitulo ſexto vbi poſtillator refutat eoꝝ expoſitōeʒ ꝑ filios dei dicūt intelligi debere demones īcubos ⁊c̄. Burgeñ. opponēs ſe dicit illam expoſitionē eſſe cōformē littere ⁊ dictis beati Aug. Primū declarat: quia vbi littera noſtra habet gigantes: littera hebraica habet Nephilim: qδ nihil ſignificat niſi cadentes: qδ ꝓprie cōuenit demonibus. Ad ſecūduʒ ꝓbandum adducit beatum Augu. xv. ca. xxiij. de ciuitate dei dicētem: ꝙ imprudentie eſt negare qδ a multis expertis cōfirmatur ſicut de incubis. Sed his nō obſtantibus non videtur de incubis lr̄a preſens exponēda. nec glo. noſtra ordinaria ſic exponit. Argumentū autem Burg. de dictione hebraica. ſ. Nephilim: quā dicit ſignificare cadentes: nō multum cogit: quia nō ſolum demones ſed ⁊ quicūq; peccatores dicūtur in ſcriptura cadentes: iuxta illud pſal. ibi. Ceciderūt qui operātur iniquitatem. ⁊ in Apoc. Prauorū caſus ſub nomine babylonis geminatur cū dicit. Cecidit: cecidit babylon ⁊c̄. Cum eñ iuſtoꝝ cōuerſatio ſit in celis ⁊ q̄dam aſcenſus: quid igitur peccatores ſunt niſi de celis. i. celeſti cōuerſatione cadentes. Scōm dictū Burgē. ꝙ expoſitio de incubis ſit cōformis dictis beati Augu. non videtur verū. nam bea. Augu. iij. de ciui. dei cap̄. iiij. mouet queſtionē de hac materia: ſed eam ibi non determinat. Quintodecimo autem li. ca. xxiij. dicit ꝙ non audet diffinire de incubis: ſed imprudentie eſt negare qδ tāmultoꝝ ſententijs approbatur: vbi non negat beatus Augu. incubos eſſe vel fuiſſe: ſed hoc nihil eſt ad ꝓpoſitum hui⁹ lr̄e ſm ſuam intentionē: nam in eo. ca. allegato pertractans hanc litterā dicit quādo ſcriptura ponit ꝙ filij dei ingreſſi ſunt ad filias hominū: per filios dei intelligūtur illi de genere ſeth: ⁊ per filias hominū ille de genere cayn. vnde patet primo ꝙ poſtillator ſecutus eſt beatū Augu. patet ſecūdo ꝙ Burgeñ. trūcatim vidit textum beati Augu. patet tercio ꝙ ſicut hic ita ſepe Burg. ꝯtra poſtillatorē fingit occaſiōes. patet quarto ꝙ Burg. prefert expoſitionē iudeoꝝ infideliū ſanctis doctoribus: ⁊ glo. ordi. qδ tamē apud Burgeñ. eſt valde reprehenſibile: vt patet in queſtiōe ſua preambula. Item in eodem ca. vbi poſtillator exponit hūc paſſum. Nō permanebit ſpiritus meus in homine ⁊c̄. De ſpiritu dei non de anima hoīs ad modū beati Hiero. glo. ordi. ⁊ magiſtri hyſtoriaꝝ Burgeñ. quaſi yſmael: cuius manus contra oēs prepōderat figmenta hebreoꝝ omnibus adducens modū loquendi ruſticalem ꝙ anima ſit in corpore quaſi gladius in vagina: cū tamen omniū vna vox ſit ꝙ ſit tota in toto: ⁊ tota in qualibet eius parte qualiter gladius non eſt in vagina: nec gladius cuʒ vagina cōſtituit totū eſſentiale: ſed vnū per accidens: ſicut cōtinens cum cōtento: qualiter nō anima cum corpore: nec ex hoc modo loquendi ſequit᷑ conueniens expoſitio lr̄e cum dicitur. Nō permanebit ſpiritus meus in homine: vbi ipſe loco permanebit: dicit in hebreo poni inuaginabit: q2 hec vaginatio anime quam deſcribit non eſt in homine ſed in corpore: cum littera dicat. Non permanebit ſpiritus meus in hoīe. quia caro eſt. i. carnalis. Illud etiam qδ ad declarandū ſuū ꝓpoſitum ponit non videtur valere: videlicet ꝙ anima mouens ad opera bona eſt in corpore vt ſpiraculū vite: ſed cū nō poteſt corpus inclinare ad bene operandū ſequit᷑ ex cōſequenti tūc peccatū nō cōmitti. laudabile eñ ⁊ vituperabile nō niſi ex voluntate oritur ſiue eliciente ſiue imperante: ⁊ ſʒ doctrinā beati Augu. i. retracta. ca. xij. Uſq; adeo peccm̄ voluntariū eſt vt nullo mō ſit peccm̄ ſi nō fuerit voluntariū. vñ ſi aīa foret in corpe cōtenta actione carēs in actu peccādi ſicut gladius in vagina vnq; aīe peccm̄ imputari nō poſſet. Hic etiā Burg. ꝯ duas ſuas regulas ſupra poſitas venit: p̄mo ſupponēdo extra lr̄am multa que in nulla ſunt auctoritate fundata. ſcd̄o ꝓponēdo ſnīam errorēā hebreorū expoſitioni cōi ſctōꝝ: ⁊ puto ꝙ nō niſi in odiū poſtillatoris. Itē ī eo. ca. vbi poſtil. dicit ex intentiōe Aug. gigātes genitos ex filijs dei. i. de genere ſeth: ingreſſis ad filias hoīuʒ de genere cayn. Burg. inſtāt dicēs ꝙ ex demonibus: ex eo ꝙ gigātes in hebreo dicūtur Nephiliʒ. i. cadentes qδ ſupra improbatū eſt ⁊ ſolutū: ⁊ ſpecialiter videndū eſt ꝙ nō plus dr̄ in lr̄a de gigātibus niſi ꝙ fuerint illis diebus ſup terram: ⁊ ſic credendo Burgē. cōtentionē nihil plus ſignificaret᷑ iuxta ſuā interpretationē niſi ꝙ demones illis dieb⁹ fuiſſent ſup terrā. Nō dr̄ aūt in lr̄a ꝙ gigātes. i. demones ſm eū genuerint gigātes: q2 ꝑ hoc ſignificaret᷑ ꝙ demones genuiſſent demones: ſed dr̄ in lr̄a filios dei genuiſſe ⁊ ad filias hoīuʒ ingreſſos quos ⁊ quas irrōnabiliter Burgē. demones vel gigantes appellat. per ea que hic ⁊ ſupra dicta ſunt nō negat᷑ poſitio incuboꝝ ⁊ ſuccuboruʒ: nec negat᷑ ꝙ illis vijs poterāt generari gigātes: ſʒ ſolū negatur haberi ex iſta lr̄a: ꝑut negat bea. Aug. ⁊ Bur. diſgrediēs ⁊ volēs oñdere q̄re nūc nō naſcātur gigātes ſicut tūc: dicit: q2 nō cōcurrūt ita frequēter aſpect⁹ ſyderū ad hmōi pertinētia qui in hoc multū p̄nt operari: qδ deñ nihil facit ad ſenſum lr̄alem: ſed vr̄ fauere errori mathematicoꝝ ⁊ fatoꝝ quo dr̄ homines diſponi varie ex cōſtellationū varietate: quē reprobat bea. Augu. bea. Greg. ⁊ alij ſancti doctores. Itē in eo. c. vbi poſtillator dicit paſſiones humanas ſm ſilr̄itudinē cadere in deū nullo mō ſʒ rē: ſilr̄itudine tñ attēta nō penes deū ⁊ penitētē ſʒ penes effectus vtriuſq;. ⁊ hoc exempluʒ poſtillatoris cū dicit ꝙ deus ſe habuit ſicut volens diſſipare qδ fecerat: circa quē modū dicendi Burg. laborat ſed redit in idē. Itē in eo. ca. vbi poſtillator dicit fedus dei cū noe ptinere ad defenſionē ei⁹ a malis hoīb⁹ ⁊c̄. nō excludit qn̄ ptinebat ad quecūq; alia ꝑicula quoꝝ aliqua hic tāgit: ſʒ ꝙ Burg. dicit p̄fatū modū dicēdi poſtillatoris eē ficticiū ⁊ ad ſenſum

Universidad de Salamanca. BGH

lr̃alem nõ pertinere fruſtra ⁊ calũnioſe loquiť: nã ad habẽdũ lr̃e veritatẽ ſm̃ Aug. in p̃n. iij. li. de doctrina chriſtiana. nõ eſt abijciendũ quicq̃ʒ in ex poſitione ſacre ſcripture niſi qđ fidẽ impedit. dcm̃ aũt poſtillatoris fũdať ſup manifeſta veriſilitudine nõ impediente ſed ꝓmouẽte fidẽ. ẽ em̃ veriſi mile ſi abel iuſtus cũ vnico iniquo cayn nõ potuit ẽẽ ſecur⁹ ꝙ noe iuſt⁹ ex iſta littera minus inter rot reprobos ſecurus fuiſſet niſi intra fedus dei fuiſ/ ſet ꝓtectus a deo.

Capitulum. vij.

Dixitq̃ʒ dñſ ad eum. Hic cõſe/ quẽter deſcribi tur ſtatus noe. Et primo in diluuio exiſtente ſuper terram. ſecundo in illo re/ cedente. viij. ca. Circa pri mũ deſcribiť noe ingreſ/ ſus ad archam. ſcđo di/ luuij acceſſus ſuper terrã ibi. Anno ſexcẽteſimo vi/ te noe. tercio diluuij exceſ ſus ibi. Factũ eſt diluuiũ quarto creature viuentis deceſſus ibi. Cõſumpta q̃ʒ eſt oĩs caro. Circa pri mũ ſic dicit. b Ingre/ dere tu ⁊c̃. i. ꝑpara te ad ingreſſum q: poſt ſeptem dies ingreſſus eſt vt dici tur infra.

c Ex oĩbus ani. mũdis. Dicũť hic aliqui ꝙ mun da ⁊ immunda dicuntur hic ꝓ futuro. i. que diſtinguenda ſunt munda ab ĩmundis per legem dan dam tempore Moyſi. hebrei autem dicunt ꝙ ante legem fuit diſtinctio mundoꝝ ⁊ ĩmũdoꝝ: maxime q̃ʒtũ ad oblationẽ ⁊ ſacrificiũ: vt patet per illud qđ dr̃ ca. ſe. vbi dr̃ ꝙ noe obtulit ſacrificiũ de animalibus mundis tm̃. vnde ⁊ aliqua legalia ſeruata ſunt añ legẽ ſicut de obſeruatiõe ſabba ti: vt patet. s̃. ij. c. ⁊ de ꝓhibitione eſus ſanguinis: vt patet. j. ix. ca. ⁊ de cir cũciſione: vt pʒ infra. xvij. c. d Septena ⁊ ſeptena. Ex hoc loco dixit Andreas ꝙ de aĩalibus mũdis fuerũt. xiiij. ſeptẽ maſculi ⁊ ſeptẽ femelle ex ĩmũdis vero duo: maſcul⁹ ⁊ femella. ⁊ arguit hic ex textu: q: ibi diciť infra. Ex oĩ qđ moueť ſup terrã duo ⁊ duo ingreſſa ſunt ad noe in archã. Et poſtea: ⁊ que ingreſſa ſunt maſculus ⁊ femina ex oĩ carne introierunt. ⁊ ideo ex hoc reprobat dictũ coꝝ qui dicũt ꝙ de animalib⁹ mũdis ⁊ auibus fuerũt ſeptem tm̃ indiuidua ſex ad multiplicandũ ꝑ generationẽ vi/ delicet tres maſculi ⁊ tres femelle: ſeptimũ aũt etiam fuit maſculus vt haberet noe qđ offerret in exitu de archa: q: vt arguit iſte andreas ſic introiſ/ ſet ſeptimũ indiuiduũ nõ cõbinatũ ⁊ maſculus ſine femella qđ videť cõ/ tra litterã preualle. Nec vt dicit oportuit addi ſeptimũ ꝓpter oblationẽ fi/ endã: q: ſciebat noe ꝙ tãdiu ſtarent in archa aĩalia ⁊ aues ꝙ ibi poterãt ꝓlificare ⁊ ſic de fetibus ⁊ pullis poterat ſacrificare. Sed dictum iſtius andree videť minus rõnabile q̃ʒ alioꝝ: q: ſi de omnibus mũdis fuiſſent ibi. xiiij. archa fuiſſet nimis occupata de tot aĩalibus ⁊ auibus ⁊ cibis eo rum. Itẽ nõ fuerunt ſeruata indiuidua niſi ꝓpter multiplicationẽ ⁊ obla tionẽ. ad multiplicationẽ autem ſufficiebant tres maſculi ⁊ tres femelle de qualibet ſpecie mundoꝝ: qđ etiã patet ex ſpecie humana: cuius multipli/ catio erat principaliter a deo intenta: ⁊ tm̃ nõ fuerũt ſeruata niſi octo indi/ uidua: quatuor maſculi ⁊ quatuor femelle: ꝓpter qđ videtur incõueniẽs dicere ꝙ de aliqua alia ſpecie animalis vel auis. xiiij. ſint ſeruata. Itẽ qđ aſſumit de ꝓlificatiõe animaliũ ⁊ auiũ in archa falſum eſt: q: in archa nõ fuit coit⁹ hoĩuʒ neq̃ʒ beſtiaꝝ ſeu auiũ: ſicut dicit ra. ſa. ⁊ alij hebrei ⁊ hoc ꝓpter vniuerſalẽ tribulationẽ mundi. vnde Ione. iij. in tribulatione nin/ ue dicitur. Homines ⁊ iumenta ⁊ boues ⁊ pecora non guſtent quicq̃ʒ: ⁊ non paſcantur: ⁊ aquam nõ bibant. ⁊ de hominibus hic ſatis patebit ꝑ lr̃am infra ca. ſe. ⁊ de animalibus ⁊ de auibus idem ꝓbabile videtur ra/ tione predicta. Item qđ arguit de cõbinatione nõ valet: q: lʒ fuerũt ſeptẽ de mũdis: fuit tm̃ cõbinatio ſufficiens in qualibet ſpecie ⁊ maſculus ⁊ fe/ mina ad multiplicationẽ: nec aliud habetur per litteram precedentẽ. Item per hoc ꝙ hic dr̃ Septena ⁊ ſeptena. nõ arguitur ꝙ fuerunt. xiiij. de mun/ dis: q: eadẽ ratione ſequereť ꝙ fuiſſent quatuor indiuidua de immũdis

Capitulum. vij.

Dixitq̃ʒ[a] dñs ad eum. Ingredere[b] tu ⁊ oĩs domus tua in archaʒ Te em̃ uidi iuſtum coraʒ me in generatione hac. Ex[c] omnibus animãtibus mũdis tolles ſepte na[d] et ſeptena: maſculuʒ ⁊ feminam: de animãtibus uero imun dis duo ⁊ duo: maſculũ ⁊ feminam: ſʒ ⁊ de uolatilibus celi ſe ptena ⁊ ſeptena: maſculum ⁊ feminã: ut ſaluetis ſemen ſup faci eʒ uniuerſe terre. Adhuc em̃ ⁊[e] poſt dies ſeptem ego pluã ſup terrã quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib⁹: ⁊ delebo oẽʒ ſubſtantiã quã feci de ſuperficie terre. Fecit ergo noe om̃ia que mãdauerat ei dñs. Eratq̃ʒ[f] ſexcentoꝝ annoꝝ: quãdo diluuij aque inundauerũt ſuper terram. Et[g] ingreſſus eſt noe ⁊ filij eius uxor eius ⁊ uxores filioꝝ eius cũ eo in archam ꝓpter aquas diluuij. De animãtibus quoq̃ʒ mũdis ⁊ ĩmũdis ⁊ de uolucribus ⁊ ex omni qđ moueť ſuper terraʒ duo ⁊ duo ingreſſa ſunt ad noe in archaʒ maſculus ⁊ femina: ſicut preceperat dñs noe. Cũq̃ʒ tranſiſſent ſeptem dies: aque diluuij inundauerũt ſuper terraʒ. anno[h] ſexcẽteſimo uite noe mẽſe ſecundo: ſeptimodecimo die menſis rupti[i] ſunt om̃es fontes abyſſi magne: et[k] cataracte celi aperte ſũt: ⁊ facta eſt pluuia ſu per terram quadraginta dieb⁹ et quadraginta noctib⁹. In[l] articulo diei illius ingreſſuſ ẽ noe ⁊ ſem: ⁊ chaʒ: et iaphet filij ei⁹ uxor illius ⁊ uxores filioꝝ ei⁹ cũ eis in archam: ipſi ⁊ omne aĩal ſm̃ genus ſuum: uniuerſaq̃ʒ iumẽta in genere ſuo: ⁊ omne qđ mouetur ſuper terraʒ in genere ſuo: cũctũq̃ʒ uolatile ſm̃ genus ſuũ. Uniuerſeq̃ʒ aues om̃eſq̃ʒ uolucres ingreſſe ſũt ad noe in archam: bina ⁊ bina ex om̃i carne in qua erat ſpiritus uite. Et que ingreſſa ſunt maſculus ⁊ femina ex omni carne introierunt ſicẽ preceperat ei deus: et[m] incluſit eum dñs deforis. Factũq̃ʒ[n] eſt diluuium quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus ſuper terram: ⁊ multiplicate ſunt aque ⁊ eleuauerunt archam in ſublime a terra. Uehementer em̃ inundauerunt: ⁊ om̃ia repleuerunt in ſuperficie terre. Porro[o] archa ferebatur ſup aquas ⁊ aque preualuerunt nimis ſup terram: operiq̃ʒ ſunt oẽs mõtes excelſi ſub uniuerſo celo. Quindecim[p] cubitis altior fuit aqua ſuper montes quos operuerat: Conſumptaq̃ʒ[q] eſt omnis caro que mouebatur ſuper terrã: uolucrum animantiũ beſtiarũ om̃iumq̃ʒ reptiliuʒ que reptant ſup terrã. Uniuerſi homines ⁊ cũcta in quibus ſpiraculũ uite eſt in terra: mortua ſunt. Et[r] deleuit deus omnem ſubſtantiam q̃ erat ſuper terram ab[s] homine uſq̃ʒ ad pecus: taʒ reptile q̃ʒ uolucres celi ⁊ deleta ſunt de terra. Remanſit[t] autem ſolus noe ⁊ qui cũ eo erant in archa. Obtinueruntq̃ʒ[u] aque terraʒ centũ quinquaginta dieb⁹.

Capitulum. viij.

Recordatus[a] autẽ dominus noe cũctorum q̃ʒ animantiũ: ⁊ oĩum iumentoꝝ que erãt cum eo in archa: adduxit[b] ſpiritũ ſuper terram: et[c] imminute ſunt aque et clauſi ſunt fontes abyſſi ⁊ cataracte celi ⁊ prohibite ſunt pluuie de celo. Reuerſeq̃ʒ[d] ſunt aque đ terra euntes[e] ⁊ redeũtes ⁊[f] ceperunt minui: poſt centum quinquaginta dies. Requieuit q̃ʒ[g] archa menſe ſeptimo: uiceſimoſeptimo[h] die menſis ſuper mõtes armenie. At[i] uero aque ibãt ⁊ decreſcebant uſq̃ʒ ad decimuʒ menſem. Decimo[k] enim

quia de omnibus generaliter dicitur. Bina ⁊ bina. ⁊ ideo dicen/ dum cum alijs ꝙ fuerunt ſeptem tm̃ de mundis: ſex ꝓ multiplica/ tione: ⁊ ſeptimum pro oblatione. ſequitur. e Adhuc enim poſt dies ſeptem ⁊c̃. Iſti ſeptem dies fuerunt dies luctus mathu ſalem vt dicunt hebrei: de quo ſupra dictũ eſt: ꝙ mortuus fuit an no diluuij. voluit em̃ dñs eum ho/ norare ꝓpter iu/ ſticiam ſuaʒ: ⁊ iõ noluit ꝙ inunda/ ret diluuium do/ nec tranſiſſent di/ es luctus eius. di cunt etiam ꝙ iſti ſeptem dies pro/ pter hanc cauſaʒ fuerũt additi ad terminũ ſupra ta/ xatum. cxx. annoꝝ in ca. vi. ibi. Erũt q̃ʒ dies illius. cxx annorum.

f Eratq̃ʒ ſexcen/ toꝝ annoꝝ nõ ꝙ noe tunc comple/ ſet annum ſexcẽte ſimũ: ſʒ q: inchoa uerat: patet etiam ex hoc loco ꝙ edi ficatio arche du/ rauit per centũ an nos fere. tantũ em̃ tẽpus appoſitum eſt ad oſtendẽdũ patientiam dei expectantis peccatoꝝ penitentiã ⁊ admonẽtis eos de penitentia per edificationẽ predictã ⁊ ipſius noe predicationẽ.

g Et ingreſſus eſt noe ⁊c̃. Separatim nominãtur viri a mulieri/ bus ingrediendo archam ⁊ ex diuino precepto ad oſtendendũ ꝙ q̃ʒdiu fuerũt in archa: fuerunt ſeparati q̃ʒtum ad thoꝝ: ſicut pate/ bit magis infra. h Anno ſexcẽteſimo. Hic deſcribitur diluuij acceſſus ſuper terram: ⁊ primo q̃ʒ tum ad tempus cum dicitur. Anno ſexcenteſimo ⁊c̃. apud hebreos due ſunt opi. circa hoc: q̃a Rabi Elieзer ⁊ ſui ſequaces dicũt ꝙ iſte eſt menſis octobris: qui hebraice nominatur mareſchan. dicunt em̃ ꝙ primus mẽſis anni eſt ſeptember in quo arbores ſunt perfecte in ſuis fructibus: quia ſic ꝓducte ſunt a principio: vt patuit ſupra capi. i. Et ideo q: mundus videtur fuiſſe creatus in iſto menſe: ideo dicunt eum eſſe p̃mũ ſimpliciter in anno: quia in eo a principio inceperunt anni ⁊ mẽſes Rabi Ioſue ⁊ ſequaces eius dicunt ꝙ ipſe eſt aprilis: quia marcius qui hebraice nominať niſan vocatur prim⁹ ſm̃ feſta. vñ Exođ. xij. precipitur ĩmolare phaſe. xiiij. luna ad veſperam primi menſis Sciendum tamen ꝙ martius hebreoꝝ aliquãdo cõcurrit cũ aprili noſtro: ⁊ ideo aliqui doctores noſtri dicũt ꝙ aprilis eſt primus mẽſis apud hebreos: ⁊ plenius de hoc dicetur Exođ. xij. Prima autem opinio cõmunius tenetur apud hebreos ⁊ rationabiliter vt videtur: quia in aliquo genere aliquid bene nominať primũ: non quia ſit primũ ſimpliciter ſed ꝓpter aliquẽ notabilem euentum: ſicut. i. Macha. i. c. prim⁹ ann⁹ alexandri magni vocatur prim⁹ annus regni grecoꝝ ꝓpter facta notabilia alexandri: ⁊ tamen añ euʒ fuerũt plures reges in grecia: ita etiã videtur dici de marcio ꝙ tũc ſit nominatus primus menſis apud hebreos ꝓpter exitum eorũ de terra egypti in illo die: ⁊ hoc videtur lr̃a ſonare Exo. xij. Dixit quoq̃ʒ dñs ad Moyſen. menſis iſte vobis principium menſium primus erit in menſibus anni: acſi diceret licet de preterito non fuerit primus nominatus: de cetero tamẽ erit ex cauſa dicta.

i Rupti ſunt omnes fontes. nomine ruptionis vtitur ad oſtendẽ/ dum ꝙ iſtud diluuiũ non ꝓceſſit ex cauſa naturali ſed ſupernatu/ rali: ⁊ ideo deridẽdi ſunt illi qui huius diluuij volunt cauſam na/ turalem aſſignare dicentes: ꝙ cauſa fuit cõiunctio planetaꝝ humi doꝝ in ſignis pluuialibus: ex qua cõiũctione factum fuit iſtud di/ luuium: ⁊ eodẽ modo volunt aſſignare cauſam incendij futuri an/ te iudicium per cõiunctionem planetarum calidorũ in ſignis cali/ dis. licet em̃ diluuiũ particulare in aliqua parte terre cauſam habe at naturalem: generale tamen diluuium maxime in tãto exceſſu qđ quindecim cubitis tranſcendat cacumina montium non poteſt natu/ raliter euenire. vnde ⁊ phs. ij. metheo. dicit ꝙ cum vna pars terre que prius erat arida operiretur mari: alia pars in alia regiõe vbi erat mare diſcoo/ peritur ⁊ fit arida ſed ꝙ tota terra ſi mul cooperiať a/ quis ſm̃ eum im/ poſſibile videtur nec virtute aliqua naturali põt tãtuʒ đ alijs ꝑueniri ele mentis in aquam ꝙ excedat capita montiuʒ maxime in tanta altitudi/ ne.

k Et cataracte ce li. i. feneſtre. Loq̃ tur hic metaphori/ ce: nec loquiť de celo ſtellato: ſʒ de celo aereo vbi generantur nubes ⁊ pluuia. l In articulo diei illi⁹ articul⁹ iportat rẽ diſtinctã ⁊ manifeſtaʒ. Deus em̃ fecit igredi noe đ die clara ⁊ mani/ feſta: ad oſtendẽ/ duʒ ꝙ poterat eũ tueri a malis hoĩbus illi⁹ tempo/ ris qui cogitaue/ runt eũ occidere. Cetera patent vſ/ q̃ʒ ibi.

m Et incluſit eũ dñs deforis. noe em̃ intra archã exi ſtens non potuit oſtium extra bitu minare: ⁊ iõ dñs ſuppleuit ꝙ homo nõ potuit. vñ ⁊ hebraica lr̃a hʒ Et clauſit dñs ꝓ eo.

o Factumq̃ʒ eſt diluuium. hic ponitur diluuij exceſſus: quia aſcẽ dit vltra cacumina montiũ. Et patet littera vſq̃ʒ ibi.

n Porro archa ferebať ſup aquas. Non eſt intelligendũ ꝙ tota archa eẽt ſup aquas: ſed quãtum ad maiorem partẽ. duodeciʒ em̃ cubitis ꝓfundata fuit intra aquas: vt videbitur in ſequenti capi/ tulo. p Quindecim cubitis altior fuit aqua ſuper montes: eo/ dem mõ accipiendi ſunt cubiti ſicut ſupra. q Cõſumptaq̃ʒ eſt omnis caro. Hic cõſequẽter deſcribitur creature viuentis deceſſus ⁊ patet. r Et deleuit omnẽ ſubſtãtiã. ſ. viuentẽ. iõ ſequitur.

s Ab hoĩe vſq̃ʒ ad pecus. ſequiť t Remãſit aũt ſol⁹ noe. Ex hoc pʒ falſitas aliquoꝝ iudeoꝝ dicentiuʒ ꝙ og q̃ poſtea legiť rex baſan ꝓpter ſuã magnitudinẽ ⁊ fortitudinẽ euaſit diluuiũ. hoc. n. dictũ manifeſte ꝯdicit huic lr̃e ac etiã p̃cedẽti cũ đr. Cõſumpta eſt oĩs caro. ⁊ ſequiť: vniuerſi hoĩes ⁊c̃. v Obtinuerũtq̃ʒ aq̃ ⁊c̃. ſ. cõputãdo a p̃ncipio inũdatiõis diluuij vſq̃ʒ ad diẽ qua aq̃ cepe/ rũt minui. ſ. poſt. cl. dies. iõ dr̃ in tex. ſe. Et ceperũt minui poſt. cl. di es. Ra. ſa. dicit ꝙ iſti. cl. dies cõputãdi ſunt a fine deſcẽſus pluuiarũ: ita ꝙ dies. xl. p̃cedũt q̃b⁹ facta ẽ pluuia. ⁊ ſic expõit obtinuerũt ſ. in magnitudine ⁊ fortitudine ſua: ⁊ ſic ſm̃ eũ a p̃ncipio inũdatio nis vſq̃ʒ ad inchoationẽ decremẽti aquaꝝ fluxerunt. clxxx. dies. ⁊ qđ dr̃. Et ceperũt minui poſt. cl. dies. expõit a fine deſcẽſus pluuiaꝝ. ſcʒ poſtq̃ʒ aque obtinuerãt in fortitudine ſua terrã ⁊c̃.

Caplm. viij.

Recordatus aũt ẽ dñs noe. Hic p̃ñr deſcribiť ſtat⁹ noe in dilu/ uio recedẽte: ⁊ p̃ deſcribiť aquaꝝ receſſus. ſcđo hoĩuʒ đ archa egreſſus ibi. Locut⁹ ẽ aũt dñs ad noe dicẽs. Egredere. Circa p̃mũ ſic ꝓcedit: q: p̃ ſupſi cies mõtiũ denudať. ſcđo terre planicies deſiccatur: ibi. Cũq̃ʒ trãſiſſent. xl. di/ es. Circa p̃mũ ſic dicit.

a Recordat⁹ aũt dñs noe. Nec ẽ ſic itelligẽdũ ꝙ ali qua obliuio cadat in deo ſʒ ſcriptura loquiť ſʒ mo dũ nr̃m loquẽdi. dr̃. n. ali quis alicui⁹ obliuiſci qñ eũ nõ liberat cũ poſſit a p̃ſſuris p̃ñtib⁹: ⁊ dr̃ ipſi⁹ recordari qñ incipit eũ li/ berare. b Adduxit ſpi ritũ ſup terrã. i. vẽtũ ſiccũ aquas diminuẽtẽ. vñ ſeq̃ tur. c Et imminute ſunt aque. verũtñ q: iſta dimi nutio nõ ſufficeret niſi oc/ cean⁹ ad ſuũ locũ rediret iõ ſeq̃ť. d Reuerſeq̃ʒ ſũt aque de terra. ſicut em̃ ꝑ p̃ceptũ dñi egreſſe fue/ rãt de occeano ſup terraʒ ita đ terra r̃greſſe ſũt illuc

e Eũtes ⁊ redeũtes. ꝑ hõ deſignať fluctuatio aq̃ꝝ ⁊ q̃ tp̃e aque ĩceperũt mi/ nui oñdit. f Et ceperũt ⁊c̃. in q̃b⁹ obtinuerũt ter/ ras vt ſupra dcm̃ ẽ: ⁊ cõ/ putať iſte numer⁹ a p̃nci/ pio inundatiõis vſq̃ʒ ad diẽ in quo ceperũt aq̃ de/ creſcere ſm̃ cões opiõnẽ.

g Req̃euitq̃ʒ archa menſe ſeptimo. ſ. anni illius.

h Uiceſimoſeptimo die ⁊c̃. Hebre⁹ hʒ. Ararat. Et dicũt ꝙ nõ ſignificat armeniã: ſʒ aliã terrã cui⁹ mõtes ꝓtẽdũť vſq̃ʒ ꝓpe armeniã: ⁊ iõ illi montes vocãtur mõtes armenie. Aduertẽdũ ẽẽ ꝙ in hebreo habeť. xvij. die men ſis. ⁊ ſm̃ hoc non poteſt accipi menſis ſeptimus ille: quia eſt ſeptimus in anno: quia a. xvij. die menſis ſcđi quo incepit diluuiũ vſq̃ʒ. xvij. diẽ mẽſiſ ſeptimi eiuſdẽ anni nõ fluxerũt. cl. dies. ſʒ deficiũt tres vel duo ad min⁹: ⁊ tñ oʒ dicere ꝙ aque ceperũt decreſcere añq̃ʒ archa req̃eſceret: q: aq̃s exi/ ſtẽtib⁹ in fortitudine ſua archa ſup aquas deferebať fluitãdo: ⁊ ꝑ dimi/ nutionẽ aquaꝝ accepit fundũ ⁊ quieuit: ⁊ ſm̃ hoc ſeptim⁹ mẽſis hic eẽt ac cipiẽd⁹ a ſcđo mẽſe iã quo incepit diluuiũ: ⁊ iſte ẽ octau⁹ mẽſis anni. Ad quoꝝ intellectũ ſciendũ ꝙ iudei faciũt mẽſes ꝑ lunatiões: due aũt lunati/ ones faciũt. lix. dies. ⁊ iõ p̃mũ mẽſem faciũt iudei. xxx. dierũ. ſcđʒ aũt. xxix dieꝝ. ⁊ ſic cõſequẽter de alijs decẽ eodẽ mõ cõbinãdo. ⁊ q: Moyſes ſcri bebat iudeis: mẽſes ſũt hic accipiẽdi iſto mõ. Si aũt a. xvij. die mẽſis ſe/ cũdi cõputenť dies. cl. q̃ fluxerũt añq̃ʒ aque inceperũt decreſcere: nõ inue/ nienť cõplen. xvij. dies mẽſis ſeptimi: accipiẽdo ſeptimũ mẽſem illi⁹ anni ſʒ deficiũt tres vel quatuor dies: vt pʒ cõſiderãdo quãtitatẽ mẽſiũ dictã.

i At vero aque ⁊c̃. nõ ẽ itelligẽdũ ꝙ ibi finierit decremẽtũ aquaꝝ ſimplr̃ ſed tm̃ aquaꝝ que excedebãt capita montiũ. iõ ſubdiť. k Decimo em̃ mẽſe. ſ. anni. nõ em̃ põt hic accipi decim⁹ a ſcđo mẽſe q: eẽt vndecim⁹ men ſis anni: q: in lr̃a dr̃ ꝙ ab illa die qua apparuerũt cacumina montiũ. ſcilʒ p̃ma die decimi mẽſis expectauit noe. xl. dieb⁹ ⁊ poſtea ter ſeptẽ dieb⁹: q̃ ſil' iũcti faciũt. lxi. mẽſis aũt. xi. ⁊. xij. illi⁹ ãni nõ faciũt niſi. lix. dies. ⁊ ſic nõ

Universidad de Salamanca. BGH

eſſet verũ qđ dicitᷣ in lr̃a ꝙ poſt illos .lx. dies: pͥma die pͥmi menſis anni ſequẽtis noe aperuit tectũ arche ⁊c̃. l Prima die mẽſis ⁊c̃. Et tũc primo archa fuit tota extra aquã. Ex hoc dicto ⁊ alijs p̃dictis põt colligi quot cubitis archa intrabat aquã qñ aque fuerũt in fortitudine ſua. patet.n. ꝙ nõ intrabat .xv. cubitis: q̄ꝛ aque in fortitudine ſua excedebãt mõtes quindecim cubitis tñ. ⁊ tũc archa ferebaᷣ.i. fluctuabat ſuper aquas. Si aũt tũc ĩtraſſet aquã quĩdecĩ cubitis: non fluctuaſſʒ quia fundus arche capita mõtiũ tetigiſſet. ⁊ ex hoc patet cõſequẽter ꝙ tãtũ precise archa intrabat aquaꝫ quantũ aqua excedebat montes qñ archa primo requieuit ſuper montes. Ad hoc videndũ accipiẽdũ eſt tp̃s a primo die q̄ ceperunt aque decreſcere vſqꝫ ad diẽ quo apparuerũt primo capita mõtiũ: q̄ꝛ tũc diminute fũt aque .xv. cubitis q̄bus excedebãt mõtes. Dicitur autẽ in lr̃a ꝙ aque ceperũt minui poſt .cl. dies: qui accipiẽdi ſunt a prima die inundatiõis aquaꝝ ⁊ cõplete fuerũt ſeptio mẽſe .xix. die incluſiue ⁊ ſic in viceſima die ſeptimi mẽſis ceperũt aq̃ decreſcere. Dicitur etiã in littera ꝙ decimo mẽſe prima die mẽſis apparuerũt capita montium. Ex quo patet ꝙ tunc cõpletũ eſt decrementum .xv. cubitoꝝ quibus aque montiũ cacumina excedebant. a viceſima autẽ die incluſiue menſis ſeptimi vſqꝫ ad primaꝫ diẽ decimi menſis fluxerunt ſeptuaginta dies qui ſi diuidantur per .xv. qui eſt numerus cubitoꝝ predictoꝝ aſſignãtur decremẽto cuiuſlibet cubiti quatuor dies ⁊ dimidia ⁊ ſexta pars vnius diei. Itẽ dicitᷣ in lr̃a. Qđ mẽſe ſeptimo .xxvij. die mẽſis reqͤuit archa ſup mõtes. Ex quo pʒ ꝙ a pͥncipio decremẽti aquaꝝ vſqꝫ ad requiẽ arche fluxerũt tñ octo dies: in q̄bꝰ aq̃ decreuerãt duobꝰ cubitis fere ſʒ p̃dicta Ex q̃ ꝯcludiᷣ ſʒ p̃dc̃a ꝙ archa ĩtrabat aquã .xiij. cubitis ⁊ parũ plus. Et iſta ꝓbatio ꝓcedit ſm textũ noſtre tranſlationis: vt patet ex predictis. Si aũt ſm lr̃aꝫ hebraicã que habet. Septimo menſe .xvij. die menſis requieuit archa: ꝓcedaᷣ: oportet accipere menſem ſeptimũ nõ ſolũ qui eſt ſeptimus in anno: ſed qui eſt ſeptimus a ſecundo menſe anni: in quo incepit diluuiũ: vt dictũ eſt ſupra. ⁊ iſte eſt mẽſis octauus anni: ⁊ tũc a pͥncipio decremẽti aquaꝝ vſqꝫ ad requiẽ arche fluxerũt dies .xxvij. in quibus ſʒ predicta aque decreuerũt ſex cubitis: imꝑfecte tñ ⁊ ſm hoc archa intrabat aquã nouẽ cubitis ⁊ parũ plus: in toto aũt iſto ꝓceſſu accipiũtur mẽſes ſm acceptionẽ iudeoꝝ: ⁊ ſic debẽt accipi: ſʒ quõ accipiãtur iã dictũ eſt: ſupponiᷣ etiã ꝙ aque qualibet die decreſcebãt equaliter: qđ eſt ſatis ꝓbabile. m Cũqꝫ trãſiſſent quadraginta dies. Hic cõſequẽter deſcribiᷣ quõ terre planicies fuit deſiccata per vlterius decrementũ aquaꝝ. m Cũqꝫ tranſiſſent quadraginta dies ab apparitione capitum montiũ. n Aperiens noe feneſtrã arche. nõ fuit oſtiũ ꝑ quod ingreſſi ſunt homines ⁊ animalia: ſed feneſtrã de qua ſupra dictum eſt. o Dimiſit coruũ. ⁊ hoc fuit vndecimo mẽſe anni. p Qui egrediebatur ⁊c̃. Scđm cõem expoſitionẽ nõ eſt intelligendũ ꝙ reuerſus ſit ad noe aquis deſiccatis: ſed remanſit apud cadauera vt cõiter dicitur: ⁊ eſt ſimilis modus loquẽdi. Math. i. de ioſeph ⁊ maria: vbi dicitur. Et non cognoſcebat eã donec peperit filiũ ſuũ primogenitũ: nõ ꝙ poſtea cognouerit. In hebreo dicitur. Qui egrediebatur exiens ⁊ reuertens: ⁊ hoc idẽ dicit Hierony. in libro de hebraicis queſtionibus qđ exponũt hebrei dicẽtes ꝙ coruus emiſſus de archa non fecit legationẽ ſuam ꝓut noe intendebat ſed magis extra archam volitabat querens reingredi archam: cauſam autem huius aſſignãt aliqui hebrei. ſ. ꝙ coruus habebat noe ſuſpectũ de femella ſua. Ex quo patet in eis cecitas magna q̃ tam abſurda dicũt ⁊ credũt: imo etiã in hoc ſibi cõtradicũt. dicũt enim ⁊ ſatis apparet ex textu ꝙ coitus fuit ſimpliciter interdictus a deo intra archam: ſed q̄ꝛ tranſlatio quã habemus de emiſſione corui videᷣ contraria hebraice lr̃e. ideo põt ſic concordari. Qui egrediebaᷣ ⁊ nõ reuertebatur: vt ꝑ hoc exprimaᷣ intẽtio noe: ad hoc eñ eũ mittebat vt per ſuũ reditũ haberet aliquod ſignũ de ſiccatione aquarum: ſed q̄a non iuit ſm intentionem noe ſʒ magis reuerſus eſt ſtatiꝫ nullo ſigno apportato. iđ lr̃a hebraica factum eorũ exprimit cũ dicit. Qui egrediebatur exiẽs ⁊ reuertens: ſʒ ſʒ hoc dictũ noe remãſit apud cadauera. ſed q̄ꝛ aq̃ adhuc erant ſuper totam terram planaꝫ: vt dicitur infra. Regreſſus eſt ad archam vt haberet paſtum. q Emiſit quoqꝫ columbã. q̄ꝛ coruus nõ fecerat legationem ſuam. r Que cum nõ inueniſſet vbi requieſceret pes eius. hoc videtur falſum: q̄ꝛ iam ante apparuerant cacumina montium: ſed dicendũ ꝙ ex diutina mora aquaꝝ ſuper terram: terra nõ erat deſiccata adhuc ſed erat quaſi lutũ in quo nõ libẽter q̃eſcit columba. s Aque eñ erant ſuper vniuerſam terrã. ſ. planaꝫ: quia iam ante cacumina montiũ diſcooperta erant. t Expectatis autem vltra ſeptem diebus alijs. Ex quo patet ꝙ quatuordecim dies tranſierũt ab emiſſione corui. v Portans ramũ oliue. in ſignum deſiccationis terre. ſequiᷣ. x Sexcenteſimo primo anno vite noe ⁊c̃. q̄ꝛ iam nõ apparebãt in ſupficie terre. ideo ſequitur. y Viditqꝫ ꝙ deſiccata eẽt ſuperficies terre. ſ. ab inundatiõe aque verũtñ terra nõ erat adhuc ita ſicca ⁊ ſolidata: vt eẽt apta ad igreſſum animaliũ ⁊ hominũ: ideo ſequiᷣ. z Menſe ſcđo ſeptima ⁊ viceſima die menſis arefacta eſt terra. i. ꝑfecte deſiccata ⁊ aptata ad ingreſſum animaliũ ⁊ hominuꝫ. a Locutus eſt aũt dñs ad noe. Poſtq̄ꝫ deſcripſit diluuij receſſum. Hic conſequẽter deſcribit ipſius noe egreſſum: vbi ſic ꝓcediᷣ: q̄ꝛ pͥmo deſcribiᷣ obedientia egredientis. ſcđo deuotio offerẽtis: ibi. Edificauit aũt noe. Circa primũ dicitᷣ ſic. b Egredere ⁊c̃. ſicut eñ ingreſſus fuerat archam de mandato dñi: ita ad egrediendũ expectauit eius mandatum. Egreſſus eſt aũt noe anno reuoluto eadẽ die qua ingreſſus fuerat: qđ ꝓbatur ſic: quia ſexcenteſimo anno vite ſue menſe ſcđo decimaſeptima die menſis ingreſſus eſt archam: ⁊ anno reuoluto illa dies fuit .xxvij. menſis ſcđi: in qua dicitur exiſſe: q̄ꝛ annus ſolaris excedit annũ lunarẽ in .xi. diebus. Iudei aũt faciũt menſes ꝑ lunationes: ⁊ ſic accipiũtur hic vt dictũ eſt. c Tu ⁊ vxor tua. In ingreſſu arche dixit. Tu ⁊ filij tui. ſeparãdo viros a mulieribꝰ: in exitu cõiũgit vxorẽ cũ viro vt ex mõ loquendi oſtendatur. ꝙ ſicut in ingreſſu arche cõcubitus fuit ꝓhibitꝰ: ita in exitu fuit laxatꝰ ⁊ im

menſe prima[l] die menſis apparuerũt cacumina montium. Cũqꝫ[m] tranſiſſent quadraginta dies: aperiens[n] noe feneſtram arche quam fecerat: dimiſit[o] coruum: qui[p] egrediebatur: ⁊ non reuertebatur donec ſiccarentur aque ſuper terram: emiſit[q] quoqꝫ columbã poſt eũ vt videret ſi iam ceſſaſſent aque ſuper faciem terre. Que[r] cũ non inueniſſet vbi requieſceret pes eius: reuerſa eſt ad eũ in archã. Aque[s] enim erant ſuper vniuerſam terram. Extenditqꝫ manum ſuã ⁊ apprehenſam intulit in archaꝫ. Expectatis[t] autem vltra ſeptẽ diebus alijs: rurſum dimiſit columbam ex archa. At illa venit ad eum ad veſperam: portans[u] ramuꝫ oliue virentibus folijs in ore ſuo. Intellexit ergo noe ꝙ ceſſaſſent aque ſuper terrã. Expectauitqꝫ nihilominus ſepteꝫ alios dies: ⁊ emiſit columbam: que non eſt reuerſa vltra ad eũ. Igitur[x] ſexcẽteſimo primo anno vite noe primo menſe prima die menſis imminute ſunt aque ſuper terram. Et aperiens noe tectum arche aſpexit viditqꝫ[y] ꝙ exiccata eſſet ſuperficies terre. Menſe ſecundo ſeptimo et viceſimo die menſis arefacta ẽ terra. Locutus[a] eſt autem dñs ad noe dicẽs. Egredere[b] de archa tu[c] ⁊ vxor tua: filij tui ⁊ vxores filiorum tuorum tecũ: cuncta animãtia que ſunt apud te: ex omni carne taꝫ in volatilibus q̄ꝫ in beſtijs ⁊ vniuerſis reptilibus que reptant ſuper terrã: educ tecuꝫ ⁊ egredimini ſuper terrã. Creſcite[d] ⁊ multiplicamini ſup eã. Egreſſus[e] ẽ ergo noe ⁊ filij eiꝰ ⁊ vxor illius ⁊ vxores filiorũ eiꝰ cum eo: ſed ⁊ omnia animantia iumenta ⁊ reptilia que reptant ſuper terrã ſʒ genus ſuũ: egreſſa ſũt de archa. Edificauit[f] aũt

poſitus. vnde ſeqᷣ. d Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c̃. Nec iſtud refertᷣ ad hoies tñ ſed etiã ad aĩalia ⁊ aues quoꝝ egreſſuꝫ p̃cepe rat: ⁊ ſic patet ꝙ etiã brutis tunc relaxatus eſt coitus: qui ante fuerat ꝓhibitus. e Egreſſus eſt ergo noe obediens mãdato dei. f Edificauit aũt noe. Hic cõſequẽter deſcribitur ipſiꝰ noe deuotio: ⁊ ꝑ hoc ꝙ obtulit ſacrificiũ dño gracias agens de ſua liberatione. g Odoratuſqꝫ ẽ dñs. In hoc oſtẽdiᷣ acceptatio diuina: ⁊ per conſequens noe bonitas ⁊ deuotio declaratur: quia tales oblatiões nõ erant accepte deo niſi ex fide ⁊ deuotione offerentium: ⁊ quia ꝓpter gratitudinem in aliquo beneficio homo meretur aliud beneficium: ideo poſt beneficiũ liberatiõis datur beneficium aſſecurationis cum dicitur. h Nequaq̄ꝫ vltra ⁊c̃. eam generaliter diſſipando per diluuium. i Propter homines. i. propter pc̃ã hominũ: ⁊ cauſa ſubdiᷣ. Sẽſus eñ ⁊ cogitatio ⁊c̃. ſeqᷣ. k Cũctis diebus ſementis ⁊ meſſis. ſm hebreos hic diuidũtur ſex tempora ⁊ cuilibet tempori duo menſes attribuũtur. tẽpori ſementis attribuitur medietas ſeptembris ⁊ totus october ⁊ medietas nouembris. Tempori frigoris aſſignaᷣ medietas nouẽbris ⁊ totus december ⁊ medietas ianuarij. Tempori vero hyemis medietas ianuarij ⁊ totꝰ februariꝰ ⁊ medietas martij: ⁊ ſm eos grauius eſt tp̃s frigoris q̄ꝫ hyemis. Tempori meſſis attribuiᷣ medietas martij ⁊ totus aprilꝭ ⁊ medietas maij. In terris eñ calidis aliqua tempeſtiua incipiũt colligi circa finẽ martij ⁊ maxime ſm mẽſes iudeoꝝ: q̄ꝛ primꝰ menſis hebreoꝝ cui correſpõdet martiꝰ ſemꝑ cõcurrit cũ aliqua parte aprilis ⁊ aliq̃ñ fere totus includiᷣ. Tẽpori eſtatis attribuiᷣ medietas maij ⁊ totus iunius ⁊ medietas iulij Tempori eſtus attribuiᷣ medietas iulij ⁊ totus auguſtꝰ ⁊ prima medietas ſeptẽbris. ⁊ eſt tempꝰ eſtus grauius in calore q̄ꝫ tempꝰ eſtatis: ⁊ iđ ſic noĩatur ſicut ⁊ de frigore ⁊ hyeme dictũ eſt in ꝯtraria qualitate. l Nox ⁊ dies. iſta circũeũt oĩa tẽpora. m Nõ requieſcẽt. i. p̃dicta nõ ceſſabũt de cetero ꝓpter diluuiũ ſʒ deducẽtur ſm ordinem ſuum.

In ca. viij. vbi dicitur in poſtilla. Ex hoc dicto ⁊ alijs p̃dictis poteſt colligi ⁊c̃.

Additio.

i Inquirere quot cubitis archa ĩtraſſet aquã tp̃e diluuij vr̃ magis curioſum q̄ꝫ vtile: cũ nõ ſolũ habere noticiam certã de hoc nullam preſtat cognitionẽ vtilẽ in credẽdis nec in agẽdis: ſed nec etiã requiriᷣ ad planã lr̃e expoſitionẽ. quãtũcũqꝫ eñ archa aquã intraſſet ſiue plus ſiue minꝰ nõ variaᷣ ex hoc aliq̃d in expoſitiõe lr̃e: vt pʒ intuẽti. ⁊ iđ gloſa nr̃a mẽtionẽ de hoc nõ facit: nec vt credo aliq̃s ſanctoꝝ: nec etiaꝫ doctoꝝ hebreoꝝ: niſi ſolũ ra. Sa. qui in hmõi vanis queſitis ꝑ modũ q̄õnis facit longã altercationẽ: dato ẽt ꝙ hec inquiſitio requireref vel eẽt aliqualiter vtil. rões tñ a poſtillatore ad hoc ꝓbandũ inducte nullã videntur habere efficaciã: nã p̃ſupponit ad hoc ꝓbandũ quedã manifeſte nõ vera. Dicit eñ pͥmo ꝙ ſi archa intraſſet aquã .xv. cubitis ꝙ nõ fluctuaſſet: eo ꝙ fundus arche capita montiũ tetigiſſet: qđ non eſt verũ: nã potuiſſʒ archa fluctuare in locis nõ mõtuoſis q̃ ſũt maioꝛ pars ⁊ p̃cipua vniuerſe terre. nõ.n. neceſſe erat ꝙ ſemper archa trãſiſſʒ ſup capita mõtiũ: vt manifeſtũ ẽ. Vult etiã deducere ꝙ decremẽtũ cuiuſlibet cubiti durauit ꝑ q̃tuoꝛ dies ⁊ dimidiũ ⁊ ſextaꝫ partẽ vniꝰ diei: ⁊ hoc diuidẽdo .lxx. dies qđ fuit tp̃s decremẽti per quindecim partes q̃ ẽ numerꝰ cubitoꝝ quibꝰ aqua excedebat montes: vt largiꝰ hoc videᷣ deduci in poſtilla: que q̃dẽ deductio manifeſta eſt inualida: qđ ſic pʒ: nã cũ aqua de ſui natura ſit fluida: oꝫ ꝙ orbiculariter ſe habeat circa centrũ. Ex quo ſequiᷣ ꝙ multo maioꝛ quãtitas aque cõtinebaᷣ in ſũmo cubito pͥmo exiccato q̃ eſt remotioꝛ a cẽtro q̄ꝫ ĩ cubito ĩmediate ſequẽti q̃ ẽ ꝓpinquioꝛ cẽtro: ⁊ ꝑ cõſequẽs minoris capacitatis: ⁊ ſic de ſequẽtibꝰ intãtũ ꝙ cubitus vltimꝰ qui terrã ĩmediate circũdabat cõtinebat minorẽ quãtitatem aque reſpectu cuiuſcũqꝫ cubiti ſuperioris: vt ſatis pʒ cuilibet aduertenti. Preſuppõiᷣ etiã in dictis ſuis lʒ nõ exprimat: ꝙ ſup mõtes armenie in q̄bus requieuit archa creuerũt aque .xv. cubitis. ⁊ hoc ẽ ignotũ ſeu incertuꝫ nã ſi mõtes armenie nõ ſunt de altiſſimis montiũ: tũc aqua creuit ſup eos pluſq̄ꝫ .xv. cubitis. exceſſuſ.n. cubitoꝝ .xv. itelligẽdꝰ ẽ reſpectu ſũmoꝝ mõtiũ vt pʒ ꝑ lr̃aꝫ dicẽtẽ. Opertiqꝫ ſũt mõtes excelſi ſub vniuerſo celo .xv. cubitis Preſupponit ẽt ꝙ aque qualibet die decreſcebãt equaliter: qđ dicit eſſe ꝓbabile. qđ quidẽ p̃ſuppoſitũ nõ facit ad ꝓpoſituꝫ ſuũ cõcludendũ: nã dato ꝙ tãta quãtitas aque decreſceret in vna die ſicut ĩ alia: ex hoc tñ nõ ſequitur ꝙ tanta quantitas cubiti ſeu altitudinis aque decreſcat in vna die ſicut ĩ alia rõne iaꝫ dicta: nã vnũ cubitũ ĩ altitudie poſitũ ẽ mľto maioꝛ capacitat̃ q̄ꝫ aliud cubitũ nõ in tãta poſitũ altitudine vt dictũ ẽ. ſi autẽ q̃s dicat cũ p̃dicta queſtio vt dixi ſit potius curioſa q̄ꝫ vtilis cur circa eã tantã fecerim altercationẽ. Dicendũ ꝙ hoc introduxi ad oſtendendum ineptitudinẽ ipſius ra. Sa. in expoſitiõe ſacre ſcripture: lʒ eũ frequẽter allegat poſtillatoꝛ.

Replica correctorij contra Burgẽ. vanum.

i In ca. viij. vbi poſtillatoꝛ attendit varias ſanctoꝝ opiniões de arche quãtitate quibuſdã ſentiẽtibus ꝙ eiꝰ quãtitas attendenda eſſet ſm cubitos geometricos: alijs ſm cubitos vſuales: ſic ꝙ beatus Aug. Orige. cõmendans .xv. de ciui. dei. ca. xxvij. ſtat cum prima menſura concludens ꝙ qui talẽ magnitudinẽ nimiã reputant cogitẽt centũ annos quibꝰ fabricata ẽ archa. vñ ⁊ glo. ordi. allegans eundẽ beatum Aug. dicit: ꝙ ſi per noe ⁊ tres filios eius in centum annis archa tante magnitudinis fabricari nõ potuit non mirum alios artifices aſſũptos ⁊c̃. vide in gloſa .xviij. Idcirco videbatur idem poſtillatori rationabiliter diſputandũ de arche ingreſſu in aquam: ſciens ꝙ oportet naues magnas plus ingredi q̄ꝫ minores. ꝯcludens ꝙ non potuit ſecure ingredi .xv cubitis ſʒ minus: quia alias periculũ fuiſſet naufragij ad cacumina mõtium: quia tñ .xv. cubitis fuerunt cooperta: quam diſputationẽ Burgẽſ. valde egreferens poſtillatorẽ ꝓ curioſitate reprehendit plus exiſtens curioſus ne dixerim vanus: q̄ꝛ vana aſſumit ad reprobationẽ poſtillatoris. Primo nãqꝫ dicit poſtillatorẽ aſſumere quedã manifeſte nõ vera: in hoc ꝙ dixit archã latã ſup montiũ cacumina nõ fluctuaſſe ſi .xv. cubitis igreſſa fuiſſet aquas: hoc dicit eſſe falſum ex medio qđ in vico ſtramini nõ valuiſſet: videlʒ ꝙ archa poſſet in locis nõ montuoſis fluitare: non erat in q̄t neceſſe ꝙ archa ſemper tranſiret ſuper capita montiũ. Ecce q̄ꝫtũ Burgẽ. cõcludit. cõceſſis eñ illis adhuc ſtat dictũ poſtillatoris: ꝙ ſi aliq̃ñ impetu aquaꝝ ⁊ vẽtoꝝ archa fuiſſet lata ſup cacumina montium vtiq̄ꝫ naufragiũ tactu arche ad montes affuiſſet in illo caſu. ſ. ſi .xv. cubitis aquam intraſſet. Qđ aũt aliq̃ñ etſi nõ ſemꝑ archa ferreᷣ ſup cacumina: oportet burgẽ. cõcedere niſi velit fingere miraculũ: ⁊ ſic nihil valet ipſius argumentum. Qđ autem ſecũdo Burgẽſ. dicit contra decrementi equalitatem non valet: imo ſue ꝓprie aſſertiõi cõtradicit: dixit eñ ſupra de opere tercie diei ꝙ elementũ aque ſit eccentricum ⁊c̃. nunc autem dicit ꝙ de ſui natura fluidũ oportet ꝙ orbiculariter ſe habeat circa centrũ. Eadẽ eñ rõne q̄ꝛ fluidum non oportet ꝙ nũc ſit eccentricũ: vbi ſatis fuiſſʒ dicere ꝙ ſicut arida in principio apparẽs ꝓ hominũ generatiõe tp̃e diluuij cooperta fuit: ita et alia pars nũc cooꝑta tp̃e diluuij fuiſſet denudata: ⁊ redeũdo diuina iuſſione ad locũ ſuũ diluuiũ ceſſaſſet: ⁊ ſic ꝓbabilia eſſent que dixit poſtillatoꝛ. ⁊ Burg. improbauit. Sñia iſta trahi põt a beato Augu. xvi. de ciui. dei. c. ix. vbi dicit ꝙ nulla diſcretiõis rõ aſſignari valeat quare terra apud nos debeat diſcooꝑiri ⁊ nõ infra nos: ⁊ ſic ꝯiecturari poſſent antipodes. q.d. ꝙ q̄ꝛ ſola dei volũtas p̃t aſſignari ꝓ eã ꝙ aq̃ relicta ſue nature: q̄ꝛ fluida: quare tp̃e diluuij a pte infra nos denudata fuiſſet ad partes noſtras ⁊ refluxiſſet iuxta arbitriũ diuine voluntatis ⁊ ceſſaſſet diluuiũ: vel dicaᷣ ſi placet ſicut dictum eſt ſupra ca. i. correctoꝛ .iij.

Capitulum .ix.

b Benedixitqꝫ deus noe. Hic cõſequẽter deſcribitur ſtatꝰ noe poſt diluuiũ: ⁊ primo q̄ꝫtũ ad dei beneficiũ. ſcđo q̄ꝫtũ ad ipſius exercitiũ: ibi. Cepitqꝫ noe vir agricola. Circa primũ pͥmo deſcribiᷣ dei bñficiũ q̄ꝫtũ ad collationẽ boni. ſcđo q̄ꝫtũ ad amotiõẽ

noe altare dño: ⁊ tollens de cũctis pecoribus ⁊ volucribꝰ mũdis: obtulit holocauſta ſuper altare. Odoratuſqꝫ[g] ẽ dominus odorem ſuauitatis ⁊ ait ad euꝫ. Nequaq̄ꝫ[h] vltra maledicaꝫ terre ꝓpter homines. Senſus eñ et cogitatio hũani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcẽtia ſua. Non igitur vltra percutiã omnem animaꝫ viuentem ſicut feci. Cunctis[k] diebus terre ſementis ⁊ meſſis frigus ⁊ eſtus eſtas ⁊ hyems nox[l] et dies non requieſcent[m].

Capitulũ .ix.

Enedixitqꝫ[a] deꝰ noe ⁊ filijs eiꝰ: et dixit ad

Universidad de Salamanca. BGH

malí:ibi. Hoc quoq; dixit deus ad noe. Circa primū deſcribit̄ primo be
neficiū ipſius dei erga noe ⁊ filios eius in ſpūalibus: cū dr̄. a Bene
dixitq; deus noe ⁊ fi. eius. gratiam ſuam in eis augmentando. Secun/
do tangūtur dei beneficia in tēporalibus. ⁊ primo ꝗ̄tum ad cōſeruatio/
nem ſpeciei que eſt per generationē: cum dr̄. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c.

Secundo ꝗ̄tum ad ꝑſi/
dentiā dominij ſup bru
ta: cū ſubdítur. b Et
terror veſter ⁊c. non tamē
ſic eſt intelligendū ꝙ ipſi
⁊ filijs eiꝰ ſit datū tm̄ dñi
um ſuper aīalia: ſicut ha/
bebat adam in ſtatu ino/
centie: ſed q2 ſunt dome/
ſticabilia per homines ⁊
naturaliter timent faciem
hominis. Tercio tāgitur
beneficium dei ꝗ̄tuz ad
cōſeruationem indiuidui
per nutritionem: cū dicit̄.
c Omnes piſces maris
⁊c. tunc eñ cōceſſit eis de
us ꝙ poſſent veſci piſci/
bus ⁊ carnibꝰ duplici ra/
tione. Una q2 terra p di/
luuiū fuit peiorata vt di
ctum eſt ſupra. ⁊ ideo ter
re naſcentia nō fuit ita nu
tritiua ſicut ante. Secun/
da q2 natura humana fa/
cta eſt fragilior: ⁊ ideo cō
ceſſus ē victus lautior. vñ
ſequitur. d Quaſi ole
ra ⁊c. i. ſicut homini p̄mo
conceſſi veſci omnibꝰ ter/
renaſcentibus: ita vobis
concedo veſci piſcibus ⁊
carnibus. e Excepto
ꝙ carnem cum ſanguine
non comedetis. Ab illa ge
neralitate iſtud excipitur:
⁊ exponitur a iudeis vno
modo ſic. Carnez cū ſan/
guine. i. mēbrum abſciſuz
de animali viuo: q2 iſtud
videtur crudele ⁊ ihuma
num. Alio modo vt per
hoc intelligatur ꝓhibitū
ſtrangulatum: ſubmerſum: ⁊ per ſe mortuum: ⁊ huiuſmodi qd̄ morit̄ abſ
q; ſanguinis effuſione. Tertio modo intelligitur vt per hoc intelligat̄ ꝓ/
hibitus eſus ſanguinis ſeparatim a carne: acſi diceretur carnem cum ſan/
guine ⁊c. i. licet eſus carnium ſit vobis conceſſus: non tamē eſus ſangui/
nis. Quarto modo ſic exponitur Leuiti. xvij. ꝙ ſi aliquid acciperetur ve/
natione vel aucupio prius deberet effundi ſanguis ꝗ̄ comederetur. Et
ratio huius exceptiōis ſubditur. f Sanguinē eñ animarū veſtrarū. i.
corporū animatorū. g Requirā de manu cūctarū beſtiarū ⁊c. qd̄ expo/
nitur dupliciter: vno modo: q2 deus requirit vltionē de homicidio: nō ſo/
lum ſi fiat manu hominis immediate ſed etiam fiat mediantibus beſtijs
ſicut tyrāni tradebāt martyres beſtijs deuorādos. Alio modo vt homo
non ſolū puniatur ꝓpter homicidiū: ſed etiā beſtia ſi interficiat hominem
ꝓpter facti horrorem: ꝗ̄uis animal brutuz peccare nō poſſit. vñ ⁊ Leui.
xx. dicitur. Qui cū iumēto ⁊ pecore coierit morte moriatur: pecus quoq;
occidite. h De manu viri ⁊ de manu fratris eius ⁊c. Hoc ſimiliter du
pliciter exponitur: vno modo ſic. De manu viri. id eſt fortis et audacis.
Et de manu fratris. i. quantūcūq; ꝓpinqui: vt per hoc oſtendatur ꝙ ho/
micida nō euadet diuinam vltionē nec ꝓpter fortitudinē ſuā: nec ꝓpt̄ pro
pinquitatem. Alio modo vt per hoc intelligatur pena homicidij volunta
rij: cū dicit̄. De manu viri. ⁊ caſualis ſeu fortuiti: cū dicitur. Et de manu
fratris eius. i. de manu illius qui diligebat occiſum tanq; fratrem ꝓpriū
q2 etiam talis homicida lege punitur. deberet. n. fugere ad vnam ciuitatē
refugij: ⁊ ſic manere quaſi exul a ciuitate ſua vſq; ad mortem ſummi ſacer
dotis: vt habetur. j. Nu. xxxv. ca. i Quicūq; effuderit ⁊c. ſcienter ⁊ a

cos. Creſcite ⁊ multiplicamini
⁊ replete terrā: et[b] terror veſter
ac tremor ſit ſuper cūcta anima-
lia terre ⁊ ſuper omēs volucres
celi cū vniuerſis que mouētur
ſuper terram. Omnes[c] piſces
maris manui veſtre traditi ſunt
⁊ omne qd̄ mouetur ⁊ viuit: erit
vobis in cibū. Quaſi[d] olera vi-
rētia tradidi vobiſ oīa excepto[e]
ꝙ carnem cum ſanguine nō co-
medetis. Sanguinē eñ anima-
rum veſtrarū requiram[g] de ma-
nu cūctarū beſtiarū: ⁊ de manu
hoīs. De[h] manu viri ⁊ de mānu
fratris eius requirā animā ho-
minis. Quicūq;[i] effuderit hu-
manum ſanguinem fundet[k] ſan
guis illius. Ad[l] imaginem dei
quippe factus eſt homo. Uos
autē creſcite ⁊ multiplicamini:
⁊ ingredimini ſuper terrā: ⁊ im
plete eā. Hec[m] quoq; dixit de-
us ad noe ⁊ ad filios eius cū eo.
Ecce ego ſtatuam pactū meū
vobiſcum ⁊ cum ſemine veſtro
poſt vos: ⁊ ad omnem animā vi
uentem: que eſt vobiſcum tam
in volucribꝰ ꝗ̄ in iumētis ⁊ pe-
cudibꝰ terre: cūctiſq; que egreſ
ſa ſunt de archa ⁊ vniuerſis be-
ſtijs terre. Statuam pactū me-
um vobiſcum: vt nequaꝗ̄ ultra
interficietur omnis caro aquis
diluuij neq; erit deinceps dilu-
uium diſſipans omnem terrā.
Dixitq; deus. Hoc eſt ſignū fe
deris quod do inter me ⁊ vos ⁊
ad omnem animā viuentē que
eſt vobiſcū in generatiōes ſem
piternas. Arcum meum ponā
in nubibus celi ⁊ erit ſignum fe-
deris inter me ⁊ inter terrā. Cū
q; obduxero nubibus celū: ap
parebit arcus meus in nubibus
et[p] recordabor federis mei qd̄
pepigi vobiſcum: ⁊ cum omni
anima viuente que carnē vege
tat: ⁊ non erunt ultra aque dilu-
uij ad delendam vniuerſam car
nem. Eritq; arcus meus in nu-
bibus ⁊ videbo illū ⁊ recorda-
bor federis ſēpiterni: quod pa-
ctum eſt inter deū ⁊ omnē ani-
mam viuentem vniuerſe carnis
que eſt ſuper terrā. Dixitq; do-
minus ad noe. Hoc[q] eſt ſignū
federis quod conſtitui inter me

ꝓpoſito. k Effundetur ſanguis illius. Et rātio ſumit̄ ꝓpt̄ di
gnitatem nature humane: cū ſubditur. l Ad imaginē ⁊c. ⁊ p3.
m Hec quoq; dixit deus ad noe. Hic cōſequēter deſcribit̄ dei be
neficium erga noe ⁊ poſteros eius ꝗ̄tū ad amotionē mali. l3 eñ
tam aſſecuraſſet eos de diluuio amplius non futuro per verbum:
hoc amplius aſſe
curat per ſenſibi/
le ſignum: videl3
per apparitionē
iridis temporibꝰ
pluuioſis: ⁊ p3
littera vſq; ibi.
p Et recordabor
federis ⁊c. nō q2
obliuio cadat in
deo: vt ſupra di/
ctum eſt: ſed dici/
tur recordari ali/
cuius qñ ſubue/
nit ei: q2 ſic ſubue/
niēdo ſe hab3 ad
modum recordā/
tis ipſius.
q Hoc eſt ſignū
federis. nūc. n. do/
minus fecit appa
rere iridē: ⁊ oſtē/
dit ipſi noe: vt de
cetero cognoſce/
ret iſtud ſignum
cū ſua poſteritate
Circa hoc autem
queritur quō iris
ſit ſignum federiſ
cū ꝓcedat ex cau
ſa naturali. et di/
cūt aliqui ꝙ vſq;
ad diluuiū nō fue
rat pluuia nec iris
apparuerat: ſed h̄
nō videtur rōna/
biliter dictum cū
pluuia fiat ex di/
ſpoſitiōe aeris ⁊
motu ſtellarum: ⁊
iſte cauſe mlto tē/
pore preceſſerant
ꝓpter qd̄ nō ē ve/
riſimile quin ⁊ effectus cōſecutus fuiſſet multis vicibus: ⁊ iō alij
dicunt ꝙ licet preceſſiſſent nubes ⁊ pluuie: non tm̄ fuerant nubes
in tali diſpoſitione ꝙ ibi generaret̄ iris: q2 ad generationē iridis
requirit̄ nubes depreſſa: ⁊ ante nubem depreſſam nubes rorida:
vt habet̄. iij. metheo. q2 iris generatur in nube per modum ſpeculi
vbi requirit̄ receptio in roratione ⁊ terminatio in denſitate nubis:
ſicut in ſpeculo requirit̄ ꝑſpicuitas vitri: ⁊ depreſſitas plumbi ter
minās. Dicūt igit̄ ꝙ p̄mo facta eſt talis diſpoſitio qñ deus oſten
dit ipſi noe iridē: ſed hoc nō vr̄ verū: q2 ſm̄ Aug. deus res quas
cōdidit ſic adminiſtrat vt eas ꝓprios motus agere ſinat: ⁊ iō cum
talis apparitio fiat ex cā naturali nō eſt veriſimile cum multotiens
preſuit eius cā quin ⁊ per cōſequens effectꝰ cōcomitabat̄. vñ idem
incōueniēs eſt negare ꝙ pluuia añ diluuiū fuerit ⁊ ꝙ iris appar
erit vt vr̄. Suppoſito igitur ꝙ apparuerit añ diluuiū. Dicūt tamē
aliqui ꝙ nihilominꝰ poſt diluuiū eſt datū in ſignū diluuij: nō futu
ri: nec eſt ſignū ad placitū vt noīa ſignificāt res: ſed eſt ſignū natu/
rale ſicut digeſtio vrine eſt ſignū future ſanitatis: vel mortis nō fu
ture ex illa egritudine. Ad cuius intellectū p̄mittūt modū genera/
tiōis iridis: q2 nō generat̄ tp̄e multū ſicco nec multum pluuioſo: eo
ꝙ generat̄ in nube rorida oppoſita ipſi ſoli: ⁊ hoc qñ ſunt vapo/
res in aere ſufficientes ad generationē talis nubis: non tamē ſunt
in tanta abundātia: qn calor ſolis poſſit eas deuincere ſic ꝙ nō ſe
quit̄ ex eis magna pluuia: ⁊ iō ē ſignū naturaliter ſignificās dilu/
uium nō futurū de ꝓpinquo: q2 ſignificat remotionē diluuij d̄ ꝓ/

ꝓpinquo futuri. ſ. remotionem vaporum in tanta multitudine ꝙ in/
de poſſent generari pluuie in tanta abundantia ꝙ ſequatur di/
luuij inundatio: verūtamen q2 talis diſpoſitio aeris nō ſemꝑ du/
rat: ideo vna apparitio non eſt ſignū diluuij decetero non futuri:
ſed apparitio cōtinuata per frequentem apparitionem: ⁊ iō dicūt
ꝙ ante diluuium
non fuit ſignū di
luuij nō futuri: q2
taliſ apparitio fu
it interrupta ma/
gno tēpore āte di
luuiū. S3 hoc di
ctum videt̄ eē con
tra veritatem ⁊ cō
tra textum. accipit
eñ cauſam dilu/
uij partialē ꝑ to/
tali. ſ. ꝙ pluuie fu
erint ⁊ poſſint eē
tota cauſa: qd̄ eſt
falſum: q2 diluui
um generale de q̊
eſt queſtio nō po
teſt cauſari natu/
raliter vt dictū eſt
ſupra. vij. ca. Itē
cōtra tex. qui cau/
ſam diluuij acti/
uam attribuit vir
tuti diuine ex iſtu
entia ſpūali: ⁊ ma/
terialem principa
lem aquis occeani virtute diuina eductis ſuper terrā ⁊ multiplica
tis vltra cacumina montiū. xv. cubitis. vñ ſupra. vi. ca. dixit dñs.
Ecce adducā aquas diluuij ſup terrā ꝗ̄tum ad cauſam efficiētē.
⁊. vij. ca. ꝗ̄tū ad materialem dicitur. Rupti ſunt oēs fontes abyſſi
magne ⁊ cataracte celi apte ſūt. Ex q̄ p3 ꝙ cā mālis ⁊ p̄ncipal' fue
rūt aque occeani. Patet igit̄ ꝙ apparitio iridis nō pōt eſſe ſignū
naturale diluuij generalis nō futuri cū nō ſit ſignū remotiōis cau/
ſe niſi materialis tm̄ nec adhuc materie p̄ncipalis: ſ3 ſcdarie: vt p3
ex textu: ⁊ iō dicendū ꝙ eſt ſignū magis ad placitū. ſ. ex ordinatio
ne diuina inquātum deus ordinauit ꝙ apparitio iridis decetero
eēt ſignū rememorationū pacti vel federis ipſius dei facti ad noe
ꝙ diluuiū decetero nō induceret̄ generaliter terrā diſperdēs ſicut
dicit̄ in textu. Eritq; arcus meus in nubibus ⁊ videbo illum ⁊ re
cordabor federis ⁊c. Ex quo patet ꝙ añ diluuiū nō fuit in ſignū
huius l3 apparuerit: q2 tale pactū vel fedus nō erat adhuc inſtitu
tum: ſed pacto facto deus inſtituit apparitionē iridis ſiue ipā iri/
dē denouo in ſignū huius pacti vel federis: licet iris ſit res natu/
ralis ⁊ ante diluuiū fuerit: ſicut aliquādo cōtingit in humanis ꝙ
lapis magnus qui diu ſtetit in aliquo loco imobilis denouo ſta/
tuit̄ in ſignū alicuius diſtinctionis: vt ꝑ ote hereditatū vl' regnorū.
r Erant igitur filij noe. iſtud ponit̄ per quādā recapitulationē ⁊
vt exprimatur qd̄ ſequitur. s Porro cham ipſe eſt pa. chanaā.
iſtud ſpecialiter exprimit̄ eo ꝙ dñs daturus erat filijs iſrael terrā
chananeorū. t Cepitq; noe vir agricola. Hic deſcribitur ſtatꝰ
noe poſt diluuiū ꝗ̄tum ad exercitiū: erat eñ terra per diluuiū pe/
iorata: vt ſupra dictum eſt: ⁊ ideo indigebat diligentiori cultura.
v Et plā. vineā. l3. n. eſſet ꝓducta a terra erat tm̄ quaſi ſilueſtris di
miſſa ⁊ ipſe diligentius coluit. x Bibenſq; ⁊c. ignorabat eñ
fortitudinē vini que prius erat inexperta. y Et nudatus ⁊c. i.
diſcoopertus in partibus inferioribus: qd̄ cū vidiſſet cham pater
chanaan: hic nominat̄ chanaan: quia ſm̄ aliquos ipſe primo vi/
dit ⁊ patri ſuo cham indicauit. ſm̄ alios qm̄ hic agitur de malicia
ipſius cham qui irreuerenter ſe habuit ad patrē: ideo fit mētio hic
de filio eius chanaan: qui ſecutus eſt malos mores patris: ⁊ tātū
creuit malicia in poſteris ꝙ poſtea interfecti ſunt de mandato dñi
⁊ terra eorū data eſt filijs iſrael. z Uerenda ⁊c. Ex hoc patet ꝙ
homines adhuc nō vtebātur femoralibus: ſed poſtea inuenta ſūt
primo a quadā muliere que vocata fuit Semiramis: vt habetur
in hyſtoria ſcolaſtica. a Nūciauit ⁊c. vt incitaret eos ad deriſi/
onem patris. ſed ipſi ecōtrario voluerūt eū honorare eius turpitu

et omnem carnem ſuper terrā.
Erant[r] ergo filij noe qui egreſ-
ſi ſunt de archa ſem cham et ia-
phet. Porro[s] cham ipſe eſt pa
ter chanaā. Tres iſti filij ſunt
noe ⁊ ab his diſſeminatum eſt
omne genus hominum ſup vni
uerſam terram. Cepitq;[t] Noe
vir agricola exercere terram: ⁊[v]
plantauit vineam. Bibenſq;[x]
vinum inebriatus eſt: et[y] nuda-
tus iacuit in tabernaculo ſuo.
Quod cū vidiſſet cham pater
chanaan: verenda[z] ſcil3 patris
ſui eſſe nudata: nunciauit[a] duo-
bus fratribus ſuis foras. At ve-
ro ſem ⁊ iaphet pallium impo-
ſuerunt humeris ſuis: ⁊ incedē
tes retrorſum: operuerunt verē
da pr̄is ſui. Facieſq; eorū auer
ſe erant ⁊ patris virilia nō vide
runt. Euigilans autem noe ex
vino cum didiciſſet que fecerat
ei filius ſuus minor ait. Maledi
ctus[b] chanaan ſeruus ſeruorū
erit fratribus ſuis: dixitq;. Bñ-
dictus[c] dominus deus ſem: ſit
chanaan ſeruus eius. Dilatet[d]
deus iaphet et[e] habitet ī taber-
naculis ſem: ſitq; chanaan ſer-
uus eius. Uixit autē noe poſt
diluuiū trecētiſ q̄nquagita ānis
et impleti ſūt oēs dies eiꝰ nōgē-
torū q̄nq̄gita ānorū: ⁊ mortuꝰ ē.

dinem tegendo. ideo ſequitur. At vero ſem ⁊ iaphet ⁊c. Et patet littera vſ
q; ibi. b Maledictus chanaan. maledixit patri in filio. q2 filius iſtud
flagitium inceperat: vt dictum eſt ſm̄ aliquos. vel aliter vt per hoc oſten/
datur ꝙ ipſe cham non ſolum eſſet maledictꝰ in perſona ſua: ſed ꝙ etiam
iſta maledictio ad ſuos poſteros deriuaretur: ⁊ q2 ſicut irreuerētia pater/
na meretur maledictionē
ita reuerentia benedictio/
nem: ideo ſubditur.
c Benedictus dñs deꝰ
ſem. vidit eñ in ſpiritu ꝙ
cultus vnius dei reman/
ſurꝰ erat in filijs ſem: alijs
ad ydolatriam declinan/
tibus quod non poteſt fi
eri ſine gratia dei ſpecia/
li: ideo in benedictiōe ipſi
us ſem benedixit dño. ꝑ
hoc eñ ꝙ prepōit in hac
benedictione ipſum ſem
ipſi iaphet oſtēdit ꝙ ſem
fuit p̄ncipalis in reuerē/
tia patris: ⁊ induxit ipſū
iaphet ad hoc. d Di/
latet deus iaphet. ꝑ hoc
oſtendens ꝙ eſſet dilatā/
dus in multitudine ꝓlis.
e Et habitet in taberna/
culis ſem. Iſtud exponit̄
dupliciter: vno modo vt
referatur ad ipſum deum
vt ſit ſēſus: ꝗ̄uis iaphet
ſit dilatandus in multitu
dīne gentium ab eo deſcendētium: tamen non habitabit deus in eo ꝑ ve/
rum ⁊ ſpecialem cultum: ſed in ipſo ſem: quia a filijs ab eo deſcendentibꝰ
factum eſt tabernaculū federis tempore Moyſi: ⁊ templū tempore Sa
lomonis in quibus dicit̄ deus habitaſſe. Alio mō vt referat̄ ad ipſum ia
phet: vt ſit ſenſus ꝙ aliqui deſcendētes de iaphet habitent in tabernacu/
lis ſem. i. in tabernaculo ⁊ templo: q2 in feſtiuitatibus ſolēnibus aliqui
gentiles qui deſcenderant de iaphet aſcenſuri erant cauſa oratiōis in ta/
bernaculū ⁊ templū: vt habet̄ Ioh. xij. Uel q2 in aduentu chriſti ⁊ predi
catione euāgelij cecitas contigit in iſrael qui deſcendit de ſem: ⁊ plenitudo
gentiū que deſcendit de iaphet intrauit eccleſiam per fidei ſuſceptionem:
vt dicit apl's ad Ro. xi. ⁊ ſic habitauit in tabernaculis ſem. Cetera patet.

In ca. ix. vbi dicitur in poſtilla. Et ratio huius exceptiōis ſubdit̄ ⁊c.

Additio prima.

e Ex hoc ꝙ deus ꝓhibuit homicidiū non habetur ratio ad hoc ꝙ nō comedat̄ caro aīalis cum ſanguine: qualitercūq; exponatur. homo eñ nō cōceditur in eſum hominis nec alicuius animalis: ſicut animalia ſunt cōceſſa ad eſum hominis. vnde in hoc loco vbi noſtra lr̄a dicit: Sanguinē eñ aīarū vr̄arū requirā. lr̄a hebraica habet. Uerū tamē ſanguinē animarū veſtrarū requirā. exponit̄ ſic: licet eñ vobis conceſſerim occaſionē animaliū: non tamen hominū. Et exponātur cetera ſicut in poſtilla.

In eodē ca. ix. vbi dicitur in poſtilla. Suppoſito igitur ꝙ apparuerit ante diluuium ⁊c.

Additio ſecunda.

q Uod aūt iris apparuerit añ diluuiū ſatis patet ex veritate litte/ rẽ nam vbi tranſlatio noſtra habet. Arcū meū ponam in nubibus ⁊c. Ex quo videt̄ ꝙ ante diluuium fuerat poſitum l3 tunc nō in ſignū: expoſitio aūt quam hic refutat poſtillator videt̄ ſatis ſuſtinēda. Pro quo ſciendū ꝙ inter ſigna que ſunt ad placitū ſicut noīa ⁊ res ꝑ ea ſignificatas ſepe aliqua inuenit̄ cōgruentia. vnde ex hoc ꝙ adam im/ poſuit nomina cūctis animalibus: vt dicitur Geñ. ij. arguūt doctores ꝙ adā ſciuit omniū animaliū naturas: qd̄ nō ſequeret̄ ex hoc niſi noīa natu/ ris rerū cōgruerent: ⁊ ideo in ꝓpoſito licet apparitio iridis ad placitū. ſ. ex ordinatione diuina ſit ſignū ꝙ decetero nō inducat̄ generale diluuiū vt lr̄a ſonat: nō tollit̄ ex hoc ꝙ inter ſignū ⁊ rē ſignatā ſit aliqua cōgruen/ tia naturalis: que quidē cōgruentia eſt: nam ad generationē iridis requiri tur ꝙ in aere nō ſit multa ſiccitas: nec multa humiditas: ſed ꝙ iſte due q̄li tates ſint certo mō ꝓportionate: vt tactū eſt in ſupradictis opinionibꝰ. ⁊ inde eſt ꝙ Ptolomeus in quadriptito dicit ꝙ cū iris apparet ſtatim poſt tempus pluuioſū eſt ſignū ſerenitatis future. vnde ex illa expoſitōe qua

Universidad de Salamanca. BGH

repꝛobat poſtillatoꝛ: ſequitur ꝙ cauſa actiua diluuij nõ fuiſſet virtus diuina nec etiã ꝙ cauſa materialis ipſius ſꝫ partialis eſſent aque occeani: ſed dicit ꝙ apparitio iridis eſt ſignũ ꝙ humiditas non eſt in tanta abũdantia ꝙ ſequat̃ magna pluuia: ⁊ ideo eſt ſignũ naturale cõueniens ad ſignificandũ diluuiũ nõ futurũ d̕ ꝓpinquo: nõ tñ per hoc intelligit̃ ꝙ ſit ſignũ oĩno neceſſarium: ſicut nec digeſtio vrine: de qua poſtillatoꝛ exemplificat eſt ſignũ oĩno neceſſariũ future ſanitatis. vnde pꝛedicta expoſitio non videtur repugnare textui: nec rationi: nec etiã eſt oĩno incõpoſſibilis cum expoſitione poſtillatoꝛis que eſt ra. Moy. gerundẽ. ſtant enĩ ſimul ꝙ iris ſit quedã res naturalis ⁊ ꝙ fuit ante diluuiũ ⁊ ꝙ poſtea ex beneplacito diuino fuit datum in ſignũ: ⁊ ꝙ hoc ſignũ ſit congruens rei per ipſum ſignate: vt dictum eſt.

In eo. ix. c. vbi d̕r in poſtilla. Et hitet ĩ tabernacul' ſem. Additio. iij.

n Non videtur pretermittenda in hac pꝛima expoſitione ſm quã intelligitur ꝙ deus inhabitet in tabernaculis ſem: illa ſumma ⁊ ineffabilis habitatio diuina qua verbũ dei habitauit in nobis Joh. i. quequidẽ habitatio fuit pꝛimo ⁊ ꝓpꝛie in tabernaculo virginis glorioſe deſcendẽtis de ſem: in cui⁹ officio legit eccleſia illud Eccl'. xxiiij. ca. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. vnde in his benedictionibus ſtatus vtriuſqꝫ legis diuine ꝓpheriʒat̃. in pꝛima. n. benedictiõe dixit. Benedictus dñs deus ſem: qđ intelligitur de cultu vnius dei remãſuro in filijs ſem: vt in poſtilla dicitur qđ pertinet ad ſtatum veteris legis. In ſecũda vero benedictione vbi dicit. Et inhabitet. ſ. deus in tabernaculis ſem. intelligit̃ ſtatus noue legis: in quo deus habitauit in tabernaculis ſem per carnis aſſumptionẽ modo pꝛedicto: ⁊ in quibus etiã habitat ſacramẽtaliter in ſacrificio altaris: ⁊ etiã per amplioꝛis gratie infuſionem. exponẽdo autem li. Et inhabitet in tabernaculis ſem. ſecũdo modo ſcꝫ ꝙ referatur ad iaphet non debet intelligi ſic ꝙ iaphet habitante in tabernaculis ſem eſſet ſem excluſus ab illa habitatione: ſed ꝙ iaphet ſil' habitaſſet cum ſem in tabernaculis ſuis: quadã tñ pꝛimitate remanente ipſi ſem: iuxta illud ad Ro. i. ca. Judeo pꝛimũ ⁊ greco. vnde ⁊ tabernacula dei de quib⁹ hic agitur ipſi ſem pꝛincipaliter intitulãtur.

Replica coꝛrectoꝛij contra Burgeñ. iudaiʒantem.

i In cap. ix. vbi poſtillatoꝛ multipliciter exponit illũ paſſuꝫ. Carnem cũ ſanguine nõ comedetis. Burgeñ. nititur diuinoꝛũ pꝛeceptoꝛũ curioſius inquirere rationẽ. que tamen ſepe ad diuinaꝫ reſoluũtur volũtatem: cuius ratio querenda non eſt: ⁊ videtur hic aſſumere perſonã ſerpentis qui dixit. Cur pꝛecepit vobis deus ⁊c̃. ſupꝛa. iij. c. ſꝫ vt verũ fatear ⁊ ſi illius pꝛecepti poſſent ⁊ phice ⁊ moꝛales rationes aſſignari: certũ tamẽ eſt ꝙ ꝓhibitio homicidij non aſſignatur ꝓ eius ratione vt putat Burgeñ. cũ dicitur. Sanguinẽ animarũ veſtrarũ requirã ⁊c̃. ſed per hoc dictũ reſpõdetur tacite queſtioni. Qđ enĩ generaliter dictum eſt. Omne qđ mouetur ⁊ viuit ſit vobis in cibũ. queri poſſet cum homo moueatur ⁊ viuit an etiaꝫ homo homini cibus fieri debeat aut poſſit. Reſpõdetur huic tacite queſtioni: ꝙ qꝛ ex littera ſanguis humanus impune non debet effundi igitur excipitur homo ab illa cõceſſione generali: qua dicit̃ Omne qđ mouetur ⁊ viuit ſit vobis in cibũ. ⁊ foꝛmatur ratio ſic. Carneꝫ cum ſanguine nõ comedetis. igitur caro humana non erit vobis in cibum ſeu cibus: tenet cõſequentia per medium in littera poſitum: quia hominis ſanguis nõ debet effundi: ⁊ ſequitur ꝙ cũ non poſſet ſine ſanguine manducari: ideoqꝫ additur pena effundentis ſanguinem humanum cum dicitur. Sanguinẽ animaꝝ veſtraꝝ requiram. In eo. ca. cum poſtillatoꝛ repꝛobaſſet opinionẽ de iride dicentem ꝙ eſt ſignũ naturale non ad placitum inſtitutũ diluuij non futuri. Burgeñ. vt habeat contra poſtillatoꝛẽ dicit: volens ꝙ habeat quãdam cõgruentiã naturalem: vt dicitur in poſtilla: ideo eſt ſignum naturale. Sed cõceſſo antecedente cõſequentia nõ valet: manifeſtum enĩ eſt ꝙ illam cõgruentiam naturalem habuit ante diluuium ſicut poſt: quia codeꝫ modo generabatur ſicut poſt. Ex huiuſmodi igitur cõgruentia naturali non poteſt argui ꝙ ſit ſignum naturale in cõparatione diluuij: imo ſic arguendo ſequitur ꝙ homo non eſſet ſignũ ad placitum inſtitutũ: ſed potius naturale: quia habet cõgruentiam talem naturalem ad ſignificatũ. dicitur enĩ homo qꝛ ab humo. ſi enĩ Burgeñ. fideliter referret opinioneꝫ poſtillatoꝛis non diceret ꝙ opinio repꝛobata ſtaret cũ poſtilla: non enĩ ſtant ſimul ꝙ quis ſit ibi aliqua cõgruentia ꝙ iris ſit ſignum naturale ⁊ non vt li homo ad placitũ: ⁊ ꝙ ſit ſignũ ad placitum rememoratiuũ pacti diuini: illa etiam opponuntur vt patet. Item in eo. capi. vbi poſtillatoꝛ exponit illum paſſum quõ iaphet habitaret in tabernaculis ſem: quãdo cecitate iſrael ſe indignam faciente intrauit plenitudo gentiũ ⁊c̃. Burgẽ. pꝛo ſua gente dimicans iudaiʒando dicit ꝙ hoc intelligendum eſt ꝙ ſem per hoc non ſit excluſus de tabernaculis ſꝫ ꝙ iaphet ſibi habitante remãſit ipſi ſem quedã pꝛimitas: iuxta illud ad Ro. i. Judeo pꝛimũ: ⁊ greco. ſed hoc allegatum modicũ facit pꝛo pꝛimatu iudeoꝝ niſi ꝓ pꝛimatu tempoꝛis: quia virtus dei: ⁊ ſi ſit in ſalutem omni credenti pꝛimũ tamen ipſe illuxit iudeo ⁊ greco. ſꝫ autem pꝛimatũ dignitatis de quo Burgeñ. loquitur videtur dici ad Ro. x. nõ eſt diſtinctio iudei ⁊ greci. naꝫ idẽ dñs oĩuꝫ in ſalutem apud quem idem liber ⁊ ſeruus: quõ enĩ iudeis aſſignabit pꝛimatuꝫ in eccleſia: que tabernaculum ſem dicitur etiaꝫ a Burgeñ. quibus paulus ⁊ barnabas dixerunt. Uobis quidẽ opoꝛtebat pꝛimũ loqui verbuꝫ dei. ſed qñ repelitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cõuertimur ad gẽtes. ſic enĩ pꝛecepit nobis dñs. ita habetur Actuũ. xiij. Quomodo inquã pꝛimitiam aſſignat eis in eccleſia qui nomine reliquiarũ que ſalue fiunt intelliguntur Eſa. x. ⁊ ita per apoſtoluꝫ auctoꝛitas illa exponitur ad Ro. ix. niſi foꝛte Burg. per iudeos velit intelligere chꝛiſtum ⁊ apoſtolos quos pꝛimatum habere in eccleſia dei fateoꝛ cum eo: non tamen vt iudeos ſed vt chꝛiſtũ ⁊ chꝛiſtianos: paſſus enĩ hic intelligitur de repulſa iudeoꝛum ⁊ gentiuꝫ electione.

Capitulum. x.

Ea ſunt generatiões filioꝛũ noe: ſem cham ⁊ iaphet. Natiqꝫ ſũt eis filij poſt diluuium. Filij[b] iaphet gomer[c]: et[d] magog: et[e] madai: et[f] iauan: et[g] thubal: et moſoch et[h] thyras. Poꝛro filij gomer aſſeneꝫ et riphat et thogoꝛma. Filij[k] autem iauan heliſa et[l] tharſis cethim ⁊ dodanim Ab his diuiſe[m] ſunt inſule gentium in regionibus ſuis vniuſqſqꝫ ſm linguam ſuam ⁊ familias ſuas in natiõibus ſuis. Filij autem Cham chus et[o] meſraim et[p] phuth et[q] chanaam. Filij[r] autem chus ſaba: euila[s] ⁊ ſabatha ⁊ regma ⁊ ſabatacha. Filij ragma ſaba ⁊ dadam. Poꝛro[t] Chus genuit Nemroth. Ipſe[u] cepit eſſe potens in terra et[x] erat robuſtus uenatoꝛ corã[y] domino. Ab[z] hoc exiuit ꝓuerbium. Quaſi[a] nemroth robuſtus uenatoꝛ corã domino. Fuit[b] pꝛincipium regni eius babylon et[c] arach ⁊ achat et[d] chalãne in terra ſannaar. De[e] terra illa egreſſus eſt aſſur: et[f] edificauit niniuem: ⁊ plateas ciuitatis ⁊ chale. Reſen quoqꝫ inter niniuem ⁊ chale. Hec[c] eſt ciuitas magna. At[f] uero meſraiꝫ genuit ludim ⁊ anamim: ⁊ laabim: ⁊ neptuim: ⁊ phetruſiꝫ: ⁊ celluiꝫ de[g] quib⁹ egreſſi ſunt philiſtijm ⁊ capturim. Chanaan[h] autẽ genuit[i] ſydonem pꝛimogenitũ ſuum: ethenm: ⁊ iebuſeum: ⁊ ammoꝛreũ: ⁊ gergeſeum: ⁊ eueum et[k] aracheum: cyneum[l]: et[m] aradium: ſamarithen: ⁊ amatheũ[n] Et per hos diſſeminati ſunt populi chananeoꝝ. Factiqꝫ[o] ſunt termini chanaan uenientibus a ſydone ierarani: uſqꝫ gaꝫam donec ingrediaris ſodomaꝫ ⁊ gomoꝛram ⁊ adamaꝫ ⁊ ſeboim uſqꝫ ieſa. Hi ſunt filij cham in cognationibus ⁊ linguis et generationibus terriſqꝫ ⁊ gentibus ſuis. De[p] ſem quoqꝫ nati ſũt patres omnium filioꝛũ heber: fratre[q] iaphet maioꝛe[r]. Filij[s] ſem helam et[t] aſſur: et[u] arphaxat: ⁊[x] lud: et[y] aram. Filij[z] araꝫ hus ⁊[a] hul: et[b] gether: et[c] mes. At[d] uero arphaxat genuit ſale: de quo oꝛtus ẽ heber. Natiqꝫ[e] ſunt heber filij duo. Nomen uni phaleg: eo ꝙ in diebus eius diuiſa ſit terra: ⁊ nomen fratris eius iectan. Qui iectan[f] genuit elmodad ⁊ ſaleph ⁊ aſarmoth iare ⁊ aduram ⁊ iaʒal ⁊ decla ⁊ hebal ⁊ abimahel ſaba ⁊ iophir ⁊ euila ⁊ iobab. Omnes iſti filij iectan. Et facta eſt habitatio eoꝝ de meſſa pergentibus uſqꝫ ſaphar montem oꝛientalem. Iſti ſunt filij ſem ſm cognationes ⁊ linguas ⁊ regiones in gentibus ſuis. He familie noe iuxta populos ⁊ nationes ſuas. Ab his diuiſe ſunt gentes in terra poſt diluuium.

Capitulum. xi.

Ea ſunt generationes filioꝝ noe. Poſtqꝫ deſcripta ẽ ipſius noe generatio: hic deſcribitur ſue generationis multiplicatio. ⁊ pꝛimo deſcribitur multiplicatio ſue generationis. ſecũdo electio vnius partis. xi. ca. Adhuc pꝛimo deſcribit̃ multiplicatio generatiõis iaphet. ſecũdo ipſius chã: ibi. Filij aũt cham. tertio ipſius ſem ibi. Sem quoqꝫ nati ſunt. Circa pꝛimũ ponit multiplicationẽ filioꝝ noe in generali: ⁊ patet vt deſcendat ad filios iaphet in ſpeciali dicẽs. b Filij iaphet ⁊c̃. Et pꝛimo agit de multiplicatione filioꝝ iaphet vt cõtinuet dicta dicẽdis: quia in fine pꝛece. ca. loquendo de filijs noe ſermonẽ terminauerat in ipſo iaphet. Conſiderandũ ꝙ ſicut dicit be. Hiero. li. de hebꝛai. qõni. Filij iaphet poſſederũt in aſia terram ab amano ⁊ tauro montib⁹ vſqꝫ ad tanai fluuium. in europa vero vſqꝫ ad gadirã nomina locis ⁊ gentibus relinquentes ex quibus poſtea mutata ſunt plurima: cetera permanẽt in ſe vel aliquo ſimili vel ꝓpinquo.

c Gomer. a quo nominati ſunt galate: ⁊ poſtea gallici vt dicunt aliqui. d Et magog. a quo deſcenderunt ſchyte ſm Hiero.

e Et madai. a quo dicti ſunt medi. f Et iauan. a quo greci. vñ in hebꝛeo: Grecia adhuc noĩatur iauan: ⁊ greci iones. ĩde quarta lingua grecoꝝ dicta eſt ionica: inde etiam ⁊ mare ionicum.

g Et tubal. a quo deſcẽderũt hyſpani. h Et Moſoch a quo capadoces deſcẽderũt: vnde ⁊ apud eos adhuc maʒecab ciuitas noĩatur. i Et tyras. a quo nominati ſũt thꝛaces. Poꝛro filij gomer aſſeneꝫ vel aſchenes ⁊ Riphat ⁊c̃. ſequit̃. k Filij aũt iauã. a quo dicti ſunt eliſei pꝛimo: ⁊ poſt eolides. vnde ⁊ lingua quinta grecoꝝ eolis grece nominatur. l Et tharſis. a quo deſcenderunt Cilices. vnde ⁊ ciuitas metropolis eoꝝ vocata ẽ tharſis: vnde natus fuit Paulus apoſtolus: vt habetur in actib⁹ apoſtoloꝝ xxi. Sequit̃. m Ab his diuiſe ſunt inſule gentiũ ⁊c̃. Hoc dicitur hic per anticipationẽ: quia factũ fuit poſtea tempoꝛe diuiſiõis linguaꝝ: de qua habetur ca. ſequenti. n Filij aũt cham. Hic cõſequẽter agitur de multiplicatione generatiõis ipſius chaꝫ cũ ſubditur. n Filij autẽ cham chus. a quo dicti ſunt ethyopes. vnde ⁊ in hebꝛeo ethyopia chus noĩatur. o Et meſraim. a quo egyptij: vnde ⁊ in hebꝛeo egyptus meſraim dicitur. p Phuth. a quo libies: qui tamen pꝛimo vocati ſunt phutei. vnde ibidem. ſ. in mauritania eſt fluuius qui vſqꝫ nũc phuth dicitur.

q Et chanaan. a quo dicti ſunt chananei: quoꝝ terra poſtea filijs iſrael data eſt. r Filij autem chus ſaba. a quo dicti ſunt ſabei: hi ⁊ arabes ſunt. s Euila. a quo dicti ſunt getuli. ⁊ ſabatha: a quo ſabateni. ſequitur.

t Poꝛro chus genuit nemroth. iſte fuit qui induxit poſteritatẽ noe ad faciendũ ciuitateꝫ ⁊ turrim cõtra dñꝫ: de qua d̕r ſequẽ. ca. iõ d̕r.

u Ipſe cepit eſſe potẽs in terra. q̃a ꝑ potẽtiã alios ſibi ſubmittebat: ⁊ nolẽtes ad opus pꝛedictũ cõpellebat iõ ſeq̃t̃. x Et erat robuſt⁹ venatoꝛ. i. oppꝛeſſoꝛ hominũ. y Corã dño. qꝛ nihil latet eius aſpectum.

z Ab hoc exiuit ꝓuerbiũ. i. verbũ cõe vulgatum.

a Quaſi nẽroth ⁊c̃. qñ enĩ poſtea vid. hat aliq̃s oppꝛeſſoꝛ hoĩuꝫ vocabat̃ alt̃ nẽroth: vel filius ipſi nemroth.

b Fuit aũt pꝛinci. reg. ei⁹ babylon. hoc nomẽ h̃ d̕r ꝑ anticipationẽ: q̃a impoſitũ ẽ ꝓp diuiſionẽ linguaruꝫ ibi factã poſtea.

c Et arach. hec poſtea vocata eſt ediſſa. d Et calãne. q̃ poſtea verſo noĩe a ſeleuco rege dicta ẽ ſeleucia. e De ter. il. egreſ. ẽ aſſur Iſtud interponitur hic occaſionaliter ratione babylonis de qua ĩmmediate factus eſt ſermo. iſte enĩ aſſur non fuit de filijs cham: ſed filius ſem: vt dicitur. ĩ. ⁊ quia nolebat rebellare ꝯ deũ cũ nemroth in edificatiõe babylonis: iõ fugit de terra ſennaar ad aliã longinquã regionẽ pꝛius inhabitatã: que ex noĩe ei⁹ vocata eſt aſſyria.

f Et edifi. niniuẽ. edificauit. n. ciuitatẽ que poſtea ꝑ longũ tp̄s vocata eſt niniue a nino pꝛimo rege aſſyrioꝝ: ſꝫ Euſe. ⁊ durauit illud regnũ ꝑ mille. cc xl. annos. ſequit̃. c Hec eſt ciuitas magna. De cuius magnitudine d̕r Jone. iij. Erat aũt niniue ciuitas magna itinere dierũ triũ. f At vero meſraiꝫ genuit ⁊c̃. Iſti ppl'i ſũt ignoti vt dicit Hiero. exceptis laabim: q̃ dicti ſunt libies: q̃ pꝛimo vocabãt̃ phuthei a phuth. g De q̃b⁹ egreſſi ſũt philiſtijm. iſti habitauerũt cũ filijs iſrael in terra ꝓmiſſionis. dicũt aũt hebꝛei ꝙ phetruſim ⁊ celluim cõmutabãt adiuicẽ ꝯcubitũ vxoꝝ ſuaꝝ ⁊ ſic egreſſi ſunt philiſtijm. h Chanaan aũt. Hic deſcribũt̃ generatiões chanaã. i Genuit ſydonẽ pꝛimogenitũ ſuũ. a quo noĩata ẽ ciuitas ſydon q̃ ẽ in ꝓuincia fenicis. k Et archeũ. q̃ cõdidit archas oppidũ ꝯ tripolim in radicib⁹ libani ſitũ. l Cyneũ. q̃ ciuitateꝫ pꝛedicte ꝓpinquã noĩe cyn edificauit. m Aradiũ a quo dicti ſũt aradij q̃ aradiã inſulã poſſederũt anguſto freto a phenicis littoꝛe ſeparatã. n Amatheũ a quo noĩata ẽ ciuitas emath. o Factiqꝫ ſũt termini ⁊c̃. He ciuitates ſatis note ſunt ⁊ deſcripte inferius in ſcriptura.

p De ſem quoqꝫ. Hic deſcribit generatiões ipſius ſem: ⁊ ponit̃ vltimo vt cõtinuẽtur dicta dicẽdis: qꝛ inferi⁹ ꝓſequit̃ ſcriptura de eis. dicit ergo. de ſem quoqꝫ ⁊c̃. iſtũ pꝛimo noĩat in ſpãli: qꝛ ab ipſo denoĩati ſunt hebꝛei q̃b⁹ ſcribebat Moyſes. vbi aũt nr̃a tranſlatio hꝫ heber: hebꝛei dicũt tranſitus. Heber. n. ẽ nomẽ ꝓpꝛium ⁊ cõe: qꝛ ſignificat vnũ hoĩeꝫ ſingularẽ de q̃ iã dictũ ẽ: ⁊ ſignificat trãſitũ. dicũt n. hebꝛei ꝙ iter iſtos ppl'os ⁊ alios erat q̃dã fluui⁹ quẽ tranſierũt ad poſſidẽdũ terrã q̃ erat vltra: ideo vocati ſũt filij tranſit⁹. q Fr̃e iaphet maioꝛe. d̕r aũt iaphet frater ipſi⁹ ſem: qꝛ ſociat⁹ fuit ei in reuerentia patris.

r Maioꝛe h̃ referit̃ ad ſeꝫ qꝛ maioꝛ fuit alijs fratribus dignitate: vt pꝛedictuꝫ ẽ: hebꝛei aũt dicũt Maioꝛis: ⁊ tũc refertur ad iaphet: q̃ ſm eos fuit pꝛimogenit⁹ noe. ſ Filij ſem helã. a quo dicti ſũt helamite. t Et aſſur. a quo aſſyrij: vt dictũ eſt.

v Arphaxat. a quo chaldei deſcenderũt. x Et lud. a quo lydij. y Et aram. a quo dicti ſyri. vñ ⁊ in hebꝛeo ſyria noĩata eſt harã: cui⁹ metropolis eſt damaſcus. z Filij aram hus. qui trachonitidis ⁊ damaſci pꝛincipatuꝫ tenuit: ⁊ inde dicunt aliq̃ iob fuiſſe natũ. ſ. de terra hus: vt habet̃ Job. i. ca.

a Et hul. a quo guarĩ q̃ ⁊ armeni. b Gether. a quo etbari: q̃ ⁊ armeni.

c Et mes. a q̃ meones.

d At vero arphaxat genuit ſale. de quo oꝛtus eſt heber: de quo iã ſupꝛa dictum eſt.

e Natiqꝫ ſũt heber duo filij. nomen vni phaleth. eo ꝙ in diebus ſuis diuiſa ſit terra. Ex hoc dicunt hebꝛei ꝙ Heber habuit ſpiritum ꝓpherie. Quia impoſuit nomẽ filio ſuo ex diuiſiõe terre q̃ futura erat. f Iectan genuit elmodad. Iſtoꝛũ ppl'oꝝ plurimi ſũt nobis ignoti: vt dicit hiero. vel ꝓpt̃ lõginquitatem terraꝝ vel ꝓpt̃ mutatiões ppl'oꝝ ⁊ nominũ ex guerris ⁊ ſubuerſiõib⁹ vel alijs cauſis ſilib⁹. ⁊ pꝫ l'ra ſequẽs ex pꝛedictis.

In cap. x. vbi d̕r in poſtilla. Iſtũ pꝛimo noĩat in ſpãli. ⁊c̃. Additio.

Licet hebꝛei deſcẽdãt ab heber filio ſem nõ tñ ab eo dicunt̃ hebꝛei ꝓut largi⁹ in additiõe ſup Math. c. xxi. habet̃. vide ibi ⁊c̃.

Replica coꝛrectoꝛij ꝯ burgeñ.

i In capitulo decimo vbi poſtillatoꝛ dicit ꝙ ab heber dicãt̃ hebꝛei. Burgeñ. ſe oppõit dicẽs. Ergo oẽs deſcẽdẽtes ab heber diceret̃ hebꝛei qđ falſum ẽ. iõ nõ ab heber ſꝫ ab abꝛaã dicũtur hebꝛei. ſꝫ tũc argumẽtũ Burgẽ. ẽ ꝯ ſe: qꝛ yſmaelite deſcẽdẽtes ab abꝛaã: ⁊ in cultu vni⁹ dei remanẽtes dicti ſunt hebꝛei: alij nõ. Ita tñ deo: ꝙ ⁊ taliter valere põt de filijs heber ſicut Abꝛae. Nec iſta rõ ſua cũ tñſiõe valet: qꝛ cõſtat decẽ trib⁹ hebꝛeos fuiſſe ⁊ eẽ: ⁊ tñ cultũ vnius dei defuiſſe: ⁊ ad ydola defecitiſſe: vt pꝫ in libꝛis ꝓphetaꝝ. Regũ. ⁊ Paralip. Uer⁹ eſt igit̃ dictũ poſtillatoꝛis ſequẽtis dictũ bti Aug. qđ Burg. ex debili motiuo ſe perelinquit ꝯ ſuã doctrinã ꝓpꝛiã in qõne pꝛeambula: vbi docet ſanctoꝛuꝫ

f

hoc, habes in [illegible]

Universidad de Salamanca. BGH

reuerentiā ſemꝑ eſſe ſaluandā. Dicit naq̄ʒ btūs Aug. xvi. de ciui. dei. ca. xi. q̄ hebrei dicti ſunt ab heber: lʒ poſſet eē q̄ ab abraā dicant̄ q̄ſi abraei. Et qꝛ btūs Augu. fuit illi⁹ opinionis in libro de cōſenſu euangeliſta. retractat tñ i ſcd̄o libro retracta. ca. xv. vbi ex intētōe pōit ꝓpoſitū. ſilr ꝛ Joſephus dicit ab heber dictos hebreos i p̄ libro antiq̄tatū. Capl'm. xi.

Rat autem terra labij vnius poſtq̄ deſcripta eſt generationis noe multiplicatio: hic deſcribitur vnius partis electio. ꝛ primo p̄mittitur quo ad aliquos ſententia reprobationis: ſcd̄o additur q̄ntū ad alios etiā gr̄a electiōis: ibi. He ſūt generatōes Sem. reprobati ſūt aūt aliq̄: qꝛ rebellauerūt ꝯ dñm volētes facere turrim vbi poſſent ſeruari ꝯ diluuiū: ꝛ hoc eſt qd̄ deſcribitur ſic.

a Erat autem terra labij vni⁹. i. ydiomatis. ſ. hebrei qd̄ vſq̄ tūc ſolū fuit inter hoīes. b Cūq̄ profiſciſcerent̄ de oriēte. Ab illa. n. pte receſſerūt q̄rētes ſibi locū vbi poſſent ſimul manere: qꝛ nemroth volebat eos ſub ſuo dn̄io tenere. c Inuenerūt cāpum. i. terrā planā ꝛ magnā ad h̄ aptā. d In terra ſennaar. que nūc dr̄ terra chaldeoꝝ. e Dixitq̄ alt̄ ad ꝓximū ſuum. Inducēte eū ip̄o nērōth cōſenſerūt in hoc facto.

f Uenite faciam⁹ lateres qꝛ illa terra cāpeſtris ē nō hn̄s lapidicinas.

g Uenite faciam⁹ nobis ꝛc̄. Utrūq̄ eñ facere ceperūt vt turris eēt ī medio ciuitatis tāq̄ ei⁹ fortaliciū.

h Cui⁹ culmē ptīgat ad celū. i. ſit ita altū q̄ n̄ poſſit illuc attingere diluuiū.

i Et celebrem⁹ nomē noſtrū. ꝛ ſic vr̄ q̄ n̄ ſolū moti ſūt ad edificandū timore diluuij: ſʒ ēt ex ſupbia.

k Añq̄ diuidamur ꝛc̄. In hebreo dr̄: vt nō diſpgamur ſuper faciē vniuerſe terre. i. ne diluuium ſuperueniens diſpergat cadauera noſtra ſup facies terre: ſicut fecit de predeceſſoribus noſtris.

Rat^a autem terra labij unius ꝛ ſermonum eorūdem. Cūq̄^b proficiſcerentur de oriente inuenerunt^c campum in^d terra ſennaar: ꝛ habitauerunt in eo. Dixitq̄^e alter ad proximū ſuū. Uenite^f faciamus lateres: ꝛ coquamus eos igni: habuerūtq̄ lateres ꝓ ſaxis: ꝛ bitumē p cemento: ꝛ dixerūt. Uenite^g faciamus nobis ciuitatē: ꝛ turrē: cuius^h culmen pertingat uſq̄ ad celū: et^i celebremus nomē noſtrū anteq̄^k diuidamur i uniuerſas terras. Deſcendit^l autē dn̄s ut uideret ciuitatē ꝛ turrem quā edificabāt filij^m adam: et dixit. Ecce unus eſt populus ꝛ unū eſt labiū oīm bus. Ceperuntq̄^n hoc facere: nec deſiſtent a cogitationib⁹ ſuis donec eas opere compleant. Uenite^o igitur deſcēdamus et cōfundamus ibi linguā eoꝝ ut^p non audiat unuſquiſq̄ uocē ꝓximi ſui: atq̄^q ita diuiſit eos dn̄s ex illo loco in uniuerſas terras: et^r ceſſauerūt edificare ciuitatē. Et idcirco uocatū eſt nomē loci illius babel: quia ibi cōfuſum eſt labium uniuerſe terre. Et inde diſperſit eos dn̄s ſuper faciē cunctarū regionū. He ſunt generationes ſem. Sem^s erat centum annoꝝ quādo genuit arphaxat biennio poſt diluuiū. Uixitq̄ ſem poſtq̄ genuit arphaxat quingentis annis ꝛ genuit filios ꝛ filias. Porro arphaxat uixit trigintaquinq̄ ānis ꝛ genuit ſale. Uixitq̄ arphaxat poſtq̄ genuit ſale trecētiſtrib⁹ ānis ꝛ genuit filios ꝛ filias. Sale q̄ʒ uixit triginta annis: ꝛ genuit heber. Uixitq̄ ſale poſtq̄ genuit heber quadringentiſtrib⁹ annis ꝛ genuit filios et filias. Uixit aūt heber trigītaquatuor annis ꝛ genuit phalech. Et uixit heber poſtq̄ genuit phalech q̄dringētis. xxxiij. annis ꝛ genuit filios ꝛ filias. Uixit q̄ʒ phalech triginta ānis ꝛ genuit reu: uixit q̄ʒ phalech poſtq̄ gēuit reu ducētis nouē ānis: ꝛ genuit filios ꝛ filias. Uixit aūt reu triginta duobus annis ꝛ genuit ſaruch. Uixit quoq̄ reu poſtq̄ genuit ſaruch ducētis ſeptē annis ꝛ genuit filios ꝛ filias. Uixit aūt ſaruch triginta ānis: ꝛ genuit nachor. Uixitq̄ Saruch poſtq̄ genuit nachor ducētis annis: ꝛ genuit filios ꝛ filias. Uixit aūt nachor. xxix. ānis ꝛ gēuit thare. Uixitq̄ nachor poſtq̄ genuit thare cētū. x. ꝛ. ix. ānis: ꝛ genuit filios ꝛ filias. Uixitq̄ thare. lxx. annis ꝛ gēuit abrā ꝛ nachor ꝛ arā. He ſunt aūt generatiōes

bui⁹ generationis dicūt aliq̄ vixiſſe q̄ngentis vl' cccc. ānis poſt diluuiū. Ex q̄ pʒ q̄ illud qd̄ ſupra dictū ē vi. caplo. Eruntq̄ dies illi⁹ centū viginti ānoꝝ: nō fuit termin⁹ vite humane p⁹ diluuiū vt credūt aliq̄: ſʒ fuit termin⁹ vſq̄ ad inundationem diluuij: infra quē poterāt penitere. Scd̄m hic notandū ē q̄ deſcripta vita cuiuſlibʒ iſtius generatiōis n̄ dr̄ h̄ i fine. ꝛ mortu⁹ eſt: ſicut ſupra dictū ē deſcribendo generatōeʒ ipſius Seth añ diluuiū cui⁹ rō eſt: qꝛ i illa generatōe vn⁹ ſcʒ Enoch fuit ſublat⁹ d̄ medio hominū: nō p mortē ſʒ qꝛ trāſlat⁹ eſt in padiſuʒ: vt ſupra dictū ē: hic aūt nll⁹ ē excipiend⁹ a morte p talē modū: ꝛ iō nō dr̄ i fine alicui⁹: ꝛ mortu⁹ ē: qꝛ hec eſt lex cōis ꝛ certa de oībus. t Uixitq̄ thare ſeptuag. annis ꝛc̄. Ex hoc dicūt aliq̄ doctores catholici ꝛ hebrei q̄ abrā fuit p̄genitus thare: ꝛ arā vltim⁹. Sʒ ꝯ hoc arguit̄ qꝛ ſm ipos ꝛ oēs alios expoſitores Sarai vxor abrā fuit

reuerentiā …

l Deſcendit autem dn̄s. hoc aūt dr̄ nō q̄ īdigeat deſcēſu ad vidēdū ea que fiūt in terra: cū oīa patēāt oculis ei⁹: ſʒ vt p hoc inſtruātur iudices hoīuʒ ne ꝓcedāt ad ſentētiādū donec cām examinauerint diligēter. m Filij adā. i. imitatores eius qꝛ ſicut ille rebellauerat deo in trāſgreſſiōe p̄cepti: ſic ꝛ iſti ī edificatōe turris. n Ceperūtq̄ hoc facere nec deſiſtēt. niſi ꝓhibeāt̄ virtute ſupiori.

o Uenite igit̄ ꝛc̄. Uerba iſta in plurali poſita ſūt vba dei ad āgelos qui ſunt executores diuine iuſticie. p Ut nō audiat vnuſq̄ſq̄ vocē ꝓximi ſui. i. nō intelligat. hn̄. n. audiebāt ſonos vboꝝ ſʒ nō itelligebāt ſignificata eoꝝ. q Atq̄ ita diuiſit eos dn̄s ꝛc̄. illos q̄ erāt vni⁹ idiomatis ad vnā terrā: alios vni⁹ idiomatis ad aliā. r Et ceſſauerūt edificare: qꝛ qñ vnus petebat lapides alt̄ portabat ſibi cemētū: vl' aliq̄d ſile: ꝛ ſic credebat vn⁹ ſe derideri ab alio: ꝓp qd̄ mota ē inter eos ira ꝛ ꝯtentio: ꝛ ſic oportuit q̄ ceſſarēt ab edificādo: ꝛ idcirco vocatū ē nomē ei⁹ babel. i. cōfuſio. vl' h̄ʒ ꝓprietatē hebraici ſermōis mixtio: qꝛ hoīes adinuicē mixti nō intelligebāt ſe mutuo ꝓpter multitudinē idiomatū. s Sem erat centū annoꝝ ꝛc̄. Hic cōſequēter ponit̄ vni⁹ ptis electio. ſ. generatiōis ipſi⁹ Sem ꝛ nō oīs: ſʒ vni⁹: de qua in fine ꝓſequit̄: ꝛ legat̄ lr̄a ſicut iacet hoc excepto q̄ duo ſūt hic notāda. vnū ē q̄ in deſcriptōe

filia Aram. de ipſa vero ſcribitur infra. xvij. capitulo. Putaſne centenario naſcetur filius: ꝛ Sara nonagenaria pariet. Ex quo patʒ q̄ Sara erat iunior abrā decē ānis tm̄. Si igit̄ Aram fuit iunior ip̄o Abrā: ſequit̄ q̄ nō habebat decē ānos qñ genuit Sarā. imo nec octo qꝛ inter natiuitatē abrae ꝛ arā fuerūt plus q̄ duo āni: qd̄ vr̄ incōueniēs: maxime illo tpe in quo incipiebāt generare: qñ erāt lx. annoꝝ vel. lxx. ꝛ iō meli⁹ vr̄ dicēdū q̄ abrā fuit vltimo natus de trib⁹ filijs thare: tñ noiat̄ p̄mo ꝓp ei⁹ dignitatē: ꝛ qꝛ poned⁹ erat caput ꝛ ſtipes generatiōis ſequētis: ꝛ qꝛ p̄mo facta ē ei repromiſſio expſſa de chriſto ſicut ſupra dictū ē de ſem filio noe. vi. ca. q̄ p̄ponit̄ alijs ꝓpter dignitatē nō ꝓpter p̄mogenitura. Itēʒ abram nō fuerat in textu vocat⁹ Abraā vſq̄ ad. xvij. cap̄. in quo deſcribit̄ imutatio noīs ipſi⁹ tñ in hoc opere frequēter noiat̄ abraā añ illum locū qꝛ ē nomen magis vſitatū ꝛ ſcribēti vel dictanti citius occurrit: nec eſt vis de illo cum per hoc ſententia non mutatur.

a Mortuuſq̄ eſt arā añ patrē ſuū ꝛc̄. hoc dupliciter exponit̄: vno mō ſic. Ante patrē ſuum. i. ip̄o viuēte ꝛ ꝓcurāte. dicūt. n. hebrei q̄ thare ydolatra exn̄s accuſauit abrā filiū ſuū ipſi nērōth: eo q̄ nolebat ignē colere ſicut faciebāt chaldei de p̄cepto nērōth: ꝓpt̄ qd̄ abrā de p̄cepto nērōth ꝓiect⁹ eſt in ignē. arā aūt frater ei⁹ aſſiſtēs dicebat in corde ſuo: ſi vicerit abrā illeſus ab igne ſe quar eius fidē: ſin aūt colam ignē ſicut alij: cūʒ igitur abrā virtute diuina liberaret̄ illeſus ab igne: ꝛ q̄ reret̄ arā de eius cultu: rn̄dit velle ſequi abrā: tūc ꝓiectus ē in ignem ꝛ ibi mortuus eſt qñ nō fuit tāte fidei ſicut abraʒ: vt patet ex p̄dictis: nec tāta bona futura erāt p ipſum ꝛ ſic cōſequēter exponit̄ qd̄ ſequit̄. b In hur chaldeoꝝ. i. in igne vl' incendio chaldeorum: ſed iſta expoſitio nō videtur rationabilis: quia poſtea ſubditur. Tulit itaq̄ thare abram filium ſuum ꝛ loth filium aram.

thare. Thare genuit abram nachor ꝛ arā. Porro araʒ genuit Loth. Mortuuſq̄^a eſt arā ante thare patrē ſuū i terra natiuitatis ſue in^b hur chaldeoꝝ. Duxerūt aūt abram ꝛ nachor uxores. Nomen uxoris abram ſarai: et nomē uxoris nachor melcha filia Aram patris^c melche ꝛ patris ieſche. Erat aūt ſarai ſterilis nec habebat filios. Tulit itaq̄ thare abrā filiū ſuū ꝛ loth filiū arā: filiū filij ſui ꝛ ſarai nurū ſuā uxorē abrā filij ſui et^e eduxit eos de hur chaldeoꝝ ut^f irēt in terram chanaā. Ueneruntq̄ uſq̄ harā: ꝛ habitauerunt ibi. Et facti ſūt dies thare ducētoꝝ quinq̄ annoꝝ ꝛ mortu⁹ ē in haram.

Capitulū. xij.

Dixit^a aūt dn̄s ad abrā Egredere^b de terra tua: ꝛ de cognatione tua: et^c de domo patris tui: ꝛ^d ueni in terrā quā mōſtrauero tibi. Faciāq̄^e te in gentē magnā ꝛ^f bn̄dicā tibi: ꝛ^g magnificabo nomen tuū: eriſq̄^h bn̄dictus. Benedicam benedicentibus tibi: ꝛ maledicā maledicentibus tibi:

corā tyrāno rege ydolatras cōfutabat: ꝛ cū hoc q̄ deus ip̄m de manu tyrāni liberauit.

In eo. c. xi. vbi dr̄ in poſtilla. Notādū etiā q̄ abrā. Additio. ij.

i In lege veteri nunq̄ fuit ꝓhibitū q̄ hō acciperet in vxorē filiā fratris ſui ſeu filiā ſororis ſue: ꝓut pʒ Leui. xviij. vbi oēs in matrimonio ꝓhibiti exprimūt̄ inter quos p̄dict⁹ gradus non cōnumerat̄. Nulla te admiratō teneat lector digniſſime ſi excellētiſſimus doctor magr̄ Mathias correctōr Burg iſtis duabus additiōib⁹ non in det nec replicat ad illas: ſicut nec ad multas alias inferius adductas: qm̄ p̄dict⁹ doctor nō intēdit replicare niſi ad illas q̄ ſūt ꝯ poſtillatorē que videt̄ facere difficultatē ꝯ dicta poſtillatoris: alias autē aut tāq̄ additōes: aut tāq̄ indignas rn̄ſione dimittit: vt pōt colligi ex dictis eiuſdē inferi⁹ in correctorio corruptorij. cap. xi. Exo.

Capitulum. xij.

c Et eduxit eos de hur chaldeoꝝ. nō aūt eduxit eos de incendio maxime cū ſm iſtā expoſitionē dictū ſit: q̄ per eius accuſationē filij eius ꝓiecti ſunt intra ignē: ꝛ ideo meli⁹ videt̄ dicendū q̄ hur ſit hic nomē terre vel ville in qua manebāt: ita q̄ hur nomē cōe ē ꝛ ꝓpriū ꝓut ſignificat villā determinatā vel ignē: ꝛ hoc idē dicit q̄dā doctor hebreus autēticus noīe Manathen. ꝛ iō alio mō exponit̄ Ante patrē ſuū. i. ipſo adhuc viuēte: qꝛ alij filij thare poſt patrem mortui ſunt. d Patris melchie ꝛ patris ieſche. Aram. n. de cuius morte dictū eſt: genuit iſtas duas filias: ꝛ ipſa ieſcha fuit binoia: qꝛ vocata fuit alio noīe ſarai. ſequit̄. e Ut intrēt in terram chanaā. hec fuit intentio eoꝝ in receſſu de chaldea: ſed occaſione habita remāſerūt in loco intermedio. ſ. in harā vbi mortuus ē thare. In actib⁹ vero apl'oꝝ vocat̄ charam: ꝛ hoc ē: qꝛ p̄ma lr̄a eſt heth: ꝓ qua in greco ponitur chi lr̄a. ꝛ i latino due lr̄e. ſ. ch. Lucas aūt ſcripſit act⁹ apl'oꝝ in greco. Notandū etiā q̄ abrā accepit vxorē filiā fratris ſui: qꝛ tūc tpis talis grad⁹ nō erat ꝓhibitus.

In capi. xi. vbi dicit̄ in poſtilla. Hoc dupliciter exponit̄. Uno mō ſic. Ante patrem ſuum ꝛc̄.

Additio prima.

q Uānis ea que dicūtur ab hebreis de morte aram fabuloſa videāt̄: cū nō habeāt fundamētū in lr̄a. tñ q̄ abraā fuiſſet diuina virtute liberat⁹ ab igne vel ab aliquo magno periculo in chaldea ſeu in hur chaldeoꝝ aliqd̄ vr̄ hr̄e fundamētū in lr̄a. dr̄. n. infra. xv. ca. Ego ſum dn̄s q̄ eduxi te de hur chaldeoꝝ: que q̄dē verba ſonāt aliquā liberationē diuinitus factā: eo mō quo dr̄ Exo. xx. c. Ego ſum dn̄s q̄ eduxi te de terra egypti. nec obſtat qd̄ hic legit̄: Tulitq̄ thare filiū ſuū abrā ꝛ loth filiū arā: ꝛ eduxit eos de hur chaldeoꝝ: qꝛ vbi nos habem⁹: ꝛ eduxit eos. veritas hebraica hʒ. Et egreſſi ſunt cū eo de hur chaldeoꝝ. ꝯcordat cū hoc glo. q̄ habet̄. ſ. xij. ca. ſup illud verbū. lxxv. annoꝝ erat abrā cū egrederet̄ de harā ſic dicēs. Uera ē igitur hebreoꝝ traditio q̄ egreſſus ſit thare cū filijs ſuis de igne chaldeoꝝ ꝛ q̄ abraā vallatus babylonio incēdio: qꝛ illoꝝ ydolū. ſ. ignē ſiue icēdiū illō adorare nolebat liberat⁹ ſit auxilio dei: h̄ in glo. ꝛ ē Hiero. Narrat etiā ra. Moy. in li. de directiōe perplexoꝝ pte tercia q̄ in quodā libro de agricultura egyptiaca. ſ. ydoloꝝ ꝯtinet̄ q̄ q̄dā vir noīe abrā diſceptabat publice cū ydoloꝝ cultorib⁹: aſſerēs q̄ nō erat ignis colēdus vt de⁹: ꝛ q̄ rex timēs ne ppl'ʒ auerteret ab illa cultura icarcerauit eū ꝛ ſpoliatū de terra ſua eiecit: que q̄deʒ hyſtorialia ꝛ ſi ab infidelib⁹ tradātur: qꝛ tñ in fauorē fidei ſonāt nō ſūt repellēda: hr̄ eñ ex hoc q̄ abrā fuit tā ardēs in cōfeſſiōe fidei q̄ etiaʒ publice ꝛ

d Dixit aūt dn̄s ꝛc̄. Poſtq̄ Moyſes deſcripſit multiplicationē humani generis ꝛ diſtinctionē fideliū ab infidelib⁹ p duos ſtipites p̄mos. ſ. Adā ꝛ noe. Hic cōſequēter facit hoc idē p tercium ſtipitē. ſ. p abrā: ꝛ diuidit iſta deſcriptio p tres ptes. p̄ p abrā. ſcd̄o p yſaac c. xxv. tercio p iacob. c. xxviij. Circa p̄mū deſcribit̄ quō abrā ꝓceſſit d̄ imperfecto ad pfectū: ꝛ iō primo oñdit̄ quō ſe habuit vt incipiēs. ſcd̄o quō vt ꝓficiens ca. xvij. tercio quō vt perfect⁹ ca. xxij. Circa p̄mū ſic ꝓcedit̄: qꝛ p̄mo oſtēdit̄ qualiter ſe habuit circa deū. ſcd̄o qualiter circa ꝓximū. xiij. c. tercio qualr̄ circa ſeip̄m ca. xv. Circa p̄mū tria oſtendūtur. primū eſt ipſi⁹ abrae obedientia ad deū ſiue ſubiectio. ſcd̄m ipſius deuotio: ibi. Apparuitq̄ dn̄s abraā. tercio ſue fidei ꝓbatio: ibi. Facta eſt aūt fames. primū aūt deſcribit̄ per hoc q̄ abram obediuit deo ꝓmpte dimittendo terraʒ ꝛ cognationē cū dr̄. a Dixit aūt dn̄s ad abrā. ſm q̄ dicit Ra. Sa. iſtud fuit ei dictū p ſexaginta annos añ mortē patris ſui: qꝛ pr̄ ſuus ꝛ frater ei⁹ Nachor declinauerūt ad ydolatriā in terra Haram: ꝛ iō dn̄s dixit abrae q̄ recederet a patre ꝛ a cognatiōe. Qd̄ aūt in fine precedētis capituli facta eſt mentio de morte ipſius thare: hoc eſt per anticipationē ſm ip̄m: quia Moyſes volebat ponere terciū ſtipitē. ſ. abram: vt predictū eſt. ſed dictū Ra. Sa. ꝓcedit ex ſuppoſitione: q̄ abram eſſet primogenitus ipſius thare: qd̄ improbatū eſt ca. prece. ideo dicēdū q̄ poſt mortē thare dictū ē ei. b Egredere de terra tua. i. chaldea in qua natus fuit. Sed querit̄ quō h̄ ſibi dicit̄ cū iā diu añ egreſſus fuiſſet inde cū patre ſuo: vt predictum eſt. Et reſpōdent aliqui q̄ lʒ egreſſus fuerit corpe nō tñ mente: qꝛ intendebat illuc redire: ꝛ ad hoc excludēdū dicitur ei. Egredere ꝛc̄. ſed hoc nō videt̄ ꝓbabile q̄ vellet redire ſub tyrānide Nemroth qui adhuc regnabat ſicut habet̄. xiiij. ca. Amraphel rex ſannaar: ꝯ quo dicūt oēs hebrei q̄ iſte erat nemroth: qui ꝛ erat binomius: ꝛ iō meli⁹ dr̄. b Egredere de terra tua. i. longi⁹ recede ab ea: ꝛ hoc vr̄ p lr̄am hebraicā que ſic hʒ. Uade tibi d̄ terra tua. ac ſi diceret̄ ꝓ vtilitate tua vade longi⁹ a terra tua. c Et de domo patris tui. nō qꝛ viueret adhuc vt p̄dictū eſt: qꝛ hn̄ denoiat̄ domus ab aliquo etiā poſtq̄ mortu⁹ eſt: vt pʒ in ſcripturis in plurib⁹ locis. d Et veni ꝛc̄. Adhuc. n. determinationē terre nō ei reuelauerat vt oñdat̄ obediētia abrae exeūtis ad dn̄i mādatū etiā ad locū indeterminatum.

e Faciāq̄ te in gētē magnā. q̄tū ad multitudinē ꝓlis: lʒ ſara ſit ſterilis.

f Et bn̄dicā tibi. multiplicādo in bonis ſpūalib⁹ ꝛ corporalibus.

g Et magnificabo nomē tuū. augēdo famā tuam. h Eriſq̄ benedictus. Anthonomatice ꝛ excellēter pre ceteris patribus tuis: ꝛ ad hoc deſignandū in hebreo dr̄. Eriſq̄ bn̄dictio ſicut de aliquo excellēter largo vel liberali nō ſolū dr̄ q̄ ſit liberalis in cōcreto: ſed etiā liberalitas in abſtracto. Aliter exponūt hebrei dicētes q̄ ꝓp hoc dictū eſt. Et eris benedictio qꝛ futurū erat vt benedictio ſacerdotū fieret ſm hūc modū: deus abraaʒ: deus yſaac: ꝛ de⁹ iacob: bn̄dicat tibi. ꝛ iterū repetebat̄ nomē abraā dicēdo. Et de⁹ abraaʒ bn̄dicat tibi, ita q̄ forma benedictiōis qua ſacerdotes

Universidad de Salamanca. BGH

vtebātur ſuper ppl'm incipiebat a noīe abrae: ⁊ in nomē eius terminabaẜ
t Atq; in te benedicētur oēs cognatiōes terre. Hebrei exponūt ſic. qñ aliquis imprecabiẜ bona alteri dicet: Benefaciet tibi deus ſicut fecit abrae. Chriſtiani exponūt de chriſto ⁊ melius vt videẜ. In te benediceẜ ⁊c̄. i. in ſemine de te naſcituro: qđ eſt chriſtus. In omni eñi gente ſunt aliqui

me in illa pte vbi erat abraā: vt oſtēderetẜ fides ei⁹: q2 dñs dixerat ei parū añ q̄ in terra illa multiplicaret eū ⁊ nihilominus ppter famē īminēte oportebat eū exire: ⁊ tñ nō eſt diffiſus de diuina pmiſſione. x Deſcendit abrā in egyptū. q2 in illa terra erat fertilitas: ⁊ erat ppinqua loco terre chanaā: in quo erat abraȝ: ⁊ bñ dr̄. De-

chriſtiani: ⁊ ideo benedictio chriſti fit ſup omnes natiōnē terre. hoc aūt nō pōt dici de pſona abrae.
k Egreſſus ē itaq; abrā ſicut verus obediens.
l Exiuit cū eo loth. volūtarie magis volēs eē cuȝ auūculo ſuo fideli ⁊ iuſto q̄ cū alijs remanere.
m Septuaginta quinq; annoꝝ erat abraȝ. Iſtud patet ex predictis ſi ponatur exiſſe ante mortē thare per ſexaginta ānos: vt dicit Ra. ſal. q2 thare. lxx. ānoꝝ gēuit abrā ſ3 ipſuȝ q2 dicit eū fuiſſe pgēitū ⁊ abrā. lxxv. ānoꝝ egreſſus eſt de harā: quib⁹ ſi adiūgāẜ. lx. q̄b⁹ pr̄ſupuixit: vt ipe dicit: ſ3 nō pbat habētur anni. ccv. quibus vixit ipſe thare: ſicut hr̄ in fi. pce. ca. ſed q2 hoc dictū pcedit ex ſuppoſitione q̄ abrā fuit pmogenit⁹ thare: qđ improbatū ē. iō dicendū q̄ abram exiuit d̄ harā poſt mortē pr̄is ſui thare: ⁊ q̄ non fuit pmogenitus eius ſed vltim⁹: ita q̄ inter natiuitatē pgeniti thare ⁊ natiuitatem abrae fluxerūt. lx. anni: ⁊ ſic in morte pr̄is ſui thare fuit. lxxv. annorū. quia thare cū eſſet. lxx. annorū cepit generare: ⁊ inde vſq; ad natiuitatem abrae

atq;[t] in te benedicentur vniuerſe cognatiōes terre. Egreſſus[k] eſt itaq; abraȝ ſicut preceperat ei dñs: et[l] iuit cum eo loth. Septuagintaquinq; annoꝝ erat abrā cum egrederetur de aram. Tulitq; ſarai vxorē ſuā ⁊ loth filiuȝ fratris ſui: vniuerſamq; ſubſtantiā quam poſſederāt: ⁊ animas quas fecerant in aram: ⁊ egreſſi ſunt vt irent in terram chanaan. Cūq; veniſſent in eam: pertrāſiuit abram terram vſq;[o] ad locum ſychē: et[p] vſq; ad cōuallez illuſtrē. Chananeus aūt[q] tunc erat in terra. Apparuit[r] aūt dñs abrā ⁊ dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui[s] edificauit ibi altare dño q apparuerat ei ⁊ inuocauit ibi nomē eius ⁊ inde tranſgrediens ad montem qui erat cōtra orientē bethel: tetēdit ibi tabernaculum ſuū ab occidente habens bethel: ⁊ ab oriente hay. Edificauit quoq; ibi altare dño ⁊ inuocauit nomē ei⁹: perrexitq; abram vadens et vltra progrediens[t] ad meridiē. Facta[v] eſt autem fames in terra. Deſcenditq;[x] abraȝ in egyptū vt peregrinaretur ibi. Preualuerat eñi fames in terra. Cūq;[y] prope eēt vt ingrederetẜ egyptum: dixit ſarai vxori ſue. Noui q̄ pulcra ſis mulier: et[z] q̄ cū viderint te egyptij dicturi ſunt vxor illius eſt: ⁊ interficient me: ⁊ te reſeruabunt. Dic[a] ergo obſecro te: q̄ ſoror mea ſis: vt bene ſit mihi ppter te: ⁊ viuat aīa mea ob gratiam tui. Cūq; ita ingreſſus eſſet abram egyptum viderunt[b] egyptij mulierem q̄ eſſet pulcra nimis. Et[c] nūciauerunt pricipes pharaoni[d]: ⁊[e] laudauerunt eam apud illum. Et[f] ſublata eſt mulier in domū pharaonis: abrā[g] vero bene vſi ſunt ppter illam. Fuerūtq; ei oues ⁊ boues ⁊ aſini ⁊ ſerui ⁊ familie ⁊ aſine ⁊ cameli. Flagellauit[h] autē dñs pharaonē plagis maximis ⁊ domū eius ppter[i] ſarai vxorem abrā. Vocauitq;[k] pharao abram ⁊ dixit ei. Quidnaȝ eſt hoc qđ feciſti mihi. Quare nō idicaſti mihi q̄ vxor tua eēt. Quam ob cauſam dixiſti eē ſororem tuam: vt tollerem eaȝ mihi in vxorē. Nunc igitur ecce coniunx tua: accipe[l] eaȝ ⁊ vade. Precepitq;[m] pharao ſup abrā viris: et deduxerunt eum ⁊ vxorem eius: et oīa que habebat.

ſcendit. quia terra egypti inferior eſt reſpectu iudee.
y Cūq; ppe eēt ⁊c̄. añ ingreſſum hoc ſibi dixit: vt pcaueret periculo de caſtitate vxoris ſue quātū fieri poterat via hūana.
z Cū viderit egyptij ⁊c̄. Sciebat eñi abrā nephas eē apud egyptios adulteriū: ⁊ morte plectēdū ⁊ minus reputabāt homicidiū viri q̄ accedere ad vxorem alicui⁹ ipſo viuente: ⁊ iō ad hoc periculū euitādū dixit vxori ſue.
a Dic ergo obſecro q̄ ſoror mea ſis ⁊c̄. Sȝ querẜ hic quō abraȝ hō tāte pfectiōis per tale mēdaciuȝ expoſuit vxorē ſuaȝ periculo adulterij: q2 vt vr̄ magiſ debuiſſet eligere mori. Ad hoc dicēdū q̄ hō in periculo poſit⁹ ſemper d3 agē ad ſui liberationē id qđ pōt ſ3m viā humanā: vt nō tētet deum omittendo illud per quod poteſt euitare periculum quantū poteſt: ⁊ qñ nihil poteſt vltra tunc abſq; tentatiōe dei poteſt reſiduū cōmittere diſpoſitiōi diuine. abrā aūt in terra chanaā habebat familiā magnā nec habebat bona tpalia vt panē ⁊ vinuȝ ⁊ ſilia vñ poſſet eā ſuſtētare: cū eēt ibi peregrin⁹ nec habebat magnā pecuniam vñ poſſet victualia emere: ⁊ ſi haberet incole illi⁹ terre nō vēderent ſibi: cū eſſent in tanta fame poſiti q̄ vix haberēt victualia p ſe ipſis ⁊ familia ppa. ⁊ iō ſi māſiſſet abram in terra illa ſtatim iminebat ſibi ⁊ familie ſue periculū mortis pp famē: ⁊ iō illi piculo p̄ debuit occurrere qđ ⁊ fecit deſcēdendo in egyptū que erat terra fertilis. periculū aūt caſtitatis ſue vxoris nō erat ita ppinquū: q2 pbabiliter eſtimabat q̄ vxor ſua reſeruareẜ regi ppter ſui pulcritudinē ſicut ⁊ factum ē. ſciebat eñi q̄ tpe illo reges nō accedebāt ad vxores ſuas de nouo acceptas niſi poſt anni circulū: q2 ſicut habetur in li. Heſter. ij. ca. ſex menſib⁹ vngebāẜ oleo myrrhyno: ⁊ poſtea ſex alijs mēſibus quibuſdā vnguētis ⁊ varijs pigmētis vtebātur: ⁊ poſtea ad regis cubiculū trāſibāt: ⁊ infra tñ tps ſperabat d̄ dei adiutorio ſibi vxori ⁊ familie affuturo. a Dic ergo obſecro q̄ ſoror mea ſis. nō docuit eā mētiri ſed veritatē occultare caute. mulieres eñi ⁊ viri de eadē cognatiōe ppinqua fratres ⁊ ſorores noīabātur. vñ ⁊ in ca. ſe. abrā vocauit loth nepotē ſuū fratrem di. Ne queſo ſit iurgiū inter me ⁊ te ⁊ inter paſtores tuos ⁊ paſtores meos: fratres eñi ſum⁹. b Viderūt egyptij ⁊c̄. Dicūt h hebrei q̄ abram vt nihil omitteret de his que poterat ad ſeruādū caſtitatē vxoris ſue incluſerat eā infra vnā archaȝ ne videreẜ ab egyptijs quos ſciebat eē luxurioſos: ſed cū peruéniſſent ad qđdā paſſagiū vbi ſcrutabāẜ ea que ferebāẜ cuſtodes paſſagij aperuerūt archam illā ⁊ viderūt q̄ illa mulier eſſet apta cōiugio regis ppt̄ ſuā pulchritudinē: ⁊ ideo ſubdiẜ. c Et nūciauerūt pncipes. i. predicti cuſtodes paſſagij. d Pharaoni. id ē regi egypti. tunc enim oēs reges egypti vocabātur pharaones: ſicut ⁊ aliquo tpe oēs imperatores romani vocabātur ceſares. e Et laudauerūt eā. dicentes q̄ eēt vaſ decōueniens ſibi ⁊ hoc dixerūt ad captanduȝ regis grāȝ. f Et ſublata eſt mulier: vt fieret vxor regis: vt patet infra. g Abram vero bene vſi ſunt ppter illam: ipſum honorando ⁊ munera exhibendo credentes q̄ eēt frater eius ⁊ nō maritus: ⁊ q2 docuit tunc egyptios aſtronomiam quam ignorabant: vt dicit ioſephus.

o Et aīas quas fecerāt in harā. i. ſeruos ⁊ ancillas quos emerāt. Vel ſ3m alios viros ⁊ mulieres quos de ydolatria cōuerterāt ad cultū vni⁹ dei. o Vſq; ad locū ſychem. de hoc fit mentio ſpālis: q2 dñs oñdit ibi ſibi montē garizim: ⁊ montē ebal: vbi filij iſrl' ſuſcepturi erāt iuramēta legis ſeruādē p bñdictiōes ſup ſuātes legē ⁊ maledictiōes ſup trāſgreſſores vt habeẜ Deut. xxvij. p Et vſq; ad cōuallem illuſtrē. Hec eſt regio pentapolis vbi erant quinq; ciuitates quas ſubuertit dñs: que erāt valde delectabiles añ ſubuerſionē: vt hr̄. c. ſequēti. q Chananeus aūt tūc erat in terra. i. occupans iniuſte terrā datā Sem ⁊ filijs ei⁹: q2 vt dicūt hebrei Noe poſt diluuiū ordinauit q̄ Sem fili⁹ ſu⁹ haberet terrā illā: vñ infra. xiiij. ca. dr̄ q̄ Melchiſedech erat rex ſalem: que ciuitas poſtea dicta ē hieruſalē: ⁊ ē metropolis in regione illa. Scđm aūt oēs hebreos ipe Sem noīatus ē Melchiſedech: ppter bonitatē ſui regiminis: q2 melchiſedech interpretaẜ rex iuſtitie. ſi eñi cōputētur anni ipſi⁹ ſem inueniẜ vixiſſe vltra illud tpus. r Apparuit aūt. Hic cōſequēter deſcribiẜ ipſius abrahe deuotio: ⁊ hoc ex duob⁹. ſc3 ex diuina apparitiōe facta ſibi ⁊ ex ipſi⁹ abrae gratiarū actiōe deo reddita ⁊ p3 lr̄a. ſcicēdū tñ q̄ cū dr̄. s Qui edificauit ibi altare dño qui apparuerat ei: illud qđ ſequiẜ. Et inuocauit ibi nomē ei⁹. nō ē de textu ſed ſubintelligiẜ: ⁊ ppter hoc aliq̄ doctores poſuerūt illud in glo. interlineari: ſ3 poſtea aliq̄ neſciētes diſcernere inter gloſaȝ ⁊ textū inſeruerūt illud ī textu ⁊ ſic habeẜ in multis locis in biblijs noſtris ſequiẜ. t Progrediens ad meridiē. i. ad illā ptē iudee: q̄ ē verſus egyptū: q2 terra egypti ē ad meridiē reſpectu terre pmiſſiōis. v Facta ē aūt fames. Hic deſcribitur fides abrae pbatio. ad hoc. n. pmiſit dñs famē fieri in terra chanaā: ⁊ maxi-

h Flagellauit aūt dñs pharaonē. q2 abram fecerat fideliter quātum poterat ſ3m viam humanā ⁊ reſiduū. ſ. caſtitatē vxoris cōmiſerat diuine ptectioni: vt ſupra dictū eſt: ideo dñs qui eſt ptector omniū ſperantiū in ſe caſtitatē vxoris ſibi cōmiſſam cōſeruauit flagellādo pharaonē plagis maximis: que aūt ſint ille plage non eſt expreſſum in tex. ſed hebrei dicūt q̄ fuit flux⁹ ſeminis ita q̄ coitus eſſet grauis vl' impoſſibilis pharaoni ⁊ ſeruis eius. Expoſitores noſtri dicūt q̄ fuit cōcluſio vulue vxorū pharaonis ⁊ ſeruoꝝ eius: ita q̄ parere nō poſſēt. i Propter ſarai. in hebreo hr̄ Propter verbū ſarai. dicūt eñi hebrei q̄ ſarai habebat angelū cuſtodē corporis ſui: ſicut de beata agneta legiẜ: ⁊ qñ ſara dicebat angelo: vt pcuteret pharaonē plaga predicta tūc percutiebat: ⁊ ſic cognoſcere eam nō poterat. k Vocauitq; pharao abraȝ ⁊c̄. p reuelationē eñi ſciuit q̄ ſarai eſſet vxor ei⁹ ⁊ q̄ flagellabaẜ propt̄ eius detentionē. ſequiẜ. l Accipe eam ⁊ vade. non dixit ei. terra coraȝ te eſt vbicūq; tibi placuerit habita ſicut dixit abimelech rex gerare: vt habeẜ infra. xx. ca. ſciebat eñi pharao egyptios eē luxurioſos: ppter qđ abram nō poſſet habitare ſecurus in terra egypti cū vxore ſua. m Precepitq; ⁊c̄. ad cōducēdū euȝ ſecure donec eēt ex terram ſuam ne aliqua moleſtia ſibi vel vxori ſue vel familie inferretur.

In capitulo. xij. vbi dicitur in poſtilla. Egredere de terra tua. i. de chaldea.

Additio. i.

n Non videẜ rōnabiliter dictū vt cū dñs dixit abrae. Egredere de terra tua intelligaẜ de chaldea: ſicut nec dicēdū eſt q̄ abrā fuerit in chaldea natus. cōſtat eñi q̄ babylonia cū tota terra ſennaar que eſt chaldea pertinebat ad cham filiū noe ⁊ poſteritatē eius vbi nēroth regnauit: vt. ſ. c. x. Abraā autem deſcendebat de Sem: cuius ſem poſteritas habitatio erat ī alijs regionibus: vt in eo. ca. habeẜ. nec huic obſtat qđ dr̄ ſupra. xi. cap. de arā fratre abrae q̄ mortu⁹ eſt in terra natiuitatis ſue in vr chaldeoꝝ: nam ppt in hoc loco dicit Ra. Moy. gerūdeñ. ⁊ bene vt videtur cū ibidē dr̄. In terra natiuitatis ſue. referendū eſt ad arā ſolū qui natus fuit in chaldea: non aūt ad abrā: nam infra. xxiiij. ca. Abraam mittēs ſeruū ſuū in meſopotamiā dicebat ei. Ad terrā cognationēq; meaȝ pficiſcaris. in quo loco vbi nos habemus. Ad terrā cognationēq; meā hebraica veritas habet. Ad terrā natiuitatis mee. eadē eñi dictio poniẜ ibi: ⁊. ſ. xi. ca. vbi dicitur. In terra natiuitatis ſue. ⁊ ſic patet q̄ locus natiuitatis abrae erat in meſopotamia. Legitur etiam Ioſue. xxiiij. q̄ ioſue alloquēs filios iſrl' dicebat. Trans fluuiū habitauerunt patres veſtri ab initio thare pater abraā ⁊ nachor. cōſtat aūt q̄ trās fluuiū eſt meſopotamia: vt in eo. ca. declaraẜ. cū autem dicat ab initio ſatis patet q̄ inde erāt oriūdi. ⁊ notanter ibi dicit. Thare pater abraā ⁊ pater nachor: pretermittens aram: eo q̄ aram vt dictū eſt fuit natus in chaldea non in meſopotamia. Ex quibus habetur q̄ cū dicitur. Abrae egredere de terra tua. intelligitur de quodā loco qui dicitur haraȝ: qui erat in meſopotamia a qua terra nūq; legitur abraam fuiſſe egreſſus niſi nunc de precepto dñi: ⁊ ſic queſtio poſtillatoris ⁊ eius ſolutiones nō videntur hic habere locū. ſi aūt queraẜ quō arā frater abrae dicitur natus in chaldea. thare aūt abraā ⁊ nachor in meſopotamia. Ad h̄ dicendū q̄ lr̄a nos cogit ad vtrūq; cōcedendū: vt tactū eſt: cuius ratio poteſt eſſe ſ3m Ra. Moy. predictū: q̄ thare habuit ire de terra ſua in chaldeam poſt natiuitatē abrae ⁊ nachor: ⁊ anteq; naſcereẜ aram: ⁊ ibi in chaldea fuit natus aram. Ratio aūt quare thare iuit ī chaldeaȝ nō exprimiẜ in lr̄a. pōt tñ pbabiliter dici q̄ cū nemroth fuiſſet vir oppreſſor hominū vt ſupra dictū eſt: ⁊ volebat attrahere gentes ad culturā ignis q̄ ideo vocaſſet thare ⁊ familiā ſuā qui erāt notabiles de genere Sem: vt ex diuturna habitatione eoꝝ in chaldea cōicarēt cū alijs in hmōi cultura: ⁊ ſic ampliaretur iſte cultus execrabilis: qui fuerunt ibidē diu cōmorati intantū q̄ ibi natus fuit aram ⁊ mortuus: ⁊ thare ⁊ nachor ignē coluerūt: ⁊ q2 cōmixti ſunt inter gentes didicerūt opa eoꝝ: abraā aūt a deo illuminat⁹ ⁊ ptectus diuinit⁹ fuit educt⁹ inde: vt lr̄a dicit ī auctoritate allegata īfra. xv. c. ſ. Ego ſum dñs qui te eduxi de vr chaldeoꝝ. Si forte queraẜ quare ſcriptura pretermittit iſta particulariter narranda. dicendū ſ3m ra. Moy. predictū q̄ ſcriptura videẜ abreuiare ⁊ obſcure loqui in his que ad ydolatriam pertinēt in primo ſtatu. ſ. ante legē reſeruās ea ad tps legis in quo pncipaliter fuit ydolatria phibita plene declarāda. vnde ſupra. x. ca. dr̄ de ipſo nēroth qui deceptor animaꝝ fuit cogēs hoies ignē adorare: vt in glo. nihil tñ traditur in ſcriptura de eo niſi q̄ fuit robuſtus venator corā dño: que ſūt verba breuiſſima ⁊ diuerſimode interpretabilia: ⁊ eadē rōne pdicta h omittūẜ. Et attendendū q̄ in hoc ca. ⁊ in alijs arā eſt dictio equiuoca ſ3 linguā latinā: q2 vno modo ſignificat aram patrē loth. ⁊ alio mō ſignificat quēdā locū in meſopotamia: vt cū dr̄ infra eo. ca. Cum egredereẜ de haram: ſed in hebraica lingua nō eſt in hoc loco equiuocatio: q2 arā put ſignificat hominē ſcribiẜ cū heth que eſt quinta lr̄a alphabeti hebraici: put autē ſignificat locū ſcribiẜ cū alia lr̄a inexpreſſibili in lingua noſtra que eſt vera lr̄a in alphabeto hebraico.

In eo. ca. xij. vbi dicitur in poſtil. Hebrei exponunt ſic.

Additio. ij.

l Licet qđ in hac expoſitione cōtinetur ſit verꝝ. ſ. q̄ bñdictio chriſti ſit ſuper omnē nationē terre nō tñ in hoc loco hoc fuit abrae pmiſſum put patebit infra ca. xxij.

In eo. capi. xij. vbi dicitur in poſtilla. Si queritur hic quō abraaȝ homo tante perfectionis.

Additio. iij.

b Ex reſpōſio poſtillatoris vera eſt ⁊ cōſona dictis ſanctoruȝ ⁊ glo. cōi. pōt tñ preter hoc vlterius dici q̄ abraam cū eſſet pphetam: vt. ī. xx. c. In ſpū ppheie cognoſcebat q̄ ex hoc q̄ vxor ſua eſſet ſublata nō ſequereẜ aliquid cōtra vxoris pudicitiaȝ: ſed potius laus dei ⁊ eius cognitio apud ipſos infideles reluceret. cognouerūt eniȝ pharao ⁊ ſui q̄ dñs eos flagellabat maximis plagis ppt̄ ſarai vxorē abrae vt p3 in lr̄a. ⁊ ſic diuinam puidentiā ⁊ eius iuſticiā aliqualiter fatebantur pmptius ⁊ humili⁹ q̄ philiſtijm: qui vidētes ydola ſua corruētia ⁊ ipſos multipliciter a deo plagatos ppter detentionē arche dñi ad hoc nitebātur peruīre dicentes: nequaq; manus ſua tetigit nos ſed caſu cōtingit. i. Re. vi. ca. Et pamplius pharao ppl'm iſraeliticū tyrānice detinēs vidēs ſe ⁊ ſuos multipliciter flagellatos a deo cum alijs ſignis ⁊ pdigijs: adhuc nō ceſſabat diuino mādato reſiſtere: vt patet in Exo. in multis locis. aliter aūt fuit in ppoſito cū ſtatim pharao deo obtēperauerit dimittendo illicita. ex quo etiā fama glorioſa ipſius abrae p quo de⁹ tāta opabatur apud ipſos infideles claruit iuxta pmiſſionē ſibi ſupra a deo factā: cum dixit. Magnificabo nomē tuū. Ex quib⁹ ſatis p3 quorūdaȝ hebreoꝝ error ſpāliter Ra. Moy. gerūdeñ. qui in hoc loco aſſerit q̄ abraā multipliciter peccauit non ſolū in mendacio ⁊ hmōi: ſed etiā inquātū terrā pmiſſionis exiuit ſine mādato dñi: ad quā terrā de ei⁹ mādato ſpāli venerat. pp que quidē pctā abrae aſſerit q̄ filij iſrael fuerunt in captiuitate egyptiaca per multos annos: que quidē aſſertio vana eſt: nā l3 de multis ſanctis legatur q̄ aliqñ peccaſſent: vt de Moyſe in aqua 9dictiōis: ⁊ dauid in facto vrie ⁊ hmōi: tñ ſcriptura palā eos reprehēdit eis certas penas iniūgēdo vt de Moyſe Nume. xx. ca. ⁊ de dauid. ij. reg. xij. c. ne eoꝝ geſta ī talibus ad exēplū trahātur. ſ3 in ppoſito eſt p oppoſitū: nā hmōi factū abrae nō reprehēditur in ſcriptura: ſed pon⁹ ad laudē dei ⁊ ſui facti honorē refertẜ. de hoc eñi facto abrae ⁊ quibuſdā ī legiẜ in pš. ad lr̄am. Pertrāſierunt de gente in gentē ⁊c̄. Non reliquit hoiē3 nocere eis: ⁊ corripuit p eis reges. Nolite tangere chriſtos meos. Ex quo p3 q̄ iſta ad laudē dei: ⁊ etiā ſanctoꝝ ſuoꝝ referūtur.

Replica correctorij contra Burgeñ. fabuloſum.

i In ca. xij. poſtillator expōnēs illū paſſū. Egredere de terra tua. dicit q̄ intelligēdū eſt de chaldea qđ egreferēs Bur. inutili vt apparet digreſſione ſe fatigat dicēs abraam natū in meſopota

Universidad de Salamanca. BGH

mia nõ chaldea. ⁊ q: ſua digreſſio ẽ intricata ad clarius vidẽdũ ineptias eius reduco ad certa puncta. Primũ abraã nõ eſt natus in chaldea. ſcõm chaldea nõ eſt terra de qua in ꝓpoſito iubeť egredi. terciũ ꝙ abraã fuit natus añ arã quẽ genuit thare in chaldea. quartũ ꝙ abraam fuit natus in haram loco meſopotamie ſic dicto. Alia que addit Burgẽ. fabuloſa videntur: ſed primũ eius dictum eſt cõtra beatũ Hiero. ꝑut allegať in glo. ordi. põt etiã ꝓbari auctoritate beati Aug. etiã alľ. in glo. eadẽ: vbi dr ꝙ aram fuit p̃mogenitus thare: ⁊ is fuit nat⁹ in chaldea ſ₃ ipm Burg. ⁊ oẽs. Thare aũt ſemꝑ manſit in chaldea vſqȝ ad mortẽ arã ſ₃ oẽs ⁊ inter natiuitatẽ arã ⁊ mortẽ eiuſdẽ natus eſt abraã ſm beatũ Hiero. ⁊ Aug. ſupra allega. q̃s ſequiť magr̃ hyſtoriarũ dicens: abraam p̃mo nominari q̃uis ſit vltio genitus ꝓpter prerogatiuam dignitatis. ſimiliter ⁊ gl. ordi. ⁊ Joſephus cõcordant: quib⁹ oĩb⁹ plus credere oportet q̃ Burg. ſine rõne dicta ſactor̃ poſtponẽti. Eſt igiť terra natiuitatis abrae ipſa chaldea nec obſtat ꝙ Burg. dicat poſteritatem ſem in chaldea nõ habuiſſe habitationẽ: quod q̃uis verum ſit ꝓ maiori parte ſol⁹ tñ thare cũ familia ſua diciť ĩ lr̃a ibi habitaſſe: vt etiã idẽ Burg. poſt in eadem digreſſione: nec obligat quod Burgeñ. dicit de hebraicis litteris: nam credendum eſt magis noſtre tranſlationi per ſanctos doctores concorditer expoſite: nec puto oẽs vſqȝ ad Burg. hebraicũ ignoraſſe: nec valet qđ adducit de Joſue. xxiiij cap. trãs fluuiũ aſſerẽs illã terrã eſſe meſopotamiã cũ chaldea etiã ſita ſit iuxta eundẽ fluuiũ euphratẽ: ⁊ ita hñ dr̃ trãſfluuialis ſicut meſopotamia. vñ dicit Iſi. li. xiiij. ꝙ babilonica aſie ẽ ꝓuincia in chaldea: cui⁹ caput eſt vrbs babylonia: a qua regio eſt nũcupata tã nobiľ: vt chaldea: aſſyria: ⁊ meſopotamia: in ei⁹ nomen aliqñ trãſ. erũt: quã ꝑterfluũt tigris ⁊ euphrates. Inepte igiť Burg. exponit trãs fluuiũ eẽ meſopotamiã: cũ ſ₃ Iſid. vbi ſupra. ⁊ magiſtrũ ꝓprietatũ li. xv. ſit ſita inter p̃dicta duo flumina. vñ p₃ primũ dictũ Burg. fore falſum: nã ⁊ ipſe Bur. fortaſſe de p̃nti errore penitentia duct⁹ hoc dictũ retractat. veri⁹ em̃ cõtradicit ĩfra circa ca. xxviij. Deuť. circa mediũ dicẽs. Abraã prim⁹ pr̃ fidei nõ ignorauit chaldeã: ſ₃ in ea fuit nat⁹ ⁊ inde educt⁹: ⁊ niſi accipiať ꝓ retractatione ſuſtineatur a ſuis amatorib⁹ ꝓ cõtradictiõe: p₃ ergo primũ dictũ eẽ falſuȝ: ſiľr ⁊ ſcõm: quia cũ chaldea ſit terra natiuitatis abrae vt p₃ ex dictis iubeť hic exire chaldeam. hec ẽ intentio btĩ aug. xvi. de ciui. dei. ⁊ allegať in glo. ordi. ⁊ ioſeph⁹ in li. ãtiquitatũ dicit de hoc egreſſu: abraã cũ. lxxv. ãnor̃ eẽt dimiſit chaldeã vt dño iubẽte migraret in chananeã: ⁊ ita hũc egreſſum ſanct⁹ Stephanus exponit Actu. vij. dicẽs. Exiuit d̃ terra chaldeor̃ ⁊ habitauit in charã ⁊c̃. Nec terciũ dictũ Burg. põt eẽ verũ: q: ſarai fuit filia arã q̃ fuit nonagenaria cũ abraã eſſet centenari⁹: vt. j. xvij. ca. Si igiť arã fuit iunior q̃ abraã. viij. vel. ix. annor̃ genuiſſ₃ ſarai qđ falſũ ẽ ⁊ fictũ. Ideoqȝ ⁊ quartũ ei⁹ dictũ nullũ ẽ. nã terra trãſfluuialis dr̃ in textu cõfiniũ meſopotamie: vt p₃ Joſue. xxiiij nec põt cõuenienter intelligi ipſa meſopotamia: nã ibi patres nõ ſeruierũt diis alienis quos noĩat textus ibidẽ: ſ₃ in chaldea ad requiſitionẽ ⁊ fortaſſe cõpulſionẽ nẽroth: ꝑut dicit idẽ Bur. ĩ iſta diſgreſſione. chaldea aũt cõfinis eſt meſopotamie: q: circa ⁊ intra eadem flumina ꝑut ſupradictũ ẽ ſita. nec ꝑtractatiõe dignũ ẽ: in quo Burg circa capi. xij. ⁊. xiij. notat poſtillatorem: nam pueriliter occaſiones ſcribendi accepit.

Capitulũ. xiij.

a Scendit ergo abraã de egypto. Hic cõſequẽter deſcribiť q̃ũo abrã hñ ſe habuit ad ꝓximũ: ⁊ p̃mo q̃ũo ſe habuit ad ꝓximũ tpe ꝓſperitatis. ſ. ei⁹ pacẽ cõſeruãdo. ſecũdo q̃ũo tpe aduerſitatis. ſ. ipm velociter adiuuãdo. xiiij. ca. Circa primũ tria declarantur: q: p̃mo deſcribiť inter familias abrae ⁊ loth cõtẽtiõis occaſio. ſcđo occaſiõis preciſio: ibi. Dixit ergo abraȝ ad loth. tercio preciſiõis approbatio: ibi. Dixitqȝ dñs ad abram. Occaſio aũt p̃ciſionis fuit: q: vterqȝ erat diues valde ⁊ habebat magnã familiã: ⁊ ex tali cohabitatiõe ſolet ſepe contentio ſurgere: dicit igitur.

a Aſcendit ergo ⁊c̃. ſeq̃ť. b Ad auſtralẽ plagam. nõ eſt intelligẽdũ ꝙ terra ꝓmiſſiõis ad quaȝ aſcendit abram rediẽs de egypto ſit in parte auſtrali reſpectu egypti: ſed eſt in aquilonari: ſed auſtraľ plaga hic accipitur reſpectu hierlm: q: illa ps terre ꝓmiſſiõis q̃ eſt vicinior egypto ẽ pars auſtralis iudee.

Capitulum. xiij.

Scendit ergo abram de egypto ipſe ⁊ uxor eius: ⁊ omnia que habebat ⁊ loth cũ eo ad[b] auſtralẽ plagam. Erat[c] autȝ diues valde in poſſeſſione auri ⁊ argenti. Reuerſuſqȝ[d] ẽ ꝑ iter quo uenerat a[e] meridie in bethel: uſqȝ ad locũ ubi prius fixerat tabernaculum inter bethel ⁊ hay: in loco altaris qđ fecerat prius: et[f] inuocauit ibi nomẽ dñi. Sȝ[g] et loth qui erat cũ abrã fuerunt greges ouium: ⁊ armenta ⁊ tabernacula: nec poterat eos capere terra ut habitarent ſimul. Erat quippe ſubſtãtia eor̃ multa: ⁊ nequibant habitare cõmuniter. Unde[h] facta eſt rixa inter paſtores gregum abram ⁊ loth. Eo aũt tempore chananeus[i] et phereſeus habitabãt in terra illa. Dixit[k] ergo abrã ad loth. Ne queſo ſit iurgium inter me ⁊ te: ⁊ inter paſtores meos: ⁊ paſtores tuos: fratres. n. ſumus. Ecce[l] uniuerſa tera coram te eſt: recede a me obſecro. Si[m] ad ſiniſtrã ieris ego dexteraȝ tenebo: ſi tu dexteraȝ elegeris: ego ad ſiniſtrã pergam. Eleuatis itaqȝ loth oculis uidit omnẽ circa regionẽ iordanis: que uniuerſa irrigabatur anteq̃ȝ ſubuerteret dñs ſodomã ⁊ gomorrã ſicut[o] paradiſus dñi et[p] ſicut egyptus uenientibus in ſegor. Elegitqȝ[q] ſibi loth regioneȝ circa iordanẽ ⁊ receſſit ab oriẽte. Diuiſiqȝ ſunt alterutruȝ a fratre ſuo. Abraȝ habitauit in terra chanaã: loth uero morat⁹ eſt in oppidis que erãt circa iordaneȝ: et[r] habitauit in ſodomis. Homines[ſ] autȝ ſodomite peſſimi erant: ⁊ peccatores coram

c Erat autem diues valde. In hebreo habetur. Grauis vel põderoſus multum: quia habebat multa pondera auri ⁊ argenti ⁊ aliarũ rerũ: ⁊ in idẽ redit. d Reuerſuſqȝ eſt ⁊c̃. In hebreo autem habeť. Per mãſiones q̃b⁹ venerat: ⁊ hoc duplici de cã: vna q: homines reuertẽtes ad terrã ſuã vñ exierãt cõſueuerãt accipe hoſpicium redeũdo vbi fuerũt p̃us hoſpitati eũdo. alia: q: qñ abrã iuit ĩ egyptũ nõ habebat pecuniã ꝓ expẽſis ſufficiẽtib⁹ ⁊ p̃xerat in hoſpiciis aliqua debita ſed in redeũdo erat diues valde: vt p̃dictuȝ eſt: ⁊ iõ rediit ꝑ eadẽ hoſpicia ad ſoluẽdũ illa debita. e A meridie in bethel. q: ſicut dictũ ẽ intrauit terrã ꝓmiſſiõis a pte auſtrali. ſequiť. f Et inuocauit ⁊c̃. grãs deo agẽs de hoc ꝙ ipȝ vxorẽ ⁊ familiã cõſeruauerat ⁊ in bonis multiplicauerat. g Sȝ ⁊ loth ⁊c̃. hoc exprimiť ad oſtẽdẽdũ occaſionẽ diſcordie. diuitie. n. vt frequẽter ſunt cã diſcordie inter hoĩes etiã ꝓpinquos ⁊ amicos vñ ſequiť. h Unde facta ⁊c̃. q: tã iſti q̃ȝ illi volebãt ſibi p̃occupare meliora paſcua ⁊ meliores aquas: hebrei dicũt ꝙ cã cõtentiõis fuit eo ꝙ paſtores loth paſcebãt aĩalia ſua in bladis alienis. paſtores aũt abrã increpabãt eos: q: erãt edocti in iuſticia ſua a magiſtro ſuo: nõ ſic aũt paſtores loth: ſȝ p̃ma expõ melior videtur.

i Chananeus ⁊c̃. acſi diceret: licet terra illa ꝓmiſſa eẽt a deo ipſi abrae: nõ tñ erat ſibi tradita: ⁊ iõ magis voluit abraam recedere a nepote ſuo: ne forte ex ꝯtentiõe p̃dictor̃ famulor̃ moucreť lis corã iudicib⁹ infidelib⁹. k Dixit ergo ⁊c̃. Hic cõſequẽter deſcribiť cõtentiõis p̃ciſio: lȝ em̃ delectabile eẽt ipſi abrae manere cũ nepote ſuo: magis tñ voluit ab eo ſepari q̃ȝ ꝙ occaſiõe ſeruor̃ ꝯtẽdentiũ moucreť briga inter ipm ⁊ nepotẽ ſuũ: ⁊ q̃uis eẽt ſenior dedit tñ electionẽ ipſi loth. d. l Ecce vniuerſa ⁊c̃. ad eligẽdũ quam partẽ volueris. m Si ad ſini. acſi diceret: lȝ ſeparemur abinuicẽ nõ tñ ita elongabor a te q̃n ſuccurrã tibi in neceſſitate: qđ p₃ ꝑ effectũ in ca. ſe. n Eleuatis itaqȝ loth ⁊c̃. iſta ẽ regio pẽtapolis in qua erãt quinqȝ ciuitates quas ſubuertit dñs: vt hr̃. j. xix. c. que añ ſubuerſionẽ erat pulcerrima. o Sicut paradiſus dñi. non per

equalitatẽ: ſed ꝑ quãdã ſimilitudinẽ. p Et ſicut egypt⁹ ⁊c̃. Terra em̃ egypti in illa parte qua de egypto veniũt hoĩes in ſegor ẽ pulcerrima. q Elegitqȝ ſibi loth. ꝓpter cõditiões p̃dictas. ſequiť. r Et habita. in ſodomis. Hebrei exponũt hoc in vituperiũ ipſi⁹ loth. lȝ. n. ſciret hoĩes illi⁹ terre eẽ peſſimos: voluit tñ habitare cuȝ eis ⁊ exinde peior factus eſt. Catholici aũt exponunt hoc in laudẽ eius acſi dicať: q̃uis em̃ habitauerit inter homies peſſimos: tñ inter eos ſeruauit innocentiam ⁊ mũdiciaȝ ⁊ hoc mõ expõit beat⁹ Gregorius i. mora.

ſ Hoĩes aũt ⁊c̃. de quor̃ malicia hr̃. j. xviij. ⁊. xix. ⁊ Ezechieľ. xvi. hec fuit iniquitas ſodome ſororis tue ⁊c̃. t Dixitqȝ dñs ad abrã. hic cõſequẽter deſcribitur ſeparatiõis abram ⁊ loth approbatio ꝑ h̃ ꝙ dñs locut⁹ ẽ ipſi abrã poſt iſtaȝ ſeparationẽ ꝓmittẽs ei terrã ⁊ prolis multiplicationẽ ⁊ hoc fuit ꝯuenienter factũ. diuine em̃ reuelatiões ſolẽt fieri mẽtib⁹ q̃etatis ⁊ a ꝑturbationib⁹ paſſionũ ſedans. ſocietas autẽ ipſi⁹ loth ꝑꝑ rixas famulor̃ erat cã ꝑturbatiõis: vt p̃dictũ ẽ: ⁊ iõ reuelatio diuina fcã ẽ abrae poſt ipſius loth ſeparationẽ: et patet littera vſqȝ ibi. v Et habitauit ⁊c̃. Mãbre nomẽ ẽ hoĩs potentis illius terre: a q̃ denoĩata ẽ vallis illa: ⁊ iſte fuit federatus cũ abrã vt p₃. c. ſe. x Edificauitqȝ ⁊c̃. ad ſacrificandum ⁊ gratias agendum ipſi deo.

dño nimis. Dixitqȝ[t] dñs ad abrã poſtq̃ȝ diuiſus ẽ ab eo loth. Leua oculos tuos in directuȝ: ⁊ uide a loco in quo nũc es: ad aquilonẽ ⁊ meridiem: ad orienteȝ et occidentem. Omnẽ terrã quaȝ cõſpicis tibi dabo ⁊ ſemini tuo uſqȝ in ſempiternuȝ. Faciamqȝ ſemen tuũ ſicut puluereȝ terre. Si quis põt hominũ numerare puluerẽ terre: ſemen quoqȝ tuũ numerare poterit. ſurge ergo ⁊ perambula terram in longitudine ⁊ in latitudine ſua: q: tibi datur⁹ ſũ eã. Mouẽs igiť tabernaculũ ſuũ abrã uẽit et[v] habitauit iuxta cõualleȝ mãbre: que eſt in hebron: edificauitqȝ[x] ibi altare domino.

Capitulum. xiiij.

Actum[a] eſt autẽ in illo tempore ut[b] amraphel rex ſennaar ⁊ ariocb rex ponti ⁊ chodorlaomor rex elamitarũ et[c] thadal rex gentium: inirent belluȝ contra baſa regem ſodomor̃: ⁊ contra berſa regem gomorre: ⁊ contra ſennaar[d] regem adame: ⁊ cõtra ſemebeth regem ſeboym: contra q₃ regẽ bale ipa ẽ ſegor. Oẽs[e] hi cõuenerũt in uallem ſiluestrẽ que[f] nunc eſt mare ſalis. Duodecim[g] em̃ annis ſeruierant chodorlaomor: ⁊ terciodecio anno receſſerunt ab eo. Igitur quartodecimo ãno uenit chodorlaomor ⁊ reges qui erant cũ eo et[h] percuſſerunt raphaym in[i] aſtaroth: et[k] carnaym et zuzim cum eis: et em̃ in[l] ſabe cariathaiȝ: ⁊[m] chorreos in[n] mõtibus ſeyr uſqȝ[o] ad campeſtria pharã que eſt in ſolitudine. Reuerſiqȝ[p] ſunt ⁊[q] uenerũt uſqȝ ad fontẽ mephat: ipſa[q] eſt cades: et[r] percuſſerunt omnẽ regionem amalechitarũ: et[ſ] ammorreor̃ qui habitabant i aſaſonthamar. Et[t] egreſſi ſũt rex ſodomoruȝ ⁊ rex gomorre: rexqȝ adame ⁊ rex ſeboyȝ: nec nõ ⁊ rex bale que eſt ſegor: ⁊ direxerũt acieȝ cõtra eos in[u] ualle ſiluestris. ſ. aduerſus chodorlaomor regem elamitar̃: ⁊ thadal regem gentium et Amraphel regeȝ ſennaar ⁊ Arioth regem ponti: quatuor reges aduerſus q̃nqȝ. Uallis[x] aũt ſiluestris habebat puteos mľtos bituminis itaqȝ rex ſodomor̃ ⁊ rex gomor

In ca. xiij. vbi dr̃ in poſtilla. Chananeus ⁊ phereſeus.

Additio.

r Rationabilius p̃ſumiť ꝙ timebat abrã ne habitatores terre qui erãt ſine timore dñi. ſ. chanane⁹ ⁊ pherеſe⁹ videntes tantã eẽ abũdãtiã abrae ⁊ nepotis ei⁹ ꝙ nõ poterat cape eos terra expoliarẽt eos vľ ſaltẽ de terra eiicerẽt: ſicut eiecerũt philiſtiim yſaac ꝑꝑ ſiľem cãm: vt. j. xxvi. c. ⁊ iõ iterpoſuit ſcriptura in narratiõe hui⁹ receſſus chanane⁹ ⁊ pherеſe⁹ habitabãt in terra. q. d. tales erãt habitatores terre ꝙ nõ tolerarẽt tantã abũdãtiam in extraneis.

Capitulum. xiiij.

Actũ eſt aũt in illo tpe. Hic p̃nr oſtẽdiť q̃ũo abrã hñ ſe habuit ad ꝓximũ ĩ aduerſis: ⁊ p̃mo deſcribiť ipi⁹ loth captio. ſcđo eiuſdẽ liberatio: ibi. Et ecce vn⁹ q̃ euaſerat. Circa p̃mũ ſic ꝓcediť: q: p̃mo deſcribiť bellũ in generali. ſcđo cã belli: ibi. Duodecim. n. annis. tercio deſcribiť captio loth in ſpãli: ibi. Et egreſſi ſũt. Circa p̃mũ dicit ſic. a Factũ ẽ aũt in illo tpe i. poſt ſeparationẽ loth ab abrã. b Ut amraphel rex ſennaar. ſm hebreos iſte ẽ nẽroth de quo ſupra dictũ ẽ q̃ regnauit in babylon que ẽ terra ſennaar. c Et thadal rex gentiũ. ſic. n. noĩat⁹ eſt: q: in regno ſuo erãt hoĩes cõgregati de diuerſis natiõib⁹. d Sẽnaar regẽ adame in hebreo habeť Sineab regẽ bale: nomẽ ẽ ciuitatis: que alio noĩe vocata ẽ ſegor. e Oẽs hi ⁊c̃. In hebreo hr̃. In valle cãpeſtri. ⁊ potuit eſſe ꝙ illa vallis ex vno latere habebat nemora ⁊ ĩ alio cãpos arabiles: ⁊ ſic ab vtroqȝ nomĩe poterat noĩari. ſ. ſiluestris ⁊ cãpeſtris. f Que nũc ẽ mare ſaľ: q: poſtq̃ȝ ſubuerſe ſũt ciuitates q̃nqȝ q̃ erãt ĩ illa regiõe loc⁹ ille fact⁹ ẽ lac⁹ magn⁹ ſalſiſſim⁹ ⁊ valde ſpiſſus ita ꝙ veſtimenta ibi ꝓiecta mag̃ ſordidãť q̃ȝ lauẽť: ⁊ iõ null⁹ piſcis põt ibi viuere: ſ₃ ꝙ dicit phus. ij. Metheo. Et iõ ĩ alio vocať mare mortuũ. Apud hebreos. n. mare vocať cõgregatio aquar̃ in magna quãtitate.

g Duodecim. n. ãnis. h̃ exprimiť cã belli q̃ fuit q: rex ſodomor̃ ⁊ alii q̃tuor reges cũ eo p̃noĩati. xij. annis ſeruierũt chodorlaomor regi elamitarũ reddẽtes ei tributũ ⁊ terciodecima anno rebellauerũt: ꝓpter qđ ãno q̃rtodecimo adduxit tres reges ſecuȝ ſupranoĩatos ad debellãdũ eos. verũtñ q: rex ſennaar erat maior int illos ꝓpter qđ ſupra p̃noĩat⁹ eſt iõ ꝓbabile ẽ: lȝ ñ exp̃mať in lr̃a: q̃ facit mẽtioneȝ de iſtis ſolũ ꝑꝑ captiões loth ꝙ ille amraphel ⁊ forſitã alii duo reges habebant etiã aduerſarios rebellãtes: ĩ quor̃ debellatione chodorlaomor p̃ adiuuit eos: ⁊ poſtea venerũt cũ eo ad debellãdũ regẽ ſodomor̃ ⁊ alios q̃tuor reges p̃noĩatos cũ eo: ⁊ h̃ ẽ qđ ſubdiť. h Et percuſſerũt raphim. i. gigãtes.

i In aſtaroth. nomen eſt ville vel terre vbi habitabant.

k Et carnaym ⁊c̃. Noĩa ſunt gẽtiũ a p̃dictis debellatarũ. l In ſabe cariathaim. i. ĩ planicie illi⁹ terre. Samẽ. n. in hebreo ẽ nomẽ cõe: ⁊ ſignificat planicieȝ. tñ. h. ſonat ibi ſicut. v. ſic ſabe. m Et chorreos. iſti ſũt horrei q: hoc nomẽ horrei in hebreo ſcribiť ꝑ heth lr̃aȝ cui in latino correſpõdẽt due. ſcȝ. c. h. ꝑut ſupra dictũ ẽ. c. xi. d̃ harã q̃ in actib⁹ apľor̃ vocať charã. n In mõtib⁹ ſeyr. ſic noĩati ſũt ab eſau q̃ nõdũ erat nat⁹. ⁊ iõ iſtđ nomẽ põiť h̃ ꝑ ãticipatiõeȝ: vt tñ meli⁹ ꝙ vocat⁹ ſit mõs ſeyr ab alio p̃cedẽte eſau vt habeť. j. xxxvi. c. a quo deſcẽderũt duces in mõte ſeyr añq̃ȝ filii eſau haberẽt ibi p̃ncipatũ. o Uſqȝ ad cãpeſtria pharan. vſqȝ illuc ꝑſecuti ſũt eos. p Reuerſiqȝ ſũt. ab illo loco vbi ꝑſecuti ſũt eos. q Uenerũt vſqȝ ⁊c̃. qđ ſignificat iudiciũ ĩ hebreo. vocať. n. fõs ille fõs iudicii: q: ibi ꝯgregabãť iudices terre illi⁹ ad determinãdũ iudicia. ſ₃ aũt hebreos dict⁹ eſt loc⁹ ille fõs iudicii ĩ ſignificatiõe futuri iudicii: q: futurũ erat ꝙ moyſes ⁊ aaron ibi iudicareť ꝓ aq̃s ꝯdictiõis: ꝑꝑ q̃s dñs ꝓtulit ſniaȝ ꝯ eos ꝙ morereť añ ĩgreſſũ terre ꝓmiſſiõis: vt habeť Nũe. xx. q Ipa ẽ cades. Sic em̃ alio noĩe vocata ẽ. Cades. n. ſãctũ ſignificat ĩ hebreo: q: dñs ibi ſanctificauit nomẽ ſuũ educẽdo aq̃s d̃ petra: vt ibidẽ habeť. r Et percuſſerũt ⁊c̃. Hoc dr̃ ꝑ ãticipatiõnẽ: q: nõdũ erat nat⁹ amalech. ſ Et ãmorreũ ⁊c̃. ⁊ ipa ẽ Engaddi. vt habeť expſſe. ij. Paraľ. xx. c. ipſa ẽ regio abũdãs plurimũ in balſamo ⁊ palmis. t Egreſſi ſũt. hic p̃nr deſcribiť captio loth in ſpãli. debellatis em̃ aduerſariis triũ regũ q̃ erãt cũ chodorlaomor: venerunt

Universidad de Salamanca. BGH

rũt tres dicti reges cũ chodorlaomor ad bellãdũ regẽ ſodomoꝝ ⁊ alios quatuor q̃ eis rebellauerãt quibꝰ debellatis captꝰ eſt ipſe loth q̃ habitabat in ſodomis. ex ſocietate .n. maloꝝ iuſti aliq̃n incurrũt penã tp̃alẽ: lꝫ nõ ſint participes criminis ipoꝝ. ⁊ pꝫ lr̃a vſq; ibi. v In valle ſiluestri. expõnaꝛ ſicut prius. x Uallis aũt ⁊c̃. Dicũt aliqui q̃ ibi erãt putei euomẽtes bitumẽ: qḋ ẽ genus cementi fortiſſimi ita q̃ nõ diſſoluaꝛ niſi ſãguine menſtruo: hebrei aũt dicũt q̃ in illa valle accipiebatur terra ad faciendũ cemẽtũ qua ſublata remanebant ibi foſſe que dicebãꝛ foſſe cemẽti. vnde in hebreo habeꝛ puteos cemẽti. illḋ aũt interponiꝛ hic ꝑꝑ qḋ ſequiꝛ. y Cecideruntq; ibi. q2 fugiẽtes de plio timore turbati nõ ꝯſiderãt loca piculoſa quibus ſe ingerũt: ⁊ ſic ceciderũt in foſſas illas. hebrei autẽ dicũt q̃ factũ eſt illud ꝓpter abraã de quo nõ credebãt hoies illiꝰ terre: q̃ exiſſet illeſus de incendio chaldeoꝝ: ſed q̃n viderũt q̃ rex ſodomoruꝫ ceciderat in puteos illos armatus ⁊ exiuerat inde ſanus miraculoſe tunc crediderunt de abram q̃ ſimiliter exiſſet de incendio chaldeoꝝ. z Tulerũt autem ⁊c̃. q̃tum ad diuitias artificiales. a Et vniuerſa ⁊c̃. q̃tũ ad diuitias naturales ex quibꝰ vita ſuſtẽtaꝛ. b Necnõ ⁊ loth. Omnia p̃dicta de bellis iſtis interpoſita ſunt ꝓpter captionẽ ipſius loth. ſequiꝛ. c Et ecce ⁊c̃. Hic cõſequenter deſcribiꝛ ipſius loth liberatio: vbi p̃mo deſcribitur abrae fidelitas. ſcḋo ipſius benedictio: ibi. At vero melchiſedech. tercio eiꝰ liberalitas: ibi. Dixit aũt rex ſodomoꝝ. Fidelitas aũt eiꝰ apparet q2 nõ timuit ire ad pugnã dũ cõtra quatuor reges fortiſſimos vt liberaret nepotẽ ſuũ audita captione eius. ⁊ hoc ẽ qḋ dr̃. Et ecce vnꝰ qui euaſerat. Dicũt aliqui hebrei q̃ iſte fuit og rex baſam: q̃ euaſerat de diluuio. ſed hoc ſupra ip̃robatũ ẽ. vij. ca. Alij aũt dicũt q̃ fuit idẽ og qui euaſerat alijs gigãtibꝰ interfectis in aſtaroth: vt p̃dictũ ẽ in iſto ca. de quo etiaꝫ ſcribiꝛ Deut. iij. Solꝰ quippe og rex baſan reſtiterat de ſtirpe gigantũ. ſed hoc nõ ẽ veriſiꝑ: q2 euadens de prelio oibus ſocijs ſuis interfectis: ſecutꝰ fuit aduerſarios ſuos: ſꝫ magiꝛ fugiſſet ad partẽ oppoſitã: ⁊ iõ p̃dicte expõnes vidẽtur extorte a lr̃a: ꝓpẽ qḋ ſm planũ ſenſum lr̃e dicendũ ẽ q̃ fuit vnꝰ de exercitu regis ſodomorũ q̃ fugiẽs trãſiuit vſq; locũ vbi manebat abraã q̃ nõ erat multũ remotus a loco belli: ⁊ q2 cognoſcebat loth ⁊ abraã patrem ſuũ. ideo nũciauit abrae nepotis ſui infortuniũ. d Abrã hebreo. Et ex hoc pꝫ q̃ hebrei nõ ſunt dicti ab abrã ſed ab Heber: a quo etiã ipſe abrã hic dr̃ hebreus. Itẽ idẽ pꝫ ꝑ lr̃as in hebreo: q2 abraã incipit ab aleph: heber vero ꝑ aym ⁊ iõ ſi hebreꝰ diceretꝛ ab abraã inciperet ꝑ aleph: qḋ nõ eſt verũ: ſꝫ incipit ab aym. e Hi eñ. ſ. tres fratres q̃ erãt de genere ãmorreoꝝ. f Pepigerãt fedus ⁊c̃. ⁊ iõ adiuuerũt eũ vt habeꝛ in fine huius capituli.

g Numerauit expeditos. i. paratos ad pugnã. h Uernaculos ſuos. i. ſeruos ſuos natos in domo ſua. i Et diuiſis ſocijs. ſ. Abner. Eſchol ⁊ mãbre. qui faciebãt diuerſas turmas: vt in pluribus partibꝰ inuadens aduerſarios incuteret eis maiorẽ timorẽ. Aliter exponũt hebrei. Diuiſis ſocijs. q2 illos ſibi federatos ſeꝑauit ⁊ diuiſit ad ſarcinas cuſtodiendas ⁊ parati erãt ei ſuccurrere ſi indigeret: ipſe tñ cũ ſeruis ſuis intrauit bellũ.

k Irruit ſuꝑ eos nocte. q̃n dormiebãt ſopore graui ꝓpter laborẽ precedentis diei. ⁊ q2 dormiebãt ſecuri ſuꝑ eos irruit añq; poſſent armari.

l Reduxitq; ⁊c̃. Oẽs illi qui euaſerũt manus eiꝰ ita fuerunt p̃occupati q̃ nihil poterãt ſecũ portare. m Egreſſus eſt ⁊c̃. Ad faciendũ ei reuerentiã: ⁊ reddẽdũ ei gr̃as de occaſione aduerſarioꝝ ſuoꝝ. n In valle ſabe. i. in valle plana ⁊ equali. o Que ẽ vallis regis. habebat eñ ibi rex manerũ a quo denoiabaꝛ vallis illa. p At vero ⁊c̃. Hic cõſequenter poniꝛ ipſius abrae benedictio. Circa qḋ ſciẽdũ q̃ iudei aduerſarij fidei chriſtiane ſcripturas que loquũtur de chriſto nitũtur deprauare: inꝛ quaſ eſt pſal. cix. in quo fit mentio de ſacerdotio melchiſedech: ⁊ occaſione illiꝰ pſal. qui de chriſto loquiꝛ paſſum iſtũ peruerſe exponere nitũtur. d. q̃ iſte melchiſedech ꝓtulit panẽ ⁊ vinũ nõ in ſacrificiũ ſed magis ad reficiẽduꝫ abraam ⁊ ꝑp̃lm eiꝰ q̃ veniebat de prelio. ſed hoc patet falſuꝫ ꝑ lr̃am precedentẽ ⁊ ſequentẽ. dictũ eſt .n. ſupra q̃ illi quatuor reges quos debellauerat abraam aſportauerãt de ſodomis vniuerſa q̃ ad cibũ pertinẽt nec poterant adhuc oĩa cõſumpſiſſe: nec fugiendo poterant ſecũ portaſſe: ⁊ ideo abraã ibi inuenit ſatis de victualibus ꝓ ſe ⁊ ꝓ populo ſuo. ⁊ hoc ẽt patet per lr̃am ſequentẽ vbi abraã de preda nihil voluit retinere. Exceptis his q̃ comederunt iuuenes. i. bellatores qui ſecũ fuerant. Item pꝰ illa ṽba. Proferens panẽ ⁊ vinũ. imediate ſubdiꝛ ꝓ qua cauſa. b Erat eñ ſacerdos dei altiſſimi. ex quo pꝫ q̃ cã ꝓ qua ꝓtulit paneꝫ ⁊ vinũ fuit ad offerendũ ſacrificium: qḋ ꝑtinet ad ſacerdotis officiũ ꝓ refectione eniꝫ bellatorũ magis pertinet ad hominem laicum proferre victualia q̃ꝫ ad ſacerdotem ⁊ ideo alij aliter peruertentes exponunt dicentes q̃ melchiſedech ꝓtulit panẽ ⁊ vinũ: ꝓ ſacrificio offerẽdo nõ ꝑ ip̃m: q2 ſm iſtos ſacerdos nõ erat ſed per ipſum Abraã qui tanq̃ꝫ ſacerdos legiꝛ pluries cõſtruxiſſe altare: ⁊ ſacrificiũ deo obtuliſſe: vt habeꝛ. ĩ. xxij. ca. ⁊ ideo illud qḋ ſequiꝛ. Erat .n. ſacerdos dei altiſſimi, nõ refertꝛ ad ipſum melchiſedech: ſed ad ip̃m abraaꝫ. ⁊ ſilr̃ illud qḋ ſequiꝛ. Et dedit ei decimas ex oĩbus. ſ. melchiſedech dedit decimas de oĩbus ipſi abrae tanq̃ꝫ ſacerdoti. ſed falſitas huiꝰ expoſitiõis apparet ꝑ hoc: q̃ melchiſedech bñdixit ipſi abrae dicens. Benedictus abraã deo excelſo ⁊c̃. Benedicere autẽ ad ſacerdotẽ ꝑtinet: q2 qḋ minꝰ eſt ſine ꝯdictiõe a maiori bñdiciꝛ: vt dr̃ ad Hebreos. vij. ca. Itẽ q̃ melchiſedech daret decimas de oĩbꝰ reportatis ipſi abrae pꝫ falſum ꝑ lr̃am ſequentẽ: q2 abraã iurauit q̃ de oĩbꝰ illis nõ acciperet a filo ſubtegminis vſq; ad corrigiã caligę. i. nullã rẽ quãtũcunq; minimã acciperet: ⁊ ideo vera expoſitio ẽ iſta: q̃ melchiſedech erat Sem p̃mogenitus filius Noe qui adhuc viuebat: qḋ patet ſi cõputẽtur anni eiꝰ ſupra poſiti. imo vixit poſt vltra natiuitatẽ Jacob ⁊ Eſau: vt ꝓbaꝛ. ĩ. xxix. ca. Sed ꝯ hoc arguiꝛ: q2 ad Hebreos. vij. c. dr̃ de melchiſedech. Sine patre: ſine matre: ſine genealogia: neq; initiũ dieꝝ: neq; finẽ vite habens: qḋ nõ põt dici de ipſo Sem: ergo nõ eſt idẽ hõ. Sed ad hoc reſpõdeꝛ a doctoribꝰ nr̃is q̃ hoc dicit apl̃s nõ q̃ melchiſedech nõ habuerit patrẽ ⁊ matrem ⁊c̃. ſed q2 ſcriptura nõ facit mẽtionẽ de pr̃e eiꝰ ⁊c̃. ſed adhuc vr̃ argumentũ remanere: q2 ſcriptura facit mentionẽ de patre Sem: ⁊ matre eiꝰ ⁊ genealogia: ⁊ de p̃ncipio vite eiꝰ ⁊ fine. Dicendũ q̃ verũ eſt: ſed hoc nõ eſt ſub noĩe melchiſedech: ſed ſolũ ſub noĩe ſem ⁊ ſic intelligit apl̃s ⁊ doctores ſancti: q̃ ſub noĩe melchiſedech nõ fit mentio in ſcriptura ꝺ patre ⁊ matre eiꝰ. nec determinat etiã ꝺ genealogia. nec de principio ⁊ fine vite ſue. b Erat eñ ſacerdos dei altiſ. q2 pr̃ erat oĩuꝫ illoꝝ qui remãſerãt in cultu dei: ⁊ q2 erat primogenitus rõne natiuitatis: vt dicũt aliqui: vel ſaltẽ ex ordinatiõe patris: ſi nõ fuit p̃mo natꝰ: vt dicũt alij. Jus .n. p̃mogeniture hẽre trãſferebaꝛ ad filiũ poſt natũ ex ordinatiõe patris: maxime de volũtate dei: ſicut Jacob ius p̃mogeniture trãſtulit a rubẽ p̃mo nato ad Joſeph q̃tũ ad duplicẽ portionẽ hereditatis accipiendam. ⁊ ad Judã q̃tũ ad dignitatẽ regiã vt hr̃. ĩ. xlviij. ⁊. xlix. c. Sacerdotũ aũt fuit annexũ p̃mogeniture vſq; ad legẽ datãꝫ ꝑ Moyſen: ⁊ iõ audita victoria abrae diuina virtute facta: ꝓtulit panẽ ⁊ vinum i. ſacrificiũ reddẽdo gr̃as deo: ⁊ iõ bñdicẽdo abraam dixit. Bñdictus abraã deo excelſo ⁊c̃. c Et dedit ei decimas. ſ. abraam ipſi melchiſedech: cui debebantur tanq̃ꝫ ſacerdoti. Et ſic exponit apoſtolus ad Hebre. vij. oſtẽdens q̃ leui fuit decimatꝰ in abraã.

re terga uerterũt: ceciderũtq;[y] ibi: et q remanſerãt fugerũt ad montẽ. Tulerũt aũt[z] omnẽ ſubſtantiã ſodomor: ⁊ gomorreor et[a] uniuerſa que ad cibũ ꝑtinẽt: ⁊ abierũt. Necnõ[b] ⁊ loth ⁊ ſubſtantiã eius: filiũ fratris abraꝫ q habitabat in ſodomiſ. Et[c] ecce unꝰ qui euaſerat: nũciauit abrã[d] hebreo qui habitabat in ꝯualle mãbre ãmorrei fratris eſchol et fratris aner. Hi[e] eñ ꝑpigerãt[f] fedus cum abram. Quod cum audiſſet abram captum uidelicet loth fratrẽ ſuuꝫ numerauit[g] expeditos uernaculos[h] ſuos trecentoſdecem ⁊ octo: ⁊ perſecutus eſt eos uſq; dan: et[i] diuiſis ſocijs irruit[k] ſuper eos nocte. ꝑcuſſitq; eos ⁊ pſecutꝰ ẽ uſq; ſoba ⁊ phenicem: que eſt ad leuã damaſci. Reduxitq;[l] omnẽ ſubſtantiaꝫ: ⁊ loth fratrẽ ſuũ cũ ſubſtãtia illiꝰ mulieres quoq; ⁊ populum. Egreſſus[m] ẽ aũt rex ſodomor in occurſũ eiꝰ poſtq̃ꝫ reuerſus ẽ a cede chodorlaomor ⁊ reguꝫ qui cũ eo erant in[n] ualle ſabe: que[o] ẽ uallis regis. At[p] uero melchiſedech rex ſalem proferens panẽ ⁊ uinũ: erat[b] eñ ſacerdos dei altiſſimi: bñdixit ei ⁊ ait. Benedictus abraam deo excelſo: qui creauit celum ⁊ terrã ⁊ benedictus deꝰ excelſus: quo protegente hoſtes in manibus tuis ſunt. Et[c] dedit ei decimas ex omnibus. Dixit[d] autẽ rex ſodomorũ ad abraam. Da[e] mihi anĩas: cetera tolle tibi. Cui reſpondit ei. Leuo[f] manum meaꝫ ad dñm deum excelſum poſſeſſorem celi ⁊ terre: q̃ a filo ſubtegminis uſq; ad corrigiam caligę non accipiam ex omnibus que tua ſunt: ne[g] dicas ego ditaui abraam: exceptis[h] his que comederunt iuuenes: et[i] ꝑtibꝰ uirorum qui uenerunt mecũ aner eſchol ⁊ mambre. Iſti accipiẽt partes ſuas.

d Dixit aũt rex ſodomoꝝ. Hic deſcribiꝛ liberalitas abrae: q2 q̃uis totã predã poſſet retinere: noluit tñ aliquid recipere. e Da mihi animas. i. viros mulieres ⁊ paruulos. f Leuo manũ meam. modus eſt iurandi. g Ne dicas. ego ditaui abraam hoc dixit non ad iactantiã ſed ad dei gloriã: qui ei ꝓmiſerat multiplicationem bonoꝝ temporalium vt ſupra dictũ eſt. ⁊ ideo nolebat q̃ eius ditatio aliq̃mõ alij attribueretur. h Exceptis his que comederũt iuuenes. i. bellatores qui fuerũt mecum in prelio. i Et partibꝰ virorum qui venerunt mecum. iſti eñ nõ erant de familia abrae: ⁊ ideo non erat ſuũ dare partes ipſoꝝ de preda illa. q̃ autẽ dicitur hic de ipſis. Qui venerũt mecũ. vno modo exponitur: q̃ cũ ipo intrauerunt bellũ vt predictum eſt. Et ſm hoc certuꝫ ẽ q̃ habuerũt ius ⁊ partem prede. Alio modo q̃ nõ intrauerunt bellũ ſed remãſerũt ad cuſtodiendum ſarcinas. ⁊ ſm hoc etiam declarauit abraam q̃ haberent ius in parte prede. Et iſto loco accepit dauid illud qḋ determinauit. i. Reg. xxx. ca. di. Equa pars erit deſcendentibꝰ in prelĩũ ⁊ remanẽtis ad ſarcinas: vnde qḋ ibidem ſequiꝛ. Et factuꝫ eſt hoc ex die illa ⁊ deinceps cõſtitutum ⁊. q. lex in iſrael. In hebreo habetur. Et factum eſt hoc ex die illa: ⁊ deſuper vel de ante: q2 obſeruatum fuerat tempore abraam: vt patet ex dictis: verũtamen q̃ abraam hoc ſeruandum decreuerit. Dauid poſtea magis declarauit ⁊ firmius ſtatuit tanq̃ꝫ ex regia poteſtate ⁊c̃.

In ca. xiiij. vbi dr̃ in poſtilla. q̃ factũ ẽ iſtud ꝓpter abraam.

Additio prima.

b Ex expoſitio hebreoꝝ ẽ friuola: q2 ex hoc q̃ rex ſodomorũ miraculoſe exiuiſſet de puteo: nõ attribuerũt gẽtes exitum abrae de incendio chaldeoꝝ teſtimonio veritatis diuine fidei. in deteſtationẽ ydolatrie, ꝓ qua abraã expoſuit ſe piculo incendij: cũ etiã rex ſodomoꝝ q̃ peſſimus ⁊ ydolatra erat: ſic exiuerat armatus de puteo ⁊ illeſus: ſed potꝰ iſta attribuebãt magicis artibꝰ vel hmõi. Et ſic iſtud miraculũ factũ regi ſodomoruꝫ nõ redũdaret in gloriã dei qḋ eẽt valde incõueniens ⁊c̃.

In eodem. xiiij. ca. vbi diciꝛ in poſtilla. Ex hoc patet q̃ hebrei non ſunt dicti ab abraam.

Additio. ij.

Unde dicaꝛ abraã hebreꝰ pleniꝰ habeꝛ in additione ſuꝑ Matheum. xxi. ca. vide ibi.

Correctoriũ corruptorij his additõibꝰ nõ reſpõdet. q̃m dicit illas nõ eſſe dignas ꝑtractatiõe cũ ſint nulliꝰ vtilitatis: ſicut patet ſupra rñdendo additionibus tercijdecimi capituli.

In eodem capi. xiiij. vbi dicitur in poſtilla. Numerauit expeditos vernaculos.

Additio. iij.

In hoc loco vbi lr̃a noſtra dicit. Et numerauit expeditos. lr̃a hebraica hꝫ. Muniuit expertos. ⁊ ẽ ſẽſus q̃ muniuit ſuos armis bellicis. ſ. illos ſeruos qui erãt experti. ex q̃ pꝫ q̃ prudẽtia abrae rei militaris: q2 nõ inermes accepit q̃ ad fugã ſũt ꝓni: vt dicit vegetius: ſꝫ munitos ſeu armatos. Silr̃ nõ accepit tyrones ſ. iã expertos. Põt eẽ q̃ ex vicio ſcriptoꝝ hec varietas ꝯtingat ſic q̃ vbi dr̃. Muniuit. poſuerũt Numerauit: ⁊ vbi habeꝛ expertos: poſuerũt Expeditos. ꝓpter ſiĩtudinẽ harũ dictionũ adinuicẽ: ⁊ etiã ꝑꝑ hoc q̃ ſtatim addũꝛ termini numerales. ſ. cccxviij. ſed hoc nõ obſtat: nã ex hꝰ non ſequiꝛ niſi q̃ tantꝰ fuerat munitoꝝ ⁊ expertoꝝ numerus.

In eo. ca. xiiij. vbi dr̃ in poſtilla. Et iõ audita victoria abrae diuiña virtute ⁊c̃.

Additio. iiij.

De ſacrificiuꝫ qḋ obtulit melchiſedech nõ ẽ intelligẽdũ eẽ idẽ realiter cũ noſtro ſacrificio ſed eẽ figuratiuũ illiꝰ. vñ gl. interlinearis ſuꝑ illud verbũ: Proferẽs panem ⁊ vinũ dicit. Hec ſacra noſtrorũ ſacramẽtoꝝ figura fuerat.

Capitulum. xv.

Is itaq; trãſactis. Poſtq̃ deſcripſit moyſes qualiter abraaꝫ bñ ſe habuit vt incipiẽs ⁊ hꝰ q̃tũ ad deũ ⁊ ꝓximũ. h cõſequẽter oñdit qualiter ſe habuit ad ſeip̃m: ⁊ q2 ꝓles reputaꝛ vna pſona cũ patre: ſm illud Eccl. xxx. Mortuꝰ eſt pr̃ eiꝰ: ⁊ q̃ſi ñ ẽ mortuꝰ. reliquit eñ filiũ ſilẽm ſibi. ⁊ ſiliꝛ vir ⁊ vxor q̃ſi vna pſona ꝯputãtur: ſꝫ dictũ ſaluatoris Mat. xix. Itaq; iam nõ ſunt duo ſed vna caro. iõ primo oſtẽditur qualiter abraam ſe habuit in petenda prole. ſecundo qualiter in regenda vxore. xvi. ca. Circa primũ p̃mo ponitur abrae petitio. ſcḋo petitionis exauditio: ibi. Statimq; ſermo dñi ⁊c̃. tercio exauditionis cõfirmatio: ibi. At ille ait: dñe deꝰ. Circa p̃mũ deſcribiꝛ occaſio petitionis. Abraã .n. ex victoria tã ſolẽni quã dñs dederat ei: timuit ne in hoc accepiſſet totã mercedẽ iuſticie ſue a dño: ⁊ iõ deus aſſecurauit eũ de cõtrario dicẽs. b Noli timere. de eo qḋ cogitaſti. ſequiꝛ. c Merces tua nimis magna. i. victoria quã dedi tibi nõ eſt merces tua: ſed maiorẽ ſatis ego reſeruo tibi. Et ex iſto verbo dñi habuit occaſionẽ petẽdi ꝓlem: q2 q̃liber naturaliter deſiderat in bonis ſuis hr̃e heredẽ ſiue ſucceſſorẽ: ꝓpter qḋ ſequiꝛ. d Dixitq; abraã. oñdẽdo ſuum deſideriũ. e Dñe deꝰ quid dabis mihi. aſi dicat parũ valebunt iſta mihi: ex quo filiũ nõ habeo. f Ego vadã abſq; liberis: q2 ſara erat ſterilis. g Et filiꝰ ꝓcuratoris domꝰ mee. Hoc expꝛimiꝛ dupliciter. Uno mõ ſic: vt ſit ſenſus. Procurator domꝰ mee hꝫ filiũ cui põt bona ſua relinquere: nõ aũt ego ⁊ ſic melioris cõditionis me ẽ q̃tũ ad hoc. Alio mõ vt cũ dr̃. g Filiꝰ ꝓcuratoris domꝰ mee. ſubintelligiꝛ: erit heres meꝰ: q2 cogitabat eũ adoptare in filiũ: eo q̃ ſua vxor erat ſteril̃: ⁊ iſta expoſitio magis cõſonat lr̃e: q2 ſequiꝛ poſtea. h Et ecce vernaculꝰ meꝰ. i. ſeruꝰ natꝰ in domo mea. i Heres meꝰ erit iſte damaſcꝰ eliezer. Eliezer eñ erat ꝓcurator domꝰ abrae: ⁊ damaſcꝰ filiꝰ eiꝰ fuit: a quo etiã denoĩata eſt ciuitas damaſci. k Statimq; ſermo dñi. Hic poniꝛ ſue petitiõis exauditio. Petitio eñ eſt deſiderij oſtẽſio: ⁊ iõ q2 abraã oñderat deſideriũ ſuũ de ꝓle habẽda: ⁊ dñs rñdet illi di. l Nõ erit hic hr̃s tuꝰ. ſ. filiꝰ ꝓcuratoris tui. m Sꝫ qui egrediciꝛ ⁊c̃. i. quẽ generabis in vxore tua. ⁊ q2 nõ ſolũ ꝓmiſit ſibi ꝓlẽ: ſed etiã ꝓlis magnã multiplicationẽ. iõ ſequiꝛ n Suſpice celũ ⁊c̃. ⁊ accipiꝛ hic ꝓ nõ. o Sic erit ſemen tuũ. ſ. in tanta multitudine q̃ vix aut nũq; poſſit numerari ab hoĩe. patet ẽt ex dictis: q̃ iſta viſio oñſa ẽ abrae de nocte q̃n ſtelle pñt videri. Cõſiderãdũ eſt ẽt: q̃ lꝫ deꝰ ꝑ hoc intẽderet ſignificare multiplicationẽ ſeminis abrae ꝯparando ipſuꝫ ſtellis celi: tñ p̃ncipaliter intendebat ꝓmittere ei ⁊ ſemini eiꝰ vitã beatam: que erit in reſurrectiõe mortuoꝝ. vñ dicit apl̃s. i. Cor. xv. Stella differt a ſtella in claritate: ſic ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. Multiplicatio eñ ꝓlis ⁊ bona quecũq; tp̃alia nõ pñt eẽ merces vel finis p̃ncipalis operꝫ iuſticie vel virtutis: q2 finis p̃ncipalis melior eſt ſẽꝑ his que ſunt ad finem: ⁊ premium a deo principaliter ꝓmiſſum ſẽꝑ eſt meliꝰ q̃ꝫ opꝰ meritoriũ: ꝑꝑ qḋ ꝓ

Capitulum. xv.

His[a] itaq; tranſactis: factus ẽ ſermo domini ad abraam per uiſionẽꝫ dicẽs. Noli[b] timere abraã Ego protector tuus: et[c] merces tua magna nimis. Dixitq;[d] abraã. Domine[e] deus quid dabis mihi. Ego[f] uadam abſq; liberis ⁊[g] filius procuratoris domus mee iſte damaſcus eliezer. Addiditq; abraaꝫ. Mihi autẽ dediſti non ſemen: et[h] ecce uernaculus meus: heres[i] meꝰ erit. Statimq;[k] ſermo domini factꝰ eſt ad eum dicens. Nõ[l] erit hic heres tuus: ſꝫ[m] qui egredietur de utero tuo ipſum habebis heredem. Eduxitq; eum foras et ait illi. Suſpice[n] celuꝫ: et numera ſtellas ſi potes et dixit ei: ſic[o]

Universidad de Salamanca. BGH

mitti:bona autẽ queciiq; tp̃alia ſunt minora q̃ iuſticie opa: ꝛ iõ hic ꝛ in alijs locis ſacre ſcripture:vbi ꝓ operibus virtutis vere ꝛ ꝓprie dicit̃ pro mittũtur aliqua bona tp̃alia nõ intelligũtur ṗncipaliter ꝓmiſſa ſed quaſi manuductiua ad bona ſpũalia ꝛ eterna:que ṗncipaliter intelligũtur pro miſſa. ꝛ hoc cõueniebat maxime tp̃e legis moſaice ꝛ nature in quo hoĩes imperfecti erant reſpectu tp̃is gr̃e:ħʒ q̄ dicit ap̃ls ad hebreoſ.vij. Nihil.n. ad perfectum adduxit lex. mod⁹ aũt ĩpfectoꝝ ẽ vt ad amorẽ bonoꝝ ſpũaliũ ꝛ celeſtiũ ĩducãtur ꝑ amorẽ tp̃aliũ ꝛ terreſtriũ: vt ſm̃ Greg. Animus ex his q̃ nouit ſurgat ad incognita que non nouit:ꝛ ꝑ hoc q̃ ſcit notũ diligere diſcat ꝛ incognita amare. Q̃ aũt abraã in hoc loco intellexerit ſibi ꝛ ſemini ſuo:nõ ſolũ eſſe ꝓmiſſa terrena: ſʒ etiã celeſtia que per chriſtum ſunt adimpleta patet Joh.viij.vbi dicitur. Abraam pater veſter exultauit vt videret diem meum:vidit ꝛ gauiſus eſt. Dies autem chriſti vel tempus intelligit̃ tempus paſſionis ꝛ reſurrectionis eius:ſm̃ q̄ ipſe dixit imminẽte paſſione. Math.xxvi. Tempus meũ ꝓpe eſt ꝛc̃. Et nũc aperta eſt ianua celeſtis: ꝛ educti ſunt ſancti patres de inferno:ꝛ ꝓpter p̃dicta hñ dr̃ in officio defunctis. Sed ſignifer ſanct⁹ michael repreſentet eas in lucem ſanctam:quã olim abrae ꝓmiſiſti ꝛ ſemini ei⁹:ꝛ accipit̃ ex hoc loco. Cõſiderandũ q̄ in hoc paſſu ꝛ cõſimilibus eſt vno mõ duplex ſenſus litteralis. Unus de bonis terrenis que minus principaliter ꝛ manuductiue ꝓmittũtur. Alius de ſpiritualibus ſeu eternis que principaliter intenduntur:q: ſenſus ṗncipaliter intent⁹ ĩ ſaĩ dr̃ĩ aliquo mõ põt dici vnus:q: ſm̃ phm̃ vbi vnũ ꝓpter alterũ vtrobiq; tm̃ vnũ. Minus principale vero ſemꝑ eſt ꝓpter magis principale.illud aũt q̃ dictũ eſt prebet viã ad intelligẽdũ multa que cõtinẽtur in ve.te.ꝓpter q̃ diuũ⁹ hic moraturs ſum. p Credidit abraam deo. in nullo heſitãs de diuino ꝓmiſſo. q Et reputatũ ꝛc̃.q: fides formata per dilectionẽ illa ſola eſt que vere iuſtificat meritum formaliter. r Ego dñs ꝛc̃.i.igne chaldeoꝝ ſm̃ vnã opinionẽ: vel d'ta li loco que eſt in chaldea:ſicut dictũ eſt.ſ.xi.ca. s Ut darẽ tibi terram iſtã.per quã principaliter intelligit̃ terra viuentiũ ꝓmiſſa. t Et poſſideres eã.in hereditatẽ perpetuam. v At ille ait ꝛc̃. Hic cõſequẽter ponitur p̃dicte ꝓmiſſiõis cõfirmatio per ſignũ abrae diuinit⁹ oſtenſum. Ad cuius intellectũ cõſiderandũ q̄ abraã nõ dubitauit quin haberet plenam ſibi ꝓmiſſam:ꝛ ſibi hereditatẽ in pſona ꝓpria vel filioꝝ:aliter nõ eſſet verũ q̃ dictũ eſt. Credidit abraã deo ꝛc̃. ſed ar tñ abraã:q̄ ſic bona cõferuñt a deo ꝓpter opa meritoria:ita ꝑ oppoſita auferũtur:ꝛ iõ ad cõſeruationem boni diuinus collati:requirit̃ q̄ hoĩes ſint ſolliciti cõſeruãdo p ex ercitiũ operis deo placiti:ꝛ ꝓpterea de hoc queſiuit abraã.di. x Dñe deus vñ ꝛc̃.ac ſi diceret:quid eſt illud p q̃ cõſeruabit̃ bonũ q̃ ꝓmiſiſti iõ nõ dixit vñ ſcire poſſem q̄ acceptur⁹ ſim eã ſed poſſeſſurus. y Et rñdit dñs. Ad intellectũ hui⁹ cõſiderãdũ: q̄ ſicut p; ex diſcurſu ton⁹ vete. te.q̃diu filij iſrael ſteterũt in cultu vni⁹ veri dei poſſederũt pacifice terras ꝓmiſſionis ſibi collatã. ꝛ q̃ñ declinauerunt ad ydolatriã fuerũt ab alijs impugnati ꝛ deiecti:ſicut p; in libris iudicũ ꝛ regũ ꝛ alijs locis: ꝛ aliq̃ñ ex cõ malicia nimis abundauit fuerunt electi ꝛ captiuati de terra illa ꝑ per Nabuchodonoſor regẽ babylonis:ꝛ ſcõ p romanos:eo q̄ auctorẽ fidei hebrũ chriſtũ negauerũt ꝛ occiderũt. Uerus igit̃ cultus vni⁹ dei eſt illud:ꝑ q̃ poſſiden poterat terra illa abrae ꝓmiſſa:iſte aũt cultus principaliter eſt in actib⁹ interiorib⁹ mentis:ſm̃ q̄ dicit beatus aug. in enchiridion. Fide.ſpe.ꝛ charitate colit̃ de⁹. verũtñ cũ cultu interiori requirit̃ cultus exterior:qui ẽ quaſi quedã ꝓteſtatio interioris cultus:talis aũt cultus in vete.lege fuit per ſacrificia deo oblata. ꝛ ideo de talibus ſacrificijs in lege ſſciendis dñs inſtruit abraam dicens. z Sume tibi vaccã ꝛc̃. quia de iſtis mb⁹ ſpeceb⁹ aĩaliũ ſolũ erant ſacrificia fienda in lege:vt patebit in leui. ꝛ iõ in q̃ali bet ſpecie noĩat vnũ indiuiduũ. Cõſiderandũ etiã: q̄ de q̃ali bet ſpecie p̃dicta fiebat in lege triplex ſacrificiũ. Unũ vocabat̃ hoſtia ꝓ peccato:q̃ fiebat ꝓ expiatiõe alicui⁹ peccati cõmiſſi. Aliud vocabat̃ hoſtia pacifica:q̃ offerebat̃ deo ꝓ aliquo bono obtento vel obtinẽdo. Terciũ erat hoſtia in holocauſtũ:que tota incendebat̃ ad honorem diuinũ. ꝛ iõ ad hoc ĩplex ſacrificiũ deſignãdũ dr̃ hic q̄ quodlibet indiuiduũ p̃dictũ ſit triũ annoꝝ. a Turturẽ quoq; ꝛ colũbã.q: futurũ erat in lege dãda ꝑ moyſen vt fieret ſacrificiũ de iſtis ſpeb⁹ auiũ tñ: niſi in emũdatione leproſi vbi fiebat oblatio de paſſeribus:ꝓpter q̃ de iſta ſpecie auis nõ fit hic mentio:q: nõ erat cõis oblatio vel ſacrificiũ:ħʒ aũt aſſignare rõnes plenius ꝛ in particulari:quare de p̃dictis fiebant ſacrificia magis q̃ d alijs:ꝑtinet ad librũ leuiticuʒ: nũc põt hic breuiť aliquid ꝑmitti. Dictũ eſt aũt q̄ ſacrificia legis erãt q̃dã ꝓteſtatiões fidei:iõ rõnes ſacrificioꝝ ſunt accipiende ex iſta proteſtatione. ſm̃ vero Auguſ.in li. de lege ꝛ gr̃a.null⁹ vnq̃ hoĩuʒ fuit ſaluatus niſi in fide mediatoris in quo eſt duplex natura diuina.ſ. ꝛ humana. ꝺcitates aũt ipſius ꝓteſtabant̃ ſacrificia inq̃tũ hoĩes ꝑ illa ſacrificia oſtẽdebãt ſe habere vitã a deo:ꝛ ꝑ cõſequẽs alia bona. hoc aũt fiebat in ſacrificijs p̃dictoꝝ aĩaliũ.ſ. bouis ouis ꝛ capre:q: iſta aĩalia tã q̃ domeſtica ſunt cũ hoĩbus:ꝛ cedũt in vſum eoꝝ ad ſuſtẽtationẽ vite. Alia vero aĩalia cõiter ſũt ſilueſtria:vel ſi ſunt domeſtica ſunt inmũda:vt porcus ꝛ ſilia. Jtẽ p̃dicta aĩalia repreſentabãt humanitatem chriſti inquãtũ fuit inſtrm̃ noſtre redemptiõis:q: ouis repreſentabat eius innocentiã: capra ſilitudinẽ carnis peccati: bos fortitudinẽ chriſti ad ſuſtinẽdũ labores maxime in paſſione. turtures aũt ꝛ colũbe abundãt in terra illa:ꝛ ideo ex illis faciebãt ſacrificia pauperũ:q: de facili poterãt haberi. Turtur etiã caſtitatẽ chriſti ſignificat:colũba vero que ſine felle eſt eius mititatem ſm̃ illud Math.xj. Diſcite a me q̄ mitis ſum ꝛc̃. Et ſic pʒ quare de p̃dictis fiebãt ſacrificia vt cõiter. b Qui tollens vniuerſa hec diuiſit ꝛc̃. Cauſa hui⁹ diuiſiõis ꝛ p̃miõnis eſt:q: tẽꝑis q̃ñ hoĩes ad inuicẽ faciebãt pactũ vel fedus inuiolabile:ad hoc deſignãdũ interficiebãt vnũ aĩal: ꝛ diuidebãt in duas partes: ꝛ tranſibãt inter illas partes ad deſignandũ q̄ digni eſſent morte pactũ illud ſi trãſgrederetur. Dñs aũt hic pepigit fedus ad pactũ cũ abraã vt dicit̃ infra codẽ ca. ꝛ ideo iſta aĩalia fuerũt diuiſa in duas partes:ꝛ ꝓpterea ſic poſite q̄ poſſet cẽ trãſitus inter illas partes. c Aues aũt nõ diuiſit.q: in cõfirmatiõe talis pacti:vel federis auis nõ occidebat̃ nec diuidebat̃ etiã cũ al's imolabat̃ in holocauſtũ vt hr̃ Leui.i.c. Alia eſt cã myſtica:q: ꝑ aĩalia deſignatur vita actiua: que diuidit hoĩem circa multa. ſm̃ illud Luc.x.c. Martha martha ſollicita es ꝛ turbaris erga plurima. Per aues vero ꝓpter volatũ deſignatur vita cõtẽplatiua que vnit hoĩem ad deũ:ideo ſubdit̃ Luce.x. Porro vnũ eſt neceſſariũ. Maria optimã ptẽ elegit ꝛc̃. d Deſcenderũtq; volucres ſup cadauera.i.ſup ſacrificia:ad deſignãdũ q̄ demones q̃ per aues deſignat̃ Mat.xiij. ꝛ maxime q̄ iſte erãt aues de nocte volãtes:vt p; per ſequentia:nitũtur deſtruere vel fedare bona opa. e Et abigebat eas abraã.q: ſi in opibus bonis demones nõ volũt ĩpedire debem⁹ eos feruore charitatis repellere. f Cũq; ſol occũberet. In hebreo dr̃ occubuiſſet:ex quo p; q̄ iam erat nox. g Sopor irruit ſup abraã. In hebreo habet̃. Extaſis irruit ꝛc̃. Extaſis vero nõ ſignificat ꝓpie ſomnũ:ſʒ magis raptũ a ſenſibus exterioribus. h Et horror magnus ꝛc̃.per hoc em̃ deſignabãtur afflictiões ꝛ anxietates quas paſſuri erant filij ei⁹ añq̃ obtinerẽt terrã ꝓmiſſionis ꝛ quas opoꝛtet ſuſtinere fideles anteq̃ veniãt ad terrã viuentiũ:ſʒ illud Act.xiiij.ꝑ multas tribulatiões oʒ trãſire ad regnũ:ꝑ q̃ ſubdit̃. i Scito p̃noſcẽs q̄ ꝛc̃. Iſti.cccc.anni nõ põt referri ad ſeruitutẽ ꝛ afflictionẽ quam paſſi ſunt filij iſrael in egypto:q̃ ꝓbat̃ manifeſte:q: caath deſcẽdit in egyptũ cũ leui patre ſuo:ꝛ iacob auo ſuo:vt habetur Gene.xlvi. Jn iſte caath vixit.cxxxiij.ãnis. ꝛ amrã filius eius.cxxxvij.vt habet̃ Exodi.vi. Et Moyſes fili⁹ amram erat octoginta annorũ in exitu d' egypto:vt habet̃ Exo.vij. q̃ ãni cõiũcti faciũt.cccl.ãnos tm̃. ꝛ adhuc ſi volum⁹ hr̃e paſe numerũ annoꝝ a principio deſcẽ

Erit ſemen tuum:credidit[p] abraam deo:et[q] reputatum eſt illi ad iuſticiam. Dixitq; ad eũ. Ego[r] dñs qui eduxi te de hur chaldeorũ:ut[ſ] darem tibi terram iſtam et[t] poſſideres eam. At[u] ille ait: Domine[x] deus vnde ſcire poſſum q̄ poſſeſſurus ſum eã. Et[y] reſpondit dominus. Sume[z] inquit mihi vaccã trienniem ꝛ capram trimam et arietem annorũ trium:turturem[a] quoq; ꝛ colũbam. Qui[b] tollẽs vniuerſa hec diuiſit ea per medium:et vtraſq; partes contra ſe altrinſecus poſuit. Aues[c] autem non diuiſit. Deſcenderuntq;[d] volucres ſup cadauera: et[e] abigebat eas abraam. Cũq;[f] ſol occumberet ſopor[g] irruit ſuper abraam: et[h] horror magn⁹ et tenebroſus inuaſit eum. Dictumq; eſt ad eũ

ſus in egyptũ vſq; ad exitũ:oportet ſubtrahere a p̃dict.cccl.annis oẽs annos quibus vixit caath anteq̃ deſcẽderet in egyptũ: ꝛ annos quibus vixit amrã poſtq̃ genuit moyſen.ex quo p; q̄ nõ fuerũt in egypto.cccc.annis.ſed fuerũt ibi.ccx.annis tm̃:vt dicũt hebrei ex alijs ſuis cronicis quib⁹ credendũ eſt in talib⁹: q̃ñ ex textu biblie nõ põt veritas haberi:ſicut in ꝓpoſito:ꝛ eodẽ mõ Hiero. ꝛ alij doc.catholici ca ſu ſimili recurrũt ad hyſtoriam ioſephi ꝛ annales iudeoꝛũ:ꝛ iõ iſti anni quadringenti p̃dicti ſunt du cendi ad illud q̃ p̃dicit̃ Scito p̃noſcẽs q̄ peregrinũ futurũ ſit ſemen tuũ ꝛc̃. q̃ a natiuitate yſaac i quo vocatũ eſt ſemen abrae. vt habet̃.ſ.xxi.ca. vſq; q̄ genuit iacob fluxerũt ãni.lx. vt habetur infra.xxv.c. Jacob autem erat annoꝝ.cxxx.quando deſcendit in egyptum: vt habet̃.ſ.xxvij.ca. Et ſic a natiuitate yſaac vſq; ad deſcẽſum in egyptum fuerũt anni.cxc.quib⁹ ſi cõiũgãtur anni.cc. ꝛ.x.quibus filij iſrael fuerũt in egypto habẽtur anni.cccc.preciſe in quibus ſemen abrae fuit peregrinũ in terra nõ ſua.ſ.partim in terra chanaan:in q̃ yſaac cum patre ſuo fuit peregrin⁹. ꝑmo:q: ħʒ deus ꝓmiſiſſet ſibi terrã chanaã nõ tñ dedit ſibi in actu paſſum pedis in ea: vt habet̃ Act.vij.poſtea peregrin⁹ eſt yſaac in gerare: ꝛ poſtea iacob cũ filijs ſuis in egypto:ꝛ ꝓpter hoc non dixit dñs abrae. Peregrinus erit ſemen tuũ in terra egypti.cccc.annis.ſed dixit. In terra nõ ſua: ꝛ ſubijcient eos ſeruituti ꝛ affligent.iſta fuit ſeruit⁹ ꝛ afflictio egyptiorum:que terminata eſt in illis.cccc.annis:ſed nõ incepit a principio illius tp̃is vt viſum eſt. k Uerũtñ gentes cui ſeruitum ſunt.i.gentem egyptioꝝ. l Ego iudicabo.percutiẽdo decẽ plagis:vt habet̃ in Exodo. m Et poſt hoc ꝛc̃.q: filij iſrael in exitu de egypto acceperũt mutuo a vicinis ſuis vaſa aurea ꝛ argẽtea ꝛ veſtes: vt hr̃ Exo.xij. Et ſic egreſſi ſunt cũ magna ſubſtãtia. n Tu aũt ibis ꝛc̃.i.añq̃ p̃dicta ſeruitus ꝛ afflictio ſupueniãt ſemini tuo. o Sepult⁹ in ſenectute bona.i.decedẽs in gr̃a:q: nõ dr̃ hoc niſi d' iuſtis. p Generatione aũt quarta reuertentur huc.i.ad terrã chanaan abrae ꝓmiſſam. In illa em̃ erat abraã actu q̃ñ dñs ſic loquebat̃ ei eo. Aduertendũ tñ q̄ iſte quatuor generationes nõ ſunt accipiende ab abraam ſed a Jacob qui deſcendit in egyptũ: ꝛ ſic computantur generatiões ab eo per lineã regiã iuenũt̃ qttuor:vſq; ad reditũ in terrã ꝓmiſſiõis:q: iacob genuit iudã:iudas autem genuit phares:phares aũt genuit esrom:vt hr̃ Mat.i. Efrom aũt genuit caleb:vt hr̃.i.paly p.ij.ca. Et iſte caleb in quo ꝯpleta eſt quarta generatio:fuit de intrãtib⁹ terrã ꝓmiſſiõis:vt hr̃ Nũe.xiij. ꝛ Joſue xiiij. Tranſlatio ꝯ.lxx.hʒ. Quinta generatiõe reuertentur huc:ꝛ hoc eſt verũ ſi cõputẽtur generatiões per lineã ſacerdotalẽ:q: iacob genuit leui:leui aũt genuit caath.caath aũt genuit amrã:amram autẽ genuit aaron:vt hr̃ Exo.vi.aarõ aũt eleazarũ ſacerdotẽ. ꝛ iſte eleazar⁹ in quo cõpleta eſt quinta generatio fuit de intrãtib⁹ terram ꝓmiſſionis:q: ipſe ꝛ Joſue fili⁹ Nun diuiſerũt terrã illã filijs iſrael vt hr̃ Joſue.xiiij. q Necdũ cõplete ꝛc̃.iſtud interponit̃ ꝓ cã dilatiõis implẽde ꝓmiſſiõis facte abrae de terra illa:q: iniquitates ppl'i qui habitabat terrã illã nõ erãt adhuc nõ tantũ increuerat q̄ deberẽt inde expelli:deus em̃ expectat in talib⁹ meſurã ſui iudicij. r Cũ ergo occubuiſſet ſol. repetit q̃ ſupra p̃dixit: vt teneat̃ ad cõſumatiõem ſacrificij abrae. ſ Et apparuit clyban⁹ ꝛc̃. Sicut em̃.ſ. dictũ ẽ:mẽs pactũ vel fed⁹ firmũ cũ aliquo trãſibat iter partes aĩalis occiſi:de⁹ aũt faciebat pactũ firmũ cũ abraã:vt ſtatĩ ſubdit̃. t In illo die pepigit dñs fed⁹ cũ abraã:deitas vero eu⁹ lis ſenſibilib⁹ videri nõ põt. ꝛ iõ apparuit ignis repñtans p̃ntiam dei ſicut moyſi in rubo. Exo.iij. Et trãſiẽs inter diuiſiões p̃dictas ad oſtẽdendũ firmitatẽ pacti cũ abraã ſequit̃. v A fluuio egypti.qui diuidit terrã chanaã ab egypto ꝛ vocat̃ riuocorula: ꝛ iſte ẽ termin⁹ terre ꝓmiſſionis a parte auſtrali. x Uſq; ad fluuiũ magnũ euphraten.q̃ eſt alt⁹ terminus ex parte oppoſita. y Cineos ꝛ ceneʒeos ꝛc̃. enumerat hic decẽ gentes quaꝝ terras dedit hic dñs filijs abrae ꝛ iacob:filij em̃ eſau aliquaʒ partẽ obtinuerunt.

Scito[i] prenoſcens q̄ peregrinum futurum ſit ſemen tuum in terra nõ ſua:et ſubijciẽt eos ſeruituti: ꝛ affligent quadringẽtis annis. Uerũtamen[k] genteʒ cui ſeruituri ſunt:ego[l] iudicabo: ꝛ[m] poſt hec egredientur cum magna ſubſtantia. Tu[n] autẽ ibis ad patres tuos i pace: ſepult⁹[o] in ſenectute bona. Generatione[p] autem quarta reuertẽt̃ huc. Necdum[q] em̃ cõplete ſunt iniquitates ammoꝛreoꝛuʒ vſq; ad preſens tempus. Cũ[r] ergo occubuiſſet ſol:facta eſt caligo tenebroſa:et[ſ] apparuit clybanus fumans: et lampas ignis tranſiens inter diuiſiones illas. In[t] illo die pepigit dominus fedus cum abraam dicens. Semini tuo dabo terram hanc: a[v] fluuio egypti uſq;[x] ad fluuium magnum euphratem. Cineos[y] et ceneʒeos: cethimoneos ꝛ etheos ꝛ phereſeos raphaiʒ quoq; et ammoꝛreos: eueos et chananeos et gergeſeos et iebuſeos.

In ca.xv.vbi dicitur i poſtilla. Circa primuʒ deſcribitur occaſio petitionis.

Additio.i.

Jcerẽ q̄ abraam timuit ne in victoria quam habuerat accepiſſet totaʒ mercedẽ iuſticie ſue a domino vr̃ irrõnabiliter dictũ:tũ q: primũ ꝓmiſſuʒ abrae factuʒ fuerat: faciã te in gentẽ magnaʒ.ſ. xij.ca.ſed hoc nõ erat iſto tp̃e quo abraã timuit:ꝓ tũc em̃ nullã ꝓlem habebat ꝛ ſic nondum habebat totã mercedẽ a deo ſibi ꝓmiſſam.tum q: etiaʒ veri philoſophi licet felicitatem eternam non cognouerunt:non tamẽ ponunt totam mercedem bonoꝛũ operũ in victoria vel huiuſmodi. vt patet i. ethyc. Et multo minus p̃ſumendũ eſt de abraã:q̄ totã mercedẽ a deo ſibi ꝓmiſſam eſtimaret cõſumi in quadã tp̃ali victoria. Sʒ iſte paſſus aliter poſſet exponi vt credo meli⁹.ſ.q̄ abraã ex p̃dicta victoria timuiſſet ꝓpter duo. Primo ne forte illi reges ab eo victi irruerẽt ſup eũ ſicut plures cõtingit iter bellatores. eo mõ quo timuit Jacob a filijs ſuis ꝛ dicentibus eoꝝ.ſ.xxxiiij.ca. Scdõ timebat ne forte exceſſiſſet in perſecutione illoꝝ regũ ꝛ deuaſtatiõe eoꝝ. Nõ em̃ legit̃ q̄ hoc fecit ex iuſſu diuino: ꝛ ideo timuit ne forte in illo actu peccaſſet. Juxta illud Job.ix.ca. Uerebar opera mea.ꝓ ſentiẽ tũ in ſiã nõ appareat:q̄ Abraã fuiſſet certificat⁹: q̄ illi quattuor reges iniuſte ſe habuiſſent ꝯ quinq; aduerſarios ſuos. vñ de⁹ affecurauit ipm̃ de vtroq; timore. de primo.ſ.cũ dicit. Ego ꝓtector tu⁹ ſuʒ ꝛ ne terrearis a facie eoꝝ:q: ego ꝓtegã te. De ſcdõ vo aſſecurauit cũ dr̃ dicit Et merces tua magna nimis.q.d.nõ ſolũ nõ deliquiſti aliquid in p̃dicta pſecutiõe ꝛ victoria p̃dictoꝝ regũ: ſed etiã per cã vlteri⁹ meruiſti mercedẽ magnam:inq̃tum ex zelo charitatis fraterne ꝛ ad honorem diuinuʒ hoc fuit factum.

In eodem cap.xv.vbi dicitur in poſtilla. Q̃ aũt abraam in hoc loco intellexerit ſibi ꝛ ſemini ſuo.

Additio ij.

Ex verba chriſti a Johãne narrata.ſ. Abraam exultauit vt videret diem meũ ꝛc̃.nõ ſunt referenda ad viſionẽ abrae de qua in hoc loco agit̃:q: hic nõ fit mẽtio de paſſione chriſti:nec d' reſurrectione eius ꝛ terra celeſtis figurat ſatis pʒ aduertẽti.ſed hec verba chriſti poti⁹ ſunt referẽda ad tp̃s imolationis yſaac:de quo ſ.xxij.ca. amplius vide chriſti q̄ abraã intellexiſſet in hoc loco ſibi ꝛ ſemini ſuo eẽ ꝓmiſſa:nõ ſolũ bona terrena ſed etiã celeſtia:ex trib⁹ ꝑ cõtinentur in hac viſione cõtenta. Primo ex hoc q̄ ꝓmiſſio de multiplicatiõe ꝓlis facta abrae aliter facta fuit.ſ.xij.ca. ꝛ aliter hic.ibi em̃ aſſimilat multitudinẽ ꝓlis multitudini harene in hoc:q: harena eſt quaſi innumerabilis. dicit em̃ ſi q̃s poteſt numerare puluerẽ terre ꝛc̃. in hoc aũt loco concludit ſilitudinẽ ſimplr inter ſemen ſuũ ꝛ ſtellas celi.dicit em̃:ſic erit ſemen tuũ.ſ.celeſte lucidum ꝛ incorruptibile iuxta illud. Dañ.xij.c. Qui aũt ad iuſticiã erudiũt plurimos:quaſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Scdõ etiã hoc deſignat̃ p illud q̃ p̃dicit̃ immediate. Eduxitq; eũ foras.nõ vr̃ ꝓpe intelligẽdũ:ꝑ motum corpalẽ:nã hoc vr̃ ſuperfluũ eẽt:q: abraã nõ poſſet ſuſpicere celũ exiſtens infra domũ vel tentoriũ:ꝛ ſic ſuffeciſſet dixiſſe:ſuſpice celũ. Erat. Suſpice celũ ꝛ numera ſtellas. cũ em̃ dicit. Eduxitq; eũ foras.ipſe em̃ obediendo mãdato exiuiſſet ad locũ:vbi poſſet ſuſpicere. Sed hec eductio aliter intelligẽda eſt.ſ.q̄ ad hoc q̄ abraã haberet cognitionẽ ſalteʒ enigmaticã per fidẽ de felicitate eterna:oportebat eũ ſupra ſe ſeu extra ſe educi:iuxta illud. Eccl'.iij. Plurima em̃ ſupra ſenſum hoĩs oſtenſa ſunt tibi. Et ſic exponũt iſtud verbũ antiqui hebreoꝝ.ħʒ nõ ad eũdẽ finẽ.dicũt em̃

Universidad de Salamanca. BGH

quid eſt ꝙ eduxit eū foras. hoc eſt dicere. eduxit eū de crudelitate ſeu opinione ſua. Et notandū ꝙ nō dixit. Exi foras. ſed eduxit eū foras: ad denotandū ꝙ fides dei donū eſt: vt Sapiē. iij. ca. Tertio cōprobat ꝙ abraam in hoc loco credidit bona ſpūalia ſibi ⁊ ſemini ſuo ꝓmitti ex hoc qḋ ſequit̄. Abraā credidit deo ⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā. Ad qḋ ſciēdū ꝙ licet abraam a principio exiuꝰ de ſua domo ⁊ d̄ cognatione ſua ſeparauerit ſe ab infidelibꝰ tanq̄ fidelis fides tn̄ abrae i hoc loco fuit approbata a deo tanq̄ fides iuſtificās: ⁊ d̄ h̄ d̄: ⁊ reputatū ē ei ad iuſticiā. Cuius rō eſt ſ3 apl'm ad Ro. iiij. eo ꝙ ꝯ̄ ſpem in ſpem credidit. ſ. ꝯ̄ ſpē naturē in ſpem gr̄e: qḋ intelligit̄ nō ſolū in hoc ꝙ credidit ipm futurū eē patrē multarū gentiū ſm carnē qḋ eſt ꝯ̄ ſpem nature: cū ipſe eſſet ſenex ⁊ vxor ſua ſterilis: ſed potius in hoc ꝙ credidit ſe ⁊ ſemē ſuū̄ cōſecuturos eē vitā beatā ſ. celeſtē: qḋ eſt maxime ꝯ̄ ſpē nature: iuxta illud .i. Cor. ij. Oculus nō vidit que preparauit deus diligentibus ſe. illa eñ q̄ fuerunt antea dicta ſeu ꝓmiſſa abrae non excedebant totam facultatem nature: ſicut cum dicitur Faciam te in gentem magnam ⁊c̄. Et ideo in hoc loco precipue fides ſua reputata fuit ad iuſticiam propter predicta.

In eo. ca. xv. vbi d̄r in poſtilla. ſopor irruit ſuper abraam.

Additio. iij.

In hebreo in hoc loco ꝓprie dicitur. Sopor irruit ſup̄ abraam ſicut in tranſlatione noſtra: eadē tamen dictio ponitur hic. ⁊ .ſ̄. ij. ca. cum dicitur. Immiſit dn̄s deus ſoporem in adam.

Replica correctorij contra Burgeñ.

In ca. xv. vbi poſtillator introducit abraā timuiſſe: ne forte promiſſio ſibi facta ca. xij. ſupra per datā tā ſolēnē victoriā eſſet impleta. Burgeñ. dicit hoc fore irrōnabiliter dictū ex motiuis modicū valentibꝰ: vt patebit. poſtillator eñ ꝯformat ſe dictis ſanctoꝝ. ⁊ gl. ordi. q̄ huc paſſum myſtice introducētes dicūt: triūphata multitudine viciorꝝ cōfortat̄ ſpes cuiuſq̄ fidelis a dn̄o ne titubet: ſed mercedē expectet. Ad cuiꝰ inſtar h̄ facit poſtillator oſtēdēs ex lr̄a hāc victoriā n̄ eē mercedē̄ ſed aliā multo maiorē expectandā: nec valet obiectio p̄ma Burgē. q2 ⁊ ſi per iſtā victoriā nō creuit in ꝓlē: creuit tn̄ in gentē iuxta verba ꝓmiſſionis ſupra facte ca. xij vbi dicebat̄. Faciā te creſcere in gentē magnā. ex illa eñ victoria creuit in gentē magnā: q2 nō ſolū corā oībus illis regibꝰ ꝓ quibꝰ dimicauit reputatꝰ eſt: ſed ⁊ magna gens ei adheſit vt putaret abraā promiſſionē illā impletā eē: q2 nō dicebat̄ de ꝓle ſed de gente. Rationabiliter igit̄ dictū ē abraā timuiſſe. Nec ſcd̄a obiectio Burg. valet. nā ⁊ ſi abraā̄ cōcedat̄ fuiſſe ph̄s ⁊ theologꝰ nōdū tn̄ ꝑfectus: q2 vr̄ de ꝓmiſſis ca. xij. ⁊ hic: tpaliter ſapuiſſe: vt p3 ex textu: nā de ꝓmiſſiōe hic facta dixit. Dn̄e deꝰ quid dabis mihi: ⁊ cetera q̄ ſequūtur. nō grādi pēdens ꝓmiſſum non habito herede tpaliter ſuccedēte. ſi eñ eā ꝓmiſſionē de eterna mercede intellexiſſet plene: fruſtra heredē carnalē petiſſet: cū in ea nemo alteri ſuccedit vt heres eiꝰ cū oēs ſint ibi coheredes xp̄i: nec ſine culpa vernaculo inuidiſſet. cū in eterna mercede liber ⁊ ſeruꝰ appēdūtur equa lance. Nō valēt igitur obiectiōes Burg. ſtat n. timor p poſtillatorē inductꝰ cū duobꝰ timoribꝰ poſitis p Burgē. Itē in eodē ca. vbi poſtillator facit vtilē digreſſiōē ad intelligendū multos paſſus ve. te. inter cetera oñdit abraā p deū i hoc loco inſtructū: vt de cetero intelligeret ſibi ⁊ ſemini ſuo ꝓmiſſa nō ſolū de tpalibꝰ: ſed p̄ncipaliter de eternis bonis fore intelligēda: que nō niſi per chriſtū potuerūt ſortiri effectū. ⁊ ſic diē chriſti ei ſpūaliter hic inſinuatū ⁊ implicite de quo exponit̄ illud Joh. viij. Abraam pr̄ veſter exultauit ⁊c̄. Burgē. obijcit hic ꝙ de chriſto hic nulla fiat mentio: nec in re nec in figura. Ad qḋ dici pōt: ꝙ in eo ꝙ Burg. hic tribꝰ rōnibꝰ oſtēdit abraam intellexiſſe ꝓmiſſiōes ſibi factas p̄ncipalit̄ de eternis ad quas tn̄ ꝑuenire nō poſſe ſciuit niſi per chriſtū. idcirco o3 eū dicere ꝙ h̄ implicite fiat mentio de die ⁊ tpe chriſti vt de cā ſine qua nō: nā illius mercedis eterne ſibi ꝓmiſſe effectꝰ fuit impoſſibilis ſine merito chriſti qḋ ꝯſurgit ex die natiuitat̄ ⁊ paſſionis ⁊c̄. Et ad id videt̄ ꝑtinere tres rōnes bur. in hac digreſſiōe poſite vt p3 intuēti. Et ad plene ſatiſfaciendū obiectioni bur. vr̄ ꝙ i hoc ca. fiat mētio de chriſto p figurā vacce triennis: capre: arietis ⁊ columbe: ꝑut declarat late poſtillator auctē bt̄i Aug. in li. legis ⁊ gratie.

In eo. ca. facit Burg. difficultatem in hoc termio ſopor. cū tn̄ multi textꝰ loco eiꝰ habeant pauor. Et huic alludit qḋ ſeq̄tur. Et horror inuaſit abraā. ⁊ ita beatus Augu. videtur exponere vt p3 in glo. ordinaria. vbi autem habetur ſopor non debet accipi ꝓ ſomno ſed extaſi: ſicut. ſ̄. ij. cap. ibi eñ adā p ſoporē extaticū illuſtratꝰ ꝓphetauit: hic abraam doctus futura preuidit.

Capitulum. xvj.

Igitur[a] ſarai uxor abraam non genuerat ſibi liberos: ſed[b] habens ancillam egyptiā nomine agar dixit marito ſuo. Ecce cōcluſit me dn̄s ne parerem: ingredere[c] ad ancillam meam ſi forte ſaltē ex illa ſuſcipiā filios. Cūq3[d] ille acquieſceret deprecanti: tulit[e] agar egyptiā ācillā ſuā poſt annos. x. q̄3 habitare ceperāt i terra chanaan: ⁊ dedit eā uiro ſuo uxorē. Qui ingreſſus eſt ad eā. At[f] illa concepiſſe ſe uidēs: deſpexit[g] dominā ſuam. Dixitq3[h] ſarai ad Abram. Inique agis contra me. Ego dedi ancillam meam in ſinum tuū: que uidēs ꝙ conceperit deſpectui me habet. Iudicet dominus inter me ⁊ te. Cui reſpondit abraā. Ecce[i] ait ancilla tua in manu tua ē: utere ea ut libet. Affligēte[k] igitur eam ſarai: fugam[l] iniit. Cūq3[m] inueniſſet eam angelus dn̄i iuxta fontem aque in ſolitudine que ē in uia ſur in deſerto: dixit ad illā. Agar[n] ancilla ſarai: unde[o] uenis ⁊ quo uadis. Que[p] reſpondit. A facie ſarai dn̄e mee ego fugio. Dixit ei angelus domini. Reuertere[q] ad dominam tuā: ⁊ humiliare ſub manu illiꝰ. Et rurſum. Multiplicans[r] inquit multiplicabo ſemen tuū: ⁊ non numerabitur pre multitudine. Ac[s] deinceps ecce ait concepiſti ⁊ paries filium uocabiſq̄3[t] nomen eius yſmael. Eo[u] ꝙ audierit dn̄s afflictionem tuā. Hic[x] erit ferus homo manus[y] eius cōtra omnes: ⁊ manꝰ oīum cōtra eum: et[z] e regione uniuerſoꝝ fratrū ſuoꝝ figet tabernacula. Uocauit[a] autem agar nomē domini: qui loquebatur ad eā: tu[b] deus qui uidiſti me. Dixit[c] enim. Profecto[d] hic uidi poſteriora uidentis me. Propterea[e] appellauit puteum[f] iſtū puteū uiuentis ⁊ uidētis me. Ipſe eſt inter cades ⁊ barad. Peperitq3[g] agar abre filium: qui[h] uocauit nomē eius yſmael. Octoginta ⁊ ſex annorum erat abraā quando peperit ei agar yſmaelem.

Capitulum. xvi.

Dixit Sarai. Oſtēſo qualit̄ abraā ſe habuit in defenſione ꝓplis. hic cōſequēter oſtēdit̄ qualiter hn̄ ſe habuit reſpectu vxoris ei cōſentiēdo: p̄mo in ancille deſpōſatiōe ſcd̄o in eiꝰ humiliatiōe: ibi. At illa ⁊c̄. Circa p̄mū d̄r ſic. a Igit̄ ſarai vxor abraā nō genuerat ſibi liberos. li ſibi qḋ interponit̄ nō eſt de textu. b Sz hn̄s ancillā egyp. noīe agar. iſta agar vt dicūt hebrei fuit filia regis egypti. vna. n. de vxoribꝰ pharaonis videns ſanctitatē Sare: cū eſſet in domo regis: ⁊ qūo pharao ⁊ domus eiꝰ fuerat flagellatꝰ a dn̄o pp ipſam: vt. ſ̄. dictū ē. xij. ca. dixit in corde ſuo ꝙ meliꝰ eēt filie ſue agar ſi ſeruiret ſarai tanq̄ ancilla q̄ ſi remaneret in magno honore in domo p̄ria: ⁊ iō tradidit eam ſarai tanq̄ ancillā eiꝰ. nec iſtud ē abſonū rōni: q2 in li. Heſter d̄r ꝙ multi gētiles vidētes q̄d dn̄s fecerat ꝓ iudeis liberādo eos a ꝑſecutiōe amā iūgebātur cerimonijs eoꝝ. c Ingredere ad ancillā ⁊c̄. vt q2 nō poſſū hr̄e filios naturales: ſaltē habeā p adoptionem videbat. n. ſarai ꝙ nō eēt bonū ꝙ tā ſanctꝰ hō ſicut abraā careret ꝓle de corpe ſuo: ⁊ q2 ipſa ꝯcipe nō poterat ancillā ſuā vxorem ſibi tradere volebat: que etiā ancilla ſibi ex deuotiōe tradita fuerat: vt p̄dictū ē: ⁊ iō in hoc volebat eā honorare pre alijs mulieribus.

d Cūq3 ille acq̄eſceret dep̄. ꝓpter qḋ abraā nō vitupat̄ de bigamia ſicut lamech: q2 nō accepit ſcd̄am vxorē motꝰ libidine: ſ3 ꝓlis amore: nec abſq3 cōſenſu p̄me vxoris: imo ipſa ſupplicāte: qḋ nō fecit lamech ſed libidine motꝰ ⁊ ſine cōſenſu alterius vxoris.

e Tulit agar ⁊c̄. iſte erat terminꝰ vt dicūt hebrei: infra quem debebat vir expiri vtrū d̄ vxore ſua poſſ3 hr̄e ꝓlē: an̄q̄ rōne ſterilitat̄ acciperet aliā. f At illa cōcepiſſe ⁊c̄. h̄ cōſequēter oñdit̄ qūo ꝯſenſit vxori de ancille humiliatiōe. ⁊ p̄mo ponit̄ pp hoc ancille receſſus ⁊ ſcd̄o eiꝰ regreſſus: ibi. Cūq3 inueniſſ3 eā. Circa p̄mū ſciēdū: ꝙ l3 agar eēt p̄us bona ⁊ deuota puella: q2 tn̄ nō erat in bono ꝯfirmata poſtq̄ fuit cōiūcta abrae in mr̄imoniū ⁊ vidit ſe cōcepiſſe ab eo eſtimauit ꝙ oīa bona ꝓmiſſa ſemini abrae cōplerent̄ in ſua ꝓle: ⁊ ex hoc ꝓrupit in quādā elationē. g Deſpexit dn̄am ſuā. tanq̄ a diuino ꝓmiſſo repudiatā. iō ſequit̄. h Dixitq3 ſarai ⁊c̄. q2 nimis diſſimulabat iniuriā ſibi factā: ⁊ ille ſtati3 acq̄eſcēs rōni dixit i Ancilla tua in manu tua ē. i. ꝑtāte tua ad caſtigādū ⁊ humiliandū eā: ſicut ibi videt̄. k Affligēte igit̄ eā ſarai. nō ē verſile: ꝙ mulier tā ſancta affligeret eā iniuſte: ſed caſtigabat eā ⁊ humiliabat rōnabiliter que humiliatio erat ipſi agar afflictio: eo ꝙ ex elatiōe volebat ſe ſarai p̄ferre: iō ſequit̄. l Fugā iniit. v̄ ſus terram egypti vn̄ erat. m Cūq3 inueniſſet eā angelꝰ. hic deſcribit̄ ipiꝰ regreſſus p monitionē angeli dicētis ſibi. n Agar ancilla ſarai ac ſi dicat aduertere debeſ ꝙ tu eſ ſeruilis cōditiōis reſpectu ſarai: ⁊ ideo nō debes ei preferri.

o Un̄ venis ⁊c̄. Nō q̄rit ex ignorantia: ſed vt ex reſpōſione agar efficacius corrigat eam.

p Que reſpōdit ⁊c̄. ex h̄. n. ꝙ recognouit eā dn̄am: cōueniēter angelꝰ dixit ei. q Reuertere ⁊c̄. q2 hoc eſt iuſtū: ⁊ q2 āgelus vidit eā monitis ſuis acquieſcentē nūciauit ei ex parte dei bonos rumores de futuro dicens. r Multiplicabo ſemen tuū. Et hoc p3 impletū in ſaracenis qui agareni deberēt noīari tanq̄ deſcēdentes ab agar per yſmaelē filiū eiꝰ: ſed vſurpauerūt ſibi falſum nomē a ſara tanq̄ a libera ⁊ digniori: qui ſaraceni ſunt valde multiplicati. s Ac deinceps. ecce ait cōcepiſti. In hebreo habet̄: ecce cōcipies. Et ꝓbat̄ p illud qḋ habet̄ Iudicū. xiij. de vxore manue: cui angelꝰ apparēs dixit: ecce cōcipies. ⁊ ē ibi idē verbū hebraicū ſicut hic: ꝓpt̄ qḋ dicūt hebrei: ꝙ agar paſſa fuerat aborſum: qḋ potuit eē in penā cōtēptus dn̄e ſue: ⁊ ſup̄bi receſſus ſui ab ea: ⁊ ex labore itineriſ fugiēdo: ſed cū acquieuit angelo monēte d̄ regreſſu ⁊ humiliatiōe dn̄s qui reſpicit humiles viuificauit fetū in vtero extinctū: ⁊ iſta viuificatio vocat̄ hic ab angelo cōceptio de nouo. ⁊ q2 iſta expoſitō eſt ſm lr̄am hebraicā: ⁊ ſatis cōſona lr̄e ſequēti: iō ſm hoc pōt exponi trāſlatio noſtra cū d̄r. Ecce cōcepiſti. ac ſi diceret: priꝰ concepiſti ad cōcubitū abrae: nūc iterū cōcepiſti diuina virtute fetū extinctū viuificāte ⁊ ꝓpt̄ rationē huiꝰ pōt cōueniēter dici: ꝙ p̄noiatus ē ab angelo an̄q̄ natus eēt: ſm miraculi facti ꝓprietatē: iō ſequitur. t Uocabiſq3 nomē eiꝰ yſmael. qḋ interptat̄ exauditio dei: iō ſeq̄t̄ u Eo ꝙ exaudierit dn̄s afflictionē tuā. i. hoc ꝙ paſſa fueris aborſum: ⁊ deꝰ viuificauit abortiuū: vel afflictionē ſuā vocat humiliationē q2 voluit reuerti ad dn̄am. Nō. n. pōt h̄ intelligi de afflictione quā fecerat ſibi ſarai: q2 illa fuit rōnabilis ⁊ iuſta vt p̄dictū ē. Nota ꝙ duo alij legūt̄ p̄noiati an̄q̄ nati in ve. te. ſ. yſaac c. ſequēti. ⁊ ioſias. iij. reg. iij. In p̄mo fuit duplex miraculū. ſ. ꝓpter pr̄is ⁊ matris ſenectutē. ⁊ etiā ſterilitate3 mr̄is. In ſcd̄o. ſ. ſciſſio altaris Bethel ⁊ effuſio cinerū: ⁊ arefactio brachij regis. In nouo teſtamento duo legūt̄ p̄noiati. ſ. Iohānes baptiſta ⁊ Ieſus. ⁊ de miraculis in vtroq3 p3: ⁊ iō ꝓbabile ē ꝙ in yſmaele ſilr̄ fuerit miraculum q̄tū ad viuificationē fetꝰ p̄dictā. x Hic erit ferꝰ hō. In hebreo hr̄: Silueſter hō diligēs nemora ⁊ venatiōes: q2 factꝰ fuit iuuenis ſagittariꝰ. vt habet̄. j. xxi. ca. y Manus eiꝰ cōtra oēs ⁊c̄. q2 illi qui exiuerūt de eo: habitātes in deſerto: frequēter faciebāt inſultu3 his qui habitabāt in circuitu deſerti: ⁊ ecōuerſo illi reſiſtebāt eis: ⁊ adhuc videmꝰ ꝙ ſaraceni ſunt infeſti multis gentibꝰ. z Et e regione vniuerſoꝝ ⁊c̄. i. tentoria. ſicut in bellis ſolet fieri. a Uocauit aūt nomē dn̄i ⁊c̄. q2 ille angelꝰ in ꝑſona dn̄i loquebat̄: iō vocauit eū dn̄3 ⁊ deū ſicut verbū p̄conis d̄r verbū regis: ⁊ eodē mō dicit beatꝰ Grego. de angelo qui loquebat̄ Moyſi in mōte ſynai ꝙ aliq̄n deꝰ ⁊ dn̄s noiat̄: q2 in ꝑſona dei loquebat̄. b Tu deꝰ q̄ vidiſti me. cōſolādo ⁊ viuificādo fetū. c Dixit eñ. reddēdo rationē quare eū ſic noīabat. d Profecto hic vidi ⁊c̄. Dicūt expoſitores noſtri: ꝙ ille angelꝰ qui apparuit ſibi: ſic apparebat in ſimilitudine aſſumpta: quaſi habēs faciē ab ea auerſā qḋ aūt ſic vr̄ ſ. a dorſo nō manifeſte ⁊ determinate cognoſcit̄: ⁊ p hoc deſignat̄ ꝙ de angelis nō habemꝰ cognitionē niſi valde lōginquā ⁊ remotā: nō ꝓpriā ⁊ determinatā. Et ſil'r habet̄ de Moyſe Exo. xxxiij q̄n dixit ei dn̄s. Uidebis poſteriora mea. faciē aūt meam videre nō poteris: tales eñ apparitiōes frequēter fiūt exterius ad deſignādū diſpoſitionē hoīs interiꝰ cui fit apparitio: ſm ꝙ dicit beatꝰ Grego. de diſcipul' q̄bus poſt reſurrectionē chriſtꝰ apparuit in peregrini effigie: ⁊ finxit ſe lōgius ire: vt habet̄ Luce. xxiiij. Hoc ergo ſimplex veritas nō p duplicitatem fecit: ſed tale3 ſe exhibuit in corpore qualis apḋ illos erat i mēte. Hec Grego. Hebrei aūt aliqui dicūt: ꝙ hic eſt verꝰ textus. Hic vidi poſt videtē me ⁊ eſt ſenſus. Angelus vidit me hic: vocādo ⁊ monēdo ⁊ poſtea vidi eum. Alij aūt dicūt ꝙ veritas textus ē. Hic vidi poſt viſu3 meū ⁊ eſt ſenſus. Hic vidi angelū dn̄i i hoc deſerto: poſtq̄ viderā eum ante in domo abrae: cuꝰ ille angelus erat cuſtos ⁊ viſitator: ⁊ ꝓpterea nō fuit territa ad viſionē angeli: ſicut Manue qui dixit Morte moriemur: q2 vidimus angelum domini. Iudicū. xiij. quia fuerat aſſueta videre angelos dn̄i in domo abrae. Nec mirandum ſi in hoc loco ⁊ alijs pluribus locis veteris teſtamenti littera pluribus modis ⁊ ſenſibus accipiātur: etiam ſ3 hebreos docto. q2 hebrei nō habēt grāmaticā ita diſtinctā ⁊ dearticulatā per declinationes nominū ⁊ verboꝝ ſicut latini ⁊ greci habent. Itē apud eos ſunt multe dictiōes equiuoce: ⁊ ꝓpter hoc eadē lr̄a aliq̄n varijs ſignificationibꝰ ⁊ ſenſibus accipit̄. e Propterea appellauit puteum illum. quem prius vocauerat ſcriptura fontē: q2 oīs puteus fons: nō oīs fōs puteus: ſm ꝙ dicit bt̄us Augu. ſuper Iohānem. f Puteū viuentis ⁊ videntis me. Dicit̄ aūt vidētis: q2 angelꝰ ibi viderat ipſa3 agar vt predictū eſt. Et viuentis. q2 ibi fetus extinctus fuit viuificatus. vel q2 angelꝰ predictus ſemp viuit cū ſit immortalis. g Peperitq3 ⁊c̄. poſtq̄ reuerſa fuerat ad eius domū. h Qui vocauit nomē eiꝰ yſmael. cognouit eñ p reuelationē illud qḋ dictū fuerat agar de nominatione pueri. Et ideo ſic nominauit.

In ca. xvi. vbi d̄r in poſtilla. Ned iſtud eſt abſonum rationi.

Additio. i.

Ex illa hyſtoria heſter nō ducit̄ ſufficiēs ſimilitudo ad hoc ꝙ filia regis egypti volūtarie fieret ancilla ſarai: tū q2 ibi gētiles n̄ fiebāt ſerui iudeoꝝ q̄uis iūgebāt̄ eis in ſuis cerimonijs: qḋ lōge minꝰ eſt q̄ ꝙ filia regis fieret ancilla ſarai volūtarie hebree: tn̄ q2 ſcriptura ibi facit de hoc expreſſam mentionē ad laudē dei: hic autē nihil exprimitur: nec etiam innuitur hoc. vnde reputandum eſt ficticium potius q̄ verum.

In eodē ca. xvi. vbi dicitur in poſtilla. Ecce ait concepiſti. In hebreo habet̄. Ecce cōcipies.

Additio. ij.

b Nec cōcordat in hoc tranſlatio nr̄a cū hebraica veritate: nō eñ hic ponit̄ dictio determinate ſignificās futurā exceptionē: ſicut Iudic. xiij. ca. vbi ſm hebraicā veritatē ponit̄ verbū futuri temporis cōceptiōis ſignificatiuū: ſed in hoc loco ponit̄ dictio oīno ſilis dictiōi que ponit̄. j. Geñ. xxxviij. vbi ponit̄. De viro cuiꝰ hec ſunt ꝯcepi. vn̄ ꝓprie etiā cōcorditer ad hebraicā veritatē trāſlatio nr̄a poſuit. Ecce cōcepiſti. Et ſic nō o3 fingere aborſum: nec reuificationē: de quibꝰ nulla fit mentio in lr̄a. nec rōnabile vr̄: ꝙ h̄ fieret miraculū ſicut in alijs q̄ fuerūt p̄noiati an̄ natiuitatē: tū q2 nō fuerūt ſil'es in vita: imo valde diſſimiles: tū q2 illa miracula fuerūt publice facta ad laudē dei ⁊ bonoꝝ nātoꝝ. h̄ aūt dato ꝙ eēt miraculū eſſet occultū: ⁊ ſic nō induceret vtilitatem.

Replica correctorij contra Burgeñ.

In ca. xvi. vbi poſtillator nō reputat abſurdā hyſtoriā hebreorū dicentiū: agar ancillā ſarai fuiſſe filiā regis egypti ex deuotiōe oblatā ⁊ cetera que narrātur in poſtilla. Burg. aūt obijcit eā tanq̄ fictā ⁊ falſam. p̄mo ex eo: q2 et ſi in libro heſter dicat̄ gentiles cōiūctos ex deuotione iudeoꝝ cerimonijs: nō tn̄ vt eſſent ſerui iudeoꝝ. Sz q̄d mirū hic ⁊ ibi: ꝙ iūctꝰ ex deuotione p̄ſtaret obſequia ⁊ ſeruitia: vn̄ cōi noīe diceret̄ ſeruꝰ vel ancilla: nō ex obligatiōe: nec ex hoc vilis orit̄ condi

Universidad de Salamanca. BGH

tio: nec veriſile ē, ſarai abrae pſonā vilis cōditiōis voluiſſe cōiūgi: vt inde fructū adoptaret: nec ſcōa obiectio Burg. valet: q: ꝓcedit ex auctē negatiue: qđ buſſius ⁊ voickleffitis eſt multū familiare: nec potent eē formale nā nō ſequit̄ in biblia nō habet̄. igit̄ nō ē verū: nā multe ſunt catholice veritates in canone nō repte. Itē in eodē cap. vbi poſtillator ſequēs narrationē hebreoꝝ ſaltē nō reprobans: dicit de aborſu agar ⁊ viuificatione fetus in fuga ⁊c. dicit ꝙ hebrei exponūt concipies ꝓ concepiſti. vbi Burg. dicit in hebraica veritate nō cōtineri ſeu haberi concipies: ſed ꝯcepiſti: de hoc nō iudico: nec eſt magni pōderis: q: poſtillator expōit in vno ſenſu ſ₃ vtrū ꝗ₃ tpꝯs. Sed cū Burgē. dicit illū aborſum fictum ꝑ hebreos ⁊ irrōnabile eē ꝙ dicāt factū miraculum in reuificatiōe fetus. rōnibus tñ hebreoꝝ quas tāgit poſtillator: nō ſatiſfacit Burg. nam nō poterit dicere: ꝙ penā agar ꝑ ſarai iuſte inflictā ⁊ ꝑ agar ſupbe declinatā deus reſpexerit: ⁊ cōſolationē dederit cū ei dederit reprehenſionē nō ꝯſolationē dicēſ Uade humiliare ſub manu dñe tue. Oportet igit̄ cū hebreis ſentire: ꝙ alia grandis tribulatio occurrerit ipi agar circa afflictionem iuſtam ſarai: ꝓpter quam viſitandam miſerit dñs angelum promittentem multiplicationem ſeminis ſignificantem conceptionē prolis: ⁊ publicationem nominis nondū nati: nominis inꝗ₃ gratioſi: q: yſmael interpretatur exauditio dei: que oīa nō pñt dici rōnabiliter facta ꝓpter ſupbiā Agar: qñ dñam ſuam ſpreuit: nec ꝓpter fugā qua diſciplinā ꝯtēnēdo declinauit: videt̄ igit̄ ꝙ ꝓpter anguſtias aborſus: vt dicūt hebrei: dño humiliata orauerit ⁊ meruerit cōſolationē a deo qui reſpicit humilitatem: vt dicit glo. interlinearis in cuius ſignū dicit angelꝯ. Ecce cōcepiſti. ſ. ꝑ viuificationē fetus. de qua dicūt hebrei: fruſtra eñ dixiſſet ei angelꝯ: cōcepiſti. deſignādo naturalē cōceptionē ab abraā: q: hic antea nouit. ⁊ illiꝯ occaſione dñam cōtēpſit. Cōſentiat igit̄ Burgen. hebreis magro hyſtoriaꝝ poſtillatori ⁊ alijs: nec moueat in ꝯtriū debilis obiectio: quā facit de fctō miraculo: nō eñ ē incōueniēs cōcedere miracula fieri ꝑ malos: multo minꝯ incōueniēs eſt fieri ꝓ malis: cedūt eñ talia ad dei laudē ⁊ boīu₃ vtilitatē Erigit̄ eñ ꝑ ea ſpes boīu₃: cū tāta videāt ⁊ audiūt: malis preſtita bñficia nō deſperāt maiora ſibi ſi voluerīt poſſe preſtari. Et mirū ꝙ Burg. putat ꝓpter paruā rē hāc apparitionē fuiſſe factā: quā grādipēdit beatꝯ hylariꝯ đ trini. libro. iiij. circa mediū dicēs ꝙ is qui apparuit agar magni cōſilij angelus fuit noīe ⁊ natura deus. hec ille.

pfectionem. e Ponāꝗ₃ ⁊c. ꝑ ſpālē amicitiā. f Et multiplicabo ⁊c. Exaggeratio ē verboꝝ. ad deſignādū multitudinē ⁊ magnitudinem bonorum que dñs intendebat ſibi facere.
g Cecidit ⁊c. ad reddēdū grās deo de tanto ꝓmiſſo. Aduertendū tñ eſt ꝙ iſte ꝓmiſſiones frequēter facte ſunt abrae: tñ ꝓcedendo ſemꝑ in expſſiorem ⁊ maiorē ꝓmiſſionē₃, ſicut n. natura ⁊ ars i opibus ſuis ꝓcedūt de impfecto ad pfectū: ita ē in ꝓceſſu diuinarū reuelationū ⁊ ꝓmiſſionum.

Capitulum. xvij.

Oſtꝗ₃[a] uero nonaginta ⁊ nouem annorum eſſe ceperat: apparuit ei deꝯ. Dixitꝗ₃ ad eu₃. Ego[b] dominus omnipotens. Ambula[c] coram me: et[d] eſto perfectus Ponamꝗ₃[e] fedus meum inter me et te: et[f] multiplicabo te uehementer nimis. Cecidit[g] abrā pronus in facie₃. Dixitꝗ₃[h] ei deus. Ego ſum: ⁊ ponam pactu₃ meum tecum: eriſꝗ₃ pater multarum gentium. Nec[i] ultra uocabitur nomen tuum abram: ſ₃[k] appellaberis abraam: quia[l] patrē multarū gentiū conſtitui te. Faciāꝗ₃ te creſcere uehemētiſſime et[m] ponam te in gentibus: regeſꝗ₃[n] ex te egredientur: ⁊ ſtatuam pactum meum inter me ⁊ te ⁊ inter ſemen tuu₃ poſt te in generationibus ſuis federe ſempiterno: ut[o] ſim deus tuus: ⁊ ſeminis tui poſt te. Daboꝗ₃ tibi ⁊ ſemini tuo terram peregrinationis tue: omne₃ terram chanaā: in poſſeſſionem eternam: eroꝗ₃ deus eorum. Dixit iterum deus ad abraa₃. Et tu ergo cuſtodies pactum meum ⁊ ſemen tuum poſt te in generationibus ſuis. Hoc[p] eſt pactum meum qđ obſeruabitis inter me ⁊ uos et ſemen tuum poſt te. Circūcidetur ex uobis omne maſculinum et circūcidetis carnem preputij ueſtri: ut ſit in ſignum federis inter me ⁊ uos. Infans octo dierum circūcidetur in vobis. Omne maſculinum in generationibus ueſtris tam[q] uernaculus ꝗ₃[r] empticius circūcidetur: et[s] quicūꝗ₃ non fuerit de ſtirpe uřa. Erit ꝗ₃[t] pactum meum in carne ueſtra in fedus eternum. Maſculus cuius preputij caro circūciſa non fuerit: delebitur anima illa de populo ſuo quia pactū meum irritū fecit. Dixit quoꝗ₃ deus ad abraa₃. Sarai[u] uxorē tuā nō uocabis ſarai: ſed[x] ſarā. Et[y] benedicam ei et ex illa dabo tibi filium cui benedicturus ſum. Eritꝗ₃ in nationes: ⁊ reges populorum orientur ex eo. Cecidit[z] abraam in faciem ſuam: et[a] riſit in corde ſuo dicens. Putaſne[b] centenario naſcetur filius: ⁊ ſara nonagenaria pariet. Dixitꝗ₃ ad dominū. Utinā[c] yſmael uiuat coram te. Et[d] ait dominus ad abraam. Sara vxor tua pariet tibi filium uocabiſꝗ₃[e] nomen eius yſaac. Et[f] conſtitua₃ pactum meum illi in fedus ſempiternū: ⁊ ſemini eius poſt eu₃. Super[g] yſmael quoꝗ₃ exaudiui te. Ecce benedicam ei: ⁊ augebo ⁊ multiplicabo eum valde. Duodecim duces generabit: et faciam illū creſcere in gētem magnam. Pactū uero meum ſtatuam ad yſaac: quem pariet tibi ſara tempore iſto in anno altero. Cūꝗ₃ finitus eſſ₃ ſermo loquentis cum eo: aſcēdit[h] deus ad abraam. Tulit[i] autem abraam yſmael filium ſuum: et omnes uernaculos domus ſue: uniuerſoſꝗ₃ quos emerat: ⁊ cūctos mares ex omnibuſ uiris domus ſue ⁊ circūcidit carnē preputij eorum: ſtatim in ipſa die ſicut preceperat ei deus. Abraa₃ nonaginta ⁊ nouem erat annoꝝ quādo circūcidit carnem preputij ſui: ⁊ yſmael filius ſuꝯ tredecim annos impleuerat tempore circūciſionis ſue. Eade₃ die circūciſus eſt abraam: et yſmael filius eius ⁊ oēs uiri domus illius: tam uernaculi ꝗ₃ empticij ⁊ alienigene pariter circumciſi ſunt.

b Dixitꝗ₃ ei deus ⁊c. ac ſi diceret ſicut ſum īmutabilis: ita pactū meū erit firmū ⁊ ſtabile tecum.
i Nec vltra vocabit̄ ⁊c. qđ interpretatur pater excelſus: que interꝓtatio cōuenit magno homini: ſi etiam habeat modicam ꝓlem vel familiam.
k Sed appellaberis abraam. cuius rō ſubdit̄ cu₃ dicit̄. l Quia patrem ⁊c. Abraam eñ interpretatur pater multitudinis vel multorū: ꝙ eñ additur gentium non eſt de ſignificato nominis: ſed ſubintelligitur. m Et ponam te in gentibus: quia ſaraceni deſcēderūt de eo per yſmaelem: ⁊ ydumei per eſau: ⁊ iudei per yſaac. n Reges ex te egrediētur: q: in qualibet gente predicta fuerūt plures reges. o Ut ſim deus tuꝯ ⁊c. l₃ eñ ipſe ſit deus omnīū generaliter per creationē. ſpeciali tamen modo eſt deus fideliū per ſpecialem ⁊ verū cultum. cetera patent ex dictis. p Hoc eſt pactu₃ meū. Hic cōſequenter exprimit̄ forma circūciſionis: ⁊ primo dicta forma deſcribitur. ⁊ ſecūdo mutatio nominis ſarai inducit̄: ibi. Dixit quoꝗ₃ deus ad abraam ſarai vxorem. Ad circūciſionem vero tria neceſſaria requirūtur. Primu₃ eſt ſexus maſculinus ⁊ ꝗ̄tum ad hoc dicitur: Circūcidetur ex vobis omne maſculinum. Secūdum eſt corporis pars determinata ideo ſequitur. Et circūcidetis carnem preputij veſtri. Tertiū ē tempus determinatū ⁊ ꝗ̄tum ad hoc dicitur. Infans octo dierū circūcidetur in vobis. ratio aūt iſtoꝝ eſt: q: circūciſio ſignum fuit diſtinguens iſrael a gentibus inꝗ̄tum habebant veram fidem ⁊ cultu₃ vnius dei: ⁊ datum fuit iſtud ſignum tempore legis nature: ⁊ ideo debuit dari in ſexu perfectiori a natura: qui eſt ſexus maſculinꝯ ſm eñ phm: femina eſt mas occaſionatus. Item fides illa ⁊ cultus deriuabantur tunc temporis ad alios per generationē carnalem: inꝗ̄tum patres docebant filios de talibus. in maſculo vero ē principiū generationis actiuum: ⁊ ideo ſolis maſculis datū ē pdictum ſignū: ⁊ eadem ratione factum eſt in mēbro generatiōis. Itē ad debilitatē cōcupiſcētie que magis viget in illa parte. Itē in deteſtationē ydolatrie: quia gentiles in ſacris priapi partem illā honorabant: ⁊ per modum cuiuſda₃ augmenti aliqua addebant: q: priapus ꝓpter magnitudinem mēbri virilis inter deos fuit reputatus a gentilibus ꝓpter qđ etiam dicebatur deus hortoꝝ: ꝓpter fecūditatem que deſignatur in mēbro generationis: ꝓpter qđ in ſigno diſtinctiuo fideliū ab infidelibus fiebat reciſio. Tempus aūt octo dieꝝ non poterat anticipari: ſicut nec animalia ante octauū diem poterāt deo offerri: quia ante ſunt quid imperfectum: perfecta autem ſunt deo attribuenda. Item periculum eſſet puero de vita ſi ſtatim egreſſus de vtero matris circūcideretur: nec poterat vltra octo dies differri, alioquin pater pueri vel eius tutor ſi pater eſſet mortuus: morte debebat puniri: ipſe etiam puer veniens ad etatē adultam ſi negligeret circūciſionē accipere puniendus erat morte. vnde predicta cadunt ſub precepto circūciſionis: cetera autē₃ que de circūciſione poſſunt dici pertinent magis ad quartum ſniaruꝫ.
q Tam uernaculus. i. ſeruus natus in domo. r Quā empticius. i. acquiſitus ꝑ emptionem: circūcidetur.
s Et quicūꝗ₃ nō fuerit de ſtirpe veſtra. ſi debeat recipi in cōſortiū ⁊ ritum veſtrum.
t Eritꝗ₃ pactum ⁊c. ad hoc eñ circūciſio in carne facta eſt: vt firmius eoꝝ memorie imprimeretur: cetera patent vſꝗ₃ ibi.
u Sarai vxore₃ tua₃: vbi ponitur mutatio nois ſarai: vir. n. ⁊ vxor ſunt quaſi vna pſona. ⁊ iđ q: mutauit nomē abrae cōſequenter mutat hic nomē vxoris ſue dicens.
x Sarai vxore₃ tuam ⁊c. quia interpretatur principiſſa mea: quia ꝑ hoc deſignaret̄ ꝙ eēt principiſſa vnius domus tm̄.
x Sed ſaram. i. principiſſam abſolute quaſi ꝑ excellentiam.
y Et benedica₃ ei ⁊c. quia yſaac non fuit ex ea natus virtute nature tm̄: ſed cu₃ h̃ affuit adiutoriū gratie: quia tranſierat tempus concipiendi ſm naturam.
z Cecidit abraam in faciem. regratiādo deo de tanto beneficio.
a Et riſit. non ex deriſione. alioquin fuiſſet increpatus a deo ſicut fuit ſara: vt habet̄ ca. ſequēti. ſed riſit pre cordis exultatione.
b Putaſne centenario ⁊c. Hoc nō dixit dubitando: ſed diuinum officiū admirando. c Utinam yſmael ⁊c. faciens volūtate₃ ⁊ beneplacitū tuū. d Et ait deus. repetendo premiſſum beneficium: ⁊ explicando magis predicens nomē pueri naſcituri dicens.
e Uocabiſꝗ₃ nomē eius yſaac. qđ interpretat̄ riſus: eo ꝙ pat̄ pre exultatione riſit: vt predictū eſt. f Et cōſtituā ⁊c. de circūciſiōe ⁊ hereditate premiſſa. g Sup yſmael ⁊c. ⁊ ex hoc dicūt hebrei ⁊ veꝝ videtur ꝙ yſmael finiuit vitam in bono: quia de hoc abraā rogauerat ipſum deū: vt predictum eſt. cetera patent vſꝗ₃ ibi.
h Aſcendit deus ab abraam. i. diſparuit apparitio ⁊ viſio illa.
i Tulit autem abraam ⁊c. Hic cōſequēter ponitur executio mandati de circūciſione: ⁊ patet obedientia abrae: quia eadem die abſꝗ₃ retardatione adimpleuit illud mandatum in ſe licet eſſet ſenex ⁊ in alijs: ex quo patet obedientia yſmaelis filij ſui: qui cū eſſet. xiij. annoꝝ non recalcitrauit: ⁊ ſimiliter totius familie ipſius maſculine Notandū tñ ꝙ ſaraceni exemplo yſmaelis a quo ꝓceſſerūt: circūcidūt filios. xiij. annoꝝ. trāſgredientes formā precepti: qđ dīē octauam includit vt predictum eſt.

In cap. xvij. vbi dicitur in poſtilla. ambula cora₃ me. i. ac ſi me ſemper preſentialiter videres.

Additio. i.

Ille qui coram alio ambulat non ſemper eum videt ſed potius ille qui ſequit̄ hominē cōmuniter videt eum: ſaltem eius poſteriora. vnde cū dicitur Ambula corā me non ꝓprie exponit̄ dicendo ac ſi me preſentialiter ſemper videres: vt in poſtilla. ⁊ ideo aliter videtur hic dicendū. Pro quo attendendū eſt: ꝙ de iuſtis ſeu perfectis qui fuerunt ante aduētū chriſti ſepe dicitur in ſcriptura: ꝙ ambulant corā deo vt in hoc loco. ⁊ i. iiij reg. xx. vbi Ezechias dix̄ t. Memento obſecro quomodo ambulauerim coram te ſilr̄ de eode₃ Eſa. xxxviij. ⁊ ſic in quibuſdā alijs. De iuſtis [illegible] fuerūt poſt a[illegible] ſti nō dicitur: ꝙ a[illegible]uerūt corā deo. ſed [illegible] ꝙ ſequūtur deū. vñ Io. xij. c. Qui mihi miniſtrat ⁊c. Et Ioh. viij. ca. Qui ſequitur me ⁊c. ⁊ ſic de ꝗ₃ plurimis alijs. Cuius rō eſt: nam ſm doctores. exēplar perfectionis humane eſt ipſe chriſtus in cuius imitatōe tota cōſiſtit hūana pfectio. ⁊ ideo q: p̄mi iuſti exemplar perfectionis. ſ. chriſtū in hac vita exiſtentem habebant p̄ ſe: ideo perfectio eoꝝ conſiſtebat in hoc ꝙ ambulauerūt coram deo. i. ambulauerūt per viā ꝑ quā chriſtus erat ambulaturꝯ poſtremi v̄o: q: exēplar perfectionis. ſ. chriſtū habebāt ante ſe ſeu corā ſe: perficiebāt̄ in hoc ꝙ chriſtum ſequerētur. vñ Mathei. xix. Si vis perfectuſ eſſe ⁊c. Unde in ꝓpoſito notandū eſt ꝙ deus daturus abrae mandatū circūciſionis: in quo p̄cepto abraam fuit preuius ceteris fidelibus: ꝯuenienter dicitur ei. Ambula coram me ⁊c. nam in impletione huius precepti abraam fuit imitator perfectionis chriſti: ſpecialiter in duobus. primo in placendo deo per obedientiam: cui per preuaricationem ada₃ diſplicuerat: vt in. iiij. di. i. ſcđo in hoc ꝙ obediētia ipſiꝯ abrae fuit quodāmodo exemplaris ad eiꝯ poſteritatē. vñ ſic đ chriſto dī. Qđ ſicut per inobedientiā vniꝯ ⁊c. ſic ſuo mō Abrae obediētiā ſecuti ſunt fideles. Et h̃ pōt eſſe ratio: quare iuſti qui ante aduentum chriſti ſeu eius paſſionē deceſſerūt dicūtur eſſe in ſinu abrae: vt patet Luce. xvi. ca. Quāuis multi iuſti deceſſerint añꝗ₃ abraā fieret: vt Adā Abel ⁊ multi alij. ⁊ ideo in hoc loco ꝓprie dī abrae. Ambula cora₃ me ⁊c. Hoc eſt dicere: ambula per viam obedientie: per quā ego ſum ambulaturꝯ ⁊ eſto perfectus: ſic ꝙ eā tradas poſteris tuis imitādā: eo mō quo ego tradā viā meā imitandā cūctis: de hoc eñ cōmēdatur abraam a deo infra. xviij. ca. vbi ſic dicitur. Scio eñ ꝙ p̄cepturus ſit filijs ſuis ⁊ domui ſue poſt ſe. vt cuſtodiāt viā dñi ⁊c. queq̄dē expoſitio etiā cōcordat rōni naturali. Natura eñ ſ₃ Boe. initiū ſumit a pfectis: ⁊ iđ q: deꝯ diſpoſuerat ꝙ abraā eēt pater multarum gentiū: ⁊ accepiſſet ſignaculū fidei iuſtificātis: quē poſtea ꝗ₃ plurimi alij ſequerētur: ideo eidē dicit in hoc loco. Eſto pfectus. q. d. accipiat̄ a te quodāmodo initiū pfectiōis mō p̄dicto. Et notādū ꝙ de q̄buſdā iuſtis qui fuerūt añ abraā legit̄ ꝙ ambulauerūt cū deo. Uñ đ Enoch ſupra Geñ. v. ca. ⁊ de Noe Geneſis. vi. qđ cōcordat predictis. Nam de iſtis nō poteſt dici ꝓprie ꝙ ambulaſſent corā deo: ſicut de Abrā. cū non eis cōueniant ita expreſſe predicte ratiōes. Nec de eis poſſet dici ꝙ fuiſſent ſecuti deum: cū fuerint añ aduentū chriſti: ſed bñ eis cōuenit ambulare cum deo. ſ. in via iuſticie ⁊ innocētie que ſanctis cōuenit cōiter.

Capitulum. xviij.

Universidad de Salamanca. BGH

Jn eodem cap.xvij. vbi dicitur in poſtilla. Alioquin pater pueri vł eiꝰ tutor ⁊c.

Additio ij.

Mittens circũciſionē non erat morte corporali puniendꝰ etiã ſm hebreos: nõ eñ dicitur hic: morte moriatur: ſicut in alijs criminibꝰ in quibꝰ lex vetus mãdabat puniri morte corpali: ſ; dr hic. delebitur anima ipſiꝰ ⁊c. i. nõ cõputabit inter ſanctos ſm glo. Cuiꝰ ratio ē quia talis aīa remanebat obligata originali peccato: in cuius remedium circũciſio fuit data: vt in quarto diſtinctione. i.

Replica correctorij cõtra Burgeñ. delyrum.

Apparuit[e] autē ei dominus in cõualle mãbre ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipo feruore diei. Cũq; eleuaſſ; oculos: apparuerunt ei tres uiri ſtantes ꝓpe eũ. Quos[f] cu; uidiſſet: cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi ſui: et[g] adorauit in terra: et[h] dixit. Domine ſi inueni gratiã in oculis tuis ne tranſeas ſeruum tuum: ſed[i] afferã pauxillu;

quo denoĩatur illa vallis in qua manebat abraã. Sedenti. hic dicit quedã glo. hebraica ꝙ abraã voluit ſurgere ex reuerentia diuine apparitionis: ſed dñs dixit ei. Sede. tu es eñ in ſignũ filijs tuis. futurũ eſt eñ vt filij tui ſedeãt tanq; iudices in cõſilio: ⁊ ego ſic̃ que glo. fidei noſtre eſt cõſona: q; hoc fuit adimpletũ qñ ſaluator noſter verus deꝰ ⁊ verus homo ſtetit coram principibus ſacerdotũ: ſedentibus in conſilio ad iudicandũ ipſũ: vt deſcribũt quatuor euangeliſte. qđ ſuſtinuit ꝓ ſalute electoꝝ qui ſũt veri filij abrae

In capitulo. xvij. vbi poſtillator exponēs illũ paſſus. Ambula coram me. dicens ac ſi me preſentialiter ſemp videres. Burgē. dicit illam expoſitionē nõ eē ꝓpriã: q; vt īquit: qui ambulat coram aliquo nõ ſemp eũ videt: ſed ſolũ qui ſequit aliquē ſemp videt poſteriora eiꝰ: ſ; hoc vr̃ qđdã ſenectuꝝ delyramentũ. Loquēdo ŏ dei aſpectu ſic̃ ŏ hoibꝰ ſeſe aſpiciētibꝰ: nã q̃ deũ videt vel q̃ſi videt p̄ntialiter: videt eũ ante. poſt. ſurſum. deorſum ⁊c. Sine eni; errore nõ pōt dici aſſignãdo deo ſic vnã differentiã poſitionis quaſi nõ aliã: q; ſic diceret deũ diffinitiue in loco: qđ eſt erroneũ: q; deꝰ vbiq; totus eſt ſm eſſentiam: preſentiã ⁊ potētiã. ꝓprijſſime igit dixit poſtillator. Ambula corã me ac ſi p̄ſentialit ſemp videres: q; me preſente malefacere timebis: ⁊ filialiter timēdo proficies: ideo ſequit. ⁊ eſto perfectus. ſic ⁊ beatus Grego. xxxiij. mora. ſuper illo paſſu Job. Jn oculis eius q̃ſi hamo capiet eũ dicit. Jn oculis quippe habere dicimur: qđ corã nobis poſitũ videmꝰ. Nõ igitur magni pōderis eſt diſtinctio quã Burgeñ. ponit. inter ambulare corã deo: cum deo ⁊ poſt deũ. deus eñ cũctis iuſtis ab initio nõ ſolũ corã: ſ; preuius ⁊ obuius oſtendit viã pfectiōis ⁊ iuſticie: his quidē clarius: his vero obſcurius vt nõ ſolum ſancti noui teſtamenti poſſint dici imitatores dei: ſed etiã veteris. nũquid Joſue cũ populo veteri imitator fuit quando dixit. Abſit a nobis hoc ſcelus vt recedamꝰ a dño: ⁊ relinquamus veſtigia eius Joſue xxij. Nũquid ⁊ Ezechias de quo dicit. iiij. Reg. xviij. Adheſit dño: ⁊ nõ receſſit a veſtigijs eiꝰ. Nũquid Job quãdo dixit. Veſtigia eius ſecutꝰ eſt pes meus Job. xxiij. Nũquid Joſias quãdo percuſſit fedus coram dño vt ambularet poſt dominũ: vt dicit. iiij. Reg. xxiij. ⁊. ij. Paralyp. xxxiiij. ⁊ ſepe ſancti veteris teſtamēti dicũtur poſteriora dei vidiſſe: ⁊ idcirco nõ ſolum corã: ſed poſt dñm ambulaſſe: ⁊ verũ eſt ſm rem omnē iuſtu; diuini exemplaris imitatorē vocari: nõ obſtante vocali diuerſitate quã Burgēſis fabricat: que tamē ad ſenſum lr̃alem nihil facit: niſi habendo reſpectũ ad chriſti humanitatē. Nã ſi per hypoſtaſim chriſtus non fuiſſet incarnatus: nihilominus nõ defeciſſent iuſti: qui in via dei ambulaſſent: nec videtur valere ꝙ Burgeñ. dicit. Primos iuſtos exemplar perfectionis. ſ. chriſtum ſolum habuiſſe poſt ſe: non ante ſe: coincidit eñ cum eluidio: qui dixit chriſtum ante Mariam non fuiſſe. Apoſtolo tamē dicente ad Hebreos vltimo. Hieſus chriſtus heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula. Sapientia eni; dei patris que chriſtus eſt: ab initio viã perfectionis ⁊ ſi nõ humana conuerſatione: tamen doctrine ⁊ legis deriuatione multipliciter exēplificauit vnde ⁊ Burgeñ. ſibijpſi in hac digreſſione cõtradicendo dicit Abraam fuiſſe imitatorē perfectionis chriſti in duobus: nec mirũ: quia omnes patres ve. te. ſpiritualiter legē intelligendo: dicendi ſunt viri euangelici. ſm Bonaueñ. ⁊ alios. inter quos potiſſimus abraã fuit: quēadmodũ Burgeñ. ipſe fatet. Jn eodem ca. vbi magiſter Nicolaus dicit. Negligēte; circũciſiōe; ſiue patrē ſiue tutorē morte plectēdũ ⁊c. bur. credidit ꝙ ŏ morte corporali dictũ eēt ⁊ ita vadit ſua inuectio: ſed videt poſtillator nõ de morte corporis: ſed anime dixiſſe ſm glo. ordina. ſpecialiter de morte cõminata primis parentibus: q; omnes nati pereũt qui de regeneratiōe nõ ſanant: vt dicit Jſido. ⁊ eſt glo. ordi.

Capitulum. xviij.

Pparuit aũt ei dñs. Hic oſtēditur quõ abraã vt pficiēs ſe habuit ad ꝓximũ. Et p̄mo in operibus charitatis tēporalibꝰ hoſpitalitatē prebēdo. Scđo in ſpũalibus ꝓ liberatione loth ⁊ alioꝝ orãdo in medio capituli: ibi. Dixit dñs celare nõ potero. Circa primũ ſciendũ: ꝙ aliter exponit a doctoribꝰ catholicis: alit ab hebreis: vtraq; tñ expoſitio cõſona eſt fidei noſtre: ⁊ ideo vtrãq; intendo ponere: ⁊ p̊ expoſitionē hebraicã: reciſis tñ quibuſdam friuolis: que ab ipſis interſerũtur. Dicũt igit ꝙ deſcribit hic duplex apparitio: prima eſt ipſius dei cũ dicitur. Apparuit aũt ei. i. abrae. dñs in cõualle mãbre. nomen eſt hois a

contingit eñ aliquando ꝙ preter intentionem loquentis diuina virtute hoc faciente: aliquod verbum ſic ꝓferatur: vt eſt conſonum fidei catholice: licet ꝓnũcians illud verbũ hoc non intelligat: ſ; aliud: ſicut Cayphas dixit de chriſto. Expedit vobis vt vnus moriatur homo ꝓ populo ⁊c. vt habet Jo. xi. ⁊ euangeliſta ſubdit. Hoc aũt a ſemetipſo nõ dixit ⁊c. intendebat eñ cayphas ſolũmodo dicere ꝙ melius erat chriſtũ mori: l; nõ haberet cã ſufficiens ꝯ eũ q; ꝙ occaſiōe ppl'i credētis in eũ venirent romani: ⁊ deſtruerēt locũ ⁊ gentē: ſed a deo factũ eſt: vt hãc ſententiã per talē modu; loquendi ꝓferret cayphas: vt illa locutio ſignificaret morte; chriſti futurã ꝓ redēptiōe generis humani: qđ cayphas nõ intelligebat ſicut plenius dixi exponēs hoc verbũ cayphe ſcribendo ſup Jo. ſic dico in ꝓpoſito: quid eñ intellexerit iſte gloſator neſcio: ſ; manifeſte patet: ꝙ ſic gloſam predictã ꝓtulit vel ſcripſit: ꝙ verba gl. predicte cõſonãt fidei noſtre. Jn oſtio tabernaculi: ad videndu; ſi tranſirent viatores: quos poſſet ad menſam recipere: quia hoſpitalitatē diligebat. Jn ipſo feruore diei. cũ eñ incipit dies feruēſcere: tũc ē hora q̃ viatores ſolēt ad domũ aliquã cã refectiōis declinare. Cũq; eleuaſſet oculos apparuerũt ei tres viri ⁊c. Cũ. n. deꝰ videret affectũ eiꝰ ad opꝰ hoſpitalitatis: ⁊ nõ venirēt aliqui hoies fecit tres angelos apparere in ſpecie viroꝝ: vt eis exhiberet hoſpitalitatis beneficiũ. Dicũt etiã hebrei: ꝙ cũ hoc alia de cã apparuerũt: q; vnus veniebat ad nũciandũ ſare cõceptũ: alius ad ſubuertēdũ ſodomã ⁊ alias quatuor ciuitates. ⁊ tercius ad ſanãdũ abraam: qui de nouo erat circũciſus. ⁊ liberandu; loth de ſubuerſione ſodomoꝝ. Dicunt etiam ꝙ apparitio fuit tercia die poſtq; fuerat abraã circũciſus: ⁊ iſta apparitio angeloꝝ ē ſcđa. Expoſitores autem catholici dicũt ꝙ a p̄ncipio capituli vſq; huc: ⁊ in toto capitulo ſequēti fuit vna apparitio tñ ita ꝙ dñs nõ apparuit in ſe: vł in aliqua ſimilitudine ipſum immediate repreſentãte ſed tñ in angelis quos fecit apparere: quoꝝ vnus poſtea locutus eſt in perſona ipſius dei. Sic igitur exponũt litterã a principio capituli.

e Apparuit autem ei dñs. in hoc primo deſcribit apparitio iſta in generali: ⁊ in ſequentibus deſcribitur modus apparitionis in ſpeciali: ⁊ primo q̃tũ ad locũ cũ dicitur. Jn cõualle mãbre. Secũdo q̃tum ad diſpoſitionē abrae cui fiebat apparitio cum dicit Sedenti in oſtio tabernaculi ſui. Tertio q̃tum ad tempus cũ ſubditur. Jn ipſo feruore diei. Quarto q̃tũ ad perſonas apparētes aucte dei cũ dicit. Apparuerũt ei tres viri. i. angeli in ſpecie viroꝝ Littera aũt exponat ſicut in expoſitiōe predicta: excepto principio cũ dicitur. e Apparuit aũt dñs ei ſedenti. ſ. angelos quos fecit apparere. f Quos cũ vidiſſet ⁊c. in quo oſtendit eius ꝓmptitudo ad hoſpitalitatis beneficiũ: ⁊ in hoc dat diuitibꝰ exemplu;.

g Et adorauit. adoratione dulie: vt illos cõuenientiꝰ poſſet inuitare. h Et dixit. dñe ſi inueni grãm ⁊c. l; eſſent tres. tñ ſic apparebant quaſi vnꝰ eſſet p̄ncipalis ⁊ dñs int illos: ⁊ iõ illũ alloquit credens ꝙ ſi ip̄m inducat ad hoſpitiũ: alij duo ſequãtur. Dicunt aũt hebrei ꝙ iſti tres angeli fuerũt michael: gabriel ⁊ raphael: ita ꝙ michael erat in medio. alij aũt duo ad dexterã ⁊ ſiniſtra;: ⁊ hic erat modus ambulandi tunc: qñ aliquis ſuperior erat duobꝰ alijs ꝙ ille ambulabat in medio: ⁊ in hoc cognouit abraã quis erat ſuperior: ⁊ dicũt ꝙ michael hic erat in medio: ⁊ hic venerat ad denũciandũ ſare cõceptũ: q; hoc erat p̄ncipale negociũ: eo ꝙ meſſias. i. chriſtus erat inde naſciturꝰ ⁊ interpretatio nois cõſonat. Michael eñ interpretat quis vt deꝰ. Gabriel aũt venerat ad ſubuertēdũ ſodomã: ⁊ interpretatio cõſonat: interpretat eñ fortitudo dei. Ra

phael aũt venerat ad ſanandum abraam: ⁊ ad ſaluandu; loth: ⁊ interpretatio conſonat: quia interpretatur medicina dei.

i Sed afferã pauxillũ aque ⁊c. homines eñ tũc nõ ita ibãt equitãdo ⁊ calciati ſicut modo. k Et requieſcite ſub arbore. in vmbra ⁊ ad auram ꝓpter eſtum imminētem. l Ponamq; buccellã panis ⁊c. Ex hoc manifeſte pats ꝙ tunc credebat eos eſſe homines: ſciebat eñ ꝙ angeli non indigebãt talibus.

m Qui dixerunt ⁊c. in quo apparet gratia hoſpitalitatis.

n Feſtiauit abraam. ne attediarentur in nimia expectatione.

o Tulit ⁊c. id ē coco. Hebrei aũt dicunt: ꝙ iſte puer fuit yſmael filius ſuus cui tradidit abũ parãdu; vt eum aſſuefaceret hoſpitalitatis operibus. ſequit.

p Jpſe vero ſtabat iuxta eos. ad vidēdũ ne aliq̃d deficeret. ſequit.

q Ubi ē ſara vxor tua. hoc petiuit nõ ex ignorãtia ſ; vt cõuenientiꝰ nũciaretur eius cõceptus de ꝓpinquo futurus.

r Ecce ī tabernaculo eſt. erat. n. ſimplex ⁊ verecunda ⁊ iõ ſe nõ exponebat aſpectibꝰ hominu;. s Cui dixit. ſ. ille angelꝰ de tribꝰ q̃ venerat ad nũciãdũ eiꝰ cõceptũ. t Reuertēs veniã ad te. in quo oſtēdit ꝙ angeli ſũt ſolliciti ŏ viſitatione iuſtoꝝ.

aque: ⁊ lauent pedes ueſtri: et[k] requieſcite ſub arbore. Ponãq;[l] buccella; panis: ⁊ confortetur cor ueſtrum: poſtea tranſibitis. Jdcirco eni; declinaſtis ad ſeruum ueſtrum. Qui[m] dixerũt. Facut locutus es. Feſtinauit[n] abraam in tabernaculum ad ſaram: dixitq; ei. Accelera: tria ſata ſimile ꝯmiſce: ⁊ fac ſubcinericios panes. Jpſe uero ad armētum cucurrit: et[o] tulit inde uitulum tenerrimũ ⁊ optimũ: deditq; puero: qui feſtinauit: et coxit illum. Tulit quoq; butyrum ⁊ lac ⁊ uitulũ quem coxerat et poſuit corã eis. Jpſe[p] uero ſtabat iuxta eos ſub arbore. Cũq; comediſſent dixerũt ad eũ. Ubi[q] eſt ſara uxor tua. Jlle reſpōdit. Ecce[r] in tabernaculo eſt. Cui[s] dixit. Reuertens[t] ueniam ad te tēpore iſto uita[u] comite: et[x] habebit filiu; ſara uxor tua. Quo[y] audito: ſara riſit poſt oſtium tabernaculi. Erant[z] aute; ambo ſenes ꝓuecteq; etatis: ⁊[a] deſierant ſare fieri muliebria: que riſit occulte dicens. Poſtq̃; conſenui ⁊ dominus meus uetulus eſt: uoluptati operam dabo. Dixit[c] autem dominus ad abraam Quare riſit ſara uxor tua dicēs Num uere paritura ſum anus. Nunquid[d] deo quicq̃; eſt difficile. Juxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore uita comite: et habebit ſara filium. Negauit ſara dicens: non riſi timore perterrita. Dominus autem: non eſt inquit ita: ſed riſiſti. Cum[e] ergo ſurrexiſſent inde uiri: direxerunt[f] oculos ꝯtra ſodomã: et[g] abraam ſimul gradiebatur: deducēs eos. Dixitq;[h] dñs Num[i] celare potero abraã que geſturus ſum: cu; futurus ſit in gentem magnam ac robuſtiſſimã: et benedicēde ſint in eo oēs nationes terre. Scio[k] eñ ꝙ precepturus ſit filijs ſuis ⁊ domui ſue poſt ſe: ut cuſtodiant uiam domini ⁊ faciant iudicium ⁊ iuſticiam ut adducat dominus ꝓpter abraam omnia que locutuſ eſt ad eum. Dixit itaq; dominꝰ Clamor[l] ſodomoꝝ ⁊ gomorreorum multiplicatus[m] ē ⁊[n] peccatum eorum aggrauatum eſt nimis. Deſcendã[o] ⁊ uidebo: utrũ clamorem qui uenit ad me opere compleuerint: an non eſt ita ut ſciam. Conuerterũtq;[p] ſe inde: ⁊ abierunt ſodomã. Abraa;

ca. xix. Circa p̄mũ ſic ꝓcedit: q; primo ponit reuelatio abrae facta de ſodomoꝝ ſubuerſione. ſcđo ponit oratio eiꝰ ꝓ populi liberatiōe: ibi. Abraam vero. Primũ exponit dupliciter. ſm eñ expoſitionē hebraicã in principio huiꝰ capituli poſitã dñs qui loquebat nõ eſt aliquis de tribꝰ angelis predictis: ſed ipſe dñs: qui ſm illã expoſitionē dr apparuiſſe abrae in p̄ncipio capituli. Secundũ autem aliam expoſitionē Jſte qui vocat hic dñs ē ille angelus qui denũciauit cõceptũ ſare: vt predictũ eſt: ⁊ ſm hoc dicēdu; ꝙ l; abraam vſq; tũc crediderit illos angelos eſſe hoies: tñ tũc reuelauerũt ei ꝙ eſſent angeli: ⁊ extũc ille principalis angelus loquebatur in pſona dei. Littera aute; ſequens in alijs vniformiter exponitur ſm iſtam ⁊ alia; expoſitionem.

i Nũ celare potero abraam ⁊c. ac ſi dicēt: cũ abraa; ſit mihi familiaris amicus nõ eſt decens ꝙ ego celem ei vindictam quam facturus ſu; in ciuitatibꝰ ſodomoꝝ: ⁊ maxime cu; illã terrã ꝓmiſerim abrae ⁊ cauſa amicicie dei cum abraam ſubditur.

k Scio eñ ⁊c. ⁊ ſequit

l Clamor ſodomoru; ⁊ gomorreoꝝ. peccata eni; eoꝝ erant patentia ⁊ manifeſta: ſm ꝙ dicit Eſa. iij. Peccatum ſuum quaſi ſodoma predicauerũt nec abſconderunt ⁊ propter hoc dicuntur hic clamare. Et eſt hic conſiderandũ: ꝙ tria genera peccatoru; leguntur clamare ad deum. Primũ eſt occiſio innocentis: ſm ꝙ dicit dñs ad cayn Geneſis iiij. Vox ſanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Secundum eſt peccatum contra naturam: ſicut hic dicit. Tercium defraudatio pauperum laborantiu;: de quo habetur Jacobi. v. Merces operarioꝝ veſtroꝝ: qui meſſuerunt regiones veſtras: que fraudata eſt a vobis clamat: ⁊ clamor eoꝝ in aures dñi ſabaoth introiuit. m Multiplicatus eſt. addendo pctã pctis.

n Et peccatum eorum aggrauatum eſt nimis. Hebrei autē dicunt ꝙ iſta aggrauatio fuit: eo ꝙ quandam puellam occiderunt morte inſolita: eo ꝙ dederat alimentum pauperi: ⁊ hoc ꝯſonat dicto Ezechielis. xvi. Hec fuit iniquitas ſodome ſororis tue ſuperbia: ſaturitas panis ⁊ ocium ⁊ manum egeno pauperi non porrigebant. o Deſcendã ⁊ videbo ⁊c. Hoc dicitur nõ quia deus indigeat tali inueſtigatione ſed vt doceantur ꝑ hoc iudices non ſententiare donec diligenter inquiſierint veritatem.

p Conuerterũtq; ⁊c. ſ. duo angeli qui apparebant in ſpē viroꝝ: vt habetur in principio ſequentis capituli. tercius autē qui annũciauerat ſare conceptũ: ⁊ qui loquebat in perſona dñi: vt dictũ eſt adhuc remanſit ibi cum abraam: ſm iſtã expoſitionē. Scđm vero expoſitionē hebraicã pretacta; ille angelus qui ãnũciauerat ſare conceptũ: q; perfecerat legationē ſuam: diſparuit ⁊ receſſit: q; duo tñ angeli mittebãtur a deo ſodomã: vnus ad ſubuertendũ patriã: alius ad liberãdũ loth. ⁊ ille q̃ vocat hic cõiter dñs cũ quo abraã loquebat: ē ipſe deus qui ſibi apparuit ꝓut dictũ eſt a p̄ncipio capituli. Jn alijs aũt lr̃a vniformiter exponit. Abraam aũt adhuc

v Uita comite. loquit more humano: q; hõ eſtimabat ab his q̃bꝰ loquebat. x Et habebit Sara filiũ: nõ adoptiuũ ſed naturalē. y Quo audito ſara riſit reputãs illud dictũ friuolũ: ⁊ cã ſubdit. z Erãt aũt ãbo ſenes. ⁊ ſic erat vnu; impedimētũ generatiōis cõe ãbobꝰ: ⁊ vnũ ſpãle in ſara: qđ notatur cũ ſubdit. a Et deſierãt ſare fieri muliebria. i. mēſtrua poſt quoꝝ ceſſationē nõ ē apta mulier ad cõceptionē. ſeq̃t. b Poſtq̃; cõſenui ⁊c. q. d. nõ decet. ⁊ ex hoc vr̃ ꝙ ſara cõtinuit ab actu ꝯiugali ex quo trãſijt tp̄s ſuũ ꝯcipiēdi ſm naturã: quouſq; fuit certificata de ꝯceptu futuro diuina virtute. c Dixit aũt dñs ad ab. i. ille angelꝰ qui int tres ap̄pebat vt ſupior: ⁊ q̃ venerat ad nũciãdũ ſare cõceptũ. d Nũq̃d deo ē q̃cq; difficile. ac ſi dicat: l; impoſſibile ſit nature dare tibi cõceptũ: nõ tñ deo ē difficile. cetera patent vſq; ibi. e Cũ ergo ſurrexiſſent inde viri. i. angeli in ſilitudīe viroꝝ. f Direxerũt oculos ⁊c. incipiētes ire v̄ ſus partē illam.

g Et abraã ſil' gradiebat. ſicut ſolet fieri ex curialitate humana: ꝙ hoſpites ꝑ aliqđ ſpaciũ cõducũt. Abraa;. n. adhuc credebat eos eē hoies itinerãtes h Dixitq; dñs. Hic oſtendit pietas abrae orãdo ꝓ ꝓximo: ⁊ p̄mo eiꝰ orõ deſcribit: ⁊ ſcđo exauditio oſtēdit

Universidad de Salamanca. BGH

ſtabat corã dño. Abraã eñi audita populi cõdẽnatiõe pietate motus ce/pit rogare dñm ꝓ eiꝰ liberatione: ⁊ ideo dicitur. Stabat corã dño: para/tus ad populi adiutoꝛiũ: ⁊ accipit hic dño ꝓ ipſo deo, ſm expoſitionem hebꝛaicam: ſm aliã vero ꝓ angelo loquente in perſona dei. q Et ap/propinquans ait. vt cõuenientius oratione ſuam ꝓponeret. r Nũquid perdes iuſtũ cum impio. q.d.non. Et quia ſciebat loth eſſe iuſtũ: liberatõẽ eiꝰ habuit ꝓ obtenta. ⁊ iõ cõuertit ſe ad liberationẽ alioꝝ dicẽs. s Si fue rint quinquaginta iuſti in ciuitate. i. in ciuitatibꝰ: qꝛ erãt quinqꝫ ciuitates. In hebꝛeo autem aliqñ acci/pit ſingulare ꝓ plurali: ſi cut Exoð. viij. Venit mu/ſca grauiſſima. i. multitu/do muſcaꝝ: vel in ciuitate in ſinglãri ꝓ ſodoma: qꝛ illa ciuitas pñcipal erat: ⁊ ſub illa intelligunt alie quatuoꝛ que erant ei ſub/dite: ꝓpter qð reges illa/rũ iuerunt cum rege ſodo moꝝ ad ꝑliũ tanqꝫ vaſal li ſui: vt habet. ſ. xiiij. pa/tet ergo ꝙ ꝓ qualibet ci/uitate accipiebat. x. iuſtoſ petẽs a dño liberationeꝫ cuiuſlibet ciuitatis ꝓ de/cem iuſtis in ea repertis: ſm ꝙ exponũt hebꝛei. ſe/quitur. v Quid ſi mi/nus quinquaginta iuſtis quinqꝫ fuerint: ita ꝙ cui/libet ciuitati aſſignet no/uem iuſti: petit abꝛaam ꝙ ꝓ illis nouem parcatur cuilibet ciuitati. non eñi auſus fuit ad minoꝛem numerum deſcendere: qꝛ conſiderabat ꝙ octo per ſone iuſte fuerant in archa tẽpoꝛe diluuij: ⁊ tamẽ nullus alius fuit ſalua/tus ꝓpter eoꝝ iuſticiam. ⁊ ideo quãdo abꝛaam querit vltra: ſi parceret ꝓ/pter. xl. intelligit de liberatione quatuoꝛ ciuitatum tñ. ⁊ quãdo ꝓpter tri/ginta intelligitur de liberatione triũ. ⁊ quando ꝓ viginti de liberatione duarum: ⁊ quando ꝓ decem de liberatione vnius: ⁊ ideo ibi ſtetit: qꝛ nõ erat vltra deſcenſus. Expoſitoꝛes autẽ catholici dicũt: ꝙ a pñcipio pe titionis abꝛae vſqꝫ ad finẽ intelligitur facta ꝓ liberatione totius populi v. ciuitatum: ſed ꝓcedit ſic deſcendendo vſqꝫ ad. x. iuſtos tentando obten ta vna gratia: ſi poſſit maioꝛem impetrare: vltra vero. x. non deſcendit: de/cem eñi homines ⁊ non paucioꝛes faciunt populum. Qð autem ꝓ iuſti/cia minoꝛis populi petatur liberatio populi maioꝛis iniuſti non videtur irrationabile petere: ſed ꝙ ꝓ iuſticia tam paucoꝝ qui nõ poſſunt dici po/pulus peteretur liberatio populoꝝ. v. ciuitatũ videtur magis extraneum: ⁊ iõ abꝛaã nõ fuit auſus vltra deſcendere.

In ca. xviij. vbi dicit in poſtilla. Expoſitoꝛes aũt catholici dicũt ꝙ a pꝛincipio capituli.

Additio. i.

Diſcuſſio ſeu examinatio haꝝ duaꝝ expoſitionum circa appari tionem abꝛae factam in hoc loco non eſt ſic ſuperficialiter tran/ſeunda ſicut in poſtilla: cõmuniter eñi tenet eccleſia in hoc loco abꝛae fuiſſe factam reuelationẽ de trinitate diuinarum perſonarum: ⁊ vni tate diuine eſſentie: vnde eccl'a cõiter cantat: ꝙ abꝛaam tres vidit ⁊ vnum adoꝛauit: ſed diligenter aduertenti ſatis cõpꝛobatur veritas ex littera ca/tholice expoſitionis ex multis. Pꝛimo quia ſi hic eſſent due apparitiões pꝛima eſſet oĩno ſuperflua. Cum eñi dicitur. apparuit ei dñs ⁊c. non exp/mitur ꝙ aliquid dixiſſet dñs abꝛae: nec econtra: quia ſtatim ſubdit. Cum eleuaſſet oculos. Ex quo patet ꝙ ꝓceſſus ſeu foꝛma illius viſionis con/ſiſtebat in apparitione illoꝛuꝫ trium viroꝛum: ⁊ ſic exponit Ra. Moy. in ſuo libꝛo de deductione perplexoꝝ. ſeꝫ ꝙ apparitio dñi in hoc loco facta abꝛae expꝛimitur per hoc quod ſequitur. Cũqꝫ eleuaſſet ⁊c. Item qꝛ an/gelo loquente cũ abꝛaam de annũciatione ſare: ⁊ ipſa ridente deus locu/tus eſt abꝛae cõtinuando locutionem angelicam ſine aliqua interruptio/ne quaſi eſſet idem angelus. ſ. qui loquebatur ⁊ deus. vnde dicit. Dixit

[Abraam] uero adhuc ſtabat coram dño: etᵠ appꝛopinquans ait. Nũqdʳ perdes iuſtum cum impio. Siˢ fuerint quinquaginta iuſti in ci/uitate peribunt ſimul: ⁊ nõ par/ces loco illi pꝛopter quĩquagin ta iuſtos ſi fuerit i eo. Abſit a te ut rem hanc facias ⁊ occidas iu ſtum cum impio fiatqꝫ iuſtus ſi/cut impius. Non eſt hoc tuum qui iudicas omnem terram: ne/quaqꝫ facies iudicium hoc. Di xitqꝫ dñs ad eum. Si inuenero ſodomis quinquaginta iuſtos i medio ciuitatis: dimittaꝫ omni loco ꝓpter eos. Reſpõdit abꝛa am ⁊ ait. Quia ſemel cepi lo/quar ad dominũ meum cum ſiꝫ puluis et cinis. Quidᵛ ſi minꝰ quinquaginta iuſtis quinqꝫ fue/rint: delebis pꝛopter quinqua/ginta quinqꝫ uniuerſam urbeꝫ. et ait. Non delebo ſi inuenero ibi quadraginta quinqꝫ. Rur/ſumqꝫ locutus eſt ad eum. Si autem quadraginta ibi inuenti fuerint quid facies. Ait. Nõ ꝑ/cutiaꝫ ꝓpter quadraginta. Ne queſo inquit idigneris domine ſi loquar. Quid ſi ibi inuenti fu erint triginta. Reſpondit. Nõ faciam ſi inuenero ibi triginta. Quia ſemel ait cepi: loquar ad dominũ meũ. Quid ſi ibi inuẽ/ti fuerint uiginti. Ait. Non in/terficiam pꝛopter uiginti. Ob/ſecro inquit ne iraſcaris domine ſi loquar adhuc ſemel. Quid ſi inuenti fuerint ibi decem. Dixit Non delebo ꝓpter decẽ. Abijt dñs poſtqꝫ ceſſauit loq ad abꝛa/am: ⁊ ille reuerſus ẽ in locũ ſuũ.

autem dñs ⁊c. quod non eſt intelligendũ de identitate eſſentiali: ſꝫ de identitate repꝛeſentatiua. ſ. ꝙ ille angelus tunc loquebat in per ſona diuina quam in illa apparitione repꝛeſentabat. Item dictuꝫ angeli. ſ. Reuertens veniam ad te ⁊c. non legitur impletum niſi in hoc quod dicitur infra. xxi. cap. Dominus autem ⁊c. in quo appa ret ꝙ ille angelus qui dicit ſe reuer/ſurum: ⁊ dñs viſi tans: accipiuntur in hoc loco ꝓ eo/dem modo pꝛedi cto. Item hoc pa tet de adoꝛatione abꝛae: qui poſtqꝫ vidit tres vnum adoꝛauit: qð intel/ligẽdũ ẽ de ado/ratõe latrie. dicẽ. n. Et adoꝛauit i ter/ra: quod vnuꝫ ab ipo adoꝛatũ ado nai vocauit: vt pa tet i littera hebꝛai ca. Itẽ hoc patet ex obſeqo abꝛae ꝓdictis viris ſeu angelis impenſo tum in locutio/ne cuꝫ ſe vocat ſer uum: vt cum di/xit ne tranſeas ſer uũ ⁊c. tum in hoc ꝙ ea que ad con/uiuiuꝫ parauerat per ſeipſum cum magna diligẽtia ſeu feſtinatiõe fa/ciebat: vt cum dicitur. Feſtinauit abꝛaam in tabernaculũ ⁊c. Ipe vero ad armentum cucurrit ⁊c. qui feſtinauit ⁊c. Tulit quoqꝫ bu/tyrum ⁊c. ⁊ poſuit coram eis. vnde Origeñ. Conſidera pꝛotinus ſenem abꝛaam impigrum ⁊ alacrem in officijs. Item quia ipſis re cũbentibus dicitur. Ipe vero ſtabat iuxta eos: quaſi non audens conſedere cum eis: nec etiam illi ipſum ad hoc inuitabant: que oĩa attẽta dignitate abꝛae ⁊ eiꝰ ſenectute irratiõabilit fierẽt niſi hec ap paritio eſſet ſibi repꝛeſentatiua diuinoꝝ: ⁊ abꝛaam hoc ſpiritu ꝓ/phetico cognouiſſet. vnde Ambꝛo. i libꝛo de abꝛaam. Vide pꝛi/mo fidei myſterium: deus illi apparuit ⁊ tres aſpexit. cui deus re/fulſit trinitate: non ſine filio patrem ſuſcipit: nec ſine ſpirituſancto filium confitetur. hec ille. Ex quibus ⁊ alijs ad hoc coꝛreſpondẽ/tibus in littera contentis: ſi attente conſiderentur manifeſte patet: ꝙ hec fuit vna apparitio incedens ad hoc quod dicitur. Appar it aũt ei dñs. in pꝛincipio huius capituli. xviij. vſqꝫ ad pꝛincipiuꝫ ſequentis capituli. ſcilicet. xix. vbi dicitur. Abijt dñs poſtqꝫ ceſ/ſauerat loqui abꝛaam: ⁊ ideo cum angeli receſſiſſent abeundo ſo/domã: interponitur. Abꝛaam vero adhuc ſtabat coram dño con/tinuando pꝛedicta dicendis ſub eadem apparitione in qua abꝛae poſtqꝫ a deo audiuit. Ambula coram me ⁊ eſto perfectus ⁊c. pꝛo ut ſupꝛa fuit dictum in additione in capi. imediate pꝛecedenti: ⁊ re/cepit pactum dñi in carne ſua in fedus eternũ ⁊c. ſ. ad eternitatem ducens: vt in glo. ſtatim fuit ſibi facta apparitio trium diuinarum perſonarũ cum vnitate diuine eſſentie repꝛeſentatiua: vt ille qui pa ter multarũ gentiũ cõſtituebatur a deo in vera fide. vltimũ termi/num in quem fides tendit ſaltem enygmatice ſeu repꝛeſentatiue vi/deret: ⁊ cõſequenter oſtenderetur eſſe interceſſoꝛem ꝓ delinquenti/bus etiam alienigenis tanqꝫ pater multarũ gentium: vt patet in fa cto ſodomoꝝ que eſt ſcða pars poſt pꝛincipalem huius appariti/onis. vnde recte conſideranti hec expoſitio eſt vera apud catholi/cos ⁊ littere magis conſona: licet foꝛte apud infideles diſtinctiõeꝫ perſonarũ in diuinis non recipientes poſſet irrationabiliter decli/nari: de quo catholicus exponens curare non debet ꝓut declaratũ fuit in queſtione ſuper pꝛologum ar. v. Et notandum ꝙ licet in ex/oꝛdio creationis mundi ⁊ deinceps ſepe pluralitas perſonaꝝ di/

uinaꝝ cum eſſentie vnitate innuat: non tamẽ numerus determina/tus diuinarum perſonarum explicite oſtenditur vſqꝫ ad tempus abꝛae in hac apparitione: ex quo dignitas abꝛae demõſtratur pꝛe ſertim in his que ad fidem pertinent.

In codeꝫ capitulo. xviij. vbi dicit in poſtilla. Et adoꝛauit ado ratione dulie.

Additio ij.

b Et adoꝛatio videtur eſſe latrie: quia vbi dicitur. Dñe ſi inueni gratiam ⁊c. ibi ponitur adonai: vt dictum ẽ: ado rabat eñi abꝛaam deum repꝛeſentatum per iſtos tres vi ros. vnde Augu. xvi. de ciui. dei. Abꝛaam in tribus viris deum co gnoſcebat: cui per ſingularem numerum loquebatur: etiã cum eos homines eſſe arbitraretur. hec ille. Nec valet quod hebꝛei dicunt: ꝙ vnus apparebat quaſi dñs inter alios quẽ abꝛaam alloqueba tur: nam abꝛaam ibi expꝛeſſe ſe vocat ſeruũ illoꝝ: non tñ vnius. di cit eñi. Idcirco declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. De nominibus au/tem hoꝝ trium angeloꝛũ non videtur temere aliquid aſſerendum: ſed veriſimiliter videtur eſſe dicenduꝫ: ꝙ ille qui venerat ad denũ ciandum ſare conceptum: a qua chꝛiſtus ſm carnem naſciturꝰ erat eſſet gabꝛiel. ipſe eñi denũciauit danieli tempus aduentus chꝛiſti Dañ. ix. ſimiliter ⁊ zacharie ↄceptũ pꝛecurſoꝛis ipſius chꝛiſti Lu ce. i. ⁊ finaliter beate virgini chꝛiſti cõceptionẽ Luce. i.

In eodem capi. xviij. vbi dicitur in poſtilla. Scðm autem aliã expoſitionem.

Additio. iij.

s Ecũdum vero expoſitionem. ſ. catholicam ſupꝛadictaꝫ iſte qui vocatur hic dñs eſt verus deus ſub ratione dei tatis ab abꝛaam appꝛehenſus: non habito reſpectu ad diſtinctionem perſonarum: ſicut in qꝫpluribus locis ſacre ſcriptu/re reperitur.

In eodem capitulo. xviij. vbi dicitur in poſtilla. Vltra vero de cem non deſcendit.

Additio. iiij.

h Ieremie. v. cap. legitur. Circuite vias hieruſalem ⁊ que rite in plateis eius: an inueniatis virum facientem iudi/cium ⁊ querentem fidem. ⁊ ꝓpicius ero ei. ſ. hieruſaleꝫ ex quo videtur ꝙ ꝓ iuſticia vnius tñ: nõ eſſet irrationabile ꝙ libe raretur vnus populus. vnde non videtur extraneũ ꝙ abꝛaam au/ſus fuiſſet petere: qð Hiere. in perſona dñi concedebat: ad qð di/cenduꝫ ꝙ in hoc loco deus loquit moꝛe humano: vt doceret abꝛa am: qui ꝓut deus in hoc loco teſtatur: pꝛecepturus erat filijs ſuis ac domui ſue poſt ſe cuſtodire viam dñi: ⁊ facere iudicium: ⁊ iuſti ciam addiſceret quoniã ꝓcedendũ eſſet per viam iuſticie in puniẽ dis magnis flagitijs: que publicam euidentiam habent: de qui/bus intelligitur clamoꝛ. vnde ſm Ambꝛo. Peccatum cum clamo/re: culpa cũ libertate eſt. ⁊ ideo iſte collationes inter deum ⁊ abꝛa am referende ſunt ad infoꝛmationẽ ipſius abꝛae modo humano: vt cum dicit. Deſcendam ⁊ videbo pꝛecipitationẽ iudicij cõpeſce/re: pꝛeſertim quo ad maioꝛa crimina: que quãto actius ſunt puniẽ da: tanto videntur tardius credenda: vt in glo. Abꝛaam aũteꝫ nõ petiuit in hoc loco miſericoꝛdiam ſimpliciter: ſed admixtam cũ iu/ſticia. vnde dicit. Abſit a te vt occidas iuſtum cũ impio ⁊c. ⁊ ideo poſtqꝫ acceſſit ad numerum decem ceſſauit vltra petere eſtimãs ꝙ modicũ quaſi nihil reputatur: vt dicit phs. ij. phiſ. Hiere. vero in perſona dei moꝛe diuino loquitur: cuius miſericoꝛdia eſt infinita: vt ſic etiã ꝓpter vnũ tñ ꝑcendũ dicit eſſe quemadmodum ceteris.

Replica coꝛrectoꝛij contra Burgeñ. fictoꝛem.

i In ca. xviij. exponit poſtillatoꝛ apparitionẽ factã abꝛae ſm intentionem hebꝛeoꝝ ⁊ etiam doctoꝝ catholicoꝛum ad litterã multũ ſufficienter ⁊ intelligibiliter: ſed qꝛ my/ſticam expoſitionẽ hic nõ tangit: ſed in opere ſuo moꝛali Burgẽ. dicit eũ ſuperficialiter facere: ⁊ facit longam digreſſionem que ta/men ad ſenſum litteralẽ non videtur pertinere: nam illum paſſum: tres vidit ⁊ vnũ adoꝛauit. etiam exponit de trinitate perſonaruꝫ ⁊ vnitate eſſentie per allegoꝛiã. ſimiliter beatus Augu. ij. de trinita. ca. v. ⁊ glo. oꝛdina. vnde ⁊ ſi in hac apparitione deus repꝛeſenta/batur ad litterã: ⁊ in eius perſona fiebat locutio miniſterio angeli/co in coꝛpoꝛibus aſſumptis: abꝛaam tamẽ pꝛimo putabat eos eẽ homines: quibus humanitatis impendebat obſequia: ſed ex col/loquio aliquid ſupꝛa homines excellentie habere eos concepit: vt puta ſcire occultũ: ſcire riſuꝫ: ⁊ cetera que ex lr̃a trahi poſſunt: vnde nõ du bitauit deum adeſſe. Hec eſt ſententia beati Aug. xvi. de ciuitate dei. cap. xviij. ⁊ magiſtri hyſtoꝛ. Patet etiam in ſpeciali ex geſtis abꝛae ipſum pꝛi mo nõ intellexiſſe deũ vel angelos fuiſſe in hac apparitiõe: quẽadmodũ ſentit Burgeñ. hic contra poſtillatoꝛem: nam ſtultum fuiſſet deo vel an/gelis pedum coꝛpoꝛaleꝫ exhibere lotiram: nec mi/nus ſtultum intelligentijs infatigabilibus deputa/re locum quietis poſt la/boꝛem: multumqꝫ irratio nabile immoꝛtalibus ꝓ/ponere cibum: qui eñi cibo egent imoꝛtales eſſe nõ poſſunt: qð vidit Ari ſto. in lumine naturali: ⁊ abꝛaã nõ dubitauit nec dubitare debuit ex lumi/ne fidei. Ex quibus manifeſtũ eſt ꝙ pꝛimũ putabat eos homines eſſe: ⁊ ꝓtunc eis cultum dulie tñ modo exhibuiſſe: ſꝫ per colloquia mores ⁊ eo rũ cõcluſiones ⁊ determinationes cõmunes didicit abꝛaaꝫ angelos eos eẽ ipſumqꝫ deũ repꝛeſentare: ideo aliquãdo loquebatur eis pluraliter dicens Idcirco declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. aliquãdo ſingulariter dicens. Nũ quid perdes iuſtũ cum impio: ſicqꝫ exhibuit eis cultum hyperdulie. ſꝫ ſi la trie recepit ſignatũ ꝓ ſigno repꝛeſentatũ deũ ꝓ repꝛeſentantibus angelis quibꝰ bñ pẽſatis ſoluũtur faciliter ea que per Bur. ſunt adducta in ↄtrariũ.

In eo. ca. vbi poſtillatoꝛ expones adoꝛationẽ abꝛae dicit eaꝫ fuiſſe la triã: allegãs ad hoc qð in hebꝛeo habet adonai: vbi nos habemꝰ dñe: ſꝫ vĩ Burg. fingere ꝙ in hebꝛeo. ſ. habeat adonai. nã Exoð. vi. dicit. Ego ſum dñs qui apparui abꝛaã yſaac ⁊ iacob. ⁊ nomẽ meũ adonai nõ indi/caui eis: quõ igit abꝛaã vocaſſet dñm adonai: cũ nomẽ illud nõ fuit eis no tũ nec indicatũ: ⁊ puto eũ ſepe ſic fingere: qñ loquit de hebꝛaica veritate: hoc tñ nõ vrget: qꝛ ſm bea. hiero. adonai nõ ẽ ꝓpꝛiũ nomẽ qꝛ interpꝛetat dñs vl' dñatoꝛ: que pñt cõuenire alijs qꝫ ei cui latria eſt adhibenda. Nec valet inſtantia ad illud qð dicũt hebꝛei. vnũ ex illis tribꝰ appariuiſſe qua/ſi alijs pꝛeſtantioꝛẽ: qꝛ dicit Bur. ꝙ abꝛaã dixit ſe ſeruũ oĩuꝫ triũ. ſtat. n. ap parere regẽ cũ quatuoꝛ vel quinqꝫ pꝛincipibꝰ: inter quos apparet rex ſolẽni/oꝛ: ⁊ tñ qs dicat ſe ſeruũ oĩuꝫ: ſꝫ in pꝛincipali vĩ Burg. implicare. Allegat eñi beatũ Aug. ꝙ abꝛaã arbitrabat eos hoĩes eẽ: ſicut ⁊ verũ ẽ: vt pꝫ ex dictis in pꝛecedenti. §. Et ibidẽ Bur. dicit abꝛaã deo latriã exhibuiſſe in ꝓpoſito: qui ſingulariter de eis loquebat: vñ arguit contra Burgeñ. qꝛ abꝛaã in eodẽ littere cõtextu loquebat de eis pluraliter. igit non exhibuit eis latriã a contrario ſenſu. igit ſi exhibuit latriã: nõ exhibuit latriã que ẽ im plicatio. nec foꝛtaſſe valet fugere ad myſteriũ trinitatis pſonaꝝ: qꝛ hoc in veteri lege fuit valde velatũ qꝫuis multipliciter fuit ſub velaminibus ex/pꝛeſſum: nec abꝛaam adhuc in hoc loco in eo myſterio foꝛte plene fuit in/ſtructus. Quibus ſic ſtantibus ꝓ Burgeñ. reſpondetur: ꝙ cum abꝛaam eos quos eſtimabat eſſe homines ex certis ſignis cognouit angelos eſſe ⁊ ipſos deum repꝛeſentare locutus eſt ei ſingulariter habendo reſpectum ad angelos repꝛeſentantes: ⁊ ita eſtimatione pꝛima exhibuit illis duliam vt vult poſtillatoꝛ. Sed poſt hac melius inſtructus ꝓpter repꝛeſentatum latriam exhibuit vt vult Burgeñ. Et hunc intellectuꝫ videtur aperire idẽ Burgeñ. in additione ſequenti: vbi dicit ꝙ abꝛaam appꝛehendit in hoc loco deum verum ſub ratione deitatis: non habito reſpectu ad diſtincti/onem perſonarum. Sed quid veritatis habeat hoc dictuꝫ Burgẽ. quo ad aliqua alium requirit tractatum.

In eodem capitulo vbi poſtillatoꝛ dicit abꝛaam vltra decem non de/ſcendiſſe ⁊c. Burg. inſtat per illud Hiere. v. cap. Circuite vias hieruſalẽ ⁊c. vbi ſm ꝙ Burg. exponit: ꝓ vnius iuſticia tñ conceditur venia toti ciui/tati: nõ ergo fuiſſet extraneum abꝛaaꝫ petere ꝓ paucioꝛibus qꝫ decẽ. Hic dico ꝙ illũ paſſum hieremie aliter poſtillatoꝛ exponit ⁊ melius dicẽs ꝙ virum nõ accipiat hic pꝛo vnico tñ: ſed accipitur ſingulare ꝓ plurali: ſicut Exodi. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarum. Pꝛobat au tem ſuam expoſitionem ex eo: qꝛ ibi erat Hieremias. Baruch. ⁊ abdeme lech ethyops: qui iuſti cõmemoꝛantur. de duobus pꝛimis dubium nõ eſt ð tercio dicitur Hiere. xxix. Aĩa tua erit tibi in ſalutẽ: qꝛ in me habuiſti fi/duciã: ait dñs. Et hũc locũ dimittit Bur. intactũ: nec valere vĩ diſtinctio burg. de modis loquẽdi hic ⁊ ibi: diuino. ſ. ⁊ humano: qꝛ vtrobiqꝫ ſunt qõnes nõ deciſiões: deꝰ eñi pcit aliqñ multis ꝓpter paucos. aliqñ aũt nõ pcit ꝓpter multos. nã. iij. reg. xviij. hr̃ quõ nõ pepcit ſamarie: ſꝫ totã afflixit fa/me ꝓpt ydolatriã: cũ tñ ſaluati fuerãt ſeptẽ milia viroꝝ q nõ curuauerant genua ſua añ baal: vt pꝫ. xix. c. ibidẽ. Sic ⁊ aliqñ punit multos ꝓpter vnũ ſi cut ꝓpter pctm̃ dauid: vt pꝫ. ij. Reg. vlti. quoꝝ oĩuꝫ cauſas querere nõ eſt pꝛe ſentis pꝛopoſiti.

Capitulum. xix.

Ceciditqꝫ duo angeli in ſodomam ueſpe/[re]

Capitulum. xix.

v Veneruntqꝫ duo angeli. Hic cõſequenter deſcribitur abꝛae ex/auditio qꝫtum ad liberationem ipſius loth in qua ſic ꝓceditur

Universidad de Salamanca. BGH

quia primo ponitur deſtructionis ſodome occaſio. ſcdo ipſius loth liberatio: ibi. Iam ꝓpe erant vt effringerent fores. tercio deſtructionis executio: ibi. Igit dn̄s pluit ſuper ſodomā. quarto inceſt⁹ ꝑpetratio. ibi. Aſcēditqʒ loth de ſegor. Circa primū ſciendū ꝙ lʒ pctā p̄cedentia demeruiſſent ſubuerſionē ſodomoꝝ tn̄ vltima occaſio fuit ex nephario crimine: qd̄ volebant cū angelis in ſpecie iuuenū apparētib⁹ exercere: qd̄ deſcribit cum dicit.

a Veneruntqʒ duo angeli ſodomā ⁊c. vn⁹ ad ſubuertendā patriā: ali⁹ ad liberandū loth ⁊ familiaꝫ.
b Veſpere. tantū em̄ tardauerūt vt viderēt ſi dn̄s parceret terre: ꝓpter preces abrae: q̄ erāt āgeli boni.
c Sedente loth ⁊c. Dicūt hic hebrei: ꝙ illa die ſederat tanq̄ꝫ pncipalis inter iudices q̄ tūc tpis ſedebāt ad iudicādū i porta ciuitatis: ſed iſtud non cōſonat lr̄e ſequēti j. eo. c. vbi d̄ ipſi loth. Ingreſſus es vt aduena. nunqd vt iudices: quaſi dicat nō ⁊ iō melius d̄ ꝙ i domo abraā didicerat hoſpitalitatē: ⁊ ideo circa veſperam venerat ad portaꝫ ciuitatis: vt videret ſi venirent peregrini ⁊ eos duceret ad domū ſuam: ⁊ ideo ſubditur.

re[b] ſedente[c] loth in foribus ciuitatis. Qui[d] cū vidiſſʒ eos ſurrexit[e] et iuit obuiā eis: adorauitqʒ[f] ꝓnus in terrā ⁊ dixit. Obſecro dn̄i: declinate in domū pueri uři: ⁊ manete ibi. Lauate pedes uřos: ⁊ mane ꝓficiſcemini i uiā ueſtraʒ. Qui[g] dixerūt: minime: ſʒ in platea manebim⁹. Cōpulit[h] illos opido: vt diuerterēt ad eū. Ingreſſiſqʒ domū ei⁹ fecit cōuiuiū: coxit[i] azima ⁊ comederūt. Prius aūt q̄ʒ irēt cubitū: uiri ciuitatis uallauerūt domū illi⁹ a puero uſqʒ ad ſenē oīs[k] popul⁹ ſil'. Vocaueruntqʒ loth: ⁊ dixerūt ei. Vbi ſunt uiri qui introierūt ad te nocte: educ[l] illos huc ut cognoſcam⁹ eos. Egreſſus[m] ad eos loth poſt tergū occludēs oſtiū ait. Nolite queſo fratres mei: nolite malū hoc facere. Habeo[n] duaſ filias que nōdū cognouerūt uirū: educā eas ad uos: ⁊ abutimini eis ſicut uobis placuerit: dūmō uiris iſtis nihil mali faciatis: q̄ ingreſſi ſunt ſub umbra culminis mei. At illi dixerunt. Recede illuc. Et rurſus. Ingreſſus es inquiūt ut aduena nūqd ut iudices. Te ergo ipm magis q̄ʒ hos affligemus. Vimqʒ faciebāt loth uehemētiſſime. Iāqʒ[o] ꝓpe erat ut effri-

d Qui cū vidiſſet eos. ſ. in ſpecie viroꝝ. e Surrexit ⁊ iuit obuiā eis: credens eos eē hoīes peregrinos. f Adorauitqʒ. adoratiōe dulie: vt facili⁹ inclinaret eos ad declinādū in domū ſuaꝫ. ſequit. g Qui dixerūt minime. vr̄ ꝙ mentiti ſint angeli: q̄ intendebāt ad domū ei⁹ declinare dicendū ꝙ nō: q̄ licet intēderēt finalit illuc ire: tn̄ nō intēdebāt imediate ire ad petitionē primā ipſi⁹ loth: vt ꝑ hoc declararet magis pietas ipſius ⁊ daret alijs exemplū hoſpitalitatis. iō ſeqt. h Cōpulit illos opido i. valde: ⁊ tūc acq̄euerūt. ſil'e hr̄ Luc. vl. de duobus diſcipulis euntibus in emaus: cū qb⁹ dn̄s erat in ſpē pegrini ⁊ finxit ſe lōgi⁹ ire. ⁊ cū ſubditur ꝙ coegerūt eū ⁊ remāſit cū illis: ex quo pʒ ꝙ ad ſimplicē inuitationē non remāſit cū eis. ⁊ ex iſtis locis ⁊ ſil'ib⁹ hr̄ ꝙ pegrini nō ſolū ſūt inuitādi ad hoſpiciū ſupficialit ⁊ leuit ſʒ cū iſtātia magna. i Coxit azima ⁊c. Ex hoc loco dicūt hebrei: ꝙ tp̄s erat paſchale in quo p̄cipit in lege: ꝙ iudei comedebāt azimos panes. vij. dieb⁹: ⁊ ꝙ loth iſtā obſeruationē didicerat in domo abrae: ſicut em̄ aliqua alia cerimonialia an̄ dationē legis obſeruabāt: vt de circūciſione dictū ē cap. xvij. ⁊ de obſeruatiōe ſabbati ca. ij. ita dicūt hic de obſeruatōe paſchali: ſʒ hoc vr̄ falſum: q̄ Exod. xij. vbi agit de exitu filioꝝ iſrl' de egypto d̄: ꝙ exierūt nocte paſchali. Et cā quare tūc comederūt azimos panes aſſignat: q̄ nō poterāt tūc aliqd fermentare eo ꝙ egyptij cogebāt eos exire. ex quo manifeſte pʒ ꝙ nō habebant azima comedere ex aliqua obſeruatiōe pri⁹ inſtituta: ſed ex hoc ꝙ in illo exitu fuerūt coacti vti azimis inſtitutū eſt vt decetero in ſolēnitate paſchali azimis vterētur in memoriā ſui exit⁹ de egypto: hoc etiā vr̄ ex noīe paſce qd̄ trāſit⁹ interp̄tat: eo ꝙ illa nocte angel⁹ dn̄i trāſijt ꝑ egyptū: egyptios ꝑcutiēs ⁊ filios iſrl' ſaluās: ⁊ q̄ eadē nocte filij iſrl' inceperunt exire de egypto ſe diſponēdo ad exeūdū in mane vt videbit Exo. xij. vt tranſirēt ad terrā ꝓmiſſionis: ꝓpter qd̄ nō vr̄ ꝙ antea eēt aliqua obſeruantia paſchalis: ⁊ iō qn̄ d̄. Coxit azima. hoc ē q̄ tales panes cito pn̄t fieri hoſpitibus aduenientib⁹. ſeqt. k Oīs ppl's ſil'. Synodoche ē locutio: ſicut d̄: tota ciuitas currit ad tale ſpectaculū: lʒ aliqn̄ maior ps remaneat: nō em̄ eſt veriſile ꝙ tot⁹ ppl's vni⁹ ciuitatis eēt circa domū loth. l Educ eos ⁊c. cōcubitu nephario. m Egreſſus ad eos loth poſt ⁊c. ne intrarēt domū ei⁹: ⁊ ip̄ exterēt hoſpites quos adhuc credebat eē hoīes. n Habeo duas filias ⁊c. Hoc dixit vt euitaret maius malū. ſ. viciū ꝯ naturā: ⁊ violentia hoſpitū ſuoꝝ: de iure em̄ naturali ē cōſeruare hoſpites: ⁊ pʒ littera. Hic querendū ē vtrū loth peccauit offerēdo filias illis luxurioſis: ⁊ vr̄ ꝙ nō: q̄ de duob⁹ malis min⁹ malū ē eligēdū: ſʒ maius malū ē viciū ꝯ naturā q̄ꝫ defloratio virginū ꝑ ſtuprū: ergo ⁊c. Itē Moyſes ꝑmiſit dare libellū repudij: qd̄ erat illicitū ſm ꝙ dicit ſaluator Math. xix. Ad duriciā

cordis vři ⁊c. Et hoc ad euitādū maius malū. ſ. vxoricidiū. vn̄ dicit glo. ibidē. Permiſſum ē eis vt vxores dimitterēt: ne eas occiderent: ⁊ tn̄ Moyſes ſanct⁹ fuit nec in hoc peccauit: ergo ⁊ ipe Loth potuit cōcedere filias ſuas ad euitandū viciū ꝯ naturā ⁊ violētiā hoſpitū ſuoꝝ. Itē licite ꝑmittūt meretrices in ciuitatibus ne oēs turbētur libidinibus ſʒ Aug. Cōtrariū vr̄ ꝑ dictuꝫ Auguſti. ꝙ loth turbat⁹ dixit hoc: q̄ tales cōmutationes nō ſunt faciende. Dicēduꝫ ꝙ illicitū fuit ſibi cōcedere abuſum filiaꝝ ſuaruꝫ: charitas em̄ eſt ordinata: ⁊ iō nullus dʒ cōmittere aliquid inordinatū q̄ ad ſe: vt precaueat a maiori pctō alterius. vn̄ ſʒ Aug. libro ꝯ mēdaciū: etiā ad p̄cauēduꝫ homicidiuꝫ: nō ē mentiēdum. loth autē non potuit offerre filias ſuas mō p̄dicto: q̄n cōſētiret i re qd̄ erat pctī de genere: ñ ſolū veniale ſic mēdaciū officioſum ſed etiam mortale: tamen exoneratus fuit a tanto: ⁊ ſi non a toto: tum ratione perturbationis mentis in qua erat. tuꝫ quia vicio peſſimo in ſuis ciuib⁹: ⁊ violentie in ſuis hoſpitib⁹ occurrere intēdebat. Ad primū in ꝯtrū dicendū ꝙ verū ē in corꝑalib⁹: ſʒ ꝙ hō faciat pctm̄ quodcūqʒ minimū ad euitandum maius in alio: non eſt licitum: nō em̄ facienda ſunt mala vt veniant bona: ſm ꝙ dicit apoſtolus. Ad ſcdm̄ dicūt aliq: ꝙ Moyſes nō cōceſſit ex ſe: q̄ peccaſſet ſed ex auctē dn̄i qui pōt matrimoniū cōiungere ⁊ diſſoluere ꝓut ſibi plʒ. Nec illi q̄ ſic vxores dimittebāt peccabant: q̄ꝫtū erat ex ipa dimiſſione ſicut nec filij iſrl' peccauerūt ſpoliādo egyptios auctoritate dn̄i q̄ pōt ꝓut vult vni auferre ⁊ alteri dare: poterat tn̄ eē peccatū in dimittēib⁹ ex alia cā ſcʒ ſi iniuſte odiebāt vxores vel hmōi ſed hoc dictū nō vr̄ cōſonū verbo ſaluatoris Mat. xix. ⁊ Marci x. ꝙ ſi q̄s dimiſerit vxorē niſi ob fornicationē ⁊ aliā duxerit mechatur. ⁊ qui dimiſſam duxerit mechat: qd̄ nō eēt verū. ſi primū matrimoniū eēt diſſolutū: ⁊ iō aliter pōt dici: ꝙ repudiū vxoris fuit ꝑmiſſum: q̄ nō puniebat in lege: nō ꝑ hoc ꝙ foret licituꝫ ſicut dare ad vſurā extraneo: vt hr̄ Deutro. xxiij. vbi d̄ hoc plen⁹ dicet. Ad terciū dicendū ꝙ lex humana ꝑmittit meretrices inq̄tuꝫ nō punit talē fornicationē: q̄ nō pōt oīa punire: ſed aliqua rōnabilit dimittit dei iudicio puniēda: nō tn̄ licitū ē legiſlatori ad meretriciuꝫ vel fornicationē inducere etiā ꝓ maiori malo vitādo. Qd̄ aūt inducitur ꝙ de iure naturali ē cōſeruare hoſpites ſuos ⁊c. Dicendum ꝙ quilibet tenet hoſpites tueri inq̄ꝫtū pōt ꝑ modū licitū: non tn̄ debet peccare ad eoꝝ tuitionē ꝓpter ordinē charitatis: vt dictum eſt.

o Iāqʒ ꝓpe ⁊c. Hic iterpōit ipſius loth liberatio: q̄ violētia ſuꝑ ipm̄ increſcebat. p Et ecce miſerūt ⁊c. i. angeli: q̄ tp̄us erat vt oſtēderēt ꝑtātē angelicā. q Et introduxerūt ad ſe loth. mal' grauib⁹ oīuꝫ q̄ erāt circa domū. r Et eos ⁊c. nō talit ꝙ nihil viderēt: ſʒ q̄ nō videbāt ea que querebāt ⁊ volebāt videre: ⁊ vocat talis cecitas acriſia: ab a qd̄ eſt ſine ⁊ criſis qd̄ ē iudiciū: ⁊ talit ꝑcuſſi fuerūt illi qui querebāt heliſeū: vt hr̄. iiij. Reg. vi. ca.

ſ Dixerūt aūt ad loth. reuelātes ei ꝙ eſſent angel: miſſi ad deſtruendū ciuitatē ꝓpt ppl'i iniquitatē. t Habes hic ⁊c. ex hoc dicūt hebrei: ꝙ loth habebat duas filias maritatas in ciuitate: quarū filij hic filij loth vocāt: ſʒ hoc nō vr̄ verꝫ: q̄ infra d̄ ꝙ loth iuit ad generos ſuos q̄ accepturi erāt filias ſuas: vt ſaluaret eos: ⁊ mlt' to forti⁹ ſi habuiſſet in ciuitate filias maritatas ⁊ nepotes ei⁹ iuiſſet ad ſaluādū eos. cetera patēt vſqʒ ibi. v Et viſus ⁊c. i. irri-

ſorie. Volebat em̄ dn̄s q̄ perirēt cū alijs: ꝑ iſtos deſignāt pueri et in peccatis obſtinati q̄ qn̄ audiūt cōminatiōes de diſtrictiōe iudicij futuri reputāt q̄ſi trupha̅. x Cūqʒ eēt mane. tota em̄ nocte fuerat deprecat⁹ in oratiōe ꝓ ppl'i liberatiōe. y Cogebāt eū angeli. volētes diuinū mādatū exequi. z Diſſimulāte aūt illo. q̄ ſemp retardabat querēs miſericordiā dei ſup ppl'ꝫ ſequit.

a Salua animam tuā. ac ſi dicerēt: ſufficiat tibi ſaluare vitā tuam ⁊ illoꝝ q̄ tecū ſunt. b Noli reſpicere ⁊c. ꝑ inordinatū affectū ad ea q̄ remanēt in ciuitate: q̄ hoc eſſʒ ꝯ diuinā iuſticiā quam tibi annūciamus.
c Nec ſtes ⁊c. q̄ venerant ad ſubuertendū cū ſodoma quatuor alias ciuitates: ⁊ ēt ſpaciū intermedium.
d Sʒ i mōte ⁊c. hebrei dicūt: i mōte. i. ꝓpe abraam eo ꝙ eius p̄cib⁹ loth ſaluabatur. Alij expoſitores dicūt. in mōte ꝓpinquo ciuitati ſodome: q̄ dn̄s volebat deſtruē vallē in qua erāt p̄dicte ciuitates.
f Dixitqʒ loth ⁊c. lʒ. n. loqueret duob⁹ āgel': tn̄ direxit ſermonē ſuū ad illū q̄ venerat ad ſaluādū ipm.
g Nec poſſuꝫ in mōte ſal. ſm expōnē hebreoꝝ.
h In mōte. i. ꝓpe abraā q̄ tc̄ manebat in mōte magis tn̄ remoto a ſodoma q̄ꝫ mōs ille de quo loquūtur alij expoſitores. timebat enim loth ſʒ expoſitionē hebreorū ne ſi veniret iux̄ abraā q̄ erat ſanct⁹: eius

gerent fores ⁊[p] ecce miſerūt manum uiri: et[q] introduxerūt ad ſe loth: clauſerūtqʒ oſtiū: ⁊[r] eos q foris erāt percuſſerūt cecitate: a minimo uſqʒ maximū: ita ut oſtium inuenire non poſſent. Dixerunt[s] aūt ad loth. Habes[t] hic quēpiam tuoꝝ generꝝ aut filios aut filias. Oēs q tui ſunt educ de vrbe hac. delebim⁹ em̄ locuʒ iſtū eo q increuerit clamor eoꝝ corā dn̄o: q miſit nos ut ꝑdam⁹ illos. Egreſſus itaqʒ loth: locutus eſt ad generos ſuos: q accepturi erāt filias eius: ⁊ dixit. Surgite ⁊ egredimini de loco iſto: q̄ delebit dn̄s ciuitatē hāc. Et[u] uiſus ē eis q̄ſi ludēs loqui. Cūqʒ[x] eēt mane cogebāt[y] eū angeli dicētes. Surge tolle uxorē tuā ⁊ duas filias q̄s habes ne ⁊ tu pariter peas i ſcelere ciuitatis. Diſſimulāte[z] illo apphēderunt manū ei⁹ ⁊ manū uxoris ac duaꝝ filiaꝝ ei⁹: eo q parceret dn̄s illi. eduxerūtqʒ eū ⁊ poſuerūt extra ciuitatē ibiqʒ locuti ſūt ad eū dicētes. Salua[a] animā tuā. Noli[b] reſpicere p⁹ tergū: nec[c] ſtes i oī circa regione: ſʒ[d] i mōte ſaluū te fac ne ⁊ tu ſil' peas. Dixitqʒ[f] loth ad eos. Queſo dn̄e mi: q̄ inuenit ſeru⁹ tu⁹ grāʒ corā te: et magnificaſti gloriā tuā ⁊ miſericordiā feciſti mecuʒ ut ſaluares aiaʒ meā nec[g] poſſū in[h] mōte ſaluari: ne forte apphēdat me ma-

imperfectio magis appareret ⁊ a deo puniretur: qui tamen de ſodomis ſaluabatur: in quoꝝ ꝯꝑatione iuſt⁹ erat. ſil'e hr̄. iij. reg. xvij. de mul'iere ſareptana q̄ dixit ad helyā. Ingreſſus es ad me vt recordarent iniq̄tates mee ⁊ iterficeres filiū meū. Alij expoſitores dicūt ꝙ loth dixit h̄ eo ꝙ mōs ille ꝓpiquus erat ſodome: ⁊ timebat ne ſubuerſa ciuitate mōs rueret: vl' q̄ erat ſenex: timebat ne frig⁹ ipſū apprehēderet ibi ⁊ infirmaret: ⁊ iō petit ꝓ alio loco. i Eſt ciuitas hic ⁊c. ac ſi dicat modic⁹ ē ibi ppl's: ⁊ ꝑ ꝯn̄s iniq̄tates ei⁹ non ſunt tāte ſicut aliaꝝ q̄tuor ꝓp qd̄ facili⁹ pōt pci illi ciuitati. k Et ſaluabor in ea: qd̄ ēt cōceſſū ē ei ⁊ pʒ. ſeqt. l Feſtina ⁊c. ſic penitꝫ. m Quia nō ⁊c. Hoc aūt dixit angel⁹ q̄ erat miſſus ad ſubuertēdū: faciebat. n. volūtatē dn̄i de liberatiōe loth ꝯ quā venire

nō poterat nec volebat. n Idcirco ⁊c. i. parua: ꝓpt verbū loth q̄ dixerat. Nūqd nō modica ē ⁊c. o Igit dn̄s pluit. Hic ponit ſubuerſiōis execucio: ⁊ q̄ pena dʒ correſpōdē pctō. iō ſubdit. p Ignē ⁊ ſulphur. Ignis em̄ ſulphureus hʒ ardorē ⁊ fetorē ad ſignificādū viciū ſodomoꝝ: cuiuſmodi ē viciū ꝯ naturā qd̄ fetet vilitate: ⁊ ardet ꝯcupiſcētie feruore. q Et

lū ⁊ moriar. Eſt[i] ciuitas hic iuxta ad quā poſſū fugere parua: et[k] ſaluabor in ea. Nūqd nō modica ē ⁊ uiuet aīa mea. Dixitqʒ ad eū. Ecce ēt in hoc ſuſcepi p̄ces tuas: ut ñ ſubuertā vrbē ꝓ qua locut⁹ es. Feſtina[l] ⁊ ſaluare ibi q̄r[m] ñ potero facere qcq̄ʒ donec igrediaris illuc. Idcirco[n] uocatum ē nomē urbis illius ſegor. Sol egreſſus ē ſup terrā: ⁊ loth igreſſus ē ſegor. Igit[o] dn̄s pluit ſup ſodomā ⁊ gomorram ſulphur ⁊ igneʒ[p] a dn̄o de celo: ⁊[q] ſubuertit ciuitates has: ⁊ oēm circa regionē: vniuerſos habitatores urbiū: ⁊ cūcta terre uirētia. Reſpiciēſqʒ[r] uxor ei⁹ p⁹ ſe uerſa ē[s] i ſtatuā ſal'. Abraā[t] aūt cōſurgēs mane ubi ſteterat prius cū dn̄o intuit⁹ ē ſodomā ⁊ gomorrā ⁊ uniuerſā terrā regiōis illi⁹. Viditqʒ[u] aſcēdētē fauillā d̄ terra q̄ſi fornacis fumū: cū. n. ſubuerteret dn̄s ciuitates regiōis illi⁹ recordat⁹[x] eſt abrae ⁊ liberauit loth d̄ ſubuerſiōe vrbiū i qb⁹ habitauerat. Aſcēditqʒ[y] loth d̄ ſegor ⁊ manſit in monte: due quoqʒ filie ei⁹ cū eo. Timuerat enim manere in ſegor. Et manſit in ſpelunca ipſe ⁊ due filie eius cū eo. Dixitqʒ maior[z] ad minorē pater noſter ſenex eſt et[a] nullus uiroruʒ remanſit in terra q poſſit ingredi ad nos iuxta morem uniuerſe terre. Veni[b] iebriem⁹

ſubuertit ciuitates has ⁊c. ꝑ miniſteriū angeli. dicūt em̄ hebrei: ꝙ ille q̄tuor ciuitates erāt ſituate ſup rupē vnā: ⁊ āgel⁹ ſubuertit rupē illā: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ciuitates: deſup ſituatas. Alij expoſitores dicūt. Subuertit. i. deſtruxit igne ſulphureo p̄dicto. r Reſpiciēſqʒ ⁊c. inordinato affectu ꝯ p̄ceptū angeli.
ſ Verſa ē ⁊c. dicūt autē hebrei: ꝙ hoc fuit q̄ nocte p̄cedēti peccauerat i ſale: vt ſic pena correſpōderet pctō. petēti em̄ loth ſal ꝓ cōdimēto cibi āgeloꝝ q̄s hoīes credebat ipa renuit apportare: q̄ ſʒ modū ſodomoꝝ int̄ q̄s habitabat: affectū ad hoſpites ñ habebat. Nr̄i aūt expoſitores dicūt ꝙ factū ſit i figura: ſal. n. cōdimētū ē ciboꝝ: ⁊ iō vxor loth reſpiciēs retro v̄ſa ē in ſtatuaꝫ ſal': q̄ punitio ei⁹ dat cōdimentū ſapiētie penitētib⁹ ne ad priſtina pctā reuertāt ꝓp qd̄ ⁊ ipe dn̄s dixit Lu. xvij. Memores eſtote vxoris loth. ⁊ iſta expō lʒ myſtica videat: pōt tn̄ dici lrāl'. ꝓphete em̄ ſcti q̄ ꝓphetabant ſpū dn̄i: aliqn̄ ꝓphetabant v̄bis: ſic hieremias deſtructionē p̄dixit ciuitat hierl'm. Hiere. xxv. Aliqn̄ aūt ꝓphabāt factꝫ: ſic idē hiere. poſuit cathēas ligneas i collo ſuo Hiere. xxvij. ad deſignādū: ꝙ ſic ducerēt captiui i babylonē: ⁊ eodē mō dicēdū: ꝙ ipe dn̄s cui⁹ ſpū locuti ſūt ꝓphe: aliqn̄ iſinuat futura v̄bis vt pʒ q̄ innumerabilib⁹ exemplis in ſcriptura: aliqn̄ factꝫ: ſicut i h̄ loco d̄ vxore loth: ⁊ i plurib⁹ alijs.
t Abraā aūt ⁊c. mot⁹ pietate vt videret qd̄ factū eēt circa regionē illā: ꝓ q̄ die

p̄cedēti dn̄ꝫ rogauerat. v Viditqʒ aſcēdētē ⁊c. i. q̄ꝫ fornacē i q̄ coquūt lapides ꝓ calce faciēda. ſeqt. x Recordat⁹ ē ⁊c. ex q̄ pʒ ꝙ loth nō ſolū fuit liberat⁹ ꝓ iuſticia ſua: ſʒ pncipalit ꝓ p̄cib⁹ abrae. y Aſcēditqʒ ⁊c. Hic ꝯn̄r deſcribit iceſt⁹ ipſi⁹ loth. Vidēs em̄ ciuitates q̄tuor q̄ erāt i valle ſubuerſas: vidēs ēt mōtē d̄ cui⁹ ſubuerſiōe timuerat: timuit ne ſegor q̄ erat in valle ſubuerteret: iō aſcēdit i mōtē cū duab⁹ filiab⁹ ſuis: ciuitas ēt ſegor p⁹ ei⁹ receſſū ſubuerſa ē: ſic̄ ꝓp eū fuerat ſaluata ad tp̄s. z Dixitqʒ maior ⁊c. ac ſi diceret cito i eo deficiet v̄t⁹ generādi: vl' forſitā moriet. a Et null⁹ viroꝝ ⁊c. credebāt em̄ ꝙ ſic̄ ꝑ diluuiū oēs mortui fuerūt excepto noe ⁊ q̄ cū eo erāt i archa: ita mortui eēnt oēs gn̄alit ꝑ p̄dictū icēdiū: maxie q̄ audierāt a p̄re mūdū puruꝫ icēdio i futuro: ſicut pierat ꝑ diluuiū d̄ p̄terito ⁊ iō habuerūt piā intētionē. ſ. cōſeruationē generis humani: lʒ malo mō

Universidad de Salamanca. BGH

ad h̄ vellēt venire.ſ.ꝑ inceſtū cū p̄re q̄ᵭ fuit illicitū ⁊ deteſtabile. b Ueni inebriem⁹ ⁊c̄. Dicūt hebrei: ꝙ iſtud factū ē a deo in ſpelūca miraculoſe vt ꝑ hoc fieret pereatio duoꝝ ppl'oꝝ.ſ.moabitaꝝ ⁊ ammonitaꝝ. Sꝫ hoc pꝫ falſum ꝙ de⁹ faceret miraculū ad ꝓcurādū inceſtū. ⁊ iō aliť dꝛ: ꝙ ī pͥncipio noctis angeli dixerūt Loth ⁊ familie ſue ꝙ deſtruenda erat ciuitas ⁊ ꝙ exirent: quod patꝫ ex predictis: ⁊ tñ non exiuerunt inde vſqꝫ mane: ⁊ ſic per totam noctem ſe potuerunt ad exitum prepararе. ꝓpter q̄ᵭ ꝓbabile ē ꝙ portauerunt ſecum victualia: que poterant habere in ꝓmptu: inter que magis reputātur panis ⁊ vinum. Dicūt eñi aliqui ꝙ filie loth in illo vino miſcuerunt aliqua alia: que habebant virtutes inebriandi ⁊ ꝓuocandi ad coitum ignorante patre. ſeqͥtur. c At ille non ſenſit ⁊c̄. Dicunt hebrei ⁊ videtur verum ꝙ impoſſibile eſt ipſuꝫ loth cognouiſſe carnaliter mulierem: ⁊ maxime virgines: quales erant filie ſue: vt ſupra dictum eſt in hoc capitulo: ⁊ nō aduertere de concubitu cum muliere: ⁊ iō dicunt ꝙ loth euigilans de nocte bene aduertit mulierem iuxta ſe: ⁊ ꝙ cognouit eam carnaliter: ſed ꝙ eſſet filia ſua forſitan ignorauit: quia calefactus vino nō recoluit ꝙ vxor ſua eſſꝫ mortua: ⁊ ideo credebat ſe eſſe cū ea: ſed per hoc loth totaliter nō excuſatur: quia in craſtino nō cauit ſibi de ſimili: ⁊ ꝓpter predicta ſcriptura non dicit: ꝙ loth non ſenſit quādo cognouit mulierem vel filiam: ſꝫ ꝙ non ſenſit. d Quando accubuit filia.i.quādo lectum intrauit cum eo. e Nec quādo ſurrexit.i.quādo exiuit lectum iuxta eum: qꝛ ipſo dormiente intrauit: ⁊ poſt impregnationē patre iterū dormiente exiuit: ⁊ eodē modo dicendum eſt de alia filia: ⁊ ſic patet littera vſqꝫ ibi. f Peperitqꝫ ⁊c̄.i.ex patre.ex quo patet ꝙ ipſa inuerecūda fuit: quia turpitudinē quaꝫ operata fuerat cum patre expoſuit ⁊ reuelauit in nomīe filij: oſtendens ꝙ ex patre ſuo conceperat. g Minor quoqꝫ peperit filium ⁊c̄. Iſta fuit honeſtior quia in nomine filij ſui non exprimitur inceſtus eius: de populo eñi ſuo poterat mulier cōcipere licite: ſicut patet de ſara que concepit de abraam qui erat auūculus eius.

cum uino: dormiamuſqꝫ cū eo ut ſeruare poſſimus ex patre noſtro ſemen. Dederunt itaqꝫ patri ſuo bibere uinum nocte illa. Et ingreſſa eſt maior: dormiuitqꝫ cum patre. At^c ille non ſenſit. Nec^d quādo accubuit filia: nec^e quando ſurrexit. Altera quoqꝫ die dixit maior ad minorem. Ecce dormiui heri cū patre meo. demuſ ei bibere uinū etiam hac nocte ⁊ dormies cum eo: ut ſaluemus ſemen de patre noſtro. Dederuntqꝫ etiam ⁊ illa nocte patri ſuo bibere uinum. Ingreſſaqꝫ minor filia dormiuit cū eo. Et nec quidem tunc ſenſit quā

Jn capi.xix. vbi dicitur in poſtilla. Ex quo patet ꝙ ad ſimplicē ⁊c̄.

Additio.i.

n Notandum ꝙ angeli inuitati ab abraam ad primā inuitationē acquieuerunt vt patet.ſ̄.xviij.ca. vbi ad primā petitionē abrae angeli dixerūt: fac vt locutus es. inuitati tñ a loth non acquieuerūt: niſi ad magnā inſtantiā ⁊ quaſi cōpulſi: vñ dicit ibi. Cōpulit eos ⁊c̄. Ex quo dicūt quidā hebreoꝝ expoſitores ⁊ vr̄ rōnabile: ꝙ ex hoc datꝛ doctrina hoīb⁹: vt cū inuitātur a viris magne auctoritatis nō debēt ſe retrahere ſed acquieſcere ſtatim ꝓpter eoꝝ reuerentiaꝫ: ſicut angeli fecerunt abrae: cū aūt inuitātur ab hoībus medíocris ſeu modice auctoritatis: nō debent ſtatim acceptare inuitationē ſeu cōuiuiū: ſed aliqualiter ſe retrahere ne leues videāť: ſicut angeli fecerūt cū loth.

Jn eodem capitulo.xix. vbi dicitur in poſtilla. Omnis populus ſimul hyperbolica eſt locutio ⁊c̄.

Additio ij.

i Ste paſſus nō videtur exponēdus hyperbolice: non eñi dicit hic ſolū: ꝙ tota ciuitas ſeu viri ciuitať vallauerūt domos loth ſed ſuper hoc addit a puero vſqꝫ ad ſenē. ⁊ adhuc vltra dicit. Oīs populus ſimul. vnde daꝛ intelligi ꝙ oēs fuerāt ibi ꝓprie loquēdo nec dꝫ ꝓ nō veriſimili reputari: ꝙ ppl's valde numeroſus ſit circa vnā domū vel caſtrū: qꝛ dato ꝙ nō oēs ſint ꝓpe ſed aliqui ꝓpe ſint ⁊ aliq̄ remote: oēs tñ ſūt circa caſtrū qui longe vel ꝓpe circūdāt: ⁊ intendūt cū vallare: quecūqꝫ dē cōſideratio in hoc loco nō eſt ſine myſterio: dixerat enīꝫ dñs abrae.ſ̄.xviij.ca. Deſcendā ⁊ videbo vtrū clamor ⁊c̄. vbi deus loquens more hūano: vt dictū ē: oñdit ꝙ volebat ſe habere in hoc facto ſodomorū ad modū volentis aliquid experiri vel tentare: ſupra q̄ᵭ fuit dectū a deo: ꝙ ſi inuenti fuiſſent decē iuſti ꝙ nō deleref vt ibidem. Nūc aūt in ꝓſecutiōe facti ſcriptura nos docet ꝙ nō ſolū nō erant ibi decē iuſti: ſed nec vn⁹ p̄ter loth: ⁊ iō exp̄mit in lr̄a: ꝙ a puero vſqꝫ ad ſenē oīs ppl's fuit in illo facinore. q.d. de⁹ fideliter ſe habuit cū abraā: qꝛ nō exercuit vl'tionem ſuaꝫ in ſodomiť donec per angelos ſuos repertū fuit: ꝙ oēs ſil'a puero vſqꝫ ad ſenē nullis iuſtis cōuenīebāt in crimīe. vñ Ambro.ſ̄li.de abraā. Audi ſcripturā teſtificantē: circūdederunt domū ab infante vſqꝫ ad ſenem totus populus: penitus nulla etas erat culpe immunis ⁊c̄.

Jn eodē capi.xix. vbi dꝛ ī poſtilla. Sꝫ hoc dictū nō vr̄ ꝯſonū v̄bo ſaluatoris Mat.xix. dicētis. Q̄ᵭ ſi q̄s dimiſerit vxorē: ⁊ aliaꝫ duxerit mechatur ⁊c̄.

do concubuerit: uel quando illa ſurrexit. Cōceperunt ergo due filie loth de patre ſuo. Peperitqꝫ^f maior filiuꝫ: ⁊ uocauit nomen eius moab. Ipſe eſt pater moabitarum uſqꝫ in preſentem diem. Minor quoqꝫ peperit filium: et uocauit nomen eius ammon.id ē fili⁹ populi mei. Ipſe eſt pater āmonitaꝝ uſqꝫ hodie.

Capitulum.xx.

Profectus^a inde abraam intra auſtralē: habitauit inter cades et ſur: et peregrinatus eſt in geraris. Dixitqꝫ^b de ſara uxore ſua: ſoror mea ē. Miſit^c ergo abime

Additio tercia.

i In additione ſup Mat.xix. de hac materia tractaf ſatis plene: ⁊ etiā infra ī deut.xxiiij. dñō cōcedēte tractabitur ibi eñi ꝓprius eſt locus de hoc inquirendus. ⁊ ideo ad preſens relinquo.

Replica correctorij cōtra Burgenſem.

i In ca.xix. vbi poſtillator dicit eē hyꝑbole cū dꝛ. Omnis ppl's circuibat domū loth ⁊c̄. Burgē.ſe opponit dicēs ꝓp̄e debere intelligi: qꝛ oēs ꝓpe erāt ibi ſicut pͥncipes in crimine: ⁊ ſolus loth iuſtus ibi repertus eſt: ſꝫ hui⁹ Burg. expoſitio ſimpliciter ē falſa. pueris.n.p̄cepti nō capacib⁹ ſ̄m beatū aug. xvi. de ciuitate dei.ca.xvi. illud facin⁹ imputari nō pōt. Si eñi ꝓpe intelligi dꝫ ſicut vult Burg. mulieres ſunt de ppl'o ⁊ ſic oportuit oēs vtriuſqꝫ ſexus adeſſe. imo ⁊ vagiētes in cunabulis: qꝛ ſequif ī lr̄a: eos q̄ foris erāt ꝑcuſſerūt cecitate a minimo vſqꝫ ad maximū. Eſt igif hyꝑbole: ⁊ q̄ᵭ dꝛ a puero vſqꝫ ad ſenē oportet accipi excluſiue nō incluſiue ꝓpter p̄dicta: nec valet argumētū Burg. qꝛ ſolus loth fuit iuſt⁹: igif oēs alij fuiſſent ibi ī obſidiōe ⁊ ſic filie loth ⁊ vxor ei⁹ cū alijs fuiſſent pͥncipes in crimine ⁊ ſocietate in obſidione: q̄ᵭ falſum ē ⁊ ꝯ lr̄aꝫ. ſtat.n. ibi neminē p̄ter loth iuſtū fuiſſe: ⁊ tñ in illo crīe nō participaſſe. ⁊ illud beati Ambro.p Burgē. allegatū: ꝙ ibi nulla etas erat culpe īmunis intelligi dꝫ de etate precepti capace ſ̄m beatū Aug. vbi ſupra. vel dicaf ꝙ loq̄r de pctō originali quo ⁊ oēs pueri vni⁹ dici obnoxij fuerūt. Capitulū.xx.

p Profect⁹ inde abraā. Hic oñdif q̄liter abraā vt ꝑfectus ſe habuit ad ꝓpriā domū: ⁊ p̄mo reſpectu vxoris. ſcd̄o reſpectu ꝑlis.xxi.ca. Circa p̄mū ſic ꝓcedif: qꝛ circa vxorē abrae deſcribif culpa ſublatiōis. ſcd̄o pena correptiōis ibi. Uenit aūt de⁹ ad abimelech. tercio ſatiſfactio trāſgreſſionis: ibi. Statimqꝫ de nocte ꝯſurgēs: ⁊ quarto relaxatio punitiōis: ibi. orāte aūt abraā. Circa p̄mū ſic dicit. a Profect⁹ inde abraam.ſ.de loco vbi manebat: nō multū lōge a ſodoma. Et cā fuit vt dicūt hebrei: qꝛ diligebat multū hoſpitalitatē: ſubuerſis aūt q̄nqꝫ ciuitatib⁹ ⁊ oī ppl'o mortuo nullus de illis ciuitatib⁹ remāſerat: q̄ trāſiret vltra ad domū abrae: nec ex alijs locis veniebāt ad p̄dictas ciuitates: ꝑ domū abrae trāſeūtes: ⁊ iō qꝛ nō poterat exercere hoſpitalitates iō trāſtulit ſe ad aliū locū vbi vie ēēnt frequētate: ⁊ ſic poſſet hoſpites recipe. b Dixitqꝫ de ſara ⁊c̄. Cā hui⁹ infra exponitur.

c Miſit ergo ⁊c̄. vt acciperet eā ſibi vxorē: ſed hoc vr̄ abſurdū: q̄a

reges nō accipiūt vxorē alienigenā: niſi ꝓpter magnā pulcritudinē vel aptitudinē ad ꝓlem: vel ꝓpter vtrūqꝫ. Sara aūt iā erat nonagenaria ⁊ vetula ⁊ deſierāt in ea fieri muliebria: vt p̄dictū eſt.ſ.xviij. ⁊ ideo nō videbaf pulcra: nec cōceptui apta. Dicūt igif hebrei: ꝙ vſqꝫ ad finē vite ſue remāſit in ea teneritudo carnis ⁊ viuacitas coloris: ⁊ ſil'e habef d̄ Moyſe Deut. vltimo ca. cū eſſet centuꝫ viginti annorū non caligauit ocul⁹ ei⁹. In hebreo habetur. Nō eſt obſcuratus color eius: vel non emarcuit recentia eius. ſcilꝫ carnis ⁊ coloris eius: ⁊ de chaleb dicif Joſue.xiiij. ca. ꝙ cū eēt.lxxx. ⁊ v. annorū erat ita fortis ad bellandū ⁊ gradiendū: ſicut cū fuerat.xlv annoꝝ. Et eodeꝫ modo pōt h̄ dici de pulchritudine ſare ⁊ teneritudie carnis: ꝙ cōſeruata ſunt a deo ꝓpͤ eiuſ ſanctitatē. Et lꝫ h̄ ſenſus ñ ſit h̄ expreſſus in littera: tñ ꝓbabilit p̄trahi ex circūſtantia lr̄e.ſ. ex cōcupiſcentia regali ſup eā in tanta etate. d Uenit aūt de⁹. Hic cōſequenter ponif pena diuie correctiōis ſuper abimelech: qꝛ p⁹ ſublationem ſare ſtatim infirmatus ē: vt dicit ioſeph⁹ ⁊ deſperātib⁹ medicis dñs apparuit ſibi in viſione dicens ꝙ nō erat niſi ꝓpter Sarā ⁊ ꝙ etiam moreretur niſi eaꝫ redderet viro ſuo: ⁊ patet littera vſqꝫ ibi. e In ſimplicitate cordis ⁊c̄.i. ignorans ꝙ eſſet alligata viro. f Et mundicia manuū meaꝝ. qꝛ nō intendebā eā tāgere niſi affectu maritali. ſequif. g Nō dimiſi ⁊c̄. affligēdo te infirmitate: ſic vt nō poſſes eā tangere. h Nūc igif redde vxorē ⁊c̄. acſi dicat: nō formides eā reddere timēs ꝙ ipſe non recipiat eā vel ꝙ eā odio habeat: eo ꝙ fuerit in domo tua: qꝛ ꝑ ſpm̄ ꝓphetie ſcit eā eē mūdā ⁊ ꝙ eā nō tetigiſti. i Et orabit ꝓ te. qꝛ ſanct⁹ eſt ⁊ deo accept⁹. k Et viues.i. curaberis ab īfirmitate. l Statimqꝫ ⁊c̄. hic ponif ſatiſfactio culpe in hoc ꝙ abimelech deo obediuit ſaram ipſi abrae reddēdo ⁊ cū hoc munera ei offerēdo: eo ꝙ ſarā ſibi acceperat: nō.n. ſufficiēter inquiſiuit ſi eſſet alligata viro vel nō: iō peccauit eā accipiēdo. ⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. m Quid vidiſti vt hoc faceres.i. quid mouit te ad dicendū de vxore tua: ꝙ eēt tibi ſoror. n Reſpōdit abraā ⁊c̄. ⁊ iō celauit ꝙ eſſet vxor ſua: quouſqꝫ ſciret cōditionē illi⁹ populi. timebat eñi ne eſſent tales ſicut egyptij: ⁊ iō ex eadē cā que dicta ē ibi.ſ.xij.ca. celauit ſarā eē vxorē ſuā nec expoſuit periculo ipſi⁹ caſtitatē: qꝛ iā expertus fuerat in egypto: ꝙ ipſa habebat angelū ſue caſtitatis cuſtodē: ⁊ iterū hic de nouo ꝑ ſpm̄ ꝓpheticū ſciuit eā nō eē tangendā ſicut dictū eſt abimelech Redde vxorē viro ſuo qꝛ ꝓpheta eſt: ⁊ ꝯñter excuſat ſe de mendacio dicens. o Alias aūt ⁊ vere ſoror mea eſt filia patris mei: ⁊ nō matris mee. Erat.n. filia araꝫ fratris ſui: ⁊ ꝑ cōſequēs dicebaf filia thare patris abrae: qꝛ filij filioꝝ dicūf etiā filij auoꝝ. Uerūtamē qꝛ abraā ⁊ aram nō erāt de eadē matre: qꝛ Thare habuit plures vxores: iō dꝛ ꝙ nō erat filia matris abrae: attinebat eñi ex p̄te patris ſui ⁊ nō attinebat ſibi ex parte matris. Unde ⁊ loth q̄ in eodeꝫ gradu attinebat ipſi abraā vocaf frater ei⁹ ſupra.xiij.ca. ſequitur. p In omni loco ad quē īgrediemur. qui mihi erit ſuſpectus ꝓpter tuā pulchritudinē ⁊ populi maliciam. q Dices ꝙ frater tu⁹ ⁊c̄. vt honoraret eū ⁊ ꝓuocaret ad orādū ꝓ ſe. Sare aūt dixit. r Ecce mille ⁊c̄.i. abrae quem vocaſti fratrē tuū. ſ Hoc erit tibi in velamen oculoꝝ ad oēſ qui tecū ſunt.i. iſte mod⁹ loquēdi q̄ vocaſti virū tuū fr̄em tuū: q̄ ē q̄ᵭ dā velamē v̄itaťꝫ: dꝫ tibi eē inter illos qui tecū ſūt: qui cognoſcūt ꝙ ipſe eſt vir tuus: quia ꝑ talē modū loquēdi nō decipienť credētes te ſolutā eē a viro. t Et quocūqꝫ p̄rexeris.i. inter extraneas. v Memēto te eſſe dep̄hēſam.i. acceptā a me in vxorem ꝓpter talem modum loquendi velatum: ⁊ ideo inter hoīes extraneos ñ debes vti tali modo loquendi. Aliter tñ exponif ſ̄m hebreos q̄ habent talem lr̄am. Hoc tibi in velamē oculoꝝ omnibus qui tecū ſunt: ⁊ omnibus argumentū vel ꝓbatio: ⁊ ē ſenſus. Illud q̄ᵭ dedi abrae erit in velamē tū oculoꝝ oīb⁹ qui tecum ſunt vt non poſſint dicere ꝙ ego fedaui te: ⁊ poſtea reddidi te vacuā: ſicut ſolet fieri de leuibus mulieribus. ſed per dona predicta oſtendi ꝙ ego cōpulſus ſum a deo reddere te mundam viro tuo: ⁊ iſtud etiam erit tibi argumētum vl' ꝓbatio ad oēs alios qui male vellent loqui de te: eo ꝙ fueris in domo mea. x Orante aūt. Hic ponif relaxatio pene: qꝛ orāte abraā ꝓ abimelech ſanatus eſt ab infirmitate ⁊ vxor ei⁹ ⁊ ancille ab impoſſibilitate pariēdi.

lech rex gerare: ⁊ tulit eaꝫ. Uenit^d autem deus ad Abimelech per ſomniū nocte: ⁊ ait illi. En morieris ꝓpter mulierem quaꝫ tuliſti. habet eñi uirum: abimelech uero non tetigerat eam et ait. Dñe nū gentem ignorantem ⁊ iuſtam interficies. Nōne ipſe dixit mihi ſoror mea eſt. et ipſa ait: frater meus eſt. In ſimplicitate cordis mei: et^f mūdicia manuū mearū feci hoc. Dixitqꝫ ad eū deus. Et ego ſcio ꝙ ſimplici corde feceris ⁊ ideo cuſtodiui te ne peccares in me: et^g nō dimiſi ut tangeres eaꝫ. Nunc^h ergo redde uiro ſuo uxorem: et orabit pro te quia propheta eſt: et^k uiues. Si autē nolueris reddere: ſcito ꝙ morte morieriſ: tu et oīa que tua ſūt. Statimqꝫ^l de nocte cōſurgens abimelech uocauit omnes ſeruos ſuos: et locutus eſt uniuerſa uerba hec i auribus eoꝝ. Timuerūtqꝫ oēs uiri ualde. Uocauit autem abimelech etiam abraam ⁊ dixit ei Quid feciſti nobis. Quid peccauimus in te: quia induxiſti ſuper me ⁊ ſuper regnū meuꝫ peccatum grande. Que non debuiſti facere feciſti nobiſ. Rurſumqꝫ expoſtulās ait. Quid^m uidiſti ut hoc faceres. Reſpondit^n abraam. Cogitaui mecum dicens. Forſitan nō eſt timor dei in loco iſto: ⁊ interficient me ꝓpter uxorem meā. Alias^o autem ⁊ uere ſoror mea eſt filia patris mei: ⁊ nō filia matris mee: ⁊ duxi eam in uxorem. Poſtq̄ꝫ autē eduxit me deus d̄ domo patris mei: dixi ad eam. Hanc miſericordiam facies mecū. In^p omni loco ad quem ingrediemur: dices^q ꝙ frater tuus ſiꝫ. Tulit igitur abimelech oues ⁊ boues et ſeruos ⁊ ancillas ⁊ dedit abraā Reddiditqꝫ illi ſaram uxorē ſuam ⁊ ait. terra coram uobis eſt: ubicūqꝫ tibi placuerit habita. Sare autem dixit. Ecce^r mille argēteos dedi fratri tuo. Hoc^s erit tibi in uelamen oculoꝝ ad omnes qui tecuꝫ ſunt. Et^t quocūqꝫ perexeris memento^v te dep̄henſam. Orante^x autem abraaꝫ ſanauit de⁹ abimelech ⁊ uxorem: ancillaſqꝫ eius ⁊ peperūt concluſerat eñi dominus omnē uuluam domus Abimelech ꝓpter ſaram uxorē abrae.

Jn capitulo.xx. vbi dicitur in poſtilla. Nūc redde vxorē viro ſuo: qꝛ ꝓpheta eſt.

Additio.i.

b Ec expoſitio poſtillatoris cōfirmat illud q̄ᵭ dictū fuerat.ſ̄.ca.xij. in additiōe tercia. nā ſi per ſpm̄ ꝓphetie abraā cognoſcebat ſarā eē mūdam ab abimelech: lꝫ fuiſſet in domo ſua: eodē ſpiritu potuiſſet cognoſcere Saram nō fore cōtaminatā in domo pharaonis q̄ᵭ ſufficit ad euacuādū queſtionē ibi motā: vt ibidē dictū fuit.

Jn eodē ca.xx. vbi dꝛ in poſtilla. Aliter aūt exponif ſ̄m hebreos.

Additio.ij.

m Ultris alijs modis exponif ille paſſus ab alijs doctoribus hebreoꝝ: eo ꝙ v̄ba lr̄e ſunt curtata ſeu trūcata: quos cā breuitatiſ omitto: qꝛ nō vr̄ hic eē magna vis. Sed notādū ꝙ in hoc loco nō eſt dictio que ſonet memento: ſicut in trāſlatōe nr̄a dꝛ: nec ē ibi dictio ſonās illud q̄ᵭ ē argumētū ſeu ꝓbatio: ſed poti⁹ eſt ibi quedā dictio que ſignificat redargutionē ſeu reprehēſionē verbaliť vel noīaliter q̄ᵭ ꝯcordat cū p̄ma expoſitione. Et ē ſenſus q̄ᵭ quocūqꝫ p̄rexeris.ſ. inter extraneos

Universidad de Salamanca. BGH

eris redarguta seu reprehensa ppter talē modū loquēdi.s. vocādo virum tuū fratrē. Alia etiā expositio.s. scdʒ que ponit hic fm hebreos nō videt rationabilis: qr lʒ per dona pdicta que abimelech dedit abrae: ostendat ipm abimelech fuisse a deo cōpulsum: non tamē ex hoc ostēditur q̄ vxor redderet mūda viro: sed potuissent dicere obloquētes q̄ tanta dona fuissent data abrae ad satisfaciendū de iniuria adulterij. Pōt etiā aliter expoi.s. q̄ eā dr in hoc loco. Hoc tibi erit in velamē oculoꝝ ꝛc. li. hoc referat ad abraā de quo dixerat imediate dedi fratri tuo: vt sit sensus. hoc.s. frater tuꝰ abraā erit tibi in velamēnū nō quibuscūqʒ hoībꝰ: sʒ oībꝰ q̄ tecū sunt: qr cū ipse sit pphã: ꝛ talis reputet apud suos.s. eos q̄ tecū sunt illi non pñt dicere q̄ ego sed aui te: videtes q̄ ipse pphã te acceptat tanq̄ mūdā: sʒ quocūqʒ preteris.s. inter ēxneos eris reprehēsa seu redarguta: eo q̄ non oēs habebant abraā tanq̄ pphã: sʒ q̄ hoc tāri intēdebat sara: ut nē vltra hoc mō loquēdi vterer: sicut ēt increpauerat abraam de hoc supra eodem capitulo.

Capitulum. xxi.

Visitauit autes dñs sarã. Hic cōsequēter oñdit quō abraam se habuit respectu plis. ꝛ pmo describit libere pmissio: ꝛ scdo āalle ꝛ filij eiꝰ eiectio: ibi Cūqʒ vidisset sara. ꝛ tertio eiectis abrae stabilitio: ibi. Eodem tpe dixit abimelech. Circa primū describit natiuitas ysaac de sara: ꝛ pʒ lra ex pdictis. xvij. c. ꝛ. xviij. vsqʒ ibi.

b Dixitqʒ sara ꝛc. i. materiā exultatōis in ptu p̄ his cōcepte supra virtutes nature. c Quicūqʒ audierit ꝛc. i. gaudebit de dei bonitate. Et marie h dr: de ysaac nata ē beata virgo que p filiū suuʒ gaudiū attulit vniuerso mundo. d Quis auditurus ꝛc. in etate sit p vecta. q. d. nullus: qr ia hoc factum est diuina virtute supra naturam. In hebreo habetur sic. Quis audiuit credere abraā: q̄ sara lactaret filios: ex hoc dicūt hebrei: q̄ vicine mulieres dicebāt ysaac nō eē filiū sare: eo q̄ diu vixisset cū marito absqʒ ple: sʒ accepat eū sara occulte ab alia muliere, p pcio ꝛ finxerat se eū genuisse: ꝛ ad hāc opinionē tollēdā fecit cōuiuiū grāde in die ablactatōis pueri: vt statim subdit in lra: ꝛ vicine mulieres vocate ad cōuiuiū: apportauerūt pueros suos adhuc lactātes: ꝛ sara lactauit eos ad pbādū q̄ habuerat puerū. Scdm vero trāslatōnē nostraꝫ que hʒ filiū. pōt dici q̄ in hebreo vbi dicit filios: accipit plurale p singulari: sicut aliq̄ndo ecōuerso singulare ponit p plurali: vt dictū ē supra xviij. ca. e Cūqʒ vidisset sara. Hic describit ipsius agar cū filio suo eiectio. ꝛ pmo dicta eiectio describit. scdo eiectoꝝ psolatio subdit: ibi. Et audiuit aūt dñs. Circa pmū pmo ponit cā eiectiōis cū subdit. e Cūqʒ vidisset sara ꝛc. Dicūt eni aliqui q̄ ysmael q̄ erat antiquior ꝛ fortior lu cādo cū ysaac ꝛ als ludēdo ipm ledebat: q̄ sare displicuit pp q̄ voluit ysmaelē eijci. Sʒ istud dictū, pcedit ex mō trāslatōis nostre. s. q̄ dē extu

Capitulum. xxi.

Visitauit[a] autē dñs sarã sicut pmiserat et impleuit que locutus est. Cōcepitqʒ ꝛ peperit filium in senectute sua tēpore quo predixerat ei deꝰ. Vocauitqʒ abraam nomen filij sui quem genuit ei sara ysaac: ꝛ circūcidit eū octauo die: sicut preceperat ei deus cum esset centum annoꝝ. Hac qppe etate pñs natꝰ ē ysaac. Dixitqʒ[b] sara. Risū fecit mihi deꝰ: et qcūqʒ[c] audierit corridebit mihi. Rursumqʒ ait. Quis[d] auditurus crederet abraã q̄ sara lactaret filiū: quem peperit ei iam seni. Creuit igitur puer: ꝛ ablactatus est. Fecitqʒ abraã grande cōuiuiū in die ablactatōis eiꝰ. Cūqʒ[e] vidisset sara filium agar egyptie ludentem cū ysaac filio suo: dixit ad abraam. Eijce[f] ancillam hanc ꝛ filiū eius. Nō eñ erit heres filius ancille cum filio meo ysaac. Dure[g] accepit hoc abraã p filio suo. Cui[h] dixit deus. Non tibi videatur asperum super puero ꝛ super ancilla tua. Omnia que dixerit tibi sara: audi vocē eius: quia[i] in ysaac vocabitur tibi semen. Sed ꝛ filiū ancille faciam in gentem magnaꝫ: quia semen tuū est. Surrexit itaqʒ abraã mane ꝛ tollens panem ꝛ vtrē aque iposuit scapule eiꝰ: tradiditqʒ puero: ꝛ dimisit eaꝫ. Que cū abisset: errabat in solitudine bersabee. Cūqʒ cōsumpta esset aqua in vtre abiecit puerū subter vnā arboreꝫ que ibi erat: ꝛ abijt. Seditqʒ e regione procul: quātum potest arcus iacere dixit eñ. Non videbo morietē puerū. Et sedens contra leuauit vocem suam ꝛ fleuit. Exaudiuit[k] autem deus vocem pueri. Vocauitqʒ āgelus dñi agar de celo dicens. Quid agis agar. Noli timere. Exaudiuit[l] eñ deus voceꝫ pueri de loco in quo ē. Surge ꝛ tolle pueꝝ: ꝛ tene manū illius: qr in genteꝫ magnā faciā eū. Aperuitqʒ[m] oculos eius deus. Que videns puteū aque abijt ꝛ impleuit vtrem: deditqʒ puero bibere ꝛ fuit cuꝫ eo. Qui creuit ꝛ moratꝰ est in solitudine factusqʒ[n] ē iuuenis sagittarius. habitauit i deserto pharā. Et[o] accepit illi mr̄ sua vxorē d̄ terra egypti. Eodē[p] tpe dixit abimelech ꝛ phicol princeps exercitꝰ eiꝰ ad abraã. Deꝰ[q] tecū ē in vniuersis q̄ agis. Iura ergo p dñm ne noceas mihi ꝛ posteris meis stirpiqʒ mee: sed iuxta misericordiā quaꝫ feci tibi: facies mihi et

sit illud totū q̄ pmissum est. Ludētē cū ysaac filio suo. Sʒ in hebreo nō habet nisi ludentē tm̄: ꝛ q̄ sequit nō ē de textu: nō aliter exponūt hebrei: vbi eñ nos habemꝰ ludētē: hebrei habēt messaber: ꝛ ē dictio equiuoca in hebreo qr significat ludentē ydolatrantē occidentē ꝛ coeūtem siue lasciuientē. Unde exo. xxxij. vbi nos habemꝰ Sedit populus mādūcare ꝛ bibere ꝛ surrexerūt ludere. hebrei dicūt ydolatrare. Et. ij. Regū. vbi habemꝰ. Surgāt pueri ꝛ ludant. Hebreus dicit. ꝛ occidāt. ꝛ infra. xxvi ca. vbi habemus Uidit abimelech ysaac iocātē cum rebecca vxore sua hebreus dicit coeūtem: ꝛ in oībus passibꝰ istis allegatis ē similē hebraicū pdicte dictioni Messaber ꝛ sic patet equiuocatio pdicti noīs fm hebreos. Et fuia istoꝝ passuū pdictoꝝ ondit varietate pdictorum sensuū saltē appa renter quā equiuocationes vr̄ ignorasse trāslator nostr: vel cā non reputasse: qr vbiqʒ trāstulit in vnā significatiōe. s. put importat ludum. Dicūt igit hebrei dictio pdicta messaber accipit hic i triplici significatione: qr sara vidit ysmaelē facientes aliqua q̄ ptinebāt ad ydolatriā. Iō pcepit q̄ eijcerat caute ysaac occidere vt habitē hereditatē. vñ et aplꝰ ad Gala. iiij. dicit. q̄ is qui erat fʒ carnē. i. ysmael persequebatur eum qui tunc erat fm spiritum. s. ysaac. Itē percepit q̄ esset pronus ad luxuriam: ꝛ timens ne ad similia induceret filium suū ysaac: cū inuitauit ista abrae petens vt ysmaelem eijceret dicēs. f Eijce ancillā hāc ꝛc. qr nō poterat filius coheres ei esse ti sine matre: sequit. g Dure accepit hoc abraā ꝛc. qr nō soluʒ sibi displicuit eiectio: sʒ etiā eiꝰ indoles mala. h Cui dixit deꝰ nō tibi ꝛc. ꝛ cā subdit. i Quia in ysaac vocabit ꝛc. in quo cōplebūt pmissa q̄ tibi feci: ꝛ pʒ lra. k Exaudiuit aūt deꝰ. Hic cōsequēter ponit eiectoꝝ cōsolatio. ysmael aūt iā erat. xv. annoꝝ vl' plus: qr iā. xiij. annoꝝ erat qñ ysaac fuit natꝰ: ꝛ iō vidēs se in periculo mortis de malis suis penitēs doluit: ꝛ dñm rogauit, p vita sua, plongāda: ꝛ fuit exauditꝰ. vñ sequit ꝛ bū angeli. l Exaudiuit eñ ꝛc. ꝛ si diceret: attendit deꝰ penitentiā quā nūc hʒ in loco in quo iacet: nō aūt maliciā quā exercuit in alijs locis. m Aperuit ꝛc. Uo. qr nō videret aū: sʒ ad videndū illud q̄ quo nō aduertebat. s. puteū cuius aqua erat necessaria, p sustētatōe pueri ꝛ sua: ꝛ pʒ lra, vsqʒ ibi. n Factusqʒ ē iuuenis sagitarꝰ. i. exercēs artē

venādi. Meorei dicūt exercēs latrocinia ꝛ predas a trāseūtibꝰ: p pter hoc dictū est supra. xvi. Manus eiꝰ ꝯ oēs ꝛ eñ penituerit in infirmitate: vt dictū est: tñ postea redijt ad vomitū: vt dicūt hebrei. o Et accepit illi mater sua vxorē de terra egypti. i. de terra in qua nata erat ꝛ nutrita. p Eodē tpe. Hic pñt ponit abrae stabilitio: q̄ eñ obediebat dño in eiectōe filij ꝛ matris: cōuenies erat q̄ deus ostēderet ei aliq̄d spāle bñficiū: q̄d factū ē cū rex terre venit ad eū q̄renś eiꝰ amicitiā ꝛ federis dicēs. q Deus tecū est audierat eñ q̄ q̄tuor reges fortissimos cū dei adiutorio debellauerat: ꝛ viderat q̄ dñs i senectute supra virtutē nature filiū ei dederat. ꝛ q̄ pp eiꝰ vxorem dñs eus flagellauerat. ideo q̄siuit amicitiā eiꝰ ꝛ pʒ lra vsqʒ ibi. r Idcirco vocatꝰ ē ꝛc. i. puteꝰ septē pp septeꝫ agnas q̄s abraā ibi statuit: vl' puteꝰ iuramēti cuiꝰ cā subdit. s Quia vterqʒ ibi iurauit. s. abraā ꝛ abimelech. Bersabee eñ vtroqʒ mō iterptat. s. puteus septem: ꝛ puteus iuramenti: sequitur. t Abraam autē ꝛc. hebrei dicūt hortum: in quo plantauit diuersas arbores ad fructꝰ ferēdos ꝛ hoc pp hospites trāseūtes recipiēdos: vt amenitate loci recrearent: ꝛ fructibꝰ reficerent. u Et inuocauit ꝛc. qr pꝰ recreationē acceptā inuitabat hospites ad reddēdū grās deo de beneficijs suis. x Et fuit colonꝰ ꝛc. qr plꝰ ibi māsit q̄ in ebron: vbi māserat. xxij. annis. hic aūt mansit. xxv. annis.

In capitulo. xxi. vbi dicitur in postilla. Ideo aliter exponunt hebrei: vbi eñ habemus ludentem ꝛc.

Additio.

b Et dictio messaber quasi equiuoca ē in hebreo. significat eñ vt plurimū ridentē: sicut in hoc capi. Dixitqʒ sara: risum fecit mihi dñs. vbi hec dictio ponit. Quicūqʒ vo significat irridētē seu deridētē: vt in p̄s. ij. Qui habitat in celis irridebit eos. vbi ē hec dictio ponit. Quicūqʒ vo gaudētē: sicut in p̄s. cxxv. cū dr. Tūc repletū ē gaudio os nrm̄ ꝛc. vbi ponit hec dictio Quicūqʒ significat ludētē: sicut Exo. xxxij. Surrexerūt ludere. ꝛ aliis cōplurimis. Nūqʒ tñ in hebreo hec dictio significat ydolatrātē nec occidētē: nec coeūtē: seu lasciuiētē: nec auctoritates ad hoc inducte p postillatorē hoc pbāt sicut dño cōcedēti suis locis patebit vñ trāslator noster, p pe se habuit trāsferēdo hanc dictionē q̄ñqʒ p ludū: q̄ñqʒ p risum seu gaudiū: q̄ñqʒ p irrisionē nūq̄ tñ p alia p dicta significata. Iste aūt passus meliꝰ exponit ab aliqʒ hꝰ exponitoribꝰ hebreoꝝ magis autēticis q̄ Rabi Sal. Dicūt eñ q̄ ysmael vidēs q̄ tā magnū festū celebrasset abraā in die ablactatōis filij sui ysaac iuniōris illudebat seu irridebat dās intelligere q̄ ex hoc nō sequeret q̄n ipse ysmael eēt hr̄s ex quo erat maior natu ꝛ lege iñ primogenitꝰ ex vxore ꝛ ēt a deo bñdictꝰ. Un. s. c. xvij. de ysmaele dixit deꝰ. ecce bñdicā ei. ꝛ hoc ē q̄ dr. Cūqʒ vidisset sara filiū agar ludētē. i. illudētē seu deridētē. Et q̄ sequitur in lra nō fuit ysaac nō ē d̄ textu, put dicit postillator: ex hoc aūt sara timuit ne forte ysmael in pcessu tpis igereret se hr̄ditati: ꝛ h ē q̄ sequitur. Eijce ancillā ꝛ filiū

eiꝰ: nō eñ erit hr̄s filiꝰ ancille cū filio libere siue filio meo. q. d. nō erit hr̄s sicut ipse se iactat deridēdo. Sʒ ꝛ deꝰ cōfirmās in h̄ sare intentionē dixit abrae. Oia q̄ dixerit tibi Sara: audi vocē eiꝰ. Et reddēs rōnē seq̄: quia ysaac vocabit tibi semē. q. d. lʒ ysmael sit filiꝰ tuꝰ: nō tñ hr̄s, put putat. ꝛ hec expositio vr̄ satis cōgruens lr̄e ꝛ rationi.

terre in qua versatus es aduena. Dixitqʒ abraam. Ego iurabo. Et increpauit Abimelech propter puteum aque: quem vi abstulerant serui eius. Respōdit qʒ abimelech. Nesciui quis fecerit hanc rē. Sed ꝛ tu nō indicasti mihi: ꝛ ego nō audiui preter hodie. Tulit itaqʒ abraam oues ꝛ boues: ꝛ dedit Abimelech. Percusserūtqʒ ambo fedus. Et statuit abraam septem agnas gregis seorsum. Cui dixit abimelech: quid sibi volunt septē agne iste quas stare fecisti seorsum. At ille. Septē inquit agnas accipies de manu mea ut sint mihi in testimoniū q̄m ego fodi puteū istū. Idcirco[r] vocatus ē locus ille bersabee: quia[s] ibi vterqʒ iurauit: ꝛ inierunt fedus pro puteo iuramenti. Surrexit autem abimelech ꝛ phicol princeps exercitus eius reuersi qʒ sunt in terram palestinorum. Abraaꝫ[t] vero plantauit nemus in bersabee: et[u] inuocauit ibi nomen dei eterni: et[x] fuit colonus terre palestinorū in diebus multis.

Capitulum. xxij.

Que[a] postq̄ʒ gesta sūt temptauit deus abraaꝫ et dixit ad euꝫ. Abraam Abraam. At ille respondit Assum. Ait illi. Tolle[b] filium tuum vnigenitum[c] quem[d] diligis ysaac[e]: et[f] vade in terram visionis: atqʒ[g] ibi offeres eum in holocaustum: super vnum mōtium quem monstrauero tibi. Igitur[h] abraam de nocte cōsurgens: strauit[i] asinum suum ducēs[k] secū duos iuuenes ꝛ ysaac filium suum. Cūqʒ concidisset ligna in holocaustū abijt ad lo-

Replica correctorij cōtra Burgēses.

i In capitulo. xxi. vbi postillator expōit ludū ysmaelis p ydolatria. Burgē. dic̄ dictionē hebraicā h positaꝫ nō significare ydolatriaꝫ sʒ irrisiōeꝫ. Rñdeat h brō Hiero. glose ordiariꝫ magistro hystoriaꝝ: ꝛ auctoritatibꝰ autēticis hebreorū: q̄s postillator h seq̄: q̄bꝰ oībꝰ rōnabile vr̄ maiorē adhibere fideꝫ q̄ soli Burgēsi: q̄ ē rōnibꝰ postillatoris in pposito ñ satisfacit. Expositio eñ q̄ʒ quā pōit Burg. nō vr̄ rōnabilis: q̄ videlʒ p sola irrisiōe sic finalit ē p dñū nā suiaꝫ ꝛ mr̄ ꝛ filiꝰ eijceref: sʒ, pp̄ ydolatriā vel ludū ad ydolatriā dispo nētē: vt dicit beatꝰ Greg. Et ponit in glo. ord. sup illo vbo. Exo. xxxij. Sedit ppl's mādūcare ꝛ bibere ꝛ surrexerūt ludē: ꝛ iō ciecti sunt. Nō. n. legit ysmaelē nec aliquē de eiꝰ posteritate in cultu dei ve rī pseuerasse. Iustꝰ igit fuit domū abrae ea rōne ab hmōi purgari.

Que postq̄ gesta sūt. h pñr describit quō abraā se habuit vt pfectꝰ. ꝛ pmo q̄ ad deū. scdo q̄ ad pximū ca. xxiij. tercio q̄ ad scpm. c. xxiiij. Circa pmū oñdit obediēna abrae ad deū in hoc q̄ ad pceptū eiꝰ parꝰ fuit absqʒ dilatōe imolare filiū suū: ꝛ iō sic pcedit: qr pmo oñdit pceptū dñi. scdo obediēna seruitutis. Igit abraā de nocte cōsurgēs. tercio reuocatio pcepti: ibi. Et ecce angelꝰ dñi. q̄rto cōfirmatio pmissionis: ibi. Uocauit aūt angelꝰ dñi abraā scdo. Circa pmū sciēdū q̄ tēptare ē accipe expimētū de ignorāna. deꝰ aūt cū sciat cūcta oia ñ tēptat aliquē: vt acquirat expimētū de his q̄ ignorat: sʒ vt alijs q̄ ignorāt det expiēna de aliquo: ꝛ sic tēptauit abraā: pcipiēdo vt ysaac filiū suū imolaret vt alijs q̄ ignorabāt oñderet eiꝰ obediēna: ꝛ eis daret exēplū. b Tolle filiū tuū. dicūt h hebrei: q̄ h fuerūt plures reuelatiōes ꝛ pcepta successiue fc̄ta ipsi abrae: qr pmo dixit ei dñs. Tolle filiū tuū. ꝛ ipo rñdēte patꝰ sum obedire: sʒ duos filios habeo: de q̄ pceptū intelligit. dñs scdo dixit Unigenitū. ꝛ ipo rñdēte: q̄libet ē vnigenitꝰ mr̄i sue. dñs tercio dixit: quēʒ diligis: ꝛ ipo rñdēte: vtrūqʒ diligo. dñs dixit q̄rto: ysaac. Et sm̄ ē bōc vt dicūt hebrei: vt er plurībꝰ iussiōibꝰ ad obediēdū haberet maiorē mercedē. Doctores aūt nri dicūt: q̄ fuit vnicū pceptū sʒ sm̄ vtsʒ ꝛ subito oia p̄ponerēt q̄ possent ipm retrahere ab ipleriōe pcepti: vt p hoc magis appare ret obediēna abrae. ꝛ iō totū dcm̄ ē sibi in eodē cōtextu. b Tolle filium tuū. qr lʒ ysmael eēt filiꝰ eiꝰ: tñ dcm̄ erat ei a dño In ysaac vocabit tibi semē ca. pcedēti. c Unigenitū. i. miraculose pceptū a sara. d Quē diligis spāli dilectiōe ꝛ sup oēs creaturas. e ysaac q̄ iterptat risus et gaudiū q̄ habuisti in eiꝰ āñūciatōe ꝛ natiuitate. f Et vade i terrā visionis. i. in mōte ubi vidētur: qr erat altꝰ respectu aliaꝝ ptiū terre pmissiōis: ꝛ iō in de poterat videri terra in circuitu ꝛ ille mōs postea addiꝰ ē cauitati: ꝛ ī lo co illo postea edificatū ē tēplū p salomonē: vt h̄r. ij. Paral. iij. c. ꝛ h p̄ceptū ē abrae: vt lōge adeūdo posset deliberare de facto: ꝛ sic dimitteretur si fuisset valde ꝯstās in obediēna ad deū. g Atqʒ offeres ꝛc. holocaustū erat sacrificiū q̄d totū incēdebat ad honorē dñi: nū ita q̄ filio suo nō remanerēt nisi cineres q̄ stanꝫ p flatū vēti dispgerēt. h Igit abraā ꝛc. Hic pñr oñdit obediēna serui. s. abrae: qr pceptū fuit sibi factū de nocte,

Universidad de Salamanca. BGH

tũc eñ cõius ⁊ cõueniẽti⁹ fiũt reuelatiões diuine ſedatis exterioꝛib⁹ moti-
bus: ⁊ nõ expectauit oꝛtũ ſolis ad exequẽdũ mãdatũ qđ erat valde diffi-
cile: vt pʒ ex dictis. i Strauit aſinũ ſuũ. ad poꝛtãdũ ligna q̃ erãt neceſ-
ſaria in ſacrificio holocauſti vt dictũ eſt. Et notãdũ: q ipſemet ſtrauit: nõ
eñi expectauit q ſeruus ſuus ſurgeret ad hoc faciendũ ex deſiderio feruẽ-
ti qđ habebat ad implen-
dum dei mandatũ.

tuis ſuſcitaret deus: vt cõpleret in eo ſuũ ꝓmiſſum. Et hoc ẽ qđ di-
cit apoſtolus ad heb. xi. Fide obtulit abraã yſaac cuʒ tentaret: ⁊
vnigenitũ offerebat in quo ſuſcepat ꝓmiſſiones: ad quẽ dictũ eſt.
Quia in yſaac vocabit̃ tibi ſemen arbitrãs: q2 a moꝛtuis ſuſcitare
eũ potens eſt deus: ⁊ hoc ſignauit abraã filio ſuo yſaac: ⁊ tũc vo-

k Ducens ſecum duos iuuenes. iſti fuerũt iſma-el ⁊ eliezer: vt dicũt he-brei. tñ nec ipſis nec vxori reuelauit ꝑceptuʒ dei ſibi factũ: ne aliquo mõ impe-diretur ab executione.
l Die aũt tercio. Locut⁹ aũt vñ receſſit. ſ. berſabee nõ erat ita longe a monte moꝛia vbi debuit imola-re filiũ: qñ poſſet illuc ve-nire in breuioꝛi tꝑe: q2 nõ diſtat niſi. xx. leucis vł cir-citer: ſʒ a dño iſta dilatio facta ẽ vt appareret oĩb⁹ q abraã in hoc facto nõ fuit ſubito mot⁹: ſʒ ex lon-ga deliberatiõe vt clarius appareret obediẽtia ei⁹.
m Expectate hic cuʒ aſi-no: q2 timebat ne impedi-rẽt ei⁹ obedientiã: ſi eſſent pñtes.
n Ego ⁊ puer. ſ. yſaac.
o Poſtq̃ʒ adorauerim⁹ ⁊c̃. hoc ꝓphice dixit. non tñ aduertẽs q̃d diceret: nõ eñi intẽdebat q yſaac re-uerteret̃ cũ eo: ⁊ iõ nõ fuit ꝓphia ꝓpꝛie ⁊ pfecte di-cta ad quã requirit̃ intelli-gẽtia ſm q dicit̃ Dañ. x. Intelligẽtia op⁹ ẽ in viſi-one ſʒ large dicta q2 ſpũ ſancto mouente ſic ꝓtulit vt ſignificaret id qđ futu-rũ erat. p Tulit quoq; ⁊c̃. de doꝛſo aſini.
q Et ipoſuit ſup yſaac in figura dñi noſtri hieſu chꝛiſti qui baiulans ſibi crucem exijt in eum qui dicitur caluarie locus: vbi ⁊ crucifixus eſt: vt đ2 Jo. xix.
r Ipſe vero ⁊c̃. gladiũ: ad imolãdũ yſaac. ignẽ ad incendẽdũ ⁊ incine-randũ ipm imolatũ. ſ Dixit yſaac ⁊c̃. Hoc factũ ẽ a deo: vt v̈ba pieta-tis cõmouẽtia viſcera paterna dicerent̃ a filio: ⁊ magis declararet̃ obediẽ-tia abrae q̃ ex hoc nõ fuit ab obediẽtia retardat⁹. t Deus ꝓuidebit ſi-bi. hoc etiã ꝓphice dixit. v Cũq; alligaſſet yſaac. nõ ẽ intelligẽduʒ q inuitũ cũ ligauerit. yſaac eñi iã erat. xxxv. annoꝝ. vt dicit ioſephus. ⁊ p cõ-ſequẽs abraã iã erat. cxxxv. annoꝝ. q2 centũ annoꝝ erat qñ yſaac natus ẽ: vt dictũ ẽ. c. ꝑce. ⁊ ſic erat foꝛtioꝛ pr̃e q̃ erat valde ſenex: hoc etiã pʒ: q2 poꝛ-tauit ligna holocauſti aſcẽdẽdo mõtẽ ⁊ tamẽ erat ibi on⁹ vni⁹ aſini: vt pa-tet ex ꝑdictis. Opoꝛtebat eñi q tñi eẽt ibi de lignis quot ſufficerẽt ad in-cendẽdũ ⁊ incinerãdũ coꝛp⁹ vni⁹ hoĩs. ⁊ iõ ſup hũc locũ dicit Joſephus q edificato altari: ⁊ oĩbus paratis abraã dixit filio ſuo qũo magnis pre-cibus impetrat⁹ erat a deo ⁊ qũo cõcept⁹ erat miraculoſe: ⁊ qũo nat⁹ gau-dioſe: ⁊ qũo ſibi dñs ꝑcepit eũ imolari ſibi: adiũgens q credebat deum eum nolle moꝛi egritudine: vel peſte: vel gladio in bello: ſed q cũ ꝑcibus deuotis deo offerret̃: ⁊ ſic deus acciperet ſecũ animã eius ꝑpetuo: ⁊ ex hac obediẽtia de⁹ regeret ſenectutẽ abrae loco filij: quib⁹ auditis yſaac volũ-tarie acceſſit: vt imolaret̃ ad implẽdũ volũtatẽ dei ⁊ pr̃is ſui. Licet aũt di-ctũ ioſephi ſit veꝝ q̃tũ ad hoc q yſaac voluit imolari: nõ tñ vr̃ veꝝ q̃tũ ad hoc q abraã imolaret eũ credẽs q aĩa ei⁹ de cetero eẽt cũ deo: ⁊ ampli-us inter hoĩes nõ viueret: q2. ſ. xvij. ca. dixit de⁹ abrae đ yſaac. Reges oꝛi-ent̃ ex eo. ⁊. c. xxi. In yſaac vocabit̃ tibi ſemen ⁊ firmiter credebat verbuʒ dei eẽ veꝝ. ⁊ iõ meli⁹ đ2 abraã imolare volẽs yſaac credidit q ipʒ a moꝛ-

cum quem preceperat ei deus[k]. Die[l] autem tercio eleuatis ocul' uidit locum procul dixitque ad pue-ros ſuos. Expectate[m] hic cũ aſi-no ego[n] ⁊ puer illuc uſque ꝓperã-tes poſtq̃ʒ[o] adorauerim⁹ reuer-temur ad uos. Tulit[p] quoque li-gna holocauſti et[q] impoſuit ſu-per yſaac filiũ ſuum. Ipſe[r] uero poꝛtabat in manibus ignẽ ⁊ gla-diũ. Cũque duo pergerent ſimul dixit[ſ] yſaac patri ſuo. Pater mi. At ille reſpondit. Quid uis fi-li. Ecce inquit ignis ⁊ ligna: ubi eſt uictima holocauſti. Dixit au-tem abraã. Deus[t] ꝓuidebit ſi-bi uictimam holocauſti fili mi. Pergebant ergo pariter: ⁊ ue-nerunt ad locũ quem oſtẽderat ei deus: in quo edificauit altare et deſuper ligna cõpoſuit. Cũ-que[u] alligaſſet yſaac filium ſuum poſuit eum in altare ſuper ſtruẽ lignoꝝ. Extenditque manum et arripuit gladiũ ut immolaret fi-lium ſuum. Et[x] ecce angel⁹ do-mini de celo clamauit dicens. Abraam abraam. Qui reſpon-dit adſum. Dixitque ei. Non[y] ex-tendas manum tuam ſuper pue-rũ: neque facias illi quicq̃ʒ. Nũc[a] cognoui q timeas dñm: ⁊ non peperciſti unigenito filio tuo ꝓ-pter me. Leuauit abraam ocu-los ſuos[b] uiditque poſt tergũ ari-etem inter uepꝛes herentem coꝛ-nibus. Quem[c] aſſumens: obtu-lit holocauſtũ pꝛo filio. Appel-lauitque[d] nomen loci illius domi-nus uidet. Unde[e] uſque hodie dicitur in[f] monte dominus uide-bit. Uocauit[g] autẽ angelus do-mini abraam ſecũdo de celo di-cens. Per[h] memetipſum iura-ui dicit dñs: quia feciſti hanc rẽ ⁊ non peperciſti filio tuo unige-nito ꝓpter me: benedicam tibi et multiplicabo[i] ſemen tuum ſi-cut ſtellas celi: et[k] uelut harenã que eſt in littoꝛe maris. Poſſi-debit[l] ſemen tuum poꝛtas inimi-coꝛũ ſuoꝛũ: et[m] benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terre quia obediſti uoci mee. Reuer-ſus eſt abraam ad pueros ſuos: abierũtque berſabee ſimul: ⁊ ha-

lũtarie acceſſit ad obediẽdũ: in hoc ſignificãs chꝛiſtũ de quo ſcriptũ eſt Eſa. liij. Oblat⁹ eſt q2 ipſe voluit. Aduertẽdũ ẽ q abraã ligauit fili-um: nõ ꝓpter hoc q timeret eum fu-gere vel rebellare vt pʒ ex predictis ſed vt imolaret eũ ſicut ⁊ aĩalia que offerebãt̃ in holo-cauſtum: que liga-ta offerebãt̃. ⁊ vt p hoc chꝛiſti liga-tio ſignificaret̃ añ imolationẽ ipſius in cruce. Si autẽ queratur qũo abra-am voluit filiũ ſu-um imolare cũ oc-ciſio innocẽtis ſit hoꝛribilis ⁊ illici-ta. Sciebat etiaʒ q hõ nõ ẽ aĩal im-molaticiũ. Dicen-dũ q reuelatio il-la fuit facta taliter q dubitare nõ po-terat qñ eẽt ſibi ꝑ-ceptum a deo vt plen⁹ declaraui i quadã q̃one de q̃-libet. ipſe eñi ſcie-bat q q̃libet quã-tũcũq; iuſt⁹ ẽ de-bitoꝛ moꝛtis ipſi deo ꝓ pctõ pꝛimi parentis. ⁊ ideo ipſe deus poteſt illud debitum repetere qñ vult ⁊ quomodo vult ⁊ ideo bene obedire voluit: ſecus autem eſſet de precepto alterius qui non ſic eſſet dñs vite ⁊ moꝛtis: ⁊ per hoc patet ad obiecta.
x Et ecce angel⁹ dñi. hic cõſequẽter ponitur pꝛecepti reuocatio: q2 factũ erat ad declaratiõẽ obedientie abrae: ⁊ ideo ipſa declarata reuocat̃: iõ ſubdit̃. y Nõ extẽdas ⁊c̃. lʒ eñi iam eẽt. xxxv. annoꝝ tñ vocat̃ puer: q2 adhuc erat ſub cura patris. In ſacra eñi ſcriptu-ra ſubditi ⁊ famuli lʒ ſint etatis ꝓuecte tñ frequẽter vocãtur pueri.
a Nũc cognoui. i. alios cognoſcere feci. b Uiditq; poſt tergũ arietẽ. dicũt hebꝛei: q ibi fuit parat⁹ a ꝑncipio creationis mũdi. ſ. ſexta die in qua foꝛmauit de⁹ aĩalia: ſed hoc nec rõne nec ſcriptura hʒ apparẽtiã: ⁊ iõ reputãdũ ẽ ficticiũ: pp qđ dicẽdũ q fuit ibi ad-ductus miniſterio ãgelico. c Quẽ aſſumẽs ⁊c̃. oꝛabat eñi abra-am in imolatiõe arietis: q dñs acceptaret ita: ac ſi fili⁹ ei⁹ ꝓpt̃ de-um fuiſſʒ imolat⁹. Ex liberatiõe vero yſaac ⁊ imolatiõe arietis ꝓ eo faciũt iudei feſtũ tubaꝝ in ꝑncipio menſis ſeptimi. ſ. ſeptẽbꝛis. ꝓpter qđ tũc clangũt in coꝛnib⁹ pecoꝝ in memoriã arietis imolati ꝓ yſaac. d Appellauitq; ⁊c̃. eo q dñs vidit abrae ⁊ filij ei⁹ obediẽtiã ⁊ yſaac liberauit a moꝛte. e Uñ vſq; hodie đ2. hoc ẽ in ꝓuerbiũ deductũ eſt. f In monte dñs videbit. qñ eñi iudei ſunt in anguſtia cõſtituti dicũt. In mõte dñs videbit. i. ſicut i mon-te vidit afflictões yſaac eũ liberãdo: ſic nos liberet. g Uocauit aũt ⁊c̃. hic dñr repetit̃ ꝓmiſſio ꝑus facta abrae ⁊ magis explicat̃ ⁊ iuramẽto diuino cõfirmat̃ di. h Per memetipm ⁊c̃. oẽs eniʒ ꝑ maioꝛes ſuos iurãt: vt đ2 ad Heb. vi. Nõ põt aũt aliq̃d eẽ mai⁹

deo. ⁊ ideo per ſemetipſuʒ iurauit. Multiplicabo ⁊c̃. hoc dicit q̃-tum ad bonos ⁊ religioſos. k Et velut harenam ⁊c̃. hoc dicit q̃ntum ad cupidos ⁊ terrenos: ⁊ maxime q̃tuʒ ad filios eſau: vñ ⁊ eſau dictus eſt edom. i. terrenus. l Poſſidebit ⁊c̃. hoc imple-tum fuit tꝑoꝛe ioſue: qui debellauit. xxx. ⁊ vnũ reges: ⁊ ciuitates ⁊ terras eoꝛuʒ di-uiſit poſſidendas iſrael.
m Et benedicen-tur ⁊c̃. Hoc expo-nunt iudei di. q quando quis bo-na impꝛecatur ali-cui dic̃. benefaci-at tibi de⁹ ſic̃ fec̃ yſaac filio abrae. Catholici autem melius exponunt de chꝛiſto qui de ſemine abrae deſcendit ſm carnem: ⁊ in chꝛiſto benedicentur omnes gentes ter-re. i. aliqui de oĩb⁹ gentibus: q2 nullus cõſequit̃ ſalutẽ niſi p chꝛi-ſti benedictionem. n His itaq; geſtis. i. poſt liberationẽ yſaac quia abraam cogitabat ſibi ꝓuidere de vxoꝛe eo q eſſet iam ſuffi-cientis etatis ⁊ nolebat q acciperet mulierẽ de chananeis inter q̃s habitabat. iõ. o Nũciatũ eſt ⁊c̃. ſoꝛoꝛ ſare vxoꝛis ſue genuiſſʒ filios. p Hus pꝛimogenitũ. a quo deſcendit iob. vt dicit Hie-ro. lib. de hebꝛaicis queſtionibus. vnde ⁊ in ꝑn. libꝛi iob đ2. Uir erat in terra hus nomine iob. q Et buʒ fratrem eius. ab iſto deſcendit eliud buzites. r Et bathuel ⁊c̃. ꝓpter iſtam que con-iungenda erat ipſi yſaac deſcripta eſt iſta genealogia.

In capitulo. xxij. vbi dicitur in poſtila. ⁊ vade in terram viſio-nis. i. in montem.

Additio. i.

Ubi hic dicitur: in terram viſionis. in heb. habet̃ in terrã moꝛia. voluit eñi tranſlatio interpꝛetari hoc nomen mo-ria: per hoc nomen viſionis: qđ non de ꝓpinquo ſʒ val-de longe hoc ſonat. In. ij. vero pal̃. iij. ca. vbi de hoc monte agitur non fuit interpꝛetatus hanc dictionẽ ſed diuiſit eam in ꝓpꝛia foꝛ-ma di. Et cepit ſalomon edificare domũ dñi in hieruſalem in mõ-te moꝛia ⁊c̃. ⁊ melius ſe habet ibi q̃ hic: nam hec dictio moꝛia hʒ alias interpꝛetationes lr̃e ꝓpinquioꝛes: ⁊ magis cõſonas ꝓpoſi-to: quaſquidẽ interpꝛetationes hebꝛei antiqui tradũt: nã quidam eoꝝ dicũt q moꝛia interpꝛetatur doctrina ſeu doctrix: ⁊ eſt ꝓpin-quiſſima interpꝛetatio ſeu expoſitio. Nam moꝛe in hebꝛaico idẽ ſi-gnificat q doctoꝛ: ⁊ ſic moꝛia ẽ ab illo noĩe moꝛe abſtractũ: vł eſt nomẽ feminini gẽeris eiuſdẽ ſignificatiõis: ⁊ ſic mons moꝛie ideʒ eſt q mons doctrine ſeu doctoꝛis. Scđo mõ interpꝛetat̃ ab eis ⁊ ꝓpꝛie ab hoc qđ dicitur moꝛia qđ ſignificat myrrhã. Unde dicũt q idẽ eſt dicere: mons moꝛia qđ mons myrrhe de quo Cañ. iiij. Uadã ad montẽ myrrhe. Tercio in tranſlatione chaldaica dicitur ad terram latrie eo q moꝛi ꝓpꝛie ſignificat timoꝛẽ: vnde in illo lo-co reddebat̃ deo cultus latrie que pꝛecipue fũdatur in timoꝛe dei ſancto qui permanet in ſeculũ ſeculi. Et notandũ q quelibet illaꝝ triũ interpꝛetationũ cõueniebat illi monti cõiter ſeu large rõne tem-pli ibi edificãdi. Pꝛimo q2 ab illo loco doctrina legalis egredie-batur ad totũ ppl̃m iuxta dictũ deut̃. v. ca. Scđo q2 ibi offerebat̃ deo thymiama: ⁊ incenſum in quo myrrha interponebat̃ iux̃ ſcđaʒ interpꝛetationẽ. Tercio ibi colebat̃ de⁹ cũ hoſtijs ⁊ ſacrificijs lega-lib⁹: ꝑut in ꝓceſſu leui. pluries cõtinet̃: quequidẽ tria pampli⁹ ⁊ ꝑ-fecti⁹ ꝓuenerũt illi mõti ꝑ paſſionẽ chꝛiſti ⁊ alia que ibidẽ poſtea oc-currerũt. Pꝛimo q2 exinde exiuit doctrina generalis ⁊ ſalutifera to-ti vniuerſo: iuxta illud Eſa. ij. In nouiſſimis dieb⁹ paratus ẽ mõs dñi in ſũmo montiũ ⁊c̃. ⁊ ſubdit. Quia de ſyon exibit lex ⁊ v̈bum dñi de hierl̃m ⁊c̃. Scđo q2 ibi fuit paſſio celebꝛata: q̃ ꝑ myrrhaʒ deſignat̃. myrrha eñi oblata chꝛiſto ꝑ magos Mat. ij. dñicã an-nũciauit ſepulturã. Tercio q2 cult⁹ latrie q̃ in vera charitate pficitur ſolũ fuit pfectiſſime cõpletus cũ chꝛiſt⁹ in ſua paſſiõe ꝑ ineffabileʒ charitatẽ ſeipm obtulit deo patri in odoꝛẽ ſuauitatis: queq̃deʒ ex-poſitiões nõ ſunt reputãde myſtice: ſed lr̃ales. fũdãtur eñi in ſigni-ficatiõe ꝓpꝛia huius dictionis moꝛia: ꝑut ab hebꝛeis tradunt̃: vt dictũ eſt. Itẽ no. q in hebꝛeo nõ ſcribit̃ moꝛia: in hoc loco cũ voca-li. o. ſed ſcribitur taliter q ꝓpe poteſt legi maria. vnde nõ incõue-nienter diceret̃ q ille mõs ſanctiſſimus intitularet̃ a beatiſſima vir-gine: que ibidẽ. ſ. in templo filiũ ſuũ obtulit deo: ⁊ deinde iux̃ illũ

tauit ibi. His[n] itaque geſtis: nun-ciatum[o] eſt abraã q melcha quo-que genuiſſet filios Nachoꝛ fratri ſuo: hus[p] pꝛimogenitum: ⁊[q] huʒ fratrẽ eius: ⁊ chamuel patrẽ ſyro-rũ: ⁊ caſeth ⁊ azau. Pheldas quoq; ⁊ iedlaf ⁊[r] bathuel: de q̃ nata ẽ re-becca. Octo iſtos genuit Mel-cha nachoꝛ fratri abraam: concubi-na vero illius noĩe roma peperit thabee et gaon et thaas et maa-cha.

locum ꝓpꝛijs oculis aſpexit filiũ ſuum imolari: ſtãs iuxta arã crucis vt Joh. xix. Et notandũ q interpꝛetatio noſtre trãſlatiõis nõ vr̃ cõgrua rõ-ne: tũ q2 mons moꝛie in quo fuit edificatũ templuʒ nõ erat ſic diſpoſit⁹: vt inde poſſet videri terra in circuitu ꝑut poſtil. dicit: nam talis viſio impedi-ta erat ꝑ montes qui erant in circuitu eius: vnde pſ. Montes in circuitu eius: tum quia cũ dicitur. Uade in terram viſionis ſeu in terram moꝛie: nõ eſt intelligenduʒ in mõte iux̃ hieruſalẽ: ꝑut poſtil. dicit quia deus in pꝛimis non oſtendit abrae montẽ in quo erat imolatur⁹ yſaac: ſed terra in qua erat mõs ille quẽ deus ipe ſibi erat demonſtraturus. vñ dicit vade in terram moꝛie ⁊c̃. in montẽ quem monſtrauero tibi.

In eodem capitulo. xxij. vbi dicitur in poſtilla. Non eſt intelligendum q inuitum cum ligauerit ⁊c̃.

Additio. ij.

s Si autem yſaac fuiſſet. xxxv. annoꝝ tempoꝛe imolationis vt di-cit Joſeph⁹. ⁊ ſic fuiſſet foꝛtioꝛ patre: ⁊ tñ voluntarie acceſſit: ⁊ ligari ſe cõſenſit vt imolaret̃ ad implẽdũ volũtatẽ dei ⁊ patris ſui videt̃ marie admirãdũ: qũo in lr̃a nõ attribuit̃ ipſi yſaac meritũ imo-lationis ſicut ipſi abrae. nõ eñi min⁹ merebat̃ q pr̃: ſed foꝛte ampli⁹. amica-bilia eñi que ſunt ad ſe ꝑponũtur amicabilib⁹ que ſũt ad alterũ vt in ethi-cis đ2. Nõ eñi min⁹ rõnabilit̃ diceret̃ ipſi yſaac: q2 feciſti rem hanc ⁊ te ob-tuliſti ſpõte ꝓpter me ⁊c̃. q̃ ipſi abrae. vñ dicũt quidã hebꝛeoꝝ q yſaac erat. xv. annoꝝ ⁊ q quaſi inuit⁹ acceſſit ad imolationem: nec etiã ex hoc q poꝛtauit ligna holocauſti. ſequit̃ q eſſet tante etatis: nã poteſt eẽ q illa li-gna nõ erant on⁹ vni⁹ aſini: q2 nõ erãt tanta q ſufficerẽt ad totũ holocau-ſtum: ſed erãt quedã pauca ligna ſicca: ⁊ foꝛte odoꝛifera: quib⁹ erãt addẽ-da ligna alia de his que erãt in monte vt citi⁹ incẽderẽtur ⁊ ſuaui⁹ redole-rent: nec ex hoc yſaac erat culpãdus: nã adhuc erat in puerili etate ꝑut pa-tet in lr̃a cũ dicit in hoc loco. Nec extendas manũ tuã ſup pueꝝ ⁊c̃. nõ eñi hr̃ in ſacra ſcriptura q hõ. xxx. annoꝝ ⁊ vltra puer dicat̃. ⁊ iõ dicũt q ipſi yſaac nõ legit̃ in ſcriptura attribui merces: ſed ſolũ abrae: q2 adhuc yſaac nõ habebat pfecte vſum liberi arbitrij ex defectu etatis: nec etiã habebat vires ad reſiſtendum patri.

In eodem capitulo. xxij. vbi dicitur in poſtilla. Nunc cognoui. i. alios cognoſcere feci ⁊c̃.

Additio. iij.

c Cum ex hoc q dicitur hic in perſona dei. Nunc cognoui. intelli-gatur alios cognoſcere feci: ſicut cõiter tenet̃. Sed hãc expoſiti-onẽ quidã hebꝛeoꝝ refutãt dicẽtes: q null⁹ erat ibi tꝑe imolati-onis cũ abraã niſi ſol⁹ yſaac: ꝓp quẽ ſolũ nõ diceret̃ alios cognoſcere fe-ci: ſed hec rõ nõ vr̃ valere: nã obediẽtia abrae ꝑ hũc actũ cognita fuit an-gelis: qui foꝛte pꝛi⁹ nõ cognoſcebãt abraã eã habuiſſe in tanto gradu: ſi-militer ⁊ ceteris fidelib⁹: q̃ geſta abrae credũt auc̃te ſacre ſcripture. Sed adhuc hec expoſitio non videtur ꝓpꝛia: nam iſte act⁹ imolatiõis attribuit̃ abrae tanq̃ʒ actoꝛi: vnde ei đ2. ĩ. Quia feciſti rẽ hãc ⁊ nõ ꝑpeciſti filio tuo ⁊c̃. ⁊ ſic in iſto actu abraã fecit alios cognoſcere: q eẽt timẽs deũ ⁊ ꝑ con-ſequẽs ſcriptura ꝓpꝛius dixiſſet ⁊ rõnabili⁹. Nũc feciſti alios cognoſce-re q timuiſſes deũ. vñ vr̃ hoc v̈bũ. ſ. nũc cognoui: ꝓpꝛi⁹ poſſe exponi me-thaphoꝛice: ſicut alia que de deo dicũt̃ ſm ſimilitudinẽ: q2 cũ đ2. Iratus eſt de⁹: ⁊ hmõi intelligit̃ quo ad modũ irati ſe habuit in affectu. ſilr̃ etiã i ꝓ-pꝛia materia cũ đ2. Tentauit de⁹ abraã. intelligendũ ẽ q de⁹ ſe habuit er-ga abraã ꝑ modũ temptantis: q̃ vult accipe experimẽtũ de aliquo ignoto: ñ tñ q deo q̃ oĩa nouit hoc eẽt ignotũ ⁊ ſilr̃ ⁊ cũ đ2. Nũc cognoui. metha-phoꝛice poſſet exponi: vt ꝑ hoc itelligat̃ q de⁹ ſe habuit in h̃ actu. ſic ille q̃ nouit̃ cognoſcit aliq̃d: qđ pʒ i h̃ q de⁹ p⁹ illud factũ ꝓmiſit abrae ma-ioꝛa q̃ pꝛius ſibi ꝓmiſerat: ⁊ etiaʒ iuramẽto ea confirmauit: vt poſt pau-ca declarat.

In eodem capitulo. xxij. vbi dicitur in poſtilla. Appellauitq; nomen loci illius. deus videbit ⁊c̃.

Additio. iiij.

i In hebꝛeo i hoc loco dicit̃: dñs iree. ⁊ ẽ v̈bũ ſignificãs videre diuinũ in futuro dupl̃r. vno mõ ꝑ futuꝝ indicatiui. alio v̈o mõ ꝑ modũ optatiui: ita q põt ꝓpe intelligi: dñs videat ⁊ dñs vi-debit. cui⁹ ſenſus eſt: q2 appellatio abrae in hoc loco fuit quedã oꝛo pꝛo-phetica: ſicut pluries cõtingit in pſ. ⁊ in alijs dictis ꝓphaꝝ. vñ in hoc ſen-ſu q dicit dñs videat: oꝛabat abraã deũ: vt videret oculis iuſtiſſime mi-

Universidad de Salamanca. BGH

ſue rectitudinē mentis ei⁹: ⁊ ꝓmptitudinē ſue obedientie in imolatiōe filij in hoc aūt ſenſu quo ſignificat: dñs videbit: ꝓphetabat ꝙ hoc erat deus viſurus ⁊ redditur⁹ mercedē plenā ipſi abrae: ſicut ſtatī fuit cōceſſum ſibi cū ſeqtur: p memetipm iuraui. huius aūt qđ ſequit. vñ vſqꝫ hodie dicitur In monte dñs videbit ⁊c. videt eſſe ſenſus: ꝙ poſteritas abrae. ſ. veri fideles exſpectātes remuneratiōez h⁹ facti dicebant cōiter quaſi in ꝓuerbiū illud v̓bū qđ abraā ꝓphetice dixerat. ſ. dñs videbit. Et addebant ſuper hoc ꝙ đr in monte: qꝛ credebāt ꝓphetiā illā eſſe ad effectū ꝓducendā in illo mōte vbi abraam hoc factū tā meritoriū exercuit: quāquidē orationez ꝓpheticā ipſi⁹ abrae ſimul ⁊ ꝓuerbium inde ſubſecutum hebrei credunt fuiſſe impletā in edificatiōe tēpli ⁊ appaitiōe glorie dñi in nube illud tēplū acceptātis: vt in. iij. reg. viij. ca. Sed poti⁹ credendū eſt fuiſſe impleta cū chriſt⁹ in eodē loco imolat⁹ fuit in forma viſibili. Vñ vbi trāſlatio noſtra dicit. In monte dñs videbit hebraica veritas hꝫ. dñs videbit: ⁊ ſic hr̄ in glo. nr̄a p qđ ꝓprie intelligit: ꝙ ver⁹ filius dei ibi viſibilit̓ fuit imolatus: qđ imolatio yſaac p̄cipue figurabat. Circa qđ attendendū ē vlterius: ꝙ licet meritū abrae in hoc loco fuerit p̄ncipaliter expletū per imolatiōnē filij quā ꝓ deo ꝓmptiſſime facere intendebat: qđ fuit ſingulare ī ipſo abrā: nō aūt in imolatiōe arietis: in qua multi cōuenerūt ſacrificātes deo animalia bruta: tñ abraā nō ꝓtulit oratiōnē ꝓpheticā ſupradictā: niſi p⁹ imolationē arietis: nec etiā fuit ſibi factū iuramentū diuinū ꝓmiſſionū vſqꝫ tūc. ſ. poſt arietis imolationē: qđ nō debet intelligi vacare a myſterio. nā imolatio yſaac deficiebat a figuratiōe imolatiōis chriſti in duob⁹. primo. ſ. qꝛ yſaac nō fuit actualiter imolatus: ſed ſolū intentionaliter: chriſt⁹ vero actualiter. ſcđo qꝛ imolatio yſaac nō fuit oblata in redemptionē alicui⁹. imolatio v̓o chriſti fuit in redēptionē humanā. ⁊ iō hec duo fuerūt repreſentata p imolationē arietis ad perficiendū imolationē yſaac q̄ꝫtum ad p̄figurationē imolatiōis chriſti. Aries eñ fuit occiſus: ⁊ ei⁹ ſāguis effuſus ſimiliter ⁊ fuit in redēptionē ipſi⁹ yſaac: vnde dicit. Quē aſſumens obtulit in holocauſtū ꝓ filio. ⁊ iō poſtq̄ꝫ abraā expleuit p̄figurare imolationē chriſti p vtrāqꝫ imolationē p̄dictā tūc ⁊ nō ante ꝓtulit ſuā ꝓpheticā oratione vt dictū eſt. Cōſequēter aūt vocat⁹ ſcđo ab angelo in pſona dñi fuit ſibi facta ꝓmiſſio cū iuramēto: ⁊ nō antea ꝓut in lr̄a pꝫ. vñ Iſid. ⁊ habet in glo. pacto ſacrificio đr abrae. In ſemine tuo ⁊c. Quod factū eſt cū aries dicit. Foderūt manus meas ⁊ pedes meos. pacto eñ ſacrificio dictū ē. Cōuertent ad dñꝫ vniuerſi fines terre. imolato ḡ ariete vocauit abraā nomē loci illi⁹ dñs videt. hec ille. Lr̄a ēt hoc īſinuat: in p̄ma eñ vocatiōe angeli dictū fuit abrae. Nūc cognoui ꝙ times dñm ⁊ nō pepercisti filio tuo vnigenito ⁊c. vñ ſolū ꝯmēdat de oblatiōe filij ꝓpt̓ deū: ⁊ tūc nō fuit ſibi facta aliqua ꝓmiſſio ſed ſola approbatio diuina erga ipſum abraam. In ſcđa vero vocatiōe đr ei: qꝛ feciſti hāc rem. ſ. oblationē ſcđaꝫ hoc ē arietis. ⁊ nō pepercisti filio tuo. ſ. p oblationē p̄mā filij. ⁊ tūc fuit ſibi dictū. Benedicā tibi ⁊c. et quo pꝫ ꝙ licet meritū abrae p̄ncipali⁹ ⁊ clari⁹ ꝯſiſtit ī oblatiōe filij: tñ qꝛ perfectius figurat paſſio chriſti: in vtrāqꝫ oblatiōe ſimul: ⁊ etiā ꝓteſtatio fidei abrae de chriſto clari⁹ relucebat. idcirco tūc ⁊ nō antea fuit ſibi facta ꝓmiſſio que cōſonat p̄dictis. Origenes etiā in hoc loco dicit. patitur ergo chriſtus. ſ. ī carne cui⁹ hic aries forma ē verbo vero incorruptum permanſit: quod eſt ſm ſpiritum cuius ymago eſt yſaac.

In eodem capitulo. xxij. vbi dicitur in poſtilla. Hic conſequēter repetitur ꝓmiſſio facta prius abrae ⁊c.

Additio. v.

i In hac ꝓmiſſione facta abrae nō ſolū repetūtur ea que alias fuerūt ſibi ꝓmiſſa: ſeu magis explicātur ⁊ etiā diuino iuramento cōfirmātur: ſed etiā de nouo maiora ſibi ꝓmittūtur. vñ Amb. in li. de abraā. hec benedictio p̄ſtitit ſupiorib⁹. In illa eñ ꝓpagationem ſeminis futurā ꝓmittit: in hac autēꝫ ait. Et benedicētur in ſemine tuo ⁊c. Ad cuius declarationē ſciendū: ꝙ lꝫ ea que in p̄mo loco cōtinētur in hac ꝓmiſſione vltimo facta abrae: ſunt quaſi quedam repetitiones precedētium ꝓmiſſionū: qđ aūt vltimo cōtinet. Et benedicētur ⁊c. qđ ꝓprie intelligit de chriſto: qui deſcendit de ſemine abrae ſm carnē: ſine quo nullus ſequit ſalutē. ꝓmiſſio noua ē: que nō cōtinetur in precedētibus: qđ ſic pꝫ: nā nūq̄ꝫ abrae fuit facta ꝓmiſſio que huic quoddāmō aſſimilaret. niſi. s̄. xij. ca. vbi đr. Atqꝫ in te bñdicētur oēs cognatiōes terre ⁊c. quequidē bñdictio in illa ꝓmiſſiōe cōtenta nō pōt intelligi đ benedictiōe ſpūali: que ptinet ad grām cui⁹ chriſt⁹ ē actor ⁊ cauſa efficiēs: nō eñ dicit ibi: benedicētur in ſemine tuo: ſed benedicētur in te. Cōſtat autē ꝙ abraā nō fuit actor hmōi grē. In hac aūt vltima ꝓmiſſione nō đr. Et benedicent in te. ſꝫ bñdicētur in ſemine tuo. ſ. in chriſto. vñ ⁊ apl's ad Gal. iij. iſtā vltimā auctoritatē allegat ad ꝓbandū ꝙ in chriſto benedicētur oēs gētes: nō aūt allegauit primā auctoritatē: eo ꝙ ē ad ſuū ꝓpoſitū impertinens: vt pꝫ in auctoritate Amb. s̄. allegata. qđ etiāꝫ ipſa lr̄a teſtat apud eos qui in lingua hebraica ſunt periti: nā lꝫ trāſlatio nr̄a hic ⁊ ibi dicat indiſtincte: ⁊ benedicētur: nō tñ modica dr̄ia eſt inter v̓bū hebraicū ibi poſitū ⁊ verbū qđ hic ponit: verbū eñ qđ hic ponit non aliud ſignificat niſi ꝙ imprecātes benedictionē alicui dicāt. Talē te faciat deus ſicut fecit talē: eo mō quo. j. xlviij. đr. In te bñdicet iſrl': atqꝫ dicetur Faciat tibi de⁹ ſicut fecit ephraim ⁊c. vbi manifeſte pꝫ: ꝙ illa bñdictio nō fundat in ipſo ephraim tanq̄ꝫ in actore p̄ncipali ſeu cauſa efficienti ipſius benedictiōis. Et ſil'r verbū oīno ponit. s̄. xij. c. vbi đr. Atqꝫ benedicētur in te vniuerſe cognatiōes terre ⁊c. ſꝫ in h̓ loco in hebraico ponit qđdā verbū ſignificans: ꝙ ille in quo alij benedicūtur ſit cā p̄ncipaliter effectiua illi⁹ benedictionis: qđ nulli pure creature pōt cōuenire: vñ in ps̄. De⁹ iudiciū ⁊c. loquēs đ chriſto ad lr̄am: vbi đr. Et benedicētur in ipſo oēs trib⁹ terre ⁊c. ponitur verbū bñdictiōis oīno ſil'e huic qđ h̓ pōit: nō aūt ponit ſicut in ca. xij. ſupradicto. ſil'r Eſa. lxv. tractans de chriſto ad lr̄aꝫ dicit. In q̊ qui benedict⁹ eſt ſup terrā benedicet in dño amen. vbi verbū oīno ſimile ponit: ſicut hic cū đr. Et benedicentur in ſemine tuo ⁊c. non aūt ſicut bñdicētur qđ ponit. s̄. in ca. xij. Cōcordat etiā p̄dictis: ꝙ deus in alijs ꝓmiſſionib⁹ abrae factis nūq̄ꝫ interpoſuit iuramentū aliqđ: ſꝫ ſolū in hoc loco tñ dicit. Per memetipſum iuraui dicit dñs ⁊c. qđ nō ſolū denotat vt ſimplex iuramentū: vt ſi dixiſſet. Iuraui dicit dñs ſimpliciter. ſed ad maiorē ſolēnitatē addidit per memetipſum: ſicut ille qui iurat tangēdo ſacra: vt crucē vel euāgelia: ⁊ poti⁹ corpus chriſti ſolēni⁹ iurat q̄ꝫ ille q̄ ſimpliciter iuramētū preſtat ſine tactu taliū in quo oſtēdit ꝙ inter alia ꝓmiſſa hoc eſſet maximū: qđ etiā ꝯſueuit facere ſcriptura in quibuſdā alijs locis: ſꝫ p̄ſtare diuinū iuramētū ſolēne ſup his: q̄ ad myſteria chriſti venturi ptinebāt: ſicut cū agit đ ſacerdotio chriſti eterno pſalmiſta. ps̄. cix dicit. Iurauit dñs ⁊ nō penitebit eū: tu es ſacerdos ineternū. vt intelligat ſolēnis firmitas hui⁹ iuramēti nō ſolū dixit. Iurauit dñs. ſed addidit. ⁊ nō penitebit eū. hoc idē pꝫ in ps̄. Memēto dñe dauid ⁊c. vbi cū de regno chriſti agit ex ſemine dauid vēturi. ps̄ dicē Iurauit dñs dauid veritatē. iux̄ illud euāgelij. Dabit illi dñs deus ⁊c. vbi nō interpoſuit iuramentū ſimpliciter: ſꝫ ad ſolēniorē firmitatē addidit. Et nō fruſtrabit eū: qđ ſatis ꝯſonat p̄dictis: vt pꝫ intelligenti. vñ hec auctoritas bñ intellecta multū facit ad ꝯcludendū hebreos in hoc ꝙ in chriſto ab abraā deſcēſuro oēs gētes habebant recipere benedictionem.

Replica correctorij cōtra Burgenſem.

i In ca. xxij. vbi exponit illud. Vade ī terrā viſiōis. i. ī mōtē ⁊c. Burg. facit magnā vim de noīe moria: in quo rephendit be. Hiero. ſꝫ qꝛ ei⁹ digreſſio ē in fauorē fidei trāſeat: potiſſimū qꝛ nō ē ꝯ poſtil. ſꝫ ꝙ addit ſelegiſſe in hebraico maria ꝓ moria: qꝛ ex auctoritate ſacri canonis aut ſanctorū nō hꝫ euidentiā: ea facilitate cōtēnitur qua ꝓbat: maxime qꝛ cōtrariūꝫ interp̄tatiōes imo ⁊ ipſi⁹ Bur. ſonāt in ꝯriū. In eodem ca. vbi poſtillator ad intentionē Ioſephi ⁊ alioꝝ dicit yſaac nō inuitū ligatū fuiſſe in oblatiōe ſed ſpōtaneū: qꝛ cū poſſet nō reſtitit patri exn̄s. xxxv. annoꝝ. Burg. obijcit di. Nō tūc meritū poti⁹ debuit aſcribi yſaac q̄ꝫ abrae. dicit ergo yſaac tñ fuiſſe. xv. annoꝝ. inuitū a patre ligatū. idcirco vocatus eſt puer: qđ in ſcriptura de viris xxxv. annoꝝ dici nō cōſueuit. Sed ad obiectionē Burg. rñdet primo: qꝛ abraā accepit mādatū a deo ⁊ obediuit nō yſaac. iō fit memoria de merito illi⁹ nō iſti⁹. ſcđo pōt dici ꝙ abraā obediuit deo. yſaac aūt hoī. ſ. patri. tercio pōt dici: qꝛ yſaac obediētia cū agonia fuit ꝓcedēs ex volūtario mixto nō ſine terrore ⁊ timore: obediētia aūt abrae ex fide abſoluta: vt đr ad Heb. xi. quarto qꝛ agēs p̄ſtātius ē paſſo: in hac aūt obediētia abraā ſe habuit reſpectu oblatiōnis vt agens. yſaac vt patiens. iō de abraā đr: qꝛ feciſti rē hanc ⁊c. Sed ſi reſpicere voluerim⁹ lr̄aꝫ bñdictio ⁊ meritū huic obediētie correſpōdens reſpicit yſaac ſicut ⁊ abraā. Dicit eñ qꝛ feciſti hanc rē ⁊ nō pepciſti filio tuo vnigenito ꝓpter me bñdicā tibi: ⁊ multiplicabo ſemen tuū ſicut ſtellas celi ⁊c. hoc ſcđm refert ad yſaac ſꝫ illud. s̄. xxi. In yſaac vocabit tibi ſemē ⁊ ſeq̄t. hic bñdictio yſaac. poſſidebit ſemen tuū portas inimicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ bñdicētur in ſemine tuo oēs gētes: vñ q̄ꝫuis abraā ea oīa ſibi meruerit nō tñ ꝓ ſe ſolū qꝛ in ſua pſona nō vidit effectū ſꝫ ꝓ ſuo ſemine. Quicq̄d aūt ſit de his nō valet qđ Bur. addit ꝓ cōfirmatiōe ſui ꝓpoſiti ꝙ yſaac nominatus ē puer: quaſi in ſcriptura viros fortes pueros vocari non ſit cōſuetū: cū tñ de pueris dauid fortiſſimis multa dicāt. ij. Reg.

i. ⁊. ij. ca. Et de Ioſue duce belli dictū eſt puer. Exo. xxxiij. Rex aſſuerus quoqꝫ fecit cōuiuiūꝫ pueris fortiſſimis pſaꝝ Heſter. i. Et chriſtus dixit diſcipulis poſt reſurrectionē pueri nūquid pulmentariū habetis Ioh. xxi. ⁊ Act. iiij. Apl'i dixerūt p̄ncipes cōueniſſe aduerſus pueꝝ Ieſum. Et Burg. melius recollect⁹ idē dicit circa. ri. c. iij. li. Reg.

In eodē capitulo vbi exponit nūc cognoui. i. cognoſcere feci. burgen. dicit ꝙ magis ꝓprie exponit de deo ſic̄ alie metaphore: ꝙ deus in hoc ſe habens quaſi nouit aliq̄d cognoſcēs dixit. Nūc cognoui. ſed vr̄ Burg. implicare dicēdo metaphoras eē ꝓpas: cū metaphora oīs ſonat iproprietatē: q̄cq̄d tñ ſit nō debuit ꝓpt̓ debile motiuū ſuꝫ expoſitiōez be. Aug. xvi. de ciui. dei. ca. xxxij. glo. or. ⁊ cōi ſcole preferre.

Capitulū. xxiij.

Irit au tē ſara. Hic cōſequēter deſcribit q̄uo abraā vt perfect⁹ ſe habuit ad proximū: ſic eñ habitauit inter extraneos: ꝙ vocabāt eū dei p̄ncipē ⁊ locū ſepulture ꝓ vxore ſua ei gratis obtulerūt. ⁊ iō p̄mo deſcribit ſare obit⁹. ſcđo offert ei ſepulture locus ibi. Cūqꝫ ſurrexiſſet. Circa primuꝫ dicitur ſic.

Capitulum. xxiij.

Irit[a] aūt ſara centum vigintiſeptē ānis et[b] mortua eſt in ciuitate arbee que eſt ebron in terra chanaan. Venitqꝫ abraā vt plāgeret ⁊ fleret eā. Cūqꝫ[c] ſurrexiſſet ab officio funeris: locut⁹ eſt ad filios heth dicēs. Aduena[d] ſuꝫ et pegrinus apud vos. Date[e] mihi ius ſepulchri vobiſcuꝫ: vt ſepeliā[f] mortuū meum. Reſpōderunt[g] filij heth dicentes. Audi[h] nos dñe: p̄nceps dei es apđ nos in[i] electis ſepulchris nr̄is ſepeli[k] mortuū tuū: nulluſqꝫ te ꝓhibere poterit: qn in monumento eius ſepelias mortuū tuum. Surrexit abraā ⁊ adorauit populū terre: filios videlicꝫ heth. Dixitqꝫ ad eos: ſi placet anime veſtre vt ſepeliā mortuū meum audite me: ⁊[m] intercedite ꝓ me apud ephrō filiū ſeor vt det mihi ſpelūcā duplicem: quā[n] habꝫ in extrema parte agri ſui. Pecunia digna tradet eam mihi coram vobis in poſſeſſionē ſepulchri. Habitabat[o] aūt ephron in medio filiorū heth. Reſpondit qꝫ[p] ephron ad abraā cūctis audientib⁹ qui ingrediebātur portaꝫ ciuitatis illi⁹ dicēs. Nequaq̄ꝫ[q] fiat dñe mi: ſed tu magis auſculta qđ loquor. Agꝝ trado tibi ⁊ ſpelūcā que in eo ē p̄ñtib⁹ filijs popli mei. Sepeli mortuūꝫ tuum. Adorauit abraam coram dño ⁊ populo terre: ⁊ locut⁹ eſt ad ephron circūſtāte plebe ei⁹. Queſo vt audias me: dabo pecuniā ꝓ agro: ſuſcipe eam ⁊ ſic ſepeliaꝫ mortuū meū in eo. Reſponditqꝫ ephron. Domine mi audi me: terra[r] quam poſtulas quadrigētos ſiclos argēti valet Iſtud ē p̄ciū iter me ⁊ te. Sed q̄ꝫtum ē hoc. Sepeli[s] mortuum tuū. Quod[t] cū audiſſet abraam appēdit pecuniā quā ephrō poſtulauerat: audiētib⁹ filijs heth quadringētos[v] ſiclos argēti ꝓbate monete[x] publice. Confirmatus[y] ē ager quōdā ephronis in q̊ erat ſpelūca duplex reſpiciens mābre: tā ipſe q̄ꝫ ſpelūca et oēs arbores ei⁹ in cunctis terminis eius per circuitum abrae in poſſeſſionem videntibus filijs heth: et cunctis qui intrabant portā ciuitatis illius. Atqꝫ[z] ita ſepeliuit abraam ſaram vxorem

a Vixit aūt ſara. cxxvij. ānis. hebrei qui numeros multis modis exponūt myſtice: dicūt ꝙ iſti tres numeri p̄dicti ita ponūt diſtincte ad deſignādū cōditiones ſare: ac ſi diceret ita mūda ⁊ innocēs fuit. xx. annoꝝ: ſicut cū fuerat. vij. annoꝝ tñ. ⁊ ita pulcra. c. annorū ſicut. xx. ⁊ iſtud cōcordat p̄dictis. ca. xx. b Mortua eſt in ciuitate arbee. vocata eſt eñ ciuitas arbee. i. quatuor vt dicūt aliq̄ ꝓpt̓ q̄tuor gigantes ibi ſepultos. ſ. archiman: ſiſai: talmai: ⁊ pr̄ eoꝝ. Alij dicūt ⁊ meli⁹ vt vr̄: ꝙ vocata ē arbee: ꝓpter quatuor patriarchas ibi ſepultos cū cōiugib⁹ ſuis. ſ. adam ⁊ eua. abraā ⁊ ſara. yſaac ⁊ rebecca. Iacob ⁊ lya. de p̄mo hr̄ Ioſue. xiiij. đ alijs trib⁹. j. xlix. c. c Cūqꝫ ſurrexiſſet. Hic ꝯñr agit de ſepultura ſare. vbi p̄mo ponitur petitio abrae. ſcđo cōceſſio ſepulture ibi. Rñderūtqꝫ filij heth. p̄mo ergo dicit. d Aduena ego ſum ⁊c. ꝓpt̓ qđ nō habeo ius ſepulchri. e Date mihi ius ⁊c. ex quo pꝫ ꝙ nō intendebat illđ emere qđ ē illicitū vendi. ſ. ius ſepulture ſeu locū: qꝛ locus ſepulture ſemp fuit inter ſacra reputat⁹. Meli⁹ pōt dici ꝙ locus ſepulchri nō eſt res ſpūalis ſed ius ſepeliēdi. iō abraā ius petijt ꝓ dono di. date mihi ⁊c. ⁊ locū petijt ꝓ p̄cio. f Vt ſepeliā mortuū meū. h̓ accipit maſculinū ꝓ feminino: ſicut ⁊ Mar. v. Dñs dixit: q̄s me tetigit de muliere emorroiſſa. g Rñderūtqꝫ. Hic ꝯñr de ſepultura ſare agit. ⁊ p̄mo ponit curialis ppl'i miſſio: cū đr. h Audi nos dñe ⁊c. In dubijs eñ recurrebāt ad abraā: ⁊ ipſe dirigebat illos: ac ſi cōſulerēt dñm. i In electis ſepulcris noſtris. i. meliorib⁹ ⁊ honorabiliorib⁹. k Sepeli mortuū tuū. i. ſarā. ſed qꝛ nolebat eā ſepelire cū infidelib⁹. p̄mo regratiat⁹ ē ppl'o: iō ſubdit. l Et adorauit ⁊c. a quo dicti ſunt hethei: fecit eñ eis reuerētiā vt impetraret locū ſepulture: vbi erat ſepult⁹ adā. iō ſequitur.

m Intercedite ꝓ me apđ ephron filium ſeor vt det ⁊c. nō dixit vēdat. qꝛ locū ſepulture adā nō intendebat emere: ſꝫ fundū ī quo erat dicta ſepultura qđ erat licitū. iō ſequitur. n Quā hꝫ in vltima parte agri ſui ⁊c. i. agꝝ in quo ē o Habitabat eñ ephrō in medio filioꝝ heth. hoc aūt interponit ad oſtēdēdū ꝙ ille ager erat carior ceteris in extremitatibus poſitis: ⁊ p ꝯñs melior ⁊ ſecurior. p Reſponditqꝫ ephron ad abraāꝫ cūctis audiētib⁹ ⁊c. oēs eñ de ciuitate ab opib⁹ ſuis ceſſauerāt: vt ſepulture ſare debitū honorē impēderent. q Nequaq̄ꝫ ⁊c. i. nolo tibi vēdere ſꝫ grat̄ꝫ ꝯcedere: ſꝫ qꝛ abraā nolebat ꝙ ipſe vel alij infideles poſſent ibi ius ſepulture reclamare: ⁊ per ꝯñs cū ſara infideles ſepelire noluit gratis accipe ſꝫ ꝓ pecunia poſtulauit ⁊ pater lr̄a vſqꝫ ibi. r Terra quaꝫ poſtulas ⁊c. Dicūt aliq̄ ꝙ ſi cōſideret dicta Iſiđ. ⁊ papie de pondērib⁹ metalloꝝ obulus ꝓut in ſcriptura ſacra accipit hꝫ tñ de argēto ſicut hꝫ vn⁹ puus turonēſis: ſiclus aūt vſualis đ quo h̓ agit ſm eos valet. xlviij. obulos. Et ſic quadrigēti ſicli valent octoginta libras turonēñ. ⁊ ſm h̓ pꝫ preciuꝫ agri. Si autē ꝯ hoc arguatur per hoc qđ dicitur Exođ. xxx. Siclus. xx. obulos habet. dicunt ꝙ non obſtat: quia in exo. loquitur ſcriptura de ſyclo ⁊ obulo ſm pondus ſanctuarij: vt pꝫ ibidem: qđ quidē pōd⁹ ē aliud a pondere vſuali. Credo tñ ꝙ meli⁹ ē dicere ꝙ nō hr̄ cert⁹ valor p̄dictoꝝ q̄dringētoꝝ argēti ſicloꝝ: qꝛ pōdera ⁊ monete apud varias gētes multiplicit̓ variāt: ⁊ ēt apud eādē gētē ſm diuerſa tpa. s Sꝫ q̄ꝫtū ē hoc. q. d. Nō ē res tāta đ qua iter me ⁊ te fiat lōg⁹ tractatus. t Quod cū audiſſet abraā. ſ. determinationē p̄cij: appēdit pecuniā quā ephron poſtulauerat audiētib⁹ filijs heth. qꝛ in talib⁹ oꝫ hr̄e teſtes. v Quadringētos ſiclos argēti ꝓbati. in q̊ oſtēdit bonitas materie. x Monete publice. i. quo oñdit bonitas forme: qꝛ habebat impreſſionē debitā monete publice currētis. y Cōfirmatuſqꝫ ē ager quōdāꝫ ephronis ⁊c. Ex quo pꝫ: ꝙ nō emit ſpelūcā in qua erat ſepulchꝝ ade. ſed agꝝ ſiue fundū in quo erat: ⁊ iſtud ē licitū: ſicut fund⁹ pōt emi licite ī quo ē ſita eccl'ia. Ephron aūt vendēs peccauit: qꝛ pp dictā ſepulturā cari⁹ vendidit. dicūt hebrei ꝙ ipſe ephron oſtēdit in p̄ncipio ſe multa agere ꝓ abraam. ⁊ tñ in fine nihil fecit: ſꝫ terrā ſuā cari⁹ iuſto p̄cio vēdidit. iō poſtea remota ē lr̄a vau de ei⁹ noīe: ad deſignādū ei⁹ iꝑfectionē: ⁊ ſic diminute ſcribit deinceps: vt hr̄. xxv. ca. ſꝫ nō apparet in ꝓnūciatiōe. đr aūt iſta ſpelūca fuiſſe duplex: qꝛ ſm aliquos ibi erat duplex edificatio. vna īferior: ⁊ alia ſuperior: ſicut in capella regis pariſi⁹. ſꝫ aliquos đr duplex: qꝛ lꝫ eſſent in eādē cōcauitate. tñ in vna ponebāt viri ⁊ in alia vxores. z Atqꝫ ſepe

Universidad de Salamanca. BGH

liuit ſ. a abraã. hic cõſequēter deſcribit̃ ſepultura ſare: ⁊ pȝ littera.

In ca. xxiij. vbi dr̃ in poſtil. ex quo pȝ ꝙ nõ intendebat illud emere qđ eſt illicitum ⁊c.

Additio.

i In hac emptione nõ põt abrae aliqđ peccatũ imponi: tũ qꝛ nõ peccaret hodie q̃ emeret agrũ: vt i eo faceret cimiteriũ ꝓut dicit magiſter i hyſtorijs

cebãtur. k Ex oĩbus bonis ⁊c. qꝛ portauit de auro eius: ⁊ argento: ⁊ pecunia: ⁊ iocalibꝰ dandis puelle: ⁊ eius amicis: vt habet̃ .j. eo. ca. In hebreo habet̃. Oĩa bona eiꝰ portãs ſecũ. dicũt hebrei ꝙ portabat chartã de donatiõe quã fecerat yſaac filio ſuo donãs ei oĩa bona ſua mobilia ⁊ imobilia: qꝛ alijs filijs ſuis de

tiã qꝛ vt dicit Amb. in libro de abraam. hec autē abraã fecit: qꝛ nõdũ erãt huiꝰ dei tẽpla: in quibꝰ fideliũ i dño reliquie adorarentur.

Replica correctorij cõtra Burgen.

In ca. xxiij. vbi poſtillator dicit abraã cauiſſe qđ illicitũ ē: in ꝯtu facto cũ ephron ꝓ eo: qꝛ emit fundũ nõ ſpeluncam ſiue ſepulchrũ. Burg. obijcit ꝙ abrae nõ poteſt imponi peccatũ: qꝛ hodie poſſet ſine peccatõ q̃s emere agrũ in quo faceret eccleſiã vel cimiteriũ: ſed manifeſtũ eſt hanc obiectionẽ nõ valere: qꝛ emit agꝛ in quo ſepultura erat nõ vt in eo ſepulchrũ faceret: rõne cuiꝰ ſepulture ipſiꝰ ade ⁊ euẽ i illo agro locꝰ ipſe religioſus inter ſacra cõputabat̃ idõ nõ emit ſepulchꝛ: ſȝ ius in agro in quo ſepulchꝛ erat. idõ dixit. Date mihi ius ſepulchri nõ dixit vẽdite: qꝛ hoc illicitũ fuiſſet ⁊ ſequit̃. Intercedite pro me apud ephrõ vt det mihi ſpelũcã duplicẽ in qua ſepultꝰ fuit adã: vt innuit̃ Joſue. xiiij. nõ dixit vt vẽdat: qꝛ illicitũ fuiſſet. Nõ eñ abraã intẽdebat emere ſepulchrũ ade: ſed fundũ ⁊ ius in fundo in quo dicta ſepultura fuit.

Capitulum. xxiiij.

Rat aũt abraã. Hic ꝯñr oñdit̃ qualit̃ abraã vt ꝓfectus ſe habuit reſpectu ſui ſeu ꝓprie familie: quia filius reputatur vna perſona cum patre. ⁊ ideo ſic ꝓceditur: quia primo ꝓ maritatione yſaac deſcribit̃ ſerui miſſio. ſcđo cõiugis requiſitio ibi. Cũqȝ camelos feciſſet accũbere. tercio petitiõis cõceſſio: ibi. Reſpõderũt laban ⁊ bathuel. quarto ꝯiugis adductio: ibi. Surgẽs aũt mane. Circa p̃mũ ſic dr̃. b Dixitqȝ ad ſeruũ ⁊c. iſte fuit eliezer đ quo ſupra dcm̃ eſt. xv. ca. ꝙ erat ꝓcurator domꝰ ſue. c Pone manũ ⁊c. hebrei dicũt ꝙ hoc dixit rõne circũciſionis que ē circa illas ptes: quã dñs dederat ſibi in ſignũ fidelitatis: vt ſupꝛa dictũ ē. xvij. ca. Catholici aũt dicũt ⁊ melius ꝙ hoc fuit ꝓpt̃ chꝛiſtũ q̃ ſm carnẽ naſciturꝰ erat de abraã femore: ⁊ tali mõ loquẽdi vtit̃ ſcriptura Exo. i. ca. vbi dr̃. Oẽs aĩe eoꝝ q̃ egreſſi ſunt de femore iacob ⁊c. ⁊ pȝ lr̃a vſqȝ ibi. d Sed ad terrã ⁊c. ſ. in haram vbi mãſerat nachoꝛ frater ſuꝰ cũ vxore ſua: ⁊ pȝ lr̃a vſqȝ ibi. e Dñs celi q̃ ⁊c. i. de harã. vt pȝ ex p̃dictis. xij. ca. f Et de terra natiuitatis mee. i. de hur chaldeoꝝ vt pȝ ex p̃dictis ca. xi. g Ipſe mittet angelũ ⁊c. ad dirigendũ iſtud negociũ. h Filiũ tñ meũ ⁊c. dixit tñ ad deducẽdũ yſaac ſolũ qꝛ iacob illuc iuit ad querẽdũ ſibi vxorẽ de mãdato patris ſui yſaac: vt hr̃. j. xxviij. c. i Tulitqȝ. x. camelos ⁊c. iſti eñ cameli erãt ab alijs diſtincti: qꝛ erãt inroſtrati: vt nõ poſſent blada alioꝝ comedere qñ p̃ viã du

ſuã i ſpelũca agri duplici que reſpiciebat mãbꝛe hec eſt ebꝛõ in terra chanaan: ⁊ cõfirmatus eſt ager ⁊ antrũ qđ erat in eo abrae in poſſeſſionẽ monumẽti a filijs heth.

Capitulũ. xxiiij.

Rat[a] autem abraam ſenex dierũqȝ multoꝝ ⁊ dñs in cunctis benedixerat ei. Dixitqȝ[b] ad ſeruũ ſeniorem domus ſue qui p̃erat oĩbus que habebat. pone[c] manũ tuam ſubter femur meum ut adiurẽ te per deũ celi ⁊ terre ut nõ accipias vxorẽ filio meo de filiabus chananeoꝝ inter quos habito: ſed[d] ad terrã ⁊ cognationẽ meã ꝓficiſcaris: ⁊ inde accipias vxorẽ filio meo yſaac. Reſpondit ſeruus: ſi noluerit mulier venire mecũ in terrã hanc: nũquid reducere debeo filiũ tuum ad locũ de quo tu egreſſus es. Dixitqȝ abraam: caue ne quãdo reducas filiũ meũ illuc. Dominꝰ[e] celi ⁊ terre q tulit me de domo patris mei et[f] de terra natiuitatis mee qui locutus eſt mihi: ⁊ iurauit dicens: ſemini tuo dabo terram hanc: ipſe[g] mittet angelum ſuũ coꝛã te: ⁊ accipies inde vxorem filio meo: ſin autẽ mulier noluerit ſequi te: non teneberis iuramento: filiũ[h] tñ meũ ne reducas illuc. Poſuit ergo ſeruꝰ manũ ſub femore abraã domini ſui et iurauit illi ſuper ſermone hoc. Tulitqȝ[i] .x. camelos de grege dñi ſui: ⁊ abijt ex omnibus[k] bõis eius portans ſecũ: ꝓfectuſqȝ[l] ꝑrexit in meſopotamiã ad vꝛbem nachoꝛ. Cũqȝ[m] camelos feciſſȝ accumbere: extra oppidũ iuxta puteum aque: veſpere: eo tempore quo ſolent mulieres egredi ad hauriendã aquã oꝛauit dominũ dicens. Dñe deus domini mei abraam: occurre obſecro mihi hodie ⁊ fac miſericoꝛdiã cũ dño meo abraam. Ecce ego ſto ꝓpe fontem aque ⁊ filie habitatoꝛũ huius ciuitatis egrediẽtur ad hauriendam aquã. Igitur[m] puella cui dixero: inclina hydriam tuã vt bibam: ⁊ illa reſponderit bibe: qn ⁊ camelis tuis dabo potum: ipſa eſt quam p̃parasti ſeruo tuo yſaac: ⁊ ꝑ hoc intelligam ꝙ feceris miſericoꝛdiã cũ domino meo abraam. Necdum[o] intra ſe verba compleuerat: et ecce rebecca egrediebatur: filia bathuelis filij melche vxoꝛis nachoꝛ fratris abraã habens hydriã in ſcapula ſua: pu-

dit mũera ⁊ ſeparauit eos ab yſaac vt habet̃ ſequẽti ca. ⁊ illã chartam portabat ad monſtrãdũ parẽtes puelle ⁊ ipſam puellã quã querebat in matrimonium ipſius yſaac.

l Profectuſqȝ ꝑrexit meſopotamiã. iſtud nomẽ tractum eſt de greco. Meſo idẽ eſt qđ mediũ potamos fluuiꝰ: qꝛ ciuitas illa ſita ēĩt̃ duo flumina. Vñ i hebꝛeo habet̃. In haram fluuioꝝ. Harã eñ erat nomẽ ciuitatis i qua remanſerat Nachoꝛ. ⁊ vñ Abraam exierat de mãdato dñi: vt dictũ eſt. s. xij. ca.

m Cũqȝ camelos feciſſet accũbere ⁊c. Hic cõſequẽter deſcribit̃ cõiugis petitio. ⁊ p̃mo querit Eliezer ſup hoc a deo ſignũ. ſcđo a parẽtibꝰ puelle ꝯſenſũ ibi Qui ait nõ comedã. Circa p̃mũ ſciendũ ꝙ Eliezer nõ q̃ſiuit ſignũ ꝑ modũ augurij vel diuinatiõis qđ ē illicitũ ſed p̃miſſa orõne petiuit a domino ſignũ in q̃ ꝑciperet ꝙ angelꝰ dñi dirixiſſet eiꝰ viã: ſic p̃dixerat ei abraam. Et ideo non peccauit petendo ſignum hoc modo. dicit autem ioſephus ꝙ iſtud ſignuȝ quod petijt fuit: vt ſi puellis venientibus ad hauriendũ aquã ⁊ negãtibus ſibi potum vna ex illis liberalit̃ ſibi offerret: ⁊ nõ ſolũ ꝓ eiꝰ potu: ſȝ etiã ꝓ camelis potãdis: in hoc ſciret ꝙ illa eēt quã deꝰ ꝓuiderat fore ꝯiugẽ ipſiꝰ yſaac. ſed dictũ ioſephi nõ cõſonat lr̃e ſequẽti: vt videbit̃ ſtatim: idõ dcm̃ ꝙ ſignũ petitũ fuit: vt ſi puella a qua p̃mo peteret potũ ꝑ ſe: ⁊ ipſa cõcederet nõ ſolũ ꝓ perſona ſua ſȝ et̃ ꝓ camelis: ipſa eēt copulãda yſaac in matrimõio: ⁊ pȝ lr̃a exceptis aliquibꝰ v̓bis q̃ trãſcurrẽdo exponẽtur. n Igit̃ puella cui dixero. vltio eñ dixit ipſi rebecce poſtq̃ alie negauerãt ſibi: vt dicit ioſephꝰ. ſed hoc vr̃ falſum: qꝛ ſtatim ſubdit̃. o Necdũ eñ intra ſe v̓ba cõpleuerat ⁊c. ex quo vr̃ ꝙ nõ petiuerat añ ab alia ſȝ ab ipſa ſola petiuit.

p Effundẽſqȝ hydriã ⁊c. erant eñ ibi lapides magni cauati: vbi bibebãt aĩalia: ⁊ vocabãt̃ canalia. q Poſtq̃ aũt biberũt cameli ꝓtulit ⁊c. In hebꝛeo habet̃. Protulit inaurẽ aureã cuiꝰ pondus erat medietas ſicli: ⁊ ꝓbat̃ ꝑ hoc qđ habet̃ Exo. xxix. vbi eadẽ dictio hebꝛaica ponit̃ ꝓ dimidio ſiclo. põt tñ dici: ꝙ i Exo. loquit̃ de ſiclo ad põdus ſanctuarij: ⁊ potuit eē ſm ꝙ dicũt: ꝙ erat maius pondere vſuali intantũ ꝙ medietas ſicli ſãctuarij valebat vnũ ſiclũ vſualem. tñ ſicut dictũ ē alias in talibus põderibꝰ nihil eſt certũ: qꝛ valde mutãtur ſm diuerſas gẽtes: ⁊ ſm eandẽ gentem diuerſis locis ⁊ tẽporibus. Per hoc vero ꝙ in hebꝛeo dr̃. Inaurẽ in ſingulari. intelligit̃ etiã ſibi coꝛreſpõdens: qꝛ nõ oꝛnabat̃ vna auris ſine alia: ⁊ q̃libet iauris erat eq̃lis põderis: ⁊ ſic ſoluit̃ diſſonãtia que videt̃ eē inter trãſlationẽ nr̃am ⁊ hebꝛaicã lr̃am.

r Et armillas. oꝛnamenta ſunt bꝛachioꝝ. ⁊ dicuntur ab armo.

s Pondo. i. põdere. ⁊ eſt indeclinabile.

t Dixitqȝ ad eã ⁊c. iſtud dixit eliezer añq̃ daret ſibi p̃dicta iocalia: qꝛ cognito ꝑ eius verba ꝙ eēt đ cognatõe abrae do mini ſui: tũc dedit ſibi: frequẽter eñ in ſacra ſcriptura aliqua poſterius narrãt̃: ſȝ ſint priꝰ facta.

v Cucurrit itaq̃ puella ⁊c. non dixit in domo p̃ris ſui: qꝛ ſicut dic̃ ioſephꝰ bathuel pr̃ ſuꝰ iã erat defũctꝰ ſȝ hoc vr̃ eē cõtra textũ ſequẽtẽ eo. c. vbi dr̃. Rñderũt laban ⁊ bathuel: ſed ſi teneat̃ dictũ ioſephi põt ad h̓ dici: ꝙ bathuel q̃ hic noĩatur nõ fuit pater rebecce: ſȝ frater: ⁊ idõ noĩat̃ poſt laban tanq̃ eius frater iunioꝛ ipſo. Hebꝛei cõiter dicũt ꝙ adhuc viuebat pater eiꝰ bathuel. ⁊ idõ aliter ſoluit ra. ſa. dicẽs ꝙ puelle p̃riꝰ nũciant aliq̃d matribus ſuis q̃ alijs. Itẽ tũc tp̄is mulieres habitationẽ habebãt cũ puellis ſeparatã in domibꝰ viroꝛũ vbi faciebãt opa que cõpetũt mulieribꝰ: ⁊ talis dicebat̃ domꝰ matris ſue ad quã cucurrit rebecca nũciare omnia que audierat: inter que cõtinebatur ꝙ ille homo qui dederat ſibi iocalia erat de domo abrae auũculi ſui: aliter non eſt veriſile ꝙ accepiſſet ab eo: cũ eēt puella honeſta ⁊ verecũda. x Ubi erat fons. aliq̃ libri habẽt foris. ſed hoc ē ex vicio ſcriptoris. y Uenit ad virũ. vt introduceret eũ intra domũ: qꝛ iã ꝑ ſigna ⁊ v̓ba ſciebat eũ eē đ domo auũculi ſui.

ella decoꝛa nimis virgoqȝ pulcherrima: ⁊ incognita viro. Deſcenderat autẽ ad fontẽ ⁊ impleuerat hydriam aqua: ac reuertebatur. Occurritqȝ ei ſeruꝰ ⁊ ait Paurillũ aque mihi ad bibendũ p̃bebe de hydria tua. Que reſpõdit: bibe dñe mi: celeriter qȝ depoſuit hydriã ſuper vlnã ſuam ⁊ dedit ei potũ. Cũqȝ ille bibiſſet: adiecit. Quin ⁊ camelis tuis hauriã aquã: donec cũcti bibant. Effundẽſqȝ[p] hydriã in canalibus: recurrit ad puteũ vt hauriret aquã ⁊ hauſtam oĩbus camelis dedit. Ipſe autem contẽplabatur eã tacitus: ſcire volens vtrũ ꝓſperũ iter ſuũ feciſſet deus an non. Poſtq̃[q] autem biberunt cameli ꝓtulit vir inaures aureas: appẽdentes ſiclos duos: et[r] armillas totidem pondo[s] ſicloꝛũ decem. Dixitqȝ[t] ad eam. Cuius es filia. Indica mihi. Eſt in domo patris tui locus ad manẽdum. Que reſpondit: filia ſum bathuelis filij nachoꝛ: quem peperit ei melcha: et addidit dicens. Paleaꝝ quoqȝ ⁊ feni plurimũ eſt apud nos: ⁊ locus ſpacioſus eſt ad manendũ. Inclinauit ſe homo: ⁊ adorauit dñm dicens. Benedictus dñs deus dñi mei abraã: qui nõ abſtulit miſericoꝛdiã ⁊ veritatẽ ſuam a dño meo: ⁊ recto itinere me ꝑduxit in domũ fratris dñi mei. Cucurrit[v] itaqȝ puella: et nũciauit in domũ matris ſue oĩa que audierat. Habebat autem rebecca fratrem nomine laban: qui feſtinus egreſſus ē ad hominem vbi[x] erat fons. Cũqȝ vidiſſet inaures ⁊ armillas in manibus ſoroꝛis ſue: ⁊ audiſſet cuncta verba referentis: hec locutꝰ eſt mihi homo: uenit[y] ad virum qui ſtabat iuxta camelos: ⁊ ꝓpe fontem aque: dixitqȝ ad eũ. Ingredere benedicte dñi: cur foris ſtas: p̃paraui domũ ⁊ locũ camelis tuis. Et introduxit eum in hoſpitiũ: ac deſtrauit[a] camelos deditqȝ paleas ⁊ fenũ: ⁊ aquã ad lauandos pedes camelorꝛ ⁊ viroꝝ qui venerant cũ eo: et[b] appoſitus eſt in ꝯſpectu eius panis. Qui[c] ait: nõ comedã donec loquar ſermones meos. Reſpondit ei: loquere. At ille. ſeruus inquit abrae ſũ: et[d] dñs benedixit dño meo valde ⁊ magnificatus ē: ⁊ dedit ei oues ⁊ boues: argentum ⁊ aurũ ſeruos ⁊ ancillas: camelos ⁊ aſinos. Et peperit ſara vxoꝛ dñi mei filiũ dño meo in ſenectute ſua deditqȝ illi oĩa que habuerat. Et adiurauit me dñs meus dicens. Non[e] accipies vxorẽ filio meo de filiabus chananeoꝝ: in quoꝝ terra habito: ſed ad domũ patris mei perges: ⁊ de cognatione mea accipies vxorẽ filio meo. Ego vero reſpondi dño meo. Quid ſi noluerit venire mecũ mulier. Dñs ait in cuius cõſpectu ambulo: mittet angelum ſuum tecum: ⁊ diriget viam tuam accipieſqȝ vxorem filio meo de cognatione mea: ⁊ de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea: cũ veneris ad pꝛoximos meos ⁊ nõ dederint tibi. Ueni[f] ergo hodie ad fõtẽ aque et dixi. Dñe deus dñi mei abraã ſi direxiſti viam meã in qua nũc ambulo: ecce ſto iuxta fõtẽ aque ⁊ virgo que egredietur ad hauriendam aquam: audierit a me da mihi paurillũ aque ad bibendum đ hydria tua: ⁊ dixerit mihi ⁊ tu bibe ⁊ camelis tuis hauriã: ipſa eſt mulier quã p̃parauit

a Deſtrauit camelos .ſ. ſellas ⁊ onera deſuꝑ poſita amouit.

b Et appoſitꝰ eſt ⁊c. nomine panis in ſcriptura intelligitur omnis cibꝰ. vnde. iiij. Reg. vi. c. dicitur. Appõe eis panẽ ⁊ aquã ⁊ ibidẽ ſubditur. Appoſita eſt eis ciboꝛũ magna apparatio.

c Qui ait. non comedaȝ Hic cõſequenter Eliezer querit a parentibus ꝯſenſum de rebecca copulãda ipſi yſaac: ⁊ vt faciliꝰ eos inclinet: p̃mo refert diuitias dñi ſui ipſi yſaac collatas: ⁊ iuramentũ q̃ aſtrinxit eum abraam: ⁊ ſignuȝ a deo ſibi datum: ꝙ voluntas dei erat: ꝙ yſaac cũ rebecca copularet̃: ꝑ hoc inſinuans ꝙ ſi renuerent cõtrariarentur diuine voluntati: ⁊ paret littera exceptis aliquibus verbis exponẽdis.

c Qui ait non comedã. in hoc oſtendit ſe habere negocium ſibi impoſitũ cordi.

d Et dñs benedixit ⁊c. i. in ſpiritualibus ⁊ temporalibus bonis multiplicauit.

e Non accipies filio ⁊c. quia erant idolatre ⁊ expellendi de terra per filios iſrael.

f Ueni ergo hodie ad fontem. ex hoc ꝙ dicitur hodie: dicunt hebrei: ꝙ vna die venit miraculoſe de berſabee vſqȝ ad illũ locum. Sed hoc nullam habet apparentiam: maxime cum ioſephus dicat ꝙ Eliezer fecit viam illã cũ magno tractu temporis ⁊ labore. Si eñ fuiſſet ibi factum tantum miraculum: non eſt veriſimile ꝙ ſcriptura tacuiſſet cũ ſatis ꝓlixe narret ſignum datum in rebecca dicente ipſi eliezer.

Universidad de Salamanca. BGH

Bibe. qđ modicũ aut nihil eſt reſpectu illius miraculi. Et ideo nullo modo videtur verũ. ⁊ ideo dicendũ ꝙ per ly hodie non deſignaᵗ niſi terminus ad quẽ venerat illo die: non autẽ terminꝰ a quo receſſerat ab abraã. Interrogauitq̃ʒ eam ⁊ dixi. Cuius es filia. que reſpõdit, filia bathuelis ſum ⁊c̄. ⁊ ſubditur. g Suſpẽdi itaq̃ʒ inaures ⁊c̄. ex hoc patet veritas uine voluntati. b Dixerunt ⁊c̄. quia in matrimonio requiritur conſenſus expreſſus. c Dimiſerunt ergo ⁊c̄. aliqui libri habẽt deboram: ſed non eſt de textu ſed tamen ſubintelligitur. Dicitur autem nutrix illius: quia cuſtodierat eam in ſtatu puellari: ⁊ docuerat in moribus: ⁊ ꝓpter hoc aſſociata eſt ei: ⁊ forſitan cum hoc lactauerat eam a cunabulis ⁊ cum iſta bene fuerunt alie puelle ⁊ ancille ei aſſociate: vt infra dicet: licet hoc nõ exprimatur.

illius quod ſupradictuʒ eſt. ſ. ꝙ eliezer prius interrogauit de patre ⁊ cognatione rebecce: q̃ʒ ſibi daret iocalia.

b Quãobrem ſi facitis ⁊c̄. cõcedendo rebeccaʒ ꝓ yſaac filio ſuo.

i Indicate mihi, vt negocium perficiatur.

k Sin autem aliud placet. ſ. eam denegando.

l Et hoc dicite mihi, vt poſſim đ alia ꝓuidere. iõ ſequitur.

m Ut vadam ad dexteram. i. ad querendum de filiabus yſmaelis.

n Siue ſiniſtraʒ. i. ad q̃rendum de filiabꝰ Loth que erant etiaʒ de cognatione abrae ⁊ yſaac.

o Reſpõderunt. Hic cõſequẽter deſcribitur cõiugis cõceſſio: cum dicitur. Reſpõderunt laban ⁊ bathuel. Iſte bathuel ſʒ ioſephum erat frater rebecce ⁊ laban erat iunior eo. ideo vltimo nominatur. Ra. ſal. dicit ꝙ erat pater rebecce. Qđ autẽ vltimo nominatur: hoc ẽ qꝛ lʒ ꝓmo cõſenſerat ĩ matrimonium rebecce: tamen poſtea voluit impedire vt plenius dicetur.

p A dñõ egreſſus ẽ ſermo. ſ. ꝙ rebecca deſ yſaac. hoc dixerunt ꝓpter ſignum qđ Eliezer eis narrauerat.

q Tolle eam ⁊c̄. ſi tamẽ conſentiat quod patet ex hoc: ꝙ requiſitus ẽ poſtea cõſenſus eius.

r Adorauit in terra dñʒ de hoc qđ direxerat eũ in negocio ſibi impoſito.

dñs filio dñi mei. Cũq̃ʒ hec tacitus mecũ voluerem: apparuit rebecca veniens cum hydria quaʒ portabat in ſcapula: deſcẽditq̃ʒ ad fontem ⁊ hauſit aquaʒ ⁊ aio ad eam: da mihi paululuʒ bibere. Que feſtinãs depoſuit hydriam de humero ⁊ dixit mihi. Et tu bibe: ⁊ camelis tuis tribuam potum. Bibi: ⁊ adaquauit camelos. Interrogauiq̃ʒ eã ⁊ dixi. Cuiꝰ es filia. Que reſpõdit: filia bathuelis ſum: filij nachor quem peperit ei melcha. Suſpendi[g] itaq̃ʒ inaures ad ornãdam faciem eius: ⁊ armillas poſui in manibus eiꝰ. Proniuſq̃ʒ adoraui dominũ benedicens dño deo domini mei abraaʒ qui perduxit me recto itinere: vt ſumerem filiam fratris dñi mei filio eius. Quãobrem[h] ſi facitis miſericordiam ⁊ veritatem cum dño meo indicate[i] mihi: ſin aũt[k] aliud placet: et[l] hoc dicite mihi: vt[m] vadam ad dexteraʒ ſiue[n] ad ſiniſtram. Reſponderunt[o] labã ⁊ bathuel. A[p] domino egreſſus eſt ſermo. Non poſſumus extra placitũ eius quicq̃ʒ aliud loqui tecum. En rebecca coram te eſt tolle[q] eam: et proficiſcere: et ſit vxor filij domini tui: ſicut locutus eſt dñs. Quod cuʒ audiſſet puer abraam: procidens adorauit[r] in terra dñʒ. Prolatiſq̃ʒ[s] vaſis argenteis ⁊ aureis: ac veſtibus: dedit[t] ea rebecce pro munere. Fratribꝰ quoq̃ʒ eius ⁊ matri dona obtulit. Inito conuiuio veſcentes pariter ⁊ bibẽtes mã ſerunt ibi. Surgens[v] autẽ mane locutus eſt puer: dimitte[x] me vt vadam ad dominũ meũ. Reſponderũt[y] frater eius ⁊ mater. Maneat[z] puella ſaltem .x. dies apud nos ⁊ poſtea ꝓficiſcetur. Nolite[a] ait me retinere: quia dominus direxit viam meam. Dimittite me ut ꝑgam ad dominũ meum. Et[b] dixerunt: uocemus puellam ⁊ queramus ipſius uoluntatem. Cũq̃ʒ uocata veniſſʒ ſciſcitati ſunt. Uis ire cum homine iſto. Que ait. uadam. Dimiſerunt[c] ergo eam ⁊ nutricem illius ſeruũq̃ʒ[d] abraam ⁊ comites eius imprecantes[e] proſpera ſorori ſue atq̃ʒ dicẽtes ſoror noſtra es. Creſcas in mille milia ⁊ poſſideat ſemẽ tuũ portas inimicoꝝ ſuorũ. Igitur[f] rebecca et puelle illius aſcenſis camelis ſecute ſunt virum: qui feſtinus reuertebaᵗ ad dominũ ſuuʒ. Eo[g] autẽ tẽpore deambulabat yſaac

d Seruumq̃ʒ abraã ⁊ comites eius: qui erant de domo abrae.

e Imprecantes ꝓſpera ſorori ſue ⁊ nõ ne iſta dicuntur de matre labã ⁊ fratre eius q̃ loquebãtur eliezer: vt ſupra dictũ eſt quomodo g̃ vocatur ſoror inãtiſ ſue. Dicenduʒ ꝙ in receſſu rebecce cõuenerunt multi de ſua cognatione ſicut ſolet fieri in talibus. maxime quia ibat ad terraʒ longinquã nunc autem ita eſt ꝙ nomina fratris ⁊ ſororis cõmunia ſunt omnibuſ qui ſunt eiuſdem cognatiõis: vt ſupra dictum ẽ pluries. ⁊ quia oĩs qui illic cõuenerãt ꝓpter eius receſſum imprecabantur ei bonuʒ: ideo ſcriptura hic vtitur nomine cõmuni. ſ. ſororis: quia hoc modo poterat dici ſoror omnium illoꝝ.

f Igitur rebecca ⁊ puelle eius ⁊c̄. ex quo patet qđ ſupra dictum eſt. ſ. ꝙ habebat alias mulieres in comitiua ſua cuʒ delbora nutrice ſua. g Eo autem tempore ⁊c̄. cauſa recreationis. ⁊ cauſa ſubditur. h Habitabat enim in terra auſtrali. i. in berſabee: que eſt in parte auſtrali terre ꝓmiſſionis: ⁊ eſt ꝓpe puteum illum qui vocatur viuentis ⁊ videntis: ꝓpter qđ de facili poterat ibi illuc ambulare. i Et egreſſus fuerat ⁊c̄. hebrei dicũt ad orandum: quia circa tempus veſperarũ cõſuetudo eſt iudeis orare: vel forſitã egreſſus fuerat ad vidẽdum diſpoſitionem celi ⁊ aliquarũ ſtellarũ que incipiebant apparere: quia edoctꝰ erat in aſtronomia a patre qui primus eam docuit in egypto quando ibi deſcendit vt ſupra dictum eſt. xij. ca. k Cũq̃ʒ iaʒ eleuaſſet ⁊c̄. i. cognouit: quia erant diſtincti ab alijs: vt ſupradictum eſt.

l Rebecca quoq̃ʒ reſpectu yſaac. quia videbat eum inclinantẽ verſus eos. m Deſcendit de camelo. vt faceret ei reuerentiam.

n Et ait ad puerũ. i. ad eliezer. o Quis eſt ille homo ⁊c̄ prius enĩ queſiuit hoc ⁊ audiuit ꝙ erat yſaac anteq̃ʒ deſcẽderet: licet ſit ſcriptum poſt: quia non omnia ſemꝑ ſunt ſcripta eo ordine quo facta vt predictum eſt.

s Prolatiſq̃ʒ vaſis ⁊c̄ i. iocalibus muliebribus de tali materia factis. In ſacra enim ſcriptura inſtrumenta artificis: ⁊ arma militꝭ ⁊ iocalia mulieris ⁊ ſimilia in hebreo cõmuniter nominãtur coꝝ vaſa. vnde. i. Reg. xx. ca. dicitur de ionatha ꝙ tradidit arma ſua puero. In hebreo habetur vaſa. ⁊ in alijs multis locis eſt ſimilis locutio. t Dedit ea rebecce ꝓ munere quod ſolet dari ſponſis de nouo conceſſis. v Surgens aũt mane. Hic cõſequenter deſcribitur cõiugis adductio: vbi primo accipit eliezer licentiam di. x Dimitte me vt vadam ⁊c̄. ſermoneʒ dirigit ad illos qui erant principales: ⁊ iſti erãt laban frater rebecce ⁊ mater eius: ⁊ ideo ſubditur. y Reſponderunt frater eius ⁊ mater. Si autem aliqui libri habent hic fratres: falſa eſt littera: ⁊ ideo de iſto fratre dicẽdũ eſt: ꝙ erat laban qui erat primogenitus bathuel. ſed ſi queratur quare non reſpondit ipſe bathuel pater rebecce qui cõſenſerat matrimonio: vt predictum ẽ ſʒm opinionem Ra. ſa. reſpondetur ꝙ interim penituerat de dicta conceſſione: ⁊ volebat impedire. ⁊ ideo ſtatim angelus dñi percuſſit eum ⁊ mortuus eſt. z Maneat puella ⁊c̄. in hebreo habetur maneat puella dies vel decem. ⁊ exponunt heb. dies in plurali. i. per annũ: vel decem. i. per. x. menſes. a Nolite ⁊c̄. ac ſi di. qui viam meam retardaret contrairet diuine voluntati. b Dixerunt ⁊c̄. quia in matrimonio requiritur conſenſus expreſſus.

p At illa ⁊c̄. Hebrei dicunt gumpiam. i. ornamentum capitis.
q Operuit ſe. vt honeſtior appareret in conſpectu eius.
r Seruus autem cuncta ⁊c̄. ſ. proceſſum vie ⁊ ſignum datum ſibi a deo de rebecca. s Narrauit yſaac domino ſuo: qđ interponitur in aliquibus libris non eſt de textu. t Et intantũ dilexit eam ⁊c̄. i. leniret q̃ſi tribus annis ante: qđ pʒ: qꝛ ſequẽti c. dꝛ ꝙ yſaac erat xl. annoꝝ q̃n accepit rebeccã. Sara aũt erat. xc. ãnorũ q̃n natꝰ ẽ yſaac vt hꝛ. ſ̄. c. xviij. q̃bus ſi addantur xxxvij. faciunt annos. cxxvij. qđ fuit totũ tꝑs vite ſare vt dcĩ ẽ. ſ̄. c. xxiij ⁊ ſic pʒ ꝓpoſituʒ Lẽparet nõ totaliter auferret. Ex quo pʒ magna affectio ipſiꝰ yſaac ad matrem ſuam que iam obierat tribus annis ante.

ꝑ viã que ducit ad puteũ cuiꝰ nomẽ ẽ viuentis ⁊ vidẽtis. Habitabat[h] enim in terra auſtrali et[i] egreſſus fuerat ad meditanduʒ in agro inclinata iam die. Cumq̃ʒ[k] eleuaſſet oculos vidit camelos uenientes ꝓcul. Rebecca[l] quoq̃ʒ conſpecto yſaac deſcendit[m] de camelo: et[n] ait ad puerũ quis[o] eſt ille homo qui venit ꝑ agrum in occurſum nobis. Dixitq̃ʒ ei. Ipſe eſt dominus meus At[p] ille tollens cito palliuʒ ſuũ operuit[q] ſe. Seruus[r] autem cũcta que geſſerat: narrauit[s] dño ſuo yſaac. Qui introduxit eam in tabernaculuʒ ſare matris ſue et accepit eam vxorem: et[t] intantum dilexit eam ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret.

Capitulum. xxv.

Abraam[a] vero aliã du

ra ꝯmẽdat đ fide: ⁊ timore dei. ⁊ de opibꝰ ꝟtuoſis: nũq̃ʒ tñ aliqua ſcĩa vel arte: q̃ humanitꝰ põt inueniri: tñ qꝛ ſcia egyptioꝝ in ſcriptura reprobaᵗ tãq̃ʒ diuinatio ſupſtitioſa. vñ Eſa. xix. ca. dꝛ egyptijs quaſi increpãdo. vbi nũc ſunt ſapiẽtes tui: annũciẽt tibi ⁊ indicẽt ⁊c̄. tñ qꝛ ex hoc dareᵗ occaſio infidelibꝰ ſeu hereticis: q̃ ea q̃ deꝰ opaᵗ miraculoſe ꝑ ſanctis ſuis ſeu per eos: attribuũt malicioſe ĩfluencijs celeſtibus ſeu demonijs mõ q̃ xp̃o dicebatur Mat. xij. c. In beelzebub principe demonioꝝ eijcit demonia. ⁊ multo fortius de abraam tales peruerſi dicerent ꝙ ea q̃ deus pro eo fecit circa pharaonem ⁊ abimelech ⁊ huiuſmodi eſſent ꝑpetrata ꝑ virtutes ſeu influentias aſtroꝝ: cuiꝰ oppoſitum etiã fatebaᵗ paganĩ. vñ. ſ̄. c. xxi. Abimelech ⁊ ꝑncipes exercitꝰ ſui dicebãt abrae: deꝰ ẽ tecũ in oĩbꝰ que opariſ ⁊c̄. vñ nec etiã vꝛ dđm de yſaac: ꝙ erat edoctꝰ in aſtronomia a p̃fez rõnibꝰ iã dictis Sʒ poſtꝰ cũ đ eo dꝛ: ꝙ egreſſus fuerat ad meditandum in agro: intelligendum eſt de meditatione cõtẽplatiõis ⁊ hmõi ꝓut pertinet ſanctis viris qui in lege domini meditantur die ac nocte. preſertim autem yſaac qui fuit deo oblatus in ſua pueritia hoc pertinebat. In alijs vero libris dꝛ. Et egreſſus fuerat ad exercendũ in agro: qđ ꝑ literaʒ hebraicã in hoc loco poſitã: etiã ſic põt intelligi. ⁊ ẽ ſenſus ꝙ egreſſus fuiſſet ad exercẽdũ ſe corporaliter in agro tꝑe veſꝑtino: cũ iã inclinata eſt dies ⁊ eſtus feruor mitigatur.

In capitulo. xxiiij. vbi dicitur in poſtil. Sed ad terrã ⁊ cognationem meam ⁊c̄.

Additio. i.

v Ubi trãſlatio noſtra hʒ. Sed ad terrã ⁊ cognationẽ meam ꝓficiſcaris. lr̃a hebraica dicit. Sʒ ad terrã natiuitatis mee. terra enĩ natiuitatis abrae vbi erat domus pr̃is ciꝰ fuit meſopotamia: nõ autem hur chaldeoꝝ: vt oſtenſum fuit. ſ̄. in prima additione ca. xij.

In eo. ca. xxiiij. vbi dꝛ in poſtill. Dixitq̃ʒ ad eã: cuiꝰ es filia ⁊c̄.

Additio. ij.

n Non vꝛ neceſſariũ in hoc loco mutare ordinẽ narratiõis ſatis enĩ rõnabile ẽ ꝙ eliezer daret iocalia anq̃ʒ certitudinaliter ſciret ꝙ puella eẽt de cognatiõe abrae: vt ſuaʒ oſtẽderet curialitatẽ: ſicut etiã ipſa puella curialẽ ⁊ humilẽ ſe oſtendit erga ipm̃. Qđ aũt poſtea in narratiõe eliezer ꝑpoſuit iterrogationẽ dationi põt intelligi ꝑ anticipationẽ: vel forte hoc dixit vt nõ eſtimaretur leuis.

In eodem ca. xxiiij. vbi dꝛ in poſtil. vbi erat fons ⁊c̄.

Additio. iij.

b Ebraica veritas hʒ. Qui feſtinãs egreſſus ẽ ad hoiem foris ad fontẽ: vñ qui ſcripſerũt fons tñ nõ recte ſe habuerũt in hoc loco.

In codẽ ca. xxiiij. vbi dꝛ in poſtilla. Interrogauitq̃ʒ eam ⁊c̄.

Additio. iiij.

n Non hʒ ex hac narratiõe intentũ poſtil. põt enĩ intelligi ꝓut dictũ fuit ſupra ſuo loco eodem ca.

In eodẽ ca. xxiiij. vbi dꝛ ĩ poſtil. Sʒ ſi q̃raᵗ ⁊c̄. Additio. v.

n Non oportet fingere penitudinẽ bathuelis: nec eiꝰ mortẽ in hoc loco ꝓut Ra. ſa. dicit. de q̃bus nulla fit mentio in ſcriptura: ſed ꝓbabiliꝰ vꝛ dđm ꝙ bathuel antiquior ⁊ magis ſenſatus nolebat differre miſſionem rebecce credẽs ꝙ iſta erant a deo ordinata ꝓut dixerant prius. A domino egreſſus eſt ſermo. ſed laban qui erat iunior mater rebecce ex quadam carnali fragilitate volebãt differre negotiuʒ ꝓut ſequiᵗ. Maneat puella nobiſcum.

In eo. ca. xxiiij. vbi dꝛ in poſtil. Uel forſitan egreſſus fuerat ad videndũ diſpoſitionẽ celi ⁊c̄. Additio. vi.

Dicere ꝙ abraã fuit edoctꝰ in aſtronomia: ⁊ ꝙ primꝰ eã docuit in egypto: nullũ fundamẽtũ hʒ in ſacra ſcriptura: nec etiã rõni vꝛ cõſonũ. Primũ pʒ: nõ enĩ in hyſtoria ꝓpria ipſiꝰ abrae q̃ hꝛ in hoc li. Gen. nec etiã ĩ pš. ſeu ꝓphis: vbi q̃nq̃ʒ fit mẽtio de abraã hoc inueniᵗ: vt ẽ manifeſtũ diſcurrẽti. Secũdũ pʒ: tũ qꝛ etiã aplĩ q̃ fuerãt a đo maxie illuminati: intñ ꝙ eis dꝛ Jo. xvi. Docebit vos oẽʒ veritatẽ. nõ exponiᵗ cõiter ꝙ fuerũt illuminati de veritatibus mathematicis ſeu aſtronomicis: ſʒ de hiſ q̃ ſũt ad ſalutẽ neceſſaria. multominꝰ hꝛ dđm ẽ đ abraã: quẽ ſcriptu

Replica correctorij cõtra Burg. huſſitam.

i In ca. xxiiij. vbi poſtil. illud qđ dꝛ Sed ad terrã ⁊ cognationẽ meã ꝓficiſcaris: exponit de harã. Burg. exponit de meſopotamia: cuiꝰ correctoriũ reqre. ſ̄. ca. xij. in pn̄. Itẽ ca. eodẽ vbi exponit illud dictũ eliezer cuiꝰ es filia. ꝑ anticipationẽ Burgẽ. redarguit vſq̃ʒ ad ſuppſiꝰ inuolutionẽ. Negãs enĩ anticipationẽ ex rõnabili cã poſitã cõcedit eandẽ ſub eodẽ cõtextu ex cã minꝰ rõnabili: vt pʒ ex eiꝰ ꝓceſſu quẽ vide. Itẽ in eodẽ ca. vbi eliezer refert ordinẽ facti. ſ. ꝙ priꝰ interrogauit cuius eẽt filia: ⁊ cognito ſuſpẽdit iaures ⁊ dedit iocalia. poſtil. dicit ꝙ fũt ꝑ anticipationẽ dicta. vbi ꝑmo dꝛ dediſſe iocalia ⁊ poſt interrogaſſe. ſed Burg. dicit per hoc nõ habere ꝓpoſitũ: ſed rationẽ nõ aſſignat. Item ca. eodẽ q̃n dꝛ. Maneat puella. Ra. ſa. exponẽtem illud. Bur. reprobat eo qꝛ vt dicit: nõ hʒ fundamẽtũ in ſcriptura eadẽ rõne ⁊ expoſitio Burgẽ. in ſcriptura nõ vꝛ fundari. Itẽ ca. eo. circa illũ paſſũ: q̃uo yſaac fuit egreſſus ad meditandũ in agro. poſtil. dicit ꝙ forte etiã ad videndũ diſpoſitionẽ celi: qꝛ didicit a patre ſciaʒ aſtroꝝ: ꝓut dicit ioſephꝰ. Abraã ẽt docuiſſe egiptios. hec burg. valde egreferẽs dicit nullũ fundamentũ hꝛe in ſacra ſcriptura: nec etiã rõni cõſonũ ex multis que infert. Sʒ Burg. quo ad primũ ſe facit familiarẽ argumẽto huſſitaꝝ refutato in magno cõſilio cõſtãtie: videlʒ nõ hꝛ expꝛſſe in ſacra ſcriptura: igiᵗ credi nõ oʒ: vel falſum eſt. locꝰ enĩ ab auctoritate negatiue nõ tenet. Sʒ quo ad ſcđʒ videtur impertinẽ na q̃ infert Burg. nã nõ vꝛ veꝝ: ꝙ aſtronomia diſtrahat a ꝟtute fide ⁊ timore dei. Sʒ dꝛ in ſingularẽ ꝯmẽdationẽ ꝙ abraã fuit aſtronomꝰ: nec ẽ deteſtãdũ in abraã ꝙ egyptios artẽ bonã docuerit: quẽ ꝑ abuſuʒ ꝟterũt in ſupſtitiõeʒ: ⁊ aſtronomiã in aſtrologiã. Sepe enĩ bonaꝝ ſciaꝝ fit abuſus. q̃nimo heretici euãgelio ⁊ ſacra ſcriptura abutuᵗ: ⁊ ſi ſci hmõi ſcientias bonas ⁊ demõſtratiuas ſciuerũt: ex eo nõ daᵗ occaſio infidelibꝰ maleſentiẽdi de ſanctis: ſʒ ſi inde occaſiones ſumpſerint ſinẽdi ſũt vt ceci ⁊ duces cecoꝝ. vñ ioſephꝰ dicẽs abraã docuiſſe in egypto aſtronomiã: nõ intendebat hoc viciũ iponere patriarche: ꝙ vſus fuiſſet in doctrina vel opere mathematicoꝝ ⁊ aſtrologoꝝ ſupſtitiõe ſʒm ipm̃. ſed ꝙ docuit ea que artis ſunt: ⁊ quid miꝝ ſi filium ſuum docuiſſet idipm̃ vt in factura dei delectari potuiſſet.

Capitulum. xxv.

a Abraã vero. Poſtq̃ʒ Moyſes deſcripſit electiõeʒ fidelis ꝑpli deducẽdo ꝑ abraã: hꝛ ꝯñr hꝛ idẽ facit ꝑ yſaac filiũ ſuũ. ⁊ qꝛ vbi terminaᵗ vnꝰ ſtipes: ibi incipit aliꝰ ſequẽs. iõ ꝑmo deſcribiᵗ ipſiꝰ abrae finis ⁊ cõſũmatio. ſcđo ipſiꝰ yſaac generatio: ibi. Hec quoq̃ʒ ſunt generatiões yſaac. ꝑma diuidiᵗ in duas. ſ. in partẽ pncipalẽ ⁊ incidẽtalẽ ibi

Universidad de Salamanca. BGH

He ſunt generatiões yſmael. finis aũt ⁊ cõſũmatio ipſi⁹ abrae deſcribitur in hoc ꝙ ordinatiõe facta de filijs ſuis ⁊ de bonis ſepult⁹ eſt honorifice occaſione tñ filiorum de quibus habebat ordinare pmo fit mentio de filijs abrae poſt mortẽ ſare genitis cũ dr. b Aliã duxit vxorẽ noĩe cethuraꝫ dicũt hebrei ꝙ iſta fuit agar: q̃ noĩata eſt cethura. que i hebreo ſonat thurificata. Cui⁹ rõ ẽ: qꝛ ſicut dicũt ita mũde ſe cuſtodiuit poſtq̃ cũ filio de domo abrae receſſit: ac ſi eẽt deo oblata vel cõſecrata ꝓꝑ qđ mortua ſara abraam miſit filium ſuũ yſaac ad reducẽdũ eã ſibi. Sꝫ ꝯ hoc vr̃ qđ ĩfra dr̃ eo. c. Filijs aũt cõcubinarum largit⁹ ẽ munera ⁊c̃. Ex q̃ vr̃ ꝙ cũ agar fuit alia ſibi cõiũcta ꝑter ſarã. Sꝫ poſſꝫ h̃ dici ꝙ hic accipit̃ plurale ꝑ ſingulari: ⁊ ecõuerſo. aliqñ in ſcriptura accipit̃ ſingulare ꝑ plurali vt dictũ eſt. s. xix. ca. Ponit̃ etiã agar ĩ plurali: qꝛ bis fuit ipſi abrae ꝯiũcta. ita ꝙ ẽ quaſi vicẽ duarum. vñ ⁊ ĩ biblijs hebraicis correctis hoc nomẽ concubinarũ in hoc loco ſcribitur diminute: ad deſignãdũ ꝙ nõ fuit niſi vna. Expoſitores aũt catholici cõi⁹ dicunt ꝙ iſta cethura fuit alia ab agar iunior illa: ꝓpt̃ qđ de ſene potuit facili⁹ cõcipere. Nec accepit eã abraã libidine ductus ſꝫ amore ꝓlis: ⁊ ẽ figura futurorũ: qꝛ ſicut agar ⁊ yſmael figurauerunt carnales ve. teſt. ſic cethura ⁊ filij ei⁹ hereticos qui ſe dicũt ad no. teſt. ptinere. ſed eccl'a que ꝑ ſarã deſignat̃ vna remanet tãq̃ vxor ⁊ ſpõſa: ⁊ alie noĩant̃ cõcubine.

xit[b] vxorẽ noĩe cethurã: que peperit[c] ei zamram ⁊ ieceſan ⁊ madan ⁊ madiaꝫ ⁊ ieſboch ⁊ ſue. Jecſan quoq̃ genuit ſabã ⁊ dadan. Filij dadan fuerũt aſſurim ⁊ lathuſiꝫ ⁊ laomiꝫ. At uero ex madiaꝫ ortus ẽ epha ⁊ epher ⁊ enoch ⁊ abida heldaa. Oẽs hi filij cethure. Deditq̃ abraã cũcta que poſſederat yſaac: filijs[d] aũt cõcubinarum largit⁹ eſt munera: ⁊ ſeparauit eos ab yſaac filio ſuo dum adhuc ipſe viueret ad plagã orĩetalẽ. Fuerunt[e] aũt dies uite abrae cẽtũ ſeptuagintaq̃ quinq̃ ãni: et[f] deficiẽs mortu⁹ ẽ in[g] ſenectute bona ꝓuecteq̃ etatis ⁊ plen⁹ dierum: cõgregatuſq̃[h] ẽ ad pplm ſuũ et[i] ſepelierũt eũ yſaac ⁊ yſmael filij ſui in ſpelunca duplici que ſita ẽ in[k] agro ephrõ filij ſeor ethei e regiõe mambre: quẽ emerat a filijs heth. Ibi ſepult⁹ ẽ ipſe ⁊ ſara vxor ei⁹. Et[l] poſt obitũ illi⁹ bñdixit de⁹ yſaac filio ei⁹: q habitabat iuxta puteũ noĩe uiuẽtis ⁊ uidẽtis. He[m] ſũt generationes yſmael filij abrae quẽ pepit ei agar egyptia famula ſare: ⁊ hec noĩa filiorum ei⁹ in vocabul' ⁊ generatiõib⁹ ſuis. Primogenit⁹ yſmael' nabaioth: deinde cedar: et abdael: et mabſan: maſma quoq̃ ⁊ duma ⁊ maſſa adad ⁊ thema et iachur et naphis ⁊ cedma: iſti ſũt filij yſmael: ⁊ hec nomina ꝑ caſtella ⁊ oppida eorum .xij. principes tribuũ ſuarũ. Et facti ſunt ãni vite yſmael' cẽtũ .xxxvij. deficiẽſq̃[n] mortu⁹ ẽ ⁊ apposit⁹ ad pplm ſuũ. Habitauit autẽ ab euila uſq̃ ſur: q̃ reſpicit egyptũ itroeũtib⁹ aſſirios corã[o] cũctiſ ſrib⁹ ſuis obijt. He[p] q̃ ſunt generationes yſaac filij abraã: abraã genuit yſaac. Qui cũ .xl. eẽt annorum: duxit vxorẽ rebeccã filiã bathuelis ſyri de meſopotamia ſororẽ labã. Deprecatuſq̃[q] ẽ yſaac dñm ꝓ vxore ſua: eo ꝙ eẽt ſteril'. Qui[r] exaudiuit eũ ⁊ dedit cõceptũ rebecce ſed[s] collidebãt̃ in vtero ei⁹ paruuli. Que ait. Si[t] ſic mihi futurum erat qd neceẽ fuit ꝯcipe. Perrexitq̃[u] rebecca ut cõſuleret dñꝫ.

cũ: qꝛ ſignificat idẽ qđ cecidit. ꝓ q̃ trãſlator nr̃ poſuit obijt. ⁊ ſignificat idẽ qđ tẽtorizauit vel tẽtoriũ fixit. ⁊ hãc ſignificationẽ ſequũt̃ hebrei. ſm aũt trãſlationẽ nr̃aꝫ exponit̃ ſic. o Corã cũctis fratribus ſuis obijt. i. añ fratres ſuos ita ꝙ ly corã nõ importat pñtiam loci ſꝫ anteceſſionẽ tp̃is. Itẽ alit̃ vt ĩportat pñtiã loci: qꝛ filij ſui cõgregati fuerũt in ei⁹ morte ꝓꝑ eius honorẽ q̃ vocant̃ hic fr̃es eo mõ lo quẽdi q̃ iacob dixit laban. Põe h̃ corã me ⁊ fribus tuis: vt hr̃ ĩ. xxxi. c. ⁊ certũ ẽ ꝙ erãt ibi filij iacob ⁊ filij laban. p He q̃ ſunt generationes yſaac. h̃ oñr ſcriptura deſcribit electionẽ ⁊ cõfirmationẽ fidelis ppl'i ꝑ yſaac: vbi p̊ deſcribit̃ multiplicatio ꝓl'. ſcđo ꝓbatõ parẽt̃. xxvi c. tercio ordinatio poſteritat̃. c. xxvij. Circa pmũ p̊ deſcribit̃ filiorum generatio. ſcđo natorũ cõuerſatio ibi. qui bus adult̃. tercio p̊geniture tranſlatio: ibi. Coxit aũt iacob. circa pmuꝫ dr̃ ſic. He q̃ ſunt generatões yſaac que ſequũt̃. ⁊ pꝫ lr̃a vſq̃ ibi.
q Deprecatuſq̃ ẽ yſaac dñꝫ ꝓ vxore ſua. In hebreo hr̃ ꝯ vxorẽ ſuam: qꝛ ſicut hebrei dicũt ⁊ ẽ veriſimile: ipſa rebecca orabat dñm ex vna ꝑte: ⁊ yſaac ex altera vt dñs daret eis liberos: ſed quia yſaac erat ꝑfectior: iõ ei⁹ orõ fuit efficatior. ideo ſequitur. r Qui exaudiuit eũ. ſ. yſaac. s Sꝫ collidebãt̃ in vtero ei⁹ puuli: impellebãt eñ ſe mutuo: ⁊ h̃ fuit ſignũ future cõtẽtiõis int̃ eos ⁊ int̃ ppl'os ab eis deriuandos ydumeos. ſ. ⁊ iudeos. de⁹ eñ futura oñdit aliqñ verbis ⁊ aliqñ fact̃ vt ĩ iſta colliſiõe: ſicut ⁊ ſupradictũ ẽ de ꝯuerſione vxoris loth in ſtatuã ſal'. xix. ca. t Si ſic ⁊c̃. timebat eñ de aborſu puerorum: ⁊ ꝑ ꝯñs de ꝓpria morte. v Perrexitq̃ rebecca vt ꝯſu. do. dicũt hebrei ꝙ iuit ad melchiſedech q̃ erat ſacerdos dei excelſi: ⁊ ad heber q̃ habebat ſpm̃ ꝓphetie. vterq̃ eñ adhuc viuebat: qđ pꝫ ſi cõputent̃ ãni eorum. De melchiſedech eñ ſupra dictũ ẽ ꝙ erat ſem fili⁹ noe: đ q̃ ſcribit̃. s. xi. c. ꝙ biẽnio p⁹ diluuiũ genuit arphaxat ⁊ p⁹q̃ gẽnit arphaxat vixit q̃ngẽt̃ an. Si aũt ꝯputẽt̃ ãni a diluuio vſq̃ ad natiuitatẽ iacob ⁊ eſau: ñ iueniũt̃ tot ãni. a diluuio eñ vſq̃ ad natiuitatẽ arphaxat fluxerãt duo ãni: vt iã dictũ ẽ. arphaxat aũt cũ eẽt. xxxv. ãnorum genuit ſale. Sale xõ cũ eẽt. xxx. annorum genuit heber. ⁊ heber .xxxiiij. ãnorum genuit phalech. ⁊ phalech .xxx. annorum genuit reu. ⁊ reu .xxxij. ãnorum genuit ſaruch. ⁊ ſaruch .xxx. annorum genuit nachor. ⁊ nachor .xxix. an. genuit thare. ⁊ thare .lxx. an. genuit abraã. Et iſta habẽtur. s. xi. ca. Abraã aũt cũ eẽt .c. ãnorũ genuit yſaac. vt hr̃. s. c. xxi. yſaac aũt erat .lx. annorum qñ nati ſunt eſau ⁊ iacob: vt hr̃. ĩ. eo. c. Si aũt p̃dicti ãni a diluuio vſq̃ ad natiuitatẽ iacob ſil' ꝯiũgãt̃ faciũt ãnos .cccclij. Ex quo pꝫ ꝙ melchiſedech vixit vltra .l. annos. Qđ aũt heber ſilr̃ viueret. põt ſilr̃ probari accipiẽdo ex vna ꝑte oẽs annos vite ei⁹: ⁊ ex altera cõputãdo

c Que peperit ei zãram ⁊ ieceſan. noĩa ſunt capita diuerſarum gentiũ deſcẽdentiũ ab abraã ꝑ cethurã: ⁊ pꝫ lr̃a vſq̃ ibi. d Filijs aũt cõcubinarũ vxores ei⁹ fuerũt vt pꝫ ex p̃dictis. Sꝫ nominãt̃ cõcubine: qꝛ ſara fuit eius vxor pncipalis: alibi etiã in ſcriptura vxor ꝯcubina noĩat̃ Judi. xix. He cõ filiã virginẽ. ⁊ h̃ hõ hꝫ cõcubinã: ⁊ certũ ẽ ꝙ erat ei⁹ vxor: vt pꝫ ibidem.
e Fuerũt aũt ⁊c̃. In heb. ponũt̃ iſti numeri diſtincte: ſic cẽtũ anni. ſeptuaginta anni ⁊ q̃nq̃ anni. ⁊ hoc vt dicũt heb. ad deſignãdũ ꝙ abraam fuit ita mũd⁹ a pctõ qñ fuit centũ annorum. ⁊ .lxx. ſicut qñ fuit ſolũmõ .v. annorũ ſicut ſupra dictũ ẽ de ſara .xxiij. ca. f Et deficiẽs mortu⁹ ẽ. morte naturali. g In ſenectute bona. i. in diuina gr̃a. h Cõgregatuſq̃ eſt ad ppl'm ſuũ. qꝛ aĩa ei⁹ recepta ẽ ad lymbũ ſctõrum patrum. i Et ſepelierũt ⁊c̃. deferẽtes ei honorẽ paternũ: ⁊ lꝫ fuerint ibi alij multi ad honorãdũ ſepulturã abrae: iſti tñ q̃ erãt pncipales ſolũ exprimũt̃. k In agro ephron ſcribit̃ hic ephron diminute ex cã p̃dicta. c. xxiij. l Et poſt obitũ ⁊c̃. i. augmẽtauit eũ in ſpũalib⁹ bonis ⁊ tp̃alib⁹. m He ſunt generationes yſmael. qꝛ ſcriptura fecerat mentionẽ de honore quẽ detulit yſmael patri ſuo in ei⁹ ſepultura: iõ breuit̃ hic ei⁹ deſcribit̃ generatio: ⁊ pꝫ vſq̃ ibi.
n Deficiẽſq̃ mortu⁹ ẽ. ex q̃ vr̃ eẽ mortu⁹ morte naturali. In heb. aũt ñ dr̃ Mortu⁹ ẽ ſꝫ trãſijt: qđ nõ dr̃ in ſcriptura de aliquo moriente niſi iuſto: vt dicũt hebrei. ⁊ iõ dicũt ꝙ deceſſit in gr̃a: ⁊ etiã ex hoc qđ ſubdit̃. Et appoſit⁹ eſt ad ppl'm ſuũ. o Corã cũctis fratrib⁹ ſuis obijt. hebrei dicũt poſuit. nec accipit̃ hic in ſignificato generali ſꝫ ſpãli ꝓut importat poſitionẽ vel fixionẽ tentoriorum: ⁊ hoc rñdet ei qđ ſupradictũ ẽ .xxvi. ca. Ex regiõe vniuerſorum fratrũ ſuorum figet tẽtoria: tñ de malis ſuis finalit̃ penituit: vt dictũ ẽ. Sciẽdũ ẽt ꝙ vbi nos habem⁹ obijt. ĩ heb. dr̃ nephal. ⁊ ẽ xbũ equo

annos a natiuitate heber vſq̃ ad natiuitatẽ iacob ⁊ eſau.
x Due aũt gẽtes ⁊c̃. i. capita duarum gentiũ iudeorum ⁊ idumeorum.
y Et maior ſeruiet minori. hoc impletũ ẽ tp̃e dauid: qui fecit idumeos ſibi tributarios. vt hr̃. ij. Reg. viij. ca. Et pfecti⁹ impletũ ẽ in chriſto cui colla gẽtiũ ⁊ pncipũ terre ſubdita ſunt: ⁊ maxie impiũꝫ romanũ qđ iudei dicunt ſignificari ꝑ eſau. z Qui pmus egreſſus ẽ rufus erat. iõ vocatus eſt edom. i. ruffus. a Et tot⁹ in morẽ pellis hiſpid⁹ i. piloſus. iõ dict⁹ ẽ ſeyr. i. piloſus. b Protin⁹ alter egrediẽs ⁊c̃. in ſignũ ꝙ foret eum ſupplantaturus. c Idcirco appellauit eũ iacob. i. ſupplantatorem. d Sexagenari⁹ erat yſaac. Ex q̃ pꝫ ꝙ fuit cũ rebecca vxore ſua .xx. annis añq̃ pareret: qꝛ erat .xl. ãnorũ qñ accepit eaꝫ vt p̃dictũ ẽ. ⁊ iõ q̃rit̃ h̃ quare nõ accepit aliam: ſicut pater eius abraam accepit agar poſtq̃ .x. annis ꝓbauerat Sare ſterilitatem: quia hoc erat tempus determinatũ vt dictum ẽ .xvi. c. Dicũt heb. ꝙ yſaac ex quo volũtarie acceſſit vt ĩmolaret̃: vt predictũ ẽ .xxij. c. ex tũc fuit cõſecrat⁹ dño: ⁊ nõ fuit ei licitũ hr̃e niſi vnicã vxorẽ: ⁊ hoc cõſonat dicto apl'i Timo. dicẽtis. de epõ q̃ ẽ deo ꝯſecrat⁹ ꝙ dꝫ eẽ vxoris vni⁹ vir. e Quib⁹ adult̃. h̃ deſcribit̃ natorũ cõuerſatio cũ dr̃. f Fact⁹ eſt ⁊c̃. Ex quo pꝫ ꝙ ſua occupatio erat circa terrena. g Jacob aũt vir ſimplex. i. ſine plica doloſitatis. nõ aũt dr̃ ſimplex ꝓpter defectũ induſtrie. h Habitabat in tabernaculis. dicũt hebrei ꝙ iſta tabernacula fuerũt tabernacula melchiſedech vbi vigebat cult⁹ dei cũ eẽt ſacerdos dei excelſi ⁊ tabernaculũ heber q̃ fuit ꝓpħa: ⁊ docebat veniẽtes ad ſe đ diuinis. Ex quo pꝫ ꝙ occupatio iacob erat pncipaliter circa diuina. vñ dicũt hebrei ꝙ ipſe habitauit in tabernaculo heber .xiiij. annis.
i Et rebecca diligebat iacob. cã aũt erat: qꝛ ꝑ reuelationẽ diuinaꝫ habuerat ꝙ ipſe debebat fratri ſuo preferri vt dictũ eſt. k Coxit aũt iacob pulmẽtũ. hic ꝯſequẽter deſcribit̃ pmogeniture trãſlatio: cui⁹ occaſio fuit ꝯcupiſcẽtia pulmẽti qđ coxerat iacob. l Da mihi ⁊c̃. qꝛ erat lẽtib⁹ rufis. m Quia opido ⁊c̃. i. valde.
n Quã ob cãꝫ ⁊c̃. iſta nõ fuit tota cã ſꝫ ꝑs cãe: qꝛ cũ hac fuit alia cã que p̃dicta ẽ. o Vende mihi primogenita tua. Ad intellectũ lr̃e ſequẽtis hic pmo querit̃ quõ iacob q̃ erat ſancte vite vt p̃dictũ eſt: petijt ſibi vẽdi pmogeniturã. qꝛ tp̃e legis nature que tũc currebat: pmogeniti erãt ſacerdotes: ⁊ ſacerdotiũ ſemꝑ fuit reputatum q̃d ſacrũ. ⁊ iõ vr̃ ſymoniã cõmiſiſſe. Itẽ de iure pmogeniture erat ꝙ haberet duplicẽ ꝑtẽ in bonis paternis reſpectu aliorum: ꝓpter qđ ioſeph cui iacob dedit pmogeniturã inter alios fratres habuit duas ſortes ⁊ duas trib⁹ inter alios filios iſrl'. ſ. tribũ ephraim: ⁊ tribũ manaſſe. Cũ igit̃ yſaac pr̃ eorum haberet multa bona ſequit̃ etiã ꝙ primogenitura in bonis tp̃alib⁹ multũ valebat: ⁊ ſic videtur iacob feciſſe magnã fraudẽ ⁊ deceptionẽ in hoc ꝙ ꝓ re tãmodica. ſ. eſau pulmẽti acq̃ſierit ab eſau ius pmogeniture. Ad primũ dicendũ ꝙ ius primogeniture erat ipſi⁹ iacob de iure: qꝛ ex determinatione diuina vt predictũ ẽ: quia minor fuit p̃poſit⁹ maiori: ꝓpter qđ malach. i. dixit dñs. Jacob dilexi: eſau aũt odio habui. Et apl's ad Ro. ix. dicit ꝙ hoc dictũ ẽ de ipſis añq̃ nati fuiſſent ex diuina electiõe: ⁊ ſic pꝫ ꝙ ex diuina ſnĩa debebat̃ ipſi iacob ius pmogeniture ⁊ iſtud fuit ſibi reuelatũ a mr̃e. Eſau vero de facto pmogeniturã poſſidebat: ⁊ iõ licitũ erat iacob p̃dictũ ius ad ſe retrahẽ caute: qđ fecit qñ vidit ipm̃ eſau ita laſſum venientem de agro ꝙ timebat mori ꝓpt̃ qđ tũc min⁹ appreciabat̃ ius primogeniture ſicut dixit. En morior: quid mihi ꝓderũt primogenita. vidit etiã cõcupiſcẽtiã ⁊ petentem pulmentũ qđ preparauerat ⁊ per cõſequẽs tũc vidit tp̃s cõueniẽs in quo ius primogeniture ſibi debitũ per modũ emptõis retrahere ad ſe poterat qđ ⁊ fecit: nec in hoc peccauit: qꝛ nõ intendebat emere rem ſacram: ſed redimere vexationem ſuaꝫ. Eſau aũt peccauit: nõ ſolum peccato gule inordinate cibuꝫ appetendo ſꝫ etiã pctõ ſymonie rẽ ſacrã vendere intendẽdo: ⁊ ſic patet ad primũ. Ad ſcđꝫ pꝫ ex dictis: quia ex quo ſuum erat de iure: poterat ꝓ nihilo accipere. ⁊ ideo ĩ modico precio nulla fuit deceptio a pte ei⁹: verũ tñ qꝛ non eſt veriſimile ꝙ rem tanti valoris ꝓ tãmodico precio vendere peteret: nec alius vellet vendere. ideo dicunt hic hebrei ꝙ cib⁹ iſte de quo h̃ agitur non fuit preciũ emptionis primogeniture: ſed vltra preciũ datum fuit a iacob per modum curial' cõſuetudinis: que ĩ trãſlatiõe rei notabilis recipiẽs vltra preciũ ſoluit vinum per qđ intelligit̃ prandiũ vnum. Et hoc videtur ex littera cum dicitur. p Jurauit eſau ⁊ vendidit primogenita: ſed quãtum fuit p̃ciũ ſcriptura nõ determinat: ſicut nec in mult̃ alijs. q Et ſic accepto pane ⁊c̃. ꝓ auantagio vltra preciũ ſm cõſuetudinẽ vẽdentiuꝫ. Si aũt cõtra hoc arguat̃ per illud qđ dicit apoſtolus ad Heb. xij. Ne quis fornicator aut ꝓphanus qui ꝓpter vnam eſcam vendidit primogenita. Poteſt dici ſm iſtaꝫ opinionem ꝙ ly. ꝓpter. non notat precij quãtitatem ſed ſolum cauſam motiuam: quia illa eſca fuit cauſa motiua ad tractãduꝫ de venditione vt dictum eſt. r Paruipendens ꝙ primogenita vendidiſſet. Erat eñ fortior viribus ipſo iacob: ⁊ intentus cautelis mundanis per que cogitabat retinere ius primogeniture non obſtante venditione et iuramento.

Qui reſpondens ait. Due[x] gẽtes ſunt in vtero tuo: ⁊ duo ppl'i ex uẽtre tuo diuidẽtur: populuſq̃ populuꝫ ſuperabit et[y] maior ſeruiet minori. Jam tp̃s pariẽdi aduenerat ⁊ ecce gemini ĩ vtero ei⁹ reperti ſunt. Qui[z] prim⁹ egreſſus eſt rufus erat: et[a] totus in morẽ pellis hiſpid⁹ uocatũq̃ eſt nomẽ ei⁹ eſau. Protin⁹[b] alter egrediẽs plantã fratris tenebat manu: et[c] idcirco appellauit eũ iacob: ſexagenarius[d] erat yſaac qñ nati ſunt puuli. Quibus[e] adultis fact⁹[f] eſt eſau vir gnaruſ venãdi ⁊ hõ agricola: iacob[g] autẽ vir ſimplex habitabat[h] ĩ tabernaculiſ: yſaac amabat eſau eo ꝙ đ venatiõib⁹ illi⁹ veſceret̃: et[i] rebecca diligebat iacob. Coxit[k] aũt iacob pulmentũ. Ad quẽ cũ uenisset eſau de agro laſſus ait. Da[l] mihi đ coctiõe hac rufa: qꝛ opido[m] laſſus ſum. Quam[n] ob cauſam vocatũ ẽ nomẽ ei⁹ edon. Cui dixit iacob. Vende[o] mihi primogenita tua. Ille reſpõdit en morior. Quid mihi ꝓderũt primogenita. Ait iacob. Jura ergo mihi. iurauit[p] ei eſau ⁊ uendidit primogenita ⁊ ſic accepto pane ⁊ lentis edulio comedit et bibit ⁊ abijt paruipẽdẽs[r] ꝙ primogenita uendidiſſet.

In ca. xxv. vbi dr̃ in poſtil. vñ in biblijs hebraicis correctis ⁊c̃.

Additio .i.

p Ex h̃ aũt ꝙ h̃ nomẽ ꝯcubinarũ ĩ h̃ loco ſcribat̃ diminute: ñ deſignatur ꝙ non fuit niſi vna cõcubina: vocabulũ eñ quod hic in hebraico ponitur ſemper ſignificat cõcubinas in plurali: ſiue ſcribat̃ diminute ſiue integre: vt pꝫ ſcienti linguam.

In eodem capitulo .xxv. vbi dicitur in poſtilla. Cõgregatuſq̃ eſt ad populum ſuum.

Additio .ij.

n Non modicum attendendum eẽ videtur ꝙ de nõnullis ſanctis antiqui teſta. cum de hac vita migrauerunt: ſcriptura dicit ipos congregari ad populum ſuum vt hic de abraam. ⁊ ĩ. xxxv. ca. đ yſaac. ⁊ Gen. penul. de iacob: ſimiliter de Moyſe ⁊ aaron in ſuis locis: nũq̃ tñ de aliquo eorum dicitur ꝙ obdormiuit in dño: ſicut de quibuſdam no. teſt. vt Act. vij. c. de ſtephano dicitur. Et cum hoc dixiſſet obdormiuit in dño. ⁊ ſic de quibuſdã alijs: qđ catholice veritati valde conſonat: ſm quam antiqui iuſti ante paſſionẽ chriſti decedentes in hoc diſcernebãtur ab iniuſtis: quia iuſti cõgregabãtur ad populum ſuum. ſ. ad lymbũ ſanctorũ: non tamen dormiebant in dño. cuius facie nõdum fruebantur. đ iniuſtis vero dicitur. Peribit anima eius ⁊c̃. vt ſupradictum eſt. etiã in multis locis: quia tali congregatione carebant. de iuſtis vero poſt paſſionem chriſti decedẽtibus ꝓprie dicitur. Dormierũt in dño ⁊c̃. qꝛ poſt hãc vitã in dño ꝑ beatã fruitionẽ requieſcunt.

In eodem capi. xxv. vbi dicitur in poſtilla. In hebreo aũt nõ dr̃ mortuus eſt ſed tranſijt ⁊c̃.

Additio .iij.

i In hebreo in hoc loco nõ dicitur tranſijt: ſed deficiens mortu⁹ eſt. ⁊ ex hac ſecũda particula datur intelligi ꝙ in gratia deceſſit ꝓut dictũ fuit in additione immediate precedenti.

Universidad de Salamanca. BGH

Jn eodem capitulo.xxv.vbi in poſtilla dicitur.Perrexitq́ꝫ vt conſuleret dñm ⁊c̃.

Additio.iiij.

q Quidam expoſitores hebreoꝝ dicunt ⁊ eſt magis conſonuꝫ lr̃e ꝙ nõ iuit ad aliquẽ ꝓphetam:ſed ad aliquem locum deuotum ⁊ ſecretum:in quo quietius oraret deũ:cui cõſonat glo.noſtra. ⁊ etiam verbũ qđ hic ponitur in hebreo vbi dicitur. Ut cõſuleret dñꝫ ⁊c̃. idem eñ verbũ ponitur hic ⁊ in pš.vbi dicitur. Exquiſiui dñꝫ ⁊c̃. qđ nõ ſignificat ꝯſultatõeꝫ tñ:ſꝫ ẽt orõeꝫ.vñ ſequit̃. Qui rñdens ait.due gẽtes ⁊c̃.ipſe eñ deus quem exquiſierat per oratione rñdit ei per angelũ vel occultam inſpirationẽ.nec mirũ cum agar egyptia ⁊ ancilla ſare ꝓpheticas reuelatiões habuit p angelos.vt.š.c.xvi.⁊.xxi.

Jn eodem capitulo.xxv. vbi dicitur in poſtilla. Due gentes in vtero duo ſunt.

Additio.v.

r Romanum imperiũ iudei aſſerunt eſſe vnum ⁊ idem cuꝫ regno chriſti ſeu eccleſie:qđ tñ manifeſte eſt falſum ⁊ ab eis miraculo ſe ficiũ:vt ex hoc credat̃ ꝙ quarta beſtia in reuelatione danielis cõtenta accipiatur ꝓ regno chriſti:⁊ ſic expectetur deſtructio eius fienda per meſſiam ſuum:quem inaniter expectant. Falſitas autem huiꝰ fictionis patet ĩ additione ſuper Dañ.c.ſupradicto. Secũduꝫ tamen catholicam veritatem tempore legis ante aduentum chriſti per eſau intelligitur gens quam ꝓpagauit eſau ꝑut glo.in hoc loco teſtatur:ſicut per iacob intelligitur gens ab ipſo iacob ſm carnem deſcendens:ſed poſt chriſti paſſionẽ populus eccleſie per iacob intelligitur:⁊ plebs iudeoꝝ p eſau. Unñ maior ipe ſi plebs ſynagoge ſeruit minori.ſ.populo chriſtianoꝝ:prout in alia glo.in hoc loco habetur. Qđ autem plebs chriſtianoꝝ nũcupetur nomine iacob vel iſrael.ſatis eſt cõſonũ rationi:cum ipſi iacob ſeu iſrael ſuccedat in fide:que eadem eſt antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ. Sed que ſit ratio quare plebs iudeoꝝ intelligatur per eſau cum ab ipſo nõ deſcendant ſm carnem:nec ei ſuccedant in fide:in libro abdie ꝓphete q̃ de ydumeis principaliter tractat dño cõcedente oſtendetur.

Jn eodem capitulo.xxv.vbi dicitur in poſtilla. Ad intellectum littere ſequentis.

Additio.vi.

Ubia hic mota a poſtil.alit̃ pñt ſolui ⁊ forte mag̃ ad ꝓpoſitũ ad qđ ſciẽduꝫ ꝙ cũ hyſtorie ve.teſt.figuratiue fuerint:oĩa eñ in figura cõtingebant illis.vt.i.Coꝝ.x.fiebat tamẽ hoc duobꝰ modis. Primo.ſ.ꝙ cum illud qđ ſm hyſtoriaꝫ cõtingebat tradebatur in ſcriptura iuxta litterã ad aliquã doctrinam exemplareꝫ inde ſumendã:licet vlterius aliquid aliud prefigurarent in melius:ſicut patet de imolatione yſaac.š.xxij.cap.quequidem imolatio ſm litterã fuit virtuoſa ⁊ valde exemplaris:cum per eam ad litterã inſinuatur excellentia obedientie ⁊ timoris dei in ipſo abraam que cedit in exemplum ſalutiferũ alioꝝ:lꝫ paſſio chriſti per eam figurata eſſet longe melior:⁊ in talibus hyſtorijs preter ratione figuralem requirenda eſt ratio litteralis. Secũdo vero modo illa que ſm hyſtoriam cõtingebant tradũtur in ſcriptura ſolum ad figurandum futura:ſicut cum Eſa.xx.ca.legitur de Eſaya ꝙ incedebat tribus annis nudus ⁊ diſcalciatus vt prefiguraret ruinam egyptioꝝ ⁊ ethiopũ futuram. Similiter Oſee.i.legitur ꝙ ꝓpheta accepit vxorem fornicariaꝫ ⁊ fecit filios fornicationũ:vt prefiguraret ꝙ terra fornicatura eſſet a dño Et in talibus hyſtorijs tota ratio hyſtorie accipit̃ a re figurata:nec oportet querere aliam rationem litteralem.finis eñ totalis talium hyſtoriaꝝ ẽ non id qđ ſunt:ſed id qđ figurant. Ratio autem eoꝝ que ſunt ad finem ſꝫ philoſophũ aſſumenda eſt ab ipſo fine.non eñ querendum eſt an boneſte ſe habuerit Eſa.nudis pedibus longis temporibus incedendo: aut ſi licite ſe habuerit oſeas filios fornicationũ faciendo:quia illa iuſſu diuino fuerũt facta ſolum ad figurandũ.vnde in ꝓpoſito ſi geſta iacob cum eſau in ſuis primordijs attendãtur:manifeſtum eſt ꝙ fuerunt inſtinctu diuino facta ſolum ad figurandũ. ꝙ eniꝫ collidebãtur in vtero matris paruuli non fuit ſm naturam intentũ:nec in ſcriptura narratum ad hoc:vt inde aliqua doctrina exemplaris ſumeretur:ſed ſolum diuino inſtinctu factum fuit:⁊ in ſcriptura traditum ad figurandum ꝙ due gentes ſeu duo populi diuiderentur:vt patet per diuinã declarationem ibi factaꝫ. Similiter ꝙ minor frater egrediens ex vtero plantaꝫ fratris maioris teneret in manu:ſolum fuit factum ⁊ in ſcriptura narratuꝫ:vt figuraret ꝙ iacob ſupplantaturus erat fratris primatum:vnde geſta iſtoꝝ fratrum adinuicẽ ſic cum eſſent in vtero:⁊ cum ex vtero egrederẽtur fuerũt facta ⁊ in ſcripturis tradita vt figuratiua tñ:non autẽ vt exemplaria vt iam dictum eſt. Similiter tenẽdum eſt de quibuſdaꝫ que contigerunt ĩ eoꝝ cõuerſatione ad inuicem tam in emptione primogeniture q̃ꝫ in receptione benedictionis.ſ.ꝙ ad figurandum tñ dño diſponẽte contigerunt ⁊ ſcripta fuerant.⁊ iđ non eſt in iſtis querẽda alia ratio litteralis:vt puta quomodo iacob petebat ſibi vendi primogeniturã:cum reputaretur quid ſacrũ ⁊ huiuſmodi que in poſtil.querũtur:nam iſte hyſtorie habent ratiões figurales ſolum non autem lr̃ales:vt dictum eſt de predictis hyſtorijs Eſaie ⁊ Oſee.vnde ex hoc ipſo ꝙ facta iacob ſm ſe conſiderata in hoc loco videntur eſſe doloſa ⁊ iniuſta: ſumitur ratio ꝙ fuerunt facta non ꝓpter ſe:ſed ad figurandum: ⁊ hoc eſt qđ dicit glo.in hoc cap.ſuper illud verbũ. Erat iacob vir ſimplex ⁊c̃. Erat iacob ſine dolo habitãs in domo vt magna ſit queſtio.quomodo per dolum accepit benedictionem qui erat ſine dolo:ſꝫ ad figurandum aliquid magnũ hec ſcriptura premiſit.hec in glo. Que autẽ iſte hyſtorie figuraſſent:tradunt doctores: ſpecialiter Iſid.in lib. Ethy.vbi dicitur ꝙ eſau primogenita ſua ꝓpter eſcam fratri ſuo minori vendidit:ac poſtmodũ paterna benedictione ſibi ꝓmiſſa priuatus eſt:ſignat eundem populum iſraeliticum qui a deo vt liber exodus narrat primogenitus filius nuncupatus eſt:quia etiaꝫ ꝓpter preſentis ſeculi lucra non ſolum primatus ſui honores amiſit:verũ etiam ⁊ regni celeſtis premiũ preparatum adipiſci nõ meruit.dño quodãmodo exprobrante cum dicit. Auferetur a vobis regnum dei ⁊ dabitur genti facienti voluntatem eius ⁊c̃.hec Iſi. Si autem contra hoc dicatur:ꝙ hec expoſitio Iſiđ. ⁊ alie ſimiles que in hoc loco tradũtur a doctoribus ſunt allegorice non autem litterales.⁊ ideo non faciunt ad ꝓpoſitum:nam in hac poſtil.principaliter agitur de ſenſu litterali. Dicendum ꝙ verum eſt ꝙ ſenſus litteralis preſentis hyſtorie eſt:cum littera ſimpliciter exponit̃ qui ꝓprie dicitur ſenſus hyſtoricus.expoſitio autem Iſiđ.ſupradicta eſt redditiua cauſe ipſius ſenſus litteralis: ⁊ ſic pertinet manifeſte ad ſenſum litteralem:qui per eam elucidatur ſm Augu.in li.đ vti.cre.ꝑut largius fuit oſtenſum ſupra in additione ſuper ꝓlogũ.ar.ij.⁊ quia ea que hic tradũtur in hyſtoria ſolum fuerunt facta ad figurandũ vt dictum eſt.idcirco non eſt ibi alia ratio preter figuralẽ querenda:vnde ſm ſan.Tho.in prima ſecũde.q.cij.ar.ij.in reſpõſione ad ſcđm ar.d.ꝙ ſi cerimonialia precepta ve.le.eſſent data ad figurandum futura:non haberent aliam cauſam ſeu rationem preter figuralem. Sed forte diceret quis predicta eſſe contra ſententiam apoſtoli qui ꝓphanum eſau vocat ex hoc:qđ ꝓpter vnã eſcaꝫ vendidit primogenita.ad Heb.xij. Ex quo patet ꝙ eſau vituperandus fuit ꝓpter illam venditionem.qđ non videtur rationabile ſm hanc expoſitionem:nam ſicut iacob excuſat̃ a dolo ⁊ huiuſmodi:ex hoc ꝙ iſta faciebat inſtinctu diuino ad figurandum:eo modo videtur excuſandus eſau de venditiõe ſtulta ſeu ꝓphana quã fecit:eo ꝙ venditio ſua etiam erat figuratiua. Ad hoc dicendũ ꝙ venditio eſau etiaꝫ ſi fuerit figuratiua:ꝓceſſit tñ ex praua intentione.ſ.ex cõtemptu doni ſpiritualis diuini.ſ.primogeniture.qđ donum habuit a deo in ſua natiuitate:⁊ hoc inſinuatur cum ſequitur Abijt paruipendens.i.contẽnens ꝙ primogenita vendidiſſet:ex quo actus eius redditur vicioſus ⁊ vituperãdus. Emptioneꝫ autem primogeniture ab ipſo iacob:preſumendum eſt non eſſe factã ex praua intentione:ſed potius inſtinctu diuino.deus eñ ipm preelegerat adhuc in vtero exiſtentẽ:vt patet ex hoc qđ ſupra dicitur. Maior ſeruiet minori.ſimiliter ex hoc qđ dicitur Malach.i. Jacob dilexi:eſau vero odio habui.vnde in emendo primogeniturã etiã excuſabat̃:eo ꝙ vexationẽ ſuam redimebat.

Jn eodem.c..xxv.vbi dicitur in poſtilla ſi autꝰ cõtra hoc ⁊c̃.

Additio.vij.

s Jlla eſca non fuit in precij quãtitatem:ſed ſolum cauſa motiua ad tractandũ de venditione:⁊ fuit inter illos alia quãtitas cõueniens in preciuꝫ:vt poſtil. videtur dicere:tunc non eſt dicendus ꝓphanus eſau ꝓpter illam eſcã quam accepit cum ſepe contingit etiaꝫ inter viros prudẽtes ꝙ ex aliqua modica cauſa introductiua incipiunt tractare magnos tractatus. vnde verba apoſtoli intelligenda ſunt ꝑut ſonãt ⁊ dictis ſanctoꝝ in hoc loco cõſonant.

Replica correctorij cõtra Burg.

t Jn ca.xxv.Burg.mlta tãgit:quedã cõſona:quedã diſſona:non tamẽ per omnia ponderoſa nec pertractatione digna vſq́ꝫ ad locum illum vbi poſtil.diſputat đ emptione ⁊ contrahentibus inter iacob ⁊ eſau:vbi Burg. reprehendit poſtillatorem volens melius ſoluere dubia mota dicens finaliter ꝙ in ꝓpoſito nõ eſt querenda ratio litteralis:quia ratiões omniũ

dubioꝝ hic motoꝝ tñ figurales ſunt. ⁊ ponit exemplum de eſaia ⁊ oſee:vide qr digreſſio eſt longa:ſed penſatis his que Burg.ponit in reſponſione ad ſeptimũ argumẽtum ſui ꝓlogi apparebit eũ fruſtra laboraſſe in ꝓpoſito:ibi eñ exponẽs dictũ b. Greg. i mo. videlꝫ cum ordo hyſtorie deficit:ſeſe nobis intellectus myſticꝰ q̃ſi apertis iam foribus oſtendit. Dicit Burgẽ.ꝙ hyſtoriã deficere ſꝫ ſignificationẽ vocum contingit multipliciter in parabolicis locutionibus.ſicut cum dicitur de dei digito:brachio ⁊ ceteris que in deo nõ ſunt: ꝑut termini cõmuniter ſignificant. Jtem quando ſignificatio vocum non inducit in fide ⁊ moribus aliquam vtilitatem neq́ꝫ honeſtatem cõuerſationis humane:ſed ſpeciem mali ſic inquit. Deficiente hyſtoria recurrendum eſt ad ſenſum ſpiritualem:qui tunc ꝓ litterali accipi debet. Ad idem eſt be.Augu.xi.ſuper Geñ.in pri.di. Si in verbis dei vl̃ cuiuſcũq́ꝫ perſone in officium ꝓpheticum aſſumpte dicitur aliquid quod non niſi abſurde ad litteram poteſt intelligi:ꝓculdubio figuratiue eſſe dictum ob aliam ſignificationem accipi debet.hec Augu.dans intelligere ꝙ vbi non eſt irrationabile:nec abſurdum:primuꝫ omnium innitendum eſt littere ante recurſum ad allegoriam:vt dicit idem beatus Auguſtinus ſupra ſuper Geneſ.in principio. Nunc autem in ſancto iacob de quo ſermo.nihil eſt abſurdum nec irrationabile:unimo ſi alicui poſſet videri quid illiciti cõmiſſum in ſancto.poſtil. ꝑ dubioꝝ motorũ ſolutionem ad intentionem ſanctoꝝ doctoꝝ elucidat ⁊ abſoluit. Non igitur hic paſſus eſt ſolum figuralis: vt vult Burgeñ.ſed etiam doctrinalis. docemur eñ donũ dei diſpoſitione collatum nobis vel ꝓmiſſum negligere non deberi: ſed omni conatu ad ipſum tendere: ⁊ habito bene vti:ſicut iacob primogenituram:ad quam per deũ predeſtinatus ⁊ electus fuit anteq̃ꝫ natus eſt.vt patet Malach.i.⁊ ad Ro.ix. Similiter ⁊ de benedictione patris eadem ratione ſibi debita dicendum eſt. ⁊ miꝝ ꝙ Bur. dicit ea figuralia tñ.cum etiã in eadem ſua digreſſione dicat ſupplantationem qua iacob eſau ſupplantauit eſſe figurataꝫ:in eo ꝙ in vtero egrediens plantam eſau manu tenebat:non igitur hec facta iacob ſunt tñ vt dicit figuralia ſed etiam figurata:vt ipſe ſubdit ſibiipſi cõtradicens.qđ etiam ex ſuis exemplis patere poteſt. Adducit eñ factum abrae in imolatione yſaac:dicens illud lr̃aliter eſſe intelligendum de cõmendatione eius obedientie: ⁊ doctrinaliter de imitatione eiuſdem.adducit deinde factum Eſaie.quomodo nudus inceſſit:quod dicit tñ eẽ figurale cum tamen ſit factum obedientie:vt dicit be.Hierony.⁊ ponitur in glo.ordi. mira inquit obedientia ꝓphete ſolo cilicio induebatur vt nobiliſſimus cuꝰ filiã vt tradunt hebrei: manaſſes rex accepit vxorem:non tamen erubuit nudus incedere:nil honeſtius iudicans q̃ꝫ preceptis diuinis obedire.ex quibus patet ꝙ vbi facta ꝓcedunt ex diuinis preceptis ⁊ inſtinctibus non eſſe ſolum figuralia:ſed etiam cõmendabilia ⁊ doctrinalia:⁊ ſicut ex medio bur.oñdit̃ factũ abrae ñ ſolum figurale:ſed etiam doctrinale:ita ex auctoritate be.Hierony. idem medium ponẽtis in facto Eſaie ratio deducitur cõtra Burgeñ. Similiter poteſt dici de ſecũdo exemplo per Burgeñ.adducto de oſee faciente filios fornicationum:ꝙ quia preceptuꝫ dei fuit obedientie debite bonum excuſat ſi quid abſurde ſonare videt̃: ſic ⁊ in facto abrae. Quid eñ abſurdius ⁊ magis horrendum q̃ꝫ occidere ꝓprium filium:ſed ſicut eius obedientia factũ reddit laudabile ⁊ doctrinale:ita ⁊ alioꝝ per Burgeñ.adductoꝝ.patet igitur quomodo ſe declarando ſententias inuoluit. Reuera ſicut bur. dicit facta iacob de quibus eſt ſermo ſm ſe conſiderata videri doloſa ⁊ iniuſta:ita debuit dicere de facto abrae ſm ſe cõſiderata:videlicet occiſione filij:ſed vbi acceſſit dei mandatum horrendum ſm ſe ⁊ naturaliter factum eſt nedum licitum ſed cõmendabile.ita in factis Jacob vbi acceſſit diuinus inſtinctus factus ⁊ Jacob ⁊ rebecce matri ſue ſm doctorũ ſanctoꝝ ſententiam. imo ⁊ yſaac ſenſit inſtinctum eundem:vt dicit be.Augu.xvi.de ciuitate dei.ca.xxxvij.cum inquit yſaac vnum ꝓ alio benedixiſſe:non ſe fore deceptum ꝯqueſtus eſt ſed confeſtim reuelato ſibi magno myſterio in corde deuitat indignationem ⁊ benedictionem confirmat.hec Auguſti. Quibus inſtinctibus ⁊ reuelationibus diuinis id qđ ſm ſe videtur doloſum: efficitur laudabile. nec Burgeñ.ꝓbat ſuum ꝓpoſitum per glo. Jlla eñ mouendo queſtiones ſoluit per figurationẽ ſed non addit tñ: quaſi excludere velit ſenſum verũ litteralem:ꝑut Burgeñ.facit.ſed quod adducit Jſido.eſt veruꝫ ꝙ eſt allegoria:ſed non excludens litteralem ſenſum primuꝫ. Qđ autem addit expoſitionem Jſido.eſſe cauſe redditiuam.non videtur verum:nam ſi recte pẽſentur verba Jſido.non exponit vt reddat cauſam:ſed per allegoriam oſtendit preſentem litteram allegorie ſue fore figuram ⁊ ſic expoſitio eſt potius declaratiua effectus q̃ꝫ redditiua cauſe:per cõſequens non pertinet ad ſenſum litteralem:ſed allegoricum. Nec poteſt Burgeñ.ꝓbare intentum per ſanctum Tho.ꝓ ſe allegatum quia procedit per hypotheſiꝫ que non conceditur.ex hypotheſi eñ falſa non eſt incõueniens multa ſequi inconuenientia:vt ſi celum caderet vel aſinus haberet pennas.ita ſupponit ſanctus Thomas.vt patet. Unde poſt totam digreſſionem Burgeñ.veritate cõpellente arguit contra ſe ⁊ bene: ſꝫ non ſoluit ſufficienter argumentũ ſuum.quia ſicut in his per Jacob ⁊ Eſau geſtis: Eſau ad litteraꝫ ꝓpter contemptum eſt reprehenſibilis:vt arguit Burgeñ.ita Jacob ꝓpter obedientiam ad diuinos inſtinctus laudabilis eſt ꝑut etiam Burgeñ.ratione ⁊ veritate compulſus fatetur:quando in fine digreſſionis etiam verbis vtitur poſtillatoris que prius improbauit. Et be.Aug.iij.de doctrina chriſtiana dicit ad ꝓpoſitum.in preceptis dei que bonum iubẽt:⁊ malum vetant:nulla figuratiua locutio eſt:ſed vbi precipitur quod malũ videtur figura neceſſaria eſt:cum igitur occiſio filij abrae mandata mala videatur.immo ſit ſm ſe conſiderata.igitur figuratiua locutio eſt:intelligeħ ſicut alibi:ꝙ ſit figuratiua per allegoriam.litterali tamen ſenſu de ꝑceptorum materia ⁊ obedientia ſemper ſaluo:vt cõmendabili ⁊ imitabili intercedente diuino precepto ⁊ excuſante: ⁊ non alias:vt vult be.Auguſtinus vbi ſupra.

Jtem in eodem capitulo vbi poſtillator dicit Eſau iuxta dictum apoſtoli prophanum ꝓpter vnam eſcam:vt ly.ꝓpter.non notat precium vel precij quantitatem:ſed ſolum cauſam motiuam. Cuius contrarium dicit Burgeñ.aſſerens ꝙ ex cauſa motiua non debuit dici ꝓphanꝰ: excludẽs ꝙ dictum apoſtoli intelligi debeat ꝑut ſonat ex dictis ſanctoꝝ. Reſpondeo ergo ꝙ magiſter in glo.ſuper illo verbo apoſtoli:ſanctoꝝ dicta recolligens dicit. Qđ Eſau ꝓphanus dicitur a procul ⁊ phano.quia propter eſcam vilem ſe fecit ꝓcul a dei cultu qui principaliter ad ſacerdotium pertinet:quod vſq́ꝫ ad tempora Aaron fuit annexum primogeniture: quam ipſe Eſau paruipendebat: vendens primogenita ſua non pro vna eſca tanq̃ꝫ pro precio:ſed ꝓpter vnam eſcam que cauſa motiua fuit ad contractum faciendum.⁊ ſic videtur poſtil.iuxta verba apoſtoli ⁊ dicta ſanctoꝝ multum ꝓprie loqui:quia per ly.ꝓpter.non exprimitur ꝓprie precium rei venalis:ſed per ly.ꝓ.inter contrahentes eñ proprie dicitur ꝓ quanto dabis: ⁊ reſpondetur ꝓ tanto precio. ſed cum dicitur ꝓpter quid vis emere vel vendere. reſpondetur ꝓprie ꝓpter vtilitatem vel neceſſitatem que eſt ꝓprie cauſa motiua ⁊ non precij vel eius quãtitatis expꝛeſſiua.

Capitulum.xxvi.

o Rta autem fame. Deſcripta generatione prolis: hic conſequenter deſcribitur ꝓbatio patris.⁊ primo reſpectu gentis aliene. ſecundo reſpectu familie proprie in fine huius capituli. Eſau vero. Adhuc primo probatur in aduerſis.ſecundo in proſperis:ibi. Seruit autem yſaac.adhuc primo probatur in euentu famis. ſecundo ex metu ꝓprie vxoris:ibi. Qui cum interrogaretur. Circa primuꝫ conſiderandum ꝙ yſaac habebat magnam familiam ⁊ pecora:⁊ ideo ex fame orta immunebat ſibi periculum niſi transferret ſe ad regionem abundantem:huiuſmodi tunc erat terra egypti.⁊ ideo voluit ſe transferre ibi. veruntamẽ quia deus ſibi inhibuit confidens deo ⁊ volens ſibi obedire in terra intermedia remanſit.⁊ patet littera vſq́ꝫ ibi.

b Benedicentur in ſemine ⁊c̃. Quod exponũt hebrei ſic.quando aliq̃s

Capitulū.xxvj.

O Rta[a] autem fame ſuper terram poſt eã ſterilitatem que acciderat in diebus abraam: abijt yſaac ad abimelech regem paleſtinoruꝫ in gerara. Apparuitq́ꝫ ei dominus et ait. Ne deſcendas in egyptum ſed quieſce in terra quam dixero tibi et peregrinare in ea: eroq́ꝫ tecum et bñdicã tibi. Tibi eniꝫ ⁊ ſemini tuo dabo vniuerſas regiões has:ꝯplens iuramẽtũ qđ ſpopõdi abraã prĩ tuo ⁊ multiplicabo ſemẽ tuuꝫ ſicut ſtellas celi. Daboq́ꝫ poſteris tuis vniuerſas regiões has:⁊ benedicẽtur[b] in ſemine tuo oẽs

Universidad de Salamanca. BGH

impꝛecabitur bonū alicui dicet. Faciat tibi deus ſicut fecit yſaac. Catho lici autem melius exponūt de chriſto qui deſcendit de yſaac ſm carnē in ꝙ oēs gētes cōſequūf bn̄dictionē ſicut ſupra expoſitū ē. b Eo ꝙ obedi erit ꝛc. Hoc addiꝛ ne crederet yſaac ſimplr̄ pfectioꝛ ipo abꝛaā. iō ī pmiſſi one ſibi fcā fit memoꝛia de iuſticia ipſi⁹ abꝛae. d Et cuſtodierit ꝛc. iſta

ſea ciuitate. ſequit. c Foderūtqꝫ in toꝛrēte. toꝛrēs eīn ē aqua cur rēs ex deſcēſu pluuiaꝝ: vel reſolutiōe niuiū ꝗ nō cōtinuaꝛ. ꝛ iō fo derūt ibi. vt aquā ex pluuijs deſcēdētē ibi retinerēt ad cōſeruādū tpe ſiccitat. d Repperérūt aquā viuā. i. ꝗd meli⁹ ꝗ̄ intēderāt a pncipio foſſionis. e Aſcēdit aūt ꝛc. vbi māſerat pr̄ ſu⁹: vt hr̄

ſūt ꝗ ſunt de dictamine rō nis recte: ꝛ ſeruāda etiā ſi nulla lex eēt de hoc poſi ta: ſicut reddere depoſitū ipſi deponēti: ꝛ ſil'ia.
e Et cerimonias. iſta ſūt ꝗ ptinēt ad modū colēdi deū. f Legeſqꝫ ſerua uerit. iſta ſūt que non obli gāt niſi qꝛ ſunt a deo vel hoīe inſtituta vel ꝑcepta ꝛ ex iſt pꝫ ꝙ añ legē moꝝ ſi datā plura fuerunt ob ſeruata ď illis ꝗ tpe moꝝ ſi fuerūt ſcripta. g Māſit itaqꝫ ꝛc. ex ꝑcepto di uino. noluit eīn ꝙ deſcen deret in egyptū. Cāꝫ aūt h⁹ dicunt hebꝛei qꝛ yſaac vt ſupra dictū ē xxij. c. fue rat dn̄o conſecrat⁹ qn̄ fue rat oblat⁹ in mōte. ꝛ iō nō erat decēſ ꝙ exiret terrā ꝓ miſſiōis. ꝛ iō remāſit ī ge raris: qꝛ tota paleſtina cō tineꝛ infra terminos terre ꝓmiſſiōis. h Qui cū interrogareꝛ. hic ɔ̄ñr po niꝛ ꝓbatio Yſaac in me tu rōne vxoris celās pru dēter ꝟitatē. abſqꝫ tñ fal ſitate dicēs eā ſoroꝛē ſuā eē: ꝛ eodē mō exponaꝛ ſi cut dictū p̄ris ſui de ſara vt ſupꝛadictū ē. xx. cap.
i Cūqꝫ ptrāſiſſēt dies ꝛc. ex h̄ vr̄ ꝙ ſe habuit ad vxorē ſicut ad ſoroꝛeꝫ cō tinēdo ab ea ꝗuſqꝫ expt⁹ fuit ꝙ ꝑpter ei⁹ pulcritu dinē nō moleſtabāt eā ꝛ tūc rediji ad exercendum actū cōiugalē. iō ſequiꝛ.
k Pꝛoſpiciens rex ꝛc. i. reddētē debitū vxori. di ctio eīn hebꝛaica ꝗ h̄ pōi tur ēquoca ē ad ludum ꝛ ad coitū: vt ſupꝛadictū ē xxi. c. Et ꝙ hic debeat ca pi in ſcdo ſenſu: vr̄ p illō qd ſubdiꝛ. l Perſpi cuū eſt ꝙ vxoꝛ tua ſit. alij ꝟo dicūt ꝙ vidit eū āple xātē vl' obſculātē rebeccā

gentes terre: eo ꝙ obedierit abꝛaaꝫ voci mee et cuſtodierit precepta ꝛ mandata mea: et ce rimōias legeſqꝫ ſuauerit. Māſit itaqꝫ yſaac in gerariſ. Qui cum interrogaretur a viris loci illius ſuper vxoꝛe ſua reſpondit Soroꝛ mea eſt. Timuerat eniꝫ confiteri ꝙ ſibi eſſet ſociata ɔiu gio: reputans ne foꝛte interfice rent eum ꝑpter illius pulcritu dinem. Cūqꝫ pertranſiſſent di es plurimi ꝛ ibidem moꝛareꝛ, ꝓ ſpiciēs abimelech rex paleſtino rū per feneſtrā: vidit eum iocan tem cuꝫ rebecca vxoꝛe ſua: ꝛ ac cerſito eo ait. Perſpicuum eſt ꝙ vxoꝛ tua ſit cur mentitus es eā ſoroꝛem tuam eſſe. Reſpon dit: timui ne moꝛerer propter eam. Dixitqꝫ abimelech. Qua re impoſuiſti nobis: potuit coire quiſpiam de populo cum vxoꝛe tua: ꝛ induxeras ſuper nos grā de peccatū. Precepitqꝫ oī po pulo dicens. Qui tetigerit ho minis huius vxoꝛē: moꝛte moꝛi etur. Seuit autē yſaac in terra illa et inuenit in ipſo anno cētu pluꝫ. Benedixitqꝫ ei deus ꝛ lo cupletatus eſt homo: ꝛ ibat pro ficiſcens atqꝫ ſuccreſcens donec magn⁹ vehemēter effectus ē ha buitqꝫ poſſeſſiones ouiū ꝛ armē toꝝ ꝛ familie plurimū. Ob hoc inuidentes ei paleſtini: oēs pu teos quos foderant ſerui patris

illius abꝛaā illo tempoꝛe obſtru xerūt implētes humo intantū vt ipſe abimelech diceret ad yſaac Recede a nobis: qm̄ potentioꝛ nobis factus es valde. Et ille diſcedēs ut ueniret ad toꝛrentē gerare: habitaretqꝫ ibi: rurſū fo dit alios puteos ꝗs foderāt ſer ui p̄ris ſui abꝛaā: ꝛ ꝗs illo moꝛ tuo olim obſtruxerāt philiſtijm. Appellauitqꝫ eos eiſdē noībꝰ qb⁹ añ pater vocauerat. Fode rūtqꝫ in toꝛrente et repererunt aquaꝫ uiuā. Sꝫ ꝛ ibi iurgiū fuit paſtoꝝ gerare aduerſus paſto res yſaac dicentiū. Nr̄a ē aqua. Quāobꝛē nomē putei ex eo ꝙ acciderat uocauit calūniaꝫ. Fo derūt aūt ꝛ aliū ꝛ ꝓ illo ꝗꝫ rixa ti ſunt: appellauitqꝫ eū inimici cias. Pꝛofect⁹ inde fodit alium puteū: ꝓ ꝗ nō ɔtēderūt. Itaqꝫ vocauit nomē ei⁹ latitudo dicēſ Nunc dilatauit nos dn̄s: ꝛ fecit creſcere ſup terrā. Aſcēdit autē yſaac ex illo loco ī berſabee, vbi apparuit ei dn̄s in ipſa nocte di cens. Ego ſum de⁹ abꝛaā p̄ris tui. Noli timere: qꝛ ego tecum ſum. Benedicā tibi ꝛ multipli cabo ſemē tuū: ꝑpter ſeruū me um abꝛaaꝫ. Itaqꝫ edificauit ibi altare dn̄o: ꝛ inuocato noīe dn̄i ex tēdit tabernaculū: ꝑcepitqꝫ ſer uis ſuis ut foderēt puteuꝫ. Ad quē locū cū ueniſſet de geraris: abimelech: ꝛ ochozath amici il

ē. xxi. ca. f Ubi apparuit ei dn̄s ad cōfoꝛtādū eū ď in iurijs ſibi illatis.
g Noli timere ꝛc. ad ꝓtegendū te.
h Bn̄dicaꝫ tibi in tpalib⁹ bōis et ſpūalib⁹ multipli cādo. i Itaqꝫ edificauit ibi alta re, ad reddēdum grāſ dn̄o ď ſua cō ſolatiōe. ꝛ ꝓmiſſi one. k Ad quē lo cū ꝛc. h̄ ꝓbaꝛ de māſuetudie ꝛ fide litate: qꝛ ꝑpt iniuri as ſibi illatas nō dimiſit cū inimi ci⁹ ſibi amicicie fedus inire.
l Abimelech ꝛc. pꝫ ꝙ ſm trāſlati onē nr̄aꝫ ochozat ē h̄ ꝓpꝛiū nomen vni⁹ hoīs. He bꝛei aūt dicūt ꝙ ē nomē cōe ꝛ ſigni ficat cōgregatōeꝫ vñ lr̄a eoꝝ eſt hec Abimelech ꝛ cō gregatio amicoꝝ ei⁹: qꝛ adduxerat ſecū aliqs ď ami cis ſuis.
m Quid veniſti ad me ꝛc. lꝫ yſa ac nō intēderet ſe duꝛ remouere. tamē voluit iniuriam ſi bi factā eis oſtēdē
n Qui rn̄derūt ꝛc. per h̄ ꝙ tātū te multiplicauit ī bonis. o Inea mus fed⁹ ꝛc. Nec ꝑ te ipm inferēdo: nec ꝑ nos aduerſa rios adiuuando.
p Sicut ꝛ nos ꝛc. in hoc rn̄derūt ad h̄ qd dixerat yſaac. Quid veni

qd ñ faciebāt viri niſi cū vxoꝛib⁹ ꝓpꝛijs. m Cur mētit⁹ ꝛc. nō ē mētit⁹. qꝛ de cognatiōe ſua erat: vt pꝫ ex ꝑdicꝭ de p̄re ſuo. n Quare ipoſuiſti nob Imponere in vna ſignificatiōe idē ē qd decipe. ꝛ tūc cōſtruiꝛ cū datiuo: ꝛ ſic accipiꝛ hic. ꝛ ei⁹ ſupinū ē impoſitū: ſꝫ aliqn̄ ſyncopaꝛ: ꝛ dr̄ impoſtū: ꝛ inde dr̄ impoſtoꝛ. i. deceptoꝛ. cetera patēt. o Seuit aūt yſaac. hic pꝛo baꝛ tpe ꝓſpitatis: qꝛ ex hoc inuidiā inſurgētē ɔ̄ eū ꝛ iniuriā patiēter tole rauit: ꝛ pꝫ lr̄a exceptis paucis ꝟbis. p Et inuenit ꝛc. ad oſtēdēdū ꝙ fuit ex ſpāli dono dei: qꝛ ille ann⁹ nō fuit fertilis: ad qd denotādū ſignan ter dr̄ in ipo āno. recede a nobis qm̄ potētioꝛ nr̄i fact⁹ es. ac ſi di. ſi tu rebel lares tu poſſes a nobis auferre ciuitatē: vel ſi venirēt aduerſarij poſſes te illis cōiūgere ꝛ tradere eis ciuitatem ꝛ terram. hoc tamen dicebat motus ſpiritu inuidie: quo non poterat eius pꝛoſperitatem tam celerem vide re. a Et ille diſcedēs, nolēs ɔtēdere. b Ut veniret ꝛc. elōgās

ſtis ad me hominē quem odiſtis ꝛ expuliſtis. ac ſi diceret licet eīn ſerimus te de ciuitate: tñ nihil abſtulim⁹ a te nec aliď nocumētū in tulim⁹ tibi. q Fecit ḡ eis cōuiuiū. curialiꝛ recipiēdo eos.
r Surgētes mane iurauerūt. ſ. ſaluā ieiuna: ꝓp reuerētiā iuramēti.
ſ Ecce aūt ꝛc. ꝑcepat eīn eis añ iuramētū fodere puteū: ſꝫ āñūcia uerūt ei poſt iuramētū factū de aq̄ inuēta. t Et nomē ꝛc. prius erat ei ipoſitū: ſꝫ tūc fuit iteꝝ ď nouo ɔfirmatū: ad cui⁹ itellectū ɔſi derādū ꝙ beer ī hebꝛeo idē ē ꝙ pute⁹. ſebee aūt ſignificat ſeptē ꝛ iuramētū ꝛ ſocietatē: ꝛ ex iſtꝭ trib⁹ ſignificatōib⁹ loc⁹ ille vbi erat pu te⁹ vocat⁹ eſt berſabee. pmo ꝓp ſeptē agnas ꝗs ibi ſtatuit abꝛaā vt hr̄. ē. xxi. ca. Itē ꝓp iuramētū qd factū ē ibi inter ipm ꝛ abime lech. Itē ꝓp hoc ꝙ yſaac vocauit illū puteū abūdātiā: vt h̄ hr̄. qd ſonat idē qd ſatietas. ꝛ ſi ɔ̄ hoc arguaꝛ ꝙ nō vr̄ eē idē pute⁹ hic ď

nouo factus: ꝛ qui fuerat tempoꝛe abꝛae. Dicendum ꝙ imo qꝛ ſi cut habetur in hoc ca. paleſtini obſtruxerant puteos quos foderat abꝛaam implentes eos terra: ꝛ yſaac iterū fodit eos: ꝛ iſte fuit vn⁹ ex eis. v Eſau vero. hic probatur patiā yſaac reſpectu pro prie familie in hoc ꝙ eſau abſqꝫ conſilio patris ꝛ matris accepit

Enuit autem yſaac. Hic cōſequenter deſcribitur oꝛdinatio ſue f poſteritatis pꝛeponēdo vnum alteri: ꝛ quia hoc fiebat per be nedictionē ideo diſpoſitio ad benedictionē pꝛimo deſcribitur ſcdo foꝛma benedictiōis ſubiūgiꝛ ibi. Statimqꝫ vt ſenſit. Diſpoſitio au tē ꝑ iſta tria declaraꝛ. pmo ꝑ patris expreſſionē. ſcdo ꝑ matris reuelatiōeꝫ ibi. Qd cū audiſſet rebecca. tercio ꝑ filij ꝑparatiōnem ibi. Abijt ꝛ attulit. Circa pꝛimū dicit.

duas vxores de genere ethaeoꝝ ꝗ offenderunt aīos yſaac ꝛ rebecce.
In capi. xxvi. vbi dr̄ in poſtilla Bn̄dicenꝛ in ſemi ne tuo oēs gētes terre.
Additio. i.
Ih hoc lo co vbi dr̄. Be nedicenꝛ in ſemie tuo poniꝛ in he bꝛaico ꝟbū bn̄di ctiōis oīno ſil'r il li qd poniꝛ. ē. ca. xxij. qꝛ qdē ꝟbuꝫ ſm hebꝛaicā veri tatē intellectuꝫ ſi gnificat: ꝙ ille in quo alij benedicē tur ſit cā ꝑncipali ter effectiua illius bn̄dictōis ꝙ nul li pure creature cō uenit: ꝓut ibi fuit expoſitū. ꝛ iō nul lo mō pōt intelli gi de chꝛiſto: ꝛ ꝙ hec ꝓmiſſio ſit oī no cōfoꝛmis pꝛo miſſiōi fcē abꝛae ī imolatiōe yſaac ē. xxij. ca. ꝛ ī ea ſū deꝛ inſinuat in tri bus. Pꝛimo cum ꝓmittit intētiōeꝫ pꝛimi iuramēti. ſ. fcī tpe imolatōis ꝛ h̄ cūꝫ dicit. Cō plens iuramētum quod ſpopondi abꝛae p̄ri tuo. ꝛc. Scdo qꝛ cū red dit rōnē hui⁹ ma gni pꝛomiſſi ſub dit eo ꝙ obedie rit abꝛaā voci mee qd oīno ɔcoꝛdat rōni reddite tpe ꝑ dicti iuramēti: ibi n. dcm̄ fuit abꝛae

li⁹ ꝛ phicol dux militū locut⁹ eſt iſaac. Quid uenistis ad me ho minē quē audiſtis: ꝛ expuliſtis a nobis. Qui rn̄derūt: uidim⁹ tecū eē dn̄ꝫ ꝛ idcirco nos dixim⁹ Sit iuramētū inter nos: et inea mus fedus. ut non facias nobis qcq̄ꝫ mali: ſicut ꝛ nos nihil tuo ruꝫ attigim⁹: nec fe cim⁹ qd te le deret: ſꝫ cū pace dimiſim⁹ auctū bn̄dictione dn̄i. Fecit ergo eis ɔuiuiū. Et poſt cibū ꝛ potū ſur gētes mane: iurauerūt ſibi mu tuo dimiſitqꝫ eos yſaac pacifice ī locū ſuū. Ecce aūt uenerūt in ipſo die ſerui yſaac: annūciātes ei de puteo quē foderāt atqꝫ di cētes. Inuenimus aquā: vñ ap pellauit eū abūdātiaꝫ et nomen vꝛbi impoſitū ē berſabee: vſqꝫ i ꝑſentē diē. Eſau uero ꝗdrage nari⁹ duxit vxoꝛes duas iudith filiā beeri ethei: ꝛ baſemath fi liā elon eiuſdē loci: que ābe of fenderant aīm yſaac ꝛ rebecce.

Capitulūꝫ. xxvij.

Enuit autem yſaac: et caligauerunt oculi eius: et videre nō po terat: uocauitqꝫ eſau filiū ſuum maioꝛem ꝛ dixit ei: fili mi. Qui rn̄dit: adſuꝫ. Cui p̄r: vides inqt ꝙ ſenuerīꝫ: ꝛ ignoꝛē diē moꝛtis mee. Sume arma tua ꝛ phare trā ꝛ arcū ꝛ egredere foꝛaſ. Cū qꝫ uenatu aliqd appꝛhēderiſ: fac mihi inde pulmētū ſicꝫ velle me

noſti ꝛ affer ut comedā: ꝛ bn̄di cat tibi anima mea añq̄ꝫ moꝛiar. Qd cuꝫ audiſſet rebecca ꝛ ille abijſſet ī agꝝ ut iuſſionē p̄ris im pleret: dixit filio ſuo iacob: audi ui p̄rēꝫ tuū loquētem cū eſau frē tuo: ꝛ dicētē ei. Affer mihi ď ve natiōe tua: ꝛ fac cibos ut come dā: ꝛ bn̄dicā tibi corā dn̄o añq̄ꝫ moꝛiar. Nūc ergo fili mi acqeſ ſce ɔſilijs meis: ꝛ ꝑgēs ad gre gē affer mihi duos edos optios ut faciā ex eis eſcas p̄ri tuo qbꝰ libēter ueſciꝛ: ꝗs cū intuleris et comederit bn̄dicat tibi priuſq̄ꝫ moꝛiaꝛ. Cui ille rn̄dit. Noſti ꝙ eſau frater me⁹ hō piloſus ſit ꝛ ego leniſ. Si attrectauerit me p̄r me⁹ ꝛ ſēſerit: timeo ne putet ſibi noluiſſe me illudere: ꝛ indu cat ſup me maledictiōeꝫ ꝓ bn̄di ctione. Ad quē mr̄: in me ſit ait iſta maledictio fili mi: tm̄ audi vo cē meā: ꝛ ꝑgens affer que dixi. Abijt ꝛ attulit dedītqꝫ matri. Parauit illa cibos ſicut uelle nouerat p̄rēꝫ illi⁹ ꝛ veſtib⁹ eſau valde bōis ꝗs apud ſe habebat domi: induit eū pelliculaſqꝫ he doꝝ circūdedit manib⁹: et colli nuda ꝓtexit. Deditqꝫ pulmētū ꝛ panes quos coxerat tradidit. Quib⁹ illatis dixit. Pater mi. At ille rn̄dit: audio: ꝗs es tu fili mi. Dixitqꝫ iacob. Ego ſuꝫ pꝛi mogenit⁹ tu⁹ eſau. Feci tibi ſicꝫ ꝑcepiſti mihi. Surge ſede ꝛ co

a Senuit aūt yſaac. ap ꝓpinquabat eīn termi nus vite ſue ꝛ iō tps erat oꝛdinādi de ſua poſteri tate.
b Sume arma tua ꝛc. qꝛ fili⁹ recipiēs bn̄dictio nē debebat p̄ri⁹ p̄ri fa cere obſequiū ꝛ ſeruire in menſa: et pꝫ lr̄a.
c Qd cū audiſſet rebec ca. Hic ɔ̄ñr deſcribiꝛ di ſpoſitio iacob ad benedi ctionē ꝑ reuelationē m̄ris reuelātis ipſi iacob ꝟba p̄ris: vt bn̄dictio illa ad iacob transferreꝛ: qꝛ ſcie bat ꝙ ei debebatur: vt ſu pꝛa dictū eſt. xxv. capi.
d Et pergēs ad gregē. qꝛ erat ſatis ꝓpe. ꝛ inde poterat hr̄e cibū āte redi tum eſau.
e Noſti ꝙ frater ꝛc. i. ꝑ totū coꝛp⁹ ad modū pel lis hiſpidus: vt ſupꝛa di ctū ē. xxv. ca. ꝛ iō ꝑ hoc ti mebat depꝛehēdi a patre ꝛ ſic maledici.
f In me ſit iſta maledi ctiō fili mi. i. nūqꝫ accidat hoc. cōfidebat eīn ꝙ de⁹ aliter diſponeret: vt ꝟbuꝫ ſuū adimpleret.
g Abijt ꝛ attulit. h̄ ɔ̄ñr deſcribitur diſpoſitio ad bn̄dictionē ꝑ ꝑparatiōeꝫ filij: que quidē ꝑparatio fuit in cibi offerēdi deco ratione: cum dicitur.
h Parauit illa cibos ꝛc. Scdo in filij ɔpoſitione cum dicitur.
i Pelliculaſqꝫ hedoꝝ circūdedit manibus. fecit eīn quaſi chirothecas: vt aptarētur figure manus.
k Et veſtib⁹ eſau valde bonis ꝛc. Sicut eīn di ctū ē. ē. ca. xiiij. vſqꝫ ad le

eo ꝙ obediſti voci mee. Tercio quia hic non dicitur. Et benedicē tur in te ꝛ in ſemine tuo: ſicut. ē. dixerat. c. xij. ſꝫ dixit. Bn̄diceꝛ in ſe mine tuo. ſicut in ca. xxij. ꝛ in alijs auctꝭ⁹ eidē coꝛrn̄dētib⁹ ꝓut di ctū fuit in additiōe. ē. eo. xxij. ca. vñ h̄ nō hꝫ locū expoſitio hebꝛeo rū: vt largi⁹ fuit expoſitū in additiōe ꝑdicta.
In eo. c. xxvi. vbi dr̄ ī poſt. Uidit eū iocātē cū rebecca. Addi. ij.
i Ih hoc loco in hebꝛaico poniꝛ h̄ dictio meſſaheth oīno ſil'is illi que poſita fuit. ē. c. xxi. cū de yſmael agereꝛ que quidē dictio lꝫ habeat plura ſignificata: ſignificat eīn ri ſum: gaudiū ꝛ ludū. ſil'r ꝛ deriſionē. nūqꝫ tñ ſignificat coeūteꝫ: vt in additiōe ſupꝛa ꝑdicto. c. fuit dictū. vñ trāſlatio nr̄a ſe hn̄ hꝫ que dicit. vidit eū iocātē: ꝛ dꝫ expōi ꝓut in poſtilla in ſcda expoſitiōe.

Capitulum. xxvij.

gem datam tempoꝛe moyſi pꝛimogeniti erāt ſacerdotes: ꝛ ideo habebāt veſtes ſpeciales precioſas ꝛ odoꝛiferas: quibus induti in magnis ſolen nitatibus offerebant oblationem dn̄o. l Ego ſum eſau pꝛimogenit⁹ tuus. Ra. ſa. vt excuſet iacob de mendacio: ſic pūctuat hāc lr̄am. Ego ſum. ſ. qui appoꝛto tibi cibū. Sed eſau ē pꝛimogenitus tuus. ſed iſte manife ſte coꝛrūpit ſenſum nec tñ per hoc hꝫ intentū: qꝛ quacūqꝫ arte verboꝝ ali quis fallat aliū a mendacio nō excuſaꝛ ſm Aug. ꝛ iō aliter dr̄ ꝛ melius. lꝫ eīn iacob nō eēt eſau in ꝑſōa erat tñ in officio ꝛ dignitate ꝗtū ad ius pꝛi mogeniture: vt ſupꝛa declaratū ē. Et ex hoc debebaꝛ ſibi bn̄dictio. ꝛ ideo qn̄ dixit. Ego ſum eſau pꝛimogenit⁹ tuus. ſ. ꝗtū ad dignitatē pꝛimogeni ture. veꝝ dixit: qꝛ ſic qd yſaac debebat intelligi qꝛ querebat de eo cui bene dictio debebaꝛ. ꝓp qd nō decepit patrē: lꝫ pater nō ſic itellexerit ꝛ tali mo do loquēdi vſus eſt ſaluatoꝛ Mat. xi. dicēs de iohāne. Ipſe ē helyas: ꝛ

Universidad de Salamanca. BGH

ſic etiam exponenda ſunt alia verba iacob in quib⁹ loquit̃ tanq̃ eſſet eſau ⁊ facta ei⁹. Sciendũ tñ ꝙ nõ videt̃ mihi magna neceſſitas excuſandi pa/ tres ve. te. a mendacio maxime officioſo: ſicut hic ⁊ in pluribus alijs lo / cis: q: certũ ẽ ꝙ apoſtoli fuerũt multo ꝑfectiores eis: ⁊ tñ nõ fuerunt imu/ nes a pctõ veniali. Unde dicit Job. in. i. canonica. Si dixerimus: q: pec/ catum non habemus nos metipſos ſeducimus: ⁊ multominus patres vet. teſt. fuerũt imunes a pec/ cato veniali: maxie q: plu res eoꝝ leguntur peccaſſe mortaliter ⁊ enormiter: ſi/ cut dauid i adulterio ber ſabee: ⁊ homicidio vrie. patriarche etiã ex odio ⁊ inuidia vendiderunt Jo ſeph fratrem ſuũ in egy/ ptum.

betur. j. xxxij. capi. impleta ſunt tñ in poſteris ſuis: q: tempore da/ uid ⁊ ſalomonis idumei ſeruierũt filijs iſrael: ſed perfectius iple/ ta ſunt in chriſto: cui poteſtates nõ ſoluʒ terrene ſed etiam celeſtes ſunt ſubdite: ſ3 ꝙ ipſe dicit Mat. vlti. Data eſt mihi omnis po/ teſtas in celo ⁊ in terra. y Uix yſaac ſer. Hic ꝯſequenter deſcri

m Uolũtas dei fuit ⁊c. quia ex ordinatione diui na mater miſit eũ ad gre/ ges: vnde cito poterat ha here cibũ ꝓ patre.

n Accede huc vt tangaʒ te. q: nõ cognoſcebat euʒ per viſum: voluit eum ꝓ/ bare ⁊ cognoſcere per ta/ ctum.

o Uox quideʒ ⁊c. lʒ eñ caligaſſent oculi ei⁹ ⁊ vi/ dere nõ poſſet: tñ clare au diebat: ⁊ ad vocem vide bat̃ iacob ad tactũ eſau: verũ tñ q: ſenſus tactuſ in hominibus certior eſt q̃ ſenſus auditus: q: homo in tactu excellit oĩa anima lia: vt dicitur. ij. de anima in auditu auteʒ excellitur a multis animalibus: iõ iudicauit magis ſ'm ta/ ctum q̃ ſ'm auditum.

p Et nõ cognouit ⁊c. in ꝓbatione per ſenſũ tact⁹

q Benedicens ergo illi i. benedicere volens.

r Ait tu es fili⁹ me⁹ eſau. hoc nõ interrogabat qua ſi amplius dubitans: ſed vt ꝑ̃apiat ſibi obſequiuʒ quo peracto procedat ad benedictionẽ: et pʒ lr̃a.

s Statimq; vt ſenſit. h̃ cõſequẽter deſcribit̃ for/ ma benedictionis: vbi ſic ꝓcedit̃: q: primo deſcri/ bit̃ ipſius iacob benedi/ ctio. ſcdõ benedictiõis cõ firmatio: ibi. Uix yſaac

mede de uenatione mea: ut be nedicat mihi anima tua. Rurſũ q; yſaac ad filium ſuum. Quo modo inquit tã cito inuenire po tuiſti fili mi. Qui reſpondit. uo luntas[m] dei fuit ut cito occurre ret mihi qd̃ volebam. Dixitq; yſaac. Accede[n] huc ut tangã te fili mi: ⁊ ꝓbem utrũ tu ſis filius meus eſau an non. Acceſſit ille ad patrẽ: ⁊ palpato eo dixit yſa ac. Uox[o] quidem uox iacob eſt ſ3 manus: man⁹ ſunt eſau. Et[p] non cognouit eum: quia piloſe manus ſimilitudinẽ maioris ex preſſerant. Benedicens[q] ergo il li ait[r]. Tu es filius meus eſau. Reſpõdit: ego ſum. At ille: af fer inquit mihi cibos de uenatio ne tua fili mi ut bñdicat tibi ani ma mea. Quos cũ oblatos co mediſſet: obtulit ei etiam vinũ. Quo hauſto dixit ad eum. Ac cede ad me ⁊ da mihi oſculũ fili mi: acceſſit ⁊ oſculatus eſt euʒ. Statimq;[s] ut ſenſit ueſtimento rũ eius fragrantiam: benedicẽs illi ait. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni: cui bñdixit dñs Det[t] tibi deus de roꝛe celi: ⁊ de pinguedine terre abundantiam frumenti: vini ⁊ olei: ⁊ ſeruiãt ti bi populi: ⁊ adorent te tribus. Eſto dñs fratrum tuoꝝ et incur uent̃ añ te filij matris tue. Qui maledixerit tibi ſit ille maledi ctus: ⁊ qui benedixerit tibi: be

nedictionibus repleatur. Uix[u] yſaac ſermonem impleuerat: et egreſſo iacob foras: venit eſau: coctoſq; de uenatione cibos in tulit patri dicens. Surge pater mi: ⁊ comede de venatione filij tui: vt bñdicat mihi anima tua. Dixitq; illi yſaac. Quis eñ es tu: qui reſpondit. Ego ſum fili us tu⁹ primogenitus eſau. Ex pauit[x] yſaac ſtupore uehemen ti ⁊ ultra q̃ʒ credi poteſt admi rans ait. Quis igitur ille eſt qui dudum captam uenationem at tulit mihi ⁊ comedi ex omnibus priuſq; tu uenires. Bñdixiq; ei et erit benedictus. Auditis[y] eſau ſermonibus patris: irrugijt clamore magno: ⁊ cõſternatus ait. Benedic[z] etiam ⁊ mihi pa ter mi. Qui[a] ait. Uenit[b] ger manus tuus fraudulenter: ⁊ ac cepit benedictionem tuam. At illi ſubiunxit. Juſte uocatuʒ eſt nomen eius iacob. Supplanta uit enim me en altera uice. Pri mogenita[c] mea ante tulit: ⁊ nũc ſecundo ſurripuit benedictionẽ meam. Rurſumq;[d] ad patrem nunquid non reſeruaſti ait ⁊ mi hi benedictionem. Reſpondit yſaac: dominũ tuum illum con ſtitui ⁊ omnes fratres ſuos ſerui tuti eius ſubiugaui. Frumento ⁊ uino ⁊ oleo ſtabiliui eum ⁊ ti bi poſt hec fili mi vltra quid faci am. Cui eſau. Nũ vnaʒ inquit

biturpredicte be/ nedictionis cõfir/ matio: quia egreſ ſo Jacob a patre igrediente Eſau ꝓ benedictiõe cõ/ ſequenda: ⁊ veri/ tate ꝯperta yſaac benedictionẽ non retractauit ſʒ ma/ gis cõfirmauit: ⁊ patet lr̃a vſq; ibi.

x Expauit yſaac ſtupore vehemen ti ⁊c. Dicunt he/ brei ꝙ yſaac au/ ditis predict̃ vo/ luit retractare be/ nedictionẽ iacob ſed tunc ex volũ/ tate dei vidit ge/ henam apertaʒ ⁊ ſibi paratam ſi re tractaret: ꝓpt̃ qd̃ expauit: ⁊ ñ retra/ ctauit: ſed magis confirmauit. Do/ ctores autẽ catho lici dicunt ꝙ yſa/ ac raptus fuit i ex taſi ⁊ cognouit ꝙ illud qd̃ factũ fue rat circa Jacob erat de voluntate ⁊ ordinatiõe dei: qd̃ latuerat ipſuʒ vſq; tũc: ꝓpt̃ qd̃ admirans ⁊ ordi natiõi diuine ob/ temperans confir mauit benedictio nẽ dicẽs. Benedi xiq; ei ⁊ erit bñ/ dictus. ſubditur.

y Auditis eſau. Hic conſequẽter deſcribitur ipſius eſau q̃rulatio eo ꝙ frater ſuus be/ nedictionem ha/ buerat: ⁊ aliã be/ nedictionem pete bat dicens.

z Benedic etiaʒ

ſermonẽ ipleuerat. tercio eſau q̃rulatio: ibi. Auditis eſau ſermõib⁹. q̃rto cõ tra iacob machinatio: ibi. Oderat ergo. quinto matris obuiatio: ibi. Nũ ciata ſunt hec rebecce. Quãtũ ad primũ. ſ. formã benedictiõis. primo im/ precat̃ filio bõa tẽporalia: q: ex ſenſibilibus ⁊ terrenis intellectus huma/ nus ducit̃ ad ſpũalia ⁊ eterna ⁊ q̃ntum ad hoc dicit̃. t Det tibi deus de rore ⁊c. ex influentia eñ corporis celeſtis tanq̃ ex cauſa efficiente: ⁊ ex bona diſpoſitiõe terre tanq̃ ex cauſa materiali. ſequitur multiplicatio ter/ renaſcentium. Scdõ imprecatur ei honorem ⁊ excellentiam cum dicitur. Seruiant tibi populi: ⁊ adorent te tribus ⁊c. Tercio alioꝝ beniuolentiaʒ cum dicit. Qui maledixerit tibi ⁊c. Conſiderandũ tñ ꝙ per iſta intelligũ tur bona ſpũalia ⁊ eterna tanq̃ principaliter intenta: ſicut. s̃. dictum ẽ. xv cap. Cõſiderandũ etiã ꝙ iſta non ſunt impleta in perſona iacob: quia q̃ diu vixit fuit minus potens ipſo eſau: ꝓpter qd̃ ipſum valde timuit: vt ha

⁊ mihi pater mi. ac ſi diceret: ita potes ſicut ante bñdictionem Ja cob. a Qui ait. ſe excuſando: quia voluntatem dei cognoue/ rat de iacob. b Uenit germanus tu⁹ fraudulenter. Hebrei di/ cunt ꝓuidenter: q: dictio hebraica que eſt ibi eſt equiuoca: ⁊ aliq̃n accipitur ꝓ dolo: ⁊ aliquãdo accipitur pro prudẽtia ſeu bona cau tela: ⁊ ſic debet hic accipi. ſciebat eñ iam yſaac ꝙ de voluntate ⁊ ordinatione diuina receperat benedictionem: vt dictum eſt. ⁊ ideo eius factum non poterat imputari fraudi ꝓprie dicte.

c Primogenita mea ante tulit ⁊c. Falſum dicit: quia volũtarie vẽ didit ea: vt patet ex predictis: ⁊ per cõſequens non ſurripuit bene dictioneʒ alienam ſ3 ſibi debitã caute accepit. d Rurſumq; ad patrem. vt extorqueret ab eo benedictionem: ſequit̃. e Motus yſaac pietate ꝓpter fletum eſau dixit ad eum. in pinguedine terre

⁊ rore celi deſuper erit ⁊c. i. in abundãtia terrenaſcentium que cau ſantur ex iſtis duobus: vt dictum eſt. f Uiues in gladio. quia fuit homo bellicoſus. g Et fratri tuo ſeruies. hoc impletũ fuit quãdo dauid fecit ydumeam ſibi tributariam. ij. Reg. viij. c. vt iã dictum eſt ſupra. xxv. ca. h Tempuſq; veniet ⁊c. hoc impletuʒ eſt quando ydu/ mei rebellauerũt ne eſſent ſub iuda iiij. Reg. viij. c.

ioꝛa intelligenda vel requirenda. hec Augu. vnde in hac hyſtoria ſicut in precedenti de venditione primogenit̃ure: ratio lr̃e principaliter eſt figu/ ralis. que aũt iſta ꝑfigurãt in glo. or. plene tractatur.

Jn eodem capitulo. xxvij. vbi dicitur in poſtilla. Jn me ſit iſta maledi/ ctio ⁊c. Additio. ij.

i Oderat ergo. h̃ cõſequẽter deſcri/ bitur machinatio eſau ꝯ fratrem.

k Dixitq; in cor de ſuo. machina/ tiones contra euʒ concipiendo.

l Ueniẽt ⁊c. no/ lebat eñ hoc face re viuẽte patre ne incurreret odium eius ⁊ maledice/ retur ab eo.

m Nunciata ſũt hec Rebecce. Hic cõſequenter poni tur matris obuia/ tio cum dicit̃. Nũ ciata ſunt hec. Ex quo patet ꝙ eſau predictam machi

tñ benedictionem habes pater Mihi quoq; obſecro ut benedi cas. Cũq; eiulatu magno fleret motus[e] yſaac dixit ad eum. Jn pinguedine terre ⁊ in rore celi deſuper erit benedictio tua. Ui ues[f] in gladio: et[g] fratri tuo ſerui es: tempuſq;[h] veniet cum excu tias ⁊ ſoluas iuguʒ eius de cer uicibus tuis. Oderat[i] ergo ſem per eſau iacob: ꝓ benedictione qua benedixerat ei pater. Dixit q;[k] in corde ſuo. Uenient[l] dies luctus patris mei: ⁊ occidam ia cob fratrem meuʒ. Nunciata[m] ſunt hec rebecce. Que[n] timens ⁊ uocans iacob filium ſuum di

xit ad eum. Ecce eſau frater tu us minatur ut occidat te. Nunc ergo fili audi uocem meaʒ: ⁊ cõ ſurgens fuge ad laban fratrem meum in haran: habitabiſq; cũ eo dies paucos dõec requieſcat furor fratris tui ⁊ ceſſet indigna tio eius: obliuiſcaturq; eoꝝ que feciſti in eum: poſtea mittam et adducã te inde huc. Cur[o] vtro q; orbabor filio in vno die. Di xitq;[p] rebecca ad yſaac Tedet[q] me uite mee ꝓpter filias heth. Si[r] acceperit Jacob vxorem d̃ ſtirpe hui⁹ terre nolo uiuere.

Capitulũ. xxviij.

b Ecce hac rebec ce aliter expo/ nunt̃ iuxta litte ram: vt ſit ſenſus. ſi male/ dictio cõtingat in me erit: eo ꝙ induco te ad hoc: ⁊ hoc dicebat confidens de deo vt poſtil. dicit.

Jn eodẽ ca. xxvij. vbi dicitur in poſtilla. Quã/ tum ad primũ. ſ. formam benedictionis. Additio. iij.

q Uidam expo/ nunt hanc be/ nedictiones ſic vt tria premiſſa intelligã tur mere tẽporalia. ſ. abũ dantia victualium ꝑ hoc ꝙ dicit. Det tibi deus d̃ rore celi. Excellentiaʒ po tentie per hoc ꝙ dicitur. Seruiãt tibi populi ⁊c. preeminentia primogeni ture. ꝑ hoc ꝙ dicit̃. Eſto dñs fratrum tuoꝝ. Scdʒ

nationem non ſic celauit in corde ſuo quin appareret exterius in ſi/ gnis ⁊ verbis. n Que timens ⁊c. vt induceret eum ad dandũ locum ire ⁊ recedendum ad tempus. ſequitur. o Cur vtroq; or babor filio in vna die: ac ſi diceret ſi inuadat te poterit eſſe: ꝙ am/ bo eritis interfecti: vel ſi vnus remaneat oportebit ꝙ ſit fugitiuus a me. p Dixitq; rebecca ad yſaac. quia iacob non poterat con uenienter recedere ſine ſcitu patris. ideo rebecca conuertit ſe ad in/ ducendum yſaac: vt mitteret iacob filium ſuum ad laban: vt ibi ac ciperet vxorem di. q Tedet me vite mee ꝓpter filias heth. i. ꝓ/ pter vxores eſau. non autem dixit ipſi yſaac aliam cauſam. ſ. d̃ ma chinatione eſau in mortem iacob ne in ſenectute ſua nimis afflige/ retur. r Si acceperit iacob vxorẽ de ſtirpe huius terre: nolo vi uere: ac ſi diceret: ſi diligis vitam meam mitte euʒ ad domũ fratris mei vt ibi accipiat vxorem.

Jn capitulo. xxvij. vbi dicitur in poſtilla ſenuit.

Additio. i.

b Ec hyſtoria non videtur intelligẽda ſic ꝙ yſaac appro pinquante termino vite ſue de ſua poſteritate ordinaret ſicut teſtatores ſolent facere ſuas vltias volũtates oſtẽ/ dendo. Nec etiam legitur ꝙ filius recepturus benedictionẽ a pr̃e prius ei faceret obſequium in menſa ⁊ hmõi ꝓut poſtil. ait nullam auctoritatẽ ad hoc allegando. nec etiam ſufficientem rationem: ſed iſta ſunt ꝓphetice intelligẽda eo modo quo iacob appropinquã/ te tempore mortis ſue filijs ſuis ait. Congregamini vt annũciem vobis que ventura ſunt ⁊c. j. xlix. c. ſimiliter ⁊ Deu. xxxiij. de moy ſe legitur. ⁊ hec benedictio qua benedixit moyſes homo dei filijs iſrael ante mortem ſuam ⁊c. vnde yſaac eſtimans eſau eſſe primo genitũ ſuum: ⁊ ſic eideʒ pertinere benedictionẽ abrae ⁊ ſemini ſuo repromiſſam incitauit ipſum eſau ad benedictionem recipiendam ⁊ vt ipſe yſaac magis diſpoſitus eſſet ad dandam benedictioneʒ voluit ab ipſo eſau recipere cibaria ſibi placita: animus eñ ꝓphe taꝝ quãq; redditur aptior ad ſpiritum ꝓpheticũ exercendũ ex ſenſi bilibus ſibi bene ꝓportionatis: vt in. iiij. Reg. iij. c. de helyſeo le/ gitur. nihilominus in hoc loco nõ ſolum verba yſaac ſed etiã eius facta: ſimiliter rebecce ⁊ filioꝝ ſunt principaliter figuratiua ⁊ futu/ roꝝ prenoſtica. vnde Aug. in li. queſtionũ no. ⁊ ve. teſt. dicit. Om̃ tantus patriarcha yſaac anteq̃ moriatur querit a filio venationeʒ ⁊ eſcam qualem amat ꝓ magno beneficio: ⁊ ꝓmittit benedictiõeʒ nullo modo arbitremur vacare a ſignificatione ꝓphetica. maxime qm̃ feſtinat vxor eius vt illam benedictionem minor accipiat: quẽ ipſa diligebat ⁊c. in eadem narratione multum mouerunt ad ma/

vero intelligatur de bonis ſpiritualibus: ⁊ hoc cum dicitur. Qui maledi/ xerit tibi ſit ille maledictus. cuius ratio eſt: nam cum maledicere aliquem cõmuniter importat optare ei malum: optare autem maluʒ ſemper eſt pec/ catũ niſi proxim⁹ ſit peccator ⁊ optetur ei aliquod malũ pene vt ex hoc ſe/ quatur ſibi aliquod bonum: ꝓut in ſcdã ſcdẽ. q. lxxvi. Ex quo ſequitur ꝙ boni ⁊ iuſti nunq̃ ſunt maledicẽdi. vnde Nume. xxiij. Quomodo male/ dicam ⁊c. ⁊ ſic tanto grauius peccat quãto perſona cui maledicit magis eſt amanda ſeu reuerenda. vnde Leui. xx. cap. Qui maledixerit patri ſuo morte moriatur ⁊c. ⁊ Exo. xxij. cap. Principi ꝑp̃li tui non maledices. Ex h̃ igit̃ ꝙ yſaac ꝓphice maledicebat maledicẽtib⁹ iacob intelligit̃ ꝙ poſte/ ritas iacob ꝑ̃ſertim ſpũalit̃ cui h̃ bñdictio p̃ncipalit̃ dirigebat̃: futura erat iuſta ⁊ virtuoſa: ſic vt ei maledicẽtes eſſent digni maledictiõe: ⁊ ſic in iſta particula includitur ꝙ poſteritas iacob debebat eſſe benedicta in ſpiritu alibus: que in virtutibus principaliter cõſiſtunt. Jnfra autẽ ca. xxviij. vbi iteʒ benedixit yſaac ipſum iacob: vlterius expreſſit quedã ad benedictio/ nem gratie pertinentia: ⁊ hoc cum dicit. Et det tibi benedictiones abrae ⁊ ſemini tuo poſt te ⁊c. Ex predicto modo intelligenda ſunt verba que. s̃ xij. ca. fuerũt dicta a deo ipſi abrae. ſ. Maledicam ⁊c.

Jn eodem capitulo. xxvij. vbi dicitur in poſtilla. hebrei dicunt. Pro/ uidenter ⁊c. Additio. iij.

d Dictio hebraica in hoc loco poſita non eſt equiuoca. Nihil eñ ſignificat niſi dolum vel fraudem. vnde tranſlatio bene ſe ha/ bet cum dicit. Fraudulenter. ſed quia dolus vel fraus licet pro prie accipiantur in malo: abuſiue tñ quãq; accipiuntur in bono iuxta illud ij. Cor. xij. Cum eſſem aſtutus dolo vos cepi. ideo hec dictio fraudulen/ ter accipitur hic hoc modo. ſ. abuſiue. vel yſaac forte volẽs ſe excuſare ab eſau: vocauit Jacob fraudulentum quaſi in ꝓpria ſignificatione.

Replica correctorij cõtra Burg.

i In ca. xxvij. vbi poſtil. diſpoſitionẽ. benedictionẽ ⁊ ordinatio/ nẽ volũtatis vltime ipſi⁹ yſaac exponit ad lr̃am. Burg. inſtat ſi cut. s̃. ca. xxv. volẽs ꝙ totũ ſit tñ figurale. ſed hoc ſatis impro/ batũ eſt ibidẽ. Cũ eñ in lr̃a hac nihil narret̃ de virtute ſermõis falſũ: nec abſurdũ. mirãdũ eſt ꝙ Burg. ꝯ h. Aug. ⁊ alios ſanctos doctores hic ni tit̃ ſenſum lr̃alem abijcere: ſufficeret dicere ꝙ ſenſus allegoricus hui⁹ paſ ſus ſit potior ⁊ magis a ſpũ ſancto auctore ſcripture intentus: ex hoc tñ lit teralis ſenſus nõ ẽ abijciẽdus: niſi eẽt in eo de virtute ſermonis abſurdi/ tas qd̃ nõ eẽ oſtẽſum eſt ſupra. Jn eodẽ ca. diuerſitas ſurgit iter poſtil. ⁊ Burg. de lr̃a hebraica. vbi nr̃a trãſlatio hʒ fraudulẽter. poſtillator di/ cit dictionẽ hebraicã fore equiuocaʒ ad fraudẽ ⁊ cautelã ⁊ ita debere hic

Universidad de Salamanca. BGH

ſumi ꝓ cautela: q: yſaac inſtructus vt etiā nollet eā retractare: ſed potius cōfirmaret eandē vt dicit b. Aug. de hac materia diuinit⁹ ꝙ ipſi iacob debebat̄ bn̄dictio a deo ſupra allegat⁹ ⁊ glo. Nō potuit recte imponere ipſi iacob fraudē in ꝓpria ſignificatione ſed cautelā ne videret̄ ꝯdicere deo inſpirāti. Burg. aūt dicit dictionē hebraicā hic nō ēē equiuocā ſed ſolum ſignificare fraudē. cōcordat tn̄ in cōcluſiōe ⁊ re cū poſtil. ꝙ fraus hic nō dꝫ accipi ꝓprie ſed abuſiue ꝓ cautela: de hebraicis litteris nō iudico: ſed hoc ſcio ꝙ poſtil. dicit ſe in hmōi paſſib⁹ vſum fuiſſe conſilio peritiſſimorū in hebraica lingua: vt pꝫ in fi. tractatus ſui de dn̄a nr̄e trāſlatiōis ⁊ hebraice veritatis. an debeamus credere ſoli burg. in hmōi: hoc remitto ad ſapiētes: ſufficit eni̅ in ꝓpoſito ꝙ vtrorūqꝫ eadem eſt concluſio in re.

Capitulum. xxviij.

p Ocauit itaqꝫ yſaac. Hic cōſequēter deſcribitur electio ppl'i dei per aliū ſtipitē. ſ. iacob. ⁊ primo deſcribit̄ vt incipiens ſcd̄o vt ꝓficiēs. xxxi. c. tercio vt pfect⁹. xxxv. c. prius aūt ſtat⁹ ipſi⁹ in trib⁹ oſtēdit̄ p̄mo in pr̄is obauditiōe. ſcd̄o in ꝓlis multiplicatiōe. xxix. c. tercio in poſſeſſionū acquiſitione: ibi. Nato aūt ioſeph. in medio. xxx. ca. Circa primū ꝯſiderādū ꝙ obedire pa̅ri in bonis ⁊ licitis ē p̄ncipiū totius boni: iō p̄mo oſtēdit̄ qualiter adimpleuit patris p̄ceptū: ſecūdo quō ex hoc recepit diuinum oraculū: ibi. Igit̄ egreſſus iacob ⁊c̄. tercio quō ex hoc reddidit gratū obſeqūi. ibi. Surgens ḡ mane. Prima in duas: i ptē principalem ⁊ incidentalem: ibi. Vidēs aūt eſau.

Ocauit[a] itaqꝫ yſaac iacob ⁊ bn̄dixit eū p̄cepitqꝫ dicēſ. Noli accipere cōiugē d̄ genere chanaā: ſꝫ vade ⁊ ꝓficiſcere i meſopotamiam ſyrie: ad domū bathuel pr̄is matris tue ⁊ accipe tibi inde vxorē de filiabus laban auūculi tui. Deus aūt oīpotēs bn̄dicat tibi ⁊ creſcere te faciat atqꝫ multiplicet vt ſis in turbas pploꝝ: et det tibi bn̄dictiōes abrae ⁊ ſemini tuo poſt te: vt poſſideas terrā peregrinatiōis tue quā pollicitus eſt auo tuo. Cūqꝫ[b] dimiſiſſet eū yſaac ꝓfect⁹ puenit in meſopotamiā ſyrie: ad laban filium bathuel ſyri fratrē rebecce mr̄is ſue. Vidēs[c] aūt eſau ꝙ bn̄dixiſſet pater ſu⁹ iacob ⁊ miſiſſet eū in meſopotamiam ſyrie: vt inde vxorē duceret: ⁊ ꝙ poſt bn̄dictionē p̄cepiſſet ei dicēs: nō accipies vxorē de filiab⁹ chanaā: qꝫqꝫ obediēs iacob parētib⁹ ſuiſ iſſet in ſyriam ꝓbās q̄ꝫ ꝙ nō libēter aſpiceret filias chanaā pr̄ ſuus: iuit ad yſmaelē: ⁊ duxit vxorem abſqꝫ his quas pri⁹ habebat: melech filiā yſmael filij abraā ſororē nabaioth. Igit̄[d] egreſſus iacob de berſabee: ꝑgebat aram. Cūqꝫ[e] ueniſſet ad quēdā locū ⁊ vellet i eo requieſcere poſt ſolis occubitū tulit[f] de lapidibus qui iacebant: ⁊ ſupponēs capiti ſuo: dormiuit[g] in eodē loco. Viditqꝫ[h] in ſomnis ſcalā ſtantē ſuper terram: ⁊ cacumē illius tangēs celū: āgelos q̄ꝫ dei aſcendētes ⁊ deſcēdētes ꝑ eā: ⁊ dn̄ꝫ innixū ſcale dicētē ſibi. Ego ſū dn̄s de⁹ abraā patris tui et de⁹ yſaac. Terrā in qua dormis tibi dabo ⁊ ſemini tuo: eritqꝫ ſemē tuū q̄ſi puluis terre. Dilataberis ad orientem ⁊ occidētē ⁊ ſeptētrionē ⁊ meridiē: ⁊ bn̄dicentur in te ⁊[m] ſemine tuo cūcte trib⁹ terre. Et ero cuſtos tu⁹ quocūqꝫ p̄rexeris: ⁊ reducā te in terram hāc: nec dimittā niſi cōpleuero vniuerſa que dixi. Cūqꝫ euigilaſſet iacob de ſomno ait. Vere[i] dn̄s ē in loco iſto: et[k] ego neſciebam. Pauēſqꝫ[l] q̄ꝫ terribilis[m] eſt inqt loc⁹ iſte. Nō[n] ē hic aliud niſi domus dei: et[o] porta celi. Surgēs ergo iacob mane tulit[p] lapidem quē ſuppoſuerat capiti ſuo: et[q] erexit i titulū fundēs oleū deſuper. Appellauitqꝫ[r] nomē vrbis bethel que pri⁹ luza vocabatur. Vouit etiam uotum dicēs. Si

ſonaꝝ de cui⁹ apparitiōe hic agit̄: vel in ſignū triū naturaꝝ in chriſto. ſ. corpis ⁊ anime ⁊ deitatis in vnitate pſone: q: de bn̄dicta incarnatiōe fuit hec reuelatio facta ipſi iacob. g Dormiuit in eodē loco poſt longā ⁊ deuotā orōnē. h Viditqꝫ in ſomnis ſcalā ⁊c̄. iſta aūt ſcala que ex multis gradib⁹ cōſtituit̄ ſignificabat gradus generationū per quos chriſtus ſm̄ carnē deſcendit ab abraam vſqꝫ ad virginē mariam que ipſū peperit. Et gradus hui⁹ ſcale numerat Mathe⁹ i p̄ncipio euāgelij ſui Liber generationis Ieſu chriſti ⁊c̄. duo latera ſcale ſunt iuſti ⁊ peccatores: q: ex vtriſqꝫ deſcendit ſm̄ carnē: ⁊ ꝓ vtriſqꝫ nat⁹ eſt ⁊ paſſus. Qd̄ autē dn̄s d̄r innixus ipſi ſcale: deſignat ꝙ ipſa deitas ē vnita carni a pr̄ib⁹ deſcendenti in chriſto. Qd̄ aūt pes ſcale terram tāgebat ⁊ cacumē ei⁹ celū: deſignat̄ ꝑ hoc ꝙ ipſe chriſt⁹ ſm̄ humanitatē cōuenit cū hoībus terrenis in natura abſqꝫ peccato: ſꝫ per deitatē cōuenit cū deo pr̄e: vt ſic verus mediator dei ⁊ hominū dicat̄. Per angelos dei deſcēdētes: intelligendū ē ꝙ myſteriū incarnationis de voluntate dei fuit hoīb⁹ reuelatū. p̄ ꝑ patriarchis ⁊ poſtea ꝑ ꝓphetꝭ clari⁹: ⁊ tercio miniſtris noui teſtamēti clariſſime: ꝑ angelos aſcēdētes intelligitur fides ⁊ deuotio ſanctoꝝ in quolibet ſtatu predicto deo preſentata per angelos ſm̄ ꝙ angelus Raphael dixit Thob. xij. c. Quando orabas cum lachrymis ⁊ ſepeliebas mortuos ego obtuli memoriā orationis tue coram dn̄o: ⁊ iſta cognouit iacob futura: licet non ſint hic expreſſa: quia myſteriū incarnatiōis nō erat adhuc ſic publicādū: exprimit̄ tn̄ hic qualiter deus ꝓmiſit ipſi iacob ꝓmiſſiōes factas abrae ⁊ yſaac: in quib⁹ cōtinet̄ implicite myſterium chriſti: ⁊ ꝙ iacob habuit noticiā de p̄dictis patet per hoc ꝙ dixit. i Vere dn̄s ē in loco iſto: q: bn̄ficia ⁊ myſteria diuina erāt ibi cōplenda. k Et ego neſciebā. q: ꝑ iſtā reuelationē de myſterio chriſti habuit pleniorē cognitiōē q̄ꝫ an̄. l Pauēſqꝫ. i. admirās de dei benignitate. m Quā terribilis ⁊c̄. i. venerabilis. n Nō ē h aliud niſi dom⁹ dei. Vidit eni̅ futurū ēē ꝙ ibi fūdaret̄ tēplū: vt h̄r. ij. paral. iij. c. vbi viguit diuin⁹ cult⁹ ⁊ ꝙ ibidē poſtea offerēdus eſſꝫ dn̄s nr̄ ieſus chriſt⁹: vt h̄r Luce. ij. o Et porta celi. q: i quodā loco ꝓpinquo paſſus ē chriſt⁹: cui⁹ paſſio celū aperuit: pp̄ qd̄ d̄r porta celi. ſeq̄t̄. p Surgēs ḡ mane. hic ꝯn̄r deſcribit̄ ipſius iacob deuotū obſequiū cū d̄r. Tulit lapidē ⁊c̄. q Et erexit in titulū. i. ſignum rei p̄terite. ſ. diuine reuelationis ſibi facte ibidē: ⁊ in

Circa primū exprimitur preceptum patris de itinere iacob vt pater: ⁊ vlterius ipſius iacob obedientia cum ſubditur. b Cūqꝫ dimiſiſſet ⁊c̄. non ita cito: ſed per magnos labores: ⁊ diuinas cōſolatiōes quas in via habuit: vt patebit infra. c Vidēs aūt eſau. Hic incidenter deſcribitur quō eſau cū duab⁹ vxorib⁹ quas habebat: accepit aliā de genere yſmael auūculi ſui: credēs ꝑ hoc ſatiſfacere patri ⁊ mr̄i: qd̄ nō fecit: q: malā ſuper malas adduxit: ⁊ pꝫ lr̄a. d Igit̄ egreſſus iacob. hic oñdit̄ qualit̄ iacob ex obediētia pr̄is ꝑgēs ad ſuū auunculū in via recepit diuinū oraculū cū ſubdit̄. e Cūqꝫ veniſſet ⁊c̄. ioſephus dicit ꝙ nocte hoſpitabat̄ in cāpis: hn̄s ſuſpectos habitatores ciuitatū pp̄ coꝝ maliciā. iō remanſit extra ciuitatē. Alij hebrei dicūt: ꝙ lꝫ nō ſit expſſum nomē loci illi⁹: dicunt tn̄ doctores hebrei ⁊ catholici: ꝙ iſte loc⁹ fuit mons moria: ibi eni̅ abraā auus ſuus obtulerat yſaac patrē ſuū ⁊ pp̄ hoc reputabat locū illū ſacrū ꝓpter qd̄ ibi declinauit: vt ibi vigilaret in orōne ꝑ p̄tē noctis: ſperās ibi diuinā reuelationē h̄re: qd̄ ⁊ factū ē. f Tulit de lapidib⁹ ⁊c̄. Dicūt hebrei ꝙ accepit tres lapides ⁊ ſatꝭ vr̄ ex textu ꝙ accepit plures: ex eo ꝙ d̄r ex lapidib⁹. ⁊ qn̄ euigilauit inuenit ꝙ illi tres lapides facti erāt vn⁹ lapis ⁊ hoc vr̄ ꝑ lr̄aꝫ ſequētē. ſ. tulit lapidē quē ſuppoſuerat capiti ſuo: ⁊ dicūt ꝙ hoc fuit in ſignū ꝙ dn̄s vniret̄ cū eo aſſociādo eū. Nos aūt meli⁹ poſſumus exponere ꝙ hoc fuit in ſignū vnitatis eſſentie in deo ⁊ trinitatis ꝑ

ſignū rei future ſcꝫ fundatiōis tēpli ⁊ paſſiōis chriſti. r Appellauitqꝫ nomē vrbis bethel ⁊c̄. Locus eni̅ ille vbi dormierat iacob tūc erat extra vrbē: ſed poſtea incluſus ē: ⁊ ſic vocauit vrbē bethel: qd̄ interp̄tatur dom⁹ dei: ex eo qd̄ dixerat. Non ē hic aliud niſi domus dei ⁊c̄. Ad pleniorem aūt intellectū hui⁹ paſſus cōſiderādū ꝙ iſta ciuitas de qua hic fit mētio ſm̄ oēs doctores cōiter exponentes paſſum iſtū ē hieruſalē que legitur plura noīa habuiſſe: ⁊ cōtinet̄ i hiſ verſibus ſubſcriptis. Solyma luꝫa bethel hieroſolyma hieb⁹ helia. Vrbs ſacra hieruſaleꝫ dicit̄ atqꝫ ſalem. Melchiſedech eni̅ p̄mo fundauit eam ⁊ vocauit eā ſalē. i. pacificam: q: rex iuſticie ⁊ pacis fuit vt ſupra dictum ē. xiiij. ca. poſtea hiebuſei habitauerunt ibi: ⁊ ſic vocata ē hiebus: vt habetur Iudi. xix. cap. ⁊ poſtea factū eſt vnum nomen cōpoſitum ex duobus ⁊ vocata eſt hieruſalem. b. mutata i. r. hebrei autem aliam rationem aſſignant huius nominis: dicentes ꝙ primo appellata eſt ſalem a melchiſedech: vt dictum eſt. poſtea dicta eſt hiere. i. videbit eo ꝙ abraam oblato ibi yſaac appellauit nomē illius loci: dn̄s videt. vt ſupra dictum eſt. xxij. cap. poſtea ſequit̄ ibidem. vnde vſqꝫ nunc dicitur in monte dn̄s videbit. ⁊ ex iſtis factū eſt vnum nomen. ſ. hieruſalem. e. mutata in. v. dicta eſt etiam Luza. i. amygdalus. eo ꝙ tales arbores abundāt ibi. poſtea vocata eſt bethel ab ipſo iacob. vt dictum eſt. poſtea tempore Salomonis qui eam multum ampliauit ⁊ fortificauit dicta ē ſolyma. quaſi ſalomonia diminute. ⁊ ratione precedentis nominis. ſ. hieruſalem per quādam cōpoſitionem nominū dicta eſt hieroſolyma. ſed poſt paſſionem chriſti cū deſtructa eſſet funditus per Titū ⁊ Veſpaſianum: helius hadrianus eam reedificauit: ⁊ in iſta reedificatione factū eſt vt loca vbi chriſtus paſſus ⁊ ſepultus fuit: que oliꝫ erant ex̄ ciuitatem īcluſa ſint intra ciuitatē ſm̄ viſionē iacob p̄dictā ſ. ꝙ in vrbe bethel fundandū eſſet templum ⁊ myſterium paſſionis chriſti implendum: ⁊ iſte helyus vocauit eam Helyam ex nomine ſuo. Vouit etiam votum dicens ⁊c̄. ſubditur. s Erit mihi dn̄s in deum. ſed videtur iſtud ridiculum: quia votum non ē de his que ſunt de neceſſitate ſalutis. ridiculum eni̅ eſſet ꝓmittere alicui illud in quo ſibi tenetur de neceſſitate. ⁊ ideo votum ꝓprie ē ꝓmiſſio facta deo: de bonis q̄ ſupererogatiōi ſunt ſine quib⁹ poteſt eſſe ſalus. Qd̄ autem iacob dn̄m recognoſceret eſſe deum erat de neceſſarijs ad ſalutem ⁊c̄. Dicendum ꝙ non vouit ꝙ dn̄s eſſet ſibi deus: quia hoc non cadit ſub voto: ſꝫ vouit ꝙ recognoſceret eū deum exhibendo ei ſpecialem cultum ⁊ colendi modum quō erat ſupererogationis ſicut religioſus aſtrīgit ſe ſeruire deo in obedientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate ad que nō tenebatur de neceſſitate ſalutis. t Et lapis iſte quem ⁊c̄. Tum quia poſtea ibi fundatum eſt templum: vt predictum eſt: quod vocatum eſt domus dei. Tuꝫ quia iacob in ſuo reditu intendebat ibi offerre ſacrificia ⁊ oblationes tanqꝫ in loco diuino cultui deputato qui cōmuniter vocat̄ domus dei. ideo ſubditur. x Cunctoꝝ que dederis mihi decimas offeram tibi. qd̄ ⁊ poſtea fecit: vt habetur. ī. xxxv. capi.

Jn capitulo. xxviij. vbi dicitur in poſtilla. Per angelos deſcendentes.

Additio.

s Eundum hanc conſiderationem poſtillatoris prius debuiſſent nominari angeli deſcendentes q̄ꝫ aſcendētes: cuius oppoſitum eſt in littera. vnde aliter exponitur a Greg. in primo paſtorali vbi ſic dicit. Jacob aſcendētes ⁊ deſcēdētes angelos vidit: quia ſcꝫ predicatores recti non ſolum ſurſum caput eccleſie videlicet chriſtum contēplando appetunt: ſed deorſum quoqꝫ ad mēbrū illius miſerando deſcendunt. hec ille. quod videtur pertinere ad allegoriam. Sunt autem alie expoſitiōes ſanctoꝝ in hoc loco vt in glo. que cauſa breuitatis ſunt obmittende: ⁊ etiā quia magis ꝑtinent ad ſenſum myſticū ſm̄ ſanctum Tho. ſecunda ſecunde. q. lxxxi. per hoc ꝙ iacob vidit angelos in ſcala aſcendentes intelliguntur angeli beati continue aſcendētes ſm̄ dei cōtemplationem: qui etiam ſunt deſcendentes eo ꝙ q̄ꝫdiu mundus durat ad miniſtratiōi inferioris creature intendunt nunqꝫ tamen deſerentes internaꝫ contemplationem.

Replica correctorij cōtra Burgenſem.

i In capi. xxviij. poſtillator habet pulcram conſiderationem de angeloꝝ aſcenſu ⁊ deſcenſu: ſic ꝙ dicit deſcenſum precedere aſcenſum: ſed Burgen̄. dicit contrariū: ⁊ mouetur per ordinem littere que prius narrat aſcenſum non attendens ſepe per anticipationem litteram ordinari: ſicut Joh. xij. dicitur Maria vnxit pedes dn̄i: ⁊ extērſit capillis: ⁊ lauit lachrymis. qd̄ per oppoſitum factum ē. igitur per anticipationem dicitur. nec Burgen̄. aliquā aliam ponit litteraleꝫ expoſitionem ſanctorum aut doctoꝝ. ⁊ glo. ordi. expoſitionē dicit ad myſticum ſenſum pertinere. finaliter adducit ſanctum Tho. exponētem aſcenſum de cōtemplatione in deo. deſcenſum de adminiſtratione ad inferiora ſed nec illa lr̄alis eſſe poteſt: ꝙ ſi eſſet neceſſe eſt deſcenſū precedere ſicut actio cōtemplationē ſm̄ ſanctos doctores exemplificantes. iacob prius lye q̄ꝫ rachel nupſiſſe: nec oportuit iacob de his inſtrui: ſed ſolū de myſterio incarnationis ſignificate per innixionē ſcale qua eidem deus innitebatur exigebat hec reuelatio primū oīuꝫ fidē ad quā querēdā oportuit āgelos deſcendere nūciādo myſteria ⁊ exigēdo fidē a ſanctis patrib⁹. ita deſcendit miſſus Gabriel angel⁹ ad Mariā virginē ſalutādo: nūciādo: exigendo: q: tūc exacta fide ⁊ ipſa habita regreſſus aſcēdit. hāc cōſiderationē cōfirmat beatus Aug. in ſermone de nati. virginis in quo poſt deſcenſum angeli ⁊ v̄ginis datā fidē atqꝫ cōſenſū dicit nec mora reuertit̄ nūci⁹ ⁊ virginalē thalamū ingreditur chriſtus.

Capitulum. xxix.

p Rofectus ergo iacob. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ iacob q̄ꝫtum ad multiplicationē ꝓlis: ⁊ q: ꝓlē cōſecut⁹ eſt ꝑ cōiugiū ⁊ cōiugiū ꝑ obſequiū ⁊ itinerationē in terrā alienā. iō ſcriptura p̄mo exp̄mit itineris ſui terminū. ſcd̄o in termino ſui laboris obſequiū: ibi. Et poſtq̄ꝫ. tercio ꝓ labore ꝯiugiū: ibi. Dixitqꝫ ad labā. q̄rto ꝯiugij fructū: ibi. Vidēs aūt dn̄s. Circa p̄mū dicit ſic. b Venit in terrā orietalē. Ciuitas eni̅ harā q̄ erat termin⁹ ad quē ſui itineris erat in pte orietali reſpectu t̄re ꝓmiſſiōis vn̄ receſſerat. ⁊ pꝫ lr̄a. ſeq̄t̄. c Noſtis labā filiū nachor. i. nepotē ei⁹: q: erat fili⁹ filij ſui. ſ. batuel. noīauit tn̄ nachor ⁊ n̄ bathuelē: q: erat caput generis in illo loco ſicut abraā frat̄ ei⁹ in alio latere: ⁊ pꝫ littera vſqꝫ ibi. d Quā cū vidiſſet ⁊c̄. q: oīa diligēter inquiſierat a paſtoribus. Amouit lapidē cū paſtorib⁹. q: iā greges erāt cōgregati. f Oſculatus ē eā ⁊c̄. i. nepos. Cōſiderādū ꝙ iſta nō fuerūt facta eo ordine q̄ ſcripta ſunt: ſꝫ p̄mo indicauit ei ꝙ eēt cognat⁹ ſu⁹: ⁊ tūc oſculat⁹ ē eā ſꝫ morē cōſanguineoꝝ q̄ erat apud antiquos: ⁊ adhuc ē mō in plurib⁹ locis: ⁊ tūc

ꝙ iſta ciuitas de qua hic fit mētio ...

fuerit dn̄s mecū: ⁊ cuſtodierit me in uia ꝑ quā ego ambulo et dederit mihi panē ad ueſcendū et ueſtimentū ad induēdū reuerſuſqꝫ fuero ꝓſpere ad domū patris mei: erit[s] mihi dn̄s in deū ⁊[t] lapis iſte quē erexi in titulū uocabit̄ dom⁹ dei: cūctorūqꝫ que dederis mihi decias offerā tibi.

Capitulū. xxix.

Rofect⁹[a] ergo iacob uenit[b] in terram orientalem: ⁊ uidit puteū in agro: tres q̄ꝫ greges ouiū accubātes iuxta eū. Nā ex illo adaquabāt̄ pecora: ⁊ os ei⁹ grandi lapide claudebat̄. Moſqꝫ erat ut cūctis ouib⁹ ꝯgregatiſ deuoluerēt lapidē ⁊ refectis gregib⁹ rurſū ſuꝑ os putei ponerēt. Dixitqꝫ ad paſtores. Fratres vnde eſtis. Qui rn̄derūt de harā. Quos interrogās: nūqd ait noſtis[c] labā filiū nachor. Dixerūt. Nouim⁹. San⁹ ne ē inquit. Valet inquiūt: ⁊ ecce rachel filia ei⁹ uenit cum grege ſuo. Dixitqꝫ iacob. Adhuc multū diei ſupeſt: nec ē tp̄s ut reducant̄ ad caulas greges: date an̄ potū ouibus: et ſic eas ad paſtū reducite. Qui rn̄derūt. Nō poſſum⁹ donec oīa pecora ꝯgregēt̄ ⁊ amoueamus lapidē d̄ ore putei ut adaquem⁹ greges. Adhuc loquebāt̄: ⁊ ecce rachel ueniebat cū ouib⁹ pr̄iſ ſui: nam gregem ipſa paſcebat. Quā[d] cū uidiſſet iacob ⁊ ſciret cōſobrinā ſuā: oueſqꝫ labā auunculi ſui amouit[e] lapidē quo pute⁹ claudebat̄: ⁊ adaquato grege: oſculat⁹[f] ē eā. Et eleuata uo

Universidad de Salamanca. BGH

fleuit ex pietate: qꝛ in talibus ſolent viſcera cōmoueri: ſed cū mulieres ſint magis ꝓne ad lachꝛymas ꝗ̄ viri vr̄ ꝙ debuiſſet plus dixiſſe de rachel ꝙ fleuiſſet: ſ; pōt dici ꝙ forſitan ſic fuit: l; nō ſit ſcriptū: qꝛ nō oīa ſcripta ſunt. ⁊ maxime qꝛ expreſſo fletu iacob ſatis daṫ intelligi flet⁹ rachel' ꝓpt̄ maioꝛē ꝓnitatē: vt dictū ē. Aliā vero cauſa; hui⁹ flet⁹ aſſignant hebꝛei ⁊ ſatis ē v[illegible]lle dicētes ꝙ

pleū ⁊c̄. affectu maritali. Aliā ēt cām dicti hui⁹ aſſignāt hebꝛei dicētes: ⁊ vex̄ ē ꝙ iacob iā erat octogintaq̄tuoꝛ annoꝝ ⁊ videbat ꝙ tp̄s generādi currebat ſup eū ꝑꝑ etatē ſciebat ēt ꝑ diuinā reuelatiōnē ꝙ ꝓmiſſiōes facte abꝛae ⁊ yſaac de terra ꝓmiſſiōis ⁊ multiplicatiōe ꝓlis cōplēdē erāt in filijs ſuis a q̄b⁹ duodecī trib⁹ iſrl' nominate ſūt ⁊ ideo

qñ iacob receſſit a p̄re receſſit cū bona comitiua: ⁊ cū copia argēti ⁊ auri: cū eñ abꝛaā miſiſſet ſeruum ſuū illuc ad q̄rēdū vxorē filio ſuo yſaac miſit eū honorifice cū multis bonis: vt h̄r. s̄. xxiiij. ca. cui⁹ rei yſaac nō erat imemoꝛ. ⁊ iō cū eēt valde potēs ⁊ diues vt dictū ē. s̄. xxvi. c. nō ē veriſile ꝙ min⁹ honorifice mitteret filiū ꝓpꝛiū ꝗ̄ abꝛaā miſerat ſeruu;. Dicūt igiṫ ꝙ eliphat pꝛimogenit⁹ Eſau: qꝛ iā erat adult⁹ de p̄cepto p̄ris ſui inſecut⁹ ē iacob cū ml'titudine armatoꝝ ⁊ ꝯp̄hēdit eū: tñ nō occidit: eo ꝙ iacob eēt auūcul⁹ ei⁹. ⁊ q̄a iacob tenuerat eū in ſinu ſuo cū eēt puuluſ: ſ; dimiſit eū ſolū ⁊ oīb⁹ bōiſ ſpoliatū. Jacob aūt cū eēt iā alonge noluit redire ne in via occideretur ⁊ ne p̄r ex euētu nimiū turbareṫ: ſed ꝓceſſit vltra ſol⁹ cōfidens d̄ dei adiutoꝛio ꝙ poſſ; ſibi maioꝛa reddere. vñ ⁊ ī. xxxij. ca. dixit iacob. In baculo meo trāſiui ioꝛdanē iſtū. i. ſol⁹ ⁊ pauꝑ ⁊ nūc cū duab⁹ turmis regredioꝛ. Cū igiṫ vidit cōſobꝛinā ſuā ⁊ nō habuit auꝝ ⁊ argētū ſeu iocalia ad dādū ſibi ſicut ſeru⁹ Abꝛae dederat rebecce: vt. s̄. dictū ē. xxiiij. ca. Memoꝛ huius rei cepit lachꝛimari. ſequiṫ.

g Auditis igiṫ cauſis itineriſ. ſ. ꝑꝑ odiū fratriſ ſui eſau ꝯ̄ ip̄m, ⁊ q̄d acciderat ſibi ī via.

ce fleuit: ⁊ indicauit ei ꝙ frater eēt p̄ris ſui ⁊ fili⁹ rebecce: at illa feſtinās nunciauit p̄ri ſuo. Qui cū audiſſet veniſſe iacob filiū ſoroꝛis ſue: occurrit obuiā ei: ꝯpleruſq; eū ⁊ in oſcula ruēs: duxit i domū ſua;. Auditis[g] aūt cauſis itineris: r̄ndit[h] os meū es ⁊ caro mea. Et[i] poſtq̄; ipleti ſunt dies mēſis vni⁹ dixit ei. Nū qꝛ frater me⁹ es: gratiſ ſeruies mihi. Dic q̄d mercedis accipias: habebat vero duas filias. Nomen maioris lya: minoꝛ uero appellabaṫ rachel: ſ; lya lippis erat oculis rachel decoꝛa facie ⁊ uenuſto aſpectu: quam diligēs iacob ait. Seruia; tibi pꝛo rachel filia tua minoꝛe ſeptē ānis: r̄ndit laban: meli⁹ ē ut tibi eā dem q̄; alteri viro: mane apud me. Seruiuit ergo iacob ꝓ rachel ſeptē ānis: ⁊[k] videbāṫ illi pauci dies pꝛe amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. da mihi vxoꝛē meā: qꝛ[m] iam tp̄s ipletū ē ut ingrediar ad illā. Qui uocatis multiſ amicoꝝ turbis ad ꝯuiuiū fecit nuptias ⁊ veſpere lyā filiā ſuā introduxit ad eū: dās ancillā filie zelphā noīe. Ad quā cū ex moꝛe iacob fuiſſ; ingreſſus facto[n] mane uidit lya;

⁊ dixit ad ſocerū ſuū;. Quid eſt q̄d facere uoluiſti: nonne pꝛo rachel ſeruiui tibi. Quare[o] ipoſuiſti mihi. R̄ndit labā. Nō ē i loco nr̄o cōſuetudinis ut minoꝛes añ tradam⁹ ad nuptias: imple[p] hebdomadā dieꝝ hui⁹ copule ⁊ hanc q̄; dabo tibi ꝓ ope q̄ ſeruitur⁹ es mihi ſeptē annis alijs. Acq̄euit[q] placito ⁊[r] hebdomada trāſacta rachel[s] duxit vxoꝛe;. Cui p̄r ſeruam balā tradiderat. Tādēq; potit⁹ optatis nuptijs amoꝛē ſequētis pꝛioꝛi ꝓtulit ſeruiēs apd̄ eū ſeptē ānis alijs. Vi[t]dēs aūt dn̄s ꝙ deſpiceret lyam apuit vuluā ei⁹: ſoroꝛe ſterili ꝑmanēte. Que cōceptū genuit filiū: vocauitq;[u] nomē ei⁹ rubē dicēs uidit[x] dn̄s humilitatē mea; nūc amabit me uir me⁹. Rurſūq; cōcepit ⁊ peperit filiū: ⁊ ait. Qm̄[y] audiuit me dn̄s haberi[z] contēptui dedit[a] etiā iſtū mihi. Vocauitq;[b] nomē ei⁹ ſymeon. Cōcepitq;[c] tercio ⁊ genuit aliū filiū: dixitq;[d]. Nūc q̄; copulabitur mihi marit⁹ meus: eo ꝙ peperim ei tres filios: ⁊[e] idcirco appellauit nomē ei⁹ leui. Quarto[f] ꝯcepit ⁊ pepit filiū: ⁊ ait: mō[g] cōfitebor dn̄o. Et[h] ob hoc uoca-

merito dicebat. qꝛ tp̄s ipleū ē ⁊c̄. Q̄d aūt iacob eēt tūc. lxxxiiij. annoꝝ pōt ꝓbari ex ſcriptura colligendo tñ ex pluribꝰ locis. Dr̄ eñ. ī. xlvij. ca. ꝙ iacob cū deſcēdit in egyptū req̄ſit⁹ a pharaone d̄ ſua etate. r̄ndit dies vite mee. cxxx. ānoꝝ ſūt. Qñ aūtē dixit laban. da mihi vxoꝛē mea;. iā ſeruierat ſepte; ānis: ⁊ ſic vſq; ad natiuitatē ioſeph remanebāt ſepte; anni alij ſue ſeruitutis ꝓ vxoꝛibus vt h̄r. ī. xxxi. c. ⁊ in fine ſcd̄i ſeptēnij nat⁹ ē ioſeph: ⁊ tūc voluit iacob recedere ꝯpleto ſeruitio ꝓ vxoꝛib⁹ ſuiſ vt h̄r. ī. e. c. vbi d̄r. Nato aūt ioſeph dixit Jacob ſocero ſuo. Dimitte me vt reuertar i patriā ⁊c̄. ſ; p̄cibus laban deuict⁹ adhuc remanſit cum eo ſex annis quibus ſeruiuit ꝓ gregibus ſuis: ſicut d̄r. ī. xxxi. c. ꝑ . xx. ānos i domo tua ſuiui tibi. xiiij. ꝓ filiab⁹ ⁊ ſex ꝓ gregibus tuis: ⁊ ſic p; ꝙ a tp̄e i q̄ iacob dixit ad labā

h Reſpōdit os meum ⁊ caro mea. ac ſi diceret: licet ex aduentu tuo nō videā magnā vtilitatē mihi ꝓuenire: qꝛ veniſti vacu⁹: tñ recipiā te: qꝛ es nepos me⁹. Et iſta expoſitio ꝓcedit ſm ea q̄ dicta ſūt de expoliatiōe iacob: ſm alios vero q̄ nō tenēt iſtā expoſitionē aliṫ exponēdū ē.
g Auditis cauſis ⁊c̄. ſ. ꝙ venerat ad vitādū irā fratris ſui: ⁊ accipiēdu; vxoꝛē de filiab⁹ labā: vt ſupꝛa dictū ē. xxvij. ca. h R̄ndit os meū ⁊ caro mea. ac ſi diceret: ex quo tu es de genere meo meli⁹ eſt ꝙ deṫ tibi filia mea vxoꝛ ꝗ̄ alteri: qꝛ tūc tp̄is nō ꝯ̄hebāt libēter mr̄imonia cū extraneis: vt ſatꝭ p; ex ſupꝛadictꝭ. i Et poſtq̄; ipleti ſūt dies ⁊c̄. Hic ꝯ̄ñr deſcribiṫ ip̄i⁹ iacob ſeruitiū ꝓ rachele habēda vxoꝛe: qꝛ nō habebat diuitias ad dandū ꝓ dote: ⁊ p; lr̄a vſq; ibi. k Et videbāṫ illi pauci dies. vr̄ eñ ꝙ deberet dici ꝯ̄triū: qꝛ ſcribiṫ Pꝛouerb. xiij. Spes que differṫ affligit animā ⁊ qꝛ deſiderabat ⁊ ſperabat h̄re rachelē dies expectatōis debuiſſent ſibi videri multi. Ad q̄d r̄ndet Hiero. ꝙ ibi accipiṫ dies ꝓ laboꝛe dieꝝ q̄ alleuiabaṫ: ⁊ videbaṫ ꝑuus ꝑꝑ amoꝛē. Aliter ēt pōt dici ꝙ videbanṫ ei dies pauci in cōparatiōe ad rē tā amabilem: qꝛ pluribus annis ſeruiſſet ꝓ ea ſi fuiſſet requiſit⁹. Aduertendū tñ ꝙ iſte amoꝛ nō erat libidinoſus nec excedēs limites rōnis: ⁊ iō nō erat inoꝛdinat⁹ nec mal⁹. l Dixitq; ad labā. Hic ꝯ̄ñr deſcribiṫ ipſi⁹ iacob ꝯiugiū: qꝛ iā ꝯpleuerat ſeruitiū ſeptē annorū ꝓ ea, ⁊ iō iuſtū erat vt ſibi dareṫ, ⁊ hoc ē q̄d ſubdiṫ, m Quia tp̄s im

Da mihi vxoꝛem meam ⁊c̄. vſq; ad natiuitatem Joſeph fluxerūt vij. anni. Item ioſeph. xxx. annoꝝ erat quando factus fuit pꝛepoſitus terre egypti: vt habeṫ. ī. xli. ca. Et extūc vſq; ad deſcenſum iacob in egyptū fluxerūt. ix. anni. ſ. ſeptem anni fertilitatis: ⁊ duo famis. ſicut habeṫ. xlv. ca. qñ miſit ioſeph ꝓ patre ſuo adducendo ibi: eñ diciṫ. Biennū eſt ꝙ incepit eē fames in terra. igiṫ ſi cōiūgātur ſil' anni p̄dicti a tp̄e quo iacob accepit vxoꝛē vſq; ꝙ iacob venit in egyptū: ⁊ reſpōdit pharaoni de etate ſua inueniūtur āni. xlvi quib⁹ ſubtractis de etate iacob qui tūc erat. cxxx. annoꝝ vt ſupꝛadictū ē remanēt anni. lxxxiiij. quos habebat qñ p̄mo accepit vxoꝛem. Ex quo p; ei⁹ cōtinētia ⁊ ꝙ nō accepit plures vxoꝛes libidine duct⁹ ſ; ꝓlis amoꝛe. ſeq̄ṫ n Facto mane vidit lyā. ſed q̄riṫ h̄ quare nō cognouit eā de nocte: qꝛ ad vocē vel ad tactū potuit eā cognoſcere: cū iā ꝑ ſeptē annos māſiſſet in eadē domo: dicēdū ꝙ in hoc oñdiṫ laus ipſius iacob. p̄mo qꝛ nocte illa foꝛſitan nō tetigit: ſ; cōtinēs ab ea oꝛōni vacauit: ſicut ⁊ de thobia legiṫ. ſcd̄o qꝛ ſi tetigit eā carnaliter oñdiṫ hic ꝙ nō queſiuit in vxoꝛe ſua blādicias meretricias in tactib⁹ ⁊ v̄bis: ſed magis ea vſus ē in caſtitate maritali. Si aūt queraṫ ꝑ hoc an inter ip̄m ⁊ lyā fuit matrimoniū. Dicēdū ꝙ nō: qꝛ ad mr̄imoniū neceſſario requiriṫ cōſenſus: ipſe aūt tñ cō

Universidad de Salamanca. BGH

ſenſerat in rachelē. nec peccauit ſi cognouit tunc nō ſuā: qꝛ fuit per ignoꝛantiā facti: que excuſat ex toto. adhibita tñ diligentia ſufficiēter: q̄d ⁊ fecit iacob: qꝛ in talib⁹ non requiriṫ magna ꝑſcrutatio, et maxime: qꝛ iacob nō habebat cauſam dubitādi de fraude.
o Quare impoſuiſti mihi lyā. i. decepiſti me: vt. s̄. expoſitū ē. ca. xxvi. aliq̄ h̄nt ſic. Quare lyam ſuppoſuiſti mihi. ſed falſa ē littera.
p Imple ⁊c̄. i. vij dies conuiuij nuptiarū lye. tot eñ dieb⁹ durabat cōuiuiū nuptiaꝝ: vt h̄r li. Judi. xiiij. c. de ſamſone. ⁊ iō ſm h̄ dicit h̄ Hiero. Illi errāt q̄ in hoc ꝑ hebdomadā dieꝝ itelligūt vij. annos alios ſeruitutis iacob ꝓ rachele in fine q̄ꝝ tradita ē ei rachel qꝛ ſicut dictū ē tradita fuit ei p⁹ lyā vij. dieb⁹ cōuiuij trāſactis. ideo ſequitur.
q Acq̄euit placito ⁊ ſic cōſenſit in lyā tanq̄; in vxoꝛē ⁊ extunc fuit inter eos verum matrimonium.

uit eū iudā. Ceſſauitq; parere.

Capitulū. xxx.

Ernens[a] autem Rachel ꝙ infecunda eſſ; inuidit[b] ſoroꝛi ſue: et ait marito ſuo. Da[c] mihi liberos alioqn moꝛiar. Cui[d] irat⁹ r̄ndit iacob. Nū ꝓ deo ego ſum q priuauit te fructu uētris tui. At illa. Habeo[e] iq̄t famulā balā ingredere[f] ad illa; ut[g] pariat ſup genua mea ⁊ habeā ex illa filioſ. Deditq; illi balā in cōiugium. Que ingreſſo ad ſe uiro concepit[h] ⁊ peperit filiū. Dixitq; rachel. Indicauit mihi dn̄s ⁊ exaudiuit uocē meā dās mihi filiū et[i] idcirco appellauit nomē eiuſ dan. Rurſumq;[k] balā cōcipiēs

pepit alteꝝ, ꝓ q̄ ait rachel. Cōpauit[l] me dn̄s cū ſoroꝛe mea ⁊ inualui: uocauitq;[m] eū Neptali;. Sentiens[n] lya ꝙ parere deſijſſet zelphā ancillam ſuam marito tradidit. Qua[o] poſt conceptum edente filium dixit. Feliciter[p] et[q] idcirco vocauit nomen ei⁹ gad. Peperit quoq; zelpha alterū: dixitq; lya. Hoc[r] pꝛo beatitudine mea. Beatam[s] quippe me dicent omnes mulieres. Pꝛopterea[t] appellauit eū aſer. Egreſſus[u] autem ruben tempore[x] meſſis triticee in agrum reperit[y] mandragoꝛas: quas matri lye detulit. Dixitq;[z] rachel. Da mihi partem de mandragoris filij tui. Illa reſpōdit. Pa-

ret oīno in lr̄a fundamento: ſed potius ex lr̄a oppoſitū videtur innui. cum eñ rebecca loq̄reṫ ipſi iacob de receſſu. s̄. xxvij. dixit. Audi vocē meā ⁊ cōſurgēs fuge ad laban ⁊c̄. Ex quo p; ꝙ iacob fugitiu⁹ ibat ⁊ ꝑ ꝯ̄ñs nō cū apparatu. vñ expoſitoꝛes hebꝛeoꝝ magis autētici ꝗ̄ ra. ſa. hoc tenent addētes ꝙ ex hac cā noluit intrare in luza ſeu bethel ne ab aliquo cognoſceretur ſed extra locū ſub diuo doꝛmiuit ſuppo nēs capiti ſuo lapides vt s̄. c. xxviij. Silr̄ vbi d̄r in p̄n. hui⁹ capi. Pꝛofectuſ ꝗ̄ iacob venit in terrā orientalē ⁊c̄. hebꝛaica lr̄a h; Leuauit iacob pedes ſuos ⁊ iuit in terrā orientalē ⁊c̄. Ex q̄ pat; ꝙ pedeſter ibat: non in camelo ſicut ſeruus abꝛae. nec miru; ſi yſaac ſic miſiſſet filiū ſuū q̄a hoc fiebat vt via ſua occultareṫ a fratre: nec eſt veriſimile ꝙ ſcriptura ſubticuiſſet iſtam perſecutionē quā habuiſſ; iacob in eundo in meſopotamia; ſed eā expꝛeſſiſſet ſicut expꝛeſſit alias ꝑſecutiōes quas habuit in redeūdo tam a laban ꝗ̄ a ſychimitis ꝗ̄ etiā ab eſau: vt p;. ī. Q̄d aūt. ī. d̄r. xxxij. c. In baculo meo trāſiui ioꝛdanem ⁊c̄. cōcoꝛdat ſatis cū pꝛedictis.

r Et hebdomada ⁊c̄. i. ſeptem diebus cōuiuij pꝛedicti. s Rachel ⁊c̄. ⁊ p; lr̄a. t Vidēs aūt dn̄s. Hic ꝯ̄ñr deſcribiṫ cōiugij fruct⁹ qui ē educatio ꝓlis ad cultū dei. ⁊ p̄mo agitur d̄ fructu lye. Scd̄o de fructu rachel. xxx. c. Circa pꝛimū cōſiderādum ꝙ lya affligebaṫ ex quatuoꝛ. ſ. qꝛ videbaṫ oībus abiecta a rachele deſpecta viro extranea: ⁊ a deo neglecta: ⁊ iō dn̄s dedit ſibi q̄druplicē cōſolationē. ſ. d̄. iiij. filijs. de p̄mo d̄r. u Vocauitq; ⁊c̄. i. viſiōis fili⁹ ⁊ cām h⁹ natiōis ſubdit. d. x Vidit ⁊c̄. i. vidit me dn̄s vilē ⁊ abiectā reputatam. ideo ꝯſolat⁹ ē me. de ſcd̄o vero dixit. y Qm̄ ⁊c̄. Aliq̄ libꝛi h̄nt. Vidit. ⁊ falſa ē lr̄a. z Hri ⁊c̄. ſ. a rachele. erat eñ rachel p̄ncipal' vxoꝛ iacob: qꝛ in ip̄am p̄mo ꝯſenſerat: ⁊ iō debebat h̄re p̄rogatiuā añ ſoroꝛē ſ; in h̄ aliquātulū excedebat.
a Dedit ⁊c̄. ad cōſolādū me de p̄dicto ꝯtēptu. b Vocauitq; ⁊c̄. i. audiēs eo ꝙ dixerat. Audiuit dn̄s ⁊c̄. c Cōcepitq; tercio ad ei⁹ ꝯſolatōe; ꝯ̄ terciā affictōe;. iō ſeq̄ṫ. d Dixitq; ⁊c̄. i. ñ reputabat me extneā. ſed magis aſſociabit. e Idcirco ⁊c̄. i. adiūctus vel applicat⁹. f Quarto ⁊c̄. ꝯ̄ q̄rtā afflictionē. ſ. qꝛ videbaṫ a deo derelicta. iō ſubdiṫ. g Modo ⁊c̄. ſ. ꝙ nō dereliq̄t me ſ; viſitauit. h Et ob hoc ⁊c̄. q̄ interp̄taṫ cōfitēs ⁊ accipiṫ hic ꝯfeſſio diuine laudis vel gratiarū actionis.

In ca. xxix. vbi d̄r in poſtil. Quam cū vidiſſet iacob ⁊c̄.

Additio. i.

e Expoſitoꝛes hebꝛeoꝝ dicūt ꝙ ſolus iacob amouit lapidē in quo oſtēdebaṫ diuinā virtutē fuiſſe in ipſo iacob: eo ꝙ veniēs feſſus ab itinere poterat remouere lapide; tāte magnitudinis q̄ al's nō poterat amoueri niſi ab oīb⁹ paſtoꝛibus aggregatis: vt. s̄. in eo. ca. q̄d cōſonat lr̄e. tñ qꝛ dicit de iacob in ſingulari. Amouit lapidē ⁊c̄. tñ qꝛ reddēs rōnē q̄re hoc fecit iacob p̄dixit imediate. Quā cū vidiſſet ⁊ ſciret ꝯſobꝛinā ſuā oueſq; labā auūculi ſui ⁊c̄. q. d. ꝓpt̄ iſta ſuppoſuit ſe tāto laboꝛi: ꝙ dicūt figuraſſe ꝙ aliq̄s deſcēdēs ex iacob debebat amouere lapide;. ſ. duritiā coꝛdis ⁊ adaquare oēs greges. i. gētes. ſ. ex aqua ⁊ ſpūſācto: q̄d ſatis ꝯſonat veritati.

In eo. ca. xxix. vbi d̄r in poſtilla. Aliam vero cauſam huius fletus aſſignant hebꝛei ⁊c̄.

Additio. ij.

q Vod aūt iacob receſſiſſet a patre cum bona comitiua ⁊ cum copia auri ⁊ argenti, ꝓut hic dicit ra. ſa, nō ſolu; ca-

Capitulum. xxx.

Ernens aūt rachel. Hic ꝯ̄ñr agiṫ de fructu rachelis. ⁊ p̄mo ꝗ̄tū ad filios adoptiuos. ſcd̄o ꝗ̄tū ad filiū naturalē: ibi. Recoꝛdatuſq; dn̄s. Adhuc p̄ agiṫ de filijs adoptiuis rachelis, ſcd̄o de filijs adoptiuis lye: ibi. Sciēs lya. Circa p̄mū d̄r ſic.
a Cernēs aūt ⁊c̄. q̄d ſibi erat afflictio maxima eo ꝙ deſiderabat habere filios a iacob de quo chꝛiſtus erat naſciturus.
b Inuidit ſoroꝛi ſue. Inuidia ꝓp̄e dc̄ā, ꝓut ē vitiū ē triſticia d̄ bono aliēo ⁊ hoc mō nō inuidit ſoroꝛi dolēs de hoc ꝙ haberet filios. alio mō accipitur inuidia large, ꝓut ip̄oꝛtat triſticiā de ꝓpꝛio defectu in cōpatiōe ad alteꝝ nō habentē talē defectū: ⁊ hoc mō inuidit rachel ſoroꝛi ſue. c Da mihi liberos ⁊c̄. Ex q̄ p; ei⁹ deſideriū ad ꝓlē nō ad libidine;. d Cui irat⁹. qꝛ irrōnabiliṫ loquebaṫ. iō icrepauit deñ ſuū. e Habeo inq̄t famulā balā, que nō ē ita ſteril' ſicut ego. f Ingredere ad illā affectu maritali ad petitionē meā. g Vt pariat ſup genua mea. i. vt pariat filios quos poſſi; tenere ſup genua mea: ita ꝙ l; ſint ſup natura: tñ mei erūt ꝑ adoptionē. h Cōcepit ⁊c̄. i. iudicauit me dignā h̄re ꝓlē ex adoptiōe. i Idcirco appellauit nomē ei⁹ dan. q̄d iterp̄taṫ iudiciū. k Rurſūq; ⁊c̄. grās agēdo dn̄o. l Cōpauit me dn̄s cū ſoroꝛe mea. In hebꝛeo h̄r. Additione dei addita ſū cū ſoroꝛe mea. ac ſi diceret: de⁹ addidit aliū filiū mihi. ⁊ iō addita ſū cū ſoroꝛe mea: in h̄ ꝙ habeo pluref filios ſicut ip̄a: l; nō in equali numero. m Vocauitq; nomē ei⁹ neptalim: q̄d ſignificat additionē: ⁊ in eodē ſenſu redit trāſlatio nr̄a: cū d̄r. Cōpauit me dn̄s ⁊c̄. i. poſuit me in tali ſtatu ꝗ̄tū ad filios ꝙ poſſi; cōpari ſoroꝛi mee. n Sētiēs lya. Hic ꝯ̄ñr agiṫ de filijs adoptiuis lye. ⁊ ſcd̄o de pueris ei⁹ naturalib⁹ occaſiōe hui⁹: ibi. Egreſſus aūt ruben. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ lya delectatiōnē cōcubit⁹ nō querebat ſ; ꝓlē. iō vidēs ꝙ pere ceſſauerat dedit ācillam ſuā marito vxoꝛē. o Qua p⁹ cōceptū edēte filiū dixit ip̄a lya cui⁹ erat fili⁹ adoptiuus. p Feliciter. ſ. accidit mihi i h̄ filio adoptiuo. q Et idcirco vocauit nomē ei⁹ gad. i. felix vel felicitas. ⁊ de ſcd̄o dixit. r Hoc ꝓ beatitudine mea. i. ꝓ iſto ⁊ alijs p̄dictꝭ dicar btā. iō ſubdiṫ. ſ Beatā quippe me dicēt oēs mulieres: qꝛ habui tot capita tribuū iſrl'. t Pꝛopterea appellauit eū aſer. i. beat⁹. v Egreſſus aūt rubē. Hic agiṫ iteꝝ de filijs lye naturalib⁹: qꝛ eñ ex magno deſiderio ꝓlis adoptiue ad p̄ces ſuas iacob accepit ancillā ſuā vxoꝛē. iō dn̄s ei⁹ deſideriū appꝛobans dedit ei iteꝝ filios naturales: cui⁹ rei mod⁹ ⁊ oꝛdo deſcribiṫ cū ſubdiṫ.
v Egreſſus aūt rubē p̄mogenit⁹ lye q̄ iā aliquātulū creuerat. x Tēpe meſſis triticee. q̄ ē p⁹ meſſem oꝛdei. y Reppꝛit mādragoꝛas. i. poma mādragoꝛe q̄ ſunt pulcra ⁊ odoꝛifera. z Dixitq; rachel, da mihi ⁊c̄.

rum[a] ne tibi uidet̃ ꝙ p̃ripueris maritũ mihi: niſi etiam mandragoras filij mei tuleris. Ait rachel. Dormiat[b] tecũ hac nocte ꝓ mandragoris filij tui: redeunti q̃ꝫ ad ueſperam iacob de agro egreſſa eſt in occurſum eius lya ⁊ ait. Ad me inquit intrabis: q2 mercede cõduxi te ꝓ mãdragoris filij mei. Dormiuitq̃ꝫ cuꝫ ea nocte illa et[c] exaudiuit deus preces eius. Concepitq̃ꝫ ⁊ peperit filium quintuꝫ ⁊ ait. Dedit deꝰ mercedẽ mihi: q2 dedi ãcillã meaꝫ uiro meo: appellauitq̃ꝫ[d] nomẽ eiꝰ yſachar. rurſũ[e] lya cõcipiens peperit ſextũ filiũ ⁊ ait. Dotauit me deꝰ dote bona. Etiã hac uice mecum[f] erit maritus meus eo ꝙ genuerĩꝫ ei ſex filios. Et[g] idcirco appellauit nomen eiꝰ zabulon. Poſt quem peperit filiam nomine dinã. Recordatus q̃ꝫ[h] dñs rachelis: exaudiuit eaꝫ ⁊ aperuit uuluam eius: que concepit ⁊ peperit filiuꝫ dicẽs. Abſtulit[i] deus opprobrium meum. Et[k] vocauit nomen illiꝰ ioſeph di. Addat[l] mihi dñs filiũ alterꝫ. Nato[m] autẽ ioſeph dixit iacob ſocero ſuo Dimitte me ut reuertar in patriã meã ⁊ ad terrã meã. Da mihi vxores ⁊ liberos meos pro quibꝰ ſeruiui tibi ut abeã. Tu uero noſti ſeruitutẽ qua ſeruiui tibi. Ait illi laban. Inueniam gratiã in conſpectu tuo. Experimento didici: quia benedixerit mihi deus ꝓpter te. Conſtitue mercedem tuaꝫ quã dem tibi: at ille reſpondit. Tu noſti quomodo ſeruierim tibi: ⁊ quãta i manibus meis fuit poſſeſſio tua modicuꝫ habuiſti anteq̃ꝫ uenirem ad te: ⁊ nunc diues effectus es: benedixitq̃ꝫ tibi deꝰ ad introitum meuꝫ. Iuſtum eſt igitur ut aliquãdo ꝓuideaꝫ domui mee. Dixitq̃ꝫ[n] laban. Quid[o] tibi dabo. At[p] ille ait. Nihil uolo ſed ſi feceris qḋ poſtulo iteruꝫ[q] paſcam ⁊ cuſtodiam pecora tua. Gyra omnes greges tuos: et[r] ſepara cũctas oues uarias ⁊ ſparſo uellere et[s] quodcũq̃ꝫ rufuꝫ et maculoſum uariũq̃ꝫ fuerit: tam in ouibus q̃ꝫ in capris: erit[t] merces mea. Reſpondebitq̃ꝫ[v] mihi cras iuſticia mea: quãdo placiti tempus aduenerit coram te et[y] omnia que non fuerint varia et maculoſa ⁊ rufa tam in ouibꝰ q̃ꝫ in capris furti[z] me argues. Dixitq̃ꝫ laban: gratũ habeo qḋ

Dicũt aliq̃ ꝙ iſta poma accepta in eſcaꝫ adiuuãt in mulieribus virtutem cõcipiendi. vñ ⁊ radix hꝫ ſimilitudinẽ humanã: ⁊ eſt ibi arbor maſculina cuiꝰ radix hꝫ ſimilitudinẽ hoĩs. ⁊ feminina q̃ hꝫ femininã figurã. Aug. xõ dicit ꝙ occaſione huiꝰ paſſus queſiuit diligẽter de natura huiꝰ pomi ⁊ nõ inuenit ꝙ haberet talẽ virtutẽ. ⁊ iõ dicit ſe nõ vidiſſe cauſam quare rachel concipiuit niſi ꝓpter pomi raritatẽ ⁊ ſuauitatẽ.

a Paruꝫ ne tibi ⁊c̃. ſicut eñ. s. dictũ ẽ rachel reſpectu aliarꝫ habebat ꝓrogatiuam. tamen in hoc excedebat.

b Dormiat tecũ ⁊c̃. illa eñi nocte debebat eſſe cũ rachele ſcḋm circulũ reddẽdi debitũ ſuis vxoribus. ſed rachel cõceſſit ſorori ſue. ſequit̃. c Et exaudiuit deꝰ p̃ces eiꝰ. ex q̃ patet ꝙ ad cõcubituꝫ iacob nõ mouebat̃ libidine ſed amore ꝓlis habende ad cultũ dei. ſequit̃. d Appellauitq̃ nomen eiꝰ yſachar. i. merces cuiꝰ rõ ponit̃ in lr̃a. e Rurſuꝫ lya cõcipiẽs peperit ſextũ filiũ naturalẽ p̃ter duos adoptiuos. f Mecũ erit maritꝰ meꝰ. i. libẽtiꝰ mecũ habitãdo. g Idcirco appellauit nomẽ eius zabulon. i. habitaculum.

h Recordatꝰ q̃ꝫ. h̃ agit̃ de filio naturali rachelis cui poſt multas preces ⁊ deuotas dñs dedit filiũ ꝓ quo dixit. i Abſtulit deꝰ opprobriũ meũ. ſ. ſterilitatis: q2 ſcriptuꝫ eſt Deut. vij. Nõ erit apḋ te ſterilis. k Et vocauit nomẽ eiꝰ ioſeph. qḋ ſonat additamentum. ⁊ cauſa huius nominationis ſubditur.

l Addat mihi dñs filiũ alterũ. ſ. naturalẽ. ⁊ ex deſiderio habẽdi ſcḋꝫ noĩauit p̃mũ. Si diligẽter cõſideret̃ p̃dcã nõ põt iacob notari de aliqua incõtinẽtia circa pluralitatẽ vxorꝫ: q2 nõ petiuit niſi vnã. ſ. rachelẽ. Qḋ aũt alia fuit ſibi ſuppoſita: fuit ipo ignorãte ⁊ nolẽte: ſꝫ poſtea conſenſit deo h̃ ordinãte: ⁊ labã cõpellente: ancillas aũt accepit ad p̃ces vxorꝫ ⁊ amore ꝓlis nõ ductu libidinis. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ duabꝰ ſororibꝰ vſus ẽ ex parte ancillis ex parte: nulla in parte. De lya ⁊ rachele h̃ pꝫ ex mõ introducẽdi ãcillas. ⁊ ex hoc ꝙ deꝰ dr̃ audiſſe p̃ces earꝫ in cõceptu ꝙ nõ mouebãt̃ aliqua libidine: ſed ꝓlis amore ad dei cultũ. ſciebãt eñi iacob a deo electũ: vt ex eis filijs noĩarẽtur capita tribuũ iſrl̃. ⁊ ꝙ chriſtꝰ ex eiꝰ filijs erat naſciturꝰ ⁊ iõ nõ ẽ mirũ ſi deſiderabãt hr̃e ꝓlẽ ab ipo nõ ſolũ naturalẽ: ſꝫ etiaꝫ adoptiuã: q2 neſciebãt de qua chriſtꝰ naſceret̃. m Nato aũt ioſeph. h̃ cõñr deſcribit̃ ipſiꝰ iacob ſtatꝰ q̃ꝫtũ ad ampliationẽ bonorꝫ tp̃aliũ: vbi p̃mo deſcribit̃ ipſiꝰ iacob petitio iuſta. ſcḋo pactio grata: ibi. Dixitq̃ labã. tercio ꝓuiſio cauta: ibi. Tollẽs ergo iacob. Circa p̃mũ cõſiderãdũ ſicut p̃us dictũ ẽ poſt natiuitatẽ ioſeph ſatis cito cõpleuit iacob ſeruitiũ ſuũ. xiiij. ãnorũ ⁊ iõ petebat licentiã redeũdi ad terrã ſuã cũ vxoribꝰ ⁊ liberis: qḋ iuſte nõ poterat ſibi denegari: ſed laban vidẽs morã ipſiꝰ iacob ſibi vtilẽ: eo ꝙ ꝓpter bonitatẽ iacob dñs multiplicauerat bona ipſiꝰ labã. iõ nitebat̃ adhuc eũ retinere: ⁊ pꝫ lr̃a. n Dixitq̃ labã. Hic ponit̃ pactio grata. Ad cuiꝰ intellectũ cõſiderãdũ ꝙ iſta fuit petitio iacob ꝙ de gregibꝰ ouiũ ⁊ caprarꝫ ipſiꝰ labã que erãt ſub cura iacob auferrent̃ oĩa aĩalia rufa ⁊ maculam aliquam in vellere habẽtia ⁊ traderẽtur filijs laban cuſtodiẽda. illa aũt que eẽnt totaliter alba vel totalit̃ nigra remanerent ſub cuſtodia iacob. ⁊ fetꝰ q̃ naſcerent̃ ex eis totalit̃ albi vel totalit̃ nigri eſſent ipſius laban cũ aĩalibꝰ ex quibꝰ naſcebãt̃ q̃ ſil'r erãt totaliter alba vel totaliter nigra: fetꝰ aũt q̃ eſſent maculoſi vel rufi eẽnt ipſius iacob. ⁊ iſtud pactũ fuit gratuꝫ ipi laban q2 ꝙ fetus nigri naſcerẽtur ex nigris: ⁊ albi ex albis erat ſcḋꝫ cõſuetũ curſuꝫ nature. ⁊ iõ labã habuit gratã iſtã pactionem tãq̃ꝫ ſibi vtilẽ: talis aũt fuit pactio ſcḋm oẽs expoſitores catholicos ⁊ hebreos: ⁊ iõ ſcḋm hoc exponẽda ẽ ſequẽs ſcriptura q̃ ẽ ſatis obſcura duplici d̃ cã. Una ẽ: q2 breuit̃ ⁊ ſuccincte loquit̃ ⁊ plura itelligũt̃ que nõ exprimũt̃. Alia cauſa eſt: q2 trãſlatio nr̃a h̃ mlt̃ tũ diſcrepat a lr̃a hebraica vt videbit̃. Accedamꝰ ergo ad lr̃aꝫ.

n Dixitq̃ labã deſiderãs eiꝰ morã ſecum.

o Quid dabo tibi. quaſi vellet ſibi grãm facere cũ tñ intenderet decipere.

p At ille ait: nihil volo. ſ. gratis: ſed ſi feceris qḋ poſtulo pro mercede laboris mei.

q Iterꝫ paſcaꝫ ⁊ cuſtodiã ⁊c̃. Gyra oẽs greges. i. diligenter cõſidera.

r Et ſepara oues ⁊c̃. que nõ ſunt totaliter albe vel totalit̃ nigre: illas amoue de manu mea: ⁊ pone in manu filiorꝫ tuorꝫ. ſ Et quodcũq̃ꝫ ⁊c̃. q̃ꝫtum ad fetꝰ q̃ naſcẽtur de cetero de gregibꝰ vniꝰ coloris q̃ remanebunt ſub manu mea. t Erit merces mea. ⁊ q2 hoc vr̃ cõ curſum naturę: iõ ſubdit̃. v Rñdebitq̃ mihi cras. i. in futuro. x Iuſticia mea. ſi cõ cõſuetũ modũ nature ex gregibꝰ vniꝰ coloris naſcãt̃ varij ⁊ maculoſi q̃ debẽt eẽ mei. argumẽtũ ẽ iuſticie mee. y Et oĩa ⁊c̃. tã in ouibꝰ q̃ꝫ in capris ſi alia iueniãtur inter illa q̃ cedẽt i partẽ meã. z Furti me argues. i. habeas me ꝓ cõuicto de furto.

⁊ Dixitq̃ꝫ laban gratũ habeo. q2 curſus nature erat ꝓ ea.

a Et ſeparauit ⁊c̃. ad tradẽdũ filijs ſuis. b Cũctũ aũt gregẽ ⁊c̃. iſtud vr̃ cõdicere ei qḋ dictũ ẽ. ſ. ꝙ varia tradita ſunt in manibꝰ filiorũ labã ⁊ vnicoloria remãſerũt in manu iacob. ⁊ iõ alit̃ exponũt doctores nr̃i hoc. vno mõ ſic. In manu filiorꝫ ſuorꝫ. i. in manu filiorũ iacob q̃ erãt paſtores ſub eo. ſed hec expoſitio vr̃ falſa: q2 iſtud pactũ fuit inter iacob ⁊ labã ĩmediate poſt natiuitatem ioſeph: vt pꝫ ex p̃dictis. Itẽ ꝓbatũ ẽ ꝙ a tp̃e quo iacob accepit vxorẽ p̃mã vſq̃ꝫ ad natiuitatẽ ioſeph fluxerũt tñ ſeptẽ anni. ergo tp̃e huiꝰ pacti p̃mogenitꝰ iacob nõ habebat ſeptẽ annos ſed deficiebãt ad minus tres mẽſes ⁊ ſic pꝫ ꝙ nõ poterãt adhuc eſſe paſtores: ita ꝙ in

petis. Et[a] ſeparauit in die illa capras ⁊ oues ⁊ hircos ⁊ arietes uarios ⁊ maculoſos. Cunctuꝫ[b] autem gregem unicolorem. i. albi ⁊ nigri uelleris tradidit in manu filiorũ ſuorum et[c] poſuit ſpacium itineris trium dierum inter ſe ⁊ generum qui paſcebat reliquos greges eius. Tollens[d] ergo iacob uirgas populeas uirides ⁊ amigdalinas: et ex platanis ex pte decorticauit eas. Detractiſq̃ꝫ corticibꝰ i his que ſpoliata fuerant candor apparuit: illa uero que integra fuerant: uiridia permãſerunt atq̃ꝫ in hunc modum color effectus eſt uarius. Poſuitq̃ꝫ eas in canalibus ubi effundebatur aqua: ut cum ueniſſent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas et in aſpectu earum conciperent. Factumq̃ꝫ eſt ut in ipſo calore coitus oues intuerentur uirgas et parerent maculoſa et uaria et diuerſo colore reſperſa. Diuiſit q̃ꝫ gregẽ iacob: ⁊ poſuit uirgas in canalibus ante oculos arietũ. Erant autem alba ⁊ nigra queq̃ꝫ laban: cetera uero iacob ſeparatis inter ſe gregibus. Igitur quando primo tempore aſcẽdebantur oues ponebat iacob uirgas in canalibꝰ aquarꝫ ante oculos arietum ⁊ ouium: ut in earũ contẽplatione cõciperent. Quãdo uero ſerotina admiſſura erat Et conceptus extremus: nõ ponebat eas. Factaq̃ꝫ ſunt ea que erant ſerotina: laban: ⁊ que primi temporis iacob. Ditatuſq̃ꝫ eſt homo ultra modum: ⁊ habuit greges multos: ancillas et ſeruos: camelos: et aſinos.

Capitulum. xxxj.

Poſtq̃ꝫ[a] autem audiuit uerba filiorum laban dicentiuꝫ: tulit iacob omnia que fuerunt patris noſtri et de illius facultate ditatus factus ẽ inclytus animaduertit quoq̃ꝫ faciem laban ꝙ non eſſet erga ſe ſicut heri ⁊ nudiuſtercius: maxime dicente ſibi domino reuertere in terram patrum tuorum ⁊ ad generationem tuam: eroq̃ꝫ tecuꝫ. miſit et[b] uocauit rachel ⁊ lyam in agrum[c] ubi paſcebat greges: dixitq̃ꝫ eis. Uideo faciem patris ueſtri ꝙ non ſit erga me ſicut heri ⁊[d] nudiuſtercius. Deus autem patris mei fuit mecum. et ipſe noſtis ꝙ totis viribus meis ſeruieriꝫ patri ueſtro

manibꝰ eorꝫ traderẽtur vnicoloria iõ alij exponũt hoc de filijs laban: ſed dicũt ꝙ hoc dr̃ hic ꝑ anticipationẽ ſic exponendo.

b Cunctũ aũt gregẽ vnicolorẽ qui ſupplenaturꝰ eſt poſt pactum ⁊ poſt poſitionẽ virgarũ in canalibus. Tradidit ipſe labã in manibus filiorꝫ ſuorꝫ: quia talia cedebãt in partẽ ſuã: ſed hec expoſitio videtur multũ extorta ⁊ diſcrepat cum hoc a lr̃a hebraica: q2 vbi nos habemus. Cunctum autẽ gregẽ vnicolorẽ. i. albi ⁊ nigri velleris tradidit in manu ⁊c̃. In hebreo ſic habetur. Omne qḋ habebat albuꝫ in ſeipſo: ⁊ oẽ rufuꝫ in arietibus tradidit ⁊c̃. qḋ ſic gloſant hebrei. Oẽ qḋ habebat albũ i. maculã albã q̃ꝫtũcũq̃ꝫ minimam ⁊ oẽ rufum q̃ꝫtũcũq̃ꝫ minimũ: licꝫ totũ reſiduũ velleris eẽt vniꝰ coloris tradidit in manu filiorꝫ ſuorꝫ: ⁊ patet ſn̄ia ſcḋm p̃dicta. Itẽ diſcrepat trãſlatio noſtra ab hebreo in pũctuatione: q2 facit p̃ncipium v̄ſus diſtincti a p̃cedẽti: ibi. Cũctũ aũt gregẽ vnicolorem. In hebreo aũt totum in vno cõtextu dr̃ ſb̃ vno v̄ſu ab illo loco. Et ſeparauit i die illa. vſq̃ꝫ ibi. Et tradidit in manu filiorꝫ ſuorum vbi terminat̃ verſus ⁊ ſentẽtia abſq̃ꝫ aliqua extorſione.

c Et poſuit ſpaciũ itineris: ne arietes ⁊ hirci varij ⁊ maculoſi qui erant ſub manu laban ⁊ filioruꝫ ſuorꝫ trãſirẽt ad gregẽ vnicolorẽ: q̃ erat ſub manu iacob ⁊ generarent fetus varios. d Tollẽs ergo iacob. Hic cõñr ponit̃ prudẽs cautela ipſiꝰ iacob: q2 labã fraudulẽter agebat cõ eũ ⁊ in pluribꝰ ſibi tenebat̃: iõ poſuit virgas varij coloris in canalibꝰ qñ erat cõceptꝰ p̃mi tp̃is: q2 illi fetꝰ ſunt meliores. ex fortitudine eñi nature ꝓuenit ꝙ aĩalia citiꝰ generẽt ⁊ cõcipiãt: cum aũt femelle bibebant aſcẽdebãt maſculi ⁊ femelle videbãt vmbras maſculorꝫ in aqua ⁊ imagines ipõrꝫ varij coloris ⁊ ſil'es cõcipiebãt. hãc n. v̄tutẽ habꝫ imaginatiua ſup corpꝰ ⁊ ſup materiã vñ fit cõceptꝰ: ꝙ ſil'es cõcipiunt̃ illis quos aſpiciũt attẽte in extremo coitꝰ. ⁊ be. Hiero. ſup locũ iſtũ dicit ꝙ tali arte vtũt̃ i gregibꝰ equarꝫ hyſpani: ponẽtes pulcros equos an̄ equas tp̃e cõceptꝰ. Dicit ẽt ꝙ quĩtilianꝰ quãdã matronã accuſatã de crĩe adulterij eo ꝙ pepeiſſet ethiopẽ liberauit ꝑ hoc ꝙ fecit inquiri ſi in cubiculo eiꝰ eẽt talis pictura qua reperta liberata ẽ mulier. Ex hoc etiã pꝫ ꝙ iacob erat hõ ſapiẽs in cognitiõe virtutũ naturaliũ. Dicũt tñ aliq̃ ꝙ ãgelꝰ docuit eũ artẽ iſtã qñ oñdit ſibi in viſione maſculos aſcẽdẽtes ſup feminas varios ⁊ maculoſos: vt hr̃. c. ſequẽti. Patet ẽt ꝙ nõ peccauit prudẽter trahẽdo ad ſe qḋ ſibi debebat̃: ⁊ maxĩe q2 hoc vr̃ feciſſe ex reuelatiõe angeli: ⁊

pꝫ lr̃a ex p̃dict̃. In. c. xxx. vbi dr̃ in poſtil. Additiõe dei addita ſũt ⁊c̃.

i In hebreo nõ hr̃ hec dictio q̃ ſonat additionẽ ſꝫ magis cõtrouerſiã vel cõtẽtionẽ ⁊ ẽ lr̃a cõtẽtiõis dicẽdo. Cõtẽdi cũ ſorore mea ⁊ inualui. cuiꝰ ſenſus ẽ. cõtẽdi cũ ſorore mea ſuper habẽdo filios ⁊ inualui: q2 iã habeo. vñ cũ dr̃ in gl. interlinear ꝙ neptalĩꝫ dr̃ a cõuerſione: vr̃ eẽ error ſcriptoris ⁊ debuiſſet dicere a cõtrouerſiõe ſeu cõtrouerſia ſcḋm hebraicã veritatem.

Addicio. i.

In eo. ca. xxx. vbi dr̃ in poſtilla. Et iõ ſcḋm hoc exponẽda ẽ ſequẽs ſcriptura ⁊c̃.

Addicio. ij.

l Licet pactũ int̃ iacob ⁊ laban generalit̃ conſideratũ videat̃ eẽ illud qḋ poſtillator expoſuit ⁊ ſic cõiter tenet̃. lr̃a tñ in particulari cõſiderata nõ totalit̃ cõſonat: ſꝫ i multis diſcrepat. vñ Hiero. in hoc paſſu multũ apud. lxx. confuſus eſt ſenſus: ⁊ vſq̃ꝫ hodie nullũ potui inuenire nr̃orꝫ q̃ hũc locũ plane exponeret. Hec hiero. qḋ ẽt inter hebreos expoſitores cõtingit.

Replica.

i In. xxx. ca. Burg. notãs trãſlationẽ noſtrã vbi hr̃. Compauit me dñs cũ ſorore mea. dicit hebraicũ hr̃e. Cõtendi cũ ſorore mea. improbãs ex eo gloſam interlinearẽ q̃ hꝫ ꝙ neptalĩꝫ dr̃ a cõparatiõe vl' cõuerſiõe. di. huiꝰ ꝙ ſit error ſcriptoris: q̃ debuiſſꝫ ſcribere a cõtrouerſiõe ſeu a cõtrouerſia. Sꝫ intuẽti capitulũ iſtud manifeſtũ ẽ noĩa p̃riarcharꝫ oĩuꝫ cõiter ex v̄bis matrũ ĩponi. Nec hr̃ ex lr̃a nec ẽ veriſil'e ꝙ veneranda rachel cõtẽderet cũ ſorore ſuper habẽda ꝓle: cũ ſciret nõ eẽ culpã ſororis ꝙ ipſa eẽt ſterilis. Credo igit̃ burg. fingere ⁊ fruſtra beatũ Hiero. ⁊ glo. interlinearẽ ĩpugnare: q̃ neptalĩꝫ ex v̄bo rachel dicũt ĩpoſitũ cũ dicit. Cõpauit me dñs ſorori mee. nec igit̃ gl. hoc põit vicio ſcriptoris: q2 ẽ poſitũ auctoritate be. Hiero. i. e. c. de pacto int̃ iacob ⁊ laban Bur. dicit apud hiero. ⁊ oẽs hebreorꝫ ⁊ latinorꝫ expoſitores vſq̃ꝫ hodie fuiſſe magnã obſcuritatẽ: ⁊ tñ hic nihil facit ꝓ expoſitione. In q̃ vr̃ dupl'r peccare p̃mo q2 cũ cõſueuit ex facili occaſiõe cõ poſtillatorẽ longas facere digreſſiões hic ꝓ expoſitiõe obſcuritatis apḋ oẽs: vt dicit nullũ ĩpẽdit laborẽ. ſcḋo q2 cũ vel noluit: vel nõ potuit hũc paſſũ exponere nõ dedit grates poſtillatori clariꝰ exponẽti.

Capitulũ. xxxi.

p Poſtq̃ꝫ aũt audiuit. Hic cõñr deſcribit̃ iacob vt ꝓficiẽs: qḋ maxĩe apparet qñ hõ bñ ſe hꝫ in aduerſis. ⁊ iõ p̃mo oñdit̃ qualit̃ paſſus ẽ a labã. ſcḋo ab eſau. c. xxxij. tercio a ſichẽ filio emor. c. xxxiiij. Circa p̃mũ p̃mo deſcribit̃ ipſiꝰ iacob receſſus. ſcḋo ipſiꝰ labã poſt eũ ꝓgreſſus: ibi. Cũq̃ꝫ abijſſet. Adhuc p̃mo deſcribit̃ ſui receſſus motiuũ ſcḋo modꝰ: ibi. Miſit ⁊ vocauit. Triplex. n. motiuũ habuit ad recedẽdũ. Primũ fuit murmuratio filiorꝫ labã. ſcḋo indignatio labã iniuſta: cũ tñ deberet eũ diligere ⁊ cõmẽdare: q2 ꝑ eũ dñs multiplicauerat bona ipſorꝫ: vt p̃dictũ ẽ. terciũ motiuũ fuit ãgeli monitio. ⁊ pꝫ lr̃a. b Miſit ⁊ voca. Hic deſcribit̃ modꝰ recedẽdi. ⁊ p̃mo iacob q̃rit vxorꝫ ſuarꝫ cõſenſum ſine

Universidad de Salamanca. BGH

quibꝰ nõ poterat recedere: ꝛ pꝫ l'ra paucis ꝟbis exceptis. c In agꝛ. vt ſecretꝰ loqueref cũ eis. d Illud: uſtercius. quaſi nũc eſt dies terciꝰ. accipif m̃ hic ꝑ tꝑe pterito. e Decẽ vicibꝰ. q̃uo põt eẽ verꝫ cũ ꝑ gregibus ſeruierit tm̃ ſex ãnis: vt h abef. ſ. e. c. Soluit Hiero. ꝙ oues illiꝰ terre pariunt bis in anno ꝛ ſic bis in anno poterat mutare pactũ. f Et vidi in ſomnis. per hoc oſtẽſa fuit multiplicatio varioꝝ fetuũ. g Ego ſuꝫ deꝰ bethel. angelꝰ enĩ in pſona dĩ loq̃baf. h Rñderũt rachel ꝛ lya. cõſentientes ei in receſſu. rachel enĩ lꝫ eẽt iunioꝛ tñ pponitur: qꝛ erat pncipalis eiuſ vxoꝛ: vt. ſ. dictũ ẽ. c. xxx. i Nũqd habemꝰ reſidui q̃cq̃. q̃ſi diceret nõ. totũ dedit fratribus noſtris. k Nonne q̃ſi alienas: qꝛ vẽdidit nos tibi tradẽdo ꝑ p̃cio ſeruitiũ tue ſicut ꝛ tradũť ãcille. l Comeditq; p̃ciũ nr̃ꝫ: qꝛ de ſeruitio tuo q̃d fuit p̃ciũ nr̃ꝫ cõſecutꝰ ẽ diuitias q̃bꝰ viuit. m Sꝫ deꝰ tulit ꝛc̃. auſterãſſerẽdo in nos ꝑ magna parte. n Surrexit aũt iacob. h̃ dñr iacob captat ſui receſſuſ tꝑs oportunũ: qꝛ labã receſſerat ab eo ad tondendas oues q̃s filij ſui cuſtodiebãt q̃ diſtabant ab eo itinere trium dieꝝ: vt p̃dictũ ẽ: qꝛ ex p̃cedẽtibꝰ fraudibuſ timebat ne auferret ei oĩa ſi ſciret eũ recedere. o Rachel furata ẽ ydola pr̃is ſui: nõ ad colẽdũ ſꝫ ad ſubſtrahẽdũ p̃rẽ ſuũ ab ydolatria. ꝛ idõ nõ fuit furtũ ꝑpꝛie loquẽdo. Cõſiderãdũ ꝙ vbi trãſlatio nr̃a hꝫ ydola. in hebꝛeo h̃r therapbin. ꝛ dicũt aliqui ꝙ ſint imagineſ facte ptẽ ꝑ aſtronomiã: ꝛ ptẽ per necromantiã q̃ dant rñſa. Hebꝛei dicũt ꝙ ẽ caput alicuiꝰ pueri pmogeniti interfecti ꝛ ſacrificati demonĩ: ꝛ iſtud caput p̃ciſum ſalſaf ꝛ aromatibus cõdif vt poſſit diu ſtare: ꝛ ſup linguã eiꝰ in lamina aurea ponif nomẽ demõis: vt ſic dat ibi reſponſa. Hoc aũt iterpoſui: qꝛ alibi i ſcriptura ſacra fit mẽtio de therapbin. Certũ ẽ tñ ꝙ talia nõ hñt ꝟtutẽ reſpõſa dãdi: niſi iq̃tũ deꝰ pmittit ꝛ frequẽter ꝑpter pctã hoiuꝫ credentiũ talibus. ꝛ qꝛ demerẽť vt illis deceptionibꝰ capiãť deꝰ talia pmittit. p Cũq; abijſſet. Hic pñr deſcribitur ipſiꝰ laban inſecutio vbi pmo deſcribif ipſius iacob captio. ſcd̃o mutua obiurgatio: ibi. Et dixit ad iacob. Tercio mutua ↄfederatio: ibi. Rñdit ei labã. Circa pmũ pꝫ l'ra excepť paucis ꝟbis exponẽdis. q Cõtra montẽ galaad. hoc dr̃ ꝑ anticipationẽ: qꝛ hoc nomẽ poſtea impoſitũ ẽ vt patebit. ſ. e. ca. r Nũciatũ ẽ labã die tercio: qꝛ diſtabat ab eo itinere dieꝝ triũ: vt p̃dictũ ẽ ca. xxx. s Qui aſſũptis ſecũ fratribꝰ ſuis. i. illis de cognatione ſua propinqua.

Sed et pater ueſter [d] circũuenit me et mutauit mercedeꝫ meam decem[e] uicibus: et tamen nõ dimiſit eum deus ut noceret mihi Si quãdo dixit: uarie erũt mercedes tue: pariebant oĩes oueſ uarios fetus: quãdo uero econtrario ait. alba queq; accipies ꝓ mercede: oĩes greges alba pepererunt. Tulitq; deus ſubſtãtiam patris ueſtri ꝛ dedit mihi. Poſtq̃ eniꝫ conceptus ouium tẽpus aduenerat: leuaui oculos meos: et[f] uidi in ſomnis aſcendentes mares ſuper feminas uarios ꝛ maculoſos ꝛ diuerſoꝛum coloꝛũ. Dixitq; angelus domini ad me in ſomnis: Jacob. Et ego rñdi. Adſũ. Qui ait. Leua oculos tuos ꝛ uide uniuerſos maſculos aſcẽdẽtes ſup̱ feĩas uarios maculoſos atq; reſp̱ſos Uidi enĩ omnia que fecit tibi laban. Ego[g] ſuꝫ deus bethel. ubi vnxiſti lapidem ꝛ uotum uouiſti mihi. Nũc ergo ſurge ꝛ egredere de terra hac reuertẽs i terram natiuitatis tue. Reſponderuntq;[h] rachel ꝛ lya. Nũquid[i] habemꝰ reſidui quicq̃ in facultatibus ꝛ hereditate domꝰ patris noſtri. Nonne[k] quaſi alienas reputauit nos ꝛ uẽdidit: comeditq;[l] p̱cium noſtrũ. Sed[m] deus tulit opes patris noſtri et eas tradidit nobis ac filijs nr̃is: vnde oĩa que p̱cepit tibi dominus fac. Surrexit[n] autem iacob ꝛ impoſitis liberis ac cõiugibus ſuis ſuper camelos abijt: tulitq; omnẽ ſubſtantiam ſuam ꝛ greges ꝛ quicquid in meſopotamia acquiſierat: pergens ad yſaac patrem ſuum in terra chanaan. Eo autem tempoꝛe ierat laban ad tondendas oues et[o] rachel furata eſt ydola patris ſui.

Noluitq; iacob cõfiteri ſocero ſuo ꝙ fugeret. Cumq;[p] abijſſet tam ipſe q̃ omnia que iuris ſui erant: ꝛ amne tranſmiſſo pergeret contra[q] montem galaad: nũciatuꝫ[r] eſt laban die tercio ꝙ fugeret iacob. Qui[s] aſſumptis fratribus ſuis: perſecutus eſt eũ diebus ſeptem: et[t] compꝛehendit euꝫ in monte galaad. Uiditq; in ſomnis dicenteꝫ ſibi dominũ. Caue[v] ne quicq̃ aſpere loquaris contra iacob. Jamq; iacob extenderat in monte tabernaculum. Cũq; ille conſecutus fuiſſet eum cuꝫ fratribus ſuis: in eodem monte galaad fixit tentoꝛiuꝫ: et[x] dixit ad iacob. Quare ita egiſti ut clãꝫ me abigeres filias meaſ q̃ſi captiuas[y] gladio. Cur ignoꝛãte me fugere uoluiſti: nec indicare mihi ut[z] ꝓſequerer cũ gaudio ꝛ canticis ꝛ tympanis ꝛ citharis. Non es paſſuſ ut oſcularer filios meos ꝛ filias. Stulte operatus es: et nunc quidem ualet manꝰ mea reddere tibi malum ſed[a] deus patris tui heri dixit mihi. Caue ne loquaris contra iacob quicq̃ durius. Eſto. Ad tuos ire cupiebas ꝛ deſiderio erat tibi domꝰ pr̃is tui. Cur[b] furatus es deos meos. Reſpondit[c] iacob: ꝙ inſcio te pꝛofectus ſum: timui ne uiolenter auferres filias tuas. Qd̃[d] autem furti me arguis apud quemcũq; inueneris deos tuos: necetur coraꝫ fratribus noſtris. Scrutare quicquid tuoꝝ apud me inueneris ꝛ aufer. Hec[e] dicens ignoꝛabat ꝙ rachel furata eſſet ydola. Ingreſſus itaq; laban tabernaculum iacob ꝛ lye et vtriuſq; famule non inuenit. Cũq; intraſſꝫ tentoꝛium rachelis: illa feſtinãs abſcondit ydola ſubter[f] ſtramenta

t Et cõpꝛehẽdit eum. ſ. die octaua. v Caue ne q̃cq̃ aſpe loq̃ris: q: nõ ſolũ ꝓhibuit actiones durã ↄ iacob ſed ẽt loq̃lã. x Et dixit ad iacob. h̃ ↄſequenter deſcribif mutua obiurgatio. ꝛ pmo ipſius labã ↄ iacob. ſcd̃o econtra ipſius iacob ↄ labã: ibi. y Quaſi captiuas gladio. falſũ di. qꝛ ſue erãt iure matrimonij. z Ut ꝓſequerer te cũ gaudio: mẽtif correptuſ timore dei apparẽtis. a Sed deuſ ꝛc̃. mali hoĩes cogũtur dei virtute aliq̃n dicere veritatẽ ↄ ſe ſicut pꝫ d̃ balaã. Nũe. xxiij. b Cur furatꝰ es deos meos: in h̃ oñdif ꝙ ñ erãt dij cum furto poſſent amoueri. c Rñdit Jacob. Hic pñr deſcribif obiurgatio rationabilis ipſius iacob ↄ laban. ꝛ pmo reddit rõnem quare nõ ſignificauit ſibi receſſuꝫ ſuũ. Et pꝫ l'ra. d Qd̃ aũt furti me arguis. q: ipſo ignorãte factũ fuerat iſtud furtum qd̃ tñ furtũ nõ eſt dic: vt p̃dictũ eſt. e Hec dicẽs ignorabat ꝛc̃. q: ꝑ furto ſimplici dr̃ ignorare ñ debat moꝛſ inſligi tñ ſicut dictũ ẽ non erat furtum. f Subter ſtramẽta cameli. i. ſubter ſellam cameli.

g Iuxta cõſuetudinem feminarũ. ſ. fluxus menſtruoꝛum. h Pone hic corã fratribus ꝛc̃. i. coraꝫ filijs tuis ꝛ meis: ꝛ illis qui ſunt de cognatione noſtra. i Nec captum a beſtia oſtendi tibi. licet poſſem facere de iure. k Et timoꝛ yſaac. i. deus quẽ timuit. l Omnia que cernis mea ſunt. i. a me deſcenderunt. m Quid poſſuꝫ ꝛc̃. q. d. facere cõtra meipſũ: neceſſitatẽ a deo ſibi impoſitam excuſat ꝑ ut poteſt. n Ueni ergo. hic cõſequẽter deſcribitur vtriuſq; cõfederatio: qꝛ labã videuſ ꝙ deꝰ erat ꝑ iacob queſiuit cõfederari cũ eo. o Erexit lapidẽ in titulum. i. in ſignum cõfederationis. p Dixitq; fratribus ſuis. i. illis de cognatione ſua q̃ venerãt cũ labã. q Comederunt ꝙ ſuper eum in ſignum amicitie reformate. r Quẽ vocauit laban ꝛc̃. Nomẽ impoſitũ a iacob ꝛ nomen impoſitum a laban. ideꝫ ſignificant. ſ. aceruũ teſtimonij. ſed laban qui erat ſyrus expꝛeſſit in lingua ſyra: ꝛ iacob in hebꝛea: ꝛ ſi aliquis curioſus velit ſcire differentiam hec eſt. habet in hebꝛeo vocatũ ẽ Galaad. Gal. n. idem eſt ꝙ aceruus ad teſtimonium. In idiomate ſyro vocatũ eſt igarſehadura. ꝛ ſic eſt in textu quẽ vocauit labã igarſehadura: ꝛ idem ſignificat. Qd̃ autẽ additur. Uterq; iuxta ꝓpꝛietatem lingue ſue nõ eſt de textu: ſꝫ trãſlatoꝛ appoſuit: et ſi dixiſſet. Et vocauerunt eũ aceruum teſtimonij: ſed vnus in idiomate ſyro. alius in idiomate hebꝛeo clarioꝛ eſſet tranſlatio: ſicut agyos ꝛ ſanctus penitus idem ſignificant: ſed vnum nomen eſt grecum aliud latinum. s Deus abꝛaam ꝛc̃. i. penam infligat illi qui tranſgreditur iuramentum. t Per timoꝛem patris yſaac. i. per illum deum quem timebat. v Oſculatus eſt filios. i. nepotes. x Et benedixit illis. i. impꝛecatus eſt illis bona. cetera patent.

In capitulo. xxxi. vbi dicitur in poſtilla. Conſiderandũ ꝙ vbi trãſlatio noſtra habet Idolatria. in hebꝛeo dicitur therapbin ꝛc̃.

Additio. i.

t Therapbin in hebꝛeo imagines ſignificat ſemper vel ſimulachꝛa: vt Hiero. dicit ſuper Eſa. ij. ca. ſed attendendum ꝙ nõ ſemper ſignificat ſimulachꝛa facta ad querenduꝫ reſponſa demonũ: vel ad ydolatrãdum: quia. i. Reg. xix. vbi dicit ꝙ accepit Michol ſtatuam ſcilꝫ ad ponendum in lecto loco dauid. in hebꝛeo habetur: Accepit michol therapbin: qd̃ non eſt dicẽdum ꝙ in domo dauid ꝛ vxoꝛis eius eſſent ſimulachꝛa vel ſtatua aliqua ydolatrica ſeu facta ad querẽdas reſpõſiones demonum ſꝫ erãt ibi ſolum ad aliquas ſiccitas repꝛeſentationes. Iudicũ vero. xvij. ꝛ. xviij. refertur ſepe hec dictio therapbin vbi ſignificat aliquid ydolatricum: vt ibidem patet. Similiter vbi dicitur Oſee. iij. Et ſine ephod ꝛ therapbin: therapbin ibi eſt eiuſdem ſignificationis ꝛ ſicut multis alijs.

Sed et pater ueſter circũuenit me —

cameli ꝛ ſedit deſuper: ſcrutantiq; omne tentoꝛium ꝛ nihil inuenienti ait. Ne iraſcatur dominus meus ꝙ coram te aſſurgere nequeo: quia iuxta[g] conſuetudinem feminaꝝ nunc accidit mihi Sic deluſa ſolicitudo querẽtis eſt. Tumenſq; iacob cum iurgio ait. Quam ob culpam meã ꝛ ob quod peccatum meum ſic exarſiſti poſt me: et ſcrutatuſ es omnem ſuppellectilem meam. Quid inueniſti de cũcta ſubſtãtia domus tue. Pone[h] hic corã fratribus meis ꝛ fratribus tuis: et iudicent inter me ꝛ te. Idcirco uiginti annis fui tecum: oues tue ꝛ capꝛe ſteriles non fuerunt arietes gregis tui non comedi: nec[i] captum a beſtia oſtendi tibi. Ego damnũ omne reddebã quicquid furtiꝫ peribat a me exigebas die noctuq; eſtu urgebar et gelu: fugiebatq; ſomnus ab oculis meis. Sicq; per uiginti annos in domo tua ſeruiui tibi: quatuoꝛdeciꝫ pꝛo filiabus ꝛ ſex pꝛo gregibus tuis. Immutaſti quoq; mercedem meam decem uicibꝰ: niſi deus patris mei abꝛaam: et[k] timoꝛ yſaac affuiſſet mihi: foꝛſitan modo nudum me dimiſiſſes. Afflictionem meam et laboꝛem manuũ mearum reſpexit dominꝰ: ꝛ arguit te heri. Reſpondit ei laban. Filie mee ꝛ filij et greges tui ꝛ oĩa[l] que cernis mea ſunt. Quid[m] poſſum facere filijs ꝛ nepotibꝰ meis. Ueni[n] ergo ꝛ ineamus fedus: ut ſit teſtimonium inter me ꝛ te. Tulit itaq; iacob lapidem ꝛ erexit[o] illum in titulum. Dixitq;[p] fratribꝰ ſuis. Afferte lapides: qui congregantes fecerunt tumulũ comederuntq;[q] ſuper euꝫ: quẽ[r] uocauit laban tumuluꝫ teſtis: et iacob aceruum teſtimonij: uterq; iuxta pꝛopꝛietateꝫ lingue ſue Dixitq; laban. Tumulus iſte teſtis erit inter me et te hodie: et idcirco appellatũ ẽ nomẽ eiꝰ galaad. i. tumulꝰ teſtis. Et adiecit labã. Intueaſ ꝛ iudicet dñs inter nos quãdo receſſerimus a nobis: ſi afflixeris filias meas et ſi introduxeris alias vxoꝛes ſuper eas. Nullus ſermonis noſtri teſtis eſt abſq; deo qui pꝛeſens reſpicit. Dixitq; rurſus ad iacob. En tumulus hic ꝛ lapis quem erexi: inter me et te teſtis erit. Tumulus inq̃ iſte et lapis ſint in teſtimoniũ: ſi aut ego trãſiero illum pergens ad te: aut tu pꝛeterieris maluꝫ mihi cogitãs Deus[s] abꝛaam: et deus nachoꝛ iudicet inter nos: deus patris eoꝛum. Iurauit ergo iacob[t] per timoꝛeꝫ patris ſui yſaac: immolatiſq; uictimis in monte uocauit fratres ſuos ut ederent panem Qui cum comediſſent manſerunt ibi. Laban uero d̃ nocte cõſurgens: oſculatus[v] eſt filios et filias ſuas: et[x] benedixit illis reuerſuſq; ẽ in locũ ſuũ.

Iacob[i] aũt Ca. xxxij.

In eodẽ capi. xxxi. vbi dicitur i poſtilla. ꝛ timoꝛ yſaac. id eſt deus quem timuit.

Additio. ij.

q Uerendum videtur quare nõ fecit mentionẽ d̃ abꝛaã ꝛ yſaac eodẽ modo dicendo: deus patris mei abꝛaã: ꝛ deus patris mei yſaac: vel timoꝛ patris mei abꝛaam ꝛ timoꝛ patris mei yſaac: q̃ miꝰ pt dici d̃ abꝛaã ꝙ timuit deum ꝙ de yſaac. Ad hoc dicitur a quibuſdam hebꝛeis ꝙ deus non nominatur deus alicuiꝰ ſingularis perſone: niſi poſt ꝙ eſt extra ſtatum mutabilitatem huius vite: eo ꝙ homines dum in hac vita ſunt poſſunt mutari de ſtatu gratie in quo ſunt filij dei ad lapſum in quo potius ſi filij ire ſm apoſtolus dicitur: ꝛ quia quando hec verba dixit iacob. Abꝛaam diu iam ante deceſſerat: ſed yſaac adhuc viuebat quia durauit vſq; ad decennium poſt venditionẽ ioſeph vt habetur in poſtilla. idcirco de abꝛaã q̃ iã erat i ſecuro dixit deꝰ abꝛaã ſꝫ d̃ yſaac q̃ adhuc erat in vita dixit. Timoꝛ yſaac. i. quem timet yſaac. quod poteſt dici d̃ quolibet iuſto timente deum ſm pꝛeſentem ſtatum. Quidam vero dicunt ꝙ timoꝛ yſaac hic dictus intelligitur de timoꝛe quem paſſus eſt tempoꝛe immolationis: ad qd̃ inducunt illud qd̃. ſ. ſequitur eo. cap. Jurauit iacob ꝑ timoꝛem patris ſui yſaac ꝛc̃. ſolent enĩ homines iurare per aliqua terribilia ſicut per hoꝛam moꝛtis ꝛ hmõi.

Capitulum. xxxij.

i Iacob quoq; abijt. Hic cõſequẽter deſcribif qualiter paſſus ẽ ab eſau. ꝛ pmo qualiter timuit eum ex auditu. ſcd̃o ex aduentu ca. xxxiij. Circa pmũ deſcribif pmo diuina cõſolatio pre

Universidad de Salamanca. BGH

ueniens. ſcdo humana trepidatio ſuperueniens ibi. Miſit autem nuncios. tercio dei confortatio contra periculum imminens ibi. Et ecce vir luctabaẗ. circa primũ dicitur ſic. a Jacob autem abijt ꝛc. expeditus a perſecutione laban. b Fueruntq́ ei obuiam angeli dei. Dicunt hebrei ꝙ angeli qui cuſtodiebant ꝓuinciam ſyrie cõduxerũt illũ vſq́ ad locũ illũ qui erat in fine ꝓuincie illius: ꝛ tũc alij angeli qui preerant ꝓuincie alteri ſibi cõiuncte obuiauerũt ſibi ad cõducendum eum. Doctores autem catholici dicunt ꝙ fuerunt angeli ad cõfortandum eũ contra timores fratris ſui: nec iſte expoſitiões diſſonãt multũ.

non ſuper aliud temporale: vt. ſ. dictuꝫ eſt. xxix. ca. Sed quõ dicit iordanem iſtum cum adhuc eſſet longe a iordane: dicunt aliqui ꝙ torrens iaboth iuxta quem erat eſt idem cum iordane: ꝛ debet dici: vadus iacob: ſed hoc patet falſũ: q2 poſtea venit iacob i phanuel ꝛ ſocboth. qui nõ ſunt in terra iſrael citra iordaneꝫ ſed vltra: vt patet per Hiero. de diſtantijs locoꝝ ꝛ per deſcriptionem terre promiſſionis: ꝛ ideo aliter dicenduꝫ ꝙ lꝫ eſſet adhuc longe a iordane tñ inde poterat videri iordanis: ꝛ q2 torrens iaboth cadit in iordanem fluuium.

abijt in itinere quo ceperat: fueruntq́[b] ei obuiam angeli dei. Quos cum vidiſſet ait. Caſtra dei ſunt hec. Et[c] appellauit nomen loci illius manaim. i. caſtra. Miſit[d] autẽ ꝛ nũcios ante ſe ad eſau fratrem ſuum in terra ſeyr in regione edom: precepitq́ eiſ dicens. Sic loquimini domino meo eſau. Hec dicit frater tuus iacob. Apud laban peregrinat⁹ ſum: ꝛ fui uſq́ in preſentem diem. Habeo boues ꝛ aſinos et oues ꝛ ſeruos ꝛ ancillas: mittoq́ nunc legationem ad dominũ meum vt inueniã gratiam in cõſpectu tuo. Reuerſiq́ ſunt nuncij ad iacob dicentes. Venim⁹ ad eſau fratrem tuum: ꝛ ecce ꝓperat[e] in occurſum tuuꝫ cũ quadringentis uiris. Timuit iacob ualde ꝛ perterritus: diuiſit[f] populum qui ſecũ erat: greges quoq́ ꝛ oues ꝛ boues ꝛ camelos in duas turmas dicens. Si uenerit eſau ad vnam turmam ꝛ percuſſerit eam alia turma que reliqua eſt ſaluabitur. Dixitq́[g] iacob. Deus patris mei abraam: ꝛ deus patris mei yſaac: domine qui dixiſti mihi: reuertere in terrã tuam ꝛ in locum natiuitatis tue: et bñfaciã tibi: minor ſum cunctis miſerationibus tuis ꝛ ueritate tua quã expleſti ſeruo tuo. In[h] baculo meo tranſiui iordanem iſtum: et nunc cum duabus turmis regredior. Erue me de manu fratris mei eſau: q2 valde cuꝫ timeo: ne forte ueniens percutiat matres cum filijs. Tu locut⁹ es ꝙ benefaceres mihi: ꝛ dilatares ſemen meum ſicut harenaꝫ maris: que pre multitudine numerari non poteſt. Cumq́ dormiſſet ibi nocte illa ſeparauit de his que habebat munera Eſau

fri ſuo capras. cc. hircoſ. xx. oueſ cc. ꝛ arietes. xx. cameloſ fetas cũ pullis ſuis. xxx. vaccas quadraginta: ꝛ thauros uiginti. aſinas uiginti: ꝛ pullos earum decem. Et miſit per manus ſeruorum ſuorum: ſingulos[k] ſeorſum greges: dixitq́ pueris ſuis. Antecedite me ꝛ ſit ſpacium inter gregem ꝛ gregem. Et precepit priori dicens. Si obuiuꝫ habueris fratrem meuꝫ eſau: ꝛ interrogauerit te: cuius es aut quo uadis: aut cuius ſunt iſta que ſequeris. Reſpondebis. Serui tui iacob munera miſit dño ſuo eſau: ipſe quoq́ poſt nos vẽit. Similiter dedit mandata ſecũdo ꝛ tercio: et cũctis qui ſequebãtur greges dicens. Hiſdem verbis loquimini ad eſau cum inueneritis eũ ꝛ addetis. Ipſe quoq́ ſeruus tuus iacob: iter noſtrũ inſequitur. Dixit enĩ. Placabo illũ muneribus que precedunt ꝛ poſtea uidebo illum. Forſitan ꝓpiciabitur mihi. Preceſſerunt itaq́ munera ante eum ipſe uero manſit nocte illa i caſtris. Cũq́ mature ſurrexiſſꝫ tulit duas vxores ſuas ꝛ totidem famulas cum undecim filijs: ꝛ tranſiuit vadũ iaboch. Tranſductiſq́[l] omnibus que ad ſe pertinebant: manſit ſolus et[m] ecce uir luctabatur cum eo uſq́ mane. Qui cuꝫ uideret ꝙ eum ſuperare non poſſet tetigit[n] neruũ femoris eius ꝛ ſtatim emarcuit. Dixitq́[o] ad eum. Dimitte me. Jam enĩ aſcendit aurora. Reſpõdit[p]. Non dimittã te niſi benedixeris mihi. Ait[q] ergo. Quod eſt nomen tibi. Rñdit. Jacob. At ille. Nequaq́[r] inquit iacob appellabitur nomẽ tuũ ſed[s] iſrael. Quoniã[t] ſi cõtra deuꝫ fortis fuiſti q̃to magis[u] cõ

tra homines preualebis. Interrogauit eũ iacob. Dic mihi quo appellaris nomine. Reſpõdit. Cur[x] queris nomen meuꝫ qđ[y] ẽ mirabile. Et[z] benedixit ei in eodem loco. Vocauitq́ iacob nomen loci illius phanuel: dicenſ. Vidi[a] dominum facie ad faciem: et[b] ſalua facta ẽ anima mea ortuſq́ eſt ei ſtatim ſol poſtq́ tranſgreſſus eſt phanuel. Ipſe uero claudicabat pede. Quaꝫ ob cauſam nõ comedunt neruũ filij iſrl' q emarcuit in femore iacob uſq́ in preſentem diẽ: eo ꝙ tetigerit neruum femoris eius ꝛ obſtupuerit.

Capitulum. xxxiij.

c Et appellauit ꝛc. ad ꝓtegendum eum ꝛ cõſonat hoc vtriq́ expoſitioni.

d Miſit autem nũcios. Hic cõſequẽter deſcribiẗ humana trepidatio: licet enĩ eſſet cõfortatus ab angelo i receſſu vt predictũ eſt in ꝓceſſu ab angelis ſibi occurrentibus: tñ ſicut homo timuit đ fratre ſuo per cuius terrã habebat tranſire: tum quia ſciebat eum offenſum cõtra eum ꝓpter primogenita ꝛ ꝓpter benedictiones: tũ qa habitauerat cũ labã idolatra diu: ex cuius cohabitatione poterat aliquaꝫ offenſaꝫ incurriſſe: ꝛ ideo timebat quia taleſ diuine ꝓmiſſiones cõiter intelligende ſunt ſub conditione. ſ. ſi ille cui fiunt faciat debitum ſuum erga deuꝫ đ quo formidabat iacob ꝛ ideo q2 non poterat trãſire terraꝫ ſine ſcitu fratris ſui miſit nũcios ad placãdum eum ꝛ captandũ ei⁹ beniuolentiam: ꝛ pꝫ littera vſq́ ibi.

e Properat in occurſum ꝛc. Tot enĩ ſecũ ducebat vt fratrem ſuum captiuuꝫ duceret: ſi ſibi expedire videreẗ: ſi autem contrariuꝫ videreẗ ſaltem oſtenderet potentiam ſuam.

f Diuiſit populũ. duplici de cauſa. vna q2 ſi eſau percuteret turmã vnã cuꝫ eſſet ſpolijs illis intentuſ altera fugeret vt ſaluareẗ. Alia cauſa quia de occiſione ꝛ ſpoliatione prime ſaciatus alteri forſitã parceret.

g Dixitq́ iacob ꝛc. Sciebat enĩ ꝙ q̃uis de⁹ aliquid ordinauerit facere tamen vult ſuper hoc rogari.

h In baculo ꝛc. i. ſolus ꝛ pauper appodiãs me ſuper baculum meum: et

i Separauit de his que habebat munera eſau vt eũ placaret: vt pꝫ infra.

k Singulos ſeorſum greges: vt magis apparerẽt.

l Traductiſq́ ꝛc. duplici đ cã. vna vt videret ne aliquid de rebus ſuis ex obliuione remanſiſſet. ſcđa vt ſolitarius melius orationi vacaret: vt eum dñs eriperet đ periculo qđ timebat.

m Et ecce vir. h̃ cõſequenter ponitur diuina confortatio contra timorem periculi imminentis. Et ecce vir luctabatur cuꝫ eo dicunt hebrei ꝙ iſte fuit ãgel⁹ eſau in ſpecie viri q̃ volebat eũ impedire a tranſitu ne obtineret benedictiones ꝛ primogenita ipſius eſau: ſed dñs dedit tantaꝫ fortitudinem ipſi iacob ꝙ angelus non potuit ei preualere: ꝓpẗ qđ angelus videns ꝙ nõ poterat euꝫ ſuperare.

n Tetigit neruũ femoris ei⁹: vt ſic euaderet đ manu iacob per talẽ leſionem: non tamen ſic potuit euadere, ideo ſubditur.

o Dixitq́ ad eũ ꝛc. q̃ſi diceret tempus eſt vt cantem dei laudes cũ alijs angelis ſm illud Job. xxxviij. Ubi eras cum me laudarẽt aſtra matutina: ꝛ iubilarent omnes filij dei. ꝛ ideo non debes me ãplius tenere ꝛ impedire a laude dei. p Reſpondit ꝛc. i. niſi confitearis ꝙ benedictiões q̃s q̃rebas ꝓ eſau mee ſũt de iure: ꝛ ẽ ſilis mod⁹ loquendi Eſa. xxxvi. Facite mecũ bñdictionẽ. i. ſubijcite vos mihi. q Ait q̃ neceſſitate cõpulſ⁹.

r Nequaq́ iqt ꝛc. i. nõ dicetur ꝙ ex ſupplantatione ꝛ fraude obtineas benedictiones.

s Sed iſrl'. qđ interpretaẗ directuſ cũ deo vl' ꝓnceps cũ deo: q2 iuſte ꝛ ex dei ſnĩa obtineb.

t Si cõtra deuꝫ fortis fuiſti. i. contra angelum. hoc nomẽ deus h̃ accipitur participatiue vel repreſentatiue.

u Quãto magis ꝛc. i. contra eſau ꝛ filios eius.

x Cur queris nomen meum. ac ſi diceret fruſtra queris quia ego ꝛ alij angeli in miniſteriũ miſſi non habemus nomina fixa ꝛ ſtabilia: ſed diuerſa ſortimur nomina ſm legationes ad quas mittimur. exemplũ de angelo eſa. vi. qđ magis declaraẗ. j. eo. capi.

y Qđ eſt mirabile. nõ eſt de textu. z Et benedixit ei. i. confeſſus eſt ei benedictiones eſſe ſuas. a Vidi dñm facie ad facieꝫ. i. angelum in corpore aſſumpto. b Et ſalua facta eſt aĩa mea. q2 nõ preualuit mihi: ſed ecõuerſo. Hec eſt igiẗ expoſitio hebreoꝝ ꝛ ſm hoc exponiẗ illud qđ ſcribiẗ Oſee. xij. de iacob. Inualuit ad angelũ ꝛ cõfortatus eſt fleuit ꝛ rogauit euꝫ: ita ꝙ ly fleuit refertur ad angelũ eo ꝙ eſau cuius erat angelus ꝑdebat benedictiões ſꝫ illud Eſa. xxxiij. Angeli pacis amare flebunt. ꝛ rogauit eum. ſ. vt eum dimitteret. Iſta expoſitio hebreoꝝ duo ſupponit. Primũ eſt ꝙ deus ad horam dedit tantã virtutẽ ipſi iacob ꝙ poſſet reſiſtere angelo ꝛ preualere: vel virtutem angeli ad horam debilitauit vel ſuſpendit: ſicut virtutem ignis ſuſpendit in camino trium pueroꝝ. Scđm eſt ꝙ angelus eſau ſm hebreos lꝫ bon⁹ fuerit neſciuit tñ diuinam ſnĩam diffinitiuam ꝙ ius primogeniture ꝛ benedictiões eſſent ipſius iacob de iure vſq́ quo vidit per hoc. ſ. ꝙ deus tantaꝫ virtutẽ ꝯtulit ipſi iacob ꝛ tñ ante fuerat hoc reuelatum ipſi rebecce ꝛ yſaac poſito in extaſi. vt. ſ. dictũ eſt. xxvij. ca. Et ſic terciũ qđ hic ſuppõiẗ eſt ꝙ alique reuelationes facte ſint hominib⁹ etiam aliquibus angelis ignorãtibus que tñ quaſi ex hypotheſi vl' ſuppoſitione dicta ſunt ſatis dubia. Catholici vero doctores aliter exponũt hanc lrãm de angelo ꝛ de iacob: ſed dicũt aliqui ꝙ fuit tñ ſpũalis lucta: q2 iacob per efficatiã ſue orationis retinebat eum ne elongaret ſe ab eo: ſꝫ eũ defenderet in via: vt videẗ ſnĩa Hiero. ſuper Eſa. xlix. vbi dicit ſic. Cũ angelo iacob oratione nõ manibus luctabaẗ. ſed cõtrariũ videẗ ex textu vbi đ2 ꝙ in illa lucta angelus tetigit neruũ femoris iacob ꝛ ꝙ ex tactu emarcuit: ꝛ intantum ꝙ iacob poſtea claudicabat. ꝛ ideo dicũt alij ꝙ fuit lucta ſpiritualis ꝛ corporalis. Ad cuius intellectũ cõſiderãdũ ꝙ licet iacob nõ fuerit diffiſus totaliter de dei adiutorio: tñ paruꝫ cõfidit ꝛ nimis timuit eſau. maxime cũ prius dixiſſet ſibi angelus ꝙ ſecure reuerteretur ad terrã ſuam: ꝛ ꝙ eſſet cum eo ad eũ ꝓtegendũ: vt ſupra dictũ eſt ca. xxxi. In via enĩ fuerũt ei obuiã angeli quaſi caſtra ipm defendentia: vt dictũ eſt in pñ. huius ca. ꝛ ideo orante iacob ſolo tãq̃ paſillanimis ꝛ nimis timente ꝓpter predicta: ꝛ minus debito de deo cõfidẽte: apparuit ei angelus qui fuerat ei ꝓtector in via ꝛ finxit ꝙ vellet eũ dimittere ꝓpter paruitatẽ ſue cõfidentie: ſicut dñs poſt reſurrectionẽ ſuã apparẽs duobus diſcipulis in via finxit ſe longi⁹ ire: vt hẽ Luce. xxiiij. ꝓpter paruitatẽ ꝛ tarditatẽ fidei ipſoꝝ: tñ nec ibi nec hic fuit mẽdaciũ vel falſitas: q2 tales apparitiones fiũt cõiter ſm diſpoſitionẽ mẽtis illoꝝ quib⁹ fiũt hmõi apparitiões: vt. ſ. dictũ eſt. xviij. ca. Jacob aũt inſtantia orõnis feruide rogabat eũ ne ab eo recederet: ſed ad ei⁹ ꝓtectionẽ ſm ſuũ ꝓmiſſum maneret ꝛ in hoc fuit lucta ſpũalis ꝛ poſtea cũ videret angelũ quaſi volentẽ recedere ex familiaritate recepit eũ manibus ad retinẽdũ: q2 frequẽter cũ eo loquebaẗ: ſicut ꝛ maria magdalena poſt reſurrectionem chriſtum ſibi apparentem voluit tãgere Joh. xx. ꝛ ſic fuit lucta corporalis: q2 iacob volebat eum detinere in illa apparitiõe: ita ꝙ nõ diſpareret donec haberet bñdictiões eius quã ꝛ habuit. Et illa etiã lucta corporalis figurabaẗ ei ꝙ nõ debebat timere eſau cũ inualuiſſet ad angelũ: ꝛ ſm iſtã expoſitionẽ illud qđ ſupra inductũ ẽ de iacob Oſee. xij. Inualuit ad angelũ ꝛ cõfortat⁹ eſt. fleuit ꝛ rogauit eũ. Aliter ẽ exponendũ q̃ ſupra. ſ. referendo fleuit ꝛ rogauit ad iacob: qui fleuit qñ vidit angelum quaſi volẽtem eum deſerere: ꝛ rogauit euꝫ ne recederet donec dediſſet ei benedictioneꝫ ꝛ licet hic nõ ſit ſcriptũ ꝙ fleuerit ſed tñ ꝙ rogauerit: tñ tenẽdũ eſt đ vtroq́ eo ꝙ exprimiẗ in Oſee qđ eſt hic omiſſum. Huic autem ſenſui poteſt de facili lrã applicari ab illo loco. Et ecce vir. i. angelus ipſius iacob apparens in ſpecie viri. Luctabatur cum eo ſpiritualiter ꝛ corporaliter vt iam expoſitum eſt. Qui cum videret ꝙ eum ſuperare nõ poſſet. i. nollet. eo mõ loquẽdi quo dicitur de chriſto Mathei. xiij. Et nõ poterat ibi virtutem aliquã facere. i. nolebat ꝓpter incredulitatẽ illoꝝ. ꝛ angelus hic nolebat ſuperare iacob: q2 per illã luctã volebat ei oñdere ꝙ ꝑualeret ipſi eſau: vt ſequẽs lrã oñdit. Qm̃ ſi fuiſti fortis ꝯtra deũ ꝛc. Tetigit neruũ femoris eius ad puniẽdũ eũ de ſua diffidẽtia irrõnabili: ꝛ ꝓpẗ hoc ſequiẗ ꝙ iacob claudicabat: vt ꝑ hoc oſtẽderet quõ claudicauerat in mẽte cõfidẽdo parũ de deo. Jam aſcẽdit aurora. i. dies incipit clareſcere. ꝛ iõ alij nõ ſũt digni vt me videãt in iſta effigie. Nequaq́ inquit iacob vocabiẗ ꝛc. tũc nõ fuit nomen ei⁹ mutatũ: ſed angelus ꝑdixit ſibi mutãdũ a dño. j. xxxv. ca. Cur queris nomẽ meũ. ac ſi diceret nomẽ meũ ꝛ alioꝝ angeloꝝ qui mittũtur in miniſteriũ mutãtur ſm diuerſas legatiões ad q̃s miſſi ſunt. vñ Eſa. vi. Ille angel⁹ qui miſſus fuit ad purgãdũ labia Eſa. per calculũ ardẽtẽ vocat⁹ eſt ſeraph ꝓ officio incendẽdi: lꝫ nõ eẽt đ ordine ſeraphico. Et bñdixit ei. Hic ꝓprie accipiẽda ẽ bñdictio ꝓut maior bñdixit minori: vt habeẗ Hebre. vij. Vocauit nomẽ illi⁹ loci phanuel. i. facies dei. cui⁹ cã ſubdiẗ. Vidi dñm facie ad faciẽ. i. angelũ in ſpecie corporali. Et ſalua facta eſt aĩa mea: q2 cõſolat⁹ ẽ me. ꝛ bñdixit mihi cõtra timorẽ de fratre meo eſau. Nõ comedũt neruũ. nõ vitãt oẽs neruũ: ſꝫ ſolũ neruũ femoris: ad qđ deſignãdũ ſubdiẗ. Qui emarcuit.

In ca. xxxij. vbi đ2 in poſtilla. Tetigit neruum.

Additio.

q Uidã hebreoꝝ dicũt ꝙ hoc ꝙ angelus tetigit neruũ iacob. ex quo tactu ipe iacob claudicauit nõ fuit ad puniẽdũ iacob đ ſua diffidẽtia: q2 in hoc actu nõ vr̃ ꝙ iacob aliq̃d demeruiſſet: ſꝫ potius ecõtra. vñ in hoc loco iacob fuit bñdict⁹ ab angelo vt ſtatim ſequiẗ. Et bñdixit ei. Sed dicũt ꝙ rõ hui⁹ tact⁹ ꝛ claudicationis ẽ figuralis tñ in hoc enĩ figurabaẗ ꝙ lꝫ Jacob haberet primogeniturã ꝛ dñium ſuper eſau ex ordinatiõe diuina: vt. ſ. xxvij. ca. tñ impoſterũ aliqñ aliq̃ deſcẽdentes de iacob q̃ dicũẗ egredi de femore ei⁹ eſſent leſi ab ipo eſau. vñ in predicto ca. đ2. Tẽpuſq́ veniet cũ excuties ſoluesq́ iugũ ei⁹ de ceruicib⁹ tuiſ ꝛc. qđ impletũ ẽ qñ idumei rebellauerũt ꝯ iudã. iiij. Regũ. viij. ꝛ ſic videbaẗ dñiuꝫ iacob ſup eſau ledi in femore iacob. ſ. in poſteritate que de femore ei⁹ egredereẗ: ꝛ iõ ſequiẗ ꝙ ob hãc cauſam nõ comederũt filij iſrael neruũ q̃ emarcuit in femore iacob. Si enĩ hec claudicatio ipſi⁹ iacob fuiſſet ꝓpter punitionẽ ei⁹ in penã diffidẽtie: ꝓut alij dicũt nõ habuiſſent filij iſrl' abſtinere a comeſtione hui⁹ nerui: cũ illa pena ſolũ reſpiceret perſonã iacob. quequidẽ pena iam tranſiuerat in preteritum.

Replica correctorij cõtra Burg.

i In ca. xxxij. vbi poſtillator tactũ nerui iacob ꝛ claudicationeꝫ exponit de pena ꝓ diffidentia: etiã Burgẽ. inſtat ꝙ nõ ſit factuꝫ in penã: q2 iacob in ꝓpoſito nõ demeruit ſed angelus ei bñdixit. Infert igiẗ ꝙ factũ ſicut etiã ſupradixit de alijs ſit tñ figurale myſticã hñs ſignificationẽ. ſꝫ vr̃ ꝙ ſicut Burgẽ. incõuenienter ſe hꝫ: vt ſupradictus eſt in alijs paſſib⁹ ita ꝛ hic. Primo q2 cõtradicit beato Augu. ſupra allegato abijciens ſenſum lr̃alẽ nullã abſurditatẽ cõtinẽtem: ꝛ recurrit ꝓ lr̃ali ad myſticũ: qđ fieri nõ oꝫ niſi hyſtoria deficiat ſm be. Grego. Scđo ꝙ cũ bñdictio iacob. Eſto dñs fratrũ tuoꝝ ꝛc. ꝑncipalẽ effectũ habeat in regno chriſti qđ đ2 dom⁹ iacob Luc. ꝑ. Iſte burg. artat eũ ad tẽpora reguꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

q̄n edom ſeruiuit regib⁹ iuda ſolū ꝑ tꝑe ſeptē regū vt ex libris tꝑoꝝ regū colligiᷣ ⁊ terminabaᷣ in rebellione Edom. de qua. iiij. regū. viij. Ꝓpter illā rebellionē dicit iacob claudicaſſe in figuraꝫ ꝙ eſau a ſe excuteret onus illius benedictionis iacob. de qua dr̄. ſ. xxvij. ca. Ad paruā poſitionem benedictionis reſpiciēs principalē paruipendit in quo iacob nō claudicauit. nō igitur Burg. debuit hoc ſic applicare myſticando ſine auctoritate cum non ſit in fauorē fidei: ſed potius: vt apoſtolus ad Ro. xi. vbi dicit cecitatem contigiſſe in iſrael que figurata eſt per claudicationem Jacob. tunc enī claudicauit ⁊ cōtinuo claudicat: quouſqꝫ plenitudo gentium intrarit ⁊ reliquie iſrael ſalue fiēt. Tercio qꝛ ratio Burgen. quare filij iſrael neruum nō comedunt ꝓpter illam rebellionem figuratam per claudicationē nō eſt ſufficiens: quia a contrario ſenſu tempore obediētie ⁊ tributi edom debuerunt neruum comedere: tm̄ non fecerunt. Quarto quia ratio quā facit cōtra poſtillatorem ⁊ eius expoſitionem non valet. arguit enī ſic. Si claudicatio iacob fuit ꝓpter punitionem ⁊ in penam diffidentie cum illa ſit perſonalis non haberent filij iſrael a comeſtione nerui abſtinere ꝓpter ea que ſolam perſonaꝫ iacob reſpiciunt. Reducitur hec ratio ſic contra facientem. Tacitus nerui qui emarcuit ⁊ claudicatio ad perſonam iacob litteraliter pertinebant. idcirco filij iſrl̄ non habent a nerui comeſtione abſtinere cuius oppoſitum hodie faciunt. Reſtat igitur ꝙ illa abſtinētia non eſt tm̄ figuralis ſꝫ cerimonialis in illius dimicationis tactus ⁊ claudicationis memoriam ſicut multa alia feſta iudeorum. Qd̄ autem Burgē.

Leuans[a] autē iacob oculos: uidit[b] uenientem eſau: ⁊ cū eo quadringentos uiros. Diuiſitqꝫ[c] filios lye ⁊ rachel ambarumqꝫ famularū: ⁊ poſuit utraſqꝫ ancillā ⁊ liberos eaꝝ in principio: lyam uero ⁊ filios eius in ſecundo loco: rachel[d] autē ⁊ ioſeph nouiſſimos: et[e] ipſe progrediens: adorauit[f] pronus in terram ſepties donec appropiquaret frater ei⁹. Currens[g] itaqꝫ eſau obuiaꝫ fratri ſuo: amplexatus eſt eum: ſtringenſqꝫ collum eius et oſculans euꝫ fleuit: leuatiſqꝫ oculis uidit mulieres ⁊ paruulos earū ⁊ ait. Quid ſibi uolunt iſti: ⁊ ſi ad te pertineant. Reſpondit: paruuli ſunt quos donauit mihi deus ſeruo tuo. Et appropinquātes ancille ⁊ filij eaꝝ incuruati ſunt. Acceſſit quoqꝫ lya cum pueris ſuis: ⁊ cum ſimiliter adoraſſent: extremi ioſeph ⁊ rachel adorauerunt. Dixitqꝫ eſau. Quenaꝫ ſunt iſte turme quas obuiam habui. Reſpondit. Ut inuenireꝫ gratiam coraꝫ domino meo. At ille ait. Habeo plurima frater mi: ſint tua tibi. Dixitqꝫ iacob noli ita obſecro: ſꝫ ſi inueni gratiam in oculis tuis: accipe munuſculū de manibus meis. Sic enī uidi faciem tuam quaſi[h] uiderim vultum dei. Eſto mihi propicius et[i] ſuſcipe benedictioneꝫ quam attuli tibi: ⁊ quam donauit mihi deus tribuens omnia. Uix fratre cōpellente ſuſcipiēs ait. Gradiamur ſimul eroqꝫ ſocius itineris tui[k]. Dixitqꝫ iacob. Noſti domine mi ꝙ paruulos habeaꝫ teneros ⁊ oues ⁊ boues fetas mecum: quas ſi plus in ambulando fecero laborare morientur una die cuncti greges. Precedat dominus meus ante ſeruum ſuum: ⁊ ego ſequar paulatim ueſtigia ei⁹ ſicut videro paruulos meos poſſe donec ueniaꝫ ad dominū meū in ſeyr. Reſpōdit Eſau. Oro te ut de populo qui mecum eſt: ſaltē ſocij remaneant uie tue. Non eſt inquit neceſſe: hoc vno tm̄ indigeo ut inueniam gratiam in ꝯſpectu tuo domine mi. Reuerſus ē itaqꝫ illo die Eſau itinere quo uenerat in ſeyr. Et[l] iacob uenit i ſochot ubi edificata domo et fixis tentorijs: appellauit nomen loci illius ſochot. i. tabernacula. Tranſiuitqꝫ[m] in ſalē vrbem ſychimorū que eſt in terra chanaan: poſt ꝗꝫ reuerſus eſt de meſopotamia ſyrie: et[p] habitauit iuxta opiduꝫ emitqꝫ[q] partem agri in qua fixerat tabernacula: a filijs emor patris ſychem centuꝫ agnis et[r] erecto ibi altari: inuocauit[s] ſuper illud fortiſſimuꝫ deum iſrael.

debet homo omittere de his que agenda ſunt ſm̄ humanam prouidentiam. ideo in aduentu eſau oſtenditur prudētia iacob: ꝗuis dictum eſſet ſibi ꝙ angelus cuſtodiret eum: ⁊ primo in diuiſiōe ꝓprie facultatis ante fratris aduentum: ⁊ in recognitione fraternitatis in aduentu: ibi. Et ipſe ꝓgrediens. tercio in declinatione ſocietatis poſt ei⁹ aduentū: ibi. Dixitqꝫ iacob. noſti. ⁊ in recognitiōe diuine bonitatis: ibi Et iacob venit. ⁊ patet littera ꝑme partis paucis receptis.

b Uidit venienteꝫ eſau. adhuc lōge exn̄s.

c Diuiſitqꝫ filios: vt nihil omitteret de ꝓuidentia humana quia eſſet quedaꝫ temptatio diuina ⁊ vt honeſti⁹ irent ⁊ ordinatius apparerēt corā eſau.

d Rachel autem ⁊ ioſeph nouiſſimos. i. tāꝗ ꝑdilectos ⁊ ꝑncipales i ꝓceſſiōe enī maiores ſequūtur.

e Et ipſe ꝓgrediens. Hic oſtenditur eius prudētia in recognitione fraternitatis.

f Adorauit pronus. inclinādo caput. ⁊ hec eſt adoratio dulie: quia erat primogenit⁹ frater eius etate: licet ex diuina ordinatione primogenitura eſſet trāſlata.

g Currēs itaqꝫ Eſau. qꝛ ex dei ordinatione eius indignatio mutata eſt in pietatem.

h Quaſi viderī vultum dei: qꝛ ita pacificatū ⁊ mitē eum vidit ſicut angelus loquens ex perſona dei eum cōſolando ſignauerat. Cetera patent.

i Suſcipe benedictionem. i. exēniū voluntarie oblatū.

k Dixitqꝫ iacob. Hic cōſequenter oſtenditur eius prudētia in declinatione ſocietatis eſau: ꝗuis enī amicabiliter eum recepiſſet poterat tamen timere ne eius animus mutaretur: vel ne aliquis d̄ eius familia ꝫelans inordinate ꝓ eo noceret ipſi iacob ⁊ ſuis: ⁊ tamen quādo ꝓmiſit ire poſt eum in ſeyr ſicut facere cogitabat: mutauit tamen ꝓpoſitum ex cauſa certa: ⁊ ideo non eſt mentit⁹ ſicut ⁊ paulus cogitabat ire Corinthum anteꝗ̄ iret in macedoniaꝫ: vt habeᷣ ij. Corinth. i. tamen ex cauſa mutauit ꝓpoſituꝫ: tm̄ ſicut dixi ſuperius non videtur magna neceſſitas excuſare patres ve. teſt. de omni mendacio: officioſo maxime.

l Et iacob venit. Hic oſtenditur iacob prudentia, in recognitione diuine bonitatis gratias agens deo de hoc ꝙ eum in peregrinatione augmentauerat: ⁊ in via cuſtodierat. premittitur tm̄ modus aduenendi ad locuꝫ vbi gratias egit deo. cum dicitur. Et iacob ⁊c̄. Dicunt enī hebrei ꝙ ibi habitauit per annū ⁊ dimidium: ⁊ ideo non ſolum fixit ibi tentoria: ſed etiam hoc edificauit domū.

dicit iacob non peccaſſe in ꝓpoſito. hoc eſt contra glo. interlinearem que redarguit ipſum Jacob dicens. Si contra deum fortis fuiſti ⁊ perſeueraſti pulſans: multomagis contra homines preualebis. i. Eſau quem timens ꝓmiſſorum tibi factoꝝ oblitus. ſi enī Jacob plenam habuiſſet confidentiam: ⁊ memor fuiſſet promiſſorum dei ſibi factorū ꝓut ponitur ſupra capi. xxviij. vtiqꝫ Eſau non timuiſſet: nec quēcūqꝫ hominem. Qd̄ autem dicit ꝙ meruit benedictionem qua angelus eum benedixit: non habetur de benedictione in littera niſi ꝙ Jacob benedictionem poſtulauit ⁊ ꝓ benedictione nomen eius mutauit: vt dicit gloſa interlinearis. Qd̄ auteꝫ ſubditur. Et benedixit ei in eodem loco: gloſa priorem benedictionem cōfirmauit: poſt redargutionem tamen ⁊ penam inflictam per tactum nerui qui emarcuit: hec autem nominis mutatio fuit ab euentu: quia deū vel angelum recedere volentem vicit precibus ⁊c̄. que luctatio hic dicitur: ꝓut poſtillator exponit. ⁊ gloſa vocat illam luctationem perſeuerantem pulſationem: qua victor effectus eſt.

Capitulum. xxxij.

Leuans autem iacob oculos. Hic cōſequenter deſcribitur qualiter iacob ſe habuit in fratris aduentu: ⁊ quia in agibilib⁹ nō

Capitulū. xxxiiij.

Greſſa[a] ē autē dina filia lye ut[b] uideret mulieres regionis illius quam[c] cum uidiſſet ſychem filius emor euei: princeps terre illius adamauit eam: et[d] rapuit et dormiuit[e] cuꝫ illa: vi[f] opprimēs uirginem. Et[g] cōglutinata eſt anima eius cuꝫ ea: triſtemqꝫ[h] deliniuit blanditijs et pergens ad emor patrem ſuuꝫ accipe inquit mihi puellam hanc coniugem. Quod[i] cum audiſſet iacob abſentibus filijs et in paſtu pecorū occupatis ſiluit[k] donec redirent Egreſſo autem emor patre ſychem ut loqueretur ad iacob: ecce filij eius ueniebāt de agro: auditoqꝫ qd̄ acciderat irati ſūt ualde: eo ꝙ fedam rem operat⁹ eēt in iſrael: ⁊ uiolata filia iacob reꝫ illicitam perpetraſſꝫ. Locutus[l] eſt itaqꝫ emor ad eos. Sychem filij mei adheſit aīa filie ueſtre. Date eam illi vxorem ⁊ iungamus uiciſſiꝫ cōnubia. Filias ueſtras tradite nobis ⁊ filias nr̄as accipite et habitate nobiſcum. terra in poteſtate ueſtra eſt: exercete: negociamini ⁊ poſſidete eam: ſed ⁊ ſychem ad patrem ⁊ ad fratres eius ait. Inueniā gratiam coraꝫ vobis ⁊ queeūqꝫ ſtatueritis dabo. Augete dotem ⁊ munera poſtulate: ⁊ libenter tribuam quod petieritis tātuꝫ date mihi puellam hanc vxorem. Reſponderūt filij iacob: ſychē ⁊ patri eius in dolo: ſeuiētes ob ſtuprum ſororis. Non poſſum⁹ facere quod petitis: nec dare ſororem noſtram homini incircūciſo: quod illicitum ⁊ nephariū eſt apud nos: ſed in hoc ualebimus federari. Si volueritis eſſe ſimiles noſtri ⁊ circūcidatur in uobis omnis maſculini ſexus tūc dabimus ⁊ accipiemus mutuo filias ueſtras ac noſtraſ ⁊ habitabimus uobiſcum: erimuſqꝫ vnus populus. Si autem circūcidi nolueritis tollemus filiam noſtram ⁊ recedemus. Placuit oblatio eoꝝ emor et ſychem filio eius: nec diſtulit adoleſcens quin ſtatim quod petebatur expleret. Amabat enim puellam ualde et erat inclytus in omī domo patris ſui. Ingreſſiqꝫ portā vrbis locuti ſunt ad populum. Uiri iſti pacifici ſunt: et uolunt habitare nobiſcum. Negocientur in terra et exerceant eaꝫ: que ſpacioſa et lata cultoribus indiget. Filias eoꝝ accipiemus vxores: et noſtras illis dabimus. Unum eſt quo differtur tantuꝫ bonuꝫ. Si circūcidamus maſculos noſtros ritum genti imitantes: et ſubſtantia[m] eorum ⁊ pecora ⁊ cuncta que poſſident noſtra erūt. Tm̄ in hoc acquieſcamus ut habitantes ſimul: vnuꝫ efficiamus populuꝫ. Aſſenſiqꝫ ſūt oēs circūciſis cūctis marib⁹.

eum hoc edificauit domū.

m Tranſiuitqꝫ ⁊c̄. ſm̄ expoſitores catholicos: iſta eſt ciuitas que vocatur ſaliꝫ Jo. iij. c. nō enī poteſt dici ꝙ ſit illa ſalem que alio nomine dicitur hieruſalem: vt. ſ. dcm̄ eſt. xxviij. c. qꝛ illa ciuitas vocata eſt bethel: vt ibidē dicitur. Poſtꝗ̄ auteꝫ iacob receſſit de loco iſto aſcendit in bethel vbi apparuerat ſibi dn̄s quando iuerat verſus meſopotamiā ꝓpter iram fr̄is ſui: vt habetur in ꝑncipio hui⁹. c. ⁊ certū eſt ꝙ illa bethel eadem eſt cum ſalē: que altero nomīe dr̄ hieruſalē. ⁊ idō ſalem que hic nominaᷣ nō pōt eſſe illa ſalem que eſt hieruſalem. ſꝫ autem hebreos doctores ſalem nō ē hic nomen ciuitatꝭ nec eſt nomen ꝓprium: ſed eſt nomen cōmune ⁊ ſignificat integritatem ⁊ paceꝫ: ⁊ dicunt ꝙ h̄ ē ſenſus ⁊ lr̄a hebraica.

m Trāſiuitqꝫ. ſ. iacob. Salē. i. integer vel pacific⁹. In vrbem ſychē qꝛ in via nihil perdidit d̄ familia vl̄ d̄ reb⁹ ſuis nec aliqd̄ aduerſum occurrit ſibi: ⁊ iſtud vr̄ ver⁹: qꝛ illa ciuitas. ſ. vocaᷣ ſychem. c. ſe.

p Et habitauit iuxta oppidum. i. vrbē ꝑdictā. non enī voluit itra habitare qꝛ erāt ydolatre.

q Emitqꝫ ptem agri centum agnis. Hebrei dicūt centū oblis. ⁊ iō trāſlatio nr̄a h̄ deficit: vel dictio q̄ in hebreo ponitur ē equoca ꝗ̄tū aūt valet obluſ dictum eſt. ſ. xxiij. c.

r Et erecto ibi altari ad imolandū deo ſacrificium.

ſ Inuocauit ⁊c̄. i. recognoſcēs dei potentiam ꝑ quā cōſeruauerat eum a laban ipſum ꝑſequēte. ⁊ ab eſau ſibi occurrēte.

Capl'm. xxxiiij.

c Greſſa eſt aūt dina. Hic ꝯn̄r deſcribiᷣ q̄d paſſus ſit iacob a ſichimitis vbi ꝑmo deſcribiᷣ ſcelus ꝓ dine violatione. ſcd̄o dolus ex mutua collocutione ibi. Locut⁹ itaqꝫ eſt emor. tercio ꝫel⁹ ex circūciſoꝝ interfectione: ibi. Et ecce die tercio. quarto met⁹ ex vicinoꝝ cōgregatiōe: ibi. Quib⁹ ꝑpetratis. Circa primū deſcribiᷣ ipſi⁹ dine vaga curioſitas cū dr̄.

n Egreſſa eſt aūt dina. ſ. de domo paterna: vbi tāꝗ̄ verecūda iuuēcula debeſt ſtare clauſa.

b Ut videret ⁊c̄. Dicit enī ioſephus: ꝙ in ciuitate erat ſolēnitas. ideo videre volebat illa die mulieres ornatas ⁊ emere ſimilia ornamēta.

c Quā cū vidiſſet ⁊c̄. q̄ erat ꝑnceps ciuitatis ⁊ erat ꝑmogenit⁹ ꝓpter qd̄ debebaᷣ ei hereditarie ꝑncipat⁹.

d Rapuit eā ꝑ potentiā ſuā.

e Et dormiuit cū ea. eā carnaliter cognoſcēdo.

f Ui opprimēs ꝟginē. ꝓpᷣ qd̄ nō fuit ibi ſimplex fornicatio: ſꝫ rapt⁹ ⁊ ſtuprū.

g Et cōglutinata ⁊c̄. eā nimis ardenter ⁊ inordinate diligendo.

h Triſtēqꝫ deliniuit blāditijs. i. verbis ipſam pacificātibus. Que aūt fuerint illa ꝟba nō expꝛimiᷣ ſed hebrei dicūt ꝙ referebat ei magnitudinē potētie ſue ꝓmittens ſe eā accipere in vxorē ⁊ ꝙ ſic faceret eā maiorē dn̄am ꝗ̄ pr̄ eius ⁊ fratres facere potuiſſent.

i Quod cum audiſſet iacob. ſ. filiam ſuam raptaꝫ ⁊ violatam.

k Siluit diſſimulando prudēter. ꝙ non poterat emendare. Cetera patēt.

l Locutus eſt itaqꝫ. Hic deſcribiᷣ doluſ ex mutua collocutione: qꝛ ipſis ſcꝫ emor ⁊ ſychem petentib⁹ veraciter dinam ꝓ matrimonio. Rn̄derunt filij iacob doloſe ꝙ cōſentirent matrimonio ſi oēs maſculi ciuitatis circūciderētur cogitātes tūc inuadere ciuitatē q̄n viri nō poſſēt ſe defendere ⁊ cōſenſerūt in hoc emor ⁊ ſychē fili⁹ ei⁹ cōfidentes de veritate verboꝝ filioꝝ iacob. ⁊ ſic induxerunt populum ciuitatis ad circūciſionem: ⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi.

m Subſtātia eoꝝ ⁊ pecora ⁊ cūcta que poſſidēt ⁊c̄. iſtud nō erat in pacto ſed hoc dixerunt vt facilius inclinarēt ppl'm ad circūciſionē. Uel aliter pōt itelligi. Nr̄a erūt qꝛ ſicut cōicabim⁹ cū eis mr̄imonijs cōiūgēdis. ita ⁊ ī bonis: bona. n. amicoꝝ nr̄orū dicūᷣ nr̄a: ſm̄ ph'm li. ethico. Hebrei aūt aliter exponūt cōiter iſtā partē dicētes ꝙ filij iacob nullam doloſitatē fecerūt: ⁊ qd̄. ſ. dictū ē. Rn̄derūt in dolo. dicūt caute: vel prudēter: qꝛ dictio hebraica que ibi poniᷣ ē equoca: ⁊ accipiᷣ aliquando ꝓ dolo ⁊ aliquando ꝓ cautela bona: volebant enī populum ciuitatis inducere ad ritum circūciſionis non cogitantes tunc eos interficere: ſed ſocietatem cum eis inire: ſed emor ⁊ ſychē dolū fecerāt: qꝛ ꝑdixerūt ppl'o ciuitatꝭ ꝙ oīa bona iacob ⁊ filioꝝ ei⁹ eēnt ipoꝝ ſimpl'r: ⁊ ſic exponūt. Cūcta que poſſidēt nr̄a erūt: nō ꝑ amicitie cōicationē: ſꝫ ꝑ eoꝝ ſubiectionē in ſeruitutē: ⁊ ꝑ hoc volebāt eos facere ſeruiᷣ cōditōis. qd̄ intelligētes filij iacob moti ſunt ad tractādū de interfectiōe eoꝝ: qꝛ nō ſeruāti fidē nō ē fides obſeruāda. Sꝫ ꝯ hoc vr̄ qꝛ iacob. ſ. xlix. increpat ſymeon ⁊ leui vocans eos vaſa iniq̄tatis bellantia qd̄ cōiter exponiᷣ a doctorib⁹ noſtris de interfe

Universidad de Salamanca. BGH

ctione sychimorum et sic notatur in hoc facto de dolositate propter quam increpantur a patre. Dicendum quod aliqui hebrei contradicentes contra dicte expositioni istius passus exponunt illud de dolo eorum contra ioseph: vt videbitur quando erimus in loco. Alij autem hebrei exponunt illud primum de ioseph et primum de sychymitis. sed dicunt quod pater non increpat eos de dolositate erga sychymitas sed de nimia crudelitate. vnde dixit .xlix. Maledictus furor eorum etc. sed illa expositio non videtur consonare fini huius .c. vbi cum iacob increparet filios de interfectione sychymitarum non excusauerunt se per hoc quod emor et sychem mutassent pactum et vellent eos redigere in seruitutem: sed solum per violentiam factam sue sorori: et non est verisimile quod ipsi tacuissent si fuisset verum.

n Et ecce. Hic consequenter describitur fedus de interfectione circumcisorum. et quod non eum ceperunt circumcisionem nec fecerat fraudem: vt supra dictum est: sed ex positione doctorum catholicorum pessime fecerunt interficiendo illos. Sed in autem hebreos non fecerunt malum: quia excusant eos modo supradicto. Quantum tamen ad factum occisionis licet varie sint opiniones in vtraque opinione. n Et ecce die tercio circumcisionis grauius affligitur ex circumcisione tertia die quam prima die. et ideo vsque ad illam diem distulerunt eos inuadere.

o Arreptis duo etc. Licet enim ipsa haberet alios fratres non solum ex patre sed etiam matris. tamen isti vocantur hic fratres dine: quia magis ostenderunt se dolere de eius violatione quam alij: nec est intelligendum quod fuerint soli in occisione sychimitarum: imo cum eis fuerunt famuli et alij fratres eorum eis assistentes: sicut patet. s.

p Quibus egressis. s. de domo sychem. q Irruerunt super occisos etc. ad accipiendam predam. et patet in litera. r Quibus perpetratis. Hic describitur metus eorum congregatione vicinorum. timebat enim iacob ne populi circumstantes qui erant amici sychimitarum congregarentur et ipsum cum filijs et familia persequerentur et delerent: sed perterriti a deo non fecerunt vt habetur .c. sequenti. et patet in litera. Sciendum tamen quod hoc. s. Quibus perpetratis audacter non est in hebreo: sed est additum a translatore: sed incipit versus: et dixit iacob.

In ca. xxxiiij. vbi dicitur in postilla. Et quod supra dictum est responderunt in dolo: dicunt caute vel prudenter.

Additio.

b Ideo hebraica que hic ponitur. s. myrma nullo modo significat prudentia vel cautela: sed solum fraudem vel dolum: vt patet veritate idiomatis scienti. et ideo alia expositio est magis litere consona. postquam sufficienter opinio dicentium quod filij iacob in hoc casu nullam dolositatem fecerunt: nam dolus aliquando in proposito accipitur pro bona cautela: sicut dicit apostolus .ij. Corinth. xij. c. ait. Cum essem astutus dolo vos cepi. vt dictum est in additione .xxvij. c. Et ideo quia sychimite nullam penitus venia de tanta iniuria illata iacob et filijs suis. ideo necipi pace concesserunt: sed solum promiserunt quod possent cum eis federari si circumciderent non autem promiserunt confederationem. sed sychimite reuelunt dicta filiorum iacob addendo quod iam erant pacifici cum eis dicentes. viri isti pacifici sunt nobiscum etc. et ideo filij iacob ex hoc per absconderunt. propositum suum inimicis suis non videtur peccasse. quia licitum est in insidijs contra inimicos vrrulit scriptum. Et bo. i. scda scde proferrum extimando factum ex dicti iacob: nam non redarguit symeon et leui de dolositate nec iniusticia: sed solum ex hoc quod posuerat iacob cum familia sua in periculo cum essent pauci respectu habitatorum terre. vnde dicit. s. Turbastis me et odiosum me fecistis chananeis. nos pauci sumus. illi congregati percutient me et delebor ego et tota domus mea. Ex quo patet quod si familia iacob esset in tanto numero vt verisimiliter posset aduersarijs resistere quod iacob approbasset factum filiorum. quod

Et[n] ecce die tercio qñ grauissimus vulnez dolor est: arreptis duo filij iacob: symeon et leui fratres dine gladijs ingressi sunt vrbem confidenter: interfectisque omnibus masculis: emor et sychem pariter necauerunt: tollentes dinam de domo sychem sororem suam. Quibus[p] egressis irruerunt[q] super occisos ceteri filij iacob: et depopulati sunt vrbem in vltionem stupri: oues eorum et armenta et asinos: cunctaque vastantes que in domibus et in agris erant: paruulos quoque eorum et vxores duxerunt captiuas. Quibus[r] perpetratis audacter iacob dixit ad symeon et leui. Turbastis me et odiosum fecistis me chananeis et pherezeis habitatoribus terre huius. Nos pauci sumus: illi congregati percutient me: et delebor ego et domus mea. Responderunt. Numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra.

Capitulum .xxxv.

non fecisset si solum propter eloquendo fecissent sine iniusticia. Cap. xxxv.

i Interea locutus est dominus ad iacob. Postquam Moyses descripsit statum iacob vt incipientis: et proficientis. Hic consequenter describit statum ipsius vt perfecti. et primo describit statum perfectionis eius in terra chanaan. secundo in egyptum transeundo .xxxvij. c. Adhuc primo status eius perfectionis describitur. secundo ab esau discernitur .xxxvi. cap. Circa primum sic procedit: quia eius perfectio primo ostenditur ex eminentia contemplationis. secundo ex patientia in aduersis: ibi. Egressus autem inde. tertio ex reuerentia in obsequio parentis: ibi. Venit etiam. Primo describitur mos ex diuina allocutione cum dicit.

a Interea locutus est dominus ad iacob ad consolandum eum contra timorem precedentem sibi circumstantium: sicut dictum est in fine huius capitis precedentis.

b Surge et ascende bethel. i. ad montem in quo locus vocatus est bethel ab ipso iacob: vt dictum est .xxviij. c.

c Facque ibi altare deo. i. reddas sibi gratias de hoc quod te conseruauit in tua peregrinatione: et multiplicauit te in bonis spiritualibus et temporalibus. secundo ostenditur eius perfectio in sue familie purgatione: cum dicit. d Iacob autem etc. Hoc autem dixit: quia rachel vxor sua secum apportauerat ydola patris sui: vt dictum est ca. xxxj. Alij enim qui erant in societate sua: qui conuersati fuerunt inter ydolatras plura secum habebant ydolatria prouenientia: et quia in preda sychem ydola acceperunt. ideo iacob ad statum perfectionis ascendens omnia talia voluit abijcere vt deo purius et mundus posset gratias agere de preteritis et beneficia impetrare de futuris. e Ac mutate vestimenta vestra. per mutationem vestis exterioris intelligitur mutatio vite interioris ad statum vite melioris. sequitur.

f Dederunt ergo etc. vt essent mundi ab ydolatria. g Et inaures. i. ornamenta ydolorum. h At ille infodit ea. tanquam res detestabiles. et ideo noluit fundere illa et aurum et argentum de ydolis in vsus suos conuertere. Tercio ostenditur eius perfectio ex nominis mutatione cum premonit cum dicit. i Venit igitur iacob luzam. eadem est que supra vocata est bethel: vt predictum est ca. xxviij. k Edificauitque ibi altare. ad immolandum deo sacrificium. l Et appellauit etc. i. iam enim appellauerat sic locum istum capi. xxviij. quia bethel in hebreo idem est quod domus dei in latino: sed hoc nomen predictum confirmauit. secundo interponit delbore sepelitio cum dicit. m Eodem tempore mortua est delbora etc. Sed quia hoc quando ista delbora erat cum iacob que remanserat cum matre ipsius ipso pergente in mesopotamiam syrie. Ad quod dicendum quod mater sua sibi predicitur fecerat quod mitteret nuncios ad reducendum eum de mesopotamia: vt. s. habetur in fi. xxvij. c. et ipsa sic fecit licet non sit scriptum: quia non omnia scribuntur. et cum illis nuncijs misit delboram nutricem suam: que erat de terra syrie oriunda et inde cum iacob reuertebatur: et sic in eius societate mortua est et sepulta vt hic describitur cum dicitur. n Et sepulta est ad radices bethel. i. ad pedem montis moria. Consequenter describitur nominis mutatio in diuina apparitione cum dicitur. o Apparuit autem iterum deus iacob etc. sequitur. p Non vocaberis vltra iacob quod interpretatur luctator. quod conuenit perfectionis in via actiua. q Sed israel erit nomen tuum quod interpretatur princeps cum

Interea[a] locutus est deus ad iacob. Surge[b] et ascende bethel et habita ibi. Facque[c] altare domino qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem tuum. Iacob[d] vero conuocata omni domo sua ait. Abijcite deos alienos qui in medio vestri sunt et mundamini ac[e] mutate vestimenta vestra. Surgite et ascendamus in bethel: ut faciamus ibi altare domino qui exaudiuit me in die tribulationis mee: et socius fuit itineris mei. Dederunt[f] ergo ei omnes deos alienos quos habebant et[g] inaures que erant in auribus eorum. At[h] ille infodit eas subter therebintum que est post vrbem sychem. Cumque profecti essent: terror dei inuasit omnes per circuitum ciuitates: et non sunt ausi persequi recedentes. Venit[i] igitur iacob luzam que est in terra chanaan cognomento bethel: ipse et omnis populus cum eo: edificauitque[k] ibi altare: et[l] appellauit nomen loci illius

deo: vel directus ad deum: quod competit perfectioni vite contemplatiue. Sed potest queri quomodo dicitur hic. Non vocaberis vltra iacob. cum postea in eodem ca. vocatus est pluries iacob. Ad quod dicendum quod intelligendum est quod non vocabitur vltra iacob tanquam nomine principali. non tamen excluditur quin sic vocetur tanquam secundario. cuius ratio est: quia sicut dictum est illa mutatio nominis facta est ad designandum transitum ipsius iacob de vita actiua ad contemplatiuam. que scilicet actiua est imperfectior: et per precedit et disponit ad contemplatiuam que est perfectior: et propter hoc dicitur gregorius. i. moral. Qui contemplationis arcem tenere desiderant necesse est vt prius in campo actionis se per beneficia sed pugnando contra passiones perturbantes: et sic transit homo ad vitam contemplatiuam quam perfecti est. et tali actione sic finis respectu eius quod est ad finem. homo non quia ex actiua vita transit perfecto modo ad contemplatiuam non deserit simpliciter ipsam vitam actiuam sed necessarium est ipsam per actiuam vitam exercentem per cessationes ab actiua vsque in surgat passiones contemplationem perturbantes et ad hoc designandum postquam vocatus est israel nihilominus cum hoc vocatus est iacob.

r Cresce et multiplicare. pro filios tuos iam natos: et etiam per beniamin qui nondum erat natus et per manasses et ephraim qui nondum erant nati: licet enim fuerint filij ioseph iacob tamen adoptauit eos in filios: vt habetur .xlviij. cap. et facti sunt capita tribuum: sicut filij iacob. Cetera patent ex dictis supra vsque ibi. s Et recessit ab eo. non quia eum dimiserit: sed quia disparuit. t Ille vero etc. in memoriam diuine apparitionis ibi de sibi facte. v Libans super eum libamina. i. oblationes de liquidis: sicut de vino et similibus. Egressus autem inde. Hic consequenter describitur ipsius iacob in tolerantia aduersorum. et primo de morte rachelis vxoris sue predilecte cum dicitur. y Venit verno tempore etc. ipsa est ciuitas bethleem: vt. s. dicitur. 3 In qua cum parturiret rachel. i. in dolore pariendi esset posita. parturire enim idem est quod sentire dolorem partus. a Periclitari cepit pre nimia anxietate. b Dixitque obstetrix. ad aliquam eius consolationem. c Noli timere etc. quia enim puer viuus nascitur minus periculum imminet matri non propter hoc ista euasit. d Vocauit nomen filij sui benoni. cuius causa subditur. d Id est filius doloris mei. ubi non est de textu in hebreo sed additum est a translatore ad exprimendum causam dicte nominationis per interpretationem nominis. Pater vero appellauit eum beniamin. Quod autem subditur. e Id est filius dextre. sic non est de textu in hebreo: sed appositum est ad ostendendum constantiam ipsius iacob in tanta aduersitate per interpretationem nominis ab eo impositi. per dexteram enim fortitudo et constantia designatur. f Mortua est ergo etc. Non enim adhuc peruenerant in ciuitate. et quia antiquitus sepulcra extra ciuitates erant. 5 Que ducit ephratam. hec est bethleem. illa. n. ciuitas vocata est ephrata ab vxore chaleb sic nominata: vt habetur .i. Paral. ij. c. Et ista fuit maria soror Moysi: vt dicunt hebrei: sed hoc est falsum: vt ostendetur .i. Paral. domino concedente: sed postea vocata est bethleem i. domus panis: a fertilitate que fuit ibi post famem que ibi acciderat tempore Elimelech: vt habetur in li. Ruth. h Erexitque iacob titulum. i. memoriale in futurum. i Super sepulcrum eius. Ex quo patet quod ab antiquo fuerunt sancti patres diligentes de sepultura notabili vt sic mortui in memoria bonorum remanerent ad orandum pro ipsis et ad ostendendum quod haberent fidem resurrectionis.

k Egressus inde. hic ostenditur eius tolerantia ex casu primogeniti sui vbi premittitur locus cum dicitur. Trans turrem gregis. Dicunt hebrei quod hic est locus vbi postea templum fundatum est. confirmantes hoc auctoritate Mich. iiij. et tu turris gregis nebulosa filie syon etc. et vocata est turris gregis quia templum ad modum turris factum est et ibi adducebatur grex ad immolandum. Hiero. autem dicit quod melius dicitur quod sit locus prope bethleem: vbi angeli nato christo apparuit pastoribus vigilantibus super gregem suum et mouet angelus ad pastores: vbi fundata est ecclesia et dicit quod in veteri testamento quodam vaticinio futurorum vocatus sic locus ille turris gregis. secundo subditur ipsius ruben casus cum dicitur.

l Abijt ruben etc. quod exponunt doctores catholici de concubitu carnali.

m Quod illum minime latuit. et quia illud factum fuit valde enorme fuit ipsi iacob materia magne patientie. doctores autem hebrei dicunt quod ruben non cognouit balam carnaliter: sed dicunt quod mortua rachele iacob transtulit lectum suum bale de tabernaculo rachelis in quo iacebat: sicut eius ancilla in tabernaculo lye matris ruben. et sibi displicuit quod iaceret in eadem camera cum matre sua et abstulit inde lectum eius: et quia illud redundabat in contemptum patris. ideo moyses ita scripsit ac si fecisset et eius concubitu. n Erant autem filij iacob. occasione enim ipsius ruben hic nominantur alij filij iacob: et patet in litera vsque ibi. o Qui nati sunt etc. istud verum est: quia ibi nominatur beniamin qui non fuerat ibi natus: vt patet ex predictis. Dicendum quod licet non fuerit ibi natus: tamen principaliter natiuitatis sue inde fuerunt quia mater eius in de fuit oriunda et pater eius in matrimonio iuncta. Est enim predicta litera vera per synodochen: quia filij iacob quantum ad maiorem partem fuerunt ibi nati. imo omnes vno excepto. p Venit etiam ad ysaac. hic consequenter ostenditur perfectio iacob ex debita reuerentia ad patrem cum dicitur. Venit ad ysaac. vt ei iam seni debitam reuerentiam et obsequium exhiberet: non fit hic mentio de rebecca matre sua que eum tenerrime diligebat: vt per dicta patet .xxvij. ca. Ex quo datur intelligi quod ipsa iam erat defuncta.

q In mambre. nomen est regionis in qua erat ciuitas arbee: que alio nomine vocata est ebron: vt. s. expositum est .xiij. ca. r Consumptusque etc. s. morte naturali. s Et appositus est etc. i. ad lymbum sanctorum patrum. t Et sepelierunt eum esau et iacob. licet ibi fuerint alij multi propter honorem sepulture: tamen isti duo exprimuntur tanquam principales.

In capi. xxxv. vbi dicitur in postilla. Sed queritur quomodo ista Delbora erat cum iacob etc.

Additio .i.

b Ie querunt hebrei. et verum rationabiliter cur tanta sit hic mentio de morte delbore nutricis rebecce: et de modo sepulture eius intantum quod vocatum est nomen loci sepulture illius quercus fletus: ex quo patet quod factus fuit fletus magnus et notabilis pro ea. cum tamen ea esset valde senex et antiquior rebecca: et tamen de morte rebecce que valde dignior erat nutrice sua nulla fit mentio

domus dei. Ibi enim apparuit ei deus cum fugeret fratrem suum. Eodem[m] tempore mortua est delbora nutrix rebecce et[n] sepulta est ad radices bethel subter quercum: uocatumque est nomen loci illius quercus fletus. Apparuit autem iterum deus iacob postquam reuersus est de mesopotamia syrie: et uenit in bethel: benedixitque ei dicens. Non[p] vocaberis vltra iacob sed israel erit nomen tuum. Et appellauit eum israel. Dixitque ei. Ego deus omnipotens. Cresce[r] et multiplicare gentes et populi nationum ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredientur: terramque quam dedi abraam et ysaac: dabo tibi et semini tuo post te. Et[s] recessit ab eo. Ille[t] uero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei deus libans[v] super eum libamina: et effundens oleum vocansque nomen loci illius bethel. Egressus[x] autem inde venit[y] uerno tempore ad terram que ducit ephratam in[z] qua cum parturiret rachel ob difficultatem partus periclitari[a] cepit. Dixitque[b] ei obstetrix. Noli timere: quia et hunc habebis filium. Egrediente autem anima pre dolore et imminente iam morte vocauit nomen filij sui benoni i. filius[d] doloris mei. Pater uero appellauit eum beniamin. i. filius dextre[e]. Mortua[f] est ergo rachel et sepulta est in via que[g] ducit ephratam: hec est bethleem. Erexitque[h] iacob titulum super sepulcrum eius[i]. Hic est titulus monumenti rachel vsque in presentem diem. Egressus inde fixit tabernaculum trans turrem gregis. Cumque habitaret in illa regione: abijt ruben et dormiuit cum bala concubina patris sui. Quod illum minime latuit. Erant autem filij iacob .xij. Filij lye primogenitus ruben et symeon et leui: iudas et ysachar: et zabulon. Filij rachel ioseph et beniamin. Filij bale ancille rachel dan et neptali. Filij zelphe ancille lye gad et aser. Hi sunt filij iacob: qui nati sunt ei in mesopotamia syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suum in mambre ciuitatem arbee: hec est ebron in qua peregrinatus est abraam et ysaac. Et completi sunt dies ysaac centum octoginta annorum consumptusque[r] etate mortuus est et[s] appositus est populo suo senex et plenus dierum: et[t] sepelierunt eum esau et iacob filij sui.

Universidad de Salamanca. BGH

tio hic nec alibi. Ad qḋ dicūt ꝙ rebecca mortua fuit anteq̄ veniret iacob ad patrē de meſopotamia: qḋ pꝫ ex hoc qḋ dr̄. j. eo. capi. Venit iacob ad yſaac patrē ſuū in mābre ⁊c̄. nō faciēs mentionē de matre: qḋ abſq̄ dubio feciſſꝫ ſi ꝓ tc̄ viriſſꝫ. pſertiꝫ cū rebecca ml'tū diligebat iacob: ⁊ ipa ꝓcurauerat ſibi bn̄dictionē: ⁊ ēt h̄ pncipal' fuit i miſſiōe ipſi⁹ i meſopotamiā ⁊ in ꝯhendo mr̄imoniūꝫ cū filiab⁹ laban: vt pꝫ. s̄. xxvij. nō ergo veriſil'e ē ꝙ nō fieret mētio de acceſſu iacob ad tantā ⁊ ad taleꝫ matrē. ſed qꝛ ipa nō viuebat. iō de hac nō fit mētio. Cōſequēter ēt dicūt ꝙ ſepultura rebecce fuit facta latēt' de nocte: eo ꝙ yſaac nō poterat ire ad ſepulturā ſuā cū iā añ diu ſenuerat ⁊ caligauerāt oculi ei⁹ vt. s̄. Gen̄. xxvij. c°. nec ēt iacob poterat intereſſe ſepulture: qꝛ adhuc erat in meſopotamia. Eſau aūt nō honoraſſet eā debito mō ꝓpter bn̄dictionē quā ꝑdiderat ipſi⁹ cā. Vn̄ ex hoc dicunt ꝙ yſaac ſenex ordinauit vt ſepeliretur d̄ nocte latenter: ne palā deficeret ſibi honor debit⁹. Et eadem ratione ſcriptura non facit mentionem explicitam de ſepultura rebecce: eo ꝙ fuerat ſic latenter facta: ſed adhuc implicite ſacra ſcriptura fecit mentionem cum de ſepultura delbore nutricis ei⁹ tantā fecit mentionē: vt dictū eſt: vn̄ vocatū ē nomē loci illi⁹ quercus flet⁹: qꝛ ibidē iacob pncipaliter fleuit matrē ſuā: ꝓ cuius honore nutricē ei⁹ honorifice ſepeliuit in quo ſatis oñdebat ꝙ cum valde maiori honore ſepeliuiſſet matrē ſi in ei⁹ morte interfuiſſet. Eadem rōne dicūt ꝙ nō fit mētio de morte lye nec qñ nec quō fuiſſet ſepulta. ſ. ꝓpter honorē rebecce matris iacob ne videret̄ ꝙ maior honor impēdebat̄ lye vxori iacob q̄ rebecce matri eius.

Capitulū. xxxvi.

Eᵃ aūt ſunt generationes eſau: ipe ē edom. Eſauᵇ accepit uxores de filiab⁹ chanaā ada filiā elom ethei: etᶜ oolibama filiāᵈ ane filij ſebeon euei: baſemathᶜ q̄ꝫ filiaꝫ yſmael ſororē nabaioth. Pepe-ritᶠ āt ada eliphaꝫ: baſemath genuit rahuel. Oolibamaᵍ gēuit iehus: ⁊ ʰihelo ⁊ chore. Hi filij eſau q nati ſūt ei i terra chanaā. Tulitⁱ aūt eſau vxores ſuas ⁊ filios ⁊ filias ⁊ omnē aīaꝫ domus ſue ⁊ ſubāꝫ ⁊ pecora ⁊ cuncta q̄ habere poterat in terra chanaā ⁊ abijt in alterā regionē: receſſit q̄ꝫ a frē ſuo iacob. Diuites enim erāt valde ⁊ ſil' habitare non poterāt nec ſuſtinebat eos terra pegrinatiōis eoꝝ pre multitudine gregū. Habitauitq̄ꝫ eſau in mōte ſeyr. ipſe ē edom. Heᵏ aūt ſūt generatiōes eſau pr̄is edom in mōte ſeyr ⁊ hec nōia filioꝝ eius. Eliphaꝫ filius ada vxoris eſau. Rahuel q̄ꝫ fili⁹ baſemath vxoris ei⁹. Fueruntq̄ꝫˡ eliphaꝫ filij: themāᵐ: omarⁿ: ſephuaᵒ: etᵖ gathā: ⁊ cenez: ⁊ chore. Eratᑫ aūt thāna ꝯcubina eliphaꝫ filij eſau que peperit ei amalech. Hiʳ ſūt

In eo. ca. xxxv. vbi dr̄ in poſtilla. Abijt ruben ⁊ dormiuit ⁊c̄.

Dormitas facti ipſi⁹ rubē poti⁹ vr̄ dediſſe ipi iacob materiā iuſticie q̄ patiētie: ꝓpter hoc eñ priuauit ipm ruben primogenitura: vt. j. xlix. ca. Additio. ij.

In eo. ca. xxxv. vbi dr̄ i poſtilla. Erāt aūt filij iacob ⁊c̄. Additio. iij.

Non vr̄ aliqua rō ſufficiēs quare vtcūq̄ ruben peccauerat noīarētur filij iacob ⁊ ipſe ruben. vn̄ quidā dicūt ꝙ pctm̄ ruben dedit occaſionē ipſi iacob ꝙ decetero ceſſaret ab illo actu generatiōis eo ꝙ viderat primogenitū ſuū incidiſſe in tātā enormitatē pcti. ⁊ iō cū dixiſſet ꝙ illū. ſ. iacob minime latuit. ſ. pctm̄ ꝑdictū: ſtatī ſubdit. Erāt filij iacob. xij. quaſi diceret ꝓpter iſtā cauſam clauſus ē numerus filioꝝ iacob in. xij. tm̄. qꝛ ampli⁹ ceſſauerat a generatiōe cā predicta.

Replica correctorij cōtra Burg.

In ca. xxxv. vbi poſtillator dicit. Peccatuꝫ ruben dediſſe iacob materiā patiētie. cōtradicit Burg. aſſerēs ꝙ dedit ei materiam iuſticie quā exercuit ꝑuādo eū p̄mogenitura: qḋ tm̄ nuſq̄ legit̄ ſed poti⁹ ꝯriū. Infra eñ. xlix. c. iacob bn̄dicēs rubē dixit. Ruben p̄mogenitus me⁹ ⁊c̄. ſꝫ ꝙ dixit eū aquā effuſam ꝑ qḋ deſignat̄ regnū rōne p̄mogeniture ſibi debitū trāſlatū in Iudā. ⁊ ſacerdotiū in leui hoc dixit vt ꝓpheta ꝓuidens nō vt pater priuans: nō igit̄ docuit ꝯ rubē iuſticiā: vt vult Burg. ſed potius cum eo patientiam vt vult poſtillator.

Itē in eo. ca. cū poſtillator dixiſſet ꝙ filij iacob enumerātur in textu occaſione ipſi⁹ ruben: qḋ Burg. egre ferēs dicit dictū abſq̄ rōne. cū tm̄ iſpiciēdo ſuā rōnē incidit in idē. dicit eñ ꝓpt' pctm̄ enumeratos filios iacob q̄ſi di. ꝓpter illud pctm̄ clauſus ē numer⁹ filioꝝ iacob in. xij. tm̄. Ex q̄ ſeq̄tur ꝙ ruben fuit occaſio illi⁹ dinumeratiōis qḋ Burg. improbat. ſꝫ ratio quā bur. adducit multipliciter peccat i eo ꝙ dicit iacob ꝓpter pctm̄ rubē decetero nolle generare. p̄mo qꝛ generatio patriarchaꝝ erat ad dei cultuꝫ ⁊ ad ppl'm dei multiplicādū. nō igit̄ debuit iacob hūc cultū ꝑ pctm̄ ruben ipedire. ſcd̄o qꝛ iacob ſicut ſupra noe accepit mādatū de generando dictū eſt. n. ci. s̄. eo. ca. Creſce ⁊ multiplicare gētes ⁊ ppl'i nationū erūt ex

te. nō igit̄ debuit iacob eē trāſgreſſor diuini p̄cepti ꝓpt' pctm̄ rubē. Tercio qꝛ in additiōe p̄cedēte dixit Burgē. ꝙ iacob exercuit iuſticiā contra peccatum ruben: qḋ ſi veꝝ ē nō debuit ab actu generationis abſtinere. dictum igitur Burgen̄ figmentum videtur ſine ratione ne dicaꝫ contra.

Capitulum. xxxvi.

a Ee ſunt generationes eſau. Poſtq̄ deſcripta ē perfectio ipſius iacob. h̄ cōſequēter deſcribit̄ ei⁹ ab eſau ſepatio: vbi generatio eſau q̄tū ad filios p̄ponit̄. ſcd̄o a iacob decernitur ibi. Tulit autem eſau. tercio generatio eſau q̄tum ad nepotē. ⁊ ſubiūgit̄ ibi. He aūt ſūt generationes eſau. Ad itelligētiā eoꝝ que dicenda ſunt in hoc. c. ⁊ in alijs ſilibus cōſiderādū ꝙ in veteri teſtō ac nouo frequēter reperitur ꝙ eadem perſona pluribus nominibus nominatur: ſicut hic idē homo vocatur eſau. Edom. ⁊ Seyr. ⁊ in nouo teſtamēto idē hō vocat̄ Symon petrus ⁊ cephas. Itē ſicut in latino idē nomē ꝓpriū variat̄ in pncipio vel in fine vel medio ſicut ebolin⁹ ebolet⁹ nicholai⁹: q̄ vnū nomē importāt: ita ē in hebreo: vt ehonias: iechonias: iechoniā. Cōtingit aūt frequēter ꝙ eadē ꝑſona numero vno noīe exprimit̄ in vno loco ſacre ſcripture: ⁊ alio noīe in alio loco: ⁊ ſilr̄ eadē ꝑſona noīat̄ in plurib⁹ locis ſub vno noīe variato tm̄ mō ꝑdicto hic ⁊ ibi. Et ex his cōtingit ꝙ aliq̄ ſuſpicāt̄ ꝙ ſint diuerſe ꝑſone cū tm̄ ſit vna ꝑdictis modis varie noīata. his dictis applicem⁹ ad textū. b Eſau accepit vxores ⁊c̄. ada iſta noīata ē Iudith. s̄. xxvi. c. c Oolibama. hec noīata ē baſemath vt dr̄ ibidē. d Filiā ane. filie ſebeon. j. eo. c. dr̄ ꝙ ana fuit filius ſebeon: quō ergo dr̄ oolibama filia duoꝝ. ſ. pr̄is ⁊ filij. Rn̄dēt hebrei ꝙ ſebeon q̄ erat pagan⁹ paꝝ reputabat legē mr̄imonij. ⁊ iō libidine ductus cōcubuit cū nuru ſua. ſ. vxore filij ſui ane ⁊ inde generata ē oolibama. ⁊ ſic filia fuit ſebeon carnal' ⁊ filia ana putatiua: ſꝫ qꝛ nō ēveniſil'e ꝙ eſau ſaltē ꝓ reuerētia patris ſui yſaac q̄ adhuc viuebat accepiſſet vxorē ita viliter natā. iō alit̄ pōt dici ꝙ fuit filia ane natural'. ⁊ filia pr̄is ſui ſebeon adoptiua: ſicut manaſſes ⁊ ephraim fuerūt filij naturales ioſeph ⁊ filij adoptiui iacob pr̄is ioſeph: vt hr̄. j. xlviij. ca. pōt ēt dici ꝙ pueri alicui⁹ nominat̄ etiā aliqñ filij aui ipoꝝ ſicut labā filios filiaꝝ ſuaꝝ vocauit ſuos filios. vt hr̄. s̄. xxxi. c. e Baſemath q̄ filiā yſmahel. iſta ſupra. xxviij. c. noīata ē melech. f Peperit aūt ada eliphaꝫ. dicit Hiero. ꝙ iſte eliphaꝫ themanites: de q̄ fit mētio in li. iob. g Oolibama genuit iehus. iſte vocat̄ iaus ꝑ Paral'. i. ca. h Et ihelon. iſte vocat̄ ialā ibidem. i Tulit aūt eſau. Hic p̄nr deſcribit̄ ſeparatio ꝑdictoꝝ a iacob. Cōſiderādū tm̄ ꝙ iſta ſeparatio fuit fcā añ mortē yſaac: qꝛ ipſo viuēte eſau cū familia ſua māſit i mōte ſeyr: vt. s̄. dictū ē. xxxij. c. ſꝫ appropinquāte morte yſaac venit ad ſepulturā ipſi⁹ ⁊ ad tpus māſit ibi: ⁊ poſtea rediit ad locū ꝑdictū ſepatus totaliter a iacob: ⁊ pꝫ lr̄a. k He aūt ſunt. Hic reuertit̄ ſcriptura ad deſcribēdū generationē eſau q̄tū ad nepotes ⁊ remotos. Vt tm̄ cōueniēt⁹ deſcribat̄ repetūt̄ aliq̄ de filijs eſau: vt ad nepotes ꝓcedat̄. Primo ergo p̄mittūtur ſimplices ꝑſone. ſcd̄o in dignitate cōſtitute: ibi. Hi duces. dicit igit̄. k He ſunt generatōes Eſau pr̄is edom. Hic accipit̄ edō ꝓ noīe regionis idumee. q̄ dicta ē edō ab eſau: q̄ altero noīe ēt vocat⁹ eſt edō: vt ꝑdictū ē. ⁊ iō dr̄ pr̄ illi⁹ terre inq̄tuꝫ tale nomē accepit ab eo. l Fuerūtq̄ ⁊c̄. p̄mogeniti eſau. m Themā. ex cui⁹ noīe pr̄ noīauit terrā illā. n Omar. ille vocat̄ omath. i. Paral'. i. c. o Sephua. iſte vocat̄ ſephi ibidē. p Gathā: ⁊ iſte ge-

ther. q Erat ⁊c̄. hic accipit̄ cōcubina ꝓ vxore ſcd̄aria ⁊ admiſſa de volūtate vxoris p̄ncipalis ſicut. s̄. dictū ē. xxv. c. de cōcubina abrae que peperit ei amalech a quo denoīati ſunt amalechite.

r Hi ſunt filij ada. ſ. ꝑdicti. ſꝫ ꝯ hoc dr̄ qꝛ int' eos noīat̄ amalech quē peperit thāna: vt dictū ē. Dicēdū ꝙ fuit fili⁹ thāna naturalis ⁊ filiuſ ada adoptiuus: qꝛ thāna fuit ꝯcubina admiſſa ad matrimonium ipſi⁹ eliphaꝫ ſicut filij bale nominat̄ filij rachel' s̄. c. xxx.

s Hi duces. q̄a aliqui ꝺ prenoiatis aſcenderūt ad ducatū poſtq̄ nominauit eos vt ꝑſonas ſingulares hic p̄nr noīat eos vlterius vt duces. Circa qḋ notandum ꝙ de filijs eſau extiterunt primo duces. poſtea reges: qꝛ fecerunt ſibi regeꝫ. Tercio iterum regnum reductū fuit ad ducatū: ſicut filij iſrael primo habuerunt iudices: poſtea reges a Saule vſq̄ ad captiuitatem babylonis ⁊ tercio duces p⁹ captiuitatem babylonis. Primo ergo enumerātur duces qui preceſſerunt regnum in filijs eſau. ſecūdo reges: ibi. Reges autem. tercio duces qui fuerūt p⁹ regnum: ibi. Hec ergo nomina ducum. Prima adhuc in duas. ſ. in partem principalem ⁊ incidentalem. ſecunda ibi. Iſti ſunt filij ſeyr ergo primo loquitur de ducibus q̄ deſcenderunt ab eliphaꝫ primogenito eſau: ibi. Dux themā ⁊c̄. ſecundo de ducib⁹ qui deſcenderunt a rahuel ſecūdo filio Eſau di. Hi quoq̄ filij rahuel ⁊c̄. ſubditur. t Iſti ſunt filij ſeyr. Hec eſt pars incidentalis: quia ſupra dixerat ꝙ thamna fuit concubina elephaꝫ p̄mogeniti eſau: que fuit ſoror cuiuſdam ducis illius terre nomine lothan vt patet in littera. ideo occaſiōe huius enumerauit duces illius terre qui non fuerūt de genere eſau. d. t Iſti ſunt filij ſeyr horrei. Iſte ſeyr non fuit eſau: ſed alius qui fuit ante eum quod patet ex hoc qḋ additur. v Horrei. illi eñ qui habitauerunt illaꝫ terram ante eſau ⁊ filios eius vocati ſunt horrei: ſed filij eſau expulerunt eos de terra ⁊ dominati ſunt ibi: vt habetur Deut̄. ij. ca. ⁊ patet littera ex dictis vſq̄ ibi. x Filij lothā ⁊c̄. Iſte hemā. i. ꝑal'. vocatur abobimā. x Filij ſobal aluhan ⁊c̄. hic. i. Paral'. vocatur alian. ꝫ Et hi filij ſebeon ⁊c̄. Hebrei dicunt mulas in ſolitudine. dictio eñ hebraica que ibi ponitur lingua punica: que affinis eſt hebree ſignificat calorem aquarum. ⁊ hanc ſignificationeꝫ

filij ada vxoris eſau. Filij auteꝫ rahuel: naath et zara zemma et meza. Hi filij baſemath vxoris eſau. Iſti quoq̄ꝫ erant filij oolibama filie ane filij ſebeō vxoris eſau: quos gēuit ei iehus: ⁊ ihelon ⁊ chore. Hiˢ duces filioruꝫ eſau: filij eliphaꝫ primogeniti eſau. Dux themā. Dux omar. Dux ſephua: Dux cenez. Dux chore. Dux gathan. Dux amalech. Hi filij eliphaꝫ i terra edō et hi filij ada. Hi quoq̄ꝫ filij rahuel filij eſau: dux naath: dux zara: dux ſēma: dux meza. Hi autē duces rahuel: in terra edō. Iſti filij baſemath vxoris eſau. Hi autē filij oolibama vxoris eſau. Dux iehus: dux ihelō: dux chore. Hi duces oolibama filie ana vxoris eſau. Iſti ſunt filij eſau ⁊ hi duces eorum: ipſe eſt edom. Iſtiᵗ ſunt filij Seyr horrei habitatores terre lothan ⁊ ſobal ⁊ ſebeon: ⁊ anan ⁊ diſon ⁊ eſer et diſan. Hi duces horreiᵛ filij ſeyr in terra edom. Facti ſunt autem filijˣ lothan: horrei ⁊ eman. Erat autem ſoror lothan thana. Et iſti filijˣ ſobal: aluhā et maneeth: ⁊ ebal ſephi ⁊ onā ⁊ᶻ hi filij ſebeō: achia ⁊ anan. Iſte eſt anan qui inuenit aquas calidas in ſolitudine: cum paſceret aſinos ſebeon patris ſui. Habuitq̄ꝫ filiuꝫ diſan: et filiam oolibama. Et iſti filij diſan abdaꝫᵃ: et ieſban: et iethrā ⁊ charā. Hi q̄ꝫ filij heſer balaannā ⁊ zeuan ⁊ᵇ achan. Habuit autem filios diſan hus ⁊ aran. Hi duces horreoruꝫ: dux lothan: dux ſobal: dux ſebeon: dux ana: dux diſon: dux eſer: dux diſan. Iſti ducef horreoꝝ q iperauerūt i terra ſeyr. Regesᶜ aūt qui regnauerūt in terra edō: añq̄ꝫ haberēt regē filij iſrael fuerunt hi balachᵈ filius beor nomēq̄ꝫ vrbis ei⁹ denaba. Mortu⁹ ē aūt balach: ⁊ᵉ regnauit ꝓ eo iobab fili⁹ zare de boſra. Cūq̄ꝫ mortuus eſſet iobab: regnauit pro eo huſan de terra themanorum. Hoc quoq̄ꝫ mortuo: regnauit pro eo adad filius badadᶠ qui percuſſit madian in regione moab: ⁊ nomen vrbis eius auith. Cūq̄ꝫ mortu⁹ eſſet adad regnauit ꝓ eo ſemlade maſrecha. Hoc quoq̄ꝫ mortuo regnauit ꝓ eo ſaul de fluuio rooboth Cūq̄ꝫ et hic obiſſet ſucceſſit i regnum balanā filius achobor. Iſto quoq̄ꝫ mortuo regnauit ꝓ eo adad: nomenq̄ꝫ vrbis eius phou ⁊ appellabatur vxor eius meezabel filia matreth filie mizaab. Hecᵍ ergo noīa ducū eſau in cognationibus ⁊ locis ⁊ vocabulis ſuis. Duxʰ thamna.

ſecuta eſt tranſlatio noſtra: ⁊ ſm̄ hoc exponitur de aquis calidis orientibus per modum fontis ⁊ exeuntibus de terra vbi ſunt vene ſulphuree ex quibus aqua cōtrahit calorem cuiuſmodi fontes in pluribus terris inueniuntur. hebrei autem dicunt ꝙ fecit aſcendere aſinos ſuper equas: ⁊ ſic adinuenit modum generationis mularum: que generātur ex aſino ⁊ equa ⁊ hoc videtur concordare littere ſequenti cum dicitur.

z Cum paſceret aſinos ſebeon patris ſui. Aliqui libri habent aſinas: ſed falſa eſt littera.

a Abdaꝫ. Iſte vocatur Hamarā. i. Paral'.

b Et achan. iſte vocatur iacan ibidem.

c Reges autem. Hic reuertitur ſcriptura ad enumerandum reges de ſtirpe eſau in terra edom anteq̄ filij iſrael haberēt regem.

d Balach filius beor. iſte non eſt balach qui cōduxit balaan ad maledicenduꝫ filios iſrael vt habetur Nu. xxij. quod patet ex hoc ꝙ iſte dicitur filius beor: ille autem filius ſephor. Iteꝫ quia iſte dicitur rex edom: ille autē fuit rex moab.

e Et regnauit pro eo iobab. Aug. ſuper hunc locum ⁊ Ambro. ſuper epiſtolam ad Ro. dicunt ꝙ iſte iobab fuit ipe iob: ſꝫ hebrei dicunt contrarium dicentes ꝙ deſcendit de nachor fratre abrae: vt ſupra dictum eſt. xxi. capi.

f Filius badad. i. Paral'. vocatur badad. ⁊ nomen vrbis eius phan. ⁊ i. paral'. dicit̄ phou. ⁊ appellatur vxor eius mehezabel. Iſta mehezabel dicitur hic filia duorum hominum: quia fuit filia vni⁹ natural': ⁊ filia adoptiua alterius: vt. s̄. expoſitum eſt de oolibama.

g Hec ergo nomina ducum. Dicunt hic aliqui ꝙ reges predicti nō numerātur niſi illi qui regnauerunt vſq̄ ad tempus Moyſi ⁊ tacētur illi qui regnauerūt vltra de ſtirpe Eſau. Item dicunt ꝙ duces qui numerantur poſt illos reges ſm̄ veritatem hyſtorie preceſſerunt: ſed poſt reges enumerantur ꝓpter regiam dignitatem: ſed falſitas vtriuſq̄ dicti apparet per illud qḋ habetur. i. Paral'. i. ca. vbi ſic dicitur. addad auteꝫ mortuo duces ꝓ regibus in edom ceperunt. h Dux thamna ⁊c̄. Ex quo patet ꝙ iſte addad qui vltimo nominatur in regibus fuit vltimus rex: quia ei ſucceſſerunt duces qui poſt eum enumerātur. Ex quo patet ꝙ iſti duces non preceſſerunt reges.

h Dux thamna. dicunt aliqui ꝙ iſta fuit ꝯcubina Eliphaꝫ. ⁊ oolibama que poſt noīat̄ fuit vxor Eſau. ſed nominātur inter duces ꝓpter animoſitatē ipſaꝝ: ſicut Delbora noīatur inter iudices iſrael. vt habet̄ libro iudicū. Sꝫ iſtud ꝓcedit ex ſuppoſitiōe falſitatis ꝑdicte. ſ. ꝙ duces hic numerati preceſſerunt reges prenominatos: qꝛ certū eſt ꝙ Thamna ⁊ oolibama mulieres preceſſerūt ꝑdictos reges. ⁊ iō dicendū ꝙ Thāna ⁊ Oolibama nō ſunt hic noīa mulieꝝ ſed viroꝝ: qꝛ in hebreo hñ inueniūt̄ aliqua

Universidad de Salamanca. BGH

dux[k] aluba: dux iethetb: dux ooli bama: dux ela: dux phinon: dux cenez: dux theman: dux mabſar dux[l] mabdihel: dux hiram. Hi duces edom habitantes in terra imperij ſui: ipſe eſt eſau pr̃ idumeoꝝ. Habitauit[m] aũt iacob in terra chanaan in qua pater ſuus peregrinatus eſt: ⁊ he ſunt generationes eius.

Capitulũ. xxxvij.

Joſeph cum ſedecim eſſet annoꝝ: paſcebat gregẽ cũ fratribꝰ ſuis adhuc puer. Et[b] erat cum filiis bale: et zelphe vxorũ patris ſui Accuſauitqꝫ[c] fratres ſuos apud patrẽ crimine[d] peſſimo. Iſrael[e] aũt diligebat ioſeph ſuper oẽs filios: eo[f] ꝙ in ſenectute genuiſſet eum. Fecitqꝫ[g] ei tunicã polimitaꝫ. Videntes aũt fratres eiꝰ ꝙ a patre plus cũctis filiis amaretur oderãt eũ: nec poterant ei quicqꝫ pacifice loqui. Accidit[h] quoqꝫ ut uiſum ſomniũ referret fratribꝰ ſuis que cã maioris odii ſeminariuꝫ fuit. Dixitqꝫ ioſeph fratribus ſuis. Audite ſomniuꝫ meum qḋ vidi. Putabam nos ligare manipulos in agro: ⁊ q̃ſi ꝯſurgere manipulũ meũ ⁊ ſtare ueſtroſqꝫ manipulos circũſtantes adorare manipulum meum. Reſponderũt fratres eiꝰ. Nũquid rex noſter eris: aut ſubiiciemur ditioni tue. Hec ergo cauſa ſomnioꝝ atqꝫ ſermonum inuidie ⁊ odii fomitem miniſtrauit. Aliud quoqꝫ vidit ſomniuꝫ: qḋ

noĩa ꝓpria que ſunt equiuoca ad virũ ⁊ mulierẽ: tñ ſm veritatẽ hebraicã Thamna ꝑut hic deſcribiť ꝓ viro aliter punctať in hebreo ꝙ̃ vbi ſupra ponit ꝓ muliere: ſed iſta differẽtia nõ eſt bñ ꝑceptibilis in latino.
k Dux aluba. ꝑmo Paral. noĩať Alya. l Dux mabdihel. hebrei dicũt ꝙ ab iſto deſcẽdit regnũ romanoꝝ. m Habitauit aũt iacob. illud ſubditur ad oſtendendũ ſeparationem ipſiꝰ iacob ab eſau ꝓpter qḋ introductũ eſt illud capitulũ.

In ca. xxxvi. vbi diciť in poſtilla. Dux mabdihel.

Additio.

Jcet ꝙ regnũ romanoꝛuꝫ deſcendit a duce mabdihele q̃ ab eſau deſcendit ẽ manifeſte falſuꝫ ⁊ a iudeis fictuꝫ. falſitas eñ huius pꝫ ex hoc: nam romani qui cethim dicũť in hebreo: ſm trãſlatioẽꝫ chaldaicaꝫ deſcendunt a Jauan. qui quidẽꝫ iauan deſcendit a Japhet filio noe vt habetur Geñ. x. c. Mabdihel vero deſcendit ab eſau: vt in hoc cap. q̃ quidẽ eſau deſcẽdit ab abraam. ⁊ per ꝯñs a ſem filio noe: ⁊ ſic pꝫ maxima diſtantia inter generationẽ mabdihel ⁊ generationem romanoꝝ. Qḋ autẽꝫ hoc falſũ ſit ⁊ a iudeis fictum patet ex hoc: nam ipſi cõmuniter fingunt ꝙ regnum romanoꝛuꝫ qḋ eſt quarta beſtia in reuelatione Danielis cõtenta eſt vnũ ⁊ idem cũ regno eccleſie qḋ eſt falſum: vt habeť in additione ſuꝑ Danielẽ. vij. in reſpõſione ad quartũ argumentũ. Similiter fingũt ꝙ regnũ eccleſie ⁊ chriſtianorũ deſcẽdat ab eſau. vñ in thalmudica doctrina nephãda eccleſiã chriſti ⁊ romanũ imperiũ qḋ vnũ ⁊ idẽ dicũt cõiter idumeã vocant: ⁊ iſtũ moduꝫ nominãdi tenẽt hebrei vbicũqꝫ ſunt: ⁊ ſic mala que de idumea dicũtur ⁊ ꝑnoſticať in libro Abdie ꝓphete ⁊ in aliis intelligũtur eẽ dicta de eccl'ia qḋ eſt falſum ⁊ nullius fundamẽti: vt in predicta ꝓphetia abdie dño cõcedente declarabitur.

Replica.

i In ca. xxxvi. vbi poſtillator ſolũ narrat opinionẽ hebreoꝝ ḋ origine ⁊ ortu romanoꝝ. Burg. audacter iudeos inuadit faciens videri ſuo demõſtrationẽ de re multũ dubia: puta de origine romanoꝝ que ꝙ̃ dubia ſit Iſi. xv. ethy. oñdit dicẽs ḋ auctoribꝰ vrbiũ plerũqꝫ diſſenſio reperiť: adeo vt nec vrbis q̃dẽ romane origo poſſit diligẽter agnoſci: nã ſaluſtiꝰ a troianis. Virgiliꝰ ab Euãdro. Alij conditã a romulo cõtendũt: ⁊ quo ad tp̃s. Alij ſcribũt quarto millenario quadringenteſimo octogeſimonono. Alij quarto millenario quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo. ſi ergo rãtẽ ciuitatis certa rõ nõ apparet: non mirꝫ ſi in aliaꝝ opinione dubiteť. vñ nec hyſtoricos nec cõmẽtatores varia dicẽtes imperite cõdẽnare debemꝰ: q: antiq̃tas ipſa creauit errorẽ. hec Iſiḋ. ſꝫ q: Burg. in hebreoꝝ erroribꝰ edoctꝰ ꝑ hãc additionẽ ꝓ fide certare vr̃ ꝯ eorũ ꝑfidiã trãſeat: cũ nõ ſit ſingulariť ꝯ poſtillatorem.

Capitulum. xxxvij.

i Joſeph ⁊c̃. Hic ꝯñr deſcribiť ipſiꝰ iacob ſtatus ꝙ̃tũ ad deſcẽdendũ in egyptũ. ad hoc eñ vẽditꝰ eſt ioſeph in egyptũ: vt fratribꝰ ⁊ patri locꝰ prepareť: ſm ꝙ ſcribiť in pſ. ciiij. Miſit ante eos virũ in ſeruũ venũdatꝰ eſt ioſeph. ⁊ iõ ꝑmo agiť ḋ deſcẽſu in egyptũ ad ip̃m ioſeph. ſcḋo ꝙ̃tũ ad fratres eiꝰ. xlij. c. tercio ꝙ̃tũ ad patrẽ ⁊ familiã. xlvi. c. Adhuc ꝑmo agiť de ipſiꝰ ioſeph vẽditioẽ. ſcḋo de eiꝰ ꝓmotioẽ c. xxxix. Prima adhuc in partẽ ꝑncipalẽ ⁊ incidẽtalẽ. xxxviij. ca. Circa primũ deſcribiť vẽditio ipſiꝰ ioſeph: vbi ꝑmo deſcribiť venditioĩs occaſio: ſcḋo vẽditi cõditio: ibi. Cũqꝫ frẽs illiꝰ. tercio vẽditioĩs forma ⁊ ordo: ibi Qui cũ vidiſſent. quarto facti celatio: ibi. Tulerũt aũt. Circa primũ ſciendũ ꝙ occaſio vẽditioĩs ioſeph fuit triplex. prima fuit fratrũ ſuoꝝ accuſatio. ſcḋa pr̃is dilectio: ibi. Iſrael aũt. tercia futuroꝝ ꝑuiſio: ibi. Accidit q̃ꝫ Circa primũ ꝑmittiť tp̃s cũ ḋr. a Joſeph cũ eſſet ſedeciꝫ annoꝝ in hebreo hr̃. Decem ⁊ ſeptẽ annoꝝ. nec ẽ cõtrarietas. Joſeph eñ tunc erat in. xvij. anno nõdũ tñ cõpleto. trãſlatio aũt nr̃a numerat tantũ annos cõpletos. hebraica lingua cũ hoc numerat annũ incõpletũ
b Et erat cũ filiis ⁊c̃. Filij eñ lye deſpiciebãt eos ⁊ reputabant eos quaſi ſeruos. ⁊ iõ ioſeph qui erat de ꝑncipali vxore faciebat eis ſocietatem ad eorum conſolationem.
c Accuſauitqꝫ fratres ſuos apḋ patrẽ. Videbat eñ ꝙ eius correctio fraterna non valebat apḋ eos. maxime cum eſſet eis iunior. iõ denũciauit patri qui edoctus de exceſſu eſ ficatius eos corrigere poterat ⁊ debebat. ⁊ iõ nõ peccauit frẽs accuſãdo. cuius cõtrarium dicũt iudei ⁊ male: ſed magis fecit actũ virtutis iuſticie.
d Crimine peſſimo. Dicũt aliqui ꝙ accuſauit ſolũ ruben de hoc ꝙ dormierat cũ bala: vt ſupra dictũ eſt. xxxv. c. ſcriptura tamen loquitur ac ſi accuſaſſet omnes: eo modo loquendi quo factũ vnius de cõitate aliqua imponitur aliis de eadẽ cõitate. ⁊ tali modo loquẽdi vtiť ſcriptura Math. xxvi. vbi de vnguẽto effuſo ſuper caput chriſti ḋr. Indignati ſunt diſcipuli dicẽtes: vt q̃d perditio hec. ⁊ tamẽ vnus ſolus de hoc murmurauit. ſ. iudas ſcariothis: vt hr̃ Jo. xij. ſed iſtud nõ ẽ veriſile: q: ĩ. e. c. ḋr ꝙ cũ alij fratres vellẽt ioſeph occidere ſolus rubẽ intendebat eũ liberare de manibꝰ eoꝝ: ⁊ reddere patri ſuo. Alij dicũt ꝙ accuſauit eos de coitu cũ beſtiis: ſꝫ hoc eſt turpe dicere de patriarchis. maxime cũ hebraica lr̃a nõ habeat. Crimine peſſimo. ſed ſic hꝫ. Et retulit patri nr̃ã eoꝝ peſſimã ⁊ iſtḋ cõcordat cũ eo qḋ dictũ ẽ. ſ. ꝙ filij lye deſpiciebãt ancillaꝝ filios: ⁊ ex hoc erat odiũ ⁊ cõtentio inter eos: ⁊ iſtud in trãſlatiõe nr̃a vocatur crimẽ peſſimũ q: ſicut fraterna charitas q̃d optimũ ḋr. ita econtrario odiũ fraternũ crimẽ peſſimũ noĩať. e Iſrael aũt. Hic poniť ſcḋa occaſio venditioĩs ioſeph. ſ. q: plꝰ ceteris fratribꝰ a patre amabať cuiꝰ cã ſubdiť cũ ḋr. f Eo ꝙ in ſenectute ⁊c̃. Virtꝰ eñ generatiua ĩ ſenectute debilior eſt: ⁊ iõ tũc ſolẽt generari pueri magis defectuoſi ⁊ imꝑfecti: ⁊ ioſeph ecõtrario erat fratribꝰ ſuis gratioſior moribꝰ ⁊ corꝑe. ⁊ iõ hoc videbať ex ſpãli dono dei ꝓcedere, ꝓpter qḋ erat patri magis amabilis. g Fecitqꝫ ei ⁊c̃. In hebreo habeť tunicã ſericã. ille eñ pãnus ſericus de quo erat tunica erat pluribꝰ coloribꝰ decoratꝰ: ⁊ iõ ḋr illa tunica polimita a polis qḋ ẽ pluralitas ⁊ mitos qḋ eſt gutta. h Accidit q̃ꝫ. Hic poniť tercia occaſio venditioĩs ioſeph. ſ. viſio oñſa in ſomnis ꝑ quã ꝑfigurabať ꝙ ioſeph deberet impoſteꝝ dñari fratribꝰ ſuis ⁊ ſcḋam viſionẽ vidit ad hoc ꝑtinẽtẽ vt eẽt certũ indiciuꝫ future veritatis: ⁊ pꝫ lr̃a vſqꝫ ibi. i Nũ ego ⁊ mater tua ⁊c̃. Ex hoc aũt dicũt aliqui ꝙ vẽditio ioſeph fuit facta matre ſua adhuc viuẽte cuiꝰ mors deſcripta eſt. ſ. xxxv. ca. q: ſicut frequẽter dictũ eſt ꝑus facta aliq̃n poſterius ſcribuntur ⁊ econuerſo. Ad ꝓbationẽ aũt dicti ſui dicũt ⁊ verũ ẽ ꝙ ioſeph vẽditꝰ fuit. xiij. ãnis añ mortẽ yſaac: q: yſaac in vniuerſo vixit. clxxx. annis: vt. ſ. dictũ eſt. xxxv. ca. Itẽ yſaac. lx. erat ãnoꝝ qñ natꝰ fuit iacob: vt. ſ. dictũ ẽ. xxv. c. quibꝰ ſubtractis ḋ annis yſaac remanent. cxx. anni de vita yſaac poſt natiuitatẽ iacob Itẽ iacob erat. cxxx. annoꝝ qñ deſcẽdit in egiptũ: vt hr̃. ĩ. xlvij. ca. Ex quo pꝫ ꝙ iacob deſcẽdit in egyptũ poſt mortẽ yſaac. x. annis tñ: ſꝫ vẽditio Joſeph ꝑceſſit deſcẽſuꝫ iacob in egyptũ. xxiij. ãnis

narrans fratribus ait. Vidi per ſomniũ: quaſi ſoleꝫ ⁊ lunã ⁊ ſtellas vndeciꝫ adorare me. Quod cuꝫ patri ſuo ⁊ fratribus retuliſſet: increpauit eum pater ſuus: ⁊ dixit. Quid ſibi vult hoc ſomnium quod uidiſti. Nũ[i] ego ⁊ mater tua ⁊ fratres tui adorabimus te ſuper terram? Inuidebant ei igitur fratres ſui: pater[k] vero reꝫ tacitus cõſiderabat. Cũqꝫ[l] fratres illius in paſcendis gregibꝰ patris morarentur in ſichẽ dixit ad euꝫ iſrael. Fratres tui paſcũt oues in ſichimis ueni mittam te ad eos: quo reſpondente preſto ſum ait. Vade ⁊ uide ſi cuncta ꝓſpera ſint erga fratres tuos et pecora et renũcia mihi q̃d agatur. Miſſus ḋ ualle ebron uenit in ſichem inuenitqꝫ euꝫ uir errãtem in agro ⁊ interrogauit quid quereret. At ille reſpondit: frẽs meos quero: indica mihi vbi paſcant greges. dixitqꝫ ei uir. Receſſerũt de loco iſto. Audiui autem eos dicentes: eamus in dothaiꝫ. Perrexit itaqꝫ ioſeph pꝰ fratres ſuos ⁊ inuenit eos in dothaim. Qui[m] cum uidiſſent euꝫ ꝓcul añq̃ꝫ accederet ad eos cogitauerũt illum occidere: ⁊ mutuo loquebantur. Ecce ſomniator uenit: uenite occidamus euꝫ ⁊ mittamus in ciſternam ueterẽ dicemuſqꝫ: fera peſſima deuorauit eum: ⁊ tunc apparebit quid illi ꝓſint ſomnia ſua. Audiens autẽꝫ hoc ruben[n] nitebatur liberare eum de manibus eoꝝ ⁊ dicebat. Non interficiamus animaꝫ eius: nec effundamꝰ ſanguineꝫ ſed ꝓiicite eum in ciſternaꝫ hãc ueterem que ẽ in ſolitudine: manuſqꝫ ueſtras ſeruate innoxias. Hoc autem dicebat uolens eripere eum de manibus eoꝝ ⁊ reddere patri ſuo. Confeſtim igitur vt peruenit ad fratres ſuos: nudauerunt[o] eum tunica talari ⁊ polimita: miſeruntqꝫ eum in ciſternã uetereꝫ que non habebat aquam. Et[p] ſedentes ut comederent paneꝫ uiderunt yſmahelitas uiatores uenire de galaad: et camelos eorũ portantes aromata et reſinã et ſtacten in egyptuꝫ. Dixit ergo iudas fratribꝰ ſuis. Quid nobis prodeſt ſi occiderimus fratrem noſtrum: et celauerimꝰ ſãguinẽ ipiꝰ. Meliꝰ ẽ ut venũdeť yſmaelitis ⁊ manꝰ nr̃e nõ polluanť. Frater eñ ⁊ caro nr̃a ẽ. Acqueuerũt fratres ſermõibꝰ illiꝰ: ⁊ ꝑtereũtibꝰ madianitis negociatoribus: extrahen-

qḋ patet ſic: q: ioſeph. xvi. erat ãnoꝝ qñ fuit vẽditus: vt hr̃ in principio huiꝰ ca. ⁊. xxx. erat annoꝝ qñ fuit factus ꝑpoſitus terre egypti: vt habeť. ĩ. xli. c. a quibꝰ ſi ſubtrahãtur anni. xvi. qui ꝑceſſerũt eiꝰ venditionẽ remanẽt. xiiij. vſqꝫ ad tp̃s quo factꝰ eſt ꝑpoſitus: ⁊ inde vſqꝫ ad deſcẽſum iacob in egyptũ fuerũt. ix. anni ſeptẽ fertilitatis: ⁊ duo famis: vt habetur. xlv. ca. ⁊ ſic patet ꝙ venditio Joſeph preceſſit deſcenſum iacob ĩ egyptũ. xxiij. annis: ſed mors yſaac preceſſit dictuꝫ deſcenſuꝫ. x. ãnis tñ. Ex quo ꝯcluditur ꝙ ioſeph fuit venditꝰ añ mortẽ yſaac. xiij. annis ⁊ ex hoc volunt iſti cõcludere ꝙ venditꝰ ſit viuẽte adhuc matre ſua qñ iacob veniebat ḋ meſopotamia: et anteꝙ veniſſꝫ ad patrem ſuũ yſaac ſed iſtud vr̃ cõtra dicere textui: quia infra. c. iſto ḋr ꝙ ioſeph miſſus fuit de hebron a patre ad viſitanduꝫ fratres ſuos. Ex quo patet ꝙ ibidem manebat iacob qñ ioſeph fuit venditus: ⁊ certũ eſt ꝙ ibidẽ manebat yſaac quando iacob vẽit ad eũ rediens de meſopotamia: vt habeť. ſ. xxxv. c. Ex quo pꝫ ꝙ ioſeph fuit vẽditus poſt ꝙ̃ iacob venerat ad yſaac patrem ſuum: ⁊ aliquo tẽpore mãſerat iuxͣ eum. ſed mater ioſeph mortua fuit anteꝙ̃ iacob veniret ad patrẽ: vt hr̃. ſ. xxxv. c. Ex quo patet ꝙ ioſeph venditus eſt poſt mortem matris ſue. Item hic dicitur ꝙ ioſeph vidit in ſomniis ſoleꝫ ⁊ lunã ⁊ ſtellas vndeciꝫ adorantes eum: ⁊ per vndecim ſtellas intelligebãtur vndecim fratres eius. Ex quo patet ꝙ beniamin qui erat vndecimus frater ſuꝰ iam erat natus. ⁊ certũ ẽ ꝙ mater ioſeph mortua erat in partu bẽiamin vt habetur. ſ. xxxv. ca. ⁊ ſic patet ꝙ venditio ioſeph fuit poſt mortem matris ſue: nec valet ꝓ dicto cõtrario ꝙ venditus ſit añ mortem yſaac. xiij. annis: q: per hoc nõ cõcludiť ꝙ rachel adhuc viueret: q: ex ſcriptura nõ habetur quot annis iacob ſteterit cum patre poſtqꝫ venit ad eũ: nec ex alio loco ſcripture poteſt cõcludi dictum eoꝝ. Aliter exponitur qḋ predictũ ẽ. Nũ quid ego ⁊ mater tua ⁊c̃. Jacob eñ videns inuidiam ⁊ odiũ filioꝝ ſuoꝝ ꝯ ioſeph ꝑꝑ ſomnia predicta volẽs eos pacificare dixit. Nũ quid ego ⁊ mater tua ⁊c̃. Ac ſi diceret: mater tua iam mortua eſt ⁊ per cõſequẽs non poſſet te adorare: ⁊ ideo videtur ſomniũ friuolũ ꝙ̃tum ad iſtam parteꝫ. ⁊ eadem ratione de adoratione fratrũ tuoꝝ. k Pater vero tacitus rem conſiderabat. Licet eñ loquẽdo coraꝫ filiis videretur adnihilare ſomniũ: tamen intra ſe cogitabat ꝙ vere eſſet preſagiũ dñationis ipſius Joſeph future: q: per ſolem bene pater figuratur cũ ſit principium caloris ⁊ vite: ꝓpter qḋ ſecundo de anima ſol dicitur pater viroꝝ deorumqꝫ. ⁊ per lunam que habet dominiũ ſuper humida intelligiť mater que eſt principium paſſiuũ in generatione. ⁊ eadem ratione per ſtellas intelligũtur filij: q: recipiunt lumen a ſole. Sꝫ queritur quomodo verum ſit ꝙ mater eum adorauerit: cũ ſm expoſitionẽ iſtam iaꝫ mortua eẽt. Ad quod dicendum ꝙ ip̃a in ſe non adorauit ſed in ꝓle ſua. ſ. in ipſo beniamin nec ſm illam expoſitionẽ quam improbaui. poteſt dici ꝙ ip̃a adorauerat in perſona ꝓpria: quia certum eſt ꝙ non deſcẽdit in egyptum cum iacob: ſed mortua fuit diu ante. Hebrei autem dicunt ꝙ mater Joſeph vocať hic ipſa Bala que nutriuit euꝫ in ſinu ſuo: que etiam mortua Rachele vocata ẽ mater ipſius ioſeph.
l Cũqꝫ fratres illiꝰ. Hic cõſequenter deſcribiť venditi conditio. ⁊ primo ꝙ̃tum ad eius promptam obedientiam ad obſequẽduꝫ patri cũ dicitur. Preſto ſum. ſcḋo ꝙ̃tũ ad magnam diligentiaꝫ fratres ſuos querendo: cum dicitur. Fratres meos quero: idica mihi vbi paſcãt greges. Cetera patent.
m Qui cum vidiſſent eũ ꝓcul anteꝙ̃ accederet ad eos. Hic conſequẽter deſcribiť venditionis ordo vbi premittitur tractatus de ipſius morte. ſcḋo de venditõe: ibi. Et ſedẽtes.
Circa primũ ſciẽduꝫ ꝙ ex odio ꝙ frẽs ioſeph contra eum conceperant: ſtatim cum viderunt eum a longe venientem deliberauerũt eum interficere ne deceteto poſſet hr̃e dominium ſuper eos.
n Ruben vero ⁊c̃. oſtendendo fratribus horrorẽ fratricidij ⁊ offenſam dei ⁊ anxietatem patris ſui: vt dicit ioſephus: ſed cum videret ꝙ eos flectere non poſſet cepit eos inducere vt in foueam deponeretur ibidem fame moriturus dicens hoc eſſe minus horrẽdũ ꝙ̃ ſi ꝓpriis manibus interficerẽt ipſum: hoc tamen dicebat cogitans vt poſtea occulte eum de fouea extraheret: cuius dicto cõſenſerũt. ⁊ patet littera vſqꝫ ibi. o Nudauerunt eum tunica talari: q: pertingebat vſqꝫ ad talos: ſm qḋ dicit Hierony. In hebreo tamen non habeť talari: ſed ſic habetur. Et expoliauerũt eum tunica ſua: ⁊ tunica ſerica. ex quo videtur ꝙ habebat tunicam duplicem: vnã ſimplicem: ⁊ aliam ſericam ⁊ vtrãqꝫ ſibi abſtulerunt: hebrei autem per ſimplicem tunicam intelligunt camiſiam. p Et ſedentes. Hic deſcribitur tractatus venditionis: cum eñ ꝓpe eos tranſierat ſocietas mercatorũ pergentiũ in egyptum iudas qui erat ꝑncipalior ſuaſit fratribus vt Joſeph mercatoribus venderet ⁊ ſic abſqꝫ morte euaderẽt dñiuꝫ eiꝰ: ex quo eẽt tñ ab eis elongatus ⁊ cũ hoc de ꝑcio venditioĩs reportarẽt emolumentũ: ⁊ in hoc cõſenſerũt alij. vñ ſubdiť. q Extrahẽtes eũ ⁊c̃. Aliqui aũt libri hñt. xxx. ſed falſa ẽ lr̃a. Scribiť Prouerb. xxi. Nõ ẽ ſapiẽtia. nõ ẽ cõſiliũ contra dñm. qḋ exponẽs btũs Greg. in mora. dicit ꝙ hoĩes ꝑ aſtutias ſuas volẽtes impedire effectũ ordinatioĩs diuine preter intẽtionẽ ſuã ꝓmouẽt

Universidad de Salamanca. BGH

eum: ⁊ ponit exemplū de ioſeph de quo deus preordinauerat ꝙ a fratribus adoraretur: volentes hoc impedire fratres eius vendiderūt eum: vt dictū eſt: ⁊ ꝑ hoc factum eſt vt cogerētur famis tpe venire ad ioſeph ⁊ ipſ adorare. r Reuerſuſq; ruben ad puteū al's ciſternā. neſciebat em̄ ꝙ ioſeph fuiſſet venditus: ⁊ ideo cū eū non inuenit credidit ꝙ ipſo abſente fratres ex malicia extraxiſſent eū de fouea ⁊ interfeciſſent. Sed querit hic q̄ abierat ruben qn̄ vendit' eſt Joſeph. Dicendū ꝙ abierat ad querendū meliora paſcua vt frēs ſuos faceret elongare a fouea in qua erat ioſeph: vt ſic eis abſentib' melius poſſet extrahere ioſeph ⁊ reddere patri ſuo.

s Tulerunt aūt. Hic deſcribit facti celatio per fictionē mendacij ꝙ eſſet a beſtia deuoratus: ⁊ patet lr̄a vſq; ibi.

t Lugens filium multo tpe.ſ.xxiij. ānis: qui vt dictū eſt fluxerūt a tpe vēditionis ioſeph vſq; ad deſcenſum iacob in egyptū quia cum audiuit ꝙ ioſeph adhuc viueret ſtatim illuc deſcendit: vt habetur infra.xlv.ca. v Deſcendam ad filium ⁊c. Hebrei exponūt in foueā vel ſepulchꝝ. Catholici aūt meli' dicentes in infernū.i. ad lymbū ſanctorum patꝝ: qui eſt ſuperior pars inferni. x Et illo perſeuerante in fletu ⁊ licet iſte fletus referat ad iacob. In hebreo hr̄ ſic. Et fleuit eū pat ſu'. Et ſm heb. referꝰ ad yſaac qui adhuc viuebat vt predictū ē: ⁊ ideo qn̄ vidit filiū ſuū iacob in tanta anxietate fleuit cū eo. y Madianite vendiderūt ioſeph. Ex hoc dicūt iudei ꝙ ioſeph ter fuit vēditus: q2 primo fratres ſui vēdiderūt eū yſmahelitis.xx.argenteis vt predictū eſt. ſcd̄o yſmahelite vendiderūt eū madianitis qui erant in eadē ſocietate cū eis. ⁊ tercio vēdiderūt madianite phutifari in egypto. preciū tn̄ ſcd̄e venditiōis ⁊ tercie nō exprimit. tn̄ credendū eſt ꝙ fuit maius ꝙ prime: q2 hm̄ōi vēditōes facte ſunt ꝓ lucro. Sed veri' videt ꝙ nō fuit vēditus niſi bis: ſemel a fratribus yſmahelitis: vt dictū eſt. ⁊ ſcd̄o ab yſmahelitis phutiphari egypto: vn̄.j.xxix.ca.dr ꝙ phutiphar emit eū de manu yſmahelitaꝝ. Ex quo patet ꝙ ijdem hoīes yſmahelite ⁊ madianite vocātur: ⁊ hoc ꝯcordat ei qd̄ ſupra dictū eſt.c.xxv. ꝙ Cethura que fuit mater madian a quo dicti ſunt madianite ⁊ agar mater yſmahel a quo dicti ſunt yſmahelite: fuit eadem mulier numero. z Eunucho pharaonis. Eunuchus aliqn̄ accipitur ꝓ caſtrato: aliqn̄ vero ꝓ miniſtro vel ſeruo alicuius ꝑncipis: ⁊ vocat talis eunuchus: eo ꝙ debet eē caſt' ⁊ honeſt': ⁊ hoc mō accipit hic: vn̄.j.xl.ca. pincerna regis ⁊ piſtor vocātur eunuchi. z Magiſtro militum. Hebrei dicūt. Magiſtro carnificū. in hebreo em̄ ſcribit bathaabim: ⁊ ſignificat ꝓpe mactantiū vel laniantiū: ⁊ hoc pōt cōpetere militibus qui hoīes interficiūt in bello: ⁊ hunc ſenſum ſequit noſtra tranſlatio. Cōpetit ēt carnificibus qui mactāt animalia: ⁊ hunc ſenſum ſequūtur hebrei: ⁊ q̄ſi in idē redit dictū ioſephi q̄ in hoc loco dicit ꝑncipi cocorum.

tes[q] eum de ciſterna uendiderūt eum yſmaelitis.xx.argēteis qui duxerunt eum in egiptum. Reuerſuſq;[r] ruben ad ciſternā non inuenit puerum ⁊ ſciſſis ueſtib' pergēs ad fratres ſuos ait. Puer non comparet: ⁊ ego quo ibo. Tulerunt[s] autem tunicam eius ⁊ in ſanguinem hedi quem occiderant tinxerunt: mittentes qui ferrent ad patrē: ⁊ dicerēt. Hanc inuenimus uide utrū tunica filij tui ſit: an non. Quā cū cognouiſſet pater ait. Tunica filij mei ē. Fera peſſima comedit eum: beſtia deuorauit Joſeph. Sciſſiſq; ueſtibus indutus eſt cilicio: lugens[t] filium ſuum multo tempore. Cōgregatis autē cūctis liberis eius ut lenirent dolorem patris: noluit conſolationem accipere: ſed ait. Deſcendā[v] ad filium meum lugens in infernum. Et[x] illo perſeuerante in fletu: madianite[y] uendiderūt Joſeph in egipto: phutifari eunucho[z] pharaonis magiſtro militum.

Capitulum.xxxviij.

venerabilis eſt ⁊c. qd̄ vr̄ rationabiliter dictū: nā nō vr̄ eē cā ſufficiens ad hoc ꝙ iſrl' dilexiſſ3 Joſeph plus ceteris eo ꝙ genuiſſet eū in ſenectute: nam beniamin fuit genit' in maiori ſenectute. Iſachar autem ⁊ zabulon non excedebant in etate ipſum ioſeph niſi per annum vel modicum vltra vt poteſt haberi ex littera. ⁊ ideo cauſa huius dilectiōis potius videtur attribuenda ſapientie ſeu moribus ſenilibus: que iā quodam modo videbantur vigere in ipſo ioſeph: ex h̄ ꝙ licet eſſet iunior ceteris iam tamē intendebat circa correctionē fratrum maioꝝ. vn̄ dicit. Eo ꝙ filius ſenectutis eēt.i. ſapiens: vt dictū ē. Qd̄ autē ſubdit ſibi intelligendus eſt ex h̄ ꝙ iſta aliis nō publicabat niſi ſolum pr̄i ad quem correctio pertinebat: ⁊ ideo ſolum patri principaliter conſtabat de ſapientia ipſius ioſeph.

In eodem capitulo.xxxvij. vbi dicitur in poſtilla. Nudauerunt eum tunica talari ⁊c.

Additio.

i In hebreo habetur. Expoliauerūt eum ſua tunica ſerica qd̄ idem eſt: ac ſi dicat tunica ſua.ſ. tunica ſerica. vnde ex hoc non habetur ꝙ haberet duplicem tunicam nec ꝙ ſibi abſtraherent tm̄ vnam tunicam.ſ. illam ſericam quam iam fecerat ei pater in ſignum maioris dilectionis: ⁊ ideo de illa ſolum fit mentio: quia erat magis precioſa ⁊ magis nota. vnde ⁊ infra eo. capi. dixit pater. Tunica filij mei eſt.

In.capitulo.xxxvij. vbi dicitur in poſtilla. Cū hebraica lingua nō habeat crimine peſſimo.

Additio prima.

i In hebraica lingua in hoc loco non eſt dictio ſignificans crimē peſſimū nec rixam: ſed ſolum eſt ibi dictio ſignificans detractionem: eadē em̄ dictio pōit hic: ⁊ infra Nume.xiij. vbi dicit. Detraxerūt terre ꝙ eſſet mala: quequidē detractio in hoc loco non eſt intelligenda ſic ꝙ ioſeph imponeret aliquod falſum fratribus: nec etiam ꝙ in hoc malo qd̄ de fratribus patri denūciabat intenderet denigrare famā eorū: ſed ſolū hoc faciebat ꝓpter bonū fratrū: vt.ſ. a patre corrigerentur: qd̄ nō eſt pctm̄: nec etiā detractio ꝓpe dicit: ſed large vt in ſcd̄a ſcd̄e.q.lxxiij. vn̄ ex hac cā ꝑncipaliter iacob diligebat ioſeph eo ꝙ videbat eum zelatorem boni erga fratres. ⁊ iō ſequit ſtatim. ⁊ iſrl' diligebat ioſeph ⁊c. Ad intelligentiā aūt hui' qd̄ ſequit. Qm̄ in ſenectute genuiſſet eum. Sciendū ꝙ in lr̄a hebraica in hoc loco nō dr. In ſenectute genuiſſet: ſ3 dicit eo ꝙ filius ſenectutis eēt ſibi: qd̄ exponēs trāſlatio chaldaica ſic dicit. Iſrl' aūt diligebat Joſeph eo ꝙ eſſet filius ſapiens ſibi: vn̄ trāſlator intendit ſenectute in hoc ſignificare ſenſum ſenilē, iuxta illud ſap.iiij.ca. Senect' etas

Replica correctorij contra Burgenſem.

In ca.xxxvij vbi dicit. Accuſauitq; fratres crimine peſſimo. qd̄ Burgen̄. volens exponere dicit ꝙ in hebreo nō habetur crimine peſſimo: ſed loco eius habetur dictio ſignificans detractionē: ⁊ exponit de Joſeph qui ꝓprie nō detraxit fratribus: ſed videtur Burgē. pre ſenecta delyrare cum illud qd̄ dicit poni loco illius vbi nos habemus. Crimine peſſimo. ſe tenet ex parte fratruꝫ accuſatoꝝ per ioſeph: non ex parte ioſeph accuſantis. Si igitur pōitur dictio ſignificās detractionē vt dicit bur. tunc ſenſus eſt. Accuſauit ioſeph detractione qua ſibiinuicem detraxerunt: ⁊ cū detractio inter fratres ꝓcedat ex odio fraterno: quod ⁊ peſſimū genus vicij ē. generalit igit loquēdo nō debuit Bur. trāſlationem noſtram notare: nec poſtillatorē qui exponit de rixa que fuit occaſio detractionis. Unde ſententia littere ſm expoſitionem Burgen̄. eſt ꝙ ioſeph accuſauit eos detractione que eſt non intelligibilis: ⁊ habet modū delyramenti. Qd̄ autem ſubdit de dilectione qua iacob ioſeph dilexit: quaſi cauſa huius dilectionis eſſet: quia in ſenectute eum genuiſſet ⁊ hoc videtur imponere poſtillatori qui tamen ita non exponit: ſed dicit ſenectutem iacob eſſe occaſionem illius dilectionis non cauſam: quia ſenes cōmuniter fragiles ⁊ defectuoſos gignūt. Joſeph autem in ſenectute genitus nō apparuit fragilis: ſed potior alijs corpore moribus ⁊ ſenſu: ita ꝙ videbat aliq̄d diuinitatis in eo relucere. hancq; ob cauſam dixit poſtillator ꝙ iacob eum pre ceteris dilexit. Et videtur poſtillator hunc modum loquendi ex glo. ordinaria ſumpſiſſe: que hunc paſſum de deo patre ⁊ filio in mundi ſenectute generato allegorice exponit: a q̄ modo exponēdi ⁊ cām dilectionis aſſignandi Burgen̄. non longe recedit vt patet intuenti ſuaꝫ digreſſionem.

In eodē ca. vbi dr ꝙ expoliauerūt ioſeph tunica ſerica dat intelligi ſm poſtillatorē ꝙ habuit plures tunicas: vbi obijcit Bur. neſcio quid. clare em̄ pōt videri Joſeph plures tunicas habuiſſe

vnā quaꝫ intinctā in ſanguine hedi miſerūt ad patrē: aliā eū qua vendiderūt eum: nō eſt em̄ veriſimile nudū eum venditū fuiſſe: ſic ꝙ pꝫ Bur. ſepe facere vim de lana caprina. Capitulū.xxxviij.

e Ode tpe. Iſtud ca. ponit incidēter iuxta venditionē ioſeph: q2 vt dicūt hebrei filij iacob videntes prēꝫ incōſolabiliter afflictū: eo ꝙ credebat ioſeph eſſe mortuū cepe-rūt eſſe moleſti iude eo ꝙ dediſſet cōſiliū de eius vēditiōe: dicētes ei. Si ꝯſuluiſſes eū totaliter dimittendū acq̄euiſſem' tibi tanq̄ ꝑncipali ori: maxīe q2 ſedata paſſiōe ire i nobis fuiſſem' ei cōpaſſi ⁊ ſic reddit' fuiſſet patri: ꝓpt̄ qd̄ iudas declinās a fratrib' ſuis ꝯtxit cum alijs amiciciā: ⁊ inde accepit vxores: ⁊ iō pmo deſcribitur ſue vxoris acceptio ⁊ ſecūdo ſue nurus impregnatio ibi. euolutꝭ autē multis diebus circa primū dr ſic.

b Viditq; ibi filiam hoīs chananei. Hebrei dicūt Hoīs mercatoris Dictio em̄ hebraica que h̄ ponitur equoca ē ad ſignificādū aliquē deſcendētē de ſtirpe cham: ⁊ hūc ſēſū ſeq̄t trāſlatio nr̄a ⁊ ad ſignificāduꝫ mercatorē: ⁊ hūc ſenſuꝫ ſequūt hebrei. vn̄ ⁊ ꝓuer. xxxi.ca. vbi trāſlatio nr̄a hꝫ. Cingulū tradidit chananeo. hebrei dicūt Mercatori.

c Vocabulo ſue. Nō ē nomen vxoris iude vt aliqui credūt ⁊ male: ſimiliter meli' pꝫ in hebreo: ſ3 ē nomen pr̄is illi' vxoris: vt magꝭ infra patebit ⁊ pꝫ lr̄a vſq; ibi.

d Fuit quoq; her ⁊c. Que autē fuerit eius nequitia in textu non exprimitur: ſed dicunt hebrei ꝙ fuit ſimilis cū nequitia ſui fratris. Onan: q̄ in coitu cū ſua vxore ſtudebat fūdere ſemē in terrā.i. extra vas muliebre: ſed hoc faciebat alio motiuo: q2 iſte Her libidinoſe afficiebat ad ſuā vxorē thamar. ⁊ iō cauebat ne impgnaret: ne ex ei' impgnatiōe ei' pulcritudo minueret: ⁊ ne ei' ꝯcubitu ad tps priuaret.ſ. cū eēt ꝓpinqua partui ⁊ in partu iacēs vſq; ad purificationē. Onan .n. frat ei' ſilr faciebat ꝓpter hoc ꝙ ſciebat ꝙ primogenitus fili' aſcriberet fratri defūcto: vt in lr̄a dr. ⁊ iō vterq; interfect' ē a dn̄o ⁊ idētitas pene atteſtat ſilitudini culpe. ex iſto ēt loco pꝫ qd̄ ſupradictū ē.ſ. plura legalia eē obſeruata anq̄ lex daret Moyſi: q2 inter illa vnū eſt de ſuſcitatiōe ſeminis fratris defuncti: vt hr̄ Deut.xxv.ca.

e Euolutꝭ aūt. Hic ꝯñr deſcribit ſue nur' impregnatio: ⁊ ſcd̄o eiuſdē condēnatio ibi. Ecce aūt poſt menſes tres. Circa pͥmū pꝫ ſnīa exceptis aliquib' verbis exponēdis.

m Mortua eſt ſue vxor iude. In hebreo habetur Mortua eſt filia ſue. ex q̄ pꝫ qd̄ ſupra dictū eſt falſꝫ ꝙ ſue ē nomē patris vxoris iude.

g Aſcenderet in thānas. Iudic.xiiij. ca. dr de ſamſone. Deſcendit in thānata. nō ē ꝯdictio: q2 illa villa ſita ē in pēdulo mōtis ⁊ iō ex vna pte acceditꝰ ad eā: deſcēdēdo ſicut fuit de ſamſone ex altera aſcēdēdo: ⁊ ſic fuit de iuda.

h Ad tondēdas oues. Nō manu ꝓpria ſ3 vt preeſſet tonſorib': q2 tūc dn̄i ouiū faciebāt magnū cōuiuiū ſuis paſtoribus: vt habet.i. Reg.xxv.c. de nabal.

i Aſſumpſit teriſtrū. Ueſtis eſt linea qua mulieres vtebātur in eſtate: ⁊ dicit a tero teris: q2 per attritionem fiunt ibi ruge multe.

k Eo ꝙ creuiſſ3 ſela. Ex quo patet ꝙ mouebatur amore ꝓlis habende.

l Si dederis mihi arrabonē.i. vadium.

m Anulum tuū. In hebreo habet ſigillū tuū. ⁊ in idē redit: q2 antiquitus anulo lr̄as ſignabant: vt habetur Heſter.viij.ca.

n Habeat ſibi. certe mendacij arguere nos nō poterit. In hebreo hr̄. Habeat ſibi vt nō ſim' deſpectui: qd̄ exponunt hebrei ſic. Sit ſuū qd̄ hꝫ dn̄ meo ⁊ nō requiras ampli' eaꝫ ne factū iſtud diuulgetur ad cōfuſionem meam.

o Ecce aūt. Hic deſcribitur ipſi' Thamar cōdēnatio cū dicitur.

p Dixitq; iudas ꝓducite eā vt cōburat. Ex h̄ dicūt hebrei ꝙ fuit filia melchiſedech ſacerdotis: q̄ a filia ſacerdotis fornicans debebat cōburi: vt hr̄ Leuit.xxi. S3 iſtud vr̄ falſū: q2 ſupra dixit ei iudas Eſto vidua in domo patris tui. Melchiſedech aūt iā diu erat defunctus q2 poſt natiuitatē iacob nō vixit ad plus niſi.l. annis: vt.ſ. dictum ē.xxv.c. Jacob aūt tpe vēditiōis ioſeph erat.cvij. annoꝝ: vt pꝫ ex ꝑdictis.c.xxxvij q2 iacob qn̄ deſcēdit in egyptū erat.cxxx. annoꝝ. ⁊ venditio ioſeph preceſſit illū deſcenſum.xxiij. annis. ⁊ iō dicendū ꝙ thamar nō cōmiſit fornica-

Eodem tpe deſcēdēs iudas a fratrib' ſuis: diuertit ad virꝝ odollamiten noīe hirā: viditq;[b] ibi filiā hoīs cananei uocabulo[c] Sue. Et accepta vxore ingreſſus ē ad eā. Que cōcepit ⁊ peperit filiū et uocauit nomē ei' her. Rurſūq; cōcepto fetu natū filiuꝫ uocauit onan. Terciū q̄3 peperit queꝫ appellauit ſela. Quo nato parere vltra ceſſauit. Dedit aūt iudas vxorē primogenito ſuo her noīe thamar. Fuit[d] q̄3 her primogenitus iude: nequā i cōſpectu dn̄i ⁊ iō ab eo occiſus ē. Dixit ergo iudas ad onā filiū ſuū. Ingredere ad vxorē fratris tui ⁊ ſociare illi ut ſuſcites ſemē fratri tuo. Ille ſciēs nō naſci ſibi filios itroiēſ ad vxorē frīs ſui ſemē fundebat in terrā: ne liberi frīs noīe naſcerētur. Et idcirco percuſſit eū dn̄s eo q' rem deteſtabilem faceret. Quāobrem dixit iudas thamar nurui ſue. Eſto vidua in domo pr̄is tui: donec creſcat ſela filius me'. Timebat em̄ ne ⁊ ipſe moreret ſicut frēs ei'. Que abijt et habitauit i domo pr̄is ſui. Euolutis[e] autem multis annis mortua[f] eſt ſue vxor iude. Qui poſt luctū cōſolatiōe ſuſcepta: deſcēdebat ad tōſores ouiū ſuaꝝ ipſe ⁊ hiras opilio gregis odollamita in thānas. Nūciatūq; ē thamar q' ſocer illius aſcenderet[g] in thānas: ad[h] tondendas oues. Que depoſitis uiduitatis ueſtibus: aſſumpſit[i] teriſtrum: ⁊ mutato habitu ſedit in biuio itineris qd̄ ducē thānaꝫ: eo[k] q' creuiſſet ſela ⁊ nō eū accepiſſet maritū. Quā cuꝫ uidiſſet iudas ſuſpicatus eſt eē meretriceꝫ. Operuerat em̄ vultū ſuuꝫ ne agnoſceretur. Ingrediēſq; ad eā ait. Dimitte me ut coeam tecum. Neſciebat em̄ q' nurus ſua eſſet. Qua reſpondente quid dabis mihi ut fruaris cōcubitu meo dixit. Mittam tibi hedū de gregib'. Rurſumq; illa dicente patiar qd̄ uis ſi[l] dederis mihi arrabonē donec mittas qd̄ polliceris. ait iudas. Quid tibi uis ꝓ arrabone dari. Reſpondit: anulum[m] tuuꝫ ⁊ armillam ⁊ baculū quem manu tenes. Ad vnū igitur coitū mulier cōcepit ⁊ ſurgens abijt: depoſitoq; habitu quē ſumpſerat: induta eſt uiduitatis ueſtibus. Miſit aūt iudas hedū per paſtorē ſuuꝫ odollamiteꝫ: ut reciperet pign' qd̄ dederat mulieri. Qui cū nō inueniſſet eā: iterrogauit hoīes loci illi'. Ubi eſt mulier que ſedebat in biuio. Reſpōdentib' cūctis non fuit in loco iſto meretrix: reuerſus ē ad iudā ⁊ dixit ei Nō inueni eam: ſed ⁊ hoīes loci illi' dixerūt mihi: nūq̄ ſediſſe ibi ſcortū. Ait iudas. Habeat[n] ſibi: certe mendacij arguere nos nō pōt. Ego miſi hedū quē promiſerā ⁊ tu nō inueniſti eā. Ecce[o] aūt poſt tres mēſes nūciauerūt iude dicētes. Fornicata eſt thamar nurus tua: ⁊ videt vter' illi' intumeſcere. Dixitq;[p] iudas ꝓducite eā vt cōburat. Que cū duceret ad penā miſit ad ſocerū ſuū dicēs. De viro cui' hec ſunt cōcepi. Cognoſce cui' ſit anul'

Universidad de Salamanca. BGH

tionē ſimplicē: ſed adulteriū: q2 erat ligata ipſi ſela: nec poterat alteri co/pulari vt p3 Deu. xxv. c. Adulteriū aūt morte puniebaẜ. ꝛ ſic fuiſſet Thamar punita niſi ꝓpter iniuſticiā ſibi factā excuſata fuiſſet a tanto: ꝛ ſi nō a toto. vñ ſubdiẜ. q Juſtior me ē. id eſt min⁹ punienda q̃ ego q̄ ſibi iniuſticiā feci ſubtrahēdo ſibi copulā filij mei tp̄e debito cōpleto. Judas aūt

cū thamar ſimplicē fornicationē cōmiſit: eo ꝙ meretricē eā credidit nulli aliſ ligatā: qd̄ peñ non erat morte puniendū: nec p̄ cōſequēs factū thamar. ſequitur.

r Jn qua obſtetrix ligauit coccinū. i. filū rubeum vt per hoc diſtingueret p̄mogenitū ab alio.

s Quare diuiſa ē ꝓpter te maceria. i. pellicula in qua inuoluiẜ puer in vtero matris quā ruperat alius manū ꝓtendendo.

t Et ob hāc cāz vocauit nomē eius phares: qd̄ ſonat diuiſionem.

v Quē ap. ſa. qd̄ reſonat fulgentiam coccini in manu eius ligati.

Jn cap. xxxviij. vbi dr̄ i poſtilla. Dixit iudas ꝓducite eam vt comburatur.

Addicio.

c Ex hoc autē ꝙ dicit. Eſto vidua. nō ſequiẜ ꝙ thamar nō fuiſſet filia melchiſedech iamdiu añ defuncti: nā etiā poſtq̄ hō moriẜ p̄ſertim ſi ē magnus ſicut melchiſedech: adhuc dom⁹ ei⁹ ſeu familia noiatur noīe ſuo: ſicut dom⁹ dauid pluries nominaẜ poſt mortē ipſius dauid: ſed reuera nō ē veriſile ꝙ ſi thamar fuiſſet filia tanti viri ſicut melchiſedech ꝙ de hoc nō fieret mentio: ꝛ tñ fuit facta mētio de noīe patris vxoris iude: ſc3 Sua: ſupra i h̄ ca. ſed quicquid ſit d̄ hoc non videtur ꝙ thamar cōmiſit adulterium ꝓprie dictum ad hoc ꝙ morte debuiſſet puniri: mulieres eñ que erant ligate fratrib⁹ ſeu cognatis coniugis ſui defuncti ſi alteri copularẽẜ licite illicite feciſſent nō tñ morte puniebātur ẜm legē. Alioq̄n noemi non cōſuleret Ruth nurui ſue vt remaneret in terra moab ꝛ ibidē cū alio cōtraheret: vt hr̄ Ruth. iiij. ca. Erat eñ ligati ipſi Booz: vel alteri d̄ cognatiōe: nec ēt fuiſſ3 excuſata thamar ab occaſiōe ſi adultera fuiſſet ꝓpter hoc ꝙ nō fuerat data Sele. nō eñ excuſaẜ mulier de adulterio ꝓpter hoc ꝙ vir ſu⁹ nō vult ei reddere debitu3: dato ēt ꝙ eēt adultera adhuc nō mereret cōburi: ſed alia morte leuiori puniri: ſole eñ filie ſacerdotū fornicātes ſeu adulterātes igne debebant cōburi: vt p3 Leui. xxi. vñ quidā hebreoꝝ dicūt: ꝛ vr̄ rōnabiliẜ ꝙ iudas erat i loco quaſi p̄nceps: ꝛ ex ore ſuo fiebāt iudicia ꝛ ꝙ in hoc nō ſequebaẜ aliq̄ſ leges iā factas: cū adhuc nō eſſent ſalrē diuine ſ3 iudicabat vt p̄nceps ẜ3 iudiciū arbitrij ſui: qd̄ p3 ex hoc: nā ipſe quaſi ꝓpa auctoritate dicit. Producite eā vt cōburaẜ: ꝛ ꝯñr liberauit eā ſuo ꝓprio arbitrio iudiciali dicēs Juſtior me ē ꝛc̄. quequidē excuſatio nulla eſſet ẜm lege3 diuinam poſtea datam.

Replica correctorij contra Burgenſem.

i Jn ca. xxxviij. vbi poſtillator improbat opinionē hebreoꝝ dicētiū thamar fuiſſe filiā melchiſedech. Burgē. cōcordat cū eo in

et armilla et baculus. Qui agnitis muneribꝰ ait. Juſtior[q] me eſt q2 non tradidi eā ſela filio meo. Attamen vltra nō cognouit eā. Jnſtante autē3 partu: apparuerunt gemini in vtero: atq3 in ipa effuſione infantiu3 vnus ꝓtulit manū: in[r] q̄ obſtetrix ligauit coccinu3 dicens. Jſte egrediẜ prior. Jllo uero retrahente manu3 egreſſus eſt alter. Dixitq3 mulier. Quare[s] diuiſa eſt propter te maceria. Et[t] ob hanc cauſa3 uocauit nomē eius phares. Poſtea egreſſus eſt frater eius: in cuius manu erat coccinum: que3[v] appellauit zaram.

Capitulu3. xxxix.

Gitur[a] ioſeph duct⁹ eſt in egyptu3: emitq3 eū phutifar eunuch⁹ pharaonis princeps exercit⁹ ſui uir egypti⁹ de manu yſmahelitaru3: a quibus perductus erat. Fuitq3[b] dñs cū eo: et erat uir in cūctis proſpere agens. Habitauitq3 in domo dñi ſui: qui optime nouerat dñ3 eſſe cū eo: ꝛ oīa que gereret ab eo dirigi i manu illi⁹. Jnuenitq3 ioſeph grā3 cora3 dño ſuo: ꝛ miniſtrabat ei. A q̊ ꝓpoſitus omībuſ gubernabat creditam ſibi domū: ꝛ vniuerſa que ei tradita fuerant. Benedixitq3[c] dñs domui egyptij ꝓpter ioſeph ꝛ multiplicauit tā in edibus q̄3 in agris cūctam eius ſubſtantiam. Nec[d] quicq̄3 aliud nouerat niſi panem[e] quo veſcebatur. Erat[f] autem ioſeph pulcra facie ꝛ decor⁹ aſpectu. Poſt multos itaq3 dies: iniecit domina ſua oclo's ſuos in ioſeph ꝛ ait. Dormi mecū. Qui nequaq̄3 acquieſcēs operi nephario: dixit ad eā Ecce dñs meus omnibus mihi traditis ignorat qd habeat i domo ſua: nec quicq̄3 eſt qd̄ non in mea ſit poteſtate: vel non tradiderit mihi: p̄ter te que vxor eiuſ es. Quomodo ergo poſſū hoc malum facere ꝛ peccare in dñm meum. Huiuſcemodi verbis p̄ ſingulos dies loquebatur et mulier moleſta erat adoleſcenti: ꝛ ille recuſabat ſtupꝛū. Accidit[g] autē quadā die vt intraret ioſeph domū ꝛ operis quippiā abſq3 arbitris faceret: ꝛ illa apprehenſa lacinia ueſtimenti eius diceret. Dormi mecū. Qui relicto i manu eius pallio fugit: ꝛ egreſſuſ ē foras. Cūq3[h] uidiſſet mulier ueſtem in manibus ſuis: ꝛ ſe eē cō-

rei: ſi ꝯiūctio ꝛ cōmixtio fuiſſ3 i ſpē matrimoniali qd̄ ñ fuit ſ3 in ſpē ſcortī iō fuit nota adulterij ꝓprie dicti: ſed fuit excuſata de tanto non de toto ꝛc̄.

Capitulū. xxxix. Gitur ioſeph Poſito incidenti reuertitur ſcriptura ad hyſtoriā Joſeph deſcribēdo ei⁹ ꝓmotionē ꝛ p̄mo i domo phutiphar is. ſcd̄o in domo regis. xli. ca. Adhuc p̄mo deſcribitur Joſeph p̄mo no digna. ſecūdo ei⁹ incarceratio iniuſta ibi. Cūq3 vidiſſet mulier. Circa primū oſtenditur ipſi⁹ ioſeph fidelitas. ꝛ ſcd̄o caſtitas: ibi. Erat aūt ioſeph. ꝛ hec duo faciebāt eu3 dignū. Circa primū dicitur.

b Fuitq3 dñs cū eo. largiendo ſibi grām ſua3 ꝛ erat accept⁹ deo ꝛ hoībus: qd̄ p̄ effectū ꝛ exteriora ſigna cognouit dñs ſuus: ꝓpter qd̄ oīa que erāt in domo ſua diſpenſanda ſimpliciter ꝯmiſit gubernatiōi ipi⁹.

c Benedixitq3 dominus ꝛc̄. in bonis temporalibus notabiliter mlt̄iplicādo. d Nec q̄cq̄3 aliud nouerat. ſ. dñs ioſeph d̄ oib⁹ q̄ habebat dimittēs curā eoꝝ ipſi Joſeph. e Niſi panē q̄ veſcebaẜ. i. cibū ſuū q̄ noīe panis intelligiẜ: oī eñ ſero petebat ioſeph a dño ſuo q̄d in craſtino vellet comedere: ꝛ d̄ hoc ſolo dñs ioſeph diſponebat. f Erat aūt ioſeph. Hic deſcribiẜ ei⁹ caſtitas: quia cū eēt corꝑe gratioſus ꝛ a dña ſua inſtāter pulſareẜ ꝛ quaſi continue de fractione caſtitatis: nullo tñ mō acquieuit: ſ3 magis mulieri ſuaſit vt ſuā paſſionē refrenaret: ꝛ p3 lr̄a vſq3 ibi. g Accidit autē quadā die. Dicit ioſephus ꝙ illa dies erat valde ſolēnis egyptijs: ꝛ in ea ꝯgregabāẜ oēs ad phanū ydoli preter ioſeph q̄ erat dei cultor: ꝛ iō p̄dcā mulier tūc finxit ſe iſirmā vt remaneret domi: vt haberet maiorē oportunitatē inducēdi ioſeph ad concubitū ſuum qd̄ ꝛ fecit. Primo verbis depcatorijs: poſtea cōminatorijs dicēs ꝙ illū accuſaret: ſicut ꝛ poſtea fecit: niſi ſibi acq̄eſceret: ꝛ tādē nimio libidinis ardore ducta: accepit eū per veſtimenta: vt eu3 importunitate nimia eū induceret ad op⁹ nephariū: ſ3 ipe dei timore ꝛ caſtitatis amore p̄dicta cōtempſit ꝛ relicto pallio ſuo in manib⁹ mulieris foras exiuit. h Cūq3 vidiſſet. Hic ꝯñr deſcribiẜ eius incarceratio iniuſta vt ꝓbareẜ ei⁹ patientia: ꝛ q2 ẜm ap̄lm dñs fa

cit cū tēptatione ꝓuentū: iō p̄mo deſcribiẜ ei⁹ incarceratio. ſcd̄o diuina cōſolatio: ibi: Fuit aūt dñs cū Joſeph. Circa p̄mū p̄mittitur accuſatio ei⁹ falſa. p̄mo erga hoīes de domo dñi ſui: ꝛ patet lr̄a. ſcd̄o erga dñm cū ſubdiẜ. i Jngreſſus eſt ad me ſeru⁹ hebre⁹. ac ſi diceret: l3 ſit ſeruilis conditionis ꝛ alie[...]entis: tñ ingratus tuis beneficijs voluit tibi tātum vituperiū facere.

k His audiẜ dominus ꝛc̄. q2 abſq3 examinatiōe de hita innocentē cōdēnauit ad carcerem.

l Fuit autē. Hic ſubditur diūa cōſolatio erga Joſeph. ne nimia triſticia abſorbereẜ ꝛ primo deſcribitur eius cōſolatio in pene mitigatione. ſcd̄o in mentis ipſius illuminatione. xl. c. Circa p̄mū dicitur.

l Fuit autē dñs cum ioſeph. ei⁹ firmando patientiam.

m Et miſert⁹ illius. ad pene mitigationem.

n Dedit ei gratiam in ꝯſpectu p̄ncipis carceris: q̄a amouit ſibi ferramenta ꝛ dedit ſibi meliorem dietā: vt poſſet alios clauſos in carcere viſitare ꝛ cuſtodire.

Capitulū. xl. Js ita q̄3 geſtis. h̄ cōſequenter ponitur diuina conſolatio erga ioſeph in illuſtratiōe mētis in cognitione occultoꝝ vbi primo deſcribitur incarceratoꝝ viſio. ſecundo viſionis narratio ꝛ interp̄tatio: ibi. Ad q̄s cum introiſſet ioſeph. ꝛ tercio interpretationis iplecio: ibi. Et exinde

tēptā uocauit ad ſe homines domus ſ[...]e ꝛ ait ad eos. En itroduxit uirū hebreu3 vt illuderet nobis. Jngreſſus eſt ad me ut coiret mecū. Cūq3 ego ſucclamaſſe3 ꝛ audiſſet vocē meā reliquit palliū qd̄ teneba3 ꝛ fugit foras. Jn argumentū ergo fidei retentu3 palliū oſtendit marito reuertenti domū ꝛ ait. Jngreſſus[i] eſt ad me ſeru⁹ hebreus quē adduxiſti ut illuderet mihi. Cūq3 audiſſet me clamare reliquit pallium quod tenebā et fugit foras. His[k] auditis dñs ꝛ nimiu3 credulus uerbis cōiugis irat⁹ ē ualde: tradiditq3 ioſeph in carcere3 vbi vincti regis cuſtodiebantur ꝛ erat ibi clauſus. Fuit[l] aūt dñs cū ioſeph[m] et miſert⁹ ē illi⁹: et[n] dedit ei gratiā i ꝯſpectu p̄ncipiſ carceris. Qui tradidit i manu illi⁹ vniuerſos vinctos q in cuſtodia tenebāẜ: et q̄cq̄d fiebat ſub ipſo erat: nec nouerat aliquid cūctis ei creditis. Dñs eñ erat cū illo: ꝛ oīa opera ei⁹ dirigebat

Capitulu3. xl.

Js[a] itaq3 geſtis: accidit[b] ut peccarent duo eunuchi: pincerna[c] regis egypti ꝛ piſtor dño ſuo. Jratuſq3 cōtra eos pharao: nam alter pincernis preerat: alter piſtoribus: miſit[d] eos in carcerē principis militū: in[e] quo erat uinct⁹ et Joſeph. At cuſtos carceris tradidit eos ioſeph: qui ꝛ miniſtrabat eis. Aliquātulum tēporis fluxerat: et illi in cuſtodia tenebātur. Viderātq3[f] ābo ſomnium nocte vna: iuxta[g] interpretationē cōgrua3 ſibi. Ad[h] quos cū introiſſ3 ioſeph mane ꝛ uidiſſet eos triſtes: ſciſcitat⁹ eſt dicēs Cur[i] triſtior eſt hodie ſolito facies ur̄a. Qui reſpōderūt. Sōnium uidim⁹ et[k] nō eſt qui interpretetur nobis. Dixitq3[l] ad eos Joſeph. Nūquid[m] non dei eſt īterpretatio. Referte[n] mihi qd̄ uideritiſ. Narrauit[o] prior ꝓpoſitus pincernarū ſomniū ſuū. Videbam corā me uitē in qua erāt tres[p] propagines[q] creſcere paulatim in gēmas: et poſt[r] flores vuas matureſcere: calicēq3 pharaonis in manu mea. Tuli ergo vuas et expreſſi in calicē quē tenebam ꝛ tradidi poculū pharaoni. Reſpōdit ioſeph. Hec eſt interpretatio ſomnij. Tres propagines: tres adhuc dies ſūt p⁹ quos[s] recordabitur pharao magiſterij tui ꝛ reſtituet te i gradū priſtinū: dabiſq3 ei calicem iuxta officiū tuū ſicut ante facere conſueueras. Tñ memento mei cū tibi bene fuerit ꝛ facies mecū miſericordia3 ut ſuggeras pharaoni ut educat me d̄ iſto carcere q2 furtim ſublatus ſum de terra hebreoꝝ ꝛ hic innocēs in lacū miſſus ſum. Videns[t] piſtoꝝ magiſter ꝙ prudenter ſomniū diſſoluiſſet ait. Et ego uidi ſomnium ꝙ tria[v] caniſtra farine haberē ſuper caput meū: ꝛ i vno caniſtro

ſatores eoꝝ. e Jn quo erat vinctus ꝛ ioſeph. Jam erat ſine vinculis: vt predictum eſt: dicitur tamen vinctus: quia ibi tenebatur recluſus.

f Videruntq3 ambo ſomniū. Hoc a deo factum eſt vt per ſomnioru3 interpretationem ſapientia ioſeph oſtēderetur ꝛ p̄ hoc vlterius exaltaretur.

g Juxta interpretationem cōgruam ſibi: quia ſicut Joſeph expoſuit ita accidit: vt patet infra.

h Ad quos cum introiſſet ioſeph. Hic poniẜ viſionis narratio: premittitur tamen interrogatio ioſeph: cum dicitur.

i Cur triſtior ē hodie ꝛc̄. quia timebant ne ſomnia ſua eēnt ſigna maioꝝ mali eis futuri: quia incarcerati: vt cōmuniter formidant peius eis accidere.

k Et nō eſt qui interpretetur. Egyptij eñ auguriis ꝛ diuinationibus inſiſtebant ꝛ erant ibi augures ꝛ malefici qui per artes magicas talia exponebant ad quos non poterant recurrere quia erāt in carcere recluſi.

l Dixitq3 ad eoſ ioſeph improbando talem ſuꝑſtitionem.

m Nunquid non dei eſt īterpretatio. q. d. ſic: ꝛ nō demonum.

n Referte mihi. talis eñ noticia pertinet ad ſpiritum ꝓphetie qui eſt gratia gratis data: ꝛ ideo cognita eſt ipī habenti ꝛ iō ioſeph ſciebat ſe ꝯſecutū hoc donū a dño: ſic̄ ꝛ de daniele dicitur Dañ. i. ca.

o Narrauit prior. hic cōſequenter ponitur narratio ſomnioꝝ cum interpretatione: ꝛ primo q̄tū ad ſomnium pincerne: ſecundo q̄tum ad ſomniu3 piſtoris: ibi. Videns piſtorū magiſter. primū patet exceptis quibuſdam vocabulis.

p Tres ꝓpagines. i. palmites.

q Creſcere paulatī i gēmas. i. in botros. ē. n. botrus illud qd̄ p̄mo exit de palmite.

r Et poſt flores vuas matureſcere. Sēſus ē: videbā in botris vuas formari ꝛ flores ꝓduci: ꝛ p⁹ floritionē ad maturitate3 ꝓcedere. ſequiẜ.

dies tercius. Circa primū dicitur. b Accidit vt peccarent duo eunuchi. i. miniſtri reg̃. c Pincerna regis egypti ꝛ piſtor. Quid autem fecerint non dicitur in lr̄a: ſed hebrei dicunt ꝙ pincerna non fuit diligens in cuſtodia potus regis: q2 inuenta eſt ibi muſca. Piſtor autem in hoc ꝙ in pane regis inuentus eſt lapis paruus: ſed iſta cauſa eſſet inſufficiens ad mortem hominis: q2 piſtor ſuſpenſus eſt vt dicitur infra. ꝛ ideo iſte cauſe videntur eſſe ficticie: ꝛ ideo magis credibile eſt ꝙ fuerunt regi accuſati de infidelitate in officijs ſuis: qd̄ frequenter accidit in regum curijs.

d Miſit eos in carcerem donec diligentius examinarentur accuſatores eoꝝ.

s Recordabiẜ pharao magiſterij ꝛc̄. Jn hebreo hr̄ Numerabit pharao caput tuū ꝛ eodē mō īfra d̄ piſtore vbi d̄r. Auferet pharao caput tuū. i hebreo hr̄ numerabit caput tuū: q2 i ſolēnitate natal' ſui ordiauit d̄ miſtris ꝛ ſic in numero pincernaꝝ fuit recordatū nomē mgr̄i eoꝝ in carcere detēti: ꝛ eodē mō de mgr̄o piſtoꝝ inter illos q̄ ſeruiebāt de pane: ſed p̄m⁹ reſtitut⁹ eſt in officio: q2 forſitā p⁹ examinatiōnē ſue accuſatiōis inuēt⁹ ē dign⁹ liberatiōe: vel q2 rex voluit ſibi grā3 facere. Alter aūt fuit cōdēnat⁹ ex cauſis ꝯrijs ſicut vtriuſq3 ſomniū p̄tendebat. t Vidēs piſtoꝝ mgr̄. Hic poniẜ narratio mgr̄i piſtoꝝ cū ſua interp̄tatiōe. Et p3 lr̄a vſq3 ibi. v Tria caniſtra farine. Hebrei dicūt. Tria caniſtra foraminib⁹ plena, videbātur

Universidad de Salamanca. BGH

qd erat excelſius portare me pu
tabā oēs cibos qui fiūt arte piſto
ria: aueſq3 comedere ex eo. Rñ
dit ioſeph. Hec ē interpretatio
ſōnij. Tria caniſtra tres adhuc
dies ſunt pꝰ q̄s auferet pharao
caput tuū ac ſuſpendet te in cru
ce: et lacerabūt uolucres carnes
tuas. Exinde dies tertiꝰ natali
tius pharaonis erat. Qui faciēs
grāde cōuiuiū pueris ſuis recor
datus ē inter epulas mgr̄i picer
nar̄ et piſtor̄ principis: reſtituit
q3 alterū in locū ſuū vt porrige
ret ei poculū: alterū ſuſpendit in
patibulo: ut coiectoris veritas
pbaret. Et tm̄ ſuccedētibꝰ pro
ſperis ꝑpoſitꝰ picernar̄ oblitꝰ
ē interp̄tis ſui.

Capitu. xli.

Post duos ānos uidit pharao ſomniū. Putabat ſe ſtare ſup flu
uiū de q̄ aſcēdebāt ſeptē boues
pulchre et craſſe nimis: et paſce
bāt in locis paluſtribꝰ. Alie q̄3
ſeptē emergebāt ď flumine fede
cōfecteq3 macie: et paſcebant in
ipſa amnis ripa in locis uirētibꝰ
deuorauerūtq3 eas quar̄3 mira
ſpēs et habitudo corpor̄3 erat.
Expergefactꝰ Pharao rurſu3
dormiuit: et uidit alterū ſomniū
Septē ſpice pullulabāt i culmo
vno plene atq3 formoſe: alie q̄3
totide3 ſpice tenues: et pcuſſe
vredine oriebāt: deuorātes oē3
priorē pulcritudinē. Euigilās
pharao pꝰ quietē et ſcō mane pa
uore ꝑterritꝰ: miſit ad oēs cōie
ctores egypti: cunctoſq3 ſapien
tes: et accerſitiſ narrauit ſomniū
nec erat q interpretaret. Tūc
demū reminiſcēs mgr̄ pincerna
rū ait. Confiteor pctm̄ meum.
Iratꝰ rex ſeruis ſuis: me et mgr̄3
piſtor̄ retrudi iuſſit i carcerē pri
cipis militū: vbi vna nocte vter
q3 uidimꝰ ſomniū: pſagiu3 futu
ror̄. Erat ibi puer hebreꝰ eiuſ
dē ducis militū famulꝰ: cui nar

rantes ſomnia audiuimꝰ quicqd
poſtea rei pbauit euentꝰ. Ego
em̄ redditꝰ ſum officio meo: et il
le ſuſpēſus ē in cruce. Protinꝰ
ad regis imperiū eductū de car
cere ioſeph totōderūt ac ueſte
mutata obtulerunt ei. Cui ille
ait. Vidi ſomnia nec ē q ediſſe
rat: que audiui te ſapiētiſſime cō
iicere. Rñdit Joſeph. Abſq3
me deꝰ rñdebit pſpera pharaōi
Narrauit ergo pharao que ui
derat. Putaba3 me ſtare ſup ri
pam fluminis et ſeptē boues de
amne cōſcēdere pulchras nimiſ
et obeſis carnibus: que in paſtu
paludiſ virecta carpebāt. Et ec
ce has ſequebāt alie ſeptem bo
ues intātū deformes et macilēte
vt nunq̄3 tales in terra egypti vi
derim. Que deuoratis et cōſum
ptis prioribus nullū ſaturitatis
dedere ueſtigiū: ſed ſili macie et
ſqualore torpebant. Euigilans
rurſus ſopore depſſus uidi ſom
niū. Septē ſpice pullulabāt in
culmo vno: plene atq3 pulcerri
me. Alie quoq3 ſeptē tenues et
percuſſe vredine: oriebātur e ſti
pula que prior pulcritudinē de
uorauerūt. Narraui cōiectoribꝰ
ſomniū et nemo ē q ediſſerat. Rñ
dit ioſeph. Somniū regis vnū
ē. Que facturꝰ ē deꝰ oñdit pha
raoni. Septem boues pulcre et
ſeptem ſpice plene: ſepte3 uber
tatis anni ſunt: eādēq3 vi3 ſom
nij cōprehendūt. Septem quo
q3 boues tenues atq3 macilente
que aſcenderūt poſt eas et ſeptē
ſpice tenues et uēto vrēte pcuſ
ſe: ſeptē anni uēture ſunt famis:
q hoc ordine cōplebūt. Ecce ſe
ptem anni uenīet fertilitatis ma
gne in vniuerſa terra egypti: q̄s
ſequēt ſeptē anni alij tante ſteri
litatis: ut obliuioni tradat cūcta
retro abūdātia. Cōſumptura ē
em̄ fames oē3 terra3 et ubertatis
magnitudinē pditura ē inopie
magnitudo. Qd autem uidiſti
ſcdo ad eādē rē ptinēs ſomniu3
firmitatis indiciū ē: eo q fiat ſer
mo dei et ueloci implcat. Nūc
ergo puideat rex uir̄ ſapientē et
induſtriū et pficiat eū terre egy
pti q cōſtituat ꝑpoſitos p cūctaſ
regiones et q̄ntā prē fructuū3 p
vij. ānos fertilitatiſ q iā nūc futu
ri ſūt cōgreget i horrea et oē fru
mentū ſub pharaonis ptāte cō
dat ſeruetur q3 in vrbibꝰ et ppa
ret future. vij. ānor̄ fami q oppſ
ſura ē egyptū: et nō cōſumet ter
ra inopia. Placuit pharaōi cō
ſiliū: et cūctis miſtris eiꝰ. Locu
tuſq3 ē ad eos. Nū inuenire pote
rimꝰ talē viū q ſpū dei plenꝰ ſit.
Dixit ergo ad ioſeph. Quia oñ
dit tibi deꝰ oīa q̄ locutꝰ es. Nun
qd ſapiētiorē et cōſilē3 tui inueni
re potero. Tu eris ſuper domū
meā: et ad tui oris iperiū cūctus
pplus obedict. Vno tm̄ regni
ſolio pcedā3 te. Dixitq3 rurſum
pharao ad ioſeph. Ecce cōſtitui

tilitas em̄ cōtingit et impeditur ex duobus .ſ. ex bona cultura ipſius terre et defectu culture. Item ex bona et cōuenienti meſſione ſegetum et inepta: et ideo cōuenieter p boues craſſas et macras quor̄ labore terra colitur de-

te ſuper vniuerſam terrã egypti. Tulitq;[o] annulũ de manu ſua et dedit eũ in manu eius: ueſtiuitq;[c] eũ ſtola byſſina: ⁊ collo torquẽ aureã circũpoſuit. Fecitq;[f] eũ aſcendere ſuper currũ ſuũ ſecũdũ clamante[g] precone: ut oẽs corã eo genu flecterent ⁊ prepoſitũ eſſe ſcirẽt vniuerſe terre egypti. Dixit q[o]q; rex egypti ad ioſeph. Ego[b] ſum Pharao: abſq;[i] tuo imperio non mouebit qſ q̃ manũ: aut pedem in omni terra egypti. Vertitq;[k] nomen ei⁹ ⁊ vocauit eũ lingua egyptiaca: ſaluatorẽ mundi. Deditq;[l] illi vxorẽ aſſenem filiam phutifaris ſacerdotis eliopoleos. Egreſſus eſt itaq; ioſeph ad terrã egypti. Triginta[m] annorũ erat quãdo ſtetit in cõſpectu regis pharaonis ⁊[n] circuiuit oẽs regiones egypti. Venitq;[o] fertilitas. vij ãnorũ: et[p] in manipulos redacte ſegetes congregate ſunt in horrea egypti. Omnis etiã frugũ abundantia in ſingulis vrbibus cõdita eſt. Tantaq; fuit abundãtia tritici ut[q] harene maris coequaretur: ⁊ copia menſurã excederet. Natiq;[r] ſunt ioſeph filij duo anteq̃ ueniret fames q[o]s peperit eis aſſenẽ filia phutifaris ſacerdotis eliopoleos. Vocauitq;[s] nomẽ primogeniti manaſſes dicens. Obliuiſci me fecit deus omniũ laborũ meorũ: ⁊ domus patris mei. Nomẽ[t] quoq; ſecũdi appellauit effraim dicens. Creſcere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igitur tranſactis. vij. vbertatis annis qui fuerãt in egypto ceperũt uenire. vij. anni inopie quos predixerat ioſeph: ⁊ in vniuerſo orbe fames preualuit. In cũcta etiã terra egypti fames erat. Qua eſuriente: clamauit populus ad pharaonẽ: alimẽta petẽs. Quibus ille reſpõdit. Ite ad ioſeph et quicquid ipſe vobis dixerit: facite. Creſcebat autẽ quotidie fames in omni terra: aperuitq; ioſeph vniuerſa horrea ⁊ uendebat egyptijs. Nã ⁊ illos oppreſſerat fames. Omneſq; prouincie veniebãt in egyptũ vt emerent eſcas et[u] malum inopie tẽparẽt.

Capitulũ. xlij.

Vdiens[a] autẽ iacob ꝙ alimenta venderẽtur i egypto dixitq; filijs ſuis: quare negligitis. Audiui ꝙ triticum uenũdetur in egypto: deſcendite ⁊ emite nobis neceſſaria: ut poſſimus uiuere: et non cõſumamur inopia. Deſcendẽtes[b] igitur fratres ioſeph

f Feciteq; ⁊c. Habebat eñ rex duplicem currũ. vnum ſuper quem ipſe ſolus aſcendebat: alium quem aſcendebat quãdo placebat ſibi: ad illum tñ aliquãdo admittebatur ille qui ſecũdus erat a rege. g Clamante precone ⁊c. In hebreo habet. Et clamauerũt corã eo abrec. Abrec eñ dictio ẽ hebraica: ⁊ ſm doctores hebreorũ ⁊ bẽ. Hiero. li. de heb. qõni. ſignificat idẽ ꝙ pater tener: ⁊ eſt ſenſus ꝙ clamauerũt ad cõmendationẽ ioſeph qꝛ ipſe erat pater aliorũ ratione ſapientie: lꝫ tener eẽt etate.

b Ego ſum pharao. qui poſſum tibi dare auctoritatem.

i Abſq; tuo imperio ⁊c. Hyperbole ẽ: ⁊ p hoc deſignat ꝙ nihil notabile fieret abſq; eius diſpoſitõe.

k Vertitq; nomẽ ei⁹ ⁊c. loco hui⁹ lr̃e in hebreo ſic dicit. Et vocauit pharao nomen ioſeph ſophenatpaanc: qd in hebraica lingua ſignificat occultũ reuelãs: ſm ꝙ dicũt hebrei ⁊ Hiero. in li. d̃ he. qõni. ⁊ ẽ ↄueniẽs ipi ioſeph: q̃ reuelauit ea q̃ erant alijs occulta: vt pꝫ p predicta. vtrũ aũt idẽ nomẽ i lingua egyptiaca ſignificet ſaluatorem mundi neſcio: niſi quãtũ dicit tranſlatio nr̃a qꝛ linguã egyptiacã penitus ignoro: ſcio tñ ꝙ ↄtingit ꝙ vna dictio in diuerſis idiomatib⁹ diuerſa ſignificat ſicut h̃ dictio iam in hebreo ſignificat mare in latino ẽ aduerbiũ tp̃is.

l Deditq; illi vxorẽ ⁊c. nomẽ ẽ tractũ de greco ⁊ dꝛ ab helios qd eſt ſol ⁊ pol' qd ẽ ciuitas: quaſi ciuitas ſolis: de qua dicit Eſa. xix. Ciuitas ſolis vocabit vna. In hebreo hr̃ ſacerdotis On. Dicũt hebrei ⁊ ẽt Hierony. ꝙ iſte phutifar cui⁹ filiã accepit ioſeph erat ille de quo dictũ ẽ ſ. xxxix. c. ꝙ emit ioſeph: ⁊ qꝛ pp pulchritudinẽ eius intendebat illo abuti ad turpe viciũ: ideo dñs eum infrigidauit: ppter quod a principatu militie poſtea trãſlatus ẽ ad aliam dignitatem ſibi cõpetentẽ. ſ. ad põtificatũ heliopoleos: ad quẽ nullus pmouebat niſi caſtrat⁹ vel ſimpliciter infrigidat⁹: tñ añ genuerat aſſenẽ: ſed ↄ hoc vr̃: qꝛ in hebreo iſte phutifar hꝫ vnã lr̃am plus q̃ precedẽs in ſuo noĩe: qꝛ hꝫ lr̃am aym in fine quã nõ hꝫ p̃cedẽs: ⁊ iõ vr̃ eẽ alius hõ a p̃dicto. Si q̃s tñ velit ſeq̃ dictã opinionẽ põt dicere ad hoc ꝙ idem nomẽ ppriũ hñ aliq̃n variat in hebreo ⁊ latino: maxime in fine ex aliqua additiõe vel ſubtractõe: ſicut ſupra dictũ ẽ. c. xxxvi. m Triginta erat annorũ. Hoc dꝛ ad vidẽdũ quãto tp̃e ioſeph fuit in ſeruitute ⁊ carcere añq̃ exaltaret. ſ. xiij. annis ⁊ parũ pl⁹: vt pꝫ ex ſupradictis. xxxvij. ca. n Circuiuit oẽs regiones egypti. ad vidẽdũ terrã cui erat p̃poſit⁹ ⁊ ad ↄſiderãdũ loca i q̃b⁹ deberẽt ſeruari frumẽta. o Venitq; fertilitas. hic ↄñr deſcribit interp̃tatiõis ioſeph adimpletio: ⁊ p̃ q̃tũ ad fertilitatẽ. ſcd̃o q̃tũ ad ſterilitatẽ: ibi. Igit tranſactis. Adhuc p̃ deſcribit d̃ca impletio. ſcd̃o ſubdit ipius ioſeph generatio: ibi. Nati ſunt aũt. Circa primũ dꝛ. Venitq; fertilitas: vt ſapia ioſeph p experiẽtiã videret. p Et i manipulos redacte ſegetes ⁊c. meli⁹ eñ cõſeruat granũ illo mõ q̃ poſtq̃ excuſſũ ẽ de palea: qꝛ quelibet res cõſeruat meli⁹ in loco pprio: vt hr̃. i. ij. phicorũ.

q Vt harene maris coequaret. Hyperbolica ẽ locutio ad exprimẽdũ magnã quãtitatẽ tritici. r Nati ſunt. h interponit generatio ipſius ioſeph anteq̃ veniret fames. hoc dꝛ qꝛ apd̃ hebreos tẽpore cõis tribulatiõis cuiuſmodi ẽ tp̃s famis hoies ↄtinebãt ab vxorib⁹ pprijs: vt. ſ. dictum eſt. vij. capitulo.

s Vocauitq; nomen primogeniti manaſſes. qd interpretat obliuio. ſequitur.

t Nomẽ q̃z ſcd̃i appellauit ephraim qd interpretat creſcẽs vel fructificãs. ⁊ iõ vtriuſq; impoſitionis ponitur i littera. ⁊ patet.

v Et malũ iopie tẽparent. Ex q̃ patet vex ꝙ ſupra dictũ ẽ: ꝙ tp̃e illi⁹ famis ſtrictius vixerũt hoies q̃ al's.

Capitulũ. xlij.

Vdiẽs autem. poſtq̃ Moyſes deſcripſit deſcenſum in egyptũ q̃tũ ad ioſeph qui añ alios dei ordinatione miſſus eſt. Hic cõſequẽter deſcribit eũdẽ deſcẽſũ q̃tũ ad fratres ſuos ⁊ p̃mo q̃tum ad decẽ fratres ioſeph primogenitos. ſcd̃o q̃tũ ad iuniorem. ſ. beniamin. xliij. ca. Adhuc p̃mo deſcribitur deſcẽſus i egyptũ. ſcd̃o afflictio deſcẽdẽtium: ibi. Cũq; adoraſſent ⁊ tercio regreſſus ad patrẽ ſuũ: ibi. At illi portãtes. Circa p̃mũ dꝛ ſic. a Audiens aũt iacob ⁊c. In hebreo hr̃. Vidit iacob ⁊c. ⁊ certũ ẽ ꝙ nõ vidit oculis corporeis: cũ nõ deſcenderit tũc in egyptũ: ⁊ iõ dicũt hebrei ꝙ vidit hoc p reuelationẽ ſp̃ũſancti. Aliter tñ põt dici iuxta trãſlationẽ noſtrã ꝙ ibi accipit videre p audire: ſicut Exo. xix. Cũctus aũt pp̃l's videbat voces ⁊c. ſequit. b Deſcẽderũt ergo frẽs ⁊c. Dicũt hebrei ꝙ h̃ nominãt frẽs ioſeph ſignãter: qꝛ penitebãt de hoc ꝙ ipſũ vẽdiderãt ⁊ deſcẽderũt in egyptum eo aĩo vt ipꝫ redimerẽt ſi poſſent inuenire ⁊ ſecum ducerent ad patrem.

c Beniamin domi retento. ad conſolationem patris: ⁊ qꝛ erat iuuenis nõ poterat ita ſuſtinere laborẽ itineris ſicut alij. cetera patẽt.

d Cũq; adoraſſent. Hic ↄñr deſcribit ipoꝝ tribulatio vbi p̃mo in ioſeph erga ipos deſcribit ſimulatio auſteritatis. ſcd̃o veritas fraterne charitatis: ibi. Auertit ſe parumper ⁊ fleuit. Adhuc p̃mo deſcribit ipſi⁹ ioſeph ſimulata duritia. ſcd̃o a fratrib⁹ ei⁹ recognoſcit diuina iuſticia: ibi. Et locuti ſunt adinuicẽ. Adhuc p̃mo deſcribit auſteritas ioſeph in verbis. ſcd̃o in factis: ibi. Tradidit ḡ ⁊c.

decẽ: ut emerẽt frumenta in egypto beniamin[c] domi retento a iacob q dixerat frib⁹ eius: ne forte in itinere qcq̃ patiat mali: ingreſſi ſunt terrã egypti cũ alijs qui pgebãt ad emẽdum. Erat aũt fames in terra chanaan: ⁊ ioſeph erat princeps in terra egypti: atq; ad ei⁹ nutũ frumẽta pplis uẽdebãt. Cũq;[d] adoraſſẽt eũ frẽs ſui ⁊ agnouiſſꝫ eos q̃ſi ad aliẽos duri⁹ loquebat interrogãs eos. Vñ uenistis. Qui rñderunt de terra chanaan: ut emam⁹ uictui neceſſaria. Et[e] tñ fratres ipe cognoſcẽs: nõ[f] ẽ cognitus ab eis. Recordatuſq;[g] ſõniorũ q̃ aliquãdo uiderat: ait ad eos. Exploratores[b] eſtis: ut uideatis infirmiora terre uenistis. Qui dixerũt: nõ eſt ita dñe: ſꝫ ſerui tui uenerũt ut emerent cibos. Oẽs[i] filij unius uiri ſum⁹. Pacifici uenim⁹: nec qcq̃ famuli tui machinãtur mali. Quib⁹ ille reſpõdit. Aliter eſt[k] Immunita terre hui⁹ cõſiderare uenistis. Et illi. Duodeci[l] inquiũt frẽs ſerui tui ſum⁹: filij viri vnius in terra chanaan. Minimus[m] cũ p̃re nr̃o ẽ: ali⁹[n] ñ ẽ ſup. Hoc[o] ẽ ait qd locutus ſum. Exploratores eſtis. Iã[p] nũc experimẽtũ veſtri capiã. Per[q] ſalutẽ pharaonis nõ egrediemini hic: dõec[r] ueniat fr̃ vr̃ minim⁹. Mittite ex uobis unũ ⁊ adducat eũ: vos aũt eritis in uincul' donec pbent q̃ dixiſtis vtrũ uera an falſa ſint. Alioqn[s] p ſalutẽ pharaõis exploratores eſtis. Tradidit[t] ergo illos cuſtodie trib⁹[u] diebus. Die aũt tercio eductis de carcere ait. Facite que dixi ⁊ uiuetis. Deũ eñ timeo. Si pacifici eſtis frater[x] vr̃ vn⁹ liget i carcere uos aũt abite ⁊ ferte frumenta q̃ emiſtis in domos vr̃as ⁊ frẽs ueſtrũ minimũ ad me adducite: ut poſſim vr̃os pbare ſermones ⁊ non moriami. Fecerũt[y] ut dixerãt: ⁊[z] locuti ſũt adinuicẽ. Merito hec patimur qꝛ peccauim⁹ i frẽs nr̃os videntes ãguſtias aĩe illi⁹: dũ deprecaret nos ⁊ nõ audiuim⁹: idcirco uenit ſup nos iſta tribulatio. Ex qb⁹ vn⁹ ruben ait. Nũqd nõ dixi vobis: nolite peccare in puer ⁊ nõ audiſtis me: en[a] ſãguis eius exquirit. Neſciebant eñ ꝙ intelligeret ioſeph co[b] ꝙ

Circa p̃mũ cõſiderãdũ ꝙ cũ Ioſeph vidiſſet decẽ frẽs ſuos: ⁊ ꝙ beniamin frater ſuus vterin⁹ nõ eſſet cũ eis: timuit ne machinati fuiſſent ↄ eũ in malũ ſicut fecerũt ↄ eũ iõ vt ſcire poſſet veritatẽ durẽ locutus ẽ cũ eis: imponẽdo eis crimen exploratiõis terre ⁊ interrogans de patre ſuo ⁊ fratre ⁊ alijs circũſtãtijs. vt dꝛ ſeq. ca. Interrogauit nos hõ p ordinẽ ⁊c. ⁊. xliij ca. Interrogaſti p̃us ſeruos tuos habetis p̃rẽ aut fratrem ⁊c. ⁊ alia plura que hic ſubticẽtur.

e Et tñ frẽs ipſe cognoſcẽs. qꝛ dimiſerat eos in ſtatu virili ⁊ barbatos: ⁊ iõ non erãt notabiliter immutati.

f Nõ ẽ agnit⁹ ab eis. qꝛ receſſit ab eis puer ⁊ poſtea barba ſibi creuerat ppt' qd ei⁹ facies erat notabiliter immutata.

g Recordatuſq; ſomniorũ ⁊c. qꝛ iã videbat ea in pte adimpleta: qꝛ fratres ſui eũ adorauerant.

b Exploratores eſtis. Aliqui excuſant ioſeph a mẽdacio: dicũt. n. ꝙ intelligebat ꝙ in veniẽdo explorauerũt viã meliorẽ ⁊ ſecuriorẽ p quã poſſent trãſire: ſꝫ iſta expõ videt oĩno extorta: nec p hoc excuſaret Ioſeph a mẽdacio: qꝛ quacunq; arte verborũ aliq̃s fallat alium mendacium incurrit ſm auguſti. nec eſt aliqua neceſſitas excuſãdi ioſeph hic ⁊ in ſe. a mẽdacio: maxime officioſo: cũ p hoc intenderet deuenire ad cognitionẽ veritatis de affectu fratrũ ſuorũ erga beniamin fratrẽ ſuũ vterinũ ⁊ vtrũ peniterẽt de hoc ꝙ vẽdiderãt ipm. tale aũt mendacũ petm̃ veniale ẽ de quo nõ oꝫ excuſari ioſeph: qꝛ apli mlto p̃fectiores fuerũt q̃ ve. te. p̃res: ⁊ tñ nõ excuſant oĩno a veniali petõ ſm ꝙ dicit Iohã. p̃ma canonica. i. ca. Si dixerim⁹ q petm̃ nõ habem⁹: ipſi nos ſeducim⁹ ⁊c. i Oẽs filij vni⁹ ⁊c. Ioſeph eñ vt dicunt hebrei imponẽs illis culpã exploratiõis inducebat p argumento ꝙ videbãtur eẽ cõgregati de diuerſis locis adinuicẽ cõfederati vt ſic infirma terre denũciarẽt plurib' gẽtib⁹: ⁊ ſic ↄ egyptios cõueniret magn⁹ exercit⁹. Inducebarẽt ad idẽ ſe intellexiſſe ꝙ duo de ipſis vnũ caſtrũ deſtruxerãt i terra chanaã. ſ. ſichẽ vt ſupra dictũ ẽ. xxxiiij ca. Ad qd rñderũt dicẽtes. Filij vni⁹ viri ſum⁹. ⁊ ſic nõ ſum⁹ h̃ congregati ex diuerſis locis ſicut imponit uobis. Cõtra qd arguit ioſeph dicẽs. k Aliter ẽ. immunita ⁊c. qꝛ illi q̃ veniunt pacifice ad emẽdũ bladã intendũt ſolũ negocio p quo veniũt: ſꝫ vos diſcurritis p vicos ⁊ plateas ciuitatis portas ⁊ muros cõſiderãdo. ⁊ ſm veritatẽ p ciuitatẽ diſcurrerũt ad vidẽdũ ſi poſſent inuenire ioſeph fratrẽ ſuũ vt eũ redimerẽt ⁊ ſecũ reducerẽt ad patrẽ: qꝛ iſta intentione deſcẽderãt in egyptũ vt. ſ. dictũ ẽ. ⁊ iõ ad ſe excuſandũ de illo circuitu dixerũt. l Duodecim inquiũt frẽs ſerui tui ſum⁹ ⁊c. ac ſi dicãt: ſi velis illuc mittere iuenies hoc verũ eẽ. m Minim⁹ cũ p̃re nr̃o eſt. ad ei⁹ cõſolatiões. n Et ali⁹ nõ ẽ ſup. i. neſcim⁹ ſi viuit: qꝛ pdit⁹ ẽ iã diu ⁊ nõ cõpuit: ⁊ credim⁹ ꝙ duct⁹ fuit in egyptũ: ⁊ iõ circuiuim⁹ ciuitatẽ nõ ad explorãdũ: ſꝫ ad q̃rẽdũ fratrẽ noſtrũ ⁊ redimẽdũ ipm ſi iueniſſem⁹. Cõtra qd ioſeph dicit. o Hoc ẽ ait qd locut⁹ ſũ exploratores eſtis. impoſuit. n. eis ꝙ iſta eſſent ab eis cõficta vt occultarent veritatẽ eis impoſitã de exploratiõe terre: ⁊ iõ ſubdit. p Iã nũc experimentum veſtri capiam: ſi vera vel ficta ſint dicta veſtra.

q Per ſalutẽ pharaonis nõ egrediemini hinc. Dicũt aliq̃ ꝙ ioſeph iurauit h̃ p creaturã: q̃ſi p iuramẽtũ friuolũ eo ꝙ ſciebat illud qd iurabat eẽ falſum nõ eñ intẽdebat oẽs frẽs retinere. Dicũt alij ⁊ melius vt vr̃ ꝙ iurauit p deũ q̃ erat ſal⁹ pharaonis effectiue: nec illi iuramẽto ſuberat falſum: qꝛ intẽdebat ſic. Nõ egrediemini hinc ſ. oẽs ita liberi ſicut veniſtis: quia finaliter tenuit vnum.

r Donec veniat frat veſter minim⁹: vt p h̃ eẽt certificat⁹ ꝙ machinati non fuiſſent ↄ eũ aliq̃d mali.

ſ Alioq̃n per ſalutẽ pharaonis exploratores eſtis ac ſi diceret ſi nõ vult recipere illud qd vobis offero manifeſte pꝫ ꝙ excuſatiões vr̃e p̃dicte ficticie ſũt ⁊ falſe: ⁊ p hoc ↄcluditur ꝙ eſtis exploratores vere. Nõ oꝫ aliq̃s mirari ſi i p̃dictis ſint aliq̃ta interpoſita q̃ſi dicta a ioſeph que nõ ſunt expſſa in lr̃a: quia multa vba dixit fratrib' ſuis ⁊ ecõuerſo q̃ nõ ſunt ſcripta p ſingula: vt pꝫ ex p̃dictis: dant tñ aliqualit intelligi p ea q̃ ſunt ſcripta vt viſum eſt. t Tradidit ergo. Hic ↄñr oñdit auſteritas ioſeph in factis cũ dꝛ. t Tradidit ergo illos cuſtodie. i. carceri. v Trib⁹ dieb⁹. ↄ tria q̃ in eũ cõmiſerãt. ſ. de morte ei⁹ tractãdo: ⁊ in foueã ipm deponẽdo ⁊ ipm vẽdẽdo: vt pꝫ ex dict. xxxvij. c. ſequit. x Frater veſter vn⁹ liget ⁊c. in hoc tẽpauit penã p̃dictã. y Fecerũt vt dixerat. i. facere pmiſerunt querit hic quõ ioſeph q̃ erat tã dulcis ⁊ mãſuet⁹ vbis ⁊ factis vt hic pꝫ ⁊ et ſequẽtib⁹ afflixit fratres ita diu añq̃ ſe eis notificaret cũ ſtatim poſſꝫ eis remittere iniuriã ſibi factã. Dicẽdũ ꝙ lꝫ pſona ſingularis poſſet hoc licite facere ille tñ q̃ eſt ſuperior ⁊ iudex eũ ſit cuſtos iuſticie non dꝫ hoc facere maxime q̃ñ iniuria ſibi facta redũdat in alterũ. iniuria aũt fcã ipſi ioſeph redũdauit in patrẽ ſuũ: q̃ ex hoc incõſolabiliter fuit afflict⁹: vt ſupra dictũ ẽ xxxvij. c. Ioſeph aũt ex ordinatiõe diuina fact⁹ erat ſupior ⁊ iudex fratrũ ſuorũ: vt pꝫ p viſiões ei⁹ ſupra poſitas. xxxvij. c. ⁊ erãt ei iã ſubiecti actu qꝛ ipꝫ adorauerãt vt dñm. ⁊ iõ nõ debuit eos dimittere ſine punitiõe ne dedec⁹ culpe oĩno trãſiret ſine decore iuſticie. tñ in punitiõe ſua pl⁹ fuit de miſericordia q̃ de iuſticia vt pꝫ infra p benignũ affectũ ad frẽs ⁊ multiplicem effectũ bonũ. z Et locuti ſunt ad inuicẽ. q̃ñ afflictio dat itellectũ. iõ hic ↄñr poſt afflictionẽ frẽs ioſeph cõfitent diuinã iuſticiã dicentes. Merito hec patimur ⁊c. vñ ⁊ ſubdit. a En ſanguis ei⁹ exquirit. i. vindicta d̃ ſãguine ipſius: nã pbabilit credebãt ꝙ eẽt mortu⁹ morte corpali: ſciebant eñ certitudinaliter ipm fuiſſe mortuũ morte ciuili: qꝛ vẽdiderãt eũ i ſeruũ ſeruit⁹ aũt mors ciuil' ẽ. Patet ẽt p hoc pnia eorũ de vẽditiõe ioſeph quã

Universidad de Salamanca. BGH

illeintendebat requirere. b Eo ꝙ ꝑ interpretē loquereť. dicūt hebrei ꝙ iſte interpres fuit manaſſes ꝑmogenitus ioſeph: q2 a nutrice didicerat linguā egyptiacā ⁊ a patre ſuo hebraicā. Sꝫ hic occurrit difficultas: q̄a manaſſes tūc vix cōpleuerat octauū annū: q2 a tpe quo ioſeph factꝰ ē prepoſitus egypti quo tpe accepit vxorē vſqꝫ ad deſcenſum patris ſui i egyptum fuerūt tm̄ nouem anni vt ſupra declaratū ē ca. xxxvij. Joſeph autem cū vxore ſua fuit ꝑ nouem mēſes ad minꝰ anteq̄ manaſſes naſcereť. Jteꝫ iſta interpretatio facta fuit inter ioſeph ⁊ fratres ſuos anteq̄ iacob deſcēderet in egyptū ꝑ aliqꝺ tp̄s lꝫ nō magnū: ⁊ ſic pꝫ ꝙ manaſſes vix cōpleuerat octauū annū. Pōt tn̄ ad hoc dici ꝙ ex bonitate īgenij pueri ⁊ ex ſolicitudine patris erga eū potuit in tāto tpe vtrāqꝫ linguaꝫ addiſcere quātū ſufficiebat ad itelligēdū v̄ba cōia iter hoīeſ loquebať aūt ioſeph cuꝫ frībꝰ ſuis ꝑ interptēne cognoſcereť ab eis ſi hebraice loquereť: ⁊ ſui cognitionē adhuc rōnabiliť diſferebat: vt patet ex predictis.

c Auertitqꝫ ſe. Poſtq̄ deſcripta ē ipius ioſeph ſimulata auſteritas. h cōſequēter deſcribiť ipſius vera pietas cū dr̄. a Et fleuit. ex cōpaſſione q2 videbat eos in anxietate.

b Tolleſqꝫ ſymeon. ipſe eni fuit vt dicūt hebrei q̄ de ioſeph veniēte ad eos dixit. Ecce ſomniator ⁊c̄. ⁊ q̄ eū in foueaꝫ proiecit: ⁊ q2 grauiꝰ ceteris frībꝰ deliquit plꝰ debuit puniri ⁊ diligētiꝰ cuſtodiri.

c Et ligās illis pn̄tibus ſꝫ i abſentia coꝝ iuſſit eū a vinculis abſolui ⁊ ꝺ cibo cōuenienti ſibi ꝓuideri in loco clauſo: vt ſic pietaſ fraterna ſeruareť: ⁊ tn̄ adhibebať cautela ne fugeret: donec veniret bēiamin: ꝓpter quem iſta fiebant: vt predictum eſt. d Juſſit miniſtris ⁊c̄. ad ꝓuidendum patri ſuo ⁊ eius familie. e Et reponerent pecunias ſinguloꝝ. duplici ꝺ cauſa. ſ. vt patri pecunia reportareť: ⁊ vt frēs anxiarētur timētes ex hoc haberi ſuſpecti de furto: ſicut ⁊ poſtea accidit. f At illi portātes. Hic deſcribiť regreſſus fratrū ioſeph ad patrē ſuū. g Apertoqꝫ vnꝰ ſacco. Jſte fuit leui vt dicūt hebrei: q2 decē filij iacob deſcēderāt in egyptū cōbinati. Simeon aūt erat cōbinatꝰ cū ip̄o leui: ⁊ q2 ille remāſerat in egypto leui redijt ſine cōpari ſuo. Andreas dicit ꝙ ſicut iſte aperuit ſaccū ſuū ⁊ inuenit pecuniā ita oēs alij extūc eiꝰ occaſione ita fecerūt: ⁊ hoc ꝯcordat cū eo qꝺ dr̄. j. ſe. ca. Cū veniſſemꝰ ad diuerſoriū aperuimꝰ ſacculos nr̄os ⁊ inuenimus pecuniā in ore ſaccoꝝ ⁊c̄. h Jn diuerſorio. i. hoſpitio vbi diuertūť viatores ad comedēdū vel hoſpitādū. vn̄ in hebreo hr̄. Jn hoſpitelario. i Et obſtupefacti turbatiqꝫ ⁊c̄. q2 timuerūt ne poſita fuiſſet pecunia ab egyptijs vt de furto notareť. Cetera patēt vſqꝫ ibi. k Cum frumenta effunderēt ⁊c̄. Ex hoc vr̄ ꝙ alij filij iacob preter vnū nō inuenerūt pecunias ſuas donec veniſſent ad patrē ſuum: ⁊ ſm̄ hoc dicendū eſſet ꝙ illud qꝺ eſt allegatū ad ꝯriū de ſe. ca. dr̄ hic ꝑ anticipationē. Si aūt ali

per iterpretē loqueretur ad eoſ. Auertitqꝫ[c] ſe paꝛūper et[d] fleuit ⁊ reuerſus locutꝰ ē ad eos. Tolleſqꝫ[b] ſymeō et[c] ligans illis pn̄ſentibus: iuſſit[d] miniſtris vt implerent coꝝ ſaccos tritico: et[e] reponerent pecunias ſinguloꝝ in ſacculis ſuis datis ſupra cibarijſ i via. Qui fecerūt ita: at[f] illi portantes frumēta in aſinis ſuis ꝓfecti ſunt. Apertoqꝫ[g] vnus ſacco ut daret iumento pabulū in[h] diuerſorio cōtemplatus pecuniam in ore ſacculi: dixit fratribus ſuis. Reddita eſt mihi pecunia En habeť in ſacco. Et[i] obſtupefacti turbatiqꝫ mutuo dixerūt Quidnam eſt hoc qꝺ fecit nobis deus. Veneruntqꝫ ad iacob patrem ſuū in terra chanaan: et narrauerūt ei omnia que accidiſſent ſibi dicētes. Locutus eſt nobis dn̄ſ terre dure: ⁊ putauit noſ exploratores eſſe ꝓuincie. Cui reſpōdimuſ. Pacifici[c] ſumꝰ nec vllas molimur inſidias: duodecim fratres vno patre geniti ſumus: vnus nō eſt ſuper: minimꝰ cū patre verſatur in terra chanaan. Qui ait nobis. Sic ꝓbabo ꝙ pacifici ſitis. Fratrē veſtrum vnū dimittite apud me: ⁊ cibaria domibꝰ ueſtris neceſſaria ſumite ⁊ abite. Fratrēqꝫ ueſtrum minimū adducite ad me vt ſciaꝫ ꝙ nō ſitis exploratores ⁊ iſtuꝫ q tenetur in uinculis recipere poſſitis: ac deinceps que vultis emēdi habeatis licentiā. His dictis cū[k] frumenta effunderent: ſinguli reppererūt in ore ſaccorū ligatas pecunias exterritiſqꝫ ſiml' oibus dixit pater iacob. Abſqꝫ liberis me eē feciſtis. Joſeph nō eſt ſuper ſymeon tenetur in vinculis: ⁊ beniamin auferetis. Jn me hec oia mala recaderūt. Cui reſpōdit rubē. Duos[l] filios meos interfice: ſi nō reduxero illum tibi. Trade illū in manu mea: et ego eum tibi reſtituam. At ille. Non deſcendet inquit filiꝰ meus vobiſcū. Frater eius mortuꝰ eſt: ⁊ ip̄e ſolus remāſit. Si quid ei aduerſitatis acciderit in[m] terra ad quā pergitis deducetis canos meos cū dolore ad inferos.

Capitulum. xliij.

Interim[a] fames omnē terram uehemēter p̄mebat: ꝯſumptiſqꝫ cibis quos ex egypto detulerant: dixit Jacob filijs ſuis. Reuertimini[b] et emite nobis pauxillum eſcæ. reſpōdit[c] iudas: denūciauit vobis vir ille ſub atteſtatiōe iuriſiurandi dicens: non uidebitis faciē meā: niſi fratrē veſtrum

quis velit ſequi ſniam Andree p̄dictaꝫ oportet dicere ꝙ illud qꝺ hic dr̄ de inuētione pecunie in ore ſaccoꝝ poſtq̄ venerāt ad patrē ſuū iacob dr̄ ꝑ recapitulationē: q2 iā alias inuenerāt in diuerſorio. ſequiť l Duos filios meos interfice. Jrrationabiliter locutꝰ eſt iſte ruben hoc dicendo: q2 filij ſui etiā erāt filij patris ſui: q2 ſicut ſupra dictum eſt frequenter nepotes nominantur filij: ꝙ aūt interficeret eos iacob erat inconueniēs oblato Et iō non acquieuit ſibi iacob.

m Jn terra ad quā pgitis. i. pergere vultis ſeu diſponitis.

Jn ca. xlij. vbi dr̄ in poſtil'. Oēs filij vnius viri ſumus.

Additio.

q Uidaꝫ hebreorum expoſitores dicunt ꝙ filij Jacob aucubāt ꝑ ciuitates diſpſi vt forte inuenirēt fratrē ſuuꝫ Joſeph ⁊ poſtea fuerāt cōgregati i domo ipſius Joſeph ꝓ emptione panis: ⁊ ex hoc iponebat eis Joſeph crimē explorationis: q2 exploratores ſolent circuire ꝑ ſingula loca vt oia videant ⁊ pn̄ſ cōgregātur in vnū: vt ſibi inuicē cōferāt de inuētis: qꝺ concordat huic qꝺ dr̄ īfra in poſtil. ſ. ꝙ reddebāt rōnē ꝺ hoc ꝙ circuiuerūt ciuitatē nō cauſa explorationis: ſed vt fratrem quererēt.

Capitulū. xliij.

i Interim fames. hoc deſcribitur deſcenſus in egyptum q̄ꝫtum ad ipſum beniamin cuꝫ fratribꝰ ſuis. vbi primo notať deſcēſus ꝓſperitas. ſcꝺo occurrens aduerſitas. xliiij. ca. tercio manifeſtata fraternitas cap̄. xlv. Circa primū deſcribiť itineris ordinatio. ſcꝺo pauoris occaſio: ibi. Quos cū vidiſſet tercio loquētis cōſolatio: ibi. At ille rn̄dit ⁊c̄. Circa primū deſcribiť de itinere diſceptatio ſcꝺo patris cōceſſio: ibi. Jgiť iſrl'. Diſceptatio aūt fuit de eoꝝ itinere. q2 Jacob nolebat ꝙ bēiamin cū eis iret ⁊ ipſi volebāt: nec poterant ire ſine eo ꝑꝑ pactū qꝺ habuerāt cū ioſeph vt p̄dictū ē: ⁊ hoc ē qꝺ dr̄. a Interiꝫ fameſ omnē terrā vehemēter premebat ⁊c̄. ſ. cū regreſſus eoꝝ in egyptum retardareť ꝓpter beniamin. b Reuertimini ⁊ emite nobis pauxillū eſcaꝝ. i. modicū q̄ꝫtum ſufficit ad neceſſitatē ⁊ nō ad abundātiā. ſperabat eni iacob ꝙ dn̄s reſpiceret ꝑplm̄ ſuū ꝯcedēdo ꝙ terra daret fructū. c Rn̄dit iudas. q2 pr̄ repulerat p̄ces ipſiꝰ ruben ꝑmogeniti: iudas q̄ iter ceteros erat p̄ncipalior ⁊ audacior ⁊ rationabilior in loquēdo accepit v̄bū: vt beniamin ſibi in cuſtodiam traderet. ... lr̄a vſqꝫ ibi. d Memoramur nos ⁊ p̄uli nr̄i: ac

ſi diceret ſi nō vis nobiſcum mittere beniamin ire non poſſumus: ⁊ per cōſequens moriemur fame: q2 aliū de annōna habere nō poſſumus: ⁊ ſic ipſemet beniamin nobiſcum fame morietur ꝓpt qꝺ meliꝰ ē ꝙ mittas eum nobiſcū etiā cū aliquo periculo infirmitatiſ vl' mortis q̄ ꝙ h fame moriať nobiſcum.

e Ego ſuſcipiō puerꝝ. in fide mea ſeruandum.

f De manu mea require illū: q2 ſpōdeo ꝓ eo reducendo.

g Si nō interceſſiſſet dilatio. i. retinēdo bēiamī. h Jgiť iſrl'. h deſcribiť p̄ris cōceſſio. vidit. n. ꝙ iudas rōnabiliť loq̄bať iō ꝯſēſit ordinās de coꝝ via.

i Sumite ꝺ optimis terre fructibꝰ illis q̄ raro inueniūť in egypto: q̄a talia magis acceptantur.

k Et deferte viro munera. ad placādū ip̄m: ſic eni fecerat ip̄e iacob ad placādū eſau frēꝫ ſuū: vt. ſ. hr̄. xxxij c.

l Modicū reſine. ſm̄ Jſiꝺ. ⁊ papiā reſina generaliť dr̄ gutta fluens de arboribꝰ aromaticis q̄ indurata valet ad vnguēta ⁊ medicīas

m Et ſtoracis ⁊ ſtactes ⁊c̄. Noia ſūt arboꝝ aromaticaꝝ q̄ inueniunť in terra chanaā q̄rū lachrime fluentes ⁊ fructꝰ ſūt p̄cioſi: ⁊ noīe arboꝝ h itelligūť lachryme dicte vl' fructꝰ eaꝝ. Sciēdum tn̄ ꝙ loco huiꝰ qꝺ i trāſlatiōe nr̄a dr̄. Modicū reſine ⁊ ſtoracis ⁊ ſtactes ⁊ terebinthi. heb. dicūt. modicuꝫ triace ⁊ cere ⁊ bal

minimū adduxeritis vobiſcum. Si ergo uis eū mittere nobiſcū pergemus pariter: et ememꝰ tibi neceſſaria: ſi autē nō uis non ibimus. Uir eni ut ſepe diximꝰ denūciauit nobis dicens. Non uidebitis faciem meā abſqꝫ fratre ueſtro minimo. Dixit eis iſrl' Jn meaꝫ hoc feciſtis miſeriā ut idicaretis ei et aliū habere nos fratreꝫ. At illi reſponderūt. Jnterrogauit nos homo per ordinem noſtrā progeniē ſi pater viueret ſi haberemꝰ cōfratreꝫ Et nos reſpondimꝰ ei cōſequēter iuxta id qꝺ fuerat ſciſcitatꝰ. Nunquid ſcire poteramꝰ ꝙ dicturuſ eſſet: adducite fratrē ueſtrū vobiſcuꝫ. Judas quoqꝫ dixit patri ſuo. mitte puerū mecū ut ꝓficiſcamur ⁊ poſſimꝰ uiuere ne[d] moriamur nos ⁊ paruuli nr̄i. Ego[e] ſuſcipio puerū de[f] manu mea require illū. Niſi reduxero et reddidero eū tibi ero peccati reus in te omni tēpore. Si[g] nō interceſſiſſet dilatio iaꝫ uice altera ueniſſemus. Jgitur[h] iſrael pater coꝝ dixit eis. Si ſic neceſſe eſt: facite qꝺ vultis. Sumite[i] de optimis terre fructibus in vaſis ueſtris: et[k] deferte uiro munera: modicum[l] reſine et mellis et[m] ſtoracis ſtactes ⁊ terebinthi ⁊ amigdalarū. Pecuniāqꝫ[n] duplicem ferte nobiſcū: et illam quā inueniſtis in ſacculiſ reportate: ne forte errore factū ſit. Sed ⁊ fratreꝫ ueſtrū tollite: et ite ad virū. Deus autem meus omnipotēs faciat uobis eum placabileꝫ: ⁊ remittat vobiſcū fratrem ueſtrū quem tenet in uiculis ⁊ hūc beniamin. Ego[o] autē quaſi orbatus abſqꝫ liberis ero. Tulerunt ergo uiri munera ⁊ pecuniā duplicem et beniamin: deſcenderūtqꝫ in egyptum ⁊ ſteterunt coram ioſeph. Quos[p] cū ille uidiſſet et beniamin ſimul precepit diſpenſatori domus ſue dicens. Introduc uiros domuꝫ et occide uictimas et iſtrue cōuiuiū: quoniā hodie mecū[q] ſunt comeſturi meridie. Fecit ille quod ſibi fuerat imperatū et[r] introduxit uiros domū. Jbiqꝫ exterriti dixerūt mutuo. Propter pecuniā quā retulimꝰ prius in ſaccis noſtris: itroducti ſumꝰ ut deuoluat in nos calūniā: et violenter ſubijciat ſeruituti nos et aſinos noſtros. Quāobrē i ip̄is foribus accedentes ad diſpenſatoreꝫ locuti ſunt. Oramus dn̄e ut audias nos. Jam ante deſcēdimus ut emeremꝰ eſcas: quibꝰ emptis cū ueniſſemus ad diuerſoriū aperuimꝰ ſaccos noſtros: et inuenimus pecuniā in ore ſaccoꝝ quā nunc eodeꝫ pondere reportauimus. Sed ⁊ aliud attulimus argentū ut emamꝰ que neceſſaria ſunt. Non eſt in noſtra cōſcientia quis poſuerit eam in marſupijs noſtris. At[s] ille reſpōdit. Pax[t] uobiſcuꝫ: nolite timere. Deus[v] ueſter ⁊ deus patris veſtri dedit vobis theſauros in ſaccis ueſtris. Nam pecuniam quaꝫ dediſtis mihi probatā ego habeo. Eduxitqꝫ[x] ad eos ſymeon. Et introductis domū attulit[y] aquā ⁊ lauerūt pedes ſuos: dediqꝫ[z] pabulum aſinis eoꝝ. Jlli uero parabant munera donec ingrederetur ioſeph meridie. Audierant eni ꝙ ibi comeſturi eſſent panē. Jgitur[a] ingreſſus eſt Joſeph domū ſuam: obtuleruntqꝫ ei munera tenētes in manibus ⁊ adorauerūt proni in terrā. At ille clementer reſalutatis eis: interrogauit eos dicens. Sanꝰ ne eſt pater ueſter ſenex ꝺ quo dixeratis mihi. Adhuc viuit. Qui reſpōderūt. Soſpes ē ſeruus tuꝰ pater noſter. Adhuc viuit. Et incuruati adorauerūt eū. Attollēs aūt ioſeph oculos uidit bēiamin fratrē ſuū vterinū et ait. Jſte eſt frater ueſter paruulus ꝺ quo dixeratis mihi. Et rurſuꝫ. Deꝰ inquit miſereať tui fili mi. Feſtinauitqꝫ q2 cōmota[b]

ſami ⁊ paſſicaꝝ. n Pecuniāqꝫ duplicē: q2 ꝓbabiliť eſtiabat ꝙ ꝓcedēte fame ⁊ icreſcēte bladū carꝰ vēdereť q̄ꝫ prima vice: vl' vt pecūia reportata reſtitueret. o Ego aūt q̄ſi orba. ⁊c̄. qꝺ dupliciť itelligiť: vno mō ꝙ ēēt q̄ſi orbatꝰ vſqꝫ ad eoꝝ redituꝫ: q2 nullꝰ de filijs remanſerat cū eo. alio mō ꝙ reputaret ſe q̄ſi orbatū ſi beniamin moreref q2 illū ſoluꝫ credebat hr̄e ꝺ vxore principali ⁊ p̄dilecta. ſ. rachel

p Quos cū ille vidiſſet. h deſcribiť pauoris occaſio ne furtū eis iponereť.

q Mecū ſunt comeſturi meridie. illa eni hora reuertebať ioſeph de negocijs regalibus ad prādēdum.

r Et itroduxit viros domū: ibiqꝫ exterriti ⁊c̄. Nō n. erat cōſuetudo ꝙ illi q̄ veniebāt ad emendū bladū itroducereť in domū ſed dimittebātur extra in curia vel portícu domus ⁊ ideo timuerūt ne introducerētur ꝓpter pecuniaꝫ quā reportauerant. Cetera patent.

s At ille reſpondit. Hic cōſequēter ponitur eoruꝫ cōſolatio: ⁊ primo ab ip̄o diſpenſatore dicente.

t Pax vobiſcum. q2 nihil habeo contra vos.

v Deus veſter ⁊ deꝰ patris veſtri dedit vobis: ac ſi diceret ex merito veſtro ⁊ patris veſtri data ē vobis illa pecunia quā inueniſtis in ſaccis veſtris.

x Eduxitqꝫ ad eos ſymeon: ad maiorem eoruꝫ cōſolationeꝫ.

y Attulit aquam. cogitādo de eoꝝ corporibus.

z Deditqꝫ pabulum aſinis. curam gerens ſimiliť de eoꝝ animalibus: vt ꝑfectam impēderet eis humanitatem.

a Jgitur. hic ſcꝺo deſcribiť eoꝝ ꝯſolatio ab ipſo ioſeph eos dulciter alloquendo: ⁊ patet littera vſqꝫ ibi.

b Comota fuerant viſcera ⁊c̄. Tuꝫ q2 ip̄e ſolꝰ erat ſibi frater vterinus: tū q̄a non fuerāt cum alijs fratribus quando vendiderant ioſeph: ꝑꝑ qꝺ magꝫ afficiebatur ad eum. ſecundo cōſolatur eos ioſeph in amicabili recreatiōe cū ſubditur.

Universidad de Salamanca. BGH

c Et ait ponite panes. Noie panis in ſacra ſcriptura intelligit̃ oīs cib⁹. vñ. iiij Regũ. vi. c. vbi dr̃. Appone eis panẽ ⁊ aquã. ſubdit̃. Et appoſita eſt eis ciboꝝ magna preparatio. d Seorſumq̃ʒ ioſeph ⁊c̃. cuius cau ſa ſubdit̃ cũ dr̃. e Illicitũ eſt egyptijs ⁊c̃. cauſa h⁹ eſt vt dicũt hebrei q: mactãt ⁊ comedũt aliqua animalia que ab egyptijs colũt̃. f Sede cit mentionẽ. c Perſequere viros: cũ multitudine armatoꝝ ita q̄ nõ audeant reſiſtere. d Quare reddidiſtis maluʒ ꝓ bono. cõmittendo furtũ ꝓ dulci allocutiõe dñi mei: ⁊ honore quẽ vobis exhibuit in domo ſua. e Cyph⁹ quẽ furati eſtis ipſe eſt in quo dñs meus bibit ſicut vidiſtis heri in mẽſa ſua. f Et in quo au guꝛari ſolet. ſicut experti eſtis ordinãdo vos in menſa.

rũt coꝛam eo. vt honorare eos ſua preſentia.

g Primogenitus ⁊c̃. Fecit eñi eos ſedere ordinate ſcd̃m etates ſuas incipiens a primogenito.

h Et mirabãtur nimis. de hoc q̄ homo quẽ credebãt etñeũ ⁊ eos ignorantẽ feciſſet eos ita ſedere ſicut ſedebãt in domo patris ſui. ſi aũt queratur quõ nõ habuerunt p hoc aliquã ſuſpitionẽ q̄ ipſe eſſet ioſeph qui predictuʒ ordinẽ ſciebat. Dicũt hebrei q̄ hoc fuit q: ioſeph fingebat ſe hoc ſcire p artes diuinãdi. percutiebat eñi coꝛã eis cyphum ſuuʒ argenteũ: ⁊ poſt primam percuſſionẽ dicebat talis qui eſt primogenitus primo ſedeat: ⁊ ſic cõſequenter de alijs: ⁊ hoc videtur cõcoꝛdare cũ eo qđ dicit̃ ſe. ca. Cyphus quẽ furati eſtis ipſe eſt in quo bibit dñs meus: ⁊ ĩ quo auguꝛari ſolet: ac ſi diceret̃ ſicut vidiſtis heri in menſa.

i Maioꝛq̃ʒ pars venit beniamin. ita vt q̃nq̃ʒ ptibus excederet. voluit eñ eũ honorare ĩ hoc p̃ alijs vt videret ſi p hoc alij fratres ipſi beniamin inuiderent ſicut ei inuiderant eo q̄ a patre plus amaretur vt p̃dictũ eſt ſupra. xxxvij capi.

k Biberũtq̃ʒ ⁊ inebriati ſunt cuʒ eo. Hic accipit̃ ebrietas pro ſacietate: eo modo loquẽdi quo dicit̃ Cant. v. Comedite ⁊ bibite ⁊ inebriamini charíſſimi: ⁊ talis ebrietas non ẽ vicioſa.

fuerant viſcera eius ſuper fratre ſuo: ⁊ erũpebant lachꝛime ⁊ introiẽs cubiculũ fleuit. Rurſumq̃ʒ lota facie egreſſus cõtinuit ſe et[c] ait. Ponite panes. Quibus appoſitis ſeoꝛſuʒ ioſeph: et[d] ſeoꝛſum fratribus: egyptijs quoq̃ʒ qui veſcebãtur ſimul ſeoꝛſuʒ Illicitũ[e] eſt eñ egyptijs comedere cũ hebreis: et ꝓphanũ putant huiuſcemodi cõuiuiũ. Sederunt[f] coꝛã eo: primogenitus[g] iuxta primogenita ſua ⁊ minimus iuxta etatẽ ſuam. Et[h] mirabantur nimis ſumptis partib⁹ quas ab eo acceperant. Maioꝛq̃ʒ[i] ps venit beniamin: ita ut q̃nq̃ʒ partib⁹ excederet. Biberũtq̃ʒ[k] ⁊ inebꝛiati ſunt cum eo.

Capitulum. xliiij.

Recepit[a] aũt ioſeph diſpẽſatoꝛi dom⁹ ſue dicẽs. Imple ſaccos eoꝛũ frumẽto quãtum poſſũt capere ⁊ pone pecuniã ſinguloꝛuʒ in ſummitate ſacci. Cyphum[b] autẽ meũ argenteũ ⁊ preciuʒ qđ dedit tritici: pone in oꝛe ſacci iunioꝛis. Factũq̃ʒ eſt ita. Et oꝛto mane dimiſſi ſunt cũ aſinis ſuis. Iamq̃ʒ vrbẽ exierãt ⁊ proceſſerant paululũ: tũc ioſeph accerſito diſpẽſatoꝛe dom⁹. Surge inquit et[c] perſequere uiros ⁊ apprehenſis dicito. Quare[d] reddidiſtis malũ pro bono. Ciphus[e] quẽ furati eſtis ipſe eſt in quo bibit dñs meus: et[f] in quo augurari ſolet. Peſſimã[g] rem feciſtis. Fecit ille ut iuſſerat: ⁊ apprehẽſis per oꝛdinẽ locutus eſt. Qui reſponderũt. Quare ſic loquit̃ dñs noſter: ut ſerui tui tantũ flagitij cõmiſerint. Pecuniã[h] quã inuenimus in ſummitate ſaccorũ reportauim⁹ ad te đ terra chanaan: ⁊ quõ cõſequens eſt: ut furati ſimus de domo dñi tui aurũ uel argentũ. Apud quẽcũq̃ʒ fuerit inuentũ ſeruoꝛ tuoꝛ qđ queris moꝛiatur: ⁊ nos erimus ſerui dñi noſtri: qui dixit eis. Fiat iuxta veſtrã ſententiã. Apud[b] quẽcũq̃ʒ fuerit inuentuʒ: ipſe ſit ſeruus meus: uos autẽ eritis innoxij. Itaq̃ʒ feſtinato deponẽtes ĩ terrã ſaccos aperuerũt ſinguli. Quos[c] ſcrutat⁹ incipiẽs a maiore vſq̃ʒ ad minimũ inuenit[d] cyphũ in ſacco beniamin. At[e] illi ſciſſis ueſtibus oneratiſq̃ʒ rurſũ aſinis reuerſi ſũt in oppidũ: primuſq̃ʒ[f] iudas cũ fratrib⁹ ingreſſus eſt ad ioſeph: necdũ[g] eñ de loco abierat. Oẽſq̃ʒ[h] ante eum pariter in terrã coꝛruerũt. Quibus ille ait. Cur[i] ſic agere voluiſtis. An[k] ignoꝛatis q̄ nõ ſit ſilis

f Et in quo auguꝛari ſolet. ſicut experti eſtis oꝛdinãdo vos in menſa.

g Peſſimã rem feciſtis: quia igratitudo ẽ peſſimuʒ vicium.

h Pecuniã quã inuenimus in oꝛe ſaccoꝛ repoꝛtauimus. Argumentũ eſt a maioꝛi p te: quaſi dicerent: non retinuim⁹ nec celauim⁹ illđ qđ erat extra egyptũ: ⁊ in terra chanaã de quo magis videret̃: ergo nec h̃ cõmiſimus.

i Fiat iuxta vr̃aʒ ſniam. Cõfidentes eñ de ſua innocẽtia nimis obtulerant: q: ꝓ furto ſimplici ſcd̃m leges ſcriptas nullas debʒ moꝛi: iõ diſpẽſatoꝛ tempe rauit negociũ dicens.

a Fiat iuxta veſtrã ſententiã. i. aliquo mõ ab ipſa declinãdo.

b Apud quẽcũq̃ʒ fuerit inuentus ipſe ſit ſeru⁹ me⁹. loquit̃ in perſona dñi ſui. querebat eñ ſolũ bẽiamin vt p hoc videret̃: qualiter alij q̃ dimitterent̃ liberi ei ſuccurrerent in tali neceſſitate.

c Quos ſcrutat⁹ incipiens a maioꝛe ne ſi ſcrutat⁹ ſtatim fuiſſet saccũ beniamin appareret ꝓbabiliter q̄ ibi abſcõdiſſet cyphum.

Recepit aũt ioſeph. Hic cõſequẽter circa deſcẽſum ſcd̃m filioꝛ iacob in egyptũ deſcribit̃ occaſio aduerſitatis: q: de furto apparenti fuerũt cõuicti in beniamin. Circa qđ cõſiderandũ q̄ ioſeph qui erat ſagax ⁊ aſtut⁹ poſtq̃ꝫ ꝓbauerat q̄ fratres de eius venditione penitebãt. Itẽ q̄ cõtra beniamin fratrem ſuũ vterinũ nihil mali machinari fuerant: ⁊ q̄ ei pre ipſis honorato inuidiã non pretendebãt vt pʒ ex predictis: nihilominus tẽptare voluit vtrũ ipſi bẽiamin in periculo cõſtituto quãtũ poſſent ſuccurrerẽt ⁊ ideo ſic oꝛdinauit: vt in furto apparenti deprehẽderetur beniamin: vt videret qualit̃ fratres ſui in hoc ſe haberent: nec mirandũ ſi taliter eos ꝓbabat: quia maliciam eoꝛ in ſeipſo expertus fuerat: ⁊ ideo in hoc capi. primo deſcribit̃ eoꝛ cõprehẽſio. ſcđo cõfuſibilis reductio: ibi. At illi ſciſſis veſtibus. Circa primũ cyphus ioſeph in ſacco beniamin abſcõditur: requirit̃: denegat̃: ⁊ tandẽ inuenit̃. Et pʒ lr̃a exceptis paucis vocabulis que exponũt̃. b Cyphuʒ aũt meũ argenteũ ⁊ preciũ qđ dedit tritici pone in oꝛe ſacci minoꝛis. Dicit in oꝛe ſacci: vt cito poſſet inueniri. Dicit preciũ ne diſpenſatoꝛ crederet q̄ ciphus deberet poni in ſacco iunioꝛis loco precij: ⁊ ideo de vtroq̃ꝫ fecit mentionẽ.

d Inuenit cyphũ in ſacco beniamin quare non facit mentionẽ de pecunia ibi inuenta: q: iam eis ſupꝛa dixerat: q̄ alia pecunia in ſaccis inuenta erat a deo eis data: ⁊ q: eadẽ rõne qua accuſaret beniamin de pecunia accuſaſſet oẽs alios: cũ pecunia cuiuſlibet reperta fuiſſet in oꝛe ſacci ſui: ipſe autẽ volebat ſcd̃m oꝛdinationẽ ioſeph calũniari beniamin ſolũ vt p hoc ꝓbaret̃ alioꝛ affectio ad ipm̃ vt p̃dictũ eſt. e At illi. Hic ꝯñr deſcribit̃ eoꝛ cõfuſibilis reductio tanq̃ꝫ cõuictoꝛ de apparẽti furto ⁊ ſcđo miſericoꝛdie imploꝛatio: ibi. Cui iudas. Circa primũ dicit̃ ſic. e At illi ⁊c̃. in ſignũ triſticie. hic eñ erat modus antiquoꝛ occurrẽte cãu magne aduerſitatis. f Primuſq̃ꝫ iudas. q: inter frẽs erat p̃ncipalioꝛ ⁊ cõſtantioꝛ: ⁊ q: apud patrẽ erat ꝓ beniamin fideiuſſoꝛ vt p̃dictũ ẽ. c. p̃ce. ⁊ iõ cã erat magis ſua q̃ꝫ alioꝛ. g Necdũ eñ de loco abierat. ſ. ioſeph: q̃ expectabat fratrũ ſuoꝛ reditũ: vt perfecte ꝓbaret eoꝛ animũ. h Oẽſq̃ꝫ añ eũ in terrã pariter coꝛruerunt: vt ei⁹ animũ ad miſericoꝛdiã ꝓuocarẽt. i Cur ſic agere voluiſtis.

ac ſi di. illuđ qđ feciſtis eſt de ſe peſſimũ: ⁊ ideo nullo mõ debuiſſetis hoc velle facere. k An ignoꝛatis ⁊c̃. ac ſi diceret dato q̄ habeatis peſſimã voluntatẽ tñ debuiſtis retrahi a tali facto cũ ſciueritis me habere augurãdi ſciãʒ p quã poterã vos deprehẽdere. l Cui iudas. h̃ deſcribit̃ miſericoꝛdie imploꝛatio: vbi iudas vt facilius impetret illud qđ ẽ dulcoꝛis p̃mo cõfitet̃ illud qđ ẽ rigoꝛis dicẽs̃ ſionẽ ſupꝛa poſitã. xlij. c. vbi excuſauerũt ſe de circuitu ciuitatis: dicẽtes q̄ hoc fecerãt ad q̃rẽdũ fratrẽ ſuũ p̃ditũ: ⁊ hic dr̃ q̄ dixerãt p̃ri ipm̃ eẽ deuoratũ a beſtia. Ad qđ dđm q̄ lʒ nõ opoꝛteat iudã ⁊ frẽs ſuos excuſari de mẽdacio: tñ h̃ nõ ſequit̃ dictoꝛ ſuoꝛ ꝯdictio: q: ſtati poſſet iudas r̃ndere qđ dixerat p̃ri ipm̃ eẽ đuoꝛatũ a beſtia poſtq̃ꝫ redierãt ad ipʒ ex egypto ꝯcludẽtes q̄ ex q̃ ñ inuenerãt eũ reputabãt euʒ a beſtia deuoꝛatũ: ⁊ eodẽ mõ poterãt r̃ndere đ h̃ qđ dixerũt hic. Cui⁹ vterin⁹ frater moꝛtu⁹ eſt: q: hoc dixerũt poſtq̃ꝫ ipm̃ q̃ſierãt p ciuitatẽ ex quo nõ inuenerãt eũ ꝓbabiliter eſtimabãt eũ eſſe moꝛtuũ.

m Quid r̃ndebimuſ ⁊c̃. q. d. nihil poſſum⁹. q: inuẽtio cyphi erat notoꝛia: nec fraudeʒ audebãt impõere familie ioſeph: q: ſi id facerẽt negociũ ſuũ peioꝛarẽt.

n Deus inuenit iniq̃tatẽ ſuoꝛ tuoꝛ. i. pctã nr̃a al's occulta de⁹ fecit inueniri. i. ad puniti onẽ deduci p illđ infoꝛtuniũ qđ nobis accidit.

o En oẽs ſumuſ ſerui dñi mei đ rigoꝛe ei iuſticie nõ ſolũ ꝓ furto punitur ille apud quẽ res furata iuenit̃: ſed ẽt illi q̃ ſunt in eius ſocietate: et maxie q̃ñ ſunt fratres.

p Abſit a me. q. d. nolo vobiſcum agere cũ tanto rigoꝛe.

q Qui furat⁹ eſt ciphũ ⁊c̃. hoc aũt dicebat vt ꝓbarʒ ſi bẽiamin dimitterẽt ſolũ in ſeruitute.

r Accedẽs autẽ. hic ſcđo iudas ꝓcedit ad ĩpetrandũ qđ erat miſericoꝛdie ⁊ dulcoꝛis ⁊ p̃mo captat ipſius ioſeph beniuolentiã dicẽſ. Oꝛo dñe mi ⁊c̃. Scđo ad ſuũ ꝓpoſitum obtinẽdũ inducit quadruplicẽ rõnẽ dicẽs.

mei in augurãdi ſciẽtia. Cui[l] iudas. Quid[m] reſpõdebim⁹ inqt dño meo vel qd loquemur: aut iuſte poterim⁹ obtẽdere. De⁹[n] inuenit iniquitatẽ ſeruoꝛ tuoꝛ. En[o] oẽs ſerui ſumus dñi mei: ⁊ nos ⁊ apud quẽ inuentus eſt cyph⁹. Reſpõdit ioſeph. Abſit[p] a me ut ſic agaʒ. Qui[q] furatus ẽ cyphũ ipſe ſit ſeru⁹ me⁹: vos autem abite liberi ad patrẽ veſtrũ. Accedẽs[r] aũt ꝓpius iudas cõfidẽter ait. Oꝛo dñe mi. Loquat̃ ſeru⁹ tu⁹ uerbũ in auribus tuis: ⁊ ne iraſcariſ famulo tuo. Tu es eñ poſt pharaoneʒ dñs meus. Interrogaſti[s] prius ſeruos tuoſ habetis patreʒ aut fratrẽ: ⁊ nos reſpõdim⁹ tibi dño meo. Eſt nobis pater ſenex: ⁊ puer paruul⁹ qui in ſenectute illi nat⁹ eſt: cui⁹ vterin⁹ frater eſt moꝛtu⁹: ⁊ ipuʒ ſolũ hʒ mater ſua: pater uero tenere diligit euʒ. Dixiſtiq̃ʒ ſeruis tuis. Adducite eum ad me ⁊ ponã oculos meos ſup illũ. Suggeſſim⁹ tibi dño meo: nõ põt puer relinquere patrẽ ſuũ. Si eniʒ illũ dimiſerit moꝛiet̃. Et dixiſti ſeruis tuis. Niſi uenerit frater ueſter minimus vobiſcũ nõ uidebitis ampli⁹ faciẽ meã. Cum ergo aſcẽdiſſemus ad famulũ tuũ patrẽ noſtrũ: narrauim⁹ ei oĩa que locutus eſt dñs me⁹. Et dixit pater noſter. Reuertimini et emite nobis parũ tritici. Cui diximus. Non poſſum⁹ ire. Si frater noſter minim⁹ deſcẽderit nobiſcũ ꝓficiſcemur ſimul: alioqui illo abſente nõ audem⁹ uidere faciẽ uiri. At ille reſpõdit. Vos[t] ſcitis q̄ duos gẽuerit mihi vxoꝛ mea. Egreſſus[u] eſt vn⁹: et[x] dixiſtis beſtia deuoꝛauit eum: ⁊ huc uſq̃ʒ nõ cõparet. Si tuleritis et iſtũ ⁊ aliquid ei in via contigerit deducetis canos meos cũ merore ad inferos. Igitur ſi intrauero ad ſeruũ tuũ patrem noſtrum ⁊ puer defuerit: cuʒ anima illi⁹ ex hui⁹ anima depẽdeat: videritq̃ʒ eũ non eſſe nobiſcũ moꝛietur: et deducent famuli tui canos eius cũ doloꝛe ad inferos. Ego[a] pꝛoprie ſeru⁹ tuus ſim: qui in meam hunc recepi fidẽ: ⁊ ſpopondi dicens. Niſi reduxero eũ peccati reus ero in patrẽ omni tpe. Manebo[b] itaq̃ʒ ſeruus tu⁹ ꝓ puero in miniſterio dñi mei ⁊ puer aſcẽdat cũ fratribus ſuis: Non[c] eniʒ poſſum redire ad patrẽ abſente puero: ne calamitatis que oppſſura ẽ patrẽ meum teſtis aſſiſtã.

Capitulum. xlv.

Non[a] ſe poterat vltra cohibere ioſeph multis coꝛã aſtãtib⁹: vñ p̃cepit vt egrederentur cuncti foꝛas

a Ego ꝓprie. hic inducit ſcđam rõnẽ ex pte ſui: q̃a fideiuſſoꝛ tenet̃ ꝓ illo pro quo ſpondet. Iudas autem fideiuſſoꝛ erat ꝓ beniamin: vt p̃dictũ ẽ: ex quo cõcludit q̄ debebat remanere in ſeruitute ꝓ beniamin: et pʒ littera.

b Manebo itaq̃ꝫ ſeru⁹ tu⁹. hic ponit̃ tercia rõ ad idẽ ex aptitudĩe iude: erat eniʒ hõ ꝑfectioꝛ ⁊ aptioꝛ ad ſeruiendũ in oĩb⁹ opibus laboꝛioſis ⁊ bellicíſ q̄ bẽiamin ꝓpt̃ qđ nõ debebat refutari iſta petitio

c Nõ eñ poſſum. Hic inducit̃ quarta rõ ad idẽ: q: iſte iudas nullo mõ poſſʒ videre anxietatẽ p̃ris ſui: ſi rediret ſine beniamin: ⁊ iõ ſibi erat cõdeſcẽdendũ vt remaneret ĩ ſeruitute ꝓ ipſo: maxime cũ eſſet aptioꝛ illo in oĩbus opibus.

In ca. xliiij. vbi dr̃ in poſtilla. An ignoꝛat̃ ⁊c̃.

Additio.

i In hebꝛaica littera nõ dr̃. An ignoꝛat̃ ⁊c̃. ſʒ ponũt̃ quedã v̾ba quoꝛ ſnĩa ẽ. An ignoꝛat̃ q̄ hõ ſilis mei poſſʒ p auguria talia ſcire: qđ vr̃ magiſ cõſonũ rõni. ipſi eñ nõ habebãt vñ debuiſſent ſcire q̄ ioſeph eẽt maxim⁹ auguratoꝛ: ſed bñ poterãt p̃ſumere q̄ ioſeph cũ eſſet tã potens poſſet habere augures quoſcũq̃ꝫ voluiſſet: p̃ſertim cuʒ in egypto eſſent multi cõiectoꝛes ⁊ talib⁹ vtentes artib⁹ ꝓut ex multis locis ſacre ſcripture põt hoc hr̃i: vñ poſſet ſcire taliũ veritatẽ: ſcd̃m Aug. v̾o ꝓut ſãctus Tho. in ſcđa ſcđe. q. xcv. Ioſeph vero hoc dicebat nõ ſerioſe ſʒ referẽs ſe ad illud qđ vulgus de eo opinabat̃. q: ſ. credebãt ipʒ ioſeph eſſe eruditiſſimũ in oĩb⁹: vñ. ſ. xli. Pharao dicebat: nũquid ſapientioꝛẽ ⁊ ſimilem tui inuenire potero.

Replica coꝛrectoꝛij contra Burgeñ.

In ca. xliiij. vbi Bur. mouet difficultatẽ de arte augurãdi ipſiuſ ioſeph nõ multũ recedit a poſtillatoꝛe: nec refert multũ in ſenſu lr̃ali an p ſe vel p alios ſe diceret augurãdi hr̃e peritiã cũ ſint verba curialia: ſicut multa alia in illa hyſtoꝛia ꝯtẽta: vel q̄ illud dictum. An ignoꝛatis. ſcd̃m btm̃ Aug. referat̃ ad famã de Ioſeph p̃ſumptam ⁊c̃.

s Interrogaſti pri⁹ ſeruos tuos ⁊c̃. Intendebat eñ impetrare q̄ ipſe maneret in ſeruitute ꝓ bẽiamin: ita q̄ bẽiamin cũ alijs frĩb⁹ rediret ad patrẽ. ⁊ ad h̃ obtinẽdũ p̃mo inducit rõnẽ ex pte p̃ris ſui q̃ de furto h⁹ cyphi nullo mõ debebat inculpari: cũ ip̃e eẽt abſẽs: ⁊ etiã iuſt⁹: q: pecuniã a filijs repoꝛtatã remiſerat in egyptũ: ⁊ iõ nullo mõ debebat hr̃i ſuſpect⁹ de furto illo qđ factũ fuiſſet de ſuo mãdato: ⁊ tñ ſi bẽiamin remaneret in ſeruitute ĩ tantũ diligebat eũ q̄ credebat̃ ꝓbabiliter moꝛi pre doloꝛe qđ videbat̃ valde duꝛ ⁊ rõni abſonũ. hãc aũt rõnẽ deducit iudas diffuſe vt magis moueat aĩuʒ ioſeph ad ꝯparcẽdũ patri: ⁊ pʒ lr̃a vſq̃ꝫ ibi. t Vos ſcitis q̄ duos genuerit mihi vxoꝛ mea. Iſta ẽ rachel q̃ fuit p̃ncipal' ⁊ p̃ma vxoꝛ ei⁹: ⁊ ẽt ſola q̃ntũ fuit ex petitiõe iacob: q: lya fuit ſibi ꝯiũcta p deceptionẽ laban ⁊ due ancille ad petitionẽ rachelis ⁊ lye: vt hr̃. ſ. xxix. c. ⁊. xxx.

v Egreſſus ẽ vn⁹ de ſocietate mea. x Et dixiſtis beſtia deuoꝛauit eũ. vr̃ q̄ ioſeph h̃ poterat arguere iudã đ ꝯdictiõe ſcd̃m rep̃hẽ

n Non poterat vltra. Hic ꝯñr deſcribit̃ manifeſtatio fraternitatis vbi p̃mo deſcribit̃ h⁹ manifeſtationis modus: ⁊ ſcđo fruct⁹: ibi. Audituq̃ꝫ ẽ ⁊c̃. Circa primũ oſtẽdit̃ ve Capitulũ. xlv.

k iiij

Universidad de Salamanca. BGH

hemētia dilectōis.ꝛ ſcdo clemētia remiſſiōis:ibi.Ad quos ille.tercio grā ꝓmiſſiōis:ibi.Feſtinate.quarto inſtātia cōſolatiōis:ibi. En oculi veſtri. Circa primū dr. a Nō ſe poterat vltra cōtinere Joſeph.ſ.qn ſe manifeſtaret:tū qꝛ rō eū īducedat ad h̄ eo ꝙ ꝑ ꝑterita certificatꝰ erat d̄ pnīa fratrū ſuoꝝ de eo ꝙ vēdiderāt ipm̄ ꝛ de bona ꝛ fideli affectiōe eoꝝ ad bēiamin frēz ſuū vterinū: tū

nū ordinaſſet. o Fecit me ꝛc.qꝛ ꝑ ſapiaꝫ quam deꝰ dedit mihi pharao credit mihi ſicut patri. p Feſtinate.hic ɔn̄r deſcribitur grā ꝓmiſſiōis:qꝛ ꝓmiſit eis ꝓuidere de victualibꝰ cū prē ſuo ꝑ q̄ mādauit ꝑ eos dicēs. q Aſcēdite ad patrē meū ꝛc.qꝛ terra ꝓmiſſiōis in qua erat iacob altior ē reſpectu terre egypti. r Habitabis i terra ieſſen

qꝛ pietas fraterna nō permittebat eū āpliꝰ cōtinere pietatis interioris ſigna. b Et nullus intereſſet ꝛc. nō qꝛ ioſeph vellet celare ꝙ eſſent frēs ſui vt pꝫ īfra ſꝫ qꝛ ī ſui manifeſtatōe volebat aliq̄d dicē qd̄ latere volebat egyptios ne frēs ſui coram eis confunderētur:vt patebit. c Eleuauitq3 vocē cū fletu. Ex magno affectu pietatis: quā audierūt egyptij qui erāt de domo ioſeph.licꝫ eñ eēnt excluſi a loco ñ tñ ita lōge receſſerāt q̄n illaꝫ vocē poſſent audire ꝛ bñ volebat io.ꝙ audirēt illō qd̄ tūc dixit.ſ.Ego ſuꝫ ioſeph.ꝛ ſbdit. d Diſq3 domꝰ pharaonis ꝛc.ñ ꝙ audirēt vocē ioſeph īmediate ſꝫ per relationē egyptioꝝ q̄ erāt ꝓpe ioſeph. e Nō poterāt rn̄dere ꝛc. Erāt eñ memores d̄ malo qd̄ ei fecerāt ꝛ eū dn̄m terre videbāt:ꝛ iō nō fuit mirꝫ ſi fuerāt valde territi. f Ad q̄s ille.h̄ deſcribit̄ clemētia remiſſiōis. vidit eñ eos territos ꝑꝑ malū qd̄ ei fecerāt:iō voluit eos certificare de plena remiſſiōe dicēs. g Accedite ad me.cōfidēter ꝛ ſecure: ꝛ cū acceſſiſſent ꝓpe. h Ego ſū ait ioſeph frater vr̄ quē vēdidiſtiſ ī egyptū:iſtud volebat eis dicere ſubmiſſe:ꝛ ideo fecit eos ꝓpe vēire ne egyptij audirēt ꝓditionē quā fecerāt ꝛ ſic eos deſpicerēt. i Nolite pauere ꝛc.ac ſi diceret expſſe totū remitto vobis ex corde:qꝛ certitudinaliter ꝓbaui vr̄aꝫ pn̄iaꝫ de me:ꝛ certā amicitiā vr̄aꝫ erga bēiami fratrē meū. k Neq3 vob durū eſſe videat̄ ꝛc.Hoc addit ad maiorē eoꝝ certificationem.

et[b] nullꝰ intereſſet alienꝰ agnitōi mutue. Eleuauitq3[c] vocē cū fletu quā audierūt egyptij: oīſq3[d] domꝰ pharaonis:ꝛ dixit fratribꝰ ſuis. Ego ſum ioſeph. Adhuc pr̄ meꝰ uiuit. Nō[e] poterāt rn̄dere frēs nimio terrore perterriti: Ad[f] quos ille clemēter:[g] accedite[g] iquit ad me. Et cū acceſſiſſēt ꝓpe:ego[h] ſum ait ioſeph frater vr̄ quē vēdidiſtis in egyptū. Nolite[i] pauere:neq3[k] uobis durū eē videat̄ ꝙ vēdidiſtis me in his regiōibꝰ. Pro[l] ſalute eñ ueſtra miſit me deus an̄ uos in egyptū. Biēniū ē eñ ꝙ cepit fames in terra eē:ꝛ adhuc qnq3 āni reſtāt quibꝰ[m] nec arari poterit nec meti. Premiſitq3 me deꝰ ut reſeruemini ſup terraꝫ:ꝛ eſcas ad uiuēdū hr̄e poſſitiſ. Nō[n] vr̄o cōſilio ſed dei uolūtate huc miſſus ſuꝫ:q[o] fecit me q̄ſi patrē pharaonis ꝛ dn̄m vniuerſe domꝰ eiꝰ ac pricipē in oī terra egypti. Feſtinate[p] ꝛ aſcēdite ad prēꝫ meū:ꝛ dicetiſ ei. Hec mādat filiꝰ tuꝰ ioſeph. Deꝰ fecit me dn̄ꝫ vniuerſe terre egypti. Deſcēde ad me ne moreris:ꝛ hitabis[r] in terra ieſſē. Eriſq3 iuxta me tu ꝛ filij tui ꝛ filij filioꝝ tuoꝝ oues tue ꝛ armēta tua ꝛ uniuerſa q̄ poſſides: ibiq3 te paſcā.adhuc eñ qnq3 āni reſidui ſūt famis:ne ꝛ tu peas ꝛ oīs domꝰ tua:ꝛ oīa q̄ poſſideſ. En[s] ocli vr̄i ꝛ oculi frīs mei bēiamī videt ꝙ[t] os meū loq̄t ad vos. Nūciate pr̄i meo vniuerſā[u] glāꝫ meā ꝛ cūcta q̄ uidiſtis i egypto. Feſtiate ꝛ adducite eū ad me. Cūq3 āplexatꝰ cecidiſſet i collū beniami frīs ſui:fleuit:illo q3 ſilr flēte ſup collū eiꝰ. Oſculatuſq3 eſt ioſeph oēs frēs ſuos:ꝛ plorauit ſup ſinglos. Poſt[u] que auſi ſūt loq ad eū. Audituq3[x] eſt ꝛ celebri ſermōe vulgatū i aula regis venerūt frēs ioſeph:ꝛ[y] gauiſus ē pharao atq3 oīs familia eius. Dixitq3 ad ioſeph vt iparet frībus ſuis dicēs. Onerātes iumēta ite in terrā chanaā:ꝛ tollite inde prēꝫ vr̄m ꝛ cognationē:ꝛ venite ad me:ꝛ ego dabo vob oīa bona egypti:ut comedatis medullā terre. Precipe etiā ut tollāt plauſtra d̄ terra egypti ad ſb̄uectionē puuloꝝ ſuoꝝ ac ɔiugū Et dicito. Tollite prēꝫ vr̄ꝫ ꝛ ꝓperate quātociꝰ uenictes:nec dimittatis qcq̄ꝫ d̄ ſuppellectili veſtra:qꝛ[z] oēs opes egypti veſtre erūt. Feceruntq3 filij iſrl' ut eis mādatū fuerat. Quibꝰ[z] dedit ioſeph plauſtra ſm̄ pharaonis imperiū ꝛ cibaria i itinere. Singulis q3 ꝓferri iuſſit bīas ſtolas bē iamin uero dedit trecētos argēteos cū qnq3 ſtolis optimis tātū dē pecunie ꝛ ueſtium mittēs pr̄i ſuo:addēs eis aſinos decē q ſub uehe rēt ex oībꝰ diuitijs egypti ꝛ totidē aſinas:triticū i itinere paneſq3 portantes. Dimiſit ergo frēs ſuoſ ꝛ ꝓficiſcētibꝰ ait. Ne[a]

Nolebat eñ ꝫ ioſeph ꝙ pater ſuꝰ ꝛ frēs venirēt ad pn̄tiaꝫ regis dōec iformaſſet eos q̄liter deberēt ſe habere ī cōſpectu eiꝰ ꝛ iō voluit ꝙ ſtarent in terra ieſſen vbi occurreret eis ad eos informandū:qd̄ ꝛ fecit vt habet̄.c.ſe. s En oculi vr̄i.h̄ deſcribit̄ inſtātia cōſolatiōis:qꝛ pꝰ ꝑdicta iterꝫ ɔſolatur eos ad maiorē certificatōeꝫ dicēs. En oculi vr̄i ꝛc.ac ſi diceret:ſic certū ē vob ꝙ me videt̄ꝫ:ita certa ſūt oīa q̄ dixi vob ad cōſolationem veſtram. t Qd̄ os meū loquat̄ ad vos. Loquebat̄.n.hebraice:ꝛ nō ꝑ interpretem ſicut antea fecerat. u Poſt que auſi ſunt loq̄ ad eū:qꝛ manifeſte viderāt ꝙ vere ꝛ nō ficte loquebat̄. x Audituq3 eſt. Hic ɔn̄r deſcribitur dicte manifeſtatiōis fructꝰ vbi ꝑmo deſcribit̄ ſerenitas impij ī rege.ſcdo ſedulitaſ obſequij ioſeph: ibi. Quibꝰ dedit ioſeph.tercio ſuauitas gaudij ī patre:ibi. Qui aſcēdētes. Circa primū dr ſic. x Audituq3 ē ꝛc.ꝑ relationē eoꝝ q̄ ſecū erāt in domo Joſeph. y Et gauiſus eſt pharao ꝛc.

l Pro ſalute eñ veſtra miſit me deus.qꝛ ſm̄ Aug. Deus adeo omnipotens eſt ꝛ bonꝰ ꝙ nō ꝑmitteret mala fieri niſi exinde maiora bona eliceret ꝛ ſic permiſit ioſeph vendi ꝓpt̄ ſalutē ppl'i tpe famis future. m Quibus nec arari ꝛc.niſi modicū qd̄ q̄ſi nihil reputādū ē. Iſthꝰ aūt ſterilitatiſ aliq̄ dicūt cāꝫ eē nimiā inundātiā Nili:q̄ coopiebat terrā egypti itātū ꝙ ñ poterat cōuenienter coli:ſꝫ iſtud nō vr̄ verū:qꝛ iſta cā nō feciſſet ſterilitatē in terra chanaā ꝛ alijs regiōibꝰ vbi nō fluit Nilꝰ:ꝛ tñ i illis fuit fames ꝛ ſterilitas.vn̄ dr̄.s̄.xli.c. Oēſq3 ꝓuincie veniebāt in egyptū vt emerēt eſcas:ꝛ malū inopie tparēt:ꝛ iō alij dicūt ꝛ verius vt vr̄ ꝙ ſterilitas ꝓceſſit ex nimia ſiccitate ꝓpter quā in egipto nec alibi terra poterat bñ coli ſufficienter. n Nō vr̄o cōſilio.ſ.ſolū:qꝛ inualidū eēt niſi deꝰ ꝑmiſiſſet ꝛ ad bo

Licet diligerēt ioſeph ꝓpter bona que eis fecerat tñ erat eis turpe ꝙ hō q̄ fuerat ſeruus empticiꝰ ꝛ eductus de carcere haberet tātū dn̄iuꝫ in regno:ꝛ iō qn̄ ſciuerāt ꝙ hr̄et tot fratres ꝛ taliter formatos ꝙ bñ videbantur nobiles:ꝛ de bono loco fuerūt ſup hoc cōſolati:ꝛ iō ꝑcepit rex vt pr̄ ꝛ frēs ꝛ alij ꝓpinqui venirēt in egyptū paratꝰ eos ſuſtētare ꝛ honorare:vt pꝫ in lr̄a: vn̄ ſubdit̄. z Oēs opes egypti vr̄e erūt.i.de oībꝰ opibꝰ habebit̄ ad ſufficientiaꝫ:hebrei tñ dicūt ꝙ hoc dixit ꝓphetice quodāmōꝫ hoc nō intelligeret:qꝛ per v̄bū eiꝰ ſignificabat̄ qd̄ futuꝫ erat in filiis iſrl': qui exeūtes de egypto aſportauerūt ſecum opes egypti vt hr̄ Exodi.xij. Sicut ꝛ caypbas loquēs de morte chriſti dixit. Ex

pedit vobis vt vnꝰ moriat̄ hō ꝓ ppl'o Jo.xi.c.ꝛ ꝑ eiꝰ verbū ſignificabat̄ ꝙ mors chriſti eēt ꝓ redēptiōe generis humani:vt expōit euāgeliſta ibidē dicēs. Hoc aūt a ſemetipſo non dixit ꝛc. Verūtñ neuter ſic loquēdo poteſt ꝓpha ꝓprie dici:qꝛ ad hoc requirit̄ intelligētia:vt ſupra dictū ē.xli.c. Sicut nec aſina balaā potuit dici aīal rōnale lꝫ verba rōnabilia ꝓtulerit:qꝛ illa verba nō itellexit: qd̄ tñ requirit̄ ad rōnabilitatē ſꝫ fuerunt formata illa v̄ba ꝑ angelū mouētē linguā aſine.ſeq̄tur.

lꝫ eñ deſideraret videre ioſeph formidabat tñ deſcēdere in egyptū: quia erat ſenex ꝛ debilis: ꝛ qꝛ timebat in aliena terra ſepeliri extra ſepulcra patrū ſuoꝝ.ꝛ iō dn̄s aſſecurauit eū de vtroq3 dicēs. f Ego deſcēdā tecū q̄ꝫtū ad primū. g Et ego inde adducā te.q̄ꝫtū ad ſcdm̄: qꝛ fecit reportari corpꝰ ſuū ad ſepeliēdū in ſpelūca duplici:vt hr̄.ſ.l.ca. Por aūt ꝛ hoc aliter ītelligi de filijs iſrl' quos eduxit d̄ egypto in brachio extento ꝛ manu potenti:vt habet̄ in Exo.

z Quibꝰ dedit. Hic oñdit̄ ſedulitas obſequij ī ioſeph:qꝛ ſolicite fecit edictū pharaonis:addēs ēt ſup hoc ſpālia munera dādo ea frī ſuo beniamin ꝛ pr̄i.ꝛ pꝫ lr̄a. a Ne iraſcamini invia.hoc dixit ioſeph:qꝛ timebat ꝙ cū frēs ab eo receſſiſſent litigarēt adiuicē īponēdo ſibimet vnꝰ alteri maliciā factā contra ioſeph. b Qui aſcēdētes. Hic deſcribit̄ ſuauitas gaudij i patre ex auditu rumorum ꝙ ioſeph adhuc viueret. c Referebāt oēm ordinē.ſ. quare ꝛ quō Joſeph vendiderāt: ꝛ qualit̄ fuit ꝑmotꝰ in egypto exītū tot auditis ꝛ viſis ſignis manifeſtis de vita ioſeph Jacob credidit. Capitulū.xlvi. Profectuſq3. hic deſcribit̄ deſcēſus in egyptū q̄ꝫtuꝫ ad iacob ꝛ familiam eiꝰ vbi ꝑ deſcribitur deſcēdēdi modus.ſcdo deſcendentium numerus:ibi. Hec ſunt autem nomina. tercio ipſius ioſeph occurſus ibi. Miſit aūt iudā. Circa ꝑmū dr̄. b Venit ad puteū iuramēti.i.in berſabee q̄ locꝰ interꝑtat̄ puteꝰ iuramēti:ꝛ fuit vocātꝰ ille locꝰ ſic ab illo puteo:q̄ ē ibi vbi iurauerūt fedꝰ inter ſe abraā ꝛ abimelech vt dcm̄ ē.s̄.xxi.ca.ꝑ locū aūt illum voluit trāſire iacob duplici de cā. Vna fuit:qꝛ erat ī via eūdi ī egyptū. Berſabee.n.ē vltima villa terre chanaā eūdi v̄ſus egyptum. Scda cā fuit qꝛ abraā auus ſuus ibi inuocauit dn̄m: vt hr̄.s̄.xxi. ca. Silr̄ yſaac pater ſuꝰ.s̄.xxvi.ca.ꝛ iō voluit illuc ire ad deprecādū dn̄m ꝓ ſuo itinere ſicut ꝛ fecit qn̄ iuit ad laban:trāſiuit.n.ꝑ mōtē moria:vt ibi oraret dn̄m:vt ip̄m dirigeret in via vt dictum eſt.s̄. xxviij.c. c Jacob iacob.duplicatio noīs ſignū ē diuīe dilectōis d Cui rn̄dit,ecce adſum.paratꝰ ad imperiū tuū. e Noli timere

iraſcamini in uia. Qui[b] aſcēdentes ex egypto venerūt in terram chanaā ad patrē ſuū iacob ꝛ nūciauerūt ei dicētes. Joſeph filiꝰ tuus viuit:ꝛ ipſe dn̄at̄ in oī terra egypti. Quo audito iacob q̄ſi d̄ graui ſōno euigilās:tñ nō credebat eis. Illi econtra referebāt[c] oēꝫ ordinē rei.cūq3 uidiſſꝫ plauſtra ꝛ vniuerſa q̄ miſerat reuixit ſpūs eius ꝛ ait. Sufficit mihi ſi adhuc ioſeph filiꝰ meꝰ uiuit:uadam ꝛ uidebo illū an̄q̄ꝫ moriar.

Capitulum.xlvi.

Profectuſq3[a] iſrl' cum oībꝰ que habebat venit ad puteū iuramēti ꝛ mactatis ibi victimis deo pr̄is ſui yſaac:audiuit eū ꝑ uiſionē nocte uocātē ſe ꝛ dicētem ſibi. Jacob[c] iacob. Cui[d] rn̄dit. Ecce adſum. Ait illi deꝰ. Ego ſuꝫ fortiſſimꝰ deꝰ pr̄is tui. Noli[e] timere: ſꝫ deſcēde in egyptū:qꝛ in gēteꝫ magnā faciā te ibi. Ego[f] deſcendā tecū illuc et[g] ego ide adducā te reuertentē. Joſeph[h] q3 pōet manꝰ ſuas ſup oclos tuos. Surrexit[i] Jacob mane a puteo iuramēti:tulerūtq3 eū filij cū puul'ꝛ vxoribꝰ ſuis in plauſtris que miſerat pharao ad portādū ſeneꝫ: ꝛ oīa q̄ poſſederat in terra chanaā. Venitq3 in egyptū cū oī ſemine ſuo:filij eiꝰ ꝛ nepotes[k] filie ꝛ cūcta ſil' ꝓgenies. Hec[l] ſūt autē noīa filioꝝ iſrl' qui ingreſſi ſunt i egyptū ipē cū liberiſ ſuis. Primogenitus[m] ruben. Filij ruben enoch ꝛ phallu ꝛ eſrom ꝛ charmi. Filij ſymeon iamuel[n] et iamin ꝛ iauer: ahod et Jachin: et[o] ſaber ꝛ ſaul filius chananitidis. Filij leui:gerſon et caath ꝛ merari. Filij iuda: Her ꝛ onan ꝛ ſela ꝛ phares ꝛ ꝫara. Mortui ſunt autem Her ꝛ[p] onan in terra chanaā. Natiq3 ſunt filij phares:eſrō ꝛ amul. Filij yſachar: thola ꝛ phua ꝛ iobab ꝛ ſenron. Filij ꝫabulon:ſareth ꝛ chelō et iahelel. Hi[q] filij lye quos genuit in meſopotamia ſyrie cū dina filia ſua. Oēs[r] aīe filioꝝ eiꝰ ꝛ filiarū.xxxiij. Filij[s] gad:ſephō ꝛ aggi ꝛ eſebō:ꝛ ſuni ꝛ heri ꝛ arodi ꝛ areli. Filij aſer:iemna ꝛ ieſua ꝛ ieſui ꝛ beria ſara q3 ſoror eorū Filia beria. Heber ꝛ melchiel. Hi filij ꝫelphe quā dedit laban lye filie ſue: ꝛ hos genuit iacob ſedecim animas. Filij[t] rachel vxoris iacob ioſeph ꝛ beniamin Natiq3 ſunt ioſeph filij in terra egypti quos genuit ei aſſeneꝫ filia Phutifaris ſacerdotis eliopoleos: manaſſes ꝛ ephraim. Filij beniamin: bela et bechor et aſbel[u] et gera[x] et naaman[y] et iechri[z] et iethros[a] et roſe: mophim et offim et ared. Hi filij rachel quos genuit iacob: oēs anime.xiiij. Filij[b] dan vſan[c]. Filij neptalim iaſiel ꝛ guni ꝛ ieſer

b Joſeph q3 ꝛc. Mos erat antiquoꝝ ꝙ perſona predilecta claudebat oculos defuncti.ꝑ hoc autēꝫ certificatꝰ fuit iacob:ꝙ ioſeph nō moreret̄ an̄ ipſuꝫ qd̄ ſumme deſiderabat. i Surrexit iacob.cōfortatꝰ de diuina cōſolatiōe. ſequit̄. k Nepotes filie.lꝫ hr̄et vnicā filiā.ſ.dinam.dr̄ tñ in plurali:qꝛ filie filioꝝ ſuoꝝ eiꝰ filie dicebātur ꝛ cū dina hic intelligūt̄. l Hec ſūt autē noīa. Hic ɔſequēter deſcribit̄ numerꝰ deſcēdētiū vbi cōſiderādū: ꝙ aliq̄ perſone hic noīate alibi ī ſcriptura alit̄ nominā̄t eiſdē modis ꝛ rōnibuſ: que.s̄. tacte ſunt de filijs Eſau. xxxvi.ca. m Primogenitꝰ ruben.ex occaſiōe eiꝰ enumerāt̄ poſt eū oēs filij lye naturales ꝛ adoptiui an̄ alios filioſ.ꝛ pꝫ lr̄a exceptis paucis vocabulis. n Jamuel. Numeri.xxvi vocat̄ Namuel. o Saber.hic in ꝑalip.nō noīat̄ qꝛ nulla ꝓgenies ꝓceſſit d̄ eo. p Onan.ꝑ.n.dꝫ ſcribi ī fine Job ꝑ paliꝑ. vij.c.vocat̄ Jaſub. q Hi filij lye ꝛc. hoc vr̄ falſum:qꝛ filij iude ſupra noīati nō fuerūt ibi geniti vt patet.s̄.xxxviij.c. Dicēdū ꝙ h̄ dr̄ eo ꝙ pater eorū fuit genitus ī meſopotamia.ſ.iudas. r Oēs aīe filioꝝ ꝛ filiaꝝ eius.xxxiij.ī hoc tñ numero nō includit̄ dina: vt patet ſi cōputētur mares. s Filij gad. Hic enumerāt̄ filij ꝫelphe q̄ erāt filij lye adoptiui.ꝛ pꝫ lr̄a.

t Filij rachel.hic enumerantur filij eius. u Aſbel.i.paral'.vij.ca.vocatur iadiel. x Bera.i.palipo.vij.ca.vocatur abara. y Naamā hic vocatur nohaba ibidem. z Iechri.hic vocatur rapha ibidem. a Jethros mophim duo nomina ſunt in aliquibus libris ſimul iunguntur ꝓ vno:ꝛ male:ꝛ eodem modo defecit remigius libro de interpretationibus ponens ambo ꝓ vno nomine. Remigius eñ qui fecit illū librum videtur parum ſciuiſſe de hebraico:quia in pluribus interpretationibus defecit:ꝓpter quod beatus Hiero. frequenter eum redarguit in libro de hebraicis queſtionibus: ꝛ in alijs locis. b Filij dan.hic enumerantur filij bale. c Vſan.licet iſte fuerit vnigenitus ipſi dan.tamen hic dicitur filij:quia aliquādo in ſacra ſcriptura ponitur plurale pro ſingulari: ſicut econuerſo:vt habetur Exodi.viij. Venit muſca grauiſſima.i.multitudo muſcarum.

Universidad de Salamanca. BGH

ex[d] ſalē. Hi filij bale quaꝫ dedit laban racheli filie ſue: ⁊ hos genuit iacob oēs aīe ſeptē. Cūcte qꝫ[e] aīe que ingreſſe ſūt cū iacob in egyptū ⁊ egreſſe ſunt de femore illiꝰ abſqꝫ vxoribꝰ filiorū eius ſexagintaſex. Filij aūt ioſeph q nati ſūt ei in terra egypti anime due. Oēs aīe domꝰ iacob q̄ ingreſſe ſunt in egyptū: fuere .lxx. Miſit[f] aūt iacob iudā an̄ ſe ad ioſeph in egyptū vt nūciaret ei et ille occurreret in ieſſen. Quo cū ꝑueniſſet iūcto ioſeph curru ſuo aſcēdit[g] obuiā pr̄i ad eūdē locū: uidēſqꝫ eū irruit ſuꝑ collū eiꝰ: ⁊ inter amplexꝰ fleuit. Dixitqꝫ pr̄ ad ioſeph. Iā letꝰ moriar: qꝛ uidi faciē tuā: ⁊ ſuꝑſtitē te relinquo ⁊ ille locutꝰ eſt ad frēs ſuos ⁊ ad oēꝫ domū pr̄is ſui. Aſcēdā ⁊ nūciabo pharaoni: dicāqꝫ ei. Frēs mei ⁊ domꝰ pr̄is mei qui erāt in terra chanaā venerunt ad me: ⁊ ſunt uiri paſtores ouiuꝫ: curāqꝫ hn̄t alēdoꝝ gregū. Pecora ſua ⁊ armēta ⁊ oīa que hr̄e potuerūt adduxerūt ſecū. Cūqꝫ[h] vocauerit uos ⁊ dixerit: qd̄ ē opꝰ ueſtrū rn̄debitis. Uiri paſtores ſumus ſerui tui ab infātia nr̄a uſqꝫ i pn̄s ⁊ nos ⁊ patres nr̄i. Hec[i] aūt dicetis vt habitare poſſitis in terra ieſſen: qꝛ[k] deteſtantur egyptij oēs paſtores ouium.

Capitulum .xlvij.

Ingreſſus[a] ergo Ioſeph nūciauit pharaoni dicēs. Pr̄[b] meus ⁊ frēs: oues eoꝝ ⁊ armēta ⁊ cūcta que poſſidēt uenerūt d̄ terra chanaā: et[c] ecce cōſiſtūt i terra ieſſen Extremos[d] qꝫ fratrū ſuoꝝ quinqꝫ uiros conſtituit coram rege. Quos ille interrogauit: qd habetis opis. Rn̄derunt. Paſtores ouiuꝫ ſumꝰ ſerui tui ⁊ nos et pr̄es nr̄i. Ad[e] ꝑegrinādū i terrā tuā uenimꝰ qm̄[f] nō ē herba gregibꝰ ſeruoꝝ tuoꝝ: ingraueſcēte fame i terra chanaā: petimuſqꝫ ut eē nos iubeas ſuos tuos i terra ieſſen. Dixit itaqꝫ rex ad Ioſeph. Pr̄ tuꝰ ⁊ frēs tui uenerūt ad te. Terra egypti in ꝯſpectu tuo ē: in optimo loco fac eos habitare: ⁊ trade eis terram ieſſen. Qd̄ ſi noſti in eis eē uiros induſtrios: ꝯſtitue illos mgr̄os pecorum meoꝝ. Poſt[h] hec introduxit patrē ſuū ad regē ⁊[i] ſtatuit eū corā eo. Qui[k] bn̄dicēs illi ⁊ interrogatꝰ ab eo: q̄t ſūt dies annoꝝ uite tue. Rn̄dit. Dies[l] ꝑegrinationis uite mee centū .xxx. annorū ſunt[m] parui ⁊ mali et[n] nō ꝑuenerūt uſqꝫ ad dies patrū meoꝝ quibus peregrinati ſunt. Et benedicto rege egreſſus eſt foras. Ioſeph[o] uero patri ⁊ fratribꝰ ſuis dedit[p] poſſeſſioneꝫ in egypto in[q] optio terre loco rameſſes ut preceperat pharao et[r] alebat eoſ omnēqꝫ domū pr̄is ſui prebēſ cibaria ſingulis. In toto eīm orbe panis deerat: ⁊ oppreſſerat fames terrā maxime egypti ⁊ chanaā. E[s] quibꝰ omnē[t] pecuniam cōgregauit ꝓ uenditiōe frumenti: et intulit eā i erariū regis. Cūqꝫ defeciſſet emptoribꝰ p̄ciū: uenit cūcta egyptꝰ ad ioſeph dicēſ Da nobis panes. Quare morimur coram te deficiēte pecunia. quibꝰ ille rn̄dit. Adducite pecora vr̄a: ⁊ dabo vobis ꝓ eis ciboſ ſi preciū nō habetis. Que cū adduxiſſēt dedit eis alimēta ꝓ eqs ⁊ ouibꝰ ⁊ bobꝰ ⁊ aſinis: ſuſtentauitqꝫ eos illo anno ꝓ cōmutatione pecoꝝ. Uenerūt[x] qꝫ anno ſecūdo ⁊ dixerūt ei. Nō celamus dn̄o nr̄o q̄ deficiēte pecunia pecora ſil' defecerunt nec clā te ē q̄ abſqꝫ corporibꝰ ⁊ terra nihil habeamus. Cur ergo morimur te vidente. Et nos ⁊ terra nr̄a tui erimus. Eme nos in ſeruituteꝫ regiā: ⁊ prebe ſemina: ne pereūte cultore redigatur terra in ſolitudinē. Emit igitur ioſeph oēꝫ terrā egypti uendentibus ſingulis poſſeſſiones ſuas pre magnitudine famis. Subiecitqꝫ[y] eam pharaoni ⁊ cūctos pp̄los eius a nouiſſimis terminis egypti uſqꝫ ad extremos fines eius preter[z] terram ſacerdotum que a rege tradita fuerat eis: quibus[a] ⁊ ſtatuta cibaria ex horreis publicis prebebantur: et idcirco nō ſunt compulſi vendere poſſeſſiones ſuas. Dixit[b] ergo Ioſeph ad populos. En ut cernitis ⁊ nos et terram ueſtram Pharao poſſidet. Accipite ſemina ⁊ ſerite agros ut fruges habere poſſitis. Quintam partem regi dabitis Quatuor reliquas permitto vobis in ſementem: ⁊ in cibum familijs ⁊ liberis ueſtris. Qui reſponderunt. Salus noſtra in manu tua eſt. Reſpiciat nos tantū dominus noſter ⁊ leti ſeruiemus regi. Ex eo tempore vſqꝫ in preſentem diem in vniuerſa terra egypti regibus quinta pars ſoluit̄: ⁊ factum eſt quaſi in legem. abſqꝫ terra ſacerdotali: que libera ab hac cōditōe fuit

d Salem. al's ſyllā. hic vocat̄ ſelboam. i. Paralip. vij. ca. Si aūt cōiūgant̄ ſimul filij lye .xxxiij. ⁊ pueri zelphe .xvi. ⁊ rachel .xiiij. ⁊ Bale .vij. faciunt ſeptuaginta. e Cūcteqꝫ aīe ⁊c̄. Circa iſtos numeros ſequētes varij doctores varie dicūt ⁊ multipliciter. accipiā aūt duos modos dicēdi qui vident̄ mihi ꝓbabiliores. e .Lxvi. iſte numerꝰ ē pſonaꝝ que egreſſe ſunt de iacob ⁊ cū hoc ingreſſe ſūt egyptū cū eo: vt pꝫ in lr̄a. Et ab hoc numero excludūtur her ⁊ onan: q̄ nō intrauerūt egyptū: ſed mortui ſunt in terra chanaā: vt p̄dictū ē in iſto ca. ⁊ ſ. xxxviij. c. Silr̄ excludūtur ioſeph ⁊ filij eiꝰ q̄ erāt i egypto an̄q̄ iacob egrederet̄ ⁊ ſic de numero lxx. p̄dicto remanent .lxv. cū quibꝰ ſi ponat̄ dina: q̄ fuit excluſa a nūero .xxxiij. pueroꝝ lye: vt ſ. dictū eſt ⁊ que ingreſſa ē cū iacob egyptū: ſic habemꝰ .lxvi. pſonas h̄ numeratas cuꝫ quibꝰ ſi addant̄ ioſeph ⁊ duo filij eiꝰ. ⁊ iochabeth filia leui que cōcepta erat an̄ ingreſſū iacob in egyptū: nondū tn̄ nata: vt dicūt hebrei. ⁊ ſic intrauit in egyptū: lꝫ in vtero mr̄is: ⁊ ſic habemꝰ vltimū nūerū cū d̄r. Oēs aīe domuſ iacob que igreſſe ſūt egyptum fuerūt .lxx. ſꝫ qꝛ ſcriptura nō exprimit q̄ leui aliquā filiā habuerit que vocata ſit iochabeth. q̄a illa d̄ q̄ fit mētio i exo. nō fuit eiꝰ filia vt ibi dicetur iō pōt h̄ dimitti ⁊ loco eiꝰ poni ip̄e iacob q̄ cū prole ſua ingreſſus ē: ⁊ ſic ſunt ſeptuaginta. vn̄ ⁊ in h̄ numero vltimo nō d̄r. Oēs aīe que egreſſe ſunt de femore iacob: qꝛ ip̄e nō fuit egreſſus a ſeipſo: ſꝫ d̄r. Oēs aīe domꝰ iacob que ingreſſe ſūt egyptū fuere lxx. Et hic modꝰ dicēdi vr̄ cōuenientior. tn̄ ingreſſus ipſiꝰ ioſeph fuit an̄ igreſſum patris. ⁊ ſimiliter ingreſſus filioꝝ ioſeph: qui dicūt̄ h̄ ingreſſi ratiōe patris ſui: ⁊ ſic in eo quodāmodo ingreſſi ſunt: vn̄ ⁊ de perſonis hic vltimo nominatis nō dicitur. Que ingreſſe ſunt cū iacob in egyptū: ſꝫ que ingreſſe ſūt abſolute. Trāſlatio xo .lxx. hic hꝫ .lxxv. Sꝫ ſm̄ Hiero. h̄ cū p̄dictis numerauerūt .v. filios filioꝝ ioſeph: q̄ tn̄ nōdū erāt nati. ⁊ hoc factū ē p anticipationē pp honorē ioſeph: pp quē alij fuerūt recepti honorifice in egypto: ⁊ hāc trāſlationē ſecutꝰ ē Lucas Act. vij. Qd̄ aūt aliq̄ dicūt nullā mulierē h̄ ꝯputari pꝫ falſum: qꝛ ſara cōputat̄ int̄ filios zelphe: alit̄ nō eēnt .xvi. ſꝫ .xv. tm̄. qd̄ ē ꝯ textū vbi d̄r. Sedecim aīas ⁊c̄. Cōſiderādū etiā q̄ cū d̄r hic. Aīe egreſſe de femore iacob: nō ē p hoc intelligēdū q̄ aīa intellectiua ſit p generatōeꝫ ſꝫ accipit̄ h̄ aīa ꝓ hoīe: eo mō quo totū denoīat̄ a pte p̄ncipaliori: lꝫ autē hō generet̄ aīa tn̄ intellectiua nō generat̄: ſꝫ creādo infundit̄. f Miſit aūt iacob iudā. hic deſcribit̄ ipſiꝰ ioſeph occurſus: ⁊ ſꝫ q̄ mādauerat pr̄ ſtetit in terra ieſſen quouſqꝫ ioſeph ei ibidē occurreret ſignificās ei ſuū aduentū. ⁊ hoc ē qd̄ d̄r. f Miſit aūt iacob ⁊c̄. qꝛ iudas inter alios filios q̄ erāt cū iacob erat honorabilior ⁊ rōnabilior. g Aſcēdit obuiā. tū vt debitā reuerētiā pr̄i exhiberet: tū vt pr̄eꝫ ⁊ frēs inſtrueret q̄ō cū rege loq̄rēt̄. iō ſequit̄. h Cūqꝫ vocauerit vos. ſ. rex. Et dixerit: qd̄ ē opꝰ vr̄m rn̄debitis, Uiri paſtores ſumꝰ ⁊c̄. Cuiꝰ cā ſubdit̄ cū d̄r, i Hec aūt ⁊c̄. q̄ fertilis ē ⁊ apta aīalibꝰ alēdis. k Quia deteſtant̄ ⁊c̄. ⁊ ſic volūt q̄ habitēt ſeorſuꝫ ab eis. Cā aūt quare deteſtāt̄ ē: qꝛ ꝑcutiunt aīalia aliqua que tāq̄ dij ab egyptijs colūt̄. Capitulū .xlvij. Ingreſſus ḡ ioſeph. Poſtq̄ moyſes deſcripſit deſceſū in egyptū: h̄ ꝯn̄r deſcribit ipſiꝰ morā ⁊ ſtatū ibidē. Et p̄ q̄tū ad eiꝰ inhabitationē. ſcd̄o q̄tū ad finē ⁊ ꝯſūmationē ibi. Factiqꝫ ſūt oēs dies. Adhuc deſcribit̄ ipſiꝰ iacob receptio gratioſa. ſcd̄o eiꝰ ſuſtentatio larga: ibi. Ioſeph vero. Adhuc p̄mo deſcribit̄ ipſius receptio benigna i ꝓle ſua. ſcd̄o in pſona ꝓpa: ibi. Poſt h̄ introduxit. Circa p̄mū dicit̄. b Pater meus ⁊ frēs ⁊c̄. Hec nūciauit ioſeph pharaoni an̄q̄ adduceret frēs ſuos ad p̄ntiaꝫ ipiꝰ. ad ꝓbandū ſi affectio bona regis erga eos pſeueraret ſic a p̄ncipio. c Et ecce ꝯſiſtūt in terra ieſſen. hoc addidit Ioſeph qꝛ deſiderabat q̄ illa t̄ra eiſ aſſignaret̄: vt pꝫ in p̄cedēti .c. ⁊ iō hoc dixit: ac ſi ei inſinuaret: ex q̄ vxores ⁊ familie ⁊ oīa bona eoꝝ mobilia ſūt: ibi bonū eēt q̄ remanerēt illic: qꝛ labor eēt eoſ trāſferre alibi. d Extremos q̄ꝫ frm̄ ſuoꝝ extremitas alicuiꝰ rei accipit̄ dupliciter. ſ. a parte ſuperiori ⁊ a pte inferiori. ⁊ ſm̄ h̄ iſta lr̄a dupl'r expōit̄. Uno mō ſic. Extrēos fratrū. i. mīores ⁊ debiliores. ⁊ hanc expoſitionem ſequūtur iudei dicentes: q̄ hoc fecit Ioſeph ne ſi rex vidiſſet maiores ⁊ fortiores poſuiſſet eos cum viris bellatoribꝰ. Alio mō ſic. Extremos fratrū. i. maiores ⁊ valētioreſ vt ex h̄ rex ⁊ cōſiliarij ſui mag̃ hērēt acceptū dn̄iuꝫ ioſeph: vidēteſ cognationē eiꝰ eē groſaꝫ. ⁊ iſtud mag̃ cōcordat p̄dictꝫ ca. p̄ce. e Ad peregrinādū ⁊c̄. i. ad morādū ad tp̄s. cuiꝰ cā ſubdit̄. f Qm̄ nō ē herba gregibꝰ ⁊c̄. ſꝫ ſi nō erat in terra chanaā herba: q̄ō erat in egypto vbi erat tāta ſterilitas ſicut alibi. Et dicūt aliq̄ h̄ q̄ tp̄e ſiccitatis ex qua cauſabat̄ illa ſterilitas ſūt bona paſcua in egypto qꝛ magna inundatio nili ex aqua remanēte ſuꝑ terrā plꝰ ipedit naſcētiū herbaꝝ q̄ ſiccitas. Uel aliter pōt dici q̄ terra ieſſen quā petebat erat ſic diſpoſita q̄ nō erat tāta ſiccitas: q̄n eēt ſufficiēter paſcualis: ex quo habebāt colorē petēdi eā: qꝛ bōa eoꝝ ꝯſiſtebāt p̄ncipaliter in aīalibꝰ. g Terra egypti in cōſpectu tuo ē. ac ſi diceret: vbicūq̄ placuerit tibi fac eos habitare. h Poſt hec. Hic deſcribit̄ receptio iacob in pſona ꝓpria: qꝛ poſtq̄ ioſeph expertus fuerat q̄ rex frēs ſuos grōſe receꝑat: certificatꝰ ē de bona receptōe patris ſui: iō ſequit̄. i Et ſtatuit eū corā eo, tū vt pr̄eꝫ ſuū honoraret de acceſſu ad p̄ntiaꝫ regis: tū vt pr̄ ſuus grās redderet ipi regi de bonis ab eo receptis ꝓ ſe ⁊ familia ſua. k Qui bn̄dicēs illi. ſ. regi: quē Iacob ſalutauit: ⁊ cui iprecatꝰ fuit bona: ⁊ iſtud vocat̄ hic bn̄dicere. l Dies ꝑegrinatiōis vite mee. qꝛ p̄mo ꝑegrinatus fuerat in meſopotamia: apud Labā: vt. ſ. dictū ē. Itē peregrinatꝰ erat in terra egypti. in terra etiā chanaan habitauerat vt peregrinꝰ p maiori pte: qꝛ nō erat aſſecutꝰ dn̄iuꝫ in illa niſi in parua portione. Aliter exponitur: qꝛ tota vita humana in p̄ſenti vita nō ē niſi quedā peregrinatiō reſpectu celeſtis patrie: ſm̄ q̄ dr̄ apoſtolus Heb. xiij. Non habemꝰ hic manentem ciuitatē ſed futurā inquirimus. m Sūt parui ⁊ mali. Dicūt̄ autē parui eiꝰ dies reſpectiue: vn̄ d̄r. n Et nō ꝑuenerūt ⁊c̄. qꝛ abraā auus ſuꝰ vixit .clxxv. annis: vt hr̄ ſ. xxv. c. ⁊ yſaac pater ſuꝰ .clxxx. annis: vt hr̄ ſ. xxxv. cap. ⁊ alij patres eiꝰ p̄ores adhuc diutiꝰ vixerūt: vt hr̄ ſ. xi. ca. Dicūtur aūt dies eiꝰ mali: pp maluꝫ penalitatis qd̄ ſuſtinuit in vita ſua p̄mo ex pſecutiōe frīs ſui eſau. ſcd̄o ex longa ſeruitute apud labā. tercio ex violatiōe dyne filie ſue. quarto ex tranſgreſſione Ruben primogeniti ſui: qui fedauit ſtratū eius. q̄nto ex venditiōe Ioſeph: de qua fuit incōſolabiliter afflictus. ſexto ex ſterilitate terre chanaan: vt patet ex predictis. o Ioſeph vero. Hic deſcribit̄ ipſius iacob ſuſtentatio p ip̄m Ioſeph: vbi primo deſcribit̄ ꝓuidētia ipſiꝰ ioſeph reſpectu patris. ⁊ ſcd̄o reſpectu regis: ibi. E quibꝰ. Circa primū d̄r. p Dedit poſſeſſionē i egypto. ꝓuidēs patri ⁊ fratribꝰ de loco habitatiōis. q In optimo terre loco rameſſes. ē aūt rameſſes in territorio ieſſen qd̄ ſupra petierat. r Et alebat eos. ꝓuidēs eis de victu. s E quibus. Hic oſtēdit̄ ꝓuidētia ioſeph reſpectu regis augēdo ſibi fideliter theſauꝝ. ⁊ ſcd̄o clemēter ſe hn̄s erga pp̄lm: ibi. Dixit ergo ioſeph. Circa p̄mū d̄r ſic. s E quibꝰ. i. egypto ⁊ chanaan: ⁊ alijs terris circūadiacētibꝰ. t Oēm pecuniā ꝯgregauit. nō p exactiōes ſꝫ p vēditionē bladi iuſtā: qꝛ tātū valet res q̄ntū pōt vēdi. ⁊ iō illd̄ qd̄ ioſeph emerat ꝓ paruo p̄cio tp̄e fertilitatis: poterat reuēdere eiſdē pſonis. ⁊ multo fortiꝰ alijs ꝓ maiori p̄cio. maxime qꝛ nullū cōpulerat ad vendēdū ſibi bladū noīe regis. v Adducite pecora vr̄a lꝫ eīm eēnt in fame poſiti: nō tn̄ tenebat̄ rex eis dare bladū grat̄ q̄diu haberēt bōa vn̄ poſſent emere. x Uenerūtq̄ anno ſcd̄o. dicūt hebrei q̄ iſte fuit ſcd̄s ānus famis: ⁊ q̄ i aductu iacob q̄ venit in p̄ncipio tercij anni famis: ſtatim Nilꝰ irrigauit terrā egypti ꝓpter merita eiꝰ ⁊ facta eſt fertilitas: que ſubtracta fuerat p ſiccitatē: vt p̄dictū eſt ſm̄ vnā opinionē. Sed hoc vr̄ ꝯ textū: p̄mo qꝛ ioſeph p ſp̄m ꝓphetie p̄dixerat famē durare p ſeptē annos. ſcd̄o qꝛ ſm̄ iſtud dictū ſequeret̄ q̄ ioſeph ſuſtentaſſet egyptios p̄mo āno famis ꝓ pecoribꝰ: ⁊ p ꝯn̄s durāte adhuc fertilitate ſuſtentaſſet eos ꝓ pecunijs qd̄ videt̄ manifeſte falſum: qꝛ tūc emebat ioſeph bladū ab egyptijs: ⁊ nō ecōuerſo. Et iō dicendū ē: q̄ ſcd̄s annus hic intelligit̄ ab illo tp̄e q̄ defecit eiſ pecūia ad emēdū: ⁊ ille fuit circa finē ſterilitatis terre. maxie qꝛ ioſeph predixerat publice: ita q̄ erat notū p totā terrā egipti de ſeptē ānis famis future poſt fertilitatē. ⁊ iō veriſilr̄ ē q̄ multi de terra egypti reſeruauerūt ſibi bladū vn̄ poterāt ſuſtētari p aliqd̄ tp̄us: ita q̄ nō fuerūt cōpulſi vēdere ꝓ blado pecora ſua ⁊ poſſeſſiones ſuas ita cito ſꝫ magis in vltimis ānis famis: ſequit̄. y Subiecitq̄ eā pharaoni ⁊c̄. In hebreo d̄r ſic. Et fuit terra ipſiꝰ pharaonis ⁊ pp̄lm trāſtulit ad ciuitates de fine terre egypti vſq̄ ad finē eius. Dicūt. n. hebrei: q̄ ad oſtēdēdū q̄ terra erat ipiꝰ regis immediate. Ioſeph fecit trāſferre pp̄lm de vna pte terre egypti ad aliā ⁊ ecōuerſo: vt p talē trāſlatiōeꝫ quilibet oſtēderet ⁊ ꝓfiteret̄ q̄ nihil iuris haberet in hereditate ſua p̄ſtina. Cauſa aūt huiꝰ diuerſitatis inter trāſlationē nr̄am ⁊ lr̄am hebraicā i h̄ loco potuit eſſe ex h̄ q̄ iſte due dictiōes hebraice. ſ. vaiaenir ⁊ vaiaenid: quaꝝ prima ſignificat: ⁊ fecit trāſire. ⁊ ſcd̄a ſignificat: ⁊ ſubiecit ſeruituti. nō differūt i hebreo niſi in vltima lr̄a que in p̄ma dictōe eſt lr̄a rhes. in ſcd̄a lr̄a dalet. Iſte autē due lr̄e hebraice: licet in ſono habeāt magnam diuerſitatem: tamē in figura habent conuenientiā: ⁊ ideo ꝓpter ſimilitudinē hanc trāſlator noſter accepit vltimaꝫ dictionē ꝓ prima vel ecōuerſo. Scriptores hebreoꝝ qui fuerūt poſt tempus tranſlatoris ſcripſerūt primā ꝓ ſecūda: tn̄ vtraq̄ littera vadit ad eandem intentionē hebraica tamē magis exprimit: vt patet ex predictis.

Preter terrā ſacerdotū. erant eīm deputati ad cultū deoꝝ illius populi: ⁊ etiam ad ſtudiū ſcientiaꝝ ſpeculatiuaꝝ: ſm̄ q̄ dicit phus. i. meta. q̄ gēs ſacerdotū egypti ibi p̄mo ſtudere cōceſſa ē. Et Ioſephus in li. antiquitatū dicit q̄ abraam quādo deſcendit in egyptū: vt habitū ē. ſ. xij. c. docuit ſacerdotes egypti aſtronomiā: ⁊ extūc in talibꝰ ſcientijs ſtudere ceperunt: ⁊ iō a rege habebāt victū. vn̄ ſubdit̄. a Et ſtatuta cibaria ⁊c̄. Et ex h̄ loco habet̄ q̄ illis q̄ ſunt deputati diuino cultui ⁊ ſtudio: dꝫ de victu ab his qui habēt curā regēde cōitat̄ ꝓuideri. b Dixit ergo ioſeph. Hic ꝯn̄r oſtēdit̄ clemētia ioſeph erga pp̄lm in hoc q̄ terrā egypti quā iuſto titulo ꝓ rege acquiſierat reddidit his q̄ vēdiderāt ꝓ quinta parte fructuū. Ex quo pꝫ q̄ fecit eis magnā grāꝫ: qꝛ alibi vbi terra nō ē notabilit̄ fertil' bn̄ tradit̄ colēda ⁊ ſeminādā ꝓ media pte fructuū: terra aūt egypti nō ſolū eſt bn̄ fertilis: vt referūt illi q̄ eā viderūt: ſed etiā cū paruo labore ꝓpt̄

Universidad de Salamanca. BGH

frigationē niſi qui fecũdat terrã illã. Et pꝫ lr̃a ex dictis. c Habitauit ergo. Hic deſcribit ſtat⁹ iacob in egypto q̃tũ ad finē. ſcđo cõſummationē. ⁊ primo deſcribit ſue ſepulture ordinatio. ⁊ dicte ordinatiõis executõ ca. l. Adhuc primo deſcribit dicta ordinatio. ſcđo ſubdit filioꝝ bñdictio xlviij. c. In pᵐa pte dicit ſic. d Auctus ē ⁊ multiplicat⁹. in bõis ſpũalibus ⁊ tp̃alibus: ⁊ ꝓle filioꝝ ſuoꝝ.

Habitauit[c] ergo iſrl' in egypto i. in terra ieſſen: ⁊ poſſedit eam auctuſq; eſt[d] ⁊ multiplicatus nimis: ⁊ vixit in ea decē et ſeptem annis. Factiq; ſunt oēs dies vite illius cētũ quadraginta ſeptē annorũ. Cũq;[e] appropinquare cerneret diem mortis eius vocauit[f] filiũ ſuũ ioſeph: ⁊ dixit ad eũ Si inueni gratiã in ɔſpectu tuo põe[g] manũ tuã ſub femore meo ⁊ facies mihi miſericordiã ⁊ veritatem: ut nõ ſepelias me ĩ egypto ſed dormiã cũ patribus meis: ⁊ auferas me de terra hac: cõdaſq;[h] in ſepulcro maioꝝ meoꝝ. Cui rñdit Ioſeph. Ego faciã qđ iuſſiſti. Et ille. Iura ergo inquit mihi. Quo iurante adorauit[i] iſrael dominũ cõuerſus[k] ad lectuli caput.

Capitulum. xlviij.

His[a] itaq; tranſactis: nũciatũ[b] eſt ioſeph ꝙ egrotaret pater ſuus. Qui aſſumptis duob⁹ filijs manaſſe ⁊ ephraim ire[c] perrexit. Dictũq; eſt ſeni. Ecce filius tu⁹ ioſeph venit ad te. Qui[d] cõfortatus ſedit in lectulo. Et ingreſſo ad ſe ioſeph ait. Deus[e] omnipotens apparuit mihi in luza: que eſt in terra chanaan benedixitq; mihi: et ait. Ego te augebo et multiplicabo: ⁊ faciã te in turbas populoꝝ. Daboq;[f] tibi terram hãc: ⁊ ſemini tuo poſt te in poſſeſſionem ſempiternã. Duo[g] ergo filij tui qui nati ſunt tibi in terra egypti: anteq̃ꝫ huc uenirē ad te: mei[h] erũt ephraim ⁊ manaſſes: ſicut[i] ruben ⁊ ſymeon reputabũtur mihi. Reliquos[k] autem quos genueris poſt eos tui erũt et[l] noĩe fratrũ ſuoꝝ vocabũtur in poſſeſſionib⁹ ſuis: mihi[m] enim quãdo ueniebam de meſopotamia: mortua[n] eſt rachel in terra chanaã in ipſo itinere. Eratq;[o] vernum tempus. Et ingrediebar ephratã et[p] ſepeliui eã iuxta viam ephrate que alio nomine appellatur bethleē. Videns[q] autem filios eius dixit ad eũ. Qui[r] ſũt iſti. Reſpõdit. Filij mei ſũt quos dõauit mihi dñs in hoc loco. Adduc[s] inquit eos ad me: vt benedicã illis. Oculi enim iſrael caligabant pre nimia ſenectute: et clare uidere nõ poterat. Applicitoſq;[t] ad ſe deoſculat⁹ ⁊ circũplexus eos: dixit ad filium ſuum. Non ſum fraudatus aſpectu tuo: inſup oſtēdit mihi de⁹

e Cũq; appropinquare ⁊c. ex quo patet ꝙ habuit ſpm̃ ꝓphetie.

f Vocauit filiũ ſuũ Ioſeph. p nũciũ: q̃ diſtabat ab eo negocijs regni occupatus.

g Pone manũ tuã ſub femore meo. ſ. ad iurãdum per chriſtũ naſciturꝫ de iacob: ſicut. ſ. expoſitum eſt xxiiij. ca.

h Cõdaſq; me in ſepulcro maioꝝ. ſ. in terra ꝓmiſſionis in qua erãt ſepulti Abraam ⁊ yſaac. ⁊ ñ ſolũ ꝓpt illos deſiderabat ibi ſepeliri: ſꝫ pͥncipaliter ꝓpter redēptionē generis humani ibi fiendã p chriſtũ qui in illa terra natus eſt: ⁊ cõuerſat⁹ eſt: mortu⁹ ⁊ ſepult⁹: ⁊ ibidē reſurrexit. ⁊ inde ad celũ aſcēdit. de quib⁹ iacob habuit fidē ⁊ noticiã: ⁊ forſitã videbat in ſpũ: ꝙ cum chriſto reſurgente reſurgerent multi ſancti iã defũcti: vt hr̃ Mat. xxvij. c. ⁊ ſperabat cũ eo reſurgere.

i Adorauit iſrl' deum. ꝓ beneficio ſibi cõceſſo.

k Conuerſus ad lectuli caput. Caput enĩ lectuli erat verſus terrã ꝓmiſſionis: ⁊ ad illã partē adorabãt iudei deuoti: qñ erãt extra terrã illã ſicut hr̃. iij. Regũ. viij. capi. Dañ. vi. capitulo.

In ca. xlvij. vbi dicit ĩ poſtilla. Omnē pecuniam cõgregauit ⁊c.

Additio.

q Uia in emptione ⁊ venditione equalitas iuſticie obſeruãda ē: vt ĩ ſcđa ſcđe. q. lxxvij. ar. i. in corp. q. Idcirco nõ videt dicēdũ ꝙ tm̃ valet res quãtũ poſſet vendi. põt enĩ q̃nq; res vēdi ĩ multo maiori p̃cio q̃ꝫ valeat ſm verũ ſuũ valorē: ⁊ hoc ꝓpter magnã indigētiã emētis quã hꝫ de illa re: ⁊ in tali caſu non eſt eſtimandus valor rei ſm quãtitatē qua ipſa res põt vendi: q̃ ſi ſi q̃s rē ſuã ſuperuendit in notabili quãtitate: vltra iuſtũ preciũ ꝓpter magnã neceſſitatē emētis: tũc venditor videt quaſi vēdere qđ nõ eſt ſuũ: q̃ id qđ accreſcit ſup iuſtũ preciũ nõ eſt ex cõditiõe rei vēdite: ſed ex cõditiõe emētis: vt in predicta q̃one. Ad excuſationē aũt ioſeph qui vēdidit blada ꝓ maiori p̃cio q̃ꝫ emerat ſufficit diuerſitas tēporis que ſicut ⁊ diuerſitas loci magnã faciũt differentiã in vero valore reꝝ: vt in predicta queſtione.

Replica correctorij cõtra Burgeñ.

i In ca. xlvij. vbi poſtillator dicit de cõtractib⁹ Ioſeph q̃ũo fuerũt iuſti. inſtat Bur. auctoritate ſcti Thome ſcđa ſcđe. q. lxxvij. arti. i. in corpore. q. ⁊ reſpõſione etiã ad vltimũ argu. aſſerēs ꝙ in cõmutationib⁹ equalitas iuſticie ſeruãda ſit. Sed ego cum poſtillatore ver⁹ puto: ꝙ in cõmutatiua iuſticia equalitas ſm naturã ſeruari nõ poſſit quicquid dicat ſanctus Tho. p Bur. allegat⁹: q̃ totũ aurũ mũdi ſm naturã nõ valet vnũ equũ: cũ tm̃ ordine ad humanos vſus modicum aurũ valet magnũ equum. Equalitas igit in cõmutatiua iuſticia q̃ eſt in ɔtrib⁹ nõ ſeruat: ſed p rõnē iuſticie mēſurat: vt dicit ſanctus Diony. de diui. no. ca. viij. Rõ autē iuſticie mēſurãtis hãc equalitatē: ⁊ terminãtis in equalitatē deſcribit a btõ Aug. in li. lxxxiij. q̃onũ q. xliij. dicēs. Iuſticia eſt habit⁹ aĩ cõi vtilitati ſuata ſuã cuiq; tribuēs dignitates. Nunc autē tēpe fertilitat modicũ aurũ valet multũ bladum iõ ſm mēſuram iuſticie tp̃e ſterilitat modicũ bladũ valet multũ aurũ. iõ videt dicendũ: ꝙ tantũ valet res ſꝫ illã equalitatē mēſurã quãtũ vendi põt. ſeruata vtilitate nõ p̃uata: maxime ceſſãtib⁹ dolo metu ⁊ violenta cõpulſione: ſic ⁊ in his factis ioſeph ꝑut poſtillator dic. Fateor q̃dem ꝙ reſpiciēs ad ſolã neceſſitatē emētis: ⁊ ſiccarius vendēs: quia non reſpicit ad oē cõferēs: ſꝫ p̃uatũ iuſticie cultor non ē: ſed hoc nõ ē i facēs Ioſeph, nec apparet ex dictis poſtillatoris.

Caplm. xlviij.

His ita q; trãſactis. ſ. cõſequēter ponit filioꝝ Iacob bñdictio. ⁊ pmo ipſius ioſeph in filijs ſuis. ſcđo ipſi⁹ ioſeph in pſona ꝓpria cũ alijs filijs iacob. xlix. c. Adhuc primo deſcribitur filioꝝ ioſeph adoptatio. ſcđo eoꝝ benedictio ibi. Videns autem. tercio ipſius Ioſeph ſpecialis premiatio: ibi. Et ait ad Ioſeph. Adhuc primo deſcribitur dicta adoptatio: ſcđo ſubdit ipſius Ioſeph excuſatio: ibi. mihi enĩ. Circa primũ dicitur.

b Nũciatũ eſt ioſeph ⁊c. q̃ nũcij frequenter currebãt de ipſo ad patrē ⁊ ecõuerſo ad ſciendũ ſtatũ mutuũ. c Ire perrexit. h' non eſt in hebreo, ſenſus tñ eſt. i. ad eundũ ſe diſpoſuit. d Qui confortatus. de aduentu filij ſui predilecti. e Deus oĩpotēs apparuit mihi in luza. iſta ciuitas vocat bethel ⁊ hieruſalē ⁊ alijs noĩbus: vt. ſ. expoſitũ ē ca. xxviij. f Daboq; tibi terrã hãc. hoc dixit iacob vt oſtēderet ꝙ poterat dare partē in terra illa ꝓmiſſiõis filijs ioſeph ſicut ⁊ ꝓprijs filijs. iõ ſubdit. g Duo ergo filij tui ſ. manaſſes ⁊ ephraim. h Mei erũt p adoptionē. i Sicut rubē ⁊ ſymeon reputabũtur mihi. i. quilibet eoꝝ ita accipiet portionē ſuã in terra ꝓmiſſiõis qñ diuidet ſicut filij mei naturales ⁊ poſuit exemplũ de ruben ⁊ ſymeon plus q̃ꝫ de alijs: q̃ erãt pͥmogeniti. ⁊ iõ equiparauit filios ioſeph ipſis. p ɔñs ⁊ alijs minoribus.

k Reliquos aũt quos genueris ⁊c. i. nõ adopto eos tali modo.

l Et noĩe fratrũ ſuoꝝ ⁊c. i. ab eis nõ denoĩabit aliqua trib⁹ ſꝫ nominabũt ſub tribubus manaſſe ⁊ ephraim: ⁊ cũ eis accipiēt hereditatē. m Mihi enĩ. Hic ſubdit ipſi⁹ iacob excuſatio. ꝓpendebat enĩ p aliqua ſigna: ꝙ ioſeph mirabat de hoc ꝙ iacob cũ tãtis ſumptib⁹ volebat portari corpus ſuũ ad ſepulturã duplicem in hebron: ⁊ maxime q̃ rachel mater ſua que fuerat vxor iacob predilecta nõ erat ibi ſepulta. ⁊ ideo Iacob volens ſuper hoc pacificare ioſeph: dixit.

ſemen tuum[u]. Cũq; tuliſſet eos Ioſeph de gremio patris: adorauit[v] pronus in terram: et[x] poſuit ephraim ad dexterã ſuã. i. ad ſiniſtrã iſrael: manaſſen vero in ſiniſtra ſua ad dexterã. ſ. patris: applicuitq; ambos ad eum. Qui extendens manũ dexterã poſuit ſup caput ephraim iunioris fratris: ſiniſtrã aũt ſuper caput manaſſe qui maior natu erat cõmutans manus. Benedixitq;[y] Iacob filios Ioſeph: ⁊ ait. Deus in cuius cõſpectu ambulauerũt patres mei abraã ⁊ Iſaac: deus q paſcit me ab adoleſcētia mea uſq; in preſentē diē: angelus qui eruit me đ cũctis malis: benedicat pueris iſtis et[z] inuocetur ſuper eos nomen meũ noĩa quoq; patrũ meorũ Abraã ⁊ Iſaac: ⁊ creſcant in multitudinē ſup terrã. Videns autē Ioſeph ꝙ poſuiſſet pater ſuus dexterã manũ ſup caput ephraim: grauiter accepit. Et apprehenſam manum patris leuare conatus eſt de capite ephraim: ⁊ transferre ſuper caput Manaſſe. Dixitq; ad patrē. Non[a] ita cõuenit pater: q̃a hic ē primogenit⁹. Pone dexteram tuã ſuper caput eius. Qui renuēs: ait. Scio[b] fili mi ſcio: ⁊ iſte quippe erit in pplõs ⁊ multiplicabitur ſed[c] frater eius iunior maior erit illo: ⁊ ſemen illius creſcet in gentes. Benedixitq; eis in tempore illo dicens. In te benedicetur iſrael atq; dicetur. Faciat tibi deus ſicut ephraim et ſicut manaſſe. Conſtituitq;[d] ephraim ante manaſſē et[e] ait ad Ioſeph filium ſuum. En ego morior ⁊ erit deus uobiſcum: reducetq; uos ad terram patrum ueſtroꝝ. Do[f] tibi partem vnam extra fratres tuos quam[g] tuli de manu ãmorrei in[h] gladio ⁊ arcu meo.

Capitulum. xlix.

n Mortua ērachel ⁊c. q. d. neceſſitas me cõpulit ipſam ſepelire extra ſpelũcam duplicē: q̃ erã in itinere cũ magna familia quã nõ poteram deſerere: ⁊ adhuc nimis diſtabam a loco ſepulture predicte.

o Eratq; vernũ tēpus. in quo pecora habent fetus in vtero: ꝓpt qđ nõ poteram iter accelerare ne morerentur.

p Et ſepeliui ibi eã iux viã. vbi trãſeunt homines cõmuniter. ⁊ edificaui ſepulcrũ: ita ꝙ tranſeuntes poterant videre ſepulturam eius: ⁊ memoriam eius ad alios deferre: ac ſi diceret ipi ioſeph debes me excuſatum habere de hꝫ ꝙ non portaui eam ad ſepulcrum maiorum quia habui legitimum impedimentum: ſed nihilominus cõſtruxi ei nobile ſepulcrũ. Sic exponunt doctores noſtri. hebrei autem aliter exponũt lꝫ ad eũdē finem: videlicet ad excuſationē iacob de hoc ꝙ rachel erat ſepulta in hebron. ⁊ ſm eos Iacob ſe nõ excuſat ꝓpter difficultatē portãdi corp⁹ Rachel ad locũ predictũ. imo ꝑ excludit iſtã cauſã dicēs. n Mortua eſt Rachel in terra chanaã. in qua terra eſt hebrõ. ⁊ iõ longitudo itineris nõ me impediuit. ⁊ maxime: q̃ ſꝫ deſcriptionē terre ſancte hebron nõ diſtat a bethleē: iuxta quã ſepulta eſt rachel niſi per ſex leucas vel circiter. o Eratq; vernũ tempus. quod ē aptum ad itinerandũ. ⁊ ideo malicia temporis ſimiliter me nõ impediuit. Quid igitur. volũtas dei ⁊ eius ordinatio. Dicũt hebrei ꝙ Iacob ſciuit ex diuina reuelatione ꝙ tēpore nabuchodonoſor deſtruenda erat hieruſalē: vt habet. iiij. Reg. xxv. c. ⁊ ꝙ Nabuzardan duceret populũ eius captiuũ in babylonē: ⁊ ꝙ tranſirēt iuxta ſepulchrũ Rachel qđ eſt ſuper viam illam: ⁊ tunc in tranſitu illorũ ipſa rachel de ſepulcro miraculoſe clamaret ad deũ querens miſericordiã eius ſuper populũ captiuatũ: vt ſcribitur Hieremie. xxxi. Vox in excelſis audita eſt. lamentatiõis ⁊ fletus ⁊ luctus Rachel' plorantis filios ſuos. ideo ſubditur. p Et ſepeliui eã iuxta viã ſm diuinã ordinationē predictam. q Videns autem. Hic ſubditur ipſius Ioſeph benedictio ſpecialis in filijs ſuis.

r Qui ſunt iſti. Hoc queſiuit Iacob: q̃ caligauerãt oculi eius. ⁊ poſtea ſubdit. ⁊ ideo licet videret eos aſtantes obſcure nõ tñ clare ⁊ diſtincte. s Adduc inquit eos ad me: q̃ ante benedictões volebat eos amplexari ⁊ deoſculari. ⁊ ſubditur. t Applicitoſq; ad ſe deoſculatus ⁊c. Et cũ tuliſſet eos Ioſeph de gremio patris ſui. vbi amplexatus ⁊ deoſculat⁹ fuerat eos. v Adorauit pronus in terram. diſponens ſe ad benedictionē. x Et poſuit Ephraim ⁊c. vultus enĩ pueroꝝ ⁊ ipſius Ioſeph erant ɔtra vultum ipſius Iacob. ⁊ ideo ille qui erat ad ſiniſtrã Ioſeph erat ad dexteram ipſius iacob: ſic enĩ poſuerat eos ioſeph: volens ꝙ manaſſes q̃ erat primogenitus eſſet ſub manu dextera iacob: tanq̃ꝫ principalis in illa benedictione: ſed pater fecit cõtrariũ ex cauſa que exprimitur infra. y Benedixitq; ioſeph filio ſuo. quia ꝓpter eũ benedicebat pueris ei⁹. ſequitur

z Et inuocetur ſup eos nomen meum. quia vocati ſunt filij adoptiui Iacob: ⁊ facti ſũt capita diuerſũ tribuũ ſicut alij filij iacob. ſequitur.

a Non ita cõuenit pater. hoc dixit ioſeph quia euētus pueroꝝ non erat reuelatus ſibi: ſicut ⁊ patri: licet enĩ ioſeph haberet ſpiritum ꝓphetie: vt habitũ eſt ſupra. xl. ca. ⁊ xli. tamē bene reuelatur aliquãdo aliquid vni prophete: qđ celatur alteri ſicut patet in multis locis ve. ⁊ noui teſtamenti.

b Scio fili mi ſcio. ſ. ꝙ eſt primogenitus.

c Sed ⁊ frater eius iunior. al's minor maior erit illo in numeroſitate ⁊ dignitate: q̃ Ioſue qui fuit dux populi poſt Moyſen ⁊ fecit tot mirabilia. ⁊ Hieroboam q̃ fuit primus rex iſrael poſtq̃ꝫ diuiſum fuit regnum iſrl' a regno iuda fuerũt đ tribu ephrai.

d Conſtituitq; ephraim ante manaſſen. in oblatione primitiaꝝ ⁊ in ſituatione tabernaculoꝝ: ⁊ motione eoꝝ ⁊ dignitatibus alijs.

e Et ait. Hic deſcribitur premiatio Ioſeph ſpecialis cũ dicitur. f Do tibi partem vnã ⁊c. Ac ſi diceret. tu me ⁊ fratres tuos tempore famis ſatiaſti: ⁊ me deferendũ ad ſepulcrũ patrũ meorũ promiſiſti. ⁊ ideo terrã ſychem ſpeciali munere do tibi. g Quã tuli de manu amorrei. i. ipſi⁹ emor qui fuit đ genere amorreoꝝ. h In gladio ⁊ arcu meo. i. iure belli. Dicũt hebrei ꝙ depopulata vrbe ſychē per filios iacob: populi q̃ erãt in circuitu cõgregauerũt ſe vt irruerent ſuper iacob ⁊ filios eius. ſed ipſe armauit ſe ⁊ familiam ſuã ad reſiſtendum eis cõfidens de diuino adiutorio: ſicut ſibi ꝓmiſſum fuerat a dño. vnde ⁊ timor dei. id eſt a deo immiſſus cecidit ſuper illos ⁊ nõ ſũt auſi inuadere eũ: vt habitũ eſt ſupra. xxxv. ca. ⁊ ideo locũ iſtum obtinuit iure belli: tum q̃ dñs dederat ſibi illam terrã. tum q̃ ꝓpter violationē dine digni erant eã perdere ſychimite. ⁊ ideo quãdo iacob fuit in poſſeſſione: videtur ꝙ licite potuit eã vt ſuam retinere: vnam etiã partem emerat: vt habetur. xxxiij. ca. ſed de illa quia modica erat non facit hic mentionē. ex tũc autem locus ille fuit ipſius iacob. ꝓpter qđ dictũ eſt. ſ. xxxvij. c. ꝙ filij iacob oēs preter ioſeph ⁊ beniamin paſcebant oues in ſychimis: ⁊ ꝙ Iacob miſit ipm̃ Ioſeph illuc ad ſciendũ ſtatũ eoꝝ. Ex quo patet ꝙ ibi morabãtur ad tempus. ⁊ ideo veriſimile eſt ꝙ haberent ibi domos ad habitandũ: ⁊ caulas ꝓ pecoribus tanq̃ꝫ in loco qđ erat patris ipſoꝝ.

In capi. xlviij. vbi dicitur in poſtilla. Eratq; vernũ tempus.

Additio.

i In hebreo autē nõ habetur hic aliqua dictio ſignificãs vernum nec tēpus: ſed eſt ibi dictio ſignificãs menſurã paruã terre. ⁊ ē ſenſus ꝙ mortua eſſet rachel in itinere in loco a q̃ reſtabat modicũ ſpaciũ itineris vſq; ad bethleē: ſed tamen ſepeliuit eam in via ratione qua declaratur in poſtilla.

In eo. ca. xlviij. vbi đ in poſtilla. Dicũt enĩ hebrei ⁊c. Additio. ij.

b Ex expoſitio hebreoꝝ ē falſa. nõ. n. hoc qđ legitur Hiere. xxxi Vox in excelſis audita eſt. referendũ ē ad tp̃s captiuitat filiorũ. iſrl' tp̃e nabuchodonoſor. ſed potius ille clamor ſeu vlulatus

Universidad de Salamanca. BGH

rachel referēdus eſt ad occiſionē innocentū factā per herodē: vt euangeli
ſta declarat Math.ij.,put in ca. allegato Hieremie dn̄o cōcedente plene
Replica correctorij ꝯ Burgen̄. oſtendetur.
i In capi.xlviij Burg.dicit.in hebreo nō hr̄ dictio ſignificās ver
nū neq̄ tp̄s ⁊c.ita ⁊ poſtill'.i tractatu ſuo ꝯ dn̄a trāſlatiōis nr̄e
⁊ hebraice veritatꝭ ibi ex/ponit vt hic Burgē.in p/poſito aūt ſe noſtre trāſla tioni coaptat: vt ſatiſfaci/at vic vtriq̄. Ca.xlix.
v Ocauit aūt ia/cob ⁊c.Hic cō ſequēter deſcri biꝭ benedictio filioꝝ Ja/cob generaliter. ⁊ primo inſtruit eos de ſtatu vite mortalis. ſcd̄o eos erigit ad ſpē vite immortalis ibi. Et benedixit eis. Circa primū p̄mittiꝭ prefatio in qua reddit eos attētoſ dicēs. b Cōgregamini vt ⁊c.q̄ſ.n.attēt' ē ad au/dicēdū futura maxie circa ſe ⁊ poſteros ſuos. c In dieb' nouiſſimis.i. poſtq̄ filij vr̄i reuerſi fuerit ad terrā ꝓmiſſiōis. dixit ēt. In nouiſſimis.q: aliqua dixit eis tūc de aduētu chriſti cu' tp̄a dicūtur nouiſſima: ſc̄m ꝙ di/cit Joh.i.canonica.ij.ca. Nouiſſima hora ē: q: tp̄i ipſi' chriſti nō ē aliud tp̄s ſucceſſuꝝ: ſc̄m ꝙ dr̄ Apoc.x. Jurauit ꝑ viuentē in ſcl'a ſcl'oꝝ. q: tēpus ampli' nō erit: ſicut tp̄s noue legis ſucceſſit tp̄i veteris. ſcd̄o reddit eos do ciles dicēs. d Audite filij iacob. q: filij debent eſſe ſubiecti diſcipline. Tercio reddit eos beniuolos dicēs. e Audite iſrael patrem veſtrum. i.eum qui tota mente deſiderat bonum veſtrum.
f Ruben. Hic cōſequēter poniꝭ ꝓſecutio benedictiōis ꝑ ſingulos filios: incipiēdo a filijs lye. ⁊ patēt partes ſc̄m numerū filioꝝ. ⁊ p̄mo incipit a ru ben q̄ erat p̄mogenit' dicēs. g Tu fortitudo mea. ac ſi dicat: q: tu es p̄mogenitus. fortitudo mea: q̄tū ad bonū virtutis ⁊ grē deberet relucere in te: ſed ecōtrario factū ē: q: tu es. h Principiū doloris mei. q.d. licet multos dolores ⁊ labores ſenſerī aliūde: tn̄ parui fuerunt reſpectiue: ⁊ q̄ ꝓ nihilo eos reputaui in ꝯpatiōe ad illū dolorē quē cōcepi de enormitate ſceleris tui qd̄ exponiꝭ poſtea. i Prior in donis. ſ. deberes ēē rōne pri/mogeniture: rōne cui' debebaꝭ tibi duplex portio in hereditate: ac bonis paternis reſpectu fratꝝ tuoꝝ. Maior impio. q: debebaꝭ tibi regnū mihi ꝓmiſſum: vt habitū ē. s̄. xxxv.ca. ⁊ ſacerdotiū: qd̄ ante legē datā erat p̄mo geniture annexū: vt. s̄. dictū ē.xxvij.ca. k Effuſus es ſicut aqua. aqua eñ de vaſe ꝑfecti' effundiꝭ q̄ alij liquores: q: de oleo effuſo remanet in vaſe pinguedo ⁊ humor: ⁊ de vino effuſo ſapor: ſed effuſa aqua de vaſe cito vas deſiccaꝭ: ⁊ nō remanet aliqd̄ aque veſtigiū: ⁊ ꝑ hoc dat intellige re ꝙ ruben p̄dicta bona totaliter perdiderat: q: p̄mogenitura q̄tū ad du plicē portionē trāſlata erat ad ioſeph. vt dictū eſt. s̄.c.p̄cedēti. ⁊ regia di/gnitas ad iudā vt expſſe hr̄.i.paral'.v.ca. ⁊ ſacerdotiū ad leui. l Non creſcas. In hebreo hr̄. nō excedes. ac ſi diceret: ſufficiat tibi ꝙ tu ſis ſicut vnus de alijs fratrib' minorib' abſq̄ dignitatib' ⁊ p̄uilegijs p̄dictꝭ: cui' cā ſubdiꝭ: cū dr̄. m Quia aſcēdiſti ad cubile p̄ris tui ⁊c. qd̄ fuit quādo dormiuit cū bala vxore p̄ris: vt dictū ē. s̄. xxxv.ca. Ex his que dicūꝭ h̄ vr̄ eē falſum dictū hebreoꝝ q̄ dicūt ſup locū p̄dictū: ꝓut fuit ibi allegatuꝫ ꝙ ruben nō cōcubuit cū bala: ſꝫ ſolū amouit lectū ei' de camera lye m̄ris ſue: q: hoc nō eēt tā malū vt p̄ma facie videꝭ ꝙ ꝓpter hoc debuiſſet p̄uari tot bonis ⁊ dignitatib' p̄dictis. n Symeon ⁊ leui fr̄es. lꝫ eñ eēnt eis alij fratres ex p̄te patris ⁊ matris: tn̄ hic vocat eos fratres ſpāliter: q: fue/rūt cōiūcti mente ⁊ ope in ſequēntib' malis. o Vaſa iniq̄tatis bellātia. hoc exponūt cōiter doctores nr̄i de interfectiōe ppl'i ſychem in dolo cū ſy chimite recepiſſent circūciſionē in ſignū federis ⁊ amicitie cū iacob ⁊ filijſ ei': vt. s̄. dictū ē. xxxiiij.ca. p In cōſiliū eoꝝ. qd̄ tractauerūt occulte de predicta occiſiōe. q Non veniat aīa mea. i. nō approbo ſed deteſtor.
r Et in cetu eoꝝ. q: aggregauerūt ſibi aliud cōſortiū: vt ꝑficerēt cōſilium ſuū. s Nō ſit gloria mea. i. de hoc nō glorior: ſꝫ magis cōfundor. Sꝫ ꝯ hoc vr̄ ꝙ iacob dixit in fine p̄cedētis capituli gloriādo de acq̄ſitiōe ſy/chē. Do tibi partē vnā extra fr̄es tuos: quā tuli de manu amorrei in gla/dio ⁊ arcu meo. Ad qd̄ dicēdū ꝙ iacob hoc dicēdo nō gloriabaꝭ de occi ſione ſychimitaꝝ ꝑ ſymeon ⁊ leui. ſꝫ magis de hoc ꝙ hoīes illi' terre con gregati adinuicē voluerūt irruere ſup iacob ⁊ filios ei': ⁊ iacob cōfidens de dei adiutorio parauit ſe ad reſiſtēdū: ⁊ terruit de' ei' aduerſarios ⁊ retro

Ocauit[a] aūt iacob fi/lios ſuos ⁊ ait eiſ. Cō gregamini[b] ut annūci em que uentura ſūt uobis in[c] die bus nouiſſimis. Cōgregamini et[d] audite filij iacob audite[e] iſra/el patrē ueſtrū. Ruben[f] primo/genit' me'. Tu[g] fortitudo mea et principiū[h] doloris mei prior[i] i donis. maior i iperio. Effuſus[k] es ſicut aqua. Nō[l] creſcas: q:[m] aſcēdiſti cubile p̄ris tui: ⁊ macu/laſti ſtratū ei'. Symeon[n] et leui fratres uaſa[o] iniquitatis bellan/tia. In[p] cōſiliū eoꝝ nō[q] ueniat aīa mea: et[r] in cetu illoꝝ nō[s] ſit glia mea. q:[t] in furore ſuo occiderunt uirū et[u] in uoluntate ſua ſuffode runt murū. Maledictus furor eoꝝ: quia ꝑtinax: ⁊ indignatio eoꝝ q: dura. Diuidam[x] eos in Jacob: ⁊ diſpergam eos in iſrl'.

ceſſerūt: vt dictū ē ca. p̄cedenti. t Quia in furore ſuo occiderunt viꝝ.i. viros ſychē. ⁊ exponiꝭ ibi ſingulare ꝓ plurali: ſicut Exo.viij ca. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcaꝝ. v Et in volū tate ⁊c. q: libēter ſubuertiſſent muros ciuitatis ſychē: ſꝫ nō poterāt q: ad hoc reqrebaꝭ tract' tp̄is: ⁊ maior multitudo plebis q̄ habu erunt.
x Diuidā eos in iacob ⁊c. hoc de/nūciaꝭ futuꝝ i pe/nā p̄dictoꝝ. vn̄ ⁊ trib' leui nō acce/pit p̄tē in diuiſiōe terre ſicut alij fr̄es ſed ſolū loca ad habitandū: ⁊ tri/bus ſymeō q̄ſi ad vnā partē rece pta ē in ſorte iude Hebrei aūt aliter exponūt p̄tē iſtā: ſꝫ in hoc diuidūꝭ q: aliq̄ exponūt totam litterā p̄ce/cedentem de malicia Symeon ⁊ leui contra Joſeph. Dicūt eñ ꝙ iſti duo primo machinati ſunt in mortē ioſeph: qd̄ ſic declarāt: q: ruben nō videbaꝭ ad hoc machinat' fuiſſe: q: nitebaꝭ eū libera re de manib' alioꝝ: ⁊ reddere patri ſuo: vt hr̄. xxxvij.ca. Similiter nec iudas: q: ne Joſeph moreretur in fouea: ſuaſit fratrib' vt eū vē derēt di. Caro eñ nr̄a ⁊ frat̄ noſter ē. ſil'r nec quatuor filij ancillaꝝ ſ. dan. Neptalim. Gad. ⁊ aſer. q: cū iſti deſpicerēꝭ ab alijs ⁊ repu tarētur quaſi ſerui Joſeph erat cū eis ad eoꝝ cōſolationē: ſꝫ ꝙ dr̄ ibidē. Et erat cū filijs bale ⁊ zelphe. Sil'r nec yſachar ⁊ zabulon qui erāt filij lye ceteris iuniores: ⁊ iō nō ē veriſil'e ꝙ ipſi aſſumpſiſ/ſent principaliter tale negociū: ſed fuerūt inducti ꝑ fr̄es ſuos vteri nos. ſ. Symeon ⁊ leui: qui erāt ſeniores eis. ⁊ ꝯn̄r alij fr̄es ꝯſenſe rūt. His ſuppoſitis exponūt lr̄aꝫ ſic. Symeon ⁊ leui fr̄es. i. in ma/lo cōcordes pre ceteris. Vaſa iniquitatis bellātia: q: fratrē inno/centē occidere voluerūt. In cōſiliū eoꝝ: qd̄ inter ſe tractauerāt pri/mo occulte. Et in cetu illoꝝ. q: alios ad hoc induxerūt ⁊ cōgrega/uerūt. Quia in furore ſuo occiderūt viꝝ. i. Joſeph q̄ lꝫ eēt iuuēis etate. erat tn̄ vir morib' ⁊ ſapiā: occiderūt aūt eū quātū in ipis fu/it. Et in voluntate ſua ſubneruauerūt thauꝝ. Hec ē lr̄a hebraica. ⁊ vocaꝭ hic thaur' ipſe ioſeph ſicut etiā de eo dr̄ Deut. xxxiij.c. Qua ſi primogeniti thauri pulcritudo ei'. libenter eñ neruos Joſeph p̄ciddiſſent. Maledict' furor eoꝝ q: pertinax: q: ad monitionē Ru/ben noluerūt reſilire a mala volūtate ſua: vt. s̄. dictū ē. xxxvij.c. pro pter qd̄ ſubdiꝭ pena cū dr̄. Diuidā eos ⁊c. expōaꝭ ſicut ſupra. Sꝫ addūt hebrei de diſpſione ſymeō dicentes. Nō eſt paup ſcriptor nec pedagogus niſi de ſymeon hoc eſt dictū: ꝙ illi de tribu ſyme/on diſcurrebant ꝑ ſortes alioꝝ ad querēdū victū ſcribēdo vel pue ros docēdo: ſicut clerici pauperes faciūt apud chriſtianos. Aliter etiā exponūt aliqui hebrei paſſum iſtū: partim de viris ſychē: ⁊ p̄ti de Joſeph dicētes ſic. Symeon ⁊ leui fratres. exponēdo ſicut di ctū ē in alia expoſitiōe hebreoꝝ vſq̄ ibi. Quia in furore ſuo occi/derūt viꝝ. i. viros ſychē: accipiendo ſingulare ꝓ plurali. Et in vo/lūtate ſua ſubneruauerūt thauꝝ. i. ioſeph rōne p̄dicta. maledict' fu ror eoꝝ ⁊c. hoc dicit ꝓpter occiſionē viroꝝ ſychem: q: lꝫ nō fecerit dolū vel iniuſticiā ſc̄m opinionē hebreoꝝ: vt dictū eſt. s̄. xxxiiij.c. tn̄ nimis rigide ꝓceſſerāt: ⁊ iō nō dr̄ hic. Maledicta iniq̄tas eoꝝ vel iniuſticia: ſꝫ furor ꝓpter violationē ſororis ſue Dine. Et indigna tio eoꝝ. q: dura. hoc dicit q: īdignati fuerūt nimis dure ꝯ ioſeph ꝓpter viſiones ſuas p̄cedētes ei' dn̄ium ſup fr̄es: ⁊ q: a patre pl' amabaꝭ: vt dictū ē. s̄. xxxvij.c. cetera vt prius. y Juda te lauda bunt fr̄es tui. Judas interp̄taꝭ cōfitens ſiue laudās: ⁊ iō volēs bo na dicere de eo incipit ab interpretatiōe ſui noīs dicens. Juda: q̄ diceret: bn̄ noīatus es: q: te laudabunt fr̄es tui: tū q: trib' iuda in exitu iſrl' de egypto p̄ma poſt Moyſen intrauit mare rubrū mira/culoſe diuiſum: alijs timētib' ibi ſequi Moyſen. vt dr̄ in Exo. tūꝫ q: poſt mortē ioſue p̄ncipalis fuit ad expugnādū inimicos filioꝝ iſrl' q̄ remāſerūt in terra ꝓmiſſiōis: ſc̄m ꝙ dr̄ in p̄n. libri iudicū. Ju/das aſcēdit. ſ. p̄mus ꝯ aduerſarios: ⁊ ex his meruit trib' iuda lau dē p̄ce ceteris ⁊ regiā dignitatē. z Man' ⁊c. hoc impletum eſt

in dauid primo rege tribus iuda: qui inimicos iſrl' ꝑ magna par/te interfecit: ⁊ alios tributo ſubiecit: cuius ꝓceſſum deſcribit dicēs
a Catulus leonis iuda. ⁊ dicit catul' leonis: q: cū dauid eſſet mi nimus inter fratres ſuos: tn̄ cōſtanter iuit ad pugnādū ꝯ Goliaꝫ gigantem: ⁊ extunc fuit poſitus ſuper viros belli per ſaulem regē vt habetur.i. Re/gum.xviij.c. ⁊ ide mortuo ſaule con ſtitutus eſt rex: vt habetur.ij.re.v.c. vbi dicitur. Cum eſſꝫ rex Saul ſup nos: tu eras edu/cens ⁊ reducens iſrael. Et ſequitur ibidem. Vnxerūt q̄ dauid in regeꝫ ⁊ extunc debella/uit potēter aduer ſarios iſrael: pro/pter qd̄ ſubdiꝭ.
b Ad predā fili mi aſcendiſti. ⁊ in tantum preualuit aduerſarijs ꝙ cir ca finem regni ſui nullus audebat inſurgere contra eū: nec eius re/gnum perturbare: vt patet li. Reg.ij. ⁊ in principio tercij. iō ſubdiꝭ
c Requieſcens accubuiſti vt leo. quē alie beſtie non audēt inuade re: ⁊ q: de' ꝓmiſit ei regnū ⁊ filijs ei' in ſempiternū: vt hr̄.ij. Reg. vij.ca. iō ſubdiꝭ. d Quis ſuſcitabit eū auferēdo ſibi dignitatē regiā. q.d. nullus. vn̄ ſubdiꝭ. e Nō auferet ſceptꝝ de iuda. i. di gnitas regia. f Et dux de femore ei'. q: deficiente regno inter/fecto rege ſedechia in captiuitate babylonica extūc gubernat' fu/it ppl's iudeoꝝ ꝑ illos q̄ erāt de tribu iuda: q: in reditu dicte capti uitatis zorobabel fuit dux eoꝝ: vt hr̄ zach.iiij.ca. ⁊ agg̃.ij.ca. Et poſtea ſacerdotes gubernauerūt ppl'm: vt pꝫ tp̄e machabeoꝝ qui etiā erāt de tribu iuda: q: tribus ſacerdotalis ⁊ tribus regia erant cōmixte: vt pꝫ.iiij. Reg.xi.c. vbi dr̄ ꝙ ioſabeth ſoror ochoſie regis iuda tulit Joas. ⁊ erat cum ea ſex annis in domo dn̄i: q: ipſa erat vxor Joiade pōtificis. Et iſtoꝝ regimē durauit vſq̄ ad tp̄s hero dis qui fuit alienigena. ſ. de genere ydumeoꝝ: ⁊ ipſo regnāte nat' eſt chriſt': vt hr̄ Math.ij. cui' regnū durabit in ſecula ſcl'oꝝ amē. ⁊ iō ſubdiꝭ. g Donec veniat q̄ mittēd' eſt. i. chriſt' q̄ miſſus eſt a deo p̄re ꝓ ſalute generis humani. h Et ipſe erit expectatio gē tiū. ſc̄m ꝙ dr̄ Agg.ij.ca. Ecce veniet deſiderat' cūctis gentib' ⁊c. In hebreo aūt hr̄ ſic. Et erit ei aggregatio gentiū. ⁊ hoc īpletū ē in regno chriſti: q: poſt reſurrectionē ⁊ aſcenſionē chriſti ad celos ap'lis p̄dicātib' fidē chriſti iudei ꝓ maiori parte remāſerūt obſtia ti in infidelitate ſua: ⁊ gētes cū magna deuotiōe fidē chriſti recepe rūt: ⁊ ſic chriſto aggregate ſunt gētes: ꝑꝑ qd̄ ap'li dixerunt iudeis vt hr̄ act.xiij.c. Vobis oportebat p̄mū loqui v̄bū dei. ſꝫ q̄m repu liſtis illud: ⁊ indignos vos iudicaſtis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes: ſic eñ p̄cepit nobis de'. Sed hāc ꝓphetiā que ſatis cla re expoſita eſt de chriſto: iudei multipl'r nitūtur ſubuertere. Ad cu/ius intellectū cōſiderādū ꝙ in hebreo hr̄: donec veniat ſilo. hec au tē dictio hebraica ſilo: ē ꝓpriū nomē loci. ſignificat ēt in alio ſenſu miſſionē: ⁊ ſic ē nomē cōe: ꝓut igiꝭ ē nomē loci accipiūt eā hic aliq̄ iudei dicētes: ꝙ hec ꝓphetia īpleta ē q̄n Saul q̄ erat de tribu ben iamin: vt hr̄.i. Reg.ix.c. fuit elect' in regē: ⁊ inūctus fuit in ſilo: vbi erat tabernaculū dn̄i ⁊ archa: ⁊ ꝑ ꝯn̄s vnctio vnde reges debebā tur inungi: ⁊ ſic ſceptꝝ qd̄ accipiꝭ ꝓ quodā dn̄io ⁊ primatu qd̄ fue rat in tribu iuda vſq̄ tūc fuit trāſlatū ad tribū beniamin: ſꝫ hoc di ctū manifeſte ꝯriaꝭ textui: q: an̄ electionē Saul': archa dei iaꝫ erat amota de ſilo: ⁊ erat ī chariathiariꝫ: vt hr̄.i. Re.vij.c. Itēp' Saul imediate: imo ip̄o adhuc viuēte ⁊ regnāte fuit Dauid inunctus ꝑ Samuelē: q̄ dauid fuit prim' rex de tribu Juda: ⁊ extūc reges de illa tribu ſucceſſerūt. Qd̄ aūt ſceptrū dicaꝭ auferri de tribu Juda. iō q: tūc incepit eē in ꝓpinqua diſpoſitiōe ad gradū ꝑfectū: nō eſt veriſil'e: iō alij dicūt ꝙ iſta ꝓphetia īpleta fuit in electiōe Hierobo am in regē q̄ erat de tribu ephraim: q: decē tribus ablate ſunt a re/gno iuda: ⁊ adheſerūt hieroboā: q̄n Roboam die cōſtituto dedit populo durā rn̄ſionē. ⁊ ſic exponūt donec veniat ſilo. i. donec ve/niat hieroboā in tali loco coronād' q̄ dr̄ ſilo. ſꝫ iſta expō oſtēditur falſa ꝑ textū: q: cōgregatio illa nō fuit i ſilo. ſꝫ in ſychē: vt hr̄.iij. Re.xij.c. Itē nō fuit ablatū regnū a domo iuda tūc: ſed ſtetit vſq̄ ad captiuitatē babylo/nicā ꝑ ſucceſſionē hereditariā: ⁊ illi ſoli tūc dicebāꝭ ꝓprie reges: q: inſti/tuebāꝭ ꝑ inunctionē: quia templum ⁊ archa dn̄i ⁊ illa que ad inunctioneꝫ requirebantur in hieruſa/lē remanſerant: que erat metropolis ī regno iuda ꝓpter qd̄ alij iudei accipi entes hoc nomen ſilo pro ut ſignificat miſſioneꝫ di/cunt ꝙ dicta ꝓphetia im pleta eſt tempore Nabu/cho. quando venit contra hieruſalem ⁊ occidit Se dechiam regem. ⁊ ſic de/fecit regnum iuda. ⁊ ideo exponunt litteram predi/ctam ſic. Non auferet ſce/ptrum de iuda: donec ve/niat qui mittendus eſt. i. Nabucho. qui ꝓpter pec cata populi iudaici miſ/ſus fuit a deo ad deſtruē dam terram: ⁊ ad auferē/dum regem. Et erit ei aggregatio gentium. ſ. ipſi Nabuchodo. quia ꝓpt̄ dilatationē ſui imperij aggregate ſunt gentes ſub eius dominio. Sꝫ iſta expoſitio ⁊ precedētes ⁊ cōſil'es ſi fiant deſtruunꝭ per trāſlationē chaldai cam: quā iudei vocāt thargū: que ē ita autentica apud iudeos: vt null' do ctor eoꝝ auſus fuerit ei cōtradicere: imo q̄n vet' expoſitio hebraica eſt ob ſcura recurrūt ad illā ꝓ explanatiōe. In illa aūt ſic hr̄. Nō auferet ſceptrū de iuda ⁊c. donec veniat meſſias. Nabuchodo. aūt nec aliq̄s p̄dictoꝝ vo catus ē meſſias in ſcriptura: ſed ſolū chriſt' q̄ ꝓmiſſus erat in lege ⁊ in ꝓ/phetis: ⁊ ex hoc pꝫ clari' veritas noſtre catholice expoſitiōis predicte.
i Ligās ad vineā ⁊c. Aliqui doctores catholici iſtā lr̄am ꝯn̄r exponūt de cōiunctiōe iudeoꝝ qui deſignātur ꝑ aſinā: ⁊ gentiū qui deſignāꝭ ꝑ pul lū in fide chriſti q̄ fecit vtraq̄ vnū: ⁊ qui ſe vocat vitē Jo.xv. Ego ſum vi tis vera. ⁊ ſubdiꝭ. k Lauabit in vino ſtolā ſuā. exponūt de chriſti paſ ſione: ſed iſta expoſitio ſaluo meliori iudicio videꝭ mihi magis myſtica q̄ litteralis: ⁊ iō aliter pōt dici: ꝙ poſtq̄ Jacob predixerat dignitateꝫ re/giā futurā in tribu Juda cepit p̄dicere cōditionē terre quā in ſortem debe bat accipere: que fuit valde fertilis ī vino ⁊ lacte ⁊ hoc ē qd̄ dr̄. Ligās ad vineā pullū ſuū. ⁊ ad vitem aſinā ſuā. ꝑ hoc deſignās ꝙ ī vno ſtipite vi/tis poſſet de vuis onerari vna aſina vel pullus. vnde in hebreo hr̄. Et ad palmitē filiū aſini ſui. ⁊ id ſignificat qd̄ ſubdiꝭ. Lauabit ī vino ſtolā ſuā ac ſi dicaꝭ. tāta abūdantia vini erit tibi: ꝙ poſſent inde lauare pannos. ⁊ eſt locutio hyꝑbolica: ſicut etiā apud nos dr̄ ad deſignādū magnā abun dantiā vini tp̄e fertilitatis: ꝙ ſatis eſt d̄ vino ad lotionē pedū. Et ad idē facit qd̄ ſubdiꝭ. l Pulcriores oculi ei' vino. In hebreo ſic habeꝭ. Ru bicūdiores vino oculi ei'. q: potatio vini abūdans. ⁊ maxime q̄n vinū ē bonū: apparet in oculis ſcintillātib' citi' q̄ in alijs ꝑtib'. m Et dētes ei' lacte cādidiores. ꝑ hoc deſignaꝭ abūdātia lactis futura in ſorte iude: q: albedo lactis apparet in dentib' comedētiū ip̄m. n Zabulon. h̄ pre dicit Jacob ſitū ſortis ipſi' zabulō cū dicit. o In litore maris. q: ſors ſua in vna parte fuit ſup mare mediterraneū. p Et in ſtatione nauiū. q: in ſorte illa fuerūt aliqui port' maris in q̄b' naues ſtabāt. q Perti gens vſq̄ ad ſidonē. nomē eſt ciuitatis in qua habitauerūt gentiles.
r Iſachar aſinus fortis. Hic p̄dicit ſtatū futuꝝ ipſi' Jſachar ⁊ exponūt aliq̄ catholici ⁊ hebrei dicētes ꝙ trib' Jſachar pre ceteris tribub' fuit in tenta ſtudio legis: ⁊ hoc ē qd̄ dr̄. s Vidit requiē. ſ. cōtēplationis ⁊ ſtu/dij in lege. t Et ſuppoſuit humerū ad portādū. ſ. pōdus ⁊ laborē ſtu/dij. v Factuſq̄ ē tributis ſeruiēs. i. ꝑ tributis. dicūt eñ ꝙ ad hoc vt li ben' poſſent vacare ſtudio: alie trib' faciebāt eis recōpenſationē: ſicut ⁊ d̄ ſacerdotib' egypti. s̄. dictū ē. xlvij.ca. Sꝫ hec expoſitio videꝭ mihi extra/nea: tū q: ꝙ rōne ſtudij voceꝭ aſin' qd̄ eſt aīal valde ſtolidū ⁊ rude: videꝭ ex̄neū. tū q: n̄ repeniꝭ in ſcriptura ꝙ de Jſachar fuerint hoīes excellētes in ſciā ſup alios: ſed mag̃ de tribu Leui. vn̄ ⁊ Deut. xvij. p̄cipiꝭ ꝙ ſi inter iudices cuiuſcūq̄ ciuitatis aliq̄d difficile emerſerit in quo dubitent: veni ant ad ſacerdotes leuitici generis ⁊ eoꝝ teneāt ſn̄iaꝫ. tū q: dicta expoſitio nō bn̄ cōtinuat lr̄aꝫ: vt videꝭ. ⁊ iō aliter pōt dici ꝙ iacob p̄dixit ꝯditionē tribus Jſachar q̄tū ad ppl'm ⁊ terre ſitū dicēs. Jſachar aſin' fortis. q̄a hoīes illi' trib' erāt fortes ad ſuſtinēdū laborē corꝑis. vn̄ ⁊ in hebreo hr̄

Juda[y] te laudabunt fratres tui. Manus[z] tue in ceruicibus inimi coꝝ tuoꝝ: adorabunt te filij pa tris tui. Catulus[a] leonis iuda. Ad[b] predam fili mi aſcendiſti: requieſcens[c] accubuiſti ut leo: ⁊ quaſi leena. Quis[d] ſuſcitabit eū. Non[e] auferetur ſceptrum de iu da: et[f] dux d̄ femore eius: donec[g] ueniat qui mittendus eſt: et[h] ipe erit expectatio gentiū. Ligās[i] ad uineam pullum ſuum: ⁊ ad uitem o fili mi aſinam ſuam. La uabit[k] in uino ſtolā ſuam: in ſan guine uue pallium ſuum. Pul criores[l] ſunt oculi eius uino[m] et dentes eius lacte candidiores. Zabulon in[o] litore maris ha bitabit et[p] in ſtatione nauium p/tingens[q] vſq̄ ad ſidonem. Iſa char[r] aſinus fortis accubans in/ter terminos. Vidit[s] requiē ꝙ eēt bōa: ⁊ terrā ꝙ optia: et[t] ſup/poſuit hūerū ſuū ad portādū[u] ſa

Univerſidad de Salamanca. BGH

Aſinus oſſeus accubās.i. habitās inter terminos: qꝛ ex vna pte ſors ſua terminabaꝭ ad mare mediterraneū ⁊ ex alia ad iordanē fluuiū: vbi ē mare galilee.i. lacus magnus per quē tranſit iordanis fluuiꝰ. Uidit requiē ꝙ eſſet bōa. Uiſum eñi fuit eis: ꝙ melius erat ſtare in terra ſua q̄ diſcurrere ꝑ mercatiōibus ad terras longinquas aut mare nauigare: cuiꝰ cā ſubditur. Et terrā ꝙ eēt optima. terra enim ſue ſortis cum paruo labore reſpectiue ad alias poterat mltū fructū afferre. ideo magis volebant ibi quieſcere q̄ ad loca diſtātia pro mercimonijs diſcurrere ꝑ terrā vel per mare. Et ſuppoſuit humerum ſuuꝫ ad portandū laborē in cultura terre ſue. Factuſqꝫ ē tributis ſeruiens.i. illis qui querebāt terrenaſcētia ad ſoluendū tributa regibuſ qꝛ in ſorte illa creſcebāt in abundantia: ⁊ de leui poterāt inde ferri ad loca remota per mare: qđ ē coīūctum illi terre. In hebreo habetur. Et factus eſt cēſu ſeruiens. qđ poteſt ſic exponi: quia erant agricole: vt viſum eſt. ⁊ ideo nō habebant aliud facere cū alijs niſi reddere cenſum debituꝫ ipſi regi: ⁊ decimas ipſis ſacerdotibus: que annuatim reddebātur eis per modū cenſus. x Dan iudicabit populū ſuū. In heb. habetur vindicabit: ⁊ exponiꝭ de ſanſone qui fuit de tribu dan: vt habetur Judic.xiij.ca. ⁊ ipſe iudicauit iſrl'.xx. annis: vt hꝛ iudicū.xvi.c. Ipſe etiā vindicauit filios iſrl' de philiſteis quoꝝ multos interfecit: vt hꝛ ibidē. vñ ſubdiꝭ. y Fiat dan colu. in via ⁊c. qꝛ in diebus eiꝰ philiſtei nō audebāt venire ſup iſrl' per vias ⁊ ſemitas quas cuſtodiebat. z Mordēs vngu. equi ⁊c. ſicut eñi mordēs equi vngulā facit cadere equitē abſqꝫ eo ꝙ tangat eū: ſic ſanſon amplexatꝰ eſt colūnas: ⁊ fecit cadere domū ſup philiſteos: ⁊ ſic plures interfecit moriēs q̄ añ viuus occiderat: ſicut ibidē đꝛ. a Salutare tuum expectabo dñe. ac ſi dicat q̄ſuis futurꝰ ſit talis ac tantꝰ nō tñ erit meſſias: ſed erit adhuc expectādus. b Gad accinctꝰ ⁊c. hoc impletū fuit qñ filij gad accepta ſorte citra iordanē trāſierūt armati añ filios iſrl': q̄ adhuc terrā nō acceperāt: quouſqꝫ eēt eis hereditas acquiſita: ſicut hꝛ in li. ioſue.
c Et ipſe accingeꝭ retrorſum. qꝛ redierūt ad ſortē ſuā in eodē numero q̄a nullus de eis cecidit in prelio. d Aſer pinguis panis eiꝰ. per hoc deſignaꝭ fertilitas ſortis Aſer in victualibꝰ: qꝛ noīe panis oīs cibus deſignatur: vt.ſ. dictū ē.xiij.ca. e Et ꝑbebit delicias regibꝰ. qꝛ in ſorte ſua creſcebāt aliqua rara ⁊ ꝑcioſa: ⁊ iō ꝓ delicijs regibꝰ ꝑbebātur. f Neptalim ceruus emiſſus. ꝑ hoc deſignaꝭ ꝙ in ſorte ſua terrenaſcentia ꝑus creſcebāt ⁊ matureſcebāt q̄ i alijs ſortibꝰ: ſicꝰ ceruꝰ uelocior ē ad currēdū alijſ aīalibꝰ g Dās eloq̄a pulcritudis. ꝓpꝫ hꝰ eñi ꝙ terrenaſcētia ibi ꝑus matureſcebāt inde fiebāt oblanōes ꝑmitiuoꝝ: vñ ſacerdotes ⁊ leuite pulcraſ laudes deo reddebāt. Aliter exponūt aliqui hebrei dicētes: ꝙ iacob hꝰ ꝓphetauit de bello ꝯ ſizarā in quo barach accepit ſecū.x. milia de filijs Neptalim qui iuerūt ꝓmpte ⁊ expedite quaſi ceruꝰ emiſſus: ⁊ inde habita victoria delbora ⁊ barach cecinerūt canticū dño: vt hꝛ iudicū.v. iō ſubdiꝭ.
g Dās eloquia pulcritudinis.i. eloquia diuine laudis. h Filiꝰ accreſcēs ioſeph. in predicēdo ſtatū ioſeph: incipit iacob ab interpretatiōe nominis eiꝰ. Joſeph eñi interpretaꝭ accreſcēs: ſicut ſupra fecit de Juda. Et duplicaꝭ hic accreſcēs. qꝛ notabiliter pre ceteris fratribꝰ creuit in ſpūalibꝰ bonis ⁊ tꝑalibus: vt ſatis pꝫ ex dictis de eo. i Filie diſcurrerūt ſuper muꝝ. In hebreo hꝛ. Filie diſcurrerūt ꝓpter aſpectū. ⁊ in eādē redit ſniaꝫ qꝛ dñe egypti qñ audiebāt aduētū ioſeph currebāt ad feneſtras ⁊ deſup muros. vñ poſſent eū vidē trāſeūtē ꝓpꝫ eiꝰ ꝑoſitatē. k Sꝫ exaſpauerūt eū. In heb. hꝛ. Amaricauerūt eū.ſ. frēs ſui. ac ſi diceret q̄ſuis eēt ita gratioſus etiā alienis gētibus. tñ frēs ſui dure tractauerūt eū. l Et iurgati ſunt. qꝛ ſicut.ſ. dictū ē.xxxvij.ca. nō poterāt ei quicq̄ꝫ pacifice loqui.
m Inuiderūtqꝫ iſti. hoc eñi ꝓceſſit ex inuidia fratrū ꝯ ipm: vt ibi dictuꝫ eſt. n Habētes iacula.i. verba pungitiua dicētes. Ecce ſomniator venit ⁊c. vel ad lrām. n Hñtes iacula. qꝛ ſymeon ⁊ leui habuerūt iacula preparata ad iugulādū eū. vñ dicebāt: venite occidamus eū: vt hꝛ ibidē.
o Sedit in forti.i. in deo omnipotenti. p Arcꝰ eiꝰ.i. defēſio ſua: q̄a a deo ꝓtectꝰ eſt ꝯ inſidias fratrū ſuoꝝ. q Et diſſoluta ſunt ⁊c. qñ eductus fuit de fouea: ⁊ iteꝝ qñ eductꝰ fuit de carcere. r Per manꝰ ⁊c.i. per virtutē illiꝰ qui ē potentia ⁊ virtus ipſius iacob.i. per deū nō per hoīem. Hebrei dicūt hic. Et deaurata ſunt brachia manuū eiꝰ. qđ exponūt hebrei de ornamētis que erāt in brachijs ⁊ digitꝭ ioſeph.ſ. de armillꝭ ⁊ anulꝭ q̄ hūit qñ ꝯſtitutꝰ fuit ꝑpoſitꝰ terre egypti. ⁊ iſta conſecutus eſt per virtutē dei.
s Inde paſtor egreſſus eſt.i. Hieroboaꝫ qui aſcendit ad dignitateꝫ regiam que ꝑ paſtoris officiuꝫ deſignaꝭ: qm̄ habet regere populuꝫ ſibi ſubditum.
t Lapis iſrael. qꝛ fuit primus rex in regno iſrael: ꝓut diuidiꝭ contra regnum iuda: vt habetur.iij. Reg.xij. capi.
v Deus patris ⁊c. q.d. non ſolum ꝓpter meritum tuū: ſed etiam ꝓpter meritū meum: deus adiuuit te đ preterito: ⁊ adiuuabit te de futuro. x Et oīpotens benedicet te ⁊c. hoc dupliciter exponiꝭ: vno mō referēdo ad ꝑſonā ioſeph. ſolet aūt aliqua ꝑſona notabilis ꝓpter excellētiā ſue bonitatis bñdici ab hoībus dicendo ſic. ꝑmo de eo. Benedicta ſit dies in qua natus eſt. ſcđo Benedicta ſit terra in qua natꝰ eſt. tercio. Sint bñdicta vbera que ipm lactauerūt. quarto. Sit benedictus vēter q̄ euꝫ portauit. ⁊ ſm hoc exponiꝭ iſta lrā de ꝑſona ioſeph. x Omnipotens benedicet tibi.i. ꝓpter bonitatē quā dedit ⁊ dabit tibi: faciet tibi bñdici ab hoībus quatuor modis predictis. iō ſubditur.
y Bñdictionibus celi deſup. ꝑ qđ itelligiꝭ primꝰ modꝰ q̄ ē ex bñdictione diei: qꝛ dies eſt latio ſolis ſup terraꝫ: ⁊ hꝫ ꝑncipalitatē in luminaribus celi deſup. z Bñdictiōibus abyſſi ⁊c.i. terre que eſt infimū elementū: ⁊ in hoc eſt ſcđs modus. a Benedictionibus vbeꝝ. q̄tū ad terciū modū. b Et vulue. q̄tū ad quartum. Alio mō exponiꝭ q̄tū ad bōa exteriora collata ipſi ioſeph a deo ſic. Benedicet tibi oīpotens. cōferendo tibi terrenaſcentia in abundantia: ⁊ hoc deſignaꝭ cū đꝛ. benedictionibꝰ celi deſup ⁊ bñdictionibus abyſſi iacētis deorſum: qꝛ ex bona influentia celi ⁊ bōa diſpoſitiōe terre talia multiplicātur. Silr' bñdicet tibi cōferendo bona animata in multiplicādo tibi filios ⁊ pecora: ⁊ hoc deſignatur cū đꝛ. Bñdictionibꝰ vberū ⁊ vulue. qꝛ vulua deſeruit taliū generationi: ⁊ vbera nutritioni. c Benedictiōes patris tui ⁊c. iſta lrā multipliciter exponiꝭ. ponā tñ ſolū duos modos qui videntur mihi magis cōcordare lrē. Ad cuius intellectū ſciendū ꝙ vbi tranſlatio nrā ſic hꝫ. Donec veniret deſideriū colliū eternoꝝ. i hebreo nō eſt veniret. Itē vbi habeꝭ deſideriū: in hebreo habeꝭ tanat. ⁊ ē dictio hebraica hñs duplicē ſignificationē. vno eñi mō ſignificat deſideriū. ⁊ hāc ſignificationē ſequiꝭ trāſlatio noſtra. ſignificat etiam terminū vel finē: ⁊ hāc ſignificationē ſequiꝭ ra. Sal'. ⁊ alij hebraici ſaltē moderni: dicētes ꝙ hec ē lrā hebraica: vſqꝫ ad terminū colliū ſeculi: ita ꝙ vbi habemꝰ donec dicūt vſqꝫ ad. Et vbi habemꝰ eternoꝝ dicūt ſeculi: qꝛ dictio hebraica que eſt ibi.ſ. oulam: ſignificat ſeculū: ⁊ frequēter accipiꝭ ꝓ eterno in ſcriptura. Itē notandū ꝙ deus apparēs ipſi iacob iuxta luzā inter bona que ei ꝓmiſit bñdicens ei dixit. Dilataberis ad orientē ⁊ occidentē: ſeptētrionē ⁊ meridiem ⁊c. vt hꝛ.ſ.xxviij.c. Et in hoc vt dicūt hebrei ꝓmiſit ei dominiū totiꝰ mūdi: qđ expectāt implendū in meſſia: ⁊ nos dicimus ꝙ impletū ē in chriſto. hāc aūt ꝓmiſſionē nō fecit abrae nec yſaac: ſed ſolū de terra chanaā. vñ.ſ.xiij.ca. dixit dñs abrae. Leua oculos tuos ⁊ vide a loco in quo nūc es ad aquilonē ⁊ meridiē orientem ⁊ occidentē. ſtatim ſubdidit reſtringēdo ⁊ determinādo. Oēꝫ terrā quā cōſpicis tibi dabo. per hoc deſignās ꝙ ſolū ſibi ꝓmittebat terrā chanaā quā cōſpiciebat ⁊ nō aliā. Similiter.c.xxvi. dixit yſaac. Dabo poſteris tuis vniuerſas regiōes.ſ. terre chanaā. His dictis exponūt lrām ſic. c Benedictiōes patris tui.ſ. Jacob.

ctuſqꝫ ē tributis ſeruiēs[i]. Dan[x] iudicabit populū ſuū ſicut ⁊ alia tribꝰ in iſrael. Fiat[y] dan coluber in via: ceraſtes i ſemita mordēs[z] vngulas equi: ut cadat aſcenſor eius retro. Salutare[a] tuū expectabo dñe. Gad[b] accinctꝰ preliabitur añ eum: et[c] ipſe accingetur retrorſum. Aſer[d] pinguis panis eius: ⁊ prebebit delicias regibꝰ Neptali[f] ceruus emiſſus: ⁊ dās eloq̄a pulcritudinis[g]. Filius accreſcēs ioſeph filiꝰ accreſcens ⁊ decorꝰ aſpectu. Filie[i] diſcurrerūt ſup murū: ſꝫ[k] exaſperauerūt euꝫ ⁊[l] iurgati ſunt inuiderūtqꝫ[m] illi habētes[n] iacula. Sedit[o] i forti arcus[p] eius: ⁊[q] diſſoluta ſunt vincula brachioꝝ: ⁊ manuꝫ illius per[r] manꝰ potentis iacob. Inde[s] paſtor egreſſus ē: lapis[t] iſrael. Deus[u] patris tui erit adiutor tuꝰ: ⁊[x] omnipotēs benedicet tibi benedictionibus[y] celi deſup: benedictiōibus[z] abyſſi iacētis deorſuꝫ: benedictiōibꝰ[a] vberꝝ et[b] vulue.

Benedictiones[c] patris tui: confortate[d] ſunt benedictiōibus patrum eius donec[e] ueniret deſiderium collium eternoꝝ. Fiant[f] in capite ioſeph ⁊[g] in uertice nazarei iter frēs ſuos. Beniamin[h] lupus rapax mane[i] comedet predam: et ueſpere diuidet ſpolia. Omnes[k] hi in tribubꝰ iſrl' duodecim. Hec[l] locutus eſt eis pater ſuus bñdixitqꝫ[m] ſingulis benedictionibus ꝓprijs ⁊[a] precepit eis dicens. Ego congregor ad populum meū. Sepelite me cum patribus meis in ſpelunca duplici: que eſt in agro ephron ethei: contra mābre in terra chanaan: quam emit abraā cū agro ab ephron etheo in poſſeſſioneꝫ ſepulcri. Ibi ſepelierunt eum ⁊ ſaram vxorem eius. Ibi ſepultus eſt Iſaac cuꝫ rebecca: coniuge ſua. Ibi ⁊ lya condita iacet. Finitiſqꝫ mandatis quibus filios inſtruebat collegit[b] pedes ſuos ſuper lectulum et obijt: appoſituſqꝫ[c] eſt ad populum ſuū.

d Confortate ſunt benedictionibꝰ patrū eius.i. meliores ⁊ ſe ad plus extendētes q̄ benedictiones patrū ſuoꝝ.ſ. abraam ⁊ yſaac. ⁊ ſubdiꝭ cā. Uſqꝫ ad terminū collium ſeculi: qꝛ benedictio Jacob ſiue ꝓmiſſio ſe extendit vſqꝫ ad fines terre habitabilis: vt ꝑdictuꝫ eſt: ⁊ hoc deſignaꝭ per terminū colliū ſeculi: nō ſic aūt bñdictiones patrum ſuoꝝ. Aliter poteſt expōi et melius vt videtur ſequendo tranſlationē noſtrā. Ad cuius intellectum conſideranduꝫ ꝙ ſicut natura ꝓcedit de minus perfecto ad magis ꝑfectū. ita reuelationes facte patribꝰ ve.te. de myſterio chriſti ⁊ future beatitudie clariores facte ſunt poſterioribus q̄ primis vnde dicit ꝓpheta dauid. Super ſenes itellexi. ⁊ iō iacob qui fuit poſterior abraam et yſaac clariorem noticiam habuit de predictis q̄ ipſi: qꝛ ſibi reuelatum eſt myſterium chriſti futurū q̄tū ad eius generationē ⁊ paſſionem: per quam aperta ē ianua celeſtis: vt plenꝰ.ſ. dictū ē.xxviij ca. ⁊ ſm hoc exponiꝭ lrā. Benedictiones patris tui.i. iacob. Confortate ſunt benedictiōibꝰ patrū ſuoꝝ: qm̄ fortiores ⁊ clariores reuelationes de myſterio chriſti ⁊ futura beatitudine ei facte ſunt. iō ſubdiꝭ. e Donec veniret deſideriū colliuꝫ eternoꝝ. q.d. ad hoc deuenit reuelatio ſibi facta ꝙ declarauit ei apertionē ianue celeſtiſ fiendam per chriſtū: ad qđ deberet tendere omne deſiderium noſtrū. f Fiant in capite Joſeph.i. veniant ſuper euꝫ oēs benedictiones ꝑdicte. g Et in vertice nazarei ⁊c. replicatio eſt eiuſdeꝫ ad maiorem cōfirmationem. ⁊ eſt ſenſus. In vertice nazarei.i. ipius ioſeph qui eſt nazarꝰ.i. ſanctus inter fratres ſuos. h Beniamin lupus rapax. Hic ꝑdixit iacob ſtatū beniamin futuꝝ: ⁊ exponitur vno mō ſic ab aliquibꝰ hebreis ⁊ aliquibus catholicis dicētibus ꝙ qꝛ templū fuit in ſorte beniamin ⁊ ibi erat altare holocauſti in quo erat ignis perpetuus in quo quolibet mane ponebāt ſacerdotes ligna ad cōtinuandū igneꝫ ⁊ poſtea deſuper hoſtias q̄ erant cōcremande quas deuorabat ignis: poſtea veſpere ꝑtes hoſtiaꝝ ⁊ oblationū remanētes ꝓ ſacerdotibus diuidebātur: ⁊ ſic exponiꝭ hec littera. h Beniamin lupus rapax ⁊c. qꝛ in ſorte ſua fuit altare holocauſti: qđ deuorabat hoſtias: vt predictum eſt.
i Mane. Et veſpere diuidet ſpolia. eo ꝙ remanētia diuidebātur ſacerdotibus: vt dictum eſt. ſed iſta expoſitio videtur multuꝫ extranea maxime quia rapacitas lupi vbiqꝫ in ſcriptura alibi accipitur in malo: qđ nō pōt dici hic: qꝛ hoſtie incendebātur in altari ad honorem diuinū. ideo aliter exponiꝭ de tribu beniamin que fuit valde bellicoſa. vnde ⁊ accepit guerrā ꝯ vndecim tribus alias: ⁊ bis debellauit eas in campo: vt habeꝭ Judicū.xx.c. ⁊ mltos ex eis occiderūt filij beniamin: quoꝝ ſpolia rapiebāt ⁊ poſtea cū rediſſent đ bello inter ſe diuidebāt: ⁊ ſic patet quō beniamin đꝛ lupꝰ rapax. Itē alio mō exponit Aug. de paulo apoſtolo: qui fuit de tribu beniamin: vt habeꝭ.i. Corinthi.xv. qui ante cōuerſionē ſuam grauiter perſecutus eſt chriſtianos tanq̄ꝫ lupus rapax: vt hꝛ Actuuꝫ.ix.ca. ſed poſt cōuerſionē ſuā fidē chriſti publicauit verbo ⁊ ſcripto per orbem vniuerſum: qđ notaꝭ cū đꝛ. i Et veſpere diuidet ſpolia. i. ſnīas legis ⁊ ꝓphetarū quas a iudeis acceperat: exponendo de chriſto ad inſtructionem fidelium. k Omnes hi in tribubꝰ iſrl' xij. iſta eſt cōcluſio reſpectu precedentium. vnde ſubdiꝭ. l Hec locutus eſt eis. que predicta ſunt: predicendo ſpū ꝓphetico: q̄ circa eos futura erant. m Benedixitqꝫ ſingulis. Hic ꝯñr Jacob erigit animos filioꝝ ſuoꝝ ad ſpē vite imortalis. ꝑmo iprecādo eis bona ſpūalia ⁊ eterna: qđ notaꝭ cū đꝛ. bñdixitqꝫ ſingulis ⁊c. Dicūt tñ hꝰ aliqui ꝙ illud referꝭ ad ea que dicta ſunt: ita ꝙ iacob aliꝭ nō benedixit filios ſuos niſi predicendo eis futura: vt predictū eſt ſꝫ hꝰ nō vꝛ verū: qꝛ in ꝑcedētibꝰ aliquibꝰ eoꝝ nō bñdixit ſꝫ magꝭ maledixit ſicut patet de ſymeon: ⁊ leui: ⁊ ruben. ⁊ tñ đꝛ hic ꝙ benedixit ſingulis: ⁊ ideo melius vꝛ dicēdum ꝙ poſtq̄ predixerat eis futura: imprecatus ē eis bona: ⁊ ſic benedixit eis: ſed forma benedictionis nō exprimiꝭ hic: qꝛ nō omnia ſcripta ſunt: nō eñi veriſimile eſt: quin iacob moriens imprecatꝰ ſit bona ſpūalia ⁊ eterna ſingulis filioꝝ ſuoꝝ. ad que debet dirigi finalis intentio omnium actuū humanoꝝ. Scđo inducit eos ad fidem reſurrectōis: cū ſubditur.
a Et precepit eis. cuiꝰ ꝑceptum ſubdit cum diciꝭ. Sepelite me ⁊c. ſciebat eñi ꝙ hoc nō poterat ſine magnis ſumptibus ⁊ labore fieri: ⁊ nihilominus hec precepit oſtendēs ꝙ corpus ſuum erat reſurrecturꝝ ad vitam imortalem per ieſum chriſtuꝫ: vt.ſ. dictū eſt.xlvij.ca. Cetera patent vſqꝫ ibi.
b Collegit pedes ſuos ⁊c. ex quo pꝫ ꝙ obijt pacifice ⁊ quiete.
c Appoſituſqꝫ eſt ad populum ſuum.i. ad lymbum ſanctoꝝ patrū: ſicut ſupra dictum eſt de Abraam ⁊ yſaac. tñ magiſter in ſchola. hyſt. exponit ad populum ſuum.i. ad angelos: allegans ꝓ rōne: qꝛ abraā ⁊ yſaac tam pauci erant: ꝙ nō poſſent dici populus: ſed hoc nō videtur bene dictū: qꝛ angeli ſancti ſunt in beatitudine. ⁊ ideo nullus pōt dici appoſitus ad eoſ niſi qñ tranſferꝭ ad gloriā: qđ nō fuit de iacob nec aliquo alio hoīe añ apertionem ianue celeſtis per paſſionē chriſti. Motiuū etiā ſuū nō valet: qꝛ in lymbo ante mortē Jacob nō ſolū recepti erāt abraā ⁊ yſaac. ſed oēs iuſti qui mortui fuerāt ab adā qui penituit: vt hꝛ Sap.x.c. vſqꝫ ad iacob q̄ fuerūt multi.ſ. abel. ſeth. ⁊ multi alij de filijs eiꝰ qui fuerūt religioſi ⁊ iuſti: ⁊ Noe ⁊ melchiſedech ⁊ multi đ poſteꝝ eoꝝ ⁊ mulieres ſancte: ita ꝙ bñ poterāt dici populus: maxime cū ſm leges decem homines faciant populū ꝓpter qđ nō valet dictū ſuū. ⁊ iō exponēdū ē vt dictū eſt. Ad ppl'm ſuum id eſt ad iuſtos exñtes in lymbo.

In ca.xlix. vbi dicitur in poſtilla. Dicit eñi in nouiſſimis diebus.

Additio.i.

s Uper illud verbū. In nouiſſimis diebus. Rabi mo. gerūdēſi. In ſua glo. dicit. Nouiſſimi dies ſunt dies meſſie qm̄ Jacob ſignificabat illa tempora in verbis ſuis cū dixit. Donec veniat ſilo. ⁊ ipſi congregabūtur populi ⁊c. Scđm eñi cōmunē opinionē nouiſſimi dies meſſie ſunt. hec ille. Et ſunt verba notanda: lꝫ frequēter a iudeiſ malicioſe negentur.

In eodem capitulo.xlix. vbi dicitur in poſtilla. Quia tu es principium doloris mei ⁊c.

Additio.ij.

i In hebreo in hoc loco poniꝭ. Tu es ꝑncipiū onī. ⁊ eſt dictio q̄ q̄ñqꝫ ſignificat dolorē: q̄ñqꝫ vero fortitudinem ſeu roborem: ⁊ vtroqꝫ modo poteſt exponi ad cōmendationē ipſius rubē anteqū peccaſſet. cū eñi đꝛ: ꝑncipiū doloris mei.i. ſollicitudinis mee circa filios meos: ⁊ ſic exponit magiſter i hyſto. Si aūt dicaꝭ. ꝑncipiū fortitudinis mee: pōt intelligi: qꝛ in eo ꝑma apparuit virilitas ipſius iacob i actu generandi: ⁊ redit in idē qđ prius. Uel ſm ra. Mo. in hoc cōmendaꝭ caſtitas iacob: qꝛ vt tradunt hebrei tunc nō emiſit de ſe ſemen ante cōceptionem ruben: ⁊ ſic fuit principiū fortitudinis ſue q̄ ad hoc: ⁊ ē ſnīa planior. Dicit eñi ꝑmo. Omnia que faciebant ad cōmendationem Ruben.ſ. tu es fortitudo mea. vſqꝫ ibi maior imperio. Et poſtea ſubdit illa que faciunt ad eius decrementū. ⁊ hoc cū dicit. Effuſus es ſicut aqua ⁊c.

In eo.ca.xlix. vbi đꝛ in poſtilla. Nō aufereꝭ ſceptrū de Juda.

Additio.iij.

b Ec auctoritas patriarche.ſ. Non auferreꝭ ſceptꝝ de iuda donec veniat ſilo: eſt valde efficax ad vincendū iudeos de hoc ꝙ chriſtus ꝓmiſſus iā venit a tēpore quo ablatū ē ſceptꝝ de iuda ⁊c. ⁊ iō ꝯ hoc multipliciter cauillātur quoꝝ cauillationibꝰ ibi bene vꝛ rñderi i poſtilla: excepto vno.ſ. cū đꝛ ꝙ machabei qui ſacerdotes fuerūt ⁊ gubernauerūt populū erāt de tribu iuda qđ ipſi negāt: nec plane ꝯ eos hoc ꝓ/

Universidad de Salamanca. BGH

batur: vnde inter alios quos de hac materia vidi loquẽtes ſeu ſcribentes ſuper Rex. Mar. in pugiõe ſua ſecũda parte ca. iiij. ⁊ v. de hoc eleganter tractat. p̃mo exponens hec verba. Nõ auferetur ſceptrũ. nec dux de femore: de collegio ſeu cõſiſtorio iudeoꝝ qui dicebãt ſanhedrin: ad quos oĩs difficultates ſeu dubia legis ⁊ fidei perueniebãt ⁊ oĩa ſumma iudicia ⁊ cõtrouerſie quiquidem reſidebant p̃ncipaliter ſub regibus ⁊ ducibus iudei hieruſalem: ⁊ poſtea in babylonica captiuitate dũ eſſent reges vel duces de iuda cõſequẽter aũt in reditu captiuitatis apud hieruſalẽ durabat etiã poteſtas illoꝝ: ꝓut poteſtas alicuiꝰ capituli vacãte ſede durat: quoꝝ auctoritas ⁊ poteſtas durauit etiã tẽpe machabeorum: ⁊ vſqꝫ ad certum tempus ante deſtructionem templi ſecundi: quodquidem tempus cõcurrit cũ tempore paſſiõis chriſti: ⁊ tũc ceſſauit oĩno eoꝝ p̃tãs: que oĩa ſufficienter ꝓbat p̃dictus auctor: ⁊ deducit per auctoritates ſumptas a doctoribus autenticis hebreoꝝ antiquis quibus nullo mõ poſſunt iudei rõnabiliter diſſentire: quas quidẽ ad euitandũ ꝓlixitatẽ omitto: remittẽdo eas predicto libro vbi plane tractantur.

In eodem capitulo. xlix. vbi dicitur in poſtilla. Ligãs ad vineã ⁊c.

Additio. iiij.

e Expoſitio catholicoꝝ in hoc loco nõ debet cenſeri myſtica ſꝫ potius lr̃alis. Jacob eñ ꝓphetando de filijs in hoc loco: ſepe loquit̃ metaphorice: ſꝫ quã locutionẽ accipiẽda eſt ſniã lr̃alis: ex hoc ꝙ res ſignificate ꝑ voces: vlteriꝰ aliud ſignificãt: ꝓut oſtẽſum fuit in ꝓlogo huiꝰ libri. Qḋ aũt hic circa iudam metaphorice loquit̃: ſatis videtur ex hoc qḋ dixerat. Catulus leonis ⁊c. qḋ exponit̃ de dauid: vt in poſtilla: qui nõ fuit catulus leonis niſi metaphorice. Et ſil'r in hoc loco cũ dicit. Ligãs ad vineã ⁊c. locutio metaphorica dꝫ cenſeri: p̃ſertim cũ ſimilitudines quas in hoc loco ponit: ſint omnino cõformes ſimilitudinibus in alijs locis ſacre ſcripture cõtentis: vbi de ſimili materia tractat̃. Pro quo attendendũ ꝙ vinea in ſacra ſcriptura accipit̃ ad litterã ꝓ cõgregatiõe eorũ q̃ ſũt ſub fide. vñ Eſa. v. Uinea dñi ⁊c. ſil'r chriſtus ſe vocat vitẽ. Joh. xv. Ego ſum vitis vera ⁊c. ſil'r diſcipulos vocat palmites vt ibidẽ. Per aſinã vero ſignificat chriſtꝰ populũ iudeoꝝ: ⁊ per pullũ populũ gentiliũ vt Math. xxi. ca. ⁊ zach. ix. ca. ꝓphetice hoc idẽ ſignat̃. Per hoc aũt ꝙ dicit. Lauabit in vino ſtolam ſuã ⁊c. etiã metaphorice ſignificat̃ ad litterã paſſio chriſti: de qua Eſa. lxiij. Cũ a chriſto queritur. Quare ergo rubrũ eſt indumentũ tuũ ⁊ veſtimẽta tua ⁊c. que oĩa ad litterã intelligunt̃ d̃ chriſto ⁊ eiꝰ paſſione. vñ tenẽda ẽ expoſitio nr̃oꝝ doctoꝝ in hoc loco tãqꝫ lr̃alis: ⁊ cõtinuat̃ cũ p̃cedẽtibus cõuenienter: cũ eñ dixerat. Donec veniat qui mittẽdus ẽ. ſ. chriſtꝰ cui erit cõgregatio ſeu expectatio gentiũ: ꝯñr declarat cõiũctionẽ harũ gentiũ dicẽs. Ligans ad vineã ⁊c. ſil'r ⁊ paſſionẽ ꝑ quam ſpectabat̃ redẽptio omniũ gentiũ. ⁊ hoc cũ dicit. Lauabit in vino ⁊c. ⁊ exponãtur ad lr̃am ꝓut in glo. ordi. ⁊c.

In eodem capi. xlix. vbi dicitur in poſtilla. Sed hec expoſitio ⁊c.

Additio. v.

b Hec expoſitio nõ videt̃ tanq̃ extranea repellẽda nõ obſtantibus obiectionibꝰ poſtil. ꝯ eã. p̃ma eñ obiectio nõ videt̃ valere: nã ille qui nimis dat̃ ad ſpeculationẽ ſepe negligit curã temporaliũ negocioꝝ intantũ ꝙ iudicio cõi hominũ rudis ſeu fatuꝰ reputat̃: ſicut phs. vi. ethy. dicit de anaxagora ⁊ ſimilibꝰ phis: ꝙ videbant̃ ignorãtes cõferentia ſibijpis. Scḋam vero obiectionẽ manifeſtũ eſt nõ valere: reperitur eñ in ſacra ſcriptura exp̃ſſum ꝙ de filijs Jſachar erant hoĩes excellẽtes in ſciã ſuper alios. vñ. i. paral'. xij. ca. De filijs quoqꝫ Jſachar viri eruditi qui nouerant ſingula tp̃a ad p̃cipiendũ quid facere deberet iſrl' ⁊c. ſuper qḋ verbũ glo. doctores legis in tribu Jſachar fuiſſe tradũtur: q̃ ſingula tp̃a cerimoniaꝝ obſeruanda docebãt: ⁊ quid facere deberet iſrl' preſcribebãt. Hec in glo. qḋ etiã ipſemet poſtil. in hoc loco teſtat̃: vbi de filijs. Jſachar ſic dicit. Erant eñ iſti ſtudioſi in lege: ⁊ ſciebant optime cõſulere quid ⁊ quõ eẽt agendũ: ⁊ cetere tribus eoꝝ cõſilijs acquieſcebãt. hec poſtilla. Qḋ aũt de tribu Leui etiã eſſent cõiter iudices ⁊ doctores ppl'i: verũ ẽ: ⁊ habet̃ Deut. penul. vbi de Leui d̃r. Perfectio tua ⁊ doctrina tua a viro ſancto tuo ⁊c. Sed cũ hoc ſtat ꝙ Jſachar ẽt hẽbat excellẽtiã i ſciã vt dictũ ẽ reſpectu alioꝝ p̃ter leui. Cõtinuat̃ etiã lr̃a ſm hãc expoſitionem ſic: nã cũ Jſachar eſſet auidus ad ſpeculationẽ ſcĩe: ⁊ haberet terrã fructiferã: erat accubãs inter terminos: abhorrens. ſ. labores corporales. vnde vidẽs requiẽ. ſ. ſpeculationẽ ꝙ eſſet bona: ⁊ terrã ꝙ eſſet optima. ſ. fructifera cũ modico labore: ꝓut in poſtilla. ex amore ſtudij excuſabat ſe vt plurimũ ne iret in exercitũ: q2 diligebat quietẽ ⁊ dulcorẽ ſapiẽtie. ⁊ iõ preeligebat ſoluere tributũ regibus potiꝰ q̃ dimittere requiẽ ſpeculatõis: ⁊ hoc eſt qḋ ſequitur: ⁊ ſuppoſuit humeꝝ ſuũ ad portãdũ. ſ. q2 volebat magis eẽ tributariꝰ q̃ bellicoſus ſeu militaris rõne predicta.

In eodem capitulo. xlix. vbi dicitur in poſtilla. Dan iudicabit populum ſuum ⁊c.

Additio. vi.

d Jctio hebraica in hoc loco poſita ſignificat vno modo iudicare: ⁊ alio modo vindicare: ⁊ vtrũqꝫ poſſet intelligi de Sanſone. ꝓut in poſtilla.

In eodem capitulo vbi dicitur in poſtilla. Salutare tuum expectabo dñe.

Additio. vij.

l Jcet Sanſon fuiſſet fortiſſimus in corporali robore: nõ tñ ab aliquo poſſet dubitari an eſſet meſſyas. fuit eñ ſanſon modice prudentie ⁊ diſcretionis: nec fuit etiã ꝓpheta: nec de eo legũtur tales virtutes quibꝰ de hoc poſſet ſuſpicari. vnde ꝙ patriarcha dixit in hoc loco. Salutare tuũ ⁊c. melius videt̃ referendũ ad tempus antichriſti: ꝓut Greg. iij. moral'. q̃ quidẽ antichriſtus: ꝓut cõiter fertur: deſcenſurus eſt de tribu Dan. q̃ circa tabernaculũ ad aquilonẽ caſtrametatus eſt. ⁊ quia ipſe Grego. ibidem ait. Judea erroris ſui laqueis capta ꝓ chriſto antichriſtũ ſpectat. Unde iacob in electoꝝ voce in eodẽ loco repente cõuerſus eſt ad deũ dicens. Salutare tuũ expectabo ⁊c. i. non ſicut infideles ãtichriſtũ. qui. ſ. venturus eſt de tribu Dan: ſed eũ qui in redemptionẽ noſtrã venturus eſt fideliter ſpecto verũ chriſtũ: d̃ chriſto eñ vero ſupra dixerat. Donec veniat qui mittendus ẽ. ⁊ hãc ſententiã expreſſe tenet trãſlatio chaldaica.

In eo. ca. xlix. vbi d̃r in poſtilla. Sedit in forti ⁊c.

Additio. viij.

n On videt̃ rõni cõſonũ ꝙ in hoc loco inter tot bona que iacob de ipſo ioſeph ꝓphetauit interponatur tanqꝫ bonum deſcenſus Hieroboã ex ipſo Joſeph: cũ ipſe Hieroboam fuerit peſſimus ydolatra: qui nõ ſolũ peccauit: ſꝫ etiã peccare fecit iſrael: ꝓpter qḋ diuina ſniã fuit abſciſus a regno cum poſteritate ſua: excepto vno filio tñ: vt in. iij. Reg. xij. ⁊ xv. ca. ⁊ etiã regnũ eius lꝫ ꝓ tp̃e a deo fuerit ꝑmiſſum: nõ tamẽ gratũ. de eo eñ legit̃ Oſee. viij. ca. Ipſi regnauerũt ſed nõ ex me. Et ſil'r. xiij. d̃ eodem. Dabo eis regẽ in furore meo. nõ ergo de ipſo recte diceretur. Per manũ potentis iacob. Unde aliter circa hoc videt̃ dicendũ. Ad qḋ ſciendũ ẽ ꝙ ioſeph duas habuit p̃ncipales perſecutiões vnã. ſ. a fratribus d̃ qua intelligit̃ illud. Exaſperauerũt eũ ⁊ iurgati ſunt ⁊c. ꝓut d̃r in poſtilla. Aliã vero ab vxore dñi ſui. ſ. pharaonis: vt. s̃. xxix. a qua quidẽ perſecutione fuit a deo ꝓtectus intãtũ ꝙ nõ fuit inclinatus ad peccãdũ: lꝫ vehemẽter incitatus ad hoc fuiſſet: vt ibidẽ pꝫ: ⁊ de hoc exponũt quidã hebreoꝝ qḋ ſequitur. ſ. Sedit in forti arcus eiꝰ. ſ. appetitus eiꝰ carnalis: qui ſepe in hoĩbꝰ modice virtutis tendit ad extra ad ſuũ cõcupiſcibile: tãqꝫ arcꝰ proiciens ſagittã ad ſignũ: qḋ nõ ſic fecit ioſeph ſꝫ ſedit in forti. i. in fortitudine virtutis cõtinẽtie: ⁊ q2 q̃nqꝫ aliqui qui ex ductu rõnis refrenãt ſuum carnalẽ appetitũ: cũ hoc tamen moleſtãtur a prauis cõcupiſcentijs: ꝓut cõtingit cõtinẽtibus. Joſeph aũt nõ ſic: ſed tãqꝫ vere tẽperatus vires ꝓprias carnales ſubiectas habebat rõni: ſic vt nullũ motũ ad hoc ſentiret moleſtie ſẽſualitatis. iõ dicit. Et diſſoluta ⁊c. ſic ꝙ ly eius referat̃ ad hoc ꝙ dicit. Arcũ ſuũ ⁊c. arcus eñ habet duo brachia que cũ corda fortiter ſunt ligata: ad hoc vt poſſit ſagittare: quoꝝ quidẽ brachioꝝ arcus ſi vincula diſſoluant̃: tũc arcus penitus eſt indiſpoſitus ad ſagittandũ: ⁊ iſto modo vires ſenſuales ioſeph cũ quibꝰ arcus appetitꝰ carnalis ſolet ſagittare: erãt diſſolute a vinculis carnalibꝰ. idcirco in hoc cõmendabatur nõ ſolũ vt cõtinẽs: ſed tanqꝫ tẽperatꝰ: ⁊ q2 vitare pctm̃ p̃ſertim hoc modo in ſtatu nature corrupte nõ poſſumꝰ niſi gratia dei auxiliante: ſm aug. in lib. de perfectione iuſticie. iõ ſubdit̃. Per manũ potentis Jacob. q2 per virtutẽ grẽ dei illud pctm̃ ſic vitauit. Põt etiã hoc qḋ d̃r. Et diſſoluta ſunt vin. eiꝰ. aliter expom. ſ. vt intelligatur de diſſolutiõe vinculoꝝ ioſeph in carcere de mãdato regis: ⁊ ꝓuidentia diuina: vnde de eo legit̃ in ps̃. ciiij. Humiliauerũt in cõpedibus pedes eiꝰ. ⁊ ſequit̃. j. de eodẽ. Miſit rex ⁊ ſoluit eum. qḋ autẽ ſequit̃. Inde paſtor egreſſus eſt lapis iſrl'. videt̃ aliter exponẽdũ. Ad cuiꝰ intellectũ attendẽdũ eſt: ꝙ q2 poſteritas ioſeph per ephraim deſcẽdens receſſerat a diuino cultu a tp̃e ipſiꝰ peſſimi hieroboã vt decẽ tribuũ ꝙ nõ reputabãt̃ iã de filijs iſrl' ſm fidẽ ſed quaſi gẽtiles ⁊ alienigene. vnde de eis legit̃ Oſee. v. In dñꝫ ꝓdirioſe egerunt: q2 filios alienos genuerunt ⁊c. Idcirco Jacob vidẽs in ſpiritu ꝙ filij ioſeph nũqꝫ eſſent deo recõciliãdi niſi per chriſtum: qui omnes tam hebreos q̃ gentiles vocauit ad gratiã ideo dicit. Inde egreſſus eſt paſtor ⁊c. q. d. ab ipſo potente Jacob. ſ. a deo qui preſeruauit ioſeph a peccato: vt dictũ eſt: egrediẽdus eſt paſtor. ſ. chriſtus: qui tanqꝫ paſtor bonꝰ dixit. Alias oues habeo que nõ ſunt ex hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere. Sil'r ⁊ lapis iſrael ſupple inde egrediẽdꝰ eſt: quiquidem lapis iſrael eſt ille. ſ. quem reprobauerũt edificantes: qui fecit vtraqꝫ vnũ. Unde ad cõſolationẽ poſteritatis ioſeph hoc introductũ eſt: ne per hoc ꝙ apoſtatauerũt a lege diuina: intelligerẽtur excluſi a finali ſalute per chriſtum fienda. vnde ⁊ hic notabiliter nominat chriſtũ ꝑ nomen paſtoris ⁊ lapidis quorum vtrũqꝫ nomen implicat reductionem gentilium ſeu apoſtatantium ad vnum deum ⁊ vnam fidem. nec obſtat huic expoſitioni quod dicit egreſſus eſt quaſi de preterito: q2 hoc eſt ꝓpter certitudinem ꝓphetie. ⁊ etiam ſm expoſitionẽ poſtillatoris de futuro habet intelligi: vt patet in poſtilla. Quidã autem exponũt hoc quod dicitur. Inde egreſſus eſt paſtor lapis iſrael ⁊c. de ioſue filio nũ q̃ fuit de tribu ephraim: ⁊ per cõſequẽs de ioſeph: ⁊ licet rationabilius poſſet de illo exponi qui fuit iuſtꝰ rector iſrael poſt Moyſen. ꝓprius tamen adaptantur hec verba chriſto. preſertim cũ dicitur: lapis iſrael. nam etiam ra. Moy. gerũdẽ. in hoc loco dicit expreſſe: ꝙ lapis hic dictus itelligitur ille de quo in ps̃. cxvij. Lapidem quem reprobauerunt ⁊c. in quo loquitur quaſi ꝓphetando: neſciens ſicut legit̃ de cayphã.

In eodẽ capi. xlix. vbi dicitur in poſtilla. Benedictiones patris tui ⁊c.

Additio. ix.

i Ste due expoſitiones videntur inſufficiẽtes. vtraqꝫ eñ earũ preſupponit falſum vel incõueniens: nam prima expoſitio preſupponit ꝙ dñs ꝓmiſerat ipſi iacob dñium totius mundi: cum ei apparuerat iuxta luzam. de quo ſupra. xxviij ca. ſed hoc videtur falſum: nam in ſecũda apparitione in qua deꝰ apparuit ipſi iacob in eodem loco. ſ. luza. vbi iteꝝ benedixit euꝫ: ⁊ mutauit nomen eius in iſraelẽ: ibi legitur. Terrã quã dedi abraã ⁊ yſaac: dabo tibi ⁊ ſemini tuo poſt te ⁊c. Ex quo pꝫ manifeſte ꝙ nõ ampliauit ſibi terminos plus q̃ patribꝰ ſuis. Cõſequẽter etiã iacob. s̃. xlviij. ca. repetens predictã ꝓmiſſionẽ factã in luza ſibi ioſeph. ſic dicit. Deus omnipotẽs apparuit mihi in luza que ẽ in terra chanaan: benedixitqꝫ mihi ⁊ ait. Ego te augebo ⁊ multiplicabo: ⁊ faciã te in turbas populoꝝ: daboqꝫ tibi terrã hanc: ⁊ ſemini tuo poſt te in poſſeſſionẽ ſempiternã. Ex quo patet manifeſte ꝙ ꝓmiſſio facta iacob in luza nõ ſe extendebat niſi ad terram chanaã. Qḋ aũt in. c. xxviij. ſupradicto d̃r. Dilataberis ad oriẽtẽ ⁊ occidẽtem ⁊c. intelligit̃ de orientali ⁊ occidentali plaga ipſiꝰ terre ſibi ꝓmiſſe. ſ. chanaã: que etiã põt diuidi in quatuor plagas: ſic tota terra habitabilis. Scḋa vero expoſitio p̃ſupponit ꝙ Jacob habuerit clariorẽ reuelationẽ de myſterio chriſti ⁊ futura beatitudine q̃ ipſe abraã: qḋ ẽ valde incõueniẽs: tũ q2 abraã d̃r eẽ pr̃ fidei: in cuius ſinu ꝓut hr̃ lu. xvi. Juſti ab angelis portabãt̃: tũ q2 de eo legitur. s̃. xviij. ca. Dixitqꝫ dñs. Nũ celare potero abrae que geſturus ſum ⁊c. Et eadẽ rõne ⁊ fortiori incõueniẽs vr̃ ꝙ deꝰ celaret abraã de his que ꝑtinẽt ad ſalutẽ: maxime illa que reuelaturꝰ erat ipſi iacob. tũ q2 futura beatitudo reuelata fuit ipſi abrae: cũ lux ſancta ſemini ſuo fuerit ꝓmiſſa: vt expoſitũ fuit. c. xv. quequidẽ btitudo apertionẽ ianue celeſtis ⁊ cetera q̃ ad h̃ reqrũt̃ p̃ſuppõit. Per illud aũt qḋ dicit ꝓpheta. Sup ſenes intellexi. nõ ẽ intelligendũ ꝙ ſemper poſteriores ſancti habebãt clariores reuelatões q̃ p̃mi. alioqn ſequit̃ ꝙ ſancti modernoꝝ tẽpoꝝ eſſent magis illuminati de his que ꝑtinẽt ad fidẽ q̃ apl'i: qui ſunt antiquiores ⁊ ſeniores qḋ eſt falſum. Ultima etiã rõ ad hoc inducta ꝑ poſtillatorẽ nõ ſufficit: nã lꝫ natura vt in pluribꝰ ꝓcedat de minꝰ ꝑfecto ad magis ꝑfectũ: natura tñ ſm Boetiũ ſemꝑ ſumit initiũ a perfectis: ⁊ iõ abrae fuit dictũ. s̃. xvij. ca. ambula corã me ⁊ eſto ꝑfectꝰ ⁊c. ꝓut fuit declaratũ. Aſſumit etiã hec expoſitio benedictionẽ ⁊ reuelationẽ ꝓ eodẽ: q̃ tñ ſunt diuerſa: nõ eñ oẽs benedictiones ſunt reuelatiões: nec econuerſo: vt ẽ manifeſtũ. vñ hec lr̃a vr̃ aliter exponenda ⁊ planiꝰ. Ad qḋ ſciendũ ꝙ cũ Jacob bñdiceret̃ a pr̃e ſuo. s̃. xxvij. ca. eidẽ dixit ſic. Det deꝰ tibi de rore celi ⁊ de pinguedĩe terre ⁊c. in quo fuit bñdictꝰ ad lr̃am de bona influentia celeſti ⁊ de bona diſpoſitiõe terreſtri: ex quibꝰ ĩmediate multiplicãtur terrenaſcentia. nõ tñ legit̃ ꝙ iacob fuiſſet bñdictꝰ expreſſe a pr̃e ſuo de multiplicatione ꝓpagatiõis hoĩuꝫ ⁊ aĩaliũ: qḋ intelligit̃ in bñdictiõibꝰ vulue: nec etiã de bona gubernatiõe ſeu nutritione taliũ: qḋ intelligit̃ in bñdictionibus vberũ. iſta aũt bñdictio que ꝑtinet ad ꝓpagationẽ aĩaliũ: cõſueuit in ſcriptura ab alijs diſtingui. vñ deut. vij. d̃r. Bñdictꝰ eris iter oẽs ppl'os: ⁊ nõ erit apud te ſterilis vtriuſqꝫ ſexus tã in hoĩbꝰ q̃ in gregibꝰ tuis ⁊c. Jacob ergo in hoc loco ampliꝰ bñdixit ipm̃ ioſeph q̃ ipſe iacob fuit bñdictꝰ a pr̃e ſuo q̃tũ ad p̃dicta: ⁊ hoc ẽ qḋ dic̃. Benedictiones patris tui. ſ. quibus te benedico. Cõfortate ſunt benedictionibus patrũ meoꝝ ⁊c. ſ. benedictionibꝰ quibꝰ patres mei me benedixerũt: vt dictũ ẽ. Et ſequit̃ in lr̃a ſm hebraicã veritatẽ. Uſqꝫ ad deſideriũ colliũ eternoꝝ: ſeu colliũ ſeculi ⁊c. in quo intelligit̃ chriſtꝰ deſideratꝰ a cũctis gẽtibꝰ: vt aggei. ij. ca. de quo luce. x. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerũt videre que vos videtis ⁊ nõ viderũt ⁊c. Et cõtinuat̃ hec verba cũ p̃cedẽtibus ⁊ ſequẽtibꝰ ſic. Benedictiões patris tui que cõfortate ſunt bñdictionibꝰ patrũ meoꝝ ⁊c. Et ſenſus eſt ꝙ bñdictiones tẽporales quibꝰ iacob ipm̃ Joſeph bñdixerat: que fortiores ſeu ampliores ſunt q̃ benedictiones patrum meoꝝ. ſ. ipſius Jacob ut dictum eſt: vna cũ ſũma benedictione ſpũali deſiderata a collibꝰ eternis. ſ. a ſanctis ⁊ iuſtis: oĩa iſta fiant in capite Joſeph ⁊c.

In eo. ca. xlix. vbi dicitur in poſtilla. Tamen magiſter in hyſto. ſchola. ⁊c.

Additio vltima.

b Hec expoſitio magiſtri hyſtoriaꝝ eſt in glo. interlineari. vbi ſuꝑ hoc verbum: ad populũ ſuũ: ſuprapoſuit frequẽtiã angeloꝝ. ſil'r ⁊ expoſitio ſtrabi que in glo. ponit̃ in margine: ⁊ non ponit̃ ibi q̃tũ ad hoc aliqua opinio oppoſita. vñ nõ videt̃ ꝙ ſit hec expoſitio repellẽda: p̃ſertim cũ Aug. ſuꝑ Geñ. illã ponit. lꝫ nõ totaliter aſſertiue. Dicit eñ ſic. Uidẽdũ quõ dicãt ſcripture: que aſſidue dicunt de mortuis. Et appoſitus ẽ ad patres ſuos: vl' appoſitus eſt ad ppl'm ſuũ ⁊c. Ecce. n. de iacob d̃r. Jã quidẽ mortuo ſed nõdũ ſepulto: ⁊ ad quẽ ppl'm apponat̃ nõ in ꝓmptu habet̃: ex illo eñ ppl's p̃or naſcit̃ q̃ dicꝰ ẽ ppl's iſrl'. q̃ vero eũ p̃ceſſerũt tã pauci iuſti nominãt̃: vt eos ppl'm noĩare certemus: nã ſi dictũ eẽt. Appoſitus ẽ ad patres ſuos. nulla qḋ fieret: an forte ẽ nõ ſolũ hominũ ſanctoꝝ ſꝫ etiã angeloꝝ ppl's ciuitatis illiꝰ. de qua d̃r ad Heb. xij. Acceſſiſtis ad montẽ ⁊ ad ciuitatẽ dei hieruſalẽ: ⁊ ad milia angeloꝝ exultantiũ: huic ppl'o apponũt̃ q̃ poſt hãc vitã placẽtes deo fiũt: tũc eñ dicũtur apponi qñ iã nõ remanet ſollicitudo tentationũ ⁊ periculuꝫ pctõꝝ qḋ intuẽs ſcriptura ait. Añ mortẽ ne laudes hoĩem quẽqꝫ. hec Aug. Ex qua auctoritate ſoluit̃ obiectio facta ꝑ poſtil. nã ad hoc ꝙ dicit ꝙ nullus poteſt dici appoſitꝰ ad angelos: niſi qñ trãſfert̃ ad gloriã. Rñdet̃ ſm Aug. ꝙ qui poſt hãc vitã placẽtes deo fiũt: dicũt̃ angel' apponi: inq̃tũ iam in eis ceſſat ſollicitudo tentationũ ⁊ periculũ pctõꝝ: ſed ſunt ĩpeccabiles ſicut angeli: lꝫ adhuc ſtatũ glĩe nõ attingãt. Nec etiã videt̃ incõueniẽs dicere ꝙ cũ ſancti in hac vita exñtes ſepe habeãt angeloꝝ cõſortia ꝙ tales cũ ſint in lymbo ad eoꝝ cõſolationẽ ab angelis frequẽter viſitẽt̃. ⁊ hoc vr̃ ſonare glo. interlinearis p̃dicta cũ dicit. Frequẽtiã angeloꝝ. nõ eñ di. ad ſocietatẽ angeloꝝ: qḋ ſonat cõtinuũ cõſortiũ. ſed dicit frequẽtiã angeloꝝ: qḋ magis ſonat frequẽtiã viſitationis. Qḋ aũt poſtil. arguit ꝯ motiuũ huiꝰ expoſitiõis dicẽs: ꝙ añ mortẽ iacob fuerũt recepti in lymbo adã ⁊ abel. Dicendũ ꝙ de nullo ſancto q̃ ante abraã deceſſit legit̃ ꝙ fuiſſet appoſitus ad ppl'm ſuũ. Cuius rõ põt eſſe: q2 illi lꝫ deceſſiſſẽt in grã: tñ forte habebãt aliqua venialia ꝓ quibꝰ oportebat eos eẽ in purgatorio ad tp̃us ⁊ ſic ꝓpter tales nõ diceret̃ iacob eſſe appoſitꝰ ad ppl'm ſuuꝫ: cũ nõ eſſent adhuc in lymbo. Et notãdũ ꝙ ſcriptura loquẽs d̃ morte quorũdã iuſtorũ qui añ paſſionẽ chriſti deceſſerũt: frequẽter d̃r. Appoſitꝰ eſt ad pr̃es ſuos ſeu ad ppl'm ſuũ: vt in ſupradictis pꝫ ⁊ in alijs: vel obdormiuit cũ patribꝰ ſuis. vt d̃ Dauid. iij. Re. ij. ⁊ de alijs qḋ idẽ ſonat: ſed poſt paſſionẽ chriſti aliter dicit. ſ. obdormiuit in dño: vt Act. vij. ca. de ſtephano. ⁊ ĩ alijs ſacris hyſtorijs ⁊ legẽdis ſctõꝝ: qḋ multũ cõſonat catholice veritati: nã p̃mi quãtũcũqꝫ ſancti nõ obdormiebãt in dño: cũ nõdũ in deo requieſcerẽt ꝑ beatã fruitionẽ: ſed cũ patribꝰ hec ſpectãtibꝰ apponebãt̃: ſed poſtremi ſancti q̃ ianua celeſti iã apta ſtatim poſt mortẽ deo cõiũgebant̃: dicũtur obdormire in dño. de quibꝰ Apoc. xiiij. ca. Beati mortui q̃ in dño moriũt̃. ad quã mortẽ que potiꝰ vita dicẽda eſt nos perducat dñs noſter hieſus chriſtus qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ.

Replica correctorij contra Burgeñ.

i In capi. xlix. vbi poſtilla. clare expoſuiſſet teſtm̃ iacob reſpectu Ruben: Burg. neſcio q̃d cõfuſum murmurãs dicit ꝙ nihil valet ad ꝓpoſitũ. Nã ſupra ca. iiij. in additiõe p̃ma ponit regulã ꝙ ille ſenſus ẽ lr̃e ꝓpinquior: qui extra lr̃am pauciora ſupponit. quã regulã hic nõ obſeruat cũ ſuo gerũdenſi: qui ſupponũt hic p̃mo ꝙ dolor ⁊ fortitudo de ruben dicãt̃ cõmẽdatorie: qḋ tñ nõ ꝓbat ꝑ aliquẽ textũ: nec expoſitiões ſanctoꝝ. ſcḋo ꝙ fortitudinis cõmẽdatio fundet̃ ſuꝑ turpitudinẽ videlꝫ actũ generãdi: q̃ ⁊ ſi infra limites matrimonij ſit licitus hꝫ tñ turpitudinẽ annexã: ꝑ ꝯñs ſpũſſanctꝰ hũc ſenſum non efflagitat. igit̃ ſm b. Hiero. erroneꝰ ẽ. Tercio ſupponũt ꝙ actꝰ generatiõis ſit actꝰ fortitudinis vel roboris: qḋ ẽ ꝯ oẽꝫ phiaꝫ naturalem ⁊ moralẽ: nã q̃uis ſit actus

Universidad de Salamanca. BGH

naturaliſſimꝰ viuentiū ꝓ cōſeruatiōe ſpēi.ex.ij.de aīa.nihil tñ ibi apparet
fortitudinis:qꝛ nō ē ꝓ cōſeruatiōe ſpēi ſed potius de cōſtitutōe indiuidui
ētiminuta ⁊ debilia aīalia actū generatiōis diligēter exercēt. imo ⁊ hoīes
egrotantes:nō ē igiꝰ actus fortitudinis naturalis multominus moralis.
Itē in eodē ca.vbi poſtillator exponit illū paſſum. Nō auferet' ſceptꝝ
de iu.⁊c̄.Burgeñ.voluit aliquid addere:qꝺ niſi diſtraheret a veritate lr̄e
⁊ ſi detrimento diſſimulare fingit enī cū ſuo pugione quoddā cōſiſtorium
hñs ſimilē vim ſicut habet.c.ſede vacāte.ꝑ qꝺ cōſiſtoriū putat Burg.cō-
cludere iudeis male hūc paſſum exponētibus ꝓ tpe machabeoꝝ:qñ ꝺ tri
bu iuda nec erat ſceptrū nec pn̄cipatꝰ:ſ; qꝛ illud cōſiſtoriū victum manſit
apud iudeos vſq; ad deſtructionē ciuitatis ⁊ tēpli ſcōi ꝑ titū factā anno
octogeſimotercio poſt natiuitatē chriſti. Dn̄s enī hieſus.xxxiij.annis vi-
xit:⁊ quinquageſimo anno poſt paſſionē deſolatio fcā ē:q̄ ſilꝰ iūcti.lxxxiij
annos faciūt:⁊ ſic ſm̄ Burg.⁊ ſuos ſenſus illiꝰ paſſus. Non auferet ſce-
ptrū de iu.⁊c̄.ē ꝙ chriſtꝰ nō venit añ ablatiōnē illiꝰ cōſiſtorij:qꝺ dicit ha-
bere auctoritatē regalē:ſicut ca.pontificalē ſede vacāte. Modicū igiꝰ ꝓ-
bare pōt additio ſua ꝯ iudeos nec multū certare ꝓ fide videꝰ:qꝛ eis ad-
mittit erroris plus q̄ʒ.lxx.annos. Tū etiā qꝛ nō ꝓbat illud cōſiſtoriū fuiſ
ſe de tribu iuda ſēp. imo ſm̄ opinionē cōem ſcribe ⁊ ceteri phariſei q̄ hoc
cōſiſtoriū cōſtituebāt fuerāt de tribu ſymeon ⁊ leui:vt dicit hic glo. inter
linearis:vt hr̄ Deut.xvij. Suppletionē quoq; ⁊ ꝓbatiōnē ſuoꝝ dictoꝝ
Bur.remittit ad foꝝ iuriſ:qꝛ ad libros iudeoꝝ:q̄ cōiter apud nos nō ha-
bentur. Itē in eo.ca.vbi poſtill'.adducit expoſitionē glo.myſticā. ⁊ ad
lr̄am aliter oſtendit exponēdū illū paſſum. Ligās ad vineā ⁊c̄.Burg. ſe
opponit volēs illā myſticā expoſitionē fore lr̄alē:qꝺ tñ nō videꝰ:naʒ ſm̄
beatū Aug.⁊ Grego.ſ.ſepe allegatos ille eſt ſenſus lr̄alis primus: qui
per voces vel terminos cōiter ſignificantes accipitur ſine abſurditate:vbi
aūt in eo mō exponēdi hyſtoria deficeret: ⁊ ſine abſurditate ſic exponi nō
poſſet:tūc primū ad myſticū ſenſum recurrendū eſt.in expoſitiōe aūt po-
ſtil.nihil eſt abſurdū:ſed totū littere ⁊ rōni cōſonū.igiꝰ ſenſus per euʒ po
ſitꝰ eſt primo lr̄alis.ſenſus aūt glo.ordinarie ⁊ alioꝝ catholicoꝝ nō ſoluʒ
hic ſed ſepe myſticꝰ eſt: ⁊ vt talis recipiēdus nō valet igiꝰ argumētū bur.
quo dicit:qꝛ leo accipiꝰ hic metaphorice.igitur ⁊ alia.ſ.vitꝭ ⁊ vinea meta
phorice ſunt accipiēda:qꝛ ſepe in ſacro eloquio fit mixtio trāſſumptionū
⁊ ꝓprietatū:ſicut.ſ.de ruben totū eſt lr̄ale.tñ i fine miſceꝰ aque effuſe: ita
⁊ infra de yſachar per metaphorā ꝺꝛ aſinus fortis. cetera autē ſunt lr̄alia
ita hic de iuda fit mixtio metaphorice ⁊ ꝓprietatis. Et ꝙ burgē.dicit ex-
poſitionē glo.hr̄i ex ſilitudinibꝰ alibi poſitis ꝑ hoc nō plus ꝓbat niſi ꝙ
allegoria catholicoꝝ doctoꝝ ſit bñ fundata:nā ſenſus myſticus nō ē mul
tū autenticus niſi ex aliquo paſſu ſacre ſcripture poſſit perſuaderi: vt vult
b.aug.de doctrina chriſtiana:vt.ſ. Itē in eodē cap.vbi poſtillator ex-
poſitionē coꝝ dicit extraneā qui dicta de Iſachar exponūt de ſtudio ſa-
piētie.Burg.capta occaſione debili dicit cōtrariū:ꝑtendēs ſoluere ratio-
nes poſtillatoris:qꝺ tñ ſufficienter nō facit vt videꝰ:nā reſpōſionē ad pri-
mā rationē bur.fundat ſup iudicio hoīuʒ indiſcreto:quo ſapientes ſtulti:
⁊ ſtulti ſapientes cōſueuerunt iudicari:de quo iudicio ꝺꝛ.i.Coꝛ.i.ij.iij. ⁊
iiij per totū. Nō igiꝰ bñ infert burg.hoīes mūdani ſapiētes ⁊ ſtudioſos
iudicāt rudes ⁊ aſinos:igiꝰ ſūt tales. In hac aūt lr̄a vbi ꝺꝛ. Iſachar aſi
nus fortis nō ꝺꝛ de iudicio hoīuʒ ſ; de ꝓphetia ipſi iacob iudicio diuino
reuelata:ſm̄ quā extraneū videꝰ dicere:vt arguit poſtillator ſm̄ reſpectuʒ
vel ſimilitudinē ſtudioſum fore aſinū. Sʒ ꝙ bur.allegat ariſto. vi. ethic.
modicū facit ꝓ eo:qꝛ ariſto.cōſueuit antiquos detrahere. nō enī pepercit
magiſtro ſuo platoni:multominꝰ alijs vt patet in multis locis libroꝝ be.
Augu. Nec tñ ariſto.dixit anaxagorā ⁊ alios phōs fore aſinos ſi aliquā
do dixit eos ignaros vel minus bñ ſentire. hoc tñ improperabat antiq̄s
nō qꝛ ſtudioſis ſed qꝛ ignorātibꝰ: ⁊ ſic illud allegatū ē ꝯ ꝓpoſitū burgē.
Pro ſolutiōe ſcōe rōnis quā facit poſtillator.burg.aſſumit ꝙ repiꝰ in ſcri
ptura hoīes de tribu Iſachar fuiſſe alijs in ſciētia excellentiores. in loco
tñ per eū allegato nō ꝺꝛ ꝙ erāt eruditi in ſcia:ſ; in tēpoꝝ obſeruatiōe pro
cerimonijs: ⁊ ita fortaſſe erāt famuli ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ ad denūciandū
ppl'o hmōi tpm ⁊ cerimoniaꝝ obſeruātias ad modū ꝑconū:qꝺ ē vil' con
ditiōis officiū ſic̄ ⁊ cāpaniſtaꝝ ꝺꝛ tñ qꝺlibʒ offīn ſuos hr̄e ſuo mō mgr̄os
vilitas quoq; illꝰ tribꝰ īnuiꝰ in lr̄a allegata ꝑ burg.in qua cetere tribꝰ ve
niētes in adiutoriū Dauid numerāꝰ ꝑ milia valētiū: hec tribus Iſachar
numeraꝰ ꝑ ducētos ꝑdicto mō valētes. Nā reliquos oēs de illa tribu di-
cit pediſſequos qui cōſilia ſequebāꝰ.q.d.ſicut aſinꝰ ſtolidꝰ directōe egēs
iſtis ducētis dēptis qui erāt vt ꝑdiciꝰ eo mō ſtudioſi. vñ ⁊ gl.ꝑ burg.ad-
ducta nō loquiꝰ aſſertiue ſed ſm̄ alioꝝ opinionē. Idcirco dicit gl.tradūt
doctores in illa tribu fuiſſe:ſed coꝝ ſtudia modificat:ſicut.ſ.dictū ē ſoluʒ
ad tpa cerimoniaꝝ obſeruāda: ⁊ ppl'o inmāda verbo vel ſcripto. Et ad
eūdē effectū poſtill'.illū locū allegatū exponit.manēt igiꝰ rōnes eiꝰ incon-
cuſſe.bur.etiā hic cōtradicit ꝓprie regule quā poſuit in ꝓſecutiōe ſui ꝓlo
gi:videlicet ꝙ expoſitiōes ſanctoꝝ debeāt magis reputari q̄ʒ infi-
deliū. Nūc aūt expoſitio quaʒ fouet ē iudeoꝝ. ⁊ illa quam impro
bat ē hrī Hieronꝝ.vt pʒ in gl.ordi. Itē cap.eo.vbi poſtillator
ad intentionē magiſtri hyſtoꝛ.illū paſſum. Inde paſtor egreſſus ē
⁊c̄.exponit de regno Hieroboā qui fuit de tribu Ioſeph. Burg.
dicit illā expoſitionē rōni incōſonā:allegās motiua:qꝛ Hieroboā
fuit peſſimus ydolatra.regnū quoq; ſuū ⁊ ſi ad tps a deo ꝓmiſſu
nū q̄ʒ tñ fuit gratū. Cetera que ibi ponit burg.ꝑ longā digreſſionē
cōcludēs ꝙ ergo ꝓphetia Iacob de eo nō pōt exponi cōueniēter.
Sed reuera motiua burgē.ſunt ꝯ rotundū textū.iij.Reg.xi.xij. ⁊
xiiij.vbi ꝺꝛ ꝓphetā ex ꝑte dei regnū decem tribuū ei ꝓmiſiſſe ⁊ ſi-
gno oſtēdiſſe.ꝺꝛ.n.ore dei ad Hieroboā. Te aſſumā ⁊ regnabis
ſup oīa que deſiderat aīa tua:eriſq; rex ſup iſrael:ſi ſeruaueris pre
cepta mea ſicut dauid ero tecū: ⁊ edificabo tibi domū fidelē:quō
edificaui domū dauid: ⁊ regnū iuda pugnare volēs cōtra regnuʒ
iſrl' ꝓhibitū ē a dn̄o dicente.iij.Regū.xij. Nō aſcēdetis neq; bella
bitis cōtra fratres veſtros a me enī factū ē verbū hoc: que oīa nō
ſonāt in regnū ꝓmiſſum ſed ordinatū:nec cōſonat Hieroboā fuiſ-
ſe ydolatrā: ⁊ ſi poſt ſuſceptū regnū factus ſit peſſimus.añ enī ſu-
ſceptū regnū ca.xi.Reg.iij.ꝺꝛ. Erat aūt Hieroboā vir fortis ⁊ po-
tens vidēſq; Salomon adoleſcētē bone idolis ⁊ induſtriū cōſti-
tuit eū prefectū ſup oīa tributa vniuerſe domꝰ Ioſeph. Et cū egre
dereꝰ Hieruſalē occurrit ei ꝓpheta Abyas volūtatē dei ꝑnūciās
vt patet in lr̄a que nō ſonāt eū fuiſſe ydolatraʒ:ſed bonū q̄ʒuis pꝰ
auerſionē male egerit. Burgē.dicit illud Oſee.viij.ca. Dabo tire
gem in furore meo.de Hieroboā ſcriptū:ſed neutꝝ de eo ſcriptum
eſt:vt patet intuenti lr̄am ⁊ glo.ſcōꝝ vtrobiq;. ⁊ qꝛ iacob vidit ni
hū ioſeph in perſona Hieroboā ꝑ dn̄ʒ ſic exaltandū in regnū iſrl'
vt diciꝰ.iij.regū.xi.ꝓphetauit dicēs. Inde paſtor egreſſus ē.ꝑteri
tū ꝓ futuro expreſſit: ⁊ ſicut preuidit circa Hieroboā ⁊ tribum Io
ſeph dei beneficētiā:ita preuidit ipſius Hieroboā poſt ſuſceptū
regnū ſcandalū ⁊ maliciā.ideo poſtq̄ʒ de eo dixit. Per manꝰ po-
tentis Iacob egreſſus ē paſtor.cōtinuo ſubiūxit. Lapis offenſio-
nis ⁊ petra ſcādali:ipe enī fecit iſrl' peccare multipliciter vt ꝺꝛ.iij.
Regū.xiiij. Stat igiꝰ expoſitio poſtillatoris vt lr̄alis. gl.aūt ⁊ ex
poſitione ſanctoꝝ myſtica remanēte. Itē in eo.ca.poſtillator il-
lū paſſum. Benedictiones patris tui cōfortate ſunt dupl'r expōit.
primā tñ expoſitionē nō multū pōderans.in ſcōa reſedit. que vult
ꝙ cōfortatio benedictionū iacob ſup benedictionibꝰ patrū ſuorū
eſt quedā excreſcētia noticie ꝺ deo ex myſterijs fidei poſterioꝝ ad
priores:qꝛ in ꝓceſſu tpis per deū aucta eſt claritas reuelationis q̄
more benedictionis vel cū benedictionibꝰ facta ē. Sed Burg.di
cit illud valde incōueniēter dici motꝰ ad id rōnibꝰ modici valoris
Cū enī pmo dicit abraā eſſe patrē fidei:ex hoc tñ non ſequiꝰ eum
habuiſſe clariorē de credēdis reuelationē intenſiue ⁊ extenſiue q̄ʒ
poſteriores.ſ.iacob ⁊ ceteros ꝓphās:q̄ʒ q̄ʒ in materia obedientie
que ad fidē ꝑtinet fuerit heroicus pre alijs quaſi pater:alij tñ in
alijs nō minꝰ ad fidē ꝑtinētibꝰ eo fuerūt longe clariores:ꝓut de
clarat b.Gre.in ꝑfatione mora.poſt mediū. In materia igiꝰ obe-
dientie oēs vere obediētes ſunt filij abrae:vt notatur ad Galath.
iij.in tex.⁊ in glo.ita in materia patiētie:vere patiētes ſunt filij iob
⁊ ſic de alijs. Nec ex eo ꝙ allegat Burg.ꝙ in ſinū abrae iuſti de-
portabātur.ſequiꝰ igiꝰ habuit credēdoꝝ clariores reuelatiōes q̄ʒ
poſteri. Sinꝰ enī lymbꝰ patꝝ dicebatur ꝓpter requiem ſm̄ cōiꝰ lo
quentes de hac materia:ſed ꝙ dictꝰ eſt ſinꝰ abrae ex euentu narra-
tiōis chriſti eſt Lu.xvi. ⁊ nuſq̄ʒ reperiꝰ in ſcriptura al's. Inde eccle
ſia aſſumpſit vt locū quietis aīaꝝ ſinū abrae nō ꝓpter abrae ſinuʒ
de quo chriſtus narrauit:qꝛ illa erat lymbꝰ:quā requiē iā eccl'e mi
nime petit:ſed ꝓpter requiē eternā quā metaphorice trāſumit. Ex
metaphora igiꝰ Burg.nihil cōcludit:nec valet qꝺ tercio ſumit id
videlʒ Nū celare potero abrae que geſturꝰ ſum:hoc enī ſolū eſt in
materia deſtructiōis ſodome:ex quo nō ſequiꝰ ꝙ Burgē.intendit
nec qꝺ quarto aſſumit valet ꝙ abrae fcā fuit reuelatio de luce eter
na ⁊ beatitudine. ⁊ de his que ꝑtinēt ad eā: qꝛ vō ſequiꝰ igiꝰ po-
ſterioribus intenſiue vel extenſiue facta nō ē de illis maior reuela-
tio ⁊ ꝑfectior. In ꝓpoſito enī omnē reuelationē factā abrae ꝯſtat
fuiſſe ꝑ ſenſibilia ⁊ corpalia. Iacob aūt ſpūali viſiōe vidit dn̄m
innixū ſcale ⁊c̄. Cōparanti reuelatiōes factas abrae ⁊ iacob in hoc
loco ſcriptas:manifeſtū ē iacob extēſiue ⁊ intenſiue ſupgreſſū i be
nedictionibꝰ. Sed bur.ꝑtractās rōnē poſtil. factam ex auctoritate
dauid dicētis. Sup oēs docētes me intellexi. dicē id nō debere in-
telligi:ſic ꝙ poſteriores abūdarēt in his q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē

ſuper priores ⁊ antiquiores:qꝛ alias ſequeretur ꝙ moderni ſan-
cti abundarent ſuper cognitione apl'oꝝ:qꝺ falſum eſſe dicit burg.
ipſemꝫ exponēs illū locū ꝑ ſ. dicit. Sup ſenes intel.intelligenduʒ
eſt de ꝑſona fideliū:qui ꝑ tpm ſucceſſiōʒ plura explicite cognoſcūt
de his que ad fidē ꝑtinēt q̄ʒ antiqui:lʒ oīa implicite cōtinebāꝰ in
fide āntiquoꝝ. vn-
de patet ꝙ Bur-
geñ.ſibi ipſi ꝯtra-
dicit.nec Burgē.
debuit dicere fore
falſum.qꝺ.b.Au
gu.dicit eſſe verū
loquens de conſi
lijs generalibꝰ li.
i.de vnico bapti
mo.dicit enī prio
ra poſterioribus
emendari: ⁊ expe
rimento reꝝ aperi
ri qꝺ clauſum fue
rat: ⁊ cognoſci qꝺ
latebat. Mlta.n.
poſt apoſtolos q̄
fidei ſunt:explica
ta ſunt per genera
lia concilia ſpecia
liter quatuor: que
b.Grego.venerā
da dicit vt quatu
or euangelia:ꝓut
dicitur.xv.di.ij.c
ſicut ſancti. ⁊ in.c.
Canōes.cū bur.
igitur ſic ſentiens
neceſſario hʒ dice
re illuminationes
hierarchicas imo
⁊ thearchicas eē
ſimpliciter exhau-
ſtaſ.qꝺ catholicū
dicere non decet. Burgeñ.etiam pertractans rationē vltimaʒ po-
ſtil.inuoluit ſe in cōtradictorijs.dicit enī ꝙ natura vt in pluribꝰ ꝓ-
cedit ex impfectis. Et idē dicit ſʒ boetiū:ꝙ natura ſemp ſumit ini
tiū a perfectis:que ē manifeſta ꝯdictio:niſi tolleret cū diſtractiōe:
vt in pn̄.phicoꝝ.ſ.de ꝓceſſu quo ad nos ⁊ q̄ ad naturā. ⁊ ſic bur.
coincidit cū poſtillatore in rōne ꝑ eū facta:quā tñ bur.dicit nō ſuffi
cere. Sed qꝛ bur.putat crimē leſe maieſtatis ſi qñq; poſtillator ꝯ
dicit ſcō Tho.nō debuit ꝯdicere b.grego.ex debili rōne.di.enī b.
greg.ſup Ezech.ꝑte.ij.homel'.iij. Per incremēta tpm creuit ſciētia
ſpūaliū patꝝ.plꝰ nāq; Moyſes ſʒ plꝰ apl'i q̄ʒ ꝓphe in diuia ſcia
eruditi ſūt. vñ ſcriptū ē ꝑtrāſibūt plurimi ⁊ erit multiplex ſcia. Di
cit enī deꝰ ad Moyſen. Ego ſum deꝰ abraā yſaac ⁊ iacob: ⁊ no-
mē meū adonay nō indicaui eis. Ecce plus moyſi q̄ʒ abrae inotu
it. Itē dauid dicit. Sup ſenes intellexi.ꝑ qꝺ teſtaꝰ diuinā ſciaʒ ſe
plꝰ q̄ʒ moyſes accepiſſe: ⁊ plꝰ apl'i: ⁊ cetera q̄ vide ibi. Ecce mani-
feſta ſci greg.ſnīa:cui auſus ē ꝯdicere bur.nec miruʒ: qꝛ delyrādo
ꝓprie ſnīe ꝯdixit:vt.ſ.patuit. Pro ſnīa.b.greg. ⁊ poſtil.ē b.aug.
i.retractationū.c.xij. vbi oſtēdit fidē āntiquoꝝ ⁊ modernoꝝ eē vnā
⁊ nō differre niſi per minꝰ ⁊ plꝰ explicitū. Explicatio igiꝰ ad diui-
nā reuelationē ꝑtinet:que hn̄dictio ſuperogata de qua h ſermo me
rito dici pōt. Itē ca.eo.vbi poſtil.arguit ꝯ ſcholaſticā hyſtoriā
in eo ꝙ dicit appoſitū iacob ad ppl'm.i.ad angelos:qꝛ vt dicit nl'
lus aliꝰ ppl's pōt aſſignari:ꝓ eo ꝙ i lymbo patꝝ non erant tot: ꝙ
ppl's dici poſſent:poſtilla.arguit ꝙ iacob ad angelos nō ē poſitꝰ
tanq̄ʒ ad ppl'm ſuū:qꝛ angeli erāt in btitudine: iacob aūt māſit in
lymbo vſq; ad chriſti reſurrectionē vel ſaltē mortē. Etiā dicit mo-
tiuū eiꝰ nō valere:qꝛ añ iacob in lymbo fuerūt plꝰ q̄ʒ decē.q̄ ſm̄ le-
ges ppl's dici pñt. Bur.aūt nitiꝰ ſaluare motiuū magr̄i hyſtoriaꝝ
volēs ꝙ ſi multi deceſſerūt in gr̄a venerūt tñ purgandi: ⁊ ſic in de
poſitiōe iacob nō fuiſſent adhuc in lymbo tot:ꝙ ppl'm facere poſ
ſent:ſed iſta via crudelis ⁊ ipia vr̄:q̄ſi in his mille ducentis ⁊ am-
pliꝰ annis nullꝰ fuerit ductꝰ ad lymbū patꝝ niſi abraā ⁊ yſaac: qꝺ
eſt valde impiū:cū ex ſcriptura ꝓ oſſet fieri cōputatio ſcōꝝ ⁊ ſcāꝝ illiꝰ tpis
vt merito ppl's dici poſſet: ⁊ ſi q̄ venerūt purgādi:crudele ē dicere ꝙ mil-
le vel certe centū ānis q̄s remāſerit in purgatorio añ trāſlatiōnē ad lym-
bū:nec ſufficit id qꝺ Burgeñ.de.b.Aug.opinatiue loquēte adducit pro
cōcluſione:ꝙ populus hic dicātur angeli. Nā angeloꝝ habitatio nō fuit
in lymbo:q̄uis aliquan-
do ipſum frequētabāt ꝓ
patrū cōſolatione vt dicit
glo.interlinearis: ⁊ ſic an
geli viſitantes potius ap
ponūꝰ ad pr̄es q̄ʒ patreſ
ad eos qꝛ ad eos āgelos
nō apponiꝰ niſi trāſlatꝰ
ad gloriam. Illi autē vi-
ſitauerunt iſtos ob eoruʒ
cōſolatiōnē: ⁊ ſic ꝓpelo-
quendo angeli q̄ ad lym-
bum fuerunt aduene non
incole.tranſlati igitur ad
lymbum ad eos nō poſ-
ſunt dici transferri q̄ſi ad
populum incolentem:ſed
aduenā: ⁊ ſic ſufficeret im
peccabilitas:vt vult bur.
cum demones ſint ex ſta-
tum peccandi:ita diceren
tur transferri ad ppl'ʒ trāſ
lati ad conſortium demo
nuʒ. Melior igitur ⁊ cla
rior eſt expoſitio poſtilla
toris qui dicūtur tranſla
ti ad populū trāſferri ad
lymbum patrum expectā
tium tranſlatiōnē ad eter
nam beatitudinē:ad quā
nos perducat hieſus chri
ſtus oīs populi libera-
tor ⁊ redemptor.

Capitulum.L.

Quod[a] cernēs ioſeph ruit ſuper faciem pr̄is flens ⁊ deoſculans eum: precepitq; ſeruis ſuis medicis ut aromatibus condirent patrē. Quibus iuſſa explentibus:tranſierūt quadraginta dies. Iſte quippe mos erat cadauerum conditorū Fleuitq;[b] eum egyptus.lxx.diebus. Et expleto planctus tempore:locutus eſt ioſeph ad familiam pharaonis. Si inueni graciam in conſpectu veſtro: loquimini i auribus pharaonis: eo ꝙ pater meus adiurauerit me dicēs. En morior i[c] ſepulcro meo quod fodi mihi in terra chanaā: ſepelies me. Aſcēdam igitur et ſepeliam patrem meuʒ ac reuertar. dixitq; ei pharao. Aſcēde[d] ⁊ ſepeli patrem tuum ſicut adiuratus es. Quo aſcēdente ierunt cum eo oēs ſenes domus pharaonis cunctiq; maiores natu terre egypti domus. Ioſeph cuʒ fratribus ſuis abſq; paruulis ⁊ gregibus atq; armentis que dereliquerunt in terra ieſſen. Habuit[e] quoq; in comitatu currus et equites. ⁊ facta eſt turba nō modica veneruntq;[f] ad arcā achad que ſita eſt trans iordanem vbi celebrantes exequias plāctu magno atq; uehemēti impleuerūt vij.dies. Qꝺ cū uidiſſent habitatores terre chanaan dixerunt. Plāctꝰ magnꝰ ē iſte egyptijs: ⁊ idcirco vocatū ē nomē loci illius plāctꝰ egypti. Fecerūt ergo filij iacob ſicut ꝑceperat eis ⁊ portantes eū in terrā chanaā ſepelierūt eū in ſpelūca duplici quā emerat abraā cū agro i poſſeſſionē ſepulcri ab ephron etheo cōtra faciē mābre. Reuerſuſq;[g] ē ioſeph in

Capitulum.L.

q Uod cernens Ioſeph. Hic deſcribiꝰ executio ſepulture ipſi-
us Iacob:vbi pꝛio Ioſeph ſepulturaʒ patris exequitur.ſcōo
in egyptū reuertiꝰ:ibi.reuerſuſq; eſt. Circa primū deſcribiꝰ cō-
paſſio ioſeph ad patrē defunctū:cū dicitur.Ruit ſuper ⁊c̄. ſcōo honoris
exhibitio in cōdimento corporis defuncti cū diciꝰ. Precepitq; ſeruis ⁊c̄.
⁊ in fletu ſolēni ſuper mortuū ſuum:ibi. b Fleuitq; eum egyptus.lxx.
dies.ſ.xl.dies cōdimenti. ⁊.xxx.fletus. Itē in impetratione licentie depor
tandi corpus patris ſui ad locum ſepulture valde remotum ⁊ in honora
bili deportatione cum comitiua valde ſolēni: ⁊ patet littera exceptis pau
cis vocabulis que ſunt exponēda. c In ſepulcro meo quod fodi.hoc
videtur falſum:quia ſpelunca duplex in qua ſepultus eſt:iam erat facta a
tempore abrae. Dicendum ꝙ iacob ꝓ ſe ⁊ lya cōiuge ſua fecerat ibi ſpe-
ciale habitaculum. Hebrei dicūt ꝙ emit:qꝛ illa dictio hebraica que ibi po
nitur equiuoca eſt ad fodere ⁊ ad emere. ⁊ ſm̄ hoc dicendū eſt ꝙ Iacob
emit locum ſepulcri non in ſe ſed in auo ſuo abraam qui emit locum illum
ꝓ ſe ⁊ ſua poſteritate vt habetur.ſ.xxiij.ca. d Aſcende ⁊ ſepeli ⁊c̄.
acſi diceret niſi eſſet iuramentū non dimitterem te ire: quia eius preſentia
eſſet valde neceſſaria ꝓ negocijs regni. e Habuit quoq; in comita-
tu ⁊c̄. In hebreo habetur. Currus ⁊ milites. f Veneruntq; ad areā
achad. Hebrei dicūt ꝙ achad non eſt nomen ꝓprium:ſed cōe ⁊ ſignifi-
cat genus ſpinarum qꝺ gallice vocatur aiglentier:qꝛ area illa clauſa erat
in modum ſepis talibus ſpinis. g Reuerſuſq; eſt. Hic cōſequenter
deſcribitur regreſſus ipſius ioſeph in egyptū. ⁊ ſcōo eiꝰ obitꝰ:ibi. Quibꝰ
tranſactis. Circa primū deſcribitur quomodo amicabiliter ſe habuit er-
ga fratres ſuos poſt mortem patris cum dicitur. h Quo mortuo ti-
mentes fratres eius ⁊c̄.timebant enī ꝓpter magnitudinem ſui criminis:
ne Ioſeph diſſimulaſſet vindicare dum pater adhuc viueret ad vitandū
anxietatem patris: ⁊ ideo patre mortuo ⁊ ſepulto timebant ne vindica-
ret ꝓpter quod queſierunt veniam.cum ſubditur. i Mandauerunt
ei per filios bale vt dicunt hebrei quos inter ceteros fratres magis dili-
gebat. k Pater tuus precepit nobis. hoc finxerunt: vt amore pa-
tris Ioſeph citius ad miſericordiam flecteretur. Iacob etiam hoc non

Universidad de Salamanca. BGH

diſerat: q2 non diffidebat de benignitate ioſeph, alıter eñ dixiſſet ei orē p̄prio ante mortem ſuam.

l Quibus auditis fleuit ioſeph ex pietate fraterna: ⁊ in hoc oſtēdit q̄ cō tra eos malum non cogitabat. vnde ſubditur.

m Nolite timere. ⁊ ad eoꝝ cōſolationem ſubdit.

n Nū dei poſſumus reſiſtere voluntati. q.d. nō. ⁊ ſic debetis eſſe conſolati: q2 deus voluit illud fieri vt inde maius bonū diceret per me multis p̄p̄lis p̄uidendo.

o Ego paſcaꝫ vos. ⁊ ſic cōcedit eis pl' q̄ petebāt q2 petebāt ſolū remiſſionē: ⁊ ipſe cū h̄ p̄miſit eis victualium p̄uiſionē. ſequitur.

p Filij q̄q3 machir ⁊c̄. nati ſunt ⁊c̄. i. tanto tēpore ante mortem ioſeph. q̄ potuit eos tenere ſup genua ſua ⁊ blandiri eis ſicut ſenes ſolent facere pueris filioꝝ ac nepotū ſuorum.

q Quibus tranſactꝫ hic deſcribitur obitus ⁊ cōſūmatio Joſeph. vbi p̄uide ac deuote ordinauit d̄ ſepultura ſua. d.

r Poſt mortem meā deus viſitabit eos. ſm̄ q̄ p̄miſſuꝫ fuit abrae. ḡ. xv. c.

s Et aſcendere ⁊c̄. in mirabilibus magnis: vt cōtinetur in Exo.

t Ad terram quam iurauit abraaꝫ. que fluit lacte ⁊ melle.

egyptuꝫ cū fratribus ſuiſ ⁊ oı̄ comitatu ſepulto p̄re. Quo[b] mortuo timentes fratres eius ⁊ mutuo colloquētes ne forte memor ſit iniurie quā paſſus ē ⁊ reddat nobis omne malū quod fecimuſ mandauerunt[i] ei dicentes. Pater[k] tuus precepit nobis anteq̄3 moreretur vt hec tibi verbis illius diceremus: Obſecro ut obliuiſcaris ſceleris fratrū tuorum et peccati atq3 malicie quā exercuerunt in te: nos quoq3 oram' vt ſeruo dei patri tuo dimittas iniq tateꝫ hanc. Quibus[l] auditis fleuit ioſeph: veneruntq3 ad euꝫ fratres ſui: ⁊ p̄ni adorātes in terraꝫ dixerunt. Serui tui ſumuſ. Quibus ille reſpōdit: nolite[m] timere nū[n] dei poſſumus reſiſtere volūtati. Vos cogitaſtis de me malum: ſed deus vertit illud i bonū vt exaltaret me ſicut ip̄ſentiaꝝ cernitis ⁊ ſaluos faceret multos populos. Nolite timere. Ego[o] paſcā vos ⁊ paruulos veſtros. Conſolatuſq3 ē eos: ⁊ blande ⁊ leniter ē locutus: ⁊ habitauit in egypto cū omi domo patris ſui. Vixitq3 centū decē annis: ⁊ vidit ephrai filios vſq3 ad terciam generationem. Filij[p] quoq3 machir filij manaſſe nati ſunt in genibus Joſeph. Quibus[q] tranſactis locut' ē fratrib' ſuiſ. Poſt[r] mortē meā deus viſitabit eos ⁊[s] aſcēdere vos faciet de terra iſta ad[t] terram quā iurauit abrahā. yſaac ⁊ iacob. Cūq3[u] adiuraſſet eos atq3 dixiſſet: deus[x] viſitabit vos aſportate[y] oſſa mea vobiſcū de loco iſto: mortuus eſt expletiſ centum decem vite ſue annis: et p̄ditus aromatibus: repoſitus[z] eſt in loculo in egypto.

Explicit liber Geneſis.

x Aſportate vobiſcuꝫ oſſa mea. nō eñ adiurauit eos q̄ ſtatiꝫ p' mortē ei' portarēt illuc corp' ſuū: ſicut portauerāt corp' p̄ris ſui: ⁊ ſicut portata ſunt corpora fratrū ſuoꝝ vt dicit ioſephus: vt p̄ hoc q̄ corp' Joſeph remanebat in egypto memoria beneficioꝝ ei' diutius remaneret apud egyptios: ⁊ ſic ſuauius tractarent filios iſrael inter ipſos manētes.

y Repoſitus ē in loculo in egypto. non dicit ſepult': ſed oſſa eius dicūtur ſepulta i ſychē Joſue. xxiiij. vbi elegerat ſepeliri. ex quo p3 q̄ talis repoſitio funeris i aliquo loco vſq3 ad tēpus q̄ alibi trāſferat ad remanendū: nō d̄r nec ē ſepultura: ⁊ p̄ p̄ns vt vr̄ de tali repoſitiōe nō ē portio canonica p̄ſoluenda. Rō aūt q̄re ioſeph fuit ita ſollicitus adiuuare filios iſrl' de ſepultura oſſiū ſuoꝝ in terra promiſſiōis vr̄ fuiſſe q2 habuit ſp̄ū p̄pheticuꝫ vt patuit ex p̄dictꝫ ⁊ iō pie credit q̄ p̄. ſ. ſ. p̄uidit chriſtū morituꝝ ⁊ reſurrecturꝝ i t̄ra illa ⁊ p̄ p̄ns m̄lta corpora ſcōꝝ cum eo ſurrectura: vt habeſ Mat. xxvij. ⁊ iō rō̄ıle ē q̄ ſpabat reſurgere cū chriſto cui ē honor in ſcla ſclo͞ꝝ amē.

z Cūq3 adiuraſſet eos. ⁊ in ipſis poſteros eoꝝ de ſepultura ſua in terra p̄miſſionis vnde ſubditur,

Poſtil. fratris Ni. de lyra ſup Geñ. finit.

Poſtilla ſuper exodum incipit. Capitulū. i.

Exodum q̄ dicit Iſido. v. libro Ethymo. Lex ē nullo priuato cōmodo: ſed p̄ cōi vtilitate oiuꝫ cōſcripta. Ex quo patet q̄ illud qd̄ imponit aliquibus perſonis ſingularibus nō habet p̄prie rōnē legis: ſꝫ illud qd̄ imponit cōiter ⁊ pro bono cōi. ex q̄ patet q̄ datio legiſ p̄ſuppōit adunationē plebis: ⁊ iō poſtq̄3 moyſeſ deſcripſit in geñ. electionē fidel' populi: fidelēſ ab infidelibus ſeparādo: vt patuit in p̄ceſſu illi' libri. hic p̄nt' deſcribit datiōnē legiſ diuine illi populo ſub ſide vnius dei adunato: ⁊ q2 ex illo populo chriſtus erat naſcitur' ſm̄ carnē qui ē ſanct' ſanctoꝝ: vt d̄r dañ. ix. iō ille pp̄ls debuit ſpāli ſanctitate pollere: ⁊ iō data ē ei lex diuina ad chriſtū diſpoſitiua ſꝫ q̄ dicit p̄ō. ad ro. iij. Nō fecit taliter oı̄ natiōi: ⁊ iudicia ſua nō manifeſtauit eis. ⁊ ad Ro. iij. c. Quid ergo āplius iudeo: aut quid vtilitas circūciſionis. Multum per omnē modum. p̄mū quidē: q2 credita ſunt eis eloquia dei. Data eſt autē lex dupliciter p̄mo in quodā generali q̄tum ad p̄cepta ordināria ad deū ⁊ ad p̄ximū: ⁊ ſic data ē in hoc libro. ſcd̄o magis explicādo in ſpāli: ⁊ ſic data ē in aliīs duob' libris ſequētib'. In hoc ergo libro ſic p̄cedit: q̄ p̄mo deſcribit fidelis pp̄li liberatio de ſeruitute egypti: ſecūdo legis datio in mōte ſynai. xix. ca. Circa p̄mū cōſiderandū: q̄ q2 ſicut dictū ē in p̄ma p̄te hui' libri determinat de exitu populi de egypto: iō iſte liber noiat̄ grece exod' qd̄ ē exit' latine: ſicut ⁊ liber precedēs d̄r geneſis grece: qd̄ ē generatio latine. q2 in p̄ncipio tractat de generatiōe creature: accipiēdo large generationē p̄ creatione ⁊ formatiōe: vñ ibidē ſcd̄o. c. quaſi p̄ recapitulatiōe d̄r. Iſte ſūt generatiōes celi ⁊ terre q̄ñ create ſunt ⁊c̄. Hic liber hebraice vocat̄ hellesmoth. i. hec noia: q2 q̄nq3 libri Moyſi nominātur apud hebreos p̄ vocabula q̄ ſunt in p̄ncipio libroꝝ. liber aūt iſte ſic incipit.

a Hec ſunt noia filioꝝ iſrael ⁊c̄. In prima igit̄ p̄te vbi agit̄ d̄ exitu filioꝝ iſrl' de egypto. Moyſes p̄mo cōtinuat dicta in p̄cedēti libro dicendis in iſto. ſcd̄o exequit̄ p̄poſitū ibi. Surrexit interea.

Circa primū ſciendū q̄ Geñ. xlvi. ca. vbi agit̄ de deſcēſu iacob in egyptū. noia eoꝝ qui cū eo deſcēderūt ibi ſunt exp̄ſſa in particulari: ſed hic p̄ modū cuiuſdā recapitulatiōis p̄pter cōtinuatiōnē p̄dictā exp̄imūtur tm̄ in particulari noia iacob ⁊ filioꝝ ei' ⁊ alioꝝ tm̄ in generali: cū d̄r.

b Singuli cū domib' ſuis. i. cū familiis ſuis introierūt.

c Erant igit̄ ⁊c̄. In hebreo habet̄ ſeptuaginta. Qualiter aūt iſte numer' variat̄ in plurib' ſcripture locis ⁊ concordātia apparētis diſſonātie dicta ē ſup ca. xlvi. Geñ.

d Joſeph aūt ⁊c̄. iſtud d̄r q2 q̄diu vixit bñ fuit filiis iſrael in egypto ⁊ poſt mortē ei' q̄diu fuit memoria de beneficiis ei'.

e Filij iſrl' creuerūt. dicūt hebrei q̄ mulieres hebree in quolibet partu pariebāt plures pueros: ⁊ aliq̄n vſq3 ad quatuor: aliq̄n vſq3 ad ſex: iō d̄r.

f Et quaſi germinātes ⁊c̄. ſicut p̄ germinatiōnē vni' grani naſcūtur ſimul multa grana.

g Ac roborati ⁊c̄. hoc d̄r hic ad continuādū reſpectu ſequētiū: q2 talis multiplicatio fuit occaſio affligēdi populū: vt poſtea dicit̄.

h Surrexit. Hic Moyſes exequit̄ propoſitū de populi liberatione: ⁊ p̄mo deſcribit̄ afflictio iſrael. ſcd̄o p̄uiſio ducis liberātis. ca. ij. tercio afflictio regis. c. v. ⁊ quarto eductio plebis. ca. xij. circa mediū ca. Vocauitq3 Moyſes ⁊ Aaron. Adhuc p̄mit̄ afflictionis cā. ſcd̄o afflictio ipſa ibi. p̄poſuit itaq3. cā aūt vna afflictiōis populi iſrael fuit mutatio regni: qd̄ fuit tranſlatū ad aliam domū vt dicit ioſeph': ⁊ hoc notat̄ cū d̄r. Surrexit interea rex nouuſ ſuper egyptū: ⁊ in talib' mutationib' frequēter cōtingit q̄ illi qui p̄us erant dilecti in regno fiunt odioſi.

Incipit liber hellesmoth quē nos exodi dicimus.

Capitulum. i.

Hec[a] ſunt nomina filiorū iſrl': q ingreſſi ſunt in egyptū cum iacob. Singuli[b] cum domib' ſuis introierūt Ruben: ſymeon: leui: iudas: iſachar zabulon: ⁊ beniamin: dan: et neptalim: gad: ⁊ aſer. Erāt[c] igitur oēs aie eoꝝ qui egreſſi ſunt de femore iacob. lxxv. Joſeph[d] autē in egypto erat. Quo mortuo et vniuerſis fratrib' ei' omniq3 cognatione ſua filij[e] iſrael creuerūt ⁊[f] quaſi germinātes multiplicati ſūt ac[g] roborati nimis impleuerūt terrā. Surrexit[h] interea rex nou' ſuper egyptū: qui[i] ignorabat ioſeph. Et ait ad populū ſuum. Ecce[k] populus filioꝝ iſrael multus: ⁊[l] fortior nobis ē. Venite[m] ſapiēter opprimam' eū: ne[n] forte multiplicet̄: ⁊ ſi ingruerit cō tra nos bellū: addat̄ inimicis noſtris: expugnatiſq3[o] nobis: egrediat̄ de terra. Prepoſuit[p] itaq3 eis magiſtros operuꝫ ut[q] affligerent eos onerib'. Edificauerūt q3[r] vrbes tabernaculoꝝ pharaoni: phiton ⁊ rameſſes. Quanto q3[s] opprimebant eos tāto magiſ multiplicabāt̄ ⁊ creſcebāt. Oderantq3[t] filios iſrael egyptij: ⁊[u] affligebant illudentes ⁊ inuidētes eis: atq3[x] ad amaritudinē perducebant vitā eoꝝ: operibus duris luti ⁊ lateris: omniq3 famulatu q̄ in terre operibus p̄mebantur. Dixit[y] autē rex egypti obſtetricibus hebreoꝝ: quarū vna vocabat̄ ſephora: altera p̄hua: preci-

i Qui ignorabāt opera ioſeph p̄pter dictā mutatione vel tēporis longitudinē. Cauſa alia afflictionis pp̄li fuit inuidia egyptioꝝ p̄tra filios iſrael eo q̄ egyptij luxurioſi erāt ⁊ inordinate viuentes: ⁊ ex hoc fiebāt debiliores in corporibus ⁊ min' apti ad p̄ductiōes p̄lis: ⁊ pauperiores i tp̄alib': filij autē iſrl' cōtrario mō viuētes erant fortiores in corporibus: ⁊ plus in p̄le multiplicabātur ⁊ in diuitiis: qd̄ notat̄ cū d̄r.

k Ecce populus filiorū iſrael multus eſt. ſ. in numero.

l Et fortior nobis eſt. in robore ⁊ diuitiis. Iſte ē modus inuidi: q̄ bonuꝫ alioꝝ ſibi maius videat̄ q̄3 ſit: licet eñ filij iſrl' fortiores ⁊ ditiores eſſent vulgaribus egyptiis facta cōparatiōe numeri ad numerū: tamen rex ⁊ nobiles ⁊ potentes fortiores erant in diuitiis ⁊ potentia: ⁊ vulgares hoies multo plures q̄3 filij iſrael.

m Venite ſapienter ⁊c̄. iſte ē modus ſuperbi. q aſtutiā ſerpentinā ſuā putat ſapiētiā: cū tm̄ ſapientia nō poſſit eſſe niſi reſpectu finis boni: ⁊ per mediū cōueniens.

n Ne forte multiplicet̄. ad hoc eñ intendebāt eos affligere laborib' vt minus poſſent vacare amplexibus ⁊ generatiōi.

o Expugnatiſq3 nobis ⁊c̄. in damnū noſtrū: q2 filij iſrael magnū cenſum reddebant regi annuatim: ⁊ faciebāt multa opera egyptiis: erant eñ ſubtiliores eis in artificialib'.

p Prepoſuit. Hic deſcribit̄ ipſa afflictio populi. ⁊ p̄mo in occulto. ſcd̄o in aperto: ibi. Precepit aūt. Circa primū dicit.

p Prepoſuit eis magiſtros operū. ⁊ iſti erāt egyptij odientes eos.

q Vt affligerent eos oneribus. i. corporalibus laboribus: que licet eſſent ad vtilitatē regis: tm̄ principaliter intēdebāt debilitatē filioꝝ iſrael: vt minus poſſent generare ⁊ p̄lem debiliorē facerent.

r Edificauerūtq3 vrbes ⁊c̄. In hebreo h̄r. Theſauroꝝ. q2 facte ſunt ita fortes: ac ſi deberēt ibi reponi theſauri: ⁊ ibi poſuit rex egypti milites: ne aliquis filioꝝ iſrael poſſet egredi regnū abſq3 regis licentia: nec aliquis exteroꝝ ingredi: erāt eñ hmōi fortalicia in extremitatibus regni.

s Quātoq3 opprimebant. q2 nō ē cōſiliū cōtra deū.

t Oderantq3 filios iſrael egyptij. iſtud odiū oriebat̄ ex inuidia predicta.

v Et affligebāt illudētes eis. verbis duris ⁊ pūgitiuis.

x Atq3 ad amaritudinē ⁊c̄. tū p̄pter grauitatē operū: tū p̄pt̄ eoꝝ vilitatē. Dicit eñ Joſephus: q̄ cōpellebāt̄ exportare feces ⁊ immundicias de vicis extra ciuitatē.

y Dixit aūt rex ⁊c̄. videns eñ rex egypti q̄ p̄pter grauitatē operꝫ nō impediebātur: ſed magis multiplicabant̄ deo hoc faciēte: hebreoꝝ multiplicationē voluit impedire per obſtetrices eis precipiēdo vt maſculos interficerēt in pariēdo ⁊ fingerēt eē aborſuꝫ.

z Quaꝝ vna ⁊c̄. Dicūt hebrei q̄ p̄ma iſtaꝝ fuit iochabeth filia Leui ⁊ ſcd̄a maria ſoror Moyſi. ⁊ fuerūt binomie vt dicunt: ⁊ ſm̄ hoc exponūt qd̄ ſequit̄ infra. Et q2 timuerūt obſtetrices deū: edificauit illis domū. ſcꝫ domū ſacerdotalē ⁊ regiam: q2 predicta iochabeth fuit mater Aaron: vt dicitur: cui ⁊ poſteris eis datū ē ſacerdotiū: ⁊ maria p̄iūcta ē caleph in matrimonio: que altero noie dicta eſt ephrata: ⁊ ab ea denomiata eſt ciuitas

Universidad de Salamanca. BGH.

betbleem: vt ſupra dictū eſt Gē̄n. xxxv. ca. ⁊. xlviij. de qua ciuitate natꝰ eſt Dauid primꝰ rex de tribu iuda. Sed iſtud dictū cōtrariatur textui precedēti ⁊ ſequēti: qꝛ dictū ē prius. c. iſto: ꝙ iam antea mortuꝰ erat ioſeph ⁊ oēs fratres eiꝰ: ⁊ oīs cognatio eiꝰ. ſ. q̄ntū ad illos qui ingreſſi fuerāt egyptum cū iacob: inter quos iocbabeth filia leui cōtinetur: vt dictū ē gē̄n. xxxvi. ⁊ ſic iam ante erat mortua. Itē in ſequentibus. ſ. capitulo iſto: obſtetrices ad ſui excuſationē dixerunt. Non ſūt hebree mulieres ſicut egyptie mulieres: ipſe eñ habēt obſtetricandi ſciaꝫ ⁊ priuſq̄ꝫ veniamꝰ ad eas pariūt: que excuſatio nulla eēt niſi due obſtetrices p̄dicte eſſent egyptie. Itē nō eſt veriſimile: ꝙ rex volens occulte īterficere maſculos hebreoꝝ: hoc exequeretur per mulieres hebreas. ⁊ ideo dicendum: ꝙ nō fuerūt ille due pnominate de quibus certum eſt ꝙ fuerūt hebree: ſꝫ fuerunt egyptie mulieres q̄s rex prefecit dicto operi nephario: vt ſuū ꝓpoſitum aſſequeretur. Tenendū eſt eñ ꝙ ſub iſtis duabus que non ſufficerent ꝓ tanto populo fuerūt plures alie ad iſtud miniſteriū: ſed de duabus principalibus fit hic mētio in quibus rex idē preceptū dedit alijs ſibi ſubiectis. a Si femina reſeruate. tum qꝛ multiplicatio feminaꝝ nō poterat rebellionē cōtra regē facere: tuꝫ quia rex volebat eis vti ad luxuriā egiptioꝝ: ⁊ ad aliqua opera que mulieres egyptie facere neſciebant. b Timuerūt autē ⁊c̄. tū qꝛ informate fuerūt de contrario per hebreas mulieres oſtendētes eis offenſam deitum qꝛ horruerūt mortem fraudulentā innocentiū. c Et qꝛ timuerūt obſtetrices deū: parcendo maſculis dei timore ⁊ facti horrore. d Edificauit illis domos. beatus Grego. dicit domos. ſ. temporales multiplicādo eis bona tēporalia. Beatus autē Hiero. ſuper Eſa. dicit. Domos. i. virtutes ꝓ quibꝰ in celeſtibꝰ requieſcerēt. ꝓpter qđ dicēdū ꝙ vtroq̄ꝫ modo debet intelligi: qꝛ ꝓpter pietatē erga innocētes ⁊ timorē dei: dñs dedit eis gratiā per quaꝫ cōuerſe fuerūt ad fidē vnius dei: ⁊ ritū hebreoꝝ: ⁊ ſic deus edificauit eis domos ſpūales: nec hoc abſtulit mendaciū ipſaꝝ: qꝛ fuit officioſuꝫ ⁊ veniale peccatū: qđ nō aufert gratiā: ſicut nec mendaciū iudith abſtulit eius meritū exponēdo ſe periculo ꝓ liberatiōe populi ſui: licet aliquo mō diminuerit. Fuerūt etiā ille obſtetrices in populo iudeoꝝ inter maiores ꝓmo[illegible] ſic edificauit eis domos tpales: ſicut in libro Joſue legitur factum de [illegible] que ſuſcepit exploratores: ꝙ cōuerſa ad fidē iuncta eſt in matrimōio ſalmon principi tribus iude: ⁊ in libro iudith de achior quō cōuerſus eſt ad fidē iudeoꝝ ⁊ in illo populo ꝓmotus. e Precepit ergo. Hic deſcribitur afflictio manifeſta: videns eñ rex egypti: ꝙ ꝑ obſtetrices maſculi hebreoꝝ nō occidebātur occulte: ideo voluit hoc facere manifeſte: vñ dicitur

e Precepit ergo ⁊c̄. i. egyptijs inter quos manebāt hebrei. f Quicquid maſculini ſexus natū fuerit ipſis hebreis. g In flumen ꝓijcite. Nō eñ dicit iugulate: qꝛ ꝓiectio intra flumen erat minus horrida ad exequēdū egyptijs: ⁊ cito poterat fieri: qꝛ Nilus fluuius diuiditur in multis locis per terrā egypti. h Quicquid feminini reſeruate. ex cā p̄cedenti.

Exodi in cap. i. vbi dicitur in poſtilla. Cauſa alia afflictionis populi fuit inuidia egyptioꝝ.

Additio.

Tanta multiplicatio filioꝝ iſrael nō videtur attribuenda naturalibus cauſis tm̄: vtputa qꝛ ordinate viuebāt ⁊ hmōi: ꝓut in poſtilla: ſed principalius attribuenda eſt volūtati diuine hoc miraculoſe agenti: vt ꝓmiſſionē adimpleret patribus factaꝫ: vnde gē̄n. xxij. ca. dicitur abrae. Multiplicabo ſemen tuū. ſimiliter ⁊ alijs patribus. ⁊ hoc patet ex modo loquendi ſcripture cū dicit in hoc capitulo. Filij iſrael creuerūt quaſi germinātes. Ex quo videtur ꝙ multiplicatio eorū erat tanta ꝙ aſſimilabatur germinationi terre naſcentiū: que ex paucis granis multū fructū affert. ⁊ iſto modo dicitur Ezechiel. xvi. Multiplicatam quaſi germen agri dedi te. Idem pꝫ ex hoc qđ ſequitur infra in eodē ca. Quanto opprimebant eos tanto magis multiplicabātur ⁊ creſcebant: qđ non eſt ſm curſum cōem naturalem: vt manifeſtū eſt: vnde Deut. x. ca. legitur. Ipſe ē deus tuus qui fecit tibi hec magnalia ⁊ terribilia: que viderūt oculi tui, ⁊ ſequitur. In lxx. animabus deſcenderūt patres tui in egyptuꝫ: ⁊ ecce nūc multiplicauit te dñs deus tuus ſicut aſtra celi.

Replica correctorij ꝯ Burg. calūniatorem.

c Circa primū Exodi poſtillator volens aſſignare cauſas odij egyptioꝝ ad filios iſrael dicit vnā fuiſſe: qꝛ filij iſrl' ordinate viuētes erāt fortiores corpore ⁊ abūdātiores in ꝓle ⁊c̄. In de trahit Burgē. imponēs poſtillatori ꝙ per hoc voluit multiplicationis iſrael cām aſſignare ſoluꝫ naturaleꝫ: qđ tamē falſum eſt: qđ Burgē. patere potuit ſi plene poſtillatoreꝫ vidiſſet: ſed more tēptantium eius dicta truncatim videre voluit ⁊ ſic ſepe occaſionem cōtradicendi ſumpſit. poſtillator eñ infra eodē ca. reprobans maliciam egyptioꝝ impedire volentiū multiplicationē filioꝝ iſrael: dicit. Non eſt conſilium contra dñm. vnde patet eum ſentire ꝙ opus dñi fuit tanta multiplicatio. Et infra eo. ca. dicit. Videns rex egypti ꝙ ꝓpter grauitatē operuꝫ non impediebātur: ſed magis multiplicabātur: deo hoc faciēte: q̄ nihil manifeſtius dici poteſt: q̄ꝫ ꝙ illa multiplicatio fuit per deuꝫ naturā adiuuantem.

Capitulum. ij.

e Greſſus eſt. Hic cōſequēter ponitur ducis liberantis prouiſio: vbi primo eius conditio deſcribitur. ſcđo ad liberandum populuꝫ mittitur. iij. ca. Adhuc primo deſcribitur cōditio Moyſi tēpore ꝓſperitatis. ſecūdo tēpore aduerſitatis ibi Audiuitq̄ꝫ pharao. Circa primū deſcribitur natiuitas Moyſi. ⁊ ſcđo educatio nati: ibi. Ecce autem deſcendebat. Tercio inclinatio adulti: ibi. In diebus illis. Natiuitas Moyſi primo deſcribitur ex tribu cum dicitur. a Egreſſus eſt poſt hec vir de tribu Leui. ⁊ iſte fuit amram filius caath: ⁊ accepit vxorem. iſta acceptio non poteſt intelligi de acceptione in matrimonio: quia dicitur hic. Poſt hec. i. poſt preceptum regis đ maſculis hebreoꝝ ſubmergendis: ⁊ iam ante vxor amrā pepererat ei Aaron: qui natꝰ fuit tribus annis ante Moyſen: vt habetur infra. vij. c. vbi dicit. erat autem Moyſes. lxxx. annoꝝ. ⁊ Aaron. lxxxiij. quādo locuti ſunt ad Pharaonē. ſimiliter ⁊ mariam filiā ſuam que in natiuitate Moyſi erat iaꝫ iuuencula ita magna ꝙ poterat intelligere ⁊ alloqui homines: vt cōſequēter dicitur. ⁊ ideo dicit ioſephus ⁊ doctores cōmuniter: ꝙ iſta acceptio intelligitur de copula carnali: quia ꝓpter edictum regis ſeparauerat ſe ab vxore q̄ntuꝫ ad carnalē copulam: magis eligens nō generare: q̄ꝫ ꝙ filij ſtatim ſubmergerētur in flumine ⁊ intentus erat orationibus erga deuꝫ: vt vellet reſpicere populum ſuū tam crudeliter afflictū ⁊ dñs in ſomnis eum admonuit: ꝙ ſecure ad vxorē ſuā accederet: ⁊ qđ ex illa generaret filiū: q̄ populum liberaret: ⁊ ſic eam accepit. i. matrimonialiter eā cognouit.

b Stirpis ſue. In hebreo habetur. Filiam Leui. Ex hoc dicūt hebrei: ꝙ iſta fuit iocbabeth quā leui genuit. Itē hoc videtur per quādam glo. que dicit ꝙ amram accepit amicā ſuam. ſ. ſororem patris ſui chaad: ⁊ per cōſequens filiam Leui: ſed hoc videtur falſuꝫ: quia dictū eſt ca. precedenti ꝙ perſone que ingreſſe ſunt egyptū cuꝫ iacob mortue erāt ante iſtam afflictionē populi inter quas cōputatur iocbabeth etiam ſm opinionē hebreoꝝ: vt dictū fuit ſupra Gē̄n. xlvi. ca. Itē dato ꝙ adhuc viueret oportet dicere ſm dicta hebreorū ꝙ in natiuitate Moyſi ipſa eſſet. cxxx. annoꝝ. qđ ꝓbatur ſic: qꝛ a natiuitate yſaac vſq̄ꝫ ad exitū filioꝝ iſrael de egypto fluxerūt anni. cccc. vt dictū eſt Gē̄n. xv. cap. ſuper illud verbū. Et affligēt eos annis. cccc. Item a natiuitate Iſaac vſq̄ꝫ ad natiuitatē Iacob fluxerunt. lx. anni. vt dictū eſt Gē̄n. xxv. c. vbi dicitur. Sexagenarius erat Iſaac ⁊c̄. Item a natiuitate Iacob vſq̄ꝫ ad deſcenſum eiꝰ in egyptum fluxerūt anni. cxxx. ꝓut ipſe dicit Gē̄n. xlvij. ca. Dies vite

pientes eis. Quñ obſtetricabitis hebreas: ⁊ partus tēpus aduenerit: ſi maſculus fuerit interficite eū: ſi[a] femina reſeruate. Timuerūt[b] autē obſtetrices deum: ⁊ non fecerūt iuxta preceptū regis egypti: ſed cōſeruabāt mares. Quibꝰ accerſitis ad ſe rex ait. Quidnā ē hoc qđ facere noluiſtis ut pueros ſeruaretis. Que reſpōderūt. Non ſunt hebree ſicut egyptie mulieres. Ipſe eñ obſtetricādi habēt ſcientiā ⁊ priuſq̄ꝫ ueniamꝰ ad eas pariūt. Bene ergo fecit deus obſtetricibꝰ: ⁊ creuit populus cōfortatuſq̄ꝫ eſt nimis. Et[c] qꝛ timuerūt obſtetrices deum: edificauit[d] eis domos. Precepit[e] ergo pharao oī populo ſuo dicens. Quicqđ[f] maſculini ſexꝰ natū fuerit: in[g] flumē ꝓijcite: quicqđ[h] feminini reſeruate.

Capitulum. ij.

Greſſus[a] ē poſtꝰ hec vir đ domo leui: ⁊ accepit vxorē ſtirpis[b] ſue: que

Universidad de Salamanca. BGH

mee. cxxx. annoꝝ ſunt. Et ſic patet ꝙ a natiuitate Iſaac vſq̄ꝫ ad deſcenſum in egyptum fluxerūt. cxc. anni. ⁊ ſic de. cccc. annis predictis remanent. ccx. anni. a quibus ſi ſubtrahātur. lxxx. anni. quos habebat Moyſes in exitu de egypto: vt p̄dictū eſt: remanēt. cxxx. anni qui fluxerūt a deſcēſu Iacob in egyptū vſq̄ꝫ ad natiuitatē Moyſi. Ex quo ſequitur ꝙ Iocbabeth filia Leui que cōputatur inter deſcendentes in egyptū cū iacob: in natiuitate moyſi ſi viuebat erat. cxxx. annorū. ⁊ ſic tranſierat in ea tempus cōcipiendi: qđ ⁊ concedunt hebrei: ſꝫ dicunt ꝙ miraculoſe factuꝫ ē ꝙ cōciperet Moyſen ſicut ⁊ diuina reuelatione cōceptꝰ eſt. ſed hoc nō valet: qꝛ non ſolū đ Moyſe oporteret eos dicere miraculū eſſe factuꝫ ſed etiam de pceptu aarō ⁊ marie: qꝛ aaron tribꝰ annis tm̄ natus fuit ante moyſen: vt predictuꝫ eſt: ⁊ ſic iocbabeth mater eiꝰ erat. cxxvij. annoꝝ quādo peperit aaron. Maria etiam ſoror Moyſi in natiuitate eius erat iuuencula: vt dicitur in textu. ⁊ ſic ad plus habebat. xv. annos vel circiter: ⁊ ſic iocbabeth mater eiꝰ erat. cxv. annoꝝ qñ eam peperit ſm iſtos Ex quo patet ꝙ in omnibꝰ iſtis tranſierat tempus concipiēdi: maxime qꝛ Gē̄n. xviij. ca. dicitur de ſara: ꝙ cuꝫ eſſet nonagenaria deſierant in ea fieri muliebria: nec poterat per naturā cōcipere in tali etate: ⁊ multo fortius idē eſt dicendū de iocbabeth filia leui: que fuit per magnū tempus poſtea: ⁊ ideo complexio mulierū debilitata erat ⁊ etas decrepita erat. Propter p̄dicta dicēdū ē ꝙ vxor amrā nō erat iocbabeth de qua predictū eſt: ſed alia eiuſdē noīs. dicitur tñ filia leui in hebreo. i. de tribu eius ſicut elizabeth mater Johānis baptiſte dicitur de filiabus Aaron Luc. i. capi. de qua tamen certū eſt: ꝙ eaꝫ Aaron non genuit. De glo. autem que inducta eſt ad contrarium nō eſt curandū: quia contrariatur textui manifeſte. dicitur eñ infra. vi. ca. ꝙ amram accepit vxorem iocbabeth patruelem ſuam. Patruelis autē alicuius dicitur filius vel filia auunculi ſui. patruelis eñ eſt cōmunis generis. ⁊ ſic patet ꝙ non fuit filia leui: ſed filia vnius filioꝝ ſuorum: ⁊ cognata ipſius amram. Item matrimonium cum amica erat illicitum ſm ꝙ dicitur Leuitici. xx. Turpitudinem amice tue non diſcooperies. ⁊ ſi dicatur ꝙ lex illa adhuc non erat data. Dicendū ꝙ ante legem multa que pertinent ad matrimonium fuerunt obſeruata: ſicut Gē̄n. xxxviij. ca. dicitur ꝙ Iudas coniunxit Onan vxori fratris ſui defuncti: vt ſuſcitaret ei ſemen. ⁊ magis veriſimile eſt ꝙ tempore amraꝫ vitabatur matrimonium cū amica: ⁊ per cōſequens amram qui ſanctus homo erat: tale matrimoniū non cōtraxit. c Abſcondit tribus mēſibus. alique eñ mulieres ſunt quarū impregnatio non multū apparet: nec partus earū per clamorem: maxime cum volunt celare ſicut fuit in ꝓpoſito: ⁊ ideo potuit puerum in abſcondito ſeruare.

d Cūq̄ꝫ iam celare non poſſet. Contrariū videtur quia ex quo ſeruauerat eum tribus menſibus: videtur ꝙ eadem ratione poſſꝫ eū vltra ſeruare. Dicendum ꝙ rex fecerat ſtatutum ꝙ in tribus menſibus ſemel ſcrutarētur egyptij domos hebreoꝝ: ne pueri eſſent abſconditi: ⁊ ideo non poterat celare vltra. Sed queritur vlteriꝰ quomodo ſaluauit Aaron: qui natus fuerat ante tribus annis. Dicendum ꝙ adhuc non erat factum edictum regis: quando natus fuit aaron. e Sumpſit fiſcellam. i. vaſculum rotundum ad modum fiſcelle factum. f Scirpeam. i. de iunco qui ſcirpus vocatur. erat eñ de materia leui vt ſupra aquam fluitaret. g Et liniuit eam bitumine. ne aqua ingredi poſſet. h Et expoſuit eum in carecto. nomen eſt loci in quo carices creſcunt: ⁊ ſunt herbe facte ad modum gladij: ⁊ manum ſecant tangentis.

i Stante procul ſorore eiꝰ. i. maria. Sed videtur ꝙ hic fuerit temptatio diuina. Dicendum ꝙ non: qꝛ homo in periculo conſtitutus: ſi non omittat ea q̄ poteſt facere ſꝫ humanā ꝓuidentiaꝫ non temptat deum: nec peccat reſiduū diuine ꝓuidentie cōmittendo ſicut dictum fuit đ Abraam Gē̄n. xij. capi. Amram vero ⁊ vxor eius de conſeruatione Moyſi fecerant ꝙ poterant via humana: ⁊ ſeruando vltra expoſuiſſent periculo mortis non ſolum puerū ſed etiam ſeipſos: ⁊ ideo eligentes minus malum cōuenienter expoſuerunt eum predicto modo bene cōfidentes de diuina ꝓuidentia circa puerum queꝫ deus predixerat populum iſrael liberaturū.

i Ecce autem deſcendebat. Hic cōſequenter deſcribitur pueri nati educatio: ⁊ valde mirabilis a filia eius qui mortem illius ⁊ omniū alioꝝ maſculoꝝ querebat: cum dicitur. Ecce autem deſcēdebat. de domo regia que erat in alto reſpectu fluminis. k Et puelle ⁊c̄. i. per ripam fluminis. ⁊ dicitur a crepo as. q̄a ꝓpter percuſſionē aque ſolent ibi fieri cōcauitates ⁊ fixure. l In papyrione. nomen eſt loci vbi creſcit quidam iuncus: qui vocatur papyrus.

m Uagientem. i. plorantem. n De infātibus hebreoꝝ eſt hic: quia ſciebat patris edictū đ ipſis ſubmergēdis. o Uis inquit vt vadā ⁊c̄. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ puer elegātis forme: imo vt dicit Joſephꝰ erat ita gratioſus ꝙ omnis aſpiciens eū afficiebatur ad ipſum. ⁊ ideo filia regis voluit euꝫ nutrire vt ſibi eum in filiū adoptaret: vt patet per ſequentia: ⁊ ideo primo fecit ſibi porrigi mamillas plurium mulieruꝫ egyptiaꝝ: ſed ipſe renuebat ⁊ tunc ſoror pueri que aſtabat dixit: ꝙ ſi mulier hebrea mamillā ſibi porrigeret forſitan ipſe acciperet tanq̄ꝫ de muliere hebrea natus: cui dicto tanq̄ꝫ rationabili filia regis aſſenſit: ⁊ tunc ſoror pueri ad querendum ſe obtulit: ⁊ vocauit matrem pueri tanq̄ꝫ extraneā. cetera patent vſq̄ꝫ ibi.

p Quem illa ⁊c̄. qꝛ naturalē filiū non habebat. q Uocauitq̄ꝫ nomen eius Moyſen. in lingua eñ egyptiaca mos: aquaꝫ ſignificat: ys ſaluatum. ideo ſubditur ratio nominis cū dicitur. r Quia de aqua tuli eum. In hebreo habetur: vocatur moſſe. ⁊ ſignificat extractum vel eductum: ⁊ ſubintelligitur đ aqua. ſ In diebꝰ illis. Hic deſcribitur inclinatio adulti: ſicut n. ſupra dictū ē: ex dei ꝓuidentia ordinatꝰ erat ad liberandū ppl'm iſrl'. ⁊ iō erat inclinatꝰ ad eos viſitandū: ⁊ ꝑ poſſe ſuo adiuuādū: ⁊ hoc ē qđ dr. t Uidit afflictionē eoꝝ. nō ſolū oculo corporis: ſꝫ etiā mētis ꝑ cōpaſſionē qđ pꝫ ꝑ effectū: vñ ſubditur. v Et virū egyptiū. iſte erat vnꝰ đ ꝑpoſitis egyptijs ſup filios iſrael ad cōpellendū eos ad afflictionē laboris. x Percutientē quēdā de hebreis. Dicūt hebrei ꝙ iſte fuit maritꝰ ſalomith que erat pulcra valde: de qua habetur infeꝰ: ⁊ iō iſte egyptius in aurora fecerat ſurgere maritū eius occupādo eū in labore ⁊ tūc rediit ad vxorē eiꝰ que recepit eū credēs eē maritū ſuū: ⁊ cū maritꝰ poſtea cognouiſſet rē geſtā arguebat inde egiptiū ꝓpter qđ egyptius ꝑcutiebat eū ⁊ grauius affligebat. y Cūq̄ꝫ circūſpexiſſet ⁊c̄. in quo apparet prudentia Moyſi. z Percuſſum egyptiū. i. interfectū. a Abſcondit ſabulo qđ de facili pōt fieri in terra ſabuloſa. Sed queritur hic quō Moyſes h' fecit cū nō eſſet cōſtitutꝰ iudex eoꝝ. Itē dato ꝙ eſſet iudex. videtur penā iniuſtam intuliſſe: vtpote ꝓ ꝑcuſſione ſimplici mortē: cū tñ ſola repercuſſio deberetur ſm legē talionis in qua dr. Dentem ꝓ dente: vulnus ꝓ vulnere. Ad

cōcepit et peperit filiū: et uidens eum elegantē abſcondit[c] tribus menſibus. Cūq̄ꝫ[d] iaꝫ celare non poſſet: ſumpſit[e] fiſcellam ſcirpeam[f] et[g] liniuit eam bitumine ac pice: poſuitq̄ꝫ intus infantulum et[h] expoſuit eum in carecto ripe fluminis ſtante[i] procul ſorore eiꝰ: et cōſiderante euentū rei. Ecce[i] autē deſcēdebat filia pharaonis vt lauaretur in flumine: et puelle[k] eius gradiebātur per crepidinem aluei. Que cum uidiſſet fiſcellam in[l] papyrione miſit vnaꝫ e famulabus ſuis ⁊ allatam aperiens cernenſq̄ꝫ in ea paruulum vagiētē[m]: miſerta eius ait. De[n] infantibus hebreoꝝ eſt hic. Cui ſoror pueri. Uis[o] inquit vt vadā ⁊ vocē tibi mulierem hebream que nutrire poſſit infātulū. Reſpondit. Uade. Perrexit puella ⁊ vocauit matrē ſuaꝫ. Ad quā locuta eſt filia pharaonis accipe ait pueruꝫ iſtum: et nutri mihi. Ego dabo tibi mercedem tuaꝫ. Suſcepit mulier ⁊ nutriuit puerum: adultūq̄ꝫ tradidit filie pharaonis. Quem[p] illa adoptauit in locū filij: vocauitq̄ꝫ[q] nomen eius Moyſes dicens: quia[r] de aqua tuli euꝫ. In[s] diebus illis poſtq̄ꝫ creuerat Moyſes: egreſſus eſt ad fratres ſuos: viditq̄ꝫ[t] afflictionem eoꝝ: et[u] virū egyptiū percutientem[x] quēdam de hebreis fratribus ſuis. Cūq̄ꝫ[y] circūſpexiſſet huc atq̄ꝫ illuc et nullum adeſſe uidiſſet percuſſum[z] egyptium abſcondit[a] ſabulo. Et egreſſus die

primū dicendū ꝙ Moyſes ex diuina electione ad liberatione hebreoꝝ habebat auctoritatē vindicādi iniurias eis factas: ⁊ hoc ſciebat per reuelationē diuinā. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄ Act. vij. ca. Exiſtimabat autem cognoſcere fratres ꝙ per manū ipſius deus daret ſalutē illis. Ad ſcd̄m dicendū ꝙ interfecit egyptium non ſolum ꝓ percuſſione hebrei ſed etiam ꝓ adulterio cōmiſſo fraudulenter vt predictum eſt: qd̄ fuit notum Moyſi per hoc ꝙ audiuit cām percuſſionis in cōtentione: pro dicto adulterio. Notādū ꝙ Joſephꝰ ij. libro antiquitatū dicit ꝙ Moyſes duxit exercitū egypti ꝯ ethyopes: ⁊ ibi accepit vxorem filiā regis de quo plenꝰ dicetur ſuper librū Numeri. xij. cap̄.

b Cōſpexit ꝛc. Hebrei dicūt ꝙ iſti duo fuerunt dathan ⁊ abyron.

c Quis cōſtituit te principem ꝓ bono pacis, ad qd̄ illos inducebat reddidit verbū pungitiuum.

d Nū occidere me tu vis acſi dicat: bene apparet ꝙ tu es vnus homicida ⁊ malus homo.

e Audiuitqȝ Pharao. H̄ cōſequēter deſcribit cōditio Moyſi tp̄e aduerſitatis vbi primo deſcribitur eius perſecutio. ſcd̄o diuina cōſolatio: ibi. Erant autem. Circa primū dr̄.

e Audiuitqȝ pharao ſermonē hūc. videlȝ ꝙ moyſes vnū occiderat de prepoſitis regis ad vindicādū vnū ex hebreis quos exoſos habebant.

altero conſpexit[b] duos hebreos rixātes dixitqȝ ei qui faciebat iniuriam. Quare percutis primū tuū. Qui reſpondit. Quis[c] cōſtituit te principē ⁊ iudicē ſuper nos. Nū[d] occidere me tu vis ſicut heri occidiſti egyptiū: timuit moyſes: ⁊ ait. quomodo palā factū eſt verbū iſtud. Audiuitqȝ[e] pharao ſermonē hūc: ⁊[f] querebat occidere Moyſen. Qui[g] fugiens de cōſpectu eius moratus eſt in terra madiā: ⁊ ſedit iuxta puteū. Erant[h] autē ſacerdoti Madian ſeptem[i] filie que venerant ad hauriendā aquā: ⁊[k] impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris ſui. Super uenere[l] paſtores: ⁊ eiecerūt eas. Surrexitqȝ Moyſes et defenſis puell'adaquit oues earū. Que[m] cū reuertiſſent ad raguel patrem ſuū: dixit ad eas. Cur velocius veniſtis ſolito. Rn̄derūt. vir egyptius liberauit nos de manu paſtorum. Inſuper ⁊ hauſit aquā nobiſcum: potūqȝ dedit omnibus. At ille. Vbi eſt inquit. Quare dimiſiſtis hominē. Vocate eū vt comedat panem. Jurauit[n] ergo moyſes ꝙ habitaret cum eo. Accepitqȝ[o] ſephorā filiam eius vxorem: que peperit ei filiū quem[p] vocauit gerſan dicens. Aduena fui in terra aliena. Alterū[q] vero peperit quē vocauit elieȝer dicens. Deus enī patris mei adiutor meus: ⁊ eripuit me de manu pharaonis. Poſt[r] multum vero temporis mortuꝰ[s] ē rex egypti. Et[t] ingemiſcentes filij iſrael: propter opera vociferati ſunt. Aſcenditqȝ clamor eorum ad deū ab operibus: ⁊[v] audiuit gemitum eorū: ac[x] recordatus eſt federis quod pepigerat cum Abraam yſaac ⁊ Jacob. Et[y] reſpexit dominus filios iſrael et cognouit eos.

f Et querebat occidere Moyſen. tum qȝ interfecerat prepoſitū eius qd̄ redundabat in iniuriā regis: tum qȝ ſm̄ ꝙ dicit Joſephus circa tp̄s quo natus fuit Moyſes quidam ſacerdos egyptioꝝ diuinationibus intētus dixerat regi: ꝙ circa pueros hebreoꝝ attenderet: ꝙ vnus naſci debebat d̄ hebreis: qui populū iſrael de egypto educeret: ⁊ regnū egypti humiliaret: ⁊ id̄o cū audiuit factū Moyſi zelantis tantū ꝓ hebreis etiā in iniuriā regis exiſtimauit ꝙ eſſet ille de quo ille ſacerdos dixerat. g Qui fugiens ꝛc. Dicūt hebrei ꝙ Moyſes fuit captus ⁊ adductꝰ corā rege vt decapitaret: ſed euaſit miraculoſe: vt plenius dicetur infra. iiij. ca. h Erāt aūt. Hic deſcribit Moyſi fugientis cōſolatio. ⁊ p̄mo ex ſuſceptiōe eius curiali. ſcd̄o ex morte ſui aduerſarij ibi. Poſt multū. Circa primū dicitur. Erāt aūt ſacerdoti madian. ſm̄ hebreos ſacerdos hic accipit pro maiore vel magnate: ſicut dicitur. ij. Regū. viij. Filij dauid ſacerdotes erant.

i Septem filie. nec mirandū ſi filie magnoꝝ habebāt curā de gregibus alendis: qȝ iſte erāt diuitie antiquoꝝ. k Et impletis canalibꝰ. ꝑ adiutoriū Moyſi: vt infra dr̄. l Superuenere paſtores ꝛc. qȝ forſitan erat cōſuetudo ꝙ prius cōgregaret greges oēs anteqȝ biberēt: ſicut dr̄ Gen̄. xxix. ca. ſed per adiutoriū Moyſi preuenerāt horā hauriēdi aquā: ⁊ ideo eas defēdit a paſtoribꝰ. m Cū reuertiſſent ad Raguel patrē ſuū. i. auū vt dicūt aliqui. Melꝰ tn̄ videt dicendū cū alijs: ꝙ fuerit pater qui vocatus ſit pluribus noibꝰ. ſ. raguel ⁊ ietro: cyneus ⁊ obab. ⁊ dicūt hebrei ꝙ vocatus eſt ietro: qd̄ ſignificat adijciēs: qȝ addidit legi vnū capitulū. ſ. de ordinatiōe populi per tribunos ⁊ centuriones quinquagenarios ⁊ decanos: vt habet. j. xviij. ca. Vocat aūt Obab: vt dicūt. i. diligēs: qȝ dilexit legē: ⁊ cōuerſus fuit ad iudaiſmū: vt habet ibidē. xviij. c. ⁊ patet lr̄a vſqȝ ibi. n Jurauit ergo moyſes. poſt multa verba que fuerūt inter Jetro ⁊ Moyſen. Fecit pactū cū ietro de remanēdo cū eo: ⁊ illud pactum iuramento firmauit. o Accepitqȝ ſephorā. videns enī eū ietro virū valentem ⁊ induſtriū: dedit ei filiā ſuam. p Quem vocauit gerſan. Ger enī hebraice idē eſt ꝙ aduena: vel peregrinus latine: ⁊ cā nois ſubdit. Aduena fui ꝛc. q Alterū vero peperit quē vocauit Elieȝer. qd̄ interp̄tat dei mei adiutoriū in hoc recognoſcēs diuinū beneficiū in liberatione ipſius de manu pharaonis: ⁊ in ꝓfectu ipſius in terra aliena. r Poſt multū. Hic ponit Moyſi cōſolatio ex morte aduerſarij cū dr̄. s Mortuus eſt rex egypti. qui perſequebat Moyſen: ⁊ mors eiꝰ fuit reuelata Moyſi a deo in terra madian vt habet. iiij. ca. ad eius ꝯſolationem.

t Et ingemiſcentes filij iſrl̄. qȝ viuente rege illo nō audebāt oſtendere in palam anxietatē animi: ne grauius tractarentur.

v Et audiuit gemitū eoꝝ. loquit ſcriptura de deo ſm̄ modū humanū. Tūc enī dicit aliquis clamores alicuiꝰ audire: cū incipit eum adiuuare.

x Ac recordatꝰ ē non qȝ obliuio cadat in deo: ſed qȝ ad modū recordātis ſe habuit prebendo filijs iſrael auxiliū ꝓpter merita patrū.

y Et reſpexit dn̄s ꝛc. oculo me.

z Et cognouit eos. i. ad modum cognoſcentis ſe habuit oſtēdēdo dilectionē circa eos.

Capitulum. iij.

In ca. ij. vbi dicit in poſtilla. Filiam Leui. Additio.

s Ecūdū hebraice littere veritatē oȝ dicere ꝙ iochabeth mater Moyſi fuit filia leui: tum qȝ infra. vi. ca. vbi trāſlatio noſtra hȝ: Amram accepit vxorē iochabeth patruelem ſuā. Hebraica lingua habet. Accepit amram iochabeth amitam ſuam in vxorem. vnde glo. quā reprobat poſtillator veriſſima eſt: nō obſtantibus obiectionibus poſtillatoris: nā qd̄ prio obijcit ex eo ꝙ iochabeth fuit mortua an̄ afflictionē populi: nullā habet neceſſitatē ex lr̄a. in vera enī cōputatione aiaꝝ q̄ igreſſe ſūt cū iacob ī egyptū quā approbat poſtillator ſup Gen̄. lxvi. nō cōputat iochabeth lȝ q̄dā hebrei h̄ voluerit dicere ſine fūdamēto vt ſupra patet in poſtilla in dicto ca. Qd̄ aūt obijcit ſcd̄o. d. ꝙ dato ꝙ adhuc viueret oporteret dicere ꝙ ip̄a iochabeth eēt ī natiuitate moyſi. cxxx. annoꝝ ꝓut large deducit in poſtilla. nō eſt verū niſi p̄ſuppoſito ꝙ iochabeth cōputaret inter perſonas que ingreſſe ſunt egyptū cū iacob: qd̄ quidē p̄ſuppoſitū in lr̄a nullū hȝ fundamentū: vt dictū eſt: vnde ad hāc obiectionē poſtillatoris tollendā: pōt dici ꝙ leui genuit iochabeth per magnū tp̄s poſt ſuū ingreſſum in egiptū: vtputa per. lx. annos fere: quibꝰ ſubtractis a numero. ccx. annorū quibus fuerūt in egypto ꝓut deducit in poſtilla. remanēt cl. a q̄bus ſi retrahantur. lxxx. anni quos habebat moyſes in exitu d̄ egypto: ꝓut. j. vij. ca. remanēt. lxx. anni: in qua etate erat iochabeth cū genuiſſet moyſen: qd̄ non eſſet ad miraculū cōputandū cū leui pater ipſius iochabeth vixit. c. xxxvij. annis: ⁊ totidem fere caath frater ipſius iochabeth. ſil'r ⁊ amrā vir eius: vt patet. j. vi. ca. Cū igit tūc tp̄is hoies illiꝰ cōgregatiōis. ſ. ipſiꝰ leui attingebāt cōiter etatē cxxxvij. annoꝝ. nimirū ſi femina illiꝰ cognatiōis cōcepiſſet cum eſſȝ ſeptuagenaria: ⁊ multominus mirandū de cōceptiōe aaron ⁊ marie: qui fuerant cōcepti anteqȝ moyſes: ⁊ ꝑ cōſequēs in minori etate. Sara aūt erat nonagenaria ⁊ deſierant ei fieri muliebria: vt. s̄.

Gen̄. xviij. ca. ⁊ ideo nō ē accipienda in argumētū cōtra predicta. Dicendū eſt igit: ꝙ vxor amram fuit iochabeth ſoror caath: ꝓut dr̄ in glo. p̄dicta. Et idē dr̄ in trāſlatione chaldaica: cui lr̄a hebraica vt dictū eſt oino cōſonat: lȝ nō idē dicat trāſlatio noſtra. Nec poteſt cōtra predicta obijci ꝑ hoc ꝙ leui nō eſſet in etate generandi in āno. lx. poſt igreſſum egypti: nā leui in ingreſſu egypti erat. xlv. annorū fere: qd̄ ſic pȝ nam Jacob ſtetit in domo laban ꝑ ſpacium. xx. ānoꝝ vt. s̄. Gen̄. xxxi. c. a quibꝰ ſi ſubtrahant. vij. anni. q̄bus ſeruiuit iacob anteqȝ accipit lyam: ⁊ tribus annis fere quibus nati ſunt Ruben Symeon ⁊ Leui ſucceſſiue: vt ſupra Gen̄. xxix. remanēt. x. anni fere a natiuitate leui vſqȝ ad finē. xx. annoꝝ predictoꝝ: a quibus ſi ſubtrahātur ſex anni quibus ſeruiuit iacob in domo laban ꝓ gregibus nato iam ioſeph: vt in predicto ca. reſtat ꝙ a natiuitate leui vſqȝ ad natiuitatē Joſeph fluxerunt quinqȝ anni fere. Joſeph autē cū iacob ⁊ filij eiꝰ ingrederētur egyptū erat. xxxix. annoꝝ. nam cum primo ſteriſſet coram pharaone erat. xxx. annoꝝ. ⁊ poſtea fluxerunt. vij. anni fertilitatis ⁊ duo ſterilitatis: vt. s̄. Gen̄. xlv. Sequit ergo ꝙ leui in illo ingreſſu erat. xlv. ānoꝝ fere: vt dictū eſt: quibus ſi addātur. lx. anni vſqȝ ad natiuitatē iochabeth: ſequitur ꝙ leui erat. cv. annoꝝ cū eam genuit: qd̄ nō eſt ꝯ curſum nature. Leui enī vixit. cxxxvij. ānis vt. j. vi. ca. ⁊ ſic tēpore generationis iochabeth adhuc remanebat quarta pars fere etatis ſue tranſeūda. Cōſtat autē ꝙ in modernis tēporibus licet duratio cōiter menſuretur in. lxx. annis iuxta poſtillam adhuc homines tn̄ generant cū ſint. lx. annoꝝ ⁊ vltra: quibus nō remaneat niſi octaua ſeu ſeptima pars etatis fere. Ad illud aūt qd̄ obijcit dicēs: ꝙ matrimoniū cū amia illicitū erat ſm̄ legē: ⁊ ꝙ multa que pertinēt ad matrimoniū fuerant obſeruata ante legem: qd̄ intendit ꝓbare ꝑ hoc ꝙ iudas cōiunxit onā filium ſuū vxoris fratris ſui defuncti: vt Gen̄. xxxviij. Ad hoc dicendū ꝙ ante legē ſi aliqua obſeruabāt de his que pertinēt ad matrimoniū: hoc erat caſualiter nō autē ex obligatiōe. Obligatio enī legis nō ſe extendit ad preterita: vnde manifeſtū ē ꝙ Jacob habuit duas ſorores in vxores qd̄ tn̄ ꝓhibitū eſt in lege Leui. xviij. Thamar etiā ſȝ legem inceſtū cōmiſit ſcienter cū ſocero ſuo iuda: ⁊ tn̄ iudas eā iuſtificauit dicens. Juſtior me eſt ſupra Gen̄. xxxviij. ca. Ex quibus patet ꝙ matrimonia que erant illicita tēpore legis non erant illicita ante legem. Si aūt cōtra hoc dicat: ꝙ iacob illas habuit ex iuſſu ſeu inſtinctu diuino. ſimiliter ⁊ thamar ꝓpter fructū qui ex predictis matrimonijs ſecutus eſt: ſimiliter poteſt de Amrā dici. notabilis enī fructus fuit ſecutus ex illo matrimonio. ſ. Moyſes legiſlator ⁊ redēptor ppl'i: ⁊ aaron ſanctꝰ a quo linea ſacerdotis in illa lege incepit.

In eodem capitulo. ij. vbi dicitur in poſtilla. Percuſſum egyptium. id eſt interfectum.

Additio. ij.

n On eſt neceſſariū dicere ꝙ Moyſes interficiendo egyptium ꝓceſſerit vt iudex: ſed potius vt pars. Ex debito enī charitatis quilibet tenet repellere iniurias a ꝓximo ſi pōt. hec Ambro. Itē qui nō repellit iniuriā a ſocio ſi pōt tam ipſe eſt in vicio qȝ ille qui facit: vt in ſcd̄a ſcd̄e. q. lx. arti. vlt. in rn̄ſiōe ad ſcd̄m ar. ⁊ qȝ hoc nō poterat facere Moyſes ꝑ aliquā percuſſionē niſi egyptiꝰ moreret. imminebat enī ſibi periculū ſi egyptiꝰ d̄ hoc ꝙ Moyſes ꝑcuteret eū reclamaret ad regē. idcirco oportuit vt moyſes egyptiū occideret ad liberationē ꝓximi: vnde nō oportet ī hoc allegare adulteriū egyptij de q̄ nulla fit mētio in ſacra ſcriptura.

In eo. ca. ij. vbi dr̄ ī poſtilla. Jurauit ḡ Moyſes. Addi. iij.

v Erbū qd̄ hic ponit in hebreo frequētat in ſacra ſcriptura. ⁊ qn̄qȝ in tranſlatiōe nr̄a interp̄tat incipe: vt ī li. gen̄. Abraā alloquēs deo dicebat. Ecce nūc incepi loqui. ⁊ deut. i. incepit Moyſes explanare legē. In alijs v̄o locis interp̄tat qn̄qȝ iurare: vt in hoc loco. ⁊. iiij. reg. v. vbi dr̄ de Giezi. Et iurauit. lȝ ſm̄ hebraicā veritatē verbū iſtud vniuocū ē: ⁊ nihil aliud ſignificat vbicūqȝ ponit niſi actū volēdi: itaqȝ ē cū dr̄. Incepitqȝ Moyſes explanare. ſil'r. iiij. reg. v. Naamā dicebat giezi ꝙ vellet recipe duo talenta nulla mentione facta de iuramēto. vn̄ in hoc loco nil aliud dr̄ niſi ꝙ Moyſes voluit habitare cū viro ꝛc. ſ. cū ietro nullo īterpoſito iuramēto.

Replica correctorij contra Burgen̄. mendacem.

i N ca. ij. vbi poſtillator improbat opiniones hebreoꝝ dicentiū matrem Moyſi fuiſſe iochabeth filiā leui rōnibꝰ in hebreorū opinionibus fundatis ad quas burgē. non recte reſpōdet: burg. tn̄ volens magnificare fimbriā eē tamen aſſumit ꝓ ſuis hebreis ſuſtinēs cōcluſionē quā poſtillator rationabiliter improbauit. Dicit nanqȝ Burgen̄. ꝙ vbi tranſlatio noſtra habet infra. vi. ca. Accepit amram vxorem iochabeth patruelē ſuam. in hebreo hr̄ vt dicit auiā ſuā: ſed per hoc nō cōcludit ꝓpoſitū ſuū: qȝ auia ſȝ canoniſtas ⁊ legiſtas dr̄ mr̄ mr̄is: quā auiā nō duxit vxorē: tū qȝ vetula: tū qȝ ī linea aſcēdēte ꝓpinquā: ⁊ ſi lex matrimonij nōdū eſſet poſita: vt dicit bur. nature tn̄ honeſtas docuit quedā in matrimōio vitāda: vbi neceſſitas nō erat. imo videt legi nature repugnare ꝓlem nubere parenti vel ecōuerſo: ⁊ ſic qd̄ allegat Burg. ꝯ primū argumētū poſtillatoris de etate: ꝙ videlicet per ſexaginta annos poſt ingreſſum iacob in egyptū leui genuit iochabeth. ex lr̄a haberi nō pōt: nec ꝓbat ꝑ aliquā auctoritatē. ea igit facilitate ꝯtēnit qua ꝓbat ſm̄ hiero. ſil'r ⁊ alia que Bur. adducit ad ſuū ꝓpoſitū ꝑſuadēdū nō ſunt fundata: et dato ſȝ nō ꝯceſſo ꝙ iochabeth fuiſſet auia amrā adhuc nō habet qd̄ Burg. intendit ꝙ fuerit filia leui. Pro quo notandū ꝙ quidā libri hn̄t amitā. vbi Burgē. dicit hr̄i auia q̄ dato: qȝ amita ⁊ ſi ſm̄ legiſtas ſit ſoror pr̄is. ē tn̄ cōe nomē ſignificās nō ſolū ꝓpinquā ex cognatiōe: ſed ē etiā ex adoptiōe: quibꝰ ſic ſtantibꝰ nō hr̄ ꝙ iſta iochabeth fuerit filia leui ſoror caath nec ex lr̄a trahi pōt. ſufficit. n. ꝙ iochabeth mr̄ moyſi fuerit filia leui. i. de tribu leui ꝓut dr̄ in poſtilla. Itē ca. eo. vbi poſtillator nitit excuſare moyſen occidentē egyptiū a peccō q̄ſi auctoritate inſtinctꝰ diuini feciſſet: ꝓut ſāctꝰ ſtephanꝰ expōere vr̄ Act. vij. vbi burg. inſtat. d. ꝙ debeat excuſari q̄ſi fecerit ex debito charitat̄ ⁊ ſocietatis ꝓut tenebat: allegās ad hoc b. Amb. ſcd̄m Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lx. Sȝ huic ſententie opponit ex eo. qȝ idē ſāctꝰ Tho. dicit. Hoc debitū charitat̄ intelligi debere cū moderamine inculpate tutele: ſed occidere ꝑ ꝑcuſſiōe ꝓut in ꝓpoſito nō fuit moderamē inculpabile ꝛc. Qd̄ excuſare nitit bur. dicens ꝙ moyſes ideo potuit excedere moderamē: qȝ repcutiēdo citra occiſionē ipe ꝑcuſſus accuſaſſet moyſen ⁊ incurriſſet piculū. Sil'e ꝑſuaſū eēt furibꝰ vt occiderēt vim paſſos: ne ꝑ eos accuſari valerēt: qd̄ horrerēt pie aures.

Itē in eo. ca. vbi poſtillator dixit moyſen feciſſe cautionē iuratoriā ꝓpt̄ nr̄am trāſlationē q̄ dicit. Jurauit moyſes. Bur. redarguit nr̄am trāſlationē dicēs: ꝙ in hebraica lr̄a nō ponit aliq̄d ptinēs ad iurādū: ſed q̄cq̄d ſit de lr̄a hebraica d̄ q̄ nō iudico: niſi ꝙ puto ſoli bur. ꝯ. b. hiero. ⁊ oēs alios nō eē credēdū p̄ſertī vbi rō vr̄ militare in ꝯriū. rōnabilit enī eſtimādū nō ē hoiē potentē ſicut ietro deſcribit: ad ſolā ⁊ nudā exp̄ſſionē voiūtatis ſine alia adhibita cautiōe hoi aduene. cuiuſmodi fuit moyſes tradere filiā in mr̄imonio: ⁊ eū facere diuitiaꝝ ſuaꝝ pricipē: ſȝ nulla legit hic appoſita cautio niſi iuratoria. p̄ſumēdū ē igit ꝓ. b. hiero. in trāſlatōe nr̄a ⁊ alijs ꝙ v̄bū h̄ poſitū ſignificet iuramētū allegatōe bur. nō obſtāte. Capl'm. iij.

M Oyſes aūt. Hic ꝯn̄r deſcribit miſſio moyſi ad liberatiōē ppl'i ⁊ p̄ deſcribit ſibi facta cōmiſſio. ſcd̄o cōmiſſiōis extēſio. j. iiij. c. Abijt moyſes ꝛc. Adhuc p̄ deſcribit apparitio diuia. ſcd̄o cōmiſſio facta ſibi ibi. Cui ait dn̄s. Tercio inſtructio circa agēda ibi. Dixitqȝ moyſes. Circa p̄mū no. apparitiōis locꝰ cū dr̄. b Cūqȝ minaſſȝ ꝛc. tū qȝ ibi erāt meliora paſcua. tū ad elōgādū ſe a terra culta: ne greges paſcerēt aliena blada. c Venit ad mōtē dei oreb. ille ē mons ſynai q̄ p̄dicit h̄ mōs dei rōne futuri: qȝ deꝰ ibi daturꝰ erat legē. deſcribit et modꝰ apparēdi cū dr̄. d Apparuitqȝ ei dn̄s. In hebreo hr̄. Apparuit ei āgelꝰ dn̄i. Angelꝰ. n. ille apparebat ⁊ loquebat ī ꝑſona dei: ⁊ iō aliqn̄ āgelꝰ aliqn̄ vocat dn̄s: ſȝ ꝙ dic. b. grego. ſic Eſa. vi. āgelꝰ q̄ purgauit labia eſaie cū calc'lo ardēti vocat Seraph rōne īflāmatōis: lȝ nō eēt d̄ ordie ſeraphico. e In flāma ignis d̄ medio rubi. erat. n. ppl's iſrl' ad ydolatriā ꝓnus ⁊ iō apparuit ī flāma q̄ nō pōt imagine figurari: ⁊ in rubo ſiue vepre: vt ī hebreo dr̄. qȝ ī talibꝰ nō pōt imago fieri: ne ppl's iſrl' q̄ vēturꝰ erat ad locū illū rōne dicte apparitiōis aliq̄d faceret ad ydolatriā ꝑtinēs. f Et vide

M Oyſes[a] autem paſcebat oues Jetro ſoceri ſui ſacerdotis madian. Cūqȝ[b] minaſſet gregem ad interiora deſerti: venit[c] ad montem dei oreb. Apparuitqȝ[d] ei dominꝰ in[e] flāma ignis de medio rubi: ⁊[f] videbat ꝙ rubus arderet et non cōbureretur. Dixit ergo Moyſes. Vadam ⁊ videbo viſionē hanc magnam quare non cōburatur rubus. Cernens autē dominꝰ ꝙ pergeret ad videndū vocauit eum de medio rubi: et ait.

Universidad de Salamanca. BGH

bat ꝙ rubus arderet ⁊c̃. q: flāma occupās rubū tibi viriditatem nō mi/nuebat: lꝫ eſſet materia cōbuſtibilis: p hoc aūt deſignabaẗ: ꝙ labor affli gens q̄ per ignē deſignaẗ: filios iſrael in quib⁹ erat humana infirmitas nō cōſumeret nec deleret: ſꝫ magis mirifice liberareẗ: ad qđ exequēdū p moy ſen dn̄s appebat moyſi. ⁊ iō tal' apparitio fcā ē ſꝫ ꝯueniētiā negocij ſic̄ ⁊ alie apparitiōes hmōi cōiẗ

acſi dicatur: ego p̄dico tibi ꝙ poſt eductionē populi mei immolabis deo ſup montē iſtū: ⁊ cū hoc tibi acciderit erit tibi certū ſignū ꝙ fui tecū in eductione populi de egypto. Erit etiā tibi ſignū đ futuro: q: dn̄s dixerat moyſi duo. ſ. eductionē populi de egypto ⁊ induetionē ei⁹ in terram lacte ⁊ melle fluentem: ⁊ ideo ſicut imolatio

fiunt. g Moyſes moy ſes. iſta duplicatō ſignificat dilectionem ⁊ excitat vocati attentionē.
b Non appropies inq̄t huc acſi diceret: humana fragilitas nō p̄ſumat ar/cana dei inquirere curi/oſe. q: ſcriptū ē Prouer. xxv. Qui pſcrutator ē maieſtatis: opprimeẗ a glīa
i Solue calciamentum. q: modus erat āntiquorū ⁊ ſpāliter hebreorū nō ingredi ſancta loca pedib⁹ calciatis: ⁊ inde ē ꝙ ſaraceni nō audent intrare lo/cū orōnis niſi diſcalciati.
k Terra ſancta ē. ꝓpter diuinā apparitionē ibidē
l Abſcondit moyſes fa/ciem ſuam. ꝓpter diuinā reuerentiā. m Cui ait dn̄s. Hic cōſequenter de ſcribiẗ cōmiſſio fcā moyſi ad liberationē populi cū diciẗ n Uidi affliction ē ppl'i mei. oculo com/paſſionis ad ipm liberā/dū. ⁊ in hoc dn̄s aperuit moyſi p̄dicte viſiōis mi/rabil' itellectū: q: lꝫ diuina nō ſint p̄ſumptuoſe inquirenda: tn̄ p diuinā reuelationē ſunt hūiliter ſuſcipienda: ⁊ iō qn̄ moyſes cu/rioſe ſe nō ingeſſit: ſed humiliter faciē ſuā abſcon/dit tūc dn̄ſ ei reuelauit q: abſcōdit talia a ſapiētib⁹ ⁊ prudentib⁹: ⁊ reuelauit ea paruul'. vt hꝫ Matth. xi. o Deſcēdi. ſ. p effectū

Moyſes[g] moyſes. Qui reſpondit. Adſū. At ille. Nō[h] appropies īquit huc. Solue[i] calciamē tum de pedibus tuis. Locus. n. in quo ſtas terra ſancta[k] eſt. Et ait. Ego ſum deus patris tui deus abraā deus yſaac ⁊ deus iacob. Abſcōdit[l] moyſes faciē ſu am. Nō. n. audebat aſpicere cō tra deum. Cui[m] ait dn̄s. Uidi[n] afflictionē populi mei in egypto ⁊ clamorem eius audiui: ꝓpter duritiā eoꝝ qui preſunt operibuſ Et ſciens dolorē eius: deſcēdi[o] vt liberē eū de manibus egypti orum: ⁊ educā de terra illa in ter ram[p] bonā ⁊[q] ſpacioſam: in ter ram que fluit lacte ⁊ melle: ad[r] lo ca chananei ⁊ ethei: ⁊ āmorrei ⁊ pherezei ⁊ euei ⁊ iebuſei. Clamor[s] ergo filiorū iſrael venit ad me: viditq; afflictōnē eorū q̄ ab egyptijs opprimūtur. Sed[t] veni ⁊ mittā te ad pharaonē: vt educas populū meū filios iſrael de egypto. Dixitq;[u] Moyſeſ ad eū Quis[x] ſum ego vt vadā ad pharaonem: ⁊ educā filios iſrael de egypto. Qui dixit ei. Ego[y] ero tecū ⁊[z] hoc hēbis ſignū ꝙ miſerim te. Cū[a] eduxeris populū meū de egypto: imolabis deo ſuper montē iſtū. Ait moyſes ad deum. Ecce ego vadā ad filios iſrael: ⁊ dicā eis. Deus patrū veſtrorū miſit me ad vos. Si[b] dixe rint mihi: quod ē nomē eius: qđ dicā eis. Dixit dn̄s ad moyſen. Ego[c] ſum qui ſū. Ait. Sic[d] di ces filijs iſrael. Qui[e] ē miſit me ad vos. Dixitq;[f] iterum de⁹ ad moyſen. Hec dices filijs iſrael. Dn̄s deus patrū veſtrorū deus abraā: ⁊ deus yſaac: ⁊ deus Iacob: miſit me ad vos. Hoc nomē mihi eſt in eternū: ⁊ hoc memoriale meū in generatione ⁊ generationem. Uade[g] ꝯgrega ſeniores iſrael: ⁊ dices ad eos. Dn̄s deus patrū veſtroꝝ apparuit mihi de⁹ abraā: ⁊ deus yſaac ⁊ deus iacob dicens. Uiſitans[h] viſitaui vos ⁊ vidi oīa q̄ acciderāt vob' i egypto ⁊ dixi ut educā uos de afflictōne egypti in terrā chananei ⁊ ethei ⁊ āmorrei ⁊ pherezei ⁊ euei ⁊ iebuſei ad terrā fluentē lacte ⁊ melle: ⁊[i] audiēt vocē tuā. Ingrediens[k] tu ⁊ ſeniores iſrael ad regē egypti ⁊ dices ad eū. Dn̄s deus hebreorum vocauit nos.

p̄dicta erat ſignū reſpectu preteriti liberando eoſ mirabiliter de ſerui/tute egypti. ita erā ſignū reſpectu fu/turi. ſ. ꝙ oēs intro duceret mirabili/ter in terram ꝓmiſ ſam.
b Si dixerit mi/hi. qđ ē nomē eiuſ ⁊c̃. Moyſes eniꝫ in hoc expreſſe q̄/ſiuit de noīe mittē tis ⁊ tacite de ei⁹ cōditōe. ⁊ dn̄s rn̄ det p̄mo de ſecū do. ſ. de cōditione mittentis ipſū di/cens.
c Ego ſum qui ſū. In hebreo habeẗ. Ero qui ero. p vtrāq; tn̄ litterā idem ſignificatur ſ. neceſſitas eſſen/di: ⁊ eternitas ⁊ i/mutabilitaſ p oēꝫ modū que eſt cō/ditio ꝓpria ⁊ ſin/gularis ipſius. ſꝫ oīa eīn alia corpo ꝙ ſunt de nihilo habent principiū ſui eſſe. ⁊ ſunt ver tibilia in nihil: q: ſubtracta manutenētia diuina cade rēt i n̄ eē ⁊ iō n̄ eē cōueniet eis q̄ntū eſt ex ſe: ſed eē habent a deo. ſm ꝙ đr Eſa. xl. Ecce

q: deus in ſe deſcēdere non pōt. p In terrā bonā. quod oñdiẗ cū ſubditur. Que fluit lacte ⁊ melle. q. d. cū paruo labore facit magnū fructum. q Et ſpacioſam. qđ patet ex hoc. q: habitant ibi multe gētes q̄ exprimūtur cū ſubdiẗ. r Ad loca chananei ⁊ ethei. taceẗ aūt hic gergezei ⁊ i pluribus alijs locis vbi ceteri nomināntur: q: ut dicūt hebrei nō reſtiterūt filijs iſrael p bellū ſicut alij. ſed de terra receſſerūt an̄ ingreſſum filiorum iſrael. s Clamor ergo. ꝓpter occaſionē puuloꝝ innocētiū. ⁊ ꝓpter in/iuſtā afflictionē laborantiū: q: occaſio innocētium diciẗ clamare ad deum Gen̄. iiij. Ecce vox ſanguinis fratris tui abel clamat ad me đ terra. ſimiliẗ afflictō vel defraudatio laborantiū. Iacob. v. Clamor eoꝝ in aures dn̄i ſabaoth ⁊c. t Sed veni mittā te lꝫ. n. eſſet p̄ntialiter corā eo: tn̄ dixit veni p hoc ſignificās: vt deberet eē promptus ad ſuſcipiendū dei mādatū mente ⁊ volūtate ſicut erat p̄ſens corpore. u Dixitq; moyſes. Hic cō/ſequēter deſcribiẗ ipſius moyſi inſtructio ⁊ cōfortatio: que requirebantur ad tantū officiū ſuſcipiendū. ⁊ p̄mo inſtruiẗ ⁊ cōfortaẗ verbis. ſcđo ex ſocijs adiūctis: ibi. Ingredieris tu ⁊ ſeniores. tercio ex mirabilibus ſignis in principio capituli quarti. Circa primū poniẗ moyſi ſtupefactio dicēns
x Quis ſum ego. ac ſi diceret: oīno ſum inſufficiens ad tantū negociū et ideo dn̄s cōſolaẗ eū dicēs. y Ego ero tecū. qui ſum ſufficiēs ⁊ potēs ad te ꝓtegendū ⁊ dirigendū. z Et hoc habebis ſignū ꝙ miſeriꝫ te. ſꝫ hebreos hoc referẗ ad p̄cedentia: ac ſi dicaẗ: viſio quā tibi oſtēdi in rubo: eſt tibi ꝓ ſigno: ꝙ ego mitto te: ſm catholicos referẗ ad ſequētem lr̄aꝫ cuꝫ dicitur. a Cum edu. popu. meum de egy. imo. deo ſuper montē iſtum.

vos eſtis ex nihilo. ⁊ opus veſtrum ex eo quod nō eſt.
d Sic dices filijs iſrael. ac ſi diceret ſi queraẗ a te quis miſit te. rn̄debis. e Qui eſt miſit me. i. ille qui habet ex ſe neceſſitatē eſſendi: ⁊ plenitudinē abſq; reſtrictiōe ⁊ determinatione aliqua.
f Dixitq; iterū deus ad moyſen ⁊c̃. ac ſi diceret: ſi querant ſecūdo de noīe mittentis te. rn̄debis. Dn̄s deus patrū veſtroꝝ deus abraā ⁊c̃. h nomē ē m̄ ⁊c̃. ⁊ ſeq̄ẗ. g Uade ꝯgrega ſeniores iſrl' non intelligiẗ hoc de oīb⁹ ſenibus ppl'i: q: cū in ppl'o illo eēnt ſexcenta milia peditū: vt habeẗ. i. xij. ca. Omnes ſenes populi nō poſſent de facili cōgregari ſed per ſeniores: hic intelligūtur iudices q̄ habent populū regere. h Uiſitans viſitaui vos. hoc modo loquendi vſus eſt: q: ioſeph moriēs ſic predixerat. Poſt mortē meā deus viſitabit vos ⁊ aſcendere faciet de terra iſta: vt hꝫ Gen̄. l. ca.
i Et audient vocē tuā. erāt eīn hoīes prudentes ⁊ ſcientes ꝓmiſſionem factā abrae Gen̄. xv. ca. vbi dicitur. Quarta generatiōe reuertētur huc. ⁊ ideo videbant ꝙ tēpus ſue liberationis inſtabat. ⁊ ideo verbis moyſi crediderūt anteq̄ faceret ſigna de quibus dicetur ſequēti capl'o. k Ingredieris. Hic poniẗ inſtructio ⁊ cō/ſolatio moyſi ex ſocietate ſibi adiūcta ad loquēduꝫ regi egypti cū đr. Ingrediens tu ⁊ ſe. iſrl' ⁊c̃. l Ibimus viā triū dieꝝ. non dicit vni⁹ diei aut duoꝝ: q: nō eſſent ſufficiēter elongati ab egyptijs qui lapidarent eos: ſi ſcirent eos imolare aīalia que colebāt tanq̄ deos: nec dicit ſex vel octo: q: videreẗ ꝙ nō quererēt deo imolare:

ſed magis fugere. ⁊ ideo dicit triū dieꝝ nō plus exprimendo: vt ſic quanto petitio eſſet magis rationabilis tāto rex egypti eēt magis inexcuſabilis de inobedientia ad deum. ſciebat eīn dn̄s ꝙ illā petitionē nō exaudiret: ⁊ ſic mereret a đo flagellari: intātū ꝙ iuſtus maiora cōcederet. ſ. totalē exitum ⁊ nō ſolum cōcederet. imo ad

per hoc verbo abſcondit. glo. dicit inclinādo tantū vultū humiliaẗ v̄ſus terram: vt facies ſua eſſet abſcondita. ne aſpiceret cōtra deum: ⁊ ſic pꝫ ꝙ cū interiori humilitate adorauit. Tercio cum đr in lr̄a. Quis ego ſum. oñ/ditur humilitas ipſius moyſi in verbo: que prius oſtenſa fuerat in actu interiori mentali: ⁊ exteri⁹ in corporali vt dictū ē. p hec eīn verba habeẗ ꝙ

exitū đ terra ꝯpelleret: vt đr. i. xij. c. vnde ſubdiẗ.
m Sed ego ſcio ꝙ nō dimittet voſ ad mandatuꝫ meū ſimplici verbo factum. iō ſubdi/tur.
n Niſi per manū validam. i. per virtutem meam ipm cū pp'lo ſuo grauiter affligentes ſicut patebit i ſequē

Ibimus[l] viam triū dierū in ſolitudinē vt immolem⁹ dn̄o đeo noſtro. Sꝫ[m] ego ſcio ꝙ non dimittet uos rex egypti ut eatis niſi per[n] manum validam. Extendāq; manū meam ⁊ percutiam egyptum in cūctis mirabilibus meis que facturus ſum in medio eorū: poſt hoc dimittet uos: daboq;[o] gratiā populo huic corā egyptijs. Et cū egrediemini non exibitis uacui: ſed[p] poſtulabit mulier a uicīa ſua et ab hoſpita ſua uaſa argētea et aurea: ac ueſtes: ponetiſq; eas ſuper filios ⁊ filias ueſtras: et[q] ſpoliabitis egyptum.

ad neutruꝫ eoꝝ que ſibi a dn̄o iniūgebātur eſtimabat ſe dignum. ſ. nec ad h̄ vt iret ad pharaonē etiā ꝓ modica re cum pharao eſſet magnus rex: ⁊ đ hoc dicit. Quis ego ſuꝫ vt vadam ad pharaonem. pro ſcđo nec etiam eſtimabat ſe dignū ad educēdū populū iſrl' de egypto: licet nō eſſent in poteſtate pharaonis: cū ducat⁹ tāti populi requireba: viruꝫ magne prudentie ⁊ virtutis.

tibus. o Daboq; gratiam. Dicūt hebrei ꝙ in exitu populi de egypto dn̄s dedit eis tantam gratiā ꝙ liberaliter offerebāt ⁊ dabant eis iocalia p̄cioſa: ſed hoc nō videẗ cōcordare littere ſequēti vbi đr. p Poſtulabit mulier a vicina ſua. poſtea etiā ſubditur.
q Et ſpoliabitis egyptum. qđ nō videreẗ veꝝ ſi egyptij eis dediſſent. ⁊ ideo dicendū ꝙ ab egyptijs receperūt per modū mutui ⁊ ſic ſecū portauerūt. ⁊ egyptij qui erāt intenti ad ſepeliendū mortuos ſuos: q: nulla erat dom⁹ egiptioꝝ in qua non iaceret mortu⁹ vt habeẗ. i. xij. ca. Obliti ſunt repetere. Nec tn̄ hebrei cōmiſerūt furtum: q: volūtate ⁊ auctoritate dn̄i hoc fecerūt: vt patet hic. q̄ ē dn̄ſ ſimpliciter omniū rerū. ⁊ iō ſine iniuria aut iniuſticia quacūq; poteſt vni auferre ⁊ alteri dare ꝓ ſua volūtate. Conſiderādū etiaꝫ ꝙ ex cōſideratione perſonaꝝ iſta dei ordinatio fuit rōnabilis: q: hebrei in multis valde ⁊ grauibus ſeruierāt egyptijs: nec habuerāt recōpenſationē laboris ſui: nec violentie ſibi facte nec ꝓ ſubmerſione paruuloꝝ ſuoꝝ habuerant emendā vel recōpenſationē. ⁊ ideo egyptij eis in multis tenebātur. His dictis patet lr̄a.

In ca. iij. vbi đr in poſtilla. Moyſes autem.

Additio.

i In hoc ca. ſ. Exo. iij. cōtinetur exordiū redēptiōis populi dei ab egyptiaca captiuitate: ſicut in euāgelio miſſus eſt angelus gabriel Luc. i. exordiū humani generis cō/tinetur. vnde ſicut ⁊ in illo nomen ꝓpriū chriſti redemptoris exprimitur: ita ⁊ hic nomen ꝓpriū dei principaliter liberantis oſtendiẗ Et q: poſtillator in hoc ca. nimis breuiter ſe expediſſe videẗ cū tn̄ magna in ea cōtineātur rōne predicta: ideo certa quedā in hoc ca. cōtenta. vlterius aliqua attendenda ſeu declaranda videntur ſpāliter. quoꝝ primū eſt ꝙ nō videẗ neceſſarium dicere in hoc loco: ꝙ q: idem angelus quādoq; loquebaẗ in perſona dei ideo deus nomineẗ: nam ſm ſeriē lr̄e. ꝓut etiā verba plane ſonāt: pōt dici ꝙ ille qui appareret in forma ignis erat angelus apparens ad excitanduꝫ mentem moyſi: vt cernēs miraculū accederet ad audiendum voceꝫ ⁊ verba diuina. Sed cū ſequiẗ. Cernēs autem dn̄s ⁊c̃. hec v̄ba ⁊ etiā verba ſequētia imediate poſſunt intelligi ab ipſo deo dicta ꝓut ſonāt. Scđo poſſet quis admirari quō moyſes illam angelicā viſionē videndo ⁊ verba dei audiendo nō legiẗ adoraſſe. Mos eīn ſanctoꝝ erat in hmōi viſionibus ſeu apparitiōib⁹ adorare. vn̄ Gen̄. xviij. ca. legiẗ de abraā ꝙ tres vidit ⁊ vnū adorauit: ⁊ de ioſue legitur Ioſue. v. ca. ꝙ cū ſibi dixiſſet angelus. Ego ſum princeps exercitus dn̄i ⁊c̃. ꝙ cecidit ꝓnus in terrā adorans: qđ intelli/giẗ de adoratione dulie reſpectu angeli. ſed hic nō videtur fieri mētio de aliqua adoratione. Ad qđ videẗ dicendū ꝙ hoc ⁊ quedam alia in hoc ca. cōtenta faciūt ad cōmendationē humilitatis ipſius moyſi: de quo legiẗ infra Numeri. xij. Uir auteꝫ Moyſes erat humilis valde. Cuius ratio eſt: q: nō eſtimabāt ſe dignū ad adorandum ſed potius ad modū publicani cuius humilitas a dn̄o ꝯmēdatur Luc. xviij. ca. Qui ex magna humilitate nolebat oculos ad celum leuare ſeipm vilificādo. ſic ⁊ Moyſes in hoc loco. legiẗ eīn Abſcondit moyſes faciem ſuā. nō audebat eīn aſpicere contra deum qđ maiorē oſtendit humilitatem q̄ adoratio corporalis: nihil omni⁹ tn̄ Moyſes corporaliter adorauit. in hoc eīn ꝙ dicit. Ab/ſcondit faciem ſuam. etiam adoratio corporalis intelligiẗ. nam ſu

Et nota ꝙ non dixit. nō ſum ego dignus ad hoc vt vadam: ſed q̄s ſū ego qđ denotat maiorem humilitatē. ſentiebat eīn ſe nō inhabilem ſolū ad p̄/dicta ſed etiam cōtēptibilē: qđ ſonant verba: quis ego ſum. q. d. vilis ſum Cōſequēter quarto đr in lr̄a: qui dixit ei. Ego ero tecum. Circa hec verba ſunt multe ⁊ varie expoſitiones: quaꝝ due cōiores ponūtur in poſtilla. ⁊ tn̄ neutra eaꝝ videẗ ſufficere. Illa eīn que dicit ꝙ hoc ꝙ diciẗ. Et habebis ſignū. referẗ ad viſionē factā Moyſi in rubo: que quidē viſio vt dicūt fuit data Moyſi ꝓ ſigno ꝙ deus mittebat eū: eſt expoſitio quorūdā hebreoꝝ lꝫ nō oīno videaẗ cōtinere veritatem. tum q: Moyſes non petiuit tale ſignū: vt patet in lr̄a: ſed ſolū oſtendit deo fragilitatē ſuam. Quis ſū ego. vt dictū eſt: tum q: ex hoc videreẗ ꝙ Moyſes eſſet modice fidei: qui etiam videns ſignū miraculoſum manifeſte. ⁊ audiens diuina verba dubitaſſet vtrū illa verba eſſent ſibi diuinitus dicta: ꝙ ſi ita eſſet reputaretur ſibi ad culpā: ſicut de zacharia legiẗ Luc. i. Eo ꝙ nō credidiſti verbis meis. qđ tn̄ nō legiẗ in hoc loco nec aliqđ ſimile. Secūda vero expoſitio que dicit ꝙ cū đr. Hoc habebis ſignū. referẗ ad imolationē futurā que facta fuit a populo dei ſuper montē ſynai. que quidē imolatio debebat eē ſignuꝫ certificans Moyſen de duobus: quoꝝ vnū erat preteritū. ſ. ꝙ deus fuerat cū Moyſe in eductione populi de egypto. Aliud erat futurū. ſ. futura īductio ppl'i in terrā ꝓmiſſam: que quidē expoſitio videẗ incōueniēs quo ad vtrāq; partem. de primo patet: nam quādo imolatio facta fuit in monte: oīno ſuperfluū erat ſignū ad certificandū ꝙ deus mirabiliter liberaſſꝫ populum de ſeruitute egypti cū hoc eſſet cūctis manifeſtiſſimū per experientiam. de ſecūdo vero patet: nam vt conſtat ex lr̄a: nō fuerat Moyſi cō/miſſa introductio populi de egypto ad terrā ꝓmiſſam: ſed eductio populi de egypto. dicit eīn. Mittam te ad pharaonem. nō faciens mentionem de introductione ad aliam terrā. vnde ſaluo meliori iudicio: aliter iſte paſſus videẗ exponēdus. Ad qđ ſciendū ꝙ Moyſes in hoc loco nō fuit locutus deo aliqua verba incredulitatē ſonātia: vt ex hoc requireẗ aliqđ ſignum certificās ipm Moyſen: ſed ſolū expoſuit deo humilitatē ſuaꝫ ad tantū officiū qđ ſibi cōmittebat dicens. Quis ego ſum vt vadam. in quo intelligebaẗ tacite ꝙ rōnabilius debuiſſet mitti alius aptus ad hoc. vnđ dn̄s reſpōdet ad primū. Ego ero tecū. q. d. ⁊ ſi tu non es ſufficiens ex te: meo aūt auxilio eris ſufficiens. Ad ſcđm dicit. Et hoc habebis ſignuꝫ ꝙ miſerim te cū eduxeris populū de egypto. Pro quo ſciendū ꝙ ſicut deus in noua lege per pauperes ⁊ impotētes voluit inducere fidē ſuam p orbē vt ex hoc magis luceret virtus ⁊ potentia diuina: iuxta illud. i. Coꝝ. i. ca. Infirma mūdi elegit deus: vt fortia queq; cōfundat. pari rōne voluit in antiqua lege per Moyſen: qui modice reputationis erat: intantū ꝙ in etate lxxv. annoꝝ gregē paſcebat: vt patet in lr̄a. fieret liberatio popl'i ⁊ ei⁹ eductio de egypto vt ſic tota virtus ⁊ potentia huius liberatiōis ſoli deo attribuereẗ: ⁊ populus induceret ad imolandū deo in recognitionē ſui bn̄ficij: ⁊ nulli alteri. ⁊ hoc ſonat lr̄a cū dicit. Hoc habebis ſignū: ꝙ miſeriꝫ te cū eduxeris populū đ egypto: vt id qđ đr. hoc habebis ſignū. referaẗ ad inhabilitatē ipſius Moyſi ad tantū officiū. ⁊ ē ſenſus: ꝓpt hoc ego elegi te nō potentē nec fortē. q: hoc erit ſignū ꝙ miſerim te. ſ. ꝙ nō virtute ꝓpria hoc feciſſes ſed mea virtute ⁊ potentia: qua ratiōe tu ⁊ ipſe ppl's immolabitis deo ſup mōtē iſtum: ⁊ ſic inhabilitas ſeu debilitas moyſi quā deo oſtendebat ad excuſationē ſuā. erat intenta a deo: vt eſſet ſignū manifeſtū de hoc ꝙ illa eductio fuiſſet a ſolo deo: ⁊ ꝙ ſibi ſoli erat immolādū in recognitionē ſui beneficij. Quinto ſequiẗ in lr̄a. Ecce ego vadam. ſi dixerint mihi qđ eſt nomē eius: quid dicā. In quo paſſu ad lr̄am ſūt q̄daꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

obiectiones. Primo eñ obijcit ſic: aut nomen dei erat notum Moyſi ante reuelationē hmōi: aut nō erat ei notū antea. ſi ſic ſuperflue querebat hꝫ iterū ſcire. ſi aūt non: quare querebat hoc in perſona filioꝝ iſrl. ⁊ nō potiꝰ in ſua perſona dicēs. Notū fac mihi nomē tuū. ſi autē dicat ꝙ hoc nomē erat ei notū ante hmōi reuelationē non tñ erat notuꝫ filijs iſrl. ⁊ iō q̄rebat a deo vt poſſet eis indicare nomen dei vt ipſi crederēt Moyſi in dicēdis. Cōtra hoc obijcit Ra. moy. in pͥma parte de directiōe ca. lxxij. vbi de hac materia plꝰ tractat dicēs: ꝙ aut filij iſrl hoc nomen ſciebāt anteꝗ̄ a Moyſe audirēt illud aut nō. ſi ſic ſupfiue eis iſtud nomē notificaret: cū iam ipſi ſcirent ſicut ⁊ ipſe. ſi aūt ipſi nō ſciebāt antea: ſequeret ꝙ ex hoc ꝙ ſibi notificaret a moyſe: non magis crederent ei: cū ipſi neſcirent vtrū hoc eēt nomen dei vel non. Itē contra hanc interrogationē moyſi obijcitur a q̄buſdam. Nam filij iſrl in egypto exiſtentes anteꝗ̄ eis mitteret Moyſes. aut erant fideles. ſ. habentes fidem vnius veri dei: aut nō habebant fideꝫ de deo vero. Non eſt dicendū filios iſrael nō habere fidē de deo vero: q2 tūc non eſſent populus dei: nec de eis dixiſſet deus. Vidi afflictionem populi mei in egypto. Nullus enim reputat dei populus ſeu de populo dei ſi ſit extra veram fidem. Si autē erant fideles. ſ. verā fidem habentes de vero deo: nō requirebat alia noīatio dei. ſufficiebat eñ ꝙ Moyſes dixiſſꝫ eis. Ille eñ quē vos creditis ēē deū: ille miſit me ad vos. pſertī cū eis inſuper declaraſſet. Deus abraam ⁊c̄. ſicut fuerat dictū moyſi in prima allocutione. oēs. n. erāt de ritu circūciſionis que fuerat data abrae in ſignaculū fidei Geñ. xvij. qđ patet. j. iiij. ca. vbi ꝓpter incircūciſionē filij moyſi volebat deus interficere eū. Ad quoꝝ declarationē videt vlteriꝰ aliquid dicendū. Circa qđ attendendū eſt ꝙ ex his que dixerat dñs moyſi ſuper ſua miſſione videtur oriri duo: que ab ipſo moyſe merito erāt inquirēda. quoꝝ primū eſt: ꝙ lꝫ dñs expreſſe dixiſſet moyſi ꝙ deſcenderat vt liberaret pplm iſrl de manibꝰ egyptioꝝ: ad qđ volebat mittere moyſen ad pharaonē vt educeret populū ⁊c̄. nō tñ eidem declarauit: vtꝝ hoc volebat facere per aliquas vias occultas: vtputa inclinādo coꝛ pharaonis ⁊ ſuoꝝ ad dimittendū populū: ſeu per aliquas plagas occultas: que etiā ſcḋm curſum naturalem fieri poſſunt: ſicut fecit in facto ſarai vxoris abrae Geñ. xx. ca. ſimiliter de abimelech eodē ca. qui etiam ipſam ſaram dimiſit ꝓpt reuelationē diuinā quā habuit in ſomnis. ſimiliter ⁊ laban dimiſit iacob cū gregibus ſuis ꝓpter reuelationē diuinā eidem in ſomnis factaꝫ: qđ indubie potuiſſet etiā in hoc caſu fieri per volūtatem diuinā: cui nemo pōt reſiſtere. Aut forte deus voluit populū educere cum ſignis ⁊ ꝓdigijs ſupra nature curſum cōmunē publice factis: ꝓut in effectu fuit oſtenſum. hoc eñ pertinebat ad moyſen ſcire: q2 forte ſi deus primo modo voluiſſet educere populum moyſes reputaſſet ſe aptum ad hoc quia hoc fieret ſine contentione ⁊ cōtradictione: ꝓut in predictis geſtis patet. Secus aūt ſi ſecūdo modo: q2 tūc requirebātur magne inſtantie ⁊ cōtrouerſie: ſicut cōtigit i cāu ad qđ nō reputabat ſe moyſes dignū: vt iā dixerat. Similiter hec inquiſitio pertinebat ad eum ex parte filioꝝ iſrl eo ꝙ forte faciliꝰ ⁊ ſuauiꝰ venirent ad credendū diuinis ꝓmiſſis ⁊ mandatis per internam inſpirationem ſeu monitionē diuinā ꝗ̄ per miracula vel ſuaſionem moyſi. vñ ꝓpter hoc petebat moyſes nomen dñi ſub quo debebat filijs iſrl iſta nūciare: nā noīa diuina cōiter imponūtur deo ſcḋm operatiōes que ab eo ꝓcedunt: ſicut cū dicitur. Dñs vir pugnator oīpotēs nomē eiꝰ. j. xv. c. ⁊ Eſa. lv. Et erit dñs noīatus in ſignū eternū ⁊ ſic ex hoc ꝙ ſibi reuelaret nomen diuinū: ſub quo iſta liberatio debebat fieri: moyſes haberet certificatiōeꝫ de hoc queſito. In quaquidē interrogatione videtur moyſes non tenere modū quodāmodo beate virginis interrogātis: quō fiet iſtud. nō eñ dubitabat de efficācia diuīe volūtatis: ſed querebat modū. Scḋm qđ ex dictis dñi oriebat inquirēdū ipſi moyſi eſt hoc: nam dñs dixerat ei ꝙ ipe ⁊ populus immolarent deo ſuper montem predictū. vnde volebat moyſes ſcire nomē diuinū: ſub quo talis īmolatio debebat fieri. hoc. n. nomen deus vere intellectū lꝫ non ſit cōmunicabile alicui creature ſcḋm rem. eſt tñ cōicabile ſcḋm participationem: vt dij dicātur qui participant aliqđ diuinū ꝑ ſimilitudinē. iuxta illud pſal. lxxxi. Ego dixi dij eſtis ⁊c̄. Similiter eſt cōicabile ſcḋm opinionē. vnde ſuper illud ad Galath. iiij. His qui natura nō ſunt dij ſeruiebatis. glo. non ſunt dij natura: ſed ſcḋm opinionem hominū. Et q2 ſacrificare ſeu īmolare eſt actꝰ ſoli deo ꝟo debitꝰ. vñ. j. xxij. c. Qui immolat dijs occidet: niſi ſoli dño. idcirco moyſes querebat aliquod ꝓpriū nomen diuinū qđ eēt oībus modis incōmunicabile: vt ſic populꝰ ille qui ꝓnus erat ad ydolatriā: ſcḋm quā leuiter vocabant creaturam nomine dei: vt. j. xxxij. ca. de vitulo dicebant. Hi ſunt dij tui iſrl. vt in hac īmolatione ſeu ſacrificio nō deuiaret a via recta. Quaquidē expoſitione ſic poſita ceſſant obiectiōes predicte: nam ad primā obiectionē dicēdū qđ hoc nomen diuinū qđ moyſes querebat: nec erat notum moyſi nec alijs filijs iſrael ꝓut infra dicetur. querebat autem hoc moyſes in perſona filioꝝ iſrl ⁊ nō in ſua perſona ex quadā humilitate ⁊ reuerentia. videt eñ quodam modo temerariū ſeu preſumptuoſum. preſertim viro tā humili dicere deo. Qđ eſt nomen tuum. non. n. erat moyſes ignarus: ꝙ Iacob petenti nomen angeli fuit reſpōſum quaſi increpatiue. Cur petis nomen meū. ſupra Geñ. xxxij. ca. ⁊ ideo moyſes petebat in perſona populi cui mittebatur: de quo preſumebat ꝙ ſaltem aliq̄ eoꝝ hoc peterent. Ad ſecūdum dicendū ꝙ moyſes non petebat cognitionē huius noīs: vt per hoc filij iſrael crederent ei: ſed hoc q̄rebat ꝓpter rōnes ſupradictas. Ad terciū dicendū ꝙ lꝫ filij iſrael ⁊ a fortiori moyſes haberet fidem de deo vero qui eſt deus abraā ⁊c̄. nō tamē hec noticia ſeu cognitio ſufficiebat ad certificādū moyſen de alijs ſupradictis. Cōſequēter ſexto dicitur in lrā ſcḋm tranſlationem noſtram. Dixit dñs ad moyſen. Ego ſum qui ſum. Ait ſic dices filijs iſrl. qui eſt miſit me ad vos ⁊c̄. quāquidē tranſlationem noſtram doctores noſtri cōiter tenent ꝙ hoc nomē qui eſt: maxime eſt nomen ꝓpriū dei: ꝓut ſanctus Tho. in prima parte. q. xiij. ar. xi. in coꝛ. q. vbi ad hoc aſſignat quaſdam rationes: quaꝝ vna ē hiero. ad marcellā de decem dei nominibꝰ. ⁊ Aug. in. v. de trini. q̄ quidem ratio talis eſt: q2 in hoc noīe ſignat īmutabilitas ꝓpria diuini eē: qđ nō nouit pteritū nec futurū. cetera eñ que mutabilia ſūt quaſi nō ſunt. qđ. n. dicitur fuit. iam non eſt. ⁊ qđ dicitur erit: nōdū eſt. ⁊ ideo de deo maxime ꝓprie dr̄ qui eſt in preſenti. Quequidē expoſitio lꝫ ſcḋm tranſlationē noſtrā ſupradictā ⁊ ex auctoritate ſanctoꝝ locum habeat: nō tamē videtur habere locū ſcḋm hebraice litere veritatē. vbi ſic habet. Dixit dñs ad moyſen. Ero qui ero. Ait. Sic dices filijs iſrael: qui erit miſit me ad vos ⁊c̄. ponit. n. in quolibet loco vbi dr̄. ero: hec dictio ehie. que ꝓprie eſt verbū ſubſtantiuum futuri temporis prime perſone indicatiui modi quequidē dictio frequētiſſime ponit in ſacra ſcriptura: ⁊ nullā aliam ſignificationē nec equiuocationē habet. vnde ſcḋm hanc lrām nō eſt dicendū ꝙ dñs in hoc loco oſtendit nomen ꝓprium ſuū: nam per hoc ꝙ dicitur qui erit. non ſignificat eternitas: in qua nulla eſt ſucceſſio: nec etiam īmutabilitas. cū tamen in hoc qđ dicitur qui erit. ſignificat a non eſſe in eſſe vel ſaltem ab eſſe preſenti vel preterito in futurum nec etiam neceſſitas eſſendi hic oſtenditur: cū illa que erūt nōdum ſint: vt patet per auctoritates ſanctoꝝ allegatas. vnde valde mirādum videt de poſtillatore qui in hoc loco veritatem hebraicā allegat modo predicto. ⁊ tñ ex hoc ꝙ dicit: ero qui ero. intendit cōcludere eternitatē ⁊ īmutabilitatē dei ⁊ hmōi. qđ eſt manifeſte contra rationē: ⁊ etiā contra mentem ſanctoꝝ qui iſta nō cōcluſerūt: niſi ex verbo ſubſtantiuo preſentis tēporis: non autē futuri vt dictum eſt vnde iſte paſſus ſcḋm hebraice lrē veritatem aliter videtur exponendus. Ad qđ ſciendū ꝙ in verbis predictis. ſ. cū dñs dixit ad moyſen: ero qui ero ⁊c̄. nō oſtēdit dñs moyſi aliquod nomē diuinuꝫ de nouo: ſꝫ potius oſtēdit ei ꝙ nō erat interrogatio ſua neceſſaria de hoc: cuius ratio eſt: nam ſufficiebat filijs iſrl ⁊ etiam ipſi moyſi ꝙ deus patrum ſuoꝝ. ſ. abraam yſaac ⁊ iacob. quē ipſi ꝑ fidē cognoſcebant eſſe vnum deū: volebat eē cum eis ad educendum eos de ſeruitute: ſiue hoc fieret per miracula patentia ſiue non. i. aliter. ⁊ hꝫ eſt qđ dicit. ero qui ero. ⁊ eſt ſenſus. Ero cum eis: qui ero tecuꝫ ſtatim. n. ſupra dixerat moyſi. Ego ero tecum ⁊c̄. ac ſi diceret. Ego dixi tibi ꝙ ero tecum in hac liberatione. ſimiliter dico ꝙ ero cum eis. Et q2 vtrūꝗ̄ erat ſuper eodē facto. idcirco tm̄ ſemel cōcludit. Qui erit miſit me ad vos. q. d. non debetis vos curare quō: ſed ſufficiat vobis ꝙ ero vobiſcum. ſ. cum moyſe ⁊ cum populo ad implēdum predicta: in quo deus ſatiſfaciebat moyſi etiam de ſcḋo motiuo ſue interrogationis. ſ. ꝙ immolādū deo ſufficiebat pplo īmolare vero deo: quē patres coluerūt: qui etiam deus redimeret eos a ſeruitute egyptiaca: etiā ſi aliquod nomen diuinū eis non innoteſceret: q2 hoc ꝙ eſt eſſe deū abraam yſaac ⁊ iacob: qui educeret populum iſrl de egypto non eſt cōicabile alicui creature. Et nota ꝙ antiqui hebreoꝝ non exponebant hoc qđ dr̄. Ero qui ero. de aliq̄ nomine diuino: ſed dicunt ꝙ deus in rñſione offerebat ſe populo ſeu ꝓmittebat eis ꝙ eſſet cum eis in hac tribulatione egyptiaca: ⁊ in alia quādo cōtigiſſet. Et notandū ꝙ hec dictio ehie. que in hoc loco ponit que ſignificat ero. vt dictum ē: nunꝗ̄ in tota ſacra ſcriptura ponitur pro noīe diuio. vñ ſi nomē diuinū eēt rōnabile eēt alicubi deus hoc nomine nominaret. Sequit in lrā ſeptio. Dixitꝗ̄ iteꝝ deus ad moyſen: hec dices filijs iſrl. Dñs deus patruꝫ veſtroꝝ miſit me ad vos. Hoc nomē mihi ē ineternū: ⁊ hoc memoriale meum in generatione ⁊ generationē ⁊c̄. hec in lrā. Sup quibus verbis lꝫ non modice attētionis ſint nihil vr̄ pſcripſiſſe poſtillator: niſi ꝙ vbi dicit. Dixitꝗ̄ iterū deꝰ ad moyſen. ly iteꝝ expōit:

vt referatur ad interrogationes: ac ſi dicat. ſi querat ſcḋo de nomine mittentis te: reſpōdebis. Deus patrū veſtroꝝ deus abraam ⁊c̄. quequidē expoſitio manifeſte deuiat a veritate littere ⁊ hyſtorie. Primū patet: q2 cum dicit. Dixitꝗ̄ iterū deus ad moyſen manifeſte habetur ꝙ ly iterū determinat id qđ dicit. dixitꝗ̄ deus. ⁊ ē ſenſus ꝙ deus nō ſolum ſemel dedit Moyſi reſponſioneꝫ dicēs: qui eſt ſeu qui erit: miſit me ad vos: ſed etiam dedit iterū aliam reſponſionem. ſ. dñs deus patrū veſtroꝝ ⁊c̄. qđ ſonat plane illđ qđ dicit. Dixitꝗ̄ iteꝝ. Scḋm patet: q2 vt hyſtoria teſtatur Moyſes nec filij iſrl. ſcḋo queſierūt de nomine mittentis ⁊ ſic moyſes nō debuiſſet ſibi nomen a deo reuelatum ꝓpalaſſe populo: cum deꝰ cōditionaliter iuſſiſſet moyſi. ſi querant ſcḋo. ſ. de noīe mittentis. rñdebis ſcḋm expoſitionē poſtillatoris. vnde aliter videtur dicendum ſ. cum deus in prima reſpōſione. ſ. cum dixit. Ero qui ero. non reuelaſſet moyſi aliqđ nomen diuinū de nouo ſed potius ei oſtēderat ꝙ non erat ſibi neceſſariū hoc petere: vt dictū ē. modo quaſi ex ſuperabūdanti voluit ſibi notificare nomen diuinū: in quo moyſes certificaret de predictis de quibus certificari volebat: ⁊ đ hoc dicit. Dixitꝗ̄ iteꝝ deus ad moyſen. q. d. lꝫ prima reſponſio ſufficeret: gratioſe tamen volo tibi dare iteratam reſpōſionem: per quā nomen nouū ꝓpriuꝫ mihi notifices filijs iſrl. vnde dicit. Dixitꝗ̄ iteꝝ dñs ad Moyſen. Circa qđ nomen moyſi in hoc loco nouiter reuelatum plura occurrūt cōſideranda ad ſenſum litteralem pertinentia: ſpecialiter. xij. primū. ſ. quō nomen diuinuꝫ hic reuelatum moyſi ſcribitur in hebraica lrā. ⁊ qualiter ab hebreis ꝓnūciatur: ⁊ quō in alijs linguis transferatur. Scḋm. ſ. an ꝑdictum nomen. ſ. tetragrāmaton ſignificet verū deum. Tercium. ſ. an ꝑdictuꝫ nomē ſit ꝓprium vel appellatiuū. Quartuꝫ an predictū nomen ſit maxime ꝓpriū nomen dei. Quintum. ſ. an hoc nomen ſignificet naturaliter vel ad placitū ſeu ex inſtitutione. Sextum an ſit aliqua ratio q̄renda de hmōi inſtitutione. Septimū an deo ſcḋm ſignificationem huius noīs principaliter ꝑtineat miracula facere. Octauū an deo ſcḋm ſignificationē huius noīs ꝓprie pertineat īmolari ſeu ſacrificari. Nonuꝫ an ſub predicto noīe ꝓprie pertineat populū ſub lege a deo data cultui diuino applicari. Decimū an hoc nomen habeat ſpecialem efficaciā inter alia nomina diuina. Undecimū. ſ. de ſolēnitate huius noīs apud hebreos. Duodecimū. ſ. quō ſunt intelligenda hec verba. ſ. hoc eſt mihi nomen ineternū. ⁊ hoc nomen memoriale meum in generatione ⁊ generationē. Circa primū dicēdum ꝙ vbi in tranſlatione noſtra dicitur in hoc loco. Dñs deꝰ patrum veſtroꝝ ⁊c̄. in hebraica lrā eſt vnum nomen ex quatuoꝛ litteris cōpoſitum: qđ cōiter dicūt tetragrāmaton a tetra qđ eſt quatuoꝛ: ⁊ grāma qđ eſt littera. i. nomen quatuoꝛ lraꝝ: quequidem lrē in hebraico ſunt iſte. prima. ſ. i. ſcḋa. h. tercia. h. quarta. h. ⁊ ſic hoc nomen ſcribitur apud eos ſic ſcꝫ ihhh. Iſtud aūt nomen ſic ſcriptuꝫ cum predictis quatuoꝛ lrīs nunꝗ̄ ꝓnūciatur ab hebreis cōiter ꝓut in lrā iacet: ſed in loco illius vbicūꝗ̄ in ſacra ſcriptura ponit: ꝓferunt legentes adonai. qđ eſt aliud nomē diuinū cōpoſitū ex q̄tuoꝛ lrīs: quaꝝ pͥma eſt. a. ſecūda. d. tercia. n. quarta. i. ⁊ ſic hoc nomē ſcribitur apud eos ſic. ſ. adni: quequidē quatuoꝛ lrē ſic ī hebreo ſillabicātur ꝙ ꝓpria noīs ex eis cōpoſiti ꝓnunciatio eſt adonai: qđ quidem nomen adonai ſignat plane dñm cū additione mei vl noſtri vel noſtrum. Primū autem nomen. ſ. tetragrāmaton nō ē tranſferibile in aliud nomen: ſeu etiam plane exponibile ſicut adonai ⁊ alia nomina diuina. ⁊ ideo tranſlatores tam chaldei ꝗ̄ latini ⁊ et arabici poſuerūt loco illius dñm: que eſt tranſlatio ſcḋi noīs predicti. ſ. adonai: nō tamen eſt tranſlatio primi noīs tetragrāmaton ſupradicti. Circa ſcḋm. ſ. an predictū nomen diuinum. ſ. tetragrāmaton ſignificet verū deum. dicēdū ꝙ ſic. hoc eñ teſtatur deꝰ dicens Moyſi in hoc loco de hoc noīe. Hoc nomen mihi eſt ineternum. ⁊ Eſa. xlij. ca. Ego dñs: hoc eſt nomē meum. in quo loco vbi dicitur dñs: ponitur in hebreo nomen predictū: ⁊ ſic in pluribꝰ alijs locis. Circa terciū. ſ. an nomen predictū ſit ꝓpriū vl appellatiuū: dicendū ꝙ eſt ꝓpriū: qđ patet ex hoc: nam huic nomini cōpetūt oēs ꝓprietates ꝓprioꝝ nominū: quaꝝ vna que principalis eſt ⁊ cōis in omnibꝰ linguis eſt: non habere pluralem numeꝝ. cuiꝰ ratio eſt: nam nomen ꝓpriū ſignificat ſubſtantiā nō cum qualitate cōmuni ſed ꝓpria: vt grāmatici dicūt. vnde ex predicti noīs natura nō inuenitur plurale in līgua hebraica ſicut reperitur in alijs diuinis noibus: vt de hoc noīe deus: vel dñs ⁊ hmōi. ⁊ adhuc āpliꝰ ꝙ ſcḋm formā iſtius noīs in hebraico ſcriptā: non poſſꝫ ex eo fingi aliqđ plurale: ſicut verbigratia de hoc noīe ſymon poſſumꝰ fingere plurale vt dicendo ſymones ꝓ multis: quoꝝ quilibet appelletur ſymon. talem. n. fictionē pluralitatis nullo modo patit predictū nomen ſcḋm formā in qua forma ponit in līgua hebraica: vt patet in ea eruditis. Sūt aūt alie ꝓprietates nominū ꝓprioꝝ in lingua hebraica: que non faciliter in lingua noſtra exponerētur: quequidem ꝓprietates oēs adaptant ꝑdicto nomini. ſ. tetragrāmaton ꝓut Ra. Abenhazra: qui maximus fuit grāmaticus inter hebreos in hoc loco plene exponit: vñ manifeſtū ē hoc nomen eſſe ꝓpriū. Circa quartum. ſ. an predictū nomē ſit maxime ꝓpriuꝫ nomen dei: dicendū ꝙ ſic: nam inter oīa nomina que in ſacra ſcriptura de deo dicūtur cōiter tenetur ꝙ hoc nomen: qui eſt: eſt maxime ꝓpriū nomen dei: ꝓut ſanctus Tho. prima parte. q. ⁊ arti. allegatis deducit: quequidē opinio lꝫ vt deductum fuit fundet in tranſlatione noſtra que habet. Qui eſt miſit me ad vos. quequidem trāſlatio noſtra delyrat manifeſte a veritate hebraica: vt ſupra oſtenſum eſt. tamē ſuppoſito ꝓpter reuerentiā ſanctoꝝ ꝙ hoc nomē: qui ē: ſit nomen ꝓpriū dei: adhuc vlterius videtur manifeſte dicendū: ꝙ hoc nomē tetragrāmaton eſt magis ꝓprium ꝗ̄ hoc nomen: qui ē. lꝫ non ſit in aliquo alio nomine ſeu per aliud nomen tranſferibile ſeu ꝓprie exponibile vt dictum eſt: ex lrīs tamē ex quibus cōponit poteſt intelligi tam eſſe ꝗ̄ eſſentia nihil aliud cōnotando nec limitando. qđ maxime cōpetit eſſentie ſeu eſſe diuino. Forma etiam in qua ponit ſcḋm grāmaticā hebraicam cōſiderata nec eſt ꝓprie ꝯcreta nec abſtracta. nec aliqđ tempus in ſui ſignificatione includit: cum ſit ꝓprie ꝓprium nomē. vñ oēs rationes ex quibus ſancti doctores dicunt: ꝙ hoc nomē: qui eſt: eſt ꝓpriū nomē dei: ꝓut in. q. ⁊ arti. allegatis habetur: ꝑamplius cōpetunt huic noī tetragrāmaton: qđ ſic patet: nam vna ratio ſumitur ex hoc ꝙ: qui eſt: nō ſignificat formā aliquam: ſed ipm eſſe: ⁊ dicitur maxime eſſe ꝓpriuꝫ nomē dei: cuius ſolius eſſe eſt ſua eſſentia: quequidē ratio magis cōpetit nomini tetragrāmaton: qđ ſignificat tam eſſe ꝗ̄ eſſentiam nihil aliud cōnotando ſeu limitando: vt dictum ē: ꝗ̄ huic nomini qui eſt: qđ ſolum ſignificat ipſum eſſe nō exprimens aliquā eſſentiam: que ſit eadē cum ſuo eē. Manifeſtum eſt. n. ꝙ de quolibet ente etiam ſi non ſit idē cum ſua eſſentia ē verū dicere: quod ē. vnde dicendo: qui ē: vel quod ē: de aliquo ente non intelligitur ꝙ ſua eſſentia ſit ſuum eē. Alia ꝟo ratio que aſſignatur ad hoc ꝙ hꝫ nomē: qui ē. eſt maxime ꝓprium dei: ē talis. ſ. ꝙ quāto aliqua nomīa ſūt minus determinata ⁊ magis cōmunia ⁊ abſoluta: tanto magis dicunt đ deo. ex quo cōcludit ꝙ hoc nomē: qui ē: quod ſe habet indeterminate ad oēs modos eſſendi nominat ipſum pelagus ſubſtantie infinitum dictuꝫ a damaſceno: quequideꝫ ratio cōcludit ꝙ hoc nomē tetragrāmaton ē magis ꝓprium. minus. n. determinate ⁊ cōius ⁊ abſolutius ē nomē ſignificans eſſentiam ſeu rem ſubſiſtentem abſolute ⁊ abſtracte a quacūꝗ̄ ꝯcretione ſeu limitatione qđ magis pertinet ad nomen tetragrāmaton: quod vt dictū ē ſignificat eē ſeu eſſentiā nō ꝯcretiue nec abſtractiue: nec cū tēpe ꝗ̄ hꝫ nomen qui ē: qđ nō ſolū ſignificat cū tēpore: quia ē ꝟbuꝫ pſentis tēporis: ſꝫ etiam cōcretiue: nam hoc ꝟbuꝫ ē in ſui ſignificatione includit: ens: ſicut alia verba in ſui ſignificatione includūt participia ſua. Conſtat autē ꝙ ens ſignificat cōcretiue. ⁊ per conſequēs intelligitur cum cōpoſitione qđ non cōpetit deo. Alia autē ratio ſumitur ex ſignificatione ſic: nam hoc nomē qui ē: ſignificat eſſe in preſenti: qđ maxime competit deo: cuiꝰ eē nō nouit pteritum nec futurum: quequidem ratio manifeſte concludit ꝙ non ſolum nomē tetragrāmaton: ſed etiam hoc nomen deus: magis ꝓprie dicitur de deo ꝗ̄ hoc nomē: qui ē. nam ſicut eternitati non cōpetit pteritū nec futurum: ita nec nunc tēporis: qđ ē inter pteritum ⁊ futurum. Conſtat autē ꝙ hoc ꝟbuꝫ ē: cōmuniter intelligunt loquētes nunc tēporis ſeu tēpus ꝓpinquū tēpori pſenti pteritum diſtinguēs a futuro: quoꝝ neutruꝫ cōpetit deo: vt eſt manifeſtum. nomen autem tetragrāmaton non ſignificat cū tēpore: ſed ſolum eſſe ſeu eſſentiam abſtracte a quacūꝗ̄ tēporis ſignificatione. Si conſideretur etiam hoc nomen predictum ꝗ̄tum ad illud a quo imponitur: manifeſtū eſt ꝙ eſt magis ꝓpriū nomē dei ꝗ̄ hꝫ: nomē q̄ ē. nā hꝫ nomen impoſitum ei ab ipſo eſſe non ꝓut ē in creaturis ſeu per creaturas cognoſcitur: ſed ꝓut eſt in mēte diuina: ꝓut declarabitur in articulo ſequēti. Similiter ē magis ꝓpriū ꝗ̄tum ad modū ſignificandi. non. n. hꝫ modum ſignificandi ꝓut creaturis cōpetit: talis eñ modus ſignificandi in nominibus ſemper eſt cōcretiuus ſeu abſtractiuꝰ: qđ non cōpetit huic nomini: vt iam dictū eſt. Significat eñ hoc nomen: qui eſt: complexe: vt pꝫ: nomen autem tetragrāmaton incōplexe oīno. Si autem cōſideretur hoc nomen ꝗ̄tum ad hoc ꝙ imponitur ad ſignificandū: manifeſtuꝫ eſt ꝙ nomē tetragrāmaton: eſt magis ꝓprium ꝗ̄ nomen deus: vel nomen: qui eſt. impoſitum eñ eſt ad ſignificandum ipſam dei ſubſtantiam alteri incōmunicabilem. ⁊ vt ſic liceat loqui ſingularem: vt in prima parte. q. allegata arti. xi. in reſponſione ad primū argumentū. Ex quo patet ꝙ hoc nomē eſt oībus modis incōmunicabile alicui creature: quia ſignificat quaſi ⁊ ſingulare ſeu indiuiduū. Nullum autem nomen ſignificans indiuidualiter eſt

Universidad de Salamanca. BGH

cõmunicabile multis: niſi metaphorice tm̃: licet aũt in aliquibus locis ſcri
pture dicatur hoc nomen aliquibus creaturis cõmunicari: vt. ĩ. xvij. ca. de
altari edificato a moyſe dr̃. Vocauit nomẽ eius. Dñs exaltatio mea. vbi
ponitur hoc nomen. hoc tamen eſt aliter intelligendum: vt in ſuis locis ex
ponetur. ¶ Circa quintum. ſ. an hoc nomen ſignificet ad placitum ſeu ex
inſtitutione ſeu naturaliter: dicendũ ꝙ hoc nomen ſicut ⁊ cetera noĩa voca
lia ex inſtitutione ſignificat: non aũt naturaliter. Differunt tamẽ: quia cete
ra nomina cõiter ⁊ vt in pluribus ex inſtitutiõe humana ſignificant. Hoc
nomen vero ex inſtitutione diuina tm̃. Si enĩ ex inſtitutiõe humana ſigni
ficaretur notum eſſet hoc nomen ſaltem illis qui nouerant linguam hebrai-
cam: cuius oppoſitũ patet ex hoc ꝙ moyſi querenti de nomine dei tanꝗ̃
ipſum nomen ignoranti: deus dixit. Dic filijs iſrael. Et ſequitur. Hoc eſt
nomen meum. Ex quo patet ꝙ nec Moyſes nec filij iſrl' hoc nomẽ noue-
rant ante hmõi reuelationẽ. Hoc etiam patet. ĩ. vi. c. vbi dr̃. Nomen meum
adonai nõ indicaui eis, vt ibidẽ oſtendetur. Dico autẽ ꝙ cetera noĩa vt
cõiter ⁊ in pluribus ex inſtitutione humana ſignificant: ꝓpter hoc ꝙ pau
ca noĩa leguntur a deo inſtituta ad ſignificandũ: ſicut. ŝ. Geñ. i. Vocauit
deus lucem diem. ⁊ ibidẽ. Vocauit deus firmamentũ celuꝫ. ⁊ hmõi. ⁊ ſic
de aliquibus ſingularibus paucis in primordio reꝝ cõtẽtis quequidẽ vo
cationes ſeu inſtitutiones cõformes ſunt cõceptionibus humanis que de
rebus habẽtur: vt patet cõſideranti. De hoc vero nomine diuino aliter eſt
ſentiendum. ſ. ꝙ excedit omnẽ cõceptũ humanũ. ¶ Ad cuius euidentiã attẽ-
dendum eſt ꝙ ſicut apud nos voces ſignificantes res ſunt ſigna eaꝝ que
ſunt in anima paſſionũ: vt in. i. Periher. quequidẽ paſſiones anime res ſi
gnificant naturaliter cum ſint eedem apud oẽs: voces tamen que ſunt eaꝝ
ſigna non naturaliter ſed ad placitum ſignificant: vnde ſunt diuerſa apđ
diuerſos. ſic ſuo modo cõſiderare poſſumus apud deum duplex nomen
ꝓprium. vnum. ſ. mentale ſignificans naturaliter deum: ⁊ hoc modo fili-
us dicitur nomen patris. vnde ſuper illud Eſa. xxx. Ecce nomen dñi veni
et de longinquo. glo. nomen dñi. i. filius qui eſt nomen patris. Cuius rõ
eſt. nam ſm ſanctum Tho. in ſcriptis ſupra primũ di. xxij. arti. i. Deꝰ qui
ſeipſum cõprehendit ipſe ſolus ſeipm̃ nominat perfecte: vt ita dicaꝫ. ver-
bum coequale ſibi generãdo. hec ille. Aliud vero nomen ꝓpriũ diuinũ ſi-
gnificans ad placitum. ſ. ex inſtitutione diuina dei ſubſtantiã incõicabili-
ter ⁊ adequate: eſt nomen predictũ de quo agitur: ꝙ autẽ hoc nomẽ ſigni-
ficet dei ſubſtantiam incõicabiliter: patet ex predictis: ꝙ autem adequate
patet ex hoc: nam ſm ſanctũ Tho. vbi ſupra. cum voces ſint ſigna intelle
ctuũ: ſm phm̃. idem iudiciũ eſt de cognitione rei: ⁊ nominatione eius. vn
de ſicut deum imperfecte cognoſcimus: ⁊ ita imperfecte noĩamꝰ. ⁊ quaſi
balbutiendo: vt dicit Greg. Ex quo ſequitur: ꝙ cum deus perfecte ſe co-
gnoſcat ipſe ſolus perfecte ſe nominet mentaliter: vt dictum eſt: ſic ⁊ ipſe ſo
lus perfecte ſeipm̃ noĩat per voces ab eo inſtitutas: que ſunt ſigna ſui in-
tellectus ad placitum inſtituta. vnde de hoc noĩe tetragrãmaton: ſic a deo
inſtituto verius dicitur: ꝙ noĩat pelagus ſubſtantie infinitũ a damaſceno
dictum: nam cetera nomina diuina determinant ſeu ſignificant quodãmo
do modũ eſſendi diuinũ: ꝓut cognitio noſtra: que finita eſt: ⁊ a cognitio-
ne creaturaꝝ accepta attingit. hoc tñ nomen nullũ modũ eſſendi diuinuꝫ
determinat: niſi ꝓut ẽ i mẽte diuina hoc nomẽ inſtituẽte. ⁊ ad hoc tendit il
lud Ra. moy. de directione perplexoꝝ qđ allegat a poſtilla. ĩ. vi. ca. Con-
ſtat aũt ꝙ illud eſſe abſolute cõſideratum eſt infinitum ſimpliciter: ⁊ ſic pe
lagus ſubſtantie infinite dicẽdum. ¶ Nec mirandũ ſi aliqua dictio vel no-
men finitũ ꝓprie ſignificet ſubſtantiã infinitam: q: inter voces ad placitũ
ſignificantes ⁊ res per eas ſignificatas nõ eſt ꝓportio aſſignãda ſm na-
turã ſed ſolũ ad placitũ. hec. n. dictio mũdus: que eſt quedam breuis di-
ctio ſignificat totũ vniuerſum. ⁊ hoc nomen licet ſit finitũ ſꝫ vocem: ſigni
ficat tamẽ infinitũ ſm rem. ¶ Circa ſextũ. ſ. an aliqua ratio ſit querenda đ
hmõi inſtitutione. Dicendũ ꝙ cũ hoc nomen ſit ad placitũ diuinũ inſtitu
tum: vt dictũ eſt: nõ ẽ ad hoc querẽda ratio quaſi naturalis vel neceſſaria:
cũ etiã multa noĩa ab hoĩbus ad ſignificandũ inſtituta: vtputa primitiua
que a nullo alio noĩe deriuãtur: nõ habeant rationem ſue inſtitutionis: ni
ſi ſm beneplacitũ inſtituentiũ: ⁊ a fortiori de beneplacito diuino qđ ẽ ma
xime liberũ: nõ eſt cauſa querẽda: nihilominus tñ quedã ratiões põt aſſi
gnari pertinẽtes ad cõgruentiã huius ſignificationis: ſicut cõtingit in ſa-
cramẽtis: que licet ex volũtate diuina habeant efficaciam: nõ ex natura re-
rũ. tamẽ ſunt alique rõnes quibus cõſideratur aliqua cõgruentia inter ſa
cramẽta ⁊ res quas ſignificãt ſeu efficiũt: vtputa cũ per ablutionẽ exterio
rem que fit in baptiſmo: cõgrue ſignificat ablutio interior. ſ. quam ſignifi-
cat ſeu efficit: quequidem rationes in hoc noĩe a diuerſis diuerſe aſſignã-
tur: ⁊ ſpecialiter inter expoſitores hebreoꝝ eſt in hoc magna diuerſitas.
Quidã. n. eoꝝ aſſignãt rõnes ex natura lraꝝ in hoc noĩe cõtentaꝝ: quequi
dem lre oẽs ſunt vocales. lre aũt vocales ſunt magis abſtracte a materia
ꝗ̃ cetere: ⁊ ideo aptiores ad ſignificãdũ diuinã ſubſtãtiã que magis ab-
ſtracta eſt a quacũꝗ̃ cõditione materiali. Alij vero hmõi rationes
aſſignãt ex parte numeroꝝ per has lras ſignificatoꝝ. vnicuiqꝫ enĩ
lre aſſignat certus numerꝰ ſm hebreos: numeri autẽ appropriati
iſtis lris hñt perfectiones ſingulares inter alios. Sed hoc nõ vi-
detur cõuenienter dictũ: q: lre nõ ſignificant numeros niſi ex inſtitu
tiõe hũana: qđ hic nõ hꝫ locũ. Quidã vo eoꝝ dicũt ꝙ rõ inſtitõis
huꝰ noĩs ẽ ieffabil' ⁊ penitꝰ icõprehẽſibil' ab hoĩbꝰ: ⁊ hoc vr ſatis rõ-
nabiliter dictũ: q: ꝓut dictum eſt: hoc nomẽ ſignificat diuinã ſub-
ſtantiam ꝓut eſt in diuina mente: qđ eſt incõprehenſibile ab intel-
lectu creato. nihilominꝰ tñ ratiões aſſignate ſupra i articulo quar
to videntur cõgruere ꝓut fragilitati noſtri intellectus videt cõpete
re. ¶ Circa ſeptimũ. ſ. an deo ſm ſignificationẽ huiꝰ noĩs ꝓprie ꝑ
tineat miracula facere. dicendum ꝙ lꝫ ad deũ ꝓut eſt omnipotens
pertineat miracula facere: ex hoc enĩ dr̃ omnipotẽs: q: poteſt poſſi-
bilia abſolute: ⁊ ſic eius potentia extendit ſe ad omne id qđ habet
vel poteſt habere rationẽ entis cui nihil opponitur niſi qđ impli-
cat in ſe eſſe ⁊ nõ eſſe ſimul: q: tamẽ ratio diuine oĩpotentie funda-
tur in eſſe diuinũ: ſm ꝙ eſt infinitum nõ limitatũ ad aliquem mo-
dum entis: ſed ꝑhabẽs in ſe totius eſſe perfectiões. ꝓut ſupra di-
cit in prima parte. q. xxv. arti. iij. in cor. q. cõſtat autem ex ſupradicꝭ
ꝙ nomen tetragrãmaton ſignificat ſubſtantiã diuinã ꝓut eſt pela
gus ſubſtãtie infinite ſequitur ꝙ ad deuꝫ pertinet oĩpotentia: ⁊ ꝑ
cõſequẽs facere mirabilia ꝓut cõſideratur ſignari per dictum nomẽ.
¶ Circa octauũ. ſ. an deo ſm ſignificationẽ huius noĩs ꝓprie ꝑ-
tineat imolari ſeu ſacrificari. dicendũ ꝙ ſic: nam ſic ſacrificia ſeu im
molationes cõiter fiunt deo ꝓ expiatione ſeu mũdatione a pecca-
tis: iuxta illud. i. Regũ. iij. Non expietur iniquitas domus eius vi
ctimis ⁊ muneribus cum oĩpotentia diuina parcendo maxĩe ⁊ mi
ſerando manifeſtetur. per hoc enĩ oſtenditur deum habere ſummã
potentiã ꝙ libere peccata dimittit. eius enĩ q̇ ſuperioris legi aſtri
gitur: nõ eſt libere peccata ꝯdonare: ꝓut in. q. ⁊ ar. ſupradictis. vñ
eadem ratione dicendũ eſt ꝙ ſacrificari ⁊ imolari ſoli deo pertinet
ꝓut cõſideratur predicti noĩs ſignificatio: ⁊ inde ẽ ꝙ in leuitico vbi
de oĩbus ſpeciebus ſacrificioꝝ ſingulariter agitur: nũꝗ̃ aliud no-
men imponitur niſi ſolum nomen predictũ. ſimiliter ⁊ in. iij. Regũ
xviij. vbi agitur de helya contra ydolatras dicitur. Si dñs eſt de
us ſequimini eũ. vbi ex parte helye ſemper predictũ nomen nomi
natur: ⁊ ſic de ſimilibus. ¶ Circa nonũ. ſ. an ſub predicto nomine ꝓ
prie pertineat populũ ſub lege a deo data cultui diuino applicari
dicendũ ꝙ ſic: cuius talis ratio aſſignatur a quibuſdam expoſito
ribus hebreoꝝ: nam diuine ꝓmiſſiones in lege contente oẽs ſunt
miraculoſe. ſ. ſupra facultates nature facte. ſ. ꝙ pluuie temperance
deſcendant populo exiſtente iuſto: ⁊ detineãtur populo peccante:
vt patet Deutro. xi. ⁊ in locis ꝗ̃plurimis vete. teſta. Conſtat enim
ꝙ huiuſmodi bona temporalia: ⁊ mala ſm curſum cõmunẽ natu-
re: ſimiliter ſe habent ad bonos ⁊ malos ſm illud Eccle. ix. Vni-
uerſa eque eueniunt iuſto ⁊ impio imolãti victimas ⁊ ſacrificia cõ
tẽnenti. vnde ꝙ talia ſequãtur bonitatem vel maliciaꝫ populi: hoc
non eſt ex curſu cõmuni nature: ſed ſupernaturali poteſtate diuina
Ex quo ſequitur ꝙ lex diuina debuit ꝓprie dari ſub illo nomine:
ſm ꝙ pertinet ad deum mirabilia facere: ⁊ inde eſt ꝙ in principio
decalogi hoc nomen fuit expreſſum cum additione eductionis de
egypto: in qua miracula diuina fuerunt potiſſime manifeſtata: ⁊
hoc cum dicit infra Exod. xx. Ego dñs deus tuus qui eduxi te de
terra egypti ⁊c̃. vbi enĩ dicit dñs: ponitur predictum nomen. ſimi-
liter per totum decalogum in quo principalia legis tradũtur: hoc
nomine exprimũtur. non autẽ in creatione mundi: in operibus. n.
ſex dierum nunꝗ̃ hoc nomen reperitur: ſed ſolum deus. licet enim
creatio a ſolo deo fuerit. tamẽ in creatione ſm Augu. ordo nature
principaliter queritur. ¶ Circa decimũ. ſcꝫ an hoc nomen habeat
ſpecialem efficaciam inter alia diuina nomina. dicendum ꝙ lꝫ di-
uina inuocatio efficax ſit cum ſuis debitis circunſtantijs que i ora
tiõe efficaci requiruntur. iuxta illud pſal. cxliiij. Prope eſt dominꝰ
omnibus inuocantibus eum in veritate. de iſto tamẽ nomine legi-
tur in ſpeciali Nume. vi. c. Ponent nomen meũ ſuper filios iſrael.
ego autem benedicam eis. Ex quo patet ꝙ ad hoc ꝙ benedictio
ſacerdotalis in veteri lege contenta efficaciam haberet requireba-
tur impoſitio predicti nominis ſuper populum quod ibidem ter
exprimitur. vnde ſm hebreos ⁊ eſt ſans cõſonum littere: ad effica-
ciam benedictionis ſpũalis ibidẽ contente expꝛſſio ꝑdicti noĩs re-
quirebatur. dicit enĩ ibi. Dic aaron ⁊ filijs ſuis. Sic bñdicetis filijs
iſrael dicite eis. Benedicat te dñs. ¶ Circa vndecimũ. ſ. đ ſolẽnita

te huꝰ noĩs apud hebreos. dicendũ ꝙ hoc nomẽ. ſ. tetragrãma-
ton nulli erat licitũ ꝓnũciare: niſi ſolũ ſacerdotibꝰ cum benedice-
bãt ſolẽniter pplm̃ in tẽplo: vt infra Nu. vi. ſed loco illiꝰ vbicũꝗ̃
ponit ꝓferebãt legẽtes hoc nomẽ adonai: vt dictũ ẽ ſupra in pri
mo arti. qđ eſt nomẽ ſignificãs maieſtatẽ ſeu ſummuꝫ dominiũ ⁊
poteſtatẽ. Que quidẽ mutatio videt fieri ꝓpter duo: ꝑmũ vt pre
dictũ nomẽ a deo inſtitutũ in maiori reuerentia haberet. ſcđm q̇a
ꝟitas ꝑdicti noĩs. ſ. tetragrãmaton: nõ ẽ cognoſcibilis: niſi ꝑ ſũ
mã poteſtatẽ diuinã in effectibus ſuis relucẽtẽ: qđ ſignificat ꝑ hđ
nomẽ adonai. vt dictũ eſt. ⁊ ideo valde rõnabiliter ſe habuit bea
tus hiero. in ſua trãſlatõe circa hoc: nã vbicũꝗ̃ inuenit predictũ
nomẽ loco illiꝰ poſuit hoc nomẽ dñs: qđ eſt trãſlatio huiꝰ noĩs a
donai: nõ aũt tetragrãmaton. addit aũt in hoc loco huic nomini
deꝰ abrãã eo ꝙ reuelatio facta moyſi ad impletionẽ ꝓmiſſoꝝ ꝑ
dictis patribꝰ factoꝝ fuerat ordinata. ¶ Circa duodecimũ. ſ. quõ
intelligẽda ſunt hec ꝟba. ſ. hoc nomẽ mihi eſt ineternũ: ⁊ hoc me
moriale meũ in generatõe ⁊ gñationẽ. Dicendũ ꝙ licet hec ꝟba
pretermittant in poſtilla. q̃ſi ſint vnꝰ ⁊ eiuſdẽ replicatiua: vlteri
us tñ videt dicendũ: ꝙ referant ad predicta duo noĩa: quoꝝ vnũ
eſt qđ ſcribit. ſ. tetragrãmaton ſupra dictũ. qđ ẽ ꝓpriũ nomẽ dei
vt dictũ eſt. ⁊ de hoc noĩe. ſ. tetragrãmaton dicit. hoc nomẽ mihi
eſt ineternũ. q: anteꝗ̃ eſſent creature: hoc nomẽ ꝑtinebat deo ſe-
cundũ ſuã eſſentiã abſqꝫ aliqua relatõe ad creaturas vt expoſitũ
eſt. Scđm ꝟo nomẽ eſt nõ qđ ſcribit ſed legit. ſ. adonai: de quo
intelligendũ eſt qđ dicit. Et hoc eſt memoriale meũ in generatõe
⁊ generationẽ. ad innuẽdũ ꝙ ꝑmũ nomẽ nõ erat cõiter memoria
tũ labijs: ſed nomẽ ſm. ſ. adonai: noĩa enĩ que ꝓferunt dicunt
memorialia: iuxta illud pſal. xv. Nec memor ero nominũ eoꝝ per
labia mea. ⁊ q: hoc nomẽ. ſ. ſcđm implicat habitudinẽ. ſ. ad effe-
ctus: ideo nõ dicit eſſe nomẽ dei ineternuꝫ: ſed in generatione ⁊ ge
nerationẽ: qđ denotat ſucceſſionẽ creaturaꝝ quarũ reſpectu dicit
adonai. vt dictũ eſt. Poſſunt etiaꝫ predicta verba aliter exponi.
Ad qđ ſciendũ ꝙ predictũ nomẽ tetragrãmaton eſt cõforme hu
ic nomini ieſus: in quo etiã ſunt q̃tuor littere. quarũ ꝑma ⁊ tertia
ſunt eedẽ cũ prima ⁊ tertia alterius noĩs. ſcꝫ. i. ⁊. v. ſecũda vero ⁊
quarta ſunt etiã cõſimiles in ſcribendo. q: vtrobiqꝫ ſcribunt cuꝫ
h. ſed in legendo eſt differẽtia. quia in ꝑmo noĩe cũ aſpiratõe legũ
tur. in ſecũdo vero noĩe loco aſpiratõnis vtriuſqꝫ legit. ſ. qđ po-
teſt eſſe duplici cauſa. vna eſt ꝙ latini nõ ita ꝓferant aſpiratões
nec litteras gutturales ſicut hebrei. Alia cauſa eſt. q: cũ ꝑmũ no-
men ex litteris ſignificãtibꝰ eſſe ſeu eſſentiã cõponit vt dictũ eſt: q̃
q̃dẽ littere in latino nõ ſignificãt eſſentiã: idcirco loco vtriuſqꝫ po
ſite fuerũt due littere. ſ. s. que quidẽ littera s. dicit in ꝓferẽdo eſſe
⁊ vt ſic redit in eandẽ ſniam. vñ de hoc noĩe dato ipſi xp̃o ꝓprie
põt intelligi illud ad Philipẽ. ij. Dedit illi nomẽ qđ eſt ſuꝑ oĩe
nomen. nã iſtud ſolũ nomẽ diuinũ inter cetera noĩa diuina eſt in-
cõicabile oĩbus modis vt dictũ eſt: ⁊ ideo ꝓprie dicit ſuꝑ omne
nomẽ. Fuit aũt hoc nomẽ datũ xp̃o inquãtũ eſt verus deus. fuit
etiã huic nomĩ ieſus addita in hebreo hec littera ayn. que eſt ma
xime gutturalis: ⁊ ideo nõ ꝓfert a latinis: qđ quidẽ nomẽ ꝓpriuꝫ
diuinũ cũ interpretatione huiꝰ littere ſuꝑaddite ſignificat ſalua-
tionẽ. vt ſic nõ ſolũ deus ſed etiã ſaluator nominet. vnde ⁊ Luc.
i. Angelꝰ dixit ad ioſeph. ⁊ vocabis nomẽ eius ieſuꝫ: ipſe enĩ ſal
uũ faciet populũ ſuũ ⁊c̃. Et q: illud nomẽ diuinũ. ſ. primũ abſcõ
ditũ erat eo ꝙ nõ legebat a pplo: vt dictũ eſt ꝓpter populi impꝰ-
fectionẽ. nomẽ vero ſecũdũ. ſ. ieſus: qđ eſt primi nominis memo-
riale ꝓpalandũ erat oĩbus tpe chriſti: ſicut ⁊ ipſe deus q̇ in ſe in
uiſibilis eſt: ꝑ incarnatõnẽ erat viſibiliter cognoſcẽdus. ideo ille
euãgelicus ꝓpheta Eſa. loquẽs de aduẽtu xp̃i. lij. c. dixit. Pro
pterea cognoſcet ppl's meus nomẽ meũ in die illa. quia ego qui
loq̇bar in die illa ecce ego adſum. cuiꝰ ſenſus eſt. ſ. ꝓpter hoc po-
pulus meꝰ cognoſcet nomẽ diuinũ antea ſibi abſconditũ: ⁊ hoc
in die illa. ſ. tpe xp̃i. cuius rationẽ reddit dicens. q: ipſe deus qui
loquebat ꝑus in ꝓphetis. de quo dicit. quia ego qui loquebar
ꝑncipaliter preſentialiter ac viſibiliter aſſiſteret: de quo dicit ecce
adſum. ⁊ q: noticia vtriuſqꝫ noĩs predicti erat maxime deſidera-
bilis iuſtis aduentũ xp̃i expectãtibꝰ. ideo in ꝑſona taliũ Eſa. xx-
vi. dicit. Dñe ſuſtinuimꝰ te nomẽ tuũ ⁊ memoriale tuũ in deſide
rio aĩe. q. d. Deſideramꝰ noticiã: nõ ſolũ noĩs tui. ſ. primi nobis a
liqualiter ignoti. ſed etiã memorialis tui. ſ. memoriale ꝑmi noĩs
qđ eſt nomẽ ieſus: vt dictũ eſt. qđ quidẽ deſideriũ xp̃s adimplẽs
dicit Jo. xvij. Pater manifeſtaui nomẽ tuũ. ⁊ q: ad ꝑdicti noĩs
verã noticiã preſertim quo ad miſteria in eo incluſa ppl's rudis non
erat capax: idcirco cũ dixiſſet. Hoc nomen mihi eſt ineternũ. ſtatim ſubdit
¶ Vade cõgrega ſeniores iſrl': ⁊ dices ad eos. Dñs deus patrũ veſtroꝝ
apparuit mihi ⁊c̃. hoc eſt dicere: lꝫ toti populo hoc nomen ſit intimãdum
tamẽ in ſpeciali hoc habes annũciare ſenioribus qui de hoc melius poſ-
ſunt erudiri. vnde ⁊ de iſtis ſenioribꝰ dicit in eodem cõtextu paucis inter-
poſitis. Et audiẽt vocem tuã. qđ intelligendũ eſt nõ ſolum per obediẽtiã
ſed etiam intelligẽdo iuxta illud Luc. viij. Qui habet aures audiendi au
diat. Cõſequẽter dicit. Deus apparuit mihi. vt in hoc oſtẽderetur altitu-
do gradus ꝓphetie ipſius moyſi: altior enĩ gradus ꝓphetie ẽ. ſi ille qui
loquitur videat in ſpecie dei repreſentatiua: ſm illud Eſa. vi. Vidi dñm
ſedentẽ ⁊c̃. ꝗ̃ ſi videat in ſpecie angeli vel hoĩs: vt in ſcđa ſcđe. q. clxxiiij.
ar. iij. in cor. q. Cetera aũt exponãtur ſicut in poſtilla.

Replica correctorij ꝯ Burg. delyrantem.

In capitulo tercio Burgeñ. poſtillatorẽ redarguit de breui lit-
tere expeditiõe ꝓmittẽs multa addere: ⁊ implet totũ vnũ quin-
ternũ: ſed ꝗ̃ inutilia ⁊ vera ⁊ ad expoſitioneꝫ lre neceſſaria pate-
bit infra. Primo enĩ cõtra poſtillatorẽ dicentẽ angelũ fuiſſe locutũ in per
ſona dei: ideo aliquãdo angelus aliquãdo dñs eſt noĩatus: inuehit pre-
ter rationẽ dicens deũ in ꝓpria perſona fuiſſe locutũ nõ per angeluꝫ. hoc
autẽ eſt cõtra beatũ Gregoriũ ⁊ glo. interlinearẽ ſumptã a beato Grego
rio dicenteꝫ. Angelus qui moyſi deſcribit appăruiſſe: modo dñs modo
angelus memorat. angelus q: exterius loquẽdo ſeruit. dñs q: interiꝰ pre
ſidẽs loquẽdi efficaciã tribuit. cũ. n. loquẽs ab interiori regitur ⁊ ꝑ obſe-
quiũ angelus ⁊ per inſpirationẽ dñs nũcupatur: ſed ⁊ datio legis fiebat
per angelos in manu mediatoris: vt dicit Apoſtolus ad Galath. iij. vbi
lra videt clarius loqui ꝗ̃ in ꝓpoſito ⁊ ſnĩa beati Augu. in diuerſis locis
eſt ꝙ nunꝗ̃ locutus ſit ſenſibiliter creaturis: niſi in ſubiecta creatura. vnde
patet ꝗ̃ inutile ſit Burgẽ. iſta mouiſſe. ¶ Item ſꝫ qđ mouet Burg. in hoc
capitulo eſt ꝙ miratur quare Moyſes vidẽs angelũ ⁊ audiens dñꝫ nõ
legit adoraſſe. Et reſpõdet ſue admirationi: ꝙ Moyſes adeo humil' fu-
it ꝙ eſtimauit ſe ad adorandũ indignũ. ⁊ ponit exempluꝫ de publicano:
ſed videtur delyramentũ dicere tantã humilitatẽ alicuius eſſe: vt ſe repu-
tet indignũ actiua adoratione: nõ enĩ videt humilitas ſed fatuitas ꝙ q̇s
nõ ſit dignus benefacere ſaltem optimo genere virtutis: que eſt pietas et
theoſebia: cuiuſmodi eſt dei adoratio. humilitas enĩ ꝓmouet orationem
nõ diſtrahit nec impedit: q: oratio humiliãtis ſe penetrat celos. Eſt enim
dei adoratio omnibus cõmunis ⁊ neceſſaria: iuxta illud. Dñm deum tuũ
adorabis: ⁊ illi ſoli ſerujes: cui humilitas impedimentũ preſtare non põt
phi. n. virtutũ poſuerũt cõnectionẽ: ⁊ hic Burgẽ. ſeparat humilitatẽ a pie-
tate que ad oĩa valet: vt dr̃. i. ad Thimo. iiij. nec valet exempluꝫ de publi-
cano: quẽ ⁊ euãgeliũ Lu. xviij. ⁊ beatꝰ Aug. nõ obſtante humilitate oſtẽ-
dũt adoraſſe ⁊ dixiſſe. deus ꝓpicius eſto ⁊c̃. eius enĩ humilitas ſolũ ad
hoc tendebat ꝙ reputabat ſe indignũ leuare oculos in celũ: cũ hoc tamẽ
ſtat adoratio percutiẽdo pectus ſuũ: ita ⁊ Moyſes in ꝓpoſito ⁊ ſi ex hu-
militate abſcõderit faciẽ ſuam: nõ minus adorauit ⁊ corporaliter ⁊ mẽta-
liter vt idem Burgẽ. dixit poſt predictũ delyramentũ melius recollectus
¶ Item terciũ qđ mouet Burg. in hoc capitulo eſt de ſigno dato Moy
ſi: qđ cũ poſtillator dupliciter expoſuiſſet. Burgẽ. vtrãꝗ̃ expoſitioneꝫ re-
probat ⁊ ꝓpriam ponit. primo igit reſpõdendũ eſt ſuis obiectionibꝰ. ſe-
cũdo ſua expoſitio ꝑtractãda. Jmprobat aũt primã expoſitionẽ ex duo-
bus. ꝑmo q: Moyſes non petebat ſignũ. ſcđo q: Moyſes fuiſſet modi
ce fidei ſi ſignũ petiuiſſet. Pro ſolutione vtriuſqꝫ notandũ ꝙ deus ſignũ
dedit ſepe nõ petentibꝰ: imo aliqñ petere nolenti: ſicut pꝫ de achaꝫ Eſa.
vij. Et in hora natiuitatis chriſti paſtoribus ſignũ non petentibus dixit
angelus. Et hoc erit vobis ſignũ Luc. ij. Moyſi igit nõ petenti nec du-
bitanti ſed inſufficientiã ſuã recognoſcenti datur ſignũ ꝓ ſui cõfortatiõe.
Jmprobat etiã ſcđam expoſitionẽ ex duobus. Primo ꝙ imolatio ſuper
montẽ illũ nõ potuit eſſe ſignũ eductionis populi que tẽpore illius imola
tionis fuit preterita: qm̃ fruſtra poneret tale ſignum. Scđo q: nõ potuit
Moyſi eſſe ſignũ future introductionis in terrã ꝓmiſſam: q: ipſe eã non
intrauit. Reſpõdeo ad primũ ꝙ argumentũ fundat ſuper falſa imagina-
tione. ſ. ꝙ ſignũ ſemper debeat precedere ſignatũ: qđ falſum eſt: vt pꝫ ſuꝑ
illo Eſa. vij. infra. Pete tibi ſignũ ⁊c̃. Etiã põt dici ꝓut catholici expoſi-
tores: ꝙ imolatio ſuper montẽ fuit duplicis effectꝰ duplex ſignũ. Fuit. n.
ſignũ rememoratiuũ exitꝰ de egypto: ⁊ ꝓnoſticũ ingreſſus ad terrã ꝓmiſ
ſionis: vt ſit ſenſus: hoc habebis ſignũ ⁊c̃. ꝙ ſicut per imolationẽ erũt re-
memorãdo grati de exitu: ita per fidẽ erunt certi ꝓnoſtice đ ingreſſu. Hũc
ſenſum iuuat ꝙ dr̃. ĩ. xiij. c. Erit quaſi ſignũ in manu tua ⁊ quaſi quid ap-
penſum ante oculos tuos: eo ꝙ eduxit te dñs in manu forti ⁊c̃. vbi mani-

Universidad de Salamanca. BGH

feſte patet ſignū remēoratiuū ⁊ ſi nō ſit ꝓnoſticū. Sꝫ ꝙ ſcḋo obijcit bur. ꝙ non fuit moyſi ſignū: q̄ nō introduxit populū. Reſponſio ꝙ illa imolatio fuit moyſi ſignū rememoratiuū ſolū: ſed populo vtroqꝫ modo. etiā fuit moyſi ſignū ꝓnoſticū nō ad introducendū ſed ad diſponēdū ⁊ regēdum populi ingreſſum: vt patet in Deutro. Quo ad articulū principalem ſcḋꝫ videri poteſt quātū valeat expoſitio Burgē. q̄ ponit duo. p̄mū ꝙ Moyſes erat modice reputationis eo ꝙ paſcebat gregē. ſcḋm ꝙ hoc fuit ſignū de quo ſermo ꝙ per eū qui modicus fuit deꝰ voluit magna facere: ⁊ nō per potentes: vt alteri nō imponeret: niſi ſoli deo nō hoi. Sed primū dictū videtur falſum: q̄ Moyſes fuit tam elegans in exordio natiuitatis vt per filiā pharaonis adoptaret: vt patet in principio Exo. Fuit etiam tā fortis ⁊ animoſus in ꝓgreſſu: vt egyptiū occideret: ⁊ tā excellens vt ietro vnus de potioribꝰ ſacerdotibꝰ madian ei fugitiuo filiam ſuā coniugio traderet. nec ꝓbatio Burgē. valet ꝙ q̄ fuit paſtor gregis: iō fuit modice reputationis: paſcere eñ gregē in veteri lege nō fuit vile officium ſed officiū patriarchaꝝ. iuxta illud Geñ. xlvi. ⁊ xlvij. Paſtores ouiū ſumus nos ⁊ patres noſtri. Nec ſcḋꝫ dictū valet: q̄ cū opera ſunt ſupra humanā facultatē: cuiuſmodi fuit eductio filioꝝ iſrl': nemo ſic deſipit qn deo vero vel falſo aſcribātur: nō igitur oportuit fidelibus ob id dare ſignum vt Moyſes vel populus crederet deū illoꝝ mirabiliū auctorē: q̄ facit mirabilia ſolus. Itē quarto mouet Burgē. cōtra poſtilla. exponētē noſtrā trāſlationē que dicit. Sum qui ſū. ⁊ hebraicā lr̄aꝫ que ſonat Ero qui ero. dicens vtrāqꝫ lr̄am idē īportare. ſ. dei neceſſe eē eternū ⁊ īmutabile. ⁊ dicit Burg. illam expoſitionē eſſe cōtra rationē ⁊ intentionē ſanctoꝝ. Sꝫ in vtroqꝫ fallit Burg. penſando verba poſtillatoris. vult. n. dicere ꝙ per hoc modus eſſendi ipſius dei eſt neceſſarius. eternꝰ ⁊ īmutabilis: q̄ ſine diſtinctione ⁊ differētia ex parte dei: de deo vere dicit verbū preteriti temporis ſicut futuri vel p̄ſentis: q̄ oēs differētie tēporis eternitati īmutabili ⁊ indiuiſibili coexiſtūt: iō beatꝰ Hiero. in ſua trāſlatione poſuit p̄ſens vere. ⁊ hebraica veritas futuri vere. ⁊ diuiniſſimꝰ Iohānes exprimere volens eternā ⁊ neceſſariā verbi diuini generationē vtit verbo p̄terito dicēs In principio erat verbū. Et in Apoc̄. vtit oībus differētijs tēpoꝝ dicēs qui eſt: qui erat: ⁊ qui venturꝰ eſt. ſecus eſt in creaturis ⁊ mutabilibus: in q̄bus nihil eſt niſi p̄ſens: ⁊ de his ꝓcedit ratio Burg. ſumpta ex auctoritate beati Hiero. ⁊ Aug. dicentiū: que erūt nōdum ſunt. qui modꝰ loquēdi in deo locū nō habet. imo ſm verā ⁊ ꝓpriā rationē nec p̄ſens tēpꝰ de deo dicit: vt per hoc poſſit dei eternitas pſuaderi: nam ſicut futurū nōdū ē: ita preſens aliqn̄ non fuit: ⁊ cito nō erit: que ad diuina nō pertinēt. Ratio igit poſtillatoris bona ē: qua modū eſſendi dei dixit eternū ⁊ īmutabilē: q̄ indifferēter oē tēpus de deo dr̄: eſt: fuit: ⁊ erit. nō rōne ꝓpria: ſꝫ rōne qua coexiſtūt eternitati: verius eternitas īmutabilis fluxui tēporis ⁊ oībꝰ eiꝰ differentijs coexiſtit. Ait. n. beatꝰ Augu. per Burgē. allegatus. Eſſe veriſſime cōpetit deo: q̄ īmutabilis eſt: ⁊ illa que ſunt mutabilia perfecte nō ſeruant eſſe. Si igit futuꝝ in deo diſtingueret a p̄ſenti vere mutabilis eēt: ex oppoſito. n. p̄dicati infert oppoſitū ſubiecti: q̄ deꝰ eſt īmutabilis: ideo in deo nō differt p̄ñs a futuro. Et hec fuit intentio poſtillatoris cōiūgentis p̄ñs noſtre trāſlationis futuro hebraice veritatis. eiuſdem ſnīe he. Aug. e xi. de ciui. dei ca. xxi. dicens. Deus futura p̄terita ⁊ p̄ſentia cōprehēdit: q̄uis p̄terita iam nō ſint: futura nondū ſunt. Si igit in dei ſcīa ille differētie tp̄m nō diſtinguūtur. igit nec in eiꝰ eſſentia ⁊ modis eſſendi cū dei ſcīa ſit eiꝰ eſſentia ⁊ ecōuerſo. Et nota ꝙ in hoc loco Burgē. recedit a ſancto Tho. cuius dicta oīa in ſuo ꝓlogo viſus ē deificare. Itē in quinto mouetur Burg. cōtra poſtilla. imponēs ei cū dr̄. Dixitqꝫ iterꝝ dn̄s. poſtilla. expōit ly iterū de querētibꝰ: ſed ꝯſiderādo ea que premiſit poſtillator manifeſtū erit ꝙ ei Burg. falſum imponit. p̄dixerat. n. ꝙ Moyſes hic duo fecit: q̄ſiuit eñ de noīe mittētis expr̄ſſe. ſcḋo de cōditione mittētis tacite: ⁊ qḋ dn̄s ad ſcḋm primo rn̄derit ſm hebraicā trāſlationē dicēs. Ero qui ero. ſꝫ noſtram tranſlationē: ſum qui ſum. per que ad queſtionē expreſſe de noīe q̄rentē nō eſt reſpōſum: q̄ ꝑ illā rn̄ſionē nullū nomen dei ſignificat: vt etiā ipſe Burg. fatet cōtra ſanctū Tho. ſignificat tn̄ cōditio ⁊ modꝰ eſſendi q̄ eſt eternitas ⁊ īmutabilitas: ꝓut in p̄cedēti puncto expoſita eſt. Sꝫ ad expreſſam qōneꝫ querentē de noīe rn̄det ſcḋo cū dr̄. Dixitqꝫ iterꝝ dn̄s. vt ly iterꝝ referat ad ſcḋam rn̄ſionē: que reſpiciat queſtionē exp̄ſſam p̄us factam nō repetitam: vt fingit Burg. ꝯ poſtilla. Itē ſexto mouet Burg. ꝯ poſtillatorē quaſi diminute ſe habuerit circa nomen diuinū: qḋ nō eſt modice attentionis. mouet igit de illo noīe duodecim qōnes de quibꝰ magnū facit tractatū ad expoſitionē lr̄e modicū facientē: vt pꝫ in eaꝝ ꝑtractatiōe. poſtillator aūt plane expoſitiōi lr̄e intendens hmōi qōnes ⁊ inquiſitores eaꝝ ad librū beati Dyoni. de di. no. ⁊ alios remittit: eſt eñ ſui ꝓpoſiti nō tractatus ſcribere: ſed breuiter lr̄e immorari.

p Rima igit queſtio Burgē. eſt. Suppoſito ꝙ nomē de quo hꝯ ſermo ſit tetragrāmaton querit q̄uō hoc nomen ſcribat ⁊ ꝓnūcietur. Et rn̄dēdo dicit ꝙ ſcribit quatuor lr̄is: ⁊ iō dr̄ tetragrāmaton a tetra qḋ eſt quatuor: ⁊ grāma lr̄a. Tranſeat hoc q̄ ſatis vulgatum: ſed ex hoc nō habet lr̄alis ſenſus: q̄ nō expōit illud nomē ſignificatiue: ſed tn̄ materialiter vt ſcriptū: ⁊ ita hoc nomen deus ſcribit quatuor lr̄is: ⁊ ſic pōt dici eadē rōne tetragrāmaton. Et infra in eadē digreſſione dicit hoc nomē tetragrāmaton nō eē trāſferibile nec exponibile. Sꝫ manifeſtū eſt hoc falſum eē ſi vniformē accipit ſicut hic. ſ. materialiter: q̄ Burg. ipſemet exponit dicēs. Tetragrāmaton dr̄ a tetra qḋ ē quatuor: ⁊ grāma lr̄a. i. nomē ſcriptū q̄tuor lr̄is: ⁊ cū oēs lr̄e hebraice ſint ſignificatiue vt dr̄ cōiter: ip̄m nomen ſm oēs ꝑtes ſuas pōt exponi: niſi dicat ꝙ q̄uis ꝯponētia poſſint exponi nō tn̄ cōpoſitū: ⁊ ſic oportet eū cōcedere cōpoſitum dicere terciā entitatē diſtinctā a ſuis ꝑtibꝰ ꝙ q̄uis verꝝ ſit: ē tn̄ cōtra ſuū mgr̄m. ſ. ſanctum Thomā.

ſ Ecūda qḋ eſt. vtrꝝ tetragrāmaton ſignificet verꝝ deum: ⁊ rn̄det ꝙ ſic. ſed mirū dictu videt ſm ip̄m Burg. illḋ nomen ſcribit quatuor lr̄is q̄ apud latinos ſunt. i. h. h. h. q̄ nullū ſonū humana lingua formabilē faciunt: igit ab hoīe ꝓferri nō pōt: ⁊ ſi ſic hō nō pōt habere in aīo vocis cōceptū: q̄ vox nō eſt formabilis: q̄d igit pōt apud Burgē. ſignificare: niſi materialiter vt dixit in p̄ma qōne. Nec ꝓbat ꝓpoſitū ſuū ꝑ hꝯ ꝙ allegat ex litera: hoc nomē eſt mihi ineternū: q̄ hoc dr̄ deꝰ patꝝ nr̄oꝝ abraam yſaac ⁊ iacob. vbi loquitur de hoc toto cōplexo qḋ videt ſatis exponibile ⁊ tranſferibile.

t Ercia qḋ eſt. an illud nomen ſit ꝓpriū vel appellatiuū ⁊ rn̄det ꝙ ſit ꝓpriū. ⁊ p̄ma rō ſui dicti ⁊ p̄ncipalis vt dicit oībus linguis cōis ē: q̄ nō hꝫ pluralē numerꝝ imo vt dicit: nō pōt fingi pluralis numerꝰ hꝰ noīs: ſicut fingimꝰ de hoc nomine ſymon ſymones. Sed q̄cq̄d ſit d̄ cōcluſione: rōnes modicū cōcludūt. Prima. n. rō reducit cōtra facientē ſic: nō hn̄s pluralē eſt nomē ꝓpriū nō appellatiuū: ſed ſolꝰ deꝰ ⁊c̄. eſt hmōi qḋ nō habet pluralē numerꝝ: igit ⁊c̄. ꝯñs ē falſum igit aliqua p̄miſſaꝝ: non minor. ergo maior que ē Burg. Et ſi q̄s dixerit ꝑ illud qḋ addit: ꝙ nō pōt fingi plurale ſicut de ceteris cōibꝰ ⁊ ꝓprijs. hoc videt fruſtra dictū: q̄ poſſumꝰ fingere tetragrāmatones ſicut ſymōes. Nec ille ſunt potiſſime rōnes quare aliq̄d eſt ꝓpriū quas Burg. adducit. Eſt. n. potiſſima ratio ꝓprietatis ⁊ ſingularitatꝭ ſm gramaticos vniuoce plura ſignificare nō poſſe: equiuoce aūt ꝑ n̄t equiuocatiōe a caſu vel cōſilio: nūc aūt deꝰ ita eſt nomen ꝓpriū ꝙ vniuoce nō ſignificat plura: nec pōt vniuoce plura ſignificare q̄uis equoce: ſic̄ vnū ſignificare ꝑ eſſentiā plura ꝑ participationē: vel vt magis ꝓprie dicā vnū ſubſtātialiter plura nūcupatiue: cū hoc tn̄ ſtat ꝙ deꝰ nō ſit nomen ſignificās ita ꝓprie q̄n ſit tribꝰ ꝑſonis cōe. Sꝫ de tetragrāmaton voce ſignificāte nō dꝫ eſſe altercatio cū res ſignificata ſit nota: nūc aūt nulla res diuina ſignificata ſiue ſit ſuba ſiue ſm ſubam: eſt ꝓpria: q̄n ſit cōicabilis tribꝰ citra relatiōes originis: nec aliqua vox ſignificās ſic erit ꝓpria: q̄n ſit tribꝰ cōis: niſi q̄s velit dicere ꝙ tetragrāmaton ſignificet ꝓprietatē originis incōicabilem: tūc qua rōne ſignificat vnā ꝓprietatē eadē rōne quālibet aliā: ⁊ ſic ſignificabit plura: ⁊ ꝑ ꝯñs nō ita ꝓpriū vt fingit Burg. Ea que d̄ reꝝ diuinaꝝ cōicabilitate ⁊ idētitate: vbi nō obuiat relatōis oppoſitio dicta ſunt. habent ex dictis beati dyoniſij. de di. no. ⁊ eiꝰ cōmentatoris vercellenſ. ⁊ Aug. de trini. Et ſi q̄s cultor ineptiarū Burg. refugere voluerit ad vltimatam abſtractionē ⁊ dicere ꝙ tetragrāmaton ſignificat diuinā eſſentiā ſine oīꝫ cōparatiōe ⁊ reſpectu ad ꝑſonas ⁊c̄. ⁊ tūc ſm ſcolam phoꝝ ⁊ theologoꝝ res quecūqꝫ nec eſt ꝓpria nec cōis. Hic eñ eſt modꝰ loquēdi auicenne. v. ſue metaphy. equinitas ⁊ equinitas: nec eſt ſingularis nec vniuerſal' ſꝫ eſt equinitas tn̄. etiā hāc fugā tollit idē Burg. infra dicēs ꝙ ſignificat eſſentiā diuinā ꝓut eſt ſm modū loquēdi damaſceni pelagꝰ ſube infinitū. ſic. n. nō ſignificat cū tali abſtractiōe ſꝫ cū vniua cōtinētia omniū ꝑfectionū ſimpliciter.

q Uarta qḋ eſt: an tetragrāmaton ſit maxime ꝓprium nomen dei. ⁊ dicit ꝙ ſic: in cuiꝰ cōcluſiōis deductiōe q̄ implicatus ē: reduco factū eiꝰ ad ſeptē dicta quoꝝ primū ē: ꝙ ſanctꝰ Tho. p̄ma pte. q. xiij. arti. xi. q̄ ponit q̄ eſt: fore ꝓpriū nomen dei deuiat ab hebraica veritate. Scḋm dictū ꝙ tranſlatio nr̄a cui ſanctꝰ Tho. innitit ſilr̄ deuiat ab hebraica veritate. Terciū dictum ꝙ ſignificatio noīs tetragrāmaton depēdet ex ſignificatiōe lr̄arūꝫ ex quibꝰ cōponit. Quartū dictū nomen tetragrāmaton magis indeterminate ⁊ cōiꝰ ſignificat diuinā eſſentiā q̄ꝫ: qui ē. Quintū dictum qui eſt: eſt ꝓpriū dei: ſed ſignificās cū tp̄e ⁊ ꝯcretiue. Sextū dictū

q̄ cōcretiue ſignificat: q̄ dicit cōpoſitionē: iō nō ꝯuenit alicui dicto de deo. Septimū dictū p̄ñs tp̄s cōuenit deo nō p̄teritū nec futurū q̄ nec eternitati: hec ſeptē dicta clare habētur in determinatōe huiꝰ ſue quarte qōnis. In quoꝝ p̄mo improbat ſuū quē pre cūctis magnificat mgr̄m. In ꝓlogo. n. ſui correptorij nitit dicta eiꝰ canonizare: aſſerēs ea igne charitatis examinata: ⁊ natural' rōnis dictamine multiplr̄ purgata. ſepe. n. p̄fert ip̄m btō hiero. Aug. ⁊ alijs. ⁊ tn̄ eūꝫ hic audet iprobare. imo dicit eū delyrare. Sꝫ vt vr̄ in ſcḋo dicto nitit illā rn̄ſionē moderare quaſi ſanctꝰ Tho. deuiās ſit a noſtra trāſlatiōe ſeductꝰ quā etiā dicit ab hebraica veritate delyrare qḋ nō vr̄: q̄ trāſlatio nr̄a ponit p̄ñs: vbi hebraica lr̄a ponit futurū illa ponit. Sum q̄ ſum. iſta. ero q̄ ero. ⁊ hoc nō ē delyrare: ſꝫ ponꝰ cōcorditer diuini eē eternitatē oſtēdere: ⁊ īmutabilitatē: cū p̄tendāt indifferēter dicere d̄ deo eo mō quo declaratū ē in quarto correctorio huiꝰ tercij ca. Fūdat hic modꝰ dicēdi in ſacra ſcriptura q̄ d̄ deo dicit Apoc̄. i. q̄ ē: q̄ erat: ⁊ q̄ venturꝰ eſt ⁊c̄. ⁊ ita poſtillator exponit nullū. n. nomē exprimit ꝑ: ſum q̄ ſum: nec ꝑ: ero q̄ ero: ſed ſolū modus eſſendi: qḋ ſi beatꝰ Tho. vt burg. intellexiſſet ex trāſlatiōe nr̄a nō recepiſſet occaſionē deuiandi ꝓut burg ei īponit: ⁊ hoc pꝫ. ſ. in q̄rto huiꝰ capituli correctorio. Per terciū aūt dictū vr̄ burg. ꝯdicere rn̄ſioni huiꝰ quarte qōnis: q̄ dicit nomē tetragrāmaton ſignificatiuū ſignificatiōe lr̄aꝝ ex quibꝰ cōponit: ⁊ ita vr̄ accipi materialiter. nullū aūt nomē materialiter acceptū pōt eē maxie ꝓpriū nomē dei: ſꝫ nomē tetragrāmaton ē hmōi. vt dicit burg. Sed ⁊ quartum dictū repugnat rn̄ſioni tercie qōnis vbi dr̄ ꝙ hoc nomen tetragrāmaton ſit ꝓpriū ⁊ nullo mō appellatiuū: hic aūt dicit ꝙ indeterminatiꝰ ⁊ cōius ſignificat. hec aūt ē ꝯditio noīs appellatiui nō ꝓprij. In q̄nto aūt dicto ꝑtractās opinionē ſui mgr̄i dicit: q̄ ē eſſe nomē ꝓpriū: ſed nō ſicut tetragrāmaton: q̄ p̄mū ſignificat cū tp̄e ⁊ ꝯcretiue ⁊ declarat hoc mō loquēdi priſciani cuiꝰ regule ſacra ſcriptura ſubijci nō debet: vt dicit btūs hiero. Etiā ⁊ ſi verba ꝓprie ſignificāt tp̄s ⁊ cū tp̄e applicata trāſitorijs: applicata aūt diuinis nō ſignificāt tp̄s mēſurās ſꝫ eternitati coexiſtēs ꝓut declaratū ē ſupra in quarto huiꝰ ca. correctorio. Sextū aūt dictū brocardicū ē: q̄ cōcretiue dictū ſignificat cū cōpoſitiōe iō nihil taliū ꝯpetit deo. Ens eñ deū inq̄ꝫtū ē cōcretiue ſignificat: q̄ idētice includit rōnē ſui formalē: ⁊ formaliter dr̄ de deo: tn̄ nullā dicit ꝯpoſitionē: ſicut nec vnitiua cōtinētia oīuꝫ ꝑfectionū ſimplr̄ cōcretiue ⁊ abſtractiue: ꝑ hmōi delyramentū huiꝰ ſenis ceſſaret diſputatio ſcoti ⁊ alioꝝ de ſubiecto theologie. ⁊ rōne formali ſubiectiua que ſe hn̄t ſicut ꝯcretum ⁊ abſtractū: ⁊ ita dr̄ cōiter deū eē ſubiectū theologie ſub formali rōne deitatis ⁊ ita nomē tetragrāmaton nō ptinēt ad theologiaꝫ: q̄ nec ptinet ad ſubiectū nec rōneꝫ formalē ſubiecti: ꝓ eo ꝙ burg. ſupra dicit ip̄m nec cōcretū nec abſtractū. Et ſi dicat q̄s fautor burg. qḋ nō ptinet ad theologiā nr̄am: ſꝫ dei ⁊ btōꝝ. Quid igit burgē. laborat circa id qḋ ad nos nō ptinet: imo apud nos ītelligibile: ineffabile: ⁊ inſyllabicabile ē. ⁊ ꝑ ꝯñs ad ſenſuꝫ lr̄alē imptinēs. Se primū dictū eiꝰ ꝙ ſcꝫ deo cōuenit p̄ñs tp̄s nō p̄teritū nec futuꝝ ſic̄ verū ē de p̄terito ⁊ futuro ꝙ deo nō ꝯueniāt: ita de p̄ñti. tp̄s. n. preſens q̄ꝫtū eſt rōne tp̄is aliqn̄ nō fuit: ita cito nō erit: tale etiā deo nō cōuenit: ⁊ ſi cōuenit deo hoc ē iō q̄ p̄ñs ē eternitati coexiſtēs: ſic ſimili mō cōuenit deo p̄teritū ⁊ futuruꝫ: ꝓut ſupra q̄rto correctorio dictum eſt.

q Uinta qḋ eſt vtrū tetragrāmaton ſignificet ad placitū ⁊ nō naturaliter. rn̄det dicēs p̄mo ꝙ ſignificat ad placitū ex inſtitutiōe diuina nō humana. ſcḋo dicit ꝙ ex illa inſtōne ſignificat ſubſtantiā dei incōicabiliter ⁊ adequate. p̄mo dicto ſtāte ſcḋm vr̄ falſuꝫ. qḋ ſic pꝫ p̄: nā ſi illud nomē ſignificat eſſentiaꝫ diuinam adequate tūc ſignificat eā ſic̄ ē: ſꝫ n̄ ē nec eē pōt incōicabil' nec incōicabilit': igit illḋ nomē nō ſignificat eā ſic: niſi falſe ſignificaret ⁊ aliter q̄ꝫ ē: ſicqꝫ nō adequate. Nec valet dicere ꝙ intelligit de incōicabilitate ad extra: q̄ multa noīa ſic ſignificāt diuinā eſſentiā: ſicut independēs, infinitꝰ, cā p̄ma ⁊c̄. que predicata nō ſunt ad extra cōicabilia. Scḋo ꝓbat idē ſic: id nomē ſignificat eēntiā diuinā ꝓut ē in mente diuina: vt dicit Burg. ſed in mēte diuina citra relatiōes originis nihil ē incōicabile nec incōicabiliter: igit ⁊c̄. Itē tercio illud nomē ſignificat eſſentiā dei adequate: vt dicit burgē. igit oībꝰ modis q̄bꝰ itelligibilis ē. pꝫ cōſequētia ex rōne adequatiōis īter ſignificās ⁊ ſignificabile ⁊ inter intelligens ⁊ intelligibile: q̄ voces ſūt note eaꝝ q̄ ſunt in aīa paſſionū. i. Periher. Ex cōſequēti arguitur ſic: ſignificat eā oībꝰ modis quibꝰ ſignificabilis ⁊ intelligibilis ē: ſed ē intelligibilis: cōicabilis: ⁊ cōicabiliter. igit ſignificat eā cōicabiliter. Dicit aūt burg. ꝙ incōicabiliter ſi ſic igit incōicabilit' ⁊ cōicabilit': que ē cōtradictio cōſurgēs ex adequatiōe. ⁊ ſic p̄ma ps illiꝰ ꝯdicit ſecūde eiuſdē dicti: ⁊ neſcio q̄uō ſtāt ſil'. tetragrāmatō ſignificat eēntiā diuinā ꝓut ſolū ē ī mēte diuīa vt dic̄ bur. ⁊ ꝙ idē bur. ipꝫ ſic vl' ſic dic̄ ſignificare: cū latuerit eū q̄uō fuerit ⁊ ſit in mēte diuina cū excedat: vt dicit oēꝫ humanuꝫ cōceptū: niſi forte burg. p̄ſumat ſe e celo lapſum ⁊ magni cōſilij angelum. Addit etiā in hoc loco ꝙ ſicut deꝰ ſeip̄m ꝑfecte ſolū noīat mētaliter: ſic et ipſe ſolus ſeip̄m noīat ꝑ voces ꝑfecte ab eo inſtitutas: que ſunt ſigna ſui intellectꝰ ad placitū inſtituta. cetera aūt noīa diuina ſignificāt ſolū modū eēndi diuinū ꝓut cognitio nr̄a q̄ finita ē: ⁊ a cognitione creaturaꝝ accepta attingit. vn̄ ſequit ꝙ nulla creatura pōt hoc nomē exprimere: nec eē capax illiꝰ noīs ꝑfecte: cū tn̄ ip̄m nomen ſit creatura a deo inſtituta: oīs aūt creature creatura capax ē etiā ſi ſumma ſit. iō dicimꝰ aīaꝫ chriſti ſumme gr̄e fuiſſe capacē. Nec videt valere dr̄ia quam ponit inter illud nomē ⁊ cetera nomina diuina: q̄ eternitatē infinitatē independētiā ⁊c̄. nō poſſumꝰ attingere ꝑ cognitionē noſtrā acceptā a creaturis: niſi arguitiue: ⁊ ſic poſſumus ſignificationē tetragrāmaton ſilr̄ accipe arguēdo aliq̄d eſſe quale ſignificat illud nomen: ſicut ⁊ burg. in hac digreſſiōe facit. Sequit etiā fidei chriſtiane nō bn̄ ꝓuiſum: cū nō habeat ſibi tale nomē reuelatū ꝙ ita ꝑfecte ſignificet deū ſicut tetragrāmaton.

In ſexta queſtiōe querit: vtrꝝ huiꝰ inſtitutiōis ſit aliqua rō querēda. Rn̄det ꝙ nō: in eadē tn̄ digreſſiōe vt chartas more ſuo repleat: ab inquiſitiōe inutili neſciuit abſtinere.

i N ſeptima qōne dicit Burgē. ꝙ factor miraculoꝝ cōuenit deo ſub rōne ſignificatiōis tetragrāmaton. ſed hoc vr̄ manifeſte falſum: nā facere miracula ē operatio dei ad extra: que cōis ē tribꝰ ꝑſonis: ad quas ſignificatio tetragrāmaton ſe nō extendit: vt pꝫ ex correctorio q̄nte qōnis. Et qḋ addit ꝙ deꝰ facit miracula ſub rōne oīpotētie fūdate in ſignificatiōe noīs tetragrāmaton: vr̄ fruſtra dictū: q̄ eadē rōne ⁊ fortiori ſub ſignificato eiꝰ generaret ⁊ ſpiraret: q̄ rō ⁊ p̄ncipiū generādi ⁊ ſpirādi fūdat in eſſentia diuina ſignificata ꝑ nomē tetragrāmaton: nec aliq̄d cogitari poterit q̄n ſub noīe tetragrāmaton: ⁊ eiꝰ ſignificatōe fiet: ⁊ illa curioſitate Burg. fauere vr̄ erroribꝰ ſupſtitioſis: cōiuratiōibꝰ exorciſtaꝝ: ⁊ diuinoꝝ: q̄ cū crucibꝰ ac characteribꝰ ſepe repetūt adonai: aglan: ⁊ tetragrāmaton que ꝓculdubio latini ⁊ chriſtiani a ꝑfidis iudeis didicerunt. Un̄ ſic dicēdo burgē. vr̄ multū iudaizare: nā multi ſancti no. te. dei virtute miracula plura fecerūt: nomē tetragrāmaton: eiꝰ ſcripturā vocē ⁊ ſignificationē penitꝰ ignorātes. Petrus in noīe ihu chriſti nazareni claudū ambulare fecit: ⁊ reliqua. Et in ve. te. cū nomē illud nōdū fuiſſet īpoſitū ⁊ publicatū facta ſunt miracula: ⁊ abſurdiſſimū vr̄ creaturā inſtitutā a deo cuiuſmodi ē hoc nomē aſſignare ꝓ rōne ſub qua ꝓprie fiant miracula. Audiui quoſdā iudeos ꝯuerſos cōfitentes: ꝙ apud iudeos ē ille error: ꝙ iheſus virtute noīs tetragrāmaton: qḋ ip̄e ſciebat fecit ſua miracula: ⁊ qḋ hodie q̄libet ſciens illud nomē faceret miracula: q̄ apud chriſtianū male ſonāt.

o Ctaue qōnis rn̄ſio etiā error videt. dicit nāqꝫ ꝙ deo ſub ſignificatiōe illiꝰ noīs ꝓp̄e ꝑtinet imolari ⁊ ſacrificari: q̄ vt inq̄t ſemper vbi in ſacra ſcriptura fit mētio de ſacrificijs ⁊ oblatiōibꝰ fit interp̄tatio huiꝰ noīs: ex quo ſequit ꝙ nos chriſtiani etiā veriſſimū ſacrificiū agni imaculati iheſu chriſti offerētes nō ꝓprie ſignificamꝰ: q̄ nuſq̄ꝫ in chriſtianoꝝ ſacrificijs mentio fit de hoc nomine.

n One etiā qōnis rn̄ſio vr̄ inepta: cū dicit ppl'm fidelē diuino cultui ſub ſignificatiōe illiꝰ noīs applicari ⁊ aſcribi. Applicatio. n. ppl'i chriſtiani ⁊ aſcriptio ad cultū diuinū fit in baptiſmo generaliter: in cōfirmatiōe ⁊ ſacroꝝ ordinū collatiōe ſp̄ālit': in q̄bꝰ oībꝰ illiꝰ nominis tetragrāmaton nulla fit mētio. Si igit ſolū ſub illo noīe aſcribitur q̄s diuino cultui: ſequit chriſtianū ppl'm nō legitime aſcriptū: qḋ ē deſtruere fidē noſtrā: imo nec iudaicꝰ ppl's ſic fuit aſcriptꝰ. an̄. n. īſtitutionē ⁊ publicationē hꝰ noīs multi ſunt dei cultui applicati: ſicut Abel. Noe. Abraam. ⁊ ceteri q̄bꝰ hoc nomē nō fuit indicatū: vt dr̄. ꝫ. vi. huius.

i N decima qōne dicit de efficacia huiꝰ noīs vtrū illa eēt ex inſtōne vel deuotiōe vtentis. Nō primū: q̄ eiꝰ ſignificatio iuxta inſtitutionē eſt ſine quocūqꝫ reſpectu extra vel intra ſine concretiōe ⁊ abſolutiōe vt burg. dixit. nō ptinet ergo eiꝰ ſignificatio ad talē efficaciā ex inſtōne: que ē: nō legit in ſcriptura. Reſtat igit ꝙ ex vſu ⁊ deuotiōe vel auctoritate ſicut in nr̄a lege orōnes: ⁊ manꝰ ipoſitiōes: ſcōꝝ inuocatiōes ⁊c̄. que efficacia plꝰ reſpicit illo mō opꝰ opatū ex deuotiōe q̄ꝫ ex inſtōne noīs cuiuſcūqꝫ vel orationis.

i N vndecima qōne dicit ſolēnitatē huiꝰ noīs fuiſſe tantā: ꝙ nō licuit niſi ſolos ſacerdotes ꝓnūciare in bn̄dictionibꝰ. Sꝫ hꝯ vr̄ implicare: q̄ vt ſupra dictū ē in qōne p̄ma. hoc nomē ſcribit quatuor lr̄is que nō p̄n̄t facere ſonū lingua humana explicabilē. ſequit ergo ꝙ nec ſacerdotes poterāt ꝓferre. Dicit igit burgē. ꝙ ſacerdotes loco eiꝰ ſemper

Universidad de Salamanca. BGH

ꝓtulerūt nomen adonai: qđ etiā vulgꝰ ꝓferre potuit: illa igiť nō explicatō ad ſolēnitatē noīs tetragrāmaton ꝑtinere nō videť: ceterū verba conſecratoria diuiniſſime eucbariſtie ſūt maioriſ ſolēnitatꝭ ⁊ efficacie q̄ꝫ li tetragrāmaton: nō obſtante tn̄ ea ſolēnitate: cuilibet cbriſtiano cōcediť legere epiſtolā Pauli: vbi illa verba ſunt expreſſa. Preterea ledit fidē noſtrā: ꝙ in iudaiſmo fuerit nomē tante ſolēnitatis quod apud cbriſtianos nulliꝰ ē reputationis: ꝑſertim cū ſit tale ſm̄ Burg. ſub cuiꝰ rōne deꝰ rite colitur: ⁊ fideľ populꝰ diuino cultui applicať: demū mirādū3 de beato biero. ꝙ de boc nomine nullā in ſua trāſlatione fecit mentionē: fuiſſet eñ auctoritatis maioris i eccľia q̄ꝫ Burg. ad ſcribēdū talia ſi q̄d veritatꝭ aut vtilitatꝭ babuiſſēt: ⁊ apľs bꝰ noīs ꝑ burg. ꝑdcā magnalia diſſimulās dixit. i. Cor. ij. nibil iudicaui me ſcire inter vos niſi bieſum cbriſtū ⁊ būc crucifixum. Ex quibꝰ oībꝰ recollectis p3 quārū iſta Burgē. digreſſio ad lrālē ſenſu3 ptineat: ⁊ merito probať iſte Bur. ſupfluꝰ: vbi poſtillator ſufficiens eſt: non diminutus vt burg. auſus ē dicere.

i   In duodecima igiť qōne burľ. volēs ex oībuſ dictis cōcludere expōne3 illius paſſus: boc nomen mibi eſt ineternum: fingit

Capitulū. iiij

R Eſpondēs[a] Moyſes ait. Nō credent mibi neqꝫ audiēt uocē meā ſꝫ dicēt nō apparuit tibi dñs. Dixit ergo ad eū. Quid[b] ē qđ teneſ i manu tua. Rñdit. Uirgā. Dixitqꝫ dñs. Proijce eā in terram. Proiecit: ⁊ verſa ē i colubꝝ: ita vt fugeret moyſes. Dixitqꝫ dñs Extende manū tuā ⁊ apprebende caudā eius. Extendit[c] ⁊ tenuit: verſaqꝫ ē in virga3 vt credant inqt ꝙ apparuerit tibi dñs deus patrū tuorū3 deus abraā ⁊ deus yſaac ⁊ deus iacob. Dixitqꝫ dñs rurſum. Mitte manū tuam in ſinum tuū. Quā cū miſiſſet in ſinū ꝓtulit[d] leproſā inſtar niuis. Retraxit ait manū tuā in ſinu3 tuum Retraxit ⁊ ꝓtulit iterū ⁊ erat ſimilis carni relique. Si nō crediderint inquit tibi: neqꝫ audierint ſermonē ſigni prioris credēt uerbo ſigni ſequētiſ. Qđ ſi nec duobus qdē bis ſignis crediderint: neqꝫ audierint uocē tuam: ſume aquā fluminis ⁊ effunde[e] ea3 ſup arida3 ⁊ qcqd bauſeris de flumio uerteť in ſanguinē. Ait[f] moyſes. Obſecro dñe: nō[g] ſum eloquens ab beri ⁊ nudiuſtercius: ⁊ exq̄ locutꝰ es ad ſeruū tuū: ipeditoris ⁊ tardioris lingue ſum. Dixit[a] dñs ad eū. Quis[b] fecit os boiſ. Aut[c] qs fabricatꝰ eſt mutū ⁊ ſurdū: uidentē[d] ⁊ cecū. Nōne[e] ego. Perge igiť ⁊ ego ero in ore tuo: doceboqꝫ qd loquaris. At ille. Obſecro[f] dñe inqt: mitte quē miſſurus es. Iratus[g] dñs in Moyſen: ait. Aaron[b] frater tuꝰ leuites: ſcio ꝙ eloquēs ſit. Ecce ipſe egredieťi occurſu3 tuū: videſqꝫ te letabitur

ſine auctoritate ſcripture ꝙ illud dicať ħ de duobus nominibus dei. ſ. tetragrāmaton ⁊ adonai. primū dicit nomen dñi eternū: qꝛ anteq̄ꝫ eſſent creature: boc nomen pertinebat deo ꝑ3 eſſentiā. Sꝫ pēſando dicta ſua ꝑora nō vr̄ ħ dictū verū: qꝛ ſupra dixit circa qōne3 ſuā q̄rtā: ꝙ n̄ ē nomē vocale i ſignū diuine itellectōis ad placitū īſtitutū: cōſtat aūt nullā vocē eē eternā nullūqꝫ inſtitutū eē eternū: nec aliqđ ꝓductū ꝑter v̄bū ⁊ ſpm̄ſcm̄ nec illđ nomē vocale ꝑus fuit inſtitutū q̄ꝫ publicatū: ſꝫ publicatio eiꝰ eſt tpaľ. igiť ⁊ inſtitutio. Eſt igiť inſtitutio ⁊ publicatio ⁊ ſcriptura q̄tuor lr̄is tpale: n̄ pōt igiť ſic dici ē nomē eternū: niſi ſm̄ ideā in mēte diuina: ſic aūt nō đr īſtitutū ſꝫ in eēntia diuina relucēs: vel ab ea pullulās: que ſunt alteriꝰ ſpeculatiōis. De ſcđo aūt noīe videl3 adonai dicit: dici memoriale eiꝰ. qꝛ exprimiť vbi tetragrāmaton ſcribiť nō b3 rōnē vt ſit ex impfectōe ppľi ꝙ illud loco illiꝰ ꝓferť: qđ ꝓferri nō pōt. Eſt igiť vnū ⁊ idē nomē qđ apđ nos đr deꝰ: qđ ē eternū ⁊ memoriale nō rōne vocis nec ſcripti: ſꝫ ſignificati bic đr Deꝰ abraā ⁊c̄. ad maiorē declarationē faciēdū filijs iſrľ. Cetera q̄ Bur. addit de ꝯpatiōe noīs bieſu ⁊ tetragrāmaton trāſcāt: qꝛ q̄ꝫuis iuolutōes ſniarꝫ ſint nō ſunt tn̄ ꝯ fidē ⁊ poſtillatorem.   Capitulū. iiij.

r   Eſpōdens Moyſes. Hic ꝯñr deſcribiť inſtructio ⁊ cōfortatio moyſi ꝑ ſigna diuine v̄tutis oſtēſiua. ⁊ ꝑmo poniť dicta inſtructio. ſcđo moyſi obſecratio: ibi. Ait moyſes. Circa ꝑmū ꝑmittiť cā ſignorū cū đr. a   Rñdēs moyſes ait nō credēt mibi. q̄ꝫuis. n. moyſes eēt certificatꝰ per v̄bū dñi ꝙ ſeniores ppľi v̄bis eiꝰ crederēt: vt dictū ē: ſciebat tn̄ ꝙ i ppľo illo erāt multi rebelles ⁊ icreduli: q̄ nō acq̄eſcerēt verbis: niſi viderēt ſigna diuine v̄tutis: ⁊ de talibꝰ loquiť bic moyſes dicēs. Nō credēt mibi. ꝓpter qđ dñs dedit ſibi ptātē faciēdi ſigna in tribꝰ. ſ. in virga in manu ⁊ in aqua fluminis. ad cuiꝰ intellectū cōſiderādū ꝙ iſta ſigna erāt ordinata ad boc ꝙ filij iſrľ crederēt moyſi q̄ꝫtū ad exitū de terra egypti ⁊ de mādato dñi. ⁊ iō iſta ſigna fuerūt ꝓportionata ad boc deſignādū ſicut i ꝑcedenti ca. fuit dictū de viſiōe rubi. Statꝰ autē filiorꝫ iſrľ in egypto: pōt ꝯſiderari q̄ꝫtū ad ingreſſu3 ppľi in egyptū: qđ fuit ꝑ dñiu3 ipſiꝰ ioſepb i egypto: ⁊ ad boc ꝑncipaliter referť ſignū virge ꝑ quā deſignať ꝑncipatꝰ ipſiꝰ ioſepb. vñ Geñ. xlvij. ca. vbi trāſlatio nr̄a b3. Adorauit iſrľ deū cōuerſus ad lectuli caput. Trāſlatio. lxx. b3. Adorauit iſrľ faſtigiū virge eiꝰ: qđ exponūt aliq̄ doctores noſtri de virga vel ſceptro ioſepb: qđ portabat i ſignū dñij: ſup qđ ſceptrū iacob innixꝰ adorauit deū. iſta aūt virga fuit in terra ꝓiecta: qñ pꝰ mortē ioſepb filij eiꝰ cū popľo iſrľ fuerūt cōpulſi ad opꝰ terrenū in luto ⁊ latere: ⁊ tūc cōuerſa ē i colubrū qđ ē aīal venenoſū ⁊ boī inſidiatiuū: vñ Geñ. iij. ca. dixit dñs ſerpēti. Tu aūt iſidiaberiſ calcaneo eiꝰ: qꝛ rex egypti filijs iſrľ ipoſuit: ꝙ venenū malicie ꝯcepiſſent ꝯ eius regnū: ⁊ ꝙ iſidiabať q̄liter ſe poſſent iūgere aduerſarijs egyptiorū: vt debellatis egiptijs egrederēť đ egypto: vt dictū ē ſupra. i. ca. ſꝫ apprebēſa cauda colubri v̄ſa ē iterꝫ i virgā ꝑ qđ deſignať ꝙ finaliť filij iſrľ egrederent de illa vilitate ad magnā libertatē ⁊ dignitate3 ſm̄ ꝙ đr Deuť. iiij. Nec eſt alia natio tā grandis ⁊c̄. Scđo cōſiderať ſtatꝰ ppľi q̄ꝫtū ad egreſſū đ egypto ſub cura ipſiꝰ moyſi: ⁊ ad boc referť ſignum manꝰ: q̄ ꝑmo poſita intra ſinū facta ē leproſa: ⁊ ſcđo ibi repoſita ſanata eſt: per quod deſignabatur ꝙ filij iſrael quando ꝑmo repoſiti ſunt cure moyſi: que cura per ſinū deſignať. vñ Nume. xi. đr. Porta eas in ſinu tuo. ꝑ boc fuerūt magis abominabiles egyptijs: ⁊ quaſi in cōſpectu eorꝫ fetidi. vñ dixerunt moyſi. fetere feciſti odorē noſtrū corā pbaraone ⁊ ſeruis eiꝰ: vt babeť. j. v. c. Sed ꝑ manꝰ ſanationē in ſequēti repoſitiōe deſignabať ꝯſolatio eis futura ꝑ curā moyſi ſicut patuit in trāſitu mariꝫ rubri ⁊ alijs bñficijs ꝑ orōne3 moyſi a deo ſibi collatis. Statꝰ aūt ppľi intermediꝰ fuit pꝰ mortē ioſepb. ⁊ an̄q̄ꝫ moyſes curā ppľi ſuſcipet ⁊ in aliqua pte illiꝰ tpis intermedij fuit illud edictū crudele de pueris maſculis bebreorū ſubmergēdis in flumine: ⁊ ad boc referť tertiū ſignū đ aqua fluminis verſa i ſanguinē: ꝑ qđ deſignabať ꝙ deꝰ req̄reret ab egyptijs in grauibꝰ plagis ſanguinē puerorꝫ in flumine extinctorꝫ. Bis dictꝭ p3 lr̄a paucis exceptis vocabulis. b   Quid ē ⁊c̄. nō q̄rit ex ignorātia ſꝫ vt cōueniētiꝰ inferat qđ ſequiť. c   Extēdit ⁊ tenuit. i. quo apparet obediētia moyſi q̄ ſtati3 cū manu nuda accepit colubru3 ad verbū dñi. d   Protulit leproſam inſtar niuis. cādor lucens ortꝰ in cute ē ſignū lepre: vt bř Leui. xiij. ca. albedo aūt niuis bab3 quādā lucē: ⁊ q̄ꝫtū ad boc tꝫ ſiľitudo: nō aūt q̄ꝫtū ad oīa. e   Effunde ſup aridā. ex quo p3 ꝙ nō cōuertebať in ſanguinē donec effuſa eēt ſup terrā. f   Ait moyſes. Hic ꝯñr poniť moyſi deprecatio. vidēs. n. moyſes ꝙ oportebat eū exeq̄ dei mādatū ⁊ ſentiebat ſe minꝰ eloquētē ad tale officiū: ⁊ iō petiuit ſocietatē alicuiꝰ magis eloquētis: ⁊ intēdebat boc de fratre ſuo Aaron: tū qꝛ erat eloquētior: vt. j. diceť: tū qꝛ erat ſenior tribꝰ annis: vt. ſ. dictū ē. c. ij. Cauſā aūt ſue inſufficiētie ad loquēdū exꝑmit moyſes dicēs. g   Non ſum ⁊c̄. ac ſi. d. l3 a iuuētute nō ſim multū eloquēs: qꝛ ſicut dicūt bebrei babebat vocē exilē: tn̄ poſtq̄ꝫ apparuiſti mibi ⁊ locutꝰ es mecū impeditioris lingue factꝰ ſum ad loquēdū: qꝛ fragilitas bumana ex ꝑñtia diuia vľ angelica aliqñ ſtupeſcit: ꝑ3 ꝙ đr Dan. x. Dñe in viſione tua diſſolute ſunt cōpages mee ⁊ nibil in me remāſit virū: ⁊ ꝑ allegationē buiꝰ impedimēti inſinuat moyſes petitōe3 ſuā de ſocietate eloquētis viri. a   Dixit dñs ad eū, oſtēdēs ꝙ poſſ3

ſupplere eiꝰ defectū cū ſubdiť. b   Quis fecit os bois. ac ſi diceret. Ego q̄ feci os bois poſſu3 tibi dare eloquētiā. c   Aut q̄s fabricatꝰ ē ⁊c̄. ac ſi diceret: ego q̄ oīu3 cōditor ſum poſſū de ceco facere vidētē: ⁊ de ſurdo ⁊ de muto audientē ⁊ eloquētē: boc induciť ad oſtendēdum ꝙ poſſet ſupplere allegatum defectum Moyſi. Aliť exponūt bebrei dicētes: ꝙ cū moyſes fuiſſ3 acuſatꝰ Pbaraoni de interfectiōe egyptij: vt dictū ē. ſ. ij. ca. Moyſes fuit captꝰ đ ꝑcepto regis: ⁊ adductꝰ corā eo: vbi moyſes valde cōſtāter locutꝰ ē dicēs ꝙ iuſte fecerat: vñ de eo đr. Bebreorū3 nullō verꝰ aīoſitatē regis: ⁊ tūc đ ꝑcepto regis poſitus ē ad decapitādu3: ſꝫ ſpiculator fuit ꝑcuſſus ceciſitate q̄ cecitaſ qua nō vr̄ illđ qđ bomo vult videre: ꝫ alia videat ſicut dictū fuit Geñ. xix. de illis q̄ volebāt frangere oſtiū lotb: ⁊ ſic qñ debuit ꝑcutere moyſen eū n̄ vidit: ⁊ ſic Moyſes effugit Pbaraone vidēte: ſicut ſcribitur. ſ. ij. cap. Qui fugiēs de cōſpectu eiꝰ ⁊c̄. q̄ et a deo factus fuit ita ſtupidꝰ ac ſi eſſet ſimpľr ſurdꝰ ⁊ mutus: ita ꝙ non potuit verbo vel ſigno ſignificare ſuis ſeruis ꝙ moyſes caperetur ⁊ ſic exponūt predictā lrām. b   Quis fecit os bois. i. te loq̄ ita ꝯſtāter corā pbaraone. c   Aut q̄s fabricatꝰ ē ⁊c̄. i. pbaraonē ita ſtupidū vt dictū ē. d   Uidentē ⁊ cecū. i. ſpiculatorē q̄ factꝰ fuit cecꝰ te nō vidēdo: ⁊ vidēs cetera vidēdo. e   Nōne ego. ac ſi diceret: ſicut talia mirabilia feci tibi: ita tāta ⁊ maiora poſſu3 facere.

f   Obſecro inq̄t ⁊c̄. l3 moyſes đ v̄bo dñi nō dubitaret: tn̄ qꝛ aarō frať ſuꝰ erat ſenior ⁊ eloquētior deſiderabat eū br̄e ſociū ſibi a domino aſſignādū: iō bāc petitionē replicauit. g   Iratꝰ dñs i moyſen. nō ꝙ peccauerit mortaliť: ſꝫ qꝛ nimis puſillanimis videbať in ſuſcipiēdo dei cōmiſſionē. ſi. n. mortaliter peccaſſ3: nō eēt veriſiľe ꝙ deꝰ petitionē eiꝰ exaudiſſet: qđ tn̄ fecit: vñ ſequiť. b   Aaron frať tuꝰ ⁊c̄. ⁊ p3 lr̄a vſq̄ꝫ ibi. i   Tu aūt eris ⁊c̄. i. accipies ordinatōe3 meā ⁊ leges a me imediate: ⁊ ipē eas ꝑ te ſibi relatas denūciabit ppľo. k   Abijt moyſes. Hic ꝯñr deſcribiť cōmiſſiōis moyſi facte executio ⁊ ꝑmo reſpectu termini a q̄ moyſes receſſit. ſcđo reſpectu ſpacij ꝑ qđ inceſſit ibi. Cūq̄ꝫ eēt in itinere. tercio reſpectu termini ad quē acceſſit ibi. Ueneruntq̄ꝫ filľ. Circa primū đr. k   Abijt moyſes reuertēs de mōte ſynai. l   Ad ietro. nolebat. n. recedere abſq̄ꝫ licētia eiꝰ: tū qꝛ iurauerat manere cū eo: tū qꝛ nō poterat ſecū ducere vxorē ⁊ filios ſine volūtate eiꝰ. m   Socerū ſuū. i. affinitate ꝯiūctū. vñ ⁊ in bebreo bř. Socerū ſuū. n   Cui ait ietro. vade i pace. erat. n. bō rōnabilis ⁊ iō noluit eū īpedire. Iacob aūt receſſit a laban licētia nō petita: qꝛ ſciebat eū eē boīe3 fraudulētū ſicut dictū fuit Geñ. xxxi. c. o   Et ipoſuit eos ſup aſinū. Dicūt beb. ꝙ iſte ē aſinꝰ q̄ portauit lignū bolocauſti: qñ abraā voluit imolare yſaac: đ q̄ bř Geñ. xxij. ca. ⁊ ꝙ eūdē aſinū eq̄tanꝰ ē rex meſſias qñ veniet: đ q̄ bř zacb. ix. c. Ecce rex tuꝰ veniet tibi ⁊c̄. ⁊ iō poterat tātū onꝰ portare: ſꝫ iſtđ appꝫ oīno ficticiū: iō dicēdū ꝙ ibi accipiť ſinglare ꝓ plurali. Sup aſinu3. i. aſinos: qꝛ vnꝰ nō ſufficeret ad portādū tot ꝑſonas. p   Portās virgā dei. ſic aūt noīabať: tū qꝛ ex ꝑcepto dei erat portāda: tū qꝛ ꝑ eā erāt miracľa dei fiēda. q   Dixitq̄ꝫ dñs reuertēti. i. ad reuertēdū ſe diſponenti. r   Uide vt omnia oſtenta. i. mirabilia oſtenſione digna.

corde. Loquere ad eum ⁊ pone uerba mea in ore eius: ⁊ ego ero in ore tuo ⁊ in ore illius: ⁊ oſtenda3 uobis quid agere debeatis. Et ipſe loquetur pro te ad populum ⁊ erit os tuū tu[i] aute3 eris ei in bis q̄ ad deū ptinēt. Uirgā q̄3 bāc ſume i manu tua i q̄ facturus es ſigna. Abijt[k] moyſes ⁊ reuerſus ē ad[l] ietro ſocerū[m] ſuū. Dixitqꝫ ei. Uadā ⁊ reuertar ad frēſ meos in egyptū: ut uideam ſi adbuc uiuāt. Cui[n] ait ietro. Uade in pace. Dixit ergo dñs ad moyſen in madiā. Uade ⁊ reuertere in egyptū. Mortui. n. ſūt oēs q̄ q̄rebāt aīa3 tuā. Tulit ergo moyſes vxorē ſuā ⁊ filios ſuos: ⁊[o] ipoſuit eoſ ſup aſinū: reuerſuſqꝫ ē in egyptū portās[p] uirgā dei i manu ſua. Dixitqꝫ[q] ei dñs reuertēti in egyptū. Uide[r] ut omnia oſtēta q̄ poſui i māu tua faciaſ corā pbaraone. Ego[ſ] indurabo cor eiꝰ: et n̄ dimittet pplm̄. Diceſqꝫ ad eū Hec dič dñs. Filiꝰ[t] meꝰ primogenitꝰ iſrľ. Dixi tibi. Dimitte filiu3 meū ut ſeruiat mibi ⁊ noluiſti dimittere eū. Ecce[u] ego interficiā filiū tuū primogenitū. Cūqꝫ[x] eēt i itinere in[y] diuerſorio occurrit[z] ei dñs: ⁊ uolebat occidere eū. Tulit[a] illico ſepbora acutiſſimā petram: ⁊[b] circūcidit preputiū filij ſui. Tetigitqꝫ[c] pedes eiꝰ: ⁊[d] ait. Spōſuſ ſāguinū tu mibi eſ. Et[e] dimiſit eū poſtq̄3 dixerat: ſpōſus ſanguinū tu mibi es ob circūciſionē. Dixitqꝫ[f] dñſ ad Aaron. Uade in occurſu3 moyſi i deſertu3. Qui[g] prexit obuiā ei i mōtē dei: ⁊ oſculatꝰ ē eū. Narrauitqꝫ moyſes aaron oīa v̄ba dñi ꝓ q̄bꝰ miſerat eū: ⁊ ſigna que mandauerat. Ueneruntqꝫ[b] filľ ⁊[i] ꝯgregauerūt cunctos ſeniores filiorū3 iſrael. Locutuſqꝫ ē ad aaron oīa verba que dixerat dñs ad Moyſen et[k] fecit ſigna corā populo: et[l] credidit populus. Audieruntqꝫ ꝙ viſitaſſet dñs filios iſrľ et ꝙ reſpexiſſet afflictionem illorū3: et pro-

ſ   Ego indurabo cor eiꝰ Hoc ꝑdixit dñs futurꝫ: vt n̄ admireť moyſes: qñ videbit effectū. Sciēdu3 tn̄ ꝙ dñs nō ē cā obdurationis cordis inq̄ꝫtū ē pctm̄ ſꝫ boc mō ē a libero arbitrio: dñs aūt ē cā iduratiōnis inq̄ꝫtū ē q̄dā pena: qꝛ in penā pctī ꝑpetrati ſubtrabit gr̄a3: cuiꝰ ē cor mollificare: ⁊ iō ea ſubtracta ſeq̄ť iduratio cordis būani in malo ſuo. t   Filiꝰ meꝰ ꝑgenitꝰ iſrľ. i. dignior in ppľis: ⁊ cui maiora bona reſeruāť: ⁊ maxime qꝛ vnigenitꝰ dei filiꝰ q̄ ē ꝑgenitꝰ oīs creature: vt diciť Col. i. c. Erat de iſrľ ſm̄ carnē naſciturꝰ. v   Ecce ego ⁊c̄. iſta fuit vltia pēa egyptijs inflicta: ⁊ tn̄ denūciať ħ ꝑma: qꝛ illa que ſūt ꝑora i intētiōe: ſūt poſteriora in executiōe.

x   Cūq̄ꝫ eēt in itinere. bic ꝯñr deſcribitur receſſus moyſi q̄ꝫtū ad ſpaciū per qđ iceſſit cū đr. Cūq̄ꝫ eſſ3 in itinere reuertēdo in egyptū. y   In diuerſorio i. in boſpitio ad qđ diuerterat ꝓ refectōe vľ q̄ete nocturna. z   Occurrit ei dñs ⁊ volebat occidē eū illud eū ꝑ3 aliq̄s refertur ad moyſen. que3 volebat dñs occidere: eo ꝙ ducebat ſecum elie3er filium ſuū incircūciſum. Gerſon autem circūciderat in terra madiā. Alij aūt dicūt ꝙ referť ad elie3er quē volebat occidere: eo ꝙ erat incircūciſus: ⁊ tn̄ ducebať in egyptū ad morādū iter filios iſrľ q̄ erāt circūciſi. Sꝫ iſtud nō vr̄ ꝯueniēter dictū: qꝛ ille puer nōdū venerat ad etatē adultā: ⁊ iō nō erat in culpa ex dilatiōe nimia ſue circūciſiōis nec puniēdus: ſꝫ pr̄ q̄ babebat eiꝰ curā: ſicut fuit declaratū Geñ. xvij. c. ⁊ iō ꝑmū dictū meliꝰ vr̄. ſ. ꝙ referť ad moyſen. a   Tulit illico ⁊c̄. Hebrei dicūt. Aciem vel nouaculā. b   Et circūcidit ꝑpuciū filij ſui. qꝛ ꝑ v̄bū moyſi vľ angeli volētis occidere moyſen cognouit ꝙ illa inuaſio angeli erat ꝓpꝫ ħ ꝙ filiꝰ eiꝰ nō erat circūciſus. c   Tetigitq̄ꝫ pedes eiꝰ. i. filij ſui circūciſi: ad cuius pedes manauit ſanguis ex inciſiōe. d   Et ait ſpōſus ⁊c̄. i. vere ꝓpꝫ te ſpōſus meꝰ moyſes fuit occiſus. Aliť exponiť vt ly eiꝰ referať ad moyſen ad cuiꝰ pedes ꝓiecit ꝑpuciū filij ſui abſciſu3. d   Spōſus ſang. tu mibi es. i. ꝓpꝫ te q̄ es ſpōſus meꝰ ne te angelꝰ occideret: ſāguis filij mei effuſus ē ⁊ iſta expō ſcđa magꝭ ꝯcordat lr̄e ſequēti cū đr. e   Et dimiſit eū. qꝛ indignata receſſit a moyſe: ⁊ redijt ad pr̄e3 ſuū cū filijs ſuis: vt p3 ex eo qđ bř j. xviij. c. ſ. ꝙ ietro venit ad moyſē i deſerto adducēs ſecū vxorē moyſi ⁊ filios eiꝰ: placuit ēt moyſi ꝙ ipa rediret cū filijs: qꝛ ꝑcepit tūc ꝙ nō eēt utiſ oneri q̄ꝫtū ad negociū ꝓ q̄ ibat. f   Dixitq̄ꝫ dñs ad aarō. ex ħ p3 ꝙ aarō tāq̄ꝫ ꝓpbeta babuit reuelatōe3 dñi ħ ēt p3 ex eo qđ đr. i. Reg. ij. c. ad beli. ħ dicit dñs. Nūq̄d nō apte reuelatꝰ ſū domui pr̄is tui cū eēt i egypto ⁊c̄. beli. n. deſcēdit đ aarō. g   Qui prexit ⁊c̄. i. i mōtē ſynay q̄ vocať mōs dei rōne ꝑdicta. iij. c. b   Ueneruntq̄ꝫ filľ. ħ ꝯñr deſcribiť acceſſus moyſi ad terminū ad quē vbi manifeſtauit cā3 aduētꝰ ſui: ꝑ ſeniorib ꝰ ppľi cū đr.

i   Et cōgregauerūt cūctos ſeniores. i. popľi iudices: vt dcm̄ ē ſ. iij. c. Et poſtea aarō q̄ erat eloquētior: ⁊ babebat vocē magis audibilē v̄ba q̄ dixerat dñs moyſi ꝓpoſuit corā ppľo: ⁊ boc ē qđ đr: Locutuſq̄ꝫ ē aarō ⁊c̄.

k   Et fecit ſigna. ꝑdicta in ꝑn. buiꝰ. c. nō tn̄ ꝑ ſeipm̄: ſꝫ ꝑ moyſen cuiꝰ erat

Universidad de Salamanca. BGH

facere ſigna p̄dicta corā populo iſrl':qđ p3 per ſignū man⁹ ſue facte lepro
ſe ⁊ iterū ſanate:qđ nō pōt dici de aaron. l Et credidit popl's. viſis ſi
gnis. m Et proni adorauerūt.p gratiarū actione.

In ca.iiij.vbi dr in poſtil'. Dixit dn̄s ad eū ⁊c. Additio.i.

n On videt rōnabile:q moyſes dubitaſſet q de⁹ poſſet ſupple
re defectū ſuū

x̄ba.n.dn̄i ad moyſen in h̄.c. videt meli⁹ exponi cō formit ad p̄dcā i p̄cedē.c. Dixerat.n.dn̄s ad moyſen i ſnīa:q iō elegerat eū impotentē ⁊ inſufficiētē vt eſſet ſignū q liberatio ppl'i fiebat virtute diuina tm̄:vt fuit expoſitū in addit̄ōe ſup illud x̄bū hoc habebis ſignū ⁊c. Nunc aūt pari rōne r̄ndit ad defectū eloquētie:quē moyſes allegabat ad excuſandū ſe ab officio ſibi iniū ctio.q.d. Tu ſcis q ego ſū q fecit os hoīs. vn̄ ſi vellē te facere eloquētē ⁊ diſertū in locutiōe poſſem: ſ3 hoc n̄ expedit ne liberatio ppl'i attribuat humane perſuaſioni.

In eo.cap.iiij. vbi dr in poſtilla. Obſecro inquit dn̄e mitte quem miſſur⁹es.

Additio.ij.

q Uidē hebreorū ſpāliter Ra. ſal'. aliter exponūt hunc paſſum .ſ. mitte quē miſſurus es. dicūt.n. q moyſes nō erat introductur⁹ ppl'm in terrā pmiſſionis; put in p̄ma ei⁹ reuelatōe facta dcm̄ fuit. filr ⁊ credebat q ali⁹ erat a deo mittēd⁹ in redēptionē finalē: ⁊ iō petebat q alter illorū mittēdorū mitteretur q̄r vtrūq3 digniorē ſe eſtimabat: ⁊ q2 in hoc vide baf ptra preordinationē diuinā petere:idcirco ſequif. Iratus dn̄s i moyſen. ⁊ ſm hāc expoſitionē vr̄ q moyſes peccauerit: vn̄ nec dn̄s petitiones ſuā in hoc exaudiuit fuit tn̄ ei⁹ pctm̄ dignuz venia.q2 magis p̄cedebat ex magna humilitate q̄ ex incredulitate ſeu inobedien̄a.

In eo.ca.iiij. vbi dr in poſtilla. Aliter exponitur: vt ly eius referat ad Moyſen ⁊c.

Additio.iij.

n On videt bn̄ exponi illud verbū. Et dimiſit eū de ſephora:put in poſtilla.nā legif.j.xviij.ca. de ietro q tulit ſephorā vxorē moyſi quā remiſerat. Ex q̊ p3 q vxor moyſi nō dimiſit eū:ſ3 cō ſ.moyſes remiſit vxorē. Rō aūt hui⁹ remiſſiōis h̄r in glo.ibidē.ſ. vt expeditior eēt in ope dn̄i. vn̄ p hoc q dr h̄. Dimiſit eū, intelligif q moyſes dimiſit filiū ſuū nouiter circūciſum vt expeditior eēt in officio ſibi cōmiſſo:vt dictū ē: ⁊ ne periclitaref in via: ⁊ p ꝯñs dimiſit matrē:eo q ei cura nutriendi p̄ncipaliter incūbebat.

Replica correctorij ꝯ Burgeñ.

i In ca.iiij. vbi poſtillator exponit illud. Dimiſit eū de ſephora vxore moyſi idignata: hic loc⁹ breuitate obſcur⁹ ē:vt di.h.aug. p magiſtrū hyſto. allegat⁹:iō multipliciter a multis exponitur. ſed cū poſtillator elegit expoſitionē gloſe interlinearis. Burg. eū rep̄hendit ex debili argumēto:qđ fundat in eo q infra.xviij. dr Moyſes ſephorā remiſiſſe:arguēs ex hoc q ſephora hic moyſen nō dimiſerit ſ3 pott⁹ cō ſephora dimiſit moyſen. ⁊ q moyſes remiſerit ſephorā. Moyſes ſentiēs

irā vxoris ⁊ volūtatē dimittēdi eū nō reliqt eā ſolā vagari cū filijs ſuis reuertēdo in terrā madiā:ſ3 aſſignauit familiā reducētē: ⁊ ſic remiſit eā ne pateref ei⁹ iurgia: ⁊ vt eēt in negocio cōmiſſo expeditior. ⁊ tangit glo.loci allegati. Capitulum.v.

p Oſt hec. Poſtq3 deſcripta ē puiſio ducis ppl'm iſrl' de egypto educētis. hic ꝯñr deſcribif flagellatio regis ppl'um detinētis: ⁊ q2 illa pumo iudiciaria ē, iō p̄mittif noīatio ex verbis. ſcđo monitio cū ſignis additis in p̄ncipio vij. ca. ⁊ tercio ſubdit punitio in decem plag. circa mediū eiuſdē ca. ibi. Dixit autem dn̄s ad moyſen ingrauatū ē ⁊c. Circa primū ponif monitio ⁊ regis dura reſpōſio. ⁊ ſcđo populi aggrauatio: ibi. Dixitq3 pharao. Circa primū dr ſic.

a Poſt h̄.i.poſtq3 iſrl' pplus credíderat moyſi de ei⁹ liberatiōe:vt dictū eſt in fine p̄cedētis ca. b Ingreſſi ſunt ⁊c. Sequit h̄:vbi erāt ſenes ppl'i iſrl' de q̄b⁹ dixerat dn̄s: q ingrederent cū Moyſe ad regē egypti: vt dictū ē iij.ca. Dicunt hebrei q remāſerūt ducti timore regiſ ⁊ ppt hoc ipediti ſunt accedere ad dn̄z cū moyſe:vt habetur infra.xxiiij.ca. Sed hoc videt falſum q2 aaron qui hic ingreſſus ē cū moyſe eodē mō tūc impedit⁹ fuit:q2 ſol⁹ moyſes accedere iuſſus ē:vt ibidē dr: ⁊ iō meli⁹ dr ab alijs:q ſenes ingreſſi ſūt ad regē ſicut dixerat dn̄s:ſed ſolū ſcriptura facit mētionē de moyſe ⁊ aarō:q erāt p̄ncipales: ⁊ q2 eis erat cōmiſſū negociū. c Hec dicit dn̄s. in ſua monitiōe auctoritatē dn̄i p̄mittunt:vt ſit efficacior ad regē inclinādū:ſ3 rex e contrario r̄ndit ꝯtēptibilit̄ dicēs. d Quis ē dn̄s. ac ſi diceret nō ē tāte auctoritatis:q debeā ei obedire. R̄ndet ēt infideliter dicēs. e Neſcio dn̄m. l3 eñi deū eē ſm anſhelmū ſit p ſe notū ⁊ p ꝯñs ei⁹ noticia inſerta ē naturaliter mēti humane:hoc tn̄ ē incognitū mēs humana deū eē cogitat:id qđ eſtimat maximū in entib⁹:ſed ſub iſta determinatiōe q ſit de⁹ ppl'i iſrl' p fidē ⁊ cultū ſpālē:put ſonabāt x̄ba moyſi:deū eē nō ē naturaliter notū ⁊ ſic r̄ndit rex. e Neſcio dn̄z. q2 egyptij infideles ⁊ ydolatre exiſtētes colebāt aīalia tanq̄ deos. R̄ndit etiā inobediēter dicēs. Et iſrl' nō dimittā. f Dixerūtq3 exponētes cām p̄dicte monitiōis. g Deus hebreorū vocauit nos. cui tenemur obedire. h Ut eamus viā triū dierū. Iſtud eſt ſupra expoſitū tercio ca. addūt tn̄ alíqui q p tres dies intelligūf tres mēſes:q2 in tercio menſe ab exitu de egypto venerūt ad montē ſynai:vt h̄r.j.xix.ca. ⁊ ibi ſacrificauerūt dn̄o. In ſacra.n. ſcriptura aliqñ accipif dies p anno:vt ezech. iiij. ⁊ eodem mō dicūt q accipif hic p mēſe. i Ne forte accidat nobis peſtis. que puenit ex corruptiōe aeris. k Aut gladi⁹. q puenit ex inuaſione hoſtis. l Ait ad eos rex. ſicut dure r̄nderat

m⁹ adorauerunt.

Capitulum.v.

Poſt[a] hec igreſſi[b] ſunt Moyſes et Aaron:et dixerunt Pharaoni. Hec[c] dicit dn̄s de⁹ iſrl'. Dimitte populū meū ut ſacrificet mihi in deſerto. At ille r̄ndit. Quis[d] eſt dn̄s ut audiā vocē eius: ⁊ dimittam iſrael. Neſcio[e] dn̄m: ⁊ iſrael non dimittā. Dixerūtq3.[f] De⁹[g] hebreorum vocauit nos: vt[h] camus viā triū dierū in ſolitudinē: ⁊ ſacrificem⁹ dn̄o deo noſtro: ne[i] forte accidat nobis peſtis aut[k] gladius. Ait[l] ad eos rex egypti. Quare[m] Moyſes ⁊ Aaron ſollicitatis populū ab opibus ſuis. Ite[n] ad onera veſtra. Dixitq3[o] pharao. Multus[p] ē populus terre. Videtis[q] q turba ſuccreuerit quātomagis[r] ſi dederitis eis requiem ab opibus. Precepit[s] ergo in die illo prefectis operum ⁊ exactoribus populi dicens. Nequaq̄3[t] vltra dabitiſ paleas ppl'o ad conficiendos lateres ſicut prius:ſed ipſi uadant ⁊ colligant ſtipulas ⁊ menſuram laterum quā prius faciebāt: imponetis ſuper eos:nec[u] minuetis quicq̄3. Vacāt eñi ⁊ idcirco uociferātur dicētes. Eamus ⁊ ſacrificemus deo noſtro. Opprimāf operib⁹ ⁊ expleant ea: ut nō acquieſcāt x̄bis mēdacibus. Igitur egreſſi prefecti operū ⁊ exactores ad populū dixerūt. Sic dicit pharao. Non do uobis paleas. Ite ⁊ colligite ſicubi inuenire potueritis:nec minuef quicq̄3 de opere ueſtro: diſpſuſq3 ē pplus in omnē terrā egypti ad colligendas paleas. Prefecti quoq3 operū inſtabant dicētes. Complete opus ueſtrū quotidie:ut pri⁹ facere ſolebatis quādo dabātur uobis palee. Flagellatiq3[x] ſunt qui preerāt operibus filiorū iſrl': ab exactorib⁹ pharaonis dicētibus. Quare nō impleſtis mēſurā laterū ſicut prius nec heri nec hodie. Veneruntq3 prepoſiti filiorū iſrl': ⁊ uociferati[y] ſūt ad pharaonē3 dicentes. Cur ita agis ꝯtra ſeruos tuos. Palee n̄ danf nobis ⁊ lateres ſimiliter imperātur. En famuli tui flagellis cedimur: et[z] iniuſte agif contra

Universidad de Salamanca. BGH

loquēdo cōtra dn̄m:ita dure r̄ndet ꝯ moyſen ⁊ aaron dicens.
m Quare moyſes ⁊c. imponēs eis q velint mouere ſeditionē: ⁊ ſic agere cōtra regiā maieſtatem. n Ite ad onera vr̄a. Ex quo p3 q erat ei⁹ intentio:vt affligeref onerib⁹ ſicut ⁊ alij ſed populus eis ⁊ alijs ſeruib⁹ parcebat de labore manuali. Numer⁹.n. determinat⁹ laterū īponebaf ppl'o p ſingulos dies:vt p3 ex ſequentibus: ⁊ cōis ppl's maiori labore ſe ſuppōebat ad reddendū numerū p̄dictum vt moyſes ⁊ alij predicti eēnt a labore liberi.

o Dixitq3 Pharao. hic deſcribif aggrauatio regis ⁊ p̄mo ſup ppl'm i generali. ſcđo ex hoc ꝯñr oſtendif afflictio Moyſi: ibi. Occurrerunt q3. Circa p̄mū tāgif cā aggrauationis cū dr.

p Multus ē populus .ſ. filiorum iſrael.

q Uidetis q turba ſuccreuerit. Sed queritur quō hoc poteſt eē:quia dictum fuit a rege de maſculis ſubmergendis:vt predictū eſt.i.c. Dicendū eſt q illud edictū tanq̄ nimis crudele fuerat reuocatū. r Quātomagis ſi ⁊c. ac ſi diceret: ex hoc lucide p3 q ſunt magis opib⁹ affligēdi vt ſic min⁹ poſſint vacare generationi. s Precepit ergo ⁊c. Dicit h̄ andreas:q exactores ⁊ p̄fecti erāt idē hoīes ⁊ idē officiū habētes:ſed hoc p3 falſum ex hoc qđ ſequif poſtea. Flagellatiq3 ſunt q p̄erant opib⁹ filiorū iſrael ab exactorib⁹ pharaonis: nō ē veriſile q flagellaref ab egyptijs ſi eēnt egyptij: ⁊ iō dicēdū q p̄fecti erāt de filijs iſrl' ⁊ erāt cōſtituti vt ppl'm ad laborē inducerēt:vt numerū laterū exactorib⁹ redderēt q erāt egyptij. t Nequaq̄3 vltra dabitis paleas de ſumptu regis:ſicut pri⁹ ad cōficiēdos lateres. Palee.n. dicunf quicq̄d remanet de meſſe excuſſo grano: ⁊ talia cōmiſcebātur cū luto vt lateres fortiores eſſent: ex talib⁹ aūt fiebāt edificia in egypto:q2 rari lapides ſunt ibi. v Nec minuef quicq̄3. de magnitudine laterū nec de multitudine p̄us impoſita.
x Flagellatiq3 ſunt. q2 nō poterāt reddere numerū cōſuetū exactoribus. y Uociferati ſunt. cū clamore magno ⁊ miſerabili:vt regē flecterent ad pietatē. z Et iniuſte agif ⁊c. nō dixerūt iniuſte agis:ne regē offenderēt ⁊ vt honori regio deferrēt:ſed dicūt. Iniuſte agif.ſ. ab exactorib⁹ tuis ⁊ ꝯ intentionē tuā ſed p hoc nō iuenerūt aliquā gratiā: ⁊ p3 lr̄a. a Occurrerūtq3 moyſi. Hic ꝯñr oſtēdif afflictio moyſi ⁊ aaron in ſpāli ⁊ p̄mo ponif dicta afflictio ſcđo diuina cōſolatio. in p̄n. vi.c. Afflictio aūt moyſi oñdif ꝯñr ex afflictiōe ppl'i. cū dr. a Occurrerūtq3 moyſi.ſ. p̄poſiti filiorū iſrl'.
b Qui ſtabāt ⁊c. Dicūt aliq̄ q poſtq̄ Moyſes ⁊ aaron fecerūt monitionē p̄dictā egrediebāf a pharaone ⁊ p̄poſiti tunc ingrediebātur: ⁊ ſic ex aduerſo veniebāt iſti obuiā illis: ⁊ ſic li egredietes a pharaone referf ad moyſen ⁊ aaron: ſed hoc videf falſu3:q2 poſt monitionē factā a moyſe pharao aggrauauit iugū ppl'i ⁊ flagellati fuerūt p̄poſiti p̄dicti eo q nō reddebāt numerū impoſitu3 ppt qđ iuerūt ad clamādū corā pharaone vbi durū r̄nſum habuerunt Ex quib⁹ p3 q inter monitionē factā p moyſen ⁊ aaron ⁊ acceſſu3 p̄poſitorū ad clamādū corā pharaone fluxerūt plures dies. ⁊ ideo li egrediētes a pharaone nō referf ad moyſen ⁊ aaron ſ3 ad p̄poſitos p̄dictos:quorū egreſſu3 a pharaone moyſes ⁊ aaron expectabāt ſtātes extra domū regis vt ſcirēt quale r̄nſum habuiſſent tāq̄ curā hn̄tes de bono ppl'i. ⁊ iō qñ ſciuerūt q p̄poſiti filiorū iſrl' iuerūt ad pharaonē ipi ſecuti ſūt eos expectātes ex̄ domū reg̃ exitū illorū vt ſcirēt reg̃ r̄nſū. c Uideat dn̄s ⁊ iudicet.i. puniat malū qđ fecíſtꝫ nob. d Qm̄ fetere feciſtꝫ ⁊c.i. nos abominabiles ⁊ odioſos reddidiſtꝫ. e Et p̄buiſtꝫ ei gladiū.i. occaſionē affligēdi nos laborib⁹ vſq3 ad mortē. f Reuerſuſq3 ē moyſes ad dn̄3. vbi appet patiētia moyſi qui q̄uis eēt ſupior dictis p̄poſitis tn̄ x̄ba eorū dura ⁊ pungitiua paciēter ſuſtinuit:q2 videbat eos in paſſione poſitos: ex quo hn̄t ſupiores exēplū ceſſandi a correctiōe ſubditorū in paſſione poſitorū donec trāſeat paſſio niſi periculū i mora p babiliter timeatur.

g Dn̄e cur afflixiſti.i. affligere miſiſti.
h Populū iſtū. ex q ap paret charitas moyſi: q2 nō ſolū pungētib⁹ eu3 nō r̄ndit ſ3 etiā p eis orauit.
i Quare miſiſti me. q.d. ad liberādū eos me miſiſti ⁊ ipſi ecōtrario magis q̄ prius ſunt afflicti.

In ca.v. vbi dr in poſtilla. Hec dic dn̄s in ſua monitiōe auctoritatē dn̄i p̄mittunt.

Additio.

v Erba Pharaonis dicentis. Quis eſt dn̄s. Ab expoſitorib⁹ hebreorū nō intelligūf ꝯtēptibiliter ſed ſolu3 interrogatiue dicta. ⁊ ēr̄ō. nā ipſi propoſuerūt pharaoni nomē dn̄i Tetragrāmaton. vbi eñi dicitur. Hec dicit dn̄s. ponitur illud nomē. Pharaoni vero predictu3 nomen erat penitus ignotum: cū etiam ipſi moyſi fuerat nouiter reuelatu3 vt dictū eſt. vnde dicit. Neſcio dn̄m nec iſrl' dimittā3. q.d. loquimini mihi ex parte cuiuſdā ignoti. vn̄ ⁊ nō faciā que petitis. ipſi vero r̄nderunt ppo nētes nō p̄mū nomē ſibi ignotū ſed aliud nomē qđ ſibi inoteſcebat ⁊ hoc cum dr. De⁹ hebreorū vocauit nos. gen⁹ eñi hebreorū notū erat apud egyptios. dicebat.n. filia pharaonis de pueris hebreorū. De infantibus hebreorū eſt hic. ſ̄.ij.c. ⁊ ſic ſciebat etiā eos h̄re ritū circūciſionis. ⁊ p ꝯñs habere deū ſeparatū a dijs egyptiorū q colebāt aīalia tāq̄ deos: ⁊ ideo cu3 pharao rōnabiliter queſiuiſſet. Quis eſt dn̄s. ignorās penit⁹ hoc nomen ipſi cōgrue ſatiſfaciebāt ei dicētes. Deus hebreorū vocauit nos. quaſi dicerēt. l3 nō cognoſcas deū ſub p̄mo noīe ſaltē cognoſcas ſub ſcđo.ſ. deus hebreorū. ſed doctores noſtri cōiter exponūt p̄dicta verba pharaonis contēptibiliter dicta ⁊ inobediēter qđ magis cōſonat lr̄e:nā poſt ſcđam ppoſitionē in qua nomen ſibi quodāmodo notū ꝑpoſuerūt magis ⁊ magis induratus eſt aggrauās ppl'o onera:vt infra cōtinef. Capitulū.vi.

d Dixitq3 dn̄s. Hic ꝯñr deſcribif ipſius moyſi conſolatio. ⁊ p̄mo circa eū oſtēdif dei cōſolatio benigna. ſcđo deſcribif ipſi⁹ moyſi genealogia: ibi. Iſti ſunt p̄ncipes domorū. Adhuc circa primū p̄mittif diuina cōſolatio. ſcđo eiuſdē cōſolationis relatio: ibi. Narrauit ergo Moyſes. Circa p̄mu3 cōſiderādum q dn̄s videns moyſen afflictū: tum ex grauamine populi. tum ex eo qđ imponebaf ſibi. Conſolaf eū dn̄s dicēs. b Nunc videbis.i. cito. c Que factur⁹ ſum pharaoni.ſ. mirabilia al's inaudita. d Per manus eñi fortē.i. per potentiā meam eum fortiter flagellātem. e Dimittet eos.ſ. filios iſrl' quos nūc fortiter retinet ⁊ violēter ⁊ nō ſolum dimittet:ſed etiā eijciet eos de terra ſua: q2 egyptij de morte p̄mogenitorū territi cogebāt filios iſrl' exire: vt habef j.xij.c. f Qui apparui abraā yſaac ⁊ iacob in deo oipotente ⁊ nomen meū adonai nō indicaui eis q2 dn̄s volebat cōſolari moyſen:vt dictū ē inſinuat ei q ſit ei datur⁹ clariorē ſui cognitionē q̄ patribus p̄teritis. Iſtud tn̄ varie exponif a doctorib⁹ catholicis ⁊ hebreis. Dicunt igif aliqui doctores catholici q hoc nomen adonai ſignificat generale dn̄ium: l3 autem patrib⁹ precedentibus moyſen oſtenderit ſe dn̄m totius creature nō tn̄ ita perfecte ſicut moyſi p tranſmutationē creaturarū vt virge in ſerpentē: ⁊ ecōuerſo. ⁊ fluminis in ſanguinē: ⁊ alijs ſignis mirabilib⁹ in quib⁹ oſtendif dn̄ium dei ſup creaturas obedientes ei ad nutū ꝯtra nature curſu3:ſ3 hoc nō videf ſufficiēter dictū; q2 tpe abrae oſtendit ſimilia cōuertendo vxorē loth in ſtatuā ſalis ⁊ in deſcēſiōe ignis ꝯ naturā ſup ſodomā ⁊ gomorrā: vt h̄r Gen̄.xix.c. ⁊ in multiplicatiōe aquarū.xv. cubitis vltra cacumina mōtiu3 tpe diluuij. ⁊ in creatione mundi de nihilo que oīa notificata fuerunt abrae ab ipſo deo. Itē hoc nomen adonai qđ ſignificat generale dn̄ium

populū tuu3. Qui ait. Uacatis ocio: ⁊ idcirco dicitis. Eamus ⁊ ſacrificem⁹ dn̄o. Ite ergo ⁊ operamini. Palee nō dabūf uobis: et reddetis cōſuetū numerū laterū. Videbātq3 ſe p̄poſiti filiorū iſrl' i malū eo q diceref eis: nō minuetur qcq̄3 opis đ laterib⁹ p ſingulos dies. Occurrerūtq3[a] moyſi ⁊ aarō q[b] ſtabāt ex aduerſo: egredientes a pharaōe: ⁊ dixerūt ad eos. Videat[c] dn̄s ⁊ iudicet qm̄[d] fetere feciſtis odorē noſtrū corā pharaone ⁊ ſeruis ei⁹: ⁊[e] prebuiſtis ei gladiū ut occideret nos. Reuerſuſq3[f] eſt Moyſes ad dn̄m ⁊ ait. Dn̄e[g] cur afflixiſti pplm̄[h] iſtum. Quare[i] miſiſti me. Ex eo eñi q̊ ingreſſus ſu3 ad pharaonē vt loquerer ex noīe tuo: afflixit pplm̄ tuū ⁊ nō liberaſti eos.

Capitulum.vj.

Dixitq3[a] dn̄s ad Moyſen. Nūc[b] videbis q̊[c] factur⁹ ſum pharaoni. Per[d] manū eñi fortē dimittet[e] eos: ⁊ in manu robuſta eijciet illos đ terra ſua. Locutuſq3 ē dn̄s ad Moyſen dicēs. Ego dn̄s q[f] apparui abraam yſaac ⁊ iacob in deo oipotente et nomē meū adonai: nō indicaui eis. Pepegiq3 fedus cū eis vt darē eis terrā chanaan terrā pegrinationis eorū in

quia fuerunt aduene. Ego[g] audiui gemitū filioꝝ iſrl' quo egyptij oppreſſerunt eos τ recordat⁹ ſuʒ pacti mei ideo dic filijſ iſrl'. Ego dñs qui educam[i] uos de ergaſtulo egyptioꝝ τ eruā3 de ſeruitute: ac[k] redimā in brachio excelſo et[l] iudicijs magnis: et[m] aſſumā uos mihi in populū τ ero ueſter de⁹. Et[n] ſcietis qꝛ ego ſum dñs deus veſter: qui[o] eduxerim vos de ergaſtulo egyptioꝝ τ induxerim uos in terram ſuper quā3 leuaui manū meam ut[p] darem eā abraā yſaac τ iacob: daboq3 illā3 poſſidendam uobis ego dñs. Narrauit[q] ergo moyſes oīa filijs iſrael[r] qui non acquieuerunt ei: ꝑpter anguſtiam ſpiritus τ opus duriſſimū. Locutuſq3 eſt dñs ad moyſen dicens. Ingredere τ loquere ad pharaonē regem egypti vt dimittat filios iſrael de terra ſua. Reſpondit moyſes coram dño. Ecce[s] filij iſrael non audiūt me:

et quomodo audiet pharao preſertim[t] cū incircūciſus ſim labijs. Locutuſq3[x] eſt dñs ad moyſen τ aaron τ[y] dedit mandatū3 ad filios iſrl' τ[ʒ] ad pharaonē regē egypti vt educerēt filios iſrl' d̄ terra egypti. Iſti[a] ſunt principes domoꝝ per familias ſuas. Filij[b] ruben primogeniti iſraelis: enoch τ phallu: eſron τ charmi. He cognationes ruben. Filij ſymeon: iamuel τ iamin τ ahod τ iachin et ſaber et ſaul filius chananitidis. He progenies ſymeon. Et hec noīa filioꝝ leui per cognationes ſuas: gerſon et caath et merari. Anni autem uite leui fuerūt centūtrigintaſeptē. Filij gerſon lobni et ſemei per cognatiões ſuas. Filij caath: amra3 et iſuar et ebron et oziel. Anni quoq3 uite caath centūtrigītatres. Filij merari: mooli et muſi. He cognationes leui per familias ſuas. Accepit[c] autem amram vxorem io-

non ponif hic in hebreo cū d̄r. Nomen meū magnū τc. ſed ibi eſt nomen dñi Tetragrāmaton: verūtamē qꝛ iſtud nomē apud hebreos tante ſanctitatis reputaf ꝙ nō debeat noīari niſi a ſummo ſacerdote: τ ſolū in benedictionibus fiendis in templo. iō loco illi⁹ nois ꝑnūciaf adonai ſicut ſi apd̄ nos hoc nomē deus ꝑpter ſui ſanctitatē non eſſet licitū noīare: τ loco illi⁹ vbicūq3 inueniref ſcriptū ꝑnūciaref hoc nomē dñſ τ hoc mō trāſlatio noſtra hic habet hoc nomē adonai loco nomis dñi tetragrāmaton. nomē aūt dñi tetragrāmaton nō ſignificat dñiū3 vt videbif. τ iō predictus modus dicēdi ꝓcedit ex ignorātia idiomatꝭ hebrei: qꝛ accipit nomen qd̄ ꝑnūciaf loco illius qd̄ ſcribif. Sciendu3 igif ꝙ ad videndū quid dicendū ſit de ſignificatione nominū hebraicoꝝ videf recurrendū ad doctores hebreos āīquos. Dicit eñ Ra. Moy. loquēs de diuinis nominibus que in vete. te. cōtinētur ꝙ aliqua noīa de deo dicuntur per reſpectū ad creaturas: vt creator: dñs τ ſilia. Alia aūt dicūf de deo per modū qualitatū circa diuinā eſſentiā: vt ſapiens. bonus. oīpotens τ ſilia. τ alia per modū q̄ntitatum: vt immēſus. incircūſcriptus. τ per modum aliarū ꝓprietatū l3 tranſeant in diuinā ſubſtantia3 q̄ntū ad rē ſignificatā: ſed nomen dñi tetragrāmatō ſignificat diuinā eſſentiā puram τ nuda3 ꝓut in ſe exiſtit circūſcripto oī alio τ ideo eſt nomen incōmunicabile appropriatū ſoli deo qꝛ ſignificat veritatem diuine eſſentie in ſe. Hoc igitur ſuppoſito dicit ra. ſa. hebre⁹ ꝙ hoc nomen ſignificat veritatē diuine nature. ad veritatē aūt pertinet īpletio dicti ſui vel ꝓmiſſi. ideo d̄r hic. Nomen meū magnū. ſ. tetragrāmatō: qd̄ veritatem importat. Nō indicaui eis. qꝛ in dieb⁹ eoꝝ nō impleui ꝓmiſſum: qd̄ eis feci de terra chanaan ab eis poſſidendā: qꝛ nō habitauerunt in ea niſi tanq̄3 peregrini: ſed nūc ad hoc te miſi vt implēā illud ꝓmiſſum: τ ſic oſtendā me eſſe veracē in ꝓmiſſis implendis: τ lr̄a ſequēs huic expoſitioni cōcordat q̄ facit mentionē de victu ꝓmiſſo τ de eductione populi iſrael de egypto: τ introductione ipſi⁹ in terrā patrib⁹ ꝓmiſſam: vt p3 lr̄a intuenti. Sed iſta expoſitio adhuc nō vr̄ ſufficiēs: qꝛ veritas ꝓut importat īpletionē diuini ꝓmiſſi nō ſignificat diuinā naturā in ſe: ſed magis ſ̄m reſpectū ad creaturā: vnde ſic accipif ꝓ fidelitate ad aliū inq̄ntū implet ꝓmiſſū ei factū: τ iſta expoſitio nō accipit ſignificationē nois dei tetragrāmaton. ꝓut Ra. moy. eā exponit. Itē dictū ꝓmiſſu3 patrib⁹ factū de terra chanaan poſſidēda a filijs iſrl' nō fuit impletū tpe moyſi: qꝛ illā nō intrauit morte preuentus vt p3 Deut. vlti. τ ideo aliter dicūt alij ꝙ dñs apparēs patrib⁹ precedētibus moyſen nō noīauit ſe eis ſub noīe dñi tetragrāmaton: ſed hoc p3 falſum Gen. xv. vbi dñs apparēs abrae dixit ei. Ego ſū dñs qui eduxi te de hur chaldeoꝝ. In hebreo loco hui⁹ nois dñs habetur nomē dñi tetragrāmaton: ꝑpter qd̄ aliter dicendū. Suppoſita ergo ſignificatiōe nois dñi tetragrāmaton p̄dicta: dicēdū ꝙ de⁹ indicauit hoc nomē moyſi nō ſolū q̄ntū ad vocē ſed etiā q̄ntū ad ſignificatū qd̄ eſt ꝓprie indicare nomen aliqd̄. τ hoc p̄mo indicauit moyſi q̄ñ dixit ei. Ego ſum q̄ ſu3. vt dictū eſt. ſ. iij. ca. qꝛ per hoc nomē ſignificaf neceſſitas τ ſtabilitas eſſēdi τ plenitudo ipſius eſſe: qꝛ ꝑ hoc importaf quoddā pelagus ſubſtantie infinitū: vt dicit Dama. τ hoc eſt ꝓpriū diuine eſſentie τ cōpetit ei circūſcripto oī alio: nec ſignificat ꝑ modū cuiuſdā diſpoſitiōis diuine eēntie ſicut ſapīa τ potentia τ ſilia. Scd̄o oſtēdit ei clari⁹ q̄ñ in raptu ei cōceſſu3 eſt videre diuinā eſſentiā nude τ clare ſ̄m ꝙ dicit Auguſti. xij. ſuper Gen. τ ad Paulinā in li. de vidēdo deū. hoc etiā videtur ꝑ h ꝙ d̄r Nu. xij. de Moyſe palā τ non per enigmata τ figuras deu3 videt. neutro aūt p̄dictoꝝ modoꝝ legif deus loquens patrib⁹ precedētib⁹ moyſen ſignificatū nois dñi tetragrāmaton ſic indicaſſe: ſed vſus eſt nomine vel pon⁹ ſignificato nois īportante reſpectū ad creaturā: ſic gene. xlvi. dixit Iacob. ego ſū fortiſſim⁹ de⁹ pr̄is tui. τ ge. xvij. dixit abrae. Ego deus oīpotēs ambula corā me τc. vñ τ gen̄. xv. q̄ñ loquendo abrae vſus ē noīe dñi tetragrāmatō vt p̄dictū ē. ñ tñ ſignificatū ꝓprius expſſit: ſed magiſ per nomē importans reſpectu3 ad creaturā determinauit dicens. ego dñs qui eduxi te de hur chaldeorū ſilr̄ nulli eoꝝ oſtēdit eſſentiā ſuam clare: ſicut moyſi. τ iō hñ d̄r h. Apparui eis ī deo oīpotente. i. indicaui me eis ſub nomine īportantē reſpectū ad creaturam. Et nomē meu3 adonai. i. tetragrāmaton. Nō indicaui eis ſic mo pſi modis p̄dict̄.

g Ego audiui gemitū filioꝝ τc. i. ꝯſideraui afflictionē q̄ egyptij fecerūt eos gemē. h Et recordat⁹ ſū pacti mei. i. ad modū recordātis me habui: qꝛ obliuio ñ cadit ī deo nec recordatio: ſ3 mod⁹ obliuiſcentis fuit in eo anteq̄3 iuuaret eos τ modus recordātis q̄ñ incipit eos adiuuare. i Educā vos de ergaſtulo. Ergaſtulu3 locus eſt vbi cogūtur captiui operari τ laborare: τ d̄r ab erge qd̄ eſt labor τ ſtolos qd̄ eſt miſſio: τ ad ſimilitudinē hui⁹ locus vbi filij iſrl' cogebātur laborare in luto τ latere, vocatur ergaſtuiū. k Ac redimā in brachio excelſo. ac ſi diceret nō in pecunia ꝓ redēptiōe veſtra dāda ſ3 per ſigna virtutis mee oſtenſiua. l Et iudicijs magnis. i. plagis iuſto iudicio meo egyptijs infligendis. m Et aſſumā vos mihi in pplm τc. qd̄ factū fuit q̄ñ dedit eis leges τ ipſi receperūt eā. n Et ſcietis. ꝑ experientiā beneficioꝝ meorum.
o Qui edu. vos in terrā ſuꝑ quā le. ma. meam. i. iuraui. p Vt darē eā abraam. de quo iuramēto hr̄ Gen. xxij. vbi d̄r abrae. Per memetip̄m iuraui. dicit dñs τc. q Narrauit. hic ponif dicte cōſolationis diuine relatio cū d̄r. Narrauit ergo moyſes oīa p̄dicta dñi verba. r Filijs iſrl'. ad eoꝝ cōſolationē. s Qui nō acq̄euerūt ei. hoc nō eſt intelligendū de ſenibus populi: ſed de populo cōi quis magis attendebat afflictionē laboris pn̄tis q̄3 v̄ba moyſi cōſolātis. t Ecce filij τc. Loc⁹ ē a maiore negādo. v Preſertim cū τc. incircūciſus labijs, ꝓprie d̄r qui verbis ſuꝑfluis vtif qd̄ nō eſt credendū de moyſe: ſed large accipiendo trahif ad deſignādum quēlibet effectū eloquētie: τ ſic d̄r de moyſe ex vocis gracilitate: vt. ſ. dictū eſt. iiij. ca. x Locutuſq3 eſt dñs τc. vt nō deſiſterent a negocio incepto ex hoc ꝙ ppl's iſrl' nō acquieſcebat eis.
y Et dedit eis τc. demonēdo τ cōſolando eos: qꝛ bonus prelatus nō debet talia omittere circa ſubditos ſi in p̄ncipio nō audiūt eū, vnde dicit Paul'. ij. ad Timo. iiij. c. Predica verbū inſta opor

chabeth patruelem ſuā: que peperit ei aaron τ moyſen τ mariā: fueruntq3 anni uite amra3 centū trigintaſepte3. Filij quoq3 iſuar chore et napheg et zechri. Filij quoq3 oziel: miſael τ eliſaphan τ ſechri. Accepit[d] aute3 aaron vxorem eliſabeth filiā aminadab ſororem naaſon: que peperit ei nadab et abiu τ eleazar et ithamar. Filij quoq3 chore aſer τ helchana et abiaſab. He ſunt cognationes choritarū. At[e] uero eleazar filius aaron accepit vxorem de filiab⁹ phutiel que peperit ei phinees. Hi ſunt principes familiarum leuiticarū per cognationes ſuas. Iſte[f] eſt aaron τ moyſes q̄bus precepit dñs ut educerent filios iſrael de terra egypti per turmas ſuas. Hi ſunt qui loquūtur ad pharaonem regem egypti vt educāt filios iſrl' de egypto. Iſte eſt moyſes τ aaron in die qua locutus eſt dñs ad moyſen in terra egypti. Et locut⁹ ē dñs ad moyſen dicens. Ego dñs. Loquere ad pharaonem regē egypti: oīa que loquor tibi. Et[g] ait moyſes coram dño. En incircunciſus labijs ſum. Quō audiet me pharao.

tunc importune. ʒ Et ad pharaonem regem egypti cōminādo penas τ infligēdo ſi ſtaret in rebellione. a Iſti ſunt p̄ncipes. Hic deſcribitur moyſi τ aaron genealogia vt ſciretur ipoſteꝝ qui τ quales fuerūt: τ ne per idētitatem nois facta ſequētia alijs attribuerentur. b Filij ruben. Incepit autem genealogiā iſtam deſcribere a Ruben: tum qꝛ erat p̄mogenitus reſpectu leui d̄ cuius tribu fuerunt moyſes τ aaron. tum qꝛ iacob Gene. xlix. c. dixerat mala d̄ ruben ſymeon τ leui: vt patet ibide3 lra3 intuenti. ideo hic deſcripſit genealogiam eoꝝ3 breuiter repetendo ne viderenf a deo reprobati: nec ꝓceſſit genealogizando vltra tribū leui. tu3 qꝛ d̄ alijs tribubus ſequentibus mala nō dixerat ſaltem talia vel tanta. ſicut de iſtis. tu3 qꝛ iſta genealogizatio fit h ꝑpter moyſen τ aaron qui erant de tribu leui: τ ideo ibi ſterit τ nō diffuſius genealogizauit eam q̄ precedentes ex eadem cauſa.
c Accepit aūt amrā vxorē Io. patr. ſuā. i. filiam auunculi ſui: vt. ſ. dictū eſt. ij. ca. d Accepit aūt aaron vxorem τc. que erat de tribu regia. qꝛ ꝑpter dignitatē ſacerdotalē tribus regia τ ſacerdotalis fuerūt cōmixte. e At vero eleazar τc. iſte fuit ietro: vt dicunt hebrei. f Iſte eſt aaron τ moyſes. quādo cōbinātur aliquādo aarō p̄pōif vt h. tū rōne p̄geniture. tū qꝛ de⁹ p̄uiderat τ elegerat eū in ſūmu3 ſacerdotē. Aliq̄ñ moyſes ecōuerſo p̄ponif: tū qꝛ ſibi cōmiſſu3 ē p̄ncipalr̄ educere filios iſrl' d̄ egypto: tū qꝛ v̄ba dñi īmediate recipiebat ab eo τ per aaron tāq̄3 per interpretē tradebat populo. g Et ait moyſes τc. Poſtq̄3 genealogiā moyſi τ aaron interpoſuerat. hic redit ſcriptura ad id qd̄. ſ. dixerat ante dictam genealogizationem.

In ca. vi. vbi dicitur in poſtilla. Apparui abraam yſaac τ Iacob τc.

Additio. i.

e Expoſitio poſtillatoris de hoc qd̄ dicif. Nomen meum adonai non indicaui eis. nō videf cōſona rationi: nā ad ſuā rationē cōfirmandā aſſignat duas rōnes min⁹ ſufficiētes: quarū p̄ma eſt ꝙ nomen tetragrāmaton fuit patribus oſtēſum q̄ntū ad vocē tm̄: nō aūt q̄ntū ad ſignificatū: moyſi vero nō fuit ſolū oſtenſum q̄ntū ad vocē: ſ3 etiā q̄ntū ad ſignificatū: qd̄ vr̄ icōueniēter dictū: nam indicare nomen ſ̄m vocē tm̄ τ nō ſ̄m ſignificatum modice ſeu nulli⁹ vtilitatis eſt: cū noīa ad ſignificādū ordināt̄ur: τ ſic ſ̄m eos patres inutiliter cognouiſſent hoc nomen. Rō autem ſcd̄a quā aſſignat ad hoc dicēs ꝙ hoc nomen tetragrāmaton fuit oſtenſum moyſi τ nō patrib⁹ ex hoc ꝙ fuit ei cōceſſu3 videre diuinā eſſentiā nude τ clare nō aūt patrib⁹ videtur facere ad ꝓpoſitū tum qꝛ aliud eſt cognoſcere nomen ꝓpriū dei: τ aliud videre diuinam eſſentiā: poteſt. n. quodlibet illoꝝ ſine alio haberi: vt patet. tū qꝛ moyſes q̄ñ fuit ſibi dictū. Apparui abraā τc. nondū fuerat ſibi cōceſſa viſio diuine eſſentie. nam. ī. xxxiij. ca. hoc petebat a deo dicens. Oſtende mihi gloriā tuā. vnde circa hoc videf aliter dicēdū Ad cuius declarationē ſunt quedā p̄mittenda. p̄mū. ſ. ꝙ ſ̄3 Tho. ij. ꝑte. q. clxiij. arti. i. in cor. q. diuinitus cōcedif hoī miracula facere p̄ncipaliter ad cōfirmādā veritatē quā aliquis docet: vt dū aliq̄s facit opera que ſol⁹ de⁹ poſſet facere credaf ei ꝙ ea que facit vl' docet ſint a deo. vñ. ſ. iiij. ca. Si nō crediderit inquit tibi neq3 audierit ſermonē ſigni prioris credēt verbo ſigni ſequētis. τ Ioh. x. Si mihi nō vultis credere operib⁹ credite. Scd̄m qꝛ licet ante temp⁹ moyſi deus fecerit aliqua ſuꝑnaturalia. ſ. nō ſ̄m curſum cōe3 nature: vt de cōuerſione vxoris loth in ſtatuā ſalis τ in ſubuerſione ſodomoꝝ τ hmōi. nunq̄3 fuit tñ cōceſſum alicui antiquoꝝ ꝙ poſſet miracula facere in noīe diuino vt crederef ei in dicendis ſicut moyſes cui hoc fuit cōceſſum a deo: vt in hoc ca. τ in q̄3 plurimis ſequētibus. vñ licet ſcti patriarche cognouiſſent oīpotentiā diuinā: eo ꝙ m'ta a deo facta ſupra curſum nature viderāt viſibiliter: vel ſaltem per fidem cognouerāt: de quo dicit. Apparui abraā yſaac τ iacob in deo oīpotente. i. nota fuit ſibi oīpotentia mea. nō tñ deus eis notificauit hoc nomē adonai ſ. cōcedendo eis poteſtate3 mirabilia facere ī hoc noīe ſicut moyſi. Rō autē huius d̄ie talis eſt: nam per moyſen ex diuina ordinatione lex dei erat danda: vnde Ioh. i. Lex per moyſen data eſt. Ad cui⁹ cōfirmationem oſtēdit miracula facienda vt crederetur legiſlatori. vnde īfra Exo. xiiij. Viſo miraculo facto in mari rubro legif. Vidit iſrl' manū magna3 τ ſequitur. Et crediderūt dño. Sed conſtat ꝙ deo ſ̄m ſignificationē hui⁹ nominis ſc3 tetragrāmaton p̄ncipaliter pertinet miracula facere: vt patet ex dictis in additione. ſ. ca. iij. in arti. vij. Similiter ſub eodē nomine pertinet populum ſub lege a deo data applicari cultui diuino: vt patet in eadē additi. arti. ix. τ ideo moyſi fuit cōceſſum facere miracula modo predicto non autē patribus: τ ſic intelligendū eſt qd̄ d̄r. Nomen meū adonai non indicaui eis. ſ. cōcedēdo eis miracula facere qd̄ ad deū pertinet ſ̄m ſignificationē huius nois ſicut τ tibi cōceſſi. nec etiā incōueniēter diceref ꝙ nomen tetragrāmaton etiā ſ̄m vocem nō fuit patrib⁹ reuelatū. Qd̄ aūt obijcitur a poſtillatore de hoc qd̄ habef Gen. xv. vbi d̄r. Ego ſum dñs qui eduxi te de hur chaldeoꝝ vbi in hebreo loco hui⁹ nois dñs. ponif tetragrāmaton. nō valet. nam illa ſunt verba moyſi ſcribētis ea que trāſierunt īt̄ deū τ abraā quē deū moyſes cognoſcebat ſub noīe tetragrāmaton: τ iō ſic eū noīabat: nō aūt abraā ſub noīe dei qui eū eduxerat de hur chaldeoꝝ. Cōtinuātur aūt hec verba. ſ. Apparui abraā τc. τ nomen meū adonai nō indicaui eis: cū p̄cedentibus τ ſequētibus ſ̄m hanc expoſitionē ſic. Cōquerebatur eñ moyſes deo de hoc ꝙ pharao peius ſe habebat circa populū poſt eius miſſionē q̄3 antea. τ hoc cū d̄r in fi. p̄cedentis ca. Ex eo eñ q̄ ingreſſus ſum ad pharaonē vt loquerer in noīe tuo afflixit pplm τc. Ad qd̄ deus rn̄dit. Nūc videbis que facturus ſum pharaoni. per manū. n. fortem dimittet eos. q. d. Obduratio pharaonis τ ei⁹ rebellio de qua tu moleſtaris erit occaſio ꝙ ego nō ſimpliciter per viā quaſi naturalē ſed potiuſ per potentiā meā potentē miraculoſeq̄3 operantē eos educā: intātū ꝙ ipſemet eijciet eos de terra ſua quapropter indicaui tibi nomē meū ſub q̄ ptinet ad me miracula facere qd̄ nō feci patrib⁹: quequidē eductio miraculoſe erat adeo intenta: vt ſic pplm informaret de potentia τ ꝓuidentia diuina: vt eſſent apti ad hoc vt aſſumerētur in pplm dei. τ hoc ē qd̄ dicit paucis interpoſitis in eodē cōtextu. iō dic filijs iſrl'. Ego dñs qui educa3 vos de ergaſtulo egyptiorū in brachio extento τ iudicijs magnis τ aſſumam vos mihi in pplm τ ero veſter deus. ſcietiſq̄3 ꝙ ego ſu3 dñs deus veſter. Ex quibus p3 ꝙ de⁹ qui ſ̄m Aug. ē adeo bon⁹ ꝙ etiā ex malis eliciat bona. ex ꝓteruia eñ τ obſtinatiōe pharaōis hoc bonū elicuit. ſ. vt ex hoc diceref ꝙ de⁹ magna miracula faciēs oſtenderef in liberatiōe ppl'i τ ex hoc ppl's cognoſceret deū τ aſſumeref in eius pplm: τ per hūc modū de⁹ ſatiſfecit queſtionib⁹ ipſius moyſi. Qd̄ aūt obduratio pharaonis eſſet ratio vt magna ſigna diuina fierent cōtra egyptios ita vt ex hoc ſequeref ꝙ populus iſraelitic⁹ ampli⁹ cognoſceret deū p3 in multis locis ſp̄aliter ī. x. ca. vbi d̄r. Ingredere ad pharaonē ego eñ induraui cor ei⁹ τ ſeruoꝝ illi⁹ vt faciā ſigna magna. hec narres in aurib⁹ filij tui τ nepotū tuoꝝ quoties cōtriuerim egyptios τ ſigna fecerim in eis τ ſciatis qꝛ ego dñs. ex quib⁹ verbis expſſe habef intentū. Qualiter aūt dicaf deus induraſſe cor pharaonis poteſt dupliciter intelligi. vel per ſubtractionē gratie in penā peccatoꝝ precedentiū. vel ſ̄m glo. qꝛ obſtinatior fiebat malus anim⁹ ꝑ eo ꝙ deus patienter eum ſuſtinebat.

Universidad de Salamanca. BGH

In eodem capitulo.iiij.vbi dicitur in poſtilla. Et recordatus ſum pacti mei ⁊c̄. Additio.ij.

s Sicut obliuio ⁊ recordatio nō cadūt in deo ſic eadem ratiōe nō videt̄ dicendū ꝙ iſta ſimilitudo referat̄ ad effectus a deo ꝓcedentes tm̄.ſ.ꝙ de⁹ ꝑduxit erga filios iſrl' effect⁹ ſimiles effectibus recordātis: ⁊ hoc qn̄ cepit eos adiuuare poſtq̄ȝ longo tp̄e eos nō adiuuerat. ⁊ de hoc vide.ſ.gen.vi.in addi.iiij.

In eo.ca.iiij.vbi dr̄ in poſtilla. Et incircūciſus ſum labijs ⁊c̄.

Additio.iij.

i Incircūciſus labijs magis ꝓprie videt̄ dicēdus q̄ habet in labijs aliqd̄ impedimentū corporale: vtputa aliquā carnis ſuperfluitatē ⁊ hmōi: q̄ ꝓlatio verboꝝ que labijs ꝓferūtur impedit̄. vnd̄ ſicut.ſ.c.iiij. cōquerebatur moyſes de impedimento locutiōis ex parte oris et lingue: nunc etiā addit ex parte labioꝝ: vt ſic oñderet ꝙ organa corporea q̄bus verba ꝓferūtur erāt in eo inepta ad loquēduȝ ⁊ ex h̄ nō erat vir eloquēs vt.ſ.dixit. De vocis autē gracilitate ſeu tenuitate nl'la fit mentio in lr̄a: nec oportet fingere: preſertim cum in vltima ſenectute ſua legatur ꝙ loquebat̄ omnibus filijs iſrl' ſic: vt pȝ Deut.i. ⁊.xxxi. qd̄ nō poſſet eſſe cum tenuitate vocis. Replica correctorij ꝯ Burg.rabulam.

i In ca.vi.poſtillator exponēs illum paſſum. Et nomen meū magnū.i.tetragrāmaton nō indicaui eis dicit inter cetera ꝙ illd̄ nomen tetragrāmaton indicauit abrae ꝓbans per illud Geñ.xv. Ego dñs q̄ eduxi te de hur chaldeoꝝ: ⁊ per alios tex. ſed vt oſtendat poſtillator veritatē pñtis paſſus dicit ꝙ q̄uis indicauit prib⁹ añ moyſen h̄ nomen: nō tm̄ ſm ei⁹ ſignificatū ꝓpriū ſicut moyſi. Illud bñ dictū egreſcēs Burg. dicit irrōnabile volēs ꝙ abrae nomē tetragrāmaton nō ſit reuelatū dicēs illud Geñ. allegatū eē v̄bū moyſi ſcribētis. nō dei loquentis. ſed ſi Burg. fuiſſet memor dictoꝝ ſuoꝝ in additiōe penul. Geñ. vlti.c. nō improbaret hic ꝯcluſionē poſtillatoris. nitebat̄.n. ibi oñdere ꝙ abrae facte ſunt plures reuelatiōes q̄ȝ patrib⁹ poſteriorib⁹ allegās ad hoc illd̄ Geñ.xviij. Num celare potero abrae que geſtur⁹ ſum: habuit enī ibi ꝓ incōuenienti ꝙ iacob in illuſtratiōib⁹ ſupra abraā abūdaſſet. Quid mirū igitur ſi de⁹ nomen tetragrāmaton abrae reuelaſſet ſm ſuā cōcluſionē ibi intētā. ⁊ hic ꝓ incōuenienti reputatā. Sed ⁊ nota ꝙ Burgē. poſtillatorē male reportauit quaſi voluiſſȝ talē rōnē dr̄ie inter reuelationē abrae ⁊ moyſi ꝙ abrae reuelatū eſſet ſolū nomē nō ſignificatū nois: qꝛ hoc poſtillator non dicit vt patet intuenti ſcripta ſua nec poſtillator dicit ꝙ pro ſcd̄a ratione eidem imponit: nec videtur inutile queadmodū Burgeñ. arguit primuȝ aliquē inſtrui in noīe ⁊ p⁹ in nois q̄dditate. imo eſt ver⁹ ordo docēdi: nec abſonū ꝙ vn⁹ doceat̄ cognoſcere herbas ⁊ lapides p̄cioſos: ⁊ alter cū tali cognitiōe doceat̄ cognoſcere vires earūdē. nec bñ ſoluit Burg. motiuū poſtillatoris dicēs tetragrāmaton a moyſe ibi ſcriptū: nō a deo dictū. nā ſi moyſes vere refert verbū ⁊ factū dñi hr̄ ꝓpoſitū: ſi aūt abrae nomen tetragrāmaton nō exp̄ſſit falſe refert moyſes ⁊ ſcribit: qd̄ nō ē dicēdū: vnde Burg. aliter exponēdo inuoluit ſe ſupra correct. iij.ca. h⁹ qūo ſub nomine illo fiūt mirabilia ⁊c̄. que q̄ȝ vera ſint ⁊ vtilia patet ibidem. In eo.ca. cū poſtillator defectū eloquētie moyſi exponeret vocis gracilitatē. Burg. extra lr̄am fingit fuiſſe aliquā carnis ſuꝑfluitatē in labijs moyſi excreſcentē qd̄ vr̄ fictū: nec valet argumentū ei⁹ ꝯ poſtillatorē factū ex eo qd̄ dicitur Deut.i. ⁊.xxxi. Q̄uo moyſes locut⁹ eſt corā oī multitudine. vñ dicit poſtillatorē gracilitatē vocis finxiſſe: nā reuera docētib⁹ ſepe dat de⁹ grāȝ ⁊ donū lingue qd̄ natura negauit. iuxta illud. Aperi os tuū ⁊ implebo illd̄ pſ. lxx. ⁊ iteꝝ. dñs dabit verbū euāgelizātib⁹. ⁊.ſ.dr̄. Loquētē ⁊ mutuȝ q̄s fecit: nōne ego. Potuit igit̄ moyſes loqui vniuerſo poplo intelligibiliter gracilitate vocis nō obſtante: nec illa gracilitas facta eſt ꝓut dicit Burg. qꝛ ponit̄ in glo. interlineari ſuꝑ verbo impeditōis lingue.ſ. iiij.c. ponit̄ ēt̄ hoc diſputatiue ꝑ be. Aug. in gl. margi. Ca.vij.

d Dixitq̄ȝ dñs. Poſtq̄ȝ moyſes ⁊ aaron monuerūt pharaonem verbis. hic ꝯñr deſcribit̄ eiuſdē monitio in mirabilib⁹ ſignis ⁊ primo deſcribit̄ huius monitiōis impoſitio. ⁊ ſcd̄o executio: ibi. Ingreſſi itaq̄ȝ. Circa primū dr̄ ſic.

Capitulum.vij.

Dixitq̄ȝ[a] dñs ad Moyſen. Ecce[b] conſtitui te deum pharaonis: et[c] aaron frater tuus erit propheta tuus. Tu loqueris ei oīa que mādo tibi: et ille loquetur ad pharaonē ut dimittat filios iſrael d̄ terra ſua. Sȝ[d] ego indurabo cor ei⁹ et[e] multiplicabo ſigna ⁊ oſtenta mea in terra egypti ⁊ non audiet uos. Immittāq̄ȝ manū meam ſuper egyptū: ⁊ educā exercituȝ ⁊ populū meū filios iſrael de terra egypti: per iudicia maxima. Et[f] ſcient egyptij: qꝛ ego ſum dñs q extenderȝ manū meā ſuper egyptum ⁊ eduxerim filios iſrael de medio coruȝ. Fecit itaq̄ȝ Moyſes ⁊ aaron ſicut preceperat dñs ita egerunt. Erat[g] autē Moyſes octoginta annoꝝ ⁊ aaron octogintatriuȝ quādo locuti ſunt ad pharaonem. Dixitq̄ȝ dñs ad moyſen ⁊ aaron. Cū[h] dixerit uobis pharao oſtēdite ſigna: dices[i] ad aarō Tolle[k] uirgam tuā ⁊ proijce eā corā pharaone: ac uertatur in colubrum. Ingreſſi[l] itaq̄ȝ moyſes et aaron ad pharaonē fecerunt ſicut preceperat domin⁹. Tulitq̄ȝ[m] aaron uirgam corā pharaone et ſeruis eius que[n] uerſa eſt in colubrum. Uocauit[o] autēȝ pharao ſapientes et[p] maleficos ⁊[q] fecerunt etiā ipſi per incātationes egyptiacas: et[r] archana quedaȝ ſimiliter. Proiecerūtq̄ȝ[s] ſinguli uirgas ſuas: que v̄ſe ſūt in dracones. Sȝ[t] deuorauit uirga aaron uirgas coꝝ. Induratūq̄ȝ[u] eſt cor pharaōis ⁊ nō audiuit eos: ſicut p̄ceperat dñs. Dixit[a] aūt dñs ad moyſen. Ingrauatū eſt cor pharaonis ⁊ nō vult dimittere pplm̄. Uade[c] ad eū mane. Ecce[d] egredit̄ ad aquas: ⁊[e] ſtabis in occurſuȝ ei⁹ ſuꝑ[f] ripā fluminis ⁊ v̄gā q̄ ꝯuerſa ē in draconē: tolles in manu tua: dicesq̄ȝ ad eū. Dñs deus hebreorū miſit me ad te dicens. Dimitte pplm̄ meū ut ſacrificet mihi in deſerto: ⁊ vſq̄ȝ ad pñs audire noluiſti. Hec igit̄ dicit dñs. In[g] hoc ſcies ꝙ ſim dñs. Ecce[h] ꝑcutiā v̄ga q̄ i manu mea ē aquā fluminis ⁊ v̄tet̄ in ſanguinē. Piſces q̄ȝ q ſunt in fluuio morient̄ ⁊ cōputreſcēt aque et affligētur egiptij bibentes aquā fluminis. Dixit q̄ȝ dñs ad moyſen: dic ad aaron. Tolle uirgā tuā ⁊ extēde manū tuā ſuꝑ aquas egypti ⁊ ſuꝑ fluuios coꝝ ⁊ riuos ⁊ paludes ⁊ oēs lac⁹ aquaꝝ vt v̄tāt̄ in ſāguinē ⁊ ſit cruor i oī terra egypti. tā i ligneis uaſis q̄ȝ i ſaxeis. Fecerūtq̄ȝ moyſes ⁊ aarō ſic p̄cepat dñs Et eleuās v̄gā ꝑcuſſit[i] aquā fluminis corā pharaone ⁊ ſeruis ei⁹ que[k] v̄ſa ē in ſanguinē: ⁊[l] piſces q erāt i flumie mortui ſūt. Cōputruitq̄ȝ[m] fluui⁹ ⁊ ñ poterāt egiptij bibere aquā fluminis: ⁊ fuit ſāguis in tota terra egypti. Feceruntq̄ȝ[n] ſilr malefici egyptioꝝ incātatiōibus ſuis: ⁊ iduratū ē cor pharaonis: nec audiuit eos ſic p̄ceperat dñs. Auertitq̄ȝ ſe ⁊ igreſſus ē domū ſuaȝ nec appoſuit cor ēt hac

b Ecce conſtitui te deū pharaonis nō dicit deū abſolute: ſed pharaōis qꝛ deitas nō ē cōicabilis creature niſi aliqua ſilitudo ⁊ participatio ipſi⁹ hñ cōicat̄ ei: ſic dr̄ lxxxi. pſ. Ego dixi dij eſtis. qd̄ exponens ſaluator Ioh.x. dixit. Illos ad q̄s fact⁹ ē ſmo dei dixit deos. ⁊ eodē mō infra.xxij.ca. applicabit̄ ad deos.i. ad iudices. ⁊ hoc mō moyſes dict⁹ eſt hic de⁹ pharaonis.i. potēs, ſuꝑ plagis dei virtute ⁊ eius iudicio infligendis. Sciendum tm̄ ꝙ in hebreo habet̄. Conſtitui te eloym pharaonis quod nomen ſm ꝓprietatē hebrei ſermonis ē pluralis numeri: ſicut pȝ in duab⁹ auctoritatib⁹ p̄allegatis in quib⁹ ponit̄ hoc nomē eloym ſicut hic trāſfertur in plurali numero. ⁊ iō trāſlatio nr̄a eēt magis ꝓpria ſi hr̄et ſic. Ego cōſtitui te deos pharaonis.i. tantū timēdū ⁊ ampli⁹ q̄ȝ illos quos colit tanq̄ȝ deos: qꝛ nō poterāt eū ſic affligere ſicut moyſes. hoc aūt dixit dñs moyſi vt eēt ꝯſtās corā pharaone. c Et aarō frater tu⁹ erit ꝓpħa tu⁹. ꝓpħa aliqñ accipit̄ ꝓpe. ⁊ ad h̄ req̄rit̄ ꝙ habeat reuelationē a deo. vñ dr̄.i. Reg.ix.c. Qui hodie dr̄ ꝓpheta olim appellabat̄ vidēs. Aliqñ accipit̄ large ꝓ eo q̄ v̄ba dei denūciat vel exponit lȝ ea nō habeat a deo īmediate. ⁊ talis magis ꝓprie dr̄ interpres vel ꝓlocutor. ⁊ hoc mō dr̄ hic aaron ꝓpheta: ad qd̄ deſignādū dr̄ Propheta tu⁹ ⁊ nō dr̄ ꝓpħa dñi. Hoc aūt dictū eſt moyſi qꝛ dixerat ſe excuſando. En incircūciſus labijs ſuȝ. Sciendū tm̄ ꝙ lȝ aaron nō dicat̄ ꝓprie ꝓpheta ex iſto loco: aliunde tm̄ pōt dici: qꝛ habuit reuelationē a deo īmediate: vt dictū ē.ſ.iiij.ca.

d Sȝ ego indurabo cor ei⁹. q̄liter aūt de⁹ ſit cā induratiōis dictū eſt.ſ.iiij.c. e Et multiplicabo ſigna ⁊ oſtēta.i. oſtēſione digna ꝓpter magnitudinē ⁊ multitudinē ipoꝝ. f Et ſciēt egyptij ꝑ experiētiā plagaꝝ quas infligā eis. g Erat aūt moyſes.lxxx. annorū. ⁊ aaron.lxxxiij. ⁊c̄. hoc dr̄ ad oſtēdendū ꝙ nō mouebāt̄ ex paſſione iuuenili: ſed ex magna maturitate. h Cūq̄ȝ dixerit vobis pharao oſtēdite ſigna diuine virtutis declaratiua: qꝛ aliter reputaret eos mēdaces niſi de ſua legatiōe poſſent ſigna oſtendere.

i Dices ad aaron. hoc autē factū ē qꝛ moyſes diu fuerat abſens de egypto. iō credere poterāt egyptij ꝙ tūc fuiſſet imbut⁹ magicꝭ artib⁹. ⁊ iō ſi manu ſua ꝓieciſſet virgā que v̄ſa ē in colubrū potuiſſet hoc iputaſſe magicis artib⁹: ſȝ aarō in iuuētute māſerat in egypto vbi artes magicas addiſcere nō potuiſſet niſi de voluntate ⁊ ſcitu egyptioꝝ: ⁊ iō nō poterāt eū ita ſuſpectū hr̄e. k Tolle virgā tuaȝ. iſta virga aliqñ dicit̄ v̄ga dei: qꝛ de precepto dei fuit apportata in egypto: ⁊ qꝛ in ea fiebāt ſigna v̄tutis dei oſtēſiua. Aliqñ dr̄ virga moyſi: tū qꝛ eā tenebat moyſes qñ dñs apparuit ei in rubo. tuȝ qꝛ moyſes in ea fecit multa ſigna. Dr̄ etiaȝ aliqñ virga aaron vt h̄ patet: quia in ea per manum aaron facta ſunt ſigna aliqua.

l Ingreſſi itaq̄ȝ. Hic ponitur dicte monitionis executio: cum dicitur. Ingreſſi itaq̄ȝ. cōſtāter ad exequēdū dei mandatum.

m Tulitq̄ȝ aaron virgā corā pharaone ⁊c̄. vt viderēt manifeſte ꝙ nō erat factū moyſi: cui artē magicā imponebāt. n Que v̄ſa ē in colubrū. nō ſm apparentiā tm̄ ſicut virge magoꝝ: vt dicet̄.j. ſed ſm veritatē. cōuerſio enī virge aaron que facta ē ad declarationeȝ diuine virtutis debuit eē diſſimilis cōuerſioni virgaꝝ ipoꝝ magorū: nō ſolū q̄ȝtum ad virtutem faciētem ſed etiā q̄ȝtuȝ ad rei facte veritatem.

o Uocauit auteȝ pharao ſapiētes i. phōs: q̄ a q̄ mō dicūt̄ phi antiq̄t⁹ ſapiētes vocabāt̄ Pythagoras.n. pm⁹ fecit hāc noīs mutationē cū enī arrogātiſſimus ſibi videret̄ ꝙ ſe diceret ſapientē inq̄ſit⁹ de ſua cōditōe nō rn̄dit ſe eē ſapientem ſȝ phum.i. ſapientie amatorem.

p Et maleficos. i. magicis artibus ībutos. q Et fecerūt ēt ipſi ꝑ icātationes egyptiacas: lȝ fecerūt v̄tute demonū vocāt̄ tm̄ egyptiace: tum qꝛ i egypto docebāt̄. tū qꝛ egyptij talib⁹ vtebant̄.

r Et archana quedam. tum qꝛ tales incantationes in ſilentio proferūtur: tū qꝛ effect⁹ eaꝝ ex virtute occulta ꝓcedūt. iſti aūt talia faciētes fuerūt Iamnes ⁊ Mambres: vt dicit apl's.ij. ad Thi.iij.ca. Sicut iānes ⁊ mābres reſtiterūt moyſi ⁊c̄. ſ Proiecerūtq̄ȝ ſinguli virgas ſuas: q̄ v̄ſe fuerūt in dracones: nō ſm v̄itatē ſȝ ſm apparentiā tm̄ vt videbit̄. t Sȝ deuorauit virga aaron virgas eorū. ⁊ illud fuit ſȝ ſignū. Dicūt aūt doctores catholici ꝙ iſta deuoratio fuit anteq̄ȝ virga aaron rediret ad naturā virge: qꝛ virge ñ cōpetit deuorare ſȝ magis ſerpēti. vocat̄ tm̄ virga lȝ tūc eēt ſerpēs: qꝛ prior ei⁹ natura erat virga: ⁊ qꝛ ſerpēs ille erat reducēd⁹ ad naturam virge. Hebrei aūt magis intrētes lr̄e dicūt ꝙ fuit poſtq̄ȝ illa redierat ad naturā virge: qꝛ dr̄ ſic i textu. Deuorauit virga aarō ⁊c̄. Certū ē aūt ꝙ vtroq̄ȝ mō potuit fieri qꝛ illud fuit factū diuia virtute q̄ pōt indifferēter qd̄libet corp⁹ materie corruptibile in aliud ꝯuertere lȝ dubitēt aliq̄ de corpe celeſti dicētes ꝙ nō pōt ēt diuia v̄tute i corpus corruptibile cōuerti: h̄ tm̄ diſcutere nō ē pñtis negocij. Qd̄ aūt dr̄ ꝙ deuoratio virge nō ꝯpetit: veꝝ eſt ꝓpe loquēdo. qꝛ deuoratio ꝑtinet ad vim nutritiuā. tm̄ ſilitudinarie ⁊ large loquēdo cōuenit rei inaminate: ſicut dr̄ ꝙ ignis deuorat ligna. ⁊ hoc mō potuit dici de virga aaron ſi aliq̄d fuit ꝯuerſum in ipaȝ poſtq̄ȝ rediat ad naturā virge ſm dictū hebreoꝝ. pm⁹ tm̄ mod⁹ dicēdi vr̄ ꝓbabilior.

v Induratūq̄ȝ ē cor pharaonis. qꝛ iputauit factū illud artib⁹ magicis. Ad maiorē intellectū p̄dictoꝝ querit̄ vtꝝ virtute demonum qua magi vtūt̄ potuit fieri cōuerſio v̄gaꝝ in dracones. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ aut hoc eēt ſm veritatē aut ſm apparētiā tm̄. nō p̄mo mō: qꝛ materia corꝑalis nō ſubeſt virtuti demonis q̄ȝtū ad trāſmutatōeȝ ipius ad formā ſm ꝙ dicit Aug.iij. de trinitate dicēs. Nō ē putāduȝ iſtis trāſgreſſorib⁹ angelis ad nutū ſeruire hāc viſibiliū reꝝ materiā ſed ſoli deo. Nec ſcd̄o mō qꝛ ſenſus naturalit̄ ⁊ ordie nature i mutat̄ a ſenſibilib⁹: ſȝ demon vel angel⁹ nō pōt ꝓpa v̄tute nature ordinē imutare qꝛ tūc poſſet facere vera miracula. qd̄ ē falſū. q̄ ⁊c̄. Rn̄deo v̄tute demonū nō potuerūt ꝯuerti virge in dracones ſȝ veritatē. Cui⁹ rō ē: qꝛ in ꝯpoſitis ex materia ⁊ forma materia nō fit ꝑ ſe nec forma ſȝ totū ꝯpoſitū: ⁊ iō totū trāſmutat̄ in totū vt ex toto aere fit tot⁹ ignis: qñ aer ꝯuertit̄ in ignē: vt dr̄ in li. de generatōe. effectus aūt aſſimilat̄ agēti ⁊ in ipo ꝑſiſtit ſaltē virtualit̄: ⁊ iō cōpoſitū ex materia ⁊ forma nāli nō pōt ꝓduci niſi ab agēte ꝯpoſito ex materia ⁊ forma vel niſi habeat totū ꝯpoſitū in v̄tute ſua. āgel⁹ aūt ē forma ſimplex nō hñs materiā p̄te ſui nec ēt hȝ eā in virtute ſua: ſȝ ſol⁹ de⁹ pōt eā ꝓducere. ⁊ iō in virtute demonis nō pōt aliqd̄ ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma ꝓduci lȝ i eo remanſerint naturalia integra. cōuerſio autē virge in ſerpentē includit cōpoſitū ex mā ⁊ forma nāli ꝓductiōe: q̄ ⁊c̄. Potuit tm̄ cōuerſio fieri ſȝ apparētiā: qꝛ lȝ mā corꝑalis nō ſubijciat̄ v̄tuti āgelice q̄ȝtū ad trāſmutationē p̄dictā ſubijcit̄ tm̄ ei q̄ȝtuȝ ad motū localē: vt ab oibus ꝯcedit̄. ⁊ iō demones ꝓpria virtute dimiſſi potuerūt virgas a mag̃ ꝓiectas ꝑ motū localē imꝑceptibilit̄ ſenſui humano tollere ⁊ loco eaꝝ ſerpētes aliunde apportatos vel ibidē generatos ñ v̄tute demonis ſȝ agēt̃ natural' ſic dicet̄.j. ſupponere. Uidemus.n. ꝙ aliq̄ mimi ꝑ ſbtilitatē manuū ⁊ localem motū aliq̄ ſic trāſmutāt ꝙ hoies nō ꝑcipiūt ⁊ multo fortꝰ demōes q̄ꝝ ſubtilitas ⁊ celeritas in motu locali maior ē q̄ſi incōpabilit̄ h̄ pñt ⁊ multa maiora. Itē qꝛ abeūtib⁹ ſenſibilib⁹ remanēt fātaſie ⁊ imaginatiōes: vt dr̄.ij. de aīa. inde eſt ꝙ ex motu locali formaꝝ ſenſibiliū remanētiū in v̄tute fantaſtica cū humoribus in quib⁹ ſunt vt in ſubiecto apparēt aliqua que nō ſunt. vñ dicit phs li. de ſom. ⁊ vigi. ꝙ deſcēdēte plimo ſāguine ad p̄mū ſenſitiuū ſil' deſcēdūt forme imaginate: ⁊ ſic vident̄ aliq̄ q̄ nō ſūt: ſicut accidit ſomniātib⁹. ⁊ iſto mō pñt demōes cōmouere hūores interioꝝ ſenſuū ⁊ exterioꝝ: ⁊ ſic pñt ad organa ſenſuū aliq̄s formas reducere ac ſi venirēt abex. nō ſolū in dormiētib⁹ ſȝ ēt vigilātib⁹: ⁊ ſic vident̄ eis aliq̄ eē ex q̄ tm̄ nō ſūt: ⁊ h̄ mō poterāt facere ꝙ videret̄ virge ꝯuerſe in dracōes: ⁊ tm̄ ō hoc nihil eſſȝ ex ſm v̄itatē. Terciū aūt modū addūt aliq̄ dicētes ꝙ demones ꝑ motuȝ localē pñt applicare actiua naturalia paſſiuis ⁊ ſic ſequet̄ effect⁹ naturalis ſicut applicatis lignis ad ignē ꝑ manū hois generat̄ ignis i natura lignorū: illa tm̄ generatio ē ab igne ſic ab agēte ꝓprio: ab applicāte ligna miniſterialit̄ tm̄: ſȝ lȝ hoc ſit veꝝ tm̄ hoc ñ hȝ locū in ꝓpoſito: qꝛ lȝ ex v̄gis poſſent generari ſerpētes ꝑ agēs naturale. hoc tm̄ eēt ꝑ multas trāſmutatiōes ⁊ lōgo tpe ⁊ nō ita ſubito. poterāt tm̄ demones materiā exiſtentē in ꝓpiqua diſpoſitiōe formā ſerpētꝭ ſupponere ꝓ pō actiuo: ⁊ ſic cito generaret̄ ⁊ in loco v̄gaꝝ ꝑ demones ſupponeret̄. ex p̄dictꝭ pȝ ad illud qd̄ obijciebat̄: qꝛ ꝑ modos p̄dictos demones nō trāſmutāt materiā ad formā nālē: nec mutāt nature ordinē. a Dixit aūt dñs ad moyſen. Premiſſa regis monitiōe h̄ ꝯñr deſcribit̄ inflictio pene: ⁊ diuidit̄ in decē ptes ſm numeꝝ decē plagaꝝ egyptijs inflictaꝝ: ptes patebūt ꝓſequēdo. Cōſiderādū ēt ꝙ Sap.v.c. dr̄. Armabit creaturā ad vltōeȝ inimicoꝝ. ⁊ iō iſte plage iflicte ſūt a dō miniſterio q̄ſi ois generis creaturaꝝ.ſ. q̄tuor elemētoꝝ corpoꝝ celeſtiū hominū ⁊ angeloꝝ: vt patebit ꝓſequēdo. Due aūt p̄me facte ſūt in elemēto aque. ⁊ q̄ȝtū ad p̄mā p̄mittit̄ cōminatio. ⁊ ſubditur inflictio: ibi. Dixit q̄ȝ dñs. Circa p̄mū dr̄ ſic. b Ingrauatū ē cor pharaonis. ac ſi dicat̄: ex q̄ ꝯtēpſit monitionē ꝓcedēdū ē ad pene inflictionē. c Uade ad eū mane qꝛ illa hora hoies ſunt magis diſpoſiti ad accipiēdū ea q̄ rōnabilit̄ dicūt̄ vt ſic min⁹ ſit excuſabil' pharao mādatū meū repellēdo. d Ecce egreditur ad aq̄s. In egreſſu aūt de domo regia poterat magis hr̄i acceſſus ad regē. e Et ſtabis in occurſū ei⁹ ꝯſtāter ⁊ intrepide. f Suꝑ ripā fluminis. qꝛ pena infligēda erat ꝑ flumē. g In hoc ſcies ꝙ dñs ſum. per experiētiā pene inflicte a me. h Ecce ꝑcutiā virga ⁊c̄. nō dixit ꝑcutiam manu mea: qꝛ illa ꝑcuſſio facta fuit ꝑ manū aaron: ſicut pȝ.j. cū dr̄. Dic ad aaron tolle virgā tuā. Cā aūt q̄re factū ē illud ꝑ manū aaron.ſ. dictuȝ eſt

Universidad de Salamanca. BGH

qꝛ nõ poterat ſic haberi ſuſpectus de arte magica ab egyptijs ſicut moy-
ſes. Aliã cauſam aſſignãt iudei dicentes ꝙ qꝛ moyſes fuit ſaluatus ⁊ ex-
tractus de flumine. ⁊ ideo nõ debuit manu ꝓpria percutere flumen cõuer
tendo in ſanguinem. i Percuſſit aquã fluminis ⁊c. vt videret ꝙ pena
eſſet a deo inflicta eo modo quo fuerat predicta. k Que verſa ẽ in ſan
guinem: ⁊ ſic pena correſ-
det culpe qua pueros ex-
tinxerat in flumine. aĩa.n.
oĩs carnis in ſanguine ẽ:
vt dꝛ. Leuit. xvij.
l Et piſces qui erãt in flu.
moꝛ. ſunt. quia non poſ-
ſunt viuere in ſanguine. m Cõputruitqꝫ fluuius. fetoꝛ eñi intolerabi-
lis exalabat inde ꝓpter mortẽ piſciũ. n Feceruntqꝫ ſimiliter malefici
Sed querit vñ habuerũt aquã cõuertendo in ſanguinẽ: dicunt hebꝛei ꝙ.
nõ oẽs aque egypti fuerũt cõuerſe in ſanguinẽ. ſed ſola aqua fluminis ⁊
que inde manabat ad riuos ⁊ paludes ⁊ que inde hauſta fuerat in vaſis
preter hãc aũt erant alique aque fontiũ in egypto q̃ nõ erant cõuerſe i ſan-
guinẽ. ⁊ inde fuit appoꝛtata magis. ſed hoc videt̃ ꝯtrariũ textui precedẽti.
vbi dicit̃. Extẽde manũ tuã ſup aquas egypti ⁊c. Ex quo videt̃ ꝙ omis
aqua egypti cõuerſa fuit in ſanguinẽ. Itẽ infra dicit̃. Foderũt egiptij per
circuitũ fluminis aquã vt biberẽt non inueniebãt tñ niſi ſanguinẽ. vt dicit
Joſephus. Si autẽ habuiſſent fontes aquas potabiles nõ eſt veriſſimi
le ꝙ fodiſſent iuxta fluuiũ in ſanguinẽ cõuerſũ. Doctoꝛes aũt nři cõit̃ di
cũt ꝙ fuerit appoꝛtata de terra geſſen vbi habitabãt filij iſrł: ⁊ ꝙ p̃dicta
plaga nõ fuit ibi: ſed hoc ẽ ꝯ hoc qđ dicit hic Joſephus ꝙ ille fluuiꝰ ita
ibi cõuerſus fuit in ſanguinẽ ſicut alibi. ⁊ hoc vř veꝝ: qꝛ alit̃ egyptij q̃ cũ
hebꝛeis manebãt in terra geſſen nõ fuiſſẽt afflicti illa plaga. Qđ aũt egy
ptij manerẽt cũ hebꝛeis vř ex hoc qđ dꝛ. ĩ. xij. c. Qđ acceperũt vaſa aurea
⁊ argẽtea mutuo a vicinis: erat tñ potabilis filijs iſrł: qꝛ ſtatim cũ haurie-
bãt reuertebat̃ ad naturã ꝓpꝛiã. ⁊ iõ meliꝰ videt̃ dicẽdũ ꝙ miniſterio de-
monũ fuit appoꝛtata ipſis magis de terra que ẽ extra terrã egypti qđ pñt
facere mira celeritate. o Impletiqꝫ ſunt. vij. dies. quibꝰ durauit plaga
illa anteqꝫ fluuius ad naturã ꝓpꝛiã reuerteret̃.

In ca. vij. vbi dꝛ in poſtilla. Dices ad aaron.

Additio. i.

r Ratio quã aſſignat poſtillatoꝛ ad hoc ꝙ ĩ hoc ſigno. ſ. virge ver
ſe in colubꝛũ aaron ꝓiecit virgã ⁊ nõ moyſes nõ videtur ſuffi-
ciens: tum qꝛ lꝫ de moyſe ꝓbabilius ſuſpicaret̃ ꝙ eſſet artibus
magicis imbutus q̃ de aaron nihilominus poterãt ſuſpicari ꝙ moyſes
inſtruxiſſet ipm aaron de ipſa eiectione per artem magicã quã ſic diceretur
nouiſſe: tum qꝛ in alijs plagis legit̃ ꝙ moyſes extendit virgã ⁊ nõ aaron:
vt patet in ſeptima plaga. ſ. de grãdine. ĩ. ix. ca. qđ nõ debuiſſet facere moy
ſes ſed aaron ſi p̃dicta rõ poſtillatoꝛis valeret. Sed circa hoc videt̃ que-
dã p̃dictoꝝ ſeries attendẽda. Pro quo ſciẽdũ ꝙ tãta humilitas erat moy
ſi ꝙ nõ poterat ſentire ꝙ ipſe eẽt idoneus nũciꝰ ad iſtã liberationẽ. vñ de
hoc nũqꝫ pꝛebuit aſſenſum aſſignãs defectũ ſue eloquẽtie donec deꝰ aſſi-
gnauit ſibi aaron fratrẽ ſuũ in ſociũ: ſic vt aarõ loqueret̃ ppło nõ aũt moy
ſes: vt pꝫ. ꝰ. iiij. ca. ꝯſr tñ deꝰ mãdauit ipſi moyſi ꝙ loqueret̃ filijs iſrł cer
tificãdo eos de redẽptiõe ſua: qđ nõ fecit ſine interpoſitiõe ipſiꝰ aarõ: cuiꝰ
moyſi dicẽ nõ crediderũt ex anguſtia ſpũs: vt. ꝰ. vi. ca. Cõſequẽter ãt ĩ eo
dẽ deꝰ mãdauit moyſi ꝙ loqueret̃ pharaoni de hac materia: q̃ rñdit mo-
re ſolito ſe excuſando. Ecce filij iſrł nõ audierũt me: ⁊ q̃uo audiet me pha
rao ⁊c. arguẽs a foꝛtioꝛi ⁊ tũc deꝰ cõmiſit illã liberationẽ moyſi ⁊ aarõ ſiľ
vt patebit ibidẽ. Circa qđ introduxit genealogiã vtriuſqꝫ. q. d. ꝙ aarõ eẽt
equalis ipſi moyſi in hoc officio explẽdo: ⁊ hoc vt moyſes nõ excuſaret ſe
ſꝫ magis aĩaret̃ ad acceptãdũ. vñ genealogia expleta ſtatim ſubdit. Iſte
ẽ aarõ ⁊ moyſes quibꝰ deꝰ p̃cepit vt educerẽt filios iſrł de terra egypti ⁊c.
⁊ qꝛ ꝯñr ĩ fine iſtiꝰ ſeptimi dñs ad moyſen ſingłr loquẽs ait. Loquere ad
pharaonẽ regẽ egypti oĩa que loquar tibi: nõ faciendo mẽtionẽ de aaron
ſtatim moyſes allegat defectũ ſuũ ſicut. ꝰ. vñ dicit moyſes corã dño. En
incircũciſus labijs ſum. q̃uo audiet me pharao. q. d. q̃uo mittis me ſine ſo
cio p̃dicto cũ ſim inhabilis: ad qđ deꝰ q̃ hũilia reſpicit ⁊ hũilibꝰ dat grãꝫ
cõtinue declarauit ꝙ illa humilitas moyſi merebat̃ exaltari. vñ ſequitur ĩ
p̃n. vij. c. Ecce ꝯſtitui te deũ pharaonis: ⁊ aaron frater tuꝰ erit ꝓpheta tuꝰ
q. d. nõ p̃termitto aarõ eo ꝙ nollẽ eũ mittere tecũ. ſꝫ volo ꝙ in altioꝛi gra-
du ſis. vñ ſicut ꝓphete annũciãt verba dei hoibꝰ q̃ deũ nõ pñt vel nõ me-
rẽtur audire: vt in glo. ſicut cõſtitui te deũ pharaonis. ſ. ꝙ pharao cõit̃ nõ
audiat ꝟba tua ſꝫ ipſiꝰ aaron interp̃tis ſeu ꝓphe tui. vñ ſequit̃. Tu loque-
re oĩa que mãdo tibi: ille. ſ. aaron loquet̃ ad pharaonẽ: ⁊ eadẽ rõne. ĩ. e. c.
dicit. Cũ dixerit vobis pharao oñdite nobis ſigna: dices ad aaron. Tol
le virgã tuã ⁊c. hoc ẽ dicere tu mãdabis aaron nõ ſolũ ꝟba q̃ dicturꝰ ſuꝫ

ſꝫ ſigna que ẽt ſunt fiẽda fient ꝑ eũ ſicut ꝑ ꝓphetaꝫ fiũt miracula a
deo oꝛdinata. Et nota ꝙ ex p̃dicto ꝓceſſu inter deũ ⁊ moyſen hñt
duo. p̃mũ magna hũilitas ipſiꝰ moyſi q̃ maxĩe ꝑtinet ad illũ q̃ dꝛ
eẽ rectoꝛ ppłi. iuxta illud Math. xx. Quicũqꝫ voluerit int̃ vos ma
ioꝛ fieri ſit vř miniſter. Scđꝫ ꝟo ẽ ꝓuidentia diuina que cõit̃ exal
tat humiles.

vice. Foderũt aũt oẽs egyptij ꝑ circuitũ fluminis aquã ut biberent. Non enim poterãt bibere aquaꝫ fluminis. Impletiqꝫ ſunt ſeptẽ dies poſtqꝫ percuſſit dominꝰ fluuium.

In eo. cap. vij. vbi dꝛ in poſtilla. Ad maioꝛẽ itelle-
ctuꝫ p̃dictoꝝ q̃rit̃ vtrũ ꝟtute demo-
nũ. Additio. ij.

n Nullus illoꝝ modoꝝ quos poſtillatoꝛ aſſignat cõſonat
lr̃e: nã ſi magi pharaonis ſerpẽtes aliũde virtute demo
nũ appoꝛtauerũt: vel ibidẽ generatos nõ ex virgis: ſed
ex alijs rebꝰ ſuppoſuerũt tũc virge eoꝝ nõ fuerũt verſe in dracões
qđ tñ lr̃a ꝓſtat̃ dicẽs. Pꝛoiecerũtqꝫ ſinguli virgas ſuas q̃ verſe
ſunt in dracones. ſiłr ſi illi ſerpẽtes erãt tñ ꝰm apparẽtiã ⁊ nõ ꝰm
rem nõ ẽ veꝝ ꝙ virge fuerũt verſe in ſerpẽtes. vñ meliꝰ vř dicẽduꝫ
ꝙ demones deo ꝑmittẽte ſubito talia ſeminalia reꝝ adhibuerũt ꝑ
que virge ſine multis trãſmutatiõibꝰ ⁊ ſine tp̃is moꝛa perceptibili
ꝟterẽtur in dracones ⁊ hoc ꝟtute naturali taliũ ſeminaliũ reꝝ a q̃-
bus talis cõuerſio ſicut ab agẽte ꝓpꝛio creat̃: a demone tñ appli-
catiue ⁊ miniſterialiter tñ: ⁊ ſic ẽ veꝝ qđ lr̃a ſonat. ſ. qđ ꝓiecte vir-
ge ſinguloꝝ. ſ. magoꝝ verſe ſunt in dracones. Si aũt dicat̃ ꝙ ñ re
perit̃ in creaturis aliqua virtꝰ naturalis que virgã cõuertat in ſpẽ-
tẽ ſine multis trãſmutatiõibꝰ intermedijs que requirũt magnã mo-
rã tp̃is. Ad hoc dicendũ ꝰm ſctm̃ Tho. in. i. pte. q. cx. art. vi. in rñſi-
one ad. ij. arg. ꝙ nõ oĩs virtꝰ nature create ẽ nobis nota. ⁊ iõ cũ ali-
q̃d fit p̃ter oꝛdinẽ nature create nobis note ſicut in hoc loco mõ p̃-
dicto miraculũ poſſet dici nõ ſimpłr cũ nõ ſit ꝯ oꝛdinẽ totiꝰ nature
create nobis note: ſꝫ quo ad nos q̃ hmõi virtutes in elemẽtis mũ-
di latẽtes ignoꝛamꝰ: ⁊ hoc vř ſentire Aug. q̃ in hoc loco in glo. ſic
dicit ꝙ demones dũ ꝑ incãtatiões eoꝝ malefici aliq̃d efficere co-
nãt̃ diſcurrũt ꝑ mũdũ ⁊ ſubito eoꝝ ſemina de q̃bꝰ hoc agit̃ afferũt
ſicqꝫ ex illis ꝑmittẽte deo nouas reꝝ ſpẽs ꝓducũt. hec ille. Si aũt
ꝯ p̃dicta dicat̃ ꝙ ex hoc tolleret̃ efficacia miraculoꝝ ad veritatẽ fi-
dei cõfirmãdã: qđ eſt ꝯ Marci vlt. Dño cooperãte ⁊ ſermonẽ cõ-
firmãte ſequẽtibꝰ ſignis: nã illa q̃ ꝑ demones fiunt p̃ter naturã no-
bis notã ſic ſunt miracula quo ad nos ſicut illa que fiũt virtute di-
uina. Ad h̃ dicẽdũ ꝰm Aug. in li. lxxxiij. qõ. ꝙ cũ talia faciũt magi
q̃lia ſcti. diuerſo tñ fine ⁊ diuerſo iure fiũt iſti. n. faciũt q̃rẽtes glĩaꝫ
ſuã: illi ꝟo querẽtes gloꝛiã dei. Siłr iſti faciũt ꝑ quedã p̃uata cõ-
mercia: illi aũt publica adminiſtratiõe ⁊ iuſſu dei cui cũcta creatu-
ra ſubiecta eſt: ⁊ de hac materia vide in pꝛima parte. q. cxiiij.

Jn eo. ca. vij. vbi dꝛ in poſtilla. Dic ad aaron. Additio. iij.

b Ratiõ quã aſſignat poſtillatoꝛ ad hoc ꝙ hec ꝑcuſſio fu-
it facta ꝑ manũ aaron ⁊ nõ ꝑ manũ moyſi fuit impꝛoba
ta. ꝰ. in additiõe. i. hꝰ. c. vbi fuit alia rõ que verioꝛ vř aſſi
gnata: vide ibi. Alia ꝟo rõ que aſſignat̃ a iudeis. ſ. eo ꝙ Moy
ſes fuit ſaluatꝰ de flumine nulla ẽ: nã tercia plaga fuit etiaꝫ facta ꝑ
aarõ ⁊ nõ ꝑ manũ moyſi lꝫ illa plaga nõ ꝑtinebat ad fluuiũ vt pꝫ

de ſe Replica correctoꝛij ꝯ Burg. volentẽ apparẽtia eſſe vera.

i In ca. vij. vbi poſtillatoꝛ reddit rõnes quare p̃ma ſigna
facta ſũt ꝑ aarõ ⁊ nõ ꝑ moyſen: qꝛ videlicet moyſes po
tuit haberi ſuſpectꝰ de magica arte nõ aarõ. Bur. oppo-
nit p̃mo ꝙ aaron ſiłi modo potuit hři ſuſpectus quaſi eã a moiſe
didicerit. ſcđo qꝛ moyſes vltia ſigna fecit nõ aaron qđ nõ debue
rit ſi ſuſpectꝰ haberet̃: ⁊ ſic rõ poſtillatoꝛis valeret. Rñdeo h̃ ad pri
mũ ꝙ moyſes ⁊ aaron nõ fuerũt diu ſiľ cõuerſati. conſtitit eñi egy
ptijs aaron ſemꝑ in egypto educatũ: moyſen aũt foꝛiſ. docere aũt
artẽ magicã vel addiſcere req̃rit tp̃s: iõ ꝓbabilit̃ aaron non potuit
eẽ ſuſpectꝰ ꝙ a moyſe didiciſſet cũ quo nõ fuit diu cõuerſatꝰ: vt pꝫ
in lr̃a. Ad ſcđm dico ꝙ pꝰ ſex plagas poterãt egyptij ꝓbabilit̃ in
telligere artẽ magicã nõ interueniſſe: qꝛ in tercia plaga ẽt digitũ dei
recognouerũt malefici pharaonis: vt dꝛ. ĩ. viij. c. Extũc ergo potu-
it moyſes ſine ſuſpitiõe vti eadẽ virga ⁊ aaron indifferẽter. rõ autẽ
Burg. quã adducit nõ ẽ ad laudẽ moyſi: ſꝫ potꝰ ad vituperiũ. di-
cit nãqꝫ ꝙ moyſes ex puſillanimitate p̃mo ꝑ ſe nõ fecerit ſigna ſed
ꝑ mediũ aaron: qꝛ dicit cũ aſueſceret ſtare corã pharaone: q̃ſi p̃us
timuiſſet ꝙ nõ ſonat in ꝟtutẽ moyſi hñtis dñm ꝓ adiutoꝛe ſub cuiꝰ
nutu nemo virtuoſe timet hoiẽs quẽcũqꝫ.

In eo. c. vbi poſtillatoꝛ diſputat de cõuerſione virgarũ in ſerpẽ
tes vř inclinari ad hoc ꝙ cõuerſio virge magoꝝ fuit ſolũ apparẽs
nõ exñs. Bur. ꝯdicit ſed rõnibus poſtillatoꝛis non ſatiſfacit. ⁊ ra
tio quam ipſe Burgenſis adducit non valet. arguit enim ſic. ſi vir-
ge magoꝝ ſolũ ꝰm apparentiã verſe ſunt in ſerpẽtes. igit̃ nõ ẽ veꝝ
qđ dꝛ in lr̃a. Con
uerſe ſunt virge in
dracones. Reſpõ
deo ꝙ veꝝ ẽ ꝙ dꝛ
i lr̃a. iõ ſtãt hñ ſiľ
veꝝ ẽ virgas ver
ſas in ſerpẽtes: ſꝫ
nõ vere ſed appa
rẽter. hũc modum
dicendi vř imitare
terꝰ dicẽs. Fecerũt
aũt malefici ꝑ icã
tatiões egyptia-
cas ⁊ archana q̃-
dã ſiľr: ſꝫ nõ dꝛ ſi-
mil ẽ: vt inuat̃ mo
dus ſilitudinis in
apparẽtia: ſꝫ ñ ſili
tudo in exiſtentia
nõ .n. ſemꝑ lr̃a eſt
falſa q̃ narrat ap-
parẽtiã nõ exñtiã
Luce. xiiij. dꝛ q̃uo
dñs iheſus ñ ꝑ e-
gunꝰ exiſtẽs pere
grinꝰ appuit exñs
i ſpẽ ꝓpꝛia appa
ruit in aliena. nec
tñ ſuſcitat falſũ ꝓ-
pter miſteriuꝫ ſic
nec i fictiõe q̃ñ fin
gebat ſe lõgiꝰ ire.
cũ Bur. etiã ſenti
endo magnã ptẽ
ſcripture falſifica
remꝰ que ẽ d appi
tõibꝰ angelicis ⁊ di
uinis. deꝰ. n. ignis
coꝛpalis nõ exñs
⁊ colũba: apparu
it in igne ⁊ colum
ba: ⁊ ſic de alijs.
Quid igit̃ miꝝ ſi
dei ꝑmiſſione hec
mutatio virgarũ i
ſerpẽtes apparu-
it: q̃ tñ ꝰꝫ rẽ muta
tio ñ fuit ꝓp rões poſtillatoꝛis ⁊ alioꝝ doctoꝝ a Bur. ñ ſolutas.

Capitulum. viij.

Dixit[a] quoqꝫ dominus ad moyſen. Ingredere ad pharaonem ⁊ dices ad eũ. Hec dicit dñs. Dimitte ppłm meuꝫ ut ſacrificet mihi. Si aũt nolueris dimittere ecce[b] ego ꝑcutiã oẽs termios tuos ranis: ⁊[c] ebulliet fluuiꝰ ranas q̃ aſcẽdẽt ⁊ ingredient̃ domũ tuã ⁊ cubiculũ lectuli tui ⁊ ſuꝑ[d] ſtratũ tuuꝫ ⁊ in domos ſeruoꝝ tuoꝝ: ⁊ i pplꝫ tuũ ⁊ in furnos tuos ⁊ in reliquas ciboꝝ tuoꝝ: et[e] ad te ⁊ ad pplꝫ tuuꝫ ⁊ ad oẽs ſeruos tuos intrabũt rane. Dixitqꝫ[f] dñs ad Moyſen. Dic[g] ad aaron: extẽde manũ tuã ſuꝑ fluuios ⁊ ſuper riuos ⁊ paludes ⁊ educ ranas ſuꝑ terrã egypti Et extẽdit aaron manũ ſuꝑ aq̃s egypti ⁊ aſcẽderũt rane: opuerũt qꝫ terrã egypti. Fecerũt autẽ ⁊ malefici per incãtatiões ſuas ſiłr eduxerũtqꝫ ranas ſuꝑ terrã egypti. Vocauit[h] aũt pharao moyſen ⁊ aarõ: ⁊ dixit eis. Oꝛate dñꝫ ut auferat ranas a me ⁊ a populo meo ⁊ dimittã pplm ut ſacrificet dño. Dixitqꝫ[i] moyſes ad pharaonẽ. Conſtitue mihi q̃ñ dep̃cer ꝓ te ⁊ ꝓ ꝰuis tuis ⁊ ꝓ ppło: ut abigant̃ rane a te: ⁊ a domo tua: ⁊ a ꝰuis tuis ⁊ a ppło tuo: ⁊ tñ i flumine remaneãt. Qui[k] rñdit cras. At ille iuxta inq̃t ꝟbũ tuũ faciã vt ſcias q̃m nõ eſt ſicut dñs deꝰ nř: ⁊ recedẽt rane a te ⁊ a domo tua et a ſeruis tuis et a ppło tuo: et tñ i flumine remanebũt. Egreſſiqꝫ[l] ſunt moyſes et aaron a pharaõe ⁊ clamauit moyſes ad dñꝫ ꝓ ſpõſiõe ranaꝝ quã ꝯdixerat pharaõi Fecitqꝫ dñs iuxta ꝟbũ moyſi: et mortue ſunt rane de domibꝰ et d uillis ⁊ d agris. Cõgregauerũtqꝫ[m] eas in imẽſos aggeres: et[n] cõputruit terra. Videns[o] aũt pharao ꝙ data eẽt requies: ingrauauit coꝛ ſuũ et nõ audiuit eos ſic p̃cepat dñs. Dixitqꝫ[p] dñs ad moyſen. Loquere ad aarõ. Extẽde[q] uirgã tuã et ꝑcute puluerẽ terre: et[r] ſint cynifes in vniuerſa terra egypti. Feceruntqꝫ ita. Et extendit aarõ manũ: uirgã tenẽs ꝑcuſſitqꝫ puluerẽ terre: et facti ſũt cynifes in hoibꝰ et iumentis. Oĩs puluis terre ꝟſus ẽ i cynifes ꝑ totã terrã egypti. Feceruntqꝫ[s] ſiłr malefici incantationibus ſuis ut educerent cynifes: et[t] non potuerunt. Erantqꝫ cynifes tam in hominibus q̃ꝫ in iumẽtis. Et dixerunt malefici ad pharaonẽ. Di

o Dixitq̃ꝫ dñs. Hic deſcribit̃ ſcđa plaga Caplm. viij.
cuiꝰ p̃mittit̃ cõminatio. ſcđo ſubdit̃ iflictio: ibi. Dixitqꝫ
dñs. ⁊ tercio eiuſdẽ remotio: ibi. Vocauit aũt. Circa pri
mũ dꝛ. b Ecce ego ꝑcu. oẽs ter. tu. ranis. diuerſi generis int̃ q̃s
alique fuerũt venenoſe. c Et ebulliet fluuiꝰ ranas. i. in magna
abũdãtia emittet. qđ ſignat nomẽ ebullitiõis. Et q̃ pꝫ ꝙ iſta pla-
ga fuit facta in elemẽto aque ſicut ⁊ p̃ma ⁊ coꝛrñdet culpe pueroꝝ
ibidẽ ſubmerſoꝝ: qꝛ hoc mõ interficiebãt̃ vt cuꝫ minoꝛi tumultu ⁊
ſtrepitu extinguerẽtur: vt dictũ ẽ. ꝰ. c. i. ꝓpter qđ iuſto dei iudicio in
de exiuerũt rane in maxĩa młtitudine egyptios infeſtãtes ſua ĩpoꝛ
tunitate loca oĩa egyptioꝝ ſubintrãtes ⁊ eos cruciãdo inq̃etãtes.
d Sup ſtratũ tuũ ⁊c. In hac ꝑcuſſiõe p̃ noiat̃ rex q̃ plꝰ peccauit ⁊
poſt ppłs ſubditꝰ q̃ ſibi ꝯſenſit. e Et ad te ⁊ ad ppłm tuũ. Di
cũt hebꝛei ꝙ nõ ſolũ intrabãt rane loca egyptioꝝ ſꝫ etiã coꝛda eoꝝ
vt ꝑ os q̃ñ doꝛmiebãt oꝛe apto ⁊ ꝑ alios meatꝰ ꝑ q̃s poterãt itroi
re. f Dixitqꝫ dñs. Hic deſcribit̃ hꝰ plage inflictio. cũ dꝛ.
g Dic ad aaron extẽde manũ ⁊c. Iſta plaga ſicut ⁊ p̃cedẽs fctã
fuit ꝑ manũ aaron ⁊ nõ ꝑ manũ moyſi ex eiſdẽ cauſis q̃bꝰ dictũ eſt
de p̃ma. h Vocauit aũt. Hic deſcribit̃ p̃dicte plage remotio re

geſimulãte petitioni moyſi ⁊ aaron ſe acq̃eſcere cũ dꝛ. Vocauit aũt pha-
rao moyſen ⁊ aaron ⁊c. Sed q̃rit̃ quare nõ vocauit eos ad amotionẽ pri
me plage. Dicendũ ꝙ hoc fuit qꝛ magis fuit afflictꝰ de ſcđa: qꝛ ipſe ⁊ alij
potẽtes habebãt vinũ ⁊ alios liquoꝛes quos poterãt bibere ſeptẽ diebꝰ
quibꝰ durauit illa plaga. ſꝫ ab ĩpoꝛtunitate ⁊ feditate ranaꝝ nõ poterat ſe
defẽdere. Itẽ iſta ſcđa
plaga plus durauit q̃ꝫ p̃-
ma. ⁊ iõ coactꝰ fuit voca-
re moyſen ⁊ aaron q̃ p̃us
nõ ꝑmittebãt̃ igredi ⁊ ro-
gare eos: qđ fuit magna
pena ſibi cũ eſſet ſuꝑbiſſi-
mus.
i Dixitqꝫ moyſes ad pha
raonẽ cõſtitue mihi. vř ꝙ
moyſes hic tẽptauit dñm
ponẽdo tp̃s determinatũ
ꝰm ꝙ dicit̃ Judith. viij.
Qui eſtis vos q̃ tẽptatis
dñm ⁊ poſuiſtis tp̃s mi-
ſerationis dñi ⁊c. Itẽ p̃mi
ſit qđ nõ erat in ptãte ſua
qđ vř fatuũ ⁊ p̃ſumptio
ſuꝫ. Dicẽdũ ꝙ nõ fuit ibi
dei temptatio: qꝛ moyſes a
p̃ncipio ꝑ reuelationẽ dei
fuit certificatꝰ ꝙ talia fie-
rẽt ad nutũ eiꝰ. vñ dixit ei.
Ego cõſtitui te deũ pha-
raonis. ꝰ. vij. ca. ⁊ ꝑ h̃ pꝫ
ꝙ nõ fuit ꝓmiſſio idiſcre-
ta vł p̃ſumptuoſa. Itẽ
q̃rit̃ q̃re moyſes poſuit h̃
i arbitrio pharaõis dicẽs
Cõſtitue ⁊c. Dicẽduꝫ ꝙ
hoc fuit ad excludẽdũ ſu-
ſpitiones que poſſet hři ꝯ
eũ faciẽdi talia artibꝰ ma
gicis vel ꝟtute alicuiꝰ cõ-
ſtellatiõis determinate.
k Qui rñdit cras. Que
rit̃ quare pharao in craſti
nũ diſtulit cũ maxia neceſ
ſitate vrgeret̃. Dicẽdũ ꝙ
credebat ꝙ ſi arte magica
eſſent adducte rane male-
ficiũ illud ꝑ ſe deficeret. ⁊
iõ hoc aliquãtulũ experiri
voluit nõ tñ diſtulit młtũ
ꝓpt̃ neceſſitatẽ vrgẽtem.
l Egreſſiqꝫ ſũt moyſes ⁊
aaron a pharaõe. nõ enĩ
voluerunt ipſo pꝛeſente oꝛare: qꝛ in domo ſua erant idola ⁊ homines de-
diti idolatrie. m Cõgregaueruntqꝫ eas. per hoc videtur ꝙ moyſes non
impleuerat ꝓmiſſum: qꝛ dixerat. Et tñ in flumine remaneãt. Dicẽdũ ꝙ ñ
ꝓmiſerat eas reducere ad fluuiũ: ſꝫ ꝙ vltra de flumine nõ exirent: ⁊ ꝙ ille
que exierãt ampliꝰ ipm nõ infeſtarẽt. n Et cõputruit terra ex cadaueri-
bus ranaꝝ. o Videns aũt pharao ⁊c. ſic faciũt multi q̃ cũ in afflictione
poſiti ſũt młta deo ꝓmittũt ſꝫ ex̃ ꝑiculũ poſiti retractãt. p Dixitqꝫ dñs.
hic deſcribit̃ tercia plaga ⁊ nõ p̃mittit̃ hic cõminatio ſicut in duabꝰ pꝛece-
dentibꝰ: qꝛ hõ ſic induratꝰ dignꝰ eſt ꝑcuſſiõe abſqꝫ p̃cedẽti cõminatiõe. ⁊
ideo ſtatim ponit̃ hꝰ plage inflictio: cũ dꝛ. q Extẽde virgã tuã ⁊ ꝑcute
puluerẽ terre. fuit. n. illa plaga ꝓducta ex elemento terre. ⁊ coꝛrñdet culpe
egyptioꝝ qua afflixerũt filios iſrł in opibꝰ terreis. ſ. luti ⁊ lateris. r Et
ſint cinifes. muſce ſunt ſubtiles ⁊ minute ⁊ tñ coꝛpꝰ cui inſident acerbiſſi-
mo terebrãt ſtimulo: vt di. Oꝛige. Hebꝛei aũt dicũt ⁊ ioſephꝰ pediculi. q̃
in tanta multitudine creuerũt ſuꝑ hoies ⁊ beſtias ꝙ nullo medicamine eis
poterat ſubueniri. s Fecerũtqꝫ ſiłr malefici. i. facere conati ſunt.
t Et nõ potuerũt. Cauſam huiꝰ aſſignãt aliq̃ hebꝛei dicẽtes ꝙ demões
quoꝝ ꝟtute vtunt̃ magi nõ hñt ptãtẽ ſuꝑ aliqđ coꝛpꝰ qđ ẽ minus grano oꝛ
dei: qđ apparet irrõnabilit̃ dictũ: qđ eñ hꝫ ptãtẽ ſuꝑ maius hꝫ ptãtẽ ſuꝑ
minꝰ ſꝫ nõ ecõuerſo. ⁊ iõ cã huiꝰ ẽ: qꝛ demones nihil pñt niſi q̃ꝫtũ ꝑmittit

Universidad de Salamanca. BGH

volūtas diuina.in hoc aūt a deo fuerūt impediti vt magi q̄ moyſi reſiſtebāt eſſent magis cōfuſi in hoc ꝙ rē minimā facere nō potuerūt. vñ ⁊ dixerūt. v Digit⁹ dei eſt hic.i.virt⁹ diuina nos impediens:vñ coacti ſūt recognoſcere diuinā virtutē: ⁊ hec expoſitio eſt cōis apud catholicos ⁊ hebreos:ſed q: dicti magi non ceſſauerūt ꝓpter hoc reſiſtere moyſi ⁊ aſtare pharaoni:vt habet̃ ſe.ca. ideo poſſet aliter expōi ſine p̄iudicio tñ ꝙ ñ ꝯfeſſi ſunt virtutē diuinā dicentes.Digitus dei eſt h̄.ſed virtutē alicui⁹ demōis ſuperioris impediētis p artem magicā operationem inferioris : ſicut phariſei imponebāt chriſto expulſionē demonū p p̄ncipez eorū dicentes. In belzebub p̄ncipe demonioꝝ eijcit demonia Luce.xi.c. ⁊ ſic nō cōfitebāt̃ moyſen dei ſeruū ſed magū . ⁊ ſꝫ proceſſum text. vr̃ ad h̄ tendere intētio ipſoꝝ ⁊ pharaōis ꝙ crederet̃ moyſes facere ſigna artib⁹ magicis que faciebat. x Dixit quoqꝫ dñs. Hic ponitur quarta plaga cui⁹ premittitur cōminatio ⁊ ſubditur afflictio:ibi. Et venit muſca.Circa p̄mū dicitur moyſi.

a Cōſurge diluculo . i q̄ notat̃ ꝙ homo debet eſſe ſolicitus de implēdo dei mādatuꝫ.

b Et ſta coram pharaone cōſtāter ⁊ intrepide.

c Egredietur em̄ ad aq̄s ⁊ ſic de facili poteris ad eū accedere.querit̃ q̄re ita frequent̃ pharao egrediebatur ad aquas hora matutina. Dicūt aliq̄ ꝙ erat cauſa ſpaciandi.Hebrei autem dicūt ꝙ erat cauſa idolatrandi:q: nil⁹ fluuius fecūdabat ſua irrigatiōe terram egypti.ideo ipſum colebat ei reuerētiam exhibendo.Alij autē dicūt ꝙ hoc erat cauſa idolatrie:ſed hoc aliter ſcꝫ q: apis qd̄ apud egyptios maximū numen reputat̃ aliq̄n ibi apparebat in ſpē thauri de flumine cōſurgētis. Aliter aūt pōt dici ꝙ hoc erat cā purgatiōis.credebat em̄ forte ꝙ ſicut aqua purgat feces corporales ita ⁊ mentales. vñ ⁊ de filia pharaonis dictū fuit.ij.ca. ꝙ deſcēdebat vt lauaret̃ in flumine cui⁹ cā potuit eſſe eadē:ad hoc aūt eſt argumentū:q: saraceni qui modo terrā egypti inhabitāt talib⁹ ablutionib⁹ vtūtur ad emūdationē pctōꝝ ⁊ forte tenēt hoc ex ritu antiquoꝝ egyptioꝝ:ſicut ⁊ aliqui chriſtiani inclināt in ortu ſolis ſe verſus illam partē:retinētes in hoc modum paganoꝝ qui eos in eadē terra p̄ceſſerūt ſꝫ ꝙ dic̄ leo papa. d Ecce ego mittā i te.p̄ncipalit̃ q̄ rebellas mihi. e Et in ſ̄uos tuos.q̄ aſſiſtūt tibi. f Et in populū tuū.tum q: tibi aſſentiūt:tum quia ꝓpter pctm̄ p̄ncipis punit̃ ppl̄s. g Omne genus muſcaꝝ.quaꝝ alique habebant aculeos venenoſos. In hebreo habet̃.Cōmixtionē. ⁊ dicūt hebrei ⁊ Ioſeph⁹ ꝙ per iſtā cōmixtionē nō intelligit̃ multitudo muſcaꝝ:ſed multitudo animaliū diuerſoꝝ generꝝ que erāt terribilia aſpectu ⁊ nociua morſu:ita ꝙ hoīeſ ⁊ aīalia domeſtica interficiebant: ⁊ ſm̄ hoc iſta plaga fuit ex elemento terre:q: talia aīalia de cauernis terre exibāt.ſm̄ aūt primā expoſitionē fuit ex elemento aeris ex cuius corruptiōe generātur muſce diuerſi generis: ⁊ correſpōdet iſta plaga ex multitudine diuerſaꝝ muſcaꝝ:vel diuerſoꝝ aīaliūꝫ culpe egyptioꝝ que afflixerāt hebreos i m̄ltis modis ſeruitioꝝ viliū:q: ñ ſolū afflixerūt eos in laterib⁹ faciēdis ſed eciā in immūdicijs extra villas deportandis ⁊ in foſſatis fiendis circa villas :ne fluuius inundans ſubintraret ⁊ vt eſſent fortiores cōtra aduerſarios inuadētes. h Faciāqꝫ mirabilē ⁊c̄.q: egyptij habitātes ibi cū hebreis fuerunt afflicti dicta plaga nō aūt hebrei,ideo ſequit̃, i Ponāqꝫ diuiſionez ⁊c̄.Dicūt hebrei ꝙ non ſolum determinauit ei diem ſed etiam horā diei ad oſtēdēdum certitudinez verbi dei. k Et venit muſca grauiſſima. Hic ponitur plage inflictio eo modo quo predicta eſt. In hebreo habetur.Et venit cōmixtio grauiſſima. ⁊ exponit̃ ſicut prius ſm̄ hebreos. l Corruptaqꝫ eſt terra.i.habitantes in ea. m Vocauitqꝫ pharao.hic ponitur dicte plage ablatiō ad regl̃ petitionem dicentis.

n Ite ſacrificate deo veſtro in terra hac. ſꝫ Moyſes oſtendit hoc ipoſſibile eſſe dicens.

o Abominationes egyptioꝝ immolabim⁹ dño noſtro: hebrei vocāt abominationeſ illa que colūtur ab idolatris.egyptij aūt colebāt apin in ſpecie thauri et iouē in ſpē arietis vnde ⁊ pingit̃ cū capite arietino:talia vero animalia erant ab hebreis imolanda qd̄ nō permiſiſſent egyptij in terra ſua. ⁊ ideo ſubditur.

p Qd̄ ſi mactauerim⁹ ea que colebant egyptij lapidibus nos obruent.

q Viam triū dierū ⁊c̄. qd̄ cōſenſit pharao lꝫ ficte.

r Egreſſus a te orabo.q: preſentibus idolatris nolebat orare. ſ Et recedet muſca.Hebreus.Et recedet cōmixtio Cetera patēt ex predictis.

git⁹ dei ē hic. Induratūqꝫ ē cor pharaonis ⁊ nō audiuit eos ſicut p̄ceperat dñs. Dixit[x] quoqꝫ dñs ad moyſen. Conſurge[a] diluculo et[b] ſta corā pharaone. Egredietur[c] enīꝫ ad aquas. Et dices ad eūꝫ. Hec dicit dñs. Dimitte populū meū vt ſacrificet mihi ꝙ ſi nō dimiſeris eum: ecce[d] ego mittam in te:et[e] in ſeruos tuos:et[f] in populū tuū ⁊ in domos tuas:oē[g] genus muſcarū ⁊ implebunt̃ oēs domus egyptioꝝ muſcis diuerſi generis ⁊ vniuerſa terra i qua fuerint. Faciāqꝫ[h] mirabilem in die illa terrā ieſſen:in qua popul⁹ meus eſt vt non ſint ibi muſce: ⁊ ſcias q̄m ego dñs i medio terre:ponāqꝫ[i] diuiſionē inter populū meum ⁊ populū tuum. Cras erit ſignū iſtud. Fecitqꝫ dñs ita. Et[k] venit muſca grauiſſima i domos pharaonis ⁊ ſeruorum eius ⁊ in omnem terram egypti corrupta qꝫ[l] eſt terra ab huiuſmodi muſcis Vocauitqꝫ[m] pharao moyſen et aaron: ⁊ ait eis. Ite[n] ⁊ ſacrificate deo vr̃o in terra hac. Et ait moyſes. Non pōt ita fieri. Abominationes[o] enī egyptiorum imolabimus dño deo noſtro: ꝙ[p] ſi mactauerimus ea que colūt egyptij coraꝫ eis lapidib⁹ nos obruēt. Viam[q] triū dierum p̄gemus in ſolitudinē: ⁊ ſacrificabim⁹ dño deo noſtro ſicut p̄cepit nobis. Dixitqꝫ pharao. Ego dimittā vos vt ſacrificetis dño deo veſtro in deſerto verūtamē longius ne abeatis. Rogate ꝓ me. Et ait moyſes. Egreſſus[r] a te orabo dñꝫ: ⁊ recedet muſca a pharaone ⁊ a ſeruis ſuis ⁊ a populo ei⁹ cras. Verūtamē noli vltra fallere: ⁊ nō dimittas populū ſacrificare domino. Egreſſuſqꝫ moyſes a pharaone orauit dñꝫ. Qui fecit iuxta verbū illi⁹: ⁊ abſtulit muſcas a pharaōe ⁊ a ſeruis ſuis ⁊ a pplo eius Nō ſupfuit nec una qdē. Et ingrauatū ē cor pharaōis ita vt nec hac qdē vice dimitteret populū.

In ca.viij.vbi dicitur in poſtilla. Fecerūt ſimiliter malefici ⁊c̄.

Additio.i.

b Ebrei dicētes ꝙ demones nō habent poteſtatez ſuper aliqd̄ corpus,qd̄ eſt minus grano ordei ſeu lenticule hoc intelligūt de corpore aīalis ſicut ſunt cyniſes de quibus hic agitur quoꝝ ratio eſt:q: cū in corpore aīalis requirūtur multa organa localiter diſtincta ad diuerſa ⁊ varia opera ſenſus ⁊ motus exercēda:vt patet per Galie. de lineamentis ſiue anothamia mēbroꝝ.idcirco ſm̄ hanc cōſiderationē maior potentia requiritur actiua ad formādū vnū animal in q̄titate modica ſeu minima q̄ꝫ in aliqua quātitate ad hoc cōpetenti: ſicut maior poteſtas requiritur ſcriptoris in ſcribēdo lr̃aꝫ tā tenuē vt cōtineat̃ totū pſalteriū in vno folio q̄ꝫ ad ſcribendū eū in multis folijs ad hoc ſufficientib⁹ vnde ratio poſtillatoris dicentis ꝯ eos ꝙ potentia actiua que poteſt in maius pōt ⁊ minus nō ſufficeret niſi coaddat̃ ꝙ demones nō ꝓducūt aliquaꝫ formā niſi applicando actiua paſſiuis.ex quo ſequitur ꝙ cū mouere poſſint magna actiua ad ꝓducendū magna animalia ꝙ etiā poſſint mouere parua ſeu minima ad ꝓducenduꝫ minima ⁊ ſic ratio eoꝝ nō videt̃ habere fundamentū. Vlterius circa hoc ꝙ magi dixerunt. Digitus dei eſt hic.cōſiderandū eſt ꝙ in hoc confeſſi ſunt virtutem diuinā ꝓut doctores catholici exponūt nō tñ ſic intelligēdo vt ipſi crederent vt adonai quē ꝓfitebat̃ moyſes eſſet deus:nō em̄ dixerūt.Digitus dñi eſt.ſ.ſub noīe tetragrāmaton.ſed digitus dei.lꝫ.n.oēs crederent eſſe aliquā cauſam p̄mā ſeu ſuperiorē ſuper oēs ⁊ ꝙ illa eſſet de⁹:nō tñ ex hoc ſequit̃ ꝙ ipi credidiſſent ꝙ ille adonai cui⁹ nūciū ſe dicebat eſſe moyſes eēt illa ſuperior cā. Itē notandū qd̄ illud qd̄ dicit poſtillator ꝙ dicti magi ñ ceſſauerūt poſtea reſiſtere moyſi ē min⁹ verꝫ:nā vt pꝫ ex decurſu lr̃e nūq̄ꝫ in aliqua ſeptē plagarū ſequētiuꝫ fit mentio de magis niſi tm̄ in ſeptima plaga.ſ.de vlcerib⁹ ⁊ veſicis.vbi d̄r. Nec poterant malefici ſtare corā moyſe:ꝓpter vulnera que in eis erāt:vbi ñ d̄r ꝙ fuerūt malefici conati facere ſil̃ia:ſicut d̄r in trib⁹ primis plagis:ſed ꝙ verecūdia vel honore nō cōparuerūt:vnde dicēdū ꝙ in tercia plaga fuerūt magi oīno victi a deo:que q̄dē plaga fuit facta per manum aaron qui erat minor in gradu eo ꝙ reputabat̃ taq̄ꝫ ꝓpheta ipſius moyſi:ꝓut dictū fuit.ſ̄.Aaron frater tu⁹ erit ꝓpheta tu⁹. ⁊ in hoc magis oſtēdebat̃ diuina potentia in q̄tū p minorem ſeruū vincebat maleficos. Itē notandū ꝙ ſi ꝯſiderētur effect⁹ harū plagaꝝ in cōuincēdo egyptios pōt in eis talis ordo attendi .ſ. ꝙ plage inflicte p aaron.ſ.tres prime attingerēt ad cōuincēdū magos qui in tercia plaga dixerūt. Digit⁹ dei eſt hic nō tñ attingunt ad mollificationē cordis pharaonis in toto nec in parte. d̄r.n.ibi. Induratūqꝫ ē cor pharaonis ⁊ nō audiuit eos.ſ.maleficos ꝓfitētes diuinā virtutē eſſe vt dictū eſt. Sex vero plage ſubſequētes facte p moyſen attigerūt ad hoc vt deuincerēt oēs ſeruos pharaōis qui in octaua plaga dixerūt ei . Vſqꝫ q̄ patiemur hoc ſcādalū.dimitte eos vt ſacrificēt deo ſuo,quoꝝ ꝯſilio nō acquieuit pharao niſi in h̄ tm̄ ꝙ dimitteret viros remanētibus familia ⁊ pecorib⁹. In nona vero plaga per moyſen inflicta cōdeſcēdit pharao ad hoc vt irent cū familia:nō tñ cū armētis ⁊ ouib⁹. Decia vero plaga a deo inflicta.ſ.p̄mogenitoꝝ attingit ad vltimū effectū.ſ.vt totaliter eos dimitteret ⁊ etiā cōpelleret exire:vt.j. Exo.xij.ca. Adhuc vna plaga tangā pharaonē ⁊ egyptū ⁊ poſt hoc dimittet eos ⁊ exire compellet.in quibus ordo diuine ꝓuidentie relucet qui p minores facit minora. ⁊ p maiores maiora. ⁊ per ſeipm̄ qd̄ vltimū ⁊ perfectū eſt:i cui⁹ reſpectu p̄cedētia lꝫ diſponāt tñ quodāmodo quaſi nihil reputātur.iuxta illud.i. Cor.iij. Nec qui plantat nec q̄ rigat eſt aliqd:ſed q̄ incrementū dat. ſm̄ quā cōſiderationē plaga decima primogenitoꝝ egyptioꝝ fuit a deo imediate inflicta:ꝓut hebrei tenēt qd̄ plane ſonat lr̃a.j.xij.c.vbi d̄r. Trāſibo p terrā egypti nocte illa pcutiāqꝫ omne p̄mogenitū in terra egypti ⁊c̄.lꝫ tñ ſꝫ doctores noſtros h̄ plaga p angelū fuerit facta qd̄ etiā in eo.c.h̄r vbi d̄r. Et nō ſinet pcuſſorē ingredi domos vr̃as. Ex quo pꝫ ꝙ pcuſſor imediatus non erat ipſe deus ſed angelus deo ſubdituſ quod poteſt etiaꝫ intelligi de malo angelo:quia ſm̄ glo.mali angeli tales peſtes facere ſolent permiſſione dei: vnde de hac materia in pſ̄.dicitur. Miſit in eis irā indignatiōis ſue ⁊c̄ . imiſſiōes p angelos malos nihilomin⁹ tñ appropriat̃ hec plaga decima imediact⁹ deo q̄ꝫ alie q: in ea mediator erat inuiſibilis:nō autem in alijs vbi moyſes ⁊ aaron erāt miniſtri qua rōne hec plaga appropriat̃ deo tanq̄ꝫ immediato actori: ⁊ etiaꝫ q: erat cōpletiua intēti.ſ.de liberatiōe ppl̄i

Io eo.ca.viij.vbi d̄r in poſtilla.Ad hoc autem eſt argumentuꝫ quia ſaraceni ⁊c̄.

Additio.ij.

q Vod ſaraceni ablutionib⁹ vtant̃ ex ritu antiquo egyptiorū nō vr̃ rōnabiliter dictū:tum q: a tp̄e de quo hic agit̃ vſqꝫ ad machometū q̄ ſectā ſaracenoꝝ incepit fluxerūt plus q̄ꝫ mille ⁊ ſeptingenti anni in quib⁹ in egypto multa ⁊ varia dñia interuenerūt:ſicut in alijs partib⁹ mundi:vtputa Chaldeoꝝ. Medoꝝ.Grecoꝝ. Romanoꝝ. ⁊ hmōi.in quib⁹ veriſil̃e ē ꝙ nō ſeruabat̃ hmōi rit⁹:ſicut nec in alijs nationib⁹.tū q: ſaraceni nō ſoluꝫ habitātes in terra egypti:ſed etiā habitātes citra mare meridianū vſqꝫ in partes orietales mūdi ablutiōib⁹ hmōi vtunt̃.fundamētū aūt eoꝝ in hmōi ablutionib⁹ lꝫ falſum ⁊ erroneū aliqd̄ tñ ē. Pro q̄ ſciendū ꝙ ipi p̄cipiūtur a ſuo pſeudo ꝓpheta.ſ.machometo cuſtodire legē .ſ.moſaicaꝫ ⁊ euāgelicā:vt in ſuo alchorano expſſe continet̃.ipſi vero ſimulādo obſeruationē moſaice legis in qua p̄cipit̃ vt quilibet maſculus circūcidat̃ qd̄ quidē p̄ceptū eſt initiū toti⁹ obſeruātie legalis circūcidūt ſe. erronee tñ:q: ñ in octaua die ſic̄ geñ. xvij. ⁊ Leui.xij.c.p̄cipit̃.ſed poſt lapſum cuiuſcūqꝫ tp̄is indifferenter. Simulādo etiā obſeruationē euāgelij in quo p̄mū ſacramentū eſt baptiſmus ipſi ſe baptizāt ſeu abluūt. erronee tñ in multis . ſpāliter in hoc ꝙ ille falſus baptiſmus iterat̃ apud eos ⁊ frequētat̃ multotiens ad libitū in qua iteratiōe ſequūtur multos alios errores ſuos: ⁊ ſpecialiter duos.vn⁹ eſt q: nō credūt mortem chriſti nos aūt credētes ꝙ vna chriſti mors vnū baptiſma cōſecrauit vt in glo.ad Heb.vi.baptiſmū nō iteram⁹.ipſi vero hāc mortē negātes baptiſmū frequētāt. Scd̄s error eoꝝ circa hoc eſt:q: nō credūt originale pctm̄ eē ſed pctā actualia tm̄. ⁊ q: iſta.ſ.actualia pctā multotiēs iterātur.iō ipſi ſua baptiſmata ſeu abluciōes frequentāt.nos vero credentes ꝙ p vni⁹ delictū oēs hoīes dānationē incurrerūt:vt pꝫ ad Ro.v.ꝯ qd̄ delictū.ſ.originale p̄ncipaliter fuit baptiſm⁹ ordinat⁹ tm̄ vnū baptiſma ꝓfitemur: ⁊ lꝫ iſta ad expoſitionē lr̃e nō requirātur interponūt̃ tñ hic ad inſtructionē fideliū:q̄ q̄nqꝫ cū ſaracēis de ſil̃ib⁹ diſputāt ſeu rōcināt̃. vnō ſi eis imponeret̃ ꝙ hmōi ablutiones haberēt ex ritu pharaonis ⁊ aliorum egyptioꝝ tante antiquitatis verteret̃ eis in deriſum .

Replica correctorij contra Burg.

i N ca.viij.poſtillator reprehēdit iudeos aſſerētes ꝙ demones nō hñt ptātē ſup aliqd̄ corp⁹ minus grano milij arguens.q̄cq̄d pōt in maius pōt in min⁹ ⁊c̄. Burg. dicit illā rōnez nō ſufficere niſi ſuppoſito ꝙ demōes nō ꝓducāt aliquā formā ſed ſolū applicēt actiua paſſiuis. Sed videt̃ Burgeñ.hic peccare in logica.phīa. ⁊ theologia In logica nāqꝫ argumēta p locū a maiori cōſtructiue valēt p̄ſertim in materia motiua vel trāſlatiua:de qua logici exemplificāt ꝙ potēs portare mille libras pōt etiā portare decē. ⁊ ita potēs applicare ad magnū effectum corpora:pōt etiā ad minorē effectū. Itē ſm̄ phōs dato addito Burg. rō nō valeret.pōt.n.q̄s ꝓducere formā maiorē qui nō minorē.pōt.n.hō generare hoīeꝫ magnū ſed nō pōt generare muſcā paruā. ⁊ ideo ſtante addito Burg.videlꝫ ꝙ demones nō ꝓducerēt formas ſicut nō faciūt tūc nō valet rō quā cū ſuo medio putat valere.nō.n.ſequit̃. demones nō ꝓducētes formas faciūt effectus maiores.igit̃ minores.pꝫ inſtātia de hoīe in argumento logico. ſ̄.q̄nimo ſuppoſito ⁊ cōceſſo ꝙ demones nō ꝓducant formas nouas:ſed ſolū applicent actiua paſſiuis:adhuc argumentū eſt formale.demones pñt in maius igit̃ in min⁹ q̄ꝫtū ad ꝓpoſitū:q: ſm̄ ſanctuꝫ Tho.nō pñt niſi p̄mittātur.p̄mittere igit̃ de⁹ poterit ꝙ facient maius non potendo min⁹ ⁊ ecōuerſo.vñ pꝫ ꝙ theologice cōcedendū eſt:ſi de⁹ p̄miſerit ꝙ demones ſiue ꝓducāt ſiue nō adhuc pñt in min⁹ ⁊ nō i maius ⁊ ecōuerſo. Argumentū aūt poſtillatoris tenet per locum a maiori cōſtructiue quo ad motū exteriorē ⁊ potentiā motiuaꝫ de cōi lege:videlꝫ ſi demones poſſunt mouere ⁊ applicare actiua paſſiuis ad generationē vel ꝓductionē maioris ſequit̃ ⁊ minoris:nec req̄rit̃ ad valorē ꝯſequētie an ꝓducant formas vel nō:vt pꝫ ex dictis. Item in ca.hoc dicit poſtillator ꝙ magi poſt terciā plagā nō ceſſauerūt reſiſtere moyſi. Burg.dicit eē min⁹ verū:ſꝫ ad hoc nō adducit rōnē niſi ab auctoritate negatiue qd̄ nō valet.ſꝫ poſtillatoris eſt bona rō fundata in lr̃a.in ſequēti.n.c. d̄r de magis ꝙ in ſeptīa plaga vulnerū ⁊ veſicaꝝ turgentiū non poterāt ſtare coram moyſe.ex qua lr̃a pꝫ ꝙ vſqꝫ ad illud tp̄s ſteterūt corā moyſe nō ad iuuādū ſed reſiſtēdū q: al̃s iniuſte fuiſſent puniti illa ſeptima plaga.q̄uis.n.poſt terciā plagā ꝓpter cōfuſionē:q: nō poterāt facere ſil̃r de cetero nō attentauerūt reſiſtere moyſi p facere aliq̄d ſil̃r.tñ aſtiterūt pharaōi prauis cōſilijs ꝓpt̃ que puniti ſunt.ſi.n.in tercia plaga cōfeſſi fuiſſent dei iſrl̃ diuinitatē:vt dicit bur. deſtitiſſent vtiqꝫ a malo ⁊ regi bonū pſuaſiſſent: ⁊ ſic ſeptima plaga puniti nō fuiſſent.exemplū hui⁹ h̄r in eo.c.ix.j.de plaga grādinis quā euaſerūt hi ſerui pharaonis qui timuerūt verbū dñi: ⁊ fecerūt cōfugere ſeruos ſuos ⁊ iumenta in domos.qui aūt verbū dñi neglexerūt plaga grādinis interierūt:ita de⁹ ꝓnior ad miſerādū q̄ꝫ ad pdenduꝫ maleficis in ſeptima plaga pepciſſet.ſi in tercia cōfeſſi diuinitatē dei iſrl̃ ab iniq̄s reſiſtētijs abſtinuiſſent. Falſum igit̃ ē ꝙ Burg.dicit in trib⁹ primis plagis magos cōuictos ad cōfitendū deitatē.nā p̄mo in ſeptima ſunt cōuicti q̄n pre vulneribus corā moyſe ſtare nō potuerūt. Itē idē Bur.ꝓ cōfirmatiōe dictaꝝ ſuarū ineptiaꝝ ponit cōparatiōes plagaꝝ factaꝝ p aaron ⁊ moyſen ⁊ deū imediate dicēs:in eis relucere ordinē diuine ꝓuidētie cū p minores facit minora.p maiores maiora. ⁊ maxima p ſeipꝫ q̄ dicit in decima plaga ꝯſiſtere. Sꝫ hic ordo Burg.multipliciter deficit.p̄ q: dicit decimā plagā factā a deo ſine aliquo medio.cui⁹ oppoſitū pꝫ ex lr̃a dicēte eā factā a pcuſſore d̄r.n.j.xij.c.de dño. Et nō ſinet pcuſſorē ingredi domus vr̃as ⁊ ledere.vñ pꝫ ꝙ illa decima plaga ſit facta a deo mediāte pcuſſore:ſicut alie mediante moyſe ⁊ aaron. ⁊ hec eſt ſnīa ſanctoꝝ doctoꝝ ⁊ cōiter catholicorū ſicut poſt idē Bur.dicit. Scd̄o deficit: q: diſtinguit p̄mas plagas factas ab aaron taq̄ꝫ minores ⁊ ſex ſequentes factas a moyſe taq̄ꝫ maiores ⁊ decimā taq̄ꝫ maximā factā imediate a deo.ſm̄ hec dicta quarta nō diſtinguet̃ a decima:q: nō legit̃ in ea aaron vel moyſen aliq̄d feciſſe:ſed d̄r in hoc viij.c.dñs fecit. Et venit muſca grauiſſima:nec vr̃ catholice dictū deū immediate talia ſigna nō feciſſe effectiue que p moyſen ⁊ aaron ⁊ āgelos taq̄ꝫ p inſtr̄a fecit.nā inſtrumēta creata ad tales effect⁹ ſupnaturales ſe nō extendūt effectiue:q: nō oriūtur ex potētia naturali ſed obediētiali qua qdlibet pōt fieri ex quolibet que ſolū dñm reſpicit ꝓ imediate efficiēte.ſnīa em̄ eſt hec,Aug.ix.ſup Geñ. ⁊.iij.de tri.c.vij.nā ⁊ ſi ſancti ſicut moyſes ⁊ alij

Universidad de Salamanca. BGH

dicãtur signa facere hoc catholice intelligẽdũ ẽ ꝙ de⁹ ꝑ eos q̃ ꝑ seipsum.
Tercio deficit qꝛ si minora ꝑ minores ꝛc. sequit̃ ꝙ demones tãq̃ ma-
iores debẽt moysi ꝛ aaron ꝓferri: nã a decima plaga quã reputat Burg.
maxima fecit deus ministerio demonũ vt etiam Burgeñ. ponit auctorita
te sanctoꝝ doctoꝝ: ꝛ tales etiã plage in scriptura dicũtur imissiones ꝑ an
gelos malos: cum igitur illa maxima sit per eos facta nõ per moysẽ nec aarõ sequitur eos eẽ potiores moyse ꝛ aaron nõ solum natura qd̃ veꝝ est: sꝫ ꝛ potestate ꝛ auctẽ qd̃ falsũ ẽ. Et si verũ ẽ pestes ꝛ mala pene infligi ministerio maloꝝ angeloꝝ: ꝓbabile est dicere ꝙ oẽs plagas egyptiacas de⁹ fecerit ministerio eoꝝ q̃uis ad nutum ꝛ exteriores designationem moysi ꝛ aaron eleuatio ꝛ ꝓiectio virge fcã eẽ dicãt: non.n. virga nec ei⁹ eleuatio se extenderent ad eruptiones ranaꝝ muscaruꝫ ꝛ ceteroꝝ tã subito nisi ministerio angeloruꝫ dictoꝝ per deũ deputato ad designationẽ ꝛ preuẽciationẽ moysi ꝛ aarõ cõcurrẽte. frustra igit̃ Bur. hic se fatigauit. In h̃ aũt in quo Burg. postillatorẽ notat vltimo .s. an ablutionẽ pharaõis imitent̃ adhuc saraceni: vl' an habeãt eã a machometo non est magni ponderis: nec ad lr̃am exponẽdã vl' ad cõferendum cum saracenis multũ importat.

Capitulum .ix.

a Dixit autẽ dñs. Hic cõsequẽter describit̃ quinta plaga. cui⁹ pmo pmitt̃ cõminatio. ꝛ scd̃o subdit̃ inflictio: ibi. Fecit ergo dñs. Circa pmũ dicitur.

b Hec dicit dñs de⁹ hebreoꝝ. licet enĩ sit deus ꝛ dñs oĩuꝫ. dicitur tamẽ h̃ deus ꝛ dñs hebreoꝝ in speciali per veram fidem ꝛ specialẽ cultũ: ꝛ vt videret pharao q̃tum dñs diligebat ppl'm illũ subdit̃. c Ecce manus mea. nõ dicit man⁹ moysi: qꝛ ista plaga sicut ꝛ pcedẽs facta est a deo absq̃ ministerio moysi ꝛ aarõ in trib⁹ aũt pmis dr̃ aaron extendisse manũ. d Sup agros tuos. ꝛ super equos ꝛc. pe. val. grauis. Ex quo pꝫ ꝙ illa pestis fuit solũ sup aĩalia que erãt in cãpis. Qualiter aũt fuerit illa pestis in textu nõ exꝓmit̃ nec iosephꝰ de hac peste loquit̃. ꝛ iõ dicit Andr. ꝙ fuit ex volũtate diuina nõ ꝑ corruptionẽ aeris. alij aũt dicũt ꝙ fuit ex corruptiõe aeris diuinit⁹ causata cadẽte sup pascua. ꝛ iõ aĩalia pascẽtia corrupta sunt ꝛ ſm hoc dr̃ pestis illa a pastu. e Et faciet dñs mirabile ꝛc. qꝛ in eisdẽ cãpis aĩalia egyptioꝝ sunt mortua: ꝛ aĩalia filioꝝ isrl' saluata. f Cras faciet dñs v̾buꝫ istud. dicũt hebrei ꝙ moyses fecit lineã in pariete dicẽs. Crastina die cuꝫ sol attinget lineã istã fiet plaga ista: ꝛ hoc ẽ factũ ad ostẽdendũ certitudinẽ diuine ꝓuidentie. g Fecitq; dñs. Hic cõñr describit̃ pdicte pene inflictio eo mõ quo pdicta est. h Et misit pharao ad videnduꝫ. Querit̃ quare nõ misit ad videndũ de alijs pdictis plagis sicut de ista. Dicendũ ꝙ nõ poterat: qꝛ in plaga pcedẽti imediate nũcij nõ poterãt ire ꝓpter muscas q̃ erãt i itinere: vel ꝑꝑ aĩalia q̃ erãt horribilia ſꝫ aliã opi. Silr̃ dõm d̃ cynificib⁹ ꝛ ranis. Et corñdet plaga ista culpe egyptioꝝ q̃ afflixerũt hebreos ꝛ ñ solũ i ꝓpis corꝑib⁹ sꝫ ẽti i eoꝝ aĩalib⁹ supponẽdo eis onera gra

Dixit[a] autẽ dñs ad moysẽ. Ingredere ad pharaonem: ꝛ loquere ad eum. Hec[b] dicit dñs de⁹ hebreorũ. Dimitte populũ meũ ut sacrificet mihi. Quod si adhuc renuis et retines eos: ecce[c] manus mea erit super[d] agros tuos: ꝛ super equos ꝛ asinos ꝛ camelos: ꝛ oues et boues pestis ualde grauis. Et[e] faciet dñs mirabile inter possessiones israel: ꝛ possessiones egyptioꝝ: ut nil omnino pereat ex his que pertinẽt ad filios israel. Cõstituitq; dñs tempus dicẽs. Cras[f] faciet dñs verbũ istud in terra. Fecitq;[g] ergo dñs uerbũ hoc altera die et mortua sunt oĩa animantia egyptioꝝ. De animalibus uero filioꝝ israel nihil omnino perijt: et[h] misit pharao ad uidendũ nec erat quicq; mortuũ d̾ his que possidebat israel. Ingrauatũq; est coꝛ pharaonis ꝛ nõ dimisit populũ: et[i] dixit dñs ad moysen ꝛ aarõ. Tollite[k] plenas manus cineris de camino: ꝛ[l] spargat illũ moyses[m] i celũ corã pharaone: sitq; puluis super omnẽ terrã egypti. Erunt[n] enĩ in hoibus ꝛ iumẽtis ulcera ꝛ vesice turgentes in vniuersa terra egypti. Tuleruntq; cinerẽ de camino et steterũt corã pharaone: ꝛ sparsit illũ moyses in celũ. Factaq; sũt ulcera vesicarũ turgentiũ in hominib⁹ ꝛ iumentis: nec[o] poterãt malefici stare corã moyse ꝓpter ulcera que in illis erant: ꝛ in omĩ terra egypti. Indurauitq; dominus coꝛ pharaonis ꝛ nõ audiuit eos sicut locutus est dñs ad moysen. Dixitq;[p] dñs ad moysen. Mane cõsurge ꝛ sta corã pharaone ꝛ dices ad eũ. Hec dicit dñs deus hebreoꝝ. Dimitte populũ meũ ut sacrificet mihi: qꝛ in[q] hac vice mittã omẽs plagas sup coꝛ tuũ ꝛ super seruos tuos ꝛ sup populũ tuũ ut scias ꝙ non sit similis mei in omni terra. Nunc enĩ extendens manum: percutiã te ꝛ populum tuũ peste peribisq;[r] de terra. Idcirco[s] autẽ posui te ut ostendam in te fortitudinẽ meam: ꝛ narretur[t] nomen meum in omni terra. Adhuc retines populum meum: ꝛ non uis eum dimittere. En[u] pluã cras hac ipsa hora grãdinẽ multã nimis: qualis[x] non fuit in egypto a die qua fundata est usq; in presens tempus. Mitte[y] ergo iam nũc ꝛ con-

uia portãda. i Et dixit dñs. Hic describit̃ sexta plaga que fuit cõis hoib⁹ ꝛ iumentis: cũ dr̃. k Tollite ple. ma. cine. de camino. Ex quo pꝫ ꝙ ista plaga facta ẽ ex elemẽto ignis: qꝛ cineres illi accepti sunt de camio ardẽti vt magis sonat in hebreo. ꝛ corrũdet plaga ista culpe egyptioꝝ qua afflixerãt hebreos in decoctiõe laterꝝ in igne fornacis.

l Et spargat illũ i. cinerẽ ardentẽ.

m Moyses. ꝛ nõ aarõ. qꝛ ista sparsio cineris facta ẽ versus celũ. aarõ enĩ erat ordinat⁹ in his que ptinebãt ad populum moyses aũt in his q̃ ptinebãt ad deum. ꝛ iõ manu ꝓpria iussus ẽ spergere cinerẽ q̃ spergendus erat v̾sus celum.

n Erũt.n. i hoie ꝛc. pmo.n. fuerũt in eis vesice turgẽtes .i. calefactionẽ pũgentẽ cõtinentes. ꝛ postq̃ rupte sunt vesice fuerũt in eis vulnera.

o Nec poterãt malefici stare coram moyse. Ex q̃ pꝫ ꝙ ex pcedẽtibus signis nõ destiterũt moysi resistere ꝓpter qd̃ ista plaga forti⁹ in eis deseuit q̃ i alijs egyptijs.

p Dixitq; dñs. Hic describit̃ septima plaga cui⁹ primo pmitt̃ cõminatio. scd̃o subditur inflictio: ibi. Et dixit dñs ad moysẽ. tercio eiusdem remotio: ibi. misitq; pharao. Circa pmũ dr̃ sic.

q In hac vice mittam oẽs plagas meas. Ex quo patet ꝙ hoc ñ intelligitur solum de ista plaga sed etiam d̃ sequẽtibus: quia dñs preuidebat pharaonis obstinationẽ ꝛ eius flagellationeꝫ futurã vñ subdit̃. r Peribisq; d̃ terra. qd̃ factũ fuit qñ ꝑsequẽs filios isrl' submersus fuit in mari rubro. s Idcirco posui te vt ondã in te fortitudinẽ meã. Flagellãdo te multiplicit̃. hoc tñ nõ ẽ sic intelligendũ ꝙ de⁹ indigeat malicia hoĩuꝫ ad declarationẽ sue fortitudinis eos flagellãdo: qꝛ ꝑ multas vias põt suã fortitudinẽ hominib⁹ oñdere: sꝫ ꝓ tãto hoc dr̃: qꝛ de⁹ est adeo potens ꝛ bon⁹ ꝙ ex malis hoĩuꝫ scit ꝛ põt bona elicere: ꝛ iõ talia ꝑmittit vt inde bona eliciat: ꝛ sic ex malicia pharaonis elicuit declarationẽ sue iusticie ꝛ virtutis. vñ li vt tenet̃ ibi cõsecutiue ꝛ nõ causaliter. t Et narret̃ nomen meũ in oĩ terra. qꝛ ꝑ declarationẽ talis iusticie manifestatur alijs diuina virt⁹ ꝛ iusticia vt eũ timeãt ꝛ nõ obdurẽt̃ in pctĩs suis sicut pharao. u En pluã hac ipã hora cras grãdinẽ. Predetermĩnat tp̃s ꝛ horã ad ostẽdendũ sue ꝓuidẽtie certitudinẽ ꝛ sue virtutis magnitudinẽ: que nec in modico põt impediri. x Qualis nõ fuit in egypto. In illa.n. regione que ẽ versus austrũ pauce pluuie ꝛ grãdines fiũt ꝛ parue q̃titatꝭ: sꝫ tũc fuit grãdo ita magna in multitudine ꝛ q̃titate ꝛ maioꝝ: sicut fieri solet in ꝑtib⁹ borealibus.

y Mitte ergo iã nũc ꝛc. hoc dr̃ ad oñdendũ ꝙ cũ iusticia diuina semper currit misericordia. z Qui timuit verbum dñi ꝛc. iste timor nõ fuit filialis ꝓcedẽs ex amore sed seruilis ꝓcedẽs ex formidine pene. a Qui aũt neglexit. qꝛ nec seruilẽ timorem ex nimia obstinatione habuit. b Extende manũ tuam in celum. qꝛ moyses erat in his que ꝑtinebãt ad dñm aaron autẽ supra iussus est extendere manum versus terram: quia erat cõstitutus in his q̃ pertinent ad populum.

c Et dñs dedit tonitrua. ad terrẽdum egyptios.

d Et grãdinẽ ad cõsumendum terrenascentia ꝛ etiã hoies ꝛ animalia que erãt in agris.

e Ac discurrẽtia fulgura. ad percutiendũ ea que grãdinem euadebãt. Patet etiam ex h̃ ꝙ ista plaga fuit ex tribus elementis. s. aqua ratione grandinis: que est aqua cõgelata aere ex cõmotione eius vehemẽt rõne tonitrui ꝛ igne ex fulgure discurrente. Correspondet etiam ista plaga per quam terrenascentia fuerũt contrita ꝛ in modum palearꝝ redacta culpe egyptiorum qua hebreos afflixerunt in palearꝝ cõgregatiõe: vt dictum est. v. c.

f Cum egressus fuero d̃ vrbe. erat enĩ plena idolatria. ideo prius egressus est anteq̃ oraret. g Noui autem ꝙ ꝛ tu ꝛ serui tui necdũ timeatis dñm timore filiali: sꝫ tñ seruili: vt pena cessEt. h Linum ergo ꝛ hordeũ lesum est. i. contritũ ꝛ corruptum a grãdine cuius causa subditur. i Eo ꝙ hordeuꝫ esset virens. In hebreo habet̃. Eo ꝙ esset primitiuũ. ꝛ ideo iam tãtũ creuerat ꝙ illud qd̃ posset crescere post percussionẽ grandinis esset infructuosum ꝛ inutile. k Et linũ iam folliculos germinaret. In hebreo habetur. Et linũ iaꝫ tuellos fecerat. ꝛ ideo qꝛ tuelli fuerũt fracti: vlterius erat inutile. Ex predictis patet ꝙ tria istam plagaꝫ euaserũt. s. illa que erant in domibus: qꝛ in agris tñ fuit ista pestilentia: vt patet ex predictis in textu. Item illa que nõ erant primitiua que non intantũ ꝓtunc creuerũt ꝙ renascentia esset inutilis. Itẽ illa que erant dura vt lignea que nõ fuerunt fracta: ꝛ eadeꝫ ratione illa que nõ erant in tuellis: quia nõ resistebant grãdini sed cedebãt percussioni. l Triticum autem ꝛ far. In hebreo habetur. Triticum ꝛ spelta nõ sunt lesa. cuius causa subditur. m Quia serotina erant. ꝛ illud qd̃ natũ ꝛ nouitiũ erat cedebat ꝑcussioni grandinis. Cetera patent ex predictis.

In ca. ix. vbi dicitur in postilla. Et misit pharao ad videnduꝫ.

Additio .i.

c Sꝫ alia ratio cõsona lr̃e quã quidã hebreoꝝ assignant ad hoc ꝙ de ista plaga misit ad videndũ specialiter. ꝛ

grega iumenta tua et omnia que habes in agro. Homines enĩ et iumenta ꝛ vniuersa que inuenta fuerint foris: nec congregata de agris ceciderintq; super ea grando morientur. Qui[z] timuit verbum dñi de seruis pharaonis: fecit cõfugere seruos suos: ꝛ iumẽta in domos: qui[a] autẽ neglexit sermonẽ dñi: dimisit seruos suos ꝛ iumenta in agris. Et dixit dñs ad moysen. Extende[b] manũ tuam in celum: ut fiat grãdo in vniuersa terra egypti super homies ꝛ super iumenta: ꝛ super omnẽ herbã agri in terra egypti. Extenditq; moyses uirgam in celũ et[c] dñs dedit tonitrua ꝛ[d] grandinem ac[e] discurrentia fulgura super terrã: pluitq; dñs grandinẽ super terrã egypti: ꝛ grando et ignis mixta pariter ferebãt. Tãteq; fuit magnitudinis quãta ante nunq; apparuit in vniuersa terra egypti ex quo gens illa condita est. Et percussit grãdo in omĩ terra egypti cũcta que fuerunt in agris ab hoie vsq; ad iumentũ. Cunctãq; herbã agri percussit grando: ꝛ omne lignũ regionis cõfregit. Tñ in terra iessen ubi erant filij israel grando non cecidit. Misitq; pharao ꝛ uocauit moysen ꝛ aaron dicens ad eos. Peccaui etiã nũc. Dñs iustus: et ego ꝛ popul⁹ me⁹ impij. Orate dñm ut desinãt tonitrua dei ꝛ grando: ut dimittã uos: ꝛ nequaq; hic ultra maneatis. Ait moyses. Cũ[f] egressus fuero de urbe extendã palmas meas ad dñs: ꝛ cessabunt tonitrua ꝛ grãdo non erit: ut scias qꝛ dñi est terra. Noui[g] autem ꝙ et tu et serui tui necdum timeatis dñm deũ. Linũ[h] ergo ꝛ hordeũ lesum est: eo[i] ꝙ hordeũ esset uirens: et[k] linũ iam folliculos germinaret. Triticũ[l] autem ꝛ far nõ sunt lesa: qꝛ[m] serotina erant. Egressusq; moyses a pharaone ex urbe tetendit man⁹ ad dñm: ꝛ cessauerũt tonitrua et grando: nec ultra stillauit pluuia super terrã. Uidens autẽ pharao ꝙ cessasset pluuia et grãdo et tonitrua: auxit peccatũ: ꝛ ingrauatũ est coꝛ eius ꝛ seruoꝛ illius et induratũ nimis: nec dimisit isrl: sicut preceperat dñs per manum moysi.

non in precedenti. qꝛ. s. mirabilius erat ꝙ ex animalibus egyptioꝝ ꝛ hebreoꝝ que in eisdẽ campis pascebãtur morerẽtur illa que erant egyptioꝝ nõ autem que erant hebreoꝝ q̃ ꝙ terra iessen esset imunis ab aliqua plaga non autẽ alia terra egypti: hic etiã sonat lr̃a que in precedenti plaga dicit. Faciamq; mirabilẽ in die illa terrã iessen in qua populus meus est vt non sint ibi musce. in hac vero plaga. s. pestis dicitur. Mortuaq; sunt animantia egyptioꝝ ꝛ d̃ animalibus filioꝝ isrl' nihil omnino perijt. s. vbicũq; essent etiam in terra egyptioꝝ qd̃ est mirabilius. ꝛ per cõsequens dignius inquisitione. in primis vero duabus plagis qꝛ magi fecerunt similia non curauit pharao inquirere distinctiones plagarũ. in tercia vero non legitur talis distinctio.

In eodẽ cap. ix. vbi dicitur in postilla. Idcirco posui te vt ostendam in te fortitudinem meam.

Additio .ij.

l Licet cõcedẽdũ sit ꝙ deus non indigeat malicia hominũ ad declarationes sue fortitudinis eos flagellando: quia ꝑ multas alias vias potest suam fortitudinẽ ostendere ꝓut postillator dicit. non tamen ex hoc sequit̃ ꝙ eꝫ dicitur. Ut ostendam in te fortitudinem meam. li vt non tenetur ibi causaliter prout ipse vult inferre. Pro quo cõsiderandum est ꝙ ex diuina ꝓuidẽtia nõ solum disponitur qui effectus fiant: sed etiaꝫ ex quibus causis ꝛ quo ordine ꝓueniant: inter quas quidem causas sunt etiã quorũdam effectuũ cause actus humani. vnde in talibus oportet homies agere aliqua: vt per suos actus impleantur quidam effectus ſm ordinem a deo dispositũ: ꝓut in scd̃a scd̃e. q. lxxxiij. ꝛ ideo in talibus tales act⁹ medij rationẽ habent cãlitatꝭ respectu effect⁹ a deo dispositi. vñ in p̃senti materia qꝛ deus ex ꝓposito sue voluntatis disposuerat ꝙ per maliciã pharaõis a deo toleratã: ꝛ permissam sua potentia iusticia ꝛ lõganimitas hominibus declararentur: idcirco hmõi malicia sic a deo permissa habet rationẽ causalitatis respectu hmõi declarationis a deo intente: nõ tñ hec causalitas est principalis ꝛ absoluta sꝫ est scd̃aria ꝛ ex suppositiõe diuini ꝓpositi vt dictũ est. vnde patet ꝙ li vt cũ dicitur. Ut ostendã in te. tenet̃ causaliter ꝓut sonat ꝛ nõ indiget aliqua resolutione: vnde ꝛ doctores sancti hanc dictionẽ vt in hoc loco in sua ꝓpria significatione relinquũt: vt patꝫ in glo. bene intuenti. sicut enĩ cũ dicitur de deo in ps̃. ꝙ ꝓducit herbã seruituti hominũ vt educat panem de terra: nõ excluditur q̃n deus per multas alias vias posset educere panẽ de terra sine hoc ꝙ herbã prius ꝓduxisseꝫ sed quia deus voluit instituere istũ modũ determinatuꝫ producendi: ꝛ sic eductio panis de terra habet causalitatẽ respectu ꝓductiõis herbe. vnde li vt tenetur causaliter ibi sic ꝛ in hoc loco.

Replica correctorij contra Burg. semi hereticum.

i In capi. xi. Burgeñ. notat postillatorẽ dicentem li vt non teneri causaliter sed cõsecutiue cũ dicit̃. Idcirco posui te vt ostẽdam

Universidad de Salamanca. BGH

in te fortitudinē meam. obijciens τ allegans mira putans ea eſſe ꝯtra poſtillatorē qđ tn̄ non eſt: ſed potius ꝓ eo vt patet diligenter intuenti: nihil tn̄ poteſt eſſe deo cauſa motiua ad erra τ in ratione finis nec efficientis nec formenisi cõſecutiue: τ hoc eſt qđ intendit poſtillator. ſequit̄ enī conſequentia legali. Pharao fuit malicia induratus cõtra dn̄m. ergo deus voluit in eo oſtendere fortitudinem ſuā. τ ſic malicia nō fuit cauſa niſi occaſio cõſecutionis ex lege p deum ordinata vt deus eius flagellaret τ in eo ſuā potentiam oſtenderet. τ ad hoc valet exemplū de ꝓductione panis de terra: q2 ita ordinē nature inſtituit ꝙ prius terra germiaret τ gramē ꝓdiret in granum vt fieret panis conſequēter ex ordine inſtituto. Sed τ illud qđ Burgē. ex dictis ſancti Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxiij. applicat ꝓpoſito videtur minus catholice dictū. videl3 ꝙ ex ordinatione diuina oportet hoīes agere vt effectus a deo inſtituti impleātur nam ex eo ſequitur in materia pn̄ti ꝙ pharao nī peccatū obſtinationis imputari nō debet: q2 fm hoc oportuit eū eſſe cauſam diuine glorificatiōis ſi cauſaliter teneri debeat vt vult Burgē. in his autem que oportet fieri ſicut in naturalibus τ neceſſarijs nō laudamur nec vituperamur teſtibus phis τ theologis. ſequitur etiā illā obſtinationē fuiſſe nō ſolum ex diuina permiſſione ſed etiā inſtitutione τ ordinatione qđ nō ſonat theologice. cuius doctores ſancti τ magiſter ſententiarū hmōi obſtinatiōis ſicut nec aliorū malorum culpe non velint eſſe cauſam poſitiuam ſed defectiuā doctrina eīn Scoti eſt ꝙ in reprobatione deus nullum actum poſitiuū habet circa reprobatum ſed ſolum negatiuū: non ordinādo ad gloriā τ gratiam. vndeſi dictū ſancti Tho. veritatem habere poſſet in poſitiuis ordinatis per deū in ꝓpoſito autē, put Burg. applicat nō videtur cõſonare.

lennitas. ſ. generalis in qua omnes tam maſculi ꝙ femine debent eſſe. oportet etiam nos ſacrificare τ neſcim⁹ que vel quot. iō oportet nos ducere animalia ad immolādum. ſimiliter iumenta ad portandū mulieres τ paruulos. k Sic dn̄s ſit vobiſcū. ironice dicitur hoc. l Cui du. eſt ꝙ peſ. cogitetis. ac ſi dicat patet ꝙ rebellare intēditis ſub ꝓtextu ſacrificādi. m Ite tn̄ viri. q. d. ad viros ſacrificare pertinet. τ nō ad alios. n Hoc enī τ ipſi petiſtis. non vere tur metuit: q2 hoc non petierant. o Dixit aūt dn̄s. Hic deſcribit plage inflictio. τ ſcđā do eius remotio: ibi. Quāobrem. Circa primū dicitur. p Extende ma. tu. ſup terras eg. licet moyſes eſſet executor: ordinat⁹ in his que pertinent ad deū p2o per ꝙ in ꝓcedentibus iuſſus eſt extendere manū verſus celum tamē h iubetur extendere manum ſuam ſuper terras. ad oſtēdendum ꝙ q̄ poteſt in maius poteſt τ in min⁹ quādo poteſtates ſūt ordinate ſicut ꝓpoſito ſed nō econuerſo. τ iō aaron qui fuit cõſtitutus in his que pertinent ad populum in predictis extendit manus verſus terram ſed nō verſus celum. q Ad locuſtam. i. ad multitudinē

Capitulum. x.

Et[a] dixit dn̄s ad moyſē. Ingredere ad pharaonem. Ego enī induraui cor eius τ ſeruorū illi⁹ ut faciā ſigna mea hec in eo: τ narres in auribus filij tui τ nepotū tuorū: quotiens cõtriuerim egyptios τ ſigna fecerim in eis: τ ſciatis q2 ego dn̄s. Introierunt ergo Moyſes τ aaron ad pharaonem: τ dixerūt ei. Hec dicit dn̄s deus hebreoꝝ. Uſqꝫquo nō vis ſubijci mihi: dimitte populū meum ut ſacrificet mihi. Sin aūt reſiſtis τ nō uis dimittere eū: ecce[b] ego inducam cras locuſtam in fines tuos que[c] operiet ſuperficiē terre: ne[d] quicꝙ eius appareat ſed comedat quod reſiduū fuit grandini. Corrodet enī oīa ligna que germināt in agris: τ[e] implebunt domos tuas τ ſeruoꝝ tuoꝝ τ omniū egyptioꝝ: quantā non uiderūt patres tui τ aui ex q[o] orti ſunt ſuper terrā uſqꝫ in preſentē diem. Auertitqꝫ[f] ſe τ egreſſus eſt a pharaone. Dixerūt autem ſerui pharaonis ad eū. Uſqꝫquo[g] patiemur hoc ſcandalū. dimitte homines ut ſacrificēt domino deo ſuo. Nōne uides ꝙ perierit egyptus. Reuocaueruntqꝫ[h] moyſen τ aaron ad pharaonem. qui dixit eis. Ite ſacrificate dn̄o deo ueſtro. Qui nā ſunt qui ituri ſunt: ait moyſes. Cū[i] paruulis noſtris τ ſenioribus pergem⁹ cū filijs τ filiabus: cum ouibus τ armentis. Eſt enī ſolēnitas dn̄i dei noſtri: τ reſpondit Pharao. Sic[k] dn̄s ſit uobiſcū. Quomodo ego dimittā vos: τ paruulos ueſtros. Cui[l] dubiū eſt ꝙ peſſime cogitetis. Nō fiat ita: ſ3[m] ite tn̄ uiri et ſacrificate dn̄o. Hoc[n] enī τ ipſi petiſtis. Statimqꝫ eiecti ſunt de cõſpectu pharaonis. Dixit[o] autem dn̄s ad Moyſen. Extende[p] manū tuam ſuper terram egypti ad[q] locuſtā ut deſcendat ſuper terrā τ deuoret omnē herbā que reſidua fuit grādini. Et extendit moyſes virgam ſuper terram egypti: τ[r] dn̄s induxit uentū vrentem tota die illa τ nocte. Et mane facto uent⁹ vrēs leuauit locuſtas: que aſcenderūt ſuper vniuerſam terrā egypti: et ſederunt in cūctis finibus egypti orū innumerabiles[s] quales ante illud tempus nō fuerant nec[t] poſtea future ſūt. Operueruntqꝫ vniuerſam ſuperficiē terre uaſtātes

Capitulum. x.

e Et dixit dn̄s. Hic deſcribitur octaua plaga: τ pmo premittitur eius cõminatio. ſcđo ſubditur eius inflictio: ibi. Dixit aūt dn̄s. Circa primū patet lra vſqꝫ ibi. b Ecce ego inducā cras locuſtam. i. multitudinē locuſtaꝝ ſicut dictum eſt. ſ. viij. ca. Uenit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcaꝝ per talem modū loquēdi dicitur. Syllogiſmus eſt oratio. i. cõgeries orationum. c Que operient ſuperficiem terre non ꝙ totaliter ſit operta ſ3 ꝓ magna parte. d Nec quicꝙ eius appareat. ſcilicet de his que pertinent ad eius ornatum: ſicut ſunt herbe τ cetera viridia. τ iſte ſenſus patet per hoc qđ ſubditur. S3 comedat quod reſiduū fuit grandini. e Et implebūt domos tuas. q2 nō ſolum infeſte erant terrenaſcētibus ſed etiam hominib⁹. f Auertitqꝫ ſe τc. q2 percepit per ſigna obſtinationē regis τ indignationem eius contra ipſum. τ iō dedit ire locum. g Uſqꝫ quo patiemur hoc ſcandalum. Scandalū eſt impactio pedis que facit hominē cadere: τ ſic illud malum qđ eis imminebat vocabant ſcandalum. h Reuocaueruntqꝫ moyſen. de voluntate regis. i Cum paruulis noſtris τc. Cuius cauſa ſubditur. eſt enī ſo

locuſtaꝝ. b Et dn̄s induxit ventum vrentē. i. calidum τ ſiccū qui facit ad generationem locuſtaꝝ τ fortificationē ipſaꝝ que poſſint volare. c Quales ante illud tempus nō fuerunt. in multitudine τ magnitudine. d Nec poſtea future ſunt. Contrarium videtur dicere Johel ꝓpheta. Dicendū ꝙ non loquitur de locuſtis ad lram ſicut hic. ſed ſub multitudine locuſtarū loquitur de gentibus que vaſtauerūt terrā filioꝝ iſrl' fm aliquos. fm vero alios dicentes ꝙ Johel loquitur de locuſtis ad lram dicendū ꝙ iſte locuſte fuerūt grauiores intenſe ſed non extenſe: q2 modico tēpore durauerūt ſed ille diutius: vt ibidem plen⁹ dicetur dn̄o cōcedente. e Quāobrem. Hic deſcribitur predicte plage remotio. f Feſtinus pharao vocauit moyſen. quia neceſſitate vrgebatur. g Peccaui in dn̄m τc. ſimulat penitentiā vt euadat penas. h Ut auferat a me mortem iſtā. vocat illam plagam mortē: q2 ad eam diſponit ex corroſione terrenaſcentiū. τ correſpondet iſta plaga culpe egyptioꝝ qua perduxerāt vitam hebreoꝝ ad amaritudinem vt dictum eſt. i. ca. τ ideo vocatur mors qua nihil aman⁹ dicitur. i Egreſſuſqꝫ eſt moyſes. q2 in cõſpectu idolatre noluit orare. k Qui flare fecit ventum ab occidente. ad debilitandus locuſtas: ſicut ventus calidus flans ex oppoſito eas generat τ forti

ficat: vt dictum eſt. l Uehementiſſimū vt locuſta non poſſet reſiſtere impetui eius. m Dixit autem dn̄s. Hic deſcribitur nona plaga cū dicitur. n Sunt tenebre τc. Dicunt enī aliqui ꝙ aer fuit ita ingroſſatus vaporibus humidis τ groſſis ꝙ cuius tactu poterāt percipi: q2 tenebra ipa cū ſit priuatio lucis nō ē tactu perceptibilis.

o Et facte ſūt tenebre horribiles q2 in illis tenebris fiebāt eis viſiões imaginarie horribiles. p Tribus dieb⁹ nemo vidit fratrē ſuū. i. aliū hoiem. q Nec mouit ſe. timore ductus. r Ubicūqꝫ autē ha. fi. iſrl' lux erat. Ex quo patet ꝙ iſta plaga facta ē mediantibus celi luminaribus deo ad nutū obedientibus nō infuendo lumē egyptijs τ cõicando illud hebreis. τ iſta plaga correſpondet cecitati mētis que fuit i egyptijs ꝙ p⁹ tot ſigna manebāt in obſtinatione ſua. ſ Uocauitqꝫ pharao moyſen. nō ꝙ diu fuerit tenebre: q2 nullus egyptias de loco ſuo ſe mouit: ſed poſtꝙ receſſerat lux timebant n. de alia pcuſſiõe maiori. dicunt aūt hebrei ꝙ pdicte tenebre trium dierū non ſolum fuerunt ad percutiendum egyptios: ſed etiā ꝓpter filios iſrl' inter quos erant aliqui mali τ increduli: nec volebant de egypto recedere τ illi mortui ſunt in illis tribus diebus τ ſepulti: ita ꝙ egyptij nō viderunt. ſi eīn vidiſſent ſic dixiſſent iter ſe ita percuſſi ſunt filij iſrl' ſicut τ nos. t Hoſtias quoꝙ τ ho. da. nobis. i. permittes ꝙ ducam⁹ aīalia ad ſacrificia. v Cuncti greges pergent nobiſcū. q2 neſcim⁹ que τ quāta velit: τ in hoc moyſes n̄ dixit falſum: q2 dixerat illi dn̄s. Immolabis deo ſup mōte iſto. vt habetur. ſ. iij. ca. ſed nō determinauerat ſibi que vel quot deberent imolari. nec oportebat ꝙ moyſes diceret expreſſe ꝙ vellent d̄ precepto dei oino de egypto abſꝙ reditu recedere: ſ3 eīn falſū nō debeat dici veritas tn̄ ꝓ loco τ tēpore poteſt taceri. τ ideo de duobus a deo ſibi dictis vnū dixit: aliud tacuit.

Jn ca. x. vbi dicitur in poſtilla. Ubicūꝙ autem habitabant filij iſrl' lux erat τc.

Additio.

n On videt neceſſariū dicere ꝙ iſta plaga. ſ. tenebraꝝ facta fuerit mediātibus celi luminaribus. ſufficit eīn ꝙ fuerit ſolū in aere vt vbi egyptij habitabant tm̄. vn̄ aer ille fuit ingroſſatus τ denſatus virtute diuina intātū ꝙ pdidit diafaneitatē ſic vt nō eēt capax lucis. qđ p3 manifeſte ex h ꝙ dic. Trib⁹ dieb⁹ nēo vidit frēs ſuū. nā ſi aer fuiſſ capax luīs potuiſſē ſe videre iuicē cū lucernis ſeu lāpadib⁹ igneis qb⁹ hoīes coīt illumināt etiā in nocte ꝗtūcūꝙ obſcuriſſima. h etiā videtur ſonare verba que dicūtur de his tenebris. ſ. vt palpari queāt: ex qua quidē groſſitie taꝝ palpabili cõtingebat qđ dicit. Nemo mouit ſe. q2 tāta erat groſſities ꝙ impediebat motum. in ſola eīn obſcuritate ꝗtūcūꝙ careat luce hoīes mouētur ꝑ ferrum in locis ſibi notis. vnde etiā in nocte

omnia. Deuorata eſt igitur herba terre: τ quicquid pomorū in arboribus fuit que grando dimiſerat. Nihil quoqꝫ oīno uirens relictū eſt in lignis τ in herbis terre: in cuncta egypto. Quāobrē[e] feſtinus[f] pharao uocauit moyſen τ aaron τ dixit eis. Peccaui[g] in dominū deū ueſtrū τ in uos. S3 nunc dimittite peccatū mihi etiā hac uice: τ rogate dn̄m deū vr̄m ut[h] auferat a me mortem iſtam. Egreſſuſqꝫ[i] eſt moyſes de ꝯſpectu pharaonis τ orauit dominū. Qui[k] flare fecit uentū ab occidēte uehementiſſimū[l]: τ arreptam locuſtam, piecit in mare rubrum. Non remāſit nec una quidem in cūctis finibus egypti. Et indurauit dn̄s cor pharaonis: nec dimiſit filios iſrael. Dixit[m] aūt dn̄s ad moyſen. Extende manū tuā in celum τ ſint tenebre[n] ſuper terrā egypti: tā dēſe ut palpari queant. Extenditqꝫ moyſes manū in celū: et[o] facte ſunt tenebre horribiles in vniuerſa terra egypti. tribus[p] diebus nemo uidit fratrē ſuū nec[q] mouit ſe de loco in quo erat. Ubicūqꝫ[r] autē habitabant filij iſrael lux erat. Uocauitqꝫ[s] pharao moyſen τ aaron: τ dixit eis. Ite ſacrificate dn̄o. Oues tm̄ ueſtre τ armenta remaneant paruuli ueſtri eant uobiſcū. Ait moyſes. Hoſtias[t] quoqꝫ τ holocauſta dabis nobis: que offeram⁹ dn̄o deo noſtro. Cuncti[u] greges pergent nobiſcū. Non remanebit ex eis vngula q̄ neceſſaria ſūt in cultum dn̄i dei noſtri: preſertī cū ignorem⁹ quid debeat immolari: donec ad ipſum locū perueniamus. Indurauit autē dn̄s cor pharaōis: τ noluit dimittere eos Dixitqꝫ pharao ad moyſē. Recede a me: τ caue ne ultra uideas faciē meā. Quocūqꝫ die apparueris mihi morieris. Rn̄dit moyſes. Ita fiat ut locut⁹ es. Nō uidebo ultra faciē tuam.

Capitulum. xi.

obſcuriſſima nõnulli proficiſcūtur: τ ideo oportet ꝙ hui⁹ qđ dr̄. Nemo mouit ſe. cauſa fuerit groſſities palpabil' aeris tenebroſi. vnde in hac plaga celi luminaribus ſuo more influentibus aer egyptioꝝ nō recipiebat lumen ratione predicta. aer vero hebreoꝝ illuminabat vt ſolebat. Eſt eīn h expoſitio magis ꝯſona rationi: q2 fm phm fruſtra fit per plura qđ pōt fieri per pauciora. τ eadē ratione qđ poteſt fieri ꝑ minora nō requiritur ꝙ fiat per maiora. τ ideo non oportet dicere ꝙ deus in hac plaga influentiā celeſtium luminariū mutauerit ſic nec lra hoc dicit. ſ3 ſolum fuit mutatio in natura aerea elementari modo predicto.

Replica correctorij cõtra Burgen. ruralem.

Jn ca. x. Burg. notat poſtillatorem dicentes plagam nonā que erat tenebrarū fuiſſe mediāh⁹ luminaribus celi in quib⁹ deus ſuſpendit actū ſcđs ſ. illuminare nulla mutatione facta in coꝝ natura ꝙ ad actū primū qui eſt lucere: ſicut etiā dicit. ſ. Danielem de igne triū puerorū in quo fuit ſuſpenſus ſcđs actus qui eſt calefacere τ vrere. ꝓ actu. ſ. calere manēte. Quēmodū dicēdi rōnabile τ itelligibile hbur. h niſi corrūpere dicēs ꝙ illa plaga. ſ. tenebraꝝ ſit facta per cõdēſationē aeris tantā vt perderet diafanitatē. τ hoc ꝓbare nitit ex eo ꝙ dicit in lra ꝙ tribus dieb⁹ nemo vidit fratres ſuū. aſſerens ſi aer fuiſſet diafan⁹ τ capax lucis potuiſſent accendere lucernas: τ ſic ſe mutuo videre. Item ſcđo ex eo ꝙ tenebre in lra dicūtur palpabiles qđ cõtingebat ex hmōi ingroſſatione que tanta fuit vt etiā motū ipediret: q2 dicit in lra: ꝙ nemo mouebat ſe de loco: τ cõfirmat factū ſuū duplici ratione. prima quia fruſtra fiunt per plura que pñt fieri per pauciora. ſcđa ratio q2 fruſtra fit per maiora qđ per minora fieri potuit cuiuſmodi eſt aer reſpectu lucis. ſed hec videt groſſa τ ruralis imaginatio militās contra ratione τ natura rerū: nam deſtruit naturam, rationē. τ nomen plage. ipſa eīn plaga dicit in lra tenebra. tenebra aūt eſt priuatio lucis in ſubiecto apto nato. que priuatio imaginatione Burgen. locū nō habet: q2 nihil aptū eſt illuminari niſi diafanum qualis nō erat aer egyptioꝝ ꝓ tunc fm Burg. τ ſic fm eū nō pōt dici plaga tenebraꝝ ſed cōdenſationū. qđ eſt cõtra lram. Scđo deſtruit naturam τ rationem aeris: nā aer de ſua natura eſt corpus interminatum terminis ꝓprijs: τ ideo diafanū. cōdenſatione igit Burg. poſita ꝙ aer non ſit diafan⁹ ſequit̄ aerē non eſſe aerem. Tercio deſtruit motū naturalē: q2 poſita tali denſitate aeris vt ipediſſet motū aīalē etiā impediſſet motū naturalem. τ ideo in tali aere graue poſitū nō moueret deorſum. nec leue ſurſum. nec apud egyptios trib⁹ diebus fuiſſet in tali aere inſpiratio τ reſpiratio: τ ſic nouo miraculo ſiue ſpiraculo trib⁹ dieb⁹ vixiſſent: τ mlta alia incõueniētia ꝯtingūt ſic groſſe imagināti: nec rōnes eū mouētes ad ſic dicendū cogūt: nō prima q2 ſupponit ꝯ lram ꝙ potuiſſent accendere lucernas: nā in lra dr̄ ꝙ nemo ſe mouebat de loco tēpore illaꝝ tenebraꝝ: iō nemo poterat accendere lucernā. Et breuiter pōt dici ꝙ eodē miraculo quo de⁹ ſuſpēdit actū ſcđs luminarium celi q̄ ad egyptios ita etiā luminariū quorūcūꝙ. τ ſic nec ignis nec cādela illuminationis officiū habuiſſent ſed remāſiſſent in ſuis naturis τ actibus ꝑmis nec oporteret ibi aſſignari ſcđs miraculū. nec ſcđa ei⁹ rō mouet eū dicit tenebras fuiſſe palpabiles. hoc eīn dr̄ hyperbolice ſ3 glo. interlineare

Universidad de Salamanca. BGH

qꝛ tenebꝛe palpari nõ poſſunt: ſed ſignificat magnitudinē tenebꝛaꝝ. ſʒ eñ virtutē ſermonis ſi talis aer denſatus per lr̃aʒ p̄tenderet potius diceretur tenebꝛoſum palpabile ꝗ̃ tenebꝛa. ſm aũt illã poſitioneʒ aer tenebꝛoſus poni nõ poteſt: qꝛ cũ nõ eſſet diafanus nõ fuiſſet capax lucis igit nec p̄uationis oppoſite: ſicut lapis nõ põt dici cecus: qꝛ nõ ē capax viſus ⁊c. Cõfirmationes aũt huiꝰ poſitionis ſunt cõtra ponentem. qñ eñ primo dicitur fruſtra fieri p plᵃ ⁊c. manifeſtũ eſt ex dictis ꝙ oʒ apð burg. plura aſſignare miracula. apud poſtillatoꝛē aũt vnicã ſuſpenſionē actus ſecũdi cõuſcũ q; lucis inmitit igit pauciozibus. Quod ſcðo addit. Fruſtra fieri p maius ⁊c. ꝯtra eũ eſt qꝛ per aerē ⁊ eius diſpoſitioneʒ tenebꝛe fieri non p̃nt luce p̃nte ſcðm omnē ſui actũ: dẽſitas eñ aeris ſic facit nubilũ nõ tenebꝛaʒ vt pʒ tp̃ibus nebuloſis. In exoꝛdio nãqʒ mũdi añ lucis creationē dicit. Tenebꝛe aũt erant ſup faciem abyſſi. poſt creationē aũt lucis nũꝗ̃ legimus tenebꝛas niſi luce deficiẽte ſʒ actũ ſcðm. ſ. illuminare. p actũ autē primũ nũꝗ̃ defecit lux quin in ſeipſa luceret.

Capitulũ. xi.

c Et dixit dñs. h̃ deſcribit decima plaga. ⁊ primo ponitur ipſa cõminatio. ⁊ ſecũdo eius inflictio. xij. c. ibi. Factũ eſt autem. Prima in duas. in partē pꝛincipalē. ⁊ incidentalē. ſcða in pꝛin. xij. ca. Circa primũ pena infligenda dꝛ moyſi. ⁊ ſcðo pharaoni: ibi. Fuit aũt moyſes. Circa primũ dicit. a Et dixit dñs ad moyſen. ſ. anteꝗ̃ recederet a pharaone. qꝛ dixerat ei ꝙ poſt ſuũ receſſum amplius nõ videret faciē eius. bene eñ fiũt reuelationes diuine ꝓphetis etiã corã hoĩbus malis: ſicut patet ð Michea corã achab. iij. Reg. xxij. c.

b Adhuc vna plaga ⁊c. regē pꝛincipaliter qꝛ pꝛincipalis fuit in peccãdo ⁊ ppl̃m ſcðario: qꝛ peccauit regi cõſentiendo. c Dices ergo omni plebi vt poſtulet vir ab amico ſuo. viri eñ qui per terrã diſcurrũt aliqñ amicitias cõtrahũt etiã in longinquis partibus: ſʒ mulieres que ſic nõ diſcurrũt cõtrahũt tñ a vicinis. iõ ſubdit. d Et mulier a vicina ſua. nõ tamē peccauerũt in hoc: vt dictũ eſt. s̄. iij. ca. e Vaſa argẽtea ⁊ aurea. non dicit pecuniã: qꝛ rõne ſolẽnitatis imĩnẽtis honeſtiꝰ petũtur talia ꝗ̃ pecunia

f Dabit aũt dñs gratiã. qualiter aũt hoc ſit intelligendũ ſcʒ dãdo vl̃ accomodãdo dictũ fuit ibidē. g Fuit aũt moyſes. Hic denũciat p̄dicta plaga pharaoni. p̄dicit tñ de moyſe. h Vir magnus valde. i. reuerendus ⁊ timẽdus ꝓpter qð corã pharaone loquebat cõſtãter ⁊ abſqʒ timore. i Et ait hec dicit dñs. ꝓnũciãdo diuinã ſniam ſibi reuelatã añꝗ̃ recederet a pharaone. k Media nocte ingrediar in egyptuʒ. dicũt aliq ꝙ hoc fuit in medio noctis imediate ſequẽtis. ⁊ ſm hoc oʒ dicere ꝙ ea q̄ dicũtur capitulo ſequẽti de imolatiõe agni paſchalis ⁊ de p̄paratiõe populi ad receſſum que nõ poterãt fieri in tã bꝛeui tp̃e fuiſſent dicta populo ab ipſo moyſe añ ꝓnũciationē iſtiꝰ ſnie corã pharaone ⁊ ſcripta eſſent poſt per modũ recapitulatõis. Alij aũt dicũt ⁊ ꝓbabiliꝰ vt videt ꝙ poſt receſſum moyſi a pharaone dixit moyſes populo ea que ſequũtur in. xij. ca. ⁊ tũc opoꝛtet dicere ꝙ mors p̄mogenitoꝝ nõ fuit in nocte imediate ſequẽti. ſed ad minus inter receſſuʒ moyſi a pharaone ⁊ pcuſſionē pꝛimogenitoꝝ egypti fluxerũt. xiiij. dies in quibus ppl̃s ſe p̄parauit ad paſca celebꝛãdum ⁊ ad recedẽdum de egypto. l A pꝛimogenito pharaonis q̄ ſedet in ſolio eius qꝛ ipſo adhuc viuẽte filiũ ſuũ coꝛonauerat: vel dicẽduʒ ꝙ accipit ſeſſio in ſolio ꝓ iure ſedẽdi: qꝛ ſibi debebat poſt moꝛtē patris. m Eritqʒ clamoꝛ magnꝰ. ex ſubita moꝛte p̄mogenitoꝝ. n Qual' nec ante fuit. qꝛ plage p̄cedẽtes reputabant modice reſpectu huiꝰ. maxime qꝛ oẽs timebãt ſubito moꝛi poſt p̄mogenitos: vt hr̃ ſe. c. vñ dicebãt. Omnes moꝛiemur. o Apud oẽs aũt filios iſrl' non mutiet canis. mutire eſt in ſilentio loqui ꝗ̃tum ad hoĩes ⁊ latrare ꝗ̃tum ad canes. ⁊ eſt ſenſus tanta erit pax ⁊ quies in hominibꝰ ⁊ aĩalibus ppl'i iſrl' ꝙ etiã canis qui de facili foꝛtiter latrat etiã tũc baſſe nõ latrabit. p Deſcendẽtqʒ oẽs ſerui tui iſti ad me. rex eñ nõ deſcendet: qꝛ ſicut p̄dixit moyſes nõ erat eũ amplius viſurus. q Et adoꝛabũt me. ð hoc ꝙ tu re⁊ nunc modo. r Et exiuit a pharaone iratꝰ nimis. iſta ira ñ fuit peccatũ: qꝛ ꝓcedebat ex zelo honoꝛi diuini: ⁊ ex deteſtatione rebelliõis regis egypti contra deum. s Nõ audiet vos pharao ⁊c. iſtud vt. nõ accipit hic cauſaliter ſed ꝯſecutiue: qꝛ ex obdurarione eius cõſecuta eſt multiplicatio ſignoꝝ. ſ. moꝛs p̄mogenitoꝝ. diuiſio maris rubꝛi. ⁊ ſubmerſio egyptioꝛum. t Et indurauit ⁊c. qualiter aũt deus ſit cauſa obdurationis dictũ fuit. s̄. iiij. c.

Et[a] dixit dñs ad moyſē: adhuc[b] una plaga tangam pharaonē et egyptũ: ⁊ poſt hec dimittet vos ⁊ exire cõpellet. Dices[c] ergo omni plebi vt poſtulet vir ab amico ſuo: ⁊[d] mulier a vicina ſua uaſa[e] argentea ⁊ aurea. Dabit[f] autē dñs gratiã populo ſuo corã egyptijs Fuitqʒ[g] moyſes uir[h] magnꝰ valde ĩ terra egypti corã ſeruis pharaõis ⁊ oĩ populo. Et[i] ait. Hec dicit dñs. Media[k] nocte ingrediar in egyptũ: ⁊ moꝛiet oē pꝛimogenitũ in terra egyptioꝛuʒ a[l] pꝛimogenito pharaonis: qui ſedet in ſolio eius uſqʒ ad pꝛimogenitũ ancille que eſt ad molã: ⁊ omnia pꝛimogenita iumẽtoꝝ. Eritqʒ[m] clamoꝛ magnus in uniuerſa terra egypti q̃lis[n] nec añ fuit: nec poſt ea futurꝰ eſt. Apud[o] oẽs autē filios iſrl' nõ mutiet canis ab homĩe uſqʒ ad pecꝰ: ut ſciatis quãto miraclo diuidat dñs egiptios ⁊ iſrl'. Deſcẽdẽtqʒ[p] oẽs ſerui tui iſti ad me: ⁊[q] adoꝛabunt me dicentes. Egredere tu ⁊ oĩs populus qui ſubiectus eſt tibi. Poſt hec egrediemur. Et[r] exiuit a pharaone iratus nimis. Dixit autē dñs ad moyſen. Non[s] audiet vos pharao vt mlt̃a ſigna fiãt in terra egypti. Moyſes aũt ⁊ aaron fecerũt oĩa ſigna ⁊ oſtẽta que ſcripta ſũt corã pharaone: ⁊[t] indurauit dñs coꝛ pharaonis: nec dimiſit filios iſrael de terra ſua.

Capitulum. xij.

Dixitq;[a] dñs ad moyſē ⁊ aarõ in terra egypti. Mẽſis[b] iſte uobis[c] pꝛi

In cap̄. xi. vbi dicit in poſtilla. Non audiet vos vt multa ſigna fiant.

Additio.

i Iſtud vt. cũ dicit. vt multa ſigna fiant. poteſt accipi cauſaliter eo modo quo accipitur. s̄. c. ix. vbi dicitur. Idcirco poſui te vt oſtendam in te foꝛtitudinem meã vt ibidē fuit declaratum in additione vltima.

Replica correctoꝛij contra Burgē.

i In ca. xi. Burg. notat poſtillatoꝛē de li vt. textu cõſecutiue nõ cãliter. ſed. s̄. ca. ix. huic obiectioni reſpõſum eſt. ⁊ ab hoc loco vſqʒ ad cap̄. xiiij. multa ponit Burg. que p additiõibus dimitto. ⁊ ſi aliqñ videãtur poſtilla notare. facilit tñ euacuari poſſunt.

Capitulum. xij.

a Dixit quoqʒ dñs ad moyſen. Hic inter ꝯminationē moꝛtis p̄mogenitoꝝ ⁊ eiꝰ executionē interponit p̄ceptũ ð celebꝛatiõe paſchali: qꝛ illa celebꝛatio inſtituta ē in memoꝛiã percuſſionis p̄mogenitoꝛũ egypti ⁊ ſaluatiõis filioꝝ iſrl' nocte ſequẽti diē quartãdecimã mẽſis p̄mi ⁊ in craſtino exiuerũt filij iſrl' de egypto. Ubi notandũ ꝙ circa imolationē agni paſchal' ⁊ alia ſacrificia duo ſunt attẽdẽda. Unũ ē de p̃nti. ſ. ſtatꝰ ppl'i q̄ deſignabat p paſſionē chꝛiſti. q̄ in illis p̄figurabat: qꝛ ſm ꝙ apl's dicit. i. Coꝝ. x. Oĩa in figura cõtingebãt illis. Et ra. ſa. dicit ⁊ antiqui doctoꝛes hebꝛeoꝝ ꝙ oẽs ꝓphete nõ ꝓphetauerũt niſi ad dies meſſie. ⁊ iõ cũ moyſes fuerit maximꝰ ꝓpheta totũ q̄cquid ſcripſit oꝛdinat ad chꝛiſtũ. ⁊ iõ in imolatiõe agni paſchal' duplex ē ſenſus. vnꝰ eſt ſtatꝰ ppl'i exeũtis de egypto. ⁊ ē lr̃alis ⁊ p̄mꝰ. ⁊ hũc intẽdo pꝛimo ꝓſequi. Aliꝰ eſt p̄figuratio chꝛiſti paſſuri ꝓ tũc. ⁊ hũc ſenſuʒ in fine bꝛeuiter tangã: qꝛ lʒ ſit vltimꝰ in ꝓſecutione: ē tñ p̄mꝰ in intẽtione: ſicut finis reſpectu eoꝝ q̄ ſunt ad finē oꝛdinata. Sciẽdũ etiaʒ ꝙ p̄ma celebꝛatio paſche ⁊ alie ſequẽtes tp̄ibꝰ alijs nõ ſũt vniformis cõditõis in oĩbꝰ: vt patebit ꝓſequẽdo. Nec etiã celebꝛatões ſcroꝝ noue legis ſunt vbiqʒ vniformes. nec etiã oĩbꝰ opibꝰ ꝗ̃tũ ad ea q̄ ſunt de ſolẽnitate. vñ in p̄mitiua eccl'a baptizabãt in noĩe chꝛiſti ñ aũt mõ: ⁊ in mlt̃is alijs variatiões facte ſunt ex cauſis emergẽtibꝰ.

Circa primũ ſic ꝓcedit. qꝛ p̄mo p̄ceptũ dat moyſi. ⁊ ſcðo ab eo diuulgat ſenioꝛibꝰ popl'i: ibi. Uocauit aũt moyſes. Adhuc p̄mo deſcribit ſacrificiuʒ agni paſchal'. ſcðo modus comedendi: ibi. Sic aũt comedetis. tercio imponit reſpectu tp̄is futuri: ibi. Habebitis aũt hanc diem. Circa primũ dicitur. a Dixit quoqʒ dñs ⁊c. Hoc autem dixit ei ſm aliquos anteꝗ̃ Moyſes denũciaret pharaoni plagaʒ decimã ſm alios qð veriꝰ vr̃ dixit ei poſt vt expoſitũ ē in. c. pꝛecedenti. b Mẽſis iſte. ſ. martiꝰ q̄ apud hebꝛeos vocatur niſan. c Uobis pꝛincipiũ menſiũ. ⁊ dixit vobis qꝛ apð latinos ianuariꝰ eſt pꝛimus. ſil'r ⁊ apud grecos. Ianuarius eñ apud grecos dicitur ꝓthos qð idem eſt qð pꝛimus. Similiter etiã apð hebꝛeos ſm cõioꝛē opinionē ſeptẽber eſt p̄mꝰ ſimpl'r: qꝛ in eo creatus fuit mũdus: ⁊ vſqʒ ad illud tp̄s vocabat p̄mꝰ apud hebꝛeos: ſed ex iſto notabili bñficio. ſ. exitu de egypto tã mirabili quē deus eis p̄ſtitit in iſto mẽſe vocatꝰ eſt de cetero pꝛimꝰ mẽſis anni. ⁊ h̃ notat cũ dꝛ. d Primꝰ erit in mẽſibꝰ anni. ac ſi daret p hoc intelligi ꝙ añ p̄mus nõ fuerit: ſicut pleniꝰ expoſui. s̄. Geñ. vij. Qð aũt aliq̄ doctoꝛes catholici dicũt apꝛilē eē p̄mũ mẽſem apud hebꝛeos ſtare nõ põt. vt vr̃: qꝛ ſm oẽs ſeptẽber ē ſeptimꝰ mẽſis apud hebꝛeos in quo fiebat feſtũ expiatiõis: vt hr̃ Leui. xxiij. ⁊ Nu. xxix. Septẽb vero nõ ē ſeptimꝰ ab apꝛili ſʒ a martio: ⁊ iõ martiꝰ pꝛimꝰ ē apð eos ⁊ vocat niſan. Sciẽdũ tñ ꝙ frequẽter cõcurrit cũ apꝛili nr̃o: qꝛ iudei faciũt mẽſes p lunationes. ãnus aũt ſolaris q̄ cõtinet in. xij. mẽſibꝰ nr̃is cõtinet. duodeciʒ lunatiões ⁊ vndecim dies. ⁊ ſic in tercio anno iudei faciũt. xiij. mẽſes: vt fiat adequatio ãno ſolari. ⁊ h̃ mõ fit in quolʒ anno emboliſmali. q̄ hʒ. xiij. lunationes. tũc eñ menſis adar q̄ ē. xij. apud eos duplicat. ⁊ ſic ſcðs q̄ apud hebꝛeos vocat neadar. i. ⁊ adar quaſi adiũctꝰ p̄cedẽti cõcurrit cũ martio nr̃o: ⁊ per ꝯñs niſan q̄ ē p̄mꝰ apud hebꝛeos cõcurrit cũ apꝛili nr̃o. ⁊ foꝛte ſic erat qñ filij iſrl' exiuerũt de egypto. ⁊ pp hoc dixerũt doctoꝛes nr̃i p̄dicti ꝙ apꝛilis ē p̄mꝰ mẽſis apð eos. Sciẽdũ tñ ꝙ ſcire p certitudinē ⁊ in particulari q̃uo ãnis diuerſis pꝛimꝰ mẽſis hebꝛeoꝝ q̄ vocat niſan plꝰ ⁊ minꝰ cõcurrit cũ martio ⁊ apꝛili pertinet ad aſtrologos ⁊ cõputiſtas. ſufficit aũt hoc groſſe ⁊ bꝛeuiter tãgere: ꝓut ſpectat ad expoſitionē lr̃e: tñ ē ſciẽdũ ꝙ hoc ē regulariter verũ: qꝛ p̄mꝰ mẽſis hebꝛeoꝝ ſemꝑ incipit a p̄ncipio lunatõis ꝓpinquioꝛis eq̄noctio vernali ſiue p̄ncipiũ dicte lunatiõis ſit añ eq̄noctiũ ſiue pꝰ ſicut ibidē. dictũ aũt eq̄noctiũ ē ꝓpinquiꝰ p̄ncipio martij ꝗ̃ fini: qꝛ ē. xij. die martij ſm veritatē: lʒ alit ſignet in kalẽdarijs nr̃is. Ex q̄ pʒ verũ qð dcm̃ ē. ſ. ꝙ p̄mꝰ mẽſis hebꝛeoꝝ magis coꝛrñdet martio ꝗ̃ apꝛili. ⁊ ſicut dictũ ē de cõcurſu p̄mi menſis hebꝛeoꝝ cuʒ martio ⁊ apꝛili ita ē ſeptimꝰ mẽſis eoꝝ q̄ dꝛ tyſſer cõcurrit cũ ſeptẽbꝛi ⁊ octobꝛi vario mõ in diuerſis ãnis. e Decima die ⁊c. Ex iſta lr̃a ⁊ ex ea q̄ ſequit. j. Iuxta quē ritũ tolletis ⁊ hedũ ⁊ ſeruabitis euʒ vſqʒ ad. xiiij. diē mẽſis huiꝰ. imolabitqʒ eũ vniuerſa multitudo ⁊c. Dixerũt aliq̄ ꝙ p iſta intelligit duplex imolatio. vna agni q̄ imolabatur decima die ĩ qualibet domo. Alia hedi. qꝛ a decima die ſeruabat vſqʒ ad quartãdecimã diē in qua ad veſperũ imolabat nõ in ſingulis domibꝰ ſʒ a tota multitudine filioꝝ iſrl'. ſʒ hoc pʒ falſũ: qꝛ ð imolatõ q̄rtadecima die dꝛ ꝙ debebãt filij iſrl' comedere carnes aſſas ⁊ in ſingulis domibꝰ ⁊ de ſanguine imolati ponere in ſupliminari ⁊ ſuꝑ vtrũqʒ poſtē: vt pʒ ex tex. ſe. Certum eſt aũt ꝙ carnes vniꝰ hedi ⁊ ſãguis nullo mõ ſufficerẽt ad p̄dicta. Itē vbi trãſlatio nr̃a hʒ. Iuxta queʒ ritũ tolletis ⁊ hedũ. vñ ꝓceſſit hec opinio. In hebꝛeo hr̃ ſic. De arietibꝰ vel de capꝛis accipiet illũ: ⁊ refert h̃ illuʒ ad id qð imediate p̄põit vbi dꝛ. Erit aũt agnꝰ ſine macula maſculus anniculꝰ. Illa eñ dictio hebꝛaica q̄ ibi ponit ꝓ agno. ſ. ʒbe. aliqñ accipit ꝓ hedo. Ex quo pʒ ꝙ non erat alia imolatio agni ⁊ hedi ſʒ vna que debebat fieri de agno ſi poterat hr̃i bono mõ. ⁊ ſi nõ: poterat fieri de hedo. ⁊ hoc etiã dicũt doctoꝛes hebꝛei. Agnꝰ tñ vel hedꝰ q̄rtadecima die imolãdꝰ in ſingulis domibꝰ p̄capit hic accipi a decima die mẽſis ⁊ ſeruari vſqʒ ad quartãdecimã diē duplici de cã. vna ē qꝛ filij iſrl' erãt occupati in p̄parãdo ſe ad receſſum de egypto cũ oĩbꝰ q̄ habebãt in q̄ p̄paratõe requirebat magna ſollicitudo ⁊ diſtractio. ⁊ iõ ne ex hoc darẽt obliuiõi accipere agnũ vl' hedũ in die imolatõis p̄ceptũ fuit tũc ꝙ acciperẽt p q̄tuoꝛ dies añ. Scða cã fuit vt in illis q̄tuoꝛ diebꝰ viderẽt p experiẽtiã ſi in agno vel hedo accepto eſſet aliqua macula. i. defectꝰ pp qð nõ deberẽt imolari ⁊ ſic de alio ſibi ꝓuiderẽt. ⁊ ideo dicũt hebꝛei ꝙ tal' p̄acceptio p q̄tuoꝛ dies nõ obligabat in futurũ. nec fuit obſeruata in ãnis ſequẽtibꝰ: qꝛ p̄dicte cauſe ceſſauerant quod manifeſte patet de ſollicitudine ꝓ exitu. Similiter etiã de cognitiõe macule: qꝛ p aſſuefactionē iugis ſacrificij q̄ quotidie imolabat vnꝰ agnꝰ ſine macula mane ⁊ aliꝰ veſpe ſtatim de facili poterãt cognoſcere ſi in aĩali accepto eēt macula vel ĩpedimẽtũ p̄dicte imolatõis.

f Aſſumet viciñũ ſuũ. i. iudeũ. gẽtilis eñ viciñꝰ iudei nõ poterat ad h̃ aſſumi: qꝛ nullꝰ admittebat niſi circũciſus: vt. j. dꝛ. g Iuxta numeꝝ aĩaꝝ ⁊c. Excipiũt infirmi q̄ nõ p̃nt comedere carnes ſine piculo ſaltē ad q̄ntitatē oliue: vt dicit Ra. ſa. h Erit aũt agnꝰ ſine macula. macula q̄ ē in varietate pellis ñ ĩtelligit h̃. qꝛ ñ ĩpediebat imolationē: ſʒ illa q̄ erat ex defectu alicuiꝰ ptis coꝛpis. i Maſculꝰ. qꝛ femella imolari nõ poterat ĩ h̃ ſacrificio: ſʒ req̄rebat ad hoc ſexꝰ maſculinꝰ q̄ ē pfectꝰ: qꝛ ea q̄ ſũt pfecta debẽt deo imolari a q̄ emanat oĩs humana pfectio. tñ in aliq̄bꝰ hoſtijs pacificis ⁊ ꝓ peccõ hñ imolabãt femelle. k Anniculus. i. ĩfra annũ p̄mũ. ab octaua eñ die natiuitatis ⁊ nõ añ vſqʒ ad cõpletionē ãni. ⁊ nõ poſt poterat imolari. Rõ aũt q̄re imolabat agnꝰ magis ꝗ̃ aliud aĩal erat ad deteſtationē ydolatrie egyptioꝝ q̄ iouē colebant in ſpē arietis vel agni. Sil'r hyrcos venerabãt: qꝛ aliqñ demones in tali effigie eis apparebãt. iõ deficiẽte agno imolabat hedꝰ. l Et ſeruabit vſqʒ ad quartãdecimã diē: qꝛ talis imolatio erat q̄ð ĩ diſpõ ad exitũ de egypto q̄ fuit. xv. die ĩ mane: vt patebit. j. ⁊ iõ expectabat imolatio illa vſqʒ ad veſperã imediate p̄cedẽtē diē exitꝰ. l Immolabitqʒ eũ vniuerſa multitudo. multitudo eñ ñ tenet h̃ collectiue ſʒ magis diuiſiue. i. q̄libet domꝰ multitudinis vnũ. niſi qñ domꝰ erat ita p̄ua ꝙ nõ ſufficeret ꝓ eſu agniculi ⁊ tũc pſone de duabꝰ domibꝰ ſil' ꝯiũgebãt vt dictũ ē. m Ad veſperã. ſm doctoꝛes hebꝛeos veſpera ꝓut h̃ accipit ĩcipit ab hoꝛa ſeptia diei: qꝛ ex tũc ſol incipit tẽdere ad occaſuʒ: ⁊ ab illa hoꝛa vſqʒ ad p̄ncipiũ noctis põt imolari phaſe ſm eos imolabat aũt ad veſperã qꝛ illa hoꝛa iã ptinebat ad diē ſequẽtē ſolẽnē ĩ q̄ exiuerũt de egypto. n Et ſumẽt de ſanguine eiꝰ. ſ. agni imolati. o Ac ponẽt ſuꝑ vtrũqʒ poſtē. i. ſuꝑ duo ligna ĩtra q̄ claudit oſtiũ ſʒ lõgitudinē ſuã. p Et in ſupliminaribꝰ. Supliminare dꝛ lignũ trãſuerſale qð ē ſuꝑ poſtes oſtij. ⁊ vocat limē ſuperiꝰ. q Domoꝝ in q̄bꝰ comedẽt illũ. In domibꝰ eñ in q̄bꝰ nõ habitabãt hoĩes ſicut ē grãgia vbi reponit fenuʒ ⁊ ſilia. ⁊ ſtabulũ vbi habitabãt aĩalia nõ erat ſanguis ponẽdꝰ. Cã aũt q̄re ſanguis in domibꝰ ponebat. j. exp̄mit. r Et edẽt carnes. Ex hoc dicũt hebꝛei ꝙ ñ ē eis licitũ comedere oſſa vl' cartilagines ⁊ neruos agni p̄dicti

s Aſſas igni. imolatio. n. illa ſignificabat diſpõneʒ ppl'i ad recedẽdũ de egypto velocit. ⁊ iõ illo mõ p̄cipiũt carnes decoqui q̄ expeditiꝰ põt fieri. t Et azimos panes. eadẽ rõne qꝛ ſtatiʒ p̃nt fieri ex cõmixtiõe aq̄ ⁊ farine. v Cũ lactucis agreſtibꝰ. In hebꝛeo hr̃. Cũ amaritudinibꝰ. Et p h̃ ĩtelligũtur herbe amare indifferẽter. nec plꝰ fuit p̄ceptũ de lactuč ꝗ̃ ð alijs herbis: vt dicũt hebꝛei. hoc aũt fiebat ad deſignãdũ amaritudinē quam filij iſrl' ſuſtinuerũt ĩ ſeruitute egypti. x Nõ comedetis ex eo crudũ q̄d. In hebꝛeo hr̃. Semicoctũ. qð gallice dꝛ demy cuit: ⁊ hoc ad deteſtatõeʒ ydolatrie p̄cipiebat. aliq̄ eñ ydolatre imolata ydolis talit cocta comedebãt. y Nec coctũ aqua. rõne p̄dicta. ſ. qꝛ nõ ita expedite fit ſic aſſando. z Caput cũ pe. eiꝰ ⁊ inte. voꝛabitis. In hebꝛeo nõ ē voꝛabitis. ⁊ ſic iſta lr̃a ſm hebꝛeos nõ refert ad comeſtionē ſʒ ad aſſationē de qua imediate p̄dicit.

tis ⁊ heduʒ ⁊ ſeruabitis eũ vſqʒ ad quartãdecimaʒ diē mẽſis hꝰ. Immolabitqʒ[l] eũ vniuerſa mltitudo filioꝝ iſrl': ad[m] ueſperã: ⁊[n] ſument ð ſãguine eiꝰ ac[o] ponẽt ſuꝑ vtrũqʒ poſtē: ⁊[p] in ſupliminaribꝰ domoꝝ[q] ĩ qbꝰ comedẽt illũ. Et[r] edẽt carnes nocte illa aſſas[s] igni ⁊[t] azimos pães cũ[v] lactucis agreſtibꝰ. Non[x] comedetis ex eo crudum quid: nec[y] coctuʒ aqua: ſed aſſuʒ tm̃ igni. Caput[z] cũ pedibꝰ

cipiũ menſiũ pꝛimꝰ[d] erit in menſibus ãni. Loquimini ad uniuerſũ cetũ filioꝝ iſrl': ⁊ dicite eis. Decia[e] die huiꝰ mẽſis tollat vnuſquiſqʒ agnũ p familias ⁊ domos ſuas. Si aũt minoꝛ ē numerꝰ ut ſufficere nõ poſſit ad ueſcendũ agnũ aſſumet[f] uiciñũ ſuũ q cõiũctꝰ ē domui eiꝰ iuxta[g] numerũ aĩaꝝ q ſufficere poſſunt ad eſũ agni. Erit[h] autē agnꝰ abſqʒ macula maſculꝰ[i] anniculus[k]. Iuxta quē ritũ tolle

Universidad de Salamanca. BGH

Sed aſſum tm̄ igni. ⁊ ſequit̄. Caput cū pedib⁹ ⁊c̄. ⁊ ē ſenſus ꝙ caput de corꝑe abſciſſum vel pedes nō debebāt ꝑ ſe aſſari ſ3 caput iūctū corꝑi ⁊ pedes ſilr̄. inteſtina aūt amouebāt̄ vt lauarētur ⁊ lota reponebāt̄ aſſāda cū corꝑe. Et os ei⁹ nō cōfringetis. Hoc nō eſt in hebreo h̄ ſed poſtea eo. ca. eius ſentētia ponitur. a Nec remanebit quicq̄ ex eo vſq̄ mane ad deſignandū ꝙ in mane ſine reditu de egypto debebant recedere

b Sic aūt comedetis illū. Hic deſcribit̄ modus comedēdi cū dicit̄. c Renes v̄ros accingetis ⁊c̄. iſta tria que hic exprimūt̄ deſignant ꝙ debebāt eē parati ad exeūdū de egypto. d Et comedetis feſtinanter. Ex quo deſignat̄ ꝙ deberent ire expedite ⁊ velociter ⁊ non deſidioſe.

e Eſt ei phaſe. i. tranſitus nō eſt in hebreo: ſ3 ē expoſitio hui⁹ noīs phaſe. q̄ addita ē a tranſlatore. dr̄ aūt hoc feſtum phaſe. qḋ ſignificat trāſitū. q2 tunc filij iſrl̄ receſſerūt de egypto vt trāſirēt ad terrā ꝓmiſſionis. Itē q2 illa nocte dn̄s trāſiēs ꝑ egyptū ꝑcuſſit egyptios ⁊ ſaluauit hebreos. ⁊ hoc eſt qḋ dr̄. Et trāſibo ꝑ terrā egypti ⁊c̄.

f Et in cūctꝭ dijs ⁊c̄. Dicunt eñi hebrei ꝙ illa nocte om̄ia ydola egypti lignea ſubito fuerūt putrefacta: ⁊ oīa metallica reſoluta ⁊ fuſa ī terrā. ⁊ oīa lapidea cōminuta in deteſtationē idolatrie. iō ſubditur.

g Ego dn̄s. qui ſol⁹ latria ſum colendus. h Erit aūt ſanguis ⁊c̄. Hic aſſignat̄ rō ei⁹ qḋ. s̄. dictū eſt. ⁊ ponēt de ſanguine ſuꝑ vtrūq̄ poſtē. ꝑ hoc eñi diſtinguebāt̄ domus hebreoꝝ a domib⁹ egyptioꝝ: q2 ſicut erāt diſtincti interi⁹ ꝑ fidē verā ab egyptijs ita volebat dn̄s ꝙ aſperſio ſanguinis eēt quaſi ſignū diſtinguēs exteri⁹ ⁊ ꝓteſtatio fidei interioris. i Et videbo ſanguinē. viſiōe approbatiōis. inq̄ntū eſt ſignū fidei: vt dictū eſt. k Trāſibo vos. q2 cū dom⁹ hebreoꝝ eēnt inter domos egyptioꝝ qñ ꝑcutiebat exiſtentes in domo egyptij manētis iuxta hebreū trāſibat domū hebrei abſq̄ leſione ꝓcedēs vltra ad ꝑcutiendū domū egyptij vltra manētis. ⁊ hoc ē qḋ ſubdit̄

l Nec erit vobis ⁊c̄. Nō ē hic intelligendū ꝙ dn̄s imediate ꝑ ſeip̄3 ꝑcuſſerit egyptios. Sed ꝑ angelū. Quid aūt ſentiendū ſit de angelo ꝑcutiente: vtꝝ fuerit bon⁹ vel mal⁹ dicet̄. m Habebitis aūt ⁊c̄. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ qualiter phaſe ſit celebrandū reſpectu tp̄is futuri cū dr̄. Habebitꝭ aūt hāc diē in monimentū. i. in memoriā eternā. Dicit̄ eñi monimentū q̄ſi monens mentē. n Et celebrabitis ⁊c̄. in futuꝝ ꝓpter bn̄ficiū hac die vob̄ exhibitū. o Cultu ſempiterno. i. abſq̄ determinatiōe tp̄is: q2 tp̄e no. teſta. perfecti⁹ ſeruabat̄ iſta ſolēnitas q̄̄ tp̄e ve. qñ veritas ꝓcellit vmbras ⁊ figuras: q2 ea q̄ fuerūt in ve. te. fuerūt vmbre ⁊ figure reſpectu eoꝝ que fiūt in no. te. p Septē dieb⁹ ⁊c̄. Dicit Ra. ſa. hebre⁹ ſuꝑ locū iſtum ꝙ iſtud ꝑceptū de comedēdo azima ſeptē dieb⁹ nō habuit locū in p̄ma celebratiōe phaſe qñ filij iſrl̄ egreſſi ſunt de egypto: ſed in ſequētib⁹ celebratiōib⁹ poſtea. ⁊ hoc vr̄ ꝑ illud qḋ dr̄. ī. c. c. ꝙ filij iſrl̄ exeūtes de egipto in craſtino imolatiōis agni paſchalis nō poterāt fermētare cogētib⁹ eos exire egyptijs. Ex quo videt̄ manifeſte ꝙ cā quare comederūt tūc azima nō fuit ꝓpter obligationē ꝑcepti: ſ3 q2 nō habebāt tp̄s fermētandi. Itē. s̄. dr̄ Et edēt carnes nocte illa aſſas igni ⁊ azimos panes. ex quo dicē nocte illa videt̄ ꝙ obligatio de azimis nō extēdebat ſe niſi p̄ma die ad veſperā qñ comedebātur carnes agni. ⁊ rō hui⁹ fuit q2 erāt in itinere poſiti ꝓpter qḋ nō erat eis ꝓhibitū comedere fermētatū ſi haberēt: niſi in veſpera imolatiōis agni vt dictū eſt. Multa eñi fuerūt eis licita tp̄e illius itineris que al's nō eēnt vt poſtea videbit̄ magis. q In die p̄mo ⁊c̄. prima dies hic accipit̄ ab hora ſeptima diei quartedecime in qua debebat amoueri oē fermentū ď domib⁹ hebreoꝝ añ horā ſeptimā eiuſdem diei: q2 extūc poterat imolari agnꝰ vt. s̄. dictum ē. vñ dr̄. ī. xxiij. ca. Non imolabis ſuꝑ fermentū ſanguinē victime tue. i. noli imolare agnū paſchalē de cui⁹ ſanguine debēt liniri poſtes oſtij fermēto exñte in domo tua. Ex quo p̄3 ꝙ añ tp̄s imolatiōis agni paſchal' debebat auferri fermentum.

r Quicūq̄ comederit ⁊c̄. Dicit aīa vt ꝑ hoc detur intelligere ꝙ ille q̄ erat carēs vſu rōnis ſi comederet fermētatū hāc penā nō incurreret.

s A p̄mo die vſq̄ ad ſeptimū. incluſiue ⁊ eſt dies ſeptimus ſucceſſiuus p̄mi menſis ⁊ loquit̄ de celebratione phaſe in annis ſequētibus vt dicit Ra. ſa.

t Dies p̄ma erit ſancta in cultu diuino ⁊ in amictu honeſto: ⁊ cibo delicato ſ̄m poſſibilitatem cuiuſlibet. vnde Nee. viij. dicitur. Comedite pinguia ⁊ bibite mulſum. dies eñi dn̄i ſanctus eſt.

v Nihil opis ⁊c̄. nō ſolū manib⁹ ꝓprijs ſed nec ꝑ man⁹ gentiliū licebat eis operari exceptis hīs que ad veſcendū ꝑtinēt. Talia eñi in ſolēnitate paſchali poterāt facere ⁊ illa que ad hec ſunt neceſſaria: ſicut accendere ignē. haurire aquā. ⁊ ſcindere ligna ⁊ ſilia. ſ3 ꝙ dicit Ra. ſa. excepta tm̄ die ſabbati: q2 ſi feſtū cadebat in die ſabbati nō licebat hoc fieri: ⁊ q̄̄tū ad hoc ſabbatū ſtricti⁹ ſeruabatur q̄̄ alia feſta. x Et cuſtodietꝭ dies ⁊c̄. Et ex hoc dicit Ra. ſa. ꝙ obligatio hui⁹ ꝑcepti fuit ſuſpēſa q̄̄diu filij iſrl̄ fuerūt in deſerto añ ingreſſum terre ꝓmiſſionis: nec fecerūt filij iſrl̄ aliqḋ phaſe poſt exitū de egypto niſi ſemel. ſ. āno ſcd̄o egreſſiōis de egypto. ⁊ iō dicit̄ hic. In generatiōes veſtras que intrabūt terrā ꝓmiſſiōis: q2 om̄s illi q̄ egreſſi ſunt de egypto mortui ſunt in deſerto p̄ter chaleb ⁊ ioſue. vt hr̄. Nu. xxvi. Nec mirandū ē ſi obligatio hui⁹ ꝑcepti fuit ſuſpēſa q̄̄diu fuerūt in itinere: q2 etiā ꝑceptū ď circūciſiōe fiēda octaua die qḋ fuit eis impoſitū ſub pena mortis: vt hr̄ Geñ. xvij. c. toto illo tp̄e fuit ſuſpēſum: q2 pueri illo tp̄e nati nō fuerūt circūciſi donec fuerūt in terra ꝓmiſſiōis: vt hr̄ Ioſue. v. a Septē dieb⁹ fermentatū nō iuenietur: q2 nō ſolū fuit ꝓhibitū comedere fermentatū ſed etiā in domo retinere. ⁊ iſtud fuit ꝑceptū ad memoriā ei⁹ ꝙ filij iſrl̄ exeūtes ď egypto nō poterāt fermētare ⁊ coacti ſunt azimis vti. b Qui comede. fer. peribit aīa ei⁹ de cetu iſrl̄ tā ď aduenis ⁊c̄. Aduene dicūt̄ qui erāt cōuerſi de gētilitate ad ritū iudeoꝝ.

c Uocauit aūt moyſes. Hic ꝯn̄ter mādatū dn̄i de agno paſchali diuulgat̄ ſenioribus ppl'i vt det̄ executiōi. vñ dr̄. d Ite tollentes aīal. In hebreo hr̄. Emite. accipite. ⁊ ē ſenſus q̄ h3 gregē inde accipiat. ⁊ q̄ nō h3 aīal. i. agnū ſi poſſit hr̄i vel hedū ſi nō poſſit: vt. s̄. dictū ē. ⁊ ad hoc denotādū dr̄ hic aīal in generali. e Faſciculūq̄ hyſopi ⁊c̄. q2 nō dixerat ſupra cū quo inſtr̄o deberēt liniri poſtes ſanguine agni. iō hic exprimit̄ ꝙ d3 fieri cū faſciculo hyſopi ⁊ ad hoc requirūtur tres calami ſimul ligati. f Qui eſt in limine. In hebreo habetur. In bacino. eſt eni3 vas argenteum in quo recipitur ſanguis agni immolati. ⁊ hoc exprimit̄ hic: q2 ſupra non fuerat expreſſu3 quo mō ſanguis debebat recipi: q2 tamē iſte bacin⁹ erat ꝓpe limen oſtij qñ debebat fieri aſꝑſio. iō forſitā trāſlator poſuit in limine. g Null⁹ v̄rm egrediat̄ ⁊c̄. iſtud fuit deñi eo ꝙ angel⁹ diſꝑdēs illa nocte trāſiuit ꝑ egyptū ꝓꝑ qḋ illud non fuit obſeruatū ſequētib⁹ alijs tp̄ib⁹: q2 tūc etiā cā ceſſauit.

b Et nō ſinet ꝑcuſſorē igredi. Ex quo p̄3 ꝙ iſta percuſſio nō fuit fcā imediate a deo ſ3 ꝑ angelū. Si aūt q̄rat̄ vtꝝ fuerit bon⁹ vl' mal⁹ āgel⁹. Dicēdū ꝙ nulli ē dubiū q̄n de⁹ potuerit facē ꝑ bonū vel malū angelu3 idifferēter. Legūt̄ etiā tales ꝑcuſſiones facte ꝑ bonos ⁊ malos angelos q2 de⁹ vtriſq̄ vtit̄ ad executionē ſue iuſticie. Subuerſio eñi ſodomoꝝ facta fuit ꝑ bonū angelū: vt dictum fuit Gene. xix. ca. qḋ p̄3 ex hoc ꝙ ille angel⁹ fuit aſſociat⁹ bono āgelo qui ſaluauit loth. fuit etia3 vnus de angelis ſanctis q̄ apparuerūt abrae Geñ. xviij. vnde dicūt hebrei ꝙ fuit Gabriel q̄ interp̄tat̄ fortitudo dei: vt ibidē dictū fuit. ꝑcuſſio aūt aīaliū ⁊ paſtoꝝ ⁊ liberoꝝ ipſi⁹ iob fuit ꝑ malū āgelū: vt p̄3 Iob. i. Uerūtm̄ volūt aliq̄ dicere ꝙ ꝑcuſſio egyptioꝝ fuit ꝑ bonū angelū: q2 ex diuina iuſticia angeli boni ꝑcutiūt malos ſicut mali angeli ex ꝑmiſſiōe dei flagellāt bonos: vt p̄3 ꝑ exempla poſita de ſubuerſione ſodomoꝝ ꝑ bonū ⁊ flagellatōe ſācti Iob ꝑ malū. Ad qḋ dicēdū ꝙ l3 exēpla poſita ſint vera. tm̄ illō qḋ dicūt nō ſemꝑ currit ſ3 aliqñ legūt̄ bōi ⁊ mali flagellari a malo angelo: ſic p̄3 de Saule. i. Re. xvi. ca. q̄ erat mal⁹ de q̊ dr̄. Spūs dn̄i receſſit a ſaul ⁊ exagitabat eū ſpūs nequā. Itē paul⁹ ap̄lus q̄ fuit ſanct⁹ a malo āgelo fuit flagellat⁹ ꝑut dr̄. ij. Coꝝ. xij. Dat⁹ ē mihi ſtimul⁹ carnis mee angel⁹ ſathane q̄ me colaphizet. Silr̄ legūtur boni ⁊ mali a bono angelo flagellari. De p̄mo hr̄ exēplū. ij. Regū xxiiij. c. de āgelo ꝑcutiēte ppl'm q̄ tm̄ erat inocēs ſ̄m qḋ dr̄ ibidē. iſti q̄ oues ſunt q̄d fecerūt. Qḋ aūt angel⁹ iſte eēt bon⁹ p̄3 ex h̄ ꝙ dauid edificauit altare in loco apparitiōis illi⁹ angeli: qḋ nō feciſſet ſi fuiſſet mal⁹ angel⁹. De ſcd̄o iam ſupra poſitū eſt exēplū ď ſubuerſione ſodomoꝝ ꝑ bonū angelū: ⁊ iō dictū eoꝝ nō h3 efficaciā. Dicēdū igit̄ ſine ꝑiudicio ꝙ ꝑcuſſio egyptioꝝ facta fuit ꝑ malū angelū: q2 h̄ magis vr̄ cōcordare ſcripture ſacre. dr̄ eñi p̄s. lxxvij. Miſit in eos irā indignationis ſue indignationē ⁊ irā ⁊ tribulationē immiſſiones ꝑ āgelos malos. ⁊ certū eſt ꝙ ſcriptura loquit̄ ibi de ꝑcuſſiōe egyptioꝝ: vt p̄3 ꝑ l̄ra3 ꝑcedētē ⁊ ſubſequentē. Hoc etiā vr̄ ꝑ h̄ qḋ hic dr̄ de dn̄o: ⁊ non ſinet ꝑcuſſore3 ingredi domos v̄ras ⁊ ledere. ꝑ qḋ vr̄ l̄ra īnuere ꝙ angel⁹ ꝑcuſſor libēter itraſſ3 ⁊ percuſſiſſet hebreos ſi fuiſſet a deo ꝑmiſſus: ⁊ ſic vr̄ ꝙ fuerit mal⁹ angelus.

i Cūq̄ introieritꭍ ⁊c̄. Ex hoc vr̄ veꝝ qḋ ꝑdictū ē. ſ. ꝙ filij iſrl̄ p⁹ exitū ď egypto nō fuerūt obligati obſeruare cerimōias paſchales q̊uſq̄ venerāt ad terrā ꝓmiſſionis. ſequit̄.

k Incuruatuſq̄ ppl'us adorauit. reddendo deo gr̄as ď tanto bn̄ficio.

l Et egreſſi filij iſrl̄ fecerūt ⁊c̄. Ex q̊ p̄3 obediētia eoꝝ ad deū ⁊ ad moyſen.

m Factū ē autē. Poſtq̄ deſcripta fuerat plage decime cōminatio ⁊ interpoſita fuerat paſchal' obſeruatio. Hic ꝯn̄r ſubiūgit̄ ꝑdicte plage inflictio cu3 dr̄. Factū ē aūt ī noctꭍ medio. ſ. illi⁹ noctꭍ in cui⁹ veſpera filij iſrl̄ imolauerāt agnū paſchalē. n Percuſſit dn̄s oē ⁊c̄. s̄. xi. c. dictū fuit. Uſq̄ ad ꝓgenitū ācille que erat ad molā. ⁊ idē ē: q2 captiui ⁊ captiue cogebāt̄ oꝑari ī carcerib⁹

o Neq̄ eñi erat domus ⁊c̄. q2 deo ordināte ſic acciderat ꝙ in q̄lib3 domo egyptioꝝ erat aliq̊s ꝓgenitus.

a Uocatiſq̄. Hic conſequēter deſcribit̄ ppl'i iſrl̄ eductio de terra egypti: ⁊ p̊ deſcribit̄ receſſus ppl'i: ⁊ ſcd̄o eiuſdē ꝓceſſus. xiij c. ibi. Igit̄ cum emiſiſſet. Adhuc circa p̄mū ꝑmittitur receſſus populi. ſecundo ſubduntur quedam mandata dei: ibi. Dixit dn̄s ad moyſen. Circa p̄mū dicit̄ ſic. a Uocatiſq̄ pharao moyſe ⁊ aaron nocte. p2e timore. n. mortis nō expectauit diē. b Ait per nūcios miſſos moyſi ⁊ aaron: q2. s̄. x. c. dixerat moyſes ꝙ ei⁹ faciē ampli⁹ nō videret. c Surgite egredimini. nō tm̄ egreſſi ſunt ď nocte: q2 ꝑceptū eis erat vt nō egrederētur oſtiū dom⁹ vſq̄ mane: vt ꝑdictū ē: tm̄ añ diē ꝑparauerūt ſe ad egreſſu3. d Et abeūtes bn̄dicite mihi. i. orate ꝓ me vt nō moriar in iſta peſte. e Urgebātq̄ egyptij. timore mortis ducti: q2 ex morte ꝓgenitoꝝ timebāt ſibi. f Tulit igit̄ ppl's cōſꝑſam farinā. ꝑ aque cōmixtionē. vñ in hebreo hr̄. Paſtā. g Dn̄s aūt dedit ⁊c̄. Ex q̊ p̄3 ꝙ acceperūt iſta ab egyptijs ꝑ accōmodationē ⁊ nō ex dono: vt. s̄. dictū ē. iij. ca.

b Et ſpoliauerūt egyptios. nec ī h̄ peccauerūt vt dictū fuit ibidē. ſequit̄.

i S3 ⁊ vulg⁹ ꝓmiſcuū. i. vtriuſq̄ ſex⁹: q2 multi de egyptijs viri ⁊ mulieres vidētes ea q̄ dn̄s fecerat ꝓ hebreis iūxerūt ſe eis cōuerſi ad iudaiſmū ⁊ ſic iuerūt cū eis. k Coxerūtq̄ farinā. In hebreo dr̄ paſtā. l Habitatio aūt filioꝝ ⁊c̄. nō ſ̄m totū tp̄s qḋ ſubdit̄: ſ3 ſ̄m partē magnā a qua frequēter denominat̄ totū. m Fuit quadringētoꝝ. xxx. annoꝝ. nō. n. pōt eē verum ꝙ a deſcēſu iacob in egyptu3 vſq̄ ad exitū filioꝝ iſrl̄ de egypto

---

eius ⁊ inteſtinis vorabitis nec[a] remanebit quicq̄3 ex eo vſq̄3 mane Si quid reſiduū fuerit: igne cōburetis. Sic[b] aūt comedetis illū Renes[c] ueſtros accingetis ⁊ calciamēta habebitis in pedib⁹: tenētes baculos in manibus: ⁊[d] comedetis feſtināter. Eſt[e] eñi phaſe id eſt trāſitus dn̄i. Et trāſibo ꝑ terra3 egypti nocte illa ꝑcutiāq̄3 oē primogenitu3 in terra egypti ab hoīe uſq̄3 ad pecus: ⁊[f] in cunctis dijs egypti faciam iudicia ego[g] dn̄s. Erit[h] aūt ſanguis vobis in ſignu3 in ed[illegible]bus in quibus eritis: ⁊[i] uidebo ſanguinē ⁊ trāſibo[k] uos: nec[l] erit in uobis plaga diſperdēs qñ ꝑcuſſero terrā egypti. Habebitis[m] aūt hūc die3 in monimentū ⁊[n] celebrabitis eā ſolēnē dn̄o in generatiōibus ueſtris cultu[o] ſempiterno. Septē[p] dieb⁹ azima comedetis. In[q] die primo nō erit fermentū in domib⁹ v̄ris. Quicūq̄3[r] comederit fermētatū peribit aīa illa de iſrl̄ a[s] primo die uſq̄3 ad diē ſeptimū. Dies[t] p̄ma erit ſancta atq̄3 ſolēnis: ⁊ dies ſeptima eadē feſtiuitate uenerabilis. Nihil[v] opis facietis in eis exceptis his que ad veſcendū pertinent: ⁊ obſeruabitis azima. In eadem eñi ip̄a die educā exercitu3 veſtrū de terra egypti ⁊[x] cuſtodietis diem iſtū in generationes veſtras ritu perpetuo. Primo mēſe quartadecima die mēſis ad veſperā comedetis azima. vſq̄3 ad diem viceſimāprimā eiuſdē menſis ad ueſpera3. Septe3[a] diebus fermētatū non inuenietur in domibus v̄ris. Qui[b] comederit fermētatu3 ꝑibit aīa eius de cetu iſrael tam de aduenis q̄3 de indigenis terre. Omne fermentatū non comedetis. In cūctis habitaculis veſtris edetis azima. Uocauit[c] aūt moyſes omnes ſeniores filiorum iſrl̄ ⁊ dixit ad eos. Ite[d] tollētes aīal ꝑ familias v̄ras ⁊ imolate phaſe. Faſciculūq̄3[e] hyſopi tingite in ſanguine: qui[f] ē in limine et aſꝑgite ex eo ſuperliminare et utrūq̄3 poſte3. Nullus[g] ueſtrum egrediatur oſtiū domus ſue uſq̄3 mane. Trāſibit eñi dn̄s percutiens egyptios. Cūq̄3 uiderit ſanguinē in ſuperliminari ⁊ in utroq̄3 poſte: trāſcendet oſtiū domus Et[h] nō ſinet percuſſorē ingredi domos ueſtras ⁊ ledere. Cuſtodi uerbū iſtud legitimū tibi ⁊ filijs tuis uſq̄3 in eternū. Cūq̄3[i] itroieritis terrā quā dn̄s deus datur⁹ eſt uobis ut pollicitus eſt: obſeruabitis cerimonias iſtas. Et cu3 dixerint uobis filij ueſtri: que eſt iſta religio: dicetis eis. Uictima trāſitus dn̄i eſt qñ trāſiuit ſuꝑ domos filioꝝ iſrl̄ in egypto: percutiens egyptios: ⁊ domos noſtras liberās. Incuruatuſq̄3[k] populus adorauit. Et[l] egreſſi filij iſrl̄ fecerūt ſicut preceperat dn̄s moyſi et aaron. Factū[m] ē aūt in noctis medio: percuſſit[n] dn̄s oē primogenitū in terra egypti: a primogenito pharaonis qui in ſolio eius ſedebat: uſq̄3 ad primogenitū captiue qui erat in carcere: ⁊ oē primogenitu3 iumentoꝝ. Surrexitq̄3 pharao nocte ⁊ oēs ſerui eius cūctaq̄3 egyptus: ⁊ ortus ē clamor magnus in egypto. Neq̄3[o] eni3 erat dom⁹ in qua nō iaceret mortu⁹. Uocatiſq̄3[a] pharao moyſe ⁊ aarō nocte ait[b]. Surgite[c] egredimini a ppl'o meo uos ⁊ filij iſrl̄ Ite ⁊ imolate dn̄o ſicut dicitis: oues ueſtras ⁊ armenta aſſumite ut petieratis: ⁊[d] abeuntes benedicite mihi. Urgebantq̄3[e] egyptij ppl'm iſrl̄ de terra exire uelociter dicētes. Oēs moriemur. Tulit[f] igit̄ ppl's cōſꝑſa3 farinā añq̄3 fermentaret̄ ⁊ ligās in pallijs poſuit ſuꝑ humeros ſuos. Fecerūtq̄3 filij iſrl̄ ſicut ꝑceꝑat dn̄s moyſi: ⁊ petierūt ab e[illegible] uaſa argentea ⁊ aurea: ueſtemq̄3 plurima3. Dn̄s[g] aūt dedit gr̄a3 ppl'o cora3 egyptijs ut cōmodarent eis: ⁊[h] ſpoliauerūt egyptios. Profectiq̄3 ſūt filij iſrl̄ ď ramaſſe ī ſochot ſexcenta fere milia peditum uirorum abſq̄3 paruulis ⁊ mulierib⁹. Sed[i] et vulgus promiſcuu3 innumerabile aſcendit cū eis: oues ⁊ armenta: ⁊ animātia diuerſi generis multa nimis. Coxerūtq̄3[k] farinam quā dudū ď egypto ꝯſꝑſā tulerāt ⁊ fecerūt ſubcinericios panes azimos. Neq̄3 eñi poterāt fermētari cogētib⁹ exire egyptijs ⁊ nullā facere ſinētibus morā nec pulmēti q̄cq̄3 occurrerat ꝑparare. Habitatio[l] aūt filioꝝ iſrl̄ qua manſerūt in egypto fuit[m] q̄dringētoꝝ

Universidad de Salamanca. BGH

fluxerūt.ccccxxx.ānī.qḋ ꝓbaṫ ſic. Chaath deſcendit in egyptū cū leui pr̄e ſuo: ⁊ iacob auo ſuo: vt hr̄ Gen̄.xlvi.ca. Itē chaath vixit centū.xxxiij.annis. ⁊ amrā filiꝰ eiꝰ centū.xxxvij. vt hr̄ Exo.vi. Itē Moyſes filiꝰ amrā erat.lxxx.annoꝝ in exitu de egypto: vt hr̄ Exo.vij. qui anni ſiṫ cōiūcti faciunt.cccl.annos tm̄: ⁊ adhuc ſi voluimꝰ hr̄e pāſe numeꝝ annoꝝ a principio deſcenſus in egyptum vſqꝫ ad exitū oportet ſubtrahere a predicṫ.cccl.annis oēs ānos quibꝰ vixit chaath anteq̄ꝫ deſcēderet in egyptū: ⁊ ānos q̄bꝰ vixit poſtq̄ꝫ genuit amrā: ⁊ ānos q̄bꝰ vixit amrā poſtq̄ꝫ genuit moyſē. Ex q̄ pꝫ ꝙ n̄ māſerūt i egypto ccccxxx.annis. ſed iſte numerꝰ incipiendꝰ ē ſm̄ doctores catholicos a tēpe q̄ abraā receſſit de haraꝫ ad veniendū in terrā chanaan in qua ipē ⁊ filij eiꝰ habitauerūt vt peregrini vſqꝫ ad deſcenſuꝫ in egyptū: ⁊ ſic exponēduꝫ ē qḋ dr̄. Habitatio aūt filioꝝ iſrl' q̄ māſerāt i egypto .ſ. cū illo tpe q̄ māſerūt i tra chanaā ⁊ egypti ⁊ philiſtinoꝝ vt p̄egrini fuit.ccccxxx.an. ⁊ iō tota manſio denominatur ab egypto: quia fuit diuturnior ⁊ vltima ⁊ a fine denominatur res. ſm̄ hebreos incipit ab illo tpe quo dn̄s apparuit abrae dicēs ei. Peregrinū erit ſemen tuū in terra nō ſua annis.cccc. vt hr̄ Gen̄.xv. ſꝫ vtrūqꝫ dictū vr̄ repugnare ei qḋ dictū fuit Gen̄.xv. ca.ſ. ꝙ a natiuitate yſaac vſqꝫ ad exitū de egypto fluxerūt.cccc.anni.qꝛ yſaac erat.lx.annoꝝ qn̄ natꝰ fuit iacob Gen̄.xxv. iacob aūt erat.cxxx.annoꝝ qn̄ deſcēdit i egyptū. gen̄.xlvi. ⁊ inde vſqꝫ ad exitū de egypto fluxerūt.ccx.anni q̄ āni ſiṫ iūcti faciūt annos.cccc. ſꝫ inter natiuitatē yſaac ⁊ exitū abrae de Harā fuerūt tm̄.xxv. anni. qḋ ꝓbaṫ ſic: qꝛ abraā.lxxv.ānoꝝ erat qn̄ exiuit de harā: vt hr̄ Gen̄.xij. ⁊ centū ānoꝝ qn̄ natꝰ ē yſaac Gen̄.xxi. ⁊ ſic d̄ numero p̄dicto.ſ.ccccxxx annoꝝ deficiūt anni q̄nqꝫ ſm̄ dictū doctoꝝ nr̄oꝝ: ⁊ ſm̄ dictū hebreoꝝ deficiūt adhuc plures: qꝛ poſt exitū abrae de harā ꝑ plures ānos illa apparitio fuit facta ſibi: qꝛ tpe intermedio venit in terrā chanaan: ⁊ inde iuit in egyptū: ⁊ rediit in terrā chanaā: ⁊ ſeparauit ſe a loth ⁊ reges debellauit: vt pꝫ īſpicienti tex. Dicēdū ꝙ iſte numerꝰ .ſ.ccccxxv.annoꝝ accipiṫ ꝑ ptes qꝛ colligiṫ ex ānis plurū hoiuꝫ ſiṫ aggregatis vt pꝫ ex dictis. in talibꝰ aūt numeris ꝑtialibꝰ numerātur tm̄ anni cōpleti ⁊ diminūtur icōpleti: verbi grā cū dr̄.lxxv.annoꝝ erat abraā qn̄ egreſſus eſt de harā. intelligēdū.lxxv annoꝝ cōpletoꝝ ⁊ dimittiṫ ſeptuageſimuſſextus: qꝛ erat incōpletus: lꝫ forte tres partes illiꝰ āni trāſiſſent. ⁊ eodē mō in alijs numeris ꝑtialibꝰ q̄ fuerūt plures forte q̄ꝫ ſupra ſit expreſſum: ita ꝙ talis omiſſio annoꝝ incōpletoꝝ bn̄ aſcēdit ad.v.annos cōpletos qui ſuppleṫ in numero totali.ccccxxx annoꝝ: ⁊ ſic verificaṫ dictū doctoꝝ nr̄oꝝ. de verificatiōe aūt dicti hebreorū ad p̄ns ſupſedeo. n Quibꝰ expletis ea.die egreſ.eſt. li eadē die: nō referṫ ad ingreſſuꝫ egypti. ita ꝙ eadē dies reuolutis tm̄ annis p̄dictis fuerit ingreſſus ⁊ exitus: ſed referṫ ad egredietes: qꝛ oēs ſiṫ egreſſi ſunt eadē die qḋ fuit ſatis mirabile in tanta multitudine: ⁊ iō tenendū ꝙ fuerit ſpeciali dei adiutorio: qḋ factū eſt: qꝛ illi q̄ remāſiſſent poſt alios fuiſſent i periculo. o Nox iſta obſeruabilis dn̄i.i. deputata diuino cultui qn̄ eduxit eos de terra egypti. Hoc dr̄ nō qꝛ de nocte exiuerint ſꝫ de die vt predictū eſt: ſꝫ qꝛ in nocte illa p̄parauerūt ſe ad exeūdū: vt pꝫ ex p̄dicṫ. p Dixitqꝫ dn̄s ad moyſē. Hic iterponūtur aliqua dei p̄cepta: ⁊ p̄mo q̄ꝫtū ad paſce celebrationē. ſcḋo q̄ꝫtū ad p̄mogenitoꝝ ſanctificationē.xiij.c. Circa primū dr̄. q Hec eſt religio phaſe. religio dr̄ a religādo: qꝛ ꝑ cultū diuinū hoies religātur deo: ꝓpter qḋ cultus feſtiuitatis paſchalis vocatur religio. repetiṫ aūt hic iſte cultus paſchalis vt magis mentibus filioꝝ iſrl' imprimereṫ: ⁊ ut aliqua adderētur que nō ſunt ſuperius expꝛ̄ſſa. r Omnis alienigena nō comedet ex eo. vocaṫ hic alienigena oīs q̄ ē extra ritū iudeorū ſiue ſit gētilis ſiue iudeꝰ baptizatꝰ vt dicit Ra.ſa. ſicut ad eucharíſtiam nullus admittēdꝰ ē niſi catholicus. t Aduena ⁊ mercnō edēt ex eo. aduena dr̄ q̄ ex aliena gēte veniebat ad manendū inter iudeos. Mercenariꝰ dr̄ gentilis ſeruiens in domo iudei ꝑ mercede: ⁊ ne crederet ꝙ ꝓpter talē cohabitationē cū iudeis poſſent recipi ad eſuꝫ agni paſchalis. iō ſpāliter excludūtur: ⁊ hoc intelligiṫ q̄ꝫdiu extra fidē ⁊ ritū ſunt iudeoꝝ. s Omnis aūt ſeruus empticiꝰ circūcidetur ⁊ ſic comedet. Hoc dupliciter intelligitur ab hebreis. vno mō vt hoc referaṫ ad dn̄m ſerui ſic intelligendo ꝙ hebreus hn̄s ſeruū gentilē empticiū non poſſit comedere de agno paſchali donec ſeruus empticiꝰ fuerit circūciſus: qꝛ cū ſit quedā res dn̄i ſui ei iputari dꝫ defectus circūciſionis. Alio mō vt referatur ad ſeruuꝫ ſic itelligēdo ꝙ q̄ꝫq̄ꝫ ſit res dn̄i hebrei tn̄ ex hoc nō ē admittēdꝰ ad comeſtionem agni paſchalis donec fuerit circūciſus: ⁊ vtrūqꝫ requirebatur. De ſcḋo patꝫ qꝛ nullus incircūciſuṡ erat admittēdus. ſimiliṫ de primo ꝙ dn̄s nō debebat admitti donec oē maſculinuꝫ eius eēt circūciſuꝫ vt poſtea ſubdiṫ de trāſeūte ad coloniā iudeoꝝ. v In vna domo comedeṫ ⁊c̄. i. memoriam huius ꝙ quando primo comederūt agnuꝫ paſchalē filij iſrael erant in tantā ſolicitudine preparandi ſe ad exitum ꝙ non vacabat eis diſcurrere de domo in domū nec mittere enxenia adinuicem. x Nec os illius cōfringetis. eadē rōne: qꝛ non vacabat eis frāgere oſſa ad accipiendū medullā. y Omnis cetus filioꝝ iſrl' ⁊c̄. hoc non diciṫ collectiue ſed diuiſiue. i. quelibet domus per ſe niſi quādo domus ita parua eſt in perſonis ꝙ vna domus nō ſufficit ad eſum agni: qꝛ tūc adiūgūtur perſone de alia domo.

xxx.annoꝝ. Quibꝰ[n] expletis: eadē die egreſſus eſt oīs exercitus dn̄i de terra egypti. Nox[o] ē iſta obſeruabilis dn̄i qn̄ eduxit eos d̄ terra egypti. Hanc obſeruare debent oēs filij iſrl' i generatiōibꝰ ſuis. Dixitqꝫ[p] dn̄s ad moyſē ⁊ aarō. Hec[q] eſt religio phaſe. Omnis[r] alienigena nō comedet ex eo. Omnis[s] aūt ſeruꝰ empticius circūcidet: ⁊ ſic comedet. Aduena[t] ⁊ mercenarius nō edēt ex eo. In[v] vna domo comedeṫ: nec efferetis d̄ carnibus eius foras: nec[x] os illiꝰ cōfringetis. Omnis[y] cetus filioꝝ iſrl' faciet illud. Qḋ ſi quis[z] peregrinorūm ueſtram voluerit[a] tranſire coloniā ⁊ facere phaſe dn̄i: circūcidetur[b] prius oē maſculinū eius: ⁊ tūc rite celebrabit: eritqꝫ ſicut indigena terre. Si quis[d] autem circūciſus non fuerit: non veſcetur ex eo. Eadē lex erit indigene ⁊ colono qui peregrinatur apud uos. Fecerūtqꝫ oēs filij iſrl' ſicut p̄ceperat dn̄s moyſi ⁊ aaron: ⁊ eadē die eduxit dn̄s filios iſrael d̄ terra egypti per turmas ſuas.

z Qḋ ſi quis peregrinoꝝ ⁊c̄. i. illoꝝ qui nō ſunt de lege ⁊ ritu vr̄o.
a In veſtram voluerit tranſire coloniā. i. cultum ⁊ fidem.
b Circūcidetur prius omne maſculinū eius. nō. n. ſufficit ꝙ in perſona ſua ſolum circūcidatur ad hoc qḋ admittatur ad eſum agni ſed oēs maſculi ad eū pertinētes debent prius circūcidi: ⁊ hm̄ mō p̄ceptū circūciſionis datū fuit abrae: vt habetur Gen̄.xvij.cap.
c Eritqꝫ ſicut indigena terre. Indigena eſt ille qui natus eſt in terra illa. ⁊ per hoc intelligiṫ hic quicūqꝫ eſt de ppl'o iſrael.
d Si quis aūt circūciſus nō fu. non ve. ex eo. iſta lex non eſt ad excludendū gentiles incircūciſos qui iā ſupra ſunt excluſi: ſed ad excludendū filios iſrl' qui timore infirmitatis vel mortis nō erāt circūciſi: qꝛ aliqui iudei nimis inordiate amātes pueros ſuos dimittebant eos incircūciſos: timentes ne ex circūciſione mors vel infirmitas eis accideret: ⁊ iſti nō debebāt aſcendere ad eſū agni q̄ꝫuis in alijs eſſent iudei. Cetera patent.

In capi.xij. vbi dicitur in poſtilla. Mēſis iſte. ſcilicet martius qui apud hebreos vocatur niſan ⁊c.

Additio.i.

Menſis qui apud hebreos vocaṫ niſan: ꝓprie loquēdo non eſt martius noſter nec aprilis: nā cum ipi computāt menſes ꝑ lunatiōes raro cōtingit ꝙ prima dies lune concurrat cū prima die martij: ſed frequēter ⁊ vt i pluribꝰ venit i alijs diebus ſequētibus primā diem martij: ex quo ſequiṫ ꝙ menſis niſan cōcurrit frequēter ⁊ vt plurimū cū aprili ſm̄ aliquā pteꝫ ſui: vn̄ opinio doctorum catholicoꝝ dicentiū aprilē eſſe primū menſem apud hebreos vera eſt ſm̄ ſanū intellectū. ſ. vt frequēter ⁊ vt i pluribus menſis aprilis cōcurrit cū primo menſe apud hebreos ſcḋꝫ aliquā ptem ſui: ⁊ de hoc multum inquirere magis videtur curioſum q̄ꝫ vtile cū ad expoſitionem lr̄e hoc nō ſit neceſſarium ſcire: ſꝫ quod magis videtur hic conſiderandū ſeu inquirendū eſt hoc qḋ diciṫ: menſis iſte erit vobis principiū menſiuꝫ: vr̄ em̄ contradicere huic quod dr̄ infra Exodi.xxiij. vbi de tribus ſolēnitatibus agitur: ibi em̄ hr̄ ꝙ ſolēnitas tertia. ſ. tabernaculoꝝ que cōuenit in menſe ſeptembri eſt in exitu anni: dicit. n. ſic. Solēnitatē quoqꝫ ſupple cuſtodies in exitu anni qn̄ cōgregaueris omēs fruges tuas de agro. vn̄ qꝛ cum annꝰ eſt circularis ipius exitus habet attingere ſuū principiū ſequitur ꝙ p̄incipiū anni eſt in menſe ſeptēbri quādo cōgregātur fruges de agro: nō autem in menſe martio qui eſt menſis nouarū frugū: hoc idem patet infra Exo.xxxiiij. vbi de ſolēnitate tabernaculoꝝ dicit. Qn̄ redeunte anni tpe cuncta cōduntur q̄ pꝫ ꝙ tpe q̄ cūcta ꝯdūṫ qḋ ē fere i mēſe ſeptēbri: tūc ē reditꝰ anni. ſ. ad ſuū p̄ncipiū. Ad cuiꝰ declarationē q̄rēdā ſūt tria attēdēda. p̄mū. ſ. ꝙ lꝫ iter hebreos ſit diſceptatio de menſe quo creatꝰ eſt mūdus. an. ſ. eſt ille in quo cōiter eſt equinoctiū vernale qui eſt martiꝰ apud nos: vel ille in quo ē equinoctiū autūnale qui apud nos ē ſeptember nūq̄ꝫ tn̄ legitur in ſcripturis ſacris ꝙ hebrei aliqn̄ cōputauerint a creatione mūdi: vt patet diſcurrendo per totam bibliam ſed potius inuenitur ꝙ cōputatio cōis ante legē erat ſūpta ab etate hominū de quoꝝ geſtis principaliter agiṫ. cōſtat em̄ ꝙ diluuiuꝫ fuit vnū de maximis euentibus mūdi narratione dignus: ⁊ tn̄ cum in ſcriptura fit mentio de initio ipſius diluuij Gen̄.vij.ca. nō cōputat eū a creatiōe mūdi: qꝛ nō dicit. In tali anno poſt creationē mūdi cōtigit diluuiū ⁊c̄. ſed dicit. In anno vite ipſius noe ⁊ menſe ſecūdo: cōputando a vita ipſius noe non autem a mundi creatione. Similiter in alijs geſtis quibuſcūqꝫ vbi de tēpoꝝ cōmutatōe agitur nūq̄ꝫ fit mentio de creatione mundi. Cuius ratio videṫ eſſe: nā lꝫ mūdum fuiſſe creatū a deo habeamus certitudinaliter per fideꝫ in ſacra ſcriptura cōtentam: ꝓ cuius fidei preſtatione ſeptem dies hebdomade nō habebant nomina ꝓpria ſicut apud gentes ſꝫ denominabātur ⁊ numerabātur a ſabbato in quo beneficiū creatōis recolitur: ⁊ hoc dicendo p̄ma ſabbati ſcḋa ſabbati: nō tn̄ ex tali fidei certitudine habemꝰ mūdum fuiſſe creatū in tali menſe vel in tali: ⁊ ideo de hoc inueniūtur diuerſe opiniones ſine fidei p̄iudicio. vnde in hoc qḋ dicitur. Menſis iſte eſt vobis principiū. nō eſt arguendū ꝙ antea populus iſrael habuiſſet aliū menſem ꝓ p̄mo cū nullū talē haberent: ſꝫ ex hoc datur intelligi ꝙ modo dabatur eis ordo cōputandi menſes annoꝝ. ſ. vt ſumerent initiū ab illo menſe p̄mo vernali ꝓpter beneficiū redemptiōis. ſcḋo ne equiuoce procedatur in noībus menſium: attendendū eſt ꝙ apud hebreos antiquos menſes nominabanṫ ſm̄ ordinē numeralem tm̄. ſ. p̄mus menſis: ſecūdus menſis ⁊c̄. ſine aliquo noīe ꝓprio: ⁊ hoc durauit inter eos vſqꝫ ad captiuitatem babylonicā: vbi per cōuerſationem cuꝫ Chaldeis receperūt nomina chaldaica menſium: ſm̄ quā cōputationē p̄mus menſis. ſ. nouarū frugū in quo paſcha celebratur: qui etiā cōcurrit ſm̄ partes cū martio ⁊ aprili: vt dictū ē vocatur niſan chaldaice. ſiliter menſis ſeptimus in quo feſtum tabernaculoꝝ celebraṫ qui etiā cōcurrit cū menſe ſeptembris ⁊ octobris ſm̄ partes vocatur Tiſeri: chaldaice: ⁊ hoc eſt manifeſte verū qꝛ in tota ſacra ſcriptura nō inueniūtur iſta noīa noua menſiū ante predictā captiuitatem: ſed poſt. ſ. in libris Eſdre: Heſter: ⁊ Mach. vnde doctores antiqui hebreoꝝ dicūt ꝙ noīa menſium aſcenderūt cum eis d̄ babylonia. ad quā variationē noīationis menſiū aſſignāt cauſaꝫ ſatis rationabilē. Dicūt em̄ ꝙ ſicut ob memoriam redēptiōis egyptiace receperūt menſes p̄ncipiū ⁊ noīationē a mēſe in quo fuerūt redēpti: vt dictū eſt. ⁊ ita in qualibet nominatione cuiuſcūqꝫ mēſis implicabaṫ memoria ipſius redēptionis dicēdo primus ſcḋs ⁊c̄. pari ratione poſt redemptionē a babylonica captiuitate vt etiaꝫ facerent mentionē de ſcḋa redēptione acceperūt noīa chaldaica ſupaddita noībus numeralibus predictis: vt pꝫ Heſter.ij. vbi dr̄. In menſe decimo ipſe eſt menſis Thebeth. ⁊ Heſter.iij. dr̄. In menſe duodecimo ipſe eſt menſis adar. Thebeth autē ⁊ Adar ſunt nomina chaldaica. vnde per iſtā ꝯputationē ſic cōpoſitā implicabaṫ memoria vtriuſqꝫ redēptionis. ſ. egyptiace in hoc ꝙ fiebat cōputatio a primo menſe in quo fuerat redēptio p̄ma ⁊ p̄ncipalis eis fcā. Siliṫ implicabatur memoria redemptionis babylonice inquātuꝫ ſuperaddebant noībus menſiū numeralibus predictis noīa chaldaica que de nouo receperant per cōuerſationē cuꝫ chaldeis. q. d. Sup flumina babylonis ſedimus: ⁊ inde dn̄s nos liberauit. Et notandū ꝙ alia noīa quorūdā mēſiū que qn̄qꝫ legūtur in ſcripturis: vt cū dicitur.iij.reg.viij. de menſe ſeptimo ꝙ eſt menſis Ethanim. ⁊ ſic de alijs paucis que inueniūtur nō fuerūt noīa cōīa apud totum ppl'm. vnde nec remanſerūt inter eos tales noīationes ſicut predicte chaldaice ⁊ numerales noīationes: vt dictū eſt. Tercio vero ad ꝓpoſitū ſciendum eſt ꝙ duo p̄ncipia annoꝝ diuerſa apud hebreos eſſe ex ſacra ſcriptura cōprobāṫ: quoꝝ vnū eſt principiū mēſis p̄mi qui erat menſis primꝰ: vt in hoc ca. cōtineṫ a quo principio ſolēnitates cōputabāṫ: qꝛ in menſe tercio. ſ. a p̄mo fiebat feſtū hebdomadaꝝ: ⁊ in menſe ſeptimo feſtuꝫ tubaꝝ. Siliṫ ab iſto p̄ncipio ꝯputabātur magna facta que cōtingebāt vt edificatio templi ꝑ ſalomonem. de qua.iij. Reg.vi.ca. dicitur. Factū igitur eſt.cccclxxx. āno egreſſionis filioꝝ iſrl' de terra egypti ⁊c̄. Edificauit ſalomon domū dn̄i. Secūdum vero principiū eſt i mēſe ſeptimo qn̄ redeunte anni tpe cūcta ꝯdūtur ꝓut diciṫ infra Exo.xxxiiij. ab iſto em̄ p̄ncipio cōputabātur anni qui pertinebāt ad ſabbatū terre: de quibus Leui.xxv. Sex annis ſeres agruꝫ tuū ⁊c̄. ſeptimo autē anno ſabbatū erit terre requietionis dn̄i a quo. ſ. p̄ncipio etiam cōputabaṫ annus iubileꝰ qui poſt ſeptē hebdomadas annoꝝ celebrabaṫ. vnde ibidem dicitur. Numerabis quoqꝫ tibi octo hebdomadas annoꝝ ⁊c̄. ⁊ ſequiṫ. Sanctificabis annū quinquageſimū ⁊ vocabiṫ remiſſionē cūctis habitatoribus terre. ⁊ ipſe. n. eſt iubileus. Qḋ autē hec cōputatio iubilei habeat principiū nō in menſe p̄mo ſed in menſe ſeptimo ibidē oſtendiṫ cū dr̄. Clāges buccina in menſe ſeptimo ⁊ decima die menſis in die ꝓpiciatiōis ⁊c̄. Ratio aūt quare hec cōputatio ſabbatoꝝ terre n̄ ſumebat principiū a primo menſe aſſignaṫ a doctoribus hebreoꝝ talis. Nam in ſeptimo anno cuiuſlibet hebdomade nō licebat terere agros neqꝫ colligere niſi ea que ſpōte naſcebātur: ⁊ ipa erāt cōia oībus hoībus pecoribus ⁊ iumentis ⁊ hmōi: vt in ca. p̄dicto Leui. hr̄. vnde ſi talis cōputatio inciperet a menſe primo: illa que in eodē menſe naſcerētur ſeminata in precedenti anno non colligerētur a ſuo dn̄o tanq̄ꝫ ꝓpria ſed eſſent cōia. ſimiliter in autūno ⁊ hyeme ſequētibus eiuſdē anni nō licebat ſeminare aliquid cum eēt in anno ſabbati: ⁊ ſic duo fructus eſſent impediti in qualibet hebdomada annoꝝ qḋ valde difficulṫ poſſet ſupportari: ſed cuꝫ initium hmōi cōputationis ſumebaṫ in menſe ſeptimo fructus huiꝰ anni tm̄ erat ſub ſabbato: qḋ erat magis tolerabile.

In eo.ca.xij. vbi dicitur in poſtilla. Ex iſta lr̄a ⁊ ea que ſequitur infra. Iuxta quē ritū tolletis ⁊ hedum: ⁊ ſeruabitis eum vſqꝫ ad decimāquartam diem ⁊c.

Additio.ij.

b Ec immolatio paſchalis ſm̄ hebreos doctores precipuos de agno debebat fieri nō autē de hedo. qḋ cōgruit tam cauſe lr̄alis huiꝰ ſacrificij q̄ꝫ etiā figurali. p̄mū patet. Nam ſꝫ ra. Moy. gerūden. ⁊ alios p̄cipiebaṫ agnus occidi in p̄mo menſe: qꝛ ſignū arietis eſt tunc in potiſſimo ſuo ſtatu: ⁊ tūc ſol eſt cōiter in eodem ſigno. ⁊ qꝛ egyptij arietē venerabātur in hoc deus volebat oſ̄dere ꝙ nō ſoluꝫ egyptios ſed etiā deos eoꝝ iudicabat. vnde infra eodē ca. Et in cūctis dijs egypti faciam iudicia: que q̄dē rō nō haberet locū in hedo. hedus. n. hꝫ ſignū ꝓpriū nō in ariete: ſed in capricorno: qḋ eſt decimū ſignū in quo ſol eſt cōiṫ in decimo menſe cōputando a p̄mo. Scḋm pꝫ. ſ. ꝙ ſm̄ ratione figuralem: naꝫ chriſtus in ſua paſſione per agnū ſignificatur nō ꝑ hedū tā apḋ ꝓphas: vt Eſa.liij. Tanq̄ꝫ agnꝰ corā tondente ⁊c̄. q̄ꝫ apud plꝰ q̄ꝫ ꝓpham. ſ. Iohānem baptiſtā qui chriſtū oſtēdens ⁊ ſuam paſſionem p̄noſticās dixit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Ioh.i.ca. Chriſtus etiā de extremo iudicio loquēs vbi iuſti ſeparabūtur ab iiuſtis per agnos iuſtos per hedos iniuſtos ſignificauit Math.xxv.ca. Valde igiṫ incōſonū eſſet rōne figurali huiꝰ ſacrificij ꝙ hedꝰ immolareṫ. Qḋ autē in trāſlatione nr̄a habeaṫ. Iuxta quē ritū tolletis hedū: nō cōſonat hebraice veritati: veritaṫ em̄ hebraica hꝫ. De arietibꝰ ⁊ capris accipietis eū ꝓut poſtillator dicit: ⁊ eſt ſenſus ꝙ agnus ille imolādus accipiēdus erat de aliquo grege i quo eēnt arietes ⁊ capre ꝓut cōiter ſolent aſſociari qḋ cōgruebat rei figurate: ille em̄ verus agnus qui mundi peccata abſtulit a iuſtis qui per agnos: ⁊ a peccatoribus qui per hedos denotantur deſcendit: ꝓut doctores tradunt Math.i. ⁊ Luce.iij. vbi de genealogia chriſti agiṫ. vn̄ ⁊ glo. ſuper illud Iuxta quē ritū ⁊c̄. qꝛ de iuſtis ⁊ peccōribꝰ chriſtꝰ carne aſſumpſit: vt nemo de venia deſparet. nec obſtat ꝙ aliqn̄ ꝑ hedū chriſtꝰ intelligi poſſit: vt. ī. Leuiti.xvi. de illo hyrco cuiꝰ ſors exijt dn̄o. Siliṫ ibidē de alio hyrco qui portabat oēs iniquitates ppl'i in terrā ſolitariā: qꝛ de his ⁊ ſilibꝰ intellexit chriſtꝰ ſm̄ ſilitudinē carnis peccati. vn̄ ⁊ in illis nō addiṫ ſine macula ſicut hic in agno paſchali. hic. n. figuraṫ chriſtus ſub ratiōe manſuetudinis ⁊ innocentie.

In eo.ca.xij. vbi dicitur in poſtilla. Habetis aūt. hic cōſequēter deſcribitur qualiter phaſe ſit celebrandum.

Additio.iij.

i Ste modus declarandi huiꝰ qḋ dr̄. Cultu ſempiterno quē ponit poſtillator. Aug. ponit ſub diſiūctione ꝓut poniṫ in gl. vbi ſic. Aut ergo ſic appellauit eternū ꝙ nō ſpōte audeat p̄termittere: aut nō ſigna reꝝ ſꝫ res que ſignificātur. Hec in glo. Uidendū ē ergo ſꝫ primū modū intelligēdi qui planior eſt quō pōt ſaluari ꝙ hoc p̄ceptū de paſche celebratiōe nō obliget ſempiternaliter ꝓut lr̄a ſonat. Ad qḋ ſciendū ꝙ in hebraica lr̄a vbi nos habemꝰ ſempiterno: poniṫ hec dictio holā: qḋ idē ſignificat ꝓprie qḋ apud nos hec dictio ſeculū. vn̄ ſenſus ꝓprius huiꝰ lr̄e in hebraico eſt. Celebrabitis hāc diem ſolēnem in generationibꝰ veſtris in ſeculū. Seculum aūt apud hebreos ſicut ⁊ apud nos Iannos poniṫ ꝓ quolibet ſpacio tpis determinātis alicuiꝰ vite durationē: vt infra

Universidad de Salamanca. BGH

Capitulū. xiij.

Locutuſq; [a] eſt dñs ad Moyſen dicens: ſanctifica mihi omne primogenitū quod apit vuluā in filijs iſrael tā d: hoibuſ q̄; de iumētis. Mea [b] ſunt eñi oīa. Et [c] ait moyſes ad pplm. Mementote [d] diei huiꝰ i qua egreſſi eſtis d̄ egypto ⁊ d̄ domo ſeruitutis: qm̄ i manu forti eduxit vos dominus d̄ loco iſto: vt [e] non comedatis fermētatum panem. Hodie [f] egredimini mēſe nouarū frugū. Cūq; [g] introduxerit te dñs in terrā chananei ⁊ ethei: ⁊ amorrei: ⁊ euei: ⁊ iebuſei: quā [h] iurauit patribus tuis vt daret tibi terrā fluentē lacte et melle: celebrabitis [i] hunc morem ſacrorū menſe iſto. Septē dieb; veſceris azimis: ⁊ [k] in die ſeptimo erit ſolēnitas dñi. Azima comedetis ſeptē diebus. Nō [l] apparebit apud te aliquid fermentatum nec in cunctis finibus tuis. Narrabiſq; [m] filio tuo in die illo dicēs Hoc ē quod fecit mihi dñs quando egreſſus ſum de egypto. Et [n] erit quaſi ſignū in manu tua: ⁊ q̄ſi monimentū ante oculos tuos: et vt lex dñi ſemꝑ ſit in ore tuo. In manu.n. forti eduxit te dominus de egypto. Cuſtodies [o] huiuſcemodi cultum ſtatuto tp̄e a dieb⁹ in dies. Cūq; [p] itroduxerit te dñſ in terrā chananei: ſicut iurauit tibi ⁊ patribus tuis ⁊ dederit tibi eā: ſeparabis [q] omne quod apit vuluā dño: ⁊ [r] quod primitiuū ē in pecoribus tuis. Quicquid habueris maſculini ſexus: ꝯſecrabiſ dño. Primogenitū [s] aſini mutabis oue: quod ſi nō redemeriſ interficies. Omne [t] aūt primogenitū

dicitur. Et erit ei ſeruus vſq; in ſeculū. vbi li ſeculū nō ſignificat perpetuitatem ſeu eternitatem duratiōis ſimpliciter: ſed ſignificat totū ſpaciū vite illius ſerui qui per totā vitā ſuā debebat eſſe in ſeruitute. vnde ⁊ in ſcripturis ſacris duratio p̄ſentis vite vocatur ſeculū: ⁊ duratio future aliud ſeculum per ſe: ⁊ ſic intelligiſ illud pſ. Benedictꝰ dñs a ſeculo ⁊ vſq; in ſeculum. Similiter ⁊ in ſymbolo dicimus. Uitā venturi ſeculi. Qua rōe antiq̄ hebreorū totū tēpus durationis moſaice legis vnū ſeculū vocant ⁊ tp̄s meſſie aliud ſeculū ꝓpter diſtinctionē eoꝝ qui ad vitā ſpiritualē ptinēt i vtroq; ſeculo. vñ cū i p̄ceptis huiuſmodi p̄ſenti cerimonialibus abſeruādis addiſ. In ſclm: intelligi d; ꝓ toto ſpatio durationis legis moſaice que ē vſq; ad aliud ſeculum. ſ. ſeculū chriſti: ⁊ iſte ē modus reſpondendi ꝓpriꝰ hebreis cū de euacuatione cerimonialium in quibus ſepe diciſ ꝙ ſeruāda ſunt i ſeculum nō arguūt. ſ; ꝙ intelligitur ꝓ ſpacio durationis legis moſaice: qḋ ē quoddā ſeculū diſtictū a ſeculo cōprehēdēte ſpaciū durationis legis moſaice: q̄ quidē modus loquendi de duplici ſeculo cōiter teneſ etiā a talmudicis in varijs locis.

In eo. ca. xij. vbi diciſ ī poſtilla. Itē tollētes animal. In hebreo habetur. Emite accipite.

Additio. iiij.

i In hebreo in hoc loco non dicit. Accipite animal: ſ; eſt ibi quedā dictio que qñq; ſignificat ouem in ſingulari: qñq; oues in plurali: ⁊ qñq; ſignificat gregē. vñ gen̄. xxvij. ca. vbi d̄r. Uade ad gregem. poniſ eadē dictio ſicut hic: ⁊ eſt ſenſus ꝙ Moyſes monebat pplm habere gregē ſeu greges in quo ſolent eſſe arietes ⁊ capre: vt inde acciperent agnū paſchalē q̄ accipiēdus erat de grege in quo eſſent arieteſ ⁊ capre: vt dictū fuit. s̄. in eo. ca. additione. ij.

In eo. ca. xij. vbi d̄r in poſtilla. Hec eſt religio phaſe ⁊c̄.

Additio. v.

d Ratio que poniſ in hebreo in hoc loco vbi tranſlatio noſtra h;. Hec religio nō ſignificat ꝓprie religionē nec cultū: ſed cerimonium vel legitimū vt ſatis notū eſt ſciētibus ꝓprietateſ⁊ lingue: qḋ magis poſſet approp̄ari ritui paſchalꝭ feſtiuitatꝭ q̄ p̄cipue fuit figuratiuꝰ ⁊ ceſſauit veniente re figurata: ſicut ⁊ alia cerimonialia ⁊ legalia.

l Locutuſq; eſt dñs. Hic ꝯñr exprimiſ mādatū de ſanctificatiōe p̄mogenitoꝝ. ⁊ p̄mo moyſi iniūgitur. ſecundo ꝑ moyſen pplo d̄r: ibi. Et ait moyſes. Circa p̄mū cōſiderādū ꝙ ſanctificatio ꝓprie accepta eſt applicatio alicuꝰ ad diuina: ⁊ h̄ mō tribꝰ leui fuit dño ſanctificata. Alio mō accipiſ ſāctificatio magis large ꝓ redēptiōe eiꝰ qḋ eſt dño obligatū: ⁊ ſic accipiſ hic: q: p̄mogenita debebāt redimi ꝑ p̄ciū datū ſacerdoti: cuiꝰ rō ſubdiſ. b Mea ſunt eñi oīa. Ex hoc eñi ꝙ deꝰ p̄cuſſit p̄mogenita egyptioꝝ ſaluās p̄mogenita hebreorū: p̄mogenita hebreoꝝ fuerūt ſibi obligata. c Et ait moyſes ad pplm. Hic ꝯñr moyſes denūciat pplo p̄dictū mādatū: p̄mittit tñ aliqua de ſolēnitate paſchali. ſcḋo ſubdit de ſanctificatiōe p̄mogeniti: ibi. Cūq; introduxerit. Circa p̄mū d̄r. d Mementote diei huiꝰ. i. ſolēnitatis paſchalꝭ in qua ingreſſi eſtis. ſ. xv. die mēſis p̄mi. e Ut nō comedatis fer. panē. ſeptē diebus: vt p̄dictū ē. ⁊ dicit ra. Sa. ꝙ p̄ceptū nō obligat ad comedēdū azima niſi p̄ma die qñ comedebaſ agnꝰ: ſ; ſufficit in alijs diebꝰ abſtinere a fermēto ⁊ fermētato. f Hodie egredimini menſe nouarū frugū qḋ eſt tp̄s valde aptū ad ambulādū. ⁊ d̄r Nouaꝝ frugū: q: in illo mēſe fiebat oblatio de p̄mitijs nouoꝝ fructuū. g Cūq; introduxerit te dñs i

terrā chananei l; enumeret hic q̄nq; gētes tm̄: alie tm̄ ſubintelligūtur noīe chananei: q: oēs habitatores terre ꝓmiſſiōis vocabantur chananei generaliter. l; aliqui cū hoc haberēt nomē ſpāle: vt amorrei, ⁊ iebuſei ⁊ ceteri. h Quā iurauit patribꝰ tuis. ſ. abrae ꝑ filijs ſuis: vt h̄r Gen̄. xxij. c. i Celebrabitis hūc more ſacroꝝ. ſacra hic dicūtur obſeruātie paſchales ad honorem dñi. k Et in die ſeptimo erit ſolēnitas dñi. q: dies ſeptima erat eque celebris ſicut ⁊ prima vt dictū eſt. c. p̄cedenti. ⁊ ideo erat celebrior alijs diebus intermedijs. l Nō apparebit apud te aliq̄d fermētatū. iſtud frequēter repetiſ ad imprimēdum memorie eoꝝ. m Narrabiſq; filio tuo. ex quo patet ꝙ patres tenētur filioſ ſuos erudire ꝑ ſe vꝉ ꝑ aliū de his que ſūt neceſſaria ad ſalutē. n Et erit quaſi ſignū in manu tua ⁊c̄. Iudei occaſione huius ſcribunt hoc i cedula ligāt in manu ſiniſtra: ⁊ ſimiliter in capite: ſ; patet ꝙ illḋ qḋ precipitur hic non eſt niſi ad fortiter imprimendū memorie. quādo eñi quis vult alicuiuſ rei recordari ꝓ ſigno recordatōis ligat in manu ſua filū vꝉ pōit añ oculos aliq̄d i ſignū recordatiōis: ⁊ h̄ mō loq̄ſ h̄ ſcriptura. o Cuſtodies huiuſcemodi cultū ſtatuto tp̄e a diebꝰ in dies. i. ab anno in annū. Poſtq; dictū eſt de agno paſchali q̄tū ptinet ad p̄mū ſenſum q̄ hyſtoricꝰ ē. hic aduertēdū breuiter de eo inq̄tū fuit figura chriſti paſſi ſ̄m ꝙ dicit aplꝭs. i. Coꝝ. v. ca. Paſcha nr̄m imolatꝰ eſt chriſtꝰ. Sanguis vero agni linitꝰ ſuꝑ vtrūq; poſtem ē memoria paſſiōis chriſti corde ꝑ fidē. ⁊ ore ꝑ cōfeſſionē: ſ̄m ꝙ d̄r ad Ro. x. Corde crediſ ad iuſticiā: ore aūt fit cōfeſſio ad ſalutē. Et in ſuꝑliminari: q̄tū ad ſpē celeſtiū: ⁊ hic ſanguis ſic poſitꝰ liberat ab exterminatore: q: paſſio chriſti p̄dicto mō credita liberat a demonis ptāte. Comeſtio aūt carniū agni ſignificat ſumptionem eucharíſtie ſacramēti. Aſſatio i igne: ſignificat ꝙ chriſtꝰ paſſus ē maxima charitate. Nec ad eſum huiꝰ ſacramēti d; aliq̄s accedere cum cōſcientia mortalis pcī qḋ excludit charitatē. Panes azimi: cū q̄bus comedebaſ ſignificāt purā cōuerſatōe; fideliū ſ; illud Coꝝ. v. Itaq; epulemur nō in fermento malicie ⁊ nequicie: ſ; in azimis ſinceritatis ⁊ v̄itatis. Succus herbaꝝ agreſtiū: ſignificat penitentiā fideliū: que neceſſaria eſt ſumentibꝰ corpꝰ chriſti. Nec os frāgebaſ: in ſignū ꝙ crura Chriſti in cruce nō fuerūt fracta: ſicut exponit Iohānes euāgeliſta. xix. c. Accinctio renū in comedētibus: ſignificat caſtitatē: ſ̄m ꝙ dicit Greg. Lumbos p̄cingimꝰ cū carnis luxuriā ꝑ cōtinētiā coartamꝰ. Baculi in manibꝰ: ſignificāt fidē crucisꝭ: que d; eſſe nō tm̄ in ore ſed etiā in ope: qḋ ꝑ manꝰ ſignificaſ. Calciamēta in pedibꝰ que ſunt de pellibꝰ mortuoꝝ aīaliū ſignificāt exempla ſanctoꝝ patrū imitāda: qui in fide Chriſti paſſi mortui ſūt. Debebat aūt agnꝰ in vna domo comedi. ꝑ qḋ deſignaſ vnitas eccleſie in qua d; eucharíſtia aſſumi: ⁊ nō in cōuenticulis hereticoꝝ.

p Cūq; introduxerit ⁊c̄. Hic explicat moyſes mādatū de ſanctificatione p̄mogenitoꝝ. q Sepabis oē qḋ aperit vuluam dño. i. qḋ p̄mo naſciſ ſeparabis ab alijs tanq; dño obligatū ad imolandum ſibi. r Et qḋ primi. eſt in pecori. tuis. hoc addiſ ad reſtri-

hominis d̄ filijs tuis p̄cio redimes. Cūq; interrogauerit te filiꝰ tuꝰ cras dicēs: quid eſt hoc: reſpōdebis ei. In manu forti eduxit nos dñs de terra egypti: de domo ſeruitutis. Nam cū induratus eſſet pharao ⁊ nollet nos dimittere: occidit dñs oē primogenitū i terra egypti: a primogenito hominis uſq; ad primogenitū iumentoꝝ. Idcirco [u] imolo dño omne quod aperit vuluā maſculini ſexus: et oīa primogenita filioꝝ meoꝝ redimo. Erit igitur quaſi ſignū in manu tua ⁊ quaſi appenſū quid ob recordationē añ oculos tuos: eo ꝙ in manu forti eduxerit nos dñs de egypto. Igitur [x] cū emiſiſſet pharao populū: nō [y] eos duxit dñs per uiā terre philiſtijm q̄ vicina eſt: reputās ne [z] forte peniteret eum ſi [a] uidiſſet aduerſum ſe bella cōſurgere et [b] reuerterētur i egyptū: ſed [c] circūduxit per uiam deſerti: que eſt iuxta [d] mare rubꝝ. Et [e] armati aſcenderūt filij iſrael de terra egypti. Tulit [f] q; Moyſes oſſa ioſeph ſecū: eo [g] ꝙ adiuraſſet filios iſrꝉ dicenſ. Uiſitauit uos deꝰ: efferte oſſa mea hinc uobiſcū. Profectiq; de ſochot: caſtrametati [h] ſunt in etham: in extremis finibus ſolitudinis. Dominꝰ [i] autem precedebat eos: ad oſtendēdā uiā per [k] diē in colūna nub: et [l] per noctem in columna ignis: ut dux eſſet itineris utroq; tempore. Nunq; defuit colūna nubis per diem nec colūna ignis per noctem coram populo.

gendū illud qḋ erat generaliter dictū de p̄mogenitis: q: nō eſt intelligendū niſi de animalibꝰ mūdis: ⁊ que ſunt maſculini ſexus. iō ſubdiſ. Quicq̄d habueris maſculini ſexus ⁊c̄. s Primogenitum aſini mutabis oue. De p̄mogenitis aīaliū imūdoꝝ que l; imolari nō poſſent: tm̄ erāt deo obligata inter que etiā cōtineſ p̄mogenitū aſini: diciſ Nūe. xviij. ꝙ debent redimi quinq; ſiclis argenti q̄ regiſ pre ceteris d̄r redimi oue imolāda loco ipſius. Ad hoc r̄ndet Ra. ſa. ꝙ aſini fuerūt in magno adiutorio filijſ iſrael exeūtibus de egypto portādo mulieres ⁊ paruuloſ ⁊ alia onera. ⁊ iō q̄tu; ad aliq̄d p̄genitum aſini fuit poſitum cum animalibus mundis nō ꝙ imolaretur dño: ſ; ꝙ loco ipſius offerreſ ouis imolanda. t Omne aūt primoge. ho. d̄. fi. tuis precio redimes. ſ. quinq; ſiclis: vt habeſ Nu. iij. ca. ſed quādo numerabatur populus quilibet dabat dimidium ſiclū: vt habetur infra. xxx. ca. ſequitur. u Idcirco imo. do. oē qḋ aperit vul. maſ. ſexus. Ex quo videtur verū qḋ predictu; eſt. ſ. ꝙ ſanctificatio p̄mogenitoꝝ aīaliū intelligiſ tm̄ de aīalibꝰ mūdis que ſunt imolaticia: hoc tm̄ eſt intelligendū ſi accipiaſ ſanctificatio ꝓprie: que eſt applicatio alicuꝰ rei ad cultū diuinū: ſi aūt accipiaſ large ꝓut ſe extendit ad ſuſtētationē miniſtroꝝ cultus diuini: ſicut decime vel h̄mōi: ſic etiā p̄mogenita aīaliū immūdoꝝ ſanctificabātur dño inquātū redimebātur: vt h̄r. Nūe. xviij. ⁊ p̄ciū erat ſacerdotū: excepto p̄mogenito canis q̄ nō redimebaſ: vt d̄r. cōiter: ſed interficiebaſ. x Igiſ cū emiſiſſet. Poſtq; deſcriptꝰ eſt egreſſus filioꝝ iſrꝉ de egypto: hic ꝯñr deſcribiſ eoꝝ ꝓgreſſus. Circa qḋ primo oſtēditur modꝰ ꝓcedendi. ſcḋo remotio impedimēti ca. xiiij. tercio cōtinuatio itineris incepti. xv. ca. ibi. Tulit aūt Moyſes. Modus aūt ꝓcedēdi deſcribiſ q̄tum ad tria. p̄mo q̄tum ad viā cū d̄r y Nō eos duxit dñs per viā ter. phili. que vicia ē. ſ. terre egypti: ⁊ iō facilis ad reuertendū: cuiꝰ cā ſubdiſ. z Ne forte peniteret eu; i. pplm. a Si vidiſſet aduer. ſe bella cōſurgere. a philiſteis qui erāt mꝉti ⁊ fortes bellatores. vñ Ioſue. ⁊ filij iſrꝉ nō potuerūt eos debellare. b Et reuerteſ in egyptū. timore ductꝰ ⁊ ꝓpter facilitatē reuertendi. c Sed circūduxit ꝑ viā deſerti. que lōga ē ⁊ difficilis ad reuertendū ⁊ tm̄ nihilominꝰ filij iſrꝉ territi verbis exploratoꝝ dixerūt. Cōſtituamꝰ nobis ducē ⁊ reuertamur in egyptū: vt h̄r Nu. xiiij. ca. ⁊ multo fortiꝰ hoc feciſſent territi a phyliſteis. ſ; ꝯtra h̄ videſ q: dñs poterat eos ſolo nutu defendere ⁊ phyliſteos delere ſicut factū eſt egyptijs. Dicendū ꝙ phyliſtei nōdū demeruerāt ita puniri: ſicut egyptij: nec de terra ſua expelli ſic vt chananei: ⁊ iō noluit dñs ꝙ irent ꝑ viā terre phyliſtijm: q: ſic habuiſſent bellū cōtra eos p̄mo quos dñs delere nolebat adhuc. d Iuxta mare rubꝝ. nō ꝙ aque ſint rubee de natura ſua: ſed q: terra in ripa eſt rubea ⁊ cōmiſceſ aque ⁊ ſic videſ aqua rubea maxime ꝓpe litꝰ. D̄r aūt in hebreo Mare ſuph. i. iūceū vel cānoſum: q: abūdāt in littore maris iūci vel cāne. ſcḋo deſcribiſ modus ꝓcedēdi q̄tū ad filios iſrꝉ cū d̄r. e Et armati aſcenderūt. Sed queriſ vñ habuerūt arma: q: cū eēnt oppreſſi ſeruitute ne mꝉtiplicarētur ⁊ rebellarēt egyptijs vt. s̄. dictū eſt. i. c. nō ē veriſiꝉe ꝙ egyptij ꝑmitterēt eos arma habere. Dicendū ꝙ habuerūt ꝑ accōmodationē ab egyptijs: ſicut enim ꝓmpte ⁊ liberaliter accōmodauerūt eis vaſa aurea ⁊ argētea: ita accōmodauerūt etiā arma ad defendendū p̄cioſa que eis accōmodauerūt a p̄donibꝰ ſi occurrerēt. Tercio deſcribiſ modꝰ ꝓcedendi q̄tū ad id qḋ ſpāliter portabāt cū diciſ. f Tulit q; mo. oſſa ioſeph. que in egypto remāſerāt ex cauſis ſupradictis Gen̄. vlti. g Eo ꝙ adiuraſſet fili. iſrꝉ. l; eñi moyſes ⁊ alij ſibi cōtpanei adhuc nōdū eſſent nati: tñ i iuramento patꝝ ſuoꝝ fuerūt obligati. Dicūt autē hic aliqui ꝙ Nilus plus ſolito inūdauerat: ⁊ ſic locu; vbi erant oſſa ioſeph operuerat ſ; Moyſes vt inueniret locū ſcripſit nomen dñi tetragrāmaton i lamina aurea: ⁊ illa ꝓceſſit ſuꝑ aquaſ quouſq; ſtetit ſuꝑ ſepulchꝝ Ioſeph. Alij aūt dicūt ꝙ ouis natādo ⁊ loquēdo miraculoſe oſtēdit ei locū ꝓꝑ qḋ vocata eſt ouis Ioſeph. Scḋ; qḋ diciſ pſal. lxxix. Qui deducis velut oue; Ioſeph. Sed iſta videntur ficticia: tum q: glo. hebraice nec Ioſephꝰ talia dicūt: l; imponaſ eis ab illis q̄ libros eoꝝ nō viderūt: tum q: vna de cauſis quare oſſa ioſeph remāſerūt in egypto fuit vt ꝑ eiꝰ ſepulchrū memoria bñficioꝝ eiꝰ apḋ egyptios diutius remaneret: ⁊ ſic populus iſrꝉ mitius tractaretur vt ſupra dictum fuit Gen̄. vltimo. ⁊ ideo nō eſt veriſimile ꝙ oſſa Ioſeph eſſent repoſita in pratis vel campis vbi aqua poſſet inūdare: ſed in loco valde ſolēni ⁊ celebri vbi aqua nō poſſet inūdare: maxime cū tp̄e ſue mortis eſſet potentiſſimꝰ ⁊ a rege egypti ⁊ pplo dilectiſſimꝰ: nec id qḋ aſſumiſ de pſal. lxxix. valet ꝓ eis: q: li ioſeph nō eſt genitiui caſus vt determinet li ouem ſed eſt accuſatiui caſus. h Caſtrametati ſunt in etham i extre. fini. ſoli. in cōfinio terre habitabilꝭ vel fructifere egypti ⁊ deſerti. q̄rto deſcribiſ modus ꝓcedēdi q̄tū ad itineris directionē cū d̄r. i Dñs autem p̄cedebat eos. ſ. per angelū qui p̄cedebat exercitū hebreoꝝ: vt habeſ ſequēti ca. k Per diem in colūna nubis: que nō ſolū oſtendebat viam ſed etiam ꝓtegebat eos ab ardore ſolis cuius calor eſt multū impatꝰ i terra illa. l Et per noctē in colūna ignis. Dicūt aliq̄ ꝙ eadē fuit colūna q̄ obumbrat per diem ⁊ illuminabat per noctē vocaſ tñ duplici noīe ꝓꝑ duplex officiū. hebrei aūt dicūt ꝙ fuit duplex: vna per diē que in veſpere recedebat peracto officio ⁊ tūc colūna ignis ſubintrabat: q̄d aūt verꝰ ſit nō bene apparet de textu. certum eſt tamen ꝙ vtroq; modo potuit eſſe: q: totum illud fiebat diuino miraculo.

In ca. xiij. vbi dicitur in poſtilla. Circa primū cōſiderādum ꝙ ſanctificatio ꝓprie accepta ⁊c̄.

Additio. i.

s Sanctificatio neq; ꝓprie neq; large videſ accipi ꝓ redemptiōe alicuꝰ ſanctificati ſeu deo obligati: ꝓut videſ velle poſtil. imo redēptio excludit ſanctitatē a re ſanctificata que precio redimiſ per qḋ res deo alꝭs ſanctificata reddiſ ꝓphana: vt p; eo. ca. de redēptiōe primogenitoꝝ hoīs: ⁊ de mutatiōe p̄mogeniti aſini in ouem. ⁊ forte i hoc loco viciū ſcriptoris interuenit in poſtilla: q: vbi dicitur. Alio mō accipiſ ſanctificatio magis large ꝓ redēptione eius qḋ eſt dño obligatū debuiſſet dicere: ꝙ alio mō accipiſ ſanctificatio magis large ꝓ applicatione ſeu obligatiōe alicuꝰ ad diuina tali mō ꝙ poſſet redimi p̄cio ſicut hic.

In eo. ca. xiij. vbi d̄r in poſtilla. Poſtq; dictū eſt de agno paſchali q̄tū ptinet ad p̄mū ſenſum qui hyſtoricꝰ eſt ⁊c̄.

Additio. ij.

c Circa ſenſum ſpūalem huiꝰ p̄cepti. ſ. de agno paſchali multa notabilia tradūtur a doctoribꝰ p̄ter illa que hic in poſtilla tradūſ ſed illa ꝓ magna pte tradūſ in glo. cōi: iō hic p̄termittūſ. Unu; tm̄ videſ notandū ꝙ inter cetera ve. le. ſacrificia hoc ſacrificiū vī precipuū.

Universidad de Salamanca. BGH

Ad qđ ſciendũ ꝙ ſm̃ cõiter doctores tradunt triplex eſt rõ ſacrificioꝝ ve. le. quarũ vna eſt ad deteſtationẽ ydolatrie. ſcđa eſt vt ille ppl's ſm̃ illi⁹ ſtatus cõgruentiã in dei cultũ ordinaret. tercia eſt vt myſteriũ chriſti figuraret ſicut ꝛ cetera eoꝝ geſta. ſm̃ illud. i. Corinth. x. Oĩa in figura contingebãt illis. ſm̃ aũt qđlibet p̃dictoꝝ triũ ſacrificiũ agni paſchalis videt eẽ precipuũ. primũ patet: nam in hoc ſacrificio primo celebrato maxime fiebat deteſtatõ ydolatrie: cũ iſraelitici adhuc in captiuitate egyptioꝝ exĩtes arietem quẽ egyptij colebant publice imolabãt ꝙ erat maxime abominabile egyptijs: vñ ſupra. viij. capi. Abominatões eñi egyptioꝝ imolabim⁹ deo noſtro. Scđm pꝫ: nã ſꝫ ſcm̃ Tho. p̃ma ſcđe. q. cij. ar. v. reſpõdendo ad. q. ſicut p circũciſionẽ inſtituebat ppl's ad colendũ deũ ſine qua null⁹ admittebat ad aliqđ legaliũ: ſic p eſũ agni paſchalis p̃ popul⁹ habuit vſum eoꝝ que ad diuinũ cultũ ptinebãt ad quẽ quidẽ eſum null⁹ incircũciſus admittebat: vt. s̄ xij. ca. Terciũ pꝫ: nã ſꝫ ſãctũ Tho. iij. pte. q. lxxiij. arti. vlti. in eoꝛ. q. in ſacramento euchariſtie in quo chriſt⁹ cõtinet ꝛ memoria paſſionis ei⁹ p̃cipue recolitur tria cõſiderare poſſumus. ſ. illđ qđ ẽ ſacm̃ tm̃ ſ. panis ꝛ vinũ: ꝛ in hoc potiſſima figura fuit melchiſedech oblatio q̃ obtulit panẽ ꝛ vinũ. Scđꝫ illud qđ eſt res ꝛ ſacramentũ: cuius figure fuerũt oĩa ſacrificia ve. le. ꝛ p̃cipue feſtũ expiatiõis qđ erat ſolẽniſſimũ. Terciũ eſt effect⁹ hui⁹ ſacri: cuius p̃cipua figura fuit mãna in q̃ꝫtũ habebat in ſe oĩs ſaporis ſuauitatẽ: vt hꝛ Sap. xvi. Sicut ꝛ grã hui⁹ ſacri q̃ꝫtũ ad oĩa reficit mẽtẽ: agn⁹ aũt paſchalis q̃ꝫtũ ad hec tria figurabat hoc ſacrm̃. q̃ꝫtũ eñi ad p̃mũ: qꝛ mãducabatur cũ panib⁹ azimis. vñ Exo. xij. Edent carnes ꝛ azimos panes. q̃ꝫtum vero ad ſcđm qꝛ imolabat ab oĩ multitudine filioꝛũ iſrl'. xiiij. luna qđ fuit figura paſſionis chriſti in. xiiij. luna p̃mi menſis celebrate q̃ ꝓpter innocẽtiã dꝛ agn⁹. q̃ꝫtũ eñi ad effectũ: qꝛ p ſanguinẽ agni paſchalis ꝓtecti ſũt filij iſrl' a deuaſtãte angelo ꝛ educti de egyptiaca ſeruitute: ꝛ ſic ponit figura hui⁹ ſacri p̃cipua agn⁹ paſchal': qꝛ ſm̃ oĩa eã rep̃ſentat. hec ille. Et notãdũ ꝙ luna. xiiij. hic p̃figurat tam tp̃s paſſiõis chriſti q̃ꝫ tp̃s iſtitutiõis hui⁹ ſacri lꝫ in effectu fuerint abinuicẽ quaſi p vnã diẽ naturalẽ diſtãtia: vt plenius dño cõcedẽte tractabit ſup Math. i quadã addi. vbi agit de cena dñi ꝛc̃. Itẽ notandũ ꝙ hoc p̃ceptũ ſacrificij agni paſchalis eſt primũ p̃ceptũ moſaice legis. ſ. in ordine p̃ceptoꝝ pplo iſraelitico a deo p moyſen iniunctoꝝ. Silr' ꝛ primũ ſacrificiũ a toto pplo iſraelitico celebratũ. vñ quia ſꝫ phm in. x. meta. Primũ in quolibet genere eſt mẽſura omniũ que ſub illo genere cadũt. iõ illud ſacrificiũ videt eẽ quaſi quedã menſura alioꝝ ſpãliter ſub rõne figuratiua: nã ſicut ad albũ p acceſſum ꝛ receſſum ceteri colores mẽſurant: vt dicit phs vbi ſupra: ſic cetera ſacrificia p acceſſum ꝛ receſſum ad iſtud q̃ꝫtũ ad prefigurationẽ myſterij chriſti mẽſurãt: vt pꝫ ex iã dictis. Itẽ notãdũ ꝙ ſicut iſtud ſacrificiũ fuit p̃mũ a pplo in illo ſtatu celebratũ ꝛ a deo acceptũ: ſic etiã fuit vltimũ ſacrificiũ in illo ſtatu celebratũ ꝛ deo acceptũ: ꝛ hoc. ſ. p chriſtũ in cena: in qua quidẽ cena figuraꝫ ꝛ figuratũ chriſt⁹ ſil' celebrabat dãs terminũ figuris ꝛ incipiens vera myſteria: qđ erat q̃d deſideratiſſimũ ad humanũ ſalutẽ: ꝛ iõ Luce. xxij. c. dixit. Deſiderio deſideraui hoc paſcha mãducare vobiſcũ. Et notãdũ ꝙ qꝛ p̃muꝫ ꝛ vltimũ in qualibet rebꝫ excellẽtiã ſingularẽ: p̃ncipiũ eñi ẽ quaſi dimidiũ toti⁹: vt pꝫ in. i. ethico. vltimũ aũt hꝫ rõnẽ finis ꝛ p ꝯñs optimi: iõ ſm̃ hãc cõſiderationem hoc ſacrificium inter cetera excellentiam obtinet ſingularẽ.

Capitulum. xiiij.

a Locut⁹ eſt dñs. Hic cõſequẽter deſcribitur remotio impedimẽti vbi ſic ꝓcedit: qꝛ p̃mo deſcribit pharaonis inſecutio: ſcđo populi iſrl' trepidatio: ibi. Cũq; appropinq̃ſſet. tercio Moyſi aſſecuratio: ibi. Et ait moyſes. quarto ppl'i ſaluatio: ibi. Tollẽſq; ſe angelus. quinto egyptioꝝ ſubmerſio: ibi. Iãq; aduenerat vigilia. Circa p̃mũ dꝛ. b Reuerſi caſtrametẽt. aliquãtuluꝫ reũerſi ſunt v̉ſus egyptũ đ p̃cepto dei: vt pharao ꝛ ei⁹ exercitus crederẽt eos errare in itinere: maxĩe qꝛ poſuerũt caſtra in loco valde periculoſo eis: vt p̃ma facie videbat: vt ſic pharao eos fortius inſequeret ꝛ inſequẽs ipſe cũ exercitu ſuo ſubmergeretur. vnde ſubditur.

c Dicturuſq; eſt Pharao. miſerat eniꝫ exploratores ad ſciendũ qualiter ꝓcederẽt. ꝛ ſic oĩ die ſciebat ſtatum eoꝝ: ꝛ iõ cum audiuit ꝙ poſuerant caſtra in illo loco dixit.

d Coartati ſunt in terra. Cui⁹ cauſam reddit Ioſephus dicẽs ꝙ ex vna pte habebãt mare ꝛ ex alio latere mõtẽ magnuꝫ ꝛ aſꝑrimũ: ꝛ ſic ñ patebat eis fuga niſi ex illa parte per quaꝫ venturus erat pharao cum exercitu contra eos. e Et indurabo coꝛ eius. hoc expoſituꝫ eſt. s̄. iiij. c. f Et glorificabor in pharaone. Glia ſꝫ Tulliũ eſt longe lateq; patẽs preconiũ. Ex ſubmerſione aũt pharaõis i mari rubro virtute diuina p̃coniũ dei diffuſum eſt longe qꝛ vſq; ad iſta tp̃a. ꝛ late: qꝛ p orbẽ vniuerſum vbi habet noticia huius facti.

g Et nũciatũ ẽ regi egyptioꝝ. ab exploratorib⁹ ſuis ꝙ fugiſſet populus: qꝛ cũ viderũt exploratores ꝙ vltra triũ dieꝝ viã ꝓcedebãt cognouerũt ꝙ nõ ibant ſolũ ad ſacrificandũ ſꝫ ad totaliter recedẽdũ. h Immutatũq; eſt coꝛ phara. ꝛc̃. qꝛ coegerãt eos exire vt dictũ eſt. s̄. xij. ca. ꝛ mõ volebãt eos cogere ad redeũdũ. i Iunxit ergo currũ. nõ p ſeipm̃ ſed p miniſtros. k Tulitq; ſexcẽ. currus. Sꝫ querit vñ habuerũt equos cũ iumenta eoꝝ mortua fuerũt vt ſupra dictũ eſt. ix. ca. Dicẽdũ ꝙ illa mortalitas fuit tm̃ ſup aĩalia: que erãt in cãpis vt ibidẽ dictũ fuit: equi aũt fortiores ꝛ precioſiores in domib⁹ ſeruabãt: mlti et đ pplo pharaõis fecerũt ꝯfugẽ ſeruos ſuos ꝛ aĩalia i domos ad ſaluãdũ eos vt ibidẽ dꝛ. l At illi. ſ. filij iſrl'. m Egreſſi erãt in ma. excelſa. i. i ptãte diuĩa. vt pꝫ ex predictis. n Cũq; appropinquaſſet. Hic ꝯñr deſcribit populi iſrl' trepidatio: qꝛ videbãt ſup ſe venire valde magnã multitudinẽ ꝛ bñ armatã ꝛ doctã ad p̃liũ nec patebat eis fuga: vt pꝫ ex p̃dictis. o Et dixe. ad moyſen. timore turbati. p Forſitan nõ erãt ſepulchra in egypto ꝛc̃. hoc dixerũt yronice deſperãtes ſe poſſe euadere. q Nõne iſte eſt ſermo ꝛc̃. hoc eñi dixerunt ſibi aliq̃ de pplo: vt ſatis videt ex verbis p̃poſitoꝝ filioꝝ iſrl' dicentiũ moyſi ꝛ aaron. s̄. v. ca. Fetere feciſtis odorẽ noſtrũ videat deus ꝛ iudicet ꝛc̃. r Et ait moyſes. Hic ꝯñr ponit moyſi aſſecuratio dicẽs.
s Nolite timere. qꝛ auxiliũ dei qđ eſt forti⁹ adeſt nobis. t State ſecuri. v Et vide. magna. dñi. i. facta ei⁹ magna ꝛ inaudita.
x Egyptios eñi quos nũc videtis. i. quales nũc videtis. ſ. viuos.
y Nequaq; vltra videbitis. ſed bene poſtea viderũt eos mortuoſ ſup litt⁹ maris: vt hꝛ. ĩ. eo. ca. z Dñs pugna. ꝓ vo. ꝛ vos ta. ita ꝙ nec pugnare nec etiam loqui neceſſe erit vobis.
a Dixitq; dñs ad moyſen, quid clamas ad me. Ex quo pꝫ ꝙ lꝫ moyſes eẽt aſſecurat⁹ de dei adiutorio nõ tm̃ ceſſabat ab orõne: qꝛ de⁹ adhuc vult rogari a ſanctis ad eoꝝ meritũ oſtendendum: quod eis vult facere: ꝙ aũt dꝛ hic. Quid clamas ad me: nõ eſt ꝓpter hoc intelligẽdũ ꝙ ei⁹ orõ deo diſpliceret: ſꝫ ut oſtẽderet exaudita. vñ ſubditur. Loquere filijs iſrl' vt ꝓficiſcantur, ſequit. b Et ſcient egyptij per experientiam flagelli.

Capitulum. xiiij.

Locutus[a] ẽ aũt dñs ad Moyſen dicens. Loquere filijs iſrael. Reuerſi[b] caſtrametẽt e regiõe phiairoth que ẽ inter magdalũ ꝛ mare cõtra beelſephõ. In cõſpectu eius caſtra ponetis ſuper mare. Dicturuſq;[c] eſt pharao ſup filijs iſrl'. Coartati[d] ſunt in terra cõcluſit eos deſertũ. Et[e] idurabo coꝛ eius ac perſequet nos ꝛ[f] glorificabor in pharaone: ꝛ in oĩ exercitu ei⁹: ſcientq; egyptij quia ego ſũ dñs. Feceruntq; ita. Et[g] nũciatũ ẽ regi egyptioꝝ ꝙ fugiſſet ppl's. Immutatũq;[h] eſt coꝛ pharaõis ꝛ ſeruoꝝ ei⁹ ſuper ppl'm ꝛ dixerũt. Quid uolum⁹ facere: ut dimitteremus iſrl' ne ſeruiret nobis. Iũxit[i] ergo currũ: ꝛ omnẽ populum ſuũ aſſumpſit ſecũ. Tulitq;[k] ſexcentos currus electos: ꝛ q̇cq̇d in egypto curruũ fuit: ꝛ duces totius exercitus. Indurauitq; dñs coꝛ pharaonis regis egypti: ꝛ ꝑſecut⁹ eſt filios iſrael: at[l] illi egreſſi[m] erãt in manu excelſa. Cũq; ꝑſequerẽtur egyptij ueſtigia precedentiũ: repperũt eos in caſtris ſuper mare. Omniſq; equitatuſ ꝛ currus pharaonis ꝛ vniuerſus exercit⁹ erant in phiairoth: cõtra beelſephõ. Cũq; appropinquaſſet[n] pharao: leuãtes filij iſrl' oculos: viderũt egyptios poſt ſe: et timuerũt ualde. Clamauerũtq; ad dñm ꝛ dixerũt[o] ad Moyſen. Forſitan[p] nõ erãt ſepulcra i egypto: iõ tuliſti nos ut moreremur in ſolitudine. Quid hoc facere voluiſti ut educeres nos ex egypto. Nõne[q] iſte eſt ſermo quẽ loquebamur ad te in egypto dicentes: recede a nobis ut ſeruiamus egyptijs. Multo eñi meli⁹ erat ſeruire eis q̃ꝫ mo[ri] in ſolitudine. Et[r] ait Moyſes ad ppl'm. Nolite[s] timere. State[t] et[u] uidete magnalia dñi: que factur⁹ ẽ hodie. Egyptios[x] eñi quos nũc uidetis: neq̃q̃ꝫ[y] ultra uidebitis uſq; in ſempiternũ. Dñs[z] pugnabit ꝓ uobis: ꝛ uos tacebitis. Dixitq;[a] dñs ad Moyſen. Quid clamas ad me. Loquere filijs iſrael ut ꝓficiſcantur. Tu autẽ eleua uirgã tuam ꝛ extende manũ tuaꝫ ſuper mare ꝛ diuide illud: ut gradiant filij iſrl' in medio mari per ſiccum. Ego auteꝫ indurabo coꝛ egyptioꝝ vt perſequãtur uos ꝛ glorificabor i pharaone: ꝛ in omni exercitu ei⁹ ꝛ in curribus ꝛ in equitibus illi⁹. Et[b] ſcient egyptij quia ego ſum dñs cũ glorificatus fuero in pharaone ꝛ in currib⁹ atq; in eq̇tib⁹ eius. Tollenſq;[c] ſe angelus dñi qui precedebat caſtra iſrl': abijt[d] poſt eos: ꝛ cuꝫ eo pariter colũna nubis priora dimittens: poſt tergũ ſtetit intra caſtra egyptioꝛũ ꝛ caſtra iſrael. Et[e] erat nubeſ tenebroſa et[f] illuminãs noctem ita ut ad ſe inuiceꝫ toto noctis tempore accedere non ualerent. Cũq; extendiſſet Moyſes manum ſuper mare: abſtulit[g] illud dñs flãte uento uehementi ꝛ vrente tota nocte: ꝛ[h] uertit in ſiccum. Diuiſaq;[i] eſt aqua: ꝛ ingreſſi ſunt filij iſrael per medium ſicci maris. erat[k] eñi aqua quaſi murus a dextra eoꝝ ꝛ leua. Perſequẽteſq;[l] egyptij ingreſſi ſunt poſt eos: et oĩs equitatus pharaonis: currus eius ꝛ equites per mediũ maris. Iamq;[m] aduenerat uigilia matutina: ꝛ[n] ecce reſpiciens dñs ſuper caſtra egyptioꝛuꝫ per[o] colũnam ignis ꝛ nubis interfecit[p] exercituꝫ eoꝝ: ꝛ ſubuertit rotas curruũ: ferebantq; in ꝓfundum. Dixerũt ergo egyptij. Fugiamus[q] iſraelem: domin⁹ eniꝫ pugnat pro eis contra nos. Et ait dñs ad Moyſen. Extende manũ tuam ſup mare ut reuertãtur aque ad egyptios ſuper currus ꝛ equites eorum. Cũq; extendiſſet Moyſes manum cõtra mare: reuerſum eſt primo diluculo ad priorem locuꝫ. Fugiẽtibuſq;[q] egyptijs occurrerunt aque ꝛ inuoluit eos domin⁹ in medijs fluctibus. Reuerſeq; ſunt aque ꝛ operuerũt currus et equites cuncti exercitus pharaonis: qui ſequentes ingreſſi fuerãt mare: nec vnus quideꝫ ſuperfuit ex eis. Filij autem iſrael perrexerũt per mediũ ſicci maris: ꝛ aque eis erant quaſi ꝓ muro a dextris ꝛ a ſiniſtris. Liberauitq; domin⁹ i die illo iſrl' đ manu egyptioꝝ: ꝛ[r]

c Tollẽſq; ſe angelus. hic ꝯñr deſcribit ppl'i iſrael ſaluatio: ꝛ primo ab aggreſſu aduerſarioꝝ cũ dꝛ.
d Abijt poſt eoſ ꝛc̃. ita ꝙ angelus poſuit ſe inter exercitũ egyptioꝝ ꝛ filios iſrael.
e Et erat nubes. tenebroſa. ex parte egyptioꝝ.
f Illuminãs noctem. ex parte hebreoꝝ: ꝛ hoc faciebat illa columna ſꝫ diuerſas ſui ptes: ſm̃ illos q̇ dicũt ꝙ fuit vna tm̃ ſed ſꝫ hebreos q̇ dicũt illam fuiſſe duplicem colũnam nubiſ adueniente nocte nõ receſſit ſicut ꝯſueuerat: ſed remãſit adueniente columna ignis ita ꝙ erat ex parte egyptioꝝ: ꝛ colũna ignis ex parte hebreoꝝ.
g Abſtulit illud dñs flãte vẽto vehementi. nõ eſt intelligendũ ꝙ vẽt⁹ ille diuiſerit mare ſed dñs. vent⁹ tm̃ ille funduꝫ maris diſcopertũ aq̃s deſiccauit vt filij iſrl' mundi⁹ ꝛ ſuauius incederẽt: iõ ſubditur.
h Et vertit in ſiccum. ſ. maris fundum.
i Diuiſaq; ẽ aq̃ ꝛ ingreſſi ſunt filij iſrl'. Dicunt aliqui doctores catholici ꝙ fuerunt ibi duodecim diuiſiones: ita ꝙ quelibet tribus intrauit diuiſionẽ ſuã: adducentes ad hoc illud pſ. cxxxv. Qui diuiſit mare rubrũ in diuiſiones. Hebrei aũt dicũt ꝙ vna fuit tm̃ diuiſio qđ videt ꝓbabile ſꝫ illud qđ dicit cõiter ab hebreis ꝛ catholicis. ſ. ꝙ filij iſrl' formidabãt intrare mare poſt moyſen ꝛ tũc tribus iuda que erat cõſtantior p̃ma intrauit poſt moyſen ꝛ alie cõſequẽter cõſecute ſunt: ꝛ ꝙ tribus iuda ibi meruit regnũ. Si aũt quelibet tribus habuiſſet ſuaꝫ diuiſionẽ magis formidaſſent intrare: maxime ille que nõ habuerũt moyſen in ſua diuiſione preſentẽ. Probabile eſt etiã ꝙ moyſes intraſſꝫ cũ tribu leuitica ꝛ nõ cũ tribu iuda. Ad illud aũt qđ opponit đ pſal. põt dici ꝙ ibi accipit plurale ꝓ ſingulari. ſ. diuiſiones ꝓ diuiſiõe: qꝛ in hebreo aliq̃n fit hoc: ſicut Geñ. xlvi. ca. dꝛ. Filij dan. ꝛ tm̃ habuit vnicũ filiũ tm̃: vt ibidẽ habet. Potuit etiã illa diuiſio dici diuiſiones: tum ꝓpter ſui magnitudinem: tum ſm̃ diuerſas ſui ptes.

k Erat eñi aqua quaſi murus. i. ſtãs ꝛ erecta in altũ ad ſilitudinẽ muri.
l Perſequẽteſq; egyptij. cũ eñi filij iſrl' iã eſſent multũ elongati a littore: colũne ignis ꝛ nubis que ꝓhibebãt egyptios accedere ad hebreos receſſit ꝛ tũc egyptij vidẽtes ꝙ filij iſrl' receſſerũt ſecuti ſunt eos per eandẽ viã credẽtes trãſire ſicut ꝛ ipſi. Nec eſt mirũ ſi diuino iudicio intãtũ fuerunt excecati ſi cõſiderẽtur fcã eorũ precedentia.
m Iamq; aduenerat. Hic ꝯñr deſcribitur egyptioꝝ ſubmerſio.
n Reſpiciens dñs ꝛc̃. rebellionẽ ꝛ indurationem eorum.
o Per colũnam ignis ꝛ nubis. ex q̄ generata ſunt tonitrua ꝛ fulgura.
p Interfecit exercitũ eorũ. i. magnã partẽ exercit⁹ ꝛ tũc egyptij voluerũt fugere ꝛ reuerti: ꝛ patet lr̃a vſq; ibi.
q Fugientibuſq; egyp. oc. aque. ex timore. n. erãt turbati ꝛ ſtupefacti ꝙ nõ currebãt ad littus: ſꝫ magis contra aquaſ ſuper ſe venientes. ſequitur.
r Et vi. egy. mor. ſu. lit. mariſ. ex hoc dixerũt aliq̇ doctores: ꝙ filij iſrl' tranſeuntes per mare: nõ venerũt ad littus oppoſitũ: ſꝫ ad littus p qđ intrauerãt: ita ꝙ mare fuit eis diuiſũ quouſq; trãſierũt monteꝫ aſperũ de quo. s̄. dictũ ẽ: qꝛ ꝓ magna parte intrabat mare ꝛ tũc diuiſio maris per modũ ſemicirculi redijt ad litt⁹: tñ vltra mõtem. cui⁹ rationẽ aſſignãt qꝛ natura maris eſt eijcere mortuos ad littus propinquius: egyptij aũt fuerũt ſubmerſi ꝓpe litt⁹ vnde intrauerant: qꝛ nõ fuerũt multũ elongati a littore: vt dicũt iſti: ꝛ ex hoc cõcludũt ꝙ filij iſrl' redierũt in idẽ litus: qꝛ dicitur hic ꝙ viderũt egyptios mortuos ſuper littus maris. ad hoc aũt inducũt illud qđ habet Nu. xxxiij. c. ꝙ poſt tranſitũ maris rubri filij iſrael fuerunt in deſerto ethan: ꝛ illud deſertum erat ad littus qđ eſt ex parte egypti: ꝛ dictũ eſt ca. precedenti. Ioſephus autem dicit expreſſe cõtrariũ. ſcꝫ ꝙ filij iſrael tranſierunt ad terram contra poſitam: ꝛ hoc videtur magis ꝓbabile: quia nõ eſt veriſimile ꝙ deus reduceret eos ad terrã aduerſarioꝝ: qđ autem dicitur de mortuis non valet: quia nõ habetur de textu ꝙ eſſent ꝓpinquiores vni littori q̃ꝫ alteri. Itẽ qꝛ ſicut dicit Ioſephus dei ordinatione factũ eſt: vt eijcerentur ad littus oppoſitum ad cõſolationem filioꝝ iſrael: ita ꝙ deceteꝛo eos non timerent cũ viderent eos mortuos: ꝛ vt haberent arma eoꝝ ad defendẽdum ſe contra hoſtes inſurgentes. Ad ſcđm poteſt dici: ꝙ deſertum ethan de quo fit ſermo Nu. xxxiij. nõ eſt illud de quo dicitur ca. precedenti quod eſt ex pte egypti: qꝛ poſt tranſitũ maris nõ legũtur filij iſrael appropinquaſſe egypto: vnde ca. ſequẽti dicitur. Tulit autẽ Moyſes iſrl' de mari rubro: ꝛ ingreſſi ſunt deſertum ſur. ꝛ non dicit in deſertũ ethan: ꝛ tm̃ ſi ingreſſi fuiſſent ad ripam egypti: ingreſſi fuiſſent deſertũ ethan: vt pꝫ ex dictis. ꝛ ideo ethan đ quo fit ſermo Nu. xxxiij. ẽ aliud deſertũ eiuſdẽ nõis: ſicut i ve. te. frequẽter

Universidad de Salamanca. BGH

diuerſe ciuitates ꝛ loca eodē noīe nominātur. s Et magnam manum .i. iuſticie ſue poteſtatem. cetera patent.

In ca. xiiij. vbi dr̄ in poſtilla. Et viderūt egyptios mortuos.

o Opinio ioſephi in hoc loco nō videt̄ tenēda. nā Additio. ſm̄ eam oportet dicere ꝙ deſertū ethā eſt duplex: vnū citra mare: ꝛ aliud vltra

qḋ nō habet̄ ex textu. Sꝫ planiꝰ lr̄a ſonat: ꝙ ideꝫ ē deſertū ethan: in quo fuerūt ſtatim poſtq̄ receſſerūt ḋ ſochoth ꝛ deſertū ethā in quo fuerūt poſt trāſitū maris: vt pꝫ lr̄am bn̄ intuenti. Qḋ autē poſtil. approbādo predictā opinionem dicit non eſſe veriſimile ꝙ deꝰ deduceret eoſ ad terrā aduerſarioꝝ: cōcedendū eſt: ſed ex hoc n̄ cōcludit ſuū intentū: nam mare rubꝝ erat in partibꝰ ꝓpinquis terre egypti vt patet ex hoc: ꝙ in tribꝰ diebus acceſſerūt ad eam filij iſrl̄ lꝫ feſſi ꝛ oneroſi: ꝛ extēdebat̄ vſq̄ ad terrā ꝓmiſſionis termināndo eaꝫ ſm̄ plagā orientalem: vt hr̄. j. xxiij. cap. in textu ꝛ in poſtilla: ꝛ ſic filij iſrl̄ tranſeuntes per litꝰ maris ſꝫ eiꝰ longitudinē ſemp elongabātur ab egypto: ꝛ appropinquabāt terre ꝓmiſſionis: ꝛ ſic verꝝ ē ꝙ poſt tranſituꝫ maris filij iſrael

viderunt egyptios mortuos ſup littus maris: ꝛ[g] manū magnam quā exercuerat dn̄s ɔtra eos. Timuitq̄ꝫ populus dn̄m ꝛ crediderunt dn̄o ꝛ moyſi ſeruo eius.

Capitulum. xv.

Hinc[a] cecinit moyſes ꝛ filij iſrael carmen hoc dn̄o ꝛ dixerunt. Cantemus[b] dn̄o glorioſe[c] enī magnificatus eſt: equum ꝛ aſcenſorē deiecit in mare. Fortitudo[d] mea ꝛ[e] laus mea dominꝰ ꝛ factus eſt mihi in ſaluteꝫ. Iſte[f] deus meus ꝛ glorificabo eū: deꝰ[g] patris mei: ꝛ exaltabo eū. Dominus[h] quaſi uir pugnator omnipotens[i] nomē eius: currus[k] pharaonis ꝛ exercitū eiꝰ ꝓiecit in mare. Electi principes eius ſubmerſi ſunt i mari rubro: abyſſi[l] operuerunt eos: deſcenderunt in profundum quaſi lapis. Dextera[m] tua dn̄e magnificata ē in fortitudine dextra tua dn̄e ꝑcuſſit inimicum ꝛ in multitudine glorie tue depoſuiſti[n] aduerſarios meoſ. Miſiſti[o] iram tuā que deuorauit eos ſicut ſtipulā ꝛ[p] in ſpū furoris tui congregate ſunt aque. Stetit[q] vnda fluens congregate[r] ſunt abyſſi in medio mari. Dixit[s] inimicꝰ perſequar ꝛ cōprehendam: diuidam[t] ſpolia: implebitur[u] aīa mea Euaginabo gladiū meū: interficiet[x] eos manꝰ mea. Flauit[y] ſpiritus tuꝰ ꝛ operuit eos mare: ſubmerſi ſunt quaſi plūbuꝫ in aquis vehementibus. Quis[a] ſilis tui i fortibus dn̄e: quis ſilis tui magnificꝰ[b] in ſanctitate: terribilis atq̄ꝫ[c]

non appropinquauerunt egypto: ſed magis elongauerunt ſe. Unde deſertum ethan. intelligendū eſt eſſe idē vt dictū eſt: ꝛ totū exiſtens citra ꝛ ꝓpe mare rubꝝ: ꝛ eſt magnū deſertū: cuiꝰ vna ps eſt ꝓpe egyptū: in qua pte ingreſſi ſunt mare ꝛ alia pars eſt remotior ab egypto: in qua parte cōtinetur deſertū ſur tanq̄ quedā particula in quodā toto ꝛ ideo dr̄ in ſequēti ca. ꝙ egreſſi de mari rubro ingreſſi ſunt deſertū ſur. ꝛ Nu. xxxiij. ꝙ cuꝫ trāſiſſent ꝑ mediū maris rubri iuerūt in deſertū ethan.

Replica correctorij contra Burgē.

t In ca. xiiij. poſtil. diſputat materiā de ingreſſu ꝛ egreſſu maris rubri: quibuſdā dicētibꝰ: ꝙ ex eadē pte qua īgreſſi ſūt egrediebāt̄ alijs dicētibꝰ ꝙ egrediētes ex vna pte a pte oppoſita egreſſi ſunt. Primā opinionē acceprat burgeñ. ſm̄ poſtil. cū ioſepho: ꝛ poſtil. ſoluit rōes factas ꝓ opinione ɔtraria: ſed burg. nō ſoluit rōes ioſephi ꝛ poſtil. Opinio burgē. tendit ad duo ſatis dubia vnū ꝙ mare rubrū non diuidat inter egyptū ꝛ terrā ꝓmiſſionis ſed ſint ſite in vno ꝛ eodē littore: ꝛ puto ioſepho ibi nato ꝛ noto ɔtrarū ſentienti de hoc melius ɔſtare q̄ Burgē. qui nūq̄ fuit ibi. Scḋm dubiū ꝙ filij iſrael nūq̄ mare rubrū ꝑtrāſierunt in latū q̄uis in eo ꝑ aliquod ſpaciū lōgitudinis ambulaſſent quicquid tn̄ ſit moralitas gloſe ordinarie huic ſenſui cū Burgē. nō videt̄ ɔuenire. Gloſa nāq̄ ordinaria mare rubrū baptiſmum dicit. Egyptios ſequēs vſq̄ ad mare peccatū dicit. Fugiētes igit̄ ad mare rubrū relictos a tergo vident mortuos: qꝛ ꝑ baptiſmū p̄terita peccata delent̄ ꝑeunt egyptij vſq̄ ad mare: ꝛ pctā vſq̄ ad baptiſmū ꝛc̄. que in glo. ɔtinent̄ ſi igit̄ ingreſſi mare regreſſi ſunt ad eandē partē littoris: ad lr̄am: accedentes ad baptiſmū reuerſi ſunt ad pctm̄ ꝑ mortalitatē ꝛ ſic filij iſrael poſt trāſitum maris figurarent ad vomitū redeūtes: qḋ tn̄ nō videt̄ ɔueniens: qꝛ hi ꝛ illi dicūt̄ trāſito mari cātaſſe hymnū deo glorioſe: hec ī gl. ī effectu. Ca. xv.

t Unc cecinit moyſes. Hic ɔn̄r ponit̄ grārū actio ꝓ tanto beneficio: ꝛ p̄mo q̄tū ad viros: ſcḋo q̄tū ad mulieres: ibi. Sūpſit ergo maria. Circa p̄mū p̄mittit̄ dei laudatio: ſcḋo ſubdit̄ cauſa vel rō: ibi. Dn̄s quaſi vir pugnator. Circa p̄mū dicit̄. b Cātemus dn̄o: ꝑ hoc deſignat̄ ꝙ inuicem ſe inuitabant ad dei laudem.

c Glorioſe enī magnificatus eſt: ex ſubmerſione enī egyptiorū lōge lateq̄ diffuſum eſt p̄conū ſue magnitudinis. d Fortitudo mea. ſ. effectiue

e Et laus mea dn̄s. ſ. materialiter: qꝛ ex eiꝰ facto habuerūt materiam laudis. f Iſte deus meꝰ. dicūt hebrei ꝙ li iſte: facit demōſtrationē ad ſenſum: qꝛ filij iſrl̄ videbāt deū ꝛ oſtendebāt cū digito ſuper mare rubꝝ: in aliqua tn̄ ſilitudine viſibili. qꝛ deitas nō poteſt videri ſic: vn̄ dicūt ꝙ clarius vidit deum populus q̄ ꝓphete poſtea: ſꝫ iſtud ḋ ſcriptura non habet auctoritatē: iō eadē facilitate cōtēnitur qua ꝓbat̄: maxime cū populus parū ante cōtra moyſen acriter iniuſte murmuraſſet: nec eſt veriſile ꝙ ſcriptura tantā dei cōdeſcēſioneꝫ tacuiſſet: iō dicendum ꝙ eſt ibi demōſtratio ad intellectuꝫ: accepta tn̄ ex effectu viſibili: ex hoc enī ꝙ videbant factū ſoli diuine virtuti poſſibile intelligebant dei p̄ntiaꝫ adeſſe. g Deꝰ p̄ris mei. hoc addit̄ ad oñdendū ꝙ per merita ſanctoꝝ patꝝ deꝰ fecit eis illud beneficiuꝫ. h Dn̄s quaſi vir pugnator. hic ſubditur laudis ratō

ꝛ primo ꝓpter beneficium preteritum. ſecūdo ꝓpter futurum: ibi. Et portaſti eū ꝛc̄. Circa p̄mū dicitur. Dn̄s quaſi vir pugnator. i. fortis pugnator: qꝛ tn̄ eius fortitudo incōparabiliter excedit oēm fortitudinē creatā: ideo ſubditur. i Omnipotēs nomē eius: qḋ patet per effectum multiplicem ſequentem cum dicitur.

k Currus pharaonis ꝛ exer. eius ꝓiecit in mare. eos fluminibus feriendo ꝛ rotas curruū ſubuertēdo: vt dictū eſt p̄cedēti capitulo.

l Abyſſi operuerūt eos. i. aque ꝓfunde ex dei p̄cepto ſup eos reuerſe: vt p̄dictū eſt. m Dextera tua percuſſit inimicum. id ē pharaonē caput exercitꝰ. n Depoſuiſti aduerſarios meos. i. egyptios eū ſequētes. In hebreo habetur. Aduerſarios tuos: ꝛ eſt eadē ſn̄ia. erāt enī aduerſarij ipſius dei ꝛ popl̄i iſrael. o Miſiſti irā tuā que deuorauit eos ſicut ſtipulā. i. ita faciliter ſicut ignis ſtipulā deuorat. p In ſpū furoris tui ɔgregate ſūt aque. vr̄ ꝙ debeꝫ dicere. In ſpū dulcoris tui: qꝛ ex dei grā aque ɔgregate ſunt quaſi muri hinc ꝛ inde: vt filij iſrl̄ poſſent trāſire. dicēdū ꝙ idē effectuſ ē dulcedinis hebreis ꝛ furoris egyptijs: ɔgregatio ei aquaꝝ p̄dicta gratioſa fuit hebreis p̄bēs eis trāſitū: ſꝫ dura fuit egyptijs: qꝛ filij iſrl̄ trāſitū habuerūt malis grauibꝰ eoꝝ: ꝛ qꝛ ꝓpter dictā ɔgregationē ſecuti ſunt hebreos ꝛ ſubmerſi. q Stetit vnda fluens i. aqua de natura ſua fluida ſtetit ɔ̄ naturā ſuā ſicut murus erecta.

r Cōgregate ſunt abyſſi. ꝑ hoc enī ꝙ retraxerūt ſe aque vt p̄berēt mediū iter eleuate ſunt aque in altū in medio mari: qꝛ ex tali cōgregatiōe nō exierūt ripas maris. s Dixit inimicus. in corde ſuo ꝛ ore. t Diuidam ſpolia. cū rediero victor. v Implebit̄ anīa mea. i. voluntas mea. x Interficiet eos ma. mea. i. ptās exercitꝰ mei: hec cogitabat pharao: ſed vulgariter dicitur. Multū remanet ḋ cogitatione fatui: ideo ſequitur. y Flauit ſpūs tuꝰ ꝛ ope. eos mare: qꝛ ſicut ad flatū venti palee mouent̄: ita ad nutū dei mare reuerſum eſt ſup eos. z Submerſi ſunt quaſi plūbum ꝛc̄. ꝑ grauitatem plūbi intelligit̄ ꝙ erant peccatꝭ valde aggrauati ꝛ ſubmerſione digni. a Quis ſilis tui in forti. dn̄e. q. d. nullꝰ: qꝛ finiti ad infinitū nulla eſt cōpatio. b Magnificus in ſanctitate. facta autem hoīum aliqn̄ lꝫ ſint magna tn̄ ſunt mala: ſed dei facta non p̄nt eſſe niſi ſancta. c Terribilis. ſ. egyptijs. d Atq̄ laudabil̄. ſ. hebreis. e Et faciēs mirabilia. in vtriſq̄: ſed in egyptijs in cōtrariū deſtructionē: in hebreis ad eoꝝ ſaluationem.

f Extendiſti manū tuā. i. manū iuſticie tue ad vindicandū que cū ceſſat a punitōe maloꝝ videt̄ eſſe cōtracta. g Et deuorauit eos terra. nō ꝙ intrauerint viſcera terre: ſed qꝛ deſcenderūt ad terrā que erat in fundo maris ita operti ac ſi fuiſſent in terra abſorpti.

h Dux fuiſti. per angelū p̄cedentē ꝛ ꝑ colūnā ignis ꝛ nubis viam die nocteq̄ oſtendente: vt patet ex predictis.

i Populo quē redemiſti. non auro vel argento ſꝫ mirabilibꝰ ſignis.

k Et portaſti. h̄ cōſequēter ſubdit̄ rō laudis ex bn̄ficijs futuris: ꝛ ē h̄ ꝓphetia cū laude ꝛ p̄mo ponit̄ bn̄ficiū qḋ erat vltimū in executiōe ſꝫ primū in intētiōe ſ. introductio filiorū iſrl̄ in terraꝫ ꝓmiſſionis ꝛ ſpāliter ī hieruſalē vbi edificādū erat tēplū ad diuinū cultū: qḋ vocat̄ habitaculū ſcm̄ dei. ꝛ h̄ ē qḋ dr̄. k Et portaſti eū. i. portabis. loq̄t̄. n. ſcriptura de futuro ꝑ moduꝫ p̄teriti ꝓp certitudinē ꝓphie p̄deſtinatiōis: q̄a illud quod ē pre-

laudabilis: ꝛ[e] faciens mirabilia. Extendiſti[f] manū tuaꝫ ꝛ deuorauit[g] eos terra: dux[h] fuiſti in miſericordia tua pplo[i] queꝫ redemiſti. Et[k] portaſti eū in[l] fortitudie tua ad[m] habitaculū ſcm̄ tuū. Aſcēderūt[n] ppl̄i ꝛ irati ſunt: dolores[o] obtinuerūt habitatores philiſtijꝫ. Tunc[p] cōturbati ſunt principes edō: robuſtos moab obtinuit tremor obriguerunt[q] oīs habitatores chanaā. Irruat[r] ſup eos formido: ꝛ[s] pauor in magnitudine brachij tui. Fiant[t] imobiles quaſi lapis: donec[u] ptrāſeat ppl̄s tuꝰ dn̄e: donec ptrāſeat ppl̄s tuꝰ iſte quē poſſediſti. Introduces[x] eos ꝛ plantabis in[y] mōte hereditatis tue: firmiſſimo[z] habitaculo tuo: qḋ[a] operatus es dn̄e. Sanctuarium tuū dn̄e qḋ firmauerūt manꝰ tue: dominꝰ[b] regnabit in eternū ꝛ ultra. Ingreſſus[c] eſt enī eques pharao cum curribus et equitibus eius in mare: ꝛ reduxit ſuper eos dn̄s aquas maris. Filij autē iſrl̄ ambulauerūt ꝑ ſiccū i medio eius. Sumpſit[d] ergo maria prophetiſſa ſoror[e] aaron tympanū[f] i manu ſua: egreſſeq̄ꝫ ſūt oēs mulieres poſt eā cū tympanis ꝛ choris quibꝰ p̄cinebat dicēs. Cantemus dn̄o: glorioſe enī magnificatus eſt: equū ꝛ aſcēſorē deiecit in mare. Tulit[h] aūt moyſes iſrl̄ de mari rubro: ꝛ[i] egreſſi ſūt in deſertū ſur. Ambulaueruntq̄ꝫ tribꝰ diebus ꝑ ſolitudinē ꝛ[k] nō inueniebāt aquā. Et[l] uenerūt i marath: nec poterāt bibere aquas ḋ marath: eo ꝙ eſſent amare. Unde[m] ꝛ cōgruum loco nomen impoſuit uocans illum marath. i. amaritudinem. Et[n] murmurauit populus cōtra moyſen dicēs: qd bibemꝰ. At[o] ille clamauit ad dn̄m. Qui[p] oſtendit ei lignum qḋ cū miſiſſet in aquas in dulcedinē uerſe ſunt.

ordinatum a deo fieri eſt ita certum ac ſi iam eſſet factum.

l In fortitudine tua. qꝛ ꝑ ſigna diuine virtutis deduxit eos dn̄s ad terrā ꝓmiſſiōis vt pꝫ in iordanis ſiccatiōe: ꝛ in regū fortiſſimorū debellatiōe ꝛ ī ſubuerſiōe ciuitatis hiericho ꝛ ſilibꝰ. m Ad habitaculū ſcm̄ tuū. i. ad locū vbi poſtea fūdatū ē tēplū. n Aſcēderūt ppl̄i ꝛ ira. ſunt. qꝛ amalechite ꝛ ppl̄i q̄ erāt eis cōfederati audiētes ꝙ filij iſrl̄ trāſierāt mare rubꝝ ꝛ eēnt in deſerto eis ꝓpinquo irati ſunt timētes ne inuaderēt terrā eoꝝ. ꝛ iō anq̄ eēnt magis fortificati voluerūt eos delere ꝛ aſcēderūt ad pugnādū cū eis: vt hr̄ ī xvij. ca. o Dolores obti. ha. philiſtijm. ex ꝓſpitate filioꝝ iſrl̄ tū qꝛ antiq̄ꝰ fuerāt moleſti p̄ri eoꝝ yſaac: vt hr̄ Geñ. xxvi. c. tuꝫ qꝛ habitabāt īfra terminos terre eis ꝓmiſſe. p Tūc cōtur. ſūt pri. edō. robu. moab obti. tremor. ne filij iſrl̄ inuaderēt eos: tn̄ fruſtra timuerūt: qꝛ dn̄s inhibuit filijs iſrl̄ ne pugnarēt ɔ̄ eos. q Obriguerūt oēs hitatores chanaā. cū. n. audierūt ꝙ dn̄s ſiccaſſꝫ aquas iordanis añ eos vt intrarēt ad terrā chanaā timor nimius irruit ſuper eos ſꝫ ꝙ raab meretrix dixit exploratoribꝰ filioꝝ iſrl̄. Ioſue. ij c. Pertimuit ꝛ elanguit cor nr̄m nec remāſit in nobis ſpūs ad introitū vr̄m. ꝛ hoc deſignat̄ cū dr̄ h̄. Obriguerūt. qꝛ tremor magnꝰ facit mēbra exteriora rigeſcere. r Irruat ſup eos formido. interius. ſ Et pauor exteriꝰ. t Fiāt imo. q̄ſi lapis. ita ꝙ nō poſſint ſe defendere. v Donec ptraſ. po. tuꝰ dn̄e. ad locū vbi fūdādū ē templū. x Introduces eos ꝛ plātabis. i. radicare facies intātū ꝙ nō poſſint inde auelli v̄tute hūana. y In mō. he. tue. i. in terra ꝓmiſſionis que ē mōtuoſa. z Firmiſſimo habitaculo tuo. i. tēplo ibi fundādo. a Qḋ oparꝰ es dn̄e. ſicut p̄ncipal̄ actor: ſꝫ Salomon opatus ē in hoc ſicut miniſter dei: ꝛ loquit̄ ꝑ modū p̄teriti de futuro ex cā ſupradicta cū dr̄. Qḋ oparꝰ es. qꝛ nōdū erat factū templū. Cōſiderādū aūt ꝙ ſic dictū fuit geñ. xv. c. vbicūq̄ ī ſacra ſcriptura ꝓ operibꝰ virtutū ꝓmittūt̄ bona tpalia illa nō ſunt p̄ncipaliter intellecta: qꝛ finis ſemꝑ dꝫ eē melior eis que ſunt ad finē. p̄mū aūt finis ē opis qḋ ordinat̄ ī illud: ꝛ ideo ſub illis bonis tpalibus ꝓmiſſis q̄ ſunt minora bona q̄ opa virtutū intelligūt̄ illa bona ſpūalia p̄ncipaliter intenta. Sicut ſub ꝓmiſſiōe terre ꝓmiſſiōis intelligit̄ terra viuētiū i. ciuitas celeſtis ꝓmiſſa: ꝛ ita hic ſub ꝓmiſſiōe tēpli material̄ intelligit̄ p̄ncipaliter ꝓmiſſa domꝰ celeſtis vel tēplū vbi deꝰ colit̄ nō ꝑ ſpeculū in enigmate ſꝫ ꝑ iugē laudē ꝛ in aperta viſiōe: ſm̄ ꝙ dicit̄ pſ. lxxxiij. Beati q̄ habitāt i domo tua dn̄e i ſecl̄a ſeculoꝝ laudabūt te. ꝛ h̄ dicit Ra. ſa. in loco iſto: ꝛ eiꝰ dictū ɔſonat fidei nr̄e ꝛ ſic itelligit̄ qḋ dr̄ h̄. Firmiſſimo habitaculo tuo qḋ oparus es dn̄e ꝛc̄. qꝛ celū empireū qḋ ē h̄ tēplū vel locꝰ btōꝝ e fcm̄ a p̄ncipio creatōis mūdi ꝛ eius actor ꝛ artifex fuit deꝰ ſolus. Notandū ē: qꝛ qḋ ſupra dixit ꝑ moduꝫ p̄teriti ꝓp certitudinē ꝓphetie. h̄ replicat ꝑ modū futuri cū dr̄. Introduces eos ꝛc̄. qꝛ futuꝝ erat ꝙ introducerentur.

b Dn̄s re. in eter. ꝛ vltra. In hebreo hr̄: in ſeculū ꝛ vltra. ſeculū aūt ꝓp̄e ſignificat tp̄s q̄nq̄ginta ānoꝝ: ſꝫ qn̄ addit̄ ei: ꝛ vltra: ſignificat eternitatē: ꝛ bene dr̄ h̄. Regnabit. qꝛ non regnauit ab eterno ſicut nō fuit creator ab eterno nec dn̄s: qꝛ talia noīa ꝛ v̄ba cōſignāt creaturam ſubiectā que nō fuit ab eterno.

c Ingreſſus ē eques pharao. iſtud qḋ fuit dictū in principio Can. Hic repetitur in fine: ſicut ſolet fieri in cantilenis.

d Sūpſit ergo maria. Hic ɔn̄r deſcribit̄ grārū actio q̄tū ad mlieres: cū dr̄. Sūpſit ergo maria ꝓphetiſſa. Qḋ enī habuerit ſpm̄ ꝓphetie patꝫ ex ij. Nu. xij. ca. vbi ip̄a ꝛ aaron dixerūt. Et nobis ſicut ꝛ moyſi locutꝰ ē deꝰ.

e Soror aaron. Et quare nō dr̄ ſoror moyſi ſicut ꝛ ſoror aaron. Hebrei aſſignāt duplicē cām. Una ē qꝛ añ natiuitatē moyſi cū adhuc nō hrēt frēs niſi aaron ꝓphetauit m̄ri ſue ꝙ paritura erat filiū q̄ liberaret iſrl̄. Alia cā ē qꝛ aaron oñdit ſe multū zelare ꝓ ea qn̄ fuit ꝑcuſſa lepra: vt hr̄ Nu. xij. ca.

f Tympanū in manu ſua. cognouerat enī ꝑ ſpm̄ ꝓphetie anq̄ exiret ḋ egypto ꝙ deꝰ eēt collaudādꝰ ꝓ bn̄ficijs exhibēdis iſrl̄ poſt exitū de egypto: iō ſecū portauit tympanū de egypto ad cātādū laudes diuinas ꝛ fecit apportari ꝑ alias mulieres. vn̄ ſequit̄. g Egreſſeq̄ ſūt ꝛc̄. q̄bꝰ precinebat. ſ. que oportebat fieri ꝛ alie rn̄debāt ſicut ſolet fieri in tympanis ꝛ choris: ꝛ eodē mō fecit moyſes reſpectu viroꝝ. h Tulit aūt moyſes. Poſtq̄ deſcripta eſt remotio impedimēti: hic ɔn̄r deſcribit̄ cōtinuatio itineris incepti. Ad hoc tria requirūt̄: p̄mū ē ꝓuiſio alimēti. ſcḋm ē repreſſio aduerſarij. terciū ordinatio ppl̄i ſubiecti. ꝛ ſcḋm hoc diuidit̄ in tres ptes. ſcḋa incipit in medio. xvij. c. ibi. Uenit aūt amalech. tercia in p̄ncipio. xviij c. Circa p̄mū deſcribit̄ ꝓuiſio alimēti q̄tū ad qualitatē. ſcḋo q̄tū ad ſubſtantiā ca. xvi. Alimētū aūt cōſiſtit in cibo ꝛ potu. Habebāt aūt adhuc filij iſrl̄ de cibo quē apportauerāt de egypto: ꝛ iō de hoc h̄ nō fit mētio ſꝫ ḋ potu tn̄ q̄tū ad qualitatē qꝛ aque amare dulcorate ſūt. dicit igit̄. h Tulit aūt moy. iſ. de mari rubro. ꝛ dr̄. Tulit. qꝛ cū q̄dā violētia ꝛ importunitate fecit eos inde recedere. erāt. n. cupidi: ꝛ iō erāt nimis intēti ad ſpolia egyptioꝝ ſubmerſoꝝ colligēda: qꝛ ſꝫ ꝙ dicūt hebrei iſta ſpolia fuerūt maiora ꝛ p̄cioſiora q̄ illa q̄ aſportauerāt de egypto ꝑ accōmodationē: ḋ qua dictū ē. xij. ca. i Et egreſſi ſūt in deſertū ſur. ḋ littore maris rubri. k Et n̄ inueniebāt aquā. ſ. ad ſufficientiā ꝓ ſe ꝛ aīalibꝰ ſuis. l Et vene. in marath. hoc dr̄ ꝑ anticipationē: qꝛ locꝰ ille adhuc nō vocabat̄ marath: ſed ſic poſtea vocatꝰ fuit a filijs iſrl̄ ꝓp amaritudinē aque: ſꝫ qḋ ſubditur.

m Un̄ ꝛ ɔgruū nomē loco impoſuit. ſ. ppl̄us iſrl̄. n Et murmurauit

Universidad de Salamanca. BGH

ppl's.i.vulgares hoīes qui nō conſiderāt niſi pñtia: ſapiētes vero qui conſiderabāt dei beneficia pterita paciēter portabāt ſperātes de diuino auxilio. o At ille clamauit ad dñ3. oñdēs ꝙ hoīes rectores nō debēt omittere bōa ſubditoꝝ ꝓcurare pp eoꝝ murmuratiōnē. p Qui oñdit ei lignū dicūt aliq̄ ꝙ iſtō lignū d̄ natura ſua erat amarū ⁊ ſic fuit ibi mai⁹ miraculū inq̄tū p ei⁹ imiſſione3 dulcorate ſunt aq̄ ⁊ facte potabiles. Cōtrariū aūt videtur mihi p illud Eccle.xxxviij. Nōne a ligno indulcorata eſt aqua ⁊c̄. nam ibi loquitur ſcriptura de naturalibus ꝓprietatibus terrenaſcentiū ad vtilitatem hoīu3.

q Ibi cōſtituit ei p̄cepta atq3 iudicia. dicit hic Ra. Sa. ꝙ dñs vidēs filios iſrl' ocioſos ne per ocium qd̄ eſt ſentina oīu3 vicioꝝ declinarent ad peiora dedit eis duo p̄cepta legis vt ſtuderēt in eis ad ſciendū ⁊ ad operandū.ſ. p̄ceptū de obſeruatione ſabbati qd̄ cōtinet plures obſeruātias. Et preceptum de vacca rufa: de cuius cineribus cōmixtis aque fiebat aqua luſtratiōis per quā purgabātur immundi vt habet Nūe.xix.c. Tradidit etiā eis aliqua capitula d̄ pertinētibus ad iudicialia vt ſcirent qualiter deberent adinuicem iuſte ⁊ pacifice cōuerſari. r Et ibi tentauit eum.ſ. populum: vt per experientiam ſeruandi precepta vel negligendi appareret obedientia eius ad deū vel inobedientia: nō tñ ſic intelligendo ꝙ deo appareret aliquid de nouo ſed alijs. ⁊ hoc modo tentauit abraā vt eius obedientia alijs eſſet nota ſicut dictū fuit Geñ.xxij.c. ſ Cunctum lā. que po. in egy. nō indu. ſuper te. ſi obedieris mihi. vnde dicit̃ pſal.ciiij. Et nō erat in tribubus eoꝝ infirmus qd̄ eſt intelligēdū de illis q̄ obediebāt deo: q2 rebelles fuerūt a deo percuſſi pluries: vt patet in multis locis infra ſicut ꝓ adoratione vituli: ⁊ ꝓ cōcupiſcentia carniū: ⁊ ꝓ rebellione cōtra moyſen ⁊ ſimilibus.

t Ego eñi dñs ſanator tu⁹. q.d. ſi ꝓpter peccatū te percuſſero: ꝓpter penitentiā verā te ſanabo: ſm̄ ꝙ ſcribit̃ Iob.v.c. Ipē vulnerat ⁊ medet̃ ⁊c̄.

Ibi[q] conſtituit ei precepta atq3 iudicia: ⁊[r] ibi tentauit eu3 dicēs. Si audieris vocē dñi dei tui ⁊ qd̄ rectū ē coram eo feceris ⁊ obedieris mandatis eius: cuſtodieriſq3 oīa precepta illius: cūctū[ſ] lāguore3 quē poſui in egypto nō inducam ſuper te. Ego[t] eñi dñs ſaluator tuus.

Capitulum.xvj.

Venerūt[a] autem in helim[b]: vbi erāt duodeci3 fontes aquaꝝ ⁊ ſeptuaginta palme ⁊[c] caſtrametati ſunt iuxta aquas. pfectiq3[d] de heli3 venit ois multitudo filioꝝ iſrael i deſertū ſyn: qd̄ eſt inter helim ⁊ ſynai: quintadecima die menſis ſecundi poſtq̄3 egreſſi ſunt de terra egypti. Et[e] murmurauit omnis ꝯgregatio filioꝝ iſrael cōtra moyſen ⁊ Aaron in ſolitudine. Dixeruntq3 filij iſrael ad eos. Utinā[f] mortui eſſemus per manū dñi in terra egypti: quādo ſedebamus ſup ollas carniū ⁊ comedebamuſ panē in ſaturitate. Cur[h] induxiſtis nos in deſertū iſtud: vt[i] occideretis omnē multitudinē fame. Dixit[k] autem dñs ad Moyſen. Ecce[l] ego pluam vobis panes[m] de celo. Egrediatur[n] populus ⁊ colligat que ſufficiūt per[o] ſingulos dies: vt[p] tēptem eū vtru3 ambulet in lege mea: an[q] non. Die[r] autem ſexto parent ꝙ inferant ⁊[ſ] ſit duplum q̄3 colligere ſolebāt p ſingulos dies. Dixeruntq3[ſ] moyſes ⁊ aaron ad oēs filios iſrl'. Veſpere[u] ſcietis ꝙ dñs eduxerit voſ

In ca.xv. vbi dicitur in poſtilla. Fortitudo mea ⁊c̄.

Additio.i.

s Sicut fortitudo mea intelligit̃ effectiue: ſic ⁊ laus mea effectiue intelligi poteſt. vnde ſuper illud verbu3. Fortitudo mea ⁊ laus mea dñs. glo. interlinearis q2 per eā fortis ſum ⁊ laudabilis.

In eo.ca.xv. vbi dicitur in poſtilla. Aſcenderūt populi ⁊ irati ſunt ⁊c̄.

Additio.ij.

p Aſſio ire nō cōſurgit ex timore ſed ex alijs paſſionibus.ſ. ex triſticia illata cū deſiderio ⁊ ſpe vlciſcendi ſm̄ phm̄.ij. rhetorice. vnde nō videt̃ dicendū ꝙ amalechite irati ſint ꝓpter timorē ne inuaderent terrā eoꝝ: ꝓut in poſtilla: ſed poti⁹ ira eoꝝ ex triſticia ꝓcedente ex ꝓſperitate filioꝝ iſrl' intelligenda eſt vna cū deſiderio ⁊ ſpe vindicandi ſe qd̄ ex odio antiquo qd̄ habebat eſau erga iacob ꝓceſſit: de q̊.ſ̄. Geñ. xxvij.ca. Amalech.n. de ꝓſapia Eſau fuit: vt.ſ̄. Geñ.xxxvi.ca. de philiſteis autē ⁊ alijs nō dicit ꝙ fuerūt irati: ſed dicit. Dolores obtinuerūt habitatores philiſtijm: timētes ne inuaderēt terrā eoꝝ.

In eo. capi.xv. vbi dicitur in poſtilla. Ibi conſtituit.

Additio.iij.

a Antiqui hebreoꝝ cōiter tenent ꝙ p̄ceptū de obſeruatione ſabbati ⁊ quedā iudicialia fuerūt data populo iſraelitico in hoc loco nō autē preceptū d̄ vacca rufa: vt dicit Ra. ſa. qd̄ rationabilius dicit̃: nā de p̄cepto ſabbati ſatis patet cū.j.xvi.ca. añ datiōnē legis habeatur. Uidete q2 dñs dedit vobis ſabbatū. De iudicialibus autē ſatis videt̃ neceſſariū vt eis darētur aliqua iudicialia p̄cepta: non eñi tantus populus potuiſſet durare vſq3 ad datiōnē legis niſi habuiſſet aliquas ꝯſtitutiones quibus regerētur in iudicialibus. preceptū autē de vacca rufa erat oīno ſupfluū ⁊ inutile ꝓ tunc donec tale tabernaculu3 fieret ⁊ alia ſacra ad quoꝝ ingreſſum ſeu tactu3 requirebatur purgatio p aquā luſtrationis ꝓut in ca. Nu. allegato p poſtillatorē ⁊c̄.

Replica correctorij contra Burgē.

i In cap.xv. cum poſtillator exponeret illud. Aſcenderunt populi ⁊ irati ſūt timentes ne inuaderent terrā eorū. Burgē. notat eu3 ꝙ velit dicere ira3 illa3 ex timore originari qd̄ nō ē verum: ſed poſtillator vult iram cum timore cōcurrere: vt videl3 timētes futurū eis malum ſub ſpe tñ euadendi illō ⁊ ipediēdi aſcēderūt irati ad pugnādum ꝯ filios iſrael.

Capitulū.xvi.

v Venerūt aūt i heli. h̄ deſcribit̃ ꝓuiſio alimenti q̄3 tū ad ſubam: ⁊ p̄mo q̄3tū ad cibu3 ſcd̄o q̄3tū ad potu3.xvij.ca. Circa primū premittitur defectus cibi. ſcd̄o ſubditur ꝓuiſio dei: ibi. Dixit autē dñs ad moyſen. Circa primū dicitur. a Venerūt aute3 in helim vbi erāt duodecim fontes: ſm̄ numerū duodecim tribuū ⁊ ſic quelibet tribus habuit fontem ſuū per ſe: ne ex hauſtu cōi inter tribus diſſentio oriretur. b Et ſeptuaginta palme in ſignu3 ꝙ habituri erant ſeptuaginta iudices ſub moyſe. c Et caſtrametati ſunt iuxta aquas: vt recrearētur potu ⁊ palmarū fructu.

d Profectiq3 ſunt de helim. q2 ille fruct⁹ fuit cito cōſūpt⁹. ſequit̃.

e Et murmur. oīs cōgregatio. ar.xv. die menſis ſcd̄i defecerūt victualia que apportauerāt de egypto. Ex quo p3 ꝙ.xxx. diebus de illis vixerūt nō comedendo ad ſaturitatē ſed ad famē tēperandā: ſed quō dicit̃ hic: ꝙ oīs cōgregatio murmurauit: q2 ibi erāt ioſue ⁊ Caleph. ⁊ plures alij boni hoīes de quibus credendū eſt ꝙ patienter portabāt defectū victualiū ſperātes diuinū auxiliū. Dicendū ꝙ illi erāt valde pauci reſpectu multitudinis: qd̄ aūt modicum eſt quaſi nihil reputat̃: vt d̄r.ij. phyſicoꝝ. ⁊ ꝓpter hoc ſcriptura non dimiſit loqui generaliter: q2 hic eſt cōſuetus modus loquēdi in talibus. f Utinā mortui eſſemus per manus dñi. i. per plagam a deo imiſſam cū primogenitis egyptioꝝ: q2 illa mors fuit breuis.

g Quādo ſedebam⁹ ſuper ollas carniū. i. quādo nobis diſcedentibus quiete ⁊ pacifice: olle plene erāt carniū ad ignē ꝓ nobis.

h Cur indux. nos in deſertū iſtud. vbi nihil comeſtibile creſcit.

i Ut occideretis omnē multitudinē fame. longo cruciatu q̄ peior eſt breui morte. k Dixit aūt dñs. Hic ꝯñr deſcribit̃ dñi ꝓuiſio vbi p̊mo ponit̃ cibi ꝓmiſſio. ſcd̄o eiuſdē exhibitio: ibi. Factū eſt ergo. tercio cōuerſatio: ibi. Dixit aūt moyſes. Adhuc ꝓmiſſio cibi p̊mo d̄r moyſi a dño. ſcd̄o p moyſen ipſi poplo: ibi. Dixerūtq3. Circa primū dicit̃. l Ecce ego pluam. i. ad modū pluuie abundanter tribuā. m Panes de celo. i. cibos: q2 noīe panis intelligitur oīs cibus. vt.ſ̄. dictū eſt.ij.ca. Ipſe aūt dedit eis māna ⁊ coturnices: ⁊ vtrūq3 de celo aereo: vñ ⁊ aues celi nominātur eo ꝙ p aere3 volitāt. n Egrediatur po. ⁊ col. que ſufficiūt quilibet ꝓ ſe ⁊ familia ſua ſm̄ eſtimationē ſua3. o Per ſingu. dies. quia nihil de māna debebat reſeruari in craſtinū: vt dicit̃ infra. p Ut tēp. eu3 vtrū am. in le. mea. cuſtodiendo mādata mea de māna: que mādata infra explicabūtur. q An non. ſ. tranſgrediendo illa: qualiter

autem deus tentet hoīes iam dictū eſt: q2 hoc non eſt vt accipiat experientiam de aliquo qd̄ ignoret. cū oīa nuda ⁊ aperta ſint oculis eius: etiā anteq̄3 fiāt: ſed vt obediētia vl' inobedientia popli ad deum eſſet nota alijs per euidentiā facti. r Die autē ſexto pa. qd̄ inferant de māna ⁊c̄. ſ Et ſit duplū. non per hoc intelligitur ꝙ colligerent die ſexta plus q̄3 in alijſ diebus: ſed illud collectum quādo menſurabatur in domo inueniebatur duplum: vt dicetur infra.

t Dixerūtq3. hic cōſequēter ꝓmiſſio dicta diuulgatur populo eu3 dicitur.

v Ueſpere ſcietiſ ⁊c̄. per hoc ꝙ dabit vobis mirabiliter abundātiam carnium.

x Et ma. videbi. glo. dñi. in deſcēſu mānē virtute glorioſa ipſius. Sciendum aūt ꝙ māna aliquando eſt neutri generis ⁊ indeclinabile. aliqñ autē3 inuenitur feminini generis ⁊ prime declinationis. ſ. māna ne. aliquādo tercie declinationis: vt māna tis. ⁊ ideo non eſt vis ſi accipiatur modo ſm̄ vna3 declinationē: modo ſm̄ aliam. y Audiui eñi mur. veſtru3 contra dñm. ꝙ eduxit vos de egypto in hanc ſolitudinem: quia de precepto eius factum eſt. 3 Nos vero quid ſumus. q.d. ſumus tñ ſerui eius denūciantes vobis eius voluntatē: ⁊ ideo non eduximus vos principaliter ſicut impoſuiſtis nobis ſed ipē deus. a Quia muſi. ꝯ nos i. murmuraſtis. murmur tñ veſtrū eſt cōtra dñm p̄ncipaliter.

b Dabit dñs vobis veſpere carnes ⁊c̄. eo ꝙ audierit murmurationes veſtraſ. aliqñ eñi murmurātibus dat deus ſuū deſideriū: ſed hoc eſt ad malū ipoꝝ: ſicut habet̃ Nu.xi.ca. de populo qui deſiderauit carnes quos interfecit dñs cū adhuc carnes eis date eſſent in dentibus eoꝝ. c Accedite corā dño. i. corā colūna nubis: vl' ſm̄ alios corā tabernaculo paruo vbi dñs loquebat̃ moyſi anteq̄3 factum eſſet magnū tabernaculū: de quo habet̃.j.xxxiij.capi. ꝙ moyſes tetendit illud extra caſtra. d Audiuit eñi mur. veſtrū. ne credatis ꝙ facta veſtra abſcondita lateant ipſum. e Et ecce glo. dñi appa. in nube. i. quidā fulgor inſolitus repreſentatiuus diuine preſentie ad arguendum populi murmurationē. vnde ſubditur. Audiuit murmurationes ⁊c̄. f Factū eſt ergo. Hic ꝯñr deſcribit̃ cibi ꝓmiſſi exhibitio. ⁊ ſcd̄o ſubdit̃ vſus determinatio: ibi. Hic eſt ſermo. Circa primū d̄r. Factū ē ergo veſpe ⁊ aſcē. co. cooperuit caſtra. Coturnix aūt ē auis pinguis ⁊ ſapida. ⁊ accipit̃ hic ſingulare ꝓ plurali. Coturnix. i. multitudo coturnicū ſicut frequēter dictū ē in ſil̄i. d̄r aūt hic aſcendere coturnix: q2 de terra oppoſita deſerto in qua magna multitudo taliū auiū inuenit̃ aſcēderūt in aerē volūtate diuina ⁊ volauerūt vſq3 ad caſtra filioꝝ iſrl' ⁊ ibi deſcenderunt ita ꝙ poterāt eas capere ꝓ ſua volūtate. Querit̃ hic quare dedit eis carnes in veſpere ⁊ panes in mane ſequēti: q2 magis cōueniēs eſſet fieri mō cōtrario. Ad hoc rñdetur ꝙ filij iſrl' cōqueſti fuerūt p̄ de defectu carniū. ⁊ ſcd̄o de defectu panū dicentes. Utinā mortui eſſemus qñ ſedebam⁹ ſup ollas carniū: ⁊ comedebam⁹ panes i ſaturitate. ⁊ iō eodē ordine quo petiuerunt datus eſt eis cibus. Alia rō aſſignat̃ ex cōuenientia rei date q2 coturnices ex volatu diurno erant fatigate. ⁊ iō circa veſperā erat cōueniēs tp̄s vt deſcēderent ad terram quaſi ad requiem. Panes aūt qui dati ſunt mane ſequēti fuit māna que vocat̃ panis materialiter: q2 decoquebat̃ ⁊ inde formabātur panes. deſcēdebat aūt per modū roris: vt ſtatim ſubdit̃. Hora aūt matutinalis cōueniēs ē tali deſcenſui. vñ ſubdit̃.

de terra egypti: ⁊[x] mane videbitis gloriam dñi. Audiui[y] eñi murmur veſtrum cōtra dñm. Nos[3] vero quid ſumus: quia[a] muſitaſtis contra nos. Et ait moyſes. Dabit[b] nobis dñs veſpere carnes edere ⁊ mane panes in ſaturitate eo ꝙ audierit murmuratōes veſtras quibus murmurati eſtis cōtra eum. Nos eñi quid ſumus nec cōtra nos eſt murmur veſtrū ſed cōtra dominū. Dixit q̄3 moyſes ad aaron. Dic vniuerſe ꝯgregatiōi filioꝝ iſrael. Accedite[c] coram dño. Audiuit[d] eñi murmur veſtru3. Cūq3 loqueretur aaron ad omnē cetu3 filiorū iſrael reſpexerūt ad ſolitudinē. Et[e] ecce gloria dñi apparuit in nube. Locut⁹ eſt autem dñs ad moyſen dicēs. Audiui murmurationes filioru3 iſrael. Loquere ad eos. Veſpere comedetis carnes ⁊ mane ſaturabimini panib⁹: ſcietiſq3 ꝙ ego ſum dñs deus veſter. Factum[f] ē ergo veſpere ⁊ aſcendens coturnix cooperuit caſtra mane[g] quoq3 ros iacuit per circuitu3 caſtrorum. Cūq3 operuiſſet ſuperficiē terre apparuit[h] in ſolitudine minutum: ⁊[i] quaſi pilo tuſum in ſimilitudinē pruine ſuper terram. Quod[a] cum vidiſſent filij iſrael dixerunt adinuicem. Man hu. Quod ſignificat: quid eſt hoc. Ignorabāt eni3 quid eſſet. Quibus ait Moyſes. Iſte[b] eſt panis que3 domin⁹ dedit vobis ad veſcendum. Hic[c] eſt ſermo quem precepit vobis domin⁹. Colligat[d] vnuſquiſq3 ex eo quātū ſufficit ad veſcendū: gomor[e] per ſingula capita. Iuxta numerū animarū veſtrarū que habitant in tabernaculo: ſic tolletis. Fecerūtq3 ita filij iſrael ⁊ collegerunt alius plus: alius minus: et menſi ſunt ad menſuram gomor.

g Mane q̄3 ros iacuit. i. māna que erat ad modu3 roris cōgelati. vñ infra d̄r ꝙ habebat ſilitudinē pruine que eſt ros ꝯgelatus.

h Apparuit i ſoli. minutū. ſicut granula cōgelata que aliqñ deſcenderūt in pruina.

i Et quaſi pilo tuſu3 in ſilitudinē ⁊c̄. i. ſicut granū frumenti a quo cortex ex percuſſione pili ē amot⁹: ⁊ ſic apparet albū. Iſta eſt expoſitio doctoꝝ catholicorū: ſm̄ quā māna imediate cadebat ſup terrā ⁊ per rorē vel pruinā. h̄ itelligit̃ māna: vt p3 ex dictis. Ra. ſa. exponit locū iſtū alit̃ ⁊ ſubtili⁹ dicēs: ꝙ p̄mo cadebat pruina ſuper terra3 ⁊ poſtea manna deſup ⁊ poſtea ros aliquātulū cōgelatus deſup: ita ꝙ māna erat intermediu3 quaſi mūde cuſtoditū ⁊ repoſitū inter duo ſtramēta. ſc3 pruine ⁊ roris: ⁊ ſic exponit textū q̄ aliquo mō ali⁹ ē in hebreo: vbi habet̃ ſic. Mane quoq3 fuit operimentū roris in circuitu: ⁊ aſcēdit operimentū roris ⁊ ecce in ſolitudine minutum diſcoopertum. Premittit tamē expoſitionē huius textus illud quod de deſcenſu māne dicitur. Nu.xi.c. vbi dicitur ſic. Cūq3 deſcēderet ros ſuper caſtra: deſcēdebat pariter ⁊ māna: vbi in hebreo h̄r. Deſcēdebat ſup eū māna. ex q̊ accipit ꝙ p̊ cadebat ros cōgelat⁹ q̄ ē idē qd̄ pruina: ⁊ poſtea māna deſup: quaſi ſup ſtramētū. Ex hoc aūt qd̄ d̄r hic. Māne q̄3 fuit opimentū roris. accipit ꝙ illud qd̄ erat deſup erat ros cōgelat⁹ q̄ erat opimentū māne: ⁊ qñ ſubdit̃. Et aſcēdit opimētū roris. ſic exponit ꝙ ros parū cōgelat⁹ q̄ erat ſup māna: oriēte ſole reſoluebat̃ ⁊ aſcendebat in vapores: ⁊ tūc apparebat māna diſcoopta: iō ſubdit̃. Et ecce in ſolitudine minutū diſcoopertū. i. māna que habebat ſilitudinē granoꝝ rotūdoꝝ puoꝝ apparebat diſcoopta: vt a ppl'o colligeret̃: ⁊ ſm̄ iſtā expoſitionē manna differebat a rore cōgelato ſiue pruina q̄3tū ad ſitū. vt p3 ex dictis. itē q̄3tū ad figurā q2 māna habebat figurā rotūdā: ſicut granū coriandri: vt infra d̄r. ros aūt cōgelat⁹ retinebat figurā cōe3. Itē q̄3tū ad ſaporē: q2 habebat ſaporē dulcē ⁊ delectabilē: vt infra patebit: nō ſic aūt ros cōgelat⁹ vl' pruina. a Qd̄ cū vi. fi. iſ. di. ad inui. man. hu. due ſunt dictiones: ⁊ ſignificāt quid hoc. ⁊ ſubintelligit̃ eſt: ⁊ ſic exponit Ioſeph⁹ Ra. ſa. ⁊ hebrei moderni dicūt ꝙ man nō ſignificat quid ſed ſignificat preparationē vl' magis ꝓprie rē p̄paratā ad eſum. ⁊ ſm̄ hoc dixerūt filij iſrl'. Man. hu. i. p̄paratū hoc. ſ. a deo ꝓ nr̄a ſuſtētatiōe: q2 tñ neſciebāt determinate naturā ei⁹: nec pñs qualiter deberet ꝓpe noīari: iō ſubdit̃. Ignorabāt eñi q̄d eēt. ſeq̄tur

b Iſte eſt panis. q2 tūc moyſes eis declarauit ipſi⁹ naturā ⁊ efficaciam.

c Hic eſt ſermo. Hic ꝯñter determinat̃ qualiter hoc cibo debeāt vti colligendo ⁊ ſeruādo. ⁊ p̊mo q̄3tū ad ſex dies hebdomade. ſcd̄o q̄3tū ad ſabbatū: ibi. In die vero ſexto. Circa p̊mū d̄r. c Hic eſt ſermo quē p̄cepit dñs. iō obligat trāſgreſſores ad mortale pctm̄. d Colligat ex eo vnuſ. quan. ſuf. ꝓ ſe ⁊ familia: ⁊ que ſit menſura ſufficiēs oſtendit dicens.

e Gomor per ſingula capita. ſed hoc videt̃ falſum: q2 nō eſt idē medium oībus: ſicut d̄r.ij. Ethi. ꝙ nō eſt idem mediū miloni: de quo dicit cōmētator: ꝙ comedebat in die bouē integꝝ: ⁊ alijs hoīb⁹. ⁊ iō illud qd̄ ē cibus conueniens vni: alteri plus indigenti eſt deficiens: ⁊ minus indigenti eſt

Universidad de Salamanca. BGH

ſup abūdās. Dicendū ꝙ ſic iſte cib⁹ dabatur diuino miraculo: ita eodez mō fiebat vt plurimū indigenti ſufficeret τ a min⁹ indigente ꝯſumi abſq̃ ſupfluitate valeret. Dicit aūt Joſeph⁹ ꝙ ex diuina ꝓuidentia factum eſt hoc ne ex cupiditate τ guloſitate illi q̄ fortiores eſſent plus debito vellēt colligere: τ ſic debiliores debito alimento priuarētur: τ in populo ſeditio oriret.

quintū vt die ſexta haberēt duplū. ſextū vt reſeruarēt vnuz gomor ꝓ ſabbato. ſeptimū vt illud comederēt ī die ſabbati. octauū vt implerēt vas cōtinēs gomor ad reſeruādū in futuras generatiōes: vt hr̄ infra. c Maneat vnuſq̄ſq̃ apud ſemetipm̄ cogitās d̄ diuis beneficijs τ gratias agens. d Appellauitq̃ do. iſ. no. ei⁹ man

f Nec qui plus col. ha. am. ſ. q̄z gomor per ſingula capita domus ſue.
g Nec qui min⁹ parauerat colligēdo. h Repperit min⁹ q̄z gomor ꝑ ſingula capita. i Sed ſinguli iuxta id qđ edere poterāt. ex quo pȝ verū qđ dictū ē ſ. ꝙ mēſura gomor ita ſufficiebat multū comedenti ſicut τ parū comedenti.
k Nullus relin. ex eo vſq̄ȝ mane. qđ factū ē cā p̄dicta ne guloſi τ cupidi plus debito colligerēt ad reſeruandū. l Sed dimiſerūt τc. iſti fuerunt dathan τ abirō: vt dicūt hebrei. m Et ſcatere cepit vermib⁹ τ cōputruit. hoc nō cōtigit ex natura māne q: ſeruari poterat: ſic pȝ d̄ die ſexta in qua colligebat̄ ꝑ ſequenti: τ etiā fuit p̄ceptū ꝙ implerēt vnum vas māna: τ ſeruarent in futuras generatōes: vt d̄r infra: ſȝ qđ ſic putreſiebat erat ex volūtate dei ne aliqui ex cupiditate τ guloſitate vellēt pl⁹ debito colligere ad reſeruandū: qđ eēt occaſio maloꝝ: vt p̄dictū ē. n Et irat⁹ ē ꝯ eos moyſes. ſ. ira que ē ꝑ zelū τ nō viciū. o Cūq̄ȝ incaluiſſet ſol liq̄fiebat. hora .n. colligendi erat poſt ortū ſolis eleuato rore q̄ erat ſup māna ꝑ vapores vt p̄dictū ē: τ durabat vſq̄ȝ ad horā ſextā: τ tūc incipiebāt liqueſieri ad modū pruine: ad ignē vō indurabat̄ τ formabāt̄ ide panes. p In die vero ſexta col. ci. du. ſm ꝙ dicunt hebrei non collegerunt plus in illa die q̄ȝ in alijs precedentibus: ſed cum venerunt ad domū inuenerūt menſurā duplicē per miraculū: τ hoc vr̄ ex lr̄a ſequēti cū d̄r.

Nec[f] qui plus collegerat habuit amplius: nec[g] qui minus parauerat repperit[h] min⁹: ſed[i] ſinguli iuxta id qđ edere poterāt cōgregauerūt. Dixitq̄ȝ moyſes ad eos. Nullus[k] relinquat ex eo in mane. Qui nō audierūt eum: ſed[l] dimiſerūt quidā ex eis vſq̄ȝ mane τ[m] ſcatere cepit uermibus atq̄ȝ ꝯputruit. Et[n] iratus ē ꝯtra eos moyſes. Colligebāt aūt mane ſinguli q̄ȝtuȝ ſufficere poterat ad veſcēdum. Cūq̄ȝ[o] incaluiſſet ſol liquefiebat. In[p] die autē ſexta collegerūt cibos duplices. i. duo gomor ꝑ ſingulos hoīes. Venerūt[q] autem oēs principes multitudinis: τ narrauerūt moyſi. Qui[r] ait eis Hoc eſt qđ locutus ē dn̄s. Requies[ſ] ſabbati ſanctificata ē dn̄o. Cras[t] quodcūq̄ȝ operandū ē facite: τ[u] que coquēda ſūt coquite[x] Quicquid[y] aūt reliquū fuerit reponite[z] uſq̄ȝ in mane. Feceruntq̄ȝ ita ut preceperat Moyſes: τ nō ꝯputruit: neq̄ȝ uermis inuentus eſt in eo. Dixitq̄ȝ[a] moyſes. Comedite illud hodie: q: ſabbatū ē dn̄o non inuenietur hodie in agro. Sex diebus colligite: in die autē ſeptimo ſabbatū eſt dn̄o: idcirco nō inuenietur. Venitq̄ȝ[a] ſeptima dies: τ egreſſi de populo ut colligerēt nō inuenerūt. Dixit autem dn̄s ad moyſen. Vſq̄ȝquo[b] non vultis cuſtodire mandata mea τ legē meā. Videte ꝙ dn̄s dederit nobis ſabbatum τ ꝓpter hoc die ſexta tribuit nobis cibos duplices. Maneat[c] unuſq̄ſq̃ apud ſemetipm̄ τ nullus egrediatur d̄ loco ſuo die ſeptimo. Et ſabbatizauit ppl's die ſeptimo. Appellauitq̄ȝ[d] domus iſrl' nomē ei⁹ man. Quod[e] erat quaſi ſemen coriandri albū[f]: guſtuſq̄ȝ[g] eius quaſi ſimile cū melle. Dixit[h] autēȝ moyſes. Iſte eſt ſermo quē precepit dn̄s. Imple gomor ex eo τ cuſtodiat̄ in futuras retro generatiōes ut nouerint panē quo alui uos in ſolitudine quando educti eſtis de terra egypti. Dixitq̄ȝ moyſes ad aarō. Sume uas unū τ mitte ibi man: quātuȝ pōt capere gomor: τ[i] repone corā dn̄o ad ſeruāduȝ in generatiōes ueſtras: ſicut p̄cepit dn̄s Moyſi. Poſuit q̄ȝ illud aaron in tabernaculo reſeruādū. Filij[k] autem iſrael comederunt man quadraginta annis: donec uenirent in terram habitabilem. Hoc cibo aliti ſunt vſq̄ȝquo tangerent fines terre chanaan. Gomor[l] autē decima pars eſt ephi.

Capitulū. xvij.

i. cibum preparatum a deo vt p̄dictū ē. e Quod erat quaſi ſemē coriandri. q̄ȝtum ad quātitatē τ figurā: nō tn̄ q̄ȝtuȝ ad colorē. vn̄ ſubdit̄. f Albū. ſemē aūt coriandri nigrū ē. g Guſtuſq̄ȝ eius q̄ſi ſil'e cum melle. Simila farina triciti eſt delicatiſſima. ſapor igit̄ illius māne erat quaſi ſapor panis facti de ſimila τ conmixtione mellis. Sap. xvi. dicit̄ ꝙ habebat omnē ſaporis ſuauitatem ſȝ hoc ē intelligendū ꝙ non erat ex natura māne: ſȝ ex merito ſctōꝝ hoīȝ q̄ eā comedebant quib⁹ ſapiebat ſicut deſiderabant: vn̄ ibidē ſubdit̄. Qđ eīm q̄ſq̃ volebat ad hoc conuertebat̄. mal'aūt hoīb⁹ ex eoꝝ d̄merito d̄ſipiebat. vn̄ Nu. xi. c. d̄r. Nihil vidēt oculi nr̄i niſi man: q̄m nauſeat aīa nr̄a ſuper cibo iſto leuiſſimo. Hic aūt deſcribit̄ ſapor ipi⁹ naturalis: generabat̄ aūt tēȝ in aere: τ pp̄ h̄ vocat̄ alicubi panis de celo: q: i celo aereo ē generatus: τ a deo dat⁹ τ formatus: non virtute nature. Dicitur autem panis angeloꝝ quia in deſcenſu māne coopabātur angeli. nō eīm d̄r panis angeloꝝ: q: ipo veſcerēt̄: q: nō indigēt cibo corpali. h Dixit aūt moyſes. Hic ꝯn̄r ponitur ipius māne reſeruatio in futuras generatiōes in memoriā tāti bn̄ficij: τ pȝ lr̄a vſq̄ȝ ibi. i Et repone corā dn̄o. i. in illo tabernaculo ꝑuo: de quo p̄dictū ē. Hebrei aūt dicūt ꝙ hoc d̄r de tabernaculo magno qđ poſtea factū eſt: τ qđ iſtud p̄ceptū nō fuit datū ante cōpletionē tabernaculi ſȝ poſt: τ qđ hic d̄r ē ꝑ anticipationē.

k Filij aūt iſ. co. man. xl. annis donec ve. in ter. hitabilē. i. in terraȝ chanaā: que eis ꝓmiſſa erat ad habitādū: nec tn̄ defecit māna ſtatim cū intrauerūt terrā illā: q: trāſito iordane fecerūt circūciſionē in galgalis τ poſtea celebrauerūt paſcha: τ in craſtino paſche defecit māna vt hr̄ ioſue. v. ſed ſatis cito p⁹ ingreſſum terre chanaā defecit vt patet ex dictis. l Gomor aūt deci. ps ē ephi. vtrūq̄ȝ eſt nomen mēſure: quātū aūt tenet gomor nō hr̄ ex ſcriptura ſȝ rab. ſa. dicit ꝙ cōtinet quātitatē. xlij. ouoꝝ: ephi decies tātū. alij aūt dicūt ꝙ ex dictis papie τ Iſidori de mēſuris hr̄ ꝙ gomor cōtinet quātū quarta τ dimidia pariſienſis. i. tantū de blado vel alia re anda

q Venerūt aūt oēs p̄n. mul. τ nar. moyſi. ex miraculo eīm facto denouo moti fuerūt ad veniēdū τ narrandū moyſi: qđ acciderat. r Qui ait eis. reddēs rōnē p̄dicte duplicatiōis. ſ Requies ſab. ſan. ē dn̄o. i. dedicata ē cultui diuino: τ iō nihil ē agēdū in eo. vn̄ ſubdit̄.
t Cras qđ ē op. fa. i. illud qđ velletis cras facere facite hodie. v Et q̄ co. ſūt. ſ. ꝓ die craſtina hodie. x Coquite. ſm hebreos iſtas obſeruātias de die ſab. dixerat eis pri⁹ in marath: ſȝ hic replicāt̄ occaſione duplicatiōis māne. y Quicq̄d aūt re. fuerit. ſ. de māna collecta die ſexta.
z Reponite vſ. in ma. die ſab. cui⁹ cā ſubdit̄. a Dixitq̄ȝ moy. co. il. hodie. ad hoc. n. fuerat reſeruatū. a Venitq̄ȝ ſeptima dies τ egreſ. d̄ po. vt col. nō inuenerūt. exiuerūt eīm guloſitate ducti vt haberēt nouū cibū ſicut τ alijs dieb⁹: τ ēt cupiditate τ curioſitate ad vidēdū ſi v̄buȝ moyſi foret verū. b Vſq̄ȝquo nō vultis ſeruare mādata mea. ſ. de obſeruatōe ſabbati τ de māna de qua fuerūt octo mādata dei ſm ꝙ dicit Andre. primū vt mane colligerēt. ſcđm ꝙ ad ſufficientiā ſm eſtimationē ꝓpriā. terciū vt comederēt menſurā gomor: τ nō plus. quartū vt nō relinquerēt in craſtinū.

ſic menſurabili quātū vnū vas factū ad menſurandū talia qđ eſſet quātitatis quarte τ dimidie pariſienſ cōtineret: credo tn̄ ꝙ talium quātitas eſt nobis incerta: q: mēſure eodē noīe noīate variāt̄ in diuerſis regionib⁹ τ ciuitatib⁹ ſicut modi⁹ pariſien̄. alteri⁹ quātitatis eſt q̄ȝ Rothomagen̄. vel alterius loci. τ ſimiliter de menſuris liquidoꝝ vt vini τ olei τ cōſimilium.

periri volebāt vtꝝ de⁹ poſſet eos potare in deſerto: vel q: volebāt experiri vtꝝ ex ſuis meritis de⁹ deberet eis dare potū miraculoſe. vnde dicebāt. Eſt ne de⁹ in nobis an nō: vt poſtea ſubdit̄. g Clamauit ergo moyſes ad dn̄m. in nullo retardatus de bono ꝓcurādo eis pp̄ iniuriā eoꝝ ꝯ ipȝ. h Adhuc paululū τ la. me. hoc nō dicebat Moyſes ductus timore naturali ſui qui bene cadit ī perfectum virum ſed magis h̄ dicebat timore populi ne eo īterfecto a dn̄o recederet ꝑ ydolatriam.

In ca. xvi. vbi dicit̄ in poſtilla l. Dicit̄ autem alibi panis angeloꝝ. Additio. i Nter hebreos magne auctoritatis āntiquos fuit diſceptatō ſuper māna in q̄dā libro Talmudico qui d̄r Joma. quidā eīm eoꝝ q̄ dicit̄ turra. Aq̄la. al's ra. haquiba. expoſuit illud v̄bū. ſcȝ panis angeloꝝ: ſicut ſonat dicēs ꝙ hō iſraelita manducauit panē quē angeli comedunt. ali⁹ vero qui dicebat̄ ra. yſmael: improbauit eū dicēſ ꝙ āgeli nō comedunt cibuȝ corporalem. Moderni vero vt ra. Moy. gerūden̄. τ alij ſuſtinent opinionē Rab. haquiba. dicentes ꝙ angeli reficiuntur in lumine diuino τ ꝙ māna erat de iſto lumine quod quidem lumen fuit incorporatum ex voluntate diuina τ factum māna: τ ſic angeli τ iſraelite ex eadē reficiebātur. ſcilicet angeli ex lumine diuino: τ iſraelite ex illo lumine incorporato: τ ſic intelligunt iſti quod dicitur. Panem angeloruȝ manducauit homo. vt habet̄ in glo. p̄dicti Rab. Moy. in hoc loco. Et licet hoc non vere dicat̄ figuratū de illo māna eſt tn̄ valde applicabile ad noſtrū verū māna. ſ. ſacrm̄ euchariſtie in quo eſt verū lumē diuinū ex volūtate diuina incorꝑatū. ex quo. ſ. lumine diuino angeli in celo reficiuntur τ fideles in deſerto hui⁹ vite ex eodē lumine incorporato paſcūtur: qđ ſi ſic intellexiſſent ceſſarēt murmuratiōes eoꝝ cōtra predictū ſacrū ſacramentū dicentes ꝙ penitus eſt impoſſibile τ implicans cōtradictionē. vn̄ de ſitibus itelligit̄ illud pſal. Noluit itelligere vt bene ageret. multa eīm τ ſimilia de hoc māna ab eis dicūtur: q̄ cauſa breuitatis omitto.

Igitur ꝓfecta oīs multitudo filioꝝ iſrl' de deſerto ſyn per manſiōeſ ſuas iuxta[b] ſermonem dn̄i caſtra metati ſunt in raphidim: vbi[c] nō erat aqua ad bibēdū pplo. Qui[d] iurgat⁹ cōtra moyſen ait. Da nobis aquā ut bibamus: quibus reſpōdit Moyſes. Quid[e] iurgamini cōtra me τ[f] cur tentatis dn̄m. Sitiuit ergo ibi ppl's pre aq̄ penuria: τ murmurauit ꝯtra Moyſen dicēs. Cur feciſti nos exire d̄ egypto: ut occideres nos τ liberos noſtros ac iumenta ſiti. Clamauit[g] aūt moyſes ad dn̄ȝ dicēs. Quid faciā poplo huic: adhuc[h] paululū τ lapidabit me. Et[i] ait dn̄s ad Moyſen. Antecede[k] populū τ ſume[l] tecuȝ de ſenioribus iſrael: τ[m] uirgā qua percuſſiſti flumū tolle i manu tua τ uade. En[o] ego ſtabo ibi corā te ſupra petraȝ oreb: percutieſq̄ȝ petrā τ exibit ex ea aqua vt bibat populus. Fecit moyſes ita corā ſenioribus iſrael. Et[q] vocauit nomen loci illius: tētatio: propter iurgium filioꝝ iſrael: τ[r] quia tentauerant dominuȝ dicētes. Eſt ne deus in nobis an non. Venit[ſ] aūt amalech τ pugnabat cōtra filios iſrael in raphidim. Dixitq̄ȝ[t] moyſes ad Joſue Elige[u] viros: et[x] egreſſus pugna ꝯtra Amalech cras. Ego[y] ſtabo in uertice collis: hn̄s[z] virgam dei in manu mea. Fecit ioſue ut locutus erat Moyſes τ pugnauit cōtra amalech. moyſes[z] aūt τ aarō τ hur aſcenderūt ſuꝑ v̄ticē collis

i Et ait dn̄s ad moyſen. hic ꝯn̄r deſcribit̄ dei ꝓuidentia cū dicitur.
k Antecede paululum ac ſi diceret dn̄s tu times ne populus lapidet te. egredere an̄ eos τ videbis ſi potero te ꝓtegere.
l Et ſu. tecū de ſeni. iſrl'. vt ſint teſtes ꝙ ibi antea nō fuerūt fontes v'l aque: τ ꝑ hoc appeat euidens miraculū. m Et v̄gaȝ. Dicit ra. ſa. ꝙ aliq̄ de populo iſrl' erāt ita maligni ꝙ dicebāt miniſteriū illi⁹ v̄ge ſolūmō ſe extendere ad mala infligēda ſicut patuit in plagis egyptioꝝ: ſȝ nō ſe extēdebat ad cōferendū bona: τ iō dn̄s p̄cepit moyſi vti virga illa in eductiōe aque de petra vt manifeſte videret̄ ꝙ nō ſolū erat inſtrm̄ diuine iuſticie in malis pene inferendis ſed etiam diuine miſericordie in bonis conferendis.

n Qua percuſſiſti fluuium ſupra. vij. capi. videtur dici contrarium. ſcilȝ ꝙ aaron ꝑcuſſit τ nō moyſes. Dicēdū ꝙ aaron ꝑcuſſit auctoritate τ mādato moyſi: vt d̄r ibi τ q: ille dicit̄ rē facere cui⁹ auctoritate fit: iō dicit̄ h̄ ꝙ ipe moyſes ꝑcuſſit. o En ego ſtabo corā te. parat⁹ ad implendū petitionē tuā. p Supra petrā oreb. nō ē intelligendū ꝙ illa petra eēt in monte oreb q̄ ē idē ꝙ mōs ſynai: q: adhuc diſtabāt ab illo loco: ſȝ eſt ali⁹ loc⁹ eiuſdē noīs. ſequit̄. q Et voca. nomē illi⁹ tentatio. cuius cā ſubditur.
r Quia tentauerūt dn̄m. qualiter aūt tentauerūt deū iā dictū ē. ſ Venit aūt Amalech. Deſcripta ꝓuiſione alimēti: hic deſcribit̄ rep̄ſſio aduerſarij. τ p̄ deſcribit̄ pugna. ſcđo grāȝ actio ꝓ victoria ibi. Edificauitq̃. Circa primū dicit̄. Venit aūt amalech τ pugnauit ꝯ iſrl'. cā hui⁹ dicta eſt xv. c. quātū ē ex pte ipſi⁹ amalech. alia cā aſſignat̄ ex pte ppl'i iſrl'. Ad hoc eīm ꝑmiſit dn̄s bellū iſtud ꝯ eū inſurgere: vt ex victoria ſequēti eēnt audaciores decetero ꝯ aduerſarios inſurgētes τ de ſpolijs amalech eſſent muniti armis τ alijs neceſſarijs que fugiētes dimiſerūt. t Dixitq̄ȝ Moyſes ad Joſue. vidit eīm in ſpū ꝓphetico ipm̄ fore ducē iſrl': τ iō fecit eū capitaneū exercit⁹. v Elige viroſ. i. ſtrenuos bellatores. x Et egreſſus pugna ꝯ amalech. n̄. n. voluit ꝙ expectaret̄ exercit⁹ amalech: ſȝ ꝙ iret̄ ſibi obuiā ne pueri τ mulieres τ timidi qui remāſerūt in caſtris nimis terrerētur τ fugerent: τ ſic daret̄ maior audacia aduerſarijs. y Ego ſtabo in vertice collis. ad pugnādū p̄cib⁹ ꝯ aduerſarios. z Hn̄s virgaȝ dei in ma. mea. vt victoria deo aſcribat̄. z Moyſes aūt τ aaron τ hur aſcēderūt τc. Dicūt hebrei τ aliqui doctores catholici ꝙ iſte hur fuit fili⁹ marie τ caleph: cōfirmātes ꝑ illud qđ ſcribit̄. i. Paral'. ij. ca. ꝙ mortua azuba vxore Caleph ipe accepit vxoreȝ que vocabat̄ ephrata: que pepit ei hur. Dicūt aūt ꝙ iſta ephrata fuit maria ſoror moyſi que erat binomia: ſȝ iſtđ vr̄ falſum q: maria ſenior erat ipo moyſe: qđ pȝ ex hoc qđ ſupra dictū eſt ij. ca. ſ. ꝙ moyſe expoſito in flumine ipſa iuit ad videnduȝ q̄d accideret de puero: τ dixit filie pharaonis. Vis vt vocē tibi mulierē hebreā que nutrire poſſit infantulū. Ex quo pȝ ꝙ in natiuitate moyſi iā erat puella. xij. annorū vel ampli⁹: moyſes an̄ exitū de egypto iā erat. lxxx. annoꝝ. vt dictuȝ eſt vij. ca. τ ꝑ ꝯn̄s tūc erat maria. lxxxxij. annoꝝ vel circiter. De caleph aūt ſcribit̄ Joſue. xiiij. ca. ꝙ erat. xl. annoꝝ tn̄ q̄n iuit ad explorādū terrā: qđ fuit poſt exitū de egypto: ſi igit̄ maria fuit vxor ei⁹ ſcđa: nō vr̄ ꝙ acceperit eam an̄q̄ȝ iret ad explorādū: tū q: nō ita cito accipiebāt vxores illo tpe: ſȝ expe

Capitulum. xvij.

Igitur ꝓfecta. Poſtq̄ȝ deſcripta eſt ꝓuiſio alimenti ſicci qđ eſt cibus: hic ꝯn̄ter deſcribit̄ ꝓuiſio alimēti humidi: qđ eſt potus: τ p̄mo oſtenditur aque penuria. ſcđo circa hoc dei ꝓuidētia: ibi. Et ait dn̄s. Circa p̄mū d̄r. a Igit̄ profecta oīs mul. fi. iſrl' de deſerto ſyn per māſi. ſuas. Notandū ꝙ in itinere vſq̄ȝ ad montē ſynai τ etiā poſtea filij iſrl' fecerūt aliquas māſiones que magis ſerioſe exp̄muntur Nu. xxxiij. h̄ aūt ſolū nomināt̄ ille in quib⁹ factū ē aliq̄d notabile. b Juxta ſer. dn̄i. nō eſt intelligendū ꝙ aliqua vox ſenſibilis a deo emiſſa oñderet locū in quo deberent manere ſȝ colūna nubis p̄cedēs hoc indicabat faciēs ī h̄ officiū vocis vel ſermonis. c Vbi non erat aqua ad bibēdum. Sed querit̄ hic quare dn̄s eduxit eos ꝑ talē viā vbi pateret̄ tot defect⁹ cibi τ pot⁹. Dicendū ꝙ hoc fuit vt ex frequēti neceſſitate oporteret eos recurrere ad dn̄m τ ſic ſub timore dn̄i retinerētur: ꝑ hoc etiā bonoꝝ patiētia τ maloꝝ impatiētia declarabat̄. d Qui iur. ꝯ moyſen ait. hoc intelligit̄ d̄ ipatientib⁹ tm̄. e Quid iurgamini ꝯ me. q̄ſi obliti bn̄ficioꝝ dei: q̄ vobis ꝓuidit in maiori neceſſitate.
f Et cur tētatis dn̄m. vr̄ tn̄ ꝙ nō fuerit ibi tētatio dei: q: non habebāt q̄d agerēt humano ꝯſilio. Dicēdū ꝙ tētabāt deū in hoc ꝙ ex

Universidad de Salamanca. BGH

ctabāt etatē pfectā ad generādū:tū q: oportet dicere ꝙ ꝓ aliqđ tṗs fuerit cū ṗma:maxime q: ex ea habuit ꝓlē:vt hr̄.i.Paral'.ij.ca. Ex quo videt ꝙ nō potuit accipere mariā cū iam eſſet.xl.annoꝝ:vel parū min⁹ ⁊ tc ipa maria erat.lxxxij.an.vl' paꝝ min⁹. Ex q̄ ſeqt incōueniēs vtvr̄.ſ.ꝙ dn̄a ſic āntiq̄ ⁊ tante ſanctitatis: quia erat pro phetiſſa:vt.ſ.dictū ē:cō traxiſſet mr̄ omū ⁊ maxie cū hoīe tā iuuene Itē dato ꝙ cōtraxiſſet in tali etate non tn̄ potuiſſet cōcipere. Itē dato ꝙ concepiſſet de caleph: tn̄ ille puer in exitu de egypto n̄ poſſet eſſe ita magnus ꝙ aſcendiſſ3 cū moyſe i mōtem ⁊ ſuſtētaſſet man⁹ ei⁹ vt hic d̄r de illo hur. Ex quo manifeſte p3 ꝙ nō fuit fili⁹ Caleph. ⁊ Marie Itē de ipō d̄r.j.xxiiij.ca. Habetis aaron ⁊ hur vobiſcū:ſi q̄d natū fuerit q̄ōnis refereris ad eos. Ex quo p3 ꝙ in exitu filioꝝ iſrael de egypto hur iam erat magne prudentie ⁊ magni cōſilij ⁊ reputatus iter ſeniores: ⁊ iō ille hur de quo ē hic ſermo n̄ potuit eē fili⁹ caleph q̄ adhuc erat ſatis iuuenis vt ṗdictū eſt: ⁊ iō ſi dicat ꝙ fuerit fili⁹ marie oportet dicere ꝙ ſit de alio viro: nec illa ephrara de qua dictu3 eſt potuit eſſe eadē cū maria: vt ſatis p3 ex dictis: ⁊ ille hur fili⁹ caleph ē ali⁹ ab iſto d̄ quo hic loquit ſcriptura. Et iō mihi vr̄ melius dicere cū āntiq̄s doctoribus ꝙ iſte hur fuit maritus marie: ⁊ idē dicit Joſephus.iij.libro antiquitatū: ⁊ iō cū moyſe aſcendit in mōtē ⁊ ſibi cū aarō cōmiſſum ē regimē popl'i in abſentia moyſi:q: erat vir āntiqu⁹ ſapiēs ⁊ expt⁹

cōcorditer hoc dicūt: ⁊ cum interrogaretur a Dauid quis eſſet.rn̄dit fili⁹ hoīs aduene amalechite ego ſum. Ex quo videt ꝙ amalechite ſunt idumei: ⁊ ſic non deſcenderūt ab yſmahele: ſed ab eſau. De gloſa autē Strabi vel alterius niſi ſit doctor autentic⁹: vt Augu. ⁊ Hiero. ⁊ hmōi:non eſt multū curādum:maxime quādo videtur a tex. diſcrepare.

Cūq3[a] leuaret moyſes man⁹ vincebat iſrael. Sin autē paululū remiſiſſet: ſupabat amalech. Manus autē moyſi erāt graues. Sumentes igitur lapidem poſuerūt ſubter eū in quo ſedit. Aaron autem ⁊ hur ſuſtentabāt manus ei⁹ ex vtraq3 pte: ⁊ factū ē ut man⁹ illi⁹ nō laſſarētur vſq3 ad occaſu3 ſolis. Fugauitq3[b] Joſue Amalech ⁊ populu3 ei⁹ in ore[c] gladij Dixit aūt dn̄s ad moyſen. Scribe[d] hoc ob monimentū in libro: et[e] trade auribus ioſue. Delebo[f] enī3 memoriā amalech ſub celo. Edificauitq3[g] moyſes altare et[h] uocauit nomē eius dn̄s exaltatio mea dicens. Quia[i] manus ſoli⁹ dn̄i ⁊[k] bellum dei erit cōtra amalech a generatiōe in generatōe3.

Capitulū.xviij.

Umq3[a] audiſſet ietro ſacerdos[b] madian cognatus[c] moyſi omnia[d] que fecerat dn̄s moyſi ⁊ iſrael populo ſuo: ⁊ ꝙ eduxiſſ3 dn̄s iſrael de egypto tulit[e] zephorā vxore3 moyſi quā remiſerat: ⁊ duos filios eius: quoꝝ vnus vocabat gerſan: dicente patre aduena fui i terra aliena: alter vero eliezer. De⁹ enī ait patris mei adiutor meus: ⁊ eruit me de gladio pharaonis. Uenit[f] ergo ietro cognat⁹ moyſi ⁊ filij eius ⁊ vxor eius ad moyſen in deſertū: ubi erat caſtrametatus iuxta montē dei ⁊[g] mandauit Moyſi dicens. Ego ietro cognat⁹ tu⁹ uenio ad te ⁊ vxor tua: ⁊ duo filij tui cum ea. Qui[h] egreſſus in occurſum cognati ſui adorauit: ⁊ oſculatus eſt eu3. Salutauerūtq3[i] ſe mutuo uerbis pacificis. Cūq3 intraſſet tabernaculum: narrauit Moyſes cognato ſuo cūcta que fecerat dn̄s pharaoni ⁊ egyptijs propter iſrael vniuerſumq3[a] labore3 qui accidiſſet eis in itinere: ⁊ ꝙ liberauerat eoſ dn̄s. Letatuſq3[b] ē ietro ſuper oībus bonis que fecerat dn̄s iſraeli eo ꝙ eruiſſet eū de manu egyptiorū. Et ait. Benedictus[c] dn̄s q liberauit uos de manu egyptiorū ⁊ de manu pharaonis: qui eruit populu3 ſuum de manu egypti. Nunc cognoui quia magnus dominus ſuper oīs deos: eo ꝙ ſupbe egerint contra eos. Obtulit[d] ergo ietro cognatus Moyſi holocauſta: et[e] hoſtias dn̄o: venerūtq3[f] aaron ⁊ oēs ſeniores filiorum

g Edificauitq3 Moyſes altare. Hic deſcribit gratiarūactio pro victoria cum dicitur Edificauitq3 moyſes altare ad offerendum deo hoſtias ꝓ gratiarū actione.

h Et voca.no.ei⁹ dn̄s exal.mea. nō q: nomen dn̄i cōueniat ipſi altari: ſed denominatuſ eſt ab effectu ipſius dn̄i exaltantis populum iſrael ⁊ amalech depmentis: ꝓpter qđ ſubditur.

i Quia man⁹ ſoli⁹ dn̄i.i.poteſtas throni eius.

k Et bellu3 eius erit contra Amalech ⁊c̄.

Capitulū.xviij.

Unq3 audiſſet Jetro. poſtq̄ deſcripta eſt ꝓuiſio alimenti ⁊ repreſſio aduerſarij: hic cōſequēter deſcribitur gubnatio populi: ⁊ primo deſcribitur aduentuſ cōſulentis. ſecūdo aſſenſus preſidentis: ibi. Altera autem die. Prima in tres. quia primo deſcribitur aduentus Jetro amicabilis: q: ex bonis que dn̄s fecerat iſraeli mot⁹ fuit ad veniendum ⁊ cōgaudendū: ⁊ hoc eſt qđ dicitur. a Cūq3 audiſſ3 Jetro. Iſte habuit plura nomina vt dictū eſt ſupra.ij.ca.

b Sacerdos madian.i.maior vt dictum fuit ibidem.

c Cognatus moyſi.i. affinis. vnde in in hebreo habetur Socer moyſi ⁊ ſimiliter in ſequētibus vbi nominatur cognatus.

d Omnia que fecerat deus ⁊c̄.ſ.in egyptioꝝ flagellatiōe: ⁊ i maris diuiſione: ⁊ in amalech debellatione ⁊ ceteris.

e Tulit zepho. vxo. mo. quam remiſerat. Dictū fuit ſupra.iiij.ca. ꝙ ipſa dereliquit eū. Dicendū ꝙ fuit de voluntate moyſi: q: aduertit ꝙ vxor ſua ⁊ filij nō eſſent ſibi niſi oneri in negocio ꝓ q̄ ibat in egyptum: ⁊ ideo hic dicitur ꝙ remiſit eam. f Uenit ergo Jetro. dicūt aliqui hebrei ꝙ nō venit ante legem datā nec ṗmo anno egreſſionis de egypto ſed anno ſecūdo poſt legem datam. ⁊ ꝙ dicitur hic veniſſe hoc eſt per anticipationē. alij autem dicūt ꝙ venit ante legem datam ⁊ ṗmo anno: ⁊ hoc videtur ꝓbabile: quia terra ſua non longe erat a monte ſynay: vt patet per illud qđ dictum eſt ſ.iij.c. ꝙ moyſes paſcēs oues ietro minauit gregē ad interiora deſerti: ⁊ venit ad monte3 dei oreb qui eſt mons ſynai: ⁊ ideo audita magnificentia moyſi generi ſui nō eſt veriſimile ꝙ tardaſſet ꝑ an-

a Cūq3 leuaret moyſes manus ⁊c̄. ꝑ hoc oſtenditur ſue oratiōis efficacia: ⁊ vt deo aſcriberet victoria. Manus autem moyſi erant graues: per qđ deſignatur ꝙ in populo ſibi ſubdito erant aliqui peccatis aggrauati: quia ſcḋm ꝙ dicit Grego. ſcḋ3 qualitatē ſubditoꝝ diſponūtur acta regentiū. b Fugauitq3 ioſue amalech. in hebreo habetur. Debellauitq3. qđ exponūt hebrei dicētes ꝙ oēs fortes de amalech fuerūt interfecti in bello illo ⁊ non effugerūt niſi timidi ⁊ parum valentes. c In ore gladij.i.in acie vel acumie gladij.

d Scribe hoc ob monimentū.i.ad memoriam perpetuam.

e Et trade auribus ioſue. per hoc deſignauit dn̄s ꝙ erat ioſue introducturus filios iſrael in terrā ꝓmiſſionis ⁊ non Moyſes.

f Delebo enī memoriā amalech. hoc enī factū eſt tēpore ſaulis: vt habetur.i.Reg.xv.ca. Sciendum autē ꝙ glo. quedam ſuper locum iſtū que dicitur eſſe Strabi dicit ꝙ amalech fuit filius yſmael: a quo dicti ſūt amalechite ⁊ populus amalech. Qđ autem.i.Paral'.i.cap̄. dicitur ꝙ eliphat ṗmogenitus eſau genuit amalech: dicunt ſequētes dictam glo. ꝙ fuit alius ⁊ ſunt duo eiuſdē nominis. hoc dictū de ſacra ſcriptura non habet auctoritatem ſed magis cōtrarietatē vt videtur: quia Gen̄.xxxvi.ca. ⁊ .i.Paral'.i.ca. dicitur expreſſe ꝙ amalech fuit filius eliphat primogeniti Eſau: nec alius amalech legit. Item Joſephus.ij.li.antiq. dicit ꝙ ab amalech filio eliphath dicti ſunt amalechite. hoc enā habetur ex.ij.reg.i.ca. vbi dicitur ꝙ filius doech idumei venit ad Dauid nūcians illi mortem ſaulis. licet enī nō exprimatur ibi ꝙ fuerit filius doech: tamē omnes expoſitores

num venire ad ipſum. g Et mādauit moyſi.ſ.aduentum ſuum nō enī voluit ſubito intrare caſtra iſrl': vt ipſe ⁊ filia ſua ⁊ nepotes honeſtius reciperētur: maxime q: honor iſte in moyſen reuertebat. ſecūdo deſcribit eius honorabilis receptio cū dicitur.

h Qui egreſſus in occurſum. ⁊ nō eſt dubium ꝙ maiores de populo iuerunt cum eo ad honorādu3 ſocerum ſuū ⁊ vxorem.

i Salutauerunt q3 ſe mutuo ṽbis pacificis.i.amicabilib⁹: q: iter eos nō erat āte diſcordia.

k Cūq3 intraſſ3 tabernaculū narra moyſes ⁊c̄. honeſtius enī ⁊ magis serioſe dixit ſibi in domo q̄3 dixiſſet in via.

a Uniuerſumq3 laborē. ꝓ defectu victualiū ⁊ inſultu amalech. Tercio deſcribit ipſi⁹ ietro deuotio laudabilis cū dicit.

b Letatuſq3 ē ietro. ex quo pat3 ꝙ habebat fidē vnius dei veri. vnde ait.

c Bn̄dict⁹ do. q̄ libe. vos ⁊c̄. Nūc cognoui quia magn⁹ dn̄s ſup oēs deos. per mirabilia enī audita totius nature create ṽtutē trāſcēdētia cognouit ꝙ ipe ē ſolus de⁹ ver⁹: ⁊ nō ſolū cōfeſſus ē fidem ſua3 ore: ſ3 enā opere. vn̄ ſubditur.

iſrael ut comederent panem cum eo: coram[g] dn̄o. Altera[h] autē die ſedit[i] moyſeſ ut iudicaret populū qui[k] aſſiſtebat moyſi a mane vſq3 ad ueſperam. Quod cum uidiſſet cognatus eius omnia.ſ. q̄ agebat in populo ait. Quid[l] ē quod facis in plebe. Cur ſolus ſedes: ⁊ omnis populus preſtolatur de mane vſq3 ad ueſperam. Cui reſpondit Moyſes. Uenit ad me populus querens ſententia3 dei. Cūq3 acciderit eis aliqua diſceptatio uenīūt ad me ut iudicem inter eos ⁊ oſtendam precepta dei ⁊ leges eius. At ille. Non[m] bonam inquit rem facis. Stulto labore ꝯſumeris: ⁊ tu ⁊ popul⁹ iſte qui tecum eſt. Ultra uires tuas eſt negociu3. Solus illud nō poteris ſuſtinere ſ3[n] audi uerba mea atq3 conſilia: ⁊ erit domin⁹ tecū. Eſto[o] tu populo in his que ad deu3 pertinent ut[p] referas que dicūtur ad eum: oſtendaſq3[q] populo cerimonias ⁊[r] ritum colendi: viamq3[s] per quam ingredi debeant: ⁊[t] opus quod facere debeant. Prouide[u] autem de[x] omni plebe uiros[y] potentes[z]: ⁊[a] timentes deum in[b] quibus ſit ueritas: ⁊[c] qui oderint auariciam: ⁊[d] conſtitue ex eis tribunos ⁊[e] centuriones: ⁊[f] quinquagenarios: ⁊ decanos: qui iudicent populu3 omni tempore. Quicquid autē maius fuerit referant ad te: ⁊ ipſi minora tāntūmodo iudicent leuiuſq3 ſit tibi partito i alios onere. Si[g] hoc feceris implebis imperiū domini ⁊ precepta eius poteris ſuſtentare: ⁊[h] omnis hic populus reuertetur ad loca ſua cum pace[i]. Quibus[k] auditis Moyſes fecit[l] oīa que ille ſuggeſſerat. Et[m] electis uiris ſtrenuis de cuncto iſrael: cōſtituit eos principes populi: tribunos ⁊ centuriōes: ⁊ quinquagenarios: ⁊ decanos: qui iudicarent plebem domini oīi tempore. Quicquid autē grauius erat referebant ad eu3: faciliora tantū modo iudicantes. Dimiſitq3[n] cognatum ſuu3: qui reuerſus abijt in terram ſuam.

Capitulu3. xix.

Enſe[a] tercio egreſſionis iſrael de terra in die

d Obtulit ergo Jetro holocauſta. v'ctime ſunt que totaliter incēduntur ad honorem diuinū. e Et hoſtias.ſ.pacificas: quaru3 vna pars incendebat altera autē erat ſacerdotis: altera ab offerentibus comedebatur. vnde ſubdit. f Uenerūtq3 aaron ⁊ oīes ſeniores ⁊c̄. vt honorarent eū maxime quia erat de nouo cōuerſus ad fidem ⁊ ritum hebreoꝝ vt in fide magis ſolidaret. per panem autem hic intelligitur oīs cibus vt frequēter dictum eſt.

g Coram dn̄o.i.coram illo paruo tabernaculo: de quo dictu3 eſt ſupra.xvi.ca. vel corā altari vbi obtulerat holocauſta.

h Altera autem die. deſcripto aduentu cōſulentis. hic cōſequēter deſcribitur aſſenſus preſidentis: vbi premittit cōſultationis occaſio: cum dicit. Altera autem die.ſ. poſt oblationem Jetro.

i Sedit Moyſes vt iudicaret populū. debet enī iudiciu3 fieri in tranquillitate ratōnis non in motu paſſionis: ⁊ hoc deſignatur per ſeſſionem: ꝓpter qđ iudices debent dare ſentētiam ſedendo.

k Qui aſſiſtebat ei de mane vſq3 ad veſperam. ꝓpter negocioꝝ multitudinē. l Quid eſt qđ facis. ac ſi diceret non eſt bonus ꝓcedendi modus. vnde ſequitur. m Non bonā rem inquit facis. non eſt intelligendum ꝙ res eſſet mala de ſe imo bona: ſed melius fieri poterat: vt oſtenditur infra. minus autem bonum cōparatum ad maius bonū habet rationē defectus: ⁊ per cōſequēs mali aliqualiter: ſicut minus malū cōparatū ad maius habet rationem eligibilis ⁊ per cōſequens boni aliquo modo. ſecūdo ponitur ipa cōſultatio cum dicitur. n Sed audi verba mea ⁊c̄.i. meli⁹ gubernabis populū a deo tibi cōmiſſum. o Eſto tu populo in his q̄ ad deum pertinēt. accedendo.ſ. ad deū ꝓ populo ⁊ volūtatem ipſius audiēdo ꝓ populi directione. ideo ſubditur. p Ut referas.ſ.populo.

q Oſtendaſq3 populo cerimonias. q̄3tū ad celebrationē dieꝝ ſolēnium.

r Et ritum colendi. q̄3tum ad actū offerendi ⁊ ſacrificandi.

s Uiamq3 per quā ingredi debeant. q̄3tum ad credenda.

t Et opus qđ facere. q̄3tum ad mores ⁊ agenda.

v Prouide aūt. cum magna diligētia ⁊ deliberatione.

x De omni plebe. abſq3 perſonaꝝ acceptatione.

y Uiros. q: mulieres nō debent dn̄ari neq3 regere ꝓpter defectū diſcretiōis ⁊ cōſtantie.

z Potentes.ſ. iudicare ꝑ tuā ſapiētiam ⁊ experientiam. vnde ⁊ alia tranſlatio habet Sapiētes. vbi habemus potentes.

a Et timentes deu3. magis q̄3 hoīes.

b In quibus ſit veritas ſ. vite iuſticie ⁊ doctrine.

c Et q̄ ode. auariciā. q̄a oēs cupidi ꝓpter munera de facili flectūt a iuſticia.

d Et cōſtitue ex eis tribunos. tribun⁹ eſt q̄ ṗeſt mille hominibus.

e Et centuriones. centurio preeſt centum.

f Et q̄nquagenarios ⁊ decanos. q̄nquagenari⁹ eſt q̄ ṗeſt.l. ⁊ decanus.x. In ppl'o autē iſrl' erāt ſexcenta milia peditū: vt.ſ. dictū eſt.xij.ca. Ex q̄ ꝯcludit ꝙ ibi fuerūt ſexcēti tribuni: ⁊ cēturiones ſex milia ⁊ q̄nquagēarij.xij.milia: ⁊ decani ſexaginta milia.

g Si hoc feceris ⁊c̄. ordinate gubernādo ppl'm tibi cōmiſſum a deo. h Et oīs hic po. reuertet. hora debita negocijs expeditis. i Cū pace. ꝑ hoc.n. ꝙ honores a ṗſidente cōicant alijs ſcḋm grad⁹ ſuos ē maior pax in populo. k Quibus auditis. Hic tercio ponit cōſultatiōis adipletio cū d̄r. l Fecit oīa que ille ſuggeſſerat. Ex quo dat exēplū ꝙ bonū ꝯſiliū inferioris nō ē cōtēnēdū. moyſes.n. qui erat dux ppl'i ⁊ ita deo ꝓpinquus ꝙ loquebat ei ſicut hō ad amicū ſuū: tn̄ fecit ipſi⁹ ietro cōſiliū. m Et ele. viris. Deut.i.c. d̄r ꝙ ppl's elegit iſtos: dōm ꝙ moyſes hāc electionē ppl'o cōmiſit: q: ꝑ experiētiā cohabitatiōis cognoſcebāt meli⁹ cōditiōes viciuoꝝ ſuoꝝ. illā ēt electōe3 moyſes approbauit: ⁊ iō d̄r h̄ elegiſſe: q: auctoritate ei⁹ electō illa facta fuit ⁊ approbata: ⁊ p3 l'ra vſq3 ibi. n Dimiſit eo. ⁊c̄.i. ſoceꝝ ſuū q̄ reuerſus abijt in terrā ſuā: illi q̄ dicūt ꝙ ietro venit ad moyſen ṗmo āno egreſſiōis de egypto qđ ē ꝓbabili⁹ vt dictū ē. dicūt ꝙ nō redijt ad terrā ſuam vſq3 ad annū ſequētē: ita ꝙ fuit cū ppl'o iſl' ꝑ annū: ⁊ iō redit⁹ ponitur hic ꝑ anticipationē ⁊ hoc magis ꝓbabile: tū q: erat nouiter ad fidē ꝯuerſus vt ṗdictū ē: ⁊ iō debebat plen⁹ inſtrui: ⁊ maxie q: illo āno erat lex dāda a deo: tū q: vidēs generū ſuū in tāta gl'ia: ⁊ ꝑ cōſequēs filiā ſua3 ⁊ nepotes ſuos nō eſt veriſimile ꝙ ita cito recederet ab eis.

In ca.xviij. vbi d̄r i poſtilla. Tulit zephorā vxorē moyſi. Additio.

q Ualiter ſit intelligendū qđ d̄r hic. Tulit zephora3 vxorē moyſi quā remiſerat dictū fuit.ſ.iiij.ca.in addi.ij. Caplm.xix.

Enſe tercio. Poſtq̄3 deſcripta eſt eductio ppl'i de egypto: hic cōſequēter deſcribit legis datio: vbi ṗmo premittit preparatio plebis. ſcḋo ſubdit datio legis.xx.ca. Adhuc ṗmo diſponit preparatio

Universidad de Salamanca. BGH

Populi per mūdiciam: ſcđo p̱ reuerentiā: ibi. Iam aduenerat. Adhuc primo inducit̃ ppl's ad mūdiciā mentis, ſcđo ad mūdiciā corporis ibi. Ait eñi dñs iā nūc veniā ad te. Circa primū dr̃. a Menſe tercio egreſ. i. die hac. i. prima die menſis tercij. b Venerūt in ſoli. ſynai. vbi lex erat danda. c Caſtrametati ſunt. i. terrā mēſurauerūt in qua ponēda erāt caſtra: q̄r ſm ordinationē illorū qui erāt deputati ad hoc aſſignabat̃ cuilibet capitaneo familie loc⁹ maior vel minor ſm quātitatē tētorij ſibi neceſſarij ⁊ familie ſue.

d Ibiq̄ iſrl' fixit tētoria ſm ꝙ erat diſpoſitū ab illis qui habebant ordinādi officium.

e E regione mōt̄. ad ptē orientalē: vt ſic adorarēt dñm deſcendentē ſup mōtē ſynai: q̄r iudei adorāt verſus occidentē vñ ⁊ tabernaculū ⁊ tēplū ſic fuerūt diſpoſita: vt ingreſſuſ eēt a pte orientali: vt ad ptē oppoſitā adorarēt ſacerdotes ſicut ⁊ ſtelle celi ab oriente mouentur in occidentē quaſi adorātes ad partē illam. vnde. ij. Eſdre dicitur. Exercit⁹ celi te adorat.

f Vocauitq̄ eū dñs de mōte. nō eñi audebat aſcēdere ad ſuperiorē partē mōtis niſi vocat⁹ a deo: q̄r dictū fuit ſibi in rubo. Ne appropies huc ⁊c̃. vt dictū eſt. ſ. iij. ca.

g Voſipſi vidi. q̄d fece. egyptijs. flagellādo eos ⁊ ſubmergēdo p̱ vobis.

h Quō portauerī vos ſup alas aquilarū. i. cito ⁊ expedite educēdo vos de egypto ſicut aquila inter aues alias citiſſime volat: q̄r omnes eadem die egreſſi ſunt: vt dictum eſt ſupra. xij. ca. Dicit hic ra. ſa. ꝙ modus aquile eſt qñ portat pullos de loco ad locū ꝙ portat eos ſuper dorſum: ita ꝙ ſi ꝓijciat̃ ſagitta ab inferi⁹ ipſa recipiat ſagittā ⁊ nō pulli: iō dñs cōpat ſe aq̄le: q̄r cū voluit trāſferre filios iſrael p̱ mare rubrū angel⁹ qui p̄cedebat caſtra iſrl' in hoc pſonā dñi repñtans poſuit ſe cū columna nubis inter egyptios ⁊ hebreos ne egyptij poſſent impetere hebreos machinis vel ſagittis: vt hr̃. ſ. xiiij. ca. Predicta aūt bñficia debebant mouere hebreos ad ſeruiendū deo ꝓmpta volūtate ⁊ mūda mēte ⁊ iō ſequit̃. i Si ergo audie. vocem meā. nō tm̄ aure corporis ſed ⁊ mentis.

k Et cuſtodie. pactū meū. i. legē vobis dādā opere adimplendo.

l Eritis mihi in peculiū de cūctis ppl'is. Peculiū vt hic accipit̃ ē paruus cenſus extra hereditatē de quo pōt filiuſfamilias facere qđ vult ſine licentia patris ⁊ iō eſt quid ſibi ſpecialiſſimū: ⁊ per hoc intelligit̃ ꝙ iſrl' iter oēſ ppl'os ſit magis appropriat⁹ ⁊ ſpecialis ipſi deo ſi legē obſeruet: ⁊ h̄ magis patet in hebreo: vbi hr̃ ſic. Eritis mihi amicabilitas de cūctis ppl'is i. q̄d excellēter dilectū: qđ ſignificat̃ p̱ nomē abſtractū: ſicut dr̃ de aliquo excellēter liberali ⁊ nō ſolū ē ipſe liberalis ſ; ipſa liberalitas. m Et vos eritis mihi in regnū ſacerdotale. i. maximū: q̄r noīe ſacerdotij aliqñ maioritas intelligit̃ ſicut ſupra dictū ē de ietro. ij. ca. ⁊. ij. Reg. viij. cap. dr̃. Filij dauid ſacerdotes erāt. i. maiores ⁊ primi poſt regē. n Et gens ſācta. i. ad dei cultū applicata: ſicut ⁊ veſtes ſacerdotales dicūt̃ ſctē: q̄r ad dei cultū applicate. ex hoc. n. ꝙ chriſt⁹ q̄ eſt ſanctuſſanctoꝝ naſciturus erat ſ; carnē de ppl'o iſrl' iō debebat ſpāli ſanctitate pollere pre ceteris ppl'is terre.

o Et cōuocatis maiorib⁹ natu. ill'. n. p̄mo expoſuit verba dñi: ⁊ illi ppl'o ⁊ tūc oīs ppl's cōſenſit. p Cūq̄ retuliſſet ⁊c̃. Hic ꝯñr diſponit̃ pplus p̱ mūdiciā exteriorē: tñ p̄mittit̃ relatio rñſionis ppli dño p̱ moyſen cū dr̃.

hac venerūt[b] in ſolitudinē ſynai. Nam profecti de raphidim ⁊ p̱uenientes vſq̄ in deſertū ſynai caſtrametati[c] ſunt in eodē loco: ibiq̄[d] iſrael fixit tentoria e[e] regione montis. Moyſes autem aſcēdit in montē ad deū. Vocauitq̄[f] eū dñs de mōte ⁊ ait. Hec dices domui iacob ⁊ annūciabis filijs iſrl'. Voſipſi[g] vidiſtis que fecerī egyptijs: quō[h] portauerī vos ſuper alas aquilarū: ⁊ aſſumpſerim mihi. Si[i] ergo audieritis vocē meam: ⁊[k] cuſtodieritis pactū meū: eritis[l] mihi in peculiū de cūctis populis. Mea eſt eñi omnis terra: ⁊[m] vos eritis mihi in regnum ſacerdotale: ⁊[n] gens ſācta. Hec ſunt verba que loqueris ad filios iſrael. Venit moyſes ⁊[o] cōuocatis maioribus natu populi expoſuit oēs ſermones quos mādauerat dñs. Reſponditq̄ oīs populus ſimul. Cuncta que locut⁹ eſt dñs faciemus. Cūq̄[p] retuliſſet Moyſes verba populi ad dominū ait ei dñs. Iam[q] nūc veniā ad te in caligine nubis vt audiat me populus loquētē ad te: ⁊ credat tibi imperpetuū. Nunciauit ergo Moyſes verba populi ad dñm. Qui dixit ei. Vade[r] ad populum ⁊ ſanctifica illos hodie et cras: lauētq̄ veſtimēta ſua ⁊ ſint parati in diem terciū. In die eñi tercio deſcendet dñs coram oī plebe ſuper montē ſynai. Conſtitueſq̄[s] terminos populo p̱ circuitū ⁊ dices ad eos. Cauete ne aſcendatis in montem: nec tāgatis fines illius. Omnis qui tetigerit montem morte morie t̃: manus non tangent eum: ſed[t] lapidibus opprimetur: aut confodietur iaculis: ſiue iumentū fuerit ſiue homo non viuet. Cum[u] ceperit clāgere buccina tūc aſcendāt in montem. Deſcenditq̄[x] moyſes de monte ad populū ⁊[y] ſanctificauit eum. Cūq̄[z] lauiſſent veſtimenta ſua ait ad eos. Eſtote[a] parati in diem tercium ⁊[b] ne appropinquetis vxoribus veſtris. Iāq̄[c] aduenerat tercius dies ⁊ ma-

p Cūq̄ retuliſſet moyſes ⁊c̃. nō q̄r dñs ignoraret cū ſcit oīa antequā fiāt: ſed vt bona volūtas ppli p̄ſentaret̃ dño tanq̄ ei placita: ſicut ⁊ angeli bona hominū opera offerūt corā dño: put raphael dicit Thobie. xij. Ego obtuli memoriā orōnis tue coram dño ⁊c̃.

q Iam nunc veniam ad te in caligine nubis. per hoc deſignat̃ ꝙ in preſenti nō habemus niſi cognitionē enigmaticā de diuinis: ſm ꝙ dicit apoſtol⁹ prime Corinth. xiij. Videmus nunc p̱ ſpeculū ī enigmate. ⁊. ij. Mera. dr̃ ꝙ intellect⁹ noſter ſe habet ad diuina ſicut ocul⁹ noctue ad lucē ſolis: ⁊ propter hoc apparuit dñs in caligine: q̄r tales apparitiões fiūt cōit̃ ſ; diſpoſitionē illoꝝ q̄bus fiunt.

r Vade ad ppl'ꝫ ⁊ ſanctifica illos. Hic accipit̃ ſāctificatio p̱ mūdicia q̄r ſanctū in vna ſignificatiōe idē eſt qđ mundum.

ſ Cōſtitueſq̄ terminos ppl'o p̱ circuitū ne irruerēt ſeu curioſe ſe ingerant ad diuina.

t Lapidib⁹ op. aut cōfodiet̃ iaculis. In hebreo hr̃ ſagittiſ. taliter eñi interficit̃ hō a longe: ⁊ p̱ talē mortē deſignat̃ ꝙ nō debuerāt appropinquare: ſed de longe ſe tenere.

u Cū ceperit clāgere buccina ⁊c̃. qđ exponunt doctores noſtri dicētes ꝙ per hoc nō licentiātur trāſcendere terminos p̄dictos: ſ; ꝙ an̄ clāgorē huiōi debebāt ſe tenere longe etiā a terminis p̄fixis ⁊ in ipſo clāgore appropinquare eis ⁊ hoc vocat̃ aſcēdere: q̄r illi termini erāt aliquātulum in aſcenſu montis. In hebreo hr̃. In ꝓtractu buccine aſcendāt. ⁊ dicit Ra. ſa. ꝙ erat quidā mod⁹ clāgendi ꝓtēſus ⁊ erat ſignū receſſus deitatis de monte: ⁊ p̱ hoc erant licentiati trāſire terminos cōſtitutos ⁊ aſcendere in montē. x Deſcēditq̄ moy. ⁊c̃. ad exequēdū dñi mādatū. y Et ſanctificauit eū denūciando ꝙ mūdarētur. z Cūq̄ lauiſ. veſtimē. ſua. Si queratur quare nō acceperūt noua. Dicendū ꝙ nō fuit niſi ad cōmendādū dei miraculū p̱ qđ ab exitu de egypto vſq̄ ad ingreſſū terre ꝓmiſſiōis veſtimēta coꝝ nō fūt attrita nec vetuſtate ꝯſūpta vt dr̃ deu. xxix. c. a Eſtote parati ī diē terciū. Hic ē dies ſext⁹ mēſis tercij: q̄rto eñi die eiuſdē mēſ dixit eis moyſes iſta vt dic̄ ra. ſa. ⁊ ī ſexto die fuit lex data: ex quo cōcludit̃ ꝙ fuit data q̄nquageſima die a die exitus de egypto excluſiue: q̄r mēſes apud hebreos accipiūtur p̱ lunationes: ita ꝙ duo mēſes faciūt. lix. dies: q̄b⁹ ſi de tercio mēſe addantur ſex dies vſq̄ ad dationē legis faciūt. lxv. a quib⁹ ſi ſubtrahātur. xiiij. dies p̄mi menſis qui p̄ceſſerūt exitū de egypto qui fuit xv. die: vt hr̃. ſ. xij. ca. remanēt. li. dies. b Nec appropinquetis vxo. vrīs. l; n. act⁹ matrimonialis ſit licit⁹ tñ h; annexā quādā turpitudinē quā oportet excuſari p̱ bona mrīmonij. H; etiā annexā depreſſionē mētis pp̱ vehemētiā delectatiōis carnis. vñ dicit Grego. Tāto mēs a ſupno amore diſiūgit̃: quāto inferi⁹ delectat̃: ⁊ iō an̄ ſuſceptionē legis p̱ duos dies fuit ꝓhibitus: q̄r ad ſuſceptionem legis requirebat̃ magna mūdicia ⁊ eleuatio mētis. c Iāq̄ aduenerat. Hic ꝯñter diſponit̃ ppl's per reuerētiā ad deū que ex timore cōſurgit: ⁊ ideo ante ꝓlationē legis ſigna terribilia apparuerūt. Alia etiā cā eſt ad hoc q̄r lex vet⁹ fuit lex timoris: ſicut lex noua dicitur lex amoris. vnde dicit Augu. Breuis differentia legis ⁊ euangelij timor ⁊ amor. cui⁹ rō ē: q̄r illa lex dabat̃ hoībus imꝑfectis qui per terrores inducēdi ſūt ad opa virtutum: lex aūt noua data eſt pfectis qui magis īducūt̃ ad talia p̱ amorē. vnde dicit poeta Oratius. Oderūt peccare mali formidine pene: oderunt peccare boni v̄tutis amore. ⁊ ideo ſicut lex noua data ē in quiete ⁊ trāq̄llitate a chriſto put dr̃ Math. v. Cū ſediſſet acceſſerunt ad eū diſcipuli ei⁹ ⁊ aperiēs os ſuū docebat eos dicēs. Beati pauperes ⁊c̃. ita lex vet⁹ data ē cū terrorib⁹ ⁊ h̄ ē qđ dr̃ h

ne in clarueerat: ⁊ ecce ceperūt[d] audiri tonitrua: ac micare fulgura: ⁊ nubes denſiſſima operire montem. Clāgorq̄ buccine vehemētius perſtrepebat: ⁊[e] timuit ppl's qui erat in caſtris. Cūq̄[f] eduxiſſet eos moyſes in occurſū dei de loco caſtroꝝ ſteterunt ad radices montis. Tot⁹[g] autem mons ſynai fumabat: eo ꝙ deſcendiſſet dñs ſup eū in igne: ⁊ aſcēderet fumus ex eo quaſi d̄ fornace. Erat q̄ oīs mōs terribil': ⁊ ſonit⁹ buccine paulatī creſcebat in mai⁹ ⁊ ꝓlixi⁹ tendebat̃: moyſes loquebat̃ ⁊ dñs reſpōdebat ei. Deſcēditq̄ dñs ſup montē ſynai in ipſo montis vertice: ⁊[h] vocauit moyſen in cacumen ei⁹. Quo cū aſcendiſſ; dixit ad eū. Deſcende[i] ⁊ cōteſtare ppl'm: ne forte velit trāſcendere terminos ad videndū dñm: ⁊ pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes[k] quoq̄ qui accedūt ad dñ; ſanctificēt̃ ne percutiat eos. Dixitq̄ moyſes ad dñm. Non poterit vulgus aſcendere in mōtem ſynai: tu. n. teſtificatus es: ⁊ iuſſiſti dicēs. Pone terminos circa montē: ⁊ ſctifica illū. Cui ait dñs vade deſcēde: aſcēdeſq̄ tu ⁊ aaron tecū. Sacerdotes aūt ⁊ popul⁹ nō trāſcēāt termīos nec aſcendāt ad dñ; ne forte īterficiat illos. deſcēditq̄ moyſes ad ppl'ꝫ ⁊ oīa narrauit eis.

Capitulū. xx.

d Ceperunt audiri tonitrua ac micare fulgura: ⁊ nu. ⁊c̃. clāgorq̄ buccine ⁊c̃. audiebatur eñi cum p̄dictis terribilis ſonus quaſi tube: ⁊ hoc fiebat miniſterio angelico: fabulātur aūt iudei ꝙ ille clāgor vel ſonus fiebat in quodā cornu: qđ fuit acceptū de ariete immolato p̱ yſaac. e Et timuit ppl's ꝓpter p̄dicta. f Cūq̄ eduxiſſet eos moyſes. cū quadā importunitate eo ꝙ nō audebāt exire.

g Mons ſynai fumigabat ⁊c̃. nubes eñi denſiſſima vt p̄dictū ē operuerat montē ſinai ⁊ ex pte ſupiori mōtis egrediebat̃ fumus ⁊ ignis de medio nubis. facta ē aūt talis apparitio nubis ⁊ ignis q̄ nō habēt figurā ſtabilē ne ppl's ad ydolatriā ꝓn⁹ haberet occaſionē faciēdi ſibi imagines: vt dicūt hebrei. Nec eſt ītelligēdū ꝙ dñs deſcenderit ibi ſm naturā ſuā que vbiq̄ eſt de neceſſitate: ⁊ p̱ ꝯñs nō pōt aſcēdere nec deſcēdere: ſed in effectu ip; repſentāte. h Et vocauit moyſen. q̄r accedere ꝓpe nō p̄ſumpſiſſet niſi vocatus.

i Deſcēde ⁊ cōteſtare ppl'm. l; hoc iā an̄ feciſſet tñ p̄cipit̃ iteꝝ fieri iminente hora ad maiorē certitudinē ꝓpter periculū euitandum.

k Sacerdotes quoq̄ q̄ accedūt ad dñm ⁊c̃. adhuc nō erāt inſtituti ſacerdotes: ⁊ iō dicūt aliq̄ ꝙ hoc hic dicit p̱ anticipationē: ⁊ ē ſenſus: ſacerdotes futuri ſanctificent̃ qñ accedēt ad miniſtrandū corā dño. Rabbi ſa. dicit ꝙ hoc intelligit̃ de p̄mogenitis p̄ncipū duodecim tribuū qui obtulerūt ſacrificiū: vt habet̃ infra. xxiiij. primogeniti eñi vſq̄ ad inſtitutionē ſacerdotij aaron faciebant ſacerdotale officiū vt dictū fuit Geñ. x. ⁊. xxvij. c. ⁊ iſti tpe oblatiōis debebāt pre alijs ſanctificari. Cetera patent.

In cap. xix. vbi dicitur in poſtilla. E regione montis ⁊c̃. ad partem orientalem.

Additio p̄ma.

n Non eſt neceſſariū dicere ꝙ oēs filij iſrl' caſtrametati eēnt ad partē orientalē mōtis ſynai tm̄ ſicut dicit Ra. ſa. quē poſtillator in hoc ſequit̃: nā ratio quā ad hoc aſſignat nō valet: iudei eñi adorabāt verſus occidentē cū eēnt in tabernaculo vel ī tēplo ī q̄b⁹ arch a teſti ⁊ ꝓpiciatoriū vbi rñſa diuīa dabāt̃ erāt ī pte occidētali tabernaculi vel tēpli: ita ꝙ ſi eēnt ex̄ tēplū ī pte occidētali r̄ſpectu ipſi⁹ tēpli adorabāt ad orientē. ſi. n. ſic exñteſ adoraſſet v̄ſus occidētē terga verterēt ad tēplū: qđ eēt eis magnū incōueniens: vñ hodie hebrei exñtes in partib⁹ europe que ē in occidentali plaga reſpectu hieruſalē nō orāt ad occidētē ſ; ad orientē: iux̄ illđ iij. reg. viij. vbi ꝓprie agit̃ de hac materia: legit̃. Et adorauerint te ꝯ viā terre ſue: quā dediſti patrib⁹ eoꝝ ⁊ ciuitatē quā elegiſti: ⁊ tēplū qđ edificaui noī tuo exaudies ⁊c̃. Ex q̄ p;ꝫ cū ſūt ex̄ tēplū v̄ſus tēplū debēt orare. vñ ī h̄ loco meli⁹ videt̃ dicēdū ſm alios expoſitores. ſ. caſtrametati ſunt filij iſrl' e regiōe mōtis ſynai circū quaq̄: vt ſic vnuſq̄ſq̄ adoraret ſuo mō dñm deſcendentē ſup montē ſynai. ſ. aliq̄ v̄ſus orientē: ⁊ alij qui verſus occidentem ſm ritum ſuū ſm ꝙ conſonat huic quod dicitur. ī Nume. ij. Singuli p̱ turmas ⁊c̃. caſtrametabantur filij iſrael per gyrū tabernaculi federis.

In eo. ca. xix. vbi dr̃ in poſtilla. Eritis mihi ī peculiū cūctis ppl'is ⁊c̃.

Additio. ij.

o Tercio q̄ hic ponitur in hebraico vbi nos habem⁹ peculiū vel amicabilitas: ſignificat ꝓprie rem que ſic diligit̃ ab habēte ꝙ nulli alteri eā daret: qđ hñ ꝯpetit ppl'o q̄ v̄o deo cōiūgit̃ p̱ ſuſceptionē ſue legis p̱ quā ſuſceptionem de⁹ ſe h; ad talē ppl'm ſic̄ ſpōſus ad ſpōſam: q̄ nullo mō daret eā alteri. vnđ ſup illud Oſee. ij. Spōſabo te mihi in iuſticia ⁊ iudicio. gl. Deſpōſauit. n. de⁹ ppl'm iſrl' in monte ſynai dās ei p̱ ſpōſalib⁹ legis iuſticiā ⁊ iudiciū. vñ p̄dicta dictio ꝓp̄e appropriat̃ in hoc loco ſm hūc intellectum ⁊c̃.

In eo. ca. xix. vbi dr̃ in poſtilla. Iā nūc veniā ad te in caligine nub. ⁊c̃.

Additio. iij.

l Licet verū ſit ꝙ in p̄nti nō habem⁹ clarā cognitionē de diuinis ſed enigmaticā: tñ ſi hoc tm̄ voluiſſet lr̄a hic innuere ſuffeciſſet dicere. Iā nūc veniā ad te ī nube. nec erat addēdū in caligine nubis. vidētes. n. in nube nō clare ſed p̱ ſpeculū vidēt. vnde circa hoc vr̃ vlteri⁹ dicēdū. ſ. ꝙ ſm grad⁹ humane cognitiōis enigmata clari⁹ vel min⁹ clare apponūt̃. ⁊ iō de moyſe q̄ clariorē noticiā habebat d̄ diuinis q̄ ppl's cōiter dr̃. Deſcēdit dñs in nube ⁊c̃. vt. ſ. Nu. xj. ⁊ in alijs locis ſed ppl'o q̄ nō attingebat ad tā clarā noticiā ſicut moyſes: req̄rebat̃ ꝙ de⁹ veniret nō in nube clara ſed in caliginoſa nube. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit lr̄a Iā nūc veniā ad te ⁊c̃. q. d. Si veniré vt tu ſol⁹ audires me non oporteret me venire in caligine nubis: ⁊ hec ē rō quare in datiōe legis vbi tot⁹ ppl's cōuenit fit mētio de caligine tā infra. xx. ca. q̄ etiā Deutro. v.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. iudaizantem.

l In ca. xix. Bur. egre tulit ꝙ poſtillator dixit iudeos adoraſſe ad plagā occidētalē: ⁊ ꝙ iō oportuit figere tabernacula ⁊ caſtra e regione mōtis ſynai ad plagā orientalē vt verſus diuinā apparitionē orarēt q̄ mōs reſpectu deſerti in quo fuerūt iudei ꝓ tūc fuit ad occidentē. ait. n. Bur. ꝙ adoratio ad occidentē erat iudeis neceſſaria qñ erāt in tabernaculo vel tēplo ſ; exiſtētes extra debebāt adorare v̄ſus hierl'm ⁊ tēplū: iuxta illud. iij. reg. viij. Adorabūt ꝯ viā ciuitatis ⁊ tēpli ⁊c̃. ſ; ī hoc vr̃ Bur. iudaizare quaſi id qđ allegat hodie ſit obſeruandū: cū tñ p̱ chriſtū ſit ablatū: vt p; Io. iiij. vbi dicit ſamaritane: venit hora ⁊ nūc ē qñ veri adoratores neq̄ in mōte hoc neq̄ hieroſolymis: ſ; adorabūt patrē ī ſpū ⁊ veritate. vñ illud cerimoniale abolitū ē ſicut ⁊ ſacramētale circūciſiōis. ait. n. apl's ad Gal'. v. Si adhuc circūcidamini chriſt⁹ vobis non ꝓdent. illū autē errorē ſuū ꝙ iudei debēt adorare nō ad occidentē ſ; vnuſq̄ſq̄ ſ; ſitū ſuū cōfirmare volēs: Bur. dicit ꝙ filij iſrl' caſtrametati ſunt e regione mōtis ſynai circūquaq̄ vt vnuſq̄ſq̄ adoraret v̄ſus mōtē vbi dñs apparuit vn⁹ ad orientē ali⁹ ad occidentē ſm ſitū vniuſcuiuſq̄: allegās ad hoc illud Nu. ij. Singuli p̱ turmas caſtrametabāt̃ filij iſrl' p̱ gyrū tabernaculi federis: ſed hec ſua cōfirmatio videt̃ eē ꝯ rationē ⁊ mōtis ſynai diſpoſitionē: nā mōs ſynai magn⁹ ⁊ lōg⁹ eſt: cui⁹ ps eſt mōs oreb: vt dicit Ioſeph⁹ ij. ⁊. iij. antiquitatū. imo ſm quoſdā lr̄aliter exponētes illud ad Gal'. iiij. Syna mōs ē in arabia q̄ ꝯiunct⁹ eſt ei que nūc ē hieruſalē ⁊c̃. mōs ille ſe cōtinuo extēdit ſ; lōgitudinē vſq̄ ad terrā ſanctā. vñ p; ꝙ in circuitu illi⁹ mōtis nō poterāt caſtra locare: ſ; e regiōe mōtis in pte orientali ꝯ mōtē in

Universidad de Salamanca. BGH

plaga occidentis ſitũ: maxime q2 ppl's accedere ad mõtẽ ꝓhibet. ſ. ca. xix. Cõcordantia p̄ Hur. de Nume. ij. adducta nulla eſt: nõ eñ ibi dr̄ Caſtra metati ſunt p̄ gyrũ mõtis ſed p̄ gyrũ tabernaculi qđ erat fixũ in plano ad radicẽ montis.

Capitulum. xx.

l Locutuſq; eſt dñs. Deſcripta diſpoſitione ppl'i ad legis ſuſceptionem: h̄ cõſequẽter deſcribitur legis datio. ⁊ p̄mo q̃ſtum ad precepta moralia. ſcđo q̃ſtum ad iudicialia. xxi. ca. tercio q̃ſtum ad cerimonialia: ca. xxv. Sciendũ tñ ꝙ iſta diuiſio nõ eſt ita preciſa q̃n int̃ moralia cõtineãtur aliqua cerimonialia: ⁊ ſil'r int̃ iudicialia aliqua cerimõialia ⁊ moralia: ſic ⁊ de tercio: ſ3 hec diuiſio accipit̃ ſm maiorẽ p̃tẽ. Circa p̄mũ p̄mittũt̃ p̄cepta data ppl'o a deo imediate. ſcđo data ab ip̄o mediãte moyſe ibi. Cũct' aũt ppl's. Ad huc p̄mo ponunt̃ p̄cepta ordinãtia ad deum. ſcđo ad ꝓximu3: ibi. Honora patrẽ tuũ. Circa p̄mũ ſciẽdũ ꝙ doctores noſtri ponunt tria precepta tm̃ ordinantia ad deum: cuius ratio ſumitur quia homo debet fidelitatem deo reuerentiam ⁊ debitum famulatum ad recognitionẽ ſui dñij. infidelitas aũt ꝓhibet̃ p̄mo p̄cepto cũ dr̄. Nõ habebis deos alienos. Irreuerẽtia ſcđo cũ dr̄. Nõ aſſumes nomẽ dñi dei tui inuanũ. Et p̄ iſtas negatiões intelligũt̃ oppoſite affirmatiões. ſ. colere vnũ deum ⁊ ei reuerẽtiã exhibere. debit' aũt famulat' p̄cipit̃ tercio cũ dr̄. Memento vt diẽ ſabbati ſctifices: ⁊ ſm hoc illud qđ p̄mittit̃ cũ dr̄. Ego ſũ dñs de' tu'. ñ ẽ p̄ceptũ ſ3 ẽ qđdã p̄ãbulũ ad p̄cepta: ac ſi diceret̃. b Ego ſũ dñs p̄ generalẽ mũdi gubernationẽ. c De'. p̄ creatões. d Tu'. p̄ ſpãle3 appropriatiões p̄ ceteris ppl'is: vt dictũ ẽ ca. p̄cedẽti. e Qui eduxi te de terra egypti. de ſeruitute humana valde dura ꝯparata ad ſeruitutẽ diuinã que ẽ ſuauis ⁊ gr̃oſa: ⁊ iõ pp̄ iſta debes recip̄e mãdata mea nõ tm̃ aure corp̄is ſ3 etiã mẽtis: ⁊ ad ip̄letionẽ op̄is: ⁊ tũc ſequit̃ p̄mũ p̄ceptũ cum dr̄. f Nõ habebis deos alienos. dicit ra. ſa. ꝙ dij alieni hic intelligũt̃ generaliter ꝓ oĩ ydolatria: q̃ alienat a vero deo. doctores aũt nr̃i dicũt ꝙ hic p̄mo ꝓhibet̃ ydolatria in ſpãli: ſed diuidũt̃ in hoc: q2 aliq̃ dicũt ꝙ ꝓhibet̃ hic idolatria que fit ſine quacũq; imagĩe. vñ dicit Varro ꝙ ãtiqui romani diu coluerãt deos abſq; ſimulachris. Alij dicũt ꝙ ꝓhibet̃ p̄ hoc ydolatria rex̄ que ſunt ꝯficte: ſicut ſi corpi humano inſerat̃ caput arietis ⁊ ale ad volãdũ ſicut pingebat̃ ymago Iouis: ⁊ in tali figura credebãt iouẽ ẽẽ: ⁊ iõ dicũt̃ dij alieni. ſ. a rex̄ natura. g Corã me. i. in nullo loco vl' t̃pe habebis: q2 p̄ñs ſum oĩ t̃pe ⁊ loco: ꝯñter ꝓhibet̃ ydolatria in imaginib' rex̄ que ſũt nõ tñ ſũt dij: cũ dr̄ h Nõ facies tibi ſculptile. qđ fit per dolaturã in ligno vel lapide vel alijs q̃ ſculpi p̄ñt: nec aliquã ſilĩtudinẽ p̄ fuſurã vel picturã: vel quocũq; alio mõ. i Neq; oẽ3 ſilĩtudinẽ ⁊c. i. rei que ẽ in celo: q2 aliq̃ impẽdebãt cultũ latrie ſoli ⁊ lune ⁊ ſiderib'. k Et que in terra deorſum. q2 aliq̃ colebãt beſtias vt. ſ̃. dictũ ẽ đ egyptijs. viij. c. l Nec eox̄ q̃ ſũt in aq̃s. q2 idolũ dagon qđ colebat̃ a philiſteis: habebat caput piſcis: iõ vocat̃ dagon: q2 dag piſcẽ ſignificat in hebreo. m Nõ adorabis ea. ita ꝙ finalit̃ ſtructurã ⁊ culturã ydolox̄ generalit̃ ꝓhibet: cui' cã ſubdit̃ cũ dr̄. n Ego ſu3 dñs de' tu'. ⁊ nõ ali'. o Fortis zelotes. zel' ꝓp̄e ſignificat amorẽ viri ad vxorẽ: i qua nõ patit̃ aliũ cõicare: ⁊ hoc mõ dr̄ de' zelotes: q2 nõ vult ꝙ hõ fornicet̃ cũ dijs aliẽis p̄ idolatriã. p Viſitãs iniq̃tatẽ patx̄ in filios. qđ itelligit̃ dupl'r. vno mõ pena t̃pali qua iuſte puniũt̃. ⁊ maxĩe a deo filij ꝓ iniq̃tate patrũ: q2 in h̄ puniũt̃ patres. iõ ſubdit̃. q In terciã ⁊ in quartã generationẽ. q2 vſq; ad tot generatiões vidẽt aliq̃n mali hoĩes pueros ex eis exeũtes. Alio mõ đ p̄ẽa eterna: q̃ infligit̃ filio ꝓ iniq̃tate p̄ris inquãtũ ẽ imitator paterni ſceleris: iõ ſubdit̃. Vſq; ad terciã ⁊ q̃rtã generationẽ. q2 ſic dictũ ẽ aliq̃n mali hoĩes vidẽt filios ſuos vſq; ad tot generatões ⁊ ſic informãt eos ſuis malis exẽplis: vl' illi imitãt̃ qđ viderũt in p̄rib'. r Et faciẽs miſericordiã ⁊c. q2 magis ꝓlongat̃ ei' miſericordia ⁊ bonitas dãdo bona filijs ꝓ bonitate patrũ: q̃3 ei' iuſticia i puniẽdo filios ꝓ malicia patrũ. Hebrei dicũt ꝙ in p̄dictis ſunt duo p̄cepta: ita ꝙ primũ incipit ibi. Ego ſũ dñs de' tu'. p̄ qđ p̄cipit̃ affirmatiue: ꝙ ille habeat̃ ꝓ vero deo: q̃ eduxit filios iſr'l đ egypto i tot ſignis mirabilib'. ſcđm incipit ibi. Nõ habebis deos alienos ⁊c. in quo ꝓhibet̃ negatiue ne cult' latrie alteri impẽdat̃. s Nõ aſſumes ⁊c. Hic ꝓhibet̃ falſa iuratio: ⁊ etiã q̃ ẽ ſine cã debita: q2 per v̄tiãq; fit irreuerẽtia ipſi deo aſſumẽdo nomẽ ei' ad cõfirmationẽ falſitat̃ vel fruſtra. Dicũt aũt aliq̃ hebrei ꝙ etiã hic ꝓhibet̃ ꝓlatio nõis dñi tetragrãmaton idebita: ſolũ eĩ erat licita ſacerdotib': nõ vbiq; ſed ſolũ in templo q̃n benedicebãt ppl'm: ⁊ non al's. Cã aũt h' ꝓhibitiõis ſubdit̃ cũ dr̄. t Nec. n. habebit inſonte3 dñs. i. innocẽtẽ vl' ſine pena euadere ⁊c. v Memento vt die3 ſabbati ſanctifices. Poſtq̃ remouit impedimenta cultus diuini. ſ. ydolatriam per primũ preceptũ: ⁊ irreuerentiam diuini nominis p̄ ſcđm. Hic cõſequẽter dat p̄ceptũ de cultu debito ipſi deo exhibẽdo ⁊ p3 ordo: q2 pri' ſunt remouẽda ip̄edimenta alicui' rei inſtituẽde q̃3 ꝙ inſtituat̃: dĩc igit̃ v Memẽto. Dicũt hebrei ꝙ hoc ponit̃ in p̄ncipio hui' p̄cepti: q2 in oĩ re p̄cioſa d3 hõ h̄re memoriã de ſabbato vt ſi habeat nouã veſtẽ vel iocale pulchrũ vel aliq̃d hmõi: d3 expectare diẽ ſabbati: vt p̄mo tũc vtat̃ ipſo. x Vt diẽ ſabbati ſanctifices. i. diuino cultui totaliter applices de diuinis bñficijs meditãdo ⁊ gr̃as exhibẽdo. y Sex dieb' opaberis. illa que ſũt neceſſaria ꝓ vita humana ſuſtẽtanda. z Septimo autẽ die ⁊c. q2 ẽt illa q̃ erant neceſſaria ꝓ victu nõ erat licitũ coquere vl' parare vt dictũ ẽ. ſ̃. xvi. c. licitũ tñ erat operari illa que nõ poterãt bono mõ differri nec anticipari die p̄cedẽti: ſicut aĩalia adaquare: ⁊ pabulũ eis p̄bere: ⁊ i caſualib' remediũ adhibere: q̃n nõ poterãt bono modo differri: ſicut bouẽ in foueã lapſũ inde leuare ⁊ ſilĩa. Et hoc modo machabei pugnauerũt ꝯ̃ inuadentẽ eos die ſabbati: vt h̄r. i. Machab. ij. ca. a Tu, ⁊ fil' tu' ⁊c. nõ loquit̃ de adultis q̃ iã ſciebant legẽ ſabbati: q2 ꝓhibiti ſunt ſil' cũ parẽtib': ſ3 hoc addit̃ ꝓ pueris ignorãtib' legẽ: qui nõ debebãt p̄mitti a parẽtib' aliq̃d operari in die ſabbati: vt accẽdere ignẽ vel extinguere lãpades ⁊ hmõi: vt dicit ra. ſa. b Seru' tu' ⁊ ancilla. intelligit̃ hoc de illis q̃ nõ erant iudei: q2 p̄ precedẽtia ſeru' ⁊ ancilla de gente iudeox̄ erãt ꝓhibiti. c Et iumentũ tuũ. q2 nõ erat eis licitum cõducere vel accõmodare gentili ad op' ſuũ faciendũ: ſed dimittebat̃ ſimpliciter quieſcere: ⁊ refici pabulo cõueniẽti. d Et aduena. iſte ẽ gentilis cõuerſus ad ritũ iudeox̄: q̃ ſil'r mõ tenebat̃ obſeruare ſabbatũ. e Sex. n. dieb' ⁊c. hoc inducit̃ tãq; cã ⁊ rõ hui' p̄dicti mãdati: ⁊ p3 l̃ra. Circa iſtud p̄ceptũ ꝙ ego expoſui ſm intentionẽ hebreox̄ q̃ h' fuit primo datũ cõſiderãdũ ꝙ p̄ti3 eſt morale: ⁊ p̄ti3 cerimoniale. Morale eſt eñ q̃ſtũ ad hoc ꝙ hõ tenet̃ vacare diuinis. Cerimoniale ẽ q̃ſtũ ad determinationẽ t̃pis: q2 requies diei ſabbati figurabat requiem dñi in ſepulcro: in quo iacuit per totã diẽ naturalẽ ſabbati: ⁊ q2 cerimonie legis vete. ceſſant adueniẽte veritate euãgelij: iõ i noua lege nõ obſeruat̃ dies ſabbati: q2 ẽ determinatio t̃pis: ſed loco ei' obſeruat̃ dies dñica: ⁊ ẽt ꝓpter memoriam dñice reſurrectiõis die dñica facte. Et q2 op' pcti ẽ maxĩe ſeruile. ſ. ſeruiture dyaboli ⁊ maxime impedit vacare diuinis: iõ maxime intelligit̃ ẽẽ ꝓhibitũ p̄ dictũ p̄ceptũ ita ꝙ q̃ adulterat̃ illa die: ẽ tñſgreſſor duplic̃ p̄cepti. ſ. mechie: ⁊ diei ſabbati: qđ nõ intelligebãt iudei. vñ dicit Aug. li. đ decẽ cordis. Meli'. faceret iude' in agro ſuo aliq̃d vtile q̃3 in theatro ſeditioſus exiſteret: ⁊ meli' femine eox̄ die ſabbati lanam facerent: q̃3 tota die in neomenijs ſuis impudice ſaltarẽt. Sciendu3 tñ

Locutuſq; [a] eſt dñs cũctos ſermones hos. Ego [b] ſũ dñs de' [c] tu' [d] qui [e] eduxi te đ terra egypti: đ domo ſeruitutis. Non [f] habebis deos alienos corã [g] me. Nõ [h] facies tibi ſculptile: neq; [i] omnẽ ſilĩtudinẽ que ẽ in celo deſup: ⁊ [k] q̃ in terra deorſu3 nec [l] eox̄ que ſunt i aq̃s ſub terra. Nõ [m] adorabis ea neq; coles. Ego [n] eñ ſu3 dñs de' tuus fortis [o] zelotes: viſitãs [p] iniquitatẽ patrũ in filios: in [q] terciã ⁊ q̃rtã generationẽ eox̄ q oderũt me: ⁊ [r] faciẽs miſericordiã in milia: his qui diligũt me ⁊ cuſtodiũt precepta mea. Nõ [s] aſſumes nomẽ dñi dei tui inuanũ. Nec [t]. n. habebit iſonte3 dñs eũ q aſſũpſerit nomẽ dñi dei ſui fruſtra. Memẽto [u] ut [x] die3 ſabbati ſctifices. Sex [y] dieb' opaberis: ⁊ facies oĩa opa tua. Septimo [z] aũt die ſabbatũ dñi dei tui ẽ. Nõ facies oẽ op' in eo: tu [a] ⁊ fili' tu' ⁊ filia tua: ſeru' [b] tu' ⁊ ancilla tua: iumẽtũ [c] tuũ ⁊ [d] aduena: q ẽ intra portas tuas. Sex [e] eñ dieb' fecit de' celũ ⁊ terrã ⁊ mare ⁊ oĩa q̃ in eis ſũt: ⁊ reqeuit in die ſeptimo Idcirco bñdixit dñs diei ſabbati ⁊ ſctificauit eũ. Honora [f] p̄re3 tuũ ⁊ matrẽ tuã: ut [g] ſis lõgeu' ſup terram quã dñs deus tu' dabit tibi. Nõ [h] occides. Nõ [i] mechaberis. Nõ [k] furtũ facies. Nõ [l] loq̃ris cõtra ꝓximũ tuũ falſum teſtimoniu3. Nõ [m] ꝯcupiſces domũ ꝓximi tui nec deſiderabis vxorẽ ei': nõ ſuũ nõ [n] ãcillã: nõ bouẽ: nõ aſinũ: nec oĩa q̃ illi' ſũt. Cũct' [o] aũt ppl's videbat voces ⁊ [p] lãpades ⁊ ſonitu3 buccine: montẽq; fumantẽ: ⁊ [q] perterriti ac pauore cõcuſſi ſteterũt [r] ꝓcul: dicẽtes moyſi. Loquere [s] tu nobis ⁊ [t] audiem'. Nõ [u] loquatur nob dñs: ne [x] forte moriamur. Et ait moyſes ad ppl'3. Nolite [y] timere. Ut [a]. n. ꝓbaret uos vẽit de' ⁊ ut terror illi' eẽt in vobis ⁊ [b] nõ peccaretis. Stetitq; ppl's de lõge: moyſes [c] aũt acceſſit ad caliginẽ i q̃ erat de'. Dixitq; p̄terea dñs ad moyſen. Hec dices filijs iſr'l. Vos [d] vidiſtis ꝙ de celo locut' ſi3 vobis. Nõ [e] facietis deos argẽteos: nec deos aureos facietis vobis. Altare [f] đ terra facietis mihi: ⁊ [g] offeretis ſup eo holocauſta ⁊ [h] pacifica veſtra: oues [i] vr̃as ⁊ boues in [k] omni loco in quo me

ꝙ nõ obſeruat̃ cũ tãto rigore vacatio ab operib' manualib' ſicut in veteri lege: q2 p̄ñt parari cibaria: ⁊ aliqua alia fieri die dñica: q̃ nõ erãt licita in ſabbato: q2 illa vacatio p̄ti figural' erat: ſic tot' ille ſtat'. i. Cox̄. x. Oĩa i figura ꝯtigebãt ill'. A figura eñ quãtũcũq; modico ſubtracto mutat̃ tota ſignificatio: ſic vna l̃ra ſbtracta ab h̄ noĩe lapis: mutat̃ tota ſignificatio. circa v̄o totã rem ip̄a3 lapidis p̄ñt aliq̃ addi ⁊ ſbtrahi abſq; mutatõe ſubſtantie. f Honora patrẽ tuum. h̄ ꝯñr ponũt̃ p̄cepta ordinãtia ad ꝓximũ. ⁊ p̄ p̄oit̃ p̄ceptũ circa operationẽ hoĩ cum dr̄. Honora patrẽ tuũ. q2 intelligit̃ nõ ſolũ đ honore q̃ ꝯſiſtit in reuerẽtia exteriori ſ3 ẽt i ꝓuiſiõe q̃ſtu3 ad nc̃cia vite ſi indigeãt. et ſ3 doct. nr̃os noĩe parẽtũ intelligitur omnis ꝓximus in neceſſitate poſit': cui ẽ ꝓuidẽdũ. vñ di. Aug. Paſce fame morientẽ: ſi ñ paũiſti occidiſti. Verũtñ exp̄mũt h̄ parẽtes tñ q2 iſta decẽ p̄cepta ſũt q̃ſi q̃dã cõcluſiões imediate ſequẽtes ex p̄ncipijs iur̃ nãl' q̃ ſtatim capiũt̃ ẽt ab intelligẽtib' parũ: ⁊ talia erãt ꝓponẽda toti ppl'o in cõ cui ꝓpoſita ſunt iſta decẽ p̄cepta. illa aũt q̃ ſubintelligũt̃ q̃ſi cõcluſiões q̃dã magis remote explanate fuerũt in alijs p̄cep̄t: que ſũt q̃ſi q̃dã determinatiões. x. p̄ceptox̄: q2 oĩa cerimonialia reducũtur ad p̄ceptũ de obſeruatiõe ſabbati. ⁊ oĩa iudicialia ⁊ moralia ad alia p̄cepta. Ordinat̃ aũt iſtud p̄ceptũ de honore parẽtũ ꝯueniẽter poſt p̄cepta ordinãtia ad deũ ⁊ imediate: q2 ſicut de' p̄ncipium ẽ oĩu3: ita p̄entes h̄ñt rõne3 p̄ncipij reſpectu filiox̄. g Vt ſis lon. ſup terrã. cũ eñ fili' accipiat vitã a parẽtib' ꝯdecẽs ẽ vt ꝓlõgetur vita illi' q̃ bñ ſe h3 ad eos ⁊ ecõuerſo: ꝙ breuiet̃ vita illox̄ q̃ male ſe h̄ñt. verũtñ aliq̃n alit̃ ꝯtingit: q2 bõa t̃palia iter q̃ ꝯputat̃ corporalis vita: ordinãt̃ ad ſp̄ũalia bona ⁊ eterna: ⁊ iõ aliq̃n ꝯtingit ex diuina ordinatiõe nobis occulta ꝙ honorãtes parẽtes parũ viuũt: ⁊ deh onorãtes diu: tñ totũ ordinat̃ a deo ad augmẽtatõe3 p̄mij bonox̄ ⁊ pene malox̄. h Nõ occides. Cõſequẽter ponũt̃ p̄cepta iudicialia: q̃ ordinãt ad ꝓximũ q̃ſtũ ad vitationẽ mali: ⁊ q2 maximũ nocumẽtũ circa cõſiſtẽtiã p̄ſone ẽ occiſio: iõ h̄ ꝓhibet̃ p̄rio cũ dr̄. nõ occides. Et ſm doctores catholicos p̄ hoc intelligit̃ prohibitũ oẽ nocumẽtũ in p̄ſona hoĩs: vt mutilatio: v̄beratio ⁊ ſilĩa q̃ ſunt ꝯ̃ charitatẽ ꝓximi. Dicit ra. ſa. ꝙ p̄ hoc p̄ceptũ ꝓhibet̃ homicidiũ tñ: pp̄ qđ iponit̃ pena mortis. Cetere v̄o leſiones corp̄is ꝓhibent̃ alijs p̄ceptis iudicialib'. Scđo ꝓhibet̃ nocumẽtũ inferẽdũ ꝓximo rõe p̄ſone ſibi ꝯiũcte cũ dr̄. i Nõ mechaberis. Mechia. n. ẽ copula carnal' cũ vxore alteri' viri: q̃ reputat̃ vna caro cũ ip̄o. Dicũt tñ doctores nr̃i: ꝙ p̄ hoc ꝓhibet̃ oĩs ꝯcubit' q̃ ẽ p̄ter legẽ matrimonij. Hebrei aũt dicũt ꝙ ꝓhibet̃ ſola mechia. Alij ꝯcubit' inordinati alijs p̄ceptis ſunt ꝓhibiti. k Nõ furtũ facies. Hic ꝯñr ꝓhibet̃ alia nocumẽta ⁊ p̄mo illa q̃ inferũt̃ rcb̃ cũ dr̄. Nõ furtũ facies. p̄ qđ intelligit̃ ꝓhibita oĩs ꝯ̃ctio rei aliene: vl' retẽtio iniuſta: ſ3 ꝙ dicũt doctores nr̃i. Ra. ſa. dicit ꝙ p̄ hoc intelligit̃ ꝓhibitũ furtũ hoĩs tñ: ꝓ quo iponit̃ pena mortis: ꝓut h̄r. c. ſe. ꝓ alijs aũt furt̃ nõ iponit lex penã mortis ſ3 reſtitutionẽ in duplũ: vel alit̃ ſm ꝙ determinat̃ iudicialib' p̄cep̄t. Cõſequẽter ꝓhibet̃ nocumentũ qđ infert̃ v̄bo cũ dr̄. l Nõ loq̃ris ⁊c. Et ſm doctores nr̃os nõ ſolũ itelligit̃ ꝓhibitũ falſu3 teſtimoniũ in iudicio vt dicũt hebrei: ſ3 ẽt ex̄ iudiciũ: ⁊ oĩs detractio: vt mẽdaciũ ꝯ̃ ꝓximũ: ⁊ qđcũq; nocumẽtum qđ p̄ot inferri ꝓxio v̄bo: dũ tñ ſit ꝯ̃ charitatẽ. m Nõ ꝯcupiſces. Vltio ponũt̃ p̄cepta ꝓhibẽtia ꝯcupiſcẽtiã iordinatã reſpectu aliene rei: ⁊ h̄ nocumẽta ſũt in aĩo: ⁊ ſ3 doctores nr̃os ſũt duo p̄cepta vnũ q̃ ꝓhibet̃ ꝯcupia vxoris alteri': in q̃ ſ3 eos ꝓhibet̃ oĩs ꝯſenſus i carnalẽ actũ ex̄ legẽ m̃rimonij: ⁊ hoc ꝓhibet̃ cũ dr̄. Nec deſiderabis ei' vxorẽ. Aliud q̃ ꝓhibet̃ ꝯſenſus accipiẽdi rẽ alteri' q̃cũq; mõ indebito cũ dr̄. Nõ ꝯcupiſces domũ ꝓximi tui ⁊c. ⁊ qđ ſubdit̃. n Nõ ãcillã. nõ intelligit̃ de ꝯcupia ad carnalẽ actũ: q2 iſta ẽ ꝓhibita p̄ p̄cedẽs p̄ceptũ: ſ3 intelligit̃ ꝯcupia ei' ad ſeruitium quod eſt bonum vtile. Ratio autẽ quare duo precepta ponũtur ad repreſſionem cõcupiſcẽtie ẽ: q2 bonu3 diuidit̃ p̄ vtile ⁊ delectabile ita ꝙ ẽ alia rõ boni vtilis ⁊ delectabilis: ita ꝙ aliq̃n cõtingit vt aliq̃s h̄ñs ꝓniitatẽ ad vnũ nõ h3 ꝓniitatẽ ad aliud: imo aliq̃n abominatõ e3: ſicut aliq̃s ꝯcupiſcit vxorẽ alteri': q̃ tñ ñ cõcupiſcit alias res ipſi': q2 abominat̃ furtũ vel rapinã: ⁊ iõ ad reprimẽdas iſtã ꝯcupiſcẽtiã duplice3: debuit aſſignari duplex p̄ceptũ. Hebrei aũt dicunt ꝙ ẽ vnũ p̄ceptũ tm̃: qđ neceſſe hñt dicere ſ3 p̄dicta q2 exp̄ſſe h̄r. ſ. ꝙ in tabul' fuerũt ſcripta decẽ v̄ba: q̃ fuerũt decẽ p̄cepta data a deo imediate. Si aũt de rep̄ſſiõe ꝯcupĩe eẽnt duo precepta ſequeretur ſm eos ꝙ eſſent. xi. precepta: videlicet quatuor ordinãtia ad deum: ꝓut ipſi dicũt: vt p3 ex p̄dictis: ⁊ ſeptẽ ad ꝓximũ pp̄ qđ ſicut ipſi ponũt q̃tuor p̄cepta ordinãtia ad deũ: vbi doctores nr̃i nõ ponũt niſi tria: vt p̄dictũ ẽ: ſic erga ꝓximũ ponũt tm̃ ſex: vbi doctores nr̃i ponũt ſeptẽ: ⁊ iõ ꝯiũgũt duo vltima in vnũ. Et ad hoc facit apparẽtia l̃re: q2 ſub eodẽ v̄ſu vtraq; ꝯcupia ꝓhibet̃: nõ tñ variat̃ ſnĩa vt ſit vnũ ſiue duo p̄cepta q̃ſtũ ad intellectũ nr̃m: ſ3 variat̃ multũ in hoc ſiue ſit vnũ ſiue duo p̄cepta itellect' hebreox̄: q2 dicũt ꝙ p̄ hoc nõ ꝓhibet̃ ꝯcupia niſi aliq̃lit̃ ꝓrũpat in act' exteriores: ſicut ẽ cũ ex ꝯcupia vxoris aliene aliq̃s mouet̃ ad tãgẽdũ eã ipudice vl' ſollicitãdũ eã v̄bis vl' munerib': ⁊ ſm hoc dixerũt aliq̃ doctores nr̃i: ꝙ lex vet' ꝓhibebat manũ ⁊ nõ animũ: ⁊ h̄r in gl. ſup ep̄l'as ad Philipp. iij. c. Hoc ẽt dĩc Ioſeph'. xij. antiq̃tatũ: iprobãs Polybiũ hyſtoriographũ p̄ſarũ dicẽtẽ: ꝙ antioch' illuſtris miſerabilit̃ mortu' fuit eo ꝙ voluit ſpoliare t̃plũ dyane ꝯ̃ quẽ dĩc Ioſeph'. Nã q̃ nullaten' egit pctm̃: ſ3 tñ cogitauit nullo reatu teneri. ⁊ iõ cõcludit ibidẽ ꝙ mortu' fuit ꝓpter pctã q̃ fecerat in hierl'm. Sz dicere ꝙ act' interior volũtatis null' ſit reat' niſi aliquo mõ ꝓrũpat i actũ: ẽ multũ irrõnabile: cũ rõ pcti magis accipiat̃ a mala volũtate iteriori q̃3 ab actu exteriori: q2 ſi nullo mõ ẽ volũtariũ nullo mõ ẽ pctm̃ vt p3 in amẽtib' ⁊ pueris. o Cũct' aũt ppl's. Hic ꝯñr ponũt̃ p̄cepta data a deo mediãte moyſe: q2 ppl's nõ poterat ãplius v̄ba dñi loquẽt̃ ſuſtinere. ⁊ hoc ẽ qđ dr̄. Cũct' aũt ppl's videbat voces. h̄ accipit̃ videre ꝓ audire. ſẽſus. n. viſus certior ẽ auditu: eſt iõ q2 v̄ba dñi penetrabãt aures ⁊ corda eox̄ ita ſenſibilit̃ ꝙ ſuſtinere nõ poterãt: pp̄ h̄ vtit̃ tali mõ loquẽdi. ſ. viſu ꝓ auditu. p Et lãpades. i. micãtia fulgura: vt dictũ ẽ ca. p̄cedẽti. q Et p̄territi ac pauore ꝯcuſſi. pp̄ ſigna terribilia q̃ videbãt. r Steterũt ꝓcul. retrocedẽtes ẽt a terminis ꝯſtitut̃. s Loq̃re tu nob. ea q̃ dñs dicet tibi. t Et audiem'. i. obediem' tãq; dei verbis. v Nõ loquat̃ nobis dñs. imediate. x Ne forte moriamur. q2 ex fragilitate humana dñm loquẽtẽ nõ poterãt ſuſtinere. y Nolite timere. q. d. Nõ moriemini pp̄ hoc. a Vt eñ ꝓbaret vos venit de'. nõ ẽ ſic itelligẽdũ ꝙ ꝓbaret eos ad hoc vt ſibi manifeſtaret̃ aliqđ ignotu3: ſ3 vt p̄ h̄ appareret ip̄is iudeis ⁊ alijs ꝙ timerẽt eũ. b Et nõ peccaret̃. q2 per timorẽ dñi declinat oĩs a malo: vt dr̄ Prouer. xv. c. c Moyſes aũt acceſſit ad caliginẽ. i v̄tice mõt̃ ut audiret mãdata ab eo ⁊ referret ppl'o. q2 popul' pl' audire nõ poterat: vt dictũ ẽ. d Vos vidiſtis ꝙ de celo ⁊c. in creatura tñ ip̄m rep̄ñtãte: ⁊ accipit̃ h̄ celũ ꝓ celo aereo: q2 in cacumĩe mõt̃ ſynai illa vox formabat̃. e Nõ facietis deos argẽteos. l3. ſ̃. ꝓhibuerit ydolatriã tñ h̄ repetit ⁊ in plurib' locis alijs: vt magis ip̄rimeret̃ h̄ ꝓhibitio cordib' eox̄: q2 ſciebat eos ꝓnos ad ydolatriã. f Altare de ter. facie. mi. Hoc p̄cepit ad deteſtatõe3 ydolatrie q2 ydolatre faciebãt altaria valde ſolẽnia de marmorib' ⁊ metallis: ⁊ intelligit̃ hoc de altari holocauſti vbi cremabãt̃ hoſtie: q2 altare inceſi fuit de lignis ſethim ⁊ op̄tũ auro: vt habetur. ĩ. xxx. capi. iõ ſequit̃. g Et offe. ſu. eo holocauſta. i. victimas. que

Uniuersidad de Salamanca. BGH

totaliter incendebantur ad honorē dei. h Et pacifica veſtra.i.hoſtias que offerebātur ꝓ aliquo beneficio dei obtento vel obtinendo: quaꝝ vna pars incēdebatur: altera erat ſacerdotū: ⁊ alia offerentiū vt comederēt corā dño. i Oues veſtras ⁊ boues. De iſtis eñ aialibus vt plurimū fiebant ſacrificia. k In oī loco ⁊c̄. iſte locus ſacrificij non poterat ēē niſi vnus ad vitandū periculum ydolatrie: ad qḋ populus iudeoꝝ erat ꝓnus: ad quā declinaſſent de facili ſi vbiꝗ potuiſſent ſacrificare. Si autē aliqui ſancti ſacrificauerunt alibi hoc fuit ex cauſa ſpeciali ⁊ diuina reuelatione: ſicut dauid ex iuſſu Gad ꝓphe in monte moria anteꝗ̄ templū ibi fundaretur ꝓpter apparitionē angeli ibi factā: vt habet̄.ij. Reg.xxiiij. Et helyas in monte carmeli ad cōuincēdū ꝓphetas baal: vt habet̄.iij. Reg.xviij. Locus aūt deputat⁹ diuino ſacrificio poſt ingreſſum filioꝝ iſrl̄ in terrā ꝓmiſſionis primo fuit in ſilo: vbi fuit tabernaculū poſitū ⁊ altare holocauſtorū: ⁊ deſtructa ſylo trāſlatum eſt in nobe: ⁊ deſtructa nobe per ſaulē trāſlatum eſt in gabaon: poſtea in hieruſalē vbi fuit fūdatū templū. tñ in ſingulis vrbibus erant loca que dicebātur ſynagoge vbi cōueniebant ad laudandū deum: ⁊ ad audiēdū legem. l Qḋ ſi altare lapideū feceris. poterat eñ eſſe de terra: vt dictū eſt: vel de lapidibus nō dolatis tñ: qḋ fuit ī deteſtatōnē ydolatrie: vbi fiebāt altaria de marmore ſculpto ⁊ polito: ⁊ ne per talē ſculpturam inducerent̄ paulatim ad ſculpendum imagines. Qḋ autem dictū eſt hic: ꝙ altare holocauſtoꝝ debeat eſſe de terra vel lapidibus nō ſectis: nō eſt cōtra illud qḋ dicit̄ infra.xxvi.c. ꝙ altare holocauſtorū p̄cipit̄ fieri de lignis ſethim opertis ere: quia illud altare fuit de terra: vt videbitur quādo erimus ibi. m Non aſcendes ꝑ gradus ad altare meū. fiebat tñ vt dicit Ra. Sa. quidā aſcenſus abſꝗ gradibus paulatī aſcendēdo: qm̄ altare erat ita altū ꝙ ſacerdotes ſine aſcenſu non poterant ibi miniſtrare. n Ne reueletur turpitudo tua. vſus eñ femoraliū adhuc non erat introductus: ſed poſtea fuit inductus ſacerdotibus qñ miniſtrarent: vt habet̄.j.xxviij.ca. Dicūt etiā aliq̄ ꝙ hoc fuit dictū in deteſtationē ydolatrie: q2 in ſacris priapi ſacerdotes aſcendebāt per gradus ad altare: ⁊ tūc in alto poſiti vnde poterāt a circūſtantibus videri diſcooperiebant verenda ſua. Priapus eñ fuit quidā iuuenis qui a gētibus reputat⁹ fuit inter deos ꝓpter magnitudinē inſolitam virilis mēbri. omne.n. qḋ erat inſolitū reputabāt gētiles quid diuinū. Et dicebat̄ iſte priapus deus hortoꝝ ꝓpter fecūditatē que ſignificat̄ in mēbro generatiōis. Iudei eñ ꝓni erant ad ydolatriā: ⁊ ideo in hoc ⁊ in alijs que pertinēt ad cultū dei ⁊ obſeruantias cerimoniales elongātur a ritu ydolatrarū ꝯ̄rios modos p̄cipiendo: ⁊ modos ydolatrarū inhibēdo vt videbit̄ in ſequētibus.

In capitulo.xx. vbi dicitur in poſtilla. Circa primum ſciendū ꝙ doctores noſtri ⁊c̄.

moria fuerit nominis mei. Veniam ad te et benedicam tibi. Quod[l] ſi altare lapideum feceris mihi: non edificabis illud de ſectis lapidibus. Si enim leuaueris cultrum tuū ſup eo: polluet̄. Nō[m] aſcēdes per gradus ad altare meum: ne[n] reueletur turpitudo tua.

Additio.

c Irca expoſitionē decalogi poſtillator nimis breuiter videtur ſe expedire. Doctores tñ noſtri preter myſticas expoſitiōes: d̄ quibus plurima in glo. cōi habētur: plurima notabilia ⁊ magne attentionis ad ſenſum lr̄alē pertinētia in hac materia tradūt: vt patet in prima ſcd̄e.q.c. in qua multi articuli de hac materia habētur. ſilr̄ ſcd̄a ſcd̄e.q. cxxij. per totū. vnde qui de hoc.c. vult plenius inſtrui videat ibidē. Ad preſens tñ circa ea que de hac materia in poſtilla dicūtur: occurrūt quedā quibus videt̄ aliquid rōnabiliter addendū. Quoꝝ primū eſt: ꝙ poſtillator recitat opinionē doctoꝝ noſtroꝝ: ꝙ nō habebis deos alienos eſt primum preceptū decalogi. Similiter recitat opinionē hebreoꝝ dicentiū ꝙ p̄mū preceptū eſt. Ego ſum dñs deus tuus ⁊c̄. Scd̄m vero preceptū apd̄ eos eſt. Nō habebis deos alienos. quas opiniōes ponit indiſtincte ac ſi vtraꝗ illarū poſſet rōnabiliter teneri: qḋ nō videt̄ cōuenienter dictū. ſ. vt in numeratōne decalogi in quo precepta legis principalia cū tanta ſolēnitate a deo tradūtur: doctores noſtri a ratiōe deuiaſſent. Ad cuius declarationē attendenda ſunt duo. p̄mū eſt ꝙ plan⁹ ſenſus lr̄e cōcordat manifeſte opinioni doctoꝝ noſtroꝝ. ſcd̄m ꝙ motiua hebreoꝝ cōtrariū aſſerentiū non valent. Primū pꝫ: nā in hoc qḋ dicitur. Ego ſum dñs de⁹ ⁊c̄. nullū verbum preceptiuū ſeu imꝑatiuū ponit̄ ſed ſolū ſūt quedā dicta denūciatiua: quibus deus denūciat populo: ꝙ ipſe qui loquit̄ eſt deus qui eos eduxit de captiuitate: nihil in hoc eis precipiendo: vt patet manifeſte intuenti. In ceteris vero de decalogi preceptis manifeſte ponūtur verba mādatiua. vt patet in negatiuis cū dicit̄. Non habebis deos alienos. Non adorabis ea neꝗ coles. Non occides. Non mechaberis ⁊c̄. In affirmatiuis v̄o cū dicit. Memento vt diē ſabbati ſanctifices. Honora patrem tuū ⁊c̄. In h̄ autem nīꝗ̄ dicitur. Ego ſum dñs de⁹ tu⁹ nihil hoꝝ ponit̄. vnde illa verba non ſunt p̄ceptiua nec imꝑatiua: ſed ſolū denūciatiua. vnde non debent inter precepta numerari. Scd̄m pꝫ: nā motiua ſeu rationes eoꝝ quibus nitūtur mutare ſniā p̄dictoꝝ verboꝝ q̄ ē plane denūciatiua in ſniā p̄ceptiua ſunt duo. Vnū ē ꝙ ad oīa precepta diuina obſeruanda oportet p̄ſupponere: vt dicunt ⁊ rationabiliter vt videt̄: ꝙ credatur abſꝗ dubietate ꝙ ille qui loquebatur ſeu precipiebat erat deus ſuus qui eos eduxerat ⁊c̄. que quidē credulitas ſeu fides erat potiſſima ratio obligādi eos ad obſeruāda ei⁹ precepta. vnde cū dicitur. Ego ſum dñs deus tu⁹ ⁊c̄. precipit̄ ſm̄ eos affirmatiue: vt dicunt ꝙ hoc firmiter credatur. ſcꝫ ꝙ ille qui loquebat̄ ſeu precipiebat erat deus qui eduxerat ⁊c̄. quā quidē rōnem ponit abenhaſra in ſua glo. ⁊ videt̄ habere fundamentū: iuxta illud apl̄i ad hebre. xi.ca. Accedentē ad deū oportet credere q2 eſt ⁊c̄. Alij aūt dicūt ꝙ in hoc qḋ d̄r. Ego ſum dñs de⁹ tu⁹. precipit̄ affirmatiue ꝙ ille de⁹ qui loquebat̄. ſ. q̄ eos eduxerat de ſeruitute egypti haberet̄ ab eis in deū: ita vt mandata eius tenerētur obſeruare: qḋ quidē preceptū dicūt debere neceſſario precedere oīa alia precepta. Ad qḋ ponūt tale exemplū. Ponatur ꝙ aliquis rex de nouo veniat ad aliquā ꝓuinciā: indecēs eſſet ꝙ in ea faceret leges ⁊ cōſtitutiōes anteꝗ̄ in regem reciperet̄. vnde dicūt ꝙ cū dicit̄. Ego ſum dñs deus tu⁹ ⁊c̄. precipit̄ ꝙ recipiatur ab eis iugū regis celeſtis. ſ. obedientia diuinoꝝ mandatoꝝ: qḋ eſt preceptū primū ad oīa mādata diuina. ⁊ h̄ eſt rō aliquoꝝ talmudiſtaꝝ: ꝓut latera. moy. gerūdē. recolligit ex dictis eoꝝ in ſua glo. ſuper Exod. in hoc ca. que tñ rationes lꝫ q̄tū ad aliquid obtineāt veritatē: nō tñ intentū in ꝓpoſito cōcludunt. Nam filij iſrael anteꝗ̄ ad recipiendū legem deuenirent: crediderūt in deum: vt in lr̄a in multis locis teſtat̄. dicit̄.n. ſ̄. capi.iiij. Credidit populus ⁊c̄. ſilr̄. ſ̄.xiiij. poſt trāſitionem maris de ipſis legit̄. Crediderūt dño: ⁊ moyſi ſeruo eius. ex quibus patet ꝙ fidem habebāt anteꝗ̄ ad recipiendū legē acceſſiſſent. Nec de hoc ꝙ eſt credere deū ſeu deo: requirebat̄ vt eis daret̄ aliud p̄ceptū expꝛ̄ſſum p̄ſertim hoc cum p̄ſupponatur ad p̄cepta decalogi tāꝗ̄ per ſe notum ei qui habet fidem: ⁊ ideo nō indiget alia ꝓmulgatiōe niſi infuſione fidei: vt in p̄ma ſcd̄e.q.c.ar.iiij. in reſpōſione ad primū ar. ⁊ de hoc intelligit̄ illud apl̄i ad hebre.xi. Accedentē ad deū oportet credere. ⁊ ſic ceſſat p̄ma ratio. ſilr̄ dicendū eſt ad ſcd̄am. nam iugū obediētie diuine manifeſte acceperūt filij iſrl̄. ſ̄.xix.c. cū moyſi ꝓponenti ex parte dei. Si audieritis vocē meā ⁊c̄. ſequit̄. reſpōditꝗ populus ſimul. cūcta que locutus eſt dñs faciemus. nō ergo requirebat̄ alia receptio generalis ad obedientiā preceptoꝝ. vnde manifeſtū eſt ꝙ in hoc ꝙ d̄r. Ego ſum dñs deus tu⁹ ⁊c̄. nihil eis precipit̄: niſi ſolū ꝙ intimat̄ eis q̄s eſſet ille q̄ loquebat̄. ſcꝫ ꝙ erat dñs deus ſu⁹: qui eos eduxerat ⁊c̄. ꝓut verba plane ſonant: que q̄dē denūciatio ſeu notificatio fuit valde neceſſaria ſeu oportuna tāꝗ̄ primū preābulū ad p̄cepta ꝓpter quatuor que in lr̄a pn̄t fūdari. Primū eſt vt moyſi decetero firmi⁹ ⁊ certi⁹ crederet̄. vnde. ſ̄.xix. ca. Iam nūc venio ad te in caligine nubis: vt audiat me populus loquētem ad te: ⁊ credat tibi imꝑpetuū. Scd̄m vt magis timerent cōtraire diuinis preceptis que a deo ipſo dicente. Ego ſum dñs de⁹ tu⁹. erāt ſibi iniūcta. vnde. j.e.c. de hac materia d̄r. Vt terror illius eſſet in vobis ⁊c̄. Terciū vt eis oſtēderet̄ ꝙ ſub noīe diuino. ſcꝫ tetragrāmaton qḋ hic ponit̄ cū d̄r. Ego ſum dñs de⁹. ꝓprie deo ꝑtinet ppl̄m ſub lege ab eo data cultui diuino applicari: vñ in toto decalogo vbi d̄r: dñs. ponit̄ nomē p̄dictū ⁊ nō aliud ꝓut fuit. ſ̄. in additiōe ſup.iij.ca. in ar.ix. ſatis expoſitū. Quartū vt ipſi firmit̄ crederēt eſſe poſſibile ꝙ de⁹ loqueret̄ homini in hac vita: qḋ ātea nō erat eis ſic notū. vt.j. Deutro.v. in pſona ppl̄i tpe datiōis legis d̄r. Ecce oſtēdit nobis dñs deus noſter maieſtatē ⁊ magnitudinē ſuam ⁊c̄. Sꝫ ꝯ̄ hoc v̄r qḋ apl̄us ad Galat.iij. dicit ꝙ lex fuit data ꝑ angelos. idē pꝫ Act.vij. Ad qḋ dicēdum ꝙ verū ē: nā ꝓut ad hebre.i. In nouo teſtō locut⁹ eſt nobis de⁹ in filio: in veteri aūt factus eſt ſermo ꝑ angelos. ſꝫ q2 ille angelus q̄ loquebat̄ ppl̄o in datiōe legis nō ſolū exterius loquēdo ſeruiebat: ſed etiā interi⁹ p̄ſidēs loquēdo efficaciā miniſtrabat: inde eſt ſm̄ Gre. ꝙ mō angel⁹ modo dñs memorat̄. Et q2 etiā ſm̄ opinionē ppl̄i ſm̄ quā ſepe loquitur ſcriptura putabatur Moyſes ore ad os loqui cū deo: cū tñ ꝑ angelū loqueretur: qḋ ſatis inſinuat̄ per modū loquendi ſcripture in p̄ceptis decalogi: nam in preambulo ⁊ in p̄mo precepto: ille q̄ loquebatur memorat̄ vt de⁹ in ꝓpria pſona: dicit eñ. Ego ſum dñs deus tuus ⁊c̄. ſilr̄. Non habebis deos alienos corā me. Et ego ſum dñs deus tu⁹ fortis ⁊ zelotes ⁊ hmōi. In ſecūdo vero precepto nō dicit. Nō aſſumes nomen meū in vanū. quaſi loquens vt deus in p̄ma perſona: ſed dixit. Nō aſſumes nomen dñi dei tui in vanū. quaſi ille qui loqueretur nō eſſet deus: ⁊ ſic in ceteris decalogi preceptis in quibus inſinuator nō erat deus: ſed loquebatur vt deus: vt dictū eſt. Et ſm̄ quoſdā hebreoꝝ expoſitores antiq̄s ille angelus erat tante eminētie citra eſſentiā diuinā ꝙ poſſet noīari angelus faciei: de quo Eſa.lxiij. Angelus faciei eius ſaluauit eos: ⁊ ideo de Moyſe cum iſto angelo loquente dicitur. Loquebat̄ dominus ad moyſen facie ad faciem. Predictis igitur modis intelligēdum eſt hoc qḋ d̄r. Ego ſum dñs deus tuus ⁊c̄. eſſe primū p̄ambulū ad p̄cepta. Omiſſis aūt multis que circa hec p̄cepta querūt̄ ⁊ ſoluūtur ſm̄ doctores noſtros: vnū videt̄ ſtatī aīū pulſare. ſcꝫ cur inter p̄cepta decalogi nō ponūtur p̄cepta charitatis: que ſūt p̄ma ⁊ maxima mādata: ⁊ in quib⁹ tota lex pēdet ⁊ ꝓphe: vt Mat.xxij.ca. habet̄. Ad hoc dicendū ſm̄ ſanctū Tho. in prima ſcd̄e.q.c.ar.iij. i rn̄ſiōe ad p̄mū arg. ꝙ illa duo p̄cepta ſunt p̄ma ⁊ cōia legis nature: que ſunt per ſe nota rationi humane per naturā vel ꝑ fidem: ⁊ ideo oīa p̄cepta decalogi ad illa duo referūtur: ſicut cōcluſiones ad p̄ncipia cōia. hec ille. Idem etiā de eodem in ſcd̄a ſcd̄e.q. xliiij.ar.i. in rn̄ſione ad terciū argu. ſic dicit ꝙ oīa p̄cepta decalogi ordinātur ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi: ⁊ iō p̄cepta charitatis nō ſūt cōnumerāda inter p̄cepta decalogi: ſed in oībus includūtur. h̄ ille. qḋ nō videt̄ ex toto ſatiſfacere queſtioni: nā per eaſdē rationes precepta charitatis nō debuiſſēt poni int̄ cetera p̄cepta legis diuie. n̄ eñ minus illa que ſunt ꝑ ſe nota debent poni inter p̄cepta decalogi q̄ inter alia p̄cepta legis: q2 pꝫ ex hoc: nā inter p̄cepta decalogi ponūtur p̄cepta que ſtatim per ſe ratio naturalis cuiuſlibet hominis diiudicat eē faciēda vel nō facienda: ſicut. Honora patrē ⁊c̄. Nō occides. ⁊ hmōi. vt in p̄ma ſcd̄e.q.c.ar.i. in cor.q. Sꝫ p̄cepta charitatis ponūtur inter alia p̄cepta legis: vt pꝫ Deutro.vi. ⁊ Leuit.xix. ergo poti⁹ debuiſſent pōi inter p̄cepta decalogi que ſūt magis per ſe nota. Silr̄ cū non ſolū p̄cepta decalogi: ſed etiā oīa p̄cepta legis diuine ordinātur ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi: iuxta illḋ apl̄i.i. Timoth.i.ca. Finis p̄cepti eſt charitas. eadē rōne deberent p̄termitti hec duo p̄cepta ne ponerētur inter p̄cepta legis ſicut nec in decalogo: cū oīa p̄cepta diuine legis referātur ad illa duo: ſicut cōcluſiones ad principia: cuius oppoſitū eſt manifeſtū ex hoc: ꝙ inter cetera p̄cepta diuine legis expꝛ̄ſſe ponūtur hec duo p̄cepta: vt dictū eſt. Ad qḋ v̄r ſaluo ſemꝑ meliori iudicio aliq̄d vlterius addendū. Ad cuius declarationē cōſiderandū eſt ꝙ ſicut in ſcientijs ſpeculatiuis ex notiorib⁹ ⁊ cōfuſis ꝓcedit̄ ad min⁹ nota ⁊ magis determinata: vt in.i. phiſico. ita etiā oportet eū qui velit inducere hominē ad virtutē per obſeruantiā p̄ceptoꝝ: ex illis eū monere incipiat que ſunt notiora ⁊ faciliora. vnde in decalogo faciliora ⁊ cōiora precepta ponūtur: tā in his que ordināt ad deū q̄ in his que ad ꝓximū. facili⁹ eñ hō pōt abſtinere ab ydolatria q̄ ab alijs ſpēbus ſupſtitioſis que intelligūtur ꝓhiberi in hoc ꝙ d̄r. Nō habebis deos alienos. qḋ pꝫ ex hoc: nā ydolatria penitus eſt in vniuerſo poſt aduētū chriſti ⁊ p̄dicationē aploꝛ ſaltē in publico eradicata: iuxta illud Eſa.ij.ca. Et ydola penitus cōterētur. ſuperſtitio aūt diuinationū ⁊ hmōi adhuc remanent in multis locis intra ppl̄m chriſtianū: preſertim apud eos qui non cognoſcūt hmōi eſſe ſupſtitioſa ſeu p̄ctā. Ex quo pꝫ ꝙ facili⁹ eſt ab ydolatria abſtinere: q̄ ab alijs ſuperſtitionibus ſub ea incluſis. vnde de ydolatria fuit datū p̄ceptum tāꝗ̄ d̄ faciliori ⁊ notiori. Silr̄ hō facili⁹ cognoſcit hōicidiū eē p̄ctm̄ ⁊ facili⁹ pōt abſtinere ab occidēdo ꝓximū q̄ ab alijs iniurijs ſeu leſionib⁹ i ſua pſōa inferēdis. multo.n. plures ſunt iniuriatores ſeu leſores ꝓximoꝝ q̄ occiſores. Idē dicendū de adulterio ⁊ furto reſpectu eoꝝ que ſub eis icludunt̄. Vnde pꝫ ꝙ de facilioribus ⁊ notioribus dātur p̄cepta decalogi. nō aūt de difficilib⁹. preceptū autē de dilectiōe dei ꝓut lege tradit̄ eſt difficillimū. ſ. vt de⁹ diligat̄ ex toto corde ex tota aīa ⁊ ex tota ſubā: qḋ iportat interiorē motū animi cū magna ꝓmptitudine qḋ eſt difficillimū ſeu ipoſſibile nō habēti charitatē. vñ phs.v. ethyco. Opari ea que iuſt⁹ opat̄ facile eſt: ſed eo mō quo iuſt⁹ oꝑatur difficile ē nō hñti iuſticiā. vñ Aug. exponens illud prime Ioh.v. Mandata eius grauia non ſunt: dicit non ſunt grauia amāti: ſed nō amāti ſunt grauia. Dilectio etiā ꝓximi ꝓut in lege traditur. ſ. vt diligat̄ ꝓxim⁹ ſicut hō diligit ſeipm̄ nō modice difficultat̄ eſt: p̄ſertim nō habēti charitatē. Importat eñ ꝙ hō ponat vitā corporalem ꝓ ſalute ſpūali ꝓximi: iuxta illud.i. Io.ca.iij. Debem⁹ ꝓ fratrib⁹ animā ponere: ſilr̄ ⁊ diligere plus vitā corporalē ꝓximi q̄ oīa bona ꝓpria tꝑalia: qḋ nō modice difficultatis eſt: vt ſatis pꝫ quaſi per experientiā: q2 pauci eñ ſunt ⁊ rariſſimi qui etiā oīa bona ſua exteriora ad redimēdū vnū captiuū de morte corporali ⁊ forte etiā a ſpūali largirentur. Et inde eſt ꝙ qui implet mādatū de dilectiōe ꝓximi totā legē implet: iuxta illud ad Ro.xiij. Qui diligit ꝓximū legē impleuit. ⁊ infra. Plenitudo eñ legis eſt dilectio. ⁊ glo. ibidē. Vbi.n. charitas eſt: quid ē qḋ poſſit deeſſe: vbi aūt nō eſt: q̄d eſt qḋ poſſit ꝓdeſſe. Cōſtat autē ꝙ maior difficultas eſt in actu virtutis in quo tota lex implet̄: q̄ in alio quocūꝗ in quo nō implet̄ niſi aliqua ſingularia p̄cepta legis. Dilectio etiā dei que in lege p̄cipitur tante ꝑfectionis eſt ꝙ nō pōt ꝑfecte impleri in hac vita ſm̄ Aug. in li. de ꝑfectiōe iuſticie. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ q2 lex dabat̄ ppl̄o rudi ⁊ imꝑfecto: iō in p̄mis p̄ceptis nō oportebat vt explicaret̄ preceptū charitatis: ſed hoc fuit rōnabiliter reſeruatū ad tp̄s vltimū toti⁹ doctrine moſaice. ſ. in quadrageſimo āno poſt exitū d̄ egypto in quo tpe legit̄. Cepit moyſes explanare legē Deut.i. Eodē eñ tpe quo repetijt p̄cepta decalogi in.v.ca. ſequēti. ſ. in ſexto. ꝓpoſuit eis tanꝗ̄ iā aliqualiter ꝓuectis p̄ceptū de dilectiōe dei ꝑ extenſum p̄mittens eis aliud maximū p̄ceptū de credēdis circa diuinitatē dī. Audi iſrl̄ ⁊c̄. cū p̄ambulis ad iſta ptinētibus de quib⁹ ibidē ampli⁹ eſt dicēdū. Notandū tñ ꝙ lꝫ in hoc loco. ſ. in datione legis nō eēt hoc preceptū plene explicandū ꝓpter rōnes iam dictas: nihilomin⁹ tñ in p̄mo precepto decalogi non p̄termiſit facere mentionē de dilectiōe dei: ⁊ hoc nō in forma p̄cepti: ſed quaſi imponēdo modū p̄ceptis. Dicit eñ in fine p̄mi precepti premittens p̄mia obſeruātibus. Et faciens miſericordiā in milia his qui diligūt me in quo oſtēdit manifeſte ꝙ premia que a deo dātur ꝓpter ei⁹ precepta obſeruāda: dātur p̄ncipaliter ꝓpter dilectionē dei: ⁊ ſic ſatis oſtenditur ꝙ in dilectione dei p̄ncipaliter cōſiſtit meritū alioꝝ p̄dictoꝝ. ſili modo dicēdum eſt de p̄cepto dilectionis ꝓximi. ſ. ꝙ fuit reſeruata ei⁹ explicatio ad aliū locū: vbi de difficiliorib⁹ actib⁹ virtutū circa ꝓximos exercendos ageret̄. ſcꝫ Leui.xix. vt ibidē eſt dicēdum. Itē circa hoc vlteri⁹ attēdēdū eſt: ꝙ lꝫ p̄mū p̄ceptum decalogi ſit p̄ncipaliter negatiuū cū dicit. Non habebis deos alienos. tñ icluſit quodāmodo affirmatiuū. in hoc eñ qḋ ſequit̄. Corā me ſm̄ glo. interlinearē intelligit̄ p̄ter me. Idē oīno h̄r i trāſlatiōe chaldaica. vnde in hoc qḋ d̄r. Nō habebis deos alienos p̄ter me. manifeſte includit̄: me habeas in deū: ⁊ nullū alium. Ex quo vt credo inſurgit apud ſimplices cōis enumeratio p̄ceptoꝝ decalogi in qua primum ponitur. Deum cole. affirmatiue. Notandū eſt ꝙ cū d̄r. His qui diligunt me. ſtatim ſubiūgitur. Et cuſtodiūt p̄cepta mea. cōformat̄ ad euangeliū Io.xiiij.c. Qui diligit me ſermonē meū ſeruabit ⁊c̄.

In eodē ca.xx. vbi dicitur in poſtilla. Ita ꝙ fieri ſculpturā ⁊c̄.

Additio.ij.

q Vod ſm̄ hebreos facere imaginē ſeu ſilitudinē cuiuſcūꝗ creature ſpālit̄ animate: vel cuiuſcūꝗ celeſtis corporis: que cōit̄ opinātur eſſe aīata etiā nō intentione colendi eas: nec adorandi ē ꝓhibitū pꝫ ꝑ hoc qḋ d̄r. Nō facies tibi ſculptile nec omnē ſilitudinē ⁊c̄. qḋ ſatis videt̄ cōſonare lr̄e ſꝫ ex hoc credunt nos eſſe trāſgreſſores huius precepti: inꝗ̄tum ꝑmittimus fieri imagines ⁊ ſimilitudines hominū ⁊ angeloꝝ. Sic etiā ſilr̄ nos credunt eē tranſgreſſores illi⁹ p̄cepti. Nō adorabis ea neꝗ coles. in hoc ꝙ imagines chriſti ⁊ ſanctoꝝ adoram⁹: ſꝫ hñ aduertenti primū ē manifeſte falſū. nō.n. ꝓhibētur imagines creaturaꝝ fieri: niſi adhibeat̄ eis cultus deo debitus: qḋ ex hoc pꝫ: nam hoc p̄ceptum. Nō habebis deos alienos. apud oēs ē vnū p̄ceptum tñ: lꝫ in eo diuerſi actus ꝓhibeātur: eo ꝙ oēs illi actus ꝓhibent̄ ad eūdem finē. ſ. ad remotionem ydolatrie. Si igit̄ ſculptile facere eēt ꝓhibitum etiā ſine intentione colēdi ſeu adorandi talis ꝓhibitio nō ptineret ad iſtud p̄ceptū niſi forte cerimonialiter. ſ. ad remouēdum occaſionē ydolatrandi: ⁊ ſic talis ꝓhibitio eſſet cerimonialis ⁊ non obligaret tēpore gr̄e. Scd̄a etiā credulitas eēt falſa ⁊ erronea: nā imagines ſanctoꝝ nō adorātur a fidelibus adoratiōe latrie ſꝫ dulie: imago autē chriſti adorat̄ adoratione latrie ratione rei ſignificate: que ē ipſe chriſtus verus de⁹. eadē eñ adoratiōe adoratur imago repreſentās inꝗ̄tum talis: ⁊ res ꝑ eā rep̄ntata. Et circa hoc eſt attendēdum vlterius ꝙ in veteri lege lꝫ imagines creaturarū fieri ꝓhiberētur: tñ intra ſanctum ſanctoꝝ duo cherubin q̄ erāt imagines iuuenū ſupra ꝓpiciatoriū ponebātur: vt pꝫ.j.xxv.ca. Ex quo pꝫ ꝙ imagines fieri nō erat ꝑ ſe malū: ſed ꝓpter ꝓnitatē ppl̄i induci ad ydolatriā cui⁹ ſignum manifeſtū eſt ꝙ intra ſancta ſanctoꝝ: vbi ſoli ſummi ſacerdotes miniſtrabāt de quib⁹ nō erat talis ꝓnitas p̄ſumēda non ſolum ꝑmittebātur: ſꝫ ēt precipiebātur fieri ta/

Universidad de Salamanca. BGH

les imagines.ſ.cherubin:qui angelos repreſentabãt: vt talium intuitu in cõtemplatiõe celeſtiũ:mens ſũmi ſacerdotis eleuaret. Cũ aũt venit pleni/tudo tp̃is.ſ.tpe grẽ:qñ pp̃ls cõiter ydola reſpuit:nec ad ea h₃ pronitatẽ:nõ imerito fiũt imagines ſanctoꝝ quib⁹ repñtant eoꝝ opa meritoria: ⁊ etiam miracula p eos diuinitus facta: vt in eis ſimplices ſicut in libro hyſtorias eoꝝ legãt:et quib⁹ diſcãt bonoꝝ operũ imitationẽ:q̃ p libros hoc facere nequeũt:quib⁹ imaginib⁹.ſ.ſãctoꝝ honor debet ex rõne pſone repñtate: cui hoc debet tanq̃ p̃miũ virtutis: vt hr̃.i.ethic. ⁊ a fortiori vinculo ima/gines chriſti de virgine nati ⁊ in cruce pendẽtis: ⁊ de ſepulcro reſurgentis ⁊ aſcendentis in celũ ⁊ hmõi:tam in eccleſijs q̃ in altarib⁹ merito depin/gũtur ſeu ſculpũtur vt fideliũ mẽtibus geſtoꝝ chriſti in quib⁹ noſtra ſal⁹ cõſiſtit memoria tenaci⁹ infigat.quib⁹.ſ.imaginib⁹ adoratio latrie debet ratione rei ſignificate: vt dictum eſt.

In eo.ca.xx. vbi dr̃ in poſtilla. Cã aũt h⁹ phibitiõis ⁊c. Addi.iij.

q Uod cauſa phibitionis.ſ.cuȝ dicitur. Non aſſumes nomẽ do/mini dei tui in vanũ.pp̃ter reuerentiam dei:put etiam poſtilla/tor dicit manifeſtum eſt:ſed hoc qđ ſequitur. Nec enĩ inſontem habebit:importat cõminationẽ pene hui⁹ precepti trãſgreſſorib⁹.coactio enĩ legis eſt p metũ pene: vt in.x.ethi. vnde incõuenienter videt dici: ꝙ hec cauſa ſit huius phibitionis:ſed potius pena trãſgreſſoribus debita ſeu cõminata ⁊c.

In eodeȝ capi.xx. vbi dicitur in poſtilla. Dicit igitur. Memento. Di/cunt hebrei ⁊c. Additio.iiij.

q Uod q̃ preceptũ de ſabbati obſeruatiõe fuerat datũ eis.s̃.xvi.c. in p̃mo deſcenſu manne:idcirco p̃ponit nũc huic p̃cepto. Me/mẽto.q.d. hoc p̃ceptũ nõ dat tibi de nouo:q̃ iã habuiſti:ſ₃ ha/beto memoriã de eo: vnde nõ debuit poſtillator recurrere ad ex poſitiões hebreoꝝ in talib⁹.p̃ſertim cũ habeãt in hoc falſum fundamẽtũ credũt enĩ ꝙ p̃cipua ſanctificatio ſabbati conſiſtat in corporalibus dele/gationibus. ⁊ ideo introducũt in ſabbati obſeruatiõe iſta que nihil valẽt. Siĉr etiã tradũt:qđ tenet q̃libet in die ſabbati ter mãducare.ſ. vnũ prãdi um ⁊ duas cenas:aſſerentes ꝙ oẽs hoc obſeruantes ſunt ſecuri a iudicio gehenne: vt in libro de ſabbato expreſſe hr̃ qđ ẽ valde ridiculoſum:artior enĩ via ẽ que ducit ad vitam ſeu paradiſum ſm catholicam veritatẽ q̃ co medere ter in die feſto.

In eodem capi.xx. vbi dicitur in poſtilla. Et ſm doctores noſtros no/mine parentum ⁊c. Additio.v.

h Ec auctoritas auguſtini ſm quã ille q̃ nõ pauit eſurientẽ dr̃ euȝ occidere: veri⁹ ⁊ plani⁹ correſpõdet q̃nto p̃cepto vbi dr̃. Nõ oc cides.p qđ phibet occiſio cuiuſcũq̃ p̃ximi: ⁊ p cõñs ille q̃ poſ/ſet aliquẽ fame morientẽ paſcere: ⁊ nõ paſcit:occidit: ⁊ ſic ẽ ma/nifeſte trãſgreſſor iſtius quinti precepti.

In eo.c.xx. vbi dr̃ in poſtilla. Dicit Ra.ſa. ꝙ p hoc p̃ceptũ phibet ⁊c. Additio.vi.

q Uod l₃ ex plano ſenſu lr̃e p hoc p̃ceptũ. Nõ occides.tñ homi/cidiũ videt phiberi. tñ ex cõñti intelligũtur cetera nocumenta in pſona hoĩs facta eẽ phibita pari rõne.naȝ rõ qua hõ peccat in occiſione p̃ximi ẽ q̃ facit cõ charitatẽ vel etiã cõ iuſticiã:cõ quas etiaȝ facit q̃ alias leſiones infert:l₃ nõ ita grauiter peccet: ⁊ l₃ pena mortis non infli/gat pp̃ter alias leſiones:ſicut pp̃ter homicidiũ.tñ in alijs p̃ceptis iudici alibus talia phibẽtur: vbi pene eoꝝ taxãtur.

In eo.ca.xx. vbi dr̃ in poſtil. Sed variat multũ in hoc ſiue ſit vnũ p̃ce/ptũ ſiue duo intellectus hebreoꝝ. Additio.vij.

q Uod multi hebreoꝝ expoſitores dicũt ꝙ in hoc p̃cepto phibe tur cõcupiſcentia vxoris aliene ⁊ hmõi etiã ſi nõ p̃rũpat in act⁹ exteriores: vt p₃ p Ra. Abenhazra in ſua gl.i hoc loco. Qđ aũt dr̃ a q̃buſdã doctorib⁹ nr̃is ꝙ lex vet⁹ phibebat manuȝ ⁊ non animũ nõ ẽ ſic intelligẽdũ: vt p legẽ veterẽ nũq̃ ſint phibiti aliq̃ act⁹ inte riores q̃ in aĩo cõſiſtũt:hoc.n. eſſet manifeſte cõ textũ.legit enĩ.ĩ. Leuit.xix. Ne oderis fratrẽ tuũ in corde tuo.in quo manifeſte phibet odiuȝ cordis qđ ẽ in aĩo.ſiĉr Deut.ix. Ne dicas in corde tuo cũ deleuerit eos dñs deus tu⁹ in cõſpectu tuo pp̃ter iuſticiã meã:in quo manifeſte phibet ſupbia ſeu p̃ſũptio etiã in corde tñ exñs. vñ dicta doctoꝝ nr̃oꝝ in hoc:ſeu glo.in po/ſtilla allegate aliter ſunt intelligẽda.ſ.ꝙ in le.ve.cũ aliq̃s act⁹ exterior exp̃ſ ſe phibet:nõ intelligit p hoc phiberi ex vi illi⁹ p̃cepti act⁹ interior huic ex teriori correſpõdẽs. vñ ex vi illi⁹ p̃cepti. Nõ occides.nõ iudicat re⁹ ille qui vult etiã ex p̃poſito deliberato occidere hoĩeȝ l₃ forte ſit re⁹ trãſgrediẽdo aliud p̃ceptũ.ſ. Nõ oderis fratrẽ tuũ. Lex vero noua phibendo pctã nõ ſo lũ phibet manũ:ſ₃ etiã aĩuȝ. Vñ ſaluator Math.v. Audiſtis q̃ dictũ ẽ antiq̃s:nõ mechaberis. ego aũt dico vobis ꝙ oĩs q̃ viderit mulierẽ ad cõ cupiſcẽdũ eã:iã mechat⁹ ẽ eã in corde ſuo.

Replica correctorij cõ Burgẽ.

i N ca.xx. bur. notat poſtillatorẽ q̃ſi diminutũ dicẽs eum expõneȝ decalogi breuiter tranſiſſe:cũ tñ p̃poſitũ poſtil latoris nõ fuerit ſummas neq̃ tractat⁹ ſcribere:ſ₃ plane lr̃alẽ ſẽſuȝ inquirere:qđ ⁊ facit: vt p₃ cuilibet intuenti:reliq̃ p burg. in hoc ca. mota modicum immo nihil faciũt contra poſtil. Multa autẽ Burgẽ. p modũ digreſſiõis poſita hñ p̃tractatiõe indigerẽt ſed nõ ẽ p̃ñtis p̃poſiti cõ bur. facere: niſi vbi videtur po/ſtillatori irrationabiliter obuiare. notat tamen in hoc ca. incidenta/liter poſtillator. d. cõminationẽ pene fore cãȝ obſeruãtie p̃ceptorũ ⁊c. volens Burg. ꝙ reuerẽtia dei ſit cã:ſ₃ ex hoc nõ ſequit. g cõmi/natio nõ ẽ cã:ſtat enĩ eiuſdẽ rei plures eẽ cãs in eodẽ genere cauſe: q̃uis nõ totales. vñ quẽ amor ⁊ dei reuerẽtia nõ mouet ad p̃cepto rũ obſeruãtiã:ſaltẽ mouet timor ⁊ met⁹ pene. eſt igit ſicut p̃miſſio: ita ẽ cõminatio cã motiua obſeruãtie mãdatoꝝ: ⁊ maxime in veteri lege que fuit lex timoris: vt p₃ in ep̃la ad Galath. p totũ. Ceteruȝ poſtil. nõ exponit li Memẽto vt ſabbatũ ⁊c. approbãdo errores iudeoꝝ:ſ₃ magis reprobãdo: vt p₃ p ea que de expõne hebreoruȝ traxit cetera reijciẽdo:ita ⁊ Burg. ſepenumero facit: ⁊ ſic in quo po ſtil. in hac pte iudicat ſeip̃m cõdẽnat. Quõ accipi debeat:legẽ cohi bere manũ nõ aĩuȝ. qđ hic a Bur. tractat. vide ſupra Geñ.iij. cor/rectorio primo.

Capitulum.xxj.

H Ec[a] ſũt iudicia que p̃ pones eis. Si[b] emeris

Caplm.xxi.

b Ec ſunt iudicia. Hic cõñter ponũtur iudicialia precepta ⁊ p̃mo lex q̃tũ ad iudicialia ponit. ſcđo pp̃ls ad obſer uantiã legis inducit in medio.xxiiij.ca.ibi. Ecce ego mit/tam. Circa primũ ſciendũ ꝙ precepta moralia decẽ de quibus dictuȝ ẽ ca. precedẽti ſunt quedã cõcluſiones imediate eli/cite a dictamine iuris naturalis ſiue ex ei⁹ p̃ncipijs: ⁊ iõ manẽt i no ua lege:q̃ ius naturale ẽ imutabile. Precepta vero iudicialia ⁊ ce/rimonialia euacuata ſunt p nouã legẽ:aliĉ tñ ⁊ aliter: q̃ cerimonia lia ſic euacuata ſunt ꝙ ea obſeruare poſt p̃mulgatiõẽ euãgelij ẽ mortiferũ. vñ dicit ap̃ls ad Gala.v.ca. Si circũcidamini chriſtus nihil vobis p̃derit. Et hoc ẽ etiã intelligẽdũ de alijs cerimoniali/bus cui⁹ rõ ẽ:q̃ cerimonie erãt q̃dã figure ⁊ p̃teſtatiões chriſti vẽ/turi ⁊ no.te. ⁊ iõ eas obſeruare poſt euãgeliũ p̃mulgatũ eſt dicere ꝙ tp̃s aduẽtus chriſti ac no.teſt. nõdũ ẽ impletũ nec veritas figu/rarũ impleta ẽ p chriſtũ qđ ẽ hereticũ. Thurificatio tñ que erat de ce rimonialib⁹ ve.te. remanet in noua le. q̃ nõ figurabat directe aliq̃d futurũ ſ₃ deuotionẽ pp̃li deũ colẽtis que maior ẽ in no.teſt. q̃ ve/teri. Precepta vero iudicialia ſic ſunt euacuata ꝙ nõ obligãt in le/ge noua. ea tñ obſeruare nõ ẽ mortiferuȝ: vtpote ſi aliquis p̃nceps chriſtian⁹ ea inſtitueret in terra ſua. Cuius rõ ẽ:q̃ iudicialia erant inſtituta ad cõſeruãdũ ſtatũ illi⁹ pp̃li in pace p opa iuſticie: ita ꝙ nõ erãt de ſe vel p ſe figure alicui⁹ futuri in noua lege:ſed tñ p acci dẽs inq̃tum ſtat⁹ illi⁹ pp̃li erat figuralis reſpectu ſtat⁹ noui teſt. ⁊ iõ p̃nt obſeruari tpe noui teſtamẽti inq̃tum de nouo teſtõ inſtitu/ta: vt dictũ ẽ. ſi tñ ſeruaret tãq̃ ex lege veteri obligatoria: eẽt morti ferũ:q̃ hoc eẽt aſſerere ꝙ adhuc maneret ſtat⁹ pp̃li ve.te. His pre/miſſis circa iudicialia p̃cepta ſic p̃cedit:q̃ p̃mo p ea ordinat ho/mo q̃tũ ad ptẽ iraſcibilẽ. ſcđo q̃tũ ad ptẽ cõcupiſcibilẽ.xxij.ca. ter cio q̃tũ ad rõnalẽ circa mediũ eiuſdẽ capituli: ibi. Qui immolat dijs occidet. Iraſcibilis aũt tẽdit in bonũ ſub rõne ardui: ⁊ in ma lũ ſub rõne vindicatiui:q̃ ira ẽ appetit⁹ vĩdicte: ⁊ iõ p̃mo regulat iraſcibilis in dñatiõe:que ẽ q̃d arduũ. ſcđo in alteri⁹ leſione q̃ ẽ q̃d vindicatiuũ:ibi. Qui pcuſſerit hoĩeȝ. Circa p̃mũ dr̃ ſic. a Hec ſunt iudicia que p̃pones eis. nõ dicit ipones:q̃ ipoſita ſunt a deo ⁊ auctoritate ei⁹ p moyſen p̃poſita pp̃lo. b Si emeris ſeruuȝ hebreũ. dicit andreas ꝙ h̃ itelligit de hebreo q̃ iã erat ſeru⁹ hoĩs gentilis a quo hebreus emit eũ. Ra. Sa. dicit ⁊ meli⁹ vt videt ꝙ intelligit etiam de ſeruo empto ab hebreo:qđ poteſt fieri triplicit̃. vno modo a iudicib⁹:q̃ ſi hebre⁹ cõuincat de furto: ⁊ non habeat vñ reſtituat:de mãdato iudicũ debet vendi ad reſtitutionẽ facien/dum: vt ca. ſequẽti. Alio modo q̃ paupertate cõſtrictus hebre⁹ põt vẽdere ſemetipſum:ſm qđ dr̃ Leuit.xxv. Si paupertate cõpulſus vendiderit ſe tibi frater tuus ⁊c. Tercio modo ſi dñs hebreus nõ indigeat ſeruo illo quẽ emerat pp̃ter mutationẽ fortune poteſt vẽ/dere alteri hebreo ſeruũ ſuũ hebreũ p annis qui reſtãt vſq̃ ad ſe/ptimũ annũ remiſſionis.

c Sex annis ſeruiet tibi.i. vſq̃ ad ſeptimũ annũ remiſſionis:q̃ ſi tp̃s emptionis minus diſtet a ſeptimo anno qui ẽ an⁹ remiſſiõis nõ ſeruiet ſex annis:q̃ illo anno egredi liber debet. Ratio aũt hui⁹ fuit:q̃ de⁹ redemit filios iſrl̃ de ſeruitute egypti vt eſſent eius ſer/ui: ⁊ ideo noluit ꝙ venderẽtur ſimpliciter:ſed ſolum ad tp̃us: ⁊ iõ non erant ſerui p̃ p̃ce:ſed q̃ſi mercẽnarij locati ad tp̃s

cubina faceret vxorem:ſed hoc improbatur infra. z Si autẽ fi. ſuo de. eam in.mo.fi.fa. illi.ſ. dando ei dotem ⁊ alia pertinẽtia ad nuptias. Hoc excepto ꝙ parentibus puelle nihil dabit p munere:ſicut erat cõſuetũ apud hebreos: vt habet Geñ.xxiiij. de parentibus rebecce:quia pecunia quam dederat parentibus eius p ſeruitio puelle cõputatur hic p tali munere.

d Cũ quali veſte intrauerit cuȝ tali exeat.i. in eque bona vel meliori. in hebreo habetur. In panno ſuo venit:i pãno ſuo exeat. qđ exponũt hebrei.i. ſi venit ſol⁹ ſ₃ ſine vxore ſol⁹ exibit. ⁊ eſt ſimilis modus loquendi ſicut habet Geñ. xxij.ca. In baculo meo trãſiui iordanem iſtum.i. ſolus:ſic fuit ibi ex/poſitũ: ⁊ hoc cõſonat littere imediate ſequẽti: vbi accipit aliud mẽbruȝ cuȝ dicitur.

e Si habẽs vxo rem ⁊ vxor egre/

ſeruũ hebreũ ſex[c] annis ſeruiet ti bi in.vij. egredietur liber gratis. Cũ[d] quali ueſte intrauerit:cũ ta li exeat. Si[e] habens vxorẽ ⁊ vxor egredietur ſil̃. Si autẽ[f] dñs de derit[g] illi vxorẽ: ⁊ peperit filios ⁊ filias:mulier[h] ⁊ liberi ei⁹ erũt dñi ſui:ipſe uero exibit cũ ueſtitu ſuo Qđ[k] ſi dixerit ſeru⁹: diligo dñm meũ ⁊ vxorẽ ac liberos nõ[l] egre diar liber:offerat[m] cũ dñs dijs ⁊[n] applicabitur ad oſtiũ ⁊ poſtes p forabitq̃[o] aurẽ[p] ei⁹ ſubula: ⁊[q] erit ei ſeru⁹ in ſeculũ. Si q̃s[r] uendide rit filiã ſuã in famulã nõ[s] egredie tur ſicut ancille exire cõſueuerũt. Si[t] diſplicuerit oculis dñi ſui cui tradita fuerit dimittet[v] eã: pp̃lo[x] aũt alieno vẽdẽdi nõ habebit po teſtatẽ: ſi[y] ſpreuerit eã. Si[z] aũt fi lio ſuo deſpõderit eã iuxta moreȝ filiarũ faciet illi. Qđ[a] ſi alteraȝ ei accepit: p̃uidebit[b] puelle nupti as[c] ⁊ ueſtimẽta: ⁊ p̃ciũ pudicicie nõ negabit. Si[d] tria iſta nõ fecerit egrediet[e] gratis abſq̃ pecunia. Qui[f] pcuſſerit hoĩeȝ uolens occi dere:morte[g] moriat. Qui[h] aũt ñ eſt inſidiatus ſ₃[i] de⁹ illum tradi dit in man⁹ eius cõſtituã[l] tibi locũ in quo fugere debeat. Si[k] quis per induſtriam occiderit p̃xi mũ[l] ſuum et[m] per inſidias ab al tari meo auelles[n] eum ut moriat.

a Qđ ſi alteram ei acce/perit. iſta priore abiecta.

b P̃uidebit puelle.i. iſti ſic abiecte pp̃ter aliaȝ ductam.

c Nuptias. ⁊ veſ. ⁊ pre. pudici. ⁊c. ſm arbitriũ iu dicũ dabit ei pecuniaȝ de hoc ꝙ humiliata eſt a fi/lio ſuo.i. defiorata. ⁊ cum hoc p̃uidebit de nuptijs cũ alio ⁊ de veſtimentis. Ita exponũt docto. noſtri ſm trãſlationẽ noſtrã que multuȝ diſcrepat h̃ ab he braica lr̃a:q̃ i hebreo ha betur ſic. Qđ ſi alteraȝ ei acceperit:expenſas ⁊ coo perturã ſuã ⁊ horam ſuã nõ diminuet: qđ exponit Ra.ſal̃.ſic. Si alteram ei acceperit.i. filio ſuo aliaȝ acceperit cũ ancilla prius accepta in vxorem. Expẽ/ſas.i. victum ſufficientem Et cooperturam ſuam.id eſt veſtitum cõuenientem.

dietur ſimul. ⁊ eadem ratione liberi:quia partus ſequitur ventreȝ.

f Si autem dñs.ſ.ſuus. g Dederit ei vxorẽ.ſ. vnã de ancillis ſuis alteri⁹ gentis. que eſt ſerua ſimpliciter nõ ad tp̃s. h Muli er ⁊ liberi ⁊c.q̃ part⁹ ſequit ventrẽ. ⁊ iõ q̃ vxor erat ſerua ſimpliciẗ ipſa cũ filijs d₃ remanere apud dñm. ſi aũt ip̃a ſit hebrea cũ habe/at libertatẽ exeũdi ſeptimo anno: ⁊ liberi cũ ea egredientur.

i Ipſe vero exibit cũ veſtitu ſuo.ſ.ſeru⁹ exibit cũ quali veſte intra/uit ſm trãſlatiõnẽ noſtrã. ſm hebreos ſic intelligit. In veſtitu ſuo i.ſolus: vt p₃ ex p̃dictis. k Qđ ſi dixerit ſeru⁹ ⁊c. amore vxoris ⁊ liberoꝝ induct⁹ ad remanẽdũ. l Nõ egrediar liber. renũcians iuri ſuo. m Offerat eũ dñs dijs.i. iudicibus. n Et applica bitur ad oſtiũ. de mandato iudicũ. o Perforabitq̃.ſ. dñs.

p Aurẽ eius ſubula. hec pena ⁊ verecũdia fit ei eo ꝙ nõ vult vti li bertate a deo ſibi data: ⁊ perforat auris magis q̃ alie partes:q̃a per illã partẽ intellexit vel intelligere debuit legem de libertate.

q Et erit ei ſeruus vſq̃ in ſeculũ.i. vſq̃ ad annũ iubileũ ſiue pa/rũ diſtet ſiue multum. r Si quis vendiderit filiam ſuam. Dicit Ra. Sa. ꝙ lex iſta loquitur de filia hebrei parua:que nõ attigit ad huc.xij. annos ⁊ diem. s Non egredieẗ ſicut ancille.ſ. de gente aliena:que erãt ſerue ſimpliciter:nõ ſic aũt ancille hebree:q̃ in hoc eadem libertate gaudebant qua ⁊ viri: ⁊ adhuc maiori: vt videbi tur. ancille autẽ que erant de gente aliena nõ exibant libere:niſi per fractionẽ dentis vel eruitionẽ oculi: vt habetur.ĩ. eo.ca. qđ non ha bebat locũ in ancilla hebrea:imo dñs in tali caſu redderet oculuȝ p oculo: dentẽ p dente. Ad hoc enĩ vẽdebatur vt dñs experiretur eius mores: ⁊ ſic acciperet eam in vxorẽ: vel filio ſuo daret niſi con trarios mores inueniret ſm ꝙ dicit Ra. Sa. ideo ſubditur.

t Si diſplicuerit oculis dñi ſui. q̃ nõ vult eam habere vxorem.

v Dimittet eam ⁊c. ante annũ ſeptimũ. In hebreo habet. Redi/met eam.i. dabit ei locũ ad redimendũ ſe. Modus autẽ talis ẽ: vt dicit Ra.ſa. q̃ ſi emerat eã p ſex annis ſex libris: ⁊ vellet aliq̃s eaȝ redimere:cõputabant annos. verbi gratia:ſi ſeruiuit tribus annis: dabãtur ſibi tres libre tñ:nec poterat renuere: ⁊ in hoc ponebat de ſuo:q̃ ſeruitiũ puelle triũ annoꝝ primoꝝ non tantũ valebat quã/tum aliorũ triũm ſequentiũ:quia tunc erat maior ⁊ fortior.

x Populo autem alieno ⁊c.i. aliquis q̃ nõ eſſet de gẽte iudeoꝝ nõ poterat facere talẽ emptionẽ ⁊ redẽptionẽ. y Si ſpreuerit eaȝ nolẽdo eã accipere vxoreȝ. Aliqui expoſitores noſtri ſic exponũt.

y Si ſpreuerit eam.ſ. nolendo eam habere cõcubinam:q̃ ad hoc vendebatur: vt ſeruiret ſibi in lecto: vt dicũt: ⁊ ſic ex cõſequẽti de cõ/

Et horam ſuam.i. tempus reddendi debitũ. Non diminuet. ſubtrahẽdo vel defalcãdo ab ipſa pp̃ter aliam vxorẽ ſuperinductam. poterant enĩ ha bere plures vxores ſimul. d Si tria iſta non fecerit. qđ exponũt docto res noſtri ſic. Si nullũ predictoꝝ fecerit.i. non acceperit ſibi vxorem nec fi lio ſuo ⁊ ſpreuit eam:nolens eam retinere p concubina. e Egredietur grat̃ libera ab eo. Dicit enĩ ꝙ nõ erat ei vendita vt ſeruiret vt ancilla:ſed ſicut cõcubina: vt ſic poſtea de cõcubina faceret eam vxorẽ: ⁊ ſic emere ad cõcubitũ ⁊ vendere fuit iudeis permiſſum pp̃ter eoꝝ libidinem ſicut dare ad vſuras extraneis pp̃ter eorũ cupiditatem:ſed quia talis permiſſio nul lo loco in lege inuenitur ſic cõceſſa:ſed magis phibita. ſm ꝙ dicit Deut. xxiij.ca. Non erit meretrix de filiabus iſrl̃. ideo aliter dicitur ſm Ra.ſa.

d Si tria iſta nõ fecerit. que predicta ſunt.ſ. ꝙ non accepit eam vxorẽ nõ de cõcubina:ſed de ancilla:nec filio ſuo:nec iuuit ad eius redẽptionẽ mo/do predicto. e Egredietur gratis. non ſolum anno ſeptimo remiſſio nis ſed etiam ante ſi in ea appareant ſigna pubertatis: que ſunt ortus pi/lorum ⁊ menſtruoꝝ:quia tunc eſt apta ad cõcipiendum. ⁊ ſic patet qđ pre dictum eſt:ſcilicet ꝙ puelle habebant plures vias exeundi de ſeruitute q̃ maſculi:qui ſolum exibant anno ſeptimo remiſſionis. f Qui percuſ/ſerit ⁊c. Hic cõſequẽter regulatur iraſcibilis in leſionibus que habent ra/tioneȝ vindicatiui: ⁊ primo in perſona ſua. ſecũdo in re ab eo poſſeſſa:ibi Si bos cornu percuſſerit. Circa primũ dicitur. f Qui percuſſerit ho minem volens occidere. Hic accipitur percuſſio p occiſione:quia ſi nõ oc/cideret percutiendo quãtumcũq̃ vellet occidere:non pp̃ter hoc puniretur morte:ſed alia pena. vnde in hebreo habetur. Percutiens hominẽ ⁊ mo/ritur. ſc₃ percuſſus. g Morte moriatur.ſ. percutiens:ſed li volẽs in p̃/poſito noſtre trãſlatiõis:determinat modũ percutiendi. cum.ſ. fit a p̃poſi/to ⁊ nõ a caſu:pp̃ter qđ de caſuali ſubdit. h Qui aũt nõ ẽ inſidiat⁹.ſ. querens mortem percuſſi:q̃ erat amicus ei⁹. i Sed de⁹ illuȝ tradidit in manus ei⁹.i. ex cauſa nobis occulta de⁹ p̃miſit eũ interfici caſualiter:ẽ di no p̃ter intentionẽ occidentis. l Cõſtituã tibi locũ quo fugere debeat. ne interficiatur ab amicis occiſi: ⁊ ibi manere debebit vſq̃ ad mortẽ ſum/mi põtificis. Ad hoc aũt fuerũt ordiate ciuitates refugij: vt hr̃ Joſue.xx.

k Si quis per induſtriã occiderit. p hoc excludũtur a pena ſequẽti pueri ⁊ amentes:qui nõ habẽt induſtriã. l P̃ximũ ſuũ.i. iudeũ q̃ ẽ de lege ſua: ⁊ iõ de iudeo occidẽte gẽtilẽ nõ intelligit lex iſta vt dicit Ra.ſa.

m Et p inſidias. p hoc excludũtur illi q̃ occidũt l₃ bonũ intẽdãt ſicut ma/giſter verberando diſcipulũ: ⁊ pater filiũ: ⁊ medic⁹ medicãdo infirmũ.

n Auelles euȝ ab altari meo vt moriat. etiã ſi fuerit ſacerdos: vt di. Ra. ſal̃. niſi inceperit officiũ miniſtrãdi in altari:in quo caſu erat expectãdũ cõ/plementũ miniſterij q̃ p̃acto trahebat ad mortẽ. pp̃ter reuerentiã enĩ ſacri

Universidad de Salamanca. BGH

loci erat ibi refugiū in aliquib⁹ caſib⁹: inter quos erat homicidiū gentilis vt dictū eſt: ſ; nō iudei. ꝓpter qḋ Joab ibi cōfugiēs nō euaſit mortē: q: ꝑ induſtriā ⁊ inſidias interfecerat duos iudeos. ſ. abner ⁊ amaſa; vt habetur. iij. Reg. ij. ca. o Qui percuſſerit patrē ſuū aut matre; ⁊c. ſm doctores noſtros ⁊ hebraicos nō intelligitur de percuſſione leui: q: ꝓpter ipſa; filius non debebat mori: ſed aliter puniri. vñ dicit Ra. ſal. ꝙ niſi ex ꝑcuſſiōe fiat effuſio ſanguinis: vl' liuor nō incurrit pēa mortis. intelligit etiā de ꝑcutiente a ꝓpoſito nō a caſu: nec etiā ex ioco.

q Qui. fu. fue. ho. ⁊ vē. eū. ita ꝙ ad incurrēdū penā mortis vtrūq; requirit. ſ. furtū ⁊ venditio. ſm expoſitores nr̄os: q: ſi inueniatur añq; vēdiderit: pena furis eſt vt reddat duos hoīes ad ſeruiendū: vt dicūt. ⁊ hoc non accipiūt de loco iſto: ſ; de hoc qḋ hr̄ c. ſequēti. vbi dꝛ ꝙ ꝓ furto aliar rer reſtituitur duplū: ⁊ ſic cōcludūt h a ſili. Ra. ſa. dicit ꝙ etiā ꝓ ſolo furto hoīs icurritur pena mortis: ⁊ hoc trahit aliq̄liter ex textu: q: vbi trāſlatio nr̄a dicit ſic. Qui furatus fuerit ⁊ vēdiderit eu; cōuict⁹ noxe morte moriatur. In hebreo hr̄ ſic. Fur hoīs ⁊ vēdēs eū ⁊ inuēt⁹ in manu ei⁹ morte moriat. dicit em̄ ꝙ li inuēt⁹ in manu ei⁹ ad vtrūq; refert. ſc; ad furem: ⁊ tunc eſt ſenſus. ſi eſt inuentus per teſtes contra eum ꝙ furatus fuerit ⁊ vendiderit morte moriatur. ⁊ ad hominē furto ſublatum. ⁊ tūc eſt ſenſus: ⁊ hō furto ſublat⁹ ſi inuentus fuerit in manu furis. i. apud eū: non vendit⁹ adhuc: morte moriat. ſ. fur ille. Rō hui⁹ dicti ē: q: hō ē ad imaginē dei fact⁹: ⁊ iō rōne tāte dignitatis ꝓ ei⁹ furto imponit pena mortis: ⁊ hoc vr̄ rōnabilius ſ; intentionē legis. p Qui maledixerit ⁊c. iſta pena nō incurrit ꝓ vno ſolo maledicto: q: ꝓ ꝑcuſſione leui pr̄is vel matris nō icurrit pena mortis: vt p̄dictū ē: ⁊ tñ ꝑcuſſio ē q̄d grauı⁹ q̄; maledictū: ſ; aſſuefactio ad maledicēdū meret penā p̄dictā. r Si rixati fu. vi. ⁊ ꝑcuſſ. al. ꝓx. ſu. ⁊ il. mor. nō fue. ſtatim vel cito poſt. ſ Sed iacuerit in lectulo. ex ꝑcuſſiōe illa. t Si ſurrexerit ⁊ am. fo. ſup ba. ſuū. ita ꝙ nō ē adhuc ita ꝑfecte curat⁹: ꝙ poſſit ꝑ ſe ambulare. v Innocēs erit. ſ. a pena mortis x Qui ꝑcuſſerit. dato ꝙ poſtea moriat: etiā añq; ſit ꝑfecte curat⁹. ita dicūt expoſitores nr̄i ⁊ aſſignāt duplicē cām. Una ē ex ꝑte ꝑcutiētis: q: dicitur qui ꝑcuſſerit lapide vel pugno: nō dicit gladio: ex quo videt ꝙ nō habebat intentionē interficiēdi eū: q: nō attulit ſecū arma: ⁊ ſic diminuet pena de grauitate facti. Alia ē ex ꝑte ꝑcuſſi: q: ex quo tātū cōualuit ꝙ potuit cū baculo ambulare: nō eſt certū ꝙ mortu⁹ fuerit ex ꝑcuſſione īmo magis ꝓbabile ē ꝙ mortu⁹ fuerit ex negligentia cuſtodiēdi ſe vel alia occaſiōe: ſ; tñ impedimētū ſuor operū ⁊ expēſas in medicos ipſe ſoluet nec ad pl⁹ tenet: etiā ſi moriat mō p̄dicto. ra. ſa. dicit ꝙ detinēdus ē ꝑcuſſor a iudicib⁹ quouſq; videat ſi ꝑcuſſus moriat: q: ſi morit añq; ſit reſtitut⁹ ꝑfecte ſanitati ꝑcuſſor d; mori: ⁊ qḋ vr̄ eē ꝯ hoc. q: dꝛ. Si ſurrexerit ⁊ ambulauerit ſup baculū ſuū innocēs erit. ſ. ꝑcuſſor: ipē exponit dicēs: ꝙ ē locutio metaphorica: ita ꝙ ꝑ baculū cui hō innitit plena ſanitas ⁊ fortitudo intelligit ſicut dꝛ Ezech. iiij. ca. Cōteram baculū panis ⁊c. i. fulcimentū virtutis. Et ſil'is mod⁹ loquēdi. ſ. metaphoric⁹ eſt in lege ſ; ipm̄ in plurib⁹ alijs locis que ⁊ tūc exponētur qñ erim⁹ ibi dño cōcedēte: ⁊ tūc ꝑcuſſor nō ē cōdēnādus niſi ad opa ꝑcuſſi ⁊ expēſas in medicos. y Qui ꝑcuſſerit ſeruū ſuum vel ancillā. iſta lex loquit de ſeruo vel ancilla gentilib⁹: ⁊ multo forti⁹ in tali caſu incurrit pena mortis ꝓ interfectōe ſerui hebrei vel ancille.

z Si aūt vno die vel du. ſup. nō ſubia. pene. ipē ꝑcuſſor. a Quia pecunia illi⁹ ē. ſ. ipſe ſeru⁹. Ex quo p; ꝙ loquit tm̄ in hoc caſu de ſeruo gentili: q: cū ſit ſeru⁹ ſimpliciť: ⁊ emptus ad ſeruiēdū ſemꝑ: eſt pecunia dñi ſui hebrei: nō ſic aūt ſeru⁹ hebre⁹: qui magis ē mercēnari⁹ q̄; ſeru⁹: vt p̄dictū ē: ⁊ iō occiſiōi ſerui hebrei debet pēa mortē ſic alior. b Si ri. fue. vi. ⁊ p. q̄s mul. pregnātem. intendens ꝑcutere maritū eius. c Et abortiuū fecerit. Abortiuū ꝓprie dꝛ ſ; hebreos fet⁹ ꝯcept⁹ ante animationē deſtructus. d Sed ipſa vi ſubia. dā. quātū ma. mu. ex pe. hoc non eſt intelligendum ꝙ hoc ſit taxandum ad volūtatem eius: ſed ꝙ eius rationes audiende ſunt a iudicibus: ⁊ ſ; alle gata hinc ⁊ inde taxabunt.

Qui[o] ꝑcuſſerit patrē ſuū aut matrem: morte moriatur. Qui[p] maledixerit patri ſuo vel matri: morte moriatur. Qui[q] furatus fuerit hominē ⁊ vendiderit eū cōuictus noxe: morte moriat. Si[r] rixati fuerint viri ⁊ ꝑcuſſerit alter ꝓximū ſuum lapide vel pugno ⁊ ille mortu⁹ nō fuerit ſ;[s] iacuerit i lectulo: ſi[t] ſurrexerit ⁊ ambulauerit foris ſup baculū ſuū: innocēs[u] erit q[x] ꝑcuſſerit: ita tñ vt opas eius ⁊ ipēſas i medicos reſtituat. Qui[y] ꝑcuſſerit ſeruū ſuū vel ancillā virga: ⁊ mortui fuerint in manib⁹ ei⁹ criminis reus erit. Si[z] autē; vno die uel duobus ſupuixerit: nō ſubiacebit pene: q:[a] pecunia illi⁹ eſt. Si[b] rixati fuerint uiri et ꝑcuſſerit q̄s mulierē pregnātē ⁊[c] abortiuū quidē fecerit: ſ;[d] ipſa vixerit: ſubiacebit dāno quātū marit⁹ mulieris expetierit: ⁊ arbitri iudicauerint. Si[e] autē mors ei⁹ fuerit ſubſecuta: reddet[f] aīa; ꝓ aīa: oculu;[g] ꝓ oculo: dentē ꝓ dente: manū ꝓ manu: pedē ꝓ pede: aduſtiōe; ꝓ aduſtione: vuln⁹[h] ꝓ vulnere: liuorē ꝓ liuore. Si[i] ꝑcuſſerit q̄ſpiā oculū ſerui ſui aut ācille ⁊ luſcos eos fecerit: dimittet[k] eos liberos ꝓ oculo quē eruit. Dētē q̄; ſi excuſſerit ſeruo vl' ancille ſue ſili̇ter dimittet eos liberos. Si[l] bos cornu percuſſerit virū aut mulierē ⁊ mortui fuerint lapidib⁹ obruetur ⁊[m] nō comedēt carnes ei⁹: dñs[n] q̄; bouis inocēs erit. Qḋ[o] ſi bos cornupeta fuerit ab heri ⁊ nudiuſtercī⁹: ⁊[p] ꝯteſtati ſūt dñm eius: nec[q] recluſerit eū: occideritq;[r] virū aut mulierē: ⁊ bos lapidib⁹ obruet ⁊[s] dñm ei⁹ occident. Qḋ[t] ſi p̄ciū fuerit ei ipoſitū: dabit ꝓ aīa

e Si autē mors fuerit ei ſubſecuta ſ. mors mulieris vl' pueri iā animati: ⁊ poſſit hoc ꝓbari cū iā ſit in ſpecie humana.

f Reddet aīam ꝓ aīa. i. morietur. Alij quī vero doct. hebrei dicūt ꝙ nō ꝑ hoc intelligit pena mortis: eo ꝙ nō intendebat ꝑcutere mulierē: vl' fetū eius animatū interficere: ſ; ſolū icurret penā pecunie ſm taxationē iudicū. Sz hoc videt irrationabiliter dictum: cum vxor ſit vna caro cū viro quē intēdebat percutere: ⁊ iō p̄ma expoſitio vr̄ melior ꝙ intell'r pēa mortē cū dꝛ. Reddet animā ꝓ aīa. g Oculū ꝓ oculo. Poſtq̄; egit de pena occiſionis: hic agit d̄ pena mutilationis ⁊ alteri⁹ leſionis: q: ſi aliq̄s eruat oculū ꝓximi ſui d; erui ocul⁹ ei⁹ ⁊ ita de alijs mutilatiōib⁹ ⁊ non ſolū de mutilationib⁹ ſ; etiā leſionib⁹ corpalibus: iō ſubdit. h Uuln⁹ ꝓ vulnere. ⁊ ē vuln⁹ ꝑcuſſio cū effuſione ſanguinis. Liuor aūt qñ ſanguis nō effundit: ſed intra cutē denigrat. ⁊ idē intelligēdū ē d̄ alijs leſionib⁹ ꝯſil'ib⁹ p̄dictis ꝙ actor d; ſil'r ledi. ita exponūt doc. nr̄i. Ra. ſa. dicit ꝙ eruēti oculū alterius nō ē eruēdus oculus: vt videtur ſonare verba legis: ſ; p̄ciū ſ; taxationē iudicū ē ſibi imponēdū: ⁊ eodē mō de alijs leſionib⁹. Joſephus aūt dicit medio mō. ſ. ꝙ eruēdus ē ocul⁹ eius ſi exoculatus ab ipſo voluerit: ſ; ſi magis vult habere pecuniā recipiat ſm taxationē iudicū. i Si ꝑcuſ. q̄ſ. ocul. ſerui ſui aut anci. ⁊ lu. eos fece. i. ineptos ad vidēdū. k Dimittet eos liberos. ⁊ intelligit iſta lex de ſeruo gentili ⁊ ancilla: q: ſi mutilaret ſeruū hebreū vel ancillam incurreret penā talionis p̄dictā. dicit aūt hic Ra. ſa. ꝙ iſta ſunt mēbra ex quor mutilatiōe ſeruus gentilis debebat exire liber: decē digiti manuū. ⁊ decē pedū: oculos: aures: naſus: virga viril. ⁊ dētes ſic intelligēdo ꝙ ꝓ vno dente vel digito exibat liber. l Si bos ⁊c. Hic ꝯñr ponūtur leſiones puniende ꝓ re poſſeſſa: cum dicit.

l Si bos cor. p. vi. aut mu. ⁊ mor. fue. la. obruet. nō q: brutū aīal peccare poſſit: ſed ꝓpter horrorē facti: ⁊ q: eēt horribilis decetero ad vidēdū inter hoīes. m Et nō comedētur carnes ei⁹. nō ſolū a iudeis q̄ nō poterāt comedere aīal interfectū totaliť: ſ; nec a gētilib⁹ q̄b⁹ nō poterat vēdi: ſ; dimittebāt putreſieri: tū ꝑꝑ horrorē facti: tū q: ꝑ hoc dānificabat dñs bouis ad cautelā ſui ⁊ alior circa aīalia ſua ꝑiculoſa. n Dñs q̄; bouis innocēs erit. ſ. ab alia pena ſibi iponēda. o Qḋ ſi bos cornupeta fuerit ab heri ⁊ nudiuſterci⁹. ita ꝙ nō ſolū ſemel ſ; bis ad min⁹ viſus fuiſſet ipetere cornib⁹: vt dicit Ra. ſa. p Et cōteſtati ſunt dñm ei⁹. i. illi q̄ viderūt dixerunt dño bouis. q Nec recluſerit. ad dictū teſtiū. r Occideritq; vi. aut mu. ⁊ bos la. obruet. ſic iā dcm̄ ē. ſ Et dñ; illi⁹ occidēt. q: fuit in culpa, eo ꝙ neglexit recludere bouē ſuū. t Qḋ ſi

Universidad de Salamanca. BGH

precium fuerit ei impoſitū, in hoc ei ꝯdeſcendebat: ꝙ ſi amici mortui vellent accipere preciū ꝓ morte amici ſui: ꝑ hoc poterat euadere mortē: ſed ſi feciſſet manu ꝓpria nō poterat ſic euadere mortem: q: maior eſſet culpa ⁊ ſibi plus imputanda. Dicit autem hic Ra. ſal. ꝙ cum dicitur hic. Si precium ei fuerit impoſitum ⁊c. hic tenetur li ſi ꝓ quia. ſic em̄ debebat fieri: nec poterat ſibi denegari: quin poſſet ſe redimere per precium ſi haberet vel ꝑ venditiones ſue perſone ſi non haberet.

v Filium quoq; ⁊ filiam. quātūcūq; ſint paruuli.

x Si cornu p. ſi. ſen. ſubiacebit. in caſu p̄dicto.

y Si ſeruu; an. inua. ⁊c. Intelligitur aūt iſta lex d̄ ſeruo gentili q̄ eſt pecunia dñi ſui vt predictum eſt: q̄a ſi iterfecerit ſeruū hebreum vel ācillam eſſ; ſententia eadem ſicut de alijs hebreis.

ſua quicquid fuerit poſtulat⁹. Filium[u] quoq; ⁊ filia; ſi[x] cornu percuſſerit ſimili ſententie ſubiacebit. Si[y] ſeruū ancillāq; inuaſerit: triginta ſiclos argēti dño dabit: bos[z] vero lapidibus opprimetur. Si[a] quis aperuerit ciſternam ⁊[b] foderit: ⁊[c] non operuerit eam cecideritq;[d] bos aut aſinus in eam: reddet dñs ciſterne precium iumētorū: qḋ[e] autē mortuū eſt: ipſi⁹ erit. Si[f] bos alicuius bouē; alteri⁹ vulnerauerit ⁊ ille mortuus fuerit vendent bouem viuū ⁊ diuident preciū: cadauer autem mortui inter ſe diſꝑtient. Si[g] autē; ſciebat q bos cornupeta eēt ab heri ⁊ nudiuſtertius: ⁊ non cuſtodiuit eū; dñs ſuus: reddet[h] boue; ꝓ boue: ⁊[i] cadauer integrū accipiet.

Capitulu;. xxij.

Si[a] quis furatus fuerit bouem aut oue;: ⁊ occiderit vel vendiderit: quinq;[b] boues ꝓ vno boue reſtituet: ⁊ quatuor oues ꝓ vna oue. Si effringens fur domū ſiue ſuffodiens fuerit inuent⁹: ⁊ accepto vulnere mortuus fuerit ꝑcuſſor[c] nō erit re⁹ ſanguinis. Qḋ[d] ſi orto

z Bos vero lapidibus opprimetur, ꝓpter horrorē homicidij qḋ eſt horrendū etiā in gentilibus. Dicit aūt hic Ra. ſa. ꝙ illud qḋ dictū ē de īmpetitiōe bouis cū cornu intelligendū ē etiā ſi ꝑ recalcitrationē vel morſum ex cōſil'ia interfecerit: ſed ſcriptura ſolū exprimit illud qḋ cōius accidit. ſ. ꝙ interficiat eū cornib⁹. dicit etiā ꝙ idē eſt intelligendū de alijs aīalib⁹ domeſticis ſi interficiāt. a Si q̄s aperuerit ciſternā. i. diſcooperuit ciſternā prius factā. b Et foderit. ipſam ꝓfūdādo vel aliā de nouo fodiendo. c Et nō operuerit eam, nō reponēdo operculū in ciſterna quā diſcooperuerat: ⁊ nō faciendo operculū in ea quā d̄ nouo foderat. d Cecideritq; bos aut aſinus in eā. reddet dñs ciſterne preciū iumentor. Et dicit Ra. Sa. ꝙ iſta lex eſt intelligēda de fouea facta in loco vbi cōiter vadūt hoīes vl' aīalia: nō aūt de illa vbi nō ſolet eē tal' acceſſus. e Quod aūt mortuū eſt: ipſius erit. ſ. dñi ciſterne. Dicit tñ Ra. ſa. ꝙ ſi ꝑ aliū foderit imponēdū eſt foſſori. ⁊ qḋ dictū ē de boue ⁊ aſino cadente in foueam intelligendū etiā eſt de alijs animalibus. f Si bos ali. bo. al. vul. ⁊c. Dicit Ra. ſal. ꝙ lex iſta intelligēda ē de hob⁹ equalibus in valore: aliter em̄ dñs bouis interficiētis aliū reportaret inde lucrū aliqñ: qḋ eſſet ꝯ rationē verbigratia: ſi coriu; ⁊ carnes bouis interfecti valerent ſex libras: q: l; iudeis eſſet illicitū comedere carnes illas: poterāt tñ eas vēdere gētilib⁹ ad comedēdū quib⁹ nō erāt ꝓhibite: ⁊ bos interficiēs valeret duas: ſi vterq; dñs haberet medietatē vtriuſq; p̄cij: ſequeret ꝙ ille cui⁹ bos valebat ſolū duas libras reportaret quatuor: ſ; qñ boues ſūt equales medietas dāni qḋ accidit ex occiſione bouis eo ꝙ min⁹ valet mortu⁹ q̄; viuus: ponit ſuꝑ vnū: ⁊ alia medietas ſuꝑ aliū: verbi gr̄a. Si bos occidēs valebat ſex libras ſ; occiſus ſex dū viueret: ſed mortu⁹ valet tm̄ quatuor: diuiſo vtroq; p̄cio quilibet reportabit q̄nq; libras: ⁊ ſic dānū duaru; librarū qḋ accidit diuidit ꝑ equalia ſuꝑ vtrūq;. Ex hoc aūt hr̄ regula q̄d agēdū ſit qñ boues ſunt ineq̄les q: reſpiciendū ē ad dānū qḋ accidit ⁊ medietas dāni d; poni ſuꝑ vnū ⁊ alia medietas ſuꝑ alter: ceteris nō mutatis. g Si autē; ſciebat. ſ. dñs bouis occidentis. Qḋ cornupeta eſſet ⁊c. ſequit.

h Reddet bouē ꝓ boue. i. valorē bouis occiſi dū adhuc erat viu⁹

i Et cadauer integrū accipiet ad faciendū vtilitatem ſuam.

In ca. xxi. vbi dꝛ in poſtilla. Qui maledixerit patri ſuo

Additio.

l Licet ꝑcuſſio ſimplr̄ conſiderata ſit grauior q̄; maledictio tñ ſm hebreos maledicenti patre; debetur maior pena ꝓpter duo. Primū q: facili⁹ cōmittit ⁊ ideo duri⁹ procedit: ſicut ꝯtingit in aliq̄b⁹ legalib⁹ punitionib⁹ ꝙ illa que frequēti⁹ veniūt in vſum acrius puniūt, vñ dicūt legiſte: ꝙ graſſantib⁹ multis opus eſt exemplo. Secūm eſt q̄; in maledictōe aſſumit nomē dei. Maledicere em̄ cōiter intelligit ille q̄ malū imp̄cat alicui a deo iuxta illud. iiij. Reg. ij. ca. de helyzeo. Maledixit eis in noīe dñi: qḋ etiā gētiles obſeruabāt. ſ. maledicere in noīe deor ſuor: vt p; . i. Reg. xvij. c. de Golia maledicente dauid in noīe dei ſui. ⁊ iō aggrauat pctm̄ ei⁹: inq̄; tū nō ſolū offēdit patrem vel matrē. ſed etiā deum cuius nomē in hoc peccato aſſumit. vnde ſm ipſos acrior morte puniuntur maledicēs patrē q̄; ꝑcutiēs: put Ra. Moy. gerūdeñ. iſta large tractat in ſua expoſitione. illud aūt qḋ p̄ſuppoſuit poſtil. ꝙ maledicēs nō intelligitur niſi aſſuefactus maledictionē nō video vbi habeat fundamentum.

Replica correctoris cōtra Burgeñ.

i M. c. xxi. vbi poſtillator expōit illud. Qui maledixerit patri ⁊c. dicens intelligi debere d̄ aſſuefactiōe cū em̄ ꝑcuſſio ſit grauior q̄; maledictio: hoīes tamē quia ſunt ꝓniores ad maledicendū q̄; percutiendu; parentes: ideo huic pena tā grauis imponitur. Sed Burgeñ. volēs notare poſtil. dicit ꝙ huius dicti nō videt fundamentū: ⁊ tñ ipēmet pōit allegās ad id leges ciuiles dicēs: ꝙ illa que frequēter veniūt in vſum acri⁹ puniūt ⁊c. Oportet. n. reſtringi ea ad que hoīes magis ſūt inclinati: vt ꝓbat poſtillator. ſ. xxij. c. de reſtitutiōe quinq; boū ꝓ vno. ⁊ quatuor ouiū ꝓ vna. ⁊ de nō nocendo vidue ⁊ pupillo. Inde Burg. videre potuit vñ poſtillator fundamentu; ſic dicendi ſumpſit. Sz rō aggrauatiōis quā ponit h Burgē. modice apparentie ē. nō. n. maledictiōes ſemꝑ fiūt in noīe dñi. exempla que Bur. ponit illa ſunt de aduerſarijs nō inter ꝓlē ⁊ parentē: nā in glo. interlineari ſunt per verbo maledixerit: dꝛ blaſphemādo ꝯdicendo verbo vel facto ⁊c. q̄ oīa vt frequēter nō fiūt cū inuocatiōe noīs dñi: ſed poti⁹ ſpūs maligni.

s Si quis furatus fuerit. Hic ꝯñr ordinat cōcupiſcibilis. ⁊ primo in cōcupiſcentia rei vtilis. ſcdo rei delectabilis ibi. Si ſeduxerit quis virginem. Circa primū reprimitur primo illicita contrectatio rei aliene ſibi non cōmiſſe. ſecūdo rei ſibi cōmiſſe: ibi. Si quis ꝯmendauerit. Circa p̄mū dꝛ. Capl'm. xxij. a Si q̄s fu. fue. bo. aut ouē ⁊ vē. vel occi. Iſtis duob⁹ cōcurrētib⁹. ſ. furto cū vēditiōe vel furto cū occiſione. b Quinq; boues ꝓ vno bo. reſtituet ⁊c. Queritur hic quare p̄cipit tāta reſtitutio cū in alijs reb⁹ ſufficiat reddere duplum. Ad qḋ rñdet quedā glo. ſuꝑ locū iſtū: ꝙ hoc ē ꝓpter q̄nq; vtilitates bouis. ſ. q: īmolat deo: arat terrā: paſcit de carnib⁹ ſuis: dat lac: ⁊ coriu; ad plures neceſſitates valet: ⁊ ꝓpter quatuor vtilitates ouis: q: īmolat: veſtit de lana ſua: paſcit de carnib⁹ ſuis. ⁊ lac miniſtrat: ſed hec rō nō videt multū valere: q: idē poſſet dici de auro qḋ valet ad medicinas. ⁊ pecuniā ſidē fiendā: ⁊ ad vaſa ꝓ miniſterio: ⁊ ad iocalia ꝓ ornatu. ⁊ ſic d̄ mlt̄; alijs: ⁊ iō aliter dōm. Puniūt em̄ aliqua pctā graui⁹ nō ſolū ꝓpter maiorem peccati grauitatē: ſ; ꝑꝑ ꝓnitatē reprimendā ne hoīes nimis ad talia ſe laxarent. Res aūt que in domo cuſtodiūt vt aur ⁊ argētū ⁊ ſil'ia: nō ita de facili ſurto ꝑnt ſubtrahi: ſicut oues que paſcūt in cāpis: ⁊ q: facilitas accipiēdi rē alienā inducit ad cōmiſſionē furti. iō ꝓ furto ouis imponūt quatuor reſtitutiōes: q: facili⁹ pōt ſubtrahi furto q̄; alie res que ſeruant in domo ⁊ q̄nq; boues ꝓ vno boue: q: adhuc difficili⁹ cuſtodiūt: q: nō ita gregatim ⁊ ſil' ſe tenēt in paſtu ſicut oues. Dicit autem Joſeph⁹: ꝙ idē ē iudiciū d̄ alijs aīalib⁹ domeſticis: que paſcūt in cāpis: ſicut capre ⁊ ꝯſil'ia: q: ſm maiorē ⁊ miorē difficultatē cuſtodiēdi reducūt ad legē bouis ⁊ ouis ſ; illud ſcriptura ſolū exp̄mit qḋ cōius accidit. ſ. de bob⁹ ⁊ ouib⁹. Si aūt apud fure; fuiſſet inuētū aīal añq; vendidiſſet vel occidiſſet: nō reſtituebat niſi duplū ſicut in alijs reb⁹: q: p̄ſumebat ꝙ erat inclinat⁹ ad reddēdū: ex quo nō vendiderat vel occiderat. Si effrigēs fur do. ſiue ſuffo ⁊c. ſeq̄t. c Percuſſor nō ē re⁹ ſanguinis, q: p̄ſumptio ē ꝯ furē ꝙ nō ſolū veniebat ad furandū ſed etiā ad occidēdū: ſi inueniret reſiſtētiā: ⁊ iō erat debitor mortis.

o Qḋ ſi orto ſole hoc fecerit. Hic accipiūt doct, noſtri ortū ſolis ad lr̄am

dicētes: ꝙ pena mortis ꝑcuſſori iponit: qꝛ die clara poterat videre ꝙ fur nō veniebat ad occidendū: ſed tm̄ ad furādū: ⁊ ſic dicūt ꝙ lex imediate ꝓcedēs intelligit tm̄ de fure nocturno. ſed hoc nō videt ſufficiēter dictū: qa non ſolū de nocte: ſed etiā de die veniūt inſidioſi hoīes ad occidendū: ſicut patet de latronibus qui interfecerunt Iſboſeth. ij. Regum. iiij. capi. Et cōſimile frequēter īuenit: ⁊ ideo dicit Ra. ſa. ꝙ lex iſta nō ſolum intelligitur de fure nocturno: ſꝫ ēt diurno dū tm̄ poſſit habeṙ ſuſpitio ꝙ veniret ad occidendū: ⁊ iō qn̄ ſubditur Si aūt orto ſole hoc fecerit ⁊c̄. qđ videt eē ad ꝯriū: dicit ꝙ hec locutio eſt metaphorica: ⁊ eſt ſenſus Si clarū ſit ſicut dies eſt clara: ꝙ ille veniebat non ad occidēdū vtpote ſi ſit pr̄ dn̄i dom⁹: vel frat̄ vel amic⁹ ei⁹ qđ luce clari⁹ eſt qđ nō venit ad occidēdūꝫ eum: ſed ſolum ad furandum pro indigentia ſua ſupplenda: in tali caſu ꝑcuſſor eſt re⁹ homicidij ⁊ debet mori.

e Si nō ha. qđ ꝑ fur. red. ipſe venūdabit. Hoc refertur ad legē ſupra poſitaꝫ de eo q̄ furat⁹ eſt oueꝫ vel bouē ⁊ occidit eū ħ vl̓ vēdidit: qꝛ ſi nō habet vnde reſtituat quinqꝫ boues vl̓ quatuor oues dꝫ vēdi: vt ꝺ ꝓcio ei⁹ fiat dicta reſtitutio.

f Si inuentū ⁊c̄. nō tenetur reddere niſi duplū: qꝛ pōt haberi aliqua ꝓſumptio ꝙ vellet reſtituere, ex quo reſeruabat apud ſe: vt dicitur hic.

g Siue bos: ſiue ouis ſiue aſin⁹. ex quo eñi ħ ponitur aſinus ſil̓ cū oue ⁊ boue: patet verum: qđ ſupra dictum eſt. ſ. ꝙ idē iudicium eſt de furto alioꝝ animaliū paſcentiū in cāpis: ſicut de boue ⁊ oue ꝗtū ad reſtitutionē furti. h Si leſerit quiſpiā agrū vel vineā. cōculcādo cū quadriga vel pedib⁹ aīaliū ſuoꝝ ibi trāſeūtiū: vel alio mō. i Et dimiſerit iumentū ſuū ⁊ depaſcat aliena de optio fructu q̄ erat in agro ſuo reſtituet damnū ꝺm eſtimationē iuſtā: ⁊ dꝛ de optimo vt ꝑ hoc ipſi ⁊ alij corrigant a talib⁹: ⁊ qđ dictū ē hic de agro ⁊ vinea intelligēdū ē ſil̓r de oliueto ⁊ horto ⁊ ſimilib⁹: ſi fiat ibi dānū. k Si egreſſus ignis etiam ꝑter intentionē accendētis ipm. Inuenerit ſpicas ⁊c̄. ſeqtur. l Reddet dam. q̄ ignē ſuccē. qꝛ nō cuſtodiuit ignē ſuū ſicut debuit: ⁊ iō ſi nō eſſet aliq̄ negligētia in eo de cuſtodia ignis: vꝝ ꝙ nō teneret reſtituere: ſi etiaꝫ aliqđ aīal vt catt⁹ vel hmōi portaret ignē nō tenet reſtituere dānū ſequēs: qꝛ dicit hic. Si egreſſus ignis. ſ. a ſeipo. m Si q̄s cōmēdauerit. Hic reprimit ꝯtrectatio indebita rei aliene ſibi cōmiſſe: hec aūt cōmiſſio fit quadruplicit. vno mō ꝑ modū depoſiti de quo dꝛ hic: ꝙ ſi fuerit ablatū furto fur reddat duplū ſi inueniat: ⁊ ſi nō inuenit cuſtos depoſiti: erit liber per iuramentū ſuū ꝙ nō cōmiſit fraudē in illo depoſito. ſi tm̄ deponens habeat teſtes ꝙ ipſe peiorauit in eam. n Ad deos. i. iudices. o Peruenient ⁊ ſi teſtes inueniātur veri: iudices eū cōdēnabūt ad reſtituēdū duplū: ⁊ eadē rōne ſi teſtes inuenti ſint falſi: cogendi ſunt ad reſtituēdū duplū ipi depoſitario. Scđo cōmittit res aliena ad cuſtodiendū ꝓ mercede vt aīal paſtori: ⁊ de hoc loquit cū dꝛ. Si q̄s cōmēdauerit ꝓx. ſuo bo. ⁊c̄. p Et mortuū fu. aut de. vel cap. ab hoſt. nulluſqꝫ hoc viderit q̄ poſſit teſtificari ꝓ cuſtode erit liber a reſtitutiōe ꝑ iuramētū ſuū: ꝙ nō fecit ibi fraudeꝫ vel negligentiā. Cui⁹ rō eſt: qꝛ nō poterat ꝓcauere morti vel debilitatiōi: qꝛ cōtingūt ex cā nāli: ⁊ ſil̓r captiōi hoſtiuꝫ nō poterat reſiſtere. q Qđ ſi fur. abla. fu. reſ. dam. dn̄o. cui⁹ rō ē: qꝛ ꝓ cuſtodia hꝫ mercedē: ⁊ iō dꝫ reſtituere

ſole hoc fecerit: homicidiūꝫ perpetrauit ⁊ ipſe moriatur. Si[e] nō habuerit quod pro furto reddat ipſe venūdabitur. Si[f] inuentum fuerit apud eum qđ furatus eſt viuēs ſiue[g] bos ſiue aſinus ſiue ouis dupluꝫ reſtituet. Si[h] leſerit quiſpiam agrū vel vineam ⁊[i] dimiſerit iumentum ſuuꝫ vt depaſcatur aliena: quicquid optimū habuerit in agro ſuo vl̓ in vinea: pro dāni eſtimatiōe reſtituet. Si[k] egreſſus ignis inuenerit ſpicas ⁊ ꝯprehenderit aceruos frugū ſiue ſtantes ſegetes in agris: reddet[l] damnum qui ignem ſuccenderit. Si[m] quis cōmendauerit amico pecuniam aut[l] vas in cuſtodiam ⁊ ab eo qui ſuſceperat furto ablata fuerint: ſi inuenitur fur duplum reddet. Si latet fur: dn̄s domus applicabitur ad deos ⁊ iurabit ꝙ nō extenderit manū in reꝫ ꝓximi ſui: ad perpetrandam fraudem taꝫ in boue q̄ꝫ in aſino ⁊ oue ac ueſtimēto: ⁊ quicquid damnū inferre poteſt. Ad[n] deos vtriuſqꝫ cauſa perueniet[o]: ⁊ ſi illi iudicauerint: duplum reſtituet ꝓximo ſuo. Si qs cōmendauerit ꝓximo ſuo bouē: aſinum: ouem: ⁊ omne iumentuꝫ ad cuſtodiam ⁊[p] mortuuꝫ fuerit: aut debilitatū vel captuꝫ ab hoſtibus nulluſqꝫ hoc viderit iuſiurandum erit in medio ꝙ non extenderit manū ad rem ꝓximi ſui ſuſcipietqꝫ dn̄s iuramentuꝫ ⁊ ille reddere non cogetur. Qđ[q] ſi furto ablatuꝫ fuerit reſtituet damnū dn̄o. Si[r] comeſtum a beſtia deferat ad[s] euꝫ qđ[t] occiſum eſt: ⁊ non reſtituet. Qui[u] a ꝓximo ſuo qcq̄ꝫ hoꝝ mutuo poſtulauerit ⁊[x] debilitatum aut mortuū fuerit dn̄o[y] non preſente: reddere ꝯpelletur. Qđ[a] ſi impreſentiarū domin⁹ fuerit: non[b] reſtituet: maxime ſi conductuꝫ venerat pro mercede operis ſui. Si[c] ſeduxerit quis virginē necduꝫ deſponſatā: dormieritqꝫ cū ea: dotabit[a] eā: ⁊[b] habebit eaꝫ vxorem. Si[c] pater virginis dare noluerit: reddet[d] pecuniaꝫ iuxta[e] modum dotis quā virgines accipere conſueuerūt.

qđ ablatū ē furto: ⁊ nō eſt liber ꝑ ſuū iuramētū ſicut depoſitari⁹ q̄ gratis ſeruabat. r Si comeſ. a beſ. defe. ſcꝫ ipſe cuſtos. s Ad eū. ſ. ad dn̄m. t Qđ occiſum eſt. In hebreo hr̄. Adducet teſtimoniū. ⁊ hoc poterat eē dupliciter. vno mō qꝛ afferebat cadauer aīalis occiſi: vel aliquā parteꝫ eius. Alio modo ꝙ adduceret homines qui vidiſſent in caſu in quo nihil poterat eruere de aīali occiſo de ore beſtie occidētis. Dicit tm̄ hic ra. ſa. ꝙ ſi eſſet occiſuꝫ ab aīali paruo: cui cuſtos poterat reſiſtere: vt a catto vl̓ vulpe vel hmōi: tenebat reſtituere nec valebat ſibi teſtimoniū. Si aūt a leone vel ſerpente vl̓ hmōi ſibi valebat: ⁊ ſi eſſet in loco deſerto: vbi nō poterat habere teſtimonium hoīuꝫ debebat eſſe liber ꝑ iuramentū ſuū: niſi in diſcretione ſua potuiſſet gregeꝫ in tali loco periculoſo ſine cōſenſu dn̄i. Tercio modo poterat fieri cōmiſſio ꝑ modum mutui. ⁊ de ħ loq̄tur cum dicitur.

v Qui a ꝓxi. ſuo q̄cq̄ꝫ ho. mu. po. ſ. aīal aliquod ad op⁹ illi⁹ q̄ acceperit.

Et debilitatuꝫ aut mor. fuerit. reſtituet dānū. Cuius ratio eſt. quia tota vtilitas animalis in illo opere erat ſua.

y Dn̄o nō pn̄te. hoc addit ad excipienduꝫ caſum iſtum. ſ. ſi dn̄s animalis eſſet pn̄s in opere illo ad cuſtodiam aīalis ſui. Quarto modo fit cōmiſſio rei alteri tradite per locationē: ⁊ tunc min⁹ tenet de cuſtodia aīalis ille cui locat: qꝛ locās ſiue ꝯmittēs reportat mercedē aīalis. ⁊ iō nō tenet ad reſtitutionē mortui: vl̓ debilitati: niſi feciſſet illud aīal nimis laborare: ⁊ hoc eſt qđ dꝛ. a Qđ ſi impreſentiaꝝ dn̄s. ſ. aīalis fuerit. b Nō reſtituet. qꝛ dn̄s aīalis poterat videre ſi aīal nimis grauaret ⁊ poterat impedire.

c Si ſeduxerit q̄s. Hic ꝯn̄r reprimit cōcupiſcētia inordinata circa delectabile carnis: ⁊ pmo que ē ꝺm naturā cū dicitur.

c Si ſeduxerit q̄s virginē. verbis vel donis inducēdo eā in ꝯſenſum copule carnalis. a Dotabit eā. ſ. dote vxoris. vn̄ ſubditur. b Et habebit eā vxorē. ⁊ hoc exprimit: qꝛ ali⁹ eſt mod⁹ dotandi: vt ſtatim ſubdit. c Si pater virginis dare noluerit. qꝛ puella ē nobilior ⁊ ditior: vel alia decā. d Reddet pecuniā. ſ. ille qui decepit eā. e Iuxta modū dotis ⁊c̄. ⁊ eſt. l. ſicloꝝ argenti. vt habetur Deut. xxij ca. de virgine corrupta ab aliquo anteq̄ꝫ ſit alicui affidata: ita ꝙ dupliciter ē ibi dos. vna que dat vxori: alia q̄ dat pr̄i

f Maleficos nō pati. viuere. In hebreo hr̄. Sortilegā nō patieris viuere: ⁊ lꝫ exprimat mulierē tm̄: tn̄ intelligit de hoīe ſortilego: ſicut exprimit trāſlatio noſtra: ſed ſcriptura exprimit illud qđ cōius accidit. ſ. ꝙ mulieres ſint ſortilege. Ex hoc etiā pꝫ ꝙ cū dꝛ Maleficos ⁊c̄. itelligit ſpāliter ꝺ maleficio qđ ꝯſiſtit in ſortilegijs. pōit aūt iſta lex int̄ eas q̄ reꝓmūt cōcupiaꝫ carnalē: qꝛ ſortilegia frequēter fiūt in his que ꝑtinēt ad actū carnis. g Qui coierit cū iumēto morte moriat. ꝑ hoc reprimit ꝯcupiſcētia que ē ꝯ naturā: dꝫ etiā

Univerſidad de Salamanca. BGH

iumentū interfici in deteſtationē facti: vt alibi dicitur. ⁊ ne alius exēplo precedentis facti attentaret idē facere cum illo animali.

h Qui immolat dijs. Hic cōſequēter ordinatur rōnalis: ⁊ primo q̄tum ad perſonas ſimplices. ſcđo quo ad iudices. xxij. ca. tercio quo ad ſacerdotes circa medium. xxiij. ca. ibi. Sex annis. circa primū ordinatur rationalis circa deum cum dicitur.

h Qui immolat dijs. i. ydolis: que reputantur dij ab ydolatris: ⁊ ꝑ immolationem ħ ꝓhibitaꝫ ſub pena mortꝭ itell̓r ꝓhibita oblatio libatio ⁊ thurificatō: ⁊ talia que fiebāt in tēplo ipſi deo directe: vt dicit Ra. ſa. ⁊ hoc notatur cuꝫ ſubditur.

i Preter dn̄o ſoli. ſi autē iudeus ſcoparet templuꝫ ydoli vel ornaret vel alia ſilia q̄ ſūt ꝓambula ad oblationes ⁊ ſacrificia faceret: non eēt puniendus morte ꝺꝫ eum ſed alia pena ſecundo ordinatur rationalis erga ꝓximum cum dicitur.

k Aduenam non contriſtabis. cuius cauſa ſubditur. cū dicitur.

a Aduene eñi ⁊ ipſi fuiſtis. ac ſi dicat: illud quod ibi ſuſtinuiſtis. debet vos inducere ad hoc ꝙ dulcit eos tractetis: dicitur autē aduena qui aliunde venit ad manendum in regione aliqua.

b Uidue ⁊ pupillo non nocebitis. iſta lex intelligenda etiam eſt ꝺ alijs quibus non eſt nocendum: ſed lex exprimit illud quod frequēt⁹ accidit. ſ. afflictio taliū: eo ꝙ nō poſſint reſiſtere. ex hoc tm̄ aggrauat pctm̄: ⁊ accelerat vindicta diuina vn̄ ſubdit. Uociferabūtur ad me ⁊ ego exaudiā. c Si pecuniaꝫ mutuā dederis. Dicit ra. ſa. ꝙ iſtud ſi. accipit ꝓ qꝛ: dꝫ eñi mutuare ꝓrio exiſtēti in neceſſitate. d Populo meo pauperi. ꝑ hoc ꝙ dicit populo meo. non excludit gentilē: vt dicit ra. ſal̓. ſed dat ibi intelligere ꝙ pri⁹ ⁊ in minori neceſſitate dꝫ iudeus mutuare iudeo q̄ꝫ gentili. ꝑ hoc etiam ꝙ dicit pauperi nō excludit diuitē cui etiā mutuādū eſt ſi indigeat: ſꝫ pri⁹ mutuandū eſt pauperi: ꝑ hoc etiā qđ ſubdit. e Qui habitat tecū. nō excludit a mutuo ille qui habitat in alia ciuitate: cui eſt mutuandū etiā ſi eſt in neceſſitate: ſed ꝓus ſuccurrendū eſt neceſſitati vicini. vn̄ iſta lex dicit generaliter quāto aliq̄s eſt ꝓpinquior: tanto magis ſuccurrendū eſt ei⁹ neceſſitati. f Nō vrgebis eū quaſi exactor: repetēs debitū cū auſteritate nimia q̄ꝫ diu ē ipotēs ad ſoluenduꝫ. g Nec vſuris opprimes. In hebreo hr̄. Nec morſum pones ſup eū. ⁊ ꝑ morſum intelligit vſura. Cui⁹ rō eſt vt dicit Ra. ſa. qꝛ ſicut ſerpens mordens in ſilentio paꝝ ꝑcipit vel ſentit in principio: ſed poſtea inflat hō: ⁊ diffundit effect⁹ illi⁹ morſus ꝑ vnī ꝑ totū corpus: ſic vſure malū nō ſentit in ꝓncipio: ſed poſtea aſcendit ad magnā ſummā: ⁊ deuorat totā hoīs ſubaꝫ. Patet etiā ꝑ predictā expoſitionē Ra. ſal̓. ꝙ vſura nō eſt licita iudeis: etiā cū illis qui nō ſunt de lege ſua: qꝛ de mutuo dixit in principio ꝙ nō excluditur gentilis lꝫ prius dandū ſit iudeo: ⁊ ſuper illud pſal. Qui pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā. dicit glo. hebraica: etiā gentilis: ⁊ iō ꝙ cōceditur iudeis dare ad vſurā extraneis: Deut. xxiij. c. eſt ꝑmiſſio minoris mali ad maius euitandū. ſ. ne hebreos grauarent vſuris: ſicut dicūt doctores noſtri. h Si pign⁹ a ꝓximo tuo. i. iudeo.

i Accepis veſt. an̄ ſo. occa. redd. ei. In hebreo hr̄. Uſqꝫ ad occaſum ſolis reddes ei. ⁊ vtrūqꝫ eſt verū: qꝛ ſi ſit veſtimentū ſibi neceſſariū de die: debet reddi ſibi in mane: ⁊ poſt reſumi in veſpe. ſi aūt ſit veſtimentū neceſſariū de nocte: dꝫ ſibi reddi veſpere ⁊ poſt reſumi in mane: ⁊ q̄tū ad hoc ſubdit. k Nec hꝫ aliud in quo dormiat ⁊c̄. Si aūt querat quare accipiat pignus ita frequēter ⁊ reſtituebat: dicit ra. ſa. ꝙ hoc erat ad imprimendū cordibus hominū dei miſericordiam qui quotidie peccātibus quotidie relaxat cū clamant ad ipſum. Ioſephus dicit ꝙ hoc erat: ne debitor daret obliuioni ⁊ fieret negligens in ſolutione debiti. l Dijs nō detrahes. i. iudicibus te puniētibus ꝓ peccatum tuū: quia in hoc tenent locū dei.

m Et pricipi populi tui non maledices: qꝛ malediceres tibi ipſi cū ſit caput populi cui⁹ tu es pars.

n Decimas tuas ⁊c̄. In hebreo habet. Plenitudinem tuam ⁊ lachrymaꝫ tuam nō tardabis reddere: ⁊ ꝺm ꝙ dicit Ra ſal̓. ꝑ plenitudinē intelligūt primitie in aridis: ſicut eſt triticū ⁊ ordeū: ⁊ per lachrymā in liquidis: ſicut vinū ⁊ oleū ⁊ hmōi: que debēt reddi tꝑe ſtatuto a lege ⁊ nō retardari.

o Primogenitū filioꝝ ⁊c̄. qꝛ cōſecrati erant dn̄o: eo ꝙ percutiēs dn̄s ꝓmogenita egyptioꝝ ſaluauit primogenita hebreoꝝ: vt ſ. dictuꝫ eſt. xiij. ca.

p De bob⁹ quoqꝫ ⁊ ouibus ſimiliter facies. ſ. offerendo dn̄o: primogenita tamen hominū redimebātur. v. ſiclis argenti. Dicit autem hic ra. ſal̓. ꝙ quilibet ſiclus valet quinqꝫ ſolidos: tamē non dicit cuius monete: ⁊ ideo videtur dicendum ꝙ valor determinatus eſt nobis incert⁹: qꝛ ſicut frequēter dictū eſt monete ⁊ pōdera auri ⁊ argenti multū variātur ꝺm tꝑa ⁊ varias regiones. Qđ aūt dicit hic de primogenito ouis ⁊ bouis: intelligendū eſt etiam de ꝓmogenitis alioꝝ animaliū que poterāt imolari. de aīalibus aūt alijs primogenitum aſini debebat redimi oue: ⁊ alia redimebātur: vt ſupra dictū eſt. xiij. ca.

q Septem diebus ſit cū matre ſua. qꝛ ante octauū diem eſt res nimis tenera ⁊ imꝑfecta: ⁊ tales nō debent offerri deo. Ra. ſa. aliter exponit litterā iſtam ab illo loco. p De bobus quoqꝫ ⁊ ouib⁹ ſimiliter facies. dicēs ꝙ ſi ſil̓r referet ad litterā ꝓcedentē imediate que loquitur de primogenito bois qui debebat redimi poſt. xxx. dies. ⁊ ita dicit ꝙ ꝓmogenitū bouis debebat ſeruari apud dn̄m ſuū. xxx. diebus: ⁊ tūc dari ſacerdoti: primogenitum autē ouis. l. diebus: qđ autē ſubditur. q Septē diebus ſit cum matre ſua. dicit ꝙ hoc nō refertur ad litterā precedentē vt dirigat hoc mandatū ad illos qui offerebant primogenita: ſed ad ſacerdotē qui non debebat aliquod animal imolare ante octauū diem dn̄o: qđ autem ſubditur.

r Uiri ſancti eritis mihi. ad oēs generaliter dirigitur: vt ſint mundi nō tm̄ mente: ſed etiā corpe. ideo ſubdit. s Carnē que a beſtijs ⁊c̄. in hebreo habet. Que a beſtijs fuerit lacerata vel diſſipata: qꝛ nō ſolū erat ipis prohibitū comedere carnes quaꝝ vnā partē comederēt beſtie: ſed etiā carnes animalis occiſi a quacūqꝫ beſtia ſiluēſtri vel domeſtica: etiā ſi nihil de occiſo comediſſent: vt dictū eſt ſupra de boue occiſo a boue cornupeta. Sciendū etiam ꝙ lex iſta loquitur de carnibus: que al̓s eis erant licite.

t Sed ꝓijciens canibus. dicit aūt ra. ſa. ꝙ vendere poterant gentilibus quos iudei reputant ſicut canes: ⁊ vocāt gentiles omnes qui non ſunt de lege iudeoꝝ.

pere conſueuerūt. Maleficos[f] nō patieris viuere. Qui[g] coierit cuꝫ iumento morte moriatur. Qui[h] imolat dijs occidetur preter[i] dn̄o ſoli. Aduenā[k] non contriſtabis: neqꝫ affliges eum. Aduene[a] eñi ⁊ ipſi fuiſtis in terra egypti. Uidue[b] ⁊ pupillo nō nocebitis. Si leſeritis eos: vociferabunt ad me ⁊ ego audiam clamorem eoꝝ: ⁊ indignabitur furor meus: percutiamqꝫ vos gladio: ⁊ erunt vxores veſtre vidue: ⁊ filij veſtri pupilli. Si[c] pecuniam mutuā dederis populo[d] meo pauperi qui[e] habitat tecū: non[f] vrgebis eum quaſi exactor: nec[g] vſuris opprimes Si[h] pignus a ꝓximo tuo acceperis[i] veſtimentuꝫ: ante ſolis occaſum reddes ei: ipſum eñi eſt ſoluꝫ quo operitur indumentū carnis ei⁹: nec[k] habet aliud in q̄ dormiat. Si clamauerit ad me exaudiam eum: quia miſericors ſum. Dijs[l] non detrahes: ⁊[m] principi populi tui non maledices. Decimas[n] ⁊ primitias tuas non tardabis offerre. Primogenitū[o] filioꝝ tuoꝝ dabis mihi. De[p] bobus quoqꝫ ⁊ ouibus ſimiliter facies. Septeꝫ[q] diebus ſit cū matre ſua die octaua reddes euꝫ mihi. Uiri[r] ſancti eritis mihi. Carnē[s] que a beſtijs fuerit pregustata: non comedetis ſed[t] ꝓijcietis canibus.

Capituluꝫ. xxiij.

In cap. xxij. vbi dicitur in poſtilla. Et ideo dicit Ra. ſa. Lex illa.

Additio.

l Longe videtur a ſenſu l̓rali dicere ꝙ in hoc qđ dicitur. Si autē orto ſole hoc fecerit: intelligit metaphora: qꝛ in iudicialib⁹ que tractāt de actib⁹ humanis inter ptes iudicādis: nō eſt op⁹ metaphoricis locutiōib⁹: cū poſſit plano mō dici. vn̄ meli⁹ videt dicendū cū doctoribus noſtris quib⁹ etiā cōcordāt q̄dā hebreoꝝ. Obiectio autē poſtil. ꝯ eos nō videtur valere. nam licet aliquādo cōtingat ꝙ aliqui inſidioſe interficiant hominem in domo ꝓpria: hoc tamē eſt de raro cōtingentibus de quibus lex non curat: niſi de his que frequēter cōtingunt.

Replica correctorij ꝯ Burgē.

i In ca. xxij. vbi poſtillator ſequēs ra. ſa. dicit metaphorice dictū

p

ꝙ ſi orto ſole fecerit: vt patet in poſtilla. Burgẽ. inſtat dicẽs: ꝙ in iudicialibus actibus debet fieri plana locutio non metaphorica: cuius oppoſitum etiam fit ⁊ fieri poteſt quaſi in terminis huius littere. dicitur enim ⁊ ſcribitur Luce clarius id ꝓbari lr̃is: inſtrumẽtis ⁊c. nec Burgẽ. ſatiſfacit arguendo poſtilla. Nam eſt rarũ fures in die irruere in domos hominũ rapere: occidere: ⁊ homines de domibus effugare: quos ſi q̃s occideret reus non eẽt: eẽnt enim tales aliquid plus q̃ꝫ fures. Hec eſt ſentẽtia btĩ Aug. poſita in glo. ordi. vnde ⁊ ſi ſm beatũ Aug. ſint aliqui plus q̃ꝫ fures: ſunt tñ vere fures: qꝛ vſurpatores rei aliene inuito domino. in caſu igitur poſtillatoris ⁊ Ra. ſa. lr̃a planius exponit.

Capitulum. xxiij.

a Non ſuſcipies ⁊c. Hic ordinatur rationalis q̃ꝫtuꝫ ad iudices: ⁊ primo erga ptes que debent in iudicio aliquid ꝓponere: vt nõ audiatur vna pars ſine alia: qꝛ quãdo vna auditur in abſentia alterius ſolent multa mẽdacia immiſcere ad iuſtificationẽ ſue cauſe: ⁊ hoc eſt qđ dicitur. Nõ ſuſcipies vocẽ mendacij. ſcđo regulat̃ circa teſtes cum dicitur.

Non[a] ſuſcipies vocem mendacij: nec[b] iunges manum tuam vt[c] ꝓ impio dicas falſum teſtimonium. Nõ[d] ſequeris turbam ad faciendũ malum: nec[e] in iudicio plurimorum acquieſces ſententie: vt a vero devies. Pauperis[f] quoqꝫ nõ miſereberis ĩ iudicio. Si[g] occurreris bovi inimici tui: aut aſino erranti: reduc ad eum. Si[h] videris aſinum odientis te iacere ſub onere: non pertranſibis ſed ſublevabis cũ eo. Non[i] declinabis in iudiciuꝫ pauperis. Mendacium[k] fugies. Inſontem[l] ⁊ iuſtum[m] non occides: quia[n] adverſor impiũ. Nec[o] accipies munera que[p] etiam excecãt prudentes: ⁊[q] ſubvertunt verba iuſtorum. Peregrino[r] moleſtus nõ

⁊ qđ hic dr̃ de aſino intelligendũ eſt de omni aĩali onerato.

i Nõ declinabis in iudiciũ pauperis. refertur ad informãdum iudices: qꝛ ſicut ſupra informauit eos de nõ ſuſtinẽdo paupes in cã iniuſta: ita ecõtrario docet eos q nõ declinẽt a iuſticia eoꝝ ſuſtentanda in fauorem diuitis vel potentis. k Mendaciũ fugies. licet enĩ ſit fugiendum ab omnibus: maxime tamẽ a iudicibus qui ſunt i ſtatu ⁊ officio cõſeruande veritatis.

l Inſontem ⁊ iuſtum non occides dicit inſontẽ. i. innocentem q̃ꝫtũ ad illuꝫ qui ꝑ falſos teſtes cõuincitur: quẽ iudex non debet interficere ſi ſciat eius innocentiaꝫ ſecrete: ſed debet teſtes diligentius examinare: vt eoꝝ falſitas deprehẽdatur: ⁊ ſi ſic nõ põt deprehendere: debet iudiciũ ad ſuperiorẽ remittere: ⁊ ſi nõ poteſt: qꝛ nõ habet ſuperiorem iudiceꝫ: dicit Tho. de aq̃. ſcđa ſcđe q. lxiiij. ar. vi. in reſponſione ad terciũ arg. ꝙ in hoc caſu iudex non peccat ferendo ſententiã cõtra eum: qꝛ non interficit ipſꝫ: ſed illi qui accuſant: ſaluo tñ meliori iudicio videt̃ cõtrariũ: qꝛ dicit Aug. li. de li. ar. Quõ apud diuinã ꝓuidentiã a peccato liberi ſunt qui ꝓ his rebus quas cõtemni oportet humana cede polluti ſunt. q. d. nullo modo. ⁊ per res ꝯtemnẽdas intelligit Aug. oĩa illa que homines inuiti amittere poſſunt: inter quas eſt vita corporalis: ⁊ multo fortius dignitas tẽporalis quecũqꝫ: ⁊ poteſtas iudicandi: ſm ꝙ dicit̃ Job. ij. capi. Cuncta que habet homo dabit ꝓ anima ſua. i. ꝓ corporali vita tuenda: ⁊ ideo ſi iudex q̃ntũcũqꝫ ſuperior nõ poſſit inuenire viã liberandi innocentẽ a morte: debet prius dignitatem ⁊ officium iudicandi dimittere: q̃ꝫ ſententiã mortis contra innocentẽ ferre: aliter peccatum nõ euaderet: vt videtur. dicit autem.

m Juſtum. ꝓpter illum qui iuſtus eſt iudicio hominũ q̃ꝫuis forte ſit debitor mortis apud deum: ⁊ talem nõ debet iudex occidere q̃ꝫuis ſecrete ſciat ipſum morte dignum: qꝛ nõ eſt licitum ei vt eſt pſona ſingularis: ſm ꝙ dicit Auguſti. primo de ciuitate dei. Quiſquis ſine aliqua publica adminiſtratione maleficum interficit: velut homicida iudicabitur: ⁊ tanto amplius q̃ꝫtum ſibi poteſtatem a deo non cõceſſam vſurpare non timuit. Nec etiam vt eſt perſona publica. Quia vt ſic non habet viam ad occidendũ euꝫ: nec eſt ſimile de condẽnatione innocentis ad mortem ⁊ de dimiſſione illius qui eſt morte dignus: ꝓpter qđ non valet ſi arguatur ꝑ te: iudex nõ poteſt condẽnare quẽ ſcit innocentem. ergo per oppoſitũ nec poteſt dimittere quem ſcit dignum morte: quia vt eſt perſona publica poteſt reſignare dignitati ⁊ officio iudicãdi: ſed vt eſt pſona ſingularis nõ habet viam vel poteſtatẽ aliquã occidendi. Aliter aũt exponit Ra. ſa. paſſũ iſtũ dicẽs ꝙ innocẽs hic accipit̃ ille q̃ exit de domo iudicij ꝯdẽnatus ad mortem ꝓ crimine ſibi impoſito tamẽ eſt innocens ſꝫ veritatem: qꝛ ſi tunc appareat aliquis qui velit eius innocentiã declarare: debet reduci ad iudiciũ vt audiatur ille qui vult eũ innocẽtem oſtendere: ⁊ ſic factũ fuit de ſuſanna: vt patet Dañ. xiij. ca. ad cuius. ſ. danielis dictũ: fuit reducta ad iudiciũ ⁊ a morte liberata. Per iuſtum hic intelligitur ille qui exit de domo iudicij tanq̃ꝫ innocens a crimine ſibi impoſito lꝫ ſm veritatẽ ſit reus: ⁊ tunc ſi appareat aliquis qui velit eũ ꝓbare reũ de dicto crimine: nõ eſt audiendus contra eum: qꝛ lꝫ euadat manũ hominis: remanet tñ in manu dei puniendus: ideo ſubdit̃ ꝓ cauſa huius dicti. n Quia aduerſor impium. ac ſi dicat deus: ꝓpter hoc talem non debes occidere qꝛ licet manũ tuam exeat remanet tñ in manu mea ad puniendũ: ⁊ poſſum eũ interficere multis vijs: qꝛ non dimitto impiũ impunitũ.

o Nec accipies munera. etiã ꝓ iudicio vero: non enĩ debet vendere iudex iuſticiã ſuam: qꝛ ſi ſit iudex inferior debet eſſe cõtentus de ſtipẽdijs ſibi dat̃ a ſuperiori. Si aũt ſit ſuperior dꝫ eẽ ꝯtentus redditibus ſuis: qui ſunt ſtipendia ſibi cõceſſa a cõmunitate ꝓ obſeruatione iuſticie. p Que etiã excecãt prudentes. qꝛ ſi accipiat iudex munera ꝓ iuſticia defendenda: ex tali aſſuefactiõe inclinabit̃ ad accipiendum ꝓ iniuſticia ſuſtinẽda: ⁊ ſic excecabit̃. ideo ſequitur.

q Et ſubuertũt verba iuſtoꝝ. qꝛ qui prius loquebãtur ꝓ veritate iuſticie: poſtea loquũtur ad cõtrarium. r Peregrino non moleſtus eris. peregrinus hic dicitur trãſiens per alienam terrã: quem iudex non debet moleſtare retardando ſibi facere iudiciuꝫ de iniuria ſibi facta vt iter ſuum poſſet exequi.

b Nec iũges manũ tuã. i. nõ facies pactũ vel ꝓmiſſum: ⁊ vtitur tali modo loquẽdi: qꝛ in pactis ⁊ in ꝓmiſſis iungit̃ manus vnius cũ manu alterius ad cõfirmationẽ. in hebreo habet̃. Nõ leuabis manũ. ⁊ ẽ eadẽ ſnĩa: qꝛ apud aliquos ille qui ꝓmittit aliquid leuat digitũ vel manũ ad cõfirmandũ ꝓmiſſum. c Ut ꝓ impio ⁊c. In hebreo hr̃. Cũ impio ad eſſendũ teſtem falſum ⁊ iſtud põt referri ad eũ qui ꝓmittit impio. ſ. vt ꝓ eo ꝓmittat ſe falſum teſtificari: ⁊ ſic accipit trãſlatio noſtra. Alio mõ põt referri ad ipm impiũ: vt ſ. ſit teſtis in cauſa falſa. ⁊ hoc mõ exponit ra. ſa. ⁊ rõnabiliter: qꝛ ſic refert̃ ad iudices iſtud p̄ceptũ: qui quidẽ iudices hic informãtur vt p̄dictũ eſt: ⁊ ſic eſt ſenſus p̄dicti mãdati. Nõ leuabis manũ cũ impio: aſſecurando eũ donis vel ꝓmiſſis vt ſit teſtis falſitatis: ſicut fecerũt iudices ſamarie ad mandatũ ieꝫabelis ſubmittẽtis falſos teſtes cõtra naboth vt occideret̃: vt habet̃. iij. Reg. xxi. Tercio informãtur q̃ꝫtum ad formã iudicij cũ dicitur. d Non ſequeris ⁊c. qꝛ iudex nõ dꝫ dare ſnĩam iniuſtã ad ſatiſfaciendũ turbe vel multitudini: ſicut fecit Pilatus cõtra Chriſtũ volẽs ſatiſfacere populo: vt habet̃ Mar. xv. ⁊ Math. xxvij. e Nec in iudicio plurimoꝝ acquieſces ſnĩe: vt ſi maior pars declinet ad ſententiã iniuſtam: nõ ꝓpter hoc debet aliquis de iudicibus cõformiter ipſis de iudicio reſpondere: ſed veritatẽ tenere. Aliter exponũt hebrei paſſum iſtum: qꝛ in hebreo habet̃. Non declinabis poſt rabbim. i. multos ad malum: ⁊ nõ reſpondebis in iudicio ad declinãdũ poſt rabbim. i. magiſtros vel magnos ad peccandũ. Hec hebraica dictio rabbim equiuoca eſt: qꝛ ſignificat idẽ ꝙ multos: ⁊ ſic accipit̃ in prima parte auctoritatis: ⁊ eſt ſenſus: ꝙ ꝓpter maiorẽ partẽ iudicãtium declinãtem ad iudiciũ iniuſtũ: aliquis de iudicãtibus nõ debet ſequi dictũ coꝝ. Item ſignificat idẽ ꝙ magnos vel magiſtros: ⁊ ſic accipit̃ in ſcđa parte auctoritatis cũ dicit̃. Et nõ reſpõdebis in iudicio ꝓpter magnos vel magiſtros ad peccãdum: ⁊ eſt ſenſus: qꝛ ſicut nõ eſt declinãdũ a veritate ꝓpter maiorẽ partem iudicantiũ ibi declinantẽ. ita declinãdum non eſt ꝓpter illos qui ſunt maioris auctoritatis in iudicãdo ⁊ ꝓpter hoc ſtatuerũt ſapientes iudeoꝝ: ꝙ quãdo in iudicio requiritur ſententia: tunc dictũ iudicantiũ debet incipi ab illis qui ſunt minoris auctoritatis: ⁊ vltimo a maioribus ne minores formident declinare a ſnĩa maiorũ: qđ poſſet eſſe ſi maiores p̄mo dicerent: ⁊ hunc modũ tenẽt in vniuerſitate pariſienſi theologi in deliberationibus. ſ. incipiendo ab illis qui ſunt iuniores in magiſterio. Quarto informãtur iudices q̃ꝫtum ad ꝯditionẽ perſonaꝝ venientiũ ad iudiciũ cũ dicitur. f Pauperis quoqꝫ non miſereberis in iudicio. in cauſa falſa intuitu ſue paupertatis eũ ſuſtinẽdo: qꝛ ſanctũ eſt prehonorare veritatẽ: vt dr̃. i. ethicoꝝ. g Si occurreris. iſtud ponit̃ hic ex incidenti: qꝛ ex litigijs de quibus immediate locutus eſt: ſolent hoĩes inimici fieri: ideo ſubdit̃. g Si occurreris ⁊c. Iſtud p̄cipitur duplici de cã. ſ. ꝓ aĩali erranti: ne a feris deuoret̃. iudei. n. erãt crudeles: ⁊ ideo lex induxit eos ad pietatẽ etiã circa bruta aĩalia: vt ꝑ hoc ad maiorẽ pietateꝫ circa hoĩes inducerẽtur. Item ꝓ dñ̃o animalis: qꝛ ꝑ talẽ reductionẽ inducebat̃ ad amiciciã reducentis: ⁊ qđ eſt hic dictũ de boue ⁊ aſino errãti intelligendũ eſt de omni aĩali domeſtico. h Si videris aſinuꝫ ⁊c. iſtud etiã dicit̃ ꝓ aĩali ⁊ etiã ꝓ dñ̃o: ſicut dictũ eſt in lege imediate precedenti:

eris. Scitis enĩ aduenarũ animas: qꝛ ⁊ ipſi peregrini fuiſtis in terra egypti. Sex[s] ãnis ſeminabis terrã tuã ⁊ cõgregabis fruges eius. Anno[t] aũt ſeptimo dimittes eã: ⁊ requieſcere facies: vt comedãt pauperes ppl̃i tui: ⁊ quicq̃d reliquum fuerit: edant beſtie agri. Ita[v] facies in vinea ⁊ in oliueto tuo. Sex[x] diebus operaberis: ſeptima die ceſſabis vt requieſcat bos ⁊ aſinus tuus: ⁊ refrigeret̃ filius ancille tue ⁊ aduena. Omnia[y] que dixi vobis cuſtodite: ⁊[z] per nomẽ externoꝝ deoꝝ nõ[a] iurabitis: neqꝫ[b] audiet̃ ex ore vr̃o. Tribus[c] vicibus ꝑ ſingulos ãnos mihi feſta celebrabitis. Solẽnitatẽ[d] quoqꝫ azimoꝝ cuſtodies. Septẽ diebus comedetis azima ſicut[e] p̄cepi tibi tpe mẽſis nouoꝝ qñ egreſſus es de egypto. Nõ[f] apparebis in cõſpectu meo vacuus[g]. Et[h] ſolẽnitatẽ menſis primitiuoꝝ operis tui quecũqꝫ ſeminaueris in agro: ſolennitatẽ[i] quoqꝫ in exitu anni qñ cõgregaueris oẽs fruges tuas de agro. Ter[k] in anno apparebit oẽ maſculinuꝫ tuũ corã dñ̃o deo tuo. Nõ[l] imolabis ſuꝑ fermẽto ſãguinẽ victime tue nec[m] remanebit adeps ſolẽnitatis mee vſqꝫ mane. Primitias[n] frugũ terre tue offeres ĩ domũ dñ̃i dei tui. Nõ[o] coques hedũ in lacte mr̃is ſue. Ecce[p] ego mittaꝫ ãgelũ meũ qui p̄cedat te ⁊[q] cuſtodiat in via: ⁊[r] introducat in locuꝫ quẽ p̄paraui. Obſerua[s] eũ ⁊ audi vocẽ eius: nec ꝯtẽnendũ putes. Quia[t] nõ dimittet cũ peccaueris: et[u] ẽ nomẽ meũ in illo. Qđ ſi audieris vocẽ eius: ⁊ feceris oĩa que loquor: inimicus ero inimicis tuis: ⁊ affligã affligẽtes te. Precedet qꝫ te angelus meus ⁊ introducet te ad ãmorreũ ⁊ etheũ ⁊ pherezeuꝫ

ſ Sex annis. hic ꝯñr informant̃ ſacerdotes: qꝛ hic agitur de feſtis ⁊ ſolẽnitatibus: q̃ lꝫ deberent obſeruari a toto ppl̃o: tñ in his debent dirigi per ſacerdotes. ⁊ primo agit̃ de ſeptimo ãno q̃ erat q̃ſi totus ſolẽnis: eo ꝙ erat annus remiſſionis: ⁊ hoc ẽ qđ dr̃.

ſ Sex annis ſe. terrã tuã ⁊c. ꝓ victu tuo ⁊ familie tue.

t Anno aũt ſeptimo dimittes eaꝫ. dicit aug. ꝙ ſeptimo anno hñ erat ſeminãdũ ſed nõ colligẽdũ a ſeminantibus: ſꝫ erat dimittendũ pauperibus vt ſubdit̃. Ut comedãt paupes ⁊c. Joſephus autẽ ⁊ hebrei dicũt ꝙ ſeptĩo ãno nõ erat ſeminãdũ nec colligendum a domi nis terre: ſed debebant dimittere illa que ſponte naſcebantur pauperibus ⁊ hoc magis cõcordat lr̃e cũ dr̃. t Anno aũt ſe. di. eã ⁊ re. facies. ita ꝙ li requieſcere facies: refert̃ ad hoc ꝙ terra nõ exercebat̃ ꝑ culturã. ⁊ li dimittes. refert̃ ad hoc ꝙ dñ̃s cãpi ea que ſponte naſcebãt̃ illo ãno pauperibus dimitteret. v Ita facies in vinea ⁊ in oliueto tuo: qꝛ ſicut nihil colligebat dñ̃s in poſſeſſiõe ſua ita nec in illis que erãt ſuꝑ cãpũ. ſcđo agit̃ de celebratiõe ſabbati cũ dicitur.

x Sex diebus operaberis ⁊c. ⁊ ẽ iſtud expoſitũ ca. xx. reperit̃ tñ hic iſtud p̄ceptũ ꝓpter hoc ꝙ locutus eſt imediate de ſeptimo ãno: q̃ erat totus requiei: ⁊ iõ ex hoc forte crederet aliq̃s: ꝙ in illo ãno ſeptima dies nõ eſſet obſeruãda: niſi ſicut alie dies hebdomade: propter qđ ad huiuſmõi errorẽ tollẽdũ fit memoria de obſeruatiõe ſabbati q̃ ẽ eadeꝫ in ſeptimo anno: ſicut ⁊ in alijs: que aũt ſit illa obſeruatio expoſitũ ẽ. ſ. xx. ca. y Omnia que dixi vobis cuſtodire. hoc intelligit̃ ſpãliter de ꝑtinẽtibus ad obſeruationẽ ſabbati: q̃ ſunt plura. Ra. ſa. dicit: ꝙ hoc dr̃ ad ſubintelligẽdũ vaſa hebreoꝝ de quoꝝ requie non fecerat mentionẽ: que tñ debẽt requieſcere etiã die ſabbati: nec licitũ eſt eis ea locare vel accõmodare gentilibus ad faciendũ opa ſua: vt ſecuri ad ſcindẽduꝫ ligna ⁊ ſilia. z Et ꝑ nomẽ externoꝝ deorũ. i. ydoloꝝ. a Nõ iurabitis. Juramẽtũ. n. introductũ ẽ ad confirmationẽ veritatis de re aliqua: de qua poterat dubitari inq̃ꝫtuꝫ ꝑ iuramentũ inuocat̃ deus teſtis illius rei de qua iurat̃. ꝓpter qđ iurãs ꝓfitet̃ deũ eſſe infallibilis veritatis ad cõfirmãdũ oĩa dubia: ⁊ iõ iurare ẽ actus latrie. ꝓpt̃ qđ ꝑ falſos deos nõ ẽ iurãdũ: eo ꝙ nõ ſunt ẽe teſtes veritatis: ⁊ qꝛ actus latrie nullo mõ ẽ eis exhibẽdus: vt dictũ eſt. ſ. ca. xx. b Neqꝫ audiet̃ ex ore tuo. qđ expõit ra. ſa. dicẽs ꝙ nõ ẽ licitũ iudeis dicere vel facere aliqua cũ gentilibus: ꝓpt̃ que gẽtiles iurãt ꝑ nomẽ ydoloꝝ: ⁊ ẽ ſẽſus. b Neqꝫ audiet̃ ex ore tuo. i. ex ore tuo nõ exibit v̕bũ ꝑ qđ audiat̃ iuramẽtũ ꝑ ydola ẽe factũ a gẽtilibus. Btũs vero Aug. ſcribẽs ad publicolã dic: ꝙ lꝫ nõ ſit licitũ gẽtilẽ inducere ad iurãdũ ꝑ ydolũ: ſi tñ gẽtilis habeat aliqua pacta cũ chriſtianis ⁊ offerat ſe ad cõfirmãdũ illa iurãdo ꝑ ydolũ: licitũ ẽ chriſtianis tale iuramẽtũ recipe. Ponit̃ aũt hic iſtud p̄ceptũ iuxta obſeruationẽ ſabbati: qꝛ vtrũqꝫ ꝑtinet ad reuerẽtiã deo exhibẽdã. Cõſequẽter agit̃ de tribus ſolẽnitatibus notabilibus que fiebãt ꝑ ãnũ cũ dr̃. c Tribus vicibus ⁊c. inter que primũ ẽ feſtũ paſche. ⁊ hoc notat̃ cũ dr̃. d Solẽnitateꝫ quoqꝫ azimoꝝ cuſtodies. qꝛ ſeptem diebus debebant veſci azimis: ſicut ſupra expoſituꝫ eſt. xij. capitulo.

e Sicut precepi tibi tempore mẽſis nouoꝝ. Menſis. n. primus ĩ quo celebrabat̃ paſcha. xv. die huius mẽſis dr̃ mẽſis nouoꝝ: quia in craſtino eiuſdẽ diei fiebat oblatio de nouis fructibus q̃ matureſcebãt ante alios: vt ſi hõ intrãs cãpũ vel ortũ ſuũ videret ibi aliquas ſpicas vel ficũ in ficulnea appropiquãtes ad maturationẽ añ alias debebat colligere ⁊ apportare ad tẽplũ in ſolẽnitate paſchali. f Nõ apparebis in ꝯſpectu meo. i. loco ſacrificij. g Uacuus. i. ſine oblatione vel ſacrificio. Scđꝫ feſtũ ẽ pẽthecoſtes qđ celebrabat̃ q̃nq̃geſimo die a die paſche in memoriã hñficij dei ĩ datiõe legis q̃ data ẽ in mõte ſynai. l. die ab exitu filioꝝ iſrl̃ de egypto q̃ egreſſi ſũt die paſche. ſ. die. xv. p̄mi menſis: vt dictũ ẽ. ſ. xij. c. ⁊ xiij. ⁊ hec ſolẽnitas tangit̃ cũ dr̃. h Et ſolen. mẽ. p̄minuoꝝ. qꝛ in illa ſolẽnitate offerebãt panes de nouis frugibus: ſicut in ſolẽnitate paſchali offerebantur primitiua in ſpicis: ſpice tamen ille igni torrebantur: ⁊ excutiebãtur grana: ⁊ ſic fiebat ſacrificiũ: vt habet̃ Leuit. ij ⁊ xxiij. Terciũ feſtũ erat tabernaculoꝝ qđ celebrabat̃: eo ꝙ dñ̃s habitare fecit filios iſrl̃ in tabernaculis in deſerto: ⁊ de loco illo deduxit eos ad terrã delicioſam: ⁊ iõ in hoc feſto debẽt habere ramos virides ⁊ fructus arboris pulcerrime. Celebrabat̃ aũt hoc feſtũ mẽſe ſeptimo. ſ. ſeptẽbri: ⁊ hoc not. cũ dr̃. i Solẽnitatẽ qꝫ in exitu ãni. hoc ẽ imediate poſt exitũ anni: qꝛ ſeptẽber ẽ p̄mus mẽſis ſimpliciter in ãno lꝫ marcius ſit p̄mus q̃ꝫtũ ad feſta: ſicut dictũ ẽ. ſ. xij. ca. ⁊ Geñ. vij. k Ter in anno ⁊c. ſ. in paſcha: ⁊ in pẽthecoſte: ⁊ in feſto tabernaculoꝝ: tñ cũ illis q̃ erãt remote a hierl̃m aliq̃ñ diſpenſabat̃ de duobus vicibus. ſ. in pẽthecoſte: ⁊ in feſto tabernaculoꝝ. l Non imo. ſu. fer. ſan. vi. tue. ⁊ loquit̃ de victima agni paſchal̃ q̃ nõ debebat immolari donec fermẽtũ fuiſſet amotũ de domibus iudeoꝝ vt dictũ ẽ. ſ. xij. c. ⁊ hoc ẽ qđ dr̃ hic. l Nõ imo. ſuꝑ fer. i. fermento exñte in domo tua. m Nec re. adeps ſolẽ. mee vſqꝫ mane. ſ. diei ſequẽtis. poterat tñ cremari ſuꝑ altare tota nocte. n Primitias frugũ terre ⁊c. q̃ꝫuis hoc p̄ceptũ ſupra poſitũ ſit: tñ hic repetit̃ ad oñdẽdũ ꝙ obligat anno ſeptĩo ſicut in alijs: qꝛ. n. ſupra mẽtionẽ faciẽs de p̄mitiuis addidit. Quecũqꝫ ſemiaueris in agro tuo: iõ poſſet aliq̃s credere ꝙ nõ obligaret ãno ſeptimo: eo ꝙ illo ãno nõ ſemiabat̃ terra: nec colligebãt̃ fructus naſcẽtes a dñ̃is terre: qđ nõ ẽ veꝝ: qꝛ ⁊ ſi nõ poterãt colligere ad vſus ſuos: debebãt tñ fructus pre alijs maturãtes accipere ⁊ deferre ad domũ dñ̃i in ſolẽnitate paſchali. o Nõ co. hedũ i la. ma. ſue. cuius rõ ẽ: qꝛ lex intẽdebat inducere iudeos ad pietatẽ erga ꝓximos: ⁊ ſic inhibuit eis ea que videbãt̃ ẽe crudelia: ẽt circa bruta aĩalia: int̃ q̃ hoc erat ꝙ agnus coqueret̃ ⁊ pararet̃ ad eſuꝫ alioꝝ ĩ lacte qđ erat vite ſue ſuſtẽtamẽtũ. Dicit aũt Andreas: ꝙ hoc ẽt intelligit̃ de carnibus alioꝝ aĩaliũ q̃ nutriunt̃ lacte: nõ aũt de carnibus auiũ: qꝛ nõ nutriũt̃ lacte: ſꝫ de materia oui: ⁊ lꝫ hic dicat̃ de lacte mr̃is tñ ĩtell̕r de oĩ lacte. Alia ẽt rõ fuit ad hoc. ſ. ĩ deteſtatiões ydolatrie qꝛ aliq̃ ydolatre ſic coq̃bãt carnes ydol̕ ĩmolatas. p Ecce ego mittã. Premiſſa leg̃ ꝓmulgatõe: hic ꝯñr ĩducit̃ ppl̃s ad eius obſeruãtiã: ⁊ p̄ ponit̃ dicta iductio. ſcđo legis receptio. c. xxiiij. Circa p̄mũ inducit̃ ppl̃s ad leg̃ obſeruãtiã ex bonoꝝ ꝓmiſſiõe: ⁊ p̄mo q̃ꝫtũ ad terre chanaã

Universidad de Salamanca. BGH

facilē acquiſitionē:ſcđo q̄ᵹtū ad ei⁹ felicē habitationē:ibi. Non adorabis deos eoꝝ. Ad acquirēdū aūt terram tria erant neceſſaria:directio in via. ⁊ q̄ᵹtū ad hoc dicit. p Mittā angelū meū qui pcedat te viā oſtēdēdo. ⁊ ꝓtecto ab hoſtibus.iō ſubdit. q Et cuſtodiat te in via. ⁊ introductio ad locū ꝓmiſſum: ⁊ hoc notat cū dr. r Et introducat ad locū quē ꝑpa ui.ſed q2 iſta ꝓmittunt ex ſuppoſitione obedientie ad deū in legis ⁊ mandatoꝝ ipſi⁹ obſeruatione:iō ſubdit. ſ Obſerua eū ⁊c.i.diligēter attēde vt ei obedias. cuius ratio ſubditur.

v Et nomē meū in illo ē. ac ſi dicatur qui obedit ei obedit ⁊ mihi: ⁊ q̄ rebellat ei rebellat ⁊ mihi: ſm q̄ dicit ſaluator Luce.x. Qui vos audit me audit ⁊ qui vos ſpernit me ſpernit. Notādū aūt q̄ iſtud exponit dupliciter. vno mō de Joſue q̄ vocat hic angelus.i.a deo miſſus ⁊ ordinat⁹ ad ducendū filios iſrl ad terrā ꝓmiſſionis ⁊ ad debellādū aduerſarios eoꝝ ⁊ ad ponēdū eos in poſſeſſiōe terre: vt habetur in li. Joſue.cui pplus

chananeūq ⁊ eueū ⁊ iebuſeum quos ego conteram. Nō[x] adorabis deos eorum nec[y] coles eos. Nō[z] facies opa eoꝝ ſꝫ[a] deſtrues eos ⁊[b] cōfringes ſtatuas eorum. Seruietiſq[c] dn̄o deo vr̄o: ut[d] benedicā panib⁹ tuis ⁊ aquis: ⁊[e] auferā īfirmitatē d̄ medio tui. Nō[f] erit infecunda nec ſterilis in terra tua. Numeꝝ[g] dieꝝ tuoꝝ iplebo. terrorē[h] meū mittā in pcurſu tuū ⁊ occidā oēꝫ pplm ad quē ingredieris. Cūctorūq inimicoꝝ tuorū corā te terga vtā: emittēs crabrones pri⁹ qui[k] fugabūt eueū ⁊ chananeū ⁊ etheū añq̄ introeas

Nō[l] eijciam eos a facie tua anno vno ne terra in ſolitudinē redigat ⁊[m] creſcāt cōtra te beſtie. Paulatim expellā eos de cōſpectu tuo: donec augearis ⁊ poſſideas terrā. Ponā[n] aūt termios tuos a mari rubro vſq[o] ad mare paleſtinoꝝ ⁊[p] a deſerto vſq[q] ad fluuiū. Tradā in manib⁹ vr̄is habitatores terre: ⁊ eijciā eos de cōſpectu vr̄o. Nō[r] inibis cū eis fedus: nec cū dijs eoꝝ. Nō habitēt in terra tua ne forte peccare te faciant in me ſi ſerujeris dijs eoꝝ: quod tibi certe erit in ſcandalum.

debebat obedire tanq̄ nūcio dei ⁊ vices eius gerenti: ⁊ qđ ſubdit.

v Et nomē meū in illo ē.hoc pꝫ ex nōis interp̄tatiōe: q2 ioſue interp̄tatur ſaluator:qđ ē ꝓpriū dei. Alio mō exponit de angelo q̄ pcedebat caſtra filioꝝ iſrl oñdēdo eis viā p colūnā ignis ⁊ nubis: vt dictū ē.ſ̄.xiij.c. ⁊ eos ꝓtegebat ab aduerſarijs.vñ poſuit ſe itra caſtra egyptioꝝ ⁊ hebreoꝝ ad ꝓtegendū hebreos: vt dictū ē.ſ̄.xiiij.ca. ⁊ eodē mō ꝓmittit hic de futuro q̄ debeat eos ꝓtegere: ⁊ qđ ſubdit. v Nomē meū in illo eſt.hoc dr: q2 angel⁹ ille loquebat in pſona dei: ⁊ iō aliqñ angel⁹: aliqñ dn̄s noiat: ſm q̄ dicit beat⁹ Gre. t Quia nō dimittet cū peccaueris: q2 nō eſt in ptāte nūcij aliqd agere ꝓpria auctoritate: ſꝫ ſm volūtatē mittētis: ⁊ hec expoſitio ē magis ꝯſona lr̄e:loquit enā hic dn̄s moyſi in pſona tot⁹ ppli.

x Nō adorabis. Hic ꝯñr ꝓmittit terre felix habitatio: p̄mo tñ remouetur hui⁹ impedimētū qđ eſt ydolatria:cū dr. x Nō adorabis deos eoꝝ.ſcꝫ exhibēdo eis reuerentiā exteriorē. y Nec coles eos.q̄ᵹtū ad interiores.

z Nō facies opa eoꝝ.i.act⁹ qui fiūt in veneratiōe ydoloꝝ.p hoc.n. q̄ dixerat. Nō adorabis.ꝓhibuerat eis exhibere illos act⁹ latrie: q̄ exhibentur deo: ⁊ iō addidit. Nō facies opa eoꝝ.ad excludēdū etiā act⁹ q̄ exhibētur ydolis. a Sꝫ deſtrues eos.tēpla eoꝝ diſſipādo. b Et cōfringes ſtatuas eoꝝ. ꝯminuēdo fruſtatim ne remaneat aliqua memoria eoꝝ.

c Seruietiſq dn̄o deo vr̄o. q2 p hoc feliciter habitabitis in terra vob ꝓmiſſa.iō ſubdit. d Ut benedicā panib⁹ tuis ⁊ aq̄s.i.cibis tuis ⁊ potibus: q̄ noie panis ⁊ aque deſignāt: vt pluries dictū ē.ſ̄. e Et auferaꝫ iniq̄tatē ⁊c.ꝯferēdo tibi bonā aīe diſpoſitiōes. f Nō erit infecūda ⁊c. dr infecūda que puā ꝓlē hꝫ ⁊ nulli⁹ aut modici valoris:ſterilis que nullā hꝫ: ⁊ in hoc deſignat multiplicatio ppli ⁊ fortitudo. g Numeꝝ dierū tuoꝝ implebo.i.vita tua nō breuiabit infirmitate peſte ⁊ fame aut gladio

h Terrorē meū mittā ⁊c.qđ fuit impletū Joſue.v.vbi dicit.diſſolutū eſt cor eoꝝ:nec remāſit in eis ſpūs. ⁊ in hoc tāgit pacifica poſſeſſio terre.

i Emittēs crabrōes.i. anxietates animi:eos pūgētes ſicut aculei. Judei eñ crabrones dicūt ad litterā.i.muſcas de cadaverib⁹ exortas hñtes aculeos venenatos. k Qui fugabūt eueū: q2 multi de habitatoribus terre chanaan fugierūt de terra illa añ ingreſſum filioꝝ iſrl. l Nō eijciā ⁊c. cuius rō ſubdit. Ne terra redigat in ſolitudinē. in quo oñdit ſpacioſitas terre que nō poſſet ſufficiēter pplari a filijs iſrl donec eēnt in maiori numero: ⁊ tñ iā erāt ſexcenta milia. m Et creſcāt ꝯ te beſtie.que te grauī⁹ infeſtarēt q̄ᵹ aduerſarij. n Ponā aūt ter.tu.a mar.rub.ex parte orientis.

o Uſq ad mare paleſtinoꝝ.a pte occidētis: ⁊ hoc ē mare mediterraneū.

p Et a deſerto.ſ.egypti qđ ꝯtiguat terre ꝓmiſſiōis a parte auſtrali.

q Uſq ad fluuiū.ſ.euphraten. a pte aquilonis:tñ iſtā terrā totā habuerūt vſq ad tpa ſalomonis. r Non inibis cū eis fedus.per amicitias vel cōnubia.cetera patent.

In ca.xxiij.vbi dicit in poſtilla, Et primo erga partes que debēt in iudicio aliquid ꝓponere. Additio.

i Nō cōueniēs videt dicere q̄ ſit ꝓhibitū a lege diuina q̄ iudex audiat vnā partē in abſentia alteri⁹ lꝫ talis ps multa mēdacia īmiſceat ad iuſtificationē ſue cauſe. Nā rect⁹ iudex p hoc nō inclinabit ad aſſentiēdū ſibi donec audiat aliam parteꝫ: ⁊ hoc cōit fit in multis iudicijs.ſcꝫ q̄ vna pars in abſentia alterius ꝓpōit multa mendacia: ſꝫ poſtq̄ auditur pars aduerſa negocio diſcuſſo deuenit ad rectitudineꝫ iuſticie: vñ vr̄ aliter dicēdū. Ad qđ ſciendū q̄ vbi dr in trāſlatōe noſtra. Nō ſuſcipies hr̄ in hebreo vnū verbū quaſi equiuocū ad multa.ſ. ad ſuſcipiēduꝫ: leuandū: ferenduꝫ: ⁊ multa alia. Et vbi in trāſlatione noſtra dr. Uoceꝫ mēdacij. i hebreo habetur. Auditū vanitatis. vnde in hoc q̄ dicitur. Non feras auditum vanitatis.intelligit ꝓhiberi ne quis ferat ſeu leuet infamiā falſaꝫ cōtra ꝓximū qđ ē ꝓprie auditus vanitatis: ⁊ ſic refert ad quācūq̄ pſonā: ⁊ ſi legat. Nō ſuſcipies.pōt referri ad iudicē ꝓhibēdo eū ne p famā vanam moueat ad cōdēnādum aliquem.

In eodē ca.xxiij.vbi dicitur in poſtil. Inſontē ⁊ iuſtū non occides ⁊c. Additio.ij.

a Uictoritas Aug.allegata p poſtillatorē nō ꝯriat determinationi ſancti Tho.nā ferre ſñiaꝫ mortis ꝯ eū q̄ ꝯuincit in iudicio p teſtes diligēter examinatos:nō ē pctm̄:lꝫ ſciat a iudice inocēter ꝯdēnari.vñ ꝓpter hoc nō ē dimittēda dignitas tpalis nec aliqd hmōi. Qđ aūt ſñiaꝫ ferre ꝯ talē nō ſit pctm̄: declarat ſufficiēter a ſācto Thoma in pte allegata.q.lxvij. ar.ij.in cor.q. vbi dr ſic. Qđ q2 iudicare ptinet ad iudicē ſm q̄ fungit publica ptāte.iō informari dꝫ in iudicio:nō ſm illud qđ ip̄e nouit tāq̄ p̄uata pſona: ſꝫ ſm illud qđ ſibi innoteſcit in cōi.ſ.p leges publicas diuinas vel humanas ꝯ quas nullas ꝓbatiōes admittere dꝫ.in pticulari vo p inſtr̄a ⁊ teſtes ⁊ alia legitima documenta que dꝫ ſeq̄ iudicādo magis q̄ᵹ illud qđ ip̄e nouit tāq̄ p̄uata pſona:lꝫ ex hoc adiuuari poſſet: vt diſtrict⁹ diſcutiat ꝓbationes inductas: vt poſſet eaꝝ defect⁹ inueſtigare: q̄ ſi eas non poſſit de iure repellere dꝫ eas in iudicādo ſeq̄. Soli⁹.n.dei ē q̄ ſm ꝓpriā ptāteꝫ iudicat informari ī iudicijs ſꝫ veritatē quā ip̄e cognoſcit:nō ſm h̄ qđ ab alijs accipit. ⁊ iō de chriſto q̄ eſt ver⁹ de⁹ ⁊ hō ꝓphice legit Eſa.xi.q̄ nō ſm viſionē oculoꝝ iudicabit:nec ſm auditū auriū arguet:qđ nō ptinet alijs iudicib⁹. Si aūt dicat q̄ iudex ī p̄dicto caſu facit ꝯ ꝯſciaꝫ:inq̄ᵹtū facit ꝯ ꝯſciaꝫ veritatis quā hꝫ: ⁊ ſic peccat iuxta illud ad Ro.xiiij.ca. Qđ nō ē ex fide pctm̄ ē ꝓut cōiter exponitur. dicendū ſm ip̄m vbi ſupra: q̄ hō in his q̄ ad ꝓpriā pſonā ptinēt dꝫ informare ꝯſciaꝫ ſuā ex ꝓpria ſciā ſꝫ in his que ptinēt ad publicā ptātē dꝫ informare ꝯſciaꝫ ſuā ſm ea que in publico iudicio ſciri pñt. vñ Aug.ſup pſ̄. Bon⁹ iudex nihil arbitrio ſuo facit: ſed ſm leges ⁊ iura ꝓnūciat.

Replica correctorij ꝯ Burgeñ.

i In ca.xxiij.poſtillator exponit illud. Nō ſuſcipies voceꝫ mēdacij:de iudice q̄ nō debeat audire vnā ptē ſine alia. Bur. dicit incōueniēter dictū q̄ diuina lege ſit ꝓhibitū audire vnā ptē in abſentia alteri⁹. Exponit caſus in quib⁹ licite iudex pōt illi diuine legi ꝯuenire. Sed vr̄ ſuis caſib⁹ Burgē.nō concludere ꝓpoſitū: q̄nimo ex illa lege que vr̄ habere ortū a natura: ⁊ recte rōnis dictamie: repertū ē q̄ ad inſtātiā vni⁹ ptis in oī iudicio hñ recto dꝫ fieri citatio ptis aduerſe:niſi eſſet iudiciuꝫ aliqđ ptāte

publica cōſtitutū nō ad inquirēdū ſed ſolū in notorijs ꝓcedēdum vt dicit de iudicio voeſtualie:qđ vulgo dr ſecretū iudiciuꝫ:nō rōne cauſe que eſt notoria:ſꝫ ꝓceſſus q̄ ſecret⁹ eſt ſine ſtrepitu inq̄ſitiōis. In tali eñ iudicio lex iſta locū nō hꝫ:ſꝫ in oī alio. Judex iuxta hāc legē ad inſtātiā ptis tenet decernere citationē qua legitime inſinuata poterit ſine trāſgreſſione huius legis vna pars audiri alteri⁹ ptis cōtumacia nō obſtāte.poterit etiaꝫ iudex vnā ptē audire altera nō citata: ſed nō iudicialiter: q2 al's eēt audiđ vanitatis: ꝓut exponit Bur. iuxta hebraicā lr̄am: vt dicit: ⁊ in his caſibus vadūt inſtantie Burgeñ.

In eo. ca. vbi poſtil. circa illud textū. Inſontē nō occides. tꝫ ꝯ ſctm̄ Tho. dicens: q̄ iudex ſciēs aliquem innocentē nō peccat ferendo ſñiam ſm allegata ⁊ ꝓbata contra eūdē. Sed Bur. cōiter ꝓ ſctō Tho. certamen aſſumens hic non plus dicit q̄ᵹ ſanctus Tho. in locis allegatꝫ per ipſum ⁊ poſtil. Sed ad auctoritatem bea. Augu. per poſtillatorē allegatā min⁹ cōueniēter dicit:nā ſm declarationē poſtillatoris manifeſte cōcludit ꝯ poſitionē ſcti Tho. ⁊ cōiter iuriſtaꝝ: q̄ᵹuis.n. in cōiter accidētib⁹ iudicādū ſit ſm allegata ⁊ ꝓbata: nullo tñ iure cautū ē:imo diuino iure ꝓhibitū iudicare ꝯ agnitā veritatē: nec videre in eo valet illa diſtinctio q̄ iudex duplicē pſonā dicit.ſ. p̄uatā ⁊ publicā:nā ſi p̄uata peccat:publica non eximit niſi ſit manifeſta lex que eā excuſet.nō ē aūt lex puto humana nec diuina que dicat iudicādū ꝯ veritatē agnitā:nō vr̄ igit aliqua lex accuſans ſic iudicātē tuti⁹ ē igit ꝯſiliū poſtil. ⁊ multoꝝ doctoꝝ dimittere pſone publice reſpectū: q̄ᵹ ꝯdānare pſonā p̄uatā:ꝓut ſonat auctoritas.b. Aug. quā Burg. trāſit ꝯniuētib⁹ oculis ad eam nihil rōnabiliter dicendum:ſed ad alium locum differendum.

Capitulum.xxiiij.

Oyſi[a] q̄q dixit. aſcēde ad dominū: tu ⁊ aaron: nadab ⁊ abiu ⁊ ſeptuaginta ſenes ex iſrael: ⁊ adorabitis ꝓcul. Soluſq[c] Moyſes aſcēdet ad dn̄ꝫ: ⁊ illi nō appropinquabūt: nec ppl's aſcēdet cū eo. Uenit[d] ergo Moyſes: ⁊[e] narrauit plebi oīa v̄ba dn̄i atq iudicia. Rñditq[f] oīs populus vna voce. Oīa[g] verba dn̄i que locut⁹ eſt faciem⁹[h]. Scripſit[i] aūt moyſes vniuerſos[k] ſermones dn̄i: ⁊[l] mane cōſurgēs edificauit[m] altare dn̄o ad radices mōtis: ⁊[n] duodecim titulos p duodecim trib⁹ iſrl. Miſit[o] quoq iuuenes de filijs iſrl: ⁊ obtulerūt holocauſta: immolauerūtq victimas pacificas dn̄o: vitulos[p] duodecim: tulit[q] itaq Moyſes dimidiā partē[r] ſanguinis ⁊ miſit in crateras: ptē aūt reſiduaꝫ fudit ſup altare. Aſſumenſq uolumen federis: legit audiēte pplo. Qui dixerūt. Oīa que locutus ē dn̄s faciem⁹: ⁊ erim⁹ obediētes. Ille[s] vero ſūptū ſanguinē reſpſit in pplꝫ. Et ait. Hic ē ſanguis federis qđ pepigit dn̄s vobiſcū ſuper cūctis ſermonib⁹ his. Aſcenderūtq[t] Moyſes ⁊ aaron. Nadab ⁊ abiu ⁊ ſeptuagīta d̄ ſenioribus iſrl: ⁊[u] viderūt deū iſrl. Sub[x] pedib⁹ ei⁹ q̄ſi[y] op⁹ lapidis ſaphyrini: ⁊ q̄ſi celū cū ſerenū eſt. Nec[z]

m Oyſi quoq dixit. Premiſſa legiſlatiōe ⁊ inductiōe ad ei⁹ obſeruātiā: hic ꝯñr deſcribit ei⁹ receptio: ⁊ p̄mo v̄bo ſcđo facto:ibi. Scripſit aūt moyſes. Circa p̄mū p̄mittit inſtructio moyſi de deſcēſu ad pplm vt legē reciperet: ⁊ in reaſcēſu ad deū p facti cōfirmatiōe. ⁊ hoc ē qđ dr. a Moyſi quoq dixit.ſ.dn̄s. b Aſcende ad dn̄m tu ⁊ aaron.ſ.poſtq̄ deſcēderis ⁊ ppl's legē recepit. c Soluſq moyſes aſcēdet ad dn̄ꝫ.in cacumen mōtis.alij aūt aſcēderūt ad aliquā ptē mōtis inferiorem.

d Uenit ergo moyſes deſcēdēdo ad pplm. e Et narrauit plebi oīa v̄ba dn̄i. Hebrei dicūt q̄ iſtud qđ hr̄ in ca.iſto vſq ad illū locū. Dixit dn̄s ad moyſen: aſcēde ad me in mōtē ⁊c. fuit factū añ q̄ᵹ dn̄s loquerēt pplo decē p̄cepta decalogi: de quib⁹ dictū fuit.xx ca.ita q̄ quarta die tercij mēſis ab exitu filioꝝ iſrl de egypto: dn̄s dixit ad moyſen q̄ deſcēderet ad pplm ad denūciādū eis p̄cepta ei⁹ de p̄paratiōe ppli ad recipiēdū legē ore dei ꝓmulgādā. ⁊ ad h̄ q̄ poneret terminos circa montē de quib⁹ dictū ē.ſ̄.xix.ca. ⁊ ad denūciādū pplo p̄cepta iudicialia p̄dicta que moyſes recepit a dn̄o. Et quinta die p̄dicti mēſis moyſes edificauit altare: ⁊ aſpſit ſāguinē victime ſup pplm in ſignū ꝓfeſſionis legis: ⁊ moyſes cū aaron ⁊ ſeniorib⁹ aſcēdit ad dn̄m ad facti cōfirmationē. Et vi. die q̄ erat q̄nquageſima a die exit⁹ de egypto dn̄s audiēte pplo locut⁹ ē.x.p̄cepta lꝫ ſcribātur p̄us data: nā in ſacra ſcriptura aliqua p̄us fcā frequēter ſcribūtur poſteri⁹. Doctores aūt nr̄i dicūt cōiter q̄ illud qđ cōtinetur in cap̄.iſto fuit factū poſtq̄ dn̄s decē p̄cepta dederat ore ꝓprio: q2 cū ppl's dn̄m loquētē nō poſſet ſuſtinere: rogauit moyſen vt acciperet legē a dn̄o ⁊ eis referret: vt dictū ē ſupra.xx.ca. ⁊ tūc pplo redeūte ad caſtra moyſes aſcēdit ad dn̄m: ⁊ accepit ab eo iudicialia p̄cepta: ⁊ tūc deſcendit ad pplm ad denūciāduꝫ: ⁊ tūc facta ſunt iſta que ſcribūt in iſto ca. ⁊ hoc dictū magis vr̄ cōcordare lr̄e. f Rñditq̄ oīs ppl's. Poſtq̄ audierat relationem moyſi.

g Oīa verba dn̄i que locutus eſt.ſ.tibi.

h Faciemus. ac ſi ipſum loquentē audiſſemus.

i Scripſit aūt. Hic ꝯñter ponitur receptio legis facto: ⁊ ſcđo receptiōis confirmatio:ibi. Aſcenderūtq̄ moyſes. Circa primū dicitur.

i Scripſit aūt moyſes. ad memoriā futuram.

k Uniuerſos ſermones dn̄i.ſ.p̄cepta iudicialia p̄dicta que retulerat pplo Ra.ſa.dicit: q̄ cū hoc ſcripſit a p̄ncipio Geñ. vſq̄ ad decē verba dn̄i: que fuerūt ſcripta ī tabul': ⁊ hoc ē a p̄ncipio Geñ. vſq̄ ad xx.ca.Exo. Sed hoc vr̄ fictitiū: q2 ſm ip̄m oꝫ q̄ fuerit factū infra vnā diē: q2 ſtatim ſubdit.

l Et mane cōſurgēs ⁊c. qđ ip̄e exponit pro mane craſtine diei niſi q̄s velit dicere: q̄ ibi fuerit miraculū vel q̄ ſcripſit multuꝫ velociter vltra humanū moduꝫ. m Edificauit altare dn̄o ad radices mōtis.ſ.ſynai ad grarūactionē ⁊ legis receptionē pfectā vt poſtea ſubditur. n Et.xij. titulos.alij dicunt q̄ fuerūt.xij.altaria. Alij dicūt q̄ fuerūt.xij.lapides ex quib⁹ cōſtruxit vnū altare ad deſignādū oblationeꝫ.xij tribuū. ⁊ hoc videtur veri⁹:tum q2 magis cōſonat littere cum dicatur hic. Edificauit altare: ⁊ nō altaria:tum q2 ſimile habetur.iij.Regum.xviij. ca. de altari edificato ab Helya: vbi dicitur q̄ tulit.xij.lapides iuxta numerū xij.tribuuꝫ filioꝝ iacob. o Miſit quoq̄ iuuenes ⁊c. Dicūt aliqui q̄ iſti fuerūt Nadab ⁊ abiu filij aaron qui futuri erāt ſacerdotes. Alij autē dicunt q̄ fuerūt primogeniti.xij.principū iſrael: ⁊ hoc videtur verius: quia vſq̄ ad ſacerdotiū aaron: quod nondum erat inſtitutum ſacerdotiū ꝓ tūc erat annexū primogeniture: vt dictū fuit Geñ.xiiij. ⁊.xvij.ca.

p Uitulos duodecim.li duodecim nō eſt in hebreo: ⁊ ideo videtur q̄ fuerunt tm̄ duo: quia pluralis numerus abſq̄ determinatione alicuius numeri in hebreo ſignificat cōmuniter binarium.

q Tulit itaq̄ moyſes dimidiā partem ſanguinis ⁊ miſit in crateras.i.ciphos magnos habentes anſas.

r Partem autem reſiduaꝫ ⁊c.iſte ſanguis erat ſignū receptionis legis a populo ⁊ federis inter ip̄m ⁊ deum: deus aūt ſpiritus eſt ⁊ non poteſt aſpergi ſanguine: ⁊ ideo loco eius aſperſit altare: vt dicit ra.ſa. ⁊ poſtea populum. vnde ſubditur.

s Ille vero ſump.ſanguinē reſpſit in populū. Fuit etiam iſta aſperſio facta in ſignū q̄ tranſgreſſoꝝ legis ſanguis deberet effundi.

t Aſcenderūtq̄ Moyſes. Hic ponitur predicte receptionis cōfirmatio: per hoc q̄ deus immediate poſt predicta oſtendit ſe eis gratioſe: vñ ſubditur. v Et viderunt dn̄m deum iſrael.non in eſſentia ſua ſed in ſimilitudine repreſentante ip̄ſum: ⁊ videtur q̄ fuerit humana per hoc quod ſubditur. x Sub pedibus eius. ⁊ per hoc deſignabatur q̄ erat aſſumpturus naturam humanam.

y Quaſi opus lapidis ſaphyrini. In hebreo hr̄: quaſi opus lateris ſaphyrini.ita q̄ figura lateris reducebat eos ad memoriā anxietatis quam ſuſtinuerāt faciendo lateres in egypto: ⁊ color ei⁹ qui erat quaſi celeſtis deſignat eoꝝ libertatē quā cōſecuti erāt: ⁊ iocūditatē diuine apparitionis: q2 oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt.

z Nec ſup eos. aliq̄ libri hñt h̄ nō: interpoſitū ſic: nec nō ſupra eos ⁊c. ſed nō eſt de textu: q2 nō eſt in hebreo nec in antiquis libris: ⁊ eſt ſenſus.

z Nec ſup eos qui ꝓcul receſſerāt.i.pplm. de quo dictū eſt.ſ̄. q̄ nō debebat aſcendere cū moyſe ⁊ alijs ſenibus: ſed longe remanere.

Universidad de Salamanca. BGH

5 Miſit manū ſuā. occultādo ſe eis: ſicut dicit̃ .j. xxxiij. moyſi. Protegā te dextera mea donec trāſeā. tollāq̄ manū meā ⁊ videb' poſteriora mea. Ex q̄ pꝫ ꝙ poſitio manꝰ dei ſup aliq̄d deſignat h̄ occultatōez ſui: ⁊ ſubtractō manꝰ ſui declaratōez: iō ſubdit̃. a Videruntq̄ deū: ⁊ come. ac bi. .ſ. i leticia magn̄ pꝰ tales viſiōes. Hebre. aūt dicūt ꝙ h̄ ē textꝰ verꝰ. Nec ſup domos filiorꝫ iſrl̄ miſit manū ſuā ⁊c. ⁊ ſʒ hoc ppl's cōis n̄ vidit deū: ſʒ tm̄modo illi q̄ erant p̄ncipales in pplo .ſ. moyſes ⁊ illi q̄ erāt cū eo: ⁊ p̄ncipes tribuū. b Dixit aūt dn̄s. pꝰ datiōnē moraliū p̄ceptorꝫ ⁊ iudicialiū: hic ꝯn̄r pōit̃ datio cerimōialiū q̄rū ad ſtructurā tabnaculi: ordinatiōnē miniſtrorꝫ vbi ſic ꝓcedit̃: q2 p̄ deſcribit̃ moyſi vocatio. ſcd̄o cerimōialiū traditio xxv. ca. Circa p̄mū dicit̃. c Aſcēde ad me in mōtē. .ſ. ſolꝰ. d Et eſto ibi. ꝑ h̄ deſignauit ꝙ moyſes deberet ibi diu remanere: tm̄ nō determinauit q̄ diu p̄ciſe. e Daboq̄ tibi tabulas lapideas. dicūt hebrei ꝙ erāt de ſaphiro. f Surrexeruntq̄ moyſes ⁊ ioſue. q̄ iuit cū eo vſq̄ ad terminos mōtis: ⁊ ibi fixit tabnaculū ſuū ad manēdū q̄uſq̄ rediret moyſes de cacumine mōtis. ꝑ h̄ n. ꝙ .j. xxxij. c. dic̄ ioſue ad moyſē de cātātibꝰ corā vitulo ꝯflatili vlulatus pugne audit̃ in caſtris: pꝫ ꝙ nō habitauerūt i caſtris qn̄ fecerūt vitulū ⁊ adorauerūt. g Aſcēdēſq̄ moy. i. aſcēdere volēs. h Senioribꝰ ait. ⁊ hoc fuit qn̄ ipe ⁊ Ioſue receſſerūt de caſtris: ideo ſubditur. i Expectate hic. intendentes ad regimē populi. k Donec reuertamur ad vos. .ſ. ego ⁊ ioſue. l Habet̃ aaron ⁊ hur vobiſcū. Iſte hur fuit maritꝰ marie ſororis moyſi: vt dcm̄ ē .ſ. xvij. c. m Si q̄d natū fuerit q̄ōnis. i. aliq̄d qđ videat̃ vobis difficile ⁊ ābiguū. n Referetis ad eos. ad determinādū ſicut referretis ad me ſi eſſē p̄n̄s. o Cūq̄ aſcēdiſſet moyſes. dimiſſo ioſue i loco ſupradicto. p Operuit nubes mōtē q̄ erat ſignū diuine p̄ñtie. q Tegēs illū ſex diebꝰ. nō ꝙ receſſiſſʒ ſeptio die nubes: ſʒ ꝑ illos ſex dies accipit̃ mora moyſi in mōte anq̄ dn̄s cū eo loq̄ret̃. iō ſubdit̃. Septio aūt die vocauit eū ⁊c. r Erat aūt ſpēs glie dn̄i q̄ſi ignis. ď ſuperiori .n. pte nubis q̄ mōtē operuerat videbat̃ q̄ſi ignis aſcēdere in altū ita ꝙ videbat̃ de caſtris. ſ Et fuit ibi. xl. diebꝰ. ⁊ xl. noctibꝰ abſq̄ cibo ⁊ potu. In .c. xxxiiij. vbi đr i poſtil.

Fuit etiā iſta aſpſio. Additio. Vm nō ſolū de ſenſu lrāli ſʒ etiā ď figuratiuo agat poſtillator i hoc loco nō vr̄ eē p̄termittēdū illud qđ in gl. hr̄ ſup illud x̄bū. Hic ē ſanguis federis dicēs: q2 morte xp̄i q̄ in hoc ſignificat̃ cōfirmat̃ teſtm̄. h̄ in gl. Qui q̄dē ſenſus figural' bn̄ ꝯtinuat̃ cū ſequētibꝰ cū đr. Viderūt deū iſrl̄. nā tm̄ ppl's ille q̄ in ſanguie teſti chriſti cōfirmat̃ deū iſrl̄ videt nūc ꝑ fidē ⁊ ſacr̄m ⁊ i futuro ꝑ eſſentiā. Cap. xxv.

l Locutuſq̄ ē dn̄s. Hic ꝯn̄r tradit̃ deſcriptio tabernaculi: ⁊ pertinētiū ad ip̄m: ⁊ p̄ circa hoc ponit̃ dn̄i p̄ceptū. ſcd̄o interuenit ipedimētū. xxxij. c. tercio amoto ipedimēto deſcribit̃ opis executio. xxxv. ca. ⁊ q̄rto tabernaculi erectio. c. xl. Circa p̄mū oñdit̃ materie p̄patio. ſcd̄o deſcribit̃ tabernaculi ⁊ ptinētiū ad ip̄m forma ⁊ diſpō: ibi. Facietq̄ mihi ſanctuariū. Circa p̄mū đr. b Loquere filijs iſrl̄. q2 de oblatiōibꝰ eorꝫ debebat fieri tabernaculū. c Vt tollāt mihi p̄mitias. in hebreo hr̄ ſepatiōes: q2 oblata ſepabāt̃ a cōibꝰ vſibꝰ q̄bꝰ nō poterāt vltra applicari ſʒ tm̄ diuino cultui. d Ab oi ho. q̄ off. vltroneꝰ. i. ſpōtaneꝰ. e Accipietis eas. ⁊ nō alit̃. f Hec ſūt q̄ acci. de. ꝑ dic̄q opibꝰ. g Aurū ⁊c/

ſuper eos q ꝓcul receſſerāt de filijs iſrl': miſit[z] manū ſuam. Videruntq̄[a] deū: ⁊ comederūt ac biberūt. Dixit[b] autē dn̄s ad moyſen. Aſcēde[c] ad me in mōtē ⁊[d] eſto ibi daboq̄[e] tibi tabulas lapideas ⁊ legē ac mādata: q̄ ſcripſi: vt doceas filios iſrl'. Surrexerūt Moyſes ⁊ ioſue miſter eiꝰ: aſcēdēſq̄[g] moyſes in montē dei: ſenioribꝰ[h] ait. Expectate[i] hic donec[k] reuertamur ad vos. Habetis[l] aarō ⁊ hur vobiſcū: ſiq̄d[m] natū fuerit q̄ōnis referetis[n] ad eos. Cūq̄[o] aſcēdiſſet moyſes: operuit[p] nubes mōtē ⁊ habitauit glīa dn̄i ſuper ſynai tegēs[q] illū nube ſex diebꝰ. Septio aūt die vocauit eū dn̄s de medio caliginis. Erat[r] aūt ſpēs glie dn̄i q̄ſi ignis ardēs ſup verticē mōtis in cōſpectu filiorꝫ iſrl'. Ingreſſuſq̄ moyſes mediū nebule: aſcēdit i mōtē: ⁊[ſ] fuit ibi. xl. diebꝰ ⁊ xl. noctibus.

Caplm̄. xxv.

Locutuſq̄[a] eſt dn̄s ad moyſē dicēs. Loq̄re[b] filijs iſrl' vt[c] tollāt mihi primitias. Ab[d] oi hoīe q offert vltroneꝰ accipietis[e] eas. Hec[f] ſunt aūt q̄ accipe debetis. Aurū[g] ⁊ argētū ⁊ es ⁊ hyacīthū ⁊ purpurā: coccūq̄[h] bis tinctū: ⁊[i] byſſū ⁊ pilos[k] caprarū: ⁊ pelles arietū rubricatas: pelleſq̄[m] hyacīthinas ⁊[n] ligna ſethī oleū[o] ad luminaria ꝯcinādā aromata[p] in vnguētū ⁊ thymiamata bōi odoris lapides[q] onychinos ⁊ gēmas ad ornādū ephot et[r] rōnale. Faciētq̄[a] mihi ſāctuariū et[b] habitabo i medio eorꝫ iuxta[c] oēs ſilitudinē tabernaculi qđ oñdā tibi: et oīuʒ vaſorꝫ i cultū eiꝰ. Sicq̄ facietis illđ. Archā[d] ď[e] lignis ſethiʒ ꝯpigite: cuiꝰ[f] lōgitudo habeat duos et ſemis cubitoſ: latitudo cubitū ⁊ mediū: altitudo cubitū ſilr̄ ac ſemiſſē: ⁊[g] deaurabis eā auro mūdiſſimo intꝰ ⁊ foris. Facieſq̄[h] ſupra coronā aureā ꝑ circuitū: ⁊ q̄tuor circulos aureos q̄s pōes ꝑ q̄tuor arche āguloſ. Duo[k] circuli ſint i latere vno ⁊ duo i altero. Facies

hyacinthū. i. lanā ⁊ ſericū talis coloris ſicut ē lapis hyacinthꝰ cuiꝰ color aſſimilat̃ ſaphiro. h Coccūq̄ bis tinctū. i. lanā ⁊ ſericū coloris rubei ⁊ bis tingebat̃: vt color eēt intēſior. i Et byſſū. Biſſus ē genꝰ lini cādidiſſimi. iſta .n. fuerūt neceſſaria ad faciēdū archaʒ ⁊ ꝓpiciatoriū ⁊ alia q̄rꝫ aliqua erāt de auro: aliq̄ de argēto: aliq̄ ď ere ⁊ aliq̄ de ere ⁊ argēto ⁊ ad faciēdū cortinas tabernaculi q̄ erāt ď p̄dic̄q vt parebit .j. k Pilos caprarꝫ. ď q̄bꝰ fcā ſunt ſaga l Et pelles arietū rubricatas. dic̄ ioſephꝰ ꝙ lana pellium erat tincta rubeo colore. ra. ſal'. dicit ꝙ erāt frunite: gallice tennees dicte ⁊ eꝫ h̄ erāt rubee. m Pelleſq̄ hyacinthinas. i. tali colore tīctaſ ſm̄ ioſephuʒ. In hebreo hr̄. Pelleſq̄ taxorꝫ: vt dic̄ ra. ſa. ⁊ ſūt aīalia hn̄tia pelles varias mult̃ coloribꝰ: ⁊ de pellibꝰ dic̄q factū opimētū tabernaculi. n Et ligna ſethiʒ. ad faciēdū tabulas tabernaculi ⁊ arche ⁊ mēſe ⁊ aliq̄ alia vt videbit̃ .j. Sʒ q̄rit̃ vn̄ in deſerto habuerīt ligna ſethim: cū ibi n̄ eēnt tales arbores. Rn̄dit ra. ſa. dicēs ꝙ iacob vidit in ſpū ſcō: ꝙ filij ſui erāt facturi tabernaculum in deſerto poſt exitum de egypto: ⁊ ſecū portauit in egyptū ſemīa ⁊ radices taliū arborꝫ: ⁊ ibi plātauit ⁊ nutriuit p̄cipiēs filijs ſuis vt exeūtes de egypto ſecū portarēt. Aurꝫ aūt ⁊ argētū habuerūt de egypto quā ſpoliauerūt ⁊ lapides p̄cioſos ⁊c. o Oleū ad luminaria ꝯcin. i. p̄parāda vt poſſint ardere. p Aromata in vnguētū ⁊c. ad faciēdū vnctionē ſacerdotū ⁊ vaſorū ⁊ ꝯpōnis cremādē i altari incēſi. q Lapides ony. ⁊ ge. ad or. ephot. in quo requirebantur duo lapides onychini. r Et rationale in quo requirebantur duodecim lapides quorū vnus eſt onychinꝰ. a Facietq̄ mihi. h̄ ponit̃ tabernaculi ⁊ vaſorū ⁊ miniſtrorꝫ deſcriptio. ſcd̄o artificuʒ electio. xxxi. c. Adhuc p̄mit̃ p̄ deſcriptio tabernaculi ⁊ vaſorꝫ. ſcd̄o ordinatio miſtrorꝫ. xxviij. c. Circa p̄mū pōit̃ p̄ deſcriptō eorꝫ q̄ erāt itra tabernaculū. ſcd̄o ipſiꝰ tabernaculi in ſe. xxvi. ca. tercio agit̃ de his q̄ erāt ex̄ ca. xxvij. Circa p̄mū loquit̃ p̄ generalit̃ dicēs. a Facietq̄ mihi ſanctuariū. i. tabernaculū qđ poſſit portari de loco ad locū. b Et habitabo in medio eorꝫ: ita ꝙ nō oporteat eos ꝓ ſacrificijs redire ad mōtē iſtū. c Iuxta oēs ſilitudinē ⁊c. oñdit eñ dn̄s moyſi viſiōe imaginaria tabernaculū cū oībꝰ ad ip̄m ptinētibꝰ: ⁊ ſm̄ hāc ſilitudinē moyſes explanauit ⁊ deſcripſit artificibꝰ. d Archā de lignis ⁊c. hic deſcribit̃ in ſpāli: ⁊ p̄mo ea q̄ erāt itra ſcm̄ ſcōrꝫ. ſcd̄o q̄ erāt itra ſcā: ibi Facies ⁊ mēſā. Circa p̄mū đr. d Archā. .ſ. teſti q̄ erat q̄ſi ſcriniū ſine pedibꝰ. e De lignis ſethiʒ. q̄ ſunt ipūtribilia: vt di. Ioſe. f Cuiꝰ lō. ha. du. ⁊ ſemis cubitos. i. duos cubitos ⁊ dimidiū. g Et deaurabis ⁊c. nō ꝑ modū picture: ſʒ laminis aureis operiēdo. vn̄ .j. xxxi. c. đr. Veſtita auro. ⁊ idē tenēdū ď oībꝰ illis q̄ dicūt̃ i ope iſto deaurata. h Facieſq̄ ſupra coronā aureā. iſta corona n̄ erat rotūda ſʒ q̄drata, erat .n. qđdā labiū in pte ſuperiori arche i circuitu

eleuatū: quaſi ſpacio duorꝫ digitorꝫ vl' q̄tuor ſup opculū arche: ſicut fit i marginibꝰ ſtatuariorꝫ. Dicitur tm̄ corona: q2 erat ꝑ totū circuitū arche. i Et quatuor circulos aureos. ſʒ Ioſephū iſti circuli ſic erāt diſpoſiti in q̄tuor angul' ita ꝙ erāt x̄ſus ſuperiorē pte arche ſub corona: ⁊ ꝙ vectes intrātes per circulos irent ſm̄ longitudinem arche ⁊ in hoc vr̄ cōcordare textus: q2 ibi đr. k Duo circuli ſint i latere vno: ⁊ duo i altero. latꝰ aūt arche cōiter đr ſʒ lōgitudinē: ⁊ ſʒ h̄ ſpaciuʒ int̃ duos vectes erat tm̄ vniꝰ cubiti ⁊ dimidij ſm̄ latitudinē arche: que erat int̃ duos vectes. Ra. ſa. dic̄ ꝙ circuli ſic erant diſpoſiti i āgulis ꝙ vectes trāſibāt ſʒ latitudinē arche: ⁊ ſic int̃ duos vectes erat ſpaciū duorꝫ cubitorꝫ ⁊ dimidij ſʒ lōgitudinē arche q̄ cōtinebat̃ int̃ duos vectes: ⁊ h̄ vr̄ rōnabiliꝰ: q2 ad h̄ ponebant̃ vectes vt ꝑ illos archa portaret̃ a ſacerdotibꝰ. qn̄ caſtra mouebāt̃: q2 oportebat ꝙ ſacerdotes deportarēt eā ꝓpis humeris ⁊ ꝑꝑ pōdꝰ arche ⁊ ꝯtētorꝫ i ea req̄rebāt̃ ad minꝰ q̄tuor hoīes: duo an̄ ⁊ duo retro. duo aūt hoīes meliꝰ p̄nt aptari ad ſuſtinēdū vectes vnꝰ iux̄ aliū in ſpacio duorꝫ cubitorꝫ ⁊ dimidij q̄ i ſpacio vniꝰ cubiti ⁊ dimidij: q2 videt̃ nimis breue ad h̄ ꝙ duo hoīes lat̃alit̃ ſilr̄ incedētes portarēt illā archā. Nec obſtat illđ qđ hr̄ i lr̄a. Duo circ'li ſint in latere vno: q2 i q̄drato qđ ē altā pte lōgiꝰ: linee breuiores ita vocāt̃ latera q̄drati: ſicut ⁊ lōgiores: ⁊ eodē mō dicēdū de lateribꝰ arche: q2 erat q̄ſi qđdā q̄dratū altera pte lōgiꝰ. l Nec vnq̄ extrahēt̃ ab eis: q2 vectes ſemel imiſſi n̄ poterāt ď circul' amoueri niſi ꝓ reparōe ſi eēt ibi aliq̄d diſſipatū: i alijs aūt portādis cū vectibꝰ: vectes erāt i circul' tm̄ tpe deportatōis. m Poneſq̄ in archā teſtificationē ⁊c. i. tabulas ſcriptas digito dei: q̄ erāt teſtes int̃ deū ⁊ pplꝫ: ꝙ recepiſſet a deo illa p̄cepta. n Facies ⁊ ꝓpiciatoriū. Ra. ſa. ⁊ hebrei dicūt ꝙ iſtđ ꝓpiciatoriū erat opculū arche: tū q2 ď alio opculo eiꝰ nō fit mētio: tū q2 deſcribit̃ eiuſdē lōgitudis ⁊ latitudis ſicut ⁊ archa. aliq̄ alij docto. dicūt ꝙ nō erat opculū arche ſʒ erat tabula aurea ſupiꝰ eleuata q̄ſi portaret̃ ab ipis cherubin q̄ erāt i extremitatibꝰ arche. ita ꝙ eēt q̄ſi ſedile ipiꝰ dei ⁊ arche opculū eēt q̄ſi ſcabellū illiꝰ ſedis. ſʒ illđ pſ. lxxix. Qui ſedes ſup cherubin. i. ſup ꝓpiciatoriuʒ ab ipis ſuſtētatū. dicebat̃ aūt ꝓpiciatoriū: q2 ď illo loco audiebāt̃ rn̄ſa diuīe pietat̃. Scd̄ʒ xo oēm ra. ſa. opculū arche erat q̄ſi ſedes dei: ⁊ pauimētū tabnaculi: qđ erat an̄ archam erat q̄ſi ſcabellū ſedēris. o Duos q̄ʒ cherubin. Ioſephꝰ dic̄ ꝙ habebāt ſil'itudinē q̄rūdā auiū q̄ nunq̄ viſe ſunt ab hoībꝰ: ſed moyſes viſiōe imagiaria vidit tales ſil'itudies i ſede dei. ra. ſa. ⁊ alij doct. dicūt ꝙ habebāt ſil'itudinē puerorꝫ vl' iuuenū hn̄tiū alas ꝓductiles: q2 nō erāt facti ope fuſorio: ſʒ cū martello aurꝫ deducebat̃ ad talē figurā. p Ex vtraq̄ pte oraculi. i. ꝓpiciatorij qđ dicebat̃ oraculū: q2 ꝑ orōnes ipetrabat̃ diuinū rn̄ſū qđ ide audiebat̃. q Expādētes alas ſuas i altū: n̄ directe ſʒ obliq̄: ⁊ ſic opiebāt aliq̄ mō ꝓpiciatoriū. r Reſpi. ſe mu. n̄ directe ex aduerſo: ſʒ x̄tētes aliquātulū vultꝰ ſuos ad latꝰ: vnꝰ ꝯ aliū. iō ſubdit̃. ſ Verſis vul. i ꝓpi. q̄ opi. ē ar. q2 ſʒ ra. ſa. ꝓpiciatoriū erat opculū arche. Scd̄ʒ xo aliā opi. h̄ nō đr ꝙ opculū arche eēt ſʒ eleuatū altiꝰ vt p̄dcm̄ ē: ⁊ ꝑ tāto đr h̄ opire archā. t Inde p̄ci. tibi: q2 ſicut dcʒ ē erat q̄ſi ſedes dei loquēt̃ cū moy. v Ac ď me. duo. che. q̄ erūt ſup ar. Ex h̄ dic̄ ra. ſa. ꝙ duo cherubin ſtabāt ſup opculū arche i extremitatibꝰ eius. alij aūt doct. ď q̄bꝰ fcā ē mētio dicūt ꝙ erāt poſiti ſup pauimētū tabnaculi in extremitatibꝰ arche dicūt̃ tm̄ h̄ eē ſup archā: q2 eleuabāt̃ i altū vltra altitudinē arche. Vt aūt p̄dicta faciliꝰ capiāt̃ deſcripſi ea in figura: verūtn̄ q2 nō p̄nt pfecte figurari in plano oportet ꝙ imaginatio inſpicientis ſuppleat illud qđ non poteſt figurari hoc modo.

q̄ʒ vectes ď lignis ſethiʒ: ⁊ opies eos auro. Induceſq̄ ꝑ circlos q ſūt i arche laterībꝰ: vt portet̃ i eis Qui ſp erūt i circul': nec[l] vnq̄ extrahēt̃ ab eis. Poneſq̄[m] i archa teſtificatōez quā dabo tibi. Facies[n] ⁊ ꝓpiciatoriū ď auro mūdiſſimo. Duos cubitos ⁊ dimidiū tenebit longitudo eiꝰ ⁊ cubitū ac ſemiſſē latitudo. Duos[o] q̄ʒ cherubin aureos ⁊ ꝓductiles facies ex[p] vtraq̄ pte oracli. Cherub vnꝰ ſit i latere vno ⁊ alt̃ i alio. Vtrūq̄ latꝰ ꝓpiciatorij tegāt expādētes[q] alas ⁊ opiētes oraculū: reſpiciāt[r] q̄ʒ ſe mutuo x̄ſis[ſ] vultibꝰ i ꝓpiciatoriū: q̄ opiēda ē archa: i q̄ pones teſtimoniū qđ dabo tibi. Inde[t] p̄cipiā ⁊ loq̄r ad te ſupra ꝓpiciatoriū ſcʒ ac[u] ď medio duorꝫ cherubin q̄ erūt ſup archā teſtimonij cuncta que mandabo per te filijs iſrael.

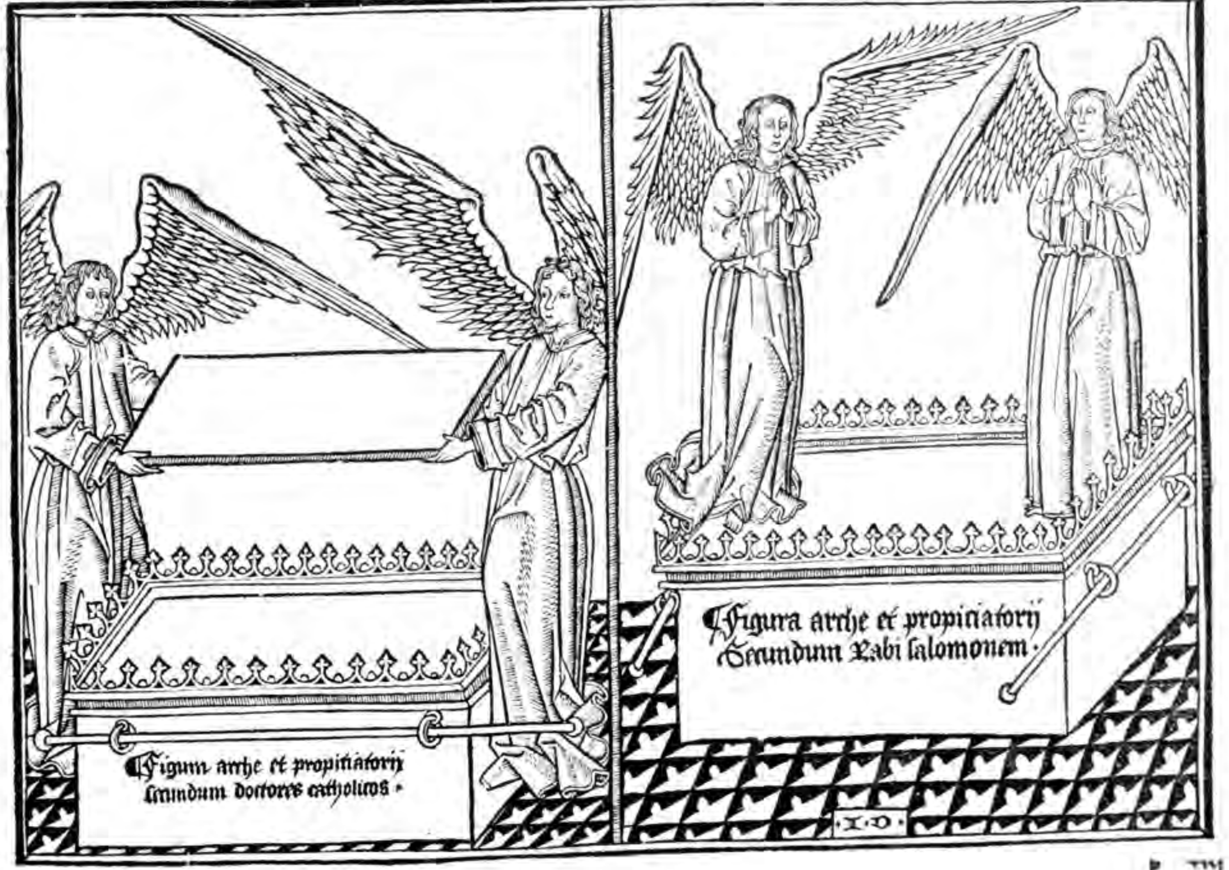

Figura arche et propiciatorij ſecundum doctores catholicos.

Figura arche et propiciatorij Secundum Rabi ſalomonem.

Universidad de Salamanca. BGH

Premiſſa deſcriptione arce ꝓpiciatorij ⁊ duoꝝ cherubin: ꝯñr ponitur rō p̄dictoꝝ: ⁊ q̃tū ad p̄cioſitatē materie ⁊ ſpecioſitatē forme eadē rō eſt in iſtis ⁊ in futuris operibus .ſ. quia deo cui⁹ pulcritudinis ⁊ bonitatis non eſt finis: deputādū ē ad ei⁹ cultū ⁊ miniſteriū illud qđ in humanis inueni tur precioſiſſimū ⁊ pulcerrimū. vnde Leuit. xxi. precipit: q̄ ſacerdotes nul lam maculam habeant. Quātū aūt ad diſpoſitio nē p̄dictoꝝ ꝯſiderādū q̄ totū tabernaculū: qđ erat lōgitudinis. xxx. cubitoꝝ ⁊. x. latitudinis diuideba tur in duas ptes ineq̃les q: ps occidētalis cōtine bat. x. cubitos p quadruꝫ ⁊ dicebat̄ ſcīm ſanctoꝝ vel tabernaculū interi⁹. Alia ps v̄ſus orientē ꝯtinebat xx. cubitos in lōgū ⁊ decē in altū: ⁊ dicebat̄ ſcīm: vel ſctā ſiue tabernaculū exte ri⁹. ⁊ diſtinguebāt̄ iſte p tes vno velo intermedio vt diffuſi⁹ poſtea videbit̄ per tabernaculum exterius figurabatur inferior pars orbis que eſt viſibi lis .ſ. celum ſydereum ⁊ elementa vt videbitur poſtea. Per tabernaculum interi⁹ repreſentabatur ſupior pars orbis que ē nobis occulta vbi ē locus beatoꝝ. Ibi aūt ſunt tria que figurabātur p tria p̄dicta que erāt intra tab naculū interi⁹ poſita. Per ꝓpiciatoriū .n. qđ erat quaſi ſedes dei: vt predi ctū ē: repñtabat̄ ipſe de⁹ ꝑſidēs oīb⁹: q̄ lꝫ ſit vbiq̃ p eēntiā pñtiā ⁊ poten tiā: tñ ſpeciali mō ē in loco btōꝝ p aptā viſionē ⁊ fruitionē. in illa aūt ſede nō erat aliqua imago dñi ipm̄ repreſentās ad deſignandū q̄ ipſa deitas cui⁹ ſedes erat ꝓpiciatoriū: nullo mō ē figuralis: ſm̄ q̄ ē in loco beatitudi nis. eſt aūt ibi natura angelica que p cherubin repñtabat̄. erāt aūt duo ad deſignādū āgeloꝝ multitudinē. ⁊ verſis vultib⁹ ſe reſpiciētes: ad deſignā dū eoꝝ ꝯcordiā: ſm̄ q̄ dr̄ Job. xxv. ca. Qui facit ꝯcordiā in ſublimibus ſuis. Erāt ſtantes ex vtraq̃ pte ꝓpiciatorij: ſm̄ vnā deſcriptionē. Scōm aliā v̄o nō ſolū aſſiſtētes: ſꝫ etiā ꝓpiciatoriū ſuſtētātes: ad deſignādū aſ ſiſtētiā angeloꝝ circa thronū dei ſm̄ qđ dr̄ Apoc. vij. Et oēs angeli ſta bāt in circuitu throni tāq̃ miniſtri ad obſequiū patri. Terciū qđ ē in illo lo co btōꝝ ſūt rōnes nobis occulte oīuꝫ effectuū viſibiliū: q: nihil fit in crea turis viſibilib⁹: qđ nō egrediat̄ de aula ſūmi iperatoris: vt dicit Aug. Rō nes igit̄ hmōi ſunt ibi clauſe: ſicut ⁊ rōnes effectuū in cauſis efficientib⁹: ⁊ hoc deſignabat̄ p archaꝫ que erat clauſa intra quā tria cōtinebāt̄ .ſ. māna virga aaron: ⁊ tabule: ad repreſentādū tria que in humanis celit⁹ collatis ſūt p̄cipua .ſ. vita que p mānā deſignabat̄: tū ꝓpter ei⁹ dulcedinē: q: oīb⁹ appetibile ⁊ dulce ē viuere: tū q: data fuit a deo ad ſuſtētandā vitā filio rū iſrl' exiſtētiū in deſerto. Scōm ē ptās regiminis: q: vbi nō eſt guberna tor ppl's corruet: vt dr̄ Prouer. xi. ⁊ hoc figurabat̄ p virgā aaron. Terciū eſt ſapiētia: p quā vita ⁊ ptās regiminis dirigūt̄: ⁊ hoc figurabat̄ p tabu las in q̄b⁹ p̄cepta decalogi erāt ſcripta. Hec eniꝫ ē ſapiētia nr̄a ⁊ intellect⁹ corā ppl'is: vt dicit̄ Deutro. iiij. p quā dirigimur in agendis.

a Facies ⁊ mēſam. Hic ꝯñter agit̄ de his que erāt in exteriori tabernacu lo .ſ. menſa ⁊ cādelabro. de p̄mo dr̄. Facies ⁊ mēſam .i. vnā tabulam: cui⁹ lōgitudo erat duoꝝ cubitoꝝ: latitudo vni⁹ cubiti. de ſpiſſitudine autē eius nō fit mētio. Sed dicūt aliqui q̄ ē ſatis ꝓbabile q̄ erat quatuor digitoꝝ. Altitudo aūt ei⁹ erat cubiti ⁊ dimidij qđ eſt intelligendū: q̄ p quatuor pe des poſitos in quatuor angulis predicte tabule eleuabātur in altū per cu bitū ⁊ dimidiū. b Et inaurabis eā. nō pictura ſꝫ laminis aureis vndi q̃ circūtegēdo eā ⁊ pedes ei⁹. eodē mō accipiendū ē hic ſicut in alijs vbi dr̄ deaurabis. c Facieſq̃ illi labiū aureū p circuitū. iſtud labiū erat q̄ dā lamina aurea latitudinis. xij. digitoꝝ que erat affixa ſpiſſitudini tabule mēſe p circuitū ſic̄ fit in ſcacerijs que hñt labiū ex vtraq̃ pte q̄ñ ex vna pte pingit̄ ludus ſcacoꝝ: ex alia pte lud⁹ aleaꝝ. latitudinis autē p̄dicti labij q̄ erat. xij. digitoꝝ ſpiſſitudo tabule cui erat affixū occupabat quatuor digi tos medios p circuitū: ⁊ quatuor digiti ſuperiores eleuabātur ſup tabulā ⁊ alij quatuor erāt ſub tabula operiētes partē ſuperiorē pedū menſe in cir cuitu. ⁊ hoc ē qđ dr̄. d Et ipi labio coronā interraſilē altā digitꝭ q̄tuor q: altitudo quatuor digitoꝝ inferioꝝ vocat̄ corona que erat in circuitu licꝫ nō eēt in figura rotūda ſꝫ quadrata. e Et ſup illā alterā coronā aureo lā. in heb̄. hr̄ aureā. ⁊ loquit̄ d̄ latitudine quatuor digitoꝝ ſupioꝝ q̄ eleua bat̄ ſup tabulā in circuitu. dr̄ aūt op⁹ interraſile: qđ hꝫ aliquas ſculpturas ⁊ ſpacia intermedia plana quaſi raſa. f Quatuor quoq̃ circulos aure

Facies[a] ⁊ mēſam de lignis ſethim hñtē duos cubitos lōgitudinis: ⁊ in latitudine cubitū: ⁊ in altitudine cubitū ac ſemiſſem: ⁊[b] inaurabis eā auro puriſſimo. Facieſq̃[c] illi labiū aureū per circuitū: ⁊[d] ipſi la bio coronā interraſilē altā q̄tuor digitis: ⁊[e] ſup illā alterā coronā aureolā. Quatuor[f] q̄q̃ circulos aureos p̄parabis ⁊ pones eos in quatuor angulis eiuſdē mēſe per ſingulos pedes. Subter coronā erunt circuli aurei vt mittātur vec tes p eos: ⁊ poſſit mēſa portari. Ipos q̄q̃ vectes facies de lignis ſethim ⁊ circūdabis auro ad ſub uehēdā mēſam. Parabis[g] ⁊ ace tabula ac[h] phialas: thuribula[i] ⁊ cyathos in quibus offerenda ſūt libamina ex auro puriſſimo: ⁊ po nes ſupra menſam panes propo ſitionis in cōſpectu meo ſemper.

os ⁊c. q̄ erāt infixi in quatuor pedib⁹ mēſe v̄ſus partē ſuperiorem pedū imediate ſub corona inferiori. g Parabis ⁊ acetabula .ſ. vaſa in quib⁹ examinabat̄ incēſum ⁊ ſilia: de qua ſiebāt panes ad videndū ſi talia eēnt apta ad ſacrificiū. h Ac phialas. in q̄b⁹ examinabat̄ vinū ⁊ alia liquida. i Thuribula. duo vaſa erāt in quibus ponebat̄ incenſum examina tū ſup panes pro poſitōis. vnū ſup ſex panes poſitos vnū ſup aliū i mē ſa: ⁊ aliud ſup ali os ſex. Dicebantur aūt menſa ꝓpoſi tiōis: ⁊ ſilr̄ panes ꝓpoſitiōis: eo q̄ ſic diſponebāt̄ ſu per mēſaꝫ. In he breo aūt hr̄. Pa nes facieꝝ. q: ſm̄ q̄ dicit Ra. ſal. erāt facti i figura qua drata altera parte longiori: ⁊ illa pars longior in vtraq̃ extremitate replicabat̄ in al tū: ſicut fit aliquādo in ſimenellis: niſi q̄ in ſimenellis fit talis repli catio in circuitu p modū corone. in panib⁹ ꝓpoſitiōis ſiebat tm̄ in duab⁹ partib⁹ ſibi oppoſitis: ⁊ ille due replicatiōes vocabāt̄ due facies. Aliter dr̄ ⁊ ꝓbabili⁹ q̄ illi panes erāt rotūdi: ſꝫ dicebātur panes facieꝝ: q: ex vtraq̃ pte erāt ſimiles: nō eñi coquebant̄ in fur no: ita q̄ ex pauimento furni pars panis ſibi iūcta ꝯtraheret aliquaꝫ diſſimilitudinē ab alia: ſed coquebātur ſicut coquūtur hoſtie ad ce lebrādū: niſi q̄ vaſa illa in quib⁹ coquebātur panes ꝓpoſitionis erāt aurea: ⁊ tāte magnitudinis q̄ panis tenuis tm̄ i eo poterat de coqui: ⁊ erāt illa vaſa ſic facta q̄ panē interclusum faciebāt oīno ſi milē ex vtraq̃ parte: ⁊ ideo dicebātur panes facieꝝ.

Sequitur figura.

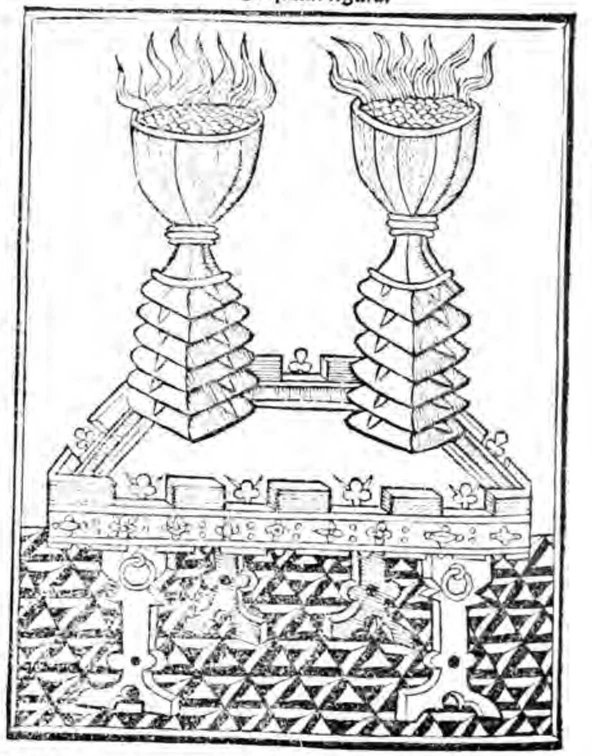

Facies[a] ⁊ candelabrū ductile de auro mūdiſſimo: haſtile[b] ei⁹ ⁊ ca lamos cyphos ⁊ ſperulas ac lilia ex ipſo procedentia. Sex calami

a Facies ⁊ cāde labrū ductile .i. cū martello ⁊ ñ ope fuſorio.

b Haſtile ei⁹ .i. ſti pes cādelabri: q̄

precedebat directe in altum inferius habens tres pedes: ⁊ ſurſum habebat ſex calamos egrediētes d̄ haſtili: tres ex vno latere ⁊ tres ex alio tendētes ſurſum oblique quouſq̃ pertigerēt ad altitudineꝫ haſtilis. vnde .j. xxxvij. dicitur. Equū erat op⁹ ſex calamoꝝ .i. equa liter tendēs ſurſum. In haſtili vero erāt quatuor cyphi ⁊ in quoli bet ſex calamorū erāt tres cyphi .i. xvij. ſimul.

c Inſtar nucis. ex hoc dicunt ali qui q̄ iſti cyphi erant pomelli: ita q̄ duo cyphi po ſiti vn⁹ ꝯ aliuꝫ fa ciebāt vnū pomel lū p modū hic in margine figuratū ſed hoc nō eſt ve rū q: vbi trāſlatio noſtra habet: ſpe rulas: i hebreo hr̄ pomellos: ex quo patet q̄ cyphi nō erāt pomelli. Itē vbi tranſlatio nr̄a habet cyphi in nu cis modum. in hebreo habet̄. cyphi figurati gall'. neelles. quoniaꝫ non erāt de opere plano: ſed cū aliquibus figuris ad decoreꝫ. ⁊ iō motiuū predictū nō valet. ⁊ ideo dicit Ra. ſa. q̄ iſti cyphi erāt oblō gi habentes pedes: ⁊ erant ſic diſpoſiti in cādelabro q̄ſi calamus tranſiret per medium cyphi.

d Sperulecq̃ ſimul ⁊ lilia. In hebreo habet̄. Pomellos ⁊ flos ſed cuiuſmodi flos fuerit nō habetur ex textu. Et ex hoc q̄ dicit̄ in ſingulari. pomellos ⁊ flos q̄tum ad ſex calamos laterales. Dicit Ra. ſa. q̄ in quolibet illoꝝ non erat niſi vnus pomellus ⁊ vn⁹ flos In haſtili vero quinq̃ pomelli ſm̄ ipm̄: tres ſub ſex calamis orie tibus de haſtili hinc ⁊ inde: ſicut dicit̄ in lr̄a. Sperule .i. pomelli. ſub duob⁹ calamis per tria loca. Itē duo alij vn⁹ ſuper calamos i ſuperiori parte candelabri ⁊ alius ſub calamis in inferiori pte can delabri. ſilr̄ erāt ibi duo flores tm̄. ⁊ hoc dicit q: loquēdo de haſti li habetur in hebreo. Pomelli eius ⁊ flores. ⁊ pluralis numerus

egredientur de lateribus: tres ex vno latere: ⁊ tres ex altero: tres cy phi quaſi in nucis modū per cala mos ſingulos: ſperuleq̃ ſimul ⁊ lilia: ⁊ tres ſilr̄ cyphi inſtar[c] nucis in calamo altero ſperuleq̃[d] ſimul ⁊ lilia. Hoc erit opus ſex calamo rū: qui ꝓducendi ſunt de haſtili. In[e] ipſo aūt cādelabro erūt qua tuor cyphi i nucis modū: ſperule q̃ per ſingulos ⁊[g] lilia. Sperule ſub duobus calamis per tria loca qui ſimul ſex fiunt procedentes d̄ haſtili vno. Et ſperule igit̄ ⁊ ca lami: ex ipſo erūt vniuerſa ducti lia ex auro puriſſimo. Facies[h] et lucernas ſeptē: ⁊ pones eas ſup cādelabrū: vt[i] luceāt ex aduerſo. Emunctoria[k] q̄q̃ ⁊[l] vbi ea que emūcta ſunt extinguātur fiant de auro puriſſimo. Omne[m] pōdus candelabri cuꝫ vniuerſis vaſis ſu is habebit talentum auri puriſſi mi. Inſpice ⁊ fac ſm̄ exemplar quod tibi in monte monſtratum eſt.

indeterminate acceptus binariū ſignificat ſm̄ ipſum: ſed q: cyphi pomel li ⁊ flores non erant in candelabro niſi ad decorē ſꝫ oēs doctores catho licos ⁊ hebreos. Ideo dicūt alij ⁊ melius vt videt̄: q̄ iter duos cyphos erat vn⁹ pomellus: ⁊ ſimiliter vnus flos. ⁊ ſic opus candelabri eſt decēti⁹. Et q̄ in hebreo habetur in ſingulari. pomellus ⁊ flos: refertur ad quēli bet cyphum: ꝓut exponi tur in tranſlatione noſtra cum dicitur.

e In ipſo autem cādela bro .ſ. haſtili candelabri qđ vocat̄ hic candelabrū quia eſt principalior pars candelabri.

f Quatuor cyphi in nu cis modū ſperuleq̃ in ſin gulos .ſ. cyphos.

g Et lilia. eodem modo intelligēdū eſt de cyphis exeūtibus in ſex calamis lateralibus.

h Facies ⁊ lucernas ſe ptem ⁊ pones eas ſup cā delabrū: ita q̄ vltimus cy phus qui erat in ſummita te cuiuſlibet calami erat ſe des lucerne.

i Ut luceāt ex aduerſo. ſic eñi erat diſpoſitū lychiniū cuiuſlibet lucerne q̄ flāma erat ex illa pte lucerne q̄ reſpiciebat lucernā mediā: ⁊ ſic flāma triuꝫ lucernaꝝ vni⁹ lateris reſpiciebat ex aduerſo flāmam triū lucernaruꝫ alteri⁹ ptis. k Emūctoria q̄ꝫ. inſtra ſūt cū q̄b⁹ amouebat̄ illō qđ erat ꝯbuſtū de lichinio ⁊ reſiduū lychni aptabat̄ ad incēdēdū. l Et vbi ea q̄ emū cta ſūt extinguāt̄: vaſa erāt plena aq̄ vbi ponebāt̄ illa q̄ erāt emūcta ne fa cerēt fumū. m Oē pō. can. cū vni. va. ſu. ha. ta. auri. i heb̄. hr̄. cetenariuꝫ auri. ⁊ ſilr̄ i ſequētib⁹ ad tabernaculū ꝑtinētib⁹ vbi trāſlatio nr̄a hꝫ talētū. Hebrei dicūt: centenariū: quāti aūt ſit pōderis neſcit̄ determinate. certū eſt tm̄ q̄ reqrebat̄ magnū pōd⁹ auri p tāto ope. Ra. ſa. dicit q̄ erat pōd⁹. cxx. libraꝝ: ſm̄ pōd⁹ colonie. Meli⁹ tm̄ credo dōm q̄ nō hr̄ h⁹ rei certitudo: q: a pōdera auri ⁊ argēti multū variāt̄ ſm̄ tpa diuerſa ⁊ varias regiōes. Ui ſis aūt p̄dict̄ ⁊ inſpectis figuris mēſe ⁊ cādelabri: ꝓut pñt in plano figu rari: pōt text⁹ ſnīe p̄dicte de facili applicari.

Sequitur figura pro candelabris.

Universidad de Salamanca. BGH

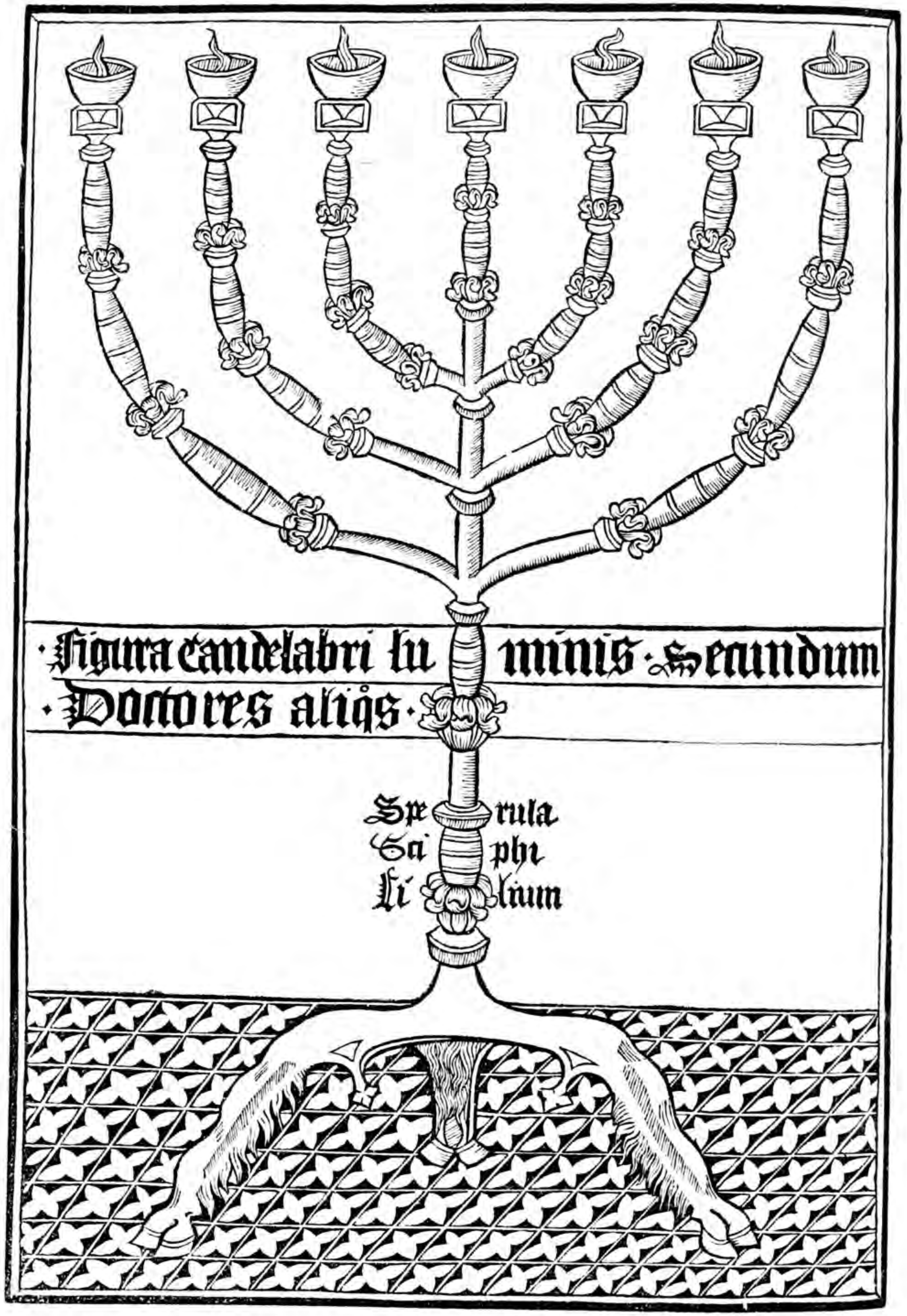

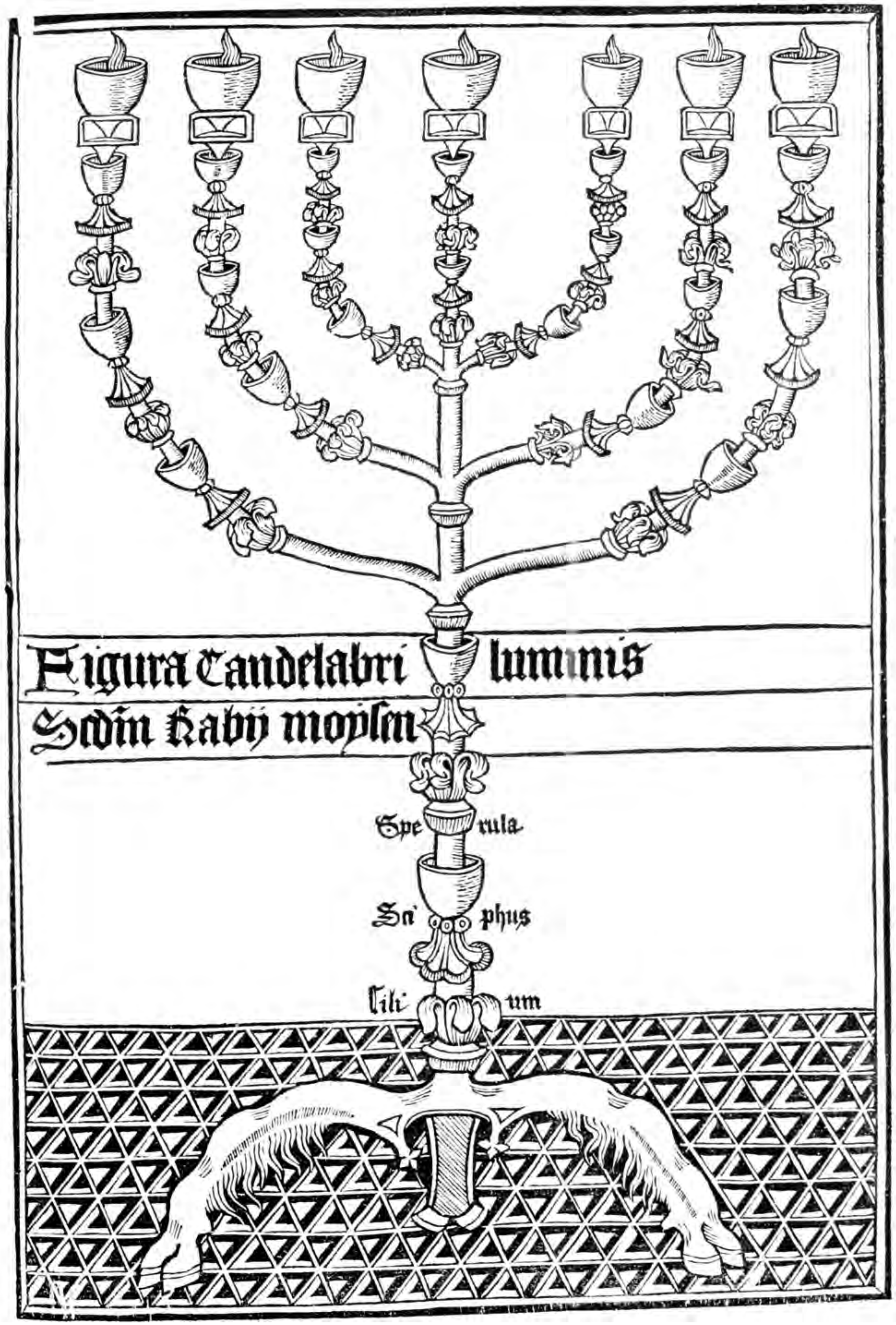

Universidad de Salamanca. BGH

In ca.xxv. vbi dicitur in postil. Erant autem duo ad designanduꝫ angeloꝝ multitudinem.

Additio.

Licet in hoc qđ dicitur de cherubin mutuo se respicientes intelligatur angeloꝝ cōcordia: in hoc tñ qđ đr. Versis vultibus. designat ꝙ angeli semper habent intuitū ad deuꝫ. qui repñtabat p̄sidēs in ppiciatorio qđ erat quasi sedes dei: vt in postilla. ⁊ sic deus repñtabatur ee in medio cherubin ad quē āgeli semper vultū vertūt. vñ Mat.xviij.ca. Angeli eorū semp vident faciem patris ⁊c̄.

Capitulum.xxvi.

Tabernaculum vero ita facies Descriptis his que erāt itra tabernaculuꝫ. h describitur ipm tabernaculū: ⁊ pmo q̄ꝫtum ad eius operimentū vel tectū. scđo q̄ꝫtuꝫ ad parietes: ibi. Facies ⁊ tabulas stātes. tercio q̄ꝫtuꝫ ad vela ibi. Facies ⁊ velū Operimētū aūt tabernaculi quadruplex erat. Primū erat de cortinis factis ex quatuor coloribꝰ: ⁊ q̄ꝫtū ad hoc dicit. Cortinas ꝺ bysso ⁊c̄. sequitur.

b Varietas. floribꝰ ⁊ picturis ibi factis.

c Opere plumario: quia ille picture erant facte cuꝫ acu in cortinis ꝭꝫ Augu. In hebreo habet. Opere artis. ⁊ dicūt hebrei ꝙ illa varietas erat facta per texturam sicut ⁊ cortine.

Capitulum.xxvj.

Tabernaculū[a] vero ita facies: decē cortinas ꝺ bysso retorta ⁊ hyacintho ac purpura coccoqꝫ bis tincto varietas[b] opere[c] plumario facies. longitudo cortine vnius habebit xxviij. cubitos: latitudo quatuor cubitoꝝ erit. Vnius[d] mensure fient vniuersa tētoria. Quinqꝫ[e] cortine sibi iūgētur mutuo: ⁊ alie quinqꝫ nexu simili coherebūt. Ansulas[f] hyacinthinas in lateribꝰ ac sūmitatibus facies cortinaꝝ vt possint inuicem copulari. Quinquagenas ansulas cortina habebit in vtraqꝫ parte ita insertas: vt ansa cōtra ansam veniat ⁊ altera alteri possit aptari. Facies[g] ⁊ quinquaginta circulos aureos quibꝰ[h] cortinaꝝ vela iūgēda sunt: vt vnū tabernaculū fiat. Facies[i] ⁊ saga cilicina.xi. ad operiēdū tectū tabernaculi. Lōgitudo[k] sagi vniꝰ habebit.xxx. cubitos ⁊ latitudo quatuor. Equa erit mēsura sagoꝝ oīuꝫ. E[l] quibꝰ qnqꝫ iūges seorsuꝫ: ⁊[m] sex sibi mutuo copulabis: ita[n] vt sextū sagū in frōte tecti duplices. Facies[o] ⁊ quiquaginta ansas in ora sagi vniꝰ vt coniūgi cū altero queāt: ⁊ qnquaginta ansas in ora sagi alterius: vt cū altero copuletur. Facies ⁊ quinq̄ginta fibulas eneas quibus iungantur anse vt[p] vnuꝫ ex oībus operimentum fiat. Qđ[q] autem superfuerit in sagis que parantur tecto.i. vnuꝫ sagū[r] qđ amplius est ex[s] medietate eiꝰ operies tabernaculi posteriora: ⁊[t] cubitus ex[u] vna parte pendebit et[x] alter ex[y] altera qui[z] plus ē in sagorum longitudine vtrumqꝫ[a] latus tabernaculi protegens.

d Vnius men.fi.vni.ten.i. cortine predicte: qꝛ ex illis operiebat tabernaculū per modū tentorij. e Quinqꝫ cortine sibi iūgentur mutuo per suturā ita ꝙ ille quinqꝫ cortine faciebant vnā cortinā magnā longitudinis xxviij. cubitoꝝ. ⁊ latitudinis.xx. cubitoꝝ. ⁊ alie quinqꝫ cortine similiter.

f Ansulas hyacinthinas in lateribus cortinaꝝ.i. in vno latere vniꝰ illarū cortinarū magnarū: ⁊ simili' in vno latere alteriꝰ: ita ꝙ ille due magne cortine possent simul iūgi per torques affixas in āsulis predictis: ⁊ sic ex illis duabꝰ cortinis magnis fieret vna maior in duplo habēs.xl. cubitos in lōgitudine. ⁊.xxviij. in latitudine ꝭm longitudinē cortinaꝝ ptialium.

g Facies ⁊ quinquaginta circulos aureos. isti circuli sunt torques predicte. h Quibus cortinaꝝ vela iungenda sunt. Vela cortinarū dicuntur hic ille due magne cortine predicte que iungebātur simul per torques predictas. i Vt vnum tabernaculū fiat.i. vnum operimentū totius tabernaculi: qđ sic patet: quia parietes tabernaculi ab oriente in occidentē erant xxx. cubitoꝝ. ⁊ paries ab aquilone in meridiem que faciebat latitudinē tabernaculi erat.x. cubitoꝝ: ⁊ erat a parte occidentis. A parte autem orientali non erat paries sed erat ibi velum loco parietis. Parietes autē tabernaculi habebāt.x. cubitos in altitudine: ⁊ sic patet ꝙ linea ptracta a pede parietis tabernaculi: ⁊ trāsiens per sūmitatem eiusdem parietis ad summitatem alterius parietis oppositi: ⁊ inde descendens vsqꝫ ad terraꝫ erat.xxx. cubitoꝝ. quia quilibet paries habebat decem cubitos altitudinis: ⁊ spacium inter parietes erat decem cubitoꝝ latitudinis: ⁊ sic habentur triginta cubiti. Omnes autem cortine faciebant simul iuncte vnum tentorium vel cortinam.xl. cubitoꝝ longitudinis: vt predictū est: ⁊ per cōsequens ꝭꝫ longitudinem istam operiebat tectū tabernaculi ꝭm longitudinem suam: qđ erat.xxx. cubitoꝝ. ⁊.x. cubiti pendebant retro parietem occidentalem ⁊ ꝭm latitudinē suā pendebat retro parietes templi laterales.ix. cubitos ex vtraqꝫ parte: ita ꝙ non pertingebat vsqꝫ ad terraꝫ spacio vnius cubiti hinc ⁊ inde. Scđm operimentū tabernaculi erat de cortinis factis ꝺ pilis caprarū: qui filabātur ⁊ texebantur: ⁊ istud opertorium erat super cortinas predictas factas de diuersis coloribus: de isto scđo operimento dicitur.

i Facies ⁊ saga cilicina.xi. saga cilicina vocantur hic cortine facte de pilis caprarū. k Longitudo sagi vniꝰ habebit.xxx. cubitos. ⁊ sic erāt longiores duobus cubitis q̄ꝫ cortine facte varijs coloribus ex quibus factum est primū operimentum.

l E quibus iūges quinqꝫ seorsum. s. simul cōsuendo quasi ad faciendum vnū sagum.xx. cubitoꝝ. latitudinis.xxx. cubitoꝝ.

m Et sex sibi mutuo copulabis: qꝛ sex alia saga simil' cōsuebātur ad faciendū quasi vnuꝫ sagum.xxiiij. cubitoꝝ latitudinis.

n Ita vt sextū sagum in fronte tecti duplices. q̄ñ medietas eiꝰ.i. duo cubiti latitudinis vnius sagi in pte orientali tabernaculi ponebatur replicata vt capita colūnaꝝ que erāt i introitu tabernaculi tegerent: que tenebā: vnum cubitum: ⁊ vt operimentū factū de sagis forcius teneretur super tabernaculum. Alij autem duo cubiti erāt in parte opposita tabernaculi: vt.ī.hꝛ ⁊ ideo dicit hic. Vt sextum saguꝫ in fronte tecti duplices: ⁊ qđ postea subdit. Et medietate eius ope.po.taber. non est intelligēdum de eodem sago in numero: quia idē sagū numero nō poterat eē in fronte tabernaculi ⁊ in posteriori pte eiꝰ. ſꝫ intelligendū ē p equiualētiā: qꝛ ex oībꝰ sagis fiebat vnū opimentū tabernaculi: ⁊ duo cubiti pmi sagi erāt in frōte tabernaculi: ⁊ duo cubiti vltimi sagi erāt i posteriori pte tabernaculi: ⁊ isti duo cubiti diuersoꝝ sagoꝝ cōparabāt vni sago integro. o Facies ⁊ qnquaginta ansas ⁊c̄. qꝛ ista duo magna saga iūgebāt sil' per ansas ⁊ torques eneas sicut de alijs cortinis p̄dictū ē. p Vt vnū ex oībꝰ opimentū fiat. qꝛ p talē cōiūctionē fiebat vnū opimētū totiꝰ tabernaculi. q Qđ aūt su. in sa. que pa. tecto. i. ad tegēdū tabernaculū. r Id est vnū sagū qđ ampliꝰ ē. s. vltra numeꝝ cortinarū factaꝝ de varijs coloribꝰ de qbꝰ p̄dictū ē ꝙ erāt tm̄.x. ⁊ ꝺ sagis dictū ꝙ erāt.xi. ⁊ ꝺ illo.xi. ostēdit qd debeat fieri dicēs. s Ex medietate eiꝰ opies posteriora tabernaculi: qꝛ pēdebat retro parietem occidentalē duobꝰ cubitis vltra opimentū pmū de cortinis variatis: ⁊ duo cubiti erāt replicati in frōte tabernaculi: vt iaꝫ dictū est. ⁊ isti quatuor cubiti faciūt sagū integrū p cōpollentiā: vt dictum est.

t Et cubitꝰ ex vna pte pēdebit ⁊c̄. Ad intellectū huiꝰ lr̄e que intricata ē cōsiderādū: ꝙ sicut dictū ē saga pticularia erāt longiora cortinis varijs duobꝰ cubitis. In opimēto aūt totali facto ex oībꝰ cortinis variatis lōgitudo illiꝰ operimēti erat ex latitudinibꝰ cortinarū sil' iūctis: ⁊ eodē mō dicēdū de totali opimēto fcō ex oībꝰ sagis. ⁊ iō q̄ñ illa duo opimēta erāt extēsa sup totū tabernaculū longitudo cortinaꝝ ptialiū transibat ex trāsuerso tabernaculi ⁊ sic distabat a terra vno cubito in latere australi: ⁊ alio cubito in latere aqlonari ⁊ p cōñs lōgitudo sagoꝝ ptialiū q̄ erat maior duobꝰ cubit' attingebat vsqꝫ ad terrā pēdēs in vtroqꝫ latere tabernaculi vno cubito vltra cortinas: ⁊ hoc ē qđ đr. t Et cubitꝰ. s. sagi. v Ex vna pte pēdebit. s. vltra cortinas. x Et alt'. s. cubitꝰ sagi. y Ex altera s. pte tabernaculi pēdebit. z Qui plus est in sagoꝝ longitudine i. q̄ excedit lōgitudinē cortinaꝝ ex vtraqꝫ pte: ⁊ sic sūt duo cubiti sagoꝝ pēdētes ad t̄rā vltra cortīas: vnꝰ ex vna pte tabnaculi: ⁊ alt' ex altera. ⁊ h ē qđ đr. a Vtrūqꝫ latꝰ tabnaculi ptegēs: ⁊ p̄dcā patēt

Universidad de Salamanca. BGH

in figura q̄ꝫtū ad cōiūctionē cortinaꝝ ⁊ sagoꝝ. Modꝰ aūt opiēdi tabernaculū nō pōt in plano figurari: ſꝫ de facili pōt imaginari.

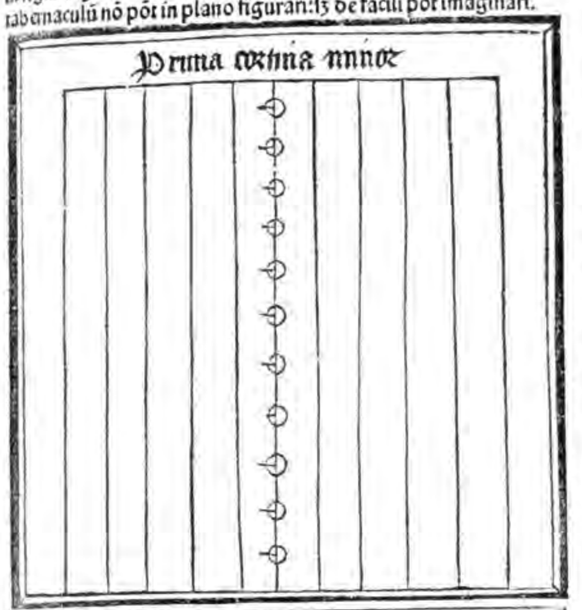

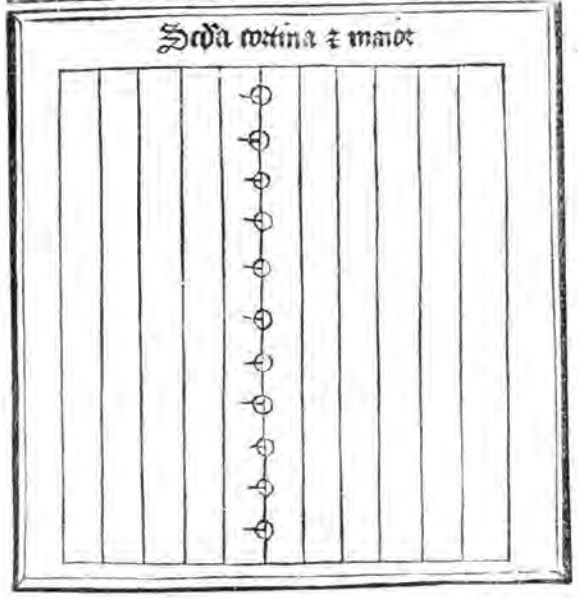

b Facies ⁊ opi. ali. te. ꝺ pellibus ⁊c̄. dicūt aliq doctores ꝙ ista duo opimēta de pellibus erāt tm̄mō super tectū tabernaculi. Alij autē dicūt ꝙ pbabilius vt videt ꝙ descēdebāt ad terrā nō solū in tribꝰ ptibꝰ tabnaculi sic cortine ⁊ saga que nō opiebāt frontē tabernaculi: vt pꝫ in supra dictꝭ: ſꝫ ista de pellibus pendebant ante velum qđ erat in introitu tabernaculi vt dicit Josephꝰ. ad hoc eñi erāt vt repellerēt vī ymbriū ⁊ ventoꝝ ⁊ iō erāt necessaria: vt vr̄: nō solū sup tectū tabernaculi ſꝫ eciā in lateribꝰ circūquaqꝫ. Sciendū eciā ꝙ ista opimēta de sagis ⁊ pellibꝰ erāt fortit' affixa terre cū funibꝰ ⁊ paxillis ne a vētis ⁊ ymbribꝰ mouerētur. c Facies ⁊ tabulas. h cōñr describit tabernaculū q̄ꝫtuꝫ ad eiꝰ parietes qui erāt de tabulis sursum erectis: ⁊ in latere aquilonari erāt.xx. tabule quaꝝ quelibet habebat.x. cubitos lōgitudinis ⁊ cubitū ⁊ dimidiū latitudinis ⁊ iō erecte sursum vna iuxta aliā faciebāt parietē.x. cubitoꝝ altitudinis: ⁊.xxx. cubitoꝝ lōgitudinis. spissitudo aūt huius parietis erat eadem cum spissitudine tabulaꝝ que nō exprimit in textu: ⁊ ideo varie h dicit̄. Dicit Ra.sa. ꝙ spissitudo tabulaꝝ erat vniꝰ cubiti: sed hoc nō vr̄ veꝝ: qꝛ essent nimis pōderose ad portādū de loco ad locū ⁊ ad erigēdū sup bases ⁊ ad stādū ibi: qꝛ pp pōdꝰ possent de facili a basibꝰ declinare. Itē si h esset verū latitudo tecti eēt.xij. cubitoꝝ: ⁊ cortine i lateribꝰ tabernaculi distarēt a terra duobꝰ cubit: cuiꝰ ōtrius ipse dicit. s. ꝙ vno cubito tm̄ distabāt: ⁊ iō iosephꝰ dicit pbabiliꝰ ꝙ spissitudo tabulaꝝ erat tm̄ quatuor digitoꝝ: ⁊ sic paries aquilonaris erat spissitudinis quatuor digitoꝝ. paries aūt australis cōsimilis erat per omnem modum in longitudine latitudine ⁊ spissitudine: paries autem occidentalis habebat.x. cubitos in altitudine sicut precedētes: ⁊ quatuor digitos in spissitudine. in longitudine vero habebat.x. cubitos ꝭm latitudinem interiorem templi: ⁊ cuꝫ hoc habebat quatuor digitos in longitudine vt cum parietibus aquilonari ⁊ australi iungeretur in angulo recto. ⁊ ideo in pariete occidentali erant tm̄ octo tabule.vi. habentes quelibet in latitudine cubitum ⁊ dimidium ⁊ sic faciebant parietem longitudinis.ix. cub. alie vero due tab. habebant latitudinis dimidium cubitum ⁊.iiij. digitos. ⁊ erāt iste due tabule in pariete occidētali hic ⁊ inde vbi iūgebātur cū parietibus tabernaculi lateralibus: ita ꝙ quelibet claudebat dimidium cubitum: ⁊ residuū latitudinis qđ erat.iiij. digitoꝝ iungebatur cum pariete laterali hinc ⁊ inde ad angulum rectum per modū ptractū in margine.

Facies[b] ⁊ operimētum aliud tecto de pellibꝰ arietuꝫ rubricatis ⁊ sup hoc rursum aliud operimētū ꝺ hyacinthinis pellibꝰ. Facies[c] ⁊ tabulas stātes tabernaculi de lignis sethī: q̄ singule denos cubitos in lōgitudine habeāt: ⁊ in latitudine singlos ac semisseꝫ. In lateribꝰ tabule due incastrature fiēt qbꝰ tabula alteri tabule cōnectat: atqꝫ i hūc modū cūcte tabule pa-hūt. Quaꝝ.xx. erūt in latere meridiano qđ vgit in austrū: quibꝰ xl. bases argēteas fūdes: vt bine bases singul' tabul' p duos angulos subijciant. In latere qꝫ scđo tabernaculi qđ vgit ad aqlonē viginti tabule erūt.xl. hñtes bases argēteas. Bine bases singulis tabulis supponentur. Ad occidentalem vero plagaꝫ tabernaculi facies sex tabulas: ⁊ rursuꝫ alias duas que in angulis erigantur post tergum tabernaculi. Eruntqꝫ sibi cōiuncte a deorsum vsqꝫ ad sursuꝫ et vna oēs cōpago retinebit.

Sequitur figura p tabulis ⁊ basibus terre infigendis.

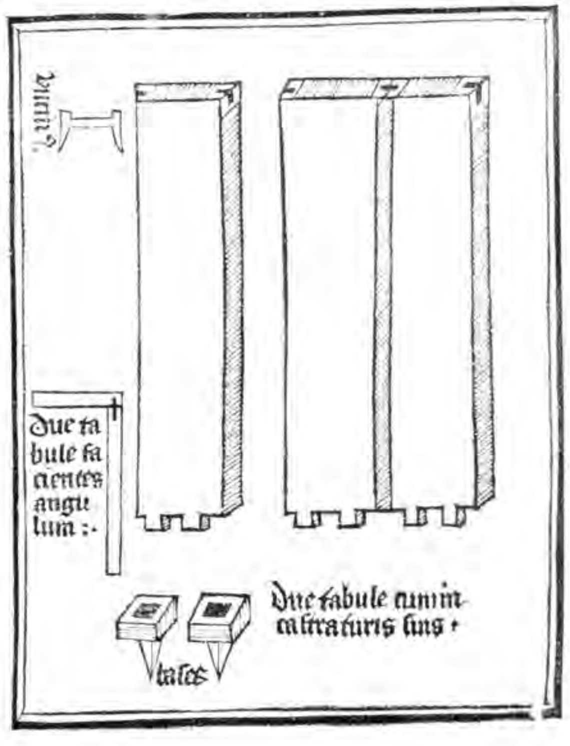

Et de iſtis duabus tabulis facit ſpecialē mentionē poſt alias cū dicit.
b Duabus quoq; ta. que in an. po. ſunt ⁊c. q2 nō erāt tante latitudinis ſicut alie tabule: ſed erāt equalis longitudinis ⁊ ſpiſſitudinis. p̄dicte vō tabule in parte inferiori iūgebātur vna iuxta aliā p bases: que erāt quadrate in parte ſuperiori ⁊ acute inferi⁹ ⁊ oblonge: vt figerētur intra terram. In parte aūt ſuperiori quelibet habebat vnū foramē quadratū vbi intrabāt incaſtrature tabulaꝝ: quas incaſtraturas Joſephus vocat cardines: ⁊ due baſes erant ſub qualibet tabula corr̄ndētes duabus incaſtraturis cuiuſlibꝫ tabule eas ſuſcipiētes intra

Duab⁹ᵈ qꝫ tabul' q̄ i angul' ponēde ſūt: ſilīs iūctura ſeruabit' ⁊ erūt ſil' tabule octo: baſes earū argētee xvi. duab⁹ baſib⁹ p vnā tabulam ſupputatis. Facies ᵉ ⁊ vectes d̄ ligniS ſethī quinqꝫ ad ꝯtinēdas tabulas in vno latere tabernaculi: ⁊ qnqꝫ alios in altero: ⁊ eiuſdē numeri ad occidentalē plagā q mittēt p medias tabulas a ſūmo vſ

ſe ſicut in margine deſcribitur: ⁊ q2 predicte baſes erāt fortiter fixe īrra terrā ⁊ ordinate poſite vna p⁹ aliaꝫ: ⁊ p ꝯñs tabule eis infixe: a pte inferiori erāt fortiter ꝯiūcte: i ſupiori vō pte iūgebāꝭ vncinis q̄z q̄libꝫ iūgebat duas tabl'as ſil' itrās ſūmitatē vtriuſqꝫ table. vñ vbi trāſl' nrā hꝫ: erūtqꝫ ꝯiūcte a deorſuꝫ vſqꝫ ſurſum ⁊ oēs vna ꝯpago retinebit. In heb. hr̄ ſic. Erunt coniuncte ſuper caput vncino vno: ſicut ſcribitur in margine: hoc excepto ꝙ capita tabulaꝝ erāt ꝯcauata ſꝫ ſpiſſitudinē vncinoꝝ ita ꝙ vncini nō excedebāt capita tabulaꝝ: ſꝫ īplebāt illā ꝯcauatiōeꝫ. e Facies ⁊ ve. iſti aūt vectes erāt ad ꝯiūgēdū tabl'as iuꝭ ptē ſupiorē ⁊ īferiorē ipaꝝ. ⁊ iō in tabul' erāt anuli affixi: p q̄s trāſibāt vectes. Erāt aūt qnqꝫ vectes in latē aq̄lonari: ⁊ qnqꝫ i latere auſtrali: ⁊ qnqꝫ i occidētali: vt hr̄ i tex. ⁊ h̄ expōiꝭ dupl'r. Dicūt aliq̄ ꝙ p qnqꝫ vectes itelligūꝭ qnqꝫ ordīes vectiū: ⁊ ſic i q̄libet tabula erāt anuli qnqꝫ ordinate diſpoſiti: vt vectes poſſent p illos recte trāſire. Ra. ſa. dic. ꝙ nō erāt ibi qnqꝫ ordines vectiū: ſꝫ tm̄ tres ordines ⁊ ſic in q̄libet tabula erāt tm̄ tres anuli p q̄s vectes trāſibāt. erāt tn̄ tm̄ qnqꝫ vectes in q̄libet latere tabernaculi: q2 vectꝭ ille q̄ trāſibat p anulos fixoſ ⁊ i medio tabulaꝝ erat vn⁹ ⁊ ꝯtinu⁹ a p̄ncipio pietꝭ vſqꝫ ad finē. Per anulos vō q̄ erāt v̄ſus ptē ſupiorē ⁊ inferiorē trāſibāt duo vectes vn⁹ q̄ mittebaꝭ p vnā ptē pietꝭ: ⁊ ali⁹ p ptē oppoſitā ⁊ ꝯiūgebāꝭ i medio: ita ꝙ caput vni⁹ vectꝭ intrabat caput alteri⁹ faciētes vnū vectē ꝯtiguū ſicut fit i baculis epoꝝ q̄ ſūt in plurib⁹ ptib⁹ p talē modū ꝯiūctꝭ ⁊ ſic pꝫ ꝙ vno pariete erāt qnqꝫ vectes: duo ſupi⁹: ⁊ duo īferi⁹ ⁊ vn⁹ in medio. Vectes tn̄ q̄ erāt i pte occidētali erāt breuiores alijs: q2 paries ille habebat tm̄. x. cubitoſ ⁊. viij digitos in lōgitudīe: ⁊ ſic vectꝭ medi⁹ habebat tm̄. x. cubitos ⁊ octo digitos lōgitudinis. duo aūt ſupiores. v. cubitos ⁊ q̄tuor digitos: ⁊ inferiores ſil'r. Sciendū aūt ꝙ anuli p̄dicti ⁊ vectes erāt in exteriori pte tabernaculi ⁊ vectes vni⁹ parietis ꝯiūgebanꝭ cū vectib⁹ alteri⁹ parietis in angulo cōi vtriqꝫ parieti cū fortib⁹ vncinis vt tabernaculū firmiter ſtaret ꝯ ipulſū ventoꝝ. Ad maiorē aūt intellectū deſcribiꝭ hic vn⁹ paries tabernaculi per quē p̄nt faciliter imaginari alij duo: nō eñ pōt totū tabernaculū ſiml' put erat erectū in plano figurari.

Sequiꝭ figura vni⁹ lateris tabernaculi q̄tuꝫ ad tabulas ⁊ baſes quibus infiguntur.

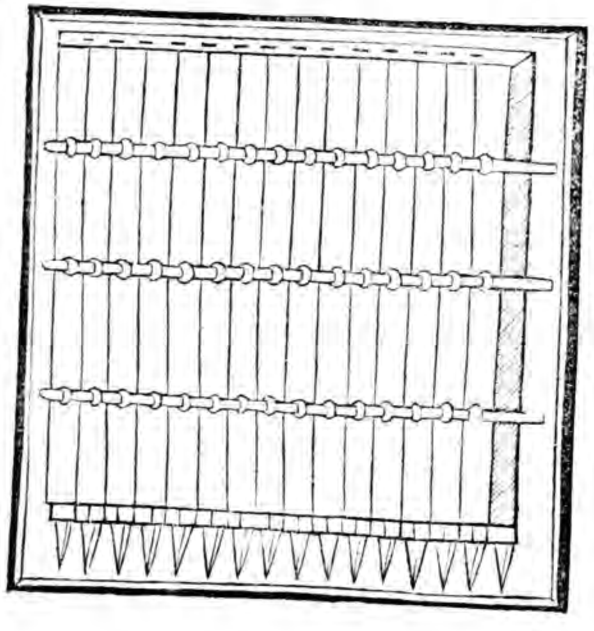

d Facies ⁊ velum. hic deſcribitur tabernaculuꝫ q̄tū ad vela: que erant duo. vnum erat diuidens partem templi que erat ſanctū ſanctoꝝ ab alia que dicebatur ſanctū vel ſancta: ⁊ de illo loquitur hic Facies ⁊ ve. de hya. ⁊c. erat eñ de cōſili ope ſecum cornnis de quibus predictū eſt: ⁊ hic exponatur ſicut ibi. e Quod appendēs aū quatu. co. iſte q̄tuor colūne erāt intra tabernaculū inter ſanctū ⁊ ſanctū ſanctoꝝ. Ex q̄bus patet ꝙ iſtō velum habebat. x cubitos in quadꝝ q2 altitudo tabernaculi erat. x. cubitoꝝ ⁊ latitudo. x.

Vſqꝫ ad ſūmū. Ipſas qꝫ tabulas deaurabis: ⁊ fūdes in eis anulos aureos p q̄s vectes tabulata ꝯtineant: q̄s opieſ laminis aureis. Et eriges tabernaculuꝫ: iuxta exemplar qd̄ tibi in mōte mōſtratū eſt. Faciesᵈ ⁊ veluꝫ de hyacintho et purpura: coccoqꝫ bis tīcto ⁊ byſſo retorta ope plumario: ⁊ pulcra varietate ꝯtextū: qd̄ᵉ appēdēs aū q̄tuor colūnas de lignis ſethim q̄ ipe quidē deaurate erūt: ⁊ habebūt capita aurea ⁊ᶠ baſes argenteas. Inſereꝭᵍ autē velū p circulos intraʰ qd̄ pones archā teſtimonij qⁱ ⁊ ſāctuariūᵏ ⁊ ſāctuarij ſāctuaria diuidēt. Ponesˡ ⁊ ꝓpiciatoriū ſup archā teſtionij i ſctā ſctōꝝ: mēſāqꝫᵐ extra velū: ⁊ ꝯtra mēſaꝫ cādelabꝝ i latere tabernaculi meridiāo. Mēſa eñ ſtabat in pte aq̄lonis. Faciesⁿ ⁊ tētoriū in itroitu tabernaculi d̄ hyacintho ⁊ purpura coccoqꝫ bis tincto ⁊ byſſo retorta: opere plumario: ⁊ quinqꝫ colūnas deaurabis lignoꝝ ſethiꝫ aū q̄s ducetur tētoriū q̄ꝝ erūt capita aurea ⁊ baſes enee.

f Et baſes argēteas. iſte baſes erāt fixe in terra: ⁊ in ſuperiori pte habebāt vnū foramē: ita ꝙ pes colūne intrabat foramē illud: vt ſolide ſtaret erecta. g Inſereꝭ aūt velū p circulos vt mediātibus illis poſſet velū trahi.
h Intra qd̄ ⁊c. ſ. vltra velū intra ſanctū ſanctoꝝ. ⁊ ideo ſubditur.
i Quo ⁊. ſ. velo. k Sanctuariū ⁊ ſan. ſan. diui. qd̄ ſupra vocatum eſt ſanctū. hic dicitur ſanctuariū. ita ꝙ iſta diuiſio intelligiꭍ inter ſanctum ⁊ ſanctum ſanctoꝝ.
l Pones ⁊ ꝓpiciatoriū ſuper archā. modus ponēdi expoſitus ē ca. prece. m Menſamqꝫ extra velū. ſ. in parte illa tabernaculi q̄ dicitur ſanctum. Et cōtra mē. cā. in la. tab. me. ⁊c.
n Facies ⁊ tentoriū. hic cōſequēter deſcribiꭍ velū qd̄ pendebat in introitu tabernaculi loco parietis: ⁊ fuit ſimile q̄tum ad materiā ⁊ formā ⁊ quātitatē velo predicto qd̄ diuidebat ſanctū ⁊ ſcm̄ ſāctorū. hoc excepto ꝙ illud pēdebat in quatuor colūnis. iſtud autē in quinqꝫ ⁊ in hoc ꝙ baſes colūnaꝝ illius veli erant argentee: iſtius autem enee: ⁊ patet lr̄a. Rationes autem predictoꝝ ſic accipiūtur ſicut in ca. prece. dictū fuit. Per partē tabernaculi que dicebaꭍ ſāctū ſanctoꝝ figurabaꭍ alia pars orbis nobis inuiſibilis vbi eſt locus beatoꝝ. ⁊ ſm̄ hoc fuerūt aſſignate rationes eoꝝ que erāt iuxta ſanctū ſanctoꝝ. ſ. arche ꝓpiciatorij: ⁊ ipſoꝝ cherubin per partem vero tabernaculi que dicebatur ſanctū figurabatur alia pars orbis nob viſibilis: que eſt a celo ſydereo ⁊ infra: ⁊ ſm̄ hoc aſſignāde ſunt rationes eoꝝ que erant in illa parte tabernaculi: p cortinas eñ diuerſoꝝ coloꝝ ⁊ multipliciter variatas que imediate tangebāt tabernaculū: figurabaꭍ celū ſydereū ſtellis varijs decoratum. per. vij. lucernas que erāt in cādelabro figurabātur ſeptē plāete: ⁊ iō cādelabrū intra tabernaculū poſitū erat in pte auſtrali: q2 motus planetaꝝ ab oriente in occidentem in hemiſperio noſtro declinat ab equinoctiali circulo vergens verſus auſtrum. Opimentū vero de pellibus rubricatis figurabat elementū ignis: opimentū d̄ pellibus hyacinthinis elementū aeris: opimentū vero de ſagis elemētū aque tabule vero parietū ⁊ baſes que erant de lignis ⁊ metallis: figurabāt elementū terre: q2 ligna ſunt terre affixa ⁊ metalla generantur in terra: ⁊ ſic per tabernaculū qd̄ figurabat orbē vniuerſum: vt predictū eſt: deſignaꭍ ꝙ erat deputatū cultui veri dei: qui dn̄aꭍ tociꝰ orbi. Menſa aūt ⁊ ꝓpoſitiōis panes: q̄ erāt intra tabernaculū in pte aq̄lonari ex aduerſo cādelabri: deſignabāt ꝙ ſacerdotes ⁊ leuite q̄ erāt deputati in miniſteriū tabernaculi debebāt viuere d̄ ſacrificijs ⁊ oblationib⁹ ppl'i: ſm̄ ꝙ dicit aplus. i. Coꝝ. ix. Qui altari deſeruiūt cū altari pticipāt. Erāt aūt. xij. panes ſup menſam ad deſignādū. xij. trib⁹ iſrael.

Capitulum. xxvij.

Facies ⁊ altare. Deſcripto tabernaculo ⁊ his que erāt intra tabernaculū. h̄ ꝯñter deſcribūtur illa que erāt ex̄ tabnaculū: ad ipm tn̄ ptinētia. ⁊ p̄mo deſcribiꭍ altare holocauſtoꝝ. ſcd̄o atriū tabernacli in q̄ erat altare p̄dictū: ibi. Facies ⁊ atriū. Circa p̄mū d̄r. a Facies ⁊ altare de lignis ſethiꝫ. q̄ ſic ſūt ipurribilia vt p̄dictū ē: ita ſūt incremabilia: qd̄ req̄rebaꭍ eo ꝙ ignis erat ſēp i altari ⁊ nihilomin⁹ illud altare īteri⁹ ⁊ exteri⁹ erat optū laminis eneis. Erat aūt iſtud altare q̄dratū ſꝫ lōgitudinē ⁊ latitudinē. ſ. qnqꝫ cubitoꝝ. Altitudo aūt altaris erat triū cubitoꝝ ⁊ erat factuꝫ ad modū arche q̄drate carēns fūdo ⁊ opculo: ita ꝙ habebat ſuperficiē terre p fūdo: ⁊ interi⁹ ꝯcauū erat. b Cornua aūt p q̄. an. in ſupiori pte altaris erāt iſta cornua. c Facieſqꝫ in vſuꝫ ei⁹ le. ad ſuſ. ci. q̄ amouebāꭍ de altari: ⁊ portabāꭍ ex̄. d Et forcipes i. tenaculas ad faciēdū ignē in altari, hebrei dicūt hacinos. ſ. ad recipiendū ſanguinē aīaliū q̄ imolabāꭍ. e Atqꝫ fuſcinulas. ſ. ad extrhēdū carnes d̄ caldarijs ⁊ ad ponēdū ſup altare ea q̄ ibi cremabāꭍ. f Et igniū receptacula. i. vaſa in q̄b⁹ d̄ altari holocauſti accipiebāꭍ carbones viui: vt deferrēꭍ itra tabernaculū ad cremādum thymiama mane ⁊ veſpe ſup altare incēſi: de q̄ hr̄. j. xxx. c. g Craticulā q̄ꝫ ⁊c. iſtud expōitur vno mō ſic ꝙ iſta craticula erat ad modū rhetis facta ⁊ q̄drata ⁊ in q̄tuor angulis habebat q̄tuor cathenas: ⁊ i fine cathenaꝝ q̄tuor anulos: q̄ pōebanꭍ in q̄tuor cornib⁹ altaris ad h̄ aptatis p quādā recuruationē: ⁊ ſic illa craticula ab illis cornib⁹ depēdebat intra ꝯcauitateꝫ altaris vſqꝫ ad altaris mediū. ſ. per cubituꝫ ⁊ dimidium: ⁊ inferius in arula verſus terraꝫ fiebat ignis deſubtus p̄ quādā feneſtrā que in vno latere altaris ad hoc erat facta: ⁊ ignis aſcendēs de arula p foramina p̄dicte craticule tranſiens. illa q̄ erāt ibi poſita cremabāt ⁊ pꝫ lr̄a ſꝫ h̄ vſqꝫ ibi. h Quos pones ſubter arulā altaris. arula eñ ē vas vbi poniꭍ ignis: put Iere. xxxvi. dicitur. ⁊ ſic iſta lr̄a vr̄ manifeſte ꝯdicere p̄dictꭍ: q2 qd̄ d̄r h̄. Quos pones ſubter arulā. loquiꭍ de quatuor anulis p̄dictis: q2 in altari holocauſtoꝝ nō ponūꭍ niſi quatuor anuli tā i iſto loco q̄ꝫ. j. xxxviij ca. Iſti aūt anuli ſm̄ p̄dicta poſiti erāt in cornib⁹ altaris que erant in ſummitate ei⁹: arula aūt erat inferi⁹. ⁊ iō dicūt aliqui ꝙ text⁹ eſt h̄ corrupt⁹ vicio ſcriptoꝝ: q2 vbi d̄r ſubter arulā: dꝫ dici ſup arulā: ſꝫ hoc nō ē veꝝ: q2 in libris antiq̄s ⁊ in hebreo vbi recurrēdū ē p veritate text⁹ habēda habeꭍ ſubter: ⁊ nō ſuper. ⁊ iō ſi q̄s velit ſequi dictā expoſitionē quā plures expoſitores ſequūtur oportet dicere ꝙ in altari erāt octo anuli: quatuor in ſuperiori parte cū quib⁹ craticula depēdebat ex cornib⁹: ⁊ quatuor in īferiori parte ſub arula in q̄bus mittebātur vectes ad portandū altare: ſed hoc non bene cōſonat textui hic ⁊ infra. xxxviij. c. vbi dicitur. Fuſis quatuor anulis p totidē retiaculi ſūmitates ad imittēdū vectes ad portandū altare. Ex quo pꝫ ꝙ anuli quatuor q̄b⁹ imittebāꭍ vectes ad portādū altare erat in ſūmitate retiaculi: ⁊ certū ē ꝙ retiaculū hic non pōt dici ſm̄ trāſlationē noſtrā niſi craticula ad modum rhetis facta: ideo aliter exponit ra. ſal'. Ad cuius intellectum primo ponēda eſt littera p ut habetur in heb. que talis eſt. Et cribrū in modum rhetis eneum per cui⁹ quatuor angulos erūt quatuor anuli erei quos pones ſubter ambitum altaris: eritqꝫ cribrū vſqꝫ ad altaris mediuꝫ. Cribrū hic dicitur quoddā opus ereum ad modum rhetis factum: ⁊ ideo vocatur cribrū: quia ſicut cribrū habet multa foramina ſic ⁊ iſtud: quia factum eſt ad modum rhetis ⁊ circuibat altare exterius attingens a parte inferiori vſqꝫ ad medietateꝫ altitudinis altaris. Ambitus autem dicitur hic quedam eleuatio in circuitu altaris per modum zone: ⁊ erat iſte ambitus ſuper cribrum ⁊ anuli erant poſiti in angulis altaris ſub iſto ambitu: ⁊ ſuper cribrum per quos anulos mittebantur vectes ad portandum altare. Cornua autem que erant in ſuperiori parte altaris in angulis non erāt recuruata: ſed recte tendentia in altum quaſi quidam pomelli ad decorem altaris: ꝯcauitas autem altaris quādo ſituabantur caſtra ⁊ altare implebatur terra vſqꝫ ad ſummū ⁊ ſupra ſuperficiem illius terre intra tabulas altaris incluſiue fiebat ignis ⁊ offerebantur ⁊ cremabantur hoſtie: ſm̄ ꝙ dictum fuit. ſ. xx. capi. Altare de terra facietis mihi. ⁊ quādo mouebantur caſtra: amouebatur altare predictum de tabulis factum: ⁊ remanebat terra: ⁊ iſta expoſitio concordat littere que ad hoc poteſt de facili applicari.

Capitulum. xxvij.

Faciesᵃ ⁊ altare de lignis ſethim: qd̄ habebit qnqꝫ cubitos in lōgitudīe ⁊ totidē i latitudīe

Ad maiorem autem intellectum deſcripſi figuram ſm̄ vtrāqꝫ expoſitionem. Sciendum tamen ꝙ vnum latus tm̄ altaris hic figuratur apparens directe: tum quia alia tria non poſſunt figurari in plano: tuꝫ quia per imaginationem inſpicientis latus vnum alia tria poſſunt de facili capi: cū ſint per omnē modum ſimilia hoc excepto ꝙ in figura prime expoſitionis deſcribitur illud latus in quo erat feneſtra. alia autem tria nullam feneſtrā habebant.

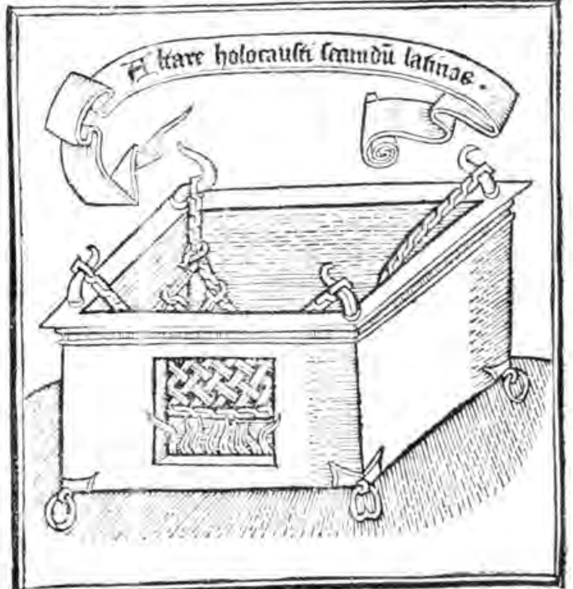

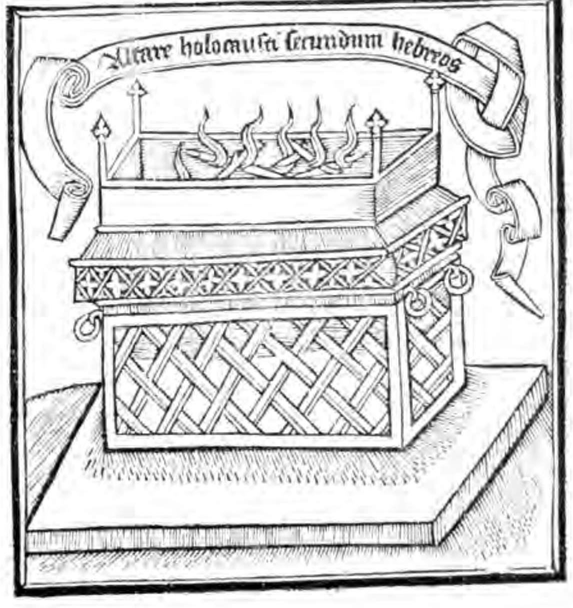

Universidad de Salamanca. BGH

Rationes aũt p̄dictoꝝ ſic aſſignãtur. Altare eñi iſtud vocabaꝭ altare ho/locauſti: nõ q2 hoſtie holocauſtoꝝ ibi tm̄ modo offerrẽtur: ſʒ etiã cum hoc hoſtie pacifice ⁊ p̄ pctõ: ſʒ q2 hoſtia holocauſti dignioꝛ erat vtpote: q2 to/ta incendebaꝭ ad honoꝛẽ diuinũ: alie vero nõ. ideo denoĩatur altare holo cauſtoꝝ tãq̄ʒ a digniori. Itẽ iſtud altare non erat intra tabernaculum ſed extra in atrio tabernaculi: tam ꝑpter mũdiciã taber naculi ſeruandã: tum quia nõ poſſent hoſtie ibi cre/mari: ſʒ inflãmarẽtur corti ne que erãt ſuper tectũ cuʒ non diſtarent a pauimẽto tabernaculi niſi per .x. cu/bitos: tũ ne fierẽt ſimiles ydolatris qui ĩmolabant ⁊ offerebãt victimas ſup altaria que erant in tẽplis ydoloꝝ.

b Facies ⁊ atriũ. h̄ ꝯñr deſcribiꝭ atriũ qḋ erat cir/ca tabernaculũ: erat autẽ hmõi atriũ quedã platea magna ſub diuo hñs ĩ lõ gitudĩe centũ cubitos ab oꝛiente in occidẽtẽ ⁊ in la/titudine q̄nquaginta ab auſtro v̄ſus aquilonem ⁊ erat clauſa colũnis q̄nq̄ʒ pedũ altitudinis in q̄bus pendebãt coꝛtine vſq̄ʒ ad terrã: vbi cũ paxillis ⁊ fu nibus figebanꭲ ne a ven/tis mouerẽtur. In latere v̄o aq̄lonari ipſius atrij erãt .xx. colũne: ⁊ in latere auſtrali .xx. ⁊ in occidenta li .x. ⁊ in latere oꝛiẽtali .x. ⁊ erãt oẽs de ere ſm ꝙ hr̄. ĩ .xxxviij. ca. ⁊ erãt infixe ba/ſib⁹ eneis: eo mõ ſicut di/ctũ ẽ de alijs colũnis exi/ſtẽtib⁹ ĩ tabernaculo: coꝛ/tine v̄o habebãt in latitu dine .v. cubitos ſm lõgi/tudinẽ colũnaꝝ: ⁊ erãt fa/cte cũ acu reticulato ope: vt dicit Ra. ſa. ita ꝙ vul/gus q̄ erat extra atriũ per foramina coꝛtinaꝝ pote/rat vidẽ ſacrificia ⁊ obla/tiões que fiebãt in atrio p̄ ſacerdotes: ⁊ erãt oẽs de eadeʒ materia .ſ. de byſſo retoꝛta: vt fila eẽnt hñ foꝛ/tia: ⁊ p̄ ꝯñs eiuſdeʒ colo/ris: hoc excepto ꝙ in itroi tu atrij qui erat in parte oꝛientali lõgitudinis q̄nquaginta cubitoꝝ vt iam dictũ eſt .xx. cubiti medij claudebãtur p̄ coꝛtinas factas de quatuoꝛ colori bus .ſ. hyacintho ⁊ purpura coccoq̄ʒ bis tincto ⁊ byſſo retoꝛta: ⁊ illa coꝛ/tina poterat trahi ⁊ retrahi p̄ ingreſſu ⁊ egreſſu eoꝝ q̄ intrabãt atriũ: decẽ aũt cubiti q̄ erãt ex vtraq̄ʒ parte introit⁹ claudebãtur coꝛtinis de byſſo fa/ctis: ſicut ⁊ alie que erãt ĩ circuitu. i Oẽs colũne ⁊c̄. In heb. habeꭲ ſic. Omniũ colũnaꝝ atrij p̄ circuitũ cincture eaꝝ ⁊ vncini de argẽto: ⁊ vocanꭲ hic cincture quidã circuli argẽtei circũdãtes colũnas: vt dicit Ra. ſa. vtruʒ tñ eſſent in medio colũne per modũ cuiuſdã pomelli vel in ſupioꝛi p̄te per modũ capitelli nõ determinat. Rõnabili⁹ tñ videꭲ ꝙ eẽnt p̄ modũ capitel/loꝝ in ſupioꝛi p̄te: q2 erãt ad decoꝛẽ q̄ magis debẽt poni in capite colũne. Vncini aũt dicũꭲ vbi coꝛtine pendebãt a colũnis: ⁊ ſm hoc colũne dicte nõ erãt veſtite laminis argẽteis: ſed tñ in capitib⁹ eoꝝ erãt q̄dã circuli ar/gentei. k Cũcta vaſa tabernaculi .ſ. cauille martelli ⁊c̄. hmõi que erant neceſſaria ad erigẽdũ colũnas ⁊ coꝛtinas. l Ex ere facieus. Inſra. n. cuiuſcũq̄ʒ artis ſm modũ loquẽdi hebꝛaicũ vaſa vocãtur. Diſpoſitioneʒ aũt atrij q̄ʒtũ ad colũnas ⁊ coꝛtinas hic nõ deſcripſi: tũ q2 p̄ ea q̄ dicta ſunt a quolibet de facili põt capi: tũ q2 in fine libꝛi poneꭲ q̄n agetur de erectõe tabernaculi: rõ aũt hui⁹ atrij circa tabernaculũ ac cipiꭲ: tũ ꝑpter reuerentiã tabernaculi ne populares ad ip̄m nimis appꝛopinquarent: tum vt ſacerdotes ⁊ leuite liberi⁹ facerẽt officia ſua circa altare holocauſti m̄ltitudi/ne ppl'i exteri⁹ exi/ſtente.

i. quadrũ ⁊ tres cubitos in altitu/dine. Coꝛnua[b] autẽ per quatuoꝛ angulos ex ipſo erũt ⁊ operies il/lud ere. Faciesq̄ʒ[c] in vſus eius le betes ad ſuſcipiendos cineres ⁊[d] foꝛcipes atq̄ʒ[e] fuſcinulas: ⁊[f] ignium receptacula. Omnia vaſa ex ere fabꝛicabis. Craticulamq̄ʒ[g] in mo dum rhetis eneã: per cui⁹ quatu/oꝛ anglos erũt quatuoꝛ annuli enei quos pones ſubter arulam alta/ris. Eritq̄ʒ craticula vſq̄ʒ ad alta ris medium: facies ⁊ vectes alta ris de lignis ſethim duos q̄s ope ries laminis eneis ⁊ induces per circulum: erũtq̄ʒ ex vtroq̄ʒ latere altaris ad poꝛtandũ. Non ſolidũ ſed ĩane ⁊ cauũ intrinſecus facieſ illud: ſicut tibi in monte monſtra/tum eſt. Facies[h] ⁊ atriũ taberna culi: in cuius auſtrali plaga cõtra meridieʒ erũt tentoꝛia de byſſo re toꝛta. Centũ cubitos vnuʒ latus tenebit in longitudine ⁊ colũnas .xx. cũ baſibus totidem eneis: que capita cũ celaturis ſuis habebũt argentea. Similiter ⁊ in latere aq lonis per longũ erunt tẽtoꝛia cen/tum cubitoꝝ colũne viginti: ⁊ ba ſes enei eiuſdeʒ numeri: ⁊ capita carũ cuʒ celaturis ſuis argentea. In latitudine vero atrij qḋ reſpi/cit ad occidẽtẽ erũt tentoꝛia p̄ qn quaginta cubitos ⁊ colũne deceʒ: baſeſq̄ʒ totidẽ. In ea quoq̄ʒ atrij latitudine que reſpicit ad oꝛientẽ q̄nq̄ginta cubiti erũt: ĩ q̄b⁹ q̄nde ciʒ cubitoꝛum tentoꝛia lateri vno deputabũtur: colũneq̄ʒ tres ⁊ ba ſes totideʒ: ⁊ in latere altero erũt tentoꝛia cubitos obtinentia quin/decim: colũne tres ⁊ baſes totidẽ in introitu vero atrij fiet tentoꝛiũ cubitoꝛũ viginti ex hyacintho ⁊ purpura: coccoq̄ʒ bis tincto ⁊ byſ/ſo retoꝛta opere plumario. Colũ/nas habebit quatuoꝛ cuʒ baſibus totidẽ. Omnes[i] colũne atrij per circuitũ veſtite erunt argenteis la minis: capitibus argenteis ⁊ ba/ſibus eneis. In longitudine occu pabit atrium cubitos centum: in latitudine quinquaginta: altitu/do quinq̄ʒ cubitoꝛuʒ erit. Fietq̄ʒ de byſſo retoꝛta: ⁊ habebit baſes eneas. Cuncta[k] vaſa tabernacu/li in omnes vſus ⁊ cerimonias taʒ paxillos eius q̄ʒ atrij ex[l] ere facie/tis. Precipe[m] filijs iſrael vt affe rant tibi oleum de arboꝛibus oli/uaruʒ puriſſimũ[n]: piloq̄ʒ[o] contu/ſum vt[p] ardeat lucerna ſemper[q] ĩ tabernaculo teſtimonij extra ve/lum quod oppanſum eſt teſtimo/nio: ⁊[r] collocabunt eam aaron et filij eius: ⁊ vſq̄ʒ mane luceat co/ram dño. Perpetuus erit cultus p̄ ſucceſſiones eoꝝ coꝛã filijs iſrl'.

Applica[a] Ca. xxviij.

q̄ʒ ad te aaron fratrem

m Precipe filijs iſrl'. Hic ꝯñr agiꭲ de illo qḋ erat ne/ceſſariũ ad illumi nationẽ tẽpli: tum ꝑpter decoꝛẽ: tuʒ vt ibi ĩ nocte poſ ſet clare videri cũ dicitur.

n Precipe filijs iſrl'. vt af. n. oleum de ar. oli. i. de fru/ctu oliue expreſſũ iſtud eñi pꝛopꝛie oleuʒ dr̄. oleũ au/tẽ nucũ ⁊ alterius materie cuiuſcũq̄ʒ dr̄ tñ oleũ partici patiue ⁊ diminu/tiue.

n Puriſſimuʒ .i. ſine amurca.

o Piloq̄ʒ ꝯtuſũ q2 iſtud eſt puriuſ q̄ʒ illud qḋ teritur inter molas.

p Vt ardeat lu/cerna .i. lucerne. ac cipiẽdo ſingulare p̄ plurali: ſicut .ſ. viij. ca. Venit mu ſca grauiſſima .i. multitudo muſca rum.

q Semp .i. qua/libet nocte. Joſe/phus etiã dicit ꝙ etiã de die tres ar/debãt ⁊ oẽs ſeptẽ ĩ nocte: nec licitũ erat ibi ardere ali ud oleum.

r Et collocabũt eã aaron ⁊ filij ei⁹ hoc eñi nõ erat li/citũ niſi ſacerdoti bus.

a Applica quoq̄ʒ ad te aaron. deſcripto Cap. xxviij. tabernaculo: hic ꝯñter agitur de miniſtris ad cultum ta/bernaculi deputãdis: ⁊ pmo de oꝛnatu eoꝝ ſeu ꝯpoſiti/one. ſcðo de ipſoꝝ ꝯſecratiõe ca. xxix. tercio de officij exe cutione: ibi. Mũdabis. Ad euidentiã p̄mi p̄mo ponã ſub quodã cõpẽdio oꝛnamẽta ſeu veſtimẽta ſacerdotũ p̄ oꝛdinẽ ⁊ intẽdo in h̄ ſequi Joſephũ: q2 fuit de genere ſacerdotali: ⁊ mãſit in hieruſaleʒ tp̄e quo adhuc ſtabat tẽplũ ⁊ ſacerdotũ miniſteriũ. ⁊ iõ pluries po tuit videre ⁊ vidit veſtes ⁊ oꝛnamenta ipſoꝝ: ⁊ iõ certi⁹ potuit ſcri/bere talia q̄ʒ Ra. ſa. ⁊ alij q̄ fuerũt poſtea p̄ magnũ tp̄s: q2 ſm hie ro. in ep'la ad deſideriũ. aliter viſa aliter audita narrãtur: ⁊ iõ ille q̄ vidit certi⁹ ſcribere potuit: ſm aũt ip̄m erãt .x. oꝛnamẽta ſũmi ſacer/dotis q̄ꝝ q̄tuoꝛ inferioꝛib⁹ ſacerdotib⁹ cõicabãtur. pꝛimũ ẽ femoꝛa lia linea ad operiẽdũ carnẽ turpitudinis ſue. ſcðm ẽ tunica de biſſo facta ⁊ dupla p̄ totũ. Eſt aũt byſſus gen⁹ cãdidiſſimi lini. tercius ẽ balthe⁹ .i. cingulũ de diuerſis coloꝛib⁹ factũ: latitudinis q̄ſi q̄tuoꝛ digitoꝝ: cuius extremitates pẽdebãt in p̄te anterioꝛi ſacerdotꝭ hñs fimbꝛias de auro ⁊ alijs coloꝛib⁹ cũ pulcra varietate. Quartũ eſt tyara ſiue mitra de byſſo in capite ſacerdotis poſita: tendẽs ſuperi us in acutũ ⁊ cũ cinctura ſiue bẽdello ligabaꭲ ſub mentone: ita ꝙ nuditatẽ colli tegeret ⁊ mitrã foꝛtiter teneret ne caderet de capite ſa cerdotis miniſtrã tis. alia ſex erant appꝛopꝛiata ſum mo ſacerdoti: q̄ꝝ p̄mũ erat tũica hy acinthina q̄ habe bat circa collũ ⁊ ĩ extremitatibus manicarũ oꝛas cõtextas foꝛtiter ex diuerſis colori/bus ⁊ lapidib⁹ pꝛecioſis. in margine inferioꝛi habebat malogra/nata facta de hyacintho purpura ⁊ vermiculo ⁊ biſſo retoꝛta. ⁊ tin tinabula aurea intermixta: ſic ꝙ inter duo malogranata erat vnum tintinabulũ: ⁊ ecõuerſo inter duo tintinabula vnũ malogranatuʒ. ſcðm erat ſuphumerale: qḋ ponebaꭲ ſup dictã tunicam: ⁊ q̄ʒtũ ad materiã erat de pãno cõtexto q̄nq̄ʒ generib⁹ filoꝝ .ſ. filis factis de auro ⁊ hyacitho de purpura coccoq̄ʒ bis tincto ⁊ byſſo retoꝛta. cũ pulcra varietate ita tñ ꝙ nõ erãt ibi aliqua aĩalia figurata: ſed flo/res ⁊ ꝯſilia: q̄ʒtũ ad foꝛmã vero erat veſtis quadrata altera parte lõgioꝛ hñs in medio apturã p̄ quã intrabat caput ſũmi ſacerdotis ⁊ latitudo illi⁹ veſtis tãgebat humeros. lõgitudinis aũt ipſi⁹ vna p̄s pẽdebat retro operiẽs doꝛſum vſq̄ʒ ad renes: ⁊ altera pẽdebat añ operiens pectus. Latera aũt vtriuſq̄ʒ partis iungebantur in late rib⁹ ſacerdotis nodulis aureis: ſup humeros aũt habebat h̄ veſtiſ duos lapides onychinos magnos: in q̄b⁹ erãt ſculpta noĩa filioꝝ iſrl': ſex in vno lapide: ⁊ ſex in altero. ⁊ erãt noĩa ſenioꝝ ſup humeꝝ dextrũ: alioꝝ vero ſup ſiniſtꝝ: habebat etiã in medio pectoꝛis fo/ramẽ quadratũ magnitudinis vni⁹ palmi in longũ ⁊ latũ: ⁊ dimit tebaꭲ ille loc⁹ vacu⁹ ad hoc ꝙ poneret ibi terciũ oꝛnamentũ qḋ vo caꭲ rõnale: cui⁹ pann⁹ erat de eadẽ materia cũ ſuphumerali in quo erãt .xij. lapides p̄cioſi ſm quatuoꝛ oꝛdines diſpoſiti: in quib⁹ erãt ſculpta noĩa .xij. filioꝝ iſrl': ita ꝙ noĩa ſenioꝝ erãt ſculpta ĩ linea ſu/perioꝛi ſm oꝛdinẽ natiuitatis ſue ⁊ ſic ꝯñter de alijs. Habebat au tẽ magnitudinẽ vni⁹ palmi in quadrũ: ita vt impleret p̄ciſe locuʒ di miſſum vacuũ in ſuphumerali: ⁊ in q̄tuoꝛ angulis habebat q̄tuoꝛ anulos aureos q̄b⁹ coꝛrñdebãt q̄tuoꝛ alij anuli exñtes ĩ ſuphume/rali ⁊ p̄ anulos iſtos ſtringebãꭲ ſil' rõnale ⁊ ſuphumerale cũ liga/minib⁹ hiacinthinis p̄ anulos trãſeũtib⁹: adhuc tñ ad maioꝛeʒ fir mitatẽ duo erãt aurei in ſupioꝛi p̄te rõnalis in q̄b⁹ ĩmittebãꭲ cathe ne auree: ⁊ p̄ fiſtulas aureas in ſuphumerali exñtes trahebãꭲ ſurſũ ⁊ iũgebãtur cũ ſuphumerali cũ vncinis aureis circa ſcapulas ipi⁹ ſacerdotis: in inferioꝛi v̄o p̄te rõnalis erãt alij duo anuli ꝯſil'es in vtroq̄ʒ latere ei⁹: ⁊ in p̄te poſterioꝛi ſuphumeral' erãt duo anuli au/rei eis coꝛrñdẽtes quib⁹ ſil' ſtringebantur rõnale ⁊ ſuphumerale in vtroq̄ʒ latere ſacerdotis p̄ ligaturã hyacinthinã trãſeũtẽ p̄ anulos p̄dictos. In rõnali v̄o erat doctrina ⁊ veritas: ſm trãſlationẽ nr̄aʒ In hebꝛeo hr̄. Vrim ⁊ tumi: ⁊ ĩ idẽ redit: vrim eñi ſignificat mani/feſtationẽ qḋ p̄tinet ad doctrinã: tumiʒ ſignificat integritatẽ qḋ p̄ti net ad veritatẽ .ſ. ꝙ integret v̄ba ſua. Scðʒ ioſephũ iſta doctrina ⁊ veritas ſiue vrim ⁊ tumiʒ erat q̄dã fulgoꝛ ꝓcedens de lapidib⁹ ra tionalis. q̄ deſignabat deum placatum: ⁊ reſponſum ꝓſperũ: ⁊ ꝙ ſic impleretur in effectu: ſicut a pontifice petebatur. Dicit eñi Joſe/phus ꝙ iſte ſplendoꝛ ceſſauit per ducentos annos anteq̄ʒ ſcriberet libꝛũ antiquitatũ: quẽ ſcripſit Titi ⁊ Veſpaſiani tẽpoꝛe. Rabi ſal'. dicit ꝙ vrim ⁊ tumim: ſiue doctrina ⁊ veritas erat nomen dñi tetra grãmatõ poſituʒ in rationali ſub lapidibus: virtute cuius manife/ſtabaꭲ veritas de interrogatis ipſi ſacerdoti: quãdo cõſulebat dñʒ Quartum oꝛnamentũ erat baltheus ſiue cingulũ factum de q̄nq̄ʒ coloꝛibus ſicut ſuperhumerale ⁊ rationale pulcra varietate factuʒ cuius extremitates ſunt decenter fimbꝛiate dependebant in anterio ri parte ſacerdotis ſtringens ſuperhumerale cũ mitra hyacinthina poſita in capite ſummi ſacerdotis ſuper aliaʒ mitrã byſſinã ⁊ alijs inferioꝛibus veſtimentis. Quintũ oꝛnamẽtũ erat mitra hyacinthi na poſita in capite ſummi ſacerdotis ſuper aliam mitram byſſinaʒ habens in inferioꝛi parte ſemicirculum aureum pulcre fabꝛefactuʒ ꝓcedentem ab occipite: vſq̄ʒ ad vtrãq̄ʒ aurem. Sextum auteʒ erat lamina aurea pendens in fronte ſummi ſacerdotis ligata cum mi/tra filis hyacinthinis in qua erat nomen dñi tetragrammaton in/ſcriptũ. Hec erat facta ad modũ lune coꝛniculate: vt dicũt aliq̄ hñs coꝛnua ſuperius ⁊ cõuexum inferius: ſed erat facta ad modum coꝛone: vn de ⁊ coꝛona vocatur in littera: non tamen erat coꝛona perfecta: ſed ſolũ ꝓ tendebatur ab aure in aurem tranſiens ſuper frontem: vt dicunt ioſephus ⁊ ra. ſa. ita ꝙ ipſa cum ſemicirculo predicto qḋ erat in parte poſterioꝛi ca/pitis: faciebat quaſi coꝛonam perfectam. Et vt melius dicta capiantur deſcripſi predicta in figura qua inſpecta ⁊ conſideratis predictis patet lit tera paucis exceptis.

tuũ cum filijs ſuis de medio filio/rũ iſrael: vt ſacerdotio fungãꭲ mi hi aaron: nadab: ⁊ abiu: eleaʒar ⁊

Figura ſummi ſacerdotis cum ſuis veſtibus.

ythamar: faciesq̄ʒ[b] veſtem ſanctã aaron fratri tuo in[c] gloꝛiam ⁊ de/coꝛem. Et loqueris cunctis ſapi/entibus coꝛde quos repleui ſpiri/tu prudẽtie: vt faciãt veſtes aarõ fratri tuo in gloꝛiam ⁊ decoꝛeʒ in[d] quib⁹ ſãctificatus miniſtret[e] mihi

Applica quoq̄ʒ ad te aaron. h̄ agitur de veſti/mẽtis ſacerdo/tum. ⁊ pꝛimo in generali ſecũdo in ſpeciali: ibi. hec autem ſunt. Circa pꝛimũ dr̄. Applica. ſ. ad diuinuʒ cultũ p̄ ꝯſecratões ĩ ſacer/dotiũ: ꝯ q̄ agiꭲ. ca. ſequẽ.

q

Universidad de Salamanca. BGH

b Faciesq; veſtē ſanctaꝫ .i. ad miniſteriū diuini cultus deputatū. ſcd̄m .n. ī vna ſignificatiōe idē ē ꝙ diuino cultui deputatū: nā nō erat licitū ſacerdotib⁹ talibus veſtib⁹ vti niſi in cultu tabernaculi.
c In gloriā ⁊ decorē: q̄a hoc cedebat ad glīaꝫ dei ꝑncipaliter: ⁊ ſcd̄ario ad honorē aaron ⁊ filioꝝ ei⁹ in q̄ntum erāt mediatores inter deū ⁊ ꝑlm.
d In quib⁹ ſanctificatus .i. cōſecratus.
e Miniſtret mihi. q: an̄ cōſecrationē ipſe non miniſtrauit: ſꝫ moyſes: vt habetur ca. ſe.
f Hec aūt ſunt. hic agit de veſtimētis ſacerdotūꝫ in ſpeciali. ⁊ ꝑmo de illis que erant ſpālia ſūmo ſacerdoti. ſcd̄o de his q̄ erāt cōia ſibi ⁊ alijs ſacerdotibus inferiorib⁹: ibi. Facies ⁊ feminalia. adhuc primo enumerat que ſūt ſpālia ſūmo ſacerdoti. ſcd̄o ꝓſequit̄ de ſingulis: ibi. Faciēt aūt. Circa primā ꝑtē pꝫ lr̄a vſq; ibi.
g Tunicā ⁊ lineā ſtrictā In hebreo hr̄. Tunicam fimbriatā. ⁊ loquit̄ de tunica hyacīthina: que erat pulcre fimbriata: vt predictum eſt.
h Lineā ſtrictā. que idē ē qđ tunica ſtricta: de qua ſupra dictū ē ꝙ erat veſtimentū cōe ſūmo ſacerdoti ⁊ alijs. ⁊ iō ei⁹ enumeratio nō hꝫ hic locū ſꝫ īferi⁹
i Cidarim .i. mitrā cuꝫ lamina ſcā ſibi alligata
k Faciēt aūt. Hic ꝓſequit̄ in ſpāli de ornamētis ſpālib⁹ ſūmi ſacerdotis: ⁊ diuidit̄ ſm̄ numeꝝ ornamētoꝝ ⁊ patebūt ptes proſequēdo. ꝑmo ergo ꝓſequitur de ſuperhumerali. cuꝫ dicit. Faciēt autem ⁊c̄.
l Opere polymito .i. pluribus colorib⁹ ⁊ figuris variato: ⁊ dr̄ a polys qđ eſt pluralitas ⁊ mitos qđ eſt gutta.
m Duas oras iūctas habebit: q: ore latitudīs iūcte erāt in lateribus ſacerdotis vt predictū eſt cum vncinis: ⁊ ſic āterior ⁊ poſterior iūgebātur ſimul.
n Incluſos auro atq; circundatos. id eſt ſituatos in auro per circuitum partis interioris iuxta pannū ſupḣumeralis: vbi lapides erant ſituati ſicut ſi

Hec[f] autem erūt veſtimenta que faciēt. Rationale ⁊ ſuperhumerale: tunicam[g] ⁊ lineā[h] ſtrictā cidarim[i] ⁊ baltheū. Faciēt[k] fratri tuo aaron ⁊ filijs eius veſtimenta ſancta: vt ſacerdotio fungantur mihi Accipientq; aurū ⁊ hyacinthuꝫ ⁊ purpurā coccumq; bis tinctū ⁊ byſſum. Facient autem ſuperhumerale đ auro ⁊ hyacintho ⁊ purpura coccoq; bis tincto ⁊ biſſo retorta: ope[l] polimito. Duas[m] oras iunctas habebit in vtroq; latere ſūmitatū vt ī vnū redeāt. Ipa q̄ꝫ textura ⁊ cuncta operis varietas erit ex auro ⁊ hyacintho ⁊ purpura coccoq; bis tincto ⁊ byſſo retorta. Sumeſq; duos lapides onichinos ⁊ ſculpes in eis nomina filiorum iſrael ſex nomina in lapide vno: ⁊ ſex reliq̄ in altero iuxta ordinē natiuitatis coꝝ. Ope ſculptoris ⁊ celatura gēmarij: ſculpes eos nominibus filioꝝ iſrael incluſos[n] auro atq; circūdatos: ⁊ pōes in vtroq; latere ſuperhumeralis: memoriale filijs iſrael. Portabitq; aaron nomina coꝝ coraꝫ dn̄o ſuper vtrūq; humerū ob recordationem. Facies[o] ⁊ vncinos ex auro ⁊ duas cathenulas auri puriſſimi ſibiīuicem coherentes quas inſeres vncinis. Rationale quoq; iudicij facies opere polymito iuxta texturaꝫ ſuperhumeralis: ex auro hyacītho ⁊ purpura: coccoq; bis tincto ⁊ byſſo retorta. Quadrangulum[q] erit ⁊[r] duplex. Menſurā palmi habebit: taꝫ in longitudine q̄ꝫ in latitudine: poneſq; in eo quatuor ordines lapiduꝫ. In[s] primo verſu erit lapis ſardius ⁊ thopaſius ⁊ ſmaragdus. In ſecūdo carbunculus ⁊ ſaphirus ⁊ iaſpis. In tercio ligurius achates ⁊ ametiſtus. In quarto chryſolitus onichinus ⁊ beryllus. Incluſi auro erūt per ordines ſuos habebūtq; nomina filioꝝ iſrael. Duodeciꝫ nominibus celabunt̄ ſinguli lapides nominibus ſinguloꝝ per duodeciꝫ tribus. Facies[t] in rationali cathenas ſibiīuicem coherentes ex auro puriſſimo ⁊ duos anulos aureos quos pones in vtraq; ratiōalis ſummitate: cathenaſq; aureas iunges anulis: qui ſunt in marginibus eius: ⁊ ipſarū cathenarū extrema duobus copulabis vncinis in vtroq; latere ſuperhumeralis qđ ratiōale reſpicit. Facies[v] ⁊ duos anulos aureos: quos pones in ſummitatibus ratiōalis: ⁊[x] in oris que e regione ſunt ſuperhumeralis ⁊ poſteriora eius aſpiciūt: nec non ⁊ alios duos anulos aureos q ponēdi ſūt in vtroq; latere ſuperhumeralis deorſuꝫ: qđ reſpicit cōtra faciē iuncture inferioris: vt aptari poſſit cū ſuperhumerali ⁊ ſtringatur rationale anulis ſuis cū anulis ſuperhumeralis: vitta hyacinthina vt maneat iunctura fabrefacta: ⁊ a ſeīuicem rationale ⁊ ſuphumerale nequeāt ſupari. Portabitq; aaron nomina filioꝝ iſrael in ratiōali iudicij ſuper pectus ſuum quādo ingredietur ſanctuarium memoriale corā dn̄o in eternū Pones[y] autē in rationali iudicij doctrinā ⁊ veritatē que erūt in pectore aarō quādo ingredietur coram dn̄o: ⁊ geſtabit iudiciuꝫ filiorū iſrael in pectore ſuo: in conſpectu dn̄i ſemper. Facies[z] ⁊ tunicā ſuperhumeralis totā hyacinthinaꝫ: in[a] cuius medio ſupra erit capitiū ⁊[b] ora per gyrum eius textilis ſicut fieri ſolet in extremis veſtium partibus ne facile rūpantur. Deorſum vero ad pedes eiuſdeꝫ tunice per circuituꝫ quaſi mala punica facies ex hyacintho ⁊ purpura ⁊ cocco bis tincto ⁊ byſſo retorta: mixtis ī medio tintinabulis: ita vt tintinabulū ſit aureū ⁊ malūpunicū: ruſumq; tintinabuluꝫ aliud aureū ⁊ malumpunicū ⁊ veſtietur ea aarō ī officio miſterij vt audiat̄ ſonit⁹ qn̄ īgredit̄ ⁊ egrediat̄ ſcūariū in ꝯſpectu dn̄i vt nō moriatur Facies[c] ⁊ laminā de auro puriſſimo: in qua ſculpes ope celatoris ſcm̄[d] dn̄o. Ligabiſq; eā vitta hya

tuātur in anulis.
o Facies ⁊ vncinos. q̄ erāt poſiti in ſuperiori pte ſuperhumeralis circa ſcapulas.
p Rationale q̄ꝫ. Hic ꝓſequit̄ d̄ ratiōnali ⁊ d̄r rōnale iudicij: q: in ipō intuēbat ſūmus ſacerdos conſulendo dn̄m quid eēt agēdum.
q Quadrāgulū erit rōe ſupradcā.
r Et duplex .i. de pāno duplicato: duplici cā. vna eſt vt pōd⁹ lapidum ibidē ſituatoꝝ melius ſuſtiēret. alia ē ſm̄ ra. ſa. vt inter illos duos pannos nomē dn̄i tetragrāmaton iduderetur.
s In ꝑmo verſu .i. ordine.
t Facies etiā ī ra. ca. ſib. coheētes .i. opeplectili. iſte ſunt eedem cathene que ſupra dicūtur inſerte vncinis ſuphumeralis ſꝫ partē ſuperiorem ſꝫ ps inferior erat inſerta anulis ipius rōnalis. Et iō de iſtis cathenis fit mētio in vtroq; ope. ſ. ſuphumeralis ⁊ rōnalis.
v Facies ⁊ duos anulos aureos q̄s pones in ſūmitatib⁹ rōnalis .i. i pte exteriori q̄ ē ſuperior reſpectu illius que ē magis ꝓpinqua corpori ſacerdotis.
x Et in oris que e regione ſunt id ē ex oppoſito corrīdentes.
y Pones aūt in rōnali iudicij doctrinam ⁊c̄ .i. lapides p q̄ꝝ fulgorē manifeſtabitur ſacerdoti diuinū beneplacitū: ⁊ h̄ ſm̄ Joſephū. ſm̄ vo ra. ſa. nomē dn̄i tetragrāmaton fuit incluſū mō pdcō.
z Facies ⁊ tunicā. h̄ ꝓſequit̄ d̄ tunica hyacinthina.
a In cui⁹. me. ſu.

erit capitiū .i. apertura per quā intrabat caput ſacerdotis.
b Et ora per gyrū eius textilis .i. opere plectili. c Facies ⁊ laminā. Hic ꝓſequit̄ de lamina ſancta pendente in fronte.
d Sanctū dn̄o .i. nomē dn̄i tetragrāmaton. e Et erit ſup thyaram .i. mitrā. f Portabitq; aaron iniquitates orādo vt dimittantur.
g Stringeſq; tunicā biſſo .i. factaꝫ de byſſo: vnde in hebreo habetur. Tunicā byſſinaꝫ ⁊ loquit̄ đ tunica inferiori que etiaꝫ erat cōis alijs ſacerdotib⁹ ⁊ cingebat̄ quodam baltheo qui erat etiā cōis alijs ſacerdotibus: vt ſupra dictū eſt.
h Facies ⁊ baltheū. loquitur de baltheo ſuperiori quo cingebatur ſuphumerale.
i Porro filijs iſrl̄. Hic cōſequēt̄ agitur de veſtimentis

cinthina: ⁊[e] erit ſup thyarā iminēs fronti pontificis. Portabitq;[f] aaron iniquitates coꝝ que obtulerūt ⁊ ſctificauerūt filij iſrael in cūctis muneribus ⁊ donarijs ſuis. Erit autē lamina ſemper in fronte ei⁹ vt placat⁹ ſit ei dn̄s. Stringeſq;[g] tunicā byſſo ⁊ thyarā biſſinā: facies[h] ⁊ baltheuꝫ opere plumarij. Porro[i] filijs aaron tunicas lineas parabis ⁊ balthεos ac thyaras in gloriā ⁊ decoreꝫ: veſtieſq; his omnibus aaron fratrem tuū ⁊ filios eius cū eo ⁊ cunctoꝝ conſecrabis manus ſanctificabiſq; illos: vt ſacerdotio fungātur mihi. Facies ⁊ feminalia linea vt operiant carnem turpitudinis ſue: a renib⁹ vſq; ad femora ⁊ vtētur eis aarō ⁊ filij eius quādo ingrediēt̄ tabernaculū teſtimonij: vel quādo appropiquāt ad altare vt miniſtrēt ī ſanctuario: ne[k] iniquitatis rei moriātur. Legitimū[l] ſempiternū erit aaron ⁊ ſemini ei⁹ poſt eum.

Capitulum. xxix.

Ed[a] ⁊ hoc facies vt mihi ī ſacerdotio ꝯſecrēt̄.

cōibus ſummo ſacerdoti ⁊ alijs: ⁊ patet littera ex ſupradictis: vſq; ibi. k Ne iniquitatis rei moriātur: quia aliter modo indebito accederent ⁊ irreuerenter. l Legitimū ſempiternū erit. id ē lege firma ⁊ ſtabili firmatū. Rationes aūt predictoꝝ ſic accipiūtur in generali. Adhuc eīm habebāt ſacerdotes veſtes precioſas ⁊ ſpāles: vt haberētur in maiori reuerētia a ꝑp̄lo: ⁊ q: iſtud cedebat ad honorē diuinū cū eēnt medij inter deū ⁊ ꝑp̄lm. In ſpāli v̄o rōnes accipiūtur ſic ſm̄ ſenſum lr̄alem: ꝑ ornamēta eīm ſūmi ſacerdotis figurabat̄ quaſi totus orbis. Tunica eīm linea figurabat terrā: q: linuꝫ naſcitur de terra. Baltheus cingens illam tunicā figurabat occeanū qui circūdat terrā. Tunica hyacinthina rōne coloris figurabat elementū aeris: in qua inſerebātur tintinabula: q: in aere generātur tonitrua. Baltheus autem cingens illā tunicā figurabat elementū ignis qui ambit aerem. Superhumerale cum rōnali ſibi cōiuncto figurabat celū ſydereū: qđ ex multis colorib⁹ ⁊ picturis erat adornatum ād deſignādum pulcritudinem ſtellaꝝ. Duo autē lapides onychini in ſuperhumerali poſiti ſignificabāt duo magna luminaria .ſ. ſolem ⁊ lunaꝫ. Duodecim gēme in rationali poſite figurabāt xij. ſigna zodiaci: ⁊ ideo dicebatur rationale: q: terrenoꝝ rationes ſunt in celeſtibus: q: ab ipſis emanāt terreſtria ſm̄ ꝙ dicitur Job xxxviij. Nūq̄d noſti ordinē celi ⁊ pones rationē eius in terra. Per mitrā vero figurabatur celum empyreū: ⁊ per laminā aureaꝫ ſupra mitrā poſitā ipſe deus preſidens omnib⁹ creaturis: ꝓpter qđ in illa lamina nomen dn̄i tetragrāmaton erat inſculptum quod appropriatur ipſi creatori omniū. Per hoc autēꝫ ꝙ nomina filioꝝ iſrael erāt ſculpta in duobus onychinis ſuperhumeralis: ⁊ in duodeciꝫ gemmis exiſtentibus in rationali oſtendebat̄ ꝙ ſummo ſacerdoti erat impoſitum onus populi: ⁊ ipm̄ debebat habere in pectore iugis meditationis orando ꝓ ipſo ad dn̄m ⁊ ꝓpter predicta đ ipſo aaron ſcribitur Sap. xviij. In veſte eīm poderis quam habebat erat totus orbis terraꝝ: ⁊ parentū magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant ſculpta: ⁊ in dyademate capitis illi⁹ magnificentia tua dn̄e ſcripta erat: ⁊ vocatur hic magnificentia nomen dn̄i tetragrāmaton: quod dicitur nomen eius magnū vt dictum eſt .ſ. vi. c. q: eſt ſoli creatori omniū appropriatū: rationes autem myſticas ꝑ dictoꝝ cā breuitatis omitto: cetera patent.

In ca. xxviij. vbi dr̄ in poſtil. Ad euidētiā primi ⁊c̄. Addi. i.

i Joſephus non eſt tenēdus in hoc loco etiam ſi ſit de genere ſacerdotali. cōtradicit eīm manifeſte littere: nam veſtes pontificales ſunt tm̄modo ꝓut ponūtur in ꝑma ſecūde. q. cij. ar. v. in reſponſione ad. ix. ar. quarū quidem octo: prima veſtis linea: ſecūda tunica hyacinthina cum tintinabulis: tercia ſuperhumerale cum duobus lapidibus onychinis: quarta rationale quadratū in quo erant. xij. lapides cū nominibus filioꝝ iſrael in quo etiam mādabatur poni doctrina ⁊ veritas. quinta erat baltheus ſeu cingulus. ſexta thyara ſeu mitra: ſeptima lamīa aurea in fronte in qua erat nomen dn̄i. ⁊ de iſtis ſeptem tm̄ fit mentio .ī. Leui. viij. ca. quādo moyſes primo induit ipſum aaron in pontificalibus. octaua autem eſt femorale ad operiendum turpitudinem carnis de qua veſte octaua non fit ibidem mētio: q: non debebat indui per moyſen ex honeſtate: ſed per ipmmet ſacerdotem: fit tamen de ea veſte expreſſa mentio cōmuniter Leui. xvi. ca.

In eo. c. xxviij. vbi dicitur in poſtilla. Dicit etiā ioſephus ꝙ iſte ſplendor ceſſauit ⁊c̄.

Additio. ij.

i In toto tempore templi ſecundi non fuit illa veſtis pontificalis que dicit̄ rōnale iudicij: ſicut nec archa teſtamēti: ⁊ quedā alia que ibi defecerunt: ꝓut omnes hyſtorie hebraice teſtātur: qđ etiā facit ꝓ fide noſtra de quo tractandum eſt dn̄o concedente in ꝓphetia Aggei. ij. ſup illud verbum. Magna erit gloria domus iſtius nouiſſime plus q̄ꝫ prime vnde non eſt dicendū: ꝙ ſolū per. cc. annos ante tempus Tyti ceſſauerunt cum in toto tēpore templi ſecūdi defuerunt.

Replica correctorij ꝯ Burgeñ.

i In ca. xxviij. vbi poſtilla. dicit materiā veſtium ſacraꝝ ⁊ numerū debere accipi ⁊ diſtingui ſm̄ dicta Joſephi. qui ſcripſit ex experientia: q: de genere ſacerdotali. ⁊ q: vidit ⁊c̄. Burgeñ. dicit ioſephum non eſſe tenendū: q: ſm̄ littere veritatem vt dicit ſunt tm̄ octo veſtes: ⁊ allegat ad hoc ſanctum Tho. Sed mirū videtur ꝙ Burgeñ. ꝓferat dicta ſancti Tho. in hac materia que in facto cōſiſtit: qđ nec ſanct⁹ tho. nec Burgeñ. vnq̄ꝫ vidit ſicut Joſephus. nec eſt contra litterā: quia littera bene inſpecta numerat plus q̄ꝫ octo veſtiū nomina: nec ē mirꝝ ꝙ Leui. viij. non fit mentio de femorali: q: nec fit mentio de zona linea qua cingebatur tunica linea inferior: que cōis erat pontifici ⁊ alijs ſacerdotibus: nec fit ibi mentio de cidari linea que erat mitra pontifici ⁊ alijs ſacerdotibus đ quibus manifeſta fit mentio Leui. xvi. quibus adiūctis ad alias octo enumeratas per Burgeñ. fiunt. x. ꝓut vult Joſephus: quē hic Burg. improbare nititur: nec poteſt dicere Burgeñ. cū Tho. ꝙ mitra linea quā dicit littera cydarim ſit eadem cū thyara: q: thyara que ſolius pontificis mitra eſt hyacinthina fuit: nec eſt veriſil̄e eādē fuiſſe mitrā ſacerdotū ⁊ pōtificis: ſꝫ ꝙ ſacerdos habebat mitrā byſſinā tm̄ ad modum birreti: pontifex autem ſuper hmōi habuit thyaram hyacinthinā: nec poteſt dicere eundem fuiſſe cingulum lineuꝫ ⁊ baltheū: q: cingulo lineo cingebatur tunica byſſina qđ fuit cōmune pontifici ⁊ ſacerdotibus: baltheo autem cingebatur ⁊ ſtringebatur tunica hyacinthina cum ſuperhumerali que erant pontifici ſpecialia nec eſt veriſimile tunicā lineam ⁊ hyacinthinam vnico cingulo ſtringi anteqūꝫ hyacinthina pontifex indueretur: vnde patet ꝙ Joſepho in his rebus experto credi oportet.

In eodem cap. vbi poſtil. allegat Joſephum dicentē ꝙ fulgor qui ꝓcedere cōſueuerat a rationali ceſſauit tempore templi ſecūdi: Burgeñ. dicit toto illo tēpore rationale non fuiſſe: ſed hoc non videtur: quia tempore alexandri magni viſus eſt ſummus ſacerdos in eo: vt patet ī ipſi⁹ hyſtoria: nā ille fuit principalis decor in ſummo ſacerdote. Capl̄m. xxix.

s Ed ⁊ hoc facies. Hic cōſequenter agitur de cōſecratione ſacerdotum: vbi premittūtur ea que ſunt neceſſaria. ſcd̄o deſcribitur conſecratio ipſa: ibi. Cūq; lauens patres. Illa aūt que neceſſario requirebantur ad coꝝ conſecrationem erant quedam aīalia in eoꝝ cōſecratione immolanda ⁊ diuerſoꝝ panum genera offerēda: que notāt̄ cū dr̄. b Tolle vitulū de armēto .i. memoriā pcī expiatiōis aarō ꝓ fabricatione vituli. c Et arietes duos. vnū in memoriam obedientie abraam qui obtulit arietem ꝓ yſaac: cuius obediēne ſacerdotes debebant imitatores eſſe: ⁊ maxime ſum⁹ ſacerdos: ⁊ aliū in memoriā imolati

Universidad de Salamanca. BGH

in ecclesiam populi de egypto: per cuius imolationem fuerunt liberati ab angelo exterminatore et egiptiorum servitute. o Immaculatos. istud solum refertur ad arietes quod credunt aliqui: sed etiam cum hoc ad vitulum: quia nullum aial bonis macula debebat imolari maxime in sacerdotum consecratione. e Panesque azimos. ad denotandum quod sacerdotes debebant esse absque fermento corruptionis malicie et nequitie. sed debebant deo servire azimis sinceritatis et veritatis ut dicit apostolus .i. Cor. v. Item quia sacerdotes pro dolorum ferebant panes fermentatos et ideo in detestationem huius preceptum est hic offerre sacerdotes dei panes azimos.

f Et crustulam. modicus est panis et valde tenuis: ita quod quasi totus est crusta: unde in hebreo habetur. Simellam.

g Que conspersa sint oleo quia preparatione farine solum ponebatur aqua: sed cum hoc oleum.

h Lagana quoque. dicunt aliqui quod erant panes frixi in patella. ra. sa. dicit super Levit. quod erat pasta cocta in aqua calida: et talem modus nobis vocant lombardi lagana.

i Oleo lita. Ista in initio est expositione primam erat frixio in oleo. sed ra. sa. erat figura quedam protracta super lagana cum digito in oleo tincto et erat figura similis caf. greco.

k De simila triticea et cetera. Est autem simila farina tritici delicatissima.

l Et posita in canistro offeres. ad hoc autem in hac oblatione ponebantur tot genera panum: quia talia erant accepturi postea sacerdotes a populo. sequitur.

Tolle vitulum de armento et arietes duos immaculatos: panesque azimos et crustulam absque fermento que conspersa sint oleo: lagana quoque azima oleo lita. De simila triticea cuncta facies: et posita in canistro offeres: vitulum autem et duos arietes et aaron ac filios eius applicabis ad ostium tabernaculi testimonii. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua: indues aaron vestimentis suis id est linea et tunica et superhumerali et rationali quod constringes balteo: et pones thyaram in capite eius et laminam sanctam super thyaram: et oleum unctionis fundes super caput eius atque hoc ritu consecrabitur. Filios quoque illius applicabis et indues tunicis lineis cingesque baltheo: aaron scilicet et liberos eius: et impones eis mitras: eruntque sacerdotes mihi religione perpetua. Postquam initiaveris manus eorum: applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii. Imponentque aaron et filii eius manus super caput illius: et mactabis eum in conspectu domini: iuxta ostium tabernaculi testimonii: sumptumque de sanguine vituli: pones super cornua altaris digito tuo: reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius. Sumes et adipem totum qui operit intestina et reticulum iecoris ac duos renes et adipem qui super eos est et offeres incensum super altare: carnes vero vituli et corium et fimum combures foris extra castra: eo quod pro peccato sit. Unum quoque arietem sumes super cuius caput ponent aaron et filii eius manus: quem cum mactaveris tolles de sanguine eius et fundes circa altare: ipsum autem arietem secabis in frusta: lotaque intestina eius et pedes pones super concisas carnes et super caput illius: et offeres totum arietem in incensum super altare. Oblatio est domino odor suavissimus victime domini. Tolles quoque arietem alterum super cuius caput aaron et filii eius ponent manus. Quem cum imolaveris sumes de

tulum pro peccato imolandum. t Coram ta. te. in atrio ut predictum est. v Imponentque et cetera. confidentes quod vitulus interficiebatur pro peccato eorum et quod ex rigore iusticie erant digni morte: sed ex divina misericordia mors in aial transferebatur. Item per talem impositionem manus acceptiebat pratem offerendi de cetero hostias pro peccato. x Et mactabis eum mactare eum hostiam pertinet ad sacerdotis officium quod quidem officium faciebat moyses in consecratione aaron et filiorum eius: et ideo sic hic dicitur. Mactabis eum sumptumque de sanguine vituli pones super cornua altaris. Dicit Ra. sa. quod hoc positio fiebat inter duos cornibus altaris predictorum se respicientibus et sanguis ibi sic positus respiciebat ad quatuor pres altaris: quia quilibet angulus cois est duabus partibus in ipso concurrentibus.

y Reliquum autem sanguinem fun. iu. basim eius. erat enim circa pedem altaris quidam canalis ubi effundebatur sanguis in quo erant quedam foramina per que sanguis intrabat terram.

z Sumes et adipem totum. voluit enim ipsum dominus sibi offerri et incendi: ita quod non comederetur ex eo ad evidendum modum ydolatrarum qui adipes victimarum suarum comedebant sicut quod dicitur deut. xxxii. cap. De quorum victimis comedebant adipes et cetera. Item ad designandum quod pinguedo gratie et virtutis nobis collata soli deo est attribuenda. a Et reticulum. i. quidam pinguedo facta ad modum retis. b Iecoris. in hebreo habetur Epatis. c Ac duos renes i. renunculos: ut habetur levi. viii. ubi ponitur executio huius oblationis que hic precipitur. d Carnes vero et cetera. ad denotandum quod peccatum et circumstantie et occasiones debent elongari a sacerdotibus quorum officium est pro remissione peccatorum populi offerre et orare. e Unum quoque arietem. Hic agitur de hostia holocausti. f Super cu. ca. po. aa. et fi. eius ma. In hac enim oblatione faciebat Moyses officium sacerdotis: et ideo aaron et filii eius erant offerentes mosysi vel populi deo pro mortem: sicut populus postea debebat offerre aaron et filiis eius. Populares vero offerentes sacerdoti aial ad imolandum ponebant manus super caput bestie imolande: ut habetur levi. i. et ii. c. et aliis pluribus locis ad denotandum quod renunciabant totaliter illi aiali et in dominum transferebant: et eadem ratione aaron et filii eius ponebant hic manus super caput bestie huius: et sequentis. Item ut per talem impositionem acciperent pratem offerendi hostias holocausti. g Et fundes circa altare. non in pte superiori. sed magis circa basim: nec fiebat cum digito sicut de precedenti dictum est: sed magis cum bacino argenteo: ut dicit Ra. sa. h Et offeres totum arietem in incensum. propter hoc enim dicitur hostia holocausti: quia tota cremabatur ad honorem divinum preter sanguinem: qui effundebatur modo predicto: et pellem que erat sacerdotis. i Oblatio est domino odor suavissimus. non quia deus delectaretur fumo carnium crematarum: sed in obedientia et fide et devotione offerentium: et maxime: quia tales oblationes et victime erant quedam figure et prestationes christi imolandi pro salute mundi.

k Tolles quoque arietem alterum. Hic agitur de hostia pacifica que offerebatur pro gratiarum actione de bono preterito vel pro impetratione boni futuri: et utraque causa hic concurrebat: quia aaron et filii eius debebant gratias agere deo: de hoc quod ipsum promovebatur ad dignitatem sacerdotalem et supplicare ut deus daret eis gratiam exercendi illud officium digne.

m Applicabisque ad ostium tabernaculi. s. in atrio: ubi erat altare holocaustorum. n Cumque laveris. Hic ponitur descriptio consecratio ipsa que consistit in ornatu sacerdotum: et unctione et imolatione: et primo agitur de ornatu eorum et unctione summi sacerdotis. secundo de imolatione: ibi. Postque initiaveris. Circa primum dicitur. Cumque laue. p. a. cum fi. aqu. In consecratione enim ipsorum ista lotio aque erat primum: et ut dicit Ra. sa. non intelligitur de lotione manuum et pedum solum: de qua habetur. i. sed intelligitur de lotione totius corporis. o Indues aaron. modus autem induendi et ornandi ipsum plenius est expositum capitulo precedenti.

p Et oleum unctionis effundes super caput eius. Alii autem sacerdotes inferiores non ungebantur in capite sed solum summus sacerdos: ad notandum quod pratis offerendi ab ipso derivabatur ad alios. Dicunt aliqui quod manus eorum ungebantur: sed hoc non habetur ex textu et patet in sequentibus: nec est verisimile quod non fuisset expressum h. vel Levi. viii. ubi ponitur executio consecrationis sacerdotum que hic predicitur fieri: cum talis unctio esset quid notabile: sed circa eos de unctione non fit aliqua mentio h. vel Levit. viii. nisi quod de oleo unctionis et sanguine hostie fiebat quedam mixtio: qua ipsi et vestes eorum aspergebantur: et si aliqui dicantur uncti potius de hac aspersione exponi. Materia autem huius unctionis infra describitur sed figura vel forma non habetur ex textu. Dicit autem Rab. sa. quod erat in figura caf. greci incipiens a capite et descendens versus palpebras et fiebat cum digito ipsi us consecratis in unctione tincto. q Filios quoque et cetera. modus autem induendi et ornandi ipsum plenius expositus est capitulo precedenti. r Postque initiaveris. hic agitur de imolatione que requirebatur in sacerdotum consecratione: et primo ponitur sacrificium pro peccato. secundo sacrificium holocausti: ibi. Unum quoque arietem. tercio hostia pacifica: ibi. Alterum quoque arietem. quarto ostenditur quod huiusmodi ritus in consecratione sacerdotum septem diebus continuis debebat replicari: ibi. Omnia que precepi tibi. Circa primum dicitur. Postque initiaveris et cetera. in hebreo habetur. Postque impleveris et cetera. hoc enim precedebat sacrificium et talis initiatio vel impletio erat applicatio eorum ad sacerdotale officium. s Applicabis et vi

l Super cuius caput et cetera. ut illam victimam deo totaliter darent et ut offerendi hostias pacificas acciperent potestatem.

m Sumes de sanguine. ipsius intingendo digitum.

n Et po. sup. ex. dextre auri. ad denotandum quod debebant habere aures aptas ad precepta domini: et etiam obedientes: quod designabatur per extremum auricule quod est molle et tenerum non resistens.

o Et super pollices et cetera. Dicit Ra. sa. quod fiebat super iuncturam mediam pollicis: ad denotandum quod debebant esse prompti et expediti in oblatione sacrificiorum.

p Fundesque et cetera. Dicit ra. sa. quod fiebat hoc in duobus locis predictorum: et sic sanguis respiciebat ad quatuor partes altaris quod preficiunt altaris circuitum.

q Cumque tu. de sa. que est su. al. et de oleo unc. ex quibus fiebat quedam mixtio unde asperso sunt sacerdotes et eorum vestes in memoriam deuotionis iacob fundentis oleum super lapidem: ut habetur Gene. xxviii. Et sanguis imolati in exitu de egypto pro quo fuerunt liberati.

sanguine eius: et pones super extremum auricule dextre aaron et filiorum eius: et super pollices manus eorum ac pedis dextri: fundesque sanguinem super altare per circuitum. Cumque tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo unctionis: asperges aaron et vestes eius: filios et vestimenta eorum. Consecratisque ipsis et vestibus: tolles adipem de ariete et caudam et arvinam que operit vitalia ac reticulum iecoris et duos renes atque adipem qui super eos est: armumque dextrum eo quod sit aries consecrationis: tortamque panis unius crustulam conspersam oleo: laganum de canistro azimorum quod positum est in conspectu domini: ponesque omnia super manus aaron et filiorum eius et sanctificabis eos: elevans coram domino. Suscipiesque universa de manibus eorum et incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum in conspectu domini quia oblatio eius est. Sumes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est aaron sanctificabisque illud elevatum coram domino: et cedet in partem tuam. Sanctificabisque et pectusculum consecratum et armum quem de ariete separasti quo initiatus est aaron et filii eius cedentque in partem aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis israel: quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis que offerunt domino. Vestem autem sanctam qua utetur aaron habebunt filii eius post eum ut ungantur in ea: et consecrentur manus eorum. Septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius et qui ingredietur tabernaculum testimonii ut ministret in sanctuario. Arietem autem consecrationis tolles: et coques carnes eius in loco sancto quibus vescetur aaron et filii eius. Panes quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi testimonii comedent ut sit placabile sacrificium et sanctificentur offerentium manus. Alienigena non vescetur ex eis quia sancti sunt. Quod si remanserit de carnibus consecratis sive de panibus usque mane combures reliquias igni. Non comedentur: quia sanctificata sunt. Omnia que precepi tibi facies super aaron et filiis eius. Septem diebus consecrabis manus eorum et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum. Mundabisque altare cum imolaveris expiationis hostiam: et unges illud in sanctificationem. Septem diebus expiabis altare et sanctificabis: et erit sanctum sanctorum. Omnis qui teti

r Tolles adipem et cetera. armumque dextrum et cetera. hoc dicitur pro tanto: quia non legitur alias armus dexter crematus de hostiis pacificis: sed cedit in prem sacerdotis: et sequitur. s Ponesque oia su. ma. Aa. et fi. eius. quia erant quedam portiones de oblationibus eorum. t Et sanctificabis eos ele. co. do. In hebreo habetur. Et ventilabis coram domino. Dicit ra. sa. quod ventilatio fiebat per talem modum quod moyses supponebat manus suas manibus aaron et filiorum eius tenentium predicta: elevans primo sursum postea deorsum deinde deducens versus orientem: et versus occidentem ad aquilonem et meridiem ad designandum quod illa offerebantur deo quod dominatur celo et terre: et quatuor partibus orbis. Pater etiam quod predicta deductio seu ventilatio fiebat in modum crucis in quo figurabatur quod christus futurus erat offerendus in cruce pro mundi salute. v Suscipiesque et cetera. quia faciebat sacerdotum officium ut predictum est. x Et incendes super altare. erant enim hostia pacifica: et ideo una pars incendebatur ad honorem divinum. alia autem pars erat ipsius sacerdotis: ideo subditur. Sumes quoque pectusculum: et subditur. a Et cedit in ptem suam. quia agebat vices sacerdotis. Tercia autem pars erat offerentium qua comedebant coram domino: et ista fuit aaron et filiorum eius in hac oblatione: quia erant offerentes de qua pte dicetur postea: sed interponuntur quedam alia: et primo de his que debent accipere sacerdotes cum dicitur. Sanctificabis et pectusculum et cetera. et sequitur. b Cedentque in ptem aaron et filiorum eius et cetera. non est intelligendum quod pectusculum huius hostie et armus dexter fuerit aaron et filiorum eius: quia pectusculum cedebat in partem moysi ut dictum est: et armus dexter fuit crematus super altare ut supra dictum est: sed est intelligendum quod iste due partes debebant cedere in prem sacerdotum de sacrificiis postea fiendis a populo. secundo interponitur de successione consecrationis cum dicitur.

c Vestem autem sanctam qua utetur aaron et cetera. Unde habetur. iii. Mu. xx. quod aaron fuit nudatus vestibus suis: et eleazar filius eius et succedens in officio illis fuit indutus. d Ut ungantur in ea. i. ad sacerdotium promoveantur et consecrentur sicut modum determinatum hic.

e Arietem autem consecrationis tolles. Hic interponitur predicta de hostia pacifica: que erat offerentium: et in hoc casu erat aaron et filiorum eius. f Et co. car. eius in lo. san. i. in atrio.

g Quibus vescetur aaron et filii eius: quia erant offerentes.

h In vestibulo tabernaculi. In hebreo habetur. In ostio tabernaculi. et in idem redit: quia erat in atrio quod quidem atrium erat ante tabernaculi ostium.

i Comedent ut sit placabile sicut in humanis ostenditur omnis placatus alicui qui admittitur ad mensam eius.

k Alienigena non vescetur ex eis. i. qui non est de filiis aaron.

l Omnia que precepi tibi hic ostenditur qualiter consecratio sacerdotum sit consumanda dicens. Omnia que precepi tibi et cetera. Dicit ra. sa. quod hoc dicit ad ostendendum quod predicta erant de necessitate sacri in ordinatione sacerdotum: et ideo si aliquid de esset: illa consecratio esset nulla: et ministerium illorum esset pollutum. m Septem die. conse. ma. eorum. In hebreo habetur. Implebis manus eorum: quod quidem impletio refertur ad ea que ponebantur super manus aaron et filiorum eius et ventilarentur coram domino: ut predictum est. n Et vitulum pro peccato suo offeres. et sic patet quod duo sacrificia reiterabantur septem diebus continuis. s. hostia pacifica: et pro peccato. Et idem intelligendum est de hostia holocausti: et de arietis eisdem. Dicit autem Iosephus quod omnia predicta circa aaron et filios eius ac eorum vestes reiterabantur septem diebus. o Mundabisque altare. Postque egit de consecratione sacerdotum. hic consequenter agitur de consecratione officii ipsorum: et primo ostendit dictum exercitium. secundo quod ad hoc erat necessarium ante medium capituli sequentis. Locutusque est dominus ad moysen. Adhuc primo ostendit predictum exercitium in altari holocausti. secundo in altari incensi in prin. sequentis ca. Adhuc primo describit consecratio altaris predicti: secundo quod debet fieri super illud offerri: ibi. hoc est quod facies in altari. tercio utilitas huius sacrificii: ibi. Ora ad ostium tabernaculi testimonii. Circa primum dicitur sic. o Mundabisque altare. cum imolaveris expiationis hostiam. Dicit ra. sa. quod hec hostia non erat alia nisi illa que offerebatur pro peccato aaron et filiorum eius septem diebus consecrationis sue per cuius oblationem super altare mundabatur ipsum altare: et postea vngebatur vnguento: quod describitur c. seq. p Septem diebus expiabis. quia hec consecratio altaris septem diebus replicabatur. q Et erit sanctum sanctorum. eo quod ecce putatur dicere quod hoc templum in qua erat archa testi: quia de illa pte dicitur tamque propriu nomen eius ut dictum est. c. xxvi. de altari holocausti vero dicitur denominative tum respectu eorum que veniunt in eorum usum hominum. r Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur i. sacerdotes ad ministrandum ibidem accedentes debent prius mundari et sanctifica ri. Ra. sa. dicit quod hic est textus vero. O est tangens illud sanctificabitur. dictio cuius

Universidad de Salamanca. BGH

hebraica que ibidē ponit̄ ē oīs generis ⁊ indifferēter idē ſignificat qḋ oīs vel omne: ⁊ ſm̄ ipm̄ refert̄ ad ea que offerunt̄ ſup altare: q2 ſi aliq̄d eēt ineptū ad offerēdū ſup altare: ex tactu altaris efficeret̄ aptū: nō tn̄ intelligit̄ h̄ de oī inepto: ſꝫ ſolūmodo de eo qḋ poterat offerri ſm̄ legē: ſꝫ poſtq̄ꝫ erat adductū vel apportatuꝫ ad exedrā tabernaculi: vbi reſeruabātur offerēda fiebat īeptū ex tactu alicuius rei īmūde: vel aliquo hmōi: ⁊ tale ſi poneret̄ ſuper altare nō erat auferendū ſꝫ offerēdū: q2 ex tactu altaris erat emūdatū.

f Hoc eſt qḋ facies in altari. Hic ꝯñter oſtenditur q̄d p ſingulos dies debeat fieri ſup altare. ſ. iuge ſacrificiū: cū d̄r.

t Agnos āniculos duos ⁊ p h̄ itelligūt̄ alie oblatiōnes ⁊ ſacrificia que fiebāt in altari: ſed ſolū exp̄mit iuge ſacrificiū qḋ erat p̄ncipali⁹ ⁊ offerebat̄ in holocauſtum: vt h̄r̄ Nume. xxviij. ca. Dicit̄ autē agn⁹ anniculꝰ ab octaua die natiuitatis ſue: añq̄ꝫ nō debet offerri vſq̄ꝫ ad cōpletionem anni.

v Unuꝫ agnuꝫ mane. i. añ ortū ſolis: vt dicit Joſephus.

a Et alterū veſpere. i. āte occaſum.

b Decimā partē ſil'e cuius mēſure ſit decima ps nō exp̄mit̄ hic ſed ē intelligēdū q̄ ſit decima pars ephi. vt h̄r̄ Nu. xviij. De quātitate iſtius menſure ⁊ decima eius pte dictū eſt ſupra. xxvi. ca.

gerit illud: ſanctificabit̄. Hoc[e] ē qḋ facies in altari. Agnos agniculos duos p ſingulos dies iugiter: vnū agnū mane ⁊[a] alterū veſpere decimā[b] partē ſil'e cōſperſe[c] oleo tuſo[d] qḋ habeat[e] mēſurā quartaꝫ partē hin: ⁊[f] vinū ad libandū euſdē menſure in agno vno. Alterū vero agnuꝫ offeres ad veſperam iuxta ritum matutine oblationis: iuxta ea que diximus in odorē ſuauitatis. Sacrificium[g] eſt dño deo oblatione perpetua in generationes veſtras: ad[h] oſtiū tabernaculi teſtimonij corā dño: vbi cōſtituam vt loquar ad te. Ibiq̄ꝫ[i] p̄cipiā filijs iſrael: ⁊[k] ſanctificabit̄ altare in gloria mea. Sanctificabo[l] ⁊ tabernaculuꝫ teſtimonij cum altari ⁊[m] aaron cum filijs ſuis: vt ſacerdotio fungantur mihi: ⁊[n] habitabo in medio filioꝝ iſrael eroq̄ꝫ[o] eiſ

c Cōſperſe oleo. q2 in piſtatiōe ei⁹ infundebatur oleum. d Tuſo. i. trito cū pilo. illud eñ oleū erat puri⁹ illo qḋ terebat̄ in molis: ⁊ iō in hoc ſacrificio qḋ erat ſancti⁹ alijs: eo q̄ figurabat eternitatē agni īmaculati ieſu chriſti: ſm̄ q̄ dicit apl's ad heb. xiij. Ieſus chriſt⁹ heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula requirebat̄ oleū tuſum: in alijs aūt ſacrificijs poterāt vti oleo trito in molis. e Qḋ habeat mē. quar. partē hin. ſm̄ papiā ē duplex hin maius qḋ cōtinet quaſi quatuor quartas parſienſes cū dimidia: ⁊ min⁹ qḋ cōtinet duas quartas. Credo tn̄ meli⁹ q̄ quātitas hui⁹ menſure ⁊ aliarū que ponūtur in ſcriptura ſacra ē nobis incerta: q2 mēſure liquidoꝝ ⁊ aridoꝝ multū variāt̄ ſm̄ loca ⁊ tpa diuerſa. f Et vinū ad libādū. i. effundendū ſup altare. Et notandū q̄ ſacrificiū ꝓp̄ie d̄r de reb⁹ viuētib⁹: oblatio aūt de nō viuētibus: aridis tn̄: vt de pane ⁊ ſimila ⁊ hmōi. Libamen aūt ſeu libatio de liquidis: vt de vino ⁊ oleo. Cū agno vero iugis ſacrificij offerebat̄ ſimila ⁊ vinū: vt dictū eſt. g Sacrificiū ē dño deo ob. ꝑpe. q2 nulla debebat dies intermitti q̄n iſtud ſacrificiuꝫ offeret̄ mane ⁊ veſpere: alia aūt ſacrificia nō ſic cōtinuabāt̄. Cōſequēter oſtēdit̄ vtilitas ſacrificij p̄dicti cū d̄r. h Ad oſtiū tabernaculi ⁊c̄. Ex ſacrificijs eñ rite celebratis merebātur audire diuina reſpōſa. i Ibiq̄ꝫ p̄cipiā filijs iſrl'. per ſummū ſacerdotē eis p̄cepta mea referentē. k Et ſanc. al. in glo. mea. ⁊ loquitur hic de altari holocauſtoꝝ ſup qḋ deſcēdit ignis a deo miſſus: vt h̄r̄ leui. ix. l Sācṫificabo ⁊ taberna. teſ. q2 inde audiebat̄ diuinū rñſuꝫ quaſi ꝓcedēs de ꝓpiciatorio qḋ erat quaſi ſedes loquētis dei: vt dictum eſt ſ. xxv. ca. m Et aaron cū filijs ſuis. per cōſecrationē que lꝫ iā eēt deſcripta: tñ nō erat adhuc in executione poſita. n Et habitabo in medio filioꝝ iſrl'. p ſpeciales illuminatōes ⁊ cōdeſcenſiones ⁊ bñficia: vt patet in multis locis ve. te. o Eroq̄ꝫ eis de⁹. p ſpālē cultū. p Et ſcient. p experiētiā bñficioꝝ. q Quia ego dñs de⁹ eoꝝ. hñs ſpālē curā de regimine ⁊ cōſeruatione ipoꝝ. Cetera patent.

In capi. xxix. vbi d̄r in poſtil. Tolle vitulū de armento ⁊c̄.

Additio.

d Emonia nō eſt futuroꝝ ſed p̄teritoꝝ. vñ cū pctm̄ aaron q̄n hoc fuit dictū moyſi nōdū eſſet perpetratū nec expiatū: incōueniens vr̄ dici q̄ hic vitulus erat in memoriā expiatōis pcti aaron: preſertim ſm̄ eos qui aarō excuſant a pctō: vt. ſ. videbit̄ vñ in iſtis ſi figuralē rōnē querim⁹ meli⁹ videt̄ dōm: q̄ p̄figurabāt myſteria xp̄i q̄ fuit finis totius legis: ⁊ de quo oēs ꝓphete ꝓphetauerūt: put etiaꝫ hebrei fatent̄. Unde gl. in hoc loco. Quicūq̄ꝫ pōtifex vel ſacerdoſ thaurū dꝫ offerre i paſſionē chriſti firmiter credere ⁊ imitari. Et duos arietes: vt credat eundem chriſtum ex corpore ⁊ aia ꝯſtare. Et panes azimos. i. mūdiciam vite ⁊c̄. Itē in alia glo. p duos arietes immaculatos chriſtus imolandus p vtroq̄ꝫ populo deſignatur.

Replica correctorij ꝯ Burgē.

i M. c. xxix. vbi poſtillator illū paſſum Tolle vitulū de armēto expoſuiſſꝫ de memoria expiatiōis pcti aaron Bur. obijcit q2 memoria eſt p̄teritoꝝ nō futuroꝝ: ſꝫ peccatū aaron q̄n p̄ns paſſus dicebatur nō fuerat p̄teritum igit̄ nō potuit cōuenienter dici in memoriam expiationis ipſius. Sed Burgeñ. videtur deficere: q2 reprobat ſenſum lr̄alem poſtillatoris: ⁊ aliuꝫ nō aſſignat: qui tn̄ primo fūdādus eſt niſi lr̄a abſurde ſonaret: vt Judicū. ix. Ierūt ligna ⁊c̄. qm̄ ſm̄ beatū Greg. ⁊ alios ſupra allegatos recurrēdum eſt p̄mo ad ſenſum aliū: nūc aūt in hoc paſſu p poſtillatorē ad lr̄am expoſite nihil apparet abſurditatis: niſi q̄ bur. arguit de pctō aaron nōdū p̄terito. Dic ī ñ deo Burg. ex lr̄a ꝓbare nō pōt pctm̄ aaron nōdū p̄teritū: poterat eñ ꝓtūc eſſe ꝑpetratum: nam breui tp̄e fieri nō potuit q̄n aaron hur occiſo metu mortis populo male petenti ceſſit inaures ⁊ p̄cioſa petijt: ⁊ ppl's tradidit furnū ⁊ folles ⁊c̄. in arte fuſoria neceſſaria ordinauit ⁊ cetera ad formationē vituli pertinētia ⁊ altaris cōſtructionē fecit: vide de h̄ poſtillatorē. xxxij. ca. pctm̄ igit̄ aaron diu ante adorationeꝫ vituli ꝑpetratū fuit: de quo tn̄ de⁹ moyſi nō dixit ſed ei⁹ expiationeꝫ p̄noſtice ordinauit dicēs. Tolle vitulū de ⁊c̄. in memoriaꝫ peccati aaron ſic expiandi.

deus ⁊[p] ſcient q2[q] ego dñs de⁹ eoruꝫ qui eduxi eos de terra egypti: vt manerē inter illos: ego dñs de⁹ ipſorum.

Capitulum. xxx.

Facies[a] q̄ꝫ altare ad adolendū thymiama de lignis ſethīꝫ: habēs cubitū lōgitudinis ⁊ alterū latitudinis. i. quadranguluꝫ: ⁊ duos cubitos in altitudine. Cornua[b] ex ipſo ꝓcedant: veſtieſq̄ꝫ[c] illud auro puriſſimo tam[d] craticulā ei⁹ q̄ꝫ parietes p circuitū ⁊ cornua Facieſq̄ꝫ[e] ei coronā aureolā p gyrū ⁊[f] duos anulos aureos ſub corona per ſingula latera: vt mittāt̄ i eos vectes ⁊ altare portet̄. Ipos q̄ꝫ vectes facies de lignis ſethim ⁊ inaurabis. Ponesq̄ꝫ[g] altare cōtra velū qḋ[h] añ archam pendet teſtimonij corā[i] ꝓpiciatorio quo te-

Capitulū. xxx.

f Facieſq̄ꝫ altare. Hic cōſequent̄ agit̄ de altari thymiamatꝫ qḋ erat intra tabernaculū: ⁊ p̄mo agit̄ de ei⁹ ꝯſtructione ſcḋo de thymiamatis oblatiōe: ibi. Et adolebit incēſuꝫ primo igit̄ oſtēdit materiā dicti altaris cū dicit de lignis ſethim. ſcḋo formā dicēs. Habēs cubitū lōgitudinis ⁊c̄.

b Cornua ex ip̄o ꝓcedēt. Dicūt expoſitores noſtri cōiter q̄ in angulis altaris ſupiorib⁹ erāt quedā ligna ꝓminētia: ad modum cornuū recurua in quib⁹ pēdebat craticula aurea in modū rhetis facta in qua ponebātur carbones viui: in quib⁹ ſuccēdebat̄ thymiama. Hebrei aūt dicūt: q̄ erāt quaſi quidā pomelli in angulis ſolūmodo ad decorē: nec erat ibi aliqua craticula: ſꝫ in patella de altari holocauſtoꝝ apportabātur carbones viui vbi ſupponebat̄ thymiama: ⁊ cremabat̄ in eodē inſtr̄o ſup altari poſito. Et hoc vr̄ rōnabilius: q2 ſi eēt ibi talis craticula vt alij dicūt: p ei⁹ foramina caderent cineres ⁊ hmōi ſup altare aureū: ⁊ ſic oporteret eū emūdari a cineribus de quib⁹ nulla fit mentio in ſcriptura. c Veſtieſq̄ꝫ illud auro puriſſimo. operiēdo laminis aureis. d Tā craticulā ei⁹. Iu

hebreo h̄r̄. Tectū ei⁹. i. partē ſuperiorē: ⁊ d̄r hoc ad differentiā altaris holocauſti qḋ nō habebat tectū: q2 tota concauitas altaris erat impleta terra: vt ſupra dictū ē. e Facieſq̄ꝫ ei coronā. i. labiū i circuitu aliquātulū ſupeminēs tectū altaris: ſicut. ſ. dictū eſt de archa teſti: ⁊ menſa ꝓpoſitiōis. f Et du. anu. au. ſub co. p ſingu. latera. ſ. per duo latera oppoſita. Tertio agit̄ de poſitione altaris cuꝫ dicitur.

g Ponesq̄ꝫ altare cōtra velū. dicit Aug. q̄ ponebat̄ intra ſanctūſctōꝝ: ex h̄ q̄ dicit apl's ad heb. ix. vbi h̄r̄ ſic. poſt velamētū aūt ſcḋꝫ tabernaculū qḋ d̄r ſctm̄ ſāctorū aureuꝫ hñs thuribuluꝫ. Dicit eñ aug. q̄ altare incēſi vocabat̄ ibi thuribulū aureuꝫ. Hic. aūt ⁊ oēs doct. hebrei dicūt cōtrariū: ⁊ hoc rōnabiliter: q̄a h̄ vr̄ expſſe h̄ri ex textu vi. ca. hui⁹ libri: ſicut videbit̄. Qḋ aūt inducit aug. ñ vr̄ valere: q2 thuribulū aureū nō vocat̄ ibi altare incēſi: ſꝫ .. at ibi qḋ dā thuribulū intra ſāctūſcōꝝ vbi ſūm⁹ ſacerdos cremabat incēſum q̄n intrabat ſanctūſcōꝝ

gitur teſtimonium: vbi[k] loquar tibi: ⁊[l] adolebit incenſum ſuper eo aaron: ſuaue[m] fragrans. Mane[n] q̄n cōponit lucernas incēdit illud ⁊[o] quādo collocat eas ad veſperū vret[p] thymiama ſempiternum corā dño in generatiōes veſtras. Nō[q] offeretis ſuper eo thymiama ꝯpoſitōis alteri⁹ nec[r] oblationē ⁊[s] victimā: nec[t] liba libabitis. Et[u] deprecabit̄ aaron ſuper cornua ei⁹ ſemel[x] p annū in[y] ſanguine qḋ oblatū ē ꝓ pctō ⁊ placabit ſup eo in generatiōib⁹ vr̄is. Sanctū ſanctoꝝ erit dño. Locutuſq̄ꝫ[z] ē dñs ad moyſen dicēs. Qñ[a] tuleris ſummā[b] filioꝝ iſrl' iuxta numerū dabūt[c] ſinguli p̄ciū ꝓ[d] aiab⁹ ſuis dño: ⁊[e] nō erit plaga in eis cū fuerint recenſiti. Hoc aūt dabit oīs qui trāſit ad nomen dimidiū ſicli: iuxta[f] mēſurā templi. Sicl⁹ viginti obolos hꝫ. Media ps ſicli offeret̄ dño. Qui[g] h̄r̄ in numero a[h] viginti annis ⁊ ſupra dabit preciuꝫ Diues nō addet ad mediū ſicli: ⁊ paup nihil minuet. Suſceptāq̄ꝫ pecuniā que collata ē a filijs iſrael trades i vſus tabernaculi teſtimonij: vt ſit monimētū eoꝝ corā dño ⁊ ꝓpiciet̄ animab⁹ eoꝝ. Locutuſq̄ꝫ[i] ē dñs ad moyſen dicēs. Facies[k] ⁊ labiū eneū cū[l] baſi ſua ad lauandū: ponesq̄ꝫ[m] illud inter tabernaculuꝫ teſtimonij ⁊ altare. Et[n] miſſa aqua: lauabūt in eo aaron ⁊ filij eius man⁹ ſuas ac pedes quādo[o] ingreſſuri ſunt tabernaculuꝫ teſtimonij: ⁊[p] quādo acceſſuri ſūt ad altare: vt offerant in eo thymiama dño: ne[q] forte moriantur. Legitimū ſempiternum erit ipſi ⁊ ſemini eius per ſucceſſiones. Locutuſq̄ꝫ[r] eſt domin⁹ ad Moyſen dicēs. Sume[s] tibi aromata prime[t] mirrhe ⁊ electe quingētos ſiclos: et[u] cinnamomi mediuꝫ[x] id eſt ducentos quinquaginta ſiclos: ca-

vt nebula inde conſurgens operiret aſpectum ꝓpiciatorij: vt habetur Leui. xvi. c. ⁊ ideo dicendū cū alijs doc. q̄ altare īcenſi erat i illa pte tabñacli q̄ d̄r ſctm̄ vl' ſcā añ velū qḋ diuidebat ſctm̄ ⁊ ſctm̄ ſcōrū: ⁊ h̄ ē qḋ d̄r h̄. g Pōeſq̄ꝫ alta. ꝯ ve. qḋ. ſ. velū. h Añ archaꝫ pēdet teſtionij. ita q̄ velū erat mediū int̄ altare ⁊ archā. i Corā p. q̄ te. teſ. Teſtioniū h̄ accipit̄ p tabul' q̄ erāt ītra archā q̄lit̄ aūt ꝓpiciatoriū tegebat ar. illā h̄ꝫ duplicē expōnē dcꝫ ē. ſ. xxv. c. k Ubi loquar tibi. q2 ſicut dictū ē frequēter ꝓpiciatoriū erat q̄ſi ſedes dei loquētis cū moyſe. l Et adolebit. h̄ ꝯñr agit̄ de oblatiōe īcēſi ſup altare cū d̄r. l Et adolebit incēſū ⁊c̄. vt h̄r̄. ſ. e. c. Illud. n. altare erat appropriatū ſacerdotib⁹. m Suaue fragrās. q2 erat cōpoſitū ex quatuor ſpēb⁹ valde aromaticis: vt d̄r in fi. hui⁹ ca.

n Mane q̄n cō. lu. incē. illud. Septē eñ lucerne candelabri ardebāt de nocte: in mane vero extinguebāt̄ q̄tuor: ⁊ tūc cremabat̄ incēſū. o Et q̄n collocat eas ad veſperū. q2 reaccēdebāt̄ tūc q̄tuor.

p Vret thymiama. dicūt aliq̄ q̄ thymiama ⁊ incenſuꝫ differūt: q2 thymiama ē aliq̄d p̄cioſi⁹ icēſo: ⁊ iō cōburebat̄ veſpe: ſicut ⁊ agn⁹ pinguior tūc offerebat̄: quē in mane nō licebat offerri: ſꝫ neutruꝫ h̄r̄ ex ſcriptura: nec hebrei de hoc aliquid dicūt: ⁊ vbi trāſlatio nr̄a hꝫ incēſuꝫ: ⁊ vbi hꝫ thymiama: in hebreo h̄r̄ eadē dictio. ſ. que toreth ⁊ ſignificat idē qḋ thurificabile: ⁊ iō dicēdū q̄ thymiama ⁊ incēſū in hoc loco penit⁹ idē ſignificāt: qḋ pꝫ ex eo qḋ ſubdit̄. q Non offe. ſup eo thymiama cō. al. ex quo pꝫ q̄ vna ſola ꝯpoſitio q̄ infra deſcribit̄ in altari incēſi offerebat̄: ⁊ d̄r thymiama a thymo herba odorifera: qua in aliq̄b⁹ locis vtūt̄ loco incēſi. r Nec oblatiōes de aridis. ſ Et victimā. de aīalib⁹ vel de auib⁹. t Nec liba libabitis. offerēdo oblationē de liq̄dis. iſta. n. fiebāt in altari holocauſtoꝝ. v Et dep̄cabit̄ aaron ſup cornua ei⁹. i. intēs cornib⁹ ei⁹ vel extēdēdo man⁹ ſup cornua. x Semel p ānū. ſ. in die expiatōis: q̄ ē dies decima ſeptēbris. y In ſanguine. q2 tūc d̄ ſanguine hyrci ⁊ vituli oblati ꝓ pctō ppl'i ponebat ſup cornua ipſi⁹ altaris: ⁊ q2 illa die ſūm⁹ ſacerdos intrabat ſanctaſctōꝝ: crediderūt aliq̄ q̄ altare incēſi eēt intra ſctaſctōꝝ. in hoc ſequētes aug. ſꝫ hoc nō valet: q2 Leuit. xvi. d̄r q̄ hec poſitio ſanguinis fiebat a ſūmo ſacerdote in cornib⁹ altaris incenſi poſtq̄ꝫ exierat de ſctāſctōꝝ. z Locut⁹. h̄ ꝯñr agit̄ de his q̄ erant neceſſaria ad p̄dicta exercēda: quoꝝ vnū erat pecunia ꝓ expēſis. ſcḋm erat lauatoriū ꝓ ſacerdotibuſ abluēdis. tertiū vnguētū ſacre vnctiōis. quartū cōpoſitio thymiamatꝫ: de q̄bus agit̄ p ordinē: ⁊ ptes patebūt ꝓſequendo. Circa p̄mū ꝯſiderādū: q̄ ſacrificia q̄ fiebāt a ſingularib⁹ pſonis fiebāt d̄ expēſiſ eoꝝ ꝓprijs: ſꝫ illa q̄ fiebāt ꝓ cōitate fiebāt de expēſis toti⁹ ppl'i: ⁊ equalit̄ in hoc expēdebāt diuites ⁊ pauperes ne diuites ſāctiores ſe paupib⁹ reputarēt: vel magis p̄ticipare d̄ diuinis: ꝓ hoc eciā q̄ eq̄liter ponebāt ſinguli. ſ. medietatē ſicli: ſciebat̄ numerus viroꝝ p ꝯputatōeꝫ dimidioꝝ ſicloꝝ: ⁊ hoc ē qḋ d̄r. a Qñ tuleris. i. accepens. b Sūmā filioꝝ iſrl' ⁊c̄. i. q̄n volueris ſcire numeꝝ eoꝝ nō nūerabis p capita: ſꝫ per hoc q̄

c Dabunt ſinguli p̄ciū. i. dimidiū ſiclū. d Pro aiab⁹ ſuis. q2 ſacrificia de ill' expēſis fcā ꝓficiēt aiabus eoꝝ. e Et non erit plaga in eis cū fuerint recēſiti. i. numerati mō p̄dcō ſi aūt alit̄ erit plaga: ſicut factū ē tp̄e dauid: vt h̄r̄. ij Reg. xxiiij. f Iux̄ menſuram templi. hoc dicitur: quia aliud erat pondus quo vtebantur cōmuniter ⁊ quo vtebantur in templo. Siclus autē quo vtebātur in templo habebat quatuor dragmas ſm̄ ioſephū: ⁊ q̄liber dragma q̄nq̄ꝫ obolos.

g Qui h̄r̄ in numero. ſ. viroꝝ ꝓcedētiū ad bellū. h A viginti ānis ⁊c̄. ex q̄ pꝫ q̄ illi q̄ erāt minoris etatis nō ꝯputabāt̄ inter viros: nec cogebāt̄ ire ad p̄liū. Cetera patēt ex dictis. i Locut⁹ q̄ꝫ ē dñs. Hic ꝯñr agit̄ de lauatorio cū d̄r. k Facies ⁊ labiū eneū. iſtud vas alibi vocat̄ labrū ⁊ luter: vt dicit Ra. ſa. q̄ erat fctm̄ ad modū māmille magne: groſſū inferi⁹: ⁊ i ſuperiori parte ſtrictū: habens in laterib⁹ duas cānales per quas effundebatur aqua. l Cum baſi ſua. in hebreo habetur. Cum ſede ſua. in qua erat ꝯcauitas ad recipiēdū aquā. m Poneſq̄ꝫ illud intra ta. teſ. ad al. ſ. holocauſtoꝝ nō directe inter illa duo ſꝫ aliquātulū ad lat⁹. n Et miſſa aqua lauabūt in eo. i. p effuſiōeꝫ aque ex ipſo aarō ⁊ filij ei⁹ man⁹ ⁊ pedes ⁊c̄. ex quo pꝫ q̄ ingrediebāt̄ nudis pedib⁹ tabernaculū. o Qñ ingreſſuri ⁊c̄. portādo ibi de ſāguine hoſtie īmolate ꝓ pctō toti⁹ ppl'i: vt h̄r̄ Leui. iiij. p Et q̄n acceſſuri ſūt ad altare ⁊c̄. ⁊ h̄ fiebat oī die: in hoc. n. erat ꝯſūmatio ſacrificij: q2 ſicut p̄dictū ē ſacrificia veteris legis nō erāt accepta niſi ex fide ⁊ deuotō. offerētiū. deuotio aūt p thurificationē deſignabat̄. ⁊ iō in hoc ſacrificiū ꝯſūmabat̄: ſm̄ q̄ d̄r ad heb. ix. c. In p̄ori q̄dem tabernaculo. i. i añriori pte tabernaculi vbi erat altare incēſi intrabāt q̄tidie ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ꝯſūmātes. q Ne forte moriāt̄. indebite incēſuꝫ offerēdo: ſicut mortui ſunt nadab ⁊ abiu: vt h̄r̄ Leui. x. c. r Locutuſq̄ꝫ ē dñs. Hic agit̄ de ſacra vnctiōe cū d̄r. ſ Sume tibi aromata. i. ſpēs redolētes q̄ dicūt̄ aromata q2 iplēt aerē ſuo odore. t Prime mirrhe. Myrrha ē nomē arboris aromatice: ⁊ ide ꝓcedit duplex gutta vna p modū ſudatōis: ⁊ iſta ē p̄ma ⁊ melior: ⁊ vocat̄ myrrha p̄ma. alia p iciſionē corticis: ⁊ h̄ vocat̄ myrrha ſcḋa. ⁊ ē min⁹ efficax. ⁊ iō ad dr̄āꝫ h⁹ d̄r h̄ myrrhe p̄me. v Et cinamomi mediū ⁊c̄. i hebreo h̄r̄. Et cinamomi aromatici mediū ei⁹. ccl. ſiclos. qḋ exponit Ra. ſa. dicēs: q̄ duplex ē cinnamomū: vnū qḋ paꝝ aut nihil hꝫ de odore: aliud aromaticū: ⁊ de illo d̄r hic. Cinnamomi aromatici: ad differentiā alteri⁹. x Mediū ei⁹. ccl. ſiclos. hui⁹

Universidad de Salamanca. BGH

eſt cinnamomi cortex p̄cioſior ē ꝙ̄ lignū: ⁊ iō vtrūqꝫ ꝑ ſe ponderabaꝶ ⁊ ponebātur in hoc vnguento de vtroqꝫ .cc l. ſicli. y Calami. arbor ē aromatica gracilis ⁊ nodoſa ad modū calami: qui ē ſtipes ſegetis. iō ſic noiaꝶ.
z Caſie. vel ſm papiā eſt nomē arboris aromatice: ſꝫ Iſido. ē nomē herbe odorifere: ⁊ debet ſcribi per ſimplex. ſ. ⁊ corripitur media ſyllaba.

a In pondere ſanctuarij ad differentiam ponderiſ cōmunis.
b Oleū d̄ oliuetis. ad differentiā alterius olei: vide licet nucū ⁊ hmōi. qḋ non debebat in hoc vnguēto poni. c Menſurā hin de quātitate hui⁹ menſure iā dictū eſt p̄ceden. ca.
d Facieſqꝫ vnctiōis oleum. ꝑ ꝯmixtionē omniū iſtoꝝ. e Ope vnguentarij. artificis prudentis in ꝯpoſitiōe vnguentoꝝ.
f Et vnges ex eo tabernaculū ⁊c. ex quo pꝫ ꝙ nō erāt vngenda iſta ꝑ totū: q: quātitas p̄dicti vnguēti nō ſufficeret ad viceſimā partē: ſꝫ in quolibet cū digito intincto in vnguento fiebat quedam figura ad modum caꝶ. greci.
g Et erūt ſancta ſctōꝝ. ſ. reſpectu eoꝝ q̄ cōib⁹ vſib⁹ hoīū applicaꝶ. Qui tetigerit ea ſanctificabiꝶ. i. miniſtri tangētes p̄dicta debent pri⁹ ſanctificari. Ra. ſa. dicit ꝙ h̄ eſt text⁹. Oē tangēs ea ſanctificabitur. ⁊ ſm eum exponitur ſicut capitulo precedēti dictū eſt de tactu altaris holocauſtoꝝ.

lami ſimiliter ducētos quinquaginta ſiclos: caſie[z] autē quingentos ſiclos in[a] pōdere ſcūarij: oleū[b] de oliuetis menſurā[c] hin. Facieſqꝫ[d] vnctiōis oleū ſanctū vnguētū cōpoſitū ope[e] vnguētarij: ⁊[f] vnges ex eo tabernaculū teſtimonij ⁊ archā teſti: mēſamqꝫ cū vaſis ſuis: cādelabꝛū ⁊ vtēſilia ei⁹ altaria thymiamatis ⁊ holocauſti: ⁊ vniuerſam ſuppellectilē que ad cultū eorū ptinet ſāctificabiſqꝫ oīa: ⁊[g] erūt ſctā ſctōꝝ. Qui[h] tetigerit ea ſctificabiꝶ. Aaron[i] ⁊ filios ei⁹ vnges: ſāctificabiſqꝫ eos vt ſacerdotio fūgāꝶ mihi. Filijs quoqꝫ iſrl̄ diceſ. Hoc[k] oleū vnctōis ſanctū erit mihi in generatiōes vr̄as. Caro[l] hominis nō vngeꝶ ex eo: ⁊[m] iuxta cōpoſitionē ei⁹ non facietis aliud q: ſanctificatū ē: ⁊ ſctm̄ erit vobis. Homo[n] quicūqꝫ tale ꝯpoſuerit ⁊ dederit ex eo alieno: exterminabiꝶ d̄ pplō ſuo. Dixitqꝫ[o] dn̄s ad moyſen. Sume[p] tibi aromata: ſtactē[q] ⁊[r] onycham galbanū[s] boni odoris ⁊[t] thus lucidiſſimū: equalis[v] pōderis erūt oīa. Facieſqꝫ thimiama cōpoſitū[x] opere vnguētarij mixtū diligēter ⁊ purū ⁊ ſāctificatione digniſſimū: cūqꝫ in tenuiſſimū pulucrem vniuerſa contuderis: pones ex eo coram[y] tabernaculo teſtimonij in[z] quo loco apparebo tibi. Sanctum ſanctoꝝ erit vobis thymiama. Talē[z] cōpoſitionē nō facietis in vſus vr̄os q: ſctm̄ eſt dn̄o. Hō quicūqꝫ fecerit ſimile vt odore illi⁹ ꝑfruaꝶ: peribit de populis ſuis.

Ca. xxxj.

Ocutuſqꝫ[a] eſt dn̄s ad moyſen dicēs: Ecce[b] vocaui ex[c] noīe bezeleel filiū huri filij hur de tribu iuda ⁊[d] impleui cū ſpū dei: ſapientia et intelligētia ⁊ ſciētia in oī ope ad[e]

vocaꝶ thuribulum aureū ⁊c.

l Licet verū ſit ꝙ altare incenſi erat in ꝑte illa tabernaculi: que d̄ ſctm̄ vel ſctā. nō aūt in illa ꝑte interiori q̄ d̄ ſanctū ſctōꝝ: vt lr̄a teſtaꝶ: tn̄ ip̄m altare incēſi ſctm̄ ſctōꝝ reputabatur vt expreſſe habetur infra eodē ca. vbi diciꝶ de hoc altari. ſ. icēſi. ⁊ deprecabaꝶ aarō ſuper cornu altarꝭ ſemel per annū: ⁊ cōcludit ibidē de eodē altari Sanctū ſcōꝝ erit dn̄o. ex q̄ pꝫ ꝙ lꝫ altare incēſi eēt extra ſctā ſctōꝝ ſꝫ locū: reputabaꝶ tn̄ ſctm̄ ſctōꝝ ſꝫ dignitatis gradū: cui⁹ rō pōt eſſe q: in hoc altari incenſi bis in die incenſum cremabaꝶ vt h̄ꝶ in hoc. c. qḋ fiebat ꝑ ſimpliceſ ſacerdotes: lꝫ intra ſctm̄ ſctōꝝ nō eſſet licitū itrare niſi ſemel in anno ⁊ iō oportebat ꝙ h̄ altare eēt extra ſācta ſctōꝝ ſm locū: ſed q: ipſi⁹ altaris excellētia erat tāta ꝙ ī ipo fiebāt ſemel ꝑ annū in ſanguine diſtillatiōes ꝑ ſūmū ſacerdotē: vt. ſ. Leui. xvi. idcirco reputabatur inter ſctā ſctōꝝ ſm dignitatē: ⁊ ſic videntur intelligenda eſſe verba Augu. ſ. ꝙ loquitur de altari incenſi ſm ſue dignitatis gradū nō aūt ſm dignitatē loci in quo erat: non eīn̄ p̄ſumendū eſt de ſancto Aug. ꝙ lr̄e cōtradiceret.

Addi tio.

cauſtoꝝ. i Aaron ⁊ filios eius vnges. aliter tamen ⁊ aliter: q: aaron vngēdus erat in capite ⁊ manib⁹: filij aūt ei⁹ in manib⁹ tm̄: vt dicūt aliqui alij vero dicūt ꝙ man⁹ ſacerdotū minoꝝ vngebāꝶ ſed tm̄ quadā mixtione facta de oleo vnctiōis: ⁊ ſanguine arietis ꝯſecratiōis ipſi ⁊ veſtes eoꝝ aſpergebāꝶ vt h̄ꝶ. ſ. xxix. ⁊ Leui. viij. ⁊ iſti videꝶ ꝓbabili⁹ dicere: vt dictū fuit. ſ. xxix. ca. k Hoc oleū vnctiōis ſanctū erit mihi. i. deputatū diuino cultui mō dicto. l Caro hoīs nō vngeꝶ ex eo. excepꝭ regib⁹ ⁊ ſacerdotib⁹: q̄ ꝙ̄tū ad officiū ſunt ſupra hoīes: q: medij ſunt inter deū ⁊ populum.
m Et iuxta ꝯpoſitionē ei⁹ nō facietis aliud. i. ex eiſdē reb⁹ ⁊ in eadē proportione ſꝫ ex alijs reb⁹: ⁊ etiā ex eiſdē in altera ꝓportiōe nō erat ꝓhibitū
n Homo quicūqꝫ tale ꝯpoſuerit. q: nō ſolū vtēs ſꝫ etiā faciēs vnguētū p̄dictū ad alios vſus: erit debitor pene. o Dixitqꝫ dn̄s. Hic ꝯñter agitur de thymiamate: cū d̄. p Sume tibi aromata. i. ſpēs redolentes.
q Stacten. ſm Iſi. ⁊ alios doct. idē eſt qḋ mirrha p̄ma q̄ indurata terebatur in puluerē in hac ꝯpoſitiōe. r Et onycham. ſm aliquos eſt ꝑua oſtreola valde redolens magnitudine vnguis humani. ideo d̄ onycha. Onyx eīn̄ grece vnguis d̄ latine. ſm papiā eſt herba aromatica. ſ Galbanū boni odoris. ad drīaꝫ illi⁹ galbani qḋ ē ex antiquitate vel alia cauſa amiſit odorē ſuū. Eſt aūt galbanū ſucc⁹ herbe aromatice alb⁹ ad modum lactis: ⁊ d̄ a gala qḋ ſignificat lac vel albū. Poſtqꝫ eīn̄ indurat⁹ erat hic ſuccus terebaꝶ in puluerē. t Et thus lucidiſſimū. i. puriſſimū: ad drīaꝫ thuris cui admiſceꝶ reſina ꝑ quā obſcuraꝶ ei⁹ color. v Equalis ponderis erūt oīa. hoc d̄ ad drīaꝫ vnguēti predicti ī quo nō oīa poſita ſūt equalꝭ pōderis. x Cōpoſitū ope vnguētarij: nō q: thymiama ſit vnguētū ſed quedā cōmixtio puluerū aromaticoꝝ: ſꝫ q: ad idē officiū ptinet facere talē cōmixtionē ⁊ vnguēta. y Corā tabernaculo teſtimonij. i. in altari incenſi qḋ ē ꝯ̄ tabernaculū interi⁹ in quo erat archa teſtimonij: ⁊ illa ps tēpli vocaꝶ tabernaculū teſtimonij. z In quo loco apparebo tibi. q: ibi audiebaꝶ diuinū rn̄ſum q̄ſi ꝓcedēs de ꝓpiciatorio vſqꝫ ad altare incenſi.
z Talem cōpoſitionē nō facietis. ſ. ex eiſdē reb⁹ ⁊ in eadē ꝓportione: ſicut predictū eſt de vnguento.

In ca. xxx. vbi diciꝶ in poſtilla. Dicit aūt Aug. ꝙ altare incenſi ibi non

Replica correctorij cōtra Burgeñ.

i In ca. xxx. vbi poſtillator declinat dictū btī Augu. de altari incenſi. Et hoc auctoritate btī Hiero. ⁊ alioꝝ: imo ⁊ rorūde lr̄e. Burg. nitiꝶ ſaluare dictū btī Aug. ſed poti⁹ inuoluit: nā Bur. allegādo textū ſequētē p̄ntis capli dicit ip̄m altare incenſi: fore ſctm̄ ſctōꝝ ſꝫ dignitatis gradū: cū tn̄ beatus aug. ſolū velit ip̄m altare fore intra ſctm̄ ſctōꝝ ad modum aurei thuribuli: text⁹ aūt allegat⁹ ꝑ Burg. nō loquiꝶ de altari: ſꝫ de exercitio ſummi ſacerdotis in ip̄o altari: videlꝫ de poſitione manuū: ⁊ poſitiōe ſanguinis. hoc. n. exercitiū vocat lr̄a ſctm̄ ſctōꝝ: q: ſi quotidiana poſitio thymiamatiſ ꝑ cōes ſacerdotes d̄ ſācta: hec poſitio ſanguinis ſemel in anno facta in hoc altari dicēda ē ſctā ſctōꝝ: ⁊ ſic equiuocatio ē de ſctō ſctōꝝ quo ad locū ⁊ quo ad actū in loco.

l Ocutuſqꝫ ē dn̄s. Deſcripta forma tabernaculi ⁊ ꝯſecratiōe ſacerdotū. hic ꝯñr agiꝶ de electiōe artificū: ⁊ qm̄ agēs ⁊ finis ſibi correſpōdent. iō p̄mo agitur d̄ cā efficiēte ip̄i⁹ tabernaculi. ſcḋo de cā finali: ibi. Locut⁹ eſt. Primo igiꝶ exprimit efficientē p̄ncipalē dicēs. b Ecce vocaui ad op⁹ tabernaculi. c Ex noīe bezeleel ⁊c. qm̄ vno incōuenienti dato alia ſequūꝶ. iō Ra. ſa. q̄ dicit ꝙ hur au⁹ iſti⁹ bezeleel fili⁹ fuit marie ⁊ caleph: cōſequēꝶ hꝫ dicere ꝙ iſte bezeleel fuit ꝓnepos ipſi⁹ chaleph: ⁊ iō cū dicit in glo. ſup p̄mū paraly. ij. ca. ꝙ chaleph cū eſſet octo annoꝝ cepit azubam vxorē de qua habuit ꝓlem: qua ⁊ anno ſequēti mortua accepit mariā ſororē moyſi: que altero noīe vocata ē ephrata: de qua anno decimo caleph nat⁹ eſt hur: ⁊ viceſimo anno caleph hur genuit huri: ⁊ triceſimo āno ei⁹. ſ. calephi huri genuit bezeleel: ⁊ bezeleel decē annoꝝ erat qn̄ incepit tabernaculū: q: caleph tūc nō habebat niſi. xl. annos: vt h̄ꝶ Ioſue. xiiij. c. ⁊ ſꝫ videtur incōueniētia manifeſta. ſ. ꝙ caleph octo annoꝝ generaſſet

de azuba: ⁊ ꝙ decimo anno etatis ſue generaſſet Hur de Maria: que iam erat nonagenaria vel amplius vt declaratū eſt ſupra. xvij. capi. Item ꝙ alij duo hur ⁊ Huri decimo etatis ſue anno genuiſſent: ⁊ ꝙ beſeleel decem annorū eſſet artifex ſapiens ad faciendū tabernaculum: ⁊ ideo dicendū ꝙ iſte bezeleel fuit nepos Marie ⁊ hur mariti eius ſicut declaratū eſt ſ. xvij. ca. ⁊ per cōſequēs dicendum ꝙ hur qui primo Paralipo. dicitur fili⁹ caleph ⁊ hur nepos eius ⁊ bezeleel ꝓnepos ei⁹ fuerūt alij ab iſtiſ hic nominatis: fuerūt tamē eorūdē nominū ⁊ eiuſdē tribus: in vna eīn̄ tribu erant multe cognatiōes ⁊ nullum eſt inconueniens ꝙ in duabus cognationib⁹ iueniantur pater ⁊ filius ⁊ nepos ſimiliū nominum.
d Et impleui eū ſpū dei ⁊ ſapiētia ⁊c. q: oīs ſapiētia a dn̄o deo ē: ſiue ſit acq̄ſita: ſiue infuſa: ⁊ iſte vtrāqꝫ habuit.
e Et ad excogitādū quicq̄d fabrefieri. i. artificiis ſubtiliter ⁊ artificioſe faber ē eīn̄ nomē generale ⁊ ſpecificatur per adiūcta ſicut dicitur ferrari⁹: faber lignari⁹ ⁊c. ⁊ inde d̄ fabre aduerbiū. ꝯñr noīat artifices ſibi adiūctos dicens. Dediqꝫ ſibi ſociū Ooliab ⁊c. Sequitur. f Ut faciāt cūcta que precepi tibi tabernaculū federis ⁊c. Qualiter autē iſta fieri debeant patet ex predictis cū ageretur de ſingulis in ſpeciali.
g Et locutus eſt. Hic agiꝶ de cauſa finali. ad hoc eīn̄ fiebat tabernaculū: vt deputaretur diuino cultui qui ꝑ magna parte ꝯſiſtebat in obſeruatione ſabbati: de qua ſupra dictū eſt. xx. ca. verūtn̄ hic replicatur duplici de cauſa. Una eſt: q: poſſent credere filij iſrl̄ ꝙ licitum eſſet facere opus tabernaculi etiam in die ſabbati: eo ꝙ tabernaculum ordinabatur ad cultum dei: ideo ad hoc excludendum repetitur hic preceptū de obſeruatione ſabbati. Scḋa cauſa eſt ad addēdum firmitatem precepti quia exprimitur pena tranſgreſſiōis que prius non erat expreſſa: dicit igitur. h Uidete vt ſabbatū meum cuſtodiatis. vacando diuinis. i Quia ſignū eſt inter me ⁊ vos: videlicet ꝙ ſitis mihi peculiaris populus meo cultui ſpecialiter applicatus: ⁊ ego veſter deus. k Qui polluerit illud. faciendo opera preter illa que ſupra determinata ſunt. xx. capi.
l Morte moriatur. ſi fuerint teſtes eum cōuincentes.
m Qui fecerit in eo opus. de quo non poſſit cōuinci.
n Peribit anima illius. q: punietur graui⁹ a deo in futuro: niſi penituerit ⁊ ſatiſfecerit in vita preſenti. cetera patent ex ſupradictis vſqꝫ ibi. o Deditqꝫ ⁊c. dicit Ra. ſa. ꝙ preceptum dn̄i de fabricatione tabernaculi: ⁊ ceteris eis annexis fuit datū moyſi poſt fabricationem vituli: licet ſcriptum ſit prius: quia non oīa ſcribuntur eo ordine quo facta ſunt. Dicit igitur ꝙ poſt fabricationē vituli moyſes aſcendit ad dn̄m ad deprecandum ꝓ remiſſione tanti peccati: vt habetur ſequenti capi. ⁊ quādo dn̄s fuit placatus per eius preces: tunc in ſignum huius dixit Moyſi ꝙ faceret tabernaculum d̄ oblationibus populi quas acceptabat quaſi emendam ſui delicti

excogitandū quicquid fabrefieri poteſt ex auro ⁊ argēto ⁊ ere: marmore ⁊ gēmis ⁊ diuerſitate lignorū. Deditqꝫ ei ſociū ooliab filium achiſamech d̄ tribu dā. Et in corde hominis eruditi poſui ſapientiam vt[f] faciant cuncta que precepi tibi tabernaculū federis: ⁊ archam teſtimonij: ⁊ ꝓpiciatorium quod ſuper eam eſt: ⁊ cuncta vaſa tabernaculi: menſamqꝫ ⁊ vaſa eius: candelabꝛū puriſſimū cū vaſis ſuis: ⁊ altaria thymiamatis et holocauſti ⁊ oīa vaſa eoꝝ labiū cum baſi ſua veſtes ſanctas in miniſterio aarō ſacerdoti ⁊ filijs ei⁹: vt fungātur officio ſuo in ſacris: oleum vnctiōis: ⁊ thymiama aromatum in ſcūario. Omnia que p̄cepi tibi facient. Et[g] locut⁹ ē dominꝰ ad Moyſen dicens. Loquere filijs iſrael: ⁊ dices ad eos. Uidete[h] vt ſabbatū meum cuſtodiatis: q:[i] ſignū eſt inter me ⁊ vos in generationibus veſtris: vt ſciatis q: ego dn̄s qui ſāctifico vos. Cuſtodite ſabbatū meum: ſanctū eſt enī vobis. Qui[k] polluerit illud morte[l] moriatur. Qui[m] fecerit in eo opus: peribit[n] aīa illius de medio populi ſui. Sex diebus facietis opus: in die ſeptimo ſabbatū eſt: requies ſancta dn̄o. Oīs q fecerit opus in hac die: morietur. Cuſtodiant filij iſrael ſabbatum: ⁊ celebrēt illud in generationib⁹ ſuis. Pactū eſt ſempiternū inter me ⁊ filios iſrael: ſignūqꝫ perpetuum. Sex enī diebus fecit dn̄s celum ⁊ terrā: ⁊ in ſeptimo ab omni ope ceſſauit. Deditqꝫ[o] dn̄s moyſi cōpletis huiuſcemodi ſermonibus: in monte ſynai: duas[p] tabulas teſtionij lapideas ſcriptas digito[q] dei.

Capitulum. xxxij.

Uidens[a] autem popul⁹ ꝙ morā[b] faceret moyſes deſcēdēdi d̄ mōte: ꝯgregat⁹[c] aduerſuſ aarō dixit. Surge fac no

⁊ ſm hoc illud qḋ hic d̄. Cōpletis huiuſmodi ſermonibus: non referꝶ ad ea que dicta ſunt de fabricatione tabernaculi ⁊ alijs annexis: ſed ſolū ad illud quod dictum eſt vltimo de obſeruatione ſabbati. vnde ⁊ in hebreo non habetur: huiuſmodi ſermonibus: ſed hoc ſolum: cum cōpleſſet loqui cum moyſe. Scḋm vero doctores noſtros preceptum de fabricatione tabernaculi ⁊ alijs predictiſ datum fuit Moyſi ſicut ſcriptum eſt ante fabricationem vituli: ſed ꝓpꝶ huiuſmodi peccatum impeditū fuit opus: quouſqꝫ dn̄s fuit eis placat⁹ ⁊ ſic li huiuſmodi ſermonibus refertur ad omnia predicta a principio. xxv. c. vſqꝫ ad locum iſtum.
p Duas ta. teſ. ſcriptas. ſm doctores noſtros in vna tabula erant ſcripta tria precepta: in alia ſeptē Scḋm hebreos vero in qualibet tabula erant quīqꝫ ſcripta: vt patebit cap. ſequenti.
q Digito dei. i. opere ei⁹ ⁊ non opere humano.

Capitulum. xxxij.

a Uidens aūt populus. Poſt p̄ceptum de conſtructiōe tabernaculi. Hic cōſequēter deſcribitur ſuperueniens impedimentum ex pctō populi: ⁊ primo ponitur populi tranſgreſſio. ſecundo moyſi deprecatio ibi. Facto autem die altero. Circa primū primo ponitur peccati perpetratio. Secundo perpetrati cognitō ibi. Locutus eſt autē. Tercio cogniti examinatio: ibi. Arripiens ⁊c. Quarto examinati punitio: ibi. Uidens ergo moyſes. Circa primū dicitur ſic.
a Uidens autem populus. Dicit autem Ra. Sa. ꝙ iſti fuerunt egyptij conuerſi ad iudaiſmū qui aſcenderunt cum iudeis de egypto vt dictum ē ſupra. xij. capi. ⁊ iſti quia erant nutriti in ydolatria ad eam incitauerūt magnam partem de filijs iſrael.
b Qḋ moram faceret Moyſes ⁊c. dicit Ra. ſa. ꝙ moyſes recedens d̄ caſtris volens aſcendere ad dn̄m dixit ſe rediturum. xl. die circa horam ſextā populus autem intellexit ꝙ dies ſui receſſus eſſet de numero illo: ſed non erat: q: Moyſes intelligebat de diebus naturalibus integris. dies autē illa non erat integra quia tota nox iaꝫ preceſſerat ⁊ aliqua pars diei artificialis. triceſimanona aūt die quā populus credebat eſſe quadrageſimaꝫ: ſathan turbauit aerem: ⁊ oſtendit ſimilitudinem feretri dicens ꝙ mortuuſ eſſet moyſes: ⁊ tunc populus concitatus fuit ad fabricandum ydolū: cuius nutu deducerentur loco ducatus moyſi. Sꝫ hoc dictum patet ex textu eſſe cōfictum: quia ſubditur.
c Congregatus aduerſus aaron. quare non fit hic mentio de Hur quem cōſtituerat moyſes ad regimen populi cū aaron vt dictum eſt ſupra. xxiiij. capi. Dicit Ra. Sa. ꝙ populus interfecerat eum: eo ꝙ ipſum arguerat de tanto ſcelere.
d Moyſi eīn̄ huic viro qui ⁊c. ſi enī vidiſſent mortis eius ſigna predicta: magis dixiſſent ꝙ fuiſſet mortuus: quia hec eſſet cauſa rationabilis ⁊ efficatior ad querendum alium ductorem. Aliter etiaꝫ patebit falſitas huius dicti per ſequēta.
e Dixitqꝫ aaron. timore mortis aſſentiens eis licet non ex corde.
f Tollite inaures aur. ⁊c. Credebat eīn̄ aaron ꝙ vxores filij ⁊ filie grauiter ferrent: ſi acciperent eoꝝ ornamenta: ⁊ ſic ex hoc ⁊ ex cupiditate iudeoꝝ credebat impedire conatū populi: vel ſaltem retardare vſqꝫ ad aduentum moyſi: qui populum repꝛimeret.

Universidad de Salamanca. BGH

g Fecit populus que iuſſerat. ex quo patet magna volũtas ydolatrandi non ſolũ in viris: ſed etiã in vxoribus ⁊ liberis: qui ita ꝓmpte ornamenta ſua p̄cioſa tradiderũt. b Formauit opere fuſorio. In hebreo hr̃: in ſtilo. qđ exponit Rabi Sa. dicens ꝙ aaron primo depinxit cũ ſtilo in tabula formã vituli ⁊ tradidit artificib⁹ vt facerẽt ad ſimilitudinẽ illi⁹: q̃ apis qđ reputabatur maximũ numẽ egypti appuerat eiſ in egypto in ſpẽ ib auri: vt dictũ ẽ.ſ. viij. ca.

a Dixerũtqꝫ hi ſunt dij tui. ex quo pꝫ magna inſania ppl'i qui mirabilia inaudita a deo facta i exitu eoꝝ de egypto attribuebat ydolo: ⁊ lꝫ eẽt vnum idolũ tm̃ tñ dixerũt. Hi ſũt dij. ad reuerentiã ydoli ſicut magne pſone de ſe loquũr in plurali ad magnificentiã: vt nos p̄cipimus nos volum⁹ ⁊ hmõi.

b Qđ cũ vidiſſet aaron. Dicit Ra. ſa. ꝙ vidit ſpm̃ vite in vitulo: ſicut đ: pſ. cvi. Et mutauerũt gloriaꝫ ſuã in ſiſ'itudinẽ vituli comedẽtis fenũ. Sꝫ pꝫ manifeſte ꝙ hec ẽ fictio ⁊ ſcripture puerſio: ſi. n. i vitulo fabricato ſpũs vite fuiſſꝫ ſcriptura nõ dixiſſet in ſili'tudinẽ vituli: ſꝫ in vitulũ. Et iõ aliť dicẽdũ ꝙ aarõ vidit tantã volũtatẽ imolãdi victimas ydolo i populo: ꝙ nõ poterat reſiſtere: ideo ſequitur.

c Edificauit altare. ad retardandũ imolationẽ: q̃a ſtatiꝫ ſine altari imolaſſẽt vel đ. Edificauit. ſ. ipẽ ⁊ nõ ppl's vt tardi⁹ fieret: vt dicit Ra. ſa. q̃ ſi dixiſſꝫ ꝙ facerẽt in momento ſic fuiſſet factum per man⁹ multoꝝ.

d Cras ſolẽnitas dñi ẽ. non hodie. qđ dixit ad retardandum imolationem ſi forte interim veniret moyſes vt impediret eam. e Surgẽteſqꝫ ma. obtu. ho. anteq̃ꝫ veniret moyſes: qui tñ venit eadẽ die. Ex dictis pꝫ falſitas p̄dicte fictiõis. ſ. ꝙ populus fuit excitat⁹ ad ydolatriã: eo ꝙ altera die p̄cedenti hora ſexta viderãt ſigna mortis moyſi: vt p̄dictũ ẽ: q̃ ad hoc ſequiť ꝙ ab illa hora vſqꝫ ad horã veſperaꝝ oĩa iſta fuerãt facta ſucceſſiue per ordinem. ſ. ꝓuocatio egyptioꝝ ꝯuerſoꝝ: deceptõ iudeoꝝ: occaſio hur eos arguẽtis: aſſenſus aarõ timore mortis: petitio inaurĩũ: apportatio eaꝝ etiã ab extremitatib⁹ caſtrorũ que occupabant magnũ terre ſpaciũ: cũ eſſent ibi ſexcenta milia viroꝝ abſqꝫ mulieribus ⁊ paruulis. Item formatio vituli: conſtructio altaris: ⁊ ꝓclamatio craſtine ſolẽnitatis: que nullo modo potuerũt fieri ſucceſſiue in tã breui tempore. Et ex hoc patet ꝙ pluribus diebus anteq̃ꝫ cõplerẽtur xl. dies predicti inceperunt tractare iſtud negocium.

f Et ſedit populus man. ⁊ bi. de immolatis coram ydolo.

g Et ſurrexerunt ludere. i. corizare ⁊ cantare: vt patet ex ſequẽtibus. ⁊ hoc faciebant in veneratõe ydoli: qđ pertinet ad ydolatriã: vnde in hebreo habetur: ⁊ ſurrexerũt illudere: q̃ ydolatria eſt illuſio diuina.

h Locutus eſt autez dñs. Conſequẽter ponitur peccati perpetrati cognitio: ⁊ primo per diuinã reuelationẽ. ſcđo per ſenſus experientiam: ibi. Et reuerſus eſt Moyſes. Circa primũ premittitur peccati reuelatio. ſcđo pene cõminatio: ibi. Rurſumqꝫ. Circa primũ dicitur. Locutus eſt autem dñs ad moyſen reuelans populi tranſgreſſionem dicens.

i Uade deſcende. quia ad prelatum pertinet peccata ſubditoꝝ manifeſta corrigere. Aliter exponit Ra. ſa. dicens. Deſcende. ſ. a tua dignitate ⁊ glĩa: q̃ ſicut dignitas ⁊ gloria prelati cõſiſtit in bonitate ſubditoꝝ: ſm ꝙ dicit Ioh. iij. canõ. Maiorẽ hoꝝ nõ habeo grãtiã q̃ꝫ vt audiã filios meos in veritate ambulantes. ita deiectio ſui honoris eſt in eoꝝ puerſitate. k Peccauit ppl's tu⁹. q. d. iam nõ eſt me⁹. q̃ me ꝑ ydolatriã abnegauit. l Receſſerũt de via cito. tanq̃ꝫ inſtabiles in bono ⁊ ꝓni ad malum. m Rurſumqꝫ. Hic cõſequẽter ponitur pene cõminatio cuꝫ ſubditur.

bis deos q nos p̄cedant. Moyſi[o] eñi huic viro qui nos eduxit đ terra egypti: ignoram⁹ quid acciderit. Dixitqꝫ[c] ad eos aaron. Tollite[f] inaures aureas de vxorũ filiorũqꝫ ⁊ filiaꝝ veſtraꝝ auribus: ⁊ afferte ad me. Fecit[g] ppl's que iuſſerat: deferens inaures ad aaron. Quas cũ ille accepiſſꝫ formauit[b] opere fuſorio ⁊ fecit ex eis vituluꝫ cõflatilem. Dixerũtqꝫ[a]. Hi ſunt dij tui iſrael qui te eduxerũt de terra egypti. Qđ[b] cũ vidiſſet aaron edificauit[c] altare coram eo ⁊ p̄conis voce clamauit dicens. Cras[d] ſolennitas dñi eſt. Surgenteſqꝫ[e] mane obtulerũt holocauſta ⁊ hoſtias pacificas ⁊[f] ſedit popul⁹ mãducare ⁊ bibere: ⁊[g] ſurrexerũt ludere. Locutus[b] eſt autem dñs ad moyſen dicens. Uade[i] deſcende peccauit[k] populus tuus quez eduxiſti de terra egypti. Receſſerũt[l] cito de via quam oſtẽdiſti eis. Feceruntqꝫ ſibi vitulum cõflatilẽ ⁊ adorauerũt: atqꝫ imolantes ei hoſtias dixerunt. Iſti ſunt dij tui iſrl' qui te eduxerunt de terra egypti.

Rurſumqꝫ[m] ait dñs ad moyſen. Cerno[n] ꝙ populus iſte dure ceruicis ſit. Dimitte[o] me vt iraſcatur furor meus cõtra eos ⁊ deleã eos faciamqꝫ te in gentem magnam. Moyſes autem orabat dñm deũ ſuum dicens. Cur[p] dñe iraſcitur furor tuus contra populũ tuũ quẽ eduxiſti de terra egypti: in fortitudine magna ⁊ in manu robuſta: Ne[q] queſo dicãt egyptij: callide eduxit eos vt interficeret in montibus ⁊ deleret e terra. Quieſcat[r] ira tua: ⁊ eſto placabilis ſuꝑ nequitia populi tui. Recordare[s] abraã ⁊ yſaac ⁊ iſrael ſeruoꝝ tuoꝝ: quibus[t] iuraſti per temetipm̃ dicens. Multiplicabo ſemen veſtrũ ſicut ſtellas celi: ⁊ vniuerſaꝫ terrã hãc de qua locutus ſum dabo ſemini veſtro: ⁊ poſſidebitis eã ſemper. Placatuſqꝫ[u] ẽ dñs ne faceret malum qđ locut⁹ fuerat aduerſus populũ ſuũ. Et[x] reuerſus ẽ moyſes đ mõte portãs[y] duas tabulas teſtimonij i manu ſua ſcriptas[a] ex vtraqꝫ pte: ⁊ factas opꝫ dñi. Scriptura[b] quoqꝫ dei erat ſculpta i tabul'.

n Cerno ꝙ ppl's iſte dure cer. ſit. i. ñ recipiens correctionem.

o Dimitte me vt iraſcať furor me⁹. loquiť mõ hũano cum filius offendit patrem: ⁊ pater tenens gladium q̃ſi ad iugulãdũ ipꝫ dicit alicui exiſtẽti iuxta ſe. ne retineas me a percuſſiõe: ꝑ hoc magis inſinuãs contrariũ. ſ. ꝙ velit retineri ⁊ ex hoc accepit moyſes audaciam orandi ꝓ ppl'o ad retinẽdũ dei vindictam dicens.

p Cur dñe iraſc. fu. tuus cõtra populũ tuũ. quem reputas ſpalẽ filiũ: ſicut dictũ ẽ.ſ. iiij ca. Fili⁹ me⁹ p̄mogenitus iſrl'.

q Ne queſo dicãt egyptij ⁊c. q. d. Iſtud reuerteret in blaſphemiã cõtra te. Allegat et ad hoc dei pietatẽ dicens.

r Quieſcat ira tua ⁊c. q. d. tibi ꝓpriũ ẽ parcere ⁊ miſereri ⁊ nõ iraſci. Allegat etiã cõſequẽter merita patrũ dicẽs.

s Recordare abraã ⁊c. q. d. ſi ppl's iſte meruit mori ꝑ incẽdiũ: ecce abraã pr̃ eoꝝ ꝓpter amorẽ tuũ fuit ꝓiect⁹ in ignẽ chaldeoꝝ: ſi ꝑ gladiũ: ecce yſaac fuit parat⁹ ꝓ te imolari: ſi meruerũt exiliũ: ecce iſrael tanq̃ꝫ exul fugit in meſopotamiã obediẽs patri ſuo ⁊ tibi.

t Quib⁹ iuraſti ꝑ temetipm̃. q̃ es oĩno imutabilis: ⁊ iõ iuramẽtuꝫ tuũ dꝫ inuiolabiliter teneri de terra chananeoꝝ dãda ſemini eoruꝫ qđ tñ fruſtrareť: ſi deleres ppl'm tuũ de terra. u Placatuſqꝫ eſt dñs. nõ ꝙ penã oĩno dimitteret: vt pꝫ ex ſequẽtib⁹: ſed ne oĩno deleret ſicut dixerat. Dimitte me vt deleã eos. x Et reuerſus ẽ. hic ꝯñr poniť peccati cognitio ꝑ experiẽtiã. ſ. ſenſus viſus ⁊ auditus premittiť tñ reuerſio moyſi ad caſtra cũ đ. Et reuerſus ẽ moyſes đ mãdato dñi: vt pꝫ ꝑ p̄dicta. y Portans duas tabulas. q̃s dñſ ſibi tradiderat: vt pꝫ ex fine p̄cedentis capituli. a Scriptas ex vtraqꝫ parte. dicit ra. ſa. ꝙ vnica ſcriptura erat ibi: que tñ erat legibilis indifferẽter ex vna parte ſicut ⁊ ex altera qđ erat mirabile: q̃a lr̃a ex vna parte figurata ordine recto in pte oppoſita apparet eiuſ figura modo oppoſito. Uel põt dici: abſqꝫ miraculo tali: ꝙ littere erãt duplices. Ita videlꝫ ꝙ p̄cepta erãt ſculpta ex vna parte: ⁊ ſilr̃ ex altera. vnde ſubdiť. b Scriptura quoqꝫ dei erat ſculpta i tabulis ſm aug. vero in vna tabula erãt tm̃ tria p̄cepta: iõ dicũť p̄cepta p̄me tabule: q̃ ordinãt hominẽ ad deũ. In alia autem tabula erãt alia ſeptẽ que ordinãť ad ꝓximũ: iõ dicũť p̄cepta ſcđe tabule ſꝫ ra. ſa. ⁊ doct. hebraicos q̃nqꝫ erãt ſcripta i vna tabula: ⁊ q̃nqꝫ i alia. Aliť tñ diſtiguũt p̄cepta q̃ꝫ auguſtin⁹: vt dictũ ẽ.ſ. xx. capi.

Ut autem iſta melius intelligant̃ expreſſi ea hic in figura.

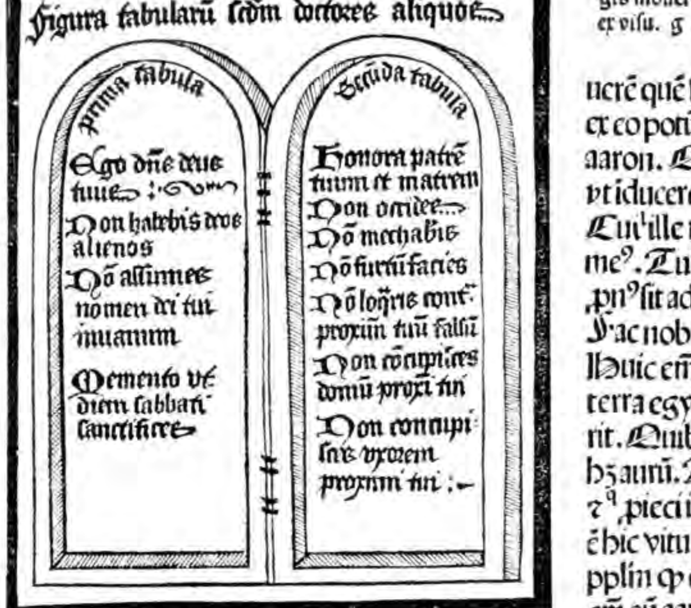

Figura tabularũ ſcđm doctores aliquos

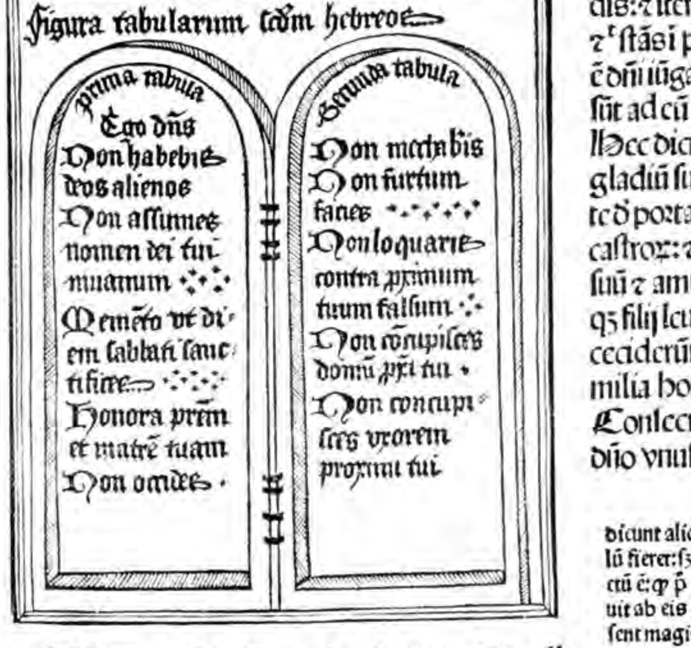

Figura tabularum ſcđm hebreos

e Audiẽs autez. Hic ꝯñr ponitur cognitio pcĩ ꝑ ſẽſum audit⁹: cũ đ. d Ululat⁹ ⁊c. Ex hoc pꝫ ꝙ ioſue ñ fuerat ibi: ſꝫ remãſerat iuxta montez expectãs moyſen vt dcꝫ ẽ.ſ. xxiiij. c. e Uocẽ cãtantiũ ego audio. h̃ autẽ meli⁹ cognouit q̃ꝫ ioſue: tñ ꝓ viuacitatẽ ſenſuſ: q̃ cũ eẽt. cxx. annorũ: vt đ Deuť. xl. c. non

Audiens aũt ioſue tumultũ ppli vociferãtis dixit ad moyſẽ. Ulu-lat⁹[c] pugne audiť in caſtris. Qui rñdit. Nõ ẽ clamor adhortãtiuꝫ ad pugnã: neqꝫ vociferatio ꝯpellentiũ ad fugã: ſꝫ[e] vocẽ cantantiũ ego audio. Cũqꝫ appropiquaſſꝫ ad caſtra: vidit[f] vitulũ ⁊ choros: iratuſqꝫ valde ꝓiecit[g] de manu tabulas ⁊ ꝯfregit eas ad radicẽ mõtis. Arripienſqꝫ[b] vitulũ quẽ fecerãt: cõbuſſit ⁊ ꝯtriuit vſqꝫ ad puluerẽ quẽ ſparſit in aquaꝫ: ⁊[i] dedit ex eo potũ filijs iſrael. Dixitqꝫ[k] ad aaron. Quid tibi fecit hic pplus vt iduceres ſuꝑ eũ pctm̃ maximũ Cui[l] ille rñdit. Ne[m] idigneť dñs me⁹. Tu[n] eñi noſti ppl'm iſtuꝫ ꝙ ꝓn⁹ ſit ad malũ. Dixerũt[o] mihi. Fac nobis deos qui nos p̄cedãt. Huic eñi moyſi q nos eduxit de terra egypti: neſcim⁹ quid acciderit. Quib⁹ ego dixi. Quis[p] vr̃m hꝫ aurũ. Tulerũt ⁊ dederũt mihi ⁊[q] ꝓieci illud in ignẽ: egreſſuſqꝫ ẽ hic vitul⁹. Uidẽs[r] ergo moyſeſ ppl'm ꝙ eẽt nudat⁹: ſpoliauerat[ſ] eñi eũ aarõ ꝓpter ignominiã ſordis: ⁊ iter hoſtes nudũ ꝯſtituerat ⁊[t] ſtãs i porta caſtroꝝ ait[u]. Si qs ẽ dñi iũgať[a] mihi. Cõgregatiqꝫ[b] ſũt ad eũ oẽs filij leui. Quib⁹ ait. Hec dicit dñs de⁹ iſrl'. Ponat vir gladiũ ſuꝑ femur ſuũ. Ite[c] ⁊ redite đ porta vſqꝫ ad portã ꝑ mediũ caſtroꝝ: ⁊ occidat vnuſqſqꝫ frẽm ſuũ ⁊ amicũ ⁊ ꝓximũ ſuũ. Feceruntqꝫ filij leui iuxta ſermonẽ Moyſi: cecideruntqꝫ in die illo q̃ſi viginti tria milia hominũ. Et ait Moyſes. Conſecraſtis[d] man⁹ vr̃as hodie dño vnuſqſqꝫ[e] in filio ⁊ in frẽ ſuo:

caligauit oculus eius ⁊c. ⁊ idem intelligitur de alijs ſenſibus: tñ q̃ ydolatria ppl'i erat ſibi reuelata: iõ meli⁹ potuit cognoſcere clamorẽ ydolatrãtiũ. Cõſequẽter deſcribiť cognitio ꝑ viſuꝫ: cũ đ. f Uidũ vitulũ ⁊c. q̃ magis mouẽt animũ viſa q̃ꝫ audita: ⁊ iõ lꝫ fuiſſet irat⁹ ex auditu pcĩ: magiſ tñ ex viſu. g Proiecit de manu tabulas. reputans ꝙ populus eſſet indignus recipere legẽ dei digito ſcriptã. Hec autẽ fractio tabl'aꝝ ſignũ fuit euacuatiõis legaliũ in aduentu chriſti. h Arripienſqꝫ ⁊c. h̃ ꝯñter deſcribiť pcĩ examinatio: qđ debuit fieri añ punitionẽ: q̃ nõ oẽs culpabiles erãt: nec eq̃liť fit q̃ p̄ examinatio ꝑ ſignuꝫ cũ đ. i Et de. ex eo potũ filijſ iſrl'. Dicit ra. ſa. ꝙ iſte aque potate erãt nociue culpabilib⁹: cauſãdo i eis inflatõnẽ ⁊ lãguorẽ ꝑ quẽ poterãt ab eis diſcerni. alijs aũt erãt dulces ⁊ vtiles ſicut aq̃ in ſacrificio zelotipie oſtẽdebãt ꝑ effectũ culpã mulieris vel ei⁹ innocẽtiã: vt hr̃ Nu. v. ca. Alij aũt doct. dicũt ꝙ color auri remanſit circa ora eoꝝ q̃ erãt culpabiles: ita ꝙ barbe eoꝝ videbãť auree: ⁊ ſic ab alijs diſtiguebanť. ſcđo fit examinatio pcĩ ꝑ hoĩs rñſum cuꝫ đ. k Dixitqꝫ Moyſes ad aarõ. q̃d tibi fecit h̃ ppl's ⁊c. ac ſi di. pri⁹ debuiſſes ſuſtinere mortẽ. l Cui ille rñdit. hũiliter dicens. m Ne idi. do. me⁹. q̃ rñſio mollis frãgit iram. n Tu eñi noſti ⁊c. ꝑ multas experiẽtiaſ maliciã h⁹ ppl'i. o Dixerũt mihi. ſub ꝯminatõe morť ſic interfecerãt hur. p Quis vr̃m hꝫ aurũ. ac ſi diceret: ꝓp eoꝝ auariciã ex petitione auri credidi eos a ſuo ĩpetu retardare. q Proieci il. in ig. ⁊ egreſ. ẽ h̃ vit. dicunt aliqui ꝙ aaron proiecit aurum in ignem ꝙ ibi periret: non vt ydolũ fieret: ſꝫ ope dyaboli format⁹ ẽ inde vitul⁹. Alij aũt dicũt ꝯrĩũ: vñ.ſ. dictũ ẽ: ꝙ p̄ depixit imaginẽ in tabula: ⁊ vr̃ hoc veri⁹: q̃ timore mortis petiuit ab eis auꝝ ad faciẽdũ ydolũ: ⁊ ſi ꝓieciſſet in ignẽ vt periret ex hoc fuiſſent magis ꝓuocati ad eũ iterficiẽdũ: q̃ p̄uati fuiſſent auro ⁊ ydolo. Itez ex hoc ꝙ ſtatiꝫ edificauit altare: ⁊ ſolẽnitatẽ in craſtinũ ꝓclamauit: iõ vr̃ ꝙ dixerit mẽdaciũ dicẽs. Egreſſus ẽ h̃ vitul⁹: inſinuãs ꝙ hoc eẽt p̄ter intẽtionẽ ſuã: nec oꝫ eũ excuſari de mẽdacio: cũ incõꝑabiliter peiora fecerit: vt pꝫ ꝑ p̄dicta: nõ tñ fuit punit⁹ morte q̃ nõ fecit ex corde: ſꝫ duct⁹ morť timore. r Uidẽs q̃. h̃ ꝯñr deſcribiť pcĩ examinati punitio cũ đ. Uidẽs q̃ ⁊c. a p̄cioſis iocalib⁹: cui⁹ cã ſubdiť. ſ Spoli. n. eũ aarõ ꝓ. ig. ſordis. i. fabricationẽ vituli qđ noĩe ſordis ⁊ ignominie appellaťi ſcriptura ve. teſ. Aliq̃ exponũt iſtã denudationẽ ꝓp ſceleris manifeſtationẽ: vñ ſcm̃ aptũ đ denudatũ. t Et ſtãs i porta caſtroꝝ. q̃ in porť ciuitatũ antiq̃t⁹ dabãť ſnĩe ⁊ iudicia. u Ait ſi q̃s ẽ dñi. i. hñs ꝫelũ ad vindicãdũ ei⁹ obprobrium. a Iũgať mihi. ad faciẽdũ vĩdictã đ pctõrib⁹. b Cõgregati ſũt ad eũ oẽs filij leui. Ex h̃ di. ra. ſa. ꝙ null⁹ đ filijſ leui erat culpabil' i fabricatõe vituli: ſꝫ h̃ nõ ꝯſonat lr̃e: tũ q̃ aarõ q̃ erat p̄ncipal' i illa tribu p⁹ moyſen: tñ ñ fuit oĩno ſine culpa vt viſũ ẽ: tũ q̃ ſubdiť. c Ite ⁊ redite de porta vſqꝫ ad portã Diligenť q̃rendo trãſgreſſores ꝑ ſigna p̄dicta. Et occidat vnuſ q̃ſqꝫ fratrẽ ſuũ ⁊c. Itẽ infra ſubdiť. d Cõſecraſtis ho. ma. vr̃as. ſ. faciendo vindictã ꝫelo dei. e Unuſquiſqꝫ in filio ⁊ fratre ſuo. ex q̃b⁹ vr̃ ꝙ

Universidad de Salamanca. BGH

aliqui de leuitis fuerũt interfecti tũc ſicut trãſgreſſores in pctõ vituli: ꝛ iõ aliter põt dici ꝙ cũ dr̃. Oẽs filij Leui ẽ vſitatus mod⁹ loquendi quo accipit̃ maior ps ꝓ toto: ſicut dr̃ totũ collegiũ facere qđ maior ps facit: ſacra eñ ſcriptura frequẽter vtit̃ modis loquẽdi iter hoĩes vſitatos. vñ Judic. xx. dicitur. Congregati ſunt omnes filij iſrael quaſi vir vnus ꝛ tamẽ nõ fuerunt ibi viri Jabes. Galaad: vt ibidẽ ſubditur. c. xxi. Qui tamẽ vult ſeq̃ dictum Ra. ſa. põt ſoluere ꝑdicta ſicut ipſe ſoluit dicẽs ꝙ frater hic accipit̃ ex parte matris tm̃. mortuo. n. letura vxor ſua potuit ↄhere cũ viro alteri⁹ tribus: ꝛ fili⁹ inde natus nõ erat leuita: qꝛ denoĩatio trib⁹ accipit̃ ex parte patris: ꝛ tñ erat frater leuite. ſ. filij ꝑ oris viri. ſilr̃ hic dicitur filius nepos leuite qui erat filius filie ſue cõiũcte viro alterius tribus ꝛ ſic nõ erat leuita. f Fecerũt filij leui obedientiã moyſi zelo dei. Ceciderunt in illa die quaſi. xxiij. milia. In hebreo habet̃ tria milia: quã diuerſitatẽ aliqui ſic cõcordãt dicentes: ꝙ in hebreo numerãtur tm̃ illi qui fuerũt ꝑncipales in trãſgreſſione ꝛ ad trãſgrediendũ alios inducentes: ſed cũ iſtis ꝺ alijs tot fuerũt occiſi ꝙ aſcẽdebat numer⁹ ad viginti tria milia. Aliter etiã cõcordatur ſm dicta Ra. ſa. vt videbit̃ in fine hui⁹ ca. f Facto aũt die altero. hic ↄſequẽter ponit̃ moyſi deꝑcatio. ꝛ ſcđo dñi rñſio: ibi. Cui rñdit dñs. Circa primũ primo oſtẽdit pp̃lo grauitatẽ pcti ꝑpetrati dicẽs. g Peccaſtis pctm̃ maximũ. ſicut eñ in humanis ille qui honorẽ regiũ attribuit alteri maxime peccat in dignitatẽ regiã: qꝛ quãtũ ẽ in ſe ſubuertit totũ regnum ita q̃ honorẽ latrie ſoli deo debitũ attribuit ydolo maxime peccat ↄ̃ deũ. Sed querit̃ hic qũo moyſes dixit pp̃lo. Peccaſtis cũ pctõres iaꝫ eẽnt exterminati. Dicendũ ꝙ lꝫ illi qui fuerũt ꝑncipales ꝛ ydolatrãtes ex corde ꝛ eis ↄſentientes fuiſſent occiſi: nõ tñ oẽs cõſentiẽtes timore: ac etiã q̃ potuiſſent ipis reſiſtere ꝛ nõ reſiſterũt quib⁹ tñ pctm̃ imputat̃. Põt etiã aliter dici ꝙ pctm̃ ꝑpetratũ a parte alicui⁹ cõitatis bñ imputat̃ toti cõitati q̃ntuꝫ ad penã infligendã vel q̃ntũ ad boni ſubtractionẽ: ꝛ hoc timebat moyſeſ ne ꝓpter pctm̃ multitudinis aliqui innocẽtes punirent̃ ꝛ diuina bñficia a toto pp̃lo ſubtraherẽtur. h Aſcendã ad dñm. Ex quo pꝫ ꝙ ꝑdictã occiſionẽ nõ ꝑcepit niſi ex zelo iuſticie ꝛ honoris diuini. i Si quo mõ q̃uero eũ deprecari ꝓ ſcelere vr̃o ne. ſ. ꝓ ipſo deleat vos vel ſubtrahat ſua bñficia: lꝫ eñ ꝑus dictũ ſit ꝙ placat⁹ erat dñs in hoc ꝙ nõ deleret totũ populũ ſil̃ ꝛ ſubito nõ tñ erat aſſecurat⁹ moyſes q̃n deleret ꝑ ptes.

k Obſecro peccauit pp̃ls iſte. in oꝛ̃one ſua ꝑmo cõfitet̃ pctm̃: qꝛ cõfiteri culpã via ẽ ad veniã. l Aut dimitte eis hanc noxã. nõ ſolum remittẽdo culpã ſed etiã cõferendo bñficia a te prius incohoata. ſ. in dedicatiõe h⁹ populi ad terrã ꝓmiſſionis: ꝛ reparatiõe legis que facta erat in tabulis.

m Aut ſi nõ facis dele me de libro tuo. Dicit Ra. Sa. ꝙ iſte liber intelligitur lex que denominat̃ a moyſe: eo ꝙ fuit eius miniſter. Unde dr̃ Deut. xxxiij. ca. Legẽ ꝑcepit vobis moyſes: ꝛ Joh. i. Lex ꝑ moyſen data ẽ. Eſt igit̃ ſenſus ſm eũ. Dele me de libro. ſ. vt lex nõ denoĩet̃ noĩe meo niſi populus iſte tibi recõciliet̃: ſed hec expoſitio nõ cõſonat lr̃e ſequẽti: cũ dicat̃. Qui peccauerit mihi delebo eũ de libro meo. Et pſ̃. lxviij. Deleãt̃ de libro viuentiũ: ꝛ cũ iuſtis nõ ſcribãtur. Ex quo patet ꝙ ꝑdicta deletio intelligit̃ de oĩb⁹ pctõrib⁹ ꝛ tñ ab eis nõ ẽ lex denominata: ꝛ iõ ꝑ librũ illũ nõ intelligit̃ lex: ſed liber vite de quo delẽtur peccatores ꝛ iniqui. Sed tũc occurrit duplex difficultas. Prima ẽ qualiter aliqui delẽtur de libro vite: cũ ſit idẽ qđ diuina ꝑdeſtinatio que ẽ imutabilis ꝛc̃. Ad qđ dicendũ ꝙ in libro vite dicũtur aliqui ſcribi dupliciter. Uno mõ ſimpliciter inq̃ntum predeſtinati ſunt in noticia diuina vt ordinati ad vitã eternã ex dei ꝑdeſtinatione: ꝛ ſic ſcripti nunq̃ delẽtur. Alio modo dicũtur ſcripti ſꝫ quid. ſ. nõ ſꝫ diuinã ꝑdeſtinationẽ ſeu ordinationẽ: ſed ſm diſpoſitionẽ in eis exiſtẽtẽ. ſ. ſm ꝑſentem iuſticiam: qꝛ exiſtentes in gratia ex hoc ſũt digni vita eterna: ꝛ ad eã ordinati ſm diſpoſitionẽ que actu eſt in ipſis: ſed qꝛ aliquãdo cadunt a grã ſic dicũtur deleri: ita ꝙ iſta deletio non refertur ad diuinaꝫ noticiam: ita ꝙ aliquid ignoret quod prius nouerat: ſed ad mutationem de gratia ad culpam in hominibus exiſtentẽ. Scđa dubitatio eſt qũo moyſes potuit petere deleri de libro dei niſi dñs remitteret peccatũ populi: qꝛ ſi accipiatur ſcribi ſimpliciter in illo libro impoſſibilis eſt deletio: vt viſum eſt ſupra. in impoſſibile autem non cadit appetitus nec per cõſequẽs petitio cũ moyſes ſciret talem impoſſibilitatem. Si autem accipiatur ſcribi ſm quid deletio eſt ei oppoſita per hoc ꝙ aliquis per peccatum mortale cadit a gratia: ꝛ ſic moyſes qui erat ſanctus elegiſſet deum offẽdere per peccatum mortale: niſi peccatũ mortale populo remitteretur: qđ eſt incõueniens cum ſit contra charitatem. Dicunt igitur aliqui ꝙ moyſes hoc dixit ex impetu paſſionis: non ex deliberatiõe rationis. Sed hoc non videtur cõuenienter dictũ: quia ſequeretur ꝙ moyſes acceſſiſſet ad loquendũ cum deo: vbi requirit̃ trãquillitas mẽtis q̃ ſm eos fuit paſſionibus perturbatus: ideo aliter dicit aug. ꝙ moyſes hoc dixit ex ↄfidẽtia ꝛ familiaritate diuina: vt ſit ſenſus: ſicut cert⁹ ſum ꝙ nõ delebis me ꝺ libro tuo, ita peto vt certifices me ꝙ remittas noxam iſtam populo. Hec autem expoſitio videtur aliquãtulum extranea a littera: ꝛ ideo aliter poteſt dici ꝙ verbũ moyſi predictum eſt ipſius rationis ꝓponẽtis diſpoſitionẽ partis inferioris anime: licet non eſſet ita in volũtate rationem ſuperiorem ſequentem: ſicut ſaluator petiuit transferri calicem paſſionis ab eo: licet ſimpliciter vellet pati: ita moyſes volens oſtẽdere magnũ affectuꝫ ad remiſſionẽ pcti pp̃li dixit. Aut dele me ꝛc̃. licet ſimpliciter nullo modo vellet deleri: ꝛ hoc modo cõtingit in humanis ꝙ aliquis petens ab alio aliquid cum magno deſiderio dicit: aut facies hoc: vel auferas mihi vitam. licet magis vellet carere non ſolum illo quod petit ſed etiam multis alijs q̃ꝫ vita: ꝛ tali mõ loquendi qui dicitur hyperbolicus vtitur frequenter ſacra ſcriptura: nec eſt ibi falſitas: qꝛ talibus locutionibus vtitur non ad ſignificandum illud qđ per orationem importatur q̃ntum ad plenum ſignificatum ſicut Judicum. xx. dicitur de filijs beniamin: ꝙ fundis ita ad certũ iaciebant locum vt capillũ poſſet percutere: ꝛ nequaq̃ in alteram partem ictus deferretur lapidis: per qđ intelligitur ꝙ erant boni fundibularij notabiliter ꝛ non plus.

n Cui reſpondit. Hic ponitur dñi reſponſio. ꝛ ꝑmo breuiter ꝛ in generali. ſcđo magis explicite ꝛ in ſpeciali in principio ſequẽtis ca. Circa primũ dñs in ſua reſpõſione primo remouet alteram parteꝫ diſiunctiue quam ꝓpoſuerat moyſes dicens. o Qui peccauerit mihi delebo eum. q. d. non te delebo: quia non peccaſti. ſecundo reſpondet ad petitionem dicens. Tu autem vade ꝛc̃. ſequitur.

p Angelus meus precedet te. ducendo ad terram ꝓmiſſiõis: iſta tamẽ reſponſio magis explicatur ſequẽti ca. q Ego autẽ in die vltionis viſitabo ꝛ hoc peccatũ eoꝝ. Ex quo patet ꝙ nolebat dimittere abſq̃ punitione volebat tamẽ dimittere ꝛ differre ita ꝙ nõ deleretur populus totaliter ꝛ ſimul. Ex hoc autem dicit Ra. ſa. ꝙ in oñi infortunio qđ poſtea accidit iudeis ſolutũ eſt aliquid ꝺ pena debita ꝓ pctõ illo: ꝛ in hoc etiã cõueniunt aliqui expoſitores noſtri dicentes: ꝙ per diem vltionis intelligitur hic captiuitas babylonyca vel romanoꝝ: ſed hoc non videt̃ cõſonare littere ve. teſta. ac noui: qꝛ ſequẽti capi. dicitur. Qui reddis iniquitateꝫ patrũ filijs ac nepotibus in terciã ꝛ quartam generationẽ: ꝛ in pluribus alijs locis veteris teſtamenti idem habetur: ita ꝙ videt̃ ad nõ plus ſe extendere vindicta dei niſi reſpectu alicui⁹ peccati determinati. captiuitas autẽ babylonica fuit longe poſt quartaꝫ generationẽ: quia a fabricatione vituli vſq̃ ad captiuitatẽ babylonicã fluxerunt nõgẽti anni vel circiter: ꝛ vita humana iam erat reducta ad cẽtũ annos vel centum viginti in plus ꝛ in paucis hominibus ꝛ multo plures fuerũt anni vſq̃ ad captiuitatem factaꝫ per romanos que fuit ãno quadrageſimo ſecũdo poſt paſſionẽ chriſti. Item Luce. xix. Saluator loquens de iſta captiuitate futura ſm oẽs expoſitores dicit. Videns ciuitatẽ fleuit ſuper illam. ꝛ ſubditur. Venient in te dies ꝛ circũdabũt te inimici tui vallo: ꝛ coãguſtabũt te vndiq̃ ꝛ ad terram ꝓſternẽt te ꝛ filios tuos qui in te ſunt. Cuius cauſa ſubdit̃ eo ꝙ non cognoueris tempus viſitationis tue. ſ. per chriſtum tibi predicantem: ita ꝙ captiuitatis facte per romanos cauſa fuit malicia iudeoꝝ Chriſtum nõ recipiendo: ſed ipm̃ crucifigendo. Et ideo dicere ꝙ cauſa huius captiuitatis fuit pctm̃ vituli: nõ bñ cõſonat veritati euãgelij: iõ aliter dicẽdũ ꝙ dies vltionis hic accipit̃ ꝓ mortalitate quã induxit dñs ſuꝑ pp̃lm iſr̃l poſt occiſionẽ factã ꝑ leuitas, vnde ſtatim ſubdit̃. r Percuſſit aũt dñs populũ ꝓ reatu vituli. Unde dicit Ra. ſalo. ꝙ populus poſt adorationẽ vituli fuit punitus mpliciꝰ morte: ꝑma fuit in potu aque de quo facti fuerũt morbidi ꝛ inflati: ꝛ etiã aliqui ſtatim mortui. Scđa fuit gladio leuitarũ. Tercia mortalitate a deo imiſſa ꝺ qua dicitur. Percuſſit ergo dñs populum. Et per hoc vno mõ ſoluitur ↄtrarietas predicta de trib⁹ milibus ꝛ de viginti tribus vt dicat̃ ꝙ gladio leuitaꝝ ceciderũt tria milia. Alijs autem punitionibus tot ceciderũt ꝙ in vniuerſo bene aſcenderũt ad viginti tria milia. Poteſt etiaꝫ dici aliter ꝙ dies vltionis hic accipitur iudiciũ futurũ: qđ in pluribus locis ſacre ſcripture vocat̃ dies vltionis: nõ eñ oĩa punit deus in ꝑſenti ſed multa reſeruat extreme vltioni: ꝛ ſic pars illius punitiõis vſq̃ tunc reſeruatur.

vt detur vobis bñdictio. Facto[f] aũt altero die locutus eſt moyſes ad populũ. Peccaſtis[g] peccatuꝫ maximũ. Aſcendã[h] ad dñꝫ ſi[i] quo mõ quiuero eũ deprecari ꝓ ſcelere vr̃o. Reuerſuſq̃ ad dñm ait. Obſecro[k]: peccauit populus iſte peccatũ maximũ: feceruntq̃ ſibi deos aureos: aut[l] dimitte eis hãc noxam: aut[m] ſi non facis: dele me de libro tuo queꝫ ſcripſiſti. Cui[n] reſpondit dñs. Qui[o] peccauerit mihi delebo eũ de libro meo. Tu aũt vade ꝛ duc pp̃lm iſtũ quo locut⁹ ſum tibi. Angel⁹[p] me⁹ precedet te. Ego[q] auteꝫ in die vltionis viſitabo ꝛ hoc pctm̃ eoruꝫ. Percuſſit[r] autem dñs populũ ꝓ reatu vituli: quẽ fecerat aaron.

In ca. xxxij. vbi dr̃ in poſtilla. Videns autem populus.

Additio. i.

n Non fit mentio in lr̃a de hoc qđ dicit Ra. ſal. ſ. ꝙ egyptij qui aſcenderũt cũ iudeis ꝺ egypto incitauerũt filios iſr̃l ad ydolatriã: ſed populo hoc cõiter attribuit: cũ tñ ſcriptura cõſueuit exprimere ſimiles incitationes cũ cõtingit. vnde Nume. xi. vbi agitur de pctõ populi in loco qui vocatus eſt Sepulcra cõcupiſcentie. qđ quidem pctm̃ fuit incitatũ per egyptios inter eos mixtos dicitur in lr̃a. Vulgus quippe ꝓmiſcuũ qđ aſcenderat cum eis flagrauit deſiderio carniũ ꝛc̃. qđ etiã in ꝓpoſito expreſſiſſet: ꝛ ideo dictũ Ra. ſalo. in hoc loco nullũ habet fundamentum.

In codẽ capi. xxxij. vbi dicitur in poſtilla. Quare nõ fit hic mentio de Hur ꝛc̃.

Additio. ij.

c Ex hoc ꝙ hic nõ fit mentio de hur: nõ ſequit̃ ꝙ fuit interfectus a populo eo ꝙ ipm̃ arguerat de ſcelere: poſſibile eñ eſt ꝙ ꝑuentus fuiſſet morte naturali vel aliter impeditus: ſic ꝙ nõ interueniſſet in illo actu: nõ eñ eſt veriſil̃e ꝙ ſcriptura ꝑtermiſiſſet exprimere actuꝫ tam uirtuoſum ꝛ narratione dignũ ꝛ exemplarem. Aaron etiam hoc retuliſſet Moyſi in ſuã excuſationẽ: ſilr̃ ꝛ moyſes redarguiſſet populũ de homicidio tã neꝑhando: nullũ tñ iſtoꝝ legit̃: vñ dicta Ra. ſa. in hoc loco ſunt ficticia: nec ſequũtur eũ in hoc alij expoſitores hebreoꝝ.

In eodem capitulo. xxxij. vbi dicitur in poſtilla. Quod cũ audiſſet Aaron.

Additio. iij.

i Licet inſania pp̃li circa cultũ iſti⁹ ydoli ꝛ eius venerationem maxima fuerit: nõ tñ veriſil̃e eſt ꝙ quãtũcũq̃ appetitus in eis corrũperet̃ ꝙ iudiciũ rõnis tãtũ in ſe extinctũ fuiſſet ꝙ iudicaſſet rẽ penitus inanimatã fuiſſe deũ: niſi in ea apparerẽt aliqua ſigna mõſtruoſa vl̃ quaſi miraculoſa. vnde quidã dicũt ꝛ veriſil̃r ꝙ ille vitulus videbatur exercere quedã opera ſimilia operib⁹ vite: ſicut eſt comeſtio ꝛ hmõi: qđ potuit eẽ operatione demonũ qui in vitulo fabricato hoc faciebãt vt eos attraherent ad ydolatriã: ſicut ſolent facere dãdo reſponſa in ydolis vt hoĩes decipiant: ꝓut cõiter traditur in legendis ſanctoꝝ ꝛ ſic ille vitulus aureus nõ erat ver⁹ vitulus: ſed inq̃ntuꝫ videbat̃ comedere fenum: dicitur in pſ̃. cv. fuiſſe in ſimilitudinẽ vituli comedentis fenũ ad hoc etiã facit illud qđ aaron dixit moyſi. Egreſſus eſt vitul⁹ iſte ꝛc̃. vt. j. patebit.

In eo. ca. xxxij. vbi dicitur in poſtilla. ſm Rabi ſalo. ꝛ alios doctores hebreos.

Additio. iiij.

s Secũdm doctores hebreoꝝ tm̃ quatuor ꝑcepta erãt i ꝑma tabula: ꝑmũ. ſ. Ego ſum dñs. ſcđꝫ. Nõ erũt tibi dij alieni. terciũ. Non aſſumes nomen dei tui inuanũ. quartum memento vt diem ſabbati ſanctifices. Cetera vero ſex in ſcđa tabula quoꝝ primũ eſt. Honora patreꝫ ꝛc̃.

In codẽ capitulo. xxxij. vbi dicitur in poſtilla. Hec auteꝫ fractio tabulaꝝ.

Additio. v.

f Fractio tabulaꝝ nõ videt̃ eẽ ꝓpria ſignificatio euacuationis legaliũ in aduentũ chriſti: principalia eñ que in tabulis cõtinebãtur erãt moralia ꝛ valde ꝓpinqua iuri naturali que nõ ſunt euacuata in aduentu chriſti: ſed meli⁹ videt̃ dicendũ ꝙ fractio tabulaꝝ ſignificat trãſlationẽ legis: ꝺ qua ad hebre. vij. Tranſlato ſacerdotio neceſſe eſt vt trãſlatio fiat legis vnde ꝑme tabule ſignificabant legem veterẽ imperfectã quã irritauerũt trãſgreſſores. ſcđe vero tabule que facte ſũt poſt recõciliationẽ ſignificãt legem nouam per quã populus eius eſt deo recõciliatus.

In eodem capi. xxxij. vbi dicitur in poſtilla. Ideo videt̃ ꝙ dixerit mendacium.

Additio. vi.

l Licet quidã eoꝝ expoſitores teneant ꝙ aaron nõ peccauit in fctõ vituli: introducẽtes quaſdã rationes friuolas ad quoꝝ euacuationẽ ſufficit auctoritas ſcripture infra Deut. ix. vbi de hac materia tractans dicit. Aduerſum quoq̃ aaron ꝛc̃. ex quo pꝫ manifeſte aaron in hoc caſu grauiter peccaſſe: nõ tñ videt̃ dicendũ ꝓut quidaꝫ volũt ꝙ peccaſſet peccato ydolatrie: qđ q̃dã pctm̃ ẽ maximuꝫ ſimpliciter inter peccata vt habetur in glo. Leui. xv. Aaron eñ nõ legit̃ adoraſſe nec coluiſſe vitulũ: nec alios ad hoc induxiſſe ſed ſolũ feciſſe ꝛ fabricaſſe vitulum: ꝛ qꝛ in hoc minus recte occaſionẽ dedit alijs idolatrãdi: idcirco proprie cõmiſit peccatũ ſcandali actiue: inq̃ntuꝫ ex tali facto inordinato alijs prebuit occaſionẽ ruine. Circa qđ attendendũ ꝙ talis ruina populi nõ fuit ab eo intenta: qđ patet ſic: nam populus ab aaron nõ petiuit: vt faceret ſibi deos quos colerent ſeu adorarent: ſed dixerũt. Surge fac nobis deos qui nos precedant ꝛc̃. ſ. ad ducatũ itineris: vt nubes vel angelus ſolebat eos precedere in via quibus nõ debebatur diuin⁹ cultus: ex ꝓnitate tñ populi ad malũ facto vitulo ꝛ apparentibus in eo opatiõe dyaboli aliquibuſ ſimilitudinibus opeꝝ vite: vt. ſ̃. dictũ eſt. ſtatim adorauerũt ꝛ dixerũt. Hi ſunt dij tui iſr̃l: ꝛ ſic ydolatria populi fuit oĩno ꝑter mentem aaron ſecuta ſicut nec in ꝑma petitione populi hoc includebat̃: vt dictũ eſt. Et huic ſentẽtie cõſonat planus ſenſus lr̃e: nã cũ moyſes dixiſſet ad aaron. Quid tibi fecit hic populus vt induceres ſuper eum peccatũ magnũ: in quibus verbis videbat̃ moyſes attribuere ipſi aaron ꝙ induxiſſet populũ ad ydolatriam qđ eſt ſimpliciter pctm̃ magnũ vt dictũ ẽ. Ad hoc rñdit aaron excuſans ſe ab hoc ꝙ populũ ad ydolatriã induxiſſet dicẽs. Tu eñ noſti populũ iſtũ ꝙ ꝓn⁹ ſit ad malũ ꝛc̃. quib⁹ verbis bñ cõſideratis aaron non excuſauit ſe per timorẽ dicẽs. Timui populũ ſicut ſaul. i. Reg. xv. ſed ex ꝓnitate populi ad malũ. q. d. hoc pctm̃ tã magnũ ex ꝓnitate eoꝝ ad malũ proceſſit nõ ex inductione nec intentione mea: qđ aaron ꝓbauit ex hoc qđ ſequitur. Dixerũt mihi: fac nobis deos qui nos precedant ꝛc̃. nõ petierũt a me deos ad colendũ vel adorandũ: abſit eñ a me ꝙ hoc facerem: ꝛ ſequitur. Egreſſuſq̃ eſt vitulus iſte. ſ. in tali ſimilitudine vite ꝙ populũ inclinauit ad ydolatriã: vt dictũ fuit. ſ̃. eo. ca. in additiõe. iij. nec curauit aaron exprimere ꝙ ipſe formaſſet opere fuſorio vitulũ: qꝛ hoc nõ fuit motiuũ principale erroris populi: ſed ſimilitudo vitalis que in eo erat: ꝛ ſic cõpendioſe narrauit ea que ipſe fecerat vt in glo. Ex quibus patet ꝙ aaron excuſauit ſe a peccato ydolatrie qđ eſt maximũ nõ tñ a peccato ſcandali actiui: qđ q̃dem ſcandalũ fuit per accidens nõ per ſe: eo ꝙ fuit preter intentionem vt dictũ eſt: nec etiã mendaciũ locutus eſt moyſi: eſſꝫ eñ abſurdũ ꝙ per mendacia excuſaret ſe a moyſe qui a deo nouerat veritatẽ facti: vnde Augu. in hoc loco ꝓut in glo. cõpendioſe locutus eſt aaron: nõ dicens ꝙ ipſe formauit vt exiret ãn excuſationis cauſa timendo mentitus eſt: tanq̃ in ignẽ peritũris aurum ꝓiecerit atq̃ ipſo nõ idẽ agente forma vituli ideo exiuit: qđ non eſt credendũ: qꝛ nec latere moyſen poſſet verũ cũ quo deus loquebat̃ ꝛ frẽm de mẽdacio non redarguit. Hec ille. Patet ergo ꝙ ex ſẽtẽtia auguſtini ꝙ nõ eſt dicendũ ꝙ mendaciter fuit locutus Aaron. tum qꝛ loquebatur cum illo qui ſciebat veritatẽ a deo. ſ. moyſe: tuꝫ qꝛ nõ fuit redargutus a mendacio ꝛc̃. Si aũt queratur quid intendebat aaron in fabricatione vituli cum ipſe ſciebat ꝙ vitulus ille non poſſet deducere populũ: nec etiam intendebat vt adoraretur vel coleretur vt deus. Ad hoc poteſt dici ꝙ forte intendebat illudere populũ qui ipm̃ aaron incitabat ad faciendũ illud qđ manifeſte excedebat potentiã ſuam. ſ. facere deos q̃ eos ꝑcederẽt qđ vr̃ ridiculũ: ꝛ iſto modo legitur de helya qui illudendo ꝓphetas baal: vt patet. iij. Regũ. xviij. dicebat eis. Clamate voce maiori: deus eñ veſter in diuerſorio eſt: forſitan loquitur aut certe dormit: vt excitetur. Sciebat eñ helyas ꝙ iſta que dicebant de baal nõ erant vera: ꝛ tñ vt eſtimationẽ ꝓphetaruꝫ baal oſtẽderet eſſe fatuã ꝛ inanẽ ſic illudebat eos. Similit̃ in ꝓpoſito cuꝫ aaron ſciuiſſet ipm̃ nõ poſſe facere qđ petebãt finxit ſe: tñ hoc attẽptare ſeu facere formando vitulum quẽ ſciebant inutilem ad hoc qđ petebant ipſi vt eſtimationem eorũ vanam eſſe oſtenderet: quo quidem fabricato: quia per operationẽ dyaboli in eo apparuerũt aliqua opera ſimilia operibus vite vt dictũ eſt: populus ex ſui ꝓnitate ad malũ adorauit: vnde licet intẽtio aaron in hoc non fuerit peruerſa factũ tñ ei⁹ fuit minus rectum tanq̃ habens ſpeciem mali a quo eſt abſtinẽdũ: iuxta doctrinã apoſtoli. i. theſa. v. Ab oĩ ſpecie mali abſtinete vos ꝛc̃. preſertim cũ ipſe nouiſſet ꝓnitatẽ populi ad malũ ꝛ ſic aaron peccauit pctõ ſcãdali: qꝛ ꝑ ſuũ factũ min⁹ rectum prebuit populo occaſionẽ ruine: nec ẽ ſimile de verbis helye ad ꝓphetas Baal: dicta. n. helye predicta nõ prebuerũt occaſionẽ ruine ꝓphetis baal: qꝛ iã ipſi erãt peſſimi ydolatre: ſꝫ hoc factũ Aaron lꝫ nõ ꝑbuerit cauſaꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

ꝓfectũ ydolatrãdi: ꝓbuit tñ occaſionẽ: in quo manifeſtũ eſt ꝙ grauiter peccauit nõ pctõ ydolatrie vel mẽdacij ſed pctõ ſcandali actiui: vt dictũ ẽ: qꝺ quidẽ pctm̃ aaron nõ celauit a moyſe ſꝫ cõfeſſus ẽ cũ mĩdit. Ne idignet dñs meus. q. d. licꝫ merear indignationẽ ex facto inordinato tñ factũ ſic ↄtigit. Tu eñ noſti. exponat vt. ſ. vñ ꝛ moyſes nõ replicauit redarguẽdo euꝫ de mendacio nec de peccato magno ydolatrie: ſed orauit deũ ꝓ ipſo ſeorſuꝫ a populo ꝛ nõ cũ tãta inſtantia orõnis vt patet Deut. c. allegato: eo ꝙ lõgeminꝰ peccauerat ꝙꝫ populus: ſi eñ a pctõ a moyſe ſibi impoſito ſe per mendacia excuſaret peruerſius ſe haberet ꝙꝫ populus qui vindictã diuinã a moyſe illatam patienter ſuſtinuit: de quo nõ legit populum reſtitiſſe nec murmuraſſe: ex qua quidẽ expoſitione lr̃e cõſona tollit quedã obiectio malicioſa que quidẽ nõ bene ſentiẽtes in hoc loco iducũt dicentes: quõ aarõ ydolatrare fecit totũ ppl'm nec pctm̃ ſuũ cõfeſſus eſt ſed potiꝰ per mẽdacia ſe excuſauit: ſtatim fuit aſſumptꝰ ad ſummũ ſacerdotiũ nulla mentione facta de pnĩa interpoſita: que quidẽ obiectio manifeſte aſſumit falſum vt patet ex dictis. Nec tñ pctm̃ aaron debet multũ aggrauari ex magnitudie nocumenti qꝺ in populo fuit ſubſecutũ: qꝛ euentꝰ ſequẽs nõ addit ad maliciã ſeu bonitatẽ actus niſi ſit preuiſus ꝛ intentus ab agente: vt in pma ſecũde. q. xx. arti. v. in cor. q. qꝺ nõ fuit in ꝓpoſito vt dictũ eſt. Cõcordat etiã huic ſnĩe qꝺ imediate ſequitur. Uidens ergo moyſes ppl'm ꝙ nudatꝰ eẽt ꝛc. ſpoliauerat eñ eũ aaron ꝛc. Circa qꝺ cõſiderandũ ꝙ ſi ppl'us ex iductione aaron peccaſſet vt cõtrariũ opinãtes dicũt: ppl's fuiſſet excuſabilis ſaltẽ a tanto: cũ in abſentia moyſi ipſi aaron debebãt obedire tanꝙ rectori: ꝛ ſic principalitas huius peccati erat attribuenda ipſi aaron tanꝙ principali actori: ꝛ iductori ppl'o vero ex ↄſequẽti: ſꝫ qꝛ ſic nõ cõtigit i fcõ vt dictũ eſt: ideo hmõi peccatũ principaliter fuit in populo cui etiã pncipaliter pena debebat: qua rõne moyſes tanꝙ iudex rectus primo requiſiuit vtrũ aaron induxiſſet ppl'm ad peccãdũ dicens. Quid fecit tibi populus vt induceres ſuper eũ peccatũ magnũ: poſtꝙ vero certificatus eſt de oppoſito per reſpõſionẽ aaron modo ſupra expoſito: ſtatim miſit manũ ad exercendam vindictã in trãſgreſſoribus: vnde ſequitur. Stans in porta caſtroꝝ. vnde verba predicta cum dicitur. Uidens ergo moyſes populũ ꝙ eẽt nudatus ꝛc. intelligenda ſunt de manifeſtatione ſceleris ꝓut in ſcõa expoſitione poſtillatoris: ꝛ eſt ſenſus ꝙ vidit moyſes per inquiſitionẽ ſupradictã: ꝙ huiuſmodi ſcelus manifeſte ſeu aperte erat in populo: vñ ꝙ di. Nudauerat eñ eũ aaron. intelligit ꝙ aaron aperuit moyſi facti veritatẽ vt dictum eſt. Si autẽ dicatur ꝙ moyſes nõ debuiſſet credere aaron in hoc fctõ qꝛ loquebat ꝓ ſe. Dicendũ ꝙ moyſes rõnabiliter cõfidebat aaron in hoc ꝙ ſi forte illud peccatũ magnũ ex fragilitate vel al's cõmiſiſſet nõ illud celaret: ſed potius cõfiteretur ꝛ peteret veniã pſertim Moyſi quẽ ſciebat eẽ verũ ꝓphetam dñi: vt dictũ eſt: licet eñ qñꝗ cõtingit vt ſcti viri incurrãt magna pctã tñ cũ a deo vel eiꝰ nũcio requirũtur ſtatim cõfitent: vt legitur de dauid. ij. Regũ. xij.

In eodẽ cap. xxxij. vbi dicitur in poſtilla: ꝛ hoc dicit Ra. ſa. ꝙ nullꝰ de filijs leui.

Additio. vij.

b Ec opinio Ra. ſa. eſt cõis apud oẽs expoſitores hebreoꝝ antiquos nõ ſic intelligendo ꝙ nullus de leuitis fuit culpabilis in facto vituli: qꝛ forte multi eoꝝ nõ reſtiterũt colentibꝰ ſeu adorantibus in quo erãt culpabiles: nõ tñ ydolatrauerũt cõſenſu mentis nec facto exteriori ꝓut clare ꝛ determinate Ra. moyſes egyptiꝰ tradit i ſuo deut. dicens de ydolatria cap. i. ꝙ licet populus iſraheliticus pluries ydolatraſſet ſeu ad ydolatriã declinaſſet: leuite tñ nũꝙ ydolatrauerũt vñ non valet qꝺ obijcitur de aaron: nã licet in fabricatione vituli non fuerit ſine culpa: nõ tñ dicendũ eſt ꝙ ydolatrauerat: vt in precedenti additõe oſtẽſum eſt. Similiter videt tenẽduꝫ circa pctm̃ occiſionis chriſti. ſ. ꝙ leuite ꝓut a ſacerdotibus diſtinguũtur nõ fuerũt participes in illo crimine peſſimo in quo ceteri ſtatus hebreoꝝ fuerũt rei: vt pleniꝰ deo duce eſt tractãdũ in quadã additiõe ſuper Jo. xi. c. Ad hoc autẽ qꝺ obijcitur de hoc quod dicit. Occidat vnuſquiſꝗ fratrẽ ſuũ. ſatis reſpondetur in poſtilla.

In eodẽ ca. vbi dicitur in poſtilla. Sed tũc occurrit duplex difficultas.

Additio. viij.

s Ecundũ ſanctũ Tho. in prima parte, q. xxiiij. in reſpõſiõe ad primũ argu. liber vite poſſet dici tripliciter ſicut ꝛ liber militie. primo eñ mõ põt dici liber vite ſcriptio eoꝝ qui ſunt electi ad vitã eternã: ſicut liber militie poteſt dici i quo ſcribũtur electi ad militiã. Scõo mõ põt dici liber vite in quo ſcribũt ea que ducũt ad vitã eternã ſicut liber militie põt dici in quo traditur ars militaris: ꝛ iſto modo nouũ ꝛ vetus teſtamentũ ꝺr liber vite, ꝓut in glo. ſuper illud Eccle. xxiiij. Hec oĩa liber vite ſunt. Tercio mõ poteſt dici liber vite illa vis diuĩa qua fiet vt cuilibet in memoria reducãtur facta: ſicut ꝛ liber militie dici poteſt in quo recitant facta militũ: ꝛ iſto mõ intelligit illud Danielis. vij. c. Libri apti ſunt. Quarto etiã mõ dicitur liber iuſtoꝝ: vt in ſcõo Reg. i. capi. In quo libro facta exemplaria iuſtoꝝ vel ſanctoꝝ intelligũtur ſcribi ad memoriam futuram: vnde in ꝓpoſito licet a libro vite primo modo vel tercio modo intellecto moyſes nõ petiuiſſet deleri: petiuit tñ deleri a libro vite ſcõo ꝛ quarto modo intellecto: petebat eñ moyſes ꝙ lex nõ denominaretur noĩe ſuo: nec etiã ꝙ geſta ſua in eductione populi de egypto ꝛ in alijs ſimilibus in memoriã reducerẽtur: ex quo populus ꝓpter quẽ laborauerat erat perpetuo cõdẽnatus. Nõ autẽ dicitur in pſ. lxviij. Deleantur de libro viuentiũ ꝛc. itelligitur de libro vite pmo mõ intellecto: eo ꝙ in libro ſic intellecto dicũtur ſcribi aliqui ſm quid; ꝓut in poſtilla ſm iſtam expoſitionẽ moyſes nõ petiuit aliquid impoſſibile nec cõtra charitatem: vt patet cõſideranti: ꝛ quia talis deletio a libro ſecũdo ꝛ quarto modo accepto videt habere rõnem pene: ideo reſpõdit dñs. Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo. q. d. tu qui nõ peccaſti nõ debes deleri.

In eodem capitulo. xxxij. vbi dicitur in poſtilla. Ex hoc autẽ ꝙ dicit Ra. ſa. ꝙ in omni infortunio.

Additio vltima.

r Ationabiliter obijcit poſtillator cõtra aſſerentes ꝙ p diem vltionis nõ intelligitur hic captiuitas babylonica vl' romanoꝝ ꝓut in poſtilla. Poteſt etiã vlterius cõfirmari prima ratio poſtillatoris: que ſumitur ab auctoritate veteris teſtamenti ſic: naꝫ ratio quare deus reddit iniquitatẽ patrũ filijs ac nepotibus in terciã ꝛ quartam generationeꝫ cõiter ſumit ex hoc ꝙ filij ꝛ nepotes pluries inueniũtur imitatores paterni ſceleris: qꝺ nõ habet locũ in pctõ vituli: qꝺ peccatũ oẽs cõmittẽtes dimiſerunt ꝛ ꝓ eo ſuſtinuerũt diuinã vltionẽ patienter: vt patet expſſe in hoc capitulo. ſimiliter in ſequẽti capitulo habetur ꝙ populus luxit ꝛ in ſignuꝫ triſticie ꝛ cõtritionis depoſuerunt ornamenta ſua. Poſtremi etiã eoꝝ vſꝗ in pſentem diem hoc peccatum. ſ. vituli deteſtantur vt eſt manifeſtũ. vnde dicens ꝙ deꝰ exercet in eis vindictã ꝓpter hoc peccatũ etiam hodiernis temporibus videtur dicere cõtra diuinã miſericordiã: que nunꝙ penitentibus ꝛ alijs dimittentibus pctã dimittere denegat. Item circa hoc attendendũ eſt ꝙ hec expoſitio Rabi ſaio. in hoc loco non eſt ſolũ falſa ſed etiã malicioſe fabricata: nititur eñ celare ꝙ deſtructio ciuitatis Hieruſalem per Tytum ꝛ Ueſpaſianũ facta que fuit acerbiſſima. ſimiliter ꝛ captiuitas eoꝝ hodierna que excedit ceteras in duratione ꝛ ignominia ꝛ huiuſmodi fuerunt ſicut ꝛ ſunt in vltionem occiſionis chriſti eis inducta: ꝛ ideo volunt iſta attribuere peccato vituli: qꝺ nullum habet fundamentum: ꝓut deo duce videbitur vbi ꝓprie de hac materia erit tractandum.

Replica correctorij cõtra Burgeñ. fingentem.

i N ca. xxxij. cũ poſtillator exponeret illũ paſſum. Qꝺ cũ vidiſſꝫ aarõ edificauit corã eo altar̃ p hũc modũ ꝙ aarõ vidẽs ppl'i maximã ꝓnitatẽ ad vituli adorationeꝫ nitebat ipedire p dilatõs ſperãs r̃ditũ moyſi ꝛ ſic edificauit altare: edificato altari fecit ꝓclamationẽ ſolẽnitat̃ i craſtinũ ꝛc. Hic bur. dic ꝙ veriſimiliter viſus eſt populo vitulus ille exercere quedã opa ſimilia operibꝰ vite: ſicut eſt comedere ꝛ cetera hmõi: qꝺ fieri potuit illuſione demonũ: ꝛ cetera que ibi ponit. Hec aũt Burgẽ. cum fingentibus fingit vt excuſet inſaniã populi iudaici cũ aliqñ iudeꝰ fuerit: quaſi iudiciũ rõnis in eis non fuerit ſic abſorptũ vt crederẽt rez penitus inanimatã eſſe deũ. Sil'e argumẽtum poteſt fieri ſi vitulũ viuũ crederet eẽ deũ: ꝛ multo fortius ſi cõflatilẽ comedentẽ fenũ crederet eẽ deum. non eñ oportet hic dubitare de oppreſſione iudicij ratiõis per maliciã populi abundãtem ꝛ fortiſſimã cõplacentiã ad ydolatrandum: quis eñ dubitabit iudiciũ rationis abſorptuꝫ vbi tradũtur obliuioni ea etiã que in vacuis mẽtibus herent: de quibꝰ dicitur. Obliti ſũt deũ qui ſaluauit eos: qui fecit magnalia in egypto: mirabilia in terra chanaan: terribilia in mari rubro: vbi videat gloſa magiſtralis de extrema illius populi obcecatione: vñ ad eorũ inſaniã palliãdã nõ oportet fingere vitulũ illũ comediſſe: nã beatꝰ Augu. pmo mirabiliũ ſacre ſcripture ca. xv. vult ꝙ filij iſr'l in deſerto cum adorare ydolũ vellẽt nõ aliam ſtatuam ꝙꝫ vitulũ fecerũt qꝛ vitulus in egypto iuxta ſepulchꝝ Joſeph ſculptus adorabat ab egyptijs a quibus iudei didicerũt: vide ibi beatũ Auguſtinuꝫ. Idẽ dicit glo. interlinearis. ſ. ſuper verbo. Fecit eis vitulũ ꝛc. ꝛ tñ in egypto illũ vitulũ comedere non viderũt: nec predicta figmenta ſunt ad ꝓpoſitũ lr̃e pñtis: cũ ꝺr. Quod cũ vidiſſꝫ aaron edificauit corã eo altare ꝛc. nam hic non dicitur ppl's in vitulo aliq̃d vidiſſe ſed ſolus aaron quem conſtat circa vitulum deceptum non fuiſſe:

quaſi p operationẽ dyabolicã inclinatus fuiſſet ad vitulũ colẽduꝫ qꝛ ꝛ ipſe Burg. nullũ malũ imponit ipſi aaron niſi factũ ſcandali actiui: ꝛ cũ ſufficeret ad illã infamiaꝫ populi malicia ꝛ ꝓnitas ad ydolatrandũ non eſt theologice dictũ ꝙ diuina permiſſio acceſſerit: pmittendo demones: vt per huiuſmodi exercitium vite in vitulo populuꝫ ſic peculiant deductuꝫ ſeducerent ꝛ aliq̃ pars excuſationiſ illi populo remaneret: quaſi ſeductus eſſet deo permittente: propter ea ſilitudo de paganis recipiẽtibꝰ reſpõſa in ydolis ꝛ iſtiſ peſſimis iudeis quã Burg. adducit nõ valet: nec ꝓbat vitulum cõflatileꝫ apparẽter comediſſe: per hoc quod adducit de pſalmo. In ſimilitudine vituli comedentis fenum: quia non vult lr̃a pſalmi ꝙ conflatile comeſtionẽ exercuerit: vel aliqꝺ aliud opus ſimile operi vite: ſed ꝙ verꝰ vitulꝰ comederit fenum cui illud ydolũ fuit ſimile in figura ꝛ forma artificiali: nõ in actu comedẽdi: iõ ꝺr eos mutaſſe gloriã dei nõ in vitulũ: ſed in ſil'itudinẽ. i. ydoluꝫ ꝛ imagine veri vituli comedẽtis fenũ: nec iõ dixit aaron. Egreſſus eſt hic vitulus. quaſi egreſſus ille vituli aliquid operis vite oſtẽderit: qꝛ egreſſus ille fuit ope fuſorio, ꝓut ꝓbat btũs Augu. ꝛ glo. ſ. allegata. In eo. ca. vbi poſtillator dicit fractionẽ tabulaꝝ ſignificare legis veteris euacuationẽ tpe euangelij. Burg. dicit ſignificare trãſlationẽ: vtrũꝗ põt ſtare ſm diuerſam applicationẽ allegoricã: neutrũ tñ ad lr̃alem ſenſuꝫ videt ptinere. In eodẽ ca. ponit Burg. digreſſionẽ modicũ facientẽ ad lr̃e veritatẽ. qꝛ multa ex lr̃aꝫ pſupponit cõtra quãdã ſuiipius regulã pr̃ſam poſitã in qõne ſua pambula: ſuppõit eñ ꝙ vitulus ſit viſus a ppl'o exercere opera vite vt comedere ꝛ hmõi: qꝺ ex lr̃a nõ h̃r: vt ſupra oſtẽſum ẽ in correctorio pmo huiꝰ capituli. Itẽ ſupponit ꝙ ppl's nõ petiuit deos vt coleret: ſed vt haberet eos ductores: qꝺ etiã ex lr̃a nõ ſequit imo ex lr̃a iũcta gloſa h̃r oppoſitũ: qꝛ ꝺr in glo. interlineari ſup verbo. Fecit eis vitulũ bouẽ in egypto adorauerũt: ꝛ fortaſſis aliud ydoluꝫ nõ ſuſcepiſſent: vnde patet ꝙ populus petijt deos q̃s coleret: imo vt ductores eos nemo expeteret: niſi eis cultũ exhibere ꝓpoſuiſſet a quo eñ quis petit in ea neceſſitate ↄducẽ beneficiũ reſtat vt ei debitũ exhibeat cultũ ad deũ veꝝ: cũ nõ habuiſſet recurſum ad deos poſtulatos habebãt animũ inclinatũ: vt vr̃: nec petierũt eos vt colũnã vel angelũ: qꝛ hmõi in ſcripturis deos vocari nõ ẽ cõſuetum. Supponit Burg. tercio ꝙ aaron corã moyſe ſe nõ excuſauit pre timore quaſi ppl'm ꝓnũ ad occidendũ timuiſſet: qꝛ ꝓnitatẽ populi ad malũ ad ſolã ydolatriã reſtringit: ſed huius ſuppoſitiõis oppoſitũ patet ex lr̃a iũcta glo. interlineari ſup verbo. Tollite inaures ꝛc. ibi eñ ꝺr: nõ ẽ auſus reſiſtere: qꝛ ſciebat ppl'm ꝓnũ ad occidendũ. Itẽ Burg. nitit aaron excuſare a mendacio: quaſi moyſi: q̃ cuꝫ deo locutꝰ fuit mentiri nõ poſſet: ꝛ qꝛ moyſes eũ de mẽdacio nõ redarguit: ſed ille rõnes nõ ſunt ſufficientes. Deꝰ eñ loquẽdo ꝓphetis nõ loquit ſemp de oĩbus imo quedã celat ꝓut dixit Helyſeus iiij. Regũ. iiij. ca. Dñs celauit a me ꝛ nõ indicauit mihi. In ꝓpoſito eñ pꝫ ex lr̃a ꝙ deꝰ moyſi pctm̃ aaron nõ ſpecificauit qꝛ eũ redarguit quaſi ppl'm ad ydolatriã induxiſſet de quo ſe excuſauit vt dicit Burg. in eadẽ digreſſione: pꝫ igit primã rõnẽ non valere: nec ſecũda valet qꝛ nõ ſequit moyſes nõ redarguit aaron de mendacio: igit mẽtitus nõ fuit: fortaſſe mendaciũ eiꝰ nõ attẽdit ſꝫ deo ſupplicãdo cõmiſit. Cetera que in hac digreſſione ponit trãſeãt vt addita cũ ↄ poſtillatorẽ militare nõ videãtur. Itẽ in eodẽ ca. vbi poſtillator exponit quõ moyſes ſe petijt deleri de libro vite ꝛc. Bur. addit quaſdã inuolutiões dicẽs libꝝ vite accipi quatuor modis. Primo mõ ꝓ inſcriptiõe ad vitã eternã: ꝛ illo mõ dicit moyſen nõ petiuiſſe ſe deleri: ſꝫ hoc dictũ eſt cõtra beatũ Augu. ꝛ glo. dicẽtes. Secutus quidẽ hoc dixit vt a cõſequẽtibus rõcinatio cõcludat. i. vt quia deus nõ deleret moyſen de libro ſuo populo illud peccatum remitteret ꝛc. vnde patet librũ vite hic accipi ꝓ inſcriptione ad vitam eternã. de alijs eñ acceptionibus libri quas ponit Burg. nõ eẽt talis cõſequẽtia ad ꝓpoſitũ: q̃d eñ magnũ ſi moyſes nõ ſcriberet in biblia quã dicit Burgẽ. librũ vite ſcõo mõ dictũ. Ad ꝓpoſitũ cõſequẽtie quã beatus Augu. intendit ꝛ glo. eſt ꝙ vi diuina ad memoriã reducãtur facta cuiuſlibet quã dicit librũ vite tercio modo dictuꝫ: qꝛ hec diuina vis eſt liber apertus ꝛ erit tã bonis vel malis: vt dicitur in glo. Danielis. vij. ſimilr̃ de libro quarto mõ dicto qꝛ ille nõ ꝺr ſimpliciter liber vite ſãctoꝝ: in quo ſcripta ſunt facta exemplaria iuſtoꝝ: nõ eñ magnũ ẽ in illo libro non ſcribi: quia multoꝝ ſanctoꝝ geſta nõ ſunt: imo ꝛ m'lta geſta ſãctiſſimoꝝ ſcripta nõ ſunt; vt dicitur Joh. vlti. Cũ illa igit diſtinctiõe Bur. modicũ facit ad veritatẽ lr̃e: nec reſpondit rationibus poſtillatoris que faciunt contra queſtionem principalem: ſed nec cõcluſio Burgeñ. põt eſſe vera qua dicit ꝙ moyſes ſolũ petiuit deleri de libro vite: ſcõo ꝛ quarto mõ dicto: qꝛ ad petitionẽ moyſi dñs reſpondit. Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo: certũ tñ eſt multos ſãctos qui dño fuerũt grati in libro ſcõo ꝛ quarto modo dicto nõ ſcribi: qꝛ nec in libro ſcripture nec in libro vite ſanctoꝝ.

Capitulum. xxxiij.

Ocutuſꝗ[a] eſt dñs ad Moyſen dicens. Uade[b]: aſcẽde de loco iſto tu[c] ꝛ populus tuus queꝫ eduxiſti de terra egypti: in[d] terram quã iuraui abraam yſaac ꝛ iacob dicẽs. Semini tuo dabo eã: ꝛ[e] mittaꝫ p̃curſorem tui angelũ vt eijciã chananeũ ꝛ amorreũ ꝛ etheũ ꝛ pherezeum ꝛ eueum ꝛ iebuſeum ꝛ[f] intres in terram fluentẽ lacte ꝛ melle. Non[g] enim aſcendam tecuꝫ: quia[h] populus dure ceruicis eſt: ne[i] forte diſperdam te in via. Audienſꝗ[k] populus ſermoneꝫ hũc peſſimuꝫ luxit[l] ꝛ nullus ex more indutus eſt cultu ſuo. Dixitꝗ[m] dominus ad Moyſen. Loquere filijs iſrael. Populus dure ceruicis es ſemel[o] aſcendam in medio tui ꝛ[p] delebo te. Iaꝫ[q] nũc de-

Capitulum. xxxiij.

Ocutuſꝗ eſt dñs ad moyſen. Hic cõſequẽter ponit dñi reſpõſio in ſpeciali ꝛ magis explicita. ꝛ primo ꝙtuꝫ ad aliquid qꝺ videbat durũ. ſcõo ꝙtum ad id quod eſt graioſum: ibi. Dixit autẽ moyſes. Adhuc primo ponit dicta reſponſio. ſcõo populi increpatio: ibi. Dixitꝗ dñs. Petitio autẽ moyſi includebat ꝙ dñs deduceret eos ad terrã ꝓmiſſam: ꝛ dñs reſpõderat ꝙ daret eis angelũ ducẽ: iõ hic explicat qualiter intelligit cũ dicitur. b Uade aſcẽde de loco iſto. hoc dicit qꝛ terra ꝓmiſſiõis altior eſt ꝙ deſertũ in quo erãt. c Tu ꝛ populus. ꝛ nõ addit hic tuꝰ: qꝛ dñs iã incipiebat illi ppl'o recõciliari.

d In terrã quã iuraui abraã ꝛc. vt habet Geñ. xij. e Et mittam precurſorem tui angelũ. ſ. xxiij. ꝺr crabrones. Dicendũ ꝙ oĩa que fecerũt ad eiectionem populoꝝ de terra chanaan fuerũt facta miniſterio angelico.

f Et intres in terrã fluentẽ lacte ꝛ melle. per hoc intelligit abundantia lactis ꝛ mellis in terra ꝓmiſſionis: qꝛ in pluribus locis eſt multũ paſcualis: apes etiam ibi mellificant abſꝗ ſollicitudine humana.

g Non eñ aſcendã tecũ. i. non ero ductor vel comes tui itineris p meipm hoc ſuperius in ſua reſponſione non expreſſerat. ideo hic explicat vt ſic intelligatur ꝙ angelus ductor ꝛ nõ dñs cũ eo. Sciendũ tamẽ cũ deꝰ ſit vbiꝗ nõ ſic intelligendũ eſt quin eſſet cum eis per eſſentiam: potentiam ꝛ preſentiam: ſed ꝙ non adeſſet eis per miraculoꝝ operationẽ ſicut añ fuerat.

h Quia populus dure ceruicis eſt. ꝛ ideo indignus talibꝰ beneficijs diuinis. i Ne forte diſperdam te in via. non eſt per hoc intelligendus ꝙ angelus de quo dixerat ꝙ eſſet eis ductor eſſꝫ miſericordior ipſo deo: ſed ꝙ ſi adeſſet dei pſentia modo pdicto ex hoc rebellio populi eſſet grauior: ꝛ per cõſequens grauius punienda. k Audienſꝗ populus hũc ſermonem peſſimũ. ſ. ꝙ deus non adeſſet eis in miraculis ſicut antea.

l Luxit ꝛ nullus ex more indutus eſt cultu ſuo. i. honeſtioribus veſtimentis in ſignum triſticie. m Dixitꝗ dñs. Hic cõſequẽter ad aggrauationem ponitur increpatio populi: cum dicitur. n Populus dure ceruicis es. i. ſuperioribꝰ rebellis ꝛ cõtumax in malis. o Semel aſcendã in medio tui. non ad cõſolandũ ſed ad puniendũ ꝓpter tuam duriciam.

p Et delebo te. ita ꝙ nõ remaneat memoria tui. Iſta cõminatio dei ſicut ꝛ alie in ſacra ſcriptura cõiter poſite intelligit ſub ↄditione. ſ. niſi peniteas ꝛ corrigas te ſicut dicitur de niniuit̃ Jone. iij. Adhuc. xl. dies ꝛ niniue ſubuertet. que tñ nõ fuit ſubuerſa eo ꝙ penitentiã egerũt: ꝛ ſic fuit in ꝓpoſito.

q Iam nũc depone ornatũ tuũ. dicũt aliqui ꝙ iſte ornatus erat paruũ tabernaculũ in quo cũ moyſe cõueniebant ſenes ad tractandũ negocia ppl'i ꝛ ibi offerebãtur oblatiões añ cõſtructionẽ magni tabernaculi: ſꝫ hoc non vr̃ veꝝ: qꝛ poſt depoſitionẽ ornamẽti hic dicti ſtatim ſubdit de amotione illiꝰ tabernaculi: vt pꝫ in lr̃a. ꝛ iõ dicit ra. ſa. ꝙ p ornatũ hic dictũ nõ intelliguntur pcioſa veſtimẽta que iã depoſuerãt: vt pdictũ ẽ: ſꝫ intelligũtur corone quas ſibi pncipales ppl'i impoſuerãt in die datiõis legis qñ dñs locutus eſt eis decẽ verba vt dictũ ẽ. ſ. xx. ca. Tũc eñ ppl's fuit deo deſpõſatꝰ.

ꝑ ſuſceptionē legis. ⁊ ideo fuerunt coronati ad modum ſponſe: ⁊ has coronas nō depoſuerāt ad oſtēdeudū ꝙ volebāt eē ſubiecti legi: ſed q᷑ peccauerūt ꝑ ydolatriā ⁊ tabule legis erant fracte, iō ad eoꝝ ꝯfuſionē ⁊ humiliationē pcepit dñs eas deponi. r Ut ſciā q̄d faciā tibi. i. ꝑ te ſi videro te humiliatū, nec intelligēdū ē ꝑ hoc ꝙ deꝰ aliq̄d cognoſcat de nouo: ſ; q᷑ ex mutatione populi d̄ ſuꝑbia in humilitatē apparcat quid illi populo ꝯdecēs ſit fieri a deo.

iſta rñſio nō ſe extendit exp̄ſſe niſi ad moyſen. iō petit vltra moyſes ꝙ ſe extēdat ad pplm̄ di. m Si nō tu ipſe p̄cedas nō ſolū me ſ; etiā pplm̄. n Ne educas nos de loco iſto. p̄us eñ ſingulariter dixerat. Oſtēde mihi faciē tuā. ſed hic ponit pplm̄ ſecū loquēdo pluraliter. q. d. Ne educas nos, niſi ſis ductor nr̄: cuiꝰ rō ſubditur.

ſ Depoſuerūt ergo fi. iſ. or. ſuū a mōte oreb. i. coronas eis ipoſitas iux montem oreb. in datiōe legis.

t Moyſes quoq; tollēs taberna. i quo cōueniebāt ad cū ſenes: vt dictū eſt.

v Tetēdit extra caſtra ꝓcul. ſ. duobꝰ milibꝰ cubitꝰ longe a caſtris vt dicit ra. ſa. ⁊ hoc etiā factum ē ad humiliationē ppl'i ſicut d̄ corōis dictū ē: q᷑ ſicut deus reddebat ſe elongatuꝫ a filijs iſrl': dicens ꝙ non aſcēderet cū eis ita ⁊ moyſes q̄ erat mediꝰ int̄ pplm̄ ⁊ deum ſe elongauit a caſtris.

x Uocauitq; nomē eius tab. federis. tū q᷑ dñs ibi cū eo familiarit̄ loquebatur: vt hr̄. j. tū q᷑ ibi decidebant cauſe que poterāt eē cā ꝯtētiōis ⁊ diſcordie in pplo: iō ſubdit̄. Et ois po. q̄ habebat aliquaꝫ q̄ſtionem ⁊c̄.

y Cūq; egrederet̄ moyſes. ſ. de caſtris: vt iret ad tabernaculū. z Surgebat vniuerſa plebs ⁊c̄. ad faciendum reuerētiam moyſi tanq̄ ꝑlato ⁊ ſuperiori.

⁊ Deſcendebat colūna nubis. ad deſignādū dei p̄ntiā ſpālem. ſequitur.

pone ornatū tuū vt ſciaꝫ q̄d faciā tibi: Depoſuerūt ergo filij iſrael ornatum ſuū a mōte oreb. Moyſes quoq; tollens tabernaculum tetendit extra caſtra, ꝓcul: vocauitq; nomē eiꝰ tabernaculū federis: ⁊ ois ppl's qui hēbat aliquam q̄ōnē egrediebat̄ ad tabernaculū federis extra caſtra. Cumq; egrederetur moyſes ad tabernaculuꝫ ſurgebat vniuerſa plebs ⁊ ſtabat vnuſquiſq; in oſtio papilionis ſui reſpiciebātq; tergū moyſi donec igrederet̄ tentoriū. Ingreſſo aūt illo tabernaculū federis deſcendebat colūna nubis ⁊ ſtabat ad oſtium: loquebaturq; dñs cū moyſe: cernētibꝰ vniuerſis ꝙ colūna nubis ſtaret ad oſtium tabernaculi. Stabantq; ⁊ ipſi: ⁊ adorabāt ꝑ fores tabernaculoꝝ ſuoꝝ. Loquebatur autem dñs ad Moyſen facie ad faciē ſicut ſolet loqui homo ad amicū ſuū. Cūq; ille reuerteretur in caſtra: miniſter eius Joſue filius nun puer nō recedebat de tabernaculo. Dixit autē Moyſes ad dñm. Precipis vt educā

populū iſtū ⁊ non indicas mihi queꝫ miſſurus ſis mecū preſertiꝫ cuꝫ dixeris noui te ex nomine ⁊ inueniſti gratiā coraꝫ me. Si ergo inueni grāꝫ in cōſpectu tuo: oſtende mihi faciem tuā vt ſciaꝫ te ⁊ inueniam gratiā ante oculos tuos. Reſpice populuꝫ tuū gentē hāc. Dixitq; dñs. Facies mea precedet te: ⁊ requieꝫ dabo tibi. Et ait Moyſes. Si non tu ipſe precedas: ne educas nos de loco iſto. In quo eñ ſcire poterimus: ego ⁊ populus tuus inueniſſe nos gratiam in conſpectu tuo: niſi ambulaueris nobiſcuꝫ: vt glorificemur ab omnibus populis qui habitāt ſuper terrā. Dixit autem dominꝰ ad moyſen. Et verbū iſtud qd̄ locutus es faciā. Inueniſti eñ gratiam coram me: ⁊ teipſuꝫ noui ex noie. Qui ait. Oſtēde mihi gloriam tuā. Reſpōdit. Ego oſtēdaꝫ omne bonū tibi: ⁊ vocabo in noie dñi coram te: vt miſerebor cui voluero: ⁊ clemēs ero i quē mihi placuerit. Rurſūq; ait. Non poteris videre faciē meaꝫ. Non

o In quo eñ ſcire poterimꝰ ⁊c̄. ni ſi tu eduxeris nos in ſignis mirabilibꝰ. ſicut an̄ pctm̄ vituli. ⁊ ſubdit̄ cōceſſio dñi dicēs. Et v̄bū iſtud qd̄ locutus es faciaꝫ cuiꝰ cā ſubdit̄.

p Inueniſti eniꝫ grāꝫ corā me. i. facia ꝓpter meritū tuū nō ꝓpter meritū ppli.

q Qui ait. Hic ponitur rñſio dñi groſa reſpectu Moyſi ſingulariter: ſicut eñ in humanis ſeruꝰ videñ dñm volūtarium ad cōcedendū accipit audaciā plꝰ petendi: ita moyſes videns petitionem ſuam exauditā ꝓ ſe ⁊ ꝓ populo gratioſe accepit audaciaꝫ petendi viſionē diuine eſſentie: dicēs.

r Oſtende mihi gloriā tuā. i. teipſ; ſicut videris i gloria tua.

ſ Rñdit. Ego oñdā tibi oē bonuꝫ. In hebreo habetur. Ego faciā trāſire oē bonū an̄ te ⁊ r̄fertur ad illud

a Et adorabunt. ſ. deitatem in ſigno viſibili apparentem.

b Loquebat̄ aūt dñs ad moy. facie ad faciē. i. valde familiariter. iō ſubditur. c Sicut loqui ſolet hō ad amicū ſuū nō eñ tūc vidit diuinā eſſētiā: q᷑ cū peteret hoc dixit ei dñs. Nō poteris videre faciē meā. vt hr̄. j.

d Cūq; ille reuerteret̄ in caſtra. ad viſitandū pplm̄ poſt collocutionē cuꝫ deo. e Miniſter eiꝰ Joſue filiꝰ nun puer. i. iuuenis reſpectu Moyſi. tñ nō erat ita iuuenis q̄n iā fuiſſet factꝰ dux exercitꝰ in ꝑlio ꝯ amalech: vt dcm̄ eſt. ſ̄. xvij. ca. Accipit̄ etiā hic puer. i. miniſter: ſicut ⁊ in pluribꝰ alijs locis ſcripture. f Dixit aūt moyſes. Hic ꝯñr ponit̄ dñi rñſio groſa: ⁊ p̄mo q̄tū ad deductionē ppl'i ad terrā ꝓmiſſionis. ſcd̄o q̄tū ad reparationeꝫ legis in p̄n. ſequē. ca. Adhuc p̄mo ponit̄ rñſio dñi gratioſa reſpectu moyſi ⁊ ppl'i cōit̄. ſcd̄o reſpectu moyſi ſingulariter: ibi. Qui ait: oñde mihi gloriā tuā. Circa primū p̄mittit̄ inſinuatio moyſi dicentis dño. g Precipis vt educā pplm̄ iſtū. ſ. de loco iſto. Dixerat eñ dñs ca. p̄cedenti. Uade ⁊ duc pplm̄ ⁊c̄. h Et nō indicas mihi ⁊c̄. q. d. ſit ad pacē meā ⁊ ppl'i. l; eñ dñs dixiſſet ei ꝙ mitteret angelū cū eis hoc tñ nō ſufficiebat moyſi niſi dñs aſſiſteret mō predicto. i Preſertim cuꝫ dixeris noui te ex noie. qd̄ ē ſignū magne dilectiōis tanti dñi ad ſeruū ſuū: ⁊ ꝑ hoc inſinuat moyſes ꝙ nō debebat eē cōtentꝰ alio ductore: niſi ipſe dñs cū hoc eos duceret: vt p; ex ſeq̄ntibꝰ, iō cōcludit. k Si g̃ inue. gra. i cō. tuo oñde mi. fa. tu. i. te mihi familiarē ſicut an̄ fabricationē vituli deducēdo me ⁊ pplm̄ iſtū ꝑ teipſuꝫ. vñ in hebreo hr̄. oñde mihi manū tuā: ex q̄ p; ꝙ adhuc non petebat moyſes viſionē diuine eſſentie: ſed in petitionibꝰ ſuis ꝓcedebat ordinate a minoribꝰ ad maiora, ꝓut inueniebat ſibi deū ꝓpiciū in rñſionibꝰ. vñ ſubdit̄

l Dixitq; dñs fa. mea p̄ce. te. i. egomet deducā te ſicut tu petis, verū tñ q̄a

qd̄ poſtea ſubditur. Cūq; trāſibit gloria mea ⁊c̄. ſm̄ Ra. ſa.

t Et vocabo i noie dñi corā te. Alia lr̄a h; ſic. Et legā in noie dñi ⁊c̄. Dictio eñ hebraica q̄ eſt ibi equiuoca ē ad legere ⁊ ad vocare. Dicit igit̄ Ra. ſa. ꝙ in tranſitu glorie que hic exprimit̄ intelligit̄ apparitio dei facta moyſi ſub ſimilitudine hoīs quē moyſes vidit tñ a pꝑe poſteriori: ⁊ vidit ibi ſcripturā in qua cōtinebātur. xiij. modi impetrādi pietates diuinas abſq; allegatōe meritoꝝ abrae ⁊ aliorū patꝝ. Eſt igit̄ ſenſus ſm̄ ip̄m. Et legā. i. legere te faciā: ſicut Gene. xxij. ca. Dixit dñs nūc cognoui ⁊c̄. i. cognoſcere feci. In nomie dñi corā te. i. habebis recurſum ad ipetrādū dei pietatē abſq; meritis patꝝ. v Et miſerebor cui voluero ⁊c̄. Ac ſi dicat. nō defecerūt pietates mee. imo ſicut fuerūt ad abraam ⁊ ad alios p̄res: ita erūt ad te ⁊ pplm̄: ita ꝙ nō indigebis allegare merita ipoꝝ patruꝫ ſicut p̄us allegaſti. x Nō poteris videre faciē meā. i. in apparitione qua apparebo tibi nō dabo tibi licentiā vidēdi faciem meam.

y Nō eñ videbit me hō ⁊ viuet. i. talis viſio nō cōcedit̄ in vita p̄ſenti. Aliter exponit̄ ſm̄ doctores noſtros ab illo loco. s Ego oſtēdā tibi oē bonū. i. vitā beatā l; nō modo. t Ego vocabor in noie dñi corā te. i. vocationē electoꝝ in noticia mea exñtē manifeſtabo tibi. v Et miſerebor cui voluero. ac ſi diceret: ſi q̄ras quare aliqui ſunt vocati ⁊ nō alij: ſcias ꝙ hoc depēdet ex ſola volūtate mea. vñ d̄r ad Ro. ix. c. Cui vult miſeret̄ ⁊ quē nō vult indurat.

x Nō poteris videre faciē meā. q᷑ hoc excedit facultatē humanam iō ſequit̄. y Nō videbit me hō ⁊ viuet. talis eñ viſio nō ꝯcedit̄ in p̄nti vbi ē locꝰ pugne ⁊ meriti: ſ; in futuro vbi talis viſio cōcedit̄

ꝓ premio: ſm̄ ꝙ d̄r Jo. xvij. ca. Hec eſt vita eterna. Sciēdū tñ ꝙ l; viſio diuine eſſentie nō fuerit hic cōceſſa moyſi: tñ al's fuit ſibi cōceſſa in vita p̄nti ſm̄ ꝙ dicit Auguſti. libro de vidēdo deū ad paulinā. ⁊ de hoc habebit̄ ſuper li. Nu. vbi magis habet locum.

z Ecce inquit eſt locus apud me. i. in monte ſynai vbi cōſueui tibi loqui: dicebat̄ eñ mons ille mons dei vt dictum ē. ſ̄. iij. ca.

a Et ſtabis ſupra petrā. In hebreo habet̄. Super rupem.

b Cūq; trāſibit gloria mea. i. ſpēs glorioſa: diuie. n. eſſentie nō cōpetit tranſitus.

c Ponā te in for. petre. In hebreo

eñ videbit me homo ⁊ viuet. Et iterꝝ. Ecce inquit eſt locus apud me ⁊ ſtabis ſupra petrā. Cūq; trāſibit gloria mea ponā te in foramine petre: ⁊ ꝓtegam dextera mea donec tranſeam. Tollamq; manum meam ⁊ videbis poſteriora mea: faciem autē meā videre non poteris.

habetur. In cauerna rupis. d Et ꝓtegaꝫ te dextera mea donec tranſeam. i. non videbis me tranſeūtem in ſimilitudine me repreſentante donec tranſiero. e Et videbis poſteriora mea. i. cōcedā tibi cognitionē mei: imꝑfectā tñ. ſic aliq̃s vidēs hoīeꝫ a ꝑte poſteriori cognoſcit ip̄m eē hoīeꝫ nō tñ cognoſcit q̄s ſit. ſ. ſortes vel plato vel hmōi. f Faciē aūt meā videre nō poteris. ꝑ hoc eñ ꝙ nō vidit tūc faciē illiꝰ ſilitudinis intellexit ꝙ tunc nō cōcederet̄ ſibi viſio dei ꝑfecta ⁊ clara. tales eñ apparitiōes ſenſibiles vl' imaginarie fiunt cōit̄ ad denotādū illud qd̄ vl' fit vl' fieri d; itellectiue cognitōi.

In capi. xxxiij. vbi dicitur i poſtilla. Non eñ aſcendaꝫ tecū ⁊c̄.

Additio. i.

n Non vr̄ cōuenienter dictū vt intelligat̄ illud qd̄ d̄r hic. Nō eñ aſcendā tecū. i. ꝙ nō adeſſet eis ꝑ miraculoꝝ operationē ſicut antea fuerat: nā ipoſſibile erat eis eijcere illas gētes niſi ꝑ potentiā diuinā miraculoſe operantē. vñ. j. Deut. vij. Si dixeris in corde tuo ⁊c̄ Ex quo p; ꝙ ſm̄ curſuꝫ cōeꝫ nō erat poſſibile eis niſi ꝑ miracula facta virtute diuina delere aduerſarios ſuos: ſicut nec ab egyptijs euadere aliter poterāt. vñ alit̄ vr̄ intelligēdū hoc qd̄ d̄r hic. Nō aſcēdā tecū. Pro quo ſciēdū ꝙ. ſ̄. xix. ca. volēs deꝰ inducere pplm̄ ad obſeruātiā p̄ceptoꝝ que eis daturꝰ erat ꝓmiſit eis. Si cuſtodieritis pactū meū eritis mihi in peculiū ap̄d oēs gētes ⁊ vltra eritis mihi in regnū ſacerdotale. ⁊ gens ſctā ⁊c̄. in quoꝝ executiōes. ſ̄. xxv. ca. dixit. Faciēt mihi ſanctuariū ⁊ habitabo inter eos: in qua cohabitatiōe mādauit fieri archā ⁊ ꝓpiciatoriū cū cherubin int̄ que locuturꝰ erat deꝰ cū moyſe illa de q̄bꝰ mādaturꝰ erat pplo: vt in eo. ca. declarat̄: in q̄bꝰ ſic ordinatis manifeſte oſtēdebat̄ reſidētia dei iter pplm̄ iſrl', tāq̄ iter pplm̄ peculiarē ⁊ gentē ſanctā cū tñ nō fecerit talit̄ oi natiōi: de qua reſidētia intelligitur illud Deu. iiij. ca. Que ē gens magna q̄ habeat deos appropiquātes ſibi: ⁊ multa ſilr'a. Nūc aūt rōne peti ꝯmiſſi: q᷑ irritū fecerūt pactū dñi merito debebāt amittere hmōi excellētiā ſeu p̄eminētiaꝫ que eis fuerat ꝯceſſa ſingularit̄ int̄ gētes: ⁊ hoc ē qd̄ d̄r. Nō aſcendā tecū ſeu in medio tui, ꝓut in hebreo. i. nō ponā tabernaculū meū in quo habitatio mea rep̄ntat̄ ⁊ rñſa mea diuinitꝰ dat̄: ⁊ ſacrificia mihi oblata acceptāt̄ ⁊ hmōi in medio tui. ⁊ iō ſequit̄. Quia ppl's dure ceruicis es. ⁊ iō indignꝰ ad p̄dictā cohabitationē diuinā mō p̄dicto: p̄ſertiꝫ cū ex hoc poſſet eis iminere maximū periculū: eo ꝙ grauiꝰ peccarēt ſi deū haberēt p̄ſentē mō p̄dicto ⁊ hoc ē qd̄ d̄r. Ne forte diſꝑdā te i via. Cōſonat ꝓprie huic expōni qd̄ ſeq̄t̄. j. Moyſes q̄ꝫ tollēs ⁊c̄. Nō eñ legit̄ moyſē habuiſſe aliud mādatū a deo vt hoc feciſſet niſi ex hoc qd̄ audiuit a deo. Nō aſcēdā tecū. i. cum filijs iſrl'. Un̄ ⁊ ppl's adorabat de lōge deū deſcēdētē in colūna nubis ad moyſen ex̄ caſtra. Silr' deꝰ loquebat̄ cū moyſe facie ad faciē ex̄ caſtra ñ i caſtris: vt p; in lr̄a. q̄ oia denotāt ꝙ reſidētia diuie p̄ntie in medio ppl'i q̄ fuerat cōceſſa eis an̄ pctm̄ poſt pctm̄ ſubtrahebat̄ ab eis: ⁊ hoc ē qd̄ d̄r. Nō aſcēdā tecū ſeu in medio tui. mō p̄us expoſito. vñ ex his intelligebat̄ ꝓhibitio fabricatiōis tabernaculi ⁊ oīuꝫ ad hoc ptinētiū qd̄ ad magnū ppl'i cedebat detrimētū: tū q᷑ ex hoc iudicabāt̄ indigni grā dei ⁊ p̄ntia diuie ꝯſolatiōis, ꝓut in glo. interlineari: tū q᷑ ex tali cohabitatatiōe deus operabatur tāq̄ ambulans in medio caſtroꝝ ad defenſionem eorum ⁊ inuaſionem inimicorum ⁊ ſic eoruꝫ caſtra fuerūt ſctificata. vñ ⁊ deut. xxiij.

Dñs eniꝫ deus tuus ambulat in medio caſtroꝝ tuoꝝ: vt eruat te ⁊ tradat tibi inimicos tuos ⁊c̄. ꝓut ſequitur in lr̄a.

In eo. c. xxxiij. vbi d̄r i poſtil. Semel aſcēdā i medio tui. Additio. ij.

b Hoc qd̄ d̄r. Semel aſcēdā in medio tui ⁊ delebo te. pōt intelligi nō ſolū cōminatorie ſ; ꝓphetice. ſ. referēdo iſta v̄ba ad ea que poſtea in aduētu chriſti i carnē in medio eoꝝ cōtigerūt. ſemel. n. aſcēdit deꝰ. ſ. filiꝰ dei incarnatꝰ in medio eoꝝ. ⁊ ꝓpt̄ hoc ꝙ erat ppl's dure ceruicis deleuit eos: ita ꝙ de cetero eoꝝ ſtatꝰ nō remāſit ſub prima forma: ⁊ ex hoc deꝰ innuebat pplo ꝙ ꝑꝑ duritiē ceruicis eoꝝ nō expediebat eis hr̄e tantā adherētiā ſeu familiaritatē cū deo vt in medio eoruꝫ ambularet ne ex hoc pctā eoꝝ aggrauarētur: iuxta illud Joh. xv. Si ego ñ veniſſem ⁊ locutꝰ eis fuiſſem peccatū nō haberent ⁊c̄.

In eo. ca. xxxiij. vbi dicitur in poſtilla. Ideo dicit ra. ſa. ꝙ per ornatū h̄ dictū non intelligitur ⁊c̄. Additio. iij.

p Et hoc qd̄ d̄r. Iaꝫ nūc depone ornatū tuū ſm̄ q̄ſdā hebreorū expoſitores nō intelligit̄ ꝙ deꝰ de nouo p̄ciperet eis vt deponerēt ornatū: q᷑ iā hoc fecerāt: ſ; intelligit̄ ꝑ modū cuiuſdā approbatiōis. q. d. ex quo eſtis ppl's dure ceruicis ⁊ incurriſtis tm̄ pctm̄ cōueniens ē vt deponatis ornamēta vr̄a in ſignū cōtritiōis ⁊ p̄nie: nec oꝫ ꝙ h̄ referat̄ ad coronas aureas q̄s receperāt in datiōe legis: vt dicit Ra. ſa. hoc ē eñ manifeſte ficticiū cū nulla mētio de hoc fiat in ſcriptura: ſ; plane ē itelligendū ſicut nr̄a trāſlatio dicit. ſ. ꝙ nullꝰ ex more indutꝰ ē cultu ſuo. vñ ſeq̄tur: vt ſciā q̄d faciā tibi. ſ. cū videro te humiliatū: ⁊ hoc qd̄ d̄r. Sciā. intelligendum eſt ꝓut in poſtilla.

In eodē ca. xxxiij. vbi dicitur in poſtilla. Dixit aūt moyſes. Hic ꝯñter ponitur reſponſio ⁊c̄. Additio. iiij.

c Circa plurima de his que ꝯtinēt̄ in hoc ca. ab hoc loco. Dixit autē moyſes vſq; in finē. Silr' ⁊ in ſequēti ca. multe varietates inter expoſitores inueniūt̄ tā hebreos q̄ latinos q̄ꝝ repetitio eſſ; magis faſtidioſa q̄ vtilis. vñ meliꝰ vr̄ vt illis varietatibꝰ p̄termiſſis quādā expoſitionē q̄ ſaluo meliori iudicio vr̄ magis ꝯſona lr̄e ⁊ rōni ꝓponā que l; in aliq̄bꝰ cōcordat cū poſtill', in multis tñ ab ea deuiat ⁊ ſic diſcretꝰ lector eligat ſibi meliorē. In p̄mis aūt querēdū vr̄ cur moyſes petijt a deo hr̄e maiora ſeu ꝑfectiora poſt pctm̄ vituli q̄ antea. Nō eñ legit̄ antea petiuiſſe quē angelū volebat deꝰ mittere cū pplo. ſ̄. xxiij. ca. q̄n ei dixit deus. Ecce ego mitto angelū meū ⁊c̄. Silr' nec legit̄ q̄ſiuiſſe ꝙ deꝰ oñderet ſibi vias ſuas nec gloriā ſuā ⁊ hmōi an̄ pctm̄ ſ; tm̄ poſt: vt i hoc loco qd̄ vr̄ dignū admiratiōe: nā ꝓut. ſ̄. xxxij. ca. dictū fuit in poſtilla. Ex ꝑuerſitate ſubditoꝝ ſequit̄ defectio honoris ſui p̄lati magis q̄ ſui ꝑfectꝰ. Ad qd̄ dōm ꝙ l; moyſes credēdus ſit fuiſſe in magna ꝑfectiōe poſtq̄ vocatꝰ ē a deo ⁊ ſpālit̄ tp̄e datōis legis q̄n fuit ſequeſter iter deū ⁊ pplm̄: vt hr̄ Deut. v. nihilominꝰ tñ tenēdū ē eū poſtea ꝓfeciſſe tā in vita cōtēplatiua q̄ actiua: de cōtēplatiua p; ſaltē ꝑ ieiuniū in quo ꝑſeuerauit p. xl. dies: vt. ſ̄. Exo. xxxiiij ca. reſidēs in ꝯſortio diuino ſemꝑ. Legit̄ eñ. Fuit ibi cū dño. xl. diebꝰ. ⁊ xl. noctibꝰ, panē nō comēdit ⁊c̄. ꝑ ieiuniū aūt mens liberiꝰ eleuat̄ ad ſublimia cōtēplāda. vñ ſm̄ Aug. ieiuniū mentē eleuat. ⁊ iō de daniele legit̄ ꝙ poſt ieiuniū triū hebdomadaꝝ reuelationē accepit a deo. Ex quo ſequit̄ ꝙ in tanto ieiunio ⁊ cū tāta ſeꝑatiōe a mūdanis ⁊ corꝑalibꝰ ⁊ cū cōtinua adherētia ad deū mēs ipſiꝰ moyſi maxie eleuaret̄ in diuina ꝯtēplatiōe: i vita actiua ēt legit̄ maxie ꝓfeciſſe poſt lapſū ppl'i in pctm̄. p̄mo i vltiōe quaꝫ exercuit cōtra ydolatras ex zelo iuſticie p̄cipiēs ſuis. ſ. leuitꝫ. Occidat vnuſq̄ſq; fratrē ⁊ amicū ſuū ⁊c̄. in quo maxie demōſtrauit nō ſolū ſe hr̄e iuſticiaꝫ que maxie ptinet ad vitā actiuā: ſ; ēt eſuriē iuſticie: d̄ q̄ ſaluator Math. v. ca. Beati q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā ⁊c̄. vñ in ſcd̄a ſcd̄e, q. cxxix. ar. ij. i corpore q̄ōnis: ꝙ aliq̃s nō ſolū virtuoſa opa faciat que cōiter dicūtur opa iuſticie: ſ; ꝙ faciat ea inſatiabili quodāmō deſiderio qd̄ pōt ſignificari ꝑ famē ⁊ ſitiꝫ iuſticie. vñ ⁊ facta vltiōe dixit leuitis oñdēs ſe viſceraliter approbare p̄dictā vltionē diuini honoris. Cōſecraſtis hodie manus vr̄as dño ⁊c̄. Oñdit ēt ſe charitatē ꝓximoꝝ internalē hr̄e cū ſtatiꝫ ſcā vltōe reuerſus ad dñm ait. Aut dimitte eis hanc noxā aut dele me de libro quē ſcripſiſti. Ex quibꝰ manifeſte p; ꝙ l; ppl's poſt pctm̄ cōmiſſū meruit amittere ornatū ſuū qd̄ ꝑtinet ad detrimētū dignitaꝫ ſeu ꝑfectiōis eoꝝ q̄litercūq; exponat̄. moyſes tñ meruit maiora ⁊ potiora q̄ prius rōnibꝰ ſupradictis: ⁊ iō poſt p̄dicta ⁊ nō an̄ de eo legit̄ ſtatim. ſ̄. Loquebat̄ dñs ad moyſen facie ad faciē. ſ. manifeſta viſione ꝓut in gloſa. Sicut loqui ſolet homo ad amicum ſuum: quod non legitur de aliquo patriarcha ſeu propheta: ꝙ enim legitur de Jacob Gene. xxij. capitulo. Uidi dñm facie ad faciem intelligitur ad litteraꝫ de angelo loquente cū iacob. vñ ibidē vbi d̄r deꝰ: hr̄ i hebreo heloym. qd̄ ē nomē cōicabile angelis ⁊ iudicibꝰ. hic aūt vbi d̄r dñs: ponit̄ nomē tetragrāmaton incōicabile: qd̄ ēt legit̄. j. deut. v. Facie ad faciem locutꝰ ē vobis dñs ⁊c̄. hoc itelligit̄ ſm̄ aug. ꝓpter rerū euidētiā: ⁊ q̄dā mō diuine maieſtatis p̄ntiā de qua dubitare nō poſſit: nō tñ ibi d̄r. Sicut

Universidad de Salamanca. BGH

loq̄ ſolet hō ad amicū ſuū: ſicut hic. ſ3 poti⁹ ꝯn̄ū. dicit em̄. Timuiſtis ignē ⁊ nō aſcēdiſtis in mōtē. moyſi vero ſic familiarit̄ de⁹ loquebat̄: ꝙ q̄cūq3 terrore īpediēte ſublato cōcept⁹ ſuos deo exprimeret ⁊ ei⁹ reuelatiōes ma/ nifeſte haberet vt in ꝓpoſito ſatis apparet: quā tn̄ pfectionē nō legit̄ ꝑus habuiſſe. Preſupponēdū ē etiā ad expoſitionē lr̄e ꝙ moyſi nō fuit cōmiſ/ ſum an̄ ieiuniū ⁊ alia p̄dicta q̄ poſt ieiuniū ſunt ſecuta vt duceret ppl'm: ſ3 ꝙ duceret̄ ipſe moyſes ⁊ ppl's ꝑ angelū. vn̄. ſ. xxiij. Ecce ego mittā āgelū ⁊c. cui q̄dē angelo moyſes ⁊ ppl's tenebat̄ obedire. dr̄. n. ibi. Obſerua eū ⁊ audi vocē ei⁹ ⁊c. Nūc aūt poſtq3 moyſes fuit ad maiorē pfectionē ſub/ leuat⁹ vt dictū eſt cōmiſſus fuit ſibi q̄ſi ſingulariter ducat⁹ ppl'i. Vn̄. ſ. xxxij. Tu aūt vade ⁊ duc ppl'm iſtū. cū hoc etiā fuit dictū ſibi ꝙ haberet āgelū p̄cedentē ſe. vn̄ dicit. Angel⁹ me⁹ p̄cedet te. qui q̄dē āgel⁹ videbat̄ mitti vt p̄curſor ſpāliter ad expellēdos aduerſarios. vn̄. ſ. eo. ca. Mittā p̄curſorē tuū angelū vt eijciat ⁊c. q2 tn̄ nō exprimebat̄ an iſte angel⁹ de quo mō loq̄ tur: p̄curſor eēt tm̄. an p̄curſor ⁊ p̄ceptor ſicut de p̄mo angelo dictū fuit in xxiij. ca. ſ. dicto. idcirco rōnabiliter petebat moyſes hui⁹ dubij declaratio nē dicēs. Dixit aūt moyſes ⁊c. q. d. Ex quo p̄cipis mihi denouo educere ppl'm iſtū vellē vt indicares mihi quē miſſur⁹ ſis mecū. ſ. an angelū p̄rece/ ptorē ⁊ p̄curſorē cui ego debeā obedire in regimine ppl'i: an angelū p̄cur/ ſorē tm̄: ⁊ ad expellēdas gētes miſſum nō tn̄ ad regimē ppl'i: ⁊ ſeq̄t. Pre/ ſertim cū dixeris noui te ex noīe ⁊ inueniſti grāz corā me ⁊c. in quib⁹ vbis rōnē ſue dubitatiōis fortificat. q. d. ex quo me tu approbaſti. qḋ intelligit̄ ꝑ hoc qḋ dr̄. Noui te ex noīe. ⁊ ſilr̄ teſtaris ꝙ inueni grāz corā te. nō immeri/ to eſtimare poſſum ꝙ nō mittas angelū mecū vt mihi p̄cipiat in regimine ppl'i ſ3 ꝙ a te ſolo ⁊ imediate ꝓcedā in hmōi regimine. vn̄ in p̄miſſis itel ligit̄ moyſes implicite petiuiſſe ꝙ regimē ppl'i eēt ſibi a deo cōmiſſum ſine alicui⁹ angeli p̄ſidētia. Si aūt queraf q̄n̄ dixit dn̄s ad moyſen. Noui te ex noīe. Dicēdū ꝙ l3 hoc nō legat̄ fuiſſe dictū antea moyſi tn̄ ſufficit auctori/ tas ſcripture ad hoc vt credat̄ ſibi fuiſſe dictū ſicut in multis alijs locis ſa cre ſcripture hoc cōtingit. Vel dicendū ꝙ l3 p̄dicta vba ſub eadē forma n̄ fuiſſent dicta moyſi: equiualēter tn̄ ſeu interp̄tatiue itelligūtur ſibi fuiſſe di cta. ⁊ hoc cū. ſ. xxxij. c. legit̄ deū dixiſſe moyſi. Dimitte me vt iraſcat̄ furor me⁹. ſatis dat̄ intelligi moyſen meruiſſe grāz apud dn̄z. vn̄ Greg. ſup hec vbis q̄ſi in pſona dei loquens moyſi ſic ait. Penſa quātū apud me vale as: ⁊ cognoſce ꝙ obtinere poteris q̄cq̄d ꝓ ppl'o exoras. hec ille. in h̄ aūt qḋ ſequit̄. Faciāq3 te in gentē magnā. ſ. in generationē ſctōr: put in glo. ſa tis oñdit̄ moyſen fuiſſe notū ſingulari mō apud deū: cū generatio ſctōr q̄ ab abraā deſcenſura erat ab ipſo moyſe ſi voluiſſet deo diſponēte deſcen diſſet. vlteri⁹ aūt ſequit̄ in lr̄a. Si ergo inueni grāz in ꝯſpectu tuo ⁊c. ꝓut veritas hebraica h3. Circa qḋ attēdēdū ē q̄uō iſta vba cōtinuāt̄ i ſnīa p̄cedentib⁹. Ad qḋ ſciendū ꝙ ad hoc qḋ hmōi officiū. ſ. regimē ppl'i cōue niēter moyſes exequeret̄ oportebat vt moyſes eſſet a deo ꝯpetēter iforma tus de his quib⁹ de⁹ regit rōnabilē creaturā: ⁊ hoc ꝓpter duo. p̄mū vt re/ gimē ipſi⁹ moyſi cōfirmaret̄ quātū poſſibile eēt diuino regimini qḋ ē opti mū. ſcḋm vt cū aliqua occurrerēt in ppl'o ſup q̄b⁹ oporteret vt moyſes de um oraſſet fuiſſet ipe inſtruct⁹ de his que erāt deo bn̄placita vt orō ſua eēt efficax iuxta illud qḋ eccl'ia orat in quadā collecta dicēs. Ut petētibus de/ ſiderata ꝯcedas. fac nos que tibi ſunt placita poſtulare. Idcirco dr̄. Si ergo inueni gratiā in ꝯſpectu tuo. ſ. vt hoc regimē mihi cōmittas mō p̄di/ cto. oſtēde mihi vias tuas vt ſciā te. cui⁹ ſenſus ē. nā vniuerſe vie dn̄i q̄bus mūdū regit miſericordia ⁊ veritas. ſ. ⁊ iuſticia ſunt f3 pſal. que q̄dē vie l3 nobis ad plenū inueſtigabiles ſint: iuxta illud ad Ro. xi. ca. Inueſtigabi les vie ei⁹. tn̄ participatiue ab hoīb⁹ p̄ſertim pfectis cognoſcūt̄: vn̄ q̄ eas diuino mūere cognoſcit deū dr̄ noſſe: iuxta illud Hiere. ix. ca. In hoc glori etur q̄ gloriat̄ ſcire ⁊ noſſe me ⁊c. ⁊ hoc ē qḋ dr̄. Oſtende mihi vias tuas ⁊c. ſ. vt poſſim te imitari in hmōi regimine: ⁊ in hoc innuit moyſes primaz rōnē ſue petitiōis. ſ. dictā: nec talis imitatio d3 impoſſibilis eſtimari: naz ſaluator dicit Luce. vi. ca. Eſtote miſericordes. Et ſequit̄ in lr̄a. Et inueniā grāz an̄ oculos tuos. ſ. in ipetratiōe eor ꝓ quib⁹ orabo: ⁊ in h̄ innuit ſcḋam rationē ſue petitiōis: ⁊ q2 iſta petebat moyſes ꝓpter bonū ppl'i q̄ maxime idigebat bono regimine: ⁊ ꝙ orō moyſi ꝓ eis cū occurreret neceſſitas ha beret efficaciā impetrādi. iō ſeqtur. Reſpice ppl'm tuū gētē hāc. q. d. nō pe to que mea ſunt ſed que tua ſūt: nā gens iſta ppl's tu⁹ ē. Ad qḋ rn̄dit de⁹. Facies mea p̄cedet te ⁊ requiē dabo tibi. cui⁹ ſenſus eſt ꝙ ipſemet de⁹ vole bat deducere ipm̄ moyſen abſq3 aliquo medio ſicut petebat vt ſic daret ſi bi requiē. ſ. ſufficientiā eor q̄ deſiderabat. vn̄ in hoc ſolū vr̄ de⁹ rn̄dere ad p̄mā petitionē implicitā ipſi⁹ moyſi in qua volebat ꝙ null⁹ angel⁹ iterpo neret̄ in regimine ppl'i: nō aūt ꝑ hoc fuit rn̄ſum ad ſcḋaz. ſ. illā in qua dixit. Oſtende mihi vias tuas ⁊c. que q̄dē rn̄ſio fuit h̄ p̄termiſſa: eo ꝙ moyſeſ nō ſolū deſiderabat requiē ſuā ꝓpriā habēdo diuinā gubernationē ime/ diatā q̄ ad ſe ſ3 etiā quo ad ppl'm: ſic ꝙ de⁹ ambularet cū eis ꝑ cohabita/ tionē in tabernaculo in medio ppl'i: ꝓut fuit an̄ pctm̄ ꝑ deū ordinatū. ſ.

Exo. xxv. ca. vn̄ ſequit̄. Ait moyſes. Si nō tu ipſe p̄cedas ⁊c. q̄liter aūt ipſe petebat ꝙ de⁹ eos p̄cederet ſtatim declarat dicēs. In q̄ em̄ ſcire poterim⁹ ego ⁊ ppl's tu⁹ inueniſſe nos grāz in ꝯſpectu tuo niſi ambulaueris nobiſcū ⁊c. In quo petebat vltra p̄dicta in ſignū di uine placatiōis ꝙ tabernaculū federis in quo de⁹ facie ad faciē lo/ quebat̄ moyſi qḋ tūc erat ꝓꝑ pctm̄ ppl'i elōgatū ex caſtra: vt. ſ. e. c. reduceret̄ intra caſtra in quo ſciret̄ ꝙ nō ſolū moyſes ſ3 etiā ppl'us inueniſſet grāz in ꝯſpectu dn̄i: vt ſic glorificaret̄ ab oīb⁹ pplis ꝓ/ ut lr̄a imediate ſequēs declarat: ad qḋ ſequit̄ rn̄ſio dn̄i. ſ. Dixit au tē dn̄s ad moyſen ⁊c. Ex quib⁹ vbis vr̄ deū cōceſſiſſe moyſi duo: vnū em̄ implicite: qḋ ēt implicite petierat. ſ. ꝙ regimē ppl'i eēt ꝑ de um ⁊ nō ꝑ angelū. ſcḋm āt ꝙ de⁹ ambularet cū ppl'o ꝑ cohabitati onē in tabernaculo p̄dictā: quor primū p3 in executiōe: tū q2 nō le/ git̄ in toto ꝓceſſu moſayce vite ꝙ fiat mentio de angelo loquēte cū moyſe vel ei apparēte poſt hoc ſicut antea: tū q2 de ioſue imediato ſucceſſore ipſi⁹ moyſi legit̄ Joſue. v. ca. ꝙ apparuit ei angel⁹ in per ſona viri cū gladio euaginato. d. Ego ſu3 p̄nceps exercit⁹ dn̄i nūc veni. q. d. ꝓut exponit̄ ab antiq̄s. Ego fui ipedit⁹ tpe moyſi ingrē tui ſicut nūc venio: cui Joſue inclinat⁹ in terrā dixit. Quid dn̄s me us loquit̄ cū ſeruo ſuo. Ex quo p3 ꝙ ſubiectio p̄ſidētis ppl'i iſraeli tici ad angelū incepit a Joſue nō aūt a tpe moyſi: facit etiā ad hoc qḋ legit̄ Deut. xxxij. ca. vbi agit̄ de deductiōe ppl'i ꝑ deſertū dicit. Dn̄s ſol⁹ dux ē eor ⁊ nō fuit cū eo de⁹ alien⁹ ⁊c. vn̄ in hoc qḋ dicit̄ Dn̄s ſol⁹. intelligūt̄ excludi āgeli a ducatu illi⁹ ppl'i. in hoc aūt qḋ ſequit̄. Et nō fuit cū eo de⁹ alien⁹. intelligūt̄ excludi demones. Exe cutio aūt ſcḋi cōceſſi. ſ. de cohabitatiōe diuina in medio ppl'i patet manifeſte cū poſt p̄dicta ſtatim fuit mādata executiōi fabricatio ta bernaculi ſicut p̄us an̄ pctm̄ fuerat ordinatū. ⁊ iō dn̄s durāte hac collocutiōe cū moyſe mādauit p̄ſcindi duas tabulas vt ſup eis ſcri berētur vba in p̄mis tabulis ſcripta: in quo manifeſte demōſtrauit ꝙ volebat tabernaculū fieri: in quo archa teſti cū p̄dictis tabulis erat p̄ncipalis ⁊ ꝑ ꝯn̄s recōciliatio ppl'i ad deū fuit in hoc cōceſſa. Cōſequēter aūt q2 p̄dicta tā gratioſa de⁹ cōceſſerat ppl'o ex meritis ipſius moyſi dicit ei reddēs cām hui⁹ cōceſſiōis. Inueniſti em̄ gra/ tiā corā me ⁊c. q. d. iſta nō cōcedo intuitu ppl'i nec etiā ꝑ merita pa trū: ſ3 q2 inueniſti ⁊c. Ideo moyſes accepit quodāmō audaciā vl/ teri⁹ petēdi ſummū bonū qḋ ab hoīe ſupnaturalit̄ pōt attingi. ſ. cla/ rā viſionē diuine glorie que idē ē cū eſſentia diuina. vn̄ ait. Oſtēde mihi gloriā tuā. Circa quā petitionē q̄dā hebrei ſpecialiter Ra. moy. egypti⁹ in ſuo libro de directiōe p̄te. ij. magnā mouet difficul tatē dicēs: magnū incōueniēs eē ꝙ moyſes petiuiſſet a deo illḋ qḋ eſt impoſſibile in hac vita. infra em̄ dr̄. Nō videbit me hō ⁊ viuet. ſed h̄ dubiū nō vr̄ eē difficilis ſolutiōis: tū q2 volūtas f'm phm̄ ē impoſſibiliū. petitiōes aūt ſunt eor que hō vult: tū q2 l3 ſit hoc im poſſibile f'm naturā nō tn̄ ē impoſſibile apud deū q̄ ē ſupra natu/ rā. vn̄ ⁊ hec viſio fuit cōceſſa moyſi f'm aug. de vidēdo deū. l3 non in hoc loco: vt p3 ꝑ lr̄am dicētē. Nō poteris videre faciē meā. ſeq̄t ait. ſ. de⁹. Ego oſtendā omne bonū tibi. vbi in hebreo hr̄ ꝓut i po ſtilla. Ego trāſire faciā oē bonū meū an̄ te. ad cui⁹ intellectū attēdē dū eſt ꝙ moyſes ō duab⁹ ſuis petitōib⁹ petebat iſideri a deo. vna ſ. in qua petiuerat ſcire vias dn̄i. cū. ſ. dixit. Oſtende mihi vias tu as vt ſciā te ⁊c. Alia vero in qua petiuit videre gloriā dei. ſ. diuinā eſſentiā cū dixit. Oſtēde mihi gloriā tuā. vt dictū ē. Ad quas duaſ petitiones de⁹ ſibi reſpōdit ab iſto loco vſq3 ad finē ca. que q̄dē rn̄ ſio diuidit̄ in tres p̄tes f'm tria diſticta que de⁹ moyſi ſucceſſiue rn̄/ dit. p̄mū. ſ. cū dicit. Nā ego trāſire faciā oē bonū ⁊c. ſcḋm cū3 dicit Rurſumq3 ait. Nō poteris ⁊c. terciū cū dicit. Et iterū. Ecce inq̄t lo cus ē apud me. ⁊c. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ bonū diuinū pōt dupliciter intelligi. vno mō ꝓ ipa bonitate diuina que eſſentialit̄ ē ipe de⁹ q̄ ē ſummū bonū increatū. alio mō ꝓ bono vniuerſi qḋ ad p̄mū bonū ordinat̄ ſicut bonū exercit⁹ ordinat̄ ad bonū ducis f'm phm̄ in. xi. meta. Unde ꝑ hoc qḋ dr̄ hic. Trāſire faciā ⁊c. intelligendū ē vtrū/ q3 bonū p̄dictū. nō ei dixit. Trāſire faciā bonū meū corā te. ſed oē bonū: qḋ vtrūq3 ꝯphēdit. bonū aūt vniuerſi creatū maxie vr̄ ꝯſi/ ſtere in bonitate diuine ꝓuidētie qua mūd⁹ gubernat̄ ꝓut ordinat̄ in ipm̄ deū. vt dictū ē: in qua q̄dē gubernatiōe creature rōnales ſin gulariori mō regūt̄ a deo q̄3 alie. vn̄ apl's. i. Cor. ix. Nūquid ō bo bus cura ē deo: qḋ nō ē ſic intelligēdū vt boues totalit̄ ſubtrahāt̄ a cura diuine gubernatiōis q̄ ꝓprie ꝯpetit rōnali creature q̄ nō ſo/ lū gubernātur a deo ꝑ hoc ꝙ mouētur ab ipo deo in eis iteri⁹ ope rāte ſ3 etiā ꝑ hoc ꝙ a deo inducūt̄ ad bonū ⁊ retrahūt̄ a malo per p̄cepta ⁊ ꝓhibitiōes p̄mia ⁊ penas ꝓut in p̄ma p̄te. q. ciij. arti. v.

in rn̄ſione ad. ij. argu. Et iſte ſunt vie dn̄i q̄s moyſes petebat ſibi a deo oñdi: cū dixit. Oñde mihi vias tuas ⁊c. ſ. vt cognoſceret q̄uō de⁹ ꝑ miſericordiā ⁊ veritatē ſeu iuſticiā que ſunt vie dn̄i: ⁊ quodā mō videntur oppoſita: creaturā rōnalē regebat: ad quē aūt finē moy ſes iſta petebat dc̄m ē. ſ. in h̄ igit̄ ꝙ de⁹ dixit. Ego trāſire faciā oē bonū meū an̄ te. cōceſſit moyſi ꝙ vtrūq3 bonū p̄dictū faceret trā/ ſire an̄ moyſen. ſ. in ſpē glorioſa ipm̄ deū rep̄ntante ⁊ etiā diuinam gubernationē p̄dictā. Seq̄t in lr̄a. Et vocabo in noīe dn̄i corā te. qḋ verbū exponit̄ in poſtilla. de vocatione elector in noticia diuīa eternā qḋ nō vr̄ cōuenienter dictū: tū q2 nō conuenit lr̄e. tum q2 nō le git̄ ꝙ moyſes hoc petiuiſſet nec etiā fuiſſet ſibi oſtēſum. tū q2 h̄ eēt ꝯ auctoritatē eccl'e que in collecta dicit. De⁹ cui ſoli cognit⁹ ē nume rus electorū. vn̄ dictū vbū vr̄ eē exponēdū cōtinuādo ip3 ad p̄rece/ dētia ſic. dixerat em̄ de⁹ moyſi ſtatim. ſ. Ego trāſire faciā oē bonū meū an̄ te ⁊c. qḋ intelligit̄ ꝑ ſpēm rep̄ntantē vt dictū ē. ⁊ q2 intelli/ gētia op⁹ ē in viſiōe: vt hr̄ Dan. x. idcirco ſubdit. Et vocabo ⁊c. vbi in hebreo ponit̄ vbū qḋ indr̄nter ſignificat vocare: clamare ſeu le/ gere. ⁊ ē ſenſus: ꝙ ea q̄ ꝑ illā ſpēm glorioſam trāſeūtē rep̄ntabant̄ declararētur ipſi moyſi: ꝑ hoc ꝙ de⁹ corā ipo moyſe vocaret ſeu le geret nomē ſuū. ſ. diuinū ipm̄ ſic exp̄mēdo vt moyſes intelligentiā hr̄et p̄dictor: qḋ totū fuit iplētū ꝓut in ſe. c. ꝯtinet̄: vbi dr̄. Quo trā ſeūte corā eo ⁊c. ꝓut ibidē exponet̄: ⁊ q2 vie dn̄i q̄ oñſe fuerūt moy/ ſi ꝑ maiori ⁊ notabiliori p̄te vidētur ſonare miſcdiaz ⁊ pietatē ſeu remiſſionē pctōr ⁊ hmōi. ⁊ cum dr̄. Miſericors ⁊ miſerator ⁊c. ne forte ex hoc moyſes putaret ꝙ iſta reſpectu delinquētis intelligerē tur. idcirco ſubdit. Miſerebor cui voluero. hoc ē dicere ꝓut in glo. gratuita ⁊ ſpōtanea ē oīb⁹ dei miſcdia. cū. n. miſeret̄ grā ē: cū vo in durari ꝑmittit iuſtū iudiciū ē cui⁹ occultū. hec in gl. Sequit̄ ſcḋa p̄s rn̄ſionis cū dr̄. Rurſūq3 ait. Nō poteris videre faciē meā ⁊c. cu ius ſenſus cōtinuat̄ ad p̄dicta ſic. Quia de⁹ ſtatim dixerat. ſ. moy/ ſi. Ego trāſire faciā ⁊c. qḋ intelligit etiā de bono increato vt dcm̄ ē ne ex hoc forte moyſes putaret ſibi ꝯceſſuz eē videre ipaz dei faciē ſeu eſſentiā ꝓut petiuerat: idcirco exp̄ſſit ꝙ in hoc nō ꝯcedebat̄ ſi/ bi talis viſio: q2 non ꝑtinet exn̄tib⁹ in hac vita. vn̄ Grego. in omel. Quādiu em̄ h̄ mortalit̄ viuit̄ videri ꝑ quaſdā imagines de⁹ pōt: ſ3 ꝑ ipaz nature ſue ſpēm nō pōt videri. Sequit̄ tercia p̄s rn̄ſionis vbi dr̄. Ecce inq̄t loc⁹ ē apud me ⁊c. in quo de⁹ declarat moyſi illḋ qḋ de ſuis petitiōib⁹ aſſecutur⁹ eēt. ⁊ p̄mo aſſignādo ſibi locū cu3 dicit. Ecce inq̄t loc⁹ ē apud me ⁊c. exponat̄ ꝓut in poſtilla. ſcḋo oñ dēdo ſibi modū quo p̄dicta eēnt ſibi oñdēda. ⁊ h̄ cum dicit. Cūq3 trāſibit gl'ia mea. vſq3 ibi. Faciē aūt meā videre nō poteris ⁊c. Ad cui⁹ intellectū ſciēdū ꝙ f3 ſctm̄ Tho. in p̄ma p̄te. q. i. arti. ix. i cor. q. Et ē cōis opinio ſctōr doctor. in ſacra ſcriptura tradūt̄ nobis ſpū alia ſub metaphoris corporaliū. vn̄ in hoc loco metaphorice ſunt intelligēda duo. vnū ē cū dicit. Protegā te dextera mea ⁊c. Qḋ in telligit̄ ad ſilitudinē hoīs q̄ nō pōt videre aliū trāſeūtē corā ſe. ꝓpt hoc ꝙ ꝓtegit̄ ꝑ manū ei⁹ ne ipm̄ videat ⁊ poſt trāſitū alio auferen te manū ſuā videt poſteriora illi⁹ trāſeūtis: nō aūt faciē ei⁹ q̄ iā trā/ ſiuerat ab ipſi⁹ oculis. Aliud metaphoricū ē ꝙ ꝑ faciē dei in hoc lo co ſicut in multis alijs itelligit̄ metaphorice diuina eēntia. ꝑ poſte/ riora vo intelligūt̄ in hoc loco effect⁹ diuīe ꝓuidētie i creaturis: q̄a effect⁹ eſt poſterior ſua cā. vn̄ in hac tercia p̄te de⁹ cōceſſit moyſi ꝙ trāſeūte gloria ſua an̄ eū. ſ. ꝑ ſpēz glorioſā ip3 bonū increatū ⁊ bo nū creatū ab ipo ꝓcedēs rep̄ntantē ꝓut in p̄ma p̄te rn̄ſiōis dixerat Ego trāſire faciā ⁊c. ꝙ tunc videret poſteriora ei⁹. ſ. effect⁹ diuine gubernatiōis q̄ ſunt ꝓprie vie dn̄i: q̄s moyſes p̄mo ſcire petiuit: ſ3 cū hoc tn̄ faciē dn̄i nō videret rōne tacta i ſcḋa p̄ticula rn̄ſiōis. S3 circa hoc notādū ꝙ nō ſolū fuit ꝯceſſuz moyſi ſcire vias dn̄i q̄ ſūt ei⁹ poſteriora ſ3 ēt qualit̄ iſta emanāt a ſua cā q̄ ē facies dei ſeu di/ uina eſſentia. l3 ipa eēntia diuina a moyſe nō videret̄: qḋ itelligit̄ i hac metaphora: nā tā facies q̄3 poſteriora coram moyſe trāſierunt mō p̄dicto: ſ3 noticiā poſterior habuit pfectā ꝓut dic̄. Et videbis poſteriora mea. Ille em̄ q̄ poſteriora alicui⁹ videt ſcit illa eē poſte riora illi⁹: l3 faciē ei⁹ nō videat. Qualiter aūt iſta intelligāt̄ declara ta fuiſſe moyſi in ſequēti cap. vbi iſte ꝓmiſſiōes fuerūt iplete āpli⁹ ſunt declarāda in illo loco. ſ. vbi dicitur. Quo trāſeunte ⁊c.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. delirantem.

i In capi. xxxiij. vbi poſtillator exponit illud. Nō aſcēda3 te cū. qḋ videl3 intelligat̄ de miraculor operatiōe. Bur. dicit illud incōueniēter dictū: q2 poſt in eiectionē gentiū miracu loſe de⁹ operabat̄. vn̄ dicit ꝙ debeat exponi de cohabitatiōe dei in medio ppl'i in tabernaculo ⁊ ꝓpiciatorio: ſ3 tūc ar. Bur. valet ꝯ ſe ſi cut ꝯ poſtillatorē: q2 poſt ꝑ oēz modū cohabitabat: rn̄ſa dabat: ⁊ ſacrifi/ cia acceptabat ⁊c. queadmodū Burg. ennumerat. Rn̄deo igit̄ ad argumen tū ꝓ ꝯcordia vtriuſq3 ꝙ hoc dictū. Nō aſcendā tecū. ꝯditionē ſubintelli/ git. ſ. niſi penitueris: ꝓut ēt Bur. dicit: ſ3 q2 ppl's penituit de pctō vituli ⁊ hodie iudei h̄ pctm̄ deteſtāt̄ idcirco aſcēdit cū eis: ⁊ ꝑ miraculor operatiōez quo ad expoſitionē poſtillatoris: ⁊ ꝑ cohabitationē quo ad expoſitionē Burg. Itē in eodē ca. Burg. facit longā digreſſionē in quo tāgit aliq̄ que apud multos ꝓbabilia nō ſunt: trāſeo tn̄ ea niſi vbi notat poſtill'. In p̄mis vt poſtillator ſeruet ordinē eccleſiaſtice hierarchie ad āgelicā hierar chiā exponit hoc capitulū ꝙ ducat⁹ ppl'i fuerit cōmiſſus moyſi ſub directi one angelica potiſſime p̄ncipis ſynagoge. Burg. aūt vult ꝙ moyſes pe/ tierit a dn̄o ppl'i ducatū imediate ſine alicui⁹ angeli p̄ſidētia: ⁊ ꝙ de⁹ ꝯceſ ſerit ei imediatū regimē ppl'i abſoluēdo michaele a p̄ncipatu vſq3 ad tpa Joſue: q̄ fcā ſunt ꝓꝑ moyſi pfectionē quā habuit poſt pctm̄ vituli: ꝓut la/ te declarare nitit̄ Burg. in ipa digreſſiōe: ſ3 ſalua pace grādip̄dētiū deli ramēta. Burg. iſtud dictū nullū h3 fundamētū ex autētica ſcriptura: nā ꝙ michael p̄nceps ſynagoge fuerit abſolut⁹ a ſuo p̄ncipatu ⁊ impedit⁹ vſq3 ad tpa ioſue: aut hoc fuit ex culpa p̄ncipis: aut ſubiector: aut pfectiōe moy ſi. p̄ma duo dici n̄ p̄nt: q2 p̄nceps ille in b̄titudie ꝯfirmat⁹ peccare n̄ poſſet ⁊ culpa ſubiecti ppl'i fuit punita ⁊ ꝑ penitētiā remiſſa: vt dicit Burg. i ad/ ditiōe vltima circa illud capl'm. Si igit̄ dicet̄ terciū ꝙ tāte pfectionis fuerit moyſes ꝙ null⁹ fuerit ei cuſtos ⁊ cooperator vt vr̄ ſentire Bur. hoc vr̄ fā/ taſticū ⁊ modicū fauere fidei chriſtiane: nā nemo ſane mētis dicere aude/ bat chriſtū nō p̄cellere moyſen in natura ⁊ grā: ⁊ tn̄ de chriſto hoīe ſcriptū eſt. Angelis ſuis de⁹ mādauit de te vt cuſto. ⁊c. vſus ē. n. chriſt⁹ miniſterio angelor in multis: nō ꝙ indigeret ſ3 ꝓꝑ hierarchicā inſtōnē quā declarat ſanct⁹ dyo. ca. ix. angelice hierarchie dicēs. Equidē diuini luminis diſtri/ butio a deo indita ē oīb⁹ hierarchijs angelicis ⁊ humanis ordinatiſſime ſupuenies ad cōicādū oīb⁹ pſonis hierarchicis. Burg. igit̄ ꝑ hāc fantaſi am excludit ſolū moyſen ab eccleſiaſtica hierarchia: nec q̄s fidelis aude/ bit dicere eccl'am ſanctā min⁹ grā p̄ditā q̄3 ſynagogas cū ſuo moyſe: tn̄ ec/ cleſiā totā ⁊ ſingulas ei⁹ p̄tes f'm act⁹ hierarchicos angelico miniſterio di rigi: purgari: illuminari: ⁊ pfici credim⁹ vt ſctā ſcti Dyoniſij tradit auctori/ tas: vbi. ſ. Ponit̄ etiā a ſctis ſanct⁹ michael fore p̄nceps eccl'e trāſlatus a p̄ncipatu ſynagoge. iōq3 ſub noīe ei⁹ oēs angelos eccl'a venerat̄: nec puto fauere fidei nr̄e dicere moyſen ductorē ſynagoge potiorē q̄3 petrū paſtorē eccl'e. Quot aūt ⁊ quib⁹ modis petr⁹ in regimine eccl'e ſit direct⁹ adiut⁹ ⁊ cuſtodit⁹ ab angelis nō niſi act⁹ apl'or ignorās ignorat. Error igit̄ vr̄ ꝙ h̄ imaginat̄ Bur. nec motiua ei⁹ ad id valēt: erronea ē em̄ expoſitio illi⁹ Jo/ ſue. v. q̄ dicit angelū tpe moyſi ipeditū fuiſſe: q2 trāſit⁹ colūne ignis ⁊ nubis fuit miniſterio angelico. ſi. n. datio legis fuit fcā ꝑ angelos in manu media toris: vt dr̄ ad Gal. iij. multo rōnabili⁹ motio colūne ⁊ cetera oīa que no/ mine dn̄i facta ſunt ꝑ miniſteriū angelor facta intelligūt̄: dn̄o tn̄ immutabi liter p̄ñte ⁊ p̄ſidēte. Hec ē ſnīa btī Grego. vt p3. ſ. correctorio p̄. iij. ca. nec allegatū Burgeñ. ex Deut. ꝓbat qḋ itēdit. cū em̄ dr̄. Dn̄s ſolus dux eius fuit. dictio excluſiua non excludit eſſentialiter ordinata ordine hierarchico: in quo ordine angeli includūt̄: vt p3 ꝑ beatū dyoniſiū vbi. ſ. ⁊ iō nō ſeq̄t tm̄ hō currit. igit̄ aīal nō currit: ꝓpter ordinē eſſentialem inter hoīes ⁊ aīal. Talis aūt ordo ē inter hierarchiā ſupceleſtē ⁊ terrenā ex inſtitutiōe nō ex re rū formali rōne: q2 f'm act⁹ hierarchicos ſe debito ordine pſupponūt. vnḋ dr̄. xij. methaph. Entia nolūt male diſponi f'm quā optimā diſpōnēs iſtu/ xus a p̄mo ꝑ media ꝓcedūt in iferiora. qḋ aūt excludit̄ cū dr̄. Dn̄s ſolus dux ei⁹ fuit. ꝯtinuo ſubinfert̄. ⁊ nō erat cū eo de⁹ alien⁹: ſol⁹. n. de⁹ ductor ppl'i exiſtēs angelicā ſeruitutē ſibi ordine eſſentiali ſubordinatā nequaq3 excludit: ſ3 poti⁹ includit f'm doctrinā btī Dyo. vbi. ſ. Et ſi quis obiecerit dicēs. De⁹ ad oīa ſufficit ſpāliter in genere cauſe efficiētis: vt p3 ꝑ Procu/ lū in de cauſis. igitur miniſteria angelor in hoc ducatu nō erāt neceſſaria. Rn̄deo. Hec obiectio valet de miniſterio hoīu3 ſicut ⁊ angelor igitur nec moyſi ducat⁹ fuit neceſſari⁹: iuxta allegatū Bur. Deut. Dn̄s ſol⁹ dux ei⁹ fuit. qua rōne em̄ dictio excluſiua excludit miniſteriū āgeli eadē rōne ⁊ ho/ minis. Ad aſſumptū igit̄ auctoris de cauſis dico ꝙ de⁹ ſol⁹ ſufficit ad oīa ſine medio ſufficiētia thearchica. ſ3 n̄ hierarchica. ⁊ tn̄ val3 dicere de⁹ ime diate ſufficit ad oīa potētia abſoluta ſ3 nō ordinata: ordinē em̄ hierarchi/ cū de⁹ a p̄ncipio ꝯditiōis nature inſtituit vt vult btūs Dyoni. vbi. ſ. ⁊ ſic eas cōdidit vt eos ordine ſacro ſuos mot⁹ hr̄e ſinat f3 btm̄ Aug. Guber/ nat. n. de⁹ eccl'iaſticā hierarchiā ꝑ mediū hierarchie celeſtis: ⁊ inferiora ꝑ media: ⁊ media ꝑ ſupiora de⁹ regi iſtituit ſua volūtate: cui⁹ cā querēda nō ē: ⁊ ſi q̄n̄q3 hmōi ordinē potētia ſua abſoluta ſuſpēdit ⁊ imediate aliqua facit hui⁹ ē magna cā quā tpe moyſi Burg. fingēdo rōnabilit̄ nō aſſignat niſi moyſi pfectionē cui⁹ tn̄ pfectio tāta eē nō potuit quāta p̄ncipis glorio ſiſſimi michaelis: cui⁹ p̄ncipatū dicit tpe moyſi ipeditū ꝑ ꝯn̄s ei⁹ incentum q2 miniſterio eccl'iaſtice hierarchie angeli meret̄ vſq3 i finē mūdi aliquod

Universidad de Salamanca. BGH

ꝑmiū accidētale: vt bꝫ.ij.ſniaꝝ. Itē in eadē digreſſione Bur. notat poſtillatorē exponentē hoc verbū dñi ad moyſen. Uocabo nomē dñi corā te. de vocatione electoꝝ in noticia diuina eternā: quā expoſitionē dicit bur. incōuenientē ex trib⁹: q: vt dicit nō cōſonat lr̄e: ⁊ q: nō legit moyſen id petiuiſſe: etiā q: non fuiſſet ei oſtēſum contra auctoritatem eccleſie dicentis in collecta. Deus cui ſoli cognitus ē numerus electorū ⁊c. ſed cerce iſte obiectiones Burg. nihil videntur valere: nō ꝑma: q: expoſitio poſtillatoris ad intentionē et alioꝝ lr̄e bñ ꝯſonat: qđ ſic ꝑꝫ: nā cum moyſes petiſſet ſignū miſerationis diuine dicēs. In quo poterim⁹ ſcire grām apud te inueniſſe ⁊c. ⁊ cū iā fiducialiter ſubiūgeret. Oſtēde mihi gloriā tuā. q̄ nō ſolū conſiſtit in viſiōe v̄bi: ſed etiā relucentiū in v̄bo. iō intelligit moyſes petiſſe cognitionē vocationis electoꝝ in noticia diuina eternū. Ad quā petitionē ſic itellectā rn̄dit de⁹ q̄ ad viſionē dei. Oſtēdā tibi oē bonū. q̄ aūt ad relucētiā in deo ſubdit. Et vocabo vel legā ſm hebraicā veritatē corā te. ſ. exaratū i nomine dñi: vt ſupple videre ⁊ cognoſcere poſſis ſignū miſerationis qđ petis nō eē ex p̄cedētib⁹ meritis ſed a ſola mea voluntate. Iō ſequit. Cui volo mi ſerebor ⁊c. Hec igit expoſitio poſtillatoris optime ꝯſonat lr̄e ꝯ ꝑmā obiectionē Bur. ⁊ ipe Burg. vr̄ cū iſta expōne quā improbat poſtea coincidere cuꝫ dicit ꝙ ſenſus illoꝝ v̄borū: ⁊ legā coraꝫ te in noīe dñi. eſt ꝙ moyſi ꝑmitteret de⁹ dare intelligētiam eoꝝ que i glorioſa ſp̄ētrā ſcūte rep̄ntabāt: illa autē relucētia ſunt in eſſētia diuina que ipam rep̄ntant. vnde patet moyſen h̄ petiſſe contra ſcđam obiectionem Burgeñ. Tercia etiam obiectio Burgeñ. nihil valet: quia q̄ꝫ poſſibilis eſt petitio vt oſtendatur viſio dei: tam poſſibilis eſt petitio viſiōis relucentiū in eo: ⁊ q̄ꝫ poſſibilis eſt collatio primi tam poſſibilis eſt ⁊ ſecūdi. Apud Burgenſem autem ⁊ alios poſſibilis eſt collatio primi igitur ⁊ ſcđi: ſed ⁊ illud quod adducit de collecta eccl̄ie nō vrget: quia ⁊ ſi oſtendātur alicui relucētia in deo nō oꝫ ꝙ oſtēdātur oīa nec numer⁹ oīuꝫ: iō ſtat aliquē videre electionē diuinā eē ex grā ⁊ videre aliquā certā gētem puta iſtrincā ex hmōi electiōe inueniſſe grāꝫ q̄ tñ nō videret numeꝝ electoꝝ oīuꝫ qđ ſoli⁹ dei ē iuxta collectā allegatā: ⁊ vr̄ illa tercia obiectio tēdere ad vnū errorē pariſius dānatū: videlꝫ ꝙ oīs v̄bū vidēs ⁊ relucētia in verbo videt omnia que verbum error eſt.

Capitulū. xxxiiij.

C a Deinceps p̄cide[b] ait tibi duas tabulas lapideas inſtar prioꝝ ⁊[c] ſcribā ſup eas v̄ba que habuerūt tabule q̄s fregiſti. Eſto[d] paratus mane: vt aſcēdas ſtatiꝫ in mōte ſynai: ſtabiſq̄ꝫ mecū ſup verticē mōtis. Null⁹[e] aſcēdat tecū nec[f] videatur q̄ſpiā ꝑ totū mōtē: boues q̄ꝫ ⁊ oues nō paſcātur ecōtra. Excidit[g] ergo duas tabulas lapideas q̄les antea fuerāt: ⁊ de nocte cōſurgēſ aſcēdit in mōtē ſynai ſicut p̄ceperat ei dñs: portans ſecū tabulas. Cūq̄ꝫ[h] deſcēdiſſꝫ dñs ꝑ nubē ſtetit[i] moyſes cū eo inuocās nomē dñi. Quo tranſeunte corā eo ait[k]. Dñator dñe[l] de⁹[m] miſericors[n] ⁊[o] clemēs patiēs[p] ⁊[q] multe miſerationis ac[r] verax q[s] cuſtodis miſericordiā in milia: qui[t] auferſ iniqtateꝫ ⁊[u] ſcelera atq̄ꝫ[x] pctā. nulluſq̄ꝫ[y] apud te ꝑ ſe innocens ē q[a] reddis iniquitatē patrū filijs ac nepotib⁹ in terciā ⁊ quartā ꝓgeniē. Feſtinuſq̄ꝫ[b] moyſes curuat⁹ ē ꝓn⁹ i terrā ⁊[c] adorās ait[d]. Si inueni grām in conſpectu tuo dñe: obſecro vt gradieris nobiſcū ppl's[e] eñ dure ceruicis ē: vt[f] auferas iniqtateſ noſtras atq̄ꝫ pctā noſq̄ꝫ[g] poſſideas.

Rn̄dit[h] dñs. ego inibo pactuꝫ vidētib⁹ cūctis: ſigna[i] faciā que nūq̄ꝫ viſa ſunt ſup terrā: nec in vllis gentib⁹: vt cernat ppl's iſte i cui⁹ es medio: op⁹ dñi terribile qđ factur⁹ ſū. Obſerua[k] cūcta que hodie mādaui tibi. Ego ip̄e[l] eijciaꝫ añ faciē tuā amorreū ⁊ chananeuꝫ ⁊ etheū: phereꝫeū q̄ꝫ ⁊ eueū ⁊ iebuſeū. Caue[m] ne vnq̄ꝫ cū habitatorib⁹ terre illi⁹ iūgas amicitias q̄ ſint tibi in ruinā: ſꝫ[n] ⁊ aras eoꝝ deſtrue: confringe ſtatuas: lucoſq̄ꝫ[o] ſuccide. Noli adorare deū alienū Dñs[p] zelotes nomē ei⁹ de⁹ ē emulator. Ne incas pactū cū hoīb⁹ illaꝝ regionū: ne cū fornicati fuerit cū dijs ſuis ⁊ adorauerint ſimulachra eoꝝ vocet[q] te q̄ſpiā vt comedas de imolatis. Nec[r] vxorē d̄ filiabus eoꝝ accipies filijs tuis: ne[s] poſtq̄ꝫ ipſe fuerint fornicate fornicari[t] faciāt ⁊ filios tuos in deos ſuos. Deos[u] cōflatiles nō facies tibi Solēnitatem aꝫimoꝝ cuſtodies. Septē dieb⁹ veſceris aꝫimiſ ſicut p̄cepi tibi in tēpe mēſis nouoꝝ. Mēſe eñ verni tēpis egreſſus es de egypto. Oē qđ apit vuluā generis maſculini meū erit. De cunctis animātib⁹ taꝫ de bobus q̄ꝫ de ouib⁹ meū erit. Primogenitū aꝫini

pide fuerunt q̄ tñ longe fuit añ Raſa. Iō vr̄ meli⁹ dicendū ꝙ de h̄ nō bꝫ certitudo.
c Et ſcribā ſup eas. In ꝑmis eñ tabulis moyſes nihil fecit. i ſcđis vero ipſe diſpoſuit materiā dolādo: vt viſuꝫ ē: q: ſicut alias fregerat iuſtum fuit ꝙ iſtas dolaret: ſed dñs ſcripſit ibi. x. v̄ba.
d Eſto paratus mane. q: talis hora ē ꝯueniētior ad loquēdū cū deo.
e Null⁹ aſcendat tecū. q: alij nō ſūt digni accedere ad me.
f Nec vi. q̄ſpiam ꝑ to. mō. ⁊c. ob reuerentiā deitatis ibi deſcēdētiſ in ſigno viſibili.
g Excidit ḡ ⁊c. Exequēs mandatū dñi ꝓmpte.
h Cūq̄ꝫ deſcēdiſſet. h̄ ponit diſpō ſpūalis q̄ fuit orō moyſi cū dr̄.
i Stetit moy. cū eo. inuoca. no. dñi quo trāſeūte. ſ. in nube glorioſa cuꝫ repreſentante.
k Ait dñator. h̄ exprimitur forma orōnis cū dr̄. Dominator. ſ. i populi gubernatiōe.
l Dñe in leg̃ datiōe. m Deus in cult⁹ veri inſtōne. n Miſericors miſerijs hoīuꝫ cōpatiendo. o Et clemens. offenſas remittēdo. p Patiēs. emēdationē peccātiū expectando. q Et multe miſeratiōis. effect⁹ tue pietatis impendēdo. r Ac verax. i. iuſt⁹. q: miſericordia ſine iuſticia ē puſillanimitas: ⁊ iuſticia ſine miſericordia ē crudelitas. ⁊ iō in oīb⁹ operatiōib⁹ diuinis ſemp ſil' relucēt veritas miſericordia ⁊ iuſticia ſꝫ illud pſ̄. xxiiij. Uniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ veritas. Uel aliter Ac verax. iuſtis ꝑmia reddēdo. iō ſubdit. s Qui cuſto. mi. i milia ⁊c. reddēdo bona nō ſolū operātib⁹ ſꝫ etiā deſcēdentib⁹ ex eis abſq̄ꝫ numero. t Qui aufers iniquitatē. i. pctā cōmiſſa in proximū remittis vere penitētibus. v Et ſcelera. i. pctā ꝯ deū facta. x Atq̄ꝫ pctā que facit hō in ſeip̄m. y Nulluſq̄ꝫ apud te ꝑ ſe innocēs ē. q: hoīes ꝯhūt petm̄ originale ⁊ cū hoc actuale ſalte venialeſi ꝑueniāt ad etatē adultā. a Qui reddis iniquitateꝫ ⁊c. hoc expoſitū ē. s̄. xx. ca. b Feſtinuſq̄ꝫ moy. incur. eſt. exhibēs reuerentiam deo. c Et adorās. actu interiori in corde ⁊ etiā ore. iō ſeq̄t d Ait ſi inueni grām ⁊c. lꝫ eñ dñs iā moyſi cōceſſiſſet ꝙ ipſe eſſꝫ ductor eoꝝ in itinere. timebat tñ ne ſupueniret impedimētū ꝑꝑ peccatū ppl'i quē ſciebat eē ꝓnū ad malū. iō orabat vt iſtđ ipedimētū

C Deinceps. hic ꝯñter ponit mīſſio dñi de reparatiōe legis: vbi ꝑ ponit ad hoc ꝑma diſpoſitio. ſcđo legis repetitio: ibi. Obſerua. ⁊ tercio ei⁹ cōſcriptio: ibi. Dixit aūt dñs ad moyſen ſcribe. Circa ꝑmū ꝑmitti diſpō mālis ſcđo ſpūalis: ibi. Cūq̄ꝫ deſcēdiſſꝫ. Diſpoſitio aūt material' fuit dolatio tabulaꝝ de q̄ daf dñi mādatū cū dr̄. b Preſcide ait tibi duas tabulas lapideas inſtar ꝑoꝝ. i. ſiles alijs ꝑus fractis i materia ⁊ quātitate: de quo aūt lapide fuerūt nō bꝫ ex textu. Dicit autē raſa. ꝙ fuerūt de lapide ſaphiri: ⁊ ꝙ dñs oñdit moyſi maſſaꝫ talis lapidis formatā de nouo v̄tute diuina de qua moyſes dolauit duas tabulas ⁊ dolature ſupflue fuerūt ſue: ⁊ inde ditat⁹ fuit valde. iō dictū eſt. Precide tibi ⁊c. In hebreo bꝫ. Dola tibi. i. ad vtilitatē tuā: ſed iſtud vr̄ fictitiū: q: tantū vel plus fuiſſet ditat⁹ de fragmentis tabularum prius fractarum. Item quia Ioſephus non dicit de quo la

nō ſupueniret. vñ ſubdit. e Ppl's eñ dure ceruicis eſt. ⁊ iō q̄a mes miſericors indigem⁹ pñtia tua. f Ut auferas iniqta. nr̄as p̄terita remittēdo. g Noſq̄ꝫ poſſideas. a futuris p̄ſeruando.
h Rn̄dit dñs ego inibo pactū. i. fed⁹ amicicie vobiſcum.
i Signa faciā ⁊c. ſicut poſtea fecit qñ terra dathan ⁊ abyron glutiuit ⁊ in ſiccatiōe iordanis: ⁊ i ſubuerſione ciuitatis hiericho ſonantibus tubis.
k Obſerua cuncta. Hic ꝯñr ponitur legis repetitio breuis tñ ⁊ ꝑ modū epilogi. cū dr̄. Obſerua cūcta q̄ ho. man. tibi. repetēdo que ſupra p̄cepit a. xx. ca. vſq̄ꝫ ad. xxxij. c. lꝫ ñoia ſint hic ſcripta iterum.
l Ego ip̄e eijciaꝫ ⁊c. nō noīat h̄ gerſeū: q: ille ppl's receſſit d̄ terra eis ꝓmiſſa añ aduentū filioꝝ iſrl'.
m Caue ne vn. cū. ⁊c. q̄a ex diuiſa ſnia debebāt iterfici ⁊ ne inducerēt ppl'm iſrl' ad ydolatriā ſi ꝯherēt cū eis amiciciam.
n Sed aras eoꝝ deſtrue ⁊c. vt non remaneat memoria ydolatrie.
o Lucoſq̄ꝫ ſucci. circa tēpla ydolorum erant luci vbi exercebant carnaleꝫ laſciuiam.

redimes oue. Si autē nec preciū ꝓ eo dederis occidet. Primogenitū filioꝝ tuoꝝ redimes: nec apparebis in cōſpectu meo vacuus. Sex dieb⁹ operaberiſ die ſeptio ceſſabis arare ⁊ metere. Solēnitateꝫ hebdomadaꝝ facies tibi in primitijs frugū meſſis tue triticee: ⁊ ſolēnitatē qñ redeūte anni tpe cūcta cōdūt. Trib⁹ tēpib⁹ anni apparebit oē maſculinū tuū: i ꝯſpectu oīpotētis dñi dei iſrl'. Cuꝫ eñ tulero gēteſ a facie tua ⁊ dilatauero terminos tuos: null⁹ inſidiabit terre tue aſcēdēte te ⁊ apparēte in ꝯſpectu dñi dei tui ter in anno. Nō imolabis ſup fermēto ſanguineꝫ hoſtie mee: neq̄ꝫ reſidebit mane de victimis ſolennitatis phaſe. Primitias frugum terre tue offeres in domo dñi dei tui. Nō coques hedū i lacte matris ſue. Dixitq̄ꝫ[x] dñs ad moyſen. Scribe[y] tibi verba hec: quib⁹ ⁊ tecū ⁊ cū iſrl' pepigi fedus Fuit[z] ergo ibi cū dño moyſes quadraginta dies ⁊. xl. noctes: paneꝫ nō comedit ⁊ aquā nō bibit: ⁊[a] ſcripſit in tabulis verba federis decē. Cūq̄ꝫ[b] d̄ſcēderet moyſes d̄ mōte ſynai tenebat duas tabulas lapideas teſtimonij: ⁊[c] ignorabat ꝙ cornuta eſſet facies ſua ex cōſortio ſermonis dñi. Uidētes aūt aaron et filij iſrl' cornutā moyſi faciē timuerūt[d] ꝓpe accedere. Uocatiq̄ꝫ[e] ab eo reuerſi ſunt: tā aaron q̄ꝫ principes ſynagoge. Et poſtq̄ꝫ locutuſ ē ad eos: venerūt ad eū etiā oēs filij iſrl'. Quib⁹[f] p̄cepit cūcta que audierat a dño i mōte ſynai. Impletiſq̄ꝫ[g] ſermonibus poſuit velamen ſup faciē ſuā. Qui ingreſſus ad dñm ⁊ loquēs cū eo: auferebat donec exiret: ⁊ tūc loquebaf ad filios iſrl' oīa que ſibi fuerant iperata. Qui videbāt faciēꝫ egrediētis moyſi eē cornutā: ſꝫ[h] operiebat ille rurſus faciem ſuam: ſi quādo loquebatur ad eos.

⁊ tūc redit in hoc qđ p̄dictū ē. ſ. ꝙ de⁹ illas lr̄as figurauit. z Fuit ergo ibi cū dño moyſes. xl. dies. alios a p̄cedētibus. a Et ſcripſit in tabulis hoc refert ad dñm vt dictū ē. Si aūt refert ad moyſen exponēdū ē mō p̄dicto imediate. Aliter etiā exponūt aliqui di. Scripſit. i. ſcriptas a dño recepit. b Cūq̄ꝫ deſcenderet. Hic cōſequenter deſcribitur legis iterate ꝓmulgatio vbi p̄mittitur publicantis conditio cuꝫ dicitur.
c Ignorabat ꝙ cornuta eſſet facies ſua. erāt. n. quidā radij mire ſplendoris ꝓcedentes in altū ad modū cornuū: q̄s ap̄l's vocat gloriā vultus moyſi. ſcđa ad Coꝝ. iij. vñ in hebreo bꝫ. Et nō cognouit ꝙ cornuta eſſet lux faciei ſue. Sꝫ quare nō habuit añ cū locut⁹ fuiſſꝫ cū dño diu i mōte. Dicūt aliq̄ ꝙ nō habuit tūc ita limpidā cognitionem de deo ſicut poſtea. ad qđ denotāduꝫ apparuerunt tales radij. Alij dicūt ꝙ hoc factū ē: vt ppl's qui ꝑ ydolatriaꝫ peccauerat magiſ eū timeret ⁊ hr̄et in reuerentia. raſa. dicit ꝙ hoc fuit ex h̄ ꝙ dñs poſuit manū ſuā ſup faciē ei⁹: vt bꝫ in fi. p̄cedētis ca. Sequitur.
d Timuerūt ꝓpe accedere. ꝓpter dicti ſplendoris reuerentiam.
e Uocatiq̄ꝫ ab eo reuerſi ſūt. Ex reuerētia eñ retroceſſerāt ⁊ ex obedientia redierūt.
f Quibus p̄cepit. publicādo ea que a dño audierat.

p Dñs zelotes ⁊c. hoc ē expoſitū. s̄. xx. ca. q Uocet te q̄ſ. vt comedas de imolatis: i veneratiōe ydoli. ⁊ ſic trahat te ad ydolatriā. r Nec vx. d̄ fi. eoꝝ acci. cui⁹ cā ſubditur. s Ne poſtq̄ꝫ fuerit fornicate. ꝑ ydolatriā que ē fornicatio ſpūalis. t Fornicari faciāt. i. ad ydolatriā ꝑtrahāt. v Deos cōflatiles. ꝑ hoc etiā intelligūtur ꝓhiberi ydola ꝑ ſculpturā facta vel quocūq̄ꝫ mō. dicit tñ cōflatiles. q: de nouo ſibi fecerāt vitulū cōflatilē. Cōſequēter repetit aliqua que ꝑtinēt ad verū dei cultū: ⁊ ꝑmo de ſolennitate paſchali dicēs. Solēnitatē aꝫimoꝝ ⁊c. ſcđo de redēptione ꝑmogenitoꝝ cū dixit. Oē qđ aperit vuluā ⁊c. tercio de obſeruatiōe ſabbati: cū dic. Sex dieb⁹ operaberis ⁊c. quarto de ſolēnitate penthecoſtes cū dr̄ Solēnitatē hebdomadaꝝ. q̄nto de ſolēnitate tabernaculoꝝ cū dr̄ Et ſolēnitatē qñ redeūte anni tpe ⁊c. ſcꝫ in ꝑncipio ſeptēbris. ſexto iteꝝ addidit de ſolēnitate paſchali cū dr̄. Nō imolabis ſup fermēto. Et exponātur oīa iſta ſicut expoſita ſunt. s̄. xxiij. ca. ⁊. xiij.
x Dixitq̄ꝫ dñs ad moyſen. Hic ponit iterate legis cōſcriptio cum dr̄. y Scribe tibi verba hec. Hoc vr̄ eē ꝯriū ei qđ dñs ſupra dixit in ꝑnci. ca. Et ſcribā ſup eas. Ad hoc dicūt aliq̄ ꝙ dñs ſcripſit auctoritatiue ⁊ dictādo: ſicut auguſtin⁹ dr̄ ſcripſiſſe libꝝ de ciuitate dei vel hmōi. ſꝫ moyſes ſcripſit miniſterialiter ⁊ figurādo: ſed h̄ nō vr̄ veꝝ: q: cū ille tabule eſſent lapidee lr̄e fuerūt ibi figurate per ſculpturā: nō aūt eſt veriſile ꝙ moyſes aſcēdens in montē ad orandū dñm ⁊ vacādū ꝯtēplatiōi portaret ſecū inſtr̄a ad ſculpēdū cuꝫ ſonitu ⁊ malleatiōe. Et iō dicēdū ꝙ dñs illas lr̄as figurauit vt p̄dictū eſt. ⁊ iō qđ hic dr̄ ſcribe. intelligendū ē ꝙ moyſes ſcripſit illa v̄ba nō in tabulis lapideis: ſed poſtea in libro. Pōt etiā aliter dici. ſ. ꝙ moyſes manū ad tabulas appoſuit. Sed dñs tūc lr̄as miraculoſe formauit: ſicut ad impoſitionē manuū ap̄loꝝ dabaf ſpūſ ſanct⁹: nō ꝙ illa impoſitio in recipientib⁹ ſp̄m ſanctū aliq̄d faceret

g Impletiſq̄ꝫ ſermo. velamen: qñ cognouit faciem ſuam cornutaꝫ ꝑ aliorū inſinuationē. h Sed operiebat rurſus ille faciē ſuā ⁊c. In hebreo bꝫ. Et reponebat velamen ſup faciē ſuam donec veniret ad loquēdū cum eo. i. cum deo.

In ca. xxxiiij. vbi dr̄ in poſtil. Preſcinde tibi ⁊c. Additio

Onſequēter ait dñs moyſi. Preſcinde tibi duas tabulas ⁊c. i q̄ deus ſe oſtēdebat iā placatū ppl'o volēs vt fierēt alie due tabule teſtamēti: que ponēde erāt ſub ꝓpiciatorio ⁊ ꝑ ꝯñs tabernaculū erat ſicut ꝑus fuerat diſpoſitū edificādū: ⁊ ſic deus ambularet inter eos ꝓut moyſes petiuerat. Et exponaf lr̄a ꝓut in poſtill'. vſq̄ꝫ ibi. Nec videatur q̄ſpiā ꝑ totū mōtē ⁊c. Ubi attēdēdū ē ꝙ iſta ꝓhibitio nō fuit ſolū fcā ob reuerētiā diuinitatis in mōte deſcēdētis: in ſigno viſibili ꝓut dicit poſtil'. q: ſepe de⁹ apparuit in ſigno viſibili tā in mōte ſynai q̄ꝫ in alijs locis p̄ſente ppl'o: ⁊ nō fit ſilis ꝓhibitio niſi ſolū in datiōe legis. s̄. xix. ca. vbi populus fuit ꝓhibitus ne aſcenderet in montē nec ip̄m tāgeret. ſꝫ ꝓhibitio h̄ de hoc facta ē maioris reſtrictiōis q̄ꝫ ibi: q: ibi ſolū vr̄ ꝓhiberi ne q̄s aſcēderet in montē: nec tāgeret eū. Hic aūt ꝓhibef ne q̄ſpiā videaf ꝑ totū mōtē: qđ ē maius. Similiter ibi p̄cipiebaf aarō aſcēdere cū moyſe vt dr̄ i lr̄a hic aūt dr̄. Nullus aſcēdet tecū. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ iſta deſcenſio dei in ſigno viſibili hoc tpe facta erat maioris ſolēnitatis q̄ꝫ illa que fuit in datiōe legis Cuius rō ē: q: ibi ꝓponebātur p̄cepta cōia toti ppl'o: hic aūt oſtēdebātur moyſi archana dei que alijs nō licebat vt ſic oſtēderētur: ⁊ inde ē ꝙ poſt hāc reuelationē in facie moyſi apparuerūt radij miri ſplendoris: vt pꝫ infra in fine hui⁹ ca. quos tñ nō legit habuiſſe in datiōe legis nec in alijs apparitionib⁹ ſeu collocutiōib⁹ cū deo añ hoc factis. Sequif in lr̄a. Cū deſcendiſſet. ſ. de⁹ mō p̄dicto: ſtetit moyſes cū eo. ſ. deo: fuerat eñ ſibi p̄ceptuꝫ expreſſe. Stabiſq̄ꝫ mecū. ⁊ ſequif in lr̄a. Inuocās nomē dñi. ſ. moyſes qui inuocabat dñm. q. d. Aſſum dñe q: vocaſti me. Et ſeq̄tur in lr̄a ſm trāſlationē noſtrā. Quo trāſeūte corā eo ait dñator dñe de⁹ ⁊c. que q̄dē v̄ba exponūf cōit ꝓut in poſtil. ſic. ſ. Cū trāſiſſet dñs añ moyſen i nube glorioſa

Universidad de Salamanca. BGH

ſubſtantialia ſicut deus ⁊c. dicit ſignificare vias dñi quas deus Moyſi oſtendit: nam cum vie dñi ſint reſpectus ad extra ⁊ non niſi quandam ſue virtutis imitationem ſignificant predicata perfectionalia maxime ſubſtan/tialia: ſicut Burgeñ. dicit tetragrãmaton vias dñi ſignificare non poteſt. deo eñi non ſunt aſſignande vie per quas ipſe incedat ſm deitatẽ que vbiqꝫ eſt niſi per extrinſecum reſpectuꝫ: vt ille dicantur vie dei i quibꝰ nos opor/teat ãbulare ⁊ placẽ deo: vt dei imitatores in dile/ctione ambulãtes: vt ſiue limus ad deum perueni/re oportet ingredi per viã mandatoꝝ dei: ⁊ he ſunt vie quas dñs oñdit moyſi renouans tabulam pre/ceptorum nec alias vias Moyſes hic petijt niſi il/las prius datas reforma/ri quatenus populus qui per peccatum vituli ab il/lis vijs declinauerat ad eaſdem reduceretur: vnde dicit: oſtende mihi viã tu/am. ⁊ reſpondit dñs. Fa/cies mea pcedet te: ſꝫ beatum Greg. per faciẽ vnuſquiſqꝫ cognoſcitur. p faciem igitur dei ipſius cognitio denotatur. q. d. dñs reſpondendo moyſi. Tu petis tibi oſtendi viam: cognoſce me ⁊ cognoſcẽdo dilige. hec ẽ eñi via ĩ qua vniuerſa lex pendet ⁊ prophete. ſ. in cognitiõe ⁊ di/lectione dei que per faciẽ ipſius deſignatur. Cõfir/mationes quas Bur. adducit p intentiõe ſua modicum valent: non prima de. xiiij. ca. Nume. qꝛ litteram male ⁊ extorte expõit vide ibi poſtil. ⁊ male adducit: qꝛ ibi ſcribiť. Non ſicut dixiſti ſed ſicut iuraſti. In tota autẽ ſacra ſcriptura non reperitur deum iuraſſe illa que ibi ſequũ/tur. ſ. dñſ deꝰ ⁊c. nec oportuit eum doctrinam viaꝝ ſuarum iuramento firmare ſi doctrina eſt vt Bur/geñ. vult. Iuramenta eñi dei ſolum in cõicationibꝰ ⁊ pmiſſionibus interponi cõſueuerunt. Nec ſcđa cõfirmatio eſt ad ppo/ſitum. Vie eñi dñi notificate moyſi ⁊ voluntates eius ſunt precepta data moyſi p populi directione. nec magiſter ſententiaꝝ ques hic allegat: ita exponit hos verſus pſal. Quaſi vie dñi ſnt dñator dñs patiens ⁊ miſeri/cors. ſed potius diſtinguit verſum ſequentẽ a verſu precedẽte: nec illud huic ſententie Burgeñ. concordat quod de patribus ante moyſen allegat: quaſi primũ reuelata ſit moyſi de miſericordia ⁊ nulli ante eum nota. nam a principio Cayn cum ſciret dei miſericordiam de ea deſperauit dicens. Maior eſt iniquitas mea ꝙ̃ vt veniaꝫ merear Geñ. iiij. Nunquid noe inuenit gratiam coram deo. ibidem. vij. Nunquid effectus miſericordie dei fuit poſt exercitum ſeueriſſime iuſticie per diluuiũ ſtatuere fedus cũ homine ⁊ dare ſignum fedens: vt patet ibidem. ix. ca. ⁊ in alijs effectibus miſericordie añ tpa moyſi erãt notiſſimi: quia deus multa bona cõtulit hominibus pter merita: imo vltra ⁊ puniuit citra: ſicqꝫ pmiſſa fcta abrae yſaac ⁊ Iacob ſuper miſericordia principaliter fuerunt fundata. nunquid ⁊ miſericordie ⁊ miſerationis opus excellentiſſimũ fuit eductio filioꝝ iſrael de egypto ⁊ pertinẽtia ad eã: ⁊ ꝙ̃ꝙ̃ in Geñ. ante moyſen non ita cõmunis mentio fiat de miſericordia dei ſicut in Exod. ⁊ infra hoc non ẽ ideo quia miſericordia eius fuerit ignota ſed ideo quia cultus viuiꝰ dei fuit valde reſtrictus ſic ꝙ nõ fuit niſi in vna familia puta in domo abrae poſt yſa. deinde iacob. tempore autem Moyſi quia erat in gente magna euidentior facta eſt dei miſericordia ⁊ eius effectus ⁊ exercitium: quia peccatuꝫ poſt da/taꝫ legẽ plus abũdauit vt dicit apoſtolus. ideo miſe/ricordia fuit ma/gis neceſſaria: nec ante peccatum vi/tuli nomen miſericordie Moyſi fuit adeo cõmune ſicut poſt: ⁊ ad illũ intellectum tendit ratio Burgẽ. quã reddit finaliť pꝰ ſuam extenſam di/greſſionem.

Ca. xxxv.

Gitr con gregata. Remoto impedimento qđ ſupuenerat ĩ ado/ratione vituli. hic cõſequẽter deſcri/biť executio đ conſtructiõe taberna/culi. ⁊ primo repetitur qđ. ſ. xxv. ca. dictum ẽ de materie preparatione. ſcđo de artificum electione: ibi. Dixitqꝫ dñs. Circa a/gitur de opis exe/cutione in prin. ſe. ca. Circa primuꝫ premittitur repeti/tio de obſeruatione ſabbati ne crederetur ꝙ infringi poſſet ppť opꝰ tabernaculi. expo/natur ſicut. ſ. xvi. ⁊ xx. cõſequẽter repetitur materie p/paratio cum dici/tur. Et ait Moy/ſes ⁊c. ⁊ patet ex/poſitio đ his que dicta ſunt. ſ. xxv. ca. ⁊ ca. ſe. paucis verbis exceptis que diſcurrent.

Capitulum. xxxv.

Gitur[a] congregata omni turba filiorum iſrael dixit ad eos. Hec ſũt que iuſſit dominꝰ fieri. Sex diebus facietis opus. Septimus dies erit vobis ſanctus ſabbatum ⁊ requies domini. Qui fecerit opus in eo occidetur. Non ſuccendetis ignẽ in omnibus habitaculis veſtris p diem ſabbati. Et ait Moyſes ad omnem cateruam filiorum iſrael. Iſte eſt ſermo quem precepit dominus dicẽs. Separate apud vos primitias domino. Omnis volũtarius ⁊ prono animo offerat eas domino. Aurũ ⁊ argentum ⁊ es: hyacinthum ⁊ purpuram: coccũqꝫ bis tinctum ⁊ byſſum pilos caprarum: pelleſqꝫ arietum rubricatas ⁊ hyacinthinas ligna ſethim ⁊ oleum ad luminaria concinnanda: ⁊ vt conficiatur vnguentum ⁊ thymiama ſuauiſſimum: lapides onychinos ⁊ gemmas ad ornatũ ſuphumeral' ⁊ rõnal'. Quiſqs veſtrum ſapiens eſt: veniat ⁊ faciat quod dominus imperauit taber/naculum[b]. ſ. ⁊ tectum eius atqꝫ[c] operimentum anulos ⁊ tabulata cum vectibus paxillos ⁊ baſes: archam ⁊ vectes: propiciatorium ⁊ velum quod ante illud oppanditur: menſam cuꝫ vectibus ⁊ vaſis ⁊ propoſitionis panibus: candelabrum[d] ad luminaria ſuſtentanda: vaſa illius ⁊ lucernas et oleum ad nutrimenta ignium: altare thymiamatis ⁊ vectes ⁊ oleum vnctionis ⁊ thymiama ex aromatibꝰ: tentorium ad oſtium tabernaculi: altare holocauſti et craticulam eius eneam cum vectibus et vaſis ſuis labruꝫ ⁊ baſes eius: cortinas atrij cum columnis ⁊ baſibus tentoriũ in foribus veſtibuli: paxillos tabernaculi atrij cum funiculis ſuis: veſtimenta[e] quorum vſus eſt in miniſterio ſanctuarij veſtes Aaron pontificis ac filioruꝫ eius vt ſacerdotio fungantur mihi. Egreſſaqꝫ omnis multitudo filiorum iſrael de conſpectu moyſi obtulerũt mẽte promptiſſima atqꝫ deuota primitias domino: ad faciendũ opus tabernaculi teſtimonij quicqd ad cultum ⁊ ad veſtes ſanctas neceſſarium erat: viri cum mulieribus prebuerunt: armillas[a] ⁊[b] inaures anulos[c] et[d] dextralia. Omne vas aureum in donaria domini ſeparatum eſt. Si quis habebat aurum hyacinthum ⁊ purpuram: coccũqꝫ bis tinctum: byſſum ⁊ pillos caprarum: pelles arietum rubricatas ⁊ hyacinthinas: argenti ⁊ auri eriſqꝫ metalla obtulerunt domino lignaqꝫ ſethiꝫ in varios vſus. Sꝫ

b Tabernaculum. ſ. ⁊ tectum eius. tabernaculum hic dicuntur pa/rietes tabernaculi qui erant de tabulis. tectum hic dicitur operimẽtum de cortinis qđ erat immediate ſuper tabulas.
c Atqꝫ operimentum. ſ. de ſagis ⁊ pellibus.
d Candelabrum ad luminaria ſuſtentanda. non erant ibi alia luminaria ꝙ̃ lucerne ardentes.
e Veſtimenta. quoꝝ vſus eſt miniſterio ſanctuarij. erant eñi qđã panni in q̃bus inuoluebãtur archa teſti ⁊ ppiciatoriũ quãdo mo/uebantur caſtra: vt habetur Nume. iiij. ca. non eñi poteſt hoc intel/ligi de veſtibus ſacerdotum: aliter eſſet nugatio: quia de ipſis ſub/ditur. Veſtes aaron ⁊c.
a Armillas. i. torques ſm Hug.
b Et inaures. ornamenta ſunt aurium.
c Anulos. digitorum.
d Et dextralia brachioꝝ ppe manum.
e Et mulieres docte dederunt que neuerãt. i. filauerant. ⁊ dicitur

aneo nes. quod ſignificat filare.

f Dixitqꝫ moy/ſes. Hic ꝯſequenter agitur de electione artificum cuꝫ dicitur.

g Vt faciãt ope/ra abietarij. i. car/pẽtarij. Abies .n. eſt genus ligni: ⁊ inde dicitur abie/tarius artifex operans in tali ligno ⁊ inde tractum eſt hoc nomen ad alios artifices ligno/rũ: ⁊ ſic accipitur hic: quia de ligno abietis non fit mẽtio in conſtructiõe tabernaculi ſed đ lignis ſethim.

h Et polimita/rij. nomen eſt arti/ficis qui per textu/ram varias figu/ras operatur. ⁊ di/citur a polis qđ ẽ pluralitaſ: ⁊ mitos quod eſt gutta.

i Ac plumarij. q̃ tales varietateſ faciũt cum acu.

k Et texerãt oñia ſcilꝫ que ab alijs ſunt inuenta.

l Ac noua queqꝫ reperiant. ſapien/tia a deo ſibi col/lata. Cetera patẽt ex dictis. xxxi. c.

Caplm. xxxvi.

Ecit er/go beſe/leel. Hic cõſequẽter agitur de operis executi/one. iſta tamẽ exe/cutio non ponitur hic totaliter eodẽ ordine quo ſupra deſcri/ptum eſt opus a Moyſe primo poniť executio operis ꝙ̃tum ad ipꝫ taberna/culum. ſcđo ꝙ̃tum ad ea que erant intra ipꝫ. xxxvij. ca. tercio ꝙ̃tum ad atriuꝫ capi. xxxviij. quarto ꝙ̃tuꝫ ad veſtes ſacerdotũ. xxxix ca. Circa primũ prio oſtẽditur populi offerentis vltra neceſſitatem deuotio. ſcđo operis executio: ibi. Feceruntqꝫ. ⁊ primo ꝙ̃tũ ad operimenta taberna/culi de cortinis ⁊ ſagis ⁊ pellibus. ſcđo ꝙ̃tum ad parietes tabernaculi: ibi. Fecit ⁊ tabulas taberna/culi. Sequitur. Cõtra occidentem vero. quod autẽ ſequitur.

et[e] mulieres docte que neuerant dederunt hyacinthum purpuraꝫ ac vermiculum ac byſſuꝫ ⁊ pilos caprarũ ſponte ppria cũcta tribuentes. Principes vero obtulerũt lapides onychinos: ⁊ gẽmas ad ſuperhumerale et rationale: aromataqꝫ ⁊ oleum ad luminaria cõcinnanda ⁊ ad preparandum vnguẽtum ac thymiama odoris ſuauiſſimi cõponendum. Omnes viri ⁊ mulieres mente deuota obtulerunt donaria vt fierẽt opera que iuſſerat dominꝰ per manum moyſi. Cuncti filij iſrael volũtaria domino dedicauerũt. Dixitqꝫ[f] moyſes ad filios iſrael. Ecce vocauit dominus ex nomine beſeleel filium huri: filij hur de tribu iuda impleuitqꝫ eum ſpiritu dei: ſapientia ⁊ intelligentia ⁊ ſcientia: et omni doctrina: ad excogitandum ⁊ faciendum opus in auro ⁊ argẽto ⁊ ere ⁊ ferro ſculpendiſqꝫ lapidibus ⁊ opere carpẽtario. Quicquid fabre adinueniri poteſt: dedit in corde eius. Ooliab quoqꝫ filium achiſamech de tribu dan ambos erudiuit ſapientia. vt[g] faciãt opera abietarij polymitarij[h]: ac[i] plumarij de hyacintho et purpura coccoqꝫ bis tincto ⁊ byſſo: et[k] texant omnia ac[l] noua queqꝫ reperiant.

Capitulum. xxxvi.

Ecit[a] ergo beſeleel et ooliab ⁊ omnis vir ſapiens: quibꝰ dedit dominus ſapientiam ⁊ intellectũ vt ſcirent fabre operari que in vſu ſanctuarij neceſſaria ſunt ⁊ que precepit dñs. Cũqꝫ vocaſſet eos moyſes ⁊ omnẽ eruditum viruꝫ cui dederat dñs ſapientiam ⁊ qui ſponte ſua obtulerant ſe ad faciënduꝫ opus tradidit eis oĩa donaria filioruꝫ iſrael. Qui cũ inſtarent operi quotidie: mane vota populꝰ offerebat vnde artifices venire compulſi dixerũt moyſi. Plus offert populus q̃ꝫ neceſſarium eſt. Iuſſit ergo moyſes preconis voce cãtari. Nec vir nec mulier qcq̃ꝫ offerat vltra in opere ſãctuarij. Sicqꝫ ceſſatum eſt a muneribus offerendis: eo ꝙ oblata ſufficerẽt ⁊ ſuperabundarent. Feceruntqꝫ oẽs corde ſapientes ad explendũ opꝰ tabernaculi: cortinas decẽ: de byſſo retorta ⁊ hyacintho ⁊ purpura: coccoqꝫ bis tincto: opere vario et arte polymita. Quarũ vna habebat in lõgitudine. xxviij. cubitos ⁊ in latitudine quatuor: vna menſura erat omniuꝫ cortinarũ. Cõiunxitqꝫ cortinas quinqꝫ alteram alteri: ⁊ alias quinqꝫ ſibiinuiceꝫ copulauit. Fecit ⁊ anſas hyacinthinas in ora cortine vnius ex vtroqꝫ latere: ⁊ in ora cortine alteriꝰ ſimiliter vt contra ſeinuicem venirent anſe ⁊ mutuo iũgerentur. Vñ ⁊ quinquagita fudit circulos aureos qui morderent cortinaꝝ anſas ⁊ fieret vnum tabernaculuꝫ. Fecit ⁊ ſaga vndecim de pilis caprarũ: ad operiendum tectũ tabernaculi. Vnũ ſagum in longitudine habebat cubitos. xxx. ⁊ in latitudie cubitos q̃tuor. Vnius mẽſure erant oĩa ſaga. Quoꝝ quinqꝫ iunxit ſeorſũ ⁊ ſex alia ſeparatiꝫ. Fecitqꝫ anſas quinquaginta in ora ſagi vnius: ⁊ quinquaginta in ora ſagi alterius vt ſibiinuicem iungerentur ⁊ fibulas eneas quinquaginta quibꝰ necteretur tectum: vt vnum palliuꝫ ex omnibus ſagis fieret. Fecit et opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudqꝫ deſuper velamen de pellibꝰ hyacinthinis. Fecit ⁊ tabulas tabernaculi de lignis ſethiꝫ ſtãtes. Decem cubitoꝝ erat longitudo tabule vnius ⁊ vnum ac ſemis cubituꝫ latitudo retinebat. Bine incaſtrature erant per ſingulas tabulas: vt altera alteri iungeretur. Sic fecit in oĩbus tabernaculi tabulis. E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra auſtruꝫ cũ quadraginta baſibus argenteis. Due baſes ſub vna tabula ponebantur ex vtraqꝫ parte anguloruꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

b Id eſt ad eam partem tabernaculi que mare reſpicit. nō ẽm hebreo.

c Fecit quoqꝫ vectem aliũ ⁊c̃. de hoc vecte non fecit ſupra mẽtiõẽ. iſte .n. erat ĩ latere orĩetali tabnaculi ita ꝙ capita eiꝰ erãt inſerta capitibꝰ duarꝫ tabularũ: que erãt iuxta introitũ tabernaculi: vna in latere aquilonari ipſiꝰ tabernaculi: ⁊ altera in auſtrali ⁊ qꝛ tranſibat per ſpiſſitudinẽ ipſarꝫ tabularuꝫ. iõ dicit lr̃a ꝙ tranſibat p medias tabulas ab angulo vſqꝫ ad angulum. ſcꝫ ab angulo coniungẽte pariete aquilonarem ⁊ orientaleꝫ tabernaculi vſqꝫ ad angulũ coniũgentem parietem auſtralẽ ⁊ orientalem eius. Cetera exponãtur ſicut ſũt expoſita. ſ. c. xxvi.

vbi incaſtrature laterum in angulis terminãtur. Ad plagam quoqꝫ tabernaculi que reſpicit ad aquilonem fecit viginti tabulas cũ quadraginta baſibus argenteis. duas baſes p ſingulas tabulas. Cõtra occidẽtẽ vero id[b] ẽ ad eam partẽ tabernaculi que mare reſpicit fecit ſex tabulas: ⁊ duas aliaſ p ſinglos angulos tabernaculi retro q̃ iũcte erãt a deorſũ vſqꝫ ſurſũ: ⁊ in vnaꝫ compagem pariter ferebanẽ. Ita fecit ex vtraqꝫ parte per angulos vt octo eſſent ſimul tabule ⁊ haberent baſes argenteas ſexdecꝫ: binas. ſ. baſes ſub ſingulis tabulis. Fecit ⁊ vectes de lignis ſethĩꝫ quinqꝫ ad continendas tabulas: vnius lateris tabernaculi ⁊ quinqꝫ alios ad alterius lateris coaptandas tabulas: ⁊ extra hos quinqꝫ alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi cõtra mare. Fecit[c] quoqꝫ vectem aliũ qui per medias tabulas ab angulo vſqꝫ ad angulũꝫ perueniret. Ipſa autẽ tabulata deaurauit: fuſis baſibus earꝫ argenteis: ⁊ circulos eorꝫ fecit aureos: per quos vectes induci poſſent quos ⁊ ipõs laminis aureis operuit. Fecit ⁊ veluꝫ de hyacintho ⁊ purpura: vermiculo ac byſſo retorta opere polimitario: variũ atqꝫ diſtinctũ ⁊ quatuor colũnas d̾ lignis ſethĩꝫ quas cũ capitibus deaurauit: fuſis baſibus earꝫ argenteis. Fecit ⁊ tẽtoriũ in introitu tabernaculi ⁊ hyacintho purpura vermiculo byſſoqꝫ retorta opere plumarij ⁊ colũnas quinqꝫ cum capitibus ſuis q̃s operuit auro: baſeſqꝫ earꝫ fudit eneas: quas ⁊ operuit auro.

Capitulum. xxxvij.

Fecit[a] autem beſeleel ⁊ archam d̾ lignis ſethĩꝫ habenteꝫ duos ⁊ ſemis cubitos in longitudine ⁊ cubitum ac ſemiſſem in latitudine: altitudo quoqꝫ vnius cubiti fuit ⁊ dimidij veſtiuitqꝫ eam auro puriſſimo intus ⁊ foris. Et fecit illi coronã auream per gyrum conflans quatuor anulos aureos per quatuor angulos eiꝰ duoſ anulos ĩ latere vno ⁊ duos ĩ altero. Vectes quoqꝫ fecit de lignis ſethim quos veſtiuit auro ⁊ quos miſit ĩ anulos q erãt in lateribus arche ad portandum eam. Fecit ⁊ ꝓpiciatorium .i. oraculũ de auro mũdiſſimo duorꝫ cubitorum ⁊ dimidij in longitudine ⁊ cubiti ac ſemis ĩ latitudine. Duos etiam cherubin ex auro ductili quos poſuit ex vtraqꝫ parte ꝓpiciatorij cherub[b] vnum in ſummitate vnius partis: ⁊ cherub alterũ in ſummitate partis alterius. Duos cherubin in ſingulis ſummitatibus ꝓpiciatorij extendentes alas ⁊ tegentes ꝓpiciatoriũ: ſeqꝫ mutuo ⁊ illud reſpiciẽtes. Fecit ⁊ mẽſam de lignis ſethim in longitudine duorꝫ cubitorꝫ ⁊ in latitudĩe vnius cubiti que habebat in altitudine cubituꝫ ac ſemiſſem. Circũdeditqꝫ eam auro mundiſſimo: ⁊ fecit illi labium aureum per gyrum ipſiqꝫ labio coronam aureã interraſilem quatuor digitorꝫ: ⁊ ſup eãdem alteram coronã auream. Fudit ⁊ quatuor circulos aureos q̃s poſuit in quatuor angulis per ſingulos pedes menſe contra[c] coronam: miſitqꝫ in eos vectes vt poſſet menſa portari: ipſos quoqꝫ vectes fecit de lignis ſethim: ⁊ circũdedit eos auro. Et vaſa ad diuerſos vſus menſe: acetabula: phyalas ⁊ cyathos ⁊ thuribula ex auro puro: in quibus offerẽda ſũt libamina. Fecit ⁊ candelabrũ ductile de auro mũdiſſimo. De cuius vecte: calami: cyphi: ſperuleqꝫ ac lilia ꝓcedebant ſex in vtroqꝫ latere Tres calami ex parte vna: ⁊ tres ex altera. Tres cyphi ĩ nucis modum per calamos ſingulos ſperuleqꝫ ſimul ⁊ lilia ⁊ tres cyphi iſtar nucis in calamo altero ſperuleqꝫ ſimul ⁊ lilia. Equũ[d] erat opus ſex calamorꝫ qui ꝓcedebant de ſtipite candelabri. In ipſo auteꝫ vecte erant quatuor cyphi in nucis modũꝫ ſperuleqꝫ per ſingulos ⁊ lilia.

b Cherub vnum in ſummitate vniꝰ partis. ſummitas hic accipitur p parte ſuperiori ſꝫ opinionem Ra. ſa. dicẽtis ꝙ cherubin erant poſita ſuper operculum arche qđ erat ꝓpiciatorium ſm ipm. ſm aliam opinionem ſummitas hic accipitur p extremitate que dicit ꝙ cherubin ſuſtentabãt extremitates propiciatorij: vt dcm̃ eſt. ſ. xxv. ca. Secũdo ponitur executio q̃tuꝫ ad ea que extra ſanctum ſanctorꝫ contra veluꝫ in illa parte tẽpli que ſanctuꝫ vl̕ ſancta nominatur cum dicitur. Fecit ⁊ menſaꝫ. Sequitur.

c Cõtra coronaꝫ .i. imediate ſub corona: vt expoſituꝫ eſt. ſ. xxv. ca. Conſequenter agit̃ de cãdelabro qđ erat ibidem cum dicit̃ Fecit ⁊ cãdelabꝛ ſequitur.

d Equũ erat opꝰ ſex calamoruꝫ. qđ exponitur dupliciter. vno modo ꝙ licet aliqui calami orirentur de baſtili inferius alij tñ in parte ſuperiori equalit̃ aſcẽdebãt Aliter ſic. Equuꝫ erat ⁊c̃. i. vniformẽ ĩ forma ⁊ figura. Cetera exponũt̃ ſicut. ſ. expoſita ſũt. c. xxv. Cõſequẽter agitur d̾ altari thymiamatis cum dicitur.

Capitulũ. xxxvij.

Fecit autem beſeleel. Hic ponit̃ executio opis q̃tũ ad ea que erãt intra tabernaculũ ⁊ p̃mo illorꝫ que erant intra ſancta ſanctorꝫ. ſ. arche ꝓpiciatorij ⁊ ipõrꝫ cherubin.

c Fecit ⁊ altare ⁊c̃. qđ altare erat ĩter mẽſam ⁊ cãdelabrũ: ⁊ exponat̃ qđ hic d̾r ſicut. ſ. xxx. c.

Caplm̃. xxxviij.

Fecit ⁊ altare holocauſti. Hic pñr ponitur executio opis q̃tuꝫ ad ea q̃ erãt extra tabernaculuꝫ. ⁊ p̃ q̃tũ ad altare holocauſtorꝫ. ſcđo q̃ tũ ad labrũ eneuꝫ cũ d̾r.

b Fecit ⁊ labruꝫ eneũ cuꝫ baſi ſua ⁊c̃. Dicũt expoſitores nr̃i cõiter ꝙ iſte erãt mulieres deuote que veniebãt frequenter ad oſtiũ tabernaculi rõne cultꝰ diuini ⁊ in ſignũ ꝙ nolebãt ampliꝰ intẽdere ornatui exteriori obtulerũt ſpecula ſua quorꝫ capſe erãt enee ⁊ d̾ illis factũ ẽ vas predictũ Ra. ſa. dicit ꝙ hic ẽ textꝰ verus. De ſpecul̕ mulierũ excercituãtiuꝫ vel circũeũtiuꝫ ad oſtiũ tabernaculi ⁊ ſm p̃mã ſignificationẽ expõit dicẽs: ꝙ mlieres hebree qñ Pharao voluit ĩpedire mł̕tiplicationeꝫ ppl̕i p generationẽ opprimẽdo viros laboribꝰ ne vacarẽt ãplexibꝰ: vxores eorꝫ cõponebãt ſe ad ſpecula: vt prouocarent viros ſuos ad actũ matrimonij nõ libidine ducte ſꝫ pl̕ amore ⁊ ſic ꝓcreauerũt excrcituꝫ filiorꝫ iſrl̕. q̃r pncipes tribuũ in q̃bꝰ q̃dãmõ ↄtinebaſ totũ negociũ ppl̕i ↄſiſtebant ad oſtiũ tabnaculi: vbi manebant Moyſes ⁊ aaron ad tractandũ cũ eis de negocijs ppl̕i. ſꝫ rõo aliam ſignificationẽ exponit de mulie/

et ſperule ſub duobus calamis p loca tria: qui ſimul ſex fiunt calami ꝓcedentes de vecte vno. Et ſperule igitur ⁊ calami ex ipõ erãt vniuerſa ductilia ex auro puriſſimo. Fecit ⁊ lucernas ſeptem cuꝫ emũctorijs ſuis: ⁊ vaſa vbi ea que emuncta ſunt extinguãtur de auro mundiſſimo. Talentũ auri appendebat candelabrum cũ omnibus vaſis ſuis. Fecit[c] ⁊ altare thymiamatis de lignis ſethim p quadrum ſingulos habens cubitos: ⁊ in altitudine duos: e cuius angulis procedebãt cornua: veſtiuitqꝫ illud auro puriſſimo cum craticula ac parietibus ⁊ cornibus. Fecitqꝫ ei coronam aureolam per gyrũ ⁊ duos anulos aureos ſub corona per ſingula latera: vt mittantur in eos vectes: ⁊ poſſit altare portari. Ipſos autẽ vectes fecit de lignis ſethim: ⁊ operuit laminis aureis Cõpoſuit ⁊ oleum ad ſanctificationis vnguentũ ⁊ thymiamata de aromatibꝰ mũdiſſimis opere pigmentarij.

Capitulum. xxxviij.

Fecit[a] ⁊ altare holocauſti de lignis ſethim quinqꝫ cubitorꝫ per quadrũ ⁊ triuꝫ in altitudine cuius cornua de angulis ꝓcedebant: operuitqꝫ illud laminis eneis. Et ĩ vſus eiꝰ parauit ex ere vaſa diuerſa lebetes forcipes: fuſcinulas: vncinos: et ignium receptacula. Craticulam qꝫ eius in modum rhetis fecit eneam ⁊ ſubter eam in altaris medio arulã fuſis quatuor anulis per totidem retiaculi ſummitates ad immittendos vectes ad portanduꝫ. Quos ⁊ ipſos fecit de lignis ſethim ⁊ operuit laminis eneis: induxitqꝫ in circulos qui in lateribꝰ altaris eminebant. Ipſum auteꝫ altare non erat ſolidum ſed cauuꝫ ex tabulatis ⁊ intus vacuũ. Fecit ⁊ labrum eneum cum baſi ſua de ſpeculis mulierũ que excubabant in oſtio tabernaculi. Fecit ⁊ atriuꝫ in cuius auſtrali plaga erãt tentoria de byſſo retorta cubitorum cẽtum: columne enee viginti cuꝫ baſibus ſuis: capita[c] columnaruꝫ ⁊ tota operis celatura argentea. Eque ad ſeptentrionaleꝫ plagã tentoria colũne: baſeſqꝫ ⁊ capita columnarũ eiuſdem menſure ⁊ operis ac metalli erãt. In ea vero plaga que ad occidentem reſpicit: fuerunt tentoria cubitoruꝫ quinquaginta: colũne decem cum baſibus ſuis enee ⁊ capita columnarꝫ ⁊ tota operis celatura argentea. Porro contra orientem quinquaginta cubitorũ parauit tentoria e quibꝰ quindecim cubitos colũnaruꝫ trium cum baſibus ſuis vnum tenebat latus ⁊ in parte altera: quia inter vtraqꝫ introituꝫ tabernaculi fecit: quindecim eque cubitorũ erãt tentoria: columneqꝫ tres ⁊ baſes totidem. Cũcta atrij tentoria byſſus retorta texuerat. Baſes colũnaruꝫ fuere enee: capita autem earũ cum cunctis celaturis ſuis argẽtea: ſed ⁊ ipſas colũnas atrij veſtiuit argento: ⁊ in introitu eius opere plumario fecit tentoriuꝫ ex hyacintho: purpura: vermiculo ac byſſo retorta: quod habebat viginti cubitos in lõgitudine altitudo vero quinqꝫ cubitoruꝫ erat: iuxta mẽſuram quam cuncta atrij tentoria habebant. Columne autem in ingreſſu fuere quatuor cum baſibuſ eneis capitaqꝫ earuꝫ ⁊ celature argentee. Paxillos quoqꝫ tabernaculi ⁊ atrij per gyrum fecit eneos Hec[e] ſunt inſtrumenta tabernaculi teſtimonij que enumerata ſũt iuxta preceptũ moyſi: in[f] cerimonijs leuitarum per[g] manum ithamar filij aaron ſacerdotis: que beſeleel filius huri filij hur de tribu iuda domino per Moyſen iubente cõpleuerat iuncto ſibi ſocio ooliab filio achiſamech de tribu dan: qui ⁊ ipſe artifex lignoruꝫ egregiꝰ fuit ⁊ polymitariꝰ atqꝫ plumariꝰ d̾ hyacintho: purpura: vermiculo ⁊ byſſo. Omne[h] aurũ qđ[i] expenſũ eſt in opere ſanctuarij ⁊ qđ oblatũ

nibus deuotis que manebant in caſtris circa latera ⁊ poſt tergũ tabernaculi: q̃s oportebat circuire veniendo ad oſtiuꝫ tabernaculi cauſa oblationis faciende. Aliter autem exponunt doctores aliqui ꝙ circa labium eneum erant ſpecula affixa: vt ſacerdotes viderẽt maculas abluendas ⁊ illa ſpecula fuerunt oblata a mulieribus deuotis ⁊ ſic quod dicit̃.

b Fecit ⁊ labrũ eneũ cuꝫ baſi ſua de ſpeculis mulierũ. Hic accipit̃ facere p aptare vel ornare: ⁊ ſic aliqñ accipit̃ in hebreo vt dictũ fuit Gen̄. i. ca.

c Capita colũnarꝫ ⁊ tota opis celatura argẽtea. In heb. hr̃. Uncini colũnarꝫ ⁊ cincture earũ d̾ argẽto ⁊ eodẽ mõ infra vbi ponũt̃ cõſimilia verba.

d Ipſas colũnas atrij veſtiuit argento. In heb. hr̃. Capita columnarꝫ liniuit vel operuit argento: ⁊ exponãtur iſta ſicut ſupra xxvij.

e Hec aũt ſũt inſtr̃a. In hebreo habetur. Hi ſunt compoſiti vl̕ numeri. ⁊ videtur hoc melius dictum vt patet ex lr̃a ſeqñ. qꝛ nominãtur ⁊ etiam numerãtur pondera metallorꝫ de quibus facta ſunt opa tabernaculi.

f In cerimonijs leuitarũ. id eſt obſequijs eoruꝫ qꝛ ad eos pertinebat portare tabulas tabernaculi ⁊ baſes ⁊ operimenta ⁊ plura alia. ſimiliter deponere tabernaculũ in motione caſtrorꝫ ⁊ erigere ipm̃ in loco poſitionis caſtrorum.

g Per manum ithamar. id eſt ſm ordinationẽ eiꝰ. ⁊ preceptum.

h Omne aurũ. hic ponitur numerus auri.

i Quod expenſum eſt in opere tabernaculi. xxix. talẽtorꝫ fuit. In hebreo habetur xxix. centenarioruꝫ. Dicit autẽ Ra. Sa. ꝙ centenarius cõtinet. lx. mnas mna autem ſanctuarij duplex erat reſpectu ↄmuniſ ⁊ ſic centenarius continebat. cxx. mnas. ⁊ mna. xxv. ſiclos. ⁊ ſic centenariꝰ ſanctuarij continebat tria milia ſiclos.

Universidad de Salamanca. BGH

k Oblatū eſt aūt ab his ⁊c̄. In hebreo hr̄ ſic. Argentū autē numeratio/nis populi fuit centū centenarij ⁊ mille ſeptingenti ⁊ ſeptuagintaqꝫ ſicli ad pondus ſanctuarij: dimidius ſiclus per ſingula capita omniū trāſeuntiū ad numeꝝ a. xx. annis ⁊ ſupra de ſexcentis ⁊ tribꝰ milibꝰ ⁊ quingentis quadraginta viris. ⁊ ſm̄ hoc numeratio populi non eſt referēda ad numerū auri predicti: ſꝫ magis ad numerum argenti. cuius ratio eſt: q̄ꝛ in nullo loco inuenit̄ ſcriptū ꝙ ī numeratione populi numerati ſoluere debeant vl̄ offerre aliquā quantitatē auri ſed argēti. ſ. quilibet dimidiū ſiclum vt dictū ē. ſ̄. xxx. ca. Et ſi cōſideret̄ numerus argenti hic expꝛeſſus correſpōdet numero virorū accipiendo ꝓ quolibet dimidium ſiclum. vnꝰ. n. centenarius valet tria milia ſiclos vt viſum eſt. ⁊ ꝑ cōſequens centū centenarij valent trecenta milia ſiclos integros ⁊ per conſequens valent ſexcenta milia dimidios. Item mille ſeptingēti ſeptuagintaqꝫ integri valēt tria milia quingentos quinquaginta dimidios: ⁊ ſic hr̄ nūerus predictꝰ viroꝝ. ſ. ſexcētoꝝ trium milium ⁊ q̄ngētoꝝ quinquaginta.

In capi. xxxviij. vbi dicitur in poſtilla. Fecit labium eneum cū baſi ⁊c̄.

Additio.

v Prima expoſitio que ponitur in poſtilla videtur verioꝛ q̄ꝛ magis cōſonat littere. textus eñ verus in hebreo nō ſic dicit De ſpeculis mulierū. vt ſic illa ſpecula intelligātur eſſe materia labij ſeu baſis: ſed dicit ſic Fecit labiū eneū cum baſi ſua cum ſpeculis mulierū vl̄ in ſpeculis mulierum ⁊c̄. ⁊ ē ſenſus ꝙ fecit labiū eneum cū baſi ſua vt. ſ. fuerat ſibi p̄ceptum: ⁊ etiā cū ſpeculis mulierū circūquaqꝫ poſitꝭ ad ornatum: vl̄ fecit labiū eneum in ſpeculis mulierū ſ. cōtētum. ⁊ ſic nō opoꝛtet ꝙ li fecꝭ accipiat̄ niſi ſꝫ cōmunem ſui ſignificationem ⁊c̄.

eſt in donarijs viginti ⁊ nouē talentoꝝ fuit ⁊ ſeptingētoꝝ triginta ſicloꝝ: ad menſuram ſanctuarij. Oblatū[k] eſt autem ab his qui trāſierūt ad numerū a viginti annis ⁊ ſupra de ſexcentis tribus milibꝰ ⁊ quingentis quinquaginta armatorum. Fuerūt preterea centū talenta argenti e quibus conflate ſūt baſes ſanctuarij ⁊ introitus vbi velū pendet. Centum[l] baſes facte ſūt de talentis centū ſingulis talentis ꝑ baſeſ ſingulas ſupputatis. De[n] mille aūt ſeptingentis ⁊ ſeptuagintaquinqꝫ ſiclis fecit capita colūnarū quas ⁊ ipſas veſtiuit argento. Eris quoqꝫ oblata ſunt talēta ſeptuagintaduo milia: ⁊ quadringēti ſupra ſicli ex quibus fuſe ſunt baſes in introitu tabernaculi teſtimonij ⁊ altare eneū cum craticula ſua omniaqꝫ vaſa que ad vſum eiꝰ ꝑtinent: ⁊ baſes atrij tam in circuitu q̄ꝫ in ingreſſu eius ⁊ paxilli tabernaculi atqꝫ atrij per gyrum.

l Centū baſes. xl. n. erāt in latere aquilonari ⁊ tot in auſtrali: ⁊ xvi. ī occidētali ſub tabulis tabernaculi ⁊ quatuoꝛ ſub columnis in quibꝰ appendebat velum diuidens ſanctum ⁊ ſanctū ſanctoꝛum.

m De talentis centū. In hebreo habetur. de centenarijs centum.

n De mille autem ſeptingentis. In hebreo habet̄ de mille ſeptingentis ſeptuagintaquinqꝫ ſiclis fecit vncinos colūnaꝝ ⁊ liniuit capita eaꝝ argento: ⁊ hec videtur verioꝛ littera: q̄ꝛ hic loquit̄ de colūnis atrij que erāt ſexaginta ꝑ circuitū. Argētū autē hic enumeratū nō aſcēdit ad quātitatē vniꝰ centenarij fere ꝺ medietate. In q̄libet aūt baſe fuit vnꝰ centenarius integer vt dictū eſt: ⁊ ſic in vna ſola baſe plus fuiſſet fere in duplo ꝺ argento q̄ꝫ in oībus colūnis atrij qꝺ videtur abſurdū: ⁊ ideo non videtur poſſibile ꝙ capita earum fuerunt argentea nec ipſi veſtiti argento ſed vncini tm̄ fuerunt argentei ⁊ capita earum linita vel opta argento: ſicut. ſ̄. expoſitum eſt. xxvij. capi. Cetera patent.

Capitulum. xxxix.

De[a] hyacintho vero et purpura vermiculo ac byſſo fecit veſtes quibꝰ indueretur aaron quādo miniſtrabat in ſanctis ſicut precepit dominus moyſi. Fecit igitur ſuperhumerale de auro hyacintho ⁊ purpura coccoqꝫ biſ tincto ⁊ byſſo retoꝛta: ope polymitario. Incidit qꝫ[b] bracteas aureas et extenuauit in fila vt poſſent toꝛqueri cū prioꝛum coloꝛū ſubtegmine: duaſqꝫ oꝛas ſibiīuicē copulatas in vtroqꝫ latere ſummitatū: ⁊ baltheum ex eiſdē coloꝛibus: ſicut preceperat dn̄s Moyſi. Parauit ⁊ duos lapides onychynos aſtrictos ⁊ incluſos auro: ⁊ ſculptoſ arte gēmaria nominibꝰ filioꝝ iſrael. Sex nomina in lapide vno ⁊ ſex in altero: iuxta oꝛdinē natiuitatis eoꝝ. Poſuitqꝫ eos in lateribus ſuphumeralis in monimentū filioꝝ iſrl̄: ſicut p̄ceperat dn̄s moyſi. Fecit ⁊ rationale opere polymito iuxta opuſ ſuphumeralis: ex auro: hyacītho purpura: coccoqꝫ bis tincto ⁊ byſſo retoꝛta: quadrangulum duplex mēſure palmi: ⁊ poſuit in eo gemmarū oꝛdines quatuoꝛ. In primo v̄ſu erat ſardius: thopazius: ſmaragdus. In ſecūdo carbūculꝰ: ſaphirus: iaſpis. In tercio ligurius achates: ametiſtꝰ. In q̄rto chryſolitus: onychinꝰ ⁊ berillus: circūdati ⁊ icluſi auro per oꝛdies ſuos Ipſiqꝫ lapides duodecim ſculpti erant noībus duodecim tribuū iſrl̄ ſinguli per noīa ſinguloꝝ. Fecerīt in rōnali ⁊ cathenulas ſibiīuicem coherētes de auro puriſſimo ⁊ duos vncinos: totidēqꝫ anulos aureos. Poꝛro anulos poſuerunt in vtroqꝫ latere rationalis ex quibuſ penderēt due cathene auree quas inſeruerūt vncinis qui in ſuperhumeralis angulis eminebāt. Hec ⁊ ante ⁊ retro ita cōueniebant ſibi vt ſuphumerale et rōnale mutuo necterētur: ſtricta ad baltheum et anulis foꝛtius copulata: quos iungebat vitta hyacīthina ne laxa fluerent ⁊ a ſeinuicē mouerētur: ſicut precepit dn̄s moyſi. Fecerūt quoqꝫ tunicā ſuphumeralis totā hyacinthinam ⁊ capitiū in ſupioꝛi pte cōtra mediū oꝛāqꝫ ꝑ gyrū capitij textilē: deoꝛſum aūt ad pedes malapunica ex hyacintho: purpura: vermiculo ac byſſo retoꝛta: ⁊ tintinabula de auro puriſſimo: q̄ poſuerūt inter malogranata in extrema parte tunice per gyrū: tintinabulū aūt aureū ⁊ malūpunicū quibus oꝛnatus incedebat pōtifex qñ miniſterio fungebat̄: ſicut p̄cepit dn̄s moyſi. Fecerūt ⁊ tunicas byſſinas opere textili Aaron ⁊ filijs

Capl̄m. xxxix.

a Ex hyacītho. Hic pōit̄ executō operis q̄ꝫtum ad veſtes ſacerdotū ⁊ primo de ſuꝑhumerali.

b Incidītqꝫ bracteas. i. laminaſ tenues: vt ex illꝭ poſſent fieri fila: ſecūdo de ratiōali: ibi Fecit ⁊ rationale. Tercio de tunica hyacinthina: ibi. Fecerūt quoqꝫ tunicam. Quarto ꝺ veſtibus byſſinis ibi. Fecerunt ⁊ tunicas ⁊ mitras cū coronulꝭ ⁊c̄. Erāt eñ circuli ī mitris illis in parte infeꝛioꝛi: qui vocantur hic coronule. Quinto de lamina ſacra: ibi. Fecerūt ⁊ lamina. Cetera patēt ex dictꝭ ſupra. xxviij. capitulo.

Capitulum. xl.

a Locutuſqꝫ ē dn̄s Poſtq̄ꝫ deſcripta ē tabernaculi conſtructio. hic p̄nter deſcribit̄ eius erectio vbi p̄mittitur p̄ceptū dn̄i cū dr̄.

b Mēſe p̄mo. ſ. ſcd̄i anni ab exitu ꝺ egypto: ſecūdo pōit̄ executō moyſi cum dr̄. Fecitqꝫ moyſes ⁊c̄. ⁊ primo q̄ꝫtū ad ipſū tabernaculū cū dr̄ Collocatū ē tabernaculū ⁊c̄. ſcd̄o q̄ꝫtū ad ea que erāt intra ſcm̄ ſcōꝝ ibi.

c Poſuit ⁊ teſtimoniū. i. tabulas q̄ erāt in teſtimoniū fed[illegible] deū ⁊ ppl̄m.

d Et oꝛaculū de ſup. i. ꝓpiciatoꝛiū Tercio q̄ꝫtum ad ea que extra ſācū ſcōꝝ in tabernaculo cuꝫ dr̄. Poſuit ⁊ menſam ⁊c̄.

e Poſuit ⁊ altare aur̄. ſub tecto teſtimonij. i. tabernaculi: q̄ꝛ vocabatur teſtimoniū tabernaculi.

f Cōtra velū. diuidēs ſcm̄ ⁊ ſcm̄ ſcōꝝ. ⁊ ꝑ hoc qꝺ dicit. Cōtra velū ⁊ nō intra. pꝫ qꝺ ſ̄. dictū ē. xxx. c. ſ. ꝙ altare incēſi qꝺ ē idē qꝺ altare aureū. nō erat itra ſācū ſcōꝝ ſꝫ extra inter menſam ꝓpoſitiōis ⁊ candelabꝛū.

g Et adoleuit ſuper eo incenſū. ſ. ipſe ⁊ moyſes: q̄ꝛ faciebāt officium ſacerdotale q̄uſ q̄ꝫ aaron ⁊ filij eiꝰ eēnt ꝯſecrati ſꝫ illos q̄ dicūt ꝙ ꝯſecratio ſacerdotū nō erat ꝯpleta die erectiōis tabernaculi: ſꝫ alios q̄ dicūt ꝙ illa dies fuit dies octaua cōſecrationis ſue nō ſolū moyſes obtulit illo die: ſꝫ etiam aarō ⁊ filij eiꝰ.

eius ⁊ mitras cū coronulis ſuis ex biſſo: feminalia quoqꝫ linea byſſina: cingulum vero de byſſo retoꝛta: hyacintho: purpura: ac vermiculo diſtinctū arte plumaria ſicut preceperat dn̄s moyſi. Fecerūt ⁊ laminā ſacre venerationis ꝺ auro puriſſimo: ſcripſerūtqꝫ in ea opere gēmario ſcm̄ dn̄i ⁊ ſtrinxerūt eā cū mitra vitta hyacinthina: ſicut p̄ceperat dn̄s moyſi. Perfectū ē igit̄ omne opus tabernaculi ⁊ tecti teſtimonij. Fecerūtqꝫ filij iſrl̄ cūcta que preceperat dn̄s Moyſi ⁊ obtulerūt tabernaculū ⁊ tectū ⁊ vniuerſaꝫ ſuppellectilē: anulos tabulas: vectes: columnas: ac baſes opertoꝛiū de pellibus arietum rubꝛicatis ⁊ aliud operimentū de hyacinthinis pellibꝰ: velū: archā vectes: ꝓpiciatoꝛiū: mēſam cum vaſis ſuis: ⁊ ꝓpoſitionis panibus cādelabꝛū: lucernas ⁊ vtenſilia earū cū oleo: altare aureū ⁊ vnguentū ⁊ thymiama ex aromatibꝰ ⁊ tētoꝛiū in introitu tabernaculi: altare eneū: retiaculū: vectes: ⁊ vaſa eiꝰ oīa: labꝛū cum baſi ſua: tētoꝛia atrij ⁊ colūnas cū baſibꝰ ſuis: tētoꝛiū in introitu atrij: funiculoſqꝫ illiꝰ ⁊ paxillos. Nihil ex vaſis defuit que in miniſteriū tabernaculi ⁊ in tectū federis iuſſa ſunt fieri. Veſtes qꝫ quibꝰ ſacerdotes vtunt̄ in ſanctuario Aarō ſcꝫ ⁊ filij eiꝰ: obtulerūt filij iſrl̄ ſicut p̄ceperat dn̄s. Que poſtq̄ꝫ moyſes cūcta vidit cōpleta benedixit eis.

Capitulum. xl.

Locutuſqꝫ[a] eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Mēſe[b] primo prima die menſis eriges tabernaculū teſtimonij: ⁊ pōes in eo archā dimitteſqꝫ an̄ illā velū ⁊ illata mēſa pones ſuper eā q̄ rite p̄cepta ſunt. Cādelabꝛū ſtabit cū lucernis ſuis: ⁊ altare aureū in quo adolet̄ incenſū: coꝛā archa teſtimonij. Tētoꝛiū in introitu tabernaculi pones ⁊ ante illud altare holocauſti. Labꝛū inter altare ⁊ tabernaculū qꝺ iplebis aq̄. Circūdabiſqꝫ atriū tentoꝛijs ⁊ ingreſſuꝫ eiꝰ. Et aſſūpto vnctionis oleo vnges tabernaculū cuꝫ vaſis ſuis vt ſcificētur altare holocauſti ⁊ oīa vaſa eiꝰ: labꝛum cū baſi ſua. Oīa vnctiōis oleo cōſecrabis vt ſint ſctāſctōꝝ. Applicabiſqꝫ aarō ⁊ filios eiꝰ ad foꝛes tabernaculi teſtimonij ⁊ lotos aqua idues ſāctis veſtibꝰ vt miniſtrēt mihi: ⁊ vnctio eoꝝ i ſacerdotiū ſēpiternū ꝓficiat. Fecitqꝫ moyſes oīa que p̄cepat dn̄s. Igit̄ menſe primo anni ſcd̄i prima die mēſis collocatū ē tabernaculū Erexitqꝫ moyſeſ illꝺ ⁊ poſuit tabulas: ac baſes ⁊ vectes: ſtatuitqꝫ colūnas ⁊ expādit tectū ſuper tabernaculū: impoſito deſuꝑ operimento: ſicut dn̄s imperauerat. Poſuit[c] ⁊ teſtimoniū i archa ſubditis infra vectibus ⁊[d] oꝛaculum deſuper. Cūqꝫ intuliſſet archam in tabernaculū teſtimonij: appendit ante eam velū vt expleret domini iuſſionē. Poſuit ⁊ mēſam in tabernaculo teſtimonij ad plagā ſeptētrionalē extra velū: oꝛdinatis coꝛā ꝓpoſitiōis panibꝰ ſicut p̄ceperat dn̄s moyſi. Poſuit ⁊ cādelabꝛ̄ i tabernaculo teſtimonij e regiōe mēſe in p̄te auſtrali: locatis ꝑ oꝛdinē lucernis iuxta preceptū dn̄i. Poſuit[e] ⁊ altare aureum ſub tecto teſtimonij cōtra velū[f] ⁊[g] adoleuit ſuꝑ eo incenſum aromatū ſicut iuſſerat dn̄s moyſi. Poſuit ⁊ tentoꝛiū in introitu tabernaculi: ⁊[h] altare holocauſti in veſtibulo teſtimonij: offerens[i] in eo holocauſtū ⁊ ſacrificia vt dn̄s iperauerat. Labꝛū[k] qꝫ ſtatuit iter tabernaculū teſtimonij ⁊ altare implēs illud aqua: lauerūtqꝫ[l] in eo moyſes ⁊ aaron ac filij eiꝰ manꝰ ſuas ⁊ pedes cū ingrederēt̄ tectū federis ⁊ accederent ad altare: ſicut p̄cepat dn̄s moyſi. Erexit[m] ⁊ atriū ꝑ gyrū tabernaculi ⁊ altaris ducto in introitu eiꝰ tētoꝛio. Poſtq̄ꝫ[n] oīa ꝑfecta ſūt operuit nubes tabernaculū teſtimonij ⁊[o] gloꝛia dn̄i ipleuit illud. Nec[p] poterat moyſes igre-

vt hr̄ Leuit̄. ix. ꝺ his opimonibꝰ dr̄ Nūe. viij. Cōſequēter agit̄ de erectione eoꝝ que erant extra tabernaculū in atrio: cū dicitur.

h Et altare holocauſti ī veſtibulo. i. in atrio.

i Offerēs. ſ. moyſes ⁊ etiā aaron ⁊ filij eiꝰ ſm̄ aliq̄s ratione dicta.

k Labꝛū quoqꝫ ſtatuit inter ta. teſti. ⁊ altare. ſ. holocauſti nō tñ directe inter vtrūqꝫ ſed aliquātulum a latere.

l Lauerūtqꝫ in eo moyſes ⁊ aarō ⁊c̄. ſ. qñ fuerūt cōſecrati ⁊ poterāt accedere ad tabernaculum teſtimonij.

m Erexit ⁊ atriū. i. colūnas ⁊ coꝛtinas claudētes atriū ꝑ gyrū tabernaculi nō tñ equale erat ſpaciū atrij in circuitu tabernaculi: q̄ꝛ an̄ oſtiū tabernaculi qꝺ erat in p̄te oꝛiētali ſpaciū atrij habebat. l. cubitos in quadrū: in alijs autē tribus partibꝰ habebat viginti cubitos latitudinis excepta ſpiſſitudīe parietum tabernaculi.

n Poſtq̄ꝫ oīa perfecta ſunt operuit nubes tabernaculū in ſignū diuine acceptatōis ⁊ preſentie ſue.

o Et gloꝛia dn̄i impleuit illud. i. nubes gloꝛioſa que erat ſignum preſentie eius non ſolum ſupra tabernaculū ſed etiā intra.

p Nec poterat moyſes ingredi. ſ. ꝓpter reuerentiā ⁊ preſentie dn̄i: vt habet̄ ſimile. iij. Regum. viij. cap. vbi dicitur ꝙ non poterāt ſacerdotes ſtare ⁊ miniſtrare ꝓpter nebulam. nō q̄ꝛ obſcuraret eoꝝ aſpectū ſed q̄ꝛ erat diuine preſentie ſignum. vnde ibi ſubdit̄. Impleuerat ergo gloria dn̄i domū dn̄i: ⁊ ideo non poterant ibi ſtare ꝓpter dn̄i reuerentiam: ſicut ⁊ Moyſi volenti approꝑinquare ad rubū: dictū eſt. Ne appropies inquit huc. cū aūt nubes receſſit ꝺ medio tabernaculi ſtās ſupra tabernaculū: ſignū fuit ꝙ moyſes tūc nō poterat ingredi ad miniſtrādū: ſꝫ qñ nubes tabernaculū deſerebat: ita ꝙ non ſtabat ſupra tabernaculū imediate erat ſignū motionis caſtroꝝ ⁊ ſequebantur nubem. ⁊ vbi quieſcebat nubes ibi ponebant caſtra.

Universidad de Salamanca. BGH

q Nubes quippe domini incubabat per diem. ad refrigeriũ eſtus ſolis.
r Et ignis in nocte. ad preſtandũ beneficiũ lucis: vt aũt predicta meli⁹ intelligãtur expſſi in figura ſitũ tabernaculi ⁊ atrij ⁊ eoꝝ que erãt intra ipſa ꝑut in plano figurari poſſunt: ſed oportet multa ſupplere per imaginationẽ. Circuli parui in circuitu hui⁹ ſpacij poſiti ſignificãt colũnas atrij. linee vero ꝓcedentes a circulo in circuitum ſignificãt cortinas ad colũnas pendẽtes ⁊ atrium claudentes: totum ſpacium autẽ intra contentum debet intelligi centum cubitoꝝ longitudinis: ⁊ quinquaginta latitudinis: ⁊ medietas hui⁹ ſpacij ab oriente vſq; ad tabernaculũ intelligenda eſt quadrata equilatria. ſ. q̃nquaginta cubitoꝝ lõgitudinis ab oriente in occidentem: ⁊ q̃nquaginta latitudinis. ſ. ab aq̃lone verſus meridiẽ ⁊ in h̃ ſpacio añ tabernaculũ d3 ſituari altare holocauſtoꝝ. In alia vero medietate toti⁹ ſpacij debet ſituari tabernaculũ habens triginta cubitos longitudinis ⁊ decem latitudinis a poſteriori parte tabernaculi vſq; ad cortinas atrij verſus occidẽtẽ ſpaciũ viginti cubitoꝝ latitudinis: ⁊ a latere tabernaculi aquilonari vſq; ad cortinas ſpaciũ viginti cubitoꝝ: ⁊ ſilr a latere ei⁹ meridionali vſq; ad cortinas ſpaciũ viginti cubitoꝝ: ⁊ ſic p3 ꝙ medietas ſcđa intra cortinas cõtẽn toti⁹ ſpacij q̃nquagĩta cubitos h3 lõgitudĩs ⁊ q̃nq̃gĩta latitudĩs: ⁊ defectũ pictoris i h̃ itellect⁹ ſuppleat iſpectoris. In oriẽtali v̾o pte tabernaculi ſituãdũ eſt candelabrũ: menſa ꝓpoſitiõis ⁊ altare incenſi. In occidentali vero parte eius ſituãda eſt archa: duo cherubin: ⁊ ꝓpiciatorium in locis infra deſcriptis.

di tectum federis nube operiente omnia: ⁊ maieſtate domini choruſcante: quia cũcta nubes operuerat. Si quãdo nubeſ tabernaculũ deſerebat ꝓficiſcebãtur filii iſrael ꝑ turmas ſuas. Si pẽdebat deſuper: manebant in eodẽ loco. Nubes[q] quippe domini incubabat ꝑ die3 tabernaculo ⁊[r] ignis in nocte vidẽtibus cũctis populis iſrl' per cunctas manſiones ſuas.

Explicit liber Exodi:

Poſtilla Nicolai de lyra ſuper Exodum finit.

Incipit uaiecra. i. liber Leuiticus Capi. i

Vocauit[a] autem moyſen et locutus eſt ei dñs de tabernaculo teſtimonii dicens Loquere filiis iſrahel: ⁊ dices ad eos. Homo[b] q obtulerit ex uobis hoſtiã dño de pecorib⁹. i. de bob⁹ et ouibus offerens uictimas: ſi[c] holocauſtum fuerit ei⁹ oblatio ac[d] de armento maſculũ[e] imaculatum[f] offeret[g] ad oſtium tabernaculi teſtimonii[h] ad placãdũ ſibi dñm. Ponetq3[i] ſuꝑ caput hoſtie man⁹ ⁊ acceptabilis erit: atq3 in expiatiõ3 eius ꝓficiẽs. Immolabitq3[k] uitulum corã3 domino: ⁊ offerẽt filii aaron[l] ſacerdotis ſanguinẽ eius fundẽtes[m] ꝑ altaris circuitũ: qđ eſt añ oſtium tabernaculi. Detractaq3 pelle hoſtie artus in fruſta concident: et[n] ſubiicient in altari ignem ſtrue lignorum ante cõpoſitam: ⁊ mẽbra que ſunt ceſa deſuꝑ ordinãtes: caput uidel3 ⁊ cuncta que adherent iecori inteſtinis[o] ⁊ pedib⁹ lotis aq̃ adolebitq3[p] ea ſacerdos ſuꝑ altarẽ in holocauſtu3 ⁊[q] ſuauẽ odorẽ domino. qđ ſi[r] de pecoribus oblatio eſt de ouib⁹ ſiue đ capris holocauſtum: agnu3[s] anniculum ⁊ abſq3

Leuitici Capitulum primum Incipit.
Vocauit aũt moyſes ⁊c̃. Sicut dictum fuit in p̃ncipio Exo. Lex diuina q̃ danda eſt ppl'o adunato ſub cultu vni⁹ dei: dupliciter daẽ. Uno mõ generaliter et ſuccincte. et hoc modo ei⁹ datio deſcribiẽ in Exo. a. xx. ca. et citra: et hoc q̃tu3 ad p̃cepta moralia: iudicialia ⁊ cerimonialia. vt ibi dẽ fuit declaratũ. Alio mõ daẽ magis particulariter ⁊ explicite. ⁊ h̃ mõ daẽ i h̃ libro ⁊ ſequẽti q̃ ſic ad inuicẽ diſtinguunẽ. q2 oĩa p̃cepta legis diuie ordinãẽ ad dilectiõ3 dei ⁊ ꝓximi: ſcđm ꝙ dicit apl's. i. ad Thi. i. Finis precepti eſt charitas, et ſaluator Mat. xxij. ca. dicit ꝙ in duob⁹ p̃ceptis charitatẽ ſ. dei ⁊ ꝓximi tota lex pẽdet et prophete. et i h̃ libro ponũtur ſpãli p̃cepta ordinãtia ad deũ. In libro v̾o numeroꝝ ponũtur illa q̃ ordinãt ad ꝓximũ. iſta tñ diuiſio nõ eſt ita p̃ciſa: q̃n in h̃ li. ponanẽ aliq̃ etiã ordinãtia ad ꝓximũ et in illo aliq̃ ordinãtia ad deũ. Nec mirũ. q2 dilectio dei mouet ad dilectionẽ ꝓximi. et dilectio ꝓximi ad dilectionẽ dei finaliter ordiatur. et ſic illa que ordinant ad deum et ꝓximũ: ſuꝑ ſemuice3 reflectunẽ. q̃tum vero ſpectat ad p̃ñtem librũ ꝯſiderandũ: ꝙ homo ordinaẽ ad deũ ꝑ debitũ latrie cultũ q̃ cultus p̃ncipaliter ꝯſiſtit in actu interiori mẽtis: ſcđm ꝙ dicit Aug. in enchiridion. Fide: ſpe et charitate colitur deus. ſecũdario vero ꝯſiſtit in quibuſdã actibus exteriorib⁹: q̃ ſunt quedã ꝓteſtatiões interioris cult⁹. et de talibus tractaẽ in hoc libro videlicet de ſacrificijs et oblatiõib⁹: q̃ debebãt deo fieri in recognitiõ3 fidei et dilectiõis ad ipm. propter quod vocatur iſte liber Leuiticus. q2 talia offerre ad ſacerdotes leuitici generis ptinebat. Huiõi v̾o ſacrificia in ve. le. fuerũt multa. et hoc triplici rõne. Prima eſt. q2 fuerũt inſtituta ad reuocãdũ iudeos ab ydolatria: ad quã ꝓni erãt. et iõ rõabiliter fuerũt multitudine ſacrificioꝝ onerati vt eis nõ vacaret ydolis imolare. Et ꝓpter eandẽ rõnem. ſ. vt ab ydolatria elõgarenẽ: fuerũt eis impoſita ſacrificia alia a ſacrificijs ydoloꝝ et frequẽter ꝯtraria. vt patebit in ſequẽtib⁹. Secũda eſt. q2 fuerũt inſtituta vt iudei in cultu vni⁹ dei exercerenẽ. et ꝑ tale frequẽs exercitũ habit⁹ in eis generaretur. quo ad dei cultũ delectabiliter adducerenẽ. Tertia ratio eſt q2 ſacrificia ve. le. fuerũt figura vnius veri ſacrificij no. le. ſ. xpi in ara crucis immolati. illud autẽ quod eſt perfectum per vnu3 vel pauca imꝑfecta non poteſt ſufficienter repñtari. et ideo ſicut perfectio diuina vnica exiſtẽs imꝑfectõibus creaturarũ varie et multiplicit᷑ repñtatur: ſic decens fuit vt ſacrificiũ noſtrũ ꝑfectiſſimũ per multa et varia ſacrificia in ve. le. figurareẽ. q2 illa erant iꝑfecta ſcđm ꝙ dicit apl'us ad Heb. vij. Nihil ad ꝑfectũ adduxit lex. igiẽ liber iſte qui eſt de oblatõibus et ſacrificijs diuidiẽ in quattuor ꝑtes p̃ncipales. in p̃ma agitur de ſacrificijs et oblatõnibus. in ſecunda de ipſis offerẽtibus. ſ. ca. viij. in tertia de offerẽdi tẽporib⁹ videlicet. xxiij. ca. in quarta de votorũ ſolutõibus et redemptõnibus. que ſunt quedam oblatões ſpeciales. ca. xxvij. Circa p̃mũ agiẽ primo de ſacrificioꝝ et oblationũ actu. ſecũdo de eorũ vſu. ca. vi. ibi. Hec eſt lex ſacrificij ⁊c̃. Circa primũ ſciẽdũ ꝙ aliq̃ offerebantur interpolate. de quib⁹ primo agitur. Aliqua v̾o ꝯtinue id eſt om̃i die. cuiuſmodi erat iuge ſacrificiũ. de q̃ agiẽ in principio. vi. ca. Circa primũ ſciẽdũ ꝙ aliqua offerebãẽ ex mera deuotiõe. de q̃b⁹ agiẽ. i. ca. et. ij. Aliq̃ aũt ꝓ bñficij impetratiõe. de q̃b⁹ agitur. iij. ca. Aliq̃ñ aũt fiebat oblatio ꝓ peccati remiſſione de qua agiẽ iiij. ca. Circa p̃mũ ſciendũ ꝙ aliq̃ñ fiebat oblatio de viuẽtibus. et talis oblatio vocaẽ ꝓprie ſacrificiũ. de q̃ primo agitur. Aliq̃ñ aũt fiebat de nõ viuẽtibus: vt de pane farina et ꝯſimilibus. et talis oblatio retinebat ſibi nomẽ cõmune oblatõis. de qua agitur. ij. cap̃. Circa primu3 adhuc notandũ ꝙ viuẽtia h̃ accipiunẽ animalia greſſibilia. de quoꝝ oblatiõe agitur primo. et volatilia de quibus agitur. ſecũdo. ibi. Si aũt de auibus. Adhuc circa greſſibilia p̃mo agitur de oblatõe maioꝝ. ſecũdo minoꝝ ibi. Qđ ſi de pecorib⁹. Circa p̃mũ dicitur
a Uocauit aũt moyſen ⁊c̃. ad oſtendendũ ꝙ leges iſte nõ fuerũt a moyſe inuente: ſ3 a deo date
b Homo qui obtulit. ex mera deuotõe.
c Si holocauſtũ fuerit ei⁹ oblatio. đ2 holocauſtũ ſacrificiũ totaliter incenſum ad honorẽ diuinũ. et đ2 ab holon qđ eſt totu3. et cauma qđ eſt incendiũ. et ꝑ hoc deſignabaẽ ꝙ aĩa offerentis debebat totaliẽ reſolui ſeu referri ad honorem diuinũ ſcđm ꝙ đ2 Deutro. vi. Diliges dñ3 ex toto corde tuo et ex tota aĩa tua.
d Ac de armẽto. armẽtũ eſt ꝯgregatio boũ ſicut grex eſt ꝯgregatio ouium. et ſic patet ꝙ hic loquitur de oblatõe boũ q̃ ſunt maiora aĩalia imolancia.
e Maſculinũ. q2 femĩa eſt mas occaſionat⁹. et q̃d imꝑfectũ reſpectu maſculi. et ideo offerri nõ poterat ĩ holocauſtũ qđ eſt ſacrificiũ ꝑfectiſſimũ. poterat tñ offerri ĩ hoſtijs pacificis. vt habeẽ. j. ca. iij.
f Immaculatũ. i. abſq; defectu mẽbroꝝ. et etiã carẽs alijs q̃ reddebãt animal maculatũ et ineptũ ad ſacrificiũ dñi. ſicut eſt aĩal languidũ et debile. et cõtaminatũ ex cõcubitu cũ aĩali alteri⁹ ſpeciei vel ex cõtactu rei immũde poſtq; venerat ad vnã exedrã tẽpli vbi reponebanẽ aĩalia mũda quouſq; eſſet tp̃s et hora offerẽdi.
g Offeret ad oſtiũ tabernaculi. Dicũt expoſitores nñ cõiter ꝙ ꝑ hoc intelligiẽ oſtiũ atrij ſacerdotum. vbi ꝓbabanẽ aĩalia: vtrũ eſſent apta ad offerẽdũ anteq; introducerenẽ in atriũ. Hebrei aũt dicũt ꝙ nõ ꝓbabanẽ ibi. ſ3 extra atriu3 totaliter in vna exedra ad h̃ parata. et iõ qđ đ2 hic. Ad oſtiũ tabernaculi. exponunt de loco q̃ erat extra atriũ. et ille locus erat añ oſtiu3 tabernaculi in q̃ erat archa et ꝓpiciatoriũ ⁊c̃. et h̃ magis ꝯcordat lr̃e in qua addiẽ.
h Teſtimonij. q2 archa teſtamẽti in q̃ ꝯtinebãtur tabule vocaẽ teſtimonium.
i Ponetq; man⁹ ſuꝑ caput hoſtie. ad denotandũ ꝙ offerẽs aĩal renũciabat iuri qđ hẽbat in eo.
k Immolabitq; vitulũ. Oſtenſo quid debebat facere laicus offerens animal in holocauſtũ. hic ꝯñter oñditur q̃d ꝑtinebat circa hoc ad ſacerdotis officiũ. ſ. imolare. ſanguinẽ offerre excoriare et incẽdere. et hoc notatur cũ đ2.
l Filij aaron ſacerdotis ⁊c̃. ipſi em̃ erãt miores ſacerdotes ſub p̃re miſtrãtes. vñ ĩ hebreo hẽtur Filij aaron ſacerdotes.
m Fũdẽtes ꝑ altarĩ circuitũ. Dicit ra. Sal. ꝙ ponebãt de ſanguine in duob⁹ angulis altaris ꝯdictoriẽ oppoſitis. q̃libet aũt angul⁹ reſpicit duo latera in eo ꝯiũcta. ⁊ ſic tal' poſitio ſãguinis reſpiciebat totũ circuitũ altarĩ.
n Et ſubijciẽt in altari ignẽ. nõ eſt intelligendũ ꝙ apportarẽt ignẽ aliũde. q2 nadab et abiu offerẽtes ignẽ alienũ ſtatim interfecti fuerũt a dño. vt habetur. j. x. ca. ⁊ iõ qđ đ2 hic. Et ſubijciẽt ignẽ. intelligiẽ de lignis q̃ iponebãt ad nutritiõ3 et ꝯtinuatiõnẽ ignis de celo dati. vt h2. j. ix. ca.
o Inteſtinis et pedib⁹ lotis aqua. q2 inteſtina ꝯtinẽt ſordes ⁊ pedes calcãt lutũ.
p Adolebitq; ea ſacerdos. i. cõburet in holocauſtũ.
q Et ſuauẽ odorẽ dño. nõ eſt intelligendũ ꝙ odor inde ꝓgrediẽs eſſet ſuauis ſeu acceptus dño ex re oblata. ſed ex obediẽtia et fide offerẽtiũ: inq̃tũ illa ſacrificia figurabant xp̃m pro ſalute hũani generis imolandũ.
r Qđ ſi de pecorib⁹. Hic cõſequenẽ agitur de oblatõne holocauſti in aĩalib⁹ minorib⁹. qđ notatur cũ ſubſequenẽ đ2 de ouib⁹ ſiue de capris ⁊c̃. ſeq̃tur.
s Agnũ anniculũ. iſta lr̃a vicio ſcriptoris: vel alio mõ viđ2 falſificata. tñ q2 hec lr̃a refertur

Universidad de Salamanca. BGH

ad ſpeciē ouis vel capꝛe. fetus aūt capꝛe nō pōt dici agnꝰ. tū qꝛ in holocauſtū offerebantur aliqñ arietes magni et nō ſolū vniꝰ anni: vt patet in pluribꝰ locis. vñ in hebꝛeo habeť. Maſculū et abſqꝫ macula offeret.
t Immolabitqꝫ ad latus altaris. ſ. holocauſti qđ erat in atrio ſub dīuo vt dictū fuit Exo. xxvij. c. cetera patēt ex p̄dictis. v Si aūt de auibꝰ

testimoniū multiplicit ſanguinē ſuū fuderūt. ita tñ ꝙ ſacrificia ſi la q̄ p totā multitudinē offerebanť: vt agnus paſchalis ⁊ iuge ſacrificiū: vel hmōi: ad ip̄m ſacrificiū xp̄i ſolū referanť. cuiꝰ meritū ad totū genus humanū redimēdū fuit ſufficiēs. ſacrificia vō particularia que p q̄buſdā ſingularibꝰ pſonis offerebanť: nō ſe extēdētes ad totꝰ populi expiatōēs: referātur ad figurā da ſacrificia martirū: quoꝝ merita nō attingūt ſufficientiā vniuerſalis expiatōis. vnde in rōe figurali mltitudinis ſacrificioꝝ vet. le. ſicut xp̄us caput p̄ncipaliter figurať. ſic etiā mēbꝛa. ſicut ſtatꝰ pfectoꝝ figurať i holocauſtis et ſtatꝰ pficiētiū in hoſtijs pacificis: vt i p̄ma ſecūde. q. cij. ar. iij. in rñſiōe ad. viij. ar.
In eodē. i. ca. vbi dicť in poſtilla Ponetqꝫ manus ſuper caput hoſtie.
Additio ſcđa.

Hic ꝯñter agiť de oblatōne holocauſti facta ex deuotōe in volatilibus. voluit eñi lex immo dñs in lege ꝓuidere deuotōi pauperū: vt q̄ nō hñent aīalia maioꝛa poſſent offerre mioꝛa. ⁊ q̄ nō habebāt mioꝛa poſſent offerre auiculas. ⁊ hoc eſt qđ dicť. x De turturibus ⁊ pullis colūbe ⁊ dicit de turturibus. qꝛ maioꝛes turtures ſūt meliores et pīguioꝛes. Ecōuerſo autē eſt de columbis. qñ minoꝛes plꝰ valēt. y Retorto vulneris loco. Dicit ra. Sa. ꝙ talis ruptio debebat fieri cū vngue: nō cū ferro. z Veſiculā vero gutturis. vbi ꝯgregatur cibus. z Plumas ꝓijciet. dicit ra. Sal. ꝙ hoc erat. qꝛ volauerant ad capiēdū cibū de alieno. et p hoc deſignabatur ꝙ ſacrificiū de rapina nō placꝫ deo. cetera patent ex dictis. Circa hoc ca. querit. q̄re fiebat deo ſacrificiū de tribꝰ ſpeciebꝰ animaliū tm̄. ſ. bouis et ouis capꝛe. et de duabꝰ ſpeciebꝰ auiū. ſ. turturis et colūbe. Itē quare nō fiebat de piſcibꝰ ſicut de alijs viuētibus. Ad ſolutionē aūt iſtoꝝ et ꝯſimiliū conſiderandū ꝙ ſicut p̄dictū eſt: ſacrificia veteris legis fuerūt inſtituta ad tria. ſ. ad reuocandū iudeos ab ydolatria: ⁊ ad inducendū eos ad colendū deū et ad figurādū xp̄i verū ſacrificiū. et ex hac triplici rōne cōueniens fuit ſacrificiū fieri de tribꝰ ſpeciebꝰ aīaliū p̄dictis. ꝓpter p̄imā. qꝛ ydolatre egyptij inter quos iudei fuerant cōuerſati p̄dicta aīalia colebāt vt deos: agnū vel arietē. qꝛ talis foꝛma q̄ꝫtū ad aliq̄d ipſius iouis fingebať. vñ ⁊ cū capite arietino pingebať. Bouē q̄ api qđ maxime numē apud egyptios reputabať in ſpecie thauri apparebat. Hircum: qꝛ demon aliqñ apparebat eis in ſpecie hirci. et ideo nephas reputabant dicta animalia immolare ꝓpter quod moyſes dixit Exo. viij. Si mactauerimꝰ ea q̄ colūt egyptij corā eis lapidibꝰ nos obruēt. et ideo p oppoſitū dñs p̄cepit iſta animalia ſibi immolari. Similiť ꝓpter ſecūdā rōnē: tūc eñi hō debite deū colit: qñ hōa que hꝫ ab eo ſe hr̄e cognoſcit et de eis oblationē ei facit ſm illud quod dicit dauid. i. pali. xxix. Tua ſunt oīa et que manu tua accepimꝰ dedimꝰ tibi. et ideo ꝯueniēť oꝛdinauit dñs ſibi ſacrificiū fieri de illis aīalibus q̄ cōius veniūt in eſum homīs que ſunt tres ſpecies p̄dicte. cetera autē animalia vel ſunt ſilueſtria q̄bus hoīes cōiter nō vtunť: vel ſi ſunt domeſtica ſunt imunda: vt poꝛcꝰ et ſimilia: q̄ nō debent deo offerri. Similiter ꝓpter tertiā rōnē. qꝛ bos ſignificat xp̄i foꝛtitudinē. ouis eiꝰ innocentiam capꝛa vel hircꝰ ſimilitudinē carnis peccati. De turturibꝰ vero et pullis colūbe fiebat ſacrificiū. tū qꝛ ſunt in magna abūdātia i terra ꝓmiſſiōis et cadūt frequēter in eſuꝫ hoīs. ſūt etiā mūdi nutrimēti. Cetere vero aues vel ſunt magis ſilueſtres. vel ſi ſunt domeſtice veſcunť imūdo nutrimento: vt galline et anates et ꝯſimiles. Itē qꝛ turtur ſignificabat xp̄i caſtitatē. colūba q̄ felle caret eiꝰ dulcedinē ſeu mititatē. de paſſeribꝰ vō fiebat oblatio tm̄ in emūdatōe lepꝛoſi. de qua diceť. j. xiiij. ca. de piſcibꝰ autem nō fiebat ſacrificiū. qꝛ nō habitāt inter hoīes: ſꝫ latent in aq̄s. Itē qꝛ extracti de aqua cito moꝛiunť. ⁊ ideo nō poſſent viui deferri ad tēplū. oblatio autē nō fiebat de moꝛtuis. Itē qꝛ aliqui ydolatre vtebantur piſcibus in ſuis ſacrificijs.

Sequitur additio pꝛima Pauli burg. in pꝛimū capitulū.

Licet verū ſit ꝙ ſacrificia ve. le. p̄ncipaliter figurabant ſacrificium xp̄i pfectiſſimū. et ideo fuerūt multa. vt in poſtil. dꝛ ſecūdario tñ tāta ſacrificioꝝ multitudo: ⁊ ſub tot modis ſignificādi pōt intelligi fuiſſe figuratiua multitudinis ſacrificioꝝ martirū qui amoꝛe xp̄i et in ſue fidei

macula offeret immolabitqꝫ[t] ad latꝰ altaris qđ reſpicit ad aquilonē corā dño. Sanguinē vō illius fundēt ſup altare filij aarō per circuituꝫ: dividētqꝫ mēbꝛa caput et oīa que adherēt iecoꝛi. ⁊ imponēt ſup ligna q̄bus ſubiicīēdꝰ ē ignis Inteſtina vero ⁊ pedes lauabunt aqua ⁊ oblata omīa adolebit ſacerdos ſup altare in holocauſtum et odoꝛē ſuauiſſimū dño[v]. Si aūt de auibꝰ holocauſti oblatio fuerit domino: de[x] turturibus ⁊ pullis colūbe offeret eā ſacerdos ad altare. ⁊ retoꝛto ad collum capite: ac[y] rupto vulneris loco: decurrere faciet ſanguinē ſup crepidinē altaris: veſiculā[z] vero gutturis ⁊ plumas ꝓiiciet ꝓpe altare ad oꝛientalem plagā in loco in quo cineres effundi ſolent. Confringetqꝫ aſcellas eiꝰ ⁊ nō ſecabit neqꝫ ferro diuidet eam ⁊ adolebit ſuper altare lignis igne ſuppoſito. Holocauſtū eſt ⁊ oblatio ſuauiſſimi odoꝛis dño.

Capitulū ſecūdū.

a Anima[a] cū obtulerit oblatōnem[b] ſacrificij dño ſimila[c] erit eiꝰ oblatio. Fundetqꝫ ſup eā oleū: et ponet thus ac deferet ad filios aaron ſacerdotis. Quoꝛum vnus tollet pugillū plenū ſimile ⁊ olei ac totū thus: ⁊ ponet memoꝛiale[d] ſup altare in odoꝛē ſuauiſſimū dño. Qđ aūt reliquum fuerit de ſacrificio: erit[e] aaron ⁊ filioꝛum eiꝰ ſanctū ſanctoꝝ de oblatōibus dño. Cū[f] aūt obtuleris ſacrificiū coctū in clibano de ſimila panes ſcilicet abſqꝫ fermēto conſperſos oleo: et lagana azima oleo lita: ſi oblatio tua fuerit de ſartagie ſimile cōſperſe oleo et abſqꝫ fermēto diuides eā minutatim ⁊ fūdes ſuper eā oleū. Si aūt de craticula fuerit ſacrificium: eque[g] ſimila oleo conſpergeť. quā offerēs dño tradēs manibꝰ ſacerdotis. Qui cū obtulerit eam: tollet memoꝛiale de ſacrificio: ⁊ adolebit ſup altare in odoꝛē ſuauitatis dño Quicq̄d aūt reliquū eſt erit aaron ⁊ filioꝝ eiꝰ ſanctū ſcōꝝ de oblatōibꝰ dñi. Omīs[h] oblatō que offeriť dño abſqꝫ fermēto fiet: nec quicq̄ꝫ fermēti ac mellis adolebiť in ſacrificio dñi. Pꝛimitias[i] tñ coꝝ offeretis ac munera: ſup[k] altare vero nō imponenť in odoꝛem ſuauitatis.

Ex hāc manuū poſitionē potiꝰ videť denotari: ꝙ hō offerēs illud aīal: eſſet dignus occiſiōe ꝓ ſuis peccaťet ꝙ loco illiꝰ illud aīal oblatū vel imolatū occidereť. vt in p̄ma ſecūde. q. cij. ar. iij. in rñſiōe ad. v. ar. vñ. ſ. Gen. xxij. ca. dicitur de Abꝛahā ꝙ obtulit arietē loco filij quē deꝰ p̄ceperat imolari ⁊c.

In eodē ca. ſ. vbi dꝛ in poſtil. Circa h̄ cap. querit q̄re fiebat deo ſacrificiū de tribꝰ ſpēbꝰ aīaliū. Additio. iij.

Omnia q̄ in h̄ ca. ⁊ in ſequētibꝰ a poſtillatoꝛe ponunť de his q̄ ptinēt ad pticulares rōnes ſacrificioꝝ ve. le. cū multis alijs ad rōnē hmōi ſacrificioꝝ tā lr̄alē q̄ꝫ myſticā ptinētibus traduť ad plenū i p̄ma ſcđe. q. cij. vñ q̄ de his plene vult inſtrui videat ibi.

Replica coꝛrectoꝛij ꝯ Burg. ad ſaluādū poſtillatoꝛē in ca. i.

In p̄mo ca. Leui. cū poſtil. expōeret ipoſitōꝫ manuū offerētis ſup caput hoſtie p ſpōtaneā ſui iuris reſignatōꝫ. Bur. allegādo. s. tho. dicit illā impoſitōꝫ potiꝰ debere intelligi ꝙ hō offerēs ſe ꝓteſteť ꝓ peccať ſuis dignū moꝛte: ⁊ ꝙ p occiſionē aīalis p ip̄m oblati vita eiꝰ redimeť. ſꝫ iſta expoſitio ē falſa ⁊ ꝯ glo. oꝛdinariā dicētē: ꝙ manꝰ īpoſitio ſignificat ꝙ ſponte fiebat oblatio. Hec eñi oblatio de q̄ h̄ dꝛ erat ex mera deuotōe nō ꝓ peccato: iō nō eſt neceſſariū vt ſic offerēs ꝓteſteť moꝛte dignū. qꝛ deuotio ſic iudicari nō dꝫ. ſꝫ trāſgreſſio ſic iudicať qñ fit oblatio pꝛo peccať. de q̄. j. ca. iiij. diceť. nec exēplū qđ Bur. adducit de yſaac ē ad ꝓpoſitū. qꝛ yſaac et ſi fuit imolādꝰ ꝓpter obediētiā nō tñ ꝓpter peccatū. neqꝫ fuerit dignus moꝛte. Capitulū. ij.

Anima cū obtulerit. Hic ꝯñter agiť de oblatōibꝰ factis ex rebꝰ nō viuētibꝰ. voluit eñi deꝰ ꝓuidere deuotōi paupum vt q̄ nō hñent aīalia vł aues poſſent offerre farinā crudā vł coctā vł ſpicas. ⁊ iō p̄mo agiť de oblatōe farine crude. ſcđo de oblatōe farine cocte: ibi. Cū aūt obtuleris. tertio iterponunť aliq̄ in oī ſacrificio offerēda: ibi. Omīs oblatio. q̄rto de oblatōe ſpicaꝝ ibi. Si aūt obtuleris ⁊c. In p̄ma pte dꝛ. a Aīa cū obtulerit ⁊c. Dicit h̄ ra. Sal. ꝙ h̄ vbi agiť de oblatōe pauperū cōueniēť dꝛ Anima cū obtulerit ⁊c. qꝛ oblatio pauperis apud deum reputatur ac ſi obtuliſſet animā ſuā. id eſt vitā. Et ſimilē ſententiaꝫ dicit ſaluatoꝛ Marci. xij. ca. de vidua paupe q̄ obtulit duo minuta.
b Oblatōꝫ ſacrificij ſicut dictū fuit ca. p̄cedēti. ſacrificiuꝫ ꝓpꝛie eſt de viuētibꝰ: ſꝫ hic accipiť large ꝓ oblatōe q̄libet. c Simila erit eiꝰ oblatio. Simila ē farina tritici purgata ⁊ delicata. q̄a de melioꝛibꝰ debet fieri oblatio deo. d Memoꝛiale. i. ꝙ to

tum qđ habet offerens habere a deo et illud cedebat in ptem dñi
e Erit aaron ⁊c. qꝛ cedebat in vſus coꝝ. f Cū aūt obtuleris. Hic agiť de oblatōe farine cocte qđ poterat fieri q̄drupliciť. vno mō in clibano. et ſic erat oblatio panū. Alio mō in aq̄ calida. ⁊ talis oblatio notať cū dꝛ. Et lagana azima. et h̄ mō ytalici vocāt lagana cibos fcōs de paſta in aq̄ coctos. Tertio mō do coq̄bať in patella. et q̄ꝫtū ad h̄ dicť. Si oblatio tua fuerit de ſartagine. Quarto mō ſup craticulā. qđ notať cū dicť Si aūt de craticula. ⁊c.
g Eque ſimila ꝯſpergeť oleo. i. ſimila ſic cocta cōſpergeť oleo: eodē mō ſicut ⁊ alie ſimile p̄cedentes
h Omīs oblatio. Hic interponunť aliq̄ que in omni ſacrificio et oblatōne ſunt obſeruāda excluſiue ſiue incluſiue itelligendū tñ vt dicitur p̄mittunť duo que ab oī oblatōne excludunť. ſcꝫ fermentuꝫ et mel. qꝛ iſtis ydolatre in ſuis ſacrificijs vtebanť. Itē qꝛ fermentuꝫ coꝛruptionē ſignificat ſm illud apoſtoli Coꝛ. v. ca. Modicū fermentum totā maſſam coꝛrumpit. Dulcedo vero mellis ſignificat laſciuiā carnis: que nō debēt eſſe in ſacrificijs diuinis. Dicit aūt ra. Sa. ꝙ noīe mellis hic intelligiť oīs fructus dulcis. i Pꝛimitias tñ coꝝ offeretis. vñ. j. xxiij. ca. Duo panes ſimile fermentate p̄cipiuntur offerri ꝓ p̄mitijs in feſto penthecoſtes. Item. j. vij ca. dicť. Panes quoqꝫ fermētatos cū hoſtia gratiarū que imolatur ꝓ pacificis. ex q̄bus vnꝰ ꝓ p̄mitijs offeriť dño. k Sup altare vero nō impo. i odo. ſua. vt. ſ. aliq̄d de ipſis ibi cremeť. vñ j. vi. ca. dicť de ſimila cuiꝰ vna ps erat cremata in altari: ꝙ totuꝫ reſiduū cedens in vſuꝫ ſacerdotis nō poterat fermētari. Cuiꝰ ratio ibidē aſſignať ſic. ideo aūt nō fermentabiť. qꝛ pars eiꝰ incenſum dñi offerť. Ex dictis patet ꝙ illud qđ dicť hic: Omīs oblatio que of. do. abſqꝫ fer. fiet. itelligiť tñ de omni oblatōe que ſm ſe totam vel ſcđm partē ſup altare cremať. Conſequēter ponit tertium qđ in oīi ſacrificio includebať cū dicitur. l Quicq̄d obtuleris ſacrificij ſale condies. cuiꝰ ratio eſt. qꝛ ſal a coꝛruptōne p̄ſeruat: que debet eſſe longe a dei ſacrificijs. Itē qꝛ ſal diſcretionē ſignat. ſm illud apoſtoli Coll. iiij. ca. Sermo veſter in gratia ſemp ſit ſale cōditꝰ. et ideo ponebať in oīi ſacrificio ad deſignādum ꝙ nulluꝫ ſacrificiū deo placet niſi fuerit cum diſcretōe factū
m Si autem ⁊c. Hic agitur de oblatōe que fiebat de ſpicis nōdum ad maturitatem deductis que debebant igne toꝛreri et grana excuti et frangi. et tunc ſacrificium fieri per modū qui in littera expꝛimitur. et patet intellectus ex pꝛedictis. n Munus p̄mitiarum. Sciendū ꝙ p̄mitie ter in anno reddebantur. p̄mo in paſchate de ſpicis virentibus. ſecundo in penthecoſte de nouis panibus. et de his fiebat oblatio. tertio in feſto tabernaculoꝛuꝫ collectis frugibus. et ille cedebant in vſum ſacerdotum ſicut decime in vſum leuitaruꝫ. Ex dictis autē in iſto ca. et dicendis in ſequētibus patet ꝙ q̄cqꝫ offerebanť in ſacrificiū de terra naſcētibus. ſcꝫ panis ſub q̄ ꝯtineť oblatio farine ⁊ ſpicarū. qꝛ ſunt materia pāis. vinū de quo fiebat libatio in ſacrificijs. vt patebit. j. oleū ſal ⁊ thus: cuiꝰ rō pōt accipi ex p̄cedētibꝰ. qꝛ. ſ. dictū ē ꝙ oblatio debebat fieri deo de his q̄ cōiter veniūt in vſuꝫ hoīs ad ſuſtētatōꝫ vite. de terra naſcētibus vō aliq̄ cōius veniūt in ſuſtētatōeꝫ hominis p modū nutrimēti. et iſta ſunt panis ⁊ vinū. Aliq̄ p modum ꝯdimēti cuiuſmodi ſunt ſal et oleū. Aliq̄ p modum medicamenti. et q̄ꝫtū ad h̄ ponebať thus: qđ eſt aromaticū et ſolidatiuū. Ratō etiā ſpālis ad hoc eſt. qꝛ p thus ſignificať deuotio. ſcđm illud pſ. cxxxix. Dirigať oꝛatio mea ſicut incenſuꝫ in cōſpectu tuo. et iō ponebatur in oblatōibus: ad ſignificandū ꝙ non erant accepte deo ſm ſe: ſꝫ niſi ex fide et deuotōe offerēntū. ꝓpť qđ in ſacrificio ꝫelotipie nō ponebatur thus. vt hr̄ ſilu. v. ca. qꝛ nō ꝓcedebat ex deuotōe ſꝫ ex ſuſpitōe ꝯ vxoꝛem.
Additio capli ſcđi.
Requētiſſime in ſacra ſcrip̄ta accipiť aīa ꝓ pſona hūana: in q̄ aīa ē ps p̄ncipalioꝛ: ſiue ſit paup ſiue diues. ſiue offerat animal: ſiue oues: ſiue ſimilia. vt patebit. j. ca. v. anima ſi peccauerit et audierit vocē iurāť ⁊c. aīa q̄ tetigerit ⁊c. aīa q̄ iurauerit ⁊c. et ſic de multis alijs. vñ expoſitio ra. Sal. in hoc loco nō videtur habere fundamentū.
Additio. iij.

Quicq̄d[l] obtuleris ſacrificij ſale cōdies. nec auferes ſal federis dei tui de ſacrificio tuo. In oīi oblatōe offeres ſal. Si[m] aūt obtuleris munꝰ[n] pꝛimitiaꝝ frugūꝫ tuaꝝ dño de ſpicis adhuc virētibꝰ: toꝛrebis eas igni: ⁊ ꝯfringes i modū farris ⁊ ſic offeres pꝛimitias tuas dño: fundēs ſup ea oleū ⁊ thus iponēs qꝛ oblatio dñi eſt. de qua adolebit ſacerdos in memoꝛiā muneris: ptē farris fracti ⁊ olei ac totū thus.

Capitulū. iij.

q Quod[a] ſi hoſtia pacificoꝝ fuerit eiꝰ oblatio: ⁊ de hobꝰ voluerit offerre marē[b] ſiue feminā imaculata offeret corā domino Ponetqꝫ manū ſup caput victime ſue. que imolabiť in itroitu tabernaculi teſtionij. Fūdētqꝫ filij aaron ſacerdotis ſanguinē p altaris circuitum. ⁊ offerēt de hoſtia pacificoꝝ in oblatōꝫ dño adipē[c] que opit vitalia: ⁊ quicq̄d pigue diuis eſt intrinſecꝰ duos[d] renes cū

Quod ſi hoſtia. Hic agiť de ſacrificio qđ fiebat pꝛo bñficij impetratōe. et ſi illud bñficiū iā erat obtentū: tale ſacrificiuꝫ habebat ratōnem gratiarum actōnis. ſi autem obtinendū: habebat rōneꝫ poſtulatōis. et iō vocabať hoſtia pacifica. qꝛ qñ deꝰ exhibet bñficiū homini videť ei pacificarꝰ. Similiť hō recipiēs bñficiū poſtulatū pacificatur in aīo. qꝛ cōpleť ſuū deſideriū. Dicit aūt hic ra. Sa. ꝙ vocabať hoſtia pacifica: eo ꝙ facit pacē reddēdo cuilibꝫ qđ ſuū eſt. ſ. deo ⁊ homini cuiꝰ eſt oblatio. et ſacerdoti offerēti. qꝛ huiꝰ ſacrificij vna ps incendebať ad honoꝛē diuinū. vt habetur. j. Alia autē cedebat in vſuꝫ ſacerdotis. ſ. armus dexter et pectuſculū et etiā lingua cū genis. et vt dicit ra. Sal. cetere carnes erant offerentiū. Ex hoc eñi patꝫ. ꝙ tale ſacrificiū nō poterat fieri de auibꝰ: ſicut ſacrificiū holocauſti fieri poterat. vt fuit dictū. i. cap. quia hoc ſacrificiū diuidebať in tres partes. aues vero in ſacrificijs non diuidebanť. vt habeť Gen. xv. ca. et iō hoſtia pacifica fiebat de hobꝰ vł ouibus vel capris. et ſcđm hoc iſtud ca. diuiditur in tres partes. ſecūda ibi. Si vero de ouibus. tertia ibi. Si capꝛa fuerit. et quarto ponitur coꝛrelarium ratione dictoꝝ in hoc capi. ibi. Omnis adeps. Pꝛima ps patet ex dictis in hoc ca. et. ſ. quia in diuerſis ſacrificijs eadem frequenter repetunť. vt pꝫ in lr̄a. Aliqua tñ vocabula ſunt exponēda b Marē ſiue feminam. iſtud ſacrificiū non erat ita perfectū ſicut ſacrificium holocauſti: ideo in iſto poterat non ſolum maſculus ſed etiam femina offerri.
c Adipem qui operit vitalia. adeps eſt pinguedo exiſtēs in interioꝛibꝰ partibus animalis. Arumia vero eſt pinguedo que eſt exterius inter cutē et carnē: que in poꝛco vocatur lardus. vnū tamē vocabuluꝫ frequenter ponitur pꝛo alio. d Duos renes. i. renūculos. et ſic eſt in hebꝛeo. et ideo lr̄a videť hic coꝛrupta vicio ſcriptoꝝ. et in ſequētibus vbi ponit renes ꝓ renūculos. qꝛ renes nō cremabanť cū adipe: ſꝫ renūculi. Dicūt tamē aliq̄ ꝙ hic per renes ſm lr̄am noſtrā intelligiť q̄dā pinguedo exñs cir

Universidad de Salamanca. BGH

ca renes. e Quo teguntur ilia. quedã mẽbra sunt adiacẽtia renibus ꝯ circa ab illo qḋ est intestinũ. ⁊ inde dicit iliaca passio. f Et reticulum quia quidẽ adeps est fact⁹ ad modũ rhetis. g Iecoris. in hebreo habetur epatis. et sic cõiter exponũt doctores. h Cũ renunculis. repetitio est clausule quod pdictũ est. Intellect⁹ igitur huius lr̃e est: ꝙ pingue/

do debebat auferri de pub⁹ interiorib⁹ pdict et incendi sup altare cũ renũculis. i Si vero de ouib⁹ Hic agit de hostia pacifica d̃ ouib⁹ k Si agnũ obtulerit. licet aũt hostia pacifica fieret de mare et femina: et nõ solũmõ de iumentis sz etiã de arietib⁹ et ouibus magnis: tñ pcipitur exẽplũ de agno: oz talis hostia pacifica frequẽtius fiebat. ⁊ iõ qḋ dicitur hic demõ oblatõis ⁊ im molatõis agni itelligendũ est etiam de aliis. l Immolabit in vestibulo tabernacli. i. in atrio qḋ erat añ tabernaculũ. m Et ping. d ope. ven. non a parte exteriori sed interiori. cetera patẽt ex predictis. n Si capra Hic oñter ponit de hostia pacifica q̃ fit de capra. o Immolabit ꝙ eã in introitu tabernaculi. i. in atrio qḋ erat añ introitũ tabernaculi. cetera patẽt ex dictis. p Ois adeps. Hic intelligit correlariũ. qz in pcedẽtib⁹ dixit adipẽ esse incẽdẽdũ ad honorẽ diui nũ. ideo ꝯcludit generaliter p Ois adeps dñi erit iure ppetuo. i. incẽdet ad honorẽ dñi. hoc tñ intelligendũ est de sacrificijs. q Nec sanguinẽ nec adipẽ oino comedetis. occasiõe huius dicti sũt varie opiniões de comestiõe adipis. Dicũt enĩ aliq̃ ꝙ h̃ tñ intelligẽdum est de aĩalib⁹ immolaticijs. s3 adipe bouis: ouis ⁊ capre. Adeps eñ aĩal' mortuorũ ⁊ capti a bestia cedebat in varios vsus iudeorũ. vt pote ad lucernas vl̃ vnctiões ⁊ hmõi. vt habet. s. vij. ca. Adeps võ animalis liciti ad comedẽdũ. nõ tñ ad offerendũ poterat comedi. sm ꝙ habet. s. xvij. ca. vbi d̃: ꝙ si aliq̃s venatõe vel aucupio ferã vel auẽ acceperit: q̃ tñ esset fera licita ad comedẽdũ vt ceru⁹ poterat comedi: ita tñ ꝙ p⁹ sanguis effunderet. et sic de tali bestia vel aue vidẽ eius sanguis tñ esse, ꝓhibit⁹: et p oñs adeps poterat comedi. et eodẽ mõ sennẽdũ vr̃ de aĩalib⁹ nõ imolaticijs tñ licitis ad esũ. Cõfirmat enã h̃ dcm̃. q: moderni iudei sic vtũt. Alij võ dicũt ꝙ eius adipis erat generalit' iudeis ꝓhibit⁹ p illo qḋ d̃: h̃. Nec sanguinẽ nec adipẽ oio comedetis. ita ꝙ vniformit' ꝓhibeat h̃ eius sanguis et adipis. eius aũt sanguis generalit' erat ꝓhibit⁹ de oib⁹ aĩalib⁹: etiã sm iudeos: et iõ idẽ vidẽ dicẽdũ de adipe. Qui aũt vult tenere hãc viã q̃ est ꝯsona textui in h̃ loco põt dicere ad id qḋ obijcit de adipe aĩalis venatõe capti: ꝙ h̃ nõ arguit ꝓpositũ: s3 magis oppositũ. qz Deut. xij. ca. d̃: ꝙ in locis lõginq̃s a bierlm poterãt occidi ⁊ comedi etiã aĩalia imolaticia. de q̃bus d̃: ibidẽ Sicut comeditur capra ⁊ ceru⁹ ita vesceris eis: absq3 eiu dũtaxat sanguis. ex q̃ ꝯcludit ꝙ si argumentũ inductũ ꝓ eis valet: ꝙ etiã de adipe aĩalis imolaticij i casu isto poterat comedi: qḋ ipi negãt. et pari rõne de adipe alioꝝ debent negare. Qḋ aũt obijcit de eiu iudeoꝝ modernorũ ipis nõ valz: qz a tẽpore xp̃i doc. iudeoꝝ mlt̃a illicita i lege relaxauerũt ⁊ multa licita restrinxerũt male iterp̃tãtes scripturã. vt hĩ a saluatore Mar. vij. ca. Si aũt velit aliq̃s tenere p̃mã viã: h3 oñter dicere ꝙ illud qḋ h̃ d̃. Nec adipẽ oio comedetis. nõ est itelligẽdu3 sic generalit' sicut de sanguine: s3 est referendũ ad adipẽ aĩaliũ imolaticioꝝ. de quoꝝ imolatõe littera pcedẽs loqtur. ⁊

huic dicto ꝯsonat illõ qḋ hr̃. s. vij. ca. Adipẽ ouis ⁊ bouis et capre nõ comedet. et sic adipes alioꝝ aĩaliũ vident pcessi ad esum. Sciẽdũ tñ ꝙ sm vtrãq3 opiniõnẽ esus sanguis ⁊ adipis ꝓhibet duplici rõne. vna ẽ ꝓ vitatõe ydolatrie: in q̃ adipes hostiaꝝ comedebãt: sm ꝙ d̃: Deut. xxxij. ca. de quoꝝ victimis comedebãt adipes ⁊ de sanguine bibebãt illi. Alia ẽ qz sicut dcm̃ est. s. de illis potissime debebat fieri d̃o oblatio. q̃h⁹ vita humana marie sustẽtat. sanguis aũt ẽ hmõi in q̃ ꝯsistit vita aĩaliũ. adeps etiã causat ex abũdãtia nutrimẽti q̃ vita sustẽtat. ⁊ iõ vt hoĩes recognoscerẽt se hr̃e a deo vitã et sustẽtatõẽ adeps ad honorẽ dñi cremabat. ⁊ sanguis ad circuitũ altaris effundebat. Itẽ ꝓ bibebat eius sanguis: ne si sanguines licite comederẽt effusionẽ hũani sanguinis nõ abhorrerẽt ad quas iudei erãt ꝓni. similit' eius adipis ꝓuocat ad luxuriã. ⁊ iõ ꝓhibit⁹ fuit iudeis q̃ erãt ꝓni ad ipsam.

Capi. iiij.

Locutusq3 est. Hic ꝯsequẽt agit

adipẽ quo[e] teguntur ilia et[f] reticulũ iecoris[g] cũ renũculis[h]: adolebũtq3 ea sup altare in holocaustũ lignis igne supposito in oblatõe3 suauissimi odoris dño. Si[i] vero de ouib⁹ fuerit ei⁹ oblatio ⁊ pacificorũ3 hostia: siue masculũ obtulerit siue feminã: immaculata erunt omia. Si[k] agnũ obtulerit corã dño: põet manũ suã sup caput victime sue que imolabit[l] in vestibulo tabernaculi Fundẽtq3 filij aaron sanguinẽ ei⁹ p circuitũ altaris: ⁊ offerẽt de pacificoꝝ hostia sacrificium dño adipẽ et caudã totã cũ renib⁹. et[m] pinguedinem que operit ventrẽ atq3 vniuersa vitalia: et vtrũq3 renunculũ cum adipe qui est iuxta ilia: reticulũq3 iecoris cũ3 renunculis: et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblatiõis domini. Si[n] capra fuerit ei⁹ oblatio et obtulerit eam dño: ponet manum suã super caput eius: immolabitq3[o] eam in introitu tabernaculi testimonij. Et fundẽt filij aaron sanguinẽ ei⁹ p altaris circuitũ: tollentq3 ex ea in pastũ ignis domini ei adipẽ qui opit ventrẽ et qui tegit vniuersa vitalia: duos renũculos cũ reticulo qḋ est super eos iuxta ilia: ⁊ aruninã iecoris cũ renũculis: adolebitq3 ea sup altare sacerdos in alimoniã3 ignis et suauissimi odoris. Omis[p] adeps dñi erit iure ppetuo in generatõibus ⁊ cũctis habitaculis vestris. nec[q] sanguinẽ: nec adipẽ oino comedetis

Capitulum iiij.

Locutusq3[a] est dominus ad moysen dicẽs Loquere filijs isrl'. Aia[b] que peccauerit p ignorãtiã: ⁊[c] de vniuersis mãdatis dñi que pcepit vt nõ fierẽt: qppiã fecerit: si[d] sacerdos q vnct⁹ est peccauerit[e] delinquere[f] faciens populũ offeret[g] ꝓ peccato suo vitulum imaculatũ dño. Et[h] adducet illũ ad ostium tabernaculi testimonij corã dño: põetq3[i] manũ super caput ei⁹: ⁊ imolabit eũ3 dño.

de hostia q̃ fiebat ꝓ peccati remissiõe. et p̃ de ea q̃ fiebat ꝓ peccato facto p ignorãtiã. scd̃o de ea q̃ fiebat ꝓ pctõ facto et passione vl' negligẽtia i pncipio. v. ca. tercio de ea q̃ fiebat ꝓ peccato scd̃m maliciã. circa finẽ eiusdẽ ca. ibi. Locutusq3 ẽ dñs. circa p̃mũ pmo loqtur in generali. b Aia cũ peccauerit p ignorãtiã. q̃cunq3 sit illa. ⁊ accipit h̃ aia ꝓ hoĩe. qz eps pncipal' hoĩs. c Et de vniuersis mãdat' dñi ⁊c. et h̃ qḋ d̃: h̃: vt nõ fierẽt. dicit aliq̃ iudei ꝙ intelligit tñ de pcept' negatiuis si trãsgrediant. Expositores aũt nr̃i dicũt cõit' ⁊ meli⁹ vt vidẽ: ꝙ itelligit' etiã de trãsgressiõe p̃ceptoꝝ affirmatiuoꝝ. vt si q̃s p igñrantiã omiserit qḋ pceptũ ẽ fieri. qz in sacra scriptura marie i trãsgressiõ e pceptoꝝ p cõnussiõs intelligit omissio ⁊ eõuerso. alit' nõ esset istitutũ sacrificiũ ꝓ peccato omissiõis. qḋ vidẽ incõueniẽs. qz sic lex videret isufficienter data d Si sacerdos. Hic descẽdit i pticulari. q: tale pctm̃ pt cõ facere doꝝ vl' mltudis: seu pncipis vl' ꝓsone singular. ⁊ sm h̃ istõ ca. diuidit in q̃tuor ptes. scd̃a icipit ibi. Qḋ si ois turba. tercia ibi. Si peccauerit pnceps. q̃rta ibi. Qḋ si peccauerit aia ⁊c. Circa p̃mũ d̃: sic d Si sacerdos q̃ vnct⁹ ẽ. Hic sacerdos magnus qz iferiores sacerdotes nõ vngebãt: s3 tñ et q̃d ã cõmunerõẽ q̃ fiebat ex sanguine victime imolate ⁊ vnctiõs oleo: ipi et vestes eoꝝ aspergebant. vt hĩ Exo. xxix. ⁊. s. viij. vñ in ve. te. soli reges ⁊ põtifices dicũt ꝓp̃e vncti. e Peccauerit. s. p igñrantiã: qz h̃ totũ referẽ ad pncipiũ ca. f Delinq̃re faciẽs pplm. qz pctm̃ facerdotꝭ ẽ pplo occasio peccãdi. vñ dicit btũs Greg. i pasto. Cus pastor p abrupta gradit ꝯñs ẽ vt grex ad p̃cipitiũ seqt ir. Alit' expo nũt hebrei. Delinq̃re faciẽs pplm p igñrantiã. qz credit de aliq̃ ꝙ sit licitũ. ⁊ sic fac ⁊ docet pplm. qḋ tñ postea pcipit' esse illicitum. g Offeret ꝓ pctõ suo vitulũ. in mẽoria vituli ꝯflatilis quẽ fecit aaron Exo. xxxij. ca. h Et ad. il. ad os. ta. i. ad atriũ qḋ erat añ

ostiũ tabernaculi. i Põetq3 manũ sup caput ei⁹. ad resignãdũ iurĩ qḋ habebat in vitulo. ⁊ ad designandũ ꝙ sicut vitul⁹ erat occidẽdus ꝓ pctõ suo ita ipe offerẽs esset morte dign⁹ ꝓ trãsgressione pcepti dñi nisi accepta esset ei⁹ oblatio et misericordia dei. ⁊ idẽ intelligẽdũ ẽ in alijs sacrificijs ꝓ pctõ. k Hauriet q̃3 de sanguine vituli. in vas ad h̃ apto. l Inferẽs illũ in tabernaculũ testimonij. de hostijs aũt supdictis nõ inferebat aliqd d̃ sanguine intra tabernaculum. m Asperget eũ septies. ad denotandus pfectã ex piatõs q̃ p septenariũ significat. n Cõtra velũ sanctuarij corã altari thymiamatis. qz illud velũ diuidebat sanctũ et sãctũ sanctoꝝ. Sanguis eñ istẽ nõ inferebat intra sanctũ sanctoꝝ. iõ hic d̃: ꝯ velũ. et nõ intra. vñ seqtur. o Põetq3 d̃ eo d̃ san. su. cor. al. thy. qḋ altar' erat in illa pte tabernaculi q̃ dicebat' sãcta: et nõ in alia q̃ dicebat' scãscõꝝ. p Adipes vituli offeret. s. sup altare holocausti qḋ erat in atrio. q Pellem võ et oẽs carnes ⁊c. p hoc designabat' ꝙ sacerdos debebat esse elõgatus a ceteris nõ soluz a peccato s3 etiã3 ab occasiõib⁹ ei⁹. r Qḋ si ois turba ⁊c. hic agit' de hostia ꝓ peccato multitudinis eũ3 d̃. ꝙ si ois turba ⁊c. Dicit ra. Sa. ꝙ itelligit' p turbã cõgregano iudicũ ordinarioꝝ q̃ erant. lxx. senes ppli ad h̃ p ipoꝝ sinone manuũ ordinati: et in istis totus popul⁹ virtualiter cõtinebatur. Potest etiam itelligi de toto populo indĩ3 tuz per ignorantias senũ pp̃lus delinquebat. s Offeret ꝓ peccato suo vitulũ. in memoria

Hauriet[k] q̃3 de sanguine vituli inferẽs[l] illũ in tabernaculũ testimonij Cũq3 intinxerit digitũ in sanguinẽ asp get eũ[m] septies corã dño ꝯtra[n] velũ sanctuarij[o]. Põetq3 de eodẽ sanguine sup cornua altaris thymiamatis gratissimi dño qḋ est in tabernaculo testimonij. Oẽ3 aũt reliquũ sanguinẽ fũdet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi. Et[p] adipẽ vituli offeret ꝓ pctõ tã eũ q uit ilia opit: q3 oĩa q̃ intrinsec⁹ sũt duos renũculos ⁊ reticulũ qḋ ẽ supra eos iuxta ilia ⁊ adipẽ iecoris cũ renũculis: sicut offerẽ de vitulo hostie pacificoꝝ3: ⁊ adolebit ea sup altare holocausti. Pel lẽ[q] võ ⁊ oẽs carnes cũ capite ⁊ pedib⁹ ⁊ intestinis ⁊ fimo ⁊ reliq̃ corpore efferet extra castra i locũ mũdũ ubi cineres effũdi solẽt: incẽdet q3 ea sup lignoꝝ struẽ q̃ in loco effusoꝝ cinerũ cremabũt. q.[r] si ois turba filioꝝ isrl' ignorauerit: ⁊ p impritiã fecerit qḋ ꝯtra mãdatũ dñi ẽ ⁊ postea itellexerit pctm̃ suũ. Offeret[s] ꝓ pctõ suo vitulũ Adducet q3 eũ ad ostiũ tabernaculi: ⁊[t] ponẽt seniores ppli man⁹ sup caput eius corã dño. Immolatoq3 vitulo in ꝯspectu dñi: iferet[u] sacerdos q vnct⁹ ẽ de[x] sanguinẽ ei⁹ i tabernaculũ testionij: tincto digito aspgens septies ꝯtra velũ. Põetq3 de eodẽ sanguine i cornib⁹ altaris: qḋ est corã dño in tabernaculo testimonij. Reliquũ aũt sanguinẽ fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod est in ostio tabernaculi testimonij Omnemq3 ei⁹ adipẽ tollet ⁊ adolebit sup altare sic ta nẽs. ⁊ d̃ hoc vitulo quõ fecit ⁊ pri⁹: ⁊ rogãte ꝓ eis sacerdote ꝓpiti⁹ erit eis dñs. Ipm aũt vitulũ efferet extra castra atq3 cõburet sicut ⁊ priorẽ3 vitulũ. qz est ꝓ pctõ multitudis. Si[x] peccauerit princeps ⁊ fecerit vnũ e plurib⁹ per ignorãtiaz quod dñi lege ꝓhibet: ⁊ postea intellexerit pctm̃ suũ offeret[y] hostiã dño hircũ de capris imaculatũ: ponet q3 manũ suã super caput ei⁹. Cũq3 immolauerit eũ in loco ubi solet mactari holocaustũ coraz dño qz ꝓ peccato est: tinget sacerdos digitũ in sanguine hostie ꝓ peccato tãgẽs[z] cornua altaris holocausti ⁊ reliquũ fundens ad basim ei⁹ adipẽ uero adolebit supra sicut in uictimis pacificoꝝ fieri solet. Rogabitq3[a] ꝓ eo sacerdos ⁊ ꝓ peccato eius ⁊ dimittetur ei. q.[b] si peccauerit anima per ignorantiaz de populo terre ut faciat q̃cq3 ex his que domini lege ꝓhibẽtur: atq3 delinquat ⁊ cognouerit peccatũ3 suũ. offeret[c] caprã immaculatã: ponetq3[d] manus super caput hostie que pro peccato est ⁊ immolabit eam in loco holocausti. Tolletq3 sacerdos de sanguine in digito suo ⁊ tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim ei⁹. Omnem[e] autem adipe3 auferẽs sicut auferri solet de uictimis pacificorum: adolebit super altare in odorem suauitatis domino: rogabitq3 pro eo et dimittetur ei. Si autem de pecoribus obtulerit uictimam pro peccato: oue3 sc3 immaculata3: ponet manum super caput eius. et immolabit eam in loco ubi solent cedi holocaustorum hostie. Sumetq3 sacerdos de sanguine eius digito suo et tãgens cornua altaris holocausti: reliquum fundet ad basim eius Omnem quoq3 adipem auferens: sicut auferri sol3 adeps arietis qui immolat' pro pacificis cremabit sup altare incẽsu3 dñi: rogabitq3 pro eo ⁊ pro peccato eius ⁊ dimittetur ei.

Capi. v.

f Si[a] peccauerit aĩa quĩi.

vituli cõflatilis in q̃ peccauit ppls. Exo. xxxij. t Et põ. sen. ⁊c. ꝓ tote stantes pro se et tota multitudine. illud dictũ est. s. de ꝓstatõe sacerdotis. v Inferet sacerdos qui vnctus est. id est sacerdos magnus. vt supra. x De sanguine. hoc exponat' et totũ qḋ sequit' q̃tum ad istã ptem. sicut expositũ est. s. in sacrificio ꝓ pctõ sacerdotis. y Si peccauerit pnceps. Hic agitur de hostia pro peccato pncipis. z Offeret hostias corã dño hircũ de capris: i q̃ designatur eius principatus. qz est dux populi sicut hircus caprarũ. Intelligit etiam per hoc grauitas sui peccati: qz hircus est aĩal fetidũ. z Tangens cornua altaris holocausti. Sanguis enĩ hui⁹ victime nõ ferebat' intra tabernaculus: sicut duob⁹ pdict' sacrificijs a Rogabitq3 ꝓ eo sacerdos ⁊c. s. ꝓ deuotõe et orõne sacerdotis et ipsius offerẽtis: que fiebat in fide xp̃i venturi: nõ aũt ẽ dimittebat' virtute ipsius sacrificij. scd̃m ꝙ dicit ap̃lus ad hebreos. x. impossibile est sanguine hircorum aut vitulorum auferri peccata. b Qḋ si peccauerit. hic agitur de sacrificio pro peccato ꝓsone singular' qḋ notat' cũ dicit' de populo terre. c Offeret capram ad denotandũ ignorantiam suam. d Ponetq3 manus super caput hostie ⁊ rõmb⁹ pdictis. e Omnes autẽ adipe auferẽs sicut auferri solet de victimis pacificorũ: prout supra dictũ est. iij. ca. Cetera patent ex pdictis.

Capitulum. v.

a Si peccauerit aĩa. Hic ꝯsequenter agitur de oblatõne seu sacrificio ꝓ peccato ex passione vel negligentia facto. Et pmo in his que cõtingunt in cõmictu hominũ. Secũdo in abusu sacrorum. ibi. Aĩa si præuaricãs. Prĩa diuiditur in tres partes scd̃m tria genera peccatorũ. secunda ibi. Aĩa que tetigerit. Tertia ibi. aĩa que iurauerit. Prima continget ex mordinata affectõe amoris vl' odij vel hmõi. videlicet q̃n requirur ab aliq̃ iurãmẽtũ de dicẽda veritate in casu testimonij: et tacz veritatẽ ex inordinato amore ad illũ q̃ d̃ anificaref vel alia pena puniref

Universidad de Salamanca. BGH

tur: ſi ipſe deferret teſtimoniũ veritati vel ecõuerſo: qñ tacet veritatẽ ex odio ſ. in caſu in q̃ aliqs liberaret a calũnia ſi veritatẽ diceret: cui' eſt qđ dicit Si peccauerit aĩa. ↄ ſubdit mod' peccãdi cũ dr. b Et audierit. et accipit ex ꝓ id eſt. c Uocẽ iurãtis. i. adiurãtis eũ. ſ. q̃ reqrit ab eo iuramentũ. Ul in hebreo habet. Uocẽ iuramẽti. ſ. ab eo qđ reqrit. vñ ſubdit. d Teſtiſq; fue rit ꝛc. i. vocat' in teſtẽ de eo qđ vidit aut p aliũ modũ ſciuit. e Niſi indicauerit. indici reqrẽ ti ita q' pe' taciturnita tẽ deficit declaratio veri tatis. Et q̃ p3 q' iſta ler nõ loqtur o occulte oĩno q̃ nõ põt ꝓbari. f Portabit iniqtatẽ ſu am. q: ſi talis taciturni tas declarabitur poſtea corã iudice ꝯ3 ab eo pu niri. ſi aũt fuerit occulta ꝯ3 ꝓ pctõ ſuo ſacrificiũ deo et cũ h dãnũ reſtitu ere ꝓximo. qđ p ſuã tacitur nitatẽ intulit. g Aĩa q̃ tetigerit. Hic ponit ſe cũdũ gen' peccati et ac cidit ex negligẽtia. ſ. qñ aliqs ex tactu rei imũde polluitur: ↄ negligit ad purificatõe3 recurrere. ↄ tũc obliti' ſue imũdicie intrat atriũ tabernaculi: vl' comedit de ſanctifica tis q̃ nõ ſũt licita niſi ho minibus mũdis. et h eqđ dicit. h Et oblita fuerit imũdicie ſue. ↄ ſic ingeret ſe itra atriũ vl' eo medet ſctificatũ. i Rea eſt et delĩqt. debz eĩn purgari ſacrificio ſi fuerit ignorãter factũ. ſi aũt ſcienter ꝯ3 puniri. vt dicit. ſ. vij. k Et ſi tetigerit quicq̃3 de imũdo. i. hoĩs mortui vl' femi ne mẽſtruate vel alioꝝ q̃bus polluit hõ ex ꝯtactu. l Oblitaq; ſue imũdicie. fecerit ea q̃ pdicta ſũt. m Cognouerit poſtea pecca tũ ſuũ p recordatõe3 ſue imũdicie. n Subiacebit delicto. mõ predi cto. Cõſiderandũ q' in iſtis duob' generib' peccatoꝝ pdictis nõ deter minat h aliqđ ſacrificiũ: q' debeat expiari. et iõ dicũt aliq̃ q' tale debz fie ri ſicut in caſu ſequẽti vbi ponit forma ſacrificij ꝓ illo caſu et duob' pre cedẽtib'. Alij dicũt q' ſacrificiũ hic nõ determinat. q: ꝯ3 fieri ſm arbitriũ ſacerdotis. o Aĩa q̃ iurauerit. Hic ponit tertium genus peccati qđ ſimilit' accidit ex negligẽtia. videlz qñ aliqs iurat ſe facturũ aliqđ et ne gligit adĩplere et ex tali negligẽtia dat obliuiõi. et poſtea recordat. ↄ hoc eſt qđ dr. Aĩa q̃ iurauerit ꝛc. et ſeqtur. p Ut vl' male qđ faceret. Di cũt hic aliq̃ q' h intelligit de malo pene ſibi infligẽde: vt poꝛe ſi iurauerit q' ſe affligeret ieiunio vel alio mõ ad carnis mortificatõ3. Dicũt aliq̃ q' hoc etiã põt intelligi de malo culpe. vt ſi q̃s iurauerit dãnificare proxi mũ iniuſte vel aliqđ hmõi nõ quia tale iuramentũ ſit adimplendũ. ſed quia ſic iurãdo peccauit. q Oblitaq; poſtea intellexe. deli. ſu. ſ. ma le iurãdo vel iuramentũ licitũ nõ implẽdo. r Offerat de gregibus agnã ſiue capram. ſi facultas eius ad hoc ſe extẽdit. s Sin aũt ꝛc. offerat duos turtures ꝛc. Cetera patent ex pdictis vſq; ibi. t Et di mittet ei. Dicit h ra. Sa. q' ſi eſſet iuramentũ de pecunia vel alia re que põt pecunia mẽſurari: vt ſi iuraſſet ſe daturũ alteri. c. ſolidos vel hmõi: nõ eſſet liber ꝓ huiuſmodi ſacrificijs. ſ3 tenet iplere iuramentũ: niſi ex eu ſaret p impotẽtiã ſupuenientẽ vel alio mõ. v Qđ ſi nequiuerit ma nus e'. i. facultas ipſius offerre aues. x Offeret ꝓ peccato ſimile ptem ephi decimã. Quãta aũt ſit mẽſura ephi dictũ fuit Exo. xvi. y Nõ mittet oleũ in eã neq; thus. dicit ra. Sal. q' oblatio eſt ꝓ peccato ideo nõ debet decorari. oleũ aũt immiſſũ decorat q̃tũ ad colorẽ. q: lu cidũ facit illud in q̃ immitit. Thus aũt qđ eſt aromaticũ decorat q̃tũ ad odorẽ. Doctores aũt noſtri aliã cãm aſſignant: videlz q: per oleũ deſignat miſericordia. p thus vero qđ eſt odoriferũ ac ceptatio diuina. et iõ in oblatõe ꝓ peccato nõ ponebat oleũ nec thus. q: peccator nõ debet ſeipm aſſecurare q' peccati ſit ſibi di miſſum vel mun' ſuũ deo acceptũ. ſ3 debet ſemp timere.

et [b] audierit vocẽ [c] iurãtis: teſtiſq; [d] fuerit q: ipſe vidit: aut ↄſci' eſt: niſi [e] indicauerit portabit [f] iniqtatẽ ſuam. Aĩa [g] q̃ tetigerit aliqđ imũdũ ſiue qđ occiſũ a beſtia eſt: aut per ſe mortuũ aut qđlibet aliđ reptile. et [h] oblita fuerit imũdicie ſue rea [i] ẽ et delĩqt. ↄ [k] ſi tetigerit qcq̃3 de imũdicia hoĩs iuxta oẽm ĩpuritatẽ qua polluĩ ſolet oblitaq; [l] cognouerit [m] poſtea ſubiacebit [n] delicto. Aĩa [o] q̃ iurauerit ↄ ꝓtulerit labiis ſuis vt [p] vel male qđ faceret vl' bñ ↄ non fecerit ↄ idipm iuramẽto ↄ ſermone firmauerit oblitaq; [q] poſtea intellexerit delictũ ſuũ: agat pniã ꝓ peccato ↄ offerat [r] de gregib' agnã ſiue caprã orabitq; ꝓ ea ſacerdos ↄ ꝓ pctis ei'. Sin aũt [s] non potuerit offerre pec': offerat duos turtures vl' duos pullos colũbaꝝ dño: vnũ ꝓ pctõ: ↄ alteꝝ in holocauſtũ. dabitq; eos ſacerdoti: q primũ offerẽs ꝓ pctõ: retorq̃bit caput ei' ad pẽnulas: ita vt collo adhereat: et nõ penit' abrũpat: ↄ aſpget de ſãguie ei' parietẽ altaris. Quicqđ aũt reliquũ fuerit faciet diſtillare ad fũdamẽtũ ei' q: ꝓ pctõ ẽ. Alterũ vo in holocauſtũ adolebit vt fieri ſolz: rogabitq; ꝓ eo ſacerdos ↄ ꝓ pctõ ei' ↄ [t] dimittet ei. q' [v] ſi nõ quiuerit man' ei' duos offerre turtures aut duos pullos colũbaꝝ: offeret [x] ꝓ pctõ ſuo ſimile ptem ephi decimã. Nõ [y] mittet i eã oleũ nec thuris aliqđ ĩponet q: ꝓ pctõ eſt tradetq; eã ſacerdoti qui plenũ ex ea pugillũ hauriẽs cremabit ſup altare in monimẽtũ ei' q obtulerit rogãs ꝓ illo ↄ expiãs: reliquã [z] vo ptẽ ipſe hẽbit in mũere. Locutuſq; [a] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Aĩa ſi pũaricãs cerimonias p errorẽ in his q̃ dño ſũt ſctificata peccauerit offeret ꝓ delicto ſuo arietẽ immaculatũ de gregibus q emi põt duob' [b] ſiclis iuxta põd' ſanctuarij: ipmq; qđ ĩtulit dãni reſtituet ↄ qntã ptem põet ſupra tradẽs ſacerdoti: q rogabit ꝓ eo offerẽs arietẽ: ↄ dimittet ei. Aĩa [c] q̃ peccauerit p ignorãtiã: feceritq; vnum ex his q̃ dñi lege ꝓhibent: ↄ peccati rea itellexerit iniqtatẽ ſuã: offeret arietẽ imaculatũ de gregib' ſacerdoti iuxta mẽſurã eſtimationẽq; peccati: q orabit ꝓ eo. q: neſciẽs fecerit: ↄ dimittet ei: q: p errorem delĩqt in dominũ.

z Reli. autẽ par. ipſe ha. ꝓ mu. de laboris ſui in im molatõe ſacrificij. a Locutuſq; eſt dñs. Hic ↄſeque ter deſcribit obla tio ꝓ peccato qđ ↄſiſtit in abuſu ſa croꝝ. Circa qđ ſciẽdũ q' aliqua fuerunt ſacra qui bus nõ erat licitũ vti: ſicut thymia mate ꝓ delectatõ ne odoris: ↄ oleo vnctõis pro medi camine infirmita tis. et de abuſu ta liũ p errorẽ facto loqtur h ſcriptu ra vt dicũt aliqui. Alij aũt dicũt q' loqtur hic de abuſu pmitiaꝝ que erant ſacrificate dño: eo q' ſacer dotes deo miniſtrã tes debebant inde ſuſtentari. et ideo ſi aliqs p errorẽ aliquid de talib' ſuis vſibus appli caret debebat fa cere ſacrificiũ qđ hic determinatur et huic dicto ꝯſo nat littera ſequẽs cũ dicit. Ipſumq; qđ intulit dãni reſtituet. Et q̃ntã partem ponet ſu. tra. ſa. Ex q̃ eĩn reſtitutio iſta debebat fieri ſacerdoti. vidẽ q' illa quib' hõ abuſus fuerat ad vſum ſacerdotis pertinebãt. b Duobus ſiclis. ſ. argẽteis. q̃tũ aũt valet ſicl': dictũ fuit Exo. xxx. Alia vero erãt ſacra q̃ nõ poterãt venire in vſus hominũ mõ pdicto ſicut vaſa ſanctuarij. peccabãt tñ illi q ea tãgebant niſi eſ ſent deputati ad illud officiũ in quo erat neceſſari' vſus illoꝝ va ſoꝝ. et de tali abuſu p ignorãtiã facto loqtur hic ſcriptura cũ dr. c Anima q̃ pec. p ergno. ꝛc. vt dicũt aliq̃. Alij autẽ dicũt q' loq tur de abuſu decimarũ que leuitis debebant. et ideo ſi aliqs con uerteret eas in vſum ſuum debebat facere oblatõ3 hic deſcripta et cũ hoc etiã reſtituere dãnũ. ſ3 hoc nõ exprimat h. q: ſatis ſufficienter intelligit p illud qđ pmittit de reſtitutõe fiẽda ſacerdoti. Sciẽ dũ tñ q' ſm vtraq; opiniõẽ pdictã: abuſus pdict' circa ſacra ꝓ ueniebat ex negligẽtia. ſ. pcauẽdi ſibi de abuſu vel tactu ſacroꝝ ſibi illicito: vel ex negligẽtia ſeparãdi pmitias et decimas ab aliꝭ rebus ſuis: ita q' p errorẽ nõ acciperet deo dedicata in vſus ꝓpri um. Cõſiderandũ etiã q' cũ dicit. Aĩa que pecc. ꝛc. Nõ põt cõue nienter dici q' hoc intelligatur generaliter de peccatis ex ſimplici ignorantia factis. q: de hoc dãr ler. S. iiij. ca. ideo exponitur mo do dicto. Capitulum. vi.

a Locutuſq; eſt dñs. Hic conſequenter agit de oblatõe ꝓ pec cato ex certa malicia facto. qđ notat cũ dr. b Anima que pec. et ↄtẽ. do. ꝛc. et inſi. inſuper peie. q: requirebatur talib' iuramentum ꝓuicto delicto. h non habet in hebr. et videt male additũ in trãſlatõe nr̃a ex ignorãtia aliquoꝝ expoſitoꝝ qui hoc poſuerũt in glo. interlineari. et poſtea ſcriptores neſciẽtes di ſtinguere int' gloſaꝝ ↄ textũ iſeruerũt intra textũ ↄ ſimile factũ eſt in pluribus locis ſm oẽs qui textũ biblie diligẽter viderũt et correxe

runt. q: ſi aliqs eſſet ↄuict' de tali fraude nõ ſolũ redderet de de fraudato dãnũ: ſ3 etiã duplũ. vt habet Exo. xxij. Et iõ videt q' ler h loqtur de eo q̃ nõ eſt ↄuict': ſ3 penitẽs de pctõ voluntarie red dit dãnũ. et iõ nõ reſtituit niſi ſimplũ: et q̃ntã inſup ptẽ dat dño c Locutuſq; eſt dñs. ſupi' deſcripta ſunt ſacrificia q̃ fiebãt iter polate. hic ↄñter deſcribit ſacrificiũ qđ fiebat oĩni die. iõ vocabatur iuge ſacrificiũ et q̃tũ ad hoc dicit d Precipe aarõ ↄ filijs ei'. q: iu ge ſacrificiũ fie bat p ſacerdotes miniſtrãdo: et ipſũ ↄſiſtebat in ſacrificijs et libãdo vt dicunt aliq̃. ſ3 h nõ vidẽ verũ. ſi intelligat q' ſolueret de ſuo q: ſacrificia q̃ fie bãt p cõitate ppli inter q̃ marie erat iuge ſacrificiũ ſi ebat de ſũptibus cõmunib' ꝓ: vt di' crũ fuit Exo. xxx. verũtñ pecunia il la tradebat ſacer dotibus vt aĩalia inde emerẽt ↄ h mõ ſicut in ſra pa tet et hĩbebãt: ſpe ciali etiã modo i hoc ſacrificio mi niſtrabãt. Itẽ io ſephus dicit ex ꝓſ ſeſſu. iij. li. antiq̃ta tũ q' iuge ſacrifi ciũ fiebat de ſum pto publico. e Et cremabitur in altari tota no cte. Loquitur hic de ſacrificio veſp tino: per quod in telligitur etiã ma tutinũ de quo ha betur etiã Exo. xxix. f Ignis et eodẽ altari erit. datus a deo de celo. vt habetur. ſ. ix. cap. in fine. g Ueſtiẽt ſacer dos tũica ꝛc. ba bebant eĩn ſacerdotes ꝓprias veſtes quibus vtebant in miniſte rio tabernaculi et nõ alibi. de q̃bus veſtib' dictũ fuit Exo. xxviij. h In loco mundiſſimo. iſte locus erat parat' extra caſtra q̃ diu filij iſrael fuerũt in deſerto. et ſimiliter extra hieruſalẽ tãdiu ſte tit templum. i Quẽ nutriet ſacer. ſubi. ligna. Dicit ioſephus q' apponebant ligna duo parua quondie ꝓpter iſtud preceptũ nõ ꝓpter neceſſarium. quia ignis continuari poterat abſq; tali li gnorum appoſitõe. k Et impoſito holocauſto. hoc dicit de iugi ſacrificio matuti no quod pcedebat oĩne aliud ſacrificium illius diei. et ideo adi pes alioꝝ ſacrificioꝝ poſt ipſum in altari cremabant: ſicut et iu ge ſacrificium veſpertinũ erat vltimũ reſpectu omniũ ſacrificioꝝ illius diei. l Hec eſt ler ſacrificij. Poſtq̃ determinauit de ſa crificioꝝ ritu. h cõſequenter agit de eoꝝ vſu. ſ3 a quibus et q̃n

vbi et qualiter debeant comedi: et ideo pars iſta diuiditur ſcdm varie tatem materie ſacrificioꝝ: que cedebat in eſum miniſtroꝝ. et primo agi tur de eſu materie inanimate. ſecũdo de eſu animate: ibi. Locutus eſt au tem domin'. Iſta tamẽ diuiſio non eſt ita preciſa: quinetiam in parte ſe quenti interponatur aliquid de eſu materie inanimate. Sed eſt iſta diui ſio a principaliori et a maiori parte. Prima in duas: quia primo oſten ditur que materia inani mata comedebat. ſecun do q̃ nõ. ſed tota crema batur. ibi. Locut' eſt do minus. Circa primum dicit ſic. l Hec eſt ler ſacrificij ↄ libamẽto rũ eius. ſicut. ſ. dictũ eſt ſacrificiũ ꝓprie dicit de animalib'. oblatio vero de anidis: vt e ſimila pa nis et ſimilia. libamentũ vero eſt de liquidis vt de vino ↄ oleo. vnũ tamen accipit frequẽter ꝓ alio. vnde hic ſacrificiũ acci pitur pro oblatõe. quod patet ex hoc quod ſub ditur. m Tollet ſa cerdos pugillũ ſimile q̃ cõſperſa eſt oleo. q: i eã piſtatõe ponebat oleum et ↄſequẽter oñdit quid de ea cedere debeat i v' ſum ſacerdotũ cũ dicit. n Reliquã aũt pteſimi le ꝛc. hac tñ ptem ſimile quã accipiebãt ſacerdo tes nõ poterãt fermẽta re vt panis eſſet apnoꝛ ad comedendũ. eu' cã ſubditur cũ dicit. o Quia p̃s ei' in dñi offer. incẽ ſicut eĩn dictũ eſt de tota ſimila oblata ſacerdos primo accipie bat pugillũ: et cremaba tur cũ thure in altari. p Mares tãtũ ſtirpis aaron co. illud. ꝓpt' eĩn ſanctitatẽ ſacrificij ñ erat licitũ comedi a mulieri bus et ex eadẽ cã ſubdit Dis q̃ tetigerit illa ſan ctific. ꝛc. q Locut' eſt dñs. Hic cõſequẽter oſtendit de qua oblatõe nõ erat licitũ edere. vide licet de illa quã ſacerdo tes offerebãt ꝓ ſe. ꝓmo tamẽ hoc oñdit de oblatõe facta ꝓ eis tpe ſue ↄſecratõis cũ dr. Hec eſt oblatio aaron ꝛc. et ſeqtur. r In die vnctõis ſue. ſ. ipſius aaron qui ſolus dicebat vnctus. vt. S. dictũ eſt. iiij. ca. Ul in hebr. habet ſic. In die q̃ vnxit eũ. Sciẽdũ aũt q' dies vnctõis h vocat dies octaua a prin cipio ſue ↄſecratõis. q: tũc ↄ nõ añ poterãt aaron ↄ filij ei' offerre. ſ3 filij aaron q̃ erãt inferiores ſacerdotes obtulerũt tũc ſimilã. aaron aũt qui erat ſũmus ſacerdos obtulit adipes ꝛc. q ptinebãt ad maiorẽ ſacerdotẽ vt dic ra. Sal. ſ3 h videt ↄ textũ ſequẽte vbi dr de oblatõe hmõi ſimile. s Offeret eam ꝛc. ſacerdos qui iure patri ſucceſſit. h eſt ſũm' ſacerdos nec põt cõuenienter dici: vt vidẽ q' filij aarõ alia die obtulerũt niſi pur erat eis licitũ offerre poſtea: cũ eſſet dies incremãtõis ꝓprius in ſacrificijs of ferẽdis. et iõ qđ dicit hic. Hec eſt oblatio quã offerre debẽt aaron ↄ filij ei': põt dici q' hoc dr ꝓ tãto. q: hmõi oblatõib' aaron filij ei' miniſtrabãt et: nõ ſicut offerẽtes ſup altare: ſ3 ſicut offerẽ miniſtrantes. et patet per h qđ

Cap. vj.

l Locutuſq; [a] ẽ dñs ad moyſen dicẽs. Aĩa [b] q̃ peccauerit: ↄ ↄtẽpto dño negauerit ꝓximo ſuo depoſitũ qđ fidei ei' creditũ fuerat vl' vi aliqđ extorſerit aut calũniã fecerit: ſiue rẽ pditã inuenerit. ↄ inficiãs inſup peierauerit: et qđlibet aliđ ex plib' fecerit in quibus ſolẽt peccare hoĩes: ↄuicta delicti reddet oĩa q̃ p fraudẽ voluit obtinere integra ↄ q̃ntã inſup ptẽ dño cui dãnũ intulerat. Pro pctõ aũt ſuo offeret arietẽ imaculatũ d grege. ↄ dabit eũ ſacerdoti iuxta eſtimatõẽ mẽſurãq; delicti: q rogabit ꝓ eo corã dño ↄ dimittet illi ꝓ ſingulis que faciẽdo peccauit. Locutuſq; [c] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Precipe [d] aaron ↄ filijs eius. Hec eſt ler holocauſti. Cremabit [e] in altari tota nocte vſq; mane. Ignis [f] ex eodẽ altari erit. Ueſtietur [g] tunica ſacerdos ↄ feminalib' lineis. tollitq; cineres q̃s vorans ignis exuſſit et ponẽs iuxta altare ſpoliabit prioꝛib' ueſtimẽtis: induitiſq; aliis offeret eos extra caſtra: ↄ in [h] loco mũdiſſimo vſq; ad fauillã cõſumi faciet. Ignis aũt in altari ſemp ardebit quẽ [i] nutriet ſacerdos ſubijciẽs ligna mane p ſingulos dies: ↄ [k] ĩpoſito holocauſto deſup adipes adolebit pacificoꝝ. Ignis eſt iſte ꝑpetu' qui nunq̃3 deficiet in altari. Hec [l] eſt ler ſacrificij ↄ libamentoꝝ que offerent filij aaron corã dño ↄ coram altari. Tollet [m] ſacerdos pugillũ ſimile que ↄſperſa eſt oleo et totũ thus qđ ſup ſimilã poſitũ eſt: adolebitq; illđ in altari: in monimẽtũ odoris ſuauiſſimi dño. Reliquã [n] aũt ptem ſimile comedet aaron cũ filijs ſuis abſq; fermẽto ↄ comedet in loco ſancto in atrio tabernaculi iõ aũt nõ fermẽtabit: q: [o] pars ei' in dñi offert incenſũ. Sãctũ ſcõꝝ erit ſicut ꝓ pctõ atq; delicto. Mares [p] tñ ſtirpis aaron comedẽt illud. legitimũ ac ſempiternũ erit i generatõib' veſtris de ſacrificiis dñi. Oĩs q tetigerit illa ſctificabitur. Locutuſq; [q] ẽ dñs ad moyſen dicẽs. Hec eſt oblatio aaron et filioꝝ ei' quã offerre debẽt dño in [r] die vnctõis ſue. Decimã partem ephi offerẽt ſimile i ſacrificio ſempiterno. Mediũ ei' mane ↄ mediũ ei' veſpere. q̃ in ſartagie oleo cõſperſa friget. Offeret [s] aũt eã calidã in odorẽ ſuauiſſimũ dño ſacerdos qui iure patri ſucceſſerit

Universidad de Salamanca. BGH

habeť.j.ix.ca.vbi agiť de ſacrificijs huiꝰ octaue diei.et nõ diciť ibi ꝙ fi lij aaron obtulerũt niſi miniſtrãdo patri t Tota cremabiť in altari.q: nihil de ea cedebat in vſum ſacerdotũ.et idẽ cõcludiť generaliť de oĩ ob latõe quã faciebãt ſacerdotes ꝓ ſe cũ dr̃. Om̃e eñ ſacrificiũ ſacerdotuʒ ⁊c̃. v Locutuſq̃ẽ dñs. Hic ↄ̃ſequẽter agiť de vſu ſacrificij ĩ re ani mata.⁊ p̃mo q̃ʒtũ ad ſa crificiũ ꝓ pctõ. ſecundo q̃ʒtũ ad ſacrificiũ qd̃ vo cať hoſtia pacifica.c.vij Adhuc circa p̃mũ agiť p̃mo de ſacrificio ꝓ pec cato cõmiſſiõis.ſecundo de ſacrificio ꝓ peccato omiſſiõis: ibi. Hec q̃ʒ ẽ lex hoſtie ꝓ delicto. ter tio ponunť q̃daʒ regule cões ad vtrũq̃ʒ ibi. Ad ſacerdotẽ. Circa p̃mum oñdiť primo vbi hoſtia ꝓ pctõ dʒ imolari:cũ dr̃.

x In loco vbi offerť ho locauſtũ imolabiť. nõ ẽ intelligẽdũ de oblatõne holocauſti ad incẽdẽdũ q̃ fiebat ſup altare.ſʒ de oblatõne holocauſti ad imolãdũ q̃ fiebat ĩ atrio añ altare. Secũdo ſub diť q̃s debeat eã come dere et vbi:cũ dicitur.

y Sacerdos q̃ offeret comedet eã ⁊c̃. non ſub diuo.q: ille locus erat ꝓ ſacrificijs ⁊ oblatõibus ſʒ in exedra ad h̃ parata

z Quicq̃d tetigerit car nes eius ſanctificabitur. Iſtud ſm aliq̃s refertur ad hoĩes q̃ nõ debebãt tãgere talia niſi ſanctifi cati. Scd̃m alios referť etiã ad alias res come ſtibiles.⁊ maxie eiuſdeʒ generis vel ſpeciei: que ſi tãgerẽt carnes p̃dictaſ ex tali tactu ſanctificabã tur:nec poterãt comedi aliť q̃ʒ dicte carnes ſacri ficij. a Si de ſan guie illiꝰ ⁊c̃. Iſta dicun tur ꝓpť ſc̃itateʒ ⁊ reuerẽ tiã hoſtie.q: ſi aliq̃d de hũore eiꝰ ꝑ tactũ eſſet ĩpreſſuʒ iſtis rebus debe bat purgari mõ q̃ hic exp̃miť. b Ois maſculꝰ ⁊c̃.q: non ſolũ ſa cerdotes ſʒ filij eoꝝ poterãt de carnibꝰ huiꝰ ſacrificij comedere. Conſe quẽter excipit oblationẽ ꝓ pctõ de q̃ nõ erat licitũ comedere.ſ.hoſtiã:cu ius ſanguis inferebať intra tabernaculũ:cuiuſmodi erat hoſtia oblata ꝓ peccato põtificis et hoſtia oblata pro peccato multitudinis. vt dictũ eſt ſupra.iiij.capitulo. c Hec quoq̃ʒ eſt lex hoſtie ꝓ delicto. Hic ↄ̃ſequẽter agiť de vſu hoſtie oblate ꝓ pctõ omiſſiõis. et iõ vocať ꝓ delicto.delictũ eñ dr̃ q̃ſi derelictũ.⁊ h̃ eſt qñ aliq̃d omittiť qd̃ q̃s facere teneť. d Sancta ſcõꝝ eſt. Nõ accipiť hic ſancta ſcõꝝ ꝓ illa parte ta bernaculi q̃ dicebať ſancta ſcõꝝ.ſʒ eſt ſenſus:eſt de nũero ſcõꝝ. q: om̃ia ſacrificia dicebãtur ſcã inq̃ʒtũ erãt ad diuinũ cultũ oblata. Cetera patẽt vſq̃ʒ ibi. e Ois maſculꝰ.vbi determiať a q̃bꝰ et vbi debeãt carnes huiꝰ hoſtie comedi. f Vtriuſq̃ʒ hoſtie.ſ.ꝓ pctõ et ꝓ delicto.

g Lex erit vna.ſ.q̃ʒtũ ad vſuʒ in pl̃ibꝰ tñ differũt. h Ad ſacerdo tẽ.Hic ponunť q̃ttuor regule generales reſpectu p̃cedẽtiũ. Pria ẽ ꝙ car nes hoſtie ꝓ pctõ cõmiſſiõis et omiſſiõis erãt ſacerdotis offerẽtis. q: il li ꝓ q̃bꝰ offerebanť nõ hẽbãt ptẽ aliquã:ad denotandũ ꝙ debebãt elõ gari a pctõ ꝑpetrato:cauẽdo a recidiuo. Scd̃a eſt de hoſtia holocauſti q̃ tota incẽdebať.excepta pelle.et illa erat ſacerdotis offerẽtis. ⁊ h̃ nota tur cũ dr̃:ſacerdos q̃ offeret ⁊c̃.tertia ẽ de oblatõe ſimile q̃ q̃litercũq̃ʒ co quať ſeu piſteť eſſe dʒ ſacerdoꝝ offerẽtis:vt notať cũ dr̃. ⁊ oẽ ſacri ficiũ ſimile ⁊c̃.q̃rta eſt ꝙ p̃dicta q̃ cedebãt in vſuʒ ſacerdoꝝ: cun ctis filijs aaron eq̃liter diuidebanť.qd̃ notať cũ dr̃. Cunctꝭ filijs aaron.q̃ q̃dẽ eq̃litas ſm ra. Sa.ſic ſeruabatur ꝙ q̃libʒ de filijs aaron hẽbat ſibi diẽ deputatũ ad offerẽdũ et oblatões illiꝰ diei ꝑtinebãt ad ip̃m ꝓ ſe ⁊ domo ſua. Alij ṽo dicunt ꝙ ibi ſeruabať eq̃li tas ꝓportõis:nõ tñ q̃ʒtitaťꝭ q: ob latões diuidebãť ſic ꝙ vnuſq̃ſq̃ʒ q̃ libet die accipie bat ſm ꝓportõeʒ ſui laboris. ſʒ di ctũ ra. Sa.magiſ ↄ̃cordat textui p̃ cedẽti. vt patet in tuẽti. Cap.vij.

Ec eſt lex hoſtie pa cificorum Hic ↄ̃ſequẽť de termiať d̃ vſu ho ſtie pacifice.et pri mo determinatur hmõi vſus. ſcd̃o offerẽdi modus. ibi. Locutuſq̃ʒ ẽ dñs. tertio poniť epilogꝰ ibi. Hec eſt vnctio.p̃ma in duas.q: p̃ põitur dicti vſus deteri natio.ſcd̃o circa h̃ põiť q̃dã expoſi tio ibi. Locutꝰ eſt dñs. Adhuc cir ca p̃mũ p̃mittitur vſus ex pte tẽpis ſcd̃o ſubdiť deter minatio vſus ex pte rei comeſtibiľ ⁊ comedẽtis. ibi. Caro q̃ aliq̃d te tigerit. Circa pri mũ ſciẽdũ:ꝙ ho ſtia pacifica du pliciť offerebať. vno mõ ꝓ benefi cio iã adepto.alio mõ ꝓ bñficio hñdo.p̃ma vocabať hoſtia lau datiua.et comedebať eadẽ die q̃ offerebať. ſcd̃a vocabať votiua vel ſpõtanea.q: nõ hẽbat rõnẽ ita debiti ſicut p̃ma:q: ꝓ bñficio accepto magꝭ teneť hõ ad ſeruiẽdũ deo: q̃ʒ ꝓ bñficio ſꝑato. ⁊ iõ ſi de hoſtia votiua aliq̃d remanebat in craſtinũ:tũc poterat come di ſcd̃a die.igiť p̃mittiť ↄ̃ditio p̃me hoſtie cũ dr̃. Si ꝓ gr̃arum actõe ⁊c̃. b Offerẽt panes in clibano coctos. c Con ſperſos oleo.q: in piſtatõe nõ ſolũ ponebať aq̃:ſʒ etiã admiſce bať oleũ. d Et lagana.facta de paſta cocta in aq̃ calida.

e Coctãq̃ʒ ſimulã.q̃dã ſpẽs erat panis p̃mo coctĩ aliquãtulũ in aqua calida:et poſtea in clibano f Et collyridas.panes ſũt valde tenues: ⁊ alibi vocanť cruſtule.q: totũ erat q̃ſi cruſta: ⁊ mo dicũ aut nihil erat ibi de mica. g Panes q̃ʒ fermẽtatos.hoc vid̃r eẽ ↄ̃triũ ei qd̃ dictũ eſt.s̃.ij.ca. Ois oblatio que offerť dño abſq̃ʒ fermẽto fiet. Dicẽdũ ꝙ ibi loq̃tur de oblatõe ponẽda ſup altare. Vñ ibi ſubdiť. Sup altare ṽo nõ iponenť ſcʒ fermẽtata h̃ aũt loq̃tur de oblatõe q̃ nõ põebať ſup altare. ⁊ ſic panis fermẽ tatꝰ offerebať cũ hoſtia pacifica ad eſuʒ carniũ. h Ex q̃bus vnꝰ. In hebreo habeť. Ex oĩbꝰ vnꝰ.q: de q̃ttuor modis paniũ p̃ dictis pl̃es panes offerebanť: ⁊ de q̃libet mõ vnꝰ panis tradeba tur ſacerdoti ꝓ p̃mitijs. ⁊ iõ panis fermẽtatꝰ poterat ſic offerri:q: de fermẽto debebãt p̃mitie dari. vt dictũ eſt.s̃.ca.ij. i Cuiꝰ carnes comedenť eadẽ die. et iõ ſi q̃d remanebat in craſtinũ igne cõburebať. ↄ̃ñter ꝓſeq̃tur de hoſtia votiua cũ dr̃. k Si vo to vľ ſpõte ⁊c̃.et pʒ lr̃a ex p̃dictis vſq̃ʒ ibi. l Si q̃s de carni bus victime.i.nõ ↄ̃ſequereť effectũ.ſ.bñficiũ a deo poſtulatũ:ꝓ q̃ impetrando fuit oblata.q: ꝑ iſtud peccatũ reddidit ſe indignũ.iõ ſub diť. m Que cũq̃ʒ aĩa tali edu lio ſe conta.p̃ua. rea erit.i. trãgreſ ſiõis legis huiꝰ.

n Caro. Hic cõ ſequenter deſcri biť vſus ex pte rei comeſtibilis cum dr̃. Caro q̃ aliq̃d tetigerit imun.nõ comedeť ⁊c̃. et ac cipiť hic caro nõ generaliť: ſʒ caro hoſtie pacifice tã tũ. Cõſequenť de terminať vſus ex pte comedẽtis cũ diciť o Qui fuerit mundꝰ ve ſceť ex ea. Aliq̃ li bri hñt imũdus ſʒ lr̃a talis eſt fal ſa.q: libri correcti hñt mũdus. et in hebreo hr̃. Ois mundꝰ veſceť ea. Poſſet eñ forſi tan aliq̃s credere ꝙ nõ eſſet licituʒ comedere carnes hoſtie pacifice ni ſi offerẽtibꝰ. et ꝓ pter hoc dr̃ hic ꝙ oĩs hõ poterat co medere:dũ tñ eẽt mũdus. Carnes eñ hoſtie pacifi ce poterãt comedi ab offerẽtibꝰ vbiq̃ʒ.tñ intra hierľm:et ad illud conuiuiũ poterat admitti q̃cunq̃ʒ erat mũdꝰ. Sʒ ſi aliq̃s imũ dus inde comederet ſciẽter puniri debebat morte. Iſta tñ imun dicia poterat eſſe duplex. vna ab intrinſeco:vtpote ſi aliq̃s eſſʒ le proſus:vel ſeminifluus vľ hmõi. et h̃ notať cũ dr̃. p Anima polluta ⁊c̃.i.hõ pollutus.q: ibi ps accipiť ꝓ toto. alia ab extrin ſeco.videlʒ ex tactu rei imũde.et h̃ notať cũ dr̃. q Et q̃ tetige rit imũdiciã ⁊c̃.vt.s̃. r Locutuſq̃ʒ eſt dñs Quia dictũ eſt ꝙ carnes hoſtie pacifice poterãt comedi a q̃libet hoĩe mũdo:ne igi tur crederet ꝙ eſus adipis et ſanguis ſiľr ↄ̃cederet:iõ excipiť cuʒ diciť. ſ Adipẽ ouis ⁊c̃. Ex h̃ aũt dicũt aliq̃ ꝙ adeps aĩaliũ aliorũ:dũ tñ eſſent licita ad comedendũ erat iudeis veſci licitus Alij aũt oppoſitũ dicũt ꝑut dictũ eſt.s̃.iij.ca. t Adipẽ cada ueris morticini.i.aĩalis ꝑ ſe mortui. u Et eiꝰ aĩalis qd̃ a be ſtia eſt captũ.i.interfectũ ſiue laceratũ. x Habebitis in vari os vſus.ſ.ad vnctiões coriorũ:et fomẽtũ lucernarũ ⁊ hmõi. quia talis adeps etiã ſi eſſet aĩalis mũdi non poterat offerri dño. nec etiã comedi. y Si q̃s adipẽ q̃ offerri ⁊c̃.i.cremari ſup altare holocauſti. Cõſeq̃nter ꝓhibet eſum ſanguinis cũ dr̃. Sanguinẽ q̃ʒ ⁊c̃.ſeq̃tur. z Tam de auibꝰ q̃ʒ de pecudibꝰ. Ex hoc dicit ra. Sal.ꝙ eſus ſanguis piſciũ ſʒ tñ holocauſtoꝝ non eſt iudeis interdictus. Rõnes aũt quare eſus ſanguis ꝓhibitꝰ eſt:tacte ſunt s̃.ca.iij. a Locutuſq̃ʒ eſt dñs. Hic ↄ̃ſequenť deſcribiť circa victimã pacificã offerẽdi modꝰ cũ dr̃. b Qui offert victimã pacificoꝝ:iſtud addiť ad deſignandũ q̃d ſignificať ꝑ ſacrificium ſcʒ illa que ſimul offerebãt cũ aĩali imolãdo ꝓ pacifica hoſtia: ſicut ſunt panes ſupradicti. lʒ eñ ꝓprie loq̃ndo ſacrificiuʒ ſit de aĩali:oblatio de aridis inanimatis. libamentũ de liq̃dis.tñ vnũ frequẽter poniť ꝓ alio. vt dictũ eſt.s̃. c Tenebit ma.adi.hoſ.et pectu. Sacerdotes eñ ſup ponebãt manꝰ ſuas manibꝰ offerẽtis. et ſic illud ſuppoſitũ eleuabať ver ſus celũ.et poſtea retra hebatur verſus terrã. ⁊ poſtea ad q̃ttuor ptes orbis:ad denotãduʒ ꝙ offerebať illi q̃ eſt dñs celi ⁊ terre et orbis. ⁊ pꝰ ea ſacerdos accipiens iſta de mãu offerẽtis cre mabat adipẽ ſup altare Pectuſculũ aũt et armꝰ dexter de hoſtijs pacifi cis cedebãt in vſuʒ ſacer dotũ vt hic determinať. cetere carnes cedebãt in vſus offerentium.

d Tuli a filijs iſrael.ſ. pectuſculũ et armum de xtrũ ad euitãdũ quãdaʒ ſpẽm diuinatõis que vo cať ſpatulomãtia: q̃ vte banť ydolatre. q̃ in ſpa tula ⁊ oſſe pectoris de ſuis ſacrificijs ſupſtitio ſe diuinabant.

e Hec ẽ vnctio. Hic po niť breuis epilogꝰ reſpe ctu p̃cedẽtiũ.cũ dr̃. Hec eſt vnctio aaron et filio rũ eiꝰ.i.oblatio in die vn ctõis eoꝝ.de qua dictuʒ eſt ca.p̃ce. qualiter debe at fieri.ſʒ eiꝰ executio po niť ca.ix. f Iſta eſt lex holocauſti ⁊ ſacrificij ⁊c̃.de q̃bus dictũ eſt ca. prece. g Et pacifi coꝝ victimis.de q̃bꝰ di ctũ eſt in hoc ca.

b Quã conſtituit dñs moyſi in monte ſynai. h̃ addiť ad oſtendẽdũ lo cũ in quo iſte leges date ſunt.

et tota[t] cremabiť in altari. Om̃e eñ ſacrificiũ ſacerdotũ igne ↄ̃ſu meť:nec q̃ſq̃ʒ comedet ex eo. Lo cutꝰ[u] eſt aũt dñs ad moyſen dicẽs Loq̃re aaron ⁊ filijs eiꝰ. Iſta eſt lex hoſtie ꝓ pctõ In[x] loco vbi of ferť holocauſtũ imolabiť corã do mio. Scm̃ ſcõꝝ eſt. Sacerdos[y] q offert comedet eam in loco ſcõ in atrio tabernaculi Quicq̃d[z] tetige rit carnes eiꝰ ſctificabiť. Si[a] d̃ ſã guie illiꝰ veſtis fuerit aſperſa laua biť in loco ſcõ. Vas aũt fictile i q̃[o] cocta eſt ↄ̃fringeť. q: ſi vas eneuʒ fuerit defricabitur ⁊ lauabiť aqua. Ois[b] maſculꝰ de genere ſacerdo tali veſceť de carnibꝰ eiꝰ:q: ſctm̃ ſcõꝝ eſt. hoſtia eñ q̃ cediť ꝓ pctõ cuius ſanguis infertur in taber naculũ teſtionij ad expiandũ i ſan ctuario nõ comedeť.ſʒ cõburetur igni. Hec[c] q̃ʒ ẽ lex hoſtie ꝓ dlicto Scã ſcõꝝ[d] eſt. Idcirco ubi imola biť holocauſtuʒ mactabiť ⁊ victi ma ꝓ delicto. Sãguis eiꝰ ꝑ gyꝝ altaris fundeť. Offerẽt ex ea cau dã ⁊ adipẽ q operit intralia duos re nũculos ⁊ piguedinẽ q̃ iuxta ilia ẽ reticulũq̃ʒ iecoris cũ renũculꝭ ⁊ ado lebit ea ſacerdos ſup altare. Incẽ ſum ẽ dñi ꝓ delicto. Ois[e] maſcu lus de ſacerdotali genere in loco ſcõ veſceť his carnibꝰ:q: ſcm̃ ſcõ rũ ẽ. ſicut ꝓ pctõ offerť hoſtia ita ⁊ ꝓ delicto Vtriuſq̃ʒ[f] hoſtie lex[g] una erit. Ad[h] ſacerdotẽ q eã obtu lerit ꝑtinebit. Sacerdos q offert holocauſti victimã:hẽbit pellem eiꝰ Et oẽ ſacrificiũ ſiľe qd̃ coq̃tur in clibano: ⁊ q̃cq̃d in craticula vel in ſartagine p̃pať eiꝰ erit ſacerdo tis a q̃[o] offerť:ſiue oleo ↄ̃ſperſa ſi ue arida fuerit Cũctis filijs aaron mẽſura eq̃ ꝑ ſinglõſ diuideť. vij

Ec[a] eſt lex hoſtie pacifico rũ q̃ offerť dño. Si ꝓ gra tiarũ actõe oblatio fuerit offerẽt[b] panes abſq̃ʒ fermẽto conſperſos[c] oleo et[d] lagana azima vncta oleo coctãq̃ʒ[e] ſimilã ⁊[f] collyridas olei admixtõe ↄ̃ſperſas panes[g] q̃ʒ fer mẽtatos cũ hoſtia gr̃arũ q̃ imolať ꝓ pacificis ex[h] q̃bus vnꝰ ꝓ p̃mi tijs offerť dño:et erit ſacerdotis q fũdet hoſtie ſãguinẽ. Cuiꝰ[i] car nes eadẽ comedẽť die:nec rema nebit ex eis q̃cq̃ʒ uſq̃ʒ mane. Si[k] uoto uel ſpõte q̃ſpiã obtulerit ho ſtiã:eadẽ ſiľr edeť die.ſʒ ⁊ ſi q̃d in craſtinũ remãſerit veſci licituʒ eſt Quicq̃d aũt tertiꝰ iuenerit dies ignis abſumet ſi[l] q̃s de carnibꝰ vi ctime pacificoꝝ die tertio come derit irrita fiet eiꝰ oblatio nec ꝓde rit offerẽti qn potiꝰ quecũq̃ʒ[m] aĩa tali ſe edulio ↄ̃taminauerit p̃uari catõis rea erit. Caro[n] q̃ aliq̃d te tigerit immũdũ nõ comedeť ſʒ cõ bureť igni. Qui[o] fuerit mũdꝰ ve ſceť ex ea aĩa[p] polluta q̃ ederit de carnibꝰ hoſtie pacificoꝝ que obla ta eſt dño ꝑibit de pplĩs ſuis et[q] q̃ tetigerit imundiciã hoĩs vel iu mẽti ſiue oĩs rei que polluere põt et comederit de hmõi carnibꝰ: in teribit de pplĩs ſuis. Locutuſq̃ʒ eſt dñs ad moyſen dicẽs. Loque re filijs iſrael. Adipem[ſ] ouis et bo uis ⁊ capre non comedetis. Adi pẽ[t] cadaueris morticini et[u] eiꝰ ani malꝭ qd̃ a beſtia captũ eſt habebi tis[x] in varios uſus. ſi[y] q̃s adipeʒ q offerri dʒ i icenſuʒ dñi comederit ꝑibit de pplõ ſuo. ſanguinẽ quo q̃ʒ oĩs aĩalis nõ ſumetis i cibo tã[z] de auibꝰ q̃ʒ de pecoribꝰ. Ois aĩa que ederit ſanguinem ꝑibit de po pulis ſuis. Locutuſq̃ʒ[a] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Loq̃re filijs iſrael dicẽs. Qui[b] offert uictimã pacifi corũ dño offerat ſimul ⁊ ſacrificiũ id ẽ libamẽta eiꝰ. Tenebit[c] mani bus adipẽ hoſtie: et pectuſculuʒ. Cũq̃ʒ ãbo oblata dño ↄ̃ſecraue rit tradet ſacerdoti q adolebit adi pẽ ſup altare:pectuſculuʒ aũt erit aaron ⁊ filioꝝ eiꝰ. Armꝰ q̃ʒ dex ter de pacificorũ hoſtijs: cedet in primitias ſacerdotis Qui obtule rit ſanguinẽ ⁊ adipẽ filiorũ aaron: ipſe hẽbit ⁊ armũ dextrũ in portõe ſua. Pectuſculũ eñ eleuatõis et armũ ſeꝑatõis tuli[d] a filijs iſrael d̃ hoſtijs coꝝ pacificis ⁊ dedi aaron ſacerdoti et filijs eiꝰ lege ꝑpetua ab om̃i populo iſrael. Hec[e] eſt vn ctio aaron ⁊ filioꝝ eius in cerimo nijs dñi die q̃ obtulit eos moyſes vt ſacerdotio fungerentur: ⁊ que p̃cepit eis dari dñs a filijs iſrael re ligione ꝑpetua in generatõibꝰ ſu is. Iſta[f] eſt lex holocauſti et ſacri ficij ꝓ peccato atq̃ʒ delicto: ⁊ ꝓ cõ ſecratõe ⁊[g] pacificorum victimis: quã[h] cõſtituit dñs moyſi in mõte ſynai qñ mãdauit filijs iſrael vt of ferrẽt oblatões ſuas dño in deſer to ſynai. viij.

In ca.vij.vbi dr̃ in poſtilla. Sʒ ſi aliq̃s imũdus inde come deret ſciẽter debeat puniri morte.

Duriſſimũ eſſet dicere vt ꝑ talẽ comeſtionẽ hõ punireť capitaliter ſʒ aliť ẽ dicẽdũ.nã in h̃ loco dr̃ de tali trãſgreſſore. Peribit vel in teribit de pplĩs ſuis et ſiľr in multꝭ alijs dr̃ ſiľr qd̃ intelligiť ſcd̃m gloſaʒ nr̃aʒ vt nõ dicať ouis ſʒ lupꝰ rapax. Vñ in q̃ʒpluribus locis vbi ſiľis ſnĩa põiť ſm hebreos diuine vltõi itelligiť tale peccatũ relinq̃:nõ ꝙ ꝑ hoĩem ad penã capitalẽ iudiceť. et eſt hũanior ſnĩa. nã de illo in cuius domo inueniret ſeu appareret q̃ʒtũcũq̃ʒ modicũ fermẽti in tp̃e paſchali et in q̃ʒplurimis caſibꝰ leuiſſimis talia ṽba in veteri lege leguntť in q̃bus duriſſimũ eſſet crimen capitale introducere.

In eodẽ ca.vij.vbi dr̃ in poſtilla. Tenebit manibꝰ adipẽ hoſtie ⁊c̃.

Acerdos in hmõi oblatõibꝰ faciebat q̃ttuor Additio.ij. motꝰ tm̃.ſ.eleuare verſus celũ.et retrahere ṽſus terrã. et mouere antrorſuʒ. ⁊ retrahere retrorſuʒ. et ſic in hmõi motibꝰ ꝓpe fiebat ſignũ crucis. vt pʒ ↄ̃ſiderãti ⁊c̃. Replica correctorij ↄ̃ Burgeñ.

N ca.vij.leuitici cũ poſtilľ.expõeret illũ paſſũ. Qui fuerit mũdꝰ veſceť ex ea. Inť cetera cũ dixit.ſʒ ſi aliq̃s imũdꝰ inde comederet ſciẽter:puniri morte debebat. Burgeñ.eũ notat inq̃ens. Duriſſi mũ eſſet dicere vt ꝑ talẽ comeſtionẽ hõ punireť capitaliť. Et dic ſm nr̃aʒ glo. vbi de trãſgreſſoribꝰ ſm hebreos pena his ṽbis p̃ſigať. Peribit vel interibit de pplĩs ſuis. h̃ intelligi vt tale pctm̃ diuine vltõi relinq̃ť. vñ inq̃t. hec ẽ hũanior ſnĩa. Quid eſt tũc qd̃ dr̃ Nu.xv.cap̃.de hoĩe q̃ in die ſabbati ligna collegit.quẽ cũ moyſes et aaron in carcere incluſiſſent: ne ſciẽtes q̃d ſup eo facere deberẽt,nunq̃d iuxta verbuʒ qd̃ locutꝰ fuit dñs

Universidad de Salamanca. BGH

ad moyſen. vt ibi legit. Anima vero q̄ ꝑ ſupbiā aliq̄d cōmiſerit: ſiue ciuis ſi
ue pegrinꝰ ſit ille: qm̄ aduerſus dn̄m rebellis fuit ille pibit de pplo ſuo
⁊c̄. Dn̄s hoc ipm verbū moyſi et aaron neſciētibꝰ q̄d cū eo trāſgreſſore
agere deberēt clarꝰ expoſuit: vt ibidē ſubdit. Dixitq̄ dn̄s ad moyſen.
Morte moriat̄ hō iſte. Obruet eū lapidibꝰ oīs turba ex̄ caſtra ⁊c̄. In

miſteriū qđ debebat fieri in ꝯſecratōe ſacerdotū. vt pꝫ de ſacrifi
cijs tūc fiēdis q̄ poſtea ſubdunt̄. Cōſequent̄ ſubdit̄ vnctio ipſius
aaron cū dr̄. k Qđ fundēs ſup caput aaron ⁊c̄. Modꝰ aūt
huiꝰ vnctōis deſcriptꝰ eſt Exo. xxix. l Filios q̄ꝫ eiꝰ. Hic ꝯſe
quent̄ deſcribit̄ illud qđ erat ꝓpriū in cōſecratōe minoꝝ ſacerdo

a Locutuſq̄ꝫ eſt dominꝰ ad moyſen dicēſ Tolle[b] aarō
cū filiis ſuis: ueſtes coꝝ ⁊[c] vnctōis
oleū uitulū ꝓ pctō duos arietes:
caniſtrū cū azimis ⁊[d] ꝯgregabis
oēꝫ cetū iſrael ad oſtiū tabernacu
li. Fecit moyſes ut dn̄s impaue
rat: ꝯgregataq̄ꝫ oī turba an̄ fores
tabernaculi ait. Iſte eſt ſmo quē
iuſſit dn̄s fieri. ſtatimq̄ꝫ[e] obtulit[f]
aaron ⁊ filios eiꝰ. Cūq̄ꝫ lauiſſet
cos veſtiuit[g] pontificē ſubucula li
nea accingēs cū baltheo: ⁊ indu
ens eū tunica hyacinthina ⁊ deſu
per hūerale ipoſuit: qđ aſtringēs
cīgulo aptauit rōnali in q̊ erat do
ctrina et veritas. Cydari q̄ꝫ texit
caput ⁊ ſup ea ꝯtra frontē poſuit
laminā aureā ꝯſecratā in ſcificatō
ne: ſicut p̄ceperat ei dn̄s. Tulit[h]
⁊ vnctōis oleū q̊ liniuit taberna
culū cū oī ſuppellectili ſua. Cum
q̄ꝫ[i] ſctificās aſpſiſſet altare ſeptem
vicibꝰ unxit illđ: ⁊ oīa vaſa eiꝰ la
brūq̄ꝫ cū baſi ſua ſctificauit oleo.
qđ[k] fundēs ſup caput aarō vnxit
cū ⁊ ꝯſecrauit. Filios[l] q̄ꝫ eiꝰ obla
tos: ueſtiuit[m] tunicis lineis et cin
xit baltheis: impoſuitq̄ꝫ mitras vt
iuſſerat dn̄s. Obtulit[n] ⁊ vitulū ꝓ
peccato. Cūq̄ꝫ ſup caput eius po
ſuiſſet aaron ⁊ filii eiꝰ manꝰ ſuas
imolauit eū hauriēs ſanguineꝫ: et
tincto digito tetigit cornua altaris
ꝑ gyrū: q̊ expiato ⁊ ſctificato: fu
dit reliquū ſanguinē ad fūdamēta
eiꝰ. Adipē vero q erat ſup uitalia
et reticulū iecoris: duoſq̄ꝫ renūcu
los cū aruinulis ſuis adoleuit ſup
altare: uitulū cū pelle ⁊ carnibꝰ et
fimo cremās extra caſtra ſicut pre
cepat dn̄s. Obtulit ⁊ arietē in ho
locauſtū ſup cuiꝰ caput cū ipoſuiſ
ſent aaron ⁊ filij eiꝰ manꝰ ſuas im
molauit eū ⁊ fudit ſanguinē eiꝰ ꝑ
circuitū altaris. Ipſumq̄ꝫ arieteꝫ in
fruſta ꝯcidēs: caput eiꝰ ⁊ artus ⁊
adipē adoleuit igni: lotis priꝰ in
teſtinis et pedibꝰ. Totūq̄ꝫ ſimul
arietē incēdit ſup altare eo ꝙ eſſꝫ
holocauſtū ſuauiſſimi odoris do
mino ſicut p̄cepat ei. Obtulit et
arietē ſecūdū i ꝯſecratōe ſacerdo
tū: poſuerūtq̄ꝫ ſup caput eiꝰ aarō
⁊ filii eiꝰ manus ſuas. Quē cū im
molaſſꝫ moyſes ſumēs de ſangui
ne eiꝰ: tetigit extremū auricule de
xtre aaron ⁊ pollicē manꝰ eius de
xtre ſimiliter et pedis. Obtulit et
filios aaron. Cūq̄ꝫ đ ſanguie arie
tis imolati tetigiſſet extremū auri
cule ſinguloꝝ dextre ⁊ pollices ma
nus ac dextri pedis: reliquū fudit
ſup altare ꝑ circuitū. Adipē vo ⁊
caudā oēꝫq̄ꝫ pinguedinē q̄ opit i
teſtina: reticulūq̄ꝫ iecoris ⁊ duos
renes cum adipibus ſuis ⁊ armo
dextro ſepauit. Tollēs aūt de ca

q̄ eīn magis ille pecca
uit ligna colligēdo q̄ꝫ q̄
ſciēter ex ꝯtēptu vel ꝑ ſu
perbiā ꝯtaminatꝰ et im
mūdꝰ de hoſtia pacifi
ca v eſceret̄. Nec poſtil'.
de eo q̄ ignorāter faceret
hoc dixit: cū apte inq̄t. ſꝫ
ſi aliq̄s imūdus inde co
mederet ſcient̄ q̄ſi ex con
tēptu vel ſupbia diceret.

Capl'm. viij.

a Locutuſq̄ꝫ eſt do
minus. Supius
actū eſt de ſacrifi
cijs et oblatōibꝰ. h̄ ꝯn̄r
agit̄ de ipis offerētibus
⁊ p̄mo agit̄ de offerenti
bꝰ rōne officij: cuiuſmo
di erāt ſacerdotes. ſcđo
de offerētibꝰ ex ꝓfeſſiōe
fidei cuiuſmodi erāt alij
iferiores. q: ſacrificia il
la erāt quedā ꝓteſtatōeſ
fidei offerētiū. et de his
agit̄ ca. xi. Pria in tres.
q: p̄mo deſcribit̄ circa
ſacerdotes ꝯſecratōis ri
tus. ſcđo ꝯſecratoꝝ vſus
c. ix. tertio eoꝝūdeꝫ caſus
c. x. Circa p̄mū p̄mittun
tur ea q̄ erāt ad ꝯſecra
tionē ſacerdotū neceſſa
ria. cū dr̄. b Tolle
aaron cum filijs ſuis ve
ſtes coꝝ. q̄rum forma et
materia deſcpta fuit Exo.
xxviij. c Et vnctio
nis oleū. cuiꝰ cōfectio de
ſcripta fuit Exo. xxx.
d Et cōgregabis oēm
cetū. vt videat oīs ppl's
ꝙ aaron nō ingeſſerit ſe
ad dignitatē ſacerdotij:
ſꝫ magis ſuſcepit ex pre
cepto dn̄i. Secundo po
nit̄ ꝯſecratōnis executio
cū dicit̄. e Statim
q̄ꝫ obtulit ⁊c̄. Et diuidi
tur in q̄ttuor ptes. q: pri
mo ponunt̄ q̄dā cōia aaron et eiꝰ filijs circa eoꝝ ꝯſecrationē. ſecūdo ptī
nētia ad ſolū pontificē. ibi. Veſtiuit. tertio filijs eiꝰ ꝓpria. ibi. Filios q̄ꝫ
eius. q̄rto reuertit̄ ad cōia. ibi. Obtulit et vitulū ꝓ peccato. Circa p̄muꝫ
ponunt̄ duo cōia aaron et filijs eiꝰ. Primū eſt eoꝝ oblatio cū dicit̄.
e Obtulit aaron ⁊ filios eiꝰ. ſtatuēs corā altari. q: applicabant̄ diuino
cultui. Secūdū eſt eoꝝ lotio cū dr̄. f Cūq̄ꝫ lauiſſet eos. ꝑ hāc lotio
nē dat̄ intelligi ꝙ debebāt eſſe corde et cōuerſatōe mūdi. et ab omī imū
dicia peccati expediti. g Veſtiuit. hic ponunt̄ ea q̄ erāt ꝓpria ipſiꝰ
aaron: quoꝝū p̄mo erat induitio eiꝰ veſtimētis pōtificalibꝰ. qđ notat̄ cū
dicit̄. Veſtiuit pōtificē ſubucula linea. Exo. xxviij. vocat̄ tūica linea: vbi
veſtimēta pōtificis et modꝰ induitōis pleniꝰ ſunt deſcripta et expoſita.
Secūdū eſt eius vnctio: p̄mittit̄ tamē vnctio tabernaculi et vaſoꝝꝫ eiꝰ
inter que eſt altare thymiamatis. et hec vnctio notat̄ cū dicit̄.
h Tulit ⁊ vnctōis oleū ⁊c̄. et ſubdit̄ vnctio altaris holocauſti et vaſo
rū eius. et labij enei que erāt extra tabernaculū cū dicit̄. i Cūq̄ꝫ ſan
ctificās aſperſiſſet altare ⁊c̄. p̄mittit̄ autē cōſecratio et vnctio iſtoꝝ conſe
cratōi ſacerdotū. q: miſtrari nō poterāt niſi in loco p̄us cōſecrato illđ mi

tū. cū dicit̄. Filioſ
q̄ꝫ eiꝰ oblatos ve
ſtiuit. aliqui vo li
bri habet. Conſe
crauit et veſtiuit.
ſꝫ ly ꝯſecrauit nō
eſt de textu. q: nō
habet̄ in hebreo:
nec in libris corre
ctis. et per h̄ exclu
dit̄ dictū aliquo
rum qui dicūt ꝙ
manus minoꝝꝫ
ſacerdotuꝫ erant
vncte oleo ꝯſecra
tōis eo ꝙ credūt
ꝙ hoc verbū cō
ſecrauit ſit de tex
tu. Solꝰ eīn ſum
mus ſacerdos vn
gebat̄ illo oleo cō
ſecratōis. vt dcm̄
eſt. ſ. iiij. capi.
m Tunicis line
is ⁊c̄. De iſtis or
namētis minoꝝꝫ
ſacerdotū dictuꝫ
fuit Exo. xxix. hic
q̄rit̄ quō moyſes
ꝯſecrauit aarō cū
nō eſſet ſacerdos
dicendū ꝙ h̄ fec̄
ex mādato domi
ni: q̄ ꝑ quēcunq̄ꝫ
pōt pōtificē conſe
crare. Itē quomō
poſtea ꝯſecrauiſt
pōtifices. Dicūt
aliq̄ ꝙ ꝑ induitō
nē veſtimētoꝝ pō
tificaliū poſt mor
tē p̄deceſſoꝛis: nec
aliud reqrebatur
vt vidȝ de eleaza
ro Nu. xx. Aliqui
dicūt ꝙ ꝑ inferio
res ſacerdotes: ſi
cut et papa conſe
crat̄ ꝑ inferiores
ſe. n Obtu
lit et vitulū. Hic ꝯn̄r reuertit̄ ad deſcribēdū duo q̄ erāt cōia in cō
ſecratōe aaron et filioꝝū eiꝰ. Primū eſt oblatio ꝓ eis fiēda. Se
cundū reluſio eis iniūgenda: ibi. Cūq̄ꝫ ſctificaſſet eos. Circa pri
mū ponit̄ triplex oblatio. p̄ma ꝓ peccato. ſecūda in holocauſtuꝫ.
ibi. obtulit ⁊ arietē in holocauſtū. tertia pacifica ꝓ ꝯſecratōne ſa
cerdotū. ibi. Obtulit et arietē ſecūdū. Expoſitio aūt iſtarū obla
tionū poſita eſt Exo. xxix. vbi iſte oblatōes p̄cipiunt̄ fieri eo mo
do q̊ ponit̄ h̄ earū executio. a Cūq̄ꝫ ſanctificaſſet eos. Hic
ꝯn̄r deſcribit̄ ſacerdotū reluſio: vt nō cōmiſceret̄ hoibꝰ vulgari
bus: nec implicarent̄ negocijs ſecularibꝰ donec impleta eſſet ꝯſe
cratio eoꝝū que durabat. vij. diebꝰ et h̄ eſt qđ dicit̄. b Prece
pit eis di. co. car. an̄ fo. taber. ⁊c̄. q: nec ꝓ comeſtiōe poterāt exire
atriū ſacerdotum. c Quicq̄d aūt reliquū fu. ⁊c̄. q: oblatio
erat pacifica ꝓ gratiarū actōe. eo ꝙ dn̄s ꝓmouerat aaron et fili
os eiꝰ ad dignitatē ſacerdotij. et ideo nō poterat in craſtino come
di. vt dictū fuit ca. p̄ce. d Septē eīn diebꝰ finit̄ conſecratio.
dicit ioſephus ꝙ q̄libet die illiꝰ ſeptenarij reiterabant̄ eadē ſacri

ficia ſicut et p̄ma die. e Die ac nocte ma. in ta b.. intra atriuꝫ
vbi erat tabernaculū. dicūt tn̄ aliq̄. ꝙ ꝓ ſecreto neceſſitatis natu
re poterāt inde exire. Alij aūt dicūt ꝙ erat ibi locꝰ patꝰ ꝓ tali ne
ceſſitate. Primū vidȝ rōnabile ꝓ ſctitate loci. f Obſuātes
cuſto. do. i. qđ p̄cepit cuſtodiri circa finē. viij. cap. et p̄ncipium. ix.

de āni. Nō aūt diuerſitat̄ dictoꝝ iſtoꝝ tāgēt̄ lib. Nu. vij. ca. vbi hꝫ locū.
Cōſequēter ſubdit̄ p̄ceptū moyſi fcm̄ ipi aarō: cū dr̄. b Tolle de ar
mēto. i. ꝓuide de ſūptibꝰ tuis. c Vitulū ꝓ pec. i. imolādum ꝓ pctō
tuo: in mēoriā vituli ab aaron fabricati. exo. xxxij. ca. d Et arieteꝫ in
mēoriā arietis imolan ꝓ yſaac. Gen̄. xxij. Scđo ſubdit̄ p̄ceptū fcm̄ po
pulo iſrl' cū dr̄.

niſtro azimoꝝ qđ erat coram dn̄o
panes abſq̄ꝫ fermēto: et collirīdā
cōſperſam oleo. laganūq̄ꝫ poſuit
ſup adipes ⁊ armū dextrū: tradēs
ſimul oīa aaron ⁊ filiis eiꝰ. Qui
poſtq̄ꝫ leuauerūt ea corā dn̄o: rur
ſuꝫ ſuſcepta de manibus coꝝ ado
leuit ſuper altare holocauſti eo ꝙ
cōſecratōis eſſet oblatio in odorē
ſuauitatis ſacrificii dn̄o. Tulitq̄ꝫ
pectuſculū eleuās illud corā dn̄o
de ariete ꝯſecratōis in pteꝫ ſuā ſicͣ
p̄ceperat ei dn̄s. Aſſumenſq̄ꝫ vn
guentū ⁊ ſanguinē q erat in altari
aſperſit ſuper aaron ⁊ ueſtimēta
eius ⁊ ſuper filios illius ac ueſtes
coꝝ. Cūq̄ꝫ[a] ſcificaſſet eos i ueſti
tu ſuo: p̄cepit[b] eis dicens. Coqte
carnes an̄ fores tabernaculi ⁊ ibi
comedite eas. Panes q̊ꝫ ꝯſecra
tōis edite q poſiti ſunt in caniſtro
ſicut p̄cepit mihi dn̄s dicēs Aarō
et filij eiꝰ comedēt eos. Quicq̄d[c]
aūt reliquū fuerit de carne ⁊ pani
bus: ignis abſumet De oſtio quo
q̄ꝫ tabernaculi nō exibitis. vij. die
bus uſq̄ꝫ ad diē q̊ cōplebit̄ tēpus
cōſecratōis vr̄e. Septem[d] eīn die
bus finit̄ cōſecratio ſicut in p̄ſen
tiarū factū eſt ut ritus ſacrificij cō
pleret̄. Die[e] ac nocte manebitis
in tabernaculo obſeruātes[f] cuſto
dias dn̄i ne moriamini. Sic enim
mihi p̄ceptū eſt. Feceruntq̄ꝫ aarō
et filii eius cuncta que locutus eſt
dominus per manū moyſi.

Capitulum. ix.

f Acto[a] aūt octauo die uoca
uit moyſes aaron et filios
eius ac maiores natu iſrael: dixit
q̄ꝫ ad aaron. Tolle[b] de armento
uitulū[c] ꝓ peccato et[d] arietē in ho
locauſtū vtrūq̄ꝫ imaculatū: et of
fer illos corā dn̄o et ad filios iſrael
loq̄ris. Tollite[e] hircū ꝓ peccato
et[f] uitulū. atq̄ꝫ[g] agnū anniculū et ſi
ne macula in holocauſtū boueꝫ[h]
⁊ arietē ꝓ pacificis: ⁊ imolate coſ
corā dn̄o in ſacrificio ſinguloꝝꝫ ſi
milam cōſperſam oleo offerētes.
Hodie[i] eīn dominus apparebit
nobis. Tulerunt[k] ergo cūcta que
iuſſerat moyſes ad oſtiū taberna
culi: ubi cū oīs multitudo aſtaret
ait moyſes. Iſte[l] eſt ſermo quē p̄
cepit dn̄s: facite ⁊ apparebit vob̄
gloria eiꝰ. Et dixit ad aaron. Ac
cede ad altare: ⁊ imola ꝓ peccato
tuo. Offer holocauſtū ⁊ dep̄care
ꝓ te ⁊ ꝓ pplo. Cūq̄ꝫ mactauerit̄
hoſtiā ppli: ora ꝓ eis ſicut p̄ce
pit dn̄s. Statimq̄ꝫ[m] aarō accedēs
ad altare imolauit vitulū ꝓ pctō
ſuo: cuiꝰ ſanguinē obtulerūt ei fi
lii ſui. In q̊ tingēs digitū tetigit
cornua altaris: ⁊[n] fudit reſiduū ad
baſim eiꝰ. Adipēq̄ꝫ et renūculos
ac reticulū iecoris q̄ ſunt ꝓ pctō:
adoleuit ſup altare ſicut p̄ceperat
dn̄s moyſi. Carnes vero ⁊ pelleꝫ
eiꝰ extra caſtra cōbuſſit igni imo
lauit et holocauſti victimā. Ob
tulerūtq̄ꝫ ei filii ſui ſanguineꝫ eius
quem fudit ſup altaris circuitum.
Ipſam etiā hoſtiā in fruſta conci
ſam cū capite ⁊ mēbris ſingulis
obtulerūt q̄ oīa ſup altare crema
uit igni: lotis aqua priꝰ inteſtinis
et pedibus. Et ꝓ pctō ppli offe
rens mactauit hircū: expiatoq̄ꝫ al
tari fecit holocauſtū addens in ſa
crificio libamēta q̄ pariter offerun
tur et adolēs ea ſup altare: abſq̄ꝫ[o]
cerimoniis holocauſti matutini.
Immolauit et bouē atq̄ꝫ arietem
hoſtias pacificas populi. Obtu
leruntq̄ꝫ ei filii ſui ſanguinē queꝫ
fudit ſuper altare in circuitu. adi
pem autem bouis ⁊ caudā arietis
renunculoſq̄ꝫ cū adipibus ſuis ⁊
reticulū iecoris poſuerunt[p] ſuper
pectora. Cūq̄ꝫ cremati eſſent
adipes ſuper altare. pectora corū
et armos dextros ſeparauit aaron

Pōt eīn pōi bre
uis moralitas ꝑ
h̄ ꝙ pōtifex nouꝰ
et ſacerdotes re
cluſi fuerunt. vij.
diebꝰ. et octaua
die obtulerūt: vbi
intelligunt̄. vij. a
q̄bus debēt abſti
nere pōtifices. et
ſacerdotes de no
uo ꝯſecrati. ſ. pli
xitas dormitōis:
voluptas comeſ
ſatōis. inutilitas
actōis. mlīplici
tas diſtractōis. va
nitas ꝯfabulatio
nis. varietas fi
ctōis. vilitas affe
ctōnis: q̄ facto de
bet offerre rigorē
pnīe et auſteritatē
q̄ ſignat̄ ꝑ vitulū
ꝓ pctō. Vigoreꝫ
patientie et ſolidi
tatis ꝑ vitulū in
holocauſtū. De
corē innocentie et
ſimplicitatis per
agnū anniculum
Laborē induſtrie
et ſedulitatis per
bouē. Splēdorē
ꝓuidētie et ꝑſpi
cacitatis. ꝑ arietē
pro pacificis. Ni
torē ꝯſciētie ⁊ pu
ritatis ꝑ ſimilam
Dulcorē leticie et
ſuauitatis ꝑ colly
ridā ꝯſperſā oleo
miſericordie ⁊ pie
tatis. Cap. ix.
a Facto au
tē octauo
die Poſt
q̄ꝫ deſcripta ē ſa
cerdotū ꝯſecratio
h̄ ꝯn̄r deſcribitur
officij ſui executō
circa qđ p̄mo pōi
tur p̄ceptū moyſi
ſcđo impletio p̄ce
pti. ibi. Tulerunt
tertio approbatō
dn̄i. ibi. apparuit
ꝙ glia dn̄i. Cir
ca p̄mū p̄mittitur
tps cum dicit̄.
a Facto aūt. viij
die. Dicūt ra. ſa. ꝙ
iſta dies fuit pria
dies āni ſecundi
egreſſiōis đ egy
pto. alij dicūt ꝙ
fuit. viij. dies eiuſ

b Tolle hircuꝫ ꝓ pctō
⁊c̄. eo ꝙ hircꝰ ē aīal feti
dū. ad denotādū graui
tatē pcti mltitudis ppl'i.
q: ſicͣ bonū cōe ē diuinꝰ
ita peccatū cōe peius.
f Et vitulū ꝓ vitulo cō
flatili in q̄ peccauit mul
titudo. g Atq̄ꝫ agnū
in memoriā agni paſcal'
ꝓ cuiꝰ imolatōe fuerunt
ſaluati ab angelo pcutiē
te p̄mogenitos egypti.
h Bouē ⁊ arietē ꝓ pa
cificis. ita ꝙ de oī aīali i
molato fieret oblatio.
i Hodie eīn dn̄s appa
rebit vobiſ. hoc addit̄ ꝓ
cā ſacrificioꝝ p̄dictoꝝꝫ
ac ſi dicat̄: iuſtum eſt ꝙ
talia ſacrificia fiant ho
die: q: dn̄s apparebit ꝑ
effectum dādo ignē đ ce
lo in altari holocauſtoꝝ
ꝓut h̄z. ſ. ſciebat eī moy
ſes ꝑ reuelatōꝫ diuinā h̄
eſſe futurū eadem die.
k Tulerūt ḡ. Hic ꝯn̄r
ponit̄ ipletio p̄cepti. ⁊ p̄
q̄ꝫtū ad pplm cū dr̄. Tu
lerūt ḡ cuncta q̄ iuſſerat
moyſes ei obediēdo.
l Iſte ē ſmo quē ⁊c̄. fa
cite ⁊ apparebit ⁊c̄. i. reꝫ
ſmōe ſignificatā. Secū
do q̄ꝫtū ad aaron cū dr̄.
Dixitq̄ꝫ ad aaron. acce
de ad altare. ⁊ ſubdit̄ eiꝰ
obediētia cū dr̄.
m Statiq̄ꝫ aarō ac. ad
al. ⁊c̄. te. cor. al. ſ. holo
cauſti. qđ patet ex h̄ qđ
ſubdit̄. n Et fudit
reſiduū ad ba. eiꝰ. Non
eīn fūdebat̄ ſanguis ad
baſim altar' thymiamat̄
ſꝫ tm̄ ad baſim altar' ho
locauſti. Cetera patēt ex
ſupradict̄ vſq̄ꝫ ibi.
o Abſq̄ꝫ cerimōijs ho
lo. ma. i. iugis ſacrificij
qđ nunq̄ꝫ ꝓpt̄ aliq̄ alia
ſacrificia itermittebatur
ita ꝙ iuge ſacrificū ma
tutinū p̄ offerebatur an̄
oīa alia. ⁊ veſptinū vlti
mo poſt omnia alia.
p Poſu. ſup pe. ⁊c̄. ſ. q̄
erāt cremāda i altari: ad
hoc ꝙ cū pectoribꝰ ele
uarent̄ corā altari mō ſu
pradicto. vij. ca. ⁊ pꝰ ta
lē eleuatōꝫ adipes et illa
que cremāda erāt pone
bant̄ ſup altare vt crema
rentur. ⁊ pectora et armi

Universidad de Salamanca. BGH

dextri remanebāt ꝑ vſu ſacerdotū. q Et extē.ma.ad po.be. eis. qꝛ cōpleto ſacrificio ſacerdos dꝫ bñdicere pp̄lo. r Deſcēdit. qꝛ aſcen/derat ad faciēdū officiū ſup altare holocauſtorū. de mō aūt huius aſcē/ſus dictū fuit Exo. xx. q̄ nō pōt eſſe p gradus. et iō dicūt aliqui q̄ hora miſtratōis ſup altare ponebaꝫ q̄dā ſcabellū iuxta altare: ſup qḋ aſcen/dēs ſacerdos miſtrabat

locut⁹ eſt dñs ſanctificabor ⁊c̄. q̄ſi diceret. nō eſt mirū ſi iſti ſunt mortui. qꝛ illi q̄ appropinquāt ad miſtrādū dñō debēt eſſe ſācti et ꝑudi et diſcreti. Nō eñ de⁹ ſcīficaꝫ in ſeipo: cuꝫ de neceſſitate ſit ſanctiſſim⁹ ſꝫ in ſibi ſeruiētib⁹. ꝑpter qḋ dr̄ Exo. xix. Sacerdotes q̄ accedūt ad me ſanctificenꝫ ne ꝑcutiā eos.

Ra. ſal. dicit q̄ erat ibi q̄dā aſcēſus lōgus paulatim aſcēdens ſine gradibus ꝓcedēs v̄ſus altare ita ꝑpe ſicut poterat: dū tñ nō tāgeret altare.

s Ingreſſi aūt moyſes et aaron taber. duplici ex cā ingreſſus fuit moyſes cū aaron. vna fuit vt oſtēderet ei modū offerēdi thymiama ſup altare thymiamatis: qḋ erat intra tabernaculū. qꝛ lꝫ ſacrificia eſſent cōpleta q̄ītū ad ea q̄ fiēda erant in altari holocauſtorꝫ. vt dictū eſt. tñ nō erāt oīno ꝯſūmata: donec poſt oblatōes factas ī altari holocauſtoꝝ ſacerdos intraret tēplū ad offerēdū incenſuꝫ. ſm q̄ dicit ap̄ls ad hebr̄. ix. In priori qui dē tabernaculo ſemp introibāt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ꝯſūmātes. alia aūt cā fuit vt ambo ſimul intra tabernaculū orarent deuꝫ ꝓ datione ignis t Et deīceps egreſſi bñ. po. quia tunc erāt ſacrificia ꝑfecte cōſūmata. v Apparuit glīa dñi. hic ꝯſequēter deſcribiꝫ ipſius dei approbatio circa ſacerdotiū aarō p h̄ q̄ ignis deſcēdit dat⁹ a deo ꝯſumēs ſacrificia. h̄ eñ fuit ſignū acceptatōis diuīe ſicut et Gen. iiij. de ſacrificio abel. et. iij. reg. xviij de ſacrificio helye ī mōte carmeli.

eleuās coram dño: ſicut p̄ceperat moyſes. Et[q] extēdens manū ad pp̄lm bñdixit ei: ſicq́ꝫ cōpletis hoſtiis ꝓ pctō ⁊ holocauſtis et pacificis deſcēdit[r]. Ingreſſi[s] aūt moyſes ⁊ aaron in tabernaculū teſtiōnii: ⁊[t] deinceps ingreſſi bñdixerūt pp̄lo. Apparuitq́ꝫ[u] glīa dñi omni multitudini. ⁊ ecce egreſſus ignis a dño deuorauit holocauſtū ⁊ adipes q erāt ſup altare. Qḋ cū[x] vidiſſent turbe: laudauerūt dñm ruentes in facies ſuas. Cap. x.

a Arreptiſq́ꝫ[a] nadab et abiu filii aaron turibulis: īpoſuerūt ignē ⁊ incēſuꝫ deſup offerētes corā dño ignē alienū: qḋ[b] eis p̄ceptū non erat. Egreſſuſq́ꝫ[c] ignis a dño deuorauit[d] eos ⁊ mortui ſunt coram dño. Dixitq́ꝫ[e] moyſes ad aaron. Hoc[f] eſt qḋ locut⁹ eſt dñs Sāctificabor in his q appropinquāt mihi: et[g] in ꝯſpectu oīs pp̄li glorificabor. Qḋ[h] audiens tacuit aaron. Vocatis[i] aūt moyſes myſaele et eliſaphan: filijs oziel patrui aaron: ait ad eos. Ite[k] et tollite frēs ueſtros de ꝯſpectu ſanctuarij et[l] aſportate extra caſtra. Cōfeſtimq́ꝫ pgētes tulerūt[m] eos ſicut iacebāt veſtitos lineis tunicis: et iecerūt foras vt ſibi fuerat imꝑatuꝫ Locutuſq́ꝫ eſt moyſes ad aaron ⁊ ad eleazar ⁊ itamar filios ei⁹. Capita[n] veſtra nolite nudare ⁊[o] veſtimēta nolite ſcindere ne[p] forte moriamini: et ſup oēm cetū oriaꝫ indignatio. Frēs[q] ueſtri ⁊ oīs dom⁹ iſrael plangāt incēdiuꝫ qḋ dñs ſuſcitauit. uos aūt non egrediemini fores tabernaculi: alioqn p̄ibitis. Oleū[r] q̄ppe ſancte vnctōis eſt ſuper vos. Qui fecerūt oīa iuxta p̄ceptū moyſi. dixitq́ꝫ[s] dñs ad aarō vinū[t] et oīe qḋ inebriare pōt nō bibetis tu ⁊ filii tui quādo intrabitis in tabernaculuꝫ teſtimonii ne moriamini: qꝛ p̄ceptum ſempiternū eſt in generatōes veſtras: et[u] ut habeatis ſcientiā diſcernēdi inter[x] ſanctū ⁊ ꝓphanū: inter[y] pollutū et mundū: doceatiſq́ꝫ filios iſrl̄ omnia legitima mea que locutus ſum ad eos per manū moyſi. Locutuſq́ꝫ eſt moyſes ad aaron ⁊ ad eleazar ⁊ ithamar filios ei⁹ q erāt reſidui. Tollite[a] ſacrificiuꝫ qḋ remanſit de oblatōe dñi: et comedite illud abſq́ꝫ fermento iuxta[b] altare: qꝛ ſanctū ſanctoꝝ eſt: comedetis aūt in loco ſcō quod[c] datū eſt tibi et filiis tuis de oblatōibus dñi:

g Et in ꝯſpectu oīs pp̄li glorificabor: qꝛ pp̄lus videns q̄ vindicta dei nō parcit maiorib⁹ et his q̄ deo ſunt ꝓpinq̄ timēs retrahiꝫ a malo: h̄ñs ex hoc argumētū q̄ dei vindicta non parceret ſibi.

h Qḋ audiens tacuit aaron. patiēter ſuſtinēs dei punitionē et moyſi correctionē. Cōſequēter pōiꝫ correctō moyſi reſpectu p̄ſētis: cū dr̄.

i Vocatis autē moyſes miſadel eliſaphā filijs oziel patrui aarō. qꝛ oziel fuit frat̄ amram p̄ris aaron. vt h̄r̄ Exo. vi.

k Ite et tollite frēs veſtros ne ſit occaſio miſcendi luctū cū gaudio ſolēnitaꝫ dñi ſm q̄ h̄r̄ Nee. viij. hodie dies ſāc⁹ dñi ē: nolite ꝯtriſtari.

l Et aſportate extra caſtra. ad ſepeliendū.

m Tulerunt eos ſicut iacebāt ve. lineis tunicis. ex q̄ pꝫ q̄ ignis nō cōbuſſit corpora eorū nec etiā veſtes q̄ītuis eſſent lineę et ex hoc h̄r̄ argumentū q̄ nadab ⁊ abiu fuerūt ſaluati: ſicut. iij. Reg. xiij. de ꝓpheta illo vero q̄ ſeduct⁹ a falſo ꝓpheta redijt in bethel. et ꝓpter h̄ interfect⁹ fuit a leone. leo tñ cadauer ei⁹ nō tetigit. Aliq̄ñ eñ de⁹ in p̄ñti vita ſcōs hoīes punit graui pena: etiā ꝓ leui culpa ſuo iuſto iudicio. lꝫ occulte. Ex hoc aūt q̄ nadab et abiu fuerūt ſepulti cū veſtib⁹ ſacerdotalib⁹: inoleuit ꝯſuetudo q̄ ſacerdotes noue legis cū veſtib⁹ ſacerdotalib⁹ ſepeliunꝫ. Tertio pōiꝫ correctio moyſi ad cautelā futuri: cū dr̄ Locutuſq́ꝫ eſt moyſes ad aarō ⁊c̄. ⁊ ſubditur. n Capita veſtra nolite nudare. In hebr̄. habeꝫ. Capita veſtra nō augmētabiꝫ. ſ. dimittēdo capillos creſcere vltra modū ꝯſuetū: ſicut faciebāt gētiles in morte amicorū in ſignū triſticie. o Et veſtimēta nolite ſcindere: qḋ faciebāt iudei quādo erāt in magna triſticia poſiti. p Ne forte moriamini ⁊c̄. cu⁹ cā ſubdiꝫ poſtea. r Oleū q̄ppe ſancte vnctōis eſt ſup vos. erāt eñ de nouo cōſecrati. et iō nō licebat eis ad talē luctū ingredi. et h̄ ad extirpādū ydolatrie cultū: ſacerdotes eī ydoloꝝ vtebāꝫ in ſuis ritib⁹ oſſib⁹ et carnib⁹ mortuoꝝ. ⁊ iō ne ſacerdotes dei eis aſſimilarenꝫ p̄cepit dñs vt ſacerdotes minores nō inq̄narenꝫ ī mortib⁹ niſi valde ꝓpinquoꝝ. vt. ĩ. habeꝫ. xxi. Vñ in nouitate ſue cōſecratōis debuerūt multo magis a talib⁹ elōgari.

q Fratres veſtri et oīs do. iſ. plā. Ex q̄ pꝫ q̄ ꝑſone cōes maxime

x Qḋ cū vidiſſent turbe laudauerūt dñm de tāto bñficio ſue gratie. h̄ aūt ignis abſq́ꝫ extinctōe fuit ꝯſeruatus a tpe quo fuit datus. ſ. anno ſecūdo egreſſiōis de egypto vſq́ꝫ ad captiuitatē babilonicā. et tūc fuit abſcōdit⁹ in puteo ꝓfundo et ſicco p ſacerdotes illius tpis ⁊ tpe neemie iterū rehabit⁹. ꝓut habeꝫ. ij. Macha. i. ca. Capi. x.

Arreptiſq́ꝫ nadab et abiu ⁊c̄. Hic ꝯſr̄ tangiꝫ ꝯſecratoꝝ caſus vbi tria tāgunꝫ. p̄mū eſt euētus cōbuſtiōis. ſecūdū eſt act⁹ correptionis: ibi. Dixitq́ꝫ moyſes. tertiū defect⁹ comeſtionis: ibi Locutuſq́ꝫ eſt. Circa p̄mū dicit ra. ſymeon q̄ cā mortis nadab et abiu fuit. qꝛ potati etiā pl⁹ debito intrauerūt ad miſtrādum. ⁊ ꝓ tali irreuerētia mortui ſunt: et h̄ vider ex lr̄a p̄cedēti. cū dr̄ arreptiſq́ꝫ nadab ⁊c̄. ex q̄ videꝫ q̄ impetuoſe ⁊ ſine diſcretiōe ex calefactōne vini ingeſſerūt ſe ad miſtrandū. hoc etiā ex lr̄a ꝯſequēti. qꝛ īmediate poſt factū iſtud dñs dixit ipſi aaron. Vinū et oē qḋ inebriare pōt nō bibetis tu et filij tui ⁊c̄. b Qḋ eis p̄ceptū nō fuerat. Min⁹ dicit ⁊ pl⁹ ſignificat. qꝛ nō ſolū eis p̄ceptū nō fuerat: imo etiā ꝓhibitū ne alio igne vterenꝫ q̄ītū illo q̄ datus fuerat a deo. c Egreſſuſq́ꝫ ignis a dño. i. ab altari holocauſti: vbi erat ignis dat⁹ a deo. d Deuorauit eos. i. interfecit: qꝛ corpora eoꝝ nō fuerūt ꝯſumpta: imo nec etiā eorū veſtimēta. vt h̄r̄. ĩ. e Dixitq́ꝫ moyſes. Hic ponitꝫ act⁹ correctōis. ⁊ p̄mo ipi⁹ moyſi: ſecūdo dei: ibi. Dixitq́ꝫ dñs. Circa p̄mū poniꝫ correctio moyſi reſpectu p̄teriti: cū dr̄. f Hoc eſt qḋ

ad dei cultū deputate a toto pp̄lo ſunt lugēde s Dixitq́ꝫ dominꝰ ad aaron. Hic ꝯſr̄ poniꝫ correctio dñi: cū dr̄. t Vinuꝫ et oē qḋ inebriare pōt nō bi. tu ⁊ filij tui q̄ñ intra. taber. teſti. Et idē intelligiꝫ de ingreſſu atrij ad miſtrādū in altari holocauſtorū v Ut habeatis ſciētiā diſcernēdi. quā potatio vini exceſſiua auffert. ⁊ qꝛ hoīes ſr̄ ꝓni ad bibēdū vltra menſurā. ideo ꝓpter piculuꝫ exceſſus ꝓhibit⁹ fuit eis ſimpl'r vini pot⁹. nō tñ ꝓ ſemper: ſꝫ ſingulariꝫ p tpe quo debebāt ad miſterium tabernaculi et altaris accedere.

Ebraica lr̄a ī hoc loco penitus eſt ꝯformis noſtre trāſlatōi. verbū eñ qḋ hic poniꝫ nihil aliud ſignificat q̄ītū nudare. et eſt ſenſus q̄ nō euellerēt capillos a capite vt fieret caluiciū p qḋ caput nudabaꝫ. qḋ ꝯſueuerūt facere gētiles ſup mortuos ſuos. vñ. ĩ. Deuꝫ. xiiij. Nō facietis caluiciū ſup mortuo ⁊c̄.

x Inter ſanctū ⁊ ꝓphanū. i. qḋ ſacrificiū et miſterium ſit licitū vel illicitū ex ꝯditione ſua.

y Inter pollutū et mūduꝫ. i. qḋ ſit licitū vel illicitum ex circūſtantia. qꝛ aliq̄ñ contingit q̄ aīal mūdū ad immolandū ſm ſe pollueba ex tactu rei imūde.

ſicut p̄ceptū eſt mihi. Pectuſculū q̄ꝫ qḋ oblatū eſt: ⁊ armū q ſeparat⁹ eſt edetis in loco mūdiſſimo tu[d] ⁊ filii tui ⁊ filie tue tecū. Tibi eñ ac liberis tuis repoſita ſunt de hoſtiis ſalutarib⁹ filioꝝ iſrl̄: eo q̄ armū ⁊ pect⁹ et adipes q cremanꝫ in altari: eleuauerūt corā dño ⁊[e] ꝑtinēāt ad te ⁊ ad filios tuos lege ꝑpetua ſicut p̄cepit dñs Inter[f] hec hircū qui oblat⁹ fuerat ꝓ peccato cū quereret Moyſes[g] exuſtuꝫ reppit: iratuſq́ꝫ cōtra Eleazar et ithamar filios aarō q[h] remāſerāt ait. Cur nō comediſtis hoſtiaꝫ ꝓ pctō in loco ſctō q̄ ſancta ſcōꝝ eſt ⁊ data[i] vobis ut portetis iniq̄tatē multitudis et rogetis ꝓ ea in conſpectu dñi: p̄ſertim cū[k] de ſanguīe illi⁹ nō ſit illatū itra ſctā ⁊ comedere debueratis eā in ſanctuario ſicut p̄ceptū eſt mihi. Reſpōdit[l] aarō Oblata[m] eſt hodie uictima pro peccato ⁊ holocauſtū coraꝫ dño: mihi aūt accidit qḋ vides. Quō potui cōcedere eā aut placere dño in cerimoniis mēte lugubri Qḋ[n] cū audiſſet moyſes recepit ſatiſfactionē. Cap. xi.

l Locut⁹[a] ē dñs ad moyſen

In eodē ca. vbi dr̄ in poſtil. Filios eius qui remanſerunt. Dicit ra. Sal. ⁊c̄. Additio. ij.

Peccatū aaron in fabricatōe vituli nō fuit tāte grauitatis vt ipe cū poſteritate ſua deberet diſperdi non eñ ydolatrauit. nec ꝯſenſuꝫ ydolatrie p̄buit. vt latius oſtenſum fuit. ſ. Exo. xxxij. cap. in additōe. vñ nō merebaꝫ deleri cū poſteritate ſua p̄ſertim cū filij eius fuiſſent de tribu leui. et ſic fuerunt imunes a peccato vituli. vt. ſ. Exo. xxxij. ca. in additōe. vñ oratio moyſi ſolū ꝓ aaron itelligiꝫ. ꝓut ſonat lr̄a Deutro. ix. ca. cū dr̄. Pro illo q̄ꝫ depcatus ſum. nō dicit ꝓ poſteritate: nec ꝓ filijs. qḋ aūt hic dr̄ ad eleazar ⁊ ithamar filios ei⁹ q̄ remāſerūt: nō indiget vlteriori declaratōe: niſi ꝓut verba ſonāt. qꝛ ſcꝫ ꝓ tūc in eadē p̄ma die illi tñ duo remāſerūt de filijs aaron.

z Locutuſq́ꝫ ē moyſes. Hic ꝯſr̄ deſcribiꝫ defect⁹ comeſtiōis. Circa qḋ p̄ reprehēdiꝫ retardatio. ſcḋo totalis omiſſio. ibi. Inter hec hircū. Circa p̄mū ſciēdū q̄ aaron et duo filij ei⁹ tardabāt comedere hoſtias ꝓpter mortē nadab et abiu. ideo moyſes dixit eis.

a Tol. ſacri. qḋ remāſit de ob. dñi. qꝛ illud debebat a ſacerdotibus comedi. b Iuxta altare. i. in exedra ad h̄ parata in atrio vbi erat altare. c Qḋ da. eſt ti. et fi. tu. qꝛ de hoſtia ꝓ pctō ſoli mares comedebāt. Pectuſculū q̄ꝫ ⁊c̄. ſeq̄tur d Tu ⁊ fi. tui ⁊c̄. qꝛ de hoſtia pacifica mulieres poterāt comedere: nō qꝛ habebāt ibi ptē ſibi debitā ex determiātōe legis. qꝛ ſic ſolum cōpetebat maſculis. vñ ſubdiꝫ. e Et ꝑti. ad te. ⁊c̄. ſꝫ mares de partibus ſuis dabāt eis. f Inter hec hircū. Hic rep̄hendiꝫ totalis omiſſio. qꝛ aaron et filij ei⁹ turbati de morte nadab et abiu omiſerūt hircū ꝓ pctō in incēdio. Et dicit h̄ ra. ſa. q̄ illa die fuerant tres hirci oblati. vn⁹ in oblatōe naaſon p̄ncipis tribus iude qꝛ illa die ceperūt p̄ncipes offerre ſm ipm: vt plen⁹ diceꝫ in p̄ncipio li. Nume. Ali⁹ fuit ꝓ ſolēnitate diei. qꝛ erat dies octau⁹ ꝯſecratōis ſacerdotū. Terti⁹ fuit ꝓ p̄ncipio mēſis in q̄ offerebaꝫ hircus ꝓ pctō pp̄li. et illa dies fuit p̄ma dies mēſis primi ſm ipſuꝫ et de iſto tertio hirco dr̄ hic. g Moyſes exuſtū reppent deſcēs aaron ꝓpter ei⁹ turbationē ꝯuertit ſe ad arguēdū eleazar et ithamar filios ei⁹. h Qui remāſerāt. dicit ra. ſa. q̄ h̄ fuit ex dei miſericordia ad p̄ces moyſi. qꝛ aaron ꝓ pctō vituli cū ſua poſteritate meruerat mori. ſicut dr̄ Deuꝫ. ix. Aduerſus q̄ꝫ aarō vehemēter irat⁹ voluit eū ꝯterere. In hebr̄. habeꝫ. Voluit eū diſpdere. in quo deſignaꝫ mors alicui⁹ cū ſua poſteritate ſm cōem modū loquēdi ſacre ſcripture. vt habeꝫ in plib⁹ locis ve. te. ſꝫ oratio moyſi impediuit mortē aaron: ⁊ medietatis filioꝝ ei⁹. vñ ibi ſubdiꝫ. et ꝓ illo q̄ꝫ depcatus ſuꝫ. i Data vo. vt por. ini. mul. et hoc arguit ra. Sal. qḋ p̄dictū eſt ſm ſuā opinionē ſ. q̄ hirc⁹ quē moyſes reppit cōbuſtū fuerat oblat⁹ ꝓ p̄ncipio mēſis. qꝛ offerebaꝫ ꝓ expiatōe peccati pp̄li. k Cū de ſanguīe ei⁹ illatū non ſit intra ſancta. ſi eñ illatū fuiſſet deberet tot⁹ incendi.

l Rñdit aaron. lꝫ eleazar et ithamar eſſent hoīes diſcreti ad reſpōdendū. noluerūt tñ rñdere in p̄ñtia p̄ris ſui. m Oblata eſt hodie victima. ſ. p me p̄ncipaliter. p filios aūt meos tñ miniſterialiꝫ. ⁊ iō illud qḋ accidit ſibi erroris dꝫ mihi p̄ncipaliꝫ imputari et nō eis. n Qḋ cū audiſſet moyſes accepit ſatiſfactiōem tū qꝛ aaron humiliter recognouerat defectū ſuū tū qꝛ moyſes videbat eū in afflictōe poſitū. et afflicto nō eſt dāda afflictio.

In ca. x. vbi dr̄ in poſtil. Capita veſtra nolite nudare. in hebreo habeꝫ. Additio p̄ma.

Replica correctorij contra Burgeñ.

Decimo cap. nō ſunt multa pōderāda q̄ Burgeñ. mouet vſq́ꝫ ad. x. ca. vbi hur. nitiꝫ alleuiare pctm̄ aaron in fabricatōe vituli ꝯ rotūdā lr̄am. ĩ. Deuꝫ. ix. vbi de h̄ pctō dr̄. Irat⁹ dñs vehemēter voluit aaron ꝯterere: niſi moyſes etiā ꝓ eo depcat⁹ fuiſſet. nō puteꝫ igiꝫ pctm̄ aaron leue. ꝑpꝫ qḋ dñs diciꝫ vehemēter irat⁹ niſi dicat deū impiū ꝓ modico pctō vehemēter iratū. vñ puto in ꝓpoſito duos filios aaron p̄m ꝓ pctō vituli punitos: vt tñ duo ei⁹ filij dicanꝫ remāſiſſe: peccatuꝫ eī h̄ p duos filios punitos factū p aſſumptōꝫ ignis ꝓphani: nō vidr̄ ita graue fuiſſe ſicut fabricatio vituli. Capitulū vndecimū.

Locut⁹ eſt dñs. Poſtq́ꝫ actū eſt de offerētibus rōne officij cuiuſmodi ſunt ſacerdotes. hic ꝯſr̄ agiꝫ de offerētib⁹ ex ꝓfeſſione fidei: cuiuſmodi ſunt alij inferiores: quoꝝ oblatōes erāt quedā ꝓteſtatōes fidei vni⁹ dei et xp̄i vēturi: ex q̄ fide oblatōes erant accepte: iſti aūt offerētes debēt eſſe mūdi et in actib⁹ ſuis ordinati. ⁊ ideo p̄mo agiꝫ de ꝯſeruatōe mūdicie. ſecūdo de ordinatōe vite. xvij. cap. et in vtroq́ꝫ debebāt a ſacerdotib⁹ informari ⁊ foueri. Circa p̄mū ſciēdū q̄ mundicia ꝯſeruaꝫ in h̄ q̄ caueꝫ imūdicia. et ſi ꝯtingat purgatur. Pōt aūt ꝯtingere ſpāliter q̄ītū ad aliq̄s ꝑſonas: de q̄ p̄mo agiꝫ. Alio mō generaliter q̄ītū ad totū pp̄lm. et de hmōi purgatōe agiꝫ ſecūdo. ſ. xvi. ca. Adhuc p̄mo agiꝫ de vitatōe imūdicie q̄ ꝓuenit ab extrinſeco. ſecūdo de euitatōe illi⁹ que ꝓuenit ab intrinſeco. xij. ca. Circa p̄ñs ca. in q̄ agiꝫ de mūdicia ⁊ immūdicia aīaliū piſciū et auiū. cōſiderādū q̄ duplex eſt imūdicia. ſ. ſpūalis et corꝑalis. Spūalis aūt imūdicia q̄ idē eſt qḋ pctm̄: non pōt eſſe in brutis: qꝛ peccare nō p̄ñt: cū careāt intellectu et volūtate: pctm̄ tñ pōt reddū dare in ipſa in q̄ītū hoīes talia imolāt ydolis vel abutūꝫ eis ad alia maleficia. ſicut. ĩ. xx. Pec⁹ cū q̄ aliq̄s coierit p̄cipiꝫ occidi cū eo in deteſtationē peccati qḋ hō exercuit cū pecore. Immūdicia v̄o corꝑalis pōt eſſe in brutis. et hoc dupl'r. Uno mō ſubiectiue ſicut aīalia venenoſa et abominabilia: et illa q̄ ex nutrimēto imūdo ⁊ abomiābili nutriūꝫ: vt porcus: vel in loco imūdo habitāt. vt aīalia habitātia ſub terra: vt talpe et mures ⁊ hmōi. vñ ⁊ ex talib⁹ fetorē ꝯtrahūt. Alio mō effectiue in q̄ītū accepta in cibū faciūt malū nutrimentū. et h̄ ex nimia humiditate vel ſiccitate ſeu alijs circūſtātijs. Aliqua aūt aīalia ſunt imūda vtroq́ꝫ mō. ſicut bufones ⁊ ſerpētes. igiꝫ ꝓpꝫ p̄dictas imūdicias multa de aīalib⁹ piſcibus ⁊ auib⁹ reputata ſr̄ imūda ⁊ ꝓhibita iudeis. qꝛ ydolatre eis vtebātur in ſacrificijs ſeu alijs maleficijs. vel qꝛ erāt mali nutrimēti: vel corruptiua vite. ſicut venenoſa ⁊ abominabilia. Sūt etiā p̄ter h̄ alie rōnes ꝓhibitōis myſtice ⁊ figurales: vtpote qꝛ p aliq̄ aīalia figuranꝫ vicia que ſunt ab hoīb⁹ fugiēda. ſic porc⁹ ſignat luxuriā. lep⁹ timiditatē ignauie.

Universidad de Salamanca. BGH

camel⁹ ꝓpter gibbum quē habet in dorſo tumorē ſupbie. et ſic de alijs q̄ de facili pñt applicari a q̄cūq3 intelligēte ꝓprietatib⁹ aīaliū piſcium ⁊ auiū ɔſideratis. ppt̄ qḋ iſtas myſticas intēdo dimittere ⁊ ſenſui inſiſtere lr̄ali. Pn̄s igit̄ ca. diuidit̄ in duas ptes. q2 p̄ oñdit q̄d debeat mūdū ⁊ imūdū iudicari. ſecūdo p̄cepit imundiciā vitari. ibi. Nolite ɔtamiare

aīas veſtras ⁊c̄. Adhuc p̄mo agit̄ de imundicia ɔcta ex greſſibilib⁹ ⁊ volatilib⁹. ſecūdo ex reptilibus: ibi omē qḋ reptat ⁊c̄. Adhuc p̄ agit̄ d̄ mūdicia ⁊ imūdicia circa p̄dicta p cōparatōnem ad eſum. ſecūdo p cōparatōnē ad tactū: ibi Quicq̄d aūt ex volucrib⁹. p̄ria in tres. q2 p̄ agit̄ de mundicia ⁊ imūdicia circa greſſibilia. ſcḋo circa aq̄tica ibi. Hec ſunt etiā que gignūt̄ in aq̄s. tercio circa volatilia. ibi. Hec ſunt q̄ de auib⁹ ⁊c̄. Circa p̄mū ponit̄ inductio ad ſeruādū ſequētia: cū d̄r.

a Cuſtodite oīa q̄ ſcripſi vobis vt ſim vr̄ deus. ſcʒ p ſpālē ptectionē. q2 ipſe eſt de⁹ oīm p generalē gubernatōʒ. Sciēdū tn̄ q̄ h̄ nō eſt in hebreo. Cuſtodite oīa que precepi vobis: vt ſim veſter de⁹. Cōſequēter ſubdit̄ generalr̄ regula circa mūdiciā aīaliū greſſibiliū cū d̄r. b Omē quod hʒ di. vn. et ru. i peco. ex q̄ pʒ q̄ nō loq̄tur h̄ ſcriptura d̄ mūdicia aīaliū ad imolandū ſʒ ad eſuʒ

et aaron dicēs. Dicite filiis Iſrl̄. Cuſtodite[a] oīa q̄ ſcripſi vobis vt ſim de⁹ ueſter. Hec ſūt aīalia que comedere debetis de cūctis aīantib⁹ terre. Omē[b] qḋ hʒ diuiſam ungulā ⁊ ruminat in pecorib⁹ comedetis. Quicq̄d aūt ruminat ⁊ hʒ ungulā ſʒ nō diuidit eam: ſicut camel⁹ ⁊ cetera. nō comedetis illud ⁊ īter imūda reputabitis. Cyrogrill⁹[c] q ruminat ungulāq3 non diuidit: imūd⁹ eſt. lep⁹ q̄q3 nā ⁊ ipſe ruminat ſʒ vngulā nō diuidit. ⁊ ſus q̄ cū ungulā diuidat non ruminat: hoꝝ carnib⁹ nō ueſcemini: nec[d] cadauera ɔtingetis. q2 imūda ſūt uob. Hec[e] etiā ſunt q̄ gignunt̄ in aqs ⁊ ueſci licitū ē. oē[f] qḋ hʒ pēnulas ⁊ ſquamas tā in mari q̄3 in flumib⁹ ⁊ ſtagnis comedetis[g]. Quicqd aūt pēnulas ⁊ ſquamas nō hʒ coꝝ q̄ in aqs mouent̄ ⁊ uiuūt abominabile uobis execrandūq3 erit. Carnes coꝝ nō comedetis ⁊ morticina uitabitis. Cūcta q̄ nō hūt pēnulas ⁊ ſquamas in aqs polluta erūt. Hec[h] ſunt que de auib⁹ comedere nō debetis ⁊ uitāda ſunt uobis. Aqlam[i] ⁊ gryfen ⁊[k] halyetū, ⁊ miluū: ac[l] vulturē iuxta gen⁹ ſuū ⁊ omē coruini generis in ſilitudinē ſuā: ſtrutionē[m] ⁊ noctuā[n] ⁊ larū[o] et accipitrē[p] iuxta gen⁹ ſuū bubonē[q] ⁊ mergulū[r] ⁊ ibin[s] ⁊ cygnū[t] et onocrotalū et porphirionē[u] herodionē[x] et caradrion[y] iuxta gen⁹ ſuū: upupā[z] q̄q3 ⁊ ueſptilionem[a]. Omē[b] de uolucrib⁹ qḋ graditur ſuper q̄ttuoꝛ pedes abominabile erit uobis. Quicqd aūt ābulat q̄dē ſup q̄ttuoꝛ pedes: ſʒ hʒ longiora retro crura p q̄ ſalit ſup terram comedere debetis: ut eſt bruc⁹ in genere ſuo ⁊ attach⁹ atq3 ophiomachus[a] atq3 locuſta ſinglā iuxta genus ſuū. Quicqd[b] aūt ex uolucribus q̄ttuoꝛ tm̄ hʒ pedes: execrabile erit uobis. et q̄cunq3 morticina

lucrib⁹. Circa p̄mū int̄ imūda pōit aues rapaces. q2 rapacitas in eis ſignū eſt nimie caliditatis ⁊ ſiccitatis. Itē q2 ſignāt vicia rapine ⁊ furti. et h̄ eſt qḋ d̄r. i Aq̄lam et gryphen. gryphus ſeu gryphes hʒ caput ⁊ alas aq̄le: reliquū corp⁹ leonis. et ē q̄drupes ita q̄ p terrā currit: et p aerē volat. et eſt infeſt⁹ equis ita q̄ aliq̄n equū cum eq̄te rapit. vt dīc Hugu.

k Et halietū. gallice eſmerillon.

l Ac vulturē ⁊c̄. q2 tales aues nutriunt̄ cadauerib⁹ mortuoꝝ. ⁊ iō carnes eaꝝ ſunt abomiabiles ⁊ īfirme q2 virt⁹ nutrimēti aliq̄lit̄ manet ī nutrito. talib⁹ etiam auib⁹ vtebāt̄ gētiles in ſacrificijs et augurijs.

m Strutōeʒ. q2 nimis terreſtris ē qḋ pʒ ex ei⁹ pōdere. q2 q̄3uis hēat alas nō tn̄ p eas pōt eleuari ad volādū. ſʒ tm̄ iuuari ad veloci⁹ currēdū ſup terrā.

n Et noctuā. q2 eſt auis abomiabilis: nō ſolū homib⁹ ſʒ etiā alijs auibus. vñ volat de nocte. et ſi ab alijs videt̄ de die ipugnāt eā.

o Et larū. quia auis ē nimis humida. ppt̄ qḋ cōiter habitat in aq̄ p Et accipitrē gallice oſtoyr. q2 eſt auis predalis ⁊ rapax: ſicut p̄dictū eſt de auib⁹ rapacib⁹. q Bubonē. eadē rōe q̄ noctuā. r Et mergulū. eſt auis q̄ imergit̄ aq̄s ideo ſic noīata a mergo is. s Cygnū ⁊ onocrotoluʒ. gallice cormorāt. q2 carnes eoꝝ ſunt nimis humide ex inhitatōe aque.

t Et ibin. i. ciconiā. q2 comedit ranas et ſerpētes. iḋo abomiabiles ⁊ mali nutrimēti v Et porphyrionē. i. pellicanū. ſm̄ trāſlationē. lxx. interp̄tū. q̄ imūda eſt. q2 comedit ſerpētes ſicut et ciconia. ppt̄ qḋ ſerpētes odiūt pellicanū. ⁊ iō q̄n pulli ſūt in nido ſerpētes explorāt horā q̄n pr̄ et mat̄ ſunt abſētes. et tūc repēte aſcendūt ⁊ intoxicāt pullos: q̄s pr̄ rediēs cū inuenerit morientes de ſanguine ꝓprio eos ſanat. x Herodionē. i. falconē. q2 eſt auis rapax. y Caradrion. i. graculū. q2 imūdo veſcit̄ nutrimēto.

z Upupā. q2 imūda eſt auis et nidificat ī ſtercorib⁹. et ideo abomiabilis. a Et veſpertilionē. q2 eſt q̄ſi media inter beſtias et aues. et hʒ in ſe quādā fetiditatē ſicut ⁊ mus cui aſſiilat̄ in corpe. et iō abominabil' eſt ad eſuʒ. Reputant̄ etiā aues p̄dicte imūde ⁊ etiā ſequētes: ⁊ aīalia ſequētia. q2 ip̄is ſaltē aliq̄b⁹ ydolatre vtebant̄ in ſacrificijs vel augurijs. b Omē de volucribus. hic ɔn̄r determiat de mūdicia ⁊ imūdicia auiū magis in generali dicēs. Omē de vo. qḋ gradit̄ ſup qua. pe. abomi. erit vobis. q2 ſunt quedā mōſtruoſa pticipātia de auib⁹ ⁊ aīalib⁹. et talibus monſtruoſis maxīe vtebant̄ gētiles ī maleficijs. Excipit tn̄ ab hac generalitate illa q̄ hñt crura retro lōgiora p q̄ ſaliūt. ⁊ talia ſunt mūda. Ut eſt brucus attbac⁹ ⁊ locuſta. varie ſunt ſpēs locuſtaruʒ. vt dicūt aliq̄: vel pon⁹ ſm̄ alios diuerſi grad⁹ eiuſdē ſpēi. q2 bruc⁹ eſt fet⁹ locuſte anteq̄3 hēat alas. ſʒ cū incipit volare d̄r attbac⁹ vel attbac⁹. cū aūt ē in pfectōe volādi d̄r locuſta. et talib⁹ veſcebatur iohānes bap. in deſerto. vt hr̄ Mar. i. a Ophimach⁹ dicit̄ ab ophis vel ophi qḋ eſt ſerpēs. vel machia qḋ eſt pugna. q2 pugnat ɔ ſerpētes. et ex hoc vid̄r q̄ eos comedat. quia aīalia

Multa enī ſunt mūda ad eſuʒ q̄ nō ſunt mūda ad imolādū. Fiſſio autē vngule pedis ſignū eſt in aīalib⁹ tpate cōplexionis. q2 vngula oñdit q̄ carnes nō ſunt nimis humide. q2 aīalia exceſſiue humida non hñt vngulas. fiſſio aūt vngule deſignat q̄ nō ſunt nimis terreſtres et ſicce. q2 cōtinuitas vngule ſignū eſt nimie ſiccitatis. Silr̄ ruminatio ſignū eſt tēpate cōplexiōis. eo q̄ alimētū bñ digerit̄. et iō aīalia carētia vtroq3 vel altero imūda reputant̄ cū ſubdit̄. Quicq̄d aūt ruminat ⁊ hʒ vngulā: ſʒ eā non diuidit ⁊c̄. c Cyrogrill⁹. dicūt expoſitores nr̄i cōiter q̄ eſt idē qḋ herici⁹. et eſt aīal ſpinoſuʒ. Aliq̄ tn̄ dicūt q̄ accipit̄ hic p cuniculo. et ɔcordat h̄ dictū cū hebreo in q̄ hr̄ Cunicul⁹. d Nec cadauera ɔtingetis. Dicit ra. Sal. q̄ iſtud iniūgit̄ ſolis ſacerdotib⁹. qḋ pbat ex h̄ qḋ habet̄ ī. xx. cap. vbi ſilr̄ ꝓhibet̄ ɔtaminatio ex mortuo. et tn̄ ꝓhibet̄ ſacerdotibus tm̄. q2 ibi p̄mittit̄. Loq̄re ad ſacerdotes filios aaron ⁊ dices ad eos Nō ɔtaminet̄ ſacerdos in mortuis ⁊c̄. Sʒ vid̄r h̄ ɔ textū. q2 h̄ p̄mittitur Dicite filijs iſrl̄. Ex q̄ pʒ q̄ loq̄tur generalit̄ toti pplo. et eodē mō Nu. v. vbi loq̄tur de pollutōe ex mortuo in p̄ncipio ca. et iō ra. Sal. accipit falſuʒ: vt vid̄r ad ꝓbatōʒ ſui dicti. maxīe q2. ī. xx. ca. pōit̄ ꝓhibitō ſpālis facta ſacerdotib⁹ ne ingrediant̄ ad luctū mortuoꝝ niſi ī paucis pſonis et h̄ q2 debebāt eſſe parati ad diuinū cultū: vt videbit̄ dñō ɔcedēte q̄n veniem⁹ ad locū illū. Sciēdū tn̄ q̄ ex tactu cadaueris huiōi aīaliū nō ɔ̄hebat̄ talis imūdicia quā oporteret purgari p modū q̄ d̄r. ī. d̄ tactu alioꝝ. vt videbit̄. ī. eo. ca. e Hec ſunt etiā. Hic ɔn̄r oñdit q̄d ſit mūduʒ circa aq̄tica. et pōit circa h̄ generalē regulā dicēs. f Omē qḋ habʒ pēnulas ⁊ ſquamas tā in mari q̄3 in fluminib⁹ et ſtagnis. et p h̄ cōprehendit oē gen⁹ aquaꝝ in q̄bus piſces pñt viuere. g Comedetis. tanq̄3 mūdū. piſces aūt carētes vtroq3 vel altero imūdi ſunt reputādi. Rō litteralis p̄dictoꝝ eſt. q2 ſquame ⁊ pēnule in piſcib⁹ ſūt ſignū q̄ carnes eorū nō ſunt nimis humide. ſʒ cōplexiōis tpate. et p ɔn̄s magis ſane. Itē q2 piſcib⁹ carētib⁹ ſquamis et pēnulis vtebant̄ aliq̄ ydolatre in ſacrificijs ⁊ alijs maleficijs. h Hec ſunt q̄ de auib⁹. Hic ɔn̄r ponit̄ ſeu oñdit̄ q̄d ſit imundū circa volatilia. ⁊ p̄ in ſpāli. ſcḋo in generali, ibi. Omē de volucrib⁹. Circa p̄mū int̄ imūda pōit aues rapaces.

pugnāt p cibis et venereis et fetib⁹ vt dicit phus. et iō mali nutrimēti ē ⁊ piculoſi b Quicq̄d aūt ex volucrib⁹. Hic ɔn̄r oſtēdit̄ imūdicia q̄liter ɔtrahit̄ p tactū. et p̄ in hoib⁹. ſecūdo in alijs reb⁹ ibi. Et ſup qḋ ceciderit. Itē circa hoīeʒ oñdit p̄ quō cauſat̄ imūdicia ex volucrib⁹. ſecūdo ex aīalib⁹. ibi. Omē aīal. Circa p̄mū d̄r ſic. Quicq̄d aūt ex vo. q̄. t. hʒ pe. ex. erit vo. q2 nō dʒ comedi vt p̄dictū eſt et q2 tale q̄d nō ſolū in q̄nat p eſum. ſʒ et p tactū. iō ſubdit̄ Et q̄cūq3 morticina coꝝ tetigerit pollueē. et q2 pl⁹ eſt portare q̄3 tangere. iō ſubditur.

c Et ſi neceſſe fuerit vt portet ⁊c̄. p q̄ɔſiderādū q̄ h̄ accipit̄ morticinū p eo qḋ ē mortuū p ſe. et iſtd̄ eſt abomiabili⁹ q̄3 illud qḋ iterficit̄ vt comedat̄. vñ ⁊ d̄ morticinis aīaliū mūdoꝝ nō erat licitū cōedere. ⁊ iō ī imūdicijs ɔctis put tractat̄ ī h̄ ca. Erāt grad⁹. quia pl⁹ erat tāgere morticina q̄ iterfecta ⁊ pl⁹ portat̄ morticina q̄3 tāget̄. ⁊ iō tāgēs morticinū erat imūd⁹ vſq3 ad veſpū. portās aūt cū h̄ debebat lauare veſtimēta. Sciēdū ēt q̄ lotio h̄ nō erat niſi q̄dā aſpſio ex aq̄ in q̄ cōmixti erāt cineres vacce rufe. de q̄ cōmixtione hr̄ Nu. xix. ſicut mō nos aſpgim⁹ aq̄ bñdicta. Sciēdū etiā q̄ iſte imūdicie nō erāt niſi q̄dā irregularitates: q̄bus hō reddebat̄ inept⁹ ad intrādū atriū vbi erat loc⁹ ſacrificij: donec eſſet purgat⁹ p ablutōʒ p̄dictā. vel p trāſitū tpis ī illis imūdicijs de q̄b⁹ d̄r. Erit imūd⁹ vſq3 ad veſpeꝝ. et nō addit̄ aliq̄ ablutio ſeu aſperſio veſtimētoꝝ. d Oē aīal. Hic ɔn̄r oñdit̄ q̄lit̄ ɔ̄hit̄ imūdicia p tactū ex aīalib⁹. et p̄ ex aīalib⁹ illicitis ad eſuʒ. ſecūdo ex licitis. ibi. Si mortuū fuerit aīal. Et circa p̄mū agit̄ de imūdicia ɔcta in hoibus. ſecūdo in alijs reb⁹: ibi. Et ſup qḋ ceciderit. Circa p̄mū d̄r. e Qḋ ābulat ſup man⁹. ſicut ē ſimia ⁊ vrſus quoꝝ pedes anteriores ſūt q̄ſi man⁹. f Immūdū erit. i. illicitū ad comedendū. vrſus enī excoriat⁹ et ſimia hñt magnā ſimilitudinē cū hoīe et puero excoriatis. et iō fuit vna rō ꝓhibitōis: ne p talē eſum inclinarent̄ ad eſum carnis hūane: ſicut et aliq̄ barbari. qḋ tn̄ eſt horridū. g Qui tetigerit morticina eoꝝ polluet̄ mō p̄dicto de volatilib⁹ hñtib⁹ quattuoꝛ pedes. h Muſtela ⁊ mus q2 habitāt ſub terra. et inde ɔtrahūt fetorē.

i Crocodil⁹. dicit plini⁹ q̄ eſt aīal q̄drupes in terra et flumie infeſtū. et ſol⁹ inter aīalia habet inferiorē mandibulā imobilē ⁊ mouet ſuperiorē. k Migale. aīal natū ad deridendū doloſuʒ rapax. ī gluuioſuʒ. vt dicit glo. in hebr̄. habet̄ Heritius.

l Cameleon, eſt aīal qḋ variat̄ in diuerſos colores. vt habet̄ p̄mo ethicoꝝ. m Stellio eſt aīal diuerſis maculis picturatū. et ideo dicit̄ ſtellio a ſtella q̄ſi ſtellatū. n Lacerta. in hebreo habet̄ limica. ⁊ vbi cōiter habem⁹ lacerta: hebre⁹ hʒ limica. ⁊ oīa iſta nō ſolū ſunt imūda ad eſum ſʒ etiā comq̄nāt p tactū. o Et ſup qḋ ceciderit. Hic cōſequēter oſtēdit̄ quō ex p̄dictis imūdicia ɔ̄hit̄ etiā in rebus inanimatis cū dicit̄. Polluet̄ tā vas ligneū ⁊c̄. Et ɔn̄r oñdit̄ qualiter debeāt mūdari cū d̄r. p Tingentur aqua. i. aſpergent̄ aqua p̄dicta. q2 p talē aſpſionem res etiā inaīate purgant̄. vt habet̄ Nu. xix. Uas tn̄ fictile dʒ frāgi.

q Oīs ci. quē co. ſi fuſa fu. ſu. eū aq̄. ſ. cōtēta ī vaſe in q̄ imūdū p̄dictū ceciderat. r Immundus erit. i. ex h̄ redditur illicitus ad comedēduʒ q̄3uis prius eſſet licit⁹.

s Et omē liquēs. q2 nō ſolū aqua p̄dicto mō iſicit̄ ſʒ etiā oīs liquoꝛ contentus in vaſe vbi cadebant talia fiebat imūd⁹

t Sytropedes. vaſa ſtres pedes hñtia. et d̄r ſytropes a ſyn quod eſt cō, et tris quod eſt tres. ⁊ pes dis. et iō inicial' lr̄a dʒ eſſe ſ. v Deſtruētur. tū ppt̄ imūdiciā. tū ꝓpt̄ ydolatrie et ſupſtitōis deteſtatōʒ. Gētiles enī aquas ⁊ alios liquores vbi inueniebant̄ talia aīalia reputabāt dijs gratioſos: et eis offerebant. ⁊ inde tractū eſt q̄ aliq̄ vetule ſortilege dimittūt de nocte vaſa in q̄bus eſt aq̄ diſcooperta vt numia nocturna q̄ vocāt hōas res ad pſperādū illuc veniāt ad bibēdū. x Fōtes vero ⁊ ci. et oīs aq̄ ⁊c̄. erit. i. nō polluet̄ p talia rōnē huius aſſignāt hebrei. q̄a tales aq̄ ɔtinent̄ in terra ⁊ imediate adherēt ei. et iō ſicut terra nō polluit̄ p p̄dicta: ſic nec aq̄ iſta.

corū tetigerit polluet̄: ⁊ erit imūdus uſq3 ad ueſperā: ⁊[c] ſi neceſſe fuerit vt portet q̄ppiā hoꝝ morticinū: lauabit ueſtimēta ſua ⁊ imūdus erit uſq3 ad occaſū ſolis. Oē[d] aīal qḋ habet q̄dē vngulā ſʒ nō diuidit eā nec rumiat: imūdū erit ⁊ q̄cquid tetigerit illud ɔtamiabitur. Qḋ[e] ambulat ſup manus ex cūctis aīantib⁹ q̄ incedūt q̄drupedia imundū[f] erit. Qui[g] tetigerit morticina coꝝ: polluet̄ uſq3 ad ueſpeꝝ ⁊ q portauerit huiuſcemōi cadauera: lauabit ueſtimēta ſua ⁊ imūdus erit uſq3 ad ueſperū. q2 omīa hec imūda ſūt vobis. Hec quoq3 inter polluta reputabunt̄ de his q̄ mouent̄ in terra muſtela[h] et mus ⁊[i] crocodil⁹: ſingula iuxta gen⁹ ſuum migale[k] cameleō[l] et ſtellio[m] ⁊ lacerta[n]: ⁊ talpa: oīa hec imunda ſunt. Qui tetigerit morticina corū: imūdus erit vſq3 ad ueſperuʒ ⁊[o] ſup qḋ ceciderit quicq̄3 de morticinis coꝝ polluet̄ Tā vas ligneum ⁊ ueſtimētū q̄3 pelles et cilicia et in q̄cūq3 fit op⁹ tingent̄[p] aqua ⁊ polluta erunt uſq3 ad ueſperum et ſic poſtea mūdabūt̄. Uas aūt fictile i qḋ hoꝝ q̄cq̄3 itro ceciderit polluet̄: et idcirco frangēdum eſt. Oīs[q] cib⁹ quē cōmedetis ſi fuſa fuerit ſup eū aq̄: imūd⁹[r] erit et[s] oē liquēs qḋ bibit̄ de uniuerſo vaſe imūdū erit. Et q̄cqd d̄ morticinis huiuſcemōi ceciderit ſup illḋ: imūdū erit: ſiue clibāi ſiue ſitropedes[t] deſtruent̄[u] ⁊ imūdi erūt. Fontes[x] uero et ciſterne ⁊ oīs aq̄rū ɔgregatio mūda erit. Qui morticina corū tetigerit polluet̄. Si[a] ceciderit ſup ſemētē nō polluet eā. Si[b] aūt q̄ſpiā aq̄ ſemētē pfuderit ⁊ p⁹ ea morticinijs tacta fuerit illico polluet̄. Si[c] mortuū fuerit aīal qḋ lʒ uobis comedere: q cadauer ei⁹ tetigerit imūd⁹ erit uſq3 ad ueſperū. Et q comederit ex eo q̄ppiā ſiue portauerit lauabit ueſtimēta ſua ⁊ imūd⁹ erit uſq3 ad ueſpeꝝ. Oē[d] qḋ reptat ſuper terrā abomiabile erit: nec aſſumet̄ in cibū. Quicqd ſup pect⁹ q̄drupes gradit̄ ⁊ multos hʒ pedes ſiue p humū trahit̄ nō comedetis: q2 abomiabile eſt. Nolite[e] ɔtamiare aīas vr̄as nec tāgatis q̄cq̄3 coꝝ ne immūdi ſitis. Ego ſū dñs deus ueſter. Sācti[f] eſtote. q2[g] ego ſctūs ſuʒ: ne polluatis aīas vr̄as in oī reptili qḋ mouet̄ ſup terrā. Ego[h] enī ſuʒ dñs q eduxi uos de terra egypti: vt eſſeʒ

a Si ceciderit ſup ſemētē. i. ſup granū anteq̄3 ſit in terra ſeminatū.

b Si aūt q̄ſpiā aq̄ ſemētē pfuderit ⁊c̄. q2 granū humefactū ē magis receptiuū ipreſſiōis q̄3 ſiccū. ⁊ iō magis polluit̄. c Si mortuū fuerit aīal. Hic agit̄ de imūdicia ɔcta in hoib⁹ ex tactu aīalis liciti ad comedēdū vicʒ q̄n tāgit̄ vel portat̄ cadauer tal' aīalis p ſe mortui: et pʒ lr̄a ex p̄cedētib⁹ d Omē qḋ reptat. Hic agit̄ de imūdicia ɔcta ex reptilib⁹ q̄ ſūt ī duplici gradu. q2 aliq̄ pedib⁹ carēt: vt vermes ⁊ ſilia: q̄ affixa ori terre trahūt reliquū corpis. et ſic mouet̄ ſup terrā. et h̄ eſt qḋ d̄r. Oē qḋ reptat ſup terrā abomiabile erit ⁊c̄. alia ſūt pedes hñtia tn̄ breues: quorū aliq̄ ſunt q̄drupedia et ſup pect⁹ gradiunt̄. Alia m̄tos pedes hñt et cū h̄ trahunt̄ ſup terrā. et h̄ ɔtingit ppt̄ breuitatē peduʒ. ⁊ oīa talia ſunt abomiabilia et illicita ad comedēdū ꝓpter cāſ ſupi⁹ dictas. et h̄ tangit̄ cū d̄r. Quicq̄d ſup pect⁹ ⁊c̄. e Nolite ɔtamiare. Oñſo quō imundicia ex p̄dictis ɔ̄hit̄. hic ɔn̄r ɔtrahi ꝓhibet̄: cū d̄r. Nolite ɔta. ani. ve. nec tā. q̄cq̄3 eoꝝ ⁊c̄. ex tactu enī p̄dictoꝝ imūdoꝝ polluebant̄ hoīes corpaliter de ſepʒ. Polluebant̄ etiā ſpūaliter faciēdo illud qḋ erat eis ꝓhibitum. f Sācti eſtote, aīa ⁊ corpore. g Quia ego ſanct⁹ ſum: diligēs vtrāq3 mūdiciā. h Ego enī ſum dñs q̄ edu. vos de ter. egy. de ſeruitute graui. q. d. nō dʒ vobis eſſe graue obedire mihi in his ⁊ in alijs. vna enī cā quare iudeis fuerūt tot data p̄cepta fuit vt p illa exerce

Universidad de Salamanca. BGH

tenſ in obediētia ad deū. Cōſequenter recapitulat q̄ dicta ſunt dicēs. Iſta eſt lex ⁊c. et patet

Capitulū. xij.

Locutus eſt dn̄s. Hic cōſequenter agit de imūdicia que eſt ab intrinſeco que eſt q̄druplex. ſ. puerpe. lepre. fluxus ſeminis. et flux⁹ ſanguinis et ſm̄ h̄ diuidit in q̄tuor ptes. ſcd̄a incipit ca. xiij. tercia. xv. in principio. q̄rta vltra mediuȝ eiuſdē ca. ibi. Mulier q̄ redeūte mēſe. Circa primū agit p̄ de puerpere pollutōe. ſcd̄o d̄ ei⁹ purificatōe. ibi. Cūq̄ȝ expleti fuerit dies ⁊c. circa p̄mū dicit ſic. b Mulier ſi ſuſcepto ſemie pepit. ex h̄ pȝ ꝙ beata virgo q̄ ꝯcepit et pepit ſine virili ſemie exēpta fuit ab iſta lege. c Immunda erit. vij. dieb⁹ ⁊c. de qua habet. j. xv. ca. Ibi eniȝ ſic iudicabit imunda ꝙ nō pōt cōicare cū aliq̄ in lecto aut cibo. et q̄cquid tāgit imūdū efficit: ⁊ eo dē mō d̄r h̄ de ſeptē diebus p̄mis p⁹ partū.

d Et die octaua circūcidet infantul⁹ ſm̄ p̄ceptū qd̄ h̄r Gen̄. xvij.

e Ipſa v̄o. xxxiij. die. man. in ſang. pu. ſue. i. in ſanguie ſuo aliquātuluȝ purificato: nō tn̄ pfecte. ⁊ iō in illis. xxxiij. dieb⁹ poterāt cōicare cū alijs in cibo nō tn̄ in lecto: nec illud qd̄ tāgebat fiebat

nobis in deū. Sācti eritis q: ego ſanct⁹ ſuȝ. Iſta eſt lex aīantiuȝ ac uolucriū ⁊ oīs aīe uiuētis q̄ mouet in aq̄ et reptat in terra: ut differētias noueritis mūdi et imūdi et ſciatis qd comedere et quid reſpuere debeatis. Capitulū. xij.

l Locutuſq̄ȝ[a] eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Loq̄re filijs iſrl̄: et dices ad eos. Mulier[b] ſi ſuſcepto ſemie pepit maſculū: imūda[c] erit ſeptē dieb⁹ iuxta dies ſeparatōis mēſtrue. et[d] die octauo circūcidet infātul⁹. ip̄a vero. xxxiij. dieb⁹ manebit in ſanguie purificatōnis ſue. O[f]ē ſanctū nō tāget: nec[g] ingredict in ſctūariū donec[h] ipleantur dies purgatōis ſue. Sin autē[i] feminā pepit: imūda erit duabus hebdomadib⁹ iuxta[k] ritū flux⁹ mēſtrui ⁊ ſexagintaſex dieb⁹ manebit in ſanguie purificatōis ſue. Cum q̄ȝ[l] expleti fuerint dies purificationis ſue, p filio ſiue, p filia: deferet[m] agnū āniculū in holocauſtū ⁊[n] pullū columbe ſiue turturē, p pctō ad oſtiū tabernaculi teſtimonii ⁊ tradet ſacerdoti q offeret illā corā domino: ⁊[o] orabit, p ea: ⁊ ſic mūdabitur a, pfluuio ſanguis ſui Iſta eſt lex parietis maſculū aut feminaȝ: q ſi nō iuenerit man⁹ ei⁹: nec potuerit offerre agnuȝ: ſumet[p] duos turtures vl̄ duos pullos colūbarū unū in holocauſtū ⁊ alterū, p peccato. Orabitq̄ȝ, p ea ſacerdos: et ſic mūdabit. Cap. xiij.

l Locutuſq̄ȝ[a] eſt dn̄s ad moyſen ⁊ aaron dicēs. Hō[b] in cui⁹ cute ⁊ carne ort⁹ fuerit diuerſus color ſiue[c] puſtula: aut[d] quaſi lucens q̄ppiā. i. plaga lepre: addu

actu m̄rimoniali et libidie inordīata, put in poſtilla q: ſi ſic nō mīn⁹ indigeret tali mūdatōe vir q̄ȝ mulier. Silr̄ mulieres q̄ nō ꝯcipiunt. et tn̄ in tali actu viris ſuis ꝯiūgunt ſilr̄ tali emūdatōe indigerēt. vn̄ mihi⁹ vid̄r dicēdū ꝙ h̄ mūdatio fit ppt̄ imūdiciā fluxus ſanguis mēſtrualis q̄ cōiter fit in ptu. et q̄ fluxu cōtrahit q̄dā irregularitas imūdiae ſicut. j. ca. xv. dicit Mulier q̄ patit mult̄ dieb⁹ fluxū ſanguis ⁊c. imunda erit. et h̄ ſonat lr̄a: cū dic. Orabit, p ea ſacerdoſ et ſic mundabit a, pfluuio ſanguis

Replica correctorij ꝯ Burg.

ppter hoc imūdū. f Oēm̄ ſctm̄ nō tāget. i. nō comedet de ſanctificatis. g Nec ingredict in ſctūariū. i. atriū in q̄ erat ſanctuariū.

h Donec ipleant dies pur. ſue. ſ. xl. p̄mi. videlȝ. vij. maior imūdicie: et xxxiij. mioris. i Sin aūt. fe. pepit ⁊c. i. duplo tpe q̄ȝ p maſculo. q: in ꝯceptu femie eſt mīor caliditas: ⁊ iō tardi⁹ digerit materiā. et ſic materia imūda tardi⁹ purificat. k Iuxta ritū flux⁹ mēſtrui ⁊c. exponat vt p̄ dictū eſt de maſculo: h̄ excepto ꝙ tp̄s duplicat. l Cūq̄ȝ expleti. Hic cōſequenter agit de puerpe purificatōe: q̄ q̄dē purificatio fiebat p oblatōeȝ et iō p̄mo determiat oblatio diuitū: cū d̄r. m Deferet agnū anniculū in holocauſtū: qd̄ totū incēdebat in honorē diuinū. n Et pulluȝ colūbe. ſ. p peccato. o Et orabit p ea ſacerdos. et ſic mūdabit. ſ. a culpa q̄ nō ꝯtbit in partu: ſed in cōceptu in q̄ de cōi curſu eſt aliq̄ libido inordinata. lȝ eñ act⁹ m̄rimonialis poſſit exerceri ſine pctō: frequenter tn̄ ꝯtingit ibi inordinatio. Aliq̄ aūt dicūt ꝙ offerebat p culpa origiali cōtracta in puero. q: lȝ p circūciſionē eſſet remiſſa in maſculis ⁊ in femia p aliud remediū ſibi ꝯueniēs: tn̄ mr̄ in die purificatōis offerebat p remiſſione peccati ppetrati: ſȝ h̄ dictū nō ꝯſonat textui: q: d̄r hic. Orabit pro ea. et ſic mūdabit a pfluuio ſanguis ſui. ex q̄ pȝ ꝙ loq̄tur de mūdatōne mulieris ⁊ nō fetus. Cōſequenter determiat oblatio paupuȝ: cuȝ d̄r. Qd̄ ſi nō inuenerit man⁹ ei⁹ ⁊c. et ſubdit. p Sumet du. tur. vel du. pul. colū. ⁊c. Iſte eñ aues abūdāt in terra pmiſſiōis: ⁊ ſūt mūdi nutrimēti. ⁊ iō de his fiebat oblatio paupum. q: de facili poterāt hr̄i. ⁊ erāt ꝯuenientes oblatōi in ſacrificio dei. Circa iſtud ca. pōt pōi breuis moralitas. Iſta mulier ſignat aīaȝ bonū ppoſitū ꝯcipiētē. Que ſemē ſuſcepit verbū dei audiēdo. q: ſemē eſt verbū dei. vt d̄r Lu. viij. Cōcipit meditādo prtunt ꝯſentiēdo: parit opando: lactat ⁊ nutrit aſſuefaciēdo. ſȝ dȝ reputare ſe imūdā ⁊ intēdere purificatōi. vij. dieb⁹. p q̄s ſeptē vicia deſignant vt vbi regnauit ſupbia inſerat hūilitas. vbi auaricia largitas. vbi luxuria caſtitas: vbi inuidia charitas: vbi ira mititas. vbi accidia virtuoſitas vbi gula parcitas. cetera patēt. In ca. xij. vbi d̄r in poſtil. Mulier ſi ſuſcepto ſemine peperit.

Additio prima.

N h̄ ꝙ d̄r Mulier ſi ſuſcepto ſemie pepit. non ſolū intelligit excepiſſe illā q̄ nō ſuſcepto ſemie pepit. ſȝ etiā intelligit aſſeruiſſe ꝙ aliqua mulier abſq̄ȝ ſuſceptōe ſemis erat paritura. alit eñ ꝯditio ſupaddita. ſ. cū d̄r. Si ſuſcepto ſemie pepit. eſſet oino ſupflua. vn̄. j. eo. ca. cuȝ de partu femie agit: nō pōit talis addicio: ſȝ ſimplr̄ dic. Sin aūt feminā pepit. q: nulla mulier feminā pepit niſi ſuſcepto ſemie ⁊c.

In eo. ca. xij. vbi d̄r in poſtil. Et rogabit p ea ſacerdos et mundabitur.

Additio. ij.

Et mūdatio nō vid̄r intelligēda de culpa q̄ frequenter ꝯtbit in

In ca. xij. vbi poſtil. expōit illū paſſum. Orabit p ea ſacerdos ⁊ mūdabit de mūdatōe a culpa ꝯtra ex libidie inordinata in actu ꝯceptōis. ꝯ quā expoſitionē Burgē. arguit ex eo: q: tūc viri indigerēt hmōi mūdatōne ſicut mlieres q̄ in eodē actu et libidine pticipāt: hac rōne mot⁹ expōit illā mūdatōȝ de pfluuio mēſtrui ꝯtingēte in ptē. ſȝ vid̄r ꝙ rō Bur. nō cogat: cū iſta lex p parietib⁹ ſpālit poſita ſit. iō ad viros ⁊ ad alias mulieres nō extēdit. nec eſt veriſilr̄e fluxū mēſtrui in pariēte maſculū p. xl. dies: et in pariēte feminā. lxx dies duraſſe. p cui⁹ ceſſatōe ſacerdos oraret cū mulier in tēplū ingrederet. nec vid̄r verū illā irregularitateȝ rōne flux⁹ illi⁹ p tn̄ tp̄s duraſſe: cū lex mēſtruate certū tp̄s talis irregularitatis ⁊ imūdicie poſt ceſſatōȝ aſſignat. Leuit. xv. tp̄us ſeptē dierū. ſilr̄ in h̄ ca. Stat igit expoſitio ꝙ ſacerdos legalis orare debuit vt mulier tēplū ingrediēs mūdaret a culpa quā pariendo ⁊ pfluēdo ꝯtraxit: nō vt parere aut pfluere culpa eſſet: q: naturale vel penale: ſȝ q: lex pctm̄ arguebat in ea q̄ ptuijt et fluxum paſſa fuit. Cōfirmatio hui⁹ expoſitōis hr̄i pōt ex canone vnico d̄ purgatōe poſt partū. vbi xpiane mulieri ꝯcedit hui⁹ legis remiſſio ex cā ibi poſita. ne videlȝ pena quā pariēdo ſuſtinuit: in culpā verti videat. Obſeruātia igit hui⁹ legis fuit ppter culpā: ⁊ ſi nō mortalē: tn̄ venialē. de qua pcedit expoſitio poſtillatoris.

Locutus eſt dn̄s. Hic ꝯſequenter agit de imundicia lepre. ⁊ p̄ q̄ntū ad ei⁹ cognitōȝ. ſecūdo q̄ntū ad ei⁹ mūdatōȝ. ca. xiiij. Circa p̄mū p̄ agit de lepra q̄ eſt in hoie. ſcd̄o de ei⁹ ſeparatōe. ibi. Quicūq̄ȝ ḡ maculat⁹ fuerit. tertio de lepra q̄ eſt in veſte. ibi. veſtis lanea. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ lepra ē aliqñ in cute. aliqñ in viua carne. aliqñ in vlcere. aliqñ in vulnere. aliqñ in barba ⁊ capite. aliqñ in capillis ⁊ ceſarie. et ſm̄ h̄ ſunt ſex ptes que patebūt pſequēdo. Circa p̄mā ptē p̄mittit occaſionē ſuſpitōis lepre ꝯ aliquē: cū d̄r. b Hō in cui⁹ cute ⁊ carne ⁊c. i. notabiliter variat⁹ a colore naturali p̄ſtino. c Siue puſtula. q̄ d̄r apns: qd̄ eſt putredo. q: eſt q̄dā collectio putredinis egredientis ab intra i ſupficie corpis p modū cuiuſdā eleuatōis ſup cutē

Cap. xiij.

d Aut q̄ſi lucēs quippiā. i. trāſparēs ſicut pergamenū. qd̄ dicit gallice verrin. Cōſequenter oñdit q̄d agenduȝ ſit q̄ñ ſigna lepre

ſunt manifeſta: cū d̄r. e Qui cū viderit leprā in cute ⁊c. trib⁹ eñ ſignis ꝯcurrētib⁹ iudicād⁹ erat aliq̄s leproſus: videlȝ mutatōe coloris naturalis pilorū in albū: ⁊ ſilr̄ mutatōe naturalis coloris ipſi⁹ carnis in albū colorē hn̄tē quādā trāſparētiā et lucē: ⁊ corroſionē muſculoȝ ſub cute ex q̄ depaſcit caro. et ſic demiſſior eſt q̄ȝ in alijs loc̄ qd̄ ē certi⁹ ſignuȝ lepre. et h̄ ē qd̄ d̄r

e Qui cū viderit lep... p mutatōȝ coloris naturalis

f Et pilos in albū mutatos colorē. ſcȝ a colore precedēte: vt pote q: prius erant nigri vel crocei.

g Ipſamq̄ȝ ſpeciē lepre. i. locū cutis ⁊ carnis vbi apparet aliquod ſignū lepre.

h Humiliorē. i. demiſſiorē. vt habet in hebreo.

i Plaga ē lepre ſcȝ certa.

k Ad eius arbitriū. i. ad iudiciuȝ ſacerdotis.

l Separabit. ſ. a cohabitatōe aliorū: q: ille q̄ eſt leproſus iudicatus debȝ extra caſtra manere: vt habet j. Cōſequenter oſtēdit q̄d ſit agendū qñ nō ſunt manifeſta. ſ. qñ tria p̄dicta deficiūt: vel aliq̄d eoȝ. qd̄ notat cū d̄r. Sin autē lucēs cādor fuerit nec hūilior ⁊c.

m Recludet eum ſacerdos ne alioſ inficiat ſi ſit percuſſus lepra: et ne ex anhelitu alioȝ lateat eius lepra.

n Et ꝯſiderabit eū die ſeptio. ad videndū ſi eſt aliquid imutatū circa eū p qd̄ deprehendat leproſus vel ſanus.

o Et ſi q̄dē lepra id ē ſignū lepre.

cet ad aaron ſacerdotē uel ad unū quēlibet filioȝ ei⁹. Qui[e] cū uiderit lepra in cute et[f] pilos i albū mutatos colorē. ipſāq̄ȝ[g] ſpēȝ lepre humiliorē[h] cute ⁊ carne reliq̄ plaga[i] lepre ē: ⁊[k] ad arbitriū ei⁹ ſepabit[l] Sin aūt lucis cādor fuerit in cute nec hūilior carne reliq̄: ⁊ pili coloris priſtini recludet[m] eū ſacerdoſ vij. dieb⁹. ⁊ ꝯſiderabit[n] die ſeptio Et[o] ſi q̄dē lepra vltra[p] nō creuerit nec trāſierit[q] in cute priores terminos rurſuȝ[r] recludȝ eū ſeptē dieb⁹ aliis ⁊ die ſeptio ꝯtēplabit Si[s] obſcurior fuerit lepra ⁊[t] nō creuerit i cute mūdabit[v] eū q:[x] ſcabies eſt: lauabitq̄ȝ hō ueſtimēta ſua ⁊ mūd⁹ erit. Qd̄[y] ſi poſtq̄ȝ a ſacerdote uiſus ē: ⁊ redditus mūdicie iterū lepra creuerit adducet ad eū ⁊ imūdicie ꝯdēnabit Plaga[z] lepre ſi fuerit in hoie adducet ad ſacerdotē ⁊ videbit eū. Cūq̄ȝ[a] color alb⁹ in cute fuerit ⁊[b] capilloȝ mutauerit aſpectū ip̄a[c] q̄ȝ caro uiua apparuerit: lepra uetuſtiſſima iudicabit: atq̄ȝ inolita cuti. Cōtamiabit itaq̄ȝ eū ſacerdos ⁊[d] nō recludet: q:[e] pſpicue imūdicie ē Sin aūt[f] eſt loru erit diſcurrēs[g] lepra i cute. ⁊ opuerit oēm carnē a capite uſq̄ȝ ad pedes. q̄cq̄d ſub aſpectu oculoȝ cadit: ꝯſiderabit eū ſacerdos ⁊[h] teneri lepra mūdiſſima iudicabit eo ꝙ oīs i cādorē uerſa ſit: ⁊ idcirco hō mūd⁹ erit. Qñ[i] uero caro uiuens in eo appuerit tūc[k] ſacerdotiſ iudicio polluet. ⁊ iter imūdos reputabit. Caro[l] eñ uiua ſi lepra aſpgitur imūda ē. Qd̄[m] ſi rurſum uerſa fuerit in alborē ⁊ totū hoieȝ opuerit: ꝯſiderabit eū ſacerdos: ⁊ mundū eſſe decernet. Caro[n] ⁊ cutis in qua vlc⁹ natū eſt ⁊ ſanatū et in loco vlceris cicatrix[o] alba apparuerit: ſiue[p] ſub rufa adducetur hō ad ſacerdotē. Qui[q] cū viderit locuȝ lepre hūiliorē carne reliq̄: ⁊ pilos uerſus in cādorē ꝯtamiabit eum. Plaga eñ lepre orta eſt in vlcere Qd̄[r] ſi pil⁹ coloris ē priſtini ⁊ cicatrix ſubobſcura ⁊ vicina carne nō eſt humilior recludet eū ſeptē diebus Et[s] ſi q̄dē creuerit adiudicabit[t] eū lepre: ſin aūt ſteterit in loco ſuo vlceris eſt cicatrix ⁊ hō mūd⁹ erit Caro ⁊[v] cutis quā ignis exuſſerit: ⁊ ſanata albā ſiue rufā habuerit cicatricē: cōſiderabit eā ſacerdos: et ecce ſi uerſa eſt in alborē: ⁊ locus ei⁹ reliq̄ cute eſt humilior. cōtaminabit eū. q: plaga lepre in cicatrice orta eſt. Qd̄[x] ſi pilorū color nō fuerit imutatus: nec humilior plaga carne reliq̄: et ip̄a lepre ſpecies fuerit ſubobſcura: recludet euȝ ſeptē dieb⁹. ⁊ die ſeptimo ꝯtēplabitur. Si creuerit in cute lepra: ꝯtaminabit eū: ſin aūt i loco ſuo cādor ſteterit nō ſatis clar⁹: plaga cōbuſtionis eſt. ⁊ idcirco mūdabit: q: cicatrix eſt combuſture Vir[y] ſiue mlier in cui⁹ capite uel barba germinauerit[z] lepra: videbit eos ſacer

c Ip̄a q̄ȝ caro viua apparuerit h̄ hȝ locū qñ cutis exterior rupta ē ⁊ caro apparet infecta lepra et h̄ eſt certū ſignū lepre verendeo ſubdit.

d Non recludet. ſcȝ ad maiorē inq̄ſitōȝ.

e Quia pſpicue imūdicie ē q̄ de ſe claret. ꝯſequenter oñdit q̄d ſit agēdū i caſu dubio: cū d̄r.

f Sin aūt effloruerit. i. ſup cutē ſe effuderit.

g Diſcurrēs lepra. id ē ſcabies q̄ eſt ſignū lepre

h Et teneri lepra mundiſſima iudicabit. h̄ accipit lep̄ equiuoce p eo qd̄ vr̄ eē lepra ab igrātib⁹ ⁊ tn̄ nō ē: ⁊ iō vocat lepra mūdiſſima q: tal̄ ſcabies vl̄is i corpe trahit putredinē humoȝ ab iterio ri ad ex̄. ⁊ ſic p eam caro mūdat. i Qñ vero caro viuēs i eo appuerit infecta lepra mō p̄dicto carne rupta. k Tūc iudicio ſacerdoſ polluetur. i. pollut⁹ iudicabit. cui⁹ cā ſubdit: cū d̄r.

l Caro eñ viua ⁊c. lr̄a plana ē. m Qd̄ ſi rurſum v̄ſa fuerit ⁊c. mō p̄dicto de ſcabie ſiorēte iudicabit. n Caro et cutis. h̄ ꝯſequenter agit de lepra in vlcere. ⁊ p̄ in caſu certo. Eſt aūt vlc⁹ ruptō cutis ex putredie egrediente exteri⁹. ſȝ vuln⁹ ē ruptio cut ab exteriori. vn̄ v̄ſus. Illatū vuln⁹: ſnatū d̄r vlc⁹. Poſt ſanationē v̄o vlceri ſi appareat

o Cicatrix alba. albedine lucente mō p̄dicto.

p Siue ſubrufa. p mutatōȝ color p̄ſtini. ⁊ ſi cū iſtis ſit corroſio carnis mō ſupradicto. ⁊ mutatio colori piloȝ iudicād⁹ ē leproſus. ⁊ h̄ notat cū d̄r q Qui cū viderit

p Ultra nō creuerit. intēſiue. q Nec trāſierit in cute priores terminos. i. nō creuerit extēſiue. r Rurſum includet eū ad diligēti⁹ ꝯſiderādū. s Si obſcurior erit lepra. i. ſi color cut nō fuerit trāſparēs ⁊ lucēs mō p̄dicto. t Et nō creuerit. intēſiue nec extēſiue. v Mundabit eū. i. mundū iudicabit.

x Quia ſcabies eſt. i. puſtula illa vel aliud ſignū vnde habebat ſuſpectus: infirmitas eſt curabilis ſicut ſcabies. verūtn̄ ſi poſt tale iudiciū ſacerdotis apparuerint ſigna manifeſta lepre dȝ ꝯdemnari. q: ſacerdos potuit in iudicio decipi ppter latentiā lepre. vl̄ q: lepra potuit ei euenire de nouo. ⁊ iō ſi aliq̄s erat ſemel iudicat⁹ mūd⁹ nō ppt h̄ erat dimittēd⁹ hitare int ſanos liber de cetero. ſȝ debebat iudicari et ſepari ſi in eo appareret de nouo ſigna lepre manifeſta. et h̄ eſt qd̄ d̄r. y Qd̄ ſi poſtq̄ȝ a ſacerdote viſus eſt ⁊c. et pȝ ex dict̄. z Plaga lepre. Hic ꝯſequenter agit de lepra put iudicat in carne viua. et p̄ in cāu certo: et pponūt ſigna exteriora de mutatōe cutis coloris ⁊ capilloȝ: cū d̄r. a Cūq̄ȝ color alb⁹ ⁊c. et accipit h̄ albedo ſic. ſ. q Et capilloȝ mutauerit aſpectū. i. colorē naturalē priſtinū.

locū lepre humiliorē ⁊c. ꝯſequenter oñdit q̄d agēdū ſit in caſu dubio cū d̄r.

r Qd̄ ſi pil⁹ eſt colori p̄ſtini ⁊c. et pȝ lr̄a ex ſupradict̄. s Et ſi q̄dem creuerit lepra. intēſiue vel extēſiue: ita notabilr̄ ꝙ p h̄ poſſit iudiciū certū hr̄i. t Adiudicabit eū lepre ſic p̄us. v Caro ⁊ cutis. h̄ ꝯſequenter agitur de lepra q̄ eſt in vulnere: ⁊ accipit h̄ large vuln⁹ leſio fcā ab exteriori. ſcȝ p aduſtionē ignis. ſȝ p̄poſuit caſuȝ certū. q: poſt ſanatōȝ appuerit in cicatrice macula alba vel rufa. declinās notabilr̄ a naturali colore ſi ſit ibi albedo trāſparēs: ⁊ corroſio carnis mō ſupradicto iudicād⁹ ē lepra ꝯſequenter pōit caſuȝ dubiū. x Qd̄ ſi piloȝ color ⁊c. ⁊ pȝ lr̄a ex ſupradict̄.

y Uir ſiue mulier. h̄ ꝯſequenter agit de lepra in capite ⁊ p̄mittit certū ſignū: cū dicit z Germinauerit lepra. i. puſtula aliq̄ orta fuerit: vl̄ aliō vn̄ ſit ſuſpicio lepre. ⁊ ſi videat ſacerdos ꝙ ibi ſit carnis corroſio modo ſupra

t

Universidad de Salamanca. BGH

dicto et capilloꝝ mutatio naturali colore in albũ. ⁊ a groſſitie i ſubtilitatẽ et molliciẽ. a Cõtamiabit eos. i. iudicabit ɔtaminatos lepra. ɔñr põiẽ caſus dubiꝰ. cũ dr. b Sin aũt viderit locũ macule eq̃lẽ vicine carni. q2 nõ apparet ibi corroſio carnis ꝑ aſpectũ nec ꝑ tactũ.
c Et capillũ nigrũ. in hebr. hr. Et capillꝰ niger nõ eſt in eo. i. dato ꝙ capillꝰ nõ ſit niger: nõ tñ iudicãdꝰ eſt leproſus ſ3 recludẽdꝰ ad diligẽtiꝰ ɔſiderãdũ. ſi pꝰ h̃ aliq̃ mutatio fiat ꝑ quã poſſit diſcerni lepra clariꝰ. ⁊ ſi ꝑ h̃ nõ appareat: tũc oñditur quid agẽdũ ſit: cũ dr
d Radeẽ hõ abſq3 loco macule. ad h̃ eñi relinquiẽ locꝰ macule intactꝰ vt hẽat eandẽ ɔtturẽ inficiẽdi ſicut ꝑus ⁊ reliq̃ loca radanẽ vt ꝑ h̃ magis appareat ſi ĩfectio macule ad alia loca diffũdaẽ.
e Et recludeẽ. vij. diebꝰ aliis. vt videaẽ ſi fiet aliqua mutatio ꝑ quã poſſit diſcerni vẽitas lepre vl' nõ lepre. et pa3 lr̃a ex ſupradictĩ. f Vir in cuius. h̃ remouet q̃ddã dubiũ: q2 frequẽter dictũ ẽ ꝙ macula ẽ ſignũ lepre. q2 poſſet eſſe deceptio in iudicio macule. iõ oñdit q̃ macla nõ faẽ leprã di.
g Si deꝓhẽderit ſubobſcurũ alborẽ lucere in cute ſciat nõ eẽ leprã ⁊c. in hebr. hr. Si viderit ſubobſcurũ alborẽ lenticuloſu3 ⁊c. et h̃ eſt qñ in cute alba apparẽt macule nigre vel rufe ad modũ guttarũ q̃ dicunẽ gutte roſacee. ſicẽ ſolet in rufis hoĩbꝰ: ⁊ ex talibꝰ nõ d3 hõ iudicari leproſus
h Vir de cuiꝰ capite. h̃ ɔñr agiẽ de lepra i capillis ſeu ceſarie. vbi dr ꝙ ex defluxu capilloꝝ ſiue ſit i pte anteriori: ex q̃ dr caluꝰ. l' poſteriori ex q̃ dr recaluaſter. ex h̃ nõ d3 iudicari leproſꝰ ſ3 mũdꝰ.
i Sin aũt i caluitio. i. ãteriori pte capitꝫ caluata

dos. Et ſi qdẽ humilior fuerit locus carne reliq̃: ⁊ capillꝰ flauꝰ ſolitoq3 ſubtilior: ɔtaminabit[a] eos: q2 lepra capitis ac barbe ẽ. Sin aũt[b] viderit locũ macule eq̃lẽ vicine carni et[c] capillũ nigrum: recludet eos vii. diebꝰ: et die ſeptio intuebitur Si nõ creuerit macula ⁊ capillus ſui coloris eſt ⁊ locꝰ plage carni reliq̃ eq̃lis: radeẽ[d] hõ abſq3 loco macule ⁊[e] recludeẽ. vii. diebꝰ aliis. Si die. vij. viſa fuerit ſtetiſſe plaga in loco ſuo nec humilior carne reliq̃ mũdabit eũ. lotiſq3 veſtibꝰ ſuis mũdꝰ erit. Sin aũt pꝰ emũdatõe3 rurſꝰ creuerit macula i cute: nõ q̃ret amplꝰ utrũ capillꝰ in flauũ colorẽ ſit cõmutatꝰ: q2 a pte imũdꝰ ẽ. Porro ſi ſteterit macula ⁊ capilli nigri fuerit: nouerit hoĩe3 ſanatũ eſſe: et ɔfidẽter eũ ꝓnũciet mũdũ. Vir[f] in cuiꝰ cute cãdor apparuerit: intuebiẽ eũ ſacerdos Si[g] deꝓhenderit ſubobſcurũ alborẽ lucere i cute: ſciat nõ eẽ leprã ſ3 maculã coloris cãdidi ⁊ hoĩe3 mũdũ. Vir[h] de cuiꝰ capite capilli fluũt: caluꝰ ⁊ mũdꝰ eſt. Et ſi a frõte ceciderit pili: recaluaſter ⁊ mũdꝰ ẽ. Sin aũt[i] in caluitio ſiue[k] i recaluatõe albꝰ[l] vel rufus color fuerit exortꝰ ⁊ hoc ſacerdos viderit: ɔdẽnabit[m] eum haud dubio lepre ẽ q̃ orta eſt in caluitio Quicũq3[n] ergo maculatꝰ fuerit lepra ⁊ ſepatꝰ ẽ ad arbitriũ ſacerdotis: hẽbit[o] veſtimẽta diſſuta: caput nudũ: os veſte ɔtectũ cõtaminatũ[p] ac ſordidũ ſe clamabit. Omni tpe q̃ leproſus ẽ et imũdꝰ ſolꝰ[q] habitabit extra caſtra Veſtis[r] lanea ſiue linea q̃ leprã habuerit in ſtamĩe[s] atq3 ſubtegmĩe aut certe pellis vl' qcqd ex pelle cõfectũ ẽ. ſi[t] alba vel rufa macula fuerit infecta lepra reputabiẽ: oñdeẽq3 ſacerdoti. Qui cõſideratã recludet ſeptẽ diebus ⁊ die ſeptio rurſus aſpiciẽs ſi deꝓhẽderit creuiſſe: lepra pſeuerãs ẽ pollutũ iudicabit veſtimẽtũ et oẽ in quo fuerit inuẽta ⁊ idcirco cõbureẽ flãmis Qd[u] ſi eã viderit nõ creuiſſe ꝓcipiet ⁊ lauabũt id in quo lepra eſt: recludetq3 illd. vii. diebꝰ aliis. Et[x] cũ viderit faciẽ qdẽ priſtinã nõ reuerſa3: nec tñ creuiſſe leprã imundũ iudicabit ⁊ igne comburet eo q2[a] infuſa ſit i ſupficie veſtimẽti vel ꝑ totũ lepra. Sin autẽ[b] obſcurior fuerit locꝰ lepre poſtq3 veſtis ẽ lota abrũpet[c] eũ ⁊ a ſolido diuidet Qd ſi vltra apparuerit in his locis q prꝰ imaculata erãt lepra volatilis ⁊ vaga d3 igne cõburi. Si ceſſauerit lauabit aq̃ ea que pura ſunt ſecũdo ⁊ mũda erunt. Iſta[d] ẽ lex lepre veſtimẽti lanei ⁊ linei ſtaminis atq3 ſubtegmis: oĩſq3 ſuppellectilis pellicee: quomõ

diſcrepãte ab alio colore nõ ex aliq̃ ſupeffuſo a caſu ſ3 ex h̃ ꝙ talis macula ꝓcedit ex materia veſtis. et h̃ notaẽ ꝑ hoc qd ꝓponiẽ.
s In ſtamine vel ſubtegmĩe. dr aũt ſtamẽ ipſa tela. ſubtegmen aũt ipa eſt trama q̃ intexiẽ. Si poſt ſeptẽ deis reclusionis inueniẽ creuiſſe: talis macula. lepra iudicaẽ. q2 infectiua eſt et corroſiua. et veſtis eſt cõburẽda. Cõſequenter põiẽ caſus dubiꝰ cũ dicitur.
v Qd ſi eã viderit nõ creuiſſe ⁊c. id eſt illã ptẽ in q̃ eſt lepra. et accipitur h̃ ſicẽ ⁊ in aliis locis frequẽter lepra ꝓ ſigno lepre vt ꝑ3 intuẽti textũ
x Et cũ viderit faciẽ ⁊c. ex q̃ pa3 ꝙ oriebaẽ ex iteriorib' ⁊ ñ ab exterioribꝰ ex q̃ ꝑ lotõem macula nõ receſſit
a Eo ꝙ infuſa ſit in ſupficie ⁊c. iſte textꝰ videẽ eſſe corruptꝰ vl' ꝑ ſcriptores vl' ꝑ alias viã. q2 manifeſte ꝑ3 ex ꝓcedẽti lr̃a ꝙ loq̃tur d' lepra que vidẽ eſſe i parte veſtimẽti ⁊ nõ in toto. vñ ⁊ immediate dr. Nec tñ creuiſſe leprã. q2 poſt lotionẽ ptis in qua videbaẽ lepra. non creuit lepra extẽdendo ſe ad alias ptes vñ in hebreo ſic habeẽ Eo ꝙ cauata ſit in caluitio ſuo vl' feneſtra ſua. ⁊ accipiẽ h̃ cauatio ꝓ infectõe lepre: q2 ẽ corroſiua. vt ſ. dictũ eſt. Caluitũ vero accipiẽ ꝓ vetuſtate et feneſtra ꝓ nouitate. loquiẽ eñi ſcriptura metaphorice d' lepra veſtis. ſ. ꝑ ſimilitudinẽ lepre hoĩs que eſt in caluitio. q2 feneſtra dicit ꝓncipiũ vel incohatõẽ caluitij. q2 qñ hõ incipit decaluari dr hẽre feneſtras vel feneſtrã in capillis. Caluiciũ aũt dr pfectio vel finis fluxꝰ capilloꝝ. Per hãc g̃ ſilitudinẽ intelligiẽ ꝙ ſi talis macula appareat in veſte ꝓpe nouitatẽ ſuã. vel in vetuſtate iudicãda eſt leproſa et d3 cõburi. b Sin aũt obſcurior fuerit locꝰ lepre. i. magis dubiꝰ ſm ꝙ dicit glo. c Abrũpet eũ. ſ. locũ in q̃ eſt macula. et faciet qd ſeq̃ẽ. et ꝑ3 lr̃a. d Iſta ẽ lex. h̃ poniẽ recapitulatio breuis ꝓcedẽtiũ. et patet lr̃a.

In ca. xiij. vbi diciẽ in poſtil. vñ in hebreo ſic habeẽ.

Additio.

In hebreo in hoc loco nõ fit mẽtio de feneſtra ſ3 ſic diciẽ. Eo ꝙ ſit cauata in caluitio ſuo vel in recaluitio. et eſt ſenſus. q2 ſicut hõ cuiꝰ capilli fluũt a pte anteriori dr caluus ſic ſi fluũt a pte poſteriori dr recaluaſter. i. retro caluus. vñ et ſiliter mõ in lepra veſtis accipiẽ caluitio et recaluatio ꝓut lepra ɔtingit in facie veſtis vel in dorſo eiꝰ. Et videẽ hec diſtinctio magis ꝓpria q̃ntum ad hec ⁊c. Cap. xiiij.

k Siue in recaluatõe. i. in poſteriori. l Albꝰ vel rufus color. diuerſus a colore naturali ꝓſtino. m Cõdẽnabit eũ. ſubintelligẽdũ tñ ꝙ cũ h̃ cõcurrat aliud ſignũ de corroſiõe carnis mõ ſupradicto.
n Quicũq3 g̃. h̃ ɔñter agiẽ de leproſi ſeparõe et diſtinctõe ab aliis. et ꝓ q̃tũ ad habitũ: cũ dr. o Habebit veſtimẽta diſſuta. i. in lateribus apta. et etiã in ſupiori pte circa ſcapulas: vt de facili poſſit indui et exui abſq3 leſiõe. Scdo q̃tũ ad caput: cũ dr. Caput nudũ. Tertio q̃tum ad os: cũ dr. Os veſte ɔtectũ et ad q̃d iſta fiãt oñdiẽ cũ dr. p Cõtaminatũ ac ſordidũ ſe clamabit. i. ꝑ ꝓdicta apparebit mãifeſte oĩbꝰ ipm eſſe leproſu3 ac ſi h̃ voce clamaret vt ſic q̃libet poſſit vitare ipm. Quarto q̃tũ ad locũ: cũ dr q Solꝰ habitabit extra caſtra. erãt aũt in exercitu hebreoꝝ tria caſtra. caſtra deitatis. ſc3 atriũ in q̃ erat tabernaculũ. et hoc erat in medio exercitꝰ. vt ꝑ3 Nu. ij. et caſtra leuitarũ q̃ erãt circa tabernaculũ. et caſtra ppl'i q̃ erãt ex circuitũ leuitaꝝ. leproſus aũt eijciebaẽ ab oĩbus iſtis caſtris. Sciẽdũ tñ ꝙ h̃ dictio ſolꝰ nõ excludit ſocietatẽ leproſorũ: ſ3 ſanoꝝ. r Veſtis lanea. h̃ agiẽ de lepra in veſte. ⁊ ꝓ caſu3 põit certũ: cũ dr. t Si alba vel rufa fuerit macula infecta. et h̃ notabiliẽ

Locutuſq3 eſt dñs. Hic ɔñr agiẽ de leproſi mũdatõe. ⁊ ꝓ oñdiẽ q̃d in ea ſit agẽdũ. ſecũdo agiẽ d' lepra circa domũ ibi locutꝰ eſt dñs. Circa ꝓmũ oñdiẽ ꝓ q̃d agẽdũ ſit ꝓma die purificatõis leproſi. ſecundo q̃d ſeptio die. ibi. Et die ſeptio tertio q̃d octaua. ibi. Die octauo. Circa ꝓmũ ſciẽdũ ꝙ aliq̃s propter leprã ſegregatꝰ ab aliis dicebaẽ aliqñ ſanari dupl'r. Vno mõ ſm apparẽtiã. vi. delz qñ ſacerdos iudicãdo eum leproſu3 fuerat deceptꝰ. q2 ſigna per que fiebat tale iudiciũ fallibilia ſt. qñ igiẽ illa ſigna mãſibãt ⁊ curabãtur. dicebaẽ ſana ta lepra ſm apparẽtiã in q̃tũ ſanitas ꝑus latens apparebat. q2 nõ fuerat leproſus ſm veritatẽ. Alio mõ dicebaẽ ſanatꝰ ſm veritatẽ. ſc3 qñ iudiciu3 ſacerdotis fuerat verũ ⁊ tñ aliqñ ɔtingebat talẽ ſanari miraculoſe. aliqñ vero virtute nature: ſi eſt aliq̃ ſpẽs lepre ſic curabilis. et tũc purificabaẽ leproſus. ꝑ quaſ q̃dẽ purificatõe3 oñdebaẽ eſſe mũdus. Prĩa igitur die purificatonis fiebat qd diciẽ h̃.
b Adduceẽ ad ſacerdotẽ. nõ ꝙ intraret ad atriũ ſacerdotũ. quia adhuc nõ erat ei licitũ igredi etia3 caſtra ppl'i. vt diceẽ. j. ſ3 ſacerdos exibat aliq̃tulũ ex caſtra ⁊ leproſus veniebat ibi ad eũ. et h̃ eſt qd dr. c Qui egreſſus de caſtris. ſ. ſacerdos. qd ꝑ3 ex lr̃a ſeq. cũ dr d Cũ inuenerit leprã eſſe mũdatã ꝓcipiet ei q̃ purifi. vt offe. ꝓ ſe nõ ad locũ tabernaculi ſ3 ibidẽ extra caſtra maĩbꝰ ſacerdotũ e Duos paſſeres vi. ⁊c. cuiꝰ rõ eſt. q2 lepra aufert viuacitatẽ ſenſuũ. ⁊ ꝓpt h̃ ille q̃ oñdebaẽ mũdꝰ offerebat ꝑ oppoſitũ paſſeres viuos ſenſibiles et mobiles ad deſignãdũ in ſe viuacitatẽ ſenſuũ. f Quibꝰ veſci licitũ eſt. h̃ dr ad dñia3 aliq̃ꝝ paſſeꝝ exñtiũ i terra illa q̃bus nõ erat licitũ veſci. et ſũt alteriꝰ ſpẽi l3 ɔueniãt in noĩe. vl' aliẽ põt dici ꝙ h̃ dr ad excludendũ paſſeres eiuſdẽ ſpẽi q̃bꝰ nõ erat licitũ veſci ꝓpter aliqd accidẽs ſupueniẽs i eis. ſicẽ ⁊ aĩal mũdũ aliqñ erat illicitũ ad comedẽdũ ex aliq̃ caſu ɔtingẽte. g Et lignũ cedrinũ. q2 lep̃ affert putredinẽ. ⁊ iõ ꝑ oppoſitũ offerebat lignũ cedrinu3 qd eſt iputribile ad deſignãdũ ꝙ in eo nõ erat putredo lepre.
h Vermiculũq3. i. filũ rubei coloris. i Et hyſopũ. q2 lepra aufert viuacitatẽ coloris ⁊ affert fetorẽ carnis. ⁊ iõ ꝑ oppoſitũ filũ rubeũ offerebat. q2 color rubeꝰ eſt color viuidꝰ. Et hyſopũ. q̃ eſt herba odorifera ad deſignãdũ ꝙ in eo nõ erat color lepre neq3 fetor. k Et vnũ ex paſſeribꝰ iu. imo. in vaſe fictili. i. terreo.
l Sup aq̃s viuẽtes. dicunẽ aũt aq̃ viue. q2 hñt q̃dã mõ in ſe ꝓncipiũ motꝰ. ſicut aq̃ fontiũ ⁊ fluuiũ. ſicut aĩal dr viuũ qd moueẽ. et h̃ fiebat ad deſignandũ in eo q̃ purgabaẽ mũdiciã et viuacitatẽ. q2 aq̃ viuẽtes vtrũq3 deſignãt. m Aliũ aũt viuũ cũ ligno cedrino ⁊ cocco. i. filo rubeo. n Et hyſopo tin. i. ſanguine paſſeris imolati. fiebat eñi q̃ſi q̃ddã aſperſoriũ cuiꝰ manubriũ erat lignum cedri oblatũ cui alligabanẽ hyſopꝰ ⁊ paſſer viuus cũ filo coccineo ꝓdicto. et iſta duo ſic alligata ligno cedrino tingebanẽ in aq̃ viua poſita tñ in vaſe fictili. et cui mixtꝰ erat ſanguis paſſeris imolati. o Quo aſper. il. q̃ mũ. eſt ſepties ad deſignandũ in eo pfectã mũdiciã. q2 pfectõ nũero ſeptenario deſignaẽ

mũdari dẽat vel ɔtaminari.

Locutuſq3[a] Ca. xiiii.

eſt dñs ad moyſen dicens. Hic eſt ritꝰ leproſi qñ mũdãdꝰ eſt Adduceẽ[b] ad ſacerdotem. Qui[c] egreſſus de caſtris cu3[d] inuenerit leprã eſſe mũdatã ꝓcipiet ei q purificaẽ vt offerat duos[e] paſſeres viuos ꝓ ſe q̃s[f] veſci licitũ eſt ⁊[g] lignũ cedrinũ vermiculũq3[h] et[i] hyſopũ. Et[k] vnũ ex paſſeribꝰ imolari iubebit in vaſe fictili ſup[l] aq̃s viuẽtes. aliũ[m] aũt viuum cũ ligno cedrino ⁊ cocco et[n] hyſopo: tiget in ſanguie paſſeris imolati q̃ aſpg3[o] illũ q mũdãdus eſt ſepties ut iure purgeẽ: ⁊[p] dimittet paſſerẽ viuu3 ut i agrũ auolet. Cũq3[q] lauerit hõ veſtimẽta ſua radet[r] oẽs pilos corporis ⁊[s] lauabiẽ aq̃: purificatuſq3[t] ingredieẽ caſtra: ita dũtaxat ut maneat extra tabnaculũ ſuũ. vii. diebꝰ. ⁊[u] die ſeptia radet capillos capitis barbãq3 et ſupcilia: ac totiꝰ corpis pilos Et lotis rurſu3 veſtibꝰ et corpe die[x] octauo ſumet[y] duos agnos imaculatos ⁊ ouẽ ãniculã abſq3 macula: ⁊ tres decias ſilẽ in ſacrificiũ q̃ cõſperſa ſit oleo ⁊[z] ſeorſu3 olei ſextariũ. Cũq3 ſacerdos purificãs hoĩe3 ſtatuerit eum ⁊ hec oĩa corã dño in oſtio tabnaculi teſtimonii tollet[a] agnũ ⁊ offeret eũ ꝓ delicto oleiq3 ſextarium. ⁊ oblatis añ dñm oĩbus imolabit agnũ vbi ſolet imolari hoſtia pro pctõ ⁊ holocauſtũ. i. in loco ſctõ. Sicut eñi ꝓ pctõ ita ⁊ ꝓ delicto ad ſacerdotẽ ptinet hoſtia. ſcã ſcõrũ ẽ. Aſſumẽſq3 ſacerdos de ſanguine hoſtie q̃ imolata eſt ꝓ delicto: ponet[b] ſup extremũ auricule dextre eiꝰ q mũdaẽ ⁊ ſup pollices manꝰ dextre ⁊ pedes. ⁊ de olei ſextario mittet i manũ ſuã ſiniſtrã tingetq3 digitũ dextrum in eo: et[c] aſpget corã dño ſepties. Qd aũt reliquũ eſt olei in leua manu: fundet[d] ſup extremũ auricule dextre eiꝰ q mũdaẽ. ⁊ ſup pollices manꝰ ac pedis dextri. ⁊[e] ſup ſanguinẽ q effuſus eſt ꝓ delicto. ⁊[f] ſup caput eiꝰ. Rogabitq3 ꝓ eo corã dño: ⁊ faciet ſacrificiũ ꝓ pctõ. Tũc[g] imolabit holocauſtũ et[h] ponet illud in altari cũ[i] libamẽtis ſuis et hõ rite mũdabiẽ. Qd[k] ſi paup eſt ⁊ non põt manꝰ eiꝰ inuenire q̃ dicta ſũt

p Et dimittet paſſere3 viuũ vt in agrũ auolet. Ad deſignãdũ ꝙ hõ ſic purgatꝰ reſtituebaẽ cohabitatõi hoĩm ſicẽ paſſer cohabitatõi paſſerũ.
q Cũq3 lauerit hõ ve. ſua. ad amouẽdũ imaginatione ex q̃cũq3 occaſione imũdicie ꝓcedẽtis
r Radet oẽs pilos corporis. q2 lepra eſt corroſiua piloꝝ. s Et lauabiẽ aq̃. ad amouẽdu3 imũdiciã piloꝝ et alioꝝ q̃ poſſent eſſe in corpe.
t Purificatuſq3 igredietur caſtra. nõ caſtra dei ſiue tabernaculũ. nec etiã caſtra leuitaꝝ ſed caſtra ppl'i tãtũ. ita dũtaxat vt maneat ex tabernaculu3 ſuũ ſeptẽ diebꝰ. cuiꝰ rõ3 aſſignat ra. ſal. q2 actus matrimonial' erat ſibi iterdictꝰ vſq3 ad diẽ octauã: i q̃ pficiebaẽ ſua purificatio. et iõ iterdictũ erat ei igredi tabernaculũ ſuum ad manẽdum cum vxore ſua. u Et die. vij h̃ ɔñr oñdiẽ q̃d agẽdu3 ſit circa purificatõ3 leproſi die ſeptia. ⁊ ꝑ3 lr̃a ex ꝓdictĩ. Iſta aũt q̃ dcã ſũt de purificatõe leproſi fiebãt i purificatõe tã pauperis q̃3 diuitis.
x Die. viij. h̃ ɔñr oñdiẽ q̃d erat agẽdũ die octauo. i q̃ pficiebaẽ purificatio leproſi. ⁊ in h̃ differebãt diues ⁊ paup. ⁊ iõ ꝓ oñdiẽ q̃d tenebãẽ facere diuites. ſcdo q̃d pauperes: cũ dr. Qd ſi paup ẽ. Circa ꝓmũ deſcribiẽ oblatio diuitis. cũ dr
y Sumet du. ag. ⁊c. ⁊ ꝑ3 lr̃a ex ſupradictĩ de ſacrificiis: vſq3 ibi.
z Et ſeorſu3 olei ſextariũ. i. abſq3 oleo qd põebaẽ i ɔſpſiõe ſeu piſtatõe ſimile. dicũt aũt aliq̃ q̃ diligẽtiꝰ ɔſiderauerũt dcã Iſid. ꝙ ſextariꝰ i liq̃dis de q̃ ẽ h̃ ſmo ɔtinet duas dragmas q̃ valẽt q̃ſi q̃rtã ptẽ q̃rte pariſiẽſis. ⁊ ſm h̃ ſextariꝰ erat valde puus: addebaẽ aũt oleũ i ſacrificio ad deſignãdũ ſanatõ3 illiꝰ q̃ purificabaẽ. tũ q2 oleũ h3 vim ſanatiuã puſtularũ ⁊ apoſtematũ i corpe: tũ q2 oleũ in ſcptura ſignificat diuinã gr̃a3 ſeu miſericordiã ꝑ quã leproſus aliqñ ſanabaẽ miraculoſe. vt. ſ. dictũ eſt.
a Tollet agnũ ⁊ offe. eũ ꝓ deli. q2 plaga lepre frequẽt' infligiẽ hoĩ ꝓ pctõ. ſicẽ ꝑ3 de maria ſorore moyſi. Nu. xij. ⁊ d' Ozia rege Iuda. iiij. reg. xv. c. ⁊. ij. Paral'. xxvi. Aſſumẽſq3 ſacerdos de ſanguie. ſeq̃ẽ b Ponet ſup extremũ auricule ⁊c. q2 i iſtis ptibꝰ dinoſciẽ lepra. c Aſpget ſep. co. dño. i. ɔ altare holocauſti in q̃ imolabaẽ dño. d Fũdet ſup extre. auri. ⁊c. exponaẽ ſicẽ ſupradictũ ẽ de poſitõe ſanguis in ptibus illis
e Et ſup ſang. i. i eiſdẽ loq̃ i q̃bꝰ iã poſuerat ſanguinẽ. f Et ſup ca. eiꝰ. q2. ſ. dictũ ẽ de leproſo ꝙ dẽbat hẽre caput nudũ vt appereret leproſꝰ oĩbꝰ. ⁊ iõ h̃ vngiẽ caput eiꝰ oleo. vt deſigneẽ pfecte mũdꝰ. g Tunc imo. holo. qd totũ incẽdebaẽ. h Et põet illud in altari. ſ. holocauſtũ. q2 ibi cremabaẽ. i Cũ libamẽtis ſuis. i. cũ illis q̃ ſil' cremabanẽ in liq̃dis. ſm ꝙ determiaẽ Nu. xv. k Qd ſi paup eſt. Hic ɔñr agiẽ de oblatõe paupis in purificatõe ſua a lepra. et ꝑ3 lr̃a ex his q̃ dcã ſunt. ſ.

t ij

Universidad de Salamanca. BGH

l Locutuſq; eſt dñs. Hic agit̄ ɔñr de lepra dom⁹. ⁊ pōit̄ vltimo ꝗ̄tū ad ea q̄ ptinēt ad leprā. q2 leprā hoīs ⁊ veſtis hēbāt ſacerdotes diſcer/ nere cū adhuc eſſent in deſerto: ſ3 circa lepraȝ dom⁹ nō hēbāt officiū ſu/ um exercere donec veniſſent ad terrā ꝓmiſſiōis. et h̄ notat̄ in textu: cū ꝺ2. Cūq; igreſſi fuerīt trā chanaā ⁊c̄. Sciēdū aūt ꝙ ꝓprie loquēdo lepra nō pōt eē in domo. q2 ſo lū aīal ē ſuſceptiuū ſani/ tat̄ ⁊ infirmitat̄: ſed aliq̄ corruptio eē in domo ꝺ lepra ſilitudiārie inq̄ tū pōt bitantes in ea iſi/ cere: et tal' dom⁹ q̄ erat corruptio pſeuerās iube tur h̄ diruí duplici de cā vna ne inficeret bitātes vt dictū ē. Alia q2 in tali bus domib⁹ aliqui gēti les ydola colebāt et iuo catōnes demonū exerce/ bāt: ne filij iſrl' q̄ erāt ad ydolatriā ⁊ ad tales ſu/ pſtitōes ꝓni ad pſimilia declinarēt. Circa igit̄ le/ prā dom⁹ p̄ agit̄ de eius iudicio ⁊ diſcretōe. ſcōo de eius purificatōne. ibi Qd ſi introiens. Circa pmū oñdit̄ qd dñs do/ m⁹ debebat facere: cum dr̄. Ibit cui⁹ ē dom⁹ nūciās ſacerdoti. et q̄d ſa/ cerdos debat facere: cuȝ dr̄. At ille pcipiet vt effe rant̄ vniuerſa de domo eiu⁹ cā ſubdit̄.

a Ne imūda fiāt ⁊c̄. q2 ſi dom⁹ iudicaret̄ lepro ſa p ſacerdotē. oīa q̄ eſ/ ſent in domo tpe ſui iu/ dicij eſſent fcā imūda.

b Et cū viderit in pieti bus ⁊c̄. quia talia ſūt ſi gna corruptōis corroſi/ ue ⁊ infectiue.

c Clauds cā. vij. dieb⁹ q2 p talē clauſionē citius apparet corruptio eo ꝙ null⁹ ibi bitat. vñ et do/ m⁹ nō babitate eis⁹ pe/ reūt. d Si inue/ nerit creuiſſe leprā nota/ bilit̄ incēſiue vel extēſiue

e Iubebit erui lapides in qb⁹ ſunt macle ad vi dendū ſi corruptio poſ/ ſit amoueri cū mīori de/ trimēto domus.

f Et luto alio liniri do/ mū. i. alio cemento.

g Qui dormierit in ea ⁊ comederit ⁊c̄. ille enīȝ q̄ dormierit i tali domo vel comederit magl pōt infici q̄ ille q̄ ſolū igre/ dit̄. ⁊ iō ingrediēs nō in digebat veſtiū lotōe. ſed ſolū erat imūd⁹ vſq; ad veſpam. et ſic purgabat̄ ſolo trāſitu tēpis. cetera patēt b Qd ſi introi ens ſacerdos. h̄ agit̄ de ſe pre dō⁹ purificatōe. ⁊ p3

ꝓ delicto aſſumet agnū ad obla/ tionē ut roget ꝓ eo ſacerdos: de/ cimāq; ptē ſimile ɔſpſe oleo i ſa/ crificiū: ⁊ olei ſextariū: duoſq; tur tures ſiue duos pullos colūbe: q̄/ rū vn⁹ ſit ꝓ pctō et alter in holo cauſtuȝ: offeretq; ea die octauo purificatōis ſue ſacerdoti ad oſti/ um tabernaculi teſtimonij coram dño. Qui ſuſcipiēs agnū ꝓ deli/ cto: ⁊ ſextariū olei leuabit ſil' imo latoq; agno de ſanguie ei⁹ ponet ſup extremū auricule dextre ei⁹ q mūdat̄: ⁊ ſup pollices man⁹ eius ac pedis dextri. Olei vō ptē mit tet in manū ſuā ſiniſtrā: in q̄ tigēs digitū dextre man⁹ aſperget ſepti es ɔtra dñm. tāgetq; extremū de/ xtre auricule illi⁹ q mūdat̄ ⁊ polli ces manus ac pedis dextri: i loco ſanguis q effuſus ē ꝓ delicto Re liquā aūt ptē olei q̄ eſt in ſiniſtra manu mittet ſup caput purificati ut placet ꝓ eo dñm: ⁊ turtureȝ ſi ue pullū colūbe offeret unū ꝓ de/ licto ⁊ alterū in holocauſtū cuȝ li/ bamētis ſuis Hoc eſt ſacrificiū le proſi q habere nō pōt oia in emū datōeȝ ſui. Locutuſq;[l] eſt dñs ad moyſen ⁊ aaron dicēs. Cunq; in greſſi fueritis terrā chanaan quā ego dabo uobis in poſſeſſioneȝ ſi fuerit plaga lepre in edib⁹: ibit cu/ ius eſt dom⁹ nūciās ſacerdoti ⁊ di cet. Quaſi plaga lepre vid̄r mihi eſſe in domo mea. at ille p̄cipiet vt efferant̄ vniuerſa de domo pri uſq; ingrediat̄ caȝ ⁊ videat vt le/ pra ſit: ne[a] imūda fiāt oia q̄ in do/ mo ſūt. Intrabitq; poſtea ut ɔſi/ deret leprā dom⁹: ⁊[b] cū uiderit in parietib⁹ illi⁹ q̄ uallículas pallo/ re ſiue rubore deformes ⁊ humilio res ſuperficie reliq̄ egrediet̄ oſtiū dom⁹. ⁊ ſtatim claudet[c] illā ſeptē dieb⁹: reuerſuſq; die ſeptio ɔſide/ rabit eā. Si[d] inuenerit creuiſſe le/

pram iubebit[e] erui lapides in qb⁹ lepra eſt: ⁊ ꝓiici eos extra ciuita/ tē in loco imūdo. domū aūt ipſam radi intrinſec⁹ p circuitū: ⁊ ſpargi puluerē raſure extra urbeȝ in loco imūdo: lapideſq; alios repōi pro his q abiati fuerāt ⁊[f] luto alio lini/ ri domū. Sin aūt poſtq̄ȝ eruti ſūt lapides et puluis elatus et alia ter ra lita ingreſſus ſacerdos viderit reuerſam lepraȝ et parietes reſper ſos maculis: lepra eſt pſeuerans et imunda dom⁹. Quā ſtatim de ſtruēt ⁊ lapides eiuſ ac ligna atq; uniuerſum pulvereȝ ꝓiiciet extra oppidū in locū imūdum. Qui in trauerit domū quādo clauſa ē im/ mundus erit uſq; ad ueſperū. et[g] qui dormierit in ea et comederit qppiam lauabit veſtimenta ſua. Qd[h] ſi introiēs ſacerdos uiderit leprā nō creuiſſe in domo poſtq̄ȝ denuo lita fuerit: purificabit eam reddita ſanitate: ⁊ in purificatōne eius ſumet duos paſſeres lignū/ q; cedrinū et uermiculū atq; hy/ ſopū ⁊ imolato vno paſſere in ua ſe fictili ſuper aquas viuas: tollet lignū cedrinū et hyſopū et coccū et paſſerē viuum: et tinget omnia in ſanguine paſſeris imolati atq; in aquis uiuētib⁹ aſperget domū ſepties: purificabitq; eā tā in ſan/ guine paſſeris q̄ȝ in aqs uiuētib⁹ ⁊ in paſſere uiuo lignoq; cedrino et hyſopo atq; uermiculo. Cūq; dimiſerit paſſerē auolare in agruȝ libere orabit ꝓ domo ⁊ iure mūda bit̄. Iſta eſt lex oīs lepre ⁊ pcuſſio re: lepre ueſtiū ⁊ domoȝ cicatricū et[i] erūpentiū papularū: lucētis ma cule ⁊ in uarias ſpēs colorib⁹ imu/ tatis ut poſſit ſciri q̄ tpe munduȝ q̄d uel imunduȝ ſit. Cap. xv.

l Ocutuſq;[a] eſt dñs ad moy ſen ⁊ aaron dicēs. Loq̄mini filiis iſrl' ⁊ dicite eis. Vir[b] qui pa

ſnia ex his q̄ dicta ſunt de purificatōe hoīs. ɔñr recapitulat breuit̄ ter q̄ dcā ſunt: cū dr̄. Iſta eſt lex lepre. ſeq̄t. i Et erūpentiū papularū. papule ſunt vlcera minuta in cute naſcētia. q̄ dolorē et ſcabiē afferūt. Cetera patēt ex ſupradict̄. In ca. xiiij. vbi dr̄ in poſtil. ſciēdū aūt ꝙ ꝓprie loquēdo. Additio.

Recte aūt ſuſceptiuū ſit ſanitat̄ vel īfirmitat̄ in q bus dr̄ ſan⁹ vl' me dicina ſana inq̄ tū ſanitatē pſuat vel efficit. et talis mod⁹ dicēdi nō ē metaphoricus ſeu ſilitudiari⁹. q2 ſanitas q̄ ſignifi cat̄ p eibū ſanum vl' medicinā ſanā eſt vʒ ſanitas aīa lis q̄ a p̄dict̄ cau/ ſat̄. et iō cuȝ dicit̄ Dom⁹ leproſa non ſilitudiarie dr̄ ſed effectiue: q2 cauſat leprā in his q̄ in ea bitāt ſi ſint ad h̄ diſpoſiti ⁊c̄.

Replica cor rectorij ꝯ Burg. In ca. xiiij vbi poſtil. dic domū ipro pe dici lepro ſaȝ. q2 ꝓpe ſolū viuū q̄ eſt ſuſce/ ptiuū ſanitatis et infirmitat̄. Bur. p eq̄uocatōes pu tat h̄ ſibi ɔtra ipe/ dire dicēs cibum vel medicinā dici ſanaȝ. Ad qd̄ rñ/ deo ꝙ poſtil. loq̄ tur de ſanitate for mali: unde rēcte. et ſic nihil ꝓp̄e ē ſu/ ſceptiuū ſanitatis ⁊ ei⁹ ɔ̄ij niſi viuū aīmal. cib⁹ aūt ⁊ medicina eēt ſint cauſatiua ſanitat̄ nō tñ ſuſceptiua dicunt̄. dicit̄ igit̄ ſane eq̄uoce ꝓut oēs et phi ⁊ theo logi reſtant̄. dicēs igit̄ cibū ſanū dic cadē rōe ſolē calidū. ſ3 p3 ꝙ ſecun dū nō ē ꝓpriū cū corpa celeſtia nō ſint capacia taliū impſſionū. igit̄ p mū eriā erit ſcdm ſilitudinē. et vid̄ ad ꝓpoſitū de le/ pra dom⁹ accipiē da mala q̄litas i loco dom⁹ excube rās lepre cauſati/ ua. et ſic loc⁹ pon⁹.

eſt dicēdus leproſus q̄ dom⁹. et ſic accipet̄ ɔtinēs ꝓ ɔtēto. q̄ eſt ſpā metaphora ſm loycos ⁊ grāmaticos. Capi. xv.

Ocutuſq; eſt dñs ad. h̄ agit̄ de imūdicia flux⁹ ſemis. ⁊ p̄ de imūdicia ex fluxu inaturali. ſecūdo ex naturali. ibi. Vir de q̄ egredit̄. adhuc p̄ agit̄ de dicti flux⁹ pollutōe. ſcōo de ei⁹ purgatōe ibi. Si ſanat⁹ fuerit

nit ex fluxu naturali ſemis. ſ. in coitu ēt in actu nocturnali. in emiſſiōe eīn ta lis būiditat̄ ſp ē pollutio corpal'. vt de ſe p3 ⁊ freq̄nt̄ etiā ē ibi imūdicia ſpūalis etiā i actu nocturnali. q2 l3 poſſit ſine pctō exercen tñ frequent̄ eſt ibi libido iordiata. l Mulier cū q̄ coie. ⁊c̄. q2 ſic ē ibi pollutio a pte viri: ita ēt a pte mlier̄. ⁊ maior cū mulier ſit frigidior: ⁊ p ɔ̄ñs hūores in ea ſunt minus digeſti.

Circa pmū dr̄ b Vir q̄ patitur fluxū ſemis imū/ d⁹ erit. q2 nō po/ terat igredi locuȝ ſacrificij. et ex ta/ cu etiā ipi⁹ ɔhe/ bat̄ imūdicia. vt dicet̄ poſtea. ɔñr oñdit̄ q̄lit̄ debat iudicari talis īfir mitas: cū dr̄.

c Et tūc iudica/ bit̄ huic vicio ſub iacere cū p momē ta ſingl'a. i. freq̄uē ter. o Adhe ſerit carni illi⁹ at/ q; creuerit fedus humor generat⁹ ex ſemie dicto mō fluēte. ɔñr oñdit̄ q̄lit̄ ex eo denuet̄ imūdicia ad alia inaīata et aīata. et p3 lrā vſq; ibi.

e Sagina. i. ſella vl' q̄ecūq; aliud qd pōit̄ ſup aīal ad ipm eq̄tādū. vñ i hebr. hr̄. Eq̄ tatura Cetera pa tēt ex ſupradict̄.

f Si ſanat⁹ fuerit h̄ ɔñr agit̄ de ipi us purgatōe: ⁊ p̄ q̄tū ad ſpā cū dr̄

g Nūerabit. vij. dies: ab illo die q̄ ceſſauit paſſio illa et nūc loco corpe ⁊ veſtib⁹ mūdus erit.

h In aq̄s vi et h̄ vr̄ ꝙ iſta lotio nō ſit itelligēda p aſpſionē aq̄ in q̄ erāt cineres vacce rufe ſ3 p ablutōeȝ in aq̄s accept̄ de fōte vl' flumine: q̄ dicūt̄ viue ꝓpter motū. vt dictū eſt ca. pce. ſcōo q̄tuȝ ad ſacrificiū deo offerēdū ꝓ grārū actōe rōne bñficij ſibi collati. ſ. ſani tat̄ a p̄dcā paſſio ne: cū dr̄.

i Die aūt. viij. ſu mēs du. tur. ⁊c̄. et p3 lrā ex ſupdict̄.

k Vir de q̄ egre. ⁊c̄. h̄ ɔñr agit̄ de imūdicia q̄ ꝓue/

tit̄ fluxū ſeminis: imūdus erit: et[c] tūc iudicabit̄ huic uicio ſubiacere cū p ſingula momēta adheſerit[o] carni ei⁹ atq; cōcreuerit fedus hu mor Oīne ſtratū in q̄ dormierit i mūdū erit: et ubicūq; ſederit. Si qs hoīm tetigerit lectū eius. laua bit veſtimēta ſua: ⁊ ipe lot⁹ aqua immundus erit uſq; ad ueſperuȝ Si ſederit vbi ille ſederat. et ipſe lauabit ueſtimenta ſua: ⁊ lotus a/ qua immūdus erit uſq; ad ueſpe/ rum. Qui tetigerit carnem eius lauabit ueſtimenta ſua: et ipſe lo/ tus aqua immundus erit uſq; ad ueſperum. Si ſaliuam huiuſce/ modi homo iecerit ſuper eum qui immundus eſt lauabit ueſtimēta ſua: ⁊ lotus aqua imundus erit uſ q; ad ueſperū. Sagina[e] ſuper qd ſederit immunduȝ erit: et quicq̄d ſub eo fuerit qui fluxum ſeminis patitur: pollutum erit uſq; ad ue/ ſperum. Qui portauerit horum aliquid lauabit ueſtem ſuam ⁊ ip/ ſe lotus aqua immundus erit uſq; ad ueſperū. Oīnis quem tetige/ rit qui talis eſt nō lotis ante mani bus: lauabit ueſtimenta ſua et lo/ tus aqua imundus erit uſq; ad ue/ ſperū. Vas fictile quod tetigerit confringet̄: uas autem ligneuȝ la uabit̄ aqua Si[f] ſanatus fuerit qui huiuſmodi ſuſtinet paſſionē nūe/ rabit[g] ſeptē dies poſt emūdatōeȝ ſui: et lotis ueſtibus et toto corpe in[h] aquis uiuentib⁹ erit mundus. Die[i] autēȝ octauo ſumet duos tur tures aut duos pullos columbe: ⁊ ueniet in cōſpectu domini ad oſti um tabernaculi teſtimonij: dabit/ q; eos ſacerdoti. Qui faciet unū ꝓ peccato ⁊ alterū in holocauſtū rogabitq; ꝓ eo coraȝ dño ut emū detur a fluxu ſeminis ſui. Vir[k] de quo egreditur ſemen coitus: laua bit aqua omne corpus ſuū et imū

dus erit uſq; ad ueſperū. Veſteȝ et pellem quam habuerit lauabit aqua ⁊ immunda[l] erit uſq; ad ueſpe rū. Mulier[l] cum qua coierit laua/ bitur aqua: et immunda erit uſq; ad ueſperū. Mulier[m] que redeun te meſe patitur fluxū ſanguinis: ſe ptem diebus ſeparabitur. Oīnis qui tetigerit eam: immundus erit uſq; ad ueſperum: et locus in quo dormierit uel ſederit diebus ſepa rationis ſue polluetur. Qui teti/ gerit lectum ſuum lauabit ueſtimē ta ſua: et ipſe lotus aqua immun/ dus erit uſq; ad ueſperum. Om ne uas ſuper quod illa ſederit: q̄ſ/ quis attigerit lauabit ueſtimenta ſua: et ipſe lotus aqua pollutus erit uſq; ad ueſperuȝ. Si[n] coierit cum ea uir tempore ſanguinis mē ſtrualis: immundus[o] erit ſeptem diebus: et omne ſtratum in quo dormierit: polluetur. Mulier[p] q̄ patitur multis diebus fluxuȝ ſan/ guinis non in tempore menſtrua li uel que poſt menſtruum ſangui nem fluere non ceſſat quādiu ſub iacet huic paſſioni immunda erit quaſi ſit in tēpore menſtruo Om ne ſtratum in quo dormierit ⁊ uas in quo ſederit pollutum erit. Qui cunq; tetigerit eam: lauabit ueſti menta ſua: et ipſe lotus aqua im mundus erit uſq; ad ueſperum. Si[q] ſteterit ſanguis et fluere ceſ ſauerit: numerabit[r] ſeptem dies purificatiōis ſue: et die octauo of feret pro ſe ſacerdoti duos turtu/ res aut duos pullos colūbaruȝ ad oſtium tabernaculi teſtimonii: qui vnum faciet pro peccato et alte rum in holocauſtum: rogabitq; pro ea coram domino: et ꝓ fluxu immūdicie eius. Docebitis[s] ergo filios iſrael vt caueāt immūdicias et[t] non moriantur in ſordibus ſuis cū polluerint tabernaculū meum:

m Mulier q̄ redeū mē. h̄ ɔñr agit̄ de imūdicia flux⁹ ſanguis et p̄ q̄tuȝ ad fluxū naturalē ſcōo q̄ tū ad inaturalē ibi Mu lier q̄ patit̄ mult̄ diebus Circa pmus ſcdm ꝙ mlieres i tpe q̄ incipiūt eē apte ad ɔcipiēdū vſ q; ad tps q̄ deſinūt ɔci pere q̄libet meſe cōitē pa tiunt̄ hāc paſſionē q̄ vo/ cat̄ flux⁹ ſanguinis men ſtrui. nſi ipediat̄ p infir/ mitatē vl' ɔceptū. ⁊ p ta li paſſiōe ſepte dieb⁹ ſe/ pabat̄. ita ꝙ nō admitte bat̄ ad locū ſacrificij. nec aliq̄s cōicabat cū ea i ci bo ⁊ lecto. h̄ ēt imūdicia ad alia deriuabat̄ inaīa/ ta ⁊ aīata. qd notat̄ cum dr̄. Oīs q̄ tetigerit eā ⁊c̄.

n Si coi. cū ea vir. h̄ p bibet̄ nō ſolū ꝓpt̄ imūdi ciā dcā et ea ſicut et pce dētib⁹. ſ3 et q2 ex tali coi tu ſolēt gñari pueri men ſtruoſi. vt pote paniētes aliquē defectū i aliq̄ pte corpis vl' ēt i toto ſic le/ pra vl' aliq̄s ɔſilēs infir/ mitatē o Immū. erit vij. die. ſ. ex. ca. dr̄ q̄ ex/ ꝺ3 iterſic Ad qd dicēdū ꝙ ibi loq̄t̄ de eo q̄ ſciēt̄ accedit ad mlierē mēſtru atā. ⁊ puenit h̄ in imūdi cio. h̄ aūt loq̄t̄ de eo q̄ ac cedit igrant̄. ⁊ de eo e⁹ fctū ē occultū.

p Mul. q̄ pat h̄ ɔñr a/ git̄ de imūdicia flux⁹ ſan guis ex īfirmitate. et p̄ de pollutōe. ſcōo de purga tōe. ibi. Si ſteterit. circa pmū dr̄ ꝙ durāte īfirmi tate iſta dz iudicari imū da ſic mlier patiēs men ſtrua tpe illi⁹ flux⁹. ⁊ p3 lra. q Si ſtet. h̄ ɔñr agit̄ de ei⁹ purgatōe. et p̄ q̄tū ad tps: cū dr̄.

r Nūe. vij. dies. ſ. a tpe q̄ ceſſauit īfirmitas. ſcōo q̄ ad ſacrificiū deo offeredū ꝓ ſua ſanatōe: cū dr̄. Offeret ꝓ ſe ſac. du. tur. ⁊c̄. ſeq̄t. s Docebit̄ q̄ h̄ pōit̄ dcō inſtta ⁊ diri git̄ ſmo ad ſacerdotes vt docerēt ppl'ſ cauē ab imūdicijs p̄dictis.

t Et nō mori. ī ſor. ſui. i. ꝓ ſuis ſordib⁹ ſi mūdi ac/ cedāt ad locū tabnaculi h̄ ɔñr recapitulat cū dr̄.

Universidad de Salamanca. BGH

v Iſta eſt lex ⁊c̄. Et patet littera ex p̄dictis. Capi.xvi.
Locutuſq; eſt dn̄s. Supi9 actū eſt de purgatōe ab imūdicia in/ q̄tū tāgit aliq̄s pſonas vel aliq̄z i ſpāli. h̄ ɔſr agiſ de purgatōe generali q̄ tāgebat totū pplm et fiebat .x. die mēſis ſeptimi cui corrūdet ſeptēber apud nos mō p̄dicto Exo.xij.ca. Circa quā purgatōez q̄ttuor deſcribunſ. p̄mū eſt modus p̄paratōis: ſʒ act9 immolatōnis.ibi. Dis rite celebratis. tertiū cult9 celebratōis.ibi. Cūq; portauerit. q̄rtū rit9 ſucceſſionis.ibi Mēſe ſeptimo. Circa p̄mum ſciēdū φ iſtud feſtū fiebat duplici de cā. Una eſt: q2 illa die fuit eiſ denūciatū p moyſen pctī de ɔflatōne vituli remiſſuʒ. Alia cā eſt q2 ſicut pʒ ex p̄cedētib9 frequēter et ex mulſ cauſis ɔhebāt imūdiciā. et iō: q2 aliq̄ ppt negligentiā vel ignorātiā ſeu aliā cāʒ omittebāt emūdari iō ſemel in āno fiebat generalis purgatio. et iōo vocabaſ dies expiatōis et q2 ſm φ dic̄ apl's ad hebr̄.vij.ca. Lex eñ homines iſtituit ſacerdotes infirmitatē hn̄tes. et per ɔñs erāt peccatores ſicut alij. iō p̄ fiebat expiatio p ſacerdotib9 poſtea p pplo. Circa p̄mū p̄mittitur mōitio ſūmi ſacerdotis: cum diciſ.
b Loq̄re ad aaron fra. tu. ne om. tpe ingre. ſan. qđ eſt intra velū. i. illā ptē q̄ dr̄ ſancta ſcōꝝ. i qua erat archa et ppiciatorium. q2 h̄ nō debebat fieri regulariter niſi ſemel in āno. vt dicit apl's ad hebr̄.ix. Si aūt alias eēt ingrediēdū h̄ erat ex aliq̄ neceſſitate ſupueniēte. vt in motōne caſtroꝝ. vt habeſ Nu.iiij.ca. ad inuoluēdū ea q̄ erāt intra ſancta ſanctorū.
c Ut nō moriaſ. ſi indiſcrete ⁊ irreuerenſ ingrediaſ. et ppt h̄ in prin. huius ca. recordaſ mors duoꝝ filioꝝ aaron q̄ mortui ſunt offerētes ignem alienū. vt dictū eſt. ſ.x.ca. d Quia i nube apparebo. h̄ dupl'r exponiſ. vno mō de nube q̄ erat ſupra tabernaculū q̄diu filij iſrl' fuerūt in deſerto. Alio mō de nebula ɔſurgēte de thuribulo qn̄ ſūm9 ſacerdos ingrediebaſ ſctm̄ ſanctoꝝ. in q̄ ibi cremabat incenſuʒ. vt habeſ.j. e Niſi h̄ ante fecerit nō φ deberet h̄ facere q̄ncūq; intraſſet: ſʒ ſolū in die expiatōis. q̄ erat dies ingreſſus regularis vt dictū eſt. ɔñr pōiſ informatio ei9 q̄d agere debeat p ſe et domo ſua: cū dr̄. f Uitulū offeret p pctō. i. offerēdū p̄parabit de ſuo in memoriā peccati aaron in ɔflatōe vituli aurei.
g Et arietē in holocauſtū in mēoriā arietis p yſaac imolati. Gen̄.xxij.
h Tunica linea veſtieſ ⁊c̄. hic tm̄ ponunſ q̄ttuor veſtimēta que erāt cōia ſūmo ſacerdoti ⁊ alijs inferiorib9 ſacerdotib9 vt dictū fuit Exo. xxviij. cuius rō aſſignaſ.j. i Suſcipietq; ab vniuerſa multitudie ⁊c̄. q2 ſoluebanſ de cōi ſumptu. k Cūq; obtulerit ⁊c̄. h̄ nō eſt intelligēdū de oblatōe vituli corā dn̄o in altari holocauſtoꝝ. q2 de illa hr̄ pte ſeq̄nti ſed de oblatōe q̄ fiebat ſacerdoti. qn̄ eñ ab aliq̄ fiebat oblatio alicui9 aīalis ad imolandū dn̄o. p̄ offerebaſ manib9 ſacerdoꝝ. ⁊ poſtea ſacerdos offerebat dn̄o. ſic i iſta oblatōe q̄ erat d̄ ſumptu ſacerdoſ. ipē ſacerdos p̄ accipiebat ſibi aīal determinās illđ ad imolandū: et poſtea offerebat dn̄o et iō cū dr̄ h̄. k Cūq; obtulerit. ſic eſt intelligēdū. i. ad offerēdum diſpoſuerit. q2 h̄ agiſ de p̄paratōe ad imolatōʒ. et eodē mō exponēdū eſt qđ ſubdiſ. l Et orauerit. in hebr̄. hr̄. Et expiauerit. i. ad expiandū determinauerit ſeu ordinauerit m Duos hyrcos ſtare faciet. p manus ſibi miſtrāntū. n Mittēs ſup vtrūq; ſortē. q2 p ſortes determiabaſ q̄s illoꝝ hyrcoꝝ eſſet imolādus ⁊ q̄s mittēd9 in deſertū mō q̄ hr̄.j. q̄liſ aūt licitū ſit vti fortib9 hr̄.j. Nu.xxiij. o Et fūdat p̄ces ſup eo. q2 rogabat dn̄m vt pena debita p pctīs ppli trāſfereſ in illuʒ hyrcū: vt diceſ.j. p Dis rite celebratis. h̄ ɔſr deſcribiſ act9 imolatōis q̄ agēdus erat in die expiatōis. q2 ſacerdos imolabat p ſe ⁊ p domo ſua vitulū. qđ notaſ cū dr̄ q Offeret vitulū ⁊c̄ et dicūt aliqui φ erat vitula rufa. d̄ qua hr̄ Nu. xix. et φ noiaſ hic vitulus p ſpecie ⁊ nō p ſexu. et h̄ videſ dicere magiſter in hyſtorijs: ſʒ h̄ nō vidr̄ verū. q2 vitula rufa imolabaſ ex̄ caſtra. Dic aūt vitul9 in atrio tabernaculi Itē illa offerebaſ p toto pplo h̄ aūt p peccato ſacerdotis ⁊ dom9 ſue tantuʒ. Itē offerēs illam erat imūdus. offerēs aūt iſtum non erat imūd9 cū haberet ingredi eodē die intra ſctm̄ ſanctoꝝ. Ad inferēdū ibi d̄ ſanguine vituli imolati. vt ſtatim ſubditur Sūt etiā cū hoc alia plura diſſonātia. vt pʒ intuēti textū hic ⁊ in li. Nu. ppt q̄ oportet dicere φ vitul9 h̄ eſt alius a vacca rufa.
r Aſſump. thur. qđ prun̄. al. im. ſ. altar' holocauſti. ſm aūt ea q̄ dicta ſunt Exo.xxx. iſtud thuribulū erat intra ſanctū ſanctoꝝ ppe ingreſſuʒ ⁊ ibi ſacerdos portabat carbones viuos de altari holocauſtoꝝ in bacilla ⁊ ſupponebat incēſuʒ. et nebula inde ɔſurgēte. intrabat vltra ſacerdos in ſctm̄ ſcōꝝ. h̄ etiā vidr̄ per illud qđ hr̄ hebr̄.ix. Aureū hn̄s thuribulū. Si aūt aliq̄s velit dicere φ illud thuribulū portabaſ ab ex̄ intra ſctm̄ ſanctoꝝ oportet dicere φ p tāto hebr̄.ix. dr̄ eſſe in ſctō ſanctoꝝ. q2 illuc inferebatur in die expiatōis. vt h̄ dr̄. s Nebula eoꝝ. ɔſurgēs de thuribulo. t Opiat oraculū. i. ppiciatoriū qđ oraculū dr̄ eo φ inde audiebanſ diuina rn̄ſa. v Qđ eſt ſupra teſtimoniū. i. ſup archā in q̄ eſt lex que teſtimoniū dr̄. x Tolletq; de ſanguine vituli imolati p eo et domo ſua vt dictū eſt. y Et aſpget digito ſepties ad denotādū pfectā remiſſionez pctōꝝ. q̄ ſeptenario nūero deſignaſ. eo φ tot9 decurſus tpis ſeptē dieb9 cōprehēdiſ.
z Cōtra ppiciatoriū ad orientē dicūt. hic aliq̄ expoſitores nr̄i φ lʒ tabernaculū ſic eſſet diſpoſitū φ ingreſſus eſſet ab oriēte. ſ. mō ɔ̄rio nr̄is eccleſijs. tn̄ odoratio ⁊ aſpſio hui9 ſanguis erat verſus orientē. et in h̄ approbaſ mod9 orādi eccl'ie vt dictū eſt. Sʒ h̄ nō vidr̄ aliq̄liter verū. q2 ſi aſperſio ſanguis de q̄ fit h̄ mētio fieret cōtra oriētē: ſequereſ φ facies ipoꝝ cherubin ex̄ ināu ex vtraq; parte ppiciatorij eſſent verſus occidētē: et dorſa eoꝝ verſus illā ptē tabernaculi q̄ dicebaſ ſcā. Cuius ɔ̄riū habeſ Paral'.ij. vbi dr̄ φ facies ipoꝝ cherubin erāt v̄ſe ad exteriorē domū. i. ad illā ptem tēpli q̄ vocaſ ſancta: et dicebatur domus exterior reſpectu ſancti ſanctoꝝ: qđ dicebaſ dom9 iterior. Tēplū aūt ſalomōis ſm om̄es doctores fuit diſpoſitū in ſitu ad modū tabernaculi. Itē qđ diciſ de approbatōe modi orādi nō valet: q2 doctores nr̄i cōiter dicūt φ iō adorem9 v̄ſus oriētez ne aſſimilemur iudeis adorantib9 verſus occidētē. et iō dicēdū eſt φ cū dr̄ h̄. z Cōtra ppiciatoriū

qđ eſt inter eos. Iſta[u] eſt lex ei9 q̄ patiſ fluxū ſemis: et q pollinſ coitu: ⁊ q̄ mēſtruis tpib9 ſepaſ: vel q̄ iugi fluit ſanguie ⁊ homis qui dormierit cū ea. Cap.xvi.
1 Locutuſq;[a] eſt dn̄s ad moyſen poſt mortē duoꝝ filioꝝ aaron: qn̄ offerētes ignē alienū interfecti ſunt. Et p̄cepit ei dicens. Loquere[b] ad aaron frēm tuū ne om̄i tpe ingrediaſ ſctuāriū qđ eſt intra velū corā ppiciatorio q̄ tegitur archa vt[c] nō moriaſ: q2[d] in nube apparebo ſup oraculū: niſi hec[e] añ fecerit. Uitulū[f] p pctō offeret ⁊[g] arietē in holocauſtū. Tunica[h] linea veſtieſ: feminalib9 lineis verēda celabit. Accingeſ zona linea: cydarim lineā iponet capiti. Hec eñ veſtimēta ſunt ſancta: qb9 cū ctis cū lot9 fuerit induceſ. Suſcipietq;[i] ab vniuerſa multitudie filioꝝ iſrl' duos hyrcos p pctō ⁊ vnū arietē in holocauſtū. Cūq;[k] obtulerit vitulū et[l] orauerit p ſe et pro domo ſua duos[m] hyrcos ſtare faciet corā dn̄o in oſtio tabernaculi teſtimonij mittēſq;[n] ſup vtrunq; ſortē: vnā dn̄o ⁊ alterā capro emiſſario: cui9 exierit ſors dn̄o. offeret illū p pctō cui9 aūt in caprū emiſſariū: ſtatuet eū viuū corā dn̄o vt[o] fundat p̄ces ſup eū: ⁊ emittat euʒ in ſolitudinez. Dis[p] rite celebratis offeret[q] vitulū et rogās p ſe et p domo ſua: imolabit eū. Aſſumptoq;[r] thuribulo qđ de prunis altaris impleuerit ⁊ hauriēs manu cōpoſitū thymiama in incēſuʒ: vltra velū itrabit in ſcā vt poſitis ſuper ignē aromatibus nebula[s] eoꝝ vapor opiat[t] oraculū qđ[u] eſt ſupra teſtimoniū ⁊ nō moriaſ. Tollet[x] q̄z de ſanguie vituli: ⁊[y] aſpget digito ſepties ɔtra[z] ppiciatoriuʒ ad orientē. Cūq;[a] mactauerit hyrcū p pctō ppli inferet ſanguinē eius intra velū ſicut p̄ceptū eſt de ſanguie vituli vt aſpergat e regione oraculi. et[a] expiet ſctuāriū ab imūdicijs filioꝝ iſrl' ⁊ a p̄uaricatōib9 eoꝝ cūctiſq; pctīs iuxta[b] hūc ritū faciet tabernaculo teſtionij qđ fixuʒ eſt iter eos in[c] medio ſordiū hitatōis eoꝝ. Null9[d] hoim ſit i tabernaculo qn̄ pōtifex ſctuāriū igreditur vt roget p ſe ⁊ p domo ſua ⁊ p vniuerſo cetu iſrael donec egrediaſ tabernaculū. Cū[e] aūt exierit ad altare qđ corā dn̄o eſt oret p ſe ⁊ ſūptū ſanguinē vituli atq; hirci fūdat ſup cornua ei9 p gyrū: aſpergēſq; digito ſepties expiet ⁊ ſctificet illud ab imūdicijs filioꝝ iſrael. Poſtq̄z[f] emūdauerit ſctuāriū ⁊ tabernaculū ⁊ altare tūc offerat hircū viuētē ⁊ poſita vtraq; māu ſup caput ei9: ɔfiteat[g] oēs iniq̄tates filioꝝ iſrael ⁊ vniuerſa delicta atq; pctā eoꝝ q̄[h] ipcās capiti ei9 emittet illū p hoiez parū i deſertū. Cūq;[i] portauerit hirc9 oēs iniq̄tates eoꝝ in[k] terrā ſolitariā et dimiſſus fuerit in deſerto: reuerteſ in tabernaculū teſtionij: ⁊ depoſitis veſtib9 qb9 pri9 idutus erat cū itraret ſctuāriū reclictiſq;[l] ibi lauabit[m] carnē ſuā in loco ſctō induceſq;[n] veſtibus ſuis. Et[o] poſtq̄z egreſſus obtulerit holocauſtū ſuum ac plebis rogabit tā p ſe q̄ʒ p pplo: ⁊ adipem q oblatus ē p peccatis adolebit ſup altare. Ille[p] vō q dimiſerit caprū emiſſariū lauabit veſtimēta ſua ⁊ corp9 aq̄: ⁊ ſic igredieſ in caſtra. Uitulū[q] aūt ⁊ hircū q pro pctō fuerāt imolati ⁊ q̄ꝝ ſanguis illat9 ē in ſctuāriū vt expiatio compleret aſportabūt[r] foras caſtra et comburēt igni tā pelles q̄ʒ carnes eoꝝ ac fimū: ⁊[s] q̄cūq; cōbuſſerit ea lauabit veſtimēta ſua ⁊ carnē aq̄: et ſic ingredieſ caſtra. Eritq; vobiſ hoc legitimū ſempiternū. Mēſe[t] autem ſeptimo decima die mēſis affligetis aīas veſtras nullūq; op9 facietis ſiue indigena ſiue aduena q pegrinaſ iter vos. In hac die expiatio erit veſtri atq; mūdatio ab oibus pctīs veſtris corā domino mūdabimini. Sabbatū eñ regetōis eſt ⁊ affligetis aīas vr̄as religione ppetua. Expiabit[u] autē ſacerdos q vnctus fuerit ⁊ cuius manus initiate ſunt vt ſacerdotio fūgaſ p patre ſuo. Induceturq; ſtola linea ⁊ veſtibus ſanctis: et expiabit ſanctuariū et tabernaculuʒ teſtimonij atq; altare: ſacerdotes quoq; et vniuerſuʒ pplm. Eritq; vobiſ hoc legitimū ſempiternū vt oretis p filiis iſrael ⁊ p cūctis peccatis eoꝝ ſemel in āno. Fecit[x] igiť ſic[y] p̄cepat dn̄s moyſi. Ca.xvii

ad orientē. nō accipiſ hic oriēs reſpectu mūdi ſeu tabernaculi. ſed reſpectu ppiciatorij tm̄. q2 cū ſacerdos aſpergēs ſanguinē habuit dorſū ad oriētē mūdi illa ps ppiciatorij q̄ obijciebaſ ſuo aſpectui erat ei9 ps oriētalis. ps aūt occidētalis erat verſus ptē poſteriorē tabernaculi. vt de facili pōt q̄libet imaginari. a Cūq; mactauerit hircū p pctō. Ille ē hircus de q̄ p̄dictū ē φ p ſortē eſſet immolād9: ⁊ de ei9 ſanguie inferebat ſacerdos itra ſanctum ſanctorum.
a Et expiet ſctuāriū. Nō eſt intelligēdū φ ſctuāriuʒ hr̄et aliqđ pctm̄ i ſe expiādū cū eſſʒ res maīata. ſʒ dicebaſ q̄dāmodo pollui ex pctīs ſacerdotū ⁊ ppl'i ſicut et eccl'ie nr̄e p aliquo facinore i eis facto. vn̄ ⁊ idiget recōciliatōe. et h̄ ē qđ dr̄. Ab imūdicijs filioꝝ iſrl' ⁊c̄. et patet.
b Iuxta ritū faciet tabernaculo teſtimonij. i. poſt expiatōʒ ſctiſctōꝝ expiabit reliquaʒ ptē tabernaculi: q̄ dicebaſ ſancta. ⁊ h̄ vocaſ h̄ tabernaculū teſtimonij q2 ɔtinebat duas ptes tabernaculi et iō noiaſ noie totius.
c In medio ſordiū habi. eoꝝ. In hebr̄. hr̄. In medio ſordiū eoruʒ. q2 tabernaculum erat in medio caſtroꝝ. ppl's autē hitans in circuitu freq̄nť incurrebat ſordes pctōꝝ que redundabāt in tabernaculū qđāmō vt dcm̄ eſt. lʒ aūt tranſlatio nr̄a ad eūdē ſenſuʒ reducaſ. credo tn̄ eā eſſe corruptā vicio ſcriptoꝝ q̄ acceperūt t p d. et iō ſcripſerūt ortiū p ſordiū.
d Null9 ho. ſit in tab. ⁊c̄. q2 tūc ſūm9 ſacerdos debat eſſe mātie eleuat9 in deū. et ppt h̄ excludebaſ ſocietas alioꝝ q̄ poſſet impedire ipm. e Cū aūt exierit ad altar. ſ. thymiamaťi. qđ erat ex̄ ſctm̄ ſanctoꝝ. vt dictū fuit Exo.xxx. ppť qđ expiato ſctō ſanctoruʒ oportebat ſacerdotē exire ad expiādā aliā ptē tabernaculi in qua erat altare thymiamaťi: q̄ facto exibat tabernaculū ad offerēdum hircū emiſſariū. ⁊ h̄ ē qđ ſubdiſ. f Poſtq̄z emūdauerit ſanctuariū ⁊c̄. ſeq̄tur. Tūc offerat hircū viuentē in atrio. g Cōfiteaſ oēs iniq̄tates ⁊c̄. nō explicādo oia pticulariť. q2 ipoſſibile erat tūc fieri. tū ppť breuitatē tpis. tū q2 ſacerdos nō oia pctā populi ſciebat: ſʒ in generali. ſicut facim9 in ɔfeſſiōe i p̄ncipio miſſe vl' hmōi. h Que impcās capiti ei9. q2 rogabat dn̄m vt penaʒ debitā p illis pctīs vellet trāſferre in hircū illū. i Cūq; portauerit. Deſcripta expiatōe h̄ ɔñr deſcribiť cult9 celebratōis: qui ɔſiſtebat in ɔſūmatōe ſacrificij: in crematōe illoꝝ q̄ erāt cremāda in altari holocauſtoꝝ. ⁊ in crematōe incēſi ſup altare thymiamatis. et in iſto officio ſūm9 ſacerdos ponebat veſtimēta linea: in q̄bus pri9 miſtrauerat. et accipiebat ornamēta pōtificalia. Cui9 rōnez aſſignāt doctores nr̄i. q2 miſteriū expiatōis qđ p̄ceſſerat debebat fieri cū humilitate. ſʒ ɔſūmatio ſacrificij cū ſolēnitate. et ad ſimilitudinē hui9 pōtifex euāgelic9 in aſpſiōe baſilice quā dedicat q̄ſi in expiatōe ei9 lineis ⁊ miorib9 vtiſ indumētis. et etiā in ſabbato baptiſmali ⁊ ɔſecratōe fontiū et in imerſiōe cathecuminoꝝ. cū. ſ. trāſferunť peccata eoꝝ. ſilib9 vtiť idumētis. Cū aūt his pact̄ ad miſtratōes accedit altaris. pōtificalib9 et precioſis veſtib9 infulaſ. vt dicit magr̄ in hyſtorijs. ra.ſa. aliā rōnē aſſignat di. φ cū veſtib9 lineis intrabat ſctm̄ ſctōꝝ. ne miniſter eſſet ſic dn̄s qđ eſt ſic intelligēdū. q2 ſanctū ſanctoꝝ erat loc9 ipi9 dei q̄ſi ipm̄ repn̄tās vt dictū fuit Exo.xxv. et iōo ppiciatoriū aureuʒ et alia q̄ erāt ibi aurea: erāt q̄ſi q̄dā dei ornamēta. ppter qđ pōtifex non debebat ibi ingredi cū aureis ornamētis. ſʒ miſteriuʒ qđ agebat ex̄ ſctm̄ ſctōꝝ i ornamētis pōtificalib9 in q̄b9 erat auꝝ vt dictū fuit Exod.xxviij. exercebat et ſm vtrūq; dictā in tali mutatōe veſtiū manus ⁊ pedes lauabat in labio eneo. et h̄ eſt qđ ſeq̄ť
k In terrā ſolitariā. vt ibi relinquereſ a feris deuorādus p hoib9 morte dignis p ſuis pctīs.
l Relictiſq; ibi. ſ. veſtimētis p̄oribus.
m Lauabit carnē ſuaʒ in loco ſancto. q2 labiū p̄dictū erat in atrio.
n Induceſq; veſtibus ſuis. i. pōtificalibus ſibi appropriatis. q2 pri9 miniſtrauerat in veſtimentis lineis: q̄ erāt oia cōia etiam ſacerdotib9 miorib9 Et ɔñr deſcribiſ conſūmatio miſter cū dr̄.
o Et poſtq̄z egreſſus ⁊c̄. et patet lr̄a ex p̄dict̄. et ſubdiſ q̄d debeat facere ille q̄ duxerat hircū in deſertū: cū dr̄. p Ille vō q̄ di. caprū emiſ. laua. veſti. ſua. p aſpſionē aque expiatōis in q̄ erāt cōmixti cineres vacce rufe. q Uitulū aūt ⁊ hircū ⁊c̄. ſeq̄tur. r Aſportabūt ex̄ caſtra ⁊c̄. ad deſignādū φ deberet totaliter a pctō elōgari q̄tū ad actū ⁊ circūſtātias et occaſiōes pctī. s Et q̄cūq; cōbuſ. ea laua. veſti. ſua ⁊c̄. aq̄ aſperſiōis mō ſupradicto. t Mēſe aūt ſeptimo. Hic ɔñr deſcribiť rit9 ſucceſſiōis. q2 ptinebat ad ſūmū ſacerdotē miſteriū illud circa expiatōʒ. h9 diei. p̄mittiť tn̄ tps: cū dr̄. Mēſe aūt ſeptimo decima die mēſis i reuolutōe cuiuſlibet āni affligetis aīas vr̄as. q2 ſicut p̄dictū eſt erat dies expiatōis pctōꝝ ſacerdotū ⁊ toti9 ppl'i. iō generaliť oēs debebāt p ieiuniū affligi in corpe. et p debitā ɔtritōez in mēte. v Expiabit aūt ſacerdos q̄ vnct9 fuerit. i. ſūmus ſacerdos q̄ in officio pr̄is ſucceſſerit. et exequeť officiū expiatōis. ſicut p̄dictū eſt. x Fecit igiť. ſ. aaron q̄ erat ſūmus ſacerdos. y Sicut p̄cepat dn̄s moyſi. q2 aduenīēte decima die ſeptimi mēſis celebrauit dictā expiatōʒ eo mō q̄. ſ. determinatum eſt.
In ca.xvi. vbi dr̄ in poſtil. Uitulū offeret p pctō. Additio.
Um iſte vitul9 nō ſolū ab aaron ſʒ a ſucceſſorib9 ſuis ſemel in anno. ſ. in die expiatōis eſſet offerēd9. vt pʒ in fi. c.i. hui9. nō vidr̄ rōnabiliť dictū φ offerebaſ p pctō aaron. ad nihiluʒ eñ videbaſ pficere

Universidad de Salamanca. BGH

ſummis ſacerdotib⁹ ipi aaro ſucced̄etib⁹ facere memoriā p̄deceſſoris ſui de b̄ in q̄ peccauit. merita eñ patrū p̄ntanꝭ a filijs i ſuis oratōib⁹ ſicut in multis locis b̄. nō aūt demerita. vñ meli⁹ vr̄: dicēdū ꝙ vitul⁹ iſte offerebaꝭ p̄ peccō p̄prio. ſiue ſacerdotis offerētis ꝗcūꝗ eſſet ille. qꝛ null⁹ erat ſi ne pctō. v̄n ſeqtur i lr̄a. Cūq; obtulerit vitulū orabit p̄ ſe ꝛ p̄ domo ſua et b̄ eſt qđ dic apl's ad hebꝛ. ix. ca. In ſecun do aūt introibat ſemel in ãno ſol⁹ pōtifer: nō ſine ſanguie quē offerret p̄ ſua ꝛ ppl'i ignorātia. ꝙ aūt aries imolaref i memoriā arietis yſaac ꝗ cō ſonū rōni. ſ. vt de⁹ b̄ret i memoria merita patruꝫ. ſ. abrahā imolāꝭ ꝛc̄. ꝛ yſaac q̄ ad imolandū ſe obtulit. Replica cōtra ĩ ꝓtra Burg.

In capi. xvi. poſtil latoꝛ dic oblatōes vituli ſemel p̄ ſūmuꝫ ſacerdote factā in ãno int cetera in rememoratōem pcti aaron. Ex Burg. dic̄ b̄ irratōnabile: qꝛ nil pficiebat ſūmis ſacerdotib⁹ hmōi memoria. cū qꝛ in orōnib⁹ debent rememorari merita patrū nō demerita. Reſpōdeo ꝙ rōnabile ē vt in orōnib⁹ ꝛ oblatōibus fieret rememoratio non mō ꝑ virtutis ſꝫ etiā pcti p̄deceſſorū. Ibi eñ fit rememoratio collatē grē b̄ remiſſiōis ꝛ venie ꝛ oblatōis culpe. qđ minus ſi vitul⁹ nō p̄ pctō aaron: ſꝫ in memoratōs peccati aaron offeratur. ſic aries in memoriā obedientie yſaac ꝛc̄.

C
Et[a] locut⁹ eſt dn̄s ad moyſen di. Loq̄re aaron ꝛ filijs ei⁹ ꝛ cūctis filijs iſrael dicēs ad eos. Iſte eſt ſermo quē mādauit dn̄s dicēs. Hō[b] q̄libet de domo iſrael ſi occiderit bouē aut ouem ſiue caprā i caſtris uel extra caſtra: ꝛ[c] nō obtulerit ad oſtiū tabernaculi oblatōꝫ dn̄o ſanguis reus[e] erit Quaſi ſi ſanguinē fuderit ſic pibit d̄ medio ppl'i ſui. ideo[c] ſacerdoti offerre dēt filij iſrael hoſtias ſuas q̄s[f] occidūt in agro vt ſanctificent domino añ oſtiū tabernaculi teſtimonij ꝛ imolēt eas hoſtias pacificas domino. Fūdetq; ſacerdos ſanguinē ſup altare dn̄i ad oſtiū tabernaculi teſtimonij: ꝛ adolebit adipē in odorē ſuauitatis dn̄o: ꝛ[g] nequaq̄ vltra imolabūt hoſtias ſuas demonib⁹ cū q̄bus fornicati ſūt. Legitimū ſempiternū erit illis ꝛ poſteris eoꝝ. Et ad ipos dicēs. Hō[h] de filijs iſrael et[i] de aduenis q̄ peregrinanꝭ apd̄ uos: q̄[k] obtulerit holocauſtū ſiue uictimā: ꝛ[l] ad oſtium tabernaculi teſtimonij nō adduxerit eā vt offerat dn̄o: interibit[m] de pplō ſuo. Hō[n] q̄libet de domo iſrael ꝛ de aduenis q̄ peregrinanꝭ int̄ uos ſi[o] comederit ſanguinē: obfirmabo[p] faciē meā ꝯtra aīaꝫ illius ꝛ[q] diſpdā eam de populo ſuo: qꝛ[r] aīa carnis in ſanguie eſt: et[s] ego dedi illū uobis: ut ſup altare in eo expietis p̄ aīab⁹ ueſtris: et ſanguis pro aīe piaculo ſit. idcirco dixi filijs iſrael. Oīs aīa ex uobis nō comedet ſanguinē: nec ex aduenis qui peregrinanꝭ apud uos. Hō q̄cūq; de filijs iſrael et de aduenis q̄ peregrinanꝭ apd̄ uos: ſi uenatōe atq; aucupio cepit ferā uel auem q̄b⁹[t] veſci licitū eſt: fūdat ſanguinē ei⁹ et opiat illū terra. aīa eñ oīs carnis in ſanguie eſt. Et dixi filijs iſrael. Sāguinē uniuerſe carnis nō comedetis: qꝛ aīa carnis i ſanguine eſt: et q̄cūq; comederit illū interibit: aīa[u] que comederit morticinū

m Interibit de pplō ſuo. et ſic pꝫ ꝙ eandē penā incurrit imolās ſacrificiū extra locū determiatū a deo et offerēs. ꝛ ideo ſi vnus imolaret ſacrificiū. et ali⁹ offerret pari pena eſſent puniēdi. Sciendū aūt ꝙ imolare ſacrificiū ꝛ offerre extra tabernaculū vl' templū fuit p̄hibitū ad vitādū ydolatriā ad quā iudei erāt proni. ꝙ ſi licitū fuiſſet cuilibet imolare vbi vellet. ſic faciebāt gentiles ydolatre: cito ad gentilitatē declinaſſent. Si aūt facti legunꭍ imolaſſe ꝛ obtuliſſe ſacrificiū ex tabernaculū ſicut de manuele Iudi. xiij. vl' ex tēplū ſicut de helia legiſ. iij. regū xviij. b̄ fuit ꝛ reuelatōs d̄i. ſic patꝫ de manue q̄ b̄ fecit p̄ monitōs angeli et helyas in mōte carmeli fecit hoc in

ſtinctu ſpūſſancti. qđ patꝫ in miraculo ſeq̄nti. qꝛ ignis deſcēdit de celo et ꝯſumpſit ſacrificiū ei⁹ in ſignū diuine acceptatōis. illa eñ q̄ ſunt mala eo ꝙ p̄hibita. qꝛ p̄nt eſſe occaſio mali: cuiuſmōi eſt offerre ſacrificiū deo ex locū determiatū ſunt diſpēſabilia. ſecꝭ aūt de hiis q̄ ſunt p̄ ſe mala ne p̄nt p̄ ſe fieri. n Hō q̄libet. Hic p̄nr. p̄hibeꭍ mod⁹ gentilis. Gētiles eñ aliq̄ de ſanguie aialiū imolatorū ꝙ dolis edebāt ꝛ iđ p̄hibitus fuit generalr iudeis eſus ſanguinis: nō ſolū rōne p̄dicta ſꝫ ne p̄ b̄ p̄uocerēt ad eff undendū ſanguinē humanū. et hoc eſt qđ dr̄. o Si comedent ſanguinē. in hebꝛ. b̄. Omē ſanguinē. Et q̄ pꝫ ꝙ eſus ſanguis generalꭍ eſt p̄hibit⁹. p Obfirmabo fa. meā ꝯtra aīa. firmiter et abſq; retractōe puniā eū morte. q Et diſperdā eum a pplō ſuo. ſemē ei⁹ delēdo. r Quia aīa carnis. i. vita in ſāguine eſt. i. pncipalr ibi ꝯſiſtit s Et ego dedi illū vobis. qꝛ ſanguis aialiū imolatoꝝ p̄ peccatis filioꝝ iſrl' p̄mo ponebaꭍ ſup altare holocauſti. et p̄mo eiundebaꭍ ad baſē ei⁹ vt frequent dictū eſt. ſ. ſeqnꭍ. t Qui⁹ veſci licitū eſt. ad excludendū feras et aues imūdas. ſ. determinatas. ri. ca. u Aīa que comederit. Hic p̄nr p̄hibeꭍ ali⁹ mod⁹ gentilis. qꝛ aliq̄ gētiles comedebant carnes aialiū p̄ ſe mortuoꝝ vel laceratoꝝ a beſtijs qđ p̄hibeꭍ b̄ et intelligit de aialib⁹ in ipēn ſuam licitis ad eſum. et hoc fuit ſupius p̄hibitū. ꝯ tñ b̄ replicaꭍ. vt ſi aliqs fecerit ꝯtra b̄ p̄ ignorātiā: et poſtea dictū ſibi cognouerit: ſciat qđ debeat facere. quod oñdiꭍ cū dr̄. Lauabit veſtimēta ſua ꝛc̄. et patet lr̄a et ſupradict.

Capitulum. xviij.

Locutuſq; eſt dn̄s. Poſtq̄ poſita ſunt precepta amonua imūdicie. b̄ ꝯſeꭍ ponunꭍ p̄cepta ordinatiua vite. et p̄ ꝯtraꝫ ad ordinatiōe eōis faꭍ. ſcđo ꝯtrā ad ordinatōs ꝯlꭍ ꝯ ca. xx. p̄ma in duas. qꝛ p̄ onꭍ p̄cepta abſolute ſcđo cū determiatōe

Lꝫ locut⁹ eſt dn̄s. Poſtq̄ actū eſt de purgatōe generali q̄ fiebat p̄ q̄dā ſacrificia et viſus eſt. b̄ ꝯſr agit de loco ſacrificij. et p̄ determinaꭍ ſacrificij loc⁹. ſcđo excluditꭍ gentilis mod⁹. ibi. Hō q̄libꝫ Circa p̄mū p̄hibeꭍ ex locuꝫ ſacrificij imolatio. ſcđo oblatio. ibi. Hō de domo iſrl'. Circa p̄mū dr̄ ſic. b Hō q̄. de domo iſ. ſi occi. bo. ꝛc̄. nō eſt intelligēdū b̄ de q̄libet occaſiōe: qꝛ licitū erat talia aialia q̄ ſunt etiā imolanda occidere in caſu ꝛ comedere. nō ſolū ex tēplū ſꝫ etiā et hierl'm. vt b̄ꝫ Deu. xij. Sꝫ intelligiꭍ de occaſiōe p̄ modū ſacrificij q̄ nō fuit licita extra añ tēplū. poſtq̄ tēplū fuit edificatū p̄ ſalomonē et añ tabernaculū añ tēpli edificatōs. et hoc notaꭍ p̄ b̄ qđ ſubdiꭍ. c Et nō obtulerit ꝛc̄. Et q̄ pꝫ ꝙ loq̄tur de occaſiōe p̄ modū ſacrificij. d Re⁹ erit q̄ſi ſanguinis fudent. ſ. humanū. qꝛ puniēdus eſt ſicut de homicidio. e Ideo offerre debet ſacerdoti filij iſrl' hoſtias ſuas. aliꭍ eñ vſurparēt ſibi officiū ſacerdotis ſicut faciūt ydolatre vñ ſubdiꭍ. f Quas occidūt in agro. i. occidere ꝯſueuerūt. ydolatre eñ in agris ꝛ alijs locis indifferent p̄ ſua volūtate imolabāt hoſtias ydolis. et in b̄ filij iſrl' imitabantur eos falſe p̄ magna pte anteꝗ p̄ legē eis datā determinareꭍ locus ſacrificij. ſ. p̄m tabernaculū añ edificatōnē templi. et poſtea ipm̄ tēplū qđ ſucceſſit tabernaculo. g Et nequaq̄ vltra imola. hoſti. ſuas demo. ſicut faciebāt añ datōnē legis. ritū gentiū imitātes. h Hō de domo

pene cap. et. p̄ma adhuc in duas. qꝛ p̄ ordiaꭍ hō in ꝗſtū eſt pncipiū ꝓpagatōis. ſcđo ꝓut eſt pncipiū humane opatōis ca. xx. p̄ma adhuc in tres. qꝛ p̄ poīꭍ inductio ad obſeruātiā dicēdoꝝ. ſecūdo ſubdiꭍ explicatio p̄ceptoꝝ. ibi. Oīs hō. tertio ꝯcludiꭍ cōminatio reſpectu trāſgreſſoꝝ. ibi. Ne polluamini. Circa p̄mū p̄ ponitꭍ inductio ex auctoritate p̄cipiētꭍ cum dicitur.

b Ego ſuꝫ dn̄s de⁹ vr̄. q. d. ꝭ ſum de⁹ oīm p creatōꝝ ex dn̄s p generalē gubernatōꝫ. ſum tñ veſter de⁹ ſpāli mō p eductōēs de egypto: ꝛ legis datōꝫ ꝛ p ſpāleꝫ p̄ceptōꝝ ꝛ ꝓuiſio nē. vt pꝫ ex decurſu libri Exo.

c Iuxta ꝯſue. terre egy. ꝛc̄. ꝭ intendat excludere a filijs iſrl' oēs gentilē ritū. ꝛ oēs moduꝫ viuēdi inordinatū tā ſpāl'r exprimit egyptios: qꝛ filij iſrl' diu bitauerāt int eos. ꝛ aliq̄ de ritu ꝛ morib⁹ eoꝝ acceperant.

d Et iuxꭍ mo. re. chanaan. qꝛ in terra eoꝝ bitaturi erāt ꝛ boīes de facili accipiūt moreſ terrein q̄ debēt bitare. ꝛ potiſſime qꝛ egyptij et chananei erāt vicioſi in bis q̄ poſtea p̄hibentur.

e Iuxta morē. i. mores eorum.

e Nō agetꭍ nec i legitimis eoꝝ. i. i eoꝝ ritu colēdi ambulabis. Secūdo ponitur inductio ex vtilitate obedientis: cū dr̄. f

núm uel captū a beſtia: tā de indigenis q̄ꝫ de aduenis lauabit[x] veſtimēta ſua ꝛ ſemetipm aq̄: ꝛ ꝯtaminat⁹ erit vſq; ad ueſperū: et hoc ordice mūd⁹ fiet: ꝙ ſi nō lauerit ueſtimēta ſua vel corpus portabit iniq̄tatē ſuā. Cap. xviij.

L
Locutuſq;[a] ē dn̄s ad moyſen di. Loq̄re filijs iſrl' ꝛ dicēs ad eos Ego[b] ſuꝫ dn̄s de⁹ ueſter. Iuxta[c] ꝯſuetudinē terre egypti i qua habitaſtis nō facietis ꝛ[d] iuxta morē regiōis chanaan: ad quā ego introducturꝰ ſuꝫ uos: nō[e] agetis nec in legitimis eoꝝ ābulabitis. Facietis[f] iudicia mea: ꝛ[g] p̄cepta mea ſeruabitis: ꝛ ambulabitis in eis. Ego dn̄s de⁹ vr̄. Cuſtodite[h] leges meas atq; iudicia: q̄[i] faciens hō viuet in eis. Ego dn̄s de⁹ veſter. Oīs[k] hō ad p̄ximā ſanguinis ſui nō accedet ut reuelet turpitudinē ei⁹ Ego dn̄s. Turpitudinē[l] pr̄is tui ꝛ turpitudinē mr̄is tue nō diſcoopies Mater[m] tua eſt: nō reuelabis turpitudinē ei⁹ Turpitudinē uxoris pr̄is tui[n] nō diſcoopies Turpitudo eñ pr̄is tui ē. Turpitudinēꝫ[o] ſororis tue ex patre ſiue[p] ex matre q̄[q] domi uel foris genita eſt nó reuelabis Turpitudinē[r] filie filij tui uel neptis ex filia nō reuelabis: qꝛ turpitudo tua eſt. Turpitudinē[s] filie uxoris pr̄is tui quā pepit patri tuo ꝛ[t] eſt ſoror tua nō reuelabis Turpitudinē[u] ſororis pr̄is tui nō diſcoopies: qꝛ caro eſt pr̄is tui Turpitudinē[x] ſororiſ mr̄is tue nō reuelabis: eo ꝙ caro ſit mr̄is tue. Turpitudinē[y] patrui tui nō reuelabis: nec accedes ad vxorē ei⁹ q̄ tibi affinitate ꝯiungiꭍ Turpitudinē[a] nur⁹ tue nō reuelabis: qꝛ[b] vxor filij tui eſt. nec diſcoopies ignominiā ei⁹ ꝛ[c] uxorē fr̄is tui null⁹ accipiat. Turpitudinēꝫ[d] uxoris fr̄is tui nó reuelabis: qꝛ turpitudo fratris tui eſt. Turpitudinē[e] uxoris tue ꝛ filie eius nō reuelabis. Filiam[f] filij eius et filiā filie illius nō ſumes ut reueles ignominiā ei⁹: qꝛ[g] caro illius ſunt et talis coitus inceſtus eſt Sororē[h] vxoris tue i pelicatū illius nō accipies: nec reuelabiſ turpitudinē ei⁹ adhuc[i] illa uiuēte. Ad[k] mulierē que patiꭍ mēſtrua nō accedes: nec reuelabis feditatē ei⁹. Cum[l] uxore proximi tui non coibis: nec ſeminis cōmixtione maculaueris. De[m] ſemine tuo non dabis ut conſecretur ydolo moloch nec polluēs nomen dei tui. Ego

ceſſi intelliguꭍ. r Tur. pr̄is tui. et p. i. Turpidinē mr̄is tue. in b̄ enīꝫ p̄hibeꭍ ꝯcubit⁹ cū mr̄e. qꝛ ſi ipa ſit vxor pr̄is tūc reuelaꭍ turpitudo pr̄is qꝛ vir ꝛ vxor ſunt vna caro. et ſic eſt ibi reuelatio duplicis turpitudīs. ſcꝫ pr̄is ꝛ mr̄is. ſi aūt nō ſit vxor eſt tñ ibi reuelatio vni⁹ turpitudīs. ſ. mr̄is et b̄ eſt qđ ſubdiꭍ. m Mat tua ē nō reuelabis ꝛc̄. ꝛ pꝫ. n Turpitudine vxor pr̄is tui. ſ. nouerce tue. et in oīb⁹ p reuelatōꝫ turpitudīs. intelligiꭍ q̄cūq; ꝯcubit⁹ carnalis. vñ ꝛ mēbra de ſeruiētia ꝯcubitui dicuntur verēda.

o Turpi. ſo. tue ex p̄re tñ p Siue ex mr̄e. tñ ꝛ multo forti⁹ ſi ex vtraq; p̄te. q Que domi vl' foris genita. i. in mr̄imonio vl' ex mr̄imoniū r Turpi. filie filij tui ꝛc̄. cui⁹ cauſa ſubdiꭍ cū dr̄. qꝛ turpitudo tua. ē. qꝛ fili⁹ ꝛ filia ſꝫ de pr̄is ſubſtātia.

s Turpi. filie vxor pr̄is tui. nō ē aliđ p̄ceptū a p̄cedēti d̄ ſorore: vt dicūt aliq̄: ſꝫ ē magꭍ explicatiuū cauſe cū dr̄.

t Et ē ſoror tua. ſ. ex pre pr̄is vl' dicēdū ꝙ differt a p̄cedenti ſic pꝫ a toto. qꝛ in p̄cedēti p̄hibeꭍ ꝯcubit⁹ cū ſorore. tā ex pre pr̄is q̄ ex pte mr̄is. et b̄ ſiue genita ſit in mr̄ionio ſiue ex. b̄ aūt p̄hibeꭍ ꝯcubit⁹ cū ſorore ex parte pr̄is tñ ꝛ genite in mr̄imonio. u Turpi. ſoror pa. tui. i. amite. et coꝫ dē mō p̄hibeꭍ mr̄imonium int̄ fr̄es ꝛ filiā eiuſdē qꝛ idem gradus eſt.

x Turpi. ſo. ma. tue ꝛc̄. cui⁹ cā ſubdiꭍ cū dr̄. Eo ꝙ caro ſit ma. tue. i. qꝛ ipſa ꝛ mr̄ tua in eodē gradu deſcēderūt a pr̄e.

y Turpitudinē patrui tui. Hic p̄nr excluduꭍ p̄ſone rōne affinitaꭍ. et p̄ excludiꭍ vxor auūculi. ſecūdo nur⁹ p̄pa videlꝫ cū dr̄. a Turpi. nur⁹ tue. cui⁹ cā ſubdiꭍ cū dr̄. b Quia vxor filij tui ē. ꝛ p̄ ꝯñs vna caro cū eo. c Et vxo. fra. tui nullus accipiaꭍ. b̄ nō ē in hebꝛ. nec in libris correcꭍ. d Turpi. vx. fra. tui ꝛc̄. cui⁹ cā ſubdiꭍ. qꝛ turpitudo fr̄is tui eſt. qꝛ vir et vxor ſunt vna caro. excipiꭍ tñ caſus. ſ. qñ fraꭍ moriꭍ ſine liberis. tūc eñ fraꭍ viuēs nō ſolū pōt eā accipe in vxorē. ſꝫ etiā tenetꭍ eā accipe vt ſuſcitet ſemē fratri defūcto. vt b̄beꭍ Deu. xxv. ca. e Turpi. vxo. tue ꝛ fi. ei⁹ ꝛc̄. In hebꝛ. b̄. Turpitudinē mulier ꝛ filie ei⁹. qꝛ p̄hibeꭍ accipe filiā cū mr̄e. vel poſt ipſam.

f Filiā filij ei⁹ ꝛc̄. cui⁹ cā ſubdiꭍ. g Quia caro illi⁹ ſꭍ. qꝛ deſcēderūt ab ea. ꝭ mediate. h Soro. vxo. tue i pelicatū. i. ad ꝯcubitū. In hebꝛ. b̄. Sororē vxor tue nō accipies ad anxiādū. qꝛ ſi vna ſit magis dilecta ꝙ alia oriꭍ inuidia int⁹ diletē ad magis dilectā. ꝛ p̄ ꝯñs odiū ꝛ anxie tas vite int̄ illas. cū tñ int̄ ſorores debeat eſſe paꭍ ꝛ ꝯcordia ꝛ amor. et ſic b̄ p̄hibetur. i Adhuc illa viuēte. qꝛ ſi p̄ma ſoror ſit mortua. talis in pp̄t b̄ ſubdiꭍ. k Ad mulierē. b̄ iudia nō oriꭍ. ꝛ iđ aliā ſororē tūc accipi nō p̄hibeꭍ. k Ad mulierē. b̄ pn̄r excluduꭍ aliq̄ caſus q̄ ſunt ꝯtra bonū p̄lis ex inordiato ſeu emiſſione ſemis cū dr̄. Ad mulierē q̄ patiꭍ mēſtrua ꝛc̄. qꝛ ex tali ꝯcubitu ſolet generari p̄les mōſtruoſa ſeu defectiua. vt dictū eſt. ſ. l Cū vx. pxi. tui nō coi. qꝛ b̄ nō ſolū ē ꝯtra p̄ximi fidelitatē: ſꝫ etiā ꝯ p̄lem. q̄ ſicut falſus heres ſubſtituiꭍ et ver⁹ defraudaꭍ ſaltē in pte. m De ſemine tuo ꝛc̄. b̄ exponiꭍ dupl'r. Uno mō accipiēdo ſemē p̄ ſpermate. qꝛ ſicut aliq̄ ſacrificabat

g Et p̄ce. mea ſua. ꝙ tū ad moralia. h Cuſtodite le. meas ꝙtū ad cerimonialia. ꝛ q̄ ſit vtilitas bu obſuatōis exp̄miꭍ: cū dicꭍ. i Que faciēs hō viuet i eis. p̄tra nature. qꝛ ſm decurſum ve. te. pꝫ ꝙ q̄diu filij iſrl' ſuauerūt d̄ mādata fuerūt in q̄ete et p̄ſperitate. qñ aūt declinauerūt a dei obediētia fuerūt d̄ati i gladiū famē ꝛ captiuitatē. Scđo vita grē. qꝛ opa legis fm ſe accepta nō iuſtificarēt. tñ in pr̄iſ fiebāt ex obediētia ad deū et fidem mediatoris ventūri iuſtificabātꭍ pp̄ter qđ tāꭍ iuſtificatio in ſacra ſcriptura attribuiꭍ fidei ꝛ obediētie ad deū. tertio vita glīe apd̄ deū. qꝛ illa opa erāt meritoria vite eterne mū dicto: nō tñ b̄nde ſtatim ſꝫ amoto ipedimēto generali p̄ mortē xp̄i. k Oīs hō b̄ ꝯñr poīꭍ explicatio p̄ceptoꝝ ordinantiū b̄ eꝫ ꝓut eſt pncipiuꝫ ꝓpagatōis. debita aūt ꝓpagatio ipediꭍ dupl'r. Uno mō ex illegittimitate ꝑſonarū. Alio mō ex ordiata copula carnali. et iđ p̄ excludunꭍ ꝑſone illegittie ad ꝯbendū. ſcđo caſus mediate copule. ibi. ad mulierē q̄ patiꭍ mēſtrua. Circa p̄mū excluduꭍ p̄ ꝑſone illegitime rōne ꝯſanguinitaꭍ. ſcđo rōne affinitaꭍ. ibi Turpitudinē patrui tui. Circa p̄mū dr̄ ſic. k Oīs hō ad p̄. ſan. ſui nō ac. nō eſt intelligēdū p̄ b̄ ꝙ oīs grad⁹ ꝯſanguinitaꭍ ſit̄ ꝓhibit⁹ i ꝯtu matrimonij ſꝫ illi grad⁹ ſūt p̄hibiti q̄ inferi⁹ exp̄miꭍ. Alij aūt con

Universidad de Salamanca. BGH

ydolis de ſanguie ſuo. vt p3. iij. Reg. xviij. de ſacerdotib⁹ ba. aliq̄ inci/debāt ſe cultris et lāceolis donec pfunderent ſanguie. ita etiā aliq̄ ydo/latre faciebāt ſacrificiū de ſuo ſemie. q2 eſt ſanguis magis digeſt⁹. Alio mō exponit accipiēdo ſemē p puero nato ex ſemie. q2 aliq̄ ydolatre ſacri ficabāt de pueris ſuis ydolo pdicto. Erat eni vt dicūt hebrei ydolū cu/preū ad formā hois factū interi⁹ ɔcauū. et in illa ɔcauitate fiebat ignis quouſq3 ydolū eſſet quaſi ignitū. et tūc ponebatur puer int man⁹ ydoli. et ſacerdos tympana pcu/tiēs tm̄ ſonitū faciebat. q vox pueri moriētis audiri nō poterat. ne parē/tes cōpaterent: ſ3 magis crederēt aiā3 acceptam a diis in q̄ete ⁊ ſine do/lore. n Nec pollues nomē dei tui. attribuēdo ipm ydolis.

o Cū maſculo nō com/miſceberis. q2 talis coi/tus eſt ɔ naturā. ⁊ vocat ſodomiticū viciū a ſodoma ciuitate. q̄ ppt h̄ ſce/lus ſubuerſa legit Geñ. xix. Silr alij duo caſus ſequētes ſunt ɔ natura3 et magis q̄3 iſte. q2 i eis cōmixtio eſt ad aial alte/ri⁹ ſpēi. et p3 lrā.

p Nec polluamini. h̄ cō cludit cōminatio reſpe/ctu trāſgreſſo2. et ponit exēplū de chananeis p/ptervicia pdcā a tra ſua delēdis: cū dr.

q Quas ego eijciā ⁊c. et ex h̄ ɔcludit ppoſitū cū dr. r Cuſtodite legitia mea. i. pcepta or/dinantia ad deum

dñs. Cū[o] maſculo nō cōmiſcearis coitu feminco: q2 abominatio eſt. Cū oni pecore nō coibis: nec macularis cū eo. Mulier nō ſuccūbet iumēto nec miſcebit ei: q2 ſcelus eſt Nec[p] polluamini in oibus his qb⁹ ɔtaminate ſūt uniuerſe gētes: q̄s[q] ego eiciā an̄ ɔſpectu3 veſtrū: ⁊ qbus polluta eſt terra cui⁹ ego ſcelera uiſitabo: vt euomat habitatores ſuos. Cuſtodite[r] legitima mea atq3 iudicia ut nō faciatis ex oib⁹ abomiatōib⁹ iſtis tā indigena q̄3 colon⁹ qui pegrinat apud uos. Oēs eni execrationes iſtas fecerunt accole terre qui fuerūt an̄ uos ⁊ polluerūt eā. Cauete ergo ne ⁊ uos ſilr euomat cū paria feceritis. ſicut euomuit gentē que fuit an̄ uos. Ois[u] aia q̄ fecerit de abomiatōib⁹ his qppiā: pibit[x] de medio ppli ſui. Cuſtodite mādata mea. Nolite facere q̄ fecerūt hi q̄ fuerūt an̄ uos. ⁊ ne polluamini in eis. Ego dñs deus ueſter.

bō. Peribit de medio ppli ſui. p iudiciū humanū. Additio ij. Quī eſt intelligendū q vbicūq3 dr in lege. Peribit de medio ppli ſui. q talis trāſgreſſor p iudiciū humanū iterficiatur ſi fuerit ɔuict⁹. eſſet eni valde durū dicere q p comeſtionē modice adipis vel ſanguis. aut p inuentō3 modici fermēti in alicu⁹ domo in paſchate ɔdemnaret hō ſnia capitali. vnd̄ ſm hebreos nūerant in lege moyſaica. xxxvi. caſus in q̄bus dr. Peribit vel interibit d̄ pplo ſuo. quo2u3 aliq̄ ſunt in q̄bus iudicio humano conuicti erant rei morte corpali. alij vero nō ſic. ſ3 ſemper relinq̄bant iudicio diuio. Qui aūt ſunt iſti caſus vel illi: eſſet lōgu3 enarrare ⁊ ſupfluum. cū iā iſta q̄ p maiori parte iudicialia ſunt ceſſent.

Capitulū. xix.

I Ocutus[a] eſt dñs ad moyſen di. Loquere[b] ad oēm cetū filio2 iſrl ⁊ dices ad eos Sācti[c] eſtote: q2 ego ſctūs ſū dñs de⁹ ueſter. Unuſqſq3[d] patrē ſuū ⁊ matrē ſuā tieat. Sabbata[e] mea cuſtodite. Ego dñs deus ueſter. Nolite[f] ɔuerti ad ydola: nec[g] deos ɔflatiles facietis uobis. Ego dñs deus ueſter. Si[h] imolaueritis hoſtiā pacifico2 dño ut ſit placabilis co[i] die q̄ fuerūt imolata comedetis eā et die altero. Quicquid[k] aūt reſiduū fuerit i die tertiu3 igne cōburetis. Si quis poſt biduū comederit ex ea: pphanu3 erit ⁊ impietatis reus: portabitq3 iniqtate3 ſuā q2 ſctm̄ dñi polluit: ⁊ pibit aia illius de pplo ſuo. Cūq3[k] meſſueris ſegetes terre tue nō[l] tondebis uſq3[m] ad ſolū ſupficiē terre: nec remanētes ſpicas colliges: neq3 in uinea tua racemos ⁊ grana decidentia ɔgregabis: ſ3 paupib⁹ ⁊ pegrinis carpēda dimites. Ego

a Ocut⁹ eſt dñs. h̄ cōſequēt ponuntur pcepta ordinatiua vite. put homo eſt pncipiū opatōis. oportet aūt q̄3tū ad h̄ hominē ordinari reſpectu affectus rōnalis. mot⁹ vegetabilis. actus ſenſualis. et ɔuict⁹ ciuilis. Et ſm hoc iſtud ca. diuidit i quattuor ptes. ſcđa ibi. Iumēta tua. tertia ibi. Nō auguriabimi. quarta ibi. Corā cano capit ɔſurge. Circa pmū ſciendū q affectus rōnalis hō ordiat erg ſupiores p reuerētiā. erga pauperes p miſericordiā. erga oēs p innocētiā. Et ſm h̄ pma ps pncipalis hui⁹ capi. diuidit in tres. ſcđa incipit ibi. Cu3 meſſueris. tertia ibi. Nō facietis furtū. Circa pmū dr p modū pambuli.

s Atq3 iudicia. i. pcepta ordinātia ad pximū. t Ne ⁊ vos ſilr euo. id eſt ignominioſe ⁊ turpit eijciāt tanq̄3 abomiabiles deo et hoibus.

v Ois aia. i. omis hō. x Peribit de medio ppli ſui p iudiciū humanū ſi fuerit ɔuict⁹ vel p iudiciū diuinū ſi euaſerit humanū. Circa ca. iſtud pōt poni breuis moralitas. p reuelatō3 eni turpitudinis intelligit indebita detectio crimis q̄ fit. xij. modis ſm qđ duodecim vicib⁹ h̄ dicta reuelatio replicat. in p gradu eſt detractor: q̄ dicit aliq̄d vt min⁹ de alia habeat. in ſecūdo eſt maliuol⁹: q̄ tacēdo inuit vt peius ſuſpicet. in tertio repbenſor: q̄ nimis exaggerat vt graui⁹ credat. in q̄rto ſuſurro: q̄ in aure loq̄tur: q̄ſi ex charitate moueat. in q̄nto bilinguis: q̄ aliter de pñte alit de abñte loq̄t. et vnū vni: ⁊ alterū alteri. i ſexto adulator: q̄ pñte etiā de malo cōmēdat vt ei p2e alijs placeat. i ſeptimo emulator: q̄ iuxta malū alteri⁹ bōa ppria fingit ⁊ demōſtrat: vt fama alteri⁹ vileſcat. in octauo murmurator: q̄ malū ſemiat vt oibus clareat. in nono maledic⁹: q̄ verba mala recitat: vt turbatio excitet. in decimo ſimulator: q̄ mala alio2 exaggerat vt ipē iuſt⁹ putet. in vndecimo diffamator: q̄ ea relatōe malo2 apparentiū verba bona obnubilat. vt inocens ɔdēnet. in duodecimo mendoſus: q̄ de alijs falſa refert ſciēter: vt in h̄ delectet. Signū eni habit⁹ generati eſt delectatio in ope. ij. Ethico2. In capi. xviij. vbi dicit in poſtilla. Que faciēs hō viuet in eis. Additio. i.

Um h̄ dr. Que faciēs hō viuet in eis. nō vidr intelligēdū de vita nature. nā l3 verū ſit q in ſtatu ve. legis pſperitas ⁊ aduerſitas filio2 iſrl cōiter ſeq̄bat ex obediētia vel inobediētia eo2 reſpectu mādato rū dei. h̄ tm̄ erat in vniuerſali reſpectu toti⁹ ppli nō aūt reſpectu cuiuſlib3 pſone ſingularis. Multi eni iuſti etiā in illo tpe affligebant ⁊ pſecutōnes patiebant. vt p3 de ioſia rege ⁊ ieremia et alijs. vñ q2 h̄ loq̄tur ſingulariter di. Que faciēs hō viuet in ea. intelligēdū eſt de vita grē vel glorie. p/ut in poſtil. ſeq̄tur. Nō aūt de vita nature. iux illō Eccle. ix. ca. Uniuerſa eq̄ eueniūt iuſto et impio. In eo. ca. xviij. vbi dr i poſtil. Ois aia. i. ois

b Loq̄re ad omnē cetū ⁊. q2 magna ps legis ad quā oēs obligant. in h̄ ca. replicat. c Sancti eſtote. h̄ ɔcludit ex dictis in ca. pcedēti. vt turpitudins imūdicie ſint excluſe. imūdicie aūt excluſio eſt ſanctitas ſeu mūdicie ɔcluſio. pñr inducit hō ad parētū reuerētiā: cū dr. d Unuſquiſq3 patrē ſuū ⁊ mrē3 ſuā timeat offenſa3 eo2 pcauēdo. et q2 ex ſenſibilib⁹ manuducimur ad inſenſibilia. iō pñr inducit h ad reuerētiā dei q̄ eſt pr̄ ſpūalis: cū dr.

e Sabbata mea cuſtodite. Qualit ſit aūt intelligenda obſeruatio ſabbati dictū fuit ɔfuſius Exo. xx. et q2 maxia irreuerētia fit deo: qñ ei⁹ cult⁹ ydolis tribuit. iō ſubdit. f Nolite ɔuerti ad ydola. eis quācunq3 reuerētiā exhibēdo. g Nec deos ɔflatiles. p h̄ etiā excludūt ydola q̄ fiūt p ſculpturā ſeu p quēcūq3 aliū modū. ſ3 ſcriptur loq̄tur in caſu frequētius accidēte. q2 vt frequēti⁹ fiebāt de aur vel argēto vel alijs metallis. Et q2 ſacrificia illi⁹ tpis nō erāt accepta ſm ſe: ſ3 inq̄3tū fiebāt ex obedientia ad deū. vt. ſ. dictū eſt iō ſubdit. h Si imo. ho. paci. vt ſit placabilis. i. ſi vultis q ſit deo placita facietis qđ ſubdit.

i Eo die q̄ fuerit iolata comedet3 ⁊c. q2 ſic pceptū eſt de hoſtia pacifica. ſ. vij. ca. ſ3 q2 ibi nō determinauit penā trāſgreſſiōis. ideo hic repetit vt dicta pena exprimat: cū dr. Et pibit aia illi⁹ ⁊c.

k Cūq3 meſſueris pñr ponit ordiatio rōnalis erga paupes p miſericordiā cū d: l Non tōdebis vſq3 ad ſolū ⁊c. Aliq expoſitores dicūt vera lrā eſt. tondes. i. ɔteres. et dr a tōdo is.

ſ3 h̄ nō vidr verū. q2 h̄ nō loq̄tur ſcriptura de mitura ſegetū: ſ3 de collectōe ea2. et iō vā lrā eſt. l Nō tōdebis. i. nō ſecabis.

m Uſq3 ad ſolū. q2 ſic dicūt aliq̄ debebat dimitti ſtipula paupibus colligēda. Sz h̄ nō ē intellect⁹ ſcripture. ſ3 magis de ſpiq̄ p/peterrā nō ſemiatā exñtib⁹. vñ in hebr. hr. Nō finies vl cōplebis angulū fre tue ad metēdū. q2 in colligēdo meſſe3 ſuā nō debebat aliq̄s pcedere vſq3 ad extremitates capi ſui vbi meſſis partim ɔculcat a trāſeūtib⁹. ptim a beſtijs corrodit. et iō illud qđ remanet nō ē magni valoris. ⁊ iō lex pcepit illud dimitti paupib⁹. ſic ⁊ ſpicas fugiētes man⁹ metētiū. et alia q̄ ſubdunt: et p3 lrā.

n Nō faciet furtū. h̄ ɔñr ordiatur affect⁹ rōnalis ad oēs p inocētiā. rō eni natural dictat nulli eē nocēdū. ⁊ iō p pbibet nocumentū de fcō ⁊ occulte: cū dr. Nō facietis furtū. q̄lr aūt iſtud ſit intelligēdū dictū fuit plenī⁹ Exo. xx. ſcđo pbibet nocumētū vbo: cū dr. o Nō mētiemi. l3 eni oē mēdaciū ſit fugiēdū generalr tm̄ h̄ pbibet mēdaciū pniciosu3 ſpālr. iō ſeq̄tur. Nec deci. vnuſq̄ſq3 pxi. tu. ɔñr pbibet nocumētū vbo iuramēto firmato: cū dr q Nō piura. i no. meo. q2 p tale iuramētū nō ſolū fit iniuria pxīo q̄ ledit ſ3 etiā ipi deo q̄ i teſtē falſitatis adducit: iō ſubdit. r Nec pol. no. dei. cui⁹ rō ſubiūgit. Ego dñs. ⁊ iō mihi honor ⁊ reuerētia debet. ɔñr pbibet nocumētum fcō apto. cū dr. s Nō fa. cal. Calūnia eni ē extorſio rei aliene cū q̄dā apparēti rōne ſ3 nō vā. t Nec ui op. eū. motu voluntat3 iniq̄ abſq3 rōis allegatōe. v Nō mo. op⁹ mer. tui merces opis ſui. q2 tales cōit ſūt paupes de q̄tidiāo labore viuētes. ⁊ iō nō pñt expectare ſolutō3 abſq3 ſuo detrimēto a Nō maledices ſurdo. h̄ accipit ſurd⁹ nō ſolū piat⁹ ſenſu audit⁹. ſ3 ēt nō audiēs. ſic ē abñs. b Nec corā ce. po. offen. Silr h̄ accipit cec⁹ nō ſolū piat⁹ viſu. ſ3 nō vidēs vl nō aduertēs offendiculū. Dicit etiā ra. Sa. h̄ q cec⁹ h̄ itelligit ignoris vl ſimplex. de q̄ pbibet dari ſibi ſciēter ɔſiliū malū in aliq̄ negocio: iō ſubditur.

c Sz timebis deū tuū. q. d. l3 nō debeas tales pſonas timere. tn̄ debes cauere a nocumētis eo2 tiore di q̄ videt ⁊ vīdicabit. ɔñr ordinat rōnalis affect⁹ q̄tū ad iudices: cū dr d Non fa. qđ iniquū ē. penā indebitā alicui iponēdo e Nec iniuſte iudicabis: mot⁹ fauore vel odio ſnia3 iniuſtā pnūciādo.

f Nō ɔſide. pſo. pau. nō pbibet ɔdeſcēſio ad paupes in his q̄ pñt fieri abſq3 leſiōe iuſticie. ſ3 in his tm̄ p q̄ iuſticia lederet.

g Nec hōres vultū potētis. l3 eni potētes rōne ſui ſtat⁹ ſint pre alijs miorib⁹ honorādi in cōib⁹. no tm̄ in his p q̄ iuſticia lederet.

h Nō eris crimiator. detegēs crimē pximi tui manifeſte.

i Nec ſuſurro. faciēs h̄ occulte. k Nō ſtabis ɔ ſanguinē pximi tui. iūgēs te illis q̄ machinant in morte inocētis. l Non oderis frēs tuū ⁊c. ex rācore ⁊ odio diſſimulās petm̄ ſuu3 donec poſſis deſtruere eū. m Sz publice argue eū. i. voce expreſſa ſm illud Mat. xviij. Si peccauerit in te frat tuus vade et corrige eū ⁊c. ſi aūt p h̄ qđ dicit publice. intelligat correctio facta in publico ſeu iudicio. tūc eſt intelligendū de pctis q̄ pñt pbari. et tunc talis correctio ptinet ad iudicē exequēdo ad accuſantē et teſtes denūciando et teſtificādo. n Ne hēas ſup illo petm̄. Si ei correctōe3 fris ſui aliq̄s omitteret vt in pci⁹ rueret: faceret ɔ charitatē.

o Non q̄res vltionē liuore vindicte. pōt tm̄ q̄ri amore iuſticie.

p Nec memor eris iniurie ciuiū tuo2. ſ. ad vindicādū liuore vindicte. potest tm̄ hri memoria ad vindictā amore iuſticie.

dñs de⁹ ueſter. Nō facietis furtū nō[o] mētiemini: nec[p] decipiet unuſqſq3 pximū ſuū. Nō[q] piurabis in noie meo: nec[r] pollues nomē dei tui. Ego dñs Nō[s] facies calūniā pxio tuo: nec[t] ui opp2ies eū. nō[u] morabit op⁹ mercenarij tui apud te uſq3 mane. Nō[a] maledices ſurdo: nec[b] corā ceco pōes offēdiculū ſ3[c] timebis dñ3 deū tuū: q2 ego ſum dñs. Nō[d] facies qđ iniquū ē. nec[e] iniuſte iudicabis. nō[f] ɔſideres perſonā paupis. nec[g] honores vultū potētis. Iuſte iudica pximo tuo. Nō[h] eris criminator nec[i] ſuſurro in pplis. Nō[k] ſtabis ɔtra ſanguinē pximi tui. Ego dñs. Nō[l] oderis frē3 tuū in corde tuo ſed[m] publice argue eū ne hēas[n] ſup illo petm̄. Nō[o] q̄ras ultō3 nec[p] memor eris iniurie ciuiū tuo2 Diliges[q] amicū tuū ſic teipm. Ego dñs. Leges meas cuſtodite Iumēta[r] tua nō facies coire cū alteri⁹ generis aiantib⁹. Agrū tuū nō ſeres diuerſo ſemie. Ueſte3 q̄ ex duob⁹ texta eſt nō indueris. Hō[s] ſi dormierit cu3 muliere coitu ſeminis q̄ ſit ancilla etiā nobilis: ⁊ tm̄ pcio nō redēpta nec libertate dōata uapulabūt[t] ambo et nō morient. q2[u] nō fuit libera. Pro[x] delicto aute3 ſuo offeret dño ad oſtiū tabernaculi teſtionij arietē: orabitq3 p eo ſacerdos ⁊ p pctō ei⁹ corā dño. ⁊ repropiciabit ei: dimittet q3 petm̄. Qñ[y] ingreſſi fueritis terrā: et[z] plātaueritis in ea ligna pomifera: auferetis[a] pputia eo2. Poma[b] que germināt imunda[c] erunt uobis. nec edetis ex eis. Quarto[d] aūt anno ois fruct⁹ eo2 ſanctificabit: laudabilis domino

q Diliges amicū tuum ſicut teipſ. ly ſicut nō importat eq̄litatē ſ3 imitatōis ſimilitudinē. q2 amicabilia ad alterū veniūt ex amicabilib⁹ ad ſeipſum. vt habet Ethi. ix.

r Iumēta tua. hic cōſequent ordinat homo q̄3tū ad motū vegetabilis. ſm aūt phum. ij. de anima duo ſunt opa aie vegetatiue. ſ. generare ⁊ alimento vti. Uſus vo alimenti duo reſpicit ſ. nutritō3 et augmentū. p igitur ordinat homo reſpectu generatōis. ſcđo reſpectu augmēti. ibi. Qñ egreſſi fueritis. tertio reſpectu nutritōis. ibi. ego dñs. Circa pmū ordiat hō in generatōe alio2u3 ab hoie inq̄3tum alia p hominē ad generandu3 applicant. ⁊ q̄tum ad h̄ dicitur.

r Iumenta tua ⁊c. quia ex aſpectu taliu3 poſſent hoies aliq̄ induci ad beſtialitatis viciū. qđ ē coitus cū beſtijs. pcipit etiam h̄ in deteſtatō3 ydolatrie: q2 ydolatre colētes celi militiā in ɔiūctōib⁹ planeta2 faciebāt ɔiūctōes diuerſo2 aialiū ⁊ eadē rōne diuerſa ſemia in eodē agro ɔiūctim ſeminabāt. et veſtib⁹ ex plurib⁹ ɔtextis. vtpote ex lana ⁊ lino. vel ex diuerſis colorib⁹ vtebant in veneratōe ſyderu3 ppt qđ talia pbibent. dicit aūt ioſeph⁹ q veſtis et duob⁹ ɔtexta alijs nīſi ſummo ſacerdoti pbibebat. q2 in veſtib⁹ ſūmi ſacerdotis erāt tales varietates: et iō nō erāt licite alijs. ſcđo ordiat hō reſpectu generatōis in ſpēhumana p h̄ q excludit illicit⁹ coit⁹: cū dr. s Hō ſi dor. cū muli. coitu ſe. que ſit ancilla etiā no. ſ. genere vēdita tm̄ in ancillā. i hebr. habet. Que ſit ancilla ⁊ pata viro. vbi dic ra. ſa. q ſcriptura loq̄tur de ancilla chananea affidata ſuo hebreo q̄2ū mrimoniū erat inchoatū ſ3 nō pfectū. ⁊ tūc fornicat cū iudeo libero. q2 l3 hebrei liberi nō poſſint ɔhere cum chananea: ſerui tm̄ poterāt de volūtate dñi: vt dicit. t Uapulabūt ambo. in hebr. habet. vapulabit ipſa. i. verberabit ipa: cui⁹ cā ſubditur.

v Quia nō fuit libera. et iō nō hēbat vñ offerret p pctō ſuo. q2 ſeruus et ancilla q̄cq̄d hñt eſt dñi ſui. et dato q̄3 hēret tm̄ offerre nō poterat in tēplo cū eſſet alienigena. nec erat adhuc deſpōſata iudeo. ſ3 de viro cocūte cū illa q̄ iude⁹ et liber erat et offerre de ſuo poterat: ſubditur.

x Pro delicto aūt ſuo offeret ⁊c. ⁊ q intelligat de ſolo viro. p3 per hoc qđ ſubdit. y Orabitq3 p eo ſacerdos ⁊c. vl aliter: q nō fuit libera in hoc reddet cā quare ipſa et vir fornicās cū ea nō incurrūt penā mort. q2 de libera ſimpliciter affidata viro hebreo ſi fornicetur dr Deu. xxij. q vterq3 debet mori. y Qñ ingreſſi fuerint. hic ɔñr ordinat homo circa augmentatō3 in vegetabilibus ſiue plantis: cū dr. Qñ ingreſſi fueritis terrā. Ex quo patet q iſtud pceptum nō erat obligatoriū añ ingreſſum terre pmiſſionis. z Et plantaueritis in ea ligna pomifera. p h̄ intelligunt fructus generaliter: etiam vinearum.

a Auferetis pputia eo2. i. pmos flores ſeu gēmas: ne erūpat in fruct⁹ duplici de cā. prima eſt. q2 arbores poſtea ſunt min⁹ vtiles qñ nimis cito faciūt fructū. ſecūda. q2 ydolatre tales fructus tanq̄3 pminuos reputabant dijs gratioſos. et eos ydolis offerebāt. ideo ſequitur.

b Poma q̄ germināt. trib⁹ pmis ānis. q2 aliqñ nō auferebant pfecte flores vl gēme ex negligētia vel obliuiōe. c Immūda erūt vobis rōne pdicta. d Quarto anno ois ⁊c. In hebr. hr. Laudabis dñm q2 fruct⁹ q̄rti anni offerebant dño. et cedebāt in vſu3 ſacerdotum.

Universidad de Salamanca. BGH

dinatiua in deū. qꝛ ē pceptū affirmatiuū: ⁊ ſic iteratio incipit a b affirma/tiuis. Cetera aūt ordinanꝶ diuerſimode in qua ordinis diuerſitate datur qꝺāmodo intelligi pluralitas pceptoꝝ ſcḋm quā cuilibet coꝝ obſuātia neceſſaria eſt ad ſalutē. qꝛ vt Jaco. ij. ca. Qui in vno deliq̄rit factꝰ eſt oium reus. introducitur aūt in hac iteratōe. Si imolaueris hoſtiā pacificā dño. vt ſit placabilis ad oſtē/dendū ꝙ actus interioꝛ mētis de q̄ in hac itera/tōe ponitur intēdebat q̄ꝫ in pma traditōe eſt apō de/um pncipalr̄ acceptꝰ. vn̄ in hebr̄. hr̄. Si imolaue/ris hoſtiā pacificā dño ſit placabilis. et eſt ſenſꝰ vt ſit acceptabile obſeq̄/um deo. ſic vt nihil pmit/taꝶ de agēdis circa ipaꝫ. et exemplificat de hoſtia pacifica q̄ minimū locuꝫ tenet in ſacrificijs innuē/do ꝙ ſi d̄ cerimonijs ali/q̄d obmittaꝶ totū eſt ꝓ/phanū.

Itē in h̄ ca. xix. vbi d̄r. In hebreo hr̄. videꝶ eſſe addendū.

Additio. ij.

Uod i hebreo vbi in h̄ loco d̄r ſcḋm Ra. ſa. Et pata viro. eſt vnū vocabulū obſcurū quod ſcḋm Ra. moy. gerū/dē. ſignificat ꝯcubinaꝫ ⁊ ſic ſcriptura loq̄ꝶ d̄ an/cilla chananea q̄ eſt an/cilla alicuiꝰ liberi hebrei cū q̄ nō ꝯtxit mr̄imonium ſꝫ eſt ei ꝯiūcta in ꝯcubi/natu. et ſic tales nō incur/rūt penā mortis cuꝫ non ſit ibi adulteriū. vn̄ d̄ꝶ Uapulabit ipa. i. verbe/rabiꝶ. qꝛ nō fuit libera. ⁊ ſic nō habꝫ vn̄ offerat ꝓ pctō ſuo. Uir x̄o ꝓ deli/cto ſuo offert ⁊c̄. ꝓut in poſtilla.

In eo. ca. vbi d̄r in poſtil. Auferetis ꝓputia coꝝ videꝶ eſſe addēduꝫ

Additio. iij.

Uod in hebreo habeꝶ in h̄ loco. Preputiabitis ꝓputia coꝝ. et eſt ſenſus ꝙ illi fructꝰ ſūt imūdi ꝓpt̄ rōnes in poſtil. allegatas. et iḋo reputādi ſunt ſic ꝓputia q̄ apud hebreos refutāda ſūt tanq̄ꝫ ſupflua et inutilia. vn̄ ſeq̄tur. Poma q̄ germināt imūda erūt vobis. ex q̄ pꝫ ꝙ nō auferebanꝶ pmi flores ſeu gemme ne erūpent in fructꝰ. ꝓut d̄r in poſtil. ſꝫ pmittebāꝶ creſcere: ⁊ tn̄ eſus eoꝝ erat illicitꝰ ⁊c̄. Replica cor. ꝯ Bur.

In ca. xix. cū poſtillatoꝛ breuiꝶ et clare ſe expediuiſſet de replicatōne pceptoꝝ. Burg. facit longā digreſſionē. i q̄ ꝑ reprobat ſan. Tho. cuiꝰ dicta tn̄ in ꝓlogo ſui opis firmiꝶ credit eſſe igne charitatis examiata et naturalis rōnis dictamie mltiplr̄ purgata. hic tn̄ abijcit et ſepe poſtil. redarguit ꝙ aliqn̄ ex manifeſta rōne ea declinauit. Notat ꝯn̄r in eadem digreſſiōe poſtil. afferēs ꝙ exponat illḋ dictū. Sācti eſtote qm̄ ego ſan/ctꝰ ſū. vt ꝯcluſionē pdictoꝝ cū ſit pambulū ſequētiū. Sꝫ apparet Bur. nō diligenꝶ hic vidiſſe poſtillatorē. nō eīm poit illud. Sācti eſtote ꝓ con/cluſiōe. ſꝫ ponꝰ ꝓ ꝯcluſiōis pncipio cauſa et rōne. vt patet bene intuenti dicta poſtillatoꝛis.

Capi. xx.

Ocutuſq̄ꝫ eſt dñs. ſupra poſita ſunt pcepta ordiatiua vite abſq̄ꝫ determiatōe pene. hic eadē lꝫ nō oia replicanꝶ cū dicta determia/tōe. Rō aūt huiꝰ ordis eſt. qꝛ intentio legiſlatoꝛis eſt ciues facere bonos ⁊ virtuoſos. h̄ aūt eſt qn̄ bn̄ opanꝶ ex amore iuſticie. et iḋ pmiſit pcepta abſq̄ꝫ determiatōe pene ꝑ h̄ inſinuās ꝙ eſſent adiplēda ex amo/re boni: ſꝫ qꝛ nō oēs ſūt x̄tuoſi ſꝫ pauci reſpectiue. iḋ replicauit p/cepta cū determiatōe pene vt impfecti ea adimplerēt ſaltē timore pene. pͥ igiꝶ poiꝶ dicta determiatio. ſcḋo determiatōis rō. ibi. Cu/ſtodite leges meas. tertio intēta ꝯcluſio. ibi. vir ſiue mulier. Circa pmū poiꝶ determiatio circa rōnalē. ſecūdo circa iraſcibilē. ibi. qui maledixerit patri. tertio circa ꝯcupi/ſcibilem. ibi. Si mechatus. Circa pmū ponūꝶ duo caſus de ydola/tria q̄ ex dictamie rōnis ē fugienda. Priꝰ poiꝶ cū d̄r.

b Si q̄s dederit de ſemie ſuo ydo/lo moloch morte moriaꝶ. frequētiꝰ autē loq̄ꝶ ſcripꝶa de moloch q̄ꝫ de alijs ydolis. tum qꝛ ſacrificium ſibi oblatū erat mag̃ horridū vt pꝫ ex pdictis. xviij. c. tū qꝛ multi circa hoc erāt inclinati cre/dentes ꝙ ex tali pueroꝝ oblatōne ꝯſeq̄renꝶ poſtea q̄cq̄d vellēt. Ex h̄ aūt qḋ d̄r hic. De ſemie ſuo qḋ ipoꝛ/tat ptē dixerūt ali/qui doctores he/breoꝝ mō indebi/to lr̄e initentes ꝙ ſi aliq̄s daret oēs pueros ſuos ydo/lo moloch non in/curreret penam p/dictā. qḋ vıḋr val/d̄ abſurdū. qꝛ ps includiꝶ in toto: ⁊ iḋ dās totum dat ptē. tū ēt qꝛ dāſ to/tū grauiꝰ peccat ꝓpt̄ qḋ nō minꝰ ſꝫ magis dꝫ puni/ri. et iḋ alij volen/tes colorare dictū pdictū dixerūt ꝙ dās totū ſemē ydolo moloch ita grauiꝶ peccat ꝙ nō pōt aliq̄ pena expiari in vita pn̄ti etiā morte. Et iḋ dixerunt doctores ꝙ nō incurrit penā mortis. qꝛ reſeruaꝶ maioꝛi pene. ſ. ge/hēne. Sꝫ iſti volētes ſaluare dicta doctoꝝ ſuoꝝ dicūt ꝯ x̄bū dñi Ezech. xviij. Si aūt impiꝰ egerit penitētiā ⁊ ſeq̄tur. Oiūꝫ iniq̄ta/tū ſuaꝝ q̄s opatꝰ eſt nō recordaboꝛ. Ex q̄ pꝫ ꝙ nullū eſt peccatū qḋ in vita pn̄ti nō poſſit expiari.

c Succidāq̄ꝫ ipm. eū delē/do ⁊ eiꝰ poſteritatē.

d Et ꝯtamiauerit ſāctuariū meū. Alibi ſacrificādo q̄ꝫ ad ſctūariū meū q̄ſi locꝰ ſacrificij mei eēt ꝯtamiatꝰ

e Ac polluent nom[illegible] ſcm̄ meū. ipm moloch attribuēdo.

f Qḋ ſi negligēs ppl̄s terr. Ex q̄ pꝫ ꝙ illi q̄ dn̄t corrigere cri/mia ſi negligāt ꝯſentiētes reputanꝶ. ⁊ eandē penā incurrūt. Se/cūdꝰ aūt caſus poiꝶ cū d̄r.

g Aia q̄ declinauerit ad magos ⁊c̄ et pꝫ ſn̄ia ex pdict̄. ca. xix. q̄ h̄ ſolū addiꝶ pēa: cū ſubdiꝶ. Interfi/ciā illā ⁊c̄.

h Qui maledixerit. Hic ꝯn̄r poiꝶ determiatio pe/ne q̄ꝫtū ad iraſcibilē in vno caſu: cū d̄r.

h Qui maledixerit pr̄i ſuo vel mr̄i morte moriaꝶ. Nō eſt tn̄ intelligēdū ꝙ ex vna maledi/ctōe aliq̄s icurrat penā iſtā ſꝫ qn̄ fuerit aſſuefactꝰ ⁊ ſerioſe fecerit n̄ ioco ſic fuit declaratū Exo. xxi.

i Si mechatꝰ. h̄ ꝯn̄r determi/naꝶ pēa q̄ꝫtū ad ꝯcupiſcibilē. ⁊ replicanꝶ eadē pcepta q̄ ſupiꝰ di/cta ſunt. ⁊ ſolū h̄ addiꝶ determiatio pene. et iḋ pꝫ lr̄a ex ſupradi/ctis vſq̄ꝫ ibi.

k Pecus q̄ꝫ occidite. nō qꝛ peccauerit cū nō habeat liberū arbitriū ſꝫ in deteſtatōꝫ criminis et ne ex aſpectu ta/lis aialis aliq̄ inclinarenꝶ ad idē viciū. Qui coierit cū mu. in flu. me. ⁊c̄. ſeq̄tur.

a Interficienꝶ ambo. h̄ eſt itelligēdū qn̄ aliq̄s ſciēter mulierē mēſtruatā cognouerit et fuerit de h̄ ꝯuictꝰ in iudi/cio. ſi aūt eſſet oc/cultū: imūdꝰ eſſet vij. diebꝰ. vt dcm̄ eſt. ſ. Exo. xv. ca. Qui coierit cum vxore patrui ſui. ſeq̄tur.

b Abſq̄ꝫ liberis morienꝶ. qḋ expo/nit ra. Sa. di. ꝙ ſi tunc hr̄ent pue/ros: ſepelirēt eos an̄ mortē ſuā. ⁊ ſi nō hr̄ent tunc nec hr̄ent de cetero. ſi/cut puati a deo et ſic morerenꝶ abſ/q̄ꝫ liberiſ. he. Au/gu. aliꝶ expoit di. ꝙ ſi ex tali mrio/nio aliq̄ pueri na/ſcerenꝶ illegitimi reputarēꝶ. nec ſuc/cederēt in hr̄dita/te. et iḋ ꝑ h̄ itelligi/tur pēa exhr̄datō/nis. et eodē mō ex/poiꝶ caſus ſeq̄ns.

c Cuſtodite leges meas. h̄ ꝯn̄r poiꝶ pdicte determina/tōis rō. ad h̄ enim determiata ē pēa pdictaꝝ trāſgreſ/ſionū v homies ſaltē timore pene coercerenꝶ a trāſ/greſſiōe legis. ⁊ h̄ eſt qḋ dicitur.

d Ne ⁊ vos euo/mat terra. tanq̄ꝫ abomiabiles.

e Nolite ambu/lare in ritibus na/tionum. i. in ritu ⁊ mō viuēdi ipſaꝝ.

f Ego dñs deꝰ veſter ⁊c̄. ꝑ ſignū circūciſiōis et da/tōeꝫ legis.

Ocutuſq̄ꝫ[a] eſt dñs ad moyſen dicēſ. Hec loq̄ris filijs iſrl̄. Hō de filiis iſrael ⁊ de aduenis q habitāt in iſrael: ſi quis[b] dederit de ſemie ſuo ydolo moloch morte moriaꝶ. Ppl̄s terre lapidabit eū. et ego ponā facieꝫ meā ꝯtra illū: ſuccidāq̄ꝫ[c] eū d̄ medio ppli ſui eo ꝙ dederit de ſemie ſuo moloch. ⁊[d] ꝯtamiauerit ſan/ctuariū meū: ac[e] polluerit nomen ſctm̄ meū. Qḋ[f] ſi negligēs ppl̄s terre ⁊ q̄ſi puipēdēs impiū meuꝫ dimiſerit hoieꝫ q dedit de ſemine ſuo moloch nec voluerit euꝫ occi/dere: ponā faciē meā ſup hoieꝫ il/lū ⁊ cognatōꝫ eiꝰ. ſuccidāq̄ꝫ et ip/ſum et oēs q ꝯſenſerūt ei: vt forni/careꝶ cuꝫ moloch de medio ppli ſui. Aia[g] q̄ declinauerit ad magoſ et ariolos et fornicata fuerit cū eis ponā faciē meā cōtra eā et interfi/ciā illā de medio populi ſui. ſancti/ficamini et eſtote ſancti: qꝛ ⁊ ego ſanctꝰ ſum dñs deus ueſter. Cu/ſtodite precepta mea et facite ea. ego dñs q ſanctifico vos. Qui[h] maledixerit pr̄i ſuo aut matri mor/te moriaꝶ. Patri matriq̄ꝫ q male/dixerit. ſanguis eiꝰ ſit ſup eū. Si[i] mechatꝰ q̄s fuerit cū vxore alteri/us ⁊ adulteriū ppetrauerit cū ꝯiu/ge. ꝓximi ſui: morte moriaꝶ et me/chus ⁊ adultera. Qui dormierit cū nouerca ſua ⁊ reuelauerit igno/miniā patris ſui: morte moriātur ambo. ſanguis coꝝ ſit ſup eos. Si q̄s dormierit cū nuru ſua: uterq̄ꝫ moriāꝶ qꝛ ſcelꝰ opati ſūt. ſāguis coꝝ ſit ſup eos. Qui dormierit cū maſculo coitu femineo: vterq̄ꝫ ope/ratus eſt nephas morte moriātur ſit ſanguis coꝝ ſup eos. Qui ſu/pra vxorē filiā duxerit matreꝫ eius ſcelꝰ opatꝰ eſt. Uiuꝰ ardebit cuꝫ eis nec pmanebit tātū nephas in medio veſtri. Qui cū iumento et pecore coierit: morte moriaꝶ: pe/cus[k] quoq̄ꝫ occidite. Mulier que ſuccubuerit cuilibet iumēto ſimul interficieꝶ cū eo. ſanguis coꝝ ſit ſu/per eos. Qui accepit ſororē ſuam filiā patris ſui vel filiā matris ſue et uiderit turpitudinē eius: illaq̄ꝫ cōſpexerit fr̄is ignominiā: nepha/riā rē opati ſunt occidenꝶ in cōſpe/ctu populi: eo ꝙ turpitudinē ſuaꝫ mutuo reuelauerint ⁊ portabūt ini/q̄tatē ſuā. Qui coierit cū muliere in fluxu mēſtruo: ⁊ reuelauerit tur/pitudinē eiꝰ: ipſaq̄ꝫ aperuerit fon/tē ſanguis ſui iterficienꝶ ambo de medio ppli ſui. Turpitudinē ma/tertere ⁊ amite tue nō diſcoopies. Qui hoc fecerit ignominiaꝫ car/nis ſue nudabit: portabūt ābo ini/q̄tatē ſuā. Qui coierit cū vxore pa/trui vel auunculi ſui et reuelauerit ignominiā cognatōnis ſue: porta/būt ambo pctm̄ ſuū. abſq̄ꝫ[b] liberiſ morienꝶ. Qui duxerit uxoreꝫ fr̄is ſui: rē facit illicitā: turpitudinē fra/tris ſui reuelauit: abſq̄ꝫ filiis erit. Cuſtodite[c] leges meas atq̄ꝫ iudi/cia ⁊ facite ea: ne[d] ⁊ uos euomat terra quā itraturi eſtis ⁊ hitaturi. Nolite[e] ābulare i ritibus nationuꝫ q̄s ego expulſurꝰ ſū an̄ uos. Oia eīm hec fecerūt ⁊ abomiatꝰ ſū eas. Uobis aūt loquoꝛ: poſſidete ter/rā coꝝ quā dabo uobis in hr̄dita/tē: terrā fluētē lacte ⁊ melle. Ego[f] dñs deꝰ ueſter q ſepaui uos a cete/ris populis. Sepate[g] ergo et uos iumētū mūdū ab imūdo: ⁊ auem mūdā ab imūda. Ne polluatis a/nimas vr̄as i pecore ⁊ auibꝰ: ⁊ cū/ctis q̄ mouenꝶ i terra ⁊ q̄ uob oſtē/di eſſe polluta. Eritis[h] ſcti mihi qꝛ ſctūs ego ſū dñs ⁊ ſepaui uos a ceteris populꝭ ut eſſetis mei. Uir[i] ſiue mulieri qbꝰ phitonicꝰ vel di/uinatōis fuerit ſpūs: morte moriā/tur. lapidibꝰ obruēt eos. Sāguis eorum ſit ſup illos.

Capitulū. xxi.

g Sepate ḡ et vos iumētū mū. ab imū. in heb. hr̄. beſtiā mūdā ab imūda. iumētū eīm ꝓprie acceptū d̄r q̄ſi iuuamētū qḋ. ſ. deſer/uit hoī tm̄ i laborādo. ſic equꝰ aſinꝰ ⁊ ſilr̄ia q̄ oia ſunt imūda ad eſuꝫ. et iḋ diſtinctio mūdi ab imūdo nō hꝫ h̄ locū.

h Eritis mihi ſcti. qꝛ ſi aialia mūda dn̄t ſepari ab imūdis. mltoforꝰ hō q̄ eſt rōnalis creatura dꝫ ſepari a pecoribꝰ.

i Uir ſiue mulier. h̄ ꝯn̄r poiꝶ intēta ꝯclō. intētio eīm pncipalis q̄re determiatc ſunt pe/ne in caſibꝰ pdict̄. eſt ad deſtructōꝫ ydolatrie ⁊ circūſtātiaꝝ eius. iḋ finalr̄ ꝯcludiꝶ.

k Uir ſiue mulier in q̄ phi. vel di. fu. ſpi. mor. mo. nō ē ꝑ h̄ intelligēdum ꝙ ſi aliq̄ fuerūt arrepti a demoni/bus in eis loq̄ntibꝰ abſq̄ꝫ ꝓcuratōe illoꝝ in q̄bꝰ ſunt tales ſpūs mali. qꝛ tale q̄d ē penale ⁊ n̄ culpabile. ſi aūt ꝑ ꝓcuratōꝫ alicuiꝰ h̄ fuerit directe vel idirecte ita ꝙ ſit ei culpabile. tūc icurrit penā iſtā

In ca. xx. vbi d̄r in poſtil. Qḋ ſi negligēs ppl̄s tre. Additō. i.

Ex hac lr̄a nō hr̄ ꝙ negligētes corrigere cria eādē penā icur/rāt. ſꝫ ſolū ſi ſunt ꝯſentiētes. d̄r eīm in lr̄a. Succidāq̄ꝫ ipm ⁊ oēs q̄ ꝯſenſerint: nō eīm dixit. Et oēs q̄ neglexerint. ſꝫ q̄ ꝯſenſerit ex q̄ pꝫ ꝙ negligētes lꝫ ſint digni pena. nō tn̄ eandē penā incurrunt ſicut trāſgreſſores niſi cū h̄ ſint ꝯſentiētes.

In eo. ca. vbi d̄r in poſtil. Qui maledixerit pr̄i ſuo vel mr̄i morte moriaꝶ ⁊c̄. Additio. ij.

Uod aūt ex vna maledictōne pr̄is q̄s incurrat penā capitalē. dictū fuit. ſ. in additōe ſup Exo. xxi. Replica correc. ꝯ Bur.

In ca. xxi. d̄ maledictō/ne parētū et eiꝰ pēa vide ſ. Exo. xxi.

Cap. xxi.

Irit q̄ꝫ do. poſt/q̄ꝫ poſita ſūt pce/pta ordinatia vi/te q̄ꝫtū ad cōeꝫ ſtatū. hic ꝯn̄r ponunꝶ pcepta ordi/natiua vite q̄ꝫtū ad diui/nū cultū. ⁊ ꝑ q̄ꝫtū ad mi/niſtrātes. ſcḋo q̄ꝫtum ad miniſtrata. ca. xxij. Circa p/mū oñdiꝶ ꝑ q̄d circa ſa/cerdotes minores ſit ob/ſeruādū. ſcḋo q̄d circa ſa/cerdotē magnū. ibi. Pō/tifex. tertio q̄ ſunt inepti ad ſacerdotiū. ibi. Locu/tuſq̄ꝫ eſt dñs. Circa pri/mū ibiheꝶ ſacerdotibꝰ mioribꝰ ne iterſint funeri/bus. niſi certaꝝ pſonarū q̄ in lr̄a expmunꝶ. et parꝫ lr̄a. Cā huiꝰ duplex eſt. vna ex h̄ qꝛ ꝯhebāt quā/dā imūdiciā ſeu irreglā/ritatē ipedictē eos ad tē/puſ miſterio tabernaculi a q̄ oportebat eos ꝑ pur/gari. ⁊ iḋ magis arcebā/tur a funeribꝰ q̄ꝫ alij q̄ n̄ hēbāt ſic miſtrare i taber/naculo. Scḋa rō ē. qꝛ ſa/cerdotes q̄ magis debe/bāt hr̄e cognitōeꝫ de re/ſurrectōe futura nō dece/bat ita lugere mortuos ſicut cōem pplm̄.

b Necra. ca. ⁊c̄. h̄ expo/ſitū ē. ſ. xx. ca. h̄ tn̄ repli/caꝶ. qꝛ lꝫ oēs ad h̄ tenerē/tur. ſpālr̄ tn̄ ſacerdotes q̄ debāt eē alijs mūdio/res. et hoc eſt qḋ ſubdiꝶ

c Incenſus eīm dñi ſup altare thymiamatis.

d Et panes dei ſui offe/rūt. ſup menſaꝫ ꝓpoſitōis

e Et iḋ ſcti erūt. i. ab im/mūdicijs magis elōgati

d Irit[a] quoq̄ꝫ dominus ad moyſen. Loquere ad ſa/cerdotes filios aaron et dices ad eos. Ne contaminetur ſacerdos in mortibus ciuium ſuoꝝ: niſi tā/tum in conſanguineis ac propin/quis. id eſt ſuper patrem ⁊ matrē et filium et filiam. fratreꝫ quoq̄ꝫ et ſororem: virginem que nō eſt nu/pta uiro: ſꝫ nec in pncipe populi ſui contaminabiꝶ. nec[b] radent ca/put nec barbā: neq̄ꝫ in carnibꝰ ſu/is facient inciſuras. Sancti erunt deo ſuo: ⁊ nō polluēt nomen eius Incenſum[c] eīm domini et panes[d] dei ſui offerunt. ⁊[e] iḋ ſancti erunt. Scortum ⁊ uile proſtibulum non ducet uxorem: nec eā que repudia/ta eſt a marito: qꝛ ꝯſecratꝰ eſt deo ſuo. ⁊ pāes ꝓpoſitōis offert. Sit ergo ſanctus quia et ego ſanctus ſum dominus qui ſanctifico uos. Sacerdotis[f] filia ſi deprehenſa fu/erit in ſtupro et uiolauerit nomen patris ſui flāmis[g] exuretur. Pon/tifex[h] id eſt ſacerdoſ maximus in/ter fratres: ſuper cuius caput fuſū eſt unctionis oleum ⁊ cuius manꝰ in ſacerdotio conſecrate ſunt ueſti/tuſq̄ꝫ eſt ſanctis ueſtibus. caput[i] ſuum non diſcooperiet: ueſtimenta non ſcindet: et[k] ad omnem mortu/um nō ingredieꝶ oino. Sup[l] pr̄e quoq̄ꝫ ſuo et mr̄e nō[m] ꝯtaminabiꝶ

et qꝛ vilitas vxoris redūdat i virū cū ſint vna caro: iḋ ſubdiꝶ. Scortū ⁊ vi/le ꝓſtibulū n̄ ducet vxorē ⁊ qꝛ ſilr̄ ſtuprū filie redūdat i prēꝫ q̄ eā dꝫ cu/ſtodire: iḋ ſeq̄ꝶ.

f Sacer. fi. ſi dep. fu. in ſtu. i. deflorata ipa ꝯſentiēte

g Flāmis exu. qꝛ filia ſacerdotꝭ deberet pollere maioꝛi mūdicia. iḋ pu/niebaꝶ grauioꝛi pēa. Alie aūt x̄gines d̄cō mō deflorate nō puniebāꝶ mor/te niſi eſſēt viro affidate. vt dcm̄ fuit. ſ. Exo. xxij. ⁊ idē hr̄ Deu. xxij. dic̄ tn̄ ra. ſa. ꝙ h̄ eſt itelligēdū de filia ſacerdotꝭ maritata. vl̄ ſaltē affidata. et nō de illa q̄ eſt oino libera a viro. Sꝫ h̄ vr̄ ꝯtrū textui q̄ nullā facit exceptōeꝫ. Itē ꝯ itētōꝫ legis. qꝛ ſic nō eſſꝫ dr̄ia q̄ꝫtū ad h̄ int̄ filiā ſacerdotꝭ ⁊ filiam hoīs alteriꝰ: qꝛ filia cuiuſcūq̄ꝫ maritata vl̄ affidata ſi fornicaꝶ dꝫ lapida/ri ſcḋm legē dataꝫ Deu. xxij. ⁊ Exo. xxij. et ita lex h̄ de filia ſacerdotꝭ eſſꝫ ſu/pflua. iḋ pria expoſitio vr̄ melioꝛ.

h Pōtifex. h̄ ꝯn̄r oñdiꝶ q̄d obſer/uādū ſit circa ſacerdotē ſūmū: cū d̄r.

i Caput ſuū nō diſc. amouēdo cydarim d̄ capite ſuo ꝓ luctu mortui.

k Et ad oēꝫ mor. nō igre. oio. qꝛ ſp debebat eē patꝰ miſtrare corā dño. et iḋ magis arcebaꝶ a ꝯtagiōe ex mortuis q̄ꝫ alij ſacerdotes.

l Sup pr̄e q̄ꝫ ⁊ mr̄e ſi morianꝶ.

m Nō ꝯtaminabiꝶ. iſte due pſone ſunt h̄ expſſe ad maiorē declaratōnē

Universidad de Salamanca. BGH

nec egredieſ de ſctis: ne polluat ſanctuariū dn̄i: q2 oleū ſctē unctionis dei ſui ſup eū eſt. Ego dn̄s. Virginē ducet uxorē. Viduā autē et repudiatā et ſordidā atq3 meretricē nō accipiet: ſ3 puellā de populo ſuo: neꝰ cōmiſceat ſtirpem generis ſui vulgo gentis ſue. q2 ego dn̄s q ſctifico eū. Locutuſq3 ē dominꝰ ad moyſen dicēs. Loq̄re ad aarō. Hō de ſemie tuo p familias q habuerit maculā nō offeret panes deo ſuo nec accedet ad miſteriū eiꝰ. Si cecꝰ fuerit: ſi claudus ſi uel puo vel grādi et torto naſo ſi fracto pede: ſi manu ſi gibbus: ſi lippꝰ: ſi albuginē hn̄s in oculo ſi iugē ſcabiē: ſi impetiginē i corpore: vel hernioſus: oīs q habuerit maculā de ſemie aarō ſacerdotis: ñ accedet offerre hoſtias dn̄o: nec panes deo ſuo. Veſceſ tn̄ panibꝰ q offerūſ in ſctūario: ita dūtaxat vt intra velū nō ingrediaſ: nec accedat ad altare q maculā h3. et cōtamiare nō deb3 ſanctuariū meum. Ego dn̄s q ſctifico eos. Locutꝰ eſt ergo moyſes ad aaron et ad filios eiꝰ et ad oēm iſrael. cūcta que ſibi fuerant īperata.

Capitulum. xxij.

Locutꝰ quoq3 eſt dominꝰ ad moyſen dicens. Loq̄re ad aaron et ad filios eius ut caueant ab his que cōſecrata ſūt filiorū iſrael: et nō ɔtaminēt nomen ſctificatoꝝ mihi que ipi offerunt. Ego dn̄s. Dic ad eos et ad poſteros eoꝝ. Omis hō q acceſſerit de ſtirpe ueſtra ad ea que conſecrata ſunt: et que obtulerūt filij iſrl' dn̄o in quo eſt imūdicia pibit corā domino. Ego ſum dn̄s. Homo de ſemie aaron q fuerit leproſus aut patiēs fluxū ſemis: non ueſceſ de his que ſctificata ſūt mihi: donec ſaneſ. Qui tetigerit imūdū ſup mortuo: et ex q egrediſ ſemē quaſi coitꝰ: et q tāgit reptile et qd̄libet imundū cuiꝰ tactꝰ eſt ſordidus: immūdꝰ erit uſq3 ad ueſperū: et non ueſceſ his que ſctificata ſunt: ſed cū lauerit carnē ſuā aqua et occubuerit ſol: tūc mūdatus ueſceſ de ſanctificatis: q2 cibꝰ illiꝰ eſt. Morticinū et captū a beſtia nō comedet nec polluef in eis. Ego ſum dn̄s. Cuſtodiant pcepta mea: vt non ſubiaceāt peccato: et moriaſ in ſanctuario cū polluerit illd. Ego dn̄s q ſctifico eos. Oīs alienigena nō comedet de ſanctificatis. Inq linus ſacerdotis et mercenarius nō ueſcenſ ex eis. Quē aūt ſacerdos emerit et q uernaculꝰ domus eiꝰ fuerit: hi comedēt ex eis. Si filia ſacerdotiſ cuilibet ex ppło nupta fuerit: de his q̄ ſctificata ſunt et de primitijs nō ueſceſ. Si autē uidua uel repudiata: et abſq3 liberis reuerſa fuerit ad domū pris ſui ſicut puella ɔſueuerat aleſ cibis pris ſui. Oīs alienigena: comedēdi ex eis nō h3 ptātē. Qui comederit de ſctificatis p ignorātiā: addet quītā ptē cū eo qd̄ comedit: et dabit ſacerdoti in ſctūariū: nec cōtaminabūt ſctificata filioꝝ iſrael q̄ offerunſ dn̄o: ne forte ſuſtineant iniqtatē delicti ſui cū ſanctificata comederint: ego dn̄s q ſanctifico eos. Locutuſq3 eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Loquere ad aaron et filios eiꝰ: et ad oēs filios iſrl: diceſq3 ad eos. Hō de domo iſrl' et de aduenis q habitāt apud nos q obtulerit oblationē ſuā uel uota ſoluēs uel ſpōte offerēs: qcquid illd obtulerit in holocauſtū dn̄i vt offeraſ p uos: maſculꝰ īmaculatus erit ex bobꝰ et ouibꝰ et ex capris. Si maculā habuerit nō offeretis neq3 erit acceptabile. Hō q obtulerit uictimā pacificoꝝ dn̄o uel uota ſoluēs uel ſpōte offerēs tam de bobus q̄3 de ouibꝰ: īmaculatū offeret vt acceptabile ſit. Oīs macula nō erit in eo. Si cecū fuerit ſi fractū: ſi cicatricem hn̄s: ſi papulas aut ſcabiē aut impetigine3 nō offeretis ea dn̄o: nec adolebitis ex eis ſup altare dn̄i. Bouem et ouē aure et cauda amputatis: uoluntarie offerre potes: uotū autē ex his ſolui nō pōt. Oīe animal qd̄ uel ɔtritis uel tōſis: uel ſectis ablatiſq3 teſticulis eſt: nō offeretiſ dn̄o: et in terra ueſtra hoc oīno ne faciatis. De manu alienigene nō offeretis panes deo ueſtro et quicquid aliud dare uoluerint: q2 corrupta et maculata ſunt oīa: non ſu

comeſtionẽ eiꝰ: niſi pꝰs circũciſus et ꝯuerſus eſſet ad iudaiſmũ. Et mul toforciꝰ videt ꝙ nullꝰ eſſet admittẽdꝰ ad offerẽdũ aliq̃d ĩ loco ſacro: ni ſi iudeꝰ vel ꝯuerſus ad iudaiſmũ. Ita illi quoꝝ oblatio recipiebat ad of ferẽdũ ſup altare: ingrediebãt atriũ tabernaculi in q̃ erat altare holocau ſtoꝝ: vt pꝫ ex p̃dictis in mltis locis: ſꝫ gẽtiles nõ debebãt ingredi: vt pꝫ Trenoꝝ. i. vbi dr. Vidi gẽtes ingreſſas ſanctuariũ tuũ: de q̃bꝰ p̃cepas: vt nõ intrarẽt in eccliam tuaꝫ. Et ezech. xliij. vbi dr. Sufficiãt vobis oĩa ſcelera vr̃a domꝰ iſrael: eo ꝙ inducit filios alienos incircũciſos corde ⁊ incircũciſos carne vt ſint in ſctũario meo ⁊ polluant domũ meaꝫ. Sacerdotes eñi cupiditate ducti ĩtroducebant gẽtiles intra atriũ vbi erat altare holocauſti: vt pcipent ab eis oblatões. et Actuũ. xxi. iudei ĩſurrexerũt in paulũ dicẽtes eũ violatorẽ tẽpli: eo ꝙ credebãt eũ introduxiſſe throphimũ q̃ erat gentilis in atriũ tẽpli: vbi Nazarei ſoluebãt votũ ſuũ: ⁊ ſic pꝫ ꝙ nõ erat licitũ recipere aliq̃d a gẽtilibus vt offerret in eadẽ ſpecie vt p̃dictũ eſt. Littera etiam hebraica nõ facit p̃ deõ ra. ſa. cũ dr. qꝛ corruptiones coꝝ in eis ⁊c̃. Quia p h̃ nõ intelligit aliud niſi ꝙ imũdicie gentiliũ in q̃ꝫtũ erãt incircũciſi et ydolatrie dediti redũdabãt in oblatõibꝰ eoꝝ: et ſic pꝫ ꝙ lr̃a hebraica in h̃ loco nõ differt a tranſlatõe nr̃a in ſenſu: lꝫ q̃ꝫtũ ad aliq̃d differat in ṽbis. l Locutuſqꝫ eſt dñs. Hic ꝯñr agit de tp̃e offerẽdi: cũ dr. m Die aũt octauo ⁊c̃. qꝛ añ octauã diẽ fetꝰ nati ſunt nimis molles ⁊ ĩpfecti: et iõ añ octauã diẽ nõ debebãt offerri dño: ſicut nec aĩalia imꝑfecta ꝑpt defectũ alicuiꝰ mẽbri. n Siue illa bos ſiue ouis nõ ĩmolabunt ⁊c̃. hoc fuit p̃ceptũ: vt iudei q̃ erãt crudeles exercerent ad pietatẽ circa bruta aĩalia: vt p h̃ mitiores efficerent erga hoĩes. Videbat aũt q̃dãmõ crudele ꝙ mat cum fetu imolaret: et iõ h̃ fuit ꝓhibitũ rõne dicta. Itẽ qꝛ aliq̃ ydolatre ſm ritũ ſuũ matrẽ cũ fetu ydolis imolabãt. Eiſdẽ rõnibus p̃cipit Deut. xxij. ꝙ ſi q̃s inuenerit nidũ ⁊ mrẽm incubãtẽ pullis ꝙ nõ teneat ſimul mr̃em cũ filijs: ſꝫ patiat matrẽ abire captos filios tenẽs. o Si imolaueritis hoſtiã. h̃. ſ̃. vij. ca. poſitũ eſt ⁊ expoſitũ. ſꝫ h̃ repetit ad maiorẽ ĩpreſſionẽ. p Cuſtodite mãdata mea. Hec eſt ꝯcluſio huiꝰ capl̃i: videlꝫ obſeruatio p̃dictoꝝ. cuiꝰ rõ ſubdit cũ dr. q Ego dñs i. rõe auctoritatis ꝙ debẽt ſimpl̃r obedire. r Ne polluat̃ nomẽ meum. offerẽdo ĩmũda ſup altare meũ. s Vt ſctificer in medio filioꝝ iſrl̃. nõ ꝙ p ſacrificia aliq̃d accreſcat ſctitati diuine: ſꝫ magis ip̃is offerẽtibus deuote: ideo dicit. In medio filiorũ iſrael. Capitulũ. xxiij.

Ocutuſqꝫ ẽ dñs. Hec eſt tertia ps p̃ncipalis huiꝰ libri. in q̃ agit de tp̃ibꝰ offerendi: q̃ q̃deꝫ tp̃a ſunt ſolẽnitates in quibus fiebant ſp̃alia ſacrificia vltra q̃tidiana. Et p̃ agit de tp̃e dictaꝝ ſolẽnitatũ. ſecũdo ponit inductio ad obſeruãtiã eaꝝ. xxvi. ca. Circa p̃mũ p̃mittũtur ſolẽnitates q̃ durabãt p aliquã ptẽ ãni. ſecũdo ſubdunt ille que durabãt p totũ ãnũ. xxv. Adhuc circa p̃mũ p̃mittunt illa q̃ ptinebãt general̃r ad totũ ppl̃m. ſecũdo q̃ ſp̃al̃r ad ſacerdotes. xxiiij. ca. Prima in duas: qꝛ p̃ p̃mittit obſeruatio ſolẽnitatis ſabbati q̃ fiebat q̃libet hebdomada cũ dr. b Dies ſeptimꝰ. Omne opus nõ facieꝫ in eo. qꝛ etiã illa q̃ ptinebãt ad cibũ et potũ nõ poterãt illo die p̃parari: ſꝫ die p̃cedẽti: vt habetur Exo. xvi. q̃lit aũt ſabbatũ ſit obſeruãdũ plenꝰ dictũ fuit Exo. xx. ca. ſꝫ h̃ et in pluribꝰ alijs locis repet. hmõi obſeruatio vt magis cordibꝰ hoĩm imp̃meret. c Hec ſunt g̃ ferie. Hic ſecũdo ponunt ſolennitates q̃ fiebãt ſemel in ãno. Et p̃ agit de ſolẽnitate paſche. ſecũdo de ſolẽnitate p̃thecoſtes. ibi. Nũerabitis g̃. tertio de ſolẽnitate tubarũ: ibi. Locutuſqꝫ eſt dñs. q̃rto de ſolẽnitate expiatõis. ibi. decimo die. q̃nto de ſolẽnitate tabernaculorũ: ibi. Et locutus eſt dñs. Adhuc p̃ agit de ſolẽnitate paſcali. ſecũdo de oblatõe p̃mitiarũ q̃ fiebat infra feſtũ paſche. ibi. Locutuſqꝫ eſt dñs. Circa p̃mũ ſciẽdum ꝙ ſolẽnitas paſchalis celebrabat ĩ memoriã bñficij q̃ educti ſunt filij iſrael de egypto. q̃ q̃dẽ eductio fuit. xv. die mẽſis p̃mi. et ideo tũc fiebat ſolẽnitas illa. Incipiebat tñ a veſpere p̃cedẽtis diei in q̃ veſpe imolabatur agnꝰ paſchal̃ de cuiꝰ imolatõe dictũ fuit plenius Exo. xij. et. xiij. et h̃ eſt qd̃ dicit hic. d Menſe p̃ ⁊c̃. dicebat aũt illa imolatio phaſe. id eſt trãſitus: qꝛ angelꝰ in illa nocte p̃cutiẽs p̃genita egyptioꝝ trãſibat domꝰ hebreorũ: in quarũ ſuperliminaribꝰ erat de ſanguĩe agni imolati nihil p̃cutiẽs in eis ſed magis ſaluãs e Et q̃ntadecima ⁊c̃. Incipiebat tñ ſicut dictũ eſt a veſpere p̃cedẽtis diei: in q̃ nõ debebat apparere fermẽtũ ſeu fermẽtatũ in domibꝰ hebreoꝝ. f Septẽ diebꝰ azima comedetis. qꝛ tot diebꝰ durabat ſolẽnitas. Comedebãt aũt azima in memoriã huiꝰ ꝙ filij iſrl̃ imĩnẽte exitu de egypto nõ poterãt fermẽtare egyptijs cogẽtibus eos exire. vt habet Exo. xij. ca. g Dies p̃mꝰ erit vobis cele. Erat eñi celebrior q̃nqꝫ ſeq̃ntibus iõ ſubdit. h Omne opus ſeruile nõ facietis in eo. poterãt tñ p̃parari illa q̃ erãt ad cibũ ⁊ potũ neceſſaria: qꝛ talia opa nõ reputant ſeruilia. i Sꝫ offeretis ſacrificiũ ⁊c̃. Iſtud ſacrificiũ determiat. ĩ. Nu. xxviij. k Dies aũt ſeptimus erit celebrior. nõ reſpectu p̃mi ſed reſpectu intermedioꝝ: in q̃bus nõ ſolum erat licitũ p̃parare ea q̃ ad victũ ptinẽt: ſꝫ etiã alia opa facere. Cõſiderandũ tñ ꝙ q̃ñcunqꝫ occurrebat dies ſabbati. ſ. p̃ma vel ſeptima die huiꝰ ſolẽnitatis: vel in aliq̃ intermedia illa dies erat obſeruãda: ſic ꝙ nullũ opꝰ fieret etiã circa p̃paratõꝫ ciborũ. l Locutuſqꝫ eſt dñs. Hic ꝯñr agit de oblatõe p̃mitiarũ q̃ fiebat in craſtino paſche: cũ dr. m Cũ ingreſſi fueritis terrã ⁊c̃. Ex q̃ pꝫ ꝙ iſtud p̃ceptũ de p̃mitijs nõ obligabat donec eſſent in terra ꝓmiſſionis. n Et meſſueritis ſegetes. Nõ eſt intelligẽdũ ꝙ tũc eſſet meſſis cõis ſegetũ. qꝛ nõ poterat eſſe ita cito: ſꝫ tũc hoĩes colligebãt ſpicas appropinq̃ntes ad maturitatẽ q̃ magis feſtinabãt ad h̃ in aliq̃ pte terre iſrael: et dicũt hebrei ꝙ erat in ſorte Neptalim et de his offerebant p̃mitie in paſcha: et h̃ eſt qd̃ dr. Feretis manipulos ſpicarũ ⁊c̃. o Qui eleuabit faſciculũ. In hebr̃. habet. Qui eleuabit gomor. et ſic ꝯñter ĩ iſto ca. vbi habet Manipulꝰ. In hebr̃. hr̃ gomor: qꝛ lꝫ apportarent ſpice p p̃micijs: tñ anteq̃ꝫ de ip̃is fieret ſacrificiũ torrebant igni. vt habet. ſ̃. i. cap. et p ꝯfricationẽ excutiebant grana: de q̃bꝰ iplebat gomor que eſt decima ps ephi. vt dictũ fuit Exo. xvi. et inde fiebat ſacrificium. p Altero die ſabbati. In hebreo hr̃: in craſtino ſabbati: et accipit ſabbatũ nõ p die ſeptĩa ſeptimãe: ſꝫ p p̃ria die paſche q̃ erat xv. dies mẽſis p̃mi q̃ etiã vocat hic ſabbatũ eo ꝙ req̃es erat ab oĩ ope ſeruili: et oblatio dictarũ p̃mitiarũ fiebat. xvi. die eiuſdẽ mẽſis. q Et libamẽta. ſ. illa q̃ ſimul cũ agno offerebant ĩ holocauſtũ: et q̃ ſint illa oñdit: cũ dr. Due decime ſimile ⁊c̃. r Quarta ps hin. ſm papiã duplex ẽ hin: vnũ maiꝰ qd̃ ꝯtinet q̃ſi duas q̃rtas pariſienſiũ ⁊ dimidiã aliud minꝰ qd̃ cõtinet duas quartas. Credo tñ ꝙ melius ſit dicẽdum ꝙ q̃ꝫtitas huiꝰ mẽſure ⁊ aliarũ q̃ ponunt in ſcriptura nobis eſt incerta: qꝛ mẽſure liq̃doꝝ et aridorũ multũ variant ſm varietatẽ tẽporũ ⁊ locorũ. s Panẽ et polẽ. et pul. nõ comedetis ex ſegete. Intentio legis huius eſt ꝙ nullꝰ cibꝰ factus ex ſegete noua comederetur ab eis donec oblatio predicta p̃mitiarum facta eſſet.

ſcipietis ea. Locutuſqꝫ[l] eſt dominus ad moyſen dicẽs. Bos ouis et capra cũ genita fuerit: ſeptẽ diebus erũt ſub ubere mr̃is ſue. die[m] aũt octauo et deinceps: offerri poterũt dño: ſiue[n] illa bos ſiue ouis non imolabunt vna die cũ fetibꝰ ſuis. Si[o] imolaueritis hoſtiã ꝓ gratiarũ actione dño: ut poſſit eſſe placabilis: eodẽ die comedetis eã. Nõ remanebit quicq̃ꝫ in mane alteriꝰ diei. Ego dñs. Cuſtodite[p] mãdata mea ⁊ facite ea. Ego[q] dominꝰ. Ne[r] polluatis nomẽ meũ ſanctuꝫ ut ſanctificer in medio filioꝝ iſrael. Ego dñs q ſctifico uos: et eduxi de terra egypti ut eſſeꝫ uobis ĩ deum. Ego dñs. Cap. xxiij.

Ocutuſqꝫ[a] ẽ dñs ad moyſen dicens. Loq̃re filijs iſrl̃ et dices ad eos. Hec ſunt ferie dñi q̃s vocabitis ſctãs. Sex diebꝰ facietis opꝰ. dies[b] ſeptimꝰ qꝛ ſabbati req̃es eſt vocabit ſctũs. Omne opus nõ facietis in eo. Sabbatuꝫ dñi eſt: in cũctis hitatõibꝰ ueſtris. Hec[c] ſũt ergo ferie dñi ſctẽ q̃s celebrare debetis tp̃ibus ſuis. Menſe[d] primo q̃rta decia die mẽſis ad ueſperũ phaſe dñi ẽ. et[e] q̃ntadecima die mẽſis huiꝰ: ſolẽnitas azimorũ dñi eſt. Septẽ[f] diebꝰ azima comedetis. Dies[g] p̃mꝰ erit uobis celeberrimꝰ ſanctuſqꝫ. Omñe[h] opꝰ ſeruile nõ facietis in eo: ſed[i] offeretis ſacrificiũ in igne dño ſeptẽ diebus. Dies[k] aũt ſeptimꝰ erit celebrior et ſanctior: nullũq̃ꝫ ſeruile opꝰ facietis in eo. Locutuſqꝫ[l] eſt dominus ad moyſen dicẽs. Loq̃re filijs iſrl̃ et dices ad eos. Cũ[m] ingreſſi fueritis terrã quã ego dabo uobis: et[n] meſſueritis ſegetẽ: feretis manipulos ſpicarũ primicias meſſis vr̃e ad ſacerdotẽ. Qui[o] eleuabit faſciculũ corã dño: ut acceptabile ſit ꝓ uobis altero[p] die ſabbati ⁊ ſanctificabit illũ. atq̃ꝫ in eodẽ die q̃[q] manipulus ꝯſecrat: cedet agnꝰ immaculatus ãniculꝰ in holocauſtũ dñi: ⁊[q] libamẽta offerent cũ eo due decime ſimile cõſperſe oleo in incẽſum dñi odorẽq̃ꝫ ſuauiſſimũ: liba q̃ꝫ uini: q̃rta[r] ps hin. Panẽ[s] ⁊ polẽtã et pultes nõ cõedetis ex ſegete uſq̃ꝫ ad diem qua offeretis ex ea deo ueſtro. Preceptũ eſt ſempiternũ in generatõibꝰ cũctiſqꝫ habitaculis vr̃is. Numerabitis[t] ergo ab altero die ſabbati in q̃ obtuliſtis manipulũ primitiarũ ſeptẽ[u] hebdomadas plenas uſq̃ꝫ ad alterã diẽ expletõis hebdomade ſeptime. i. q̃nq̃gĩta dies: et[x] ſic offeretis ſacrificiũ nouũ dño ex oĩbus habitaculis ueſtris panes[y] primitiarũ duos de duabꝰ decimis ſimile fermẽtate quos coquetis in primitias dñi. Offeretiſqꝫ cuꝫ panibus ſeptẽ agnos immaculatos anniculos et uitulũ de armẽto unum ⁊ arietes duos: et erunt in holocauſtum cũ[z] libamentis ſuis in odorẽ ſuauiſſimũ dño. Facietis et hircũ ꝓ peccato duoſqꝫ agnos anniculos hoſtias pacificorũ. Cũq̃ꝫ eleuauerit eos ſacerdos cũ panibus primitiarũ corã dño. cedẽt in uſuꝫ eiꝰ. Et uocabitis hũc diẽ celeberrimũ atq̃ꝫ ſanctiſſimũ. Omñe opꝰ ſeruile nõ facietis in eo. Legitimũ ſempiternũ erit in cũctis habitaculis et generatõibꝰ ueſtris. Poſtq̃ꝫ[a] aũt meſſueritis ſegetẽ terre ueſtre nõ ſecabitis eã uſq̃ꝫ ad ſolum nec remanẽtes ſpicas colligetis: ſꝫ pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego ſum dñs deus ueſter. Locutuſqꝫ[b] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Loq̃re filijs iſrael. Mẽſe ſeptimo prima die mẽſis erit uobis ſabbatũ memoriale clãgẽtibꝰ tubis ⁊ uocabit ſanctũ. oĩne opus ſeruile nõ facietis in eo: ⁊[c] offeretis holocauſtũ dño. Locutuſqꝫ[d] ẽ dñs ad moyſen dicẽs. Decio die mẽſis huiꝰ ſeptimi dies expiationũ erit celeberrimus: et uocabitur ſanctꝰ affligetiſqꝫ[e] aĩas ueſtras in eo: et[f] offeretis holocauſtuꝫ dño. Omñe opus ſeruile nõ facietis in tp̃e diei huius: qꝛ dies ꝓpiciationis eſt: vt ꝓpiciet uobis dñs deus ueſter. Oĩs aĩa q̃ afflicta nõ fuerit die hac: pibit de pplis ſuis: et que opis quippiã fecerit: delebo eã de pplo ſuo. Nihil ergo opis facietis in eo. Legitimũ ſempiternum erit uobis in cũctis generatõibus et habitatõibus ueſtris. Sabbatũ req̃etõis eſt et affligetis aĩas ueſtras. Die[g] nono mẽſis ſeptimi a ueſpere uſq̃ꝫ ad ueſperũ celebrabitis ſabbata ueſtra. Et[h] locutus eſt dñs ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrael. A q̃ntodecimo die mẽſis huius ſeptimi: erũt ferie tabernaculoꝝ ſeptẽ diebus dño. Dies primus uocabit celeberrimus atq̃ꝫ ſctiſſimus. Omñe opus ſeruile nõ facietis in eo: et[i] ſeptẽ diebus offeretis holocauſta dño. Dies q̃ꝫ octauus erit celeberrimus atq̃ꝫ ſctiſſimus: ⁊ offeretis holocauſtũ dño. Eſt eñi cetus atq̃ꝫ collecte. Omne opus ſeruile non facietis in eo. Hec ſunt ferie dñi q̃s uocabitis celeberrimas atq̃ꝫ ſanctiſſimas offeretiſqꝫ ĩ eis oblatões dño: holocauſta et libamẽta iuxta ritũ uniuſcuiuſqꝫ diei exceptis ſabbatis dñi doniſqꝫ vr̃is. et q̃ offeretis ex

t Numerabitis. Hic ꝯñr agit de feſto p̃thecoſtes qd̃ celebrabat in memoriã bñficij legis date: q̃ data fuit q̃nquageſima die ab egreſſu de egypto: die egreſſus excluſo. vt oſtenſum fuit Exo. xix. et iõ celebrabat q̃nq̃geſima die a p̃ma die feſti paſchalis excluſiue: et h̃ eſt qd̃ dicitur. u Numerabit̃ g̃ ab altero die ſabbati. i. a craſtino paſche ĩcluſiue. v Septẽ hebdomadas plenas. i. q̃nquaginta dies qꝛ ſeptem hebdomade plene faciunt. xlix. dies. ⁊ dies ſequẽs eſt. l. iõ dicit vſq̃ꝫ ad alterã diẽ expletõis. x Et ſic offeretis ſacrificiũ nouũ. i. de nouis frugibꝰ nõ in grano ſicut in paſchate ſꝫ in panibꝰ. iõ ſubdit y Panes p̃mitiaꝝ duos de duabꝰ decimis ſimile: in q̃libꝫ eñi pane erat vna decima. Scd̃m alios in q̃libet pane erãt due decime: ⁊ accipit decima p p̃ma pte ephi: de cuiꝰ q̃ꝫtitate dictum fuit Exo. xvi. in fine. Ex dicẽ h̃ et alibi pꝫ ꝙ ter in ãno ſoluebant p̃mitie. p̃ in paſchate de nouis granis. ſecũdo in p̃thecoſte de nouis panibꝰ. tertio in ſeptẽbri de nouis fructibꝰ de q̃bꝰ reddẽde erãt p̃mitie. qꝛ ſcd̃m ra. ſa. nõ dabant p̃mitie de terrenaſcẽtibꝰ niſi de ſeptẽ ſpeciebus. ſ. frumẽto ordeo vinea oliua malogranato ficu ⁊ palma. dr ſup Deu. xxvi. cap. z Cũ libamẽtis ſuis. q̃ determinant Nu. xxviij. cetera patẽt ex ſupradictẽ vſq̃ꝫ ibi. a Poſtq̃ꝫ meſſ. ſeg. nõ ſec. eã vſq̃ꝫ ad ſolũ ⁊c̃. In heb. hr̃ Qñ meres ſegetes terre tue nõ finies vel complebis angulũ terre tue. iſtd̃ eſt expoſitũ. ſ̃. xix. ſꝫ hic repetit ad maiorẽ impſſionẽ b Locutuſqꝫ eſt dñs. Hic ꝯñr agitur de feſto tubarum qd̃ fiebat in memoriã liberatõis Iſaac ab imolatõe vt habet Geñ. xxij. et iõ illa die clãgebãt in cornibus pecorũ: qꝛ aries immolatꝰ p iſaac ĩ ſpinis fruteta cornibꝰ herebat: vt dicit ibidẽ. Erat etiã talis clãgor p̃ma die mẽſis ſeptimi: quaſi quedã p̃paratio ad feſta vẽtura in eodẽ menſe. ſcꝫ feſtũ expiatõis ⁊ feſtũ tabernaculorũ. et pꝫ lr̃a ex dictẽ vſq̃ꝫ ibi. c Et holocauſtũ offeretis dño: nõ determinat h̃ q̃lis debeat eſſe iſta oblatio: ſꝫ determinat Nume. xxix. d Locutuſqꝫ eſt dñs hic ꝯñter determiat de feſto expiatõis: qd̃ celebrabat in memoriã illiꝰ bñficij q̃ dñs ĩdulſit peccatũ de fabricatõe vituli et ideo celebrabat decia die mẽſis ſeptimi: qꝛ tũc deſcẽdit moyſes de mõte portãs ſecũdas tabulas in ſignũ ꝓpiciatõis diuine. e Affligetiſqꝫ aĩas veſtras in eo. Tunc eñi debebant affligi iudei vigilijs ⁊ ieiunijs. f Et offeretis holocauſtũ dño. eo mõ q̃ determinat Nu. xxix. g Die nono menſis ſeptimi ⁊c̃. qꝛ ſicut dictũ ẽ frequẽter dies ſolẽnes iudeoꝝ incipiebãt a veſpere p̃cedẽtis diei. h Et locutꝰ eſt dñs. h̃ ꝯñr agit de feſto tabernaculoꝝ qd̃ celebrabat in memoriã illiꝰ bñficij q̃ dñs filios iſrl̃. xl. ãnis ſuſtẽtauit in loco deſerto in tabernaculis habitando: ⁊ incipiebat iſta feſtiuitas a. xv. die mẽſis ſeptimi ⁊ durabat per ſeptẽ dies p̃ria tñ die que erat celebrior ceſſabat ab oĩ ope ſuili. et ſilr die. viij. in q̃ celebrabat aliud feſtũ qd̃ dicebat feſtũ cetꝰ vl̃ collecte: qꝛ eadẽ die colligebat pecunia ꝓ ſacrificijs p ãnũ fiẽdis: et alijs neceſſitatibꝰ tabernaculi vl̃ tẽpli q̃ debebãt fieri de cõibꝰ ſũptibꝰ. et pꝫ lr̃a ex dictẽ paucis exceptis q̃ exponentur i Et ſeptẽ diebꝰ offeret̃ holocauſta. q̃ aũt ſint iſta determinat Nu. xxix.

Universidad de Salamanca. BGH

Et ſilr̄ de ſacrificijs fiēdis in feſto cet⁹ vel collecte determinaẜ ibidem.
k Sumetiſq; vobis die pͥo fru.arbo.pul. ⁊c̄.q̄ aūt ſit arbor iſta nō dͬ dicūt tñ aliq̄ ꝙ ſunt poma citrina:qꝛ ſunt valde pulcra.iſta tñ fiebant ad denotādū:ꝙ dn̄s in terra deſerta ſuſtētauit eos diu abſq; defectu nota bili.vt hr̄ Deuẜ.ij.vbi dͬ.Nouit dn̄s iter tuū habitās tecū.xl.ānis:⁊ ni hil tibi defuit.et ad deſi/gnandū ꝙ de illo deſer/to trāſierūt ad terrā fru/cti ferā et delectabilē.

In cap.xxiiij.vbi dͬ in poſtilla. Et ſilr̄ die oc tauo ⁊c̄. Additio.

Ex hoc ꝙ iſta dies octaua dicebaẜ fe/ſtū cete vel collecte: non habeẜ ꝙ eadē die colli/gereẜ pecunia ꝓ ſacrifi/cijs ⁊ hmōi:tū qꝛ ſimiliẜ dies ſeptīa feſti paſche dicebaẜ feſtū collecte:vt hꝫ.ij.Deuẜ.xvi. et tñ in il la die null⁹ dicit ꝙ colli/gebanẜ pecunie:tū quia manifeſtū eſt apud do/ctores hebreos cōiẜ:ꝙ illa collectio ꝓ neceſſita/tib⁹ cōib⁹ ſacrificiorum hmōi fiebat ꝑ totā terrā ꝓmiſſionis in prima die mēſis.xij.q̄ p̄cedit ꝑ mē ſem p̄ncipiū ānī ſequenẜ vt hr̄ ꝑ ſcripturas eorꝫ autēticas:de q̄ꝛ ſilibus q̄ nō ꝑtinent ad errores ſuos illis credēdum eſt. Vñ feſtū cetus dͬ ex hoc ꝙ erat dies celebris in q̄ ppl̄s debebat adunari ſeu colligi ad vacādū di uinis:⁊ ꝑ ɔñs ceſſare ab opibus ſeruilib⁹.vñ ſemꝑ ſubiūgiẜ imediate huic dictōi:cetus ſeu colle cte:in hac materia ceſſatio ab opib⁹:vñ hic diciẜ. Eſt eñi cetus atq; col/lecte:oīe opus ſeruile nō facietis in eo.et ſilr̄ Deuẜ.xvi.de ſeptima die paſche:ſꝫ circa h̄ eſt attēdendū ꝙ h̄ feſtū qd̄ fiebat ꝑ ſeptimū diē taber/naculorū nullā hꝫ rōnē lr̄alē que ꝑtineat ad memoriā p̄teritoꝝ. Nā feſtū tabernaculoꝝ cui h̄ feſtū ɔtinuabaẜ qd̄ celebrabaẜ ꝑ.vij.dies cōtinuos: erat memoriale eoꝝ q̄ fuerūt fcā in deſerto. Vnd̄ in lr̄a dͬ. Habitabit in vmbraculis ſeptē dieb⁹:et ita vt diſcāt poſteri veſtri ꝙ in tabernaculis habitare fecerim filios iſrl̄. De die aūt.viij.lꝫ eſſet celeberrima nō fit mē tio in cui⁹ p̄teriti memoriā ſit vñ tota rō hui⁹ feſti eſt figuratiua de futu/ro. Nec eſt dicendū ꝙ ꝑ iſtud feſtū figurabaẜ adunatio ppl̄i ⁊ pax p̄ſti/ta in t̄ra ꝓmiſſiōis:qꝛ ſi ſic debuiſſet ceſſare poſt ingreſſuꝫ terre ꝓmiſſio/nis:ſicut figura ceſſat adueniēte figurato:vñ dicēdū vidͬ ꝙ h̄ feſtū figu rabat ɔgregatōꝫ fideliū in eccl̄ia xp̄i in p̄ñti:vel in regno celorꝫ futuro. cui⁹ ſignū eſt:ꝙ in tota lege moſaica ſeptenariū celebraẜ:ſicut pꝫ de ſab bato inẜ dies hebdomade:et ſeptē dieb⁹ paſche et.vij.dieb⁹ tabernacu loꝝ.et de celebratōe pētecoſtes poſt enūeratōꝫ ſeptē hebdomadaꝝ:⁊ de mēſe ſeptimo in q̄ plurima ⁊ p̄cipua feſta celebrabanẜ:vt i h̄ ca. Similiẜ dies ſeptima in veteri lege nō fuit celebris:niſi tm̄ in h̄ loco in q̄ māifeſte denotaẜ ꝙ expletis oīb⁹ feſtis veteris legis q̄ oīa in h̄ ca.recitāẜ imedia te ſuccederēt feſta xp̄i.que in.viij.die.ſ.reſurrectōis incipiūt ſeu exordiuꝫ recipiūt:ꝓut iſta largius in gloſa tractanẜ:q̄ nō ſunt intelligēda ad ſen/ſus miſticos ꝑtinere:ſed ad litteralē rōne p̄dicta.

Replica correctorij cōtra Burg.

In ca.xxiij.vbi poſtillator ad lr̄am expōit q̄re dies octaua poſt fe/ſtū tabernaculorū dicebaẜ cet⁹ vl̄ collecta. Burg.ɔtradicit aſſerēs illi⁹ diei octaue nullū eſſe ſenſuꝫ lr̄alem niſi figuratiuū de futuro ⁊c̄. In qua digreſſiōe ſe inuoluit in mulẜ.p̄ qꝛ arguit ꝑ locū ab auctoritate nega tiue dicēs nō habeẜ in lr̄a:igiẜ nō eſt verū. Patet aūt h̄ eſſe argumētū cō firmās errorē Huſſitarū.ſecūdo qꝛ dic̄ ſeptimā paſche dici cet⁹ et colle/cte.vt pꝫ Deu.xvi.tñ vt dicit tūc nō colligebanẜ pecunie:ſꝫ poſtillator ex ponit illū locū multipl̄r:vno mō vt h.tūc eñi Bur.ſi ibi nō ɔtradicit,ter

notorū:uel q̄ ſpōte tribuetis domio. A quintodecimo ergo die mēſis ſe ptimi qñ ɔgregaueritis omēs fru ctus terre v̄re:celebrabitis ferias dn̄i ſeptē dieb⁹. Die primo et die octauo erit ſabbatū.i.requies. Su metiſq;ᵏ uobis die pͥo fruct⁹ ar boris pulcerrime ſpatulaſq; pal marū:⁊ ramos ligni denſarū fron diū:et ſalices de torrēte: et letabi mini corā dn̄o deo ueſtro celebra bitiſq; ſolēnitatē ei⁹ ſeptē dieb⁹ ꝑ ānū. Legitimū ſempiternū erit in generatōib⁹ ueſtris. Mēſe ſeptio feſta celebrabitis: et habitabitis i vmbraculis ſeptē dieb⁹. Oīs q de genere eſt iſrl̄ manebit in taber naculis:ut diſcāt poſteri ueſtri ꝙ in tabernaculis habitare fecerim filios iſrl̄:cū educerem eos de ter ra egypti. Ego dn̄s de⁹ ueſter. Locutuſq; eſt Moyſes ſuꝑ ſolē nitatib⁹ dn̄i ad filios iſrl̄.

tio incōueniēẜ ſine allegatōe ſacri canonis p̄pōnit auctoritatem hebreoꝝ catholicis doctorib⁹ cū poſtillatore cetū ⁊ collectaꝫ ad lr̄am exponētib⁹.vt pꝫ in ſcholaſtica hyſtoria circa librū nūeroꝝ ca.de cenophegya.q̄rto:qꝛ ſine rōne et auctoritate dicit diei colle cte nullā eſſe expoſitōꝫ lr̄alem ex aliq̄ facto p̄terito: qd̄ falſuꝫ vidͬ

c Et locut⁹ eſt Ca.xxiiii dn̄s ad moyſen dicēs Pre cipeᵇ filijs iſrl̄ ut afferāt tibi oleū de oliuis puriſſimūᶜ ac luciduꝫᵈ adᵉ concinnandas lucernas iugi terᶠ extraᵍ uelū teſtionij in taberna culo federis. Ponetq;ʰ eas aarō a ueſpe vſq; in mane corā domio cultu rituq; ꝑpetuo in generatōi bus ueſtris. Sup cādelabrū mun diſſimū ponenẜ ſemꝑ in ɔſpectu dn̄i. Accipiesᵏ quoq; ſimilā et co quesˡ ex ea duodecim panes q ſin guliᵐ habebūt duaſ decias Quo rūⁿ ſenos altrinſecus ſuꝑ menſam puriſſimā corā dn̄o ſtatues et po nes ſuꝑ eos thus luciduſſimū utᵒ ſit panis in monumētū oblatōis dn̄i. Perᵖ ſingula ſabbata muta bunẜ corā dn̄o ſuſceptiᵍ a filiis iſrl̄ federe ſempiterno: eruntq;ʳ aarō et filioꝝ ei⁹ utˢ comedāt eos i loco ſctō:qꝛ ſctm̄ ſanctoꝝ eſt de ſacrifi

qꝛ ſcholaſtica hyſtoria ⁊ poſtilla/tor ⁊ alij doctores catholici aſſignāt rōnē lr̄alē nullam abſurditatē hn̄tē q̄ rō et ſi in lr̄a nō exprimaẜ. vt dicit Bur.ex lr̄a tñ tra hi pōt non abſur/de.certe eñ ē apō oēs: ꝙ collecte fiebant ꝓ cōi vſu ſacrificioꝝ:ſꝫ quo tpe fiebāt ex litte/ra nō hr̄ niſi hic ⁊ Deuẜ.xvi.ſunt et/iam alie feſtiuita/tes q̄bus i littera nō daẜ rō lr̄alis:q̄ tñ extra lr̄am ſine abſurditate ꝑ do ctores ſepe aſſi/gnaẜ.ſicut expoſi tio ꝑ multoꝝ pſal moꝝ ad lr̄am q̄ a ſanctꝭ etiā docto/rib⁹ varie poniẜ ſi eñ lr̄a de oīb⁹ redderet rōnē faci le eſſet lr̄am expo nere:cu⁹ tñ expo/ſitōis multiplicat difficultas oñdiẜ a beato hierony/mo in ꝓlogo biblie. Nec aſſignatio burg.ex lr̄a hꝫ colorē. Dicit eñ feſtū cet⁹ vel collecte dici ex eo:qꝛ ppl̄s debebat adunari ſeu colligi ad vacādū diuinis:et ꝑ ɔñs vacare ab opib⁹ ſeruilib⁹:ſꝫ lr̄a vidͬ ɔ̄dicere huic aſſignatōni Deu.xvi.vbi dͬ qꝛ collecta dn̄i dei tui eſt.et nō dͬ:qꝛ collecta ppl̄i eſt: ſꝫ dn̄i dei tui eſt. Collecta aūt dn̄i dei nō vidͬ poſſe intelligi de collecta ppl̄i:ſed de collecta facta a ppl̄o ad honorem dn̄i dei.vt ex effectu dicaẜ collecta do/mini dei:et vt illa collecta ɔpetēti⁹ fieret ꝓhibeẜ in eo die op⁹ ſer/uile vt cōpetēti⁹ ppl̄s ɔueniat ad cultū dei.vt etiā dicit Bur.vbi collecta fieret ne ꝑ op⁹ ſeruile alicui ɔueniēẜ excuſatōni loc⁹ eſſet. Poſt lr̄alē igiẜ expoſitōꝫ figuralē quā burg.ſumit ex glo.ordina ria laudo:quia fidei fauet. Capi.xxiiij.

Et locut⁹ eſt dn̄s. Deſcriptis ſolēnitatib⁹ ꝑtinētib⁹ ad to tū ppl̄m generalr̄. Hic ɔñr ponunẜ ꝑtinētes ad ſacerdo/tes ſpālr̄. Et p̄ deſcribiẜ hmōi cult⁹.ſecūdo pōitur incidēs caſus.ibi. Ecce aūt ⁊c̄. Pria in duas:qꝛ p̄ agiẜ de cōpoſitōe lucer narū.ſecūdo de ꝓpoſitōe panū.ibi. Accipies q̄ꝫ ſimilā. Vtrūq; eñ ꝑtinebat ad offm̄ ſacerdotū:et cedebat ad honorē et cultū di/uinū. Circa p̄mū dͬ. b Precipe filijs iſrl̄ ⁊c̄.qꝛ oleū vñ lucer ne debebāt impleri:debebat a ppl̄o miſtrari. c Puriſſimū ſine amurca aut fece aliq̄. d Lucidū.vt eſſet aptū ad danduꝫ lumē. e Ad cōci.lucer.i.cōponēdas f Iugiẜ.i.ɔtinue:lꝫ arderet ſolū de nocte ſm̄ aliq̄s.ſicut et agn⁹ oblatus in holocau/ſtū mane ⁊ veſpe dicebaẜ iuge ſacrificiū:vel dͬ Iugiẜ qꝛ omnes vij.lucerne ardebāt de nocte:de die vero tres tm̄ ſm̄ ꝙ dicit ioſe/phus: g Extra velū.qd̄ diuidebat ſctm̄ et ſctm̄ ſcōꝝ.qꝛ can delabrū erat extra ſctm̄ ſctōꝝ:in illa ꝑte tabernaculi q̄ dicebaẜ ſan ctū vel ſctā. h Pōetq; eas aaron.i.cōponet i A veſpe re vſq; mane:qꝛ in māe oēs extinguebanẜ ſm̄ aliquos:vl̄ aliq̄ ſm̄ ioſephū vt dictū ē. Ad q̄d aūt ponerenẜ iſte lucerne: et q̄d ſignifi/carēt dictū fuit Exo.xxv. k Accipies q̄ꝫ.h ɔñr agiẜ de ꝓpoſi tōne panū:q̄ꝝ materia erat farina triticea puriſſima, ⁊ de ſumptu

ppl̄i miniſtrāda. l Et coques ex ea duodecim pāes. Ad of/ficiū eñ ſacerdotū ꝑtinebat iſtos panes formare et coq̄re ꝑ mo/dū expoſitū Exo.xxv. m Singuli habebūt duas decimas. et accipiẜ h̄ decima ꝓ decima ꝑte ephi. n Quoꝝ ſenos altrin ſecus.qꝛ de iſtis duodecim panib⁹ fiebāt duo ordies:et in q̄lib; ordine erāt ſex pa nes vn⁹ ſuꝑ aliū: ⁊ in ſummitate cu iuſlibꝫ ordīs erat vas aureū plenū thure luciduſſimo

o Vt ſit panis i monimētū obla/tōis dn̄i.qꝛ pāes cedebāt in vſū ſa cerdotū et th⁹ cre mabaẜ in honorē diuinū.

p Per ſingula ſabbata mutabū tur.qꝛ amotis p̄o rib⁹ pōebāẜ noui

q Suſcepti a fi/lijs iſrl̄.qꝛ mate/ria hmōi panum ab eis accipiebaẜ vt.ſ.dictū eſt.

r Eruntq; aarō et filioꝝ ei⁹. In ne/ceſſitate tñ pote/rāt alijs dari ad eſuꝫ:ſicut achime lech dedit ipī da/uid.vt habetur.i. Reg.xxi.

s Vt comedant eos i loco ſancto id eſt intra atriuꝫ tabernaculi i vna exedra ad h̄ pa/rata t Ecce aūt egreſſus. Hic poniẜ caſus incidens de blaſ/phemo in iurgio.et deſcribiẜ iſte caſus poſt deſcriptionē dictarū ſolēnitatū:qꝛ in ſolēnitatib⁹ ſolēt hoīes lauti⁹ comedere et bibe/re ⁊ ꝑ ɔñs iurgari de facili:et inẜ iurgia ꝓrumpere ad blaſphe/mias.p̄mo igiẜ deſcribiẜ hui⁹ blaſphemi trāſgreſſio.ſecūdo pu/nitōis determiātio.ibi. Miſerūt eū.tertio determinatōnis execu/tio.ibi. Locutuſq; eſt moyſes. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ dicūt h̄ aliq̄ hebrei ꝙ iſte blaſphem⁹ eo ꝙ erat de tribu dan ex parte matris voluit figere tabernaculū ſuū cū illis q̄ erāt de tribu dan:ſed fuit ꝓhibit⁹ ab illo iuxta quē volebat figere tabernaculū eo ꝙ occu/pabat ſpaciū ſuū:et ſic rixati ſunt adinuicē:et cā eoꝝ deducta eſt ad moyſen q̄ ſentētiauit ɔ̄ illū:qꝛ caſtra nō ſituabāẜ ſm̄ lineā ma trū ſꝫ patrū.vt habeẜ Numeri.ij.vbi diciẜ ſinguli ꝑ turmas atq; vexilla et domos cognationū ſuarū caſtrametabanẜ. In heb.hr̄. Et domos patrū ſuoꝝ caſtrametabunẜ.ꝓpter quā ſniam cōtur/batus:et poſtq; exierat de loco iudicij blaſphemauit nomē dn̄i. ⁊ ideo fit hic mētio expꝛ̄ſſa de matre ſua ⁊ de tribu dan. et ſm̄ hoc pōiẜ lr̄a:cū dͬ t Ecce aūt egreſſus.ſcꝫ de loco iudicij vbi fue rat cōdēnatus. v Quē peperat de viro egyptio. Iſte vir egy ptius fuit ille quē interfecit moyſes:et genuit iſtū blaſphemū de adulterio.ꝓut tactū fuit Exo.ij. x Iurgatus eſt in caſtris. id eſt ꝓpẜ ſituationē tentorij ſui in caſtris rōne p̄dicta.

y Cūq; blaſphemaſſet nomē dn̄i.dicūt eñ aliq̄ ꝙ in publico no minauit nomē dn̄i. Tetragrāmatō: quod erat illicitū nominare ni ſi in ſacerdotū benedictōibus:et illud nomē maledixit.

z Vocabaẜ aūt mater ei⁹ Salumith.de qua dictū fuit Exo.ij.

a Miſerūtq; eū in carcerē. Hic ɔñr poniẜ punitōis eius determi natio.⁊ ſecūdo rōne eius hmōi determinatōis fit quedā repetitio de lege talionis:ibi. Qui ꝑcuſſerit. Circa primū dicunt aliq̄ he/brei:ꝙ ideo fuit miſſus in carcerē dōec ſuꝑ hoc ſcireẜ ſentētia dei eo ꝙ ignorabaẜ vtrū incurriſſet penā mortis. Alij aūt dicunt ꝙ bene ſciebaẜ ipm̄ incurriſſe penā mortis qꝛ iā p̄ceptū fuerat a do

cijs dn̄i iure ꝑpetuo. Eccet autē egreſſus fili⁹ mulieris iſraelitidis quēᵘ peperat de uiro egyptiaco i ter filios iſrl̄:iurgat⁹ˣ ē i caſtris cū uiro iſraelite. Cūq;ʸ blaſphemaſ ſet nomē dn̄i:et maledixiſſet ei:ad duct⁹ eſt ad moyſen. Vocabaẜᶻ aūt mater ei⁹ ſalumith filia dabri. de tribu dan. Miſerūtq;ᵃ eū i car cerem:donec noſcerēt q̄d iuberet dn̄s. Qui locutus eſt ad moyſen dicēs Educᵇ blaſphemū extra ca ſtra:et ponētᶜ oēs q audierūt ma nusᵈ ſuas ſuꝑ caput ei⁹ ⁊ᵉ lapidet eū ppl̄s vniuerſus:etᶠ ad filios iſra el loq̄ris. Hō q maledixerit deo ſuo portabit pctm̄ ſuū:⁊ qui blaſ phemauerit nomē dn̄i:morte mo riaẜ. Lapidib⁹ opprimet eū oīs multitudo populi. Siue ille ciuiſ ſiue pegrin⁹ fuerit:q blaſphema uerit nomen dn̄i:morte moriatur. Quiᵍ ꝑcuſſerit et occiderit hoīeꝫ morte moriaẜ. Quiʰ ꝑcuſſerit ani mal reddat uicariū.i.aīam ꝓ aīa. Quiⁱ irrogauerit maculāᵏ cuilibꝫ ciuiū ſuorum:ſicut fecit:ſic fiet ei. Fracturā ꝓ fractura:oculū ꝓ ocu lo:dentē ꝓ dēte reſtituet. Qualē inflixerit maculā:talē ſuſtinere co geẜ. Qui ꝑcuſſerit iumētum red dat aliud. Quiˡ ꝑcuſſerit hoīem puniẜ. Equūᵐ iudicium ſit inter uos:ſiue pegrin⁹ ſiue ciuis pecca uerit:qꝛ ego ſum dn̄s de⁹ ueſter. Locutuſq;ⁿ eſt moyſes ad filios iſrael:et eduxerūt eū qui blaſphe mauerat extra caſtra ac lapidibus oppreſſerūt Feceruntq; filij iſrael ſicut p̄cepat dn̄s moyſi: xxv.

l Locutuſq;ᵃ eſt dn̄s ad moy ſen in mōte ſynai dicēs. Lo quere filiis iſrael:⁊ dices ad eos. Qñ ᵇ ingreſſi fueritis terram quā ego dabo vob̄:ſabbatizetis ſabba tū dn̄o. Sex ānis ſeres agrū tuū:

mino Exo.xxi. Qui maledixerit patri morte moriaẜ:et multo forti⁹ incur riẜ hec pena ꝓ maledictōe dei:q̄ eſt pater omniū ꝑ creationē: et ideo fuit recluſus vt ſcireẜ qua morte deberet mori.qꝛ h̄ nō fuit determinatū a do/mino.et id̄ determinaẜ hic cū dͬ. b Educ blaſphemū extra caſtra. tanq; oīb⁹ abominabilē et execrabilē. c Et ponēt oēs qui audie/rūt.ſcꝫ ipm̄ blaſphemā/tem. d Man⁹ ſuas ſuꝑ caput ei⁹.tāq; teſtes dicēdo malicia tua te ad duxit ad mortē nō nos.

e Et lapidet eū ppl̄us vniuerſ⁹ ad terrorē alio rum. f Et ad filios iſrael loqueris: ꝓteſtan/do ꝙ ſimili morte morie tur qui blaſphemauerit nomē dn̄i.

g Qui ꝑcuſſerit. Hic occaſiōe hui⁹ additur repe tendo de lege taliōis: cū diciẜ. Qui ꝑcuſſerit et oc ciderit hominē ⁊c̄. et in/telligiẜ de occidēte a pro poſito nō a caſu: vt pꝫ ꝑ illud qd̄ habeẜ Exo. xxi.vbi dͬ ꝙ interficiens a caſu debebat ſaluari i ciuitate refugij.

h Qui ꝑcuſ.aīal.red/dat vicariū.i.aīal eiuſdē ſpeciei valoris: vel p̄ciū ſm̄ arbitriū iudicū.

i Qui irrogauerit.i. fe/cerit. k Maculam hic accipiẜ macula ꝓ mu tilatōe ſeu leſiōe: que nō pōt curari ſine notabili deformitate: eo mō quo aīal dicebaẜ maculatum ſm̄ legē. Et qualiẜ iſtud ſit intelligendū dictū fuit plen⁹ Exo.xxi.vbi plen⁹ actū eſt de lege talio nis. l Qui ꝑcuſſerit hoīeꝫ puniaẜ.et ſm̄ expoſitores nr̄os intelligiẜ de ꝑcuſſiōe ad quā nō ſeq̄tur mors:nec mutilatio:nec deformitas nota/bilis:qꝛ talis debet puniri ad arbitrium iudicū. In hebr̄.hr̄.qui ꝑcuſſe/rit hoīem moriaẜ. Et dͬ Ra.ſa.ꝙ loq̄tur iſta lex nō de quocūq; hoīe:ſed de patre:qꝛ ꝑcutiens patrē graui ꝑcuſſiōe debet mori:etiā ſi mors nō ſe/quaẜ.vt dictū fuit Exo.xxi. Vel dicēdū ꝙ loq̄tur hic de hoīe generaliẜ ⁊ de ꝑcuſſiōe ad quā ſeq̄tur mors.et repetiẜ id qd̄ in p̄ncipio hui⁹ partis dictū fuerat ad maiorē expꝛ̄ſſionē. m Equum iudiciū ſit inter vos ſi ue pegrin⁹ ⁊c̄. Accipiẜ hic peregrin⁹ gētilis ɔuerſus ad iudaiſmū: q̄ lꝫ recipetur q̄ntū ad ea que ꝑtinēt ad ſalutē:nō tñ ad ea que ſunt honoris in regimie ppl̄i ꝑ q̄ diciẜ aliq̄s ſimpl̄r ciuis: ad qd̄ recipiebanẜ aliq̄ genti/les ɔuerſi poſt tertiā generatōꝫ aliq̄ poſt decimā et aliq̄ nunq;.vt habeẜ Deuẜ.xxiij. Si q̄s aūt iude⁹ interfeciſſet gētilē nō ɔuerſuꝫ ad iudaiſmū nō incurriſſet penā mortis ſm̄ ꝙ dicit Ra.ſa.ꝓut expoſui Exo.xxi.

n Locutuſq; eſt moyſes.hic pōiẜ executio pene ſm̄ ſniaꝫ d cōtra blaſ/phemū ſupradictū.et patet lr̄a. Capitulū.xxv.

Locutuſq; eſt dn̄s. Supius actū eſt de ſolēnitatibus dierū. Hic ɔñter agiẜ de ſolēnitatib⁹ ānoꝝ.et diuidiẜ in duas.in ꝑtē p̄ncipa lē et incidētalē.ſcd̄a ibi. Qñ vēdes quippiā. Pria adhuc i duas qꝛ p̄ agiẜ de ſolēnitate āni ſeptimi.ſecūdo de ſolēnitate āni q̄nq̄geſimi. ibi. Numerabis quoq;. Circa p̄mū ſciendū ꝙ anni⁹ ſeptim⁹ erat remiſ/ſionis:qꝛ tūc remittebanẜ debita nō potētib⁹ ſoluere:et ſerui dimittebanẜ liberi. Hoc tñ eſt intelligendū de impotētib⁹ ⁊ ſeruis iudeis vel ɔuerſis ad iudaiſmū.vt habeẜ Deuẜ.xv.vbi agiẜ de āno ſeptimo:ꝙ tū ad iſta.ſꝫ hic agiẜ de ipo inq̄ntū erat ſolenis ad quietē terre. Et hoc eſt qd̄ diciẜ.

b Qñ ingreſſi fueritis terrā quā ego dabo vobis ſabbatiꝫ. ſabb. do. q̄eſcēdo. Dicit aūt Aug. ꝙ terra colebaẜ ſeptimo āno ⁊ ſemiabaẜ.ſꝫ nō colligebaẜ a dn̄is:ſꝫ totū paupib⁹ dimittebaẜ.et ſm̄ h̄ intelligiẜ q̄s ter/re.qꝛ nō exercebaẜ ꝓ vtilitate tpali colētiū. Oēs aūt hebrei et Andreas ſuꝑ locū iſtū dicūt ꝙ terra āno.vij.nō colebaẜ.nec ſemiabaẜ.et h̄ magis cōcordat textui.qꝛ ſtatim ſubdiẜ. Sex ānis ſeres agrū tuū ⁊c̄. ſubditur.

Universidad de Salamanca. BGH

c Septimo āno ſabbatū erit terre. Si eñ colerēt nō eſſet reqes terre. vñ ſubdit. Agrū nō ſeres ⁊c. d Que ſpōte gignit hum⁹ nō metes illa ſunt q̄ naſcunt in cāpis ex granis decidentib⁹ tpe meſſis abſq; alia cultura: et illa nō debebāt dñi cāpoꝝ appropriare ſibi. e Et vuas primitiaꝝ tuaꝝ. dicūt aliq̄ ꝙ loq̄tur hꝰ de fructib⁹ vinee añ q̄rtū ānū q̄ erāt immūdi. vt hr̄. ſ. xix. ſꝫ nō eſt verū imo de fructib⁹ anni ſeptimi loq̄tur qui abſq; cultura naſcebant vñ ꝑmittit. Anno ſeptimo agrū nō ſeres et vineam tuā nō putabis. et de vtrīuſq; fructib⁹ ſubdit

bileo oēs redibāt ad poſſeſſiōes ſuas: ſeq̄tur ꝙ poſſeſſio nō poterat vēdi niſi vſq; ad iubileū: et iō neceſſariū fuit determiare modos vēditōis. Itē q2 dictū eſt. ſ. ꝙ ſeptio āno nō poterat ſemīari nec meti: oportebat determiare de mō ꝓuiſiōis: et iō ꝑ traditur mod⁹ vēditōis in generali. ſcđo mod⁹ ꝓuiſiōis āni. vij. ⁊. viij. ibi Qđ ſi dixerit. tertio reuertitur ad modū vēditōis i ſpāli. ibi. Terra q̄ꝫ. Circa ꝑmum ſciēdū ꝙ et q̄ nō poterāt vēdi poſſeſſiōes niſi vſq; ad ānū iubileum ad hꝰ ꝙ eſſet iuſta venditio optebat hr̄e reſpectum ad terminus iubilei: vt q̄to plres erāt āni vſq; ad iubileum: tāto pl⁹ vēderent: et q̄to pauciores tāto minus et p3 lr̄a.

f Sꝫ erūt vobis i cibū ⁊c. q2 inde viuebāt cōit dñi ⁊ ſui pauperes: ⁊ pegrini. etiā beſtie: nō ſolū domeſtice: ſꝫ ſilueſtres. vñ ſubditur.

g Iumētis tuis et pecorib⁹. In hebr̄. hr̄ Iumētis tuis ⁊ beſtijs. ⁊ p beſtias hꝰ itelligūtur aīalia ſilueſtria ſm hebreos

h Numerabis q̄ꝫ. hꝰ dñr agit ď ſolēnitate āni q̄nq̄geſimi de q̄ eſt duplex opīo: tā apud hebreos q̄ apud latios. eo eñ ꝙ dr̄ hꝰ. h Numerabis q̄ꝫ tibi ſeptē heb. an. ⁊c. dicūt aliq̄ ꝙ ān⁹ iubile⁹ erat vltim⁹ ān⁹ hui⁹ nūeri. ſ. xlix. dicebat eñ q̄nq̄geſim⁹ reſpectu ꝓcedētis iubilei incluſiue: ⁊ ſm hꝰ ān⁹ iubile⁹ erat idē cum āno ſeptimo remiſſiōis hebdomade vltie ānoꝝ ꝓdictoꝝ. alij aūt dicūt ꝙ ānus iubile⁹ erat ān⁹ immediate ſequens annos. xlix. predictos: et ſic erat q̄nq̄geſim⁹ a ꝓcedēti iubileo excluſiue. Et ſm hꝰ ān⁹ iubile⁹ erat immediate ſequēs ānū ſeptimū vltime hebdomade: ⁊ tūc erāt duo āni ſibi ſuccedētes īmediate in q̄b⁹ terra q̄ſcebat ita ꝙ n̄ colebatur nec ſemīabat: ⁊ vtriq; opīoni pōt lr̄a de facili applicari.

i Et clāges buc. menſe ſeptio ⁊c. Dicūt aliq̄ ꝙ iſte clāgor fiebat mēſe ſeptimo āni ꝓcedētis iubileū: ſic' boīes ī natiuitatē dñi ꝓclamāt feſtū clamādo natale natale. alij aūt dicūt ꝙ iſte clāgor fiebat. vij. mēſe āni iubilei et hꝰ vīdr̄ veri⁹. vñ ⁊ vocat iubile⁹ ab iſto clāgore: ſm qđ dic̄ ra. ſa. et rōnabilr̄. vbi eñ dicim⁹ iubileū: in heb. hr̄ iobel: qđ ſignificat cornu vl̄ buccinā. vñ Exo. xix. vbi dr̄ Cū aūt cepit clāgere buccina. in hebr̄ hr̄ iobel. k Sctificabiſq; annū q̄nq̄geſimū. i. applicabis ad diuinū cultū l Et vocabis remiſſionē. q2 tūc remittebant ſeruitutes ⁊ debita. et etiā exules ꝑmittebāt ire ad terrā ſuā. vñ ſeq̄tur. Reuertet hō ad poſ. ſuā: ⁊ vnuſq̄ſq; rediet ad familiā pſtinā. ceťa patēt ex ꝓdict. m Qñ vēdes. Hec ēps incidētalis i q̄ ponunt duo incidētia ex ꝓdict. eo eñ qđ dictū eſt immediate ꝙ i āno iu-

et ſex ānis putabis uineā tuā: colligeſq; fruct⁹ ei⁹. Septimo[c] autē āno ſabbatū erit terre reqetōis domini. Agrū nō ſeres: ⁊ uineā non putabis. Que[d] ſpōte gignet humus nō metes: et[e] vuas primitiaꝝ tuarū nō colliges q̄ſi uindemiam. Ann⁹ eñ reqetōis terre eſt. Sꝫ[f] erūt uobis in cibū tibi et ſeruo tuo ancille ⁊ mercenario tuo: ⁊ aduene q pegrinat apud te Iumētis[g] tuis ⁊ pecorib⁹ oia q̄ naſcunt p̄ebebūt cibū Numerabis[h] quoq; tibi ſeptē hebdomadas annoꝝ. i. ſepties ſeptē q̄ ſimul faciūt q̄draginta nouē: ⁊[i] clāges buccina mēſe ſeptimo: decia die mēſis ꝓpiciationis tpe in uniuerſa terra uŕa. Sāctificabiſq;[k] annū q̄nq̄geſimū: et[l] vocabis remiſſionē cūctis habitatorib⁹ terre tue. Ipe eſt eñ iubileus. Reuertet hō ad poſſeſſionē ſuā: ⁊ unuſq̄ſq; rediet ad familiā priſtinā. q2 iubileus eſt ⁊ q̄nq̄geſim⁹ ānus. Nō ſeretis atq; metetis ſpōte i agro naſcētia. ⁊ primitias uindemie nō colligetis ob ſctificatōꝫ iubilei: ſꝫ ſtatim ablata comedetis. Anno iubilei redeāt oēs ad poſſeſſiōes ſuas Qñ[m] vendes q̄ppiā ciui tuo vel emes ab eo: ne ꝯtriſtes fratrē tuū: ſꝫ iuxta nūeruꝫ ānoruꝫ iubilei emes ab eo et iuxta ſupputationem frugū vēdet tibi. Quāto pl⁹ āni remāſerint p⁹ iubileū: tāto creſcet et pciū: q̄ꝫto min⁹ tpis nūerauerís: tāto minoris ⁊ emptio ꝯſtabit. Tp̄s eñ frugū uendet tibi. Nolite affligere ꝯtribules veſtros: ſꝫ timeat unuſq̄ſq; deum ſuū. q2 ego dñs de⁹ veſter. Facite p̄cepta mea: ⁊ iudicia cuſtodite: et iplete ea ut hītare poſſitis in terra abſq; ullo pauore ⁊ gignat uobis hum⁹ fruct⁹ ſuos q̄bus ueſcami vſq; ad ſaturitatē nulli⁹ impetū formidātes. Qđ[n] ſi dixeritis qd comedem⁹ āno ſeptio ſi nō ſeuerim⁹: neq; collegerim⁹ fruges nr̄as: dabo bñdictōꝫ meā vob anno ſexto: ⁊ faciet fruct⁹ triū annoꝝ ſeretiſq; āno octauo: ⁊ comedetiſ veteres fruges uſq; ad nonū annū: donec noua naſcant edetis uetera. Terra[o] quoq; nō vēdet imperpetuū: q2 mea eſt: et uos aduene et coloni mei eſtis. Vñ cuncta regio poſſeſſiōis veſtre ſub redēptōis ꝯditōe uēdet. Si attenuatus frater tu⁹ uēdiderit poſſeſſiunculā ſuā: et voluerit ꝓpinqu⁹ eius pōt redimere qđ ille uendiderat. Si aūt nō habuerit ꝓximū: ⁊ ipſe pciū ad redimēdū potuerit iuenire: cōputabunt fruct⁹ ex eo tēpe q° uēdidit: ⁊ qđ reliquū eſt reddet emptori: ſicq; recipiat poſſeſſiōeꝫ ſuā. Qđ ſi nō inuenerit man⁹ ei⁹ ut reddat pciū: habebit ēptor qđ emerat uſq; ad ānū iubileū. In ipſo eñ ois uēditio redibit ad dñꝫ ⁊ ad poſſeſſorē priſtinū. Qui[p] uēdiderit domū itra urbis muros habebit licētiā redimēdi donec un⁹ impleat ānus. Si nō redemerit ⁊ anni circulus fuerit euolut⁹: emptor poſſidebit eā et poſteri ei⁹ ī ppetuum ⁊ redimi nō poterit etiā in iubileo Si aūt in uilla fuerit dom⁹ que muros nō hꝫ: agroꝝ iure ven-

n Qđ ſi dixerit. hꝰ dñr agit ď modo ꝓuiſionis. q2 dñs q̄ eſt verax ⁊ potēs ad iplēdū dicit ꝙ āno ſexto terra ꝓferret fructus in tāta abundātia: ꝙ etiā ſufficerēt ad ſuſtētatōnē boim vſq; ad tp̄s q̄ noui fruct⁹ haberent de ſeminat. viij. anno. et patet lr̄a.

o Terra q̄ꝫ. Hic reuertit ad modū vēditōis in ſpāli: ⁊ p̄ agit de vēditōe agroꝝ. ſcđo domoꝝ. ibi. Qui vēdiderit domū. tertio pſonaꝝ. ibi Si pauptate cōpulſus. Circa primū determiat ꝙ uēdēs poſſeſſionē ſuam ex pauptate poterat redimere ſi veniret ad pinguiorē fortunam ſibi ꝓpinqu⁹ eius ⁊ ſi ēptor leuaſſet aliq̄s fruct⁹ valor de pcio debebat defalcari: ⁊ reſiduū reddi ēptori terra eñ ꝓmiſſionis erat ip̄ius dei immediate: inde

aūt ibi bitantes nō erāt niſi ſicut coloni: et iō dñs noluit eāꝫ alit vēdi ſeu alienari: et p3 lr̄a p Qui vēdiderit domū. hꝰ agit in ſpāli de vēditōe domoꝝ vbi determiat ꝙ dom⁹ q̄ erāt intra ciuitates vel villas muratas: ſi vēderent poterāt redimi īfra ānū vēditōis: alit nō poterāt redimi decetero etiā in āno iubileo. Dom⁹ aūt que erāt in villis nō muratis ſemp poterāt redimi vſq; ad iubileū: defalcatōe tñ facta de pcio q̄rtū valuerāt emptori. Rō aūt hui⁹ diuerſitatis erat: q2 ciuitates ⁊ ville murate remanerent ma-

gis populate: et ideo ſtatutū fuit vt dom⁹ illarū vēdite non poſſent redimi niſi ꝑmo āno: vt p hꝰ boīes eſſent mui⁹ ꝓni ad vēdendū. Excipiūt tñ ab hꝰ dom⁹ leuitarū q̄ erāt in vrbib⁹ muratis q̄ vēdite ab eis poterāt redimi ſemp mō ſupradicto. Cuius rō aſſignat in lr̄a. q2 leuite nō habebāt ptē in agris ſicut alie trib⁹. et iō dom⁹ eoꝝ q̄ erant in vrbib⁹ reputabant eis q̄ſi pro hereditate agroꝝ: et iō ſili mō redimi poterāt ex parte

ptōis: q̄rtū ei⁹ ſeruit⁹ valuerat emptori. et hoc eſt quod dicitur. x Si inualuerit apud vos man⁹ aduene ⁊c. et ſi p̄dictis modis nō poterit redimi: egredietur liber cū liberis ſuis in āno iubileo: cui⁹ cā redditur: q2 dicit. Mei eñ ſerui ſunt filij iſrael quos eduxi de terra egypti: ⁊ iō nolebat ꝙ poſſent vēdi ſimplr̄ et ad ſemp in ſeruitutē humana.

q Suburbana aūt eoꝝ nō veneāt i vēdātur. vñ verſus. Extulo vapulo veneo fio q̄tuor iſta: ſenſū paſſiui ſub voce gerūt aliena. i. ſub voce actiui.

r Quia poſſeſſio ſempiterna ē. ſuburbana eñ ꝓprie dicta erāt quedā loca in circuitu ciuitatū q̄ erāt cōīa vt habet Nume. xxxv. vbi iſta materia tangit plenius. et ideo dicitur hic poſſeſſio ſempiterna: q2 cōitas nō morit: ſed pſone ſingulares. et iō nullus poterat aliqđ vēdere ibi. q2 nō habebāt aliquid ꝓpriū.

s Si pauptate. Hic ꝑiter agitur de vēditōe pſonarū: vbi determinatur ꝙ ſi aliq̄s hebreus eſſet empt⁹ in ſeruum: vel hebrea in ancillā deberet tractari amicabiliter et nō ſic ſerui aliarū nationū: et in āno iubileo poterat talis egredi liber: et ſi ānus ſeptim⁹ remiſſionis veniret ante ānū iubileuꝫ poterat egredi ſimilit: vt dictū fuit Exod. xxi. Erant eñ oēs hebrei ſerui ip̄i⁹ dei īmediate: eo ꝙ redemerat eos de ſeruitute egypti. ⁊ iō nolebat eos alit vēdi. Secus aūt erat de ſeruis emptis aliarum nationū: et hꝰ eſt qđ ſubdit. t Seruus et ancilla ſint vobis de natōibus que in circuitu veſtro ſunt. q̄ nō ſunt cōuerſi ad iudaiſmū. v Et de aduenis. i. de ꝯuerſis. ſic patet ioſue. ix. ꝙ Gabaonite ſemp fuerūt ſerui multitudinis. lꝫ eſſent ꝯuerſi ad iudaiſmū. Si aūt aliq̄s iudeus eſſet vēditus in ſeruū alicui cōuerſo ad iudaiſmum. poterat redimi per ſeip̄m ſi pinguior fortuna ſibi occurreret: vel p ꝓpinquos ſuos: defalcatōe tñ facta de pcio redē-

det. Si aūt redēpta nō fuerit in iubileo reuertet ad dñm ſuū. Edes leuitarū q̄ in urbib⁹ ſunt ſemp pñt redimi. Si redēpte nō fuerint i iubileo reuertent ad dños: q2 domus urbiū leuiticarū ꝓ poſſeſſiōib⁹ ſūt inter filios iſrael. Suburbana[q] autē eoꝝ nō ueneāt: q2[r] poſſeſſio ſempiterna ē. Si attenuat⁹ fuerit frater tuus ⁊ infirm⁹ manu: ⁊ ſuſceperis eū q̄ſi aduenā et pegrinū: et vixerit tecū ne accipias uſuras ab eo: nec ampli⁹ q̄ꝫ dediſti. Time deū tuū: ut uiuere poſſit frater tu⁹ apud te Pecuniā tuā nō dabis ei ad uſurā: et frugū ſupabūdantiaꝫ nō exiges. Ego dñs de⁹ ueſter q eduxi uos de terra egypti: ut darē uobis terrā chanaā ⁊ eſſem ueſter de⁹. Si[s] pauptate cōpulſus uēdiderit ſe tibi frater tu⁹: nō eū opprimes ſeruitute famuloꝝ: ſꝫ q̄ſi mercenari⁹ et colonus erit. Vſq; ad annū iubileū opabitur apud te: et poſtea egrediet cū liberis ſuis: et reuertet ad cognationē ⁊ ad poſſeſſionē patrū ſuoꝝ. Mei eñ ſerui ſunt: et ego eduxi eos de terra egypti. Nō ueneāt ꝯditōe ſeruoꝝ. Ne affligas eū p potētiā: ſed metuito deū tuū Seru⁹[t] ⁊ ancilla ſint uobis de natōib⁹: q̄ in circuitu ueſtro ſūt. ⁊[v] de aduenis q pegrināt apud uos ul' q ex his nati fuerint i terra ueſtra Hos habebitis famulos ⁊ hereditario iure trāſmittetiſ ad poſteros. ac poſſidebitiſ in eternū. Fratres aūt vrōs filios iſrl': ne opprimetis p potētiā. Si[x] inualuerit apud uos manus aduene atq; pegrini: et attenuat⁹ frater tu⁹ uēdiderit ſe ei. aut cuiq; de ſtirpe ei⁹ p⁹ uēditōꝫ pōt redimi Qui uoluerit ex frībus ſuis redimet eū: et patru⁹ ⁊ patruelis et ꝯſanguine⁹ ⁊ affinis. Si autꝫ ip̄e potuerit redimet ſe ſupputatis dūtaxat annis a tpe uēditōis ſue uſq; in ānū iubileum ⁊ pecunia q̄ uēdit⁹ fuerat iuxta ānorū numerū: ⁊ rōne mercenarij ſupputata. Si plēs fuerint āni q remanēt uſq; ad iubileū: ſm hos reddet ⁊ pciū: ſi pauci: ponēt ratōnē cū eo iuxta ānoꝝ nūeruꝫ: et reddet emptori qđ reliquū eſt ānoꝝ: q̄bus añ ſeruiuit mercedib⁹ imputatis. Nō affliget eū uiolēter i cōſpectu tuo. Qđ ſi per hec redimi nō potuerit anno iubileo egrediet cū liberis ſuis. Mei eñ ſunt ſui filij iſrl': quos eduxi de terra egypti.

e Ego[a] dñs de⁹ Ca. xxvi.
ueſter. Nō[b] facietis uobis ydolū: et[c] ſculptile nec[d] titulos erigetis: nec inſignē lapidē ponetis in terra vr̄a ut adoretis eū. Ego eñ ſū dñs de⁹ ueſter. Cuſtodite[e] ſabbata mea: et[f] pauete ad ſctūarium meū. Ego[g] dñs. Si in p̄ceptis meis ābulaueritis et mādata mea cuſtodieritis et feceritis ea: dabo[h] uobis pluuias tpib⁹ ſuis. et terra gignet germē ſuū: et pomis arbores replebunt. Apphendet[i] meſſiū tritura uindemiā: et uindemia occupabit ſementē et comedetis panē veſtrū i ſaturitate et[k] abſq; pauore hitabitis in terra ueſtra Dabo pacē in finib⁹ uris. dormietis et n̄ erit q exterreat. Auferā[l] ma-

In ca. xxv. vbi dicit ir poſtilla. Sciēdum ꝙ annus ſeptimus erat remiſſionis. Addino.

Qđ aūt in ānno ſeptimo nō remittant debita: niſi tñ nō potētibus ſoluere: nō credo ꝙ habeat fundamētū in littera nec hebrei qui in hīs locis litterā exquiſite ſequunt: hoc dicūt: ſꝫ ꝙ remiſſio debitoꝝ de qua hic agitur: intelligitur generaliter tam de potētib⁹ q̄ impotētibus. Qualiter autē hoc intelligendū proprio loco videndū eſt. ſ. Deu. xv. ca.

Replica correctoꝛij cōtra burg. Illud qđ notat ca. xxv. ptractabit Deu. xv. infra.

Capi. xxvi.

Ho dñs de⁹ veſter. Poſtq̄ actū eſt de ſolēnitatibus que ptinēt ad cultū diuinū. Hic dñr inducit populus ad obſeruātiā earū. Et hoc quadrupliciter. ꝑmo p ꝓhibitiōes ſecūdo p ꝓmiſſiōes: ibi. Ego dñs ſi in p̄ceptis meis ⁊c. tertio per comminationes: ibi. Qđ ſi nō audieris me. quarto p cōſolatōes. ibi. Qđ ſi et de his. Circa ꝑmū ꝓhibet ydolatriā: vt inducaſ ad obſeruātiā cult⁹ diuini: cū dicit.

a Ego dñs de⁹ veſter. cui cultū latrie debetis ⁊ nulli alteri: iō ſubditur

b Non facietis vobis ydolū. i. ꝑpe fuſilē. et ſic ꝓhibet ydolatriā i ydolis metallicis.

c Et ſculptile. ſ. p dolationē: et ſic ꝓhibet ydolatriā i ſtatuis ligneis.

d Nec titulos erig. i. altaria p ydolatria i imaginibus lapideis.

e Cuſto. ſab. mea. i. ſolēnitates q̄ vocāt ſabbata q2 in eis erat ceſſatio ab opib⁹ ſuilib⁹. vt p3 ex ſupradi. f Et paue. ad ſan. meū. i. habere reuerētiā ad ip̄m ⁊ nō ad ydolatrie locū. g Ego dñs. hꝰ dñr inducit ppl's ad obſeruātiā p̄dictoꝝ p ꝓmiſſiōes boꝝ ſi ea obſeruauerit: et ꝑmo ꝓmittit eis vbertas terre: cū dr̄. h Dabo vobis plu. tpi. ſu. i. cōpetētib⁹ ad fructificatōꝫ terre naſcētiū. i Apphēdet meſſiū tritu. vind. hꝰ ē dictū: tāta erit copia bladi: ꝙ nō poterit colligi añ tp̄s vindemie. ſecūdo ꝓmittit eis ſecuritas ab hoſte: cū dr̄. k Et abſq; pauore habitabitis: q2 ſine ſecuritate fertilitas parū aut nihil valet. l Auferā malas

Universidad de Salamanca. BGH

las beſtias: ⁊ gladi⁹ nõ trãſibit ter
minos veſtros. Perſeq̃mini inimi
cos ueſtros ⁊ corruẽt corã uobis.
pſequent̃ quīq̃ꝫ de vr̃is centũ alie
nos: ⁊ cẽtum ex uobis decẽ milia.
Cadẽt inimici veſtri gladio in cõ
ſpectu vr̃o. Reſpiciã[m] uos ⁊ cre-
ſcere faciã: mltiplicabimĩ: ⁊ firma
bo pactũ meũ vobiſcũ. Comede
tis[n] uetuſtiſſima ueterũ: ⁊ uetera
nouis ſupuenientibus ꝓijcietis.
Ponã[o] tabernaculũ meum in me
dio ur̃i: et[p] nõ abijciet uos aĩa mea
Ambulabo[q] iter uos: et[r] ero de⁹ ue
ſter: voſq̃ꝫ eritis ppl's me⁹. Ego
dñs de⁹ ueſter: q eduxi uos de ter-
ra egyptiorꝫ ne ſeruiretis eis ⁊ qui
cõfregi[s] cathenas ceruicũ veſtrarꝫ
vt[t] icederetis erecti. Q[d] ſi[u] nõ au
dieritis me nec feceritis oĩa mãda
ta mea ſed ſp̃reueritis leges meas
⁊ iudicia mea ↄtẽpſeritis: ut nõ fa
ciatis ea q̃ a me ↄſtituta ſunt: ⁊ ad
irritũ pducatiſ pactũ meũ: ego q̃ꝫ
hec faciã uobis. Viſitabo[x] uos ue
lociter: in egeſtate ⁊ ardore q cõſi
ciat oculos ueſtros: ⁊ ↄſumat ani
mas ueſtras. Fruſtra[y] ſeretis ſe-
mẽtẽ q̃ ab hoſtib⁹ deuorabit̃. Po
naꝫ[a] faciem ↄtra uos: et corruetis
corã hoſtibus ur̃is et ſubijciemini
his q oderũt uos. Fugietis[b] nemi
ne pſequẽte. Sin aũt[c] nec ſic obe-
dieritis mihi addã correptões ue
ſtras ſeptuplũ[d] ꝓpter pctã ueſtra
⁊ ↄterã ſupbiam duritie ueſtre:
Daboq̃ꝫ[e] uobis celũ deſup ſicẽ fer
rũ: et[f] terrã eneã. Cõſumet̃ incaſ-
ſum labor ueſter: nõ pferet terra
germẽ nec arbores poma pbebũt

Si[g] ãbulaueritis ex aduerſo mihi
nec uolueritis audire me: addam
plagas ur̃as uſq̃ꝫ in ſeptuplũ pro
pter pctã ueſtra. Emittãq̃ꝫ[h] i uos
beſtias agri q̃ ↄſumãt[i] uos ⁊ peco
ra ueſtra: et ad paucitatẽ cũcta re-
digant: deſerteq̃ꝫ fient vie veſtre.
Q[d] ſi nec ſic uolueritis recipe di-
ſciplinã: ſꝫ ambulaueritis ex aduer
ſo mihi: ego q̃ꝫ ↄtra uos aduerſũ
incedã: et pcutiã uos ſepties pro-
pter pctã ueſtra, iducãq̃ꝫ ſup[k] uos
gladiũ vltorẽ federis mei. Cũq̃ꝫ[l]
cõfugeritis in urbes: mittã[m] peſti
lentiã in medio ueſtri ⁊ trademini
in manib⁹ hoſtiũ poſtq̃ꝫ[n] ↄfrege-
ro baculũ panis ueſtri: ita[o] ut de-
cẽ mulieres in vno clibano coquãt
panes: et[p] reddãt eos ad põd⁹: et
comedetis: ⁊ nõ ſaturabimĩ. Sin
aũt nec p hec audieritis me: ſꝫ am
bulaueritis cõtra me: et ego ince-
dã aduerſũ uos in furore cõtrario
⁊ corripiã uos ſeptẽ plagis ꝓpter
peccata ueſtra: ita[q] ut comedatis
carnes filiorũ ueſtrorꝫ et filiarũ ue
ſtrarꝫ. Deſtruã[r] excelſa ueſtra et ſi-
mulacra ueſtra cõfrigã. Cadetis
inter ruinas ydolorꝫ ueſtrorꝫ: et[s]
abomiabit̃ uos aĩa mea: intãtũ ut
urbes ur̃as redigã in ſolitudinẽ: ⁊
deſerta faciã ſanctuaria ueſtra nec[t]
recipiã ultra odorẽ ſuauiſſimũ: di
ſperdamq̃ꝫ terrã ueſtrã: et[u] ſtupe-
bũt ſup ea inimici ueſtri cũ[x] habi-
tatores illius fuerint. Vos aũt di
ſperdã in gẽtes: ⁊ euaginabo p⁹
uos gladiũ: eritq̃ꝫ terra ueſtra de-
ſerta: et ciuitates ueſtre dirute.
Tũc[y] placebũt terre ſabbata ſua

cũctis dieb⁹ ſolitudinis ſue. Q[ñ]
fueritis i terra hoſtili ſabbatizabit
et requieſcet in ſabbatis ſolitudinis
ſue: eo q nõ requieuerit in ſabbatiſ
ueſtris qñ habitabatis in ea. Et q
de uobis remãſerint dabo pauorẽ
in cordib⁹ eorꝫ in regiõib⁹ hoſtiũ.
Terrebit[z] eos ſonit⁹ folij volãtis
et ita fugiẽt q̃ſi gladium. Cadẽt[a]
nullo ſequẽte: ⁊ corruẽt ſingli ſup
fratres ſuos quaſi bella fugiẽtes.
Nemo ueſtrũ inimiciſ audebit re
ſiſtere. Peribitis iter gẽtes: ⁊ ho
ſtilis uos terra cõſumet. Q[d][b] ſi ⁊
d his aliq remãſerũt: tabeſcẽt i ini
qtatib⁹ ſuis in terra inimicorꝫ ſuo-
rũ: et ꝓpter pctã patrũ ſuorꝫ ⁊ ſua
affligent̃ donec ↄfiteant̃ iniqtateſ
ſuas ⁊ maiorũ ſuorꝫ qb⁹ p̃uaricati
ſunt in me et ãbulauerũt ex aduer-
ſo mihi. Ambulabo igit̃ et ego cõ
tra eos ⁊ iducã illos in terrã hoſti
lẽ: donec erubeſcat incircũciſa mẽs
eorꝫ. Tũc orabũt ꝓ impietatib⁹
ſuis: et recordabor federis mei qđ
pepigi cũ iacob ⁊ yſaac et abraã.
Terre[c] q̃ꝫ memor ero: q̃ cũ relicta
fuerit ab eis cõplacebit ſibi in ſab-
batis ſuis: patiẽs ſolitudinẽ ꝓpter
illos. Ipſi uero rogabũt ꝓ pecca-
tis ſuis: eo q abiecerint iudicia
mea et leges meas deſpexerĩt. At
tamẽ etiã cũ eſſent in terra hoſtili:
nõ penitus abieci eos. neq̃ꝫ ſic de-
ſperi ut cõſumerent̃: ⁊ irritũ face-
rẽ pactũ meũ cũ eis: ego eñ ſuꝫ do
min⁹ deus eorꝫ ⁊ recordabor fede-
ris mei priſtini qñ eduxi eos de ter
ra egypti i cõſpectu gẽtiũ vt eſſeꝫ
deus eorꝫ. Ego dñs de⁹. Hec ſũt
iudicia atq̃ꝫ p̃cepta et leges quas
dedit dñs inter ſe ⁊ inter filios iſrl'
in monte ſynai p manũ moyſi

Capitulũ .xxvij.

I Locutuſq̃ꝫ[a] eſt dñs ad moy
ſen dicẽs. Loquere filiis iſrl'

Universidad de Salamanca. BGH

dño ꝯſecrat. tertio de decimis: ibi. Omẽs decime. Prīa in duas: qꝛ p̄ agitur de redēptōe votoꝝ. ſcd̄o remouet circa h̄ dubiū. ibi. Primogenita ⁊c. Circa p̄mū p̄ agit de voto circa pſonā humanā. ſcd̄o de voto circa rem poſſeſſā. ibi. Aial aūt. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ hō nō eſt aial imolaticiū: et iō votū factū de pſona hūana nō erat ſoluēdū p ciꝰ imolatōꝫ ſꝫ p redēptiōnē pſona aūt humana ſm diuerſas etates ē maioris vel minoris valoris: et plꝰ ⁊ minꝰ poſſet vēdi. et iō ſm q̄ttuoꝛ etates taxat h̄ p̄ciū redēptōis. A viceſimo eīm āno vſq3 ad ſexageſimum eſt etas melioris ꝯditōnis. Uñ ⁊ ſm talē etatē nūerabant illi q̄ poterāt ad bella ꝓcedere. vt h̄r Nume. i. ca. et iō votū factum de pſona hūana in tali etate redimebat maiori p̄cio. ſ. vir q̄nq̄gīta ſiclis mulier. xxx. vota aūt fcā i alijs etatibꝰ tribꝰ minus ꝓpoꝛtionabilr: ⁊ pꝫ lr̄a.

b Ad mēſurā ſctūarij. hic dr ꝙ aliō erat pōdus q̄ vtebant i ſctūario: ⁊ q̄ vtebāt in publicis negociatōibꝰ. de q̄ntitate autē ſicli dictū fuit Exo. xxx.

c A q̄nto aūt āno. Licꝫ eīm pueri q̄nq3 ānoꝝ et vniꝰ mēſis ñ poſſēt vouere: cū nō h̄ent vſuꝫ rōis poterāt tñ obligari voto parētū. vñ ⁊ āna mat ſamuelis fecit votū de ipſo etiā anteq̄ naſceret. p̄io Reg. i. cetā patēt in lr̄a.

d Aial aūt. h̄ ꝯñr agit de votꝭ factꝭ circa rē poſſeſſaꝫ. ⁊ p̄ circa res viuētes. ſecūdo circa res non viuētes: ibi. Hō ſi vouerit domū. Circa p̄mū dr ſic. d Aial aūt qd̄ immolari pōt. ſ. rā rōe ſpēi ſicē bos ouis et capra. vt pꝫ ex ſupradictꝭ q̄ꝫ rōne īdiuidui: videlꝫ aial p̄dictaꝝ ſpēꝝ nō hñs aliquā maculā.

e Scīm erit. i. applicatū ad ſacrificiū dñi.

f Et mutari nō poterit. alio aiali: nec p̄cio redimi. et ſi de fcō mutaret p alio aiali: ipō fcō vtrūq3 aial erat obligatū ſacrificio dñi. g Aial imūdū. dic Ra. ſa. ꝙ h̄ nō ē intelligēdū de aiali imūdo ſm ſpēm ſuā: vt poꝛcꝰ vl' hmōi: ſꝫ de aiali imūdo ſm indiuiduū tm: vt bos ouis vl' capra hñs maculā ꝯtrā pꝰ votū fcm̄ de ipō: ꝓpt quā offerri nō poterat: ſꝫ debebat redimi: de cuiꝰ redēptōe ab eo q̄ votū fecerat ſubdit. h Addeſu. eſti. q̄n. par. Rō aūt q̄re cariꝰ vēdebat vouēti q̄ꝫ alteri erat: ne faciētes votū de rebꝰ ſuis h̄ent oculū ad rehabēdū illa q̄ vouebāt: et p h̄ votū eſſet deo minꝰ gratū. i Hō ſi vouerit do. h̄ ꝯñr agit de redēptōe votoꝝ circa res inaīatas. Et p̄ q̄ntuꝫ ad domos. ſcd̄o q̄ꝫtū ad agros: ibi. Qd̄ ſi agrū. Circa p̄mū dr ꝙ redēptio voti fcti de domo debebat fieri ſm eſtiationē ſacerdotꝭ ꝯſiderato valoꝛe domus et ſi vouēs volebat eā redimere debebat ſupaddere q̄ntā ptē rōne ſupra dicta: et pꝫ lr̄a. k Qd̄ ſi agrū. Hic ꝯñr agit de redēptōe votorū circa agros. Et p̄ agit de agro poſſeſſo ex hereditaria ſucceſſiōe. ſecūdo de agro poſſeſſo ex acq̄ſitōe ſeu emptōe: ibi. Si ager ēptꝰ eſt. Circa p̄mum ſciēdū ꝙ redēptio agri taxabat ſm q̄ꝫtitatē ſemētis q̄ ſemiabat: et h̄ reſpicit agri q̄ꝫtitatē: qꝛ q̄ꝫto ager erat maioꝛ: tāto plꝰ req̄rebat de ſemēte. dū tñ eſſet ſemiabilis p totū. et ſm h̄ maiori p̄cio redimebatur. Itē ſm diſtātiā ad ānū iubileū: et h̄ reſpicit tpis duratōeꝫ. et iō q̄ꝫto plꝛes āni erāt ab obligatōe voti vſq3 ad ānū iubileū tāto erat maiꝰ p̄ciū redēptōis: et iſte due ꝯſideratōes tāgunt cū dr.

et dices ad eos. Hō q votū fecerit ⁊ ſpopōderit deo aīaꝫ ſuaꝫ ſub eſtiatōe dabit p̄ciū. Si fuerit maſculꝰ a uiceſimo ānou ſq3 ad ſexageſimū ānū dabit q̄nq̄ginta ſiclos argēti ad[b] mēſurā ſctūarij: ſi mlier triginta. A[c] q̄nto aūt āno uſq3 ad uiceſimū maſculꝰ dabit uiginti ſiclos: femia decē. Ab uno mēſe uſq3 ad ānū q̄ntū ꝓ maſculo dabūtur q̄nq3 ſicli: ꝓ femia tres. Sexagenariꝰ ⁊ vltra maſculꝰ dabit q̄ndecim ſiclos femia decē. Si paup̄ fuerit ⁊ eſtiationē reddere nō valebit: ſtabit corā ſacerdote ⁊ q̄ꝫtū ille eſtimauerit ⁊ uiderit eū poſſe reddere: tātū dabit. Aial[d] aūt qd̄ imolari pōt dño ſi qs vouerit: ſanctū[e] erit ⁊[f] mutari nō poterit. i. nec meliꝰ malo nec peiꝰ bono. Qd̄ ſi mutauerit: ⁊ ipm̄ qd̄ mutatū eſt ⁊ illud ꝓ q̄ mutatū eſt: ꝯſecratū erit dño. Aial[g] imūdū qd̄ imolari dño nō pōt ſi qs vouerit adducet an̄ ſacerdotē: q diiudicās utrū bonū an malū ſit: ſtatuet p̄ciū. Qd̄ ſi dare uoluerit is q offert: addet[h] ſupra eſtiatōꝫ q̄ntā ptē. Hō[i] ſi vouerit domū ſuā ⁊ ſctificauerit dño: cōſiderabit eā ſacerdos vtrū bona an mala ſit: ⁊ iuxta p̄ciū qd̄ ab eo fuerit ꝯſtitutū venūdabit. Sin aūt ille q uouerat voluerit redimere eā dabit q̄ntā ptē eſtiatōnis ſupra: et habebit domū. Qd̄[k] ſi agrū poſſeſſiōis ſue vouerit ⁊ cōſecrauerit dño: iuxta mēſurā ſemētis eſtimabit p̄ciū. Si[l] triginta modijs ordei ſerit terra: q̄nq̄ginta ſiclis venūdet argēti. Si ſtatim ab āno icipiētis iubilei vouerit agruꝫ: q̄nto ualere pōt: tāto eſtiabit. Sin aūt poſt aliq̄ātulū tempis: ſupputabit ſacerdos pecuniā iuxta ānoꝝ q reliqui ſunt nūerū uſq3 ad iubileuꝫ: et detrahet ex p̄cio. Qd̄[m] ſi uoluerit redimere agrū ille q uouerat addet q̄ntā ptē eſtiate pecunie ⁊ poſſidebit eū. Sin aūt noluerit redimere ſꝫ alteri cuilibet fuerit uenūdatus: vltra eū q uouerat redimere nō poterit: qꝛ cū iubilei uenerit dies: ſctificatꝰ erat dño: poſſeſſio ꝯſecrata ad ius ptinet ſacerdotū. Si[n] ager emptꝰ eſt ⁊ nō de poſſeſſiōe maiorū ſcificatꝰ fuerit dño ſupputabit[o] ſacerdos iuxta ānoꝝ uſq3 ad iubileū p̄ciū: ⁊ dabit ille q uouerat euꝫ dño. In[p] iubileo auteꝫ reuertet ad priorē dñm qui uēdiderat eū: ⁊ habuerat in ſortem poſſeſſionis ſue. Ois[q] eſtiatio ſiclo[r] ſctūarij pōderabit. Siclꝰ[a] uiginti obolos habꝫ Primogenita[b] q̄ ad dñm ptinēt nemo[c] ſctificare poterit ⁊ uouere. Siue bos ſiue ouis fuerit: domini ſūt Qd̄[o] ſi imūdū ē aial redimet qui obtulit iuxta eſtiatōꝫ ſuā: et addet

l Si trigīta modijs ordei ſerit terra. l. ſiclis vendet argēti: ſi ſtatim ab āno incipiētis iubilei vouerit agrū et ſic accipit p q̄libet āno vnꝰ ſiclꝰ qꝛ a pncipio tpis huiꝰ voti vſq3 ad iubileū erāt. l. āni Si aūt a voto facto vſq3 ad iubileum eſſent pauciores anni ꝓ q̄libet āno deficiēte a p̄dicto nūero defalcabat vnꝰ ſiclꝰ de precio.

m Qd̄ ſi voluerit redimere agrū ille q̄ vouerat addet q̄ntā. vēdebatur aūt ſibi cariuſ q̄ꝫ alteri: nō ſoluꝫ rōe ſupradicta: ſꝫ etiā qꝛ p h̄ dānificabat ſacerdotes qꝛ qñ dictꝰ ager alteri vēdebat i anno iubileo reuertebat ad ſacerdotes et erat poſſeſſio cōſecrata dño: qñ aūt vēdebat ipſi vouēti in iubileo nō reuertebat ad ſacerdotes: ſed remanebat ei q̄ vouerat ⁊ redemerat

n Si ager. h̄ ꝯñr agit de agro poſſeſſo p emptōem cū dr Si ager emptus eſt. et nō poſſeſſiōe maioruꝫ. i. parentuꝫ illiꝰ qui emit.

o Supputabit ſacerdos ⁊c. id ē determiabit p̄ciū redēptōis ſm diſtātiā ad ānū iubilei: qꝛ q̄ꝫto eſt maioꝛ diſtantia a tpe voti facti vſq3 ad iubileū: tāto dꝫ eſſe maiꝰ preciū.

p In iubileo aūt reuertet ad p̄orē dñm q̄ vēdiderat eū ⁊ non ad ſacerdotes, qꝛ nō poterāt vēdi niſi vſq3 ad iubileū: vt pꝫ ex ſupra dictis. xxv. cap. et iō faciēs votū de illo agro nō poterat illū obligare: niſi vſq3 ad iubileū. qꝛ nihil iuris h̄ebat in eo vltra: ſecꝰ auteꝫ erat de agro quē h̄ebat ex hereditaria ſucceſſiōe. vt p̄dictū eſt.

q Ois eſti. in p̄dictꝭ redēptōibꝰ. r Siclo ſctūarij pōderabit qꝛ aliꝰ erat ſiclꝰ q̄ vtebant i alijs. a Siclꝰ. xx. obolos hꝫ. h̄ dr ad determiatōꝫ q̄ꝫtitatis ſicli ſctūarij. ſiclꝰ eīm cōis erat maioꝛ. vt dic ra. ſa. qꝛ ꝯtinebat. xxiiij. obolos. Alij aūt dicūt ꝙ erat mioꝛ dicētes ꝙ pōdꝰ ſctūarij erat duplex reſpectu pōderis cōis

b Primogenita. h̄ remouet dubiū circa p̄dcā. qꝛ poſſet aliq̄s credere p̄rimogenita aialiū poſſe cadere ſub voto: h̄ remouet cū dr.

c Nēo ſctificare poterit ⁊ vouere: cuiꝰ rō ē: nullꝰ pōt facere votū deo niſi de h̄ qd̄ ſuū eſt. primogenita aūt rōne primogeniture erāt ipiꝰ

dei: vt pꝫ Exo. xiij. et in plibꝰ alijs locis. d Qd̄ ſi imūdū ē aial h̄ nō refert ad p̄genita in q̄bꝰ erat macula, ꝓpt quā nō offerebant: ſꝫ redimebāt: verūtñ i redēptōe eoꝝ nō fiebat additio q̄ntepartis ſm ꝙ dic ra. ſa. h̄ aūt fit hmōi additio: vt pꝫ i lr̄a. ⁊ iō ſm ipſūꝫ refert ad illud qd̄ ſ. dictū eſt de redēptōe aialiū mūdoꝝ ſm ſpēꝫ: q̄ tñ nō poterāt offerri ꝓpt maculā. h̄ aūt loq̄tur de aialibꝰ alit imūdis. q̄ licꝫ non poſſent offerri domino ad h̄ ꝙ alīq̄d de ipſis poneret ſup altare: poterāt tñ offerri minꝰ ſacerdotꝭ vt vēderent et p̄ciū i aliq̄ neceſſaria tēpli ꝯuerteret: vt i reparatōe cortinaꝝ vel vtēſiliū vel huiuſmōi: ſi tñ offerēs volebat redimere addebat q̄ntam partem: et ſibi carius vendebatur q̄ꝫ alteri ratione predicta.

q̄ntā ptē p̄cij. Si redimere noluerit uēdet alijs q̄ꝫtūcunq3 fuerit an̄ eſtimatū. Oē[e] qd̄ dño ꝯſecrat: ſiue hō fuerit ſiue aial: ſiue ager nō ueniet nec redimi poterit. Quicqd ſel' fuerit ꝯſecratū ſcm̄ ſcōꝝ erit dño: ⁊ oīs ꝯſecratio q̄ offert ab homie nō[f] redimet: ſꝫ morte moriet. Oēs[f] decīe terre ſiue de frugibꝰ ſiue de pomis arboꝝ dñi ſūt: ⁊ illi ſāctificāt. Si[g] qs aūt noluerit redimere decias ſuas addet q̄ntā ptē eaꝝ. Oiuꝫ deciaꝝ bouis ⁊ ouis et capre: q̄[h] ſub paſtoris v̄ga trāſeūt q̄cqd decimū uenerit ſcificabit domio. Nō eliget nec bonū nec malū nec altero cōmutabit Si qs mutauerit: et qd̄ mutatū ē: ⁊ ꝓ q̄ mutatū ē ſctificabit dño: et nō redimet Hec ſunt p̄cepta q̄ mādauit dñs moyſi ad filios iſrl̄ i mōte ſynai.

Explicit liber leuiticus.

e Oē qd̄ dño ꝯſecrat. h̄ agit de ꝯſecratis: et accipit h̄ ꝯſecratio ꝓ deputatōne alicuiꝰ rei ad cultū diuinū abſq3 reditu ad cōmunē vſuꝫ: ⁊ tale q̄d nō poterat vēdi vel redimi: et iō ſubditur.

f Nō redimet ſꝫ morte moriet. Sciēdū tñ ꝙ doctores tā catholici q̄ꝫ hebrei breuit et ſufficienteꝛ trāſeūt paſſuꝫ iſtū: cuꝫ tñ h̄eat multos ſinꝰ: vt videbit ꝓſequēdo: ꝓpt qd̄ h̄ intēdo diutiꝰ morari ad intellectū aūt ſequēnū ꝯſiderādū ꝙ vbi trāſlatio nr̄a hꝫ hic.

e Oīe qd̄ ꝯſecrat dño ⁊c. in hebr̄. h̄r. Oīe herem dño. herem aūt in hebreo duplicē hꝫ ſignificatōꝫ: vno eīm mō ſignificat ſctificationē: alio mō ſignificat deſtructōꝫ nō quācūq3: ſꝫ deſtructionē aliquā ad gloriā dei ordinatā: vt ſit ſenſus. Oīe hereme dño. i. oīe qd̄ dño ꝯſecrat vel deſtruit. et aliq̄ñ ꝯtingebat ꝙ in eodē facto ꝯcurrebat herem ſm vtrāq3 ſignificatōꝫ: lꝫ in diuerſis rebꝰ. ſicut in deſtructōe ciuitatis hiericho q̄ꝫtū ad ciuitatē et hitatores fuit deſtructio fcā ad dei glīam ordiata. qꝛ pctā illiꝰ ciuitatis h̄ meruerāt: q̄ p ſniam dñi erāt puniēda ciuitatis euerſiōe habitatoruꝫ occiſiōe. q̄ꝫtū aūt ad ſpolia ciuitatis q̄ poterāt cedere in cultū dñi fuit ibi herem q̄ꝫtū ad aliā ſignificatōꝫ: qꝛ aurū ⁊ argētū es et cōſimilia fuerūt dño ꝯſecrata: ita ꝙ nō poterāt alijs vſibꝰ applicari. Aliq̄ñ v̄o accipiebat herem: in vno fcō ꝓ deſtructōe tm̄: aliq̄ñ v̄o ꝓ ſcificatōe tm̄. Si aūt accipiat ꝓ ſcificatōe tm̄: ſic talis ſanctificatio poterat eſſe in pſona humana vel in aiali vel in re inaiata ſcōm ꝙ dr in lr̄a. Oē qd̄ dño ꝯſecrat. ſiue hō fuerit ſiue aial ſiue ager: et ſm h̄ illud qd̄ poſtea ſubdit. f Non redimet ſed morte moriet. varie intelligit: nō eīm hō dño ꝯſecratꝰ interficiebatur cū nō ſit aial imolaticiū. ſilr nec ager ꝯſecratꝰ eſt mortis vel vite ſuſceptiuꝰ loq̄ndo ꝓprie: et iō oportet ꝙ accipiat mors equoce. Dicēdū igit ꝙ res ꝯſecrata dño erat pſona hūana: aut erat hebrea: aut gētilis. ſi hebrea: aut de tribu leui: aut de alia tribu. Si p̄mo mō pueri a parētibꝰ poterāt ꝯſecrari dño ad ſeruiēdū in tabernaculo dñi vſq3 ad mortē: ⁊ h̄ mō ſamuel fuit ꝯſecratꝰ a parētibꝰ: vt h̄r p̄ Reg. i. et eodē mō vr ꝙ leuita adultꝰ poterat ſeipꝫ cōſecrare dicto mō: vt habet Deu. xviij. videlꝫ quādo leuites manēs extra hierl'm deuotōe ductꝰ vēiebat ad manēdū i hierl'm vt miniſtraret in tēplo. Si aūt q̄s eſſet de alia tribu nō poterat ſic cōſecrari. qꝛ nō erat licitū ei accedere ad miſteriū tēpli vl' tabernaculi ſm ꝙ dr Nu. iij. Extraneꝰ q̄ ad miſtrandū acceſſerit morte morietur. et mlt̄o magis erat illicitū gētilibꝰ. poterant tñ pſone de alijs tribubꝰ iſrl' ꝯſecrari dño in alijs pijs opibꝰ exercēdis. ſic Sāſon de tribu Dan fuit ꝯſecratꝰ in abſtinētia ab oī potu inebriatiuo: ⁊ cibo imūdo ad reprimēdū iugū philiſtinoꝝ ſup iſrl'. vt h̄r iudi. xiij. et ſilr filia iepte ad ſeruiēdū deo in vigilijs ⁊ orōnibꝰ viuēdo in v̄ginitate ſm ꝙ dicūt hebrei Jud. xi. et de h̄ pleniꝰ dicet cū venerimꝰ ad locū illū dño ꝯcedēte. Si aūt erat pſona gētilis: vtpote ſuꝰ vel āncilla hoīs hebrei ſic erat res dñi: et p ꝯñs poterat ꝯſecrare eā. qꝛ erat pſona ſuua ſimplr ⁊ ad ſemp: nō tñ ꝯſecrabat ad faciēdū opa leuitaꝝ: vt dcm̄ eſt. ſꝫ ad q̄dā opa ſuilia ad tēplū vl' miniſtros eiꝰ neceſſaria: ſicē eſt cedere ligna: et portare aq̄s ad locum diuini cultꝰ. Et h̄ mō ioſue decreuit Gabaonitas in miſteriū pplī et altariſ dñi. vt h̄r ioſue. ix. Hoc aūt mō ñ poterat ꝯſecrari pſona hebrea: qꝛ ñ poterat eē ſua ſimplr ſed tm̄ ad tpˀs. ſ. vſq3 ad ſeptimū ānū remiſſiōis. et ſi tūc nolebat egredi liber manebat ſuus vſq3 ad iubileū ⁊ nō vltra. vt h̄r Exo. xxi. et. ſ. Leui. xxv. Si aūt res ꝯſecrata eſſet inaīata aut erat imobilis vt ager: et tunc diſtinguendū. qꝛ aut erat ager de hr̄editate pr̄na: et tunc poterat dño ꝯſecrari. qꝛ talis ager in iubileo nō reuertebat ad p̄orē dñꝫ ſꝫ remanebat de poſſeſſiōe tēpli vel ſacerdotuꝫ Si aūt ager eſſet acq̄ſitus p emptōꝫ nō poterat ſic ꝯſecrari: qꝛ in iubileo debebat reuerti ad p̄orē dñm: vt dictū eſt. ſ. de redēptōe votoꝝ. et ꝓpt h̄ vbi tranſlatio nr̄a ſic hꝫ Oē qd̄ dño ꝯſecrat: ſiue hō fuerit ſiue aial ſiue ager. in hebr̄. h̄r. ſiue ager poſſeſſiōis vl' hr̄ditatis ſue. Si aūt res ꝯſecrata erat mobil': vt aurū ⁊ argētū. es. ſericū. ⁊ ꝯſilia de q̄bꝰ poterāt fieri inſtr̄a tabernacl'i vl' tēpli. aut alia neceſſaria ibidē tūc poterāt dño ꝯſecrari: nec decetero poterāt ad vſus alios applicari. vt dictū ē de p̄da ciuitatꝭ hiericho. ⁊ mlt̄a exēpla alia ad h̄ ſūt i ſcriptā Si aūt res ꝯſecrata erat aial: aut erat aial imolaticiū: ⁊ tūc ſine mutatōe aut redēptōe imolabat dño: niſi pꝰ ꝯſecratōꝫ anteq̄ꝫ vēiret ad locū imolatōis fieret ieptū imolatōi: vt p fracturā tibie vl' alteriꝰ macule iſanabilis: et tūc interficiebat abſq3 vēditōe ſeu redēptōe. qꝛ nō poterat alijs vſibꝰ applicari. Si aūt nō eēt aial imolaticiū ad tēpli tñ miſteriū vl' ſacerdotū vtile: vt equꝰ aſinꝰ ⁊ ſilia. tūc manebat in obſeq̄um tēpli vel ſacerdotuꝫ vſq3 ad mortē: ſicē de ſuo vl' ancilla dcm̄ eſt. Si aūt accipiat herem p deſtructōe ad dei glīaꝫ ordiata: vt ſit ſenſus i allegatōe. ſ. poſita. Oīe qd̄ dño deſtruit ⁊c. tūc tal' deſtructio aut erat ex ſnīa dñi: aut iudiciū locū eiꝰ tenētū aut ad iplēdū ꝓmiſſū deo fcm̄. Si p̄ mō: tūc tal' deſtructio erat ſimplr inferēda. et h̄ ſiue eēnt pſone hūane: ſicē de chananeis ſnīauit dñs vt interficeret a filijs iſrl'. ſm ꝙ dr Nu. xxxiij. Cū trāſieritꝭ iordanē intrātes trā chanaan diſpdite cūctos hitatores regiōis illiꝰ: excepti tñ fuerūt gabaonite: eo ꝙ p̄ncipes iſrl' icōſulto dño iurauerāt eos ñ occidere. ꝓpp h̄ mors eoꝝ corpal' fuit mutata i ciuilē p ſuitutē. vt h̄r Joſue. ix. ſiue eēnt bruta aīalia ⁊ iō ſaul q̄ i occiſiōe amalechitaꝝ ex cupiditate pepcit aialibꝰ pīguioribꝰ d̄ q̄ꝝ morte dñs ſnīauerat: ſicē ⁊ d̄ hoībꝰ fuit a dño reprobatꝰ. vt h̄r. i. Regū. xv. ſiue eēnt res iaiate: vtpote ciuitates ſic deſtructe. qꝛ nō debāt vlr̄ reedificari. vñ Joſue. vi. dr. Maledictꝰ vir q̄ ſuſcitauerit ⁊ edificauerit ciuitatē hiericho. Si āt tal' deſtructō erat iferēda ex ſnīa iudiciū locū dei tenētū. ꝓpt qd̄ dij appellāt Exo. xxij. c. Dijs ñ detrahes. tal' ſnīa erat exe cutōi dāda abſq3 redēptōe aliq̄. vꝫ qñ aliq̄s p eos erat morti adiudicatꝰ maxie ꝓpt homicidiū nō poterat p̄cio aliq̄ redimi vita eiꝰ. vñ Nu. xxxv. dr Nō accipietꝭ p̄ciū ab eo q̄ reꝰ ē ſanguinis ſtati et ipē morietꝭ. Alio mō talis deſtructō iferebat ꝓpt adipletōꝫ ꝓmiſſi deo fci. ſm ꝙ h̄r Nu. xxi. vbi dr. At iſrl' voto ſe dño obligāſ ait. Si tradideꝛ pplꝫ iſtū i māu mea delebo vrbes eiꝰ: ⁊ ibidē ſubdit vocatū ē nomē loci illiꝰ horma. qd̄ ſignificat deſtructū: et deſcēdit d̄ herem qd̄ ſignificat deſtructōꝫ. vñ vbi trāſlatio nr̄a hꝫ horma: ſcripta hebr̄. hꝫ herema. Noīa eī hebrea ſcpta lr̄is latinis minꝰ ꝓp̄e ſcribūt cōit ex p̄dictꭍ pꝫ ꝙ cū dr. e Oē qd̄ do. ꝯſe. nō redi. ſꝫ mor. mori. mors eī i diuerſis accipit equoce. qꝛ leuite ꝯſecrati diuio cultui dicebāt mortui: ſicē apd̄ nos religioſi mortui mūdo dicūt. agri ⁊ res inaīate ꝯſecrate morit' mortue dicebāt ſicē poſſeſſiōes eccie dicūt amortizate. ⁊ eodē mō dicēdū d̄ ſuis ⁊ ācill'. Aialia v̄o imolaticia moriebāt ꝓp̄e p imolatōꝫ. ſilr ⁊ hoīes ⁊ aīalia morti adiudicata p occiſionē. Ciuitates aūt deſtructe dicebāt eē ſilitudiarie mortue. qꝛ ñ erat reditꝰ ad eaꝝ reedificatōꝫ: ſicē i hoībꝰ ⁊ aīalibꝰ nō ē reditꝰ de morte ad vitā. Sciēdū ēt ꝙ ꝯſecratō p̄dictoꝝ aliq̄ñ cedebat i vtilitatē ſacerdotū. aliq̄ñ āt i neceſſaria ipiꝰ tēpli ſm ꝙ ꝯſecrās exp̄mebat i ꝯſecrādo. de ill' tñ q̄ poterāt venire i vſū ſacerdotū vt ſuꝰ ⁊ ācilla. f Oēs decie. h̄ ꝯñr agit d̄ decīs q̄ dicūt ſcificate dño, qꝛ erāt deputate ad ſuſtētatōꝫ leuitaꝝ. g Si q̄s āt vo. redi. deci. ſu. a. q̄n. ptē. cuiꝰ cā ſup̄dcā ē de redēptōe votoꝝ. h Que ſub pa. vir. trā. Modꝰ ē eīm paſtoꝝ cū v̄ga nūerare aīalia egrediētia de caulis ad paſtū. ⁊ ſilr cū reuertūt ad caulas. Cetā patet in lr̄a. Ulio recapitulat dicēs. Hec ſūt mādata ⁊c. et pꝫ. Finit.

Universidad de Salamanca. BGH

Poſtilla ſuper libro numerorũ incipit.

Locutuſq; eſt dñs. Ex p̃dictis in p̃cedẽtib⁹ libris pȝ ꝙ ſicut in libro Geñ. agit̃ de fidelis ppl'i electõe cui lex erat dãda: ſic in Exo. agit̃ de legis datõe ppl'o iã electo: et a ſeruitute egyptiaca liberato: verũtñ ꝗuis i Exo. ſit data lex ꝗtũ ad p̃cepta moralia: iudicialia: cerimonialia. h̃ tñ eſt breuiter et ſuccincte: et iõ in alijs libris ſubſequẽtib⁹ addite ſũt aliq̃ leges ad ordinatõem ppl'i dñi magis ſpecificãtes ⁊ ad tria p̃dicta reducũt̃. In leuitico v̓o ſunt addite leges vel p̃cepta q̃ ſpecificãt ordinatõem ppl'i reſpectu cult⁹ diuini. vt viſum eſt ibidẽ. Cõſequent̃ aũt in h̃ libro Nũerorũ addũt̃ illa q̃ ſpecificãt ordiatiõnẽ ppl'i reſpectu ꝯuictus mutui. iminebat aũt tunc ppl'o ꝑficiſci ad terrã ſibi ꝓmiſſaȝ. et iõ p̃ ponũtur illa q̃ ꝑtinẽt ad ordinatõȝ ppl'i ꝑficiſci debẽtis. ſecũdo q̃ ꝑtinent ad ordiatõȝ ip̃i⁹ actu ꝑficiſcẽtis. x. ca. tertio que ſpectãt ad ordinẽ ip̃i⁹ ad terminũ accedẽtis. xxxiij. ca. Circa p̃mũ ꝯſiderãduȝ ꝙ in ppl'o debenti ꝑficiſci neceſſario req̃ritur ꝙ aliq̃ ſint ſubditi ⁊ obedientes: et alij ſint regẽtes q̓ vbi nõ eſt gubernator ppl's corruet. ꝓuer. xi. Et iõ p̃ ponit̃ ordinatio ſubditoꝝ. ⁊ ſecũdo rectorũ. vij. ca. Circa p̃muȝ p̃ ponit̃ ordiatio ppl'i ſm legẽ cõeȝ. ſc̃do q̃tuȝ ad ſpãlẽ obligatõȝ. vi. cap. Circa p̃mũ adhuc p̃mittit̃ ordiatio ppl'i ſubditi ſecũdo remotio impedimẽti. v. ca. Circa p̃mum ꝯſiderãdũ ꝙ in populo ſubdito cõit̃ ſunt tres ſtatus vel ordĩes. ſ. agricole: milites et deo ſuiẽtes. Prim⁹ nõ hȝ hic locum q̓ ppl's tũc hẽbat panẽ de celo collatũ ſine labore. vt dictũ eſt Exo. xvi. et iõ p̃ agit̃ de ordiatõe bellantiũ. ſecundo de ordinatõe deo miſtrãtium iij. c. Circa p̃mũ adhuc p̃mittit̃ nũer⁹ bellatoruȝ ſecũdo eoꝝ ſitus circa tabernaculũ ca. ij. Circa p̃ dictã nũeratõeȝ p̃ ponit̃ p̃ceptũ dñi. ſc̃do executio mãdati. ibi. Hi nobiliſſimi p̃ncipes. Circa primũ d̓ ſic.

a Locutuſq; eſt dñs. Iſta dictio copulatiua ꝙ copulat hũc librũ ad p̃cedẽtẽ: et ẽ ſenſus: ſicut in p̃cedenti libro locut⁹ eſt dñs ad moyſen de ordiatõe ppl'i in cultu diuĩo: ſic in iſto de ꝯuictu ppl'i ordiato

b In deſerto ſynai. anteꝙ inde recederẽt verſus terrã ꝓmiſſiõis.

c In tabernaculo federis: q̓ ex q̃ fuit erectũ: ibi loq̃bat̃ dñs ad euȝ: tabernaculũ fuit erectũ mẽſe p̃: p̃ma die mẽſis ãni ſecũdi exit⁹ filioꝝ iſrael de egypto. dñs aũt iſta dixit moyſi p̃ mẽſeȝ p⁹ ſicut ſtatim ſubdit̃.

d Pria die mẽſis ſc̃di: et pȝ.

e Tollite ſũmaȝ. Dic̃ Ra ſa. ꝙ ſil'e eſt homini hñti peculiũ valde dilectũ ꝓpt̃ qd̓ nũerat ip̃m frequẽter ppl's iſrl' erat q̃ſi peculiũ dei: vt hr̃ Exo. xix. ca. et iõ nũc nũerat⁹ ſuit: et iõ nũc rus ei⁹ exp̃mit̃ in exitu de egypto. vt hr̃ Exo. xij. Itẽ numerat⁹ fuit poſt caſuȝ de adoratõe vituli, vt hr̃ Exo. xxx. et. xxxi. Hic v̓o ſimilit̃ p̃cipit̃ nũerari: et ꝙ hec nũeratio ſit alia ab illa pȝ. q̓ de argẽto illi⁹ nũeratõnis facte ſunt baſes tabernaculi. vt habet̃ Exo. xxx. c. et ideo illa nũeratio p̃ceſſit fabricatõȝ et erectõeȝ tabernaculi. iſta aũt q̃ h̃ p̃cipit̃ ſecuta eſt erectõȝ tabernaculi p̃ mẽſeȝ: vt iã dictũ eſt.

f Per cognationes. i. trib⁹. voluit em̃ dñs ꝙ nõ ſolũ ſciret̃ nũer⁹ multitudis in generali: ſȝ etiã cuiuſlibȝ trib⁹ p̃ ſe: et in ſpeciali.

g Et domos ſuas. q̓ in vna tribu erãt multe familie ſic̃ i tribu leui erãt Chaathite Merarite. Gerſonite. et faciebãt diuerſas domos

h Quicq̃d ẽ ſex⁹ maſcl'ini. ⁊ ſic mulieres excludebãtur ab iſta nũeratõe.

i A viceſimo ãno et ſupra quia iuniores nõ mittebant̃ ad prelium.

k Virorũ fortiũ ad excludẽdũ ſenes q̃ iã erãt emerite militie.

l Eruntq; vobiſcum p̃ncipes tribuũ. fuerũt ei adiũcti in h̃ negocio moyſi et aarõ. q̓ q̃libet coꝝ magis cognoſcebat illos de tribu ſua ꝙ̃ moyſes et aaron.

m Hi nobiliſſimi p̃n. h̃ ꝯñr põit̃ executio dicti mãdati p̃ ꝑſonas p̃dictas: et patȝ l̃ra vſq; ibi.

n Leuite aũt in tribu familiarũ ſuarũ nõ ſunt numerati cũ eis: cuius cauſa ſubdit̃ in principio ca. ij.

Incipit vaiedaber. id eſt liber Numeri. Capitulũ. i.

Locutuſq;[a] ẽ dñs ad moyſen in[b] deſerto ſynai i[c] tabernaculo federis pri[d]ma die mẽſis ſecũdi: anno altero egreſſionis coꝝ ex egypto dicẽs. Tollite[e] ſũmaȝ vniuerſe ꝯgregatõis filioꝝ iſrl' p̃[f] cognatõnes et[g] domos ſuas: ⁊ noia ſinguloꝝ: q̃cq̃d[h] ſex⁹ eſt maſculini a[i] viceſimo ãno et ſupra: omniũ virorũ[k] fortiũ ex iſrael: et nũerabitis eos p̃ turmas ſuas tu ⁊ aaron: eruntq;[l] vobiſcũ p̃ncipes tribuũ ac domoꝝ in cognatõib⁹ ſuis: quorũ iſta ſunt noia de tribu ruben: eliſur fili⁹ ſedeur De tribu ſymeon: ſalamihel fili⁹ ſuriſaddai. De tribu iuda: naaſon fili⁹ aminadab. De tribu iſachar: nathanael filius ſuar. De tribu zabulõ: eliab fili⁹ helon: Filioꝝ aũt ioſeph de tribu ephraym: eliſama fili⁹ ammiud: De tribu manaſſe: gamalihel filius phadaſſur. De tribu beniamin: abidã fili⁹ gedeonis. De tribu dan abiezer fili⁹ amiſaddai. De tribu aſer phegiel filius ochran. De tribu gad: eliaſaph fili⁹ duel. De tribu neptalim: achira filius enã. Hi[m] nobiliſſimi p̃ncipes mltitudis per trib⁹ ⁊ cognatõnes ſuas et capita exercit⁹ iſrl': quos tulerũt moyſes ⁊ aaron cũ oĩ vulgi multitudĩe: et ꝯgregauerũt p̃io die mẽſis ſecũdi: recẽſentes eos p̃ cognatões et domos ac familias ⁊ capita ⁊ noia ſingulorũ a viceſimo ãno et ſupra ſicut p̃ceperat dñs moyſi. Nũerati q; ſunt in deſerto ſynai de ruben primogenito iſraelis p̃ cognationes et familias ac domos ſuas et noia capitũ ſinguloꝝ: oẽ qd̓ ſexus eſt maſculini a viceſimo ãno et ſupra ꝓcedẽtiũ ad bellũ: quadraginta ſex milia quingẽti. De filijs ſymeon p̃ generatões ⁊ familias ac domos cognationũ ſuaꝝ: recenſiti ſunt p̃ noia ⁊ capita ſinguloꝝ: oĩne qd̓ ſex⁹ eſt maſculini a viceſimo anno et ſupra ꝓcedẽtiũ ad bellũ quinquaginta nouẽ milia treceti. De filijs gad p̃ generatões et familias ac domos cognationũ ſuaꝝ: recenſiti ſunt p̃ noia ſingulorũ a viginti ãnis et ſupra oẽs q̃ ad bella ꝓcederẽt: q̃draginta q̃nq; milia ſexcẽti q̃nquaginta. De filijs iuda p̃ generatões et familias ac domos cognationũ ſuarũ p̃ noia ſinguloruȝ a viceſimo ãno et ſupra oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere recẽſiti ſũt ſeptuaginta q̃ttuor milia ſexcenti. De filijs iſachar p̃ generatões et familias ac domos cognationum ſuarũ p̃ noia ſingulorũ a viceſimo ãno et ſupra oẽs q̃ ad bella ꝓcederẽt: recẽſiti ſũt q̃nq̃ginta quattuor milia q̃dringẽti. De filijs zabulõ per generatões et familias ac domos cognationũ ſuarũ: recẽſiti ſũt p̃ noia ſinguloꝝ a viceſimo ãno et ſupra: oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere: q̃nq̃ginta ſeptẽ milia q̃dringẽti. De filijs ioſeph filioꝝ ephraym p̃ generatões ⁊ familias ac domos cognationũ ſuarũ recẽſiti ſũt p̃ noia ſingulorũ a viceſimo anno

Ca. ij.

Locutuſq; eſt dñs. Deſcripto numero bellatoꝝ. h̃ ꝯñr deſcribit̃ eoꝝ diſpoſitio circa tabernaculũ: p̃mittit̃ tñ rõ quare leuite nõ ſunt nũerati. ſecũdo ſubdit̃ diſpoſitio ppl'i: ibi metabunt̃ aũt caſtra. Rõ p̃mi fuit inhibitio dei q̃ tãgit̃ cũ d̓.

b Tribũ leui noli nũerare. ſ. cũ alijs filijs iſrl': fuit tñ p̃ ſe nũerata vt habet̃ ca. ſe. ideo ſubditur.

et ſupra: oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere q̃draginta milia q̃ngenti. Porro filiorũ manaſſe p̃ generatões ⁊ familias ac domos cognationũ ſuaꝝ: recẽſiti ſunt p̃ noia ſingulorũ a viginti ãnis et ſupra oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere triginta duo milia ducenti. De filijs beniamin p̃ generationes et familias ac domos cognationũ ſuaꝝ: recẽſiti ſunt noib⁹ ſinguloꝝ a viceſimo ãno ⁊ ſupra oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere: triginta q̃nq; milia q̃dringẽti De filijs dan p̃ generatões et familias ac domos cognationũ ſuaꝝ recẽſiti ſũt noib⁹ ſingulorũ a viceſimo ãno ⁊ ſupra oĩes q̃ poterant ad bella ꝓcedere: ſexaginta duo milia ſeptingẽti. De filijs aſer p̃ generatões et familias ac domos cognationũ ſuaꝝ recẽſiti ſunt p̃ noia ſinguloꝝ a viceſimo ãno et ſupra oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere q̃draginta milia ⁊ mille q̃ngẽti. De filijs neptalim p̃ generatões ⁊ familias ac domos cognationũ ſuarũ: recẽſiti ſunt nominib⁹ ſingulorũ a viceſimo ãno ⁊ ſupra oẽs q̃ poterãt ad bella ꝓcedere: q̃nq̃ginta tria milia q̃dringenti Hi ſũt quos nũerauerũt moyſes et aaron ⁊ duodecim principes iſrael: ſingulos p̃ domos cognationũ ſuarũ. Fueruntq; oẽs filij iſrl' p̃ domos ⁊ familias ſuas a viceſimo ãno et ſupra q̃ poterãt ad bella ꝓcedere: ſexcẽta tria milia virorũ q̃ngẽti q̃nq̃ginta. Leuite[n] ãt in tribu familiarũ ſuarũ nõ ſunt nũerati cũ eis. Capitulũ. ij.

Locutuſq;[a] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Tribũ[b] leui noli nũerare neq;[c] pones ſũmã eorũ cũ filijs iſrl': ſȝ[d] ꝯſtitues eũ ſup̃ tabernaculũ teſtimonij ⁊ cũcta vaſa ei⁹ quicq̃d ad cerimonias ꝑtinet Ipſi portabũt tabernaculũ et oĩa vtẽſilia ei⁹: et erũt in miſterio ac p̃ gyrũ tabernaculi metabunt̃. Cũ ꝓficiſcendũ fuerit deponẽt leuite tabernaculũ: cũ caſtrametãda erigẽt Quiſq;[e] extemorũ acceſſerit[f] occidetur[g]. Metabunt̃[h] aũt caſtra filij iſrl' vnuſq̃ſq; p̃[i] turmas et[k] cuneos atq; exercitũ ſuũ. Porro[l] leuite p̃ gyrũ tabernaculi figẽt tẽtoria ne[m] fiat indignatio ſup̃ multitudinẽ filiorũ iſrl': ⁊ excubabũt in cuſtodijs tabernaculi teſtioni. Fecerũt ergo filij iſrael iuxta oĩa q̃ p̃ceperat dñs moyſi. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen et aaron dicẽs. Singuli[n] p̃ turmas ſigna atq; vexilla et domos cognationũ ſuarũ metabunt̃ filij iſrael p̃ gyrũ tabernaculi federis. Ad[o] oriẽtẽ iudas figet tẽtoria p̃ turmas exercit⁹ ſui: eritq; princeps filiorũ eius naaſon fili⁹ aminadab: et oĩs de ſtirpe ei⁹ ſumma pugnantiũ ſeptuaginta q̃tuor milia ſexcenti. Iuxta eũ caſtrametati ſunt de tribu iſachar: quorũ princeps fuit nathanael fili⁹ ſuar ⁊ oĩs nũerus pugnatorũ eius q̃nq̃ginta q̃tuor milia quadringenti. In tribu zabulon p̃nceps fuit heliab filĩ⁹ helom oĩſq; de ſtirpe ei⁹ exercitus pugnatorũ q̃nq̃ginta ſeptẽ milia q̃dringẽti. Vniuerſi q̃ i caſtris iude ãnumerati ſunt: fuerũt centũ octoginta ſex milia q̃dringẽti: et p̃ turmas ſuas p̃mi egredient̃. In caſtris filiorũ ruben ad meridianã plagã erit princeps eliſur filius ſedeur: et cũctus exercit⁹ pugnatorũ ei⁹ q̃ nũerati ſunt q̃draginta ſex milia q̃ngenti. Iuxta eũ caſtrametati ſunt de tribu ſymeon quoruȝ princeps fuit ſalamiel fili⁹ ſuriſaddai: et cũct⁹ exercit⁹ pugnatorum ei⁹: q̃ nũerati ſunt q̃nquaginta nouẽ milia trecẽti. In tribu gad princeps fuit eliaſaph fili⁹ duel: et cũctus exercit⁹ pugnatorũ ei⁹ q̃ numerati ſunt quadraginta q̃nq; milia ſexcẽti q̃nquaginta. Oẽs q̃ recẽſiti ſũt i caſtris rubẽ cẽtũ q̃nq̃ginta milia et mille q̃dringẽti q̃nq̃ginta. p̃ turmas ſuas in ſc̃do loco ꝓficiſcent̃. Leuabit̃ aũt tabernaculũ teſtimonij p̃ officia leuitaruȝ et turmas eorũ Quõ erigẽt̃ ita ⁊ deponet̃. Singuli p̃ loca et ordines ſuos ꝓficiſcent̃. Ad occidẽtale

c Neq; ponas ſũmã eoꝝ cũ filijs iſrl'. i. q̃n eos nũeraueris nõ aggregabis ſũmã eorũ cũ ſũma alioꝝ: ſȝ erit p̃ ſe diſtincta cuius rõ ſubditur cũ dicitur.

d Sȝ cõſtitues eos ſup̃ tabernaculũ teſtimonij ⁊c̃. q̓ erant deputati ad aliq̃d mai⁹. ſ. ad diuinũ cultuȝ: iõ nõ ſunt nũerati cũ bellatorib⁹: q̓ nõ tenebãt̃ ire ad p̃liũ ad h̃ vt bellarẽt. Attamen aliq̃ ſacerdotes tenebant̃ ire ad exhortandũ bellatores vt hr̃ Deu. xx. vbi dicit̃ ſic. Appropinquãte iã p̃lio ſtabit ſacerdos añ acieȝ: et ſic loq̃tur ad pp'lm ⁊c̃. non tñ erat illis illicitũ bellare maxie in caſu neceſſitat̃. vñ Ionathas ⁊ ſymõ frat̃ ei⁹ qui fuerũt ſũmi ſacerdotes: fuerũt ſtrenui p̃liatores ſiue bellatores. vt hr̃ li. Mach. officia aũt leuitaꝝ q̃bus debebãt eſſe itenti: et q̃ tangunt̃ h̃ in generali: plenn⁹ exp̃ment̃ ca. ſeq.

e Quiſq̃s extnoꝝ. i. alteri⁹ tribus

f Acceſſerit. volẽs exercer̃ officia leuitarum.

g Occidet̃. ſcȝ a dño tanꝙ̃ indebite vſurpãs officiũ ſibi interdictum. Aliã etiã cãȝ quare leuite nõ fuerẽt cũ alijs nũerati: inducit Ra. ſa. dicẽs ꝙ h̃ fuit: q̓ ſnia mortis erat p̃uiſa a deo ſup̃ oĩes bellatores q̃ fuerẽt h̃ nũerati. vt hr̃. i xxvi. ca. dñs autẽ nolebat ꝙ Leuite huic ſñie ſubiacerẽt eo ꝙ nõ peccauerũt in adoratõe vituli ſaltẽȝ p̃ maiori p̃te: vt dictũ fuit Exo. xxxij

h Metabuntur aũt. h̃ ꝯñr deſcribit̃ diſpoſitio caſtrorum circa tabernaculũ et p̃ in generali. ſecũdo in ſpãli ibi: Ad oriẽtẽ. Circa primũ d̓.

h Metabũtur aũt caſtra. i. diſponẽt tentoria.

i Per turmas. eſt auteȝ turma multitudo. xxx. bellatorũ. et d̓ a turbo bas q̓ diſpoſita ẽ ad turbãdũ aduerſarios: ſi tñ ſit eq̃tũ d̓ ꝓp̃e ala: ſi peditũ turma.

k Et cuneos. eſt aũt cune⁹ multitudo bellatoꝝ ſimul debite ꝯiũctoꝝ: et d̓ a coeo is. q̃ſi coeũtes in vnum. ſm aliq̃s aũt d̓ multitudo diſpoſita ad moduȝ cunei: q̃ eſt iſtr̃m ad ſcindẽdũ ligna: et ex h̃ hȝ nomẽ. q̓ ad modũ talis inſtrumẽti diſpoſita eſt talis mltitudo ad penetrãdũ et ſindendũ aciẽ aduerſarioꝝ.

l Porro le. p̃ gyrũ tab. fi. tẽ. Inter tabernaculuȝ et reliquũ ppl'ȝ p̃ modũ in. c. ſe. diſpoſituȝ.

m Ne fi. indi. ſup̃ mul. ſi aliqui de alijs vellent accedere nimis ꝓpe tabernaculũ. ſeq̃tur.

n Singuli p̃ turmas ſigna atq; vexilla. Signa ꝓp̃e ſunt in veſtib⁹ ⁊ ſcutis q̃bus bellatores mutuo ſe cognoſcũt: et ſuos ab aduerſarijs diſtiguũt vexilla eleuant̃ in haſtis vl' ꝑticis: vt ad eoꝝ aſpectũ bellatores dirigant̃ et vniant̃: q̃lia v̓o fuerint iſta vexilla in textu nõ hr̃ Sȝ dicũt aliq̃ hebrei ꝙ vexillũ cuiuſlibet tribus erat ſil'e in colore lapidi poſito in rõnali in q̃ erat ſculptũ nomẽ ſui patriarche: ita ꝙ vexillũ tribus Rubẽ erat rubei coloris ſicut et lapis ſardi⁹ in q̃ erat ſculptũ nomẽ ip̃i⁹ ruben: et ſic de alijs.

o Ad oriẽtẽ. Hic deſcribit̃ diſpoſitio caſtroruȝ circa tabernaculũ i ſpãli in q̃tuor p̃tes orbis: ⁊ in q̃libet p̃te erãt tres trib⁹ vna p̃ncipalis: ⁊ alie due ſibi adiũcte. Ad oriẽteȝ v̓o erat trib⁹ iuda p̃ncipalis: et trib⁹ iſachar et zabulõ ſibi adiũcte. Ad meridiẽ trib⁹ Ruben p̃ncipalis: tribus ſymeon et gad ſibi adiũcte. Ad occidentẽ trib⁹ Ephraym p̃ncipalis: trib⁹ manaſſes ⁊ beniamin ſibi ad

Universidad de Salamanca. BGH

iūcte. Ad aq̄lonē vero trib⁹ Dan p̄ncipalis: trib⁹ aſer ꝛ neptalim ſibi ad iūcte: ꝛ ſic erāt diſpoſite in ſitu caſtroꝝ: ita ꝛ in motu ſuo mō, q2 tribus iuda cū ſibi adiūctꝭ primo mouebat caſtra. trib⁹ rubē cū ſuis ſecūdo. trib⁹ Ephraym cū ſuis tertio. trib⁹ dan cū ſuis vltimo. ꝛ ſm h̄ pōt diuidi in q̄ttuor ptes ꝛ patēt. In q̄libet aūt tribu h̄ noīaꝭ p̄nceps et nūer⁹ bellatorū ſuoꝝ. et poſtea nūer⁹ ſimul aggregat⁹ ď trib⁹ tribub⁹ ad vnā plagaꝫ ordinatis. et ſm h̄ patet lr̄a vſq3 ad finē capituli vbi dr̄. p Et pfecti ſunt. nō tūc ſ3 poſtea. xx. die mēſis ſcdi. vt h̄r. j. c. x. S3 h̄ dr̄ mod⁹ illi⁹ pfectōis. et ſic p3 expoſitō lr̄alis hui⁹ capi. Moralr̄ tabernaculū dn̄i ē aīa iuſti. ſm illud Eccleſia. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernac'lo meo. H3 aūt iſtud tabernaculū aſpectū ad orīētem: p quē intelligiꝭ expiatio ſordis in ortu lucis grē. ad meridiē p quē intelligiꝭ inflāmatio cordis: q2 inde puenit virt⁹ coloris: ad occidētē p quē intelligiꝭ meditatio morꝭ in q̄ occidit lux vite p̄ntis. ad aq̄lonē p queꝫ intelligiꝭ colluctatio forꝭ ɔtra īſultū demōis. ſm qđ diciꝭ Hiere. i. Ad aq̄lonē pā̄deꝭ oē malū. Igiꝭ ad oriētē ſūt iudas iſacbar ꝛ zabulon. p iudā q̄ īterp̄taꝭ ɔfitēs intelligiꝭ cōfeſſiōis v̄itas. p iſacbar q̄ īterp̄taꝭ memorās domīnū orōnis aſſiduitas. p zabulon q̄ īterp̄taꝭ pulcritudīs h̄itaculū: ɔuerſatōnis puritas. Per h̄ eīn tria ſordes cordiū expiāꝭ. ad meridiē aūt ſūt ruben: ſymeō et gad. per ruben v̄o q̄ interp̄taꝭ viſionis fili⁹ intelligiꝭ ſplēdor v̄itatis ītellectū pficiēs: p ſymeon q̄ īterp̄taꝭ diēs amor charitatis bonis cōtiens: p gad q̄ interp̄taꝭ felicitas dulcor ſuauitaꝫ reficiēs. Hec eīn tria inflāmationeꝫ cordis ɔcomitanꝭ. Ad occidētē v̄o ſunt Ephraym Manaſſes ꝛ Beniamin. p ephraym q̄ īterp̄taꝭ creſcēs: intelligiꝭ pfect⁹ ſpūaliū ad quē mouet vite breuitas. p manaſſen q̄ interp̄taꝭ obliuio: ɔtēptus tēporaliū ad quē mouet coꝝ defectibilitas. p Beniamin q̄ interp̄taꝭ fili⁹ dextre appetit⁹ celeſtiū ad quē mouet eoꝝ eternitas. Hec aūt tria meditatōni mortis aſſociānꝭ. Ad aq̄lonē v̄o ſunt Dan Neptalim Aſer. p dan q̄ īterp̄taꝭ iudiciū intelligiꝭ timor iudicij. p neptalim q̄ īterp̄taꝭ multiplicatio: pudor opprobrij: ſi q̄s īplicetꝭ vilitati pctī. p aſer q̄ īterp̄taꝭ beatitudo amor premij: et hec tria faciūt ɔ īſultū demonū fortiꝭ colluctari: de q̄ colluctatōe dicit ap̄ls ad Ephe. vi. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē et ſanguinē: ſ3 aduerſus p̄ncipes ꝛ ptātes: aduerſus mūdi rectores tenebrarū harū cōtra ſpūalia neq̄tie. de q̄bus ɔcedat nos triūphare leo de tribu iuda q̄ eſt victor ꝛ bn̄dict⁹ deus in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Itē nūeri ſcđo ca. vbi dr̄ in poſtil. Aliā eciā cām q̄re leuite nō fuerint cū alijs nūerati inducit Ra. Sal. Additio. i.

Cauſa quā inducit ra. Sa. nō vidr̄ valere. ſn̄ia eīn lata īfra. xiiij. ca. cōtra murmurātes tpe exploratoꝝ fuit p̄ciſe ɔtra illos q̄ fuerūt nūerati a. xx. ānis et vltra. In q̄ manifeſte excludebanꝭ leuite q̄ a. xxx. āno fuerūt ꝛ vltra nūerati. vt in. iiij. ca. et iō ſtandū eſt rōni poſtillatoris.

In e. c. ij. vbi dr̄ in poſtil. Singl'i p turmas ſigna ꝛ vexilla. Additio. ij

Sciendū ſm antiq̄s expoſitores hebreorū ſigna vexilloꝝ ſc3 q̄ttuor tribuū q̄ p̄ſidebāt q̄ttuor ptib⁹ ſunt h̄. In vexillo ruben erat figura hoīs. fuit eīn vocat⁹ a p̄re ſuo p̄mogenit⁹. vnde Gen. xlix. Ruben p̄genit⁹ me⁹. In vexillo iude erat figura leonis cui aſſimilauit eū p̄r ſu⁹ dicēs. Catulus leonis iuda. In vexillo ephraym erat figura thauri. cui aſſimilauit eū moyſes Deu. penulti. q̄ſi p̄geniti thauri pulcritudo ei⁹. In vexillo aūt Dan erat figura aquile eo q᷑ aſſimilauerat eū pat ſu⁹ iacob colubro qđ nō eſt aīal pulcrū vt pōnereꝭ in vexillo. Moyſes autē aſſimilauit eū catulo leonis vbi. ſ. qđ ſignum ptinebat ad iudā: vt dictū eſt. et ideo dicūt q᷑ fuit ſibi data aq̄la in ſignum ɔformiter ad q̄rtū aīal de q̄ Ezech. i. vt in iſtis vexillis figurarenꝭ iſta q̄ttuor aīalia Ezechi. i. quoꝝ medio reſidebat deus. ſ. in tabernaculo.

Capitulū. iij.

Hee ſunt generatōes. Hic ɔn̄r deſcribiꝭ ordinatio leuitarū deo miniſtrāntium: et p̄ tēpe ſtat⁹. ſecūdo tēpe mor⁹. iiij. ca. Circa p̄mū Leuite p̄ ſepāꝭ. ſecūdo numeranꝭ. ibi. Locutuſq3 eſt dn̄s. tertio cōmutanꝭ. ibi. Et ait dn̄s. Circa p̄mū p̄ pōiꝭ ratio ſepatōis ſacerdotū. ſecūdo leuitarū. ibi. Applica tribū leui. tertio vtroꝝ q3 ſimul. ibi. Locutuſq3 ē dn̄s. rō aūt ſepatōis ſacerdotuꝫ fuit: vt diligēt⁹ et liberi⁹ vacarēt ſacrificijs offerēdis. Dr̄ igitur.

plagā erūt caſtra filioꝝ ephraym: quoꝝ p̄īceps fuit eliſama fili⁹ ammiud. Cūct⁹ exercit⁹ pugnatorū ei⁹ q nūerati ſunt q̄draginta milia qngēti. Et cū eis trib⁹ filioꝝ manaſſe: quoꝝ p̄īceps fuit gamaliel fili⁹ phadaſſur: cūctuſq3 exercituſ pugnatoꝝ ei⁹ q nūerati ſunt triginta duo milia ducēti. In tribu filiorū beniamin p̄īceps fuit abidā filius gedeōis: ꝛ cūct⁹ exercit⁹ pugnatoꝝ ei⁹ q recēſiti ſūt: triginta qnq3 milia q̄dringēti. Oēs q numerati ſunt in caſtris ephraym cētū octo milia centū p turmas ſuas tercii pficiſcenꝭ. Ad aq̄lonis ptem caſtrametati ſunt filii dan quoꝝ p̄īceps fuit abiezer fili⁹ amiſaddai: cūctus exercit⁹ pugnatoꝝ ei⁹ q numerati ſunt: ſexaginta duo milia ſeptingēti. Iuxta cū fixere tētoria de tribu aſer: quoꝝ p̄īceps fuit phagiel fili⁹ ochran. Cūct⁹ exercit⁹ pugnatorū ei⁹ q numerati ſunt: q̄draginta milia ꝛ mille qngenti. De tribu filiorū neptalim p̄īceps fuit Ahira fili⁹ enan. Cūct⁹ exercitus pugnatorū ei⁹ qnquaginta tria milia q̄dringenti. Oēs q nūerati ſūt in caſtris dan fuerūt cētū qnquaginta ſeptē milia ſexcēti nouiſſimi pficiſcenꝭ. Hic nūer⁹ filiorū iſrael p domos cognationū ſuaruꝫ et turmas diuiſi exercit⁹ ſexcenta tria milia qngēti qnq̄ginta. Leuite autē nō ſunt numerati īter filios iſrael Sic eīn p̄cepat dn̄s moyſi. Feceruntq3 filii iſrl' iuxta oīa que p̄cepat dn̄s Caſtrametati ſunt p turmas ſuas: ꝛ pfecti per familias ac domos patrū ſuoꝝ.

Cap. iij.

b Hee[a] ſunt generatōes aarō[b] ꝛ moyſi in die qua locut⁹ ē dn̄s ad moyſen in monte ſynai: et hec noīa filiorū aaron. Primogenitus ei⁹ nadab: deinde abiu: ꝛ eleazar: et ithamar. Hec[c] noīa filiorū aaron ſacerdotū q uncti ſunt: et quorum replete ꝛ conſecrate manus: vt[d] ſacerdotio fungerēꝭ. Mortui[e] ſūt nadab et abiu cū offerrēt ignē alienū in ɔſpectu dn̄i in deſerto ſynai abſq3 liberis: functiq3 ſunt ſacerdotio eleazar et ithamar coraꝫ aarō patre ſuo. Locutuſq3[f] eſt dominꝰ ad moyſen dicēs. Applica[g] tribū leui: et[h] fac ſtare in cōſpectu aaron ſacerdotis vt[i] miſtrēt ei: et[k] excubēt et[l] obſeruent quicqd[m] ad cultū ptinet multitudinis corā ta-

a Hee ſūt generatōes. ſ. ab alijs ſegregate. b Aaron ꝛ moyſi. Cū filioꝝ moyſi nō recordeꭍ h̄: nec fuerūt ſacerdotes q̄re diciꝭ hic. Hee ſunt generatōes aaron ꝛ moyſi. Ad qđ rn̄det ra. ſa. dicēs q᷑ moyſes docuit aaron et filios ei⁹ legē: et ſic reputaꭍ p̄r coꝝ: q2 q̄ inſtruit aliquē in lege reuerēd⁹ eſt ac ſi eū genuiſſet. c Hec ſunt noīa ꝛc̄. de iſta vnctōe et repletōe et conſecratōne manuū dictū fuit Exo. xxix. d Ut ſacerdotio fungerenꝭ. Ad h̄ eīn fuerūt ab alijs ſegregati p vnctionē et ɔſecratōꝫ vt ſacerdotale officiū debite exequerenꝭ: aliter coꝝ miſteriū nō eſſet deo gratū ſ3 magis pollutū. vt dictū fuit Exo. xxix. e Mortui ſunt nadab et abiu. vt habitū eſt Leui. x. ca. ſ3 hic replicaꝭ: vt oſ̄daꝭ cauſa q̄re hic nō deſcribitur aliqua generatio ex eis deſcendens.

f Locutuſq3 eſt dn̄s. Hic ɔn̄r exp̄miꝭ rō ſepatōis leuitarū. ſ. vt diligent' et libere miniſtrēt in officijs corā ſacerdotibus. et hoc ē qđ diciꝭ. g Applica tribū leui. i. ſepa ab alijs in miſterio tabernaculi. h Et fac ſtare ꝛc̄. vt ſint ſepati ad miniſteria ſua. i Ut miſtrent hūiliter. k Et excubēt. vigilāter. l Et obſeruēt. diligēter. m Quicq̄d ad cultū ptinet m'titudinis. q̄a p tota multitudine ppl'i: q̄ teneꭍ deū colere: deputati ſunt ſpāliter

ad cultū dei. n Dabiſq3 dono. i. gratis ipſi aaron o Quib⁹ traditi ſunt a filijs iſrl', et iō ab eis recipiēt decimas tā q̄ mercedē ſui laboris: nō ab aaron et filijs ei⁹ p Aaron aūt et filios ei⁹ ɔſtitues ſup cultū ſacerdotij q̄ cōſiſtit in ſacrificiorūꝫ oblatōe et thurificatōe: et ceteris ad officiū ſacerdotale ptinētib⁹.

q Exter⁹ q̄ ad miſtrandū acceſſerit morieꝭ. h̄ accipiꭍ exteri⁹ q̄cūq᷑ nō eſt de tribu leuitica: ſi ſe ingerat miſterio leuitarūꝫ: et omnis qui non eſt de filijs Aaron ſi ſe ingerat officiō ſacerdotū: ſicut dr̄. j. xvi. capi. de ipō chore q̄ fuit leuita: non tn̄ de filijs Aarō q̄ mortuus eſt: eo q᷑ voluit ſibi arripere officiū ſacerdotis.

r Locutuſq3 eſt. Hic ɔſeq̄nter ponitꭍ rō ſepatōis leuitaꝝ ꝛ ſacerdotū ſimul. erāt eīn vtriq3 de tribu leui: ꝛ ſic dicitur.

s Ego tuli leuitas. i. accepi mibi cui⁹ rō ſubdiꝭ cuꝫ diciꭍ.

t Pro oī p̄ge. q2 oēs p̄mogeniti filioꝝ iſrl' fuerīt deo oblati: ex q̄ pcuſſit p̄genitos egyptiorū. et loco illorū voluit deputari ſibi oēs maſculos de tribu leui. ad h̄ eīn fuerūt magis apti q3 de alia tribu. q2 nō fuerunt ſic polluti in pctō vituli vt p̄dictū ē. Añ eīn legē datā ad p̄genitos ptinebat offerre ſacrificia. ſed q2 p̄geniti aliarū tribuū polluti fuerūt in pctō vituli: et īcepti reddi ti ad p̄dictū officiū leuite ſucceſſerūt loco eorū.

bernaculo teſtimonij: ꝛ cuſtodiāt uaſa tabernaculi: ſeruiētes in miniſterio ei⁹. Dabiſq3[n] dono leuitas aaron et filiis ei⁹ qbus[o] traditi ſūt a filijs iſrl'. Aaron[p] aūt et filios ei⁹ cōſtitues ſup cultum ſacerdotii. Exter⁹[q] qui ad miniſtrādū acceſſerit morieꭍ. Locutuſq3[r] ē dominꝰ ad moyſen dicēs. Ego[s] tuli leuitas a filiis iſrl', p[t] oī p̄mogenito q aperit uuluā i filiis iſrl': eruntq3 leuite mei Meū eſt eīn oē p̄mogenitū: ex quo pcuſſi p̄mogenitos in terra egypti. ſctificaui mihi qcqd primo naſciꭍ in iſrael. Ab hoīe uſq3 ad pec⁹ mei ſūt. Ego dn̄s. Locutuſq3[u] ē dn̄s ad moyſen i deſerto ſynai dicēs Nūera[x] filios leui p domos patrū ſuorum ꝛ familias: oēm[y] maſculū ab[z] uno menſe ꝛ ſupra. Nūerauit[a] moyſes ut p̄cepeꭍat dn̄s: et inuēti ſunt filii leui per noīa ſua gerſon ꝛ caath ꝛ merari. Filii gerſon lobni et ſemei. Filii caath amrā et ieſſaar: ebron ꝛ oziel. Filii merari: mooli ꝛ muſi De gerſon fuere familie due: lebnitica ꝛ ſemeitica: q̄rū nūerat⁹ eſt populꝰ ſex⁹ maſculini ab uno menſe et ſupra: ſeptē milia qngenti. Hi poſt tabernaculuꝫ metabunꭍ ad occidētē ſub p̄ncipe eliaſaph filio lael: et[b] habebūt excubias in tabernaculo federis ipm[c] tabernaculū et[d] opimētū ei⁹: tentorīū qđ trahiꭍ añ fores tecti federis et cortinas atrii: tētoriū[e] quoq3 qđ appēditur in introitu atrii tabernaculi: et qcqd ad rituꝫ altaris ptinet: funes[f] tabernaculi et oīa utēſilia ei⁹ Cognatio[g] caath hēbit populos amramites et ieſſaaritas et ebronitas et ozielitas. Hee ſūt familie caathitarū: recēſite p noīa ſua oēs generis maſculini ab uno mēſe et ſupra octo milia ſexcēti Habebūt excubias ſctūarii et caſtrametabūꭍ ad meridianā plagā. Princepſq3 eorū erit eliſaphā filius oziel: et cuſtodiēt archā: mēſamq3 et cādelabrū: altaria et uaſa ſanctuarii i quibus miſtraꭍ ꝛ[h] uelū: cūctamq3 huiuſcemōi ſuppellectilē. Princeps[i] aūt p̄ncipū leuitarū eleazar filius aaron ſacerdotis erit ſup excubitores cuſtodie ſctūarii. At[k] vero de merari erūt ppli moolite ꝛ muſite recēſiti p nomina ſua: oēs generis maſculini ab vno menſe et ſupra ſex milia ducēti. Princeps eoruꝫ ſuriel filius abiaiel: in plaga ſeptētrionali caſtrametabunꭍ. Erunt ſub cuſtodia eoꝝ tabule tabernaculi ꝛ uectes ꝛ colūne ac baſes earū: ꝛ oīa q̄ ad cultū huiuſcemōi ptinēt colūneq3 atrii p circuitū cū baſib⁹ ſuis: et[l] paxilli cū funibus. Caſtrametabuꭍ[m] añ tabernaculū federis id eſt ad orīētalē plagā: moyſes ꝛ aaron cū filiis ſuis hn̄tes[n] cuſtodiam ſāctuarii in medio filioꝝ iſrael. Quiſqs[o] alien⁹ acceſſerit morieꭍ

v Locutuſq3 eſt dn̄s. Deſcripta leuitarū ſeparatōe. h̄ ɔn̄r agiꭍ de eoꝝ nūeratōe. Circa qđ p̄mittiꭍ p̄ceptum dn̄i cū dr̄ x Nūera filios leui p ꝛc̄. In tribu eīn leui erāt tres domus. ſ. Gerſon Chaath et Merari. et q̄libet dom⁹ hēbat plures familias. In domo eīn gerſon erāt familie lebni et ſemei: ꝛ eodē mō dicēdū eſt de alijs. y Omnē maſculū. ad excludendū feminas. z Ab vno mēſe et. ſ. q2 iſta nūeratio fiebat ad cōmutandū filios leui p p̄mogenitis aliarū tribuū: vt habeꭍ infra iſto capl'o: p̄geniti aūt debebāt offerri dn̄o talis etatis. Cōſeq̄nt' pōiꭍ executio dicti mādati: cū diciꭍ. a Nūerauit Moyſes ꝛc̄ ſc3 p tres domos p̄dictas et familias earū: et in q̄libet domo deſcribunꭍ q̄ttuor: nūerus hoīm: loc⁹ eis aſſignat⁹ circa tabernaculū. p̄nceps eoꝝ: et officiū vt p3 lr̄am diſcurrēdo. Incipiꭍ auteꝫ a domo Gerſon: cū diciꭍ. De gerſon ꝛc̄. et patet lr̄a vſq3 ibi

b Et habebūt excubias. i. diligētes cuſtodias. c Ipm tabernaculū. i. cortinas de diuerſis colorib⁹ q̄ erāt imediate ſup tabulas. d Et opimentū ei⁹. qđ erat triplex. ſ. de ſagis: de pellib⁹ arietū rubricatis et de hyacinthinis. e Tentoriū quoq3 quod appendiꭍ in introitu atrij tabernaculi et quicq̄d ad ritū ptinet. In hebreo habeꭍ ſic. Veluꝫ oſtij atrij quod eſt ſuper tabernaculū et altare per circuitum: et hec vidr̄ lr̄a verior. illa eīn que pertinebant ad altare cū ipſo altari erant ſub cuſtodia et cura chaathitaruꝫ. vt habeꭍ infra iſto ca. et ſequēti: ſed velū pendens in oſtio atrij erat ſub cura gerſonitarum. Et qđ diciꭍ i hebreo. q᷑ erat ſuper tabernaculū ꝛ altare p circuitū. hoc eſt q2 phibebat impetū venti a tabernaculo et altari quod erat infra atriū: vt expōit ra. Sa. et hoc patet per hoc qđ habeꭍ capitulo ſequēti. vbi hoc repetiꭍ: q2 ibi poniꭍ añ tabernaculum.

f Funes tabernaculi et oīa vtēſilia ei⁹. Inꭍ vtēſilia tabernaculi erat cādelabrū et mēſa ppoſitōis et vaſa eoꝝ de q̄b⁹ nō pōt dici q᷑ eſſent ſub cura gerſonitarū. vñ i hebreo habeꭍ. Fūes tabernaculi ad omne miniſteriū eius. ad Gerſonitas eīn pertinebat portare et ſeruare mollia inter que ſunt funes.

g Cognatio caath. hic conſequenter pſequitur de ſecūda domo. et patet lr̄a ex predictis vſq3 ibi h Et velū quod diuidebat ſanctū et ſanctūſanctoꝝ. q2 illa q̄ erāt intra tabernaculū pertinebāt ad chaathitas inter que eſt illud velum. licet eſſet de mollibus.

i Princeps aūt principū leuitarū eleazar. quia ei reddebant rōnem nō ſolū chaathite: ſ3 etiam illi qui erant p̄ncipes in alijs duabus domibus k At vero de merari. h̄ pſeq̄tur de tertia domo. et patet lr̄a vſq3 ibi. l Et paxilli cū funib⁹ Iſtud videꭍ cōtrariari p̄dictis. ſc3 q᷑ funes ptinebāt ad gerſonitas. Dicēdū q᷑ aliq̄ funes erāt inherētes mobiliter duris. et iſti ptinebāt ad meraritas. q2 ad ipſos ptinebāt dura que erāt extra tabernaculum ſicut ad chaathitas ptinebāt dura que erāt intra tabernaculū cū altari holocauſtorū. qđ erat extra: et hoc eſt qđ dicit Ra. ſa. ſc3 q᷑ aliq̄ funes inherebāt colūnis quibus appendebanꭍ cortine. et illi ptinebāt ad meraritas: aliq̄ inherebant cortinis quibus imitrebantur paxilli in terra fixi: vt cortie nō moueren a vento inferius. et illi pertinebant ad gerſonitas.

m Caſtrametabunꭍ. Hic agiꭍ vltimo de ſitu moyſi et aaron qui erāt ad orientalē partē cū filijs ſuis: et in hoc erāt diuiſi ab alijs chaathitis qui erāt ad meridiē: cuius cā ſubdiꭍ cum dicitur. n Habentes cuſtodiā ſanctuarij: cui⁹ introitus erat in pte oriētali. o Quiſq̄s alienus acceſſerit. ſ. ſine licētia. Cōſequenꭍ ponit nūerū oīm leuitarū lit' dicēs. Oēs

Universidad de Salamanca. BGH

leuite ⁊c̄. ſeq̄tur. p Fuerūt .xxij. milia. ſi aūt ↄſiderenť nūeri p̄tiales leuitarū p̄dicti faciūt .xxij. milia et trecētos. Ad qḋ dicēdū ꝙ illi trecenti q̄ h̄ tacenť q̄ fuerūt p̄geniti. ⁊ iō nō debebāt h̄ nūero īcludi. q᷑ iſta nūeratio vltra erat illoꝝ q̄ poterāt accipi ꝓ p̄genitis aliarū tribuū. qḋ .i. ō poterat fieri de p̄genitis leuitaꝝ. q᷑ ex ſeipis erāt obligati rōne p̄mogeniture.

q Et ait dñs. h̄ ↄ̄n agitur de cōmutatōe leuitarū ꝓ p̄genitis aliaꝝ tribuū. quoꝝ p̄mittiť numeratio: cū dr̄. Nūera p̄genitos ⁊c̄. et ſubdiť cōmutatio: cum dr̄

r Tolleſq; leuitas mihi id eſt ad obſequꝫ meuꝫ.

s Et pecora eoꝝ ⁊c̄. dicit aūt Ra. ſa. ꝙ pecora mūda aliarū tribuū non intelliguntur hic cōputata. q᷑ imolāda erant dn̄o. ſꝫ imunda q̄ redimebanť pecunia. vt habetur .j. xviij. excepto aſino qui cōmutabať oue. vt ibidē diciť. cetera patēt ex dictis vſq; ibi.

t In p̄cio aūt ducētoꝝ ſeptuagintatriū. ſ. p̄genitoꝝ aliarū tribuuꝫ.

v Accipies .v. ſyclos. a q̄libet. q᷑ nō poterant redimi p̄ p̄ſonas leuitaruꝫ iō redimūť p̄cio. de q̄ꝫtitate aūt ſicli dictū ē Exo. xxx.

x Mille tricētorū .lxv. ſicloꝝ: tm̄ eñ aſcēdit ſūma ſi ꝓ q̄libet hoc mō redēptoꝝ accipianť q̄nq; ſicli. vt pꝫ ſi q̄s velit nūerare. Ad euidētiā maiorē p̄dictoꝝ h̄ deſcripta eſt figura ſituatōnis caſtroꝝ circa tabernaculū. Notādū ꝙ vegeti⁹ libro de re militari dic̄ ꝙ opti⁹ ſit⁹ caſtroꝝ ē ī figura q̄drata. ⁊ iō ſic dn̄t ſituari niſi diſpō loci ipediat. ꝓpter quod caſtra iſrael hic poſui in figura quadrata.

Oēs leuite q̄s nūerauerūt moyſes et aaron: iuxta p̄ceptū dn̄i per familias ſuas in genere maſculioa mēſe vno et ſupra. Fuerūt[p] viginti duo milia. Et[q] ait dñs ad moyſen. Nūera priogenitos ſex⁹ maſculini de filiis iſrl' ab vno mēſe et ſupra: et hēbis ſūmā eoꝝ. Tolleſq;[r] leuitas mihi ꝓ oi priogenito filioꝝ iſrael. Ego ſū dñs. Et[s] pecora eoꝝ ꝓ uniuerſis p̄mogenitis pecoꝝ filioꝝ iſrael. Recēſuit moyſes ſicut p̄cepat dñs priogenitos filioꝝ iſrael: et fuerūt maſculi per noīa ſua a mēſe uno et ſupra: uiginti duo milia ducēti ſeptuagitatres. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen dicēs. Tolle leuitas ꝓ priogenitis filioꝝ iſrael: et pecora leuitaruꝫ ꝓ pecorib⁹ eoꝝ: eruntq; leuite mei. Ego ſum dñs. In[t] p̄cio aūt ducētoꝝ ſeptuagitatriū q exceduūt numerū leuitaꝝ de priogenitis filioꝝ iſrl' accipies[v] q̄nq; ſiclos p̄ ſingula capita: ad mēſurā ſctūarii. Sicl⁹ hꝫ viginti obolos. Dabiſq; pecuniā aarō et filiis ei⁹ p̄ciū eoꝝ qui ſupra ſunt. Tulit igiť moyſes pecuniā eoꝝ q fuerāt āpli⁹ et q̄s redemerat a leuitis ꝓ priogenitis filioꝝ iſrl'. mille[x] tricētoꝝ ſexagita q̄nq; ſicloꝝ iuxta pōd⁹ ſctūarii: ⁊ dedit eā aarō et filiis ei⁹ iuxta verbuꝫ qḋ p̄cepat ſibi dñs.

Ca. iiij.

l Locutuſq;[a] eſt dñs ad moyſen ⁊ aaron dicēs. Tolle[b] ſūmā filioꝝ caath de medio leuitarū per domos ⁊ familias ſuas a tricēſimo[c] āno ⁊ ſupra vſq; ad q̄nq̄geſimū ānū oīm q īgrediūtur vt ſtent ⁊ miſtrent in tabernaculo federis. Hic[d] ē cult⁹ filioꝝ caath. Tabernaculū federis ⁊[e] ſctm̄ ſanctoꝝ ingredienť[f] aarō et filii ei⁹ q̄n mouēda ſūt caſtra: et deponēt veluꝫ qḋ pēdet añ fores: inuoluentq; eo archā teſtimonii et opient rurſuꝫ velamie hyacinthinaꝝ pelliū: extendētq; deſup palliū totū hyacinthinū: et[g] inducēt vectes. Mēſaꝫ q̄ꝫ ꝓpoſitōis iuolueñt hyacinthino pallio: et ponēt cū eo thuribula et mortariola: cyathos ⁊ crateras ad liba fundēda. Panes[h] ſemp in ea erūt. Extēdētq; deſup palliū coccineū qḋ rurſuꝫ opient velamento hyacinthinarū pelliū: et inducent vectes. Sumēt ⁊ palliū hyacithinū q̄ opiēt cādelabrū cū lucernis et forpicib⁹ ſuis et emūctoriis ⁊ cūctis vaſis olei q̄ ad cōcinādas lucernas neceſſaria ſunt: et ſup oia ponēt opimentū hyacinthinaruꝫ pelliū et inducēt vectes. Necnon ⁊ altare aureū inuoluēt hyacinthino veſtimēto: ⁊ extēdent deſuper opimentū hyacinthinaꝝ pelliū inducētq;[i] vectes. Oia vaſa q̄bus miſtrať in ſcūario iuoluēt hyacinthyno pallio et extēdent deſuper opimentū hyacinthinaꝝ pelliū: inducētq; vectes. Sꝫ[k] et altare mūdabūt[l] cinere: et[m] inuoluēt illḋ purpureo veſtimēto: ponētq;[n] cuꝫ eo cūa vaſa q̄b⁹ in miſterio ei⁹ vtunť id eſt igniū receptacula fuſcinulas ac tridētes vncinos et batilla. Cū cta vaſa altaris opient ſimul velamie hyacinthinarū pelliū: et inducēt vectes. Cūq;[o] inuoluerint aarō ⁊ filii ei⁹ ſcūariū et oia vaſa ei⁹ ī cōmotōe caſtroꝝ: tūc intrabūt filii caath ut portēt inuoluta: et nō tāgēt vaſa ſctūarii ne moriant. Iſta ſunt onera filioꝝ caath ī tabernaculo federis ſup[p] q̄s erit eleazar filius aarō ſacerdotis: ad[q] cui⁹ p̄tinet curā oleū ad cōcinādas lucernas: et[r] cōpoſitōis incēſuꝫ et[s] ſacrificiū qḋ ſemp offerť et oleū unctōis: ⁊ q̄c q̄d ad cultū tabernaculi pertinet: oīmq; vaſoꝝ q̄ in ſctūario ſūt. Locutus eſt dñs ad moyſen et aaron dicēs. Nolite p̄dere p̄plm caath de medio leuitarū: ſꝫ hoc facite eis ut viuāt ⁊ nō moriant ſi tetigerint ſctā ſctōruꝫ. Aaron ⁊ filii ei⁹ intrabūt: ipiq; diſponēt op̄a ſingloꝝ et diuidēt q̄d portare quis debeat. Alii[t] nulla curioſitate videāt que ſunt in ſctūario priuſq; inuoluanť alioq̄n[v] morienť. Locutuſq;[x] eſt dñs ad moyſen dicēs. Tolle ſūmā etiā filioꝝ gerſon p̄ domos ac familias ⁊ cognatōes ſuas a triginta ānis et ſupra uſq; ad ānos q̄nq̄ginta. Nūera oēs q ingrediūtur ⁊ miſtrāt in tabernaculo federis. Hoc eſt officiū familie gerſonitarū: ut[y] portēt cortinas tabernaculi et[z] tectū federis opimētū[a] aliud et ſup oia velamē hyacinthinū tēctoriūq; qḋ pēdet in introitu tabernaculi federis cortinas atrii: et[b] velū in introitu qḋ eſt añ tabernaculuꝫ. Oia q̄ ad altare p̄tinēt funiculos[c] et vaſa miſterii iubēte aaron ⁊ filii ei⁹ portabūt filii gerſon: et ſciēt ſinguli cui debeāt oneri mancipari. Hic eſt cult⁹ familie gerſonitarū in tabernaculo federis. Eruntq;[d] ſub manu ithamar filii aarō ſacerdotis. Filios[e] q̄ꝫ merari p̄ familias et domos patrū ſuoꝝ recēſebis a triginta ānis et ſupra uſq; ad annos q̄nq̄ginta: oēs q ingrediūtur ad officiū miſterii ſui et cultū federis teſtimonii. Hec ſūt onera eoꝝ. Portabūt[f] tabulas tabernaculi ⁊ vectes ei⁹: colūnas et baſes earuꝫ: colūnas[g] q̄ꝫ atrii p̄ circuitū cū baſibus ⁊ paxillis et funib⁹ ſuis. Oia vaſa et ſupellectilē ad nūeꝝ accipient ſicq; portabūt. Hoc ē officiū familie meraritarū ⁊ miſterium ī tabernaculo federis eritq; ſub māu ithamar filii aaron ſacerdotis. Recēſuerūt[h] igiť moyſes ⁊ aarō: et p̄ncipes ſynagoge filios caath p̄ cognatōes et domos patrū ſuorum a triginta ānis et ſupra uſq; ad annū q̄nq̄geſimū oēs q ingrediūtur ad miſteriū tabernaculi federis et inuēti ſunt duo milia ſeptingēta q̄nq̄ginta. Hic eſt numerus p̄pli caath q intrat tabernaculum federis. Hos numerauit moyſes ⁊ aaron iuxta ſermonē dñi p̄ manū moyſi. Numerati ſunt ⁊ filii gerſon p̄ cognatōes et domos patrū ſuoruꝫ a triginta ānis ⁊ ſupra uſq; ad q̄nq̄geſimuꝫ ānuꝫ. oēs q ingrediuntur ut miſtrēt in tabernaculo federis ⁊ inuēti ſunt duo milia ſexcēti triginta. Hic eſt p̄pl's gerſonitaruꝫ q̄s numerauerūt moyſes et aaron iuxta vbuꝫ dñi. Numerati ſunt et filii merari p̄ cognationes et domos patruꝫ ſuoruꝫ a triginta ānis et ſupra vſq; ad ānum q̄nq̄geſimum: oēs q igrediunť ad explēdos rit⁹ tabernaculi federis: et inuēti ſunt tria milia ducēti. Hic eſt numer⁹ filioruꝫ merari: quos recenſuerunt

In ca. iij. vbi dr̄ in poſtilla aaron et moyſi. Cum filii moyſi ⁊c̄. Ecrō Ra. ſa. nō videť valere. eo ꝙ moyſes nō ſolū docuit aaron et filios eius legē. ſꝫ etiā totū p̄plm. vñ eadē rōne p̄r toti⁹ p̄pli vel ſaltē doctoꝝ legis dꝫ reputari. nec eſt dicēdū ꝙ filii moyſi n recordāť h̄. q᷑ lꝫ non recordenť noīaliter ſicut filii aaron q̄ fuerūt ſacerdotes vncti. recordanť tm̄ generaliť in ſūma cognatōis amramitaruꝫ de qua erat et moyſes: Addito.

Capitulū. iiij.

a Locutuſq; ē dñs. cōſequēter h̄ deſcribiť ordinatio leuitaruꝫ tēpe motus. et circa h̄ p̄mo pōiť officiorū diſtinctio. ſcḋo nūeroꝝ collectio. ibi. recēſuerūt igiť. Circa primū p̄ diſtinguūtur officia caathitaruꝫ. ſcḋo gerſonitaruꝫ: ibi'. Tolle ſūmā etiaꝫ filiorū gerſon. tertio meraritaꝝ. ibi. Filios q̄ꝫ merari. Circa p̄mū ſciendū ꝙ ſacerdotes et leuite q̄ dicunť caathite fuerūt d̄ tribu caath. ſꝫ ſacerdotes q̄ deſcēderūt de caath p̄ aaron et h̄ habuerūt ſp̄ale nomen. et dicūť aaronite et cū hoc etiaꝫ caathite. alii aūt caathite tm̄. Primo ergo deſcribit officia aaronitarum. Scḋo caathitaꝝ ibi. Cūq; inuoluerit. Circa p̄mū dr̄ ſic.

b Tolle ſūmā filiorū caath. ſeparatim ab aliis c A trigeſimo āno et ſupra. Infra octauo capitulo dr̄ a .xxv. ānis et ſupra. Dicēdū ꝙ a .xxv. āno ponebanť ad diſcēdū miſteriū leuitarū. ſed in .xxx. āno inſtituebanť miſtri. q̄ per experientiā videbanť apti. et repellebanť inepti. Rō aūt q̄re nō inſtituebanť añ triceſimū ānū eſt. q᷑ vſq; tūc nō p̄ficiť robur hoīs corpore et mēte vſq; ad .l. ānū. et tūc incipit fortitudo corporis debilitari. d Hic eſt cultus filioꝝ caath tabernaculū federis. i. illā p̄tem que dr̄ ſancta. e Et ſanctū ſcōꝝ. i. ſecūdā partem.

f Ingrediētur aaron ⁊c̄. ad inuoluēduꝫ ea que erant intra tabernaculū. quoꝝ materia et forma expoſite ſunt Exo. xxv.

g Et inducēt vectes Exo. xxv. ca. diciť ꝙ vectes arche ſemp erāt in ea ⁊ nunq̄ extrahebanť. quō ergo dicunť h̄ induci in motōne caſtrorū. dicēdū ꝙ inducebanť ſup ſcapulas portantiū.

h Panes ſemp in ea erūt. etiā q̄n portabať de loco ad locū erāt panes inuoluti cū mēſa ſicut et ignis in altari holocauſti. vt diceť. Opient candelabrū ⁊c̄. ſeq̄tur. i Inducētq; vectes Exo. xx. vbi agiť de factura cādelabri nulla fit mētio de vectib⁹ ei⁹. Dicēdū ꝙ lꝫ nō hr̄ent vectes trāſeūtes p̄ anulos ſicut habebat mēſa tm̄ q̄n cādelabrū erat inuolutū ponebanť vectes in ſup̄ficie opimēti. vt melī⁹ poſſet portari. q᷑ portabatur in humeris vt hr̄ .j. vij. ca.

k Sꝫ et altare. ſcꝫ holocauſtoꝝ.

l Mūdabunt cinere. ipm eiiciēdo

m Et inuoluent illud purpureo veſtimento cum alia ſint inuoluta palliis hyacinthinis. Quare iſtud altare inuoluebať purpureo. Dicit Ra. ſa. ꝙ h̄ erat ad deſignandū ignē de ſubt⁹ latētē. dicit eñ ꝙ ignis q̄ deſcendit de celo. vt habeť Leui. ix. c. in altari illo ſemp erat. ſed q̄n mouebanť caſtra ponebať deſup opimētū eneū et palliuꝫ deſup. nec cōburebať ſicut nec ad vētū vel pluuiā extinguebatur tēpore quietis caſtroꝝ. ille ignis diſcoopertus ſub diuo. et hoc diuino miraculo. erāt in populo iſrael aliqua miracula trāſeuntia. ſicut diuiſio maris et ↄſimilia. aliqua vero p̄manētia. ſicut deſcēſus māne et cōtinuatio ignis in altari abſq; extinctione et ↄſilia.

n Ponētq; cū eo omnia vaſa ⁊c̄. de quibus dictuꝫ eſt Exo. xxvij.

o Cunq; inuoluerint. Hic deſcribiť officiū caathitarum quod erat portaŕ illa q̄ erāt inuoluta per ſacerdotes.

p Super quos erit eleazar. Dictū eſt capitulo p̄cedenti ꝙ erat ſuper oēs leuitas. dicēdū ꝙ erat ſuper caathitas immediate. ſed ſup gerſonitas et meraritas erat mediate.

q Ad cuius ptinet curā oleū ⁊c̄. dicit ra. ſa. ꝙ portabat illud in manu dextra.

r Et cōpoſitōis incēſuꝫ in ſiniſtra.

s Et ſacrificiū qḋ ſemper offerť. i. in omni die. de quo dictū fuit Exoḋ. xxix. Portabat ī brachio q̄ꝫtū reqrebať ꝑ ipa die ad offerendū in hora q̄etis caſtrorū. ſequitur.

t Alii nulla curioſitate videāt que ſūt in ſanctuario priuſq; involuantur. Et ideo erat eis ihibitū ne intrarent tabernaculū donec oīa eſſent inuoluta. nec opimenta aliq̄ mō retraherēt ad videndū ea q̄ eſſent interius.

v Alioq̄n morienť. ſic̄ .i. Reg. vi. bethſamite mortui fuerūt. eo ꝙ viderunt archam dñi nudam.

x Locutuſq; eſt dñs. h̄ deſcribunť onera gerſonitarū: cū diciť. Tolle ſūmā etiam filiorum gerſon. ſequitur.

y Ut portent cortinas tabernaculi que ſunt de quattuor coloribus.

z Et tectum federis. id eſt opimentū de ſagis.

a Opimentū aliud. ſcꝫ de pellib⁹. iſta aūt expoſita ſunt Exo. xxvi.

b Et velum in introitu ⁊c̄. In hebreo habeť ſic Velū oſtii atrii qḋ eſt añ tabernaculū. ⁊ altare per circuitū. et h̄ vīdr̄ verior lr̄a. vt dictū eſt ca. p̄ce.

c Funiculos ⁊ vaſa miniſterii. i. heb. hr̄. Funiculos ⁊ vaſa miſterii ſui. et accipiť h̄ vaſa. i. inſtra ſꝫ modū loq̄ndi hebraicū. vñ ⁊ .i. Reg. xx. vbi dr̄ de Ionatha ꝙ tradidit puero arma ſua. in he. hr̄ vaſa ſua. vaſa eñ q̄bus miſtrabať in altari incenſi: et ī altari holocauſtoꝝ portabāt caathite vt predictū ē. ſꝫ gerſonite portabāt inſtra q̄ p̄tinebant ad officia ſua: ſic̄ martellos et cauillas q̄bus funes cortinaꝝ et alioꝝ opimētoꝝ tabernaculi figebanť ⁊ ſilia. d Erūtq; ſub māu ithamar. immediate. ſed ſub eleazar mediate. e Filios q̄ꝫ merari. h̄ deſcribunť onera meraritaꝝ. vñ ſub diť. f Portabūt tabulas tabernaculi. ⁊c̄. h̄ expoſita ſūt Exo. xxvi.

g Colūnas q̄ꝫ atrii. h̄ expoſita ſūt Exo. xxvi.

h Recēſuerūt igiť. h̄ col

x

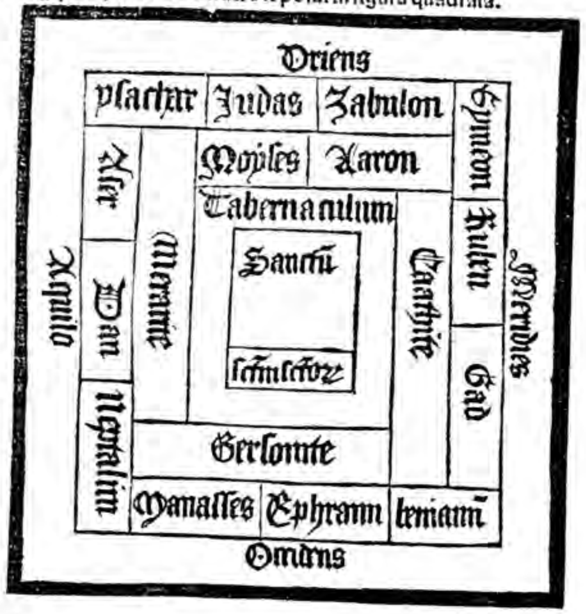

Universidad de Salamanca. BGH

ligit̃ nūerus leuitarū. et p̃mo ꝑ ptes ẜm tres familias p̃dictas.ſ.caathitarū gerſonitarū et meraritaꝝ.ſecūdo iſtas ptes aggregādo:ibi. Oēs q̃ recēſiti ſunt de leuitis ꝛc̄.et pꝫ lr̃a vſqꝫ ad finē capl'i.vbi dicitur.

i Unūquēqꝫ iuxta officiū ſuū.qꝛ aliq̃ fuerūt cātores.et aliq̃ melodiā facientes in cymbalis et alijs inſtr̃is muſicis de q̄b⁹ nō fecerat mētionē.

Capl'm.v.

Locutuſqꝫ eſt dominus. Deſcripta diſpōne ppl'i. h̃ ꝯn̄r deſcribit̃ remotō impedimēti.impedit̃ aūt ꝑ corruptōꝫ imūdicie corporalis iniuſticie et ſuſpitōnis. Et iō p̄ tollit̃ corporalis imundicia.ſcd̄o corrigit̃ iuſticia:ibi. Locutuſqꝫ ē dn̄s.tertio examinat̃ diffidētia.ibi. Locut⁹qꝫ ē.circa p̄mū tāgit̃ triplex immūdicia de caſtris tollēda.ſ.leproſorū ſeminifluorū.ꝛ ſup mortuos pollutorū:cū d̄r.

b Precipe filijs iſrael vt eijciant de caſtris ꝛc̄. Dicit Ra.ſa.ꝙ lꝫ tot⁹ exercitus iſrl' diceret̃ caſtra generalit̃:tñ in ſpāli erāt ibi tria caſtra. Pria erāt tabernaculū ꝛ atriū circa ip̄m.et dicebantur caſtra deitatis.tū qꝛ ibi colebat̃ de⁹. tū qꝛ ibi cum moyſe loq̄bat̃. Secunda erāt h̄itatōes leuitaꝝ circa atriū.ꝓut deſcripte ſunt.s̄.iij.c. Tertia erant reliq̃ ppl'i h̄itatōes. dicit igit̃ ꝙ leproſi eijciebant̃ extra tria caſtra predicta ne īficerēt alios.qꝛ lepra eſt morb⁹ infectiu⁹ alioꝝ ſeminifluī eijciebātur de duob⁹ p̄mis.qꝛ ibi req̄rebat̃ maior mūdicia. ſꝫ ꝑmittebant̃ h̄itare in caſtris ppl'i:qꝛ nō eſt morbus infectiuus alioꝝ. Polluti aūt ex tactu mortui: eijciebant̃ ex primis caſtris.qꝛ nō erat eis licitū ingredi atriū vbi vigebat cult⁹ diuin⁹ donec eſſent mūdati ꝓpt̄ dei reuerētiā ꝑmittebāt̃ m̄ eē in caſtris ppl'i et leuitaꝝ.

c Locutuſqꝫ eſt. Hic ꝯn̄r remouet̃ ipedimētū qd̄ eſt iniuſticia. q̄ turbat pacē cōitatis et maxīe in retētōe rei aliene.et p̄ agit̃ de retētōe rei nō ſacre cū d̄r. d Uir ſiue mulier cū fecerint ꝛc̄.illa q̄ cōius accidūt ſūt circa defraudatōꝫ alioꝝ. e Et ꝑ negligētiā trāſgreſſi fuerūt. negligendo cuſtodiri mādata dei. f Cōfitebunt̃ peccatū ſuū.nō violētia reſtiuꝫ qꝛ tūc tenerent̃ reddere duplū. vt habet̃ Exo. xxij. ca. Sꝫ lex iſta loq̄tur in caſu in q̄ aliq̄s pnīa duct⁹ vult facere ſatiſfactōꝫ ꝓximo. g Reddent ip̄m caput.i.ip̄m debitū. h Quintāqꝫ ptē deſuꝑ ei in quē peccauerūt.i.ꝓxio quē defraudauerat.et iſta ps q̄nta ſupaddit̃ ꝓpt̄ dānum qd̄ habuit ex rei ſue detētōe.et vt hoīes eēnt min⁹ ꝓni ad retētōꝫ rei aliene. i Sin aūt nō fuerit q̄ recipiat.i.debeat recipe.ſicut eſt in reſtitutōne vaga. k Dabūt dn̄o et erit ſacerdotis,cōuertēdo in vtilitatē ſuā qꝛ de reſtitutōe vaga dꝫ miſter dei ꝛ pauꝑ ſuſtētari. l Excepto ariete q̄ offert̃ ꝓ expiatōe peccati ip̄i⁹ defraudātis. nō ſolū eñ peccauerat ꝯ ꝓximū ip̄m defraudādo.ſꝫ etiā ꝯ deū mādatū ip̄i⁹ tranſgrediēdo.et iō ſicut ꝑ reſtitutōꝫ fiebat ſatiſfactio hoī:ita ꝑ oblatōꝫ arietis ſacrificiū ipſi deo.de q̄ oblatōe habet̃ Leui. v. Scd̄o agit̃ de reſtitutōe rei ſacre. quia p̄mitie et decime quodāmō int̄ res ſacras cōputant̃.qꝛ determināt̃ ꝑ legē deberi dei miſtris:cū d̄r. m Oēs q̄ꝫ p̄mitie q̄s offerūt filij iſrl'.i.offerre tenent̃. vt h̄r Exo.xxiij.ca. n Ad ſacerdotē ꝑtinēt. dixerat eñ in Exo. ꝙ debebāt afferre in domū dn̄i et nō determiauerat ſcriptura cui⁹ eſſent,et iō h̄ exp̄ſſit ꝙ ſunt ſacerdotis,et iō ſi aliq̄d fuerit retentū de eis

debet eis reſtitui. o Et q̄cq̄d in ſctūario offert̃ a ſingulis. h̄ nō pōt generaliter intelligi de oībus oblat̄ generalit̃.qꝛ aliq̄ totaliter incēdebant̃ ad honorē dei:vt holocauſta,et aliq̄ ẜm ptē.ſicut hoſtie ꝓ pctō,cui⁹ ps nō incēſa remanebat ſacerdoti.et hoſtia pacifica,cui⁹ vna ps incēdebat̃:et aliā comedebat offerēs: et alia remanebat ſacerdoti.et iō dicēdū ꝙ intelligit̃ de decimis que debebāt dari ſacerdotibus et determiatōe legis. vt h̄r Deut. xviij.et iō ſi aliq̄d erat detentū debebat ei reſtitui. vñ in hebreo habet̃ Que vir ſctificauit eius erunt.i.ſacerdotis. et intelligunt̃ ſctificata ꝑ determiationē legis vt p̄mine vel ꝑ votū ſicut ſi aliquis ꝓmiſit dare aliq̄d miſtris dei

p Et tradit̃ māibus ſacerdotis.ꝑ h̄ intelligit̃ ꝙ ſacerdos non poterat talia accipe et tollere violēter de domib⁹ dn̄oꝝ. ſꝫ ſolum accipiebat ab alijs ſibi tradita.

q Locutuſqꝫ eſt dn̄s. h̄ ꝯn̄r amouet̃ ſuſpitio adulterij qd̄ turbat pacē inter virū et vxorē et ꝑ ꝯn̄s totaꝫ familiā. Et p̄ circa h̄ ponit̃ caſus ſecūdo examinatio ei⁹.ibi. Adducet eaꝫ.tertio effectus : ibi. Quas cū biberit. Circa p̄mū dicit Ra.ſa.ꝙ iſtud hic dictū de ſacrificijs zelotipie imediate ponit̃ poſt illud qd̄ dictū eſt de retētōe decimarū.ad deſignandū ꝙ q̄ in h̄ defraudat ſacerdotē.meret̃ vt ꝯfuſibilit̃ appareat corā ſacerdote adducēdo vxorē ſuā ꝓ adulterij ſuſpitōe.et h̄ eſt qd̄ d̄r. Uir cui⁹ vxor errauerit ꝛc̄.et patet lr̃a.

r Adducet eā. Hic pōit̃ examiatio dicte ſuſpitōis ꝑ ſacrificiū zelotipie.cū d̄r s Offeret oblationē ꝑ illa.ſ.examināda

t Decimā ptē ſati farine.nō dicit ſil'e. qꝛ eſt farina delicatiſſima et purgatiſſima ſic in alijs ſacrificijs. quia iſtud eſt vile.

v Ordeacee.nō triticee eadē rōne. Adducit etiā Ra.ſa. aliā rōnē qꝛ ordeū eſt pabulū iumēti,cui adultera aſſimilat̃. x Nō fundet ſuꝑ eā oleū.qꝛ eſt fomentū lumis.adulteriū aūt fit in tenebris ẜm illud Job.xxiiij. Ocul⁹ adulteri obſeruat caliginem.

y Nec iponet thus.qꝛ ſignat deuotionē. vt dictū fuit i Exo. Hoc aūt ſacrificiū nō offert̃ ex deuotōe.ſꝫ ex ſuſpitōe adulterij. et h̄ eſt qd̄ ſubdit̃. Quia ſacrificiū zelotipie eſt.ſeq̄tur. z Et ſtatuet corā dn̄o.ad tēptandū ſi ex terrore ꝯfiteret̃ adulteriū.et qꝛ pro ea offerebat ſacrificiū a Aſſumetqꝫ aquā ſanctā. Dicit Ra. ſa. ꝙ vocat̃ ſancta eo ꝙ accipiebat̃ de labro eneo de ſpeculis mulierū deuotarū facto. Joſeph⁹ aūt dicit ꝙ d̄r ſancta,eo ꝙ ibi diluebat̃ nomē dn̄i tetragrāmaton ſcriptū in cedula.vt habetur infra.

b Et pauxillū terre.eo ꝙ iſtud ſacrificiū fiebat ꝓ vili cā.

c Diſcooꝑiet caput eius.ad maiorē cōfuſionē ipſius.et vt ex hoc ſtupefacta recognoſceret adulteriū. d Et ponet ſuꝑ manus illi⁹ ſacrificiū recordatōis,eo ꝙ fiebat ꝓ ſuſpitōe adulterij p̄terti

moyſes ꝛ aaron iuxta ipeniū dn̄i ꝑ manū moyſi. Oēs q̄ recēſiti ſunt de leuitis et q̄s recēſeri fecit ad nomē moyſes et aaron et principes iſrl' ꝑ cognatōes ꝛ domos patrū ſuoꝝ a triginta annis et ſupra uſqꝫ ad ānū q̄nq̄geſimū:igredietes ad miſteriū tabernaculi et onera portāda:fuerūt ſil' octo milia q̄ngenti octoginta. Juxta verbū dn̄i recenſuit eos moyſes unūquenqꝫ[l] iuxta officium et onera ſua:ſicut preceperat ei dn̄s.

Cap. v.

l Locutuſqꝫ[a] eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Precipe[b] filiis iſrael ut eiciāt de caſtris oēm leproſum et q̄ ſemie fluit:pollutuſqꝫ eſt ſuꝑ mortuo. Tā maſculū q̄ꝫ feminā eicite de caſtris ne ꝯtaminent ea cū h̄itauerint uobiſcū. Fecerūt qꝫ ita filii iſrl':et eiecerūt eos extra caſtra ſicͭ locut⁹ erat dn̄s moyſi. Locutuſqꝫ[c] eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Loq̄re ad filios iſrl'. Uir[d] ſiue mulier cū fecerit ex oib⁹ pctis q̄ ſolēt hoīb⁹ accidere ꝛ[e] ꝑ negligētiā trāgreſſi fuerint mādatū dn̄i atqꝫ deliq̄rint:ꝯfitebunt̃[f] pctm̄ ſuū et[g] reddēt ip̄m caput:q̄ntāqꝫ[h] ptē deſuꝑ ei in quē peccauerint. Sin aūt[i] nō fuerint q̄ recipiāt: dabunt[k] dn̄o ꝛ erūt ſacerdotis:excepto[l] ariete q̄ offert̃ ꝓ expiatōe vt ſit placabil' hoſtia. Oēs[m] q̄ꝫ p̄mitie q̄s offerūt filii iſrael:ad[n] ſacerdotē ptinēt:et[o] q̄cq̄d in ſctūariū offert̃ a ſingulis:et[p] tradit̃ māib⁹ ſacerdotis ipius erit. Locutuſqꝫ[q] eſt dn̄s ad moyſen dicens. Loq̄re ad filios iſrael et dices ad eos. Uir cui⁹ uxor errauerit maritūqꝫ ꝯtēnēs dormierit cū altero viro: ꝛ hoc maritus dep̄hēdere nō q̄uerit ſꝫ latet adulteriū:et teſtib⁹ argui nō pōt: qꝛ nō eſt inuēta in ſtupro ſi ſpūs zelotipie cōcitauerit virū ꝯtra uxorem ſuā q̄ uel polluta eſt. vel falſa ſuſpitōe appetit̃. Adducet[r] eā ad ſacerdotē:et[s] offeret oblatōꝫ ꝓ illa decimā[t] ptē ſati farine ordeacee[u]. Nō[x] fundet ſuꝑ eā oleū. nec[y] imponet thus:qꝛ ſacrificiū zelotipie eſt: et oblatio inueſtigās adulteriū. Offeret igit̃ eā ſacerdos ꝛ[z] ſtatuet corā dn̄o:aſſumetqꝫ[a] aquaꝫ ſanctaꝫ in uaſe fictili:et[b] pauxillū terre de

e Ipſe aūt tenebit aquas amariſſimas.nō formaliter ſꝫ effectiue qꝛ effectū amaritudis faciebāt in muliere q̄n erat culpabilis.

f In q̄b⁹ cū execratōe maledicta cōgeſſit.iſta congeſſio ẜm ioſephū nō eſt aliud q̄ꝫ dilutio cedule p̄dicte ex cui⁹ effectu ſequebat̃ maledictio ſuꝑ mulierē q̄n erat culpabilis. ẜm alios eſt imp̄catio ſacerdotis ſuper mulierē q̄ꝫtuꝫ ad mala futura ſuper eā.q̄ infra exponūt̃

g Si nō dormiuit ꝛc̄.iapit a mulier inocētia quā dꝫ platus deſiderare et nō culpaꝫ. ſeq̄tur.

h Det te dn̄s in maledictōꝫ exemplūqꝫ cunctoꝝ.i. oēs vidētes te tibi maledicēt ꝓpt̄ cōmiſſum adulteriū. vel alit̃.qꝛ maledicētes alijs ponēt te in exēplū dicētes.ita tibi male accidat ſicut tali mulieri te denotātes. dicit exēplum eo ꝙ alie mulieres exēplo illius terrebunt̃ et formidabunt adulterari.

i Putreſcere faciat femur tuū. primo noiat̃ iſta ps corporis q̄ p̄ committit̃ adulteriū.

k Et tumēs vterus tuus diſrūpatur.qꝛ i illa pte circa vmbilicū i mulierib⁹ viget luxuria.ſicut dicit bea. Grego. homel'. xxxij qꝛ viris luxuria in lūbis ꝯſiſtit. feminis in vmbilico teſtat̃ dn̄s ꝛc̄.

l Et rn̄det mu. Amē amen ſuꝑ ſe recipiēs p̄dictam adiuratōeꝫ. et bis d̄r amē.ſemel propter inocentie et ſemel ꝓ pte culpe.

m Scribetqꝫ ſacerdos in libello iſta maledicta. ẜm ioſephū nō ſcribebat niſi nomē dn̄i tetragrāmaton,ex cui⁹ virtute veniebāt ſuꝑ mulieres iſte maledictōes. Scd̄m alios vero ſcribebat iſtas maledictōes ꝓut in textu ſunt exp̄ſſe tñ vid̄r magis credēdū ioſepho.q̄ talia ſacrificia videre potuit et forte vidit. n Et dabit ei bibere etiā violēter ſi nollet accipe. o Quas cū hauſerit. ſciēdū tñ ꝙ iſte hauſt⁹ ſiue potatio mulieris nō fiebat añ oblatōeꝫ ſacrificij ſꝫ poſt. lꝫ mō ꝯtrario ſcribat̃.qꝛ nō ſemꝑ ſcribunt̃ geſta eodē ordie q̄ facta ſunt.et ſeq̄tur. p Tollet ſacerdos ꝛc̄. hoc fiebat añ potatōꝫ.iō ſeq̄tur poſtea.ſic det potū mulieri.

q Quas cū biberit. h̄ ꝯn̄r deſcribit̃ v̄itat̄ māifeſtatio ꝑ effectū ſequentē.et pꝫ lr̃a vſqꝫ ibi. r Qd̄ ſi polluta nō fuerit erit inoxia qꝛ aq̄ ei nō nocebūt ſꝫ ꝓficiēt.iō ſubdit̃. s Et faciet liberos qꝛ ſi fuerit añ ſterilis fiebat fecūda. Dicūt etiā aliq̄ hebrei ꝙ virtute illi⁹ aq̄ cōcipiebat etiā abſqꝫ virili ſemie.et h̄ erat vnū de miraculis ꝑmanētib⁹ ſicͭ dictū eſt de deſcēſu māne. t Maritus abſqꝫ culpa erit.ſi illa lāgueſcat vel moriat̃. Ex h̄ pꝫ ꝙ illa purgatio nō erat illicita tp̄e ve.te. Jtē qꝛ fiebat ꝑ diuinū miraculū. vt pꝫ ex dictis qd̄ tñ nō fit ad ꝓbatōꝫ illicitoꝝ. In ca. v. vbi d̄r in poſtil. Jō ſubdit̃. Et faciet liberos.qꝛ ſi fuerat añ ſteril' fiebat fecūda. Addit̃o

Qn me recolo legiſſe in volumib⁹ hebreoꝝ ꝙ mulier inoxia ab huiuſmōi zelotipia virtute illi⁹ aq̄ cōcipet abſqꝫ virili ſemie.nec ad h̄ ꝯcedendū lr̃a nos cogit q̄ nihil aliud dicit.niſi faciet liberos.qd̄ ſatis proprie pōt itelligi de muliere q̄ ex virili ſemie concipit filios. Pari etiā rōe diceret̃ ꝙ ſi aliqua v̄go ꝯiugata accuſaretur mō p̄dicto a viro et eſſet inoxia.ꝙ illa v̄go conciperet abſqꝫ virili ſemie qd̄ ſingulariſſimū fuit in v̄gie glōſa. vñ ridiculū vid̄r dicere ꝙ de⁹ tm̄ miraculū faceret in facto zelotipie ꝓ tā modica re.q̄ ſolū h̄ ꝓ liberatōe tot⁹ generis hūani factur⁹ erat

pauimēto tabernaculi mittet in eā. Cūqꝫ ſteterit mulier in cōſpectu dn̄i.diſcooꝑiet[c] caput ei⁹ ꝛ ponet[d] ſuꝑ man⁹ illi⁹ ſacrificiū recordatōis et oblatōis zelotipie. Ipſe[e] autē tenebit aq̄s amariſſimas in[f] q̄b⁹ cū execratōe maledicta ꝯgeſſit:adiurabitqꝫ eā ꝛ dicet. Si[g] nō dormiuit uir alien⁹ tecū: et ſi nō polluta es deſerto mariti thoro:non te nocebūt aque iſte amariſſime i quas maledicta ꝯgeſſi. Sin aūt declinaſti a uiro tuo atqꝫ polluta es: et cōcubuiſti cū altero uiro his maledictōib⁹ ſubiacebis. Det[h] te dn̄s in maledictionē exēplūqꝫ cūctorum in ppl'o ſuo. Putreſcere[i] faciat femur tuū:et[k] tumēs vter⁹ tuus dirūpat̃. Ingrediant̃ aque maledicte in uētrē tuū: et utero tumeſcēte putreſcat femur. et[l] rn̄debit mulier Amē amē. Scribetqꝫ[m] ſacerdos in libello iſta maledicta.et delebit ea aq̄s amariſſimis in q̄s maledicta cōgeſſit:et[n] dabit ei bibere Quas[o] cū exhauſerit tollet[p] ſacerdos de manu ei⁹ ſacrificiū zelotipie et eleuabit illud corā dn̄o:ipoſuetqꝫ ſuꝑ altare:ita dūtaxat vt prius pugillū ſacrificij tollat de eo qd̄ offert̃ ꝛ incēdat ſuꝑ altare:ꝛ ſic potū det mulieri aq̄s amariſſimas. Quas[q] cū biberit ſi polluta eſt:et cōtēpto viro adulterii rea:ꝑtranſibūt eā aque maledictōis:ꝛ inflato uētre computreſcet femur: eritqꝫ mulier in maledictōe et in exēplū omi ppl'o. Qd̄[r] ſi polluta non fuerit:erit innoxia: et[s] faciet liberos. Iſta eſt lex zelotipie. Si declinauerit mulier a uiro ſuo:et ſi polluta fuerit:marituſqꝫ zelotipie ſpiritu ꝯcitat⁹ adduxerit eā i cōſpectu dn̄i:et fecerit ei ſacerdos iuxta oīa q̄ ſcripta ſunt: maritus[t] abſqꝫ culpa erit:et illa recipiet iniq̄tatē ſuaꝫ.

Cap. vi.

l Locutuſqꝫ[a] eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Loq̄re ad filios iſrael et dices ad eos. Uir[b] ſiue mulier cū fecerit uotū ut ſctificent̃:et ſe uoluerint dn̄o ꝯſecrare a[c] uino et omi qd̄ inebriare poteſt abſtinebūt. Acetū[d] ex uino et ex q̄libet alia potōne:et q̄cq̄d de uua exp̄mit̃ nō bibēt:uuas recentes ſiccaſqꝫ nō comedēt:cūctis diebus q̄bus ex uoto dn̄o cōſecrant̃. Quicq̄d ex uinea eē pōt ab[f] uua paſſa uſqꝫ ad acinū nō comedent. Omi[g] tp̄e ſepatōnis ſue nouacula[h] nō trāſibit ſuꝑ caput eius uſqꝫ ad cōpletū diē quo dn̄o cōſecrat̃. Sāctus erit creſcēte ceſarie capitis ei⁹. Omi[i] tp̄e cōſecratōis ſue ſuꝑ mortuū nō ingrediet̃:nec ſuꝑ patris q̄dē et matris et fr̄is ſororiſqꝫ funere cōtaminabit̃.qꝛ cōſecratio dei ſui ſuꝑ caput ei⁹ eſt: oībus

Capl'm. vi.

Locutuſqꝫ ē dn̄s. Poſtq̄ꝫ deſcripta ē ꝑgnatio populi q̄ꝫtū ad legē cōeꝫ. h̄ ꝯn̄r deſcribit̃ ordinatio ẜm obligatōꝫ ſpālem. ſ. nazareoꝝ.et ponit̃ iſtud capl'm imediate poſt illa q̄ dicta ſunt de muliere adultera.qꝛ ꝑ illaꝫ ppl'o peiorat̃.ſic ecōtrario per nazareos melioraſ. et qꝛ ꝯtra iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. Scd̄m tñ ꝙ votū nazareorū i aliq̄b⁹ erat ꝑpetuū. vt in ſanſone ꝛ ſamuele ꝛ filibus in q̄b⁹ p̄ceſſit figura religioſoꝝ no.teſ. in aliq̄b⁹ v̄o erat tp̄ale. et de iſtis hic agit̃. Circa qd̄ p̄ deſcribit̃ act⁹ ꝓmiſſionis. ſcd̄o ritus ꝓfeſſiōis.ibi. Omi tp̄e.tertio ſtatus ꝓfeſſiōis.ibi. iſta eſt lex ꝯſecratōis,q̄rto mod⁹ bn̄dictōis.ibi. Locutuſqꝫ eſt dn̄s. Circa p̄mū dicitur.

b Uir ſiue mu.cū fe.vo. vt ſan.i.diuio cultui ſpecialit̃ applicent̃ ꝑ deuotionē et oratōnē c A vino ꝛ oī qd̄ ine.pōt abſti.qꝛ talia ad pctā alia deducūt. ẜm ꝙ d̄r ꝓuer.xx. Luxurioſa res vinū et tumultuoſa ebrietas.

d Acetū ex vino ꝛ ex q̄liber alia po.in heb.h̄r ex q̄libꝫ inebriatiuo.

e Et q̄cq̄d de vua exp̄.nō bi.etiā agreſtā.ne ꝑ h̄ appropinq̄rēt ad potationē vini. f Ab vua paſſa vſqꝫ ad acinū.in heb.h̄r. A cortice vſqꝫ ad granula q̄ ſunt in medio granoꝝ vue. ꝛ ꝑ h̄ intelligit̃ ꝙ nihil penit⁹ debeāt guſtare. g Omi tp̄e.h̄ ꝯn̄r pōit̃ rit⁹ ꝓfeſſiōis. et p̄ reſpectu pſone ꝓpe:cū d̄r h Noua.nō trāſi.ſuꝑ caput ei⁹.cui⁹ rō ē ad deteſtādū cultū ydolatrie.vbi ſacerdotes hēbāt capita raſa. ẜm ꝙ d̄r Baruch vi. Sacerdotes ſedēt hn̄tes tunicas ſciſſas.et capita et barbā raſaꝫ. iō fuit p̄ceptū ſacerdotib⁹ veteris legis :vt nō raderēt caput nec barbā. vt habet̃ Leui.xxi.ca.et eadē rōne nazare⁹ nō radebat̃ tp̄e ꝯſecratōis ſue. qꝛ illo tp̄e erat deputat⁹ diuino cultui vt dictū eſt. Scd̄o deſcribit̃ ritus ſue ꝓfeſſiōis reſpectu alioꝝ:cū d̄r. i Omi tp̄e ꝯſecra.ſue ſuꝑ mortuum nō ingrediet̃.qꝛ ydolatre in cultu ſuo vtebant oſſib⁹ mortuoꝝ.et iō ſacerdotes miores q̄ ꝑ tp̄a certa miſtrabāt nō debebāt ingredi ad mortuos niſi valde ꝓpinq̄s.ſūm⁹ aūt ſacerdos q̄ ſemꝑ debebat eē paratus

Universidad de Salamanca. BGH

ad diuinū obſeq̄um totalit᷑ erat ſeꝑatꝰ ab ingreſſu ſup mortuū. vt habet᷑ Leui. xxi. et eadē rōne nazareꝰ tp̄e q̄ implebat votū ſuū. Alia etiā rō aſſignat᷑. ſ. ne p affectionē ad ꝓpinq̄s mortuos mēs eiꝰ a ɔtēplatōne dei retardaret᷑. k Si aūt mor. fuerit ſubi. q̄ſpiā corā eo. i. i eodē tabernaculo in q̄ manet. vt dīc ra. Sa. l Pollu. ca. ɔſe. eiꝰ. eo ꝙ nō habuit debitā diligentiā ſubtrahēdi ſe. et etiā q: dȝ ipu-tare pctīs ſuis talē caſuȝ ipedientē ipm.

m Qđ radet illico. q: ſicut ꝑmitit᷑ ſctūs erit creſcēte caſarie capitis eius. Et quia illud incremētū a tp̄e q̄ incepit votū vſq; tūc pollutū eſt ꝓpt᷑ caſū ſupueniētē. iō ꝑcipit᷑ talis raſio.

n Die purgatōis ſue. i. ꝑma in q̄ aſpergebat᷑ aq̄ luſtratōis. et iterū ſeptia purgabat᷑ etiā p ſacrificium. qđ notat᷑ cū dr̄.

o In octaua aūt die. et pȝ lr̄a vſq; ibi.

p Scīficabitq; caput eiꝰ. i. diſponet ad iplēdū votū. q Et ɔſe. do. dies ſepatōis illiꝰ. q: in illis debebat eſſe intēꝰ deuotōi et orōni et pijs opibꝰ. r Offerens agnū āniculū. i memoriam illiꝰ agni p cuiꝰ imolationē fuerūt liberati de ſeruitute egypti.

s Iſta eſt lex. h̄ ɔñr deſcribit᷑ ſtatꝰ ꝑfectōis qui ɔſiſtit in cōplemēto voti. qđ notat᷑: cū dicit᷑.

t Cū dies ⁊c̄. adducet eū. i. ſeipm. vt dicit ra. ſa. vel adducet refert᷑ ad ſacerdotē q̄ faciet vēire nazareū ad tabernaculū federis: vt offerat᷑ eiꝰ oblatio. et ponūt᷑ h̄ ſacrificia de oīnī genere. ſ. ꝓ peccato et in holocauſtū et hoſtia pacifica. Itē oblatō de diuerſis generibꝰ panū ad oñdēdū ꝙ nazareus dȝ eſſe paratꝰ in oībꝰ q̄ ſunt ad honorē diuinū.

dieb[k] ſepatōis ſue ſctūs erit dn̄o. Si[k] aūt mortuꝰ fuerit ſubito q̄ſpiam corā eo polluet᷑[l] caput ɔſecratōis eiꝰ qđ[m] radet illico et in eadē die[n] purgatōis ſue: ⁊ rurſuȝ ſeptia In[o] octaua autē die offeret duos turtures vel duos pullos colūbe ſacerdoti in introitu federis teſtionij: facietq; ſacerdos vnū ꝓ pctō et alterū in holocauſtū: ⁊ depcabit᷑ ꝓ eo: q: peccauit ſup mortuo ſctificabitq;[p] caput eiꝰ i die illo ⁊[q] ɔſecrabit dn̄o die ſepatōis illiꝰ offerēs[r] agnū āniculū ꝓ pctō: ita tn̄ ut dies priores irriti fiāt: qm̄ polluta eſt ſctificatio eiꝰ. Iſta eſt lex cōſecratōis. Cū[t] dies q̄s ex uoto decreuerat cōplebunt᷑: adducet euȝ ad oſtiū tabernaculi federis: et offeret oblationē eiꝰ dn̄o: agnū āniculū imaculatū in holocauſtuȝ: et ouē āniculā imaculatā ꝓ pctō: et arietē imaculatū hoſtiā pacificam caniſtrū q̄ȝ panū azimorȝ q cōſpſi ſunt oleo: ⁊ lagana abſq; fermēto uncta oleo ac libamīa ſinglōꝝ: que offeret ſacerdos corā dn̄o: et faciet tā ꝓ pctō q̄ȝ in holocauſtū. Arietē vo imolabit hoſtiā pacificā domino: offerēs ſimul caīſtrū azimorū et libamēta q̄ ex more debentur

Tūc[u] radet᷑ nazareus aū[x] oſtiuȝ tabernaculi federis ceſarie ɔſecratōnis ſue: tolletq;[y] capillos eiꝰ et ponet ſup ignē q eſt ſuppoſitꝰ ſacrificio pacificoꝝ: et armū coctū arietis: tortāq; abſq; fermēto vnā de caniſtro: ⁊ laganū azimū vnū: ⁊ tradet in manibꝰ nazarei poſtq̄ȝ raſū fuerit caput eiꝰ: ſuſceptaq; rurſū ab eo eleuabit in ɔſpectu dn̄i: ⁊ ſāctificata ſacerdotis erūt: ſicut pectuſculuȝ qđ ſepari iuſſum eſt: et[z] femur. Poſt[a] hec poteſt bibere nazareus uinū. Iſta[b] eſt lex nazarei cū uouerit oblationē ſuā dn̄o tp̄e cōſecratōis ſue exceptis[c] his q̄ iuenerit manꝰ eiꝰ. Iuxta qđ mēte deuouerat: ita faciet ad pfectionē ſanctificatōis ſue. Locutuſq;[d] eſt dominꝰ ad moyſen dicēs. Loq̄re aaron et filiis eius. Sic[e] bn̄dicetis filiis iſrl̄: et dicetis eis. Bn̄dicat[f] tibi dn̄s: et[g] cuſtodiat te Oſtēdat[h] dn̄s faciē ſuā tibi: et[i] miſereat᷑ tui. Cōuertat[k] dn̄s vultū ſuū ad te ⁊[l] det tibi pacem. inuocabuntq;[m] nomē meū ſup filios iſrl̄: ⁊ ego bn̄dicam eis.

Capi. vij.

f Actū[a] eſt aūt in die q̄ cōpleuit moyſes tabernaculum ⁊ erexit illud: vnxitq; et ſctificauit

tēdo. l Et det tibi pacē. cās ꝑturbatōis auferēdo.

m Inuocabūt nomē meū ⁊c̄. per h̄ oñdit᷑ ꝙ ſacerdotes bn̄dicebāt ppl̄m miſterialiter tm̄ vba bn̄dictōis ꝓferēdo. ſȝ deꝰ bn̄dicebat effectū bn̄dictōis cauſando. Caplm. vij.

Actū eſt aūt. Deſcripta ordiatōe q̄ſtū ad cōem ppl̄m. hic ɔñr deſcribit᷑ ordinatio pſidētiuȝ. Et deſcribit᷑ pꝛio deuotio ꝑncipuȝ. ſcđo pōtificis officium. ca. viij. Primū oñdit᷑ dupl'r. ꝑ in oblatōe ꝑūm cōbinata. ſcđo in oblatōe ſingulariter facta. ibi. Igit᷑ obtulerūt. Circa ꝑmū dr̄ ſic.

a Factū eſt autē in die q̄ cōpleuit moyſes tabna. ⁊ erexit illud ⁊c̄. occaſiōe huiꝰ lr̄e dubiū eſt int᷑ doctores de ordīe iſtiꝰ hyſtorie. pȝ tn̄ ꝙ iſte oblatōnes facte fuerūt añ nūeratōnes ppl̄i ſupra poſitas. licet poſteriꝰ ſint ɔſcripte. q: iſte oblatōnes facte fuerūt i die erectōis tabernacl'i. q̄ facta fuit āno. ij. egreſſiōis de egypto menſe ꝑ. ꝑma die mēſis vt habet᷑ Exo. capi. vl. Nūeratōes aūt ꝑdicte facte ſt eodē āno: mēſe ſecūdo. pꝛia die mēmēſis. vt habet᷑ in ꝑncipio huiꝰ libꝛi. dicūt igit᷑ aliq̄ ꝙ ꝑma die āni ſcđi in q̄ erectuȝ eſt tabernaculū incepit cōſecratio altaris et ſacerdotū. et durauit p ſeptē dies. octaua aūt die inceperūt ꝑncipes offerre. ⁊ durauit oblatio. xij. diebꝰ. Sȝ h̄ vid᷑ ɔtrariari textui q̄ dicit ꝙ i die erectōis tabernaculi obtulerūt. q̄ q̄dē erectio iam ꝑceſſerat. vij. diebus. Iō alij dicūt ꝙ a die erectōis tabernaculi icepit dicta oblatio ⁊ ɔcurrebat cū ɔſecratōe ſacerdotū. vij. diebꝰ. Sȝ tūc occurrit difficultas. q: vij. diebꝰ ɔſecratōis ſacerdotū ſolꝰ moyſes faciebat ſacerdotale officiū. q: ſacerdotes nō poterāt offerre licite donec eoꝝ ɔſecratio eſſet cōpleta. in illis aūt ſeptē diebꝰ fiebāt plura circa ſacerdotes ⁊ ſacrificia ꝓ eis. vt h̄r Exod. xxix. et Leuit. viij. Sil'r in oblatōe cuiuſlibet ꝑncipis fiebāt pl'es oblatōes et ſacrificabant᷑ aīalia. xxi. vt pȝ in tex. et nō vid᷑ ꝓbabile. ꝙ ſolus moyſes poſſet tot agere vna die. maxīe cōtinuādo ſeptē diebꝰ. Iō dic̄ Ra. ſa. ꝙ duplex fuit erectio tabernaculi. vna q̄tidiana q̄ erigebatur mane et deponebat᷑ veſpe. alia ſtabilis q̄ ꝑmanebat vſq; ad motionē caſtroꝝ. dicit ergo ꝙ pꝛia erectio facta fuit ſeptē diebus vltimis āni ꝑmi egreſſiōis de egypto. et in illis facta fuit ɔſecratio ſacerdotū et altaris in q̄bus ſolꝰ moyſes fecit ſacerdotale officiū. octaua aūt q̄ fuit ꝑma dies āni ſcđi facta eſt ꝑma erectio ſtabilis ipſiꝰ tabernaculi. et extūc ɔtinuata. et illa die ſacerdotes ceperūt miſtrare et officiū ſuū exercere ſil' cū moyſe. et eadē die incepit oblatio ꝑncipū. et ſic eadē dies fuit dies erectōis tabernaculi. lo-

reus dȝ eſſe paratꝰ in oībꝰ q̄ ſunt ad honorē diuinū. v Tūc radet᷑ nazareꝰ. q: creſcētia capilloꝝ erat ſignū duratōis voti ſicut dictū eſt. Creſcēte ceſarie ⁊c̄. et iō voto cōpleto radebat᷑ in ſignū ꝙ licitū erat ei redire ad cōeȝ modū viuēdi ſicut añ votū. x Añ oſtiū. nō ſub diuo. ſed in vna exedra atrij. y Tolletq; capil. eiꝰ et pōet ſup ignē q̄ eſt ſuppo. ſacri. paci. cuiꝰ carnes coq̄bant᷑ i caldaria. et i igne ſuppoſito illi caldarie ponebant᷑ capilli. cetera patēt vſq; ibi. z Et femur. h̄ erat ſpāle in ſacrificio nazarei. ꝙ femur hoſtie pacifice daretur ſacerdoti. In alijs aūt hēbat tm̄ pectuſculū et armū dextrū. vt habet᷑ Exo. xx. ca. et Leui. vij.

Poſt hec naza. pōt bi. vinū. i. redire ad modū viuēdi ſic̄ añ votū.

b Iſta lex eſt nazarei. q̄. ſ. dicta eſt. c Except̄ his que inuenerit manꝰ eiꝰ. q: ſi nazareꝰ vellet facere maiora ſacrificia et oblatōes q̄ȝ ſint illa q̄ determiata ſunt in lege iſta. poterat addere ſm̄ volūtatē ſuā et facultatē. ſȝ determiatis in lege nō poterat defalcare. d Locutuſq; ē dn̄s h̄ ɔñr pōit᷑ modꝰ bn̄dictōis. q̄ lȝ fieret ſup filios iſrl̄. ſpāl'r tn̄ fiebat ſup nazareos. et h̄ bn̄dictio ipiꝰ ſacerdotis determinat᷑: cū dr̄. e Sic bn̄dicetis ⁊c̄. ponunt᷑ ibi ſex p ordinē: cū dr̄. f Bn̄dicat tibi dn̄s. grāȝ iuſtificantē ɔferēdo. g Et cuſtodiat te. a peccati recidiuo et grāȝ datā ɔtinuādo. h Oñdat dn̄s faciē ſuam tibi. intellectum tuuȝ in ſui cognitōe illumināndo. i Et miſereat᷑ tui penā ꝓ pctīs tuis ꝑteritis relaxādo. k Cōuertat dn̄s vultū ſuū ad te. ſuas cōſolatōes tibi imit-

quēdo de erectōe ſtabili ⁊ ɔſecratōnis ſacerdotū q̄ȝ tū ad ꝑfectōȝ eiꝰ. q: tūc ⁊ nō añ potuerūt miſtrare ⁊ oblatōes ꝑncipū q̄ſtū ad eiꝰ icboationē q: nō potat fieri vna die illa oblatio q̄ fiebat ſucceſſiue. xij. diebꝰ q̄ cōpleuit moyſes tabernaculuȝ lȝ n. bezeleel ⁊ alij artifices cōpleuerit opꝰ exequēdo moyſes tn̄ eos docebat ⁊ dirigebat ad faciēdū opus ſm̄ exēplar qđ in mōte viderat. et iō ei attribuit᷑ cōpletio tabernaculi ſicut architectori.

a Obtulerūt ꝑncipes. i oblatōe ad opꝰ tabernacl'i fuerūt vltimi. vt h̄r Exo. xxxv. ca. et iō i dedicatōe altarij tabernaculi feſtinauerūt et fuerūt ꝑmi

b Obtulerunt q̄ȝ ea. i. plauſtra.

c In ɔſpe. tab. moyſes ei noluit recipe donec ſup h̄ ſciret volūtatē domini. iō ſubdit᷑.

d Ait autē dn̄s ad moyſē. ſuſcipe ab eis. et tūc ſuſcepit ⁊ leuitis diſtribuit. e Iuxta id qđ hēbāt neceſſariū. gerſonite ei portabāt mollia vt dcm̄ ē. ſ. iiij. c. ⁊ iđo eis ſufficiebāt duo plauſtra Merarite āt portabāt dura q̄ erāt magis pōderoſa iō data ſt eis q̄tuor plauſtra. Caathitē aūt nō dedit plauſtra. cuiꝰ rō reddit᷑ cū dr̄.

f Quia i ſan. ſer. ⁊ iō portabāt ea q̄ erāt itra tabnaculū que erāt ſanctiora i hūerī ſuis

g Igr̄ aūt. h̄ ɔñr deſcribit᷑ oblatio ꝑncipuȝ ſingl'r et ſucceſſiue fcā. cuȝ dr̄ Obtu. duces. ſeq̄t᷑ h Añ al. volebat. n. ſil' offerre q̄ ſequūt᷑. ſȝ

cū oībꝰ uaſis ſuis altare ſil'r ⁊ uaſa eiꝰ. obtulerūt[a] pꝛicipes iſrl̄ ⁊ capita familiaꝝ q̄ erāt p ſingulas tribꝰ ꝑfecti eoꝝ q nūerati fuerāt mūera corā dn̄o ſex plauſtra tecta cū duodecim bobꝰ. Unū plauſtrū obtulere duo duces: et unū bouē ſinglī obtulerūtq;[b] ea in[c] cōſpectu tabernaculi. Ait[d] autē dn̄s ad moyſen: Suſcipe ut ſuiāt i miſterio tabernaculi: et trades ea leuitis iuxta ordīeȝ miſterij ſui Itaq; cū ſuſcepiſſet moyſes plauſtra ⁊ boues: tradidit ea leuitis. Duo plauſtra et q̄ttuor boues dedit filiis gerſon: iuxta[e] id qđ hēbāt neceſſariū. quatuor alia plauſtra ⁊ octo boues dedit filiis merari ſm̄ officia et cultū ſuū: ſub manu ithamar filii aaron ſacerdotis. Filiis aūt caath nō dedit plauſtra ⁊ boues: q:[f] in ſctūario ſuiūt ⁊ onera ꝓpꝛiis portāt humeris. Igit᷑[g] obtulerūt duces i dedicatōȝ altaris: die q̄ vnctū ē oblatōȝ ſuā añ[h] altare. Dixitq;[i] dn̄s ad moyſen. Singuli duces p ſingulos dies offerāt munera in dedicatōȝ altaris. Pꝛimo[k] die obtulit oblatōȝ ſuā naaſon filiꝰ aminadab de tribu iuda: fuerūtq; in ea acetabulū[l] argēteū: pōdo cētū triginta ſicloꝝ phiala[m] argētea hn̄s ſeptuagita ſiclos iuxta pōdꝰ ſcūarii vtrūq; plenū ſimila ɔſpſa oleo in ſacrificiū: mortariolū[n] ex decē ſiclis aureis plenū incēſo: bouē[o] de armēto et[p] arietē et[q] agnū āniculū in holocauſtū: hyrcūq;[r] ꝓ pctō. ⁊ i ſacrificio pacificorū boues[s] duos: arietes[t] q̄nq; hircos[u] q̄nq; agnos[x] āniculos q̄nq;. Hec eſt oblatio naaſon filii aminadab. Scđo die obtulit nathanael filiꝰ ſuar dux de tribu iſachar acetabulū argenteū appēdēs cētū triginta ſiclos: phialā argēteā hn̄tem ſeptuaginta ſiclos iuxta pōdꝰ ſcūarii: utrūq; plenū ſimila cōſpſa oleo in ſacrificiū mortariolū aureū hn̄s deceȝ ſiclos plenū incēſo: bouē de armēto ⁊ arietē et agnū āniculū in holocauſtū hircūq; ꝓ pctō: et in ſacrificio pacificoꝝ boues duos arietes q̄nq;: hircos q̄nq;: agnos anniculos q̄nq;. Hec fuit oblatio nathanael filii ſuar. Tertio die pꝛiceps filioꝝ zabulon heliab filiꝰ helō obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētū trigīta ſiclos: phialā argenteā hn̄tē ſeptuagita ſiclos ad pōdus ſctūarii utrūq; plenū ſimila ɔſpſa oleo in ſacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decē ſiclos plenū incēſo: bouē de armēto et arietē: et agnū āniculū in holocauſtū: hircūq; ꝓ pctō: ⁊ i ſacrificio pacificoꝝ boues duos arietes q̄nq;: hircos q̄nq; agnos āniclos q̄nq;. Hec ē oblō heliab filii helon Die q̄rto pꝛiceps filioꝝ rubē eliſur filiꝰ ſedeur: obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētū trigīta ſiclos: phialā argenteā hn̄tē ſeptuagita ſiclos ad pōdus ſctūarii utrūq; plenū ſimila ɔſpſa oleo in ſacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decē ſiclos plenū incēſo: bouē de armēto ⁊ arietē ⁊ agnū āniculū in holocauſtuȝ hircumq; ꝓ pctō et in ſacrificio pacificoꝝ boues duos: arietes quinq;: hircos q̄nq;: agnos anniculos q̄nq;. Hec fuit oblatio eliſur filii ſedeur. Die q̄nto pꝛiceps filioꝝ ſymeō ſalamiel filiꝰ ſuriſaddai obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētū trigita ſiclos: phialā argēteā hn̄tē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſctūarii: utrūq; plenū ſimila ɔſpſa oleo in ſacrificium: mortariolū aureū appēdens decē ſiclos plenū incēſo: bouē de armēto et arietē et agnū āniculū in holocauſtū hircūq; ꝓ pctō: et in hoſtias pacificoꝝ boues duos: arietes q̄nq;: hircos q̄nq;: agnos anniculos q̄nq;. Hec fuit oblatio ſalamiel filii ſuriſaddai. Die ſexto pꝛiceps filioꝝ gad heliaſaph filiꝰ duel: obtulit acetabulū argenteuȝ appēdēs cētū trigita ſiclos: phialā argenteā hn̄tem ſeptuagita ſiclos ad pōdꝰ ſanctuarii vtrumq; plenuȝ ſimila ɔſpſa oleo in ſacrificiuȝ: mortariolum aureum appendens deceȝ ſiclos plenuȝ incenſo:

moyſes noluit donec ſup h̄ ſciret volūtatē dn̄i. iō ſubdit᷑. i Dixitq; do. ad moy. ſin. du. p ſingulos dies. voluit em̄ dn̄s ꝙ offerret nō ſm̄ ordīnē natiuitat᷑. xij. capitum tribuū iſrl̄. ſȝ ſm̄ ordinē vexilloꝝ ⁊ motiōis caſtroꝝ q̄. ſ. poſitꝰ ē. ij. c. iō ſbdit᷑

k Prio die ob. ⁊c̄. Iſtā aūt ꝑmitatē i vexill' ⁊ motionē caſtroꝝ ac etiaȝ dignitatē regiā meruit tribus iuda. q: ꝑ ſecuta eſt moyſen p mare rubꝛū. vt dictū fuit Exo. xiiij. ca.

l Acetabu. ar. in heb. h̄r Scutella argētea. Erat eīn inſtrm̄ vbi probabat᷑ i cēſuȝ ⁊ ſīlia. vtrū eēnt accepta ⁊ apta ad offerēdū

m Phiala argē. in heb. h̄r. Bacinthꝰ argēteꝰ. in q̄ ꝓbabant᷑ liq̄da.

n Mortariolū ex decē ſiclis. Dicūt aliq̄ ꝙ ibi terebat᷑ incēſuȝ. Sȝ h̄ non videt᷑ ꝓbabilit᷑ dictū. tū q: de tam parua q̄ntitate auri nō poſſet tale inſtrm̄ fieri. tū q: nō ē veriſil'e ꝙ inſtrm̄ vbi terebat᷑ incenſuȝ eēt ꝑcioſioris materie q̄ȝ illa vaſa in q̄bꝰ ꝓbabant᷑ offerēda. vñ et i hebreo h̄r. Coclear decē ſiclis aureis ⁊c̄. cū q̄ ponebat᷑ icēſuȝ vl' thymiama in thuribulo ad ɔcremādū corā deo i altari icēſi.

o Bouē de armē. i memoriā ipiꝰ ioſeph q̄ vocabat᷑ ꝑgenitꝰ thaurus. Deu. xxxiij. p Et arietē i memoriā yſaac. ꝓ q̄ fuit aries imolatꝰ. Gen. xxij. q Et agnū āniculū. i memoriā agni paſchalis. r Hircūq; ꝓ pec. ad expiādū pctm̄ vēditōis Ioſeph. i qua fuit hedꝰ occiſus Gen. xxxvij. vl' q: ē aīal fendū iō offerebat᷑ ꝓ pctō qđ fetet corā dn̄o.

s Boues duos. ad deſignāduȝ duas tabulas teſtionij. t Arietes q̄nq;. ad deſignādū q̄nq; ꝑcepta in vna tabula ſcripta. v Hircos q̄nq; ad deſignādū alia q̄nq; precepta ſcripta in alia tabula. et h̄ ſm̄ opinionē hebreoꝝ q̄ dicūt ꝑcepta q̄nq; ſcripta fuiſſe in q̄libet tabula. vt dcm̄ fuit Exo. xxxiij.

x Agnos āniculos q̄nq; ad denotanduȝ. v. libros legis Eodēmodo

Universidad de Salamanca. BGH

exponēde ſūt oblatōnes p̄.pncipū ſequētiū. et ſic patet lra vſq3 verſ⁹ finē capli vbi dr. In die ꝛc.

f In die qua conſecratū eſt.nō ꝙ ille oblationes omnes facte ſint illa die.ſ3 q: tūc icepit fieri.

g Cūq3 igrederet moyſes tabernaculū ꝛc. dic̄ Ra.ſa.ꝙ ſtatim in ingreſſu tabernaculi audiebat vocem dn̄i quaſi egredientē de ꝓpiciatorio.qđ erat intra ſanctū ſanctorū in poſteriori parte tabernaculi.et licet vox illa eſſet fortis et magna: ſm ꝙ dicit pſ. xxviij. Vox dn̄i in virtute.vox dn̄i in magnificētia: tamē non audiebaẗ extra tabernaculum.

In capi. vij.vbi dr in poſtil. Primo die obtulit.

Additio.i.

Quod autē tribus iuda pmo ſit ſecuta moyſen p mare rubrū eſt incertū cū nō habeat fundamentū in littera.et ideo nō eſt attribuenda ipſi pmitas hac ratione ſ3 videt ſufficere ad hoc pphia iacob qui ſupra Gen. xlix. pnoſticans facta filiorum iſrael: de iuda expreſſe dixit. Te laudabunt fratres tui manus tue in ceruices inimicorū tuorū adorabūt te filij patris tui ꝛc. et ibidem infra. Non auferet ſceptrū de iuda.ex qbus verbis ſatis patet ꝙ pre eminētia regalis ac pſidētia ptinebat ad iudā inter alios fratres ex pre ordinatōe diuina ꝛc.

In eodem capi. vij vbi dicitur in poſtil. Eodem mō exponende ſunt oblatōes.

Additio.ij.

Quidā hebreorū dicunt ꝙ licȝ iſti pncipes. xij. fuerint conformes in rebus oblatis nō tamē in rōni bus oblatoꝝ. q: qlibet pnceps eorum intendit alias rationes a rationibus intentis p alios pncipes. vn̄ ex hoc dicūt ꝙ repetuntur in littera oblatōes cuiuſlibet eoꝝ p ſe.ſ3 ſufficeret poſt oblatōes pmi principis dicere ꝙ quilibet aliorū ſilia obtulit in die ſuo.qđ diceret breuius.ſed iđ ore

bouē de armēto ꝛ arietē ꝛ agnum ānicului i holocauſtū:hircūq3 pro pctō:ꝛ i hoſtias pacificoꝝ boues duos:arietes qnq3:hircos qnq3: agnos āniculoſ qnq3 Hec fuit oblatio heliaſaph filij duel. Die ſeptio pnceps filioꝝ ephraim eliſama fili⁹ āmiud:obtulit acetabuluȝ argēteū appēdēs cētūtrigita ſiclos:phialā argenteā hn̄tē ſeptuagita ſicloſ ad pōd⁹ ſctūarii:utrūq3 plenū ſimila ꝯſpſa oleo i ſacrificiū mortariolū aureū appēdēs decē ſiclos plenū incēſo:bouē de armēto ꝛ arietē ꝛ agnū ānicului in holocauſtū:hircū ꝓ pctō:ꝛ in hoſtias pacificoꝝ:boues duos:arieteſ qnq3:hircos qnq3: agnos āniculos qnq3. Hec fuit oblatio eliſama filii āmiud. Die octauo pnceps filioꝝ manaſſe gamaliel filius phadaſſur:obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētūtrigita ſiclos: phialā argēteā hn̄tē ſeptuaginta ſiclos ad pōd⁹ ſctūarii:utrūq3 plenuȝ ſimila ꝯſpſa oleo i ſacrificiū:mortariolū aureū appendēs decē ſiclos plenū icēſo:bouē de armēto ꝛ arietē et agnū ānicului in holocauſtū: hircūq3 ꝓ pctō:ꝛ i hoſtias pacificorū:boues duos: arietes quinq3 hircos qnq3:agnos āniclos qnq3 hec fuit oblatio gamaliel filii phadaſſur. Die nono pnceps filiorū bēiamin:abidan fili⁹ gedeōis obtulit acetabulū argēteū appēdēſ cētūtrigita ſiclos:phialā argēteā habentē ſeptuagita ſiclos ad pōd⁹ ſcūarii:utrūq3 plenū ſimila ꝯſpſa oleo i ſacrificiū:mortariolū aureū appēdēs decē ſiclos plenū incēſo bouē de armēto ꝛ arietē ꝛ agnū ānicului i holocauſtū: hircumq3 ꝓ pcō:ꝛ in hoſtias pacificoꝝ boues duos:arietes qnq3: hircos qnq3: agnos āniculos qnq3 Hec fuit oblatio abidā filii gedeōis. Die decimo pnceps filioꝝ dan abiezer fili⁹ amiſaddai obtulit acetabulū argēteū appēdens cētūtriginta ſiclos: phialā argēteā hn̄tē ſeptuaginta ſiclos ad pōd⁹ ſcūarii:utrūq3 plenū ſimila ꝯſpſa oleo in ſacrificium mortariolū aureū appēdēs decē ſiclos plenū incēſo:bouē de armēto et arietē et agnū ānicului in holocauſtū:hircūq3 ꝓ pctō et in hoſtias pacificoꝝ boues duos: arietes qnq3:hircos qnq3.agnos anniculos qnq3. Hec fuit oblatio abiezer filii amiſaddai Die vndecimo pnceps filiorū Aſer phegiel fili⁹ ochrā obtulit acetabulū argēteuȝ appēdēs cētūtriginta ſiclos:phialā argēteā hn̄tē ſeptuagita ſiclos ad pōd⁹ ſctūarii:utrūq3 plenuȝ ſimila ꝯſpſa oleo in ſacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decē ſiclos plenū icēſo:bouē de armēto ꝛ arietē et agnū ānicului in holocauſtuȝ hircūq3 ꝓ pctō:ꝛ in hoſtias pacificorū:boues duos: arietes qnq3: hircos qnq3:agnos āniclos qnq3 Hec fuit oblō phegiel filii ochrā Die duodecio pnceps filiorū neptalim ahira fili⁹ henan: obtulit acetabulū argēteū appēdens centūtriginta ſiclos:phialā argenteā hn̄tē ſeptuagita ſiclos ad pōdus ſcūarii: vtrunq3 plenū ſimila oleo cōſpſa i ſacrificiū: mortariolū aureū appēdens decē ſiclos plenū incēſo:bouē de armēto et arietem et agnū ānicului i holocauſtū:hircūq3 ꝓ pctō.et in hoſtias pacificorū boues duos:arietes qnq3: hircos qnq3 agnos āniculos qnq3. Hec fuit oblatio ahira filii henan Hec in dedicatōe altaris oblata ſunt a pncipib⁹ iſrl' in ᶜdie q̄ ꝯſecratū eſt acetabula argētea duodeci: phiale argentee duodecim:mortariola aurea duodecim:ita ut centūtrigita argēti ſiclos haberet vnū acetabulum: et ſeptuaginta ſiclos vna phiala.i.in cōe uaſorū oium ex argēto:ſicli duo milia quadringenti pōdere ſctūarii:mortariola aurea duodecim plena incenſo denos ſiclos appēdētia pōdere ſanctuarii id eſt ſil'aurī ſicli cētumuiginti:boues de armēto i holocauſtuȝ duodecim:arietes duodecim:agni anniculi duodecim et libamēta coruȝ

petunt p ſingulos pncipes et p ſingulas oblatōnes ad denotādū qđ dictū eſt. Rationes aūt quas aſſignāt cuilibet pncipi enarrare forte eſſet magis tedioſum ꝙ vtile. ideo p̄termitto. Poteſt aūt ratio hui⁹ repetitōis aſſumi ex paritate tribuū que omnes erant quodāmodo equales in hoc ꝙ erāt pncipalia mēbra ppli dei. et ideo d̄ cuiuſlibet illarum tribuum oblatōe mētio fiebat ſingularis.

Capitu. viij.

Locutuſq3 eſt domi nus. Hic cōſequent agitur de pōtificis officio. Et pmo ꝙ tū ad lucernarum cōpoſitionē. ſecūdo quo ad leuitarum ordinatiōnē ibi. Locutuſq3 eſt dominus tertio q̄ ad phaſe celebrationē.ca. ix. Circa primū dr.

b Loquere aarō ꝛc. licet hic ſolus aaron exprimatur tamē officiū compoſitōis lucernaruȝ poterat facere nō ſolū per ſe ſed etiā per filios ſuos q erant minores ſacerdotes. vt habetur Exo. xxvij.

c In auſtrali parte.ſ.tabernaculi.

d Ut lucerne cōtra borean ꝛc. ſicut ponūtur lumi naria coram mēſis principum.

e Contra eā partem ꝛc.q: ſic erāt diſpoſita ſeptē lucerne ꝙ vtraq3 parte lucerne medie ꝙ emitteret ſuū lumē verſus illam pte vt dictū fuit Exo. xxv. vbi cetera q̄ hic dicunt de candelabro expoſita ſunt.

f Locutuſq3 ē dominus. Hic deſcri

biſ ordinatio leuitaꝝ q̄ ptinebat ad pōtificis officiū. et p̄ ponitur eoꝝ ordiatio.ſcđo officioꝝ executio.ibi. Locutuſq3 eſt dn̄s. Circa pmū p pōit pceptū dn̄i.ſcđo ipletio mādati.ibi. feceruntq3. Ad pmū p pcipiẗ leuitaꝝ ordiatio.ſcđo ſubdiẗ hui⁹ mādati circa pmū p pcipit leuitaꝝ ordiatio.ſcđo ſubdiẗ hui⁹ mādati rō.ibi. Statueſq3. Circa pmū dr. g Tolle leuitas de medio filiorum iſrl'.

rebanẗ ſacrificia.qđ notaẗ cū dr. Tollāt bouē ꝛc. ꝛ ſeqẗ l Bouē aūt alterū ꝛc.ad expiādū pctm̄ vituli. m Et applicabis.coꝛā tab.q: ibi veniebāt illi ꝓ qb⁹ offerebaẗ oblatio. n Cōuocata oi multi.filiorū iſrl'.q: leuite tradebanẗ dn̄o ꝓ pgenitꝭ aliaꝝ tribuū.et iō ipi leuite erāt q̄dā oblatio deo facta ꝓ tota mltitudie. o Ponēt hiij iſrl'ma. ſuper

vt ſint deputati diuino cultui.

b Et purificabis eos iuxta ritū.in q̄ ritu qttuor ōnnēẗ Pmū eſt aſpſio eoꝝ aq̄ luſtratōis cū dicitur.

i Aſpergant ꝛc. in hac aūt aq̄ pōebant cineres vacce cōbuſte. vt hr. ſ. pri.ca. q̄ ordinata erat ad purgatōz pollutoꝝ ex tactu mortui vel alteri⁹ imūdicie.ppẗ quā nō poterat ſic pollut⁹ igredi atriuȝ tabernaculi dōec eſſet mūdat⁹. ꝛ iō tales immūdicie erāt q̄ſi q̄dā irregularitates.pbibētes acceſſuȝ ad diuia.ppẗ qđ dicebaẗ aq̄ luſtratōis.i.purgatōnis ꝛ ideo luſtrū qđ eſt ſpaciū.v. anoꝝ q: i qlibet qnquēnio romani faciebāt purgatōs vt leuitarū ſicigiẗ p leuite aſpgebanẗ ad tollēdū irregularitates p dcās.ſcđo eſt ꝙ radebanẗ.ꝛ tāgiẗ cū dr.

k Radāt oēs pi. car. ſue. vt eſſent mūdiores corpe. Aliā etiā rōnē aſſignat ra.moy. dicēs.ꝙ leuite deputabanẗ diuino cultui ꝓ pgenitꝭ aliarū tribuū. vt dictū ē.ſ.iij. c. q fuerāt polluti in ydolatria vituli. et quia ydolatria ē lepra ſpūal'. iō i purgatōe leuitaꝝ q̄ deo deputabāẗ ꝓ idolatris radebāẗ pilicarnis eoꝝ ſicut fiebat i emūdatiōe leproſoꝝ. vt hr. Leui. xiiij. c. tertio lauabanẗ eoꝝ veſtimēta ad maiorē mūdiciā. qđ notaẗ cum dr. Cūq3 lauerint veſtiſita ꝛc. qrto p eis offe

hirci duodecim ꝓ pctō in hoſtiaſ pacificoꝝ:boues uigitiq̄ttuor: arietes.lx.hirci.lx. agni anniculi. lx. Hec oblata ſūt in dedicatōe altaris qñ unctū eſt. Cūq3ᵍ ingrederetur moyſes tabernaculum federis ut ꝯſuleret oraculū: audiebat vocē loquētis ad ſe de ꝓpiciatorio: qđ erat ſup archā teſtimonii inter duos cherubin. vn̄ et loquebaẗ ei

Capitulū. viij.

l Locutuſq3ᵃ eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Loq̄reᵇ ad aaron et dices ad eū. Cū poſueris ſeptē lucernas cādelabrū inᶜ auſtrali pte erigaẗ. Hoc igiẗ pcipe vtᵈ lucerne ꝯtra boreā e regiōe reſpiciāt ad mēſam panū ꝓpoſitōis:cōtraᵉ eā ptē quā cādelabrū reſpicit: lucere debebūt. Fecitq3 aaron ꝛ im poſuit lucernas ſup cādelabrū ut pcepat dn̄s moyſi. Hec aūt erat factura cādelabri: ex auro ductili tam medi⁹ ſtipes q̄3 cūcta que ex utroq3 calamoꝝ latere naſcebātur Iuxta exēplū qđ oſtēdit dn̄s moyſi:ita opat⁹ eſt cādelabrū. Etᶠ locutus eſt dn̄s ad moyſen dicens. Tolleᵍ leuitas de medio filioꝝ iſrl' etʰ purificabis eos iuxta hunc ritū Aſperganẗ aqua luſtratōis:ꝛᵏ radant oēs pilos carnis ſue. Cumq3 lauerint ueſtimēta ſua et mundati fuerint tollent bouē de armentis et libamētū ei⁹:ſimilā oleo ꝯſperſam:bouēˡ aūt alterū de armēto accipies ꝓ pctō:etᵐ applicabis leuitas corā tabernaculo federis:conuocataⁿ oīu mltitudie filioꝝ iſrael Cūq3 leuite fuerint corā dn̄o ponētᵒ filii iſrael man⁹ ſuas ſuper eos etᵖ offeret aaron leuitas munus in conſpectu domini a filiis iſrael: vt ſeruiant in miniſterio eius. Leuiteᑫ quoq3 ponēt manus ſuas ſup capita boum:e quibus vnū facies pro peccato:et alterū in holocauſtum domini:ut depcceris pro eis. Statueſq3ʳ leuitas in cōſpectu aaron et filiorū eius: et conſecrabis oblatos domino:ac ſeparabis de medio filioꝝ iſrael vt ſint mei: et poſtea ingrediantur tabernaculū federis vt ſeruiāt mihi. Sicq3 purificabis et conſecrabis eos in oblationem dn̄i:quoniā dono donati ſunt mihi a filiis iſrael. Pro primogenitis que aperiunt oē̄ vuluam in iſrael: accepi eos. Mea ſūt enim omnia pmogenita filioꝝ iſrael:tam ex hominibus q̄3 ex iumentis. Exˢ die quo percuſſi omne pmogenitum in terra egypti: ſanctificaui eos mihi: etᵗ tuli leuitas pro cunctis pmogenitis filiorū iſrael:tradidiq3 eos dono aarō et filiis eius de medio populi: vt ſeruiant mihi pro iſrael in tabernaculo federis:et orent pro eis ne ſit in populo plaga:ſi auſi fuerint accedere ad ſanctuarium. Feceruntq3ᵘ moyſes et aaron et omnis multitudo filiorum iſrael ſuper leuitis que pceperat domin⁹ moyſi:purificatiq3 ſunt et lauerunt ueſtimenta ſua. Eleuauitq3ˣ eos aaron in conſpectu domini et orauit ꝓ eis ut purificati ingrederentur ad officia ſua in tabernaculum federis coram aaron et filiis eius. Sicut preceperat dominus moyſi de leuitis.ita factum eſt. Locutuſq3ʸ eſt dominus ad moyſen dicens Hec eſt lex leuitarum. Aᶻ vigintiquinq3 annis et ſupra ingredientur: ut miniſtrent in tabernaculo federis Cumq3ᵇ quinquageſimum annuȝ etatis impleuerint ſeruire ceſſabunt:eruntq3ᶜ miniſtri fratrū ſuorum in tabernaculo federis utᵈ cuſtodiant que ſibi fuerint cōmendata:opera autem ipſa non faciant. ſic diſpones leuitas in cuſtodiis ſuis.

cos.q: offerret debebāt ponere manū ſup oblatione ſuā.vt p3 i leuitico

p Et offeret aaron leuitas.ſic erāt ſibi ad ſ̄tra diu a multitudie.

q Leuite q3 ponēt ma. ſuas ſup capita boū.q: erāt ſacrificia ipſorum.

r Statueſq3. h ſubdiẗ rō dicti mādati.ad h ē ſm de mādato dn̄i ordiabātur.vt ſeruirēt ſacerdotib⁹ in cultu diuo. q̄ cult⁹ añ legē datā ptinebat ad pgenitos iſrl'.q erāt ipſi deo obligati.ex q̄ ſaluauit pgenitos egypti.ꝛ iſtos ſaluauit.vt hr Exo.xij.ſ3 q: pgeniti aliaꝝ tribuū facti fuerāt inepti ad cultū dei.vt dictū ē.iō dn̄s loco illoꝝ voluit leuitas ordiari ad cultū ſuū.et h ē qđ dr. s Ex die q̄ percuſſi oē pgenitū i ſra egypti ſctificaui eos.i.pgenitos iſrl'.

t Et tuli leuitas.deputādo mihi ꝓ cūct pgenitis filioꝝ iſrl'.cetera patēt ex dict. v Feceruntq3 moyſes ꝛ aarō ꝛc. Hic pōiẗ executio dcī mādati et patet littera vſq3 ibi.

x Eleuauitq3 eos aarō id ē pſitauit.nō eni poſſet eos eleuare in altū.ſic ſie bat de oblatōib⁹ aliis.

y Locutuſq3 eſt dn̄s. Poſtq̄3 deſcripta eſt leuitaꝝ ordiatio ſeu purificatio.h pn̄r ponit officio rū ſuoꝝ executio.cū dr.

z Hec eſt lex leuitaꝝ.ſcȝ q̄tū ad executionē officioꝝ. a A vigintiq3 ānis et ſupra.tūc enī ingrediebanẗ ad addiſcēdū officia.ſ3.xxx. āno iſtituebanẗ miſtri vel repellebanẗ. vt dictū ē.ſ. iiij.ca. b Cūq3 qnqgeſi.an. eta. iple. ſerui. ceſſabūt.ſ. in portandis oneribus et ꝯſimilib⁹.

c Eruntq3 miſtri.q.d.nō ꝓpter h erūt ocioſi.ideo ſubdiẗ. d Ut cuſtodiāt q̄ ſibi fuerint cōmendata.ſ.portas et vaſa.

In cap. viij. vbi dr in poſtil. In auſtrali pte ſ.tabernaculi.

Additio.

In trāſlatōne nrā ponunẗ in h loco

ꝑ iiij

Universidad de Salamanca. BGH

queda᷑ verba q̄ nō habenꝫ in lr̄a hebraica. cū dr̄. In auſtrali ꝑte ꝯtra boreā e regiōe reſpiciāt ad mēſaꝫ. vn̄ in heb. in h̓ loco ſic hr̄. loq̄re ad aarō et dices ad eū. Cūqꝫ accēderis lucernas ꝯ eā ꝑtē quā cādelabrū reſpicit. luceāt ſeptē lucerne. vn̄ oīa alia q̄ h̓ addunꝫ in nr̄a trāſlatōe videꝫ fuiſſe appoſita ab aliq̊ lectore in margine ꝑ moduꝫ gloſe. et poſtea ab aliq̊ ſcriptore iꝑito fuerunt textui inꝫpoſita. ſn̄ia tn̄ videꝫ eſſe eadē. Ca. ix.

Deut. xvi. iō addiꝫ. n In gēte vr̄a. ad oñdendū q̄ lex iſta loq̄tur etiā de illis q̄ erāt in t̄ra iſrl̓ tn̄ extra hr̄lꝫ. o Faciat phaſe dn̄o mēſe ſecūdo. ſic eñ irregularitas in nouo teſtō aliq̄n cauſatur ex bono actu. vt ex occiſiōe malefactoris ꝑ ſn̄iam iudicis. ſic in ve. te. ex actu ſepulture ipediebaꝫ ad tp̄s celebratio phaſe. Expectabaꝫ aūt mēſis ſecūdꝰ vt luna eēt in eodē ſtatu: ſcōꝫ cuiꝰ motū ordinabaꝫ iſtud feſtum.

Capitulū. ix.

Locutuſqꝫ ē dn̄s. Hic ꝯn̄r deſcribitur officiū pōtificis q̄tum ad phaſe celebratōem. q̄ debebat docere ppl̓m de mō et tēpe celebrādi. Primo igiꝫ deſcribiꝫ tp̄s celebratōnis. ſcdō caſus dilatōis. ibi. Ecce aūt q̄dā. tertio reatus trāſgreſſiōis. ibi. Si q̄s aūt imūdꝰ eſt. Circa ꝑmū diciꝫ ſic.

b Faciāt filij iſrl̓ phaſe in tp̄e ſuo. i. xiiij. die mēſis ꝑmi c Ad veſperaꝫ. q̄ talis hora erat lege determinata. vt patet Exod. xij. d Iuxta oēs cerimonias. ꝑ h̓ itelliguntꝫ cōditōes agni. vt dicit Ra. ſa. vt q̄ ſit ſine macula maſculꝰ et anniculus. e Et iuſtificatōes eiꝰ. q̄tū ad moduꝫ comedēdi. ſ. cū azimis ⁊ lactucis agreſtibꝰ ⁊ alijſ ꝯditōibuſ q̄ pleniꝰ facte ſunt ⁊ expoſite Exo. xij.

f Ecce aūt. h̓ pōiꝫ caſꝰ dilatōis q̄tū ad aliquoſ cū dr̄. Ecce aūt q̄dā immūdi: ex tactu mortui vl̓ alia imūdicia ꝓpꝫ quaꝫ ipediebanꝫ a celebratōe dicta. g Accedētes ad moyſen et aarō. ſ. il̓ exiſtētes ad docēdū ppl̓m.

h Immūdi ſumꝰ ſuper aīa hoīs. qd̓ exponiꝫ dupliciꝫ. Uno mō ſic. Sup aīa hoīs. i. pluſq̄ hō q̄ licite poſſit comedere agnū paſchalē. et ſic accipiꝫ h̓ aīa homis ꝓ toto hoīe. ſic dr̄. i. Mach. ix. ꝑdiderūt aīas hoīm multas. Alio mō vt ꝑ aīam hoīs intelligaꝫ mortuus vt ſit ſenſus imūdi ſumꝰ ſup mortuū ex tactu eius vn̄. s. ca. v. vbi tranſlatio nr̄a hꝫ. Pollutuſq̄ ē ſuper mortuū. In heb. habeꝫ. Sup aiaꝫ. et q̄ hoc pōt accidere ſine pctō. imo etiā cū merito ſic̄ in ſepultura mortui. ſeq̄tur.

i Quare frauda. vt nō valeamꝰ oblatōꝫ offerre dn̄o ⁊c̄. acſi dicant ex bono ope nō debemꝰ ipediri a celebratōe phaſe k Quibꝰ reſpōdit moyſes ſtate ⁊c̄. q̄ caſus videbaꝫ dubiꝰ voluit ſup h̓ q̄rere dei ꝯſiliū. ꝑ h̓ oñdens q̄ in dubijs nō eſt ꝑcipitanꝫ rn̄dendū. l Hō q̄ fue. imun. ſup aia. exponaꝫ mō ꝑdicto. m Siue in via ꝓcul in gēte vr̄a. ex hoc aūt qd̓ dr̄. In via ꝓcul: poſſet aliq̄s credere q̄ lex iſta loq̄reꝫ de illis qui eſſent in itinere extra terrā iſrl̓. et ꝑ ꝯn̄s exiſtētes itra terrā vbiq̄ꝫ poſſent facere phaſe in die ſuo. qd̓ nō eſt verū. q̄ nō pōt fieri ex hr̄lm. vt habeꝫ

Locutuſqꝫ[a] eſt dn̄s ad moyſen in deſerto ſynai: āno ſecūdo poſtq̄ꝫ egreſſi ſunt de terra egypti mēſe ꝑmo dicēs. Faciant[b] filij iſrl̓ phaſe in tp̄e ſuo q̄rtadecima die mēſis huiꝰ ad[c] veſpam: iuxta[d] oēs cerimonias ⁊[e] iuſtificatōnes eiꝰ. Precepitq̄ꝫ moyſes filijſ iſrl̓ vt facerēt phaſe. Qui fecerūt tp̄e ſuo q̄rtadecima die menſis ad veſperā in mōte ſynai. Iuxta oīa q̄ mādauerat dn̄s moyſi fecerūt filij iſrl̓. Ecce[f] aūt q̄dā imūdi ſuper aīa hoīs q̄ nō poterāt facere phaſe i die illo: accedētes[g] ad moyſen ⁊ aaron. dixerūt eis. Immūdi[h] ſumꝰ ſup aīa hoīs: q̄re[i] fraudamur: vt nō valeamꝰ oblatōeꝫ offerre dn̄o in tp̄e ſuo iter filios iſrl̓. Quibus[k] rn̄dit moyſes. State: vt cōſulaꝫ quid ꝑcipiat dn̄s de vobis. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Loq̄re filijs iſrl̓. Hō[l] q̄ fuerit imūdꝰ ſup aīa ſiue[m] in via ꝓcul in gēte[n] vr̄a: faciat[o] phaſe dn̄o: mēſe ſecūdo q̄rtadecima die menſis ad veſpaꝫ: cū[p] azimis ⁊ lactucis agreſtibꝰ comedēt illud. Nō relinquēt ex eo q̄ppiā vſqꝫ mane: et os eiꝰ nō cōfringent: oēꝫ ritū phaſe obſeruabūt. Si q̄s[q] aūt et mūdꝰ ē: et in itinere nō fuit: et tn̄ non fecit phaſe: exterminabiꝫ aīa illa de pplīs ſuis: q̄ ſacrificiū dn̄o nō obtulit tp̄e ſuo. Peccatū ſuū ipe portabit. Peregrinꝰ[r] q̄ꝫ et aduena ſi fuerit apud vos faciet phaſe dn̄o iuxta cerimonias ⁊ iuſtificatōes ſuas. Preceptū idē erit apud vos tā aduene q̄ꝫ indigene. Igiꝫ die q̄ erectū eſt tabernaculuꝫ operuit illud nubes. A veſpe aūt ſup tētoriū erat q̄ſi ſpecies ignis vſqꝫ mane. Sic fiebat iugiter. Per diē operiebat illud nubes: et ꝑ noctē q̄ſi ſpēs ignis. Cūq̄ꝫ ablata fuiſſet nubes q̄ tabernaculū ꝓtegebat: tūc ꝓficiſcebanꝫ filij iſrl̓: et in loco vbi ſtetiſſet nubes ibi caſtrametabanꝫ. Ad impium dn̄i ꝓficiſcebanꝫ et ad impiū illiuſ figebāt tabernaculū. Cūctis diebus q̄bus ſtabat nubes ſup tabernaculū manebāt in eodeꝫ loco: ⁊ ſi euenisſet vt multo tp̄e maneret ſup illud: erant filij iſrl̓ in excubijs dn̄i: et nō ꝓficiſcebanꝫ quotquot diebꝰ fuiſſet nubes ſup tabernaculū. Ad ipeꝛiū dn̄i erigebāt tētoria et ad impiū illiꝰ deponebant. Si fuiſſet nubes a veſpe vſqꝫ mane ⁊ ſtatim diluculo tabernaculuꝫ reliquiſſet ꝓficiſcebanꝫ: et ſi poſt diē et noctē receſſiſſet: diſſipabāt tētoria. Si biduo aut vno mēſe vel longiori tp̄e fuiſſet ſup tabernaculum manebāt filij iſrl̓ in eodē loco ⁊ nō ꝓficiſcebanꝫ: ſtatim autē vt receſſiſſet mouebāt caſtra. Per verbū dn̄i figebāt tentoria: et ꝑ verbū illius ꝓficiſcebanꝫ: erantq̄ꝫ in excubijs dn̄i iuxta impium eiuſ per manum moyſi.

Capi. x.

Locutuſqꝫ[a] eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Fac[b] tibi duas tubas argēteas ductiles[c]: q̄bus[d] cōuocare poſſis multitudinē q̄n mouēda ſunt caſtra. Cūqꝫ[e] increpueris tubis cōgregabiꝫ[f] ad te omnis turba ad oſtiū tabernaculi federis. Si[g] ſemel clāgueris: venient ad te pricipes et capita multitudīs iſrl̓. Si aūt[h] ꝓlixior atq̄ꝫ cōciſus clangor icrepuerit: mouebūt caſtra primi q̄ ſunt ad orientalē plagā. In ſecūdo aūt ſonitu et pari vlulatu tube leuabūt tētoria q̄ habitāt ad meridiē: et iuxta hūc modū reliq̄ faciēt vlulātibꝰ[i] tubꝭ i ꝓfectōꝫ. Qn̄ aūt ꝯgregādꝰ eſt ppl̓s: ſimplex tubarū clāgor erit: ⁊ nō cōciſe vlulabūt. Filij[k] aaron ſacerdotis clāgēt tubis: eritq̄ꝫ[l] hoc legitimū ſempiternū i generatōibꝰ vr̄is. Si[m] exieritis ad bellū de terra veſtra: ꝯtra hoſtes q̄ dimicāt aduerſū vos clāgetis vlulantibus tubis: et[n] erit recordatio veſtri corā dn̄o deo vr̄o: vt eruamini de manibꝰ inimicorū veſtroꝝ. Si[o] q̄n habebitis epuluꝫ et dies feſtos et kalēdas: canetis tubis ſup holocauſtis ⁊ pacificis victimis: vt ſint vobis i recordatōnē dei veſtri. Ego dn̄s deꝰ veſter. Anno[p] ſecūdo mēſe ſecūdo viceſima die mēſis: eleuata eſt nubes de tabernaculo federis. Profectiq̄ꝫ ſunt filij iſrael per turmas ſuas de deſerto ſynai: ⁊ recubuit nubeſ in ſolitudine pharan. Mouerūtq̄ꝫ caſtra primi iuxta imperiū dn̄i per manū moyſi. Filij iuda ꝑ turmas ſuas: quoꝝ princeps erat naaſon filius aminadab. In tribu filiorum iſachar fuit princeps nathanael filiꝰ ſuar. In tribu zabulon erat princeps eliab filiꝰ helon. Depoſitūq̄ꝫ[q] eſt tabernaculū: qd̓ portantes egreſſi ſunt filij gerſon et merari. Profectiq̄ꝫ[r] ſunt et filij rubē ꝑ turmas et ordinē ſuū quoꝝ princeps erat eliſur filiꝰ ſedeur. In tribu autē filioꝝ ſimeon princeps fuit ſalamiel filiꝰ ſuriſaddai. Porro in tribu gad erat pricceps heliaſaph filiꝰ duel. Profectiq̄ꝫ[s] ſunt ⁊ chaathite: portātes ſctūariū. Tādiu[t] tabernaculū portabaꝫ dōec venirēt ad erectōis locū. Mouerūt caſtra et filij ephraim ꝑ turmas ſuas: i q̄rū exercitu princeps erat eliſama filiꝰ āmiud. In tribu aūt filioꝝ manaſſe princeps fuit gamaliel filius phadaſſur: ⁊ i tribu beniamin erat dux abidan filiꝰ gedeōis. Nouiſſimi[v] caſtrorū oīm ꝓfecti ſunt filij dan ꝑ turmas ſuas. in quoꝝ exercitu pricceps fuit abiezer filiꝰ amiſaddai. In tribu aūt filiorum aſer erat princeps phegiel filiꝰ ochrā. Et in tribu filiorū neptalim princeps fuit abira filiꝰ henan. Hec ſunt caſtra et profectōnes filiorum iſrael per turmas ſuas quando egrediebanꝫ. Dixitq̄ꝫ[x] moyſes obab filio raguel madianite cognato ſuo. ꝓficiſcimur ad locū quē dn̄s daturꝰ eſt nobis: veni nobiſcū vt bn̄ faciamus tibi: q̄ dn̄s bōa ꝓmiſit iſraeli. Cui ille rn̄dit. Nō vadā tecū: ſed

p Cū azimis ⁊c̄. h̓ expoſitū ē Exo. xij. q Si q̄s aūt. Hic ꝯn̄r pōiꝫ pena tranſgreſſionis. ſcꝫ morꝫ ſi nō hēbat cāꝫ ꝑdcāꝫ dilatōis

r Peregrinꝰ q̄ꝫ et aduena. h̓ et eſt expoſitiuū huiꝰ dictōis peregrinꝰ. vn̄ in hebr̄. eſt h̓ vna dictio tm̄: ꝑ viro q̄ dr̄ an̄ ⁊ h̓ peregrinꝰ et aduena: q̄ nō eſt de filijs iſrl̓: ſꝫ eſt ꝯuerſus ad iudaiſmū. et talꝫ ſilꝫ teneꝫ facere. Igiꝫ in ꝑcedētibꝰ huiꝰ libri deſcripta ſūt ea q̄ ꝑtinēt ad ordinatōꝫ ppl̓i ꝓficiſci debētis. Hic ꝯn̄r deſcribiꝫ eius ordinatio actu ꝓficiſcētis. Circa qd̓ ꝑ̊ pōiꝫ ꝓfectōnis directio. ſcdō ipa ꝓfectio cap. x. ibi. āno ſcdō ⁊c̄. Adhuc circa ꝑmū ꝑmittiꝫ directio fcā miſterio angelico ſcdō hūano i principio decimi cap. Prīa directō erat ꝑ motū nubꝭ q̄ miniſterio angelico mouebatur. vt hr̄ Exo. xiiij. ca. vbi dr̄ ſic. Tolleſq̄ꝫ ſe āgelꝰ q̄ ꝑcedebat caſtra iſrl̓ abijt ꝑꝰ eos. et cū eo pariꝫ colūna nubis. cū igiꝫ mouebaꝫ nubes mouebant caſtra nubē ſeq̄ndo cū aūt quieſcebat ibi manebāt figētes tētoria ſua. de colūna āt ignis et nubꝭ vtrū eſſet vna vl̓ due. dictū fuit Exo. xiiij. Cetera patēt i lr̄a.

In ca. ix. vbi dr̄ i poſtil. Ex h̓ aūt qd̓ dr̄ In via ꝓcul.

Additio.

Istud de gēte vr̄a nō ē i hebreo. et iō lex iſta loq̄ꝫ de eo q̄ eſt in itinere ex viā filioꝝ iſrl̓. vbi nō poꝫat celebrari phaſe. iō li de gēte vr̄a. qd̓ additū ē i trāſlatōe nr̄a nō ē referēdū ad viā ꝓcul. ſꝫ hominē q̄ ē i itinere. vt ſit ſenſꝰ. hō de gēte vr̄a. i. de gēte vr̄a faciat ⁊c̄.

Locutuſq̄ꝫ eſt dn̄s. Hic ꝯn̄r agiꝫ de directōe ꝓfectōis miſterio hūano. ſ. ſonitu tubarū: cū dr̄. Cap. x.

b Fac tibi duas tubas argēteas. q̄ argētū eſt metallū bn̄ ſonoꝝ c Ductiles. i. factas cū martello nō fuſiles. d Quibꝰ ꝯuocare poſſis multitudinē q̄n mouēda ſunt caſtra. In hebreo ꝯiunctio copulatiua ⁊: interpōiꝫ. Et q̄n mouenda ⁊c̄. Ad hec eñ duo deſeruiebāt tube et etiā ad q̄dā alia. vt ſubdiꝫ ifra. Non eñ moyſes vocabat multitudinē in motōe caſtroꝝ. ſꝫ q̄libet dux vocabat eos q̄ erāt ſub ſuo vexillo.

gerſonite et merarite deponebant tabernaculū et atriū per circuitū. et diſpoſitis oneribus arripiebant iter poſt exercitū iude cū duabꝰ tribubus ſibi adiunctis. r Profectiq̄ꝫ ſunt et filij ruben. iſta acies ſequebaꝫ gerſonitas et meraritas s Profectiq̄ꝫ ſunt et caathite. q̄ portabāt archā teſtimonij et alia que erant intra tabernaculū que erant ſanctiora. ideo erant in medio totius exercitus iſrael. tanq̄ꝫ in loco tutiori. vt poſſent defendi ſi eſſet neceſſe anterius et poſteriꝰ.

e Cūq̄ꝫ increpueris tubis. ſ. duabꝰ f Cōgregabitur ad te omis turba nō dicit pricipes quia h̓ fiebat q̄n moyſes volebat inq̄rere q̄liter regebāt ppl̓m ꝑncipes ⁊ tribuni ⁊ cēturiones et ceteri q̄ ꝑerāt in ppl̓o. vt dicit Ra. ſa. g Si ſemel clangueris. In hebr̄. hr̄. Si in vna. ſcꝫ tuba clāgueris venient ad te ꝑncipeſ et nō turba. h Si aūt ꝓlix. atq̄ꝫ cōci. clan. increpue. moue. caſtra. et iſte clāgor erat in duabꝰ tubis. ſicut poſtea ſubdiꝫ i Ululātibus tu. in ꝓfectionē. ⁊ ſic clāgor motōis caſtroꝝ differebat a clāgore vocatōis multitudis. q̄ erat ꝓlixior et cōſciſus nō aūt aliꝰ. vn̄ ſubdiꝫ. Qn̄ aūt ꝯgregādus eſt ppl̓us ſimplex tubarum clangor erit ⁊c̄. et patet k Filij aarō ſacer. clāgēt tubis. h̓ eñ ꝑtinebat ad coꝝ officiū l Eritq̄ꝫ h̓ legitimū. i. lege ſtatutū m Si exieriꝫ ad bellū. ſeq̄tur. Clāgetis. miſterio ſacerdotū. vt hr̄ in ſubuerſione hiericho et alijs locis pluribus. n Et eriꝫ recordatio veſtri coram dn̄o. ad dandum vobis victoriam.

o Si quādo habebitis epulū. et dies feſtos et kalen. canetis tubis. vt ſint vobis in recordatiōnē q̄ ad honorē dei offeranꝫ et accepta ſint corā eo. p Anno ſecūdo. deſcripta directōe ſignoꝝ. Hic ꝯn̄r deſcribiꝫ motio caſtroꝝ. vbi ꝑ̊ poniꝫ exercitꝰ ordinate ꝓgrediēs. ſcdō addiꝫ ſocius in itinere expediēs. ibi. Dixitq̄ꝫ moyſes. tertio ſuboritur caſus impediens. xi. ca. Circa ꝑmū ſciendūꝫ q̄ ad eleuationē nubis que erat ſignū motionis tribus iuda cū ſibi adiunctis mouerunt caſtra. erat eñ tribus fortior et bellicoſior ideo ꝑponebaꝫ ad reſiſtendū fortiter ſi occurrerent aduerſarij. et patet littera vſq̄ꝫ ibi. q Depoſitūq̄ꝫ eſt tabernaculū. ſtatim eñ poſt eleuationē nubis filij aaron intrabant tabernaculuꝫ. ⁊ inuoluebāt illa que erant intra et diſponebant onera. quibꝰ egreſſis

t Tādiu taber. por. do. veni. ad erectōis locum. In hebr̄. habeꝫ ſic. Eleuabant tabernaculū vſq̄ꝫ ad aduētū ipſoꝝ ⁊ referꝫ ad gerſonitas et meraritas q̄ ꝑcedebāt portantes tabernaculuꝫ. ita q̄ inter ipſos et caathitas erat tribus ruben cū ſibi adiūctis. et ideo q̄n veniebāt chaathite portantes vaſa ſancta inueniebāt tabernaculuꝫ erectum et illuc introducebāt ea que portabantur q̄bus egreſſis filij aarō intrabāt tabernaculuꝫ ⁊ amouebant opimenta et ponebāt archā et cherubin et alia in locis ſuis. v Nouiſſimi caſtroruꝫ oīm ꝓfecti ſunt filij dan in hebr̄. hr̄ ſic. Et mouit vexillū exercitꝰ dan congregatis oībus caſtris. q̄ iſta acies erat vltima ꝓpter quod ſi ꝑcedētes aliquid perdebant i via iſti inueniebāt. Et ideo ad eos conueniebant de alijs tribubꝰ ad recuperandū perdita.

x Dixitq̄ꝫ moyſes obab. Hic agiꝫ de ſocietate expediente in itinere. quia filij iſrael habebāt incedere per deſertū. cuiꝰ noticiā habebat iſte obab. ⁊ dicūt aliq̄ q̄ fuit filius Ietro. et ideo dicitur hic cognatꝰ moyſi. i. affinis. quia fuit eius ſororius. Dicit Ra. ſa. et aliq̄ alij dicūt q̄ fuit ipſemet Ietro. vn̄ et ipſe vocatus eſt obab. ſic̄ dcūꝫ fuit Exo. ij. ca. vn̄ in hebr̄. habeꝫ. Socero ſuo. vbi trāſlatio noſtra habet. cognato ſuo. Sꝫ h̓ occurrit duplex difficultas. prima eſt quō iſte obab diciꝫ h̓ filiꝰ raguel. cū m̄ raguel ſit idē qd̓ ietro. ſm illā opionē quā ſecutꝰ ſum Exo. ij. ca. Ad qd̓ dicēduꝫ q̄ pr̄ Ietro vocatꝰ eſt raguel ſicut et ipe. q̄ cōiter accidit q̄ filiꝰ ꝑ̊genitꝰ hꝫ nomē pr̄is. vn̄ Luc. ij. dr̄ de Iohe baptiſta q̄ vocabāt eū noīe patris ſui zachariā. Scd̓a eſt. q̄ de ipo ietro dr̄ Exo. xviij. q̄ poſtq̄ꝫ fuerat cuꝫ moyſe reuerſus. abijt in terrā ſuā. Ad qd̓ dicēdū q̄ ſic̄ dictū fuit ibidem Ietro vidēs mirabilia q̄ dn̄s fecerat in ppl̓o iſrl̓ relicta gētilitate conuerſus eſt ad iudaiſmū: et ad ꝑces moyſi generi ſui ꝯſenſit ire cū filijs iſrael priꝰ tn̄ abijt in terrā ſuā. q̄ nō multū diſtabat a monte ſynai. vt dictū fuit ibidē. vt ſic domo ſua diſpoſita adduceret ſecuꝫ familiā ſuā. et qd̓ h̓ dr̄ de moyſe ꝑcibꝰ ad ipm̄ dictū fuit eo tp̄e q̊ ꝯuerſus fuit ad iudaiſmū. de q̊ tp̄e actū eſt Exo. xviij. ca. dicta tn̄ reuerſio ad diſpoſitōꝫ domꝰ ſue fuit poſt legē datā. et an̄ receſſuꝫ ppl̓i de mōte ſynai. et tanto tp̄e q̄ poſſet ſe

Universidad de Salamanca. BGH

cõuenient diſponere ad recedẽdũ cũ filijs iſrl. ſeqtur. y Noli inqt nos relinqre. et q̃ tu es cõuerſus ad cultũ veri dei. z Tu eñ noſti in qui. lo. p. deſer. caſtra po. debe. q: mãſerat ppe deſertũ illud. qd pz ex h̃ q moyſes paſcẽs oues ei⁹ minauit gregẽ ad interiora deſerti. vt habet Exo. iij. ca. hoc videt ɔ̃dicere p̃dictis. q: de mãdato dñi habebãt pone/

re caſtra ad iudiciũ nubis ergo in nullo indigebant iudicio hoĩs q̃tũ ad h̃. Ad quod dicũt aliq. q̃ lz h̃rent põere caſtra vbi ſtabat nubes. tñ neſcire poterãt an ponerent ad pñs nubis poſteriorẽ vel anteriorẽ. de terra vel fini ſtrã. et iſte ſciebat q̃ pars eſſet accõmodior exerci/ tui. et ppe ppĩ maiores ppinq̃tatẽ fontiũ vel ho noꝝ paſcuoꝝ q̃b⁹ indi/ gebat exercit⁹ p aĩalib⁹ ſciebat etiã quę ps eſſet ſecurior ab aduerſarijs. et in h̃ et in cõſilib⁹ indi/ gebãt ſua directõe.

a Profecti ſunt ĝ moy ſes et obab et tot⁹ exerci tus. b Viã triũ die rũ. dicit Ra. ſa. q̃ prima die ſui receſſus ambula uerũt p tãtũ ſpaciũ q̃tũ faciũt tres diete. q: dñs volebat oñdere q̃ pat⁹ erat eos cito introducere ad terrã pmiſſionis. niſi poſuiſſent ipedimẽtum. Alij dicũt q̃ p tres dies

reuertar in terrã meã in q̃ nat⁹ ſũ. Et ille. Noli[y] inqt nos relinqre. Tu[z] eñ noſti in q̃bus locis p de ſertũ caſtra ponere debeamus: et eris ductor noſter. Cũq3 nobiſcũ ueneris: qcquid optimũ fuerit ex opibus q̃s nobis traditurus ẽ dñs dabim⁹ tibi. Profecti[a] ſunt ergo de mõte dñi uiã[b] triũ dierũ: archa q3[c] federis dñi p̃cedebat eos p dies tres: puidẽs caſtroꝝ locũ. Nubes[d] quoq3 dñi ſup eos erat p diez cũ incederẽt. Cunq3[e] eleuaret ar cha dicebat moyſes. Surge[f] dñe ⁊[g] diſſipent inimici tui et fugiãt q oderũt te a facie tua. Cũ[h] aũt de poneret aiebat[i]. Reuertere dñe ad multitudinẽ exercit⁹ iſrl.

i Interea[a] ortũ[b] eſt Ca. xi. murmur populi: q̃ſi dolenti um p labore cõtra dñm. Qd cũ audiſſet iratus eſt: et accẽſus ĩ eos ignis dñi deuorauit[c] extremã ca ſtroꝝ partẽ. Cunq3 clamaſſet po pulus ad moyſen orauit moyſes ad dñm: et[d] abſorptus eſt ignis. Uocauitq3 nomẽ loci illius incẽ ſio: eo q̃ ſuccẽſus fuiſſet ɔtra eos ignis dñi. Uulg⁹ qppe[e] pmiſcu um qd aſcẽderat cũ eis flagrauit[f] deſiderio ſedens ⁊ flẽs iunctis ſibi piter filiis iſrael: et ait. Quis[g] da bit nobis ad veſcẽdũ carnes. Re cordamur[a] piſciũ: quos comede bamus in egypto gratis: in[b] mẽtẽ nobis ueniũt cucumeres et pepo nes[c]: porriq3[d] et cepe ⁊ allia. Aia noſtra arida eſt: nihil[e] aliud reſpi ciunt oculi noſtri niſi man. Erat autẽ man quaſi ſemen coriandri:

penuriã aquaꝝ. ꝫ. ca. ſerto ex inuaſiõe hoſtiũ. ibi. Miſit interea. Circa pmũ põit duplex murmuratio. pma ex impatiẽtia laboris ſecũda ex ɔcupiſcẽtia ſaporis. ibi. vulg⁹ q̃ppe. Circa pmũ d̃r ſic. b Ortũ eſt mur. po. q̃ſi dolẽtiũ p labore. q: p ſpaciũ triũ dietaꝝ ambulauerat vna die ſm Ra. ſa. vel q: p tres dies cõtinuos fue/

rãt in itinere ſcdm alios. q: ita poterãt ſcedere de no cte i colũna ignis ſicut et de die. vt habet Exo. xiij. ca. Sz ɔtra h̃ eſt qd d̃r hic de labo re itineris. videlz illud qd habetur Deut. viij. ca. Ad duxit te dñs deus tu⁹. xl. annis p de ſertũ. et ſeqtur ibi Veſtimẽtũ tuũ q̃ operiebaris nequa q̃ defecit. et pes tu⁹ nõ eſt ſubtrit⁹. Dicẽdũ q̃ illũ be neficiũ habebat locũ i hoĩs homi nib⁹ et nõ in malis ſicut et mãna erat valde ſapida bo nis et malis inſi pida. vt habet. ſ. et h̃ pars et mõ lo quẽdi q̃ d̃r h̃. Or tũ eſt murmur po puli. q: qñ intelli gif de bonis d̃r

cõtinue ambulauerũt. et h̃ magis ɔſonat textui in pncipio ſeq̃ntis capli vbi d̃r q̃ p ratõ laboꝝ itineꝝ ortũ eſt murmur ppli c Archaq3 fede ris dñi p̃ce. eos p tres dies. Iſtud vid̃r ɔ̃dicere p̃dictis. ſ. q̃ archa cum alijs vaſis ſctis erat in medio pgrediẽtiũ. Ideo dicũt aliq. q̃ ordinatio p̃dicta de portatõe arche in medio fuit p tpe in q̃ timeret de aduerſarijs ſz p̃tũc q: erãt lõge poſiti ab eis nõ portabat in medio ſz añ exercitũ ad puidendũ loca caſtroꝝ. q: colũna nubis erat ſup eam q̃ ſtabat q̃n caſtra erãt ponẽda. Ra. ſa. dicit. q̃ erat q̃dã alia archa in q̃ reuerent ſeruabant p̃me tabule fracte. eo q̃ erãt ſcripte digito dei. et iſta p̃cedebat exercitũ. ⁊ in ea apparebat ſignũ q̃etis. ſicut in ſtatõe nubis. ita q̃ certiores eſſent pluralitate ſignoꝝ. d Nubes q̃z dñi ſup eos erat. lz eñ nubes eẽt extẽſa ſup totũ exercitũ ad refrigeriũ eſtus tñ ſpãli mõ p modũ cuiuſdã colũne erat ſup archã: vbi erãt tabule integre tpe q̃etis. tpe aũt motõis erat ſup vexillũ iude qd p̃cedebat. e Cunq3 eleuaret archa. de loco caſtroꝝ vt portaret in via. f Surge dñe. q̃ pſidĩm ɔ̃ tua virtute g Et diſſipent inimici tui. q: ſunt inimici ppli tui. vel q: cultũ latrie tibi ſoli debitũ ydolis attribuũt. h Cũ aũt depo. in loco caſtroꝝ. i Aiebat reuertere dñe. ad ɔſeruãdũ pplm tuũ. vt tibi exhibeat debitũ cultũ in loco q̃etis caſtroꝝ. In ca. x. vbi d̃r in poſtil. Et dicũt aliqui q̃ fuit filius Ietro. Additio.

Primo dicẽriũ q̃ obab de q̃ h̃ agit fuit fili⁹ Ietro. non aũt ipẽmet ietro vid̃r verior. q: magis ɔſonat planiori ſenſui lr̃e. nam de ietro dicit. ſ. Exo. xviij. añ datiõẽ legis q̃ regreſſus eſt in terrã ſuã: ſz vid̃r q̃ obab fili⁹ ipſi⁹ ietro remãſit cũ moyſe et cũ ſorore ſua. de q̃ ptũc nõ fuit mẽtio in ſcriptura q̃ regrederet cũ p̃re: q: remãſerat in oreb q̃ erat locus ppe madian. ſz cũ moyſes ⁊ ppl's diſponeret ad receſſuz verſus terrã iſrl. put d̃r. moyſes voluit vt ſecũ iret cognat⁹ ſu⁹. ſ. obab fili⁹ ietro. vnd̃ et dixit ei. pficiſcamur ad locũ. Nec valet qd cõtra h̃ d̃r qd in hebr. h̃r. Socero ſuo. tũ q: cũ d̃r. Socero ſuo. refert ad raguel nõ ad obab. vt in telligat ſicut dixit moyſes obab filio raguelis. q̃ q̃dẽ raguel erat ſocer ſu us. tũ q: in hebreo nõ eſt in h̃ loco diſtinctio caſuũ. tũ q: dictio hebraica in hoc loco poſita põt ſumi etiã p cognato. Capl'm. xi.

Interea. Hic ɔ̃ñter ponit caſus ipediẽs pgreſſũ ppli ad terraz pmiſſiõis. Et p̃ ponit multiplex caſus impediẽs. p murmuratio nis ppli. ſecũdo obiurgatõis moyſi. ca. xij. tertio deſperatõis. xiij ca. q̃rto ſeditõis chore et ſibi adiũctoꝝ. ca. xvi. q̃nto cõmotõis ppli pp̃ter

ppl's dñi vel ppl's me⁹. vl' q̃d hmõi determinãs ad bonũ. q̃ñ aũt de malis d̃r abſq3 determiatõe. ſicut Exo. xxxiij. ca. Popul⁹ iſte dure ceruicis eſt. c Deuorauit extremã caſtroꝝ ptẽ. Extremũ aũt accipit dupliciť. ſ. de pte ſupiori ⁊ inferiori. et ſm h̃ p extremã ptẽ caſtroꝝ intelligit vulg⁹ ſm aliq̃s. ſm alios xo intelliguntur maiores de pplo. et hũc ſenſuz ſeqtur Ra. ſa. di. q̃ ſeniores ppli q̃ erãt pncipales meruerãt mortẽ. vt nadab et abiu. cũ eis q̃ vide/ rũt deũ. vt dictũ fuit Exo. xxiiij. ſz q: dñs eo tpe q̃ data erat lex de nouo noluit imiſcere luctũ cũ gaudio de receptõe legis. io diſtulit mortẽ nadab et abiu vſq3 ad dedicatõẽ altaris. vt habet Leui. x. mortẽ aũt. lxx. ſenioꝝ vſq3 ad iſtũ locũ in q̃ fuerũt negligẽtes de re preſſiõe murmuratõis ppli quẽ tenebant regere ſicut et moyſes. ⁊ q: forte murmurauerũt cũ pplo. d Et abſorpt⁹ eſt ignis. id eſt extinct⁹. e Uulg⁹. Hic põit murmuratio ex cõcupiſcẽ tia ſaporis. vbi p̃ põit dicta murmuratio. ſcđo moyſi afflictio: ibi Audiuit ĝ moyſes. tertio dñi ɔſolatio. ibi. Et dixit dñs. q̃rto p̃o miſſi ipletio. ibi. Uenit ĝ moyſes. q̃nto pcti punitio. ibi. Adhuc carnes. Circa pmũ oñdit murmuratio eẽ iniuſta rõne cibi petiti. cũ d̃r e Uulgus q̃ppe pmiſcuũ ⁊c. iſti erãt egyptij ɔuerſi ad iudaiſmũ. ſicut dictũ fuit Exo. xij. f Flagrauit deſiderio. i. ar/ dẽter deſiderauit. Carniũ. nõ eſt in hebreo nec habet in libris cor rectis. q: nõ ſolũ deſiderauit carnes ſz etiã piſces et alia. vt. j. ſub dit. g Quis dabit nobis ad veſcẽdũ carnes. p3 iſta petitio q̃ ſit iniuſta. q: adduxerãt ſecũ de egypto multa aĩalia. vt habet Exo. xij. Nec põt dici q̃ eſſent cõſumpta. q: . j. xxij. dicit. Filij aũt ruben et gad hẽbãt pecora multa ⁊c. iõ inde poterãt h̃re carnes ſz pp̃t ſuã auaricã parcebãt ſuis aĩalib⁹. et q: deſiderabant car/ nes magis delicatas. pp̃t qd dñs q̃ſi ſatiſfaciens eoꝝ deſiderio miſit eis coturnices a Recordamur piſcia. q̃s come. in egypto gratis. i. p puo p̃cio: et nõ põt intelligi p nihilo cũ eẽtas palee ad cõficiendũ lateres nõ darent eis gratis. vt h̃r Exo. v. ca. b In mẽtẽ no. ve. cucumeres. dicũt aliq. q̃ ſunt cucurbite. alij aũt q̃ eſt aliõ gen⁹ terrenaſcẽtiũ. c Pepones. i. melones. d Porri cepe ⁊ allia. et p iſta deſignant cibaria q̃ comedebãt cũ iſtis q̃ſi cũ ſalſamẽto vel cõdimẽto. ſicut Eſdre. iij. Memores ſa/ lis qd in palatio comedim⁹. i. ciboꝝ ſale cõditoꝝ. Scđo oñditur

murmuratio iniuſta rõe cibi habiti. cũ d̃r. e Nihil aliõ reſpi ciũt oculi nr̃i niſi man. qd tñ hẽbat in ſe oẽm ſapoꝝ ſuauitatẽ. vt h̃r Sap. xvi. Man eñ ſiue mãna habebat triplicẽ ſaporẽ. vnus erat naturalis. et erat q̃ſi ſapor mellis. vt h̃r Exo. xvi. ali⁹ ſupnatu ralis. et h̃ duplex. q: boĩs ſapiebat put volebant. ſapiebat eñ vt

piſces cũ deſide/ rabãt piſces. ⁊ de ſiderãb⁹ carnes ſtã ɔuertebat eis in ſaporẽ carnis. et ſic de alijs cibis magis deſcẽden/ do in ſpãli. et hoc eſt qd d̃r Sapiẽ. xvi. Subſtantia eñ tua dulcedinẽ tuã quã in filios habes: oñdebas deſeruiens vniuſ/ cuiuſq3 volũtati. ad qd q̃ſq3 vole/ bat ɔuertebat. et eadẽ rõne malis boĩb⁹ erat cib⁹ in ſipidus de natura ſua erat dulcis. Erat aũt man q̃ſi ſemẽ coriãdri in fi gura et q̃titate. ſz nõ in colore. ideo ſubdit.

f Color bdellij. qd eſt albũ et luci dũ. ſicut chryſtal/ lus. g Fran/ gebat mola ⁊c. h̃ faciebãt mali q̃b⁹ erat cib⁹ inſipid⁹ et iõ q̃rebãt ibi ſa porẽ per diuerſas vias. tñ et deco/ ctione meliora/ bat. ſed magis ſa por dulcis imuta bat in peı⁹ per de coctiõẽ. iõ ſubdit. h Quaſi pa. ole. id eſt in cui⁹ piſta tõe oleũ miſcebat. i Cũq3 deſcẽde ret noc. ſup caſtra ros. deſcendebat pariť man. Primo eñ cadebat prui/ na q̃ſi ſtramẽtum

coloris[f] bdellii. Circuibatq3 ppl's et colligẽs illud frãgebat[g] mola ſi ue terebat in mortario: coquẽs in olla ⁊ faciẽs ex eo tortulas ſaporis q̃ſi[h] panis oleati. Cũq3[i] deſcende ret nocte ſup caſtra ros: deſcende bat pariter et man. Audiuit[k] ergo moyſes flẽtẽ pplm p familias: ſin gulos p oſtia tẽtorii ſui. iratuſq3 ẽ furor dñi valde: ſz et moyſi intole rãda res viſa ẽ: ⁊ ait ad dñm. Cur afflixiſti ſeruũ tuũ: Quare nõ inue nio grãz corã te: Et cur ipoſuiſti põdus vniuerſi ppli hui⁹ ſup me: Nunqd ego ɔcepi oẽm hãc mul titudinẽ vel genui eã: ut dicas mi hi: porta eoſ in ſinu tuo ſicut porta re ſolet nutrix ĩfantulũ: et defer in terrã p q̃ iuraſti pribus eoꝝ: Uñ mihi carnes vt dem tãte multitu dini. Flẽt corã me dicẽtes: da no bis carnes vt comedam⁹. Non[l] poſſũ ſol⁹ ſuſtinere oẽm hunc po pulũ q: grauis eſt mihi. Sin[m] ali ter tibi videť: obſecro ut iterficias me ⁊ inueniã gratiã in oculis tuis ne[n] tantis afficiar malis. Et[o] dixit dñs ad moyſen Cõgrega[p] mihi ſe ptuagita uiros de ſenioꝝb⁹ iſrael quos tu noſti q̃ ſenes ppli ſint ac magiſtri ⁊[q] duces eos ad oſtiũ ta bernaculi federis: faciesq3 ibi ſtare tecũ ut deſcẽdã ⁊ loq̃r tibi: et[r] aufe rã de ſpũ tuo tradãq3[s] eis: ut ſuſtẽ tent tecũ on⁹ ppli: et nõ tu ſol⁹ gra ueris. Populo[t] q̃q3 dices. Sãcti ficamini[u] Cras comedetis carneſ Ego eñ audiui uos dicere Quis dabit nobis eſcas carnium: Bene nobis erat in egypto. Ut det uo bis dñs carnes et comedatis non uno die nec duobus uł quinq3 aut decez: nec uiginti quidẽ: ſed uſq3 ad menſem dieruz donec[a] exeat p nares ueſtras et uertatur in nauſe am: eo[b] q̃ repuleritis dñm q̃ i me dio ueſtri eſt: et fleueritis coram eo dicẽtes. Quare egreſſi ſumus ex egypto ut periremus in ſolitudie: Et ait moyſes ad dñm. Sexcen ta[c] milia peditũ huius populi ſunt Et[d] tu dicis dabo eis eſum carni um menſe integro. Nunqd[e] ouiũ et boum multitudo cedet vt poſ ſit ſufficere ad cibum: uel omnes piſces maris in vnũ congregabũ tur vt eos ſatient: Cui[f] reſpondit domin⁹ Nũquid manus dñi inua lida eſt: Iamnũc uidebis vtrum meus ſermo opere cõpleat. Ue nit[g] igitur moyſes ⁊ narrauit popu lo uerba domini: congregans ſe ptuaginta uiros de ſenioꝝb⁹ iſrael quos ſtare fecit circa tabernaculũ Deſcẽditq3 dñs per nubẽ: et locu tus eſt ad eũ: auferens de ſpiritu qui erat in moyſe: et dans ſeptua ginta uiris. Cunq3 requieuiſſet in

fuerũt ab exactorib⁹ pharaonis. vt h̃r Exo. v. ca. iõ meruerũt aſſumi ad regimẽ ppli loco illoꝝ q̃ mortui fuerãt. et cũ h̃ habuerunt ſpm pphetie. vt. j. habet. Scđz alios fuerũt q̃dã ſenes q̃ prius regebãt pplm in tpalib⁹. et cũ h̃ ipoſita eſt eis cura in ſpũalib⁹. pp̃ter qd receperũt de nouo ſpm pphetie. q̃ ad ſpũalia mouebant. q Et duces eos ad oſti. ta. in oculis tot⁹ ppli vt in timore ⁊ reuerẽtia h̃eant. r Et auferã de ſpũ tuo. id eſt de cura tua. s Tradãq3 eis. vt par/ tito i alijs onere leui⁹ ti/ bi ſit. Aliť exponit. De ſpũ tuo. i. de ſpũ gr̃e tibi date. et ſic nõ eſt intelli/ gẽdũ q̃ aliq̃d ſit ablatũ moyſi et traditũ alijs. ſz fuert illuminati abſq3 di minutõe gr̃e moyſi. ſicut a lumie vni⁹ cãdele illu/ minãt pl'es abſq3 ſui lu/ minis diminutõe. Scien/ dũ tñ q̃ ſilitudo iſta nõ tenet q̃tũ ad cãz effectu/ uã. ita q̃ donũ gr̃e i moy ſe ex ĩs cauſaret gr̃as in alijs effectiue. ſz tñ meri torie: in q̃tum ad p̃ces moyſi ad ei⁹ ſubleuatõz alij fuerũt illuminati. t Pplo q̃z dices. h̃ po/ nit ɔſolatio ɔ̃ defectũ ci bi: cũ d̃r u Sctifica/ mini. i. ppate vos ad re/ cipiendũ id qd petiſtis. Sctificatio eñ in hebr. freq̃nť accipit p ppara/ tõe. Ra. ſa. expoit ppara te vos ad recipiẽdũ pu/ nitõẽ ppt vr̃am murmu rationẽ. ſicut d̃r hiere. xij. Sctifica eos in die occi ſionis. Et vtrũq3 pt itel/ ligi. q: de⁹ diſpõebat eis dare carnes ſic petiuerãt ⁊ eos punire p iniuſta pe titõe. a Donec exeat p na. veſ. q: vomit⁹ egredi eis p os vt freq̃nt fedat nares. b Eo q̃ repu. dñz. q̃tũ in vobis eſt ex ingratitudie vr̃a. c Sexcẽta milia ⁊c. ſ. i. ca. expſſit nũerũ eoꝝ. ſex/ cẽta⁹ milia q̃ngẽn. l. dicẽdũ q̃ illi q̃ erant vl'ẽ

rũt in cui⁹ q̃ſi iſta rõe pi/ ſcis ſicut ⁊c. vt ſupra q̃ñ oleũ ⁊c.

mãna. et tertio ros q̃ſi ei⁹ opimẽtũ put plenı⁹ expoſi tũ fuit Exo. xvi. k Audiuit ĝ moyſes. h̃ põit afflictio moyſi hñs curã ppli. cui itolerabilis videbat ppt malitiã ei⁹. et patet lr̃a vſq3 ibi. l Nõ poſſũ ſol⁹ ſuſtiere. q̃ ſcilicet ſol⁹ ſuſti neret on⁹ ppli. cũ de ɔſilio Ietro ɔſtituerit tribunos ⁊ cẽturiões q: ſm Ra. ſa. lxx. ſenes q̃ cũ eo erãt iſtituti ad regimẽ ppli iã mor/ tui erãt. vt dictũ eſt in pn. ca. vl' ſm alios dicẽres q̃ illi q̃ fuerũt mor tui ab igne nõ fuerũt de maioꝝb⁹ ppli ſz de vulgarib⁹. illi aũt q̃ erãt iſtitutĩ ſup ppl's cũ moyſe itromittebãt ſe tñ de tpalib⁹. moy ſes aũt volebat h̃re etiã adiutoꝝ i ſpũalib⁹. m Sin aliť ti bi vid̃r. ob. vt iñſti. me. i. accipias aĩaz meã de vita pñti ad te. n Ne tãtis affi. ma. timebat eñ moyſes ne malicia ppli eẽt ſibi oc caſio ruẽdi in malũ ipatiẽtie. o Et di. dñs. h̃ põit ɔſolatio dñi. Et p̃ q̃tũ ad ppli curã. ſcđo q̃tũ ad man ɔ̃ puniõe. ibi. Pplo q̃z. circa pmũ d̃r p Cõgrega mihi. lxx. viros ⁊c. Ra. ſa. dic q̃ illi fuert ppoſiti filioꝝ iſrl' cũ eẽent i labore egypti. et q: cõpatie/ bant eis nõ arctabãt eos ad iplẽdũ nũeꝝ lateꝝ pp̃t qd flagellati

[illegible]

ſes. Hic ꝯñr deſcribit iṗletio diuini ꝓmiſſi. et p̄mo q̄tuʒ ad ptem cure alijs iṗonēde. ſcḋo q̄tū ad cibi ꝓuiſionē. ibi. Uētus aūt egrediēs. Pri mū patet in lr̄a ex p̄dictis vſqꝫ ibi. b Prophetauerūt nec vltra ceſ ſauerūt. dictio hebraica q̄ poīt h̄ eſt eq̄uoca ad addere ⁊ ceſſare. et ſcḋm h̄ exponit oppoſito mō ab hebreis. vno mō ſic. Prophetauerūt et non addiderūt. i. illo tātū die ꝓphetauerūt et nō vltra Alio mō ſic. Prophetauerūt et nō ceſſauerunt. i. nō fuit ablat⁹ ab eis ſpirit⁹ ꝓphetie. lʒ nō ꝯtinue ꝓphetarent. et hūc ſenſum ſeq̄tur nr̄a trāſlatio q̄ vīḋr verior. q꜡ ſpūs ꝓphetie erat eis datus ad regimē ppl'i vt dictū eſt. et iḋo nō eſt veriſile ꝙ habuerint tm̄ vno die. ſed durāte eoꝝ regimie. et h̄ oñdit lr̄a p̄cedēs. Cūqꝫ req̄euiſſet in eis ſpūs. et ſequitur.

i Remāſerant aūt in caſtris. nō ex ꝯtēptu ſed ex hūilitate reputātes ſe indignos tāta ꝓmotōe. et iḋo receperūt donū dei ſicut et alij. iḋo ſubdit.

k Sup q̄s req̄euit ſpūs q̄ req̄eſcit ſup hūiles. ſʒ ꝙ dr̄ Eſaie. lxvi. ſcḋm trāſlatōʒ. lxx. Sup queʒ req̄eſcet ſpūs meus niſi ſup hūilē et q̄etū ⁊c̄.

eis ſpūs: ꝓphetauerūt[b] nec ultra ceſſauerūt. Remāſerāt[i] aūt in caſtris duo uiri quoꝝ unus uocabat heldad et alter medad ſup[k] quos req̄euit ſpūs: nā[l] ⁊ ipi deſcripti fuerāt et nō exierāt ad tabernaculū. Cū ꝓphetarēt in caſtris: cucurrit[m] puer et nūciauit moyſi dicens Heldad et medad ꝓphetāt in caſtris. Statim ioſue fili⁹ nun miniſter moyſi ⁊ elect⁹ e pluribus ait. Dñe[n] mi moyſes ꝓhibe eos. At ille: qd inq̄t emularis ꝓ me. Quiſ tribuat ut oīs ppl's ꝓphetet: ⁊ det eis dñs ſpm̄ ſuū. Reuerſuſqꝫ eſt moyſes ⁊ maiores natu iſr'l i caſtra Uentus[o] aūt egrediēs[p] a dño arreptas[q] trans mare coturnices detulit et dimiſit in caſtra itinere quātū uno die cōfici pōt ex omi pte caſtroꝝ p circuitū: uolabātqꝫ[r] in aere duobus cubitis altitudie ſup terram. Surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero: cōgregauit coturnicum multitudinem: qui[s] parū decē choros et[t] ſiccauerunt eas per gyrum caſtroꝝ. Adhuc[u] carnes erant in dentib⁹ eoꝝ: nec defecerat huiuſcemodi cibus: et ecce furor domini concitatus in populū pcuſſit eū plaga magna nimis. Uocatuſqꝫ eſt ille locus ſepulcra ꝯcupiſcētie: ibi eni ſepelierunt populum qui deſiderauerat carnes. Egreſſi autē de ſepulcris concupiſcentie uenerunt

In eodē ca. xi. vbi dr̄ i poſtil. ſcḋm aliq̄s dicit ꝙ illi q̄ fuerūt mortui ab igne nō fuerūt de maiorib⁹.

Additio. ij.

Liter videt magis proprie diſtinguēdū in hac materia. vt ſcʒ ſeniores cōſtituti tribuni. et huiuſmōi de conſilio ietro intēdebāt tātū de iudicialib⁹ int̄ ptes. vt expſſe habet. s̄. Exoḋ. xviij. vbi de illis dr̄. Et iudicabūt ppl'm omi tpe. ſʒ h̄ petebat moyſes adiutoriū habere in regimie ppl'i totius vniuerſali. put ptiebat ad materiā de q̄ h̄ agit. vñ dicit. Nūquid

l Nā et ipſi deſcripti fuerāt ⁊c̄. Dicit Ra. ſa. ꝙ moyſes volēs compeſcere murmur ppl'i ꝯ ſe ſi pl'es acciperet de vna tribu q̄ʒ de alia. accepit de q̄libet tribu ſex ſenes q̄ ſunt ſimul accepti. lxxij. ſed q꜡ de⁹ p̄cepat tm̄ de. lxx. iḋo accepit. lxxij. cedulas ſcribēs i q̄libet ſaquē. id eſt ſenex. excepꝫ duab⁹ cedulis in q̄b⁹ nihil erat ſcriptuʒ. et illas cedulas poſuit in vaſe vbi nō poterāt videri dicēs. lxxij. ſenib⁹ ꝙ q̄libet acciperet ibi vnā cedulā ad fortunā. et q̄ acciperet cedulā nō ſcriptā ſignū erat ꝙ de⁹ nolebat eū cū ſenib⁹ cōputari. et iō dicit de iſtis duob⁹. ꝙ ipſi deſcripti fuerāt. q꜡ cedulas ſcriptas habuerāt. m Cucurrit puer ⁊ nūciauit. dicūt hebrei ꝙ iſte fuit gerſon fili⁹ moyſi. n Dñe mi moyſes ꝓhibe eos. dicit Ra. ſa. ꝙ ꝓphetabāt de morte moyſi futura. ⁊ ꝙ Joſue introduceret ppl'm in terrā ꝓmiſſiōis loco ei⁹. et iō Joſue motus fuit ad h̄ dicēdū ne videret appetere vanaʒ gloriā. et mgr̄i ſui mortē. Expoſitores autēʒ noſtri dicunt cōmuniter ꝙ motus fuit eo ꝙ videbatur eſſe contra reuerētiā moyſi. ꝙ in abſētia ei⁹ ꝓphetarēt q̄ſi moyſes nihil feciſſet ad h̄ ꝙ recepiſſent ſpm̄ ꝓphetie. ꝓpt qḋ ſubdit moyſes. Quis tribuat vt oīs ppl's ꝓphetet ⁊c̄. et pʒ. o Uētus aūt. h̄ ponit impletio ꝓmiſſi q̄tū ad cibi ꝓuiſionē. p Egrediēs a dño. i. virtute diuina excitatus. q Arreptas trās mare coturnices. ſ. in arabia vbi multi abundāt. r Uolabātqꝫ in aere duob⁹ cubitis vt poſſent capi ſine labore. q꜡ nō oportebat ad capiēdū eas ſurſuʒ leuari aut deprimi.

s Qui paꝝ decē choros. i. q̄ min⁹ accepērt accepērt in tāta q̄ntitate. Eſt āt chor⁹ gen⁹ mēſure. et cōtinet decē ephi. vt habet Ezech. xlv. De q̄ntitate aūt ephi dictū eſt Exo. xvi. ꝙ gomor q̄ eſt decima ps ephi ꝯtinet quaſi q̄rtā et dimidiā hiſienſē. ſcḋm dicta Yſiḋ. et papie. i. tātū de aridis q̄tū vnū vas ꝯtinēs quartā et dimidiā ꝯtineret. et ſic ephi ꝯtinet q̄ntum vas xv. q̄rtarū. et p ꝯñs chorus ꝯtinet q̄tū vas. cxxvij. ſextarioꝝ et dimidij Uer⁹ tm̄ credo ꝙ q̄ntitas hui⁹ mēſure eſt nobis incerta. ſicut et alias frequent dictū eſt. eo ꝙ multū variant. ſcḋm diuerſa tpa et varias regiones.

t Et ſiccauerūt eas p gyrū caſtroꝝ. i. mūdauerūt eas amouēdo iteſtina extra caſtra. Alit̄ exponūt alij ſicut lr̄a ſonat. ne p humiditatē nimiā putreſierēt. q꜡ ſufficiebāt ꝓ comeſtione vſqꝫ ad mēſeʒ. vt p̄dictū eſt. et expoſitōi huic cōſonat lr̄a hebraica q̄ ſic hʒ. Et extēderūt eas p gyrū caſtroꝝ.

v Adhuc carnes. h̄ ꝯñr ponit pūitio peccati cōmiſſi eoꝝ q̄ deſiderabāt carnes. ſʒ nō eſt de textu. In ca. xi. vbi dr̄ in poſtil. Deuorauit extremā caſtroꝝ partem.

Additio. i.

Ex hoc qḋ dr̄ hic. Extremam. nō intelligit an iſta deuoratio ſit de vulgo vel de maiorib⁹. q꜡ ſolū oñdit ꝙ h̄ deuoratio nō fuit p oīa caſtra. ſʒ ad q̄ndā ptē. q̄ tm̄ fuerit illa ps nō determiat in lr̄a nec culpādi ſunt ſeniores tanq̄ʒ negligētes de repſſione murmuratōis populi q꜡ ſi ſic moyſes et aarō etiā fuiſſēt culpādi q̄ magis tenebant ad regimē ppl'i. ſʒ tā iſti q̄ʒ illi ex duritia ppl'i ſunt excuſabiles. vnde nec lr̄a facit mētionē iṗonēdo hmōi culpā ppl'o murmurāti. vñ ⁊ opinio Ra. ſa. nō tenet ab alijs expoſitoribus hebreorum.

cōcepi oēm hāc multitudinē vt dicas mihi porta eos in ſinu tuo. ſicut portare ſolet mulier infantulū. Ex q̄ pʒ ꝙ h̄ adiutoriū a moyſe h̄ petitū erat ad regimē ſeu curā vniuerſalē ppl'i. qḋ eſt altioris rōnis ꝙ iudicare tm̄. q̄ rōne receperūt ſpm̄ ꝓphetie. q꜡ ille ppl's in p̄mitiuis a ꝓphetis cōiter regebat ⁊c̄. In eodē ca. xi. vbi dr̄ i poſtil. Ra. ſa. dicit ⁊c̄. Cōgrega mihi. lxx. viros. Additō. iij.

Sta electio de. lxx. ſenib⁹ q̄ moyſi fuit cōmiſſa nō videt principalr̄ cōſiſtere in labore egyptiaco hmōi. ſed poti⁹ in grauitate moꝝ honeſtate vite. vñ glo. in h̄ loco dicit ſic. In his v̄bis ſenect⁹ cordis notat: ſi em̄ corpis ſenect⁹ q̄reret a tātis ſciri potat a q̄ntis videri. cū v̄o dr̄. Quos tu noſti ꝙ ſenes ppl'i ſunt. paʒ ꝙ ſenectus mentis nō corpis eligat. h̄ in glo. In eo. ca. xi. vbi dr̄ in poſtil. Et auferā de ſpū tuo. i. de aīa tua. Additio. iiij.

D quorūdā in h̄ caplo ꝯtētoꝝ ab illo loco vbi dr̄. Quis dabit nobis ad veſcēdū carnes ⁊c̄. vſqꝫ ibi. Et det eis dñs ſpm̄ ſuū ⁊c̄. Ad vlteriorē declaratōʒ occurrūt aliq̄ inq̄rēda. Primū cur moyſes q̄ cōiter in alijs exceſſib⁹ ppl'i miſericordit ſe habebat intātum ꝙ in pctō vituli petebat deleri a libro dei niſi eis parceret. vt. s̄. Exo. xxxij. et etiā ꝓ murmuratorib⁹ orauit. et ceſſauit ignis. vñ. s̄. Nume. xvi. ca. in h̄ tm̄ loco nō ſe ꝯuertit ad orādū deū ꝓ ppl'o ſed ſolū ad ſubtrahēdū ſe a regimie ppl'i dicēs. Nō poſſuʒ ſol⁹ ſuſtinere on⁹ ppl'i ⁊c̄. Scḋo q̄rendū eſt de hoc ꝙ dr̄. Cur impoſuiſti pōd⁹ ppl'i hui⁹ ſup me ⁊c̄. vīḋr em̄ ꝙ hmōi pondus fuit iṗoſitū moyſi h̄ petēti ſeu volēti. vt hr̄. s̄. Exoḋ. xviij. in additōe. Tertio q̄rendū vīḋr de h̄ qḋ dr̄. Uñ mihi carnes ⁊c̄. vt dem multitudini. flēt em̄ corā me ⁊c̄. dicētes. Da nobis carnes vt mādu cem⁹. cū ipi nō videant h̄ petiuiſſe a moyſe. dixerunt enim. Quis dabit nobis ad veſcēdū carnes. i. q̄ videt poti⁹ a deo facere h̄ petiuiſſe. a q̄ cetera dabant ſibi. et ſic incōueniēt videbat dici a moyſe. Uñ mihi carnes. q꜡ h̄ ab ipo nō petebāt ſibi dari. ſed a deo. et h̄ hēbat in ptāte ſua. Quarto q̄rendū vīḋr cur dicit. Nō poſſuʒ ſol⁹ ſuſtinere ⁊c̄. q꜡ ad ſatiſfaciēdū huic petitōi nō videt facere ꝙ eſſet ſol⁹ aut cū ſocietate: cū h̄ nō poſſet ipleri niſi potentia diuina q̄ ſilr̄ poſſet cū moyſe ſolo ſicut etiā cū ſocijs. Ad q̄ruʒ ſolutōʒ p̄mittēda ſunt duo. Primū. q꜡ i h̄ loco ppl's peccauit peccato ꝯcupiſcētie inordinate. habebāt em̄ cibū ꝯtinuū ſuauiſſimū et ſalubrē. ſ. māna. et ſine labore. et tm̄ cū h̄ ꝯcupiſcebāt inepta cibaria. ſ. cepe et allia. qḋ ad ꝯcupiſcētiā valde inordiatā ꝑtinet. vñ vocat⁹ eſt locus ille. j. eodē ca. Sepulcrū ꝯcupiſcētie. ſcḋm ꝙ viciū ꝯcupiſcētie ſcḋm phm̄ in. iij. Ethi. eſt puerile viciū. nō ſoluʒ q꜡ ꝯtingit ſepe pueris. ſʒ ſcḋm ſilitudinē q̄ndā. et h̄ ꝓpt tria ſcḋm ſcḋm Tho. in ſecūda ſcḋe. q. cxlij. ar. ij. in corpe q̄ōnis. Primū q꜡ ſicut puer nō attēdit ad ordinē rōnis. ſic ꝯcupiſcētia rōneʒ nō audit. vt in. vij. Ethi. Secūdū q꜡ ſic puer ſi ſue volūtati dimittat creſcit in ꝓpria volūtate. vt Eccl'. xxx. ca. Fili⁹ dimiſſus a correctōe euadet p̄ceps. ſic et ꝯcupiſcētia ſcḋm Aug. in. vij. ꝯfeſſionum. ſi ei ſatiſfiat mai⁹ robur accipit. Tertiū ſilr̄ q̄tū ad remediū. vñ in. iij Ethi. dr̄ Quēadmodū puerū oportet ſcḋm p̄ceptū pedagogi viuere ſic cōcupiſcibile cōſonare rōni. Dicēdū igit ad p̄mū q̄ſituʒ ꝙ moyſes noluit p hac vice ꝓ ppl'o orare. vt dñs ꝓuideret de his q̄ petebāt ne eoꝝ malicia augeret. vt dictū eſt. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ lʒ moyſes acceptaſſet ſeu petiuiſſet regimē ppl'i ſibi a deo cōmiſſuʒ. h̄ tm̄ intelligebat inq̄ʒtū eſſent ꝯſentanei rōni ſaltē ſicut hoīes adulti. nō aūt vt pueri. et iō ꝯquerēs dicebat. vt dicas mihi porta eos in ſinu tuo: ſicut portare ſolet nutrix infantulū. q̄ſi diceret lʒ ſuſtinuiſ ſem pōdus ppl'i q̄ ſe hr̄et vt hō adultus. nō tm̄ poſſuʒ ſuſtiere eos q̄ ſe habēt vt infantuli in ſinu nutricis ſue. et h̄ ꝓpt puerilitatē huius vicij. vt dictū eſt. vñ dicit phs in p̄ Ethi. Nihil differt etate iuuenis. vel ſcḋm mores iuuenilis. Ad terciū dicēdū ꝙ petitio populi in h̄ loco poſſet dupliciꝫ interp̄tari. q꜡ aut ipi petebāt hr̄e qḋ ꝯcupiſcebāt miraculoſe a deo. et h̄ erat grauī⁹. nā appetere ꝙ deus p̄termitteret ordinē nature ad ſatiſfaciēdū ſupflue ꝯcupiſcentie magis viciōſuʒ eſt. cū magis deuiet ab ordie nature. Alio mō pōt intelligi h̄ petitio p humanā induſtriā. ſicut ſolēt duces ꝓcurare vt apportent cibaria ſuis exercitib⁹. et h̄ eſt leui⁹. cū nō ſit preter ordinē nature. vñ moyſes volēs interp̄tari h̄ dubiū ad meliorē partē dixit. Flent corā me dicētes. da nobis carnes vt comedamus. q. d. nō petūt h̄ ſibi fieri miraculoſe qḋ eſſet maxīe inordinatū. ſʒ petūt a me vt eis ꝓcurē ꝓpria induſtria. qḋ tm̄ nō poſſuʒ. vñ dicit. Uñ mihi carnes ⁊c̄. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ q꜡ viciū h̄ erat puerile. iō ppl's ille q̄tū ad h̄ indigebat regimie pedagogi vt dictuʒ eſt. nō pōt aūt maxia multitudo pueroꝝ ſub vno regi pedagogo q꜡ req̄rūt magis pticularit̄ inſtrui. nec ad inuicē cōgregant ſi ſunt in magna multitudie. vñ dicit. Audiuit ergo moyſes ppl'm flentē p familias et ſingulos in oſtio tētorij ſui. ex q̄ patet ꝙ erāt diuiſi ab inuicē ⁊ nō ꝯgregati ſʒ ppl's ex viris adultis cōgregatus etiā ſi ſit magn⁹ pōt ſub vno duce regi ſeu ordiari. et iō ſeq̄t. Nō poſſum ſol⁹ ſuſtinere ⁊c̄. q. d. ſi multitudo eſſet q̄ſi adultoꝝ i vno loco ſociatoꝝ: forte poſſeʒ eis ſatiſfacere. Cōſeq̄nt circa h̄ qḋ ſeq̄t i lr̄a. Cōgrega mihi. lxx. viros. q̄s tu noſti ꝙ ſenes ppl'i ſūt. Querēdū vīḋr cur fuit h̄ electio moyſi cōmiſſa. nā ſenectus in hoc loco ad lr̄aʒ itelligit nō nūero annoꝝ cōputata. nā ꝓut ait Greg. Si de corpis ſenectute q̄reret. nō oporteret dici. q̄s tu noſti ꝙ ſenes ppl'i ſunt. ſenect⁹ em̄ corpalis nō ſolū a moyſe ſʒ a cūctis videntib⁹ dinoſcit. hec ille. Cū aūt ſenect⁹ mētalis de q̄ h̄ agit a ſolo deo vere ꝯſpiciat. q̄ corda intuet. vt. i. Reg. xvi. taliū electio n̄ erat moyſi cōmittēda. ſʒ poti⁹ illi ſenes fuiſſent a deo nominādi. ſicut beſeleel et ooliab electi fuerūt a deo noīatim ad op⁹ tabernaculi. s̄. Exo. xxxi. ca. Silr̄ in ſucceſſorē moyſi ioſue fuit elect⁹ noīatim a deo. vt. j. Deut. xxxi. ca. Jrē ſi forte ꝓpter aliquā cām hec electio fuiſſet cōmittēda. q̄rendū videt cur nō fuit ppl'o cōmiſſa ſicut. j. Deut. i. dr̄. Date ex vobis viros ſapiētes ⁊c̄. p h̄ em̄ ꝙ ppl's eligit ſuos maiores magis pax ppl'i ꝯſeruabat. videnꝫ em̄ oēs q̄ſi aliquā partē hr̄e in p̄ncipatu. vñ et oēs talē ordinatōʒ amāt ⁊ cuſtodiūt. vt in ſcḋo politicoꝝ. Ad qḋ dicēdū ꝙ ſcḋm phm̄ in ſecūdo politic. int̄ ſpēs regiminis alicui⁹ cōitatis p̄cipua eſt illa in q̄ vn⁹ ſcḋm v̄tutē p̄ncipat. de⁹ voluit ꝙ moyſes toti ppl'o tanq̄ʒ pfectior ceteris p̄eſſet vt ppl's dei ſub optia ſpecie regimis regeret. q꜡ tm̄ ꝓpt imꝑfectōʒ ppl'i moyſes ſol⁹ nō ſufficiebat. vñ dicit. s̄. Non poſſuʒ ſol⁹ ſuſtiere. diſpoſuit de⁹ vt ſui coadiutores eſſent ab ipſo moyſe electi. vt ſub eo eſſent tanq̄ʒ inferiores. et ſic ppl'i regimē p̄ncipalr̄ eſſet monarchicū. qḋ eſt optimū. iō dicit. Cōgrega mihi. lxx. viros q̄s tu noſti. q꜡ tm̄ regimē ariſtocraticū in q̄ regimie multi p̄ncipant ſcḋm v̄tutē eſt bonū regimē circa ſcḋm. iō de⁹ voluit ꝙ illi electi eſſent ſenes ppl'i. ſ. virtuoſi vt dictū eſt. et ſic hec ordinatio. lxx. viroꝝ p̄dicto mō electoꝝ eſt mixta ex regno monarchico. in q̄tū vn⁹ p̄ncipalr̄ p̄ſidebat et ex ariſtocratcia inq̄ʒtū multi ſunt q̄ ſcḋm virtutē ſub illo vno p̄ſidebāt. Participabat aūt h̄ regimē de monarchia inq̄ʒtū ex toto ppl'o iſti fuerūt electi et in eq̄li nūero de q̄libet tribu. vt hr̄ in poſtil. in eodē ca. Cōſiderādū tm̄ q꜡ h̄ electio. lxx. viroꝝ nō fuit cōmiſſa ppl'o. tū ꝓpt rōnē iā dictā. ſ. vt regimen eſſet p̄ncipalit̄ monarchicū. tū q꜡ iſti eligebant ad ſtatū ꝓpheticuʒ. oēs em̄ iſti ſic electi ꝓphetauerūt. vt pʒ in h̄ ca. Cōſtat aūt ꝙ ppl's neſciret diſcernere q̄ viri eſſent magis diſpoſiti ad donū ꝓphetie obtinenduʒ q꜡ h̄ reſpicit pfectōes itellectuales. qḋ aūt legit Deut. i. Date ex vob viros ſapiētes. intelligit de electōe tribunoꝝ ⁊ centurionū et hmōi q̄ fuerunt electi ad iudicia pticularia int̄ ptes exercēda. vt ibidē manifeſte pʒ. et tales eligebant ex bōa ꝯuerſatōe et fama celebri. q̄ etiā a ppl'o poſſunt cognoſci. q̄ q̄dem electio hmōi cēturionū nō erat cōtra rōnē monarchici regiminis. q꜡ ipi iudicabāt tm̄ de minorib⁹. maiora aūt moyſi referebāt. vt s̄. Exo. xviij. ca. qḋ nō legit de. lxx. viris h̄ electis. Cōſeq̄nt circa h̄ qḋ dr̄ in lr̄a. Auferā de ſpū tuo tradāqꝫ eis. Uidendū eſt an h̄ qḋ dr̄ de ſpū tuo intelligit de cura tua. ſ. vt in onere regiminis qḋ totalit̄ erat ſup moyſen in alijs partito. leui⁹ remaneret in ipo moyſe hmōi on⁹. an cū dr̄ de ſpū tuo intelligat de ſpū grē ipſi moyſi gratis date. q̄ q̄dē duo modi exponendi ponunt in poſtilla. ſʒ p̄m⁹ nō ꝯſonat lr̄e. ſecūd⁹ aūt mod⁹ verior vīḋr. nā de ſpū grē q̄ data erat moyſi fuit datū. lxx. viris. qḋ intelligēdū eſt prout in poſtilla. nō ꝙ p hoc fuiſſet aliq̄d ablatū ab ipſo moyſe et alijs traditū ſʒ ꝙ fuerūt illumiati abſqꝫ diminutōe grē moyſi. ſic a lumie vni⁹ candele pl'es illūminant ſine ſui diminutōe. ꝓut in poſtil. q̄ q̄dē ſilitudo vīḋr tenere etiā q̄tū ad cām effectiuā. lʒ h̄ videat negari a poſtillatore. gloſa em̄ in h̄ loco ſic dicit. Moyſes ⁊ ſpūs q̄ erat in eo q̄ſi clariſſimi lumīs lucerna fuit. ex q̄. lxx. de⁹ accēdit ad q̄s p̄ncipalis lumīs ſplēdor aduenit. ⁊ origo ipſi⁹ nihil dāni ex diminutōe accepit. hec in glo. ex q̄ manifeſte paʒ ꝙ ſpūs ſeu lumē gratie in ſeniorib⁹ illis fuit deriuatū a lumie grē qḋ erat in moyſe ſine ſui diminutōe. Circa qḋ duo ſunt attēdēda. Unū eſt ꝙ ſpūs ſeu grā de q̄ h̄ agit. et in glo. p̄dicta p lumē oñdit. nō eſt lumē nature que a ſolo deo creāte dat. nec lumē gratie gratū faciētis q̄ a ſolo deo iuſtificāte ꝯfert. nec lumē glīe. p qḋ rōnalis creatura a ſolo deo beatificat. ſʒ dʒ intelligi ſpūs ꝓphetie q̄ eſt quoddā lumē in q̄ manifeſtāt veritates que p ꝓphias reuelant a deo ipi ꝓphete. vñ ad Ephe. v. Omē qḋ manifeſtatur lumē eſt. Qḋ aūt ſpūs iſte de q̄ h̄ agit ſit ꝓphetie⁹. ſatis pʒ ex lr̄a cū dr̄. Cūqꝫ req̄euiſſet in eis ſpūs ꝓphetauerūt. ſpūs em̄ ꝓphetie⁹ i p̄mis partib⁹ ve. te. req̄rebat in rectorib⁹ p̄ncipalib⁹ ppl'i. vt pʒ diſcurrēdo fere p rectores p̄ncipales a moyſe vſqꝫ ad dauid. pʒ etiā de ſaule. i. Reg. x. ca. ꝙ cū eſſet vnct⁹ in regē ꝓphetauit. vñ ⁊ iſti q̄ aſſumebant ad regimē ppl'o in coadiutores ipſi moyſi ꝯueniebat vt hr̄ent ſpm̄ ꝓpheticū. Secūdū eſt ꝙ illumiatio ꝓphetica q̄ a deo p̄ncipalr̄ eſt. q̄nqꝫ tāgit mentes ꝓphetarū mediātib⁹ angelis. vt pʒ de ipo moyſe in p̄mordio ſue aſſumptiōis ad ꝓpheticū ſtatū Exo. iij. et de abraā Gen̄. xviij. cap. ⁊ de multis alijs et qḋ magis eſt. ꝙ etiā int̄ angelos eādē beatitudinē poſſidētes ſuperiores illumināt iferiores. ſcḋm Dyoniſiū in. viij. ca. ce. hierarch. ⁊ eodē mō pōt itelligi circa. lxx. viros. ſ. ꝙ lumē ꝓpheticū i mēte moyſi a deo infuſum ꝯfortabat lumē naturale ipſoꝝ ſenioꝝ ⁊ manifeſtabat eis veritatē de his q̄ ptinebāt ad ſtatū regiminis ppl'i. ita ꝙ p̄ncipalitas hui⁹ illumiatōis eſt in ſolo deo. ſecūdaria v̄o illumiatio actiua in ipo moyſe ſicut ⁊ luna recipit lumē ab ipo deo mediāte ſole. Et h̄ vīḋr ſonare lr̄a que in h̄ loco dicit. Deſcēditqꝫ dñs p nubē ⁊ locut⁹ eſt ad euʒ. ſ. ad moyſen. nō aūt ſeniorib⁹. ſeq̄tur. Auferēs de ſpū q̄ erat in moyſe et dās. lxx. viris Et notandū ꝙ vbi nos habem⁹. Auferēs de ſpū q̄ erat in moyſe. ponit in hebreo quoddā verbū eq̄uocū ad multa. nunq̄ʒ tm̄ repit idē ſignificare qḋ auferre ⁊ trāſlatio chaldaica i h̄ loco poſuit quoddā verbū ſignificās idē qḋ diffundere ſeu ꝓtēdere. et eſt ſenſus ꝙ de⁹ diffudit ſeu ꝓtendit de ſpū q̄ erat in ipſo moyſe. et dedit. lxx. viris mō p̄dicto. Et forte in trāſlatōe nr̄a p̄ fuit poſitū. afferā de ſpū tuo. ſilr̄ afferēs de ſpū q̄ erat in moyſe. qḋ ſatis ꝯſonat cū trāſlatōe chaldaica et poſtea p viciū alicuius ſcriptoris fuit interpoſitū. ita ꝙ vbi dicebat afferā: poſitū fuit auferaʒ qḋ nō hñ lr̄e ꝯſonat nec ꝓpoſito ⁊c̄. Et notādū etiā ꝙ h̄ excellētia rōnabilit̄ vīḋr fuiſſe ꝯceſſa ipſi moyſi int̄ ꝓphās ceteros ve. teſt. tū q꜡ fuit eximi⁹ ꝓphāꝝ. ꝓut in ſecūda ſcḋe. q. clxxiij. ar. iiij. in corpe q̄ōnis. tū q꜡ ſol⁹ inter illos dei eſſentiā in hac vita ex̄ns vidit. ꝓut Aug. in lib. p̄ de videndo deū. de moyſe ⁊ paulo teſtat. et iḋo cōgrue angeloꝝ deum vidētium prerogatiuam habuit in illuminatōne ꝓphetica. ſcilicet ꝙ ſicut deus mediantib⁹ angelis illumiat mētes ꝓphāꝝ. ſic mediāte ipo moyſe p lumen ꝓpheticū ſibi a deo excellētiſſime collatū. lumē ꝓpheticuʒ traderet illis lxx. viris. tm̄ q꜡ h̄ ptinebat ad maiorē pfectionē regimis ppl'i. Si em̄ illi lxx. viri recepiſſent a deo imediate ſpm̄ ꝓpheticū ſicut moyſes imediate recipiebat eſſent q̄dāmō oēs pares in hmōi regimie. nō obſtāte ꝙ moyſes in maiori copia recepiſſet hmōi ſpm̄ q̄ʒ illi. nā ſcḋm phm̄ magis ⁊ minus nō variant ſpēm. Ex q̄ poſſent ſeq̄ duo icōueniētia. Primū eſt ꝙ daret occaſio vt ppl's reputaret eos eq̄les in regimie. ⁊ ſic ppl's nō regeret monarchice qḋ eſt optimū regimē. vt dictū eſt. Secūdū q꜡ poſſet cōtingere aliqḋ ſilē illi⁹ qḋ legit. iij. Reg. xiij. de ꝓphā illo q̄ aliū ꝓphetam

Universidad de Salamanca. BGH

induxit ad traſgreſſionē mādati dei dicēs. Et ego ſum ꝓpheta ſiſis tui. et angel⁹ locut⁹ eſt mihi in noīe dñi ⁊c̄. ex q̄ poſſent ꝯtingere multe tribulatōes in regimīe. vt ſatis pꝫ. In h̄ loco valde cōmēdāda eſt humilitas moyſi. q̄ poti⁹ voluiſſet vt ſui coadiutores ei parificarenť in ſpū ꝓphetie q̄ꝫ ꝙ eſſent ſub ipo ꝯſtituti. qḋ pꝫ ex h̄. nā ioſue dicēte de duob⁹ ꝓphetātib⁹ in caſtris. Dñe mi moyſes ꝓhibe eos. ille r̄ndit. q̄d inq̄t emularis ꝓ me. q̄s tribuat vt oīs ppl's ꝓpheter. et det eis dñs ſpm̄ ſuū. q. d. vana eſt tua emulatio. q: ego

in aſeroth et māſerūt ibi. Ca. xii.

Locutaq; [a] eſt maria et aaron contra [b] moyſen ꝓpter

poti⁹ vellē ꝙ nō ſolū iſti. lxx. ſꝫ oīs ppl's ꝓpheraret. et etiā vltra h̄ vellē ꝙ nō ꝓpheterē. ex h̄ ꝙ de⁹ accepit de ſpū meo vt daret eis. ſicut mō fit. vt cēſeanť eſſe me minores. ſꝫ etiā vt hr̄ent ſpm̄ ꝓpheticū a deo imediate ſibi datū. et h̄ eſt qḋ dicit. Et det eis de⁹ ſpm̄ ſuū. q. d. nō meū vel de me qḋ nō ad modicā hūilitatē reputādū eſt. nā apl'i lꝫ iā ſepe doctrinā xpi audiuiſſent. in q̄ maxie cōmendauit humilitatē. vt Math. xi. diſcite a me q: mitis ſum ⁊ hūilis corde. in fine tñ iminēte paſſiōis tpe de maioritate ꝯtēdiſſe legunť. vñ Luce. xxii. Facta eſt ꝯtētio inť diſcipulos q̄s eoꝝ videreť maior eſſe. Moyſes tñ vt hic teſtať ſcriptura nō ſolū illis. lxx. ſed etiā oībus de ppl'o parificari volebat. vt dictū eſt. Tenēdū eſt tñ ꝙ apoſtoli poſt ꝯfirmationē ad maiorē gradū hūilitatis attigerūt ſequendo doctrinā xpi dicētis. q̄ maior eſt veſtrū fiat ſicut mior ⁊c̄. ſicut pꝫ Luc. in ca. allegato.

Replica correctorii cōtra Burgeñ.

In libro nūerorū vſq; ad capl'm. xi. nō pōit Burg. q̄ multa egeant ꝯtractatōe. In capl'o itaq; xi. vbi poſtillator dicit grāꝫ moyſi i. lxx viros partitā ſine ſue gratie diminutōe. ſicut multe cādele ab vna accendunť. et dicit illud q̄ ad moyſen nō intelligi debere effectiue ſꝫ meritorie veri⁹ hierarchice. Cōtra h̄ Bur. audacter ſe oppōit aſſerēs in h̄ ꝙ i ſpiritu⁹ diſtributōe ad. lxx. viros moyſes ſe habuit effectiue. addēs ꝙ ille ſpiritu⁹ diſtribut⁹ debeat accipi ꝓ ſpū ꝓphetie reſoluēs ſe finaliť ad actus hierarchicos. volēs ꝙ ſicut ſupior purgat et illumiat effectiue inferiorē ita ⁊ moyſes reuelādo veritates ꝯfortabat lumē naturale in illis. lxx. viris. Sꝫ ſic dicēdo burgēſi nōnulla ꝯtingunt incōueniētia. Primū eſt. q: ſic Burg. recedit a plana lr̄e expoſitōe. nā in lr̄a dr̄ deū dixiſſe non moyſen. Auferā de ſpū tuo tradāq; eis. vbi de cauſalitate ſpāliter effectiua ad moyſen ꝑtinēte nulla fit mētio. ſꝫ poti⁹ oppoſitū. q: ſpūs moyſi ex littera vid̄r hr̄e rōnē cauſe materialis ex q̄ vel a q̄ reſpectu diuine diſtributōis. cā aūt materialis et efficiēs nō coincidūt ex. ii. phyſicoꝝ. Scōm incōueniēs qḋ accidit Burg. eſt ꝙ illa rōne qua moyſes h̄ ponit cā effectiua reſpectu act⁹ vel habit⁹ ſupnaturalis. eadē rōe et bacul⁹ heliſei ⁊ virga moyſi ⁊ cetera inſtr̄a q̄b⁹ facta dicūť miracula: dicerenť habuiſſe rōnē cauſe effectiue. qḋ eſt ꝯtra cōeꝫ ſcholā. niſi q̄s inſtr̄a reducere vellet ad gen⁹ cauſe efficiētis. de q̄. ſ. Exo. viii. Tertiū incōueniēs ꝙ null⁹ ſupior poſſet exercere actū hierarchicū inferiorē. niſi ꝯferret ei grāꝫ vel habituꝫ ſupnaturalē. qḋ eſt falſuꝫ. q: act⁹ hierarchici ex diſpōne diuina oriunť. et hec diſpoſitio ꝯferť nature. vt exerceat illos actus naturali ordīe docere pōt. Et de h̄ dictū eſt ăplius ſup Exo. xxxiii. cōtra burgeñ. digreſſionē. Multa eīn alia incōueniētia ſic dicēti ꝯtingūt de q̄bus trāſeo. Et ſi ille ſpūs partit⁹ debeat dici lumē ꝓphetie. ꝑut vult burg. nō eſt cōtra poſtil. et q̄ ad h̄ ſeq̄tur ꝙ moyſes in hui⁹ lumīs diſtributōe nullā cauſalitateꝫ effectiuā hr̄e potuit. nec ex lr̄a bn̄ intellecta habeť. ſic eīn illud lumē moyſi potuit hr̄e rōnē cauſe materialis reſpectu multiplicatōis ei⁹ p deū non p moyſen facte. ſicut coſta ade reſpectu mulieris. de q̄ materia. ſ. Geñ. ii. correctorio vltimo. Eſto bn̄ ꝙ moyſes in illo actu de q̄ ſermo potuerit eſſe miſter nō cā ſicut ſacerdos euāgelic⁹ in ſacramētorū admiſtratōne ⁊ ceteris actib⁹ hierarchicis. q̄ ad diſtributōꝫ habituū ſupnaturaliū rationes burg. que eū ad ſic imaginādū mouerūt debiles ſunt. q: nihil cōcludūt niſi qḋ. ſ. dictū eſt. videlꝫ ꝙ moyſes circa. lxx. viros habuit officiuꝫ purgādi et ceteros actus hierarchicos exercēdi. ex q̄ nō habeť ꝙ ipſe illis ꝯtulerit effectiue lumē ꝓpheticū qḋ ſupnaturale eſt. ſꝫ ſoluꝫ effectiue fecit qḋ naturaliť ex ordīe hierarchico fieri oportebat. Stat eīn ꝙ quis alteri reuelet ꝓphetiā. q̄ tñ nō ꝯſtituet eū ee ꝓphetā. ita et moyſes potuit eos hierarchice illumiare. nō tñ dare ei⁹ ſpm̄ ꝓphetie. Nec ad hierarchicū quēcūq; creatū hoc poterit ꝑtinere. q: lumē ꝓpheticū ſicut a ſolo deo tearchice creať. ita ab eo ſolo multiplicať: diffundiť et tradiť. q̄uis a creatura hierarchica p illumiationē miſterialiť deriueť nō effectiue. nec ex h̄ ſeq̄tur vt infert burg hierarchiaꝫ inferiorē et ſupiorē eſſe pares. ſi a tearcha oēs imediate lumē recipiāt. vt oñdit beat⁹ Dyoniſi⁹ vbi. ſ. Nec oportet inť ſupiores ⁊ inferiores hierarchici ordinis ſemp eſſe diſtinctōnē ſpecificā. ſꝫ ſufficit ſm̄ diuinā diſpoſitōꝫ eſſe eoꝝ ſubordinatōꝫ ſcḋm

dignitatē hierarchici ordinis. Nec ſeq̄tur ꝙ pplus iudaic⁹ reputaſſet moyſen et. lxx. viros eq̄les. ſi non a moyſe effectiue ſpm̄ ⁊ lumē habuiſſent. et ſic herarchia ceſſaret et nō eſſet regimē monarchicū qḋ eſt optimū. Opinio eīn ppl'i ad hoc nihil facit. Brocardicū q̄ꝫ eſt ꝙ burg. adducit de falſo ꝓpheta qui ſeduxit verū. vt patet. iii. Reg. xiii. Hic eīn agiť d̄ vero electo et illumiāte hierarchice. vbi falſi ſē impertinētes: imo talis deceptio poti⁹ locū hr̄et. ſi a moyſe ille ſpūs effectiue dareť. q: ꝯſtat moyſen fuiſſe peccabilē ⁊ errare potuiſſe. p ꝯñs decipi et decipe. multo forti⁹ h̄ etiā locū hr̄e in. lxx. ab eo illumiatis. ſi effectiue. ſi aūt poniť a deo effectiue. et a moyſe miſterialiť. tūc ceſſat hmōi argumentū. nec h̄ in moyſe in ſpecie hūilitatis cōmēdandū eſt. qḋ vt vult burg. optauit oīn ppl'o a deo imediate dari de ſpū dei nō ſuo. q̄ſi. lxx. ſolū acceperint de ſpū ſuo. ⁊ p eū effectiue. nō eīn act⁹ hūilitatis eſt ꝑuertere velle ordinē hierarchicū a deo ab origine rerū inſtitutuꝫ qḋ fieret ſi poneret ꝙ moyſes effectiue ſpm̄ ꝓphetie diſtribuiſſet ꝑut late. ſ. oſtēſum eſt auctoritate btī Dyoniſii.

uxorē ei⁹ [c] ethiopiſſam: et dixerunt Num per ſoluꝫ moyſen locutus eſt dñs: Nōne [d] et nobis ſilr̄ eſt lo-

Capi. xii.

Locutaq; eſt maria. Hic pōiť obiurgatōis impedimētum ꝯtra moyſen: ꝓpť quā ppl's ipeditus fuit ab itinere. vt pꝫ i fine hui⁹ capl'i. Circa h̄ igiť p̄ pōiť dicta obiurgatio. ſecūdo obiurgatōis rep̄heſio: ibi. Qḋ cū audiſſet. tertio eiuſdē punitio. ibi. Iratuſq;. Circa p̄mū diciť a Locutaq; ē maria. Iſta copulatiua cōiunctio q; cōiūgit h̄ capl'm p̄cedenti. cui⁹ cā diceť. ſ.

b Cōtra moyſen ꝓpť vxorē ei⁹ ethiopiſſaꝫ. Circa h̄ varie dicūt doctores hebrei ⁊ catholici. Dicit eīn Ioſeph⁹ ⁊ pl'es expoſitores catholici eū in h̄ ſequētes ꝙ iſta vxor moyſi fuit filia regis ethiopū. q: ethiopib⁹ rebellātib⁹ egyptiis moyſes q̄ iā erat adult⁹ et elegātis forme miſſus fuit dux exercit⁹ ad ipos domādos q̄bus debellatis in cāpo obſedit fugiētes in ciuitate regia: cui⁹ ꝓbitatē admirās filia regis q̄ remāſerat mortuo pr̄e miſit ad euꝫ nūcios ꝓ matrimonio ꝯtrāhēdo. cui ꝯſenſit moyſes. Dicūt igiť ꝙ maria et aaron obiurgauerūt moyſen. eo ꝙ accepiſſet mulierē alienigenā. ſꝫ h̄ nō vid̄r valere. q: eadē rōe obiurgaſſent eū de ſephora que erat gētilis. Et ideo dicūt aliq̄ ꝙ rep̄hēderunt moyſen eo ꝙ illā acceptā dimiſerat. Ra. ſa. aūt dī. ꝙ iſta vxor fuit ſephora q̄ dr̄ ethiopiſſa. Et idē dicit Aug. alia tñ rōne. q: ſm̄ Aug et alios doctores nr̄os dr̄ ethiopiſſa. q: madianite antiq̄t⁹ ethiopes dicebanť. Ra. ſa. dicit ꝙ dr̄ ethiopiſſa p ꝯtrariū. q: erat valde pulcra nō ſolū corpe ſꝫ etiā morib⁹. Vñ interptať pulcritudo ſm̄ hiero. ſicut de puero valde pulcro aliq̄ſi dr̄. h̄ eſt pulcer maurul⁹. et q̄ſi ſimili mō de Iohāne baptiſta Math. xi. dr̄ arūdo vēto agitata p contrariū vel negatiue. De cā v̄o obiurgatōis moyſi ꝓpť ſephoraꝫ dicunt expoſitores nr̄i ꝙ fuit. eo ꝙ maria ſoror moyſi et ſephora vxor ei⁹ rixate fuerūt ad inuicē ſicut accidere ſolet mulierib⁹. et maria ſup h̄ ꝯqueſta fuit aaron. et ambo ſimul detulerūt q̄rimoniaꝫ apud moyſen. et ipſe ſuſtinuit ꝑtē vxoris ſue. ꝓpť qḋ maria indignata ꝓrupit in verba ꝯtra moyſen. Ra. ſa. dicit ꝙ cā obiurgatōnis moyſi fuit ꝓ ſephora vxore ſua ꝓpť qḋ moyſes ſeparauerat ſe ab ea q̄ꝫtū ad thoꝝ. eo ꝙ frequenť loq̄batur cū dño. et ideo volebat eſſe parat⁹ ſemp cū vocareť a dño. ad qḋ requiritur mūdicia carnis etiā p cōtinētiā ab actu matrimoniali. Vñ et dicunt ſancti ꝙ ſpūs ꝓphetie nō tāgebat corda ꝓphetarū cū erāt occupati actu matrimoniali. Sacerdotes etiā veteris legis dieb⁹ q̄bus miniſtrabāt ab vxorib⁹ ꝯtinebāt. et iſte mod⁹ loquēdi cōſonat textui et ſm̄ h̄ exponiť ſic. Locutaq; eſt maria ⁊ aaron ꝯ moyſen ꝓpť vxorē ei⁹. q: ſeparauerat ſe ab ea q̄ꝫtū ad thoꝝ ſine cā. vt eis videbať. ideo ſubdiť c Ethiopiſſaꝫ. negatiue. vel p ꝯtrariū. vt ſit ſenſus. nō eſt ita male gratioſa ꝙ deberet ſe ſeparare cū ſit pulcerrima corpe ⁊ morib⁹. nec valet cā quā aſſignat. ſ. ꝙ deus frequenť loq̄tur cū eo. vñ ſubdiť. c Et dixerūt. nū ſolū p moyſen ⁊c̄. q. d. nō. vñ ſubdiť. d Nōne ⁊ no. ſimi. eſt locu. q. d. ſic. q̄ tñ tenemus legē act⁹ matrimonialis. q. d. ex h̄ nō hꝫ cām ſeparandi ſe ab vxore. Si aūt q̄rať quō maria et aaron ſciuerūt ꝙ moyſes ꝯtineret ab vxore. R̄ndet ra. ſa. ꝙ q̄n heldad et medad ꝓphetauerūt in caſtris. vt dictū ē capl'o p̄cedēti maria ſoror moyſi et ſephora vxor ei⁹ erāt ſimul et cū rumor de ꝓphetia ipſoꝝ venit ad eas ſephora dixit. ve vxorib⁹ eoꝝ. q: extūc ſeparabūť viri earū ab ipſis

ſicut marit⁹ meus ſeparauit ſe a me. et tūc maria dixit hoc aaron. et ambo ſimul rep̄hēderūt moyſen. e Qḋ cū audiſſet. ꝯñr ponitur aaron et marie rep̄heſio: cū dr̄. Qḋ cū audiſſet dñs. ſ. v̄ba aaron et marie p̄ſumptuoſa et mala. f Irat⁹ ē valde. eo ꝙ ſciebat excellētiā ſctītatis moyſi. et iō culpa erat grauior. ideo ſubdiť.

g Erat eīn moyſes vir mitiſſimus q: cuꝫ eſſet valde excellēs reſpectu eoꝝ. tñ patienť eorū iniuriā ſuſtinuit h Statimq; ⁊c̄. ad oñdendum diſplicētiaꝫ dei ſup iſto verbo facto. In hebreo habeť Et ſubito. cui⁹ cāꝫ aſſignat Ra. ſa. dicēs ꝙ aarō ⁊ maria tūc erāt imūdi et per ꝯñs inepti ad apparēdū i cōſpectu dei. et ideo cōpulſi fuerūt petere aquā purificatōis. vt p h̄ oñdereť bonitas moyſi ꝯtinendo ſe ab vxore vt ſemp eēt parat⁹ apparere corā deo q̄ freq̄nter et ſubito vocabat eū ad loquendū cū eo et ad cōfuſioneꝫ aaron et marie q̄ imūdi erāt. q̄ñ fuerūt vocati.

cut⁹ Qḋ [e] cū audiſſet dñs irat⁹ [f] eſt valde. Erat [g] eīn moyſes uir mitiſſim⁹ ſup oēs hoīes q morabanť i terra. Statimq; [h] locut⁹ eſt dñs ad eū et ad aaron et mariā. Egredimini [i] uos tm̄ tres ad tabernaculū federis. Cūq; fuiſſent ingreſſi deſcēdit dñs in colūna nubis: ⁊ ſtetit in itroitu tabernaculi uocās [k] aarō ⁊ mariā. Qui cū iſſent dixit ad eoſ Audite ſmones meos Siq̄s [l] fuerit iter uos ꝓpheta dñi i uiſiōe apparebo ei: uel p ſomnū loq̄r ad illū. At [m] nō talis ſuus meus moyſes: q [n] in oī domo mea fideliſſim⁹ eſt. Ore [o] eīn ad os loquor ei. Palā ⁊ nō p enigmata ⁊ figuras deū uidet Quare [p] igiť nō timuiſtis detrahere ſuo meo moyſi. Iratuſ-

i Egrediemini vos tm̄ tres. nolebat eīn fatuitatē aaron in h̄ facto corā ppl'o oñdere ꝓpť ſcādalū ppl'i vitādū. et eadē rōne nō eſt ꝑcuſſus lepra cuꝫ maria. vt hr̄. ſ. et ꝓpter eandē rōnē ſacerdotib⁹ nō impōiť penitētia publica. k Vocās aaron et mariā ſegregatim a moyſe. q: reprehēdēdo eos volebat cōmēdare moyſen. ſicut pꝫ ex ſequētibus. et cōmēdatio alicui⁹ ꝯueniēti⁹ fit in abſñtia ei⁹ q̄ꝫ in p̄ſñtia. vñ dicit Greg. Sapiēs cū laudať in facie flagellať in mēte.

l Siq̄s fuerit inter vos ꝓpheta. Ad intellectū hui⁹ ꝯſiderāduꝫ ꝙ cognitio ꝓphetica q̄ꝫtū ad p̄ñs ſpectat fit trib⁹ modis. Uno mō p abſtractionē a ſenſib⁹ exterioribus. vt in ſomno vel extaſi. Alio mō ſine abſtractōe tali. et h̄ fit dupliciť. Uno mō q̄ñ in imaginatōe fiūt aliq̄ forme picture diuina. in q̄bus intellect⁹ a deo illuſtrat⁹ inſpicit veritatē intelligibilē ſupnaturaleꝫ. Alio mō q̄ñ ſine tali viſione imaginaria intellect⁹ a deo illuſtrat⁹ cognoſcit intelligibilē veritatē ſupnaturalē. ſecūd⁹ gradus eſt altior p̄. et tertius ſecūdo. cui⁹ rō eſt. q: p occupationē ſenſuū exterioꝝ in actib⁹ ſuis intellect⁹ diſtrahiť. vt min⁹ cape poſſit cognitōꝫ ſupnaturalē. ⁊ iō q̄ñ exēte tali occupatōe apprehēdiť ſupnaturalis veritas ē altior gradus. ſicut in cognitōe naturali ille iudicať melioris ingenii. q̄ cuius diſtract⁹ apprehēdit veritatē intelligibilē q̄ꝫ ille q̄ nō poteſt apprehēdere niſi ſit ab oīn tali diſtractōe ſegregat⁹. Et iō ſecundus grad⁹ ꝓphetie q̄ eſt ſine abſtractōe a ſenſib⁹. altior eſt p̄mo et ſilr̄ tertius eſt altior ſecūdo. ſicut in cognitōe naturali ille eſt melioris ingenii q̄ veritatē intelligibilē capit abſq; manuductōe p exēpla ſenſibilia. q̄ꝫ ille q̄ indiget talib⁹. ſm̄ h̄ igiť exponunt hebrei lr̄am iſtā. l Siq̄s fuerit ⁊c̄. vel p ſomnū loquar ad illū. p locutionē in ſomnio intelligiť p̄m⁹ grad⁹ ꝓphetie. p viſionē ſecundus q̄ ſunt inferiores vt dictū ē. Ac ſi dicat dñs aarō et marie nō attigiſtis niſi ad inferiores grad⁹ ꝓphetie. m At nō talis ſeruus me⁹ moyſes. q̄ attigit gradū ſupiorē. et iō nō debetis in ꝓphetia ei vos eq̄parare nec in bonitate moꝝ. iō ſubdiť.

n Qui in oī domo mea fideliſſim⁹ eſt: nec in cognitōe diuinoꝝ ſiles vos reputabitis ei: iō ſubdiť. o Ore eīn ad os loq̄r ei et palā nō p enigmata et figuras dñm videt. p h̄ eīn ꝙ dr̄ palā ⁊c̄ intelligiť terti⁹ grad⁹ ꝓphetie p̄dict⁹: in q̄ nō requiriť aliq̄ viſio imaginaria: p h̄ aūt ꝙ dr̄. Ore eīn ad os loquor ei. intelligiť quedā ſpālitas ⁊ dignitas in iſto tertio gradu ꝓphie: q: q̄nto frequēti⁹ ⁊ familiari⁹ de⁹ reuelat alicui ſupnaturalē veritatē tāto ille grad⁹ eſt dignior et iſte erat in moyſe: tñ ſm̄ hebreos nō vidit diuinā eſſentiā: ſm̄ ꝙ dictū fuit ſibi Exo. xxxiii. Nō videbit me hō et viuet. Aug. v̄o dicit ꝙ ꝯceſſuꝫ fuit ei in p̄ñti vita videre dei eſſentiā qḋ accipit ex h̄ qḋ dr̄ h̄. Palā et nō p enigmata deū videt: q: oīs cognitio dei citra viſionē diuine eſſentie enigmatica eſt: ſm̄ ꝙ dr̄. i. ad Corith. xiii. c. Videm⁹ nūc p ſpeculū ⁊ in enigmate: tunc aūt facie ad faciē. ubi aūt ⁊ q̄ñ fuerit cōceſſa moyſi talis viſio nō vidi determinatū ab aliquo doctore.

q; ꝯtra eos abiit Nubes [r] q̄ꝫ receſſit q̄ erat ſup tabnaculū. Et [s] ecce maria apparuit cādēs lepra q̄ſi nix Cūq; reſpexiſſet eā aarō et uidiſſet pfuſam lepra: ait ad moyſen. Obſecro [t] dñe mi: ne iponas nob hoc peccatū qḋ ſtulte cōmiſimus ne fiat hec q̄ſi mortua: et ut abortiuū qḋ ꝓiciť de uulua matris ſue. Ecce iā mediū carnis eius deuoratū eſt a lepra Clamauitq; [u] moyſes ad dñm dicēs. Deus obſecro ſana eā. Cui r̄ndit dñs Si [x] pr̄ ei⁹ ſpuiſſet i faciē illius: nōne debuerat ſalti ſeptē dieb⁹ rubore ſuffūdi Sepeť [y] ſeptē dieb⁹ extra caſtra: et poſtea reuocabiť. Excluſa eſt ita q; maria extra caſtra ſeptē diebus et [z] populus nō eſt motus de loco

p Quare igiť nō timuiſtis ⁊c̄. q. d. q: iter hoīes ille q̄ eſt familiaris regi mortali timeť offendi et iniuriari: et multo pl⁹ dꝫ timeri offenſa amici mei q Iratuſq;. h̄ ꝯñr pōiť pcī rep̄heſi punitio: vbi p̄ oñdiť indignatio dei: cum dr̄. Iratuſq; ꝯ eos abiit. i. diſparuit. r Nubes q̄ꝫ receſſit. nō tñ eo mō ſicut recedebat in motōe caſtroꝝ. s Et ecce maria apparuit cādens lepra quaſi nix. iſta ſilitudo nō tenet q̄ꝫtū ad oīa: ſꝫ q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ cādor niuis lucid⁹ eſt et cādor lucēs ſignū eſt lepre. vt hr̄ Leui. xiii t Obſecro dñe mi. humiliauit ſe aaron ex timore: q: vidit ſororē ſuā lepra pfuſaꝫ: et ex cōpaſſione orauit ꝓ ei⁹ ſanatōe. v Clamauitq; moyſes ad dñm. tanq; immemor iniurie: memor clemētie. x Si pr̄ ei⁹ ſpuiſſet in faciē ei⁹. ſpuere in faciē alicui⁹ ſignū eſt cōtēpt⁹ et indignatōis: et iō h̄ eſt ſenſus. Si pať carnalis oñdiſſet ei indignatōꝫ et rep̄hēdiſſet eā ſicut et ego feci debuiſſet eſſe ꝯfuſa. vii. dieb⁹: multomagis dꝫ eſſe ꝯfuſa de idignatōe mea.

y Separeť. vii. dieb⁹ extra caſtra. eo mō q̄ leproſi eiiciebanť de caſtris. vt dictū eſt. ſ. v. ca. z Et ppl's nō eſt mot⁹. ex q̄ pꝫ ipedimentū itineris et reuerētia ad mariā.

In ca. xii. vbi dr̄ in poſtil. Ra. ſa. dicit ꝙ cā obiurgatōis moyſi fuit ꝓ Sephora vxore ſua. Additio. i.

Ano Ra. ſa. in h̄ loco in pte vid̄r ꝯtinere veritatē. ſ. in h̄ ꝙ moyſes ſeparauit ſe a ſephora vxore ſua q̄ꝫtū ad thorū ꝓpť frequētiā diuine allocutōis: qḋ eſt verū ꝑut in poſtilla largi⁹ declarať: ſꝫ in h̄ ꝙ interptatur illud qḋ dr̄: Ethiopiſſam. negatiue vel p ꝯtrariū. Aliť expōiť ab aliis et meli⁹ vid̄r. ſ. ꝙ ſephora erat nigra q̄ſi ethiopiſſa: ꝑut lr̄a plane ſonat Madianite eīn de quoꝝ natōe ſephora erat ꝓ magna pte cōmorabanť in tētoriis: ſicut habitātes cedar. Unde Abacuch in cātico. Vidi tētoria ethiopie: turbabunť pelles terre madian. et ſic madianite ꝓpť calorē ſolis denigrabāť. vñ et Aug. ꝑut pōiť in glo. Madianite ꝑut in Paraly. ethiopes nūcupanť: et ꝯtra eos pugnauit ioſaphat. Maria aūt aſſignabat cām ſepatōis ipi⁹ moyſi a ſua vxore nō allocutionē diuinā ſꝫ turpitudinē ſeu nigredinē ipi⁹ ſephore. q. d. Si moyſes pulchram habuiſſet vxorē nō ſepaſſet ſe a thoro illi⁹: ſꝫ h̄ fecit. q: eſt ethiopiſſa. ſ. nigra. Ad qḋ ꝓbandū dicebat: nōne ⁊ nobis ſilr̄ locut⁹ eſt de⁹: q̄ſi diceret ꝓpter ꝓphetiā nō eſt neceſſaria ſepatio ꝑpetua ab actu matrimoniali: q: ſilr̄ ſum⁹ ꝓphete ⁊ nos ſicut ⁊ ille: tñ nō ſemp ſepamur ab illo actu. In q̄ magis videbanť detrahere ipi moyſi q̄ꝫ ſi ſephora eſſet pulchra: et cū h̄ ab ea ſepareť. nā ſm̄ hāc ſniaꝫ in duob⁹ errabāt. Primo q: parificabāt ſe ipi moyſi. qḋ erat manifeſte falſuꝫ. Scḋo q: iudicabāt ſepatōꝫ eius ab vxore in deteriorē partē. vñ ſeq̄tur. Erat eīn moyſes vir mitiſſim⁹ ſuper oēs hoīes q̄ morabanť in terra: eo ꝙ patiēter tolerabat hmōi iniurias. Et notādū ꝙ ex h̄ poſſet ſumi rō ꝯtinuatōis capl'i hui⁹ ad imediate p̄cedēs: q̄ q̄dā capitula debēt ꝯtinuari: ex h̄ qḋ dr̄. Locutaq; eſt maria. ꝯiungit eīn vtraq; capitula: cū dicit. Locutaq; ⁊c̄. Rō aūt ꝯtinuatōis ſequiť q: in p̄ce. capi. fuit oſtēſa notabiliť hūilitas ipi⁹ moyſi: in h̄ ꝙ placebat ſibi vt tot⁹ ppl's ei parificareť in dono ꝓphetie: ꝑut ibidē fuit declaratū

Universidad de Salamanca. BGH

in hoc aũt nõ ſolũ de paríficatõe nõ curabat: ſʒ etiã detractões fratrum q̃ magis intolerabilis eſt. iuꝫ illud pš. Si inimic⁹ me⁹ maledixiſſet mi bi ſuſtinuiſſem vtiqꝫ: humilr ſuſtinebat. vñ in h loco q̃ſi cõcludẽdo de hu militate moyſi dr̃. Erat eñ moyſes vir mitiſſim⁹. ⁊c̃.

In eodẽ cap. xij. vbi dr̃ in poſtil. At nõ talis ſeru⁹ me⁹ moyſes ⁊c̃.

Additio. ij.

IN verbis Marie et aaron detrahentiũ de moyſe nõ hr̃ ꝙ eq̃ paref ſibi de bõitate morũ: dixerũt eñi nõ ſolum p moyſen locut⁹ eſt dñs nõne et nobis ſilr locut⁹ eſt: in q̃bus verbis nihil vide dici ꝑpe de bonitate morũ: ſed tm̃ de dono ꝑphetie. ⁊ iõ h interponit h. In omni domo mea fideliſſim⁹ eſt: expo nendũ vid̃r de excellẽtia ꝑphetie moyſi reſpectu alioꝝ. de q̃ h ꝑprie loq̃tur. Pro q̃ ſciẽdũ ꝙ non ſolum in dono ꝑphetie moyſes excedebat alios in h ꝙ ore ad os loq̃batur ei dñs. et palã: et nõ p enigmata et figurã deum intuebaf: ꝑut in lr̃a habef: et expõif in poſtilla: ſʒ etiã i h ꝙ ipe moyſes hẽbat reuelatões ꝓpheticas q̃ñcunqꝫ volebat. vt pꝫ Nume. ix. ca. vbi dr̃ State vt cõſulaꝫ q̃d p̃cipiat dñs. vñ quã docũqꝫ itrabat tabernaculum federis: ſtatim audiebat vocẽ dñi loquentꝭ ad eũ. Vñ Nu. vij. cap. Cũqꝫ ingrederef moyſes tabernaculũ federis vt ꝯſuleret oraculũ. audiuit vocẽ. Alij ṽo ꝓphete nõ ſic reqrebanf ꝙ ſe diſponerẽt. ꝑut Ra. mo. declarat ſatis bñ in ſuo Deut. Et iſta differẽtia vid̃r inui h. vñ de alijs ꝓphis dicit. In viſione apparebo ei vl' p ſomniũ. q̃ nõ ſp ꝯtingũt qñ hõ ea appetit: de moyſe ṽo dicit. In oĩ domo mea fideliſſim⁹ fuit. ille eñi q̃ i aliq̃ domo reputatur fideliſſim⁹ põt igredi in illa domo q̃ñcũqꝫ voluerit ſine ĩpedimẽto ⁊c̃

Replica correctorij cõtra Burg.

IN ca. xij. vbi dr̃ de fidelitate moyſi. Burgẽſ. nõ vult expõi debere de bõitate moris ſʒ de excellẽtia ꝑphetie adiũgẽs ꝙ moyſes habebat reuelatões ꝑpheticas q̃ñcũqꝫ volebat ⁊c̃. ſʒ certũ eſt talia ad litteralẽ ſenſuꝫ modicũ ꝑtinere: nec videf catholicũ moyſen vltra dñm noſtrũ ihm xp̃m extollere: q̃ volũtatẽ ſuã humanã diuine volũtati ſubiectã eſſe debere clare oñdit dicẽs. Pat̃ nõ ſicut ego volo: ſʒ fiat volũtas tua ſcd̃m iſtã aũt inutilẽ cõmendatõꝫ moyſi diuina volũtas videref alligata: ſi q̃ñcũqꝫ voluit ꝓphetare potuit. Et ꝓbatio Burg. ad h iducta falſificat ſuã intẽtionẽ. qꝛ adducit illud. State vt ꝯſulã q̃d p̃cipiat dñs. Ille eñi text⁹ oñdit luce clari⁹ illuſtratões ſcãs moyſi poti⁹ depẽdere a diuina volũtate p̃cipiẽte: q̃ꝫ a moyſi volũtate obaudiẽte: vt pꝫ recte iruẽti lr̃am. et ſepe ſupra correcta eſt extollẽtia burgẽſis excellẽtia: q̃ moyſen p̃ter imo ꝯ intẽtionẽ lr̃e cõmẽdauit: vt in correctorio imediate p̃cedẽte: et in ſecũdo correctorio capli. xxxiij. Exo.

Caplm̃. xiij.

PRofectuſqꝫ eſt ppl's. Hic ꝯñr põif impedimẽtũ ex trãſgreſſione exploratoꝝ: et hñ ꝯiũgif p̃cedẽti: qꝛ ſicut maria peccauit ṽbis malis et falſis: ita et exploratores. et diuidif in p̃te p̃ncipalẽ: et incidentalẽ. ſecũda ps incipit. xv. ca. Circa p̃mũ p̃mittif trãſgreſſio exploratorũ. ſecũdo alioꝝ. xiiij. c. Circa p̃mũ ponif p̃ exploratoꝝ itineratio. ſecũdo eoꝝ relatio. ibi. Locutiqꝫ ſunt eis. Circa iter. exploratoꝝ p̃ põif loc⁹ vñ receſſerũt de deſerto. Ex h vid̃r ꝙ retroceſſiſſent: qꝛ. ſ. x. ca. dr̃ recedẽdo de mõte ſynai. p̃ reqeuit nubes in ſolitudie pharan. Dicẽdũ ꝙ pharan eſt nomẽ generale deſerti: in q̃ ſunt multa loca determinata: quoꝝ vn⁹ eſt Aſſeroth. ſ x. ca. acipif pharan ꝑ p̃ma ꝑte deſerti ꝓpe montẽ ſynai: h aũt ꝑ vltima ṽſus trã ꝓmiſſionis et Aſſeroth ei in medio. ſecũdo ponif eoꝝ miſſio: cũ dicitur moyſi.

illo donec reuocata eſt maria.

P Rofectuſqꝫ[a] ẽ Ca. xiii. ppl's de aſeroth: fixis tentoriis in deſerto pharan. Ibiqꝫ locutus eſt dñs ad moyſen dicẽs. Mitte[b] viros q ꝯſiderẽt terrã chanaã quã datur⁹ ſum filiis iſrl': ſingulos de ſingulis tribub⁹ ex p̃cipibus. Fecit[c] moyſes qd̃ dñs imperauerat de deſerto pharã mittẽs[d] p̃cipes uiros quoꝝ iſta ſũt noĩa De tribu ruben: ſemmua filiũ ſechur: de tribu ſymeõ: ſaphat filiũ vri. De tribu iuda: caleb filiũ iephone. De tribu iſachar: igal filium ioſeph. De tribu ephraim: oſee filiũ nun. De tribu beniamin: phalti filium raphu. De tribu zabulõ: geddiel filiũ ſodi. De tribu ioſeph ſceptri manaſſe: gadi filiũ. De tribu dan amihel filium gemalli. De tribu aſer: ſthur filiũ michael. De tribu neptalim: naabi filiũ napſi De tribu gad: guel filiũ machi. Hec ſũt noĩa uiroꝝ: quos miſit moyſes ad cõſiderãdũ terraꝫ: uocauitqꝫ[e] oſee filiũ nũ ioſue Miſit ergo eos moyſes ad cõſiderandã terraꝫ chanaã et dixit ad eos. Aſcẽdite per meridianã plagã. Cumqꝫ veneritis ad mõtes: cõſiderate terrã qualis ſit et pplm qui habitator eſt ei⁹: utrũ fortis ſit an infirm⁹ pauci numero an plures: ipa terra bona an mala: vrbes q̃les murate an abſqꝫ muris humus pinguis an ſterilis: nemoroſa an abſqꝫ arboribus. Cõfortamini et afferte nobis de fructibus terre. Erat aũt tp̃s qñ iã p̃coque uue veſci pñt. Cũqꝫ aſcendiſſent explorauerũt terrã a deſerto ſyn uſqꝫ roob intrãtib⁹ emath. Aſcẽderuntqꝫ ad meridiẽ: et[f] uenerũt i hebron: vbi erãt achimã et ſiſai ⁊ tolmai: filii enach: nã[g] hebron ſepteꝫ annis añ thanim urbẽ egypti ꝯdita eſt. Pergẽteſqꝫ[h] uſqꝫ ad torrẽtẽ botri: abſciderũt palmitẽ cũ uua ſua: quẽ portauerũt in uecte duo uiri. De malis quoqꝫ granatis: ⁊ de ficis loci illi⁹ tulerũt: q appellat⁹ eſt neheleſcol. i. torrẽs botri eo ꝙ botrũ portaſſent inde filii iſrl. Reuerſiqꝫ[i] exploratores terre poſt q̃draginta dies oĩ regiõe circuita venerũt ad moyſen ⁊ aarõ: et ad oẽꝫ

b Mitte viros q̃ ⁊c̃. Circa quod ſciẽdũ ꝙ ppl's incitabat moyſẽ ad mittẽdũ exploratores q̃ cõſiderarẽt terrã añ ingreſſum eoꝝ ſcd̃m q̃ hr̃ Deut. i. ca. Acceſſiſtis ad me omnes atqꝫ dixiſtis. mittam⁹ viros q̃ cõſiderẽt terrã et renũciẽt ꝑ qd̃ iter debeam⁹ aſcẽdere: h aũt nõ videbaf bonũ ipſi moyſi: eo ꝙ dñs ei dixerat ꝙ eſſet eoꝝ ductor. vt hr̃ Exod. xxxiij. Verũtñ ꝓpter ĩportunitatẽ ppl'i ꝯſuluit ſuper hoc dñm. q̃ r̃ndit ei. Mitte viros ⁊c̃. ita ꝙ fuit ꝑmiſſio ad malũ ppl'i male petẽtis. ſciebat ei dñs ꝙ exploratores decipereñ.

c Fecit moyſes qd̃ ip̃auerat. In hebr̃. hr̃ qd̃ dixerat: qꝛ nõ fuit ꝓprie p̃ceptũ ſed ꝑmiſſio.

d Matẽs p̃ncipes viros ſic noĩanf. qꝛ ꝓtũc erãt boni: ſʒ poſtea fuerũt deteriorati. cetera patent vſqꝫ ibi. e Vocauitqꝫ Oſee filium Nun Ioſue. ꝙ aũt in p̃cedẽtibus vocatus eſt ioſue: hoc eſt ꝑ anticipatõnẽ. Rõ aũt q̃re moyſes mutauit nomẽ ei⁹ fuit. qꝛ Moyſes orauit dñꝫ vt reuerteref cũ ſalute corꝑis ⁊ mẽtis: qd̃ et factũ eſt. vt pꝫ ex ſequẽtib⁹: iõ vocat⁹ eſt ioſue q̃ interp̃taf ſal⁹. cetera patẽt vſqꝫ ibi

f Et venerũt in hebron. In hebr̃. hr̃. Et venit in hebron. et dicit Ra. ſa. ꝙ ſol⁹ caleb iuit illuc et orauit dñm ſuper ſepulcra patrũ. vt dñs p̃ſeruaret eũ a deceptõe alioꝝ exploratoꝝ: q̃s videbat iã inclinatos ad malũ. Et h accipit ex h qd̃ hr̃ Ioſue. xiiij. vbi Caleb dixit Ioſue. Iurauitqꝫ moyſes in die illo terrã quã calcauit pes tuus erit poſſeſſio tua. Et ſeq̃tur ibidẽ. Benedixitqꝫ ioſue et tradidit ei hebron in poſſeſſionẽ. g Nam hebron ſeptẽ ãnis ante thanim ⁊c̃. Hoc aũt iterpõif ad r̃ndẽdũ tacite q̃ſtiõi: qꝛ imediate fecerat mentõꝫ d̃ filijs enach q̃ erãt gigãtes: et in Thanim egypti ciuitate cõmorabanf gigãtes: ꝓpt̃ qd̃ gigãtes Tithannes vocati ſunt: iõ poſſet aliq̃s mirari ⁊ q̃rere maxĩe veniẽs de egypto: ſicut erãt filij iſrael quõ in ebron eſſent gigãtes: iõ dicit ꝙ ebron fuit edita añ thanim. q. d. nõ eſt mirũ ſi ibi habitãt gigãtes: qꝛ ebron eſt antiquior ⁊ ꝓpinq̃or tp̃e diluuij q̃ꝫ Thanim in q̃ vigebat natio gigantũ. h Pergẽteſqꝫ vſqꝫ ad torrẽtẽ botri. Cã huius noĩs exp̃mif in lr̃a. et pꝫ. i Reuerſiqꝫ explo. terre. poſt. xl. dies. dicit Ra. ſa. ꝙ mai⁹ tp̃s ſatis reqrebaf ad ꝑagrandũ tanta terre ſpacia. ſʒ dñs breuiauit. qꝛ diſpoſuerat differre ingreſſuꝫ terre ꝓmiſſiõis ꝑ. xl. ãnos ſcd̃m nũerũ dierũ q̃b⁹ exploratores ꝯſiderauerũt terrã. vt hr̃ ca. ſequẽti. k Locutiqꝫ eis. Hic ꝯſequenf ponif exploratorũ relatio: cũ dr̃. l Venim⁹ ad terrã ad quã miſiſtis nos. q̃ reuera fluit lacte et melle: qꝛ ibi eſt abũdãtia paſcuoꝝ et nemoꝝ in q̃b⁹ apes mellificãt ſine hũano labore. Inceperũt narrationẽ ſuã a cõmẽdatõe terre vt magis crederet eis populus poſtea i detrahẽdo de ea ſicͭ detractor aliqñ incipit a cõmẽdatõe pſone cui vult detrahere: vt ꝑ talẽ cõmendatõꝫ inclinet corda audientiũ ad credẽdũ ꝙ in dicẽdo mala de illa pſona ñ moueaf odio ſed veritatis amore. et ſic ſibi mag̃ credatur. et iõ ſubdiderũt difficultateſ obtinẽdi terrã illã cũ dr̃.

m Sʒ cultores fortiſſimos habꝫ q̃bus nõ poterimus reſiſtere.

n Stirpẽ enach id eſt giganteam

o Amalech habitat in meridie hunc ppl'm p̃mo recitãt. qꝛ habitabat in ꝑte ꝑ quaꝫ igreſſi erãt ⁊ vt terrerẽt ppl'm iſrael: cui amalech aliaſ moleſt⁹ fuerat. vt hr̃ Exo. vij.

p Chanane⁹ ṽo moraf iuꝫ mare. ⁊ circa fluẽta iordanis. q. d. ꝑ iſtas ñ eſt igreſſus poſſibilis ꝓpt̃ aq̃s: et ex his fuit territ⁹ ppl's ⁊ icepit murmurare ꝯ moyſẽ. Et iõ caleb q̃ fuerat fidel' i hac miſſiõe ad rep̃mẽdũ murmur ppl'i ⁊ timorẽ dixit.

q Aſcẽ. et poſ. ter. qm̃ po. ob. eã val. facilr cũ dei adiutorio.

r Alij ṽo q̃ fue. cũ eo. excepto ioſue s Detraxerũtqꝫ ter. nõ ex ſterilitate: qꝛ ꝯriũ dixerãt: ſʒ ex morbida et peſtilẽti hitatõe. ita ꝙ homies nõ pñt ibi diu viuere. iõ dixerũt. t Terra quã lu. deuo. ha. ſu. dicit Ra. ſa. ꝙ i illa terra viderũt in q̃libet villa homies ſepeliẽtes mortuos: qd̃ dñs faciebat ad bonũ filiorũ iſrl': vt pauci remanerẽt ad pugnãdũ cũ eis. et ipi exploratores retulerũt ad malũ ppl'i iſrl'. v Ibi vidi. mõ. q̃dã. i. hoĩes vltra q̃ꝫtitatẽ naturalẽ alios mirabilr excedẽtes: vt ſic filij iſrl' t̃rerenf ex ꝯditõe t̃re et habitatoꝝ ei⁹ x Quib⁹ cõpati q̃ſi locuſte videbamur. mod⁹ loq̃ndi ẽ hyꝑbolic⁹: et ſcd̃m ṽitatẽ hoib⁹ timẽtib⁹ aduerſarij ſui videnf eis multo robuſtiores q̃ꝫ ſunt in veritate, et trepidãt vbi nõ eſt timor.

Caplm̃. xiiij.

IGitur poſt trãſgreſſionẽ exploratorũ. Hic ꝯñr ponif trãſgreſſio alioꝝ. et p̃ q̃ꝫtũ ad eoꝝ deſperatõꝫ. Secũdo q̃ꝫtũ ad eoꝝ p̃ſumptionẽ. ibi: et ecce mane. Circa p̃mũ põif dicta trãſgreſſio: ſecũdo trãſgreſſiõis pũitio. ibi. et dixit dñs. Circa p̃mũ ſciẽdũ ꝙ ex ṽbis exploratorũ fuerũt territi et deſperati de ꝯſecutõe t̃re a deo ſibi ꝓmiſſe. et iõ p̃ ꝓruperũt in ṽba murmuratõis: et ideo dr̃. Et murmurati ſũt ⁊c̃. ſcd̃o deſperatõis. ibi.

cetũ filiorũ iſrl' in deſertũ pharan: qd̃ eſt incades. Locutiqꝫ[k] eis ⁊ oĩ multitudini oñderũt fruct⁹ terre: et narrauerũt dicẽtes. Venimus[l] in terrã ad quã miſiſtis nos: q̃ reuera fluit lacte et melle: ut ex his fructibus cognoſci põt: ſed[m] cultores fortiſſimos habet: et urbes grãdes atqꝫ muratas. Stirpem[n] enach uidimus ibi. Amalech[o] habitat in meridie: ethe⁹ et iebuſeus et amorre⁹ in mõtanis. Chananeus[p] uero moraf iuxta mare: ⁊ circa fluẽta iordãis. Inter hec caleb cõpeſcẽs murmur ppl'i q oriebaf cõtra moyſen ait. Aſcẽdam⁹[q] ⁊ poſſideam⁹ terrã: qm̃ poterim⁹ obtinere eã. Alii[r] uero q fuerant cũ eo dicebãt. Nequaq̃ꝫ ad hũc pplm ualem⁹ aſcẽdere. qꝛ fortior nobis eſt. Detraxerũtqꝫ[s] terre quã iſpexerãt apud filios iſrl' dicẽtes Terra[t] quã luſtrauim⁹: deuorat habitatores ſuos Ppl's quẽ aſpexim⁹ ꝓcere ſtature eſt. Ibi[u] uidimus mõſtra q̃daꝫ filioꝝ enach de genere gigãteo: q̃bus[x] cõꝑati q̃ſi locuſte videbamur. Ca. xiiij.

I Gi[a] uociferãſ oĩs turba fleuit nocte illa et murmurati ſunt ꝯtra moyſen ⁊ aarõ cũcti filii iſrl' dicẽtes. Utinã mortui eſſem⁹ in egypto: ⁊ nõ in hac uaſta ſolitudine. Utinã[b] pereã⁹: et nõ inducat nos dñs i terrã iſtã ne cadam⁹ gladio: ⁊ vxores ac liberi noſtri ducanf captiui. Nõne meli⁹ ẽ reuerti in egyptũ. Dixeruntqꝫ alter ad alterũ. Cõſtituamus nobis ducẽ et reuertamur in egyptuꝫ. Quo[c] audito moyſes et aarõ ceciderũt ꝓni in terrã corã oĩ multitudine filiorũ iſrael. At[d] uero ioſue fili⁹ nun: et caleb filius iephone: q ⁊ ipſi luſtrauerãt terrã: ſciderũt[e] ueſtimẽta ſua: et ad oẽm multitudineꝫ filiorũ iſrael locuti ſũt. Terra quã circuiuimus ualde bõa eſt. Si ꝓpicius fuerit dñs inducet nos in eã et tradet humũ lacte et melle manantẽ. Nolite[f] rebelles eſſe cõtra dñm: neqꝫ[g] timeatis populũ terre huius: qꝛ ſicut panẽ ita eos poſſumus deuorare. Receſſit[h] ab eis oĩe p̃ſidiũ dñs nobiſcũ eſt. Nolite metuere. Cumqꝫ clamaret oĩs multitudo: ⁊[i] lapidibus eos uellet opprimere. Apparuit[k] gloria dñi ſuper tectũ federis cũctis uidẽtibus filiis iſrael: et[l] dixit dñs ad moyſen Uſqꝫquo detrahet mihi popul⁹ iſte. Quouſqꝫ[m] nõ credẽt mihi in oĩb⁹ ſignis q̃ feci corã eis. Feriã[n] igif eos peſtilẽtia atqꝫ cõſumam: te[o] aũt faciã principẽ ſuper gẽtẽ magnã: et fortiorẽ q̃ꝫ hec eſt. Et[p] ait moyſes ad dñm. Ut[q] audiãt egypti de quoꝝ medio eduxiſti populũ iſtũ: et[r] hitatores terre hui⁹ qui audierũt ꝙ tu dñe in populo iſto ſis et facie uidearis ad faciẽ: et nubes tua ꝓtegat illos: et in colũna nubis p̃cedas eos ꝑ diẽ: et in colũna ignis ꝑ noctẽ: ꝙ occideris tantã multitudinẽ q̃ſi unũ hoiẽꝫ ⁊ dicãt. Non poterat introducere po

b Utinã mor. eſſe. i egypto et nõ in hac vaſta ſolitudie. In hebr̃. hr̃. Ul' in hac ſolitudine mortui eſſem⁹. et h pꝫ ꝑ verba dñi dicẽtis. j. eodẽ ca. ſicut locuti eſtis audiente me: ſic faciã vobis in ſolitudie hac iacebũt cadauera veſtra. Tertio i verba rebelliõis dicẽtes. cõſtituam⁹ nobis ⁊c̃.

c Quo audito moyſes et aaron ceciderũt ꝓni i terrã: ne dñs iraſcerefꝫ: et ut furia ppl'i frãgeref.

d At vero Ioſue filius nun et caleb. dolẽtes de tranſgreſſione ppl'i ⁊ de afflictõe moyſi.

e Sciderũt veſtimenta ſua. in ſignũ magne triſticie. et habef ſilr in pluribus locis ve. ac no. teſt.

f Nolite rebel. eẽ ꝯ dñꝫ tũ qꝛ rebellãdo moyſi rebellabat deo cui⁹ erat nũci⁹. tũ qꝛ dñs p̃cepat eis ꝙ irẽt ad terrã ꝓmiſſionis. et ſic rebellabãt ei in pſona ꝑpa. g Neqꝫ ⁊c̃. ſic panes poſſu. eos deuo. i. abſqꝫ vlla difficultate. h Receſſit ab eis oẽ p̃ſi. qꝛ ṽtute diuina erãt timore ꝑcuſſi. ita ꝙ nõ remãſerat i eis ꝯſiliũ et ṽtus reſiſtẽdi. ſʒ qꝛ popul⁹ ita erat deſꝑatuſ ꝙ nõ recipiebat admonitõnẽ. iõ voluerũt ſe ꝯuertere ad occaſionẽ. vñ ſubdif. i Et lapi. vel. eoſ oppri. ſ. moyſen ⁊ aarõ oſue et caleb.

k Appa. glo. dñi ad defenſiõꝫ eoꝝ ⁊ t̃rorẽ malorũ. l Et dixit dñs. h põif dicte trãſgreſſiõis punitio, circa qd̃ p̃ põif dei cõminatio. ſcd̃o pene relaxatio q̃ꝫtũ ad vnã ꝑtẽ. ibi. Dixitqꝫ dñs. Circa p̃mũ igif p̃ põif trãſgreſſiõis repetitio breuiꝑ cũ dr̃. l Et dixit dñs ad moyſen: vſqꝫ quo detra. mihi ppl's iſte. q. d. ab exitu de egypto iceperũt. vt pꝫ Exo. xiiij. et ꝯtinuauerũt vſqꝫ mõ.

m Quouſqꝫ nõ cre. mi. i oĩb⁹ ſig. q̃ fuerũt tã mirabilia ꝙ deberẽt credere eis. n Feriã igr̃ eos peſti. ⁊c̃. lʒ h nõ fecerit: tñ veꝝ dixit. qꝛ loq̃baf ſcd̃m demerita ppl'i vt ſit ſenſus meruerũt vt h eis facerẽ. o Te aũt fa. p̃n ci. h aũt itelligif ꝯditõalr. i. ſi facerẽ p̃mũ: facerẽ et iſtud ſcd̃ꝫ: qꝛ merita tua exigũt. p Et ait moy. ad auertendũ irã dei ne ppl's totalr deleref et ad h allegat blaſphemiã noĩs dei ſi h fieret dicẽs. q Ut audi. egy. q. d. ſi h fieret veniret ad eoꝝ noticiã: et tũc intẽderẽt i tuã blaſphemiã. qꝛ neſciũt ppl'i culpã. r Et habi. ter. hui⁹. i. terre chananeoꝝ. ad quam

y

Universidad de Salamanca. BGH

ſbāt ⁊ īputēt impotētie tue dicētes ꝙ ſʒ potueris educere ppl'm de egypto: nō tñ introducere in terrā ꝓmiſſaʒ. qr fortior eſt in ciuitatibꝫ et habitatoribꝫ ꝙ̄ʒ egyptꝰ. et hͦ ē qđ dr. Nō poterat introducere ⁊c̄. et iō ꝯcludit

g Magnificet̄ ḡ fortitudo dñi: itroducēdo ppl'm iſtū ad terrā quā ei ꝓmiſiſti: qđ nō poſſet fieri ſi iſte ppl's penitꝰ deleret̄: qr nō remanerēt reliquie ex ipſis.

coligēdo de māna et ſeruādo vſqꝫ ad mane. Exo. xvi. Sexto in raphidim ꝓ defectu aq̄ Exo. xvij. Septio ī ꝯflatōe vituli Exo. xxxij. Octauo ex īpatiētia laboris. vt hͦ cap. xi. in ꝑncipio. Nono ex ꝯcupiſcētia ſaporꝫ. Nu. xi. Decimo ex deſperatōe in hͦ loco. Cetera patēt vſqꝫ ibi. m Oēs q̄ nūerati eſtis a viginti annis et. ſ. Ex q̄ pꝫ ꝙ illi q̄ erāt minoris etatis nō incurrerūt hāc penā: ſimiliter nec filij leui, qr nō fuerunt nūerati a viginti ānis ſʒ ꝑ ab vno mēſe vt dictū eſt. ſ. iij. ca. Et ſcđo nūerati ſunt a. xx. ānis et. ſ. vt dictū ē. iij. capitulo.

t Sicut iuraſti dicens. hͦ dicēs nō refert̄ ad lr̄aʒ īmediate ſequētē. qr non ſūt verba dñi ſʒ moyſi. vñ et ſilia x̄ba dixit moyſes dño Exo. xxxiij. ca. ſʒ refert̄ ad iuramentuʒ dei fcm̄ abrae Geñ. xxij capi. vbi dr ſic. Per memetipm iuraui dixit dñs et ſeq̄tur Poſſidebit ſemen tuū ⁊c̄.

v Dñs p oīum gubernatōꝫ. x Patiēs. p penitētie petōꝝ expectatiōnē. y Et mlt̄e miſericordie. p pene relaxatiōnē. z Auferēs iniq̄tatē. i. pctā facta ꝯ ꝑximū. a Et ſcelera. cōtra deū. b Nullūqꝫ īnoxiū derelinquens. qr oēs ꝯtrahūt pctm̄ originale et adulti cū hͦ ſaltē veniale. c Qui viſitas pctā patrū i filios ⁊c̄ qr vſqꝫ ad q̄rtā generatiōnē ꝯtingit p̄res videre filios ſuos: ⁊ ecōuerſo: et ſic filij vt frequent̄ ſūt imitatores p̄rioꝝ ſcelerꝫ et p̄res puniūt̄ in eis: qñ vidēt penas eoꝝ.

d Dimitte obſecro peccatū ppl'i ⁊c̄. q. d. totiens et tā grauiter te offenderūt ꝙ indigēt tua maxia miſericordia.

e Dixit dñs. hͦ ꝯñr ponit̄ pene relaxatio q̄ʒtuʒ ad vnā ptē cū ſubdit̄.

f Dimiſi iuxta x̄bū tuū et hñ dicit iuxta: qr nō totalit̄ dimiſit: ſed q̄ʒtū ad hͦ ꝙ nō deleret totū populū ſil'. iō ſubdit̄.

g Uiuo ego. modꝰ eſt aſſertōis diue: et eſt ſenſus: ſicut veruʒ eſt ꝙ ego ſuʒ viuēs: qr ſū vita per eſſentiā: ſic verū eſt verbū meū de nō delēdo totuʒ ppl'm ſil'. ideo ſubdit̄.

h Et iplebit̄ glīa dñi vniuerſa terra. i. p facta mirabilia q̄ faciā itroducēdo ppl'm in terrā promiſſaʒ diuulgabit̄ glīa

pulū in terrā, p q̄ iurauerat: iccirco occidit eos in ſolitudie. Magnificet̄ ergo fortitudo dñi ſicut iuraſti dicēs. Dñs patiēs et multi miſericordie: auferēs iniq̄tatē et ſcelera: nullūqꝫ īnoxiū derelinq̄ns q̄ uiſitas pctā patrū in filios i tertiā et q̄rtā generatōꝫ. Dimitte obſecro pctm̄ ppli tui huiꝰ: ſm magnitudinē miſericordie tue: ſcut ꝓpicius fuiſti egredictibꝰ de egypto uſqꝫ ad locū iſtum. Dixitqꝫ dñs. Dimiſi iuxta uerbū tuuʒ. Uiuo ego: et implebit̄ glīa dñi uniuerſa terra. Attñ oēs hoies q uiderūt maieſtatē meā: et ſigna que feci in egypto ⁊ in ſolitudie: et tēptauerūt meiā p decē uices: nec obedierūt uoci mee nō uidebūt terrā ꝓ qua iuraui patribꝰ coꝝ: nec quiſqꝫ ex illis q detraxit mihi ituebit̄ eā. Seruū meuʒ caleb q plenꝰ alio ſpiritu ſecutꝰ eſt me: inducā in terrā hāc quā circuiuit: et ſemen eiꝰ poſſidebit eā. Qm̄ amalechites ⁊ chananeus hitant in uallibꝰ. cras mouete caſtra: ⁊ reuertimini in ſolitudinē p uiā maris rubri. Locutuſqꝫ ē dñs ad moyſen ⁊ aarō dicēs. Uſqꝫ q̄ multitudo hec peſſima murmurat ꝯtra me. Querelas filioꝝ iſrael audiui. Dic ergo eis. Uiuo ego ait dñs: ſicut locuti eſtis audiente me ſic faciā uobis. In ſolitudie hac iacebunt cadauera ueſtra. Oēs q nūerati eſtis a uiginti annis et ſupra: ⁊ murmuraſtis cōtra me: nō itrabitis terrā ſup quā leuaui manū meā ut hitare uos facereʒ p̄ter caleb filiū iephone ⁊ ioſue filiū nun. Paruulos aūt uřos de qbus dixiſtis q ꝑde hoſtibꝰ forent introducā ut uideāt terrā q̄ uobis diſplicuit. Ueſtra cadauera iacebūt in ſolitudie. Filii veſtri erunt uagi in deſerto ānis q̄dragita: et portabūt fornicatōꝫ veſtrā donec cōſumant̄ cadauera patruʒ in deſerto: iuxta nūerꝫ q̄draginta dierū qbus ꝯſideraſtis terrā. Annꝰ pro die iputabit̄. Et q̄draginta annis recipietis iniq̄tates ueſtras et ſcietis ultōeʒ meā. Qm̄ ſicut locutus ſū ita faciā omni multitudini huic peſſime: q̄ ꝯſurrexit aduerſuʒ me. in ſolitudie hac deficiet: et morief̄. Igit̄ oēs uiri quos miſerat moyſes ad ꝯtēplandū terrā: et q reuerſi murmurare fecerāt cōtra eū oēm multitudinē: detrahētes terre q eſſet mala: mortui ſūt atqꝫ pcuſſi in cōſpectu dñi. ioſue aūt filiꝰ nun et caleb filius iephone vixerūt ex oibus q prexerāt ad cōſiderādam terrā. Locutuſqꝫ eſt moyſes vniuerſa verba hec ad oēs filios iſrl': et luxit populꝰ nimis. Et ecce mane primo ſurgētes: aſcēderūt verticē mōtis atqꝫ dixerūt. Parati ſumꝰ aſcēdere ad locū: de q̄ dñs locutꝰ ē: qr peccauimꝰ. Quibꝰ moyſes. Cur inq̄t trāſgredimini verbum dñi: qđ uobis nō cedet in ꝓſperū. Nolite aſcēdere: nō eñ ē dñs uobiſcū: ne corruatis coraʒ inimicis ueſtris. Amalechites et chananeus añ uos ſūt quoꝝ gladio corruetis eo q noluentis aq̄ſcere dño nec erit dñs uobiſcū. At illi contenebrati: aſcēderūt in verticē mon-

n Paruulos aūt vřos. hͦ determinat̄ pena q̄ʒtū ad illos q̄ erāt infra xx. ānos: qr lʒ nō fuerint in deſerto mortui: tñ retardati ſunt ab ingreſſu terre ꝓmiſſionis: ꝓpt̄ pctā patrum ſuoꝝ. xxxix. annis et hͦ et qđ ſubdit̄.

o Filij vři vagi erūt in deſerto annis. xl. Primꝰ annus egreſſiōis de egypto q̄ iā trāſierat cōputat̄ i iſtis quadraginta.

p Et portabunt fornicatōꝫ veſtrā id eſt penā pctōꝝ veſtroꝝ q̄bus receſſiſtis a dño: ſicut fornicatrix a legitimo viro.

q Igit̄ oēs viri. hͦ determiat̄ pena exploratorum: cū ſubditur.

r Mortui ſūt ⁊c̄ id ē ſubito ⁊ horribilit̄ ad terrorē alioꝝ ex ſnīa dñi.

s Ioſue aūt filius nun et caleb filiꝰ iephone ⁊c̄. dicit Ra. ſa. ꝙ ex hͦ dat̄ itelligi ꝙ ſucceſſerūt eis in hereditate. qr ꝓpter pctm̄ coꝝ filij ipſorū fuerūt priuati hereditate in terra ꝓmiſſionis. et hͦ iuſte: qr auerterant corda ppl'i a ꝯſecutōe terre ꝓmiſſe. t Et ecce. hͦ ꝯñr ponit̄ trāſgreſſio ppl'i ex p̄ſumptiōe: qr ſicut prius ad mādatū dei ire noluerāt: ita poſtea ꝯ volūtatē dei et ihibitōꝫ moyſi ire volebāt. et pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. v At illi ꝯtenebrati. i. pctō ſuo excecati.

x Perſecutꝰ eſt eos vſqꝫ horma. Nomē loci īpoſitū ab euentu vt hř. j. xxi. ca. ſʒ hͦ pōit̄ p āticipatōꝫ.

noīs mei p vniuerſam terrā: ſicut pꝫ de ſiccatōe iordāis et ſubuerſiōe hiericho et ſil'ibꝰ. Aliq̄ tñ exponūt ei hñ ꝙ hͦ intelligat̄ de xp̄o: q̄ ſm carneʒ deſcēdit de illo ppl'o. p quē ipleta eſt oīs t̄ra glīa dñi i Attñ. hͦ ꝯñr reſeruat ptē pene debite, et p̄mū q̄ʒtū ad cōitatē ppl'i dicens.

k Oēs ho. q̄ vi. ma. meā ⁊c̄. ꝓpt̄ q̄ debuiſſent mihi credere et obedire.

l Et tēptauerūt me iā p decē vices. ſemel añ egreſſuʒ de egypto Exo. v. Secūdo in receſſu Exo. xiij. Tertio in deſerto Sur ad aquas marath. Exo. xv. Quarto in murmur ꝓ defectu carniū. vt hͦ cap. xi. Quinto plus

In ca. xiiij. vbi dicitur in poſtilla. Et ideo cōcludit. magnificetur ergo fortitudo dñi. Additio.

Upra in additōe ſup Exo. xxxiij. ſup illud verbum. Quo trāſeūte corā eo ait. dñator dñs deꝰ ⁊c̄. fuit oñſuʒ ꝙ illa x̄ba dñator ⁊c̄. nō fuerūt moyſi orātis: ſʒ ipſiꝰ dei docētis moyſen vias ſuas q̄bꝰ deꝰ rōnalē creaturā regit. ꝓut ibi fuit plenꝰ declaratū: q̄ q̄dē vie maxia pte miſericordiā ſonāt: q̄ q̄dē miſericordia maxie diuinā oīpotētiā māifeſtat ꝓut in collecta dr Deus q̄ oīpotētiam tuā pcēdo maxime et miſerādo manifeſtas: ideirco moyſes edoctꝰ a deo: de vijs dñi ſupradictis cū mō dīnas miſerationes iplorabat ꝓ ppl'o ꝓprie dicebat: magnificetur ḡ fortitudo dñi. Fortitudo eñ dñi ſua oīpotētia eſt et magnificat̄ maxie. i. māifeſtatur miſerādo. Qđ aūt ſeq̄tur i lr̄a ſʒ trāſlatōneʒ nr̄aʒ. Sicut iuraſti dicēs. In hebr̄ hř. Sicut locutus eſt dicēs: ꝓprie refertur ad lr̄as imediate ſequētē q̄ fuerūt verba dñi docēns moyſen viaſ ſuas. vt dictū eſt et notādū ꝙ in hͦ loco de patrū merītis moyſes non fecit mentioneʒ in ſpāli: ſicut in pctō vituli dixit. ſ. xxxij ca. Memēto abraam et yſac fuorꝫ morꝫ. Nec in generali. nec eī dixit Qui cuſtodis miſericordiā i milia. cuiꝰ rō eſt: qr in hͦ loco diuinis tātū miſeratōibus inittebat̄: nō aūt meritis patrū ſil'r p̄termiſit i hͦ loco. Miſerator et miſericors. qr vt i p̄dicta additōe fuit expoſitū hoꝝ duorū nominū adiectiuoꝝ: p̄mū itelligit̄ de creatōne ſm quā natura creata ꝓducit̄ de nō eſſe ad eſſe: qđ ptinet ad miſericordiā. Secūdū de his q̄ addunt̄ ſup naturā: vt ibi fuit expoſitū de q̄bꝰ ad p̄ſens moyſes nō fecit mētionē: ſʒ ꝑ iplorabat patiētiā diuinā dicēſ Patiēs eo ꝙ irā dei videbat erga eos ſic accēſaʒ ꝙ oēs ſil' minabat̄ ꝯſumere. vñ dixit. Qđ occidens tātā multitudinē q̄ſi vnū hominē. vñ moyſes in hͦ loco nō vidr petiuiſſe relaxatōꝫ oimodā iſtius delicti ſʒ lōganimitatē diuinā: et ēt ꝙ pctā eoꝝ nō ſil' fuiſſent punita ſʒ ſucceſſiue. vñ dic̄. Qui viſitas pctā patꝝ i filios. vñ i deut̄. moyſes repetit orōes q̄s fec̄ ꝓ ppl'o dicēs ca. ix. Et oraui dñm et dixi ⁊c̄. et eciā de orōne ꝓ aaron fac̄ mētionē. nō tñ de hac orōne aliq̄d dic̄. qr nō petebat remiſſionē oimodā niſi ꝙ deꝰ ſe haberet longanimit̄ erga eos: qđ patꝫ in executōe: qr oēs illi q̄ fuerūt i hͦ pctō exploratoꝝ culpabiles fuerūt ꝯdēnati nō ſolū ad mortē tpalē in deſerto: ſʒ eciā ad mortē eternā. Ad qđ aliq̄ allegāt illđ pſ. Quadragita ānis ⁊c̄. q̄bꝰ iuraui in ira mea ſi introibūt in req̄em meaʒ

Replica cor. ꝯ Burgñ.

In ca. xiiij. Burgñ. ſingularꝫ eſt. allegās circa orōnē moyſi q̄ſi verba dñi ſint: queadmodū. ſ. Exo. xxxiij. lōga digreſſiōe ꝯfinxit: ſʒ ea q̄ itēdit hͦ et ibi nō eſſe fūdata. vide in correctorio vltio Exo. Ca. xv Locutꝰ eſt dñs. hͦ pōit̄ quoddā incidēs. eo ꝙ circa idē tp̄s de colligēte ligna in ſabbato accidit caſus: et tñ obſeruatio ſabbati fuit ſtatuta a ꝑncipio creatōis mūdi. vt hř Geñ. ij ca. Et hñ dixit dñſ oiei ſe ptimo et ſcificauit illuʒ iō occaſiōe huiꝰ fit hͦ memoria de aliq̄bus alijs legalibꝰ: et p̄mo de oblatōe ſacrificioꝝ: ſecūdo de redditōe p̄mitiaruʒ tertio de expiatōe pctōꝝ p ignorātiaʒ. q̄rto de punitōe pctōꝝ per ſupbiam ſcđa pꝫ icipit ibi. Locutus ē dñs. tertia ibi. Qđ ſi p igrātiā. Quarta ibi Aīa x̄o q̄ p ſupbiā. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ đ iſtis ſacrificijs q̄ hͦ tāgunt̄. ſ. de holocauſto ⁊ hoſtia pacifica dictū ēī leuitico ſʒ hͦ plenꝰ addit̄ de oblatōibꝰ q̄ debebant fieri cū iſtis ſacrificijs. qr cuʒ ſacrificio agni offerebat̄ ſil'r decia ps ephi oleo ꝯſpſe: qr in piſtatōe eius miſcebat̄ oleū. et vini q̄rta ps hin ſil'r offerebat̄ cū ſacrificio arietis offerebāt̄ due decie ſil'r oleo ꝯſpſe et vini tertia pars hin. In ſacrificio bouis offerebant̄ tres decie ſimile ⁊ vinū ad medietatē hin. Mēſura aūt olei et mēſura vini erat eadē in q̄libet iſtoꝝ ſacrificioꝝ et ex dictis patet lr̄a paucis exceptis.

tis. Archa autem teſtamēti dñi ⁊ moyſes nō receſſerunt de caſtris. Deſcēditqꝫ amalechites et chananeꝰ q hitabāt i mōte. et pcutiens eos atqꝫ ꝯcidēs pſecutꝰ eſt eos uſqꝫ horma. Capi. xv.

Ocutꝰ eſt dñs ad moyſen dicēs. Loq̄re ad filios iſrael et dices ad eos. Cū ingreſſi fueritis terrā hitatōnis ueſtre quā ego dabo vobis et feceritis oblationē dño in holocauſtū aut victimaʒ pacificā: uota ſoluētes: vel ſponte offerētes mūera: aut in ſolēnitatibus ueſtris adolētes odorē ſuauitatis dño de bobꝰ ſiue de ouibꝰ offeret. q̄cūqꝫ imolauerit uictimā ſacrificiū ſil'e decimā ptē ephi conſperſā oleo: qđ mēſurā hēbit q̄rtā ptē hin: ⁊ uinū ad liba fūdēda eiuſdē mēſure dabit i holocauſtū ſiue in uictimā. Per agnos ſinglos et arietes erit ſacrificiū: ſimile duarū decimarū q̄ ꝯſpſa ſit oleo tertie ptis hin. ⁊ uinū ⁊ libamētū tertie ptis eiuſdē mēſure offeret in odoreʒ ſuauitatis dño. Qñ uero de bobꝰ feceris holocauſtū: aut hoſtiā: aut ipleas votū ul' pacificas uictimas dabis p ſingulos boues ſimile treſ decimaſ ꝯſpſe oleo qđ habeat mediū mēſure hin: ⁊ uinū ad liba fundēda eiuſdē mēſure: i oblatōꝫ ſuauiſſimi odoris dño Sic facies per ſingulos boues ⁊ arietes ⁊ agnos et hedos. Tā indigene q̄ʒ pegrini eodem ritu offerent ſacrificia. Unū p̄ceptū erit atqꝫ iudiciū: taʒ uobis q̄ʒ aduenis terre. Locutuſqꝫ eſt dñs ad moyſen dicēs. Loq̄re filiis iſrl': et dices ad eos. Cū ueneritis in terrā quā dabo uobis et comederitis de pāibus regiōis illius: ſepabitis primitias dño de cibis ueſtris. Sicut đ areis pmitias ſepabitis ita et de pulmētis pmitiua dño. Qđ ſi p ignorātiā p̄terieritis q̄cqꝫ hoꝝ q̄ locutꝰ eſt dominꝰ ad moyſen: et mādauit p eū ad uos: a die q̄ cepit iubere et vltra: oblitaqꝫ fuerit facere multitudo: offeret vitulū de armēto holocauſtū i odorē ſuauiſſimū dño. et ſacrificiū eius ac liba ut cerimonie poſtulāt: hircūqꝫ ꝓ pctō. Et rogabit ſacerdos ꝓ oi multitudie filioꝝ iſrl': et dimittet̄ eis: qm̄ non ſpōte peccauerūt. nihilominꝰ offerētes incēſum dño ꝓ ſe et ꝓ pctō atqꝫ errore ſuo: et dimittet̄ uniuerſe plebi filioꝝ iſrl' et aduenis q pegrinant̄ inter eos: qm̄ culpe eſt oīs populi p ignorātiā. Qđ ſi anima una neſciens peccauerit offeret capram anniculā ꝓ pctō ſuo et deprecabit̄ ꝓ ea ſacerdos: ꝙ neſcia pecca-

b Cū ingreſſi fu. ter. habi. ve. ⁊c̄. hͦ pꝫ ꝙ ea q̄ dicūtur hͦ: referēda ſunt ad tp̄s futurū in q̄ intrauerit terrā ꝓmiſſiōis.

c Holocauſtū. ſacrificium erat totū īcenſuʒ ad dei honorē. d Uictimā pacificā. p al' q̄ bono obtēto ad io l' obtinēdo

e Agnos ⁊ he. p hͦ deſignat̄ ꝙ idē erat ritꝰ agni ⁊ hedi: ⁊ eadē oblatiōnes offerēde hͦ ⁊ ibi. f Tā indigene. q̄ eſt de filijs iſil'. g Quā pegrini q̄ erat ꝯuerſus ad iudaiſmū. h Locutꝰ ē dñs. hͦ ꝯñr agit̄ de datōe p̄mitiarū. qr aliq̄d addit̄ qđ nō erat. ſ. dictū: cū dr i Sepabitis p̄mitias dño de cibis vr̄is. in hebr̄. hř. De paſtis vr̄is tortellū: qr de q̄libet decoctiōe furni. gallice. Fornee: ſepabat̄ tortellꝰ vnꝰ dādus ſacerdotibꝰ ꝓ p̄mitijs. k Sicut de areis. i. de granis q̄ ſunt in area.

l Ita ⁊ de pulmētis. In hebr̄ hř. Ita ⁊ de paſtis vr̄is. Supra eñ fuerat dictū de p̄mitijs dādis de grano exñte i area vl' grāgia: ſʒ nō de paſta decō mō, et iō dr hͦ ꝙ debebāt p̄mitias dare de iſto ſic̄ et de illo.

m Qđ ſi p ig. hͦ agit̄ đ expiatōe pctōꝝ q̄ hēbāt aliquā cāʒ diminuētē de rōe pcti. Et ꝑ agit de iſtis inq̄ʒtū tāgūt cōitatē int̄ illa q̄ diminuūt Unū eſt igrantia. et hͦ tāgit̄ in p̄n. n A die q̄ ce. iu. Ex q̄ pꝫ ꝙ hͦ itelligit̄ de pctis cōmiſſis poſtq̄ʒ volūtas dñi fuerat ſignificata ppl'o p moyſen.

o Et ſacrificiū eiꝰ ac liba vt ceri. poſtu. q̄ determiate ſunt Leui. iiij. ca.

p Qm̄ nō ſpō. pecca. p hͦ intelligunt̄ ea q̄ cōmittunt̄ timore mortꝫ vel alterꝰ pene. vt dic̄ augu. qr hͦ diminuit rōnē volūtarij. et p ꝯñs peccati.

q Qđ ſi aīa. hͦ ꝯñr agit̄ de expiatōe p̄dictoꝝ pctōꝝ q̄ʒtū ad vnā pſonā

Universidad de Salamanca. BGH

ſingulare:q₂ aliõ ſacrificiũ offerẽdũ erat ꝓ mltitudie ppl'i et aliõ ꝓ pſo-
na ſingulari. r Alia vo q̄ ꝑ ſupbiã. h̃ pñr agiꝭ de punitõe pc̄ti cõmiſ
ſi ex ↄtẽptu:ſcd̃o de iudeoꝝ bitu:ibi. Dixitq₃ dñs. De punitõe vo peccati
ex ↄtẽptu agiꝭ p̃ general'r:q₂ generalis pena eſt mors. vñ ſubdiťr.
s Peribit de pplo ſuo. et h̃ eſt itelligẽdũ qñ aliq̄s erat ↄuict⁹ ꝑ teſtes
nõ ſolũ de facto:ſ₃ etiã
de mõ faciẽdi: videl₃ ꝙ
ſciẽs feciſſet ↄtra man-
datũ dñi. vt dicit Ra. ſa.
et h̃ erat qñ teſtes depo-
nebãt ↄ eũ et nõ ſolũ ꝙ
feciſſet ↄ dñi mãdatũ:
ſ₃ etiã ꝙ ſup h̃ fuiſſ₃ mo
nit⁹ et edoctus ꝙ tale fa
ctũ eſſet ↄtra dñi mãda-
tũ. et ſm h̃ exponũt aliq̄
verbũ ſaluatoris Mat.
xviij. Si peccauerit in te
frat̃ tu⁹. i. te ſolo ſciẽte ⁊c̄
ſeq̃tur. ſi nõ audierit te:
adhibe tecũ vnũ vel du-
os: vt in ore duoꝝ vel tri
um teſtiũ ⁊c̄. dicũt enĩ ꝙ
ad h̃ adhibebanť teſtes
vt corã eis moneret eũ ⁊
doceret ꝙ tale factũ eſſet
ↄ dñi mãdatũ: vt ſi poſt
ea recidiuaret: haberenť
cõtra eũ: nõ ſolũ de facto
ſ₃ etiã ꝙ feciſſet ↄ moni
tionẽ et correctionẽ.
t Factũ ẽ aũt. h̃ pñr de
termiãť pena de pc̄tõ cõ
miſſo ꝑ ſupbiã in ſpãli.
ſc₃ ꝓ violatõe ſabbati
v Qui recluſerũt eu₃ in
carcerẽ neſ. q̄d ſup h̃ fa-
cere deberẽt. Sed ↄ h̃ vi-
deť Exo. xxxi. Ois q̄ fecerit opus in hac die moriet̃. Dicit Ra. ſa. ꝙ bene
ſciebãt ipm̃ debere iterfici:q₂ ſicut dicit: dictũ erat ſibi ꝙ non licebat h̃ ei
facere i die ſabbati. et tñ nõ ceſſauit: neſciebãt tñ q̄ morte debebat mori:
q₂ mod⁹ mortis nõ fuerat determiat⁹ Exo. xxxi. et iõ recluſerũt eũ quouſ-
q₃ ſcirẽt h̃ ꝑ reuelatõ₃ dñi qõ et factũ eſt: q₂ p̃cepit eũ lapidari. aliq̄ expo
ſitores catholici dicũt ꝙ recluſerũt eũ: q₂ neſcierũt ſi feciſſet ſcienť in ſab
bato donec ſup h̃ eſſent certificati ꝑ diuinã reuelatõem. x Dixit q₃
dñs. Hic agiť de diſtinctõe filioꝝ iſrl' ab alijs q̄ntũ ad habitũ: ſicut eni₃
ille ppl's erat a deo ſpãl'r elect⁹: eo ꝙ ipe xp̃s erat ab illo naſcitur⁹: ꝓpť
qõ data eſt ei lex ſpãl'r: ſicut fuit dictũ in p̃ncipio Exo. iõ dñs voluit eos
diſtingui in habitu ab alijs gẽtib⁹ ſicut in nouo teſtõ religioſi hñt habitũ
diſtinctũ ſm ꝓfeſſionẽ ad quã ſunt aſtricti. iõ ꝑ talẽ habitũ ꝓteſtabãtur
ſe eſſe iudeos. y Ut faciãt ſibi fim. ꝑ ãgl'os q̄tuor pal. po. in eis vit
tas hyacinthinas: in ſignũ ꝙ deberẽt hr̃e ↄuerſatõ₃ celeſtẽ reſpectu alia
rũ gentiũ: q₂ color hyacinthinus eſt ſil'is colori celi qñ ſerenũ eſt
z Quas cũ vide. recor. om. mã. dñi. vñ et in ↄfirmatõe legis talis color
apparuit eis qñ viderũt dñm. vt hr̃ Exo. xxiiij. et iõ talis coloris viſio in
ducebat ad memoriã mãdatoꝝ. In ca. xv. vbi dicit in poſtil. Et tñ
obſeruatio ſabbati fuit ſtatuta a p̃ncipio creatõis mũdi ⁊c̄. Additõ. i.
Obſeruatio ſabbati nõ legiť fuiſſe ſtatuta a p̃ncipio creatõis mũdi
ſm h̃ qõ dr̃ Geñ. ij. Bñdixit de⁹ diei ſeptie et ſctificauit illũ. Aliť
intelligiť ad lr̃a₃ ꝓut in additõe ſup Geñ. ij. eſt oſtẽſu₃: nec eſt q̄rẽda oc
caſio q̄re repetunť aliq̄ legalia: q₂ h̃ ſepe ↄtingit in lege moſaica.
In eo. ca. xv. vbi dicit in poſtil. Dixitq₃ dñs. Hic agitur de diſtin-
ctõe filiorũ iſrael. Additio. ij.
De p̃ceptũ de faciẽdo fimbrias in angulis palliorũ: ꝓut hebrei
exponũt: et rõnabiliť vt vidẽ nõ ordĩať ad diſtinctõ₃ filioꝝ iſrl' ab
alijs natõ-b⁹: q₂ iã de h̃ habebãt ſignũ notiſſimũ. ſ. circũciſione₃ q̄ data
fuit in ſignũ. vt. ſ. Geñ. xvij. ca. ſ₃ h̃ p̃ceptũ ordinabať ad h̃ vt cũ vidiſ-
ſent illas fimbrias hyacinthinas recordarenť mãdatoꝝ dei: ſic̃ cũ aliq̄s
hõ rogat amicũ ſuũ vt aliq̄d faciat ꝓ amore ſuo. ꝓ cuius memoria ligat
ſibi digitũ cũ filo. vt cũ h̃ viderit tradat memorie illud qõ eſt ſibi iniũctũ
et h̃ ſonat plane lr̃a: cũ dr̃. Quas cũ viderit recordenť oĩu₃ mãdatoꝝ dei
et iõ nõ fit h̃ mẽtio in reddẽdo rõnẽ hui⁹ p̃cepti de h̃ ꝙ ſit ſignũ. ſic̃ in cir
cũciſione ⁊c̄. Repli. correc. cõtra Burg.
In ca. xv. vbi poſtulator vult ꝙ obſeruãtia ſabbati ſit ex in-
ſtitutõe mũdi Burg. ſe oppõit ꝑ illud qõ. ſ. Geñ. ij. ſe dr̃
addidiſſe correctoriũ. vide in eodẽ cap. alleg. ito. ſ. Geñ. ij. In eo
dẽ ca. cũ poſtillator diceret fimbrias eſſe int̃ iudeos et gentes ſi
gnũ diſtinctiũ₃. Burg. dicit ipſu₃ ſignum fore reme
moratiuum. ſed ſi Burg. loq̄tur nõ excluſiue ſtat ſimul
vtraq₃ expoſitio. Si aũt loq̄tur ex-
cluſiue: rõ ſua non cogit: q₂ q̄uis cir
cũciſio eſſet ſignũ diſtinctiuũ iudeo
rũ ab alijs natõni b⁹: h̃ tñ ſignũ nõ
erat patẽs oculis ſic̃ ſignũ fimbria-
rũ: et iõ cu₃ h̃ ſtat ꝙ fimbrie ſint ſi-
gnũ rememoratiuũ mãdatoꝝ oĩu₃
dei ſpãliť circũci-
ſiõis: que nõ erat
mãdata ſimpl'r: ſ₃
vt ſacramẽtalis:
vt ſit ſenſus lr̃e re
q̄s cũ viderint re-
cordenť oĩu₃ mã-
datoꝝ dei. i. recor
denť ꝑ h̃ ſignũ ex
trinſecũ: ꝙ ſũt do
recõciliati ꝑ occul
tã hoĩs circũciſio
nẽ: et deo deſpon
ſati ꝑ legis ſuſceptõ₃.

uerit corã dño: ĩpetrabitq₃ ei ueni-
am ⁊ dimitteť illi. Tã idigenis q₃
aduenis: una lex erit oĩu₃ q peccauerint ignorãtes. Aĩa^r vo q̄ per ſu
perbiã aliq̄d cõmiſerit ſiue ciuis
ſit ille ſiue pegrin⁹: q̃m aduerſus
dñ₃ rebellis fuit: pibit^s de populo
ſuo. Verbũ eĩ dñi ↄtẽpſit. et p̃ce
ptũ illi⁹ fecit irritũ: idcirco delebit
et portabit iniq̄tatẽ ſuã. Factũ^t eſt
aũt cũ eſſent filii iſrl' in ſolitudie: et
inueniſſent hoĩe₃ colligẽtẽ ligna i
die ſabbati: obtulerũt eũ moyſi et
aarõ et uniuerſe mltitudini. Qui^v
recluſerũt eũ in carcerem neſciẽtes
q̄d ſup eo facere deberẽt. Dixitq₃
dñs ad moyſen: morte moriaťr hõ
iſte: obruat eu₃ lapidib⁹ oĩs turba
extra caſtra. Cũq₃ eduxiſſent eu₃
foras: obruerũt eũ lapidib⁹ ⁊ mor
tu⁹ eſt ſicut p̃cepat dñs. Dixit^x q₃
dñs ad moyſen. Loq̄re filiis iſrael
⁊ dices ad eos: ut^y faciãt ſibi fimbri
as ꝑ ãgl'os q̄tuor pallioꝝ ponẽtes
i eis uittas hyacinthinas. Quas^z
cũ uiderit recordenť oĩm manda
toꝝ dñi: nec ſequanť cogitatões ſu
as. et oculos ꝑ res uarias fornicã-
tes: ſ₃ magis memores p̃ceptorũ
dñi faciẽt ea: ſintq₃ ſancti deo ſuo
Ego dñs de⁹ uř: q eduxi vos de
terra egypti: ut eſſe₃ ueſter deus.

Ca. xvi

c Ecce^a aũt chore filiꝰ iſuar filii caath filii leui
et dathã atq₃ abyrõ filii eliab: hon
quoq₃ fili⁹ pheleth de filiis ruben
ſurrexerũtq₃ cõtra moyſen: aliiq₃
filioꝝ iſrael ducẽti q̄nquaginta vi
ri ꝓceres ſynagoge: ⁊ q tẽpore cõ
cilii ꝑ noia vocabantur. Cumq₃^a
ſtetiſſent aduerſu₃ moyſen ⁊ aarõ
dixerũt^b. Sufficiat uobis q₂^c oĩs
multitudo ſctõꝝ ẽ et^d i ipis eſt dñs
cur^e eleuami ſup pplm dñi: Qõ^f

Capitulũ. xvi.
Ecce aũt chore fili⁹ iſuar. Hic pñr poniť impedimẽtũ itine
ris ex ambitõe chore inſurgẽs: vbi p̃ poniť ei⁹ ſeditio pro
ſacerdotio. ſecũdo ipi⁹ ſacerdotij determiatio. cap. xvij. et
tertio oneris ipoſitio. xviij. ca. Circa p̃mũ deſcribiť ſeditio chore
cũ ſibi adiũctis. ſecundo totius multitudinis. ibi. Murmurauit
aũt oĩs mltitudo. Adhuc circa p̃mũ p̃ põiť trãſgreſſio culpe. ſecũ
do rep̃hẽſio iuſticie. ibi. Qõ cũ audiſſet moyſes. tertio inflictõ pe
ne ibi. Locutuſq₃ eſt dñs. Circa p̃mũ ſciẽdũ ꝙ chaat fili⁹ leui ha
buit q̄tuor filios: amram p̃genitũ. Iſuar ſcd̃m. Ebron tertiũ. et
oziel q̄rtũ. vt dictũ eſt. ſ. iij. c. Moyſes aũt ⁊ aaron q̄ erãt filij pri
mogeniti erãt ꝓmoti in ppl'o: q₂ moyſes erat dux ppl'i et aarõ ſu-
mus ſacerdos. et iõ videbať ipi chore ꝙ poſt ipſos debebat hr̃e
dignitatẽ in ppl'o. eo ꝙ erat fili⁹ ſecũdi filij chaat. et iõ qñ vidit ꝙ
eliſaphan q̄ erat fili⁹ oziel. ſ. q̄rti filij chaat fuit fact⁹ princeps ſu-
per filioſ chaat. tñ ſub eleazaro filio aaron. vt hr̃. ſ. iij. ca. cõcepit
indignatõ₃. eo ꝙ fili⁹ iunioris filij chaat erat poſit⁹ ſup eũ et ſup
filios chaathitas. et h̃ ꝑ moyſen ⁊ aaron: ꝓpť qõ mouit ſeditõe₃
vt ꝑ h̃ moyſes pderet ducatũ et aaron ſacerdotiũ. et ideo vt ad h̃
poſſet ptingere habuit ↄſiliũ cũ dathan et abyron q̄ erant de tri-
bu ruben. ſuggerẽs eis ꝙ ipi deberẽt hr̃e p̃ncipatũ ppl'i: eo ꝙ eſ
ſent de tribu ruben. q̄ fuit p̃genit⁹ ipi⁹ iacob: vt ſic iſte chore hr̃et
ſacerdotiũ: et illi ducatũ: poterãt aũt de facili ad inuicẽ talia tra-
ctare. eo ꝙ chaathite de q̄b⁹ erat Chore et trib⁹ ruben habebãt
tẽtoria ꝓpinq̄ in ſitu: q₂ iſti et illi habebãt tẽtoria ad meridionalẽ
ptẽ tabernaculi. vt p₃ ex. ſ. dictis de poſitõe caſtroꝝ: et q₂ iſti erãt
potẽtes in duab⁹ tribub⁹ aggregauerũt ſibi magnã ptẽ maioru₃
ppl'i: iõ ſubdiť. Alijq₃ filioꝝ iſrael. ccl. ⁊c̄. a Cũq₃ ſtetiſſent
aduerſus moyſen ⁊ aarõ volẽtes eos deijcere a ſuo honore.
b Dixerũt ſufficiat vobis. ſ. ꝙ ſitis ſicut alij et nõ maiores.
c Quia oĩs mul. ſan. eſt. i. electa ad dei cultũ: q₂ toti multitudini
locut⁹ ẽ dñs in mõte ſynai. vt hr̃ Exo. xx. ca. d Et i ipis ẽ dñs
q₂ ei⁹ tabernaculũ eſt i medio caſtroꝝ. e Cur ele. ſup po. dñi.
q. d. h̃ eſt ex vr̃a p̃ſumptõe: nõ ex diuĩa ordĩatõe. f Qõ cũ au-

diſſet. h̃ pñr poniť culpe rep̃hẽſio. et p̃ q̄ntũ ad ambitõ₃ ſacerdo-
tij ſecũdo q̄ntũ ad ambitionẽ ducat⁹ ppl'i. ibi. Miſit ḡ moyſes.
Circa p̃mũ vt moyſes oñderet ppl'o ſe in hac rep̃hẽſione moueri
zelo iuſticie: nõ vindicte. p̃ orauit dñm vt nõ iraſcereť ↄ totum po
pulũ ꝓpť maliciã iſtorũ: et h̃ notať cũ dr̃ g Cecidit ꝓn⁹ in fa
ciẽ humiliãdo ſe
corã deo.
h Locutuſq₃ eſt
ad chore. rõnabi-
liť ⁊ charitatiue. d
i Mane inq̄t ⁊c̄
id eſt cras ſaltim
iciuna. tẽptabať
enĩ vtrum interim
chore reſipiſceret
a ſua temeritate.
k Et ſanctos ap
plicabit ſibi. id eſt
oñdet q̄s vult fũ
gi ſacerdotio co-
rã eo.
l Et quẽcũq₃ ele
gerit ipe erit ſctũs
id eſt ad diuĩa de
putatuſ in officio
ſacerdotali.
m Multũ erigi
mini. q₂ nõ ſolũ ↄ
hoĩes ſ₃ etiã ↄtra
deum.
n Nũ parũ ẽ vo
bis ⁊c̄. q. d. nõ de
beretis reputare
paꝝ ſed multũ di
uina bñficia que
fec̃ vobis p̃ alijs
o Ut vobis etiã
ſacerdotiũ vẽdice
tis. i. idebite vſur
petis tanq̃ ingra
ti diuinis bñficijs
p Et oĩs glob⁹
tu⁹ ſtet ↄtra dñm:
a veritate enĩ ſe eſ
ſe vacuos ꝓfeſſi
ſunt q̄ multitudie
ſe armauerunt.
q Quid eſt enĩ₃
aaron vt murmu-
retis ↄtra eũ. q. d.
nõ aſſumpſit ſibi
ſacerdotiũ: ſ₃ dñſ
impoſuit ei.
r Miſit ḡ. h̃ po-
niť rep̃hẽſio moy
ſi q̄ntũ ad ambitõ
nẽ ducat⁹ ppl'i. et
p̃uocauit moyſes
iſtos ambicioſos
corã ſenib⁹. vt eoſ
rõnabiliť induce-
ret ad deſiſtẽdu₃.
s Qui reſpõde-
rũt nõ vẽim⁹. oſtẽ
dẽtes ſe aperte re
bellare. ꝓpť qõ pñr ꝓcedũt ad cõuicia. t Nũquid parũ eſt
tibi. ſ. ꝙ feceris hoc malũ toti ppl'o. qõ malũ exp̃miť cum dicit.
v Qõ eduxiſti nos de terra. ſc₃ egypti. x Que lacte et mel-
le manabat. id eſt bonis oĩb⁹ abundabat illã terrã vltra debi-
tũ cõmẽdabant in vituperiũ moyſi: qui eos inde eduxerat.
y Ut occideres in deſerto. ex defectu cibi et potus.
z Niſi et dñatus fueris noſtri. Uñ imponebãt ei ꝙ vellet eos re
digere in ſeruitutem: qõ erat falſum. a Reuera induxiſti nos in terrã
que fluit riuis lactis et mellis. Hoc dicebãt ironice ad deſignãdũ ꝙ moy
ſes ꝑ falſas ꝓmiſſiones decepiſſet pplm ꝓmittẽdo eis terrã lacte ⁊ mel
le fluentẽ. b An et oculos noſtros vis eruere: nõ venimus. q. d. nõ
mãdas nobis q̄cq₃ ꝓ bono noſtro ſed ꝓ malo.

diſſet moyſes cecidit^g ꝓnus in fa
ciem. Locutuſq₃^h ad chore: et ad
oẽm multitudinẽ. mane^i inq̄t notũ
faciet dñs q ad ſe ptineãt et^k ſctõs
applicabit ſibi ⁊ quos elegerit ap
propinquabũt ei. Hoc igiť facite
Tollat unuſq̄ſq₃ thuribulũ ſuum
tu chore ⁊ oẽ ↄciliũ tuũ. ⁊ hauſto
cras igne põite deſup thymiama
corã dño. Et^l quẽcũq₃ elegerit ip
ſe erit ſctũs. Multũ^m erigimi filii
leui. Dixitq₃ rurſu₃ ad chore. Au
dite filii leui. Nũ^n parũ nobis ẽ ꝙ
ſepauit uos de⁹ iſrl' ab oĩ pplõ: et
iũxit ſibi ut ſeruiretis ei i cultu tab-
naculi ⁊ ſtaretis corã frequẽtia po
puli et miniſtraretis ei: Idcirco ad
ſe fecit accedere te ⁊ oẽs frẽs tuos
filios leui: ut^o vobis etiã ſacerdoti
um uẽdicetis: et^p oĩs glob⁹ tu⁹ ſtet
cõtra dñm Quid^q ẽ enĩ aaron ut
murmuretis ↄtra eũ: Miſit^r ergo
moyſes vt uocaret dathan ⁊ aby
ron filios eliab Qui^s rñderũt. Nõ
uenim⁹. Nũq̄d^t paru₃ eſt tibi ꝙ^u
eduxiſti nos de terra egypti: q̄^x la
cte ⁊ melle manabat ut^y occideres
in deſerto: niſi^z et dñat⁹ fueris nr̃i:
Reuera^a iduxiſti nos i terrã q̄ flu
it riuis lactis et mell'? ⁊ dediſti nob
poſſeſſiões agrorũ et vineaꝝ. An^b
⁊ oculos nr̃os uis eruere: Nõ ue-
nim⁹. Iratuſq₃^c moyſes valde ait
ad dñ₃. Ne^d reſpicias ſacrificia eo
rũ. Tu^e ſcis q nec aſellũ q̄dẽ un-
q₃ acceperim ab eis nec aſſlixerim
quẽpiã eorum. Dixitq₃ ad chore.
Tu ⁊ oĩs ↄgregatio tua ſtate ſeor
ſu₃ corã dño et aarõ die craſtina ſe
paratim. Tollite ſinguli thuribu
la ueſtra: et põite ſup ea incẽſu₃ oſ
ferẽtes dño ducẽta q̄nq̄ginta thu
ribula: aarõ q₃ teneat thuribulum
ſuũ: qõ cũ feciſſent ſtãtib⁹ moyſe ⁊
aarõ: ⁊^f coacerualſent aduerſũ eoſ
oẽ₃ multitudinẽ ad oſtiũ tabnacu
li: appuit cũctis glia dñi. Locutuſ
q₃^g eſt dñs ad moyſen ⁊ aarõ ait.
Sepami^h de medio ↄgregatõnis
hui⁹: ut^i eos repẽte diſpdã. Qui^k
ceciderũt ꝓni i faciẽ atq₃ dixerunt
Fortiſſime^l de⁹ ſpirituũ uniuerſe
carnis nũ^m vno peccante ↄtra oẽs
ira tua deſeuiet Et ait domin⁹ ad
moyſen. Precipe^n vniuerſo po
pulo vt ſepareť a tabnaculis cho
re et dathã^o: et abyrõ. Surrexitq₃
moyſes et abiit a dathan: et aby
ron ⁊ ſequẽtib⁹ eũ ſeniorib⁹ iſrael
dixit ad turbã. Recedite a tabna
culis impioꝝ: ⁊ nolite tãgere q̄ ad
eos ptinẽt: ne inuoluami in pctĩs
eoꝝ. Cũq₃ receſſiſſent a tentoriis
eoꝝ ꝑ circuitu₃ dathan ⁊ abyron
egreſſi ſtabãt in itroitu papilionũ
ſuoꝝ cũ vxorib⁹ et liberis oĩq₃ fre
quentia. Et ait moyſes. In hoc
ſcietis^p ꝙ dñs miſerit me ut facerẽ
uniuerſa q̄ cernitis: et nõ ex ꝓprio
ea corde ꝓtulerim. Si ↄſueta ho
minũ morte iterierint et uiſitauerit
eos plaga q̄ et ceteri viſitari ſolent
nõ miſit me dñs. Si aũt nouã rẽ
fecerit dñs ut apeiẽs terra os ſuũ
deglutiat eos et oĩa q̄ ad illos pti
nẽt: deſcẽderintq₃ viuẽtes in infer
nũ ſcietis ꝙ blaſphemauerint do
minũ. Cõfeſtim igiť ut ceſſauit lo
q: dirupta eſt terra ſub pedib⁹ eo
rũ: ⁊ apeiẽs os ſuũ deuorauit illoſ
cum tabernaculis ſuis et uniuerſa
ſubſtãtia eoꝝ. Deſcẽderũtq₃^q uiui

c Iratuſq₃ moyſes val
de. nõ ꝓ iniuria ſibi illa-
ta: ſed q₂ talis iniuria in-
uehebatur contra deum
cuius erat nuncius.
d Ne reſpicias ſacrifi-
cia eorum: ſicut nõ reſpe-
xiſti ad ſacrificiũ chayn
maligni. vt habeť Geñ.
iiij. capi.
e Tu ſcis ꝙ nec aſellũ.
id eſt minimã rẽ. Cetera
patent vſq₃ ibi.
f Et coaceruaſſent ad-
uerſum eos omnẽ multi-
tudinem. dicit Ra. ſa. ꝙ
per totam noctẽ precedẽ
tem et partẽ diei chore ⁊
ſibi adherentes diſcurre
runt per caſtra dicentes
populo ꝙ mouebanť ꝓ
vtilitate cõmuni. et hoc
modo coaceruauerũt ſi-
bi multitudinẽ.
g Locutuſq₃ ẽ dñs ad
moyſen et aaron. Hic cõ
ſequenter ponitur inflic-
tio pene: vbi primo po
nitur cõminatio dei: cum
dicitur.
h Separamini de me-
dio congregatõis hui⁹.
quia ſunt indigni ſocieta
te veſtra.
i Ut eos repẽte diſper-
dam. i. oẽs ſimul.
k Qui ceciderũt proni
in faciem ad placandu₃
iram dei.
l Fortiſſime deus ſpiri-
tuum. id eſt qui cogno-
ſcis corda.
m Num vno peccante
contra omnes ira tua de
ſeuiet. quaſi dr̃. nõ decet
iudex enim mortalis qui
non cognoſcit corda: q₂
homo videt tãtũ que pa
tent aliquando punit in-
nocentes cũ peccãtibus:
ſed tu qui diſcernis vidẽ
do corda hominũ nõ de
bes h̃ facere. iõ ſubdiť
n Precipe vniuerſo po
pulo vt ſepetur ab iſtis
q̄ manifeſte peccauerunt
et p₃ lr̃a vſq₃ ibi.
o Dathan et abyron
egreſſi ſtabant parati ad
reſiſtendũ moyſi.
p Scietis ꝙ dñs miſerit me ⁊c̄. i. ſcietis ꝙ de mãdato dñi feci illud ꝓ
q̄bus iſti ſeditõ₃ mouerũt. q₂ de mãdato ei⁹ ducatũ ſuſcepi et aarõ in ſa-
cerdotẽ ordiaui: et eleaza₃ ꝓ hã p̃ncipẽ ſup caathitas cõſtitui: ſequitur.
q Deſcenderũtq₃ viuẽtes in infernũ. i. in iferiores ptes terre: in q̄b⁹ dr̃
eſſe infern⁹ a doctorib⁹: nõ tñ ſic eſt intelligẽdũ ꝙ ſint in pena inferni: ita
ꝙ nõ fuerũt mortui pri⁹ morte corpali: q₂ ſm qõ dr̃ ad hebr̃. ix. ca. Sta-
tutũ eſt oĩb⁹ ſemel mori ad ſoluendũ debitũ nature lapſe. p⁹ h̃ aũt iudi-

Universidad de Salamanca. BGH

ciũ.ſ.retributio pmij vl'pene r Sʒ et ignis egreſſus a dño.i.virtute diuina.di.em̃ Ra.ſa.ꝙ exiuit de thuribulis q̃ tenebãt. s Locutuſq; ẽ dñs.h̃ ↄñr poĩt ſignũ puitõis pdicte ad rephenſionẽ alioꝝ in futuꝝ a cõſili temeritate:cũ dr. t Precipe eleazaro filio aarõ.h̃ em̃ ſignũ põebat ad repmẽdũ alios in futuro ab vſurpatõe ſacerdotij: et iõ h̃ ſignum mãdat fieri p eleazarũ magis q̃ p aaron.qꝛ debebat ſuccedere in ſacerdotio. v Oĩa ſanc. ſunt in morti. pecc.i. per mortẽ pctõꝝ q̃ꝝ thuribula remanebũt vt apparebit futuris ꝙ ſcitas dʒ eſſe in ſacerdotib⁹:ꝛ hoc eſt qđ ſubdit. Et ſcificata ſint: vt cernãt ea pro ſigno ꝛc̃. ſ. holocauſtoꝝ.

rõ erat:qꝛ q̃ſtio de ſacerdotio q̃tũ ad illos de tribu leui iã erat determiata p mortẽ chore et ducẽtoꝝ ꝛ q̃nquaginta viroꝝ q̃ obtulerãt incẽſuʒ.et iõ de ſacerdotio aaron nõ erat q̃ſtio niſi q̃tũ ad alias trib⁹. f Et vna virga cũctas eoꝝ familias cõtinebit. Et hoc dicũt aliq̃ ꝙ pter.xij.vgas pdictas erat vna cõis oĩb⁹ tribubus:ſʒ h̃ nõ videt rõnabilit dictum: qꝛ nõ apparet cui deſeruiret: et ideo illud qđ dr h̃. Et vna virga cũctas eoꝝ familias cõtinebit nõ refert ad familias aliarum tribuũ ſʒ ad familias de tribu Leui in q̃ erant plꝛes familie. vt. s̃. dictũ eſt.iij.ca.ſʒ virga aaron ſufficiebat p oĩb⁹ eo ꝙ q̃ſtio iã erat determiata q̃tũ ad alias familias leui. ita ꝙ dom⁹ aarõ continebat totũ ius tribus leui:q̃tũ ad ſacerdotiũ.

x Murmurauit aũt.h̃ ↄñr põit trãſgreſſio multitudis:cũ dr.

x Murmurauit aũt omnis mltitudo ʒelãs.pro chore ꝛ ſibi adiũctis.

y Vos interfeciſtis populũ dñi:p h̃ inuẽtes ꝙ erãt morte digni.vñ ſubdit a Moyſes ꝛ aaron fugierũt ad ꝓtectõʒ dñi. b Operuit nu. taber.dicũt aliq̃ ꝙ nõ fuit illa nubes que pbebat ducatũ pplo.ſʒ q̃daʒ parua nubes in q̃ dñs ſolit⁹ erat loq̃ cũ Moyſe:alij dicũt:ꝙ fuit iſta q̃ pbebat ducatũ:ſʒ añ h̃ ſemp ſtabat in alto ſup tabnaculũ:et tũc deſcẽdit operiẽs ꝛ ambiẽs tabernaculũ circũquaq; vt nullus poſſet accedere.

c Cũq; iace.i ter.ad placandũ irã dei ↄ̃ pplm excitatã. d Dixit moy. ad aarõ. Tolle thuribulũ ꝛc̃.cognouit em̃ ex reuelatõe diuina ꝙ p pces aaron ꝛ oblatões incẽſi q̃eſceret plaga incboata.

e Stãs iter mor. et vi. vt retineret ꝓceſſuʒ vindicte. f Reuerſuſq; eſt aaron ad moyſen ad huc p pplo orãtẽ. Et in hoc dedit exẽplũ plãtis ꝙ nõ debẽt ſpũalia ſubtrahere bñficia ſubditis ꝓpt iniuriã ſibi illatam ab eis. Ca.xvij.

Et locut⁹ eſt dñs. Hic ↄñr põit ſacerdotij determinatio p floritõʒ vge aarõ. Circa qđ p tãgit virgaꝝ acceptio ad facti diſcuſſionẽ.ſecũdo vni⁹ germiatio ad ſacerdotij ꝓbatõʒ.ibi. Quas cũ poſuiſſet.tertio eiuſdẽ reſeruatio ad recordatõʒ ibi. Dixitq; dñs. Circa primũ dr. b Accipe ab eis vgas ſingulas p cognatões ſuas.i. tribus iõ ſubdit. A cũctis pncipib⁹ tribuũ ꝛc̃. c Et vniuſcuiuſq; nomẽ. ſ. trib⁹. d Supſcribes virge ſue:ita ꝙ nomẽ ruben erat ſcriptũ in virga illi⁹ trib⁹.ꝛ ſic de alijs. e Nomẽ aũt aaron erit in tribu leui.h̃ dr: qꝛ in vga q̃ erat in tribu leui nõ erat ſcriptũ nomẽ leui ſic de alijs. Cuius

in infernũ opti humo:et pierũt de medio mltitudis. At vo oĩs iſrael q ſtabat p gyrum:fugit a clamore peuntiũ dicẽs. Ne forte ꝛ nos terra deglutiat. Sʒ ꝛ ignis egreſſus a dño iterfecit ducẽtos q̃nq̃ginta viros q offerebãt incẽſuʒ. Locutuſq;ᵍ eſt dñs ad moyſen dicẽs. Precipeᵗ eleaʒaro filio aarõ ſacerdotis ut tollat thuribula q̃ iacẽt i incendio:et ignẽ huc illucq; diſpergat: qm̃ᵘ ſcificata ſunt in mortib⁹ pctõrũ ꝓducat ea in lamias: et affigat altari:eo ꝙ oblatũ ſit in eis incẽſuʒ dño:et ſcificata ſunt:ut cernant ea p ſigno ꝛ monimẽto filii iſrl'. Tulit ergo eleaʒar ſacerdos thuribula enea in qb⁹ obtulerãt hi q̃s incẽdiũ deuorauit ꝛ ꝓduxit ea in laminas affigẽs altari vt haberẽt poſtea filii iſrl' qbus cõmonerẽt:ne qs accedat alienigena:et q nõ ẽ de ſemie aaron ad offerẽdũ incẽſuʒ domino:ne patiat ſicut paſſus eſt chore ꝛ oĩs ↄgregatio ei⁹ loquẽte dño ad moyſen. Murmurauitˣ aũt oĩs multitudo filioꝝ iſrael ſequẽti die ↄtra moyſen ꝛ aarõ dicẽs. Vosʸ interfeciſtis pplm dñi. Cũq; oriret ſeditio et tumult⁹ increſceret moyſesᵃ ꝛ aarõ fugierũt ad tabernaculũ federis. Qđ poſtq̃ igreſſi ſũt opuitᵇ nubes ꝛ apparuit gloria dñi. Dixitq; dñs ad moyſen. Recedite de medio hui⁹ multitudinis:etiã nũc delebo eos. Cũq;ᶜ iacerent in terra: dixitᵈ moyſes ad Aarõ. Tolle thuribulũ ꝛ hauſto igne de altari mitte incẽſuʒ deſup pgẽs cito ad pplm ut roges ꝓ eis. Jã em̃ egreſſa eſt ira a dño:et plaga deſeuit. Qđ cũ feciſſet aarõ ꝛ cucurriſſet ad mediaʒ multitudinẽ quã iã vaſtabat incẽdium: obtulit thymiama:et ſtãsᵉ inter mortuos ac uiuẽtes ꝓ populo depcat⁹ eſt: et plaga ceſſauit. Fuerũt aũt q pcuſſi ſunt q̃tuordecim milia hoĩm et ſeptingẽti abſq; his q pierãt in ſeditõe chore. Reuerſuſq;ᶠ ẽ aarõ ad moyſen:ad oſtiuʒ tabernaculi federis:poſtq̃ ↄquieuit iterit⁹. xvij.

c Etᵃ locutus eſt dñs ad moyſen dicẽs. Loq̃re ad filios iſrael etᵇ accipe ab eis virgas ſingulas p cognatões ſuas a cũctis pricipib⁹ tribuuʒ vgas duodecim etᶜ uniuſcuiuſq; nomẽ ſupſcribesᵈ uirge ſue. Nomẽᵉ aũt aarõ erit i tribu leui:etᶠ una vga cũctas coꝝ familias cõtinebit poneſq; eas in tabernaculo federis corã teſtionio: ubi loq̃r ad te. Queʒᵍ ex his elegero germinabit vga ei⁹:et cohibebo a me q̃rimonias filioꝝ iſrael qb⁹ cõtra uos murmurãt. Locutuſq; eſt moyſes ad filios iſrael:et dederũt ei oẽs pricipes virgas p ſingulas trib⁹. Fuerũtq;ʰ uirge duodecim abſq; vga aaron. Quas cũ poſuiſſet moyſes corã dño in tabernaculo teſtionii ſequẽti die regreſſus inuenit germiaſſe vgã aarõ in domo leui:et turgẽtib⁹ gẽmis eruperant flores q foliis dilatatis in amigdalas deformati ſũt. Protulit ergo moyſes omẽs uirgas de cõſpectu dñi ad cũctos filios iſrl':uiderũtq;ⁱ etᵏ receperunt ſinguli vgas ſuas. Dixitq; dñs ad moyſen. Referˡ uirgã aarõ in tabernaculũ teſtimonii:ut ſeruet ibi in ſignũ rebelliuʒ

g Quẽ ex his de ge.germi.vir.ei⁹. vt h̃ ſigno alij q̃eſcãt a ſacerdotio.

h Fuerũtq; virge.xij.ꝛc̃.qꝛ erant duodecim tribus pter tribuʒ Leui. In hebr.hr. Fuerũtq; vge.xij.et virga aarõ in medio qꝛ ſic fuerẽt diſpoſite corã dño i tabernaculo: ꝙ ſex virge erãt ex vna pte et ſex ex altera et ex h̃ pʒ ꝙ nõ fuerũt ibi.xiij.virge ſʒ.xij tantũ.

i Viderũtq;.ſcʒ virgã aaron ſolã germiaſſe miraculoſe.

k Et receperunt ſinguli virgas ſuas recognoſcẽtes eas tanq̃ nõ mutatas.et ſic viderũt ſacerdotiũ remanſiſſe aarõ et filijs ei⁹ p ſignũ datuʒ a deo.

l Refer virgã aaron in tabernaculũ.vt ſi q̃ decetero vellent ↄtẽdere p ſacerdotio repmant h̃ ſigno. Moralr virga q̃ eſt ſignũ dñij et correctõis ſignificat bonũ platũ:in q̃ eſt ptãs regẽdi atq; etiã corrigẽdi. Hec g̃ virga germiat bõitate ↄſciẽtie:frõdet veritate doctrine:floret celebritate fame:et fructificat ſcitate vite:et iõ ſibi debet dignitas ſacerdotalis. m Dixerũt aũt filij iſrl'.iſtd̃ refert ad pdicta i ca.pce. viderãt em̃ filij iſrl' chore et ſibi adiunctos mortuos eo ꝙ accedebãt indebite ad diuina,et occaſiõe etiã hui⁹ plꝛes alij ſunt mortui:iõ

timẽtes petierũt a moyſe remediũ apponi:et iõ nõ ſũt puniti cũ dixerũt. Ecce cõſumpti ſum⁹ ꝛc̃.qꝛ nõ dixerũt h̃ murmurãdo ↄ̃ deũ vel ↄtra moyſen ſʒ remediũ q̃rẽdo. Caplm.xviij.

Dixitq; dñs.determiato ſacerdotio.Hic ↄñr adiũgit onerũs ipoſitio, et p̃ inq̃tũ ſacerdos eſt mediator ppli ad deum.ſecũdo ecõuerſo inq̃tũ ẽ mediator dei ad pplʒ ea.ſequẽti.Prĩa in duas:qꝛ p̃ on⁹ ipouitur ſcđo merces retribuit.ibi. Locut⁹ eſt dñs. Circa pimũ dicitur.

l Tu aũt ꝛ fi.tui cuſto.ſa.vel.i.ſacerdotale offm̃ qđ ꝑuat debite miſtrãdo:et pdit idebite exercẽdo ſic nadab ꝛ abiu mortui ſũt offerẽdo ignẽ alienũ.vt hr̃ Leui.x. k Locutuſq; eſt dñs.h̃ deſcribit retributio ꝓ labore et p̃ ꝙ ad ſacerdotes generalr.ſcđo q̃tũ ad leuitas.ibi. Filijs aũt leui Quãtũ ad ſũmũ ſacerdotẽ ſpalr.ibi. Locutuſq; ẽ dñs.q̃tũ ad pmũ dr

a Dixitq; dñs ad aarõ. mediãte tñ Moyſe.vt dic̃ Ra.ſa.

b Tu ꝛ filij tui ꝛ dom⁹ pr̃is tui tecũ portabitis iniq̃tatẽ ſcũarij.i.habebiť illa q̃ offeruntur in ſcũario pro pctĩs ppli.vt exponũt aliq̃. Sʒ iſta expoſitio non videt ↄueniens:qꝛ portare ꝛ ſuſtiere deſignãt on⁹ ipoſitũ. receptio aũt oblationũ nõ ẽ ſacerdotibus onero ſa.iõ alit exponit referẽdo ad fineʒ capli pcedẽtis. vbi q̃rit remediũ ↄtra piculuʒ mortis in pplo:ſi idebite aliq̃ accederent ad diuina:vt ſit ſenſus

c Tu ꝛ filij tui ſuſtinebitis pctã ꝛc̃ id eſt ſi aliq̃ ſe igerãt p vr̃am negligẽtiã non ſolũ puniet ꝓ ſua temeritate:ſʒ ꝛ vos ꝓ vr̃a negligẽtia. et ideo vobis icũbit on⁹ arcẽdi eos: et diligẽter pcauẽdi ne aliq̃s indebite accedat.

d Sʒ et frẽs tuos de tribu Leui ꝛc̃.ſume tecũ.pſtoq; ſint.ſ.ad officia ſibi ↄueniẽtia:vt potei cuſtodia vaſorũ et portarum ne aliq̃s indebite ſe ingerat.

e Tu aũt ꝛ filij tui miſtrabit in tabernaclo.leuitis em̃ nõ erat licitũ ingredi niſi in motõe caſtroꝝ: qm̃ uaſa ſcã erãt inuoluta vt ea portarent.

f Ne ꝛ illi moriant.ꝓpt ſuã temeritatẽ. g Et vos peat fil. ꝓpt vr̃aʒ negligẽtiã.et ſic pʒ ꝙ ipoſitũ erat ſacerdotib⁹ repmere leuitas ꝛ leuitis pplm. h Ego dedi vob frẽs vr̃os leuitas. nõ ad faciẽdũ opa vr̃a exteriora i domib⁹ vr̃is:ſʒ ad ꝑuiẽdũ i miniſterijs tabernacli:iõ ſubdit. Et tradidi donũ dño.ſequit.

filiorũ iſrl':et q̃eſcãt querele corã me ne moriant. Feciťq; moyſes ſic pcepat dñs. Dixerũtᵐ aũt filii iſrael ad moyſen. Ecceⁿ ↄſumpti ſum⁹:oẽs pibim⁹. Quicũq; accedit ad tabernaculũ dñi morit. Nũ uſq; ad internitionem cũcti delẽdi ſumus? Cap.xviij.

d Dixitq;ᵃ dñs ad aarõ. Tuᵇ et filii tui et dom⁹ pr̃is tui tecũ portabitis iniq̃tatẽ ſctũarii:ꝛᶜ tu ꝛ filii tui ſil' ſuſtinebitis pctã ſacerdotii veſtri. Sʒᵈ ꝛ frẽs tuos de tribu leui et ſceptro pr̃is tui ſume tecũ:pſtoq; ſint et miniſtrẽt tibi. Tuᵉ aũt ꝛ filii tui miſtrabitis in tabernaculo teſtionii. Excubabunt q; leuite ad pcepta tua ꝛ ad cũcta opera tabnaculi:ita dũtaxat vt ad uaſa ſcũarii ꝛ altare nõ accedant. neᶠ ꝛ illi moriant: ꝛᵍ vos peratis ſil'. Sint aũt tecũ:et excubẽt in cuſtodiis tabernaculi:ꝛ i oĩb⁹ cerimoniis ei⁹. Alienigena nõ miſcebitur vobis. Excubate in cuſtodia ſanctuarii:et in miſterio altaris:ne oriatur indignatio ſuper filios iſrael. Egoʰ dedi uobis frẽs ueſtros leuitas de medio filioꝝ iſrael: ꝛ tradidi donũ dño vt ſeruiãt in miſteriis tabernaculi ei⁹. Tuⁱ aũt et filii tui cuſtodite ſacerdotiũ ueſtrũ: ꝛ oĩa q̃ ad cultũ altaris ptinẽt ꝛ itra uelũ ſunt p ſacerdotes admiſtrabũtur. Siq̃s exter⁹ acceſſerit: occidet. Locutuſq;ᵏ eſt dñs ad aarõ. Esseˡ dedi tibi cuſtodiã primitiaꝝ meaꝝ. Oĩaᵐ q̃ ſctificãt a filiis iſrael tibiⁿ tradidi ꝛ filiis tuis ꝓ offõ ſacerdotali:legitĩa ſempiterna. Hec ergo accipies de his q̃ ſctificant ꝛ oblata ſũt dño. Oĩs oblatio ꝛ ſacrificium ꝛ q̃cq̃d ꝓ pctõ atq; dlicto reddit mihi:et cedet i ſctã ſctõꝝ:tuum erit ꝛ filioꝝ tuoꝝ. Inᵒ ſctũario comedes illud. Maresᵖ tm̃ edent ex eo:qꝛ ↄſecratũ eſt tibi. Primitiasᵠ aũt q̃s uouerit et obtulerit filii iſrael:tibi dedi et filiis tuis ac filiab⁹ tuis iure ppetuo. Qui mundus ẽ i domo tua veſcet eis. Omneʳ medullã olei et vini:ac frumenti:q̃cq̃d offerũt primitiaꝝ dño tibi dedi. Uniuerſa frugũ initia q̃ gignit hum⁹ ꝛ dño deportãt: cedẽt in uſus tuos. Qui mũd⁹ ẽ i domo tua veſcet eis. Oẽ qđ ex uoto reddiderunt filii iſrael tuũ erit. Quicq̃dˢ primũ erũpet e uulua cũcte carnis quã offerũt dño:ſiue ex hominib⁹:ſiue de pecorib⁹ fuerit tui iuris erit.ita dũtaxat utᵗ ꝓ hoĩs primogenito pciũ accipias:ꝛᵘ oẽ aĩal qđ imũdũ eſt redimi facias:cui⁹ redẽptio erit poſt unũ mẽſeʒ ſiclis argẽti q̃nq; põdere ſctũarii. Sicl⁹ uiginti obolos hʒ. Primogenitũˣ aũt bouis ꝛ ouis:et capre:nõ facies redimi.qꝛ ſctificata ſunt dño. Sãguinẽ tm̃ eorũ fũdes ſup altare:ꝛ adipes adolebis in ſuauiſſimũ odorẽ dño. Carnesʸ vo in uſuʒ tuũ cedẽt ſicut pectuſculũ cõſecratũ ꝛ arm⁹ dexter tua erũt. Oẽs primitias ſanctuarii q̃s offerũt filii iſrael dño tibi dedi et filiis ac filiab⁹ tuis iure ppetuo. Pactũᵃ ſalis eſt ſempiternũ corã dño tibi ac filiis tuis. Dixitq; dñs ad aarõ. Inᵇ terra eoꝝ nihil poſſidebitis:necᶜ habebitis partẽ inter eos. Egoᵈ ps et hereditas tua in medio filioꝝ iſrael. Filiisᵉ

l Ecce dedi ti. cu. pmi. meaꝝ.et dr cuſtodiaʒ:qꝛ nõ oportebat talia comedere p̃ria die et ſcđa tm̃. ſic de aliq̃b⁹ ſacrificijs q̃ꝝ reliq̃e nõ poterant reſeruari p victu ſacerdotũ in tp̃s magis longuʒ

m Oĩa q̃ ſanc. h̃ eſt do ꝓmittunt p votum.

n Tibi tradi. et fi.tu.ꝓ offi.ſacer.i.ꝓ labore officij. o In ſcũa.co illđ et ſic determiat locũ.

p Mares tm̃ edẽt.ꝛ ſic determiat ſexũ q̃tuʒ ad ſacrificia pdicta.

q Primitias aũt ꝛc̃. ſeq̃tur. Qui mũd⁹ eſt i domo tua veſcet eis.lʒ poſſent comedi a maſcul' et mulierib⁹: vtpote vxore ꝛ filiab⁹ ſacerdotũ:tm̃ nõ erat licitũ imundis.

r Oẽʒ medullã.qꝛ pmitie debebãt dari de meliori qđ ſignificat p medullã. s Quicq̃d pri.erũ. e vul.i.qđ p̃ naſcitur.

t Ut ꝓ hoĩs pge.p. ac. qđ ẽ q̃nq; ſicloꝝ argenti vt dictũ ẽ.s̃.iij.c.ꝛ intelligit de pgenit aliarũ tribuũ a tribu leui.cui⁹ pgeniti erãt do oblati ad miniſteriũ tabernaculi.

v Et oẽ aĩal qđ imũ.eſt redi. fa.h̃ nõ itelligit generalr de oĩ aĩali imũdo ſʒ de oĩ indigẽte redẽptione. int aĩalia em̃ imũda aliq̃ erãt quoꝝ pgenita nõ redimebant:ſʒ interficiebant:ſicut pgenitũ canis ꝛ aliq̃ que nõ redimebant pecunia: ſʒ pro eis ouis offerebat:ſicut primogenitũ aſini.

x Primogenitũ autem ouis et bo.et ca.nõ fa. redi.qꝛ ſãctificata ſunt domino.qꝛ debebant imolari ipſi deo.

y Carnes vero in vſum tuũ cedent ſicut pectuſculũ ↄſecratũ.i.ſic de alijs ſacrificijs: quoꝝ vna ps eſt offerẽnũ.ſ.pectuſculũ tm̃ et arm⁹ dexter de illis ptinet ad te ſicut carnes de iſtis. a Pactũ ſalis eſt ſempiternũ.in oĩ ſacrificio põebat ſal. et iõ ſtabilitas alicui⁹ pacti deſignat noĩe pacti ſalis. b In terra eoꝝ nihil poſſidebitis.ex q̃ em̃ accipiebãt victũ a pplo nõ debebãt hr̃e partẽ in hereditate. c Nec hẽbit ptẽ int eos.h̃ addit ad denotãdũ ꝙ nec etiã in pda hoſtiũ debebãt hr̃e ptẽ.vt dic̃ Ra.ſa.

d Ego pars ꝛ hereditas tua, quia oblata et ſanctificata dño erant aſſignata ꝓ victu ſuo. e Filijs aũt le.hic ↄſequenter agitur de mercede

Universidad de Salamanca. BGH

leuitarū.et pꝫ lr̃a vſq ibi. f Et poꝛ.pe.po.qꝛ ſi ex eoꝝ negligentia alij ſe igerāt indebite ad tabernaculū puniens. g Quas in vſus eorū et ne.ſc.p h̃ oñdiť ꝙ leuite nō poterāt tm̄ decias comedere:ſed etiā in alia ſibi neceſſaria cōmutare. h Locutuſq́ʒ eſt dñs.h̃ pn̄r agitur de mercede ſūmi ſacerdotis ſpāl'r:qꝛ leuite de decimis receptis a pp'lo debebāt dare ptē decimaꝫ ſūmo ſacerdoti.et de illis debebāt dare illa q̄ erāt melioꝛa:aliť peccarent ſi ſcienť ſibi melioꝛa ꝯtinerent.et ex his pꝫ lr̃a vſq ibi. i Ne polluatis obla.fi.iſ.i.decimas vobis oblatas ab ip̄is per pctm̄ p̄dictum.

k Et moꝛiamini.ſ. ſi h̃ feceritis. Ca.xix.

Locutuſq́ʒ ē dñs Hic pn̄r agiť de officio ſacerdotiſ in q̄tū eſt mediatoꝛ dei ad ppl'ꝫ.et h̃ ꝓprie reſpicit purificatōneꝫ q̄ a deo deriuať ad pplm̄ p ſacerdotis officiū. In lege autē erāt due purificatōnes Una ab imūdicia ſpūali q̄ ꝯtingit ex pctis.⁊ iſta q̄ erat grauioꝛ purificabať p oblatōes et ſacrificia.vt hr̃ Leui.iiij.et.v. Alia aūt erat ab imūdicia coꝛpali q̄ ꝯtingit ex tactu alicui⁹ rei imunde vel alia imūdicia coꝛpoꝛali p quā efficiebať hō inept⁹ ad igrediendū locū cult⁹ diuini.ita ꝙ tales imūdicie erāt q̄ſi quedā irregularitates ipedientes accedere ad locum diuini cult⁹:q̄ʒ diu manebāt et tales purificabantur p aſpſionē aq̄ luſtratōis in q̄ cōmiſcebanť cineres vacce cōbuſte.et d̄ iſta purificatōe agiť hic. Circa qd p̄ pōiť rit⁹ oblatōis.ſecūdo mod⁹ expiatōis.ibi. Habebūt h̃ filij iſrl'. Adhuc circa primū deſcribiť vacce imolatio.ſcd'o ex h̃ aliquoꝝ inq̄natio.ibi. Et tūc demū. Circa p̄mū diciť ſic.

autē leui dedi oēs decimas iſraelis in poſſeſſionē ꝓ miniſterio q̄ ſeruiūt mihi i tabernaculo federis: ut nō accedāt vltra filii iſrl' ad tabnaculū:ne cōmittāt pctm̄ moꝛtiferū ſolis filiis leui mihi in tabernaculo ſeruiētib⁹:et[f] poꝛtātib⁹ pctā ppli. legitimū ſempiternū erit in generatōibus vr̄is. Nihil aliud poſſidebūt decimaꝝ oblatōe ꝯtēti q̄s[g] in uſus coꝝ:et neceſſaria ſepaui. Locutuſq́ʒ[h] eſt dñs ad moyſen dicēs. Precipe leuitis atq́ʒ denuncia. Cū acceperitis a filiis iſrl' decimas q̄s dedi uobis:primitias coꝝ offerte dño.i.decimā ptē decie ut reputeť uobis in oblatōeꝫ primitiuoꝝ: tā de areis q̄ʒ de toꝛcularib⁹ ⁊ uniuerſis quoꝝ accipitis primitias offerte dño:et date ea aarō ſacerdoti. Oīa q̄ offertis ex decimis ⁊ i donaria dñi ſepabitis:optia et electa erūt cūcta. Diceſq́ʒ ad eos. Si p̄clara ⁊ melioꝛa q̄q́ʒ obtuleritis ex decimis:reputabitur vobis q̄ſi de area et toꝛculari dederitis primitias:et comedetis eas in oīb⁹ locis uris:tā uos q̄ʒ familie ur̄e:qꝛ pciū eſt ꝓ miniſterio q̄ ſeruitis in tabernaculo teſtimonii.⁊ nō peccabitis ſup hoc:egregia uobis ⁊ pinguia reſeruātes ne[i] polluatis oblatōnes filioꝝ iſrl' et[k] moꝛiamini. Ca.xix

l Locutuſq́ʒ[a] eſt dñs ad moyſen ⁊ aarō dicēs. Iſta[b] eſt religio uictime:quā conſtituit dñs. Precipe[c] filiis iſrl' ut educāt ad[d] te uaccā rufā[e] etatis[f] itegre: i[g] q̄ nulla ſit macula[h] nec poꝛtauerit iugū tradetiſq́ʒ[i] eā eleazaro ſacerdoti. Qui[k] eductā extra caſtra immolabit[l] in cōſpectu oīm:⁊[m] tingēs digitū in ſanguie ei⁹ aſpget ꝯtra foꝛes tabernaculi ſeptē[n] uicib⁹ cōburetq́ʒ[o] eā cūctis vidētib⁹ tā[p] pelle ⁊ carnib⁹ ei⁹ q̄ʒ ſanguie et fimo flāme traditis. Lignū[q] q̄ʒ cedrinū ⁊ hyſopū:coccūq́ʒ[r] bis tinctū ſacerdos mittet in flāmā q̄ vaccā uoꝛat. Et[s] tūc demū lotis ueſtib⁹ et coꝛpe ſuo ingrediet in caſtra cōmaculatuſq́ʒ erit uſq́ʒ ad ueſperū. Sꝫ et ille qui cōbuſſerit eā:lauabit ueſtimēta ſua ⁊ coꝛp⁹ et imūdus erit uſq́ʒ ad ueſperū. Colliget aūt uir mūd⁹ cineres uacce:et effundet eos extra caſtra in loco puriſſimo:ut ſint multitudini filioꝝ iſrl' in[t] cuſtodiā et in aquā aſperſiōis: qꝛ ꝓ pctō uacca cōbuſta eſt. Cūq́ʒ lauerit q uacce poꝛtauerat cineres ueſtimēta ſua: imūd⁹ erit uſq́ʒ ad ueſperū. Habebūt[a] q̄ʒ filii iſrl' et aduene q hitant īter eos ſcm̄ iure ꝑpetuo. Qui[b] te

oīm. In hebr̃.hr̃. In cōſpectu ſuo.qꝛ ſic̄ Ra.ſa. Eleazar debebat eū imolare p alterū corā ſe et multitudīe. m Et tingēs digitū ſu.in ſan.eius aſp.contra foꝛes taber.nō ꝙ de loco extra caſtra rediret ad tabernaculū:vt dicūt aliq̄:qꝛ nō debebant inde recedere: donec vacca eſſet incinerata:ſꝫ de loco illo ꝯtebat ſe verſus illam ptē vbi erāt foꝛes tabernaculi:aſpergēs verſus illam ptē ſicut Dan.vi.ca.dꝛ ꝙ aptis feneſtris oꝛabat cōtra hierl'm exiſtēs tñ in chaldea. n Septē vicib⁹. ad denotandū ꝙ pctm̄ ydolatrie q̄dāmō eq̄pōderat oībus alijs peccatis eo ꝙ iportat totalē receſſum a deo: vniuerſitas aūt ſeptenario numero deſignať. o Cōburetq́ʒ eā cūctis vidēibus. In hebr̃ hr̃. In ꝯſpectu ſuo:quia iſtā cōbuſtionē faciebat p aliū. p Tā pelle ⁊ carnib⁹ ⁊c̄.flāme traditis.ad denotandū ꝙ d̄ pctō ydolatrie nulla ꝯditō vel circūſtātia debebat in pplo remanere. q Lignū q̄ʒ cedrinū et hyſopuꝫ iſta ponebātur in igne ad repmēdū fetoꝛē exalantē ex cōbuſtiōe pellis ⁊ fimi vacce. r Coccūq́ʒ bis tinctū ſacerdos.q̄ diu ſeruat coloꝛē ad deſignādū ꝙ cineres debebant ſeruari p totū annū ad purificationē ppli.ꝓut ſubdiť poſtea. Vt ſint multitudini filioꝝ iſrl' in cuſtodiā ⁊c̄.

b Iſta eſt religio victime ⁊c̄.qꝛ imolabať ꝓ purificatōe totius ppli. vt poſſet accedere ad cultū dei:q̄ cult⁹ in ſacra ſcp̄tura vocať religio.et ideo hec victima ſpāliť noīať noīe religiōis. c Precipe filijs iſrl'. vt adducāt.qꝛ ꝓ purgatōe multitudis fiebat iſta imolatio:iō aīal imolanduꝫ debebat exhiberi a toto pp'lo. d Ad te vaccā. Erat eñ imolāda ꝓ pctō ydolatrie vituli:iō dꝛ vacca magis q̄ʒ vitul⁹.qꝛ ſic noīať ille pp'lus Oſee.v. Sicut vacca laſciuiēs declinauit iſrl':et eadē rōne adducebatur ad moyſen:et nō ad aarō.qꝛ timoꝛe ppli fec̄ ydolū vituli.vt hr̃ Exo.xxxij e Rufam. In hebr̃.hr̃ Rubeā:qꝛ ydolū p̄dictū fuit aureū ꝓpť ſimilitudinē coloꝛis. f Etatis integre. In hebr̃.nō habeť etatis.et iō integritas refert ad coloꝛē vacce q̄ debebat eſſe rubea integraliť abſq́ʒ varietate aliq̄ alteri⁹ coloꝛis. g In q̄ nulla ſit macula.i.defect⁹ mēbroꝝ:qꝛ talia defectuoſa nō erāt imolaticia. h Nec poꝛtauerit iugū.ad ſignificādū ꝙ filij iſrl' in ydolatria vituli abiecerāt a ſe iugū legis dei.

i Tradetiſq́ʒ eā eleazaro ⁊ nō aaron:qꝛ eleazar nō peccauit in ꝯflatōne vituli. k Qui eductā extra caſtra.nō ſolū de caſtris deitatis ⁊ leuitarū:ſꝫ etiā ppli:ad deſignandū ꝙ ydolatria debebat ſimpl'r a toto pp'lo elōgari:qꝛ piculoſi⁹ inficit q̄ʒ lepꝛa.ꝓpť quā tm̄ eijciebanť lepꝛoſi de tribus caſtris p̄dictis:vt dictū eſt.ſ.v.ca. l Immolabit in conſpectu

dit poſtea. Vt ſint multitudini filioꝝ iſrl' in cuſtodiā ⁊c̄.

s Et tūc demū lotis veſti.⁊c̄. Hic q̄riť p̄ cōburēs vaccā maculabať ex h̃.cū illa cōbuſtio fieret ad h̃ ꝙ ex cineribus vacce cōbuſte imūde purgarenť. Ad h̃ rñdeť ꝙ imūdicia dupl'r ꝯhiť. vno mō ex imūdicia rei tacte:et ſic tāgēs moꝛtuū efficiebať imūdus. Alio mō ex indignitate tāgentis:ſicut ſi laic⁹ tāgeret calicē ꝯſecratū peccaret.et h̃ mō redigēs vaccā in cineres:et etiā colligētes cineres illos efficiebanť imūdi:qꝛ cineres illi oꝛdinabanť ad purificatōꝫ toti⁹ ppli:et iō tāgēs illos q̄cūq́ʒ mō debebat ſe reputare ad h̃ indignū et maculā aliquā cōtrahere:et p ꝯñs indigere aliq̄ purgatōe iſta tm̄ purgatio nō fiebat p aſperſionē cū aq̄ luſtratōis:de q̄ dicetur.j.ſꝫ p ablutōꝫ coꝛpis et veſtiū:et ſic pꝫ lr̃a vſq́ʒ ibi.

t In cuſtodiā ⁊ in aquā aſpſionis. Ad h̃ eñ cuſtodiebanť cineres:vt cū aliq̄ eſſent mūdādi poneręť de cinerib⁹ illis in aq̄ mūda:⁊ tūc ex illa aqua aſpergerenť illa q̄ erāt mūdāda p modū q̄ hr̃.j.

a Habebūt q̄ʒ. Hic pn̄r deſcribiť expiatōis rit⁹ q̄ʒtū ad imūdiciā ꝯtrā ex moꝛtuo:et p̄ q̄ʒtū ad h̃ ꝙ iſta imūdicia eſt in hoībus. ſecūdo ꝓut etiā in alijs reb⁹ eſt.ibi. Iſta eſt lex. Circa p̄mū dꝛ.

b Qui te.ca.ho.et ꝓpť h̃ ſeptē dieb⁹ fuerit imūd⁹:ita ꝙ nō poterat ingredi atriū tabernaculi,cui⁹ rō eſt:tū ꝓpť reuerētiā illi⁹ loci:

qꝛ ex cadauere moꝛtui exeūt humoꝛes coꝛrupti:q̄b⁹ tāgētes cadauer fiebāt inepti ad accedēdū ad ſacratū: qꝛ ydolatre et ſoꝛtilegi circa moꝛtuos faciebāt ſupſticioſa.et iō cadaueris imūdi ex tactu ꝓhibebanť ab ingreſſu atrij:donec eſſent mūdati aq̄ luſtratōnis p modū q̄ ſubdiť cū dꝛ. Aſpgeť ex hac aq̄.et pꝫ. c Oīs q̄ tetigerit. Hic exp̄miť pena intrātis tabernaculū vel atriuꝫ nō purificat⁹ a tali imūdicia: cuius pena eſt moꝛs.vñ ſubdiť. Peribit ex iſrael.

d Iſta eſt lex. h̃ agiť de purificatōe p̄dicte imūdicie ꝓut ſe extendit nō ſolū ad hoīes ſꝫ etiā ad res alias:cū dicitur.

e Oēs q̄ ingrediunť tētoꝛiū illi⁹.ſ. hoīs moꝛtui ⁊c̄.

f Vas qd nō habuerit opculuꝫ ⁊c̄ Ex h̃ hr̃ ꝙ ſi in tētoꝛio moꝛtui eſſet vas qd hr̃et opculū non ꝯhebat imūdiciā qꝛ imūdicia talis nō contrahebať in ſupficie exterioꝛi:ſꝫ iteri⁹ vbi reponebātur illa q̄b⁹ hoīes vtebanť.

g Siue illi⁹ os vel ſepulchꝛū. qꝛ ydolatre ⁊ ſoꝛtilegi in ſupſtitōibus ſuis vtebanť oſſibus moꝛtuoꝝ: et circa ſepulcra talia exercebāt:⁊ etiam qꝛ talia habēt in ſe imūdiciā coꝛpoꝛalē.

tigerit cadauer hoīs:⁊ ꝓpter hoc ſeptē dieb⁹ fuerit imūd⁹ aſpergeť ex hac aq̄ die tertio et ſeptio: et ſic mundabiť. Si die tertio aſperſus nō fuerit:ſeptio nō poterit emūdari. Oīs[c] q tetigerit hūane aīe moꝛticinū et aſpſus hac cōmixtōe non fuerit:polluet tabernaculū dñi et pibit ex iſrael. Quia aq̄ expiatōis nō eſt aſperſus:imūd⁹ erit:et manebit ſpurtitia ei⁹ ſup eū. Iſta[d] eſt lex hoīs q moriť in tabernaculo. Oēs[e] q ingrediunť tētoꝛiū illi⁹ et uniuerſa uaſa q̄ ibi ſunt: polluta erūt ſeptē dieb⁹. Vas[f] qd nō habuerit opculū nec ligaturā deſup immūdū erit. Si qs in agro tetigerit cadauer occiſi hoīs aut p ſe moꝛtui ſiue[g] os illi⁹ vel ſepulchꝛū immūdus erit ſeptē dieb⁹. Tollētq́ʒ[h] de cinerib⁹ cōbuſtiōis atq́ʒ pcti ⁊ mittēt aq̄s uiuas ſup eos in uas i quibus cū hō mūd⁹ tinxerit hyſopum: aſperget ex eo oē tētoꝛiū et cūctaꝫ ſuppellectilē:et hoīes huiuſcemodi ꝯtagione pollutos. Atq́ʒ[k] hoc mō mūd⁹ luſtrabit imūdū tertio[l] et ſeptio die expiatuſq́ʒ die ſeptio lauabit et ſe et ueſtimēta ſua ⁊ immūdus erit uſq́ʒ ad ueſperū. Si[m] qs hoc ritu nō fuerit expiat⁹ pibit aīa illi⁹ de medio eccl'ie:qꝛ ſcūariū dñi polluit: ⁊ ñ ē aq̄ luſtratōis aſpſus. Erit hoc p̄ceptū legitimum ſempiternū. Ipe[n] quoq́ʒ q aſpgit aq̄s:lauabit ueſtimēta ſua. Oīs q tetigerit aquas expiatōis: imūdus erit uſq́ʒ ad ueſperū. Quicqd[o] tetigerit imūd⁹ imūdū faciet:et[p] aīa q̄ hoꝝ q̄ppiā tetigerit imūda erit uſq́ʒ ad ueſperū. Capi.xx.

u Veneruntq́ʒ[a] filii iſrl' ⁊ omis multitudo in[b] deſertuꝫ ſin. mēſe[c] p'io:et[d] māſit popul⁹ in cades. Moꝛtuaq́ʒ[e] eſt ibi maria et ſepulta in eodē loco. Cūq́ʒ[f] indigeret aqua popul⁹ ꝯuenerūt aduerſum moyſen ⁊ aarō:et[g] uerſi in ſeditōꝫ dixerūt[h]:utinā piſſemus inter frēs nr̄os corā dño. cur eduxiſtis ecc'iā dñi i ſolitudinē ut ⁊ nos ⁊ noſtra iumenta moꝛiamur? Quare[i] nos feciſtis aſcēdere de egypto:⁊ adduxiſtis i locū iſtū peſſimū qui[k]

toꝛes hebreoꝝ ꝙ h̃ p̄ceptū vocať ſic,qꝛ nō hꝫ rōnē lr̃alē ſic clarā:ſꝫ potius ſecretā. Multa eñ ſunt in h̃ p̄cepto deuiātia ab alijs ſacrificialibus. vt pꝫ intuenti. Vñ in h̃ loco Ra.mo.gerūdeñ.excuſans ſe a reddēdo rōnē de h̃ p̄cepto talia ỽba ſcripſit. Nos aūt q̄ ꝓ pctis nr̄is ſum⁹ ꝯtamiati in hac captiuitate ignoꝛam⁹ mūdiciā ſctitatis:donec veniat ſup nos ſpiritus de alto:et effundat de⁹ aq̄s mūdas ſup nos et mūdemur amen:ſic fiat in dieb⁹ nr̄is. Hec ille Utinā iſte Rabi ſaperet et ſeipſum intelligeret.

In eodē ca.xix. vbi dꝛ in poſtilla. Ad deſignandū ꝙ cineres debebāt ſeruari p totū annū.

Additio.ij.

Cineres vacce non ſolū ſuabanť p totū ānū:ſꝫ p plēs annos Tradūt eñ hebrei ꝙ ſex vacce fuerūt tm̄ imolate p totaꝫ durationē vtriuſq́ʒ tēpli. Quarū p̄ma fuit facta in deſerto tempoꝛe moyſi. de q̄ h̃ habeť: cui⁹ cineres durauerūt p tēplū p̄mū. ſcd'a fuit fcā tpe eſdre ſacerdotis i pncipio tēpli ſecūdi:al's autē duas Symeō iuſtus imolauit in diuerſis tpibus q̄ fuit ſūm⁹ ſacerdoſ et durauit p.lxx.ānos in officio. alie aūt due per Iohānem ſummū ſacerdotē pr̄em matathie a q̄ deſcēderūt machabei ⁊c̄

Capitulū.xx.

Veneruntq́ʒ. Hic pn̄r pōiť impedimentū ꝓueniens ex aq̄s ꝯdictōnis:vbi p̄ ponit retardatiuū itineris ex aq̄ deficiēte. ſecundo additur impedimentum ex hoſte inſurgente. ibi.

h Tollētq́ʒ de cinerib⁹ cōbuſtiōis atq́ʒ pcti:ſic autē noīať:qꝛ ſicut p̄dictū eſt illa vacca imolabať in expiatōe pcti ydolatrie vituli i In q̄b⁹ cū hō tinxerit hyſopū.q̄ eſt herba odorifera:ad denotādū ꝙ p talē aſperſionē amouebať fetoꝛ vel imūdicia ꝯtra. k Atq́ʒ h̃ mō mūd⁹ luſtrabit.i.aſperget imūduꝫ ex tactu moꝛtui ⁊ modis p̄dictis. l Tertio ⁊ ſeptimo die. ad tollēdā eñ talē imundiciā requirebatur talis ritus.aliter incurrebatur pena moꝛtis:vel ſcd'm alios pena excōicatōis. vñ ſubditur

m Si quis hoc ritu nō fuerit expiatus:anteq̄ʒ ingrediať atrium dñi. Peribit aīa illi⁹ ⁊c̄. n Ipe q̄ʒ qui aſpergit aquas ⁊c̄.lꝫ eſſet mūdus:vt p̄dictū eſt.tm̄ ex tactu rei ſacre debebat ſe reputare indigere aliq̄ purgatōe:eo ꝙ debebat ſe reputare indignū tali tactu.vt ſupꝛa dictū eſt de colligēte cineres. iſta tm̄ purgatio nō fiebat p aſperſionē aque luſtratōis.quia ſi aſpergeret ſeip̄m ꝯtraheret maculā.ſicut aſpergēs aliū:et ſi aſpergereť ab alio eadē rōne: et ille aſpergēs ip̄m indigeret aſpergi p aliū:et ſic in infinitū.ꝓpť qd iſta purgatio fiebat p lotionē veſtiū ſuarū. o Quicqd tetigerit imūd⁹:imūdū faciet:et ideo etiā talia indigēt purgatōe.

p Et aīa q̄ illoꝝ q̄ppiā tetigerit.i.de illis que ſunt ſic polluta.

q Immūda erit vſq́ʒ ad veſperū.id ē abſtinebit ab igreſſu atrij nō tm̄ ad expiatōꝫ eius requirebatur aſperſio aque:vel ablutio veſtiū ſicut in p̄dictis.ſed purgabatur per trāſitū tēpoꝛis.

In ca.xix.vbi dꝛ in poſtilla. Circa primū dꝛ ſic. Iſta eſt religio victime.

Additio p̄ma.

In hebreo in h̃ loco nō dř. Iſta eſt religio victime.ſꝫ dꝛ ſic. iſtud eſt cerimoniū legis:p̄cipe filijs iſrl' ⁊c̄.et dicūt expoſi

Miſit interea. Circa p̄mū p̄mittiť marie obit⁹.ſecūdo aq̄ defect⁹.ibi. Cūq́ʒ indigeret aq̄. Circa obitū marie p̄mittiť loc⁹:cū dꝛ. b In deſer. ſin.iſte loc⁹ eſt ali⁹ ab illo q̄ vocať ſin. Exo.xvi.vñ et ille ſcribiť per lr̃am Samech.iſte aūt p ſade. Deſcribiť etiā tp̄s cū dꝛ. c Mēſe p̄.ſ.quadrageſimi anni ab exitu filioꝝ iſrl' de egypto:poſtq̄ʒ fuerāt vagi p deſertū ſcd'm ſniaꝫ dñi.vt dictū eſt.ſ̄.xiiij.c. d Et māſit pp'ls in cades. Dicūt aliq̄ ꝙ iſte eſt loc⁹ de q̄ miſſi fuerūt exploꝛatoꝛes.vt hr̃.ſ̄.xiij.ca. ita ꝙ pp'ls fuit bis in iſto loco.ſemel āno ſecūdo egreſſionis de egypto qꝛ q̄ñ receſſerūt de mōte ſynai venerūt illuc.et tūc inde miſſi ſunt exploꝛatoꝛes:q̄ redeūtes fecerūt deſpare ppl'ꝫ de ꝯſecutōe terre ꝓmiſſiōis vt dictū eſt.xiij.c.et tūc dñs fec̄ eos reuerti p deſertuꝫ.et p⁹ ea.xl.āno ab exitu de egypto redierūt ad eūdē locū. Alij aūt dicūt ꝙ iſte ē ali⁹ loc⁹ ab illo. vñ ⁊ ad driaꝫ eoꝝ loc⁹ vñ exploꝛatoꝛes miſſi ſūt vocať cades barne.vt hr̃ Deuť.i.et ioſue.xiiij. Iſte aūt vocať cades abſolute ſine additōe.

e Moꝛtuaq́ʒ ē ibi ma.dic̄ Ra.ſa.ꝙ moꝛs marie ꝯueniēť deſcribiť p⁹ capitulū de purgatōe p aq̄s luſtratōis:qꝛ ſic̄ fit expiatō p dictā aſpſionē ita ſuo mō p iuſtoꝝ moꝛtē.ſm ꝙ dꝛ pſ̄.cxiiij. Precioſa i ꝯſpectu dñi moꝛs ſcōꝝ ei⁹. f Cūq́ʒ idigeret.h̃ deſcribiť aq̄ defect⁹.vbi ꝓpť h̃ deſcribiť p̄ ppl'i murmuratio.ſcd'o defect⁹ reuelatio.ibi. Ingreſſuſq́ʒ. Circa p̄mū diciť. f Cūq́ʒ idigeret aq̄ pp'ls. Dic̄ Ra.ſa.ꝙ h̃ ſubdiť p⁹ moꝛtē marie:ad iſinuādū ꝙ dū viuebat p ei⁹ merita pp'ls i deſerto exñs p magnū tp̄s añ nō hūit defectū aq̄. g Et reuer.i ſedi.i.rebellionē ⁊ ꝯtētōeꝫ ꝯ moyſen ⁊ aarō. h Dixerūt:vti.pe.inť fra.no.h̃ eſt cū ill' q̄ pieřť tpe choꝛe:qꝛ moꝛs illoꝝ fuit breuis:iſta aūt ꝓlixa.⁊ p ꝯñs grauioꝛ. i Quare nos feci.aſcē.de egy.vbi viuebam⁹ i abūdātia. Et adduxiſtis in locum iſtū peſſimū:cui⁹ cām ſubdūt dicētes. k Qui ſeri nō pōt.et ſic paneť

Universidad de Salamanca. BGH

Quí nec ficú gignit ⁊c. Iſta tñ q̄rela erat irratiõna bilis: q2 mãna ſufficiebat ꝓ oĩ cibo hoĩb⁹ hõis, vt dictũ eſt. s. xi. ca.

m Inſup ⁊ aquã nõ hz. Iſta pl⁹ hẽbat de rõne: q2 ſine aq̄ non põt hõ ꝯuenicter viuere. n Ingreſſiq3. Hic põit defect⁹ releuatio q̄ñtũ ad de

fectũ aq̄ q̄ nõ poterat to lerari cõpetẽter: vbi p̄mit tit moyſi ⁊ aarõ oratio q̄ ds eſſe ſolitaria, et h̄ no/ tat: cũ dr. o Dimiſ/ ſa mltitudie ⁊c. hũilis ⁊ ſupplicatoria, iõ ſubdit. p Corruerũt ꝓni ĩ terrã ...

ſeri nõ põt q[l] nec ficũ gignit nec ui neas: nec malogranata inſup[m] et aquã nõ hñt ad bibẽdũ. Ingreſſi q3[n] moyſes ⁊ aarõ dimiſſa[o] multi tudie in tabernaculũ federis corru erũt[p] ꝓni in terrã: clamaueruntq3[q] ad dñm atq3 dixerũt. Dñe de⁹ au di clamorẽ huius populi: ⁊[r] aperi eis theſaurũ tuũ fontẽ aq̄ uiue: ut ſatiati ceſſet murmuratio eoꝝ. et[s] apparuit gloria dñi ſup eos. Lo cutuſq3 eſt dñs ad moyſen dicẽs. Tolle[t] v̄gã et ꝯgrega populuz tu ⁊ aarõ frater tu⁹ et loq̄mini ad pe trã corã eis: ⁊ illa dabit aquas. Cũ q3 eduxeris aquaz de petra: bibet oĩs multitudo ⁊ iumẽta eius. Tu lit[u] igit moyſes uirgã q̄ erat in cõ ſpectu dñi ſicut p̄cepat ei: ꝯgrega ta multitudie añ petrã dixitq3 eis. Audite[x] rebelles ⁊ icreduli. Nũ[y] de petra hac uobiſ aquã poterim⁹ eiicere. Cũq3 eleuaſſz moyſes ma nũ p̄cutiẽs[a] uirga bis ſilicẽ: egreſ ſe ſunt aq̄ largiſſime: ita vt pplus biberet ⁊ iumẽta. Dixitq3 dñs ad moyſen ⁊ aarõ: q2[b] nõ credidiſtis mihi ut ſctificaretis me corã filiis iſrl' nõ[a] introducetis hos pplõs in terrã quã dabo eis. Hec ẽ aq̄ ꝯtra dictõis ubi iurgati ſũt filii iſrl' ꝯtra dñm: et[b] ſctificat⁹ ẽ in eis. Miſit[c] interea nuncios moyſes de cades

ad regẽ edom q̄ diceret. Hec[d] mã dat frater tu⁹ iſrl'. Noſti[e] oẽz labo rẽ q̄ app̄hendit nos: quõ deſcẽde rint p̄res nr̄i in egyptũ: ⁊ hitaueri m⁹ ibi multo tp̄e: afflixeritq3 nos egyptij ⁊ p̄res nr̄os ⁊ quõ clama uerim⁹ ad dñm et exaudierit nos: miſeritq3 angelũ q eduxerit nos de egypto. Ecce[f] in urbe cades q̄ eſt in extremis finib⁹ tuis poſiti ob ſecram⁹ ut nobis trãſire liceat per terrã tuã. Nõ[g] ibim⁹ ꝑ agros nec ꝑ uineas: nõ bibem⁹ aq̄s de pute is tuis. ſz gradiemur uia publica: nec ad dextrã nec ad ſiniſtrã decli nãtes donec trãſeam⁹ termios tu os. Cui rñdit edom: nõ[h] trãſibitiſ ꝑ me. Alioq̄n armat⁹ occurrã tibi Dixerũtq3 filii iſrael. Per terraz gradiemur uiã: et ſi biberim⁹ aq̄s tuas nos ⁊ pecora nr̄a: dabim⁹ qd̄ iuſtũ eſt. Nulla erit i p̄cio difficul tas: tm̄ uelociter trãſeam⁹. At ille rñdit. Non trãſibitis. Statimq3 egreſſus eſt obui⁹ cũ infinita multi tudie ⁊ mãu forti: nec uoluit acq̄e ſcere dep̄cãti ut cõcederet trãſituz ꝑ fines ſuoſ. q̄zc brẽ diuertit[i] ab eo iſrael. Cũq3[k] caſtra mouiſſent de cades venerũt in montẽ hor. q̄ eſt in finib⁹ terre edõ: ubi locut⁹ ẽ dñs ad moyſen dicens. Pergat[l] inq̄t aarõ ad populos ſuos. Nõ[m] eniz

lapis iſte q̄ nõ audit nec videt ⁊ tñ obedit v̄bo dei: emittẽdo aq̄s abſq3 vlla p̄cuſſiõe: mlto fortꝰ vos q̄ eſtis rõnales v̄bis dñi de betis obedire abſq3 vlla flagellatõe: in h̄ ſctitatẽ meã ꝓfeſſi fuiſ ſetis v̄bo ⁊ fcõ; qd̄ q2 nõ feciſtis; ꝑut vobis ĩpoſuerã: iõ nõ intro ducet hos popu los ⁊c.

c Miſit interea. h̄ addit ĩpedimẽtũ ex hoſte iſurgente ...

m Nõ eñ intrabit terrã ⁊c. vid3 q̄ h̄ nõ fuerit cã q̄re mortuus eſt aaron añ ingreſſuz terre ꝓmiſſiõis: q2 añ factũ aq̄ ꝯdictõis dixe rat dñs q̄ caleb ⁊ ioſue tm̄ intrarẽt terrã. vt dictũ eſt Exo. xiiij. c. Ad h̄ eñ dr cõiter q̄ illa ſñia fuit tm̄ ſup murmuratores. de q̄bus nõ fuerũt moyſes ⁊ aarõ. Põt etiã aliſ rñderi ex textu: q2 ibidẽ dr

in ſolitudine hac iacebũt cadauera vr̃a oẽs q̄ nũerati eſtis a. xx. annis et ſupra. i. q̄ nũeratõ nẽ nõ ꝯiũcẽ leui/ te: ut ibidẽ dictuz fuit: d q̄b⁹ fuerũt moyſes et aaron.

n Tolle aarõ nõ violẽter: ſz ꝑſuaſi ue: vt ꝓ̄mpte obe diat diuine volun tati de ſuo trãſitu et filij ſucceſſione Iſta eñ duo de/

intrabit terrã quã dedi filiis iſrael eo q̄ incredulus fuerit ori meo ad aq̄s cõtradictõis. Tolle[n] aaron ⁊ filiũ ei⁹ cũ eo: et duces eos in mon tẽ hor. Cũq3[o] nudaueris patrẽ ue ſte ſua: indues[p] ea eleazarũ filium eius: ⁊ aaron colligetur et morieť ibi. Fecit[a] moyſes ut p̄cepat dñs et[b] aſcẽderũt in montẽ hor corã oi multitudie. Cũq3 aaron ſpoliaſſet ueſtib⁹ ſuis iduit eis eleazarũ filiũ ei⁹. Illo mortuo in mõtis ſupcilio deſcẽdit cũ eleazaro. Oĩs[c] aũt mul titudo uidẽs[o] occubuiſſe aaron fle uit ſup eo triginta diebus ꝑ cũctas familias ſuas. Ca. xxi.

q Quod[q] cũ audiſſz chananeꝰ rex arad q̄ hitabat ad meridiẽ uẽiſ

bebãt eũ ꝯſolari de morte. ſ. q̄ deus volebat: et q2 fili⁹ ei⁹ ei in ho nore ſuccedebat o Cũq3 nudaueris p̄rez veſte ſua. i. tũica põ tificali p Indues ea eleazarũ filiũ ei⁹. vt anteq̄ moriaf vi/ ...

ſed bis p̄cuſſit eã. dicit q̄ nõ peccauit moyſes. Nã in hoc qd̄ dictuz fuit ſibi. Tolle virgã et ꝯgrega pplm. intelligit q̄ tolleret virgã ad p̄cutien/ dũ: q2 in alijs locis qñ accipiebat virga a moyſe in faciẽdis ꝓdigijs ſeu ſignis h̄ erat ꝑ extenſionẽ virge cũ manu vel p̄cuſſionẽ et hmõi. Circa qd̄ attẽdendũ q̄ h̄ ſñia Ra. moy. vid3 veritatẽ obtinere in hoc q̄ ...

credidiſtis mihi. manifeſte oñdunt q̄ p̄cm̄ illud ad incredulitatẽ ptinet: nõ aũt ad irã. vñ vid3 tenẽdũ cũ expoſitorib⁹ nr̄is ...

Universidad de Salamanca. BGH

nauerat a via recta vt circuiret terrā edom. Nō eſt aūt veriſil'e ꝙ explora
tores tāta q̄rerēt diuerticula: maxie qꝛ cōpleuerūt iter ſuū in breui tpe. vt
dictū fuit. ſ. xiij. ca. Et iō dicūt aliq̄ ꝙ exploratores h̄ dicunt illi q̄ p̄cede
bāt exercitū iſrl' ad ꝓuidendū locū caſtroꝝ. vt dictū fuit. ſ. x. ca.
c Duxit ex eo p̄dā. ſ. ex iſrl'. q̄ aūt fuerit iſta p̄da nō exp̄mit in lr̄a. Sꝫ dic
Ra. ſa. ꝙ fuit tātum vna
ancilla ab eis capta: ſꝫ h̄
non bn̄ ꝯſonat textui. vi
dels ꝙ ꝓ tā modica re di
ceret victor exiſtēs. Jdeo
qꝛ ſubdit. d At iſrl'
voto dn̄o ſe obligās: nō
eſt aūt veriſil'e ꝙ ꝓ per
ditōe tā modice rei fieret
talis ſolēnitas voti.
e Delebo vrbes ei' in
memoriā diuini auxilij.
f Et vo. no. illi' loci hor
ma. i. anathema. iſtd̄ eſt
additū a trāſlatore ꝓ ex
poſitōe huius noīs hor
ma. horma eñ h̄ accipit
ꝓ deſtructōe. vñ ſ. dictū
eſt. Delebo ⁊c̄. Sciēdū
tñ ꝙ deſtructio alicuius
ciuitatis ꝓp̄e dr̄ horma
qñ occiſis h̄itatoribus
ſpolia ciuitatis ſepant
a cōibus vſib': vt appli
cent diuio cultui: et ꝓpt
hoc ſpolia ciuitatis hie
richo vocātur horma ſi
ue anathema. vt h̄r Jo
ſue. vij. ca. qꝛ occiſi fuert
h̄itatores: et quicq̄d fuit
auri argēti ⁊ eris et ferri
fuit dn̄o ꝯſecratū: vñ dr̄
anathema ab ana qd̄ eſt
ſurſū vl' ſeorſū. et thēſis
poſitio: eo ꝙ talia ſeorſū
ponunt a cōi vſu.
g Profecti ſunt autē. h̄
ſubdit ip̄edimētū ex mur
muratōe ppl'i: cū dr̄.
h Et tedere cepit ppl'z
itineris ac laboris: ꝓpt

hebreis vnū qd̄ factū eſſe credit vicio ſcriptoꝝ v In ſolitu
dine q̄ reſpicit moab. i. in illa pte ſolitudis circa montē p̄dictū exi
ſtēs. q̄ reſpicit terrā filioꝝ moab. Dicit aūt Ra. ſa. h̄ ꝙ petiuerūt
filij iſrl' trāſitū ꝑ terrā moab: ſꝫ nō fuit eis ꝯceſſus: et iō iuerūt i cir
cuitu. et nō intrauerūt in terrā moab. et hoc etiā h̄r Judi. xi. ca. vbi
dicit. Et circuiuit
iſrl' ex latere terrā
edoꝫ et t̄rā moab
Quod autem dr̄
Deut. ij. ca. Con
cedas nobis trāſi
tū ſicut fecerūt filij
eſau q̄ h̄itāt i ſeyr
et moabite q̄ mo
rāt in ar. qd̄ vid̄r
ꝯdicere dicto ei'.
Rn̄det ꝙ li ſic fe
cerūt: refert ad ci
bū cōceſſum ꝓ p̄
cio a moabit̄: nō
ad trāſitū ꝑ eoꝝ
terrā ſicut dictum
fuit de filijs eſau
ca. p̄cedēti.

ſe[b] ſꝫ iſrl' ꝑ exploratorē viā pugna
uit ꝯtra illū: et victor exiſtēs duxit[c]
ex eo p̄dam. At[d] iſrl' voto ſe dn̄o
obligās ait. Si tradideris pplm
iſtū in manu mea: delebo[e] vrbes ei'
Exaudiuitqꝫ dn̄s p̄ces iſrl': et tra
didit chananeū: quē ille interfecit
ſubuerſis vrbib' ei': et[f] vocauit no
mē loci illi' horma. i. anathema.
Profecti[g] ſunt aūt d̄ mōte hor ꝑ
viā q̄ ducit ad mare rubrū vt circui
rent terrā edom. Et[h] tedere cepit
populū itineris ac laboris: locutuſ
qꝫ[i] ꝯtra dn̄m ⁊ moyſen ait. Cur[k]
eduxiſti nos de egypto: vt morere
mur in ſolitudie. deeſt[l] pānis: nō ſūt
aque: aīa nr̄a iā nauſeat[m] ſup cibo
iſto leuiſſimo. Quāobrē[n] miſit[o]
dn̄s i populū ignitos ſerpētes: ad
quoꝝ plagas et mortes plurimoꝝ
venerūt ad moyſen atqꝫ dixerunt
Peccauim' qꝛ locuti ſum' cōtra
dn̄m et te. Ora vt tollat a nob̄ ſer
pētes. Orauit moyſes ꝓ popu
lo. Et locut' eſt dn̄s ad eū. Fac[p]
ſerpētē eneū: et[q] pōe eū ꝓ ſigno.
Qui[r] ꝑcuſſ' aſpexerit eū: viuet. Fe
cit ergo moyſes ſerpētē eneū: ⁊ po
ſuit eū ꝓ ſigno. Quem cū ꝑcuſſi
aſpicerēt: ſanabant. Profectiqꝫ[s]
filij iſrael caſtrametati ſūt in oboth
Vn̄ egreſſi fixere[t] tētoria in ieaba
rim i[u] ſolitudie q̄ reſpicit moab cō
tra orientalē plagā: et inde mouē
tes venerunt ad torrētem ſareth.
quā relinquētes caſtrametati ſunt
ꝯtra arnō q̄ eſt in deſerto: et ꝓmi
net in finib' amorrei. Siq̄dē arnō
termin' eſt moab: diuidēs moabi
tas ⁊ amorreos. vñ[x] dr̄ in libro bel
loꝝ dn̄i Sicut[a] fecit in mari rubro
ſic[b] faciet in torrētib' arnon. Sco
puli[c] torrētiū inclinati ſunt vt reqe
ſcerēt in arnō: ⁊ recūberēt in finib'
moabitarū. Ex[d] eo loco apparuit
pute' ſup q' locut' ē dn̄s ad moy
ſen. Cōgrega populū et dabo ei
aquā. Tūc[e] cecinit iſrael carmen
iſtud. Aſcēdat[f] pute': cōcinebant
pute' quē[g] foderūt principes et pa
rauerūt duces multitudis in[h] dato
re legis ⁊ in baculis ſuis. Profecti
qꝫ ſunt de ſolitudie mathana. De
mathana in nahaliel. De nahali

x Vñ dr̄. Hic cō
ſequēter pōit diui
ni bn̄ficij oblatio
et p̄ in trāſitu pi
culoſo. vñ dr̄ in li
bro belloꝝ dn̄i. i.
bn̄ficiū iſtud ibi
dē ſcribit. Dicūt
aūt aliq̄ ꝙ iſte li
ber nō eſt trāſlat'
ſicut nec pl'es alij
Vñ. ij. reg. dr̄. In
libro iuſtoꝝ q̄ nō
h̄r apd̄ nos. Alij
aūt dicūt ꝙ intel
ligit de libro Nu
meroꝝ. vbi h̄ ſcri
bit. qꝛ libri hebre
orū in q̄bus cōti
nent bella iudeoꝝ
cōiter appellātur
libri belloꝝ dn̄i:

deuiatonē magnā a recta via rōne p̄dicta. i Locutuſqꝫ eſt ꝯ dn̄m ⁊
moyſen lr̄a ſequēs ſolū ſeq̄tur de moyſe: tñ h̄ ponit deus cū eo. qꝛ ſcd̄m
dictū ſaluatoris. Qui vos ſpernit: me ſpernit. k Cur eduxiſtis nos
de egypto vt mo. in hac ſoli. timebāt eñ ne ſicut p̄res eoꝝ declinauerant
a recta via poſt deſperationē quā cōceꝑant ex v̄bis exploratoꝝ accidit
mors et peſtilētia in ppl'o. vt. ſ. dictū eſt. xiiij. ca. ita accideret in hac deuia
tōe. l Deeſt panis. qꝛ māna nō ſapiebat eis. vñ ſubdit.
m Nauſeat aīa nr̄a ſup cibo iſto leniſſimo. q. d. nō p̄bet nobis fulcimē
tū virtutis. q̄re aūt māna diuerſimode ſapiebat bonis et malis: dictū fu
it. ſ. xi. c. n Quāobrē. i. qꝛ murmurabāt de bn̄ficio diuino. de q̄ debe
rent gr̄as agere o Miſit dn̄s in ppl'os ignitos ſerpētes. dicūt aliq̄
ꝙ dicunt igniti eo ꝙ volātes ꝑ aerem emittebāt ſcintillas ardētes. Alij
aūt eo ꝙ ꝑ morſus eoꝝ calefiebat caro. acſi igniret. ſeq̄tur. p Fac
ſerpētē eneū. In hebr̄. eneū nō h̄r in h̄ loco ſꝫ poſtea h̄r. Fecit ḡ moyſes
ſerpētē eneū. q Et pōe eū ꝓ ſig̃. In hebr̄. h̄r. In ꝑtica et in idē redi
bit. ſic eñ poſit' fuit: vt poſſet a lōge et a pl'ib' videri. vñ Jo. iij. ca. Quē
admodū exaltauit moyſes ſerpētem in deſerto ⁊c̄. r Qui ꝑcuſſus
aſpexerit eū viuet. i. ſanabit. Dicit Ra. ſa. ꝙ in ſerpēte nō erat virt' ſanā
di: ſꝫ aſpiciētes ſerpentē recogſcebāt afflictōꝫ illā ſibi a deo iuſte illataꝫ
petētes ab eo miſericordiā et ip̄e ſanabat eos. Rō aūt myſtica eſt. qꝛ ſer
pens ille figurabat xp̄m paſſurū in cruce. vt h̄r Jo. iij. c. ꝑ cui' intuitū ⁊ fi
de et deuotōe ſanamur a morſib' ſathane. s Profectiqꝫ. remoto
impedimēto. h̄ ꝯñr ponit itineris ꝯtinuatio t Fixere tētoria i ieaba
rim. In hebr̄ h̄r in ijeabarim. i. in ſolitudinib' abarim. Abarim eñ ē no
mē mōtis in q̄ moyſes moritur' aſcēdit. vt h̄r Deut. xxxij. ca. Circa queꝫ
ſunt ſolitudines. et iō trāſlatio nr̄a vid̄r deficere faciēdo de duob' noib'

qꝛ virtute ei' vincebāt. Hebrei aūt dicūt ꝙ h̄ eſt text'. In narra
tōe belloꝝ dn̄i. qꝛ dictio hebraica hic poſita eſt eq̄uoca ad librū
et ad narratōꝫ. et eſt ſenſus ſm̄ hebreos: qñ narrabūt bella q̄ fe
cerūt filij iſrl' dei adiutorio ꝓtecti narrabit etiā iſtud qd̄ ſubdit.
a Sicut fecit in mari rubro pugnans pro hebreis egyptios de
mergēdo et hebreos ſaluādo. vt h̄r Exo. xiiij. b Sic faciet
in torrētib' arnō. i. pugnabit ibi ꝓ eis. vñ ſubdit. c Scopuli
torrētiū inclinati ſunt. Dicunt eñ hebrei ꝙ in loco vbi debebant
trāſire filij iſrl' erāt ſcopuli magni ꝓtēſi ſup aquā: in q̄b' erāt ca
uernoſitates et in eis aduerſarij hebreoꝝ poſuerāt homies arma
tos latent vt inde cū lapidib' et ſagittis interficerēt filios iſrl' ſub
tus trāſeūtes: ſꝫ dn̄s fecit illos ſcopulos inclinari ſup aliā p̄tē aq̄.
et ſic illi q̄ latebāt ibi fuerūt mortui ex illa inclinatōe: et filij iſrael
habuerūt liberū trāſitū ſup ſcopulos inclinatos: et poſtea illi ſco
puli diua virtute reuerſi ſunt ad locū ſuū d Ex eo loco appa
ruit pute'. nō ſic eſt intelligēdū ꝙ ille pute' fuerit in loco vbi incli
nati ſunt ſcopuli: ſꝫ ex illo loco trāſierūt vltra et poſuerūt caſtra et
ibi dat' fuit iſte puteus vt ppl's biberet et iumēta. vñ in hebr̄. ha
bet. ex h̄ loco ad puteū. i. venerūt ad locū vbi dat' eſt puteus.
e Tūc cecinit iſrl' ꝓ gr̄arum actōe. f Aſcēdat pute'. i. aqua
de puteo. g Quē foderūt principes: qꝛ ex diuino iudicio per
cuſſe. cū baculo in loco determiato. et inde exiuit aq̄ in abundātia
h In datore legis. i. deo q̄ dedit legē p̄ncipalit̄. ⁊ in moyſe qui de
dit eā miſterialit̄. et ex ei' merito data eſt illa aqua. cetera patent.
i Miſit aūt iſrl'. Hic ponit ip̄edimentū ex inuaſione amorreorū
et p̄ regis Seon. ſcd̄o regis Og. ibi. Verterūtqꝫ ſe. Jſti eñ duo

reges fuerūt amorrei. vt h̄r Joſue. i. ca. Circa p̄mū pōit ip̄i' Se
on debellatio. ſecūdo ſoluit tacita q̄ſtio ibi. Vrbs eſebon. Circa
p̄mū dr̄: Miſit aūt iſrl' nun. vt poſſent trāſire pacifice ad terrā ſibi
ꝓmiſſaꝫ. ſeq̄tur. k Qui ꝯcedere noluit. Dicūt eñ hebrei ꝙ
ip̄e recipiebat tributū a chananeis q̄ habitabāt terrā ꝓmiſſionis
vt ip̄ediret trāſitū
filioꝝ iſrl' ad eos.
⁊ iō ñ ſolū trāſitū
ꝓhibuit: ſꝫ ēt iuit
eis obuiā ad de
bellādū eos. et pꝫ
lr̄a vſqꝫ ibi.
l Quia forti p̄ſi.
tene. ter. āmoni. di
cit Ra. ſa. ꝙ iſtud
forte p̄ſidiuꝫ erat
ꝓhibitio dn̄i ne fi
lij iſrl' terrā eoruꝫ
acciperēt. ſicut h̄r
Deut. ij. ca.
m Vrbs eſebon
h̄ rn̄det tacite q̄
ni: qꝛ imediate di
ctū eſt ꝙ iſrl' habi
tauit in Eſebō et
viculis ei': et tam̄
fuit in terra moab
iō poſſet aliq̄s q̄
rere quō iſrl' acce
pit terrā illā: cum
eſſet ei ꝓhibitum
a dn̄o ne pugna
ret ꝯtra eos. et ꝙ
nihil de terra eoꝝ
daret eis. vt habe
tur Deu. ij. ca. iō d̄o
ad h̄ rn̄det h̄. qꝛ li
cet illa terra fuiſſꝫ
intra termios mo
ab. aliq̄ñ tñ Seō
rex amorreoꝝ eaꝫ
acq̄ſierat iur̄ belli
et ſic iſrl' licite eaꝫ
occupauit: ꝓpter

hel in bamoth. Bamoth vall' eſt
in regiōe moab in vertice phaſga:
qd̄ reſpicit ꝯtra deſertū. Miſit[i] au
tē iſrl' nūcios ad ſeon regē amorre
orū dicēs. Obſecro vt tranſire mi
hi liceat ꝑ terrā tuā. Nō decliabi
m' in agros ⁊ vineas: nō bibem'
aq̄s ex puteis. Via regia gradie
mur donec trāſeam' termīos tuoſ
Qui[k] ꝯcedere noluit vt tranſiret
iſrl' ꝑ fines ſuos: q̄n poti' exercitu
ꝯgregato egreſſus eſt obuiā in de
ſertū: et venit in iaſa pugnauitqꝫ
ꝯtra eū. A q̄ ꝑcuſſus eſt i ore gla
dij: et poſſeſſa eſt terra ei' ab arnō
vſqꝫ iebo: et filios āmon: qꝛ[l] forti
p̄ſidio tenebant termini āmonita
rū. Tulit ergo iſrael oēs ciuitates
ei': et h̄itauit in vrbib' amorrei: in
eſebon. ſ. et viculis ei' Vrbs[m] eſe
bon fuit ſeon regis amorrei: q pu
gnauit cōtra regem moab: et tulit
oēm terrā q̄ ditōis illi' fuerat vſqꝫ
arnon. Jdcirco dicit in ꝓuerbio.
Venite[n] in eſebō edificet ⁊ cōſtru
atur ciuitas ſeon. Jgnis[o] egreſſus
eſt de eſebō: flāma de oppido ſeō
et deuorauit arnon moabitaruꝫ et
h̄itatores excelſoꝝ arnō. Ve[p] tibi
moab: periſti[q] ppl'e chamos. De
di[r] filios ei' in fugā: et[s] filias in ca
ptiuitatē regi amorreoꝝ ſeon. Ju
gū[t] ip̄oꝝ diſperijt[u] ab eſebon vſqꝫ
dibon laſſi[x] ꝑuenerūt[y] in nophe et
vſqꝫ madaba. Habitauitqꝫ[z] iſrael in
terra amorrei. Miſit[a] itaqꝫ moy
ſes q explorarēt iazer Cui'[b] cepe
rūt viculos et poſſederūt habita
tores. verterūtqꝫ[c] ſe et aſcēderūt ꝑ
viā baſan: et occurrit eis og rex ba
ſan cū oī ppl'o ſuo pugnaturus in
edrai Dixitqꝫ dn̄s ad moyſē. Ne
timeas eū: qꝛ in manu tua tradidi
illū et oēm populū ac terrā ei'. fa
cieſqꝫ illi ſic feciſti Seō regi amor
reorū h̄itatori eſebon. Percuſſe
rūt igit̄ et hūc cū filijs ſuis: vniuer
ſumqꝫ populū ei' vſqꝫ ad iternitō
nē: et poſſederūt terrā illi'. xxij
P Rofectiqꝫ[a] caſtrametati
ſunt in cāpeſtribus moab
ubi trans iordanem hiericho ſita

bn̄dictōes. qd̄ cū Og audiſſet ꝙ caſtra filioꝝ iſrl' occupabāt tria tre mi
liaria iuit et eradicauit vnū montē tantū ſpaciū occupantē. et poſuit ſup
caput ſuū vt ꝓijceret ſup caſtra iſrl'. Sꝫ de' imiſit formicas que ꝑforaue
rūt mōtē illū: et ſic ꝑ foramē illud mōs ille deſcēdit verſus collū ei'. et cuꝫ
vellet ſe expedire de mōte illo creuerūt dētes ei' ⁊ intrauerūt foramia mō
tis. ita ꝙ nō potuit illum
mōtē de capite ſuo amo
uere; et ad h̄ ibidē indu
cit auctoritas pſ. iij. fal
ſificata tñ. Dētes ip̄ioꝝ
ꝯfregiſti. glo. nō dicas ſi
rabata. i. ꝯfregiſti. Sed
ſirabeta. id ē accreuiſti. ⁊
ibidē ſubdit ꝙ moyſes
habebat decē cubitos al
titudis ſm̄ menſuraꝫ ta
bulaꝝ tabernaculi. vt h̄r
Exo. xxvi. c. Tenebat eti
am ſecurim cuius manu
briū hēbat decē cubitos
in lōgitudie. ⁊ cū viderat
og mōtē irretitū currit ad
eū et ſaltauit in altū ꝑ de
cem cubitos: et ſic attigit
ad cauillā pedis ei' et ꝓ
iecit ad terrā. ſed qꝛ h̄ eſt
ita abſurdum ꝙ nō indi
get alia iprobatōe: iō h̄
poſui in h̄ loco: vt videa
tur q̄ta cecitas eſt in iu
deis q̄ credūt h̄ eſſe veꝝ
ad lr̄am: qꝛ nec Ra. ſa. q̄
fuit maxim' doctor apd̄
eos: nec alij doctores hu
ius dicti aſſignāt aliū in
tellectū ꝑabolicū vl' my
ſticū.

In ca. xxi. vbi dr̄ in po
ſtil. Fec̄ ḡ moyſes ſerpē
tē eneū ⁊c̄. Additio.
Jicet m̄l'tis modis
de' potuiſſꝫ ſana
re ꝑcuſſos ab ignitis ſer
pētib' q̄ ꝑ aſpectū ſer
pētis enei: tñ h̄ mod' in h̄ loco vid̄r valde ꝯueniēs ex duob'. Primo ex
correſpōdētia ad pctm̄. Peccauerāt eñ in h̄: ꝙ ex cibo optio et ſuauiſſi
mo de q̄ natural'r debuiſſent cū gaudio refici: nauſeabat tñ eoꝝ aīa de il
lo: qd̄ eſt ꝯ cōem curſuꝫ nature. vñ dicūt. Nauſeat aīa nr̄a ſup cibo iſto le
niſſimo. Et iō de' ꝑ oppoſitū ꝑcuſſos a ſerpētib' ignitis: q̄ cōit debuiſ
ſent ledi ab intuitu eoꝝ: ꝓut tradūt medici de his q̄ a cane rabiē patiēte
mordent h̄ ꝯ curſum nature de' diſpoſuit: vt ꝑ aſpectū ſerpētis curarent
tur. Secūdo ex correſpōdētia ad figuratū. Cōſtat eñ ꝙ q̄daꝫ audiētes
doctrinā xp̄i: q̄ erat cib' aīe ſuauiſſim': nauſeabat aīa eoꝝ. vnde dicebāt
Joh. vi. Dur' eſt hic ſermo. quoꝝ multi fuerūt a ſerpētib' ignitis ꝑcuſſi
ſcꝫ a tēptatōib' dyabolicis: ſꝫ fecit de' exaltari ſerpentē. ſ. xp̄m in ſilitudi
nē carnis pcti in cruce pēdētis: quē fideliter intuētes. etiā ſi ex morſibus
dyaboli fuiſſent leſi ſanarētur. ꝓut in euāgelio Jo. legit. et iſte ſenſus lꝫ
ꝑtineat ad figurā. reducit tñ ad ſenſuꝫ lr̄alē inq̄tū reddit rōnē lr̄e. ꝓut. ſ
in q̄ōne an̄ p̄ncipiū Gen̄. de ſenſu lr̄ali poſita fuit oñſuꝫ. Ca. xxij.
Rofectiqꝫ. h̄ ꝯñr ponit impedimētū ꝓcuratū ꝑ balaaꝫ ad ſugge
ſtionē regis moabitarū. Et qꝛ in ſequētib' balaā dr̄ mag' ⁊ario
lus. et tñ ei' ꝓphetie tanq̄ vere habent in auctoritate. iō vidēdū
eſt ſi fuerint a deo vel demone. et de veritate ip̄aꝝ. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ
ꝓpha dr̄ q̄ſi ꝓcul fans: qꝛ denūciat illa q̄ ſunt ꝓcul ab hūana cognitōe
ſm̄ viā nature. nūc aūt ita eſt ꝙ q̄to aliq̄s eſt ſubtilioris intellect' tāto
ei' cognitio ſe extēdit ad altiora: ad q̄ nō pōt attingere cognitio itellect'
magis rudis: q̄ nō pōt niſi ſenſibilia ⁊ groſſa. et ſi h̄ eſt veꝝ de diuerſis
intellectib' eiuſdē ſpeciei. multo pl' eſt verū in itellectib' diuerſarū ſpe
cieꝝ. cuiuſmodi ſunt itellect' angelic' ⁊ hūan'. et iō cū angel' ſit ſublimi
oris et altioris nature ei' cognitio ad multa ſe extēdit ad q̄ nō pōt huma
na cognitio attīgere. naturalia aūt in demonib' remāſerūt integra: ⁊ iō
eoꝝ cognitio natural' ad pl'a ſe extēdit q̄ hūana Cognitio aūt bonoruꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

angeloꝝ adhuc ad plura ſe extēdit inq̄tū ſunt illuminati lumīe gratie et diuinis reuelatōib⁹. Patet igiſ ꝙ demones a deo pmiſſi pñt hoīb⁹ aliquas veritates reuelare eis īcognitas: tū q꜡ demonū cognitio naturalis ad plura ſe extēdit q̄ȝ hūana. vt dictū eſt. tū q꜡ ſm Aug. ij. ſup Geñ. ad lrām. Plura de ſupnaturalib⁹ veritatib⁹ ſctis angelis aliqñ demonib⁹ reuelanſ q̄s pñt vlterius hoīb⁹ reuelare a deo permiſſi. cū igiſ reuelatio fit hoīb⁹ p demones tales dicunſ pphe demonum cū aūt fit a deo imediate: vel mediātib⁹ angelis ſctis dicunſ pphete dei. Cōſiderandū etiā ꝙ tal' reuelatio differt a p̄cedēti: nō ſolū q̄ȝtū ad cauſā reuelātē. vt dictū eſt: ſed etiā q̄ȝtū ad formā reuelatōis: q꜡ reuelatio fcā a deo et angelis ſctis nullā falſitatē ptinet. ſed illa q̄ fit a demonib⁹ frequēter hȝ admixtā falſitateȝ q꜡ ſm ꝙ d꜡ Jo. viij. cap. Jp̄e demō mēdax eſt: et pr̄ mēdacij. et ido lȝ aliqñ reuelet hoīb⁹ aliq̄s veritates. h̄ facit vt efficati⁹ decipiat: vt ex pluribus veritatib⁹ ab eo p̄dictis poſtea ſibi credaſ in falſitate. ſm ꝙ d꜡ in collatōib⁹ patrū. Coll'. ij. abbatis moyſi. ꝙ demō in ſpecie angeli boni cuidā fratri frequenſ apparuit: et m̄ltas veritates ſibi dixit. et qñ vidit illū fratrē bñ inclinatū ad credēdū ſibi. tūc ei pſuaſit vt circūcidereſ: et ꝙ aliter nō poterat ſaluari. Sciēdū etiā ꝙ reuelatio veritatꝫ q̄ fit a deo et angelis bonis: nō ſolū fit hoīb⁹ bonis: ſȝ etiā aliqñ malis. vt pȝ p verbū ſaluatoris Math. vij. Multi dicēt mihi in illa die. Dñe nōne in noīe tuo pphauim⁹ ꝛc̄. ꝛ ſubdiſ. Et rn̄debo illis: nūq̄ȝ noui vos ꝛc̄. h̄ etiā pȝ p illud qd̄ hr̄. iij. Reg. xiij. de ppha ydoloꝝ q̄ ſeduxit pphaȝ dñi. et poſtea facta eſt ſibi reuelatio a deo de morte illi⁹ pphe dñi. eo ꝙ nō obedierat voci ei⁹. pphia eñ reſpicit actū intelligēdi. charitas aūt q̄ facit hoīem bonū eſt act⁹ volūtatis q̄ p̄cediſ ab actu intelligēdi. pri⁹ aūt pōt eſſe ſine poſteriori. et iō reuelatio pphetica pōt eſſe ſine charitate. et aliqñ fit. vt dictum eſt: h̄ cedit ad cōmēdationē veritatis reuelate: vt talis veritas teſtimoniū habeat etiam ab aduerſarijs veritatis ad bonū alioꝝ. Deſcēdam⁹ igiſ ad ppoſitū dicēdo ꝙ balaā fuit ppheta demonū. q꜡ fuit ariol⁹ ꝛ mag⁹ q̄rens reuelatōes a demōib⁹. fuit etiā ppheta dñi mō p̄dicto inq̄ȝtū aliq̄ v̄itates fuerūt ſibi reuelate a deo. lȝ ab ipo nō q̄reret. ſȝ v̄tute diuina fuit demō prohibit⁹ ſibi dare rn̄ſuȝ a q̄ q̄rebat. et ſunt ſibi reuelate v̄itates a deo. et cōpulſus eſt pnūciare qd̄ nolebat. videlȝ ſanctitatē et pſperitatē ppl'i iſrl'. cū tñ cōtrariū deſideraret vt patebit. et h̄ factū eſt ad cōmēdatione ppl'i iſrl' ꝛc̄. et ad terrorē aduerſarioꝝ: et ad glīaȝ dei p̄ncipal'r. q̄ erat ductor illi⁹ ppl'i. et ad ſalutē gentiū q̄ ex pphetijs balaaȝ mote ſunt poſtea ad querendū xp̄m natū. vt habeſ Math. ij. et ppt̄ h̄ et ſilia ei⁹ pphetie ſcripte ſunt in canonica ſcriptura. His p̄libatis deſcēdēdū eſt ad lr̄aȝ: cū d꜡

a Profectiq̄ ꝛc̄. vbi p̄ poniſ ipſi⁹ balaā vocatio. Scdō ꝯ ppl'm iſrael ei⁹ iniq̄ cōſultatio. ca. xxv. Circa p̄mū deſcribiſ balaā ad maledicēdū vocatō. Scdō ad maledicēdū conat⁹. ca. xxiij. Tertio ad bñdicēdū coact⁹ ca. xxiiij. Circa p̄mū p̄mittiſ ipi⁹ Balaā vocatio ſine effectu. Scdō cuȝ effectu. ibi. Rurſum ille. Circa p̄mū p̄ poniſ ipſi⁹ balac petitio. ſcdō ipſi⁹ balaā rn̄ſio. ibi. Cūq̄ȝ veniſſent. Circa p̄mū p̄mittiſ cā petitōis: cum d꜡

b Vidēs aūt balac fili⁹ ꝛc̄. Amorreo. i. ſeon et og et ppl'is eoꝝ q̄s iter fecerat iſrl'. lȝ eſſent fortiſſimi c Et ꝙ ptimuiſſent cū moabite. nō audentes inuadere eos ſicut fecerāt duo reges p̄dicti d Et impetū ei⁹ ferre nō poſſent. Jn hebr̄. hr̄ et abomiatus eſt Moab filios iſrl'. i. odiebat: et ex h̄ cōfidebat Balac ꝙ moabite cū eo ipedirēt filios iſrl'. et h̄ videſ verior lr̄a. q꜡ filij iſrl' nō fecerāt impetū ꝯtra moabitas: cū eſſet eis p̄hibitū a dño. vt hr̄ Deuſ. ij. vbi d꜡. Nō pugnes ꝯtra moabitas ꝛc̄.

e Dixit ad maiores natu Madian. Erat eñ balac de ppl'o illo natus vt dicit Ra. ſa. et etiā alij. Nec eſt idē ppl's cū moabitis. q꜡ moabite deſcēderūt de loth. et madianite de abraā p madian: q̄ fuit fili⁹ Cethure.

f Jpſe aūt. ſ. Balac. g Erat eo tpe rex in moab. p h̄ eñ qd̄ d꜡ eo tpe deſignaſ ꝙ nō erat rex naturalis vel ex pgenie illi⁹ terre: ſed ex accidēti: vtp ote q꜡ ſubiecerat ſibi vnā ptē illi⁹ terre. ſicut ſeon ſubiecerat ſibi aliā. vt dictū eſt ca. p̄cedēti. vel q꜡ forte moabite fugiētes p̄ plio Seon ſubiecerāt ſe ipi balac reddēdo ei tributū: vt iuuaret eos cōtra ſeon vel ꝯ filios iſrl': de q̄b⁹ timebāt vt dictū eſt.

eſt. Videns^b aūt Balac filius ſephor oīa q̄ fecerat iſrael amorreo: ꝛ^c q꜡ ptimuiſſent cū moabite: ꝛ^d impetū ei⁹ ferre nō poſſent: dixit^e ad maiores natu madian. Jta delebit hic popul⁹ oēs q in nr̄is finib⁹ cōmorantur: quō ſolet bos herbas uſq̄ȝ ad radices carpere. Jpſe^f autē erat^g eo tpe rex in moab. Miſit^h ergo nūcios ad balaā filiū beor ariolū q habitabat ſup flumē terre filioꝝ āmon: ut uocarēt eum et dicerent. Ecce egreſſus eſt popul⁹ ex egypto q operuit ſupficiem terre ſedēs cōtra me. Veni^i igiſ et maledic populo huic q fortior me eſt: ſi q̄ mō poſſim pcutere et eiicere eū de terra mea. Noui^k eñ ꝙ bñdictus ſit cui bñdixeris: et^l maledict⁹ in quē maledicta ꝯgeſſeris. Perrexeruntq̄ȝ ſeniores moab ꝛ maiores natu madian hñtes^m diuinationis p̄ciū in manib⁹. Cumq̄ȝ^n ueniſſent ad balaā: et narraſſent ei oīa uerba balac: ille^o reſpōdit. Manete hic nocte ꝛ^p rn̄debo q̄cq̄d mihi dixerit dñs. Manētibus autē illis apud balaam venit^q deus et ait ad eū. Quid^r ſibi uolūt hoies iſti apd̄ te. Rn̄dit^s Balac fili⁹ ſephor rex moabitarū miſit ad me dicēs. Ecce popul⁹ q egreſſus ē de egypto

b Miſit ḡ nun. h̄ poiſ ipa petitio Balac p nuncioſ ſuos: cū ſubditur i Veni igiſ ꝛ maledic populo huic ꝛc̄. vt per maledictionē tuā ei⁹ virtus debiliteſ. Dicūt etiā h̄ aliq̄ hebrei ꝙ Balac audierat de ppl'o iſrael ꝙ pl⁹ vincebat verbiſ ꝛ p̄cib⁹ q̄ȝ armis. vt dictū eſt Exo. xvij. de victoria ꝯ amalech et iō vocauit Balaā: vt maledicendo iſrl': v̄ba v̄bis opponeret. k Noui ei ꝙ benedict⁹ ſit ꝛc̄. hoc dixit. q꜡ balaā p̄dixerat ſibi āteq̄ eſſet rex moab ipm̄ regnaturū ibidē. vt dicit Ra. ſa. l Et maledict⁹ ꝛc̄. q꜡ p maledictōes ſuas et carmina ꝯtra moabitas fuerāt debellati a ſeon m Hñtes diuinatōis p̄ciū in māib⁹. Jn hebr̄. hr̄ hñtes diuinatōes in manib⁹. qd̄ exponiſ tripl'r ab hebreis. vno mō vt p diuinatōes in māib⁹ intelliganſ mūera p diuinatōib⁹. put accipit trāſlatio nr̄a. Alio mō inſtr'a diuinādi: q̄ curioſitas hūana adinuenerat. et talia portabāt nūcij ne balaā excuſaret ſe ex defectu taliū. tertio mō ꝙ illi nūcij q̄ erāt de madian dixerāt ad inuicē q̄ſi p diuinatōe. Si balaā ſtatim ꝯſentiat venire nobiſcū: ei⁹ aduētus erit nobis vtilis: ſi aūt differat rn̄ſionē nihil valebit nobis. vñ qd̄ poſtea ſubdiſ. Manete h̄ nocte ꝛc̄. vbi ſubdiſ Manētib⁹ aūt illis apud Balaā. Jn heb. hr̄. Et māſerunt principes moab apud balaā. q. d. iā receſſerāt maiores natu madian reputātes aduentū ei⁹ eis inutilē ſtatim cū audierūt rn̄ſionis dilationē: ꝛc̄: p talē modū d꜡ p̄ Reg. xiiij. ꝙ ionathas dixit armigero ſuo de philiſteis. Si talit locuti fuerint ad nos: manete donec veniam⁹ ad vos. ſtem⁹ ī loco nr̄o. Si aūt dixerit: aſcēdite ad nos: aſcēdam⁹: q꜡ tradidit eos dñs in māib⁹ nr̄is. h̄ et erit nobis ſignū ī h̄ tñ eſt differētia: ꝙ Jonathas nō dixit h̄ ſupſtitioſe: ſic̄ madianite ſȝ ex diuino inſtictu. n Cūq̄ȝ veniſſent. h̄ poiſ balaā reſponſio: cū d꜡. o Jlle rn̄dit manete h̄ nocte. Erat eñ ppha demonū. vt p̄dictū eſt. Reuelatōes aūt a demonib⁹ q̄s iſte q̄rebat vt cōmunit' fiūt de nocte: q꜡ ſunt ſpūs tenebrarū. p Et rn̄debo q̄cquid dñs mihi dixerit. Dicūt hic expoſitores aliq̄ ꝙ dubiū eſt de quo intelligaſ hic: dñs: vtrū de deo: vl' d̄ demone: q꜡ magi ꝛ arioli demonē ſibi apparentē vocāt p̄ncipem vel dñm exhibēdo ſibi reuerentiā: ſed apud hebreos nō eſt dubiū: q꜡ vbi tranſlatio nr̄a hic habet dñs: in hebreo habeſ nomē dñi tetragrāmaton: qd̄ nō pōt intelligi niſi de deo vero. Sed hoc videſ ꝯtradicere p̄dictis ſcȝ ꝙ balaam q̄rebat reuelatōes a demone. Ad qd̄ dicēdū ꝙ modus eſt magoꝝ maxime cupidoꝝ qualis erat iſte balaaȝ fingere corā hoibus ꝙ reuelatōes ſibi fiant a deo vero: vt ſic eis magis credaſ et reportēt maius lucrū. q Venit de⁹. i. angel⁹ bonus loquēs in pſona dei. et iō aliqñ de⁹: aliqñ angel⁹ noiaſ. venit aūt iſte angel⁹ bon⁹ nō vocat⁹ a balaā: ſȝ vt v̄tute diuia demonē arceret a dādo reſpōſuȝ ipi balaā: et ad imponēdū legē et frenuȝ ipſi balaā ne faceret aliq̄d vel diceret cōtra iſrl'. r Quid ſibi volūt hoies ꝛc̄. Nō q̄rit ex ignorantia: ſed vt ex reſponſione balaaȝ cōuenientius p̄hibeat eū. vñ ſubditur. s Reſpondit Balac filius ſephor rex moabitarū. q. d. ppter dignitatē regiā deberem ire ad eū. q̄rebat eñ licētiā eundi motus cupiditate lucri.

t Noli ire cū eis ad maledicēdū illi ppl'o v Neq̄ȝ maledicas

x Quia bñdict⁹ eſt a deo: a q̄ recepit bñdictionē in patrib⁹. vt pȝ Geñ. xxij. et in pl'ib⁹ alijs locis. y Prohibuit me de⁹ venire vobiſcū. Dicit Ra. ſa. ꝙ balaā cupid⁹ et ſupb⁹ dixit. Vobiſcū fingēs corā eis vt nō eſſet p̄hibit⁹ rōne vie ſȝ rōne ſocietatis: q꜡ nō erāt nūcij ſufficiēter honorabiles ad deducēdū eū. ppt̄ qd̄ balac miſit ad eū ſecūdo pl'es et honorabiliores nūcios: vt p⁹ ea ſubditur.

a Rurſum. h̄ deſcribiſ ſcd̄a vocatio q̄ eſt cū effectu Et p̄ deſcribiſ ei⁹ vocatio. ſecundo rephenſio. ibi. Et irat⁹ eſt de⁹. tertio receptio: ibi. Qd̄ cū audiſſet balac. Circa p̄mū d꜡. b Ne cūct. ve. ad me: pa. eñ ſuȝ honorare: et q̄cq̄d vo. dabo tibi. Sciebat eñ balac ipm̄ eſſe ſupbū et cupidū. et ideo p̄mittit ſibi honores ꝛ diuitias vt alliciat ad eū veniēdū. c Si dede. mihi balac do. ſu. ple. ar. ꝛc̄. p h̄ intelligiſ ꝙ erat cupid⁹ taliū. d Nō potero im mu. v̄. dñi. fuit. n. coact⁹ ꝯteſtari v̄tutem dei vt nihil poſſet agere vl' dicere niſi qd̄ placeret ibi. e Obſecro vt h̄ maneaſ. q̄ȝuiſ eñ iā p̄us fuiſſet prohibit⁹ ire: tñ cupiditate ductus adhuc q̄rebat quomō poſſet ire: vt ſi forte demō ei p̄uat⁹ pmitteret ſibi dare rn̄ſuȝ de ꝯtrario f Venit ḡ de⁹. exponatur ſicut p̄us. g Si vo. te ve. ho. iſti ſurge ꝛ vade ꝛc̄. dicūt aliq̄ ꝙ h̄ fuit dictū ironice ab angelo: ſȝ balaam accepit h̄ tanq̄ȝ dictū ſerioſe. et ppt̄ h̄ angelus ſtetit in via cōtra eū tenēs gladiū euaginatū. vt poſtea ſubdiſ. Alij aūt dicūt ꝙ verbuȝ angeli lȝ fuerit ſerioſe dictū: nō tñ fuit p̄ceptū nec ꝯceſſio ſimplex: ſȝ permiſſio q̄ aliqñ fit a deo de malis vt eliciānſ inde bona: q꜡ ſm ꝙ dicit Aug. in encheridion. De⁹ adeo eſt oīpotēs ꝛ bon⁹: q꜡ nō ſineret mala fieri niſi inde eliceret maiora bōa: et ſic factū eſt in propoſito: pmiſit eñ ire balaā ſatiſfaciēs ei⁹ cupiditati: et tñ iter illō qd̄ fiebat intētiōe nocēdi ppl'o iſrl' de⁹ ꝯuertit in bonū. ſ. cōmendationē ppl'i iſrl' ꝛ ad dei glīaȝ vt patebit in ſequētib⁹. g Et irat⁹ eſt. Hic poniſ ipſi⁹ balaā rephēſio. q꜡ ibat intētiōe puerſa: vt dictū eſt: q̄ non pōt abſcōdi a deo. lȝ hoīb⁹ abſcōdaſ. iō d꜡. Et iratus eſt de⁹. ppt̄ eius puerſaȝ intentionē: vel ſm alios: q꜡ verbū ironice dictū accepat vt ſerioſum. b Cernēs aſina angelū ſtantē. apparebat eñ in ſpecie hūana. quē balaā inde nō videbat: q꜡ in ptāte angeli ſic apparentis eſt facere ꝙ ſic videaſ ab vno et non ab alio. h̄ aūt factū eſt vt p̄ſumptio balaā ꝯfutareſ etiā p aīal brutū. ſm ꝙ dicit beat⁹ petr⁹ ſcd̄a canonica. ij. ca. Subiugale mutū hoīs voce loquēs p̄hibuit pphete inſipiētiā. i Auertit ſe ab itinere. timore angeli k Attri. ſe. pe. declinando q̄ȝtū poterat ab angelo q̄ ſtabat verſus ptem alteri⁹ muri. l Cōci. ſub pe. ſeden. timore angeli quē nō poterat declinare. m Aperuitq̄ȝ dñs os aſine. Nō eſt intelligēdū ꝙ aſina illa v̄ba intelligeret vel formaret. q꜡ verba rōnabilia nō itelligūtur vel formātur niſi ab hñte intellectū: et iō illa verba fuerūt formata virtute āgeli mouētis liguā aſine ad platōē v̄boꝝ in ꝯfuſionē ipi⁹ balaā. vt p̄dictū eſt. n Rn̄dit balaā. Erat eñ aſſuetus videre demones ſibi apparētes in ſpē aīaliuȝ ꝛ ſecū loquentes. iō ad vocē aſine ñ expauit nec ad mirat⁹ fuit. o Protin⁹ aperuit dñs oculos balaā. lȝ eñ eſſent aperti ad vidēdū alia: non tñ ad viſionē angeli rōe p̄dicta. p Adorauitq̄ȝ eū. timore correptus. q Cur inq̄t tertio ꝛc̄. cū tñ magis debēres grat⁹ eſſe eo ꝙ declinauit gladiū meū. r Ego ve. vt aduer. ti. dicūt eñ alij ꝛ p̄babil'r ꝙ h̄ erat āgelus q̄ p̄erat exercitui iſrl'. iō dixit. s Peruer. eſt via ꝛc̄. et ſeq̄tur. t Dixit balaā. timore ductus. v Et nūc ſi diſpli. tibi ꝛc̄. iā ei dixerat ei angel⁹ viā ſibi eē ꝯtrā ſȝ cupiditate lucri querebat licētiā eūdi. x Ait āgel⁹ ꝛc̄. expōaſ ſic̄ p̄us h̄ eē dcm̄ ironice ſm aliq̄s: vel pmiſſiue ſm alios. y Qd̄ cū audiſ. balac. Hic deſcribiſ receptio ipſius balaā honorifica: cū dicitur.

a Egreſ. eſt in oc. ei⁹. ad faciēdū ſibi reuerētiā. b Jn oppido moabitarū qd̄ ſitū ꝛc̄. q꜡ filij iſrl' nō intrauerūt termios moab. vt dictū eſt ca. p̄ce. ſeq̄ſ. c Nūq̄d aliō loq̄ potero. h̄ coact⁹ eſt ꝯfiteri diuinā v̄tutē ſic̄ p̄us. ſic̄ īfra cogiſ bñdicere ppl'o iſrl'. cui⁹ tñ exterminiū deſiderabat vt patebit. ſ. p ꝯſiliū qd̄ dedit ꝯ eū. d Cūq̄ȝ occi. balac oues ꝛ bo-

operuit ſupficiē terre: ueni ꝛ maledic ei: ſi q̄ mō poſſim pugnās abigere eū. Dixitq̄ȝ de⁹ ad balaam. Noli^t ire cuȝ eis neq̄ȝ^v maledicas ppl'o: q꜡^x bñdict⁹ eſt. Qui mane cōſurgēs: dixit ad p̄ncipes Jte in terrā v̄raȝ q꜡ p̄hibuit^y me de⁹ venire uobiſcū. Reuerſi principes: dixerūt ad balac. Noluit balaā uenire nobiſcū. Rurſuȝ^a ille multo pl'es ꝛ nobiliores q̄ȝ ante miſerat: miſit Qui cū veniſſent ad balaā dixerūt Sic dicit balac fili⁹ ſephor. Ne^b cuncteris uenire ad me. paratū habeo honorare te: et q̄cq̄d volueris dabo tibi. Veni et maledic ppl'o iſti Rn̄dit balaaȝ. Si^c dederit mihi balac plenā domū ſuā argēti ꝛ auri nō^d potero imutare v̄bū dñi dei mei: ut uel pl⁹ vel min⁹ loq̄r. Obſecro^e ut hic maneatis ꝛ hac nocte ut ſcire queā q̄d mihi rurſuȝ rn̄deat dñs. venit^f ergo de⁹ ad balaā nocte et ait ei. Si^g uocare te uenerint hoies iſti: ſurge ꝛ uade cuȝ eis: ita dūtaxat ut qd̄ tibi p̄cepero facias. Surrexit balaā mane: et ſtrata aſina pfect⁹ eſt cū eis. Et^g irat⁹ ē deus. Stetitq̄ȝ angel⁹ dñi in uia cōtra balaā qui ſedebat aſine ꝛ duos pueros hēbat ſecū. Cernens^h aſina angelū ſtantē in uia euaginato gladio: auertit^i ſe de itinere: et ibat pagū. Quā cū uerberaret balaā ꝛ uellet ad ſemitā reducere: ſtetit angel⁹ in anguſtijs duaꝝ maceriaꝝ q̄b⁹ uinee cingebanſ. Quē uidēs aſina iūxit ſe parieti: et attriuit^k ſedētis pedē: at ille iterū uerberabat eā ꝛ nihilomin⁹ angel⁹ ad locū anguſtū trāſiēs: ubi nec ad dextram nec ad ſiniſtrā poterat deuiari: obuius ſtetit. Cūq̄ȝ uidiſſet aſina ſtātē angelū cōcidit^l ſub pedibus ſedentis. Qui irat⁹ uehemētius cedebat fuſte latera ei⁹. Aperuitq̄ȝ^m dñs os aſine: et locuta eſt. Quid feci tibi? Cur pcutis me: ecce iam tertio. Rn̄dit^n balaā. quia cōmeruiſti: et illuſiſti mihi. Vtinā haberē gladiū ut te pcuterē. Dixit aſina. Nōne aīal tuū ſū cui ſemp ſedere cōſueuiſti uſq̄ȝ in p̄ñtē diem: dic q̄d ſil'e unq̄ȝ fecerim tibi? At ille ait. Nunq̄ȝ. Protinus^o aperuit dñs oculos balaā: et uidit angelū ſtantē in uia euaginato gladio: adorauitq̄ȝ^p eū pn⁹ in terrā. Cui angel⁹. Cur^q inq̄t tertio uerberaſti aſinā tuā. Ego^r ueni ut aduerſarer tibi: q꜡ puerſa^s eſt uia tua: mihi q̄ȝ cōtraria. Et niſi aſina declinaſſet de uia dans locū reſiſtēti: te occidiſſeȝ: et illa uiueret. Dixitq̄ȝ^t balaam. Peccaui: neſciens q꜡ tu ſtares ꝯtra me. Et^v nunc ſi diſplicet tibi ut uadā: reuertar. Ait^x angel⁹ Vade cum iſtis: et caue ne aliud q̄ȝ p̄cepero tibi loquaris. Juit igitur cū principibus. Qd̄^y cum audiſſet balac: egreſſus^a eſt in occurſum ei⁹ in oppido^b moabitarū qd̄ ſitū eſt in extremis finibus arnon. Dixitq̄ȝ ad balaam. Miſi nūcios ut uocarēt te. Cur nō ſtatim ueniſti ad me? An q꜡ mercedē aduētui tuo reddere nequeo? Cui ille rn̄dit. Ecce adſuȝ. Nunq̄d^c loq̄ potero aliō niſi qd̄ de⁹ poſuerit in ore meo. Perrexerūt ergo ſimul: ꝛ uenerunt in urbē q̄ in extremis regni ei⁹ finib⁹ erat. Cumq̄ȝ^d occidiſſet

Universidad de Salamanca. BGH

ues.ad faciēdū grande ꝯuiuiū. e Miſit ad balaā et ṗncipes ⁊c̄. ſupra dr̄ ꝙ hēbat tm̄ duos pueros ſecū:et iō ṗncipes q̄ h̄ noiant̄ erāt illi q̄s miſerat balac ꝗb⁹ miſit mūera ꝓ labore vie.et q2 fecerāt illō qd̄ ṗmi nūcij nō poterāt feciſſe. Alit̄ exponit̄ ꝙ nō miſit mūera niſi ad balaā:miſit tm̄ ṗncipes cū mūerib⁹ illis vt eſſent grātioſiora. f Mane aūt facto.ſ.poſt q̄etē noctis.

dū demonis rn̄ſuȝ:q̄liter poſſet maledicere pplm̄ iſrl̄. f Occurrit ei de⁹.īpediēs p̄dictū rn̄ſuȝ et ponēs in ore balaā cōtrariū.vn̄ ſeq̄tur poſtea g Aſſūptaq̄ pabola ſua.pabola dr̄ qn̄ vnū verbū ꝓ alio ponit̄.et h̄ mō dr̄ h̄ pabola.q2 q̄rebat verba maledictōis:et poſita fuerūt in ore ei⁹ v̄ba bn̄dictōis.dr̄ etiā pabola:q2 ...

g Duxit euȝ ad excelſa baal.i.ad mōtē vbi colebat̄ ydolū noie baal.ſm ꝙ dr̄ in ſcolaſtica hyſtoria. ydola ortū habuerūt a belo rege aſſyrioꝝ quo mortuo fili⁹ ei⁹ nin⁹ qui nimiū pdictū ꝯſolatōȝ ſuaȝ de morte pr̄is fecit ydolū:ei tātā reuerētiaȝ exhibēs vt parceret ſuis ſuis peccātibus:qn̄ ad ydolū refugiebāt:et ide ceperūt ydola in alijs locis honorari et coli. ...

balac boues et oues miſit ad[c] balaam et pricipes q cū eo erāt mūera. Mane[f] aūt facto duxit[g] eū ad excelſa baal:et[h] intuitus eſt extremā ꝑtem populi. Capi.xxiii.

d Dixitq̄ʒ[a] balaam ad balac: Edifica[b] mihi hic ſeptem aras:⁊ para totidē uitulos eiuſdē q̄ʒ nūeri arietes. Cūq̄ʒ feciſſet iuxta ſermonē balaā:impoſuerunt ſil' uitulū et arietē ſup araʒ. Dixitq̄ʒ[c] balaā ad balac. Sta pauliſper iuxta holocauſtū tuū donec[d] uadaʒ: ſi forte occurrat mihi dn̄s: ⁊ qd̄cū q̄ʒ ip̄auerit loq̄r tibi. Cūq̄ʒ[e] abiiſſet velociter:occurrit[f] illi de⁹. Locutuſq̄ʒ ad eū balaaʒ. ſeptem inq̄t aras erexi:⁊ īpoſui uitulū ⁊ arieteʒ deſup Dn̄s aūt poſuit uerbū i ore eius et ait. Reuertere ad balac: ⁊ hec loq̄ris. Reuerſus inuenit ſtātē balac iuxta holocauſtum ſuū. ⁊ oēs principes moabitaꝝ: aſſūptaq̄ʒ[g] parabola ſua dixit. De[h] arā adduxit me balac rex moabitarū: de mōtib⁹ oriētis. Veni[i] inq̄t et maledic iacob ꝓpera[k] ⁊ deteſtare iſrl' Quō[l] maledicā cui non maledixit de⁹. Qua rōne deteſter: quē dn̄s nō deteſtat̄. De[m] ſūmis ſilicib⁹ uidebo eū:et[n] de collib⁹ cōſiderabo illū. Popul⁹[o] ſol⁹ hītabit et[p] iter gētes nō reputabit̄. Quis[q] dinūerare poſſit puluerē iacob: et noſſe numerū ſtirpis iſrael. Morit̄[r] aīa mea morte iuſtoꝝ: et fiant nouiſſima mea horū ſilia. Dixitq̄ʒ[s] balac ad balaā. Quid eſt hoc qd̄ agis? Ut maledicereſ inimicis meis uocaui te:et tu ecōtrario bn̄dicis eis? Cui[t] ille rn̄dit. Nū[u] aliō poſſuʒ loqui niſi qd̄ iuſſerit dn̄s Dixit[x] ergo balac. Veni[y] mecū in alterū locū vn̄ ptē iſrael uideas et totū uidere nō poſſis:inde maledicito ei. Cūq̄ʒ duxiſſʒ eū in locū ſublimē ſuper uerticē mōtis phaſga: edificauit[z] balaā ſeptē aras:et īpoſitis ſupra uitulis atq̄ʒ arietib⁹: dixit ad balac Sta hic iuxta holocauſtū tuū donec[a] ego obui⁹ pgā. Cui[b] cū dn̄s occurriſſet:poſuiſſetq̄ʒ[c] uerbuʒ in ore ei⁹ ait: Reuertere ad balac: et hec loq̄ris ei. Reuerſus iuenit eū ſtantē iuxta holocauſtū ſuū et principes moabitaꝝ cū eo. Ad quem balac. Quid inq̄t locutus eſt dn̄s At ille aſſumpta parabola ſua: ait

... ppl's. p̄ in corde p fidē vnius veri dei:alijs pplis ad ydolatriā declinātib⁹. ſcd̄o i carne

aūt illuc balaam:q2 erat ariol⁹ ⁊ magus et cultor demonū b Extremā. eſt extremā ptē ppli.i.totū exercitū vſq̄ ad extremā ptē.qd̄ pȝ ex h̄ qd̄ dr̄ ſequēti ca. vbi dr̄ ꝙ inde duxit eū ad aliū locū vn̄ poſſet ptē iſrl̄ videre et nō totū.ex q̊ cōcludit̄ ꝙ de hoc loco videbat totū exercitū iſrael. Caplm̄.xxiij.

Dixitq̄ balaā. Hic deſcribit̄ ipi⁹ balaā ad maledicēdū conatus. Et diuidit̄ in tres ptes ſm ꝙ ter conat⁹ eſt ad h̄.ſcd̄a ibi. Dixit ergo balaam. tertia ibi. Et ait balac. Circa ṗmū igit̄ maledicere pplo conat̄ p ſacrificia demonib⁹ oblata:cū dr̄. b Edifica mihi h̄ ſeptē aras in veneratōe ſeptē planetaꝝ q̄s colebāt ydolatre:et potiſſime illi q̄ erāt aſtrologia ībuti:q̄tū ad h̄ ꝙ oīa q̄ agunt̄ in hūanis actōibus deriuant̄ a ſtellis:de q̄bus erat iſte balaā. c Dixitq̄ʒ balaā ad balac:ſta pauliſper ⁊c̄.h̄ eīn rit⁹ obſeruabat̄ in ſacrificijs ydoloꝝ.

d Donec va.ſi forte oc.mi.dn̄s.lȝ noiet h̄ nomē dn̄i.intēdebat tm̄ habere reuelatōȝ a demone quō ꝓcederet in ppli maledictōe. q̄rebat eīn tunc auguriū.vt hr̄ in ṗncipio ſequētis ca.qd̄ nō dr̄ reuelatio a deo: ſȝ a dyabolo. Sciēdū etiā ꝙ recedebat aſ ſocietate alioꝝ querēs auguriū: iō q2 demones cōius apparēt magis in tenebris ⁊ in ſolitudie q̄ʒ in luce vl' ſocietate:q2 ſunt ſpūs tenebrarū.et p pacta occulta et ṗuata et non p ſigna publice iuſticie faciūt.qd̄ faciūt:tū q2 apparitio q̄ apparet cultorib⁹ ſuis cōit̄ fit p abſtractōȝ a ſenſib⁹:et cū aliq̄ horribili paſſiōe corpis.et hoc fit dei ꝓuidētia vt ꝓpbete demonū a ꝓpbetis dei etiā p exteriora ſigna diſtinguant̄:in q̄b⁹ talis paſſio horribil' nō fit ꝓpt̄ qd̄ balaā q̄rebat a turba ſegregari:qn̄ q̄rebat auguriū vt liberi⁹ demō ei appareret. et vt aliq̄ paſſio horribilis ſibi corā alijs nō accideret:ꝓpt̄ quā ab eis ꝯtēneretur ꝯn̄ter a tali augurio ipedit̄:cū dr̄. e Cūq̄ abijſſet velocit̄ ad querē

p circūciſionē.tertio in lege ſpecial'r data illi pplo.ſm qd̄ dr̄ pſal. cxlvij. Nō fecit talit̄ oī natōi:et iudicia ſua nō manifeſtauit eis.q̄rto in veſte.vt dictū eſt.ſ̄.xv.c.hec et ſilia bn̄ficia fcā ſunt ſingulari̊ illi pplo.eo ꝙ xp̄s naſcitur⁹ erat de eo ſm carnē p Et int̄ gen.nō repu.ſȝ erit ppls deo peculiaris ſm ꝙ dr̄ Exo.xix. Eritis mihi in peculiū de cūctꝭ pplis q Quis dinu.poſ.pul.iacob id ē multitudinē de eo egreſſurā.q.d.null⁹.vtit̄ aūt h̄ noie pulueris q2 hō ſm carnē q̄ traducit̄ a parētib⁹ originat̄ a puluere ſm ꝙ dr̄ Gen̄.ij. Formauit hoieȝ de⁹ de limo terre. In heb.hr̄ de puluere terre. Itē q2 abrae de multiplicatōe ſui ſemis fuerat dictū Gene.xiij.ca. Si q̄s poſſit nūerare puluerē terre.ſemē q̊ʒ tuū nūerare poterit r Moriat̄ aīa mea morte iuſtoꝝ ⁊c̄.mali eīn hoies licȝ nolint viuere vita iuſtoꝝ.appetūt tm̄ mori morte eoꝝ: et talis erat balaā. Alij exponūt dicētes ꝙ ꝓpbetauit de morte ſua vt ſit ſenſus. Moriat̄ aīa mea.i.pibit mea corpalis vita morte iuſtoꝝ.i.inflicta a iuſtis:q2 poſtea fuit iterfect⁹ a filijs iſrl̄.vt hr̄.i.xxxi.ca.ſed hec expoſitio nō ꝯſonat lr̄e ſequēti cū ſubdit̄. Fiāt nouiſſima mea hoꝝ ſilia:ſȝ pria ꝯſonat. s Dixitq̄ʒ balac.h̄ ꝯn̄r balaā rephēdit̄:q2 agebat ꝯriū illi⁹ ꝓpt̄ qd̄ vocat⁹ fuerat t Cui ille rn̄dit. ſe excuſando. v Nū ali.lo.poſſū ⁊c̄.q.d.ei⁹ v̄tuti nō poſſuȝ reſiſtere.et in h̄ coact⁹ fuit ꝯfiteri v̄tutē diuinationū et auguriorum nullā eſſe:niſi q̄tū de⁹ pmittit. x Dixit ḡ balac.h̄ deſcribitur ſecūd⁹ conat⁹ ipi⁹ balaā:et ṗ p mutatōȝ loci cū dr̄ y Veni mecū in alterū locū ⁊c̄.tū q2 magi et augures in tabulis obſeruāt lo

ca et tpa.tū q2 balac credebat balaā fuiſſe territū vidēs totū populū:et ex h̄ nō fuiſſe auſuȝ maledicere:vel q2 ſciebat maius merū eſſe in toto pplo q̄ʒ in pte.vn̄ ſi balaā fuiſſet ꝓhibit⁹ maledicere toti pplo ꝓpter merita ei⁹:nō tm̄ ꝓhiberet̄ a maledictōe partis et p ꝯn̄s ei⁹ aduerſarij diminuerēt̄ et debilitarent̄. Tercio p oblationē ſacrificij:cū dicitur.

q Nō ac.do.de.p̄.i.nō q̄ſceet a p̄lijs donec totali'r debellet aduerſarios r Et occi.ſan.bibat.i.delectet̄ in ſanguie occiſoꝝ:ſic bibēs delectat̄ i potu.et h̄ ꝓpter adipletōȝ diuine iuſticie.ſm ꝙ dr̄ pſ̄.lvij. Letabit̄ iuſt⁹ cū uiderit vindictā.man⁹ ſuas lauabit in ſanguie pctōꝝ. Dicūt aliq̄ hebrei qd̄ dr̄ hic. Nō accubabit ⁊c̄.ꝓphetauit de moyſe ꝙ nō moreret̄ nec quieſceret i ſepulchro: donec madiāite eſſent occiſi. ꝓ ut hr̄.j.xxxi.ca.

Sta balac et auſculta: audi fili ſephor. Non[b] eſt deus quaſi hō vt mentiat̄:nec[c] ut filius hois ut mutetur. Dixit[f] ergo et nō faciet:locutuſq̄ʒ eſt ⁊ nō implebit. Ad[g] bene dicendū adductus ſuȝ:benedictionē ꝓhibere non ualeo. Non[h] eſt ydolū in iacob: nec videt̄ ſimulacrū in iſrl'. Dn̄s[i] deus ei⁹ cū eo eſt: et[k] clāgor uictorie regis i illo. Deus[l] eduxit illū de egypto cui⁹[m] fortitudo ſilis eſt rhinocerōtis. Nō[n] eſt auguriū in iacob:nec diuinatio in iſrl'. Tēporib⁹[o] ſuis dicet̄ iacob et iſrael q̄d opat⁹ ſit deus. Ecce[p] ppls vt leena conſurget et q̄ſi leo erigēt̄. Non[q] accubabit donec deuoret predā[r] et occiſorū ſanguineʒ bibat. Dixitq̄ʒ[s] balac ad balaam. Nec[t] maledicas ei: nec bn̄dicas. Et ille: nōne[u] ait dixi tibi: ꝙ quicquid mihi de⁹ imparet hoc facerē Et[x] ait balac ad eū. Veni ⁊ ducā te ad aliū locū ſi forte placeat deo ut īde maledicas eis. Cūq̄ʒ duxiſſet eū ſup v̄ticē mōtis phogor q reſpicit ſolitudinē:dixit ei Balaā. Edifica[y] mihi hic ſeptem aras ⁊ para totidē vitulos eiuſdemq̄ʒ numeri arietes. Fecit balac ut balaā dixerat:impoſuitq̄ʒ vitulos ⁊ arietes p ſinglās aras Ca.xxiiii.

c Cūq̄ʒ[a] vidiſſet balaam ꝙ placeret dn̄o vt benediceret iſraeli.nequaq̄ʒ abiit vt an̄ pcrrexerat ut auguriū q̄reret: ſed dirigēs cōtra deſertū vultū ſuū:et eleuans oculos vidit[b] iſrael in tentoriis cōmorantem per tribus ſuas. et[c] irruēte i ſe ſpū dei aſſūpta parabola ait. Dixit balaā fili⁹ beor: dixit[d] homo cuius obturatus eſt oculus

... baberi Hier.xviij Si pniam egerit gens illa a malo ſuo qd̄ locut⁹ ſum aduerſus eā. ago et ego pniam ſup malo qd̄ cogitauerā vt facerē ei. Dicēdū ꝙ deus oīno eſt imutabilis:ſm qd̄ dr̄ Iaco.i.ca. Apud quē nō eſt trāſmutatio ⁊c̄.tn̄ facit et dicit mutabilia:p imutabilē volūtatē ſuam Ad cui⁹ intellectū ꝯſiderandū:ꝙ aliq̄ dei verba ſignificatiua ſūt futuroꝝ:ſm ꝙ ſunt in dei pn̄tia.et illa imutabilit̄ eueniūt: q2 dei pn̄tia eſt imutabilis. Alio mō ſunt ſignificatiua futuroꝝ: ꝓut ſūt in cauſis ſecūdis mutabilib⁹: q̄ ſunt merita et demerita hoim. et talia nō iplētur ſemp:ſȝ mutant̄ frequēter.ſicut et cauſe eoꝝ: ⁊ hoc mō dr̄ Jone.iij.c. Adhuc.xl.dies et niniue ſubuertet̄.h̄ eīn exigebāt demerita illi⁹ ppli ꝓtūc:ſȝ q2 egerūt pniam nō eſt adimpletū illud verbū:et hoc nō arguit mutationē in deo ſȝ i libero arbitrio hūano.et p h̄ ſoluit̄ auctoritaſ hyere.allegata f Dixit ḡ ⁊ nō faciet.q.d.nō.et h̄ eſt intelligēdū de ꝓnūciatōe alicui⁹ futuri ꝓut eſt in pordiatōe ſciētie et volūtatis diuine cuiuſmodi erat ꝓſperitas ppli iſrl̄. g Ad bene.addu.ſū.ſ.ex intētōe diuina: lȝ ego venerim intētōe ꝯtria h Nō eſt ydolū in iacob.i.ydolatrie viciū.dr̄ tn̄ ydolū qd̄ fit ad ſilitudinē alicui⁹ rei exn̄tis: et dr̄ ab ydolis qd̄ eſt forma q̄ſi formatū ad ſilitudinē alteri⁹. Simulacrū autē eſt imago rei nō exn̄tis:ſicut ſi corpi hūano īſerat̄ caput arietis et alcauis:q̄liter pingebat̄ imago iouis. Et dr̄ ſimulacrū a ſimulo as.qd̄ eſt fingere q̄ſi q̊d fictū. i Dn̄s de⁹ ei⁹ cū eo eſt. per verū cultū. k Et clā.vi.re.in illo.q.d.rex celeſtis dat eis victoriā pugnādo ꝓ eis.vt hr̄ Exo.xiiij.ꝯ egyptijs.et.xvij.de amalechitis v̄tute diuina debellatis. l Deus edu.il.de egypto. in mirabilib⁹ ſignis. m Cui⁹ fortitudo ſil's eſt rhinocerōtis id eſt vnicornis ſm aliq̄s:ſm heb.eſt aīal ſil'e boui qd̄ vocat̄ gallice buple.et eſt aīal magne fortitudis. Sciēdū etiā ꝙ li cui⁹:ſm aliq̄s refert̄ ad deū.et ſic vocat̄ h̄ fortitudo dei:cui nō pōt reſiſti. ſm alios refert̄ ad pplm̄ iſrl̄:et ſm h̄ deſignat̄ fortitudo iſraelis: cui aduerſarij reſiſtere nō poterāt:vt pȝ in plib⁹ locis in h̄ libro ⁊ in libro ioſue. n Nō eſt auguriū in iacob ⁊c̄.i. nō q̄rūt veritatē de occultis p tales ſupſtitiōes:ſȝ a ꝓphetis loq̄ntib⁹ ex inſpiratōe diuina:iō ſubdit̄. o Tpib⁹ ſuis dicet̄ iacob ⁊ iſrl̄.i.tēpore ꝯueniēti denūciabit̄ ei p ꝓphetas volūtas dei. p Ecce po.vt leena ꝯſur.i.audacter et ꝯſtāter aduerſarios inuadet.

Jn ca.xxiij. vbi dicitur in poſtil. Occurrit ei de⁹ ipediēs p̄dictum reſpōſum. Additio. Verendū occurrit de⁹ ipediebat maledictionē balaā:quā p demonē volebat facere: cū talis maledictio nō poſſet nocere pplo niſi de⁹ pmiſiſſet;et ſic erat oīno vana. vn̄ ex hoc magis notificaret̄ diuina potētia:qn̄ etiā maledicēte dyabolo cū ſuo ꝓpheta:ex h̄ nihil poſſent facere ꝯtra pplm̄ dei:ex q̄ magis fierēt cōfuſi a vana expectatōe ſua.iuxta illud pſ̄. Maledicēt illi:tu aūt bn̄dices: qui inſurgunt in me ꝯfundant̄ ⁊c̄.ad qd̄ videt̄ dicendū:ꝙ deus nō pmiſit ꝙ balaā malediceret pplo ꝓpt̄ duo. Primū eſt:q2 ſi balaā malediriſſʒ eis balac et moabite ꝯfiderēt de tali maledictōe ⁊ pugnarēt cuȝ pplo: dicebat eīn balac in p̄cede.caplo ipi balaā. Veni igit̄ et maledic pplo huic q2 fortior me eſt.ſi q̊ mō poſſum pcutere et eijcere eū de terra mea.noui.n. ꝙ ſit maledict⁹ in quē maledicta ꝯgeſſeris:ſȝ hoc erat ꝯtra dei diſpoſitionē:q̄ ꝓtunc nolebat ꝙ filij iſrl' pugnarēt cū moabitis. vn̄.j. Deut̄.ij. Caue ne pugnes cōtra eos nec mouearis ad p̄liū ⁊c̄. Secūdū eſt.q2 magis diuia potētia manifeſtabat̄ in hoc ꝙ demones ⁊ eoꝝ ꝓpha nō poſſent ꝓrumpe verbū ſine pmiſſione dīna:ꝙ ſi ꝓferrēt maledictōȝ non haberet effectū.vn̄ de xp̄o legit̄ Lu.iiij.ca.ꝙ nō ſinebat demonia loqui: et adhuc magis vid̄r manifeſtari diuina potētia:qn̄ demones ſeu eoꝝ prophete inuiti id qd̄ de⁹ vult manifeſtāt.ſicut Math.viij.ca. de xp̄o dicebant. Veniſti an̄ tp̄us torquere nos.et ſic in ꝓpoſito intēdebat de⁹ ꝙ balaā q̄ erat valde famoſus in hm̄oi diuinatōib⁹ demonū:ꝯfiteret̄ nullaȝ eſſe virtutē diuinationū et augurioꝝ:niſi q̄tū de⁹ pmittit h̄ eīn videtur magis redūdare in laudē diuinā p̄ſertim apd̄ eos q̄ hm̄oi demonib⁹ cōfidebant. Caplm̄.xxiiij.

Vnq̄ʒ vidiſſet. Hic deſcribit̄ balaā vt coact⁹ ad bn̄dicēdū populo iſrl'. Duab⁹ aūt vicib⁹ p̄cedentib⁹ lȝ fuerit ꝓhibit⁹ maledicere et cōpulſus bn̄dicere:tn̄ fuit pmiſſus ire et q̄rere auguriuȝ ad maledicēdū pplo:ſȝ h̄ nō fuit pmiſſus:ſed ſtatim poſt mutationē loci et oblationē ſacrificij fuit cōpulſus benedicere iſrl'i.pmo igit̄ deſcribit̄ benedictio.ſecūdo ei⁹ interruptio:ibi.iratuſq̄ balac.tertio ei⁹ reſūptio:ibi. ſumpta igit̄ pabola. Circa pmū dr̄: a Cūq̄ vi.balaā ꝙ pla.do. ⁊c̄ h̄ factū eſt ad oñdendū ꝙ abſq̄ dei pmiſſiōe nō ſoluȝ demones nō pn̄t dare rn̄ſuȝ hoib⁹:ſȝ nec etiā hoies pn̄t h̄ q̄rere. b Vidit iſrl' in tēto. cōmo.p tri.ſuas.q2 q̄libet trib⁹ erat diſtīcte et ordiāte poſita: ſicut dictū eſt.ſ̄.ij.capi. c Irruē.in ſe ſpū dei.i.ſpū ꝓphetie:q̄ pōt eſſe in aliq̄ cū malicia volūtatis. vt dictū eſt.ſ̄.xxij.ca. d Dixit hō cui⁹ obtura

Universidad de Salamanca. BGH

tis eſt ocul⁹. vno mō exponit̃ de mō reuelatōis q̃ fiebat ſibi a demōib⁹: q2 fiebat cōiter in ſōno vel in auerſione a ſenſib⁹: et tūc ocul⁹ corꝑalis nō videt. Alio mō exponit̃ de mō reuelatōis diuine ſibi facte: q2 fiebat ſibi abſq3 grā iuſtificāte: vt ſicut videret veritates ꝓ alijs: tñ nō videbat ad ꝓſecutionē vel ꝓmotionē ꝓprie ſalutis: et ſic erat malicia excecatus.

b Orietur ſtella ex iacob. i. dauid vt dicūt aliq̃ hebrei. q̄ noiat̃ ſtella ꝓpter ſerenitatē. Fm Ra. ſa. ꝑ ſtellā intelligit̃ aliq̃ ꝯſtellatio ſpālis q̄ apparuit circa natiuitatē ipius dauid deſignās ortū ei⁹: ſ3 cuiuſmodi fuerit illa cōſtellatio non dicit. c Et ꝯſurget virga de iſrl'. i. dauid q̄ dr̄ vga ꝓpter poteſtatē regiā

c Dixit auditor ſermonū dei. nō tñ factor.

f Qui viſi. oipo. intui. eſt: inq̄ʒtū fiebant ſibi reuelatōes a deo.

g Qui cadit. ꝑ ſomnuz vel auerſionē a ſenſibus.

h Et ſic aperiunt̃ oculi ei⁹. q2 h̄ mō fiebat ſibi reuelatio demonis cōit̃: vt dictū eſt. Alio mō expo-nit̃ de reuelatōe diuina.

g Qui cadit. ꝑ maliciā volūtatis.

h Et ſic ape. ocu. eius. q2 hoc mō fiebat ſibi reuelatio. ſ. abſq3 grā iuſtificante.

i Quāpulcra tabnacula tua. i. bn̄ ordiata.

k Ut valles nēoroſe ⁊c̄. id eſt delectabilia ad habitandum.

l Ut taber. q̄ fix. dn̄s. q2 tabernaculuʒ federis vbi erat habitatio diuia erat in medio et tētoria iſrael in circuitu poſita. vt viſum eſt. s̄. ij. c. et iij.

m Quaſi cedri ꝓpe aq̄s: ꝑ hoc deſignat̃ proſperitas ppl'i iſrl'. vl' ſm

dixit[e] auditor ſermonū dei q[f] uiſione oipotētis intuitus eſt: q[g] cadit et[h] ſic aperiunt̃ oculi ei⁹. Quāpulcra[i] tabernacula tua iacob: et tētoria tua iſrl'. vt[k] ualles nemoroſe vt horti iuxta fluuios irrigui: ut[l] tabnacula q̄ fixit dn̄s: quaſi[m] cedri ꝓpe aquas. Fluet[n] aq̄ de ſitula eius et ſemē illi⁹ erit in aquas multas. Tollet̃[o] ꝓpter agag rex ei⁹: ⁊[p] auferet̃ regnū illi⁹. Deus[q] eduxit illū de egypto: cui⁹ fortitudo ſilis eſt rhinocerōtis. Deuorabūt[r] gētes hoſtes illi⁹: oſſaq3 eoꝝ cōfringet: ⁊ pforabūt ſagittis. Accubās[s] dormiuit ut leo: et q̄ſi leena[t] quam ſuſcitare null⁹ audebit: q[u] bn̄dixerit tibi: erit et ipe bn̄dictus. q male dixerit tibi in maledictōe reputabitur. Iratuſq3[x] balac ꝯtra balaā cōploſis māibus ait. Ad maledicendū inimicis meis uocaui te: qbus ccōtrario tertio bn̄dixiſti: reuertere ad locū tuū. Decreuerā qdē magnifice honorare te: ſ3 dn̄s ꝑuauit te honore diſpoſito. Rn̄dit balaā ad balac. Nōne nūciis tuiſq̄s miſiſti ad me dixi: ſi dederit mihi balac plenā domū ſuā argēti et auri nō potero ꝑterire ſermoneʒ dn̄i dei mei: ut uel boni uel mali quid pferā ex corde meo: ſ3 quicqd dominus dixerit hoc loq̃r. Uerūtñ[y] ꝑgens ad pplm meū dabo tibi conſiliū: qd ppl's tuus populo huic faciat extremo tēpe. Sūpta[z] igit̃ pabola: rurſum ait. Dixit balaā fili⁹ beor: dixit hō cuius obturatus eſt oculus: dixit auditor ſermonū dei q nouit doctrinā altiſſimi: et uiſiones oipotētis videt: qui cadēs apertos habet oculos. Uidebo[a] eum

d Et ꝑcutiet duces moab. ſm q dr̄. ij Reg. viij. ca. Et ꝑcuſſit dauid moab et mēſus ē eos funiculo coequās terre.

e Uaſtabitq3 omnes filios ſeth. dicit Ra. nathan q ſeth ꝓut hic accipit̃ eſt nomē ciuitatis in terra moab cui⁹ pplm totalit̃ deſtruxit dauid.

f Et erit ydumea poſſeſſio ei⁹: ſcdʒ qd dr̄. ij. Reg. viij ca. et facta eſt vniuerſa ydumea ſeruiēs dauid.

g Hereditas ſeir cedet īimicis ſuis i. filijs iſrael quorū erant inimici.

h De iacob erit q̄ dominet̃. ſ. vniuerſalit̃. h̄ refertur ad ſalomonē ſm aliq̄s hebreos dicētes q ipe dn̄atus fuit toti orbi:

alios hoc refert̃ ad tēplū poſtea factū a ſalomone de lignis cedrinis. vt hr̄. iij. Reg. v. n Fluet aq̄ de ſitula ei⁹. ꝑ ſitulā q̄ eſt inſtrumentū hauriendi aquā de puteo et effundēdi ad vſuʒ humanū: intelligit̃ ſtudiū legis et ꝓphetaꝝ. qd viguit in hierl'm circa tēplū: ꝑ qd ſtudiū hauriebant̃ aq̄ ſapiētie de puteo ſacre ſcripture. et effundebant̃ docēdo pplm: ſcdm q dr̄ Eſa. ij. De ſyon exibit lex: et v̄bū dn̄i de hierl'm. o Tollet̃ ꝓpter agag rex ei⁹. in h̄ ꝓphetat de ſaule rege iſrl': q̄ nō impleuit ꝑceptum dn̄i de deletōe amalech: ſ3 cepit agag regē amelech viuū et de ſpolijs meliora reſeruauit: iō fuit reprobatus a regno. vt hr̄. i. Reg. xv.

p Et auferet̃ regnū illi⁹. q2 trāſlatū fuit de domo ſaul ad domū dauid. Ra. ſa. aliter exponit dicēs q h̄ eſt textus: altior agag rex ei⁹. i. ꝑmus rex iſrl' capiet agag. et h̄ fecit ſaul. Et eleuabit̃ regnū ei⁹. ſ. regnū iſrl'. qd fuit poſtea valde eleuatū tpe dauid et ſalomonis q Deus eduxit illū ⁊c̄ exponat̃ ſicut ca. ꝑce. r Deuorabūt gen. ho. illi⁹. i. iſraelis: et li gētes eſt accuſatiui caſus. h̄ eſt dictū hebrei ꝑfecte triūphabūt de aduerſarijs etiā hoc pʒ ꝑ lr̄am hebraicā q̄ planior eſt: q̄ ſic hʒ. Deuorabit. ſ. iſrl' gētes hoſtes ſuos: et oſſa eoꝝ corrodet. i. fortitudinē earū deſtruet.

s Accubās dormiuit. i. dormiet. et ponit̃ h̄ ꝑteritū ꝓ futuro ꝓpter certitudinē ꝓphetie: et deſignat̃ in hoc ſecuritas ppl'i in terra ſibi ꝓmiſſa aduerſarijs debellatis: iō ſubdit̃. Quaſi leena. ſeq̄tur. t Quā ſuſcitare null⁹ audebit. q̄ʒdiu eñi in vero cultu dei ꝑſtiterūt habitauerūt in terra iſrl' ꝯfident̃. v Qui bn̄dixerit tibi ⁊c̄. q. d. tāta erit opīo bonitatʒ hui⁹ ppl'i q bn̄dicētes ei reputabunt̃ bn̄dicti et maledicētes maledicti.

x Iratuſq3 balac. Hic ponit̃ bn̄dictōis interruptio ꝑ balac ipm deprehendentē. et patet lr̄a vſq3 ibi. y Uerūtñ ꝑgens ad pplm ⁊c̄. ſciebat eñi balaā q q̄ʒdiu ſpūs dei ipm moueret ad loquēdū nō poſſet populo iſrl' maledicere: ſ3 cogitabat q in receſſu in terra illa hmōi ſpūs ab eo recederet: et tūc ꝑmitteret̃ agere et loq̃ ſm malā volūtatē ſuā: et tūc daret ipi balac ꝯſiliū ꝯ filios iſrl' qd et factū eſt. vt habebit̃ in ꝑncipio ſequētis capi. z Sūpta igit̃ pabola. h̄ ponit̃ bn̄dictōis reſumptio. et ꝑ ꝯuertit̃ ei⁹ ꝓphetia ad iudeos. ſcdo ad alios: ibi. Cūq3 vidiſſet. circa ꝑmū ex ꝑdictis pʒ lr̄a vſq3 ibi. a Uidebo eū ⁊c̄. exponit̃ aūt hec lr̄a ab hebreis de ꝓſperitate regni iſrl' tpe dauid et ſalomonis: de q̄ dic̄ balaā. Uidebo eū ſ3 nō mō. q. d. lʒ ſtatus illi⁹ ꝓſperitatis mihi oſ̄dat̃ viſiōe ꝓphetica: tñ nō erit tpib⁹ meis: q2 adhuc multū diſtat.

ſm q dr̄. iij. Reg. x. Magnificat⁹ eſt ergo rex ſalomō ſup oēs reges terre ⁊c̄. et ſubdit̃ ibidē. Et ſinguli deferebāt ei mūera. i. tributa ſm iſtos. i Et ꝑdat reliq̄as ciuitatis. q2 ꝑtes ſubiecit q̄s nō ſubiecerat pater ei⁹. Ra. ſa. exponit de meſſia. qd dicit̃ h̄. De iacob erit q̄ dominet̃. ſ. vniuerſalit̃: ſm q ſcriptū eſt de eo pſ̄. lxxi. Et dn̄abitur a mari vſq3 ad mare: et a flumib⁹ vſq3 ad termios orbis terraꝝ. Et ꝑdat reliq̄as ciuitatis. i. rome q̄ fuit ciuitas notiſſima: et ꝑ ipaʒ intelligit̃ romanū impiū: in q̄ ſucceſſerūt catholici q̄ ſm eū ꝑ meſſiā vēturū cū alijs gētib⁹ ſunt deſtruēdi: ſ3 hec expoſitio falſo innitit̃ fundamēto. ſ. q meſſias ſiue xp̄s ſit vēturus q̄tū ad ꝑmū ei⁹ aduentū de q̄ loq̄tur: q̄ tñ eſt trāſact⁹: vt diffuſe declaraui ꝑ ſcripturas hebreoꝝ in q̄dā q̄ſtionē de quolibet. Itē falſuʒ aſſumit. ſ. q ꝑmus aduēt⁹ xp̄i ſit in virtute armoꝝ: cū zacharias ꝓpheta dicat ꝯtrū ca. ix. Exulta ſatis filia ſyon: iubila filia hierl'm. ecce rex tuus venit iuſt⁹ et ſaluator. et ipe paup. que auctoritas ſm doctores hebreos de xp̄o intelligit̃. Ideo alit̃ exponēda eſt iſta ꝓphetia balaā a ꝑncipio q̄ ſm oēs doctores catholicos de xp̄o intelligēda eſt. Uidebo eū ſ3 nō mō. q2 balaā ⁊ oēs alij viſuri ſunt xp̄m etiā corporeis oculis: q̄ñ in forma hūana apparebit ad iudicādū: ſ3 nō ꝓpe: q2 multū diſtat iudiciū. Aliter exponit̃ et meli⁹: vt vid̄r de aduētu incarnatōis: videbo eū ſ3 nō mō q2 nō videbit eū in ꝑſona ꝓpria: ſ3 in poſteris ſuis. q2 magi q̄ venerūt adorare xp̄m natū fuerūt de ſtirpe balaā. ſ3 nō ꝓpe. q2 natiuitas xp̄i adhuc diſtabat ꝑ magnū tps. Cōſequent̃ oñdit̃ ſignuʒ dicti aduētus: cū dr̄. Orietur ſtella ex iacob. q2 in natiuitate xp̄i ſtella apparuit: q̄ magos ad xp̄ʒ natū ꝑduxit. vt hr̄. Math. ij. ⁊ fuerūt ad h̄ excitati ex ꝓphetia iſta. Et ꝯſurget v̄ga de iſrl'. i. xp̄s ꝓpter ꝑtātem regiā. vñ de ipo dr̄ pſ̄ ij. Reges eos in v̄ga ferrea ⁊c̄ Et ꝑcutiet duces moab. i. ydolatras q̄ ſignificant̃ ꝑ moabitas: eo q erāt ydolatre. vt pʒ ex ꝑdictis. Nec mirandū eſt de tali ſignificatōe: q2 balaā pabolice loq̄bat̃. vt pʒ in textu. q aūt deſtructa ſit ydolatria poſt xp̄i aduentū: patet ꝑ effectū. Uaſtabitq3 oēs filios ſeth. i. oēs pplos ſubijciet fidei catholice añ finē mūdi: lʒ nō dū ſit iplētū. de ſeth eñi egreſſi ſūt oēs ppl'i: q2 abel mortu⁹ fuit ſine filijs: et filij chayn fuerūt d̄leti in diluuio. Dicūtur aūt vaſtari

filij ſeth ꝑ ꝯuerſionē ad fidē catholicā inq̄ʒtū deſerūt eſſe qd erāt ꝑ infidelitatē. ſicut dr̄ ꝓuer. xij. Uerte impios et nō erunt. ſ. ipij ſicut erāt ꝑus. Et erit ydumea poſſeſſio ei⁹ ⁊c̄. per edom et ſeir ſm hebreos intelligit̃ ciuitas romana: et ipa facta eſt poſſeſſio xp̄i: q̄a facta eſt ſedes ꝑncipalis ſui vicarij. De iacob erit q̄ dominet̃. ſ. vniuerſaliter: q2 xp̄o

legē eſt. ſ. ab abraā vſq3 ad datiōnē legis. ſecūd⁹ eſt a datōne legis vſq3 ad tempus quo poſſederūt terrā ꝓmiſſionis. añ tñ q̄ʒ regem habuiſſent aut tēplū. tertius vero a tpe ꝑdicto vſq3 ad tp̄s q̄ habuerūt regē et templū incluſiue. q̄rtus vero et finalis ſtat⁹ ppl'i ſub xp̄o: et in oib⁹ iſtis ſemper tāgit̃ ꝓſperitas eoꝝ: omiſſis aduerſitatib⁹ rōne ꝑdicta. In pria igit̃

ſubiecta ſunt oia: ſm qd dr̄ Mat. xxviij. Data ē mihi ois ptās in celo et in terra ⁊c̄. Et ꝑdat reliq̄as ciuitatis. i. congregatōis maloꝝ obſtinatoꝝ: q̄ ſunt ciuitas dyaboli: ſicut et iuſti ſunt ciuitas dei.

k Cūq3 vidiſſet. Hic ꝯuertit̃ prophetia balaaʒ ad alias gētes. et primo ad amalechitas: cū dr̄.

l Principiū gen

ſed nō ꝓpe: intuebor illū ſ3 nō ꝓpe. Orietur[b] ſtella ex iacob: ⁊[c] cōſurget uirga de iſrael: et[d] percutiet duces moab: uaſtabitq3[e] oēs filios ſeth. et[f] erit idumea poſſeſſio eius. Hereditas[g] ſeir cedet inimicis ſuis. iſrael vero fortiter aget. De[h] iacob erit q dominet̃: et[i] ꝑdat reliquias ciuitatis. Cūq3[k] uidiſſet amalech aſſumēs pabolā ait. Principiū[l] gentiū amalech cui⁹[m] extrema perdent̃. Uidit[n] quoq3 cyneū et aſſūpta pabola ait: Robuſtū[o] qdē eſt habitaculū tuū: ſ3 ſi in petra poſueris nidū tuū: et fueris elect⁹ de ſtirpe cyn q̄ʒdiu poteris permanere. Aſſur[p] eñi capiet te. Aſſūptaq3[q] pabola iterū locut⁹ eſt. Heu[r] q̄s uictur⁹ eſt q̄ñ iſta faciet de⁹. Uenīēt[s] in trierib⁹ de[t] italia ſupabūt[u] aſſyrios: uaſtabuntq3[x] hebreos: et[y] ad extremū ēt ipi pibūt. Surrexitq3 balaā: ⁊ reuerſ⁹ ī locū ſuū balac[z] q̄3 uia q̄ uenerat: rediit.

ꝓphetia cōmēdat ꝑmuʒ ſtatū illi⁹ ppl'i de q̄tuor Prio de h̄ q erat a deo benedict⁹: vñ nō poterat maledici qd correſpondet cū h̄ qd fuit dictum abrae in ꝑma ſui vocatōne Gen̄. xij. ca. Bn̄dicā tibi ⁊c̄. Et bn̄dicā bn̄dicentib⁹ tibi ⁊c̄. de q̄ dicit balaā: Quō maledicam cui non maledixit de⁹. ſecūdo cōmēdat eūdē d̄ h̄ q erat ſeꝑatus in gentibus in fide: de qua h̄ dr̄. Popul⁹ ſol⁹ hītabit: et int̃ gētes nō reputabitur et q2 iſta diſtinctio incepit ab abraā et fuit ꝯtinuata ꝑ patriarchas. iō

tium amalech. nō poteſt dici q amalech ſit ſimplicit̃ ꝑncipiū gentiū: q2 fuit fili⁹ Eliphat filij eſau. vt hr̄ Gen̄. xxxvi. añ quē fuerūt multi gētiles: ſ3 dr̄ ꝑncipiū gētiū q̄ inſurrexerāt ꝯ filios iſrl': poſt exitū de egypto. vt hr̄ Exo. xvij. m Cui⁹ extrema ꝑdent̃. per filios iſrl': qd factū fuit in tpe regis ſaulis. vt hr̄. i. Reg. xv. Scdo ꝯuertit̃ ꝓphetia ad filios ietro: cū dr̄ n Uidit q̄3 cyneū. iſte cyna a q̄ dicti ſūt cynei fuit fili⁹ ietro vt dicūt aliq̄: vel poti⁹ ipemet ietro: vt dicūt alij. ꝓut dictū eſt. s̄. x. ca. et ꝑōit̃ h̄ iſte ppl's iuxta amalech: q2 hītabat iuxta eū. ſm q dr̄. i. Reg. xv. ca. Dixitq3 ſaul cyneo: abite recedite atq3 diſcedite ab amalech: ne forte inuoluā te cū eo. o Robuſtū q̄dē eſt habitaculū tuū. loc⁹ eñi ſue habitatōis erat fortis ꝓpter difficilē acceſſuʒ ex rupibus ſequitur.

p Aſſur eñi capiet te. fortitudo eñi loci nō potuit eū ſaluare: quin capet̃ et captiuaret̃ cū. x. tribub⁹ iſrl': quas captiuauit rex aſſur tempore oſee regis iſrl'. vt hr̄. iiij. Reg. xvij. Tertio ꝯuertit̃ pabola ad romanos: cū dr̄. q Aſſumptaq3 pabola ⁊c̄. ꝓphetie tñ ſue ꝑmittit exclamationē dicens. r Heu q̄s vic. eſt q̄ñ iſta faciet deus. ſ. que ſequunt̃. q. d. tāta ſtrages ꝑ romanos fiet in diuerſis ꝑtibus orbis q vix poterit aliq̄s euadere gladiū eoꝝ.

s Uenīēt in trierib⁹. i. in nauib⁹. t De italia. q2 ꝑ nauigium venit exercit⁹ romanoꝝ ad ꝑtes illas oriētales v Supabūt aſſyrios. quoꝝ dominiū erat magnū. x Uaſtabūtq3 hebreos. qd inchoatū eſt tpe pōpeij: cōſūmatū tpe tyti et veſpaſiani.

y Et ad extremū etiā ipi pibūt. ſ. romani. qd expoſuit Ra. ſa. futurū ꝑ regē meſſiā. vt dictū eſt. s̄. et iprobatū. iō aliter dicēduʒ q hoc factū eſt ꝑ bella inteſtina iter romanos ꝯſurgētia: ꝓpter que multa regna receſſerūt a dn̄io impij romani: et illud qd remanſit videt̃ q̄ſi quotidie inteſtinis bellis caſſari. et h̄ notat̃: cū dr̄. Ipi pibūt. ſ. a ſemetipis bellis inteſtinis. z Balac quoq3 via q̄ venerat redijt. cōduxerat eñi balaā vſq3 ad fines terre ſue: vt haberet ꝯſiliū ꝯtra filios iſrl' in fine ſicut ei ꝓmiſerat.

In ca. xxiiij. vbi dr̄ in poſtil. Quāpulcra tabernacula tua ⁊c̄

Irca ꝓphetias balaā tā ꝑcedētes q̄ʒ ſequē Additiotes tria occurrūt attēdēda. Primū eſt q lʒ de ſtatu ppl'i iſraelitici a ꝑncipio vſq3 ad finē tractēt vt pʒ: nunq̄ʒ tñ aliquid tangūt de infortunijs ſeu aduerſitatibus: lʒ multa talia eis euenerūt: tā tpe iudicū q̄ʒ etiā tpibus regū: et maxie in captiuitate babilonica et in alijs: ſ3 ſolū tangūt ꝓſperitatē eoꝝ. Cui⁹ rō pōt eſſe q deus nolebat vt talia reuelarent balaā: nec ꝑ ipm manifeſtarentur gentib⁹: ne ex hoc poſſent audaciā aſſumere reſiſtēdi ſeu inuadēdi eos. et ideo in ꝑncipio de⁹ vniuerſalit̃ dixit ipi balaā. Nō maledicas pplm: q2 bn̄dict⁹ eſt. in q̄ ꝓhibuit ſibi ne aliq̄d mali de eis diceret̃. Scdm q2 balaā ꝓphetauit de his q̄ ꝑtinēt ad ꝓſperitatē illi⁹ ppl'i: nō ſolū tpalē ſ3 etiā ſpūalē: q̄ q̄dē bona ſpūalia intelligēda ſunt de iuſtis. ſ. de iſrl' ſeu iacob ſm ſpm̄: nō aūt d̄ ꝯuerſis vt patebit inferius in locis ſuis. Tertiū eſt q q̄tuor ꝓphetie iſti⁹ balaā vident̃ reſpicere q̄tuor ſtat⁹ ppl'i iſraelitici. quoꝝ ꝑmi⁹ añ

huic diſtinctōi ꝑdicit. De ſūmis ſilicib⁹ videbo eū: et de collib⁹ ꝯſiderabo illū. ſ. de viris iuſtis ⁊ ꝑfectis q̄ mōtib⁹ in ſcriptura aſſimilant̃ a q̄b⁹ ille ppl's ſumpſit initiū. tertio cōmēdat eū de magna nūeroſitate: q2 cum ꝑmi pr̄es eſſent pauci: tñ in magnā multitudinē creuerūt. de q̄ dic̄. Quis dinumerare poſſit puluerē iacob ⁊c̄. correſ̄det ad illō qd dixit de⁹ abrae Gen̄. xiij. ca. Multiplicabo ſemē tuū ſicut puluerē terre. quarto cōmendat eū de bono fine: de q̄ dic̄. Moriat̃ aīa mea morte iuſtoꝝ: et fiant nouiſſima mea hoꝝ ſimilia. correſpōdet ad h̄ qd dr̄ Gen̄. xv. ca. Tu aūt ingredieris ad pr̄es tuos in pace. in q̄ vid̄r aſſecurare eū de penis alterius vite: vñ in ſynu abrae iuſti añ aduentū xp̄i legunt̃ collocari. vt Lu. xvi. c. Nec mirū ſi balaā cū eſſet peſſim⁹ appeteret finē iuſtoꝝ. nā ſm Greg. in paſtorali. Sicut plerūq3 mali inutilit̃ cōpungunt̃ ad iuſticiā. ſic plerūq3 boni in oxie tentant̃ ad culpā. In ſecūda ꝓphetia ꝑ ꝯtinuat dicta dicēdis dicēs. Nō eſt de⁹ q̄ſi hō vt mētiat̃ ⁊c̄. q. d. iſte ppl's vt mō dixi nō eſt maledict⁹ a deo: ſ3 eccōtra q2 de⁹ mētiri nō pōt: iō ad bn̄dicēdū adductus ſum ⁊c̄. Cōſequent̃ vid̄r tāgere ſecūdū ſtatū ppl'i ſupra dictū quez cōmēdat in q̄nq3. Prio a ſeꝑatōe ydolatrie que in ꝑ ꝑcepto fuit ꝓhibita de q̄ dicit. Nō eſt ydolū i iacob: nec vid̄r ſimulacrū in iſrl'. ſecūdo cōmendat illū ſtatū de cultu vni⁹ dei. qd multiplicit̃ tradit̃ in lege de q̄ dicit Dominus de⁹ ei⁹ cū eo eſt. tertio cōmēdat eū de h̄: q etiā ſine rege tpali victoriā obtinebāt de regib⁹ ſibi aduerſantib⁹. vt pʒ ꝑcipue in hyſtorijs ioſue et etiā iudicū. de q̄ dr̄. Clangor victorie regis in illo eſt. q. d. lʒ nō habeant regē tpalē: obtinēt tñ victoriā acſi regē habuiſſent: et q2 illa victoria ꝓcedebat ab illo cuius fortitudo maxia eſt. iō ſubdit. Dn̄s deus eduxit eū de egypto. cui⁹ fortitudo ſilis eſt rhinocerōtis. ſ. cui⁹ cornua in quibus deſignat̃ ptās ſeu fortitudo: ſunt ꝑeminētia ceteris. q̄rto cōmendat eos in h̄ q nō regebātur in cognitōe agēdoꝝ ſeu futuroꝝ per vana et ſuperſtitioſa: ſ3 ꝑ reuelatōes diuinas de q̄ dic̄. Nō eſt augurium in iacob nec diuinatio in iſrl'. et tpib⁹ ſuis dicet̃ iacob et iſraeli q̄d opat⁹ ſit dn̄s ſ3 ꝑ ꝓphetas denūciātes ea q̄ de⁹ vult opari. q̄nto cōmēdat eos de hoc q in ꝓmptu erat eis parata victoria de aduerſantib⁹. de q̄ dic̄. Ecce populus vt leena ꝯſurget ⁊c̄. Et nō accubabit leo donec deuoret ꝑdā et occiſoꝝ ſanguinē bibat: qd pōt itelligi de illo ppl'o ſub moyſe. q̄ q̄dē moyſes nō accubauit. i. mortē nō vidit donec deuicit reges fortes ſeo et og et madianitas quoꝝ ſanguinē effudit. vel intelligit̃ de toto ppl'o qui nō accubabit. i. nō habebit quietā poſſeſſionē terre ſibi ꝓmiſſe: donec occideret oēs reges chanaā. vt pʒ in hyſtorijs ſacris de h̄ tractātib⁹. In tertia ꝓphetia vid̄r tāgere tertiū ſtatū ppl'i ſupradictū quē cōmēdat in q̄nq3. Primū in h̄ q habebāt habitatoʒ diuinā inter eos. et h̄ q̄nq3 in tentorijs: ſicut a tpe moyſi vſq3 ad dauid incluſiue. q̄ñ archa federis que in tētorio a moyſe fabricata extīs in diuerſis locis figebat̃: q̄nq3 v̄o in tabernaculis. i. in tēplis ſicut in tēplo ſalomonis. et poſtea in tēplo ꝑ eſdrā et neemiā edificato: de quo dicit. q̄ʒ pulchra ⁊c̄. vbi notādū q in hebreo in h̄ loco ꝑus ponunt̃ tētoria q̄ʒ tabernacula: ſicut et in ordie tpis priora fuerūt. vñ aſſimilat hmōi tētoria vallib⁹ nemoroſis: et hortis irriguis in q̄bus hoies q̄ſi in trāſitu delectant̃ eo q talia tētoria nō habebat locuʒ fixū: ſ3 mouebat̃ de loco in trāſeūdo: vt dictū eſt. De tabernaculis v̄o. ſ.

Universidad de Salamanca. BGH

de tēplis que imobilia erāt ⁊ cedrina. dicit ꝙ tabernacula q̄ fixit dn̄s q̄ſi cedri ꝓpe aq̄s. ſecūdo cōmēdat illū ſtatū de doctrina ſacra. De q̄ dr̄. Fluit aq̄ de ſitula ei⁹. expōit̄ ꝓut in poſtilla de ſtudio legis ⁊ ꝓphetarū qd̄ viguit in hier'lm: vel de ſapiētia ſalomonis ad quā audiēdā de vniuerſa terra veniebāt. vt in .iij. Reg. iiij. c. Tertio cōmēdat illū de regno tēporali. q2 p̄m⁹ rex q̄ fuit in iſrl' deuicit regē agag: q̄ erat p̄ncipalis aduerſari⁹ illi⁹ ppl'i: de q̄ dicit ſm verā lr̄az hebraicam Supextollet̄ ſup agag rex ei⁹. et ſeq̄tur. Et eleuabit̄ regnū ei⁹. expōit̄ ꝓut in poſtilla. Quarto commēdat illū ſtatū de victoria quā habuit de circūſtantib⁹ aduerſarijs. vt patet tp̄e dauid: quā victoriā attribuit fortitudini illi⁹ q̄ eduxerat eos de terra egypti dicēs Deus eduxit illū de egypto ⁊c̄. Deuorabūt gētes hoſtes illi⁹ ⁊c̄. Quinto ꝯcludit hāc ꝓphetiā correſpondent̄ ad p̄mū dictū ſue ꝓphetie vbi dixerat. Quō maledicā cui nō maledixit dn̄s. q. d. illa bn̄dictio dei qua hūc populū in patrib⁹ bn̄dixit firma eſt et irretractabilis. In q̄rta vero ꝓphetia agit de q̄rto ſtatu illi⁹ ppl'i. ſ. ſub xp̄o. vn̄ in hac ꝓphetia et nō in alijs facit mētionē de extremo tp̄e: q2 vltim⁹ ſtat⁹ ppl'i iſraelitici ſm oēs in hac vita eſt tp̄s meſſie: vltra qd̄ nō eſt niſi aliud ſeculū. Et q2 in hoc ſtatu myſteria abſcōdita a ſeculis erāt iplēda. iccirco in hac tm̄ ꝓphetia de ſe dixit. Qui nouit doctrinā altiſſimi. q. d. iſta q̄ dictur⁹ ſum nullus ſcit: niſi q̄ nouit doctrinā altiſſimi. i. ſecreta altiſſimi. quē q̄dem ſtatū cōmendat in quatuor. Primo ex h̄ ꝙ rex ei⁹ futur⁹ erat celeſtis. de q̄ dr̄. Orief̄ ſtella de iacob. vn̄ ra. moy. gerūden̄. ſic dicit in h̄ loco: q2 meſſias ꝯgregaturuſ eſt diſperſiōes iſrl' ab extremis terre vſq3 ad extremū. iccirco aſſimilat eū ſtelle q̄ trāſit ꝑ firmamentū a ſūmo celo. De q̄ etiā dixit Daniel. Ecce in nubib⁹ celi ſicut fili⁹ hōis veniebat. hec ille. Quod ſatis ꝯcordat veritati nr̄e. lȝ ip̄e q̄ loq̄tur h̄ nō ꝑfecte ſentiret. In ſignū aūt hui⁹. ſ. ꝙ rex meſſias eſſet rex celeſtis ſtella noua apparuit magis: cū nat⁹ eſſet xp̄s. Mat. ij. Secūdo cōmēdat ſtatū iſtū ex ꝑte p̄dicti p̄ſidētis. ſ. xp̄i. q̄ ydolatriā penit⁹ deuaſtatur⁹ erat. et ſic p̄nceps hui⁹ mūdi eijciēdus erat foris. vt h̄r Joh. xij. ca. et de h̄ dicit. Cōſurget virga de iſrael. ſ. v̄ga directōis virga regni tui. Dilexiſti iuſticiā et odiſti iniq̄tatē. et q2 ydolatria añ tp̄us legis euāgelice totū mūdum cōprehendebat: iccirco dicit. Vaſtabitq3 oēs filios ſeth. a ſeth eñ gen⁹ humanū ꝯſequēter deſcēdit. ꝓut deducit̄ in glo. Vaſtauit igit̄ xp̄s oēs a ſeth deſcēdētes: q2 deoꝝ ſuoꝝ cultū amouit. et tēpla vaſtauit et aras deſtruxit. noīauit tñ inter oēs gētes moab et ydumeā ſeu ſeir: que eſt terra ip̄ius edom ꝓpt̄ diuerſas rōnes: moab eñ: q2 cū moabitis loq̄bat̄ q̄ſi diceret eis. Et ſi ꝓnūc ſupabūt te: tñ in futurum eis ſubijcieris. ydumeā vero noīauit. q2 fuit p̄m⁹ aduerſari⁹ ipi⁹ Jacob ab vtero: cui⁹ p̄mogenitura ⁊ bn̄dictionē iacob accepit. vt p3 Gen̄. xvij. et iō in ſcripturis ſicut iſrl' ſepe accipit̄ ꝓ ppl'o q̄ ſub fide et cultu dei reſidet: etiā ſi ab iſrl' nō deſcēdat ſm carnē. ſic edom et ſeir ſepe accipit̄ ꝓ gēte que aduerſat̄ ppl'o dei: etiā ſi ab edom ⁊ ſeir ſm carnē nō deſcēdat. ꝓut in ꝓphetia abdie deo duce largi⁹ eſt tractādū. qd̄ in xp̄o impletū eſt. ſubiecit eñ oēs tales in primo aduentu: et hoc ſp̄ualit̄: cū poſt reſurrectionē dixit. Data eſt mihi oīs ptās in celo et in terra: ſm quā ptātē ꝯdēnauit oēs infideles dicēs. Qui nō crediderit ꝯdēnabit̄ Marci. xvi. ca. et iſto etiā mō pōt intelligi id qd̄ dr̄. Vaſtabitq3 oēs filios ſeth. Tertio cōmēdat illū ſtatū reſpectu ppl'i q̄ fidem xp̄i cū tāta ꝯſtātia et virili fortitudie ſuſceperūt: ꝙ etiā vſq3 ad effuſionē ſanguis fidē xp̄i ꝑ orbē diuulgauerūt. de q̄ dicit. Iſrael vero fortit̄ agit. Quarto cōmēdat illū ſtatu3 circa ſecūdū aduentū qñ nō ſolū ydumei. ſ. aduerſarij fideliū erūt ſubiecti fidelib⁹ mō p̄dicto. ſȝ etiā ex toto ꝯſument̄ euntes in ignē eternū: ⁊ de hoc dicit. De iacob erit q̄ dominet̄: et ꝑdat reliq̄as ciuitatis. ſ. mūdi vel dyaboli. vn̄ abdias ꝓpheta de hoc tractās ſil'r dicit. Nō erūt reliq̄e domus eſau. et ſic finit̄ q̄rta ꝓphetia q̄ reſpicit iſrl' ſm q̄tuor ſtatus predictos: tāgens ꝓſperitates eoꝝ: et nihil exp̄mēs de aduerſitatib⁹ intermedijs rōne iā dicta. In ſequētib⁹ vero tāgit ſtatū gētilitatis ſp̄alit̄ reſpectu iſrael: et eſt q̄nta ꝓphetia. vn̄ glo. interlinearis. vbi dr̄. Cūq3 vidiſſet amalech. interpōit ſic. Quinta viſio balaā in q̄ viſione ſeu ꝓphetia agit d̄ trib⁹ generib⁹ gētiū. ſ. de p̄mo aduerſario iſrl'is q̄ fuit gēs romana. ⁊ d̄ gēte intermedia: q̄ erat q̄ſi adiacēs ſeu aſſociata ipi ppl'o iſraeli. ſ. ppl'us cyneus deſcēdēs de ietro. de p̄mo. ſ. amalech dicit. Principiū gētiū amalech ⁊c̄. exponat̄ ꝓut in poſtilla. de cyneo vero dicit. Robuſtū q̄dē eſt habitaculū tuū. q. d. non poteris euadere aſſirios ſupple q̄ inuaſuri ſunt iſrl'. vt .iiij. Reg. xvij. etiā ſi ſis in robuſtiſſimo loco. q2 aſſur capiet te. et h̄ q̄ captiuabit iſraelē. q. d. iſta fortitudo nō aſſecurabit te ab illa captiuitate: in q̄ inuit̄ q̄ſi ꝑ indirectū aduerſitas iſrael' in captiuitate aſſirioꝝ: quā tñ ꝑ directu3 nō exp̄ſſit rōne p̄ius tacta. De gēte vero romana que fuit vltima et p̄ncipalis affligens ipm ppl'm iſraele ſm carnē deſcēdētē dicit. Venient in trierib⁹ de italia. vbi in hebreo h̄r. De roma ſupabūt aſſyrios: vaſtabūtq3 hebreos. q. d. iſta gēs romana erit ſic potētiſſima ꝙ ſupabit ſeu vaſtabit tā affligētes. ſ. aſſirios q̄3 afflictos. ſ. hebreos. et tamē ad extremū ipi etiā peribūt: q2 regnū eoꝝ euacuatū fuit ꝑ regnū xp̄i ꝓut ꝓphetatū fuit a daniele. Dañ. ij. ca. De lapide exciſo ſine manibus et ſtatuā ꝑcutiēte. vn̄ glo. ſup hūc locū. Juxta incarnationē dn̄i venient romani aſſirios hebreos et oēs orientales ſupaturi: ⁊ tandē regnū ꝑdituri: ſm ſtatuā daniel'. Hec in glo. Et notādū ꝙ lȝ in oībus p̄dictis ꝓphetijs balaā noīet iſtū ppl'm ſub noīe iſraelis vel iacob: q̄ ſunt noīa q̄ accipiunt̄ freq̄nter ꝓ ppl'o fideliū ſm nominū interp̄tationē. in h̄ tñ loco noīat eos ſub noīe heber. quaſi iā nomē iacob vel iſraelis ꝑdiderāt. q2 tp̄s q̄ gēs romana illu3 ppl'm vaſtauit fuit poſt paſſionē xp̄i: qñ iā ꝑdiderāt nomē iſrael et iacob ſm ſpiritū.

Caplm. xxv.

Morabat̄. Hic ꝯñr ponit̄ ꝓuocatio filioꝝ iſrael ad peccatū ex ꝯſilio balaā. et p̄ ponit̄ dicta ꝓuocatio. ſcd̄o ipi⁹ punitio. ibi. Locutuſq3 eſt dn̄s. Circa p̄mū deſcribit̄ p̄ iſraelis ꝓuocati trāſgreſſio. ſcd̄o trāſgreſſiōis punitio. ibi. Et iratus dn̄s. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ balaā ſciēs filios iſrl' eſſe ꝓnos ad luxuriā dedit ꝯſiliū ipi balac vt mitteret puellas pulchras nobiles et ornatas ꝓpe exercitū eoꝝ et ꝙ iuuenes veniētes ad ſexbis allicerēt et cū viderēt eos inflāmatos ad actū carnis nō ꝑmitterēt ſe ab eis cognoſci niſi p̄us comederēt de ydolaticis ⁊ ydola adorarēt que ſecū portauerāt: vt ſic de⁹ offenderet̄: et ppl's iſrl' a deo ꝑcuteret̄: et in manib⁹ hoſtiū traderet̄. Dicit etiā ioſeph⁹ ꝙ aliq̄ nobiles d̄ iſrael acceperūt ſibi vxores de illis Licet aūt h̄ nō ſit ſcriptū ꝙ balaā dederit ꝯſiliū. tñ habet̄ ex eo qd̄ dr̄. i. xxxi. ca. Cur feminas reſeruaſtis: nōne iſte ſunt q̄ deceperūt filios iſrl' ad ſuggeſtionē balaā. Et apo. ij. dr̄. Habes h̄ tenētes doctrinā balaam q̄ docebat balac mittere ſcādalū corā filijs iſrl' edere. ſ. de ydolaticis et fornicari: et hoc eſt qd̄ dr̄ hic.
a Morabat̄ aūt iſrl' eo tēpe in ſethim. nomē eſt loci ꝓpinq̄ loco vbi p̄dicte mulieres venerūt.
b Et for. eſt ppl's. ſp̄ualit̄ ꝑ ydolatriā et corꝑalit̄ per luxuriā vt dictū eſt.
c Initiatuſq3 eſt iſrl' beelphegor. i. applicat⁹ eſt ſiue ꝯiūctus cultui illi⁹ ydoli.
d Et irat⁹. Hic ꝯñr ponit̄ hui⁹ trāſgreſſiōis puītio. Et p̄ in generali. ſcd̄o in ſp̄ali. ibi. Et ecce vn⁹. Circa p̄mū dicit̄.
e Tol. cūc. prin. po. et ſuſ. eos. dicūt expoſitores noſtri: ꝙ punitio p̄io facta eſt de p̄ncipib⁹ ꝑ ſuſpēſionē: q2 aliq̄ erāt culpabiles in trāſgreſſiōe ydolatrādo: ⁊ alij ſubditos rep̄mere negligēdo. Ra. ſa. aliter exponit dicēs.
e Tolle cunctos prin. ppl'i. i. ꝯgrega eos vt iudicēt et puniāt trāſgreſſionē p̄dictā
f Et ſuſpēde eos. ſ. q̄ inuenient̄ culpabiles. et h̄ vltimū nō refert̄ ad principes.
g Cōtra ſolē. vt pena ſit publica ſicut et peccatū et ad terrorē aliorū. et dictū Ra. ſalo. ꝯſonare vid̄r huic qd̄ ſubdit̄.
h Dixitq3 ⁊c̄. ꝓximos ſuos ⁊c̄. p̄ncipes erāt de iudicib⁹.
i Et ecce vn⁹. h̄ ponit̄ punitio dicte trāſgreſſionis in ſp̄ali: cū dr̄. Et ecce vn⁹. iſte fuit magis effrons et audax in peccato ſuo q̄3 alij: q2 erat p̄nceps in tribu ſymeon. vt habet̄. i. et de iſto dicūt ioſeph⁹ et ra. ſa. ꝙ in palā dixit moyſi corā iudicib⁹ populi: ꝙ licite poterat ingredi ad illā mulierē ⁊ accipe eā vxorē ſicut moyſes accepat ſephorā filiā ſacerdotis madian. vt h̄r Exo. ij.

m Morabat̄[a] autē eo tempore iſrael in ſethim: et[b] fornicatus eſt ppl's cum filiabus moab q̄ vocauerunt eos ad ſacrificia ſua. At illi comederūt et adorauerunt deos earum. Initiatuſq3[c] eſt iſrael beelphegor. Et[d] irat⁹ dn̄s ait ad moyſen. Tolle[e] cūctos principeſ ppl'i: et[f] ſuſpēde eos cōtra[g] ſolem in patibulis: vt auertat̄ furor me⁹ ab iſrl'. Dixitq3[h] moyſes ad iudices iſrael. Occidat vnuſq̄ſq3 ꝓximos ſuos q̄ initiati ſunt beelphegor. Et[i] ecce vn⁹ de filijs iſrael intrauit corā fratribus ſuis ad ſcortū madianitē vidēte[l] moyſe et oī turba filiorū iſrael: qui[m] flebant ante fores tabernaculi. Quod[n] cum vi

ſed nō erat ſil'r: q2 qñ moyſes accepat ſephorā adhuc nō erat data lex filijs iſrael q̄ ꝓhiberet matrimoniū cū alienigenis: nec moyſes ꝑ vxorē ſuā fuit tract⁹ ad ydolatriā: ſȝ ꝯtrario ip̄e traxit eam de ritu gētili ad cultū veri dei.
k Intrauit corā frib⁹ ſuis. i. ꝯtribulib⁹: q̄ ei ꝑſuadebāt ꝯ̄riū.
l Vidēte moyſe et oīi turba filioꝝ iſrl': non ꝙ viderēt ipm cōcubantē cū muliere: vel intrantē locū vbi ipa erat: q2 nō erat ita prope tabernaculū federis: ſȝ q2 vidētib⁹ moyſe et alijs ip̄e receſſit de loco dicēs ꝙ ibat ad mulierē illā ꝓ actu venereo: et ſic grauis erat ei⁹ culpa tū ex cōtēptu taliū: tū etiā ex publicatōe.
m Qui flebāt añ fores tabernaculi: timētes irā dei ꝓpter peccatū populi.
n Qd̄ cū vi. phinees. p̄dictū virū ſic ꝓtinaciter et inuerecūde recedētē
o Surrexit d̄ medio multitudinis accēſus zelo legis
p Ingreſſus eſt poſt virū iſraelitē in lupanar. in hebreo habet̄. In tabernaculu3. vn̄ dicūt aliq̄ hebrei ꝙ intrauit tabernaculū illi⁹ p̄ncipis vbi adduxerat p̄dicta3 mulierē vt ibi cognoſceret eam carnaliter Alij aūt ꝙ intrauit tabernaculum mulieris qd̄ erat extra caſtra ꝑ modū ꝓſtibuli: vt dicit trāſlatio nr̄a.
q Et ꝑfodit ambos. q2 repit eos in coitu.
r Ceſſauitq3 plaga a fil. iſ. q2 ꝑ zelū ipius phinees dn̄s fuit placatus ne ꝓcederet vltra plaga ī populo: vt p3 ex lr̄a ſequēti
s Ecce do ei pacē federis mei. i. dignitatē ſacerdotij poſt patrē ſuū: lȝ eñ dn̄s dediſſet ſacerdotium aaron et filijs ei⁹: tñ phinees nō erat certus ꝙ deberet ſupuiuere patri ſuo: et ei ſuccedere in ſacerdotio: ſȝ h̄ fuit certificat⁹ d̄ vtroq3
t Erat aūt nomē viri ⁊c̄. h̄ dicit̄ ad cōmēdationē phinees. q2 zelo dei mot⁹ nō timuit occidere p̄ncipē vni⁹ trib⁹.
v Porro mu. madia. ⁊c̄. hoc exp̄mitur ad oſtendēdū odiū madianitarū cōtra filios iſrael q̄ cū alijs mulieribus miſerūt filiā nobiliſſimi p̄ncipis eorū ad ꝓſtibulū: vt poſſent decipere filios iſrael et ꝑtrahere ad offenſam dei ſui.
x Hoſtes vos ſentiāt. h̄ ꝯñr ponitur punitio madianitarū: eo ꝙ ꝓuocauerūt filios iſrl' ad peccatū: vt dictū eſt: et circa hoc p̄ dicta punitio p̄cipit̄. ſecūdo ordinatio populi interponit̄ ca. xxvi. tertio moyſes p̄dictū p̄ceptū exeq̄tur. cap. xxxi. Circa p̄mū dr̄ hoſtes ⁊c̄. li hoſtes eſt hic accuſatiui caſus.
y Percutite eos. nō ſic aūt p̄cipit̄ de moabitis: tū q2 etſi ipi miſerūt filias ſuas ad decipiendū filios iſrael: nō tñ ita nobiles miſerūt ſicut fecerūt madianite. tū q2 ipſa ruth erat deſcēſura de eis: de qua deſcendit ip̄e dauid. vt habet̄ Ruth vltimo: tū q2 domin⁹ ꝓhibuerat ne bellarēt cōtra moabitas. vt dictū eſt. ſ̄. xxi. ca.

Ca. xxvi.

Poſtq3 noxiorū ſanguis effuſus eſt. Hic interpōitur recordatio populi q̄ fuerat deordinatus per ydolatriā vt dictū eſt. Et ponit̄ h̄ triplex ordiatio Prīa eſt viri ad ꝓximū ſecūda ppl'i ad p̄ncipes ſuū circa mediū ca. xxvij ibi. Dixitq3 dn̄s. tertio vtroruq3 ad deū. capit. xxviij. Circa p̄mū ſciendū ꝙ ad bonā ordinatōnē ppl'i int̄ ſe req̄rit̄ poſſeſſionū diuiſio: vt dicit phus. ij. politi. tu3 q2 cōmunia negligūt̄ ⁊ ꝓpria magis curant̄. tū q2 ꝑ h̄ multa litigia et ꝯtentiones ceſſant eo ꝙ quilib3 ſcit qd̄ eſt ſuū et qd̄ ē alienū. et q2 diuiſio poſſeſſionū d3 fieri ſm nūerū ꝑſonarū: iō p̄ deſcribit̄ populi nūeratio. ſecūdo deſcribit̄ diuiſiōis modus et determiatio. ibi. Locutuſq3 eſt dn̄s. Adhuc p̄ ponit̄ p̄ceptū nūeratōis ſecūdo modus executionis. ibi. Ruben p̄genit⁹ iſrael. Circa p̄mū p̄mittitur tēpus nūeratōis: cu3 dicit̄.
a Poſtq3 noxiorū ſanguis effuſus eſt. et dicūt aliq̄ ꝙ h̄ fuit p⁹ occiſionē madianitarū: q̄ habetur. i. xxxi. ca. lȝ añ ſcribatur: q2 nō oīa ſcripta ſunt eo ordie quo facta ſunt. Alij dicūt et ꝓbabilius vt vid̄r ꝙ fuit ante. et qd̄ dicit̄ hic.
a Poſtq3 noxiorū ⁊c̄. intelligit̄ de filijs iſrl' occiſis ꝓpt̄ peccatū ydolatrie: vt habet̄ ca. p̄ce. ꝙ de filijs iſrael occiſi ſunt xxiiij. milia. vt dicit Ra. ſa. qd̄ ſimile ē paſtori cuius gregē intrauerūt lupi: et poſt mortē pluriū nūerat reſiduū: vt ſciat numerū remanētiū. vn̄ in hebr̄. h̄r. Et factū eſt poſt mortalitatē dixit dn̄s ⁊c̄. in q̄ vid̄r intelligi mortalitas inducta a deo ſup filios iſrl' ꝓ pctō predicto. cetera patēt in lr̄a.
b Ruben ⁊c̄. Hic ꝯſequent̄ ponit̄ executio nūeratōis. et p̄ numerant̄ illi q̄ hitabant ad ꝑtē meridionalē tabernaculi ſcȝ trib⁹ ruben: trib⁹ ſymeō et trib⁹ gad. et p3 lr̄a vſq3 ibi
c In ſeditōe chore. lȝ iſte eſſet de filijs leui. tñ h̄ recolit̄: q2 ꝑ ſeditōe ei⁹ mortui ſūt Dathan ⁊ abyrō q̄ erāt de tribu ruben. vt dictū eſt. ſ̄. xvi. ca.
d Et factū eſt grāde miraculū. q̄re aūt fuerit nō h̄r ex textu niſi in generali. ſ. ꝙ filij chore. nō fuerūt mortui cū eo: ſȝ in glo. hebraica ſup pſ̄. xlv. dicit̄ ꝙ qñ terra aperuit os ſuū et deuorauit chore cu3 multis alijs: filij ei⁹ remāſerūt ſtātes in aere diuia virtute quouſq3 terra fuerit iterū recluſa ſub pedib⁹ eoꝝ. ꝓpt̄ qd̄ in gratiarū actionē tāti bn̄ficij ſibi collati fecerūt illū pſalmū: vn̄ et intitulat̄ in hebreo a filijs chore: et lr̄a huic miraculo cōſonat: cū dr̄. Deus nr̄ refugiū et virt⁹: adiutor in tribulatōib⁹. q̄

diſſet phinees fili⁹ eleazari filij aaron ſacerdotis: ſurrexit[o] de medio multitudinis et arrepto pugiōe ingreſſus[p] eſt poſt virū iſraelitē in lupanar: et[q] ꝑfodit ābos ſimul virū ſcȝ et mulierē in locis genitalibus Ceſſauitq3[r] plaga a filijs iſrl': ⁊ occiſi ſunt viginti q̄tuor milia hoīm Dixitq3 dn̄s ad moyſen. Phinees fili⁹ Eleazari filij aarō ſacerdotis auertit irā meā a filijs iſrl': quia zelo meo cōmot⁹ eſt ꝯtra eos: vt nō ip̄e delerē filios iſrl' in zelo meo Idcirco loq̄re ad eu3. Ecce[s] do ei pacē federis mei: et erit tā ipi q̄3 ſemini ei⁹ pactū ſacerdotij ſempiternū: q2 zelat⁹ eſt ꝓ deo ſuo: ⁊ expiauit ſcelus filioꝝ iſrl'. Erat[t] aūt nomē viri iſraelite q̄ occiſus ē cū madianitide zābri fili⁹ ſalumi dux de cognatōe et tribu ſymeonis Porro[v] mulier madianitis q̄ pariter interfecta eſt vocabat̄ cozbi: filia ſur principis nobiliſſimi madianitaꝝ. Locutuſq3 eſt dn̄s ad moyſen dicēs. Hoſtes[x] vos ſentiāt madianite ⁊[y] ꝑcutite eos: q2 et ipi hoſtiliter egerūt cōtra vos: et decepere inſidijs ꝑ ydolū phogor ⁊ cozbi filiā ducis madian ſororē ſuā: q̄ ꝑcuſſa ē in die plage ꝓ ſacrificio phogor.

Ca. xxvi

p Poſtq3[a] noxiorū ſanguis effuſus eſt. dixit dn̄s ad moyſen ⁊ eleazarū filium aaron ſacerdotē. Nūerate omnē ſūmā filiorū iſrael a viginti ānis et ſupra: ꝑ domos et cognatōes ſuas cūctos q̄ poſſūt ad bella ꝓcedere: Locuti ſūt itaq3 moyſes ⁊ eleazar ſacerdos in cāpeſtrib⁹ moab ſup iordanē cōtra hiericho ad eos q̄ erāt a viginti ānis et ſupra ſicut dn̄s ip̄erarat: quoꝝ iſte eſt nūerus Ruben[b] p̄mogenit⁹ iſrael. Hui⁹ fili⁹ enoch: a q̄ familia enochitaꝝ et phallu: a q̄ familia phalluitaꝝ et eſrom: a q̄ familia eſromitaru3 et charmi: a quo familia charmitarū. He ſunt familie de ſtirpe rubē q̄rum nūerus inuēt⁹ eſt q̄draginta tria milia et ſeptingēti triginta Filius phallu: eliab: hui⁹ filij namuhel et dathan et abyron. Iſti ſūt dathan et abyrō principes populi q̄ ſurrexerūt ꝯtra moyſen et aaron in[c] ſeditōe chore qñ aduerſus dn̄m rebellauerūt: et apiens terra os ſuū deuorauit chore morientibus plurimis qñ cōbuſſit ignis ducētos quinq̄ginta viros. Et[d] factū eſt grande miraculū: vt chore pereunte filij illi⁹ nō perirent. Filij ſymeon ꝑ cognatōes ſuas namuhel ab hoc familia namuhelitaru3: et iamin ab hoc familia iaminitarū: iachin ab hoc familia iachinitarum: zare ab hoc familia zareitarū. ſaul ab hoc familia ſaulitarū. He ſunt familie de ſtirpe ſymeon: q̄ru3 oīs nūerus fuit viginti duo milia ducēti. Filij

Universidad de Salamanca. BGH

inuenerũt nos nimis. ꝓpterea nõ timebim⁹ dũ turbabiẗ terra ⁊c̃. nõ eñi dauid fecit oẽs pſalmos vt plen⁹ diceẗ qñ veneri mus ad libꝛũ pſalmoꝝ dño ꝯcedẽte.

e Filij iuda ꝟ ſecundo nũeranẗ q̃ habitabãt ad oꝛiẽtalẽ ptẽ. ſ. trib⁹ iuda: trib⁹ iſachar: et trib⁹ zabulon.

f Her ⁊ onan q̃ ambo moꝛtui ſunt in terra chanaan. vt hẽ Geñ. xxxviij nec reliquerũt ſemen.

g Filij ioſeph. tertio nu meranẗ illi q̃ habitabãt ad ptẽ occidẽtalẽ. ſ. trib⁹ ephꝛaim: trib⁹ manaſſen et trib⁹ bẽiamin: et licꝫ in iſtis tribub⁹ trib⁹ ephꝛaim eſſet p̃ncipalioꝛ i poſitõe caſtroꝝ et motione tamẽ ꝟ trib⁹ manaſſe ꝓponiẗ in nũeratõe. qꝛ fuit p̃mogenit⁹ ioſeph. de q̃ fit ꝟ mentio. Ceťa patẽt.

h Filij dan. hic nũeranẗ illi q̃ hitabãt ad partẽ aq̃lonarẽ. ſ. trib⁹ dan: trib⁹ aſer: et trib⁹ neptalim. et pꝫ lr̃a vſq; ibi.

i Nomẽ aũt filie aſer fuit ſara. iſta deſcendit in egyptũ cũ iacob. vt habeẗ Geñ. xlvi. et idõ nomen ei⁹ ꝟ recolitur.

k Locutuſq; eſt dñs. ꝟ oñdiẗ mod⁹ diuiſionis terre. pꝛio q̃tum ad viros. ſecũdo q̃tũ ad mulieres cap. ſequẽ. Adhuc circa p̃mũ p̃ poniẗ mod⁹ diuidẽdi terrã tribubus q̃ debebãt ibi habere ptes. ſecũdo ſubdiẗ nũeratio filioꝝ leui. q̃ nõ acceperũt ibi ptẽ ſicut alij: ibi. Hic q̃ꝫ eſt numerus. Circa p̃mũ dꝛ ſic.

l Iſtis diuideẗ terra. et diciẗ iſtis. ſ. ſup̃i⁹ nũeratis diuideẗ terra.

m Pluribus partẽ maioꝛẽ. ſm eñ q̄ trib⁹ aliq̃ habebat plures familias et pluresdomos: ſm hoc debebat plus accipere de hereditate in terra ꝓmiſſionis.

n Ita dũtaxat ut foꝛs terrã tribub⁹ diuidat. ꝟ diciẗ ad excludenduꝫ cõtentões que poſſent oꝛiri in diuiſiõe terre: ſi fieret ſimpliciẗ ex humana oꝛdinatõe. ſic tñ cadebat ſoꝛs oꝛdiatõe diuina. q̄ ſoꝛs cuiuſlibet tribus cadebat ſup ptẽꝫ terre ſibi ꝓpoꝛtionatã ſm pluralitatẽ vel paucitatẽ familiaꝝ ⁊ domorũ in ea ꝯtẽtarum ſm q̄ diciẗ ꝓuer. xvi. Soꝛtes mittunẗ in ſynũ: ſed a dño tẽꝑanẗ. Alij dicũt q̄ terra pꝛio diuiſa eſt p ptes eq̃les tribubus ⁊ poſtea q̃libet ps diuiſa eſt in familijs ⁊ domibus p ſoꝛtes et per partes ineq̃les. qꝛ illa familia q̃ habebat pl'es domos habebat ptẽ maioꝛem.

o Hic quoq; eſt nũer⁹. ꝟ ꝯñr nũeraẗ tribus leui cui nõ eſt terra diuiſa ſicut alijs: et ideo nũeratio ei⁹ põiẗ poſt oꝛdinationẽ de diuiſiõe terre. ⁊ patet lr̃a vſq; ibi.

p At vero caath ⁊c̃. iochabet filia leui. Iſta autẽ iochabet ꝟ recoliẗ ꝓpter excellẽtiam moyſi ⁊ aaron q̃rum mater fuit. diciẗ aũt ꝟ filia leui nõ qꝛ eã genuit: ſꝫ qꝛ fuit neptis ſua ſcꝫ filia filij ſui. et p talẽ modũ labã vocauit filios iacob filios ſuos: qꝛ erãt filij filiarũ ſuaꝝ: vt habetur Geñ. xxxi. ca. ⁊ ꝟ fuit diffuſi⁹ declaratũ Exo. ij. ca.

q Inter q̃s null⁹ fuit eoꝝ qui añ nu merati ſunt. ſcꝫ in p̃ncipio libꝛi hui⁹ hoc aũt addiẗ: qꝛ nũeratio iſta differt ab illa in multis: de q̃ null⁹ debet admirari: qꝛ ẽ alioꝝ hoim.

r Niſi chaleb ⁊c̃ erãt eñi excepti a dei ſentẽtia.

In cap. xxvi. vbi dꝛ in poſtilla Et factũ eſt grande miraculũ: quale aũt fuit: non habeẗ ex textu.

Additio.

Vt tranſlatio nr̃a habet. Factũ eſt grãde miraculum: vt choꝛe ꝑeuntẽ filij

gad p cognatões ſuas: ſephõ ab hoc familia ſephonitarũ: aggi ab hoc familia aggitarũ: ſuni ab hoc familia ſunitarũ: oꝛni ab hoc familia oꝛnitarũ: her ab hoc familia heritaꝝ: arod ab hoc familia aroditaꝝ: arihel ab hoc familia arihelitarũ. Iſte ſunt familie gad: quarũ oĩs nũerus fuit q̃draginta milia q̃ngenti. Filij[f] iuda her et onan q ambo moꝛtui ſunt in terra chanaã Fuerũtq; filij iuda p cognatões ſuas ſela a q̃ familia ſelaitaꝝ: phares a q̃ familia pharesitaꝝ: zare a q̃ familia zaritarũ. Poꝛro filij phares: eſrom a quo familia eſromitarũ: et amul a quo familia amulitaꝝ Iſte ſunt familie iuda: q̃rũ oĩs numer⁹ fuit ſeptuagitaſex milia q̃ngẽti. Filij iſachar p cognatões ſuas: thola a quo familia tholaitarũ phua a quo familia phuaitarũ: iaſub a quo familia iaſubitarũ: ſemram a quo familia ſemramitarum. Hec ſunt cognatões iſachar: q̃rũ nũerus fuit ſexaginta q̃ttuoꝛ milia trecẽti. Filij zabulon p cognatões ſuas: ſared a quo familia ſareditarũ: helon a q̃ familia helonitaꝝ: ialel a quo familia ialelitarũ. Hec ſunt cognatões zabulon q̃ruꝫ nũerus fuit ſexaginta milia q̃ngenti. Filij[g] ioſeph p cognatões ſuas manaſſe ⁊ ephꝛaim. De manaſſe oꝛtus eſt machir: a quo familia machiritarũ. Machir genuit galaad a quo familia galaaditarũ. Galaad habuit filios iezer: a q̃ familia iezeritaꝝ: et helech: a quo familia helechitarũ: ⁊ aſrihel a quo familia aſrihelitarũ: et ſechẽ a quo familia ſechemitarũ: et ſemida a q̃ familia ſemidaitaꝝ: et epher a q̃ familia epheritarũ. Fuit aũt epher pater ſalphaad: q filios nõ habebat ſꝫ tantũ filias: q̃rũ iſta ſunt noĩa malaa et noa et egla et melcha et therſa. Hec ſũt familie manaſſe: ⁊ nũerus eaꝝ q̃nq̃gintaduo milia ſeptingẽti. Filij aũt ephꝛaim per cognatões ſuas fuerũt hi. Suthala a q̃ familia ſuthalaitaꝝ: becher a quo familia becheritarũ: thehen a quo familia thehenitaꝝ. Poꝛro filius ſuthala fuit heran: a q̃ familia heranitarũ. Hec ſunt cognatões filioꝝ ephꝛaim q̃rũ nũer⁹ fuit trigintaduo milia q̃ngenti. Iſti ſunt filij ioſeph p familias ſuas. Filij bẽiamin in cognatõib⁹ ſuis: bale a quo familia baleitarũ: azbel: a q̃ familia azbelitaꝝ: achiraꝫ a q̃ familia achiramitaꝝ: ſuphã a q̃ familia ſuphamitarũ: vpham a quo familia vphamitarũ. Filij bale. hered et noemã. de hered familia hereditaꝝ: de noemã familia noemãitaꝝ Hi ſunt filij beniamin p cognationes ſuas: quoꝝ nũer⁹ fuit q̃draginta q̃nq; milia ſexcẽti Filij[h] dan per cognatões ſuas: ſuphan a q̃ familia ſuphanitaꝝ. Hec ſunt cognatões dan p familias ſuas Oẽs fuere ſuphanite: quoꝝ nũer⁹ erat ſexaginta q̃ttuoꝛ milia q̃dringẽti. Filij aſer p cognatões ſuas: iemna a q̃ familia iemnaitaꝝ: ieſſui a q̃ familia ieſſuitaꝝ: brie a q̃ familia brieitarũ. Filij brie: haber a q̃ familia haberitarũ: et melchiel: a q̃ familia melchielitarum. Nomẽ[i] aũt filie aſer fuit ſara. Hec cognatões filiorũ aſer: et nũer⁹ eoꝝ q̃nq̃gintatria milia q̃dringẽti. Filij neptalim p cognatões ſuas ieſſihel a quo familia ieſſihelitaꝝ: guni a quo familia gunitarũ: iaſer a quo familia iaſeritarũ: ſellẽ a quo familia ſellemitarũ. Hec ſunt cognatões filiorũ neptalim p familias ſuas: quorũ nũer⁹ q̃dragitaq̃nq; milia quadringẽti. Iſta eſt ſũma filioꝝ iſrl' q recẽſiti ſunt: ſexcẽta milia et mille ſeptingẽti triginta Locutuſq;[k] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Iſtis[l] diuideẗ terra iuxta nũerũ vocabuloꝝ in poſſeſſiões ſuas Pluribus[m] maioꝛẽ ptẽ dabis ⁊ paucioꝛib⁹ minoꝛẽ: ſingulis ſicut nũc recenſiti ſunt tradeẗ poſſeſſio: ita[n] dumtaxat ut ſoꝛs terrã tribub⁹ diuidat et familiis. Quicq̃d ſoꝛte ꝯtigerit: vl' plures hoc accipiant vel paucioꝛes. Hic[o] quoq; eſt nũer⁹ filioꝝ leui p

eius nõ perierũt. in hebꝛ. hẽ. Facti ſunt in ſignũ. ſ. miraculũ. Et qđ addiẗ: vt choꝛe ꝑeũte ⁊c̃. etiã nõ eſt de textu. et ſic referẗ hoc qđ dꝛ facti ſunt in ſignũ ad imediate p̃cedẽtia. ſ. q̄ illi q̃ fuerũt deuoꝛati ab oꝛe terre: ſil'r et cõbuſti ab igne a deo egrediẽte: facti ſũt i miraculũ: qđ eſt manifeſtũ. vñ illa gloſa hebꝛaica quã allegat poſtillatoꝛ non hꝫ fundamentuꝫ in lr̃a: ſil'r nec ꝟ qđ dꝛ q̄ pš De⁹ nr̃ refugiũ ⁊ virtus ⁊c̃. fuit factus ꝓpt̃ ꝟ miraculũ ñ hꝫ certũ fũdamentũ: exponitur eñi aliter ꝓut ibidẽ. Sil'r q̄ dicẽ q̄ dauid nõ fecit oẽs pſalmos ẽ ꝯ opiõnẽ Auguſti. quã credo eſſe veraꝫ ꝓut in pſalterio deo dãte pluribꝰ locis tractabiẗ.

Replica coꝛrectoꝛij ꝯtra burg.

N ca. xxvi. burg. ponit mĩa ſatis dubia ⁊ foꝛtaſſis falſa q̃ nõ ꝓbat. Pꝛio dicit id qđ diciẗ de choꝛe ꝑeũte nõ eſt de textu. vbi ſine auctoꝛitate et rõe redarguit noſtraꝫ trãſlationeꝫ. ſcđo dicit gloſam hebꝛaicam quã allegat poſtillatoꝛ nõ hr̃e fundamẽtum ſꝫ nec ꝟ ꝓbat auctoꝛitate vel rõne q̃uis ꝓmittat ei⁹ ꝓbatõꝫ dare velle circa expoſitõeꝫ pſalmi. Deus noſter refugiũ: queꝫ tñ pſalmũ nõ tangat vnico verbo. tertio dicit dauid cõpoſuiſſe omẽs pſalmos: et ſic improbat beatũ hieronymũ. q̄ tñ ꝟ habeat veritatẽ de auctoꝛitatib⁹ pſalmoꝝ diceẗ. j. in coꝛrectoꝛio pꝛio circa pſalmũ pꝛimũ.

familias ſuas: gerſon a quo familia gerſonitarũ: caath a q̃ familia chaathitaꝝ: merari a q̃ familia meraitaꝝ Hec ſũt familie leui. Familia lobni: familia hebꝛoni: familia mooli: familia muſi: familia choꝛi. At[p] vo caath genuit amrã q habuit uxoꝛẽ iochabeth filiã leui: q̃ nata eſt ei in egypto. Hec genuit amrã viro ſuo filios aaron et moyſen et mariã ſoꝛoꝛẽ eoꝝ. De aaron oꝛti ſunt nadab ⁊ abiu et eleazar ⁊ itamar: q̃ꝝ nadab et abiu moꝛtui ſũt cũ obtuliſſent ignẽ alienũ coꝛã domino. Fuerũtq; oẽs q nũerati ſũt vigititria milia generis maſculini ab vno mẽſe et ſupꝛa q nõ ſunt recẽſiti iter filios iſrl': nec eis cũ ceteris data poſſeſſio eſt. Hic eſt nũerus filioꝝ iſrl': q deſcripti ſũt a moyſe ⁊ eleazaro ſacerdote in cãpeſtribus moab ſupꝛa ioꝛdanẽ ꝯtra hiericho: iter[q] quos null⁹ fuit eoꝝ qui añ nũerati ſunt a moyſe ⁊ aaron in deſerto ſynai. Predixerat eñi dominꝰ q̄ oẽs moꝛereñ in ſolitudie Nulluſq; remãſit ex eis niſi caleb[r] fili⁹ iephone: et ioſue fili⁹ nun.

a Acceſſerũt[a] Ca. xxvii. aũt filie ſalphaad: filij epher filij galaad: filij machir: filij manaſſe q fuit fili⁹ ioſeph: q̃rũ ſũt noĩa: malaa ⁊ noa ⁊ egla ⁊ melcha et therſa ſteterũt coꝛã moyſe ⁊ eleazaro ſacerdote ⁊ cũctis p̃ncipib⁹ ppli ad oſtiuꝫ tabernaculi federis atq;[b] dixerũt. Pater nr̃ moꝛtu⁹ ẽ in deſerto[d] nec[c] fuit i ſeditõe q̃ ꝯcitata eſt ꝯtra dñm ſub choꝛe: ſꝫ[d] i peccato ſuo moꝛtu⁹ eſt. Hic non habuit mares filios. Cur[e] tollitur nomẽ illi⁹ de familia ſua: qꝛ nõ hꝫ filium. Date nobis poſſeſſionẽ inter cognatos pr̃is noſtri. Retulitq;[f] moyſes cãm eaꝝ ad iudicium dñi. Qui[g] dixit ad eũ Iuſtã reꝫ poſtulãt filie ſalphaad. da eis poſſeſſiõꝫ iter cognatos pr̃is ſui: ⁊ ei in hr̃ditatẽ ſuccedant. Ad[h] filios aũt iſrl' loq̃ris hec. Hõ cũ moꝛtu⁹ fuerit abſq; filio ad filiã ei⁹ trãſibit hereditas: ſi filiã nõ habuerit hẽbit ſucceſſoꝛes fratres ſuos: q̄ ſi et frẽs nõ fuerint: dabitis hereditatẽ fratribus patris ei⁹. Siñ aũt nec patruos habuerit: dabitur hereditas his qui ei ꝓximi ſunt. Eritq;[i] hoc filiis iſrael ſanctũ lege[k] ꝑpetua: ſicut p̃cepit dñs moyſi. Dixit[l] quoq; dñs ad moyſen. Aſcẽde[m] i mõtem iſtum abarim: et contemplare inde terram: quaꝫ daturus ſum filiis iſrael. Cumq; videris eaꝫ ibis ⁊[n] tu ad populũ tuũ ſicut iuit frater tuus aaron: qꝛ[o] offendiſti me in deſerto ſyn in contradictione multitudinis: nec ſanctificare me uoluiſtis coꝛam ea ſuper aquas. Hec ſũt aque cõtradictõis in cades deſerti ſyn. Cui[a] rñdit moyſes. Prouideat dñs de⁹[b] ſpũm oĩs carnis hominẽ[c] q ſit ſup mltitudinẽ hãc: et[d] poſſit exire ⁊ itrare añ eos ⁊ educere eos vel itroducere ne[e] ſit ppl's

e Cur tolliẗ nomẽ illi⁹. q. d. nõ eſt iuſtũ f Retulitq; moy. cãm ⁊c̃. qꝛ dictũ fuerat ſibi p̃us a dño q̄ terra diuidereẗ nũeratis q̃ erant tñ viri: et idõ noluit eis dare hereditatẽ abſq; aliq̃ determiatõe dñi g Qui dixit ad eũ iuſtã rẽ ⁊c̃. et ſic determiauit ꝓ ipis. h Ad filios aũt iſrael Hic ꝯñr determiaẗ occaſiõe filiarũ ſalphaad: q̃s debeat hereditare etiã in alijs caſib⁹ qñ pr̃ non hꝫ filios: qꝛ ſi habet filiã dꝫ ſuccedere et ſi nec filiam habeat: frater ſu⁹ dꝫ hereditare: q̃ ſi nec fratrẽ habuerit: patruus ſu⁹ debet ſuccedere: et ſi neq; patruũ habuerit: alť de ei⁹ genere ꝓpinq̃oꝛ dꝫ hereditare: et pꝫ lr̃a.

i Eritq; ꝟ filijs iſrael ſanctũ. i. firmũ.

k Lege ꝑpetua. ſicut eñi impatoꝛ p̃ter leges quaſ cõdidit p generali oꝛdinatõe ſui imperij ſtatuit aliq̃s ſpãles ex caſibus emergẽtib⁹: ſic etiã dñs p̃ter leges quas dedit moyſi ꝓ oꝛdiatõe ppli i cõi aliq̃s etiã ſpãles dedit ex caſib⁹ emergẽtib⁹ ſicut in caſu ꝓpoſito et i plib⁹ alijs.

l Dixit q̃ꝫ dñs. ꝟ ꝯñr deſcribiẗ oꝛdo ppl'i ad ducẽ. et p̃ deſcribiẗ hui⁹ oꝛdiatõis rõ. ſcđo ipa oꝛdinatio: ibi. Dixitq; dominꝰ. Rõ oꝛdinandi de duce fuit moꝛs moyſi imminẽs de ꝓpinquo: qđ notaẗ cũ dꝛ.

m Aſcende in montem iſtum abarim ⁊c̃. q. d. lꝫ determinauerim te nõ ingredi illud. vt habitũ eſt ſupꝛa. xx. capitulo. tñ volo q̄ tu videas eam ad aliqualem tuam conſolationem.

n Ibis et tu ⁊c̃. ſicut iuit frater tu⁹ aaron. i. per talẽ modũ moꝛiendi: ita quietũ ⁊ pacificũ: qꝛ hoc deſiderauerat moyſes: vt dictũ eſt. š. in fine. xx. capituli.

o Quia offendiſti me i deſerto ſyn ⁊c̃. iſtud additur ne ab aliquib⁹ crederetur q̄ moyſes alias offendiſſꝫ dñꝫ. et q̄ ꝓpť hoc fuiſſet priuatus ingreſſu terre: et etiam ad conſiderandũ ſeueritatẽ diuine iuſticie qui amicũ ſuuꝫ moyſen priuauit ingreſſu terre deſiderabilis ſibi ꝓ vna offenſa

Caplm. xxvij.

Acceſſerũt aũt. Hic agiẗ de diuiſiõe terre in q̃tũ ptinet ad mulieres. et diuidiẗ in duas ptes: in ptẽ p̃ncipalẽ et incidẽtalẽ. ſcđa ibi. Ad filios aũt iſrl'. Circa p̃mũ ſciẽdũ q̄ qꝛ. š dixerat dñs. Iſtis. ſ. nũeratis diuideẗ terra: et ſoli viri fuerũt nũerati. idõ ꝟ oñdiẗ in q̃ caſu mulier debeat hereditare. videlꝫ qñ pať ei⁹ nõ hꝫ filiũ. et ꝟ eſt qđ dꝛ. a Acceſſerũt aũt filie ſalphaad ⁊c̃. q̃ nõ habuit filiũ. b Atq; dixerũt pa. no. moꝛ. eſt in deſerto. dicũt hebꝛei q̄ fuit ille q̃ lapidat⁹ eſt: eo q̄ colligebat ligna in ſabbato. vt dictũ eſt. š. xv. ca. c Nec fuit in ſeditõe. q̃ ꝯci. ẽ ꝯ dñm ſub choꝛe. ꝟ allegauerũt ne eis diceret q̄ p̃uat⁹ fuiſſꝫ iure hereditatis ex illa ſeditõe. vt dictũ fuit. xvi. ca. d Sꝫ in peccato ſuo moꝛtu⁹ eſt. q. d. pctm̃ ſuũ nulli nocuit niſi ſibi.

a Cui reſpõdit moyſes ꝓuideat dñs ⁊c̃. in quo patet charitas moyſi qui acceptans dei voluntatẽ ꝓ ſemetipſo ꝑ ſe ꝑijt: ſed ſtatim ad ꝓcurandũ bonũ ppl'i ſe conuertit.
b Deus ſpirituũ oĩs carnis. q. d. quia tu noſti coꝛda hominũ que ſunt ignota hoibus. ideo tu ſolus potes oꝛdinare de duce vtili ꝓ populo iſto ad qđ requiriẗ homo bone ac pfecte voluntatis. vñ ſubditur.
c Hominẽ qui ſit ſup multitudinẽ hanc: intendẽdo vigilanẗ ad bonũ cõmunitatis magis volens ꝓdeſſe q̃ p̃eſſe. d Et poſſit exire et intrare ante eos. ita q̄ nõ ſit vltim⁹ ad laboꝛes ſed pꝛim⁹. e Ne ſit populus dñi ſicut oues abſq; paſtoꝛe poſt moꝛtẽ meã. qꝛ ſcribiẗ ꝓuer. xi. vbi nõ eſt gubernatoꝛ ppl's coꝛruet.

Universidad de Salamanca. BGH

f Dixitq; dñs.h. pñr pōit ducis pniſſio:cū dr. g Tolle ioſue filiū nun pſuadēdo ei ꝙ ad volūtatē eā ſuſcipiat on⁹ ppl'i. h Virū in quo eſt ſpūs dei.q.d.talis eſt ſicut petiſti. i Et po.ma.tu.ſup eū.ita vt te viuēte iſtituat in ptāte vt nc poſt mortē tuā aliq̄ vellent ↄtradicere. k Qui ſtabit corā eleazaro ⁊c.vt oēs videāt ꝙ poſt te debēt ei obedi/re. l Et da.ei p̄cce/pta.ſ.ex p̄cmca.

m Cūctis videntib⁹.ad maiorē certitudinem ſue inſtitutōis.

n Et ptes glo me.nō ꝙ gra moyſi fuerit i aliquo diminuta:ſʒ q: ioſue nō accepit grās a deo ad eq̄litatē moyſi.ſm ꝙ dicit Deut.vlt.Et nō ſurrexit vltra ppheta in iſrl' ſicut moyſes ⁊c.vn̄ ſubditur. Pro h ſi qd agēdū fue/rit. o Eleazar ſacer dos ↄſulet dñm.h autē nō indigebat moyſes:vt alii ↄſuleret dñm p eo: q: ipſe loq̄baf cū deo fa/cie ad faciē:ſicut ſolet hō loq̄ ad amicū ſuū.ſic hr Exo.xxxiij.ca.cetera patēt.

Cap'lm.xxviij.

Ait q; dñs.hic pñr deſcribit or/dinatio tot⁹ po/puli ad deū.et p̄ in illis in q̄b⁹ aſtringebaf lege diuīa.ſcdo in his quibus aſtringebaf volūtate p/pria.xxx.ca.Circa pmū ſciendū ꝙ hō ordiaf ad deū p oblatōes et ſacrifi/cia et feſta ſolēnia:in qui bus dʒ vacare diuinis: inf q̄ erāt aliq̄ q fiebant plūries in āno de q̄bus p̄ agif.ſcdo de illis que/fiebāt ſemel in anno: ibi.Menſe aūt p̄.Circa p̄mū ſciēdū ꝙ aliqd erat ſacrificiū qd fiebat oīni die.ſ.iuge ſacrificiū qd offerebaf q̄tidie mane et veſpe:et de h p̄ agif cū ſubditur. b Hec ſunt ſacri.q̄ offe.debe. agnos an.ima. nō ppt va/rietate colōris excludēdā:ſʒ defectū mēbroꝝ:vt frequent dictū eſt alibi. Ritū aūt hui⁹ ſacrificij ⁊ rōnē et alia q̄ ad h ptinēt poſui Exo.xxix.ca.ver ſus finē ea.vbi eadē ſnia ponif ſicut hic.excepto qd hic additur. c Qd ob.in mō.ſynai.q: h ſacrificiū p oblatū eſt ibi in ↄſecratōe ſacer/dotū et dedicatōe altar' holocauſtoꝝ.vt hr Exo.xxix.ca. d Die autem ſabbati.Hic conſequenter agitur de feſtiuitate ſabbati q̄ reiterabaf q̄libet hebdomada ſemel:fiebat aūt in memoriā bñficij creatōis.vt hr Exo.xx.vbi dictū fuit de mō obſeruādi.ſʒ h agif de ipſo ſabbato q̄tū ad ſacrificia in ipo offerēda:cū dr.Die aūt ſabbati offere/tis duos agnos āniculos.dicebaf aūt agn⁹ ānicul⁹ poſt octauā diē:q: extūc poterat offerri vſq; ad cōpletionē pmi āni. e Immaculatos. id eſt ſine defectu mēbroꝝ. f Et du.decimas.accipif aūt h decia p decia pte ephi.decui⁹ q̄titate dictū fuit Exo.xvi.ca.in fi. g Oleo ↄſperſe.q: in pſtatōe et admiſcebaf oleū. h Per ſingula ſab.per h deſignaf ꝙ oblatio ſabbati ſi omitterefnō poterat ſuppleri i alio ſab bato ſeq̄nti.vt dicitra.ſa. i In ho.ſempitnū.in heb.hr. Sup holo/cauſtū iuge.q: iuge ſacrificiū de q dictū eſt nō ꝑtermittebaf in ſabbato p pter ſpālē oblatōʒ ſabbati.ſʒ eodē die fiebat ſicut in alijs: q: nunq̄ di/mittebaf p quacūq; oblatōe alia vel ſolēnitate:et iō dr hic. Sup holo/cauſtū iuge.i. vltra.q: illa ſacrificia erāt q̄dā ſupadditā iugi ſacrificio:et etiā q: alia ſacrificia fiebāt poſt oblatōʒ iugis ſacrificij matutini.

k In kalēdis.h pñr agif de feſto neomenie qd reitera baf q̄libʒ mēſe.ſ.in nouilūio.q: iudei accipiūt mēſes ſm lunatōes.et dr neo menia a neos qd ē nouū:et mene defect⁹.et accipif h p luna. Fie/bat hec ſolēnitas ppf bñficiū diuie gubernatōis.ſicut ſab batū p pter bñficiū creatōis:nō fiebat in nouilunio:q: mutatio in iſtis ſe riorib⁹ magis ap paret ſm inouatō nē lune q̄ tpibus alijs cōit:q̄ autē ſacrificia ↄbebāt tunc offerri oñdif cū dr.Offeretis ho locauſtū dño.vi/tulos de armento duos.ſeqtur.

dñi ſicut oues abſq; paſtore. Dixitq;[f] dñs ad eū. Tolle[g] ioſue filiū nun virū[h] in q̄ eſt ſpūs dei: et[i] pōe manū tuā ſup eū. Qui[k] ſtabit corā eleazaro ſacerdote ⁊ oī multitudine: et[l] dabis ei p̄cepta cūctis[m] videntib⁹ et[n] ptē glorie tue: ut audiat cū oīs ſynagoga filioꝝ iſrael. p hoc ſi qd agēdū erit: eleazar[o] ſacerdos cōſulet dñm. Ad uerbū eius egredief ⁊ ingredief ipē ⁊ oēs filii iſrl' cum eo ⁊ cetera multitudo. Fecit moyſes ut p̄cepat dñs Cūq; tuliſſet ioſue: ſtatuit eū corā eleazaro ſacerdote et oī frequētia populi: et ipoſitis capiti ei⁹ manib⁹ cūcta replicauit q̄ mādauerat dñs

d Ait[a] quoq; Ca.xxviii.

dñs ad moyſen: p̄cipe filiis iſrael: et dices ad eos. Oblationē meā ⁊ panes ⁊ incēſuʒ odoris ſuauiſſimi offerte per tpa ſua. Hec[b] ſunt ſacrificia que offerre debetis. Agnos āniculos imaculatos duos quotidie in holocauſtū ſempiternū: unū offeretis mane et alteꝝ ad ueſperū decimā ptē ephi ſimile q̄ ↄſperſa ſit oleo puriſſimo: et habeat q̄rtā pteʒ hyn. Holocauſtū iuge eſt qd[c] obtuliſti i mōte ſynai in odorē ſuauiſſimū incēſi dñi Et libabitis vini q̄rtā ptē hyn per agnos ſingulos i ſctūario dñi. Alterūq; agnū ſimiliter offeretis ad ueſperā iuxta oēm ritū ſacrificii matutini et libamentorū ei⁹ oblatōeʒ ſuauiſſimi odoris dño. Die[d] autē ſabbati offeretis duos agnos anniculos imaculatos[e]: et[f] duas decias ſimile oleo[g] cōſperſe in ſacrificio: ⁊ liba q̄ rite funduntf p[h] ſingula ſabbata in holocauſtū[i] ſempiternuʒ. In[k] kalēdis aūt.i. in mēſiū exordiis offeretis holocauſtū dño: vitulos de armēto duos: arietē vnuʒ: agnos āniculos ſeptē imaculatos et[a] treſ decimas ſimile oleo cōſperſe in ſacrificio p ſingulos uitulos: et duas decimas ſimile oleo cōſperſe p ſingulos arietes et decimaʒ[b] decime ſimile et oleo in ſacrificio p agnos ſingulos. Holocauſtum ſuauiſſimi odoris atq; incēſi ē domino. Libamēta[c] aūt uini q̄ p ſingulas fundēda ſunt uictimas: iſta erūt. Media[d] ps hyn p ſingulos uitulos: tertia p arietē: quarta per agnū. Hoc[e] erit holocauſtū p omnes mēſes: q ſibi āno uertēte ſuccedūt Hircus[f] quoq; offeref dño p

a Et tres deci.ſi.oleo ↄſp.⁊c.dicūt aliq̄ ꝙ vituli de/bebāt eſſe trini.i.triū ānoꝝ.iō cū q̄ libʒ offerebantur tres decie ſimile: arietes bini.⁊ iō cū q̄libet offerebā tur due decie ſimi le.agni vo q erāt ānicuii habebāt vnā decimā tm̄.⁊ h ē qd dicif. b Decimā decie ⁊c.i.vnā decimāʒ ephi.q̄ eſt decia ps chori. c Libamēta aūt. oblatōes deliqui dis libamēta di/cuntur. d Media pars hyn p ſinglos vi tulos.de q̄titate hui⁹ menſure dictū fuit Exo.xxix. e Hoc erit holo cauſtū p oēs men ſes.q: nō poterat ꝑtermitti pdictus ſacrificiū in pnci/pio mēſis ſiue lu/natōis:qd idē eſt apud hebreos: ⁊

ſi ꝑtermitteref nō poterat ſuppleri in alio mēſe ſicut dictū ē de ob latōe ſabbati. f Hirc⁹ q; offe.dño p pctis.hebri dicūt p expiatōe:et in idē redit.Notādū tm̄ ꝙ occaſione hui⁹ qd dr hic dño:et nō dr in alijs hircis ſeqntib⁹:q̄ offerri iubef p pctō.vt pʒ in textu.dicunt hebrei ꝙ hr' in talmud ꝙ iſte hirc⁹ q̄ offerebaf in neomenia erat p expiatōe ipi⁹ dei eo ꝙ minorauit lunā.Ad cui⁹ intellectū ſciēdū ꝙ et h qd dr Gen.i.ca.Fecit de⁹ duo lumiaria magna.dicūt hebrei ꝙ ſol et luna in pncipio ſue formatōis fuerūt equales in lumie:ſʒ q: luna voluit hre ſingularē gl'iam ſuggeſſit ipi deo.vt minueret lumē ſolis:ppf qd de⁹ mot⁹ ↄtra lunā minorauit lumē ei⁹:nō ad pacificandū lunā de diminutōe ſui luminis fecit ſtellas:et dedit ei in obſequū ad illuminādū noctē:cū ea:et ſic exponūt qd ſubdif ibidē Lumiare min⁹ ut pẽſſet nocti.Et ſtellaſ et poſuit eas ⁊c.verūtñ q: luna nō fuit p h pacificata.dixit deus offerte p me expiatōʒ:q: minoraui lunam.Et q̄ʒ iudei ꝙ cecitas immo inſania.q̄ credūt deū indiguiſſe expiatōe ꝑ peccaſſe.vn̄ et ra.ſa.lʒ pdictā expoſitōʒ nō reprobet:tñ cū ipa dat aliā expoſitōnē dicēs ꝙ ut oblatōe hui⁹ hirci dr dño:ad deſignādū ꝙ iſte hircus p pctis expiabat illa pctā quoꝝ oblat⁹ ſol⁹ de⁹ erat cōſcius et ſic iudiciū habēdū eſt de alijs hircis ſequētib⁹:ppf qd nō repetif in eis dño:q: ſufficit ꝙ ponaf in pncipio. g In holo/cauſtū ſempitnū.in hebr hr Sup iuge holocauſtū.q: illud non

dimittif ppter iſta q̄ fiebāt in neomenia q̄ erāt q̄dam ſupaddita iugi ſacrificio. h Menſe aūt p̄:h pñr agif de ſolēnitatib⁹ q̄ fiebāt ſemel in āno tm̄.et p̄ de illis q̄ fiebāt in vere.ſecūdo de his q̄ fiebāt in autūno.xxix.c.In vere aūt fiebāt duo feſta.ſ.paſca et pēthecoſte.Prio q̄ agif de paſcha te:cū dr. b Menſe aūt p̄. ſ.in martio.verū in mēſis martiis apud hebreos aliq̄n ↄcurrit cū aprili nro:q: cōputāt mēſes p lunatiōnes.āni⁹ aūt ſolaris ↄtinet.xij.lūatōes et.xi.dies p pter ꝙ in tertio anno iudei vltra.xij. lunatōnes cuiuſli bet āni hñt.xiij. dies.de q̄bus ac/cipiūt.xxx.p vno mēſe.et ſic habēt .xiij.mēſes.ppter qd apud eos febr̄uari⁹ q̄ vocaf adar duplicaf.et tūc marti⁹ eoꝝ q̄ vocaf niſan ↄcurrit vere totaliſ cū aprili noſtro. i Quartadecia die mēſis phaſe dñi erit.i.imolatō agni paſcalis.d cui⁹ imolatōe ⁊ ritu dictū fuit Exo. xij.capi. k Et.xv.die ſolē nitas.q̄ icipiebat

peccitis in[g] holocauſtū ſempiternū cū libamētis ſuis. Mēſe[h] autē primo q̄rtadecia[i] die mēſis phaſe dñi erit: et[k] q̄ntadecima die ſolēnitas. Septē dieb⁹ ueſcēf azimis q̄rū dies prima uenerabilis et ſācta erit. Oē[l] opus ſeruile nō facietis i ea. Offeretiſq;[m] icēſuʒ holocauſtum dño uitulos de armēto duos arietē vnū. agnos āniculos imaculatos ſeptē: et ſacrificia ſinguloꝝ ex ſimila q̄ ↄſperſa ſit oleo: tres decimas p ſingulos uitulos: ⁊ duas decimas p arietē: et decimā decime p agnos ſingulos. i. p ſeptem agnos: et hyrcū p pctō vnū: ut expief p nobis p̄ter holocauſtū matutinū qd ſemp offeretis. Ita facietis p ſingulos dies ſeptē dieruʒ in fomitē ignis et in odorē ſuauiſſimū dño: q ſurget de holocauſto et de libatōib⁹ ſinguloꝝ. Dies[n] quoq; ſeptim⁹ celeberrim⁹ et ſanctus erit vobis. Oē op⁹ ſeruile nō facietis in eo. Dies[o] etiaʒ primitiuoꝝ quādo offeretis nouas fruges dño expletis[p] hebdomadis: uenerabilis et ſancta erit Omne[q] opus ſeruile nō facietis in ea. Offeretiſq; holocauſtū in odorē ſuauiſſimū dño: vitulos de armento duos: arietē unū: agnos āniculos imaculatos ſeptem atq; in ſacrificiis eoꝝ ſimile oleo ↄſperſe tres decimas p ſinglos uitulos p arietes duas p agnos decimā decime qui ſimul ſūt agni ſeptem: hyrcū q̄ʒ q mactaf p expiatōe: p̄ter[r] holocauſtū ſempiternū ⁊ libamia ei⁹. Immaculata offeretis oīa cū libatōnibus ſuis. Capi.xxix.

m Menſis[a] ēt ſeptimi pria dies uenerabil' ⁊ ſctā erit uob. Omne op⁹ ſuile nō facietis i ea: q: dies[b]

eternitatē diuinā demōſtrat.ſm quā rōnē lfalē hui⁹ iugis ſacrificij ppriē cōiungif ei rō ſolēnitatis ſabbati q̄ celebrabaf in memoria creatōis rerū q̄ pſupponit pdictā eternitatē.Silr et ſubiūgif feſtū neomenie.p qd ce/lebrabaf mēoria diuie gubernatōis:q̄ pſupponit creatōʒ.Sʒ aūt rō fi/guralis de h ſacrificio q̄raf:ſic p iuge ſacrificiuʒ agni figuraf ꝑpetuitas xpi.put ipe ſcūs doctor vbi ſupra declarat.ſm quā rōnē p ſabbatuʒ fi/guraf ſpūalis reqes no/bis data p xp̄ʒ.vt habe tur Hebr.iiij.et p neomeniā figuraf illuminatō primitiue eccleſie p xp̄m q̄ mia ad inuicē ſub rōne figurali correſpōdēt.Attribuere aūt rōnes iugis ſacrificij ꝑpetuitati xpi q̄ eſt agn⁹ dei:et p ↄñs ſabbati rōne creatōi mū di:et rōne neomenie gu/bernatōi nō videf ↄueniēt dictū.Pōt ēni alia rō bona triū ſacrificioꝝ ſʒ ſacrificij quondiani et neomenie et ſabbati aſſi gnari:ſic vt p iſta tria ſa/crificia inſinuaref diuia excellētia:ſilr excludef ydolatrie cult⁹.qd ptinet ad rōnē lrālē.vt h o.in p̄i ma ſcde.q.cij.articu.ij.in cor.q.vn̄ p iuge ſacrifici um qd veſpe et mane cōtinue fiebat:pteſtabatur ꝙ de⁹ cui offerebaf eſt p̄ma et pncipalis cā diuīni motus ſolis:q̄ quidē motus manifeſtaf in veſpere manifeſtaf.Per ſacrificiū neomenie vo pteſtabaf ꝙ de⁹ eſt cā p̄/ma et pncipal' mot⁹ ppriij ſiderū:q̄ eſt ab occidēte in oriēte: qui q̄dē mo/tus manifeſtaf in nouilunio.p q̄s q̄dē duos motus hec inferiora in ge/neratōe et corruptōe regunf.vn̄ Aug.iij.de trini.Corpora craſſiora ⁊ in/feriora p ſubtiliora et potiora q̄dā regunf ordine.Vn̄ p iſtas pteſtatōnes in hm̄oi ſacrificijs intellectas iſinuabaf diuia excellētia: et excludebanf errores ydolatraꝝ q̄ ſolē et lunā tanq̄ deos colebant.iuxta illud Deut.iiij.ca.Ne forte eleuans oculis in celū ⁊c.p ſabbatū etiā qd requiem ſignat,pteſtabaf diuia imobilitas:q̄ cū ſit imobilis eſt cā pdictorum motuū:et dat cūcta moueri.Correſpōdēt aūt huic ſnie ordo pdictoꝝ ad inuicē.Prio ēm ſabbatū ponif:imobilitas ēm diuina p̄ma et p̄cipua cā eſt oim motuū:ſcdo ponif iuge ſacrificiū.q: mot⁹ diurn⁹ eſt p̄m⁹ oim motuū.Tertio loco ponif neomenia:q: mot⁹ ppri⁹ planetarū et ſyderū eſt efficax in generatōe et corruptōe oim inferiorū.put in p̄ de generatōe patet.q̄ oīa ptinēt ad ſenſus lrālē vt dictū ē. Replica cot.p Burg.

Ad ca.xxviij.Burgeñ.vult magnificare ſimbriā dicēs poſtillatorē aſſignare rōnē iugis ſacrificij Exo.xxix.Et addit ꝙ nō ſic lfaliſ:ꝙ pñr dicit cū ſctō Tho.rōnē lfalē cū poſtillatore nō pdicit:ſʒ potius ↄſonat in multis locis.ſʒ vt vidi Burg.nō bñ vidit poſtillatorē in loco allegato.nā ibi nō reddit nec curat reddere lfalē nec efficacē pdictā lfē rōnem lfalē iugis ſacrificij aſſignare:ſʒ diſtiguit de oleo pilo tuſo et trito i mo/lis.nā q: p̄mū pun⁹ eſt deus voluit poi in iugi ſacrificio.qd fuit ꝑpetuū et ſuauiſſimi odoris.vn̄ manifeſtū eſt ꝙ nō curauit poſtil.reddere rōnē illi⁹ ſacrificij:ſʒ ſolū rōnē olei pnenēs ad illud ſacrificiū qd dicebaf ſuauiſſimi odoris:nō rōne lfali ſʒ figurali:q: figurabat eternitateʒ agni ieſu xpi.Fruſtra igif Burg.laborat notādo poſtillatorē in eo ꝙ de ſuo ſeri/pto lumere nō potuit:q: ſic nō ſcripſit. Cap'lm.xxix.

Menſis etiā ſeptimi.Hic pñr agif de feſtis q̄ celebrabāf tpe autūnali.ſ.in ſeptēbri:et ille mēſis erat q̄ſi tot⁹ feſtiu⁹.Fiebāt eīn in illo q̄tuor feſta.ſ.feſtū tubarū de q̄ p̄mo agif.ſcdo expiatōis.ibi Decima q; dies.tertio tabernaculoꝝ.ibi.Quītadecia vo die.quarto cetus vel collecte.ibi.Die octauo.Pria igif die hui⁹ mēſis erat feſtum tubaꝝ.et h eſt qd dr. b Dies clāgoris eſt et tubaꝝ.fiebat eīn h feſtū duplici de cā.Vna erat in memoria liberatōis yſaac a morte p q̄ imola

a veſpere p̄cedētis diei in q̄ imolabaf agn⁹.Fiebat aūt hec ſolē/nitas in memoriā bñficij eductōis filioꝝ iſrl' de egypto q̄ fuit.xv. die p̄mi mēſis.vt hr Exo.xij. l Omē op⁹ ſer.nō fa.in ea.di/cit aūt ſeruile.q: illa q̄ ptinebāt ad cibū illi⁹ diei poterāt pparari put hr Exo xij.Nihil opis facientis in eis.exceptis his q̄ ad veſcēdū ptinēt et loq̄tur de p̄ma die hui⁹ ſolēnitatis et ſeptima.vt pʒ ibidē. m Offeretiſq; incē.holo.dño.incenſuʒ nō accipif hic p thymiamate:ſʒ p crematōe holocauſti qd eſt ſacrificiū tota liter incenſuʒ ad honorē diuinū.et iō li incenſus eſt hic adiectiuū hui⁹ nois ſubſtātiui holocauſtū.Cetera patēt ex pdictis vſq; ibi. n Dies q; ſeptim⁹ celeberrim⁹ ⁊c.p h nō eſt intelligēdū ꝙ eſſet celebrior pmo.ſʒ dieb⁹ itermedijs in q̄bus nō ſolū erat licitū coquere cibaria ſʒ etiā facere aliq̄ opa q̄ nō erāt licita p̄mo die et ſe/ptimo. o Dies etiā p̄mitiuoꝝ h pñr agif de ſolēnitate pentecoſtes:cū dr.Dies etiam p̄mitiuoꝝ.in paſchate eīn hñ offerebanf p̄mitiua de granis:ſʒ in pēthecoſte offerebanf p̄mitiua de nouis frug.b⁹.ſ.duo panes de nouo frumento. p Explens hebdomadis.q: a die craſtina paſche nūerabāf ſeptē hebdomadeplene.vt dictū fuit Leui.xxiij.ca.q̄ faciūt.xlix.dies ⁊ i q̄nq̄geſima die fiebat dicta ſolēnitas in memoria datōis legis q̄ fuit data in q̄nq̄geſima die a die exit⁹ de egypto excluſiue.vt dictus fuit Exo.xix.ca. q Omē op⁹ ſeruile nō facietis in ea. exponaf ſicut pri⁹. r Preter holocauſtū ſempiternū.i. iuge ſacrificium qd nunq̄ ꝑtermittebaf.Cetera patēt ex dictis. In ca.xxviij vbi dr in poſtil.Ritū aūt hui⁹ ſacrificij et rōnē ⁊c. Additio.

Ano hui⁹ iugis ſacrificij quā poſtillator aſſignat ſup Exo. xxix.eſt vna tm̄.ſ.ꝙ h iuge ſacrificiū figurabat eternitatem agni imaculati ieſu xpi.q̄ quidē rō lʒ ſit vera nō tm̄ eſt lfalis ſed figuratiua.vn̄ rō lfalis vr eſſe illa quā aſſignat ſctūs tho.p̄ma ſcde.q.cij.articulo.iiij.in ſolutōe ad.decimū argu.vbi dr ꝙ p iſtd cōtinuū feſtū iugis ſacrificij repſentabaf ꝑpetuitas diuie beatitudinis.et h intelligēdū eſt ptinere ad ſenſus lfalē.Hebrei eīn q lfam magis ſequūf ꝑpetuitatē diuine beatitudis pcedūt:ſicut et nos.vn̄ teſtaf Exo.xv.ca.Dñs regnabit ineternū et vltra.qd pcipue

Universidad de Salamanca. BGH

tus fuit aries. vt hʒ Gen. xxij. et iō illa die clāgebāt iudei in cornib⁹ peco rū: q: ille aries īuē vepres herebat cornib⁹. vt ibidē dī. Alia cā: quia iſte clāgor erat qſi quedā denūciatio ſolēnitatū ſeqntiū. vt ſe hoīes ad illas p̄pararēt. c Uitulū de armēto vnū. in memoriā vitule immolate ab abrahā Gen. xv. d Arietē vnū. in memoriā arietis imolati p yſaac.

e Agnos āni. ima. ſep. p multitudine filioꝝ iſrł q ſeptenario nūero deſi gnaf. f Preter holocauſtū kalēdaꝝ. qd̄ offerebaf i feſto neomenie q: nō intermittebaf. pꝑter iſtud ſacrificiū qd̄ cadeſ die offerebaf. neomenia eſt mēſis ſeptimi et feſtū tubarū eadē die fiebant g Et holocauſtuʒ ſempiternū. i. iuge ſacrificiuʒ qd̄ ſic̄ nō ꝑtermittebaf. h Decima qʒ. h p̄ñter agif de feſto expiatōnis qd̄ fiebat in memoriā illi us bñficij q̄ dñs fuit placatus ſup fabricatōʒ vituli. qd̄ fuit decima die ſe ptembris. i Et affligetis aīas veſtras. p expiatione dicti peccati. Cetera patēt ex dictis vſqʒ ibi. k Abſqʒ his q offerri p delicto ſolent. q: p̄ter iſtū hircū p pctō oblatū offerebaf etiā vitul⁹ cui⁹ ſanguis inferebaf intra ſanctū ſanctoꝝ: et ali⁹ hircus ſup quē ſacerdos cōfitebatur pctā ppli: et ſic emittebaf in deſertū. vt habef Leui. xvi. l Et holocauſtū ſempiternū. i. iuge ſacrificiū. m Quintadecima vero die. Hic p̄ñr agif de feſto tabernaculoꝝ qd̄ agebaf. xv. die menſis ſeptimi in memoriā illi⁹ bñficij: q̄ de⁹ fecit bitare filios iſrł lōgo tp̄e i deſerto q̄ eſt terra ſterilis: et tñ in cōuenienf pꝑuidit eis de neceſſarijs nō ſolū q̄ ad cibū: ſʒ etiā q̄tū ad vmbraculū nubis ꝯtra eſtū et ide deduxit eos ad terrā delectabilē et fructuoſam: in cui⁹ ſignū in hoc feſto debebāt hr̄e fruct⁹ arboꝝ pulcerrime. vt hʒ Leui. xxiij. vbi de hac ſolēnitate et alijs p̄cedētibus dictū fuit pꝑter qd̄ breui⁹ h̄ trāſiui maxime q: h̄ repetunf iſte ſolēnitates rōne ſacrificiorum q fiebāt in illis que non fuerūt alibi ad plenū explicata. et iō de ſacrificijs hui⁹ ſolēnitatis ſubdif n Offeretiſqʒ holo. in odo. ſua. dño vi. de armēto. xiij. Dicūt hebrei q offerebanf p gentib⁹ alijs. et iō in vniuerſo offerebanf. lxx. vituli ſm nūerū. lxx. gentiuʒ in ſex. linguis diſtinctaꝝ. offerebanf aūt p̄ma die. xiij. vituli: et ſecunda die xij. et ſic diminuēdo ſemꝑ vnū vſqʒ ad vltimā diē incluſiue, vt pʒ in lra

clāgoris ē et tubarū. Offeretiſqʒ holocauſtū in odorē ſuauiſſimuʒ dño: uitulū[c] de armēto unū ⁊[d] arietē vnū et agnos[e] ānicułos imaculatos ſeptē: et in ſacrificiis coꝝ ſimile olco ꝯſpſe tres decimas per ſingulos uitulos duas decias per arietē: vnā decimā p agnū: q ſimł ſunt agni ſeptē: et hircū p pctō q offerf in expiatōe ppli p̄ter holocauſtū kalēdaꝝ cū ſacrificiis ſuis: et[g] holocauſtū ſempiternū cū libatōib⁹ ſolitis. Hiſdē cerimoniis offeretis in odorē ſuauiſſimū incenſuʒ dño. Decia[h] qʒ dies mēſis huius ſeptimi erit vobis ſctā atqʒ venerabilis: et[i] affligetis aīas veſtras Oē opus ſeruile nō facietis in ea. Offeretiſqʒ holocauſtum dño in odorē ſuauiſſimū. uitulū de armēto vnū: arietē unū: agnos annicułos imaculatos ſeptē: et in ſacrificiis coꝝ ſimile olco conſperſe tres decias p ſinglōs uitulos: duas decimas p arietē decimā decime per agnos ſingulos: q ſunt ſimul agni ſeptē: et hircū p pctō abſqʒ[k] his qui offerri p delicto ſolēt in expiatōnē: et[l] holocauſtū ſempiternū i ſacrificio ⁊ libaminib⁹ coꝝ. Quītadecima[m] uero die mēſis ſeptimi q̄ uobis ſancta erit atqʒ uenerabilis: oīe opus ſeruile nō facietis in ea: ſʒ celebrabitis ſolennitatē dño ſeptē dieb⁹ Offeretiſqʒ[n] holocauſtū in odorē ſuauiſſimū dño: uitulos de armēto tredecim arietes duos agnos[o] ānicułos imaculatos q̄tuordecim: et in libamentis coꝝ ſimile olco ꝯſperſe tres decias p uitulos ſingulos: q ſunt ſimul uituli tredecim: et duas decimas arieti

uno. i. ſił arietib⁹ duob⁹ et decimā decime agnis ſinglis q ſunt ſimul agni q̄ttuordecim: et hircū p peccato abſqʒ holocauſto ſempiterno et ſacrificio et libamie eius. In die altero offeretis uitulos de armēto duodeci: arietes duos: agnos anniculos imaculatos q̄tuordecī: ſacrificiaqʒ et libamina ſinguloꝝ p uitulos et arietes ⁊ agnos rite celebrabitis: et hircū p pctō abſqʒ holocauſto ſempiterno ſacrificioqʒ et libamie ei⁹. De tertio offeretis uitulos undecim: arietes duos: agnos ānicułos imaculatos q̄tuordecim: ſacrificiaqʒ ⁊ libamia ſinguloꝝ p uitulos et arietes et agnos rite celebrabitis: et hircū p pctō abſqʒ holocauſto ſempiterno ſacrificioqʒ ⁊ libamie ei⁹. Die q̄rto offeretis uitulos decem arietes duos: agnos ānicułos imaculatos q̄tuordecim: ſacrificiaqʒ et libamina ſingłoꝝ p uitulos et arietes ⁊ agnos rite celebrabitis: et hircū p pecca to abſqʒ holocauſto ſempiterno: ſacrificioqʒ ei⁹ et libamie. Die q̄nto offeretis uitulos noueʒ: arietes duos: agnos[o] ānicułos immaculatos q̄tuordecim: ſacrificiaqʒ ⁊ libamia ſingulorū p uitulos et arietes et agnos rite celebrabitis: ⁊ hircū p peccato abſqʒ holocauſto ſempiterno: ſacrificioqʒ ⁊ ei⁹ libamie. Die ſexto offeretis uitulos octo: arietes duos: agnos ānicułos imaculatos q̄tuordecim: ſacrificiaqʒ ⁊ libamia ſinguloꝝ p uitulos et arietes et agnos rite celebrabitis: ⁊ hircū p pctō abſqʒ holocauſto ſempiterno ſacrificioqʒ ei⁹ et libamie. Die ſeptio offeretis uitulos ſeptē

p qd̄ deſignabaf vt dicūt q dominiū gentiū eſſet diminuendū ⁊ terminādū ſub rege meſſia cui⁹ dño erāt ſubdēde oēs gentes: q ipi expectāt futurū ſicut et meſſiā ſuū: qd̄ tñ in xp̄o ſm veritatē eſt impletū ſm q dī math. vlti. Data eſt mihi oīs ⁊c. auctoritatiue q̄tū ad oēs: executiue q̄tum ad catholicos p̄ncipes: quoꝝ colla in multis ꝑib⁹ orbis hodie ſubdita et finaliē oēs gentes ei ſub dentur. o Agnos ānicułos. xiiij. dicūt hebrei q offerebanf p ppło iſrael qui in ſcriptura aliqñ vocaf agn⁹ ⁊ erāt in vniuerſo nonagintaocto agni: vt a ppło iſrael excluderentur nonagintaocto maledictōes poſite in lege ꝯ trāſgreſſores cetera hucuſqʒ patent ex p̄dictis. p Die octauo. h agif de feſto cet⁹ vel collecte qd̄ celebrabaf imediate poſt feſtū tabernaculoꝝ. vt patet in lra: cuʒ dī. Die octauo q̄ eſt celeberrim⁹. in hebr. habef. Qui eſt retētio: q: illa die retinebaf ppłs qui venerat ad feſtuʒ tabernaculoꝝ. nec licitū erat eis illa die recedere: tū rōe feſti: tū q: illa die colligebaf pecunia a ppło ad ſacrificija ⁊ neceſſaria tabernaculi et templi: p tempore q fuit templū. q Uitulū vnuʒ: arietē vnū ⁊c. non enī fiebant tot ſacrificia in hac die ſicut in p̄cedētib⁹ tuʒ q: illa die colligebaf pecūia p ſacrificijs toti⁹ anni que fiebant de ſumptib⁹ ppli. et ſic quodāmō reputabanf ſacrificia illi⁹ diei: tū q: illi q erāt de lōge nec poterant frequenf ad teplum venire ſacrificia ⁊ oblatōes que per ānū vouerāt iſta die ſoluebāt. iō ſubdif. r Hec offe. dño in ſolē. veſtris. et loq tur de ſacrificijs oblatis in oibus ſolēnitatib⁹ p̄dictis. s Preter vota et oblatōes ⁊c. que offerebanf maxie die iſta: vt dictū eſt. Rō aūt q̄re de aīalib⁹ p̄dictis. ſ. vitulis arietib⁹ et hircis pl⁹ q̄ de alijs ſpēbus aīalū fiebāt ſacrificia poſita fuit in p̄ncipio

pio Leui. et Gen. xv. ca. cetera patet ex p̄dictis. In ca. xxix. vbi dī in poſtil. Decima qʒ. Hic p̄ñr agif de feſto expiatōis. In hac die. ſ. mēſis ſeptimi credif fuiſſe an Additō. i. nūciata zacharie ſūmo ſacerdoti cōceptio p̄curſoris xp̄i. de qua Lu. i. agif vt ibidē in additōe fauēte dño videbif. Unde celeberrima dies erat in qua etiā affligere debebant aīas ad p̄clamādū mi ſericordiā diuinā vt de remiſſione peccatoꝝ vera et vniuerſali de⁹ dignaref hūano generi p̄uidere. In eo. c. xxix. vbi dī in poſtilla. Die octauo. h agitur de feſto cet⁹ Additio. ij. Stud feſtū cet⁹ ſeu collecte: nō fiebat in mēoria alicui⁹ beneficij ſeu miraculi p̄teriti: vt pʒ per oēs doctores tāʒ catholicos q̄ hebreos. Similiter nec fiebat ad colligendū pecuniam p ſacrificijs. put in poſtilla. ſʒ erat figuratiuū futuro rū. ſ. cōgregatōis fideliū in p̄nti eccleſia ſeu in regno celorū. put large fuit deductū. ſ. in additōe ſupra Leui. xxiij. et iō ſubiūgaf cetens feſtis vel. xc. tanq̄ vltimū et finis eoꝝ. Replica correc. In cap. xxix Burgē. q ſe pe p̄mittit lre inſiſtere et certe a lra multū vidr recedere ponēs feſtū expiatōis ꝑtinēt ad ānūciatōꝫ cōcepti onis iobis bapt. et feſtū collecte nō h̄ſenſuʒ lralem de p̄terita. ſʒ ſolū figuratiuaʒ de futura: cuius correctoriū vide Leui. xxiij.

et arietes duos: agnos anniculos imacłatos q̄ttuordecim: ſacrificiaqʒ ⁊ libamia ſinguloꝝ per uitulos et arietes ⁊ agnos rite celebrabitiſ et hircū p pctō abſqʒ holocauſto ſempiterno: ſacrificioqʒ ei⁹ et libamie. Die[p] octauo qui eſt celeberrim⁹ oīe op⁹ ſeruile nō facietis offerētes holocauſtū i odorē ſuauiſſimū dño: uitulū[q] unū arietē uniʒ: agnos ānicułos imaculatos ſeptē ſacrificiaqʒ et libamia ſingulorum p uitulos et arietes ⁊ agnos rite celebrabitis: et hircū p pctō abſqʒ holocauſto ſempiterno ſacrificioqʒ ei⁹ ⁊ libamie. Hec[r] offeretis domino in ſolēnitatib⁹ ueſtris preter uota et oblatōes ſpōtaneas in holocauſto: in ſacrificio in libamie: ⁊ in hoſtiis pacificis. Ca. xxx.

n Narrauitqʒ[a] moyſes filiis iſrael omnia q̄ ei dñs imperarat: et locutus eſt ad principes tribuū filioꝝ iſrł. Iſte eſt ſermo quē p̄cepit dñs. Si[b] qs uiroꝝ votum dño vouerit aut ſe ꝯſtrinxerit iuramento: nō faciet irritū uerbū ſuuʒ ſʒ oē qd̄ p̄miſit implebit. Mulier[c] ſi qppiā vouerit et ſe conſtrinxerit iuramēto q̄ eſt in domo pr̄is ſui et in etate adhuc puellari: ſi[e] cognouerit pr̄ uotū qd̄ pollicita eſt: et iuramētū q obligauit aīam ſuā et tacuerit: uoti rea erit. Quicqd pollicita eſt et iurauit: opere cōplebit. Sin aūt ſtati ut audierit ꝯtradixerit pr̄: et uota ⁊ iuramēta eius irrita erūt: nec obnoxia tenebif ſpōſioni eo q cōtradixerit pr̄. Si[f] maritū habuerit et vouerit aliqd: et ſemel de ore ei⁹ verbū egrediēs aīaʒ ei⁹ obligauerit iuramēto: q die audierit uir ⁊ nō ꝯtradixerit uoti rea erit reddatqʒ qd̄cūqʒ p̄miſerat. Sin aūt audiēs ſtatim contradixerit et irritas fecerit pollicitatōes ei⁹ verbaqʒ qbus obſtrinxerat aīam ſuaʒ p̄picı⁹ erit ei dñs Uidua[g] ⁊ repudiata: qcquid[h] uouerint reddent. Uxor[i] in domo uiri cū ſe uoto conſtrinxerit et iuramēto ſi audierit uir et tacuerit: nec cōtradixerit ſpōſioni reddet qd̄cūqʒ p̄miſerat. Sin āt extēplo ꝯtradixerit: nō tenebif p̄miſſiōis rea: q: marit⁹ cōtradixit et dñs ei p̄pici⁹ erit. Si vouerit et iuramēto ſe cōſtrinxerit ut p ieiuniū vel ceteraꝝ reꝝ abſtinctiam affligat aīaʒ ſuā: i arbitrio uiri erit ſi faciat ſiue nō faciat. Qd̄ ſi audiens uir tacuerit: et in alterā diē diſtulerit ſniam: quicqd uouerat atqʒ p̄miſerat: reddet. q: ſtatim ut audiuit: tacuit. Sin aūt[k] cōtradixerit poſtq̄ reſciuit: portabit[l] ipe iniqtatē ei⁹. Iſte ſūt leges q̄s cōſtituit dñs moyſi iter uirū et vxorē iter p̄rem et filiaʒ q̄ in puellari adhuc etate eſt: uel q̄ manet in parētis domo. Capitulū. xxxi.

l Locutuſqʒ[a] eſt dñs ad moyſen dicēs. Ulciſcere pri⁹ fi

dum tñ ſit de re licita et bona. q: aliter nō eſſʒ votū. Sciēdū tñ q iſta lex nō intelligif de q̄cūqʒ viro generalif: q: null⁹ pōt iplere p̄miſſuʒ de re q̄ depēdet ex volūtate alteri⁹ ſine ei⁹ ꝯſenſu alit fieret iniuria. et iō religioſus ſine cōſenſu p̄lati ſui nō pōt uouere vel votū adimplere. Sic̄ ſeruus nō pōt aliqd vouere vel iplere p qd̄ impediaf op⁹ ſui dñi. Sic̄ nec filiuſfamilias de reb⁹ pr̄is ſui: ſi tñ ad ānos pubertatis venerit pōt vouere religionis ingreſſū: ſicut et matrimoniū ꝯtrahere quia extunc eſt ſui iuris in bis q̄ p̄tinēt ad pſonā ſuam et eadē rōne vir alligat⁹ vxori: nō pōt vouere aliqd per qd̄ impediaf reddere debitū vxori ſine ei⁹ cōſenſu: q: q̄tū ad h̄ nō habet p̄tatem corporis ſui ſʒ mulier. d Mulier ſi qppiā vouerit. h ponif ſecūd⁹ modus videſ q̄tū ad votū puellarū que ſunt i domo paterna: nec intelligitur iſta lex de puellis q̄ nō attigerūt ānos diſcretōis: q: ille nō poſſūt vouere: nec etiā de illis que ſunt maritate: licʒ adhuc maneāt cū pr̄e: quia ſunt emācipate: ſed de illis q̄ attigerūt ānos diſcretōnis: nec ſunt maritate vīro ſeu affidate. et iō ſunt ſimplr ſub cura patris: ⁊ ille nō poſſunt aliqd vouere qd̄ ſit ſtabile ſeu obligatoriū abſqʒ cōſenſu pr̄is expſſo vel tacito. et q̄tum ad h̄ ſubdif. e Si cognouerit pater votū ⁊c. et tacuerit: q: in tali caſu ꝯſenſiſſe intelligif. pōt tñ facere votū de ingreſſu religiōis vel de cōtinētia ſeruāda: ſic̄ contrahere matrimoniū abſqʒ ꝯſenſu pr̄is: q: talia ꝑtinēt ad pſonā p̄priā: ſec⁹ aūt de reb⁹ pr̄is. f Si maritū habuerit. h ponif terti⁹ mod⁹: videlʒ de puellis q̄ ſunt in domo pr̄is: et ſunt viro affidate: q: votū eaꝝ poteſt irritari p p̄rem m⁹: tū ſunt in cura ei⁹: et etiā p maritū: in q̄tū iā dederūt ei fidē: et ſic exponūt hebrei legē iſtā: q: de iſtis mulierib⁹ q̄ ſunt totaliter in cura mariti: poſtea daf alia lex: vt videbif.

Capl'm. xxx.

Narrauitqʒ moyſes. Hic p̄ñr agif de ordiatōe ppłi ad deum. q̄tū ad ea in q̄bus aſtringebaf p̄p̄ria volūtate: cuiuſ modi ſunt vota: q: lʒ vouere ſit volūtariū: reddere tñ votū iā factū eſt neceſſariū. Et diuidif in q̄nqʒ ptes ſm q̄nqʒ modos pſonarū vouētiū. Prim⁹ mod⁹ eſt viroꝝ q̄ notaf: cū dicitur. b Si qs viroꝝ vo. dño voue. aut ſe ꝯſtrin. iuramēto. q: vtrūqʒ eſt obligatoriū: votū tñ magis: cui⁹ rō eſt: q: obligatio voti cauſatur ex fidelitate quā deo debem⁹: ad quā reqrif q ei p̄miſſuʒ ſoluam⁹: obligatio aūt iuramēti cauſaf ex reuerētia quaʒ debem⁹ ei ex q̄ tenemur q verificem⁹ id qd̄ p nomen ei⁹ p̄mittim⁹. oīs autē infidelitas irreuerētiā ꝯtinet: ſʒ nō ecōtra: vn̄ et infidelitas ſemꝑ ad dñm vidr eſſe maxie irreuerētia ad ip̄m: et iō votū ex ſua rōne magis eſt obligatoriū q̄ iuramētū. c Oīe qd̄ p̄miſit implebit

g Uidua et repudiata. h ponif q̄rtus mod⁹ ſcʒ mulierū ſolutarū a lege viri: ita q ſunt ſui iuris: et de talib⁹ dī. h Quicqd vouerint reddēt: ſicut de viris dictū eſt. ſ. Si tñ ſint religioſe vel ſerue nō hʒ locū: vt dictū eſt. ſ. de viris ſeruis et religioſis. i Uxor in domo viri. h ponif q̄nt⁹ mod⁹. ſ. mulierū q ſunt extra curā pr̄is: et ſunt totalit ſub cura mariti: et de talib⁹ dicif hic: q votū earū nō eſt obligatoriū abſqʒ ꝯſenſu mariti tacito vel expreſſo. k Sin aūt ꝯtradixerit poſtq̄ reſciuit. i. nō ſtatim qñ ſciuit p: ſʒ poſtea. l Portabit ipe iniqtatē ei⁹. q: ſi ipedit eā ab iplerōe voti: ipa erit libera faciēdo qd̄ in ſe eſt. et ipe portabit debitā penā p trāſgreſſione voti.

Capl'm. xxxi.

Locutuſqʒ eſt dñs. Percepta madianitaꝝ punitōe in ſi. xxv. ca. et interpoſita ppli reordiatōe i alijs capitulꝭ ſequētib⁹ Hic p̄ñr pro

Universidad de Salamanca. BGH

niſ executio dicte punitõis. et diuidiſ in duas ptes. ſ. in ptẽ pncipalẽ ⁊ incidẽtalẽ. xxxij. ca. Circa pmũ pmittiſ apparat⁹ pugne: ſcd̃o ſubdiſ obtẽtus victorie. ibi. Cũq3 pugnaſſent. tertio ordĩatio pde. ibi Ceperuntq3 mulieres. Circa pmũ oñdiſ bellũ iuſtũ ex diuino pcepto: cũ dr̃.

a Locutuſq3 eſt dñs ⁊c̃. de madianitis. et nõ dicit de moabitis, cui⁹ cã ſuni⁹ fuit expꝛeſſa. xxv. ca. in fine

zer. vndecima vt amic⁹ ab hoſtibus eripiatur Gen̄. xiiij. de bello abrae ꝯ reges q̃ captiuauerãt loth nepotẽ ſuũ. duodecima ſi tyrãnis a pſidẽte exerceaſ. p Macha. de bello machabeoꝝ ꝯ antiochũ illuſtrẽ. Sciẽdũ etiã ꝙ aliqñ in bello iubenſ interfici etiã paruuli ꝓpt̃ enormitatẽ criminis: vt in pc̃õ ſodome. Judi. xx. ca. et idẽ factũ eſt de ſodomis a deo ſubuerſis vbi pierũt paruuli et i pc̃õ apoſtaſie. Deu. xiij. c.

b Et ſic colligeris ad pplm̃ tuũ. i. ad lym bũ ſcõꝝ patrũ

c Statimq3 moyſes armate inqt ⁊c̃. ex q̃ p3 fidelitas ⁊ obediẽtia moyſi ad deũ. qꝛ audierat dilationẽ mortis ſue vſq3 ad iterfectionẽ madianitarũ: et tñ nõ ꝓpt̃ hoc diſtulit pugnã ꝯ eos: ſ3 magis accelerauit

d Qui poſſint vltionez ⁊c̃. in q̃ apparet etiã iuſticia belli: qꝛ madianite ñ ſolũ fecerãt ꝯ filios iſrl̃: ſ3 etiã ꝯ deũ: qꝛ ſciẽter ⁊ a ꝓpoſito ꝓuocauerunt filios iſrl̃ ad ydolatriaz vt dictũ fuit. s̄. xxv. ca.

e Mille viri de ſingul̃ tribub⁹ ⁊c̃. nõ miſit magnũ nũerũ pugnatorum vt victoria manifeſtius deo attribuereſ.

f Quos miſit moyſes cũ phinees filio eleazari. ipm̃ aũt fecit ducẽ exercit⁹ eo ꝙ iã añ zelo dei duct⁹ inceperat punitõz interficiẽdo pncipẽ tribꝰ ſimeõ cũ muliere madianitide. vt dictũ fuit. s̄. xxv ca.

g Vaſa q̃3 ſan. dicũt hebrei ꝙ iſta vaſa fuerũt archa ⁊ lamia ſãcta.

h Et tu. ad clãgendũ. in ſignũ victorie a deo obtinẽde.

i Cũq3 pugnaſſent. hic poniſ obtẽtus victorie q̃ ſcd̃m hebreos fuit a deo manifeſte: qꝛ eleuata lamina ſctã in altũ exercit⁹ madianitaꝝ: q̃ erat valde magn⁹ fuit excecat⁹ et cadebãt ad terrã corã filijs iſrael. vñ in hebr̃. hr̃ Reges eoꝝ occiderũt ſup interfectos. i. ſup ꝓſtratos diuina virtute: vt ipſi exponũt.

k Balaã q̃3 filiũ beoꝛ interfecerũt gladio. ſ. cũ madianitis: erat eñi de pplo illo: vt dicũt aliq̃. Alij aũt dicũt ꝙ de terra ſua ad quã iuerat poſt receſſuz a balac redijt ad madianitas imiñete bello coꝝ ꝯtra filios iſrl̃ vt malediceret exercitui iſrl̃. et ſic vinceref et ipe reportaret lucrũ a madianitis. Sciẽdũ aũt ꝙ iuſtũ bellũ inueniſ motũ in ſacra ſcriptura a plurib⁹ cauſis. vna eſt ꝯ terrã in q̃ de⁹ blaſphemaſ p ydolatriã vt hr̃ Deu. xij. Subuertite oĩa loca in q̃b⁹ coluerũt gẽtes q̃s poſſeſſuri eſtis deos ſuos. ſcd̃a ſi a dei cultu recedaſ. Deut. xiij. Si audieris i vna vrbiũ tuaꝝ dicẽtes aliq̃s ⁊c̃. tertia ſi fidelitas tpalis dñi deſeratur. iiij. Reg. iij. de ioraz et ioſaphat q̃ mouerũt bellũ ꝯtra regẽ moab. q̃rta ſi rebellio moueaſ. ij. Reg. xx. ꝯtra zebã filiũ bochri. q̃nta ſi malefactoꝛ defendaſ. Judi. xx. de bello moto ꝯ gabaan. ſexta ſi iniuria publica principi irrogaſ. ij. Reg. x. de bello dauid ꝯ regẽ amon q̃ fecit radi barbas nũcioꝝ dauid in ꝯtemptũ ei⁹. Septima ſi ꝓpꝛia res repetaſ. ij. Reg. iij. de illo bello dauid ꝯ iſboſeth. repetẽdo regnũ qd̃ ſibi datũ erat a deo. octaua vt hoſtis repellaſ ij. Reg. viij. de bello dauid ꝯ philiſteos. nona vt hoſtis inſurgẽs in ſuis ꝓpꝛijs oppugnaſ. Nũe. xxi. de bello filioꝝ iſrael cõtra ſeon et ꝯ og reges amorreoꝝ. decima ꝯ illũ p quẽ hoſtis roboraſ ij. Reg. viij. de bello dauid ꝯ ſyriã damaſa: eo ꝙ ferebat auxiliũ adade

lios iſrl̃ de madianitis: et [b] ſic colligeris ad populũ tuũ. Statimq3 [c] moyſes armate inqt ex uobis uiros ad pugnã qui [d] poſſint ultionẽ dñi expetere de madianitis. Mille [e] uiri de ſingulis tribub⁹ eligant ex iſrael q mittant ad bellũ Dederũtq3 millenos de ſinguliſ tribub⁹ id eſt duodecim milia expeditoꝛuz ad pugnã: quos [f] miſit moyſes cuz phinees filio eleazari ſacerdotis: uaſaq3 [g] ſancta: et [h] tubas ad clãgẽdũ tradidit ei. Cumq3 [i] pugnaſſent cõtra madiãitas atq3 uiciſſent omnes mares occiderũt et reges eoꝝ eui ⁊ recez ⁊ ſur ⁊ vr et rebe qnq3 pꝛicipeſ gẽtis: balaã [k] q̃3 filiũ beoꝛ interfecerũt gladio. Ceperuntq3 [l] mulieres eoꝝ et puulos oĩaq3 pecoꝛa et cũctã ſuppellectilẽ. Quicqd hr̃e poterat depopulati ſunt: tã urbes q̃3 uiculos: et caſtella flãma ꝯſumpſit. Et tulerũt pdam ⁊ uniuerſa q̃ ceperãt tã ex hoib⁹ q̃3 ex iumẽtis: et [m] adduxerũt ad moyſen ⁊ eleazarũ ſacerdotẽ: et ad oẽz multitudinẽ filioꝝ iſrl̃. Reliq̃ aũt utẽſilia poꝛtauerũt ad caſtra in cãpeſtrib⁹ moab iuxta ioꝛdanẽ contra hiericho. Egreſſi [n] ſunt autem moyſes et eleazar ſacerdos et oẽs

pꝛincipes ſynagoge in occurſum eoꝝ extra caſtra. Iratuſq3 moyſes pꝛincipib⁹ exercitus tribunis et cẽturionib⁹ q uenerant de bello ait. Cur [o] femias reſeruaſtis? Nonne iſte ſunt que deceperũt filios iſrael ad ſuggeſtionem Balaã ⁊ puaricari uos fecerunt in domino ſuper peccato phogoꝛ: vnde et percuſſus eſt ppl̃s. Ergo [a] cũctos interficite quicqd eſt generis maſculini etiã in puulis: et [b] mulieres que nouerũt uiros in coitu iugulate: puellas autẽ et oẽs feminas uirgines reſeruate uobis et manete extra caſtra ſeptẽ dieb⁹. Qui occiderit hoiem uel occiſũ tetigerit luſtrabiſ die tertio et ſeptio. Et [d] de oĩ pda ſiue ueſtimẽtũ fuerit ſiue uas et aliqd in utẽſilia pparatũ de capꝛaruz pellib⁹ ⁊ pilis et ligno expiabiſ. Eleazar q̃3 ſacerdos ad uiros exercit⁹ q pugnauerat ſic locut⁹ eſt. Hoc eſt pceptũ legis qd̃ mãdauit dñs moyſi. Aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ es ⁊ ferrũ et plũbũ et ſtãnũ et oẽ qd̃ põt trãſire p flãmas igne purgabiſ: qcqd aũt ignẽ nõ põt ſuſtinere: aq̃ expiatõis ſctificabiſ: ⁊ lauabitis ueſtimẽta ueſtra die ſeptimo: et purificati poſtea [e] caſtra intrabitis: Dixit [f] q̃3

l Ceperũtq3. h̃ ꝯñr deſcribiſ ipa pda. et p põiſ pre de reportatio: ſecũdo ei⁹ diuiſio, ibi. Egreſſi ſũt autẽ. Circa pmũ dr̃.

l Ceperũtq3 mulie. eoꝝ et puulos pſone eñi hũane ſunt illa q̃ ſunt pncipalia in pda.

m Et adduxerũt ad moyſen. oĩa fideliter appoꝛtantes nihil abſcõdẽtes vel celãtes. ſicut fecit achoꝛ: vt habeſ Joſue. vij

n Egreſſi ſunt. h̃ ꝯñr poniſ pde diuiſio cui⁹ vna ps erat exterminãda de q̃ p agiſ: cũ dr̃

o Cur femias reſeruaſtis. q̃ſi diceret nõ eſt bene factũ. cui⁹ cã ſubdiſ

o Nõne iſte ſunt q̃ deceperũt filioſ iſrael. de q̃ deceptõe fuit dictuz. s̄. xxv. cap.

a Ergo cunctos interficite ⁊c̃. i. deteſtatõez eris patrũ q̃s filij iſrael nõ ipetebãt: et tñ valde hoſtiliſ egerũt ꝯ eos. vt dictũ fuit. xxv. ca.

b Et mu. q̃ no. vi. in coi. qꝛ neſciebãt diſtinguere eas q̃ ꝓuocauerũt filios iſrl̃ ad luxuriã et ydolatriã: et etiã: qꝛ ille q̃ nõ venerunt ad ꝓuocãdũ in ꝓpꝛia pſona: tñ coopate ſunt docẽdo eas q̃ venerũt de mõ decipiẽdi et oꝛnãdo eas oꝛnamẽtis ſuis: vt facili⁹ filioſ iſrl̃ ꝓuocarẽt. Dicit aũt Ra. ſa. ꝙ faciebãt mulieres trãſire añ archã dñi: et tũc ex ſigno a deo dato cognoſcebãt q̃ erãt virgies et q̃ nõ.

c Et mane. ex caſt. ſeptẽ dieb⁹. qꝛ erãt ꝯtaminati ex ꝯtactu moꝛtuoꝝ q̃s occiderãt: et quoꝝ ſpolia accepant: et iõ nõ debebãt ingredi atriũ tabernaculi donec eſſent mũdata aq̃ luſtratõis tertia die et ſeptia. vt dictũ eſt. s̄. xix. capi. Et accipiunſ h̃ caſtra ipſius deitatis. ſic̃ dictũ eſt. s̄. v. c.

d Et de oĩ pda. h̃ ſcd̃o agiſ de pte pde reſeruate. et p q̃tũ ad ei⁹ purgatõz q̃ facta eſt p talem modũ. videl3 ꝙ illa q̃ poterãt ſuſtiere ignẽ abſq3 ſui coꝛruptõne igne purgabanſ: q̃ aũt ſuſtinere nõ poterãt: aq̃ expiatõnis purgabanſ. de q̃ purgatõe. s̄. dictũ eſt. xix. ca. et p3 lr̃a vſq3 ibi.

e Poſtea caſtra intrabitis. ſ. atriũ tabernaculi: qd̃ vocaſ caſtruz deitatis. vt dictũ eſt. s̄. v. ca.

f Dixit q̃3 dñs. h̃ ſecũdo agiſ de pda reſuata q̃tũ ad ei⁹ diuiſionẽ. et p q̃tũ ad diuiſionẽ q̃ fiebat ex debito. ſcd̃o q̃tũ ad illã q̃ facta eſt ex bñplacito. ibi. Cũq3 acceſſiſſent. Circa pmũ ſciẽdũ ꝙ pda ex debito diuidẽda erat tñ de viuẽtib⁹. et h̃ notaſ cũ dr̃.

g Tolle ſũmã eoꝝ q̃ capta ⁊c̃.

et iſta pda diuidebaſ in duas ptes eq̃les: vna erat pugnatoꝝ q̃ fuerant in plio: et alia reliq̃ multitudis. et h̃ notaſ cũ dr̃.

b Diuideſq3 ex eq̃ pdã ⁊c̃. et ꝙ hec ſit ſñia p3 ex lr̃a hebraica q̃ h3. Et mediabis pdã inter ingr̃os belli: et totã multitudinẽ: quia ingr̃i belli medietatẽ eis aſſignatã diuidebãt pugnatoꝛib⁹. iteruz q̃libet medietas diuidebaſ i duas ptes ineq̃les: q̃a de medietate pugnatoꝛũ ſepabaſ ps quinq̃geſima et dabaſ eleazaro ſacerdoti. et h̃ ẽ qd̃ dicitur.

ſunt circa ſcapulas dicta ab armo.

d Anulos. oꝛnamẽta ſunt digitorum.

e Dextralia. bꝛachioꝛũ.

f Murenulas. oꝛnamẽta ſunt circa colla mulierũ.

g Vnuſquiſq3 eñi quod in pꝛeda rapuerat ſuũ erat. ſ. de maĩatis: et ideo quod dederunt inde nõ fuit ex debito ſ3 ex deuotõe eo ꝙ dñs eos reduxerat ſaluos de plio. Ca. xxxij.

i Et ſepabis ptẽ dño. in hebreo hr̃ Sepabis ſolutõnẽ dño. ex q̃ patet ꝙ illa ps ſepabatur de pte bellatorũ ex debito.

k Vnã aiam de q̃ngẽtis ⁊c̃. i. vnũ indiuiduũ: qꝛ ibi accipiſ aĩa ꝓ toto cõpoſito.

l Tã ex hoib⁹. i. ex v̄ginib⁹ q̃ fuerũt reſeruate: vt p dictũ eſt. Hõ eñi eſt cõis generis ⁊ põt accipi ꝓ maſculo et ꝓ femia

m Et dabis eaz eleazaro ſacerdoti: qꝛ pꝛimitie dñi ſunt de acq̃ſitis in re belli: et iõ cedebãt in vſuz ſacerdotis ſicut pmitie fructuũ et aĩaliũ

n Ex media q̃3 ⁊c̃. h̃ ꝯñr agiſ de medietate q̃ erat reliq̃ multitudis cui⁹ q̃nq̃geſimuz indiuiduũ debebat tradi leuitis q̃ ſeruiebant in tabernaculo. cetera patẽt in lr̃a.

a Cũq3 acceſſiſſent. h̃ agiſ de diuiſione pde facta ex bñplacito ſeu deuotõe: pncipes eñi exercit⁹ in reditu de bello ſic̃ cõſuetũ eſt nũerauerũt bellatoꝛes ſuos et inuenerũt eũdẽ numerũ q̃ erat añ belli ꝯgreſſuz Quia nullus ceciderat in plio. ꝓpt̃ qd̃ moti deuotõe obtulerũt dño oẽ aurũ quod rapuerant in pda ad faciẽdum vaſa que erant neceſſaria in tabernaculo. et patet lr̃a vſq3 ibi.

b Pericbelides. oꝛnamẽta ſunt mulierũ in veſtibus circa renes. et dr̃ pericbiles a peri qd̃ eſt circũ: et chele qd̃ eſt curuũ.

c Et armillas. oꝛnamẽta

dñs ad moyſen Tolle [g] ſũmã eoꝝ q̃ capta ſunt ab hoie uſq3 ad pec⁹ tu ⁊ eleazar ſacerdos ⁊ oẽs pꝛincipes vulgi. diuideſq3 [b] ex eq̃ [o] pdaz iter eos q pugnauerunt: egreſſiq3 ſũt ad bellũ: ⁊ iter oẽz reliquã multitudinẽ: ⁊ [i] ſepabis ptẽ dño ab his q pugnauerũt ⁊ fuerẽt i bello vnã [k] aiaz de q̃ngẽtis tã [l] ex hoibus q̃3 ex bob⁹ aſinis et ouib⁹: ⁊ [m] dabis eaz eleazaro ſacerdoti: qꝛ pꝛimitie dñi ſũt. Ex [n] media q̃3 pte filioꝝ iſrl̃ accipies q̃nq̃geſimũ caput hoiuz et boũ ⁊ aſinoꝝ et ouiũ cũctoꝝq3 animantiũ et dabis ea leuitis qui excubãt i cuſtodijs tabernaculi dñi. Feceruntq3 moyſes ⁊ eleazar ſic̃ pceperat dñs. Fuit aũt pda quã exercit⁹ cepat: ouiũ ſexcẽta ſeptuaginta q̃nq3 milia. boũ ſeptuagĩta duo milia. aſinoꝝ ſexaginta milia ⁊ mille. aĩe hoim ſexus feminei q nõ cognouerãt viros trigĩta duo milia. Dataq3 eſt media ps his q in pꝛelio fuerãt: ouiũ trecẽta triginta ſeptẽ milia q̃ngẽte e quib⁹ i ptẽ dñi ſupputate ſũt oues ſexcẽte ſeptuagintaquinq3: et de bob⁹ triginta ſex milibus: boues ſeptuaginta ⁊ duo: de aſinis trigita milib⁹ q̃ngẽtis. aſini ſexaginta unus. De animabus hominũ ſedecim milibus ceſſerunt in partẽ dñi trigintadue anime. Tradiditq3 moyſes numerũ pꝛimitiarũ dñi eleazaro ſacerdoti: ſicuti fuerat ei impatũ ex media pte filioꝝ iſrael: quã ſepauerat his q i plio fuerãt. De media vo pte q̃ ꝯtigerat reliq̃ multitudini. i. de ouib⁹ trecẽtis trigitaſeptẽ milibus q̃ngẽtis: ⁊ de bob⁹ trigitaſex milib⁹: et de aſinis trigita milibus q̃ngẽtis: et de hoib⁹ ſedecim mili

bus: tulit moyſes q̃nq̃geſimũ caput et dedit leuitis q excubabãt in tabernaculo dñi: ſic̃ pceperat dñs Cũq3 [a] acceſſiſſent pꝛicipes exercitus ad moyſen ⁊ tribuni cẽturiõeſ q3 dixerũt. Nos ſerui tui recenſuim⁹ nũeꝝ pugnatoꝝ q̃s habuim⁹ ſub manu nr̃a: ⁊ ne un⁹ qdẽ defuit. Ob hãc cãz offerim⁹ in donarijs dñi ſinguli qd̃ i pda auri potuim⁹ inuenire Pericbelides [b] et [c] armillas anulos [d] et dextralia [e] ac murenulas [f]: ut depcẽris ꝓ nobis dñm. Suſceperũtq3 moyſes et eleazar ſacerdos oẽ aurũ in diuerſis ſpecieb⁹ põdere ſctũarij ſedecim milia ſeptingẽtos q̃nq̃ginta ſiclos a tribunis et cẽturionibus. Vnuſquiſq3 [g] eñi qd̃ in pda rapuerat ſuũ erat. Et ſuſceptũ intulerũt i tabernaculũ teſtionij i monimẽtũ filioꝝ iſrl̃ corã dño.

Cap. xxxij.

f Filij [a] aũt ruben ⁊ gad habebãt pecoꝛa multa: et [b] erat ill' in iumẽtis infinita ſubſtãtia. Cumq3 [c] uidiſſent iaſer et galaad aptas aialibus alẽdis terras: uenerũt ad moyſen et ad eleazarũ ſacerdotez pꝛicipes multitudis atq3 dixerunt Aſtaroth et dibon et iazer ⁊ nebra eſebon ⁊ eleale ⁊ ſabon et nebo et beon terra quã pcuſſit dñs in ꝯſpectu filioꝝ iſrael regionis ubertime eſt ad paſtũ aialiũ et nos ſerui tui habem⁹ iumenta plima pcamurq3 [d] ſi inuenim⁹ gr̃az corã te vt des nobis famulis tuis eã in poſſeſſionẽ: nec facies nos trãſire ioꝛdanez Quib⁹ [e] rñdit moyſes. Nunqd [f] fratres vr̃i ibũt ad pugnaz: et nos hic ſedebitis? Cur [g] ſubuertitis mẽtes filioꝝ iſrael ne tranſire audeant in locũ quẽ eis datur⁹ eſt do

Filij aũt Ruben. Hec eſt pars incidentalis: qꝛ ſicut patet ex pꝛecedẽtib⁹ terra quã occupauerũt filij iſrael anteq̃3 venerũt ad ioꝛdanẽ q̃ eſt termin⁹ terre ꝓmiſſiõis ex illa pte ꝓut p3 in mul̃tis locis ve. te. nõ erat ifra termĩos terre ſibi ꝓmiſſe: ſ3 qꝛ habitatoꝛes illi⁹ terre noluerũt daſ trãſitũ filijſ iſrl̃ vſq3 ad terminũ terre ſibi pꝛomiſſe: imo hoſtiliſ eos inuaſerunt: vt patuit. s̄. de ſeõ rege eſebon: et og rege baſan. iõ filij iſrl̃ fuerũt cõpulſi bellare cõtra eos: et iõ ipis debellatis iure belli acq̃ſierũt terrã illã de cui⁹ poſſeſſiõe et diuiſiõe h̃ agiſ et pdicto caſu accidenti: vbi pmo poniſ filioꝝ rubẽ ⁊ gad irrationabilis petitio. ſecũdo eiuſdẽ petitõis iuſtificatio. ibi. At illi pꝛope accedẽtes. tertio ipiuſ cõceſſio. ibi. Quib⁹ moyſes aũ. Adhuc circa pꝛimũ pmittitur dicta petitio. ſecundo ipſius repulſio. ibi. Quibus reſpondit moyſes. Circa pmũ ponitur monuum petitõnis: cum dicitur.

a Filij autẽ Ruben et gad habebãt pecoꝛa mlta ⁊c̃. quia foꝛte de pda aialium dicta caplo pcedenti emerant magnã ptem ab alijs.

b Et erat illis in iumentis infinita ſubſtãtia. i. valde multa. et eſt mod⁹ loquendi hypbolicus.

c Cumq3 vidiſſent iaſer et galaad aptas ⁊c̃. quia erant ibi multa paſcua ⁊ bona. ideo foꝛmauerunt petitionẽ ſequentem.

d Precamur vt des nobis famulis tuis eã ⁊c̃. quod erat irrationabile ſcz ꝙ haberẽt terram labore alioꝝ acquiſitã: et ipſi nõ tranſirent cũ alijſ ad acq̃rẽdũ terrã ꝓ alijs tribubus: qd̃ videbatur ſonare eoꝝ petitio.

e Quib⁹ rñdit moyſes h̃ ꝯñter põiſ dicte petitõnis repulſio. vbi p eoꝝ ignauia arguiſ: cũ dr̃.

f Nunq̃d frẽs vr̃i ⁊c̃. ſecũdo ipedimẽtũ alioꝝ inducit: cũ dr̃.

g Cur ſubuertitis mẽtes filioꝝ iſrl̃ ⁊c̃. q. d. ꝓpt̃ ignauiã vr̃az alij credẽt ꝙ timeatis foꝛtitudinẽ terre a deo ꝓmiſſe et foꝛtitudinẽ ppl̃i: et ſic trãſire nõ audeant et ipediaſ dei

Universidad de Salamanca. BGH

mandatū. Tertio ad h̄ exēplū p̄cedēs adducit:cū dr̄. b Nonne ita egerūt p̄res vr̄i. q2 territi v̄bis exploratoꝝ voluerūt reuerti in egyptū. vt dictū est.s̄.xiiij.c. i Quib9 ira.iura.di.si vide.ho. isti ⁊c̄. et accipit h̄ si ꝓ nō.i nō videbūt.cetera patēt ex his q̄ dicta sūt.s̄. xiiij.ca. vsq3 ibi.
k Et ecce inq̄t vos sur.ꝓ pa. ve.in malū et vulnus pei9 facere q̄ ipi:q2 vidistis malū ipoꝝ ⁊ nō estis castigati. Quarto ondit q̄ h̄ malū debeat cadere sup totū ppl'3 generalit. Et sup ipos spe cialiter:cū dr̄. Et si nolue ritis seq cū ⁊c̄ et subdit: Et vos causa eritis ne cis oim:sequitur.
l At illi.h̄ ōnr̄ p̄dict p̄dicte petitōis iustificatio et p̄ q̄tū ad ignauiā3 p̄ eos allegatā:cū dr̄.
m Nos aūt ipi armati. i.muniti armis ad defen sionē n Et accincti armis ad inuasionē.
o Pergem9 ad p̄liū añ filios isrl'.q.d.nolum9 ee in cauda exercit9 sicut ignaui:s3 in frōte. Scdo ondit q̄ velint fideli'la borare ad acq̄sitōs terre ꝓ aliis tribub9 cum dr̄. Donec introducam9 eos ad loca sua:et subditur.
p Paruuli nr̄i ⁊c̄.q.d. essent nobis oneri si trāsi rēt nobiscū.iō subdit.
q Erūt in vrbib9 mura tis:aliꝰ nō essēt securi: q2 nō inuēdim9 cito reuerti: ideo subdit. Nō reuerte mur ⁊c̄. a Quibus moyses ait.h̄ ōnr̄ ponit petitōis iustificate pcessio:et p̄ sub ɔditōe.scdo simpicit ⁊ absolute. ibi. Rn̄dēritq3 filij gad. Cō ditio aūt ē vt obseruēt si delit ꝓmissū p̄dcm̄.qd̄ notat cū dr̄. Si facit qd̄ ꝓmittit ⁊c̄. et p3 in lr̄a.
b Sinaūt qd̄ dicit ⁊c̄. q̄ peccet i dn̄m.q2 illa ꝓ missio non ūn ficbat bo minib9 s3 deo d̄ cui9 mā dato tr̄a erat acq̄rēda.
c Et scitote q̄m pec. ve. ap.vos ꝑ penā debitā3 vobis a deo inferēdā:se q̄tur. Precepit ḡ moy. eleazaro sacerdoti ⁊c̄. et seq̄tur. d Date eis galaad in poss.si fuerint ꝓmissum. aliter non.
e Rn̄deritq3.h̄ ōnr̄ po nit ɔcessio absolute:q2 fi lij ruben et gad viderūt q̄ moyses dubitabat d̄ iplerōe sui ꝓmissi.ꝓpter qd̄ nō ɔcedebat terrā ni si sub ɔditōe.iō pcessert ad ɔfirmatōz sue ꝓmis siōis.vt p3 in lr̄a.q̄ facto moyses ɔcessit eis abso lute terrā quā petebant.

min9: Nōne^b ita egerūt p̄res uri
qn̄ misi de cades barne ad explorā
dū terrā. Cūq3 uenissent ad vallē
botri lustrata oi regione subuerte-
rūt cor filioꝝ isrl' ut nō itrarēt fines
q̄s eis dn̄s dedit: qbus' irat9 iura-
uit dicēs. Si uidebūt hoīes isti q
ascēderūt ex egypto a uiginti ānis
et supra terrā quam sub iuramēto
pollicit9 sū3 abraā ysaac ⁊ iacob: ⁊
noluerūt seq me p̄ter caleb filiū ie-
phone zenezeū et iosue filiū3 nun.
Isti ipleuerūt uolūtatē meā. Ira-
tusq3 dn̄s aduersu3 isrl' circūduxit
cū p desertū q̄dragita ānis donec
ɔsumeret' uniuersa generatio q̄ fe
cerat malū in ɔspectu ei9. Et^k ec-
ce inq̄t uos surrexistis ꝓ p̄rib9 ue-
stris incremēta et alūni hoiu3 petō
rū vt augeretis furorē dn̄i ɔtra isrl'
Qd̄ si nolueritis seq eū: in solitu-
dīe pplm derelinq̄t: et uos cā eri-
tis necis oim. At^l illi ꝓpe accedē-
tes dixerūt. Caulas ouiū fabrica-
bim9 ⁊ stabula iumētoꝝ: paruulis
q̄3 nostris vrbes mūitas: nos^m au
tē ipi armati et accīcti^n pgem9^o ad
p̄liū añ filios isrl' donec introduca
mus eos ad loca sua. Paruuli^p no
stri ⁊ q̄cq̄d hēre possum9 erūt^q in
urbib9 muratis ꝓpter hītatoꝝ in-
sidias. Nō reuertemur in domos
nr̄ās usq3 dum possideāt filii israel
hereditatē suā: nec q̄cq̄3 q̄rēmus
trās iordanē: q2 iā hēm9 possessio
nē nostrā i oriētali ei9 plaga. Qui
bus^a moyses ait. Si facitis qd̄ ꝓ-
mittitis expediti pgite corā dn̄o
ad pugnā: et oīs uir bellatoꝝ arma
tus iordanē trāseat donec subuer-
tat dn̄s inimicos suos: ⁊ subiiciat'
ei oīs tr̄a. tūc eritis iculpabiles apd̄
deū ⁊ apd̄ isrl' et obtinebitis regiōes
q̄s vultis coram dn̄o. Sinaūt^b q̄
dicitis nō feceritis: nulli dubiū est
q̄n peccetis in deu3. et^c scitote q̄m
pctm̄ vestrum apprehēdet uos.

Edificate ergo urbes puulis ue-
stris: et caulas ⁊ stabula ouibus ac
iumētis: ⁊ qd̄ polliciti estis iplete.
Dixerūtq3 filii gad ⁊ rubē ad moy
sen. Serui tui sum9. Faciem9 qd̄
iubet dn̄s noster. Paruulos nr̄os
et mulieres ⁊ pecora ac iumēta relī
quem9 in urbibus galaad: nos au
tē famuli tui oēs expediti pgemus
ad bellū sicut tu dn̄e loq̄ris. P̄cepit
ergo moyses eleazaro sacerdoti ⁊
iosue filio nū et p̄ncipib9 familiaꝝ
trib9 israel: ⁊ dixit ad eos. Si trāsi
erint filii gad et filii ruben uobiscū
iordanē oēs armati ad bellū cora3
dn̄o: et vobis fuerit terra subiecta
date^d eis galaad in possessionem.
Sinaūt noluerint trāsire uobiscu3
in terrā chanaā: inter uos habitan
di accipiāt loca. Respōderūt^e filii
gad ⁊ filii ruben. Sicut locut9 est
dn̄s seruis suis ita faciemus. Ipsi
armati pgem9 corā dn̄o in terram
chanaā et possessionē iā suscepis-
se nos ɔfitemur trās iordanē. De
dit^f itaq3 moyses filiis gad ⁊ rubē
et dimidie tribui manasse filii io-
seph regnū seon regis amorrei: et
regnū og regis basan: et terrā coꝝ
cū urbib9 suis p circuitū. Igit^g ex-
truxerūt filii gad dibon ⁊ astaroth
et aroer et rot et sophā et iazer iec-
baa ⁊ bethnemra ⁊ betharan ur-
bes munitas: et caulas pecoribus
suis. Filii uero rubē edificauerūt
esebon et eleale et cariathai3 ⁊ na-
bo et baalmeon uersis noīb9: saba
ma q̄3 iponētes^h uocabl'a urbib9
q̄s extruxerāt. Porro filii machir
filii manasse prexerūt in galaad: ⁊
uastauerūt eā interfecto amorreo
hītatore ei9. Dedit ergo moyses
terrā galaad machir filio manasse
q hītauit in ea. Iair^i aūt filius ma
nasse abiit et occupauit uicos eius
q̄s appellauit auothiair. i. uillas
iair. Nobe q̄3 prexit et apprehen

vn̄ subdit. f Dedit itaq3 moy. filijs gad ⁊ rubē ⁊ dimidie tribui manasse. Ista dimidia trib9 fuit adiūcta: q2 adiūxit se alijs duab9 tribub9 in petitōe: et q2 terra sufficiebat ꝓ ipis et ꝓ illis.
g Igit extruxerūt filij gad dibon et astaroth. ciuitates sūt q̄s filij isrl' destruxerāt āteq̄3 scirēt q̄ deberēt ibi hītare: et postea reedificauerūt ad tuendū vxores suas filios ⁊ familias.
b Imponentes vocabula vrbib9 q̄s extruxerāt. āte q̄ eēt destruerent demon nabant a noib9 ydoloꝝ sal tē ꝓ magna p̄te: ⁊ iō filij isrl' noīauerunt eas alijs noī mib9: et eciā3 vt ex noīe aliq̄rū eui tatū eēt memoria edificātiū: fm qd̄ dr̄ postea.
i Iair aūt ⁊c̄. q̄s appellauit auo thiair.i.villas iair et idem dr̄ de ipso nobe q̄ apphēde dit chanath: ⁊ vo cauit eā noīe suo nobe. Mo ɔaliꝰ p tribū rubē et gad et dimidiā tribus manasse itelligūt tres stat9 ecclesie tes in ecclia. p ru ben eni q̄ iterpta filiꝰ visiōis: itelli gif stat9 platoꝝ: p gad q̄ iterptatur accinct9 stat9 prin cipū q̄ debēt esse armis accincti ad defensionē ppli. Per manassē q̄ iterpraf obliuio. stat9 religiosoꝝ de q̄ dr̄ ps.xliiij. Obliuiscere ppl'3 tuū et domū p̄ris tui. Sūt igif plu rimi de istis stati b9 q̄ nō querūt ter rā p̄rib9 ꝓmissā scz terrā viuētiū s3 volūt manere cit ra iordanē3 in tra morteū in bonis vite p̄ntis figētes ibi pedē affectōis in q̄ edificāt vrbes .i.pallacia ad sui ostētatōz. Caulas ouiū q̄ntes deli as ad sui delecta tōnē. Stabula iu mētoꝝ: q̄si q̄ntes eq̄tare semp tēdē tes ad altiora per ambitōz: et isti la borant ꝓ alijs vt habeāt terrā pro missiōis: q2 freq̄n

ter ɔtingit q̄ p̄lati opant ad salutē populariū in regimie spūali. et p̄nceps i regimie tpali et religiosi ɔsulendo pplis et p̄dicādo verbū dei. ipi oēs tn̄ hac salute puant in ɔsonis ꝓprijs suis ope rib9 et intentōib9 puersis. cetera patēt. Capi.xxxiij.
E sunt māsiōes. Hic describit recapitulatio breuis p̄cedē tiū in q̄b9 actū est de pcessu filioꝝ isrl' ab exitu de egy pto vsq3 ad iorda nē fluuium q̄ erat terminꝰ ad quem fuit pcessus: et ab eo icipit terra pro missionis. Circa qd̄ sciēdū q̄ in p̄ cedētib9 tā i Exo do q̄ in h̄ li. intē tio moysi fuit de scribere pcessu3 fi lioꝝ isrl' nō notan do omia loca vbi māserūt filij isrl' i via: s3 illa solū in q̄b9 fiebāt aliq̄ no tabilia: et iō h̄ po nit nūerū ⁊ ordi nē mā siōnum ab exitu de egypto vsq3 ad iordanē. et diuidit in tres ptes fm tria nota bilia loca vn̄ ca stra mouerūt. s. ra messes mōs synai et cades. scda ici pit ibi. Sed et de solitudine synai egressi. tercia ibi. Egressiq3 de ca des. In p̄ma pte ɔtinent.xij. māsio nes q̄ sic nūerant.
b Profecti igit de ramesses. Hic est loc9 vnde p̄mo recesserunt.
c Mēse p. s. mar tio.
d Quintadecia die mēsis i mane ill9 diei recessert vt dcm̄ fuit Exo. duodecimo.
e Altera die pha se.i.in crastino im molatōis agni pa schalis. quē imo lauerāt die p̄cedē ti.s. q̄ntadecia die mēsis p̄mi ad ve sperā. vt h̄r ibidē. Aliq aūt libri sic hñt. Altera die fe cerūt phase. sed li fecerūt nō ē in he breo nec in libris correctis: nec miꝝ q2 nō est de textu s3 puertit sniā3: vl' saltē obscurat eā: q2 vidr̄ sona re q̄ filij isrl' fecerūt phase p9 exitū de ramesse: qd̄ nō est verū: s3 añ: vt dictū est. f Filij isrl'. h̄ refert ad illud qd̄ p̄dicit. Profe cti igit de ramesse, q2 media nocte iterfecti sunt a deo p̄geniti egy

dit chanat cū uiculis suis: uocauit
q3 eā ex noīe suo nobe. Ca.xxxiii
b E^a sunt māsiōes filioꝝ isrl'
q egressi sunt de egypto p
turmas suas i manu moysi et aarō
q̄s descripsit moyses iuxta castroꝝ
loca q̄ dn̄i iussiōe mutabāt. Pro-
fecti^b igit de ramasse mēse^c primo
q̄ntadecia^d die mēsis primi: alte-
ra^e die phase filii^f isrl' in^g māu excel
sa uidētib9 cūctis egyptiis ⁊ sepe
liētibus priogenitos q̄s pcusserat
dn̄s. Nā^h ⁊ in diis coꝝ exercuerat
ultō3. Castrametati^i sūt i socoth
de socoth uenerūt in ethā: q̄ est i
extremis finib9 solitudinis. Inde
egressi uenerūt ɔtra phiairoth q̄
respicit beelsephō: et castrameta-
ti sūt añ magdalū. Profectiq3 de
phiairoth trāsierūt p mediū ma-
re i solitudinē: et ābulātes tribus
dieb9 p desertū ethā: castremetati
sunt in mara. Profectiq3 de mara
uenerūt in helim vbi erāt.xii. fōtes
aq̄rū et palme septuagita: ibiq3 ca
strametati sunt. S3 ⁊ inde egressi
fixerūt^k tētoria sup mare rubrum.
Profectiq3 de mari rubro: castra
metati sūt i deserto syn. vn̄ egressi
uenerūt i depha. pfectiq3 d̄ depha
castrametati sūt i hal9. egressiq3 d̄
hal9 i^l raphidim fixere tētoria: vbi
pplō defuit aq̄ ad bibēdū. Profe-
ctiq3 de raphidim: castrametati
sunt in deserto synai. S3^m et de so
litudie synai egressi: uenerūt^n ad se
pulcra ɔcupiscētie. Profecti de
sepulcris ɔcupiscētie: castrameta-
ti sūt in asseroth: et de aseroth ue
nerunt in rethma. Profectiq3 de
rethma: castrametati sūt i remon-
phares: uñ egressi uenerūt i lebna
De lebna castrametati sunt i ressa

egressiq3 de ressa uenerūt in ceela
tha. Vn̄ pfecti castrametati sūt i
mōte sepher. egressi de monte se-
pher uenerūt i arada. Inde pfici
scētes: castrametati sūt i maceloth
Profectiq3 de maceloth uenerūt
i thaath. De taath castrametati
sūt i thare. uñ egressi fixere tētoria
i metcha: ⁊ de metcha castrameta
ti sunt i esmona. Profectiq3 de es-
mona: uenerūt i moseroth: ⁊ d̄ mo-
seroth castrametati sunt i bancia-
chan. Profectiq3 d̄ banciachā ue
nerūt i mōtē gadgad: vn̄ pfci ca-
strametati sūt in iethebata: ⁊ de ie-
thebatha venerūt i ebrona. egres
siq3 de ebrōa castrametati sūt i asi-
ongaber: idc pfecti uenerūt in de
sertū syn: hec ē cades. Egressiq3^o
de cades castrametati^p sūt in mōte
hor: i extremis finib9 terre edom.
Ascēditq3^q aarō sacerdos in mōtē
hor iubēte dn̄o. ⁊ ibi mortu9 ē an-
no q̄dragesimo egressiōis filioru3
isrl' ex egypto mense q̄nto: p̄io die
mēsis: cū esset ānoꝝ centū uiginti
triū. Audiuitq3^r chananeus rex
arad q hītabat ad meridiē in terra
chanaan uēisse filios isrl: et pfecti
de mōte hor castrametati sunt i sal
mona. vn̄ egressi venerunt in phi-
non. Profectiq3 de phinō: castra
metati sunt in oboth. et de oboth
uenerūt^s in icabarim que est in fini
b9 moabitarū. Profectiq3 de ica
barim: fixere tētoria in dibongad.
vn̄ egressi castrametati sunt in el
mondeblathaim. Egressiq3 de el
mondeblathaim venerūt ad mon
tes abarim cōtra nabo. Profecti-
q3 de mōtib9 abarim: trāsierūt ad
cāpestria moab supra^t iordanē cō-
tra hiericho. Ibiq3^u castrametati

ptioꝝ: ꝓpt qd̄ egyptij territi cōpellebāt filios isrl' ire de terra: et sic recesserūt in mane de ramesse. g In manu excelsa. i. in p̄tāte diuina.
h Nā in dijs coꝝ exercuerat vltionē. tūc eīn ydola egypti corruerunt et cōminuta sunt. i Castrametati sunt in socoth. ista fuit p̄ma mansio et post istā enumerāt.xi. vsq3 ad montē synai: vbi fuit duodecia mansio. et p3 lr̄a vsq3 ibi.
k Fixerūt tētoria super mare rubrū: istud nō vi def verū: q2 iā añ mare rubrū trāsierū: et ab eo se elōgauerāt p̄ les mansiones. Ad qd̄ dicēdum q̄ mare freq̄nter hab3 si nus magnos ybi p̄ intrat terrā: et sic factū ē h̄. q2 postq̄3 filij isrl' trāsiro mari rubro ambulauerāt p desertū venerūt super vnū sinū maris rubri vbi fixerūt tentoria.
l In raphidim fixere tē toria. vbi defuit aqua ⁊c̄ ꝓut Exo.xvij.
m Sed et de solitudie. h̄ ōnr̄ enumerant māsio nes a mōte synai exclusi ue vsq3 ad cades inclusi ue: et sūt māsiōes.xxi.
n Venerūt ad sepulcra ɔcupiscētie. sic eīn voca tus est loc9 ille: q2 ibi se pult9 est ppl's q̄ desiderauerat carnes. vt dictū est.s̄.xi.ca. cetera patēt in lr̄a.
o Egressiq3 de cades. Hic describunt māsiōes a cades vsq3 ad iordanē exclusiue: et sunt nouem māsiōes.
p Castrametati sunt in mōte hor. ista p̄a post egressu3 de cades.
q Ascēditq3 aaron ⁊c̄. et ibi mortu9 est. sicut dictū fuit.s̄.xx.ca. dicit tñ aliqui ipsum mortuum fuisse in moseroth: sicut dictum fuit ibidem.
r Audiuitq3 chananeꝰ scz morte aaron et aduētū filioꝝ israel: et ex morte aarō que acciderat fuit audacior ad inuadēdū filios israel. q2 credebat diuinū adiutoriū ab eis elongatū: eo q̄ aarō qui orabat ꝓ pplo et offerebat sacrificia mortu9 erat
s Venerūt in icabarim In hebr̄. h̄r. in ieabarim id est in solitudinib9 abarim. Est eni3 abarim nomē mōtis iuxta quē sunt solitudies in q̄b9 fixerūt tētoria.
t Supra iordanē ɔ hie richo. ita q̄ iordāis fluuiꝰ erat int exercitū filioꝝ isrl' et hiericho q̄ est ciuitas terre ꝓmissiōis.
v Ibiq3 castra. sunt de bethsimō vsq3 ad belsatbim. in h̄ ondit q̄ntum spaciū tenebat exercit9. s. de vno istorū locoꝝ vsq3 ad aliū. Dicit aūt ra. sa. q̄ sunt ibi.xij. miliaria: s3 nō est verisile q̄ exercit9 tm̄ spaciū occupa

Universidad de Salamanca. BGH

ſunt de beth ſimó uſq3 ad bellathi in planiorib⁹ locis moabitarũ ubi[r] locut⁹ eſt dñs ad moyſen.

p Recipe[a] fi Ca.xxxiiii.

liis iſrael et dic ad eos. Cũ trãſieritis iordanẽ intrãtes terram chanaan. diſꝑdite[b] cũctos hitatores terre illi⁹: ꝯfringite[c] titulos: ⁊[d] ſtatuas cõminuite atq3[e] oĩa excelſa uaſtate: mũdãtes terrã ⁊ hitantes in ea. Ego eĩ dedi uobis illa3 in poſſeſſione3 quã[f] diuidetis uobis ſorte. Plurib⁹ dabitis latiore3 et paucioꝛib⁹ anguſtiorẽ ſingulis ut ſors ceciderit ita tribuet hereditaſ Per trib⁹ et familias poſſeſſio diuidet. Sin aũt nolueritis interficere habitatores terre q remãſerint: erũt[g] uobis q̃ſi claui in oculis et lancee in laterib⁹: et aduerſabunt uobis in terra hitatõis uĩe et[h] qcqd illis cogitauerã facere: uobis[i] facia3. Locutuſq3[k] eſt dñs ad moyſen dicẽs. Precipe filiis iſrl' et dices ad eos. Cũ ingreſſi fueritis terrã chanaã ⁊ in poſſeſſionẽ uobis ſorte ceciderit his finib⁹ termiabit. Parſ meridiana icipiet a ſolitudie ſyn q eſt iuxta edom: et[l] hẽbit terminos ꝯtra oriẽtẽ mare ſalſiſſimũ: q[m] circuibũt auſtralẽ plagã ꝑ aſcenſum ſcorpiõis: ita ut trãſeãt in ſenna et ꝑueniãt ad meridiẽ uſq3 ad cades barne: ubi egredient ꝯfinia ad villã noĩe adar: et tẽdẽt uſq3 a ſemona. Ibiq3 ꝑ gyrũ termin⁹ ab aſemona uſq3[n] ad torrẽte3 egypti: ⁊[o] magni maris littore finiet. Plaga[p] aũt occidẽtalis a mari magno incipit: et ipo fine claudet. Porro[q] ad ſeptẽtrionalẽ plagã a mari magno termini incipiẽt ꝑuenientes uſq3[r] ad montẽ altiſſimũ: a q uenient in emath uſq3 ad termios ſedada: ibuntq3 ꝯfinia uſq3 ad ebrona et uillã enan. Hi erũt termini in pte aqlonis. Inde[s] metabunt fines cõtra oriẽtalẽ plagam de uilla enã uſq3 ſephama: et de ſephama deſcẽdent termini in reblata ꝯtra[t] fontẽ. Inde[u] ꝑueniẽt cõtra oriẽte3 ad mare cenereth: et[x] tẽdent uſq3 iordanẽ et[y] ad vltimum ſalſiſſimo claudent mari. Hãc habebitis terrã ꝑ fines ſuos in circuitu. Precepitq3[z] moyſes filiis iſrael dicens. Hec[a] erit terra qua3 poſſidebitis ſorte: et quã iuſſit dñs dari nouem tribub⁹ ⁊ dimidie tribui. Tribus eĩ filioꝝ ruben ꝑ familias ſuas: et trib⁹ filioꝝ gad iuxta cognationũ nũerũ: media q3 trib⁹ manaſſe.i. due ſemis tribus acceperũt partẽ ſuã trãs iordanẽ cõtra hiericho ad oriẽtalẽ plagã. Et ait dñs ad moyſen. Hec[b] ſunt noĩa uiroꝝ q terrã

uobis diuidẽt. Eleazar ſacerdos et[c] ioſue fili⁹ nun et[d] ſinguli principes de tribub⁹ ſingulis: quoꝝ iſta ſunt uocabula. De tribu iuda caleb fili⁹ iephone. De tribu ſymeon: ſamuel filius amiud. De tribu beniamin: helidad fili⁹ chaſelon De tribu filioꝝ dan: bocci filius iogli. Filioꝝ ioſeph de tribu manaſſe: hanniel fili⁹ ephot. De tribu ephraim: camuhel fili⁹ ſepthan. De tribu zabulon: helizaphan fili⁹ pharnath. de tribu iſachar: dux phaltihel fili⁹ ozon De tribu azer abiud fili⁹ ſalomi. De tribu neptalim: phedahel fili⁹ amiud. Hi ſũt qb⁹ p̃cepit dñs ut diuiderẽt filiis iſrael terrã chanaã. Ca.xxxv.

h Ec[a] quoq3 locut⁹ eſt dñs ad moyſen in cãpeſtribus moab ſupra iordanẽ contra hiericho. Precipe[b] filiis iſrl' ut[c] dent leuitis de poſſeſſiõib⁹ ſuis urbes[d] ad habitãdũ: et ſuburbana earũ ꝑ circuitũ: ut ipi in oppidis maneãt et[e] ſuburbana ſint pecorib⁹ ac iumentis q[f] a muris ciuitatũ forinſec⁹ per circuitũ mille paſſuũ ſpacio tẽdentur. Cõtra[g] oriẽte3 duo milia erũt cubiti: ⁊ cõtra meridiẽ ſili' erũt duo milia. Ad mare q3 qđ reſpicit occidẽtẽ: eadẽ mẽſura erit. et ſeptentrionalis plaga eq̃li termio finiet Eruntq3 urbes i medio: et foris ſuburbana. De[h] ipſis aũt oppidis q̃ leuitis dabitis: ſex[i] erũt in fugitiuorũ auxilia ſepata: ut fugiat ad ea q fuderit ſanguine3: et exceptis his alia q̃dragintaduo oppida.i. ſimul q̃dragitaocto cũ ſuburbanis ſuis Ipeq3 urbes q dabunt de poſſeſſionib⁹ filioꝝ iſrl' ab his q pl⁹ ha

Universidad de Salamanca. BGH

ſes dñ̄ adhuc viueret ſepauit tres ciuitates ꝓ fugitiuis. vt habeẗ Deut. iiij. tñ̄ nõ fuerũt ordiate totaliter ad refugiũ donec ꝑ ioſue alie tres fuerũt ad hoc ordinate in terra chanaan. vt hẽ Joſue. xx. k In q̃bus cum fugerit ⁊c̃. p̃o. eũ occidere. ex quo vid̃ꝙ ſi attigiſſet eũ anteq̃ intraſſet ciuitatẽ: poterat eũ occidere. l Donec ſtet in ↄſpectu multitudinis et cã eiꝰ iudiceẗ: a iudicibus ciuitatis: in cuiꝰ terminis fuerit homicidiũ factũ vt videbiẗ. j. Cõſequẽter agiẗ de ſitu ciuitatũ refugij: cũ ſubdiẗ.

m Tres erũt trans iordanẽ et tres in terra chanaan. Licet eñ̄ trãs iordanẽ habitarent tñ̄ due tribꝰ cũ dimidia: tñ̄ tot erãt ibi ciuitates refugij quot erãt circa iordanẽ vbi hitabãt nouẽ tribus et dimidia. Cuiꝰ rõnem aſſignat Ra. ſa. dicẽs ꝙ h̃ fuit: q2 in terra galaad q̃ erat trãs iordanẽ habitabãt hoĩes ꝓni ad effuſionẽ ſanguinis. ſcd̃m ꝙ dr̃ Oſee. vi. Galaad ciuitas operãtiũ ydolũ ſupplãtata ſanguĩe. vbi ĩ hebr. hẽ. Torcular ſanguinis. Alia etiã cã põt aſſignari: q2 terra trans iordanẽ erat lõginq̃ a tẽplo dñ̄i. iõ ibi multiplicanẗ ciuitates refugij: vt effuſores ſanguinis elõgarenẗ a tẽplo: vñ̄ ⁊ dauid licet eſſet ſctũs: ꝓhibitꝰ eſt tñ̄ edificare tẽplũ eo ꝙ multũ ſanguinẽ effuderat in bellis. vt habetur. i. Paralypo. xxij. Itẽ dr̃ alie tres addẽde erãt: qñ̄ dilatati fuiſſent termini hitatõis eoꝝ. vt hẽ Deuẗ. xix.

n Si q̃s ferro ꝑcuſſerit Hic ↄñr deſcribiẗ fugitiuorũ ſaluatio: et primo oñ̄ditur qui fugitiui non ſint ſaluãdi. ſecũdo qui ſint ſaluandi. ibi. Qd̃ ſi

bent plures auferenẗ ⁊ qui minus pauciores. Singuli in mẽſurã hereditatis ſue dabũt oppida leuitis Ait dñ̄s ad moyſen. Loq̃re filiis iſrl̃ et dices ad eos. Qñ̄ trãſgreſſi fueritis iordanẽ in terrã chanaan: decernite q̃ vrbes eſſe debeãt in ꝑſidia fugitiuoꝝ: q̃ nolentes ſanguinẽ fuderint. i[k] q̃bus cũ fugerit ꝓſſeꝗ cognatꝰ occiſi nõ poterit eũ occidere: donec[l] ſtet ĩ ↄſpectu multitudĩs: et cã illiꝰ iudiceẗ. de ipſis aũt vrbibus q̃ ad fugitiuoꝝ ſubſidia ſepanẗ: tres[m] erũt trans iordanẽ: et tres in terra chanaan: tã filiis iſrael q̃ȝ aduẽis atq̃ ꝑegrinis: ut confugiat ad eas qui nolens ſanguinẽ fuderit. Si q̃s[n] ferro ꝑcuſſerit et mortuus fuerit q ꝑcuſſus eſt reus erit homicidii: et ipſe morieẗ Si[o] lapidẽ iecerit et ictu occubuerit: ſimilr̃ punieẗ. Si ligno ꝑcuſſꝰ interierit: ꝑcuſſoris ſanguine vindicabiẗ. Propinquꝰ occiſi homicidã iterficiet ſtatim[p] ut apꝑhenderit eũ iterficieẗ. Si ꝑ odiũ q̃s hominẽ ipulerit uel iecerit q̃ppiã ĩ eũ ꝑ inſidias: aut cũ eſſȝ inimicꝰ manu ꝑcuſſerit ⁊ ille mortuꝰ fuerit ꝑcuſſor homicidii reꝰ erit. Cognatus occiſi ſtati ut inuenerit eũ iugulabit. Qd̃[q] ſi fortuitu et abſq̃ȝ odio ⁊ inimiciciis q̃cq̃ȝ horũ fecerit: et hoc audiente ꝑplõ fuerit cõꝓbatũ: atq̃ȝ iter ꝑcuſſorẽ ⁊ ꝓpinquũ ſanguis q̃ſtio uẽtilata: liberabitur innocens de vltoris manu: et[r] reducetur ꝑ ſniãȝ in vrbẽ ad quã cõfugerat: mãebitq̃ȝ[s] ibi donec ſacerdos magnꝰ q oleo ſctõ unctus eſt moriaẗ. Si interfector extra fines vrbiũ q̃ exulibꝰ deputate ſunt fuerit inuẽtꝰ: et ꝑcuſſus ab eo q ultor eſt ſanguinis abſq̃ȝ noxa erit q eum occiderit. Debuerat eñ̄ ꝓfugꝰ uſq̃ȝ ad mortẽ põtificis ĩ vrbe reſidere. Poſtq̃ȝ aũt ille obierit: homicida reuerteẗ ĩ terrã ſuã. Hec ſempiterna erũt ⁊ legitĩa in cũctis hitatõibꝰ vr̃is Homicida[t] ſub[v] teſtibꝰ punieẗ. Ad uniꝰ teſtimoniũ nullꝰ ↄdẽnabiẗ. Nõ[x] accipietis ꝑciũ ab eo q reꝰ eſt ſanguis: ſtatim[y] et ipſe morieẗ. Exules[z] et ꝓfugi añ̄ mortẽ põtificis nullo mõ in vrbes ſuas reuerti poterunt: ne[a] polluatis terrã hitatõis vr̃e: q̃ inſontiũ cruore maculaẗ: nec aliter expiari põt niſi ꝑ eiꝰ ſanguinẽ q alteriꝰ ſanguinẽ fuderit. atq̃ȝ ita emũdabiẗ uẽſtra poſſeſſio me cõmorãte vobiſcũ. Ego[b] eniȝ ſum dñ̄s q hito inter fi

reducebaẗ ꝑcuſſor in vrbẽ ad quã cõfugerat. Cõſequẽter deſcribiẗ modꝰ ſaluãdi: cũ dr̃.

s Manebitq̃ȝ ibi ⁊c̃. Si eñ̄ añ̄ exiret termĩos ciuitatis illiꝰ nõ ſaluabaẗ: q2 inuẽtꝰ extra poterat occidi a ꝓpinq̃ iterfecti: ad quẽ de iure ꝑtinebat mortẽ ꝓpinq̃ ſui vindicare. Rõnẽ aũt ꝑdicte more aſſignat ra. ſa. dicens ꝙ effuſio ſanguis etiã a caſu abbreuiat vitã ẽ etiã horrida corã deo. Officium aũt ſũmi ſacerdotis ẽ orõnibꝰ et ſacrificiis ipetraẗ ꝓlõgatõneȝ vite. et deitatẽ placare. ⁊ iõ ipo viuente: homicida non debebat ad terrã ꝓpriãȝ redire. Alia auteȝ rõ ad hoc põt aſſignari: lȝ eñ̄ interfector a caſu eẽt inocẽs: et punireẗ ſine ſua culpa ĩ h̃ ꝙ erat ꝓfugus a ciuitate ſua: nõ tñ̄ h̃ erat ſine cã. q2 ex mora ipiꝰ inẗ amicos defuncti poterãt ſeditiões et homicidia oriri. ⁊ ꝑ ↄñs pax cõis turbari: maxĩe q2 iudei crudeles erãt

fortuitu. tertio q̃liter nõ ſaluãdi debeant ↄdẽnari. ibi. homicida ſub teſtibus punieẗ. Circa ꝑmũ ſciendũ ꝙ ꝑcutiẽs a ꝓpoſito: ſi ex ꝑcuſſiõe ſeq̃batur mors nõ debebat ſaluari ꝑ ciuitatẽ refugij: et q̃ȝtũ ad hoc dicitur.

n Si q̃s ꝑcuſſerit fer. et mortu. fue. q̃ ꝑcuſ. eſt. ꝙ aũt loq̃tur ſcriptura de ꝑcutiẽte a ꝓpoſito patet ꝑ illud quod ſequitur poſtea. Qd̃ ſi fortuitu q̃cq̃ȝ horũ fecerit. cõſiderandũ ꝙ dicit ra. ſa. in inſtrumẽto ꝑcuſſionis req̃ritur ꝙ hõ ꝑcuſſus ex eo poſſit mori: et ideo cõſequẽter diciẗ. o Si lapidẽ iecerit et ictu ſic occubuerit. i. ſi lapis ſit tãte magnitudis ꝙ poſſit letale vulnꝰ inferre. et eodẽ mõ dr̃ in aliis leſiõibꝰ in textu hebraico: excepto primo vbi dr̃ abſolute. Si q̃s ferro ꝑcuſſerit et mortuꝰ fuerit et non exꝑmiẗ ictu. q2 ſufficienẗ intelligiẗ: eo ꝙ cũ minimo inſtrõ ferreo vtpote cũ acu poſſet interfici homo. Si aũt aliq̃s ꝑcuteret ꝓximũ a ꝓpoſito lapillo mĩmo vel feſtuca et ꝑcuſſus moreret nõ eſſet ꝓpter hoc ꝑcutiẽs interficiẽdus: q2 nullo mõ eſt veriſile ꝙ ꝑcuſſus eſſet mortuꝰ ex ꝑcuſſione illa: ſȝ alia cã. p Statim vt apprehẽderit eũ interficieẗ. etiã in ciuitate refugij. vt dicit ra. ſa. ſȝ hoc eſt intelligendũ qñ̄ inueniet eũ poſt iudiciũ datũ de homicidio illo: qd̃ fuit factũ a ꝓpoſito. q Qd̃ ſi fortuitu. h̃ oñ̄diẗ q̃s debeat ſaluari in ciuitate refugij. videlȝ interficiẽs a caſu abſq̃ȝ odio et inſidiis. et poniẗ ad hoc exẽplũ Deuẗ. xix. de illo q̃ nõ habens inimicitias cũ ꝓximo vadit cũ eo ad ſcindẽdũ ligna: et ferrũ ſecuris deſiliẽs manubrio interficiat ꝓximũ. ſeq̃tur r Reduceẗ ꝑ ſniãȝ in

et ꝓni ad effuſionẽ ſanguis. iõ ad h̃ malũ euitandũ in cõtrarium homicida a caſu mãebat exul ad tp̃s: q2 detrahẽdũ eſt bono ꝑticulari ꝓpẗ conſeruationẽ boni cõis: poterat aũt reuerti in morte ſũmi põtificis: ꝑ q̃ tũc erat afflictio et luctꝰ in ꝑplo toto et tali tp̃e ſolẽt ire ꝑticulares ſedari. t Homicida. hic ↄñr deſcribiẗ q̃liẗ nõ ſaluãdus debeat ↄdẽnari. et ꝑ̃ q̃ȝtũ ad teſtes: cũ dr̃. v Sub teſtibꝰ punieẗ. q2 duo teſtes ad minꝰ ad eiꝰ ↄdẽnatõȝ req̃runẗ. ſecundo q̃ȝtum ad iudices: cũ diciẗ. x Nõ accipietis ꝑciuȝ ab eo q̃ reus eſt ſanguinis. vt a morte ſalueẗ: nec etiã vt eiꝰ mors differaẗ: iõ ſubdiẗ. y Statim et ipẽ morieẗ. qñ̄ erit cõuictus de homicidio volũtario. z Exules et ꝓfugi ⁊c̃. q2 ſimiliẗ ꝑ p̃ciũ nõ poterãt ire ad loca ſua añ̄ mortẽ ſummi põtificis.

a Ne polluatis. h̃ reddiẗ rõ ꝑdicte punitõnis. ſ. vt terra cuſtodiretur mũda: que maculaẗ effuſione ſanguis innocẽtis: que macula erat auferẽda ꝑ mortẽ volũtarij homicide: et eadẽ rõe effuſio ſanguinis homicide a caſu ꝑ exiliũ ꝑdictũ erat ꝑcauẽda: cã vero mũdicie terre ↄſeruãde tangiẗ: cũ diciẗ. b Ego eñ̄ ſum dñ̄s q̃ habito inter filios iſrael: ꝑ verã fidẽ vniꝰ dei: et ꝑ ſpecialẽ cultuȝ latrie. et ideo terra huiꝰ habitatõis diuĩe ꝑ̃ ceteris dȝ ſeruari mũda ꝑ purgatõȝ peccatoꝝ: et maxĩe homicidij volũtarij: q2 ſãguis inocẽs effuſus ſuꝑ terrã ꝓpẗ horrorẽ criminis dr̃ clamare corã deo

Gen. iiij. Ecce vox ſanguis fratris tui abel clamat ad me de terra.

In ca. xxxv. vbi dr̃ in poſtilla. Et ſuburbana ꝑ circuituȝ ſpacia ſunt extra muros ciuitatis. Additio.

Sicut expoſitio ꝑma q̃ dicit ꝙ idẽ eſt ſpaciũ mille paſſuum et duoꝝ miliũ cubitoꝝ nõ vid̃ veritatẽ obtinere ꝓpter rationes que aſſignantur in poſtilla: ſic nec expoſitio ra. ſa. videẗ valere: nã hoc qd̃ dicit: ꝙ mille cubiti ꝓpinq̃ores muri erãt ſic ordinati: ꝙ nõ poterãt ibi domus edificari: nec poterãt arari vel ſeri ⁊c̃. et in aliis mille cubitis lõginq̃oribꝰ poterãt vinee plãtari et huiuſmodi: nullũ habet in lr̃a fundamentũ. ſimiliter nec hoc qd̃ dicit ꝙ ſpaciũ mille cubitorũ longinquiorũ: nõ ꝓprie ſȝ large ſuburbana vocantur: habet aliquod fundamentũ in textu: et ideo nullius auctoritatis videẗ eſſe. vñ̄ ad planũ ſenſum lr̃e habendũ aliter dicendũ videẗ. Pro quo ſciẽdũ ꝙ ſcriptura in hoc loco determinat modũ mẽſurãdi ſuburbia ciuitatũ: que dãde erãt leuitis ſub hac forma videlicet ꝙ prius feraẗ vnꝰ circulꝰ: cuius circuli ciuitas ſit in medio. ſ. in cẽtro et ſemidiameter circuli ſit longitudis mille cubitorũ: et hoc exꝓſſe cõtineẗ in hoc qd̃ diciẗ. Suburbanaq̃ȝ ciuitatis forinſecus ꝑ circuitũ mille cubitorũ ſpacio tendanẗ. in hoc eñ̄ ꝙ dicit. Per circuitũ mille cubitoꝝ patet manifeſte ꝙ circulariter ſpaciũ mille cubitoꝝ a muris ciuitatis forinſecꝰ tendi debeat: qd̃ eſt ꝓpoſitũ. Deinde mãdat formare vnũ quadratũ eq̃laterũ cuiꝰ quadrati quodlibet latus ſit lõgitudinis duoꝝ miliũ cubitoꝝ: ita tñ̄ ꝙ vnũ latus ſit ↄtra orientẽ: et aliud cõtra meridiẽ. aliud v̄o reſpiciat occidentẽ: et aliud ſeptentrionẽ: et hoc exꝓſſe hẽ in hoc qd̃ ſeq̃tur. Cõtra orientẽ duo milia erũt cubiti: et cõtra meridiem ſiliẗ duo milia: ad mare quoq̃ȝ qd̃ reſpicit occidẽtẽ eadẽ menſura erit et ſeptẽtrionalis plaga eodẽ termĩo finieẗ. Ex q̃ patet ꝙ ſuburbia harũ ciuitatũ ↄtinebanẗ in vno quadrato eq̃latero longitudinis duoꝝ miliũ cubitorũ: et latitudinis eiuſdẽ mẽſure. Qd̃ quidẽ quadratũ in quattuor diuidebaẗ quadrata: quoꝝ qd̃libet latꝰ erat longitudis mille cubitoꝝ. Et vt iſta intelliganẗ põiẗ ſeq̃ns figura in q̃ ciuitas ſit a. et circulꝰ ꝑ circuitũ ciuitatꝭ delatꝰ ſit. c. f. b. e cuiꝰ circuli a. eſt centrũ: et ſit lõgitudo ſemidiametri huius circuli mille cubitoꝝ: et aſſigneẗ punctꝰ oriẽtalis huiꝰ ciuitatis in h̃ circulo: et ſit c. et pũctꝰ meridionalis et ſit f. et pũctꝰ occidẽtalis: et ſit b et punctꝰ ſeptẽtrionalis: et ſit e. et ꝓtrahaẗ vna linea ab oriẽte in occidẽtẽ: et ſit c. a. b. et alia linea a ſeptẽtriõe in meridie et ſit e. a. f. Deinde ꝓtrahaẗ alia linea a pũcto c. q̃ eſt oriẽtalis pũctꝰ que q̃dẽ linea tãgat lineã a. c. ad angulos rectos: et ſit linea talis b. c. d cuiꝰ lõgitudo ſit duo milia cubitoꝝ. ſ. mille ex vtraq̃ȝ ꝑte a pũcto c. q̃ eſt pũctꝰ oriẽtis. Siliẗ ꝓtrahaẗ ſecũda eq̃lis linea a puncto f qui eſt pũctꝰ meridionalis: et ſit d. f. l. q̃ q̃dem linea tangat lineam a. f. ad angulos rectos. Similiẗ etiã ꝓtrahaẗ tertia equalis linea a pũcto b. q̃ eſt pũctꝰ occidẽtis. et ſit linea l. b. g. q̃ tãgat lineaȝ a. b. ad ãgulos rectos: protrahaẗ etiã q̃rta linea eq̃lis a pũcto e: qui eſt pũctꝰ ſeptẽtrionis: et ſit g. e. h. que quidẽ linea tãgat lineã a. e. ad angulos rectos.

Que quidem figura manifeſte adaptaẗ ſenſui plano lr̃e in hoc loco. vt patet nã cũ dr̃ ꝙ ſuburbana a muris ciuitatũ forinſecus per circuitũ mille cubitorũ ſpacio tendentur legitur de circulo c. f. b. e. qui per mille cubitos forinſecus a ciuitate per circuitũ tenditur: cum autem ſubdit. Contra orienteȝ duo milia erunt ⁊c̃. loquitur de quadrato b. d. l. g. cuius latera verſus quattuor mundi plagas ſe extendẽtia habent quodlibet duo milia cubitorum in longitudine. qd̃ autem ſequitur Eritq̃ȝ vrbs in medio. patet manifeſte in figura cum ciuitas a. ſit in medio taȝ circuli q̃ȝ quadrati ⁊c̃.

Replica correctorij contra Burg.

Similiter capitu. xxxv. Burge imaginatur de ſuburbiis et eorum menſuris quedã mathematica ad expoſitionem littere parum valẽtia: cui tamẽ placet vtatur eis: quia nõ ſunt contra poſtillatorem.

lios iſrael. Cap. xxxvi.

a Acceſſerunt[a] autem et principes familiarum galaad filii machir filii manaſſe de ſtirpe filiorum ioſeph: locutiq̃ȝ ſunt moyſi coram principibus iſrael atq̃ȝ dixerunt. Tibi[b] domino noſtro precepit dominus ut terram ſorte diuideres filiis iſrael: et ut filiabꝰ ſalphaad fratris noſtri dares poſſeſſionem debitam patri: quas ſi alterius tribus homines vxores acceperint: ſeq̃tur poſſeſſio ſua et trãſlata ad aliam tribum de noſtra hereditate minuetur: atq̃ȝ ita fiet vt cum iubileus: id eſt quinquageſimus annus remiſſionis aduenerit confundatur ſortium diſtributio: et aliorum poſſeſſio ad alios trãſeat. Reſpõdit[c] moyſes filiis iſrael et domino ꝑcipiente ait. Recte tribus filiorum ioſeph locuta eſt: et hec lex ſuper filiabus ſalphaad a domino promulgata eſt Nubant quibus uolunt tantũ vt ſue tribꝰ hominibus ne commiſceatur poſſeſſio filiorum iſrael de tribu in tribum. Omnes enim uiri ducẽt vxores de tribu et cognatione ſua: et[d]

Capi. xxxvi.

Acceſſerunt auteȝ Hic ex predictis ponitur queſtio. et primo queſtio moueẗ: ſecundo ad queſtionem reſpondet. ibi. Reſpondit moyſes. tertio reſpõſio executioni datur. ibi. Feceruntq̃ȝ. Queſtio aũt oritur eo ꝙ. ſ. xxvij. ca. de mandato domini ordinatũ fuit: ꝙ filie ſalphaad ſuccederent patri in hereditate: eo ꝙ nõ habebat filium maſculũ et hoc eſt quod ſubditur

b Tibi domino noſtro precepit dominus ⁊c̃. et ideo ſi nuberent viris alterius tribus ſequereẗ ꝙ hereditas earum tranſiret ad aliam tribũ. quia filius natus ex illa muliere qui debebat terram illã hereditare: nõ erat computandus in tribu matris ſed patris: quia genealogia hominũ non accipitur per matres: ſed per patres: et ex hoc ſequebaẗ ꝙ in anno quinquageſimo iubilei in quo hereditates debebant reuerti ad primos poſſeſſores: quia non poterant vendi vel alienari vltra illum terminum q̃ȝtum ad hereditatem predictã non reuerterentur: et ſic ſequeretur ſortium confuſio ex tali tranſlatiõe de parte hereditatis vnius tribus tranſlata ad aliam: quod eſt contra domini preceptum. vt hic et Leuitici. xxvij. habetur.

c Reſpõdit moyſes. Hic ponitur reſponſio moyſi ex auctoritate domini: videlicet ꝙ ad euitandum inconueniens ꝑdictum filie ſalphaad non poſſent contrahere matrimonium niſi cum hominibus ſue tribus. et ſic hereditas earum nõ trãſibat ad aliam tribũ et eodem modo precipitur de aliis mulieribus habentibus hereditatẽ. et hoc patet per illud quod ſubditur.

d Cuncte femine maritos de eadem tribu accipient. in hebreo habetur ſic. Omnis filia que hereditabit hereditatem vni de cognatione patris ſui erit vxor: ex quo videtur ꝙ iſtud ꝑceptuȝ nõ cadit niſi ſuper mulieres ſuccedentes in hereditate: vt dicunt aliqui: ſed contrarium videtur per illud qd̃ in textu dicitur. Omnes eñ̄ viri ducent vxores de tribu et cognatione ſua. ex quo videtur ꝙ non poterant accipere mulieres de alia tribu etiam hereditatem non habentes: nec per conſequens poterant ille ↄtrahere cum viris alterius tribus. vnde et eadem ratio huius aſſignatur ex vtraq̃ȝ parte tam viri q̃ȝ mulieris. ſ. in ꝑmixtõe tribuum. vñ̄ ſubditur.

Universidad de Salamanca. BGH

e Nec ſibi miſceantur tribus ⁊c̃. diſpenſatum tamen fuit ꝙ tribus ſacerdotalis et regia poſſent cõmiſceri per matrimonia: tum ꝓpter nobilitatẽ vtriuſq̃ tribus: tum vt reges per ſacerdotes familiaritatem cum eis habentes in vero cultu dei tenerentur: tum etiam vt per hoc pax in cõmuni populo magis ſeruaretur.

f Feceruntq̃ filie ſalphaad. Hic conſequenter ponitur predicte reſponſionis executio. et patet littera.

g Hec ſunt mandata. Hec eſt concluſio libri. Hec. ſ. que ꝑdicta ſunt. ſunt mandata. q̃tum ad moralia et cerimonialia

h Atq̃ iudicia. q̃tum ad iudicialia.

In cap. xxxv. vbi dicitur in poſtilla. Et eodẽ modo ꝑcipitur de alijs mulieribus.

cuncte femine de eadẽ tribu maritos accipiẽt: ut hereditas permaneat in familiis nec[e] ſibi miſceãtur tribus: ſed ita maneant ut a domino ſeparate ſunt. Feceruntq̃[f] filie ſalphaad ut fuerat imperatũ et nupſerũt maala et terſa et egla ⁊ melcha et noa filiis patrui ſui de familia manaſſe qui fuit fili⁹ ioſeph: et poſſeſſio que illis fuerat attributa manſit in tribu ⁊ familia patris earũ. Hec[g] ſunt mandata atq̃[h] iudicia que mãdauit dominus per manum moyſi ad filios iſrael in cãpeſtribus moab ſupra iordanẽ cõtra hiericho.

Explicit liber Numeri.

et ſic de alijs. Et quia ſm legem veterem femine non ſuccedebãt in hereditate paterna: niſi ille tantum que fratribus maſculis carebant. vt. ſ. xxvij. ca. ideo de iſtis dabatur tantũ lex ne cõmiſcerentur alicui de alia tribu: quia per talem cõmixtionem hereditas vnius trib⁹ trãſiret in aliã: qḋ erat cõtra ordinationẽ diuinã: ſed alie femĩe que fratres habebãt: et per cõſequẽs non ſuccedebãt in hereditate paterna nõ prohibebantur ꝑ iſtam legem: qn ↄtraherẽt cũ alijs quarũcunq̃ tribuũ: q2 ex hoc nõ ſequebatur cõfuſio ſortiũ vt ſatis p3. Nec legitur etiã aliquã diſpẽſationem fuiſſe ſuper hoc factam ꝙ trib⁹ ſacerdotalis et regia poſſent ad inuicẽ cõmiſceri per matrimoniũ: nõ enim reqrebatur in hoc diſpẽſatio. q2 de⁹ nõ ꝓhibuit cõmixtionẽ tribuũ: niſi tñ vbi ex tali matrimonio poſſet ſequi cõmixtio hereditatũ: vt patet ſm veritatẽ hebraicam: vt dictũ eſt.

Additio.

In hoc ca multum deuiat trãſlatio noſtra a veritate hebraica. Nã ſm hebraicam veritatem nõ prohibetur feminis quin nubant quibuſcunq̃ voluerint de genere iſraelitico: niſi tantũ feminis que hereditatem habent. ſ. in illis que non habent fratres: et iſtis tantũ precipitur ꝙ alicui de cognatõe patris ſui nubant: et hoc eſt quod dicitur. Omnis filia q̃ habet hereditatem vni de cognatõne patris ſui erit vxor. Similiter non ꝓhibetur quin viri ducant vxores de alia tribu: et hoc eſt qḋ dicitur in tranſlatione noſtra. Omnes enim viri ducent vxores de tribu et cognatione ſua. non eſt in hebreo: ſed ibi dicitur ſic. Non reuertatur hereditas filiorũ iſraelis de tribu in tribum: ſed vnuſquiſq̃ in hereditate trib⁹ patrum ſuorum adhereat. Similiter quod dicitur in tranſlatõe noſtra. Ne ſibi miſceantur tribus: ſed ita maneant. non eſt ſic in hebreo: ſed dicitur ſic. Non reuertatur hereditas vnius tribus ad aliam tribum. et ratio hui⁹ legis teſtatur pro veritate hebraica: que quidem ratio finalis eſt: vt diuiſio hereditatũ fienda inter tribus ꝑpetuo remaneret: ita ꝙ nihil de terra que in ſorte tribui iude caderet poſſet aliqñ reuerti ad tribum beniamin

Replica correctorij contra Burg.

Exponderandum videtur ꝙ Burgenſis circa capitulum xxxvi. addit: quia eſt contra noſtram tranſlationem: et beatum Hieronymũ et alios ſanctos doctores. non eſt tamẽ directe contra poſtillatorem. quia videtur idem ſentire cum burgenſi in tractatu de differentia noſtre tranſlatõis et hebraice veritatis: q̃uis hic diſputet materiã illam ad partes opinionum: immo ex tranſlatione noſtra idem poteſt haberi ſi reſpiciatur bene queſtio mota per filios ioſeph. et reſponſio data per moyſen. queſtio enĩ mota fuit ſolum pro filiabus ſuccedentibus in hereditate: pro alijs non: ut p3 per poſtillatorem. j. Judicũ. x. et. xvij. ca.

Poſtilla libri Numeroꝝ finit.

Incipit Deuteronomius. Capitulũ. i.

Declaratio ſermonũ tuoꝝ illuminat: et itellectũ dat puulis. ſicut dictũ fuit in ꝑncipio Exo. lex nõ datur ꝑꝑe vni ꝑſone ſingulari: ſ3 cõitati. et ideo datio legis ꝑſuppo nit adunationẽ plebis cui lex ſit danda: ⁊ iõ ſicut fuit dictũ i ꝑncipio geñ. lex q̃ ↄtinetur in q̃nq̃ libris moyſi ſic diuiditur: q2 ꝑ in li. geñ. dſcribitur ſepatio fidelis ppli ab ifideli ⁊ ei⁹ adũatio ſub cultu vni⁹ dei. In Exoḋ. vero ⁊ i alijs duob⁹ libris ſeqntib⁹ deſcribitur datio legis pplo iã adunato In Deutonomio vero deſcribitur replicatio legis date in eius explicatõe: de q̃ põt dici cõpetenter verbũ ꝓpoſitũ. Declaratio ſermonũ ⁊c̃. vñ liber iſte ꝓcedit ſm quadruplicẽ modu3 in verbis ꝓpoſitis ↄtẽtũ. ſ. explicãdo obſcura: qḋ notatur cũ dicitur. Declaratio. replicãdo in alijs libris ꝑdicta: qḋ notatur cũ dr. Sermonũ tuoꝝ. tertio ſupplẽdo omiſſa. qḋ notatur ibi. Illũinat. q̃rto applicãdo et addẽdo neceſſaria: qḋ notatur: cũ dr. Et intellectũ dat puulis. ſicut videbitur in ꝓceſſu libri. q̃ q̃dẽ liber diuiditur in ꝓhemium et executionẽ q̃ incipit ibi. Precepitq̃ moyſes. In ꝓhemio q̃tuor notantur. ꝑ q̃s ſcripſit. ſecũdo q̃bus. ibi. Ad omnẽ iſrl ⁊c̃. tertio vbi ſcripſit. ibi Trãs iordanẽ. q̃rto qñ ſcripſit. ibi. Quadrageſimo ãno. Circa ꝑmũ. ſ. a Hec ſunt verba. ſciẽdũ ꝙ aliq̃ dixerũt ꝙ moyſes nõ ſcripſit hũc librũ: ſ3 tñ ꝓtulit vba vel ſniã3 que ioſue et alij ſeneã memoriter retinẽtes in hũc librũ ↄſcripſerunt poſt mortẽ moyſi. et h ꝓbãt ꝑmo: eo ꝙ dr in ꝑncipio. Hec ſunt vba q̃ locut⁹ eſt moyſes. ⁊ nõ dr que verba ſcripſit. ſecũdo ex hoc qḋ dicitur. Trãs iordanẽ. et ſic vidr ꝙ liber fuerit ſcript⁹ trãſ iordanẽ. Moyſes aũt iordanẽ nõ trãſiuit: vt p3 in fi. hui⁹ libri et in plurib⁹ alijs locis. tertio ex h ꝙ i fine hui⁹ libri deſcribitur mors et ſepultura ipi⁹ moyſi quã ipe moyſes ſcribere nõ potuit: ſ3 hoc eſt manifeſte ↄtra id qḋ habetur. j. xxxi. ca. vbi dicitur. Scripſit itaq̃ moyſes legẽ hãc: et tradidit ſacerdotib⁹ filijs leui q̃ portabãt archã federis dñi. et. j. eodẽ ca. Poſtq̃ aũt ſcripſit moyſes verba legis hui⁹ in volumĩe atq3 cõpleuit: ꝑcepit leuitis q̃ portabãt archã federis dñi dicẽs. Tollite librũ iſtũ ⁊c̃. et iõ dicunt alij ꝙ eſdras ſcripſit ꝑncipiũ et finẽ hui⁹ libri addẽdo verbis moyſi. ſ3 h eſt cõtra illud qḋ dr in ꝑncipio hui⁹ libri. Hec ſunt verba q̃ locut⁹ eſt moyſes. ex q̃ p3 ꝙ nõ ſunt verba eſdre ſ3 moyſi. Propter qḋ dicũt ra. ſa. et hebrei alij ꝙ tot⁹ iſte liber ſcript⁹ fuit a moyſe excepto vltio ca. qḋ ſcripſit Joſue p⁹ mortẽ moyſi. Ad illud aũt qḋ obijcitur ꝑmo dicẽdũ ꝙ moyſes vba libri hui⁹ ſeu ſniam ꝑmo ꝓtulit corã pplo ꝑ modũ exhortatõis. et q̃tũ ad h dicitur. Hec ſunt vba q̃ locut⁹ eſt moyſes: ſ3 poſtea ſcripſit ad memoriã in futurũ. Qḋ aũt ſecũdo obijcitur magis eſt ad oppoſitũ: q2 trãs iordanẽ et citra accipitur in ſacra ſcriptura reſpectu ſitus irlm: et ideo illa ps vbi habitabãt due trib⁹ cũ dimidia: q̃ fuit acq̃ſita añ trãſitũ iordanis vocatur trãs iordanẽ. q2 inter ipam et irlm iordanis eſt medi⁹. Ad tertiũ rñſio p3 ex dictis. Cõſequenter oñditur quib⁹ ſcripſit: cum dr.

b Ad omnẽ iſrl. Dicit aũt Ra. ſa. ꝙ ad hoc vocauit totũ pplm: vt q̃liber hret locũ loquẽdi ſi vellet in aliq̃ obijcere verbis moyſi: vt ſic poſtea null⁹ haberet locũ ↄtradicẽdi: ſ3 nõ eſt veriſile ꝙ totus ppls poſſet generalit audire verba moyſi loquẽtis: cũ numerus viroꝝ q̃ poterãt ad bella ꝓcedere abſq̃ mulierib⁹ et puulis eſſent ſexcẽta milia et mille ſeptingẽti triginta. vt hr Nu. xxvi. Et ideo meli⁹ videtur dicẽdũ ꝙ qñ moyſes loq̃batur verba libri huius pplo ꝑ modũ exhortatõis: fuerũt ibi tñ capitanei et ꝑncipales ppli. in q̃bus quodãmõ tota multitudo ppli ↄtinebatur. Scripſit tñ moyſes ad omnẽ iſrl generalit: q2 nõ ſolũ illi q̃ erãt tũc pñtes ſ3 etiã abñtes et futuri de pplo illo obligabãtur ad ea q̃ fuerũt ſcripta in h libro. et iõ fuit repoſit⁹ in latere arche vt legeretur q̃libet ãno. vij vt habetur. j. xxxi. ca. Cõſequẽter oñditur vbi ſcripſit: cũ dr.

c Trãs iordanẽ in ſolitudĩe cãpeſtri anteq̃ trãſiret iordanẽ.

Incipit liber elleaddaberim qui deuteronomiu3 ꝑnotatur.

Caplm. i.

Hec[a] ſunt verba que locut⁹ eſt moyſes ad[b] omnẽ iſrael trans[c] iordanem in ſolitudine campeſtri ↄtra[d] mare rubrũ inter[e] pharã et thofel et laban ⁊ aſeroth vbi[f] auri eſt plurimũ vndecim[g] diebus de oreb: per[h] viã mõtis ſeir uſq3 cades barne. Quadrageſimo[i] anno vndecimo[k] mẽſe: primo die menſis locut⁹ eſt moyſes ad filios iſrael oĩa que preceperat illi domin⁹ ut diceret eis: poſtq̃[l] ꝑcuſſit ſeon regẽ amorreorũ: q habitauit in eſebon et og regẽ baſan q mãſit in aſeroth et in edrai trans iordane3 in terra moab. Cepitq̃[m] moyſes

d Cõtra mare rubrũ. h3 enĩ hoc mare multos ſin⁹: et vn⁹ illoꝝ eſt ↄtra locũ illũ. e Inter pharã et thophel ⁊c̃. noĩa ſunt locorũ circa locu3 illũ: vbi moyſes explanauit legẽ f Ubi eſt auri plurimũ. q2 ibi ſunt minere auri. g Undecim dieb⁹ de oreb. iſtud exponitur dupl'r. Uno mõ ab aliq̃b⁹ referẽdo ad lrã3 ꝑcedẽtẽ: cũ dr. hec ſunt vba ⁊c̃. in tali loco. Undecim dieb⁹. i. vndecim dies poſuit ad loq̃ndũ iſta. S3 quõ expõatur lra ſequẽs et cui ↄiũgatur cũ dr Per viã mõtis ſeir ⁊c̃. nõ habetur ex verb eorũ: et ideo alit exponitur ab alijs nõ ſolũ referendo ad lram ꝑcedentẽ. ſ3 etiã ſubſequẽtẽ: vt ſit ſenſus. Hec vba locut⁹ eſt moyſes. xi. dieb⁹ veniendo. ſ. de oreb ꝑ viã mõtis ſeir. ita ꝙ in illo vndenario dieꝝ facta eſt legis explanatio. S3 hec expoſitio nõ videtur rõnabilis: q2 nõ eſt veriſile ꝙ moyſes eũdo ꝑ viã explanaret pplo legẽ: q2 talis explanatio reqrit q̃etẽ doctoris et auditoꝝ. Et iõ ra. ſa. aliter exponit dicẽs: ꝙ in h notatur ſpaciũ terre inter mõtẽ oreb ⁊ cades barne. qḋ ſm eũ eſt itineris. xi. dierũ: et tñ filij iſrl in receſſu ſuo de oreb poſt legẽ datã venerũt illuc in trib⁹ diebus: qḋ ſic ꝓbat: q2 ãno ſecũdo egreſſiõis de egypto mẽſe ſecũdo viceſima die mẽſis receſſerũt ab oreb. vt hr Nũeri x. Et eodẽ ãno. xxix. die mẽſis tercij venerũt in cades barne: vñ miſerũt exploratores. ſi igitur inde ſubtrahentur. xxx. dies q̃b⁹ ppls mãſit in ſepulcris cõcupiſcẽtie: q2 ibi comederũt carnes mẽſe integro: vt hr Nume. xi. et iterũ. vij. dies q̃b⁹ mãſit ppls in aſeroth q̃diu maria fuit recluſa: nõ remanẽt niſi tres dies q̃bus fecerũt iter ꝑdictũ: et h poſuit moyſes ſm eũ ad oñdendũ filijs iſrl qualit de⁹ accelerabat iter ppli: ad itrandũ cito terrã ꝓmiſſiõis: niſi pctm eoꝝ impediuiſſet qñ territi vbis exploratorũ murmurauerũt ↄ dñm volẽtes reuerti in egyptũ: et iõ. xl. ãnis fuerũt vagabũdi ꝑ deſertũ. Igitur ſm hãc expoſitõ3 eſt ſenſus. g Undecim dieb⁹ de oreb. ſuppleitur vſq3 ad cades eũdo. h Per via3 mõtis ſeir. i. qua itur de oreb in ſeir: q2 cades eſt intermedia: et ſubintelligitur. quã viã trib⁹ diebus feciſtis deo accelerãte iter veſtrũ: et ita acceleraſſet reſiduũ: niſi pctã vrã poſuiſſent ipedimentũ. Aliter etiã expõit referẽdo li vndecim dieb⁹ ad totũ iter filiorũ iſrael de oreb vſq̃ ad ingreſſum terre ꝓmiſſiõis vt ſit ſenſus. Si nõ peccauiſſetis dño vndecim diebus de oreb veniſſetis ad ingreſſu3 terre ꝓmiſſiõis trãſeũdo ꝑ cades et ꝑ montẽ ſeir: q2 dñs dediſſet vobis grãm in ↄtẽptu filioꝝ eſau: et ↄceſſiſſet vobis tranſitũ ꝑ mediũ terre ſue. S3 ꝓpt peccatũ veſtrũ denegatus eſt vobis illic tranſitus: et circũiuiſtis montẽ ſeir lõgo tpe. vt habetur. j. eodẽ capi. et ſm vtranq̃ expoſitionẽ eſt hic mod⁹ loquẽdi q̃ apud hebreos vocatur decurtatus vel reciſus. ſc3 qñ aliqua tacentur: que tamẽ neceſſario ſubintelliguntur. ſicut. ij. Reg. v. ca. vbi tranſlatio noſtra hab3. ꝓpoſuerat enim dauid in die illa premiũ ei qui ꝑcuſſiſſet iebuſeum ⁊c̃. In heb. hr ſic. Et dixit dauid in die illa q̃ ꝑcuſſerit iebuſeũ ⁊c̃. et nõ fit h mentio de ꝑmio nec in generali nec in ſpali: et tñ ſubintelligitur ꝙ ꝑmiũ ei⁹ foret ꝙ eſſet ꝑnceps milicie. vt hr. i. Paralypo. xi. ſic in textu ꝑdicto ſm duas expoſitões vltias aliq̃ ſubintelliguntur. vt p3 ex ꝑdictis. Cõſequẽter oñditur tps q̃ moyſes ſcripſit: cũ dr. i Quadrageſimo ãno. ſ. ab egreſſu filioꝝ iſrl de egypto: q2 in. xl. ãnis q̃b⁹ filij iſrl fuerũt vagi ꝑ deſertũ icluditur ann⁹ q̃ trãſierat ab egreſſu de egypto: vſq̃ ad miſſionẽ exploratorũ vt dictũ fuit Nũe. xiiij. ca. k Undecimo mẽſe. Ex quo p3 ꝙ verba hui⁹ libri dixit moyſes filijs iſrl et ſcripſit ꝓpinquus morti ſue. Et hoc duplici de cã. vna eſt: q2 ibi ↄtinentur aliq̃ verba increpatõis ꝓpt pctã q̃ cõmiſerãt: ſicut et iacob increpauit ruben leui et ſymeon ꝓpinqu⁹ morti. vt hr Geñ. xlix. et ioſue filios iſrl. vt hr ioſue vltio. et ſilr ſamuel. i. Reg. xij. ca. Scḋa cã eſt vt forti⁹ memorie imꝑmerentur: q2 verbis q̃ a patrib⁹ filijs: et a ꝑncipib⁹ ſubiectis ꝓpe mortẽ traduntur: meli⁹ memorie cõmendantur. l Poſtq̃ ꝑcuſſit ſeon ⁊c̃. q2 ſi increpaſſet eos anteq̃ introduxiſſet filios iſrl in ꝑtẽ terre ab eis poſſidẽdã potuiſſent dixiſſe: cum eſſent dure ceruicis ⁊ ad rebellãdũ ꝓni. q̃d ad iſtũ increpare nos et legẽ nobis imponere: q̃ nõ potuit nos introducere in aliquã ꝑtẽ terre a nobis poſſidẽde. m Cepitq̃ moyſes. Hic icipit executio libri: et diuiditur in quatuor ꝑtes ꝑncipales. In ꝑma moyſes ponit inductionẽ ad legis reuerẽtiã ꝑ bñficia eis ꝓmiſſa: et in ꝑte ꝑſtita. ſecũdo ponit explanatões ad legis obſeruãtiã et efficatiã ca. iiij. tertio excitatõ3 ꝑ bñdictões et maledi

Universidad de Salamanca. BGH

ctiones futuras ad legis obſeruātiā ca.xxvij. q̄rto finalē diſpoſitionē ad pſeuerātiā in lege: q̄ſi cōdēs teſtm̄ et diſponēs ad introductionē in vlteriorē terrā. xxxi. ca. Circa p̄mū notandū ꝙ inducit hoīes ad legis reuerētiā p̄ reducēdo ad memoriā beneficia an̄ legē patribꝰ ꝓmiſſa: et p̄tm etiam filijs eoꝝ p̄ſtita. ſecūdo recolēdo bñficia pꝰ legē datā exhibita ca. ij.

Circa primū capl'm p̄ recetunt bñficia ꝓmiſſa. ſcdo culpa cōmiſſa. ibi. Profectiq̄ de oreb. tertio penitentia omiſſa. ibi et reſpōdiſtis mihi. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ ante legē duo ſpāl'r patribꝰ deus ꝓmiſit. ſ. terre magnitudinē. Geñ. xij. Dixit dñs ad abraam. ſeq̄tur. Leua oculos ⁊ vide a loco in q̄ nūc es ad aq̄lonē et meridiē et orientē et occidētē: et omnē terrā quā ɔſpicis tibi dabo ⁊ ſemini tuo: et plis multitudinē Geñ. xv. Suſpice celū et nūera ſtellas ſi potes: et dixit ei. Sic erit ſemē tuū. Prio igiť recolit p̄mū. ſecūdo ſecūdū. ibi Dixitq̄ȝ vobis. Circa p̄mū d̄r ſic.

m Cepitq̄ moyſes explanare legē. addēdo aliqua ad eiꝰ itellectū ⁊ eiꝰ declaratōȝ.

n Et dicere ea que inferiꝰ ſequunť.

o Dñs deꝰ veſter locutus eſt ad vos in oreb. ⁊ ideo cū ſit v̄itas p eſſentiā debuiſtis ei credere abſq̄ heſitatōe: q̄d aūt dixit: ſubdiť cū d̄r.

p Sufficit vo. ꝙ i hoc mō. man. q: filij iſrľ iam accepāt legē a dño. vt hr̄ Exo. xx. Et fecerūt tabernaculū et oīa eiꝰ inſtrā ad diuinū cultū: vt habeť Exo. xxv. ca. et ordiati erāt ſup ppl'm tribuni ⁊ cēturiōes q̄nq̄genarij et ceteri: vt hr̄ Exo. xviij. et iō nō debebāt plꝰ manere in mōte oreb: ſȝ trāſire ad terrā ſibi ꝓmiſſaȝ. ideo ſubdiť

explanare legē et[n] dicere. Dñs[o] deus nr̄ locutus eſt ad nos in oreb: dicēs. Sufficit[p] uobis ꝙ in hoc mōte māſiſtis. Reuertimini[q] ⁊ uenite ad mōtē amorreoꝝ: et ad cetera q̄ ei ꝓxima ſunt cāpeſtria atq̄ȝ montana et humiliora loca ɔtra meridiē: et[r] iuxta littꝰ maris terrā chananeoꝝ et[s] libani uſq̄ȝ[t] ad flumē magnū euphratē. En[u] inquit tradidi uobis. Ingredimini[x] et poſſidete eā: ſup[y] quā iurauit dñs pr̄ibus ueſtris abraā yſaac et iacob: ut daret illā eis et ſemini eoꝝ poſt eos. Dixitq̄ȝ[z] vobis illo in tp̄e. Nō[a] poſſum ſolꝰ ſuſtiere uos: q:[b] dñs deꝰ ueſter multiplicauit uos: et[c] eſtis hodie ſicut ſtelle celi plurimi. Dominꝰ[d] deus patrū veſtroꝝ addat ad hūc nūerū multa milia et bñdicat vobis ſicut locutꝰ ē: nō[e] ualeo ſolus negocia ueſtra ſuſtinere et[f] pōdus et[g] iurgia. Date[h] ex uobis uiros ſapiētes: ⁊[k] gnaros: quoꝝ[l] cōuerſatio ſit ꝓbata in tribubꝰ vr̄is ut[m] ponam eos[n] uobis principes. Tūc rn̄diſtis mihi. Bōa[n] res eſt quā uis facere. Tuliq̄ȝ[o] de tribubus ur̄is uiros[p] ſapiētes et nobiles et[q] ɔſtitui eos pricipes tribunos[r] et[s] cēturiones et q̄nq̄genarios ac decanos q docerēt uos ſingula: p̄cepiq̄ȝ[t] eis dicēs. Audite illos: et[u] qd̄ iuſtū ē iudicate. Siue[x] ciuis ſit ille ſiue pegrinꝰ: nulla erit diſtātia pſonarū. Ita[y] puū audietis vt magnū: nec accipietis cuiuſq̄ȝ perſonā: q:[z] dei iudiciū eſt. Qd̄[a] ſi difficile vobis uiſuȝ aliqd fuerit: referte[b] ad me et ego audiā. Precepiq̄ȝ oīa q̄ facere deberetis. Profecti[c] aūt de oreb trāſiuimꝰ[d] p heremū terribilē et maximā ſolitudinē quā uidiſtis p[e] uiā mōtis amorrei: ſicut p̄cepat dñs deꝰ noſter nobis Cūq̄ȝ uenuiſſemꝰ in cades barne: dixi[f] uobis. Veniſtis ad montem amorrei: quē dñs deꝰ ueſter daturus eſt uobis Vide terrā quā dñs deꝰ tuꝰ dabit tibi. Aſcēde[g] ⁊ poſ-

ad malos: et iō q: fecerat moyſes h̄ mētionē de multitudīe eoꝝ ad modū ſtellaꝝ: iō ſubdiť deprcādo. Dñs addat ad hūc nūerus multa milia: q: deſiderabat ad multitudinē bonoꝝ ⁊ nō maloꝝ.

e Nō valeo ſolꝰ ⁊c. q̄ꝫtū ad ſpūalia ꝓmouēda. f Et pōdꝰ q̄ꝫtū ad tpalia diſponēda q̄ aggrauāt mentē ad modū pōderis.

g Et iurgia. q̄ꝫtū ad lites et iudicia p̄ſcindēda: et idō ſubditur.

h Date ex vobis viros. i. pollentes virtute animi.

i Sapiētes. i. diuinis.

k Et gnaros. in agibilibꝰ hūanis

l Quoꝝ ɔuerſatio ſit ꝓbata. per claritatē vite et fame.

m Ut ponā eos p̄ncipes. ad regēdū mecū ppl'm.

n Bona res eſt quā vis facere. q: p hoc negocia citius et faciliꝰ expediebanť.

o Tuliq̄ de tribubꝰ veſtris. p electionē et ɔſenſuȝ veſtrū.

p Uiros ſapientes et nobiles moribꝰ et genere: q̄a ſm ꝙ dicit Boetiꝰ de ɔſol. Nobilitas generis q̄ꝫtū eſt de ſe vid̄r ipis nobilibꝰ q̄ꝫdā neceſſitatē iponere: ne a maiorū ſuoꝝ ꝓbitate degenerēt. q Et ɔſtitui eos p̄ncipes. in diuerſis gradibꝰ et officijs. vn̄ ſubdiť. r Tribunos. qui p̄ſunt mille. s Cēturiōes q̄ cētuȝ: et ſic de alijs. t Precepiq̄ȝ eis dicēs. Audite illos: q: iudiciū dȝ dari cū maturitate et diſcretōne: ad qd̄ preexigiť ꝙ ptes diligenť audianť. v Et qd̄ iuſtū eſt iudicate. nō diuertētes a iuſticia aliq̄ p̄mio: nec fauore vel amicitia: iō ſubdiť.

q Reuertimini. nō q: filij iſrľ q̄ tūc erāt p̄us fuiſſent in terra ꝓmiſſiōis ſȝ patres eoꝝ q̄ inde deſcēderāt in egyptū ꝓpť qd̄ Geñ. xv. c. d̄r. Generatōne aūt q̄rta reuerteť huc. et iō hic d̄r. q Reuertimini et venite ad mōtē amorreoꝝ. vbi deſcribit terre ꝓmiſſiōis magnitudinē.

r Et iuxta littꝰ maris. ſ. mediterranei ſup qd̄ terra ꝓmiſſiōis ſita eſt ſm longitudinē ſuā. s Et libani mōs eſt in fine terre ꝓmiſſiōis verſus aq̄lonē: a q̄ denoīata eſt terra: q̄ eſt circa mōtē illū. t Uſq̄ ad flumē magnū euphraten. ex q̄ pȝ magnitudo terre ſibi ꝓmiſſe: tn̄ nō obtinuerūt eā totā vſq̄ ad flumē euphratē an̄ tp̄s ſalomonis. v En inq̄t tradidi vobis. i. tradā. et loq̄tur de futuro p modū p̄teriti ꝓpter certitudinē v̄bi diuini: ita eñ certi debebāt eſſe de ea obtinēda p auxiliū diuinū: ac ſi eā obtinerēt de p̄nti: q: ſic factū fuiſſet: niſi pctm̄ eoꝝ impediuiſſet. idō ſubdiť. x Ingredimini et poſſidete eā. ac ſi dicat: nullus poterit voh̄ in aliq̄ reſiſtere: qd̄ etiā ꝓbať p h̄ qd̄ ſubdiť y Sup quā iurauit dominꝰ pr̄ibꝰ vr̄is ⁊c. lȝ eñ verbū ſimplex ipiꝰ dei ſit certū: tn̄ in ꝓmiſſiōe terre addidit iuramētū. vt hr̄ Geñ. xxij. vt de impletōe huiꝰ ꝓmiſſionis nulla deberet eſſe heſitatio: addidit iuramētū. z Dixitq̄ȝ vobis. h̄ replicat ſecūdū ꝓmiſſuȝ. ſ. ſemis multitudinē qd̄ oñdiť adipletū: cū d̄r.

a Nō poſſuȝ ſolꝰ ſuſtinere vos. i. curā regiminis vr̄i. h̄ dixit moyſes populo de ɔſilio ietro. vt hr̄ Exo. xviij. b Quia dñs deꝰ veſter multiplicauit vos. ſicut pr̄ibꝰ ꝓmiſerat. c Et eſtis hodie ſicut ſtelle celi plurimi. i. ad modū ſtellaꝝ m̄ltiplicati: ſic eñ dixerat abrae Geñ. xv. ca. Suſpice celū et nūera ſtellas ſi potes. et dixit ei. ſic erit ſemē tuū. d Dominꝰ deꝰ patrū vroꝝ addat ⁊c. ſic dictū fuit geñ. xv. ꝙ filij iſrľ erāt multiplicādi ſicut ſtelle celi q̄ꝫtū ad bonos: et ſic pulueis t̄re. geñ. xiij. ca. q̄ꝫtū

x Siue ciuis ſit ſiue pegrinꝰ: q: ɔciues ſolēt magis diligi q̄ꝫ alieni. y Ita puū audietis vt magnū. h̄ dic. q: diuites ſolēt magis honorari et audiri q̄ꝫ paupes: qd̄ nō dȝ eſſe in iudicio.

z Quia dei iudiciū eſt. alij eñ iudicāt ſicut eiꝰ miſtri: et iō ſi diuertāt a iuſticia directe faciūt ɔtra deū. a Qd̄ ſi difficile vobis viſuȝ aliq̄d fuerit. ita ꝙ nō videatis clare q̄d ſit determinādum.

b Referte ad me. vt determinē vobis q̄d agendū ſit ſi ſciā vel ſi nō ad ɔſiliū dñi referā. ſicut feci de filiabꝰ ſalphaad. vt dictū eſt Nūe. xxvij. c Profecti de oreb. Poſtq̄ moyſes narrauit p̄dicta bñficia. h̄ ɔñr refert culpā cōmiſſaȝ ex relatōe exploratoꝝ p quā fuit retardatū p̄mū ꝓmiſſum de ingreſſu terre ꝓmiſſiōis. Circa qd̄ moyſes p̄ replicat acceſſuȝ ppl'i ad miſſiōis locū. ſcdo miſſionē exploratoꝝ. ibi. Et acceſſiſtis. tertio pctm̄ cōmiſſum. ibi. Et noluiſtis aſcēdere. q̄rto ꝓmiſſi ipedimentū. ibi. Cūq̄ audiſſet dñs. Circa p̄mū d̄r. Profecti aūt de oreb. q̄ alio noīe vocať mōs ſynai. d Trāſiuimꝰ p heremū terribilē. q: erāt ibi ſerpentes magni et ſcorpiōes in multitudine. ſcdm ꝙ d̄r. j. viij. ca. Erat ibi ſerpēs flatu adurēs et ſcorpio. e Per viā mōtis amorrei. i. p viā q̄ ducit ad illū montē p quē debebāt ingredi. ſequitur.

f Dixi vobis. veniſtis ad mōtē amorrei. oñdendo vobis locū p quē debeatis terrā ingredi de mādato dñi. vn̄ ſubdiť.

g Aſcēde et poſſide eā. q: dñs paratus eſt iplere ꝓmiſſuȝ: et q: noluerūt ſtatim intrare: ſȝ magis negociū retardare mittēdo p̄us ex-

ploratores: q̄ſi de diuina directōe diffidētes. iō ſuo demerito pmiſſi ſunt peccare: p qd̄ retardatꝰ eſt ingreſſus terre. b Et acceſſiſtis. Hic ɔñr replicat miſſionē exploratoꝝ: q̄ ꝓceſſit ex iportunitate ppl'i hoc petētis. vt dictū fuit Nume. xiij. et hoc eſt qd̄ d̄r.

b Et acceſſiſtis ad me oēs. i. cū tumultu et iportunitate.

i Mittamꝰ vi. q̄ ɔſi. ter. q̄lis ſit: cū tn̄ dixiſſet deꝰ ipſam eſſe fluentē lacte et melle cui credere debebāt.

k Et renūciēt p qd̄ iter debeamꝰ aſcēdere q̄ſi diffidētes de diuia directōe q̄ erat eoꝝ ductor.

l Cūq̄ mihi ſermo placuiſſet. hic accipiť placere p ɔſentire. q: h̄ moyſi ſimpl'r diſplicuit. vt dictū fuit numeri. xiij. ca. ſȝ ꝓpter iportunitatē ppl'i ſup h̄ ɔſuluit dñm: q̄ rn̄dit ei. Mitte exploratores: nō p̄cipiēdo: ſȝ magis pmittēdo ipleri petitōnē ppl'i ad malū ſuū eo ꝙ male petebat. ſeq̄tur.

m Ueneruntq̄ȝ vſq̄ ad vallē botri ſic noīatꝰ eſt locꝰ ille: eo ꝙ exploratores inde tulerūt botrū. vt hr̄ Nume. xiij. ca.

n Bona eſt t̄ra quā dñs deꝰ daturꝰ eſt nobis. h̄ verbū dixerūt caleb et ioſue tm̄. lȝ eñ alij exploratores cōmēdaſſent terrā de fertilitate tn̄ dixerūt ꝙ ipoſſibile erat populo ipaȝ acq̄rere: propter qd̄ de ɔſilio exploratoꝝ filij iſrael deſpati de ingreſſu terre ꝓmiſſionis voluerūt reuerti in egyptum. Ioſue autē et caleb nō ſoluȝ dixerāt terrā eē bonā ſȝ etiā ꝙ ex adiutorio dei abſq̄ difficultate poſſent obtinere eā. vt hr̄ Nu. xiiij. ca.

ſide eā: ſicut locutꝰ eſt dñs deꝰ noſter pribꝰ tuis. Noli tiere nec q̄cq̄ȝ paucas. Et[h] acceſſiſtis ad me oēs atq̄ȝ dixiſtis. Mittamꝰ[i] uiros q ɔſiderēt terrā: et[k] renūciēt p qd̄ iter debeamꝰ aſcēdere: ⁊ ad q̄s pergere ciuitates. Cūq̄ȝ[l] mihi ſermo placuiſſet: miſi ex uobis duodeciȝ uiros ſingulos de tribubus ſuis. Qui cū preexiſſent ⁊ aſcēdiſſent in mōtana venerūt[m] uſq̄ȝ ad uallem botri: et ɔſiderata terra: ſumentes de fructibꝰ eiꝰ vt oñderēt ubertatē attulerūt ad nos atq̄ȝ dixerunt. Bona[n] ē terra quā dñs deꝰ noſter daturꝰ ē nobis. Et[o] noluiſtis aſcēdere ſȝ icreduli ad ſermonē dei noſtri murmuraſtis i tabernaculis ueſtris: atq̄ȝ[p] dixiſtis. Odit nos dñs ⁊ idcirco eduxit nos de terra egypti ut traderet i mānu amorrei atq̄ȝ deleret. Quo aſcēdemꝰ? Nūcij[q] terruerūt coꝛ noſtrū dicētes Maxima multitudo eſt: ⁊ nob̄ ſtatura ꝓcerioꝛ. Urbes magne ⁊ ad celum uſq̄ȝ muūite. Filios enachim uidimꝰ ibi. Et[r] dixi uob̄: nolite metuere: nec timeatis eos. Dñs deꝰ qui ductoꝛ eſt noſter: ꝓ uobis ipſe pugnabit: ſicut fecit i egypto cūctis uidētibꝰ: et i ſolitudine ipſi uidiſtis. Portauit[s] te dñs deꝰ tuꝰ ut ſolet hō geſtare puulū filiū ſuū in omni uia p quā āmbulaſtis donec ueniretis ad locū iſtū. Et[t] nec ſic q̄dē credidiſtis dño deo ueſtro q preceſſit uos i uia: et metatꝰ ē locū in q̄ tētoria figere deberetis nocte oñdens uobis iter p ignē et die p colūnaȝ nubis. Cūq̄ȝ[v] audiſſet dñs uocem ſermonū uroꝝ iratꝰ iurauit et[x] ait. Nō uidebit q̄ſpiā de hoībꝰ generatōis huius peſſime terrā bonaȝ quā ſub iuramēto pollicitꝰ ſū patribus vr̄is: p̄ter caleb filiū iephone. Ipſe eñ uidebit eam: et ipi dabo terrā quā calcauit: et filijs eius q: ſecutꝰ eſt dñm. Nec[y] mirāda indignatio in ppl'm: cū[z] mihi q̄ȝ iratus dñs ꝓpter[a] uos dixerit. Nec tu ingredieris illuc: ſȝ ioſue filius nun miniſter tuus ipſe intrabit ꝓ te. Hunc exhortare et robora et ipſe ſorte terrā diuidet iſraeli. Paruuli ueſtri de q̄bꝰ dixiſtis ꝙ captiui ducerenť: et[b] filij q hodie boni ac mali ignorāt diſtātiā ipi ingredienť: ⁊ ipis dabo terrā et poſſidebūt eam Uos[c] aūt reuertimini ⁊ abite i ſolitudinē p uiā maris rubri. Et[d] reſpondiſtis mihi. Peccauimꝰ domino. Aſcēdemꝰ et pugnabimꝰ ſicut p̄cepit dñs deꝰ noſter Cūq̄ȝ inſtructi armis pgeretis in mōteȝ ait mihi dñs. Dic ad eos. Nolite aſcēdere neq̄ȝ pugnetis. Nō eniȝ ſum uobiſcū ne cadatis corā inimicis ueſtris. Locutꝰ ſū et non audiſtis: ſȝ aduerſantes ipio dñi ⁊ tumentes ſupbia aſcēdiſtis in mōtē Itaq̄ȝ[e] egreſſus amorreꝰ q habitabat in mōtibus et obuiā ueniēs pſecutꝰ eſt uos ſicut[f] ſolēt apes perſequi: ⁊ cecidit de ſeir uſq̄ȝ horma Cūq̄ȝ reuerſi ploraretis corā dño nō audiuit uos. nec[g] uoci urē uoluit acq̄eſcere. Sediſtis[h] ergo in cades barne mlto tp̄e. Ca.ii.

p̄mogenitos egyptioꝝ: et ſubmergēdo pharaonē et eiꝰ exercitū: et in ſolitudie amalech debellādo. s Portauit te dñs ⁊c. i. diligenť te cuſtodiuit et nutriuit dādo māna: ſicut ſolet nutrix cuſtodire et nutrire infantulū. t Et nec ſic q̄dem credidiſtis. ex q̄ aggrauať pctm̄ eoꝝ.

v Cūq̄ȝ audiſſet dñs. h̄ ɔñr deſcribiť diuini ꝓmiſſi ipedimentū: q: propter pctm̄ ppl'i p̄dictum ſnīa mortꝫ fuit data a deo ſup oēs viros q̄ erāt. xx. ānoꝝ et vltra exceptis caleb et ioſue et filijs leui. vt dictū fuit Nu. xiiij. ca. ita ꝙ nullꝰ eoꝝ intrauit terrā ꝓmiſſiōis: ſed mortui ſit i deſerto: ⁊ retardatꝰ eſt ingreſſus t̄re ꝓmiſſiōis: et h̄ eſt qd̄ d̄r.

v Cunq̄ȝ audiſſet dñs vo. ſer. veſtroꝝ iratꝰ. ad puniēdū.

x Ait nō videbit q̄ſpiā exceptis p̄dictis et illis q̄ nōdum attigerant. xx. annum.

y Nec mirāda indignatio in ppl'm. q̄ taȝ grauiť peccauit. vt p̄dictū eſt.

z Cū mihi q̄ȝ iratꝰ dominꝰ ꝓpť vos dixerit ⁊c. Cōtrariū aūt vid̄r Nu. xx. ca. vbi d̄r ſic. Dixitq̄ dñs ad moyſen et aarō: q: nō credidiſtis mihi vt ſāctificaretꝫ me coram filijs iſrľ: nō introducetis hos ppl'os i t̄rā quā dabo eis. et q̄ pȝ ꝙ dñs fuit iratꝰ ɔ moyſen ꝓpter pctm̄ ſuū. dicēdū ꝙ peccatū ppl'i fuit occaſio ipſius moyſi diſcredēdi verbo dñi: et ſic loq̄tur h̄.

a Propť vos. ſ. occaſionaliter.

b Et filij q̄ hodie boni et mali ignorāt diſtātiaȝ h̄ dixit q̄ꝫtū ad illos qui adhuc nō habebāt vſū rōnis c Uos aūt reuertimini ⁊c. a ꝓceſſu verſus terrā ꝓmiſſionis.

d Et rn̄diſtis mihi. h̄ deſcribiť pnīa omiſſa ſiue obſtīatio. lȝ eñ filij iſrael audita ſnīa dñi p̄dicta penitererēt de h̄ ꝙ non aſcēderāt ad t̄rā ꝓmiſſionis ſm mandatū dei: tn̄ nō fuit v̄a pnīa. q: volebāt accedere ad eā ɔ eiꝰ ꝓhibitōȝ: et iō ab aduerſarijs fuerāt debellati: et patet lr̄a. e Itaq̄ȝ egreſſus eſt amorreꝰ. Nūe. xxi. hr̄ chananeꝰ. dicēdū ꝙ oēs q̄ deſcederūt de cham filio noe: noīe generali vocanť chananei: ſȝ a diuerſis filijs eiꝰ noīanť ſpālibꝰ noībus. ſ. aliq̄ iebuſei. aliq̄ amorrei: et ſic de alijs. igitur Nu. xxi. ca. pōiť nomē generale: h̄ aūt ſpāle. f Sicut ſolēt apes pſequi i. facilir̄ et turmatim. apes eñ q̄n aliq̄d pſequunť volādo turmatim h̄ faciūt. Ra. ſa. expōit h̄ de q̄dā genere muſcarū q̄ ſunt ſil'es apibꝰ ſȝ habēt aculeos venenatos: et iō q̄n hoīes ab eis pūgunť cadūt et moriunť: ſic tūc filij iſrľ corā ſuis aduerſarijs ceciderūt. g Nec voci vr̄e voluit acq̄eſcere. q: nō retractauit ſuā ſnīaȝ: ſȝ magis firmauit. h Sediſtis ergo in cades barne multo tp̄e. In hebr̄ hr̄ ſic. Et ſediſtis in cades diebus q̄ in cades barne multo tp̄e. In hebȝ hr̄ ſic. Et ſediſtis in cades diebus

o Et no. aſcē. h̄ deſcribiť peccatū cōmiſſum multiplex: p̄mū fuit inobediētie: cū d̄r. Et nolu. aſcen. ad mandatū dñi et meū. et caleb et ioſue exhortatōȝ. ſecūdū fuit incredulitatis: qd̄ notať cum d̄r. ſȝ icre. ⁊c. tertiū murmuratōis. ibi. Et murmuraſtis. q̄rtū blaſphemie. ibi p Atq̄ȝ dixiſtis. odit nos dñs. cū tn̄ ecōtrario ſigna certe dilectōis eis oñdiſſet in exitu de egypto et in deſerto. vt patȝ in Exo. q̄ntū puſillanimitatis: cū d̄r. q Nūcij ter. coꝛ no. di. maxi. mul. ⁊c. h̄ expoſitū eſt Nu. xiij. vſq̄ ibi. r Et dixi voh̄ vos ɔſolādo. Ipſe pugna. ꝓ vo. ſic fecit in egypto iterficiendo

Universidad de Salamanca. BGH

bus multis ſm dies q̃bus ſediſtis .i. ſm nũerũ dierũ q̃bus ſediſtis in aliis mãſioib⁹. vt expõit Ra. ſa. q2 ſm eũ tãto tpe ſederũt ibi q̃to tpe ſederũt i aliis mãſiõib⁹ ſequẽtib⁹ .i. xix. ãnis: q2 totũ tps q̃ ſederũt in cades et aliis fuit .xxxviii. ãnorũ. vt hr̃ ca. ſequẽ. includuntur tamẽ ibi dies in q̃bus ambulabant.

Capitulũ .ii.

P[a]Rofectiqȝ ide venim⁹[b] in ſolitudinẽ q̃ ducit ad mare rubrũ: ſicut mihi dixerat dñs: ⁊ circuiuim⁹ mõtẽ ſeir longo tpe. Dixitqȝ dñs ad me: ſufficit vobis circuire mõtẽ iſtũ: ite ɔtra aquilonem et pp̃lo p̃cipe dicẽs Trãſibitis[a] p termios fratrũ[b] vr̃oꝝ filioꝝ eſau: q hitãt in ſeir: et[c] timebũt vos. Videte ergo diligẽter: ne[d] moueami cõtra eos. Neqȝ[e] eñ dabo vobis de terra eoꝝ q̃ſtũ põt vni⁹ pedis calcare veſtigiũ: q2 in poſſeſſionẽ eſau dedi mõtẽ ſeir. Cibos[f] emetis ab eis pecũia ⁊ comedetis: aquã emptã haurietis et bibetis. Dñs[g] de⁹ tu⁹ bñdixit tibi in[h] oĩ ope manuũ tuarũ. Nouit[i] iter tuũ: quõ[k] trãſieris ſolitudinẽ hãc magnã p[l] xl. ãnos hitãs tecũ dñs de⁹ tuus: ⁊[m] nihil tibi defuit. Cũqȝ[n] trãſiſſem⁹ frẽs nr̃os filios eſau q habitabãt i ſeir p viã cãpeſtrẽ de helath et de aſiongaber: venimus ad iter qđ ducit i deſertũ moab. Dixitqȝ dñs ad me. Nõ[o] pugnes ɔtra moabitas: nec ineas aduerſus eos p̃eliũ. Nõ eñ dabo tibi q̃cq̃ȝ de terra eoꝝ: q2[p] filiis loth tradidi eã in poſſeſſionẽ. Emim[q] p̃mi fuerũt hitatores ei⁹ pp̃ls magn⁹ et validus ⁊ tã excelſus vt[r] de enachim ſtirpe q̃ſi gigãtes crederẽtur: ⁊ eſſent ſiles filioꝝ enachim Deniqȝ moabite appellãt eos emim. In ſeir aũt pri⁹ hitauerũt horrei: qb⁹ expulſis atqȝ deletis hitauerũt filii eſau ſic[s] fecit iſrl' in terra poſſeſſionis ſue: quã dedit illi dñs. Surgẽtes ergo ut trãſirem⁹ torrẽtẽ zareth venim⁹ ad eũ. Tps aũt q̃ ambulauim⁹ de cadeſbarne vſqȝ ad trãſitũ zareth .xxx. et octo ãnoꝝ fuit: donec ɔſumeretur omis ɔgregatio hominũ bellatoꝝ de caſtris: ſicut iurauerat dñs cui⁹ man⁹ fuit aduerſus eos ut interirẽt de caſtroꝝ medio. Poſtq̃ȝ[t] aũt vniuerſi ceciderũt pugnatores: locutus ẽ dñs ad me dicẽs. Tu trãſibis hodie terminos moab vrbẽ noĩe ar: et accedens in vicinia filioꝝ amõn caue ne pugnes ɔtra eos nec mouearis ad p̃liũ. Nõ eñ dabo tibi de terra filiorũ ammõ: q2 filiis loth dedi eã in poſſeſſionẽ. Terra gigantũ reputata eſt et in ipa olim hitauerũt gigãtes: q̃s ãmonite vocãt zomim: pp̃ls magnus et multus et p̃cere longitudis ſicut enachim q̃s deleuit dñs a facie eoꝝ: et fecit illos hitare p eis: ſic fecerat filiis eſau: qui habitabãt in ſeir: delẽs horreos et terrã eoꝝ illis tradẽs: quã poſſidẽt vſqȝ in p̃ſens. Eueos q̃ȝ qui habitabant in Azerim vſqȝ gazam capadoces expulerũt: qui egreſſi de capadocia deleuerũt eoſ et habitauerunt pro illis. Surgite[a] et tranſite torrentem arnõ. Ec-

Rofectiqȝ ide ⁊c̃ Hic p̃nr inducit moyſes pp̃lm replicãdo bñficia dei poſt legẽ datã. Et p̃ bñficia collata tpe pacis. ſecũdo data tpe belli circa mediũ hui⁹ ca. Surgite et tranſite ⁊c̃. Prima i tres ſm tres pp̃los ɔ q̃s phibiti fuerũt inire bellum: ſecũda ibi. Cũqȝ trãſiſſem⁹. tertia ibi. Poſtq̃ȝ aũt. Prim⁹ pp̃ls ɔ quẽ phibiti fuerũt bellare fuit pp̃ls ydumeoꝝ q̃ deſcẽderunt de eſau. Circa qđ p̃mittiť phibitio belli ɔ ydumeos: et ſcðo deſcribiť ſub breuib⁹ ṽbis bñficioꝝ exhibitio illo tpe: ⁊ p̃cedẽti q̃tũ ad aliq̃d: ⁊ etiã ſequẽ. ibi. Dñs de⁹ tu⁹. Premittiť ẽ mod⁹ deueniẽdi iuxta trã ydumeoꝝ: cũ dr̃.

a Profectiqȝ ide. ſ. d̃ cades. b Uenim⁹ in ſolitudinẽ q̃ ducit ad mare rubrũ ſic dixerat mihi dñs. put hr̃ ca. p̃ce. ante q̃ȝ eñ peccaret pp̃ls decept⁹ ab exploratoꝛibus incedebat recte verſ⁹ mõtẽ ſeir: q̃ eſt i trã ydumeoꝝ: ſȝ poſt petm̃ declinauerũt avia rẽa: et magno tpe fuerũt vagabũdi p deſertũ: et poſtea redierũt verſus mõtẽ ſeir: ⁊ q2 filii eſau noluerũt eis cõcedere trãſitũ p terrã ſuã coacti ſũt declinare et circuire terrã illã q̃uſqȝ veniſſent vltra: vt hr̃ Nũe. xx. ca. Et h eſt qđ ſubdiť et circuiuim⁹ mõtẽ ſeir ⁊c̃. Cõſequẽť deſcribiť phibitio belli cõtra ydumeos: cũ dr̃.

a Trãſibitis p termios .i. iuxta termios. q2 nõ intrauerũt terrã eoꝝ. vt dictũ fuit Nũe. xx. ca. ſm p̃babilioꝛẽ opinionez. vt dicet .i. iſto ca. b Fratrũ veſtroꝝ filioꝝ eſau. vocat frẽs: q2 iacob a q̃ deſcẽderũt filii iſrl' et eſau a q̃ ydumei: frẽs fuerũt vterini. vt hr̃ Geñ. xxv. ca. c Et timebũt vos. timebãt eñ ne vellẽt occupare terrã eoꝝ vel ſaltẽ ibidẽ aliqđ malũ facere pp̃ qđ negauerũt eis trãſitũ p eam. d Ne moueami ɔtra eos ad p̃liũ pp̃ p̃dictã denegatõȝ. e Neq̃ȝ eñ dabo vobis de terra eoꝝ: q2 ex merito abrae a q̃ deſcẽderũt et p̃miſſione ſibi facta illa terra fuit ɔceſſa filiis eſau: q̃ ex adiutoꝛio dei expulerũt inde hoꝛreos q̃ erãt foꝛtiſſimi: vt hr̃ .i. eodẽ ca. f Cibos emetis ab eis. q2 lȝ filii eſau nollẽt eis ɔcedere trãſitũ p terrã ſuã: tñ poꝛtabant eis cibaria venalia ad locũ vbi trãſibãt iuxta termios ſuos g Dñs deus tu⁹. Hic replicanť in generali bñficia toto illo tpe exhibita: cũ dr̃. Dñs de⁹ tu⁹ bñdixit tibi. dãdo legẽ. h In oĩ ope manuũ tuarũ et maxie in ope tabernaculi ad cultũ dei poſt legẽ datã. i Nouit iter tuũ. ducẽdo te in colũna ignis et nubis k Quõ trãſieris ſolitudinẽ hãc. in q̃ ſunt ſerpẽtes et ſcorpiões in multitudĩe ɔſeruãdo te ab eoꝝ leſiõe. l Per .xl. ãnos hitans tecũ. p ſpẽalem cultũ. m Et nihil tibi defuit. q2 dedi tibi mãna et eduxit aquã de petra n Cũqȝ trãſiſſem⁹. h deſcribiť ſecũd⁹ pp̃ls .ſ. moabitaꝝ: cũ quibus phibiti fuerũt filii iſrl' bellare: et p̃mittiť mod⁹ veniẽdi ad terrã eoꝝ: cũ dr̃. Cũqȝ tranſiſſem⁹ ⁊c̃. Cõſequenť phibeť ɔ eos bellũ: cũ dicitur.

o Nõ pugnes ɔ moabitas ⁊c̃. cuius cã ſubdiť cum dr̃. Nõ eñ dabo tibi quicq̃ȝ de terra eoꝝ. p Quia filiis loth tra. eã poſſeſ. et h fuit ex merito abrae et p̃miſſione ſibi facta: ex h eñ q Loth receſſit de harã vt iret cũ abraã in terrã chanaan: et cũ eo iuit in egyptũ ⁊ rediit. vt hr̃ Gene. xii. et. xiii. ca. abraam reputauit euȝ q̃ſi filiũ. q Emim p̃mi fuerũt habi. ei⁹. dicti ſunt aũt emim .i. terribiles. q2 et aſpectu ſue magnitudis aliis terrebanť. r Ut de enachim ſtirpe. enach fuit gigas de cui⁹ magnitudĩe et filioꝝ ei⁹ dr̃ Nu. xiii. c. q̃bus cõparati q̃ſi locuſte videbamur. s Sic fecit iſrl' ⁊c̃. ex h dicũt aliq̃ q Eſdras ſcripſit p̃ncipiũ hui⁹ libri: q2 h loq̃tur de acq̃ſitõe terre filiorũ iſrl': q̃ tñ fuit acq̃ſita p⁹ moꝛtem moyſi. ſȝ h dictuȝ ẽ improbatũ eſt. iõ dicẽdum eſt q moyſes h loq̃tur de futuro per modũ p̃teriti ad oñdendũ certitudinẽ ipletõis diuini p̃miſſi. Poteſt etiã dici q loq̃tur h de p̃terito q̃tũ ad acq̃ſitionẽ terre ſeon regis eſebon: et og regis baſan: q̃ fuit acq̃ſita viuente moyſe et anteq̃ȝ ſcriberet librũ iſtũ. cetera patẽt. t Poſtq̃ȝ aũt. h deſcribiť tertius pp̃ls .ſ. ãmonitaꝝ ɔ quẽ phibitũ fuit p̃lius. q2 ãmon et moab ex q̃bus deſcẽderũt ãmonite et moabite fuerũt filii loth de duabus ſuis filiab⁹. vt hr̃ Geñ. xix. Quos deleuit de⁹ a facie eoꝝ ppter meritũ abrae cui⁹ fili⁹ loth reputabať. a Surgite. h cõſequẽter iducit moyſes pp̃lm ad dei et legis reuerẽtiã recolendo bñficia diuia tpe belli: et p̃ recolit bñficia exhibita tpe belli p̃teriti. ſecũdo exhibẽda tpe belli futuri. ibi: Ioſue q̃ȝ. Bñficia autẽ exhibita in bellis p̃teritis ſunt regna acq̃ſita p victoriã diuinit⁹ datã. Circa qđ p̃ agiť d̃ terre acq̃ſitõe. ſecũdo de diſtributõe acq̃ſite ibi. Terrãq̃ȝ poſſidem⁹: circa mediũ tercii capituli. Adhuc p̃ deſcribiť acq̃ſitio regni ſeon. ſcðo ipſi⁹ og in p̃ncipio tercii capituli.

-ce[b] tradidi in manu tua ſeon regẽ eſebon amorreũ: et terrã ei⁹ incipe poſſidere: et cõmitte aduerſus eũ p̃liũ Hodie[c] incipiã mittere terrorẽ atqȝ formidinẽ tuã in pp̃los q[d] hitant ſub oĩ celo ut audito noĩe tuo paueãt: et[e] in morẽ pturiẽtiũ ɔtremiſcãt: et doloꝛe teneanť. Miſi[f] ergo nũcios de ſolitudine cademoth ad ſeon regẽ eſebon verbis pacificis dicẽs. Trãſibim⁹ p terrã tuã publica[g] gradiemur via. Nõ declinabim⁹ neqȝ ad dexterã neqȝ ad ſiniſtrã: alimẽta[h] p̃cio vẽde nobis ut veſcamur: aquã pecunia tribue: et ſic bibem⁹. Tantũ[i] ẽ ut nob cõcedas trãſitũ: ſicut fecerunt filii eſau q hitant in ſeir: et[k] moabite q moranť i ar donec veniam⁹ ad iordanẽ et trãſeam⁹ ad terrã quã dñs de⁹ nr̃ datur⁹ ẽ nobis. Noluitqȝ[l] ſeon rex eſebon dare nobis trãſitũ q2[m] indurauerat dñs de⁹ tu⁹ ſpm ei⁹ et obfirmauerat cor illi⁹: ita[n] ut traderetur in man⁹ tuas ſicut nũc vides. Dixitqȝ dñs ad me. Ecce cepi tibi tradere ſeon et terrã ei⁹: incipe poſſidere eam. Egreſſuſqȝ[o] eſt ſeon obuiã nobis cũ oĩ pp̃lo ſuo ad p̃liũ in iaſa et tradidit eum dñs de⁹ noſter nobis: pcuſſimuſqȝ[p] eũ cũ[q] filius et oĩ pp̃lo ſuo: cũctaſqȝ vrbes in tpe illo cepim⁹ interfectis hitatoꝛib⁹ earum viris et mulierib⁹ et puulis. Nõ religm⁹ in eis q̃cq̃ȝ abſqȝ iumẽtis: q in p̃tẽ venere p̃dantiũ et ſpoliis vrbium q̃s cepim⁹ ab aroer q̃ eſt ſup ripã torrẽtis arnõ oppido: qđ in valle ſitũ eſt vſqȝ galaad. Nõ[r] fuit vicus vel ciuitas q̃ nr̃as effugeret man⁹ Oẽs tradidit dñs de⁹ noſter nobis abſqȝ terra filioꝝ ãmõ ad quã nõ acceſſim⁹ et cunctis q̃ adiacent torrẽti iebóc et vrbibus montanis vniuerſiſqȝ locis a quibus nos phibuit dñs de⁹ nr̃.

Capi. iii.

Taqȝ[a] cõuerſi aſcẽdimus[b] per iter baſan Egreſſuſqȝ[c] eſt og rex baſan in occurſuȝ nobis cũ pp̃lo ſuo ad bellãdum in edrai. Dixitqȝ[d] dñs ad me Ne timeas eũ q2 in manu tua traditus eſt cũ oĩ pp̃lo ac terra ſua: faciesqȝ ei ſicut feciſti ſeon regi amorreoꝝ q habitauit in eſebon. Tradidit ergo domin⁹ deus noſter in manibus nr̃is etiã og regẽ baſan et vniuerſum populũ eius: pcuſſimuſqȝ[e] eos vſqȝ ad internitionẽ vaſtãtes cũctas ciuitates illius uno tpe. Non fuit oppidũ qđ nos effugeret. Sexaginta urbes et oẽm regionẽ argob regni og in baſan. Cuncte urbes erãt munite muris altiſſimis: poꝛtiſqȝ et vectibus: abſqȝ oppidis innũeris q̃ nõ habebãt muros. Et deleuim⁹ eos ſicut feceram⁹ ſeon regi eſebon diſpdẽtes oẽm ciuitatem viroſqȝ ac mulieres et puulos iumẽta aũt et ſpolia urbiũ diripuimus. Tulimuſqȝ illo in tpe terrã de manu duoꝝ regũ amorreoꝝ: q erãt trãs iordanẽ a torrẽte arnõ vſ-

Circa p̃mũ p̃mo deſcribiť p̃lii cã. ſecũdo victoria. ibi. Percuſſimuſqȝ. Circa p̃mũ oñdiť belli cã et iuſta ex pte filiorũ iſrl'. ſecũdo iniuſta ex pte ſeõ: ibi. Noluitqȝ ſeon. Circa p̃mũ oñdiť bellũ filioꝝ iſrl' eſſe iuſtũ ex auctẽ et p̃cepto dñi q̃ trã vni⁹ p volũtate ſua p̃t dare alteri. et h eſt qđ dr̃ a Surgite et trãſite: et h ɔtinuatur ſic cũ p̃cedentib⁹: ⁊ ſũt ṽba dñi ad pp̃lȝ q̃ refert moyſes.

b Ecce tradidi i manu tua ſeon. h dr̃ ad oñdẽdũ q victoria fuerat ex bñficio diuino nõ ex ṽtute pp̃li iſrl'. c Hodie icipiã mittere terroꝛẽ ⁊c̃. q2 p victorias habitas de regibus ſeõ et og: timoꝛ filioꝝ iſrl' cecidit ſuper oẽs h audiẽtes. d Qui hitãt ſub oĩ celo. ex h dic̃ Ra. ſa. q i pugna iſrl' ɔ ſeon ⁊ og ſol ſtetit ſicut tpe ioſue: et p h victoria nota fcã fuit ſub oĩ celo: ſȝ nõ ẽ veriſile q moyſes tm̃ beneficiũ tacuiſſȝ cũ p ſcripturã hui⁹ libri itẽderet iducere p̃ñtes ⁊ futuros ad reuerẽtiã dei ⁊ legis diuie: et iõ dicẽdũ q ẽ mod⁹ loq̃ndi hyꝑbolic⁹ cũ dr̃. Sub oĩ celo. q̃ modus loq̃ndi freq̃nť in ſacra ſcptura repiť. e In morẽ pturiẽtiũ cõtremiſcãt exteri⁹ in coꝛpe et doloꝛe teneanť interi⁹ in coꝛde. f Miſi ẽ. h ſcðo oñdiť bellũ filioꝝ iſrl' iuſtũ ex pte ipſoꝝ: q2 p̃ obtulerũt pacẽ petẽtes trãſitũ pacificũ. Licet eñ moyſes ſciret p reuelatões dñi: vt p̃dictũ ẽ: q ſeõ trãſitũ nõ ɔcederet ſȝ magis ɔ eũ bellaret: tñ pacẽ obtulit: vt darẽt exẽplũ filiis iſrl' in futurũ. Licet eñ eſſet inhibitũ ne pacẽ aliquã facerẽt cũ hitatoꝛib⁹ terre chanaan: ſȝ eos delerẽt ſimplr̃. ſic dictũ fuit Nu. xxxiii. tñ cũ gẽtib⁹ aliis pugnaturi: p̃mũ debebãt offerre pacẽ. vt hr̃ .i. xx. ca. Regnũ aũt ſeon erat extra terrã chanaan. et iõ miſit ad eos nũcios ṽbis pacificis ſicut dicitur h Miſit ẽ nũc. ⁊c̃. g Publica gradiemur via. ita q nullũ nocumẽtũ inferem⁹ bonis tuis imobilib⁹ ſeu terre tue naſcẽtib⁹. h Alimẽta p̃cio nobis vẽde. ita q nullã iniuſticiã faciem⁹ tibi in bonis mobilib⁹. i Tantũ eſt vt nobis ɔcedas trãſitũ ſicut fecerũt filii eſau. Cõtrariũ videť Nu. xx. ca. vbi dr̃. Cui rñdit edõ: nõ trãſibitis p me: alioq̃n armat⁹ occurrã. et poſtea ſubdiť. Et diuertit ab eo iſrl'. Ad h dicũt aliq̃ q lȝ filii eſau nõ ɔceſſerit trãſitũ filiis iſrl' p mediũ terre ſue: tñ ɔceſſerũt trãſitũ p terrã ſuã in extremitatib⁹ Ra. ſa. dic̃ q nõ ɔceſſerũt trãſitũ p aliquã p̃tẽ t're ſue: ſȝ poꝛtabãt eis alimẽta venalia ad loca p q̃ trãſibãt iuxta terrã ſuã. et iõ dicit q illõ qđ dr̃ h. Sic fecerũt filii eſau. h nõ referť ad ɔceſſionẽ trãſit⁹: ſȝ ſolũ ad venditionẽ victualiũ. Duo eñ petebãt filii iſrl' .ſ. trãſitũ p terrã et venditõȝ victualiũ. Primũ negauerũt filii eſau: et ſcðm cõceſſerũt. Poſſet aũt dici q li ſic fecerũt ⁊c̃. põt referri ad vtrũqȝ: q2 lȝ filii eſau nõ ɔceſſiſſent tranſitũ p terrã ſuã tñ dimiſerũt filios iſrl' pacifice trãſire iuxta termios t're ſue: vẽdẽtes eis ibidẽ victualia. neutrũ aũt ɔceſſit ſeon: ſȝ exiuit de terra ſua ɔtra filios iſrl': vt eos extermiaret.

k Et moabite. q̃ ſilr vẽdiderũt eis victualia. l Noluitqȝ ſeõ. h deſcribiť bellũ iniuſtũ ex pte regis ſeon: p̃ q2 denegauit petitionẽ rõnabilem: qđ notať cũ dr̃. Noluitqȝ ſeon ⁊c̃. et ſubdiť cã. m Quia idurauerat domin⁹ ⁊c̃. dr̃ aũt dñs idurare hoĩeſ i malo: inq̃ȝtũ ſuo iuſto iudicio pp̃ demerita hoĩm ſubtrahit eis grãs vl' nõ ifundit: et q2 effect⁹ grẽ ẽ coꝛ mollificare: iõ ad ei⁹ ſubtractõȝ ſeq̃tur iduratõ coꝛdis et obſtiatio in peccatis. n Ut traderetur in man⁹ tuas. li vt teneť h cõſecutiue. q2 ad iduratõȝ ſecuta eſt illa pẽa. ſcðo oñdiť bellũ ſeon iniuſtũ: q2 prior ipugnauit filios iſrl' ſine cã. et h eſt qđ dr̃. o Egreſſuſqȝ ẽ ſeon ⁊c̃ Nõ vocauit ſeon og ad ſuũ auxiliũ: q2 nõ reputabat ſe idigere auxilio ei⁹ ad deſtructõȝ filioꝝ iſrl'. p Percuſſim⁹ eũ. h deſcribiť victoria p̃dicta cũ dr̃. pcuſſim⁹ eũ .i. iterfecim⁹ eũ. q Cũ filiis. in heb. hr̃. Cũ filio ſuo. qđ exponens Ra. ſa. dic̃ q h itelligiť de q̃dã filio notabili que hẽbat: ⁊ erat eq̃lis p̃ri i magnitudĩe ⁊ foꝛtitudĩe. põt tñ dici ſm trãſlatõȝ nr̃aȝ: q in heb. põiť ſingľare p p̃lali. ſic Exo. viii. Uenit muſca grauiſſima .i. multitudo muſcaꝝ. cetera patẽt vſqȝ ibi. r Nõ fuit vic⁹. villa ẽ que nõ habet muros: et ciuitas villa eſt clauſa muris.

Capl'm .iii.

Taqȝ ɔuerſi. h p̃nr deſcribiť victoria de rege og: et p̃ deſcribiť occaſio pugne. ſcðo ɔditio victorie. ibi pcuſſimuſqȝ. Circa p̃mũ dr̃ ſic. a Itaqȝ ɔuerſi. ad ɔtinuãdũ iter nr̃m p⁹ debellationẽ ſeon. b Aſcẽdim⁹ p iter baſan .i. qđ ducit ad baſan c Egreſſuſqȝ ẽ og. ex h apparet cã q̃re moyſes nõ petiuit trãſitũ ṽbis pacificis ab iſto og ſicut fecerat a ſeõ. q2 iſte og nõ expectauit q moyſes ad trã ei⁹ appropinq̃ret: ⁊ inde nũcios mitteret: ſȝ p̃occupauit tps mouẽdo bellũ iniuſtũ ɔ filios iſrl'. d Dixitqȝ dñs ad me. ne timeas eũ. h dictũ fuit ſpãľr de og: q2 erat mire magnitudis et foꝛtitudis. vt pȝ .i. eo. c. e Percuſſimuſqȝ eũ. h de-

Universidad de Salamanca. BGH

ſcribiᵗ magnitudo victorie. et ꝓ ex hominū interfectoꝝ et ciuitatū captoꝝ et ꝑdaꝝ multitudīe. et pꝫ lr̄a. ſcḋo ex regis og magnitudine: cū dr̄.

f Solꝰ q̄ppe og ⁊c̄. de ſtirpe gigantū. Dicit aūt ra. ſa. ꝙ loquiᵗ h̄ de gigātibꝰ q̄s interfecit chodorlaomor et ſocij eiꝰ. vt h̄r Gen̄. xiiij. et de illa interfectōe euaſit ſolꝰ og: q̄ poſtea factꝰ eſt rex baſan: vt dr̄. Et ſm h̄ iſte og diu vixerat: q: a tēpe belli predicti de q̄ euaſit vſq; ad bellū in q̄ obijt fluxerūt plꝰ q̄ȝ. cccc. āni.

g Et mōſtraᵗ lectꝰ eius ferreꝰ ⁊c̄. de magnitudine eiꝰ og dicūt iudei ꝙ a plāta eiꝰ vſq; ad cauillā pedis erāt. xxx. cubiti humani: put diffuſiꝰ poſui in libro Nūe. xxi. ca. ⁊ q: iſte paſſus vbi deſcribiᵗ in mēſura lecti eiꝰ: illam falſitatē deſtruit. iō ad colorādū ꝑdictā falſitateꝫ iudei peruerſe exponunt hāc lr̄aꝫ. dicūt eīm aliqui ꝙ in hebreo nō eſt lectuſ ſꝫ cuna in q̄ erat poſitus q̄n erat puer: et ꝙ iā tāte erat fortitudīs et magnitudis ꝙ nō poterat teneri niſi in cuna ferrea h̄ſte ix. cubitos vſuales ī magnitudīe. Sꝫ hec expoſitio aſſumit falſuꝫ: q: in hebr̄. nō h̄r cuna ſꝫ lectꝰ vel ſtratū. vt magis ꝓp̄e loq̄mur. eadē eīm dictiō ē h̄ hebraica q̄ h̄r pſ. vi. Lachrimis meis ſtratuꝫ meū rigabo. Et Gene. xlix. Maculaſti ſtratum eiꝰ: de lecto iacob cū iaꝫ eſſet vir ꝑfectꝰ de q̄ certū eſt ꝙ nō iacebat in cuna. Itē licꝫ puer de nouo natꝰ ſit mīoris q̄ntitatis q̄ȝ in etate adulta: tn̄ de cōi curſu hꝫ q̄ntitatē ꝑe dalē vel parū plꝰ reſpectu ſui ipius in etate adulta: ſpaciū aūt a plāta pedis vſq; ad cauillā ad plꝰ nō eſt niſi q̄rta ps lōgitudis pedis: et ideo ſi fictio iudeoꝝ ꝑdicta de lōgitudīe og eſſet vera: q̄n fuit de nouo natꝰ: nō ſolū habuit. ix. cubitos vſuales in lōgitudīe: ſꝫ q̄ter. xxx. ad minꝰ. ſ. cxx. et ideo ad colorandū ꝑdictā fictionē ſeu falſitatē Ra. ſa. aliᵗ exponit lr̄am ꝑdictā ꝯcedēs qḋ h̄ h̄r. Lectꝰ ⁊ nō cuna: ſꝫ cū ſubdiᵗ. Hn̄s nouē cubitoſ lōgitudīs ad mēſurā virilis manꝰ. dicit ꝙ h̄ eſt intelligendū de mēſura cubiti ipſiꝰ og: q̄ vocabaᵗ vir ꝑ quādā excellētiā: et ille cubitꝰ erat valde magnꝰ. Sꝫ hec expoſitio nō pōt ſtare nec colorare ꝑdictā falſitatē. q: ſicut iā dictū eſt: lōgitudo q̄ eſt a plāta pedis vſq; ad cauillā nō eſt ad plꝰ niſi q̄rta ps lōgitudis pedis: et iō ſi inᵗ plantā pedis et cauillā ipſiꝰ og erāt xxx. cubiti vſuales ſm ꝑdictā fictionē: ſeq̄tur ꝙ tota lōgitudo pedis eiꝰ ad minꝰ eſſet. cxx. cubitoꝝ. vt ꝑdictū eſt. Cubitꝰ aūt ꝯtinet duos pedes ſm cōiorē opinionē et veriorē vt credo. ſm aliā vero pedē et dimidiū. ex q̄ ſeq̄tur ꝙ cubitꝰ ipiꝰ og ꝯtīebat ccxl. pedes cōes ſm ꝑdictā fictionē vl̄ ad minꝰ. clxxx. Et ꝑ ꝯn̄s lectꝰ eiꝰ. ix. cubitoꝝ ꝯtinebat nonies tm̄ in lōgitudīe: qḋ includit maximā abſurditatē: q: nō poſſet fieri lectꝰ ferreꝰ tante lōgitudīs et latitudis corrn̄dentis: nec inueniretᵗ tāta materia ferri: nec artifex q̄ faceret: nec eſſet verū qḋ dr̄ in textu. g Mōſtraᵗ lectꝰ eius ferreꝰ q̄ eſt in rabath filioꝝ āmō. i. in tali ciuitate. q: magnitudo ꝑdicti lecti fere occuparet locū vniꝰ magne ciuitatis. et iō dicendū ꝙ h̄ accipiᵗ cubitꝰ vſualis et cōis q̄ ꝯtinet duos pedes cōes: vel ad minꝰ pedē et dimidiū. Ex q̄ pꝫ ꝙ lectꝰ ipiꝰ og erat hn̄ magnꝰ ꝯtinēs. ix. cubitos lōgitudinis. i. xviij. pedes cōes ſm cōiorē opinionē de magnitudīe cubiti: vl̄. xiij pedes cū dimidio ſm aliā. Moraliᵗ og q̄ interp̄taᵗ ꝯgregās: ſignat peccatorē q̄ ſibi ꝯgregat iniq̄tatē. ſm qḋ dr̄ pſal. xl. Cor eiꝰ ꝯgregabit iniq̄tatē ſibi. Quia ſm Gregoriū. Peccatū qḋ ꝑ pn̄iam nō diluiᵗ: mox ſuo pōdere ad aliḋ trahit. Lectꝰ eīm ſunt allicientia ad peccatū: et detinētia in ipo: ſicut in lecto in q̄ iacet ꝓſtratꝰ. hꝫ aūt nouē cubitos lōgitudis et quatuor latitudis. exēplū in peccato carnis: et ſic pōt intelligi de alqs. Primus cubitꝰ lōgitudis eſt in eſcis, ſecūdꝰ in poculis, tertꝰ in ſpectaculis, q̄rtus in cāntilenis diſſolutis. q̄ntꝰ in ſuauitate aromatū. ſextus in mulciplicitate donoꝝ grauſdaroꝝ. ſeptimꝰ in mollicie lectoꝝ. octauus in applauſu ſocioꝝ. nonꝰ in turpi vſu mulierū. Latitudis vo ꝑmꝰ cubitꝰ eſt delectatio. ſecūdꝰ eſt ꝯſenſus. tertꝰ opatio. q̄rtus ꝯſuetudo: et q̄n interuenit incorrigibilitas et obſtīatio tūc eſt lectus ferreus.

que ad mōtē hermon quē ſidonii ſanion vocāt et amorrei ſanir: oēs ciuitates q̄ ſite ſunt ī planitie et vniuerſaꝫ terrā galaad et baſan vſq; ad ſelcha et edrai ciuitates regni og in baſan. Solꝰ q̄ppe og rex baſan reſtiterat de ſtirpe gigātū. Et[g] mōſtraᵗ lectꝰ eiꝰ ferreꝰ q eſt in rabath filioꝝ āmō: nouē cubitos habēs lōgitudis: et q̄ttuor latitudis ad mēſurā cubiti virilˀ manꝰ. Terrāq;[b] poſſedimꝰ tēpe illo ab aroer q̄ eſt ſup ripā torrētis arnon: vſq; ad mediā ꝑtē mōtis galaad: ⁊ ciuitates illꝰ dedi ruben et gad. Reliquā aūt ꝑteꝫ galaad et oēm baſan regni og: tradidi medie tribui manaſſe oēm regionē argob. Cūctaq; baſan vocabaᵗ terra gigantuꝫ. Iair filꝰ manaſſe poſſedit omnē regionē argob vſq; ad terminos geſſuri et machati. Vocauitq; ex noīe ſuo baſan anothiair. i. villas Iair vſq; in p̄ſentē diē. Machir q̄ȝ dedi galaad et tribubꝰ ruben ⁊ gad dedi d̄ t̄ra galaad vſq; ad torrentē arnon mediū torrētis et ꝯfiniū vſq; ad torrētē ieboc: q eſt terminus filioꝝ āmon: et planiciē ſolitudis atq; iordanē: et[a] terminos cenereth: vſq; ad mare deſerti[b] qḋ ē ſalſiſſimū ad radicē mōtis phaſga cōtra oriētē. Precepiq; vobis in tp̄e illo dicens. Dn̄s deꝰ veſter dat vob̄ terrā hāc in hereditatē: expediti[c] p̄cedite frēs vr̄os filios iſrˀ oēs viri robuſti abſq; vxoribus et paruulis atq; iumētis. Noui eīm ꝙ plura habeatis pecora ⁊ in vrbibꝰ remanere debebūt q̄s tradidi vob̄ donec requiem tribuat dn̄s frībꝰ veſtris ſicut vobis tribuit: et poſſideant ipi etiā terrā quā daturꝰ eſt eis trās iordanē: tūc reuertetur vnuſ-

b Terrāq; poſ. hic ꝯn̄r recoliᵗ ꝑdicte terre acq̄ſite diſtributio: q̄ aſſignata fuit duabꝰ tribubꝰ et dimidie: et plenꝰ ꝯtinetur Nu. xxxij. et h̄ eſt qḋ dr̄. Et ciuit. il. de ruben et gad ⁊c̄. et pꝫ lr̄a vſq; ibi.

a Et termīos cenereth. nomē ē lacus magni ꝑ quē trāſit iordanis fluuius. et vocaᵗ in euāgelio mare cenereth a q̄dā villa ſic noīata ſuper littꝰ eiꝰ ſita et maᵗ tyberiadis a quadā alia ciuitate ſita in eius littore et mare galilee: quia eſt iuxta galileam regionem.

b Vſq; ad mare deſerti qḋ ē ſalſiſſimū. nomē eſt alteriꝰ lacꝰ in q̄ cadit iordanis fluuius: et ē in loco vbi ſubuerſe ſunt. v. ciuitates. de q̄rū ſubuerſiōe h̄r Gen̄. xix. et de iſto lacu dictū fuit Nu. xxxiij. cap. Vocaᵗ aūt mare more hebraici ſermonis ſm quē q̄libet cōgregatio aquaꝝ notabilis mare vocatur ſm illud Gen̄. i. Cōgregatōeſq; aquarū appellauit maria.

c Expediti p̄cedite. h̄ dr̄ de viris bellatoribꝰ duaꝝ tribuū et dimidie q̄ iā hēbant terrā aſſignatā et ciuitates muratas in q̄bꝰ reliquerūt vxores ſuas et puulos et familias. et iḋo poterāt ꝓcedere ad bella magis expedite q̄ȝ alij q̄ ducebāt ſecū vxores ſuas et paruulos et familias d Ioſue aūt. Poſtq̄ȝ aūt explicauit bn̄ficia ꝑſtita in bellis p̄teritis: h̄ ꝯn̄r explicat ꝑhēda in bellis futuris et h̄ totū fit ad inducēdū filios iſrˀ ad dei reuerētiā et obſeruātiā legis. et diuidiᵗ in ꝑtē ꝑncipalē et icidētalē: ſcḋa ibi. Precatuſq; ſum. Circa ꝑmū moyſes ex victorijs ꝯceſſis filijs iſrˀ de p̄terito aſſecurat de ꝯcedēdis in futuro: q: ſm ꝙ dic̄ beatꝰ greg. Preteritarū rerū exhibitio futurarū eſt certitudo. et pꝫ lr̄a. e Precatus. Hec eſt ps incidētalis: ex h̄ eīm ꝙ moyſes ex dei adiutorio duos reges debellauerat: et terrā eoꝝ diſtribuerat: vt ꝑdictū eſt: opinatꝰ fuit ꝙ verbū dn̄i ſibi dictū Nume. xx. ſ. ꝙ nō intraret terrā ꝓmiſſiōis nō eſſet verbū ſnīe diffinitiue ſꝫ magis cōminatōis qḋ frequēter retractaᵗ: ſicut illud Ione. ij. Adhuc. xl. dies et niniue ſubuerteᵗ. et iō orauit dn̄m vt intraret iordanē: et videret terrā ꝓmiſſiōis ac diuideret: et h̄ eſt ꝙ dr̄ hic. f Dn̄e deꝰ tu cepiſ. oſtē. ſer. tuo. i. mihi moyſi g Magnitudinē tuā. i. opibꝰ mirabiliū. h Manūq; fortiſſimā. in debellatōe duoꝝ regū.

i Trāſibo igiᵗ ⁊c̄. i. h̄ peto ex tua grā. k Et montē iſtū egregiū et libanū. Ra. ſa. dic̄ ꝙ ꝑ montē h̄ intelligiᵗ ihrl̄m q̄ ꝓ ꝑte pncipali erat ſita in mōte: et ꝑ libanū ipm templū qḋ fuit factū de lignis libani. vt h̄r. iij. Reg. v. ca. Sꝫ h̄ nō vid̄r verū: q: moyſes nō petebat viſionē ſpūalē terre: ſꝫ corpalē: vt manifeſte pꝫ ex textu: tēplū aūt nō fuit factū vſq; ad tpa ſalomonis: et iō vſq; tūc videri nō poterat viſiōe corpali. et iō dicēdū ꝙ ꝑ montē et libanū intelliguntᵗ duo termini terre ꝓmiſſiōis ſm eiꝰ lōgitudinē: q: mōs in quo eſt aſcēſus ſcorpiōis eſt in termio auſtrali: et libanꝰ in termino aq̄lonari: et ꝑ h̄ intelligiᵗ petita viſio locoꝝ intermediorum

l Iratuſq; eſt mihi dn̄s ꝓpᵗ vos. iſtud referᵗ ad pctm̄ moyſi in aq̄s ꝯdictōis. qḋ h̄r Nu. xx. Cuiꝰ pcti occaſio fuit malicia pplī: vt ſ. dictū eſt ca. i. m Nec exaudiuit me. verbū ſuū retractando ſꝫ magis ꝯfirmādo: q̄ntū ad h̄ ꝙ terrā nō intrarē: ꝯceſſit tn̄ ꝙ eā ab extra miraculoſe viderē. vn̄ ſubditur.

n Aſcende cacumē phaſge. nomē eſt montis.

o Et oculos circūfer ad oriētē ⁊c̄ Nō accipiᵗ h̄ oriens ⁊ occidēs auſter et aq̄lo ꝓut ſt termini totiꝰ terre hitabilis: q: non fuit oſn̄a moyſi: ſꝫ ꝓut ſignificant termīos terre promiſſiōis: q: moyſes vidit oculˀ corporalibꝰ totā terrā ꝓmiſſiōis a termino eiꝰ auſtrali vſq; ad aq̄lonarē et ab orientali vſq; ad occidētalē.

p Precipe ioſue vt recipiat regimē pplī: et labores ī acq̄rēdo terraꝫ et diuidēdo.

q Et corrobora eū atq; conforta. Timebat eīm Ioſue ne ſicᵗ moyſes magiſter ſuus ab igreſſu terre ⁊ eiꝰ diuiſiōe fuerat impeditus: ita et ipe q̄ nō erat tāte ꝑfectōis: multo fortiꝰ ipediretᵗ. et iō dn̄s voluit eū aſſecurare de trāſitu et diuiſiōe. iō ſeq̄tur. Ipe p̄cedet pplˀꝫ iſtū et diuidet eis t̄rā ⁊c̄

gſq; in poſſeſſionē ſuam quā dedi vobis. Ioſue[o] q̄ȝ in tp̄e illo p̄cepi dicēs. Oculi tui viderūt q̄ fec̄ dn̄s deꝰ nr̄ duobus his regibꝰ: ſic faciet oibus regnis ad que trāſiturus es. Ne timeas eos. Dn̄s eīm deus veſter pugnabit ꝓ vobis. Precatuſq;[e] ſū dn̄ꝫ in tp̄e illo dicēs. Domine[f] deus tu cepiſti oſn̄dere ſeruo tuo magnitudinē[g] tuā manumq;[h] fortiſſimā. Neq; eīm eſt aliꝰ deus vel ī celo vel in terra q poſſit facere opa tua et cōpari fortitudini tue. trāſibo[i] igiᵗ et videbo terrā hāc optimā trās iordanē. et[k] montē iſtum egregiū et libanū. iratuſq;[l] eſt dn̄s mihi propter vos: nec[m] exaudiuit me: ſꝫ dixit mihi. Sufficit tibi: neq̄ q̄ȝ vltra loquaris de hac re ad me Aſcende[n] cacumē phaſge et[o] oculos tuos circūfer ad occidētē ⁊ ad aq̄lonē: auſtrūq; et orientē et aſpice. Nec eni trāſibis iordanē iſtuꝫ Precipe[p] ioſue et[q] corrobora euꝫ atq; cōforta: q: ipe p̄cedet pplˀm iſtū et diuidet eis terrā quā viſurꝰ es. Manſimuſq; in valle ꝯtra phanū phogor.

Caplm. iiii.

e Et nūc[a] iſrˀ audi p̄cepta ⁊ iudicia q̄ ego doceo te vt faciens ea viuas et ingrediēs poſſideas terraꝫ quā dn̄s deꝰ patrū veſtroꝝ daturꝰ eſt vobis Nō[b] addetis ad verbū qḋ vobis loquor: nec auferetis ex eo. Cuſtodite mādata dn̄i dei vr̄i q̄ ego p̄cipio vobis. Oculi vr̄i viderūt oīa q̄ fecit dn̄s ꝯtra beelphegor: quō contriuerit oēs cultores eiꝰ de medio veſtri. Vos aūt q adheretis dn̄o deo veſtro: viuitis vniuerſi vſq; in p̄ntē diem. Scitis q̄ docuerim vos p̄cepta atq; iuſticias ſicut mādauit mihi dn̄s deꝰ meꝰ ſic facietis ea in terra quā poſſeſſuri eſtis et obſeruabitis ⁊ iplebitis ope. Hec[c] eſt eni veſtra ſapiētia et[d] intellectꝰ corām populis: vt audiētes vniuerſi p̄cepta hec dicāt. En ppls ſapiēs et intelligens gens magna. Nec[e]

I viſio terre ꝓmiſſiōis quā moyſes petebat Additō.

a deo intelligaᵗ de viſiōe corpali tm̄ nō modice admirationis dignū vid̄r cur moyſes q̄ tāte ꝑfectōis erat vt de eo diceretur q̄ in oī domo mea fideliſſimꝰ eſt et palā et nō ꝑ enigmata et figuras dn̄m videt. ſ. Nu. xij. cū tāta affectōe et tam ardēti inſtātia peteret videre a deo terrā illā trās iordanē: et mōtē illū egregiū nō trāſiret iordanē: ꝑſertī cū ad h̄ iperrādū inducat memoriā maximoꝝ operū q̄ deꝰ ſibi oſn̄derat. ad h̄ cū dic̄. tu cepiſti oſn̄dere ſuo tuo ⁊c̄. Neq; eīm aliꝰ deꝰ in celo et in terra q̄ poſſet facere opa tua in q̄ vid̄r maxie magnificare hmōi petitionē q̄ſi coequādo cambis potiſſimis: q̄ iā deꝰ ſibi oſn̄derat: cū tn̄ inter illa ſit modica vel nulla cōpatio. Nā ꝑma magnalia q̄ moyſi fuerūt oſn̄ſa de q̄bꝰ h̄ fit mētio ptinebāt ad oīpotētiā diuinā. et ad magnā pplī dei vtilitatē: ſicut redēptio egyptiaca et datio legis: et deductio ꝑ deſertū et hmōi. Qḋ aūt moyſes trāſiret iordanē: et videret illā terraꝫ corpaliᵗ nihil hoꝝ ſiᵗe vel eq̄le includit. Ad qḋ q̄dā expoſitores hebreoꝝ dicūt ꝙ h̄ faciebat moyſes vt ppls ille magis diligeret terrā illā cuiꝰ viſio tā deſiderabilis erat a viro tāte ꝑfectōis: ſꝫ h̄ nō vid̄r ꝯuenienᵗ dictū: q: ſi ſic moyſes h̄ petebat ꝑ modū fictōis vt pplo hoc oſn̄deret nō ꝙ in corde ſic h̄ret: qḋ nō ptinet ad viruꝫ dei. vn̄ vid̄r aliᵗ dicendū: ꝙ moyſes deſiderabat illā terrā videre ex deuotōe quā hēbat ad illa q̄ fuerūt ibi fcā. ſ. imolatio yſaac: q̄ fuit celebrata in mōte moria. vbi deꝰ cōceſſit et iuramēto ſolēniſſimo firmauit ꝙ in ſemīe abrae. i. chriſto bn̄diceretᵗ oēs gētes: ꝓut fuit large oſn̄ſuꝫ. ſ. Gen̄. xxij. in additōe. iiij. et iō fecit h̄ mētioneꝫ de mōte di. Et mōtē iſtū egregiū: et q: ex fide etiā cognoſcebat ꝙ in illo mōte poſtq̄ȝ ibi tēplū fuiſſet edificatū de lignis libani erat offerēdus xp̄s et doctrinā ſalutis ibi docturꝰ: iō fecit mētionē de libano dicēs. Mōtē iſtū egregiū et libanū: et generaliᵗ deſiderabāt terrā totam videre. vt pꝫ in lr̄a: q: ꝑ totā t̄rā ꝓmiſſiōis. ſ. iudeā galileā et trās iordanē xp̄s ingreſſurꝰ erat ꝑdicādo et docēdo ⁊ mirabilia faciēdo. vt in hyſtorijs euāgeliſtaꝝ ſatis pꝫ: vn̄ moyſes et ſi videre petebat corpalē viſionē terre: h̄ tn̄ erat ꝓpᵗ viſionē ſpūalē ſupradictā Nimirū ſi rōne huius deuotōis moyſes petiuiſſꝫ videre terrā illā: q: etiaꝫ hodie fideles xp̄i videmꝰ in longinq̄s regiōes pegrinari vt loca ſancta viſitēt: ſꝫ deꝰ vt ſuā iuſticiā oſn̄deret etiā circa ſanctos noluit ſibi ꝯcedere illā viſiōꝫ de ꝓpinq̄: ſed tm̄ a lōge di. Aſcēde ad cacumen phaſge et oculos circūfer ad occidentē ⁊c̄. In viris eīm ꝑfectis modica exercitatō corporis in rebꝰ ad deuotōem excitātibꝰ tn̄ opaᵗ: ſicut taliū magna exercitatio ī minꝰ deuotis. nam ſm ph̄m. Actiuoꝝ actus eſt ſm diſpoſitōꝫ paſſi. Eſt etiaꝫ h̄ alia rō q̄ hr̄ i glo. vbi ſic dr̄ Magna diſpēſatōe factū ē: vt moyſes q̄ eſt typꝰ legis nō introduceret pplˀm in terrā ꝓmiſſiōis: q: lex neminem ad ꝑfectū adduxit: ſꝫ ioſue typꝰ xp̄i q̄ ſaluator interp̄tatur tanq̄ȝ dux ⁊ princeps pplˀm in terram ꝓmiſſiōis introduxit. hec ī glo. Que q̄dē expoſitio lꝫ allegorica ſit multū tn̄ corrn̄det lr̄ali. vt pꝫ ꝯſiderāti

Cap. iiij.

Et nūc iſrˀ. Poſtq̄ȝ moyſes induxit pplˀm ad dei reuerētiā et legis obſeruātiā. h̄ ꝯn̄r incipit explicare legē et explanare: et ꝑ replicat explanādo legis datōꝫ. ſecūdo legē ipaꝫ capi. v. Adhuc circa ꝑmū ꝑmittiᵗ dicta explanatio. ſcḋo inferᵗ intēta ꝯcluſio. ibi. iſta eſt lex. Prima in duas: in ꝑtē ꝑncipalē et incidentalē. ſcḋa ibi. Tūc ſepauit. Circa ꝑmū deſcribiᵗ ꝑ modū replicatōis et explanatōis legis eminentia. ſcḋo legiſlatoris. ibi. Nec eſt alia natio ⁊c̄. Eminētia vero legis ꝑ oſn̄diᵗ ex effectu: q̄ eſt ꝓlongare vitā: et multiplicare poſſeſſionē tpalē: ſi lex obſeruetᵗ: et h̄ eſt qḋ dr̄. Vt faciēs ea viuas et ingrediēs terrā poſſideas. ſecūdo ex eiꝰ ꝑfectōe: cū dr̄. b Nō addetis ad verbū ⁊c̄. Illō eīm p̄ceptū ē: qḋ nō hꝫ aliq̄d ſupfluū aut diminutū. Cōſiderādū tn̄ ꝙ h̄ ꝓhibetᵗ additō deprauās intellectū legis: nō aūt additio declarās aut illucidās: ſm ꝙ ſcribiᵗ Eccl. xxiiij. Qui elucidāt me vitā eternā habebūt. Qḋ aūt obſeruātia legis ꝓlonget vitā: oſn̄dit ꝑ h̄ ꝙ violatores legis ꝑ ydolatriā fuerāt oēs mortui: et obſeruātes eā adhuc erāt viui. et h̄ eſt qḋ dr̄. Oculi veſtri viderūt ⁊c̄. et pꝫ lr̄a de ydolatria ꝑdicta: et de morte ydolatrarū dem̄ fuit Nu. xxv. tertio oſn̄diᵗ eminētia legis ex eiꝰ ꝯditōe: cū dr̄. c Hec eſt eīm vr̄a ſapiētia. i. ſapida ſciētia q̄ iducit ad dei amorē. Sapiētia autē ph̄oꝝ magis inducebat ad elatōis tumorē. d Et ītellectꝰ corā populis. intellectꝰ ꝓp̄e dr̄ habitꝰ ꝑncipioꝝ de quoꝝ v̄itate nō eſt heſitatio et ꝑ hūc modū lex diuīa vocaᵗ intellectꝰ: q: eiꝰ v̄itas eſt certiſſima certitudine adheſiōis: lꝫ nō certitudīe euidētie. Itē ſicᵗ ea q̄ manifeſte ſequūᵗ ex ꝑncipijs ꝑ ſe notis abſq; heſitatōe tenenᵗ vera. q̄ aūt repugnāt repudiātur tanq̄ȝ falſa: ſic ea q̄ ſequūᵗ ex diuīa lege debēt tanq̄ȝ vera approbari et q̄ repugnāt tanq̄ȝ falſa repudiari. e Nec eſt alia natio. h̄ replicaᵗ explanādo eminētiā legiſlatoris q̄ potiſſime apparuit in datōne legis: quā q̄dē eminētiā q̄tuor oſn̄dūt: q̄ ꝑ ſigillatim explicanᵗ. ſecūdo vt meliꝰ cōmendenᵗ memorie: inſimul breuiꝰ replicanᵗ. ibi. Interroga de diebꝰ antiq̄s. Illorū aūt q̄tuor: ꝑmū eſt benignitatis amor. ſecūdū poteſtatis

Universidad de Salamanca. BGH

terroꝛ.ibi. Ne obliuiſcaris. terciū pietatis dulcoꝛ ibi. Uos aūt tulit. q̄rtū ſeueritatis rigoꝛ ibi. Caue neq̄ñ obliuiſcaris. Primū aūt oñdiť per hoc ꝙ dñs filijs iſrľ familiariť cōdeſcēdebat: vt pꝫ in deſcēſu mãne q̄tidie: et in ppľi allocutōe: in legis datōe et ceteris alijs bñficijs. et h̄ eſt qđ dꝛ.

e Nec ē alia na. tā grā. nō nūero vel coꝛpali q̄ntitate ſꝫ dignitate. qꝛ multe alie natōes fuerĩt maiores ĩ foꝛtitudie ⁊ m̄ltitudie: ſꝫ iſta fuit dignioꝛ alijs inq̄ntū accepit legem diuinit⁹ datā diſponētē ad xp̄m q̄ erat naſciturus ſm carnē ex iudeis ĩ q̄ cōſiſtebat maxĩa dignitas illi⁹ ppľi. f Que habeat deos appꝛopinq̄ntes ſibi. i. cōdeſcēdētes. et dic deos in pľali: qꝛ alie natōes colebāt pľalitatē deoꝝ. g Sicut dñs deus nr̄ adeſt. lꝫ eñi demones in ydolis gētiuꝫ aliq̄ñ darēt eis rñſa: hoc tñ erat raro. erāt etiā illa reſpōſa obſcura ⁊ ambigua: et p̄ ɔñs deceptiua ſicut illud. Aio te Eacida Romanos vincere poſſe p qđ decept⁹ pugnauit ɔ romanos ⁊ fuit deuict⁹ poſſe eñi vīcere potat referri ad ip̄m vľ ad romanos ⁊ ip̄e retulit ad ſe ꝙ ad romanos ſcđm veritatem erat referendum verba autem dñi ſemp ſunt v̄a ⁊ nullo mō deceptiua. familiaritas autē quā oñdit de⁹ filijs iſrľ in ve. te. fuit figura illius maxie familiaritatꝭ quāꝫ nob oñdit in bñficio ſue incarnatōis. de q̄ hr̄ Jo. i. Uerbū caro factū eſt et habitauit in nob ⁊c̄. et qꝛ diuina familiaritas req̄rit mūdiciā coꝛdis ⁊ coꝛpoꝛis: iđ ɔcludiť. Cuſtodi igiť teip̄m et aīaꝫ tuā ſolicite. et ſeq̄tur.

a Ne obliuiſcarĩ. h̄ ɔñr oñdiť ſue p̄ñtis terroꝛ. qꝛ ſicut amoꝛ attrahit ad bonū: ita terroꝛ retrahit a malo: et iđ ſic in datōe legis alloquendo ppľm oñdit eis ſue benignitatꝭ amoꝛē. ita p ſigna terribilia q̄ tūc fiebāt. ſ. tōitrua ⁊ choꝛuſcatōes et ſil'ia incuſſit ſue p̄ñtiſ timoꝛē. ⁊ pꝛimo oſtendit ꝓpoſitum: ſecundo ex hoc infert coꝛrelarium. ibi. Cuſtodite igiť. Circa p̄mū dꝛ. a Ne obliuiſcarĩ v̄boꝝ q̄ viderūt oculi tui. de q̄b⁹ dꝛ Exo. xx. Cūct⁹ aūt ppľs videbat voces et lāpades et ſonitū buccine mōtēq̄ꝫ fumigantē ⁊ perterriti ac pauoꝛe ɔcuſſi ⁊c̄: et h̄ eſt qđ ſubdiť. Et diſcāt timere me. ſeq̄tur. b Et oñdit vo. pac. ſuū. i. legē q̄ntū ad decē p̄cepta q̄ dedit imediate. et q̄ntū ad alia p̄cepta q̄ dedit mediante moyſe. et ſic pꝫ lr̄a. c Cuſtodite igiť. h̄ ɔñr ɔcludiť coꝛrelariuꝫ. ſ. ꝙ latria ſoli deo ſit tribuēda: p hoc ꝙ in datōe legis nō apparuit figura alicui⁹ creature viuētis: et h̄ eſt qđ dꝛ. c Cuſtodite igiť ſollicite aīas vr̄as. ſ. a cultu ydolatrie. cui⁹ cā ſubdiť. d Nō vidiſtis aliquā ſiľitudinē. et iđ p̄ ꝓhibet latriā ipendi creature viuēti ſub celo: cū dꝛ. Ne foꝛte decepti faciatis vobis ſculptā imaginē ⁊c̄. ſecūdo coꝛpoꝛib⁹ celeſtibus cū dꝛ. Ne foꝛte eleuatis oculis in celū ⁊c̄. et ſubdiť cā cū dꝛ.

e Que creauit dñs de⁹ tu⁹ in miſteriū cūctis gētib⁹. et iđ ſicut creature humane nō dꝫ impēdi latria: multomin⁹ coꝛpoꝛib⁹ celeſtib⁹ q̄ ꝓpť hoīeꝫ ſunt fcā. vñ et mot⁹ celi ad cōpletionē nūeri electoꝝ oꝛdinatur. et iđ ipo cōpleto ceſſabit. vñ hr̄ apoc. x. Jurauit p viuentē in ſcľa ſcľoꝝ ꝙ tp̄s ampli⁹ nō erit. f Uos aūt tulit. h̄ aūt deſcribiť in legiſlatore pietatis dulcoꝛ p h̄ ꝙ filios iſrľ ſua mera pietate eduxit de egyptiaca ſeruitute. et h̄ ē qđ dꝛ. Uos autē tu. dñs ⁊ edux. de foꝛ. qꝛ ad lr̄am coquebāt lateres in foꝛnace ferrea: qꝛ illa ſuit⁹ erat duriſſima. vt habeť Exo. i.

g Ut hr̄et ppľm hereditariū. i. imobiliť ſibi adherētē: ſic hereditas ē poſſeſſio imobiľ.

h Jra⁹q̄ꝫ dñs ɔ me ⁊c̄. h̄ addidit moyſes ad oñdēdū ꝙ debebāt cē multū grati deo eo ꝙ faciebat eis bñficiū qđ moyſi negauerat: īrodu cēdo eos ĩ terraꝫ ꝓmiſſiōis: et paꝫ littera.

i Caue neq̄ñ. hic ɔñr circa legiſlatorē deſcribiť ſeueritatis rigoꝛ: ne rōne ſue pietatis inſoleſcerēt: et ad ydolatriā declinarēt. et h̄ eſt qđ dꝛ. Caue neq̄ñ obliuiſcarĩ pacti dñi. i. legis q̄ p̄ p̄cepto ꝓhibet ydolatriā.

k Quia dñs deus tu⁹ ig. ɔſu ē. i. acriter puniēs: ſic ignis int' elemēta eſt magis actiu⁹. et qꝛ iſta pena nō ſolū eis erat inferēda: ſꝫ etiā poſteris eoꝝ ſi ad ydolatriā declinarent iđ ſubdiť. Si genueritis filios ⁊c̄. ſequitur.

eſt alia natio tā grandis: q̄ᶠ habeat deos appꝛopinq̄ntes ſibi: ſicᵍ de⁹ noſter adeſt cūctis obſecratōibus nr̄is. Que eñi eſt alia gēs ſic inclita ut habeat cerimōias iuſtaq̄ꝫ iudicia et uniuerſā legē quā ego pꝛoponā hodie añ oculos ur̄os? Cuſtodi igiť temetip̄m et aīaꝫ tuā ſollicite. Neᵃ obliuiſcaris v̄boꝝ q̄ uiderūt oculi tui: et ne excidāt de coꝛde tuo cūctis dieb⁹ uite tue. Docebis ea filios ac nepotes tuos: die q̄ ſtetiſti corā dño deo tuo ĩ oꝛeb q̄ñ dñs locut⁹ eſt mihi dicēs. Cōgrega ad me ppľꝫ ut audiāt ſermōes meos ⁊ diſcāt timere me omi tp̄e q̄ᵒ viuūt in terra: doceātq̄ꝫ filios ſuos. Et acceſſiſtis ad radices montis q ardebat uſq̄ꝫ ad celū: erātq̄ꝫ ĩ eo tenebre ⁊ nubes et caligo. Locutuſq̄ꝫ eſt dñs ad uos de medio ignis. Uocē v̄boꝝ ei⁹ audiſtis: et foꝛmā penit⁹ nō uidiſtis. Etᵇ oſtēdit uob pactū ſuū qđ p̄cepit ut faceretis: ⁊ decē v̄ba q̄ ſcripſit ĩ duabus tabulis lapideis: mihiq̄ꝫ mandauit ĩ illo tp̄e ut docerē uos cerimonias et iudicia q̄ facere deberetis ĩ terra quā poſſeſſuri eſtis. Cuſtoditeᶜ igiť ſollicite aīas ueſtras. Nonᵈ uidiſtis aliquā ſiľitudinē in die q̄ locut⁹ eſt uob dñs in oꝛeb de medio ignis: ne foꝛte decepti faciatis uob ſculptā ſiľitudinē: aut imaginē maſculi vel femie. ſiľitudinē oīm iumētoꝝ q̄ ſunt ſup terrā: vel auiū ſub celo uolātiū: atq̄ꝫ reptiliū q̄ mouent ĩ terra: ſiue piſciū q ſub terra moranť in aq̄s: ne foꝛte eleuatis oculis ad celū uideas ſolē et lunā et omia aſtra celi: ⁊ erroꝛe deceptus adoꝛes ea et colas: q̄ᵉ creauit dñs de⁹ tu⁹ in miſteriū cūctis gētibus que ſub celo ſūt. Uosᶠ aūt tulit dñs et eduxit de foꝛnace ferrea egypti. vtᵍ hr̄ēt populū hereditariū ſicut eſt in p̄ñti die. Jratuſq̄ꝫʰ eſt dñs ɔtra me ꝓpter ſermōes veſtrōs ⁊ iurauit ut nō trāſirē ioꝛdanē nec igrederer terrā optimā q̄m datur⁹ ē uob. Ecce moꝛioꝛ ĩ hac humo: nō tranſibo ioꝛdanem: uos trāſibitis ⁊ poſſidebitis terrā egregiā. Caueⁱ neq̄ñ obliuiſcaris pacti dñi dei tui qđ pepigit tecū et facias tibi ſculptaꝫ ſiľitudinē coꝝ que fieri dñs ꝓhibuit. Quiaᵏ dñs de⁹ tu⁹ ignis ɔſumēs eſt: de⁹ emulatoꝛ. Si genueritis filios ac nepotes: ⁊ moꝛati fueritis ĩ terra: deceptiq̄ꝫ feceritis uob aliquā ſimilitudinē patrātes malū corā dño deo ueſtro ut eū ad iracūdiā ꝓuocetis teſtesˡ inuoco hodie celū ⁊ terrā: cito pituros uos eē de terra quā trāſito ioꝛdane poſſeſſuri eſtis. Nō habitabitis ĩ ea lōgo tēpe: ſꝫ delebit uos dñs atq̄ꝫ diſp̄get in oēs gētes ⁊ remanebitis pauci in natōib⁹ ad q̄s uos ductur⁹ eſt dñs: ibiq̄ꝫ ſuietis dīs q hoim māu fabricati ſūt ligno ⁊ lapidi q nō uidēt nec audiūt nec comedūt: nec odoꝛātur. Cumq̄ꝫᵃ q̄ſieris ibi dñꝫ deū tuū iuenies

l Teſtes inuo. ho. ce. et ter. i. oēm creaturā intellectualē in celo et in terra exñtem: qꝛ ſola creatura itellectualis pōt ꝓpꝛie teſtificari et exp̄mit ɔñr m̄ltas penas. P̄ia eſt plurimoꝝ moꝛs ſiue pditio cū dicit. Cito pituros vos. ſecūda de terra eiectio. ibi. Nō hitabitis ⁊c̄. tertia inter fideles diſp̄ſio. ibi. Atq̄ꝫ diſperget. q̄rta ydolatrie ſeruit⁹ et ſubiectio. ibi. Jbiq̄ꝫ ſeruietis ⁊c̄. Uerūtñ qꝛ cū dei iuſticia ſemp currit miſericoꝛdia. iđ ɔñr ꝓmittit eis pene remiſſionē: ſi agāt verā pniaꝫ: cū dꝛ. a Cūq̄ꝫ q̄ſieritis ibi dñm ⁊c̄. et pꝫ lr̄a. b Jnterroga de dieb⁹ antiq̄s. h̄ ɔñr p̄dicta de legiſlatoꝛis eminētia replicat breuiť: vt ea memoꝛie firmi⁹ imp̄manť. et p̄ de benignitate et familiaritate legiſlatoꝛis: cū dꝛ.

b Jnterroga de di. anti. i. de his q̄ facta ſunt ab antiquo.

c A ſummo celo vſq̄ꝫ ad ſummū ei⁹. i. ab omi creatura que celi

ambitu ɔtineť. d Si facta eſt aliq̄ñ huiuſc. res. i. tāta dei beniuolētia oñſa alteri ppľo. e Ut audiret ppľs vocē dei loq̄ntis. dādo ſibi imediate mādata. f Sicut tu audiſti et uidiſti Jn hebꝛ. hr̄. Et vixiſti. q. d. h̄ nō eſt factū alteri ppľo. Cōſeq̄nter repetit de pietate legiſlatoꝛis in eductōꝫ ppľi de egypto cū dicit.

g Si fecit de⁹. ſ. alteri ppľo.

h Ut igre. et tol. ſibi gentē. ſicut p eſfect⁹ ſue v̄tutis ingreſſus ē egyptū vt te inde tolleret.

i Per tētatōes. p̄ mādādo pharaoni ſimplici v̄bo vt te dimitteret. vt hr̄ Exo. v. q̄ſi tētans ſi dimitteret ppľꝫ abſq̄ꝫ flagello.

k Signa. q̄ deďit fieri p moyſen vt ſibi crederet ꝙ eſſet nūci⁹ dei ſicut fuit verſio virge ĩ ſerpētē et ſiľia.

l Atq̄ꝫ poꝛtenta. id eſt plagas egypto illatas.

m Per pugnā ⁊ robuſtā manū ⁊c̄. ſ. ĩ mari rubꝛo ſm ꝙ dꝛ Exod. xiiij. Dñs pugnabit p nobis ⁊c̄.

n Et hoꝛribiles viſiōes. ſm ꝙ hr̄ Sap. xviij. Uiſ⁹ maloꝝ ſomnioꝝ turbauerĩt eos ⁊c̄.

o De celo te fecit audire vocē ſuā. h̄ accipiť celū aereū qꝛ vox illa foꝛmabať cacumie mōtis ſynai imediate a deo vel miſterio angelico: et audiebať a ppľo exñte circa pedem mōtis. Cōſequēť repetit de terroꝛe p̄ñtis cū dꝛ.

p Et ĩ terra oſtēdit tibi ignē ſuū maximū q̄ erat valde terribilis. vt hr̄ Exo. xix.

q Quia dilexit p̄res tuos. h̄ iducit ad oñdendū: ꝙ iſta bñficia de⁹ nō fecit filijs iſrľ ꝓpť bonitatē eoꝝ ſꝫ ꝓpť merita patrū abꝛaam yſaac et iacob. r Sicut cernis in p̄ñti die de terra ſeon ⁊ og data tibi. Cōſequēter ex p̄dictis concludiť ꝙ latria ſoli deo ſit impēdēda: cū dꝛ. Scito ḡ hodie ⁊c̄. ſcđo ꝙ ei⁹ lex ſit cuſtodiēda cū dꝛ. t Cuſtodi p̄cepta ei⁹. et pꝫ lr̄a. v Tūc ſepauit. videns eñi moyſes iminere moꝛtē ſuā ſepauit tres ciuitates trās ioꝛdanē vt poſſent ibi refugere et ſaluari q̄ abſq̄ꝫ inimicicijs ⁊ a caſu ꝓximū occiderēt. et pꝫ lr̄a. Sciēdū tñ ꝙ iſte ciuitates nō fuerunt ſimpľr determiate ad refugiū q̄uſq̄ꝫ alie tres fuerūt inſtitute ĩ terra chanaan: ꝓut dictū fuit Nu. xxxv. vbi etiā determiatū fuit q̄ et qualiť deberēt ſaluari: et q̄ nō. x Jſta eſt lex. h̄ poniť ɔcluſio intēta in h̄ capi. ad h̄ eñi replicauit legis datiōnē declarādo eminētiaꝫ legis et legiſlatoꝛis: vt p h̄ redderenť filij iſrľ attenti ad intelligendū et retinendū legē q̄ erat replicāda et declarāda capi. ſequēti et vltra vſq̄ꝫ in finē libꝛi: et q̄ntū ad h̄ dꝛ. x Jſta eſt lex. quā ꝓpoſuit moyſes. ſ. ca. ſequē. y Et hec teſtiōia. p leges

eñi intelliguť p̄cepta decalogi: p teſtimonia intelliguť alia p̄cepta moralia. z Et cerimonie. p h̄ intelliguť cerimonialia p̄cepta q̄ oꝛdināt hoīem ad cultū dei. a Atq̄ꝫ iudicia q̄ oꝛdinať ad iuſtū ɔuictū cū ꝓximo. Tāgiť etiā tp̄s hui⁹ explanatōis: cū dꝛ. Q̄ñ egreſſi ſūt de egypto et locus ibi trās ioꝛdanē ⁊c̄. et q̄liter fuit acq̄ſit⁹ cū ſubdiť. Filij q̄ꝫ iſrael egreſſi de egypto poſſederūt terrā ei⁹ ⁊c̄.

Jn ca. iiij. vbi dꝛ in poſtilla. Ne foꝛte eleuatis oculis in celū ⁊c̄.

Additio. i.

Un vidꝛ ſufficiēs rō in ꝓpoſito quā poſtillatoꝛ h̄ aſſignat dicēs ꝙ ſi creature humāe nō dꝫ ipendi latria m̄lto min⁹ coꝛpib⁹ celeſtibus q̄ ꝓpť hoīes ſūt facta. ꝓ qꝛ nō erat notū his q̄b⁹ loq̄batur ꝙ mot⁹ celi ēēt oꝛdinat⁹ ad cōpletōꝫ numeri electoꝝ et ꝙ ipo cōpleto ceſſaret. nō eñi hoc hr̄ ex auctoꝛitate diuia in lege moſaica ɔtēta quaꝫ ille ppľs recipe tenebať: ſꝫ poti⁹ ex auctoꝛitate noui teſtamenti: qđ erat eis ignotū. vñ rō p̄dicta nō ɔcludebat eis q̄ mediūꝫ hui⁹ ɔſequentie ignoꝛabāt: ſecūdo qꝛ poſito ꝙ mot⁹ celi oꝛdineť ad cōpletionē nūeri electoꝝ: ex h̄ nō tolliť q̄n hmōi motus hēat efficatiā in his iferioꝛib⁹ magis q̄ꝫ alie creature: q̄rū ſiľitudines h̄ ꝓhibet: vt iumētoꝛum auiū et reptiliū et hmōi. et iđ ex h̄ ꝙ alijs creaturis inferioꝛib⁹ ꝓhibetur cult⁹ latrie ipendi: nō ſeq̄iť ꝙ talis cult⁹ nō deberet ipendi coꝛpoꝛibus celeſtib⁹: q̄ ſunt altioꝛis et maioꝛis efficatie. tertiō qꝛ ſm ſcīn Tho. in p̄ma pte. q. lxx. ar. iij. in rñſiōe ad ſecūdū arg. Nihil ꝓhibꝫ dici ꝙ dignioꝛ creatura facta ſit ꝓpť inferioꝛem: nō ſm ꝙ in ſe conſiderať: ſꝫ ſm ꝙ oꝛdinať ad integritatē vniuerſi. et ideo dato ꝙ coꝛpa celeſtia ꝓpť hoīem ſint facta: ex h̄ nō tolliť q̄n ſint digníoꝛa: vt p ɔñs eis aliq̄s cult⁹ impēdereť a ſuis inferioꝛib⁹: p̄ſertim ab hoīb⁹ q̄ tp̄alia p̄ncipaľr ſequunť: in q̄bus celeſtia coꝛpoꝛa euidētes hñt effect⁹. vñ aliť vidꝛ dicendū hic. Ad qđ ſciendū eſt ꝙ vbi trāſlatio nr̄a hꝫ: q̄ creauit dñs deus in miſteriuꝫ cūctis gētib⁹: hebꝛaica lr̄a hꝫ. Que diſtribuit dñs de⁹ tu⁹ cūctꝭ gētib⁹. cuius ſenſus ſm q̄ſdam hebꝛeoꝝ expoſitores eſt: ꝙ ſicut de⁹ deputauit ad cuſtodias ſingularū gētiū ſinguľos angelos. vt paꝫ Dañ. x. ca. de p̄ncipe regni pſarū: et de p̄ncipe regni grecoꝝ: ſic et ſingulis gētib⁹ deputauit ſingula aſtra: q̄bus tales gētes exhibebāt cultū: qđ ſane intelligēduꝫ eſt ꝓut in glo. tradiť. ⁊ eſt auguſt. vbi dicit ſic. nō ita dictū eſt: vt tanq̄ꝫ de⁹ p̄cepit ea. ſ. aſtra a ceteris gētib⁹ coli: et a ppľo ſuo nō coli: ſꝫ qꝛ p̄ſciuerat gētes culturā eis exhibituras: et tñ p̄ſciēs creauit: ppľm etiā ſuū futurū eſſe p̄ſciuit q̄ iſta nō coleret. hec in glo. vñ ɔuenient imediate ſubiungiť: vos aūt tulit dñs et eduxit de foꝛnace ferrea egypti: vt hr̄et ppľm hereditariū q. d. vos nō imerito eſtis ſubtrahēdi a cultura coꝛpoꝝ celeſtiū quā cetere gētes eis exhibēt. qꝛ a ſolo deo educti fuiſtis de foꝛnace ⁊c̄. vt imobiliť adhereatis ſoli deo tanq̄ꝫ ppľs hereditari⁹.

cū: ſi tñ toto coꝛde queſieris et tota tribulatōe aīe tue poſtq̄ꝫ te inuenerūt oīa q̄ p̄dicta ſunt. Nouiſſimo aūt tp̄e reuerteris ad dñꝫ deū tuū et audias uocē ei⁹: qꝛ deus miſericoꝛs dñs de⁹ tu⁹ eſt. Nō dimittet te nec oio delebit neq̄ꝫ obliuiſceť pacti in q̄ᵒ iurauit p̄rib⁹ tuis Jnterroga de dieb⁹ antiq̄s q fuerunt añ te ex die q̄ᵒ creauit dñs de⁹ hoīem ſup terrā: a ſūmo celi uſq̄ꝫ ad ſummū ei⁹ ſiᵈ facta ē aliq̄ñ huiuſcemōi res aut unq̄ꝫ cognitū eſt: utᵉ audiret ppľs uocē dñi dei loquentis de medio ignis ſicutᶠ tu audiſti et uidiſti: ſiᵍ fecit de⁹ utʰ ingredereť et tolleret ſibi gentē de medio nationuꝫ pⁱ tētatōes: ſignaᵏ atq̄ꝫˡ poꝛtēta. pᵐ pugnā ⁊ robuſtā manū extentūq̄ꝫ bꝛachiū ⁊ ⁿhoꝛribiles uiſiōes iuxta oīa q̄ fecit ꝓ nobis dñs de⁹ noſter in egypto uidētib⁹ oculis tuis: ut ſcires q̄m dñs ip̄e eſt de⁹: et nō eſt ali⁹ p̄ter unū. Deᵒ celo te fecit audire uocē ſuā: ut doceret te: etᵖ in terra oñdit tibi ignē ſuū maximuꝫ et audiſti v̄ba illi⁹ de medio ignis qꝛᵠ dilexit p̄res tuos: ⁊ elegit ſemē coꝝ poſt eos. Eduxitq̄ꝫ te p̄cedens in v̄tute ſua magna ex egypto ut deleret natōes maximas et foꝛtioꝛes te in introitu tuo: et introduceret te: daretq̄ꝫ tibi terrā eaꝝ in poſſeſſionē ſicutʳ cernis in p̄ñti die Scito ergo hodie ⁊ cogitato ĩ coꝛde tuo ꝙ dñs ip̄e eſt de⁹ ĩ celo ſurſum et in terra deoꝛſuꝫ et nō ſit ali⁹ Cuſtodiᵗ p̄cepta ei⁹ atq̄ꝫ mādata q̄ ego p̄cipio tibi: ut bñ ſit tibi et filiis tuis poſt te: et pmaneas m̄lto tp̄e ſup terrā quā dñs de⁹ tu⁹ datur⁹ eſt tibi. Tūcᵛ ſepauit moyſes tres ciuitates trās ioꝛdanē ad oꝛientalē plagā: ut ɔfugiat ad eas q occiderit nolēs ꝓximū ſuū nec fuerit ſibi inimic⁹ añ unū et alterū diem ⁊ ad harū aliquā urbiū poſſit euadere. boſoꝛ in ſolitudie q̄ ſita eſt in terra cāpeſtri de tribu ruben: et ramoth in galaad q̄ eſt in tribu gad: et golā ĩ baſan q̄ eſt in tribu manaſſe. Jſtaˣ eſt lex quā ꝓpoſuit moyſes corā filiis iſrľ: ⁊ ʸhec teſtimonia etᶻ cerimonie atq̄ꝫᵃ iudicia que locutus eſt ad filios iſrael q̄ñ egreſſi ſunt de egypto trās ioꝛdanē ĩ ualle cōtra phanū phogoꝛ in terra ſeon regis amoꝛrei q habitauit ĩ eſebon quē pcuſſit moyſes. Filij q̄ꝫ iſrľ egreſſi ex egypto poſſederunt terrā ei⁹ et terram og regis baſan duoꝝ regū amoꝛreoꝝ q erāt trans ioꝛdanē ad ſolis oꝛtū ab aroer que ſita eſt ſup ripā toꝛrētis arnon uſq̄ꝫ ad montē ſanir q eſt et hermō oēm planiciē trās ioꝛdanē ad oꝛiē

Universidad de Salamanca. BGH

In eo.ca.iiij.vbi dr̄ in poſtil. Sic tu audiſti et vidiſti. Additiõ.ij.
In hebreo hr̄ Sicut tu audiſti et vidiſti.et ē ſenſus. q2 a ſeculis nõ eſt auditū ꝙ aliq̃s ppl̄s tot⁹ ſimul audiret vocē dei loquētis: ouz eſſet in hac vita ſicut.j.v.ca.dr̄. Quid eſt oīs caro vt audiat vocē dei viuētis:q̃ de medio ignis loq̃tur:ſicut nos audiuim⁹:et poſſit viuere. Lz em̄ aliq̃ demões vel falſos deos colētes audiāt vocē deoꝝ ſuoꝝ vel fingāt ſe audire: nūq̃ tñ a toto pplo p̄ſerti cū ſit magn⁹ ſil'e dr̄ fieri.et idõ dr̄. Interroga a dieb⁹ antiq̄s ſi facta ē aliq̄n huiuſcemõi res.ſ.ꝙ ppl̄s in hac vita audiret vocē dei.

Repli.correc.ↄ̄ Burg.
In ca.iiij.deuteronomij vbi poſtillator dic̄ ꝙ corpib⁹ celeſtibus cult⁹ latrie ꝓhibet̄ exhiberi:ea rõne: q2 ꝓhibet̄ impēdi humāe creature: quā rōnē ↄ̄firmat: eo q2 corpa celeſtia tanq̃ minoris pfectõis in obſequiū hoim ſunt creata ⁊c̄. Huic rōni ſe opponit Burg. aſſerēs eā nõ ſufficere:p̄ q2 p auctoritatē noui teſtamēti ↄ̄firmata.ſecūdo q2 dicit corpa celeſtia eſſe altioris ⁊ maioris efficatie.idõ negat ↄ̄ſequētiā poſtil. Et illō ſcōm dictū ↄ̄firmat per ſanctū tho. pma pte. q. lxx.ar.iij. in reſpõſiõe ad ſcōm argumētū:putauit burg.ꝙ rõ nõ ↄcluderet iudeis:ſed ſi virtus rōis poſtillatoris inſpicit̄:nõ ſolū iudeo verū et pagano et cuilibet lumie recte rōnis vtenti ↄcludit. Quis vtēs recte rōnis dictamie reſpiciēs ad ordinē eſſentialis eminētie:audebit negare ↄ̄ñiaz illā:latria nõ dz ipendi homini.igit̄ nulli corpori celeſti:cū talis ↄ̄ñia teneat p locū a maiori deſtructiue:q̃ loc⁹ fundat̄ in regula cōi. Si illud qd̄ magis vidr̄ ineſſe nõ ineſt: nec illud qd̄ min⁹.cū igit̄ latria ipendit̄ alicui rõne pfectõis eſſentialis:ſi igit̄ nõ ipendit̄ hoi q̃ eſt eſſentialiter pfectior ⁊ dignior:nõ mõ corpori celeſti ſz et toti celo:min⁹ impēdet̄ corpi celeſti cuicūq̃. Qd̄ aūt hō pfectior ſit eſſentialiter celo nõ indiget ꝓbatõe:q2 ei⁹ oppoſitū ſapit multos errores piſius dānatos:et q̃libet vtēs recta rõne iudicabit ſbam rõnalem eſſentialit̄ pfectiorē ſba nõ rõnali:hō aūt eſt rõnalis ſubſtātia: celum nõ apud autēticos phos:q̃ celi aīaz dicūt celo ↄiūgi ſm opari nõ ſm eſſe vñ celū nõ dr̄ rõnale:ſz a rõnali moueri de q̃ alias erit ſmo.nec valet qd̄ Burg.adducit.q2 videlz iudei nõ recipiūt nouū teſtm̄.igit̄ in expoſitõe vete.te inſufficient̄ aſſumit̄:nec valet in lege moſaica nõ hr̄.igit̄ incouenienter aſſumit̄ in expoſitõe ſacre ſcripture. Burg em̄ et iudei videre poſſunt ex lege moſaica:ꝙ ſol et luna ſunt in miſteriū hoim creata.vt pz Gene.i. et eadē lege videre pñt reſurrectionē mortuoꝝ finalē retributõz et remūerationē iuſtorū:et pncipiū electoꝝ et cõplemētū.q̃b⁹ ſimul cõportatis videre pñt recta rõne dirigēte id qd̄ poſtillator de nouo teſtõ aſſumpſit: et q2 ex gen̄.pncipio hñt corpa celeſtia creata:recta rõe habere debēt ea ſm ſe fore trāſitoria.ex q̃bus oñib⁹ ↄcludit̄ cultū latrie eis exhiberi nõ debere imo min⁹ q̃ hūane creature rõne pfectõis eſſentialis. Audeo ⁊ dicere ꝙ min⁹ q̃ iumētis eadē rõne.nā oē formaliter viuū etiā ſi muſca eſt eſſentialiter pfectior celo nec influētia corpuz celeſtiū arguit eoꝝ pfectionē ſpecificā vltra formaliter viuētia.ſtat em̄ in cauſis equocis maxie prīalib⁹ effectū eſſe ſpecifice pfectiorē ſua cā:vel ecõuerſo. Nec deductio ſancti Tho.quā burg.adducit valet:p ſcholā em̄ pariſieſez reprobat̄:et ad errorē reducit̄:ꝙ celū ſit dign⁹ hoie.nā et ſi ſit dign⁹ in genere corpum nõ tñ i genere viuētiū:ſup totā em̄ latitudiē pfectõis ſubſtātie corporee ſubſtātia aīata et maxie rõnalis addit eſſentialē pfectionē:nec influxus vel efficiētia manifeſta corporū celeſtiū in inferiora arguit pfectionē vel dignitatē eſſentialē. Naz ignis manifeſtā habz efficiētiā ad hoiem cõburendū:tñ nõ eſt dignior hoie:nec valet expoſitio Burg.quā addit q2 innuit̄ fabule paganoꝝ et iudeoꝝ dicēnū. Singulis gētib⁹ ſingula aſtra ſicut ſingulos angelos p̄ſidere:qd̄ fictum eſt.

talē plagā uſq3 ad mare ſoliitudis et uſq3 ad radices mõtis phaſga.
u Ocauitq3[a] moy- Ca.v. ſes oēz iſraelē ⁊ dixit ad eū. Audi iſrl' cerimõias atq3 iudicia q̃ ego loquor in aurib⁹ uris hodie. Diſcite ea et ope complete. Domin⁹[b] de⁹ noſter pepigit nobiſcū fedus in oreb. Nõ[c] cū prīb⁹ nrīs iniit pactū ſz[d] nobiſcū:q̄ impſentiarū ſum⁹ ⁊ uiuim⁹. Facie[e] ad faciē locut⁹ eſt nob in monte de medio ignis. Ego[f] ſequeſter et medi⁹ fui inter deū et uos in tpe illo:ut ānunciarē vob v̄ba ei⁹. Timuiſtis[g] em̄ ignē et nõ aſcēdiſtis in mõtē. Et[h] ait ego[i] dñs de⁹ tu⁹:q[k] eduxi te de terra egypti de domo ſeruitutis. Non[l] habebis deos alienos in cõſpectu meo Nõ facies tibi ſculptile nec ſilitudinē oim q̃ in celo ſunt deſup et que i terra deorſū:⁊ que v̄ſant̄ in aq̄s ſub terra. Nõ adorabis ea ⁊ nõ coles. Ego em̄ ſu dominu⁹ deus tu⁹:de⁹ emulator reddēs iniq̄tatē patrū ſup filios in terciā et q̄rtā generationē his q̄ oderūt me: ⁊ faciēs miſericordiā i multa milia:diligētib⁹ me et cuſtodiētib⁹ p̄cepta mea. Nõ uſurpabis nomē dñi dei tui fruſtra: q2 nõ erit impunit⁹ q̄ ſup re uana nomē ei⁹ aſſumpſerit. Obſerua diē ſabbati ut ſctifices eū:ſicut p̄cepit tibi dñs de⁹ tuus. Sex diebus opaberis ⁊ facies oīa opa tua. Septim⁹ dies ſabbati ē.i.requies dñi dei tui. Nõ facies in eo q̄cq̄ opis tu et filius tuus et filia:ſeru⁹ et ancilla:bos ⁊ aſinus:et oē iumētū tuū:et peregrinus q̄ eſt itra portas tuas: ut requieſcat ſeruus et ancilla tua ſicut et tu. Memēto q̄ et ipſi fuiſtis in egypto et eduxerit te īde dñs de⁹ tuus in manu forti et brachio extēto. Idcirco p̄cepi tibi ut obſeruares diē ſabbati. Honora prēm tuum et matrē:ſicut p̄cepit tibi dñs deus tuus:ut lõgo uiuas tpe: ⁊ bñ ſit tibi in terra quā dñs deus tuus

Capl'm.v.
Ocauitq3 moyſes.h̄ incipit ſecūda ps pncipalis libri in qua icipit explicatio legis et ei⁹ explanatio: et p̄ replicant̄ decalogi precepta q̄ ꝓprie dicunt̄ lex: ſecūdo alia ad legē ptinētia.vi.ca. Circa pmū moyſes p̄ ponit quod dā pambulū.ſecūdo exeq̄tur propoſitū ibi. Et ait ego dñs ⁊c̄. Preambulū aūt eſt explicatio modi per quē de⁹ dedit p̄cepta decalogi:et h̄ notat̄:cū dicit̄.
b Dñs de⁹ noſter pepi.no. fed⁹ id eſt decē p̄cepta decalogi que ab eo fuerūt data immediate.
c Nõ cū prībus no.iniit pactū.i.legē datā:q2 non legit̄ ea dediſſe abraā yſaac et iacob d Sz no.q̄ imp̄.ſu.q.d. et hoc de ei⁹ cuſtodia magis eſſe ſolliciti debem⁹. e Facie ad faciē.locut⁹ eſt nobis.i.abſq̃ medio q̄tum ad ꝓlationē.x.p̄ceptoꝝ:uerūtñ q2 alia p̄cepta nõ ſic fuerūt tradita pplo ſz mediāte moyſe.idõ ſeq̄tur. f Ego ſequeſter et medi⁹ ⁊c̄.annūciādo vobis alia q̃ ab eo recepi:et cā hui⁹ mediatõis ſubdit̄.
g Timuiſtis em̄ ignē ⁊c̄.timore em̄ pcuſſi petierūt ꝙ ſol⁹ moyſes audiret verba dei et eis referret.vt habet̄ Exo.xx.capi.
h Et ait.h̄ ↄ̄ñr põit̄ replicatio.x.p̄ceptoꝝ ex ore dei datoꝝ.in q̄ p̄ oñdit̄ dei loquētis ſublimitas ſiue auctoritas.ſecūdo ppl'i audientis fragilitas.ibi. Vos aūt. Circa pmū dr̄. Et ait.ſ.ipe de⁹.
i Ego dñs de⁹ tu⁹.per creationē et gubernationem.
k Qui eduxi te de terra egypti.vt eſſes mihi ſeru⁹ et nõ homini. q.d.ex his pz ꝙ in oībus debes obedire mihi: et in q̄b⁹ debeat eſſe iſta obediētia:ↄ̄ñr explicat dicēs. l Nõ hēbis deos aliēos ⁊c̄.et ponunt̄ ↄ̄ñr alia p̄cepta decalogi eodē ordie et fere ſub eiſdē verbis:ſicut ponunt̄ Exo.xx.et ideo ptranſeo:q2 ibi dictū fuit q̄lit̄ iſta p̄cepta diſtinguunt̄ ⁊ exponunt̄ ſm doctores catholicos et hebreos. m Vos aūt.h̄ ↄ̄ñr deſcribit̄ audiēns ppl'i fragilitas.vbi pmo deſcribit̄ timor ppl'i: ſecūdo approbatio dei. ibi. Qd̄ cū audiſſet dñs. Circa pmū ſciendū: ꝙ humana fragilitas nõ põt bene ſuſtinere ſublimitatē dei.vñ et daniel et apparitione angeli iuxta ſe corruit in terrā.vt hr̄ Dañ.x.et eodē mõ hic ppl's ex ſublimitate diuini ſermonis territ⁹ et debilitat⁹ petijt humilit̄ ꝙ ſolus moyſes q̃ erat pfectior et deo familiarior: v̄ba dei audiret:et eis referret et qd̄ pati erant illi obedire: ſicut nūcio dei: ⁊ pz littera. n Qd̄ cū audiſſet.h̄ ↄ̄ñr deſcribit̄ approbatio dei:et ideo ſubdit̄ o Bene oīa ſunt locuti petētes audire mādata dei per internūcium.cuius cauſa ſubditur.

p Quis det eis talē hr̄e mē.⁊c̄.q.d.h̄ eſt mihi placitū.ſ.ꝙ timeant dñm et ei⁹ mādata recipiāt hūilit̄:et obſeruēt nõ ſolū audita a deo imediate ſicut ſūt p̄cepta decalogi ſz etiā eis denūciata per nūcios ex pte dei:ſicut p moyſen et alios ꝓphetas q Nõ declinabitis nec ad dexterā neq3 ad ſiniſtrā.i.ꝓ aliq̄ ꝓſperitate obtinēda vel aduerſitate euitāda. Cetera patēt ex dictis.

In ca.v. vbi dr̄ in poſtil. Et pmo replicant̄ decalogi p̄cepta q̄ ꝓprie dicunt̄ lex.

Additio.i.
Ec p̄cepta decalogi q̄ in h̄ loco ponunt̄ ꝓprie dicunt̄ lex p̄ceptū tñ de dilectõe dei qd̄ ponit̄ hic et plene exprimit̄ in ca. ſequen. ſz ſexto.in q̄ tota lex pēdet et ꝓphete.vt hr̄ Math. xxij. nõ min⁹ ꝓpe lex dz dici.cū ſit p̄mū et pncipale toti⁹ legis: tanq̃ illud in qd̄ cetera p̄cepta ordināt̄. q2 vt apl's dicit.i.Thimo.i. Finis p̄cepti eſt charitas vñ hec diſtinctio pma poſtillatoris vidr̄ incõuenienter dicta ſpālit̄ q̄tum ad ſecūdū mēbrū qd̄ cõphēdit ſextū ca. Circa qd̄ melius et veri⁹ diceret̄ ꝙ in eo ponunt̄ p̄ma p̄cepta fidei. et maximū et pncipaliſſimū legis mādatū cū q̄buſdā alijs ad legē ptinētib⁹ ꝓut in eo.ca.patebit. In eo.ca.v. vbi dr̄ in poſtilla.et ponunt̄ ↄ̄ñr aliq̄ p̄cepta decalogi eodē ordie et fere ſub eiſdē verbis ſicut ponunt̄ Exo.xx.ca. Additio.ij.

Doctores hebreoꝝ q̄ nimis l'ram ſequunt̄ aſſerūt aliquā varietatē eſſe iter p̄cepta decalogi q̄ ponunt̄.ſ. Exo.xx.et p̄cepta decalogi q̄ h̄ ponunt̄ ſpāliter in p̄cepto de obſeruatõe ſabbati de q̄ in pma traditõe dr̄. Memēto vt diē ſabbati ſctifices. et in ſecūda traditõe.ſ.in h̄ ca. vbi dr̄. Obſerua diē ſabbati int̄ q̄ verba diſſimilia aſſerūt eſſe magnā differētiā. dicūt em̄ ꝙ cū dr̄. Memēto.in pma eſt p̄ceptū affirmatiuū.in q̄ p̄cipit̄ ꝙ hō ſit memor ad ſanctificādū illū diē:itaq3 ſi q̄s nihil opis ſeruilis faceret i die ſabbati.et tñ hr̄et in memoria ꝙ illa dies eſt ſctificāda. et vt ſabbatū:eſſet trāſgreſſor illi⁹ mādati affirmatiui p omiſſionez.ſil'r ſi q̄s hr̄et in memoria diē ſabbati et ſctificaret eū faciēdo eū ſolēnē et tñ cū h̄ q̄cq̄ opis ſeruilis faceret nõ eſſet tranſgreſſor pmi p̄cepti affirmatiui in q̄ dr̄. Memēto.ſz eſſet trāgreſſor ſecundi.ſ. obſerua. Cõſequent̄ ad p̄dicta dicūt q2 vt moyſes q̄ fideliſſim⁹ in tota domo dei eſt:nõ vidr̄ falſe repetiſſe hmõi p̄cepta. idõ dicunt ꝙ hec duo v̄ba.ſ.memēto et obſerua fuerūt a deo ꝓlata ſimul et ſemel ſub ꝓprijs l'ris et ſillabis vtriuſq3 verbi qd̄ eſt ineffabile. q2 p oipotētiā diuinā h̄ dicūt eſſe factū.et q2 moyſes nõ poterat hoc facere v̄bo nec ſcripto.idõ in pma traditõe ſcripſit. Memēto.in ſecūda vero. Obſerua. In q̄ loco altercatio hebreoꝝ dr̄ friuola: tū q2 vbi dr̄ Memēto. ſtati ꝓhibet opa ſeruilia dicēs. Nõ facietis op⁹ ⁊c̄.et ſic etiā tradit ibi rõnē negatiui p̄cepti.et in h̄ loco vbi dr̄ obſerua diē ſabbati.ſtatim ſeq̄tur. Ut ſctifices eum ⁊c̄. qd̄ ptinet ad hoc vt hō vacet diuinis in ſabbato qd̄ eſt affirmatiuū. tū q2 moyſes etſi nõ potuerit ſimul et ſemel duo v̄ba diſſimilia ꝓferre: potuiſſet tñ tradere iſta p̄cepta dicēdo. Memēto et obſerua diē ſabbati. et ſic magis ↄ̄formaret̄ diuie locutõi q̃ dicēdo vnū et omittēdo aliū. Et notādū ꝙ hec diſtinctio ab alijs aſſignata int̄ memēto et obſerua facit valde ↄ̄tra eos in expoſitõe illi⁹ v̄bi Malach.vlti.vbi dr̄. Memēto legis moyſi.ꝓut deo duce ibidē declarabit̄.

datur⁹ eſt tibi. Nõ occides: neq3 mechaberis: furtūq3 nõ facieſ: nec loq̄ris cõtra ꝓximū tuū falſū teſtimoniū. Nõ cõcupiſces uxorē ꝓximi tui:nõ domū:nõ agrū:nõ ſeruū nõ ancillā:nõ bouē nõ aſinū: et uniuerſa q̄ illi⁹ ſunt. Hec verba locutus eſt dñs ad oēz multitudinē ueſtrā in mõte de medio ignis et nubis ⁊ caliginis: voce magna nihil addēs ā plius et ſcripſit ea in duabus tabul' lapideis q̄s tradidit mihi. Vos[m] aūt poſtq̃ audiſtis uocē de medio tenebrarū:et mõtem ardere uidiſtis: acceſſiſtis ad me oēs p̄cipes tribuū et maiores natu atq3 dixiſtis. Ecce oñdit nobis dñs de⁹ noſter maieſtatē et magnitudinē ſuā. Vocē em̄ eius audiuimus de medio ignis: et ꝓbauim⁹ hodie q̄ loquēte deo cū hoie uixerit hõ. Cur ergo moriemur et deuorabit nos ignis hic maximus? Si em̄ audierimus ultra uocē dñi dei noſtri moriemur. Quid ē omnis caro ut audiat vocē dei uiuētis qui de medio ignis loq̄tur ſicut nos audiuim⁹ ⁊ poſſit uiuere? Tu magis accede et audi cuncta q̄ dixerit dñs deus nr̄ tibi:loq̄riſq3 ad nos: et nos audiētes faciem⁹ ea. Qd̄[n] cū audiſſet dñs ait ad me. Audiui uocē v̄boꝝ ppli hui⁹ q̄ locuti ſunt tibi. Bene[o] oīa ſūt locuti. Quis[p] det talē eos habere mentē ut timeant me et cuſtodiāt uniuerſa mandata mea in oī tpe:ut bñ ſit eis ⁊ filiis eoꝝ in ſempiternū. Vade et dic eis. Reuertimini in tētoria ueſtra. Tu v̄o hic ſta mecū: et loq̄r tibi oīa mādata et cerimonias atq3 iudicia q̄ docebis eos ut faciāt ea in terra quā dabo illis i poſſeſſionē. Cuſtodite igit̄ et facite q̄ p̄cepit dñs de⁹ uob. Nõ[q] declinabitis neq3 ad dexteram neq3 ad ſiniſtrā:ſz p uiā quā p̄cepit dñs de⁹ ueſter ābulabitis:ut uiuatis et bñ ſit uob: et ꝓtelent̄ dies veſtri i terra poſſeſſiõis ueſtre Ca.vi
h Ec[a] ſunt p̄cepta ⁊ cerimonie atq3 iudicia que mādauit dñs

In ca.v.vbi dr̄ i poſtilla. Cui⁹ cā ſubditur. Quis det eos talē habere mentē. Additio.iij.
In h̄ qd̄ dr̄. Quis det eos talem hr̄e mentē: nõ ſolū intelligit̄ ꝙ eſſet hñplacitum deo vt deū timerēt ⁊c̄: ſz etiā includit̄ ꝙ h̄ pēdet etiaz a ptāte hūana p liberū arbitriū. iuxta illud Eccle.xv.capit. De⁹ creauit hoiem et reliq̄t eū in manib⁹ ↄ̄ſilij ſui. iuxtā em̄ aliquis diceret optādo. Quis det vt h̄ fiat. ſi illud optatū eſſet oīno in p̄tāte optātis.
In capi.v.vbi dr̄ in poſtil. Nõ decliabit̄ ad dexterā: neq3 ad ſiniſtrā Additio.iiij.
In h̄ em̄ qd̄ dicitur Nõ declinabit̄ ad dextrā neq3 ad ſiniſtram ꝓhibet̄ decliatio ab obſeruātia p̄ceptoꝝ:nõ ſolū cā ꝓſperitatis vel aduerſitatis:ſz etiā ne ex aliq̄ alia cā deuiet̄ ab intentõe legiſlatoris ad vnā ptē nec ad aliaz:ſicut cū dr̄ ſ in deut.iiij.c. Nõ adijcietis ſup v̄bū qd̄ ego p̄cipio: nec minuat̄: et iſte ſenſus vidr̄ cõprehēdere pmū et magis ptinere ad ſenſuz l'ralē.nā ꝙ p dexterā itelligat̄ ꝓſperitas et p ſiniſtrā aduerſitas. vidr̄ ptinere ad myſticā expoſitõz ⁊c̄.

Replica correctorij cõtra Burg.
In.v.ca.diſtinguit poſtil. p̄cepta decalogi a p̄ceptis dilectõis dei et ꝓximi:p h̄ q2 decalog⁹ ꝓprie dr̄ lex:dilectio aūt finis et pncipiū eſt decalogi:in quā decalog⁹ ordiat̄.ꝓut innuit̄ in.vi.ca.hui⁹.hāc diſtinctionē egreferēs Bur.dic̄ p̄ceptū dilectõis dici debere legē ꝓpriſſime. cū ſit pmū et maximū p̄ceptū i lege ad qd̄ oīa p̄cepta ordinant̄. iuxta illud apl'i. Finis p̄cepti eſt charitas. h̄ aūt argumētū Bur.tētatiuū eſt.laborās in iniq̄tate.nā poſtillator p ſuā diſtinctõz nõ negat q̄n p̄ceptū dilectõis ſit maximū p̄ceptū i lege ↄ̄tētū.q2 ſaluator ſic rñdit q̄renti de magno mādato in lege:verūtñ nõ ſeq̄tur qd̄ Bur.intēdit.q2 ↄ̄ñtia nõ valz h̄ eſt mādatū magnū in lege.igit̄ et ꝓprie lex.q2 ml'ta ↄtinēt̄ in lege q̄ ↄ̄ legē ꝓpe acceptā p aplm̄ diſtinguunt̄.ad Gal.iij. vbi apl's oſtendere ꝓpriā legis acceptionem dicit.p legem nõ eſſe iuſticiā ſed per fidē. dicit etiā legē ꝓpt̄ trāſgreſſionē poſitā et ml'ta ſilia. ꝓut in ſuis ep'lis videri põt.q̄ ꝓprie dilectõi nõ ↄueniūt. q2 vtiq3 dilectio iuſticia eſt. vt diſtinguit̄ ↄ̄ legē.q2 q̄ diligit vn⁹ efficit̄ cū eo ſpūs. qd̄ ſine pfecta iuſticia non fit etiā dilectio nõ eſt ꝓpt̄ trāſgreſſionē.imo fuit recte rõni cõplātata i angelo et hoie añ trāſgreſſionē.ſic igit̄ accipiēdo legē.ꝓut apl's diſtiguit a ꝓmiſſiõe et fide formata q̄ eſt dilectio.ꝓpe lex nõ eſt. q̃uis in lege pncipalit̄ vt finis intēdat̄.ſic et ꝓmiſſio q̄ in lege prīb⁹ facta ē:lex dici nõ meret̄ ſili rõne. Fruſtra igit̄ Bur.poſtillatorē notauit.q̄ circa capl'm.vi. in q̄ h̄ maximū p̄ceptū ↄtinet̄ breuit̄ ſe expediuit.ponēs tñ ad intellectum neceſſaria.q2 nõ erat ſui ꝓpoſiti ſcribere tractat⁹ queadmodū bur. ⁊ alij:ſz ſolū ordiare poſtillā l'ralis ſenſus ſufficiēt̄ declaratiuā. Ca.vi.
Ec ſunt p̄cepta. Hic ↄ̄ñr agit̄ de p̄ceptis alijs a p̄ceptis decalogi. Et p̄ de p̄ceptis hmõi ponit̄ exhortatio generalis.ſecūdo ex-

Universidad de Salamanca. BGH

plicatio ſpecialis:ibi. Audi iſrl'. Circa p̄mū d̄r a Hec ſunt p̄cepta ⁊ cerimonie atq̃ iudicia. q̄ in hm̄oi p̄ceptis aliq̄ ſunt circa mores et dicū/tur p̄cepta aliq̄ circa modū colēdi deū: et dicunt̄ cerimonie, aliq̄ circa iu/ſtū hoīs cōuictū. et dicunt̄ iudicialia. b Ut faciatis ea in terra. quia aliq̄ eoꝝ obligabāt tm̄ in terra illa, et aliq̄ extra illā terrā fieri nō poterāt vt dictū fuit Nu. xxxiiij.

c Que ego p̄cipio tibi et filijs tuis. q̄ obliga/bat futuros ſic̄ et p̄ntes.
d Ut plongent̄ ⁊c̄. hic eſt vn⁹ effect⁹ obſeruāde legis. vt dictū eſt. ſ. iiij. ca. Et multipliceris am/pli⁹ nūero et p̄tāte.
e Audi iſrl'. hic p̄nr po nit̄ explicatio illoꝝ p̄rece ptoꝝ q̄ ſunt alia a p̄cept̄ decalogi. q̄ ſunt in dupli ci gradu. q̄ aliq̄ ſe hn̄t ad p̄cepta decalogi ſicut p̄ncipia eoꝝ. aliq̄ aūt ſe hn̄t ad ea ſic̄ q̄daꝫ ↄclu ſiones elicite ex p̄dictis decalogi. Illa autē que ſe hn̄t vt p̄ncipia: ſunt di lectōis p̄cepta. Cui⁹ rō eſt: q̄ in agibilib⁹ finis hꝫ rōnē p̄ncipij. p̄cepta aūt dilectōnis ſunt fines p̄ceptoꝝ decalogi. ſic̄ pꝫ manifeſte q̄ tria p̄ma p̄/cepta ordinant̄ ſic̄ ad fi/nē ad dilectōꝫ dei. Alia v̄o ſeptē ad dilectōꝫ p̄/ximi: et iō dicit ſaluator math. xxij. q̄ in duobus p̄cept̄ dilectōnis tota lex pēdet ⁊ p̄p̄he. ſic̄ ex fin̄. et ap̄ſ̄. i. Thimo. i. Fi/

deus veſter ut docerē uos: ut [b]fa/ciatis ea in terra ad quā trāſgredi/mini poſſidēdā: ut timeas dn̄ꝫ deū tuū: et cuſtodias oīa mādata et p̄/cepta ei⁹ q̄[c] ego p̄cipio tibi et filiis ac nepotib⁹ tuis cūctis dieb⁹ vite tue ut [d] plongent̄ dies tui. Audi[e] iſrl' et obſerua ut facias q̄ p̄cepit ti bi dn̄s: et bn̄ ſit tibi: et multiplice/ris ampli⁹ ſicut pollicitus eſt dn̄s de⁹ patrū tuoꝝ tibi terram lacte et melle manantē. Audi[e] iſrl'. Dn̄s[f] de⁹ noſter de⁹ un⁹ eſt. Diliges[g] do minū deū tuū ex toto corde tuo ⁊[h] ex tota aīa tua: et[i] ex tota fortitudie tua. Eruntq̄[k] uerba hec q̄ ego p̄ci/pio tibi hodie in[l] corde tuo: ⁊[m] nar rabis ea filiis tuis: et[n] meditaberis ſedēs in domo tua: et[o] ambulās in itinere dormiēs[p] atq̄ ↄſurgēs: et[q] ligabis ea q̄ſi ſignū in manu tua: eruntq̄ et mouebunt̄ iter oculos tu

os ſcribeſq̄[s] ea in limie et oſtiis do mus tue: cūq̄[t] introduxerit te dn̄s deus tu⁹ in terrā p̄ q̄ iurauit p̄ri/bus tuis abraā yſaac et iacob: ⁊ de derit tibi ciuitates magnas et opti mas q̄s nō edificaſti domos plēas multarū opum q̄s nō extruxiſti: ci/ſternas q̄s nō fodiſti: uineta et oli/ueta q̄ nō plātaſti: et comederis et ſaturat⁹ fueris: caue diligenter ne obliuiſcaris dn̄i dei tui: q̄ eduxit te de terra egypti de domo ſeruitutis Dn̄m[u] deū tuū timebis: et[x] ipi ſerui/es: ac[y] p̄ nomē illi⁹ iurab. Nō[z] ibi tis poſt deos alienos: cūctaꝝ[a] gen tiū que in circuitu ueſtro ſunt: qm̄ deus emulator dn̄s deus tu⁹ in me dio tui: neq̄n̄ iraſcat̄ furor dn̄i dei tui cōtra te et auferat te de ſupficie terre: nō[b] tētabis dn̄ꝫ deū tuū ſicut tētaſti in loco tētatōis. Cuſtodi[c] p̄cepta dn̄i dei tui ac teſtionia et ce

dixerūt paſſū iſtū q̄ incipit ab illo lo co. Audi iſrl' dn̄s de⁹ nr̄ vn⁹ eſt. di/liges dn̄m ⁊c̄. vſ/q̄ hic. In limine et oſtijs dom⁹ tue ſilr paſſuꝫ illū de dilectōe dei. q̄ hr̄ ī xi. c. q̄ ſic incipit Si ḡ obedieritis mādatis meis q̄ ego hodie p̄cipio vobis. vt diligat̄ dn̄m vſq̄ ibi. Et ſcribes ea ſup po ſtes et ianuas do m⁹ tue. id ſiue de bebāt ſcribi in ſce dulis et ligari in brachio ⁊ ſup frō tē et poni in limie ſupiori domus et adhuc iudei h̄ ob ſeruāt in p̄lib⁹ lo/cis q̄ p̄dicti duo paſſus ſcribunt̄ i ſcedula q̄ pōit in ſupiori limie oſtij dom⁹. Intētio m̄ legiſlatoris eſt: q̄ ſint in recordatōe modo ſupradicto Notandū etiā q̄

nis p̄cepti eſt charitas. Alia aūt p̄cepta a p̄ceptis dilectōis ⁊ p̄ceptis de calogi ſunt q̄ſi q̄dam ↄcluſiōes elicite ex p̄ceptis decalogi. et p̄ ↄn̄s que dā declaratōes q̄lit̄ p̄cepta decalogi debeāt obſeruari. Itē ſciēdū q̄ di/lectio p̄ximi ordiat̄ finalit̄ ad dilectionē dei. ex q̄ ſeq̄tur q̄ p̄ceptū de di/lectōe dei hꝫ rōnē finis: et p̄ ↄn̄s p̄ncipij reſpectu oīm p̄ceptoꝝ. Primo ḡ agit̄ de dei dilectōe q̄ eſt finis ad quē p̄cepta decalogi ordinant̄. ſecūdo de alijs p̄ceptis q̄ ſunt ↄcluſiōes q̄ ex p̄ncipijs decalogi eliciunt̄. xij. ca. Circa p̄mū moyſes deſcribit p̄° ea q̄ ptinēt ad dei dilectōꝫ. ſecūdo infert ↄcluſionē intentā. xi. c. q̄ ſic incipit. Ama itaq̄ dn̄m deū. Circa primuꝫ moyſes p̄° p̄ modū exhortatōis deſcribit p̄ceptū dilectōis q̄ntū ad dili/gēdi modū. ſcd̄o hui⁹ dilectōis multiplex ip̄edimētū et incitamentū: im/pedimēta excludēdo et incitamēta includēdo. ibi. Cūq̄ itroduxerit. Cir ca p̄mū d̄r. e Audi iſrl'. i. attēde diligent̄. q̄ ad illud q̄d ſubdit̄ tota lex finalit̄ ordinat̄. f Dn̄s de⁹ nr̄ de⁹ vn⁹ eſt. iō vnice ſup oīa et per fectiſſime diligēd⁹ eſt. et ſubdit̄ hui⁹ dilectōis mod⁹: cū d̄r.
g Dilig. do. deū tu ex toto corde tuo ⁊c̄. i. ex toto motu volūtatis q̄ hic deſignatur noīe cordis. quia ſicut cor mouet alia membra corporis: ſic volūtas mouet aīe potētias ad act⁹ ſuos. h Et ex tota aīa tua. i. ex toto itellectu. et ſenſitiuo appetitu. vt ex motu dilectōis intellectus ſit deo ſubdit⁹ maxīe in his q̄ ptinēt ad fidē. et appetit⁹ ſenſitiu⁹ ſit ſm̄ ordineꝫ dilectōis diuie regulat⁹. i Et ex tota fortitudie tua. p̄ quā deſignat̄ vis exterior executiua q̄d fit cū ex dīna dilectōe act⁹ nr̄ exterior exeq̄tur im periū volūtatis p̄mpte et expedite. k Eruntq̄ verba hec de dilectō ne diuina. l In corde tuo. ad firmit̄ retinendū. m Et nar. ea fi. tuis. de dilectōe dei eos informādo. n Et me. ſe. in do. tua. i. tp̄e q̄e tis. o Et ābulās in itinere. tp̄e laboris. p Dormiēs atq̄ ↄſur gēs. in heb. hr̄ Cubās atq̄ ↄſurgēs. q̄ in ingreſſu lecti ad dormiendū et in egreſſu ad vigilādū dꝫ hō p̄ dilectōꝫ cor ſuū reducere in deū. poteſt etiā exponi. Dormiēs ſm̄ traſlatōꝫ nr̄aꝫ. q̄ de his circa q̄ ſolicitat̄ hō in vigilia ſolēt in dormiēdo occurrere fantaſmata. et ſic ſollicitis in vigilia de dilectōe dei. ſolēt ↄſimilia fantaſmata occurrere in dormitōe. p̄p̄t q̄d dicit p̄hus. i. Ethi. q̄ in dormientib⁹ meliora ſunt fantaſmata ſtudioloꝝ id eſt v̄tuoſoꝝ q̄ quorūcūq̄. q Et liga. ea q̄ſi ſi. in ma. tua. i. in opi

bus tuis: q̄ man⁹ eſt organū organoꝝ. iij. de aīa. q̄ debēt fieri et charitate r Eruntq̄ ⁊ mouebunt̄ iter oculos tuos. i. nullo mō erūt tibi obliuioſi. ſicut hō nō obliuiſcit̄ rei q̄ an̄ oculos ſuos ap/pēdit̄. s Scribeſq̄ ea in limie ⁊c̄. i. intrās domū tuā. et exi/ens recordaberis de dilectōe. Iudei aūt h̄ exponētes nimis l̄ralit̄

oīa p̄dicta de mō dilectōis diuie. nō ſic p̄cipiunt̄ q̄ ſint ſemp in actu ſꝫ in hitu. q̄ hō tenet̄ ſemp hr̄e charitat̄ hitū. q̄ ſm̄ Aug. di uidit int̄ filios regni et p̄ditōis. t Cūq̄ introduxerit. h̄ p̄nr ponunt̄ ip̄edimēta ⁊ incitamēta p̄dicte dilectōis illa remouendo iſta inducēdo. Et p̄° ponūt̄ iſta p̄ut ↄtigūt hoī reſpectu ſui. ſcd̄o re ſpectu extrāei l' aduerſarij. c. vij. tertio reſpcū dei. c. viij. Prīa i du as: q̄ p̄° remouet̄ ip̄edimētū. ſcd̄o exp̄mit̄ icitamētū. ibi Cuſtodi p̄ cepta dn̄i. Circa p̄mū ſciēdū. q̄ hō de penuria veniēs ad magnā abūdātiā: ex h̄ in ſemetipo ſolet eleuari: et a dei amore retrahi et impediri. ſm̄ q̄ dic̄ Greg. homel̄. xx. Tanto q̄s a ſupno amore diſiungit̄: q̄nto infer⁹ delectat̄. et iō moyſes timebat ne filij iſrael exeūtes de terra deſerta ⁊ itrantes terrā p̄miſſiōis plenā oīb⁹ bo nis: p̄ hoc ab amore dei retraherent̄ p̄p̄t h̄ etiā d̄r i cātico. j. xxxij. Incraſſat⁹ eſt dilect⁹: et recalcitrauit incraſſat⁹: ip̄inguat⁹: dilata tus: dereliq̄t deū factorē ſuū ⁊c̄. iō p̄monuit eos: ne ex tali afflue/tia auerterent̄ a dei amore et ad ydolatriā ↄuerterent̄. et h̄ eſt q̄d d̄r. Cūq̄ introduxerit te dn̄s ⁊c̄. et enumerat̄ multis bōis mobi lib⁹ et imobilib⁹ q̄ hituri erāt filij iſrl' gratis intulit. Caue diligen ter ne obliuiſcaris ⁊c̄. v Dn̄m deū tuū timebis ⁊c̄. timore fi liali. x Et ipi ſeruies. ſuiture latrie. y Ac p̄ nomē illius iurabis. ex h̄ loco errauerūt aliq̄ iudei dicētes q̄ iuratio p̄ nomen dn̄i erat freq̄ntāda etiā ſine neceſſitate. q̄d ip̄robat ſaluator math. v. dicēs. Nolite iurare om̄ino. i. nō iuretis ex q̄libet cā. q̄ h̄ ad irre uerētiā noīs dei p̄tinet: ſꝫ tantū ex cā neceſſaria. vt ſi occurrit neceſ ſitas aliq̄d affirmādi int̄ hoīes dꝫ fieri p̄ v̄itatē imobilē. q̄d fit iu rādo p̄ nomē dn̄i ⁊ i tali caſu loq̄tur hic ſcriptura. z Nō ibi poſt de. ali. ip̄endēdo eis cultū latrie. a Cūctarū gentiū q̄ in circuitu v̄ro ſunt. et idē intelligēdū eſt de alijs aliaꝝ gētiū a iude/is remotaꝝ: ſꝫ p̄ exēplo ponit̄ illud q̄d erat p̄pinquū.
b Nō tētabis dn̄m deū tuū ſicut tētaſti ⁊c̄ de hac tētatōe qualit̄ ſit intelligendū dictū fuit Exo. xvij. c Cuſtodi p̄cepta. remo to ip̄edimēto diuine dilectōis: h̄ pōit̄ ei⁹ incitamentū. et p̄° reſpe/ctu ſubiecti p̄prij. ſecūdo reſpectu filij q̄ eſt q̄ſi idē cū p̄re: ibi. Cū

q̄ interrogauerit. et q̄ ſignū dilectōis eſt exhibitio operis. vt dic̄ beat⁹ Greg. ideo d̄r h̄. c Cuſtodi p̄cepta dn̄i dei tui ⁊c̄. ſ. ex dilectōe: et incitamentū ad h̄ ſubdit̄ cū d̄r. Ut bn̄ ſit tibi ⁊c̄. et pꝫ l̄ra. d Cūq̄ interrogauerit. h̄ ponit̄ incitamentū amoris di/uini reſpectu filij q̄ eſt q̄ſi idē cū p̄re: q̄ in ipſo remanet p̄r p⁹ mor tē quodāmō. ⁊ iō dꝫ ip̄m icitare ad dei dilectōem: et mādatoꝝ ei⁹ im pletōnē p̄ bn̄ficia p̄ carnb⁹ fcā. et hoc eſt q̄d dicit̄ h̄.
d Cū interroga/uerit te fili⁹ tuus cras. i. impoſterū
e Dices ei ſerui eramus. ſeruitute grauiſſima ⁊c̄.
f Et edu. nos do min⁹ de egypto i manu forti. hec ex poſita ſunt. ſ. iiij. capi.
g Precepitq̄ no. vt fa. oīa legi. hec et dilectōe.

rimonias q̄s p̄cepit tibi: et fac q̄d placitū eſt et bonū in ↄſpectu dn̄i ut bn̄ ſit tibi. et ingreſſus poſſide/as terrā optimā: de q̄ iurauit dn̄s p̄ribus tuis: ut deleret oēs inimi/cos tuos corā te ſicut locutus eſt. Cū[d] interrogauerit te filius tuus cras: dicens q̄d ſibi uolūt teſtimo nia hec ⁊ cerimonie atq̄ iudicia que p̄cepit dn̄s de⁹ noſter nob di ces[e] ei. Serui eram⁹ pharaonis in egypto et[f] eduxit nos dn̄s de egy/pto in manu forti. fecitq̄ ſigna at

q̄ p̄digia magna ⁊ peſſima i egy pto cōtra pharaonē et oēꝫ domuꝫ illi⁹ in ↄſpectu nr̄o: et eduxit nos inde ut introductis daret terrā ſu/per q̄ iurauit patrib⁹ noſtris. Pre cepitq̄[g] nobis dn̄s ut faciam⁹ oīa legitima hec ⁊ timeam⁹ dn̄m deū noſtrū ut[h] bene ſit nobis cūctis die b⁹ uite noſtre ſicut eſt hodie. Erit q̄ noſtri miſericors ſi cuſtodieri/mus et fecerimus oīa p̄recepta ei⁹ coram dn̄o deo noſtro ſicut māda uit nobis.

gularit̄ deo ↄueniēs mō p̄dicto. Un̄ Bern̄. in. v. de ↄſideratōne. poſtq̄ poſuit multiplicē modū vnitat̄ q̄ in creaturis diuerſimode iuenit̄ de vni tate dei ſic di. Uerꝝ h̄ oīa q̄d ad illū ſūmū vnū: atq̄ vt ita dicā: vnice vnū vbi vnitatē ↄſubſtātialitas facit. huic vni quoduis illoꝝ ſi aſſimiles erit quodāmō vnū. ſi cōpares nullo. hec ille. ſꝫ pōt dici ↄ̄ p̄dicta q̄ talis vni tas q̄ h̄ attribuit̄ deo: lꝫ ſit v̄a: nō tm̄ ptinet ad fi/dē: ſaltē apud oēs. nam deū eſſe vnū mō p̄dicto pōt eſſe ſcitū p̄ demōſtra tionē. vn̄ p̄hus. xij. Me taph. h̄ demōſtratiue p̄ bat. Multi etiaꝫ alij p̄hi h̄ demōſtratiue iduxerūt p̄ut in ſcd̄a ſecunde. q. i. ſctūs Tho. tradit arti. v in r̄nſiōe ad q̄rtum argu mentū. Ad q̄d dicēdum ſm̄ eundē ibidē: q̄ mul/ta p̄ fidē tenem⁹ de deo: q̄ naturali rōne p̄hi iue/ſtigare nō poterāt. puta circa p̄uidentiā ei⁹ et oi/potentiā et q̄ ip̄e ſol⁹ ſit colēdus. q̄ oīa continent̄ ſub articulo vnitatis dei

h Ut bn̄ ſit nob. q̄ p̄ opa bona ex charitate facta acq̄rit̄ grā in p̄nti et glīa in futuro. iō ſubdit̄. Eritq̄ nr̄i miſericors.
In ca. vi. vbi d̄r in poſtil. Audi iſrael. Additio.
In h̄ cap̄lo ponunt̄ duo legis p̄cepta. quoꝝ vnū eſt p̄mus et p̄ncipaliſſimū circa credēda. ſ. Audi iſrl' dn̄s deus veſter vnus eſt. Articul⁹ em̄ de vnitate dei p̄mū locū in ſymbolo tenet. ſecūdū vero p̄ceptū q̄d h̄ ponit̄ p̄mū eſt maximū circa agēda. ſcꝫ diliges dn̄m deū tuū. vn̄ ſaluator Math. xxij. c. h̄ eſt p̄mū et ma ximū mādatū. et q̄ in hoꝝ p̄ceptoꝝ expoſitōne poſtillator valde breuit̄ vid̄r ſe expediuiſſe. iō circa eoꝝ declaratione vid̄r eſſe inſi ſtendū. Circa declaratōꝫ p̄mi inq̄rendū p̄ma facie occurrit: q̄ fue rit neceſſitas ponēdi h̄ iſtud p̄ceptū de vnitate dei. vnitas em̄ di/uine eſſentie manifeſte tradit̄ in decalogo. q̄ a deo imediate fuit pp̄lo tradit⁹. Exo. xx. ca. et in p̄cedēti ca. v. a moyſe repetit⁹: i vtri/uſq̄ em̄ decalogi p̄ambulo d̄r. Ego ſum dn̄s de⁹ tu⁹ q̄ te eduxi ⁊c̄. in q̄ et p̄ totū decalogū tam noīa q̄ verba q̄ de deo dicuntur ſunt ſingularis numeri: in q̄° manifeſte oñdit̄ vnitas dei. Si autē dicat̄ q̄ h̄ p̄ceptū de vnitate dei ponit̄ ad excludendū pluralitatē deoꝝ. circa q̄d multi errauerūt vt manichei et alij. h̄ nō vid̄r ſuffi/cere. nā pluralitas deoꝝ manifeſte excludit̄ in p̄mo p̄cepto deca/logi vbi d̄r. Nō habebis deos alienos corā me. i. p̄ter me. vt. ſ. ex poſitū eſt. et adhuc exp̄ſſi⁹. ſ. iiij. ca. talis p̄ralitas excludit̄. dicit̄ em̄ ibi. Scito ḡ hodie et cogita in corde tuo. q̄ dn̄s ip̄e eſt de⁹ in celo ſurſuꝫ et in terra deorſuꝫ. et nō ſit ali⁹. vn̄ dicendū vid̄r. q̄ licꝫ vnitas diuīa cū excluſiōe pluralitatis deoꝝ intelligat̄ ex p̄dict̄ et alijs in ſacra ſcriptura ↄtentis: exp̄mit̄ tm̄ hic p̄ moduꝫ p̄cepti. q̄ deus eſt vn⁹ vt vnitas q̄ h̄ deo attribuit̄ p̄ quādā excellētiā itelli/gat̄ ſic. ſ. et vnitas hm̄oi ſoli deo ↄueniat. ſi eī vnitas q̄ h̄ ſoli deo attribuit̄ etiā creaturis poſſet ↄuenire. ſic̄ de vno ↄuertibili cū en/te cōiter intelligit̄ ſic ſupflue poneret̄ in p̄cepto. Sic̄ em̄ q̄libꝫ hō eſt vn⁹ hō: et q̄libet equ⁹ eſt vn⁹ equus: ſic q̄libet deus eſt vn⁹ de⁹ vn̄ hoc mō nō indigebat vt inſtitueret tanq̄ p̄ceptū et p̄mulgare tur. ſꝫ in h̄ q̄ hic ponit̄ vt p̄ceptū p̄tinēs ad fidē. et cū h̄ p̄mittitur Audi iſrl'. Fides em̄ eſt ex auditu. ad Roma. x. manifeſte dat̄ intel ligi: q̄ vnitas q̄ h̄ ſingularit̄ deo attribuit̄. intelligi dꝫ ſic. q̄ de⁹ credat̄ maxīe vn⁹ q̄d nulli rei create cōpetit. Cui⁹ rō eſt. nā ſm̄ ſan ctū Tho. in p̄ma p̄te. q. xi. arti. iiij. in corpe q̄ōnis. Cū vnū ſit ens indiuiſuꝫ ad h̄ q̄ ſit maxīe vnū oportet q̄ ſit maxīe ens et maxīe indiuiſuꝫ. Cōſtat aūt q̄ de⁹ eſt maxīe ens: inq̄ntū eſt ip̄m eſſe ſub ſiſtēs oībus modis itermiatū. et p̄ma cā toti⁹ entis creati. ſilr cō/ſtat q̄ de⁹ eſt ens maxīe indiuiſuꝫ: inq̄ntū nō diuidit̄ nec actu nec potētia: nec alio mō diuiſiōis. ſꝫ oīb⁹ modis eſt ſūme ſimplex. vn̄ oportet dicere q̄ de⁹ eſt maxīe vn⁹: ſic q̄ nulli creature talis vni/tas cōpetit. et iō lꝫ in decalogo et alijs locis ſcriptura de deo loq̄ tur tanq̄ de vno excludēdo p̄ralitatē deoꝝ. nihilomin⁹ tm̄ fuit da tū h̄ p̄ceptū exp̄miēs diuinā vnitatē: vt talis vnitas itelligat̄ ſin/

hec ille. Rō aūt q̄re p̄dicta videant̄ ↄtineri ſub articulo vnitatis dei talis vid̄r eſſe. nā p̄ fidē illū credim⁹ eſſe vnū deū: q̄ eſt oīpotēs et oībus p̄ui/dēs. et q̄ ſol⁹ eſt colēdus. Oīa em̄ q̄ in ſymbolo tradunt̄ copulatiue itel ligunt̄ eſſe credēda. Ulteri⁹ circa h̄ videt̄ attēdendū: q̄ ex iſta trina itera/tōe diuini noīs: cū d̄r. Dn̄s deus veſter dn̄s vn⁹ eſt. cōuenient̄ ſm̄ verita tē catholice fidei: ſm̄ quā vn⁹ deus in trinitate veneratur: intelligēda ē tri/nitas p̄ſonarū in diuinis cū vnitate eſſentie. ſi em̄ in p̄dictis v̄bis moy/ſes ſolū vnitatē dei ſine q̄cunq̄ pluralitate credēdā tradere voluiſſꝫ: ſuf feciſſet dicere. Audi iſrl' de⁹ veſter vn⁹ eſt: vl' dn̄s vn⁹ eſt: et ſic dicēdo p̄/fecte vnitatē exp̄ſſiſſet: ſemota q̄cunq̄ pluralitate. ſꝫ in hac trina iteratōe manifeſte oñdit̄ p̄ſuppoſita fide vera: q̄ eſſe diuinū eſt vnū. verbū enīꝫ eſſentiale q̄d h̄ ponit̄. ſ. eſt: eſt ſingularis nūeri. tria v̄o noīa diuīa q̄ p̄ mo dū ſuppoſiti ſignificāt pluralitatē triū p̄ſonaꝝ p̄p̄rie oñdūt: et ſic tal' vni tas oēm aliā vnitatē maxīe trāſcēdit. vn̄ Bern̄. vbi. ſ. Int̄ oīa q̄ vnū re/cte dicūt arcē tenet vnitas trinitatis: q̄ tres p̄ſone vna ſubſtātia ſūt. et ibi dē. j. Nec abducimur ab hac vnitat̄ p̄feſſiōe aſſertiōe triū: cū i hac trinita te nō recipiam⁹ multiplicitatē: ſic̄ nec ſolitudinē in vnitate. Quāobrē cū dico vnū: nō me trinitas turbat. Numerus em̄ q̄ eſſentiā nō m̄ltiplicat: nō variat: nō partit̄. rurſum cū dico tria. nō me arguit intuit⁹ vnitatis: q̄ illa quecūq̄ tria ſeu illos tres: nec in ↄfuſiōe cogit: nec in ſingularitatē redi/git. hec ille. que q̄dē v̄ba hui⁹ ſancti doctoris bn̄ vident̄ adaptari v̄bo p̄poſito. ſ. cū d̄r Audi iſrl'. h̄ em̄ myſticū p̄ut ip̄e dicit ibidē nō rōne p̄ſpi cuū eſt: ſꝫ fide p̄ſuaſuꝫ. vn̄ Audi iſrl'. i. ex auditu crede. h̄ em̄ ſacramentū magnū eſt. nā quō pluralitas in vnitate: et vnitas in p̄ralitate ſit: ſcrutari temeritas eſt: credere vero pietas: noſſe v̄o vita eterna. Circa h̄ etiā notā dū eſt q̄ hebrei q̄ iſta p̄cepta. ſ. audi iſrl' ⁊c̄. et diliges dn̄m deū tuū ⁊c̄. cū magna ſolēnitate his in die recitāt: dictis his v̄bis. ſ. audi iſrl' dn̄s de us veſter de⁹ vn⁹ eſt: an̄q̄ incipiāt dicere. Diliges dn̄m deū tuū. inter/ponūt ſub ſilētio v̄ba hebraica que dicunt. Sit benedictum nomē ma/ieſtatis regni ei⁹ in ſcl'a ſeculorū. q̄d tn̄ in alijs inuocatōib⁹ diuini noīs nō dicūt. ex q̄ ſatis vid̄r inui q̄ in h̄ loco ſp̄aliter exp̄mit̄. q̄ nomē diuie maieſtatis eſt trinū et vnū. eſt em̄ ordiatio hui⁹ bn̄dictōis eis tradita ab antiq̄°. ſ. a tp̄e p̄phetaꝝ q̄ fuerūt ab initio tēpli ſecūdi. p̄ut ex codicib⁹ eo rū cōprobari poſſet. et h̄ de p̄mo p̄cepto p̄dicto circa credēda. ſeq̄tur in l̄ra. Diliges dn̄m deū tuū. Circa ↄtinuationē huius p̄cepti ad imediate p̄cedēs. ſ. de vnitate dei credēda ↄſiderādū eſt q̄ cū p̄ charitatē hō vni/tur deo. Amor em̄ ſm̄ Dyoniſiū. iiij. de diui. no. eſt vis vnitiua p̄ vnionē charitatis hō ſic vnit̄ deo vt quodāmō efficiat̄ vn⁹ ſp̄us cū eo. iuxta illō p̄ Coꝝ. vi. ca. Qui adheret deo: vn⁹ ſp̄us eſt cū eo. Idcirco poſtq̄ de vnitate dei ineffabili in p̄cedēti p̄cepto tractauit: ſtatim ſubiūxit p̄ceptum charitatis p̄ quā ſupnaturalr̄ vnit̄ ſūme vnitati. Circa q̄d q̄dē p̄ceptum ſane intelligēdū multa ⁊ magna a doctorib⁹ tradunt̄. q̄ h̄ omittunt̄ cau/ſa breuitat̄: niſi ſolū quedā que ad intellectū hui⁹ p̄cepti vident̄ potius req̄ri. quoꝝ p̄mū occurrit inq̄rere rōnē quō iſtud p̄ceptū dicat̄ p̄mū et maximū legis p̄ceptū. iuxta ſniāꝫ ſaluatoris Math. xxij. Ad q̄d dicen/dū q̄ rō hui⁹ p̄p̄rie et ſufficiēt hr̄ ab ap̄lo p̄ma ad Thio. i. vbi dicit q̄

Universidad de Salamanca. BGH

finis p̄cepti eſt charitas de corde puro: et ꝯſciētia bona: et fide nō ficta. in h̄ em̄ ꝙ dicit. Finis p̄cepti eſt charitas manifeſte hr̄: ꝙ p̄ceptū charitatis eſt p̄mū inter legis p̄cepta. Finis em̄ in agibilib⁹ h̄z rōnē p̄ncipij: cū finis ſm ph̄m eſt p̄mū in itentōe. in h̄ aūt qḋ ſubiūgit. De corde puro: et ꝯſciētia bona. et fide nō ficta. oñdit ꝙ p̄cepta legis q̄ oīa de actib⁹ virtutū dant: req̄runt et ordinant ad diligēdū deū. q̄ quidē p̄cepta ſunt in triplici differētia: q: aut ſunt talia q̄ ordinant ad purificandū cor a turbatōib⁹ paſſionū. ſicut virtutes q̄ ſunt circa paſſiōes: de q̄bus dicit. De corde puro. cor em̄ ipurū a dei dilectōe abſtrahit ꝑpt paſſionē declinantē ad terrena. vel ordinant ad habēdū bonā ꝯſciam: circa oꝑatōes de q̄bus di. Et ꝯſcia bōa. ꝯſcia em̄ mala fecit horrere diuinā iuſticiā ꝑpt timorē pene: vel ordinant ad habendā rectā fidē ſ̄c illa q̄ ptinent ad diuinū cultū. de q̄b⁹ dicit. Et fide nō ficta. Fides aūt ficta. ſ. non recta trahit affectū id qḋ ꝯ̄ deo fingit ſeparās ſe a dei v̄itate. et ſic p̄z ꝙ dilectio dei ē p ſe intēta a legiſlatore tanq̄ finis. Cetera v̄o p̄cepta q̄runt ꝑpt hāc tāq̄ ea q̄ ſunt ad finē. et q: in q̄libet genere id qḋ eſt p ſe: poti⁹ eſt eo ꝙ eſt p aliud: iō maximū p̄ceptū eſt de charitate. que oīa plene tradunt: ſcḋa ſecūde. q. xliij. Secūdo ꝯſiderādū occurrit: ꝙ ex h̄ ꝙ hmōi p̄ceptū ē maximū ad qḋ oīa ſunt referēda vt dictū eſt. iō totalitas quedā fuit deſignāda circa p̄ceptū de dilectōe dei. vn̄ dicit. Diliges dn̄z deū tuū ex toto corde tuo ꝛc̄. ſi aūt ꝯ̄ h̄ arguat ex eo qḋ d̄r. Ex toto corde qḋ importat modū diuine dilectōis. mod⁹ aūt virtuoſi act⁹ nō cadit ſub p̄cepto. vt in p̄ma ſecūde. q. c. articulo. ix. in r̄ſione ad q̄ōnē. Ad h̄ dicendū ꝙ l̄z mod⁹ quē habet act⁹ v̄tutis ex aliq̄ ſupiori v̄tute nō cadat ſub p̄cepto inferiorī virtutis. nō em̄ cadit ſub p̄cepto de honoratōe parentū: ꝙ hec honoratio fiat ex charitate: mod⁹ tn̄ q̄ ptinet ad rōnē ꝑprie v̄tutis cadit ſub precepto ipſius v̄tutis. ſicut ꝙ aliq̄s opet ſciēs cadit ſub rōne p̄cepti tam legis diuine q̄ humane. Ignorātia em̄ ſimplicit̄ ꝯſiderata tollit rōnē premij vel pene in actib⁹ hūanis. et h̄ mō ſub p̄cepto de diligēdo deū cadit qḋ d̄r Ex toto corde. Si aūt ꝯtra h̄ dicat ꝙ q̄cunq̄ facit aliq̄d qḋ nō ptinet ad dilectionē dei: nō diligit deū ex toto corde. et ſic agit ꝯtra dei p̄ceptū. et p ꝯn̄s peccat mortal̄r. ex q̄ ſeq̄ret ꝙ peccatū veniale eſſet mortale. Ad h̄ dicendū ꝙ deū diligere ex toto corde ꝯtigit dupl̄r. Uno modo in actu. ſic vt cor hoīs ſemp actualit̄ in deū ferat. et iſta eſt pfectio charitatis patrie. q̄ cuicūq̄ peccato q̄tūcunq̄ minimo veniali nō eſt cōpatibil̄. Alio mō diligere deū ex toto corde: eſt cū habitualit̄ totū cor hoīs i deū fert: et h̄ dupliciť. Uno mō qn̄ hō ex tali dilectōe dei ſe abſtrahit inq̄tū poſſibile eſt a reb⁹ tpalib⁹ etiā licitis. q̄ per occupatōz erga eas habitaz impediūt actualē motū cordis et rōnis in deū. et hec eſt pfectio charitat̄ ad quā ordinant ꝯſilia. Alio mō qn̄ hō ex dilectōe habituali quā h̄z ad deū: et ſi nō abſtrahat ſe a reb⁹ tpalib⁹ licitiſ: que actū charitatis ipedire ſolēt nihil tn̄ ꝯtra dei dilectionē cor ei⁹ et rō recipit. et hec eſt pfectio charitatis vie: que eſt ex neceſſitate ſalutis. Et iſtis duob⁹ modis vltimis nō cōtrariat veniale peccatū diuie dilectōi: cū nō tollat habitū charitatis: ſz ſolū ipedit charitatis vſuz. Ulteri⁹ ꝯſiderandū occurrit quō totalitas q̄ aſſignat in h̄ loco circa dilectionē dei intelligēda ſit in corde et aīa et fortitudīe ꝑut hic d̄r. ſimilit̄ et in mēte ꝑut Mth. xxij. et in virtute ꝑut Luce. x. Ad cui⁹ declaratōz ſciēdū ꝙ iſta noīa q̄ in materia hui⁹ p̄cepti ponūtur. ſcz cor aīa mēs et hmōi: varias ſignificatōes habēt in ſcripturī ſacris. Cor em̄ nō ſolū ſignificat cor carneū: ſz etiā ſignificat qn̄q̄ intellectū humanū ſiue rōnē. Eccle. viij. Tēpus et r̄ſionē cor ſapiētis intelligit. qn̄q̄ vero ſignificat affectū intellectiuū humanū vt i pſal̄. deſideriū cordis ei⁹ tribuiſti ei. Mēs etiā qn̄q̄ ſignificat hūanas cogitatōes. vn̄ p̄ Paral̄. xxviij. Uniuerſas mentiū cogitatōes intelligit. qn̄q̄ vero memoriā ſignificat hoīs. Un̄ in pſal̄. lxxvi. Annos eternos in mēte habui. ſil̄r aīa qn̄q̄ ſignificat aīam ſenſitiuā. Gen̄. i. Producat terra aīam viuentē. qn̄q̄ v̄o ſignificat aīam rōnalē. Ezech. xviij. ca. Aīa que peccauerit ipa morietur. Habēt etiā p̄dicta noīa p̄ter p̄dictas ſignificatōes quaſdā alias: q̄ cauſa breuitatis omittunt. Ex q̄ q̄dem ſignificationū varietate doctores noſtri diuerſimode p̄dicta noīa in h̄ loco expoſuerūt. Nā aug. p̄ de doctrīa xp̄iana p cor intelligit cogitatōes: p aīam vero vitā: p mentē aūt intellectū. Alij v̄o p cor animā vegetatiuā: p animā vero ſenſitiuam: p mētē vero intellectiuā. Alij vero alit̄. Iſta tn̄ diuerſitas expoſitionū nō vid̄r deuiare a mēte legiſlatoris. Intētio aūt legiſlatoris vt dictū eſt in h̄ p̄cepto fuit. vt de⁹ diligat ſicut finis vltim⁹: ad quē act⁹ humani iteriores ſūt ſaltē habitualit̄ referēdi. vn̄ quōcūq̄ p̄dicta noīa a dictis ſanctiſ doctorib⁹ accipiant oīa que in hoīe ſunt: in deū referibilia videnť ꝯtinere. vt p̄z recte ꝯſiderāti. vn̄ nulla expoſitio eoꝝ eſt excludēda: videt tn̄ planior ſenſus circa h̄ eſſe talis. ſ. vt p h̄ ꝙ p̄cipit deū diligi ex toto corde: intelligat ꝙ tota intētio ferat in deū. ſicut em̄ cor corpale oīm tpaliū motuū eſt p̄ncipiū: ita intētio volūtatis reſpectu finis vltimi eſt p̄ncipiū oīm motuum ſpūaliū. Includit etiā in h̄ p̄cepto ꝙ itellect⁹ noſter ſubdat deo. iuxta illud. ij. Coꝝ. x. c. In captiuitatē redigētes oēm intellectū in obſeq̄um xp̄i. Et ſic de⁹ ex tota mēte diligit. Includit etiā in h̄ p̄cepto ꝙ appetit⁹ noſter iferior regulet ſm deū: qḋ eſt ex tota aīa diligere deū. Includit etiā: ꝙ exterior act⁹ noſter obediat deo: qḋ eſt ex tota fortitudīe. vel virtute vel virib⁹ deū diligere. Ulteri⁹ q: ſm Aug. in li. de pfectione iuſticie in plenitudīe charitatis patrie: p̄ceptū iſtud iplet. ſ. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ꝛc̄. nam cū adhuc eſt aliq̄d carnalis ꝯcupiē nō oīno ex tota aīa diligit deus. Uidēdū eſt ergo quō de⁹ nobis p̄cepit: qḋ implere in via nō poſſum⁹. Maledict⁹ eſt em̄ ſm Hiero. q̄ dicit deū aliq̄d impoſſibile p̄cepiſſe. Ad qḋ dicēdū ſm ſanctū tho. in ſcḋa ſcḋe. vbi ſupra. ꝙ implere p̄ceptū ꝯtingit dupl̄r. Uno mō pfecte. et h̄ eſt qn̄ puenit ad finē quē intēdit p̄cipiēs. Alio mō impfecte qn̄ et ſi nō ptingit ad finē quē p̄tendit p̄cipiēs: nō tn̄ recedit ab ordine ad finē quē p̄tendit p̄cipiēs: ſic̄ ſi dux exercit⁹ p̄cipiat militibus vt pugnēt ad victoriā hoſtis: ille pfecte implet p̄ceptū: q̄ pugnādo hoſtē vincit: qḋ dux p̄ncipal̄r intēdit. Ille etiā iplet ſz impfecte cui⁹ pugna etſi ad victoriā nō ptingit: pugnat tn̄ ſic: ꝙ ꝯ̄ diſciplinam militarē nō agit. Intēdit aūt de⁹ p h̄ p̄ceptū: vt hō totaliter deo vniat: qḋ fiat in p̄ria: qn̄ de⁹ erit om̄ia in oībus. vt d̄r. i. Coꝝ. xv. et ideo plene atq̄ pfecte in patria implebit h̄ p̄ceptū: in via vero implet ſed impfecte mō iā dicto. Sz ꝯtra p̄dicta ſolet dici ꝙ fruſtra dare h̄ p̄ceptū. ſi ipoſſibile eſſet adipleri. p̄cepta em̄ dantur ad dirigēdos hoīes in viā ſalutis. vn̄ in pſ̄. xviij. Preceptū dn̄i lucidū illuminās oculos. Ad qḋ r̄ndet ꝙ iō p̄cipit hoī iſta pfectio q̄uis eā in hac vita nemo habeat de cōi lege: q: nō recte currerēt: ſi q̄ currendū ſit neſciat: neq̄ q̄ currendū eſt ſciret: ſi nullis oñderet p̄ceptis. Sz etiā h̄ nō videt ex toto ſufficere. nā ſi ſic: hoc nō deberet dari p modū p̄cepti: cū nō det niſi ſolū ad oſtēdendū terminū ad quē currit. ad qḋ ſuffeciſſet dicere ſicut ap̄ls. De⁹ erit oīa in oib⁹. in q̄b⁹ v̄bis ap̄ls nō ꝑcedit ut p̄cipiēs: ſz vt p̄nūciās. vn̄ ſalua ſemp ſanctoꝝ reuerētia videt dicendū: ꝙ h̄ p̄ceptū de dilectōe dei nō fuit ipoſſibile vt ipleret pfecte etiā in hac vita vniuerſaliter loquēdo. Impleuit etiā pfecte xp̄s iſtud p̄ceptū: qn̄ fuit in hac vita in q̄ fuit ver⁹ viator ſiml̄ et ver⁹ comp̄hēſor: et iō a p̄mo inſtāti ſue ꝯceptōis h̄ p̄ceptū in q̄ plenitudo legis ſm ap̄lm Ro. xiij. ca. ꝯſiſtit ipleuit cui⁹ reſpectu p̄ncipal̄r in lege p̄miſſuz eſt h̄ p̄ceptū tanq̄ poſſibile ſaltē p ip̄z xp̄m total̄r adipleri. p alios vero impfecte ꝛ q̄ſi pticipatiue. vn̄ tāto vn⁹ pfecti⁹ alio iplet: q̄to magis accedit p quādā ſilitudinē ad pfectionē impletōis xp̄i. de q̄ in matheo. v. ca. Nō veni ſoluere legē: ſz adiplere. ꝑp̄e em̄ ꝛ vere loquēdo totā legē impleuit xp̄s: iplēdo pfecte hmōi p̄ceptuz. vt dictū eſt. Nec mirandū: ſi ꝑpt vnū ſingulare indiuiduū preceptū generale daret: q: d̄r Leui. xij. ca. Mulier ſi ſuſcepto ſemine pepit maſculū. q̄ q̄dē ꝯditio: que intelligit: cū d̄r. Si ſuſcepto ſemine ſolū fuit appoſita ꝑpt vnā ſingularē pſonā. ſ. beatā virginē. Nulla em̄ alia ſine ſuſcepiōe ſemis ꝯcepit et pepit. et ſil̄r dicendū eſt in ꝑpoſito. Ulteri⁹ ſi q̄rat circa p̄dicta p̄cepta cū preceptū de dilectōe dei ſit ſimplicit̄ p̄mū vt dictū fuit. et preceptū de credēdo vnitatē dei eſt p̄mū et maximū reſpectu credendoꝝ: cur iſta fuerūt ꝑpoſita pp̄lo in decalogi traditōe. in q̄ p̄cipue legis p̄cepta tradunt. Ad qḋ dicendū ꝙ hec q̄ſtio fuit mota ſupra i additiōne Exo. xx. cap. ſpāliter circa p̄cepta charitatis. Ad qḋ fuit reſponſuz diuerſimode ſm varias expoſitōes. Opinio aūt que mihi ſaluo meliori iudicio in h̄ rōnabilit̄ vid̄r: hec eſt: ꝙ p̄cepta decalogi data fuerūt de notiorib⁹ q̄ ad intellectū et faciliorībus q̄ ad affectum. et q: p̄ceptuz de dilectōe dei ꝑut in lege tradit. ſcz vt de⁹ diligat ex toto corde et ex tota aīa ꝛc̄. qḋ iportat etiā iteriorē motū animi cū magna ꝑmptitudīe: eſt difficilimū ſeu ipoſſibile nō habēti charitatē. idcirco exp̄ſſio hui⁹ p̄cepti fuit rōnabiliter reſeruata ad tp̄s vltimū toti⁹ doctrine moſayce. ſ. in. xl. āno in q̄ tp̄e poſtq̄ repetijt p̄cepta decalogi in capi. videlz īmediate p̄cedēti. ꝯn̄r in h̄ ca. ꝑpoſuit eis tanq̄ aliq̄lit̄ iā pfectis h̄ p̄ceptū de dilectōe dei p extenſuz. ꝑut pleni⁹ videt et ꝯtinet in p̄dicta additōe: vide ibi. Itē dicēdū eſt de p̄cepto imediate p̄cedēti. ſ. Audi iſrl̄ ꝛc̄. in q̄ diuina vnitas tradit cū multiplicatōe trinitatis pſonarū. vt dictū eſt: qḋ q̄dem myſteriū int̄ cetera q̄ nobis p fidē tradunt alti⁹ eſt et ineffabili⁹. Un̄ nō decebat vt in p̄mis rudimentis pp̄lo rudi ꝑponeret: ſz fuit reſeruatū vſq̄ ad vltimū tp̄s moſaice doctrine rōne p̄dicta. Sz adhuc reſtat querendū quare iſta duo p̄cepta cū ſint p̄cipua et digniſſima nō fuerūt tradita pp̄lo a deo imediate: ſaltē in h̄ tp̄e. ſ. in. xl. āno. qn̄ iā pp̄ls erat magis perfect⁹ vt d̄r in p̄dicta additōe. Ad qḋ dicendū ꝙ licet pp̄ls iā iſto tp̄e eſſet quodāmō aptior ad capiēda diuia: nō tn̄ ſufficiebat ad vocē dn̄i audiēdā. vn̄ d̄r. s̄. in capi. p̄ce. Si em̄ audierim⁹ vltra vocē dn̄i dei nr̄i moriemur. Et iō moyſes poſt repetitionē decalogi in p̄cedēti ca. ab ipſo factā anteqū iſta p̄cepta maxie exp̄mcretur. introduxit narrādo terrorē magnū quē pp̄ls habebat in audiēdo vocem dei. et quō ab ip̄o moyſe inſtant petierunt dicētes. Tu magis accede et audi cūcta q̄ dixerit dn̄s de⁹ nr̄ tibi loqueris ad nos: et audiētes faciem⁹ ea q. d. iſta p̄cepta q̄ ſtatim ꝑponēda ſunt vobis ab ipſo deo imediate debuiſſetis audire tanq̄ p̄ncipaliſſima legis diuine p̄cepta: ſz ad īſtantiā veſtraz vt dictuz eſt ego fui intermedi⁹ int̄ deum et vos. prout iſta meli⁹ apparēt intuēti ea q̄ legun tur h̄ in l̄ra int̄ repetitōz decalogi. et horū p̄ceptorū ꝑpoſitionē. Conſequent vt hec p̄cepta tā p̄cipalia efficati⁹ memorie cōmendarent: ſubiūxit. Eruntq̄ verba hec q̄ p̄cipio tibi hodie. ſ. d̄ charitate et fide i corde tuo. Et narrabis ea filijs tuis et meditaberis ꝛc̄ expōit ꝑut in poſtilla.

Capl̄m. vij. Um itroduxerit. h̄ ꝯn̄r remouent impedimēta diuine dilectōnis ꝯtigētia reſpectu aduerſarij. et ſunt tria. Primum eſt falſa pietas. ſecūdū puſillanimitaſ ibi. Si dixeris in corde tuo. tertium cupiditaſ. ibi. ſculptilia eoꝝ igne ꝛc̄. Adhuc p̄mo remouet amoris impedimentuz p̄mū. ſecūdo infert oppoſitū incitamentū. ibi. Cuſtodi ḡ. Adhuc circa p̄mū p̄mo oñdit ꝑpoſitū. ſecūdo remouet quoddā falſum ibi. Nō q: cūctas. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ ſeptē gētes t̄rā ꝑmiſſionis habitātes ante ingreſſuz filioꝝ iſrl̄ ex dei ſnīa ꝯdēnate erant ad mortē ꝑpter iniq̄tates ſuas. vt hr̄. ſ. ix. ca. et filij iſrl̄ illuc a domio mittebant: vt p̄dictā dei iuſticiā exeq̄rent. et iō ſi eis parcerēt falſa pietate deluſi ꝯtrahētes cū eis amicitias de⁹ merito pmitteret eos ab eis decipi et a ſuo amore retrahi. et ad ydolatriā ꝯuerterent. et h̄ eſt qḋ d̄r.

a Cū introduxerit te dn̄s ꝛc̄. et p̄z l̄ra vſq̄ ibi. b Nō inibis cū eis fedus. vt remaneāt in terra ſub tributo. c Nec miſereberis eaꝝ. dimittēdo eos abire cū ſola vita. d Neq̄ ſo. cum eis cōiu. h̄ eſt cū illis gētibus q̄ erant ꝑpe terrā ſuā: q: p talia fideles ſolēt trahi ad idolatriā. e Quinpo. hec facies eis. ad deſtruēdū oīo ydolatriā

Capitulū. vij.

c Um^a introduxerit te dn̄s deus tu⁹ in terrā quam poſſeſſur⁹ ingredieris et deleuerit gētes multas corā te etheū ꝛ gergezeū ꝛ amorreū ꝛ chananeū ꝛ pherezeū et eueū et iebuſeū ſeptē gētes multo maioris nūeri q̄z tu es et robuſtiores te tradideritq̄z eas dn̄s de⁹ tu⁹ tibi: percuties eas uſq̄z ad internitionē. Nō^b inibis cū eis fed⁹ nec^c miſereberis earū: neq̄z^d ſociabis cū eis cōiugia. Filiā tuā nō dabis filio ei⁹: nec filiā illi⁹ accipies filio tuo: q: ſeducet filiū tuū ne ſeq̄tur me: ꝛ ut magis ſeruiat diis alienis. Iraſcet q̄z furor dn̄i et delebit te cito. Quinpotius^e hec facietis eis. Aras^f eoꝝ ſubuertite: et^g ꝯfringite ſtatuas: lucoſq̄z^h ſuccidite et^i ſculptilia cōburite: q:^k pp̄ls ſctūs es dn̄o d̄o tuo. Te elegit dn̄s de⁹ tu⁹ ut ſis ei pp̄ls peculiaris de cūctis pp̄lis q ſunt ſup terrā. Nō^l q: cūctas gētes nūero uincebatis: vobis iūct⁹ eſt dn̄s: et elegit uos: cū oibus ſitis pp̄lis pauciores: ſz qa dilexit uos dn̄s: et^m cuſtodiuit iuramentū qḋ iurauit p̄rib⁹ u̅ris. Eduxitq̄z uos in manu forti: et redemit de domo ſeruitutis de manu pharaōis regis egypti: et ſcies q: dn̄s de⁹ tu⁹ ipe eſt de⁹ fortis et fidelis cuſtodiēs pactū et miſericordiam diligētib⁹ ſe: ꝛ his q cuſtodiūt precepta ei⁹ in mille generatōes: et^n reddēs odiētib⁹ ſe ſtatī ita ut diſpdat eos et vltra nō differat ꝑtinus eis reſtituēs: qḋ meret̄. Cuſtodi^o ergo p̄cepta et cerimonias atq̄z iudicia q̄ ego mādo tibi hodie ut facias. Si poſtq̄z audieris hec iudicia cuſtodieris ea et feceris: cuſtodiet^p dn̄s de⁹ tu⁹ pactū tibi et miſericordiā quā iurauit p̄rib⁹ tuis: ꝛ^q diliget te ac^r multiplicabit benedicetq̄z fructui uentris tui: et fructui terre tue: frumēto tuo atq̄z vindemie: oleo et armentis: gregib⁹ ouium tuarū ſup terrā ꝑ qua iurauit patribus tuis ut daret eā tibi. Benedict⁹^s eris inter om̄es populos Nō erit apud te ſterilis utriuſq̄z ſexus: tam in hoibus q̄z in gregibus tuis: auferet^t dn̄s a te omnem lāguorē et infirmitates egypti peſſimas quas nouiſti nō inferet tibi: ſed cūctis hoſtibus tuis. Deuorabis om̄es pp̄los quos dn̄s de⁹ tu⁹ datur⁹ eſt tibi. Nō parcet eis oculus tuus: nec ſeruies diis eorū ne ſint in ruinā tui. Si^u dixeris in corde tuo: pl̄es ſunt gētes iſte q̄z ego quō potero delere eas noli^x metuere: ſz recordare^y que fecerit dn̄s deus tuus pharaoni et cunctis egyptiis plagas maximas quas viderūt oculi tui: et ſigna atq̄z portēta manūq̄z robuſtā et extentum brachiū: ut educeret te dn̄s de⁹ tuus. Sic^z faciet cūctis pp̄lis q̄s metuis Inſup ꝛ crabrones mittet dn̄s deus tu⁹ in eos donec deleat oēs atq̄z diſpdat q te fugerit ꝛ latere nō poterit. Nō timebis eos: q: dn̄s de⁹ tuus i medio tui eſt: deus magn⁹ ꝛ terribilis. Ipe ꝯſumet natōes has i ꝯſpectu tuo paulatim^a

f Aras eoꝝ ſubuertite. ſup q̄s ponebant ydola: et incēdebant thura. g Et ꝯfringite ſtatuas. i. imagiēs metallicas et lapideas. h Lucoſq̄ ſuccidite: q̄ erāt circa tēpla ydoloꝝ ad exercendū luxuriā. i Et ſcul. cō. i. ydola lignea. k Quia po ſanc. es dn̄o i. ſeparatus ab alijs dedicatus cultui diuino. l Nō q: cūc. h̄ remouet falſam opiōnē eoꝝ. qua aliq̄ poſſēt credere ꝙ dominus elegiſſet illū pp̄lm eo ꝙ eſſz maior nūero: ꝙ remouet dicēs. Nō q: cūctas gētes nūero vincebat̄ ꝛc̄. ſz q: dilexit vos dn̄s ex ſola ſua benignitate: et ex merito patrum iō ſubdit. m Et cuſtodi. iura. de q̄ hr̄ Gen̄. xxij. Ad abraa p memet ipm iuraui dic dn̄s ꝛc̄. n Et reddēs odiētibus ſe ſtatim ꝛc̄. h̄ intelligit de filijs iſrl̄. de q̄b⁹ d̄r. ij Mach. vi. Nō em̄ ſic in alijs natōib⁹ dn̄s patienter expectat vt eas cū iudicij venerit tp̄s in plenitudīe peccatoꝝ puniat. o Cuſtodi ḡ. h̄ ꝯn̄r ponit incitamentū diuie dilectōis. ſ. bonū multiplex ex hoc ꝯſequendū: p̄mittit ḡ monitio cū d̄r. o Cuſtodi ḡ p̄cepta ꝛc̄ ſcz ex dilectōe: et ſubdit incitamentū: cū d̄r. p Cuſtodiet dn̄s deus pactū. i. bonū p̄ribus ꝑmiſſuz q Et diliget te dādo tibi grāz ſuam. r Ac multi. in ꝑle. et in bōis tpalib⁹. et exēplificat in l̄ra de multis bōis et p̄z. s Bn̄dictus eris int̄ oēs pp̄los. q̄tū ad fame claritatē. t Aufe. dn̄s a te om. lā. q: nō ſolū multiplicabit te in bōis ſz etiā p̄ſeruabit te a malis.

u Si dixeris. h̄ remouet impedimentū ſecundū: qḋ eſt puſillanimitas: qḋ poſſet ꝯtingere ſi filij iſrl̄ ꝯſiderantes p̄dictarū gētiū multitudīnē et fortitudinē nō eſſent auſi bellare ꝯ̄ eas: et ſic facerēt cū eis pacē et ꝯtraherent amicitias. ex q̄bus ab amore dei retraherent et ad ydolatriā conuerterent. hoc remouet dicēs. x Noli metuere. ſ. eoꝝ multitudinē et fortitudinē. cuius cauſa ſubditur. y Sed recordare que fecerit dn̄s deus tu⁹ pharaoni. cui⁹ exercitū magnū et fortē vno flatu ſubmerſit z Sic faciet cūctis q̄s metuis. et iō nō hēs cām metuēdi. a Paulatim atq̄ p ptes. nō q: de⁹ nō poſſit eas delere ſiml̄: ſz ꝑpt aliud qḋ ſeq̄t

Universidad de Salamanca. BGH

b Ne forte multiplicent̄ ꝯtra te beſtie. q2 filij iſrl' nō erāt adhuc in tanto numero ꝙ poſſent terrā ſufficienter populare. c Sculptilia coꝝ. hic remouet̄ tertiū impedimentū ꝓueniēs ex cupiditate. videlȝ ſi de ydolis ꝯfractis acciperēt auꝝ et argētū et in vſus ſuos ꝯuerterēt: et ſic deū offenderēt: ideo ꝓhibet h' dicēs o Nō ꝯcupi. argē. et au. de q̄b' facta ſūt ⁊c. et pȝ lr̄a.

us nō eſt ſubtrit'. hoc nō pōt intelligi generalr̄: ſȝ tm̄ de bonis ꝑ ut dictū fuit Nu. xi. ca. in ꝑncipio ſup illud. Dolēnū ꝑ labore. q2 ſi ex itinere fuit dolor in corꝑib'. h' maxie fuit in pedib'. et ibi req̄rat̄ expoſitio hui' paſſus. k Dn̄s em̄ de' tu'. h' ponit̄ incitamentū ex dei bn̄ficijs futurj. Et p̄ facit ꝓpoſitū. ſcd̄o infert correlariū: ibi Obſua et caue. circa p̄mū d̄r ſic.

Caplm̄. viij.
Omne mādatum. Hic ponunt̄ incitamēta ad dei dilectionē ſumpta in reſpectu ad deū: et p̄ ex ꝯſideratōe ſue munificētie. ſecūdo ex ꝯſideratōne ſue miſericordie. ix. cap. Prima in duas: q2 p̄ ponuntur incitamēta ex dei munificētia in bn̄ficijs p̄teritis. ſcd̄o in futuris: ibi. Dn̄s de' tu' introducet te. Circa p̄mum dicitur.
a Omne mādatū ⁊c. facias. et h' ex dei dilectōne cui' incitamentū ſubdit̄ cum d̄r. b Et recor. cū. itine. ab egreſſu de egypto vſq3 ad diē hanc
c Ut affligeret te. nō ex defectu dilectōnis: ſȝ ad bonū tuū ſicut pr̄ aliqn̄ ex dilectōe ꝑmittit affligi filiū. iō ſubdit̄.
d Atq3 tētaret. vt patiētia tua alijs eſſet nota ad coꝝ exēplū. et tibi ad meritū. Et loq̄tur h' ſcriptura q̄tū ad bonos illius ppl'i. q2 ſm̄ regl'as tyčō. ad intelligēdū ſacrā ſcripturā. ſacra ſcriptura frequent' attribuit toti ppl'o qđ tm̄ ei ꝯuenit rōne vni' ꝑtis e Afflixit te penuria. i. defectu cibi ⁊ potus. vt h̄r in Exo. et li. numerorū in pl'ib' locis. h' tm̄ ceſſit ad bonū coꝝ: q2 ex h' dulcior et acceptior fuit abūdātia pot' et cibi a deo dati. iō ſubdit̄.
f Et dedit tibi ⁊c. ꝙ nō ſoluȝ in ſolo pane viuit hō. i. cibo hoīs labore parato. g Sȝ in oī ꝟbo qđ egredit̄ de ore dn̄i. i. et māna q̄ ad p̄ceptū dn̄i deſcendebat. in heb. ei nō h̄r ꝟbo. tm̄ ſm̄ trāſlatōȝ noſtrā. vbi h̄ Māna pōt dici ꝟbū: in q̄tū ex mandato dn̄i deſcēdebat ſicut et verbuȝ aliqn̄ accipit̄ ꝓ re q̄ ꝟbo dicit̄. ſicut h̄r ij. Re. i. ca. qđ eſt verbū qđ factū eſt id eſt res geſta vel facta
h Veſti. tu. quo ope. nequaq̄3 vetu. defecit. dicit aūt h' Ra. ſa. ꝙ veſtimenta puerorū creſcebāt cuȝ eis ſm̄ augmentū ſue q̄ntitatis. i Et pes tu'

atq3 ꝑ ꝑtes. Nō poteris eas delere pariter ne[b] forte multiplicentur cōtra te beſtie terre. Dabitq3 eos dn̄s de' tu' in cōſpectu tuo: et interficiet illos donec penit' deleantur. Tradetq3 reges coꝝ in man' tuas: ut diſꝑdes noīa coꝝ ſub celo. Null' poterit reſiſtere tibi donec ꝯteras eos. Sculptilia[c] coꝝ igne cōbures. Nō[d] cōcupiſces argentū et aurū de q̄bus facta ſunt: neq3 aſſumes ex eis tibi quicq̄3 ne offendas ꝓpter ea: q2 abhominatio ē domini dei tui: nec inferes q̄ppiā ex ydolo in domū tuā: ne fias anathema: ſicut et illud eſt. Quaſi ſpurcitiā deteſtaberis: et velut inq̄namētū ac ſordes abhominatōi habebis q2 anathema eſt. Cap. viij.

o Omne[a] mandatū qđ ego p̄cipio tibi hodie caue diligēter ut facias: vt poſſitis uiuere et multiplicemini: igreſſiq3 poſſideatis terrā ꝓ q̄ iurauit dn̄s patrib' uſis: et[b] recordaberis cūcti itineris ꝑ qđ adduxit te dn̄s de' tu' q̄draginta ānis ꝑ deſertū: ut[c] affligeret te: atq3[d] tētaret: ⁊ nota fierent q̄ in tuo aīo verſabāt̄ utrū cuſtodires mādata illi' an nō. Afflixit[e] te penuria ⁊[f] dedit tibi cibum māna qđ ignorabas tu et p̄rēs tui: ut oſtēderet tibi ꝙ nō in ſolo pane uiuit hō ſȝ[g] in oī ꝟbo qđ egredit̄ de ore domini. Veſtimētū[h] tuū q̄ operiebaris nequaq̄3 uetuſtate defecit: et[i] pes tu' nō eſt ſubtritus. En q̄drageſim' ann' eſt: ut recogites in corde tuo: q2 ſicut erudit filiū ſuū hō: ſic dn̄s deus tuus erudiuit te ut cuſtodias mandata dn̄i dei tui et ambules in uiis ei': et timeas eū. Dominus[k] em̄ de' tuus itroducet te in terrā bonā: terrā[l] riuoꝝ aq̄rūq3 et fontiū in[m] cui' cāpis et motib' erūpunt fluuioꝝ abyſſi: terrā[n] frumenti ordei ac uineaꝝ: in qua fic'

et[o] malogranata et oliueta naſcunt̄ terrā olei ac mellis: ubi abſq3 ulla penuria comedes panē tuū: et reꝝ omniū abūdātia ꝑfrueris: cui'[o] lapides ferrū ſunt et[p] de mōtib' ei' eris metalla fodiunt̄: ut cū cōederis ⁊ ſatiatus fueris bn̄dicas[q] dn̄o deo tuo ꝓ terra optia quā dedit tibi. Obſerua[r] et caue ne q̄n obliuiſcaris dn̄i dei tui et negligas mandata eius atq3 iudicia: ⁊ cerimonias quas ego p̄cipio tibi hodie: ne poſtq̄3 comederis et ſatiat' fueris domos pulchras edificaueris: et habitaueris in eis: habuerisq3 armēta boū: et ouiū greges argēti et auri cūctarūq3 reꝝ copiā: eleuet̄ coꝛ tuū: ⁊ non reminiſcaris dn̄i dei tui qui eduxit te de terra egypti de domo ſeruitutis ⁊ ductor tuus fuit in ſolitudie magna atq3 terribili: in[s] q̄ erat ſerpens flatu adurens ⁊ ſcorpio ac dipſas et nulle oīno aq̄ q eduxit riuos de petra duriſſima: ⁊ cibauit te māna in ſolitudine qđ neſcierūt p̄rēs tui. Et poſtq̄3 afflixit ac ꝓbauit ad extremū miſertus eſt tui: ne diceres in corde tuo fortitudo mea ⁊ robur manus mee. hec mihi oīa ꝯſtiterūt: ſȝ recordaberis dn̄i dei tui ꝙ ipe uires tibi p̄buerit: ut ipleret pactū ſuuȝ ſuꝑ q̄ iurauit patrib' tuis ſicut p̄ns indicat dies. Sin aūt oblit' dn̄i dei tui ſecut' fueris deos alienos: colueriſq3 illos et adoraueris ecce nunc p̄dico tibi ꝙ oīno diſpereas. Sicͭ gētes q̄s deleuit dn̄s in itroitu tuo ita et uos peribitis ſi inobediētes fueritis voci dn̄i dei veſtri.

a Audi[a] iſrl' Capi. ix.
Tu[a] tranſgredieris hodie iordanē: ut poſſideas natōes maximas ⁊ fortiorēs te: ciuitates ingētes et ad celū uſq3 muratas: ꝑplm magnum atq3 ſublimē: filios enachim quos ipe uidiſti et audiſti: q

larium: ibi Obſua et caue. circa p̄mū d̄r ſic.
k Dn̄s em̄ deus tu' itro. te in terrā bo. h' d̄r vt ſcirent ꝙ terrā illā nō obtinerēt ꝟtute ꝓpa ſȝ diuina.
l Terrā riuo. aq̄. et fontiū: dicuntur aūt fontes aq̄ exiſtētes in origine riui fluētes ab origine ſtagna: lac' et paludes retinēt ſibi nomē cōe. ſcȝ aquarū.
m In cui' cāpis et mō. erū. fluuiorū abyſſi. h' d̄r ad oſtēdendū: ꝙ illa t'ra erat hūida et paſcualis ꝓ aīalibus nutriēdis.
n Terrā frumēti et ordei ⁊c ad oſtendendū fertilitateȝ terre ꝓ ſuſtētādis hoībus.
o Cui' lapides ferrū ſūt. q2 minera ferri eſt ī t'ra lapidoſa. et cōiter.
p Et de mōtib' ei' eris metalla fodiūt̄. i. minere: vn̄ fiunt metalla: iſta aūt dicūt̄ ad oſtēdendū bonitateȝ illi' terre q̄tū ad metalla de q̄bus fiūt vaſa ſanā ⁊ īſtrumēta ī vſu ſ vite humāe neceſſaria
q Bn̄dicas domīo d̄o tuo. i. iſta dicta ſunt. vt diligas dn̄ȝ deū tuū corde et bn̄dicas ore ꝓ ſuis beneficijs tibi collatꝭ.
r Obſerua. h' infert correlariū. frequēter em̄ ꝯtingit ꝙ ex diuinis bn̄ficijs que debēt eſſe materia diligēdi deū: et obediendi ſibi hoīes inſoleſcūt ⁊ mādata d̄i ꝯtēnunt. iō ad h' excludēdū dicͭ
r Obſerua et caue ne q̄n obliuiſcaris deuȝ ⁊c. et patet litera ex p̄'

dictis vſq3 ibi. s In q̄ erat ſer. fla. adu. et ſcor. ac dipſas a quoꝝ leſiōe te defendit. et accipit̄ h' ſingulare ꝓ pl'ali. Serpens. id eſt ſerpētes: ⁊ ſic de alijs. ſicͭ Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. id eſt multitudo muſcaꝝ. Sciēdū etiā ꝙ ſm̄ ꝙ dicit glo. dipſas eſt gen' minimū ſerpētis: ita ꝙ vix ꝑcipit̄ et quēcūq3 momorderit ſiti perit. cetera patent ex dictis.

f Nā et in oreb ꝓuocaſti eū. fabricādo vitulū aureū: et adorādo eū dū moyſes morā cōtraheret in mōte cū dn̄o: vt acciperet ab eo legē et tabulas vt h̄r Exo. xxxij. vbi expoſita eſt iſta hyſto. q̄ hic repetit̄. g Et ꝓcidi hic ꝯn̄r deſcribit̄ oratio moyſi ꝓ remiſſiōe peccati p̄dicti. et h' eſt qđ d̄r. Et ꝓcidi an̄ dn̄m ſicut prius. xl. dieb'. ſicͭ an̄. xl. dieb' ieiunauerat in mōte ad accipiēdū tabulas ita ſecūdo ieiunauit alijs xl. dieb' et noctib' ad impetrandū ppl'o remiſſionē: et etiā ipi aarō qui timore ppl'i vitulū fecerat vt h̄r Exo. xxxij.

Ca. ix.
Audi iſrl'. Hic ꝯn̄ter ponunt̄ incitamēta diuine electōis ex ꝯſideratōe diuine miſericordie portantis patient' eorū peccata: ac etiā remittētis. Et p̄ deſcribit̄ trāſgreſſionis act'. ſecūdo recōciliatōis fed'. ca. x. Adhuc circa p̄mū excludit̄ eorū iuſticia. ſcd̄o ꝯcludit̄ eoꝝ culpa. ibi Memēto. Circa p̄mum p̄dicit eis moyſes ꝙ i terra eis ꝓmiſſa hituri erūt ꝟtute diuina victorias multas et magnas. et q2 ipi vel aliq̄ eoruȝ poſſēt credere ꝙ h' faceret eis deus ꝓpt̄ eoꝝ merita. iō h' excludit cum ſubdit̄.
b Ne dicas i corde tuo: et pȝ lr̄a ⁊ ſubdit̄ cā vera dictaꝝ victoriarū q̄ eſt duplex. Una ꝓpt̄ iniq̄tates gētiū in t'ra ꝓmiſſionis hitantiū ꝓpt̄ q̄s mortē meruerāt. qđ notat̄: cuȝ dicitur.
c Sȝ q2 ille impie egerūt ⁊c. ſecūda vt ipleretur iuramētuȝ dn̄i factū ad abraā Gene. xxij. Per memetipm iuraui dicit domin' ⁊c. ſeq̄tur. Poſſidebit ſemē tuū portas inimicoꝝ ſuoꝝ ⁊c. cetera patēt.
d Memēto. hic ꝯn̄r deſcribit̄ eoꝝ multiplex culpa. et p̄ an̄ receſſuȝ eoꝝ de mōte ſynai. ſcd̄o poſt receſſū. ibi. In icēdio q̄3. Circa p̄mū p̄mitit̄ trāſgreſſio ppl'i. ſcd̄o ſubdit̄ oratio moyſi. ibi. Et ꝓcidi an̄ dn̄m. Circa p̄mū d̄r.
d Memēto ne obliuiſcaris quō ad iracūdiā ꝓuocaueris dn̄m deū in ſolitudie. i. poſt trāſitū maris rubri murmurādo ꝓpter defectū aq̄ et cibi. vt habet̄ Exo. xv. et. xvi. et. xvij. e Ex eo die q̄ egreſſus es ex egypto. q2 cū adhuc eſſent i egypto ſuꝑ mare rubrū: vidētes egyptios ſuꝑ ſe veniētes: inſultantes dn̄o et moyſi dixerūt. Forſitā nō erāt ſepulchra in egypto ⁊c. vt h̄r Exo. c. xiiij

h' null' ꝑt ex aduerſo reſiſtere. Scies ergo hodie ꝙ dn̄s de' tuus ipſe trāſibit an̄ te ignis deuorans atq3 cōſumēs: q ꝯterat eos: et deleat atq3 diſꝑdat an̄ faciē tuā uelociter ſicut locut' eſt tibi. Ne[b] dicas in corde tuo cū deleuerit eos dn̄s deus tu' i cōſpectu tuo ꝓpter iuſticiam meā itroduxit me dn̄s ut terrā hāc poſſiderē: cū ꝓpter ipietates ſuas iſte delete ſint natōes. Neq3 em̄ ꝓpter iuſticias tuas ⁊ eq̄tateȝ cordis tui igredieris ut poſſideas terras eaꝝ: ſȝ[c] q2 ille egerūt ipie introeūte te delete ſūt: ⁊ vt cōpleret ꝟbū ſuū dn̄s qđ ſub iuramēto pollicit' eſt p̄rib' tuis abraā yſaac et iacob. Scito ergo ꝙ nō ꝓpter iuſticias tuas dn̄s de' tu' dederit tibi terrā hāc optimā in poſſeſſionē cū duriſſime ceruicis ſis ppl's. Memento[d] ⁊ ne obliuiſcaris quō ad iracūdiā ꝓuocaueris dn̄m deū tuū in ſolitudie: ⁊ ex[e] eo die q̄ egreſſus es de egypto uſq3 ad locū iſtū ſemper aduerſū dn̄m cōtendiſti. Nā[f] et in oreb ꝓuocaſti eū et irat' delere te voluit q̄n aſcēdi in mōtem ut acciperē duas tabulas lapideas pacti qđ pepigit uobiſcū de'. Et ꝑſeueraui in mōte q̄dragīta dieb' ac noctib': panē nō comedēs et aquā non bibēs. deditq3 mihi dn̄s duas tabulas lapideas ſcriptas digito dei: ⁊ cōtinētes oīa ꝟba q̄ uobis locutus eſt in monte de medio ignis q̄n cōcio ppl'i cōgregata eſt. Cūq3 trāſiſſet q̄dragīta dies ⁊ totidē noctes dedit mihi dn̄s duas tabl'as lapideas tabl'as federis: di

xitq3 mihi Surge ⁊ deſcēde hinc cito: q2 ppl's tu' quē eduxiſti de egypto deſeruerūt uelociter uiā quam demōſtraſti eis: fecerūtq3 ſibi ꝯflatile. Rurſūq3 ait dn̄s ad me. Cerno ꝙ pplus iſte dure ceruicis ſit. dimitte me ⁊ ꝯterā eū et deleā nomē ei' de ſub celo: et ꝯſtituā te ſuper gentē q̄ hac maior ⁊ fortior ſit. Cūq3 de mōte ardēte deſcēderē et duas tabulas federis utraq3 tenerē māu uidiſſemq3 peccaſſe uos dn̄o deo vr̄o: et feciſſe uobis uitulū ꝯflatilē ac deſuiſſe uelociter uiam ei' quā uob' oſtēderat: ꝓieci tabulas de māib' meis: ꝯfregiq3 eas in ꝯſpectu uro. Et[g] ꝓcidi an̄ dn̄m ſicut pri' q̄dragīta dieb' et noctibus: panē nō comedēs et aquā nō bibēs. ꝓpter oīa pctā ur̄a q̄ geſſiſtis cōtra dn̄m: ⁊ eū ad iracūdiā ꝓuocaſtis. Timui em̄ idignationē et irā illi': q̄ aduerſuȝ uos cōcitat' delere uos uoluit. et exaudiuit me dn̄s etiā hac uice. Aduerſū aaron q̄3 uehemēter irat' uoluit eū cōterere: et ꝓ illo ſilr̄ dep̄cat' ſū. Peccatū[h] aūt ueſtrū qđ feceratis. i. uitulū arripiēs igne cōbuſſi: et i fruſta cōminuēs: oīno q̄3 in puluerē redigēs: ꝓieci in torrētē q de mōte deſcēdit. In[i] incēdio q̄3 et in tētatōe et[k] in ſepulchris cōcupiſcētie ꝓuocaſtis dn̄m et q̄n miſit uos de cades barne dicens: aſcēdite ⁊ poſſidete terrā quā dedi uobis: et cōtēpſiſtis iperiū dn̄i dei ueſtri et non credidiſtis ei neq3 uocē ei' audire noluiſtis: ſȝ ſemꝑ fuiſtis rebelles a die q̄ noſſe uos cepi. Et[l] iacui co

b Peccatū aūt veſtruȝ qđ feceratis. i. vitulū. lȝ em̄ eſſet res inaīata in q̄ nō pōt eſſe pctm̄: vocat̄ tn̄ pctm̄ ppl'i eo ꝙ ppl's peccauerat ipm̄ faciēdo et colēdo.
i In incēdio q̄3. h' ꝯn̄r recolit̄ culpa ppl'i poſt receſſum de mōte ſynai. et p̄ pōit̄ culpa ppl'i. ſcd̄o oratio moyſi. ibi. Etiacui corā dn̄o. Primum aūt h̄r Nūe. xi. vbi d̄r ꝙ ꝓpt̄ murmuratiōnē populi ex labore itiner' accēſus eſt ignis ex ipſo dn̄i et deuorauit magnā ꝑtē ppl'i. et h' eſt qđ d̄r. In icēdio q̄3. Itē peccauit popul' ad aq̄s ꝯdictōnis. ꝑut h̄r Nu. xx. et h' tāgit̄ cū d̄r. Et in tētatōe. ⁊ iterū q̄n inordiate deſiderauit eſuȝ carniuȝ: ꝓpt̄ qđ multi ſūt ibi mortui et ſepulti. vt h̄r Nu. xi. et h' ē qđ dicitur.
k Et in ſepulcris cōcupiſcētie ꝓuocaſtis dn̄m ꝓpt̄ h' em̄ vocat' eſt loc' ille ſepulcrū ꝯcupiſcentie. q2 ibi ſepult' eſt populus q̄ deſiderauit carnes. q̄rto peccauit ppl's q̄n territ' ꝟbis exploratorū: tanq̄3 rebelles dn̄o voluerunt reuerti in egyptū. vt h̄r Nu. xiij. et h' ē qđ d̄r. Qn̄ miſit vos de cades barne ⁊c. ſeq̄tur.
l Et iacui corā dn̄o. xl. dieb' ac. xl. noctib'. Hic deſcribit̄ oratio moyſi et ſm̄ ꝙ dicunt hebrei: iſta eſt tertia q̄dragena quā fecit moyſes in mōte. Pria fuit q̄n aſcendit in montē vt acciperet primas tabulas. ꝑut habetur Exo. xxiiij. ſecūda q̄n poſt fabricatōȝ vituli aſcēdit ad dn̄m ad ipetrandū remiſſionē illi' peccati. vt h̄r Exo. xxxij. Aſcēdā ad dn̄m ſi quō quiuero eū dep̄cari ꝓ ſcelere veſtro. tertia fuit q̄n dn̄s placat' oratōib' moyſi dixit ei. Precide tibi duas tabulas lapideas inſtar priorū q̄bus p̄ciſis aſcēdit in mōtē: vt lex in illis tabulis ſcriberet̄. vt h̄r Exo. xxxiiij. et ibi ſtetit. xl. dieb' et xl. noctibus. ſicͭ fecerat ꝓ p̄mis tabulis. vn̄ et ca. ſe. vbi d̄r. Ego aūt ſteti in monte ſicͭ p̄us. xl. dieb' ⁊c. in hebr̄. h̄r. Ego aūt ſteti in mōte ſicut dieb' prioribꝰ. xl. dieb' ⁊c. qđ expōit ra. ſa. dicēs. Sicut p̄ma q̄dragena fuit moyſi ꝯſolabilis. q2 fuit an̄ offenſaȝ dn̄i: ita et tertia: q2 fuit poſt remiſſionem

Universidad de Salamanca. BGH

peccati.ſecūda aūt q̄ fuit itermedia fuit triſtabilis.qꝛ orabat ꝑ remiſſione peccati:nec erat certꝰ de obtētu vſqꝫ ad vltimā diē illiꝰ q̄dragene quā dñs dixit ei.Indulſi pctm̄ ꝑ q̄ oraſti:et in ſignuꝫ huius p̄cepit ſecundas tabulas excidi:vt lex repararet.Expoſitores aūt nr̄i cōiter tenēt q̄ moyſes fecit in mōte tm̄ duas q̄dragenas.qꝛ vt dicut nō plꝰes ponūt i Exo.

vbi plenꝰ hec hyſtoria deſcribit.Itē qꝛ a p̄ aſcēſu moyſi ad accipiēdū tabulas a q̄ incipit p̄ma q̄dragēa vſqꝫ ad diē expiatōis i q̄ deſcēdit moyſes apportās ſcd̄as tabulas vt ſupponūt oēs doctores catholici et hebrei:ꝓpter qd̄ illa die fit feſtuꝫ expiatōnis ex placatōne dñi nō p̄nt inueniri tres q̄dragene dierū vt dicūt ſꝫ iſta nō infringūt dictū hebreorū.p̄mū em̄ non valet:qꝛ qn̄ hiſtorie ſcripture ſacre in plibꝰ locis eiuſdē ſcripture narrant frequēter ꝯtingit.vt qd̄ omittit in vno loco ſuppleat in alio:vt pꝫ in omnibꝰ libris hiſtoriarū ſacre ſcripture:maxīe in libro reguꝫ et Paraly.in ve.teſta.et in euāgelijs i nouo teſtō.et eodem mō pōt dici i ꝓpoſito q̄ tertia q̄dragena q̄ in Exo.omitit h̄ ſupplet.ſimilr ſecūdū nō valet:qꝛ aſſumit falſuꝫ.Ad cuꝰ itellectū ꝯſiderandū q̄ filij iſrael exierant de egypto.xv.die mēſis p̄mi.vt h̄r Exo.xij.Feſtū aūt expiatōis celebrabat.x.die ſeptimi mēſis.Leui.xxiij.ꝛ ſic a p̄ma die p̄mi mēſis

rā dño quadraginta diebꝰ ac noctibus q̄bus[m] cū ſuppliciter deprecabar:ne deleret uos ut fuerat cōminatꝰ:et orās dixi.Dñe[n] deus ne diſperdas pplm̄ tuū et hereditatē tuā quā redemiſti in magnitudine tua:q̄s eduxiſti de egypto in māu forti.Recordare ſeruoꝝ tuorum abraā yſaac et iacob.Ne aſpicias duriciā populi huiꝰ et ipietatē atqꝫ peccatū:ne forte dicant hitatores terre de q̄ eduxiſti nos:non poterat dñs introducere eos in terrā quā pollicitus eſt eis:et oderat illos:idcirco eduxit ut interficeret eos in ſolitudīe q̄ ſunt populꝰ tuꝰ et hereditas tua q̄s eduxiſti in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento. Ca.x.

i In[a] tp̄e illo dixit dñs ad me Dola[b] tibi duas tabulas lapideas ſicut priores fuerūt et aſcende ad me in montē:facieſqꝫ archā ligneam et ſcribā in tabulis uerba q̄ fuerūt i his q̄s añ ꝯfregiſti:poneſqꝫ eas in archa.Fecit[c] igit archā de lignis ſethim.Cūqꝫ dolaſſet duas tabulas lapideas inſtar priorū aſcēdi in mōtē hn̄s eas in manibꝰ Scripſitqꝫ in tabulis iuxta id qd̄ prius ſcripſerat v̄ba decē q̄ locutꝰ eſt dñs ad uos in monte de medio ignis qñ populꝰ cōgregatꝰ eſt:et dedit eas mihi.Reuerſuſqꝫ d̄ mōte deſcēdi et[d] poſui tabulas i archā quā feceram:q̄ hucuſqꝫ ibi ſunt ſicut mihi p̄cepit dñs.Filij[e] aūt iſrael mouerūt caſtra ex beroth filioꝝ iachan in moſera:ubi[f] aaron mortuus et ſepultꝰ eſt:ꝓ q̄ ſacerdotio functꝰ eſt eleaꝫar filiꝰ eius.Inde venerūt in galgad:de q̄ loco ꝓfecti:caſtrametati ſunt in iechabatha in terra aquarū atqꝫ torrentiū Eo[g] tp̄e ſeparaui tribū leui ut portaret archā federis dñi et ſtaret corā eo in miſterio ac bn̄diceret i nomine illiꝰ uſqꝫ ad p̄ntē diē.Quāobrem nō habuit leui ptem neqꝫ poſſeſſionē cū fratribꝰ ſuis:qꝛ ipe

d Et poſui tabulas in archā ꝛc̄.ex q̄ ſeq̄tur ſm dictū ra.ſa.q̄ illa archa cū tabulis erat itra archā quā fecit bezeleel.qꝛ iā q̄dragenꝰ annus ab exitu de egypto incepat qñ moyſes dixit iſta.In epl̄a ad hebreos.ix.ca.h̄r q̄ i archa quā fecit bezeleel:nō erāt niſi tabule māna et virga aaron:et iō meliꝰ vid̄r dicendū q̄ archa de q̄ fit hic ſermo eſt illa eadē quaꝫ fecit bezeleel.d̄r tm̄ h̄ moyſes eam feciſſe.qꝛ p̄cepit eā fieri et diſpoſuit qualr̄ fieri deberet tanq̄ archite ctor.

e Filij aūt iſrael Hec eſt ps incidētalis q̄ p̄mo ponitur.ſcd̄o ad p̄cedētia moyſes reuertit.ibi.Ego aūt ſteti.Circa p̄muꝫ incidētalit̄ ponitur motio filioꝝ iſrl̄ ꝑ aliquas manſiones:et ſepultura aaron:et ſeparatio leuitarū ab alijs tribubꝰ.et vid̄r ſatis extneꝫ.q̄ iſta h̄ iterponunt maxime qꝛ aliq̄ ꝯtrarietates ad ſupradicta h̄ ponunt que vident p̄.qꝛ h̄ d̄r.

e Filij aūt iſrael ꝛc̄.in moſera.et Nu.xxxiij.vbi deſcribunt māſiōes ꝑ ordinē d̄r.Et d̄ moſeroth caſtrametati ſūt in bene iachan.moſeroth aūt eadē eſt manſio cū moſera:vt dicūt hebrei.et beroch filioꝝ iachan cum bn̄ iacban.qꝛ bn̄ idē eſt qd̄ filioꝝ.et ſubintelligit beroth.ſecūdo qꝛ h̄ dicit. f Ubi aaron mortuꝰ eſt ac ſepultꝰ.ſ.in moſera.ſꝫ Numeri.xx.d̄r q̄ mortuꝰ eſt et ſepultꝰ fuit in mōte hor.tertio qꝛ h̄ d̄r. g Eo tp̄e ſepaui tribū leui ꝛc̄.et tñ fuit ſepata et ſctificata dño a tp̄e q̄ interfecerūt ydolatras in adoratōe vituli.vt habet Exo.xxxij.qd̄ fuit āno p̄ egreſſiōis filioꝝ iſrl̄ de egypto et Nu.ij.expſſe habet q̄ fuerūt ſepati leuite ab alijs tribubꝰ ad ſeruiēdū dño añ receſſuꝫ filioꝝ iſrael de mōte ſynai.et tñ receſſerūt inde anno ſecūdo egreſſiōis de egypto ſecūdo mēſe.vt h̄r Nu.x.Motio autē filioꝝ iſrl̄ de q̄ h̄ fit ſermo fuit āno.xl.ab egreſſu de egypto.Dubitatōes aūt iſtas expoſitores nr̄i parū aut nihil tangūt.ſꝫ Ra.ſa.ad ſolutionē auctoritatis p̄me di.q̄ qñ filij iſrl̄ pugnauerunt ꝯtra regē arad et victi fuerūt ab eo.vt h̄r Nu.xxi.qd̄ q̄dē belluꝫ fuit.xl.anno ab exitu de egypto.ppl̄s vel ſaltē magna ps eiꝰ territus incepit reuerti v̄ſus egyptū:et ſic ex beroch filioꝝ iachan reuerſi fuerūt in moſera:et ad q̄dam alia loca declinauerunt q̄ h̄ nominant.et iō iſtud iterponit h̄ ad argvēdū filios iſrl̄ de tali rebellione ꝯ dñm eo q̄ capi.p̄cedēti moyſes arguēdo eos ad memoriā reduxerat plures eorū rebelliones alias.ſcd̄a vero dubitatio ſoluta fuit Nūe.xx.ca.Ad tertiā dicit Ra.ſa.q̄ filij leui q̄ pfectiꝰ ceteris tribubꝰ dño adheſerāt ſicut ex zelo dei iterfecerūt ydolatras pꝰ adoratōnē vituli āno p̄ egreſſiōis de egypto.vt h̄r Exo.xxxij.ſic.xl.āno a dicta egreſſiōe ꝯtra pplm̄ retrocedentē mō p̄dicto pugnauerūt et iterfectis plibꝰ illoꝝ alios reduxerūt ad obediendū dño.et ſic ſcd̄o pugnauerūt ꝯtra regē arad et deuicerunt.et ideo iſtud factū leuitarū ꝑ recordatōꝫ cū eo ꝯiungit qd̄ fecerūt tēpore fabricatōis vituli:vt ſit ſenſus g Eo tp̄e ſepaui tribuꝫ leui ꝛc̄.i.ſicut tp̄e fabricatōis vituli alijs tribubꝰ recedētibꝰ a dño

in q̄ exierūt filij iſrl̄ de egypto vſqꝫ ad diē expiatōis fluxerūt.vi.mēſes integri:et decē dies q̄ ſimul iūcti faciūt dies.clxxxvij.qꝛ iudei faciūt mēſes ꝑ lunatōes:et ideo duo mēſes cōtigui faciūt.lix.dies:et ſic de alijs cōbinādo.ſi igit a.clxxxvij.diebꝰ p̄dictis ſubtrahant.xiiij.dies p̄mi menſis añ egreſſum filioꝝ iſrl̄ remanēt.clxxiij.dies ab exitu filioꝝ iſrl̄ de egypto vſqꝫ ad diē expiatōis.oēs aūt doctores tā catholici q̄ hebraici dicūt q̄ lex fuit data.l.die ab exitu de egypto.et pōt hoc h̄ri ex Exo.xix.c.Si igit cū p̄dictis.l.diebꝰ addant tres q̄dragene dieꝝ:nō habent niſi clxx.dies.ex q̄ pꝫ q̄ a p̄ aſcenſu moyſi q̄ fuit imediate poſt datiōnē legis p̄dicte vſqꝫ ad expiatōis diē fluxerūt tres q̄dragene et plus.et iō p̄dicta nō impediūt dictū hebreorū.andreas etiā ſup Leui.xxiij.dicit q̄ moyſes ieiunauit in mōte ſinai tribꝰ q̄dragenis:q̄ aūt vult tenere oppoſitum pōt dicere q̄ cū hic d̄r.Et iacui corā dño.xl.diebꝰ ꝛc̄.refert ad illud qd̄ p̄dictū eſt.Et pcidi añ dñm ſicut p̄us.xl.diebꝰ.ita q̄ ſecūda q̄dragena hic repetit et nō addit tertia.et ſm h̄ eadē q̄dragena dierū fuit in q̄ moyſes orauit ꝑ remiſſiōe peccati ex fabricatōe vituli.et ꝑ expectatōe ſcd̄aꝝ tabularū.huic dicto ſatis videt ꝯſonare textus,cū ſubditur

m Quibꝰ.ſ.diebꝰ.cū ſupplicit̄ dep̄ca.ne deleret vos.Et ꝯñr ponitur oratio moyſi:cū d̄r. n Dñe deꝰ ne diſpdas ꝛc̄.et pꝫ lr̄a ex his que dicta ſunt ſup Exo.xxxij.vbi ponit cōſilis oratio q̄tū ad ſenſuꝫ:et partim q̄tum ad verba. Caplm̄.x.

In illo tp̄e.Hic ꝯñr deſcribit diuine placatōis ſedꝰ.et p̄ deſcribitur ꝓpoſitū.ſcd̄o ꝯcludit intentū.ibi.Et nūc iſrael.Prīa in duas in ꝑtem p̄ncipalē et incidētalē.ſecūda ibi.Filij aūt iſrl̄.Circa primū ſciendū q̄ ſignū diuine placatōis fuit legis reparatio in ſcd̄is tabul̄ et hec repatio deſcribit:cū d̄r. a In illo tp̄e di.dñs ad me.in ſignū recōciliatōis pfecte. b Dola tibi duas tabu.lap.ꝛc̄.h̄ fuit expoſitū Exo.xxxiiij.ſeq̄tur. c Fecit igit archam.dicit ra.ſa.q̄ iſta archa fuit alia ab illa quā fecit bezeleel.ſꝫ nō eſt veriſil̄e.qꝛ poſtea ſubditur.

per ydolatriā:tribꝰ leui nō ſic declinauit:ſic et in retroceſſu p̄dicto alijs ſe male hn̄tibꝰ:tribꝰ leui bn̄ ſe habuit.et iō ex vtroqꝫ facto fuit digna ſepari ab alijs et dño applicari. h Ego aūt ſteti.poſitis incidētibꝰ p̄dictis moyſes ad ꝓpoſitū reuertitur dicens.Ego aūt ſteti in mōte ſicut p̄us.xl.diebꝰ.h̄ refertur ad ſcd̄aꝫ quadragenā ſupradictā ſm expoſitores catholicos.q̄ cōiter dicūt moyſen tm̄ duas quadragenas in mōte feciſſe.vt predictū eſt:ſm hebreos vero refert ad tertiā.de q̄ dictuꝫ eſt ca.p̄cedenti.

i Et te pdere noluit.ſꝫ meruiſſes.

k Dixitqꝫ mihi:vade ꝛ p̄cede populū ꝛc̄.in q̄ oſtēdit magna dei miſericordia.q̄ nō ſolū pepcit pplo a morte quā meruerat:ſꝫ etiā adimpleuit in eo ꝓmiſſuꝫ qd̄ p̄ribꝰ fecerat de obtinēda terra ꝓmiſſiōis.

l Et nūc iſrl̄.hic ꝯcludit ex p̄dictis ꝓpoſitū.videlicꝫ q̄ debeāt timere et diligere deū q̄ ꝓpter p̄dicta eos nō dimiſit.cum tm̄ in nullo eis indigeret:ſed magis ecōuerſo.vn̄ ſubditur.

m En dñi dei tui celum eſt.ſ.celum ſidereū viſibile.

n Et celū celi.ſ.celū empyreū nobis inuiſibile qd̄ d̄r celum ꝑ antonomaſiā.iō dicit.Celuꝫ celi terra ꝛ oīa ꝛc̄.ꝑ h̄ intelligit oīs creatura q̄ celi ambitu ꝯtinetur.q.d.ex h̄ pꝫ q̄ tui nō indiget.

o Et tñ p̄ribꝰ tuis ꝯglutinatus ē dñs.i.glutino charitatis ꝯiunctꝰ ex ſua mera liberalitate.qꝛ nō indigebat eis ſicut nec te

p Circuncidite igit p̄puciū cordis ueſtri.i.omnē malā cogitationeꝫ et voluntatē auferēdo.

dñs poſſeſſio eiꝰ eſt:ſicut ꝓmiſit ei dñs deꝰ tuus.Ego[h] aūt ſteti in mōte ſicut priꝰ.xl.diebꝰ ac noctibus:exaudiuitqꝫ me dñs etiaꝫ hac uice:et[i] te pdere noluit.Dixitqꝫ[k] mihi.Uade et p̄cede pplm̄ ut ingrediat et poſſideat terrā quā iuraui patribꝰ coꝝ vt traderem eis.Et[l] nūc iſrl̄ q̄d dñs deꝰ tuꝰ petit a te:niſi ut timeas dñꝫ deū tuū ꝛ ambules in uiis eiꝰ:et diligas euꝫ:ac ſeruias dño deo tuo in toto corde tuo:et in tota aīa tua:cuſtodiaſqꝫ mādata dñi et cerimonias eiꝰ q̄s ego hodie p̄cipio ut bene ſit tibi.En[m] dñi dei tui celū eſt:et[n] celū celi:terra et oīa q̄ in ea ſunt:et[o] tñ patribꝰ tuis cōglutinatꝰ eſt dñs et amauit eos:elegitqꝫ ſemē eoꝝ poſt eos.i.uos de cūctis gētibꝰ:ſicut hodie cōprobat.Circūcidite[p] igit p̄putiū cordis ueſtri:et ceruiceꝫ veſtrā[q] ne induretis ampliꝰ qꝛ[r] dñs deus ueſter ipe eſt deus deoꝝ et dñs dñantiū:deꝰ magnꝰ ꝛ potēs et terribilis:q̄ pſonā nō accipit nec munera.Facit iudiciuꝫ pupillo et uidue:amat pegrinū:et dat ei uictū atqꝫ veſtitū.Et uos ergo amate[s] pegrinos:qꝛ ꝛ ipi fuiſtis aduene i terra egypti.Dñm deū tuū timebis et ei ſoli ſerui es.Ipi adherebis:iurabiſqꝫ in noīe illiꝰ.Ipe eſt laus tua et deꝰ tuus q̄ fecit tibi hec magnalia et terribilia que viderūt oculi tui.In ſeptuagita aīabꝰ deſcēderūt p̄res tui in egyptū ꝛ ecce nūc multiplicauit te dñs deꝰ tuꝰ ſicut aſtra celi. Caplm̄.xi.

a Ama[a] itaqꝫ dñm deū tuūꝫ et obſua p̄cepta eiꝰ ꝛ cerimonias iudicia atqꝫ mādata omni tp̄e Cognoſcite[b] hodie q̄ ignorant filii uri:q̄ nō uiderūt diſciplinā dñi dei vr̄i:magnalia eiꝰ et robuſtam manū:extētūqꝫ brachium ſigna et opa q̄ fecit in medio egypti:pharaōi regi et uniuerſe terre eiꝰ oiqꝫ exercitui egyptiorū et eq̄s ac curribus:quō operuerint eos aq̄ maris rubri:cū uos pſequerent ꝛ deleuerit eos dñs uſqꝫ in p̄nteꝫ diē:uobiſqꝫ q̄ fecerit in ſolitudīe:donec ueniretis ad hūc locū:atqꝫ[c] dathā atqꝫ abyrō filiis eliab q̄ fuit filius rubeni:q̄s apto ore ſuo terra abſorbuit cū domibꝰ et tabernaculis et uniuerſa ſb̄a eoꝝ:quā hēbāt i medio iſrl̄.Oculi vr̄i uiderūt oīa opa dñi magna q̄ fecit ut cuſtodiatis uniuerſa mādata illiꝰ q̄ ego hodie p̄cipio uobis:et poſſitis itroire et poſſidere terrā ad quā igrediemi:multoqꝫ in ea uiuatis tp̄e:quā ſub iuramēto pollicitꝰ eſt dñs p̄ribꝰ ueſtris et ſemi coꝝ lacte ꝛ melle manantē.Terra[d] em̄ ad quā igredieris poſſidēdā nō ē ſicut terra egypti de q̄ exiſti ubi[e] iacto ſemīe:in hortoꝝ morē aq̄ ducunt irrigue:ſꝫ mōtuoſa eſt ꝛ cāpeſtris:de celo expectās pluuias quā dñs deꝰ tuus ſemꝑ inuiſit:ꝛ[f] oculi illiꝰ i ea ſūt a p̄ncipio āni uſqꝫ ad finē eiꝰ.Si ergo obedieritis mādatis meis que ego hodie p̄cipio uob:ꝛ diligatis dñm deū ueſtrū et ſuiatis ei i toto corde ueſtro et i tota aīa ueſtra:dabit[g] pluuiaꝫ terre ueſtre tpaneā ꝛ[h] ſerotinā ut colligatis frumētū ꝛ uinū et oleū feniūqꝫ ex agris ad paſcēda iumēta:et ut ipi comedatis ac ſaturemini.Cauete[i] ne forte decipiat coꝛ ueſtrū et recedatis a dño

Ma itaqꝫ dñm.In hoc capitulo ponit cōcluſio reſpectu p̄dictorū a prin.vi.ca.vbi incipit agere de dilectōe dei.et p̄mo ponit cōcluſionē intentā.ſecūdo inducit ad h̄ multiplicē rōnē ꝑ modū cuiuſdā replicatōis ꝛ additōis ibi.Cognoſcite hodie.Circa p̄mū dicit. a Ama itaqꝫ dñm.et pꝫ lr̄a. b Cognoſcite.h̄ adducit p̄ rōneꝫ.ſ.frequent̄ poſitā ex bn̄ficijs iā p̄ſtitis.cū d̄r.

b Cognoſcite hodie q̄ igno.fi.vr̄i.nō q̄ ignorarēt ſimplr̄ ſaltē ad illos q̄ attigerāt ānos diſcretōis:ſꝫ qꝛ nō viderāt mirabilia q̄ fecerat dñs illi pplo ſaltē q̄tū ad multa:ſꝫ tm̄ audierāt ꝑ relationē q̄ nō mouet ita animū ſicut viſus c Et dathan atqꝫ abyrō.de q̄ꝝ rebellione et punitōe h̄r Nu.xvi.ca.et oīa p̄dicta et ꝯſil̄ia debebāt eos mouere ad timēdū deū ꝛ diligēdū. d Terra em̄.h̄ ꝯñr adducit rōnē ex bn̄ficijs futuris:ſub ꝯditōne tñ ſi timerēt deū et diligerēt et ſeruirēt ei.et p̄ ſub hac ꝯditōe ꝓmittit fertilitas t̄re ꝛ abūdātia bonorū.ſcd̄o debellatio et eiectio aduerſarioꝝ.ibi.Si em̄ cuſtodieriꝫ.Circa p̄mū notādū q̄ fertilitas t̄re ꝓmiſſiōis depēdet ex deſcēſu pluuie ſup t̄rā q̄ ꝓmittit eis.et h̄ eſt qd̄ d̄r. d Terra ei ad quā igre.poſ.nō eſt ſic t̄ra egypti.i.ita fertil̄ de faciliſic t̄ra egypti ſm expoſitionē aliq̄rū.vn̄ ſubdit e Ubi iacto ſemi.ꝛc̄.i.cū modico labore pōt fructificare.ſꝫ h̄ nō vid̄r cōſonare ſcripture in pluribus locis:q̄ deſcribit terrā ꝓmiſſionis tanq̄ lacte et melle fluētē et abūdātem omibus bōis.et iō aliē exponūt hebrei.Nō eſt ſicut t̄ra egypti.q.d.multo melior eſt q̄ illa.et iō ſubdit.Ubi ſeꝫ in terra egypti.Iacto ſemine in hortorū morē aque ducūt irrigue.qꝛ ad fecūdandū eā nō ſufficit pluuia de celo deſcēdens et ros:ſꝫ req̄rit q̄ cuꝫ magno labore aq̄ de fluuio nili ꝑ alienos deducant ſicut ſolet fieri in hortis in quoꝝ cultura maior labor req̄rit q̄ in terra cāpeſtri f Et ocu.illius in ea ſunt.ſ.ad dādū rorē et pluuiaꝫ ſm oportunitatē tp̄oꝝ ſuppoſita tñ p̄dicta cōditōe.ideo ſubdit.Si ergo obedieritis ꝛc̄.ſeq̄tur g Dabit plu.ter.vr̄e tē.i.poſt ſeminationē ad germinationē et augmētationē eoꝝ q̄ ſemiata ſunt. h Et ſerotinaꝫ.ſ.ante meſſeꝫ ad ingroſſandū grana i Caue ne for.de.cor ve.declinādo a dilectōe et ſeruitute dei.

do. q Et ceruicē veſtrā ne induretis ampliꝰ ꝑ rebelliones cōtra eū. r Quia deꝰ deoꝝ eſt.i.p̄cellēs dijs ꝑ pticipationē ſicut ſunt ſancti angeli ꝛ hoīes.ſeq̄tur. s Amare pegrinos.quia ipi fuiſtis aduene:ꝓpria em̄ paſſio dꝫ inducere ad aliorum cōpaſſionē.Cetera patēt ex p̄dictis. Capi.xi.

Universidad de Salamanca. BGH

k Iratuſq; clau. ce. ex cui⁹ influētia dependet fertilitas terre veſtre.
a Ponite hec verba mea in cordib⁹ ⁊c. iſta expoſita ſunt. ṡ. vi. capi.
b Si enī cuſtodieritis. h ꝯñr inducit rōnē ex debellatōe aduerſarioꝝ ſi diligāt dñm et obediāt ei. et pz lr̄a vſq; ibi. c A deſerto et libano. h deſcribunt termini terre ꝓmiſſiōis: qꝛ termin⁹ auſtralis eſt deſertū egypti. termin⁹ aqlonar̄ eſt mōs libani: orientalis flumē euphrates: nō habuerūt tñ terrā vſq; ad terminū illū vſq; ad tpa ſalomonis: iō alibi cōiter ponit termin⁹ orientalis iordanis fluui⁹: qꝛ vſq; ad illū terminū terrā poſſederūt ſtatim ab ingreſſu ſuo. vt hr̄ in li. ioſue. mare aūt mediterraneū ē termin⁹ occidētalis. et dr̄ h mare occidētale ad differētiā maris mortui. qd̄ ē in parte oriētali.

d En ꝓpono. h adducit rōnē ad ꝓpoſitū ex benedictōe diuina q̄ erat cōcedēda diligētib⁹ deum ⁊ obediētib⁹ ei. et ex maledictōe ei⁹ q̄ erat inferenda recedētib⁹ ab ei⁹ dilectione et obediētia: et vt iſta bñdictio et maledictio magis mouerēt animū. hic pcipit q̄ poſt ingreſſū terre ꝓmiſſionis publicent ſolēnit in mōte garizim et in mōte hebal. et h eſt qd̄ dicitur.

e Cū vero introduxerit te dñs de⁹ tu⁹ ⁊c. et pz lr̄a. De iſtis tñ bñdictōibus et maledictōib⁹ plenius hr̄. j. xxvij. ca. qd̄ aūt hic breuit dr̄ de eis eſt p anticipatōeꝫ.

In ca. xi. vbi dr̄ in poſtil. Circa pmū ſciendū q̄ fertilitas terre promiſſiōis dependet ex deſcēſu pluuie ⁊c.

ſeruiatiſq; diis alienis et adoretis eos: iratuſq;[k] dñs claudat celum ⁊ pluuie nō deſcēdant: nec terra det germē ſuū: pereatiſq; velociter de terra optima quā dñs datur⁹ ē uobis. Ponite[a] hec uerba mea i cordib⁹ et i animis ueſtris: et ſuſpēdite ea ꝓ ſigno in manib⁹ ⁊ inter oculos ueſtros collocate. Docete filios ueſtros ut illa meditent̄. Qñ ſederis in domo tua et ābulaueris in uia: et accubueris atq; ſurrexeris: ſcribes ea ſup poſtes ⁊ ianuas dom⁹ tue: ut multiplicent̄ dies tui et filioꝝ tuoꝝ in terra quā iurauit dñs patribus tuis ut daret eis: q̄diu celū imminet terre. Si[b] enī cuſtodieritis mandata q̄ ego pcipio uob: et feceritis ea ut diligatis dominū deū ueſtrū: et ābuletis in omnib⁹ uiis ei⁹ adherentes ei: diſperdet dñs oēs gētes iſtas añ faciē ueſtrā: ⁊ poſſidebitis eas q̄ maiores ſunt ⁊ fortiores uobis. Ois locus queꝫ calcauerit pes ueſter: ueſter erit. A[c] deſerto ⁊ libano et flumie magno euphrate uſq; ad mare occidētale erūt termini ueſtri. Null⁹ ſtabit cōtra uos. Terrorē ueſtrū et formidineꝫ dabit dñs de⁹ ueſter ſup oēm terrā quā calcaturi eſtis ſicut locut⁹ eſt uobis. En[d] ꝓpono in ꝯſpectu veſtro hodie bñdictōꝫ et maledictionē. bñdictionē ſi obedieritis mādatis dñi dei ueſtri que ego hodie pcipio uobis. maledictōnē ſi nō obedieritis mādatis domini dei ueſtri: ſꝫ receſſeritiſ de uia quā ego nūc oſtēdo uobis: ⁊ ambulaueritis poſt deos alienos q̄s ignoratis. Cū[e] uero itroduxerit te dñs deus tu⁹ i terrā ad quā pgis habitandā pones bñdictionē ſup montē garizim: maledictionē ſup montē hebal q ſunt trās iordaneꝫ poſt uiā q̄ uergit ad ſolis occubitū i terra chananei: q habitat in cāpeſtribus ꝯtra galgalā que eſt iuxta uallē tendentē et intrātē ꝓcul. Uos enī trāſibitis iordanē ut poſſideatis terrā quā dñs deus ueſter daturus eſt uobis ut habeatis et poſſideatis illā. Uidete ergo ut impleatis cerimonias atq; iudicia q̄ ego hodie ponā i ꝯſpectu ueſtro.

Capitulū. xij.

b Ec[a] ſunt pcepta atq; iudicia que facere debetis in terra: quā dñs de⁹ patrū tuoꝝ datur⁹ eſt tibi: ut poſſideas eā cunctis diebus qbus ſuper humū gradieris. Subuertite[b] oia loca in qbus coluerūt gētes q̄s poſſeſſuri eſtis deos ſuos ſup[c] mōtes excelſos ⁊ colles et[d] ſubter oē lignū frōdoſum. Diſſipate[e] aras earū ⁊ ꝯfringite ſtatuas: lucos igne cōburite: et ydola cōminuite: diſpdite noia eoꝝ de locis illis: nō facietis[f] ita dño deo uro: ſꝫ[g] ad locū quē[h] elegerit dñs de⁹ ueſter de[i] cūctis tribub⁹ ur̄is: ut[k] ponat nomē ſuū ibi: et[l] habitet in eo: uenietis[m] ⁊ offeretis in loco illo holocauſta ⁊ uictimas ur̄as decimas ⁊ primitias manuū ur̄arū ⁊ uota atq; donaria primogenita boū ⁊ ouiū: et comedetis ibi in conſpectu dñi dei veſtri ac letabimini in cūctis ad q̄ miſeritis manū uos ⁊ dom⁹ ueſtre in qb⁹ bñdixerit uobis dñs de⁹ ueſter. Non[o] facietis ibi q̄ nos hic facim⁹ hodie ſinguli qd̄ ſibi rectū uidet̄. Neq;[p] enī uſq; in pñs tps uenitis ad requiem ⁊ poſſeſſionē quā dñs de⁹ ueſter daturus eſt uobis. Trāſibitis iordanem et habitabitis in terra quā dominus deus ueſter daturus eſt uobis ut requieſcatis a cūctis hoſtibus per circuituꝫ et abſq; ullo timore habitetis in loco quē elegerit domin⁹ de⁹ ueſter: ut ſit nomē ei⁹ in eo. Illuc[a] oia que pcipio ꝯferetis holocauſta et hoſtias ac decimas et primitias manuū ur̄aꝝ ⁊ qcquid pcipuū eſt in munerib⁹ que uouiſtis dño. Ibi epulabimini coram domino deo ueſtro uos et filii ⁊ filie ueſtre famuli ⁊ famule atq; leuites qui in ueſtris urbibus cōmorātur. Neq; enī hꝫ aliā ptem et poſſeſſionē inter uos. Caue ne offeras holocauſta tua in omni loco queꝫ uideris: ſed in eo queꝫ elegerit dominus in una tribuū tuarum offeres hoſtias: et facies quecūq; precipio tibi. Si[b] autē comedere uolueris: et te eſus carnium delectauerit: occide ⁊ comede iuxta benedictionem dñi dei tui quā dedit tibi in urbib⁹ tuis ſiue[c] imūdū fuerit: hoc[d] ē maculatū ⁊ debile ſiue[e] mūdū hoc[f] eſt integrūꝫ et ſine macula qd̄ offerri lꝫ: ſicut[g] capreā et ceruū

Ec expoſitio hebreoꝝ quā h vidr̄ poſtillator approbare eſt ſoli⁹ Ra. ſa. Alii aūt q̄ magis ſunt auctētici tenēt pmā expoſitionē q̄ plani⁹ ꝯſonat lr̄e pcedēti et ſequēti. Ad qd̄ ſciēdū q̄ terra egypti multū cōmendat̄ in ſcriptura ex amenitate. Unñ Geñ. xiij. ca. terra egypti cōparatur padiſo dñi. q̄ aūt fertilitas t̄re egypti plurimū excedat fertilitatē terre ꝓmiſſiōis ſatis pz ex geſtis patriarcharū. Abraā enī propter ſterilitatē terre ꝓmiſſiōis deſcēdit in egyptum. vt Geñ. xij. Et de iacob et filiis ei⁹ Geñ. xlvi. Et rō eſt. qꝛ in t̄ra q̄ eſt irrigua ſpāliter ex magno fluuio. ꝓut eſt terra egypti. nō ita ꝯtingūt ſterilitates: ſic in terris q̄ licꝫ ſint magis fructifere. nō tñ pñt irrigari: niſi ſolū ex ſola pluuia celeſti qua deficiēte in aliq̄ pte anni ad h oportuna: ſtatim ſeq̄tur fames: cuiuſmodi erat t̄ra ꝓmiſſiōis: que nō erat irrigua. vñ dr̄ in lr̄a. Montuoſa eſt de celo expectās pluuias. et iō ex h inducit eos moyſes ad timorē dei: qꝛ terra illa ad quā ingreſſuri erāt frequent̄ indigebat bñficio diuino i pluuiis oportunis. de q̄ dr̄. Semp oculi illi⁹ in ea ſunt a pncipio āni vſq; ad finē ei⁹. et ſic fertilitas terre illi⁹ depēdet ex obediētia mādatoruꝫ dei vñ ſeq̄tur. Si g̃ obedient̄ ⁊c. dabit pluuiā terre veſtre tēpaneā et ſerotinā vt colligatis frumētū et vinū ⁊c. et īfra p oppoſitum. Iratuſq; dñs claudat celū et pluuie nō deſcēdāt. et ſic ex pdictis inducit eos ad timorē dñi: tanq; frequēti⁹ idigētes bñficio diuio. ſ. pluuia ad neceſſaria vite habēda: q̄ ſi cōmorarent̄ in egypto vbi talis frequētia nō erat ſic neceſſaria. Qd̄ dr̄ de terra ꝓmiſſiōis q̄ eſt lacte et melle manās nō ꝯdicit pdictꝫ: nā hoc intelligitur pſuppoſita pluuia optīa ꝓut qualitas patrie requirebat.

Additio.

Replica.

In ca. xi. vbi poſtillator exponēs illud. Terra quā ingredieris nō eſt ſic t̄ra egypti. adducit q uorūdā iudeoꝝ expoſitionē dicētiū q̄ terra ꝓmiſſiōis nō eſt ſicut terra egypti. Sed illā expoſitionē abiicit rōnabilr̄ ex lr̄a. q̄ dicit terrā ꝓmiſſam nō ſolū h: ſꝫ et in multis aliis locis optimā lacte et melle manātē. Burg. aūt dicit illā abiectā expoſitionē eē maxime auctēticā. et nitit̄ ſoluere argumentū poſtillatoris dicētis: q̄ terre ꝓmiſſe cōmendatio debꝫ itelligi pſuppoſita pluuia oportuna prout q̄litas t̄re reqrebat: addēs q̄ fertilitas illi⁹ terre depēdet ex obedientia mādatorū dei hoc enī et ſi veruꝫ eſſet q̄ ad ſingula rē reſpectuꝫ diuinū erga illū ppl̄m iſraelē: nō eſt tñ verū de cōit̄ accidētib⁹: imo ſic ſemp fuit optīa etiā tēpore incredulorū. Unñ et ſi filii iſrael ꝓpt̄ inobediētiā aliqñ paſſi ſūt penuriā in t̄ra illa. h nō arguit ſterilitatē terre: qꝛ et ſic eorū inobediētiam pūire potuit in egypto: et dyaboli inobediētia punita eſt i celo. nec valēt motiua q̄ bur. ꝓ ſua opīone allegat. Pro cōmendatōe enī egypti vltra terraꝫ ꝓmiſſionis allegat falſe geñ. xiij. q̄ egyptus cōparat̄ paradiſo dñi. nā ſolū illa portio q̄ de egypto venit̄ in ſegor cōmendat̄ aſſimulādo nō paradiſo. vt allegat Burg. ſꝫ regioni circa iordanē. vide bñ falſam burg. allegatōꝫ: nec geſta patriarcharū que burg. ad idē allegat: ꝓbāt qd̄ intēdit. Abraā enī nō ꝓpt̄ ſterilitatē terre ꝓmiſſe pegrinabat̄ in egyptū. qꝛ vt Actuū. vij. dr̄. De⁹ nō dedit ei hereditatē in illa terra: nec paſſuꝫ pedis: ſꝫ repromiſit: nā pegrinabat̄ etiā p illas et alias terras nūc ad oriētē ⁊c. et nouiſſime ad meridiē q̄ terra fuit ꝓpinq̄ egypto: et cū eſſet ibi fames nō ꝓpt̄ ſterilitatē ſꝫ ꝓpt̄ aliud accidēs: et forte vt cōiter exponit̄ propter ꝓbationē fidei Abrae. vide in poſtilla quā ſuſtinet Burg. Tūc iuit in egyptū. h enī ſepe ꝯtingit q̄ in terris bōis ſatis cōpetent̄ ſe hñtib⁹: fames ex pte eſt in vna t̄ra et nō in alia et ecōuerſo nec tpe Iacob erat fertilitas in egypto. qꝛ vt hr̄ Geñ. xliij. ſeptē āni ſterilitatis nō mō erāt in aliis terris ſꝫ etiā in egypto. in q̄ non rōne fertilitatis terre ſꝫ īduſtria ioſeph ſeruauit frumēta ad vēdendū ꝓ q̄bus iuit iacob et familia ei⁹. Rō aūt quā ad idē aſſignat burg. poti⁹ eſt ad oppoſitū. qꝛ magna flumia pter fluētia terras ſepe cūcta terrena ſcētia excreſcēte inundātia abſorbēt et ſterilitatē cauſant. vt pz circa rhenū: albeā ⁊c. et fortaſſis ita fuit tpe ioſeph in egypto quā plus Burg. magnificat q̄ ſuā natiuā patriā: ſine tñ ratione et auctoritate.

Caplm. xij.

Ec ſunt pcepta. Poſtq; moyſes explanauit ea q̄ ptinent ad pceptū dilectōis diuie. qd̄ eſt pncipiū reſpectu pceptorū decalogi. vt. ṡ. dictū eſt ca. vi. Hic ꝯñr ponunt̄ alia pcepta ⁊ monitiōes q̄ ſunt q̄ſi q̄dā ꝯcluſiones elicite ex pceptis decalogi. et p ꝯñs q̄dā explanatōes: quō decē pcepta debeāt ordinari et obſeruari. Circa qd̄ ſic ꝓcedit̄. qꝛ p ponit̄ hmōi pceptorū explanatio. ſcd̄o infert̄ intēta ꝯcluſio. c. xxvi. Adhuc p ponunt̄ illa q̄ ordināt ad deū. ſcd̄o ea q̄ ordināt ad ꝓximū. ca. xvi. ibi. Iudices ac magr̄os ꝯſtitues. Sciēdū tñ q̄ iſta diuiſio nō ē ita pciſa q̄n in pma pte multa ponant̄ q̄ ordināt ad ꝓximū. et in ſecūda multa q̄ ordinant ad deum. Moyſes eī hūc librū p tradidit filiis iſrl̄ v̄bis per modū exhortatōnis et pdicatōnis ſic dictū fuit i pn. hui⁹ libri. et pz h ex toto pceſſu ipius. ꝓpt̄ qd̄ freq̄nter repetit eandeꝫ ſniam in diuerſis locis: et aliqñ ſub eiſdeꝫ v̄bis. et de vna materia freq̄nt̄ trāſit ad aliā et ad pcedentē reuertit̄ ſic ſolet fieri in pdicatōibus et exhortatōnib⁹. et ideo in h libro et maxie in ſequētib⁹ hui⁹ libri nō pōt inueniri diuiſio ita pciſa q̄n de materia vni⁹ ptis tractet̄ i alia ⁊ ecōuerſo. Hoc igit̄ p miſſo ſciēdū: q̄ circa deū ordiat̄ hō p deſtitutōꝫ ydolatrie: et inſtitutōꝫ latrie: et qꝛ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. iō freq̄nter facit ⁊trūq; in eodē capi. vt videbit̄. Prio igit̄ ꝓſeq̄tur ꝓpoſitū ex cōſideratōe opis. ſcd̄o ex cōſideratōe tpis. capi. xvi. Pria in tres: qꝛ pmo ꝓſeq̄tur ꝓpoſitū ſuum in facto. ſcd̄o in ſigno. ca. xiiij. tertio in motiuo. ca. xv. Prima adhuc in duas: qꝛ p ꝓſeq̄tur ꝓpoſitū reſpectu totius cōitat̄. ſcd̄o reſpectu vni⁹ pſone vel vni⁹ ciuitatis. xiij. ca. Prima in duas: qꝛ p precipit̄ deſtrui loc⁹ ydolatrie. ſcd̄o p oppoſitū loc⁹ inſtitui latrie. ibi nō facietis ita. Circa pmū dr̄. a Hec ſunt pcepta ⁊c. et iō obligatoria. b Subuertite oia lo. ⁊c. ne ex phanis ſeu tēplis ydoloꝝ remanētib⁹ iudeis occaſio ydolatrie daret̄: et vt memoria ydolatrie totalit̄ deleret̄. c Sup montes excelſos qꝛ ibi cōiter fiebāt tēpla ydoloꝝ. d Et ſubter oē lignū frōdoſuꝫ. tales enī arbores plātabant̄ iuxta loca ydolatrie ad exercendū actū luxurie. e Diſſipate aras eoꝝ ⁊c. hec expoſita ſūt ṡ. vij. ca. ꝓpe pncipiū. f Nō facietis ita. h ꝯñr determiat̄ latrie loc⁹ ⁊ rit⁹. Et p circa h ponit̄ pceptū. ſcd̄o declarat̄ dictū. ibi nō facietis. tertio ꝯcludit̄ pncipale intentū. ibi. Obſerua et audi. Circa pmū pcipit̄ vnitas loci vbi debeāt ſacrificia et oblatōnes offerri: cū dr̄. Nō facietis ita dño. ſ. ita offerēdo ſacrificia i plib⁹ locis: vt faciebāt ydolatre ſuis ydolis. g Sꝫ ad locū. ſ. vnū h Quē elegerit dñs. qꝛ iſte loc⁹ nō erat ſm volūtatē hoim determinād⁹. i De cūctis tribub⁹ vr̄is. iſta fuit trib⁹ beniamin in cui⁹ ſorte fuit altare holocauſtoꝝ ⁊ tēplum. k Ut ponat nomē ſuū ibi p recordatōꝫ: qꝛ nomē dñi recolebat̄ i ſacrificiis ⁊ oblatōib⁹: et diuinis laudib⁹. l Et habitet i eo. p ſpālē ꝯſeruationē loci. vt hr̄. ij. Machab. iij. ipe q̄ hꝫ in celis hītationē viſitator et adiutor eſt loci illi⁹ ⁊c. m Uenietis ⁊ offe. nō alibi. n Et come. ibi in ꝯſpe. do. h nō eſt itelligēdū q̄ ſemp comederēt talia i loco tēpli: ſꝫ īfra muros ciuitat̄ hierl̄m o Nō facier̄ ibi. h expōit̄ pdictū pceptū q̄tū ad duo ibi icluſa. et p q̄tū ad ſacrificii locū. ſcd̄o q̄tū ad comeſtionis modum. ibi. Si aūt comedere volueris. Circa pmū ſciēdū q̄ lꝫ regulariter eēt deputata vnitas loci p ſacrificiis et oblatōib⁹ offerēdis. tñ i caſu poterat alit̄ fieri: et h eſt qd̄ dr̄. o Nō faci. ibi q̄ nos h faci. ho. vt offerat̄ ſacrificia ⁊ oblatōes in plib⁹ locis: ſic nos facim⁹. q̄diu enī filii iſrl̄ fuerūt i deſerto: etiā poſt ꝯſtructionē tabernaculi. poterāt offerre ſacrificia et oblatōes volūtarias alibi q̄ i tabernaculo. vt dic̄ Ra. ſa. nō aūt ſacrificia ⁊ oblatōes ad q̄ tenebant̄ ex debito et h fuit eis licitū q̄uſq; eſſent q̄etati in t̄ra ꝓmiſſiōis: qd̄ nō fuit. xiiij. ānis q̄s poſuerūt ad capiēdā t̄rā et diuidēdū ea. et h eſt qd̄ ſubdit̄. p Neq; enī vſq; i pñs tps veni. ad req̄. ſꝫ qñ fuert̄ q̄etati nō debebāt offerre pdicta: niſi in vno loco: vbi fuit poſitū tabernaculum: et iſte loc⁹ fuit p i ſylo: vbi tabernaculū ⁊ archa dñi habuerūt ſtabilē māſionē. ſ. ducēt̄ q̄dragintatribus ānis: ſic pōt ꝓbari p tpa iudicū q̄ fuert̄ a ioſue vſq; ad mortē heli. qꝛ tunc archa fuit capta: vt hr̄. i. Re. iiij. poſtea capta archa a philiſteis: trāſlata fuit archa in cariathiari. et idē in maſphat: et idē in galgala: et idē in nobe: et idē in gabaon: et idē i domū obededon: ⁊ idē i ciuitatē dauid. vt hr̄. ij. Re. vi. ⁊ inde i tēplū ſalomōis. vt pleni⁹ dicet̄. i. Re. viij. Et tūc habuert̄ pacē pfectā tpe ſalomōis: et ex tūc nō fuit licitū alibi offerre. qꝛ ille loc⁹ fuit ad h ſimplicit̄ elect⁹ et vltiate a deo. vt hr̄. ij. pal̄. vi. ca. niſi ex diuio inſtinctu ⁊ diſpēſatōe: ſic helyas obtulit ſacrificiū i mōte carmeli. vt hr̄ iij. re. xviij. vñ ſubdit̄. a Illuc oia q̄ pci. offe. ⁊c. tpe medio int̄ deſtructōꝫ ſylo ⁊ cōſūmationē tēpli ſalomōis ſacrificia votiua et oblatōes poterāt alibi fieri q̄ vbi erat archa. qꝛ illo tpe nō hūit ſtabilē māſionē: ſic et qñ erat i deſerto. vt dictū eſt. ſic aūt nō pt dici de ſilo: qꝛ archa ibi hūit diu ſtabilē manſionē. ſ. cccxliij. ānis q̄ fluxerūt a. xiiij. āno ducat⁹ ioſue q̄ fuit poſita archa in ſylo vſq; ad mortē heli qñ fuit capta a philiſteis. cetā parēt b Si aūt come. volu. h expōit̄ pceptū q̄tū ad comeſtiōis actū. qꝛ dixerat ibi. Comedet̄ i ꝯſpectu dñi poſſent aliq̄ credere q̄ eſus carniū eēt oīno eis ꝓhibit⁹ ex hierl̄m. iō declarat quō eſ⁹ carniū erat alibi eis licit⁹. ſ. de aīalib⁹ q̄ nō tenebant̄ offerre niſi eſſent d̄ aīalib⁹ imūdis ſm legē q̄ꝝ carnes ꝓhibebāt̄ cōedere. ⁊ h eſt qd̄ dr̄. c Siue imū. fu. nō imūdicia imediate pdicta: ſꝫ imūdicia q̄ reddebat aīal imolaticiū ieptū ad ſacrificiū. ⁊ h eſt qd̄ dr̄. d Hoc ē macu. et debi. iſtud nō hr̄ i heb. ſꝫ appoſitū fuit a trāſlatore ad itelligēdū q̄d vocet̄ h imūdū. ſ. aīal hñs defectū alicui⁹ mēbri vel lāguidū: qd̄ nō poterat offerri lꝫ eſſet imolaticiū ſm gen⁹ vl̄ ſpēꝫ: Siue mūdū nō ſolū mūdicia cōi: q̄ aīalia licita ſūt comedi a iudeis: e ſꝫ etiā mūdicia ſpāli q̄ licita ſūt offerri. et h ē qd̄ dr̄ f Hoc eſt itegrū ⁊c. h enī nō eſt in heb. ſꝫ additū eſt a trāſlatore ad itelligēdū q̄d vocet̄ h mūdū. g Sic capreā et etiā ceruuꝫ ita comedes. i. ita licite et abſq;

Universidad de Salamanca. BGH

oblatõe coꝝ ſicut ceru⁹ et caprea nõ offerunt et licite comedunt.
b Abſq; eſu dũtaxat ſanguis. cui⁹ eſus generał ꝓhibet in lege cui⁹ rõ eſt: ne p eſuȝ ſanguis hoĩes nõ abhorreãt effuſionẽ ſanguis humani ad quã iudei erãt ꝓni. et vt ad pietatẽ exercerent: etiã circa bruta aĩalia. vt p hoc circa hoĩes magis mouerent pietate: et qꝛ ydolatre poſt ſacrificia ſua congregabant circa ydola ad comededũ ſanguinẽ ſue victime in venerationem ydoli.
i Que ſup terram quaſi aquã effundes. i. totalr ſicut aq̃ pfecti⁹ effundit de vaſe: q̃ȝ ceteri liq̃res et qꝛ dixit ꝙ extra hierl'ȝ poterat comedi aĩal mũdũ vt dictũ eſt: ne h̃ itelligat generalr: excipit primogenita aĩaliũ et decimas: et ea q̃ ex voto offerebant: cũ dr. Nõ poteris comedere i oppidis tuis ꝛc̃.
k Sȝ co. dño deo tuo comedes ea. ↄtra h̃ arguit. qꝛ decime debebãtur leuit̃ et pmitia ſacerdotib⁹. ſi ergo talia reddẽtes poterãt inde facere feſta ſibi et familijs: ſeq̃tur ꝙ ſacerdotes ꝛ leuite fraudabant debito ſuo ſaltẽ in parte. et iõ dicũt h̃ aliq̃ ꝙ iudei faciebãt q̃libet ãno duas decimas de oĩbus bõis ſuis. et pma erat tota de iure leuitarũ. ſecũda q̃ erat de nouẽ ptib⁹ eis remanẽtibus nõ ſic erat: et de iſta loq̃tur h̃ ſcriptura. ꝛ eodẽ mõ dicunt ꝙ faciebãt ſecunda pmitia. et de illis ſilr eſt hic ſermo q̃ nõ erãt d' iure ſacerdotũ. Sȝ h̃ dictũ nõ habetur ex ſcriptura: ſȝ ſolum vna decima q̃libet anno fiebat: alia q̃libet tertio ãno: q̃ erat ꝓ paupibus vt habet. j. xiiij. Et ideo aliter ſoluit. qꝛ iudei in feſtiuitatib⁹ in q̃bus tenebant apparere corã domino: nõ debebant venire vacui a muneribus. vt hr Exo. xxiij. et. xxxiiij. Nec intelligit hoc de apportatõe decimarũ et pmitiuoꝝ cũ hoc eſſet debitũ: ſȝ de hoſtijs pacificis: q̃s tũc faciebãt. quarũ pectuſculũ et arm⁹ dexter erat ſacerdoꝝ de iure: cetere carnes erãt offerẽtiũ. et de iſtis loq̃tur h̃ cũ dr. l Comedes ea. et h̃ vĩdr p illud qd̃ habet. j. xvi. Oblationeȝ ſpontaneã quã offeres iuxta bñdictõȝ dei tui. i. facultatẽ datã a deo. Et epulaberis corã dño deo tuo tu et fili⁹ tu⁹ ꝛc̃. Aliq̃ vero dicũt ꝙ intelligit de pmitiuis aĩaliũ: q̃ ꝓpt maculã nõ erãt imolaticia. et ideo redimebant et comedebant in oppidis. et de pcio emebant in hierl'm aĩalia ex quib⁹ fiebãt epulatões pdicte: ſȝ hoc vĩdr redire in incõueniẽs pdictuȝ qꝛ ſi tenebant redimi pcium redeptõis erat de iure ſacerdotũ. et ſic fraudabant. ac ſi fierẽt de pmitijs imolaticijs. m Caue ne derelinquas leuitẽ in oĩ tpe q̃ verſaris in terra. ſ. ꝓ miſſiõis: qꝛ ſic dicũt hebrei nõ obligabant ad h̃ qñ erãt extra terrã iſrl' poſiti: vtpote in captiuitate babilonica vel alia. et h̃ rõnabilr: qꝛ ibi nõ habebãt hereditatẽ: ſicut nec leuite: pmitiua tñ aĩaliũ in caſu poterãt comedi extra hierl'm. videlȝ qñ hñtes talia erãt lõge a hierl'm: vt parceret labori eoꝝ: cõceſſuȝ fuit eis vt illa venderẽt vel ꝙ iuſto pcio ſibi retinerent: et ſic comederẽt. et in ſolẽnitate qñ tenebant ire in hierl'm portarẽt pciũ: et inde emerẽt aĩalia ↄſilia munda et de illis offerrẽt. vt habet. j. xiiij. ca. pleni⁹. et h̃ breui⁹ tangit: cũ dicitur Qñ dilatauerit dñs de⁹ tu⁹ termios tuos ꝛc̃. ſeq̃tur. a Mũdus ꝛ immũdus in cõe veſcent: qꝛ hoĩes imũdi ex tactu mortui vel alteri⁹ rei imũde: poterãt inde comedere ſicẽ et mũdi. lȝ nõ poſſent intrare tẽplũ donec eſſent mũdati. vt dictũ fuit Nu. v. ca. Ab iſta tñ ↄceſſiõe venditõis aĩaliũ pdictoꝝ excipiunt aĩalia p votum deo ſanctificata: quoꝝ carnes nõ poterãt comedi extra hierl'm: et niſi eſſent pus oblata in tẽplo: et h̃ ẽ qd̃ dicit.

comedes abſq;[b] eſu dumtaxat ſanguinis quẽ[i] ſup terrã q̃ſi aquã effũdes. Nõ poteris comedere in oppidis tuis decimã frumẽti et uini et olei tui: primogenita armẽtoꝝ et pecoꝝ et oĩa que vouens ꝛ ſpõte offerre uolueris: ꝛ primitias manuũ tuarũ: ſȝ corã[k] dño deo tuo comedes[l] ea in loco quẽ elegerit dñs deus tu⁹ tu et fili⁹ tuus ꝛ filia ꝛ ſeruus ꝛ famula atq; leuites q manet in vrbib⁹ tuis et letaberis ꝛ reficieris corã dño deo tuo in cũctis ad q̃ extẽderis manũ tuã. Caue[m] ne derelinq̃s leuitẽ in oĩ tpe q° uerſaris in terra. Qñ dilatauerit dñs deus tuus termios tuos: ſicut locut⁹ eſt tibi: et uolueris ueſci carnibus: q̃s deſiderat aĩa tua. loc⁹ aũt quẽ elegerit dñs de⁹ tu⁹ ut ſit nomẽ eius ibi: ſi ꝓcul fuerit: occides de armẽtis et pecorib⁹ q̃ habueris: ſicut pcepit tibi ꝛ comedes in oppidis tuis ut tibi placet. Sicut comedit caprea et ceru⁹: ita ueſceris eis ꝛ mũdus[a] et imũdus in cõmune ueſcentur: hoc ſolũ caue ne ſanguineȝ comedas. Sãguis enĩ eoꝝ ꝓ aĩa eſt et idcirco nõ debes aĩam comedere cũ carnibus: ſȝ ſup terrã fundes quaſi aquã ut bñ ſit tibi et filiis tuis poſt te: cũ feceris qd̃ placet in conſpectu dñi. Que[b] aũt ſanctificaueris et uoueris dño tolles et uenies ad locũ quẽ elegerit dñs ꝛ offeres oblatões tuas carnẽ et ſanguineȝ ſup altare dñi dei tui. Sanguinem hoſtiarũ fundes in altari: carnibus aũt ipẽ ueſceris. Obſerua ꝛ[c] audi oĩa q̃ ego pcipio tibi: ut bñ ſit tibi et filiis tuis poſt te in ſempiternuȝ cũ feceris qd̃ bonũ eſt et placitũ in cõſpectu dñi dei tui. Qñ diſperdiderit dñs de⁹ tu⁹ ante faciẽ tuã gẽtes ad q̃s ingredieris poſſidẽdas ꝛ poſſederis eas atq; habitaueris in terra earũ caue ne imiteris eas: poſtq̃ȝ te fuerint introeũte ſubuerſe: et requiras cerimonias earum dicẽs. Sicut coluerũt gẽtes iſte deos ſuos: ita et ego colã. Nõ facies ſimilr dño deo tuo. Oẽs enĩ abominatões q̃s auerſat dñs fecerunt diis ſuis: offerẽtes[d] filios et filias et cõburẽtes igni. Qd̃ precipio tibi hoc tantũ facito dño: nec addas quicq̃ȝ nec minuas. Ca. xiii.

l Si[a] ſurrexerit in medio tui ꝓphetes aut[b] q ſomniũ uidiſſe ſe dicat: et[c] predixerit ſignũ atq;[d]

eſſent pus oblata in tẽplo: et h̃ ẽ qd̃ dicit.
b Que aũt ſã. ꝛ voueris dño ꝛc̃. talia enĩ aĩalia p votum obligata dño mutari ñ poterãt. vt habet Leui. xxvij.
c Obſerua ꝛ audi. h̃ ↄcludit principale intentũ huius ca. ad hoc enĩ pdicta ſunt oĩa vt diligent' cauerent ab ydolatria et pȝ lr̃a vſq; ibi.
d Offerẽtes fili. ſu. et fil. et cõ. igni. mod⁹ aũt hui⁹ cõbuſtionis ſm ꝙ dicũt hebrei erat qꝛ fiebat ydolum cupreũ cõcauum et i illa ↄcauitate accẽdebat ignis et qñ ydolũ in q̃libet pte erat ignitũ tũc ſup man⁹ ydoli q̃ erãt diſpoſite ad accipiẽdũ ponebant pueri: ꝛ ſic ex aduſtiõe moriebant. Sacerdotes vo ydoli habebãt tympana i quib⁹ pcutiebant fortiter: vt ex forti audi illi⁹ ſoni nõ audiretur clamor pueri. et ſic parentes de morte puerorũ nõ dolerẽt: ſȝ magis crederẽt aĩmas eorũ ſine afflictõe a dijs accipi.

Capi. xiij.

Si ſurrexerit. Hic ↄñr pcipit deſtructio ydolatrie in pticulari: et per ↄñs ↄfirmatio latrie ſibi oppoſite. Et p̃ q̃tuȝ ad vnã pſonã. ſecũdo q̃tũ ad vnã ciuitatẽ. ibi Si audieris i vna vrbiũ. Adhuc p̃ fac ꝓpoſitũ i pſona ñ ↄiũcta. ſcd̃o i ↄiũcta ibi. ſi tibi voluerit pſuadere frat' tu⁹. Circa pmũ ſciẽdũ: ꝙ ſicut dictũ fuit ſup librũ numeroꝝ. xij. ca. hoĩes aliq̃ñ inſtruunt de ventatib⁹ ſupnaturalib⁹ p demones: et tales dicũt ꝓphete demonuȝ. vt dictũ fuit ibidẽ de balaã. Et iſti etiã aliq̃ñ habẽt reuelatões a deo imediate vel mediãtib⁹ ſanctis angelis. lȝ ab eis nõ querant ſicut fuit ibidẽ dictũ de balaã: tñ qñ reuelatões fiũt eis a deo vel a ſanctis angelis h̃ fit ad bonũ finẽ vt dictũ fuit ibi de ꝓpheta balaã. ſȝ qñ ordinat talis reuelatio ad malũ finẽ et deceptionem h̃ fit a demonib⁹ q̃ qñq; pl'es veritates dicũt hoĩbus: vt poſtea magis credãt eis in falſi ſuggeſtiõe ſicut ibidẽ fuit declaratũ per exemplũ: et de tali ꝓpha eſt hic ſermo q̃ decept⁹ a demonib⁹ nitit hoĩes ptrahere ad ydolatriã: cum dicit. a Si ſur. in me. tui. decept⁹ modo pdicto in vigilia. b Aut q̃ ſom. ſe vi. dicat. ab ipſo cõfictũ uel imiſſuȝ a dyabolo. c Et pdi. ſignum mirabile venturũ de ꝓpinq̃. d Atq; portentũ. futurum magis de longinquo. et dicitur a portendo dis: qd̃ ſignificat ꝓtẽſionem in longum.

e Et eue. qd̃ lo. eſt. qꝛ demones aliq̃ñ pdicũt vera futura q̃ excedũt cognitionẽ humanã ꝓut declaratũ eſt Nu. xxij. f Et dixe. ti. ea. et ſe. de. alienos: ex h̃ pȝ ꝙ reuelatio ſibi facta fuit per demones. iõ ſubdit. Nõ audies vba ꝓphe illi⁹ ſeq̃tur.
g Ten. vos dñs. i. pmittit talia fieri vt ꝓbemini. h Ut palã fiat. i. ab alijs ſciri faciat: qꝛ ipſe de nouo non accipit alicui⁹ rei notiã: ſȝ oĩa nouit ab eterno: et h̃ mõ loq̃tur Gen̄. xxij. Nũc cognoui ꝙ timeas dñm. i. cognoſcere feci: qꝛ p oblationeȝ yſaac fuit hoĩb⁹ obediẽtia abrae manifeſta. et poſita eis in exẽplũ.
i Propħ. aũt ꝛc interficiet. ſine miſericordia: dũ tñ cõuict⁹ fuerit p teſtes vel ↄfeſſus. et pȝ lr̃a. k Si tibi volu. h̃ pcipit deſtrui ydolatria reſpectu pſone cõiũcte q̃cũq; ꝓpinq̃tate. et h̃ ẽ qd̃ dr Frat' tu⁹ ꝛc̃
a Clã dicẽs. eam⁹ ꝛc̃. corrũpẽs i ſecreto et inducẽs hoĩes ad ydolatriã. b Non acq̃eſcas ei. recipiendo ei⁹ pſuaſionẽ iniquã.
c Neq; parcat ei ocul⁹ tu⁹. falſo iudicio iuſtificãdo eũ: vl' tacẽdo malũ ſuũ. d Sȝ ſtatim iterficies. cũ iudicat⁹ fuerit p iudices.
e Sit pmuȝ manus tua ſup eũ. qꝛ teſtes debebãt interficere tales condẽnatos. vt hr. j. xvij. ca. vñ Actuũ vij. de btõ Stephano dr. Et teſtes depoſuerunt veſtimẽta ſua ꝛc̃. Cetera patent.
f Si audieris. h̃ pcipit ydolatria deſtrui reſpcũ vnius ciuitat' q̃ ſi fuerit corrupta ydolatria pcipiũt h̃ hoĩes iterfici: et pecora et ſuppellectilia cõburi: et oĩa q̃ ptinẽt ad illã ciuitatẽ: et ipa ciuitas deſtrui abſq; reedificatõe: et pȝ lr̃a vſq; ibi. g Ut auertat dñs ab ira furoris ſui. qꝛ tali corruptõe vni⁹ ciuitatis ira dñi ꝓuocat ↄ̃ totũ regnũ: et marie qñ negligit puniri ei⁹ pctm̃. q Multiplicetq; te. h̃ in fine hui⁹ ca. addit. vt ex deſtructõe ydolatrie latria fortius cõfirmetur.

portentũ: et[e] euenerit ꝙ locut⁹ eſt et[f] dixerit tibi. Eam⁹ et ſeq̃mur deos alienos q°s ignoras et ſeruiam⁹ eis: nõ audies vba ꝓphete illi⁹ aut ſomniatoris: qꝛ tentat[g] uos dñs deus ueſter ut[h] palã fiat utruȝ diligatis eũ an nõ in toto corde et in tota aĩa ueſtra. Dñm deũ veſtrũ ſequimini et ipm timete: et mãdata illius cuſtodite et audite uerba ei⁹. Ipſi ſuiẽtis ipi adherebitis. Propheta[i] aũt ille aut fictor ſomnioꝝ interficiet: qꝛ locutus eſt ut uos auerteret a dño deo vr̃o: q eduxit uos de terra egypti et redemit uos de domo ſeruitutis: ut errare te faceret de via quã tibi pcepit dñs de⁹ tu⁹ ꝛ auferes malũ de medio tui. Si[k] tibi voluerit pſuadere frater tuus fili⁹ matris tue aut fili⁹ tu⁹ vel filia ſiue uxor q̃ eſt in ſinu tuo: vt amic⁹ quẽ diligis vt aĩam tuã: clã[a] dicẽs Eam⁹ et ſeruiamus diis alienis q°s ignoras tu et pr̃es tui cũctaruȝ in circuitu gentiũ: q̃ iuxta uel ꝓcul ſunt ab initio uſq; ad finẽ terre: nõ acq̃eſcas[b] ei nec audias: neq;[c] parcat ei ocul⁹ tu⁹ ut miſerearis et occultes eũ: ſȝ[d] ſtatim iterficies. Sit primũ[e] man⁹ tua ſup eũ: et poſt te oĩs ppl's mittat manũ. Lapidib⁹ obrupt⁹ necabit: quia uoluit te abſtrahere a dño deo tuo: q eduxit te de terra egypti de domo ſeruitutis ut et oĩs iſrl' audiẽs timeat: et neq̃q̃ȝ vltra faciat q̃ppiã hui⁹ rei ſimile. Si[f] audieris in una urbiũ tuarũ q̃s dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi ad hitandũ dicentes aliq°s: egreſſi ſunt filii belial de medio tui et auerterũt habitatores vrbis tue atq; dixerunt. Eam⁹ ꝛ ſeruiam⁹ diis alienis q°s ignoratis: q̃re ſollicite et diligẽter rei veritate pſpecta ſi inueneris certũ eſſe qd̃ dr: et abominationẽ hãc ope ꝑpetratã: ſtatim pcuties habitatores vrbis illi⁹ in ore gladii: ꝛ delebis ea oĩa q̃ in ea ſũt uſq; ad pecora: q̃cq̃d etiam ſuppellectilis fuerit ↄgregabis in medio platearũ ei⁹ et cũ ipſa ciuitate ſuccendes ita ut uniuerſa conſũmas dño deo tuo: ꝛ ſit tumul⁹ ſempitern⁹. Nõ edificabit ampli⁹ et nõ adherebit de illo anathemate q̃cq̃ȝ in manu ſua: ut[g] auertat dñs ab ira furoris ſui et miſereat tui: multiplicetq;[h] te ſicut iurauit pr̃ibus tuis: qñ audieris uocẽ dñi dei tui: cuſtodiens oĩa pcepta ei⁹ q̃ ego pcipio tibi hodie ut facias qd̃ placitũ eſt in ↄſpectu dñi dei tui. Ca. xiiii.

f Filii[a] eſtote dñi dei ur̃i. Nõ[b] uos icidetis nec[c] facietis caluiciũ ſup mortuo: qm̃ ppl's ſctũs es dño deo tuo: ꝛ te elegit ut ſis ei in pplm peculiarẽ de cũctis gentibus q̃ ſunt ſup terrã. Ne[d] comedatis q̃ imũda ſunt. Hoc[e] eſt aĩal qd̃ comedere debetis: bouẽ[f] et ouẽ et caprã: ceruũ et capreã bubalũ tragelaphũ pygarguȝ orygẽ camelopardalũ[g]. Omñe[h] aĩal qd̃ i duas ptes findit vngulã et ruminat comedetis: de his aũt q̃ ruminãt ꝛ ungulã nõ findũt hec comedere nõ debetis. camelũ leporẽ cyrogrillum. quia ruminãt ꝛ non diuidũt ungulã: imũda erũt uob̃. Sus q̃ȝ qm̃ diuidit ungulã ꝛ nõ ruminat imũda erit. Carnib⁹ eoꝝ nõ ueſcemini: ꝛ cadauera nõ tangetis. Hec comedetis ex oĩbus q̃ morant in aquis. que hñt pẽnulas ꝛ ſquamas come

cõfirmetur.

Capitulum. xiiij.

Filij eſtote dñi. h̃ ↄñr deſtruit ydolatria in ſigno. Et p̃ deſtruitur hmõi ydolatria. ſcd̃o inſtituit latria oppoſita: ibi decimã ptẽ. Circa pmũ ſciẽdũ ꝙ ydolatrie ſunt ſigna aſſimilari ydolatris i exteriori apparẽtia. q̃ ↄſiſtũt in mõ ſe hñdi et mõ viuẽdi. Prio q̃ ꝓhibet modo⁹ ydolatraꝝ circa mortuos. ſcd̃o circa cibos. ibi. Ne comedatis. Circa pmũ dr. a Filij eſtote dñi dei vr̃i. q. d. Nõ debetis in aliq̃ ydolatris aſſimilari.
b Nõ vos incidet'. i. hebreo hr. Nõ vos lacerabitis ſicẽ in plãctu mortuoꝝ aliq̃ gẽtiles ꝛ ydolatre vnguib⁹ lacerabãt carnẽ ſuã. c Nec facietis caluiciũ eradicando capillos vel tõdẽdo Talis enĩ luct⁹ imoderatus ꝛ inhoneſt⁹ nõ decet filios dei q̃ hñt fidẽ reſurrectõis mortuoꝝ. moderat⁹ tñ luctus et honeſtus ꝓcedens ex pietate naturali bñ lȝ et decet.
d Nec comederis. h̃ cõſequent ꝓhibet modus ydolatraꝝ circa cibos. et p̃ in carnib⁹ aĩaliũ. ſcd̃o piſciũ. ibi. Hec comedet'. tertio auiũ. ibi. oẽs aues. Circa pmũ dr.
d Ne come. q̃ im. ſunt. Sciẽdũ ꝙ nulla imũdicia ſpũal' põt eſſe in brut' q̃ peccare nõ pñt: põt tñ aliq° mõ redũdare in eis inq̃ȝtũ hoĩes vtũt eis ad mala: vtpote: qꝛ ydolis imolãt ipa vl' eis vtũtur ad maleficia alia. põt autẽ in eis eẽ directe imũdicia corpal': vt qꝛ imũdo cibo nutriũt: ſic porcus: vel qꝛ in loco imũdo habitãt ſicẽ mures i t'ra. vñ et ex h̃ fetorẽ ↄ̃hunt et ex h̃ abomiabilia ſunt. ꝓpt vtrãq; enĩ cãm et ↄſiles multa aĩalia ꝛ aues ꝛ piſces ꝓhibent in lege iudeis Sũt etiã pter h̃ alie cauſe myſtice ꝛ figuralẽ inq̃ȝtũ p talia deſignant hoĩes hñtes aliq̃ vicia: ſicut carnalis aſſimilat porco: piger aſino: et ſic de alijs.
e Hoc eſt aĩal qd̃ comedere debetis. tãq; carẽs imũdicijs pdictis et enumerat aliq̃ in ſp̃ali dicẽs
f Bouẽ ꝛ c̃. tragelaphũ aĩal eſt mũdũ: et eſt partim ſil'e hirco et ptim cerno. et dr a tragos qd̃ eſt hirc⁹ et laphos qd̃ ẽ ceru⁹. g Camelopardalũ. aĩal ẽ ſil'e camelo i capite. et iõ ab eo denoiat. hȝ tñ maculas albas in corpe ſicẽ pard⁹. et equo ſil'is eſt i collo: bubalo vo in pedib⁹. Conſequent põit regulã cõeȝ. cũ aliq̃ tñ exceptõe: cũ dr. h Oẽ aĩal ꝛc̃. cetera exp oſita ſunt Leui. xi. vbi hec materia pleni⁹ tractat. aliq̃ tñ ponuntur

Universidad de Salamanca. BGH

bic q̄ nō ſunt ibi:et illa ſunt h̄ exponēda. a Ixion. auis eſt de gene re vulturis alba:et minor q̄ſit vultur. b Nycticoracē: auis ē de nocte volās. a nyctos qd̄ ē nox:et corax qd̄ eſt coru⁹. q̄ſi coruus noctis. Dicūt tñ aliq̄ q̄ eſt idē qd̄ noctua:ſʒ h̄ nō vid̄r q: h̄ ſeparatim ꝓhibet̄. c Peregrino q̄ intra portas tuas eſt da. ſi eſt paup. d Aut vēde ei ſi bʒ vñ emat. et loq̄tur h̄ de pegrino q̄ ē ↄuerſus ad iudaiſmū alit̄ nō poſſet comedere licite.

e Nō coques bedū ⁊c̄. h̄ fuit expoſitum Exod. xxiij. f Decimā frumēti tui ⁊c̄. h̄ ↄñr iducit ad latriā: p h̄ q̄ inducit ad ſuſtētatōʒ ſacerdotū et miſtroꝝ: ad q̄s ptinebat colere deū p ſe et p pp̄lo. p̄mogenita eñ debebāt̄ ſacerdotib⁹. ⁊ decime leuitis: portabant̄ tñ ad tēplū q̄tū ad ptes leuitarū q̄ manebāt ibi ad miſtrandū: et pʒ lr̄a ex his q̄ dicta ſunt. ſ. xij. c. Cōſequent̄ inducit ad ſuſtētatōʒ paupꝝ: cū d̄r.

f Anno tertio ſepabis aliā decimā. ſ. p ſuſtētādis paupib⁹: vt pʒ ex ſequētib⁹: qd̄ fiebat ex lege pietatis natural̄:et ne iudei paupes cogerent̄ q̄rere elemoſinas a gētilib⁹: vel ſeruire eis p ſuſtētatōe vite ſue. et ſic cogerent̄ de ydolaticijs comedere cū gentilib⁹: p ↄñs poſſent ptrahi ad cultū ydolatrie. Ca. xv.

Eptimo āno. h̄ inhibetur ydolatria q̄tū ad p̄ncipiū motiuū ſeu occaſionē. ſi eñ obligati debit̄ et ipotētes ſoluere artarent̄ p penas corpis vel alio mō poſſent hr̄e occaſionē fugiēdi de terra iſrael et habitare int̄ gētiles:et ſic ſuire dijs alienis. ſm q̄ dicit dauid d̄ ſeipō fugitiuo. i. Re. xxvi. Maledicti ſunt in ↄſpectu dñi q̄ eiecerūt me hodie vt nō habitē in hereditate dñi dicēres. vade ſerui dijs alienis: lʒ eñ dauid hoc nō fecerit: tñ pſecutores ei⁹ dabant ei occaſionē faciēdi. Ad h̄ igit̄ amouēdū ſeptimus ānus remiſſiōis fuit in lege inſtitut⁹. in q̄ remittebant̄ debita ipotētibus ſoluere. Sic ḡ p̄mo auffert ydolatrie occaſionē. ſecūdo inducit ad latrie culturā. ibi. De p̄genitis. Adhuc p̄mo inducit ad relaxatōʒ debitoꝝ. ſecūdo ad relaxatōʒ ſeruoꝝ. ibi. Cū tibi vēdit⁹ fuerit. Adhuc p̄ inducit ad debitoꝝ relaxatōʒ. ſcd̄o ad liberalē accomodationē. ibi Si vn⁹ de fratribus tuis. Circa p̄mū ſciēdū q̄ remiſſio debitoꝝ in ſeptimo āno nō ipo nit̄ niſi p illis q̄ ſunt de ritu iudeoꝝ. iō ſubdit̄. b A peregrino et aduena exiges. in heb̄. hr̄. Ab extraneo exiges. p̄ qd̄ pʒ q̄ idē intelligit̄ h̄ p pegrinū et aduenā. extrane⁹ aūt d̄r: q̄ nō eſt de ritu eoꝝ. c Et oīno idigens. h̄ ↄñr inducit ad paupꝝ ſubleuatōʒ:et intelligit̄ de iudeis paupib⁹ q̄s debebāt adiuuare ita q̄ nō cogerent̄ publice mēdicare. d Ut be. ti. do. multiplicādo te in bōis tpalibus et ſpūalibus

dite: que abſqʒ pēnulis ⁊ ſquamis ſunt: ne comedatis: q: imūda ſūt. Oēs aues mūdas comedite. Immūdas ne comedatis: aqlam ſcʒ ⁊ gryphem et halyetū ixion[a] et vulturē ac miluū iuxta gen⁹ ſuū: et oē coruini generis: et ſtrutionē ac noctuā et larū atqʒ accipitrē iuxta genus ſuū: herodiū ac cignū et ibin: ac mergulū porphyrionē ⁊ nycticoracē[b] onocrotalū et caradriō ſingula in genere ſuo: vpupā quoqʒ et ueſpertilionē: et oē qd̄ reptat et pēnulas habet imūdū erit et nō comedet̄. Omne qd̄ mundū eſt comedite. Quicqd aūt morticinum eſt: ne ueſcamini ex eo. Peregrino[c] q intra portas tuas eſt: da ut comedat aut[d] uēde ei: q: tu pp̄lus ſanct⁹ dñi dei tui es. Nō[e] coques hedūʒ in lacte matris ſue. Decimā ptem ſepabis de cūctis frugib⁹ tuis qui naſcunt̄ in terra p ānos ſingulos ⁊ comedes in cōſpectu dñi dei tui in loco quē elegerit: ut in eo nomē illi⁹ inuocet̄ decimā[f] frumēti tui ⁊ uini et olei: et primogenita de armētis et ouibus tuis: ut diſcas timere dñm deū tuū in oñi tpe. Cū autē longior fuerit uia ⁊ loc⁹ quē elegerit dñs deus tuus tibiqʒ bñdixerit: nec poteris ad eū hec cūcta portare: uendes oīa et in pciū rediges: portabiſqʒ mãu tua et ꝓficiſceris ad locum quem elegerit dominus deus tu⁹: et emes ex eadē pecunia qcquid tibi placuerit ſiue ex armētis ſiue ex ouib⁹: uinū q̄ʒ et ſiceraʒ et oñe qd̄ deſiderat aīa tua ⁊ comedes corā dño deo tuo: et epulaberis tu ⁊ dom⁹ tua et leuita q intra portas tuas eſt. Caue ne dereliquas eū: q: nō hʒ aliā ptēʒ in poſſeſſione tua. Anno[g] tertio ſepabis aliam decimā ex oibus que naſcunt̄ tibi eo tpe: et repones itra ianuas tuas ueniet qʒ leuites q aliā nō habet ptē nec poſſeſſionē tecū: et pegrin⁹ ac pupill⁹ et uidua q itra portas tuas ſunt: et comedēt et ſaturabunt̄: ut bñdicat tibi dñs de⁹ tuus in cūctis opib⁹ manuū tuarūʒ que feceris.

Capi. xv.

Eptimo[a] āno facies remiſſionē q̄ hoc ordie celebrabit̄ cui debet̄ aliqd ab amico uel ꝓrio ac fratre ſuo: repetere nō poterit: q: ān⁹ remiſſiōis eſt dñi. A[b] pegrino et aduena exiges: ciuē ⁊ ꝓpinquū repetēdi nō habebis ptātem. Et[c] oīno indigēs ⁊ mēdic⁹ nō erit inter uos ut[d] bñdicat tibi dñs deus tu⁹ in terrā quā traditur⁹ eſt tibi in poſſeſſionē: ſi[e] tñ audieris uocē domini dei tui: et cuſtodieris uniuerſa que iuſſit ⁊ que ego hodie precipio tibi: bñdicet tibi ut pollicit⁹ eſt. Fenerabis[f] gētib⁹ multis: ⁊ ipſe a nullo accipies mutuū. Dñaberis[g] natōibus plurimis: ⁊ tui nemo dñabit̄. Si[h] un⁹ de fratrib⁹ tuis q morant̄ itra portas ciuitatis tue in terra quā dñs de⁹ datur⁹ eſt tibi ad pauptatē deuenerit nō[i] obdurabis cor tuū: nec cōtrahes manū ſʒ aperies eā paupi: et dabis mutuū: q[k] eū indigere perſpexeris. Caue[l] ne forte ſurrepat tibi ipia cogitatio ⁊ dicas in corde tuo appropinq̄t ſeptim⁹ ānus remiſſiōis et auertas oculoſ tuos a paupe fratre tuo nolēs ei qd̄ poſtulat mutuū comodare: ne clamet ↄtra te ad dñm et fiat tibi in peccatū: ſʒ dabis ei. Nec[m]

e Si tñ audieris id ē feceris qd̄ dictū eſt: et p h̄ intelligit̄ oppoſita negatiua videlicʒ q̄ ſi non feceris non multiplicabit te. f Fene. gē. mult̄. hoc nō accipit̄ p vſura: q̄ lʒ eſſʒ eis pmiſſa cū extneis gētib⁹: nō tñ pōt eis pmitti p premio pietatiſ erga paupes: cū ſit illicita. ſʒ accipitur h̄ p accōmodatōne vñ in hebr̄. habet̄ Uadiabis gētes mł̄tas. id ē vadia accipies ab eis: q: nō tenebāt̄ eis accōmodare ſine vadio. in h̄ igitur pmitti eis multiplicatio bonoꝝ tēporaliū. p quam poſſent dare mutuū nō ſolū fratribus ſuis iudeis: ſʒ ēt aliēis gētib⁹. g Do. na. plu. q: p actu pietatꝭ non ſoluʒ pmitti eis multiplicatio diuitiaꝝ: ſʒ etiā dñi ſiue excellētiarū. h Si vn⁹ de fratrib⁹. h̄ iducit eos moyſes ad liberā mutuationē: q̄ dʒ pcedere ex affectu ideo ſubdit̄. i Nō obdurabiſ cor tuū ⁊c̄. et cum effectu. iō ſubdit̄. Sʒ apies manū paupi ⁊c̄. k Quo eū indigere pſpexeris: q: non tñ debebant fratrib⁹ ſuis accōmodare pecuniaʒ ſʒ etiā aliā reʒ neceſſariam: vtpote equū: currū ⁊ ſilia que frequēt̄ deteriorant̄ ex accōmodatōe. l Caue ne forte ⁊c̄. inducit eos vt nō retrahant̄ ab accōmodatōe: ppt̄ appropinq̄tionē āni. vij. in q̄ debita relaxabant̄. m Nec ages q̄ppiā callide ⁊c̄. vt p hoc machineris ad aliqd̄ malū: vt ad familiaritatē inboneſtā cū eius vxore: vel filia: vel aliq̄d aliud illicitū. n Nō deerūt paupes nō eſt ↄriū ei qd̄. ſ. dictū eſt. Omino indigēs et mēdic⁹ nō erit int̄

vos q: ibi loq̄tur de mēdicāte publice: qd̄ nō debebāt iudei permittere: vt dictū eſt. h̄ aūt loq̄tur de paupe q̄ de ſuis facultatibus nō pōt ↄuenient̄ ſuſtētari. et iō indiget p accōmodationē ab alijs auxiliari. o Cū tibi vēditus fuerit frat̄ tu⁹. iſta expoſita fuerūt Exod. xxi. h̄ excepto. p Nō auertes oculos tuos ab eis ⁊c̄. i. nō reſpicies eos toruo oculo q̄ſi tibi ſit grauis libertas eoꝝ. vnd̄ in heb. hr̄ Nō erit graue in oculis tuis cum dimiſeris eos liberos.

q De p̄genit̄ De ſtituta ydolatria q̄tū ad occaſionē hic reuertit̄ ad terminatōʒ latrie excludēdo q̄dā cupiditatē occaſiōe late aliq̄lit̄ cōtingentē Et p̄ facit ꝓpoſitū. ſcd̄o remouet quoddā dubium ibi. hoc ſolū. Circa qd̄ ſciēdū q̄ ex eo tpe q̄ dñs percuſſit p̄genita egyptioꝝ tā in hominib⁹ q̄ in aīalib⁹ oīa p̄genita filioꝝ iſrl̄ fuerūt obligata dño et ſcrificata. vt hr̄ Exod. xiij. et i pl̄ib⁹ alijs locis. Uerūtñ aliq̄ cupiditate ducti: volebāt inde trahere vtilitatem ſuā. vtpote in p̄genito bouis arādo et p̄genitū ouis tondēdo anq̄ offerrerēt̄. ideo iſtud ꝓhibet̄ hic. et pʒ lr̄a. Et dicit h̄ Ra. ſa. q̄ idē eſt intelligēdū de oue q̄ offerebat̄ p p̄genito aſini. vt hr̄ Exo. xiij. q: debebat offerri cū lana.

r Sin aūt habuerit maculā. i. defectū alicui⁹ mēbri ſeu aliq̄ aliam deformitatē: ppt̄ quā nō dʒ dño offerri: cui meliora ſunt offerēda: et ne diuin⁹ cult⁹ veniret in ↄtēptū ex oblatione taliū defect⁹ habētiū: et p ↄñs viliū et ↄtēptibiliū: tale p̄mogenitū licite poterat comedi extra hierl̄m in oppidis: et ab imūdis hoīb⁹ ſicut ⁊ a mūdis. s Quaſi caprea et ceruo. i. ſic̄ de illis comedūt homines abſq̄ h̄ q̄ faciāt inde aliquā oblatōʒ dño nec redēptionē ſic ⁊ de iſtis. tñ diſtinguēdū eſt: q: ſi talis macula inerat p̄genito aīalis a natiuitate: comedebat̄ abſq̄ oblatōe vel redēptōe aliq̄ q: nunq̄ fuerat obligatū dño ex q̄ nunq̄ fuerat imolaticū. ſi autē poſt natiuitatē ſupuenerat: et tūc aut erat curabilis aut nō. ſi curabilis debebat poſt curationē offerri: ſi icurabilis poterat redimi. q: erat obligatū dño añ euentū macule: et hec diſtinctio accipitur ex ſnīa Ra. ſa. h̄ et. xij. ca. t Hoc ſolum obſeruabis ⁊c̄. q: carnes taliū licite comedebant̄ in oppidis abſq̄ redēptōe in caſu p̄dicto. ꝓpt̄ h̄ aliq̄ forte poſſent credere q̄ eſus ſanguis ipoꝝ eſſet licit⁹ ꝓpt̄ q̄ h̄ excludit̄ h̄ ſpāl̄r: q: nec in vilib⁹ aīalib⁹ erat cōceſſus: ſʒ general̄r ꝓhibit⁹ In ca. xv. vbi d̄r in poſtil. Ad hoc igit̄ amouēdū ſeptim⁹ ān⁹ remiſſiōis in lege inſtitut⁹ eſt ⁊c̄.

Additio.

Licet cōiter teneat̄ apud hebr̄. q̄ in āno ſeptimo total̄r remittebant̄ debita: ſic q̄ etiā poſt trāſitū illi⁹ anni ſeptimi nō poſſunt repetere ea. Tñ h̄ nō vid̄r rōni ↄſonū. q: ſicut ſi aliq̄s accōmodaret ꝓrio ſuo pecuniā: vel aliq̄d hmōi in anno ſexto: vel etiā ꝓpe finē āni: ſtatim itrāte āno ſeptio erat remittēda qd̄ videt̄ ↄtra eq̄tatē iuſticie. ſm quā hō tenet̄ reddere mutuū. vñ pſ̄ xxxvi. Mutuabit̄ peccator ⁊ nō ſoluet. nec valet dicere q̄ hec remiſſio itelligit̄ q̄ ad ipotētes ſoluere tm̄ put poſtillator vid̄r dicere: tū q: ſcriptura indiſtincte loq̄tur dicēs. Cui debet̄ aliq̄d ab amico vel ꝓrio vel fratre ſuo repetere nō poterit. q: ān⁹ remiſſōis eſt dñi: nō diſtinguēs de potēte vl̄ ipotēte: tū q: ab ipotēte nō ſolū āno ſeptio: ſʒ etiā alijs tpib⁹ nō erat debitū repetēdū. d̄r eñ infra. Si vn⁹ de fratrib⁹ tuis ⁊c̄. ad pauptatē deuenerit nō idurabis cor tuū nec ↄhes manū: ſʒ apies eā paupi et dab̄ mutuū q̄ eū indigere ꝓſpexeris vñ circa h̄ alit̄ vid̄r dicēdū. Ad qd̄ ſciēdū q̄ i hebreo vbi nos hēm⁹. Septimo āno facies remiſſionē. eſt q̄dā dictio que ſonat ſubtractōʒ. et ē ſenſus q̄ in toto āno ſeptio nō poterāt debita repeti cui⁹ rō eſt q: ſeptim⁹ annus erat ſabbatū terre i q̄ nō licebat ſeminare agros: nec vindemiare nec colligere fruct⁹ terre: ſed oīa q̄ ſpōte naſcebantur erāt cōia q̄buſlibet hoīb⁹. vt hr̄. ſ. Leuit. xxv. vñ in tali tēpe debebat ceſſare exactio debitorū ceſſante collectōe fructuū et redditiuū: ſed ſabbato terre ſ. āno ſeptio trāſacto cū iā poterāt terras colere et fructus ſuos vnuſquiſq̄ colligere: licitū erat debita repetere. et etiā debitor ſi eſſet potēs tenebat̄ reddere: cuʒ reſtitutio debiti ptineat ad verā iuſticiā. Ad hāc ſnīam facit qd̄ ſeq̄tur in lr̄a. de hac materia. Caue ne forte ſubrepat tibi ipia cogitatio: et dicas i corde tuo. appropinq̄t ſeptim⁹ ān⁹ remiſſiōis: et auertas oculos a paupe fratre tuo nolēs ei qd̄ poſtulat mutuū cōmodare. Si eñ in ſeptio anno fieret talis remiſſio: vt p̄dicti itelligūt: q̄re diceret̄ ipie cogitare ille a q̄ p mēſeʒ vel aliqd̄ breue tps añ ſeptimū ānū mutuū poſtularet̄ ſi a mutuatōe retraheret̄: cū h̄ iaʒ nō eſſet mutuatio: ſʒ mera donatio q̄ nō in tāta q̄titate ſolet dari ſicut mutuū. Faciat etiā p p̄dicta ſnīa qd̄. ſ. eo. ca. d̄r. Cū tibi vēdit⁹ fuerit frat̄ tuus hebre⁹ aut hebrea ſex ānis ſeruiet tibi. in ſeptio āno dimittes eū liberū. nō eñ dimittebat̄ i anno ſabbatino terre: ſʒ poſtq̄ ſeruierit p ſex annos itegros. et iō reddēs rōnē q̄re dñs ſerui nō dʒ grauit̄ ferre hanc dimiſſionē: dicit. Quia iuxta mercedē mercenarij p ſex ānos ſuiuit tibi. Ex q̄ pʒ q̄ ſi poſt breue tps ſuitutis ſeipet̄ liber dimitti: eēt̄ q̄d durꝝ et ḡue nō ḡmin⁹ durū eſt total̄r debitū dimittere q̄ ſeruū emptū liberare. q: tñ iſta lex remiſſiōis debitoꝝ ſic itellecta: ſic̄ hebrei itellexerūt eſt itolerabil̄. p quā penit⁹ claudebat̄ via ad mutuādū: idcirco talmudici antiq̄ quodā fecerūt ſtatutū p qd̄ lex p̄dicta total̄r euacuabat̄. et ſic iplet̄ dictū xp̄i Math. xv. ca. Irritū feciſtis mādatū dei ꝓpt̄ traditōes veſtras.

Replica.

In ca. xv. cū poſtillator remiſſionē debitoꝝ veri⁹ dilatōeʒ in āno. vij. exponeret de ipotētib⁹ ſoluere. ſicut et ſ. expoſuit Leui. xxv. Bur. ibi et h̄ dicit hmōi expoſitōʒ nō hr̄e fundamentū p eo. q: vt dicit ſcriptura indiſtincte loq̄tur de potētib⁹ et ipotētib⁹. h̄ dico ſaluo meliori iudicio: q̄ fundamentū expōnis poſtil. ſtat in recta rōne. recta eñ rō h̄ exigit vt potēs ſoluere ſoluat ſine dilatōe: nō eñ ſine fraude ad ānū remiſſiōis differret ſi ſoluere poſſet: q̄ ſi nō poſſet iā potēs nō eſſet. et ſic ſeq̄ret̄ q̄ potēs de q̄ caſus: nō eſſet potēs q̄ eſt ↄdictio. vñ etſi lr̄a loq̄tur indiſtincte oportet tñ ex rōne recta de ipotētib⁹ ſpāl̄r itelligi. al̄s ſi potēs eſſʒ ad ſoluēdū et differret: daret̄ occaſio nō mutuādi. imo et potēs i āno remiſſiōis tenebat̄ ſoluere q̄uis mutuās nō potuit rē ſuaʒ aggrauant̄ exigere. Ille igit̄ ān⁹ erat p ipotētib⁹: a q̄b⁹ nō potuit illo āno q̄cq̄ repeti: nec p eos oportuit ꝓpter impotentiam aliq̄d ſolui. potentes aūt et illo āno et q̄libet alio ſolutōnē ſine fraude differre nō potuerūt

ages q̄ppiā callide in ei⁹ neceſſitatib⁹ ſubleuādis vt bñdicat tibi domin⁹ de⁹ tu⁹ in oī tpe: et cūctis ad q̄ manū miſeris. Nō[n] deerunt pauperes in terra hitatōis tue. idcirco ego p̄cipio tibi: ut apias manū fratri tuo egeno et paupi q tecū verſat̄ in terra. Cū[o] tibi uēdit⁹ fuerit frater tu⁹ hebre⁹ aut hebrea et ſex ānis ſeruierit tibi: in ſeptimo āno dimittes eū liberū. Et quē libertate dōaueris neq̄q̄ʒ vacuūʒ abire patieris ſʒ dab̄ uiaticū de gregib⁹ et de area et torculari tuo q̄bus dominꝰ de⁹ tu⁹ bñdixerit tibi. Memento q̄ et ipſe ſeruieris in terra egypti ⁊ liberauit te dñs deus tu⁹ ⁊ idcirco ego nūc p̄cipio tibi. Sin aūt dixerit nolo egredi eo q̄ diligat te et domū tuā: et bñ ſibi apud te eſſe ſentiat: aſſumes ſubulā ⁊ pforabis aurē ei⁹ in ianua dom⁹ tue et ſeruiet tibi uſqʒ ineternū. Ancille q̄ʒ ſilr̄ facies. Non[p] auertes ab eis oculos tuos quādo dimiſeris eos liberos: quoniā iuxta mercedē mercenarii per ſex annos ſeruiuit tibi ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operib⁹ q̄ agis. De[q] primogenitis q naſcuntur in armētis et ouibus tuis qcquid eſt ſexus maſculini: ſanctificabis domino deo tuo: nō operaberis p̄rimogenita bouis: et non tondebis primogenita ouium. In cōſpectu domini dei tui comedes ea per ānos ſingulos in loco quem elegerit dominus tu et domus tua. Sin autē[r] habuerit maculā et uel claudū fuerit uel cecū aut in aliq̄ pte deforme uel debile: non imolabitur domino deo tuo: ſed intra portaſ urbis tue comedes illud. Tam mund⁹ q̄ʒ imundus ſimiliter ueſcētur eis q̄ſi caprea[s] et ceruo. Hoc[t] ſolū obſeruabis ut ſanguinē eoꝝ non comedas ſʒ effundes in terrā q̄ſi aquaʒ.

Capitulū. xvi.

Universidad de Salamanca. BGH

Nec valet qđ Burg. dicit ꝙ ab ip̄o tp̄e nec illo nec quocūqꝫ alio anno repeti debitū poſſet. qꝛ ſic dareꝛ via paupibꝰ nō mutuādi ſꝫ ſolū paupe res recipent p modū donatōis: et ſeq̄reꝛ ſeptimū ānū nō ſolū dilatōnis eſſe ſꝫ totalis remiſſiōis cuiꝰ oppoſitū Burg. nitiꝛ oſtendere h̄ ꝯ iudeos nec textꝰ quē Burg. allegat eſt ad ſui ꝓpoſitū. qꝛ textꝰ ille dicit ꝯ ſm tp̄e mutuādū neceſſitatē pa tiētꝫ: nō ꝓhibet repetitio nē niſi in āno ſeptio: q̄ di cebaꝛ remiſſionis ꝓ illo āno: q̄ cōpleto repetitio fieri potuit. vt hr̄ a ſcho laſtica hyſtoria ponente dr̄iam iter ānū iubileum et remiſſiōis. in illo nāqꝫ remittebanꝛ debita i iſto differebanꝛ. Ca. xvi.

O Bſerua^a mēſē nouarū fru gū et verni primū tēpis vt facias phaſe dn̄o deo tuo: quoniā in iſto mēſe eduxit te dn̄s deꝰ tuus de egypto nocte. Immolabiſqꝫ^b phaſe dn̄o deo tuo de ouibꝰ et de bobus in loco quē elegerit dn̄s de us tuꝰ vt habitet nomē eiꝰ ibi. Nō comedes in eo panē fermentatum. Septē diebꝰ comedes abſqꝫ fer mēto afflictōis panē: qm̄^c in pauo re egreſſus es de egypto: vt me mineris diei egreſſiōis tue de egy pto oibus diebꝰ vite tue. Nō ap parebit fermētatū in oibus terminis tuis ſeptē diebꝰ: ⁊^d nō remanebit de carnibꝰ eiꝰ qđ immolatū eſt ve ſpere in die p̄o vſqꝫ mane. Nō^e poteris imolare phaſe in q̄libet ur biū tuarū: q̄s dn̄s deꝰ tuꝰ daturꝰ ē tibi: ſꝫ^f in loco quē elegerit dn̄s de us tuꝰ vt habitet nomē eiꝰ ibi. Im molabiſqꝫ^a phaſe veſpere ad ſolis occaſū qm̄^b egreſſus es de egypto et^c coques et comedes in loco quē elegerit dn̄s deus tuꝰ māeqꝫ^d ꝯſur gens vades in tabernacula tua. Sex^e diebꝰ comedes azima: et^f in die ſeptima: qꝛ collecta eſt dn̄i dei tui: nō facies opꝰ. Septē^g hebdo madas nūerabis tibi ab^h ea die q̄ falcē in ſegetē miſeris: et^i celebrab̄ diē feſtū hebdomadarū dn̄o deo tuo oblationē ſpōtaneā manꝰ tue quā offeres iuxta bn̄dictionē dn̄i dei tui ⁊^k epulaberis corā dn̄o deo tuo: tu et filiꝰ tuꝰ et filia tua et ſer uus tuꝰ et ancilla tua: et leuites q eſt intra portas tuas: et aduena ac pupillꝰ ⁊ vidua q morantꝛ vobiſcū in loco quē elegerit dn̄s deꝰ tuꝰ: vt habitet nomē eiꝰ ibi: et^m recorda beris qm̄ ſeruꝰ fueris in egypto: cu ſtodieſqꝫ ac facies que tibi p̄cepta ſunt. Solēnitatē^n q̄ꝫ tabernaculo rū celebrab̄ p ſeptē dieſ qm̄ college ris de area et torculari fruges tuas et epulaberis in feſtiuitate tua: tu

Obſerua mēſē. h̄ declaranꝛ p̄cepta q̄ ordināt hoiem ad deū et ꝯſideratōe tē poris. Circa qđ ſciēdum ꝙ tribꝰ tp̄ibꝰ in āno cele brabāt iudei feſta ſolēnia vꝫ p̄ mēſe feſtū phaſe ꝓp bn̄ficiū egreſſiōis d' egy pto et tertio mēſe feſtum pēthecoſtes ꝓpt' bn̄fici um legis date. et ſeptio mēſe feſtū tabernaculoꝝ ꝓpt' bn̄ficiū ꝯſeruatōis ipoꝝ in deſerto. xl. ānis q̄bus deꝰ ꝓuidit bitāti bꝰ in tabernaculis. Pri mo ergo agiꝛ de p̄ feſto. ſcđo de ſecūdo. ibi. Se ptē hebdomadas. tertio de tertio. ibi. Solēnita tē q̄ꝫ tabernaculoꝝ. Sci endū etiā ꝙ de iſtis tribꝰ feſtis habenꝛ pl'a: Nue. xxviij. ⁊ Leui. xxiij. ⁊ aliq̄ h̄ addūꝛ ⁊ aliq̄ repetūꝛ. Q̄tū igiꝛ ad p̄mū feſtū dr̄. a Obſerua mē. no. frugū: nō qꝛ tūc tēpꝰ eſſet meſſiū: ſꝫ qꝛ circa quartādecimā diē mēſis p̄mi in aliq̄ pte terre ꝓmiſſiōis aliq̄ fruges ꝓpinquabāt ad maturitatē. ⁊ de illis colligebanꝛ ſpice de q̄bus fiebat manipulꝰ q̄ offerebaꝛ in ſolēnita te paſchali et torrebaꝛ. et tūc p ꝯfricatōꝫ grana excutiebanꝛ: et de illis fie bat ſacrificiū. b Immolabiſqꝫ phaſe ⁊c̄. nō loq̄tur h̄ ſcriptura de imolatōe agni paſchalis de q̄ poſtea agiꝛ: ſꝫ de alijs ſacrificijs q̄ offe rebanꝛ in illa ſolēnitate quoꝝ aliq̄ offerebanꝛ a tota cōitate q̄ determinā tur Nu. xxviij. Aliq̄ v'o offerebanꝛ a pſonis ſingularibꝰ ex deuotōe. ⁊ ta lia nō cadūt ſub nūero determiato. qꝛ in talibꝰ cuilibet pmittebaꝛ facere ſuā volūtatē ſeq̄tur. c Qm̄ in pa. egreſ. es de egypto. in hebr̄. hr̄. Subito vel feſtinanꝛ egreſſus es de egypto. et ꝓpt' h̄ tūc comederūt azi ma. qꝛ fermētare nō poterāt egyptijs cogētibꝰ eos exire. vt hr̄ Exo. xij. d Et nō rema. de carnibꝰ eiꝰ. ſ. agni paſchalis. de cuiꝰ carnibꝰ nihil de bebat remanere vſqꝫ ad mane. vt hr̄ Exo. xij. e Nō poteris imola re phaſe ⁊c̄. et h̄ p̄cipiebaꝛ ad euitādū occaſionē ydolatrie. qꝛ ſub p̄textu huiꝰ et occaſiōe poſſent fieri alie imolatōes ptinētes ad ydolatriā: ⁊ vt cū maiori reuerētia fieret iſta imolatio in ciuitate electa ad diuinū cultū et hoc eſt qđ dr̄. f Sꝫ in loco quē elegerit dn̄s. et accipiꝛ h̄ locꝰ pro tota ciuitate hierl'm: q̄ fuit electa a deo ad cultum diuinū. qꝛ in q̄libet do mo poterāt imolari: dū tn̄ habereꝛ nūerus aiarū q̄ ſufficerēt ad eſū agni vt dr̄ Exo. xij. debebat etiā poni de ſanguie ſup vtrūqꝫ poſtē: et in ſuper liminaribꝰ domꝰ vbi comedebaꝛ: qđ nō pōt itelligi de domo tēpli: quia ibi nihil ponebaꝛ de ſanguie agni. a Immolabis phaſe veſpe. i. poſt declinationē ſolis. b Qm̄ egreſſus es de egypto: nō ꝙ illa no cte egreſſi fuerint filij iſrl' de egypto. ſꝫ qꝛ ipſa imolatio erat q̄dā p̄para tio ad exitū: et qꝛ illa nocte ſe p̄parauerūt ad exitū: et mane ſeq̄nti egreſſi ſunt. vt hr̄ Exo. xij. c Et coques et comedes. de mō coquēdi et co medēdi hr̄ Exo. xij. d Maneqꝫ ꝯſurgēs. h̄ accipiꝛ mane ſecūde diei p̄ma aūt dies incipiebat a veſpe. xiiij. diei p̄mi mēſis. et termiabaꝛ in pri mo veſpe. xv. diei. et tota die illa ⁊ nocte ſequēti debebāt remāere in hie

rуſalē et mane ſequēti poterāt recedere q̄ vellēt. e Sex diebꝰ comedes azima. ſ. eo. ca. Nō apparebit fermētatū in oibꝰ termi nis tuis ſeptē diebꝰ. ad h̄ ſoluēdū dixerūt aliq̄ hebrei ꝙ dies ſe ptimꝰ nō eſt de p̄cepto: ſꝫ q̄ volebāt comedebāt azima. dicūt etiā ꝙ nec alij ſex dies ſicut nec ſeptimꝰ: ſꝫ ſolū veſpere p̄me diei in q̄ imolabaꝛ agnus: ſꝫ h̄ vidr̄ ꝯ textus Exo. xij. vbi ſic di ciꝛ. Quicunqꝫ co mederit fermenta tū ꝑibit aīa illa d' iſrael a p̄ die vſ qꝫ ad. vij. diem. ⁊ ideo dicendū ꝙ p h̄ qđ dr̄ hic. Sex diebus comedes azima nō excludiꝛ ſeptia ab iſta ob ſeruatōe. qꝛ ſenari us includiꝛ in ſep tenario. et q̄ ob ſeruat ſeptenariū obſeruat ſenariū diſtinguiꝛ tn̄ h̄ di es ſeptima. quia erat celebrior q̄ꝫ q̄ꝫ p̄cedētibꝰ. q̄a ꝓhibitū erat opꝰ ſeruile in illa ſicut et in prima. vt hr̄ Nu. xxviij. nō aūt i itermedijs. et h̄ eſt qđ ſubdiꝛ. f Et in die ſepti mo: qꝛ collecta eſt ⁊c̄: qꝛ dr̄ hic colle cta. dicūt aliq̄ ꝙ illa die fiebat col lecta ꝓ ſuſtētatōe pauperū. ſicut in ſe ptēbri fiebat col lecta ꝓ neceſſarijs ad vſuꝫ ſacrificioꝝ tēpli: ſꝫ hoc nō vidr̄ bn̄ cō ſonū ei qđ iā p̄dictū eſt. ſ. ꝙ ſecūda die hebāt licētiā recedēdi q̄ vellēt. ſi aūt illo tp̄e fieret collecta ꝓ paupibꝰ: ꝓbabiliꝰ vidr̄ ꝙ de beret fieri an̄ receſſuꝫ ppl'i. vn̄ in hebr̄. hr̄. In die ſeptio retētio ē dn̄i dei tui. qđ expōiꝛ p retētōibꝰ ab opibꝰ ſeruilibꝰ ſm hebreos q̄ illo die ꝓhibenꝛ fieri: vt pꝫ in lr̄a. Trāſlator aūt nr̄ accepit p re tētōe ppl'i ad collectā faciēdā: ſeu p retētōe pecunie ſic collecte. et iđo trāſtulit collecta. Primꝰ tn̄ modꝰ dicēdi cōior eſt apud aucto res nr̄os. Pōt etiā dici ꝙ dies ſeptimus erat collecte dies. eo ꝙ tūc nūerabaꝛ pecunia: et reponebaꝛ in theſauro tēpli q̄ tn̄ pecūia fuerat recepta ab offerētibꝰ a p̄ncipio feſti. g Septē hebdo madas. h̄ agiꝛ de ſolēnitate pēthecoſtes q̄ celebrabaꝛ. l. die a ſo lēnitate paſche. et h̄ eſt qđ dr̄. Septē hebdomadas nūerabis ti bi. q̄ faciūt. xlix. dies. h Ab ea die q̄ falcē in ſegetē miſeris. i. a die paſche: nō qꝛ tūc inciperet meſſio frugū: vt p̄dictū eſt. ſꝫ qꝛ tūc ſecabanꝛ ſpice magis appropinq̄ntes ad maturitatē. i Et celebrabis diē feſtū. ſ. pēthecoſtes. die imediate ſequēti ſeptem hebdomadas p̄dictas et illa erit q̄nq̄geſima dies a die paſche. k Et epulaberis corā dn̄o deo tuo. et addūtur q̄ttuor titulo ho minis faciētis illud ꝯuiuiū: cū dr̄. Filiꝰ tuꝰ et filia tua ſeruꝰ tuꝰ et ancilla tua et q̄ttuor titulo ipiꝰ dei curā hn̄tis de paupibꝰ. ſ. leui tes et aduena. pupillꝰ et vidua. vt pꝫ in lr̄a. m Et recordabe ris ꝙ ſeruꝰ fueris in egypto: et p ꝯn̄s obligatꝰ es ad ſeruiēdum deo. ideo ſubdiꝛ. Cuſtodieſqꝫ ⁊c̄. et pꝫ. n Solēnitatē q̄ꝫ ta bernaculoꝝ. h̄ agiꝛ de feſto tertio qđ celebrabaꝛ in ſeptēbri colle ctis frugibꝰ āni: de cuiꝰ ſacrificijs ⁊ oblatōibꝰ determiaꝛ Nūe. xxviij. et Leui. xxiij. et pꝫ lr̄a. poſtea recolligit de tribꝰ ſolēnitatibꝰ p̄dictis dicēs. o Tribꝰ vicibꝰ p annū ⁊c̄. ſ. in tribꝰ feſtiuita tibꝰ p̄dictis. verūtn̄ illis q̄ erāt lōge a hierl'm ꝑcebaꝛ de duobuſ feſtis. ſ. tabernaculoꝝ et pēthecho. et patꝫ lr̄a. p Iudices et magiſtros. Poſtq̄ꝫ poſita ſunt p̄cepta q̄ ſunt q̄ſi cōcluſiōes p̄ce

ptoꝝ decalogi ordināntes ad deū. h̄ ꝯn̄r ponunꝛ ipa q̄ ſunt qui ſi ꝯcluſiōes ordinātes ad ꝓximū. Ordo aūt inꝛ hoies ꝯſiſtit i di uerſis gradibꝰ hoim bn̄ iſtitutis et ſeruatis. Prio q̄ agiꝛ de his q̄ ptinēt ad diuerſos ſtatꝰ pſonaꝝ ſublimium. ſcđo de his q̄ ꝑti nent ad ſtatus etiam vulgarium. xix. capit. Circa primū agiꝛ p̄ de iudicibꝰ inferiori bus. ſcđo de ſupe rioribꝰ. xvij. c. ibi. Si difficile ⁊ am biguū ⁊c̄. tertio d' regis iſtitutōe. ibi Cū ingreſſus fue ris. q̄rto de ſacer dotū et leuitaruꝫ ſuſtētatōe. xviij. i pn. q̄nto d' ꝓphe tica reuelatōe. ibi. Qm̄ igreſſus fue ris. Circa p̄mum deſcribiꝛ iudicuꝫ inſtitutio. ſcđo of ficij executio. ibi. Nō plātabit. Cir ca p̄mū ſciēdū ꝙ nulla ſocietas pōt ꝑmanere abſqꝫ iu ſticia etiā illoꝝ q̄ odiūt iuſticiā. vt pote latronuꝫ. qꝛ niſi iuſte inꝛ ſe fur ta diuiderēt: orire tur inter eos ſedi tio. et ſic eoꝝ ſocie tas deperiret. ꝓpter qđ in cōſeruatōne reipublice iuſticia eſt maxie neceſſa ria ad quā facien dā h̄ p legē iudi ces ordinanꝛ: cuꝫ dr̄. p Iudi ces et magr̄os ꝯſti tues. et expōiꝛ li ⁊ p. i. cū dr̄. Iudi ces et magr̄os. id ē magiſtros piros qꝛ iudices tales debēt iſtitui q̄ ſūt i legibꝰ iſtructi: ſꝫ q̄s debēt iudica re. aliꝛ eſſet ſic̄ acſi mittereꝛ artifex ad executionē operis abſqꝫ re gula ſue artis. In hebr̄. habeꝛ. Iudices ⁊ exactores: vt vocētur iudices q̄ hn̄t inq̄rere v'itatē induſtria mētis et cautela verboꝝ et dare ſniaꝫ ſm inuēta. Exactores v'o q̄ veritatē inq̄rūt verberibꝰ et afflictōibꝰ moderatis tn̄: et exequunꝛ iudicū ſniaꝫ: qꝛ fruſtra da reꝛ ſnia: niſi eſſet q̄ eā exeq̄reꝛ. q In oibus portis tuis. i. in portis cuiuſlibet ciuitatꝭ: nō tn̄ in q̄libet porta ipiꝰ hoc tn̄ fuit in ſtitutū: qꝛ porta ciuitatis eſt locꝰ cōis ad quē pn̄t accedere paupe res ſicut diuites: et extranei ſicut ciues r Nō ac. pſo. Loq̄tur iu dicibꝰ vt nō plꝰ deferāt in iudicio diuitibꝰ et ꝓpinq̄s q̄ꝫ pauperi bus et extrāeis. s Nec mūera: qꝛ mūera excecāt oculos ſapi entū: qꝛ cupiditas rōne accepti muneris trahit extra limites ſuos iudiciū rōnis. t Et mutāt v'ba iuſtoꝝ. qꝛ os ꝯformaꝛ cordi: eo ꝙ voces ſunt note. i. ſigna earū paſſionū q̄ ſunt in aīa: vt dicit phs p̄ ꝑihermeni. et ſaluator Luc. vi. Ex abūdātia cordis os lo q̄tur. v Iuſte qđ iuſtū eſt pſeq̄ris: qꝛ modꝰ ꝓcedēdi dꝫ eſſe iuſtus. x Vt viuas et poſſideas terrā. h̄ nō ſolū referꝛ ad iu dices: ſꝫ etiā cū h̄ ad cōitatē ppl'i: q̄ p exercitiū iuſticie in bono ſta tu diu ꝯſeruaꝛ. y Nō plātabis lucū. h̄ poniꝛ officij executio et p̄ poniꝛ caſus. ſcđo iudicij effectꝰ. xvij ca. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ poīꝛ hic caſus ꝓ exēplo. vt ſic fiat in alijs. et qꝛ intētio legiſlatoris p̄ncipal'r intēdit ad deſtructōꝫ ydolatrie et latrie inſtitutōꝫ: vt pꝫ

et filiꝰ tuꝰ et filia et ſeruꝰ tuꝰ ⁊ an cilla: leuites q̄ꝫ et aduena ⁊ pupil lus et vidua q itra portas tuas ſūt Septem diebꝰ dn̄o deo tuo feſta celebrabis i loco quē elegerit dn̄s bn̄dicetqꝫ tibi dn̄s deꝰ tuus in cū ctis frugibꝰ tuis et in omī ope ma nuū tuarū: eriſqꝫ in leticia Tribꝰ^o vicibꝰ p ānū apparebit omne ma ſculinū tuū in ꝯſpectu dn̄i dei tui i loco quē elegerit in ſolēnitate azi moꝝ: et in ſolēnitate hebdomada rum: et in ſolēnitate tabernaculoꝝ Nō apparebit an̄ dn̄m vacuꝰ: ſed offeret vnuſqſqꝫ ſcđꝫ ꝙ habuerit iuxta bn̄dictionē dn̄i dei ſui quā de derit ei. Iudices^p et magiſtros cō ſtitues in^q oibꝰ portis tuis q̄s dn̄s deus tuꝰ dederit tibi p ſinglas tri bus tuas vt iudicēt ppl'm iuſto iu dicio: nec in alterā ptem declinēt. Nō^r accipies pſonā nec^s munera qꝛ munera excecāt oculos ſapiētū et^t mutāt v'ba iuſtoꝝ. Iuſte^v qđ iu ſtū eſt pſeq̄ris vt^x viuas et poſſide as terrā quā dn̄s deꝰ tuꝰ dederit ti bi. Nō^y plātabis lucū ⁊ oēm arbo rē iuxta altare dn̄i dei tui: nec^z faci es tibi atqꝫ ꝯſtitues ſtatuā q̄ odit dn̄s deus tuꝰ. Non imolabis dn̄o deo tuo bouē ⁊ ouē in q̄ eſt macu la: aut q̄ppiā vicii: qꝛ abominatio eſt dn̄o deo tuo. Capi. xvii.

V Nqꝫ^a repti fuerint apđ te intra vnā portarū tuarū q̄s dn̄s deꝰ tuꝰ dabit tibi vir^b aut mu lier q faciāt malū i ꝯſpectu dn̄i dei tui ⁊ trāſgrediantꝛ pactū illiꝰ vt va dāt et ſeruiāt diis alienis et adorēt eos: ſolē et lunā ⁊ oēm miliciā celi q̄ nō p̄cepi ⁊ hoc tibi fuerit nuncia tū audieſqꝫ^c inq̄ſieriſ diligēter ⁊ ve rū eſſe repꝑeris: et abomiatio facta eſt in iſrl' educes^d virū ac mulierē q rē ſceleratiſſimā ꝑpetrarūt: ad por tas ciuitatis tue: ⁊^e lapidibꝰ obruē tur. In^f ore duoꝝ aut triū teſtiū pi bit q interficieꝛ. Nemo occidaꝛ: vno ꝯtra ſe dicēte teſtioniū. Ma nꝰ teſtiū p̄ia iterficiet eū et manꝰ reliq ppl'i extrema mitteꝛ: vt aufe ras malū de medio tui. Si^g diffici le ⁊ ābiguū apđ te iudiciū eſſe pro ſpexeris iter^h ſanguinē ⁊ ſanguinē cām^i ⁊ cāꝫ leprā^k ⁊ nō leprā: ⁊ iudi cū itra portas tuas videris v'ba va riari: ſurge^l ⁊ aſcēde ad locū quē e legerit dn̄s deꝰ tuꝰ: veniēſqꝫ ad ſa cerdotes leuitici gn̄is: ⁊ ad iudicē q fuerit illo tp̄e: q̄reſqꝫ ab eiſ: qui^m

ex pceſſu libri. ideo ꝓ exēplo poniꝛ caſus p̄tinēs ad deſtructōꝫ ydolatrie Et etiā. qꝛ quicq̄d ad ydolatriā ptinet eſt ꝯtra p̄mū legis p̄ceptū. iđo de h̄ poniꝛ exēplū: cū dr̄. Nō plātabis lucū. ſ. eīn dictū eſt frequēter: ꝙ i lo cis ydolatrie luci et arbores plātabanꝛ: et iđ a loco cultꝰ diuini talia ꝓhi benꝛ ne ex aſſimilatōe loci traherenꝛ ad aſſimilationē facti. iđ ſubditur. z Nec facies tibi atqꝫ cōſtitues ſtatuā. i. ydolū ad adorandū. ac ſi dicat p̄mū ꝓtrahit ad iſtud ſe cūdum. Conſequenꝛ po niꝛ caſus de latrie iſtitu tione: cū diciꝛ. Nō imola bis dn̄o deo tuo boueꝫ in q̄ eſt macula. qꝛ in cul tu latrie debēt offerri me liora.

In capi. xvi. vbi dr̄ in poſtilla. Et in die. vij. qꝛ collecta eſt dn̄i dei tui Additio.

Vomō intelligaꝛ feſtū vel cetus vel collecte dictuꝫ fuit in ad ditōe. ſ. Leui. c. xiij. vide ibi. Replica.

Tamē q̄d Burg. tāgit. xvi. ca. de fe ſto collec. e: vide correcto riū. ſ. Leui. xiij.

Capitulum. xvij.

Vnqꝫ reperti fue rint. Hic ꝯn̄r po niꝛ effectꝰ iudicij cū dr̄. a Cūqꝫ reper ti fuerint apud te. qꝛ ho mies iudicāt ea q̄ parēt: deꝰ aūt intueꝛ cor. i. Re. xvi. ca. Et iđ oīno occul ta diuīo iudicio reſeruan tur. q̄ aūt aliq̄ mō parēt: hoim iudicio cōmittunꝛ. b Vir aut mulier. ita ꝙ ꝓ fragilitate ſexus nō eſt mulieri parcēdū in diui ni mādati trāſgreſſione. c Audieſqꝫ inq̄ſieris di ligēꝛ: qꝛ nō eſt ꝓcedēdū ad ſniaꝫ ſine diligēti exa miatōe p̄uia: ſeu etiā ad infamiā denūciatoꝝ. d Educes virū ac mulierē ⁊c̄. vt in loco iudi cij deꝛ eis audiētia anteqꝫ inferaꝛ cōtra eos ſnia e Et lapidi. obru. Iſtud dꝫ p̄cedere ꝓlatio poſt ſniam datā. f In ore duo. aut tri. te. Iſtud dꝫ p̄cedere ꝓlatio nē ſnie. g Si difficile. Hic agiꝛ de ſupioribꝰ iudicibꝰ ad q̄s dꝫ eſſe recurſus in dubijs ⁊ difficilibꝰ. et ponunꝛ aliq̄ ꝓ exēplo: cū dr̄. h Inꝛ ſanguinē et ſanguinē. h̄ eſt qn̄ vna ps iudicū dicit ꝙ effuſio ſan guinis alicuiꝰ hoīs eſt morte plectēda. qꝛ reduciꝛ ad homicidiū volūta riū. Alia ps dicit nō: qm̄ reducēda eſt ad homicidiū caſuale. i Cām et cām. ſ. qn̄ vna ps iudicū dic̄ cāꝫ actoris eſſe iuſtam. alia aūt cām rei. k Leprā et nō leprā. ſ. qn̄ vna ps dicit infirmitatē alicuius eſſe leprā. alia nō. l Surge ⁊ aſcēde ⁊c̄. id eſt in his caſibꝰ et ꝯſili bus recurrēdū eſt ad ſupiores iudices. ſ. ad ſūmū ſacerdotē et iudicē po puli iſrl'. Et aliqn̄ ꝯtingebat ꝙ vtrūqꝫ officiū in vnā ꝯcurrebāt pſonaꝫ ſic pꝫ de Heli q̄ fuit iudex et ſūmꝰ ſacerdos ppl'i. pꝫ. i. Reg. iiij. ſꝫ vt cōiꝰ erāt pſone diſtincte ſic̄ et officia. Pōt ergo intelligi iſte recurſus ad vtrū qꝫ ꝯiunctim. et h̄ erat in cauſis q̄ nō poterāt termiari ab vno ſine alio: vt pote in edificatōe tēpli q̄ nō poterat fieri ſine ptāte regia: nec diſpōi abſ qꝫ ſacerdotali ordiatōe. vel diuiſim: vt in cauſis ſpūalibꝰ eſſet recurſus ad ſūmū ſacerdotē: et in tp̄alibus ad iudicē. et ex h̄ inoleuit ꝯſuetudo: ꝙ ab inferioribꝰ iudicibꝰ eccleſiaſticis appellaꝛ ad ſūmū pōntificē et ab in ferioribꝰ p̄ncipibus et iudicibus ſecularibus ad regē ſeu iperatorem. m Qui iudi. tibi. iud. v'i. debēt tn̄ eſſe magis iſtructi alijs: ita ꝙ poſſint

Universidad de Salamanca. BGH

dirigere in dubijs. n Seq̄risq̄ʒ ſniaʒ eoꝝ. q2 eſt vltima ꝗ̄tū ad om nes. o Nec declinabis ad dexterā vel ſiniſtrā.i.motus cōmodo vel dāno tꝑali. Hic dicit glo. hebraica: ſi dixerit tibi ꝙ dextera ſit ſiniſtra: vl' ſiniſtra dextra: talis ſnia eſt tenēda: qḋ pꝫ manifeſte falſuʒ. q2 ſnia nulliꝰ hoīs cuiuſcūq̄ ſit auctoritatis eſt tenēda ſi ꝯtineat manifeſte falſitatē vl' errorē: et h̄ pꝫ p h̄ qḋ ꝑmittit in tex. Judicabūt tibi iudicij v̄itatē poſtea ſubdit. Et docuerit te iuxta legē eiꝰ. ex q̄ patet ꝙ ſi dicāt falſum vel declinēt a lege dei manifeſte: nō ſunt audiēdi. Cetera patēt uſq̄ ibi.

p Cūctuſq̄ ppl's audiens timebit. Pena enīʒ mortis nō infligit ad correctione illiꝰ q̄ ſuſtinet: ſʒ alioꝝ. q Cū ingreſſus. h̄ ꝯn̄r agit de regis inſtitutōe. Circa qḋ ſciēdū ꝙ illud qḋ dr̄ hic.

r Cū ꝯſtitues.ſ. in regē nō eſt p̄ceptū nec ſimplex ꝯceſſio: q2 ſic n̄ peccaſſʒ ppl's iſrl' petēdo regē: cuius ꝯtrariū dr̄ ꝑ Re. xij. ſʒ eſt ꝑmiſſio q̄ ē de malo. Bonū eīm ppl'i conſiſtebat in h̄ ꝙ ſolꝰ deꝰ regnaret ſup eū: eo ꝙ erat ppl's peculiaris dei. verūtn̄ ſi importune regeʒ hr̄e vellēt ꝑmittebat eis ſub ꝯditōibus tn̄: prima erat ꝙ eſſet de filijs iſrl' qḋ notat cū dr̄. De nūero fratrum tuoꝝ. ſc̄da ꝙ nō eſſet ſimpl'r ad volūtatē ppl'i: ſʒ p electōʒ dei qḋ notat cū dicitur.

iudicabūt tibi iudicii v̄itatē et facies quodcūq̄ʒ dixerint q ꝑſunt loco quē elegerit dn̄s et docuerint te iuxta legē eiꝰ ſeq̄riſq̄ʒ[n] ſniaʒ eorum: nec[o] declinab̄ ad dexterā neq̄ʒ ad ſiniſtrā: q aūt ſupbierit nolēs obedire ſacerdotis ipio: q eo tꝑe miſtrat dn̄o deo tuo ex decreto iudicis morietr̄ hō ille: et auferes malū de iſrl' cūctuſq̄ʒ ppl's audiens timebit vt nullꝰ deinceps intumeſcat ſupbia. Cū[q] ingreſſus fueris terrā quā dominꝰ deꝰ tuus dabit tibi: et poſſederis eā: hitaueriſq̄ʒ in illa: et dixeris cōſtituā ſup me regeʒ ſicut hn̄t omēs p circuitū natiōes cū[r] ꝯſtitues quē[s] dn̄s deꝰ tuꝰ elegerit de numero fratꝝ tuoꝝ. Nō poteris alterius gētis hoīem regē facere q nō ſit frater tuꝰ. Cūq̄ʒ fuerit cōſtitutus nō[t] mltiplicabit ſibi equos nec[u] reducet pplm̄ in egyptū eq̄tatus numero ſubleuatꝰ p̄ſertim cū dn̄s p̄cepit vobis vt nequaq̄ʒ āpliꝰ p eādem viā reuertamini. Non[x] habebit vxores plīmas que[y] alliciant animū eiꝰ: neq̄ʒ argēti ⁊ auri immēſa pōdera. Poſtq̄ʒ aūt ſederit in ſolio regni ſui: deſcribet[a] ſibi deuteronomiū legis huiꝰ in volumie accipiēs exēplar a ſacerdotibꝰ leuitice tribꝰ ⁊[b] hēbit ſcū: legetq̄ʒ illḋ omibus diebꝰ vite ſue: vt diſcat timere dn̄m deū ſuū ⁊ cuſtodire verba ⁊ cerimonias eiꝰ que in lege ꝑcepta ſunt. Nec[c] eleuet cor eiꝰ in ſupbiā ſup frēs ſuos neq̄ʒ declinet in ptē dexterā vel ſiniſtrā vt[d] lōgo tꝑe regnet ipe ⁊ filii eiꝰ ſup iſrael.

n On[a] hēbūt ſa- Ca. xviii.
cerdotes ⁊ leuite ⁊ oēs q de eadē tribu ſunt: ptē ⁊ hr̄ditatē cū reliquo iſrl': q2[b] ſacrificia dn̄i ⁊ oblatiōes eiꝰ comedent ⁊ nihil aliud accipiēt de poſſeſſiōe fratrū ſuorū. Dn̄s[c] eni ipe eſt hr̄ditas eoꝝ ſicut locutꝰ ē illis. Hoc[d] erit iudiciū ſacerdotū a populo et ab his q offe-

pū et ſimplicē ꝯceſſionē cū ꝯditōibꝰ in lr̄a poſitis. Et vidr̄ burg. duplicē intrare ꝯdictionē. cū eīm ſm eū ſit ꝯceſſio nō erit p̄ceptū ipe tamen dicit eſſe p̄ceptū cū tn̄ nullū verbū p̄ceptoriū: nec p̄cepto eq̄pollēs in lr̄a ponat. Et cū dicit eſſe ꝯceſſionē ſimplicē vidr̄ ꝯtradicere ei qḋ dicit ꝯceſſionē ſub cōditōibꝰ. ꝯditōata eīm ꝯceſſio ſimplex dici n̄ pōt. vn̄ intuendo lr̄am et poſtillatoris intentionē: occurrit ꝙ paſſꝰ iſte de regis ꝯſtitutione ſit ꝑnoſticus. ⁊ huic ꝑnoſtico addit p̄ceptū negatiuū de nō ꝯſtituēdo extraneo et cetere negatiue i lr̄a poſite de nō multiplicādo vxoribꝰ et eq̄s ⁊c̄. Illa eī ſola ſonant p̄cepta: ſʒ nō ad intētionē Burgē. Et q2 Burg. hāc materiaʒ remittit ad ꝑmi Reg. viij. vide ibi latiuʒ correctorium.

Cap. xviij.
On habebūt ſacerdotes. hic ꝯn̄r agit de ſacerdotū et leuitaruʒ ſuſtētatōne. Et ꝑ in generali. ſc̄do i ſpāli ibi. Si exierit leuites. ſm ꝙ dictū fuit Nume. xviij. tribꝰ leui nō habuit ptē i terra ſicut alie tribꝰ: niſi ſolū vrbes et ſuburbana ad habitādū. et iō debebāt de bōis alioꝝ ſuſtētari. et h̄ eſt qḋ dr̄ a Nō habebūt ſacerdotes et leuite ⁊c̄. et ſubdit modꝰ ſuſtētādi eos: cū dr̄.

s Quē dn̄s deus tuꝰ elegerit. et ſic factum fuit de ſaule ꝑmo rege. et de dauid ſecūdo. vt hr̄. i. Reg. x. et. xvi. Cōſequent deſcribit ꝯditio regis cōſtituti. t Nō multiplicabit ſibi equos.i. ad iactātiā: ſʒ ſolū ad decentiā ſui ſtatꝰ et regni defenſionē. v Nec reducet pplm̄ in egyptū. ꝑſumēs acq̄rere terrā illā. x Nō habebit vxores plīmas: nō inhibet regi ſimpl'r pluralitas vxorū: cū dauid q̄ fuit ſanctꝰ ſex habuerit vxores: ſʒ ꝙ nō habeat in nūero exceſſiuo. et potiſſime alienigenas: et h̄ eſt qḋ notatur cū dr̄. y Que alliciāt animū eiꝰ.ſ. ad nimiā carnalitatē: et ide ad ydolatriā ſaltē aliq̄lr̄. ſic de ſalomone accidit: lʒ eſſet ſapientiſſimꝰ. de q̄ ſcribit. iij. Reg. xi. Cūq̄ iā eſſet ſenex: deprauatū eſt cor eiꝰ p mulieres vt ſeq̄ret deos alienos ⁊c̄. z Neq̄ʒ argēti ⁊ auri imēſa pondera.i. ad ſupfluitatē: ſʒ ſolū ad neceſſitatē ſui ſtatꝰ et regni defenſionē. a Deſcribet ſibi deuteronomiū legis huiꝰ.i. faciet deſcribi. b Et hēbit ſecū. Dicūt hebrei ꝙ debat habere volumē duplicatū: vnū ad portādū ſecū: vt poſſet ibi frequent' legere. Aliud ad reſeruādū in domo theſauri ſui tanq̄ qd p̄cioſiſſimū c Nec eleuet cor eiꝰ in ſupbiā: ſicut accidit de ſaule: ppt̄ qḋ fuit a dn̄o reprobatꝰ. et regnū ablatū a filijs eiꝰ. i. Reg. xiij. d Ut lōgo tꝑe regnet ipe et filij eiꝰ. Sicut pꝫ de dauid ppt̄ cuius iuſticiā regnū fuit ſibi et filijs eiꝰ a dn̄o ꝯfirmatū. vt hr̄. ij. Reg. vij. et in plibꝰ alijs locis. In ca. xvij. vbi dr̄ in poſtil. Circa qḋ ſciēdū ꝙ illḋ qḋ dr̄ hic. Cū ꝯſtitues.ſ. in regē: non eſt p̄ceptum nec ſimplex conceſſio.

Additio.

Receptū iſtud de ꝯſtitutōe regis nō eſt ꝑmiſſiue intelligēdū: prout in poſtilla: ſʒ eſt ſimplex ꝯceſſio cū ꝯditōibꝰ in lr̄a ſcriptis. Nec ſeq̄tur ꝙ ſi ſit cōceſſio ſimplex: tūc nō peccaſſet ppl's iſrl' petēdo regē. nā petiert regē alit' q̄ fuit ſibi ꝯceſſuʒ. nā ex h̄ etiā ꝙ ille ppl's erat peculiaris dei. ſequitur ꝙ nō deberet habere regē ſupra ſe: put iſta āpliꝰ dn̄o cōcedente tractabūt in additōe. ſ. i. Re. viij. ca. vbi poſtillator mouet q̄ōnē. vtrū filij iſrl' peccauerūt petēdo ſupra ſe regē.

Replica.

In capi. xvij. vbi poſtillator lr̄aʒ de ꝯſtitutōe regis dicit nec ſonare p̄ceptū: nec ſimplicē ꝯceſſionē: ſʒ ꝑmiſſionē Burg. dic̄ eſſe p̄ce-

ſicut alie tribꝰ: niſi ſolū vrbes et ſuburbana ad habitādū. et iō debebāt de bōis alioꝝ ſuſtētari. et h̄ eſt qḋ dr̄ a Nō habebūt ſacerdotes et leuite ⁊c̄. et ſubdit modꝰ ſuſtētādi eos: cū dr̄.

b Sacrificia dn̄i oblatōes comedēt. Si accipiātur ſtricte ſacrificia et oblatōes q̄ fiebāt in tēplo ex illis ſuſtentabant tn̄ ſacerdotes et leuite q̄ miſtrabāt in tēplo in hierl'm. Si aūt accipiant large oblatōes: put ſe extēdūt ad decimas: ſic ex eis ſuſtētabant leuite q̄ morabant in alijs vrbibꝰ et oppidis. c Dn̄s eīm ipe eſt hereditas eoꝝ. h̄ dr̄ q2 de oblatis dn̄o mō p̄dicto ſuſtētabant ſic̄ de hereditate ꝓpria: ſicut locutꝰ eſt illis Nūe. xviij. Cōſequenter deſcēdit ad id qḋ ptinebat ad ius ſacerdotū: cū dr̄.

d Hoc erit iudiciū. h̄ eſt iuſte traditū vel cōceſſuʒ. e Armū. ſcʒ dextrū. h̄ aūt fiebat ad deſignādū ꝙ ſacerdos dʒ hr̄e fortitudinē et ꝯſtātiā ad ſuſtētādū onꝰ ppl'i. qḋ p armū dextrū deſignatur vbi eſt fortitudo corporis. Itē ad remouēdū quandā ydolatrie ſpēm q̄ ſpatulomātia dr̄. ydolatre eīm os armi de ſacrificijs ſuis reſeruabāt: et in eo diuinatōʒ exercebāt. f Ac vētriculū. Dicūt aliq̄ ꝙ h̄ accipit vētriculꝰ p pectuſculo: qḋ de iure ſacerdotis determiat Exo. xxix. et h̄ eiſdē rōnibꝰ q̄bus et de armo dextro dictū eſt. q2 p ipm fortitudo deſignat. et q2 in oſſe pectoris reſeruato ab ydolatris diuinatio exercebat: et in hebr̄. hr̄ armū et genas ⁊ mulctā. ita ꝙ p duo vltia intelligunt q̄dā ſupaddita armo et pectuſculo dāda ſacerdoti. g Primitias frumēti vini ⁊c̄ iſta ſil'r ptinebāt ad ſacerdotes. q̄ntitas aūt taliū nō determiatur p ſcripturā: ſʒ determiata fuit p ſapiētes hebreoꝝ: videlʒ ꝙ p primitijs daret ps ſexageſima ad minꝰ: quadrageſima ad plꝰ: q̄nq̄geſima mediocrit': ita ꝙ minꝰ deuoti dabāt ſexageſimā. magis deuoti q̄drageſimā. intermedij q̄ʒ q̄nq̄geſimā. et h̄ idē hr̄ i libro de collatōibꝰ patrū. collatōe. i. theone abbatis: et ſic q̄ntitas iſta q̄tū ad aliq̄d erat determiata. et q̄tū ad aliq̄d deuotōi dātium derelicta. h Ipm eīm elegit dn̄s ⁊c̄. iuſtū eſt aūt ꝙ illi q̄ ſer

uiunt deo ſuſtentent a ppl'o. i Si exierit leuites. h̄ agit de ſuſtētatōe leuitarū in ſpāli.ſ. qn̄ aliq̄s leuites ex hierl'm hitans deuotōe ductꝰ veniebat ad manēdū in hierl'm vt ſeruiret dn̄o in tēplo. et in iſto caſu determiat h̄ ꝙ accipiat ptem de oblatōibꝰ: ſic̄ etiā alii leuite ibidē miſtrātes. et pꝫ vſq̄ ibi. k Excepto eo ꝙ in vrbe ſua ⁊c̄.

In vrbibꝰ eīm in q̄bus manebāt extra hierl'm habebant domos ad habitandū p ſe ⁊ p pecoribꝰ ſuis: ⁊ talia ſuccedebant eis a pr̄ibꝰ. et de talibꝰ poterāt viuere q̄ veniebāt in hierl'ʒ mō p̄dicto cū illis q̄ accipiebāt de oblatōibꝰ In hebr̄. hr̄. Exceptis rēditōibus ſuis. et in eandem ſniaʒ reuertit: q̄a qn̄ veniebāt i hieruſalē ad manendū vēdebāt talia et de p̄cio ſe iuuabant.

l Qn̄ ingreſſus fueris. h̄ ꝯn̄r agit de ꝓphetica reuelatōe. et ꝑ a q̄bus dā abominatōnibus ppl'oꝝ inhabitātiū terrā promiſſiōis filios iſrael dehortat. i ſecūdo oſ̄dit neceſſitas prophetie et miſſio ꝓphe. ibi. Gētes iſte. Circa ꝑmū ſciēdū ꝙ hō ordiat ad finem ſpūalē vim rōnis natural' trāſcēdentē. ſm illud Coꝝ. ij. Qḋ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs aſcendit ⁊c̄. tēdēti aūt ad finē neceſſariū eſt p̄cognoſcere aliq̄lr̄ finē et ea q̄ in finē dirigūt. Cum igit ſe ad h̄ nō extēdat reſpectu vltimi finis ſimpl'r cognitio naturalis req̄rit diuina reuelatio: hāc aūt cognitionē ſupnaturalē: nō tn̄ reſpectu vltimi finis et dirigētiū in eā ſm veritatē ſʒ ſm falſaʒ eſtiatione ſeu deceptōʒ q̄rebāt gētiles a demonibꝰ p ſacrificia et q̄dā alia ſupſtitioſa q̄ oia ꝓhibent filijs iſrl': cū dr̄. m Caue ne imitari velis abomiatōes.i. ſupſtitioſas inq̄ſitōes occultoꝝ ydoloꝝ. n Nec iueniat in te q̄ luſt. fi. Erat eīm q̄dā ſupſtitōis modꝰ q̄ adhuc dicunt vti tartari qui credūt oia p ignē purificari. et iō hoīes extranei ad ꝑncipē accedētes añ trāſeūt iter ignes. et talis trāſitꝰ vocat h̄ luſtratio. o Aut q̄ ariolos ſciſcitet. q̄rēdo ab eis futura vel alia occulta. Dicūtur aūt arioli q̄ in viſceribꝰ aīaliū ſup aras ydolis imolatoꝝ diuināt

o Aut obſeruet ſōnia. q̄lit aūt ſit licitū et q̄liter ſupſtitioſū diuinare p ſōnia dictū fuit Gen̄. xl. ca. in fi. q Atq̄ʒ augu. diuinatōes ſunt p garritū ſeu auiū volatū. r Ne ſit malefi. q̄ p inuocatōes q̄ſdam ſeu incātatōes facit apparere demonē in aliq̄ effigie viſibili ad dādū rn̄ſa s Nec incāta. q̄ deludit ſenſus humanos: vt videat qḋ nō eſt. t Neq̄ phi. ꝯſu. dicūt aūt phitones vētriloq̄ q̄ hn̄t in vētre demonē v̄ba exteriꝰ ꝓferētē. tam̄.i. reg. xxviij. dr̄ illa mulier phitoniſſa q̄ faciebat apparere mortuos q̄ſi ſuſcitatos. v Nec diuios. q̄ fingūt ſe loq̄ ex reuelatōe dei cū tn̄ loq̄ntur ex reuelatōe demonū ſic̄ balaam. x Et q̄rat a mor. ve. ſtādo ſup tumulos et eos iuocādo ſeu p aliquē modum aliū ſupſtitioſū. r Perfectuſq̄ʒ eris, deo fidelit' ſuiēdo.

rūt uictimas ſiue bouē ſiue ouē immolauerit dabūt ſacerdoti armū[e] ac[f] uētriculū primitias[g] frumēti uini et olei, et lanarū ptem ex ouiū tōſione ipm[h] eīm elegit dn̄s deꝰ tuꝰ de cūctis tribubꝰ tuis: ut ſtet et miniſtret nomini dn̄i ipe et filii eiꝰ in ſempiternū. Si[i] exierit leuites ex una urbiū tuarū ex oī iſrl' in q̄ habitat et uoluerit venire deſiderās locū quē elegerit dn̄s miſtrabit i nomie dn̄i dei ſui ſic̄ oēs frēs eiꝰ leuite q ſtabūt eo tꝑe corā dn̄o. Partē ciboꝝ eandē accipiet quā et ceteri excepto[k] eo qḋ in urbe ſua ex paterna ei ſucceſſiōe debet. Qn̄[l] ingreſſus fueris terrā quā dn̄s deus tuꝰ dabit tibi: caue[m] ne imitari uelis abhoiatōes illarū gētiū nec[n] inueniat in te q luſtret filiū ſuū aut filiā ducēs p ignē aut[o] q ariolos ſciſcitet aut[p] obſeruet ſomnia atq̄ʒ auguria[q]: ne[r] ſit maleficꝰ nec[s] incātator neq̄ʒ[t] phitōes ꝯſulat nec[u] diuinos et[x] querat a mortuis ueritatē. Oia eīm hec abhomiat dn̄s. et ꝓpter iſtiuſmōi ſcelera delebit eos in introitu ſuo. Perfectuſq̄ʒ[y] eris ⁊[z] abſq̄ʒ macula cū dn̄o deo tuo. Gētes[a] iſte q̄rum poſſidebis terrā: augures ⁊ diuios audiūt tu[b] aūt a domino deo tuo aliter inſtitutus es. Prophetā[c] de gēte tua ⁊ de fratribus tuis ſic̄[d] me ſuſcitabit tibi dn̄s deꝰ tuꝰ ipm[e] audies ut[f] petiſti a domino deo tuo in oreb qn̄ cōcio congregata eſt atq̄ʒ dixiſti. Ultra nō audiā uocē dn̄i dei mei et ignē hūc maximū āpliꝰ nō uidebo ne moriar. Et ait dn̄s mihi. Bn̄ oia ſūt locuti. Prophetā[g] ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuorū ſil'em[h] tui: ⁊[i] ponam uerba mea in ore eiꝰ: loq̄turq̄ʒ ad eos oia q̄ p̄cepero illi. Qui autē uerba eiꝰ que loquet in noie meo audire noluerit. ego vltor exiſtā. Propheta[k] aūt q arrogantia deprauatꝰ uoluerit[l] loq in nomie meo q̄ ego nō p̄cepi illi ut diceret aut[m] ex noie alienoꝝ deoꝝ interficiet: ꝙ ſi tacita cogitatōe rn̄deris quō poſſum itelligere uerbū quod dn̄s nō eſt locutꝰ hoc[n] habebis ſignū. Qḋ in noie dn̄i ꝓpheta ille

ʒ Et abſq̄ ma. p̄dictis cauēdo. a Gētes iſte. h̄ ꝯn̄r deſcribit miſſio ꝓphe. et ꝑ agit de ꝓpha v̄o. ſc̄do de ꝓpha falſo: ibi ꝓpha aūt. Circa ꝑmū ꝑ ꝯtinuat ſniaʒ p̄dictā: cū dr̄. Gētes iſte ⁊c̄. ſc̄do exeq̄tur ꝓpoſitū: cū dr̄. b Tu aūt a dn̄o deo tu. al'r inſti. es ppl's dei.ſ. p legē diuinitꝰ datā. et vbi nō ſufficit legis determiatio dabit tibi ꝓphica reuelatō et hoc eſt qḋ ſubditur.

c Prophetā de gē. tua i. de iudeis. d Sicut me. v̄ba ſūt moyſi.

e Ipm aud.ſ. ꝓphetaʒ a deo ſibi dandū.

f Ut petiſti a dn̄o. vt hr̄. Exod. xx. q2 nō poterāt vltra ſuſtiere v̄ba dei loq̄ntis: petierūt ꝙ loq̄ret eis p moyſen qḋ fuit eis ꝯceſſuʒ et nō ſolus p moyſen ſʒ etiā p alios ꝓphetas in diuerſis generatōibꝰ ſuccedētes. vt pꝫ de ioſue ſamuele eſaya hieremia ⁊ alijs. et h̄ eſt qḋ ſubdit. Et ait dn̄s. ⁊ ſeq̄tur. g Prophetā ſuſcitabo eis ⁊c̄. Et itelligit h̄ nō ſolū de ioſue: q̄ imediate ſucceſſit moyſi: ſʒ etiā de alijs ꝓphetis ſequētibꝰ. h Silem tui. oēs eīm ꝓphe ſiles fuerūt moyſi i h̄ qḋ ſubdit. i Et ponā v̄ba mea ⁊c̄. q2 deꝰ loq̄bat p ꝓphetaꝝ ora. iſta tn̄ auctoritas ꝑncipal'r intelligit de dn̄o nr̄o ieſu xp̄o vt hr̄ Act. vij. q2 fuit propheta magnꝰ: ad quē ꝓphetie alioꝝ ꝓphetarū fuerūt ordiate.

k Propheta aūt. h̄ ꝯn̄r agit de ꝓpha falſo q̄ nō eſt audiēdꝰ: ſʒ magis interficiēdꝰ. Et huiꝰ ꝓphete ponit duplex modus. Unꝰ eſt qn̄ aliq̄s ad ſui iactātiā vel ꝓpt' queſtū accipit ꝓphetiā a v̄o ꝓpha dictā et eā denūciat noie ſuo q̄ſi ſibi reuelatū. et h̄ notat cū dr̄. l Uoluerit ⁊c̄. nō p̄cepi illi vt diceret: ſʒ magis alteri. Secūdꝰ modꝰ eſt qn̄ aliq̄s eſt ꝓpha demonū et p modū quēcunq̄ ſupſtitioſū. et h̄ notat: cū dr̄. m Aut ex noie alioꝝ deoꝝ. et q2 ſtatim poſſent dicere quō diſtingueret falſus ꝓpha a v̄o. iō ad h̄ rn̄det cū ſubdit. n Hoc hēbis ſignū ⁊c̄. dn̄s nō eſt locutꝰ. ⁊ p ꝯn̄s talis eſt ꝓpha falſus. ſʒ q2. ſ. dictū eſt. xiij. ca. ꝙ ſignū p̄dictuʒ a falſo ꝓpha aliqn̄ ſic euenit: quō tūc cognoſcet falſitas eiꝰ. dicēdū ꝙ ibi docet.ſ. ſi ex h̄ ꝓcedat ad auertēdū hoīes a deo p ydolatriā vel aliā neq̄ tiā. Et ſic pꝫ ꝙ falſitas ꝓphe duobꝰ modis depēdit. vno mō ex euentu.ſ. qn̄ nō euenit qḋ p̄dixit. alio mō ex fine intēto: vt ſi qḋ p̄dixit euenit vl' q̄cūq̄ʒ alio mō videat eſſe ꝓpha. et poſtea nitit hoīes auertere a deo: q2 null' talis ꝓpha pōt eſſe a deo. Sʒ ꝯ vtrūq̄ modū arguit ꝯ ꝑmū ſic. Eſaias p̄dixit ezechiā moriturū de ꝓpinq̄. Eſa. xxxviij. et Jonas niniuen ſubuertēdā. Jone. iij. et tn̄ nō ſic euenit. et tn̄ nō dicunt ꝓpt' h̄ falſi ꝓphete ſʒ veri. Cōtra ſecūdū ſil'r arguit. q2 imolatio in excelſis fuit illicita poſt edificatōʒ tēpli. et tn̄ helias tūc induxit pplm̄ iſrl' vt fieret imolatio in mōte carmeli. vt hr̄. iij. Reg. xviij. Nec tn̄ reputatꝰ eſt falſus ꝓpha propter h̄. Ad ꝑmū rn̄dent aliq̄ dicētes. ꝙ lʒ ille ꝓphie nō fuerint adimplete ſm ſenſuʒ lr̄alem: fuerūt tn̄ iplete ſm ſenſuʒ ſpūalē. verbi grā de prophetia niniue. fuit eīm ibi v̄ſio ſpūalis.ſ. a culpa p pn̄iaʒ. ſm illud ꝓuer. xij. Uerte ipios et nō erūt.ſ. ipij. ſʒ iſta rn̄ſio nō vidr̄ ſufficere. q2 de q̄cunq̄ʒ ꝓphia ab hoīe ꝯuicta ſi nō eueniret ad lr̄aʒ: poſſʒ fingi aliq̄s ſenſus myſticꝰ in q̄ diceret cōpleta. et iō alit' dicēdū. Ad cuiꝰ intellectū ſciēdū ꝙ ꝓphetica reuelatio eſt q̄dā impſſio cognitōis diuie facta in mēte ꝓphe. Futurū aūt ꝯtingēs dupl'r cognoſcit a deo. vno mō put intuitꝰ diuine

Universidad de Salamanca. BGH

cognitiōis feret ſup pñtiā ipi⁹: ſ; futurā. eo φ intuit⁹ diuine cognitiōis men ſuraſ eternitate q̄ cōplectiť oīa tpa. et qð ſic p̄cognoſcit futurū infallibi liť euenit. Alio mō fm ordinē cauſe ad effectū. ſ. put ptingēs futurū eſt in cauſa variabili ⁊ ptingēte. et qð ſic p̄cognoſcit nō ſemp euenit. q̄a aliq̄n mutaſ cā. et p̄ ɔñs effect⁹. Jmpſſio aūt diuine cognitiōis fit in mēte p̄o phete fm formā volūtatis diuine. Qñq; igiť i mēte pphe imprimiť co gnitio alicui⁹ futuri pm gētis p mō. ſ. put intuit⁹ dei fert ſuper illud. et qð ſic a ppha denūciaſ fu turū: ita infallibiliť euenit. et vocatur talis pphia a doctorib⁹ pphia pde ſtinatiōis. Aliq̄n autē in mēte pphe imprimiť co gnitio futuri ſecūdo mō videlʒ fm ordinē cauſe variabilis ad effectū. et qð ſic denūciaſ p pphaʒ nō ſemp euenit ppť mutatōʒ cauſe: et h mō fuit de pphetijs p dictis. Infirmitas eīn ezechie erat diſpoſitio ad mortē. et malicia niniuitarū meruerat ciuitatis ſubuerſionē: ſ; ppť pces ezechie et pniās niniuitaꝝ facta eſt mutatio cāꝝ: et p ɔñs effectuū. et talis pphia vocaſ a doctorib⁹ pphia cōminatiōis: q: ſubintelligiť ɔditio: vt pote φ niniue ſubuerteref: niſi niniuite peniterēt. et φ ezechias moreref: niſi p p ces deuotas plongatōʒ vite ipetraret: et ſic factū eſt. Et qð⁹ pʒ φ eſay as et Jonas falſū nō pdixerūt. ſ; aūt pdicta ſint vera: tñ nō videt ad plenū ſoluere q̄ſtiū. ſ. quō a pplo diſtinguaſ ver⁹ ppha a falſo q̄n ppha ver⁹ ɔditōʒ pdictam nō exp̄mit. ſicut Eſayas dixit abſolute ipſi ezechie: Di ſpone domui tue. morieris eīn tu et nō viues. Et Jonas dixit abſolute. Adhuc. xl. dies et niniue ſubuertetur. Ad qð dicēdū φ adhuc diſtinguiť ver⁹ ppha a falſo. q: qð pñūciatū a vero ppha nō eſt verūʒ ppť mu tatōʒ cauſe. h ɔñr reuelaſ ipi pphe ſicut eſaie poſt denūciatōʒ morť eze chie dictū fuit a dño. Vade et dic ezechie. hec dicit dñs de⁹. audiui ora tionē tuā ⁊ vidi lachrimas tuas. Ecce ego adijciā ſup dies tuos. xv. an nos. Et eodē mō ipi Jone fuit reuelata miſeratio dñi ſup niniuitas ppť eoꝝ pniās qð nō fit falſis pphetis. Alio etiā mō diſtinguiť p mutatiōnē cauſe effect⁹ futuri. ſicut pnīa niniuitarū fuit oīb⁹ nota. Et q̄ poterat pue mēs videri ſubuerſio ciuitatis, ptūc reuocata. et ſiľr de fletu et pcib⁹ Eze chie φ nō eſt in falſitate pphetie. Ad ſecūdū dicēdū φ imolatio in excel ſis nō fuit illicita ſimpľr aliť peccaſſet abraā imolans arietē p yſaac in mōte. Gen. xxij. et ſalomō imolās victimas in gabaon. iij. Reg. iij. c. qð pʒ falſū: q: in vtraq; imolatōe facta eſt reuelatio dñi: ſ; imolatio in ex celſis ſolū fuit illicita. q: phibita. rō aūt phibitiōis fuit: q: ſi extra tēplū imolaſſent p libito ſue voluntatis: poſſet eſſe occaſio ydolatrie ſequentis et iō imolatio in excelſis erat diſpēſabilis in caſu oppoſito. ſ. ad deſtru ctionē ydolatrie et latrie ɔfirmatōʒ. et h mō helyas inſpirat⁹ a deo in mō te carmeli imolauit dño ad deſtructōʒ cult⁹ ydolatrie ipi⁹ baal: et ad cō firmādū pplm iſrl' in cultu vni⁹ veri dei. et in talib⁹ credēdū eſt pphete. Si aūt vellet inducere ad aliqð qð eſſet ſimpľr malū: et ppter h phibi tū: ſicut furari: occidere inocētē et adulterari et ſiſia nullo mō eſſet cre dendū ei: ſ; eſſet occidēd⁹ ſic falſus ppha: vt dictū eſt. s. xij. ca.

Jn ca. xviij. vbi dr̄ in poſtil. Jſta tñ auctoritas pncipaľr intelligitur de dño nr̄o ieſu xp̄o. Additio pma.

Oc qð dicit h. pphetā ſuſcitabo eis. ſingulariť de xp̄o itelligēdū eſt et nō de alio ppheta ſi ſeries lr̄e bñ inſpiciaſ. Ad qð ſciēdū φ in hoc loco aliť eſt itelligēdū illud qð dr̄ p̄mo. Pphetā de gēte tua et de fra trib⁹ tuis ſicut me ſuſcitabit tibi dñs de⁹ tu⁹. ipm audies. Et aliť itel ligendū eſt qð loco ſecūdo dr̄. Pphetā ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuoꝝ ſiſem tui. et ponā verba mea in ore ei⁹ ⁊c. Qð eīn dr̄ p. Pphetā de gēte tua. intelligiť de Joſue et alijs ſequētib⁹ pphet. put in glo. iter lineari hr̄. Qð aūt dr̄ ſecūdo. Pphetā ſuſcitabo eis ⁊c. intelligitur de xp̄o tm̄. put etiā in glo. interlineari hr̄. Rō aūt hui⁹ diuerſitatis pʒ ex con tinuatōe vtriuſq; verbi pdicti ad ea q̄ ſtatim añ dicuntur: nā fm hylarium intelligētia dictoꝝ ex cauſis eſt ſumēda dicēdi. Jn p̄mo eīn loco intēde bat moyſes inducere pplm ad h φ futura ptingētia et alia hmōi quoꝝ noticiā hr̄e ɔuenire pplo poterat: nō q̄reret ſiue ab ariolis ſeu phitoni bus et hmōi: ſic alie gētes q̄rebāt. Pmittebat eīn eis φ talia q̄n opor tuiſſet poruiſſent ſcire p reuelatōʒ diuinā. ſ. p pphetam de ppria gēte: cui deus ea reuelaret. et ſic ſine pctō ſcirēt illa. et h eſt qð dicit in p̄ loco. Per fect⁹ eris ⁊ abſq; macula cū dño deo tuo. h eſt dicere: hic pfectōʒ. ſ. ſcie bis abſcōdita abſq; macula. i. ſine pctō: hēbis cū dño deo tuo. Et ſtatim declarat de qð⁹ h loqur dicēs. Gētes iſte q̄rū poſſidebis terrā: augu

res et diuinos audiūt. tu aūt a dño deo tuo aliť inſtitut⁹ es. ſ. ad habēdū noticiā de talib⁹ abſcōditis. et h q: pphaʒ de gēte tua ⁊ fratrib⁹ tuis ſuſcitabit tibi dñs de⁹ tu⁹. ſ. p quē poteris ſcire pdi cta cū oportet. et ɔñr addit aliud q̄dāmō ſiľe dicens. Ut petiſti a dño deo tuo in oreb ⁊c. in q̄ loco iducit aliū caſum ap in q̄ reqri tur ppha in pplo ſ; ad habēdum noticiā de lege di uina et de pceptis ei⁹: ad hoc vt vita ppli ordinaret fm legē diuinā. et h dicit vt petiſti a domino deo tuo in oreb. i. nō ſolū p uidebit tibi deus de ppha reuelāte tibi ptingētia et hmōi abſcōdita: que alie gētes p diuinos et augu res conanť ſcire: ſ; etiā qð ampli⁹ eſt prouidebit tibi de pphe ta: q̄ abſq; terroꝝ et turbāte docebit te diuinā legē qð ad nullus propheta ve. te. prinuit niſi ad ſolū Moyſen q̄ fuit legiſlator ve. te. et h eſt qð dr̄ Et petiſti a dño deo tuo i oreb ⁊c. ibi eīn q: pplſ nō poterat ſuſtinere auditū terribilis vocis dñi: nec videre ignem maximū ibidē ɔcurrētē. iō ad noticiā legis habēdā petierunt me diatorē p quē legē diuinā trāqlli⁹ et familian⁹ pciperēt. putā Moyſen. Exo. xx. ca. qð fuit ſibi pceſſuʒ. vñ dicit hic in lr̄a. Et ait dñs mi hi. Bñ oīa ſunt locuti. pphetā ſuſcitabo eis ⁊c. qð nō intelligi tur de ipſo moyſe. q: ſuſcitat⁹ erat: nec etiā de alio propheterum ve. te. cū null⁹ eoꝝ fuit ſuſcitat⁹ ad dādā legē. vñ oportet φ intel ligaſ de xp̄o: quē ſuſcitauit dñs de medio fratrū ſuoꝝ. ſ. de ſemi ne dauid: prout in glo. de q̄ dicit. Siſem tui ⁊c. ſ. verū hoīem. de q̄ vlteri⁹ dicit. Qui aūt verba ei⁹ q̄ loqtur in noīe meo audire no luerit: ego vltor exiſtā. iuxta illud Mar. vlt. Qui aūt nō credide rit ɔdēnabiť ⁊c. Vñ ad iſtā auctoritate moſaicā referenda ſunt iſta Joh. v. c. Si crederetis moyſi crederetis forſitā et mihi. de me eīn ille ſcripſit. ſ. vt mihi crederet. nō tñ legiť in toto pētatheuco φ moyſes pcipet vt crederet xp̄o: niſi in hoc loco tantū.

Jn eo. c. xviij. vbi dr̄ in poſtil. Et iō imolatio i excelſis erat di ſpenſabilis. Additio ſecūda.

Uidā expoſitores hebreoꝝ dicūt. φ vbo ꝓphete creden dū eſt: q̄ſq; vr fiat aliqð qð eſt prohibitū. q: malū dū tñ nō affe rat hoc eſſe licitū ſimpľr: ſ; protūc ex cā emergēte. et h mō dicunt φ helyas in mōte carmeli imolauit afferens ex pte dei φ tunc li la imolatio erat ficiēda ſʒ nō alias. Si aūt ppha aſſereret: φ aliqð in lege phibitū eſſet licitū ſimpľr. etiā ſi eſſet de hiis q̄ ſunt mala: q: phibita: tūc eſſet occidēd⁹. put. s. in ca. xiij. Facit p hac opio ne φ Oſeas accepit mulierē adulterā iuſſu dñi. Oſee. iij. et tam manifeſtū eſt φ adulteriū eſt de hiis q̄ ſūt phibita: q: mala

Jn ca. xviij. vbi poſtillator ptractās illō. Pro pheta ſuſcitabo ⁊c. dic pncipaľr dici de dño nr̄o ieſu xp̄o. Repli.

Burg. dicit debere dici tm̄ de xp̄o: nō de alijs. allegat ad id glo. ſ; Burg. ad dictū ſuū falſum falſe allegat gloſaʒ. nā glo. interli nearis exponit de xp̄o ſine excluſione. glo. aūt marginalis expōit de alijs. pncipaľr tñ de xp̄o. nec rōnes Bur. valēt. Nā p̄ma q: rō ne verbi futuri tēpis. ſ. ſuſcitabo: de moyſe iā ſuſcitato dici: itel ligi nō poſſe. Jta dico φ verbū futuri tpis. ſ. ſuſcitabit: de Joſue iā ſuſcitato nō poſſit intelligi. de q̄ tñ Bur. expōit. Rñdeo igiť φ talia verba ſignificat φ vltra pphetias illuſtratōes iā factas ali as ſupaddat. Sic igiť de moyſe et alijs ſucceſſorib⁹ intelligunť recte ad lr̄am q̄tu ſuis pncipaľr de xp̄o. Nec ſcda rō Bur. valet: cū dicit φ null⁹ pphetarū alioꝝ a xp̄o ſuſcitat⁹ fuit ad dandā legē q: lr̄a nō dicit: ſuſcitabo legiſlatorē pphetam q̄ audiri debuit. non dr̄ vt legiſlator: ſ; vt verboꝝ dei ānūciator. Capłm. xix.

Um diſperdiderit. Explicatis illis que ptinēt ad ſtat⁹ p ſonarū ſublimiū. h ɔñr ponunť q̄ ptinēt ad bonū ſtatum inferioꝝ et vulgariū. Circa qð ſic pcediť. q: p̄ ponit ea q̄ ordināt hoīes q̄tū ad ptem iraſcibilē. ſcdo q̄tū ad cōcupiſcibi lē. ca. xxj. ibi. Si duxerit vir vxorē ⁊c. tertio q̄tū ad rōnalē. cap. xxij. ibi. Ammonites et moabites. Circa p̄mū ſciēdū φ deordi natio ptis iraſcibilis maxie apparet in homicidio. ſcdo in q̄buſ dā alijs q̄ pcedūt ex rācore ⁊ odio. Pmo q̄ agiť de homicidio. ſcdo de q̄buſdā alijs q̄ pcedūt ex odio. xxj. c. Adhuc p agiť de

pdirent et non euenerit: hoc dñs nō eſt locut⁹: ſ; p tumorē animi ſui ppheta ɔfinxit: et idcirco nō time bis eum. Capi. xix.

c Um⁹ diſperdiderit dñs de us tu⁹ gētes quarū tibi tradi tur⁹ eſt terrā et poſſederis eā: ha bitaueriſq; in urbib⁹ ei⁹ et in edi bus tres ciuitates ſeparabis tibi in medio terre quā dñs de⁹ tuus da bit tibi in poſſeſſionē ſternens dili gēter viā et in tres eq̄liter partes

homicidio cui⁹ actor cognoſcit. ſcdo de illo cui⁹ actor ignoratur ca. xxj. Jtē adhuc circa p̄mū agiť p̄ de homicidio in pticulari fa cto. ſcdo de hōicidio i bello. c. xx. adhuc circa p̄mū agiť p̄ de caſua li hōicidio. ſcdo de facto a ppoſito: ibi. Si q̄s aūt odio. Circa p̄ mū ordinatur. φ occidēs a caſu totaliť poſſit refugere ad aliquā ciuitatē refugij et ibi ſaluari. et patʒ lr̄a ex his q̄ dicta fuerūt Nūe. xxxv. vbi hec materia plenı⁹ tāgiť. addi tur tñ h aliqð cuʒ dicitur.

b Addeſ tibi tres alias ciuitates. et q̄ pʒ φ nō tm̄ de bebāt eſſe ſex ciui tates refugij: ſed ix. q̄n tota t̄ra pa rib⁹ pmiſſa fo ret acq̄ſita.

c Si q̄s āt odio Hic agitur de ho micidio volunta rio. Et p̄ ponit cō dēnatōis act⁹. ſe cūdo mod⁹: ibi. nō ſtabit teſtis v nus. Pria in du as. in pte pncipa lē et incidētalē. ibi nō aſſumes. Cir ca p̄mū dr̄ φ ho micida a ppoſito tū h declarati ſue rit: ds ad mortem cōdēnari p ſenes ſeu iudices ciuita tis illi⁹ in cui⁹ ter minis factus fuit homicidiū. et pʒ lr̄a ex his q̄ dicta ſunt Nu. xxxv.

d Nō aſſumes. h pōit incidēs. ſ. φ mete terrarū et cāpoꝝ nō mutenť ab aliq̄ in augmē tū ſue poſſeſſiōis et diminutōʒ here ditaſ primi. et po nit in iſto ca. quia talia ſolenť fieri: maxie tpe q̄ aliqs eſt exul a ſua terra et ciuitate. q: tunc nō pōt dāno ſue hereditatis pcauere Jn h aūt capi. ſa cta eſt mētio d ho micida a caſu qui debebat eſſe exul a ſua ciuitate ⁊ pa tria vſq; ad mor tē ſūmi pōtificis Nu. xxv. et iō nūbi bitio detraſlatōe terminoꝝ h pōitur cū dr̄.

totā terre tue puinciā diuides: ut habeat e vicino q̄ ppter homicidi um pfugus eſt q̄ poſſit euadere. Hec erit lex homicide fugiētis cu ius uita ſeruanda eſt. Qui pcuſſe rit primū ſuū neſciēs: et q̄ heri et nudiuſterti⁹ nullū cōtra eū odium habuiſſe cōprobaſ ſ; abiſſe cū eo ſimplr in ſiluā ad ligna cedēda: ⁊ i ſuccīſiōe lignoꝝ ſecuris fugerit ma nu ferrūq; lapſū de manubrio ami cū ei⁹ pcuſſerit et occiderit: hic ad unā ſupradictarū urbiū cōfugiet ⁊ uiuet: ne forſitā prim⁹ ei⁹ cui⁹ effu ſus eſt ſanguis furore ſtimulat⁹ p ſequtur ⁊ appḣēdat eū ſi lōgior via fuerit: et pcutiat aiaʒ ei⁹ q̄ nō eſt re us mortis: q: nullū cōtra eū q occi ſus eſt odiū pri⁹ habuiſſe mōſtraſ. Idcirco pcipio tibi ut tres ciuita tes eq̄lis itra ſe ſpacii diuidas. Cū aūt dilatauerit dñs de⁹ tuus termi nos tuos ſicut iurauit prib⁹ tuis ⁊ de derit tibi cūctā terrā quā eis polli cit⁹ eſt ſi tñ cuſtodieris mādata ei⁹ et feceris q̄ hodie pcipio tibi ut di ligas dñm deū tuū et ābules i uiis ei⁹ oñi tpe addes[b] tibi tres alias ciuitates ⁊ ſupradictarū triū urbiū nūerū duplicabis: ut nō effundaſ ſanguis inoxi⁹ i medio terre quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi poſſidēdā: ne ſis ſanguis re⁹. Si[c] q̄s aūt odio hñs primū: inſidiat⁹ fuerit uite ei⁹ ſurgēſq; pcuſſerit illū et mortuus fuerit: fugeritq; ad unā de ſupra dictis vrbib⁹: mittēt ſeniores ciui tatis illius: et arripiēt eū de loco ef fugii: tradētq; in manu primi cu ius ſanguis effuſus eſt: ⁊ morietur Nō miſereberis ei⁹: ⁊ auferes no xiū ſanguinē de iſrl': ut bñ ſit tibi. Nō[d] aſſumes[e] ⁊ trāſſeres terminos

primi tui quos fixerunt priores in poſſeſſiōe tua quā dñs deus tuus dabit tibi in terra quā accepis poſ ſidendā. Nō[f] ſtabit teſtis vn⁹ cō tra aliquē quicq̄d illud peccati et facinoris fuerit: ſ; in ore duoꝝ aut triū teſtiū ſtabit oē verbū. Si ſtete rit teſtis mēdax cōtra hoīem accu ſans eū puaricatiōis: ſtabūt ambo quoꝝ cā eſt añ dñm in ɔſpectu ſa cerdotū ⁊ iudicū q̄ fuerint i dieb⁹ illis. Cūq; diligētiſſime pſcrutan tes inuenerint falſū teſtē dixiſſe cō tra fratrē ſuū mēdaciū: reddēt ei ſi cut fratri ſuo facere cogitauit: ⁊ au feres malū de medio tui ut audien tes ceteri timorē habeāt: et nequa q̄ talia audeāt facere. Nō[g] miſere beris eius ſ; animā p aīa oculum[h] p oculo dentē p dēte: manū pro manu. pedē p pede exiges. xx.

f Jⁿ exieris ad bellū cōtra ho ſtes tuos: et uideris equita tus et curr⁹ ⁊ maiorē q̄ tu habeas aduerſarii exercit⁹ multitudinem: nō timebis eos: q: dñs deus tuus tecū eſt qui eduxit te de terra egy pti. Appropinquāte iā plio ſta bit ſacerdos ante aciē: et ſic loqueſ ad pplm. Audi iſrael. Vos ho die contra inimicos ueſtros pu gnā cōmittitis: nō[b] ptimeſcat cor ueſtrum. Nolite[c] metuere nolite[d] cedere: nec formidetis eos: q: dñs[e] de⁹ ueſter in medio veſtri eſt et p uobis cōtra aduerſarios dimicabit: ut eruat uos de pericu lo. Duces q; p ſinglas turmas au diēte exercitu pclamabūt. Quis eſt hō qui edificat domū nouā: et nō dedicauit eā. Vadat et reuer tatur in domū ſuā: ne forte moriaſ in bello et alius dedicet eā. Quis

ua. ſ. illud: nō furtū facies. et illud qð h dr̄. Nō trāſſeres. Si aūt h fieret ex terrā pmiſſiōis eſſet ſolū ɔ illud. Nō furtū facies. nō aūt ɔtra illō qð h dr̄. qð phar p h qð ſubdiť. Jn poſſeſſiōe tua quā dñs de⁹ tuus dabit tibi in terra quā accepis poſſidendā. Seqtur. f Nō ſtabit. h agiť de mō puniēdi homicidā volūtariū: q: nō dʒ ɔdēnari p vnū teſtē: ſ; p duos vel tres diligēt ex aminatos: et ſi p talē exa minatiōnē appareret ali q̄s teſtis mēdax vel fal ſus: pcipit puniri fm le gē talionis. ſ. eadē pena q̄ puniret ille ɔ q̄uez de poſuit ſi fuiſſet ɔuict⁹. et patet lr̄a.

g Nō miſerebe. hic nō phibet cōpaſſionē natu ralē ſ; cōpaſſionē penas debitā diminuētē vł dif ferētē p iuſticiam.

h Oculū p oculo ⁊c. Dicit aūt ra. ſa. φ talis mutilatio nō eſt infligen da: ſ; pcuā fm taxatōem iudicū: ſic etiā dictū fuit Exo. xxi. ſ; h nō videť rō nabile dictū: q: in lr̄a dr̄ Nō miſereberis ei⁹. q: ali qua miſericordia eſſet ſi p mēbro mutilādo poſ ſet dari pecunia. xx.

Jⁿ exieris ad bel lū. Hic pōr agiť de homicidio fa cto in cōi. ſ. in bello. et p̄ oñdiť q̄d ſit agēdū in cō greſſu belli. ſcdo in obſi dione aduerſarij. ibi. Si q̄n acceſſeris. Circa p̄i mū ptinet ad cōes pplm excitē ad bellū iuſtū. ſ; φ nō timeant ſi videant maiorē multitudiē ad uerſarioꝝ q̄ ſuā memo res illi⁹ magne multitu dinis egyptioꝝ quā ſub merſit dñs in mari rubro pugnans p hebreis. vt hr̄ Exo. xiiij. ſecūdū pti nebat ad ſacerdotes. q: ſacerdos debebat ſtare añ aciem: et aiare pplm hōis exhortatōib⁹ ad ſe cure certādū p iuſticia et hoc eſt qð dicitur.

b Appropinquāte iā p lio ⁊c. Et ſubdiť.

b Nō ptimeſcat cor ve ſtrū. q: deficiente corde p timorē deſtituiť mem bra exteriora ab actibus ſuis. c Nolite me tuere. pigre ⁊ paude: cō tra aduerſarios pceden do. d Nolite cede re fugiēdo.

e Quia dñs de⁹ vr̄ in me dio vr̄i eſt. qð exponunt

e Nō aſſumes. lapidē poſitū p meta: eradicando. Et trāſſeres alibi ponēdo ad augmētū tue poſſiōis et diminu tionē alteri⁹. dic aūt ra. ſa. φ h pōit h ad deſignādū φ talis trāſ ferēs termios itra terrā pmiſſiōis trāſgrediť duo pcepta negan

aliq̄ hebrei de archa dñi q̄ portabaſ ad pliū: ſ; q: raro portabaſ mei⁹ expōiť de pñtia dei q̄ lʒ ſit vbiq; tñ i iuſto bello ſolet adeē certāib⁹ p iu ſticia p ſpalem ɔſeruatōʒ ipoꝝ ⁊ ptectionē. tertiū ptinet ad duces exerci tus: q: p̄mo debēt remouere ineptos ad bellandū de acie de q̄ remouēda

Universidad de Salamanca. BGH

erāt q̄ttuoꝛ genera hoīm. p̄mo illi q̄ edificauerāt domos nouas: et nō dedicauerāt eas. et accipit̄ h̄ dedicare ꝑ ſtrenare. i. facere ſolēne ꝯuiuiū de inhabitatōe eiꝑi⁹: et h̄ notat̄ cū dr̄. Et nō dedicauit ꝛc̄. ſcd̄o illi q̄ plantauerāt vineas et nōdū comederāt de fructib⁹ eaꝝ. et h̄ notat̄ cum dr̄.
g Et necdū fecit eā eſſe cōez. i. de q̄ ſit licitū veſci cōiter. et h̄ erat in q̄nto āno: qꝛ fruct⁹ q̄ naſcebāt̄ trib⁹ p̄mis ānis reputabant̄ imūdi. Tū qꝛ ꝯtra cōem curſuz nature nati. tū qꝛ talib⁹ fructib⁹ q̄ſi q̄buſdā inſolidis et nouis in ſacrificijs ydoloꝝ vtebant̄. et iō tales fructus nec offerebāt̄ nec comedebant̄ a iudeis. Qō aūt naſcebat̄ q̄rto anno totum offerebat̄ deo. de fructib⁹ aūt āni q̄nti poterat dn̄s vinee et alij vti et tūc dicebat̄ vinea fcā cōis. Qō aūt p̄dicti edificatores domoꝝ et plātatores vineaꝝ amouebant̄ de ꝓlio h̄ erat: qꝛ i p̄dictis opib⁹ magn⁹ labor eſt: et ꝑ ꝯn̄s ad talia hō q̄ laborauit mlt̄ū afficit̄: ꝛ iō ex hoc magis timet mori anteq̄ȝ aliquez fructū tāti laboris ꝯſecutus fuerit: et ꝑ ꝯn̄s ē minus ꝯſtās et min⁹ apt⁹ ad bellādū: et q̄ pōt eſſe alijs impedimentū. ſicut ĩ. dr̄ de pauidis et formidoloſis. Itē qꝛ. ij. ph̄icorū dr̄ infortuniū eſſe quādo aliq̄s ē ꝓpe magnuz bonū et nō aſſeq̄tur. ꝛ ꝓpter h̄ p̄dicti ſeq̄ſtrabantur a periculo ꝓlij: ne ſi ibi morerent̄ alij magis terrerent̄ ꝛ abhorrerēt ꝓliari ꝓpter tale infortunium qd̄ p̄dictis accidiſſet. tertio remouēdi erāt illi a ꝓlio q̄ deſpōſauerant vxores nondū tm̄ adhuc eas cognouerāt ꝑ matrimonij ꝯſūmationē. et h̄ notat̄ cū dr̄.

eſt hō q plātauit uineā et[g] necdum fecit eā eſſe cōem de q̄ ueſci oibuſ liceat. Uadat et reuertatur in domū ſuā ne forte moriat̄ in bello et ali⁹ hō eius fungat̄ officio. Quis eſt hō qui deſpōdit vxorē et[b] non accepit eā. Uadat et reuertat̄ in domū ſuā: ne forte moriat̄ in bello et ali⁹ hō accipiat eā. His dictis addēt reliqua: et loq̄nt̄ ad ꝑplm̄. Quis eſt hō formidoloſus et corde pauido. Uadat et reuertat̄ in domū ſuā ne[i] pauere faciat corda fratrū ſuoꝝ ſicut ip̄e timore ꝑterritus eſt. Cūq̄ȝ ſiluerint duces exercit⁹ et finē loq̄ndi fecerint unuſq̄ſq̄ȝ[k] ſuos[l] ad bellādū cuneos ꝑpara bit. Si[m] q̄n acceſſeris ad expugnādā ciuitatē offeres ei p̄mū pacem Si receperit ꝛ aperuerit tibi portaſ cūct⁹ ppl̄s q in ea eſt ſaluabit̄ ꝛ ſeruiet tibi ſub tributo. Sin aūt feduſ inire noluerit et ceperit ꝯtra te bellū oppugnabis eā. Cūq̄ȝ tradiderit dn̄s de⁹ tu⁹ illā in manu tua percuties[n] oē qd̄ in ea generiſ maſculini eſt in ore gladii abſq̄ȝ mulierib⁹ et infantib⁹ iumētis et ceteris q̄ in ciuitate ſunt Oēm p̄dā exercitui diuides: ꝛ comedes de ſpolijs hoſtium tuoꝝ q̄ dn̄s de⁹ tu⁹ dederit tibi. Sic[o] facies cūctis ciuitatibus q̄ a te ꝓcul ualde ſunt: et nō ſunt de his urbib⁹ q̄s in poſſeſſionē accepturꝰ es. De[p] his aūt ciuitatib⁹ q̄ dabūt̄ tibi: nullū[q] oīno ꝑmittes uiuere: ſȝ interficies in ore gladii: et hetheum uidelȝ et amorreū et chananeum pherezeū et eueū et iebuſeū. ſicut p̄cepit tibi dn̄s de⁹ tu⁹: ne forte doceāt uos facere cūctas abhominatōes q̄s ip̄i opati ſunt diis ſuis et peccetis i dn̄m deū ueſtrū. Q̄n[r] obſederis ciuitatem multo tp̄e: ꝛ munitōibus circūdederis ut expugnes eā: non[s] ſuccides arbores de q̄bus ueſci pōt: nec ſecurib⁹ ꝑ circuitū debes uaſtare regionē q̄m[t] lignū eſt ꝛ nō hō: nec pōt bellantiū cōtra te augere nūerū. Si q̄ aūt ligna nō ſunt pomifera ſȝ agreſtia et in ceteros apta vſus: ſuccide et extrue machinas donec capias ciuitatē q̄ ꝯtra te dimicat. Ca. xxi

q Q[a]uādo inuētū fuerit i terra quā dn̄s de⁹ tuus datur⁹ eſt tibi homis cadauer occiſi: et ignorabit̄ cedis re⁹ egredient̄ maiores

p De his aūt ciuitatibus q̄ dabunt̄ tibi. ſ. in t̄ra ꝓmiſſionis.
q Nullū oīno ꝑmittes viuere. qꝛ ex iuſto dei iudicio ꝓpter ſuas iniq̄tates erāt oēs oīno delēdi et interficiēdi. et ad h̄ filij iſrl̄ mittebant̄. vt dictū eſt. ſ̄. vij. ca. Addit̄ etiā alia rō ſcȝ ne ſi remanerēt aliq̄ coꝝ cū filijs iſrl̄ ꝑtraherēt eos ad ydolatriā. et h̄ notat̄ cū dr̄. Ne forte doceant vos ꝛc̄. ſubdit̄
r Q̄n obſederis h̄ oſtendit̄ q̄d ſit agēdū in obſidione aduerſarioꝝ q̄ȝtū ad arbores. et ſub h̄ intelliguntur vinee et ꝯſilia de q̄bus dr̄.
s Non ſuccides arbo. de q̄b⁹ veſci pōt. ꝛ h̄ qꝛ poterāt eis ꝑficere tp̄e obſidiōis edēdo de fructib⁹ et etiā tēpore captōnis. qꝛ terra ex reſeruatōe taliū erat melior et aptior ad inhabitandū. et ꝑ ꝯn̄s ſi tal̄ ciuitas erat intra terrā ꝓmiſſionis: erat melior ꝓ habitatōe ipſorum. Si aūt extra redderet eis melius tributū. et hoc notat̄ cū dicit̄.
t Q̄m lignū eſt et nō hō. q. d. nō pōt fugere: nec cōtra te rebellar̄. nec fruct⁹ ſuos tibi denegare. et ex h̄ pȝ ꝙ ſi ciuitas expugnāda eſſet ita fortis ꝙ filij iſrl̄ deſperarēt de ei⁹ captōe. et recederent de obſidiōe. poterāt talia excidere: qꝛ ſi remanerēt deſeruirent vtilitati aduerſarioꝝ: et ꝑ ꝯn̄s eſſent eis in nocumētū. et h̄ mō filij iſrael receſſerūt de obſidiōe vrbis regie filioꝝ moab ſucciſis arborib⁹ fructiferis regionis. iiij. Reg. iij. In ca. xx. vbi dr̄ in poſtilla Quoniam lignū eſt et nō homo. Additio.

In hebreo nō eſt aliqua negatiua exp̄ſſa ſȝ h̄ dicit̄. Lignuz eſt hō. qd̄ varie exponit̄ ab expoſitorib⁹ hebreorū. ſȝ trāſlatō noſtra ꝓpoſuit illa verba interrogatiue vt intelligerent̄ ſic. Nūquid lignū eſt hō. ſ. vt fugiat a te. q. d. lignū nō eſt hō. et ſnīa trāſlatōniſ noſtre ꝯſonat verbis: q̄ hic ponunt̄ in hebraico ſi itelligāt̄ admiratiue: vt dicēdo. Nūquid lignū eſt hō. qd̄ ſatis lr̄e hebraice conſonare poteſt. Capitulū. xxi.

Quando inuētū fuerit. poſtq̄ȝ actū eſt de homicidio cuius actor cognoſcit̄. hic ꝯn̄r agit̄ de illo cui⁹ actor ignorat̄. ad cui⁹ inueſtigatōȝ ſ͛m ꝙ dicit ra. moy. de ciuitate ꝓpinq̄ori loco in q̄ fuerat fcm̄ homicidiū vitula accipiebat̄: et occidebat̄: et carnes ei⁹ in loco occiſiōis relinq̄bant̄ in putredinē ꝯuertende. Loc⁹ etiā ille remanebat incult⁹ et in his duob⁹ dānificabat̄ illa ciuitas. ſenes etiā ciuitatis iurabāt: ꝙ nō fuerāt negligētes de cuſtodia viarum: ita ꝙ ꝑ negligētiā eorū nō cōtigerat illud homicidiū. Hoc aūt iuramentū nō libent̄ facerēt ſi ſcirēt aliq̄d de ꝑpetratōe dicti homicidij: nec ciues p̄dicta dāna ſuſtinerēt. et iō ad euitandū p̄dicta: frequent̄ ꝓdebat̄ homicida: q̄ vt cōius eſt de ciuitate ꝓpinq̄ori loco facti homicidij. qꝛ difficile erat q̄n verba aliq̄ ꝛ

monij ꝯſūmationē. et h̄ notat̄ cū dr̄. b Et nō accepit eā. qꝛ tales ſolēt multū deſiderare amplex⁹ ſpōſe: et iō magis timēt mori añ cōpletōez ſui deſiderij: ꝓpt̄ qd̄ ſunt min⁹ apti ad ꝓliū. Itē ſi añ ꝯſūmatōȝ matrimonij ſic incohati morerent̄ in ꝓlio reputaret̄ ab alijs ifortuniū magnū et ſic magis abhorrerēt ꝓliū. q̄rto remouēdi erāt pauidi et formidoloſi. qꝛ pauci pauidi faciūt alios timere. et ex fuga ſua diſſipāt et deordinant aciē: et ſic p̄bent aditū hoſtib⁹: ꝑ ꝯn̄s ſunt in magnū nocumentū: et h̄ notat̄ cū dr̄. i Ne pauere faciāt cor fra. ſuoꝝ ꝛc̄. qꝛ ad duces nō ſolum ꝑtinet remouere ineptos: ſȝ etiā ordīare et excitare aptos ad fortit̄ bellādū. iō ſubdit̄. k Unuſquiſq̄ȝ. ſ. de p̄ncipib⁹ et capitaneis exercit⁹.
l Suos ad bella. cune. ꝑpa. dr̄ aūt cuneus acies ordīata ad modū triāguli ſeu cunei. q̄ſi diſpoſita ad ſubītrādū et diuidēdū aciē aduerſarioꝝ
m Si q̄n acceſſeris. h̄ ꝯn̄r oñdit̄ q̄d ſit agendū in obſidiōe aduerſariorū. et p̄ q̄ȝtū ad hoīes. ſcd̄o q̄ȝtū ad arbores ibi. Q̄n obſederis. Circa p̄mū dicit̄. m Si q̄n acceſſeris ad expugnādū ci. offe. ei p̄i. pacē. loq̄tur de ciuitatib⁹ q̄ erāt extra terrā ꝓmiſſiōis. qꝛ de illis que erāt intra erat eis ꝓhibitū ne aliq̄ mō facerēt cū eis pacē. ſeq̄tur. n Percuties oēm qd̄ in ea generī maſculini eſt. et hoc in penā illi⁹ peccati: ꝙ noluerūt recipe pacē. et ꝓpt̄ h̄ excipiunt̄ mulieres q̄bus nō cōpetit bellare et pueri q̄ nōdū venerāt ad etatē et robur bellādi. o Sic facies cūctis ciuitatib⁹ q̄ a te ꝓcul valde ſunt. et q̄ pȝ ꝙ. ſ̄. dictū eſt. ſ. ꝙ ſcriptura loq̄t̄ hic de ciuitatib⁹ exiſtētib⁹ extra terrā ꝓmiſſionis: ꝯtra q̄s filij iſrl̄ habebāt iuſtū bellū ex aliq̄ iniuria eis illata: ſeu alia rōne iuſta.

ſuſpitōes cucurriſſent inter ciues de actore illi⁹ homicidij. His dictis ꝑ magna ꝑte pȝ lr̄a b Tollēt vitulā de armēto. ita ꝙ ſit ſufficiētis etatis c Que nō traxit iugū ꝛc̄. qꝛ debebat eſſe fortis ꝛ nō fracta labore. et h̄ erat ad inferēdū mai⁹ dānū ciuib⁹: niſi ꝓderēt homicidiū. d Et ducēt eā ad vallē aſperā ꝛc̄. ꝑ qd̄ deſignat̄ horror hōicidij ꝑpetrati.
e Et cedēt i ea ceruices vitule: ad deſignādū ꝙ homicida et celātes homicidiū eſſent digni doloroſa morte. f Accedēt q̄ȝ ſacer. q̄ erāt ceteris certiores i iudicijs et ꝑſpicaciores in fact̄ inq̄rēdis ad vidēdū ſi de actorib⁹ homicidij appereret aliqd̄ ſignū.
g Lauabuntq̄ȝ man⁹ ſuas. ad deſignādū inocētiaȝ ſuā. h Et dicēt. cū iuramēto.
i Man⁹ nr̄e nō effu. ſan. hūc. Dicit Ra. ſa. h̄ ꝙ nulli debebat eſſe dubium: ꝙ ſenes illi q̄ erāt meliores i toto ꝑpl̄o ciuitatis nō fecerāt homicidiū illud manib⁹ ꝓprijs. et iō non erat de h̄ ipſo ſolū iuramētū: ſȝ iurabāt ꝙ h̄ nō eſſet factū ꝑ eoꝝ negligentiā vel ꝯſenſū
k Nec oculi viderūt. ꝑ h̄ itelligitur ꝙ nihil oīno ſciſcirēt: qꝛ ꝑ viſionem oīs alia cognitio deſignat̄.
l Si egreſſus fueris ad pugnam. Poſtq̄ȝ egit de homicidio. h̄ ꝯn̄r agit̄ de his q̄ ſolēt ꝓcedere ex odio lȝ eīn odiū ſit paſſio ptis ꝯcupiſcibilis: ſic et amor tm̄ paſſiōes iraſcibilis oēs oriunt̄ ex paſſiōib⁹ ꝯcupiſcibilis et in ip̄is termīant̄: qꝛ oriunt̄ ex amore et odio: et termīant̄ i delectatōȝ et triſticiā: ita ꝙ paſſiōes iraſcibilis que malū reſpiciūt oriunt̄ ex odio. Agit̄ de talib⁹ agit. et p̄ reſpectu ꝑſone ꝯiuncte. ſcd̄o reſpectu extranee. ibi. Q̄n peccauerit. Prīa in duas: qꝛ p̄ excludit̄ effectus odij reſpectu vxoꝛ. ſcd̄o reſpectu ꝓlis ibi. Si hūerit homo. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ lȝ eēt ꝓhibitū filijs iſrl̄ ne acciperent mlieres alienigenas de terra ꝓmiſſiōis: vt dictū eſt. ſ̄. vij. ca. tm̄ ꝓpt̄ ſuaȝ ꝯcupiſcētiā ꝑmiſſuz erat eis accipe vxores de alijs gētib⁹ dimiſſo p̄us gētilitatis ritu: et qꝛ frequēter ꝯtingebat ꝙ talis mulier fiebat odioſa marito: iō lex ꝓhibet h̄ iniuriā fiēdā illi mulieri. et hoc eſt qd̄ dr̄. Si egreſſus ꝛc̄. et ſeq̄tur. m Et videris in nūero captiuoꝝ mulierē pulcrā. q̄ frequent̄ pl⁹ allicit hoīem ad ſe q̄ȝ aurū et argētū. o Uolueriſq̄ȝ hr̄e vxorē. duct⁹ ꝯcupiſcētia illi⁹ lȝ eſſet meli⁹ abſtiere ab alienigenis mulierib⁹. p Introduces eam. iſtud eſt p̄miſſio: vt dictū ē. q Que radet ceſariē ꝛc̄. ꝑ iſta deſignat̄ dimiſſio gētilitat̄ ꝛ ꝯuerſio ad iudaiſmū. r Si aūt poſtea nō ſederit in aīo tuo: ſic̄ frequent̄ ꝯtingit de alienigenis mulierib⁹. qꝛ habēt mores diſſil̄es et odibiles viris ſuis. s Dimittes eā liberā. abſq̄ȝ p̄cio ab ea vel ei⁹ amicis ꝓ dimiſſiōe accipiēdo. t Nec vēdere poteris: qꝛ ex q̄ facta eſt vxor nō dȝ redire ad ꝯditōȝ ancillarū v Nec opprimere ꝑ potētiā. imponēdo ei in domo tua opera ſeruilia et dura.

natu et iudices tui ꝛ metiēt̄ a loco cadaueris ſingularū ꝑ circuitū ſpacia ciuitatū: et quā uiciniorē ceteris eſſe ꝑſpexerint ſeniores ciuitatis illi⁹ tollēt[b] uitulā de armēto q̄ nō[c] traxit iugū: nec terraȝ ſcidit uomere et[d] ducēt eā ad vallē aſperaȝ atq̄ȝ ſaxoſaȝ que nunq̄ȝ arata eſt: nec ſementē recepit et[e] cedēt in ea ceruices uitule. Accedētq̄ȝ[f] ſacerdotes filii leui q̄s elegerit dn̄s de⁹ tu⁹ ut miniſtrēt ei et bn̄dicāt in noīe ei⁹: et ad uerbū eoꝝ oē negociuȝ: et q̄cquid mūdū uel imūdū eſt iudicet̄. Et uenient maiores natu ciuitatis illi⁹ ad iterfectū: lauabūtq̄ȝ[g] man⁹ ſuas ſup uitulā q̄ in ualle ꝑcuſſa eſt et[h] dicēt. man⁹[i] nr̄e nō effuderūt ſanguinē hūc nec[k] oculi viderūt. Propiti⁹ eſto ꝑpl̄o tuo iſrl̄ quē redemiſti dn̄e et non reputes ſanguinē inocētē i medio ꝑpli tui iſrl̄ et auferet̄ ab eis reat⁹ ſanguis tu aūt alien⁹ eris ab inocētis cruore q fuſus eſt cū feceris qd̄ p̄cepit dn̄s. Si[l] egreſſus fueris ad pugnā cōtra inimicos tuos: et tradiderit eos dn̄s de⁹ tu⁹ in manu tua captiuoſq̄ȝ duxeris et[m] uideris in nūero captiuoꝝ mulierē pulcrā ꝛ adamaueris eā: volueriſq̄ȝ[o] hr̄e vxorē introduces[p] eā in domū tuā. Que[q] radet ceſariē et circūcidet vngues et deponet veſtē in q̄ capta eſt: ſedenſq̄ȝ in domo tua flebit patrem et matrē ſuā uno mēſe et poſtea intrabiſ ad eā: dormieſq̄ȝ cū illa ꝛ erit uxor tua. Si aūt poſtea[r] nō ſederit in aīo tuo: dimittes eā liberā: nec[s] uēdere poteris pecūia nec[u] opprimere ꝑ potētiā: qꝛ humiliaſti eaȝ. Si[x] habuerit hō uxores duas vnā dilectā et alterā odioſaȝ: genuerit q̄ȝ ex eis liberos: et fuerit fili⁹ odioſe primogenit⁹: nolueritq̄ȝ ſbam iter filios ſuos diuidere: nō poterit filiū dilecte facere p̄īogenitū et p̄ferre filio odioſe: ſed filium odioſe agnoſcet p̄īogenitū: dabitq̄ȝ ei de his que habuerit cuncta duplicia Iſta eſt eīn p̄īcipiū liberoꝝ eius et huic debent̄ p̄īogenita. Si genuerit hō filiū ꝯtumacē et ꝓteruū q nō audierit p̄ris ac matris imperiū et coercitus obedire ꝯtēpſerit app̄hēdēt eū et ducēt ad ſeniores ciuitatis illi⁹ ad portā iudicii: dicētq̄ȝ ad eos. Fili⁹ nr̄ iſte ꝓteruus ꝛ ꝯtumax eſt: monita nr̄a audire cōtēnit: cōmeſſatōib⁹ uacat et luxurie atq̄ȝ cōuiuiis: lapidib⁹ euȝ obruet ppl̄s ciuitatis: et morief ut auferatis malū de medio veſtri: et vniuerſus iſrael audiēs ꝑtimeſcat. Q̄n[z] peccauerit hō qd̄ morte plectēdū eſt: et adiudicat⁹ morti appenſus fuerit in patibulo nō ꝑmanebit cadauer ei⁹ in ligno: ſȝ in eadē die ſepelief: qꝛ[3] maledictus a deo eſt q pēdet in ligno: et nequaq̄ȝ ꝯtami-

x Si habuerit hō. Hic ꝯn̄r excludit̄ effect⁹ odij reſpectu ꝓlis. et p̄ ponit̄ ꝓpoſituȝ. ſcd̄o ex dictis ꝯcludit̄ corrolarium. ibi. Si genuerit. Circa p̄imū dr̄. ꙮ ſi filius odioſe vxoris eſſet p̄mogenit⁹ pater non poterat ꝓpter odiū ip̄m p̄uare iure p̄imogēiture qd̄ ꝯſiſtebat in duob⁹. qꝛ p̄mogenit⁹ erat alijs in honore ꝓponēdus: et tm̄ accipe d̄ bonis p̄ris q̄ȝtū duo alij. vn̄ et ioſeph q̄ ſucceſſit patri ſuo iacob in iure p̄geniture q̄ȝtū ad hr̄ditatē accepit duplicē partez vt dictū fuit Gen̄. xlix. ex dictis patet lr̄a.
y Si genuerit hō filiuȝ qꝛ dictū ē ꙮ ex odio non dȝ fili⁹ a bono ſibi debito īpediri. Ex h̄ corrolario ꝯcludit̄ ꙮ ex amore īordiato nō dȝ in malis foueri: ſȝ magis iudicib⁹ tradi vt moriat̄ añq̄ȝ ad peiora per inſolētias deducatur: et ſic mors talis ei ꝓficiebat: inq̄ȝtū ei precludebatur augmētatio maloꝝ et alijs. qꝛ per h̄ dabat̄ eis correctōis exemplū: tm̄ h̄ nō debebat fieri niſi de illis de q̄bus nō apparebat ꝓbabilitas correctōis. et pȝ lr̄a.
z Q̄n peccauerit. h̄ ꝯn̄r excludit̄ effect⁹ odij in ꝑſonis nō ꝯiūctis. Et primo in mortuis. ſcd̄o in viuis. in p̄ncipio. xxij. cap. Circa p̄mū ſciēdū ꙮ ſepelire mortuū eſt op⁹ miſericordie. et iō de ꝯdēnatis ad mortē et ſuſpēſis in patibulo p̄cipit̄ hic ꙮ nō p̄uent̄ ſepultura: lȝ eoꝝ vita fuerit odioſa. et aſſignat̄ rō: cū dr̄.
3 Quia maledict⁹ eſt a deo q̄ pen. in ligno. In hebr̄. hr̄. Uilificatio dei eſt ſuſpēſio. qd̄ expōit ra. ſa. dicēs ꙮ hō ad imaginē dei fact⁹ eſt. et ideo ſi diu remaneret ſuſpēſus h̄ quodāmō rediret in dehonoratōȝ dei. ſcd̄m vero trāſlatōȝ nr̄aȝ: maledictio dei h̄ accipit̄ ꝓ pena ſuſpēſiōis inflicta a iudicib⁹ q̄ tenēt locum dei. vt ſit ſenſus. 3 Quia maledict⁹ eſt a deo q̄ pēdet in ligno. i. qꝛ dȝ ſufficere talis pena a tenētib⁹ locū dei īpoſita: iō nō dȝ vltra h̄ p̄uari ſepultura. et qd̄ dictū ē hic de ſepultura ſuſpēſi: intelligendū eſt de ſepultura lapidati: vel alio mō ꝯdēnati ad mortē.
In ca. xxi. vbi dr̄ in poſtil. In hebr̄. hr̄. Uilificatio dei eſt ſuſpēſio. Additio.
In hebreo hr̄. Maledictio dei eſt ſuſpēſus. ad qd̄ aſſignat̄ ab hebreis duplex rō. Una eſt ipſi⁹ ra. ſa. quā poſtil. h̄ aſſignat. alia eſt. qꝛ null⁹ ſuſpēdebat̄ in ligno apud eos: niſi blaſphem⁹ et ydolatra: et iō ſi diu remaneret ſuſpēſus daret̄ occaſio hoīb⁹ vt loq̄retur

Universidad de Salamanca. BGH

de blaſphemia illa vel ydolatria. Que q̄dem peccata erāt abbominabi/lia: q̄ nolebat de⁹ ꝙ noiarent. iuxta illud apl'i ad eph. v. c. Fornicatio au tē ⁊ oīs imūdicia nec noietur in vobis ⁊c. Cap'lm. xxij.

Non videbis bouē. Poſtq̄ moyſes ordinauit iraſcibiles reſpectu pſone p̄ūcte. h̄ p̄nr eā ordiat reſpectu nō p̄ūcte. Et diuidit i du as ptes. ſ. in ptes pncipalē et incidētalē. ſe cunda ibi. Non arabis. Adhuc p ordinat iraſci bilē reſpectu p̄ntis. ſcđo reſpectu futuri. ibi. Cu3 edificaueris. Adhuc pri mo ordiat eam reſpectu creature rōnalis. ibi. Si ambulās. Circa pmum ſciēdū ꝙ ad ordiatione partis iraſcibilis ptinet ſi hō ſubtrabat auxiliu3 p̄rimo. q: h̄ vidē, pcede re ex odio. et importat ſi gnū crudelitatis ⁊ defe ctū pietatis. et iō pbibet h̄ cū dr. a Nō vide bis bouē fratris ⁊c. a p/ tenbis ac ſi nō videres nullū remediū apponen do. et idē intelligit de re/ bus alijs q̄ ſunt in p̄icu lo amiſſiōis. vñ ſeq̄tur. b Sil' facies de aſino ⁊c. fris tui: et noie fratris h̄ intelligit iude⁹ vel p/ pim⁹. et q: nō ſolū appo

nabis terrā tuā quā dñs de⁹ tu⁹ de derit tibi i poſſeſſionē. Ca. xxii.

n Non uidebis bouē fris tui aut ouē errātē: et preteribis ſ3 reduces fratri tuo etiam ſi nō eſt ꝓpinqu⁹ frater tu⁹: nec noſti eu3 duces in domū tuā et erūt apud te q̄3diu q̄rat ea frater tu⁹ et recipiat. Sil'r facies de aſino ⁊ de ueſtimē to et de oñi re fris tui q̄ perierit: ſi inueneris eā negligas q̄ſi alienā3. Si videris aſinū fratris tui aut bo uē cecidiſſe i uia: nō deſpicies: ſed ſubleuabis cū eo. Nō induet mu lier ueſte uirili: nec uir utet ueſte fe minea. Abbomiabilis eſt eñi apō de um eſt q facit hoc. Si ābulās per uiā in arbore uel in terra nidū auis

inueneris ⁊ matrē3 pullis uel ouis deſup incubantē: nō tenebis eam cū filiis: ſ3 abire patieris captos te nēs filios vt bñ ſit tibi et longo ui uas tpe. Cum q̄s edificaueris do mū nouā facies mur̄ tecti p circui tū ne effūdat ſanguis in domo tua et ſis re⁹ labēte alio: et in p̄ceps ruēte. Nō feres vineā tuā altero ſemie: ne et ſemētis quā ſeuiſti: ⁊ h̄ q̄ naſcūtur ex uinea pariter ſanctifi cent. Nō arabis in boue ſimul et aſino. Nō indueris ueſtimēto qđ ex lana linoq3 ꝯtextū eſt. Funi culos in fimbriis facies p q̄ttuor angulos pallii tui q̄ operis. Si du xerit uir uxorē: et poſtea odio ha buerit eā: queſieritq3 occaſiōes q̄

ad p̄mitias et decimas fructuū vinee. f m aūt hebr. h̄ eſt textus. Nō feres mixtim ne polluat plenitudo ſemis qđ ſemiaſti: et p̄uē tus vinee. et vocat h̄ plenitudo ſemis q̄n granū eſt ꝓpe maturita tē ei⁹. et expōit lr̄a iſta ſic. fruct⁹ eñi vinee de nouo plātate tub⁹ ānis p̄mis ſm legē reputat imūd⁹. vt hr̄ Leui. xix. de arboribus plātatis. et idē eſt de vinea. et ſic de illo nō poterat fie ri oblatō dño. fru ct⁹ aūt grani ſemi nati eodē anno re putat mūd⁹. ſi igi tur in vinea de no uo plātata ſemia/ ret bladū fructus īde p̄uenies tan/ gēs fructus vinee imundū: ſil'r pol/ lueret ex tactu rei imūde. et ſic de il/ lo nō poſſent fieri oblatōes dño: vt pote p̄mitie et de/ cime. et ſic dānifi/ caret ſacerdotes et leuite. Rō aūt q̄ re hebrei h̄ dicunt pollutionem: vbi tranſlatio nr̄a ba/ bet ſcificatōes eſt q: dictio hebr̄a ca q̄ h̄ ponit equo ca eſt: et importat

nēdū eſt remediū in aiali errāte: ſ3 etiā in aiali ſub onere lapſo vel iacēte iō ſubdit. c Si videris aſinū fris tui ⁊c. Dicit aūt h̄ ra. ſa. ꝙ facer/ dos in caſu nō debebat iuuare ad leuādū on⁹: vt ſi aiual eſſet lapſu3 i lo/ co ſepulture vbi ſunt oſſa mortuoꝝ: q: ex h̄ ꝯtaminaret: ſ3 h̄ nō h3 locū in noua lege vbi ceſſant iſte cerimonie. et q: ſicut ad inordiationē iraſcibilis ptinet ſubtrahere fratri auxiliū: ita etiā ptinet ad eā p̄ſumptuoſe tendere ad aliqđ ſibi indebitū. iō ſubdit. d Nō induet mulier veſte virili. Qđ exponūt doctores aliq̄ ⁊ bñ vt credo: ꝙ h̄ intelligit de armis q̄bus viri vtunt. vñ in hebr. hr̄. Nō erat vas viri ſup mulierē. et accipit alibi in ſcriptura vas p armatura. vñ. i. Reg. xx. dr̄ de Jonatha: ꝙ tradidit pue ro arma ſua. In hebr. hr̄ Uaſa ſua. pbibet aūt h̄ ꝙ mulier nō portet ar/ ma viri. tū q: indecēs mulieri et p̄ſumptuoſū. tū q: p̄tūc erat ſupſtitioſū q: gētiles mulieres in ſacris martis portabāt arma viri: et in ſacris vene ris viri portabāt ornamēta mulierū et īſtrumēta earū: vtpote colū: fuſu3 et ſilia. iō ſubdit. e Abboiabilis eñi apu3 deū eſt q̄ h̄ facit. Abbo minatio eñi in ſacra ſcriptura cōit accipit p ydolatria: ſeu p aliqđ ad ydo latriā ptinēte. Si aūt lr̄a p̄dicta intelligat de veſte cōi: pbibet h̄ tal' vſus vel poti⁹ abuſus. q: eſt occaſio libidis. q: mulier in veſte virili poſſet licē ti⁹ cū hoibus luxuriā exercere. et ſil'r vir in veſte mulieb. q: liberi⁹ poſſet loca ſecreta mulierū ingredi. f Si ābulās. h̄ ordiat iraſcibilis reſpe/ ctu irratiōalis creature. p h̄ eñi ꝙ lex inducit ad ea q̄ ſpēm pietatis habēt et retrabit ab hiis q̄ hñt ſpēm crudelitatis circa irronabilia: multo forti⁹ ad talia iducit boies circa rōnalē creaturā: ad quādā aūt crudelitatē vi/ det ptinere ꝙ auicula capiat ſimul ⁊ detineat cū pullis ſuis: et ad pieta tē ꝙ dimittat abire: iō ad h̄ inducit lex: et p3 lr̄a. g Cū edificaueris h̄ ordiat iraſcibile reſpectu futuri. ſicut eñi ad pietatē ptinet nō ſubtrahe re auxiliū fratri in neceſſitate p̄nti: ſic ad eā ptinet p̄cauere piculo ei⁹ futu/ ro: et marie piculo pſone. et iđo p̄cipit h̄ ꝙ in circuitu tecti dom⁹ fiat mu rus ad p̄cauendū piculo caſus boib⁹ deſup ambulātib⁹. In terra eñi p miſſiōis tecta domoꝝ erāt plana. et ibi cōueniebāt boies cā recreatiōis et collocutōis. et iō niſi ibi fieret quoddā retinaculū imineret piculū. Se cūdo d3 hō p̄cauere piculo p̄rimi reſpectu ſubſtātie: et q̄tū ad h̄ ſubdit. h Nō feres vineā tuā altero ſemie: vtpote in vinea ſemiando triticū vel ordeū: vel huiōi. i Ne et ſemētis quā ſeuiſti. ſ. fruct⁹ p̄uenies ex gra no ſemiato. k Et q̄ naſcunt ex vinea. ſ. racemi. l Pariter ſanctifi cent. reddēdo ide p̄mitias et decias dño. fruct⁹ eñi p̄uenies ex ſemine p̄dicto cit⁹ matureſcit et colligit q̄̄ fruct⁹ vinee. et ideo in collectōne bla di ſi darent inde p̄mitie et decime: crederēt aliq̄ ꝙ h̄ deberet ſufficere p p̄mitijs et decimis toti⁹ agri: et ſic dānificarent ſacerdotes et leuite q̄tū

vtrāq̄ ſignificatō3. put vario mō p̄ūciat. et tñ p̄ūcta nō ſūt de ſub ſtātia lr̄e: ſ3 variat modū p̄nūciādi et ſignificādi: ſicut var⁹ accē/ tus apud latinos variat p̄nūciatōes et etiā ſignificatō3.

m Nō arabis. Hec eſt ps incidētalis in q̄ ponunt duo incidētia ex p̄dicī. Primū eſt: q: ſupra inducēdo ad pietatē circa irratōna/ lia. poſuerat tñ exēplū de auib⁹. poſſet aliq̄s dicere ꝙ nō eſſet in telligēdū de aīalib⁹. iō de ipſis pōit exēplū dicēs m Nō ara bis in boue ſil' et aſino. bos eñi fortior eſt aſino. et h3 maiorē paſ ſu3. et iō aſin⁹ nimis grauaret: ſi cū eo in ope copularet. Aliq̄ tñ dicūt ꝙ h̄ eſt pabolica locutio p quā intelligit ꝙ ſapiēs et fatu⁹ in ope p̄dicatōis nō ſunt ſil' cōbinādi. Secūdū incidēs eſt. q: ſu/ pra dixerat ꝙ mulier nō d3 vti veſte virili: vel econuerſo. iō h̄ tra/ ctat de decētia veſtimētoꝝ apud iudeos. p oñdendo q̄d ſit cauē dū cū dr. o Nō idueris veſtimēto ⁊c. q. ꝰ exponit ioſeph⁹ dī/ cēs ꝙ hoc fuit pbibitū ꝓpt ſacerdotij dign itatē. q: in veſtib⁹ ſū mi ſacerdotis erat talis cōmixtio texture. et iō non erat licita alijs veſtis ſic ꝯtexta. Aliq̄ aūt doctores dicūt ꝙ h̄ fuit inhibitum ad euitādū quādā ſil'itudinē ydolatrarū q̄ colebāt militiā celi et ad deſignandū ꝯiūctōes planetarū in ſacris ſuis talib⁹ varijs com/ mixtoib⁹ vtebant in veſtib⁹ ſuis et reb⁹ alijs. Secūdo oñdit q̄d ſit in veſtib⁹ iudeoꝝ obſeruādū: cū dicit. p Funiculos in fim brijs fa. ⁊c. et iſtud eſt expoſitū. S. Nu. xv. ca q Si duxe. vir. Poſtq̄ ordiauit boies in pte iraſcibili. h̄ p̄nr ordiat eū in p̄cō cupiſcibili. et p̄ repmēdo adulterū. ſcđo ſtuprū. ibi. ſi iuenerit vir puellā. tertio inceſtū. ibi. No accipiet. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ mulier pōt accuſari de adulterio dupl'r. Uno mō poſtq̄ ducta eſt i vxo/ rē. alio mō añ. tñ poſt affidatō3 de q̄ agit ſecūdo. ibi. Si puellā virginē deſpōſauerit vir. Adhuc circa p̄mū ſciēdū ꝙ poſt ꝯtra/ ctū m̄rimoniū mulier duplicit pōt de adulterio accuſari. vno mō q: a viro nō inuēta eſt virgo. ⁊ de h̄ agit p̄. alio mō q: l3 ſit inuēta virgo: poſtea tñ adulterata eſt. de q̄ agit ſecūdo. ibi: Si dormie/ rit vir. Circa p̄mū dr̄ ſic. q Si du. vir vxorē et poſtea odio babuerit eā. q: pōt eſſe iuſte. et tūc mulier eſt punieda: vel iniuſte et tūc vir eſt punieđ⁹. vt declarabit poſtea r Obijcies eis ꝯc. pel. ſ3 eā cōmiſiſſe adulteriū. nō poſt ei⁹ acceptō3 in vxorē: ſ3 p⁹ affidatō3. et ſic eſt ibi fractio date fidei. et p ꝯñs adulteriū: inq̄̄ tū tale peccatū accidit ei poſt matrimoniū p̄dicto nō ſcboatum.

s Ferēt ſecū ſigna virginitatis ei⁹. que aūt ſint illa poſtea dicet.

t Ad ſeniores vrbis. i. ad iudices. v Expādētq3 veſti. ⁊c.

ſeruit. Dicūt expoſitores catbolici cōiter ꝙ pater et mater ſpōſe reſeruabāt linteū in q̄ eoꝝ filia a viro ſuo fuerat deflorata ſub ſigillo autētico vt p h̄ oñderēt ſigna virginitatis: ſi vir ei⁹ vellet poſt ea ei obijcere malicioſe ꝙ eā virginē nō inueniſſet. ſ3 h̄ vidr̄ val/ de turpe ꝙ pān⁹ talis exp̄dceret corā iudicib⁹: p̄terea nō eſt veri/ ſile ꝙ vir ei⁹ aude ret eā falſo accuſa re cū ſciret paren/ tes vxoris hr̄e te/ ſtimoniū p̄dictus ſue virginitatis. q: erat ꝯſuetudo cōis ſic ſeruare pā nū ſm iſtā opinio nē. et iđo aliter ex/ ponūt hebrei di/ cētes ꝙ h̄ eſt locu tio parabolica: cū dicitur. v Expandent q3 veſti. ⁊c. i. p v ba teſtiū declarabūt et explicabūt vir/ ginitatē filie ſue: ſi cut explicat pān⁹ ſic Exo. xxij. de fu re nocturno et lo cutio metaphori/ ca cū dr̄. ꝙ ſi orto ſole id fecerit ⁊c. ſic ibidē fuit expo ſitū. Mod⁹ aūt teſtificādi virgini tatē poterat eſſe p matronas fide di gnas q̄ ad petitō nē parētū vidiſſēt virginē ſecrete q̄n debuit tradi viro ſcriptura in plib⁹ locis h3 talē mo/ dū loquēdi meta phoricū. ſic hr̄ iu/ dicū. ix. ca. Jerūt ligna vt vngerent ſup ſe regē ⁊c. et i plib⁹ alijs locis. x Apphēdētq3 ſenes vrbis virū illū: ſi p̄uict⁹ fue/ rit de falſa accuſa tōe.

bus dimittat eā obiiciēs ei nomē peſſimū ⁊ dicent. vxorē hanc acce pi: et igreſſus ad eā nō inueni virgi nē: tollēt eā pater ⁊ mater ei⁹: et fe rēt ſecū ſigna uirginitatis ei⁹ ad ſeniores urbis q̄ in porta ſunt: ⁊ di cet pater. Filiā meā dedi huic uxo rē: quā q: odit impōit ei nomē peſ ſimū ut dicat: nō inueni filiā tuā uir ginē: et ecce hec ſūt ſigna uirgini tatis filie mee. Expādēt veſtimē tū corā3 ſeniorib⁹ ciuitatis: appre hēdent q3 ſenes urbis illi⁹ uiru3 et uerberabūt illū: ꝯdēnātes inſup cē tū ſiclis argēti q̄s dabit patri puel le: q̄m diffamauit nomē peſſimu3 ſup vginē iſrl'. Habebitq3 eā uxorē ⁊ nō poterit dimittere oib⁹ dieb⁹ uite ſue. Qđ ſi verē qđ obiicit: et nō ē in puella inuēta virgitas eiciēt ea3 extra fores dom⁹ pris ſui et lapi dib⁹ obruēt uiri ciuitatis illi⁹ ⁊ mo riet: q̄m fecit nephas in iſrl' ut for nicaret in domo patris ſui: et aufe res malū de medio tui. Si dormie rit vir cū uxore alteri⁹ uterq3 morie tur. i. adulter et adultera: et aufe res malū de iſrl'. Si puella3 virgi nē deſpōderit uir ⁊ inuenerit eā ali q̄s in ciuitate et cōcubuerit cum ea educes vtrūq3 ad portā ciuitatis illi⁹ et lapidibus obruentur: puel

la quia nō clamauit cum eſſet in ci uitate: uir quia humiliauit vxore3 ꝓximi ſui: et auferes malū de me dio tui. Sin autē in agro repperit uir puella3 que deſpōſata eſt: ⁊ ap prehendēs cōcubuerit cum ea ipe morieť ſol⁹: puella nihil patietur: nec eſt rea mortis: quoniā ſicut la tro conſurgit contra fratrē ſuum ⁊ occidit animā ei⁹: ita et puella per peſſa eſt. Sola erat in agro: clama uit et nullus affuit qui liberaret eā. Si inuenerit vir puellam virgi nem que non habet ſponſum ⁊ ap prehendens concubuerit cū illa ⁊ res ad iudicium uenerit dabit qui dormiuit cum ea patri puelle quin quaginta ſiclos argenti et habebit eam vxorem: quia humiliauit illa3. Non poterit dimittere eam cūctis diebus vite ſue. Non accipiet ho mo vxorem patris ſui: nec reuela bit operimentū eius. Ca. xxiii

n Non intrabit eunuchus at tritis uel amputatis teſticu lis: et abſciſſo veretro eccleſia3 do mini. Nō ingredietur māſer hoc eſt de ſcorto natus in eccleſia3 do mini uſq3 ad decimam generatio nem. Ammonites et moabites etiam poſt decimam generationē non intrabūt eccleſiā dñi ineternū

p violēciā. et ex h̄ habet argumētū ꝙ dubia ſint in meliorē pte interptāda. c Si inuenerit vir. h̄ repmit ꝯcupiſcibilis q̄tū ad ſtuprum. q: agit de puella deflorata ab aliq̄ anteq̄ eſſet alicui affidata. et de tali determiat lex ꝙ vir eā deflorās d3 dare pri puelle. l. ſiclos argēti p iniuria ſibi fa/ cta. q: puella erat in ei⁹ tutela. et cū h̄ tenet eā accipe vxorē ſi pr̄ puelle vo luerit ſibi dare: nec p⁹ ea poterit eā repudiare. Sz ſi pr̄ puelle dare noluerit q: eſt potētior vl' nobili/ or ſeu alia rōe: nihilomi nus vir ille tenebat dare pri puelle predictos. l. ſi/ clos. vt hr̄ Exo. xxij. et ſi nō poſſet ſoluere tenebat ad equalētiā ſeruire: ſeu p aliā viā ſatiſfacere. f Nō accipiet. h̄ refrena tur ꝯcupiſcibilis q̄tum ad inceſtū: vt nullus acci piat in vxorē nouercā ſu am. q: h̄ reuerēt in vere/ cūdiā p̄ris: cū vir ⁊ vxor ſit vna caro: et iđo vxor pa tris nō d3 eſſe ſubiecta fi lio. cū igit vxor ſit ſubie/ cta viro ſm m̄rimoniū ꝯ gē cōtra reuerētiā filij ad p̄res quā d3 iđe iure na turali eſt ꝙ accipiat no/ uercā ſuā in vxorē. et iđo ij. Reg. xvi. dr̄ ꝙ abſalō fedauit p̄res ſuū dauid igrediēdo ad ꝯcubinas ei⁹. ꝓpt qđ in deteſtatō3 bui⁹ crimis p̄cipiunt in/ ferſia vir ⁊ mulier de ta/ li crie puiti. Leui. xx. ca.

Cap'lm. xxiij.

Non itrabit eunu ch⁹. Poſtq̄ de/ clarata ſunt ea q̄ ptinēt ad ordiatōnē par tis iraſcibilis et concupi ſcibil: h̄ p̄nr ponūt ea q̄ ptinēt ad ordinatōs ptis rōnalis. et p artēdēdo ad bonū cōe. ſcđo ad bonū ſingularis pſone ibi. nō trades fuū. Prīa in du as ſm ꝙ bonū cōe eſt at tēdendū i tpe pacis ⁊ tpe belli. ſcđa ibi. Qn̄ egreſ

Et verberabūt illū. i. faciēt corā ſe v̄berari. iſta tñ verberatō nō d3 excedere. xl. ictū. vt hr̄. ſ. xxv. c. Ex h̄ etiā p3 ꝙ vir et vxor nō ſp iudicabant ad paria etiā in fidelitate thori: q: vir deficiēs in pba tōe ipoſiti crimis nō puniebat ſm legē talionis. ſ. morte ſic̄ vxor ſil'r vir poterat hr̄e ptes vxores et nō econuerſo. et vir poterat repu/ diare vxorē et nō econuerſo. z Qđ ſi verū eſt qđ obiecit. ſ. ea3 fuiſſe cognitā p⁹ affidatō3. a Eijciēt eā extra fores dom⁹ pris ſui. in verecūdia parētū q̄ i domo ſua nutrierūt tantū malū. b Et lapidib⁹ obruēt. et q̄ p3 ꝙ nō accuſabat de fractōe virgi/ nitat añ affidatō3 viro. q: tale peccatū nō punit morte: vt in ſi. hu ius ca. et Exo. xxij. ca. c Si dormierit vir. h̄ agit de adulte/ rio poſt ꝯtractū m̄rimoniū ꝑpetrato: q̄ punit morte adulteri et adultere. d Si puellā. h̄ agit de fractōe v̄gitatis impoſita puelle poſt affidatō3 viri: q̄ tñ erat añ ꝯſumatō m̄rimonij. et ſic iſte caſus differt a p̄cedēti in q̄ vir iponebat vxori iā ducte culpā: eā nō eſſe virginē inuētā ab eo in ꝯſūmatōe m̄rimonij. et ſi h̄ acci/ dat in ciuitate vbi puella p clamorē pōtat adiutoriū hr̄e et tacuit vterq3 d3 mori. ſ. puella ⁊ vir q̄ ꝯcubuit cū ea. Si aūt ex ciuitates vbi nō pōtat hr̄e adiutoriū p clamorē: ſol⁹ vir d3 mori. q: lex iter ptat factū in ptē meliorē. ſ. ꝙ puella clamauerit et cognita fuerit

ſus fueris aduerſus hoſtes. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ bonū cōe maxie pacis tpe ex trib⁹ ꝯſeruat. Primū eſt ſi hōa et hōeſta cōnubia ꝯiūgant. q: p h̄ bōa ples pcreat. Secūdū eſt ſi pſone imūde a diuinis elongent. Ter tiū ſi pſone viles et defectuoſe ad honores ⁊ regimē ppl'i nō admittant et ſm h̄ lr̄a iſta trip'r expōit. Prio mō ſic. dicūt eñ hebrei ꝙ p ingreſſus in eccleſia dei a q̄ repellunt h̄ aliq̄ pſone intelligit ꝯiugiū ad ſemp et aliq̄ ad tps: intelligit hc⁹ m̄rimonij cū muliere iſraelitica: a q̄ ipediunt impo tētes ad generādū. q: nō eſt ibi bonū plis. et patiētes defectū naturalē p pter vilitatē originis. Ammonite et moabite repellunt ad ſemp: ꝓpt pctm 5 ppl'm iſrl' cōmiſſu. et egyptij et ydumei ad tpus. ſ. vſq̄ ad tertiā gene ratō3. q: ſic dr̄ ra. ſa. nō peccauerūt ita grauit 5 ppl'm iſrl' ſic amonite et moabite. q: fecerūt eis pſecutō3 corpalē: vtpote egyptij ppl'm labori⁹ affligēdo: et pueros in flumine demergēdo. vt hr̄ Exo. i. ydumei nō igla dio filijs iſrl' occurrēdo. Nu. xx. Sz amonite et moabite pſecuti ſūt eos ſpūal'r p̄ducēdo balaā ad maledicēdū eis de⁹ ꝯſilio filij iſrl' iduci ſūt ad luxuriā ⁊ ydolatriā. aſſignat et alia rō i lr̄a. ſ. ꝙ ydumei deſcēderūt de eſau: q̄ fuit fratr iacob a q̄ deſcēderūt iſrl'ite et ſic iſrl'ite et ydumei erāt q̄dā mō frēs. ⁊ h̄ ē q̄ dr̄. Quia frat⁹ ei⁹ ē. ſil'r egyptij receperūt filios iſrl' in fra ſua tpe famis: et fuerūt ibi conſeruati ſub ꝓuidētia ioſeph. et h̄ ē qđ dr̄. Aduena fuiſti in fra ei⁹. et iō ydumei et egyptij cit⁹ admittebant ad p̄bē

Universidad de Salamanca. BGH

qꝛ[b] noluerūt uobis occurrere cū pane ⁊ aq̄ i uia q̄n egreſſi eſtis de egypto: et qꝛ ↄduxerūt cōtra te balaā filiū beor de meſopotamia ſyrie ut malediceret tibi: et noluit dñs deus tu⁹ audire balaā: uertitq₃ maledictionē eı⁹ in bñdictionē tuā eo ꝙ diligeret te. Nō facies cum eis pacē: nec q̄ras eis bona cūctis diebus uite tue in ſempiternū. Non abhominaberis ydumeū: qꝛ frater tu⁹ eſt: nec egyptiū qꝛ aduena fuiſti in terra eı⁹. Qui nati fuerint ex eis tertia generatōe itrabūt i eccleſiā dñi. Qñ[c] egreſſus fueris aduerſus hoſtes tuos in pugnā cuſtodies te ab oī re mala. Si[d] fuerit inter uos hō: qui nocturno pollutus ſit ſomno egredieť[e] extra caſtra: ⁊ nō reuerteť priuſq₃ ad ueſperā laueť aqua et poſt ſolis occaſum regredieť i caſtra. Habeb'[f] locū extra caſtra ad quē egrediens ad requiſita nature: gerēs paxillū in baltheo.

Cūq₃ ſederis fodies ꝑ circuitū et egeſta humo operies q̄ releuat⁹ es Dñs[g] eīn deus tu⁹ ambulat in medio caſtroꝝ vt eruat te et tradat tibi inimicos tuos: vt ſint caſtra tua ſancta: et nihil in eis appareat feditatis: ne derelinq̄t te. Nō[b] tradas ſeruū dño ſuo q ad te ↄfugerit. habitabit tecū in loco q ei placuerit et i una urbiū tuarū requieſcet ne cōtriſtes eū. Non erit meretrix de filiab⁹ iſrl': nec ſcortator de filiis iſrl'. Nō[k] offeres mercedē ꝓſtibuli nec ꝑciū⁹ canis in domo dñi dei tui qcquid illud eſt qd̄ voueris: qꝛ abhominatio eſt utrūq₃ apud dñm deū tuū. Non[b] feneraberis fratri tuo ad uſurā pecuniā: nec fruges nec quālibet aliā rem ſ₃ alieno. Fratri aūt tuo abſq₃ vſura id q̄ idiget cōmodabis: ut bñdicat tibi dñs de⁹ tuus in omī ope tuo in terra ad quā₃ ingredieris poſſidēdā. Cum[c] uotū voueris dño deo tuo non tardabis

reddere: qꝛ requiret illud dñs deus tu⁹: et ſi morat⁹ fueris reputabit tibi in peccatū. Si[e] nolueris polliceri: abſq₃ pctō eris. Qd̄ aūt ſemel egreſſū₃ eſt de labiis tuis obſeruabis: et facies ſicut ꝓmiſiſti dño deo tuo: et ꝓpria uolūtate et oꝛe tuo locutus es. Ingreſſus[f] uineā ꝓximi tui comede vuas q̄tū tibi placuerit: foras aūt ne efferas tecū. Si intraueris ſegetē amici tui: frangeſ ſpicas et manu ↄteres: falce autē nō metes.

Caplm. xxiiii.

Si[a] accepit hō vxorem et habuerit eā ⁊ nō inuenerit gratiā añ oculos eı⁹ ꝓpter[b] aliquā feditatē ſcribet[c] libellū repudii: et dabit in manu illi⁹: et dimittet eā de domo ſua. Cūq₃ egreſſa alteꝝ maritū duxerit: et ille quoq₃ oderit eam: dederitq₃ ei libellum repudii et dimiſerit de domo ſua uel certe mortuus fuerit non poterit prioꝛ maritus recipere eam in uxorem: quia polluta eſt et abhominabilis facta coꝛā domino: nec[e] peccare facias terram tuam quā domin⁹ deus tuus tradiderit tibi poſſidendam. Cum[e] acceperit homo nuper vxorē nō[c] procedet ad belluȝ nec[f] ei quippiam neceſſitatis iniungetur publice: ſed uacabit abſq₃ culpa domui ſue: ut uno anno letetur cum uxore ſua. Non[g] accipies loco pignoris inferiorem et ſuperiorem molam: quia animam ſuam appoſuit tibi. Si[h] deprehenſus fuerit homo ſolicitans[i] fratrem ſuum de filiis iſrael ⁊[k] vendito eo

Universidad de Salamanca. BGH.

furto ſublatū vēdidiſſet:nō puniebaf pena mortis:ſꝫ alia minori ſm arbitriū iudicis.ſicꝫ Exo.xxij.ꝺꝛ ꝺe illo ꝗ̄ furat⁹ fuerat oue vel boue et occiderat vel vēdiderat ꝙ ꝺebebat reddere ꝗ̄tuoꝛ oues ꝓ vna: et ꝗ̄nqꝫ boues ꝓ vno. Si aūt inueniebaf aial viuēs apud eū anteꝗ̄ vēdidiſſet vel occidiſſet nō reſtituebat niſi duplū:ſicut et ꝺe alijs reb⁹. l Et auferes malū ꝺe medio tui.ſ. malū culpe ꝑ bonū iuſticie.

naan cū vxorib⁹ et filijs ꝗ̄tūcūqꝫ ꝑuulis. ſꝫ abſqꝫ ſpāli mādato dei nō pn̄t inocētes iterfici et ſm h̄ currit ꝓhibitio iſta. Non occident ⁊c̄. Sꝫ h̄ nō viꝺꝛ ſufficere.qꝛ in ſacra ſcriptura inueniunf filij ꝗ̄tūcūqꝫ ꝑuuli et inocētes ꝓ pctis parētū iterfecti. nec h̄r expſſe ꝙ h̄ fuerit ꝺe ſpāli mādato dei.ſicꝫ h̄r ioſue.vij. ꝙ achoꝛ cū filijs

m Obſerua diligēter. Hic ꝺeſcribif punitio a deo timēda ꝓ peccato rebellionis ad ſupiores. et marie ſacerdotes ꝓ ꝗ̄ a deo inflicta eſt aliqn̄ plaga lepꝛe. vt pꝫ in oꝛia rege iuda.ij.Paralip.xxvi. et h̄ eſt qꝺ ꝺꝛ.
m Obſerua diligēter. ne incurraf plagas lepꝛe ꝓpter rebelliones ad ſuperiores.et iō ſubdif.
n Sꝫ facies ꝗ̄cūqꝫ docuerint te ſacerdotes ⁊c̄. In hebꝛ.h̄r. Obſeruenis in plaga lepꝛe.qꝺ expōitur ra.ſa.dicēs. Caue ne celes plagā lepꝛe in te vel

accepit ꝑciū interficief et[l] auferes malū ꝺe medio tui. Obſerua[m] diligēter ne incurras plagā lepꝛe ſed[n] facies ꝗ̄cūqꝫ docuerint te ſacerdotes leuitici generis.iuxta id qꝺ ꝑcepi eis:⁊ ipſe ſollicite. Memētote[o] que fecerit dn̄s de⁹ veſter marie in uia cū egrederemini de egypto cū[p] repetes a ꝓximo tuo rē aliquā quā dꝫ tibi:nō[q] ingrediens domū eius ut pign⁹ auferas: ſed[a] ſtabis foris et ille tibi ꝓferet qꝺ habuerit Si[b] aūt pauper eſt nō pnoctabit apud te pign⁹:ſꝫ ſtatim reddes ei an̄ ſolis occaſū:ut doꝛmiēs in ueſtimēto ſuo bn̄dicat tibi et habeas iuſticiā coꝛā dn̄o deo tuo. Nō[c] negabis mercedē indigētis ⁊ pauperis fr̄is tui ſiue aduene q tecū moraf i terra ⁊ itra poꝛtas ſuas ē:ſꝫ eadē die reddes ei ꝑciū laboꝛis ſui an̄ ſolis occaſū:qꝛ paup eſt:et[d] ex eo ſuſtentat aiam ſuā ne[e] clamet ɔtra te ad dn̄m et reputef tibi in peccatū. Nō[f] occidenf patres ꝓ filijs: nec filij ꝓ pr̄ib⁹.ſed vnuſqſqꝫ pro

et filiab⁹ interfect⁹ fuit:nec tn̄ inuenif ꝙ fuiſſent ɔſcij ꝺ furto pr̄is. nec ꝙ dn̄s ꝑcepit eos lapidari. Itē Iudi.xx. decē tribus pugnātes ɔ tribum beniamin iterfecerūt mulieres et ꝑuulos ꝓ pctō parentū aliter nō fuiſſent ſolliciti reparare tribū illam ꝑ alias mulieres dādas fugitiuis ꝺe ꝑlio qꝛ potuiſſent rehabuiſſe ſuas vxores potuiſſꝫ etiā reparari illa trib⁹ per filios ſi remanſiſſent.

in alio. n Sꝫ facies ꝗ̄cūqꝫ docuerint te ⁊c̄.i. ſi dixerit te vel aliū eijciēdū ꝺe caſtris ſicꝫ lepꝛoſū.vel recludēdū ad diligēti⁹ ɔſiderādū:vel iudicauerint imūdū:obedias eis.pma tn̄ expoſitio viꝺꝛ magis ɔcoꝛdare lr̄e ſequēti. o Memētote ꝗ̄ fec.dn̄s de⁹ vr̄ marie in via.quā ꝑcuſſit plaga lepꝛe ꝓpꝫ ei⁹ rebellionē ɔ moyſen. vt h̄r Nume.xij.ac ſi dicaf.memoꝛes debet eſſe hui⁹ facti:ne ꝓpꝫ pctm̄ rebellionis plaga lepꝛe inferaf vobis.qꝛ in h̄ dn̄s nō pepcit marie:lꝫ eſſet ſcā et ꝓphetiſſa. vt h̄r Exoꝺ.xv. p Cū repetes. Poſt oꝛdīationē rōnalis in legalitate ad oēs hic oꝛdīaf in pietate ad paupes. Et ꝑ in pignoꝛib⁹ accipiēdis.ſcꝺo in mercedib⁹ reddēdis.ibi Nō negabis mercedē.tertio in iudicijs nō puertendis.ibi.Nō occidenf.ꝗ̄rto in elemoſynis faciēdis.ibi. Cū meſſueris ſegetē. Circa pmū ꝺꝛ. p Cū repetes a ꝓrio tuo rē aliquā quā debꝫ tibi.et nō pōt ſoluere:ꝓpꝫ qꝺ vis habere pign⁹. q Nō igre.do.eius vt pign⁹ auferas.qꝛ poſſes ibi videre aliqꝺ ꝺe ꝗ̄ verecūdaref.
a Sꝫ ſtabis foris.pign⁹ curialit accipiēdo. b Si aūt paup eſt nō pnoc.⁊c̄.ſi eſt veſtimētū neceſſariū de nocte:ſꝫ in mane iterū pōt accipi. et ita intelligendū eſt ꝺe veſtimēto neceſſario de die:qꝺ dꝫ reddi in māe. et pōt reaccipi in veſpe.ſicut dictū fuit Exo.xxij. c Nō negabis. hic pn̄r agif ꝺe pietate ad paupes in mercedib⁹ laboꝛis ſui reddēdis qꝛ cōiter ſunt ita paupes ꝙ nō pn̄t cōmode ſolutōꝫ expectare.et h̄ ē qꝺ ſubdif
d Et eo ſuſtē.ani.ſuā.i.vitā e Ne cla.ɔ te ad dn̄m.qꝛ talis clamoꝛ audif a dn̄o.ſm ꝙ ꝺꝛ Iac.v. Ecce merces operarioꝝ vr̄oꝝ ꝗ̄ meſſuerūt regiones vr̄as ꝗ̄ fraudata eſt a vobis:clamat.et clamoꝛ eoꝝ in aures dn̄i ſabaoth introiuit In dilatōe aūt ſolutōis defraudaf paup ꝗ̄tū ad h̄ ꝙ nō hꝫ ad neceſſitatē ſuā. f Nō occidenf.h̄ ɔn̄r oꝛdīaf rōnalis i pietate ꝗ̄tū ad iudicia nō puertēda.et ꝑ inducit ad h̄ generalr.ſcꝺo ſpāliter in iudicijs paupum:ibi.Nō puertes iudiciū. Circa pmū ꝺꝛ. f Nō occidenf pr̄es ꝓ filijs:nec fi ꝓ pa. Sꝫ ɔtrariū hui⁹ viꝺꝛ h̄ri Exo.xx Viſitās iniq̄tates patrū in filijs ⁊c̄.et ad ɔcoꝛdiā hui⁹ dicūt aliqui ꝙ ꝗ̄druplex eſt moꝛs:coꝛpalis ſpūalis tpalis ⁊ eterna. Dicūt igif ꝙ moꝛte ſpūali ⁊ eterna nō punif pr̄ ꝓ filio et ecōuerſo.ſm ꝙ ꝺꝛ Ezech.xviij. Fili⁹ nō poꝛtabit iniq̄tatē pr̄is:nec pr̄ iniq̄tatē filij. Moꝛte ꝟo coꝛpali et tpali interficif aliqn̄ fili⁹ ꝓ pctō pr̄is et ecōuerſo:ſꝫ lꝫ illud dictū ſit verū nō tn̄ viꝺꝛ valere ad ꝓpoſitū.qꝛ lex iſta eſt ad infoꝛmationē iudicū tpaliū ad ꝗ̄s nō ſpectat iponere penā ſpūalē vel eternā. et iō ꝓ nihilo diceref eis. Nō occidenf pr̄es ꝓ filijs ⁊c̄.et iō alit dicūt ꝙ iudicibus tpalib⁹ nullo mō eſt licitū iterficere filios ꝓ peccatis parētū: vt h̄ ꝺꝛ. Nō occidenf ⁊c̄. niſi eſſent pticipes criminis.et tūc nō iterficerenf tn̄ ꝓ pctō alteri⁹ ſꝫ ꝓ ſuo ſꝫ de⁹ ꝗ̄ eſt actoꝛ vite et moꝛtis et cui eſt ꝗ̄libet ꝗ̄tūcūqꝫ iuſtus moꝛte debitoꝛ pōt iterficere filios ꝓ peccatis parētū et ecōuerſo.et h̄ fit ab ipō immediate.ſicꝫ in diluuio ꝓ pctis parētū ſubmerſi ſunt ꝑuuli:ꝗ̄ adhuc non poterāt eſſe pticipes in pctis parētū:vtpote rōnis vſū nō hn̄tes:vel mediantib⁹ angelis ſanctꝫ ſicꝫ in ſubuerſiōe ſodomoꝝ iterfecti ſūt ꝑuuli cū parētib⁹:vel mediātib⁹ angelis malis:qb⁹ aliqn̄ vtif de⁹ ad executōeꝫ ſue iuſticie.ſicꝫ ꝓ pctō egyptioꝝ pgeniti fuerūt iterfecti ꝗ̄tūcūqꝫ ꝑuuli:vl' mediātib⁹ hoib⁹,ſicꝫ ꝺe mādato dn̄i filij iſrl' iterfecerūt hitatoꝛes tre chaſent.nec tn̄ inuenif ꝙ dn̄s ꝑcepit ꝑuulos interfici Itē ibidē capi.xxi.ꝺꝛ ꝙ vndecim trib⁹ ꝑdicte miſerūt viros ad iterficiēdū viros iabes galaad cū mulierib⁹ et ꝑuulis:excepꝫ mulierib⁹ ꝗ̄ viros nō cognouerāt nec legif ꝙ dn̄s h̄ ꝑcepit:nec ſcriptura factū eoꝝ reꝓhēdit. Itē ſm iura ciuilia nō reꝓbata aliqn̄ ꝓ crimīe leſe maieſtatis iterficiūf ſubditi ꝓ pctis dn̄oꝝ et filij ꝓ pctis parētū:ꝓpter qꝺ viꝺꝛ ꝙ in aliq̄b⁹ caſib⁹ pn̄t filij etiā inocētes ꝓ pctis parentū interfici etiā abſqꝫ ſpāli mādato dei.et iō dicūt alij ꝙ occiſio pōt duplr ɔſiderari. vno mō vt eſt pena tn̄.et ſic hꝫ rōnē mali:cū ſit ꝑuatio boni.ſ.vite:qꝺ eſt maximū bonū iter coꝛpalia. et ſic null⁹ occidif iuſte ꝓ pctō alteri⁹.qꝛ pctm̄ eſt ꝗ̄d ꝑſonale pena autē vt hꝫ rōnē pene ꝑꝺſe:reſpicit tn̄ culpā vel pctm̄.et iō nō tranſfertur ad aliā ꝑſonā:ſicꝫ nec culpa actualis ꝺe ꝗ̄ eſt ſmo. Alio mō cōſideraf occiſio inocētū eſt ꝗ̄dā medicina: qꝛ moꝛte aliquoꝝ multi deterrenf.et a pctis cohibenf. et ſic nō hꝫ rōnē mali ſimplr:ſꝫ tn̄ ſm ꝗ̄d.ſicut et potio amara inocētū iducit ſanitatem. vel abſciſio mēbꝛi putridi vt ſaluef coꝛp⁹ nō hꝫ rōnē mali niſi ſm ꝗ̄d.ſꝫ hꝫ rōnē boni ſimplr.vlteri⁹ dicūt et verū eſt ꝙ bōa exterioꝛa oꝛdinanf ad vitā coꝛpalē:et vita coꝛpalis ad ſalutē aie et ad dei gloꝛiam ⁊ bonū pticulare ad bonū cōe.et ꝗ̄ cōcludūt ꝙ ſicꝫ rōnabilr oꝛdinatur detrimētū in reb⁹ exterioꝛib⁹ ad ſalutē coꝛpalis vite:vt pꝫ in eo ꝗ̄ ꝓijcit merces in mari.vt ꝑ h̄ poſſit in vita ſaluari.ita rōnabilr eroꝛdinaf detrimētū uite coꝛpalis ad ſalutē aie et gl'iam dei: et detrimētū boi pticulare ad bonū cōe.et iō qn̄ occurrit caſus in ꝗ̄ ꝓpꝫ pctm̄ alicui⁹ occiſio ipi⁹ et etiā alioꝝ lꝫ ſint inocētes cedit ad ſalutē aiaꝝ et ad cōe bonū pōt rōnabilr oꝛdīari ꝑ iudiciū humanū:vt ſi ꝑ deſtructōꝫ vni⁹ dom⁹ melioref tota ciuitas et ꝑ deſtructōeꝫ vni⁹ ciuitat totū regnū. vtpote qn̄ ꝓpꝫ enoꝛmitatē criminis cedenf in detrimētū ſalutis aiarū vel honoꝛis diuini. vel cōis boni: infligif pena ſic dura paucis reſpectiue.et multi ꝑ h̄ terrenf et ab enoꝛmib⁹ ꝑ ꝗ̄ poſſet tranq̄llitas ciuitatis vel regni pturbari arcentur. et ſic bonū cōe ꝑ detrimētū boni pticularis ɔſeruaf.talis tn̄ occiſio inocētū inocētū eſt pena referf ad peccātes ꝗ̄ in h̄ puniunf:inquātū filij ſui vel amici ſeu ſubditi occidunf.inocētū tn̄ eſt medicina referf ad illos ꝗ̄ occidunf qꝛ valet eis ad ſalutē aie ſi patiēter ſuſtineāt oꝛdinē iuſticie ꝓpꝫ bonū cōe. Eſt etiā medicina reſpectu alioꝝ ꝗ̄ ꝑ h̄ deterrenf et a malis coercenf:vt ꝑdictū eſt. Sic igif ſm iſtā viā qꝺ ꝺꝛ h̄. Nō occidenf ⁊c̄.intelligendū eſt inocētū occiſio hꝫ rōnē pene:nō aūt inocētū hꝫ rōnē medicine mō ꝑdicto: ſed qn̄ occiſio inocētis eſt directe ɔ ꝑceptū decalogi ꝗ̄ ꝺꝛ. Non occides.ſicut dictū fuit Exo.xx.qꝺ ꝗ̄dē ꝑceptū eſt idiſpēſabile: ſaltē ꝑ hoiem.iō difficile viꝺꝛ ꝗ̄lr inocēs poſſit ꝑ hoies ad moꝛtē cōdēnari.cuiuſcūqꝫ etiā ſit auctoꝛitatis:ſꝫ auctoꝛitate dei et mādate pōt fieri:qꝛ null⁹ in pn̄ti vita ꝗ̄tū ad h̄ eſt ei inocēs:ſꝫ oēs ſunt debitoꝛes moꝛtꝫ:iō pōt h̄ debitū qn̄ et quō vult exigere. iō ꝗ̄ vult tenere opīonē aliā ꝗ̄ minoꝛ viꝺꝛ:pōt de facili rn̄dere ad ſcripturas

inductas ꝑ alia opīone.lꝫ eni nō hēaf expſſe ꝺe textu ꝙ dn̄s ꝑcepit filios achoꝛ cū ipō iterfici tn̄ credēdū ē ꝙ ioſue in ꝗ̄ erat ſpiritus ſanctus nihil fecit in h̄ niſi ꝺe mādato dn̄i. Pōt etiā h̄ h̄ri ex textu aliq̄ mō:vbi ꝺꝛ a dn̄o. Nō poteris ſtare coꝛā hoſtib⁹ tuis: donec deleaf ex te ꝗ̄ cōtaminat⁹ eſt h̄ ſcelere.deletio aūt hoīs ipoꝛtat

tandū mai⁹ malū.ſ.vxoꝛicidiū.ꝗ̄ ꝗ̄dē ꝑmiſſio nō facit licitū: ſicꝫ tradere ad vſurā nūqꝫ fuit licitū:etiā alieno:cū ſit ɔ naturā:ſm phm̄ i.v.ethicoꝝ Licet fuerit ꝑmiſſuꝫ ad euitādū mai⁹ malū.ſ.ne fenerarenf fratrib⁹. Sꝫ eſt alia opinio quā ꝗ̄dā tenēt.ſ.ꝙ repudiatio vxoꝛis fuit licita in veteri lege ex ꝑmiſſiōe diuina. Que ꝗ̄dē opinio ſecūda lꝫ nō ſit cōit tenēda. videtur tn̄ ſaluo ſemꝑ melioꝛi iudicio magis ɔſona lr̄e et rōni.qꝺ patꝫ ꝑ ſic. Nā lex vet⁹ ꝗ̄uis grām nō ɔferret: tn̄ ad h̄ data erat:vt pctm̄ ondēret ſm apoſtolū ad Roma. vij. ca. Pctm̄ nō cognoui niſi ꝑ legē. Si igif repudiare vxoꝛem ſemꝑ fuiſſet pctm̄: h̄ ſaltē ꝑ leges aut ꝓphas ondi debuiſſet. vn̄ Iſa.lviij.ānūcia populo meo pctā eoꝝ. Si eni aliq̄ ꝗ̄ neceſſaria ſunt ad ſalutē nunqꝫ eis nunciata fuiſſent:excuſabilef fuiſſent:iuxta illud ſaluatoꝛis.

moꝛtē eius cū ſua poſteritate.qꝛ ꝗ̄diu viuūt filij: remanet in eis pat defunct⁹ ꝗ̄dāmō vt h̄r.ij. de aia. et Eccle.xxx. dicitur Moꝛtu⁹ eſt pater ei⁹ et ꝗ̄ſi nō ē moꝛtu⁹.reliq̄t eni filiū ſilem ſibi. Silr' dicendū ꝺe iterfectōe ꝑuuloꝝ beniamin.qꝛ cū a decēmbub⁹ ꝗ̄rerēf ɔſiliuꝫ dn̄i. rn̄dit Aſcēdite.cras eni tradā eos in manus vr̄as. Iudic.xx.

pctō ſuo moꝛief. Nō[g] ꝑuertes iudiciū aduene et puppilli: nec[h] auferes pignoꝛis loco uidue ueſtimentū. Memento[i] ꝙ ſeruieris in egypto et eruerit te dn̄s de⁹ tuus inde. Idcirco ꝑcipio tibi ut faciaf hāc rē. Qn̄[k] meſſueris ſegeteꝫ in agro tuo et oblit⁹ manipulū reliqris:nō reuerteris ut tollas illū: ſꝫ aduenā et pupillū et uiduā auferre patieris:ut bn̄dicat tibi dn̄s de⁹ tu⁹ in oim̄ ope manuū tuaruꝫ Si fruges collegeris oliuarū: qcqd remāſerit i arboꝛib⁹: nō reuerteris ut colligas:ſꝫ relinq̄s aduene pupillo ac uidue. Si uindemiaueris uineā tuā:nō colliges remanētes racemos:ſꝫ cedēt in vſus aduene pupilli ac uidue. Memēto et ꝙ tu ſeruieris in egypto:⁊ idcirco ꝑcipio tibi ut facias hanc rem.

Capitulū.xxv

et iō cū ꝓceſſerūt ad bellū ꝺe ɔſilio et mādato dn̄i:nō eſt veriſil'e ꝙ exceſſerint ɔſiliū et mādatū ei⁹: et ꝙ dn̄s mādauerit oēs iterfici cuiuſcūqꝫ etatꝫ:lꝫ nō ſit ſcriptū.qꝛ nō oia ꝗ̄ de⁹ dixit fuerūt ſcrpta. et eodē mō dicēdū eſt ꝺe interfectōe ꝑuuloꝝ in iabes galaad. Ad illud qꝺ inducif ꝺe iure ciuili pōt dici ꝙ leges hūane multa ꝑmittūt et etiā ſtatuūt:ꝗ̄ ꝑ diuinū iudiciū ſūt puniēda:qꝛ rō hūana nō eſt infallibilis regula:ſꝫ aliqn̄ deficit ꝺe ducēdo ɔcluſiōes ex ꝑncipijs opabiliū. leges aūt hūane ſūt talef ɔcluſiōes ꝓut a ꝑncipib⁹ ſunt ɔſtitute.lꝫ ſm veritatē nō habeāt rōnē legis qn̄ deuiāt a veritate. Ad rōnē aūt alteri⁹ opīonis pōt dici ꝙ ꝓpinare talē medicinā ꝗ̄ eſt ꝑ moꝛtē inocētis nō ptinet niſi ad ſupmū medicū ꝗ̄ eſt dn̄s vite et moꝛtis. g Nō ꝑuertes iudiciū.h̄ oꝛdīaf rōnalis ꝗ̄tū ad pietatē in iudicijs magis in pticulari. videlꝫ vt nō ꝑuertaf iudiciū aduene et pupilli:qꝛ in h̄ cōmittif duplex pctm̄.ſ.iuſticie ſubuerſio et pauperū depſſio. et qꝛ pupill⁹ et vidua frequenf ſimil' iūgunf in ſacra ſcriptura:iō ɔn̄r agif ꝺe pietate ad viduā:cū ꝺꝛ. h Nec auferes pignoꝛis loco vidue veſtimētū. dictū eſt eni.ſ.ꝙ veſtimētū neceſſariū ꝺe die non erat retinēdū ꝺe die ab ipō creditoꝛe:ſꝫ ſolū ꝑ noctē. nec veſtimētū neceſſariū ꝺe nocte debebat retineri ꝑ noctē:ſed ſolū in die. vidue aūt ꝓ iſto tpe habebāt veſtimēta diſtincta ꝑ ꝗ̄ diſtinguebātur ab alijs mulierib⁹:et iō tale veſtimētū paupibus viduis erat neceſſariū ꝺe die ad incedēdū:et ꝺe nocte ad ſe coopiendū. et iō rōnabilr ꝑcipif ꝙ nō accipiaf loco pignoꝛis:qꝛ nō debebat retineri a creditoꝛe nec ꝺe die nec ꝺe nocte. i Memēto ꝙ ſeruieris q.d.ex h̄ tu debes ſcire te eſſe obligatū ad obediēdū mādatꝫ meis
k Qn̄ meſſueris.h̄ oꝛdīaf rōnalis in pietate erga paupes i elemoſinis ɔferēdis:ꝗ̄b⁹ titulo elemoſyne ꝺe fructibus colligēdis erat ꝑs aliq̄ relinq̄nda:et patet lr̄a.

In ca.xxiiij. vbi ꝺꝛ in poſtil. Circa pmū ſciēdū ꝙ in veteri lege ⁊c̄. Additio.i.

Entētia ſaluatoꝛis ꝺe cā legitima repudij eſt veriſſima.ꝓut lr̄a teſtaf.nā vbi nos habem⁹. Propꝫ aliquā feditatem: in hebꝛ.h̄r ꝓpꝫ aliquā turpitudinē.qꝺ ꝗ̄dē dictū ſub eadē forma ponif.ſ̄. Leuit.xviij. vbi ꝺe adulterinis et iceſtuoſis coitib⁹ agif Ex ꝗ̄ pꝫ ꝙ nullo mō licebat repudiare vxoꝛē:niſi ꝓpꝫ hmōi turpitudinē ꝗ̄ foꝛnicationē includit. Thalmudici ꝟo ꝗ̄ phariſaicā doctrinā ſectātes ſepe irritabāt mādata dei ꝓpꝫ traditōes ſuas. vt Math.xv. Intātū deuiauerūt a ꝟitate in h̄ loco ꝙ ſm cōeꝫ falſam eoꝝ doctrinā ꝓ ſolo libito volūtatꝫ vir poſſet repudiare vxoꝛē.et ſic inoleuit vſus vel abuſus ꝑnitioſus vſqꝫ ad hodiernū diē inf eos:qꝺ ɔſtat manifeſte eſſe ɔtra diuinā legē. Nec obſtat qꝺ ꝺꝛ Malach.ij.ca. Si odio habuer eā dimitte eā. Nā h̄ eſt itelligēdū ꝺe odio cauſato ſm foꝛmā moſaice legis in pn̄ti ca.ɔtētaꝫ Ipe ei malachias i fine ſue ꝓphie ɔcludit. Memēto legē moyſi

In eo.ca.xxiiij. vbi dicif in poſtilla. Ad maioꝛē intellectū eoꝝ que dicta ſunt. Additio.ij.

Circa queſtionē h̄ motā ꝑ poſtillatoꝛē.ſ.an repudiatō vxoꝛ eſſet illicita in veteri lege ſunt due opīones ꝑncipales: ꝗ̄rū illā tenet ꝗ̄ cōius tenef.ſ.ꝙ repudiū nunqꝫ licitū fuit:ſꝫ ꝑmiſſuꝫ ad euitoris. Iohā.xv.ca. Si ego nō veniſſeꝫ:et eis locut⁹ nō fuiſſeꝫ: pctm̄ non hr̄ent:ſꝫ ɔſtat ꝙ repudiatōꝫ vxoꝛū fuiſſe peccatū: nunꝗ̄ eis fuit ꝑ leges nec ꝓphas indicatū ⁊c̄. Si aūt ɔ h̄ dicaf ꝙ repudiatōꝫ vxoꝛis eſſe illicitā h̄r ꝺe iure naturali.eo ꝙ inſeꝑabilitas mr̄imonij eſt ꝺe iure nature.ꝓut poſtillatoꝛ intēdit ꝓbare ſuꝑ Math.xix. Et iō nō fuit op⁹ vt denūciaretur ꝑ legē et ꝓphas. Iuxta illud apl'i.i.ad Coꝛint.xi.c. Nōne natura docet vos. h̄ nō viꝺꝛ valere.nā ea ꝗ̄ ſunt ꝺe lege nature plenarie tradunf in lege et euāgelio. et ſic exponif illud qꝺ ꝺꝛ in decretis di.i. Qꝺ ius naturale eſt:qꝺ in lege et euāgelio cōtinef.ꝓut.ſ̄. Tho.in pma ſcꝺe. q.xciiij. ar.iiij.in rn̄ſiōe ad pmū argumētū expōit:ſꝫ repudiatōꝫ vxoꝛis eſſe illicitā nō tradif in lege:ſꝫ poti⁹ oppoſitū. vt in pn̄ti ca. Silr nec in euāgelio ſꝫ poti⁹ oppoſitū. Nā math.xix.ꝺꝛ. Quicūqꝫ dimiſerit vxoꝛē ſuā niſi ob foꝛnicatōꝫ et aliā duxerit mechaf. Ex ꝗ̄ plane intelligif a ɔtrio ſenſu ꝙ ꝗ̄ dimiſerit vxoꝛē ſuā ex cā foꝛnicatōis et aliā duxerit nō mechaf. ex ꝗ̄bus pꝫ ꝙ inſeꝑabilitas mr̄imonij nō eſt ꝺe iure nature in lege et euāgelio cōtēto.ꝺe ꝗ̄ tn̄.ſ̄. Math.xix.c. ꝺeo duce apl'i⁹ videbif:vbi poſtillatoꝛ ꝺe h̄ large tractat. Itē illꝺ qꝺ de⁹ in lege ſua nō ſolū expſſe mādat fieri:ſꝫ etiā dat modū et foꝛmā quō fieri debeat:nō eſt intelligēdū ɔceſſuꝫ fuiſſe per modū ꝑmiſſiōis alicui⁹ illiciti. vn̄ in argumēto a ſilī qꝺ deducit poſtillatoꝛ ꝺe vſura ꝑmiſſa alieno:de⁹ nō dedit modū et foꝛmā: quō hebꝛe⁹ daret pecuniā alieno ad vſurā.ſꝫ ſolū dixit:nō trades frat̄ri tuo ad vſurā ſꝫ alieno. Sꝫ h̄ nō ſolū de⁹ mādat ſeu ꝑmittit fieri repudiū.ſꝫ etiā dat certā foꝛmā repudiādi dicēs. Scribet libellū repudij. Ex ꝗ̄ h̄r ꝙ repudiuꝫ dꝫ dari in ſcriptis a viro in manu vxoꝛis.et ſeq̄tur. Dimittat eā ꝺe domo ſua. Ex ꝗ̄ h̄r ꝙ decetero nō dꝫ cohabitare cū ea.talis ḡ ɔceſſio ſimplr ē tenēda eſſe licita.de⁹ eni lꝫ aliq̄ mala ꝑmittat:nō tn̄ dat modū et foꝛmā quō talia fiant. Itē ſi repudiū eſſet illicitū in veteri lege:tūc facto repudio in lege ɔtēto:adhuc remaneret vinculū mr̄imonij iter repudiantē et repudiatā:incōuenienter ḡ de⁹ ꝑmitteret:ꝙ repudiata poſſet alteri nubere:cū ꝑm⁹ eſſet ſemꝑ ver⁹ marit⁹:etiā poſt repudiū:qꝺ tn̄ in lr̄a manifeſte viꝺꝛ ꝑmitti vt pꝫ pn̄s caplm intuēti. Itē poſito ꝙ ꝺe dictamie iur naturalis eſſet inſeꝑabilitas mr̄imonij.ꝓut poſtillatoꝛ ꝑſupponit:lꝫ min⁹ vere:vt patebit in additōe.ſ̄. Math.xix.h̄ nō obſtāte repudiū eſſet licitū in veteri lege:eo ꝙ fiebat ꝺe mādato expſſo dei. de⁹ eni pōt mr̄imonia ɔiūgere et diſſoluere ꝓut ſibi plꝫ.ſicꝫ ipemet poſtillatoꝛ dicit in hac eadē materia in ſolutōe ſingulari ad ſecūdū argumētū excuſando abꝛaā ꝺe h̄ ꝙ emiſit agar:eo ꝙ illa emiſſio fuit facta ꝺe mādato dei ꝓut in poſtil. Cōſtat aūt ꝙ idē de⁹ eſt ꝗ̄ mādauit abꝛaā dimittere agar vxoꝛē ſuā.et ꝗ̄ mādauit ꝑ moyſen dari libellū repudij in caſu ꝑ legē determīato. Cōfirmaf hec opinio auctē Chryſꝫ.plane itellecta.dicꝫ eni ꝙ a pctō abſtulit culpā legiſlatoꝛ qn̄ ꝑmiſit repudiū. Auctoꝛitas eni quā poſtill.inducit in ɔtrariū ꝺe dicto ſaluatoꝛis Math.xix.vbi ꝺꝛ ꝙ libell⁹ repudij cōceſſus eſt a moyſe ꝓpter duritiā coꝛdis eoꝝ:nō ɔcludit ſuū ꝓpoſitū. Pro ꝗ̄ ſciēdū ꝙ lex vetus ſm apl'm ad hebꝛ.vij. neminē ad ꝑfectū adduxit.cui⁹ cā nō fuit ex parte dei legē dātis:cū dei ꝑfecta ſint opa. vt.ſ̄.xxxij.ſꝫ ex ipfectōne ꝓpl'i cui lex dabaf.et ſic intelligif. Propꝫ duritiā coꝛdis vr̄i.i.ꝓpꝫ ineptitudinē vr̄am ad capienda ꝑfecta ſeu ſublimia mādata.ꝗ̄ꝓpter multa ptinentia ad ꝑfectionē nō ꝑcipiebanf in ve.le.ꝗ̄ tn̄ ꝑcipiunf in noua. vn̄ ſaluatoꝛ Math.v.ca. Audiſtis qꝺ dictū eſt antiq̄s. Nō occides ⁊c̄. Ego aūt

Universidad de Salamanca. BGH

dico vobis: ꝙ oīs q̄ iraſcit̃ fratri ſuo reus erit iudicio. Cõſtat aũt ꝙ qui iraſcit̃ fratri nõ eſt trãſgreſſor alicui᷒ p̄cepti ve. le. ſꝫ noue tm̃. Sic̃ intelligẽdũ eſt de repudiatiõe vxoris: qđ i lege veteri erat licitũ nõ aũt i lege noua in q̄ mr̃imoniũ eſt inſepabile. vñ illud dictũ Math. xix. Qui dimiſſã duxerit mechat̃. ꝓpter intelligẽdũ eſt ſm legẽ nouã xp̃i. Et iõ diſcipuli audiẽtes hmõi indiſſolubilitatẽ mr̃imonij: q̄ſi de q̄dã nouo alias inaudito dixerũt. Si ita eſt cã hominis cũ vxore nõ expedit nubere. Circa qđ attẽdendũ ꝙ eſt q̄dã ratõ ſpãlis in mr̃imonio qua rõne in veteri lege ſeparatio erat licita. nõ aũt in noua lege. quã rõnẽ ſanct᷒ Tho. in p̃ria ſcđe. q. cij. artic. v. in ñſione ad tertiũ argu. ponit: vbi ſic dicit. Mr̃imoniũ fuit q̄dẽ in veteri lege: ꝓut erat in officiũ nature: nõ autẽ ꝓut eſt ſacrm̃ ꝯiũctõnis xp̃i et eccl̃e: q̄ nondũ erat facta. vñ in ve. le. dabat̃ libell᷒ repudij. qđ eſt cõtra ſacramẽti rõnẽ. hec ille. Ex dictis facilit̃ excludũtur ſolutões poſtillatoris ꝓ p̃ma opiõne h̃ poſite. Nã p̃ma in q̄ dic̃: ꝙ vnitas vxoris in veteri lege fuit p̃termiſſa ꝓpter mai᷒ bonũ. ſ. multiplicatõeꝫ ꝓlis nõ vid̃r valere. Nã ſm apl̃m Roma. iij. ca. Nõ ſunt faciẽda mala vt eueniãt bona. Cõſtat aũt ſm ip̃m poſtillatorẽ ꝙ pluralitas vxoꝝ eſt de ſe mala: tanq̄ ꝯtra legẽ naturalẽ facta. In hoc aũt ꝙ vlteri᷒ intẽdit in eadẽ ſolutõne dicere. ſ. ꝙ repudiũ de ſe eſt malũ. vñ ſi ꝯcedat̃ ꝓpter mai᷒ malũ vitãdũ nõ facit illud licitũ: p̃ſupponit falſũ. nã repudiũ in veteri lege determinatũ fuit licitũ ⁊ bonũ ſaltẽ durãte tpe veteris legis: vt dictũ eſt. Ad h̃ qđ dic̃ in tertia ſolutõe ꝙ aliq̄d eſt illicitũ qđ tñ lege p̃mittit̃. oñdit̃ vno mõ p ꝓphetam a ſpũſancto loquẽtẽ. dicẽdũ ꝙ h̃ verũ eſt: et iſto mõ nõ oñdit̃ p aliquẽ ꝓphetam a ſpũſancto loquẽtẽ ꝙ repudiũ fuiſſet illicitũ: ſꝫ pon᷒ oppoſitũ. vt pꝫ Malach. ij. ca. vbi dicit̃. Si odio habueris eã dimitte eã nihil excipiẽdo: ſꝫ indiſtincte loquẽdo: qđ equalet vniuerſali locutõi: ꝓut ip̃e poſtillator ibidẽ allegat. De alio vero mõ quẽ ibidẽ ponit ad oñdendũ ꝙ repudiũ ſit illicitũ: eo ꝙ null᷒ coꝝ q̄ cõmẽdant̃ in ſcriptura legit̃ repudiũ feciſſe ⁊c̃. parũ eſt curandũ: tũ q2 nõ eſt neceſſariũ ꝙ de oĩb᷒ licitis legat̃ ꝙ ſancti talia fecerũt. Eſus em̃ ceruũ licit᷒ eſt ſm legẽ. vt Leuit. q. nõ tñ legit̃ ꝙ aliq̄s ſanct᷒ ceruinas carnes comediſſet. tũ q2 habuiſſe plꝫes vxores multi ſancti legunt̃ in veteri teſtamẽto qđ tñ aliquã ſepabilitatẽ mr̃imonij includit: cũ vir habẽs plꝫes vxores carnẽ ſuã in plꝫes diuidat: cõtra illud. Erũt duo in carne vna. Rõ aũt poſtillatoris in tertia ſolutõe p̃ſuppõit ꝙ in repudio vxoris p̃mittit̃ min᷒ malũ ad vitãdũ mai᷒: qđ p̃ſuppoſitũ vt dictuꝫ eſt non eſt verũ. nã in repudio tpe legis nõ p̃mittit̃ aliqđ malũ vt dictũ eſt: ſꝫ potĩ᷒ ꝯcedit̃ aliqđ bonũ: nõ tñ ita pfectũ vt in lege noua: in q̄ pfectiori mõ mr̃imoniũ dat̃. ſ. nõ ſolũ in officiũ nature: ſꝫ etiã in ſacramẽtũ vt dictũ eſt et notãdũ ꝙ ſm ſcm̃ Tho. in. iiij. dĩ. iſti᷒ q̃onis vtraq̄ ps põt teneri. ꝓ vtraq̄ em̃ pte arguit et ſoluit. ſꝫ attẽdẽti mẽtẽ ſuã ibidẽ p̃mã opiõnẽ ſuſtineat tanq̄ magis cõem. ſecũdã vero tanq̄ ꝓbabiliorẽ.

In eo. ca. videlꝫ. xxiiij. vbi dr̃ in poſtil. Iõ q̄ vult tenere opiõnẽ aliã que mitior vid̃r ⁊c̃. Additio. iij.

Non ſolũ alia opio eſt mitior ſꝫ etiam iuſtior et tutior. dicit̃ em̃. ſ. Exo. xxiij. ca. Iuſtũ et inocẽtẽ nõ interficias. qđ eſt ſpãli᷒ p̃ceptũ qđ dirigit̃ iudicib᷒. nec hꝫ aliquã exceptiõꝫ in lr̃a: nec i auctoritatib᷒ ſcõꝝ doctoꝝ.

In cap. xxiiij. vbi poſtillator diſputat de libello repudij et diuortio ſic̃ et Scot᷒ circa q̄nũ ſniaꝝ. et cõit̃ doctores: ſolus Burg. cũ ſancto Tho. ſe ꝯcedit determiat ad p̃temin᷒ ꝓbabilẽ: volẽs ꝙ in veteri lege repudiũ erat nõ mõ licitũ: ſꝫ etiã a deo p̃ceptũ expiſſe vt terminis ei᷒ vtar: et hoc in odiũ puto poſtil. utit̃ multiſ vijs h̃ ꝯfirmare. et p̃dictiõnib᷒ poſtil. in ꝯtrũ faciẽs videre. Et q̄uis h̃ debis lõgas facias digreſſionẽ. in Mat. xix. refumit et q̄dã alia addẽs. ibi. Vide viri᷒ uſq̄ digreſſionis ſatis latũ correctoriũ. Capi. xxv.

Si fuerit. Hic ꝯñr ordiat̃ rõnalis in ſeueritate iuſticie ꝯtra rebelles. et p̃ erga indigenas. ſcđo erga alienigenas: ibi. memẽto q̄ fecit tibi amalech. Circa p̃mũ p ſeueritatẽ pene excludit iniuſticiã. et ſcđo ꝯcludit iuſticiã. ibi. Nõ hẽbis i ſacculo. Adhuc p̃ declarat ſeueritatẽ in ſexu virili. ſcđo i ſexu muliebri. Si habuerit inter ſe iurgiuꝫ. Adhuc p̃ facit ꝓpoſitũ in caſu litigij. ſecũdo i caſu mr̃imonij: ibi. qñ hitauerit. p̃ma adhuc in duas: in p̃tẽ p̃ncipalẽ et incidentalẽ. ibi. Nõ ligabis os bouis. Circa p̃mũ ſciendũ ꝙ paꝝ cõis frequẽter impedit̃ ⁊ turbat̃ p litigia iniuſta. ⁊ iõ lex arcet a talib᷒ p ſeueritatẽ pene erga iniuſte litigãtes: et per exhibitionẽ honoris erga iuſtã cãꝫ hñtes: q2 exhibitio hui᷒ honoris reflectit̃ in penã iniuſte ptie et h̃ eſt qđ dr̃. Si fuerit cã inter aliq̄s ⁊c̃. et ſubdit̃.

Si[a] fuerit cã inter aliquos ⁊ īterpellauerit iudices quẽ[b] iuſtũ eſſe pſpexerit illi iuſticie palmã dabũt: quẽ ipiũ ꝯdẽnabũt impietatis: ſin aũt[c] cũ q peccauit dignũ uiderit plagis ꝓſternẽt[e] et corã[f] ſe faciẽt uerberari. Pro mẽſura peccati erit et plagaꝝ mod᷒: ita dũtaxat ut q̄dragenariũ nũerũ nõ excedãt: ne fede laceratus añ oculos tuos obeat frater tu᷒. Nõ[g] ligabis os bouis terẽtis in area fruges tuas. Qñ[h] hitauerint fratres ſimul: ⁊ unus ex eis abſq̄ liberis mortu᷒ fuerit: uxor defuncti non nubet alteri: ſꝫ accipiet eam frater ei᷒: et ſuſcitabit ſemẽ fratris ſui: ⁊ p̃mogenitũ ex ea filiũ noĩe illi᷒ appellabit ut nõ deleat̃ nomẽ ei᷒ ex iſrael. ſin aũt noluerit accipe vxorẽ fr̃is ſui q̄ ei lege debet̃ pget mulier ad portã ciuitatis: et interpellabit maiores natu: dicetq̄. Nõ uult frater uiri mei ſuſcitare ſemẽ fratris ſui in iſrl̃: nec me in ꝯiugiũ ſumere: ſtatimq̄ accerſiri euꝫ facient: et interrogabũt: ſi rñderit nolo eã uxorẽ accipe accedet mulier ad eũ corã ſeniorib᷒: et[i] tollet calciamẽtũ de pede ei᷒: ſpuetq̄ in faciẽ ei᷒ et dicet: ſic fiet homini qui nõ edificat domũ fratris ſui. Et[k] uocabit̃ nomẽ illius in iſrl̃ domus diſcalciati. Si[l] hñerint inter ſe iurgiũ viri duo: et vn᷒ ꝯtra alterũ rixari cepeꝛit: uoleſq̄ uxor alterius

qđ dr̃. Si fuerit cã inter aliq̄s ⁊c̃. et ſubdit̃. b Quẽ ⁊c̃. iuſticie palmã dabũt. i. victoriã ꝓnũciãtes eũ cãm iuſtã habuiſſe. nomẽ aũt palme ſignat̃ victoriã: eo ꝙ antiq̄tus victores in p̃lijs ramis palme in capite et manib᷒ ornabant̃. vel ad lr̃aꝫ hñti iuſtaꝫ cãm dabat̃ palma in manu. ad oñdẽdũ ꝙ habuiſſet victoriã i cã. c Sin aũt eũ q̄ pec. dig. vide. pla. vtpote q2 ei᷒ malicia nõ põt cõueniẽt̃ puniri pecunia. e Proſternẽt. Ex q̄ pꝫ ꝙ nõ erat verberãd᷒ ſtãdo vel ſedẽdo ſꝫ in t̃ra iacẽdo ad maiorẽ ꝯfuſionẽ. f Et coram ſe faciẽt v̇berari: ne in eoꝝ abſẽtia executores iuſticie deficerẽt ꝓpter fauorẽ a debita punitõe: vel odio ſeu alia occaſiõe excederẽt. iõ ſubdit̃. Pro mẽſura pcti ⁊c̃. ſeq̄tur. g Nõ ligabis. Hec eſt ps incidẽtalis: vbi rep̃mit̃ iniuſticia erga bruta aĩalia. ad quãdã em̃ iniuſticiã vid̃r ptinere inroſtrare bouẽ vt nõ poſſit de frugib᷒ in q̄b᷒ actualit̃ laborat comedere. Dic̃ aũt ra. ſa. ꝙ idẽ intelligẽdũ eſt de oĩ aĩali laborãte circa rẽ ab eo comeſtibilẽ ſꝫ ponit̃ tñ exẽplũ de boue: in q̄ frequẽti᷒ h̃ mõ accidit. Fuit etiã h̃ iſtitutũ ad aſſuefaciẽdũ hoĩes i pietate circa bruta aĩalia vt ex h̃ magis mouerent̃ ad pietatẽ erga creaturã rõnalẽ. h Qñ habitauerint fratres. Hic determiat̃ pena in cã mr̃imonij: videlꝫ qñ hõ moriebat̃ ſine liberis. et iõ ne deleret̃ nomẽ ei᷒ eo ꝙ nõ hẽbat ſucceſſorẽ in hereditate ſua. qđ eſt ꝯ inclinationẽ naturaleꝫ eo ꝙ oẽs appetũt poſt mortẽ remanere i hominũ memoria. p̃ceptũ em̃ fuit in lege: vt frat̃ defũcti vxorẽ ei᷒ acciperet: et p̃m᷒ fili᷒ ex illo mr̃imonio ꝓcreat᷒ fratri defũcto aſcriberet̃: et ei ſuccederet in hereditate. Rõ aũt q̄re talis ſuſcitatio ſemis ſtatuta fuit fieri p frẽꝫ defũcti eſt. q2 fili᷒ ſic ꝓcreat᷒ magis videbat̃ ptinere ad defunctũ q̄ ſi h̃ fieret p extraneũ. Itẽ q2 frat̃ defuncti magis tenebat̃ eſſe ſolicitus de ꝯſeruatõe noĩs fr̃is ſui defuncti q̄ extrane᷒. et iõ qñ nolebat h̃ facere puniebat̃ pena ꝯfuſibili tanq̄ deuiãs a fratna charitate q̄ pena deſcribit̃: cũ dr̃. i Tollet cal. de pe. ei᷒. ſpuetq̄ i faciẽ ei᷒. tanq̄ hoĩs ab oĩb᷒ deſpicabilis. Dicit aũt ra. ſa. ꝙ ſpuebat corã eo in terraꝫ in ꝯtẽptũ illi᷒. k Et vocabit̃ no. il. in iſrl̃ do. diſcalciati. ita ꝙ iſtud vituꝑiũ trãſibat ad poſteros ipſi᷒ vt magis abhorrerẽt hoĩes denegare ſuſcitationẽ ſemis fratrum ſuoꝝ. l Si habuerit. h̃ determiat̃ ſeueritas iuſticie i ſexu muliebri. quia p̃cipitur amputari man᷒ mulieris app̃hendẽtis verẽda hoĩs vt liberet maritũ ſuũ de manu illi᷒. et pꝫ lr̃a. et multo fortĩ᷒ iponi debebat hec pena ſi i alio caſu min᷒ hñte de motiuo app̃hẽderet virilia hoĩs. Dic̃ aũt h̃ ra. ſa. ꝙ man᷒ mulieris nõ erat

amputãda qñ poterat ſe redimere p̃ pecuniã. et tũc ſm arbitriũ iudicũ taxabat̃ man᷒ p̃ciũ: ſꝫ h̃ dictũ nõ ꝯſonat ei qđ ſubditur. m Nec flecteris ſup eã vlla miſericordia. Si aũt man᷒ poſſꝫ redimi pecunia fieret ſibi aliq̄ miſericordia. n Nõ habebis. exclusa iniuſticia p ſeueritatẽ pene. h̃ ꝯñr ꝯcludit̃ iuſticia: cũ dr̃. Nõ habebis in ſac. di. pon. vt cũ maiori emas: et cũ minori vẽdas. o Põdus habebis iuſtũ. tã in vẽdẽdo q̄ in emendo tã erga extraneos q̄ erga ꝓpinq̄s. p Memẽto. hic põit̃ ſeueritas iuſticie erga alienigenas. ſ. erga amalechitas: q̄ in exitu de egypto inuaſerũt filios iſrl̃ p̄. et ſic dederunt occaſionẽ alijs gẽtib᷒ p circuitũ ipugnãdi eos. q Et extremos agminis tui. ſ. filios dan q̄ erãt vltimi i motõe caſtrorũ et aliq̄s d̃ alijs tribub᷒ q̄ laſſi nõ poterãt ſeq̄ locuꝫ ſuarũ tribuũ. r Et nõ timuerit deũ. iuadẽdo populũ cui᷒ erat ductor in colũna nubis et defenſor in mirabilib᷒ factis. s Dele. no. eius. qđ factũ fuit tẽpe ſaulis. vt hr̃. i. Regũ. xv. capi.

Cap. xxvi. Uncq̄ itrauer is. Superius in xij. cap. et citra poſita ſunt illa p̃cepta q̄ ſunt q̄ſi quedã ꝯcluſiões dicti te ex p̃ceptis decalogi. h̃ ꝯñr põitur inferẽta ꝯcluſio reſpectu dictoꝝ a dicto loco: videlꝫ vt hõ ſit grat᷒ deo de bñficijs accep̄tis: ⁊ obediens ei᷒ mãdatis. ſecũdũ ponit̃ ibi. Hodie dñs de᷒ tu᷒ p̃cepit tibi gratitudo aũt hoĩs ad deũ nõ dꝫ eſſe tm̃ in corde: ſꝫ etiã in ore et ope. ſm qđ dr̃ ad Roma. x. ca. Corde credit̃ ad iuſticiã: ore autẽ ꝯfeſſio fit ad ſalutẽ. et iõ ꝯfeſſio hmõi gratitudis ſtatuit̃ h̃ p legẽ. p̃ in redditõe p̃mitiarũ. ſecũdo in redditõe decimarũ. ibi. Qñ cõpleueris decimã. Circa p̃mũ dr̃ ſic. a Cũq̄ intraueris terrã ⁊c̃. ex hoc pꝫ ꝙ nõ tenebant̃ ad p̃mitias donec terra ꝓmiſſiõis eſſet obtẽta et diuiſa. b Tolles de cũctis frugib᷒ tuis p̃mitias. Dicit h̃ Rab. ſalo. ꝙ p̃mitie q̄tũ ad terrenaſcẽtia de ſepteꝫ reb᷒ tm̃ dabant̃. ſ. de frumẽto: ordeo: vinea: oliua: malogranato: ficu et palma. de alijs aũt fructib᷒ ſeu terrenaſcẽtib᷒ nõ tenebãtur dare. vt ſaluator Math. xxiij. ca. improꝑat phariſeis ꝙ ſub oſtẽtatõe maioris iuſticie decimabãt mentã et anetũ: et talia minima ad q̄ nõ tenebant̃. et ſm aliq̄s doctores nr̃os grauiora legis ad q̄ neceſſario aſtringebant̃ relinq̄ntes. Qđ aũt ibidẽ ſubdit̃. Hec oportuit facere et illa nõ omittere. lꝫ oportuit nõ vid̃r poſſe referri ad vtrũq̄: q2 tũc eſſet neceſſitas eadẽ faciẽdi hec et illa. q2 non omittere aliq̄d idẽ eſt qđ facere illud. qđ tñ ſaluator intẽdit excludere. Et iõ ſaluator addit. Et illa nõ omittere: ad oñdẽdũ ꝙ ſoluere decias de talib᷒ minimis nõ erat malũ de ſe ſꝫ bonũ. q̄uis nõ eſſet neceſſariũ: dabant̃ etiaꝫ p̃mitie de lana. vt hr̃. ſ. xviij. c. c Pergeſq̄ ad locũ. ſ. in hierl̃m. et idẽ itelligẽdũ de alijs locis vbi fuit archa dñi: et cult᷒ diuin᷒ poſt acq̄ſitõnẽ terre ꝓmiſſiõis. ⁊ añ q̄ cult᷒ ille eſſet in hierl̃ꝫ.

emere uirũ ſuũ de manu fortioris miſeritq̄ manũ ⁊ app̄hẽderit verẽda ei᷒ abſcides manũ illi᷒ nec[m] flecteris ſup eã ulla miſericordia Non[n] habebis in ſacculo diuerſa põdera mai᷒ et min᷒: nec erit i domo tua modi᷒ maior ⁊ mior. Põ[o]dus hẽbis iuſtũ et verũ: et modius eq̄lis et uer᷒ erit tibi: ut multo uiuas tpe ſup terrã quã dñs deus tu᷒ dederit tibi. Abhomiat̃ enim dñs eũ q facit hec: ⁊ aduerſat̃ omnẽ iniuſticiã. Memẽto[p] q̄ fecerit tibi amalech i uia qñ egrediebaris ex egypto: quõ occurrerit tibi: et[q] extremos agmis tui q laſſi reſidebãt ceciderit qñ tu eras fame ⁊ labore ꝯfect᷒ et[r] nõ timuerit deum. Cũ ergo dñs de᷒ tu᷒ dederit tibi regem et ſubiecerit cũctas p circuitũ natões in terra quã tibi pollicit᷒ eſt. delebis[s] nomẽ ei᷒ ſub celo. Caue ne obliuiſcaris.

c Unq̄[a] intraue Ca. xxvi. ris terrã quã dñs de᷒ tuus tibi datur᷒ eſt poſſidẽdã: et obtinueris eã atq̄ hitaueris in illa tolles[b] de cũctis frugib᷒ tuis p̃mitias ⁊ pones in cartallo pgeſq̄[c] ad locũ quẽ dñs de᷒ tuus elegerit ut ibi inuocet̃ nomẽ eius. accedeſq̄ ad ſacerdotẽ q fuerit in dieb᷒ illis et dices ad eũ. Profiteor[d] hodie corã dño deo tuo ꝙ igreſſus ſũ in terrã ꝓ q̄ iurauit p̃rib᷒ noſtris ut daret eã nobis. Suſcipienſq̄ ſacerdos cartallũ de manu tua ponet[e] añ altare dñi dei tui: et loq̄ris in ꝯſpectu dñi dei tui. Syr᷒[f] pſeq̄batur patrẽ meũ q[g] deſcendit in egyptũ: et ibi peregrinatus eſt in[h] pauciſſimo nũero. creuitq̄[i] in gentẽ magnã ac robuſtã infinite multitudinis. afflixeruntq̄[k] nos egyptij ⁊ pſecuti ſunt imponẽtes onera grauiſſima et clamauim᷒ ad dominũ deũ patrũ noſtroꝝ q exaudiuit nos et reſpexit humilitatẽ nr̃aꝫ et laborẽ atq̄ anguſtiã: et[l] eduxit nos de egypto in manu forti et[m] brachio extẽto in[n] ingenti pauore in[o] ſignis atq̄[p] portẽtis: et introduxit ad locũ iſtũ: et tradidit nob̃ terrã lacte et melle manantẽ. Et idcirco nũc offero p̃mitias frugũ terre: quã dñs dedit mihi. Et dimittes eas in ꝯſpectu dñi dei tui: et adorato dño deo tuo epulaberis[q] in oĩbus bõis q̄ dñs deus tuus dederit tibi et domui tue tu et leuites et aduena q tecũ eſt. Qñ[r] compleueris decimã cũctaꝝ frugũ tuarũ ãno[s] decimaꝝ tertio dabis[t] leuite et[u] aduene ⁊ pupillo ⁊ uidue ut comedãt itra portas tuas ⁊ ſaturẽtur: loq̄riſq̄[x] in ꝯſpectu dñi dei tui Attuli[y] qđ ſctificatũ eſt de domo mea: et[z] dedi illud leuite et adue-

d Profiteor hodie corãꝫ dño. ope et ore bñficia ei᷒ recognoſcẽdo. e Ponet añ altare. In hebr̃. hr̃ ventilabit. q2 ſacerdos ſupponebat manus ſuas manib᷒ offerẽtis et tenẽtis p̃mitias ſuas. et eleuabat ſurſũ ⁊ retrahebat deorſum. ⁊ poſtea v̇tẽdo ad q̄tuor ptes orbis ad deſignandũ ꝙ ille cui talia offerebant̃ erat dñs celi et terre ⁊ toti᷒ orbis ſiue creature. f Syrus pſeq̄batur p̃rẽ meũ. q2 Laban q̄ fuit de meſopotamia ſyrie pſecut᷒ ẽ iacob vt hr̃ Gen. xxxi. q̄ fuit p̃r toti᷒ ꝓpli iſrl̃. g Qui deſcẽdit in egyptũ. fame vrgente. vt hr̃ Gen. xlvi. ca. h In pauciſſimo nũero ſ. in. lxx. aĩab᷒. vt ibidẽ dr̃. i Creuitq̄ in gẽteꝫ magnã. q2 cum exiuerũt de egypto fuerũt ſexcẽta milia abſq̄ puulis et mulierib᷒. Exo. xij. ca. k Afflixe. nos egy. vt hr̃ Exo. i. l Et edu. nos i ⁊c̃. egyptios plag̃ pcutiẽdo m Et bra. extẽ. eos i mari ſubmergẽdo. n In ingẽti pauore: q̄a alie gẽtes ex auditu taliũ fuerũt territe. o In ſignis de celo datis. vt in colũna ignis et nubis et deſcẽſu mãne. p Atq̄ portẽtis. i terra data vt in eductõe aq̄ꝝ de petra. cetera patẽt vſq̄ ibi.

q Epulaberis in oĩb᷒ bõis. nõ de p̃mitijs q̄ erãt ſacerdotũ ſꝫ de oblatõib᷒ pacificis quarũ maior ps erat offerẽtiũ. r Qñ cõpleueris. hic deſcribit̃ ꝯfeſſio gratitudis in redditõe decimarũ: cũ dr̃ s Anno decimarũ tertio: qđ exponũt aliq̄ eo ꝙ tertio ãno erãt tres decime: vt dicũt vna em̃ erat ad ſuſtẽtationẽ leuitarũ. ſecũda erat de nouẽ ptib᷒ reſiduis. et iſta portabat̃ i hierl̃m. et inde epulabant̃ offerẽtes cũ ſuis familijs ⁊ leuitis et fiebat ſilr̃ ſingulis ãnis. tertia fiebat tertio ãno ſolũ et dabatur paupib᷒. ſꝫ ſcđa decia q̄ ab iſtis põit̃ vid̃r ꝯficta: q2 nõ hr̃ ex textu nec ex glo. ſꝫ ſolũ due alie. vt habitũ eſt. ſ. xiiij. ca. et iõ dicẽdũ ꝙ cũ dr̃.

s Anno deci. tertio. itelligunt̃ iſte due decie. ſ. p̃ma q̄ erat leuitaꝝ. ⁊ alia q̄ erat pauperũ: q̄ ambe fiebãt ãno tertio. et iõ dr̃ ãno decimaꝝ in plurali duob᷒ vero ãnis p̃cedẽtib᷒ fiebat tm̃ p̃ma q̄ erat leuitaꝝ. t Dabis leuite. ſ. p̃mã decimã q̄ leuitis debebat̃. v Et aduene et pupillo ⁊ vidue. aliã decimã q̄ p paupib᷒ fiebat. x Loq̄riſq̄ i ꝯſpe. dñi. pſitẽdo ei᷒ bonitatẽ. y Attuli qđ ſanctificatũ eſt. In hebreo hr̃ abſtuli quod ſanctificatũ eſt de domo mea. i. ſepaui ab alijs reb᷒ ad vſuꝫ meum ptinẽtib᷒. z Et dedi illud leuite ⁊c̃. mõ iã expoſito. ideo lr̃a nr̃a

Universidad de Salamanca. BGH.

quę habet attuli vidᷓ falſificata vicio ſcriptoꝝ ꝓpͤ ſilitudinē dictionum qꝛ decime p̄dicte q̄ vocanť h̄ ſanctificatū:nō afferebanť in hierl'm ſʒ da banť leuitis et paupib⁹ ad domū decimātiū veniētib⁹ niſi forſitā in caſu:vt ſi in tertio āno eſſet de eis aliq̄d reſiduū:qđ nō fuiſſet leuitis et paupenb⁹ traditū:tūc debebat apportari in hierl'm. a Nō p̄terii man

ſx.ca. Circa p̄mū p̄poniť inſtitutōis act⁹.ſecūdo ſubdiť ꝓnūciatōis mot⁹.ibi. Et ꝓnūciabūt leuite. Quātū ad p̄mū deſcribiť tēpus:cū dᷓ. b Cūq̧ trāſieritis iordanē qꝛ aū ingreſſuʒ terre ꝓmiſſiōis nō debebāt iſte bn̄dictōes et maledictōes fieri:ſʒ poſtea fuerūt facte,vt h̄r Joſue.viij.ca.ſecūdo deſcribiť ſolēnitatis ri

data tua. Hoc non diceb ať ad ſuiip̄ſi⁹ cōmēdatiōnē ſʒ agēdo grās deo q̄ voluntatē et fortitudinē dederat hoi adiplendi mādata ei⁹. ſic̄ ezechias dixit Eſay.xxxviij. Memēto dn̄e quō ambulauerim corā te in ṽitate et corde p̄fecto.

b Nō comedi ex eis i luctu meo.i.tp̄e indigentie mee nō cōſūpſi talia in vſus meos.

a Nec ſeparaui ea in q̄libet imūdicia:qꝛ illud qđ ſepabať ꝓ decima:debebat eſſe mundū ex p̄te rei ſepate:ita q̄ nō eſſet polluta ex cōtactu alicui⁹ rei imūde. Silr̄ ex p̄te hoīs ſepantis q̄ debebat eſſe mund⁹ q̄ñ talia ſepabat Aliť etiā exponiť.

b In q̄libʒ imūdicia.i. ad aliq̄d ptinēs ad ydolatriā:q̄ in ſcriptura imūdicia noīatur.

c Nec expēdi ex his q̄cq̧ in re funebri.faciēdo inde ꝯuiuia in ſepulturiſ aut āniuerſarijs mortuorū.cetera patent.

d Hodie dn̄s de⁹ tuus h̄ poniť interea ꝯcluſio q̄ tū ad p̄tem ſcđam: q̄ eſt obediētia in diuinis mādatis:cū dᷓ Hodie dn̄s de⁹ tu⁹ p̄cepit tibi ⁊c̄.i. ſemp debes eſſe parat⁹ ad obediēdū diuinis mādatis ac ſi p̄n̄tialr̄ p̄cipe ret tibi:ſicut fecit in monte ſynai. e Ut facias mādata:q̄ tū ad moralia f Atq̧ iudicia q̄tū ad iudicialia.

g Et toto corde ⁊c̄. hoc expoſitū eſt. ſ. vi.ca.

h Dn̄m elegiſti hodie. i.h̄ ſemp dʒ eſſe in corde tuo:ſic̄ q̄ñ elegiſti euʒ in mōte ſynai.legē recipiendo.

ne et pupillo ac uidue ſicut iuſſiſti mihi. Non[a] p̄terii mādata tua nec ſum oblit⁹ iperii tui. Nō[b] comedi ex eis in luctu meo nec[a] ſeparaui ea i[b] q̄libʒ imūdicia:nec[c] expēdi ex his quicq̧ i re funebri. Obediui uoci dn̄i dei mei et feci oia ſic̄ p̄cepiſti mihi. Reſpice de ſāctuario tuo:et de excelſo celorū hitaculo:et bn̄dic pplō tuo iſrl̄: et terre quā dediſti nobis ſic̄ iuraſti patribus noſtris terre lacte et melle manāti. Hodie[d] dn̄s deus tu⁹ precepit tibi vt[e] facias mandata hec atq̧[f] iudicia ut cuſtodias et impleas ex[g] toto corde tuo:et ex tota aīa tua. Dn̄m elegiſti hodie[h] ut ſit tibi deus et ambules in uiis ei⁹: ut cuſtodias cerimonias illius ⁊ mādata atq̧ iudicia et obedias ei⁹ imperio En[i] dn̄s elegit te hodie ut[k] ſis ei pplś peculiaris ſicut locut⁹ eſt tibi:et cuſtodias oīa p̄cepta illius et[l] faciet te excelſiorē cūctis gētibus:quas[m] creauit in laudē ⁊ nomē et gloriā ſuā ut ſis pplś ſāct⁹ dn̄i dei tui ſicut locut⁹ eſt.

p Recepit[a] aūt moyſes et ſeniores populo iſrl' dicētes. Ca.xxvii Cuſtodite oē mandatū qđ p̄cipio uobis hodie. Cūq̧[b] trāſieritis iordanē in terrā quā dn̄s de⁹ tuus dabit tibi: eriges ingentes lapides et calce leuigabis eos ut[c] poſſis in eis ſcribere omia uerba legis hui⁹ iordane trāſmiſſo:ut introeas terrā quā dn̄s deus tuus dabit tibi:terrā lacte et melle manātē:ſicut iurauit p̄rib⁹ tuis Qn̄ ergo trāſieris iordanē erige lapides quos ego hodie p̄cipio tibi i mōte hebal et leuigabis eos calce:et[d] edificabis ibi altare dn̄o deo tuo de lapidib⁹ quos ferrum nō tetigit:et de ſaxis informib⁹ et impolitis et offeres ſup eo holocauſta dn̄o deo:⁊ imolabis hoſtias pacificas:comedeſq̧ ibi ⁊ epulaberis corā dn̄o deo tuo. Et ſcribes ſup lapides omia uerba legis hui⁹ plane et lucide. Dixerūtq̧ Moyſes et ſacerdotes leuitici generis ad oēm iſrl'em. Attēde ⁊ audi iſrl'. Hodie factus es pplś dn̄i dei tui. Audies uocē ei⁹:et facies mādata atq̧ iuſticias q̄s ego p̄cipio tibi. Precepitq̧ moyſes populo in die illo dicēs. Hi ſtabunt ad benedicēdū dn̄o ſup mōtē garizim iordane trāſmiſſo: ſymeō leui iudas iſachar ioſeph ⁊ beniamin Et[f] e regione iſti ſtabūt ad maledicendū in mōte hebal:rubē gad et aſer zabulon dan et neptalim. Et[g] ꝓnūciabunt leuite dicentq̧ ad oēs viros[l] iſrael excelſa uoce. Maledict⁹[h] hō q facit ſculptile ⁊ cōflatile abhomiationē dn̄i:opus manuū artificū ponitq̧ illud in abſcondito. Et reſpondebit oīs popul⁹ et dicet amē. Maledictus[i] q nō honorat p̄rē ſuū et matrē ſuā

tus i decalogi deſcriptōe et altaris edificatōe et holocauſtoꝝ imolatōe

c Ut poſſis i eis ſcribere oīa verba legis hui⁹.ſ.decē p̄cepta decalogi. qꝛ oīa alia nō poſſent ibi ſcribi.

d Et edificabis ibi altare de lapi. q̄s ferrū nō tetigit cā huius dicta eſt Exo.xx.ca.in fine. Tertio tangiť locus: cū ſubditur. Hi ſtabūt ad bn̄dicendū dn̄o ſup montē garizim.et cū ſubdiť poſt.

f Et e regiōe iſti ſta.ad maledicendū i mōte hebal. Sūt eñ duo mōticuli ꝓpinq̄ et ꝓpe ciuitatē ſychem

g Et ꝓnunciabūt.h̄ ꝯn̄r poīťur ꝓnūciatōnis modus. Et p̄rio circa obſeruatōʒ ⁊ trāſgreſſionē aliquoꝝ p̄ceptoꝝ ſpālīter. ſcđo totius legis generalr̄.ibi Maledict⁹. Circa p̄mū dᷓ.

g Et ꝓnūciabūt leuite.i.bn̄dictōeſ et maledictōes.ſʒ cōtra h̄ vidᷓ qđ iā dictū eſt:q̄ tribus leui eſt de ſtantib⁹ ad bn̄dicēdū. ad qđ dicunt aliq̄ expoſitoreſ:q̄ ſacerdotes et leuite p̄rimo cū archa aſcēdebāt montē garizim:⁊ ꝓnūciabāt ibi bn̄dictōnes:et pplś ibi exiſtēs p

do. i Et dn̄s elegit te hodie.i.ita familiariť ſe habet ad te et habebit:ſicut ſe habuit in mōte ſynai:dū tn̄ obedias ei. k Ut ſis ei populꝰ peculiaris.i.ſingulariť dilect⁹. l Et faciet te excelſiorē cūct̄ gētibus in ſctitate:fama et p̄tāte qđ adipletū eſt in xp̄o. m Quas creauit in laudē et nomē et gloriā ſuā.qꝛ q̄cq̄d eſt excellētie et boni in q̄cūq̧ creatura ordinať finaliť ad gl'iaʒ dei In ca.xxvi.vbi dᷓ in poſtilla. Uētilabitq̧ qꝛ ſacerdos ſupponebat man⁹ ſuas ⁊c̄. Additio.

In hac vētilatōe ſacerdotis ꝓprie faciebat ſignū crucis: ꝓut fuit dictū ſ. Leuit.vij.in additōe quadā. Caplm.xxvij.

Recepit aūt moyſes. Hec eſt tertia ps p̄ncipalis hui⁹ libri in qua excitať pplś ad reuerētiā et obſeruationē legis p bn̄dictōnes obſeruatorib⁹ cōferēdas:et maledictōes trāſgreſſorib⁹ inferēdas. Et p̄ poniť bn̄dictionū et maledictionū inſtitutio.ſecūdo eaꝝ imp̄catio capi.xxviij.tertio earū ſuſceptio,ca.xxix.q̄rto maledictionum mitigatio,

ſingulos rn̄debat amē:et poſt ad maledicēdū cū archa aſcendebāt montem hebal:et pplś ibi exiſtēs rn̄debat amē.tn̄.ſ. trib⁹ leui noīata eſt cū bn̄dicētib⁹ tn̄:ad deſignādū q̄ ad p̄latos ⁊ rectores eccl'ie p ſe ptinet bn̄dicere:nō aūt maledicere niſi p accidēs ꝓ peccātiū ꝯtumacia. Ra.ſa.dicit q̄ ſex trib⁹ ſtabāt in mōte garizim:ita q̄ ioſeph accipiať h̄ p duab⁹ tribub⁹.ſ.ephraī et manaſſe.ſex aūt alie erāt in mōte hebal. Sacerdotes aūt et leuite erant in medio duoꝝ mōtiū et p̄ vertebāt facies ſuas verſus mōtē garizim et ꝓnūciabāt vnā bn̄dictionē p modū q̄ poſt diceť.et oīs populus exn̄s in vtroq̧ mōte rn̄debat amē. poſtea vertebāt facies ſuas ad montē hebal ꝓnūciādo maledictōʒ oppoſitā: et popul⁹ hinc et inde rn̄debat amē Dicunť tn̄ illi q̄ erāt in mōte garizim ſtare ad bn̄dicēdū eo q̄ ſacerdotes et leuite ꝓnūciādo bn̄dictōnes vertebāt facies ſuas ad illos,et eodē mō dicunť alij ſtare ad ma

ledicēdū. Qđ aūt leui numerať inter bn̄dicētes tn̄:rō iam dicta eſt.pōt etiā dici q̄ aliq̄ de tribu leui erāt in monte garizim:qꝛ non oēs erāt neceſſarij ad ꝓnūciādū bn̄dictōes.ſʒ nulli eoꝝ erant in mōte hebal. b Maledict⁹ hō.h̄ nō poniť aliq̄ bn̄dictio expſſe.et tn̄ de ip̄is facta eſt,ſ.mētio.ad h̄ dicit Ra.ſa.q̄ intelliguntur

cape ſpūalia.et ꝓpter hoc dicit apl'us ad Heb̄.vij. Nihil ad p̄fectū adduxit lex. Solent aūt homies deſiderare p̄mo ꝓſperitatē domus ſue q̄ cōſiſtit in fecūditate ꝓlis et abūdātia tēporaliū bonoꝝ:et q̄tum ad hoc diciť in generali. Benedictus tu in ciuitate et bn̄dictus in agro: et ꝯn̄ter explicať magis in p̄ticulari:cū diciť. Benedict⁹ fruct⁹ vētris tui ⁊c̄.

p maledictōeſ oppoſitas : ita q̄ ſacerdotes et leuite p̄mo dixerūt. Benedict⁹ hō q̄ non facit ſculptile ⁊ cōflatile ⁊c̄.et rn̄ſo a pplō amen dicebant.

h Maledict⁹ hō q̄ facit ſculptile et conflatile ⁊c̄.et ſic ꝯn̄r de alijs maledictōib⁹ oppoſit̄

i Maledictus q̄ nō honorat p̄rem In heb.hr̄. Maledict⁹ q̄ vilificat patrem. vilificare eñ pei⁹ eſt q̄ nō honorare.

k Maledict⁹ q̄ trāſ.ter.ꝓxi. ſui.p talē trāſlatōʒ furādo p̄tem terre ꝓximi. l Maledict⁹ q̄ errare facit cecū in itinere.cec⁹ vocať hic nō ſolū ille q̄ p̄uat⁹ eſt viſu.qꝛ tales nō icedunt ſine ductore cōiter.ſʒ etiā ille q̄ ignorat viā p quā dʒ incedere. cetera patēt.

m Maledict⁹ q̄ nō p̄manet.h̄ poniť maledictio et bn̄dictio ei oppoſita reſpectu obſeruātie et tranſgreſſiōis totius legis generaliť. et ſicut i alijs p̄dictis p̄mo ꝓnūciabať benedictio ſup obſeruātes: et maledictio ſup tranſgredientes legē in aliquo p̄ticulari mādato ſic in iſto generaliter p̄mo ꝓnunciabant leuite dicētes. Benedictus q̄ p̄manet in ſermonibuſ legis hui⁹: et reſpōſo a pplō amē. ꝓnunciabāt maledictionē oppoſitā di. Maledictus q̄ nō p̄manet ⁊c̄.

Et dicet omis popul⁹ amē. Maledict⁹[k] q trāſfert termīos ꝓximi ſui Et dicet omis pplś amē Maledict⁹[l] q errare facit cecū in itinere. Et dicet oīs popul⁹ amē. Maledictus q p̄uertit iudiciū aduene pupilli et uidue. Et dicet oīs populus amē. Maledict⁹ q dormit cuʒ uxore patris ſui et reuelat operimentū lectuli ei⁹. Et dicet omiſ pplśs amē. Maledictus qui dormit cū omi iumento. Et dicet oīs popul⁹ amē. Maledictus q dormit cū ſorore ſua filia p̄ris ſui uel matris ſue. Et dicet omis popul⁹ amē. Maledict⁹ q dormit cuʒ ſocru ſua. Et dicet omis populus amen. Maledictus q clā p̄cuſſerit ꝓximū ſuū. Et dicet omis populus amen. Maledictus q dormit cū vxore ꝓximi ſui. Et dicet omis popul⁹ amē. Maledict⁹ q accipit munera ut p̄cutiat aīaʒ ſanguinis innocētis. ⁊ dicet omis populus amē. Maledictus[m] qui nō permanet in ſermonib⁹ legis huius:nec eos opere p̄ficit. et dicet oīs populus amē. Ca.xxviii.

ſ Si[a] autē audieris uoceʒ domini dei tui ut facias atq̧ cuſtodias omia mādata eius que ego p̄cipio tibi hodie:faciet te dominꝰ deus tu⁹ excelſiorē cunctis gentib⁹ que uerſanť in terra. Ueni entq̧ ſup te uniuerſe bn̄dictiones iſte et apprehēdēt te: ſi tamē p̄cepta eius audieris. Benedict⁹ tu in ciuitate: et benedict⁹ in agro Benedictus fruct⁹ uentris tui et fructus terre tue:fructuſq̧ iumētorū tuoꝝ greges armentoꝝ tuorū et caule ouiū tuarū. Bn̄dicta[b] horrea tua:et[c] benedicte reliquie tue. Bn̄dictus[d] eris ingrediens ⁊ egrediēs. Dabit dn̄s inimicos tuos q ꝯſurgūt aduerſū te corruētes in cōſpectu tuo. Per[e] unā uiā uenient cōtra te:⁊ per ſeptē fugient a facie tua. emittet dn̄s bn̄dictionē ſuper cellaria tua ⁊ ſuper omia opera manuū tuarū. benedicetq̧ tibi in terra quā accepis. Suſcitabit[f] te dn̄s ſibi i populū ſanctū ſic̄ iurauit tibi:ſi cuſtodieris mādata dn̄i dei tui et ambulaueris in uiis eius. Uidebūtq̧ oēs terrarū populi q nomē dn̄i inuocatū ſit ſup te:et timebūt te. Abundare te faciet dn̄s omnib⁹ bonis fructu uentri tui et fructu iumētorū tuorū:fructu terre tue:quaʒ iurauit dn̄s patrib⁹ tuis:ut daret tibi. Aperiet[g] dn̄s theſaurū ſuū optimū celū ut tribuat pluuiā terre tue in tp̄e ſuo benedicetq̧ cūctis operibus manuū tuarū. Et[h] fenerabis gētibus multis:et ipſe a nullo fen⁹ accipies. Cōſtituet[i] te dn̄s in caput ⁊ nō in caudā et eris ſemp ſupra et non ſubter.ſi audieris mādata dn̄i dei tui que ego p̄cipio tibi hodie ⁊ cuſtodieris et feceris ac[k] nō declinaueris ab eis nec ad dexterā nec ad ſiniſtrā:nec ſecut⁹ fueris deos alienos neq̧ colueris eos. Qđ[l] ſi audire nolueris uocem dn̄i dei tui ut cuſtodias et facias omnia mandata eius et cerimonias q̄s ego p̄cipio tibi hodie:uenient ſup te oēs maledictōes iſte et apprehēdēt te

b Bn̄dicta horrea tua qꝛ plena erunt bōis: nec putreſcent ibi.

c Et benedicte reliquie tue.i.ſupabundantie bonoꝝ tuorū qꝛ de illis dabis paupibus: et illi bn̄dicent tibi. Cōſiſtit etiaʒ bona diſpoſitio domus in corpis incolumitate ſʒ ne qua p̄dicta bona parꝫ valerent homini: iō ſubditur. d Benedict⁹ eris ingrediēs ⁊c̄. qꝛ intus ciuitatē et extra poteris ꝯueniēť exercere opera tibi ꝯueniētia.ſecūdo ſolent homies deſiderare inimicorū ſuorū p̄ſſionē.et q̄tū ad hoc diciť. Dabit dn̄s inimicos ⁊c̄

e Per vnā viā venient ⁊c̄.mod⁹ eſt eñ veniēdi ad p̄lium.ſ.vnite et ꝯiunctim.et mod⁹ fugiendi p diuerſas vias. tertio deſiderant hoīes fame celebritatē in bonitate.et q̄tum ad hoc dᷓ.

f Suſcitabit te dn̄s ſibi in populū ſanctum. et ſanctitas iſta p famā diuulgabiť ad dei gloriaʒ et tuā.ideo ſubdiť. Uidebuntq̧ oēs terrarū ppl'i ⁊c̄.et ſubdiť.

g Aperiet dn̄s theſauꝝ ſuū et optimū celū.dᷓ autē celū theſaur⁹. qꝛ ibi repoſita ſunt et abſcōdita bona diligētib⁹ deū.ſm illud.i.ad Corinť.ij. ca. Qđ oculus nō vidit ⁊c̄. dᷓ aūt theſaurus.qꝛ tota fertilitas bonoꝝ in iſtis inferiorib⁹ ꝓuenit ex influētia celi et ſtellarū.

h Et fenerabis gētib⁹ multis. i. accōmodabis q.d.ita plenus eris diuitijs q̄ poteris accōmodare gratis gētib⁹ mult̄ q̄rto deſiderāt hoīes dominij et honoris ſublimitatē. et q̄tū ad hoc dᷓ.

i Cōſtituet te dn̄s in caput.qꝛ eſt ſupior ps corporis. k Ac nō declinaueris ab eis nec ad dex.nec ad ſiniſtrā.i.quocūq̧ ipulſu ꝓſperitatis ſeu aduerſitatis.

Si autē audieris. Hic ꝯſequenť ponitur bn̄dictionū et maledictionū imp̄catio. Et p̄mo benedictionū ſup obſeruatores legis. ſecūdo maledictionū ſup tranſgreſſores,ibi. Qđ ſi audire nolueris. Circa p̄mū ſciendūʒ q̄ benedictōes imp̄canť ſm ea q̄ ſolent homies deſiderare in preſenti vita:qꝛ in veteri lege obſeruatorib⁹ legis ꝓmittebanť bona tēporalia tanq̄ hoībus carnalibus et imp̄fectis qui non poſſunt Caplm.xxviij.

l Qđ ſi audire nolueris.h̄ ꝯn̄r poniť imp̄catio maledictionū ſup legis trāſgreſſores.et ſic̄ imp̄cate ſunt bn̄dictōes ſm ea q̄ hoīes deſiderāt i vita p̄n̄ti:vt dictū eſt.ſic etiā maledictōes imp̄canť ſm ea q̄ hoīes abhorrēt in p̄n̄ti vita.et ſm h̄ poſſet diuidi ſequēs lr̄a vt parebit p diſtinctōnes eoꝝ que abhorrenť.iſta aūt diſtinctio nō eſt ita p̄ciſa q̄n de ꝑtinētib⁹ ad vnā p̄tem plura ponāť in alia et ecōuerſo.qꝛ moyſes iſta tradebat pplō p modū exhortatōis ⁊ p̄dicatōis.et iō frequenť intermiſcet illa q̄ ꝑtinent

Universidad de Salamanca. BGH

ad diuerſas maledictōes p̄ modū cuiuſdā exaggeratōis Accipiaſ tn̄ diſtinctio ꝓut pōt fieri p oppoſitū ad b̄ndictōes. q2 p̄mo ſolēt hoīes abhorrere malā diſpoſitionē dom⁹ ſue: que cōſiſtit in ſterilitate ꝓlis: et penuria bonoꝝ. et q̄ntum ad hoc d̄r. m Maledict⁹ eris in ciuitate ⁊c̄. et patet l̄ra ex p̄dictis vſq3 ibi. n Propt̄ adinuētōes tuas.i.peccata

uerſarij victores exiſtētes capiūt eos et vendūt in ſeruos et ancillas. c Uidē.ocu.tu.qđ facit ad augmentū doloris. d Fructus terre ⁊c̄. come.po.quē ignoras.q2 oīa bona hominū deuictorū ꝯſumunſ ab inimicis.et ſi eſt aliquid reſiduū rapitur ⁊ portaſ alibi. e Et in ſuris, ſura eſt poſterior ps tibie.

que ſunt a nobis ſ3 bōa ſunt a deo. ſ̄m qđ habeſ Ozee.xiij. Perditio tua ex te iſrl' tātūmō ex me auxiliū tuū. ꝯſiſtit etiā ſcđo principaliter mala diſpoſitio dom⁹ in languore et īfirmitate corpis. que pōt cauſari m̄l'tis modis et q̄ntū ad hoc dicit.
o Adiūgat tibi dn̄s peſtilētiam ex fulgure tonitruo et grādinibus et ſimilib⁹ bona terre et aerē corrūpentib⁹ ex q̄bus ſequunſ infirmitates et lāguores.
p Sit celū qđ ſupra te eſt eneū.i.ad modū eris ſiccū et clauſum: ita ꝙ in de nō ꝓcedat ros vl' pluuia. q Et ter. quaꝫ cal. ferrea.i. dura et ſicca nullū fructū ꝓferēs.
r Tradat te do. ſecūdo ſolēt abhorrere homies dep̄ni ab inimicis. que quidē dep̄ſſio fit multis modis: et q̄ntum ad hoc dicit. Tradat te dn̄s corruentē ⁊c̄. et patet expoſitio ex p̄dictis.
s Sitq3 cadauer ⁊c̄. abhorret eni hō ꝙ corpus occiſuꝫ ab inimicis remaneat inſepultū.
t Percu. te dn̄s vlc. egypti. de quo vlcere h̄r exo. ix. capi. v Et ptem corpis ⁊c̄. tali plaga percuſſi fuerunt philiſtei. vt habetur. i. Reg. v.
x Omni tēpore calū. ſuſti. ab aduerſarijs. ita ꝙ nō ſit tibi aliq̄d interuallum pacis et quietis.
y Uxorē accipias. non ad leticiā ſ3 dolorē. ideo ſubditur.
z Et alius dormiat cuꝫ ea. qđ ſolet fieri qn̄ aliq̄ ſunt ab inimicis deuicti q2 mulieres in ꝓlijs non interficiūtur: ſ3 victores ad luxuriā eis abutuntur et poſtea vilib⁹ garzonibus dimittuntur.
a Domū edifices. afflictio magna eſt nō reportare fructū ab illis in quibus homo multū laborauit: ſicut eſt in edificatōe domus et plantatōe vinee et ſimilib⁹.
b Filij tui et fi. tue tra. al. pp̄lo. qđ fit, quia ad

Maledictus[m] eris in ciuitate: maledict⁹ i agro. Maledictū horreū tuū et maledicte reliq̄e tue. Maledict⁹ fruct⁹ uētris tui et fructus terre tue: armenta boū tuoꝝ greges ouiū tuarū. Maledictus eris ingrediēs: et maledictus egrediens. Mittet dn̄s ſuper te famē et eſuriē ⁊ increpatōꝫ in oīa opa tua q̄ tu facies donec ꝯterat te ⁊ p̄dat uelociter ꝓpter[n] adinuētōes tuas peſſimas in q̄bus reliq̄ſti me. Adiūgat[o] tibi dn̄s peſtilētiā: dōec cōſumat te de terra ad quā ingredieris poſſidendā. Percutiat te dn̄s egeſtate febri et frigore: ardore et eſtu ⁊ aere corrupto ac rubigine: ⁊ pſeq̄tur donec peas. Sit[p] celum qđ ſupra eſt eneū et[q] terra quā calcas ferrea. Det dn̄s hymbreꝫ terre tue puluerē et de celo deſcēdat ſuper te cinis donec ꝯteraris. Tradat[r] te dn̄s corruētē an̄ hoſtes tuos: ⁊ p unā uiā egrediariſ ꝯtra eoſ ⁊ p ſeptē fugias ⁊ diſpgaris p oīa regna terre. Sitq3[s] cadauer tuum in eſcā cūctis uolatilib⁹ celi et beſtiis terre et nō ſit q abigat. Percutiat[t] te dn̄s vlcere egypti: ⁊[u] partē corpis p quā ſtercora digerunſ ſcabie q̄ꝫ et prurigine ita vt curari neq̄as. Percutiat te dn̄s amētia et cecitate ac furore mētis: et palpes in meridie ſicut palpare ſolet cec⁹ in tenebris: ⁊ nō dirigas uiaſ tuas. Omni[x] tp̄e calūniā ſuſtineas et opprimaris violētia nec h̄eas q liberet te. Vxoreꝫ[y] accipias et[z] alius dormiat cū ea. Domū[a] edifices: et nō hites in ea. Plātes vineā ⁊ nō uindemies eā. Bos tu⁹ imoleſ corā te: et nō comedas ex eo. Aſin⁹ tu⁹ rapiaſ in cōſpectu tuo: ⁊ nō reddaſ tibi. Oues tue denſ inimicis tuis ⁊ nō ſit q te adiuuet. Filij[b] tui et filie tue tradanſ alteri pp̄lo uidētib⁹[c] oculis tuis ⁊ deficiētib⁹ ad cōſpectū eoꝝ tota die: ⁊ nō ſit fortitudo i manu tua. Fructus[d] terre tue et oēs laboreſ tuos comedat pp̄ls quē ignoras et ſis ſemp calūniā ſuſtinēs: et oppreſſus cūctis dieb⁹ et ſtupens ad terrorē eoꝝ q̄ uidebunt oculi tui. Percutiat te dn̄s ulcere peſſimo in genib⁹ et[e] i ſuris: ſanariq3 n̄ poſſis a plāta pedis uſq3 ad uerticeꝫ tuū. Ducetq3[f] te dn̄s et regē tuuꝫ quē ꝯſtitues ſup te in gentē quaꝫ ignoras tu et p̄res tui: et ſeruies ibi diis alienis ligno et lapidi: et eris p̄dit⁹ in ꝓuerbiū ac fabulā oībus pp̄lis ad q̄s te itroduxerit dominus. Sementē[g] multā iacies i terrā et modicū ꝯgregabis: q2 locuſte deuorabūt oīa. Vineā plantabis et fodies ⁊ uinū nō bibes: nec colliges ex ea q̄ppiā quoniā uaſtabiſ uermib⁹. Oliuas h̄ebis in oīb⁹ terminis tuis et nō ungeris oleo q2 defluēt ⁊ depibūt. Filios generabis ⁊ filias: ⁊ nō frueris eis: quoniā ducētur in captiuitateꝫ. Oēs arbores tuas ⁊ fruges terre tue rubigo ꝯſumet. Aduena[h] q tecū uerſaſ in t̄ra aſcēdet ſup te eritq3 ſublimior: tu aūt deſcēdes ⁊ eris inferior. Ipſe fenerabit tibi: et tu non fenerabis ei. Ipſe[i] erit in caput et tu eris in caudā. Et ueniēt ſup te oēs maledictōes iſte: ⁊ pſequētes app̄hēdēt te donec itereas: q2 nō audiſti uocē dn̄i dei tui nec ſeruaſti mādata ei⁹ ⁊ cerimōias q̄s p̄cepit tibi. Et[k] erūt in te ſigna atq3[l] ꝓdigia et i ſemie tuo uſq3 in ſempiternū: eo q2 nō ſeruieris dn̄o deo tuo in gaudio cordiſq3 leticia propter rerū oim abūdantiā. Seruies inimico tuo quē imittet tibi dominus in fame et ſiti et nuditate et oī penuria: et ponet iugū ferreū ſuper ceruicē tuā donec te conterat. Adducet dn̄s ſup te gentē de lō-

f Ducetq3 te dominus et regē tuuꝫ ⁊c̄. et h̄ fit qn̄ aduerſarij deuictos nolūt occidere ſ3 ducunt eos captiuos, et affligunſ longa morte. tertio ſolēt hoīes abhorrere infamiaꝫ et iproperia ſuſtinere: et q̄ntum ad hoc d̄r. Et eris ꝑditus in ꝓuerbiū et fabulā oībus pp̄lis. et ſubdiſ.
g Sementē multā iacies ⁊c̄. vt per hoc appareat oībus ꝙ tu es homo maledictus a deo et derelictus q̄rto ſolēt homieſ abhorrere ſubiectionē et marie ab inferiorib⁹ ſc̄ ⁊ q̄ntū ad h̄ d̄r.
h Aduena ⁊c̄. aſcēdet ſup te. q̄ntū ad diuitias. iō ſubdiſ. i Ipſe fenera. ti. et q̄ntuꝫ ad honores. iđo ſubdiſ. Ipſe erit in caput ⁊c̄. ſbdiſ
k Et erūt in te ſigna.i. peſtilētie de celo deſcēdētes.
l Atq3 ꝓdigia. de terra vel aliſ.
k Signa.i. infortunia de p̄nti.
l Atq3 ꝓdigia.i. infortunia de futuro. vn̄ d̄r ꝓdigiuꝫ q̄ſi ꝓcul a digito. i. lōge a p̄ntib⁹ q̄ digito p̄nt tangi. q̄nto ſolent hoīes abhorrere obſideri ab inimicis eo ꝙ tunc multa mala ꝯtingunt ipſis obſeſſis: et marie qn̄ obſeſſio eſt lōga et a gente crudeliſſima. et q̄ntū ad h̄ d̄r. Adducet dn̄s ſup te gentē ⁊c̄ m In ſilitudinē aq̄le volātis. i. ita ſubito veniēt: ꝙ non poteris te parare ad reſiſtendū victualib⁹ et armis.
n Cui⁹ linguam

intelligere nō poſſis et ſic nō poteris cū eis tractare de pace. o Gentē ꝓcaciſſimā. et iō nō dimittet obſidionē. p Que nō deferat ſeni ⁊c̄. capta ciuitate ſ3 oīa deſtruēs. q Obſideberis intra portas tuas in oī terra tua. ita ꝙ nō poteris adiuuare alios fr̄es tuos nec ip̄i te nec p arma nec p victualia: iō ſubdiſ.

onerate fuerūt plures naues de ip̄is in q̄b⁹ ducti ſunt in alexādriā q̄ eſt in egypto vt ibi reuēderenſ cari⁹ a mercatorib⁹ q̄ eos emerant.
In ca. xxviij. vbi d̄r in poſtil. Quē ſi audire nolueris. Additio
Maledictōes in h̄ ca. ꝯtēte nō ſolū ſunt cōminatorie: ſ3 etiā ꝓphetice: q2 oēs ꝯtigerūt illi pp̄lo in ſeq̄ntib⁹ tp̄ib⁹: ſ3 notandū eſt ꝙ ſicē dictū fuit ſ. Leuit. xxvi. in additiōe. ij. vbi alie maledictōes ponunſ q̄ ꝯtētis in h̄ ca. multū aſſimilanſ. maledictōes ibideꝫ ꝯtēte ptinēt ad babilonicā captiuitatē. ꝓut ibidē ſatis fuit expoſitū. Maledictōes vero in h̄ ca. cōtēte ptinēt ad hodiernaꝫ captiuitatē iudeoꝝ: quaꝫ ip̄i rāmanā vocāt: eo ꝙ fuit p romanos incepta p q̄s etiaꝫ ꝯſūmata fuit vaſtitas tēpli ſecūdi: ⁊ ciuitatis hierl'm. et ſtatus eoꝝ deſtructus. ꝓut per danielē. ix. c. fuit p̄nūciatū. Qđ autē hmōi maledictōes ꝓphetice in hoc ca. ꝯtēte ptineāt p̄ncipaliter ad hodiernā captiuitatē iudeoꝝ pꝫ ex multis ſpāliter ex octo q̄ ſequūſ. Prīo q2 in hoc ca. nō aſſignaſ tanq̄ cā p̄cipua deſtructiōis eoꝝ peccatū ydolatrie. ſicē in alijs maledictōib⁹ in p̄dicto. c. leuitici ꝯtētis. Cui⁹ rō eſt. q2 in tēplo ſecūdo nō incurrerūt pctm̄ ydolatrie. ſ3 ſolū aſſignaſ h̄ vt cauſa deſtructōis hoc qđ d̄r ſc3 ꝙ ſi audire nolueris vocē dn̄i dei tui. vt cuſtodias et facias oīa mādata ei⁹ ⁊c̄. qđ q̄dē pctm̄ in h̄ loco exp̄ſſus: qđ omnia mādata legis cōprehendit. ꝓprie incurrerunt iudei in vltimo tp̄e tēpli ſecūdi. et ſpāl'r tēpe xp̄i q̄ eos redarguēs dicebat Nōne moyſes dedit vobis legē. et nemo ex vob̄ facit legē. vt h̄r Ioh. vij ca. q̄ q̄dem icrepatio manifeſte ꝯcordat cū cā huius deſtructōis an̄ dicta Secūdo h̄ pꝫ ex ꝓgreſſu vtriuſq3 deſtructōnis ſeu captiuitatꝭ. p̄ma eniꝫ deſtructio eoꝝ fuit paulatim ſeu ꝑtibiliter. q2 p̄ p aſſyrios. vt. iiij. Reg.

r Et com. fructū vteri tui ⁊c̄. p̄ nimia fame. qđ eſt marie horribile.
s Tenera mulier et delicata q̄ ſup terrā ingredi non valebat. nō ex defectu mēbroꝝ ſed p̄ teneritudie. ſicut in eūdo ſuſtētātur magne dn̄e.
t Inuidebit viro ſuo ⁊c̄. ſup filij et filie carnib⁹. i. abſcōderet ne ide acciperet p̄te: ſ3 ipſa totū glutiat p̄ nimia fame.
v Et illuuie. i. immūdicie.
x Secūdinaꝝ. dicunſ aūt ſecūdine pellicule in q̄bus inuoluunſ pueri in vētre m̄ris et ſimꝉ egrediunſ cuꝫ eis qn̄ naſcūſ. Dicūt aliq̄ qđ meli⁹ d̄r.
y Secundinaꝝ. de medio feminū ei⁹. i. coxarū ei⁹.
z Et ſup liberis q̄ eadē hora nati ſunt. cū p̄dicꝭ pelliculis.
3 Et plagas q̄ nō ſunt ſcripte. q2 ſi p̄nt ad plenū exp̄mi p̄ multitudie et magnitudie.
a Et ſicꝫ an̄ leta. eſt dn̄s ſup vos bn̄fa. faciēſ. vtēs ſua benignitate ⁊ gratia: qn̄ ei ſeruiebatis.
b Sic letabitur diſperdens vos. vtēs ſua eq̄tate ⁊ iuſticia. eo ꝙ a ſeruitute ei⁹ receſſeritis. c Diſperget te dn̄s. et oēs pp̄los. qđ factuꝫ eſt p tytū et veſpaſianū. xlij. āno a paſſiōe xp̄i eo ꝙ peccauerāt occidēdo eum

ginq̄ et de extremis terre finib⁹ in ſilitudinē[m] aq̄le uolātis cū impetu cui⁹[n] linguā itelligere nō poſſis: gentē[o] ꝓcaciſſimā q̄[p] non deferat ſeni nec miſereaſ paruuli et deuoret fructū iumētoꝝ tuoꝝ ac frugeſ terre tue donec itereas: ⁊ nō relinquat tibi triticū vinū et oleū armēta boū et greges ouiū donec te diſperdat et cōterat in cūctis vrbib⁹ tuis: et deſtruanſ muri tui firmi atq3 ſublimes: in q̄bus habebas fiduciā in omi terra tua. Obſideberis[q] itra portas tuas in oī terra tua quā dabit tibi dn̄s de⁹ tuus: et[r] comedes fructū uteri tui ⁊ carnes filioꝝ tuoꝝ et filiaꝝ tuaꝝ q̄s dederit tibi dn̄s de⁹ tu⁹ in anguſtia et uaſtitate q̄ opprimet te hoſtis tuus. Homo delicatus in te et luxurioſus valde inuidebit fratri ſuo et vxori que cubat in ſinu ſuo ne det eis de carnib⁹ filioꝝ ſuoꝝ q̄s comedet eo q2 nihil aliud habeat in obſidione et penuria q̄ uaſtauerint te inimici tui itra oēs portas tuas. Tenera mulier et delicata q̄ ſup terrā igredi nō ualebat: nec pedis veſtigiū figere ꝓpter mollicię et teneritudinē nimiā: inuidebit[t] uiro ſuo qui cubat in ſinu ei⁹ ſup filii et filie carnib⁹ et[u] illuuie ſecūdinaꝝ[x] q̄ egrediunſ de medio feminū ei⁹ et[y] ſup liberis q eadē hora nati ſunt. Comedēt eni eos clā ꝓpter rerū omniū penuriā in obſidione et uaſtitate q̄ opprimet te inimic⁹ tuus intra portas tuas. Niſi cuſtodieris et feceris oīa verba legis huius q̄ ſcripta ſunt in hoc uolumie: et timueris nomē ei⁹ glorioſuꝫ et terribile: et hoc eſt dn̄m deū tuū: augebit dn̄s plagas tuas et plagas ſeminis tui: plagas magnas et pſeuerātes: infirmitates peſſimas et ꝑpetuas: et cōuertet in te oēs afflictōes egypti q̄s timuiſti: et adherebūt tibi. Inſup et uniuerſos lāguores ⁊ plagas q̄ nō ſunt ſcripte in volumie legis hui⁹ inducet dominus ſup te: donec te ꝯterat. Et remanebitis pauci nūero q prius eratis ſicut aſtra celi p̄ multitudie q̄m nō audiſtis uoceꝫ dn̄i dei u̅ri. Et[a] ſicut an̄ letat⁹ eſt dn̄s ſup uoſ bene uobis faciēs voſq3 multiplicās: ſic[b] letabiſ diſperdēs uos atq3 ſubuertēs: ut auferamini de terra ad quā ingredieris poſſidēdaꝫ. Diſperget[c] te dn̄s in oēs pp̄los a ſūmitate terre vſq3 ad termios ei⁹ et ſeruies ibi diis alienis q̄s et tu ignoras et p̄res tui: lignis et lapidibus. In[d] gentib⁹ q̄ꝫ illis nō q̄eſces neq3 erit reqes ueſtigio pedis tui. Dabit[e] eni tibi dn̄s ibi cor pauidū et[f] deficiētes oculos et aiam cōſumptā merore et[g] erit uita tua q̄ſi pēdēs an̄ te. Timebis nocte ⁊ die et[h] nō credes uite tue. Mane dices: q̄s mihi det ueſperū: et ueſpere quis mihi det mane: ꝓpter cordis tui formidinē q̄ terreberis: et propter ea q̄ tu uidebis oculis. Reducet[i] te dn̄s claſſib⁹ in egyptū p uiā de qua dixit tibi ut am-

ſianū. xlij. āno a paſſiōe xp̄i eo ꝙ peccauerāt occidēdo eum
d In gēnb⁹ q̄ꝫ illis nō q̄eſces. q2 freq̄nt eijciunſ de ciuitate in ciuitatē et de regno in regnū. e Dabit tibi dn̄s ibi cor pauidū timore maloꝝ iminentiū de futuro f Et deficiētes oculos ⁊c̄ dolore maloꝝ p̄ntiū. g Et erit vita tua q̄ſi pēdēs an̄ te. i. i pēdulo poſita ex p̄iculis iminētib⁹. h Et nō credes vite tue. ſ. ꝙ poſſit etiā ad modicū ſtare. vt pote de mane ad veſperā: et ecōuerſo: iō ſubdiſ. Mane dices ⁊c̄. et patet. i Reducet te dn̄s in egyptū claſſib⁹. et h̄ factū fuit p tytū et veſpaſianū. q2 vt dic̄ ioſeph⁹ li. de iudaico bello. capta ciuitate hierl'm multi iudei fuerūt captiuati: intm̄ ꝙ dabanſ. xxx. p denario vno: vt dicūt aliq̄: et iō

xv. ca. vbi d̄r ꝙ tp̄e phacee regis iſrl' teglatphalaſar rex aſſur cepit galaad et galylea et totā terrā neptali et q̄ſdā ciuitates regis iſrl' et trāſtulit eas in aſſyrios. poſtea vero tp̄e ozee filij hela regis iſrael. Salmanaſar rex aſſyriorū accepit ſamariā: et trāſtulit hinc iſrl' in aſſyrios iuxta fluuiū gozaꝫ. vt in. iiij. Reg. xvij. Poſtea vō tp̄e ezechie regis iude ſennacherib rex aſſyrioꝝ accepit oēs ciuitates mūitas regni iude. vt pꝫ. iiij. Reg. xviij poſtea vō tp̄e ioachim regis iude Nabuchodonoſor rex babilōie trāſtulit ioachim et m̄rē ei⁹ et oēs p̄ncipes iude in babiloniā. vt. iiij. Re. xxiiij. quā q̄dē deſtructionē ſeu trāſmigrationē ſic ꝑtibiliſ factā videnſ ſonare v̄ba in p̄dicto ca. leuitici ꝯtēta: vbi d̄r. Si aūt nō obedieritꝭ mihi: addā correctōes. et infra. Si aūt ambulaueritis ex aduerſo mihi: nec audieritꝭ

Universidad de Salamanca. BGH

me addā plagas vr̃as ⁊c̄. q̄ ꝟba et ſilia vlteri⁹ repetunt̄ in quo deſigna
tur ꝙ i varijs modis ⁊ tēꝑib⁹ illa deſtructio erat fiēda. Iuxta illō Dan̄.
ix. ca. q̄ de captiuitate babylonica dicebat. Diſtillabit dn̄s maledictōes
q̄ ſcripta eſt in lege moyſi: ꝓut ibidē expōit̄. In maledictōib⁹ ꝟo in hoc
ca. ꝯtētis nihil huic ſilr̄ ponit̄: in q̄ denotat̄ ꝙ deſtructio de q̄ hic loq̄tur
nō ꝑtibiliter et ꝑ diuer/
ſos reges: ſed q̄ſi in vno
ſemel et ꝯtinuatim ꝑ ean
dē gentē eſſet ꝯſumēda.
Tertio p3 ex h̄ ꝙ i male/
dictōib⁹ ꝯtētis in leuiti/
co dr̄. Uos aūt diſꝑgā3
in gētes. qō ipletum fuit
cū fuerunt diſꝑſi in chal
dea ꝑſia et media: ⁊ hu/
iuſmōi ꝓpinq̄s regiōib⁹
tpe captiuitatis babylo
nice. ſ3 in h̄. c. dr̄. Diſper
det te dn̄s in oēs ꝑplos
a ſūmitate terre vſq3 ad
finīos ei⁹. qō ipletū fuit
tantūmō in hac captiui/

ampli⁹ nō uideres. Ibi uenderis
inimicis tuis in ſeruos et ancillas
et nō erit q̄ emat. Ca. xxix.
b Hec[a] ſunt ꝟba federis qō ꝓ
cepit dn̄s moyſi ut feriret
cū filiis iſrl̄ in terra moab ꝓter[b] il
lud fed⁹ qō cū eis pepigit in oreb
Uocauitq3 moyſes oēm iſrl̄: et
dixit ad eos Uos[c] uidiſtis uniuer
ſa que fecit dn̄s corā uobis in terra

tate: in q̄ ꝑ oīa mūdi climata ſunt diſperſi. Quarto p3 ꝓpoſitū ex ꝑte du
ratōis vtriuſq3 captiuitat̄. ſ. babilonice et hodierne. Pria ēm durauit ꝑ
lxx. ānos. Hiere. xxix. ca. Oō q̄ dē tēꝑs fuit eq̄le tēꝑi q̄ nō ſeruauerūt ſab/
bata ſua terre cūctis dieb⁹ ſolitudis ſue ⁊c̄. ꝓut ibidē fuit expoſitū in ad
ditōe. ij. Duratio aūt captiuitatis hodierne excedit nō ſolū tēꝑs ſabbato/
rū: ſ3 etiā totū tēꝑs duratōis vtriuſq3 tēpli. vn̄ in h̄ ca. qō reſpicit hodier/
nā captiuitatē nō deſignat̄: nec īuenit̄ aliqō tēꝑs determīatū hui⁹ duratio
nis. Quinto p3 ex h̄ ꝙ maledictōes ꝯtēte in leuitico ca. ſupradicto termi
nant̄ in ꝯſolationē: cū ibi dr̄. Recordabor federis mei iacob ⁊c̄. et t̄re q̄3
memor ero. ſ. ad hoc vt iterū habitarēt in ea. et in fine ad oñdendū ꝙ eti/
am poſt illā captiuitatē eſſent ſub diuino cultu ſicut antea. ſubdit ibidē3
finaliter. Et recordabor federis mei ꝓſtini. qn̄ eduxi eos de terra egypti
in ꝯſpectu gētiū. vt eſſem de⁹ eoꝝ: ego dn̄s de⁹. in q̄ manifeſte oñdit̄ ꝙ
illa captiuitas erat terminanda in ꝯſolationē ſic ꝙ de⁹ hr̄et eos in ꝑplm
ſic antea. Maledictōes ꝟo ꝯtēte in h̄ ca. nō terminant̄ in aliquā ꝯſolatio
nē ſ3 pon⁹ videnť terminari in q̄dā peſſima maledictōne q̄ ꝯtigit eis vlti/
mo tpe tēpli ſecūdi. ſ. ꝙ fuerūt deducti in egyptū ⁊ alexādriā in claſſib⁹
et h̄ ꝑ tytū et veſpaſianū: et ibi fuerūt in tāta vilitate venūdati: qꝛ nō erat
q̄ emeret. vt habet̄ in hyſtoria ioſephi de q̄ dr̄ h̄. Ibi vēderis in ſeruos
et ancillas: et nō erit q̄ emat. et poſt illā finalē maledictionē ſtatim ſubdit̄
Hec ſunt ꝟba federis q̄ ꝑcipit dn̄s ⁊c̄. Ex q̄ p3 ꝙ hmōi captiuitas de
qua in h̄ ca. loq̄tur nō erat terminanda in aliquā ꝯſolationē. nā de deſtru/
ctōe ciuitatis et tēpli ſecūdi. de q̄ Dan̄. ix. ca. dr̄. Et finis ei⁹ vaſtitas. ad
deſignandū ꝙ nō erat in deſtructōe tēpli ſecūdi ſpectāda aliq̄ cōſolatio
reſtitutōis. Sexto p3 ꝓpoſitū ex h̄ qō dr̄ in hoc ca. Deducetq3 te dn̄s ⁊
regē quē ꝯſtitues ſuꝑ te in gētē quā ignoras tu et p̄res tui. qō ipletū fuit
cū herodes rex eoꝝ tpe tēpli ſecūdi fuit duct⁹ romā vbi erat gēs quā ig/
rabāt iudei et p̄res eoꝝ. nuſq̄ ēm legit̄ ꝙ patriarche ſeu ꝓph̄e vel ꝑpl̄s
iſraelitic⁹ in regionē romanā deueniſſent. q̄ q̄dē auctoritas nō pōt ſane
intelligi de ſedechia q̄ fuit duct⁹ in babyloniā ꝑ chaldeos. tū qꝛ de ſede/
chia nō ꝓꝑe diceret̄. Regē quē ꝯſtitues ſuꝑ te. Sedechias aūt ꝯſtitutus
erat a deo inq̄tū deſcēdebat de genere dauid: q̄ fuerat a deo ꝯſtitut⁹. vt
p3. i. Reg. xvi. tū qꝛ de gēte caldaica nō vere diceret̄. Quā ignoras tu et
patres tui ⁊c̄. Abraā ēm q̄ ꝑm⁹ pater fidei fuit: nō ignorauit chaldeā. ſ3
in ea fuit nat⁹ et īde fuit educt⁹. ſ. Gen̄. xi. ca. De herode nō ꝓꝑie dr̄. Re
gē quē ꝯſtitues ſuꝑ te. qꝛ nō fuit a deo ꝯſtitut⁹: imo ꝯ legē diuinā q̄ ꝓhi
bet alienigenā ꝯſtitui in regē. vt. ſ. Deut̄. xvij. ca. ſilr̄ de gēte romana ꝓ/
prie dr̄. Quā tu ignoras et p̄res tui: rōne p̄dicta. Septio qꝛ ꝓpoſitū ex
hoc qō dr̄ in h̄ ca. Adducet dn̄s ſuꝑ te gentē de longinq̄: cui⁹ linguā itel
ligere nō poſſis. Cōſtat aūt ꝙ hoc ſane itelligi nō pōt de lingua chaldai
ca. itelligi vero pōt de lingua romana. cui⁹ gētis lingua. ſ. latia maxime
diſtat a lingua hebraica. vt p3 habēti noticiā aliq̄lē p̄dictaꝝ linguarum.
Octauo p3 ꝓpoſitū in recōciliatōe quā de⁹ eis ꝓmittit ſeu ꝓnunciat. ĩ.
xxx. ca. qō incipit. Cū ēm venerint ſuꝑ te oēs ſermones iſti ⁊c̄. Ad quo
ſciēdū ꝙ poſtq̄ ꝓpoſuit moyſes in p̄nti ca. xxviij. maledictōes ꝓpheti
cas. q̄ tpe tēpli ſecūdi iudeis ꝯtigerūt q̄s inſinuauit eſſe intermiabiles ꝑ
aliquā abſolutōē3 generalē toti ꝑplo. ꝓut dictū fuit ſtatim. ſ. ꝯñr ſubiūn
xit in. xxix. ca. q̄dā exhortatoria ꝑtinētia ad ſtatū illi⁹ ꝑpl̄i: vt eos redde/
ret attētos ad maledictōes et bn̄dictōes ſibi ꝓponēdas in mōte garizim
et in mōte hebal. vt dictū eſt p̄cedēn. c. ibi. Uocauitq3 moyſes oēm iſrae

lē et dixit ad eos ⁊c̄. vſq3 ad finē ca. ꝯñr in p̄dicto. xxx. ca. ꝑnūciat
eis q̄liter ab iſta captiuitate erāt deo recōciliādi di. Cū ḡ ſuꝑ te
venīēt oēs ſermones iſti ⁊c̄. ſ. cōpleta deſtructōe ciuitatis et tēpli
ſecūdi. et diſꝑſione ꝑpl̄i de q̄bus agit vt dictū eſt. tūc recōciliādi
erāt ꝑmo et ꝑncipalr̄ ꝑ ꝑniā3 de q̄ dicit. Et duct⁹ penitudie cor/
dis ī vniuerſis gē
tib⁹ et reuerſus fu
eris ad deū ⁊ obe
dieris ei⁹ iperijs
⁊c̄. reducet te dn̄s
de⁹ tu⁹ de captiui
tate tua ac miſere
bit̄ tui. qō mani/
feſte iplet̄ in quo/
libet iudeo. q̄ du/
ct⁹ penitudie cor/
dis: de infidelita/
te et obſtinatōe ꝑ
ſtina reuerſus fue
rit ad xp̄m et obe/
dierit ei⁹ iperijs.
talis ēm ſtatim re

egypti pharaon et oibus ſeruis
ei⁹ uniuerſeq3 terre illi⁹ tētatōes[d]
magnas q̄s uiderūt oculi tui ſigna[e]
illa portētaq3[e] ingētia et[f] nō dedit
uobis dn̄s cor itelligēs et oculos
uidētes: et aures q̄ poſſint audire
uſq3 in p̄ntem diē. Adduxit[g] vos
xl. ānis ꝑ deſertū non[h] ſunt attrita
ueſtimēta ur̄a: nec calciamēta pe
dū ueſtroꝝ vetuſtate ꝯſūpta ſunt

ducit̄ a deo de captiuitate: et de⁹ ei miſeretur ꝑ gr̄am. et qꝛ in tali
recōciliatōe ſeu redēptōe nihil facit diſtātia localis: ſicut in capti/
uitate babilonica: ideo dic̄. Si ad cardines celi fueris diſſipat⁹. in/
de tūc retrahet te dn̄s de⁹ tu⁹. et aſſumet atq3 introducet ī terram
quā poſſederūt p̄res tui. ſ. terrā viuētiū: et vt inſinuet q̄liter p̄di/
cta penitudo cordis ſalutifera eis deuēiret: ſubdit. Circūcidet do
min⁹ de⁹ tu⁹ cor tuū. ſ. auferēdo a te duritiā cordis ꝑ quā doctrie
ſaluatoris nō credidiſti: ⁊ cor ſeminis tui a te deſcēdētis ſ̄m ſpiritū
vt diligas dn̄m deū tuū in toto corde tuo ⁊c̄. qꝛ h̄ eſt finis p̄cepti
vt poſſis viuere vita gr̄e ſeu eterna. Promiſſiōes ēm ꝯſolatorie
in h̄ loco poſite intelligēde ſunt ſpūalr̄. nō aūt vt lr̄a ꝑmo ſonat.
cui⁹ rō eſt. nā ſi lr̄alit̄ intelligerent̄. ſeq̄ret̄ ꝙ q̄cūq3 hebre⁹ ex ꝑe/
nitudine duct⁹ ad deū et ei obediret: ꝙ ſtatim a deo fuiſſet aſſum
pt⁹ et reduct⁹ in terrā ꝓmiſſiōis ſic antea poſſidēdā. qō eſt falſū3
etiā ſ̄m eos. nullo ēm mō ꝯcederēt ꝙ a tpe deſtructōis tēpli ſecū/
di vſq3 hodie nō fuerit aliq̄s int̄ eos vere penitens. et tñ ꝯſtat ꝙ
null⁹ eoꝝ fuit ſic reduct⁹ mō p̄dicto ad lr̄a3 intellecto. Relinq̄t̄ igi
tur ꝙ hmōi vltime ꝯſolatōes itelligēde ſunt ſpūalr̄ mō p̄dicto.
ex q̄bus oīb⁹ bn̄ attētis ſatis p3 ꝙ iudei ſpectātes p̄ntis captiui
tatis redēptō3 ꝑ meſſiā quē credūt oēs illos ſimul fore ꝯgregatu
rū: falſe et vaniter h̄ eſtimāt. p̄ns ēm captiuitas eoꝝ nullo mō eſt
terminanda: niſi ꝑ ꝯuerſionē ſeu penitudinē vniuſcuiuſq3 ſinguloꝝ
vt iā dictū eſt. qō manifeſte ꝯcordat catholice ꝟitati. Ca. xxix.

Hec ſunt ꝟba. Hic ꝯñr ponit̄ p̄dictaꝝ bn̄dictionū et male
dictionū ſuſceptio. ſicut ēm in ſuſceptōe legis in mōte ſy/
nai ꝓfeſſi ſunt ſe eā ſuſcipe et ſeruare. ſic replicata lege per
moyſen ſuꝑ iordanē fluuiū: et exꝑſſis bn̄dictōib⁹ ſuꝑ obſeruātes
et maledictōib⁹ ſuꝑ trāſgreſſores: ꝓfeſſi ſunt eam obſeruare ſub
iſtis bn̄dictōib⁹ et maledictōib⁹. Circa qō ſic ꝓgredit̄. qꝛ ꝑ ponit̄
hui⁹ ꝓfeſſiōis cā motiua. ſcd̄o ꝓfeſſio ip̄a. ibi. Uos ſtatis ho/
die. tertio trāſgreſſionis pena. ibi. Uos ēm noſtis. Circa ꝑmū po
nit̄ ꝑ q̄ſi q̄dā ꝓlogus: cū dr̄. a Hec ſunt ꝟba federis. i. legis
federātis int̄ deū et ꝑplm. b Preter illud fed⁹ ⁊c̄. non qꝛ ſit
alia lex ab illa que fuit data in mōte ſinai. ſ3 qꝛ ſunt in h̄ libro ali
qua addita ad illi⁹ legis declaratō3. et ꝓꝑt̄ bn̄dictōes et maledi
ctōes h̄ exꝑſſas ꝑ modū additōis. Et ꝯñr exꝑmit̄ triplex cā ꝓ
feſſiōis fiēde. Pria eſt bn̄ficiū eductōis de egypto: qō notat̄ cū
dicit̄. c Uos vidiſtis vniuerſa q̄ fecit dn̄s corā vobis in ter
ra egypti. ꝑcutiēdo multiplr̄ egyptios vt vos inde educeret.
d Tētatōes magnas. ſic ēm dn̄s tētando Abraā: notā fec̄ alijs
ei⁹ obediētiā: ſic totiēs ꝑcutiēs egyptios notā fecit alijs eoꝝ ma
liciā et duritiā: ⁊ iō plage ille tētatōes dei p̄nt dici.
e Signa illa. de celo imiſſa. ſic̄ grādines: ignē et tonitrua: vt hr̄
Exod. ix. e Portētaq3 ingētia. data de terra: ſic̄ in ſꝑſione
cineris facte ſunt veſice turgētes ſuꝑ egyptios. vt legit̄ Exo. ix. Et
in ꝑcuſſione pulueris terre facti ſunt cinipħes. Exo. viij.
f Et nō de. vo. dn̄s cor intelligēs. qꝛ poſt p̄dicta ſigna frequent̄
ꝯ dn̄m murmurauerūt nec ei⁹ bn̄ficia debito mō recognouerūt: ſcd̄a
cā eſt ſuſtētatio in deſerto. q̄ notat̄ cū dr̄. g Adduxit vos. xl.
ānis ꝑ deſertū. in colūna ignis et nubis dn̄s cōductū et in deſerti

ſumāne victū. h Nō ſunt attrita ve. vr̄a. qꝛ diuīa ꝟtute ſunt
ꝯſeruata. i Panē nō comediſtis labore vr̄o acq̄ſitū ſed celi
tus datū. k Uinū et ſicerā nō bibiſtis. qꝛ talia nō legunt̄ ha
buiſſe in deſerto: ſ3 aquā de petra eductā. l Ut ſciretis qꝛ ip
ſe eſt dn̄s. q̄ in deſerto ſic vobis ꝓuidit ſua ꝟtute et gr̄a. Sciēdū
ēm ꝙ aliq̄ victua/
lia habuerūt ꝑ em
ptionē. vt dictum
fuit. ſ. ij. c. ſ3 hoc
fuit in exitu de de/
ſerto: qꝛ emerūt ab
idumeis et moa/
bitis: quoꝝ terra
erat fructifera: per
cui⁹ ꝯfinia trāſie/
rūt filij iſrl̄. tercia
cā eſt ꝓtectōis in
ꝯfinio qō notat̄
cū dr̄.
m Et veniſtis ad
hunc locū. q̄ erat
int̄ deſertū et tra3
ꝓmiſſiōis. deo de
ducēte vos et ꝓ
tegēte: iō ſubditur
n Egreſſuſq3 eſt
ſeon ⁊c̄. iſta expo
ſita ſunt Nūe. xxi.
ca. vbi plen⁹ hec
habent̄: et tūc īfer
tur ꝯcluſio: cū dr̄.
Cuſtodite ḡ ꝟba
pacti hui⁹ ⁊c̄. ⁊ ſe
q̄tur. o Uos
ſtatis. h̄ ꝯñr poni
tur ꝓfeſſionis for
ma q̄ fuit ſub iura
mento: vt eſſet fir/
ma. ⁊ ꝑ cū p̄ntib⁹
cū dicitur.
o Uos ſtatis ho
die cūcti corā do
mino deo vr̄o. vt
ꝯfiteamini leges
ei⁹ obſeruare ſub
pena maledictio/
nū ſupradictaru3
et ꝑmio bn̄dictio
nū: iō ſubdit̄.
p Ut trāſeas in
federe dn̄i dei tui
ſic̄ ſeru⁹ in omagi
um dn̄i ſui.
q Et in iureiurā
do qō hodie dn̄s
⁊c̄. qꝛ ꝟitas diui/
na rōne ſue firmi/
tatis habet vim
iuramēti de imple
tōe ꝓmiſſi. et ſilit̄
obligatio ꝑpl̄i fu
it ſub atteſtatōe iuramēti. ſecūdo fit cū futuris: cū dr̄. r Nec
vobis ſolis ego hoc fed⁹ ferio. qꝛ filij naſcituri in parētib⁹ obliga
bant̄. Uos ēm noſtis. h̄ ꝯñr pōit̄ trāſgreſſiōis pena. q̄ eſt duplex
Pria eſt deſtructio cōſumēs. ſecūda deriſio ſubſannās q̄ ponit̄
ibi. Dicet ſequēs generatio. Circa ꝑmū ꝑmittit̄ ꝓbabilis timor
trāſgreſſiōis: cū dr̄. s Uos ēm noſtis quō habitauerim⁹ in
terra egypti in q̄ abūdabat ydolatria. et iō timēdū erat ne filij iſrl̄
ex his q̄ ibi viderāt inclinarent̄ ad eā et ſilr̄ ex viſiōe ydoloꝝ illarū
gētiū ꝑ q̄s trāſierāt. ⁊ h̄ notat̄ cū dr̄. et quō trāſierim⁹ ⁊c̄. iō ſubdit̄
t Ne forte int̄ vos ſit vir aut mlier. declinās ad ydolatriam ꝓ/
pter iſta. v Et ſit int̄ vos ra. ger. fel ⁊ amaritudinē. i. aliquis

Panē[i] nō comediſtis: uinū[k] et ſi
cerā nō bibiſtis: ut[l] ſciretis qꝛ ipſe
eſt dn̄s deus ur̄. Et[m] ueniſtis ad
hūc locū egreſſuſq3[n] eſt ſeō rex eſe
bon et og rex baſan occurrētes no
bis ad pugnā: et ꝑcuſſim⁹ eos et
tulim⁹ terrā eoꝝ: ac tradidim⁹ poſ
ſidendā3 ruben et gad et dimidie
tribui manaſſe. Cuſtodite ergo ꝟ
ba pacti hui⁹ et iplete ea vt itelli
gatis uniuerſa q̄ facitis Uos[o] ſta
tis hodie cūcti coram dn̄o deo ve
ſtro: pricipes ueſtri et trib⁹ ac ma
iores natu atq3 doctores omis po
pulus iſrl̄ liberi ⁊ vxores ueſtre et
aduene q̄ tecu3 morant̄ in caſtris
exceptis lignoꝝ ceſoribus et his q
cōportāt aq̄s ut[p] trāſeas in federe
dn̄i dei tui et[q] in iureiurādo qō ho
die dn̄s de⁹ tu⁹ ꝑcutit tecū ut ſu
ſcitet te ſibi in ꝑplm et ip̄e ſit dn̄s
de⁹ tuus ſic̄ locut⁹ eſt tibi et ſicut
iurauit p̄rib⁹ tuis abraā yſaac et ia
cob. Nec[r] uobis ſolis ego hoc fe
d⁹ ferio ⁊ hec iuramēta ꝯfirmo ſ3
cūctis p̄ntib⁹ ⁊ abſ̄ntib⁹ Uos[s] ēm
noſtis quō hitauerim⁹ i terra egy
pti: et quō trāſierim⁹ ꝑ mediū na
tionū q̄s trāſeūtes uidiſtis abho
miatōes et ſordes. i. ydola eaꝝ li
gnū et lapidē: argētū et aurū q̄ co
lebāt Ne[t] forte ſit iter uos vir aut
mulier familia aut tribus cui⁹ cor
auerſu3 eſt hodie a dn̄o deo ueſtro
ut uadat et ſeruiat diis illaꝝ gētiū
et[v] ſit iter uos radix germinās fel
⁊ amaritudinē. Cūq3[x] audierit ꝟ
ba iuramēti hui⁹ bn̄dicat[y] ſibi i cor

corrupt⁹ ꝑ ydolatriā q̄ vlteri⁹ corrūpat alios ꝑ ſuā iniquā ꝑſuaſionem.
x Cūq3 audierit ꝟba iuramēti hui⁹. Ex tūc nō peccabit ꝑ ignorātiam.
y Bn̄dicat ſibi. i. ꝓmittat ſibi veniā. et ſic ꝯfidēs trāſgrediat̄ legē dei.
ideo ſubdit̄. z Et aſſumat ebria ſitiētē. q̄ ꝑus peccabat ex ignorā/
tia ſicut ebri⁹ ꝑ aſſuefactionē acq̄rit habitū vicioꝝ. et ſic tūc peccat ex cer/
ta malicia in q̄ delectat̄.
ſicut ebri⁹ ſitiēs in potu
ſ̄m ꝙ dr̄ ꝓuer. ij. Qui le
tant̄ cū malefecerit: et ex/
ultāt in reb⁹ peſſimis. in
hebr̄. hr̄. Et augmentat
ſatiata ſitiētē. i. addat ſu/
per multitudinē pctōꝝ ꝑ
cedētiū. ſicut ſatietate3 ſe
q̄tur deſideriū potus et
in idē redit. qꝛ ex multitu
dine peccatoꝝ generatur
habitus. a Et dn̄s
nō ignoſcat ei. in peccan
te ēm ex infirmitate vel ex
ignorātia eſt aliq̄ rō mi/
ſeratōis diuine. ſ3 nō in
peccāte ex certa malicia.
b Sed tunc q̄3 maxie fu/
ror ei⁹ fumet. loq̄tur ſcri/
ptura de deo ſ̄m modū
humanū. qꝛ de naribus
hoīs multū irati egredit̄
fum⁹. c Et ſedeant
ſuꝑ eu3 oīa maledicta. i.
ſint ſuꝑ eū lōgo tpe ⁊ nō
trāſitorie vſq3 ad ꝯſūma
tionē. d Dicetq3. h̄
ꝯñr pōit̄ deriſio ſubſan/
nās. q̄ valde aggrauat
hoīs miſeriā. qn̄ nō ſolū
ſuſtinet penā: ſ3 etiā cu3
hoc oēm deriſionē: et p3
lr̄a vſq3 ibi.
e Abſcōdita a dn̄o deo
nr̄o ⁊c̄. qō duplr̄ exponi
tur. vno mō referēdo ad
illud qō ſupra dr̄. Quia
dereliq̄rūt pactu3 dn̄i. i.
legē a deo datā. q̄ q̄de3
lex fuit abſcōdita gētib⁹
alijs et reuelata iudeis:
ſ̄m qō dr̄ pſ̄. cxlvi. Nō
fecit talit̄ ⁊c̄. Et iudicia
ſua ⁊ cetera. et Ro. iij. ca.
Quid ḡ amplius iudeo
eſt: aut q̄ vtilitas circūci/
ſionis multū ꝑ oēm mo/
dū. Primū q̄dem: quia
credita ſunt ei eloq̄a dei
⁊c̄. et ſ̄m h̄ legi pōt qō
poſt hoc dr̄. abſcōdita a
dn̄o deo nr̄o q̄ māifeſta
ſunt nobis ⁊c̄. vel etiam
alio mō: vt referat̄ ad il/
lud qō ꝑmittit̄ vt induce
ret ſuꝑ eā oīa maledicta. qꝛ talia ſunt abſcōdita in p̄ntia dei. vt māifeſte
ꝯgruo tpe inferant̄ ſ̄m ꝙ dr̄. ĩ. ca. xxij. Nōne hec ꝯdita ſunt apud me et
ſignata in theſauris meis mea eſt vltio. et ego retribuā eis in tēpe. vt ſic
cū dr̄. Abſcōdita a dn̄o ⁊c̄. verba ſunt iudeoꝝ ꝓ pctis ſuis in afflictione
maxima poſitoꝝ: et ſit ſenſus. Abſcōdita a dn̄o. i. mala pene abſcōdita
apud eū rōne ſue p̄ſciētie. f Que manifeſta ſunt nobis ⁊c̄. ſ. per eſſe
ctū inq̄tū inflicta ſunt nob̄ et filijs nr̄is. In hebr̄. hr̄. Abſcōdita dn̄o ⁊c̄
et ſic exponit̄ ab hebreis. Peccata abſcōdita dn̄o. i. diuino iudicio reſer
uant̄. f Que manifeſta ſunt nobis ⁊c̄. i. humano iudicio puniūtur
ſ̄m ꝙ dr̄. i. Reg. xvi. Homo videt ea q̄ patēt: de⁹ aūt intuet̄ cor. q. d. per
lr̄am p̄dictā pctōres nō p̄nt euadere penā. qꝛ ſi ſit pctm̄ manifeſtū ab ho

de ſuo dicēs: pax erit mihi et am
bulabo in prauitate cordis mei: ⁊[z]
aſſumat ebria ſitientē et[a] dn̄s non
ignoſcat ei: ſ3[b] tūc q̄3 maxie furor
ei⁹ fumet et zel⁹ ꝯtra hoiem illu3
et[c] ſedeāt ſuꝑ eū oīa maledicta q̄
ſcripta ſunt in hoc uolumie: et de
leat dn̄s nomē ei⁹ ſub celo ⁊ cōſu
mat eū in ꝑditōe ex oib⁹ tribubus
iſrl̄: iuxta maledictōes q̄ in libro le
gis hui⁹ ac federis ꝯtinēt̄. Dicet
q3[d] ſequēs generatio et filii qui na
ſcent̄ deinceps et ꝑegrini q̄ de lō
ge uenerint vidētes plagas terre
illi⁹ et ifirmitates q̄bus eā afflixe
rit dn̄s ſulphure ⁊ ſolis ardore cō
burēs: ita ut ultra nō ſerat̄: nec ui
rēs q̄ppiā germinet in exēplū ſub
uerſiōis ſodome et gomorre: ada
me et ſeboim q̄s ſubuertit dn̄s in
ira et in furore ſuo: et dicēt oēs gē
tes. Quare ſic fec̄ dn̄s terre huic
Que eſt hec ira furoris ei⁹ imen
ſa. Et rn̄debunt. Quia dereliq̄
rūt pactū dn̄i qō pepigit cū p̄rib⁹
eoꝝ qn̄ eduxit eos de terra egypti
et ſeruierūt diis alienis: et adora
uerūt eos quos neſciebāt et q̄bus
nō fuerāt attributi: idcirco iratus
eſt furor dn̄i ꝯtra terrā iſtā ut indu
ceret ſuꝑ eā oīa maledicta que in
hoc uolumie ſcripta ſunt: et eiecit
eos de terra ſua in ira et in furore
et in indignatōne maxia: ꝓiecitq3
in terrā alienā ſicut hodie compro
bat̄. Abſcōdita[e] a dn̄o deo noſtro
que manifeſta[f] ſunt nobis et filius
noſtris uſq3 i ſempiternū ut facta

Universidad de Salamanca. BGH

minib⁹ puniet͂. ſi aūt occultū diuino iudicio qḋ eſt grauí⁹ relinq̇tur.
In ca.xxix. vbi ḋr i poſtil. Cūq̄ʒ audierit v̄ba iuramēti h⁹. Additio
De qḋ ḋr. Et augmētet͂ ſatiata ſitiēte vel ſitiēti:aliter vid͂ expoñē
dū et magis ꝯſone ad p̄dicta. Ad qḋ ſciēdū q̇ vbi in h̄ ca. ḋr. Iu
ramētū. in heb. h͂ Alla. qḋ eſt idē qḋ maledictio iuratoria ſeu execratoria

et referet͂ ad illas maledi-
ctões q̄ debebant publi-
cari in mōte hebal. vt. s̄.
ca. xxvij. vn̄ qḋ ḋr h̄. Ut
trāſeas in federe dn̄i dei
tui. referet͂ ad illas bn̄di-
ctiōes ⁊ maledictiōes q̄
fuerūt dicte p moyſen. c.
xxviij. de quib⁹ dicit͂ in
prin. huius ca. Hec ſunt
verba federis q̄ precepit
dn̄s moyſi. qḋ aūt ſequi
tur. Et in iureiurādo qḋ
hodie dn̄s deus tu⁹ ⁊c̄.
referēduʒ eſt ad illud iu-
ramētum execratoriū ſu-
pradictū. Nō eī legit͂ in
hac materia q̇ ppl'ſ cō-
firmaſſʒ iuramēto obſer
uare legē: niſi ſolūmō p̄-
dicto. ſ. iuramēto execra-
torio. Itē attēdendū eſt
q̇ p̄dicta maledictio ſeu
iuramētū execratoriū fiē
dū in mōte hebal reſpi-
cit pctā occulta: nō autē
māifeſta. vn̄ in p̄ma ma
ledictiōe q̄ eſt de primo
et principali mādato p-
hibēte ydolatriā de qua
principal'r in h̄ cap. agit͂
ſic dicit. Maledict⁹ hō
q̄ facit ſculptile ⁊c̄. Po-
netq̄ʒ illud in abſcōdito
vbi māifeſte hec maledi
ctio reſpicit ydolatriā in
abſcōdito cōmiſſaʒ: ⁊ q͂
talis. ſ. cōmittēs ydolatri
am in occulto itelligitur
nō timere p̄dictā maledi
ctionē. nec p ꝯñs iudiciū
dei q̄ de occultis iudicat
idcirco h̄ dicit. Ne forte
inter vos ſit vir aut muli
er. cui⁹ cor auerſū eſt ho
die p qḋ denotat h̄ eē oc
cultū in corde in q̄ ꝓpoſi
tū ydolatrādi tenet. de q̄
dicit. Ut vadat et ſeruiat
dijs alienis videlʒ alia-

mus uniuerſa legis huius.

c Cum ergo ue- Ca. xxx.
nerint ſup te oēs ſermōes
iſti bn̄dictio[b] ſiue[c] maledictio quā
ꝓpoſui in ꝯſpectu tuo et[d] ductus
penitudie cordis tui in uniuerſis
gētib⁹ in q̄s diſpſerit te dn̄s deus
tu⁹: et reuerſus fueris ad eum et[e]
obedieris ei⁹ iperiis ſicut ego ho
die p̄cipio tibi cuʒ filiis tuis in[f] to
to corde tuo ⁊[g] in tota aīa tua redu
cet[h] te dn̄s de⁹ tuus de captiuita-
te tua ac[i] miſerebit͂ tui: et rurſū cō
gregabit te de cūctis pplis i quos
te añ diſperſit. Si[i] ad cardines ce
li fueris diſſipatus ide te retrahet
dn̄s de⁹ tu⁹: et aſſumet atq̄ʒ intro
ducet in terrā quā poſſederūt pa-
tres tui et obtiebis eā: et bn̄dicēs
tibi maioris nūeri te eſſe faciet q̄ʒ
fuerūt p̄res tui. Circūcidet[k] dn̄s
de⁹ tuus cor tuū et cor ſemis tui:
ut diligas dn̄ʒ deū tuū ex toto cor-
de tuo et i tota aīa tua vt poſſis ui-
uere. Oēs aūt maledictōes has
ꝯuertet ſup inimicos tuos: et eos
q̄ oderūt te: pſequent͂. Tu aūt re
uerteris et audies vocē dn̄i dei tui
faciesq̄ʒ uniuerſa mādata q̄ ego p̄
cipio tibi hodie: ⁊ abūdar͂ te faciet
dn̄s de⁹ tu⁹ i cūctis opib⁹ manuū
tuar͂: i ſobole vteri tui: et in fructu
iumētor͂ tuor͂: i ubertate terre tue
et in rerū oīm largitate. Reuerte-
tur[l] eīn dn̄s vt gaudeat ſup te i oī-
bus bōis ſicut gauiſus eſt in patri
bus tuis: ſi tū audieris vocē dn̄i
dei tui et cuſtodieris p̄cepta eius
et cerimonias q̄ in hac lege ꝯſcri-
pta ſunt: ⁊ reuertaris ad dn̄m deū
tuū in toto corde tuo et in tota aīa
tua. Mādatū[m] hoc qḋ ego p̄cipio
tibi hodie nō ſupra te eſt neq̄ʒ ꝓ-
cul poſitū: nec in celo ſitū: ut poſ-
ſis dicere q̇s nr̄m ualet ad celum
aſcēdere vt deferat illud ad nos:
ut audiam⁹ atq̄ʒ ope cōpleamus
neq̄ʒ trās mare poſitū ut cauſeris
et dicas: q̇s e nobis poterit mare
trāſfretare ⁊ illud ad nos vſq̄ʒ de
ferre: ut poſſim⁹ audir͂ ⁊ facere qḋ
p̄ceptū eſt ſʒ iuxta te eſt ſermo ual
de[n] in ore tuo et[o] in corde tuo ut[p] fa
cias illū. Cōſidera[q] q̇ hodie pro
poſuerim in cōſpectu tuo uitaʒ et
bonū et ecōtrario[r] mortē et maluʒ
ut diligas dn̄m deū tuuʒ et ambu
les in viis ei⁹: et cuſtodias māda-
ta illi⁹ et cerimonias atq̄ʒ iudicia
et uiuas: atq̄ʒ multiplicet te bn̄di-
catq̄ʒ tibi in terra ad quā ingredie
ris poſſidēdā. Si[s] aūt auerſū fue-
rit cor tuū et audire nolueris atq̄ʒ
errore deceptus adoraueris deos
alienos et ſeruieris eis p̄dico tibi
hodie q̇ peas et paruo tpe more
ris in terra ad quā iordane trāſ-
miſſo ingrediens poſſidēdā. Te

incq̄ʒ tū fuerūt abſcōdita nō ſunt iputāda nobis. q͂ diuino iudicio
reſeruant͂. Manifeſta aūt nob et filiis nr̄is iputet͂ niſi fuerit puni
ta: q͂ talia hūano iudicio ſunt puniēda. Ca. xxx.
Um ḡ. h̄ ꝯñr ponit͂ maledictionū p̄dictar͂ mitigatio que
quidē mitigatio p̄ penitētib⁹ ꝓmittit͂. ſcḋo in pctō pſeue-
rātib⁹ denegatur
ibi. Si aūt auer-
ſum fuerit cor tuū
Prīa in duas. q͂
p̄ penitētib⁹ ꝓmit
tit͂ dei miſeratio.
ſecundo tollit͂ ho
minis excuſatio.
ibi. Mandatum
h̄ ⁊c̄. Circa p̄mū
ḋr. a Cū ergo
venerint ſup te. p
effectū diuine be-
nignitatis ſeu iu-
ſticie.
b Bn̄dictio. ſi le
gē ſeruaueris.
c Siue maledi-
ctio. ſi eā trāſgreſ-
ſus fueris.
d Et duct⁹ peni
tudie cordis. iteri⁹
e Et obedier͂ ei⁹
iperiis. p op⁹ exte
rius. f In to
to cor. tu. i. affectu
g Et in tota aīa
tua. i. intellectu.
h Reducet te do
min⁹ de⁹ tu⁹ de ca
ptiuitate tua. ad li
bertatē et pſperi-
tatē p̄ſtinam.
i Si ad cardies
celi. i. ad extrema
terre. k Cir-
cūcidet dn̄s deuſ
tu⁹ cor tuū. aufe-
rēdo malas cogi-
tatōes.
l Reuer. eīn dn̄s
vt gaudeat ⁊c̄. q͂
ſic letat⁹ fuerat in
effectu iuſticie ſue
te puniēdo: ita le-
tabit͂ i effectu ſue
miſericordie tibi
bn̄faciēdo.
m Mādatuʒ. h̄
ꝯñr tollit͂ hoīs ex

rū gētiū: et de tali ꝓpoſito ſubdit͂. Ne ſit int͂ vos radix germinās fel ⁊ ama
ritudinē. hūana eīn opa h̄nt radicē in corde. ſicē eīn ex radice arboris pro
cedūt flores folia et fruct⁹. ſic ex corde p̄cedūt bōa vel mala opa hūana
vn̄ Math. xv. c. De corde exeūt cogitatōes male ⁊c̄. et q͂ h̄ns talē radi-
cē poſtponit diuinū timorē vt dictū eſt: et nō curat de hmōi maledictōne
ſʒ cuʒ eā audierit ſibipſi bn̄dicit. iḋ ſeq̄t͂. Cūq̄ʒ audierit v̄ba iuramenti
hui⁹ bn̄dicat ſibi in corde ſuo dicēs. Pax erit mihi: et ābulabo in praui
tate cordis mei. i. ꝓpt̄ h̄ nō dimittā adiplere qḋ in corde ꝓpono. et ſeq̄t͂
ꝓut in hebr̄. Et augmētet͂ ſatiata ſitiēte. cui⁹ ſenſus eſt. nā volūtas hui⁹
q̄ in abſcōdito hʒ ꝓpoſitū ydolatrādi. lʒ eſt ſatiata inq̄ʒtū h̄ ꝯſiſtit i ſua
potētia faciēdi eo q̇ eſt dn̄s ſuor͂ actuū: eſt tū ſitiēs inq̄ʒtū afficit͂ ad im-
plēdū ſuū ꝓpoſitū etiā publice: et iḋ poſtq̄ʒ dic̄. In prauitate cordis mei
ābulabo: ſtatim ſubiūxit. Ut augmētet͂ ſatiata. ſ. volūtas mea q̄ in ſe eſt
deliberata ad h̄ faciēdū. Sitiēte. i. vt ꝯſequat͂ effectū deſideratū. ſ. vt nō
tm̄ in abſcōdito: ſʒ in publico iſta ipleant͂. vn̄ ſeq̄tur. Dn̄s nō ignoſcat
ei: ſʒ talia abſcōdita q̄ cadūt ſub maledictōe iuratoria p̄dicta a deo puni
ent͂. et iḋ ꝯcludit. Abſcōdita dn̄o deo nr̄o ⁊c̄. h̄ eſt dicere pctā talis viri

cuſatio. ne poſſet aliq̇s dicere. Si ſcirē dei volūtatē et ei⁹ māda-
tū libent͂ adīplerē. h̄ remouet p h̄ q̇ dei mādatū nō eſt ſup hoīes
nec vltra: ſʒ iuxta et ſcī ꝯtrarió ſubdit͂. n Sʒ iuxta te eſt ſmo val
de in ore tuo ad ꝯfitendū. o Et in corde tuo. ad credēdum.
p Ut facias illū. p effectū. Alit͂ expōit͂ eū ḋr. In corde tuo. quia
p̄cepta decalogi ſūt q̄dā ꝯcluſiōes p̄me p̄ncipior͂ in opabilib⁹ q̄
ſunt dilectio dei et ꝓximi. Alia aūt p̄cepta ſunt q̄dā ꝯcluſiones ſe
cūdarie deducte ex p̄dict͂ p̄ncipiis mediātib⁹ p̄ceptis decalogi.
vt dictū fuit. s̄. vi. ca. et ſic pʒ q̇ oīa legis p̄cepta ſunt quodāmō
de dictamie iur͂ naturalis. et p ꝯñs ſcripta ſunt aliq̄ mō in cordi-
b⁹ hūanis. ſm̄ q̇ ḋr Ro. ij. Cū gētes q̄ legē nō h̄nt naturalr̄ ea q̄
legis ſunt faciūt. oñdūt op⁹ legis ſcriptū in cordib⁹ ſuis. et h̄ eſt
qḋ ḋr h̄. Iuxta eſt ſermo valde in corde tuo. q͂ ibi ſcriptuʒ eſt mō
p̄dicto. et p ꝯñs in ore tuo. q͂ v̄bū eſt ꝯcept⁹ mētis indicatiuū. vt
facias illū ope adiplēdo. q͂ nō auditores legis tm̄ iuſtificabunt͂:
ſʒ factores. Ro. ij. q Cōſidera q̇ hodie ꝓpoſuerim in ꝯſpe-
ctu tuo vitā et bonū. ſi mādat͂ dei obedieri. r Ecōtrario mor

tem et malū. ſi trāſgreſſus fueris. s Si aūt. h̄ ꝯñr venia ob
ſtinatis denegat͂ et pʒ lr̄a ex ſupradictis vſq̄ʒ ibi t Teſtes in
uoco hodie celū et terrā. i. angelos et hoīes accipiēdo ꝯtinēs pro
contēto. v Ipe eīn eſt vita tua. non formalis formaliter ſed
effectiue. Capitulū. xxxi.

Abiit ita-
q̄ʒ. Hic in
cipit q̄rta
ps p̄ncipalis hu-
ius li. in q̄ inducit͂
ppl's ad pſeuerā
tiā in lege in cōſū
matōe moyſi per
modū cuiuſdā te-
ſtamēti vbi ſic p-
cedit͂. q͂ p̄ pōit͂ in
ſtitutio noui ducis
Secūdo exhorta
tio plebis. c. xxxij.
tertio ꝯſūmatio le
giſlatoris: verſus
finē. xxxij. cap. ibi.
Locutuſq̄ʒ ē do.
ad moy. Circa p̄-
muʒ p̄mittit͂ noui
ducis iſtitutio. ſe
cūdo inſtituti ꝯfir
matio. ibi. Et ait
dn̄s ad moyſen.
Prīa in duas. q͂
p̄mo oñdit͂ inſti-
tutōis neceſſitas.
ſecūdo iſtituti ha
bilitas. ibi. Uoca
uitq̄ʒ moyſes io-
ſue. Neceſſitas au
tē inſtitutōnis fuit
mors moyſi imi-
nēs de ppinq̄. Fu
it eīn neceſſarium
q̇ ei⁹ ſucceſſor in-
ſtitueret͂ i p̄o viuē-
te ne poſt mortem
ei⁹ ſurgeret ſeditō
p alteri⁹ ſubſtitu-
tōe. quia ppl's ad
malū erat p̄n⁹. et
ppl's aliq̄ tpe eēt
ſine ductor͂: ⁊ hec
cā tangit͂ cū dicit͂
a moyſe.
b Nō poſſuʒ vl-
tra ingredi. nō ꝓ-
pter corpalē ipo-
tētiā. cū ſcriptū ſit
j. xxxiiij. Non cali
gauit ocul⁹ ei⁹ nec
dētes illi⁹ moti ſt̄
ſʒ ꝓpt̄ ſniaʒ dn̄i
de morte moyſi
añ ingreſſuʒ terre
ꝓmiſſiōis. et h̄ eſt
qḋ ḋr. Preſertim
cū et dn̄s dixerit
mihi ⁊c̄. ſubditur

ſtes[t] inuoco hodie celū et terrā q̇
ꝓpoſuerim uobis uitā et bonum
bn̄dictōeʒ et maledictionē. Eli-
ge ergo uitā ut ⁊ tu uiuas et ſemē
tuū: et diligas dn̄m deū tuuʒ atq̄ʒ
obedias uoci ei⁹: et illi i adhereas
Ipſe[u] eſt eīn uita tua et lōgitudo
dierū tuor͂: ut habites in terra ꝓ
qua iurauit dn̄s p̄rib⁹ tuis abraaʒ
yſaac et iacob ut daret eā illis.

a Abiit[a] itaq̄ʒ moy- Ca. xxxi
ſes et locut⁹ eſt oīa verba
hec ad uniuerſum iſrl': et dixit ad
eos. Cētū. xx. ānor͂ ſum hodie:
nō[b] poſſum ultra egredi et igredi
p̄ſertim cū ⁊ dn̄s dixerit mihi: nō
trāſibis iordaneʒ iſtū. Dn̄s[c] ergo
de⁹ tu⁹ trāſibit añ te. Ipe delebit
omēs gētes has in ꝯſpectu tuo ⁊
poſſidebis eas. Et ioſue iſte trāſi
bit añ te ſicut locut⁹ eſt dn̄s. Fa-
cietq̄ʒ dn̄s eis ſicut fecit ſeon ⁊ og
regib⁹ amorreor͂ et terre eorū: de
lebitq̄ʒ eos. Cū[d] ergo et hos tra-
diderit uobis ſilr̄ facietis eis ſicut
p̄cepi uobis. Uiriliter[e] agite ⁊ cō
fortamini. Nolite timere nec pa-
ueatiſ ad ꝯſpectū eor͂: q͂ dn̄s de⁹
tu⁹ ipe eſt ductor tu⁹: et[f] nō dimit
tet nec derelinq̄t te. Uocauitq̄ʒ[g]
moyſes ioſue et dixit ei corā oīni
iſrl'. Cōfortare[h]: et eſto robuſtus
Tu eīn introduces pplm iſtuʒ in
terrā quā daturū ſe p̄rib⁹ eorū iu-
rauit dn̄s: et tu[i] eaʒ diuides ſorte.
Et[k] dn̄s q̇ ductor eſt vr̄: ipſe erit
tecū: nō dimittet nec derelinq̄t te
Noli timere nec paueas. Scripſit[l]
itaq̄ʒ moyſes legē hāc ⁊[m] tradidit
eā ſacerdotibus filiis leui q̇ porta
bant archā federis dn̄i: ⁊ cūctis ſe
niorib⁹ iſrl'. Precepitq̄ʒ eis dicēſ
Poſt[n]. vii. ānos āno remiſſiōis i
ſolēnitate tabernacular͂ cōueniē-
tib⁹ cūctis ex iſrl' ut appareāt in cō
ſpectu dn̄i dei tui i loco quē elege
rit dn̄s leges v̄ba legis hui⁹ corā
oī iſrl': audiētib⁹ eis ⁊ in unū oī po
pulo ꝯgregato tā viris q̄ʒ mulieri
b⁹ puulis ⁊ aduēis q̄ ſunt itra por
tas tuas ut audiētes diſcāt: ⁊ time
ant dn̄ʒ deū ueſtrū: ⁊ cuſtodiāt im
pleātq̄ʒ oēs ſmōes legis hui⁹. fi-
lii[o] q̄ʒ eor͂ q̇ nūc ignorāt ut audire
poſſint ⁊ timeāt dn̄m deū ſuū cun
ctis dieb⁹ q̇bus v̄ſant͂ in terra: ad
quā vos iordāe trāſmiſſo pgitis
obtinēdā. Et[p] ait dn̄s ad moyſen
Ecce[q] ꝓpe ſunt dies mortis tue.
Uoca[r] ioſue ⁊[s] ſtate i tabnaculo
teſtionii ut[t] p̄cipiā ei. Abierūt ergo
moyſes ⁊ ioſue ⁊ ſteterūt i tabna-
culo teſtionii: appuitq̄ʒ[u] ibi dn̄s in
colūna nub̄ q̄ ſtetit i introitu taber
nacl'i: dixitq̄ʒ dn̄s ad moyſen. Ec
ce tu dormies cū p̄rib⁹ tuis ⁊[x] po-
pul⁹ iſte ꝯſurgēs fornicabit͂ p⁹ de
os alienos i terrā ad quā igrediet͂
ut hitet in ea ibi derelinq̄t me ⁊ irri
tū faciet fed⁹ qḋ pepigi cū eo. Et
iraſcet͂ furor me⁹ cōtra eū in die il
lo et derelinquā eū et[y] abſcōdā fa-
ciē meā ab eo et erit in deuoratōʒ
Inuenient eū oīa mala et afflictōeſ
ita[z] ut dicat in illo die. Uere quia
nō eſt de⁹ mecū: inuenerūt me hec
mala. Ego aūt abſcōdā et celabo
faciē meā in die illo ꝓpter oīa ma-
la q̄ fecit: q͂ ſecutus eſt deos alie-
nos. Nūc[a] itaq̄ʒ ſcribite uobis cā
ticuʒ iſtud et docete filios iſrl' ut[b]
memoriter teneāt et ore decātēt ⁊

a deo tanq̄ʒ aarō. ſʒ hūiles q̄ nō veniūt ad h̄ niſi iducti et vocati illi ſunt
digni. et h̄ notat͂ in ioſue: cū ḋr. Uocauitq̄ʒ moyſes ioſue: et ſubdit͂.
b Cōfortare et eſto robu. ad ſuſtinēdū tāti regimis on⁹. h̄ aūt dixit moy
ſes: q͂ ioſue ex hūilitate ſua formidabat niſi on⁹ accipe. maxīe q͂ moyſes
q̄ erat talis ⁊ tāt⁹ onere ppl'i grauat⁹: peccauerat in aq̄s ꝯdictōis. vt di-
ctū fuit Nu. xx.
i Tu eā diui. ſor. tanq̄ʒ
victor exn̄s pfecte: nō tm̄
tua v̄tute ſʒ diuina: ideo
ſubdit͂. k Et do. q̄
du. eſt ve. ipe erit te. victo
rias faciēdo.
l Scripſit itaq̄ʒ. p⁹ iſti-
tutionē ducis. h̄ ꝯñr pōi
tur iformatio plebis: q͂
dux iſtitut⁹ nihil ꝓficeret
niſi plebs deo p̄ncipalr̄
et duci ſcḋario obediret
q̄ q̄dē obediētia p legis
memoriā ꝯſuat͂: et ideo
ſubdit͂. l Scripſit
itaq̄ʒ moyſes legē hanc
ad ppetuā memoriam.
m Et tradidit eā ſacer-
dotib⁹. q̄ tenent͂ eam itel
ligere et ppl'm docere.
n Poſt. vij. ānos. i. in q̄
liber ſeptenario ānor͂ ſe-
mel. ſ. āno remiſſiōis. q͂
tūc filii iſrl' liberi a debit̄
poterāt meli⁹ ire ad tem
plū in hierl'm et diligēti⁹
audire legē. o Filii
q̄ʒ eor͂. iſta eīn obligatō
ſe extēdebat ad futuros
ſicut ad p̄ntes.
p Et ait dn̄s. h̄ ꝯñr de-
ſcribit͂ ducis inſtituti cō
firmatio. et h̄ p dn̄m q̄ ē
ſimpl'r ſupior. et p̄ deſcri
bit͂ dicta ꝯfirmatio. ſecū
do p̄cipit͂ legis ꝯſeruatō
ibi. Poſtq̄ʒ ḡ. Circa pri
mū dicit͂.
p Et ait dn̄s ad moy-
ſen. tanq̄ʒ ſuperior ad in
feriorē.
q Ecce ꝓpe ſunt dies
mortis tue. ꝓpter quod
indiges ſucceſſore.
r Uoca ioſue. mea au-
ctoritate.
s Et ſtate in tabernacu
lo. tu et ipſe.
t Ut p̄ci. ei. ꝯfirmando
eū in officio tuo te p̄nte.
v Apparuitq̄ʒ dn̄s ibi
in colū. nubis. vt p p̄ntiā
dei in ſigno viſibili ioſue
eſſet maioris auctoritat̄
in ꝯſpectu populi.
x Et populus iſte con-
ſur. dn̄s futurorū preſci-
us ꝓnunciat id qḋ erat
futurū poſt mortē moyſi

c Dn̄s ḡ de⁹ tu⁹ trāſibit añ te. q. d. lʒ inſtituā te mihi in ſucceſſorē
et ppl'i ducē: dn̄s tm̄ eſt dux p̄ncipalis. d Cū ḡ ⁊c̄. ſilr̄ facietis
eis. eos totalit͂ delēdo. e Uiriliť agite et ꝯfortami. ſ. de diui
na deductōe et ꝓtectōe ſecuri. f Nō dimittet nec derelinq̄t te
donec totalr̄ ꝯterant͂ inimici tui. g Uocauitq̄ʒ. h̄ ꝯñr oñdit͂
ducis iſtituti habilitas: illi eīn q̄ ſe ingerūt ad regimē ppl'i nō ſunt
ad h̄ apti. ſm̄ q̇ ḋr heb. v. nec q̇ſq̄ʒ ſumit ſibi honorē. ſed q̄ vocat͂

nō tm̄ imediate: quia toto tempore ipſi⁹ ioſue filii iſrael nō declinauerunt
ad ydolatriam. vt habet͂ Ioſue vlti. y Et abſcon. fac. meam. quaſi
afflictōes eor͂ non videam nec clamores audiam.
z Ita vt dicat in illo die. quia vexatio dat intellectum.
a Nunc itaq̄ʒ ſcribite vobis canticum iſtud. qḋ habet͂ capi. ſeq̄ntē.
b Ut me. tene. et ore decātent. vt ſic nullus poſſit excuſari q̄n ego p̄dixe
rim futuras trāſgreſſiones et penas ſeq̄ntes: cetera patent ex dictis.

Universidad de Salamanca. BGH

c Poſtq̃ ĝ hic pñr deſcribit legis ſcripte pſeruatio. q2 p nihilo ſcribe retur niſi diligẽt cuſtodiret: et h eſt qð dr. Poſtq̃ ergo ſcripſit moyſes 7c. et ſubdit. d Precepit leuitis q portabant archã. vocant aũt h le/ uite nõ rõne officij ſ3 rõe generis. q2 erãt de tribu leui ſ3 erãt officio ſacer/ dotes. e Tollite li. iſtũ et po. cũ in la. arche. dicũt aliq̃ hebrei q erat i latere ei exterius ſup quã dã tabulã in latere arche ꝑminẽte. Alij aũt dicũt q erat interius iuxta tabu/ las. f Semp dñe. egi. õ dñs. vt p3 in Exo. et li. Numerorũ. g Noui eñ q poſt 7c. hoc aũt cognouit p ſpm ꝓphetic. ceſa patent. In ca. xxxi. vbi dr in poſtil. Et hec cã rãgit cũ dr. A moyſe nõ poſſum vltra ingredi 7c.

Additio.

De qð dr a moy ſe nõ poſſu3 vltra ingredi nec egre/ di. ppe eſt intelligendus ꝑpt corpis ĩpotẽtiã rõ/ ne ſenectutis. qð p3 et h qð imediate pmiſit. Cen tũ. xx. annoꝝ ſum hodie. q. d. etas mea iã h nõ pa tit: q ego ſim ductor vr. Sic et h qð ſeqtur. Nõ poſſũ vltra igredi et egre di. qð denotat ĩpotẽtiã cũ di ad vnã ptem vel ali am. Ĩ dẽ p3 et h qð ſeq/ tur. Preſertim cum dñs dixerit mihi. nõ trãſibis 7c. ſi eñ ſolũ hec ꝓhibi tio dñi eſſet rõ ſue impo/ tẽtie. non diceret pſertim qð denotat aliã rõne3 a pdicta. nec obſtat qð al/ legat poſti. de h qð dr. ſ. vl. ca. Nõ caligauit ocu/ lus ei9 7c. q2 h attribuen dũ eſt alie cauſe. put ibi dẽ dicet. Si forte õ hoc dicat: q et quo moyſes erat ꝓhibitus a dño ne trãſiret iordanẽ: non de/ buiſſet ĩpotẽtiã ſuã p cã aſſignare. ne et h videret q ſi nõ eſſet ſic impotẽs trãſiſſet. Ad h dicendu3 q ſuã ĩpotẽtiã eis ꝓpo/ ſuit ad eoꝝ pſolationẽ ne crederẽt q de9 amouebat ab eis ducatũ moy ſi in penã coꝝ. quaſi diceret nõ debens pturbari de abſẽtia mea: q2 iã ſu3 ĩpotẽs ad ducendũ vos pſertim 7c. Capl'm. xxxij.

Udite celi q̃ loq̃r. deſcripta inſtitutiõe ducis. hic pñr deſcribit ex hortatio plebis ad pſeuerãtiã in lege et diuinis mãdatis. et hoc p canticũ ab eis memoriter tenendũ et decantandũ. in q moyſes pmittit pheniũ. ſecũdo exeqtur intentũ. ibi. Date magnificentiã. tertio ponit epylogiũ. ibi. Venit g moyſes. In plogo excitat attentionẽ ppli ad dicẽda pmo ex nõ firmitate: cũ dicit. a Audite celi 7c. ac ſi di/ cat. ſicut celũ et terra ſunt res ſtabiles: ſic mei ſermões. ſecũdo ex vtilitate cũ dr. b Cõcreſcat vt pluuia doctrina mea 7c. et dr. Cõcreſcat. i. cõ/ creſcere faciat opa virtutũ c Doctrina mea. ſicut ros et pluuia creſce re faciũt terrenaſcẽtia. tertio ex auctoritate: cũ dr. d Quia nomẽ dñi inuocabo. q. d. nõ loquor auctoritate mea ſ3 diuina. e Date magni ficẽtiã. h moyſes exeqtur intentũ: et p oñdit deũ eſſe pfectiſſimum et opti mũ. ſcdo colẽdũ. ibi. Nũqd 7c. et tertio iudiciũ ei9 eſſe iuſtum. ibi. vidit dñs. Circa pmũ exp̃mit primo dei pfecta bonitas. ſcdo p oppoſitũ po/ puli malignitas. ibi. Peccauerũt. pfectõs aũt diuine bonitatis oñ/ dit ex ſepte cõditõib9. pmo q2 magn9 eſt in ꝓprijs: qð notat: cũ dicit. Date magnificẽtiã deo nr̃o. ſcdo pfect9 in factis. ibi. Dei p/ fecta ſunt opa. tertio rect9 in iudicijs. ibi. Et oẽs vie ei9 iudicia. qrto fidelis in pmiſſis. ibi Deus fidelis. qnto ſanct9 in dõis. ibi Et abſq̃ villa ini qtate. q2 nulli in/ iuriatur. ſi dei vni gratiam et nõ alteri ſ3 totũ facit ſancte ſ3 aliq aliqn iudi/ cetur ab homine. Sexto. iuſt9. vt in poſtil. Septimo rect9 in penis inferẽdis. ibi. Et rectus.

ſit mihi carmẽ iſtud p teſtimonio inter filios iſrl'. Introducã eñ eũ in terrã p q̃ iurauí pñbus eius la cte et melle manãtẽ. Cũq3 come derint et ſaturati craſſiq3 fuerint: puertent ad deos alienos et ſeruí ent eis: detrahẽtq3 mihi et irritu3 faciẽt pactũ meũ. Poſtq̃3 inuene rint eũ mala multa et afflictões: re ſpõdebit ei canticũ iſtud p teſtio nio qð nulla delebit obliuio ex ore ſeminis tui. Scio eñ cogitatões ei9 que facturus ſit hodie anteq̃3 introducã eũ in terrã quã ei polli citus ſu3. Scripſit q3 moyſes cã ticum: et docuit filios iſrl'. Prece pitq3 ioſue filio nun et ait. Cõfor tare et eſto robuſt9. Tu eñ intro duces filios iſrl' in terrã quã polli cit9 ſum 7 ego ero tecũ. Poſtq̃3 ergo ſcripſit moyſes uerba legis hui9 in uolumine atq3 compleuit: precepit leuitis qui portabant ar chã federis dñi di. Tollite libru iſtũ et ponite eũ in latere arche fe deris dñi dei ueſtri: ut ſit ibi cõtra te in teſtioniũ. Ego eñ ſcio cõten tionẽ tuã: et ceruicẽ tuã duriſſimã Adhuc uiuẽte me et ingrediẽte uobiſcũ ſemp̃ cõtẽtioſe egiſtis cõ tra dñm: qnto magis cũ mortuus fuero. Cõgregate ad me oẽs ma iores natu p trib9 ueſtras atq3 docto res et loq̃r audiẽtib9 eis ſermões iſtos: et inuocabo cõtra eos celu3 et terrã. Noui eñ q poſt mortẽ meã iniq̃ agetis: et declinabitis ci to de uia quã precepi uobis: et oc curret vobis mala in extremo tpe qñ feceritis malũ in cõſpectu dñi ut irritetis eũ p opa manuũ ueſtrarũ Locut9 eſt ergo moyſes audiẽte uniuerſo cetu iſrl' vba carmis hu ius et ad finẽ uſq3 cõpleuit.

a Udite celi q̃ loquor audiat terra verba oris mei. Cõcreſcat ut pluuia do ctrina mea: fluat ut ros eloquiu3 meũ. Quaſi ymber ſup herbã 7 qñ ſtille ſup gramia: q2 nomẽ dñi inuocabo. Date magnificẽtiam deo nr̃o: dei pfecta ſũt opa: 7 oẽs uie ei9 iudicia. De9 fidelis et abſ q3 vlla iniqtate: iuſt9 et rect9 pec cauerũt ei: et nõ filii ei9 in ſordib9 Generatio praua atq3 peruerſa hecciné reddis domino popule ſtulte et inſipiens. Nunquid nõ ipe eſt pr̃ tuus q poſſedit te: 7 fecit et creauit te. Memẽto dier antiquoꝝ cogita generatiões ſin gulas. Interroga pr̃em tuum 7 annũciabit tibi: maiores tuos 7 di cent tibi. Qñ diuidebat altiſſim9 gẽtes: qñ ſepabat filios adã. Cõ ſtituit terminos ppl'oꝝ iuxta nũer filioꝝ iſrl'. ps aũt dñi popul9 ei9 ia cob funicul9 hr̃ditatis ei9. Inue

Ca. xxxii.

f Peccauerũt. h p oppoſitũ oñdit ppli malignitas: cũ dr. Peccauerũt ei in ſordib9. ſ3 ydolatrie. g Et nõ filij eius q2 et h q pus filij dei erant p gratiam: facti fuerũt filij p ditõis p culpam. b Generatio pra ua. p corruptionẽ affectus. i Atq3 peruerſa. per corruptõs itel lect9. k Hec/ cine reddis dño. f. malũ p bono. l Popule ſtulte. credẽs vnlẽ qð nõ eſt. m Et inſipiens. nõ cognoſcẽs ve/ ritatẽ vbi eſt. n Nunqd. h pñr oñdit deũ eſſe co lendũ et ex ſeptem bñficijs. Primũ eſt pmarie creatõ/ nis: qð notat cũ dr. Nunqd nõ ipe eſt pr̃ tu9 colen dus et venerãd9. o Et creauit te. in eductõe de nihilo. p Fecit. in diſtinctõis pmordio. q Poſſedit. pſeruatõis auxilio: qð ſi ignoras. r Memẽto 7c. p tuã cogitationẽ reducẽdo genera tões ad pmã creatõs. s Interroga. vt diſcas p alios narra tionẽ. ſecũdũ bñficiũ eſt gratuite electõis q̃ elegit ppl'm iſrl' p alijs et q̃tũ ad h dr. t Qñ diui. al. gẽtes. ſ. in pfuſiõe linguaꝝ. qa p h diuiſe ſunt gẽtes et diffuſe p mũdũ. v Cõſtituit ter. ppl'oꝝ q diſtincti ſunt ſ'm. lxx. linguas. x Iuxta nu. fi. iſrl'. q ingreſſi ſunt egyptũ: cũ iacob q fuerunt ſeptuaginta. vt hr̃ Geñ. xlvi. vbi dicit. Oẽs aie dom9 iacob q egreſſe ſunt egyptũ fuere. lxx. et ſ'm h ſunt. lxx. ppl'i diſtincti ſ'm diuerſas linguas ſeu ydiomata. Trãſ lano. lxx. b3 iuxta nũerũ filioꝝ dei p quos aliq intelligũt angelos ita q ſ'm eos et ſaluabunt hoĩes qr remãſerũt angeli boni. vel tot hoĩes qt ſunt angeli ſtãtes et cadẽtes: vt dicũt aliq. et ſ'm hoc dr hic. Cõſtituit terminos ppl'oꝝ. determinat nũer9 electoꝝ. y Pars aũt dñi ppl's ei9. q2 ppl's iſrl' fuit a deo ſpãl'r dedicat9. tertiũ bñficiũ eſt ſeparatio ab errore ydolatrie. pmo chaldeorũ. vñ

abſtulit abrãã. vt habet Geñ. xi. et q̃tũ ad h dr. z Inuenit eũ in terra deſerta. i. puata dei cultu. a In loco horroris. q2 chaldei colebãt ignẽ tã3 deũ qð eſt horrẽdũ. ſcdo ab errore egy ptioꝝ a q̃ reuocauit eos i datõe legis: et q̃tũ ad h dr. b Et va ſte ſolitudis. eo q in ſolitudie ſynai data eſt lex. q̃rtũ bñficiũ eſt reductio ad terrã pmiſſiõis: 7 q̃tũ ad h dr. c Circũduxit eũ. ſ3 p deſertũ vſq3 ad terre pmiſſiõis ingreſſum. d Et docuit. p er moyſẽ dãdo deu teronomiũ. qntu3 bñficiũ eſt patne ꝓtectõis. et q̃tũ ad h dicitur. e Et cuſtodiuit qñ pupillã oculi ſui. inf alias pres corporis pupilla oculi diligentiſſi/ me cuſtodit. ſic et filij iſrl' p ceterꝭ po pulis habuerunt bñficiũ diuine p/ tectõis. ſextũ bñfi ciũ e ſalubris edu ctõis de egypto. et q̃tũ ad h dicit. f Sicut aq̃la p/ uocãs 7c. q2 per multa ſigna et mi rabilia eiſ data p uocauit eos deus ad egrediẽdũ de egypto. g Expãdit alas ſuas 7c. qñ aq̃la vult trãſferre pul los ſuos de loco ad locum: portat eos ſup humeros ſuos: q2 nõ timet a pte ſupiori ſ3 tã tũ ab inferiori. ne emittant ſagitte. 7 ideo põit pullos ſup humeros. vt pmo ipſa recipiat ſagittas quã pul/ li pcutiant: ſic a ge

nit9 eum in terra deſerta: in loco horroris et uaſte ſolitudis. Cir cũduxit eũ 7 docuit: 7 cuſtodiuit quaſi pupillã oculi ſui. Sicut aq la puocãs ad uolandũ pullos ſu os: et ſup eos uolitãs. Expandit alas ſuas: 7 aſſumpſit eũ atq3 por tauit in humeris ſuis. Dñs ſolus dux ei9 fuit 7 nõ erat cũ eo de9 alie nus. Cõſtituit eu3 ſup excelſam terrã: ut comederet fructus agro rũ. Ut ſugeret mel de petra: ole umq3 de ſaxo duriſſimo. Butyꝝ de armẽto et lac de ouib9: cũ adi pe agnoꝝ et arietũ filioꝝ baſan. Et hircos cũ medulla tritici: et ſanguinẽ vue biberent meraciſſi mũ. Incraſſatus eſt dilect9 et re calcitrauit icraſſat9 impinguat9 dilatat9. Dereliqt deũ factorem ſuu3 et receſſit a deo ſalutari ſuo. Prouocauerũt eũ in dijs alienis: et in abhominatõib9 ad iracũdiam pcitauerũt. Immolauerũt demo niis et nõ deo: dijs quos ignora bãt. Noui recẽteſq3 uenerũt q̃s nõ coluerũt pr̃es eoꝝ. deũ q te ge nuit dereliqſti: 7 oblit9 es dñi crea toris tui. Uidit dñs et ad iracun diã cõcitat9 eſt: q2 puocauerũt eũ filii ſui et filie. Et ait. abſcõdã fa ciẽ meã ab eis 7 pſiderabo nouiſſi ma eoꝝ. Generatio eñ puerſa eſt et infideles filii. Ipſi me pro uocauerũt in eo qui nõ erat de9: 7 irritauerunt in uanitatibus ſuis. Et ego puocabo eos in eo qui non eſt populus: 7 in gente ſtulta irritabo illos. Ignis ſuccẽſus eſt in furore meo: et ardebit vſq3 ad iſerni nouiſſima: deuorabitq3 ter ram cum germine ſuo: et montiũ fundamenta comburet. Congre gabo ſuper eos mala: et ſagittas meas complebo in eis. Conſu ment fame et deuorabũt eos auef morſu amariſſimo. Dẽtes beſtia rũ immittã in eos: cũ furore trahẽ tium ſuper terrã atq3 ſerpentium Foris uaſtabit eos gladius et in tus pauor: iuuenẽ ſimul ac virgi nẽ lactentẽ cu homine ſene. Et dixi: vbi nunc ſunt. Ceſſare faciã ex hoĩbus memoriã eorũ. Sz p pter irã inimicoꝝ diſtuli: ne forte ſuperbirẽt hoſtes eoꝝ et dice rent. Manus noſtra excelſa et nõ dñs fecit hec omnia. Gens abſ q3 cõſilio eſt: et ſine prudẽtia: uti nã ſaperent et itelligerent ac nouiſſima puiderent. Quõ perſeq batur vnus mille et duo fugarẽt decẽ milia. Nõne ideo q2 deus ſuus uẽdidit eos: et dñs pcluſit il

diuitijs. e Dilatat9. honorib9 et excellẽtijs. et q2 iſta ſunt frequent occaſio dimittẽdi deũ et puertẽdi ſe ad ydolatrie cultũ: nõ ſubdit. f Dereliqt deũ 7c. p ydolatriã aũt aliqñ impẽdit demonib9 in aliq̃ effi/ gie apparẽtib9: et q̃tũ ad hoc dr. v Immolauerunt demonijs. ali qñ corpibus celeſtib9. et q̃tũ ad h ſubdit. x Dijs q̃s ignorabant q2 pr̃es eoꝝ vt moyſes et aaron ꝓhibuerũt ado rare celi militiam. aliqñ ydolis humana arte ad/ inuẽtis. et q̃tũ ad h dr. Noui recẽtes q venerũt 7c et ſubdit. y Vidit dñs. hic pñr oñdit diui/ nũ iudiciũ eẽ iuſtũ puniẽ do ppl'm pdictum. Circa qð pmo ponit cõmiatio nis materia ſcdo dilatio nis cã. ibi. Et dixi vbi nã ſunt. tertio punitõis forma ibi. Nõne hec cõ/ dita ſunt. Circa pmũ pri mo eis cõmiat dñs ſub/ tractõs ſui auxilij: cũ dr. z Abſcõdã faciẽ meas. nõ aſpiciẽdo ad eoꝝ af/ flictionẽ. a Genera tio eñ puerſa eſt. ppt de prauatõs affectus. b Et infideles filij. pro pter depravatões intelle ct9. ſcdo cõmiat eis ſub/ iectõs reſpectu vilis po/ puli. et q̃tũ ad h dr. c Ipi me puocauerunt colẽdo vilem creaturam. d Et ego puoca. eos 7c ſupponẽdo eis vilẽ gen tẽ. tertio cõminat eis affli ctõs ſupplicij. et p a crea turi nõ viuẽtib9: cũ dr. e Ignis ſuc. e. i. pẽa eis pparata. q2 noĩe ignis i ſacra ſcptura itelligitur oĩs pena. vel dicẽdũ q iſta cõminatio reſpic fina rũ iudiciũ: añ qð pcedet ignis terrã cõburẽs. f Et ſagit. me. cõ. in eis. ſagitte diuie h vocãt pe ne ab eo ſubito imiſſe ad modũ ſagittaꝝ. ſcdo a vi uẽtib9. et p a volatilib9 cum dr. Deuorabũt eos aues. ſcdo a feris aĩalib9. ibi. Dẽtes beſtiaꝝ 7c. tertio a reptilib9. ibi. g Cũ furo. trahẽ. ſup ter. q2 repulia icedũt ſup terrã trahẽdo coſtas. Et to ab hoib9: cũ dr a Foris vaſta. eos gla. ſ. aduerſarioꝝ. b Et int9 pauor. ppt iminẽs piculũ. c Iuuenẽ ſimul et virginẽ 7c. q̃tum ad oẽm etatẽ et ſexũ. d Et dixi. h pñr põit dilatõis cã. et p pmittitur dilatio: cũ dr. Et dixi. i. pꝓſui eos delere totalit ita q nõ remaneret eoꝝ memoria. et ſubdit dilatõis cã q̃ e duplex. vna eſt ne hoſtes ſupbirẽt in puẽdo victori ſue factũ diuie vindicte: qð notat cũ dr. e Ne forte ſu perbirẽt 7c. et nota q loq̃tur h ſcptura de deo ad modũ hoĩs q̃ aliqd p ponit ſtatim facere et poſtea mutat. cũ m̃ talis mutatio nõ ſit in deo ſ3 ſo lũmõ in ſuo effectu. ſcda cã dilatõis pẽne eſt: vt daret pplo iſrl' tps pnie et h eſt qð dr. f Gẽs abſq3 pſilio eſt. nõ pcaueẽdo malũ. g Et ſi ne prudẽtia. in nõ eligẽdo bonũ. h Utinã ſapent. pterita i Et itel ligerẽt. pñtia. k Ac nouiſſima puidẽrẽt. i. futura. q2 p pteritoꝝ memo riã et pñtiũ itelligẽtiã: h3 hõ viã ad puidẽdũ de futur. l Quõ pſeq̃/ baf vn9. de aduerſarijs. m Mille. de iudeis. n Nõne iõ. q. d. debe rẽt manifeſte cognoſcere: q h nõ e ex virtute ſue fortitudie aduerſarioꝝ. ſed ex vidicta diuie iuſticie. Et q2 aliqs poſſet q̃rere q̃re de9 ita puniret pa puli iſrl': cũ dij alioꝝ gẽtiũ nõ puniãt pctã ſuorum cultoꝝ. iõ ad h rñdet

lus pſonã dei repñtans poſuit ſe intra caſtra filioꝝ iſrl' et egyptij os ſup mare rub. vt hr̃ Exo. xiiij. ca. ne ſagitte et ſpicula egyptio rũ lederẽt hierl'm. ſeptimũ bñficiũ fuit ſolẽnis introductõis in ter rã pmiſſiõis: et q̃tũ ad hoc dr. h Cõſtituit eũ ſup excelſam terrã. q2 terra pmiſſiõis alnor eſt alijs terris in circuitu exiñb9. i Ut ſugerẽt mel de petra. i. de terra petroſa. q2 in terra pmiſſio nis in mõtib9 petroſis ſunt arbores in q̃bus mellificãt apes. k Oleũq3 de ſaxo duriſſimo. q2 ibi ẽnã in locis ſaxoſis ſunt oli/ ue de quoꝝ fructu fit oleũ. Aliĩ expõit. q2 in vaſis lapideis mel 7. oleũ reſeruant. l Butyꝝ de armẽto 7c. et ſubdit. m Filioꝝ baſan. quia terra og regis baſan eſt valde paſcualis 7 apta aĩalib9 nutriẽdis. vt hr̃ Nu. xxxij. n Et hyrcos. ſ. puu/ los q̃ vocant hedi. o Cũ medulla tritici. i. cu3 panib9 factis de farina tritici delicatiſſima et a cortice exteriori purgata. p Incraſſatus. h pñr oñdit p oppoſitũ ppl'm a dei cultura recel ſuru cũ dr. Incraſſat9 eſt dilect9. i. ppl's iſrl' pmo a deo dilect9 re plet9 eſt oib9 bõis i terra pmiſſiõis. et loqtur ſcriptura de futuro p modũ pteriti ppt certitudinẽ pphetie. q Et recalcitrauit. a deo recedẽdo. r Incraſſat9 eſt. o dicijs. s Impiguat9

Universidad de Salamanca. BGH

cū dicit. o Nō eſt eñ deꝰ nr̄ vt dij eoꝝ. qꝛ eſt deꝰ verꝰ et potēs ⁊ volēs exercere iuſticiā ſuā: illi aūt nō: cū ſint dij falſi. et qꝛ deꝰ executōꝫ iuſticie aliqñ facit p̄ malos hoīes ſic̄ et p̄ demones: iō ſubdit. p Et inimici nr̄i ſūt iudices. qꝛ deꝰ zelo ſue vīdicte ſuppoſuit iudeos p̄ chaldeis tp̄e nabuchodo. et poſtea romāis tp̄e tyti et veſpaſiani. ⁊ iudicabāt eos p̄ volūtate ſua ad morte̅ et exiliū ⁊ ad alias pēas huiꝰ aūt vindicte ſubdit cā q̄ fuit iudeoꝝ culpa. q̄ notaẜ cū d̄r.

q De vinea ſodomoꝝ. in q̄ oñdiẜ grauitas pcti ipoꝝ. in h̄ q̄ ſodomis cōparaẜ. Et nota q̄ pctm̄ p̄ eſt in corde p̄ ꝯſenſum ſecūdo in iteriori machinatōe ad opꝰ ꝑpetrādū tertio qñ ꝓcedit i exteriorē actū. p̄mū vocaẜ h̄ vinea. ſecūdū vua: et tertiū vinū r Nōne hec cōdita. poſita cā dilatōnis ad tp̄s. h̄ ꝯñr deſcribiẜ forma impletōnis eo q̄ nō fuerūt vſi tp̄e ſibi dato ad pniaꝫ. et p̄ deſcribitur eoꝝ punitio. ſcd̄o aduerſarioꝝ deſtructio. ibi. Videte q̄ ego ſim ſolꝰ. Circa p̄mū pōiẜ certitudo punitōis: cū d̄r

r Nōne hec ꝯdita ſunt apud me ⁊c̄. q. d. lꝫ diſtulerim punire pctā populi mei q̄ſi ignorata. nō tñ̄ eſt ita. qꝛ ſunt firmiẜ retēta ⁊ obſeruata apud me ad puniēdū ſuo tēp̄e. ſecūdo ſubdiẜ acceleratio tp̄is: cuꝫ d̄r. Iuẜ eſt dies pditōis. tertio ſeueritas afflictōis: cum d̄r.

s Judicabit dñs populū ſuū. feriēdo pctā eorū. t Et ſuis ſuis miſerebiẜ. qꝛ in q̄libet captiuitate iudeoꝝ dimiſit aliq̄s: vt cū eis exerceret ſuam miſericordiā. vñ circa finē mūdi ꝯuerteẜ ad fidē xp̄i v Uidebit q̄ īfirmata ſit manꝰ. loq̄tur de captōe iudeoꝛuꝫ ad modū ciuitatiẜ debellate. in cuiꝰ muris exteriorībꝰ ponunẜ aliq̄ viri fortes ad defenſionē. et illi p̄ deficiūt ꝓpẜ laſſitudinē: et q̄ꝫtū ad hoc d̄r. v Uidebit q̄ īfirmata ſit manꝰ. ſ. bellantiū ſcd̄o deficiūt illi q̄ ſunt īcluſi in fortalicijs īterioribꝰ: et q̄ꝫtū ad hoc d̄r.

x Et clauſi q̄ꝫ defecerūt. et p̄ ꝯñs alij ꝯſumunẜ: iō d̄r. Et reſidui ꝯſumpti ſunt. y Et dicēt. ſ. aduerſarij eoꝝ eos ſubſannātes et deridētes ad augmētatōꝫ pene. a Ubi ſūt dij eoꝝ. q. d. nō potuerūt eos defendere: ſic̄ rapaces loq̄baẜ. iiij. Reg. xviij. vel aliẜ vt ſint v̄ba aliq̄ꝝ iuſtoꝝ de pp̄lo iſrl̄. ſic̄ hieremias et p̄les alij iuſti fuerūt tp̄e captiuitaꝫ babilonice: q̄ vidētes pp̄li miſeriā dicebāt cā eueniſſe ꝓpẜ ydolatrie culpā: et dicebāt. vbi ſunt dij eoꝝ ⁊c̄. et h̄ magis ꝯſonat lr̄e ſeq̄nti: cū d̄r. b De q̄. vic. co. adipes. h̄ erat modꝰ in ſacrificijs ydolatrātiū. q̄ adipes a ſacerdotibꝰ comedebanẜ et vina libaminū bibebanẜ. qd̄ ꝓhibitū erat in ſacrificijs dñi. vt hr̄ Leui. in plibꝰ locis. c Sur. et opi. vob. q. d. nō pn̄t. vt māifeſte videẜ d Uidete. h̄ denūciaẜ aduerſarioꝝ deſtructio ad ꝯſolatōꝫ iudeoꝝ. h̄ eñ modꝰ fuit ꝓphetaꝝ vt poſtq̄ꝫ denūciauerant mala futura pp̄lo iſrl̄ ꝓpẜ ſua pctā: in fine ad eiꝰ ꝯſolatōꝫ denūciabant vaſtatōꝫ aduerſarioꝝ. ſic̄ pꝫ in Eſa. hiere. et plibꝰ alijs. et h̄ rōnabiliẜ: qꝛ

los. Nō[o] eñ eſt deꝰ noſter ut dij eoꝝ: ⁊[p] inimici noſtri ſunt iudices De[q] uinea ſodomoꝝ uinū eoꝝ: et de ſuburbanis gomorre. Uua eoꝝ vua fellis: et botrꝰ amariſſimꝰ Fel draconū uinū eoꝝ: et uenenū aſpidū inſanabile. Nōne[r] hec ꝯdita ſunt apud me: et ſignata in theſauris meis. Mea eſt ultio et ego retribuā eis i tp̄e: ut labaẜ pes eorū. Juxta eſt dies pditōis et adeſſe feſtināt tp̄a. Judicabit[s] dñs populū ſuū: et[t] in ſuis ſuis miſerebiẜ Uidebit[u] q̄ īfirmata ſit manꝰ ⁊[x] clauſi q̄ꝫ defecerūt reſiduiq̄ꝫ ꝯſūpti ſūt. Et[y] dicēt: ubi[a] ſunt dij eoꝝ in q̄bus hēbant fiduciā. De[b] q̄ꝝ uictimis comedebāt adipes et bibant vinū libaminū. Surgant[c] et opitulenẜ uob̄ et i neceſſitate uos ꝓtegāt. Uidete[d] q̄ ego ſim ſolꝰ et nō ſit aliꝰ deus p̄ter me. Ego[e] occidā et[f] ego viuere faciā: pcutiam[g] et[h] ego ſanabo: et nō eſt q de manu mea poſſit eruere Leuabo[i] ad celum manū meā et dicā: viuo ego[k] ieternū Si[a] acuero ut fulgur gladiū meū: ⁊ arripuerit iudiciuꝫ manꝰ mea. Reddā[b] vltōꝫ hoſtibus meis: ⁊ his q oderāt me retribuaꝫ. Inebriabo[c] ſagittas meas ſanguine ⁊ gladiꝰ meꝰ deuorabit carnes. De[d] cruore occiſorū: ⁊ de captiuitate nudati inimicoꝝ capitis. Laudate[e] gētes pp̄lm eiꝰ: qꝛ[f] ſanguinē ſeruoꝝ ſuoꝝ vlciſceẜ. et vindictā retribuet in hoſtes eorū et[g] ꝓpiciꝰ erit terre pp̄li ſui. Uenit[h] ergo moyſes et locutꝰ eſt oīa v̄ba cātici huiꝰ in auribꝰ pp̄li: ip̄e et ioſue filiꝰ nun. Cōpleuitq̄ꝫ omnes ſermōes iſtos loquēs ad uniuerſuꝫ iſrl̄: et dixit ad eos. Pōite corda ur̄a in oīa v̄ba q̄ ego teſtificor uobis hodie: ut mādetis ea filijs ur̄is cuſtodire et facere: et implere uniuerſa q̄ ſcripta ſunt in volumine legis huiꝰ: qꝛ nō incaſſū precepta ſunt uob̄: ſꝫ ut ſinguli in eis uiuerēt: q̄ facietes lōgo pſeueretiſ tp̄e in terra ad quā iordane tranſmiſſo igredimini poſſidendā. Locutuſq̄ꝫ[i] eſt dñs ad moyſen i eadē die dicēs. Aſcēde[k] in montē iſtuꝫ abarim in mōtē nebo q eſt in terra moab ꝯtra hiericho: et[l] uide terrā chanaā quā ego tradā filijs iſrael obtinēdam: et[m] morere in monte. Quē cōſcēdens iungeris[n] pp̄lis tuis ſicut[o] mortuus eſt aaron frater tuus in mōte hor et appoſitꝰ pp̄lis ſuis qꝛ[p] p̄uaricati eſtis ꝯtra me in medio filioꝝ iſrl̄ ad aq̄s contradictōis in cades deſerti ſyn et nō ſanctificaſtis me inter filios iſrael. Ecōtra videbis terrā ⁊ non ingredieris in eam: quam ego dabo filijs iſrael.

lꝫ infideles eēnt executores diuīe iuſticie: puniēdo eos q̄ deū colebāt de pctis ſuis. tñ h̄ nō faciebāt ex amore vel obediētia ad deū ſꝫ cupiditate nocēdi vel ex aliq̄ alia mala volūtate. ſic̄ et demōes ex mala volūtate et pu̇erſa exequunẜ diuinā iuſticiā. qꝛ dñs volūtatibꝰ malis demonū et hominū vtiẜ ad gl̄iaꝫ ſuā: et iō mali homies diuinā iuſticiā exeq̄ntes merētur a deo puniri. ꝓpter qd̄ ꝓphe vaſtatores iudeoꝝ finaliẜ denūciabāt deſtrui et vaſtari. et eodē mō h̄ facit moyſes. et p̄ oñditur vnitas veri dei: cū dicitur.

d Uidete q̄ ego ſim ſolꝰ. qꝛ alij dij nō hn̄t ptātē iuuādi. e Ego occi. malefaciētes. f Et ego vi. faci. bñ agentes. g Percutiā vos cū me ad iracūdiam ꝓuocaueritis b Et ego ſa. cuꝫ p̄ pniaꝫ reuerſi fueritis. ſꝫ ſic nō erit de aduerſarijs veſtris. q̄s ego deſtruaꝫ ſimpl̄r. vñ ſubdiẜ. i Le. ad celū ma. me. modꝰ eſt iurādi ad affirmatōeꝫ eiꝰ quod ſeq̄tur. k Uiuo ego ie̅t. id ē ſic verū eſt q̄ vita mea eſt imutabilis ita faciam vindictā de aduerſarijs vr̄is: ideo ſequitur. a Si acu. vt fulgur gladiū meū. et accipitur h̄ ſi pro quia. b Red. vl. ho. meis. hoſtes eñ dñi dicunẜ h̄ hoſtes filioꝝ iſrl̄. qꝛ lꝫ puniēdo filios iſrael eſſent executores diuīe iuſticie: hoc tñ faciebāt ex mala volūtate et pu̇erſa intētōe: intēdētes diuinū cultū q̄ apud iudeos erat deſtruere. et iō ꝯñr dicunẜ hoſtes dñi: deꝰ tñ p̄ oīpotētiā ſuā et ſapiam vtiẜ malis actibꝰ et volūtatibꝰ hoīm ad ſuā gl̄iaꝫ vt ſupra dictū eſt. c Inebriabo ſagittas meas. i. penas volūtate mea imiſſas. et ſi q̄raẜ quō inebriabunẜ: ſubdiẜ.

d De cru. oc. et de capti. nudati ⁊c̄. modꝰ erat antiq̄tus q̄ captiui ducebanẜ nudatis capitibꝰ ad maiorē eoꝝ ꝯfuſionē et victorie declaratōꝫ. et qꝛ deꝰ ſic puniet aduerſarios filioꝝ iſrl̄. iō ꝯcludiẜ.

e Laudate gētes pp̄lm eiꝰ. i. pp̄lm iſrl̄ q̄ d̄r ſpālis pp̄ls dei.

f Quia ſangui. ſer. ſuo. i. iudeoꝝ q̄ ei ſeruiebāt i cultu latrie. ⁊ accipiẜ h̄ totū ꝓ pte ſm̄ vnā regulā exponēdi ſacrā ſcripturā. lꝫ eñ in pp̄lo iſrl̄ eſſent multi mali: tñ cū illis erāt etiā multi boī et freq̄nter cū malis iterficiebanẜ et captiui ducebanẜ: ſic̄ pꝫ de thobia et daniele cū ſocijs ſuis. et de vindicta taliū loq̄tur h̄ ſcriptura.

g Et ꝓpiciꝰ erit tr̄e pp̄li ſui. qꝛ poſt captiuitatē babilonicā fuerūt iudei reducti ad terram ſuā. et tūc fuit exculta que longo tempore māſerat q̄ſi deſerta. b Uenit ḡ moyſes. h̄ pōiẜ epilogꝰ

reſpectu cātici p̄dicti. in q̄ p̄mo oñdiẜ ipſiꝰ publicatio: cū d̄r. Locutꝰ eſt dñs oīa v̄ba cantici huiꝰ in auribꝰ pp̄li. ſcd̄o impſſio eiꝰ in cordibꝰ eoꝝ ad memoriẜ retinendū et op̄e adiplendum: cū d̄r. Ponite corda vr̄a ⁊c̄. et pꝫ lr̄a. i Locutuſq̄ꝫ eſt dñs. h̄ deſcribiẜ ꝯſūmatio legiſlatoris moyſi. et p̄ ei mors a dño predicitur ſcd̄o pp̄ls a moyſe bñdiciẜ capi. xxxiij. tertio moriẜ et ſepeliẜ capi. xxxiiij. Circa p̄mū d̄r moyſi k Aſcēde in mōtē iſtū abarim in mōtē nebo. abarim eſt nomē mōtis magni: et nebo cuiuſdā ptis ſupeminēs in illo. vñ meliꝰ videri poterat terra ꝓmiſſionis.

l Et vide terrā chanaan. h̄ d̄r ad eiꝰ ꝯſolatōꝫ: vt quā nō poterat ingredi: poſſet tñ intueri. m Et morere in mōte. qꝛ h̄ diffinitū eſt apud me. n Jūgeris pp̄lis tuis. in lymbo ſctōꝝ patrū

o Sicut mortuꝰ eſt aaron fraẜ tuꝰ. i. ita ſuauiẜ et q̄ete. de cuiꝰ morte dictū fuit Nu. xx. et ſubdiẜ cā q̄re ambo mortui ſunt añ ingreſſum terre ꝓmiſſiōis: cū d̄r. p Quia p̄uari eſtis ꝯ me. de qua p̄uaricatōe dictū fuit Nu. xx. ca. In ca. xxxij vbi d̄r in poſtil. Hic ꝯñter deſcribiẜ exhortatio plebis ⁊c̄. Additio. i.

Hoc carmē moſaycū nō exhortatoriū ſeu cōminatoriū: ſꝫ mere ꝓpheticū: in ip̄o eñ nō ponunẜ aliq̄ verba cōminatoria vel ꝯditionalia: vt dicēdo. Si h̄ feceritis vel nō feceritis: ꝯtinget vobis h̄ vel illud. vt. s̄. ca. xviij. vbi ꝓcedit nō ſolū ꝓphetice ſed etiā cōminatorie. vt ex ip̄o mō loq̄ndi ibidē pꝫ ſic in h̄ ca. ꝓphetice tantūmō denūciabanẜ ea q̄ vētura erāt circa ſtatū illiꝰ pp̄li: i his q̄ ad diuinū cultū videnẜ ptinere. et h̄ p̄dicēdo certa pctā magna eoꝝ futura q̄bꝰ deꝰ illū pp̄lm a ſua ſpāli familiaritate ſaltē ꝓ maiori pte abiecturꝰ erat. ptinebat eñ ad p̄fectionē moſaice ꝓphetie vt moyſes q̄ legiſlator fuerat ve. te. et tanq̄ꝫ p̄ncipalꝰ dei miſter populū illū adduxit ad diuinū cultū ꝓphetādo p̄diceret vltimū ad qd̄ lex p̄ ip̄m data deueniret. qd̄ q̄dē vltimū erat vt pp̄lo illo ſuis pctis a dei peculiari familiaritate ꝓ maiori pte excluſo: aliq̄ pars eoꝝ cū gētilibꝰ in cultū diuinū adunareẜ. qd̄ fuit ipletū ſub xp̄o. et ſic vltimū in moſaica doctrina ꝯtentū ꝯtinuaẜ cū exordio publicatōis legis xp̄i. in q̄ gentiū vocatio in pp̄lm dei p̄ ap̄los fuit ichoata. vñ et h̄ carmē tanq̄ꝫ notādiſſimū diſtrictiſſime cōmēdaẜ a populo retineri. de q̄ d̄r in p̄ce. capi. Nūc itaq̄ꝫ ſcribite vobis cāticū iſtud et docete filios iſrl̄: vt memoriẜ teneāt: et ore decātent. et ſit mihi carmē iſtud ꝓ teſtionio inẜ filios iſrl̄. q̄ q̄dem ꝓphetica denūciatio ꝓponiẜ abſq̄ꝫ aliq̄ ꝯditōe: vt pꝫ intuēti ſicut in dictis ꝓphaꝝ ſepe ꝯtingit. q̄ ꝓphe aliq̄ñ denūciāt futura: put ſunt in diuina p̄ſciētia. q̄ infallibilꝰ eſt. et ſic ꝯtēta in h̄ ca. ſunt mere ꝓphetica. non autē exhortatoria nec ꝯminatoria. illa vero que ſuperius in p̄dicto capiẜ. xxviij. dicunẜ q̄ ad hāc materiā ptinēt cōminatorie ſeu ꝓmiſſorie et etiā ꝯditionaliẜ intelligēda ſunt put ſonāt. et h̄ ꝓpter ꝯtingētiā humanoꝝ actuū. quā nō tollit diuina p̄ſciētia ſeu ꝓuidētia. put in p̄ma pte. q. xxij. in corpe q̄ōnis: et etiā in reſpōſione ad vltimū argumētū. lꝫ etiā ꝓphetice intelliganẜ. vt dictū eſt. Itē q̄ hic d̄r. Audite celi et auribꝰ pcipe terra ⁊c̄. intelligēduꝫ eſt p̄ modū atteſtatōis. nā ſtatim ſupra añ hm̄ōi carmis ꝓpoſitōeꝫ d̄r. Et inuocabo ꝯtra eos celū et terrā. vbi in heb̄. hr̄. Et teſtificabo cōtra eos celū ⁊ terrā. q̄liter aūt celū et terra intelliganẜ eſſe teſtes: hr̄ ex gloſa ordinaria. q̄ vbi d̄r celū: interpoſuit celeſtes. et vbi terrā: terreſtres. et ſic vocanẜ hic in teſtes angeli beati q̄ celeſtes ſunt. ſilr̄ p̄ h̄ qd̄ d̄r ibi. Terrā. inuocantur aīe ſanctoꝝ patrum: que nōdū erāt in celo. vñ qñ ea q̄ ꝯtinenẜ in h̄ ca. pp̄lo ꝯtingerēt creature celeſtes ⁊ terreſtres teſtificarēt iuſticiā et veritatē diuinā in abiectōꝫ huiꝰ pp̄li ꝓpẜ demerita eoꝝ. vñ Eſa. i. cuiꝰ tp̄e ea q̄ h̄ p̄noſticanẜ ad executōꝫ ꝓcedere incipiebāt ab hm̄ōi moſaica atteſtatōe ſuā ꝓphetiā incepit di. Audite celi et auribus pcipe terra. vbi glo. Sic̄ pp̄lo iſrl̄i p̄ moyſen dictū fuit. Audite celi et loq̄r et audiat t̄ra verba oris mei. ſic poſt p̄uaricatōꝫ pp̄li eos vocat in teſtimoniū vt oīa cognoſcāt deū vt vltorē ſuoꝝ mādatoꝝ ad iracūdiam ꝯcitatū. vt i glo. vñ aduertēti vtrūq̄ꝫ ca. ſ. iſtud et p̄mū Eſaie ſatis pꝫ q̄ ea q̄ in h̄ ca. p̄noſticanẜ in illo ca. Eſa. denūcianẜ tanq̄ꝫ ꝓcedētia ad executōnē. d̄r eñ ibi. Filios enutriui et exaltaui: ip̄ſi aūt ſp̄reuerūt me ⁊c̄. et h̄ d̄r. Deū q̄ te genuit dereliq̄ſti: et oblitꝰ es dñi creatoris tui. et multa ſilia. Itē circa iſta q̄ h̄ tradunẜ de deo ſcꝫ cū d̄r. Dei p̄fecta ſunt op̄a ⁊c̄. q̄ vera ſunt put i poſtil. exponūtur. vlteriꝰ tñ in eis aliq̄ ſunt attēdenda q̄ ad ꝓpoſitū ꝓprie ptinēt. Ad qd̄ ſciendū q̄ qꝛ deꝰ ꝓmiſerat p̄ribꝰ multa bona ſe daturū filijs. vt pꝫ Geñ. xij. ca. et in q̄ꝫplurimis alijs ca. ſeq̄ntibꝰ. in q̄ꝝ executōe magnalia fecerat cū eis in egypto et in mari ⁊c̄. ſilr̄ et legē eis dederat tanq̄ꝫ pp̄lo peculiari. vt Exo. xx. cap̄. Idcirco qꝛ moyſes in h̄ loco deiectōꝫ eoꝝ ꝓphetare et teſtificari intēdebat: ne forte q̄s p̄ſumeret deo attribuere aliquā impfectionē ſaltē in opibꝰ ſuis cū populū impfectū accepiſſet. vel legē impfectā dediſſet et hm̄ōi. iō i exordio ſue atteſtatōis dicit. Date magnificētiā deo nr̄o. q. d. Ex iſtis q̄ dicturus ſum nihil ip̄fectōis deo eſt attribuendū: nec eiꝰ opibꝰ. qꝛ dei p̄fecta ſunt op̄a. Silr̄ iſta q̄ ſequunẜ ne q̄s debeat reputari ꝯtrari diuine miſcōie ait Et oēs vie eiꝰ iudicia. Circa qd̄ attēdendū eſt q̄ vie dñi q̄bus regit vniuerſuꝫ: ſm̄ pſ̄. ſunt miſericordia et veritas. i. iuſticia. Sꝫ in q̄buſdā effectibꝰ diuīe gubernatōis magis relucet miſericordia q̄ꝫ iuſticia. put patꝫ de vijs dei q̄s deꝰ moyſi oñdit. s̄. Exo. xxxiiij. Et h̄ eſt p̄cipue cū deꝰ ꝓcedit pcendo et miſerādo. ſic̄ in pctō vituli: de q̄ ibi agiẜ. In q̄buſdā v̄o diuinis effectibꝰ magis relucet iuſticia q̄ꝫ miſcōia ſic̄ cū punit pctā p̄ſertim illa q̄ ꝯ diuinū honorē publice cōmittunẜ. de q̄bꝰ i h̄ ca. ſpāliter agiẜ oñdendo q̄liter talia fuerūt a pp̄lo cōmiſſa. et a deo rōne ſue iuſticie erāt puniēda. in q̄bus iudicijs diuinis diuia fidelitas abſq̄ꝫ vlla iniq̄tate demōſtraẜ. ex h̄ q̄ nullū malū remanet ipunitū: et de hoc dicit. Deꝰ fidelis et abſq̄ꝫ vlla iniq̄tate. ſimiẜ et eiꝰ iuſticie rectitudo oñdiẜ: inq̄ꝫtū punitiones ꝓcedētes a ſua iuſticia ſm̄ quā iuſtꝰ d̄r recte correſpōdēt peccatis q̄ p̄ delinquētes fuerūt cōmiſſa. put in h̄ ca. patebit. et de h̄ dicit. Juſtꝰ et rectus ⁊c̄. In eo. ca. xxxij. vbi d̄r in poſtil. Scd̄o cōminaẜ eis ſubiectionē reſpectu vilis pp̄li. Additio. ij.

In his duobꝰ verſibꝰ. ſ. Ipi ꝓuocauerūt me ⁊c̄. Et ego ꝓuocabo eos ⁊c̄. notabiliẜ et ꝓp̄e oñdiẜ rectitudo iuſticie diuine in iudeorū punitōe. Ad qd̄ ſciēdū q̄ iudei p̄ncipl̄r receſſerūt a dei obediētia in duobus. Uno. ſ. mō colēdo ydola. vt p̄cipue pꝫ in hyſto. et in. iij. et. iiij. Reg. et in alijs locis de q̄ d̄r hic. Ipſi me ꝓuocauerūt: in eo qd̄ nō erat deꝰ. ſ. in ydolo qd̄ nō eſt deus: recipiēdo illud tanq̄ꝫ deum. Scd̄o peccauerūt p̄ncipalr̄ ꝯ deū nō ydola colēdo: ſꝫ deū irritādo p̄ vanas et inſanas doctrinas a phariſeis malicioſe ꝯfictas: q̄bꝰ mādata dei irritauerūt. inẜ illud Mat. xv. c. Irritū feciſtis mādatū dei ꝓpẜ traditōes vr̄as. de q̄ dicit. Et irritauerūt in vanitatibꝰ ſuis. Glo. interlinear. In ſupſtitōibꝰ eorū. que q̄dem ſupſtitōes ꝓprie ptinēt ad doctrinā phariſaicā q̄ p̄cepta dei ſic falſe et vane exponebāt vt intētio dei p̄cipientꝫ irritareẜ ꝓpter eoꝝ falſas traditōes. vt xp̄s eis oñdit circa p̄ceptū de parentū honoratione in p̄dicto ca. Ex q̄ q̄dem falſiſſima doctrina xp̄m deū reū eſſe mortis iudicauerūt dicētes. Jo. xix. ca. Nos legē hēmꝰ et ſm̄ legē deꝫ mori. ꝓpẜ q̄ duo pctā p̄noſticat eis duplicē penā p̄dictis pctis corrñdētē. Pro p̄ eñ pctō ſm̄ q̄ coluerūt nō deū ꝓ deo. deus puniuit eos corrñdenẜ aſſumēdo nō pp̄lm. ſ. pp̄lm gētilēi pp̄lm iudeis reprobatis: de q̄ dixit. Et ego ꝓuocabo eos in eo q̄ nō eſt pp̄ls. vñ glo. ſup h̄ v̄bo. Sicut irritauerūt me. multitudinē falſoꝝ deoꝝ colēdo. et me reprobando. ſic irritabo eos multitudinē gentiū aſſumēdo: et illos reprobādo. que q̄dē glo. in dictis ap̄li manifeſte fundaẜ. q̄ hāc auctoritatē ad ꝓpoſitū allegans ad Ro. x. ca. ſic di. p̄mꝰ moyſes ſic dicit. Ego ad emulatōꝫ vos adducā nō in gētē inſipiētem ⁊c̄. Pro ſecūdo v̄o pctō p̄ qd̄ nō colēdo deos alienos: ſed ſupſtitōibꝰ varijs deū irritādo atq̄ꝫ blaſphemādo: a deo v̄o receſſerunt p̄noſticauit eos fore puniēdos p̄ gentē ſtultā. ſ. paganoꝝ: quā deꝰ nō aſſumit ſibi in pp̄lm: ſꝫ habet tanq̄ꝫ gentē vanā et ſtultā. q̄ tñ gēs. ſ. pagana irritat eos: cū quotidie iudei ſub eoꝝ dñio habitātes maxie affliguntur et irritanẜ: de q̄ dicit. Et in gēte ſtulta irritabo illos. Et ſic notādū q̄ in h̄ loco ſtatꝰ iudeoꝝ a xp̄o recedētiū hodiernꝰ ꝓp̄e p̄noſticaẜ: q̄ q̄dem ſtatꝰ eſt maxie ſeruilis. q̄ tñ antea maxie fuerat liber: cū ſoli deo cui ſuire regnare eſt: añ hm̄ōi pctā ſubdebanẜ. de q̄ d̄r. s̄. eo. ca. Dñs ſolꝰ dux eiꝰ fuit ⁊c̄. De h̄ q̄ꝫ ſtatu ſeruili eoꝝ hodierno pauloante dixerat. Et ꝯſiderabo nouiſſima eoꝝ. i. ſtatū eoꝝ tp̄e legis xp̄i. qd̄ q̄dē tp̄s ꝓphe nouiſſimū vocāt. vñ Eſa. ij. Erit in nouiſſimis diebus ⁊c̄.

In eo. capi. xxxij. vbi diciẜ in poſtil. Ideo ꝯcluditur. Laudate gentes pp̄lm eius ⁊c̄. Additio. iij.

In expoſitōe huiꝰ verſus. ſ. Laudate gētes ⁊c̄. q̄ eſt ꝯcluſio finalis totiꝰ huiꝰ cātici vid̄r poſtillator manifeſte a v̄itate deuiare. expōit eñ p̄dictū v̄ſum q̄ ſolꝰ inẜ ceteros verſus huiꝰ cātici ꝯſolationē ſonat de reuerſione iudeoꝝ a captiuitate babylonica. qd̄ eſt manifeſte ꝯ ap̄lm ad Ro. xv. ca. q̄ allegat hūc tex. Ad ꝓbandū vocationē gētiū. ibi eñ inẜ alias auctoritates ſacre ſcripture. q̄s ad hoc allegat iſtū verſuꝫ iducit ſic dicēs: et iterū dicit. Letami gētes: cū plebe eiꝰ. vbi notādū q̄ in h̄ loco vbi trāſlatio nr̄a hꝫ. Laudate gētes pp̄lm eiꝰ. hebraica v̄itas hꝫ. Exultate ſeu letami gētes cū plebe eiꝰ. Idē eñ verbū oīno pōiẜ hic ⁊ in pſ̄. vbi diciẜ. Exultate deo adiutori nr̄o. ſilr̄ et in alio pſ̄. vbi d̄r. Exultate iuſti in dño. et ſic v̄itas hebraica ꝯcordat cū allegatōe ap̄li: et p̄ ꝯñs p̄dicta auctoritas ad lr̄aꝫ intelligēda eſt de vocatōne gētiū. Expoſitio aūt poſtil. que eſt ipſiꝰ Ra. ſa. māifeſte eſt incōſona lr̄e: tū rōne iā dicta: tū qꝛ vt lr̄a manifeſte ſonat in h̄ cātico p̄ncipl̄r intēdit p̄noſticare reprobationeꝫ iu

Universidad de Salamanca. BGH

deoꝝ.ꝓpter eoꝝ maxīa pctā in hoc ca. aſſignata: vt dictū eſt. tū qꝛ a captiuitate babilonica pncipalit̄ fuerūt reducti ex meritis patrū. et etiā ex cōpunctōe ſeu cōfeſſiōe eoꝝ ꝓut ſatis clare hr̄. ſ. Leui. xxvi. vbi de illa captiuitate et de termīo ei⁹ plene agit̄ vt ibi fuit expoſitū. In h̄ aūt capitulo nihil ponit̄ ptinēs ad pniam ſeu ꝯfeſſionē iudeoꝝ: nec ad merita patrū. vñ ille v̄ſus nullo mō eſt aſſignād⁹ ad reductōꝫ. ſꝫ vere et ꝓprie applicād⁹ eſt ꝓut allegat̄ ab aplo q̄uē ſeq̄tur glo. nr̄a ad aſſumptōeꝫ gentiliū in pplm̄ dei: de q̄ dixerat. Ego ꝓuocabo eos in eo q̄ nō eſt pplus. Ratio aūt ꝯtinuatōis hui⁹ verſus ad p̄cedentia declarat̄ p dicta apli ad Roma. xi. vbi dicit. Cecitas ex pte ꝯtigit in iſrl̄ donec plenitudo gētium intraret. et iō poſtq̄ꝫ moyſes declarauit in toto ca. p̄nti cecitatē q̄ in iſrael ꝯtigerat. ſtatim ꝯcludit introductōꝫ gentiū in h̄ verſu fi. dicēs. Exultate ſeu letamini gētes cū plebe ei⁹. et eſt ſenſus. O vos gētes exultate cū plebe ei⁹ cū qua eſtis aſſumpti in pplm̄ dei. qꝛ p̄dicta cecitas iudeoꝝ in veſtrū cōmodū verſa eſt. ſꝫ qꝛ in p̄mitiua eccl̄ia qñ gentes fuerūt aſſumpte in pplm̄ dei: multe afflictōes et ſanguinis effuſiōes ꝯtigerūt i ſeruis dei ſ. in martyrib⁹ et ſanctis. iō ſubdit. Quia ſanguinē ſeruoꝝ ſuoꝝ vleiſcet̄. q̄s q̄dem ſeruos noīat ſine h̄ ꝙ denominent̄ a gētilib⁹ vel iſraeliticis. q̄a tā indiſtincte ab vtroq̄ꝫ pplo. ſ. gentili et iudaico ſerui dei. ſ. diſcipli xp̄i affligebant̄ ſeu cruciabant̄. ꝯñr qꝛ in hac vocatōe eccl̄ia dei fuit fundata et dilatata: iō finalit̄ ſubdit. Propici⁹ erit terre ppl̄i ſui. i. miſeri⁹ erit eccleſie ſanctoꝝ. ꝓut in glo. Eccleſia eñi gentiū de cui⁹ aſſumptōe hic agit̄ in ſola miſericordia dei fundat̄. nā ſm aplm̄ ad Ro. xv. Dico eñi xp̄m miniſtrū fuiſſe circūciſiōis ꝓpt̄ veritatē ⁊c̄. gētes aūt ſup miſericordia. vñ hec eſt vera et catholica expoſitio. ſm quā p̄cedētia in h̄ cātico ſunt exponēda. et cū paulo añ d̄r. Reddā vltionē hoſtib⁹ meis ⁊c̄. nō eſt intelligendū de chaldeis: ſꝫ de phariſeis et ſimilibus odiētib⁹ xp̄m. et ꝯformiter dicēdū eſt de alijs ſilibus in hoc ca. ꝯtentis. Replica.

In ca. xxxij. vbi poſtil. optīe exponit canticū moyſi. Audite celi ⁊c̄. Bur. ponit longā digreſſionē: in p̄mū ꝯ poſtil. dicit carmen illud moſaicū nō eſſe exhortatoriū nec cōminatoriū: ſꝫ mere ꝓpheticū. ſꝫ bur. q̄ ſepe allegat glo. ordinariā in ꝓpoſito hꝫ cā ꝯ ſe. ait eñi glo. Hec verba moyſi ſi nō ſunt ſimplr̄ accipiēda. qꝛ ſm hyſto. iudeis deo largitore ingratis explicat pfidiam. p allegoriam ſanctā inſtruit eccleſiā. et ad morū ꝓuocat hōeſtatē p tropoloicā. Seruāda eſt ergo in hyſtoria veritas in allegoria myſteriū. in tropoloica diſciplīe vtilitas. et. ĩ. addit glo. Locut⁹ eſt moyſes v̄ba carminis hui⁹ vt q̄ deū ore laudat. ope non ꝯtradicat. qꝛ nō eſt ſpecioſa laus in ore pctōris. et infra circa illū verſum. Ego occidā. glo. dicit. Generalis admonitio eſt. huic ꝯſonat magiſter hiſtoriarū in expoſitōe hui⁹ carmīs dicēs ipſum eſſe monitoriū. Burgē. igit̄ irrationabilr̄ notat poſtil. ſic exponentē. et mirū vñ veniat hec ſingularitas bur. vt dicat in h̄ carmīe nullū verbū exhortatoriū vel cōminatoriuꝫ ꝯtineri: cū moyſes ad exprobrandū admonendū et exhortandū fecit ad ſe vocari ſenes p trib⁹. vt d̄r in lr̄a introductoria carmīs. ſcio inq̄t ceruicē tuā duriſſimā qm̄ ſemp ꝯtentioſe egiſtis ꝯ dñm me viuente. q̄ꝫtomagis cū mortu⁹ fuero. et infra. Locut⁹ eſt ḡ moyſes v̄ba carmīs hui⁹ ⁊c̄. vñ pꝫ ꝙ lr̄a ipſa introducit hoc carmē tanq̄ꝫ exhortatoriuꝫ ⁊c̄. cū quo bene ſtat ꝙ in multis ſit ꝓpheticū. eadē etiā lr̄e introductio eſt cōminatoria: cū d̄r. Occurrēt vobis mala in extremo tpe ⁊c̄. cū q̄ tñ ſtat ꝙ cōminatio ſit ꝓphetica. neſcio q̄d mouit Burg. vt tāta digreſſiōe ſe reſtringeret ad locutionē ꝓpheticā ſolū. niſi qꝛ forte voluit aliq̄d hr̄e ꝯ poſtil. q̄ꝫuis quo ad hoc nō ſit magni pōderis. et certe cōpatio hui⁹ ca. et p̄mi capl̄i Eſa. quā bur. p cōfirmatōe ſue intētōis adducit: eſt cōtra eū: et p intentōe poſtil. Cōſiderāti eñi diligēter modos loquēdi h̄ et ibi clare videbit̄. ꝙ ſtilus eſt duplex. ſ. comedic⁹ et tragedicus: nā ꝓphetando vtrobiq̄ꝫ exprobrat vicia. cōminat̄ penā. exhortat̄ ad pniam ꝓmittēdo veniā. et puto raro tam p̄ciſaꝫ ꝓphetiā reperiri: q̄n habeat exprobratōis mixturam ⁊c̄.

In eodē carmīe cū poſtil. expōit illū v̄ſum. Ego ꝓuocabo eos ĩ eo q̄ nō eſt ppl̄s et in gēte ſtulta irritabo eos. de oppreſſiōe iudeoꝝ a paganis. vt ſicut ipi iudei coluerūt nō deū p deo: ita de⁹ ſtultū ppl̄ꝫ deū ignorantē p̄tulit iudeis: ſubijciēdo eos paganoꝝ oppreſſiōib⁹. Bur. nō ſtās ꝯtētus in tali rōnabili et lr̄ali expoſitōe: exponit ꝓuocatōeꝫ de electōne nō ppl̄i. ſ. gentilis ꝯgregādo ex eis eccl̄iam iudeis reprobatis. et irritationē in gēte ſtulta exponit de punitōe iudeoꝝ a paganis. ſꝫ hec Burg. expoſitio et ſi poſſet p myſtica expoſitōe ſuſtineri. lr̄alis tñ eſſe nō pōt. niſi valde extorte. Extorta eſt eñi ſnīa electōꝫ ppl̄i gētilis dicere iudeoꝝ ꝓuocatōeꝫ. qꝛ ex iudeis ⁊ gētib⁹ eſt a p̄ncipio collecta eccl̄ia diuina electōne in charitate: nō ꝓuocatōe. et ĩ fine fiet ex eiſdē et iudeoꝝ reliquijs vnū ouile: ⁊ vnus paſtor ſine ꝓuocatōe. qꝛ ꝓuocatio h̄ ſonat in penaꝫ: nō in grām. vid̄r igit̄ ꝓuocatio et irritatio ad vnū effectū ptinere. et ſic ad ideꝫ ptinēt nō ppl̄s et ſtultus popul⁹. nā et glo. interlinearis dicit ad vtrūq̄ꝫ ptinere. qꝛ deū verū ignorās fuit gētilitas etiā ſtulta. et p ꝯñs nō populus ſꝫ ꝯuerſa ad xp̄m facta eſt dei ppl̄s ⁊ ſapiēs popul⁹. nec igit̄ irritatio ꝓuocatio eſt. qꝛ illū pplm̄ aliq̄ñ nō populū ⁊ ſtultū p̄tulit iudeis incredulis et ipos iudeos illi⁹ ppl̄i ſubiecit ſeruituti: vt ſic maior ſeruiat minori ꝓut declarat apoſtol⁹ ad Ro. ix. quē etiā allegat Burg. ſꝫ nō ad ſuā intentionē: vt pꝫ. Si eñi irritatio in gēte ſtulta d̄r afflictio iudeoꝝ a gētibus. ꝓut Burg. vult. dicē vtiq̄ꝫ xp̄ianoſ eſſe gētē ſtultā: qd̄ in eccl̄ia tolerari non debet a iudeo baptizato.

In eodē carmie cū poſtil. illū verſuꝫ Laudate gētes pplm̄ ei⁹ ⁊c̄. expōit de ꝯſolatōe iudeoꝝ in reditu captiuitatis babylonice. Bur. dicit eū manifeſte a veritate deuiare: aſſerēs eſſe illā expoſitionē ꝯ aplm̄ ad Ro. xv. q̄ vt Bur. dicit illū verſuꝫ. Adducit de vocatōe gentiū ad fidē ⁊c̄. h̄ dico ꝙ ſi ita eſſet vt Burg. allegat: nō obſtaret q̄n p̄ticularis reductio captiuitatis babilonice ad lr̄am etiā exponat̄ de humani gener̄ generali redēptōe. hoc eñi ſepe fit in ſacra ſcriptura: ꝙ tranſit̄ de pte ad totū ⁊ ecōuerſo. vt patet in regulis tyconij q̄s ponit b. Aug. iij. de doctrina xp̄iana. et eſt regula q̄rta: ſꝫ nō apparet ꝙ aplus hūc verſuꝫ aſſumat ad intentionē bur. nā ſcribēs romanis diſtinguit in loco allegato int̄ vocationē iudeoꝝ et gentiū dicēs in ſnīa xp̄m vocaſſe iudeos ex debito q̄dam ad ꝯfirmandū ꝓmiſſiones patrū. gētes aūt ſup miſericordia ſine tali p̄uia ꝓmiſſione. hortatur igit̄ vtroſq̄ꝫ ad deū honorandū. et ad hoc inducit tria teſtimonia ſacre ſcripture quoꝝ ſecūdū ſumpſit ex hoc loco. Nūc aūt inuitare gētes ad iudeos. imo oēs creaturas ad laudandū deū nō obuiat expoſitōi poſtil. nec valet qd̄ Bur. ſecūdo adducit qd̄ videlꝫ h̄ p̄noſticat̄ reprobatio iudeoꝝ ꝓpt̄ eoꝝ maxīa peccata. in h̄ ca. aſſignat̄ p̄ncipl̄r ydolatria p cā reprobatōis et deiectōis eoꝝ cū d̄r. Prouocauerūt eū in dijs alienis ⁊c̄. q̄ ꝓcedunt et ſequunt̄ q̄ ydolatria tpe vocatōis gētiū in iudeis locū nō habuit: vt bur. ſepe teſtat̄ in h̄ ſuo correptorio. ſpālr̄. ſ. Leui. xxvi. Abiectio igit̄ iudeoꝝ de q̄ in h̄ ca. fuit p captiuitatē babilonicā. igit̄ hec ꝯſolatio que ꝯcludit̄ eſt ad eandē ꝓut poſtillator vult: nec valet ꝙ vlteri⁹ Bur. p ſua intentōe adducit. dicēs ꝙ reductio captiuitatis babilonice fuit ex meritis patrū: et ꝯfeſſione captiuoꝝ. et in h̄ ca. nihil taliū ponit̄. nā ſepe dictū eſt ꝙ argumentū ex auctoritate negatiua nō valet. ſꝫ ſapit errorē vvikleff et huſſitaruꝫ. nā ſi valeret poſſem⁹ et nos arguere ꝯtra ſuā et gloſe allegoricā expoſitioneꝫ Deiectio hec iudeoꝝ et gētiū vocatio eſt ꝓpter iudeoꝝ pfidiam. qꝛ xp̄m negauerūt. ſꝫ nihil taliū hr̄ in lr̄a niſi de ydolatria q̄ locū p tūc habuit. vt dictū eſt ſꝫ manifeſtū eſt vtrūq̄ꝫ argumētū nō valere cū expoſitōe: igit̄ verā poſtillatoris expoſitionē et glo. ordia. nō abijcio. qꝛ ſtāt ſimul ſm regulas ticonij ſupra allegatas. q̄ꝫuis Bur. ſe ad vnā aſtringat: et in odiū poſtillatoris p̄mā abijciat ſine rōne: vt patuit ex dictis. Caplm̄. xxxiij.

b **Hec^a eſt bene Ca. xxxiii dictio q̄ benedixit moyſes homo dei filiis iſrl̄ añ mortē ſuaꝫ Et ait. Dñs^b de ſyna uenit et^c de ſeyr ortus eſt nobis Apparuit^d de**

Hec eſt benedictio. Hic ꝯñr ponit̄ bñdictio moyſi ſup populū ſicut et iacob p̄triarcha bñdixit filios ſuos iminente morte ſua. vt hr̄ Geñ. xlix. ca. In hac ergo bñdictōe p̄mittit̄ p̄fatio. ſecūdo ſubdit̄ executio. ibi. viuat ruben. tertio ponit̄ ꝯcluſio. ibi. Nō eſt ali⁹. Circa p̄mū p̄mittitur titul⁹ cū d̄r. a Hec eſt bñdictio. et ſubdit̄ bñdictōis cā: q̄ fuit datio legis et ei⁹ ſuſceptō et h̄ notat̄ cū dicit̄. b Dñs de ſyna venit. qꝛ ibi dedit legem vt habet̄ Exo. xx. c Et de ſeyr ortus eſt nobis ⁊c̄. dicūt hebrei ꝙ dñs p̄ legē obtulit idumeis: q̄ habitabāt in mōte ſeyr. et yſmaelitis q̄ hītabant circa montē pharā: ſꝫ ibi noluerūt eā accipere: et tūc dedit eā filijs iſrl̄ in mōte ſynai. et ſic ſm eos exponitur qd̄ d̄r. c De ſeyr ort⁹ eſt nobis ⁊c̄. i. de illis locis venit ad nos dādo nobis legē ab alijs recuſatā: ſꝫ h̄ dictū nō ꝯſonat ſacre ſcp̄ture. q̄ in toto ſuo ꝓceſſu vid̄r ſonare ꝙ ppl̄s hebreoruꝫ a deo fuit ſpecialit̄ electus: vt de eo xp̄s naſceret̄. ꝓpt̄ qd̄ ſpāli ſanctitate debuit pollere. ꝓpt̄ qd̄ ab alijs ppl̄is p̄mo fuit ſegregat⁹ p fidem vni⁹ dei. ſ. in abraā. vt habet̄ Geñ. xij. Et poſtea diſtinctus p circūciſionē q̄ fuit ſignū fidei. vt hr̄ Geñ. xvij. poſtea deo ſpecialr̄ applicat⁹ p legis ſuſceptionē. Exo. xx. et de talib⁹ beneficijs illi pplo ſingularit̄ dans. d̄r pſ̄. cxlvi. Nō fecit talit̄ oīni nationi ⁊c̄. ⁊ iudicia ⁊c̄. que in lege ꝯtinent̄. ⁊ ideo a iudeis vid̄r eſſe

ꝯfictū ꝙ lex illa oblata fuerit alijs ppl̄is. ꝓpter qd̄ aliter exponūt doctores nr̄i ſic. c De ſeyr ort⁹ eſt nobis ⁊c̄. i. idumeis et yſmaeliticis in ſua infidelitate et ydolatria dimiſſis. de⁹ p ſpāle bñficiū ort⁹ eſt nobis in datōe legis. ſꝫ aūt hoc ſit bñdictū: tñ nō cōſonat ad plenū lr̄e: qꝛ ſcriptura ynifoꝛmit̄ loq̄tur hic de ſina ⁊ ſeyr et de mōte pharā vt pꝫ in textu. iō do pōt alit̄ exponi. qꝛ p⁹ dationē legis in mōte ſynai. populꝰ eūdo verſus terrā ꝓmiſſionis trāſiuit iuxta montē ſeyr. vt hr̄ Nu. xx. ca. Et dū circūirent montē illum ppl̄s cepit tedere itineris et laboris et ex h̄ murmurare ꝓpt̄ qd̄ dñs immiſit ſerpentes igni tos in pplꝫ. vt hꝫ Nūe. xxi. et cū populus clamaret ꝓpter morſus ſerpētum: dñs precepit moyſi vt faceret ſerpentē eneū: ad cui⁹ ꝯſpectū pcuſſi a ſerpētib⁹ ſanabant̄. ille aūt ſerpēs habebat ſilitudinē aīalis venenoſi: erat tñ ſine veneno. et ideo fuit figura xp̄i q̄ habuit carnē ſilē carni peccatrici: ſꝫ fuit ſine peccato. cui⁹ intuit⁹ per verā fidē ſanat a morbis pctōꝝ. Illā aūt figurā itellexit moyſes et iō dixit. De ſeyr ortus eſt nobis ⁊c̄. qꝛ in circuitu mōtis ſeyr reuelatū fuit ei bñficiū incarnatōis xp̄i et paſſiōis: qd̄ eſt maximū.

monte pharā ⁊^e cū eo ſanctoꝝ milia. In^f dextra ei⁹ ignea lex dilexit^g ppl̄os. Omnes^h ſancti i manu illius ſunt: et^i q appropinquāt pedibus eius: accipiāt de doctrina illius. Legē^k p̄cepit nobis moyſes: hereditatē^l mltitudis iacob. Et^m erit apud rectiſſimū rex: cōgregātis principib⁹ ppli cū tribub⁹ iſrl̄ Viuat^n ruben et^o nō moriat̄: et^p ſit paru⁹ in nūero. Hec^q eſt iude benedictio. Audi^r dñe uocē iude et^s ad pplm ſuū introduc eū. Manus^t ei⁹ pugnabūt p eo et^u adiutor illi⁹ cōtra aduerſarios ei⁹ erit. Leui^x q̄ꝫ ait. Perfectio^y tua et^z doctrina tua a^z uiro ſancto tuo:

d Apparuit de mōte pharan. Nu. x. hr̄ ꝙ cū ppl̄s receſſiſſet de mōte ſynai nube eos ducēte: req̄euit nubes in ſolitudie pharā: et cū ppl̄s ibi deſideraret carnes: dñs dedit eis coturnices in tāta multitudie ꝙ habuerūt ſatis vſq̄ꝫ ad mēſem integrū. qd̄ moyſi viſum fuit valde magnū. vt hr̄ Nu. xi. Tūc etiā in adiutoriū moyſi in regimīe ppl̄i repleuit dñs. lxx. ſenes ſpū ſancto: vt ibidē hr̄. ⁊ ꝓpter iſtud bñficiū dixit moyſes. d Apparuit de mōte pharā illuminādo. lxx. ſenes. e Et cū eo ſanctoꝝ milia. i. angeloꝝ ei miniſtrantiū. ſm qd̄ d̄r Dañ. vij. Milia miliū miniſtrabant ei ⁊c̄. ſic igit̄ poſt bñficiū legis date in mōte ſynai moyſes facit h̄ mentōeꝫ de alijs duob⁹ loc̄ ꝓpt̄ p̄dicta bñficia ibi collata f In dex. ei⁹ ignea lex. qꝛ fuit data de medio ignis. vt hr̄ Exo. xix.

g Dilexit ppl̄os. i. xij. trib⁹. qꝛ q̄libet poterat dici ppl̄s vn⁹. vel aliter. dilexit ppl̄os generalr̄. Scdm̄ illud Sap. xi. Diligis dñe oīa que ſunt. et nihil odiſti eoꝝ q̄ feciſti: ſꝫ ſpālit̄ dilexit pplm iſrl̄ tanq̄ꝫ ſibi deputatū. iō ſubdit̄. h Oēs ſancti in manu illius ſunt. i. in ſua gubernatōe et ꝓtectōe. ſꝫ eñi ibi eſſent aliq̄ mali: tñ p maiori pte erāt boni. i Et q̄ appro. pe. ei⁹ ⁊c̄. h̄ d̄r q̄a in datōne legis dñs ſup montē ſynai loq̄bat̄. et ppl̄s erat in valle iuxta pedē mōtis audiēs v̄ba dñi. et qꝛ. x. p̄cepta decalogi data ſunt ab eo imediate. cetera v̄o mediāte moyſe. iō ſeq̄tur. k Legē p̄cepit nob moyſes. auctoritate dei. l Heredi. mul. iacob. qꝛ ſicut hereditas eſt res imobilis. ita lex fuit data iudeis vt imobilit̄ ſeruaret̄ ab eis. m Et erit apud rec. rex. i. ſi lex ſic ꝯſeruet̄ a pplo erit rectiſſim⁹. qꝛ lege diuina gubernat⁹. et dñs erit eoꝝ rex. vñ et i. Reg. viij. c. qñ p̄ elegerūt regē aliū. dixit dñs ad ſamuelē. Nō te abiecerūt. ſꝫ me ne regnē ſup eos. n Viuat rubē. h̄ ꝯñr ponit̄ bñdictōis executio. et diuidit̄ in. xi. ptes ſm trib⁹. xi. benedictas a moyſe. et patebūt ptes ꝓſequēdo. Primo ḡ ponit̄ bñdictio ipſi⁹ ruben. qꝛ fuit p̄genit⁹ cū d̄r. n Viuat rubē. vita nature.

o Et nō moriat̄. morte culpe vel gehēne. p Et ſit puus ĩ numero. h̄ aūt addit moyſes ad ꝯcordādū cū v̄bo iacob: q̄ dixit ipi rubē Geñ. xlix. Effuſus es ſicut aqua: nō creſcas ⁊c̄. q Hec eſt bñdictio iude. poſt bñdictionē rubē imediate ponit̄ bñdictio iude. qꝛ ſucceſſit ei in honore regni q̄ꝫtū ad ius p̄mogeniture,

r Audi dñe vocē iude. dicit Ra. ſa. ꝙ hec ꝓphetia reſpicit ad vocē orationis ipſi⁹ dauid et ſalomonis q̄ fuerūt exauditi in plurib⁹ orōnib⁹ ſuis et ipſi⁹ aza p exercitu ethyopū inuadente ipm. ij. Paral. xiiij. et ioſaphat p ammonitis. ij. Paral. xx. et ezechie p ſennacherib. iiij. Reg. xix. q̄ fuerūt reges iuda s Et ad pplm ſuū itroduc eū. i. ad lymbū pr̄m poſt vitaꝫ p̄ntem. vñ de ſanctis patrib⁹ cōit̄ ſcribit̄ d̄ morte eoꝝ. et appoſitus eſt ad pplm ſuū vl̄ ad pr̄es ſuos.

que^a pbaſti in tētatōe et^b iudicaſti ad aq̄s ꝯtradictōis. Qui^c dixit pr̄i ſuo et m̄ri ſue: neſcio vos: et fr̄ibus ſuis ignoro illos ⁊ neſcierīt filios ſuos. Hi^d cuſtodierīt eloq̄ū tuū et^e pactū tuū ſeruauerūt iudicia tua o iacob: et legē tuā o iſrael. Ponēt^f thymiama in furore tuo et holocauſta ſuper altare tuum. Benedic^g dñe fortitudini eius et opa manuū illi⁹ ſuſcipe. Percute dorſa inimicorū eius: ⁊ qui oderīt eū nō ꝯſurgant. Et^h beniamin ait. Amātiſſimus dñi: habitabit^i cōfidēter in eo: quaſi^k in thalamo tota die morabitur et^l inter humeros illi⁹ requieſcet. Ioſeph^m q̄ꝫ

t Man⁹ ei⁹ pugnabūt p eo. qꝛ vſq̄ꝫ ad electōꝫ ſaulis trib⁹ iuda habuit ducatū belli. vt hr̄ Iud. i. Quis aſcendet añ nos cōtra chananeum et erit dux belli. Dixitq̄ꝫ dñs. iudas aſcēdet. et. xx. cap. in bello ꝯ filioſ bēiamin cū alie tribus q̄rerēt. q̄s erit i exercitu nr̄o p̄nceps certaminis. Rñdit dñs. iudas ſit dux veſter.

v Et adiutor illius contra aduerſarios ei⁹ erit. dicit Ra. ſa. ꝙ h̄ ſpālr̄ d̄r p ioſaphat rege iuda q̄ impetu facto ꝯ euꝫ in ramoth galaad exclamauit ad dñm et audiuit eū iij. Reg. xxij. pōt etiā itelligi de plib⁹ alijs regib⁹ de tribu iuda q̄ fuerūt adiuti a dño in periculis. x Leui q̄ꝫ ait. poſt benedictōes iude imediate ponit̄ benedictio leui ꝓpt̄ dignitatē ſacerdotij. y Perfectio tua. q̄ꝫtū ad vitā ſanctā. z Et doctrina tua. q̄ꝫtū ad ſanā doctrinā. z A viro ſancto tuo. i. a moyſe q̄ fuit de eadeꝫ tribu et ſanctitas vite et veritas doctrīe ab eo deriuata fuit ad alios eiuſdē trib⁹. et loq̄tur h̄ moyſes de ſeipſo q̄ſi de quodā alio ex humilitate. qꝛ hec ptinēt ad cōmēdatōeꝫ eius. ſicut ⁊ iohānes euāgeliſta. Ioh. xi. dicit de ſeipō. Vidit illū diſcipulū quē diligebat ih̄s ⁊c̄ a Quē pbaſti i tētatione. h̄ dirigit̄ ad deū q̄ patiētiā moyſi ꝓbauit in multis tētatōib⁹ iudeorū. b Et iudicaſti ad aquas ꝯdictōis. determinādo ſup eum penā mortis. vt hr̄ Nu. xx. et ex hoc patet v̄itas ipi⁹ moyſi q̄ ita fidelit̄ exp̄mit pctm̄ ſuū ſicut et meritū. c Qui dixit pr̄i ſuo. h̄ nō ſolū intelligitur de moyſe: ſꝫ etiā de alijs filijs leui q̄ ad p̄ceptū moyſi interfecerūt ꝓpinq̄s ſuos ꝓpt̄ culpā ex adoratōe vituli. Exo. xxxij d Hi cuſtodierūt eloq̄um tuū. qꝛ lex diuina p̄cepit ydolatras itefici. e Et pactū tuū. dic̄ h̄ Ra. ſa. ꝙ hoc itelligit̄ de circūciſiōe q̄ vocat̄ pactū dñi. Geñ. xvij. qꝛ alie trib⁹ nō circūciderūt filios ſuos natos in deſerto q̄uſq̄ꝫ fuerūt in terra ꝓmiſſiōis. vt hr̄ Ioſue. v. ſꝫ trib⁹ leui filios ſuos circūcidit. vt iſte dicit. Cōtrariū aūt dicūt cōit̄ expoſitores nr̄i. et huic cōſonat ſcriptura ioſue. v. vbi d̄r. Pplus aūt qui nat⁹ eſt in deſerto p. xl. ānos incircūciſus fuit ita ꝙ generalit̄ loq̄tur: et nullū excipit: et ſm hoc qd̄ d̄r h̄. Pactū tuū. pōt intelligi de obſeruatōe legaliū. ſicut et alia q̄ hic ponuntur.

f Ponēt thymiama in furore tuo. i. ad auertēdū furorē tuū a pplo tuo.

g Benedic dñe fortitudini ei⁹. dicit h̄ Ra. ſa. ꝙ h̄ refert̄ ad machabeos q̄ fuerūt de tribu leui. et fortit̄ pugnauerūt ꝯ aduerſarios fidei. et qꝛ fuerūt valde pauci reſpectu aduerſariorū. iō moyſes h̄ p̄uidens orat p eis.

h Et bēiamin ait. h̄ poſt bñdictōnē leui ad quē ptinebat ſacerdotiū. ponit̄ imediate bñdictio beniamin: in cui⁹ ſorte fuit templū.

i Habitabit ꝯfident̄ in eo. ſ. in dño eo ꝙ deus ſpāli mō hītabat ĩ tēplo de qua habitatōe ſubdit̄. k Quaſi in thalamo tota die morabitur. templū eñi vbi deus colebat̄ erat quaſi thalam⁹ ipſius. l Et inter hu. illi⁹ req̄eſcet. ſꝫ eñi humeri ſunt in ſupiori pte corpis: tñ iferiores ſūt capite. et p hoc deſignat̄ loc⁹ edificatōis templi. qꝛ ſꝫ templū edificatuꝫ fuerit in mōte moria. nō tamē in ſūmitate ei⁹ ſꝫ in decliui p ſpaciū. xxiiij. cubitorū a ſūmitate montis: vt dicunt hebrei. m Ioſeph quoq̄ꝫ ait poſt benedictionē beniamin ponit̄ benedictio ioſeph. quia ſicut in ſorte beniamin fuit templū: ſic in ſorte ioſeph fuit ſylo. vbi filij iſrl̄ poſuerunt tabernaculū moyſi et archā teſtimonij. vt habet̄ Ioſue. xviij. c. et qꝛ locus tēpli fuit excellentior et deo diligibilior. ideo p̄ponit̄ benedictio beniamin bñdictōi ioſeph, ſꝫ beniamin fuit iunior.

Universidad de Salamanca. BGH

n Debñdictõe dñi terra eiꝰ.q꞉ ſors ioſeph fuit valde fertilis.
o De pomis celi.q꞉ arbores fructificãt ex īfluētia celi et ſtellarum.
p Et roꝛe atq꞉ abyſ.ſubiacēte.terra eñi humecta eſt apta ad fructificandū.humectaꝫ aūt a ſupioꝛi ex deſcēſu roꝛis et ab inferioꝛi ex aq̄s ſub terra latentibꝰ q̄ h noīe abyſſi ſignant. q De po.fru.ſo.et lu.hoc addiꝫ ad deſignandū ꝙ inter celi luminaria ſol et luna hñt maioꝛē efficaciaꝫ ſup terre naſcētia.

aq̄lonari terre ꝓmiſſiōis ſub mōte libani.in cuiꝰ radicibꝰ ſunt duo fontes.vnꝰ noīe ioꝛ:et alter dan:q̄ ſimul iūcti ioꝛdāis nomē efficiūt g De baſan.in t̄ra eñi illa vltra ioꝛdanē eſt q̄dā fons quē hiero. vocat phialam. Marcꝰ dalmanucha. Mat.magedon. vbi eſt pmꝰ oꝛtꝰ ioꝛdanis.nā palee ibi immiſſe ſubt̄raneo meatu ducte recipiunt in dan.

r De v̄ti.anti.mōtiū ibi eñi fructꝰ citiꝰ maturant et ꝓpt nouitatē magis diligunt.
s Bene.illiꝰ q̄ ap.ī rubo.i.ipiꝰ dei q̄ in rubo apparuit moyſi.
t Supra verticē nazarei.i.ſancti.q꞉ ioſeph inter alios fratres ſuos fuit ſanctioꝛ.
v Quaſi p̄geniti thauri ꝛc̄.h dr ꝓpter tribum ephraim: q̄ fuit foꝛtis et bellicoſa.et ꝓpter regnū x.tribuū:qd̄ fuit datū illi tribui in p̄ rege.ſ. hieroboā.vt hr̄.iij.Reg. xi.
x He ſunt multitudines ephraim. h exponit dupliciꝫ. Uno mō referēdo ad nūeroſitatē ppl̄i vtriuſq꞉ tribꝰ. Alio mō referendo ad multitudinē aduerſarioꝝ ab eis deuictorum. y Et zabulon ait.h dñr deſcribit benedictio zabulō et yſachar ſimul.foꝛtes eñi eoꝝ fuerūt ꝓpinq̄:et vt dicūt hebrei tribꝰ zabulon fuit intēta mercatōibꝰ in poꝛtubus maris q̄ fuerūt ī ſoꝛte eiꝰ.tribus aūt yſachar fuit magis intēta ſtudio

ait. De[n] bñdictōe dñi terra eiꝰ de[o] pomis celi ꝛ[p] roꝛe atq꞉ abyſſo ſubiacēte De[q] pomis fructuū ſolis ac lune:de[r] uertice antiquoꝝ mōtiū de pomis colliū eternoꝝ: ꝛ de frugibꝰ terre: et de plenitudīe eius. Bñdictio[s] illius q apparuit in rubo ueniat ſup caput ioſeph et[t] ſuper verticem nazarei inter fratres ſuos. Quaſi[u] primogeniti thauri pulcritudo eiꝰ:coꝛnua rhinocerōtis coꝛnua illiꝰ. In ipſis uētilabit gētes uſq꞉ ad termīos terre He[x] ſunt multitudīes ephraim et hec milia manaſſe. Et[y] zabulon ait. Letare[z] zabulon in exitu tuo: et[a] yſachar in tabernaculis tuis: populos[b] uocabūt ad mōtē ibi[c] immolabunt uictimas iuſticie. Qui[d] in undationē maris q̄ſi lac ſugēt:et[e] theſauros abſcōditos harenarū Et[f] gad ait. Bñdictꝰ[g] in latitudīe gad. Quaſi[h] leo requieuit cepitq꞉[i] brachiū et verticē. Et[k] vidit principatū ſuū qd̄ in parte ſua doctoꝛ eſſet repoſitꝰ: qui[a] fuit cū principibus ppl̄i: et[b] fecit iuſticias dñi et[c] iudiciū ſuū cum iſrl̄. Dan[d] q꞉ ait. Dan[e] catulꝰ leōis:fluet[f] largiter de[g] baſā. Et[h] neptalim dixit. Neptalim[i] abūdātia pfruet:et[k] plenꝰ erit bñdictōibꝰ dñi. Mar[l] e et meridiē poſſidebit. Aſer[m] quoq꞉ ait Benedictꝰ[n] i filiis aſer. Sit[o] placēs fratribꝰ ſuis:et[p] tingat in oleo pedē ſuū. Ferrū[q] et es calciamentū eius. Sicut[r] dies iuuētutis tue ita[s] et ſenectus tua. Nō[t] eſt alius ut[u] deus rectiſſimi. Aſcenſoꝛ[x] celi auxiliatoꝛ tuus. Magnificentia[y] eiꝰ diſcurrūt nubes hītaculū[z] eiꝰ ururſum et[a] ſubter brachai ſempiterna. Eiiciet[b] a facie tua inimicū dicetq꞉[c]:cōterere. Habitabit[d] iſrael cōfidenter et[e] ſolus. Oculꝰ[f] iacob in terra frumenti et uini:celiq꞉[g] caligabunt roꝛe. Beatus[h] tu iſrael. Quis ſimilis tui:popule q ſaluaris in domino. Scutū[i] auxilii tui et gladius gloꝛie tue. Negabunt[k] te inimici tui: et[l] tu coꝝ colla calcabis.

b Et neptali dixit.ipm bñdicēdo
i Neptalim abūdātia pfruet in q̄ ſue ſoꝛtis fertilitas deſignatur.
k Et plenꝰ erit i bñdictōnibꝰ dñi. in ſoꝛte eñi eiꝰ terre naſcētia citiꝰ appropinq̄bant ad maturitateꝫ q̄ꝫ in aliis ptibꝰ t̄re ꝓmiſſionis. et iō ex fructibꝰ illiꝰ terre p̄ afferebant p̄mitie ad tēplum.vñ et ſacerdotes et leuite bñdicebāt dominū: et eadē hr̄ ſnia Geñ. xlix. in bñdictōe neptali.
l Mare et meridiē poſſidebit. q꞉ mare galilee q̄ꝫ tū ad ſui ptē meridionalē cecidit ī ſoꝛtem neptalim.
m Aſer q꞉ ait.ipſum bñdicēdo.
n Bñdictꝰ in filiis aſer.in h deſignat pulcritudo ꝓlis: iō ſubdit.
o Sit placēs fratribꝰ ſuis. q꞉ filie eiꝰ erāt ita pulcre: vt eſſent apte ad

legis:et vt liberiꝰ ad hoc vacaret:tribꝰ zabulon ꝓuidebat ei ſaltē in magna pte de neceſſariis:et hoc eſt qd̄ dr̄. z Letare zabulō in exitu tuo ꝓ mercatōibꝰ exercēdis. a Et yſachar in ta.tuis. ibi manēdo ꝓ ſtudio diuine legis. b Populos ad mōtē vocabūt.i.ad hierl̄m ī mōte ſitā.q꞉ in ſolēnitatibꝰ veniebat ibi ppl̄s ad audiēdū doctrinā legis a doctoꝛibꝰ de tribu yſachar. c Ibi imo.victi.iuſticie. q꞉ in tribꝰ ſolēnitatibꝰ p̄cipuis debebāt apparere corā dño nō vacui:ſꝫ cū mūeribꝰ et ſacrificiis. d Qui inundatiōꝫ maris q̄ſi lac ſugent.i.bona appoꝛtata in nauibꝰ p vndas maris. e Et the.abſcō.harenarū.i.metalla diuerſa:et lapides p̄cioſos.q̄ de harena t̄re extrahunt:et ad loca lōginq̄ p mare frequēt traſpoꝛtant. f Et gad ait.h pōit bñdictio gad.cū dr̄.
g Be.in la.gad.p qd̄ deſignat ꝙ habuit latitudinē terre in ſua ſoꝛte.
h Quaſi leo requieuit.q꞉ in illa tribu fuerūt hoīes foꝛtes et bellicoſi. ſm qd̄ dr̄ Geñ.xlix gad accinctꝰ p̄liabit. i Ce.bra.et v̄ticē. erāt eñi ibi aliq̄ ita foꝛtes ꝙ vno ictu amputabāt caput hōis cuꝫ hūero et brachio. vt dicit Ra.ſa.aliꝫ expōit.vt p brachiū intelligat foꝛtis aduerſariꝰ p verticē turme vl̄ aciei capitaneꝰ et neutri poterāt ipetu gaditaꝝ ſuſtiere.et ꝓpter hoc fuerūt poſiti in frōte exercitꝰ filioꝝ iſrl̄ pugnādo ꝯ chananeos.
k Et vidit p̄ncipatū ſuū.ꝙ in pte ſua doctoꝛ eſſet repoſitꝰ. Iſte doctoꝛ fuit moyſes q̄ fuit ſepultꝰ in ſoꝛte gad:et h ceſſit ad magnū honoꝛē et dignitatē illiꝰ tribꝰ. a Qui fuit cū p̄ncipibꝰ ppl̄i.i.cū p̄ncipibꝰ nouē tribuū et dimidie q̄uſq꞉ eſſet eis hereditas acq̄ſita. b Et fecit iuſticias dñi.in h adiplēdo qd̄ ꝓmiſerat moyſi Nu.xxxij.ca. c Et iudi. ſu.cū iſrl̄.i.tenēdo eis in h fidelitatē d Dan q꞉ ait.h pōit bñdictio ipſiꝰ dan:cū dr̄. e Dan catulꝰ leonis.qd̄ dr̄ ſpālr ꝓpt ſanſon q̄ fuit foꝛtiſſimꝰ:et de tribu dan. f Fluet largit.h dr ꝓpt fluuiū ioꝛdaneꝫ q̄ oꝛit in ſoꝛte eiꝰ:iuxta ciuitatē captā ab eis q̄ pus lachis vocabat:ſꝫ ab eis fuit denoīata dan ex nomīe pris ſui,vt hr̄ iudi.xviij. et eſt in termino

maritandū regibꝰ ac ſacerdotibꝰ:vt dic̄ Ra.ſa. p Et tingat in oleo pedē ſuū.q꞉ ī ſoꝛte ſua multe fuerūt oliue ꝛ fructifere.ex q̄bus ibi abūdabat oleū:q̄ abūdātia deſignat p tinctionē pedis. ſic̄ Iob.xxix.Lauabā pedes meos butiro. q Ferrū ꝛ es calciamētū eiꝰ.q꞉ in ſoꝛte aſer fuerūt minere ferri et eris.q̄ calcabant calciamētis eoꝝ q̄ ibi opabant. r Sicut dies iuuētutis tue. ſunt delectabiles ꝛ placidi. s Ita ꝛ ſenectꝰ tua.ſit amabilis et placida.Hic q̄rit q̄re ſymeon nō habuit bñdictōꝫ:ad qd̄ reſpōdent hebrei ꝙ h fuit:q꞉ p tractauit de vēditōe ioſeph et alios ad h induxit:ꝓpt qd̄ ioſeph retinuit eū in vinculis:ceteris fribꝰ ad patrē remiſſis.vt hr̄ Geñ.xlij.Itē q꞉ p̄nceps tribꝰ ſymeon foꝛnicatꝰ eſt beelphegoꝛ.ex q̄ accidit moꝛtalitas in ppl̄o. vt hr̄ Nu.xxv.
t Nō eſt aliꝰ.h pōit ꝯcluſio intēta q̄ eſt inductio ppl̄i ad dei reuerentiā et amoꝛē:ad eiꝰ aūt reuerēnā inducit moyſes ex cōſideratōne magnitudinis diuine.cū dr̄. Nō eſt aliꝰ ſilis in magnitudine.
v Ut deꝰ rectiſſimi.i.vt deꝰ ppl̄i iſrl̄ rectiſſima lege gubernati.
x Aſcēſoꝛ celi.i.deꝰ q̄ eſt in celis excelſioꝛ. y Magnificētia eiꝰ diſcurrūt nubes.in hebr̄.habet.Diſcurrūt celi.q꞉ motꝰ celi oꝛbiū celeſtiū dei magnificētiā oñdunt. z Habita.eiꝰ ſurſū.q꞉ eſt ſup oīa bñdictꝰ. a Et ſubter brachia ſempit̄na.in heb.hr̄ brachia ſeculi:p q̄ intelligunt angeli:q̄rū v̄tute miſtrant alie creature:et ipſi ſubſunt deo tanq̄ꝫ eiꝰ miſtri:ꝯñr inducit ad dei amoꝛē ex ꝯſideratōe bñficioꝝ ꝓmiſſoꝛū:cū dr̄. b Eiiciet a facie tua inimicū.i.inimicos.et accipit h ſingulare ꝓ pl̄ali. ſicut Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima.i.multitudo muſcaꝝ. c Diceq꞉ cōterere.i.v̄bo ſuo ꝯterent abſq꞉ tuo laboꝛe. d Hitabit iſrael ꝯfident.deuictis aduerſariis e Et ſolꝰ.q꞉ ꝓpt ſecuritatē magnā nō erit neceſſe ꝙ hoīes ꝯgregent adinuicē ad reſiſtendū ad

uerſariis.ſꝫ q̄libet poterit hītare p ſe ſub vite ſua et ficulnea ſua. Oculꝰ iacob in t̄ra frumēti ꝛc̄.i.videbit fertilitatem bonoꝝ in terra ſua. g Celiq꞉ caligabūt roꝛe.in h deſignat abūdātia roꝛis ad fecūdatōꝫ terre. h Beatꝰ es tu iſrl̄ q̄ ſic viſitaris a domino et defenderis.vñ ſubdit. i Scutū auxilii tui ꝛc̄. eſt dominꝰ deꝰ tuꝰ. k Negabūt te inimici tui.in hebr̄.hr̄.Mētient tibi inimici tui.qd̄ exponūt hebrei de gabaonitis q̄ mētiētes dixerūt filiis iſrl̄.De terra longinq̄ valde venerūt ſui tui.vt hr̄ Ioſue ix.Pōt etiā exponi ſm traſlatōꝫ noſtrā de regibꝰ chananeoꝝ qui negātes filiis iſrl̄ terrā eis ꝓmiſſaꝫ a dño venerūt vnanimit ad pugnandū ꝯ eos.vt habet ioſue.x.c. l Et tu eoꝝ col.calca. qd̄ impletū fuit qñ p̄ncipes exercitꝰ iſrl̄ poſuerūt pedes ſuos ſup colla q̄nq꞉ regū latētiū in ſpelūca.vt hr̄ Ioſue.x.cap.

In ca.xxxiij.vbi dicitur in poſtil.Propter quod aliter exponunt doctores noſtri ꝛc̄.

Additio.

D vlterioꝛē euidētiā eoꝝ q̄ in hoc ca.xxxiij.tradunt:vna cuꝫ ꝯtinuatōe eoꝝ ad p̄dicta.in p̄cedēti ca. ꝯſiderādū eſt ꝙ ſm apl̄i doctrinā ad Ro.xi.s̄.allegatā.Cecitas ex pte ꝯtigit in iſrael donec plenitudo gētiū intraret.in q̄ ſeueritas dei.ſ.eiꝰ iuſticie rectitudo et eiꝰ bonitas cōꝓbat.Seueritas q̄dē in deiectōe iudeoꝝ ꝓpoꝛtionata pctīs eoꝝ.vt dictū ē.Bōitas v̄o ī vocatōe gētiū.vñ dic̄ ibidē loquēs romāis.Uide g̃ bōitatē ꝛ ſeueritatē dī.i eos q̄dē q̄ ceciderūt ſeueritatē ī te v̄o bōitatē.d q̄ q̄dē ſeueritate ꝛ bōitate dī ī p̄cedēti cātico agit ꝓut ibidē fuit d̄claratū.ꝛ q꞉ ſm ipſiꝰ apl̄i doctrinā ad Ro.ix.ppl̄s iudaicꝰ nō fuit ſic totaliꝫ eiectꝰ a dō:q̄n ex eo remāſiſſent aliq̄ reliq̄e ꝓphetāte Eſa.Niſi dñs reliq̄ſſet nob ſemē ꝛc̄.Que q̄dē reliq̄e ſm ipm ibidē cōpant ad gentē noue legis.ſicut radix ad ramos.vñ gētilibꝰ ibidē dicit.Tu aūt cū oleaſter eſſes inſertꝰ es in illis.et ſociꝰ radicis et pinguedīs oliue factus es qd̄ in magnā laudem ſeu bñdictionē ppl̄i iſrl̄itici v̄tit.iō de hac laude p modū ꝓphetice bñdictōis moyſes in h ca.p̄ncipalr agit vñ et glo.in h ſic dic̄.Nō negligēter p̄tereūda eſt iſta ꝓphia. apparet eñi hec bñdictio ad nouū ppl̄m ptinere: quē ſctificauit xp̄s hec in glo.In q̄ q̄dē bñdictione moſayca moyſes intendit principaliꝫ ꝓbare.ꝙ lex a deo p ipm data:ſꝫ ſolū ppl̄o iſraelitico:q̄ dirigeret qd̄ ad magnā dignitatē illius ppl̄i ptinebat.finalit tñ in iſraeliticā dignitatē totiꝰ mūdi plenitudo trāſire debebat.ꝓut eccleſia oꝛat in q̄dā collecta in officio ſabbati ſancti paſche.Uñ in hac bñdictōe p̄ incipit a datōe p̄dicte legis dicēs.Dñs de ſynai venit.q꞉ de mōte ſynai dñs moyſen vocauit:et etiā ppl̄m ad dādū legē p̄dictā quā eis ibidē dedit.vt.s̄.Exo.xix.ꝯñr q꞉ iſta lex nihil ad pfectū ducebat:vt ad Heb.vij.ca.Nō eñi curabat moꝛbos ſpūales p grām.iō ſubdit.De ſeyr oꝛtꝰ eſt nobis:q꞉ illi populo circūeūdo montē ſeyr:ſerpentē eneū dñs iuſſit fieri et ī ligno ſuſpēdi.vt moꝛſi a ſerpētibꝰ eiꝰ intuitu ſanarent.qd̄ ꝓprie figurabat incarnatōꝫ et paſſionē xp̄i p quā moꝛſus ſpūales curant.vt in poſtil.ſatis declarat.ꝯñr aūt dic̄.Apparuit de mōte pharā:q꞉ ibi dē repleuit dñs.lxx.ſenes ſpūſancto:ꝓut in poſtil.qd̄ figurat copioſaꝫ effuſionē ſpūſſancti in diſcipulos poſt paſſionē et reſurrectionē p quā effuſionē ſpūs dñi repleuit oꝛbē terraꝝ.qd̄ etiā moyſes ibidē.ſ.Nu.xi.inuit di.Quis det vt totꝰ ppl̄s ꝓpheret.et det eis dñs ſpm̄ ſuū.q.d.vtinā iā nūc eſſet illud qd̄ h figurat.ſ.ꝙ totus ppl̄s dei recepiſſet ſpm̄ſanctuꝫ.In p̄mitiua eñi eccl̄ia p baptiſma et īpoſitionē manuū apl̄oꝝ oēs recipiebāt ſpm̄ſanctū cuꝫ ſignis viſibilibꝰ.vt hr̄ in actibus apl̄oꝝ.Fecit igit moyſes pꝰ beneficiū legis late mentionē de p̄dictis duobꝰ bñficiis.tū q꞉ lex illa nō ducebat ad pfectū ſine hmōi bñficiis:tū q꞉ alii ppl̄i ſine ipſis bñficiis ſm legē oꝛdinatā in iſraeliticā dignitatē nō trāſirent de q̄ hic intēdit vt dictū eſt.Exponāt cetera ꝓut in poſtil.vſq꞉ ibi Dilexit ppl̄os.in q̄ moyſes oñdit ꝙ p̄dicta bñficia debeāt ſe extēdere ad ppl̄m generaliꝫ.vñ in heb.hr̄.Etiā dilexit ppl̄os. q.d. nō ſolū te.ſ.iſrl̄ deꝰ dilexit ad iſta bñficia pcipiēda.ſꝫ etiā ppl̄os et ꝯñr reddēs cām huiꝰ extēſionis dicit.Oēs ſancti in manu illiꝰ ſunt.q.d.ex q̄ oēs ſancti cuiuſcūq꞉ natōis ſūt in manu dei ſunt:in q̄ꝫtum a deo mouent ad ſanctitatē vitā hñdā.Idcirco nō videtur equū:vt in vna tm̄ natōe bñficia ſalutaria recluderent.Uñ petrꝰ apl̄s circa materiā reductōis gentiū dicebat Act.x.ca.In veritate cōperi ꝙ nō eſt pſonaꝝ acceptoꝛ deꝰ:ſꝫ in oī gēte ꝛc̄. et ſequit. Qui appropinquāt pedibꝰ eiꝰ.qd̄ refert ad ſanctos de q̄bꝰ dixerat.Oēs ſancti in manu illiꝰ ſunt.q̄ q̄dē appropinq̄tio ad pedes illiꝰ pōt intelligi moꝛalr.vl̄ q꞉ ſancti vel electi veniētes ad fidē xp̄i de q̄bꝰ ait:cū magna humilitate debebāt venire ſicut illi q̄ ex humilitate pedibꝰ dñoꝝ appropinquāt.lex eñi xp̄i q̄ ipa grā eſt.in recipiente humilitatē p̄cipue req̄rit.vñ Iac.iiij.ca.Humilibꝰ aūt dat grāꝫ.vl̄ q꞉ tales electi dñt ſeq̄ veſtigia xp̄i.cuiꝰ vita eſt inſtructio fideliū.iuxta illud.i. Pe.ij.ca.vt ſeq̄mini veſtigia eiꝰ.q̄ q̄dem veſtigia p pedes deſignant. vel in hoc inuit moyſes ꝙ p̄res noui teſtamēti.ſ.apl̄i:cū poſt reſurrectōꝫ diſponerent ad ānūciāda miſteria xp̄i p oꝛbem:pedes xp̄i tenuerunt. vt Mat.xxviij.ca.et iō de illis ſanctis dr̄.Qui appropinq̄nt pedibꝰ eius. de q̄ pōt etiā intelligi illud Eſa.lij.ca.q̄ꝫ pulcri ſupra mōtes pedes euāgelizantis ꝛc̄.q̄ q̄dem ſancti de doctrina xp̄i accipiūt.vñ.i. Mat. vlt.c. Docētes eos q̄ p̄cipio vobis.iō dicit.Accipiēt de doctrīa illiꝰ. vbi notandū ꝙ nō dicit.Accipiēt doctrinā illiꝰ:ſꝫ de doctrīa illius. q꞉ pfectio doctrīe huiꝰ plenarie ſine menſura reſidet in xp̄o.Alii v̄o ſm menſurā donatōis xp̄i.vt ad Ephe.iiij.ca.Et iſto mō dr̄ Io.i.De plenitudīe eiꝰ omnes accipimꝰ.Nō eñi dicit plenitudinē:ſꝫ de plenitudīe. Cōſequēter ne foꝛte q̄s ex p̄dictꝭ eſtimaret:ꝙ p doctrinā xp̄i:de q̄ dixerat.Accipiāt d doctrina illiꝰ.lex moſayca penitꝰ euacuaret:iō ſubdit.Legeꝫ p̄cepit nobis moyſes hereditatē multitudīs iacob.Et eſt ſenſus ꝙ lex quā moyſes p̄cepit nobis.i.ppl̄o iſraelitico.de q̄ nūero erat moyſes q̄ loq̄bat. Uenit in hereditatē eccl̄ie q̄ ſignat p hoc qd̄ dicit multitudīs iacob.nā ſicut illud qd̄ parētes iuſte acq̄rūt:ad eoꝛū ſucceſſiōis hereditatem puenit. ſic et lex moſayca lꝫ ppl̄o ve.te.data fuit de q̄ dicit.Precepit nobis. venit tñ hereditarie ad eccl̄iam:de q̄ dicit.Hereditatē multitudīs iacob.Et notandū ꝙ vbi trāſlatio nr̄a in hoc loco hꝫ.Multitudīs:hebraica lr̄a habet quādā dictōꝫ que ſignificat eccl̄iaꝫ.eadē dictio ponit hic et Nu. xx. vbi dr̄.Cur eduxiſti eccl̄iaꝫ dei in ſolitudinē.ſilr̄.i.Reg.xvij. Nouerit oīs eccleſia:ꝙ nō in gladio ſaluat dñs.et ſic in q̄ꝫpluribus aliis locis. et foꝛte trāſlatio nr̄a poſuit hāc dictionē Multitudīs. vt inueret hoc referēduꝫ eſſe ad illud qd̄ dr̄ Act.iiij.c.Multitudīs credētiū erat coꝛ vnū. ꝯñr dic̄ Et erit apud rectiſſimū rex ꝯgregatis p̄ncipibꝰ ppl̄i: cū tribubꝰ iſrael. Pro q̄ ꝯſiderandū ꝙ q꞉ ex h qd̄ dixerat:ꝙ lex hec fuerat p̄cepta vni populo:deīde hereditarie deuenerat ad m̄ltitudinē ſeu eccl̄iam: poſſet quis eſtimare ꝙ hec multitudo ſeu ꝯgregatio nō ꝯſtituebat aliqd̄ coꝛpus ciuile vnū:ſꝫ erat q̄dam multitudo in ſe diuiſa. Idcirco oñdit ꝙ hec eccl̄ia ſeu multitudo iacob debebat eſſe quoddā vnū:tū ex pte rectitudīs fidei q̄ vna eſt:de q̄ dicit.Et erit apud rectiſſimū.ppl̄s eñi in cuiꝰ multitudīe ꝯſiſtit eccl̄ia rectiſſimꝰ pōt dici inq̄ꝫtū oēs reſpiciūt p̄mā veritatē p verā fidē:tū ex pte capitis:q̄ eſt vnꝰ xp̄s:et de hoc dicit. Et erit apud rectiſſimū rex.ſ.xp̄s.tū ex pte mēbroꝝ.mēbra aūt p̄ncipalia huius ꝯgregatōis ſub capite xp̄o manifeſtat:cū dic̄. Cōgregatis p̄ncipibus ppl̄i.ſ. apl̄is et eoꝝ ſeq̄tibꝰ.q̄ nūc in vnitate fidei ꝯgregant cū tribubus iſrl̄.ſ.eoꝛū q̄ in p̄mitiua eccl̄ia remāſerūt in fide.vel etiā in tpīs ſucceſſiōe ad fidē venīūt.ex q̄ pꝫ q̄liter moyſes in p̄dictis iſtū ppl̄m laudat ſeu bñdicit:in hoc ꝙ in dignitatē iſrl̄iticā totiꝰ mūdi plenitudo trāſiret. et q꞉ mentionē ſtatī fecerat añ de tribubus iſrl̄ a q̄bus moyſes de ꝓpinq̄ erat receſſurꝰ.iō introduxit bñdictionē ſingularū bñdictionū di. Uiuat rubē ꝛc̄.vñ ī glo. p̄dicta.ſalutē p̄mitiue eccl̄ie ſingulis tribubus ꝓpriis bñdictōibus tribuit.hec in glo.Exponant he bñdictōes tribuū:ꝓut in poſtil.exceptis his q̄ ſequunt.ſ.p̄mo de bñdictōe iude. Circa quā attēdendū eſt ꝙ in hac tribu ſingulari mō intitulauit bñdictionē di.Hec eſt iude.in aliis v̄o nō ſic ſꝫ leui dixit.Beniamin dixit:et ſic de aliis.q̄ q̄dē bñdictio iude vīdꝛ referēda eſſe ad bñdictionē iacob de eodē iuda. Geñ.penul. p̄dixerat enim ibi iacob:ꝙ ſceptrū et ducatus ppl̄i iſraelitici ptinebat ad iudā:et inſup de illa tribu expectabat meſſias de q̄ dixerat:donec veniat q̄ mittēdꝰ eſt Nunc aūt moyſes p̄cat deū vt adducat illū.ſ.qui mittēdus eſt ad populum ſuum.

Replica.

In ca.xxxiij.Bur.ꝯtinuat expoſitionē allegoꝛicā glo. in qua inter cetera nitit p̄ferre iudaiſmū q̄ſi in eccl̄ia ꝯſtituta ex vocatōe gētiuꝫ quēdam obtinere debeat p̄matū.et ad h pſuadenduꝫ adducit apl̄m ad Ro.xi.vbi ſm ꝙ Burg.expōit dictū apl̄i cōpat iudeos radici:gētes autē dicit ramos inſertos ꝛc̄.Sꝫ hec ꝯcluſio correcta eſt.s̄.Geñ.ix. correctoꝛio.iij.Nec facit ad ꝓpoſitū burg. dictū apl̄i allegatū.q꞉ hñ penſando hoc dictū radix fides eſt rami fideles.Dicit eñi radix ſancta in p̄riarchis et ꝓphetis:ſꝫ vñ nō ex opibꝰ legis:ſꝫ fide.Radicis igr̄ ſanctitas nō p̄riarcha:nō ꝓpheta:nec opus eoꝝ ſm legē.ſꝫ fides xp̄i ꝓtūc venturi et ſctitas fuit et radix in qua ex patriarchas et ꝓphetas vt eſſent ſancti rami deus īſeruit.huiꝰ inſertōis ptīcipes dicit ibidē et apl̄s gētes ſanctas dicēs.Tu aūt cū oleaſter eſſes inſertus es in illis.ſ.ramus ſocius radicis et pinguedīs oliue factus es.ſ.grē et iuſticie xp̄i:que ex fide eſt.in q̄ cōiter gētes et iudei radicati ſunt.et ſic in illa radice nō eſt diſtictio iudei ꝛ greci.q꞉ ab apl̄o dicunt ſocii q̄ currūt de pari.vñ apl̄s infra.xv.ponēs differētiā.dicit iudeos vocatos ad hāc radicē ꝓpt ꝓmiſſa facta patribus. Sꝫ vñ ꝓmiſſio niſi ex grā,ſicut et vocatio gētiū,de q̄ apl̄s ibidē.Gen/

Universidad de Salamanca. BGH

tes aūt ſup miſericordia q̄ ſimiľr eſt gr̄a: eadē eñ igiť eſt radix vtrorūq̧ ramoꝝ. et in hac radice ꝯſiſtit iſrľitica dignitas: in quā vt orat eccľia trāſiuit tot⁹ mūdi plenitudo. Nō pōt igiť Bur. iudaiſmo aſcribere aliquē p̄matū dignitatis in eccľia: niſi ſm̄ p̄oritatē tēporis. q: p̄us tp̄e inſertus eſt radice gratie q̄ gentilitas: et de hoc p̄matu dicit ap̄ľs ad Ro. i. q̄ virtus dei eſt in ſalutē oīm credēti iudeo p̄mū ꝛ greco. et p̄oritate autē tēpis nō formaliť arguiť p̄orītas dignitatis: q: alias beſtie eēt digniores homine: anq̄ pri⁹ tp̄e create a deo. Ca. xxxiiij Aſcendit ḡ moyſes. cōpleta bn̄dictiōe ppľi. h̄ ꝯñter deſcribiť mors et ſepultura moyſi. ꝛ p̄mo deſcribiť ꝯſūmatio paſtoris. ſecūdo ſubdiť cōfortatio ſucceſſoris. ibi. Joſue vero. tertio cōmēdatio p̄deceſſoris. ibi. Et nō ſurrexit ꝓpħa. Circa p̄mū p̄mittiť obedientia moyſi implētis p̄ceptū dei: qui dixerat ſibi. ſ. xxxij. ca. in fi. Aſcēde in montē iſtū abarim ꝛc̄. et ſeqtur. Et morere in mōte. et ideo cōpleta bn̄dictiōe ppľi aſcēdit illuc.

b Sup montē nebo in verticē phaſga. abarim eſt nomē totalis montis Nebo eſt nomē cuiuſdā monticuli ſupeminētis in ipſo. Phaſga vero eſt ſupior p̄s illius monticuli: vñ pōt longe videri. c Oñditq̧ dñs ei oēm terrā. ad conſolationē ſuā. d Uſq̧ dan. vbi eſt termin⁹ aq̄lonaris terre ꝓmiſſiōis. e Uſq̧ ad mare nouiſſimū. i. mare mortuū: qđ eſt in termino oppoſito terre ꝓmiſſiōis. ſ. auſtrali. f Et lati. cāpi hiericho. ciuitatis palmaꝝ vocabať eñ duplici noīe. ſ. hiericho et ciuitas palmarū. et ſubdiť mors moyſi. cū dr̄. g Mortu⁹ eſt ibi ꝛc̄. et ſepeliuit eū. ſ. dñs miniſterio tn̄ angelico. h Et nō cognouit hō ſepulcrū ei⁹. qđ factū eſt a deo: ne iudei colerēt ip̄m tanq̄ deū ꝓpter magnitudinē et multitudinē ſignoꝝ. i Nō caligauit ocul⁹ ei⁹ ꝛc̄. quia ſenſus ei⁹ ꝑſeuerauerūt viuaces vſq̧ in finē. Judei dicūt. Et nō fuit obſcurata viſio ei⁹ et accipiūt viſionē p̄ colore q̄ eſt obiectū viſus.

k Joſue vero. h̄ ꝯñr pōiť cōfortatio ſucceſſoris. ſ. ioſue q̄ fuit cōfortatus dupľr. ſ. a ſuperiori: q: fuit repletus ſpiritu ſancto: qđ notať cum dicitur.

l Replet⁹ eſt ſpū ſapiētie: et ab iferiori p̄ bonā obedientiam ppľi. qđ notať ibi. Et obedierūt ei ꝛc̄.

m Et nō ſurrexit. hic ꝯñr poniť cōmendatio p̄deceſſoris. q̄a dixerat ſcriptura ioſue repletū fuiſſe ſpiritu ſapiētie. ne ex h̄ crederet ip̄m eq̄lē fuiſſe moyſi: iō ſubdiť. Et nō ſurrexit vltra ꝓpheta i iſrael ſic moyſes. i. equalis ei. n Quē noſſet dñs facie ad faciē. i. loquens cū eo familiariť et ad volūtatē ſuā: ſicut ſolet hō loq̄ ad amicum ſuū. o In oīb⁹ ſignis atq̧ portētis: q: tot et tāta mirabilia et tā longo tp̄e nō fuerūt facta p̄ aliū ꝓpħam in veteri lege.

a Aſcēdit^a ergo Ca. xxxiiij
moyſes de campeſtribus moab ſup^b mōtē nebo in verticē phaſga cōtra hiericho: oñditq̧^c ei dñs oēm terrā galaad vſq̧^d dan et vniuerſum neptalim terramq̧ ephraim et manaſſe et omnē terrā iuda vſq̧^e ad mare nouiſſimū et auſtralē ptem et^f latitudinē cāpi hiericho ciuitatis palmarū vſq̧ ſegor. dixitq̧ dñs ad eū. Hec eſt terra ꝓ qua iuraui abraā yſaac et iacob dicēs. Semini tuo dabo eā. Vidiſti eā oculis tuis et non trāſibis ad illam. Mortu⁹^g eſt ibi moyſes ſeru⁹ dñi in terra moab iubente dño: et ſepeliuit eū in valle terre moab cōtra phogor: et^h nō cognouit hō ſepulcrū ei⁹ vſq̧ in p̄ſentem diē. Moyſes centū et viginti annoꝝ erat qñ mortuus eſt. Nō^i caligauit ocul⁹ ei⁹: nec dētes illi⁹ moti ſunt. Fleuerūtq̧ eū filii iſrľ in cāpeſtrib⁹ moab. xxx. diebus et cōpleti ſunt dies planct⁹ lugētiū moyſen. Joſue^k vero filius nun replet⁹^l eſt ſpū ſapie: q: moyſes poſuit ſup eū man⁹ ſuas. Et obedierūt ei filii iſrľ: feceruntq̧ ſicut p̄cepit dñs moyſi. Et^m nō ſurrexit ꝓpheta vltra i iſrľ ſicut moyſes: quē^n noſſet dñs facie ad faciē in^o oībus ſignis atq̧ portētis que miſit per eū vt faceret in terra egypti pharaoni et oībus ſeruis eius vniuerſe terre illius: et cūctā manū robuſtam magnaq̧ mirabilia que fecit moyſes corā vniuerſo iſrael.

Explicit Deuteronomiū.

Poſtilla ſup Deutero. edita a fratre Nicolao de lyra finit.

Incipit prologus in librum Joſue.
Tandem finito pentateucho. Iſte prologus in quinq̧ partes diuidiť p̄ncipales. in quarū p̄ma pars opus ordinat ad p̄cedentē pētateuchū: cū dr̄. Tandē finito ꝛc̄. In ſcđa lectorē reddit attentū: ibi. Monemuſq̧ lectorem. In tercia cōpeſcit detractōes emuloꝝ: ibi. Unde ceſſit arcuato vulnere. ꝛc̄. In quarta eos mīſtiplicius ꝯfutat. q: nihil ex trāſlatōe lxx. putabāt recipiēdum: ibi. Qđ ſi vet⁹. ꝛc̄. In q̄nta ꝓpōit poſt iſtius cōpletōē opeꝛis ſe trāſferre ad explanatōes prophetarū: ibi. Ceterū poſt ſcē paule. ꝛc̄. Littera ſatꝭ plana eſt. Inde paucas ſubdiuiſiōes faciemus.

a Tādē finito pēta. moyſi. velut gran. fe. li. Metaphorice loquiť ad modū debētis vel debitoris q̄ p̄ ſolutōē debiti liberať a creditoris obligatōe. ſic hc. Hiero. trāſlato pētateucho libat⁹ eſt ab obligatōe trāſferēdi pentateuchū. q̄ deſiderio tenebať. Et pētateuchus dr̄ a pēta. qđ eſt quīq̧. et teuchos qđ eſt volumē. q: q̄nq̧ ꝯtinet volumina. Origenes ſm̄ grecos addidit pētateucho duos libros. ſ. ioſue ꝛ iudicū. ꝛ vocat eptateuchū. ab epta qđ eſt ſeptē. ꝛ teuchos qđ eſt volumē. Nos itaq̧ libati. q̄ſi de grādi fenore. h̄ eſt. ſ. de graui obligatōe. Manū mittim⁹. i. operā dare intēdim⁹ ad interp̄tandū ieſum filiū naue. Nota q̄ ioſue ꝛ fili⁹ naue idē eſt nomē. Cognominat⁹ eſt aūt a p̄re ieſus naue vel ioſue bēnū. i. fili⁹ naue. ſ. filius nun. ad drām ieſu filij ſirach ꝓnepotꝭ ieſu magni ſacerdotꝭ q̄ ſcripſit eccľiaſticū. Et nota q̄ ſm̄ hebreos h̄ incipit ſcđs ordo veteris teſtamēti. q̄ diſtinguūt vet⁹ teſtm̄ in tres ordines. Primū vocāt legē. ſcđm ꝓpħas. terciū agiographa. In lege ponūt quīq̧ libros moyſi. In ꝓphet. viij. Joſue. Judicū. Samuel. Malachiā. Eſaiā. Hieremiā. Ezechielē. ꝛ. xij. ꝓpħas minores. In agiographis. ix. li. ve. te. q̄ ſupſunt. hi dicunť agiographi. i. ſcōꝝ ſcripta. ab agios qđ eſt ſcm̄. et graphe qđ eſt ſcp̄tura. Nam grapho v̄bū grecū idē qđ ſcribo: q̄ſi ſcrē vel ſcōꝝ ſcp̄ture. qđ nomē cōe eſt oībus ſacre ſcp̄ture libris. q: hi nouē nō habuerūt eminētiā p̄ ceteris ſm̄ quā agnominarētur. iō cōi noīe ꝯtēti ſunt. Unus Job tres ſalomōis libri. daniel. paralipomenō. eſdras. heſter. Alii qui ſup ſunt. ſ. liber iudith. liber machabeoꝝ. liber ſapie. ꝛ lib̄ thobie. q̄ apocriphi dicūť. q: auctores coꝝ igranť. Et dr̄ apocriph⁹ ab apo qđ eſt valde. ꝛ criphon qđ eſt obſcurus: q̄ſi valde obſcurus. vñ dicunť apocriphe v̄gines. i. valde obſcure. q̄rū lāpades ſunt extincte. Sic expōit mgr̄ mathe⁹ vindocinēſis. ſm̄ alios dr̄ apocriphus. ab apo qđ eſt de. et criſis qđ eſt ſecretū. q̄ſi ſecretus vel occulť⁹. i. de nūero ſecretoꝝ. vľ dr̄ ab cripto qđ eſt abſcondo. q̄ſi abſcōdit⁹. Dr̄ v̄o de v̄itate iſtoꝝ libroꝝ nō dubitať ab eccleſia recipiūtur. Mittim⁹ inq̄ manū ad interp̄tandū ieſū naue. i. librū ioſue. b Quē hebrei ioſue bennū. i. ioſue filiū nun vocant. ꝛ ad iudicū librū quē iudei ſopthim appellāt q̄ iudices deſcribit vſq̧ ad hely ſacerdotē. ꝛ ob h̄ dr̄ iudicū tanq̄ a materia. videť tn̄ q̄buſdā auctorib⁹ ſic noīatus: vt q̄ſi cronice ſcribēdo. cui liber iudicū tp̄s ſuū in actib⁹ redegerit. Quis aūt in vnū cōpegerit dubiū eſt. Dicūt q̄dā q̄ ſamuel. alij q̄ eſdras. Veriſiľ⁹ vr̄ q̄ ezechias q̄ parabolas ſalomōis ꝛ libꝛ regū in vnū collegit. ſed quare ioſue ꝛ moyſes inter iudices nō annūerenť. Dicēdū q: nō ſolū iudicauerūt: ſ; etiā r̄xauerūt. Ceteri v̄o nil iuris in ppľo habuerūt: niſi q̄ i tribulatōib⁹ ꝯſilio ꝛ ꝓuidētia coꝝ ppľis vtebať. c Ad ruth q̧. i. ſiľr. d Et heſter mittim⁹ manū. Quos libros hebrei. e Hiſdē noīb⁹ efferūt. i. vocāt. Iſtos duos libros trāſtulit hieronim⁹ de greco in latinū ad petitōē paule ꝛ euſtochij. ſicut ſcribiť in hyſtoriis. Contrariū vr̄ in fine iſtius ꝓlogi. vbi dr̄ Ceterū poſt ſcē paule dormitōem hos libros euſtochio negare nō potui. ḡ vr̄ q̄ poſt mortē paule ab euſtochio rogatus libros iſtos trāſtulit. Solutio ſiml̄ fuit rogat⁹ ab eis. et eis ꝯceſſit. Uñ mortua paula euſtochio negare non debuit. qđ vna cum paula p̄mitus impetrauit. vnde ꝛ ſi poſt mortē paule trāſtulerit. tn̄ ꝓpter p̄cedētē ei⁹ petitōē h̄ fecit.

f Monemuſq̧ lectorem. In hac ſcđa parte reddit attētū lectorē. p̄mo inſinuās opis difficultatē: cū dicit. Monemuſq̧ lectorē vt ſiluā. i. multitudinē obſcuritatem hebraicoꝝ nomiū.

g Et diſtinctōes. eoꝝ.

h Per mēbra. i. ſpacia

i Diuiſas. a nobis.

k Diligēs. i. ſolicitus.

l Scriptor ꝯſuet. ne ꝛ nr̄ labor. quē ſuſtiem⁹ in ſtudioſa noīm diſtictōe

m Et illius. lectoris.

n Studiū pereat. i. inutile fiat p̄ noīm ꝯfuſione. ſecundo humiliter ſe excuſans reddit attentū lectorē oñdens opis multiplicē vtilitatē. q: eñ ab emulis ei imponebať. q̄ ad ſugillatōem ꝛ vitupatōem. lxx. interpretum nitebať. excuſat ſe dicēs. o Et vt in primis. id eſt in p̄ncipio. p Qđ ſepe teſtat⁹ ſum. ſupra i ep̄ľa ad deſideriū. q Sciat. lector. r Me nō in rep̄henſionē veterū noua cudere. i. fabricare. ſupra. ſ. i ep̄ľa ad deſideriū inuenies declaratōem ꝛ pľes ſignificatōes hui⁹ v̄bi cudere. veteres appellat. lxx. interpretes. q: p̄re alijs interpretati ſunt. s Sicut amici mei. i. emuli i īmici. vt ſit antiphraſis. t Criminātur id eſt crimia imponūt mihi. Uel dicunť h̄ amici in ꝓpria ſignificatōe. vt ſit ſenſus. Sicut amici mei q̄ ꝛ me amāt ꝛ meā trāſlatōē cōmendāt. Criminātur in paſſiua ſignificatōe. i. culpātur a crimiatorib⁹ emulis. ſ; potius ſciat lector me. v Pro virili portōe. h̄ expoſitū eſt ſup in ep̄ľa ad deſideriū. Circa p̄mū ſciat inq̄ me. x Offerre lingue mee hoībus. ſ. latinis. y Quos tn̄ nr̄a delectant. innuit ſe nō faſtidioſe quibuſlibet ſua ſcp̄ta ingerere: ſ; tn̄ offerre his q̄bus nouerit complacere. Poſtmodū ſubdit opis mltiplicē vtilitatē dicēs. vt p̄ grecoꝝ ꝛc̄. nr̄. im editionē habeāt. q̄ modicū requirit ſumptū ꝛ laborē tempatū. ſicut dicit euſebius in. vi. li. eccľiaſtice hyſtorie. Origenes famoſiſſimos codices primus cōpoſuit. in q̄bus p̄ ſingľas colūnellas ſepatim e regiōe opus cuiuſlibet interp̄tis deſcp̄ſit. vt p̄ oīm ipſa hebraica v̄ba hebraicis lr̄is poneret. ſcđo loco p̄ ordinē grecis lr̄is hebrea v̄ba deſcriberet. tercio aquile editionē ſubiūgeret. q̄rto ſymmachi. quīto ſeptuaginta interp̄tū que nr̄a eſt. ſexto theodotōis editōem collocaret. et ꝓpter hmōi cōpoſitionē ipſa exēplaria noīauit hexapla. i. ſimplici ordine ſcp̄ta. hec Euſebius. ſm̄ h̄ cōſtrue lr̄am precedentē. z Ut ꝓ hexaploys grecorū ꝛc̄. nr̄am editionē habeāt. i. p̄ exēplarib⁹ dictarū editionū apud grecos in ſex colūnellis ꝯſcripť. Nota q̄ hexaploys triſillabū eſt. Eſt eñ ibi oy greca dyphtōgus q̄ ſonat y. tā apud grecos q̄ apud latinos. et dicunť hexapla ab hexa qđ eſt ſex. ꝛ ploys qđ eſt plica. q̄ſi ſex plicis. i. ſex colūnellis deſcp̄ta. Uel ab hexa qđ eſt ſex. et aploym qđ eſt ſimplex vľ rectū quaſi ſex ſimplices vel rectas editōes habentia. q: ſimpľr in recta linea quelibet ſcribebať. Et declinať hexapla. oꝝ. plis. Qđ eñ dr̄ hexaploys ſcriptura greca eſt: ſ; hexaplis dꝫ ꝓferri. Qđ aūt debeat aſpirari. vel ſaltē p̄. ſ. initialē lr̄am ſcribi pꝫ p̄ yſiderū. q̄ dicit ethimoľ. iij. Sex ꝛ ſeptē a greco venūt. in mulťſ eñ noībus q̄ in greco aſpiratiōem hn̄t nos pro aſpiratōe. ſ. ponim⁹. Inde eſt q̄ ꝓ hexa ſex. ꝛ ꝓ hepta ſeptē. ſicut ꝓ herpillo herba ſerpillū. Que indigēt magno ſumptu. i. magnis expēſis. cū ſm̄ ea ſepties biblia ſcriberet. Et maxio labore q̄tū ad ſtudiū. oportet eñ q̄ ſepties eadē ſnīa pcurrať. ſic pꝫ vtilitas trāſlatōis Hiero. q̄ ſumptuoſitatē reſecat: ꝛ laborē abbreuiat. Inſup et hebraicā v̄itatē alijs plenius explicat. Inde dic. a Et ſicubi. i. ſi alicubi. b In āntq̄rū volec. dubi. ſ. in trāſlatōe. lxx. c Hec illis. i. mea veterib⁹. d Cōferentes inueniāt. i mea. ſ. editōe. e Qđ reqrūt de hebraica v̄itate. Item aliā vtilitatē ſue editōis innuit. ſ. vitādā exēplariū ꝯfuſiōē. f Marie cū apud latinos tot ſint exē. a ſe diſcrepātia. g Quot ſunt codices

Incipit prologus beati Hieronimi preſbyteri in librū Joſue.

Tandem^a finito pētateucho moyſi velut grādi fenore liberati ad ieſū filiū naue manum mittimus quē^b hebrei ioſue bennū. id eſt ioſue filiū nun vocāt: ꝛ ad iudicū librum quē ſopthim appellant. ad^c ruth quoq̧ ꝛ heſter^d q̄s hiſdē^e noībus efferūt. Monemuſq̧^f lectorē vt ſiluā hebraicoꝝ noīm ꝛ diſtinctiones^g p̄ mēbra^h diuiſas^i diligens^k ſcriptor ꝯſeruet^l: ne ꝛ nr̄ labor et illius^m ſtudiū^n pereat. Et^o vt i primis qđ^p ſepe teſtat⁹ ſiz ſciāt^q me^r nō in rep̄henſionē veterū noua cudere ſicut^s amici mei criminant^t ſ; p̄^v virili portiōe offerre^x lingue mee hoīb⁹ q̄s^y tn̄ nr̄a ꝺlectāt: vt ꝓ grecoꝝ hexaplis que ꝛ ſūptu ꝛ labore maxio indigent: editōem nr̄am habeāt. Et^a ſicubi in^b antiquoꝝ voluminū lectōe dubitauerint: hec^c illis ꝯferētes^d inueniant qđ^e reqrūt. Maxime^f cū apud latinos tot ſint exemplaria q̄t^g codi

adeo enim iam variata erat editio ſeptuaginta: q̄ vix duo codices in aliquo ↄcordabãt. b Et vnuſq̄ſq;. ſciolus. i Pro arbitrio ſuo vel ad. vel ſubtra. qđ ei viſuʒ eſt addẽdũ vel ſubtrahẽdũ a trãſlatõe. lxx. k Et vtiq; nõ poſſit verũ eẽ qđ diſſonat. i. p ↄrietatẽ diſcordat. qđ. ſ. diuerſa ↄtinet ⁊ aduerſa. l Uñ ceſſet. In hac tercia parte cõpeſcit detractões emuloꝝ. ⁊ tã git mala q̄ detractoribꝫ ↄueniũt. Sunt eñi venenoſi in corde. doloſi in ore. pnicioſi in ope. venenoſitas tãgit cũ dr̃

l Unde ceſſat arcuato. id eſt obliquo.

m Uulnere ↄ nos iſurgere ſcorpius. Scorpius in cauda hʒ aculeũ. ⁊ a poſteriori pcutiẽs facit vuln9 obliquũ. qđ valđ difficile eſt ad ſanandũ. ⁊ tñ in facie blãdit. cui aſſimilat̃ detractor. hier. ix. In ore ſuo pacẽ cũ amico ſuo loquit̃ ⁊ occulte ponit ei inſidias.

n Et ſctm̃ opus vene. carpere lin. deſiſtat. ps. Uenenũ aſpidũ ſub labijs coꝝ. i. corde qđ linguę ſubiacet ſm diſpoſitõem mẽbroꝝ. Carpe. i. rep̄hẽdere. vſus. Diſſipo. purgo. paro. ſcindo. minuo. rep̄hendo. Dicẽdo carpo ſex ſit iſta notõ. Ceſſet inq; ⁊ deſiſtat.

o Uel ſuſcipiẽs h̃ op9.

ces: ⁊ [h] vnuſq́ſq; pro [i] arbitrio ſuo vel addiderit vl' ſubtraxerit qđ ei viſũ eſt ⁊ [k] vtiq; nõ poſſit verũ eẽ qđ diſſonat. Uñ [l] ceſſet arcuato vulnere [m] ↄtra nos inſurgere ſcorpius ⁊ [n] ſctm̃ op9 venenata carpe lingua dſiſtat vel [o] ſuſcipiẽs ſi [p] placet vel ↄtẽnens ſi diſplicet: meminerit q; [q] illorum verſuũ. Os [r] tuũ abũdauit malicia: ⁊ lingua [s] tua cõcinnabat dolos. Sedens [t] aduerſus [u] fratrẽ tuũ loquebaris [x]: ⁊ aduerſus filiũ mr̃is tue põebas [y] ſcandalũ: hec [z] feciſti [a]: ⁊ tacui. Exiſtimaſti [b] inique q' ero tui ſilis: arguam [c] te: et [d] ſtatuã ↄtra faciẽ tuam. Que [e] eñi audiẽtis vl' legẽtis vtilitas eſt nos laborãdo ſudare: ⁊ alios detrahẽdo [f] laborare: dolere [g] iudeos q' calũniãdi [h] eis ⁊ irridendi xp̄ianos ſit ablata occaſio: ⁊ [i] eccleſie hoĩes: id [k] deſpicere imo lacerare: vñ [l] aduerſarij [m] torqueãt [n]. Qđ [o] ſi vetus eis tñ interp̄tatio placet: que ⁊ mihi nõ diſplicʒ ⁊ nihil extra recipiendũ putãt: cur ea que ſub aſtericis ⁊ obelis vel addita ſunt vl' amputata: legũt ⁊ negligũt [r]. Quare [s] danielẽ iuxta theodotõis traditõʒ eccl'ie [t] ſuſceperũt. Cur [u] origenẽ mirant̃ ⁊ euſebium pamphili: cũctas [x] editões ſimiliter [y] diſſerẽtes [z]. Aut [a] que fuit ſtulticia: poſtq; vera dixerit, pferre [b] que falſa ſunt. Uñ [c] aũt in [d] nouo teſtõ, pbare [e] potuerũt [f] aſſumpta teſtimonia: que [g] in libris veteribus nõ [h] habẽtur. Hec dicim9 [i] ne omnino calũniãtibus tacere [k] videamur. Ceterũ [l] poſt [m] ſancte paule

vnde dicit. s Quare danielem iuxta theodotiõis traditionem et nõ iuxta. lxx. t Eccl'ie ſuſceperũt. ⁊ tñ iſti nolebãt ſuſcipe. cũ tñ dicat Hiero. q̄ liber danielis ſm trãſlatõeʒ. lxx. recto iudicio repudiat9 ſit. ſicut legit̃ in p̄ncipio p̄logi ſup danielẽ. tercio ↄfutat eos de iudicij indiſcretõe. q; cõmẽdabãt q̄ recipienda nõ iudicabãt. vnde dicit.

v Cur origenes mirãt̃. i. mirabilit̃ cõmẽdãt. Cõmẽdabl'is fuit origenes in mult̃. ſicut teſtat̃ hiero. in li. illuſtriũ viroꝝ. dicens. Origenes q̄ adamãti9 alexandri diſperſa eccleſia. xviij. etatis ſue anno cathedõn. i. doctrinarũ opus agreſſus p mľtos ãnos floruit. Quis ignorat q̄ tm̃ habuerit in ſcripturas ſacras ſtudij. vt etiã hebreã liguã ↄ etatꝭ gentiſq; ſue naturã ediſceret ⁊ exceptis. lxx. interp̄tibus. al's q; editiones inuenũ ↄgregarʒ aquile. ſ. põtici. pſelitĩ. et theodotõis. vel editionem ebionei ⁊ ſymmachi eiuſdẽ dogmatis. Preterea quitã ⁊ ſextã ⁊ ſeptimam editionẽ. q̄s etiã nos de eius bibliotheca habem9. mľto labore repenit: ⁊ cũ ceteris editõibus cõpauit ⁊c̃. v Cur origenẽ mirant̃ ⁊ euſebiũ pãphili. ipſos dico. x Cũctas editões. q̄ in vniuerſo ſunt ſeptẽ. ſicut pʒ ex vbis Hiero. ſ. prio. y Silr id eſt ↄcorditer. z Diſſerẽtes. i. exponẽtes. Diſſero is. rui. rere. diſſertũ. ſicut ait hugu. dr loq̄ ſapiẽter. dicere. ↄfirmare. d euſebio et pãphilo nõ legi q̄ nouã fecerint editõʒ. ſʒ origenis vulgauerunt trãſlatõʒ. de his dicit Hiero. in li. illuſtriũ viroꝝ. Euſebius ceſaree paleſtine ep̄s in ſcp̄turis diuinis ſtudioſiſſim9. ⁊ bibliothece diuine cũ pãphilo martyre diligẽtiſſim9 pueſtigator edidit infinita volumia. Et ſubdit ibi cãm q̄re dixit h̃ Euſebiũ pãphili dicẽs. ⁊ ob amicitiã pãphili martiris ab eo cognomẽtũ ſortitus eſt. Idẽ in eodẽ. Pãphilus p̄ſbyter euſebij ceſarieñs epi: neceſſarius tãto bibliothece diuio amore flagrauit. vt maximã partẽ origenis voluminũ ſua mãu deſcp̄ſerit. ⁊c̃. Sic oñſa eſt indiſcretio emuloꝝ. origenẽ ⁊ euſebiũ cõmendãtiũ. ⁊ tñ coꝝ ſcp̄ta fideliter tradita temere iudicabãt nõ eſſe recipiẽda. innitẽtes ſolis. lxx. quarto: q; iponebãt ei q̄ falſa ſcp̄ſiſſet i ſua trãſlatõe. ↄfutat eos oſtendẽs ea va eſſe. ſʒ in trãſlatõe. lxx. deficere. vñ dic̃. a Aut que fuit ſtulticia: poſtq; . lxx. va dixe. ſm opinionẽ coꝝ. mei tranſlatõe mea. b Proferre q̄ falſa ſunt. ita dicebant emuli. q̄ ex quo. lxx. va dixerũt. q̄ Hiero. ſtulte egerat addendo q̄ falſa ſunt ideo aũt reputabãt falſa. q; nõ inueniebãtur i trãſlatoe. lxx. q̄bus ecõtrario oñdit ea eſſe va. p nouũ teſtm̃ in q̄ iã dicta teſtimonia aſſumunt̃. ⁊ trãſlatõeʒ. lxx. deficere: cũ ibi nõ inueniãtur. ⁊ ecõuerſo eſt qđ dicit. c Uñ aũt. niſi de vitate hebraica. d In nouo teſtõ. q̄rũ exẽpla ponũtur in ep̄la ad deſideriũ. e Probare teſtimonia aſſumpta. ab ap̄lis ⁊ euãgeliſtis. f Potuerũt. emuli. g Que i libris veterib9. lxx. interp̄tũ. h Nõ hñtur. q. d. ↄſtat ap̄los ⁊ euãgeliſtas va ſcripſiſſe. q̄ ſi. lxx. ea nõ ſcp̄ſerũt. ⁊ in trãſlatõe mea ſcp̄ta ſunt. va ſcripſi. ⁊. lxx. ſunt diminuti. Ne aũt crederetur q̄ ſup̄dicta dixiſſet ad iactãtiã. excuſat ſe dicẽs. q̄ h̃ dixit ad refellendã inuidoꝝ calũniã. i. falſi criminis impoſitõʒ. vñ dicit. i Hec dicim9 ne oĩno inuidis calũniãtibus. i. falſa crimia imponentibus. k Tacere videamur. i. ſub diſſimulatõe tranſire. l Ceterũ poſt ſctẽ paule, ⁊c̃. In hac quinta parte proponit poſt

p Si placet ei. vel ↄtẽ. ſi diſpli. q; null9 cogit eũ recipe. ⁊ ſic ceſſet detrahere. q Meminerit q; illoꝝ vſuũ. ps. vbi tãgit̃ detractoris doloſitas: cũ dr. r Os tuũ abũdauit malicia. ↄ illud ap̄li Eph. iiij. Oĩs ſmo malus ex ore vr̃o nõ pcedat. s Lingua tua ↄcinnabat. i. cõponebat dolos. ps. Linguis ſuis doloſe agebãt. vſus d'rales. Eſt dolus in lingua maledicẽs manifeſta. Fraus eſt fallẽtis: ſub lingua blãda loquẽtis. Cinn9 ni. dr q̄rũlibet rerũ cõmixtio pportionalis. Et cõponit̃ ↄcinus a. um. i. ↄcors. affabilis. ⁊ i q̄ mores ↄcorditer cõmixti ⁊ cõpoſiti ſunt. Et inde dr ↄcino. as. cõmiſcere cõponere. ordinare preparare. t Sedẽs in cathedra peſtilẽtie. v Aduerſus fratrẽ tuũ natura. x Loq̄baris ⁊ aduerſus filiũ mr̃is tue. vel eccl'ie. y Ponebas ſcandalũ. i. detractõis offendiculũ. Scãdalũ eſt dictũ vel factũ min9 rectũ alteri p̄bẽs occaſionẽ ruine. grecũ eſt. vſus. Scãdalũ equocãt. obex impactio. caſus. z Hec. p̄dicta. a Feciſti ⁊ tacui. expectãs ad correctõʒ ſiue ad pniam. b Exiſtiaſti iniq̄. q' ero tui ſil'is. i. iniuſt9 ſicẽ tu. c Arguã te. de pctõ tuo. d Et ſtatuã ↄ faciẽ tuã. i. pctã tua. ſ. detractõnis et emulatõnis. e Que eñ audient̃. ⁊c̃. Hic oñdit detractorum pnitioſitas in ipediẽdo bonũ cõe. qđ ei vtile eſt alijs reddũt abbominabile. vñ dicit. e Que eñ audiẽtis. ⁊c̃. ⁊ alios. ſ. emulos. f Detrahẽdo labore. q. d. nulla eſt vtilitas legẽtiũ ſiue ſint ipſi detrahẽtes. ſiue alij. Itẽ repere. ⁊ q̄ vtilitas eſt. g Dolere. iudeos. i. q̄ iudei dolẽt. h Qđ calũniãdi eis. ⁊c̃. q; mõ nõ pñt calũniari ⁊ irridere xp̄ianos ppter trãſlatõʒ. lxx. in q̄ mľta deficiebãt de vitate hebraica. i Et eccl'ie hoĩes. i. fideles k Id deſpicere imo qđ plus eſt lacerare. i. detrahẽdo diſcerpe ad modũ lane. l Uñ. i. ppt̃ qđ. m Aduerſarij. eccl'ie iudei. ſ. n Torq̄ant̃. i. crucient̃. multũ eñi anguſtiãtur de h̃ q̄ mõ habem9 plene hebraicã vitatẽ. ſic q̄ oñdit mala q̄ faciũt detractores. o Qđ ſi vet9. ⁊c̃. In hac q̄rta parte eos mľtipliciter ↄfutat q; nihil extra trãſlatõʒ. lxx. putabãt recipiẽdũ. ⁊ p̊ ↄfutat eos de ↄtẽptu veritat̃ agnite. In correctiõe eñ quã origenes fecerat multa viderãt addita. ⁊ multa ſubtracta. nec tñ ppter h̃ volebãt credere veritati. vñ dicit. o Qđ ſi vet9. i. lxx. p Eis tñ interp̄tatõ placet q̄ ⁊ mihi nõ diſplicet ſupple inq̄tũ ſequit̃ vitatẽ hebraicã. q Cur ea q̄ ſub aſteriq̄. ⁊c̃. legũt. ecce agnitio vitat̃. r Et negligũt. ecce ↄtẽptus. q; nõ acq̄eſcũt ſup̄ in ep̄la ad deſideriũ inuenies plen9 de iſta correctõe origenis. ⁊ q̄d ſignificet aſtericus. q̄d obelus. vbi talia ſigna ponũtur exteri9. ſcđo ↄfutat eos d opiõis ſingularitate. ppter quã nolebãt ſeq̄ cõitatẽ eccl'ie.

iſtius operis completionem transferre ſe ad pphetarum explanationẽ. lr̃a plana eſt et ſubdiuiſiões p ſe patẽt. l Ceterũ. i. ſed. m Poſt ſctẽ paule dormitõem. i. mortẽ. Mors eñ ſctõꝝ dr dormitio. Joh. xi. Lazarus amicus nr̃ dormit. Et. i. Theſſal'. iiij. Nolumus vos igrare de dormiẽtibus. ⁊c̃. Iſta paula romana fuit matrona nobiliſſima. vtpote p'rima romani ſenatus. cui9 vitã ſcripſit btũs Hiero. cui9 mr̃ fuit bleſilla ſcipionũ gracorũq; pgenies. pr̃ eius rogatus agamẽnonis ſoboles Toxocius marit9 ipſius deſcendẽs de ſtirpe enee et iuliorum. Hec itaq; paula quinq; liberos edidit. bleſillã. paulinã mr̃em pãmachij. euſtochiũ. ruffinã. toxociũ. vide ep̄l'aʒ Hiero ad pãmachiũ de dormitõe pauline. ibi nulla fit mẽtio niſi d tribus filiab9. quarum due iã erãt mortue. ſ. paulina et bleſilla. ſicut dr in fine illius ep̄le. Cũq; oriẽtis ⁊ occidẽtis ep̄os ob q̄ſdã eccl'iaꝝ diſſenſiões romã impiales lr̃e ↄtraxiſſent. epiphaniũ ſalamine cypri epiſcopum hoſpitẽ habuit. ⁊ paulinũ antiochene vrb' ep̄m in alia manẽte domo q̄ſi pp̄riũ hũanitate poſſedit. q̄rũ accenſa vtutib9 et exacta hyeme redeũtibus ep̄is ad eccl'ias ſuas ipſa aſſumpta ſecum euſtochio vgine cũ eis nauigauit. ⁊ cypro decẽ dieb9 cõmorata luſtrans mõaſterijs refrigeria ſumptuũ fratrib9 dereliquit. inde p ſeleuciã aſcẽdens antiochiã ſancti paulini modicũ caritate detẽta. p maritimũ iter aſcẽdit hieroſolimã. ⁊ luſtratis ſctis locis terre pmiſſiõis deſcẽdit in egyptũ. ⁊ viſitat̃ heremit̃ atq; monachis ibi degẽtib9 habitare inter tot milia mõachoꝝ cũ puellis cupiebat. ſʒ cũ maius deſideriũ ſctõꝝ locoꝝ eã retraxiſſet in bethleem reuerſa eſt. in q̄ edificauit tria mõaſteria virginũ. q̄s e diuerſis puincijs ↄgregauit. ⁊ in tres turmas diuiſit. ita dũtaxat vt in ope et cibo ſepare. pſalmis ⁊ orõnibus iũgerẽtur. mane hora tercia. ſexta. nona. veſpe ⁊ noctis medio p ordinẽ pſalteriũ canebãt Uixit in ſctõ pp̄oſito rome annos q̄nq;. bethleẽ annos. xx. oĩne vitę tp̄s impleuit annos. lvi. mẽſes. viij. dies. xx. Ita ſcribit Hiero. de q̄ dicit hic. Cuius vita virtut̃ exẽplũ eſt. p̄cibus iſti9 ⁊ euſtochij filie eius multos libros trãſtulit: ⁊ cõmentarios edidit.

dormitionẽ cuius vita virtutis exemplũ eſt: ⁊ [n] poſt hos libros q̄s [o] euſtochio vgini xp̄i negare nõ potui: decreuim9 [p]: dũ [q] ſpũs hos regit art9: pphetaꝝ [r] explanatõni [s] incũbere [t]: ⁊ [u] omiſſum iã diu opus: q̄ſi [x] quodã poſtliminio repetere: p̄ſerti [y] cũ et admirabilis ſctũs vir pãmachius: hoc idẽ litteris flagitet: ⁊ [z] nos ad patriã feſtinãtes [a] mortiferos [b] ſyrenaꝝ cantus ſurda debeamus aure tranſire.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Eſus fili9 naue: typũ dñi nõ ſolũ in geſtis verũ etiã in noĩe gerẽs: trãſit iordanẽ hoſtiũ regna ſubuertit: diuidit terrã victori pplo: ⁊ p ſingulas vrbes: viculos mõtes flumia: torrẽtes atq; cõfinia: eccl'ie celeſtiſq; hieruſalẽ ſpũalia regna dſcribit.

cipue. vnde dicit. Decreuimus explanationi pphetarum inſtare. y Preſertim cũ. ⁊c̃. flagitet. i. expoſtulet. vide alias ſignificatões in opuſculo de vocabulis biblie. Iſte pãmachi9 filius fuit pauline ſororis euſtochij ⁊ bleſille. Iſte tres filie paule legũtur in ep̄la ad pãmachium de dormitõe pauline. vbi Hiero. cõmendat pãmachium dicẽs. Nobis poſt dormitionem ſomnũq; pauline pãmachium mõachũ eccleſia pepit. nunc multi monachi ſapientes. potẽtes. nobiles. quibus cunctis pãmachi9 ſapiẽtior. potẽtior. nobilior. quis h̃ crederet. vt cõſulũ pnepos ⁊ furiani germinis decus. inter purpuras ſenatoꝝ furua tunica pullatus incederet. ⁊ nõ erubeſceret oculos ſodaliũ vt deridẽtes ipſe derideret. ⁊c̃. ppter h̃ dicit̃ hic. Admirabilis. i. admiratõe ⁊ omi laude dignus. ad cuius petitõem Hiero. cõmentat9 eſt ſup oſee. iohel. ⁊ amos abdiã. ⁊ ionã. ſicut dicit gloſa ſup abacuch. z Et nos ad patriã celeſtẽ. a Feſtinãtes. ad Heb. iiij. Feſtinem9 ingredi in illã requiem. b Mortiferos ſyrenarũ cant9. ⁊c̃. Syrena ne. et h̃ ſyren. renis. mõſtrũ marinũ eſt. qđ dulcedie ſui cãt9 nauigãtes attrahit ad loca pericula ſubmergiq; facit. vñ dr a ſyren qđ eſt cant9. p ſyrenas intelligit emulos ei in facie blãdientes: ⁊ p adulatõis dulcedinẽ a labore interp̄tandi ad ocioſitat̃ periculũ trahere cupiẽtes q̄rũ blandicias appellat cant9 mortiferos. q; ſepe p eas ſpũaliter occidũt incautos. Iſtos cant9 debemus ſurda aure trãſire. et nũq; p eis a bona opatõe deſiſtere. ps. Ego autẽ tanq; ſurdus nõ audiebã. ⁊c̃. Idẽ. Et factus ſum: ſicut hõ nõ audiens id eſt tales blandicias: non curans plus q; ſi non audirem.

Explicit qualiſcũq; explanatio iſtius prologi.. Capitulũ. j.

Poſtill'. fratris Nico. de Lyra ſup librum Joſue incipit.

Introduces eos ⁊ plantabis eos in mõte hereditatis tue. Exo. xv. ſm hebre. a libro ioſue incipiũt libri pphales. vt patet p Hiero. in p̄logo ſup libros regũ. ſm vo diuiſionẽ quã poſui i p̄ncipio Geñ. ⁊ q̄ cõiter ponit̃ ab expoſitorib9 nr̃is ab ipſo incipiũt libri hyſtoriales. ſicut eñ in libris legalibus deſcribit̃ datio legis ⁊ ei9 explicatio in pp̄lo ſub cultu vni9 dei adunato. put patuit in pceſſu libroꝝ legaliũ: q̄ ſunt q̄nq; libri moyſi. ſic in libris hyſtorialib9 geſta pp̄li iſrl'. qui legẽ receperat deſcribũtur. inter que p̄mũ eſt terre pmiſſiõis ingreſſus. ſcđm eſt pp̄li terrã ingreſſi gubernatio ⁊ pceſſus. Primũ deſcribit̃ in libro Joſue. ſcđm vero in alijs libris hyſtorialibus. Aduertendũ q̄ iſta facta ſunt a deo tanq; p̄ncipali actore. et ideo materia vel ſubiectũ hmõi libroꝝ eſt ipſe de9 ſub ↄcta rõne. ſicut eñ in phia naturali corpus mobile abſolute eſt ſubiectũ. ⁊ in libro celi ⁊ mũdi corp9 mobile ↄctũ ad ſitũ eſt ſubiectũ. Sic in tota theologia que pp̄rie ↄtinetur in ſacra ſcp̄tura d's abſolute eſt ſubiectũ. In libris aũt partialib9 ſacre ſcp̄ture d's eſt ſubiectũ ſub determiata rõne. ⁊ ſm hoc libri legales pñt dici gñaliter de deo legẽ dãte. licet ab inuicẽ diuidant̃ p ↄctionẽ hui9 rõis. vt ſatis patuit in pſecutione dictoꝝ librorum. ⁊ ſilr libri hyſtoriales de deo geſta pp̄li iſrl' dirigẽte. inter q̄ p̄mũ eſt terre pmiſſiõis ingreſſus. vt dictũ eſt q̄ deo auctore fact9 eſt. vt patebit in pſecutõe hui9 libri. ⁊ h̃ eſt qđ fuit p̄dictũ in vbo pp̄oſito p moyſen Exo. xv. Introduces eos ⁊c̃. In q̄ q̄dẽ vbo pceſſus hui9 libri deſcribitur i gñali. q; p̊ deſcribit̃ terre pmiſſiõis deo auctore acq̄ſitio: cũ dicit̃ Introduces eos. ſcđo acq̄ſite poſſeſſio: cũ dr. Et plantabis eos. tercio poſſeſſe ↄditio: cũ dr. In mõte hr̃ditat̃ tue. Tũc eñ d's filios iſrl' in terram pmiſſionis introduxit. q̄ñ ad ingreſſum eoꝝ aq̄s iordanis ſiccauit. vt habet̃ in. iij. c. Tũc eos etiã ibidẽ plãtauit. q̄ñ p ioſue ⁊ eleazarũ ſingulis tribubus poſſeſſiões determinatas aſſignauit. vt habet̃. i. xiiij. c. Terre vo poſſeſſe ↄditio deſignat̃: cũ dr. In mõte hr̃ditat̃ tue. tũ q; terra pmiſſiõis mõtuoſa eſt ⁊ altior alijs terris ſibi adiacẽtib9. tũ quia in hierl'm q̄ metropolis eſt in illa terra. fundatũ fuit tẽplũ in mõte moria. vt habet̃. ij. Paral'. iij. c. vbi viguit diuinus cult9 tanq; hr̃ditas propria Igitur ſm p̄dicta liber ioſue diuidit̃. Quia p̊ determinat̃ de terre pmiſſionis introitu. ſcđo de multiplici ↄflictu. ca. vi. tercio de terre diuiſiõe et hr̃ditario obtentu. ca. xiij. quarto de ducis ordinatõe et obitu. ca. xxij.

n Et poſt hos libros. i. poſt horũ libroꝝ tranſlationem. o Quos euſtochiũ. ⁊c̃. negare nõ potui. ſ. quin trãſferrẽ. q; ante matris ſue dormitõem id ei pmiſerã. p Decreuimus. i. ppoſuimus. Nã decerno is. ſicut ait huguitio. dr ppõnere iudicare. ſtatuere. deliberare. diffinire. Decreuimus. i. ppoſuimus inq;. q Dum ſpũs hos regit art9. i. dũ viuã. r Propheꝝrũ. maiorũ ⁊ minoꝝ. et p̄cipue minoꝝ q̄rũ expoſitionẽ pãmachi9 poſtulabat. De incũbere nota verſus. Si cubat incũbit mater ⁊ addiderit con. Luxuriat dis ⁊ ad comedũt. ſub ſubiacʒ hoſti. Orat p. re iacet. ob obit. de languet. in inſtat. s Explanatiõi. i. expoſitioni. t Incũbere. i. inſtare. v Et omiſſum iam diu opus id eſt diu iterpolatũ. x Quaſi q̄dã poſtliminio repetere. Notã q̄ h̃ liminiũ dr captiuitas ⁊ exiliũ expulſio. pulſio extra limen. vñ p cõpoſitiõem dr h̃ poſtliminiũ. i. reuerſio de exilio ad iura q̄ amiſerat. vel ius qđ ſibi quis vẽdicat in reb9 ſuis poſt huiuſmodi reuerſionẽ. vñ poſtliminĩ9 a. um. dicit̃ ille qui poſt hmõi reuerſionẽ iura q̄ amiſerat reſumit. q; ergo naum. micheã. ſophoniam et ageũ. paule ⁊ euſtochio explanauerat. ⁊ alioꝝ ppheꝝrũ explanatõem diu intermiſerat. loquit̃ p metaphorã. q̄ vult exponendi laborẽ reſumere. ſicut poſtliminĩ9 ſua reſumit poſtq; reuerſus eſt de captiuitate. q. d. diu omiſi opus iſtud ac ſi eſſem in captiuitate detentus. ſʒ modo ppono repetere q̄ſi libertati donatus et ab alijs occupatõibus expeditus. y Preſertim. i. p̄cipue vel maxime. aduerbiũ eſt. et dr a p̄ſertu p̄ſertim. ſicut a tractu tractim: teſte priſtiano. p̄ſero ris. dicit̃ anteſerere. vel p̄ alijs ſerere. p̄ſertim id eſt p̄terea ↄiunctio cauſalis eſt: teſte donato. hic accipit̃ p pre

Universidad de Salamanca. BGH

Circa primū primo acies diſponuntur.ſecundo exploratores tranſmittunt.ca.ij.tercio ad loca explorata filij iſrl' ingrediūtur.c.iij. Circa p̄mū primo fit ipſi ioſue dei mādatū ſiue cōmiſſio .ſcd̄o mādati executio:ibi. Precepitq; ioſue. Adhuc circa p̄mū fit ioſue triplex mandatū.primum eſt de terra ꝓmiſſionis capiēda.ſcd̄m de ipſa diuidēda:ibi. Cōfortare et eſto.terciū de lege ſuā-da:ibi cōfortare ḡ. Circa primū ſic dicitur.

Incipit liber ioſue. Cap.j.

Et factū[a] ē poſt mortē moyſi ſerui dn̄i vt loqret dn̄s ad ioſue filiū nun miniſtrū moyſi:⁊ diceret ei. Moyſes[b] ſeruus meꝰ mortuꝰ eſt. Surge[c] ⁊ trāſi iordanē iſtū tu[d] ⁊ omnis pplꝰs tecū:in[e] terrā quā ego dabo filijs iſrael. Omnē[f] locū quē calcauerit veſtigiū pedis vr̄i: vobis tradā ſicut locutꝰ ſum moyſi. A[g] deſerto ⁊ libano vſq; ad fluuiū magnū euphraten ōis terra ethęorū vſq; ad mare magnū ꝯtra ſolis occaſum erit terminꝰ vr̄. Nullꝰ poterit vob̄ reſiſtere cūctis dieb̄ꝰ vite[h] tue. Sicut[i] fui cū moyſe:ita[k] ero tecū:nō[l] dimittā nec d̄relinquā te. Confortare[m] ⁊ eſto robuſtus. Tu[n] enim ſorte diuides populo huic terrā: ꝑ q̄ iuraui pr̄ibus tuis vt traderē eā illis. Cōfortare[n] igitur ⁊ eſto robuſtus valde vt cuſtodias ⁊ facias oēs legē quā p̄cepit tibi moyſes ſuus meꝰ. Ne declines ab ea ad dexterā vl' ad ſiniſtrā vt itelligas cūcta que agis. Nō[o] recedat volumē legis huiꝰ ab ore tuo:ſ;[p] meditaberis in eo diebus ac noctibꝰ: vt cuſtodias ⁊ facias oīa q̄ ſcripta ſunt in eo. Tūc diriges viā tuā:⁊ intelliges eā. Ecce p̄cipio tibi:ꝯfortare ⁊ eſto robuſtꝰ. Noli[q] metuere ⁊[r] noli timere qm̄ tecū eſt dn̄s d̄s tuꝰ in oibus ad q̄cū-q; perrexeris. Precepitq;[s] ioſue principibꝰ ppl'i dicēs. Trāſite ꝑ mediū caſtrorū ⁊ ipate ppl'o ac dicite. Preꝑate[t] vobis cibaria qm̄[u]

Factum eſt poſt mortem moyſi.in quo notaſ tp̄us in quo iſta mādata fcā ſūt ioſue.ſ.poſt mortē moyſi.⁊ ante terminū luctus mortꝭ eiꝰ:q̄ durauit.xxx. diebus.vt d̄r Deut. vl. Quia mandata iſta facta ſunt ioſue a dn̄o ante miſſionē exploratorū ab eo.ipſi aūt miſſi fuerūt ante terminū luctus moyſi.ſm̄ hebreos. Aliqui tm̄ expoſitores dicūt ꝙ vtrūq;.ſ.v̄bū dn̄i ad ioſue.⁊ miſſio exploratorū ab eo.fuit poſt terminū luctꝰ moyſi.ſ; p̄mum videſ ꝓbabiliꝰ vt magꝭ videbiſ infra.

b Moyſes ſuus meꝰ mortuꝰ eſt. Ex h̄ patet error illorū q̄ dixerūt moyſen dānatū. ab eo ꝙ legitur eiꝰ pctm̄ in aq̄s cōtradictōnis.vt habetur Nu.xxij.nec legitur eius pnīa: vt dicūt.q: dn̄s vocat h̄ moyſen famulā ſuū etiā poſt mortē eiꝰ.qd̄ de nullo dānato v̄r d̄r. Nec valet qd̄ obijciſ. q: pnīa moyſi ſatꝭ ex lr̄a habeſ.in h̄ ꝙ ſniam mortꝭ a deo ſibi impoſitam ante ingreſſum terre ꝓmiſſiōis in peccati ſui punitōe acceptauit. qd̄ pꝫ ex h̄ ꝙ ad v̄bū dn̄i in mōtē abarim volūtariꝰ ⁊ ꝓmpte ibidē moriturus aſcendit.⁊ in h̄ ꝙ dn̄s tāq; acceptās eiꝰ obediētiā eū ſepeliuit. vt habetur Deut.vlti. c Surge ⁊ trāſi iordanē iſtū.i. diſpone te et populū tuū ad trāſeūdū.q: nō ſtati trāſiuit:ſ; pꝰ aliq̄t dies.vt magꝭ patebit īfra. d Tu et ois poplꝰs tecū.q: cura ppl'i erat ſibi impoſita a deo. vt habeſ Deut.xxxi. e In terrā quā ego dabo filijs iſrl'.q: deo actore ingreſſi ſunt terrā ⁊ obtinuerūt eā. f Oēm locū quē calcauerit.⁊c̄. Ex h̄ dicūt aliq̄ doctores hebrei ꝙ h̄ nō ſolū fuit eis ꝓmiſſa terra iudea.ſ; etiā tota habitabilis terra.qd̄ dicūt q̄dāmō ſuiſſe impletū tp̄e ſalomonis .cui omēs reges terre fuerūt tributarij.et ſic exponūt qd̄ d̄r.iij.Re.x. Vniuerſa terra deſiderabat videre vultū ſalomonis.⁊ ſinguli deferebāt ei munera.i.tributa: vt ipſi exponūt.ſed ꝑfectius expectāt iplēdū in rege meſſia quē expectāt futurū regē tp̄alē ſup totū mūdū.ſ; falſitas vtriuſq; dicti apparet ex h̄ qd̄ ſubdiſ. g A deſerto ⁊ libano vſq;. ⁊c̄. vbi exprimunſ termini terre filijs iſrael ꝓmiſſe. h Vite tue. q: poſt mortē ioſue filij iſrl' peccauerūt.⁊ nūc aduerſarij eis p̄ualuerūt. vt habeſ libro iudicū. Aliq̄ ibi hn̄t Veſtre.ſ; male. i Sicut fui cū moyſe.in reuelatōibus diuinis ⁊ opibus miraculoſis. k Ita ero tecū.⁊ h̄ ſatis pꝫ ex decurſu libri in ſequētibus. l Nō dimittā te nec derelinquā.h̄ fit multiplicatio v̄borū idē ſignātiū ad maiorē dicti aſſertōꝫ. m Cōfortare.h̄ poniſ ſcd̄m mādatū d̄ terra diuidēda,cui ꝓmittiſ diuīa ꝯſolatio.cū d̄r. m Cōfortare ⁊ eſto robuſtꝰ. vid̄rat em̄ ioſue ꝙ moyſes ſctiſſimꝰ malicia ppl'i ꝑturbatꝰ peccauerat in aq̄s ꝯdictōis.ꝓpt̄ qd̄ p̄uatꝰ fuerat īgreſſu terre ꝓmiſſiōis.et iō merito timebat ne ſibi ſil'e aliq̄d accideret.⁊ iō fuit cōfortatus ⁊ aſſecuratus de terre acq̄ſitōe ⁊ diuiſiōe.ideo ſubditur. n Tu em̄ ſor.di.po.huic terrā ꝑ q̄ iuraui.⁊c̄.de quo iuramēto habetur Geñ.xxij. Per memetip̄m iuraui dicit dn̄s.⁊c̄. n Cōfortare igitur. Hic ponitur terciū p̄ceptū de lege ſeruāda.⁊ pꝫ lr̄a vſq; ibi. o Nō recedat volumē legis huiꝰ ab ore tuo.q: debebat alios docere de lege. ad qd̄ req̄ritur meditatio.ideo ſubdiſ. p Sed meditaberis ⁊c̄. vt cuſtodias ⁊ facias.q: p̄us debebat facere q̄ docere. q Noli metuere.metu hūano. r Et noli timere.timore mundano .q: tecū eſt dn̄s deus tuus q̄ eſt potēs in oibus. s Precepitq; ioſue.Hic cōſequēter ponitur diuini mandati executio.⁊ primo q̄tum ad totum populū gn̄aliter.ſcd̄o q̄tū ad duas tribus ⁊ dimidiā ſpāliter: ibi. Rubēitis q̄ꝫ. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ p̄ceptū erat ioſue d̄ trāſitu iordanis. vt p̄dictū eſt.iō poniſ hic executio huiꝰ mādati:cū dicitur s Precepitq; ioſue p̄ncipibꝰ ppl'i. In q̄libet em̄ tribu erat vnꝰ p̄nceps ⁊ oīs erant ſubditi ipſi ioſue.

t Preparate vobis cibaria. h̄ nō pōt itelligi d̄ māna q̄ ſuā nō poterat etiā in craſtinū niſi feria ſexta ꝓ ſabbato.vt habetur Exod .xvi. ca. nec tm̄ adhuc defecerat manna vt habeſ.j. v.ca. Et iō intelligiſ d̄ alijs cibarijs q̄ tūc poterāt comedi a filijs iſrael emptiaꝫ cū māna.vn̄ Deut.ij.ca. dictū fuit ꝙ filij eſau ⁊ moabite vēdiderūt filijs iſrl' tranſeuntibꝰ iuxta terram ſuā cibaria. qd̄ nō pōt intelligi de māna q̄ nō erat venalis :nec dabaſ a deo idumeis ⁊ moabitis ſed tm̄ filijs iſrl'. Sicut eni in cōfinio legis ⁊ euāgelij ſimul cucurrerūt legalia cū euāgelio.ſic appropinquāte tp̄e q̄ māna debebat deficere ſimul cucurrerūt in vſum filiorū iſrl' māna ⁊ alia cibaria. v Qm̄ poſt diē terciū trāſibitiſ iordanē. Ex h̄ dicūt expoſitores nr̄i cōiter in h̄ ſequētes Aug.ꝙ ioſue nō fecit iſtud p̄ceptū de q̄ loquiſ h̄ ſcp̄tura ſpū diuino:ſ; magis hūano ⁊ pprio. q: a fine luctꝰ moyſi in quo dicūt ioſue h̄ p̄cepiſſe fluxerūt ſeptē dies ad minꝰ an̄ trāſitū iordanis.q: vt dicūt an̄ iſtud p̄ceptū miſit exploratores. q̄ ante q̄ reuerterētur remāſerūt ad minꝰ ꝑ q̄tuor dies.q: poſtq; miſſi a ioſue intrauerāt ciuitatē hiericho:⁊ hoſpitati fuerāt in domo raab.exeūtes inde latuerūt in mōtanis tribꝰ diebus anteq; reuerterenſ ad ioſue. vt habeſ ca.ſequēti.⁊ tūc ioſue mouit caſtra ⁊ venit ad iordanē. vbi māſerūt filij iſrael tribꝰ diebꝰ. vt habeſ.j.in p̄ncipio tercij ca.et iō nō videſ verū fuiſſe ꝙ fecit p̄conizare.⁊ dicūt etiā vltra.ꝙ ſic ꝑmiſſus eſt ioſue deficere.ne vltra attētaret ſilia facere abſq; cōſilio diuino.maxie cū dn̄s dixiſſet Nu. xxvij. ipſi moyſi. Tolle ioſue filiū nun.⁊c̄.ſ.vt ſuccedat tibi.et ſubdiſ ibidē. Pro h̄ ſi quid agendū erit eleazar ſacerdos ꝯſulet dn̄m.ſ; iſtud dictū ſaluo meliori iudicio.nō v̄r cōſonū ſcripture p̄cedēti et ſubſequēti. vt em̄ pꝫ ex p̄dictꝭ intētio dn̄i erat aſſecurare ioſue in p̄ncipio ſui ducatꝰ. vt eū dirigeret in ſuis actibꝰ dicēs. Nō dimittā te neq; derelinquā.⁊ poſtea ſubdiſ. Noli metuē. ⁊ noli timere. qm̄ dn̄s d̄s tuus tecū eſt in oibus ad quecūq; prexeris.⁊ iō nō videſ ꝯſequēs ꝙ dn̄s in p̄ncipio ſui ducatus dimiſerit eū ſic agere ſpiritu pprio ⁊ errare. Silr̄ h̄ nō eſt cōſonū lr̄e ſequēti ex q̄ videſ intentionē dn̄i fuiſſe exaltare ioſue.⁊ dare ei auctoritatē in p̄ncipio ducatus ſui.ita ꝙ pplꝰs iſrael ſibi crederet in poſterū ⁊ obediret. vn̄ diciſ infra.iij.ca. Dixitq; dn̄s ad ioſue. hodie incipiā exaltare te corā oī ppl'o iſrl'.⁊c̄.⁊ iō nō eſt v̄iſimile ꝙ in p̄ncipio ſui ducatus ꝑmiſerit eū p̄dicere falſum ⁊ p̄conizare in toto ppl'o.q: ex h̄ crederet ꝙ ſpūs dn̄i nō eſſet in eo.⁊ iō dicūt hebrei et etiā aliqui expoſitores nr̄i ꝙ iſtud p̄ceptū ioſue ſcribiſ h̄ ꝑ anticipatōeꝫ q: nō fuit factū donec exploratores ab eo miſſi reuerſi fuerūt ad ipſum.et ex tunc non fluxerūt niſi tres dies: vſq; ad trāſitū iordanis. vt habeſ infra.iij.c. Nō em̄ ſacra ſcriptura ſemꝑ refert geſta eodē ordine q̄ facta ſunt.ſ; aliq̄n p̄us facta poſterius ſcribūtur. et econuerſo.et ſm̄ hoc accipitur ſexta regula exponendi ſacram

ſcripturā prout dictum fuit in principio Geñ. x Rubenitis quoq;.Hic poniſ executio p̄cepti q̄tum ad duas tribus ⁊ dimidiam ſpāliter:q̄bus moyſes aſſignauerat terrā vltra iordanē cū tali pacto.ꝙ mulieres ⁊ familie remanerēt in vrbibꝰ muratꝭ.⁊ viri bellatores tranſirēt iordanē q̄uſq; acq̄ſita eſſet terra alijs nouem tribubꝰ ⁊ dimidie.ꝓpter qd̄ ioſue reduxit eis ad memoriā iſtō pactuꝫ vt parati ſint adimplere.⁊ pꝫ lr̄a vſq; ibi.

y Sicut obediuimus in cunctis moyſi.⁊c̄. Circa qd̄ ſciendū ꝙ nō eſt h̄ locutio ꝯditionata. vt ſit ſenſus. Obediemꝰ tibi ſicut moyſi. ſi tm̄ dn̄s fuerit tecum ſicut cū ipſo moyſe aliter non obediemꝰ.q: ſubiecti debēt obedire ſupioribus ſeu dn̄is. nō ſolū bonis ⁊ modeſtis: ſ; etiā malis ⁊ diſcolis. vt habeſ.i Petri.ij. Et ſaluator math .xxiij Quecūq; dixerit vobis facite.opa aūt eorū nolite facere. Iſta tm̄ obediēa intelligēda eſt in licitis.ſed h̄ eſt locutio optatiua . vt ſit ſenſus. parati ſumꝰ obedire tibi. ⁊ iō optamus vt dn̄s ſit tecū ſic̄ cū moyſe.

poſt diem terciū tranſibitis iordanē ⁊ intrabitis ad poſſidendā terrā quā dn̄s deus nr̄ daturus eſt nobis. Rubenitis[x] quoq; ⁊ gadditis et dimidie tribui manaſſe ait. Memētote ſmonis quē p̄cepit vobis moyſes famulꝰ dn̄i dicens Dn̄s deus vr̄ dedit vobis requiem et oēm terrā. Vxores vr̄e ⁊ filij veſtri ac iumēta manebūt in terra quā tradidit vobis moyſes tranſ iordanē. Vos aūt tranſite armati ante frēs veſtros omēs fortes manu ⁊ pugnate ꝓ eis donec det requiem dn̄s fratribꝰ veſtris ſicut et vobis d̄dit: ⁊ poſſideant ipſi quoq; terrā quā dn̄s deus veſter daturus eſt eis:⁊ ſic reuertimini in terrā poſſeſſiōis veſtre:⁊ habitabitis in ea quā vobis dedit moyſes famulus dn̄i trās iordanē contra ſolis ortū. Reſpōderūtq; ad ioſue:atq; dixerūt. Oīa que p̄cepiſti nobis faciemus ⁊ quocūq; miſeris ibimus. Sicut[y] obediuimus in cunctis moyſi:ita obediemus ⁊ tibi tantū ſit dn̄s deus tecū ſicut fuit cū moyſe. Qui contradixerit ori tuo ⁊ ⁊ non obedierit cūctis ſmonibꝰ quos p̄cepis ei moriaſ. Tu tm̄ cōfortare:⁊ viriliter age. .ij.

Miſit[a] igiſ ioſue filiꝰ nun de ſethim[b] duos[c] viros exploratores in abſcondito:et dixit eis. Ite ⁊ cōſiderate terrā: vrbemq; hiericho. Qui ꝑgentes ingreſſi[d] ſunt domū mulieris meretricis nomine raab:⁊ quieuerūt apud eaꝫ. Nunciatūq; eſt regi hiericho et dictū. Ecce viri ingreſſi ſunt huc per noctē de filijs iſrael: vt explorent terraꝫ. Miſitq; rex hiericho ad Raab dicēs. Educ viros qui venerūt ad te:⁊ igreſſi ſunt domū tuā. Exploratores quippe ſunt ⁊ omnem terrā cōſiderare venerūt. Tollenſq;[e] mulier viros abſcondit ⁊ ait. Fateor[f] venerūt ad me: ſ; neſciebā vnd̄ eſſent. Cūq;[g] porta clauderet in tenebris:⁊ illi pariter exierūt:neſcio q̄ abierūt. Perſequimini cito:et comprehēdetis

Miſit ergo ioſue.Hic deſcribitur exploratorum miſſio. vbi ſic ꝓcedit.q: primo exploratores mittunſ Cap.ij. ſcd̄o a muliere abſcōdunſ:ibi. Tollēſq; mulier.tercio abſconſi de pacto requirūtur:ibi. Necdū obdormierāt. q̄rto cū certo ſigno dimittūtur:ibi. dimiſit ergo eos.quinto ad ioſue reuertūtur: ibi. Illi v̄o ambulātes. Circa primum dicitur.

a Miſit ergo ioſue. ⁊c̄.Hic dicit Ra.ſa.ꝙ miſſio iſtorū exploratorum facta fuit ante terminū luctꝰ mortis moyſi.qd̄ probat ſic. quia filij iſrael trāſierūt iordanē decimo die menſis primi. vt habetur infra.iiij.cap̄. Itē moyſes fuit mortuus. vt dicit Ra.ſa.vij. die mēſis.xij.anni immediate p̄cedētis.⁊ licet nō ꝓbat hoc ex ſacra ſcriptura.tm̄ veriſimile eſt.ꝙ dies mortis moyſi qui tot ⁊ tanta fecerat iſraeli in annalibꝰ hebreorū fuerit certitudinaliter irregiſtrata. Ex duobus aūt iſtis p̄dictis ſequiſ ꝙ a die mortis moyſi vſq; ad diē tranſitus iordanis incluſiue fluxerūt tātū.xxxiij.dies ſcilicet.xxiij.de mēſe.xij.anni p̄cedētis.⁊.x. de primo menſe anni ſequētis. Iudei em̄ faciunt mēſes ꝑ lunatōes.due em̄ lunatiōes continent quinquagintanouē dies.⁊ ideo primus menſis apud eos eſt.xxx.dierū.ſcd̄s vero.xxix.⁊ ſic cōſequēter de alijs cōbinādo. Ex quo pꝫ ꝙ menſis.xij.continet tm̄.xxix.dies.a quibꝰ ſi ſubtrahantur ſex dies q̄ p̄ceſſerunt mortē moyſi remanēt tantū. xxiij. quibus ſi addātur x.dies p̄mi mēſis anni ſequētis qui fluxerunt vſq; ad tranſitū iordanis. vt p̄dictū eſt.habenſ tantū.xxxiij.dies a die mortis moyſi incluſiue vſq; ad diē tranſitus iordanis incluſiue. Luctus aūt moyſi qui incepit a die mortis ſue durauit. xxx. diebus. vt.habeſ Deut. vlti. ⁊ ſic a termīo luctus moyſi vſq; ad tranſitū iordanis incluſiue fluxerūt tantū tres dies a miſſione vero exploratorū vſq; ad dictū tranſitū iordanis fluxerunt. vij. dies ad minus. vt dictū eſt. ſ.i.cap̄. Ex quo cōcluditur ꝙ ioſue miſit exploratores ante terminum luctus moyſi. b De ſethim.nomen eſt loci in campeſtribꝰ moab. c Duos viros exploratores in abſcondito.ſub ſimulatōe em̄ fatuitatis explorabāt terrā. vt dicūt aliqui ſicut dauid finxit ſe fatuū corā achis ne agnoſceretur. vt habeſ.i. Regū xxi. Hebrei aūt dicunt ꝙ fingebant ſe eſſe ſurdos ⁊ mutos ne ꝑ linguā hebraicam ab aduerſarijs cognoſcerentur. vnde vbi hic habemꝰ. Exploratores in abſcondito.in hebreo habeſ. Exploratores ſurdos. ſ.ſicte. vt dictum eſt.

d Ingreſſi ſunt domū mulieris meretricis. Dicunt expoſitores aliqui hebrei ⁊ catholici.ꝙ ſm̄ veritatē erat meretrix. exploratores tamē ingreſſi ſunt domuꝫ eius non ad fornicandū cum ea. ſed ad lautandū ibi. q: domus taliū mulierum ſunt magis apte ad recipiendū homines in ſero. Alij autem dicunt ꝙ antea fuerat meretrix:tamen tūc non erat. nomē tamen illud remanſerat illi. ſicut Math. iiij. dicitur ꝙ ieſus recubuit in domo ſymonis leproſi. non quia tūc eſſet leproſus.ſed quia ante fuerat a qua lepra licet āte fuiſſet ſanatus a xp̄o. tamē nomē leproſi ſibi remanſerat. Sed tamē vtrūq; dictū videtur irrationabile.quia iſta mlier poſtea fuit coniūcta i matrimonio ipſi ſalomon. vt habetur Math.i.q̄ erat princeps nobilioris tribus.ſ. tribus iude. propter qd̄ non eſt veriſimile ꝙ accepiſſet in vxorē talem mulierem que eſſet actu infamis. vel fuiſſet.et ideo trāſlatio chaldaica vbi nos habemus. mulieris meretricis.habet.mulieris hoſpitalarie.⁊ ſic etiā dicūt hebrei Nomē em̄ hebraicū quod hic poniſ equiuocū eſt ad deſignandū meretricem et venditricē victualiū.quod eſt propriū hoſpitalariarū. Dicunt tamē hebrei ꝙ vtraq; ſignificatio cōuenit ipſi Raab.q: actu erat hoſpitalaria.et cū hoc fornicaria ſm̄ aliquos.vel ſaltem fuerat ſm̄ alios vt.ſ. dictum ēſt et improbatum q̄tum ad meretricium. cetera patent.

e Tollenſq; mulier.Hic exploratores abſconduntur. Iſta enim mulier auditis mirabilibus que deus fecerat pro filijs iſrael:credidit ipſum eſſe verum deum.et ꝑ conſequens impleturū promiſſum quod eis fecerat de terra capienda.et ideo cogitans de ſalute ſua ſpūali ⁊ corporali et ſue cōſanguinitatis ſaluauit exploratores. vt ꝑ eos cū ſuis ſaluareſ.⁊ hoc eſt qd̄ diciſ. e Tollenſq; mulier viros abſcōdit. ꝑ modū q̄ infra deſcribiſ. In hebreo hr̄. Sic accepit duos viros et abſcōdit eū. qd̄ ab hebreis exponiſ tripl'r. vno mō q: poniſ h̄ ſingulare pro pl'ali. ſicut Exo.viij. Venit muſca grauiſſima.i.multitudo.⁊c̄. Alio mō q: mulier feſtinās eos abſcōdere poſuit eos i ita p̄uo loco q̄ nō videbaſ ſufficiēs niſi ꝓ vno.⁊ ad h̄ figurādū d̄r. Abſcōdit eū .ſicut em̄ in latio ſunt figuratiue locutōes:ſic ſil'r in hebreo.tercio modo exponiſ.q: dicūt aliq̄ hebrei ꝙ iſti duo viri fuerūt chaleb ⁊ phinees. Dicūt etiā ꝙ iſte phinees erat angelus in corpore hūano.iō poterat ſtare corā hoibus ⁊ nō videri ab eis qn̄ volebat.et nō fuit abſcōditus a muliere.ſ; chaleb tm̄. Licet aūt hoc dictū ſit falſum:tm̄ ex h̄ habeſ argumētū ꝯ iudeos ex ꝯceſſis de poſſibilitate incarnatōis.q: ex q̄ cōcedunt incarnatōem angeli:nō p̄nt cōueniēter negare poſſibilitatē incarnatōis diuine.q: deus magis pōt aſſumere ⁊ ſuppoſitare naturā humanā q̄ angelus. f Fateor venerunt ad me tanq̄ ad hoſpitalariā cōem. g Cūq; porta clauderet ⁊c̄. In hoc mentita eſt,fuit tm̄ mendaciū officioſum. videlicet ꝓpter ſa-

Universidad de Salamanca. BGH

cos. Ipſa autem fecit aſcendere viros i ſolariū dom⁹ ſue: operuitq; eos ſtipula lini q̄ ibi erat. Hi aūt q miſſi fuerāt ſecuti ſūt eos p viā q̄ ducit ad vadū iordanis illiſq; egreſſis ſtati porta clauſa eſt. Nec dum obdormierāt q latebāt: et ecce mulier aſcēdit ad eos et ait. Noui q dn̄s tradiderit vob terrā. Et eñi irruit in nos terror veſter et languerūt omēs hitatores terre. Audiuim⁹ q ſiccauerit dn̄s aq̄s maris rubri ad vr̄m introitū qn̄ egreſſi eſtis ex egypto: et q̄ feceritis duob⁹ amorreoꝝ regib⁹ q erāt trās iordanē: ſeon et og q̄s interfeciſtis. Et hec audientes ptimuimus et elāguit cor nr̄m nec remanſit in nob ſpūs ad introitū veſtrū. Dn̄s eñi ds veſter ipſe eſt ds i celo ſurſum et in terra deorſū. Nūc ergo iurate mihi p dn̄m vt quō ego miſicordiā feci vobiſcū: ita et vos faciatis cū domo prīs mei: detiſq; mihi verū ſignū vt ſaluetis patrem meū et matrē: frēs ac ſorores meas et oīa que illoꝝ ſunt: et eruatis aīas nr̄as a morte. Qui rñderunt ei. Aīa nr̄a ſit p vobis i mortem: ſi tn̄ nō pdideris nos. Cūq; tradiderit nob dn̄s terrā faciem⁹ in te miſicordiā et veritatē. Demiſit ergo eos p funē de feneſtra. Dom⁹ eñi ei⁹ herebat muro. Dixitq; ad eos. Ad mōtana ꝯſcēdite ne forte occurrāt vob reuertētes ibiq; latitate trib⁹ diebus dōec redeāt: et ſic ibitis p viā vr̄am. Qui dixerūt ad eā. Innoxij erim⁹ a iuramēto hoc q̄ adiuraſti nos: ſi ingredientibus nobis terram ſignū nō fuerit funicul⁹ iſte coccine⁹ et ligaueris eū in feneſtra p quā dimiſiſti nos: et prēm tuū ac mrēm frēſq; et oēm cognatōem tuā ꝯgregaueris in domū tuā. Qui oſtiū domus tue egreſſus fuerit: ſanguis ipſius erit i caput ei⁹: et nos erim⁹ alieni. Cūctoꝝ aūt ſanguis q tecū in domo fuerit: redūdabit i caput nr̄m: ſi eos aliqs tetigerit. Qd ſi nos pdere volueris et ſmonē iſtū pferre in mediū: erim⁹ mundi ab hoc iuramēto q̄ adiuraſti nos. Et illa rñdit. Sicut locuti eſtis ita fiat. Dimittēſq; eos vt pgerēt: appēdit funiculū coccineū in feneſtra. Illi vo ābulātes puenerūt ad mōtana: et manſerūt ibi tres dies dōec reuerterēt q fuerāt pſecuti. Querentes eñi p oēm viā nō reperūt eos. Quib⁹ vrbē ingreſſis reuerſi ſūt et deſcēderūt exploratores de monte et tranſito iordane venerunt ad ioſue filiū nun: narrauerūtq; ei oīa que acciderāt ſibi atq; dixerunt. Tradidit dn̄s oēm terrā hāc i manus nr̄as et timore pſtrati ſunt cūcti habitatores eius.

Ca. iij.

Igitur ioſue de nocte conſurgēs mouit caſtra: egredienteſq; de ſethim: venerūt ad iordanē ipſi et oēs filij iſrl: et morati ſunt ibi p tres dies. Quib⁹ euolutis trāſierūt pcones p caſtroꝝ mediū: et clamare ceperūt. Qn̄ videritis archā federis dn̄i dei vr̄i et ſacerdotes ſtirpis leuitice portantes eam vos quoq; ꝯſurgite et ſequimini precedentes: ſitq; inter

vos et archa ſpacium cubitorum duū miliū vt pcul videre poſſitis: et noſſe p quā viā ingrediamini: q2 prius nō ambulaſtis per eā: et cauete ne appropinqtis ad archā. Dixitq; ioſue ad pplm. Sctificamini: cras eñi faciet dn̄s inter vos mirabilia. Et ait ad ſacerdotes. Tollite archā federis: et pcedite pplm. Qui iuſſa cōplētes tulerūt et ābulauerūt añ eos. Dixitq; dominus ad ioſue. Hodie incipiā exaltare te corā oi iſrl: vt ſciāt q ſicut cū moyſe fui ita et tecū ſim. Tu āt pcipe ſacerdotib⁹ q portāt archā federis: et dic eis. Cū igreſſi fueritis partē aq iordāis ſtate in ea. Dixitq; ioſue ad filios iſrl. Accedite huc: et audite vbū dn̄i dei vr̄i. Et ruſū i hoc ingt ſcietis q dn̄s deus viuēs in medio vr̄i eſt et diſpdet in ꝯſpectu vr̄o chananeū et etheū: eueū et pherezeū: gergeſeum q̄q; et iebuſeū et amorreū. Ecce archa federis dn̄i oīs terre antecedet vos p iordanē. Parate duodecim viros de duodecim tribub⁹ iſrl ſingulos p ſingulas trib⁹. Et cū poſuerit veſtigia pedū ſuoꝝ ſacerdotes q portāt archā federis dn̄i dei vniuerſe terre in aqs iordāis: aque q inferiores ſunt decurrēt atq; deficiēt: q aūt deſuper veniūt in vna mole ꝯſiſtēt. Igit egreſſus eſt ppls de tabernaculis ſuis vt trāſirēt iordanē: et ſacerdotes q portabāt archā federis pgebant añ eū. Ingreſſiſq; eis iordanē et pedibus eoꝝ in parte aque tinctis: iordāis aūt ripas aluei ſui tpe meſſis ipleuerat: ſteterūt aq̄ deſcendētes in loco vno: et ad inſtar mōtis intumeſcentis apparebant, pcul ab vrbe q̄ vocaē edom vſq; ad locū ſarthan: que aūt iferiores erāt in mare ſolitudinis qd nūc vocaē mortuū deſcenderūt vſq;quo oīno deficerēt. Populus aūt icedebat ꝯtra iordanē: et ſacerdotes qui portabāt archā federis dn̄i ſtabant ſup ſiccā humū in medio iordanis accincti omniſq; populus per arentem alueum tranſibat.

Cap. iiij.

Tribus trāſgreſſis dixit dn̄s ad ioſue. Elige duodecim viros ſingulos p ſingulas tribus: et pcipe eis vt tollāt de medio iorda

Universidad de Salamanca. BGH

dominus ad ioſue. Elige.xij.viros.i.iam electos accipe. q: de mandato ioſue q̃libet trib⁹ elegerat vnũ. vt dictũ eſt ca. p̃cedẽti. ⁊ iõ iſta electio aliq̃ñ attribuit ioſue: aliq̃ñ tribub⁹. q: fctã eſt a ioſue actiue. ⁊ ab illis executiue. c Duodecim duriſſimos lapides. vt poſſint diu pmanere ad memoriã facti. q: ad h̃ tollebãtur. vt infra dr. Ut ſit ſignũ int̃ vos et p3 lr̃a vſq3 ibi.

determinatio. cum dicitur. Populus autem de iordane aſcendit decimo die p̃mi mẽſis. h̃ aũt exp̃mitur ad maiorem hyſtorie certitudinẽ. p Et caſtrametati ſunt in galgalis. h̃ nomẽ ponit̃ h̃ p anticipatõem. q: poſtea fuit impoſitũ illi loco. vt h̃r ſequẽti ca. q Duodecim q3 lapides ⁊c. po. io. in galgalis. Dicũt hebrei q̃ tranſito iordane nõ ſtatim iuerũt in galgalis: ſ3 p̃us iuerũt in mõtẽ hebal ⁊ ibi portauerũt illos.xij. lapides ⁊ leuigauerunt eos calce. et ſcripſerũt ſup eos mãdata legis. et fecerũt bñdictiones ⁊ maledictiones ſolenniter. et de lapidib⁹ illis fecerũt altare ⁊ ſup illo obtulerũt hoſtias. ⁊ in ſero venerũt in galgalis vbi metati ſũt caſtra apportantes ibi lapides p̃dictos vt manerẽt ibi p ſigno trãſitus iordanis miracl'oſi. ⁊ ad h̃ allegãt qd̃ p̃dictum eſt in h̃ ca. donec oĩa cõplerẽtur q̃ ioſue vt loq̃ret̃ ad popl'm p̃ceperat dñs. vt dixerat ei moyſes. moyſes aũt dixerat q̃ trãſito iordane leuigarẽt lapides calce. ⁊ ſcriberent ibi legẽ ⁊ q̃ ponerẽt bñdictiões ſuper montẽ garizim ⁊ maledictiões ſup mõtẽ hebal. vt h̃r Deu.xxvij. ſed h̃

d Uſq3 in eternũ. ⁊ accipit̃ h̃ eternũ p tp̃e longo ⁊ indeterminato.
e Fecerũt g̃. h̃ põit̃ iuſſionis impletio. ⁊ patet littera vſq3 ibi.
f Alios q3.xij. la. poſuit ioſue i me. ior. alueo. vt haberet̃ teſtimoniũ tranſitus miracl'oſi itra aquã ⁊ extra. Et iſti.xij. lapides poſiti itra alueũ fuerunt ita magni q̃ poterãt apparere ſup aquas qñ erat parua. iõ d̃ iſtis xij. lapidib⁹ nõ dr̃ q̃ ſinguli hoĩes portauerint ſingl'os lapides ſicut d̃ alijs.xij. ſ3 q̃ ioſue poſuit eos: quod eſt intelligendũ p adiutoriũ multoꝝ pp̃ter magnitudinẽ lapidũ. ⁊ de iſtis lapidibus dr̃ cõiter a doctoribus q̃ iohẽs baptiſta baptizãs in iordane dixit. potẽs eſt d̃s de lapidib⁹ iſtis ſuſcitare filios abrae. vt habet̃ Math. iiij. capitulo.
g Et ſunt ibi vſq3 in p̃ſentẽ diẽ. h̃ refert̃ ad tp̃s quo liber iſte fuit ſcp̃tus ⁊ forte adhuc ſunt ibi.
h Feſtinauitq3 ppl's ⁊ tranſiuit. q: erat magna multitudo valde. et iõ oportebat eos feſtinanter tranſire.
Cumq3 trãſiſſent oẽs tranſit ⁊ archa dñi. ⁊ h̃

nis alueo ubi ſteterũt pedes ſacerdotũ: duodeci[c] duriſſimos lapides q̃s ponetis i loco caſtroꝝ ubi fixeritis hac nocte tentoria. Uocauitq3 ioſue duodeci uiros q̃s elegerat de filijs iſrl' ſingulos de ſingl'is tribub⁹: ⁊ ait ad eos. Ite añ archã dñi dei vr̃i ad iordanis mediũ: et portate inde ſinguli ſingulos lapides in hũeris vr̃is iuxta nũerũ filioꝝ iſrl' ut ſit ſignũ iter vos. Et qñ interrogauerit vos filij vr̃i cras dicentes qd ſibi uolũt iſti lapides reſpõdebitis eis. Defecerũt aq̃ iordanis añ archã federis dñi cũ trãſiret eũ: idcirco poſiti ſunt lapides iſti i monimẽtũ filioꝝ iſrl': vſq3[d] in eternũ. Fecerũt[e] ergo filij iſrl' ſic̃ p̃cepit eis ioſue: portantes de medio iordanis alueo duodecim lapides vt dñs ei imparat iuxta nũerũ filioꝝ iſrl' vſq3 in locũ in q̃ caſtrametati ſunt: ibiq3 poſuerũt eos. Alios[f] q̃3 duodecim lapides poſuit ioſue in medio iordanis alueo ubi ſteterẽt ſacerdotes q portabãt archã federis: ⁊ ſunt[g] ibi uſq3 in p̃ſentẽ diẽ. Sacerdotes aũt q portabãt archam ſtabãt i iordãis medio: donec oĩa cõplerent̃ q̃ ioſue ut loq̃ret̃ ad pplm̃ p̃cepat dñs ⁊ dixerat ei moyſes. Feſtinauitq3[h] populus ⁊ trãſiuit. Cũq3[i] trãſiſſet oẽs tranſiuit ⁊ archa dñi: ſacerdotes[k] q̃3 p̃gebãt añ pplm̃. Filij q̃3 ruben ⁊ gad ⁊ dimidia trib⁹ manaſſe armati p̃cedebant frẽs ſuos filios iſrael: ſicut eis p̃cepat moyſes: et q̃draginta pugnatoꝝ milia p turmas ⁊ cuneos icedebat p plana atq3 cãpeſtria urb̃ hiericho. In[l] die illo magnificauit dñs ioſue corã oĩ iſrael ut timerẽt eũ ſic̃ timuerãt moyſen dũ adhuc uiueret. Dixitq3 ad eũ. Precipe[m] ſacerdotib⁹ q portãt archã federis ut[n] aſcẽdãt d̃ iordane. Qui p̃cepit eis dicens. Aſcẽdite de iordane. Cũq3 aſcẽdiſſent portãtes archã fedris dñi ⁊ ſiccã humũ calcare cepiſſent: reuerſe ſũt aq̃ in alueũ ſuũ: ⁊ fluebãt ſicut añ cõſueuerãt. Popul⁹[o] autẽ aſcendit de iordãe decimo die mẽſis p̃mi: ⁊ caſtrametati[p] ſunt i galgalis cõtra oriẽtalẽ plagã vrb̃ hiericho. Duodeci[q] q̃3 lapides q̃s

ad p̃ceptũ dñi ⁊ ioſue. vt infra exp̃mit̃. k Sacerdotes q̃3 p̃gebãt ante pplm̃: q̃uis eñi ppl's añ trãſiſſet iordanẽ: tñ ſtetit iuxta ripã q̃uſq3 ſacerdotes portãtes archã trãſiſſent vltra pplm̃ q̃ debebat ſeq̃ archam vt dictũ fuit ca. p̃cedẽti. l In illo die magnificauit dñs ioſue. p fctm̃ p̃dictũ mirabile vt ppl's haberet eũ in reuerẽtia ⁊ timore. m Precipe ſacerdotib⁹. ⁊c. h̃ ponit̃ ad oñdẽdũ q̃ ſicut de ſpãli mãdato dei ſteterãt in iordanis alueo: ita de ei⁹ ſpãli mãdato receſſerũt. n Ut aſcẽdant de iordane. Ex h̃ q̃ nõ dr̃ h̃ vt trãſeãt: ſ3 vt aſcẽdãt. dicũt hebrei q̃ aſcenderũt ſup ripã p quã intrauerãt: eo q̃ ſtabãt iuxta illã. ſm̃ eos, put dictũ eſt. s. ca. p̃cedẽti. Et q: dicit text⁹ h̃ q̃ cũ pedes ſacerdotũ fuerunt extra alueũ aq̃ iordanis q̃ ſteterãt ſtatĩ fluxerũt ſm̃ curſum ſuũ. ex q̃ ſeq̃tur ſm̃ dictũ hebreoꝝ q̃ ppl's iſrael tũc fuit ex vna parte iordanis: ⁊ ſacerdotes cũ archa in parte oppoſita. ⁊ aq̃ iordanis i medio currẽs. Iõ dicũt q̃ archa aliter trãſiuit q̃3 ppl's dicẽtes q̃ archa portauit portatores ſuos. qd̃ eſt ſic intelligendũ q̃ v̄tute diuia archa cũ ſacerdotib⁹ fuerunt ſubito trãſportati. nõ ſolũ vltra fluuiũ: ſ3 etiã vltra pplm̃ quẽ debebat p̃cedere: vt p̃dictũ eſt. ſ3 h̃ videt̃ fictiũ. tũ q: nõ eſt veriſile q̃ ſcp̃tura tacuiſſet tm̃ mirabile. tũ q: innit̃ falſo. ſ. q̃ ſacerdotes ſteterũt i alueo iordanis iuxta ripã p quã ingreſſi fuerũt. q: ſteterũt in medio aluei. vt dictũ eſt ca. p̃cedẽti. tũ q: mod⁹ loquẽdi ex q̃ arguit pp̃oſitũ: cũ dr̃ vt aſcẽdant. magis eſt ad oppoſitũ vt videt̃. q: cõñr de trãſitu popl'i ſubditur. Populus aũt de iordane aſcẽdit decimo die ⁊c. ⁊ tñ p alueũ peditãdo tranſiuit. vt exp̃mit̃ in littera. ⁊ ip ſimet cedũt. qd̃ g̃ dicit̃. Ut aſcendãt hoc eſt: q: ſacerdotes ſtabãt in medio aluei. vt. s. dictũ eſt. Ubi alue⁹ eſt profundior q̃3 p̃pe ripã. ⁊ iõ p̃greſſus de loco illo ad ripã p̃cedit aſcendendo. cetera patent ex p̃dictis. o Popul⁹ aũt. h̃ cõñr d̃ſcribit̃ tp̃is

videt̃ falſum. tũ q: tot ⁊ tãta nõ poſſent fieri vna die. vtpote trãſitus iordanis: maxime tãte multitudis p̃greſſus ad mõtẽ hebal ⁊ garizim. q̃ locus ſatis pl⁹ diſtat a iordane q̃3 ciuitas hiericho. ſolẽnitas bñdictionũ ⁊ maledictionũ. deſcp̃tio legis ſup lapides ⁊ immolatio hoſtiarũ ⁊ idẽ p̃greſſus ad galgalẽ locũ. tũ q: videtur cõdicere qd̃ dr̃ infra. viij. ca. Poſt deſtructõem hiericho ⁊ hay tũc edificauit ioſue altare dño in mõte hebal ⁊c. vbi ſubdit̃ de deſcriptõe legis ſup lapides ⁊ bñdictõib⁹ ⁊ maledictõib⁹. tũ q: repugnat ei qd̃ dr̃ Deut. xxvij. vbi dr̃ de lapidib⁹ in q̃bus ſcribẽda erat lex. Eriges ingẽtes lapides ⁊c. lapides aũt iſti nõ fuerũt tales. q: ſinguli hoĩes portabãt ſingulos lapides vſq3 ad locũ caſtroꝝ. vt dr̃ in p̃ncipio hui⁹ ca. Itẽ littera hui⁹ cap. quã p ſe allegant magis eſt ad oppoſitũ: q: ibi dr̃. Sacerdotes aũt q̃ portabãt archã ſtabãt in iordanis medio donec oĩa cõplerent̃ q̃ ioſue vt loq̃retur ad pplm̃ p̃cepat dñs. vt dixerat ei moyſes. Si ergo iſtud dictũ moyſi intelligit̃ d̃ deſcp̃tõe legis ſup lapides ⁊ benedictõibus ⁊ maledictõibus. ſeq̃tur q̃ ſacerdotes ſteterũt in medio iordanis cũ archa q̃uſq3 oĩa p̃dicta fuerũt cõpleta. ⁊ tũc archa nõ p̃ceſſiſſet pplm̃ in p̃greſſu p̃dicto. cui⁹ cõtriũ dr̃ in h̃ ca. Similiter archa ⁊ ſacerdotes nõ fuiſſent p̃ñtes qñ bñdictões ⁊ maledictões ſolennizate fuerũt in monte hebal ⁊ mõte garizim. cui⁹ cõtrariũ dr̃ ĩfra. viij. c. Et ideo qd̃. s. dr̃. Donec cõplerẽtur ⁊c. ſeq̃tur. q̃ dñs p̃ceperat vt moyſes dixerat: intelligit̃ de trãſitu iordanis. et de portatõe.xij. lapidũ vſq3 ad locũ vbi mãſerũt ſequenti nocte. ⁊ de portatõe.xij. lapidũ alioꝝ intra iordanis alueũ. precẽperat eñi iſta dñs: et moyſes dixerat ioſue ſaltẽ in parte. ſ. q̃3 tum

ad iordanis tranſitum. ⁊ non intelligitur de alijs que poſtea fuerunt facta. r Qñ interrogauerint filij veſtri cras. id eſt in futurum tempus. cetera patent. Caplm̃. v.
Oſtq̃3 g. Oſtenſo q̃d factũ ſit in iordanis introitu: ⁊ q̃d in exitu. h̃ cõñr oñdit̃ q̃d factũ eſt in filijs iſrl' in ſtatu añq̃3 bellarent

tur p̃bens eis ducatũ. ⁊ quia incertus erat eis motus nubis. iõ diſpẽſatiue factũ eſt q̃ illi q̃ fuerũt nati in deſerto remãſerũt incircũciſi vſq3 ad tp̃s iſtud. q: piculoſũ eẽt de nouo circũciſos itinerare ſeu portare i itinere g Quib⁹ ante iurauerat. ex h̃ videt̃ q̃ d̃s nõ tenuerit ſuũ iuramentũ. q: nõ viderũt terrã p̃miſſiõis. Dicẽdũ q̃ iuramẽtũ erat cõditionatũ. ſ. ſi nõ offenderẽt deũ tali offenſa q̃ deberẽt morte puniri. vel dicẽdũ q̃ ſi nõ intrauerũt terrã p̃miſſiõis in p̃prijs pſonis. intrauerũt tñ eã in filijs ſuis in q̃bus q̃dãmodo patres mãſerunt.

contra hitatores terre. q: añ cõgreſſuz fuerũt circũciſi. ⁊ paſcha celebrauerũt ⁊ ab angelo apparẽte ioſue cõfortati ſunt. Et iõ p̃ agit̃ de circũciſione. ſcd̃o d̃ paſche celebratone ibi. Manſerũtq3. tercio de ppl'i cõfortatõe. ibi. Cũ aũt eẽt ioſue. Circa p̃mũ p̃mittit̃ timor a deo imiſſus ſup aduerſarios hebreoꝝ. et p3 lr̃a. Hoc aũt a deo factũ eſt ne veirẽt ad pugnã dũ cõ filios iſrael tp̃e q̃ fuerũt d̃ nouo circũciſi. q: tũc erãt ad bellãduz inepti. ⁊ ſubditur circũciſiõis preceptũ cum dicitur.
b Fac tibi cultros lapideos. hebrei dicũt nouaculaſ acutas. Cultellus eñi lapideus nõ eſt de neceſſitate circũciſiõis neq3 h̃ vtũtur iudei moderni i circũciſione. ſed cultello ferreo.
c Circũcide ſecũdo. Ex h̃ dixerũt aliq̃ q̃ idẽ hõ p̃t bis baptizari ſic̃ et circũcidi. ſed h̃ eſt falſuz. q: eedẽ pſone nõ fuerunt h̃ circũciſe q̃ al's

de iordãis alueo ſumpſerãt: poſuit ioſue i galgalis: ⁊ dixit ad filios iſrl'. Qñ[r] iterrogauerit filij vr̃i craſ p̃res ſuos ⁊ dixerit eis: qd ſibi uolũt lapides iſti: docebitis eos atq3 dicetis. Per arẽtẽ alueũ trãſiuit iſrl' iordanẽ iſtuz: ſiccãte dño deo nr̃o aq̃s ei⁹ in cõſpectu nr̃o donec trãſirem⁹ ſicut fecerat pri⁹ in mari rubro: qd̃ ſiccauit donec trãſirem⁹: ut diſcãt oẽs terraꝝ popl'i fortiſſimã dei manũ: ut ⁊ uos timeatis deũ vr̃m oĩ tp̃e. Cap. v.

Oſtq̃3[a] ergo audierẽt oẽs reges amorreoꝝ qui hitabãt trãs iordanẽ ad occidẽtalẽ plagã: ⁊ cũcti reges chanaã q̃ p̃pinq̃ poſſidebãt magni maris loca: q̃ ſiccaſſ3 dñs fluẽta iordanis coraz filijs iſrl' donec trãſirẽt: diſſolutũ eſt cor eorum ⁊ nõ remãſit in eis ſpũs: timẽtiũ introitũ filioꝝ iſrl'. Eo tp̃e ait dñs ad ioſue. Fac[b] tibi cultros lapideos ⁊ circũcide[c] ſcd̃o filios iſrl'. Fecit q̃3 qd̃ iuſſerat dñs ⁊ circũcidit filios iſrael in[d] colle p̃putioꝝ. Hec aũt cã eſt ſcd̃e circũciſionis. Oĩs ppl's q egreſſus eſt de egypto generis maſculini: vniuerſi[e] bellatores uiri mortui ſũt in deſerto p lõgiſſimos vie circuit⁹ q oẽs circũciſi erãt: ppl's aũt q nat⁹ eſt i deſerto p q̃dragita ãnos itineris latiſſime ſolitudis incircũciſus[f] fuit donec cõſumerent̃ q nõ audierũt uocẽ dñi: qb⁹[g] añ iurauerat ut oſtẽderet eis terrã lacte ⁊ melle manãtem. Hoꝝ filij in locũ ſucceſſerũt patrũ: ⁊ circũciſi ſũt a ioſue q ſicut nati fuerãt i p̃putio erãt: nec eos i uia aliquis circũciderat. Poſtq̃3 autẽ omnes circũciſi ſunt manſerunt in eodẽ caſtroꝝ loco donec ſanarẽtur. Dixitq3[h] domin⁹ ad ioſue. Hodie abſtuli obprobrium egypti a vobis. Uocatũq3[i] eſt nomen loci illius galgala uſq3 in preſentẽ diem. Manſerũtq3[k] filij iſrael in galgalis: ⁊[l] fecerunt phaſe quartadecima[m] die mẽſis ad[n] ueſperum in campeſtribus hiericho et comederunt de frugibus terre die altero: ⁊[o] azimos panes ⁊[p] polentam eiuſdem anni. Defecitq3[q] manna poſtq̃3 comederunt de frugibus terre: nec vſi ſunt ultra cibo illo filij iſrael: ſed comederunt de frugib⁹ p̃ſentis ãni terre chanaan. Cum[r] autem eſſet ioſue in agro vrbis hiericho: leuauit oculos: ⁊[s] uidit virum ſtantem contra ſe euaginatum[t] tenẽtem gladium:

b Dixitq3 dñs ad ioſ. ho. ab. ob. egy. a vo. iſtd̃ expõit̃ dupliciť ab expoſitorib⁹ nr̃is. vno mõ vt accipiat̃ obprobriũ egypti paſſiue. ſ. q̃ ſuſtinuerãt egyptij a filijs iſrael exprobrãdo eis q̃ erãt incircũciſi. ſ3 h̃ nõ videt̃ rõnabiliter dictũ. q: filij iſrael fuerunt in egypto ſubiecti. ⁊ in maxia ſuitute. vt h̃r Exod. p̃. ⁊ iõ nõ eſt v̄iſile q̃ egyptijs exprobrarent. Alio mõ accipiẽdo obprobriũ egypti actiue. ſ. q̃ egyptij intulerãt filijs iſrl'. ſ. obprobriũ ſuituť. q: licet i exitu d̃ egypto fuerũt liberati a ſuitute egyptioꝝ. tñ iſta libtas pfecte fuit declarata qñ fuerũt in terra p̃miſſiõis. ⁊ iõo dicũt q̃ loc⁹ ille vocat⁹ eſt galgala. qd̃ ſignat libertatẽ. ſ3 h̃ dictũ nõ videt̃ hñ cõſonũ textui. q: ablatio obprobrij videtur referri ad circũciſionẽ. cũ dr̃. Hodie abſtuli ⁊c. q: illa die fuerũt oẽs circũciſi. illd̃ etiã qd̃ accipitur ad p̃poſitũ de ſignificatõe galgale ñ eſt verũ. q: nec Hiero. nec Remi. ſic iterp̃tant̃ h̃ nomen. ſ3 aliter vt videbit̃ ideo alit̃ exponit̃ ſm̃ hebreos. videlicet q̃ qñ filij iſrael petebãt a rege egypti d̃ regno ſuo egredi. vt h̃r in Exo. Egyptij q̃ cõſtellatões obſuabãt dicebãt eis. Miſeri quo vult̃ ire: ecce cõſtellatio oñdit effuſionẽ vr̃i ſanguis futurã ſi recedatis. In circũciſiõe fcã p Ioſue effuſus eſt ſanguis popl'i circũciſi. q̃ effuſio nõ fuit eis ad vitupeiũ ⁊ malũ: ſ3 magis ad bonũ. q: circũciſio erat ſignaculũ fidei. ⁊ ſic exponũt v̄bũ dñi dicẽtis. Hodie abſtuli obprobriũ egypti a vob. q. d. effuſio3 ſanguis vr̃i quã egyptij dicebãt vob̃ futurã ad vitupeiũ ⁊ malũ cõuerti ad laudẽ vr̃am. ⁊ bonũ p circũciſiõem.

fuiſſent. ſ3 illi tm̃ q̃ nati in deſerto remãſerũt incircũciſi. vt p3 in textu. Et iõ cũ dr̃ h̃. Circũcide ſcd̃o. ſubintelligit̃ ſolẽnit̃. q: iſta fuit ſcd̃a circũciſio ſolẽnis. ſ3 reſpectu cuius dicat̃ ſcd̃a varie dr̃. dicũt eñi hebrei q̃ dr̃ ſcd̃a reſpectu illi⁹ circũciſiõis q̃ fcã fuit illa nocte in egypto q̃ p̃cuſſit dñs p̃genita egypti. tũc eñi vt dicũt mlti fuerunt circũciſi. maxie q: multi egyptij cõuerſi ad iudaiſmũ: exierunt cum filijs iſrl' de egypto. vt h̃r Exo. xij. Sed h̃ dictũ nõ videt̃ verũ. tũ q: nõ h3 auctẽ de ſcp̃tura. q̃ d̃ hac circũciſiõe nullã facit mẽtionẽ. tũ q: eis imminebat itineris labor egyptijs cogẽtib⁹ eos exire. ⁊ iõ ſi in deſerto fuit dilata circũciſio p̃pter itineratõem imminentẽ. vt videbit̃. eadẽ rõe ⁊ fortiori fuiſſet tũc dilata circũciſio. Item tũc nõ habuerũt tp̃s fermẽtãdi. eo q̃ egyptij cogebãt eos ad exitũ. vt dr̃ Exod. xij. ⁊ iõ multo min⁹ habuiſſent tp̃s circũcidẽdi. maxime tãtã multitudinẽ. ideo aliter dr̃ q̃ hec circũciſio ſolennis dr̃ ſcd̃a reſpectu illi⁹ quã fecit abraã d̃ mãdato dñi. q: tũc fuit circũciſus cũ oĩb⁹ maſculis de domo ſua. vt h̃r Gen. xvij.
d In colle p̃putioꝝ. ſic noĩat⁹ eſt locus ille. q: ibi amota ſunt p̃putia a filijs iſrael. e Uniuerſi bellatores viri mor. ſunt i deſerto. exceptis tñ illis q̃ erãt de tribu leui. vt dictũ eſt Num. xiiij. Populus aũt q̃ nat⁹ eſt in deſerto ⁊c. ſeq̃it̃. f Incircũciſus fuit. ppl's eñi iſrael mouebat caſtra q̃cũq3 hora nubes moueba

i Uocatũq3 eſt nomẽ loci illi⁹ galgala. qd̃ interp̃tat̃ rota vel circulatio q: pellicula q̃ p circũciſionẽ abſcindit̃ h3 figurã circularẽ. k Manſerũtq3. h̃ agit̃ de paſche celebratõe. cũ dr̃. l Et fecerũt phaſe. i. imolatõe3 agni paſchalis. m Decia q̃rta die mẽſis. ſ. p̃mi. n Ad veſperũ. h̃ eñi erat dies ⁊ hora hui⁹ immolatõis. ſm̃ qd̃ h̃r Exo. xij. o Et azimos panes. talib⁹ eñi panib⁹ debebãt vti ſeptẽ dieb⁹. vt h̃r ibidem.
p Et polẽtã eiuſdẽ anni. in heb. h̃r. Et granatã. i ſolẽnitate eñi paſchali fiebat oblatio d̃ granis nouis excuſſis d̃ manipulo p cõſecratõ3. vt dictũ eſt. s. iij. c. ⁊ d̃ talib⁹ poterat comedere ppl's poſtq̃ p̃mitie erãt oblate
q Defecitq3 mãna. q: nõ erat data a deo niſi in ſuppletõem victualium deficiẽtiũ. vt p3 Exo. xvi. r Cũ aũt eẽt ioſue. Hic cõñr ponit̃ ppl'i cõfortatio p apparitõ3 angeli ipſi ioſue q̃ erat dux ppl'i. cũ dr̃. s Et vidit virũ ſtantẽ. i. angelũ in ſpẽ viri. t Euaginatũ tenẽtẽ gladium.

Universidad de Salamanca. BGH

quaſi paratum ad prelium. v Noſter es an aduerſariorum, ignorabat adhuc eū eſſe angelū. x Qui rn̄dit ei. nequaq̄. ſupple ſum aduerſarioꝝ. y Sȝ ſum princeps exercit⁹ dn̄i. exercit⁹ aūt iſrl' h̄ vocaf exercitus dn̄i. q: a dn̄o mittebaf ad faciendū vindictā de iniq̄tatib⁹ h̄itatorū terre chanaan. z Et nūc venio, ad adiutoriū vr̄m. dicūt aūt hebrei ꝙ iſte fuit michael. ⁊ rōnabilit'. eo ꝙ danieli dictū fuit Daniel'.x. Nēo eſt adiutor me⁹ in oīb⁹ his niſi michael princeps veſter. Et angel⁹ h̄ apparēs noīaf princeps exercitus iſrael.

a Cecidit ioſue. ad faciendū ei reuerētiā ex q̄ cognouit eū eſſe angelū.

b Adorans. adoratione dulie.

c Quid dn̄s me⁹ loquitur ad ſuū ſuū. q.d. obedire paratus ſum.

d Solue calciamentū ⁊c. Sil'r v̄bū dictū fuit moyſi in apparitiōe ſibi facta in rubo. vt habef Exod. iij.

e Locus eīn in q̄ ſtas ſcūs eſt, ppter apparitōnem angelicā ibi factā.

Jn.c.v. Joſue vbi dr̄ in poſtilla. Jdeo aliter dicif ꝙ hec circūciſio ſolennis dr̄ ſcd̄a reſpectu illius quā fecit abraam. vt habetur Geñ. xvij.

perrexitq̄ȝ ad eum ⁊ ait. Noſter[u] es: an aduerſarioꝝ. Qui[x] reſpōdit Nequaq̄ȝ: ſȝ[y] ſum princeps exercitus dn̄i: ⁊[z] nūc uenio. Cecidit[a] ioſue pronus in terrā: ⁊ adorans[b] ait. Quid[c] dn̄s me⁹ loqtur ad ſuū ſuum. Solue[d] inqt calciamētū d̄ pedib⁹ tuis. Loc⁹[e] eīn in q̄ ſtas ſctūs eſt. Fecitq̄ȝ ioſue ut ſibi fuerat imperatum.

Cap. vj.

Jericho[a] āt clauſa erat atq̄ȝ munita timore filioꝝ iſrael: ⁊[b] null⁹ ingredi audebat: aut[c] egredi. Dixitq̄ȝ[d] dn̄s ad ioſue. Ecce dedi in man⁹ tuas hiericho ⁊ regē ei⁹ oēſq̄ȝ fortes viros. Circuite vrbē cūcti bellatores ſemel' p diē. Sic facietis ſex diebus: ſeptio aūt die ſacerdotes tollent ſeptē buccinas quarū vſus eſt in iubileo: ⁊ p̄cedent archā fed̄ris. Septieſq̄ȝ circuibitis ciuitatē: ⁊ ſacerdotes clāgēt buccinis. Cūq̄ȝ inſonuerit uox tube lōgior atq̄ȝ cōciſior[e]: ⁊ in aurib⁹ vr̄is increpuerit: cōclamabit oīs pp'ls uociferatōe maxia: ⁊ muri funditus corruent ciuitatis: ingredient q̄ȝ ſinguli p locū ɔtra quē ſteterit. Vocauit ergo ioſue filius nun ſacerdotes ⁊ dixit ad eos. Tollite archā federis. Et ſeptē alij ſacerdotes tollāt ſeptē iubileoꝝ buccinas: ⁊ icedāt ante archā dn̄i. Ad pplm q̄ȝ ait. Jte ⁊ circuite ciuitatem armati[f] p̄cedētes archā dn̄i. Cūq̄ȝ[g] ioſue v̄ba finiſſet: ⁊ ſeptē

Additio.

Expoſitio h̄ nō ɔſonat lr̄e. Nā in illa circūciſiōe gn̄ali quā abraam fecit cū oībus maſculis de domo ſua null⁹ fili⁹ iſrl' fuit circūciſus. nec etiā yſaac q̄ nōdū erat nat⁹. nec etiā ɔceptus, put pȝ in eodē ca. Geñ. xvij. ſȝ tn̄ in circūciſiōe fcā p ioſue: de q̄ agif .ij. ca. expſſe dicit lr̄a. Circūcide ſcd̄o filios iſrl'. oportet ꝙ li ſcd̄o referaf ad aliquā circūciſionē gn̄alē ſeu ſolēnē q̄ in filijs iſrl' fuiſſȝ fcā. nō ad illā de abraā in q̄ null⁹ filioꝝ iſrl' circūciſus fuit. ⁊ iō opinio hebreiſtarū in h̄ loco tenēda eſt ſaltē in parte: ⁊ ſi nō in toto. Ad cui⁹ euidētiā attēdēdū eſt ꝙ filij iſrael in egypto exiſtētes nō oēs circūcidebātur i octauo die. ſicut fuerat p̄ceptū abrae Geñ. xvij. ſȝ ex q̄cunq̄ȝ cā ſeu occaſiōe plōgabāt parentes circūcidere pueros ſuos, put ponit poſtillator Exod. xij. in fine. vbi de iſraelitis in egypto exiſtētib⁹ expſſe dicit ꝙ iudei in egypto exn̄tes nimis inordinate amātes pueros ſuos dimittebāt eos incircūciſos timētes ne ex circūciſione mors vel īfirmitas eis accideret. h̄ in poſtilla. Cui⁹ ſignū eſt ꝙ fili⁹ moyſi circūciſus fuit a mr̄e ſua ī itinere ne occideref moyſes ab angelo ppter pctm̄ incircūciſiōis filij. vt pȝ Exod. iiij. Preſumēdum eſt g̃ cū moyſes omittebat ritū circūciſiōis ſaltē q̄ ad tp̄s ꝙ ceteri iſraelitici min⁹ docti ſil'r feciſſent. Cū igif in p̄ncipio mēſis p̄mi prio precedētis exitū iſrl' de egypto: p̄ceptū fuit moyſi de acceptōe agni paſchalis. ⁊ ei⁹ immolatōe: de cui⁹ ritu ⁊ riligiōe erat vt incircūciſus nō veſceretur ex eo. Exo. xij. Cōſequēter dicēdū ꝙ ī egypto imminēte tp̄e paſchali fuit fcā circūciſio gn̄alis oīm filioꝝ iſrl' q̄ ex aliqua cā vt p̄mittif circūciſionē omiſerāt. reſpectu cui⁹ h̄ circūciſio p ioſue fcā ſcd̄a dr̄. q: int' illas duas nulla interuenit alia circūciſio: de q̄ mētio fiat p̄ſerti cū lr̄a in h̄ ca. ſ. ioſue quito. dicat ꝙ pp'ls nat⁹ in deſerto incircūciſus fuit. Diceret g̃ q̄s ꝙ illa circūciſio in egypto celebrata fuit ī eadē nocte q̄ pcuſſi fuerūt primogenita egypti. vt hebrei dicūt ficticiū eſt: et nō hȝ aliquā auctēm nec veriſimilitudinē ppt' rōes allegatas a poſtillatore. ſȝ dicere ꝙ imminēte tp̄e paſchali ſpālit' poſt p̄ncipiū p̄mi mēſis ⁊ vſq̄ȝ ad xiiij. eiuſdē. q: fuerūt filij iſrl' in magna multitudie ppter ſolēnitatē paſchalē prio vēturā circūciſio fcā ſit: eſt oīno neceſſariū. Qd̄ aūt obijcit poſtillator d̄ hoc ꝙ nō fit mētio in ſcp̄tura de circūciſiōe egyptiaca nō videf valere. Nā et ſi nō fiat expſſa mētio fit tn̄ tacita. vt patet ex dictꝭ. Qd̄ etiā obijcit de impedimēto itineratōis. valeret ſi in eadē nocte q̄ egreſſi fuerāt circūciſi fuiſſent. qd̄ nō d̄r. ſȝ p aliq̄s paucos dies anticipauerīt. Sciebāt eīn horam ⁊ diē egreſſiōis ſue ex reuelatōe diuia. vt pȝ in lr̄a. Vn̄ ⁊ poterant anticipare p tp̄s qd̄ ſuffecerat ad eoꝝ ſanatōȝ. ſecus in deſerto vbi tp̄us itineratōis pēdebat ex eleuatōe nubis ſibi iḡta. vt pȝ Exo. vlti. c. ⁊ ī pluribus alijs locis. Jdē dicēdū ad terciā rōeȝ quā facit poſtillator que p

cederet ſi nocte egreſſionis fuiſſet facta circumciſio ⁊ non aliter.

Replica.

Jn ca. v. Joſue: cū poſtillator exponeret circūciſionē h̄ ioſue mādatā eſſe ſcd̄am reſpectu ei⁹ q̄ fuerat abrae mādata. Jlla eīn fuit p̄ma: iſta ſcd̄a. Burgeñ. ſeoppoſuit mot⁹ debilib⁹ rōibus: aſſerēs ꝙ p̄ma nō fuit circūciſio filiorū iſrl'. q: null⁹ tp̄e abrae fuit fili⁹ iſrl' ⁊ iō iſta q̄ eſt filiorū iſrl' nō pōt reſpectu illoꝝ dici ſcd̄a. Hic dico ꝙ q̄uis tp̄e inſtitutiōis nec iſrl' nec aliq̄s ei⁹ fili⁹ fuit ipſa tn̄ circūciſio fuit p filijs iſrl' inſtituta. ⁊ nō ſolū p filijs: ſȝ p volētibus ritui eoꝝ cōiungi: put expſſe dr̄ Geñ. xvij. Jllud aūt qd̄ Burgeñ. p colore ſue opiōnis addit ſ' cticiū videf. videlicet ꝙ iudei in egypto exiſtētes ñ circūcidebāt pueros ſuos. Non eīn v'iſil'e eſt deus illi⁹ pp'li tantā curaȝ habuiſſe ⁊ cū ſuū p̄geitū noiaſſe. Exo. iiij. ſi h̄ trāſgreſſio circūciſiōis in pop'lo fuiſſet. vt fingit Burgeñ. Nec valet qd̄ de poſtillatore Exo. xij. allegat Burg. Nā poſtillator nō dicit expſſe ꝙ iudei: ſȝ ꝙ aliq̄ iudei nimis inordinate filios ſuos amātes dimittebāt eos incircūciſos: timētes ne ex ip̄a circūciſiōe mors vel infirmitas accideret. Jllos igitur ſiq̄ vſq̄ȝ ad exitū egypti incircūciſi remāſerāt, añq̄ȝ māducarēt paſcha circūcidi oportebat. ⁊ q: pauci vel nulli fuerūt, idcirco cū de ritu māducatōis paſche fieret mētio de circūciſiōe. Exo. xij. non dr̄ de incircūciſis filioꝝ iſrl': ſȝ ſuoꝝ pegrinoꝝ ⁊ alienigenarū. q̄ incircūciſi ad māducatōem paſche nō debebāt admitti. q: eadē lex in h̄ ritu eſſe debebat colono ⁊ indigene. vt dr̄ ibidē. Si igif aliq̄ iudei ex cāis inordinatꝭ circūciſionē diſtuliſſent ⁊ eā añ exitū de egypto feciſſent: talis circūciſio fuiſſet p̄uata ⁊ particularꝭ nec ſpāliter mādata. nec ſolēniter executa. ſicut p̄ tp̄e abrae ⁊ ſcd̄o in colle p̄putioꝝ. de q̄ h̄ dr̄. Qd̄ aūt Burgeñ. allegat de moyſe q̄ circūciſionē filij ſui diſtulit h̄ locū nō hȝ. q: nō amore inordiato: nec ex ɔtemptu. ſȝ tiore vxoris ⁊ ad eā ptinētiū incircūciſoꝝ fecit. iō exiſtens in via circūciſus eſt illo tiore ceſſante. de q̄ materia vide. ſ. Exo. iiij. Nec burgeñ. ſe bñ hȝ in ſolutōe argumēti poſtillatoris Nā ip̄e declinat argumētū poſtillatoris q̄ arguit. ꝙ ī ſcp̄tura nō fit mētio de ſolenni circūſiōe vel mādata vel fctā in egypto. que poſſet dici p̄ma reſpectu cui⁹ h̄ dicaf ſcd̄a. h̄ eīn argumentū apud Burgeñ. ſepe reputaf achilles. q: ſemp arguit ab auctrate negatiue. ſȝ burgeñ. ſoluēdo dicit illi⁹ circūciſiōis fieri tacitā mētōem. qd̄ tn̄ falſum eſſe oñſum eſt. ſ. q: pot⁹ ibi filij iſrl' excludūf q̄ȝ includūtur. cū tn̄ in tali reſpectu p̄mi ⁊ ſcd̄i oporteret fieri expſſam mentōem. Vn̄ ad ſatiſfaciēdū burgeñ. ⁊ ſuoꝝ amatoꝝ ɔtētōi pōt dici. ꝙ li ſcd̄o dȝ referri ad ſolennē p̄ceptōem ipſius circūciſiōis que p̄ fuit fcā abrae. vt pȝ Geñ. xvij. ſcd̄o h̄ Joſue. v. nec legitur d̄s alibi de circūciſiōe ſolēne mādatū dediſſe: niſi ibi ⁊ h̄. Cōſtruatur igif lr̄a ſic. Circūcide filios iſrl'. ſubintellige circūciſiōe ſcd̄o mandata. q̄ p̄ fuit mādata abrae. huic ɔſtructōi ɔſonat qd̄ ſequitur. Hec aūt eſt cā ſcd̄e circumciſiōis. ⁊ nō addif filioꝝ iſrl'. ad inuendum ꝙ eſt circumciſio ſcd̄o ſolenniter mādata per hoc tollitur argumentum per Burgeñ. hic factum.

Cap. vi.

Jericho autē. Hic incipit ſcd̄a ps p̄ncipalis hui⁹ libri de cōflictu ⁊ acq̄ſitōe terre. ⁊ p̄ de acq̄ſitōe hiericho. ſcd̄o de acquiſitōe hay. cap. viij. tercio de debellatōe q̄nq̄ȝ regū x. ca. quarto de debellatōe plurium regum ſil' ɔgregatoꝝ. ca. xi. Prima diuidif in duas. ſ. in partē p̄ncipalē ⁊ mādetalē. ſcd̄a incipit in principio. vij. ca. Circa captionēȝ hiericho primo docetur modus captōis. ſcd̄o ſubdif act⁹ executōis. ibi. Cūq̄ȝ ioſue. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ dn̄s docuit ioſue de mō captōis. ⁊ ioſue denūciauit pp'lo. ⁊ pȝ lr̄a paucis exceptis q̄ exponenf. b Et null⁹ ingredi audebat. ad auxiliādū incluſos in ciuitate. c Aut egredi. ad fugienduȝ pro ſua ſalute.

d Dixitq̄ȝ dn̄s ad ioſue. dicūt aliq̄ ⁊ pbabilit' ꝙ dn̄s docuit ioſue p angelū ſibi apparētē. vt dictuȝ eſt d̄ his q̄ ſequūtur. ſ. d̄ mō capiēdi ciuitatem.

e Conciſior. i. interpolatius.

f Armati p̄cedētes. dicūt hebrei ꝙ h̄ intelligif de filijs rubē ⁊ gad ⁊ dimidia tribu manaſſe. q̄ armati debebāt p̄cedere alios ad bellū. vt dictū fuit ca. p̄ et Nume. xxxij.

g Cūq̄ȝ ioſue. Hic p̄ñr ponif p̄cepti executō. ⁊ p̄ q̄ȝtū ad deſtructiōné ciuitatꝭ. ſcd̄o q̄ȝtū ad raab meretricis ſaluatōȝ. ibi. Duob⁹ aūt viris. tercō q̄ȝtū ad ioſue imp̄catōeȝ ibi. Jn tēpe illo. Prima pars pȝ paucis exceptꝭ. q: ponitur executio captōis hiericho ſicut fuerat dicta a dn̄o ⁊ p ioſue d̄nunciata pop'lo.

h Reliquū vulg⁹ archā ſeq̄baf. nō eſt intelligēdū ꝙ mulieres ⁊ paruuli ⁊ inepti ad p̄liū circuirēt ciuitatē. q: ī p̄ncipio hui⁹ ca. dr̄. Circuite vrbeȝ cūcti bellatores. ⁊ iō p reliquū vulg⁹ h̄ intelligūtur viri bellatores trib⁹ dan. cū alijs duab⁹ tribub⁹ ſibi adiūctꝭ. q: erāt vltimi in motiōe caſtrorū. ⁊ faciebāt vltimā cuſtodiā. vt hr̄ Num. x. ca. vñ vbi trāſlatio nr̄a hȝ Reliquū vulg⁹. in hebreo hr̄. Aggregatio. ſic eīn vocabatur acies illa. eo ꝙ illi q̄ de p̄cedētib⁹ acieb⁹ ppt' laſſitudinē vl' aliā cām remanebāt poſt alios vltime aciei aggregabātur.

i Jgif Joſue de nocte ɔſurgēte. in hebreo hr̄. de mane. Surrexit eīn in aurora q̄ eſt ɔfiniū diei ⁊ noctꝭ. ⁊ iō ab vtroq̄ȝ pōt denominari. q: mediū ſapit naturā vtriuſq̄ȝ extremi. a Die aūt ſeptimo. ⁊c. dicūt hebrei ꝙ erat ſabbatū. ⁊ rōnabilit'. q: vocaf dies. vij. ⁊ tn̄ nō peccauerūt inuadēdo ⁊ deſtruēdo ciuitatē. q: fecerunt h̄ de mādato dei. vt pȝ in lr̄a: q: eſt dn̄s ſabbati. imo bñ fecerūt ei obediēdo. b Dixit ioſue ad omnē iſraelē. vociferamini. Nō eſt veriſil'e ꝙ tātus exercit⁹ poſſet vocē ei⁹ audire: maxime q: ſacerdotes clāgebāt tubis. ⁊ iō videf ꝙ dicere h̄ accipif p denūciare aliq̄ ſenſibili ſigno. vtpote p eleuatōem vexilli vel aliquo hmōi qd̄ poterat videri a toto pp'lo. c Sitq̄ȝ ciuitas h̄ anathema. in hebreo hr̄ herē. qd̄ hȝ duplicē ſignificatōem: quia ſignificat deſtructionem ⁊ conſecrationeȝ. vt diffuſius dictū fuit Leuit'. vlti. Vtraq̄ȝ tn̄ ſignificatio ɔcurrit in h̄ fcō. q: ciuitas fuit cū h̄itatorib⁹ deſtructa. aurū v̄o ⁊ argētū: es ⁊ ferrū q̄ inuēta fuerūt ibi fuerūt reſuata ⁊ dn̄o ɔſecrata. ita ꝙ de cetero nō poſſent hūanis vſib⁹ applicari. ſȝ ad faciēdū inde illa q̄ erāt neceſſaria ad cultū dei. hiericho eīn fuit p̄ma ciuitas capta a filijs iſrl'. et ſpāli miraculo. iō ioſue ɔueniēter eā poſuit ſub anathēate aliq̄ deſtruēdo oīno ī ſignū diuie iuſticie. ⁊ aliq̄ q̄ poterāt venire ī p̄dā bellātiū dn̄o ɔſecrādo tāq̄ȝ p̄mitias p̄darū. ſic ⁊ de fructib⁹ aīaliū ⁊ t're dabāf p̄mitie. ſic aūt nō fuit d̄ p̄da hay ⁊ aliaꝝ ciuitatū. vt dr̄. ſ. Cauete. i. e. d̄ his q̄ p̄cepta ſūt vob̄ q̄ppiaȝ ɔtingatꝭ p auaritiā accipiēdo aliq̄d de illis q̄ debebāt deſtrui ⁊ cōburi. vel de his q̄ debebāt dn̄o conſecrari.

ſacerdotes ſeptem buccinis clangerēt añ archaȝ federis dn̄i: oīſq̄ȝ pp'ls p̄cederet armati exercit⁹: reliquū[h] vulg⁹ archā ſeq̄baf ac buccinis oīa ɔcrepabāt. Preceperat aūt ioſue pop'lo dicēs. Nō clamabitis nec audief uox vr̄a: neq̄ȝ vllus ſmo ex ore vr̄o egredief dōec ueniat dies in q̄ dicā uob̄. Clamate ⁊ vociferami. Circuiuit ergo archa dn̄i ciuitatē ſel' p diē ⁊ reuerſa in caſtra mā̄ſit ibi. Jgif[i] ioſue de nocte ɔſurgēte tulerīt ſacerdotes archā dn̄i: ⁊ ſeptē ex eis ſeptē buccinas q̄rū i iubileo uſus eſt: p̄cedebātq̄ȝ archā dn̄i ābulātes atq̄ȝ clāgētes ⁊ armat⁹ pop'ls ibat añ eos vulgus aūt reliquū ſeq̄baf archā ⁊ bucinis pſonabat. Circuierūt q̄ȝ ciuitatē ſcd̄o die ſemel': ⁊ reuerſi ſunt in caſtra: ſic fecerunt ſex diebus. Die[a] aūt ſeptimo diluculo cōſurgētes: circuierūt urbē: ſicut diſpoſitū erat ſepties. Cūq̄ȝ ſeptio circuitu clāgerent bucanis ſacerdotes dixit[b] ioſue ad omnē iſrael. Vociferami. Tradidit eīn uob̄ dn̄s ciuitatē. Sitq̄ȝ[c] ciuitas hec anathema: ⁊ omīa q̄ in ea ſunt dn̄o Sola raab meretrix uiuat cuȝ vniuerſis q̄ cū ea in domo ſūt. Abſcōdit eīn nūcios q̄s direxim⁹. Uos aūt cauete ne d̄ his q̄ p̄cepta ſunt q̄ppiā ɔtingatis: ⁊ ſitis p̄uaricatōnis rei ⁊[d] oīa caſtra iſrael ſub pctō ſint atq̄ȝ turbēf. Quicq̄d aūt auri aut argēti fuerit ⁊ uaſoꝝ eneoꝝ ac ferri: dn̄o ɔſecref repoſitū in theſauris ei⁹. Jgif oī pp'lo vociferante ⁊ clāgētib⁹ tubis poſtq̄ȝ in aures multitudis vox ſonituſq̄ȝ icrepuit muri ilico corruerūt ⁊ aſcēdit vnuſq̄ſq̄ȝ p locū q ɔtra ſe erat. Ceperūtq̄ȝ ciuitatē: ⁊ interfecerūt oīa q̄ erāt in ea a uiro uſq̄ȝ ad mulierem ab infante uſq̄ȝ ad ſenē. Boues q̄ȝ ⁊ oues ⁊ aſinos in ore gladij p cuſſerīt. Duob⁹[e] āt uiris q exploratores miſſi fuerāt dixit ioſue. Jngredimi domū mlieris meretricis ⁊ pducite eā: ⁊ oīa q̄ illi⁹ ſunt ſicut illi iuramīto firmaſtis. Jngreſſiq̄ȝ[f] iuuenes eduxerīt raab ⁊ parētes ei⁹ frēs q̄ȝ ⁊ cūctā ſuppellectilē ac cognatōȝ illi⁹: ⁊[g] extra caſtra iſrl' māere fecerīt. Vrbē aūt ⁊ oīa q̄ inuēta ſunt ī ea: ſuccēderūt abſq̄ȝ auro et argēto ⁊ vaſis eneis ac ferro. que in erariū domini cōſecrarūt. Raab[h] v̄o meretricē ⁊ domū pr̄is ei⁹ ⁊ oīa q̄ hēbat fecit ioſue viuere: et[i] hitauerūt ī medio iſrl' vſq̄ȝ ī p̄ñtē diē: eo ꝙ abſcōdit nūcios q̄s miſerat vt explorarēt hiericho. Jn[k] tp̄e illo imp̄catus eſt ioſue dicēs. maledictus vir corā dn̄o: q ſuſcita

d Et oīa caſtra iſrl' ſub pctō ſint. i. pēa pcti. q: p pctō aliq̄rū vl' et vni⁹ q̄ eſt ps alicui⁹ cōitatꝭ tota cōitas punif aliq̄n: et iuſte. ⁊ maxie a deo cui oēs ſūt debitores mortꝭ ⁊ h̄ materia diffuſi⁹ fuit ptractata Deu. xxiiij. ſuper illō v̄bū. Nō occidētur prēs p filijs. ⁊c. ſic accidit p pctō achor. vt hr̄. c. ſe. cetera patēt ī lr̄a

e Duob⁹ aūt vir. h̄ p̄ñr agif de raab ſaluatione quā ipoſuit duob⁹ exploratorib⁹. q: eā ⁊ domuȝ ei⁹ meli⁹ agſcebāt. ⁊ q: ad h̄ p iuramētū aſtricti erāt. vt. dictū fuit. ſ. ij. c.

f Jngreſſiq̄ȝ iuuenes ⁊c. Querif h̄ quō iſti duo exploratores vocanf iuuenes. cū q: ad explorādū ſolēt mitti viri prudētes ⁊ aſtuti nō aūt iuuenes inepti ⁊ inexptiuȝ q: ſup̄ dictū eſt ca. ij. ꝙ chaleb fuit vn⁹ de ill' duobus. vt dicūt hebrei q̄ tn̄ iā fere erat octogenarius. q: q̄draginta erat annoꝝ qn̄ moyſes miſit eū cū alijs d̄ cades barne ad explorandā terrā pmiſſiōis. vt hr̄ infra. xiiij c. Ab illo v̄o tp̄e vſ ꝙ ad trāſitū iordanis fluxerūt anni. xxxix. q: miſſio illi facta fuit anno ſecūdo egreſſiōis de egypto. Ab egreſſu v̄o illo vſq̄ȝ ad ingreſſuȝ terre pmiſſiōis fluxerūt anni. lx. ⁊ ſic pȝ ꝙ in captōe hiericho chaleb habebat lxxix. annos. Ad h̄ dicendū ꝙ vocanf h̄ viri ⁊ iuuenes. vt pȝ in textu. viri rōne etatꝭ ⁊ prudētie. Juuenes v̄o rōe aptitudis ⁊ audacie ad gradiēdum ad bellum. vñ de chaleb dr̄ infra. xiiij. c. ꝙ cū eēt. lxxxv. annoꝝ erat ita fortis ⁊ potēs ad gradiēdū ⁊ bellādū ſicut qn̄ fuerat. xl. annoꝝ.

g Et extra caſtra iſrl' manere fecerūt. q: nō erāt adhuc icorporati pp'lo iſrl'. h Raab ⁊c. fecit ioſue viuere. Licet eīn p̄ceptū fuiſſet Nu. xxxiij. ꝙ oēs habitatores illi⁹ terre diſpderētur. tn̄ cū raab ⁊ ſibi ɔiunctis fuit diſpenſatū q̄ȝtū ad vitā ⁊ cohabitatōem ppt' ſpāle factū ſue fidei ⁊ virtutis. qd̄ fuit expſſum. ſ. ij. c. Jn p̄ceptis aūt decalogi q̄ ſunt de dictamine iuri naturalis nō cadit talis diſpēſatio. i Et habitauerūt in medio iſrl' cōuerſi ad iudaiſmū. k Jn tp̄e illo. Hic deſcribif ioſue imprecatio. ciuitas eīn hiericho miraculoſe fuit euerſa. vt dictum eſt. iō ad hui⁹ facti memoriā ⁊ dei gl'iam optabat ioſue ꝙ nō reedificaref. iō ioſue

Universidad de Salamanca. BGH

imp̃catus fuit malum pene ei qui reedificaret eam in poſterũ dicens. l In p̃genito ſuo fũdamẽta illi' iaciat. i. p̃genitus eius moriat̃ qñ ponet fundamẽta. m Et in nouiſſimo liberoꝝ ponat portas ei'. i. vltim' liberoꝝ ſuoꝝ moriat̃ in poſitõe portaꝝ. & ſic accidit abhiel q̃ eã reedificauit. vt hr̃. iij. Reg. xvi. in fine. Quã breuis eſt ſñia hui' cap. põt breuis hic moralitas põi. Hiericho ſignificat ciuitatẽ dyaboli quã facit amor ſui vſq; ad cõtẽptũ dei. Hec ciuitas triplici muro claudit. ſ. muro carnalis concupiſcẽtie. muro affluẽtie mũdialis excellẽtie. q̃ triplex murus ſubuertitur ſonitu ſcẽ p̃dicatõis. clamore deuote orõnis. circuitu p̃prie diſcuſſiõis: q̃ circuitus dz fieri. vij. vicibus. i. p̃fecte. qr p̃fectio numero ſeptenario deſignat̃. q̃ eñi cõuertit̃ de culpa ad grãm: dz diligenter & p̃fecte diſcutere cõſciaz. q̃cquid aũt in hac ciuitate reperitur ſaluti cõtrariũ dz interimi. Qd̃ aũt inuenitur ibi auri. p hoc ſapie. argẽti eloquẽtie. vaſoꝝ eneoꝝ. i. naturalis induſtrie. q̃ valet ad mlta. ſicut vt vaſa ferri. i. corpalis & tp̃alis potẽtie. dz dño cõſecrari. i. de cetero bonis actib' applicari. Raab cũ ſuis p̃pt̃ opus pietatis ſaluat̃. qr ſcd̃m dictũ ſaluatoris Math. v. Bti miſericordes: qm̃ ipſi miſericordiã cõſequentur. &c. Cap. vij.

uerit & edificauerit ciuitatẽ hiericho. In[l] primogenito ſuo fundamẽta illius iaciat: &[m] in nouiſſimo liberorũ ponat portas eius. Fuit ergo dñs cũ ioſue: & nomẽ eius vulgatum eſt in omni terra. Ca. vij.

Filij[a] aũt iſrl' p̃uaricati ſunt mandatũ: &[b] vſurpauerũt de anathẽate. Nã[c] achan filius charmi filij zabdi filij zare de tribu iuda tulit aliqd de anathemate. Iratuſq;[d] eſt dñs contra filios iſrl'. Cũq;[e] mitteret ioſue de hiericho uiros cõtra hay: que eſt iuxta bethauẽ ad orientalem plagã oppidi bethel: dixit eis. Aſcẽdite & explorate terrã. Qui p̃cepta cõplẽtes explorauerũt hay. Et reuerſi dixerũt ei. Nõ aſcẽdat ois ppl's: ſz duo vel tria milia virorũ pgãt: & deleãt ciuitatem. Quare ois popl's fruſtra vexabit contra hoſtes pauciſſimos. Aſcenderũt ergo tria milia pugnatorũ. Qui ſtatim terga vertentes percuſſi ſunt a uiris urbis hay: & corruerũt ex eis triginta & ſex hoies. Perſecutiq; ſunt eos aduerſarij de[g] porta vſq; ad ſabarim: &[h] ceciderũt p prona fugiẽtes. Pertimuitq; cor ppli: & ad inſtar aque liquefactũ eſt. Ioſue[i] vero ſcidit[k] ueſtimẽta ſua: &[l] pronus cecidit in terrã corã archa dñi uſq;[m] ad veſperam: tã ipe q̃3 oẽs ſenes iſrael. Miſeruntq;[n] puluerem ſup capita ſua: & dixit ioſue. Heu dñe ds. Quid[o] voluiſti traducere pplm iſtũ iordanẽ fluuiũ ut traderes nos in manus amorrei et pderes. Vtinã[a] ut cepimus manſiſſemus trãs iordanẽ. Mi dñe ds qd dicã: uidẽs iſraelẽ hoſtibus ſuis terga vertentẽ. Audiẽt[b] chananei & oẽs habitatores terre: &[c] pariter conglobati circũdabũt nos: atq; delebũt nomẽ nrm de terra. Et[d] quid facies magno nomini tuo. Dixitq;[e]

res. p̃ut diffuſius fuit declaratum Gen̄. xxviij. illa autem bethel de q̃ hic fit mẽtio eſt lõge ſita a hiel'm. vt pz p deſcriptionẽ terre ſcẽ. & ſic nõ eſt eadẽ. Itẽ qr vt hr̃. iij. Reg. xij. ad hoc poſuit hieroboam vitulũ aureũ in iſta bethel ne ppl's iſrl' iret in hiel'm ad adorãdũ dñm. & ſic pz p̃poſitũ. Silr qd̃ dr̃ q nomiata eſt bethauẽ eo q hieroboã poſuit ibi ydolũ. videt aliqũter extraneũ, quia ioſue ſcripſit iſtũ librũ a tp̃e vero ioſue vſq; ad tp̃s hieroboã fluxerũt anni q̃ngẽti vel circa. qr quadrigẽteſimo octogeſimo anno ab egreſſu filioꝝ iſrl' de egypto fundauit ſalomõ tẽplũ anno q̃rto regni ſui. vt hr̃. iij. Reg. vi. ipe aũt regnauit. xl. ãnis. vt hr̃ iij. Reg. xi. c. Hieroboã vero regnauit poſt mortẽ ſalomonis. vt patz ibidẽ. xij. c. & tũc fecit vitulos aureos. Ab exitu vero de egypto vſq; ad deſtructõz ciuitatis hay & bethauẽ p ioſue fluxerũt tñ. xl. anni & regni. & io ſi tũc bethauẽ vocabat a fcõ hieroboã futuro p q̃ngentos annos videt extraneũ. niſi dicat q ioſue in ſpũ vidit hoc futurũ. & ſic eã nomiauit in hoc libro p anticipatõem. q̃ anticipatio eſt multũ magna. & ideo aliter põt dici q vocata eſt bethel. i. eo q abraã edificauit altare dño iter bethel & hay. hñs bethel ab occidẽte. vt hr̃ Gen̄. xij. Et qr hebrei adorãt ad occidẽtẽ. io abraã ibi adorãs habebat faciẽ verſam ad bethel q̃ erat p̃pe. & inde ſic vocata eſt. Dicta eſt autẽ bethauẽ. i. dom' ydoli. eo q chananei ibi hitãtes colebãt ydola. Cetera patẽt vſq; ibi. g De porta vſq; ad ſabarim. Dicũt expoſitores nři q ſabarim eſt p̃priũ nomẽ loci. Hebrei vo dicũt q eſt nomẽ cõe. & ſignificat cõfractõem. vt ſit ſenſus. q illi de hay pſecuti ſunt filios iſrl' vſq; q̃ ſentirẽt in ſe laſſitudinẽ in pſequẽdo vel q cõfractio referatur ad filios iſrael. vnde ſubditur.
h Et ceciderũt p p̃na fugiẽtes. tanq; cõfracti ab aduerſarijs.
i Ioſue vo. hic cõñr ponit ioſue dep̃catio occaſione caſus p̃dicti.
k Scidit veſtimẽta ſua. in ſignũ doloris ſm cõſuetudinẽ iudeorum. vt patet in pluribus locis veteris ac noui teſtamenti.
l Et pronus cecidit in terrã. quia oratio debet eſſe humilis.
m Vſq; ad veſperã. ieiun' orãs. n Miſerũtq; puluerẽ ſup capita ſua. in ſignũ hũiliatõis. o Quid voluiſti traducere &c. vt traderes nos in man' amorrei. li vt nõ tenet̃ hic cauſaliter: ſed cõſecutiue. q. d. hoc ſequet̃ ad illud. niſi tu p̃tegas nos. a Vtinã vt cepi. mã. trãs iordanẽ. ſcz in regnis ſeon & og que acquiſierãt filij iſrael trans iordanem. hoc dixit ioſue ex paſſione doloris. licet male. nec dixiſſet extra paſſionẽ poſit': p̃pter qd̃ induſit ei dñs.
b Audiãt chananei. ſ. filios iſrl' deuictos a paucis aduerſarijs.
c Et pariter cõglobati circũda. nos. hoc facto animati.
d Et q̃d fa. magno. no. tuo. q. d. hoc cederet i obprobriũ nois tui. quia dicerẽt infideles q nõ poſſes nos vltra iuuare.
e Dixitq; dñs. hic cõñr ponit̃ dñi rñſio p quã reuelat̃ pctm̃ i generalit. cũ dr̃. f Tulerũtq; de anathẽate qd̃ eſt pctm̃ ſacrilegij.
g Atq; mẽtiti ſunt. qr p̃miſerãt deo obedire. & ſic mẽtiti ſunt. qr non ſuauerũt p̃miſſum. Sciẽdũ tñ q ſcp̃tura hic loq̃tur in plurali. lz vn' tñ peccauerit rõe p̃dicta in p̃ncipio huius capituli.

Filij aũt iſrl'. Hic incidentalit̃ ponit̃ factũ achan. Et diuidit̃ in tres partes. qr p̃ deſcribit̃ peccati pp̃etratio. ſcd̃o pp̃etrati cognitio: ibi. Cũq; mitteret. tercio cogniti punitio: ibi. Miſit g̃ ioſue. Circa p̃mũ dr̃. a Filij aũt iſrl' p̃uaricati ſunt. Licet aũt vn' ſolus in hoc peccauerit. tñ gñaliter dr̃. Filij aũt iſrl' p̃uaricati ſunt. eo mõ loquẽdi quo factũ vni' de cõitate marie in malis toti cõitati attribuit̃. ſic vno fratre mĩore peccãte: publice dr̃ frẽs minores fecerũt hoc. et p talẽ modũ loquẽdi dr̃ math. xxvi. de vnguẽto effuſo ſup caput ieſu. Uidẽtes aũt diſcipl'i indignati ſunt. &c. cũ tñ vn' ſolus indigne tulerit. ſ. iudas ſcarioth. vt hr̃ Ioh. xij. b Et vſurpauerũt de anathẽate. i. de cõſecratis dño. ſ. aurum & argentũ. vt patebit infra eodẽ ca. q̃ tñ erãt cõſecrata dño. vt dictũ eſt. vi. c. Et dr̃ anathẽa ab ana qd̃ eſt ſurſum. et theſis qd̃ eſt poſitio. qr cõſecrata dño ſurſum vel ſeorſum ponebãt̃: ne hũanis vſib' applicarẽt̃.
c Nã achan fili' charmi. ſic dz noiari ſm Hiero. & ſic eſt in hebreo. nec alicubi noiat̃ achor in hebreo: ſz vicio ſcp̃toꝝ noiat̃ hic achor. d Iratus eſt dñs cõ filios iſrl': qr p pctõ vni' de cõitate. alij de illa cõitate puniũtur. vt dictũ eſt. ſ. vi c. e Cũq; mit. Hic cõñr deſcribit̃ pcti perpetrati cognitio. & p̃ in gñali. ſcd̃o in ſp̃ali: ibi. Surge ſctifica pplm. Circa primũ ſciẽdũ q gen' pcti in gñali fuit cognitũ p diuinã reuelatõem ad p̃ces ioſue. Et io cõ circa hoc ſic p̃cedit̃. qr p̃ ponit̃ dep̃catõnis occaſio. ſcd̃o ipſa dep̃catio: ibi. Ioſue vo. tercõ dñi rñſio: ibi. Dixit dñs. Circa p̃mũ ſciendũ q occaſio dep̃catõis fuit eo q filij iſrl' miſſi a ioſue cõ ciuitatem hay fuerũt debellati. & reliq̃ in pp̃lo in timore poſiti. & p cõñs in periculo expoſiti. vt pz in l'ra. p̃mittit̃ tñ ſitus ciuitatis cũ dr̃. f Que eſt iuxta bethauen. &c. Dicũt aliq̃ q eadẽ eſt ciuitas bethel & bethauẽ. ſz vocata eſt bethel a iacob eo q vidit ibi ſcalã. vt hr̃ Gen̄. xviij. vbi dr̃. Appellauitq; nomẽ vrbis bethel: qd̃ interp̃tat̃ dom' dei. ſz poſtea vocata eſt bethauen. i. dom' ydoli. eo q hieroboã poſuit ibi vitulũ aureũ a pp̃lo adorandũ. vt hr̃ iij. Reg. xij. c. Primũ aũt qd̃ hic dr̃. ſ. q ſit eadẽ ciuitas bethel & bethauen. hñ eſt vriſile. tũ qr in textu idẽ ſit' determinat̃ vtriuſq;. tum qr hoc dicit Ra. ſa. ſup Oſee. x. c. ſup illud vbũ. Uaccas bethauẽ coluerũt. ſz ſcd̃m nõ videt̃ verũ. ſ. q noiata ſit bethel a iacob. qr illa ciuitas quã ſic noiauit iacob eſt eadẽ ciuitas cũ hiel'm. ſm q dicũt cõiter docto

b Surge. hic cõſequenter ponitur cognitio pp̃etrati peccati in ſpeciali. & p̃ q̃tũ ad pſonã peccatricẽ. ſcd̃o q̃tũ ad culpã determinatã: ibi. Et ait ioſue. Circa p̃mũ dr̃. i Sãctifica pplm. i. cibata ſm hebreos. & eodẽ mõ qd̃ ſequit̃. k Sãctificami in craſtinũ. i. ſitis cibati. ſm doctores vo nřos hic accipit̃ ſctificatio p p̃paratõe ppl'i per deuotõnẽ. Ratio hui' diuerſitatis eſt. qr dictio hebraica hic poſita equiuoca eſt ad cibationẽ p̃parationem & ſanctificationẽ. Doctores tamẽ nři rõnabilius dicere uidentur. qr in agẽdis vel ſuſcipiendis diuino oraculo fiebat p̃parationẽ populi per deuotionem. que p̃paratio aliquãdo fiebat p cõtinentiã ab vxoribus. vt habetur Exo. xix. in legis datõe. aliquãdo p oratõnem. vt hr̃ Act. i. in mathie electõe. aliqñ p ieiunium vt habet. iij. Reg. xxi. in naboth pdẽnatõe. vt cũ eius condemnatio videretur eſſe iuſta et a deo. mandauit iezabel ante p̃dicari ieiunium ſicut ſolitũ erat fieri ante diuina oracl'a. Qualiter aũt fuerit facta iſta ſctificatio de q̃ loquit̃ hic ſcriptura. nõ eſt expꝛſſum in littera. ſz credendũ eſt aliquo iſtorũ modorum. l Accedentiſq; mane ſinguli per tribus vr̃as. qr viri cuiuſlibet tribus erãt diſtincti ab inuicẽ ſm tribus. et in q̃libet tribu erãt plures familie. & in qualibet familia erãt plures domus & in qualibet domo plures viri ſeu capita. p̃mo igit̃ dep̃hẽſa eſt tribus in qua pp̃etratũ fuerat ſacrilegiũ. poſtea familia determinata eiuſdẽ tribus. & poſtea dom' eiuſdẽ familie. & poſtea vir determinat' in illa domo. Dicit tñ Ra. ſa. q tribus dep̃henſa eſt p hoc q ioſue ex ordinatõe diuina adduxit tribus corã rõnali iudicio in quo erãt. xij. lapides precioſi: in q̃bus erãt ſculpta nomina tribuũ. xij. & dixit ei dñs q fulgor illius trib' que peccauerat obfuſcaretur. et ſic dep̃henſa eſt tribus iuda: ſz familia determiata in illa tribu & dom' in familia. & vir in domo dep̃hẽſi ſunt p miſſionem ſortis. ſz primũ videt̃ eſſe ficticiũ. qr eſt cõ textũ. vbi dicit̃.
m Et quãcũq; tribũ ſors inuenerit &c. Ex quo pz q tribus fuit dep̃henſa p ſortẽ. ſic &c. n Accedet p cognatões. i. p familias. idẽ eñi ſignificat hic cognatio et familia. Sciẽdũ aũt q ioſue non peccauit hic vtẽs ſorte. tũ qr hoc fecit ex p̃cepto dñi. vt pz in textu. vñ dr̃ p̃uerb. xvi. Sortes mittunt̃ in ſinũ: ſz a dño temp̃ant̃. tum qr hoc fecit cũ debita reuerẽtia. ſ. ſctificatõe pp̃li p̃miſſa. In quibus aũt caſib' & q̃liter licitũ eſt vti ſortib' & in q̃bus nõ dictũ fuit diffuſius Nu. xxxiij. o Surgẽs itaq; ioſue mane. ad exequẽdũ diligent̃ dei mandatũ. & pz l'ra. p Et ait ioſue. Hic cõſequenter ponitur cognitio peccati q̃tum ad culpam determinatam per ioſue interrogatõem. cũ dr̃. q Fili mi da gl'iam dño. vt. ſ. p cõfeſſionẽ tuã appareat verũ dixiſſe de pctõ anathematis. & p cõñs iuſte puniuiſſe ppl'm. r Reſpõditq; achan. cõfitendo veritatẽ. s Uidi enim inter ſpolia palliũ coccineũ. i. rubeũ. hebrei eñi dicũt palliũ babylonicum. cetera patent. t Miſit g. Hic cõſequẽter deſcribit̃ peccati cogniti punitio. et patet littera vſq; ibi. v Tollens itaq; ioſue &c. auream regulam. in hebreo hr̃ linguam. Erat eñi lamina aurea in ſimilitudinẽ lingue fcã. Hoc aũt tulit ioſue. qr p̃ceptũ erat a dño q pctõr cõbureret̃ cũ oĩ ſub'a ſua. vt predicitur in textu. x Filios q̃3 & filias ei'. Dicunt hebrei q ducti ſunt ad vidẽdũ punitionem pr̃is: vt p hoc arcerentur a ſilibus. Doctores aũt nři dicũt q ducti ſũt vt cũ pr̃e morerent̃. et hoc videt̃ rõnabili'. qr pro pctõ ei'. xxxvi. viri mortui ſunt i bello. vt dictus eſt eodẽ. c. & rõnabili' videtur q pueri ſui morerent̃ cũ eo in deteſtatõz criminis. Itẽ. ſ. eodẽ ca. dixerat dñs. Nõ poteris ſtare corã hoſtib' tuis donec deleat̃ ex te q̃ cõtaminatus eſt hoc ſcelere. Deletio aũt alicui' proprie importat occiſionem eius cũ poſteritate. y Duxerũt eos ad vallem achor. i. turbatõnis que ſic dñoiata eſt. nõ a nomie viri ibi puniti. vt credũt aliq̃. ſz ex vbo ioſue. qd̃ ſubdit̃ cũ dicit̃. z Quia turbaſti nos. exturbet te dñs. io vocatus eſt locus ille vallis achor. i. turbationis. ita q achor nõ eſt nomẽ p̃priũ: ſed commune.

dominus ad ioſue. Surge cur iaces pronus in terra. Peccauit iſrael & p̃uaricatus eſt pactũ meũ: tuleruntq;[f] de anathẽate & furati ſunt atq;[g] mẽtiti: & abſconderunt inter uaſa ſua. Nec poterit iſrael ſtare ãn hoſtes ſuos eoſq; fugiet: quia pollutus eſt anathemate. Non ero ultra vobiſcũ: donec conteratis eũ q huius ſceleris reus eſt. Surge[h] ſanctifica[i] poplm: & dic eis. Sanctificamini[k] in craſtinũ. Hec enĩ dicit dñs deus iſrael. Anathema in medio tui eſt iſrael. Nõ poteris ſtare corã hoſtibus tuis: donec deleat̃ ex te qui hoc cõtaminatus eſt ſcelere. Accedetiſq;[l] mane ſinguli p tribus veſtras: & quãcunq; tribũ ſors inuenerit: accedet[n] p cognationes ſuas & cognatio p domos: domuſq; p uiros: & quicũq; ille in hoc facinore fuerit dep̃henſus: cõburetur igni cũ omni ſubſtãtia ſua: quoniam p̃uaricatus eſt pactũ domini: & fecit nephas in iſrael. Surgens[o] itaq; ioſue mane: applicauit iſrael per tribus ſuas: & inuẽta eſt tribus iuda. Que cũ iuxta familias ſuas eſſet oblata: inuenta eſt familia zare. Illã quoq; p domos offerens reperit zabdi cuius domũ in ſingulos diuidens viros: inuenit achan filium charmi filij zabdi filij zare de tribu iuda. Et[p] ait ioſue ad achan. Fili[q] mi: da gloriã domino deo iſrael & cõfitere atq; indica mihi quid feceris: ne abſcõdas. Reſpõditq;[r] achan ioſue: & dixit ei. Vere ego peccaui dño deo iſrael: & ſic & ſic feci. Vidi[s] enim inter ſpolia palliũ coccineum ualde bonũ & ducẽtos ſiclos argẽti: regulãq; aureã quinquaginta ſiclorum: & cõcupiſcẽs abſtuli: & abſcondi in terra contra mediũ tabernaculi mei argentũq; foſſa humo operui. Miſit[t] ergo Ioſue miniſtros: qui currẽtes ad tabernaculũ illius repererunt cuncta abſcondita in eodem loco & argentũ ſimul. Auferenteſq; de tentorio tulerũt ea ad ioſue & ad omnes filios iſrael proieceruntq; ãn dominũ. Tollens itaq; ioſue achan filium zare argentumq; & palliũ & auream regulã filios[x] quoq; & filias eius boues & aſinos & oues ipſumq; tabernaculum & cunctam ſuppellectilẽ & omnis iſrael cum eo: duxerũt[y] eos ad uallem achor: ubi dixit ioſue. Quia[z] turbaſti nos: exturbet te dominus in die hac. Lapidauitq;[a] eum omnis iſrael: & cuncta que illius erant igne conſumpta ſunt.

a Lapidauitq; eũ ois iſrl'. videt̃ q in hoc factũ ſit cõ p̃ceptũ dñi dicẽtis. ſ. eodẽ ca. Et q̃cũq; ille in hoc facinore fuerit dep̃henſus cõburet̃ igni cũ oĩ ſub'a eius. Ad hoc dicũt q noĩe cõbuſtiõis intelligit̃ alia pena q̃cunq;. ſm illud Hiere. vi. Et duxi te de fornace ferrea egypti. i. de ſuitute dura. et ſic in p̃poſito noĩe cõbuſtionis intelligit̃ lapidatio. ſz hoc nõ videt̃ bene conſonũ textui. qr ſiml' p̃cipit̃ a dño cõburi cũ ei' ſub'a q̃ fuit cõbuſta. vt pz p l'ram ſequẽtẽ: cũ dr̃. Et cũcta q̃ illi' erãt igne cõbuſta ſũt. Alit̃ expõnunt aliq̃ dicẽtes q vbũ dñi de cõbuſtione achan itelligit̃ de igne gehẽne. qr vt dicũt nõ penituit vera rõe culpe: ſz tm̃ rõe pene. & ad hoc deſignandum: deſignãter dixit dñs. Et q̃cunq; ille in hoc facinore fuerit dep̃hẽſus cõburet̃ igni. q. d. a me ſibi penã futurã reſuãte. iõ nõ dixit: cõburet̃ cũ igni. ſz cõburet̃. Sz hoc dictũ nõ videt̃ textui cõſonũ. qr iſte achan ad dandam gloriã deo cõfeſſus fuit veracit̃ & hũiliter pctm̃ ſuũ. vt pz in textu. et iõ nõ eſt veriſile q fuerit dãnatus. & hoc ſonat vbũ ioſue dicẽtis ei. Qr turbaſti nos turbabit te ds in hac die. q. d. nõ i futuro. In hebreo enim non eſt vbũ optatiuũ. ſ. turbet te: ſz indicatiuũ. ſ. turbabit te. qr ioſue ad eius cõfortatõem p̃pt̃ humilẽ cõfeſſionẽ indicabat ei vt videt̃ ei q mors tp̃alis eẽt ſibi expiatio peccati. & iõ alit̃ põt dici q iſte achan dupliciter peccauit. ſ. pctõ ſacrilegij furãdo rẽ dño cõſecratã. & violatõe ſabbati. qr furtũ illud cõmiſit in die ſabbati. vt pz ex dictis cap. vi. & iõ punitus eſt duplici pena. ſ. lapidatõis p̃ violatõe ſabbati. qr hoc eſt pẽa debita ſm de

Universidad de Salamanca. BGH

terminationem domini. vt habetur Nu. xv. de colligēte ligna in ſabbato. ſcđo pena cōbuſtiōis cū ptinētib⁹ ad ip̄m. ſm ꝙ dn̄s p̄cepat in h̄. c.
b Congregauerūt quoq; ſuper eum magnū aceruū lapidū. ꝓ memoria futura ad terrorem aliorum. Cap. viij.
Dixit aūt dn̄s. Hic ꝯn̄r deſcribiť ciuitať hay deſtructio. ⁊ ſcđo ꝙ h̄ bitatorū terre

decipiuntur hoſtes per hoc ꝙ aduerſarij occultant eis verbis vel factis ſuā intētōem. ⁊ h̄ eſt licitū. q: nō tenētur eis reuelare ſua ſecreta. vñ in ſacra ſcp̄tura d̄: ꝙ ſecreta fidei occultāda ſunt infidelib⁹: ne ab eis derideātur. ſm ꝙ d̄: Math. x. Nolite ſctm̄ dare canibus. ⁊ multo forti⁹ in bello iuſto licitū eſt occultare ſecreta ſua aduerſarijs. q: h̄ marie valz i reb⁹ bellic̄. vt pz p Vegetiū li. iij. de arte militari. ⁊ ideo Aug. in glo. ſup locū iſtū dic̄. Si q̄s bellū iuſtū ſuſcepit. vtrū aperta pugna an ex inſidijs vincat. nō refert ad iuſticiam. Et dicť pz p̄mū argumētū. q: nullus voluntate rōnali deb; velle ꝙ oīa ſibi reuelētur Sil̄r ſcđm. q: tales inſidie nō ptinent ad iniuſticiā ſ; ad prudentiaz bellicam.

chanaan trepidatio. c. ix. Circa p̄mū p̄ a dn̄o d̄: captōnis mod⁹. ſcđo ſubdiť executōis actus. ibi. Surrexitq; Joſue. tercio imolatōis cultus ibi. Tūc edificauit ioſue altare. Circa p̄mū dr̄.
a Dixit aūt dn̄s ad ioſue: ne timeas. ⁊c̄. q. d. ſi cut ſubtraxi a te auxiliū meū ꝓpter pctm̄ ipſi⁹ achan. ita te ꝓtegaz ꝓpt̄ iuſticiā de ipſo factam. ideo ſubditur.
b Ecce tradidi ⁊c̄. q. d. victoria h̄ erit v̄tute mea
c Facieſq; vrbi hay. ipſam deſtruēdo. Et regi eius ipſum occidendo.
d Predā ⁊c̄. diripietis vob. i. diuideť. ſic aūt n̄ fuit fcm̄ d̄ p̄da hiericho q̄ fuit poſita ſub anathemate. vt dcm̄ fuit. s̄. vi. c
e Pone inſidias vrbi poſt eā. Qualiť aūt eſt ⁊ ad q̄d nō exp̄miť h̄. ſed parte ſequēti. dn̄s tn̄ reuelauit hic ipſi ioſue ꝙ quicq̄d poſtea executus eſt. Occaſiōe aūt hui⁹ dicti q̄riť h̄. vtrū i bello licitū ſit iſidijs ⁊ cautelis vti. ⁊ videť ꝙ nō. q: ius naturale diť. Nō facias alijs q̄d tibi nō vis fieri null⁹ aūt vellet ſibi fieri inſidias. g̃ ⁊c̄. Itē iſidie ſunt q̄dā fraudes. ⁊ per ꝯn̄s ptinēt ad iniuſticiā g̃ nō eſt eis licitū vti. q: ſcp̄tū eſt Deut. xvi. Q̄d iuſtū eſt iuſte exeq̄ri. In ꝯtrariū eſt glo. Aug. ſup locū iſtuz. ⁊ text⁹ in q̄ d: ꝙ ioſue poſuit inſidias de mandato dn̄i. R̄nſio Aut bellū iuſtū eſt vl̄ iniuſtū. ſi iniuſtū nō eſt licitū bellare. ꝑ ꝯn̄s iiuſtū eſt ⁊ illicitū inſidijs vti. Si āt ſit bellū iuſtū. tūc dicendū ꝙ inſidie ⁊ cautele ad h̄ ordināť vt hoſtes d̄cipiāť. p̄nt aūt hoſtes dupl̄r decipi ab aduerſarijs ſuis. ſ. vno mō q: d̄: eis falſuz vl̄ nō ſ̄uať ſemp ꝓmiſſum. ⁊ h̄ eſt ſemp illicitū. q: i bell̄ ſunt q̄dā iura ſemp obſ̄uanda ēt cū aduerſarijs ſm ꝙ dicit Amb. li. de officijs. ſic obſ̄uatō treugarū ⁊ ꝯſilia. ⁊ iō ſi inſidie fiāt ꝑ talē modū ſūt iniuſte ⁊ illicite. Alio mō

Congregaueruntq; [b] ſuper eum aceruū magnū lapidū: q p̄manet uſq; i p̄ntem die;. Et auerſus eſt furor dn̄i ab eis. Vocatūq; eſt nomen loci illius vallis achor vſq; hodie. Cap. viij.

Dixit [a] aūt dn̄s ad Joſue. Ne timeas: neq; formides. Tolle tecū oēm mltitudinē pugnator: ⁊ ꝯſurgēs aſcēde i oppidū hay. Ecce [b] tradidi in manū tuā regē ei⁹ ⁊ ppl̄m urbēq; ⁊ terrā Facieſq; [c] urbi hay ⁊ regi ei⁹: ſicut feciſti hiericho ⁊ regi illius. Predā [d] vo ⁊ oīa aīantia diripietis vobis. Pōe [e] inſidias vrbi poſt eam. Surrexitq; [f] ioſue: ⁊ oīs exercitus bellator cū eo: ut aſcēderet i hay ⁊ [g] electa triginta milia viror fortiū miſit nocte: precepitq; eis dicens Ponite [h] inſidias poſt ciuitatem Nec lōgi⁹ recedatis: ⁊ eritis oēs parati. Ego aūt ⁊ reliq̄ mltitudo q̄ mecū eſt: aſcēdem⁹ ex aduerſo cōtra urbē. Cūq; exierit ꝯtra nos ſicut añ fecim⁹ fugiem⁹: ⁊ terga vertemus dōec pſequētes ab urbe lōgius ꝓtrahāť. Putabūt eñ nos fugere ſicut pri⁹. Nob ergo fugiētibus ⁊ illis pſequētib⁹ ꝯſurgetis de inſidijs ⁊ vaſtabitis ciuitatē. tradetq; eā dn̄s d̄s vr̄ in man⁹ vr̄as. Cūq; ceperitis ſuccēdite eā: ⁊ ſic oīa facietis ut iuſſi. Dimiſitq; eoſ ⁊ preterūt ad locū inſidiarū: ſederuntq; inter bethel ⁊ hay ad occidentalē plagā vrb̄ hay. Joſue autem nocte illa in medio māſit populi. Surgēſq; d̄luculo recēſuit ſocios: ⁊ aſcēdit cū ſeniorib⁹ i frōte exercit⁹: vallat⁹ auxilio pugnator. Cūq; veniſſent ⁊ aſcēdiſſent ex aduerſo ciuitatis ſteterūt ad ſeptētrionalē urb̄ plagā: inter quā ⁊ eos uallis erat media. Quinq; aūt milia viros elegerat ⁊ poſuerat in inſidijs inter bethauen ⁊ hay ex occidētali parte eiuſdē ciuitatis. Omnis uero reliquus exercitus ad aqlonē acie; dirigebat: ita ut nouiſſimus multitudinis occidētalē plagam urbis attigerēt. Abijt [i] ergo ioſue nocte illa: ⁊ ſtetit i uallis medio. Q̄d cū uidiſſet rex hay feſtiauit mane: ⁊ egreſſus eſt cū omi exercitu ciuitatis: direxitq; aciē contra deſertū: ignorās ꝙ poſt tergū laterēt inſidie. Joſue uero ⁊ omis iſrl̄ ceſſerūt loco: ſimulātes metū ⁊ fugientes ꝑ ſolitudinis viā. At illi uociferātes pariter ⁊ ſe mutuo cohortātes: pſecuti ſunt eos. Cūq; receſſiſſent a ciuitate: ⁊ ne vn⁹ qdem in urbe hay ⁊ bethel remāſiſſet q nō pſeq̄retur iſrl̄: ſicut erūperāt aperta oppida relinquētes: dixit dn̄s ad ioſue. Leua [k] clipeum q in manu tua eſt cōtra urbē hay: qm̄ tibi tradā eā. Cūq; eleuaſſet clipeū ex aduerſo ciuitatis inſidie q latebāt ſurrexerūt cōfeſtī ⁊ pgētes ad ciuitatē ceperūt: ⁊ ſuccēderunt eā. Viri aūt ciuitatis q pſeq̄bantť ioſue: reſpiciētes ⁊ uidentes fumū urbis ad celū uſq; cōſcendere: nō potuerunt ultra huc illucq; diffugere: p̄ſerti cū hi q ſimulauerant fugā: ⁊ tēdebāt ad ſolitudinē ꝯtra pſequētes fortiſſime reſtitiſſent. Videnſq; ioſue ⁊ oīs iſrael ꝙ capta eſſ; ciuitas ⁊ fum⁹ urbis aſcenderet: reuerſus ꝑcuſſit uiros hay. Siqdem ⁊ illi q ceperāt ⁊ ſuccenderant ciuitatē: egreſſi ex urbe ꝯtra ſuos medios hoſtiū ferire ceperunt. Cū ergo ex utraq; parte aduerſarij cederenť ita ut null⁹ de tanta multitudīe ſaluareť: regē q̄; urbis hay app̄henderūt uiuentē: ⁊ obtulerūt ioſue. Igiť oībus interfectis q iſraelē ad deſerta tēdentem fuerāt pſecuti: et in eodē loco gladio corruētib⁹ reuerſi filij iſrael percuſſerunt ciuitatē. Erant aūt q in eodē die ꝯciderant a viro uſq; ad mlierē duodecim milia hoīm oēs

f Surrexitq; ioſue. h̄ ꝯn̄r deſcribiť executōis act⁹ q: ſic ioſue executus eſt ſicut dn̄s ſibi reuelauit. q̄ q̄ dez executio p̄ deſcribiť q̄tū ad exercit⁹ ordinatō;. ſcđo q̄tū ad ciuitatis captō;: ibi. Abijt ergo ioſue Sententia p̄me partis pz in lr̄a q̄ eſt plana paucis exceptē q̄ diſcurrēť
g Et electa triginta milia viror ⁊c̄. dic̄ Rabbi ſalomō ꝙ ibi fuerūt poſite duplices inſidie. In primis fuerūt triginta milia viror. de q̄b⁹ loquiť h̄ ſcp̄tura. In ſcđis vo inſidijs fuerūt quiq; milia. d̄ q̄bus d: infra in parte iſta Quinq; aūt milia viros elegerat ⁊ poſuerat in inſidijs. ita ꝙ iſte inſidie erāt ꝓpinq̄ores ciuitati q̄ alie. Expoſitores aūt catholici cōiter dicūt ꝙ q̄nq; milia viri de q̄b⁹ fit ſmo infra: fuerūt de nūero iſtorum triginta ⁊ illi tm̄ remāſerūt i inſidijs. ⁊. xxv. milia redierūt ad pugnādū cū ioſue cōtra regē hay d̄

ciuitate exeuntem. et hoc videtur per hoc quod ſubditur hic.
b Ponite inſidias poſt ciuitatē. q. d. pōite ibi i inſidijs aliq̄s de vobis. ſ. quinq; milia ad h̄ electa. Intētio eñ ioſue erat extrahere regē hay de ciuitate. ⁊ tūc inſidie ciuitatē intrarēt: ⁊ eā incēderēt vt exp̄ſſe d: in lr̄a. ⁊ iō nō cōparuit corā ciuitate cū toto ſuo exercitu, ne aduerſarij ex tanta multitudine territi nō auderēt exire. ⁊ ideo xxv. milia ſup̄dicta iūxerunt ſe ioſue poſt egreſſuz illor aduerſariorū de ciuitate.
i Abijt g̃. h̄ ponitur act⁹ executōis q̄tū ad ciuitatis captionē. ⁊ patet littera vſq; ibi.
k Leua clipeuz q̄ in manu tua eſt hebrei dicūt. Leua haſtā. ⁊c̄. Ad h̄ eñ fiebat illa eleuatio vt ſocij ioſue q̄ erāt in inſidijs viderēt: ⁊ ciuitatē intrarēt. et alij ſe ei iūgerent q: h̄ erat eis ꝓ ſigno datū. q̄ viſo ſtati exierūt. vt pz in lr̄a. ⁊ iō oportuit ꝙ illa eleuatio ſic fieret i altū vt poſſet a mulť ⁊ a lōge videri. ⁊ ideo vt dicūt hebrei: fuit haſta in cui⁹ ſummitate erat aliq̄d vexillū pro ſigno determinato. Vel ſi fuit clipeus vt dicit tranſlatio noſtra oportet dicere ꝙ fuit leuat⁹ in altū in ſummitate cuiuſdā haſte vl̄ ptice cetera patēt vſq; ibi.
l Qui ſuccendit vrbē ⁊ fecit eā tumulū ſempiternū i. nō reedificādā in poſteruz. ſic fecerat de hiericho
m Tunc edificauit ioſue. Hic ꝯſequēter poniť act⁹ immolatōis. vt d̄ victoria deo gratias agerēt. ⁊ vt mādatū moyſi de benedictionibus et maledictōibus. ꝓut deſcribiť Deu. xxvij. implerent.
n De lapidibus impolitis. ſic eñ deſcribiť in lege Exod.
o Et ſcripſit ſup la. deu. lege moyſi. nō eſt intelligēdū ꝙ totū fuerit ibi ſcp̄tū. ſ; decē p̄cepta tm̄. ꝓut ꝯtinētur etiā Deut. v.
p Ois aūt ppl̄s. ⁊c̄. q: ſicut dictū fuit plení⁹ Deut. xxvij. hebal ⁊ garizim ſunt duo mōticuli ꝓpinq̄: ⁊ vallis eſt i medio. in q̄ erāt ſacerdotes cū archa. et media pars ppl̄i erat in mōte garizim. vt dicť hic. et media pars eoꝝ erat iuxta montē hebal. ⁊ d: iuxta. q: non erāt in ſummitatib⁹ iſtoꝝ mōtiū: ſ; in deſcenſib⁹ vt meli⁹ audirēt ſacerdotes q̄ erāt i valle media. ꝓnūciātes bn̄dictōes v̄ſus montē garizim: ⁊ ppl̄s ibi exiſtēs reſpōdebat amē. et maledictiones verſus montem hebal: et populus ibi exiſtens reſpondebat amen. prout dictū fuit Deuť. xxvij. q Et primū quidē bn̄dixit pplo. Nō eſt intelligēdū ꝙ ioſue ꝓprie loquēdo bn̄diceret populū. q: h̄ pertinet ad ſacerdotuz officiū. ſ; iprecat⁹ eſt bona populo tanq̄ p̄nceps populi Poſt immolatōem predictā quā ſil̄r fecit nō ꝑ ſe ſed ꝑ ſacerdotes.

vrbis hay. Joſue vero non cōtraxit manū quā in ſublime porrexerat tenēs clipeū: dōec interficerēť oēs hitatores hay Iumēta aūt ⁊ p̄dā ciuitatis diuiſerūt ſibi filij iſrl̄ ſicut p̄cepat dn̄s ioſue. Qui [l] ſuccēdit urbē ⁊ fecit eā tumulū ſempiternū. Regē q̄; ei⁹ ſuſpendit in patibulo uſq; ad veſpa;: ⁊ ſol' occaſū p̄cepitq; ioſue ⁊ depoſuerūt cadauer ei⁹ de cruce: ꝓiecerūtq; i ipō introitu ciuitatis ꝯgeſto ſup eo magno aceruo lapidū q p̄manz uſq; in p̄ntē diē. Tūc [m] edificauit ioſue altare dn̄o deo iſrl̄ in mōte hebal: ſicut p̄cepat moyſes famul⁹ dn̄i filijs iſrl̄: ⁊ ſcriptū eſt in uolumine legis moyſi altare de [n] lapidib⁹ impolitis q̄s ferrū n̄ tetigit: ⁊ obtulit ſup eo holocauſtū dn̄o: imolauitq; pacificas uictias: ⁊ [o] ſcripſit ſuper lapides deutronomiū legis moyſi q̄d ille digeſſerat corā filijs iſrl̄. Ois [p] āt ppl̄s ⁊ oēs maiores natu: duceſq; ac iudices ſtabāt ex utraq; pte arche i ꝯſpectu ſacerdotū q portabāt archā federis dn̄i ut aduēa ita ⁊ idigēa. Media ps coꝝ iuxta mōtē garizim: ⁊ media iuxta mōtē hebal: ſic p̄cepat moyſes famul⁹ dn̄i. Et [q] primū qdē bn̄dixit pplō iſrl̄: p⁹ [r] hec legit oīa v̄ba bn̄dictōis ⁊ maledictōis ⁊ cūcta q̄ ſcripta fuerāt in legis uolumie. Nihil ex his q̄ moyſes iuſſerat reliqt intactū: ſ; uniuerſa replicauit corā omi multitudine iſrael mulierib⁹ ac paruulis ⁊ aduēis qui inter eos morabanť. Cap. ix.

Quib⁹ [a] auditis: cūcti [b] reges trāſiordanē q v̄ſabātur i mōtanis ⁊ cāpeſtrib⁹: in [c] maritimis: ac [d] littore magni maris: hi q̄; q hitabant iuxta libanū ethe⁹ ⁊ amorreus: chananeus: phereſeus: ⁊ eueus: ⁊ iebuſeus cōgregati ſunt pariter ut pugnarent cōtra ioſue ⁊ iſrl̄ vno animo eadēq; ſententia. At [e] hi q hitabāt i gabaon audiētes cūcta q̄ fecerat ioſue hiericho ⁊ hay callide cogitātes tulerūt ſibi cibaria ſaccos ueteres aſinis iponentes ⁊ utres uinarios ſciſſos atq; ꝯſutos: calciamēta pantiq̄ q̄ ad indiciū uetuſtatis pitacijs cōſuta erāt iduti ueterib⁹ ueſtimētis: panes q̄; q̄s portabāt ob viaticū duri erāt ⁊ i fruſta cōminuti. Perrexerūtq; ad ioſue q tūc morabať in caſtris galgale: ⁊ dixerūt ei atq; ſil' oi iſraeli. De terra lōginq̄ uenim⁹ pacē vobiſcū faceř cupiētes. R̄ñderūtq; filij iſrl̄ ad eos atq; dixerūt Ne [f] forte in terra q̄ nob forte d̄betur hitetis: ⁊ nō poſſim⁹ fedus inire nobiſcū. At illi ad ioſue Serui tui ſum⁹. Quib⁹ ioſue ait. Quinā eſtis uos: aut vn̄ ueniſtis R̄ñderūt de terra longinq̄ valde uenerūt [g] ſerui tui i noīe dn̄i dei tui Audiuim⁹ eñ famā potētie eius cūcta q̄ fecit in egypto ⁊ duob⁹ regib⁹ amorreoꝝ trās iordanē: ſeon regi eſebō ⁊ og regi baſan q erāt i aſtaroth: dixerūtq; nob ſeniores: ⁊ oēs hitatores terre nr̄e. Tollite [b]

r Poſt hec legit oīa v̄ba bn̄di. ⁊ male. nō ꝑ ſe. ſed ꝑ ſacerdotes. vt predictū eſt corā omi multitudine iſrl̄. q: ſup oēs cadebant maledictōes. ſi tranſgrederēť legem ⁊ benedictōes ſi eā obſ̄uarent. ſm ꝙ h̄r Deuť. xxx. ⁊. xxviij. Cap. ix.
Quibus auditis. Deſcp̄ta deſtructiōe hay; hic cōſequēter deſcribiť timor circūſtantis populi. Ex hoc aūt timore aliqui ſe ꝯgregauerūt vt poſſent meli⁹ reſiſtere. de q̄bus primo agiť. Aliqui vero cogitauerūt cōiungi filijs iſrael federe. de quibus agiť ſcđo. ibi. At hi qui erāt in gabaon. Circa primū dicitur.
a Quibus auditis. ſc; tranſitu iordanis mirabili. et deſtructiōe hiericho et hay.
b Cuncti reges trans iordanem. hic accipitur trans iordanē reſpectu illi⁹ loci in quo filij iſrael manſerant in campeſtribus moab. vbi moyſes legē explanauit.
c In maritimis. id eſt in locis ꝓpinquis mari mortuo ⁊ mari cenereth
d Ac littore magni maris. Iſtud eſt mare mediterraneū q̄d dicť magnū reſpectu mariſ mortui ⁊ maris cenereth. q̄ ſunt q̄dam lacus. vt. s̄. dictū eſt. iij. cap. cetera patent.
e At hi. Hic cōſequenter agitur de gabaonitis qui timore ducti quieſierant cū filijs iſrael federari. Circa q̄d primo deſcribiť ſimulatio falſi ſecūdo firmatio federis initi: ibi. Suſceperunt igitur. tercō detectio doli. ibi. Poſt dies autem tres. quarto temꝑatio pacti: ibi. Qui reſponderūt. Sentētia aūt prime partis eſt in hoc ꝙ finxerūt ſe verbis ⁊ factis veniſſe de terra lōginqua que eſſ; extra terminos terre ꝓmiſſe filijs iſrael. vt ſic poſſent cū eis aliquod fedus facere per q̄d mortem euaderēt ⁊ in terra manerent. et patet littera vſq; ibi. f Ne forte ⁊c̄. ⁊ nō poſſim⁹ fedus inire vo. q: inhibitum erat eis: ne fedus facerēt cū habitatorib⁹ illius terre. vt h̄r Num. xxxiij. g Venerūt ſerui tui in noīe do. dei tui. ex hoc v. deť ꝙ non ſolum venerunt ad ioſue timore ducti. ſed etiā fide vnius veri dei. quia ex miraculis q̄ fecerat ꝓ filijs iſrael. auditis crediderūt ipſuz eſſe verū deū celi ⁊ terre. ⁊ deſiderauerūt ad cultū ipſius venire ꝑ fedus ineundū cum filijs iſrael. et de h̄ ſunt cōmendandi. non autē de fictione falſi per quaz ad hoc deuenerunt. b Tollite in manibus veſtris cibaria ob lōgiſ

Universidad de Salamanca. BGH

ſinam viam. i. quaſi ob longiſſimam viam ficte. quia ſm̄ veritatem non erat. ſicut pȝ in lr̄a. cetera patēt. i Suſceperūt igiꝫ. Hic ꝯñr ponitꝫ firmatio federis initi. cū dr̄. Suſceperūt igiꝫ de cibarijs eoꝝ. dicūt aliq̄ ꝙ nō ſuſceperūt ad comedēdū ſȝ ad ꝓbādū ꝙ apportata fuiſſent de lō ginq̄. ſȝ h̄ nō videꝫ ꝯuenienꝫ dictū. q: ita bñ vidiſſent h̄ in manibˀ gaba onitarū. ⁊ iō dicendū ꝙ acceperūt ad comedēdū licȝ modicū: i ſignū ꝯfe deratōis. Iſte eñ fuit modus apud antiqˀs co medere ſimꝉ poſt federa inita. vt hr̄ de iacob ⁊ la ban. Gen̄. xxxi. ⁊ adhuc ſeruatur tꝑibus moder nis apud multos.

neis gentibus. excepto tamen iuramēto facto ipſi raab quod fuit magis particulare: vt dictū fuit. s̄. ij. c. iſtud aūt fuit cōe: ⁊ ideo ſi fregiſſent iuramētū gabaonitas occidēdo q̄bus iurauerāt vt nō occiderētur. vt pȝ in lr̄a. h̄ fuiſſet diuulgatū p terras in circuitu: ⁊ reputati fuiſſent filij iſrꝉ infideles: ⁊ iuramēti trāſgreſſores in magnū ſcādalū illiˀ ppl̄i. ⁊ p ꝯñs in reuerētiā ſeu blaſ phemiā dei: cuiˀ dicebāꝫ peculiaris ppl̄s ⁊ a deo electus. ⁊ iō ad h̄ vitanda ſuādū fuit iuramētū. Tercia accipiꝫ ex pte dei qui pnior eſt ad miſerandū q̄ȝ ad ꝯdēnandū. ⁊ iō credēdū eſt qȝ ioſue ex familiari cō ſilio dei mortē eorum corꝑalē mutauit i ciuilē. vt ſic de ſuis mēdacijs punireꝫ. ⁊ iuramentū ſuareꝫ. qȝ de morte corꝑali eis nō inferenda intelligebaꝫ. ⁊ ꝙ dñs hanc ſniam approbauerit pȝ ex h̄ ꝙ ꝓpter afflictionē iniuſtā gabaonitarū factaȝ per Saul. fames facta fuit in terra iſrꝉ tribˀ annis. et ſeptē viri de ſtirpe Saul fuerūt crucifixi. vt habetur. ij. Regū. xxi. gloſa aūt Aug̃. ſup. c. x. exponendo illud. In manus tuas tradidi illos. dicēdo ſic. Vbi neq̄ ꝯſulꝰ eſt dñs verū cum dum eſſet ſȝ vltro ſuis recte ſubueni re volens futuram p̄nūciauit eis victoriam. ſic poſſet de gabaonitis incōſultus

k Et os dñi nō interrogauerūt. ⁊ in h̄ defecerūt q: in arduis debebāt recurrere ad ꝯſiliū dñi. ſi tñ recurriſſent forſitā ex eius rn̄ſiōe idē feciſſent. vt videbiꝫ infra.

l Poſt dies aūt tres. h̄ ꝯñr poniꝫ mēdacij detectio p viſuȝ ⁊ auditū. q: filij iſrꝉ audierūt ⁊ viderūt ꝙ ciuitates gabaonitaꝝ erāt ſiteītra terminos terre ſibi promiſſe et patet littera.

m Qui rn̄derūt. h̄ ꝯñr poniꝫ pacti tēꝑatio. q: ioſue ⁊ p̄ncipes ad compeſcēdū murmur ppl̄i ⁊ ſeruādū obligatōȝ iuramenti: liberauerūt gabaonitas a morte corꝑali. ⁊ ſuppoſuerūt eos morte ciuili. videlicet ſeruituti ad cedendū ligna ⁊ portandū ⁊ ad hauriēdū aquas: ⁊ portādū ad locū vbi vigeret cultˀ dei. ⁊ h̄ ceſſit in vtilitatē cōitatis ppl̄i: q̄ tenebaꝫ talia miniſtrare. ⁊ iſti vocanꝫ nathinnei in libris regū ⁊ paralyp̄. ⁊ ex dictis pȝ lr̄a. Ad euidētiā p̄dictoꝝ q̄riꝫ h̄. vtrū ioſue ⁊ p̄ncipes tenebātur ſuare iuramētū p̄dictuȝ de federe cū gabaoniṫ. Et arguiꝫ p̄ ꝙ n̄. q: erat ꝯtra dñi p̄ceptū: q̄ p̄ceperat oēs hitatores illiˀ terre occidi. vt hr̄ Nu. xxxiij. ⁊ in alijs locis pluribus. Itē iuramētū ꝯditionatū nō tenet deficiēte ꝯditōe. ſȝ iſtud iuramentū fuit ꝯditionatū. ſ. ſi illi q̄bus fiebat nō eſſent de hitatorib̄ˀ terre ꝓmiſſionis. q̄ ꝯditio nō ſtetit. vt pȝ in lr̄a. Itē fraus ⁊ dolus non dȝ alicui patrocinari. ſȝ gabaonite videnꝫ doloſe egiſſe v̄bis ⁊ factis. ḡ ⁊c̄. Item in ꝯtrariū videꝫ qȝ dr̄ in lr̄a. n Iurauimˀ eis in noīe dñi dei iſrꝉ. ⁊ idcirco nō poſſumˀ eos ꝯtingere. ⁊ ſequiꝫ. o Reſeruenꝫ q̄dē vt viuāt ne ꝯtra nos ira dñi cōciteꝫ ſi peierauerimˀ eis. Periuriū aūt nō incurriꝫ niſi ex trāſgreſſiōe iuramēti obligatorij. nec ira dñi cōcitaꝫ niſi ꝓpter illud qȝ eſt illicitū fieri. ḡ ⁊c̄. Rn̄ſio. dicendū ꝙ h̄ iuramētū fuit ſuādū triplici rōe. Prima accipiꝫ ex parte gabaonitarū. q̄ ſicut dictū eſt venerūt ad ioſue in noīe dñi volētes eiˀ cultui ſubijci. ⁊ iō p̄ceptū dñi de interfectione habitatoꝝ terre nō videbaꝫ ꝯ eos currere qȝ erat datū ꝓpꝫ maliciā habitātiū in terra. ⁊ obſtinatōeȝ eoꝝ in malis. vñ infra. xi. c. dr̄ de obſtinatiꝫ dñi eñ ſnīa fuerat vt indurareꝫ corda eoꝝ. ⁊ pugnarēt ꝯ iſrꝉ. ⁊ caderent et nō mereren̄ꝫ vllā clemētiā ac perirēt ſicut p̄cepat dñs moyſi. Ex q̄ pȝ ꝙ gabaonite meruerūt clemētiā: nec currebat ꝯ eos ſnīa dñi. ſcd̄a accipitur ex parte filioꝝ iſrael. q: iſtud fuit p̄mū pactū ⁊ iuramētū qȝ fecerūt extra

in manibus veſtris cibaria ob longiſſimā viā: ⁊ occurrite eis ⁊ dicite Serui vr̄i ſumˀ fedˀ inite nobiſcū En panes qñ egreſſi ſumˀ de domibˀ nr̄is ut uenirēmˀ ad vos: calidos ſumpſimus: nunc ſicci facti ſunt: ⁊ vetuſtate nimia cōminuti. Vtres vini nouos iplevimˀ: nūc rupti ſunt ⁊ ſoluti. Veſtes ⁊ calciamēta qbˀ induimur: ⁊ q̄ habemˀ i pedibˀ ob lōgitudinē lōgioris uie trita ſūt ⁊ pene ꝯſumpta. Suſceperūt[i] igiꝫ de cibarijs eoꝝ: ⁊[k] os dñi nō interrogauerūt. Fecitq̄ȝ ioſue cū eis pacē: ⁊ inito federe pollicitus eſt ut nō occidereꝫ. Principes q̄ȝ multitudīs iurauerunt eis. Poſt[l] dies aūt tres initi federis: audierūt ꝙ in vicino hitarēt ⁊ iter eos futuri eſſent. Mouerūtq̄ȝ caſtra filij iſrꝉ: ⁊ uenerūt in ciuitates eoꝝ die tercio: q̄rū hec uocabl'a ſūt gabaon ⁊ caphira ⁊ beroth ⁊ cariathiarim. Et nō pcuſſerūt eos eo ꝙ iuraſſent eis principes multitudinis in noīe dñi dei iſrꝉ. Murmurauit itaq̄ȝ oē vulgˀ ꝯtra principeſ iſrꝉ. Qui[m] rn̄derūt eis. Iurauimˀ[n] eis in noīe dñi dei iſrꝉ: ⁊ idcirco nō poſſumˀ ꝯtingere. Sȝ hoc faciemus eis. Reſeruenꝫ[o] q̄dem ut uiuāt ne ꝯtra nos ira dñi cōciteꝫ: ſi peierauerimˀ: ſȝ ſic uiuāt ut in vſu vniuerſe multitudīs ligna cedāt: aq̄ſq̄ȝ comportent. Quibus hec loquētibˀ uocauit gabaonitas ioſue ⁊ dixit eis. Cur nos decipe fraude uoluiſtis ut diceretis, ꝓcul ualde hitamˀ a uob cū in medio nr̄i ſitis Itaq̄ȝ ſub maledictōe eritis: ⁊ nō deficiet de ſtirpe vr̄a ligna cedēs: aq̄ſq̄ȝ cōportās in domū dei mei. Qui rn̄derūt. Nunciatū eſt nob ſuis tuis ꝙ ꝓmiſiſſet dñs deˀ tuˀ moyſi ſeruo ſuo ut traderet uobis oēm terrā: ⁊ diſꝑderet cūctos habitatores eiˀ. Timuimˀ igiꝫ valde ⁊ ꝓvidimˀ aīabus nr̄is vr̄o terrore pulſi: ⁊ hoc ꝯſiliū iuimˀ. Nūc aūt in manu tua ſumˀ: qȝ tibi bonū ⁊ rectū uideꝫ: fac nob. Fecit ergo ioſue ut dixerat et liberauit eos de manu filioꝝ iſrꝉ ut nō occiderētur Decreuitq̄ȝ illo die eos eſſe in miniſterio cūcti ppl̄i et altaris dñi: cedentes ligna et aq̄s cōportantes: uſq̄ȝ in p̄ns tꝑs in loco quem dñs elegiſſet.

Caplm. x.

Ve[a] cū audiſſet adoniſedech rex hierl'm q̄. ſ. cepiſſȝ ioſue hay et ſubuertiſſet eā: ſicut eñ fecerat hiericho et regi eiˀ: ſic fecit hay et regi illiˀ et ꝙ tranſfugiſſent gabaonite ad iſrael: et eēnt federati eoꝝ timuit ualde. Vrbs eñ magna erat gabaon ⁊ vna ciuitatū regaliū ⁊ maior oppido hay omēſq̄ȝ bellato

manere: non q: interrogauerūt ipſum q̄ eſſent cū mētireꝫ: niſi ei placuiſſet illa iuratio: q̄ ſubiectis parcere cogeret: crediderāt ei deo quē audierāt ꝓmiſiſſe: ꝙ illas gētes ſubuerteret ⁊ terrā eoꝝ obtineret: ⁊ hāc eoꝝ fidē q̄dāmō remūerauit. q: nō ꝑdidit. Ex dictis ſolutū eſt argumētū p̄mū. q: ꝯ gabaonitas nō currebat dictum preceptū. vt dictū eſt. Ad ſcd̄m dicendū: ꝙ licet in tractatu cū gabaonitis fuit facta mētio de cōditione illa. tñ qñ poſtea iurauerūt p̄ncipes nō fuit poſita ſub forma iuramēti ⁊ dato ꝙ fuiſſet poſita: poterat tñ iuramētū ſeruari ⁊ debebat ꝓpꝫ rōes p̄dictas. Ad tertiū dicendū ꝙ fraus ⁊ dolˀ ꝓp̄e ſunt mēdacia in v̄bis vel factis ordinata ad malū finē. mēdacia aūt ⁊ fictōes gabaonitarū lȝ eſſent mala de ſe: tñ ordinabātur ab eis ad bonū finē. ſ. ad eoꝝ ſalutē corꝑalem ⁊ ſpūalem: vt patet ex p̄dictis. Caplm. x.

Ve cū audiſſet. Hic agiꝫ de debellatōe q̄nq̄ȝ regū ſiꝉ ꝯgregatoꝝ. vbi p̄ deſcribiꝫ occaſio belli. ſcd̄o actus bellandi. ibi. Aſcenditq̄ȝ ioſue. Occaſio aūt belli fuit eo ꝙ iſti q̄nq̄ȝ reges ſiꝉ cōgregati venerūt ad debellādū gabaonitas: eo ꝙ eēnt confederati filijs iſrael: ꝓpter quod fuerūt cōpulſi petere auxiliū

a ioſue: quod conceſſit et debuit concedere propter dictum fedus ⁊ pȝ lr̄a paucis exceptis. a Que cū audiſſet adoniſedech: h̄ eſt v̄a lr̄a ſic eñ habēt hebrei ⁊ libri correcti: ⁊ interp̄taꝫ dñs iuſticie vꝉ dñi mei iuſticia: ſm ꝓprietatē hebraici ſmonis ſicut ⁊ melchiſedech interp̄taꝫ rex iuſticie. q̄ fuit rex hierl'ȝ ſicut iſte. vt habeꝫ Gen̄. xiiij. c. Cetera patent in lr̄a.

rum: ſed magis contrarium vt videbitur. Alij autē dicunt ꝙ eſt liber. xij prophetarū. q: abacuch. iij. ſcribiꝫ. Sol ⁊ luna ſteterūt in hitaculo ſuo. ſed iſtud etiā videꝫ extraneū. q: liber. xij. ꝓphetarū ſaltē q̄tū ad ꝓphetiā abacuch fuit ſcptus p magnū tꝑs poſt mortē ioſue. ſ. p octingentos annos ⁊ plus. q: abacuch ꝓphetauit poſt trāſmigratiōȝ babilonis: vt dicit Hiero. in ꝓlogo ſup abacuch. A morte vero ioſue vſq̄ȝ ad trāſmigrationē fuxerūt octingēti anni ⁊ plus. qȝ patebit ſi q̄s velit cōputare tꝑa iudicū ⁊ regū vſq̄ȝ ad illud tꝑs: put i ſacra ſcriptura ⁊ ioſepho ꝯtinentur. ⁊ iō irrōnabiliter videtur dictū ꝙ diceret aliquid eſſe ſcriptū libro ſcribēdo poſtea p tꝑus tantū. Nec poteſt dici ꝙ iſtud ſit additū a trāſlatore nr̄o. q: ſic eſt in hebreo. ⁊ iō aliꝫ dicūt hebrei ꝙ iſte liber eſt liber Geneſis. q: ibi ſcribuntur facta abraā yſaac et iacob: q̄ fuerūt excellenꝫ iuſti. ⁊ iō ꝓpter eoꝝ merita fcā ſunt multa bñficia poplo iſrꝉ. vt frequēter exp̄miꝫ in ſcptura. dicunt igiꝫ ꝙ h̄ ſcriptū eſt Gen̄. xlviij. vbi ponitur bñdictio iacob ſup manaſſe et ephraim. Et de ephraim dicit. ⁊ ſemen eius creſcet in gētes. hebrei dicūt. Et ſemē eius ꝯgregabit gētes: vel cōgregatio gentiū. qȝ fuit impletū in ioſue q̄ fuit d̄ ſemīe ephraim: q: qñ dixit ioſue. ſol ne mouearis ⁊c̄. filij iſrꝉ fuerūt ꝯgregati ad audiēdū h̄ v̄bū ſm ꝙ dr̄ in textu. Dixitq̄ȝ corā eis. ſol ꝯ gabaō ⁊c̄. vt admirareꝫ ⁊ regraciareꝫ deo d̄ tāto bñficio ⁊ miraculo celitˀ ſibi dato. k Stetit itaq̄ȝ ſol in me. ce. ex h̄ videꝫ ꝙ erat tūc in pūcto meridionali: niſi dicatur ꝙ medū celi aliq̄ñ vocaꝫ totum qȝ eſt ſuper hemiſperiū noſtrū. l Non fuit ātea ⁊ poſtea taȝ lōga dies. in fine ca. diceꝫ qualiꝫ h̄ intelligēdū ſit. m Obediēte dño. i. cōdeſcēdēte: q: obediētia ꝓprie loquēdo eſt iferioris ad ſuperiorē. ꝯdeſcēſio v̄o econuerſo ſuperioris ad inferiorem.

ra: patent in lr̄a.

b Aſcēditq̄ȝ Ioſue. h̄ ꝯñr deſcribitur actˀ debellandi: vbi p̄ d̄ſcribitur debellatio hoſtiū. ſcd̄o occupatō ciuitatū: ibi Eodē die maceda q̄ȝ cepit. Circa p̄mū p̄ deſcribitur modus pugne. ſcd̄o manifeſtatio victorie: ibi Reuerſuſq̄ȝ ē oīs exercitˀ. Circa debellatōȝ hoſtiuȝ primo ꝓmittiꝫ diuinū auxiliū. cum dr̄. Dixitq̄ȝ dñs ad ioſue: ne ti. ⁊c̄ ſcd̄o ſubditur ſtudium humanuȝ: quod non debet omitti in agibilibus: cum dicitur.

c Irruit itaq̄ȝ ioſue ſup eos repēte. vt ex ſubito aduētu ipſiˀ aduerſarij terrereꝫ: qȝ ⁊ factū eſt. vñ ſeq̄tur. Conturbauit eos dñs. ⁊c̄. tercio addiꝫ celeſte ſignū: ⁊ p̄ d̄ celo aereo: cū dr̄.

d Dñs miſit ſuper eos lapides magnos. ſcȝ grādinis inſolite magnitudinis: ita ꝙ poſſent armatos interficere: iō ſubditur.

e Et mortui ſunt mul. plu. la. grā. ⁊c̄. qȝ fcm̄ eſt ne filij iſrꝉ ſibi victoriam aſcriberent.

f Tūc loc. eſt io. dño grās agēdo

g Dixitq̄ȝ coraȝ eis. vidēs eñ primuȝ ſignū a deo datū d̄ celo aereo et ex h̄ ꝯfidēs petiuit ſcd̄m d̄ celo ſidereo dicens.

res eiˀ fortiſſimi. Miſit ergo adoniſedech rex hierl'm ad ocham regem hebron. ⁊ ad pharā regē hierimoth. ad iaphie q̄ȝ regē lachis. ⁊ ad tabir regē eglon dicens. Ad me aſcēdite ⁊ ferte p̄ſidiū ut expugnemˀ gabaon q̄re trāſfugerit ad ioſue ⁊ ad filios iſrꝉ. Congregati igiꝫ aſcēderūt q̄nq̄ȝ reges amorreorū: rex hierlm: rex hebron: rex hierimoth: rex lachis: rex eglon ſiꝉ cū exercitibˀ ſuis ⁊ caſtrametati ſunt circa gabaō oppugnātes eā. Habitatores aūt gabaō urbis obſeſſe miſerūt ad ioſue q tūc morabaꝫ in caſtris apud galgalā: ⁊ dixerūt ei. Ne trahas manˀ tuas ab auxilio ſuoꝝ tuoꝝ. Aſcende cito ⁊ libera nos ferq̄ȝ p̄ſidiū. Cōuenerūt eñ aduerſuȝ nos oēs reges amorreorū q hitāt i mōtanis. Aſcēditq̄ȝ[b] ioſue de galgal: ⁊ oīs exercitˀ bellatoꝝ cū eo viri fortiſſimi. Dixitq̄ȝ dñs ad ioſue. Ne timeas eos: in manus eñ tuas tradidi illos. Nullˀ eñ ex eis tibi reſiſtere poterit. Irruit[c] itaq̄ȝ ioſue ſup eos repēte: tota nocte aſcēdēs de galgalis. Et ꝯturbauit eos dñs a facie iſrꝉ: ꝯtriuitq̄ȝ plaga magna in gabaon: ac ꝑſecutus eſt eos p uiā aſcēſus bethoron: ⁊ percuſſit uſq̄ȝ azecha ⁊ maceda. Cūq̄ȝ fugerēt filios iſrꝉ ⁊ eſſent in deſcēſu bethoron. dñs[d] miſit ſup eos lapides magnos de celo uſq̄ȝ ad azecha. Et[e] mortui ſunt multo plures lapidibˀ grādinis: q̄ȝ q̄s gladio pcuſſerant filij iſrael. Tūc[f] locutˀ eſt ioſue domino in die q̄ tradidit amorreum i ꝯſpectu filioꝝ iſrꝉ: dixitq̄ȝ[g] corā eis. Solb ꝯtra gabaon ne mouearis ⁊ luna ꝯtra uallē haylō. Steterūtq̄ȝ ſol et luna dōec ulciſcereꝫ ſe gēs d̄ inimicis ſuis. Nonne[i] ſcriptū eſt hoc in libro iuſtoꝝ. Stetit[k] itaq̄ȝ ſol in medio celi: ⁊ nō feſtinauit occūbere ſpacio vniˀ diei. Non[l] fuit ante ⁊ poſtea tā lōga dies obediēte[m] dño uoci hoīs ⁊ pugnāte pro iſrꝉ. Reuerſuſq̄ȝ[n] eſt ioſue cū omni iſrael in caſtra galgale. Fugerant eñ quīq̄ȝ reges: ⁊ ſe abſcōderant in ſpelūca vrbis maceda. Nūciatūq̄ȝ eſt ioſue ꝙ inuēti eſſent quinq̄ȝ reges latētes in ſpelunca vrbis maceda. Qui p̄cepit ſocijs ⁊ ait. Voluite[o] ſaxa igētia ad os ſpelūce ⁊[p] ponite viros induſtrios qui clauſos cuſtodiāt. Vos aūt nolite ſtare: ſed ꝑſequimini hoſtes ⁊ extremos quoſq̄ȝ fugiētiuȝ cedite. Ne dimittatis eos urbiū ſuarū intrare p̄ſidia: q̄s tradidit dñs deˀ in manˀ vr̄as. Ceſis ergo aduerſarijs plaga magna ⁊ vſq̄ȝ ad internitōeȝ pene ꝯſumptis. hi qui iſrꝉ effugere potuerūt ingreſſi ſunt ciuitates munitas. Reuerſuſq̄ȝ[q] eſt oīs exercitˀ ad ioſue i maceda vbi tūc erāt caſtra: ſani ⁊ integro nūero. Nulluſq̄ȝ[r] ꝯtra filios iſrꝉ muttire auſus eſt. Precepitq̄ȝ ioſue dicens. Aperite os ſpelūce: ⁊ ꝓducite ad me q̄nq̄ȝ reges q i ea latitāt. Fecerūtq̄ȝ miniſtri ut ſibi fuerat imperatū: ⁊ adduxerūt ad eū q̄nq̄ȝ reges de ſpelūca: regē hierlm: regē hebrō: regem hierimoth: regē lachis: regē eglon. Cūq̄ȝ educti eſſent ad eū: uocauit oēs uiros iſrꝉ ⁊ ait ad p̄ncipes exercitˀ q ſecū erāt

b Sol ꝯ gabaon ne mouearis. ⁊c̄. erāt eñ in tali diſpoſitōne ꝙ vterq̄ȝ apparebat ſup terrā. qȝ frequēter ꝯtingit in plenilunio: q: tunc tñ diſtāt p dyametrū celi: h̄ aūt petiuit ioſue vt haberet tꝑs aduerſarios ꝑſequēdi. iō ſubdiꝫ. Steterūtq̄ȝ ſol ⁊ luna donec vlciſceretur ſe gens. ⁊c̄. i Nonne ſcriptū eſt h̄ in libro iuſtoꝝ aliqui vero doctores noſtri dicunt: ꝙ iſte liber nō ꝑuenit ad nos quia nō eſt trāſlatˀ in latinū. ſȝ h̄ nō conuenienter videtur dictū. q: ſaltē eſſet vel fuiſſet apud hebreos: qȝ nō dicunt expoſitores co

n Reuerſuſq̄ȝ eſt ioſue. ⁊c̄. h̄ dr̄ hic p anticipatōem. q: nō fuit ibi reuerſus donec habuiſſet victoriā cōpletā q̄tū ad ea q̄ tractātur in h̄ cap̄. vt habetur i fine huiˀ cap̄. et adhuc erat i ꝑſequēdo aduerſarios. vt pȝ i lr̄a.
o Voluite ſaxa ingētia ad os ſpelūce. vt n̄ poſſint ibi laterēs p ſe exire
p Et ponite ⁊c̄. ne ab exteriorib̄ˀ poſſint educi inde. Cetera patent.
q Reuerſuſq̄ȝ eſt. h̄ ꝯñr deſcribiꝫ manifeſtatio victorie. p̄ in h̄ ꝙ exercitus ioſue redijt in nūero integro. ſcd̄o q: aduerſarij nō fuerunt auſi eos inuadere. ideo ſubditur. r Nulluſq̄ȝ cōtra filios iſrael. ⁊c̄. ſ. pro tūc

Universidad de Salamanca. BGH

Ite ⁊ ponite pedes ſup colla re-
gū iſtoꝝ. Qui cū preiſſent ⁊ ſub-
iectoꝝ colla pedib⁹ calcarēt: rurſū
ait ad eos. Nolite tīere nec pauea
tis: ꝯfortamini ⁊ eſtote robuſti. Sic
enī faciet dñs cūctis hoſtib⁹ vr̄is
aduerſū q̄s dimicabitis. Percuſ-
ſitq̄ʒ ioſue ⁊ interfecit eos: atq̄ʒ ſu-
ſpēdit ſup q̄nq̄ʒ ſtipites: fuerūtq̄ʒ
ſuſpēſi uſq̄ʒ ad ueſperū. Cūq̄ʒ[s] oc-
cūberet ſol: p̄cepit ſocijs vt depo-
nerēt eos de patibul': q̄ depoſitos
proiecerūt in ſpelūcā in q̄ latuerāt
⁊ poſuerūt ſup os ei⁹ ſaxa ingētia
que p̄manēt uſq̄ʒ in p̄ñs. Eodē[t]
die macedā q̄ʒ cepit ioſue: ⁊ pcuſ
ſit in oꝛe gladij: regēq̄ʒ illi⁹ interfe
cit: ⁊ oēs hitatores ei⁹. Nō dimi-
ſit i ea ſaltē paruas reliq̄as. Fecit
q̄ʒ regi maceda ſic̄ fecerat regi hie
richo. Trāſiuit aūt cū oī iſrl' d̄ ma
ceda in lebna ⁊ pugnabat ꝯtra eā:
quā tradidit dñs cū rege ſuo i ma
nus iſrl'. Percuſſeruntq̄ʒ urbē in
oꝛe gladij ⁊ omēs hitatores eius.
Nō dimiſit in ea ullas reliquias.
Feceritq̄ʒ regi lebna ſicut fecerāt
regi hiericho. De lebna trāſiuit i
lachis cū oī iſrl': ⁊ exercitu p gyrū
diſpoſito oppugnabat eam. tradi
ditq̄ʒ dñs lachis in man⁹ filioꝝ iſrl'
⁊ cepit eā die altero: atq̄ʒ pcuſſit i
oꝛe gladij oēm aiam q̄ fuerat in ea
ſicut fecerat lebna. Eo tp̄e aſcen
dit hiram rex gazer ut auxiliaretur
lachis: quē pcuſſit ioſue cū oī po
pulo ei⁹ uſq̄ʒ ad internitōē. Tran
ſiuitq̄ʒ de lachis in eglon: ⁊ circū-
dedit atq̄ʒ expugnauit eā in eadē
die: pcuſſitq̄ʒ in oꝛe gladij oēs ani
mas que erāt i ea iuxta oīa q̄ fece-
rat lachis. Aſcendit q̄ʒ[v] cū oī iſra
el de eglon in hebron: ⁊ pugnauit
ꝯtra eā: cepitq̄ʒ ⁊ pcuſſit i oꝛe gla-
dij: regē[x] quoq̄ʒ ei⁹ ⁊ omia oppi-
da regionis illius uniuerſaſq̄ʒ ani-
mas q̄ in ea fuerāt cōmoꝛate. Nō
reliq̄t in ea ullas reliquias. Sicut
fecerat eglon ſic fecit ⁊ hebron: cū
cta que in ea repent cōſumēs gla-
dio. Inde reuerſus in dabir: cepit
eam atq̄ʒ uaſtauit: regē quoq̄ʒ ei⁹
atq̄ʒ oia per circuitū oppida pcuſ-
ſit in oꝛe gladij. Nō dimiſit in ea
ullas reliq̄as. Sicut fecerat hebrō
et lebna ⁊ regibus earū: ſic fecit da
bir ⁊ regi illius. Percuſſit itaq̄ʒ io
ſue omnē terrā montanā: ⁊ meri-
dianā atq̄ʒ campeſtrem: ⁊ aſeroth
cū regibus ſuis. Nō dimiſit in ea
vllas reliq̄as: ſed omne[x] qd̄ ſpira
re poterat interfecit: ſicut precepe
rat ei domin⁹ deus iſrael: a[y] cades
barne uſq̄ʒ ad gazā. Omnē terrā
goſen uſq̄ʒ gabaō vniuerſoſq̄ʒ re
ges: ⁊ regiones eoꝝ: vno[z] impetu
cepit atq̄ʒ uaſtauit. Dñs enī de⁹
iſrael pugnabat pro eo. Reuer-

ſed poſtea a'ij contra eos pugnauerūt. vt patet cap̄. ſequenti. tercio per hoc ꝙ p̄ncipes exercit⁹ poſuerūt pedes ſuos ſup colla q̄nq̄ʒ regū q̄ latuerāt in ſpelūca: in ſignū ꝙ eoꝝ aduerſarij q̄ nōdū erāt debellati pedibus eoꝝ ſubijcerent. ⁊ pʒ lr̄a vſq̄ʒ ibi. s Cūq̄ʒ occūberet ſol: p̄cepit ſocijs ſuis vt deponerēt eos d̄ patibul'. q̄ꝛ h̄ erat p̄ceptū in lege deu. xxi.

t Eodē die. Poſtq̄ʒ deſcripta ē debellatio hoſtiū h̄ ꝯñr deſcribiꝛ captō ciuitatū. et pʒ lr̄a vſq̄ʒ ibi.
v Aſcēdit q̄ʒ cū oī iſrl' de eglon in hebron ⁊ pugnauit ꝯ eā cepitq̄ʒ eaʒ ⁊ pcuſſit in oꝛe gladij. h̄ eſt intelligēdū de parte ciuitatꝭ hebron: q̄ erat in valle. reliquā vō parteʒ q̄ erat fortioꝛ cepit chaleb poſtea. vt h̄r īfra. xv ca. ⁊ Judi. i. vel pōt dici ꝙ h̄ d̄ꝛ p anticipatōeʒ ⁊ ei attribuiꝛ qd̄ poſtea fecit chaleb: q̄ ex ꝯceſſione ioſue habuit hebron vt habeꝛ infra. xiiij. ca.
x Regē q̄ʒ ei⁹. h̄ pōt exponi dupliciꝛ. Uno mō de hebron quē ſuſpēderat. vt dcm̄ eſt. Alio mō de rege nouo: vtpote q̄ꝛ fili⁹ moꝛtuo p̄re regnuʒ ſuſcepat: ſi rex erat p hereditatē: vl' q̄ꝛ popl's regē nouū ſibi elegerat: ſi erat p electōeʒ. int̄ ſuſpēſionē enī p̄dicti regꝭ. ⁊ factū iſtud ioſue plēs ciuitates cepat. vt pʒ ī textu ⁊ iō tp̄e intermedio potuerat fieri inſtitutio noui regis p̄dicꝭ modis. cetera patent vſq̄ʒ ibi.
x Omē qd̄ ſpirare poterat interfecit. qd̄ intelligitur de ſpē hūana. bruta enī aīalia ceſſerūt in p̄dam bellātium.
y A cades barne vſq̄ʒ ad gazam. h̄ eſt lōgitudo terre ab oriēte in occidentē. z Uno impetu cepit. q̄ʒtū ad p̄mū belluʒ: q̄ꝛ multo tp̄e pugnauit ioſue. vt h̄r. c. ſe. Circa p̄dicta de ſtatōne ſolis pōt q̄ri: q̄ fuit lōgioꝛ dies ſub ioſue vl' ſub ezechia. ⁊ dicūt aliq̄ ꝙ illa fuit lōgioꝛ dies ſub ioſue: eo ꝙ d̄ꝛ in textu. Nō fuit añ ⁊ poſtea tā longa dies. vt dictum eſt. Sʒ occurrit difficl'tas: q̄ꝛ de die ſub ezechia ſcribiꝛ. iiij. Reḡ. xx. ⁊ Eſai. xxxviij. ꝙ ſol retroceſſit decē lineis vel gradib⁹. q̄b⁹ deſignātur decē hore ſm̄ cōioꝛē opinionē. Ad cui⁹ ſolutōem dicūt aliq̄ ꝙ ſol receſſit ſubito ⁊ iō dies nō fuit augmētata: niſi tm̄ decē horis. q̄b⁹ ſucceſſiue redijt ad locū vñ retroceſſerat. ⁊ vlteri⁹ vſq̄ʒ ad occaſū deſcendit p duas horas q̄ꝛ. x. hore diei trāſierāt qñ ſol retroceſſit. ⁊ ſʒ h̄ illa dies artificialis de q̄ eſt ſmo fuit tm̄ vigintiduarū horarū. dies aūt ſub ioſue fuit. xxiiij. horaꝝ q̄ꝛ ſol ſtetit immobilis ſpacio vni⁹ diei artificialis: ⁊ poſtea curſu ſuo naturali iuit ad occaſum: ⁊ ſic illa dies fuit duplicata. Sʒ q̄ꝛ ezechias que ſiuit ſignū notabile ab omib⁹. vt videꝛ iiij. Reḡ. xx. c. ⁊ Eſai. xxxviij. Et magis fuit notabile ſignū ſolis retrocedēdo ſucceſſiue. ⁊ magis notum plurib⁹ q̄ʒ ſi retroceſſiſſet ſubito. iō dicūt aliq̄ ꝙ due linee in horologio achā faciebāt tm̄ vnā horā. ⁊ iō ſol retrocedēdo decē lineis ſucceſſiue: et redeūdo ad locū vñ retroceſſerat fecit tm̄ decē horas. ⁊ ſic idē h̄r qd̄ prius. ſ. ꝙ dies ſub ioſue fuit lōgioꝛ duab⁹ horis. Alij vō initētes dicꝭ dy-

onſij dicunt q̄ʒ dies ſub ezechia fuit longioꝛ. Dicit enim dyoniſius in ep̄l'a ad policarpū: ꝙ dies ſub ezechia fuit fere triplicata qm̄ defecerūt tm̄ hore q̄tuoꝛ. q̄ꝛ ſm̄ ipm̄ ſol pceſſerat de oriēte in occidentē p. x. horas. ⁊ retroceſſit ſucceſſiue p. x. horas. ⁊ p decē alias redijt ad locū vñ retroceſſerat: ⁊ vltra pceſſit ad occidētē p duas horas: ⁊ ſic dies artificial' fuit augmētata. xx. horis. ⁊ ſic fuit xxxij. horarū. Illa autē q̄ fuit ſub ioſue. xxiiij. tm̄. q̄ꝛ illa dies non fuit niſi duplicata. ad illud aūt qd̄ d̄ꝛ in h̄ loco. Non fuit ante nec poſt taʒ longa dies ⁊c̄. dicunt ꝙ h̄ refertur ad tp̄s in q̄ ioſue ſcripſit librū iſtū. q̄ꝛ poſt victoriaʒ p̄dictā vixit lōgo tp̄e: ⁊ librū iſtum ſcripſit circa finē vite ſue. ⁊ vſq̄ʒ ad tp̄s illud nō fuit taʒ lōga dies ante victoriā p̄dictā neq̄ʒ poſt. p h̄ tm̄ nō excludiꝛ quin dies ſub ezechia q̄ fuit poſtea fuerit lōgioꝛ. ſʒ quia bonū eſt ſuſticere dicta ſacre ſcp̄ture q̄ʒtū eſt poſſibile. q̄ abſolute dicit h̄ ꝙ nō fuit tā longa dies ante neq̄ʒ poſt. Iō nō obſt. iſtis p̄dicꝭ pōt dici ꝙ dies ſub ioſue fuit longioꝛ. q̄ꝛ vt dictuʒ eſt. ſ. iiij. cap̄. filij iſrl' trāſierūt ioꝛdanē. x. die mēſis p̄mi. q̄ apd̄ hebreos incipit a p̄ma lunatōe pp̄inquioꝛi eq̄nocrio vernali. ⁊ quartadecia die eiuſde⁹ mēſis celebrauerunt pa

cha. ⁊ poſtea ſeptē diebus obſederūt Hiericho. ⁊ poſtea miſerūt exploratores ad ciuitatē hay. poſtea bellatores ꝯ eā q̄ deuicti fuerunt pp̄ter pctm̄ achon: q̄ dep̄henſo ⁊ punito: poſtea ceperunt hay ⁊ herbauē. quib⁹ p̄actis venerūt gabaonite ⁊ ꝯfederati fuerunt filijs iſrael. pp̄ter quā ꝯfederatōem q̄nq̄ʒ reges obſederunt eos. ⁊ ioſue ab eis rogat⁹ venit ad liberādū eos pugnando ꝯtra reges p̄dictos: in q̄ pugna fuit ſtatio ſolis. vt pʒ ex p̄dicꝭ. in tot aūt ⁊ tātis agēdis h̄ñ ⁊ pbabiliꝛ pōt dici ꝙ fluxit tp̄s ab eq̄nocrio vernali vſq̄ʒ ad medietatē Junij vel circiter. tūc vō dies artificialis hʒ. xviij. horas. ⁊ tūc fuit duplicata vt dictū eſt. ⁊ p ꝯñs fuit. xxxvi. horaꝝ. dies aūt ſub ezechia fuit. xxxij. horaꝝ ad pl⁹. vt pʒ ex ſup̄dictis. ⁊ ſic videꝛ ꝙ ſub ioſue fuit maioꝛ dies. Ad cuius intellectū eſt ſciēdū ꝙ qd̄ eſt de quātitate diei artificialis ⁊ d̄ ei⁹ augmēto. q̄ꝛ dies augmētati ſub ioſue ⁊ ezechia fuerūt artificiales quātitas vō diei artificialis variaꝛ ſm̄ diuerſitatē climatū ⁊ ſm̄ appropinq̄tōem maioꝛē ad ſolſticiū eſtiuale ⁊ hyemale. ⁊ iō licʒ in oī climate ⁊ q̄libet tp̄e anni q̄libʒ dies artificialis habeat duo

ſuſq̄ʒ eſt cum omni iſrael ad locū
caſtroꝝ in galgala. Cap. xj.

Que[a] cū audiſſʒ iabin rex
aſoꝛ miſit ad iobab regē
madian: ⁊ ad regē ſeme
ron atq̄ʒ ad regē acſaph: ad regē
q̄ʒ aq̄lonis q̄ hitabāt i mōtanis et
in planitie ꝯtra meridiē cenereth
in cāpeſtrib⁹ q̄ʒ ⁊ regionibus doꝛ
iuxta mare chananeū q̄ʒ ab oriēte
⁊ occidēte: ⁊ amorreū atq̄ʒ etheū
ac phereſeū ⁊ iebuzeū in mōtanis
eueū q̄ʒ q̄ hitabat ad radices her-
mon in terra maſpha. Egreſſiq̄ʒ[b]
ſunt oēs cū turmis ſuis: ppl's mul
tus nimis: ſicut arena que eſt in lit
toꝛe maris: equi q̄ʒ ⁊ curr⁹ immen
ſe mlt'itudis. Cōuenerūtq̄ʒ[c] oēs
reges iſti in vnū ad aq̄s meron ut
pugnarēt ꝯtra iſrl'. Dixitq̄ʒ[d] dñs
ad ioſue. Ne timeas eos. Cras enī
hac eadē hoꝛa ego tradā[e] omnes
iſtos vulnerādos in ꝯſpectu iſrl'.
Eq̄s[f] eoꝝ ſubneruabis: ⁊ currus
igne cōbures. Venitq̄ʒ[g] ioſue et
omis exercit⁹ cū eo aduerſus illos
ad aq̄s meron ſubito ⁊ irruerūt ſup
eos tradiditq̄ʒ illos dñs i man⁹ iſrl'.
Qui pcuſſerūt eos ⁊ pſecuti ſūt
uſq̄ʒ ad ſidonē magnā ⁊[h] aq̄s maſ
ſerephoth. cāpūq̄ʒ maſphe q̄ eſt
ad orientalē illi⁹ partē. Itaq̄ʒ per-
cuſſit oēs ut nullas dimitteret ex
eis reliq̄as. Fecitq̄ʒ ſicut p̄ceperat
ei dñs. Eq̄s eoꝝ ſubneruauit: cur-
ruſq̄ʒ cōbuſſit. Reuerſuſq̄ʒ[k] ſtatī
cepit aſoꝛ: ⁊[l] regē eius pcuſſit gla
dio. Aſoꝛ enī antiq̄tus inter oīa re
gna hec p̄ncipatū tenebat. Per-
cuſſitq̄ʒ[m] oēs aīas q̄ ibidē moꝛabā
tur. Nō dimiſit in ea ullas reliq̄as
ſʒ uſq̄ʒ ad internitōēʒ vniuerſa ua
ſtauit. ipſamq̄ʒ urbē peremit incē
dio ⁊ omēs p circuitū ciuitatis: re-
ges q̄ʒ earū cepit. pcuſſit atq̄ʒ de-
leuit: ſic̄ p̄ceperat ei moyſes famul⁹
dñi. Abſq̄ʒ[n] urbib⁹ q̄ erāt in colli
bus ⁊ in tumlis ſite: ceteras ſuccē-
dit iſrl' vnaʒ[o] tm̄ aſoꝛ munitiſſimā
flāma ꝯſumpſit. Omnēq̄ʒ p̄dam
iſtarū vrbiū ac iumēta diuiſerunt
ſibi filij iſrl' cūctis hoīb⁹ iterfectis.
Sicut p̄ceperat dñs moyſi ſuo ſuo
ita p̄cepit moyſes ioſue: ⁊ ille uni
uerſa cōpleuit. Nō p̄terijt de vni
uerſis mādatis: nec vnū q̄dē vbū
qd̄ iuſſerat dñs moyſi. Cepit[p] ita-
q̄ʒ ioſue oēm terrā mōtanā ⁊ meri
dianā: terrāq̄ʒ goſen ⁊ planitiē et
occidētalē plagā: mōtēq̄ʒ iſrl' ⁊ cā-
peſtria ei⁹ ⁊ partē mōtis q̄ aſcēdit
ſeir vſq̄ʒ baalgath p planitiē libani
ſubter mōtē hermō: oēs reges eoꝝ
cepit pcuſſit ⁊ occidit. Multo[q]

decim horas: tm̄ horas naturales hʒ aliquādo plures aliquādo pauciores. In tercio vō climate dies breuiſſima. ſ. qñ ſol eſt in ſolſticio hyemali hʒ decē horas. lōgiſſima vō. ſ. qñ ſol eſt in ſolſticio eſtiuali hʒ duodecī horas. qd̄ āt nr̄a dʒ applicari ad terciū clima. q̄ꝛ in eo eſt hierl'm vbi erat ezechias qñ dies fuit ſibi plongata. ⁊ ſimiliter ioſue erat ſatꝭ pp̄e hierl'm qñ prolongauit deus diē ad eius petitionē. Si tūc dicaꝛ ꝙ dies plongata ſub ioſue fuit in ſolſticio eſtiuali: qd̄ ſatꝭ pbabiliter p̄t dici eo ꝙ eodē anno ioſue aliq̄lia bella pegerat: ſequiꝛ ꝙ illa duplicata habuit. xxviij. horas ⁊ ſi pp̄ oppoſitionē dicaꝛ ꝙ dies plongata ſub Ezechia fuerit i ſolſticio hyemali qd̄ ſatꝭ pbabiliter pōt dici: vt videbiꝛ poſtea. ſic dies ille tm̄ habuit xxvi. horas naturales: ⁊ duas partes vni⁹ hore naturalis. q̄ꝛ q̄tuoꝛ hore artificiales q̄ deficiūt a pfectā triplicatōne illius diei. vt pʒ ex p̄dictis. ñ valerēt niſi iij. horas ⁊ terciā partē vni⁹ hore: ⁊ ſic h̄r ꝙ dies ſub ioſue fuit lōgioꝛ in vna hora naturali: ⁊ tercia parte vni⁹ hore naturalis; pbatio aſſumpti. ſ. ꝙ pbabiliꝛ pōt dici diē ſub ezechia plōgatā fuiſſe in ſolſticio hyemali. ⁊ h̄ rōe climatꝭ. q̄ꝛ in tercō climate ſol eleuaꝛ in meridie minoris diei per. xxxvi gradus fere. ⁊ ideo tale tempus eſt ibi tunc quale eſt apud nos in ſeptimo climate circa finem februarij p. xij dies ante eq̄noctiū vernale: qd̄ eſt tp̄s ſatꝭ aptū ad pcedendū ad bellū. cum nō ſit nimis calidū nec nimis frigidū. Dies aūt plōgata fuit ezechie ante pcuſſionē exercit⁹ ſennacherib. vt oñdiꝛ. iiij. Reḡ. xx. pcuſſio autem illa fuit qñ ſennacherib veniebat cū exercitu magno ꝯ hierl'm ⁊ ſic pʒ ppoſitū. ſ. ꝙ pbabiliꝛ pōt dici illā diē in ſolſticio hyemali fuiſſe. Ad dictū aūt dyonſij dicētis ꝙ illa dies ſub ezechia fuit xxxij. horarū. dicendū ꝙ loquiꝛ de horis artificialib⁹: ⁊ ille valent tm̄. xxvi. horas naturales ⁊ duas ptes vni⁹ hore. vt dictū eſt. Iuxta. x. vbi d̄ꝛ in poſtilla. Nō fuit antea ⁊ poſtea tā lōga dies.

Ultra ſniam lrāleʒ pp̄ter intellectū tā illi⁹ Additio.
hyſtorie q̄ʒ Ezechie. in. iiij. Reḡ xx. ⁊ Eſa. xxxviij. pōt pbabiliter dici ſalua tm̄ ſctōꝝ auctē. ꝙ dies illa i q̄ illud miraculuʒ in horologio achas diuinit⁹ ezechie fuit factū: non lōgioꝛ nec breuioꝛ fuit ſolito: ⁊ ſic ceſſat tota altercatio poſtillatoris in h̄ ca. circa illā materiam cōtenta. qualiter enī hoc intelligaꝛ oñdo diligenter videbitur infra. iiij. Reḡ. xx. Replica.
In cap'lo. x. vbi poſtillatoꝛ diſputat de ſtatione ſolis ꝯtra ioſue, Burgeñ. allegat digreſſionē quā facturus eſt ſ hac ſtatione ⁊ retrogradatōe tempoꝛe ezechie circa. xx. c. iiij. Reguʒ. vbi mira contra ſanctorum auctoritatē ſine ratione imaginatur. ⁊ ibi vide correctorium ſatis rationabile. Capitulum. xi.

Ue cū audiſſet. Hic deſcribiꝛ debellatio. xxiiij. regū. Et p̄ pōitur dicta bellatio. ſcd̄o q̄dā epilogatio. xij. ca. Circa p̄mū p̄ deſcribitur belli apparat⁹. ſcd̄o ꝯflict⁹: ibi. Venitq̄ʒ ioſue. tercio victorie obtentus: ibi. Cepit itaq̄ʒ Joſue. Circa p̄mū p̄mittiꝛ apparatus regū contra ioſue. cum dicitur.
a Que cū audiſſet Jabin rex. ⁊c̄. quia tenebat p̄ncipatuʒ ſup iſta alia regna. vt d̄ꝛ ifra eodē. c.
b Egreſſiq̄ʒ ſūt oēs cū turmis ſuis ppl's mult⁹ nimis. ⁊c̄. Hyperbolica locutō eſt ad deſignādū multitudinē magnā exercit⁹. c Cōuenerūtq̄ʒ. ⁊c̄. ad aq̄s meron: lacus q̄dā eſt p quē trāſit ioꝛdanis fluui⁹ ſit⁹ inter mare cenereth ⁊ ortū ioꝛdanis. ꝯñr deſcribiꝛ apparat⁹ belli ex parte Joſue. cū d̄ꝛ. d Dixitq̄ʒ dñs ad ioſue. ne timeas eos. apparat⁹ enī belli ex parte ioſue magꝭ erat in ꝯfidētia dei q̄ʒ in ꝯfidentia armoꝝ. vnde ſubdiꝛ. e Tradam oēs iſtos vul. in cōſpectu. nō eſt intelligēdū ꝙ oēs fuerūt ibi mortui vl' vulnerati q̄ꝛ mlti fugerūt ad fortalicia. vt pʒ ex ſequētib⁹. ſʒ oēs fuerūt ibi deuicti: ⁊ p magna pte interfecti. ⁊ eſt cōis modus loquendi: ſicut d̄ꝛ. Oēs de ciuitate vadūt ad tale ſpectaculū: licet multi remaneant.
f Eq̄s eoꝝ ſubneruab. ⁊c̄. i ſignū victorie a deo obtēte. g Venitq̄ʒ ioſue. Hic ꝯñr deſcribiꝛ belli ꝯflictus. et pʒ lr̄a vſq̄ʒ ibi. h Et ad aquas maſſerephoth. hebrei dicūt. Aq̄s ſalinaꝝ quia ſicut dicūt erāt ibi canales facte iuxta mare: p quas aqua maris ingrediēs deſiccabaꝛ a ſole: ⁊ ſic in ſalē cōuertebaꝛ. Et ſic Maſſerephoth ſm̄ eos non eſt nomē pp̄riū loci: ſed nomen commune.
i Itaq̄ʒ pcuſſit omēs vt nullas ⁊c̄. qd̄ eſt intelligendū de his q̄s potuit attingere extra fortalicia. k Reuerſuſq̄ʒ ſtatim cepit Aſoꝛ que erat principalioꝛ ciuitas. vt ſtatim ſubdiꝛ in littera. ⁊ iō p̄mo debellauit eā: vt alij timētes ſe redderēt ei: ſicut ⁊ factū eſt. vt poſtea ſubdiꝛ eodē. c.
l Et regē eius pcu. gla. qui de prelio fugerat ad ciuitatem.
m Percuſſitq̄ʒ omnes animas. id eſt homines. anima enim principalioꝛ pars eſt homis. ⁊ ideo ab ipſa denominaꝛ aliquādo totus homo.
n Abſq̄ʒ vrbi. que erant in collibus. illas enim dimiſit dupliciter de cauſa. vt patet in ſequētibus. tum quia aliquas non cepit. tū quia illas q̄s cepit dimiſit filijs iſrael vt eſſent eis ad preſidium.
o Unam tantū. Aſoꝛ mu. flam. cōſumpſit. de illis quas ceperat Joſue quod fecit: quia rex aſoꝛ induxerat alios reges ad pugnandum contra filios iſrael. p Cepit itaq̄ʒ Joſue. Hic conſequenter deſcribitur victorie obtentus. per hoc ꝙ Joſue obtinuit terrā pro maioꝛi parte. ⁊ quātum tūc ſufficiebat habitationi filioruʒ iſrael. quia multe ciuitates ⁊ ville remanſerūt que nō fuerūt acq̄ſite tp̄e ioſue. put d̄ꝛ infra. xiij. ca.
q Multo tp̄e pugnauit ⁊c̄. ſ. ſex annis ad min⁹. vt videbiꝛ. xiiij. ca.

Universidad de Salamanca. BGH

r Non fuit ciuitas que se. τc. hoc quia pro maiori parte se tradiderunt aliq̄ tn̄ remāserūt aduersarijs: vt dictū est. τ est modꝰ loquēdi hyꝑbolicus. sicut. s. positū est exēplū de currētibꝰ ad spectaculū. s Preter eueū q̄ hitabat τc. h̄ d̄r ad ostēdēdū ꝙ ciuitates q̄ tradiderūt se ei: h̄ fecerunt vi tute armoꝝ coacte. τ iō nō meruerūt clemētiā aliquā: sicut meruerūt gabaonite q̄ erāt euei. vt h̄ d̄r. τ iuerūt extra terrā suam ad filios isrl̄ ad q̄rendū cū eis pacē τ misericordiā. vt dictū ē s. ix. c. t In tpe. τc. interfecit Enachi. i. gigātes. v De mōtanis scꝫ hebrō. qd̄ est intelligēdū q̄tū ad partē tm̄. q: aliq̄ remāserūt q̄s chaleb postea iterfecit. vt h̄r ifra. xv. c. nisi dicat ꝙ factū chaleb h̄ ponit ꝑ anticipatō ȝ: τ ascribat iosue eo ꝙ chaleb habuit illā terrā ex iosue ↄcessione. vt h̄r infra. xiiij. ca. τ huic dicto ↄsonat qd̄ d̄r Jud. i. de expugnatōne hebrō post mortē iosue: vel ꝙ iosue in d̄bellatōe gigātiū hebrō fuerit cū chaleb. τ eo pncipalioꝛ. ꝓpt qd̄ sibi ascribitur. vn̄ subdit.

x Non reliq̄t τc. absq ciuitatibꝰ Gaza τ Geth τ Azoto. τc. Ille em̄ sūt ciuitates philistinoꝝ. q̄ nō fuerunt acq̄site filijs isrl̄ tpe iosue. vt h̄r infra xiij. ca. Si vltimū dicatur. oportet dicere ↄn̄r: ꝙ illud qd̄ d̄r Jud. i. pꝰ mortē iosue de expugnatione chariathsarbe d̄r ꝑ recapitulationem.

y Quieuitq terra a p̄lijs. s. cōibus. q: postea legunt facta p̄lia in sortibꝰ particularibꝰ tribuū filioꝝ isrl̄. vt h̄r. xv. ca. τ Jud. p̄. Cap. xij.

J sūt reges. Hic ponit epylogus regū debellatoꝝ a filijs isrl̄. et ꝑ debellatoꝝ tpe moysi. scd̄o regū debellatoꝝ tpe Josue: ibi. Hi sūt reges terre q̄s pcussit iosue. Circa primum dicitur sic.

a Hi sūt reges terre q̄s pcusserut filij isrl̄: adhuc viuēte moyse trans iordanē ad solis ortū. Jordanis em̄ fluuius est terminꝰ terre promissiōis a parte oriēt. vt frequēter dictū est. τ iō terra q̄ est ex parte illa est ad orientem terre ꝓmissiōis.

b Usq ad torrētē Jeboch. iuxta hūc torrētē fuit lucta iacob cū angelo. vt h̄r Gen̄. xxxij.

c Usq ad mare cenerotb. istud est mare qd̄ i euāgelio vocat mare cenereth: τ mare tyberia-

dis: τ stagnum genezareth. sicut enim in latino nomina propria idē significantia variant a parte finis. sicut parisiꝰ τ pariscos. sic et Cenereth τ Ceneroth eundē locū signāt. d Usq ad mare deserti. τc. Istud est mare qd̄ d̄r mortuū. s. iij. cap. in fine. e Phasga. τc. de reliquijs raphaim. i. gigantū. ꝓut h̄r Deut. iij. cap. f Qui habitauit in astaroth. in alijs locis bn̄ remāserūt

tempe pugnauit iosue ↄtra reges istos. Nō[r] fuit ciuitas q̄ se nō traderet filijs isrl̄: p̄ter[s] eueū q̄ habitabat i gabaon. Oēs enī bellādo cepit. Dn̄i em̄ sn̄ia fuerat ut indurarent corda eoꝝ τ pugnarēt ↄtra isrl̄ τ caderēt τ nō mererēt ullā clementiā ac perirēt sicut p̄cepat dominus moysi. In[t] tpe illo uēit iosue τ iterfecit enachim de[u] de mōtanis hebron τ dabir τ anab τ de oī mōte iuda τ israel: urbesq eoꝝ deleuit. Non[x] reliq̄t ullū d̄ stirpe enachim i terra filioꝝ isrl̄ absq ciuitatibꝰ gaza τ geth τ azoto: in q̄bus solū relicti sūt. Cepit ergo iosue oēm terrā sic locutꝰ est dn̄s ad moysen. τ tradidit eā in possessionem filijs isrl̄ s̄m partes τ tribꝰ suas. q̄euit[y] terra a p̄lijs. Ca. xij.

J[a] sunt reges q̄s pcusserūt filij isrl̄ τ possederūt ter-
b
ram eoꝝ trās iordanē a solis ortu a torrēte arnō vsq ad mōtem hermō: τ oēm oriētalē plagā que respicit solitudinē. Seon rex amorreoꝝ q̄ hitabat i esebon: dn̄atus est ab Aroer q̄ sita est sup ripam torrētis arnon: τ medie ptis in ualle dimidieq galaad vsq[b] ad torrētē ieboc q̄ est terminꝰ filioꝝ āmō: τ a solitudie vsq[c] ad mare cenereth ↄtra oriētē τ[d] usq ad mare deserti qd̄ est mare salsissimū ad oriētalē plagā ꝑ uiā que ducit bethsimoth: τ ab australi parte q̄ subiacet aseroth usq phasga[e] terminus og regis basan: d̄ reliquijs raphaim q̄[f] hitauit in astaroth τ in edrai. τ dn̄atus est in mōte hermō τ in salecha atq in vniuersa basan usq ad termios gessuri τ machati τ dimidie partis galaad ad terminos seon regis esebon. Moyses famulus domini τ filij isrl̄ percusserūt eos: tradiditq terrā eoꝝ moyses in possessionē rubenitis et gadditis τ dimidie tribui manasse. Hi[g] sunt reges terre quos percussit iosue τ filij isrl̄ trās[h] iordanē ad occidētalē plagā a baalgad in cāpo libani usq ad mōtē libani cuius pars ascēdit i seir. Tradiditq eā iosue in possessionē tribubꝰ isrl̄ singulis partes suas: tā in mōtanis q̄ in planis atq cāpestribꝰ. In aseroth τ in solitudie ac in meridie ethe us fuit τ amorreꝰ: chananeꝰ τ phereseus: eueꝰ τ iebuseꝰ. Rex hiericho vnꝰ. Rex hay q̄ est ex latere bethel vnꝰ. Rex hierlin vnꝰ Rex hebrō vnꝰ. Rex hierimoth vnus. Rex lachis vnꝰ. Rex eglō vnꝰ. Rex gaser vnꝰ. Rex dabir vnus. Rex gader vnꝰ. Rex herma vnꝰ. Rex bereth vnus. Rex lebna vnꝰ. Rex odollā vnꝰ. Rex maceda vnꝰ. Rex bethel vnus. Rex raphua vnꝰ. Rex ofer vnꝰ. Rex affec vnꝰ. Rex saron unus Rex madā unꝰ. Rex asor unus. Rex sameron unꝰ. Rex acsaph unus. Rex themach unus. Rex mageddo unꝰ. Rex cedes unus Rex iachanen carmeli unꝰ. Rex dor τ ꝓuincie dor unꝰ. Rex gentium galgal[i] unꝰ. Rex tharsa unꝰ Oēs reges triginta unꝰ Ca. xiij

Osue[a] senex prouecteq etatis erat: τ dixit dominus ad eū. Senuisti τ lōgeuus es. terraq[b] latissima derelicta est: que necdū sorte diuisa est. ois[c] uidelicet galilea philistijm et uniuersa gessuri a[d] fluuio turbido q̄ irrigat egyptū: usq ad termios accaron ↄtra aqlonē: terra chanaan q̄ in q̄nq regulos philistijm diuidiur gazeos τ azotios ascalonitas getheos τ accaronitas. Ad meridiē uero sunt euei: omis terra chanaan: τ maara sidonioꝝ usq afeca τ termios amorrei eiusq cōfinia: libani q̄z regio ↄtra orientē a baalgad sub mōte hermō donec igrediaris emath. Oīm q̄ hitabāt

aliꝗ gigantes. vt dictū est cap. p̄cedēn. cetera patēt in littera.

g Hi sunt reges. Hic ponit epylogus regū q̄s percussit iosue. et ꝑtꝫ lr̄a paucis exceptis.

h Trans iordanem ad occidētalem plagā. sic dictū est. Jordanis fluuiꝰ est terminꝰ terre ꝓmissiōis a parte oriēt. τ iō tota terra ꝓmissionis est in occidēte respectu ipsius.

i Rex gentiū galgal: τ als galgath vnus. Iste d̄r rex gentiū: nō q: oēs gentes essent sub dn̄o eiꝰ: sꝫ q: homines diuersis gētibꝰ τ natiōibꝰ habitabant in regno eiꝰ. sicut in ciuitate pisilli habitāt viri diuersis gentibus. Capitu. xiij.

Osue senex. Dicit tercia pars pncipalis huius libri in q agitur de terre diuisione. τ ꝑ partes determinate singulis tribubꝰ assignātur. Scd̄o ciuitates fugitiuis separant. c. xx. tercio ciuitates τ suburbana leuitis dantur. cap. xxi. Circa pmū p agitur de terre limitibus. scd̄o de ipsis diuidēdibus. xiiij. ca. tercio de determinatis tribuū partibꝰ. c. xv. ca. Prima in duas. q. o. scribūt termini terre diuidende. scd̄o terre iā diuise. ibi. Et nūc diuide terrā. Circa pmū dicit

a Josue senex ꝑuecteq etat. erat. q. d. sep tura ꝙ tēpus erat diuidendi terram: q: dn̄s dixerat ei ꝙ ipse diuideret eā. vt

habetur supra. i. ca. b Terraq latissima derelicta est. cuꝰ maior pars erat acq̄sita: τ aliq̄ pars acq̄rēda. prout subditur.
c Ois videlicet galilea philistijm. in hebreo h̄r. Oēs termi philistijm. galilea em̄ est in opposita pte terre ꝓmissiōis. Cōtra als. Uersus aq̄lonē τc. plures em̄ terre τ ciuitates in terra ꝓmissiōis

a facie filiorum israel. sicut deleui habitatores ciuitatū et locorum iam acq̄sitoꝝ. vt pꝫ ex sup dictis. f Ueniat ḡ in partē h̄ditatis israel. ita ꝙ diuidat tribubꝰ. sicut illa q̄ est acq̄sita. g Et nūc diuide terram. Hic ↄn̄r describūt termini terre iam diuise ꝑ moysen: anteꝙ filij isrl̄ trāsirent iordanē. τ ꝑ describūt in ḡnali. scd̄o in spāli applicādo ad tribus ibi: Dedit ergo moyses

remāserūt aduersarijs filiorum isrl̄ ꝑ magnū tēpus pluribꝰ d̄ causis. Una fuit. q: filij isrl̄ nō erāt adhuc in tanto nūero ꝙ possent totā terrā sufficiēter populare. τ iō si subito fuissent aduersarij eoꝝ deleti possent contra eos mlr̄ tiplicari feroces bestie: q̄ magno terrēt eis q̄ hoies τ h̄ ei assignatur Exo. xxiij. in fi. vbi d̄r sic. Nō eijciam eos a facie tua anno vno. ne terra i solitudinē redigat: τ crescāt quotidie ↄ̄ te bestie τc. Scd̄a cā fuit. vt filij israel hn̄tes aduersarios ppe se exercerentur i p̄lio τ nō fierēt ignaui sicut solent hoies i lōga pace fieri. tercia cā fuit vt eēnt hoies solliciti seruare mādata dei q: q̄n ea transgrediebāt ab aduersarijs sibi ppinquis affligebātur τ q̄n seruabāt: eis dn̄abant. vt pꝫ per decursu libri Judic. τ iste due cause tangūt iudicū. ij. ca. in pn̄cipio. vbi dicit sic Hec sūt gētes q̄s dn̄s dereliquit: vt erudiret i eis isrl̄ēm. sequit. Ut doceret filij isrl̄ certare cū hostibus τ hr̄e ↄsuetudinē p̄liandi. τ subdit ibidē. Dimisitq eos. vt in ipsis experiret isrl̄ vtrū audirēt mandata dn̄i q̄ p̄cepat dominus p̄ribꝰ eoꝝ ꝑ manum moysi an nō. igit enumerat h̄ plures ciuitates et loca q̄ nō erāt adhuc acq̄sita filijs israel ex causis p̄dictis. et patet littera hoc excepto qd̄ sequitur.
d A fluuio turbido. hoc est nilus q̄ irrigat terraz egypti: τ inde ita cōtrahit ad mixtionē terre ex quo fit turbidus. concludit tn̄ de habitatoribꝰ istoꝝ locoꝝ et ciuitatū. e Ego sum qui de. eos

in monte a libano usq ad aquas masserephoth vniuersiq sidonij Ego[e] sum q̄ delebo eos a facie filioꝝ israel. Ueniat[f] ergo in partem hereditatis israel: sicut p̄cepi tibi. Et[g] nūc diuide terram in possessionē noue[h] tribubus τ dimidie tribui manasse cū[i] qua ruben τ gad possederunt terrā quā tradidit eis moyses famulus domini trans fluēta iordanis ad orientalem plagaȝ ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon τ i vallis medio vniuersaq campestria medaba usq dibon: τ cunctas ciuitates seon regis amorrei qui regnauit in esebon usq ad termios filioꝝ ammon τ galaad ac terminum gessuri τ machati τ omnem montem hermon τ uniuersam basan usq salecha: omne regnū og in basan qui regnauit in astaroth τ edrai: ipse[k] fuit de reliquijs raphaim: percussitq eos moyses atq deleuit. Noluerunt q dispergere filij israel: gessuri τ machati et habitauerunt in medio israel usq in presentem diem. Tribui autem leui non dedit possessionem: sꝫ sacrificia τ victime domini dei israel: ipsa est eius hereditas: sicut locutus est illi. Dedit[l] ergo Moyses possessionem tribui filiorum ruben iuxta cognationes suas. Fuitq terminus eorum ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon τ in ualle eiusdem torrentis media: vniuersam planitiem que ducit medaba τ esebon: cunctosq uiculos earuȝ que sunt in campestribꝰ: dibō quoq τ abamothbaal τ oppidum baalmaon τ gessa τ cedimoth τ mepheth τ cha-

rithaim τ sabama τ sarathasar: in monte conuallis bethphogor τ aseroth phasga τ bethaisimoth: omnes vrbes cāpestres: vniuersaq regna seon regis amorrei qui regnauit in esebon: quem percussit moyses cum principibus madian: eueum τ recen τ sur τ vr τ rebee duces seon habitatores terre: τ balaam filium beor ariolum occiderunt filij israel gladio cum ceteris interfectis: factusq est terminus filioꝝ ruben iordanis fluuius Hec[m] est possessio rubenitarum per cognatōes suas vrbium τ viculorum. Deditq[n] Moyses tribui gad τ filijs eius per cognationes suas possessionem: cuius hec diuisio est. Terminꝰ gazer τ oēs ciuitates galaad: τ[o] dimidiā partem terre filioꝝ ammō vsq ad aroer que est ↄtra rabba: τ ab Esebon vsq ramoth: maspbe τ bethanim τ amanaim vsq ad terminos dabir. In valle q̄ȝ betharan τ bethnemra τ soccoth τ saphon reliquā partē regni seon regis esebon. Huiꝰ quoq finis iordanis est vsq ad extremaȝ partē maris cenereth trās iordanē ad oriētalē plagā. Hec est possessio filiorum gad ꝑ familias suas τ ciuitates et ville earū. Dedit τ dimidie tribui manasse filijsq eius iuxta cognationes suas possessionē cuius hoc principiū est. A manaim: vniuersam basan τ cūcta regna og regis basan: oēsq vicos iair q̄ sūt in basan sexaginta oppida τ dimidiam partē galaad: et astaroth et edrai urbes regni og et basan filijs machir filij manasse dimidie parti filioꝝ machir iuxta cognatōes suas.

ibi: Dedit ergo moyses. Circa pmā partē pmo cōtinuat dicta dicendis dicens. g Et nunc diuide terrā. s. immediate supra descriptam.

h Noue tribu. τ dimi. manasse. q̄ adhuc nō acceperant possessiones determinatas.

i Cū q̄. s. tribu manasse q̄tū ad alterā medietatē Ruben τ Gad possederunt terrā quā tradidit eis moyses. Cetera patent vsq ibi.

k Ipse fuit d̄ reliquijs raphaim. i. gigātū. Sꝫ qd̄ d̄r Deut. iij. solꝰ ꝑpe og rex basan restiterat de stirpe gigantū. qd̄ est intelligendū d̄ illis qui habitabāt in astaroth τ in edrai. in alijs em̄ terris bene erāt gigātes. vt in hebron τ gaza τ geth τ azoto. vt dictū est. s. xi. ca. cetera patent in lr̄a.

l Dedit ḡ moyses. hic ↄsequēter describūt termini terre iam diuise ꝑ moysen in spāli applicādo ad duas tribus τ dimidiā. τ ꝑ q̄tū ad tribū ruben. scd̄o q̄tū ad tribum gad ibi. Deditq moy. tri. gad. tercio q̄tū ad dimidiā tribum manasse: ibi. Dedit τ dimidie. τ pꝫ lr̄a vsq ibi.

m Hec est possessio τc. vrbiū τ viculoꝝ. Dicūtur autē vrbes q̄ erant clause muris. viculi aūt τ ville dicunt que non erant sic clause.

n Deditq moyses tribui gad. Hic ↄn̄r describitur terra in spāli q̄tū ad tribū gad. τ pꝫ lr̄a h̄ excepto qd̄ subditur.

o Et dimidiā partē terre filioꝝ āmō. Cōtrariū aūt huiꝰ videt precipi Deut. ij. ca. vbi dicit sic. Non dabo tibi aliqd̄ d̄ terra filioꝝ ammō. q: filijs loth dedi eā in possessionē. Ad h̄ rn̄dēt aliq̄ dicētes ꝙ filij ammō habebāt duplicē terraȝ vnā quā dn̄s eis ↄcesserat: aliā quā iuxta se violēter acq̄sierāt. τ istā scd̄am occupauerūt filij isrl̄ nō p̄mā. sꝫ h̄ videt isufficienter dictū. tū q: etiā p̄mā acq̄sierāt filij ammō pugnādo ↄ̄ gigātes: τ expellēdo eos ide violēter: sꝫ ex adiutorio diuio. vt h̄r Deut. ij. tū q: p̄ceptū erat filijs isrl̄ absolute vt nō mouerēt p̄liū ↄ̄ filios ammō. τ iō nō est verisimile ꝙ terrā ab eis actu possessaȝ occuparet.

Universidad de Salamanca. BGH

ideo aliter dicit Ra.ſa. ꝙ iſta pars terre filioꝝ ammon poſſidebatur actu a ſeon rege amorreoꝝ q̄ eā abſtulit a filijs āmon: ſicut ⁊ a filijs moab abſtulerat partē terre ſue quā poſſidebāt. vt hr̄ Nu. xxi. Filij aūt iſrl' occiderūt ſeon. vt ibidē dr̄. ⁊ iō oēm terrā quā poſſidebāt acq̄ſierūt ſibi. licet q̄ꝫtū ad aliq̄s partes fuiſſet aliqn̄ filioꝝ moab ⁊ filioꝝ ammon.

p Tribui aūt leui nō dedit poſſeſſionē: q2 ſuſtentabant̄ de decimis p̄mitijs ⁊ oblatōibus: dedit tn̄ eis vrbes ad habitādū. ⁊ ſuburbana ad nutriendū aīalia. vt locut⁹ eſt illi Nume. xxxv.

Cap. xiiij.

Hoc eſt qd̄ poſſederūt. Deſcripꝫ terre limitib⁹. h̄ ꝯn̄r agit̄ d̄ pſonis diuidentib⁹: ⁊ diuidit̄ in duas partes. in partē p̄ncipalē ⁊ incidētalē: ſcd̄a ibi. Acceſſerūt itaq̄ꝫ. Circa p̄mum dicitur.

a Hoc eſt qd̄ poſſederunt ⁊c̄. qd̄ ſupple diuidet̄. put ꝯtinet̄ infra. xv. c. ⁊ lꝫ h̄ dicat̄. Poſſederūt: n̄ tn̄ totū erat adhuc acq̄ſitū rōibus p̄dictꝫ. c. precedēti. b Quā dederūt eis eleazar ſacerdos ⁊ ioſue fili⁹ nun. ſequitur. Sicut p̄ceperat dn̄s. vt hr̄ Nu. xxxiiij.

c Abſq̄ꝫ leuitꝫ q̄ nihil terre acceperūt iter fratres ⁊c̄. ius eīn p̄geniture ablatū fuit a tribu ruben ꝑpter pctm̄ ſuū: eo ꝙ aſcēdit cubile pr̄is ſui. vt hr̄ Gen̄. xlix. ⁊ trāſlatū fuit ad tribū iuda q̄ꝫtū ad dignitatē regiā: ⁊ ad tribū ioſeph q̄ꝫtū ad duplicē portōem q̄ p̄genitis debebatur. qd̄ ḡ dr̄ h̄. ꝙ filij ioſeph ſucceſſerūt leuitis. ſ. ad cōplendū nūerū. xij. tribuū q̄bus erat terra diuidēda ſublata eīn tribu leui q̄ hr̄ditatē hr̄e nō debebat rōe p̄dicta in fine. xiij. c. nō remanerēt niſi. xi. niſi trib⁹ ioſeph fuiſſet in duas diuiſa. ppt̄ qd̄ Jacob p̄triarcha manaſſe ⁊ ephraim filios ioſeph cōſtituit capita duarū tribuū. vt hr̄. Gen̄. xlviij.

d Acceſſerūt itaq̄ꝫ. Hec eſt pars incidētalis. in q̄ interponit̄ petitio chaleb: cui moyſes in ſpāli ꝓmiſerat hebron. ⁊ iō vidēs ꝙ agebat̄ de terre diuiſione fecit mētionē de ꝓmiſſiōe ſibi fctā ne terra ſibi ꝓmiſſa alteri cōcederet̄. Circa qd̄ p̄ ponit̄ chaleb petitio. ſcd̄o petitōis impletō: ibi. Benedixitq̄ꝫ ei ioſue. Circa p̄mū dr̄. d Acceſſerūt itaq̄ꝫ filij iuda. Chaleb eīn erat hō magn⁹ ⁊ famoſus in illa tribu. ⁊ iō maiores d̄ tribu iuda aſſociauerūt eū qn̄ fecit petitionē ſuam: put ſubdit̄. e Locutuſq̄ꝫ eſt ad eū ⁊c̄. dicūt hebrei ꝙ mortuo iephone p̄re chaleb naturali: cenen accepit mr̄em ei⁹ vxorē. ⁊ q2 nutriuit eū vocat⁹ eſt inde cenezeus. Alij ṽo dicūt ꝙ fuit frater ipſius cenē iunior ipo: ⁊ q2 mortuo p̄re cenē habuit curam chaleb. inde dict⁹ eſt cenezeus. p̄ paliꝑ. ij. ca. dr̄. ꝙ eſdron fuit p̄r iſtius chaleb. qd̄ eſt tenēdū. ⁊ iō ꝯn̄r dr̄ cōiter ꝙ fuit binomius. tn̄ in gloſa hebraica p̄ paliꝑ. iiij. ca. dr̄ ꝙ chaleb fuit frater iephone. i. diuertēs. quia diuertit ſe a cōſilio maloꝝ exploratoꝝ. f Noſti q̄d locut⁹ ſit dn̄s ad moyſen: hoīem dei de me ⁊ te. q2 dn̄s dedit ſniām mortis ſup filios iſrl' qui exierāt de egypto. excipiēs chaleb ⁊ ioſue. vt hr̄ Nume. xiiij.

Hanc poſſeſſionem diuiſit moyſes in cāpeſtrib⁹ moab trās iordanem ꝯtra hiericho ad oriētalē plagā. Tribui^p aūt leui nō dedit poſſeſſionē: qm̄ dn̄s d̄s iſrl' ipe eſt poſſeſſio ei⁹ ut locut⁹ eſt illi. Ca. xiiij

Hoc^a eſt qd̄ poſſederunt filij iſrl' in terra chanaan quā^b dederūt eis eleazar ſacerdos ⁊ ioſue fili⁹ nun ⁊ principes familiarū ꝑ trib⁹ iſrl' ſorte oīa diuidētes: ſicut p̄ceꝑat dn̄s in manu moyſi nouē tribub⁹ ⁊ dimidie tribui manaſſe. Duab⁹ eīn tribubus ⁊ dimidie dederat moyſi trās iordanē poſſeſſionē abſq̄ꝫ^c leuitis q nihil terre acceperūt iter fratres ſuos ſꝫ in coꝝ ſucceſſerāt locū filij ioſeph: in duas diuiſi trib⁹ manaſſe et Ephraī. Nec acceperūt leuite aliā in terra partē niſi vrbes ad habitādū ⁊ ſuburbana eaꝝ ad alēda iumēta ⁊ pecora ſua. Sicut p̄ceꝑat dn̄s moyſi ita fecerūt filij iſrl' ⁊ diuiſerūt terrā. Acceſſerūt^d itaq̄ꝫ filij iuda ad ioſue in galgala: locutuſq̄ꝫ^e eſt ad eū caleph fili⁹ iephone cenezeus. Noſti^f qd locut⁹ eſt dn̄s ad moyſen hoīem dei de me ⁊ te in cades barne. Quadragita annoꝝ erā qn̄ miſit me moyſes famul⁹ dn̄i de cades barne vt cōſiderarem terram nūciauitq̄ꝫ^g ei quod mihi uerum videbatur. Fratres^h aūt mei q aſcēderant mecū diſſoluerūt^i corꝑpli: ⁊ nihilomin⁹ ego ſecut⁹ ſuꝫ dn̄m deū meū. Jurauitq̄ꝫ^k moyſes in die illo dicēs. Terram^l quā calcauit pes tu⁹ erit poſſeſſio tua ⁊ filioꝝ tuoꝝ in eternuꝫ. q2 ſecut⁹ es dn̄m deū tuū. Cōceſſit ergo dn̄s uitā mihi ſicut pollicitus eſt uſq̄ꝫ in p̄ntē diē. Quadraginta^m ⁊ q̄nq̄ꝫ anni ſunt ex quo locutus eſt dn̄s verbū iſtud ad moyſen quādo ambulabat iſrael ꝑ ſolitudinē: hodie^n octogita q̄nq̄ꝫ annorū ſum ſic valēs vt eo valebam tempore quādo ad explorādum miſſus ſum: illi⁹ in me tēporis fortitudo vſq̄ꝫ hodie pſeuerat tā ad bellanduꝫ q̄ꝫ ad gradiendū. Da^o ergo mihi montē iſtū quē^p pollicitus eſt dn̄s te quoq̄ꝫ audiente: in^q quo enachim ſunt ⁊ vrbes magne atq̄ꝫ munite: ſi^r forte ſit dn̄s mecū ⁊ potuero delere eos ſicut ꝓmiſit mihi. Benedixitq̄ꝫ^s ei ioſue: ⁊ tradidit ei hebron in poſſeſſionē: atq̄ꝫ ex eo fuit hebrō caleph filio iephone cenezeo vſq̄ꝫ in p̄ntem diē q2^u ſecut⁹ eſt dn̄ꝫ deū iſrl'. Nomē^x hebron antea vocabat̄ cariatharbe. Adam^y maximus ibi inter enachim ſitus eſt: ⁊^z terra ceſſauit a p̄lijs. Capitulum. xv.

g Nunciauitq̄ꝫ ei qd̄ mihi verū videbatur. ſ. ꝙ terra ꝓmiſſionis explorata poſſet cū dei adiutorio de facili obtineri. h Fr̄es aūt mei. i. alij exploratores p̄ter ioſue. i Diſſoluerūt cor populi. terrorē eis immittēdo. vt hr̄ Nu. xiij. k Jurauitq̄ꝫ moyſes. nō inuenit̄ h̄ ſcp̄tū in p̄cedētib⁹: credēdū eſt tn̄ ꝙ ſic fuit ex q̄ ſcribitur hic.

l Terra quā cal. pes tu⁹: erit poſ. tua. ⁊ dicit pes tuus in ſingl'ari. q2 ſic dictū eſt ſupra Nu. xiij c. chaleb videns alios exploratores p̄ter ioſue inclinatos ad inducēdū populū ne intrarent terrā ꝓmiſſiōis ꝑ aliqd̄ tp̄s receſſit ab eis ⁊ venit ſolus in hebrō: vbi erat ſepultura patriarcharū p̄ncipaliū: orās ibi vt nō diſcederet a veritate: ſicut alij exploratores. ⁊ iō moyſes ſub iuramēto ꝓmiſit ei hebron i poſſeſſioꝫ. m Quadraginta ⁊ q̄nq̄ꝫ āni ſūt ⁊c̄. h̄ aūt fuit ſcd̄o anno egreſſionis de egypto. quia illo anno mēſe ſecundo decia die mēſis receſſerunt filij iſrael de mōte ſynay. xix. die mēſis tercij venerunt in cades barne. vt dicit Ra. ſa. Et inde miſſi ſūt exploratores. vt hic dr̄. ⁊ hr̄ Nu. xiij. Filij aūt iſrl' fuerūt in deſerto xl. annis an̄q̄ꝫ trāſirēt iordanē ⁊ pugnarēt cōtra hiericho. ſi igit̄ ab iſtꝫ xlv. annis ſubtrabatur p̄m⁹ ann⁹ anteq̄ꝫ mitterent̄ exploratores remanēt ſex anni a trāſitu iordāis vſq̄ꝫ ad diuiſionē terre ꝑ ioſue: de q̄ fit h̄ ꝯmo. q2 tūc dixit chaleb verbū iſtud. et ex h̄ pꝫ qd̄ ſup̄ dictū eſt ca. xi. videlꝫ ꝙ ioſue ſex annis pugnauit ꝓ acq̄ſitōe terre an̄q̄ꝫ diuiderēt eaꝫ. n Hodie lxxxv. annoꝝ ſum. ſic valēs vt eo valebā tp̄e. qd̄ nō fuit factū virtute naturali: ſꝫ gr̄a dei ſpāli. o Da ḡ mihi mōtē iſtū. ſ. hebron. vt pꝫ ex illis q̄ ſequūtur. ⁊ ſic pꝫ qd̄. ſ̄. dictū eſt. xi. c. ꝙ lꝫ Joſue acq̄ſiuiſſet an̄ hebron q̄ꝫtū ad illā partē q̄ erat in valle nō tn̄ q̄ꝫtū ad illā partē mōtanā in q̄ erat fortaliciū. p Quē pol. eſt mihi dn̄s. ſ. ꝑ moyſen. vt. ſ̄. dictū eſt. q In quo enachim ſunt. i. gigātes. ex q̄ pꝫ qd̄. ſ̄. dictū eſt. xi. c. ꝙ ioſue nō interfecerat oēs gigātes de hebrō. r Si forte ſit dn̄s mecū. dicit forte. nō propter dubitatōem diuīe v̄itatꝫ in ſua ꝓmiſſiōe: ſꝫ ppt̄ variabilitatē liberi arbitrij in hoīe. q2 tales diuīe ꝓmiſſiōes intelligende ſunt ſub ꝯditōe. ſ. ſi hō cui fit ꝓmiſſio pſeueret in bono.

s Benedixitq̄ꝫ ei ioſue. h̄ ꝯn̄r ponit̄ dicte petitōis ꝯceſſio. cū dr̄. Bn̄dixitq̄ꝫ ei ioſue. imp̄cando ſibi bōa. t Et tradidit ei hebrō in poſſeſſionē q̄ꝫtū ad partē acq̄ſitā. ⁊ ius q̄rēdi q̄ꝫtū ad aliā

v Quia ſecutus eſt dn̄m. referendo veritatem de terra ꝓmiſſionis explorata. x Nomē he. an. vo. cariatharbe. i. ciuitas q̄tuor: eo ꝙ q̄tuor p̄triarche p̄ncipales ibi ſunt ſepulti cū ſuis cōiugibus. ſ. adā ⁊ eua: abraā ⁊ yſaac: ſara ⁊ rebecca: iacob ⁊ lya. vl' ꝑpter q̄tuor gigātes ibi ſepultos. vt pleni⁹ dictū fuit Gen̄. xxiij. Alij āt dicūt ꝙ vocata eſt cariatharbe. i. ciuitas arbe. q̄ dn̄atus fuit ibi ⁊ a q̄ deſcēderūt gigātes alij. ⁊ huic dicto conſonat qd̄ dr̄. i. xv. cap. Chaleb ṽo filio iephone d̄dit partē in medio filioꝝ iuda: ſicut p̄cepe rat ei dn̄s. cariatharbe. i. ciuitas arbe p̄ris enach. ipſa ē hebrō. Poteſt aūt dici ꝑ predictoꝝ concordia ꝙ ab īfidelib⁹ vocata eſt cariatharbe ꝑpt̄ q̄tuor gigantes ibi ſepultos: ⁊ ppt̄ nomē propriū illi⁹ q̄ ibi dn̄at⁹ fuit. a fidelibus ṽo vocata eſt cariatharbe ꝑpter q̄tuor p̄triarchas ibi ſepl'tos.

y Adā maxi. ibi int̄ enachi ſit⁹ eſt. adā eſt nomē cōe ⁊ ſignificat hoīeꝫ vt dictū eſt Gen̄. p̄. tn̄ appropriatū fuit p̄ hoī. Dicunt igit̄ aliq̄ ꝙ ibi tenet̄ adā put eſt nomē appropriatū ꝓ p̄ hoīe ibidē ſepulto. vt dictū eſt. Alij dicunt ꝙ accipit̄ ꝓ illo gigāte noīe arbe. Alij aūt hebrei dicūt ꝙ accipit̄ ꝓ abraā ibi ſepulto. vt hr̄ Gen̄. xxv. q̄ fuit maxīe reputationis in illo loco. vt hr̄ Gen̄. xxiij. vbi de ipo dr̄. Princeps dei es apud nos. z Et terra ceſſauit a p̄lijs. ſ. cōib⁹: nō tn̄ a particularibus. vt dictū eſt in fine cap̄. p̄cedētis. Capitulum. xv.

Situr ſors filioꝝ iuda. Poſtq̄ꝫ actū eſt d̄ pſonis terrā diuidētibus. h̄ ꝯn̄r agit̄ de partib⁹ aſſignatꝫ ſinglis tribub⁹. et p̄ de aſſignatōe terre tribui iuda: q2 erat trib⁹ regia. ſcd̄o de aſſignatōe terre filijs ioſeph: q̄ ſucceſſit rubē in iure p̄genitureq̄ꝫ q̄ꝫtū ad duplicē portionē. xvi. c. tercio de aſſignatōe terre ſeptē alijs tribub⁹. xvij. c. Circa p̄mū p̄ aſſignat̄ terra tribui iuda in generali. ſcd̄o in ſpāli ipi chaleb: ibi. Chaleb ṽo. tercio deſcribitur nūerus ciuitatū: ibi. Erātq̄ꝫ ciuitates. q̄rto conditio hitatoꝝ: ibi. Jebuſeū aūt. Prima pars diuidit̄ in q̄tuor: ſm̄ ꝙ terra deſcribit̄ ſm̄ quatuor eius latera. ſ. auſtrale: oriētale: aq̄lonare: ⁊ occidentale. ⁊ patebūt p̄tes pſequēdo. Circa p̄mū dr̄. a Igit̄ ſors fi. iu. ꝑ cogna. ſuas. i. familias. b Iſta fuit a termio edō. ⁊c̄. hoc dr̄ ad deſignādū in q̄ ſitu ſors iuda fuerit reſpectu aliaꝝ ſortium. q2 fuit in parte meridionali terre ꝓmiſſionis ad quā partem erant egyptij eoꝝ aduerſarij: vt ſic trib⁹ iuda q̄ erat bellicoſior ceteris: parata eēt reſiſtere eis. c Initiū ei⁹ a ſum. ma. ſalſiſſimi iſtud eſt mare mortuū: vt dictū eſt. ſ̄. ⁊ erat in angulo ꝯiūgēte latus auſtrale ⁊ oriētale. ⁊ iō ab illo incipit deſcribere lat⁹ auſtrale qd̄ deſcēdebat v̄ſus occidētē. ⁊ iō loca intermedia deſcribūt̄: cū ſubditur. d Egredieťq̄ꝫ. latera eīn ſortiū nō poterāt ſemper deſcribi ſm̄ lineā rectā ꝑpter mōtes occurrētes vel paludes vel aliud huiuſmodi. ⁊ ideo dicitur hic. d Egredieturq̄ꝫ. ſ. linea deſcribens ſortē iude a parte auſtrali. e Cōtra aſcenſuꝫ ſcorpionis mōs quidā eſt vbi ſunt ſcorpiones in abūdantia. ⁊ ad illū mōtē includendū intra ſortē iude flectebat̄ linea deſcribēs v̄ſus auſtrū: ⁊ vbicūq̄ꝫ in deſcriptione ſortiū vtit̄ ſcp̄tura h̄ v̄bo egredit̄ v̄git vel reflectit̄ vel aliq̄ hmōi intelligēdū eſt ꝙ linea d̄ſcribēs ſortē aliquā flectitur a ſua rectitudīe ad vnā partē vel ad aliā.

f Et ptrāſit in ſyna. iſte nō eſt mōs ſynai qui in plurib⁹ locis in ſcp̄tura vocat̄ ſyna. q2 ſors iude nō ibat vſq̄ꝫ ad illū locū: ſꝫ ſignificat deſertum ſyn. de q̄ facta eſt mētio in p̄ncipio hui⁹ ſortꝫ ⁊ h̄ magis pꝫ in hebreo. q2 ſyna qn̄ accipit̄ ꝓ mōte ſynay i q̄ data eſt lex ſcribitur ꝑ ſamech lrām in p̄ncipio. put āt accipit̄ pro deſto ſyn: ſcribitur per ſade. g Perueniens ad torrētē egypti. h̄ eſt nil⁹ ſm̄ aliq̄s. ⁊ ſm̄ alios ē q̄dā torrēs q̄ vocat̄ rinocorula q̄ eſt i termino auſtrali terre ꝓmiſſionis. h Erūtq̄ꝫ termini ei⁹ mare magnū. i. mare mediterraneū: qd̄ claudit trā ꝓmiſſiōis a pte occidētꝫ. ⁊ ſic pꝫ d̄ſcriptō later̄ ſortꝫ iud̄ auſtralis ab oriēte in occidētē.

i Ab oriēte ṽo. h̄ d̄ſcribit̄ lat⁹ oriētale. cū dicit̄. k Erit initiū mare ſalſiſſimū. q2 ſicut dictū eſt facit angulū terre ꝓmiſſiōis in ꝯiūctiōe lateris auſtralis ⁊ oriētalis. l Vſq̄ꝫ ad extrema iordanis. i. vſq̄ꝫ ad locū illū vbi iordanis flumus intrat mare mortuū. tn̄ eīn protēditur lat⁹ ſortꝫ iude oriētale ꝓcedendo ab auſtro v̄ſus aq̄lonē. ꝯn̄r deſcribit lat⁹ aq̄lonare dicēs. m Aſcēditq̄ꝫ termin⁹. q2 trāſit v̄ſus hierl'm: q̄ eſt in altiori loco terre ꝓmiſſiōis. iō ſubdit̄. n Et erūt exitus ei⁹ ad fontē rogel: q̄ eſt ꝓpe hierl'm. vt hr̄. iij. Reḡ. i. hebrei dicūt ad fontē fullonis: ita ꝙ rogel ſm̄ eos nō eſt nomē ꝓpriū ſꝫ cōe. ibi eniꝫ fullones lauabāt veſtes. ⁊ ſm̄ h̄ dr̄. iiij. Reḡ. xviij. venerūt hierl'm ⁊ ſteterūt iuxta aq̄ductū piſcine ſuperioris q̄ eſt in via agri fullonis. o Ex latere iebuſei ad meridiē. h̄ eſt hierl'm ⁊ dixit. Ex latere ad meridiē: q2 linea diuidēs ſortē iude a ſorte beniamī ꝓcedēs de oriēte in occidētem in latere aq̄lonari declinabat ad partē meridionalē iuxta hierl'm. ⁊ ſic hieruſalē erat extra lineā illā in parte aq̄lonari vbi erat ſors beniamī: nō tn̄ tota: ſed q̄ꝫtū ad illā partē in q̄ poſtea fuit fundatū tēplū ⁊ altare holocauſti. qd̄ ſm̄ oēs expoſitores fuit in ſorte beniamin. p Cariathiarim. id eſt vrbs ſiluarū. iſtud vrbs ſiluarū nō eſt in hebreo: ſꝫ additū eſt a trāſlatore ad oſtendēdū interp̄tatōeꝫ hui⁹ noīs cariathiarim. Cariath eīn idē eſt qd̄ ciuitas iarim ſilue. q Et pue. ꝯ aq̄. ꝑ acca. h̄ nō dr̄ h̄. eo ꝙ linea determināſ lat⁹ iſtud ꝓcedat recte v̄ſus aq̄lonē. q2 linea deſcribēs lat⁹ aquilonare trāſit ab oriēte in occidētē: ſꝫ q2 in h̄ loco linea p̄dicta a ſua rectitudine flectit̄ v̄ſus aq̄lonē. iō ſubdit̄. r Et mag. ma ꝯtra occi. fi. ꝯcl. mare magnū h̄ vocat̄ mare mediterraneū. vt ſ̄. dictum eſt. vbi terminat̄ lat⁹ aq̄lonare ſortis iude. ⁊ icipit lat⁹ occidētale. latus enim occidētale ſortis iude eſt totū ſup illud mare qd̄ etiā claudit totaꝫ terrā ꝓmiſſiōis a parte occidētis. et ſic pꝫ deſcp̄tio q̄rti lateris ſortꝫ iude.

s Caleph ṽo. h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ ſors iude i ſpāli q̄ꝫtū ad ipm̄ caleph. q2 cepit ptē ſpālē. vt dictū eſt ca. xiiij. et h̄ repet. ⁊ pꝫ lrā ex p̄dictꝫ vſq̄ꝫ ibi.

t Venit ad habi. dabir q̄ prius voca. cariathſepher. i. ciuitas lrārum.

Ꝑ cōuallē filij ennō ex^o latere iebuſei ad meridiē: hec eſt hierl'm. ⁊ inde ſe erigēs ad v̄ticē montis q eſt ꝯtra iehēnon ad occidētē in ſūmitate uallis raphaim ꝯtra aq̄lonē: ꝑtrāſitq̄ꝫ a v̄tice mōtis vſq̄ꝫ ad fontem aq̄ neptboa: ⁊ ꝑuēit vſq̄ꝫ ad uicos mōtis ephron: iclinātq̄ꝫ in bala q̄ eſt cariathārim^p. i. vrbs ſiluarū: ⁊ circuit de bala ꝯtra occidētē vſq̄ꝫ ad mōtē ſeir trāſitq̄ꝫ iuxta lat⁹ mōtis iarim ad aq̄lonē i cheſlon: ⁊ deſcēdit i bethſames tranſitq̄ꝫ in thāna ⁊^q ꝑuenit ꝯtra aq̄lonem partis accaron ex latere: iclinaturq̄ꝫ ſecrona ⁊ trāſit montem baala ꝑuēitq̄ꝫ i gebneel: ⁊^r magni maris ꝯtra occidentē fine ꝯcluditur. Hi ſunt termi filioꝝ iuda per circuitū in cognatōibus ſuis. Caleph^s ṽo filio iephone d̄dit partē in medio filioꝝ iuda: ſicut p̄ceperat ei domin⁹. Cariatharbe p̄ris enach ipa eſt hebron deleuitq̄ꝫ ex ea caleph tres filios enach: ſeſai ⁊ haymā ⁊ tholmai de ſtirpe enach atq̄ꝫ inde ꝯſcendens venit^t ad habitatores dabir q̄ pri⁹ uocabatur

Situr^a ſors filiorū iuda ꝑ cognatōes ſuas iſta^b fuit a termio edō uſq̄ꝫ ad d̄ſertū ſyn ꝯtra meridiē: et uſq̄ꝫ ad extremā partē auſtral' plage. Initiū ei⁹^c a ſūmitate maris ſalſiſſimi ⁊ a lingua ei⁹ q̄ reſpicit meridieꝫ: egredietq̄ꝫ^d ꝯtra^e aſcēſū ſcorpionis ⁊^f ptrāſit in ſyna: aſcēditq̄ꝫ in cades barne ⁊ ꝑuēit i eſrō aſcēdēſ ad darā: ⁊ circuiēs cariathaa atq̄ꝫ inde ptrāſiēs i aſemona ⁊^g ꝑueniens ad torrētē egypti. erūtq̄ꝫ^h termini ei⁹ mare magnū. Hic erit finis meridiane plage. Ab^i oriente uero erit^k initiū mare ſalſiſſimi uſq̄ꝫ^l ad extrema iordanis: ⁊ ea q̄ reſpiciunt aq̄lonē a lingua maris uſq̄ꝫ ad eūdem iordāis fluuiū: aſcēditq̄ꝫ^m termin⁹ in bethagla: ⁊ trāſit ab aq̄lōe i betharaba: aſcēdēs ad lapidē boem filij rubē: ⁊ tēdēs uſq̄ꝫ ad terminos debera de valle achor ꝯtra aq̄lonē reſpiciēs galgala q̄ eſt ex aduerſo aſcēſiōis adommin ab auſtrali parte torrētis: trāſitq̄ꝫ aq̄s q̄ uocāť fons ſol' ⁊^n erūt exit⁹ ei⁹ ad fontē rogel: aſcēditq̄ꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

hoc eſt additum a tranſlatore ad oſtendendum interpretationem huius nois cariathſepher. qꝛ cariath interptaꝛ ciuitas: ſepher ſcp̄tura vel liber Dicūt aūt hebꝛei: ꝙ iō ſic vocata eſt iſta ciuitas: eo ꝙ Othoniel q̄ iſtam ciuitatē cepit. vt ſtatī ſubdiꝛ: aliq̄ legis capl'a q̄ obfuſcata ⁊ ꝺleta fuerāt tp̄e luct⁹ moyſi ibidē repauit: ſꝫ h̄ pꝫ fictitiū. qꝛ h̄ eſt māifeſte ꝯtrā textui. vbi dꝛ. r Uenit ad ha. da. q̄ p̄us voca. cariathſepher. ſi aūt dictum hebꝛeoꝝ eēt veꝝ diceret ecōuerſo. Uenit ad hitatores cariathſepher. q̄ p̄us dabir vocabaꝛ. ⁊ iō opoꝛꝫ dicere ꝙ alia rōe vocabaꝛ cariathſepher id eſt ciuitas l'raꝝ: aūt ꝙ othoniel ⁊ chaleb venirēt illuc: vtpote qꝛ ibi inuēte fuerāt l're q̄bus vtebantur chananei hitatores terre, vel qꝛ ibi vigebat ſtudiū alicui⁹ ſciētie vel aliq̄d huiuſmodi.

v Deditq; ei axā filiaꝫ ſuā vxoꝛē. h̄ videꝛ eſſe ꝯ legē leui. xviij. vbi ꝓhibeꝛ mrīmoniū int̄ filium alicui⁹ ⁊ ſoroꝛē eiuſdem ꝭm ꝙ ibi dꝛ. turpitudinem ſororis p̄ris tui nō reuelab. ⁊ i eodē gradu ſunt frater alicui⁹ ⁊ filia eiuſdē. Othoniel aūt h̄ dꝛ frater chaleb. ⁊ iō ꝯ legē videꝛ ꝙ accepit ei⁹ filiā. Ad h̄ dicūt aliq̄ ꝙ chaleb ignarus euētū belli futurum. ſ. ꝙ othoniel frat̄ ei⁹ deberet ꝑcutere cariatſepher. dixit publice ⁊ in gn̄ali illud qꝺ p̄mittiꝛ hic. Qui ꝑcuſſerit cariathſepher dabo ei axā filiā meā vxoꝛē. poſt factū x̄o ex q̄dā magnificentia noluit retractare dictū ſuū: ſicꝫ iepthe voluit implere votū ſuū de immolatiōe filie ſue. ſicꝫ hꝛ Iud. xi. ſꝫ iſtud non videꝛ verū. tū qꝛ caleph erat vir ſanct⁹ ⁊ bon⁹: vt dictū eſt. c. xiiij. ⁊ iō nō eſt x̄iſil'e ꝙ feciſſet ꝯ legē. tū qꝛ othoniel fuit vir ſanctus ⁊ bon⁹. ꝭm ꝙ dꝛ Iud. iij. Suſcitauit eis ſaluatoꝛē othoniel. et ſeq̄tur. Fuitq; i eo ſp̄us dn̄i: ⁊ iudicauit iſrl'. ⁊ iō nō eſt x̄iſil'e ꝙ vellet cōtra legē vxoꝛē accipe. ꝓpt̄ h̄ dicūt alij ꝙ cenē p̄r othoniel fuit frater ipſi⁹ caleph. vt dictū eſt. ſ. xiiij. c. ⁊ ſic othoniel fuit nepos ei⁹. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ fuit ꝯtra legē ꝙ acciperet ei⁹ filiā. qꝛ iſte gradus in lege nō fuit ꝓhibit⁹. Qꝺ aūt othoniel h̄ dꝛ frater caleph: h̄ eīn eſt eo mō loq̄ndi q̄ loth dꝛ frater abꝛaā. Gen̄. xiij. q̄ tn̄ erat ei⁹ nepos. vt pꝫ ibidē. P̄t etiā dici ꝓbabiliter: vt videꝛ: ꝙ licet othoniel eēt frater caleph: nō tn̄ peccauit accipiendo neptē ſuā. nō eīn h̄ eſt ꝯ legē nature: qꝛ abꝛaā accepit ſarai filiā fratris ſui arā. nec eſt ꝯ legē moyſi expſſe: ſꝫ tn̄ h̄ dꝛ ex q̄dā argumētatōe. vt dictuꝫ eſt. ſꝫ argumētū nō videꝛ valere: qꝛ in ꝓhibēdis gradib⁹ attendiꝛ irreuerētia nature. vxoꝛ aūt eſt ſubiecta viro ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ iō mag̃ eſt ꝯ reuerētiā nature ꝙ amita ſit vxoꝛ nepotꝫ ſui: q̄ꝫ ꝙ neptꝫ ſit vxoꝛ auūculi. Itē i lege moyſi vir ⁊ mulier n̄ erāt ad paria in ꝯhēdo mrīmoniū. qꝛ licitū fuit viro hr̄e pl'es vxores ſil': nō āt ml'ieri ꝙ hr̄et pl'es viros: ⁊ iō nō ſequiꝛ ꝙ ſi fuerit ꝓhibitū mrīmoniū int̄ amitā ⁊ nepotē ꝙ ex h̄ fuerit ꝓhibitū int̄ auūculū et neptē: niſi aliūde iueniaꝛ expſſū. x Que cū p. ſil' ſua. eſt a viro ſuo ⁊c̄. In hebꝛeo hꝛ. Que cū pgeret icitauit eū. id eſt virū ſuum ad petendū agrū caleph. Et vtrūq; fuit verū. qꝛ ipſa p̄ incitauit virū ſuum ad petendū agrū a caleph: ⁊ ille ꝑſuaſit ei ꝙ ipſamet faceret. qꝛ conuenientius erat ꝙ ipſa peteret hoc a patre ꝓpꝛio q̄ꝫ vir ſuus.

y Suſpirauit ſedēs in aſino. Hebꝛei dicūt. Lapſa eſt deſup aſinum: qꝛ ſubito. voluntarie tn̄ deſcendit de aſino vt poneret ſe ad pedes p̄ris ſui: vt ſic facili⁹ impetraret. y Terrā auſtralē ⁊ arētē. i. īfructiferā ꝓpter ſiccitatē. a Dedit itaq; ei caleph irrig. ſupe. ⁊ irri. infer⁹ qꝛ dedit ei terram ſic diſpoſitā ꝙ in parte ſupioꝛi erat irriguū fontꝫ: ⁊ ſimilit̄ i pte iferioꝛi b Erātq; ciuitates. Hic ꝯn̄r deſcribiꝛ nūerus ciuitatū q̄ erāt i ſorte iude. et patet littera vſq; ibi. c Oēs ciuitates viginti nouē. In hebꝛeo hꝛ. Oēs ciuitates. xxix. qꝛ ꝭm veritatē tot remāſerūt ⁊ nō plures filijs iuda. Alie aūt q̄ ſunt vltra iſtū nūerū aſſignate fuerunt tribui ſymeō poſtea ꝓpt̄ qꝺ aliq̄ h̄ enumerate: enūeranꝛ poſtea in ſorte ſymeon. ſ. berſabee: molada: ſicelech ⁊ aliq̄ alie vt videbitur infra xix. cap̄. ſequitur. d Urbes. xiiij. in l'ra ponūtur. xv. ſed vna eſt binomia: ⁊ iō cōputaꝛ quaſi due ſcilicet taphua ⁊ etbā. e Lachis. iſta eſt alia ciuitas ab illa quā ceperūt filij dan q̄ p̄us vocabatur lachis ⁊ poſtea noīata eſt dan ab eis. vt hꝛ Iud. xviij. qꝛ illā lachis ſita eſt i termino aquilonari terre ꝓmiſſionis. iſta aūt lachis de q̄ fit h̄ mentio eſt i parte auſtrali eiuſdē. qꝛ ibi erat ſors iuꝺ. vt p̄dictū eſt. vn̄ in hebr̄. illa q̄ capta fuit a filijs dan vocaꝛ lais. vt diceꝛ iuꝺ. xviij. f Acca. cū vi. iſte ciuitates adhuc nō erāt capte: tn̄ ceciderūt ſub diuiſiōe. vt dictū eſt. ſ. xiij. cap̄. g Cariathbaal hec eſt cariathiarim vrbs ſiluarū. vocata eſt aūt cariathbaal: qꝛ ibi fuit ydoluꝫ baal. Gentiles eīn colebāt cōiter in ſiluis: vel ꝓpe ſiluas. ⁊ ꝓpter hoc fuit ꝓhibitū filijs iſrl' ne plātarent arboꝛes iuxta altare dn̄i vt hꝛ Deut. xvi. c. ne eſſent ſil'es ydolatris. b Iebuſeū aūt. Hic deſcribiꝛ ꝯditio cohabitatoꝝ. cū dꝛ. Iebuſeū aūt ⁊ hitatoꝛē hierl'm. ⁊c̄. Dicūt expoſitores nr̄i cōiter ꝙ iſti fuerūt de gn̄e iebuſeoꝝ: ⁊ tenuerūt vnū foꝛtaliciū i hierl'm: qꝺ nō potuerūt filij iude expugnare. ⁊ iō hitauerūt cū eis i eadē ciuitate. Hebꝛei aūt dicūt ꝙ iſti dicti ſunt iebuſei: nō qꝛ eſſent de gn̄e iebuſeoꝝ: ſꝫ qꝛ habitabant in hierl'm q̄ altero noīe vocabaꝛ iebus. vt hꝛ Iud. xix. Sꝫ deſcenderūt de abimelech q̄ fuit rex ierare cū q̄ abꝛaā inijt fedus firmatū iuramēto. vt hꝛ Gen̄. xxi. ⁊ ꝓpter iuramentū ſeruādū nō potuerūt filij iuda eos expellere. quia iuramentū illud fuerat vſq; ad certum tempus qꝺ adhuc non tranſierat. tamen dauid eos poſtea expugnauit. vt hꝛ. ij. Reg̃. v. c. qꝛ tp̄s dicti federis tūc tranſierat. de quo federe diceꝛ plen⁹ qn̄ ꝑueniemus ad locum illum.

Cariathſepher. i. ciuitas litteraꝝ. Dixitq; caleph. qui ꝑcuſſerit cariathſepher ⁊ cepit eam dabo ei axā filiā meā uxoꝛē. Cepitq; eam othoniel fili⁹ cenē frater caleph iunioꝛ: deditq;[u] ei axā filiā ſuā vxoꝛē Que[x] cuꝫ pgeret ſil': ſuaſa eſt a uiro ſuo ut peteret a p̄re ſuo agrum ſuſpirauitq; ut ſedebat in aſino: Cui caleph. qd hēs inq̄t. At illa r̄ndit. Da mihi bn̄dictōꝫ. Terrā[y] auſtralē ⁊ arentē dediſti mihi: iunge ⁊ irriguam. Dedit[a] itaq; ei caleph irriguū ſupius ⁊ inferius. Hec eſt poſſeſſio trib⁹ filioꝝ iuda ꝑ cognatōes ſuas: erātq;[b] ciuitates ab extremis partib⁹ filioꝝ iuda iuxta terios edō a meridie. Cabſeel ⁊ eder ⁊ iagur ⁊ cina ⁊ dimona ⁊ adada ⁊ cedes ⁊ aſor ⁊ iethan ſiph ⁊ telē ⁊ baloth aſoꝛ noa ⁊ carioth eſrō: hec eſt aſoꝛ amāſame ⁊ meloda et aſergadda et aſſemoth et bethfeleth ⁊ aſerſual ⁊ berſabee ⁊ baziothia ⁊ abala ⁊ humeſem et beltholad ⁊ etul ⁊ erma ⁊ ſicelech ⁊ medemena ⁊ ſenſennalebaoth ⁊ zelim ⁊ ahemrēmon. oēs[c] ciuitates triginta nouē ⁊ ville earū. In cāpeſtrib⁹ x̄o eſt haol ⁊ ſaraa ⁊ aſena ⁊ azone ⁊ engānim ⁊ taphua ⁊ enaym ⁊ hierimoth ⁊ adulam ſocho ⁊ azecha ⁊ ſari ⁊ adithaym ⁊ gedera ⁊ giderothaim urbes[d] q̄tuoꝛdecim ⁊ ville earū. Sanan et adaſa ⁊ magdalgad delean ⁊ maſepha ⁊ iectel: lachis[e] ⁊ baſchat et eglon tebbon ⁊ leemas ⁊ cethis ⁊ gideroth ⁊ bethdagon ⁊ neama ⁊ maceda: ciuitates ſedecim ⁊ ville earū. Labana ⁊ ether ⁊ aſanepta ⁊ eſna ⁊ neſib ⁊ ceyla ⁊ achzib ⁊ mareſa: ciuitates nouē ⁊ ville earum. Accaron[f] cū vicis ⁊ villulis ſuis. Ab accarō uſq; ad mare oīa que vergūt ad azotū ⁊ vicos ei⁹. Azot⁹ cū vicis ⁊ villulis ſuis. Gaza cū vicis ⁊ villulis ſuis vſq; ad torrētē egypti ⁊ mare magnū termin⁹ ei⁹. ⁊ i mōte ſamir ⁊ ieth. ⁊ ſoccoth ⁊ edēna cariathſena: hec eſt dabir: anab ⁊ hyſthemo ⁊ anym goſen ⁊ olon ⁊ gylo: ciuitates vndecim et ville earū. Arab ⁊ roma ⁊ eſaan ⁊ ianū ⁊ bethaſua ⁊ afeca: amatha ⁊ cariatharbe: hec eſt hebron ⁊ ſyoꝛ: ciuitates nouē ⁊ ville earū. Maō ⁊ chermel ⁊ ziph ⁊ loche ieſrael ⁊ iucadā ⁊ zanoe accaym gabaa et thamna: ciuitates decē et ville eaꝝ. Alul et bethſoꝛ et hiedoꝛ: mareth et bethanoth

In cap̄. xv. vbi dꝛ in poſtilla. Sꝫ argumētū non videtur valere. qꝛ in ꝓhibendis gradib⁹ attēdiꝛ reuerētia. Additio. Ec expoſitio poſtillatoꝛis efficax eſt ⁊ valida. Nā hebꝛaica ꝯſuetudo q̄ ad obſeruātiaꝫ p̄ceptoꝝ moſaice legis a diu p̄m l'ſe firmiſſime tenet frequēter vtiꝛ tali mrīmonio. ſ. auūculi et neptis nō eīn in gradib⁹ ꝓhibiꝛ attēdiꝛ ſimilitudo ſolū ꝭm diſtātiā nūeraleꝫ ſed etiā ꝭm reſpectū p̄ferentie viri ad vxoꝛē. caput eīn ml'ieꝝ ē vir. p̄ Coꝛinth. x. Ca. xvi. Cecidit q̄ꝫ ſoꝛs filioꝝ ioſeph. h̄ ꝯn̄r deſcribiꝛ aſſignatō terre filijs ioſeph. ⁊ p̄ deſcribiꝛ dicta aſſignatio. ſcꝺo aſſignationis dilatio x̄ſus finē. xvij. ca. ibi. Locutiq; ſūt filij ioſeph. Prima in duas. qꝛ p̄ aſſignaꝛ ſoꝛs tribui ephꝛaim. ſecūdo dimidie tribui manaſſe. in p̄ncipio. xvij. ca. Prima adhuc in duas. qꝛ p̄ poniꝛ ſoꝛtis ephꝛaim deſcriptio. ſcꝺo p̄cepti dn̄i trāſgreſſio: ibi. Et nō iterfecerūt. Circa primū ſciēdū ꝙ deſcriptio iſtarū ſoꝛtiū p determiata loca et ciuitates nō eſt bene intelligibilis illis q̄ nō viderūt terrā ꝓmiſſionis vel ſaltē ei⁹ deſcp̄tōꝫ depictā verūtamen tales deſcriptiones in plurib⁹ deficiūt apud hebꝛeos et latinos. ⁊ iō in ꝺſcp̄tōe iſtarū ſoꝛtiū intēdo breui⁹ ptrāſire exponendo aliqua vocabula. Legaꝛ iſta l'ra vt iacet vſq; ibi. b Et egrediꝛ de bethel luzā eadē eſt ciuitas luza ⁊ bethel. vt dꝛ. j. xviij. c. quō ḡ fit egreſſus de vna in aliā. Dicendū ꝙ p̄ fuerūt due: poſtea x̄o ſil' ꝯiūcte qꝛ ꝓpinq̄ ⁊ parue erāt ita ꝙ in particulari retinebāt ſibi oīa ꝓpꝛia. ⁊ ſic erat egreſſus de vna in aliā ꝭm partes: ſicut tota pariſius dꝛ ciuitas pariſieſis: ⁊ tn̄ ſp̄ali noīe illꝺ qꝺ eſt intra duos pōtes dꝛ ciuitas reſpectu aliarū partiū. qꝛ antiq̄t⁹ extra pōtes nihil erat. ⁊ iō adhuc illi q̄ ſunt extra qn̄ vadūt intra pōtes: dicūt eam⁹ in ciuitatē. ⁊ eodē mō illi q̄ exeūt locū cōtentū intra pōtes dicuntur egredi ciuitatē. c Pertrāſitq; ꝯ mare in vallē harūdineti. ſic aūt noīatur vallis illa: qꝛ ibi creſcūt harūdines in copia. d Suntq; egreſſus ei⁹ in ma. ſalſiſſi. i. x̄ſus locū illū vbi ioꝛdanis cadit in mare moꝛtuū: qꝺ etiā vocaꝛ ſalſiſſimū. vt dictū eſt. ſ. Soꝛs tn̄ ephꝛaim nō attingit vſq; ad locū illū: imo ſunt alique ſoꝛtes intermedie. vt videbiꝛ. j. e Urbeſq; ſepate ſunt filijs ephꝛaim ⁊c̄. hoc eſt intelligendum ꝙ alique ciuitates ephꝛaim eſſent extra ſoꝛtē ſuā: q̄ etiā eſſent ſite in ſoꝛte manaſſe: ſꝫ ſicut. ſ. dictū eſt. c. xv. Linea diuidēs inter duas ſoꝛtes nō ſemp ꝓcedebat ꝭm rectitudiē. ſꝫ aliq̄ādo flectebaꝛ ad vnā partē vel ad aliā ꝓpter cās. ſ. dictas. c. xv. Et ideo aliq̄n ꝯtingebat ꝙ vna ſoꝛs ꝭm aliquē ſui angulū ſubintrabat ſoꝛtem ſibi ꝯiūctā: ita ꝙ in illo angl'o erāt aliq̄ ciuitates illi⁹ ſoꝛtꝫ ⁊ ciuitates alteri⁹ ſoꝛtis erāt hinc et inde. ⁊ angul⁹ dict⁹ erat intermedi⁹. ſicut accidit frequēter in ripa maris ꝙ mare p modum cuiuſdam ſinus ſubintrat terram. ita ꝙ aliq̄ ville ſunt intra hic ⁊ inde: ⁊ mare ſubintrans terram eſt in in medio. et hoc modo alique ciuitates ephꝛaim erant i medio manaſſe. f Et nō interfecerūt ⁊c̄. Hic cōſequēter ponitur trāſgreſſio p̄cepti. quia dn̄s preceꝑat illū populum interfici a filijs iſrl' propter pctā ſua. vt habetur Nume. xxxiij. et in pluribus alijs locis. ꝓpter qꝺ filij ephꝛai peccauerunt dimittēdo aliquos de alio populo habitare in ſoꝛte ſua ſub tributo cupiditate ducti. ad quā iudei erāt p̄ni. Cap̄. xvij. Cadit aūt ſoꝛs. Hic conſequenter deſcribiꝛ ſoꝛs dimidie tribus manaſſe ⁊ p̄mo repetiꝛ ſoꝛs iam aſſignata p̄us vni medietati. ſecundo deſcribiꝛ ſoꝛs que aſſignabaꝛ alteri: ibi. Salphaat x̄o. Circa primū diciꝛ. Cecidit auteꝫ ſoꝛs tribui manaſſe. b Ipſe enim eſt primogenit⁹ ioſeph. ſcꝫ ꝭm etatē. ſed ephꝛaim fuit primogenitus: ꝭm dignitatem. quia iacob benedicēs eis p̄poſuit ephꝛaim iunioꝛē ipſi manaſſe. vt hꝛ Gen̄. xlviij. c Machir p̄mogenito manaſſe patri. ⁊c̄. iꝺo elegit ſibi partem i terra p̄mo acquiſita per moyſen. d Salphaat. vero. hic deſcribitur ſoꝛs dimidie tribus manaſſe: et primo quantū ad mulieres. ſecūdo quātum ad viros. ibi. Et ceciderūt funiculi manaſſe. Circa primū ſciēdū ꝙ terra fuit diuiſa ꝭm capita viroꝝ q̄ egreſſi ſunt de egypto: inter quos fuit iſte ſalphaat qui nō habebat filios: ⁊ iō pars ſua fuit aſſignata filiab⁹ ſuis de mādato dn̄i. vt habeꝛ Nume. xxvij. ⁊ hic repetiꝛ idem p̄ceptū vt eis debita poꝛtio aſſigneꝛ. e Deditq; eis iuxta imperiū dn̄i poſſeſſionem. ex quo patet ꝙ iſte filie ſalphaat habuerūt hereditatē in terra ꝓmiſſionis: quia terrā aliā que fuit acquiſita ante trāſitū ioꝛdāis dedit eis moyſes in vita ſua. vt habeꝛ Deut. xxxij. f Et ceciderūt funiculi manaſſe. hic deſcribiꝛ aſſignatio terre tribui manaſſe q̄ꝫtum ad uiros. g Funiculi manaſſe decē. ſ. in terra ꝓmiſſionis. ⁊ accipiꝛ hic menſurans pro menſurato. Funiculus eīn eſt inſtrumentū menſurādi terram. decem ergo funiculi terre eſt terra menſurata funiculo decies pꝛoiecto vel pꝛotenſo. h Filie enim Manaſſe. id eſt filie ſalphaat qui fuit de tribu

⁊ heltheceu: ciuitates ſex ⁊ ville eaꝝ. Cariathbaal[g] hec ē cariathiarim vrbs ſiluarū ⁊ arebba: ciuitates due ⁊ ville earū. In deſerto betharaba meddyn ⁊ ſachaca ⁊ nebſan ciuitates ſalis: ⁊ engaddi ciuitates ſex ⁊ ville earū. Fuīt ſil' centū quidecim. Iebuſeū[h] aūt habitatoꝛeꝫ hierl'm nō potuerūt filij iuda delere hitauitq; iebuſe⁹ cū filijs iuda i hierl'm vſq; i p̄ntē diē Ca. xvj.

Cecidit[a] q̄ꝫ ſoꝛs filioꝝ ioſeph ab ioꝛdāe ꝯtra hiericho ⁊ ad aq̄s ei⁹ ab oriēte ſolitudo q̄ aſcendit de hiericho ad mōtē bethel. ⁊[b] egrediꝛ de bethel luzā: trāſitq; terminū archiatharoth et deſcēdit ad occidentē iuxta terminum iefleti uſq; ad terminos bethoꝛō inferioꝛis ⁊ gazer finiūtq; regiōes ei⁹ mari magno q̄s poſſederūt filij ioſeph manaſſes ⁊ ephꝛaim. Et fact⁹ eſt terminus filioꝝ ephꝛai ꝑ cognatōes ſuas ⁊ poſſeſſio eoꝝ ꝯtra oriētē aſtaroth addar vſq; bethoꝛō ſupioꝛē egrediūtq; ꝯfinia i mare. Machmetath x̄o aq̄lonē reſpicit: ⁊ circuit terminos ꝯtra oriētē in thanatſelo: ⁊ ptrāſit a toꝛrētē ianoe deſcenditq; de ianoe i atharoth ⁊ noaratha: ⁊ ꝑuēit i hiericho egrediꝛq; ad ioꝛdanē de taphua: ptrāſitq;[c] ꝯtra mare i vallē harūdineti: ſūtq;[d] egreſſ⁹ ei⁹ i mare ſalſiſſimū. Hec ē poſſeſſio trib⁹ filioꝝ ephꝛaim ꝑ familias ſuas: urbeſq;[e] ſepate ſūt filijs ephꝛai i medio poſſeſſiōis filioꝝ manaſſe ⁊ ville eaꝝ. Et[f] nō interfecerūt filij ephꝛai chananeū q̄ hitabāt in gazer: hitauitq; chananeꝰ i medio ephꝛai vſq; i diē hāc tributari⁹. Cap̄. xvij.

Cecidit[a] āt ſoꝛs tribui manaſſe: ipe[b] eīn eſt p̄mogenitus ioſeph machir[c] p̄mogēito manaſſe p̄ri galaad q̄ fuit vir pugnatoꝛ: habuitq; poſſeſſiōeꝫ galaad ⁊ baſan et reliq̄s filioꝝ manaſſe iuxta familias ſuas: filijs abiezer ⁊ filijs helech et filijs heſrihel ⁊ filijs ſichē et filijs epher ⁊ filijs ſemida Iſti ſūt filij manaſſe filij ioſeph. mares per cognatōes ſuas. Salphaat[d] x̄o filio epher filij galaad filij machir filij manaſſe: nō erāt filij ſꝫ ſole filie: q̄rū iſta ſūt noīa: maala et noa et egla et melcha et therſa Ueneruntq; i ꝯſpectu eleazari ſacerdotis et ioſue filij nun et p̄ncipum dicētes. dn̄s p̄cepit p manū moyſi ut dareꝛ nob poſſeſſio i medio fratꝝ nr̄oꝝ. Deditq;[e] eis iuxta ip̄eriū dn̄i poſſeſſionē i medio fratrū p̄ris eaꝝ: et[f] ceciderūt funiculi[g] manaſſe decē abſq; terra galaad et baſan trās ioꝛdanē. Filie[h] enim manaſſe poſſederūt hr̄editatē i medio filioꝝ ei⁹. Terra āt galaad cecidit in ſoꝛtē filioꝝ manaſſe q̄ reliqui erāt. Fuitq; termin⁹ manaſſe ab aſer machmata qui reſpicit

Universidad de Salamanca. BGH

manaſſe. i Et cũ in ſorte manaſſe cecidit terra taphue ⁊c. hoc dicit q2.s.xv.c.dictũ eſt ꝙ ciuitas taphua fuit i ſorte iude. ⁊ p ↄ̃ns terra que erat intra ciuitaté illã ꝟ ſus ſorté iude:ſʒ alia pars terra ꝓpinq̃ eidé ciuitati et parte oppoſita fuit de ſorte manaſſe. k Ciuit. ephraim q̃ in medio ſũt vrbiũ manaſſe.h̃ expoſitũ eſt ca.pcedẽti. l Ita vt poſſeſſio ephraim ſit ab auſtro.i. in auſtrali pte torrentis. m Et ab aq̃lone manaſſe.i.illud q̃ eſt in aq̃lonari parte torrentis ptinet ad poſſeſſionem manaſſe:q2 poſſeſſio ephraim fuit ꝓpinq̃ or poſſeſſioni iude. vt.s dictũ eſt. ⁊ ſors iude fuit in parte auſtrali terre promiſſiõis. vt p3 ex.s. dicis. n Et vtrũq3 clau.ma.i.mediterraneum.q2 claudit totã terrã promiſſiõis a parte occidentis.vt.s. dictũ eſt. o Fuitq3 heredi.ma.in iſa.⁊ in aſer.q2 ↄiũgeba tur ſortib' eoꝝ.⁊ ſm aliquos angulos ſubitrabat ſortes illas.ſicut dictũ eſt.c.pcedẽti de ſortibus ephraim ⁊ manaſſe p Poſtq̃ ãt ↄual.⁊c. in h̃ peccauerũt filij manaſſe:vt dictũ eſt õ filijs ephraim in fine pcedẽtis ca. q Locutiq3 ſunt fi.ioſeph. h̃ ↄñr deſcribiſ poſſeſſiõis filioꝝ ioſeph dilatatio.q̃ñ nõ eſt ſic intelligẽdũ ꝙ itra tent ſorté alteri' trib':ſʒ q2 terrã ptentã intra ſorté ſuã ab eis ñ habitatã ꝑpter ſiluas vel ꝑpř gẽ tiles adhuc ibidẽ habitantes ad exhortatõem ioſue acq̃ſierũt.et p3 lra paucis exceptis ꝑmittitur tñ eoꝝ querimonia cũ dr. r Quare dediſti m ter. ⁊c.i.modicam reſpectu mltitudis mee.⁊ eſt modus loquendi q̃ñ notaſ paruitas alicui' rei.non eñ pt dici ꝙ filij ioſeph habuerit tñ vnũ funiculum ad lrã:cũ ſola dimidia trib' manaſſe habuerit decẽ funiculos .vt s.dictũ eſt. s Et benedix.mihi dñs.multiplicãdo in prole. t Ad q̃s ioſue ait.ex dictis eoꝝ exhortãdo ad dilatatõem hitatõis ſue v Si ppl's mult' es aſcẽde in ſiluã ⁊c.q.d.ſi tu hẽs magnã multitudinẽs ppli:ↄñr debes hr̃e magnã fortitudinẽ ad dilatãdũ poſſeſſionẽ tuã x Cui reſponderũt filij ioſeph.allegãtes difficultaté. y Non po. ad mon.ↄſcẽ.cũ ferreis curri. vtanſ. Iud.i.vocanſ curr' falcati.q2 in lateribus vncis ferreis factis ad modũ falcis armabanſ.talib' eñ antiq̃tus vtebanſ in p̃ljs. z Dixitq3 ioſue ad do.remouẽs eoꝝ allegatõem a Popl's mult' es ⁊ magne fortitudis. filij eñ ephraim fuerũt homines belicoſi. b Nõ hebis ſorté vnã.nõ eſt intelligẽdũ ꝙ vna trib' habuerit plares ſortes:ſʒ q̃ð dr h̃. Nõ hebis ſorté vnã:ſic eſt intelligendum:nõ eris ↄtentus in terra acq̃ſita in ſorte tua:ſʒ acq̃res reſiduũ aduerſarios expugnãdo cũ dei adiutorio:q̃bus debellaꝰ poteris ſubſcindere nemora ⁊ dilatare ſpacia ad habitãdũ. Sciẽdũ tñ ꝙ occaſiõe hui' dicti dixerũt aliq̃ ꝙ ioſue nõ diuiſit totã terrã:ſʒ aliquã reliquit diuidendã illis q̃ haberẽt maiorẽ multitudinẽ.ſʒ h̃ nõ eſt bñ ↄſonũ pcedentib'. q2 dictũ eſt ꝙ etiã terra philiſthinoꝝ ⁊ plures alie ceciderunt ſub diuiſione. cum tñ non eſſent acquiſite.preterea ſm hoc dictũ ſortes nõ eẽnt ab inui cem diſtincte.ſʒ eſſent cõmixte p iſtã additõem. Ca. xviij.

Ongregatiq3 ſunt.Hic ↄñr deſcribiſ aſſignatio ſortiũ ſeptem tribub' reſiduis. Circa q̃ð p deſcribiſ tabnaculi trãſlatio.ſcðo ſortiũ deſcriptio:ibi.Remãſerãt. Tercio ducis diuidẽtis poſſeſſio.circa finẽ.xix.c.ibi.Cũq3 ↄpleſſ. Circa pmũ dr a Cõgregatiq3 ſunt oẽs fi.iſ.i ſy. vt ibi cũ ſolẽnitate debita trãſferrent tabernaculũ dñi de galgalis. b Ibiq3 fixerũt tabernaculũ.ſylo eñ erat in ſorte ephraim de q̃ trĩbu erat ioſue q̃ p ceteris magis zelabat de cultu diuino. ⁊ iõ ibi fuit poſitũ tabernaculum ad manẽdũ ⁊ ibi mãſit q̃uſq3 deſtructa ſylo trãſlatũ fuit in nobe. c Et fuit eis terra ſubiec.nõ q2 tc eſſet adhuc acq̃ſita tota ,vt patet ex pdcis ,ſed q2 aduerſarij qui remãſerãt nõ audebant ↄ eos mouere bellũ.⁊ q2 aliq̃ eoꝝ redacti erant ſub tributo. vt p3 ex pdcis. d Remãſerãt. h̃ ↄñr ponit ſortium deſcriptio. et ſcðo eaꝝ aſſignatio:ibi. Et aſcẽdit ſors pria. Circa pmũ ſciẽdũ ꝙ iſta deſcriptio fcã eſt ad inſtinctũ ioſue p viros ad h̃ miſſos.⁊ iõ p iſti viri eligũtur.⁊ ſecundo legatõs ex equũtur:ibi. Cũq3 ſurrexiſſent viri. Circa pmũ dr. d Remanſerant aũt fi.iſrl.ſe.tri.q̃ necdũ acce.poſſ.ſſi.q2 q̃nq3 alie iam acceperãt:rubẽ ⁊ gad vltra iordanẽ.iudas ⁊ ephraim citra:manaſſe ꝟo parti hinc parti inde vt p3 ex ſup dictis. e Vſq3 q̃ marceſ ignauia:q2 nõ erãt bñ diligẽtes ad habendũ poꝛtõés determiatas:⁊ p ↄñs min' ſolliciti ad expugnãdũ gẽtiles q̃ remãſerãt in terra.q2 q̃libet eſt magis ſollicitus circa rẽ ꝓpriã q̃3 circa cõem. f Eligite de ſingulis tribub'.vt nulla trib' poſſet cõqueri de illa deſcriptione. g Diuidite vobis terrã in ſepté partes.ſm nũerũ tribuũ q̃ nõ acceperãt hr̃ditaté.Dicũt aũt aliq̃ ꝙ ille partes nõ fuere eq̃les. q2 tribus nõ erant eq̃les in multitudine.et h̃ cõſonat ei q̃ð immediate pmittiſ.Deſcribãt ea3 iuxta nũerũ vniuſcuiuſq3 multitudis.cõſonat etiã ei q̃ð ſcribiſ ſuꝑ.xxvi. Plurib' maiorẽ partẽ dabis ⁊c. ↄ h̃ videſ illud q̃ð poſtea ſubdiſ h̃. Circuite terrã ⁊ deſcribite eã ⁊ reuertimini ad me. vt h̃ corã dño deo vro in ſylo mittã vobis ſortẽ.ſ.ad h̃ ꝙ ſciaſ q̃ trib' quã partẽ hr̃e debeat.ſi aũt fuiſſet facta diuiſio p partes maiores ⁊ mioꝛes ſm maiorẽ vel minorẽ multitudinẽ cuiuſlibet trib':p h̃ fuiſſet factũ quã partẽ q̃libet trib' deberet habere ⁊ miſſio ſortiũ p ioſue eẽt iuulis.imo poſſet eſſe nociua.ſ.ſi ſors tribus habentis maiorem multitudinem caderet ſuper minorem partem:ideo ſm iſtam viã oportet dicere ꝙ ſors ex diuina ordinatõe ſemp cadebat ſup partẽ ꝓportionatã illi tribui.⁊ ſic nõ poterat eſſe nociua nec etiã erat inutilis imo vtilis .ſ. ad repmendũ cõtentiões q̃ poſſent oriri:ſi illa diuiſio eſſet facta ſimplicr ex ordiatõe hũana.Alij ꝟo dicũt ꝙ partes pdicte fuerũt equales ⁊ q̃libet pars fuit diſtributa p familias vni us trib'. verũtñ vna familia accipiebat maiorem partẽ q̃3 alia ſm ꝙ ↄtinebat plures domos. ⁊ vna domus maiorẽ partem q̃3 alia ſm ꝙ continebat plura capita. ⁊ q̃3tũ ad hoc intelligiſ q̃ð allegatũ eſt de libro numeroꝝ. Pluribus dabis maiorẽ ⁊ paucioribus minorẽ:nõ ſũt ad ineq̃litatẽ ſortiũ ſeu partiũ q̃ aſſignabãſ ſingulis tribubus. b Iudas ſit in terminis ſuis ⁊c. erat eñ in termio auſtrali ⁊ tribus ephraim i aquilonari. q2 erãt trib' belicoſiores ad ſuſtinendũ impetum inimicoꝝ ad veniẽtiũ ↄtra filios iſrl' ab extra q2 nõ poterãt ſic ex alijs partibus intrare:eo ꝙ mare mediterraneũ claudit totũ lat' occidẽtale terre ꝑ miſſiõis ⁊ iordanis fluuius latus orientale. i Cũq3 ſurrexiſ. Hic ponit execu tio deſcriptõis. et p3 lra ex pdictis, qualiter aũt licitũ ſit vti ſortib':dictum fuit.s.vij.c. ⁊ etiã Iſũe.xxxiij. a Et aſcen.ſors pri.Hic ponit ter reã ſepte aſſigna tio:⁊ p mibui bẽ iamin.ſcðo alijs ſex tribub'.xix.c. Circa pmũ p tribui beniamin terminĩ aſſignanſ.ſecũdo citates nominanſ:ibi. Fue runtq3. Circa pmum dicitur. a Et aſcẽdit ſors pma.h̃ dr ꝙ p bie ruſalẽ ꝑ pte cecidit in tribu beniamin:ut dictum fuit.s.que eſt in altiori loco q̃3 loca circũadiacẽtia:ſequitur b Atq3 ptrãſiẽs iuxta luzam ad meridiẽ ipſa eſt bethel:dicũt aliq̃ ꝙ ipſa eſt hieruſalẽ q̃ vocata eſt luza ⁊ bethel. vt dictũ fuit Gẽn. xxviij. ſʒ h̃ nõ videſ verũ.q2.i.eodẽ.c. vbi noiãnſ citates ſoꝛẽ beniamin bethel ⁊ hieruſalẽ diſtincte noiãnſ alijs i medio interpoſitis. Itẽ h̃ immediate añ fit mentio ð bethauẽ q̃ eſt eadẽ cũ bethel. vt dictũ eſt.s. viij.c. ⁊ iõ melius vr ꝙ iſta bethel ⁊ luza eſt alia a hierl'm.nec eſt incõueniẽs ꝙ ples citates eiſdẽ noib' noienſ:q2 h̃ frequẽter repiſ. Aduertendũ tñ eſt ꝙ iſta bethel ñ eſt de ſorte beniamĩ.iõ dr h̃. Pertrãſiẽs iuxta luzam nõ includẽs ipam iõ Iud.i.ſorte ioſeph etiã dr. c Contra aphricũ.vel' eſt aq̃lonari et poniſ h̃ p parte orbis ex qua flat ille ventus. d Iuxta lat' iebuſei.hitatoris hierl'm:cui' vna ps cecidit in ſorte beniamin. e Et ptrãſit vſq3 ad tumlos.hebrei dicũt. Vſq3 ad termios e regiõe aſcẽſus damin.i. ſanguinũ.Dicũt aliq̃ ꝙ erat ibi frequẽtia latronũ q̃ exercebãt hõicidia f Filij rubẽ.rubẽ nõ eſt h̃ nomẽ ꝑriarche:q2 filij ei' acceperãt poſſeſſiones vltra iordanẽ. vt p3 ex ſup dictis:ſʒ eſt nomẽ alterius hois cuiuſdẽ nois . g Fueritq3 ciuitates.h̃ ↄñr ponũt noia citatũ trib' beniamĩ.⁊ legaſ lr̃a ſicut iacet vſq3 ibi. h Et ieb' q̃ eſt hierl'm.h̃ eñ citas mltipli noiata fuit. vt dictũ fuit Gẽn. xxviij.⁊ p pte cecidit in tribu beniamĩ. Ca.xix. Egreſſa eſt ſors h̃ ↄñr deſcribũtur ſortes ſex tribuũ.⁊ ſm h̃ poſſet diuidi in ſex partes.ſcða ibi.Cecidit q̃3 ſors ter.ſi.3a.tcia ibi Iſachar egreſ. eſt ſors. q̃rta ibi. Ceciditq3 ſors quita tribui filioꝝ aſer. quita ibi. Filioꝝ neptalim ſexta ibi. Tribui filioꝝ dan. Circa pmũ dicitur. a Et egreſ.eſt ſors ſcda ſcʒ a ſorte beniamĩ q̃ fuit pma de ſeptẽ vltis de q̃bus loq̃tur h̃ ſcriptura. b Fuitq3 hr̃ditas eoꝝ i medio ⁊c.iuda herſabee ⁊c.q2 ſicut dictũ fuit.s. xv.c. Iſta ciuitas ⁊ plures alie fuerũt aſſignate tribui ſimeõ.cui' rõ poſt ea ſubdiſ cum dicitur. c Hec eſt hr̃ditas filiorũ ſymeon ⁊c. q2 maioꝛ erat q̃3 poſſeſſio aliarum

ſichem:⁊ egreditur ad dexterã iuxta hitatores fontis taphue. Et eñ[l] in ſorte manaſſe ceciderat terra taphue:q̃ eſt iuxta termios manaſſe ⁊ filioꝝ ephraim. Deſcẽdit q3 termin' vallis harũdineti in meridiẽ torrẽtis ciuitatũ[k] ephraim q̃ in medio ſũt vrbiũ manaſſe. Terminus manaſſe ab aq̃lone torrẽtis ⁊ exit' ei' pgit ad mare:ita[l] ut poſſeſſio ephraim ſit ab auſtro ⁊ ab[m] aq̃lone manaſſe:⁊[n] utrãq3 claudat mare ⁊ ↄiũganſ ſibi i tribu aſer ab aq̃lone ⁊ in tribu iſachar ab oriente. Fuitq3[o] hr̃ditas manaſſe in iſachar ⁊ in aſer:berſan ⁊ viculi ei' ⁊ iebblaan cũ viculis ſuis ⁊ hitatores doꝛ cũ oppidis ſuis:hitatores q̃3 endoꝛ cũ viclis ſuis:ſilr hitatores thenach cũ viculis ſuis:⁊ habitatores mageddo cũ vicul' ſuis ⁊ tercia pars urb nophech. Nec potuerũt filij manaſſe has citates ſubuertere:ſʒ cepit chanane' hitare i terra ſua. Poſtq̃3[p] aũt ↄualuerunt filij iſrl':ſubiecerũt chananeos ⁊ fecerũt ſibi tributarios nec interfecerũt eos. Locutiq3[q] ſunt filij ioſeph ad ioſue:⁊ dixerũt. Quare dediſti mihi terrã i poſſeſſionẽ ſortis et funiculi vni':cũ ſim tãte multitudis ⁊[s] bñdixerit mihi dñs. Ad[t] q̃s ioſue ait. Si[u] ppl's multus es aſcende in ſiluã:⁊ ſuccide tibi ſpacia i terra pherezei ⁊ raphaim: q2 anguſta eſt tibi poſſeſſio montis ephraim. Cui[x] rñderũt filij ioſeph. Nõ[y] poterim' ad mõtana ↄſcendere:cũ ferreis currib' vtãſ chananei q̃ hitãt in terra cãpeſtri: in q̃ ſiti ſunt berſan cũ uiclis ſuis ⁊ iezrael mediã poſſidẽs vallẽ. Dixitq3[z] ioſue ad domũ ioſeph ⁊ ephrai ⁊ manaſſe. Ppl's[a] mlt' es ⁊ magne fortitudis:nõ[b] hẽbis ſorté vnã: ſʒ trãſibis ad montẽ:⁊ ſuccides tibi atq3 purgab ad hitandũ ſpacia:⁊ poteris ultra pcedere cũ ſubuerteris chananeũ quẽ dicis ferreos habere currus ⁊ eſſe fortiſſimum.

Ongrega- Ca.xviij.
tiq3[a] ſũt oẽs filij iſrl' i ſylo ibiq3[b] fixerũt tabernaculũ teſtionij. ⁊[c] fuit eis terra ſubiecta. Remãſerãt[d] ãt filioꝝ iſrl' ſeptẽ trib' q̃ necdũ acceperãt poſſeſſiões ſuas. Ad q̃s ioſue ait. Vſq3[e] quo marcetis ignauia:et nõ itratis ad poſſidẽdã terrã quã dñs ds patrũ vr̃oꝝ ðdit vobis. Eligite[f] ð ſingulis tribub' ternos viros ut mittam eos:⁊ pgãt atq3 circueãt terrã ⁊ deſcribãt ea3 iuxta nũerũ vniuſcuiuſq3 multitudinis:referantq3 ad me quod deſcripſerit. Diuidite[g] vobis terram in ſeptem partes: Iudas[b] ſit in terminis ſuis ab auſtrali plaga:⁊ domus ioſeph ab aquilone mediã inter hos terram in ſeptem partes deſcribite:⁊ huc uenietis ad me vt corã domio deo veſtro mittã vobis hic ſortem q2 non eſt inter uos pars leuitarum: ſed ſacerdotium domini eſt coꝛu3 hereditas. Gad autem ⁊ ruben ⁊ dimidia tribus manaſſe iam acceperant poſſeſſiones ſuas trãs iordanem ad orientale3 plagã quas dedit eis moyſes famulus domini. Cunq3[i] ſurrexiſſent uiri ut pergerent ad deſcribendam terram: precepit eis ioſue dicens. Circuite terram ⁊ deſcribite eã:ac reuertimini ad me ut hic coram domio deo veſtro in ſylo mittam vobis ſortem. Itaq3 perrexerũt: ⁊ luſtrãtes eam in ſeptem partes diuiſerunt ſcribentes in volumine: reuerſiq3 ſunt ad ioſue in caſtra ſylo. Qui miſit ſortes coram domino in ſylo: diuiſitq3 terram filijs iſrael in ſeptem partes. Et[a] aſcẽdit ſors pma filioꝝ beniamin per familias ſuas:ut poſſiderent terrã inter filios iuda ⁊ filios Ioſeph. Fuitq3 terminus eoꝛu3 contra aquilone3 a iordane pergens iuxta latus hiericho ſeptẽtrionalis plage:⁊ inde contra occidentem ad montana conſcendens ⁊ perueniens ad ſolitudinem bethauen atq3[b] pertrãſiens iuxta luza3 ad meridiem ipſa eſt bethel: deſcẽditq3 in aſtaroth addar in montem qui eſt ad meridiem bethoꝛon inferioris:⁊ inclinatur circuiens contra mare ad meridiem montis qui reſpicit bethoꝛon contra[c] affricum. Suntq3 exitus eius in cariathbaal:que vocaſ ⁊ chariathiarim vrbem filioꝛu3 iuda. Hec eſt plaga contra mare ad occidentẽ. A meridie autẽ ex parte cariathiarim egreditur terminus contra mare:⁊ peruenit uſq3 ad fontem aquaru3 nepthoa. Deſcenditq3 in partem montis qui reſpicit uallem filioꝛũ ennon. ⁊ eſt contra ſeptentrionalẽ plagam in extrema parte uallis raphaim. Deſcẽditq3 in iehennon id eſt uallis ennõ iuxta[d] latus iebuſei ad auſtrũ. ⁊ peruenit ad fonte3 rogel trãſiens ad aquilonẽ:⁊ egrediens ad enſemes: id eſt fontẽ ſolis:⁊[e] ptranſit uſq3 ad tumulos q̃ ſunt e regione aſcẽſus adommim deſcenditq3 habenboem .id eſt lapidem boem filij[f] ruben ⁊ pertranſit ex latere aquilonis ad cãpeſtria deſcenditq3 in planitiẽ:⁊ ptergreditur contra aquilone3 bethagla: ſuntq3 exitus eius cõtra linguam maris ſalſiſſimi ab aq̃lone in fine iordãis ad auſtralẽ plagã q̃ eſt termin' illi' ab oriẽte. Hec eſt poſſeſſio filioꝝ beniami p termios ſuos in circuitu ⁊ familias ſuas. Fuerũt q3[g] citates ei' hiericho ⁊ bethagla ⁊ vallis caſis bethar ba ⁊ ſamarai ⁊ bethel ⁊ auim ⁊ affara ⁊ offoꝛa villa hemona ⁊ offin ⁊ gabee:citates duodecĩ ⁊ uille eaꝝ. Gabaõ ⁊ rama ⁊ beroth ⁊ meſphe caphara ⁊ amoſa ⁊ recẽ iarephel ⁊ tharcla ⁊ ſela heleph ⁊[b] ieb' q̃ eſt hierlm gabaad ⁊ cariat citates q̃tuoꝛdecĩ ⁊ uille eaꝝ. Hec ẽ poſſeſſio filioꝝ beniamin iuxta familias ſuas.

T[a] egreſſa eſt Ca.xix.
ſors ſcða filioꝝ ſymeõ p cognatões ſuas:fuitq3[b] hr̃ditas eoꝝ in medio poſſeſſiõis filioꝛu3 iuda: berſabee ⁊ ſabee ⁊ molada ⁊ aſerſua baala ⁊ aſem ⁊ heltholad bethulamma ⁊ ſicelech ⁊ bethmarchaboth ⁊ aſerſua bethlepaboth ⁊ ſarohe3 citates tredecĩ ⁊ uille carũ. Aym ⁊ rẽmõ ⁊ athar ⁊ aſan:citates quatuoꝛ ⁊ uille eaꝝ. Omnẽs uiculi p circuitũ urbiũ iſtarũ uſq3 ad balaad berchameth ↄtra auſtralẽ plagã. Hec[c] eſt hereditas filioꝛũ

Universidad de Salamanca. BGH

tribuum. Dicūt cōmuniter expoſitores: ꝙ habuerit terrā duplicit. ſ. ꝑ ſortē ⁊ ꝑ ↄceſſiōꝫ ſi poſſꝫ acq̄rere iuꝛe ſe: ⁊ q2 erat tribꝰ bellicoſa: dilatauit termīos ſuos. ⁊ ideo qn̄ poſtea debuit aſſignari terra ſeptē tribubꝰ q̄ nō dū poſſeſſiōꝫ acceperāt repertū fuit ꝙ t̄ra reſidua nō ſufficiebat eis. ⁊ iō aliq̄ loca de ſorte iuda fuerūt adiūcta ſorti tribus ſymeon. vt h̄ dr̄. Et aliq̄ ſorti tribꝰ dā. vt dicet̄. i.
b Ceciditq3 ſors tercia filioꝝ zabulon. h̄ eſt pˢ ſcd̄a: ⁊ legat̄ l̄ra ſic̄ iacet vſq3 ibi. e In finem ceſeleth thabor. hebrei dicūt i terminū ciſeloth thabor. ⁊ eſt ciſeloth nomen cōe: ⁊ ſignificat pēdulū mōt̄ q̄ eſt locꝰ inter mediꝰ ſummitat̄ ⁊ vallis all̄. ꝑcedāt. f Bethleē. iſta nō eſt illa bethleem in q̄ natꝰ fuit xp̄s. q2 illa eſt de ſorte iude: iſta aūt eſt de ſorte zabulon ſic̄ em̄ frequēter dictū eſt pl̄es citates vl̄ ville ſil̄r noiant̄. g Iſachar egreſſa eſt ſors. h̄ eſt tercia pˢ ⁊ legat̄ l̄ra ſic̄ iacet vſq3 ibi. h Bethſemes. i. ciuitas ſol̄. ⁊ ſic noiabat̄. q2 forſitā gētiles ibi colebāt ſolem.
i Cecidit ſors q̄nta tribui filioꝝ aſer. h̄ eſt pˢ q̄rta: ⁊ legat̄ l̄ra vt iacet.
k Filioꝝ neptali. h̄ ē pˢ q̄nta: ⁊ legat̄ l̄ra vt iacet vſq3 ibi. l Maſor. ꝓpe locū illū fuit natus thobias: vt h̄r in ꝓncipio libri ſui. m Tribui filioꝝ dan. h̄ eſt parſ ſexta in q̄ deſcribit̄ ſors filioꝝ dan: cum dicitur.
n Et fuit ter. poſ. eiꝰ ſaraa ⁊ eſtaol. dicūt aliqui ꝙ iſte due citates nō fuerūt de ſorte dan: ſꝫ fuerūt iuxta ſortē ipſiꝰ dan ita ꝙ ibi termiabat̄ ſors eiꝰ: erāt tn̄ de ſorte iude. Alij aūt dicunt ꝙ lꝫ fuerīt de ſorte iude: fuerunt tn̄ adiuncte ſorti ipſius dan. eadē rōe q̄ aliq̄ ciuitates de ſorte iude fuerīt adiūcte ſorti filioꝝ ſymeon. vt. ſ. dictum eſt.
n Et hair ſemes. i. ciuitas ſol̄. iſta citas fuit de ſorte dan: tn̄ erat iux̄ ſortē iſachar. ita ꝙ ſors iſachar ibi termiabat̄ ſm̄ vnā ſui partē. vt pꝫ ex ꝓmiſſis. o Pugnauerunt ↄ̄ leſen. dicūt heb.

ſymeon iuxta cognatiōes ſuas in ꝑ oſſeſſiōe ⁊ funiculo filioꝝ iuda: q maior erat. ⁊ idcirco filij ſymeō poſſederūt i medio hr̄ditatis eiꝰ. Cecidit𝑞3[o] ſors tercia filioꝝ zabulon ꝑ cognatōes ſuas: ⁊ factꝰ eſt terminꝰ poſſeſſiōis filioꝝ zabulō vſq3 ſarith. Aſcēdit𝑞3 de mari et medalaa: ⁊ ꝑuenit i debbaſeth vſq3 ad torrentē q eſt ↄtra ieconā: ⁊ reuertit̄ de ſarith ↄtra oriētē in[c] finē ceſeleth thabor: ⁊ egredit̄ ad dabereth: aſcēdit𝑞3 ↄtra iaſie: ⁊ inde ꝑtrāſit vſq3 ad orientalē plagā gethefer ⁊ tachaſin: ⁊ egredit̄ in rēmō amphar ⁊ noa: ⁊ circuit ad aqlonē ⁊ nathō. Sūt𝑞3 egreſſus eiꝰ vallis ieptahel ⁊ catheth ⁊ naalol ⁊ ſemron ⁊ iedaba ⁊[f] bethleē citates duodeci ⁊ ville ear. Hec eſt hr̄ditas tribꝰ filioꝝ zabulō ꝑ cognatōes ſuas: vrbes ⁊ viculi ear. Iſachar[g] egreſſa ē ſors q̄rta ꝑ cognatōes ſuas: fuit𝑞3 eiꝰ hereditas iezrahel ⁊ caſaloth: ⁊ ſunē ⁊ laffaraim ⁊ ſenon: ⁊ naaroth ⁊ rabboth ⁊ ceſien haemes ⁊ rameth ⁊ engannī ⁊ henadda ⁊ bethſeſes: ⁊ ꝑuenit terminꝰ eius uſq3 thabor ⁊ ſenna ⁊ bethſemes[h]: erāt𝑞3 exitꝰ eius iordanis citates ſedeci: ⁊ ville earū. Hec eſt poſſeſſio filiorū iſachar ꝑ cognatōes ſuas: vrbes et viculi earū. Cecidit𝑞3[i] ſors q̄nta tribui filioꝝ aſer ꝑ cognationes ſuas. fuit𝑞3 terminꝰ eoꝝ alchat et chali ⁊ bethen ⁊ arab ⁊ elmeleth ⁊ amaad ⁊ meſſal: ⁊ ꝑuenit vſq3 ad carmelum maris ⁊ ſyor ⁊ libanath: ac reuertit̄ ↄtra oriētē bethdagon ⁊ ꝑtrāſit vſq3 zabulō ⁊ vallem ieptael ↄtra aqlonē in bethemeth ⁊ neiel: egredit̄𝑞3 ad leuā cabul ⁊ acrā ⁊ roob ⁊ amon ⁊ chana vſq3 ad ſidonē magnā reuertitur𝑞3 in horma vſq3 ad ciuitatē munitiſſimā tyrū: ⁊ uſq3 oſam: erunt𝑞3 exitꝰ eiꝰ in mare d̄ funiculo acziba ⁊ amma ⁊ afeg ⁊ roob citates viginti due ⁊ ville ear. Hec eſt poſſeſſio filioꝝ aſer ꝑ cognatōes ſuas vrbeſ𝑞3 ⁊ viculi earū. Filioꝝ[k] neptali ſexta ſors cecidit ꝑ familias

ſuas: ⁊ cepit terminus d̄ heleb et helon ſannanim: ⁊ adami q̄ eſt neceb ⁊ iebnahel: vſq3 lecum: ⁊ egreſſus eoꝝ vſq3 ad iordanē: reuertit̄𝑞3 terminꝰ contra occidētē ⁊ azanoth thabor. atq3 inde egredit̄ in vcuca: ⁊ ꝑtrāſit in zabulō ↄtra meridiē ⁊ in aſer ↄtra occidētē: ⁊ in iuda ad iordanē ↄtra ortū ſolis citates munitiſſime: aſſedin ſer ⁊ ammad ⁊ rechath et cenereth et edema et arama aſor et cedes ⁊ edrai naſor[l] et ieron: et magdihel horē et bethanath et bethſemes: citates decē et nouē et ville ear. Hec eſt poſſeſſio tribꝰ filioꝝ neptali ꝑ cognatōes ſuas vrbes et viculi carum. Tribui[m] filiorū dan ꝑ familias ſuas egreſſa eſt ſors ſeptia. et[n] fuit terminꝰ poſſeſſiōis eiꝰ ſaraa et eſtaol. et[n] hair ſemes. id eſt ciuitas ſolis: ſelebin et abhialon et iethala helō et themna et achrō helchethen iebton et baaladiud et bane ⁊ barach et iethremmō atq3 hiercō et arechō: cū termio q reſpicit ioppen: et ipſo fine ↄcludit̄. Aſcēderunt𝑞3 filij dan et [o]pugnauerūt cōtra leſen: ceperūt𝑞3 eā: et ꝑcuſſerīt eā in ore gladij: et poſſederīt et habitauerūt in ea vocātes[p] nomē eiꝰ leſendā ex noīe dan pr̄is ſui. Hec eſt poſſeſſio tribꝰ filiorū dan ꝑ cognatōes ſuas: vrbes et viculi ear. Cūq3[q] cōpleſſꝫ ſorte diuidere terram ſingulis ꝑ tribꝰ ſuas dederūt[r] filij iſrl̄ poſſeſſionē ioſue filio nun in medio ſui iuxta ꝑceptū dn̄i: vrbē[s] quā poſtulauit tannathſaraa in monte ephraim. Et edificauit ciuitatē hitauit𝑞3 in ea. He[t] ſunt poſſeſſiones q̄s ſorte diuiſerūt eleazar ſacerdos et ioſue filꝰ nun: et principes familiarū ac tribuū filiorum iſrael in ſylo: corā dn̄o ad oſtium tabernaculi teſtionij: partiti𝑞3 ſunt terrā. Cap. xx.

Et locutꝰ[a] eſt dn̄s ad ioſue dicēs. Loquere filijs iſrl̄ et dic eis Sepate[b] vrbes fugitiuorū de quibus locutꝰ ſum ad vos ꝑ manum moyſi ut cōfugiat ad eas q̄cumq3[c] aīam ꝑcuſſerit neſciꝰ et poſſit eua

ꝙ hec eſt ciuitas que vocat̄ lays. Iud. xviij. vbi agit̄ d̄ expugnatōe dicte ciuitatis.
p Vocantes nomen eiꝰ leſendā. i. noīe cōpoſito ex antiq̄ ⁊ nouo: et ſm̄ iſtā trāſlatōꝫ in hebreo h̄r. Et vocauerūt nomē leſendan. i. citatē q̄ ꝑus leſen vocabat̄: noīauerunt dan noīe ſimplici h̄ ↄſonat ei qđ dr̄ Iud. xviij. vocato noīe citat̄ dan q̄ ꝑus lays vocabat̄. q Cūq3 cōpleſſet. h̄ vltīo d̄ſcribit̄ ducis diuidēt̄ poſſeſſio. i. ioſue q̄ ſic̄ fidelis diſpenſator alijs terrā diſtribuit nihil accipiens ſibi ꝓꝑa auc̄te: ſꝫ populi ↄceſſione. iō ſubdit̄. r Dederūt filij iſrl̄ poſſeſſionē ioſue. iux̄ tn̄ ſuū bn̄placitū ſic̄ erat iuſtū. ideo ſubdit̄. s Vrbem quā poſtulauit thannathſaraa i mōte ephraim. erat em̄ d̄ illa tribu. vt h̄r Nu. xiij. t Hec ſunt poſſeſſiōes. ⁊c̄. q̄ ſupra dicte ſunt.
v Corā dn̄o ad oſtiū tabnaculi. i. i atrio an̄ oſtiū tabernaculi. ⁊ dr̄ tabernaculū teſtionij. q2 i illo erat archa i q̄ erat lex: q̄ teſtioniū vocat̄ i pluribus locis.
Cap. xx.
Et locutꝰ eſt dn̄s ad ioſue. Poſtq̄ actū eſt de tre diuiſiōe. h̄ ↄn̄r agitur de citatū refugij ſepatōe. ⁊ ꝑ circa h̄ preceptum dn̄i renouat̄. ſcđo executōi dat̄: ibi. Decreuerunt𝑞3. Circa ꝑmū dicit̄
b Sepate vrbes fugitiuoꝝ: de quibus locutꝰ ſū ad vos per manum moyſi Nu. xxxv. ⁊ Deut. xix. vbi iſta materia plenius eſt tractata.

et ideo breuius eſt hic ꝑtranſeundū. c Quicumq3 aīam ꝑcuſſerit neſciꝰ. i. caſualit̄ oīno. d Stabit𝑞3 an̄ por. ciui. i. an̄ iudices q̄ antiq̄tus ſedebāt i forib' ciuitatū vt q̄libet poſſet ad eos accedere. iō ſubdit̄. e Et loq̄tur ſe. vr. il. ea q̄ ſe cō. innoc. ſn̄ia tn̄ finalis de ſua innocētia: vel de ꝑrio nō dabat̄ ꝑ iudices ciuitatū refugij: ſꝫ ꝑ iudices illiꝰ ciuitat̄ in cuiꝰ termīs homicidiū fuerat ꝑpetratū ꝑut d̄claratū fuit Nu. xxxv.
f Cūq3 vl. ſang. eū fu. ꝑſecu. i. ꝓximꝰ occiſi: ad quē ſpectat cām defūcti proſequi.
g Nō tradēt il lū ⁊c̄. ⁊ eſt ſn̄ia ſuſpenſiua vſq3 ibi
i Donec ſtet an̄ iudiciū. in citate i cuiꝰ termīo fuerat homicidiū perpetratū vbi ducebatur de citate refugij cuꝫ ſecuritate ⁊ ſn̄ia data d̄ eiꝰ innocētia: reducebat̄ ad ciuitatē refugij ibidē ſaluādus. ſi aūt daret̄ ſn̄ia ↄ̄ eum tradebat̄ amicis interfecti occidendus. Et non moriat̄ q̄ interfecit. ſ. a caſu Donec moriat̄ ſacerdos. h̄ refertur ad illud predictū
h Et hitabit i ciuitate illa. q2 d̄ ciuitate refugij nō poterat ad ꝓꝑriū locū redire donec moreret̄ ſūmꝰ ſacerdos. cuiꝰ cāe aſſignate fuerīt Nu. xxxv. k Decreuerūt. h̄ ponit̄ executio ꝑdicti mādati. q2 ſeꝑauerūt ſex ciuitates fugitiuorum tres citra iordanē ⁊ tres vltra. ſm̄ ꝙ fuerat ꝑceptū a dn̄o Nu. xxxv. ⁊ pꝫ l̄ra. Notādū tn̄ ꝙ oēs ciuitates refugij fuerīt aſſignate leuitis. ꝑut h̄r i. c. ſe. ad d̄ſignādū ꝙ i clericis dꝫ eē refugiū totius popl̄i. Moralit̄ exponēdo. citates fugitiuoꝝ deſignāt remedia pc̄tōꝝ. Fuerīt aūt tres vltra iordanē: ⁊ tres citra. ad denotādū ꝙ an̄ baptiſmū ⁊ poſt fuerūt remedia ↄtra peccata

dere eū a proximi qui ultor eſt ſanguinis: cū ad vnā harꝫ ↄfugerit ciuitatū: ſtabit𝑞3[d] an̄ portā citatis ⁊[e] loquet̄ ſenioribꝰ urbꝭ illiꝰ ea q̄ ſe cōprobēt innocētē: ſic𝑞3 ſuſcipiēt eū ⁊ dabūt ei locū ad hitādū. Cūq3[f] ultor ſanguīs eū fuerit perſecutus nō[g] tradēt in manꝰ eiꝰ: q2 ignorās ꝑcuſſit ꝓximū eiꝰ: nec an̄ biduum triduūue eiꝰ ꝓbat̄ inimicꝰ. Et habitabit[h] in citate illa donec[i] ſtet an̄ iudiciū cām reddēs facti ſui: ⁊ moriatur ſacerdos magnꝰ q fuerit i illo tp̄e. Tūc reuertet̄ homicida: ⁊ ingrediet̄ ciuitatē ⁊ domū ſuā d̄ q̄ fugerat. Decreuerūt𝑞3[k] cedes in galilea mōtis neptali: ⁊ ſichē i mōte ephraim ⁊ cariatharbe ipſa eſt hebron in mōte iuda ⁊ trās iordanem ↄtra oriētalē plagā hiericho ſtatuerūt boſor q̄ ſita eſt i cāpeſtri ſolitudīe de tribu rubē ⁊ ramoth i galaad de tribu gad: ⁊ gaulō in baſan de tribu manaſſe. He citates ↄſtitute ſūt cūctis filijs iſrl̄: ⁊ aduenis q hitabāt inter eos: vt fugeret ad eas q aīam neſciꝰ ꝑcuſſiſſet: et non moreret̄ in manu ꝓximi effuſum ſanguinē vindicare cupiētis donec ſtaret an̄ pplm̄ expoſiturus cām ſuā. Cap. xxj.

Acceſſerūt𝑞3[a] principes familiarū leui ad eleazarū ſacerdotē et ioſue filium nun: ⁊ ad duces cognatōnū ꝑ ſingl̄as tribꝰ filioꝝ iſrl̄ locuti𝑞3 ſunt ad eos in ſylo terre chanaā: atq3 dixerīt. Dn̄s[b] ꝑcepit ꝑ manū moyſi vt darētur nob̄ urbes ad hitandū: ⁊ ſuburbana ear ad alenda iumēta. Dederūt𝑞3[c] filij iſrl̄ d̄ poſſeſſionibꝰ ſuis iuxta imꝑiū dn̄i citates ⁊ ſuburbana ear. Egreſſa𝑞3[d] eſt ſors in familiaꝫ caath filiorum aaron ſacerdotis de[e] tribu iuda ⁊ ſymeon ⁊ beniamin ciuitates tredeci: ⁊ reliqs filioꝝ caath. id eſt leuitis q ſuꝑfuerāt d̄ tribubus ephraim ⁊ dan ⁊ dimidie tribꝰ manaſſe citates decē. Porro filijs gerſon egreſſa eſt ſors vt acciperēt de tribubꝰ iſachar ⁊ aſer ⁊ neptali: dimidia𝑞3 tribu manaſſe i baſan: citates nūero tredecim. Et filijs merari ꝑ cognatōes ſuas de tribubꝰ ruben ⁊ gad: ⁊ zabulon urbes duodecim. Dederūt𝑞3 filij iſrl̄ leuitis citates ⁊ ſuburbana ear ſic ꝑcepit dn̄s ꝑ manū moyſi: ſingul̄ ſorte tribuētes. De[f] tribubus filioꝝ iuda ⁊ ſymeō dedit ioſue ciuitates: q̄rū iſta ſunt noīa: filijs aaron ꝑ familias chaat leuitici generis: pria eīn ſors illis egreſſa eſt cariatharbe pr̄is enach: q̄ uocat̄ hebron i mōte iuda: ⁊ ſuburbana eiꝰ ꝑ circuitū. Agros[h] v̄o ⁊ villas eiꝰ dederat caleph filio iephone ad poſſidēdā. Dedit ergo filijs aarō ſacerdotis hebron ↄfugij ciuitatē ac ſburbana eiꝰ ⁊ lobnā cū ſburbanis ſuis. ⁊ iether ⁊ iſtimon ⁊ helō et dabir ⁊ ain ⁊ iethā ⁊ bethſames cū ſuburbanis ſuis: citates nouē d̄ tribubꝰ vt dictū eſt duabꝰ. De tribu aūt filioꝝ beniamin gabaon et gabee ⁊ anathot ⁊ almon cū ſuburbanis ſuis: citates q̄tuor. oēs ſil̄ ciuitates filioꝝ aaron ſacerdotis tredecim cū ſuburbāis ſuis. Reliqs v̄o ꝑ familias filioꝝ chaath leuitici generis: hec eſt data poſſeſſio. De tribu ephraim vrbes ↄfugij ſichē cū ſuburbanis ſuis: in mōte ephraim ⁊ gazer ⁊ iebſaꝫ ⁊ bethoron cū ſuburbanis ſuis: citates q̄tuor. De tribu q3 dan helteco ⁊ gabathon ⁊ hailon ⁊ iethrēmon cuꝫ ſuburbanis ſuis: ciuitates q̄tuor. Porro de dimidia tribu manaſſe tenach ⁊ iethrēmon cū ſuburbāis ſuis ciuitates due. Oēs citates decem ⁊ ſuburbana earū date ſūt filijs chaath iferioris gradꝰ. Filijs q3 gerſon leuitici generis dedit d̄ dimidia tribu manſſe cōfugij ciuitates: gaulon in baſan ⁊ boſrē cuꝫ ſburbāis ſuis citates duas. Porro de tribu iſachar ceſion ⁊ dabe-

Per fluuium enim iordanis intelligitur baptiſmus: quia in eo fuit chriſtus baptizatꝰ cōferēs aq̄s v̄tutē mūdandi tactu ſue ſacratiſſime carnis. Ante baptiſmū v̄o fuerūt tria remedia ↄ̄ pc̄tā. fides parētalis. oblatio legalis. circūciſio legalis. Poſt baptiſmū ſimil̄r ſunt tria remedia. ieiuniū ↄ̄ vicia carnalia. orō ↄ̄ ſpūalia. elemoſyna q̄ eſt opus pietatis valentis ad oīa. Cap. xxj.
Acceſſerūt𝑞3 ꝑncipes familiaꝝ leui. Poſtq̄ actū eſt d̄ ciuitatibꝰ fugitiuoꝝ: hic ↄn̄r agit̄ de citatibꝰ leuitaꝝ. vbi ꝑ ponit̄ eoꝝ petitio. ſcđo petitōis ↄceſſio. ibi. Dederūt filij iſrl̄. Tercio ciuitatū eis conceſſarū noīatio. ibi. De tribu filioꝝ iuda. Quarto ꝑdictoꝝ epilogatio. ibi. Dedit𝑞3 dn̄s. Circa ꝑmū leuite in ſua petitiōe allegāt ꝑceptū dn̄i dicentes. b Dn̄s ꝑcepit ꝑ manū moyſi ⁊c̄. Iſtud ꝑceptū h̄r Nūe. xxxv. vbi ↄditio ciuitatuꝫ ⁊ ſuburbanoꝝ ⁊ ſpaciū ipſoꝝ plenꝰ ꝑnarrata ſunt. c Dederūt𝑞3 filij iſrl̄. h̄ ↄn̄r deſcribitur ꝑdicte petitōis cōceſſio. ⁊ ꝑ i gn̄ali. cū dr̄.
c Dederīt𝑞3 fil. iſrl̄ d̄ poſſeſſionibꝰ ſuis. ſcđo magis in ſpāli. cū ſubditur.
d Egreſſa𝑞3 eſt ſors ⁊c̄. ad cuiꝰ intellectū ſciēdū ꝙ leuite ꝑmo fuerūt diſtincti in tres partes. q2 aliq̄ dicebātur caathite. alij gerſonite. alij merarite. Itē caathite fuerūt diſtincti in duas partes q2 aliq̄ deſcēderūt ꝑ aaron. ⁊ vocati ſunt aaronite ſpāli noīe. lꝫ cū h̄ dicerent̄ caathite. Alij v̄o qui deſcēderūt d̄ caath habuerūt tn̄ nomē cōe: ⁊ vocati ſūt caath te. et fuerunt de numero leuitarum. aaronite vero de nūero ſacerdotū. ⁊ ſic leuite diuiſi ſunt in q̄tuor partes. ſ. aaronitaꝝ. caathitarū. gerſonitarū. merartarum. vt plenꝰ h̄r Nu. iij. c. ⁊ iiij. ꝑ q̄ agit̄ d̄ ſorte aaronitaꝝ: cū dr̄.
d Egreſſa𝑞3 eſt ſors i fa. caath fi. aarō. i. eorū caathitaꝝ q̄ ſpāli noīe dicti ſūt aarōite. e De tri. iu. ⁊ ſy. et bē. iſte tres tribꝰ aſſignauerīt eis citates ⁊ ſuburbana ⁊ ſil̄r alie tribꝰ aſſig̃uerūt d̄ poſſeſſiōibꝰ ſuis alijs tribubus partibꝰ leuitaꝝ. ꝑut exꝓmit̄ in l̄ra. ⁊ patet.
f De tribubꝰ fi. iu. h̄ ↄn̄r exꝓmūt̄ i partic̄l̄ari noīa ciuitatuꝫ leuit̄ aſſig̃taꝝ ꝑ familias eoꝝ. ⁊ pꝫ l̄ra paucis exceptis. g Agros

Universidad de Salamanca. BGH

vero ꝛ villas dederat chaleb. ita ꝙ erat dominus ciuitatis hebron: ſed erat ↄceſſa filijs aaron ad habitãdũ. ſicut dictũ fuit Nume. xxxv.
b Itaqꝫ ciuitates leuitarũ vniuerſe ꝛc. circa qḋ notãdũ ꝙ leuite fuerũt diſperſi p oẽs trib⁹: vt p3 ex p̃miſſis in textu. p̃ ne cult⁹ dei ad vnã tm̃ tribũ pertinere videref. ſcḋo ne vna trib⁹ vel due vel hmõi de ſuſtẽtatõe eoꝝ nimis grauaref. tercio q2 apud oẽs gẽtes iſtud fuit obſuatũ ꝙ illi q̃ intẽdũt cultui diuio ſuſtẽtẽtur a toto pplo: vl' ab illis q̃ hñt curã cõitat: ꝓpter qḋ ſacerdotes egypti tpe famis ñ fuerũt cõpulſi vẽdere poſſeſſiões ſuas. q2 alimẽta eis de publicis horreis p̃bebãtur. vt habef Geñ. xlvij. quarto q2 leuite tenebãt docere pplm de his q̃ ptinẽt ad cultũ diuinũ: facili⁹ aũt docebãt p h̃ ꝙ erãt i oĩb⁹ tribub⁹ diſp̃ſi ꝙ ſi eẽnt in vna tribu cõgregati. i Deditqꝫ dñs. h̃ ponif epilogatõ reſpectu p̃dictoꝝ. q2 i toto libro iſto actũ eſt ḋ acq̃ſitõe terre p̃miſſiõis p adiutoriũ diuinũ. et hoc eſt qḋ ḋr. i Deditqꝫ dñs iſraeli oẽm terrã quã traditurũ ſe p̃ribus eoꝝ iurauerat. de q̃ iuramẽto h̃r Geñ. xxij. Per memetipm iuraui ꝛc. ſ3 illud qḋ ḋr h̃ non videf vex. q2 tota illa terra nõ erat eis acq̃ſita: ſ3 inter eos adhuc hitabãt multi gẽtiles. vt h̃r. ſ. xxij. c. Dicendũ ꝙ dñs p̃dixerat ſe eis traditurũ terrã nõ ſil': ſ3 ſucceſſiue, ꝓpter rões tactas ſupius i p̃ncipio. xiij. c. q̃rũ vna eſt ne ꝯ filios iſrl' creſcerent beſtie. q2 adhuc nõ erãt in tãta m̃ltitudie ꝙ poſſent totã terrã ſufficiẽter pplare: tũc aũt tm̃ habebant ↄ terra quãtũ ſufficiẽter poterat ab eis populari ꝛ habitari. ꝛ ideo dñs ipleuerat dictũ ſuũ ſm formã promiſſi.

reth ꝛ iaramoth ꝛ engannim cum ſuburbanis ſuis ciuitates q̃tuoꝛ. De tribu aũt aſer: maſan ꝛ abdon et elrat ꝛ roob cũ ſuburbanis ſuis ciuitates q̃tuoꝛ. De tribu q̃3 nepthalim ciuitateſ ↄfugij cedes i galilea ꝛ amothdoꝛ ꝛ carthan cũ ſuburbanis ſuis ciuitates tres. Omẽs urbes familiarũ gerſon tredeci cum ſuburbanis ſuis. Filijs aũt merari leuitis inferioꝛis grad⁹ p familias ſuas data eſt de tribu zabulon iecnal ꝛ cartha et dãna ꝛ naalol: ciuitates q̃tuoꝛ cũ ſuburbanis ſuis. De tribu gad ad ciuitates ↄfugij ramoth in galaad ꝛ manaim ꝛ eſebon ꝛ iazer: ciuitates q̃tuoꝛ cũ ſuburbanis ſuis. De tribu rubẽ vltra iordanẽ cõtra hiericho ciuitates refugij: boſoꝛ in ſolitudie miſoꝛ ꝛ iazer ꝛ iethzon ꝛ maſpha ciuitates q̃tuoꝛ cũ ſuburbanis ſuis. Oẽs urbes filioꝝ merari p familias ꝛ cognatões ſuas duodeci. Itaq3^h ciuitates vniuerſe leuitaꝝ i medio poſſeſſiõis filioꝝ iſrl': fuerũt q̃dragita octo cũ ſuburbanis ſuis: ſingule p familias diſtribute. Deditqꝫ^i dñs ds iſraeli oẽm terrã quã traditurũ ſe p̃ribꝫ eoꝝ iurauerat: ꝛ poſſederunt illã atq3 hitauerũt in ea. Dataq3^k eſt ab eo pax in oẽs p circuitu3 natões: nulluſq3^l eis hoſtiũ reſiſtere auſus eſt ſed^m cuncti in eoꝝ ditionẽ redacti ſunt. Ne vnũ qdem verbũ qḋ illis p̃ſtiturũ ſe eſſe promiſerat: irritũ fuit ſ3 rebus expleta ſunt omnia.

Cap. xxij.

Odẽ^a tpe vocauit^b ioſue rubenitas ꝛ gadditas ꝛ dimidiam tribũ manaſſe: dixitq3 ad eos. Feciſtis^c oĩa q̃ p̃cepit vobis moyſes famul⁹ dñi: mihi^d q̃3 i oĩbus obediſtis: nec reliquiſtis fratres vr̃os lõgo tpe vſq3 in p̃ſentem diẽ: cuſtodiẽtes ip̃erũ dñi dei vr̃i. Quia igif dedit dñs ds vr̃ fratribus vr̃is quietẽ ꝛ pacẽ ſicut pollicitus eſt reuertimini ꝛ ite in tabnacula vr̃a ꝛ in terrã poſſeſſiõis quã tradidit vobis moyſes famul⁹ dñi trãs iordanẽ: ita^e dũtaxat vt^f cuſtodiatis attẽte ꝛ^g ope cõpleatis mãdatũ^h ꝛ^i legẽ quã^k p̃cepit vobis moyſes famulus dñi: vt^l diligatis dñm deũ vr̃m: ꝛ^m ambuletis in oĩbus vijs ei⁹ ꝛ obſuetis mãdata illius. adhereatiſq3 ei: ac ſuiatis i^n oĩ corde: ꝛ^o in oĩ aĩa vr̃a. Bñdixit q3^p eis ioſue ꝛ dimiſit eos. Qui reuerſi ſunt in tabnacula ſua. Dimidie aũt tribui^q manaſſe poſſeſſiões moyſes dederat in baſan: ꝛ idcirco medie q̃ ſupfuit dedit ioſue ſortem iter ceteros fratres ſuos trãs iordanẽ ad occidẽtalẽ ei⁹ plagam

k Data q3 eſt ab eo pax in oĩ. p cir. na. i. ab oĩbus p circuitũ natõib⁹: q2 illi q̃ erãt extra terrã p̃miſſiõis: vt egyptij: idumei ꝛ alij: nõ audebãt ↄ eos mouere bellũ. l Nulluſqꝫ eis hoſtiũ. i. illoꝝ q̃ remãſerãt adhuc in terra p̃miſſiõis: q2 magis ꝓpe dicebãf hoſtes eoꝝ. q2 ibi dictũ erat filijs iſrl' facere cũ eis amicitias. vt h̃r Nu. xxxiij. ꝛ. ſ. h̃ libro. xxij m Sꝫ cũcti i eoꝝ di. re. ſuñ: ſ3 vr̃ ꝙ iſ peccauerũt filij iſrl' q2 ſicut dictũ eſt. ſ. c. xvi. ꝛ. xvij. illi de tribu ephraim ꝛ de tribu manaſſe peccauerũt in h̃: ꝙ p̃miſerũt aliqs hoſtiũ hitare i ſoꝛtib⁹ ſuis ſub tributo. Dicendũ ꝙ trib⁹ ephraĩ ꝛ dimidia manaſſe erãt in magna multitudie. ſicut dictũ eſt. ſ. xvij. c. ꝓpẽ qḋ ↄq̃ſti fuerũt ↄ artitudie ſue poſſeſſiõis: poterant etiã ſuos aduerſarios ſuparare. vñ ibidẽ ḋr. Poſtq̃ aũt ↄualuerunt filij iſrl': ſubiecerũt chananeos: ꝛ fecerũt ſibi tributarios: nec iterfecerũt eos. ſꝫ ſm p̃ceptũ dñi: licet poſſent: ducti cupiditate tributi. iſtis aũt duob⁹ ↄcurrẽtibus. ſ. multitudĩe ad terrã populãdũ ꝛ p̃rãte ad aduerſarios ↄ bellãdũ nõ erat filijs iſrl' licitũ reſuare hitatores illi⁹ terre. ſed ſm p̃cepũ dñi debebãt eos interficere. ꝛ iõ trib⁹ ephraĩ ꝛ trib⁹ manaſſe peccauerũt dimittẽdo eos in ſoꝛtib⁹ ſuis. qñ aũt iſta duo vl' alterũ eoꝝ deficiebant: poterãt hitatores terre inditione recipe: vl' treugã cũ eis facere: nõ ad ſemp. q2 erat ſimplicit' illicitũ: ſ3 ad tp̃s quſqꝫ haberẽt m̃ltitudinẽ ſufficiẽtẽ ad terrã populãdũ: ꝛ ſtatẽ deſtruẽdi eos: q̃ dependebat ex volũtate dñi q̃ illos reſuauerat in terra illa vt in eis exp̃iref iſrael: vtrũ ſua rent eius mandata: vel non. vt haberent conſuetudinẽ p̃liandi ſicut dictũ eſt. ſ. in principio. xiij. ca.

Caplm xxij.

Odem tpe. Hec eſt vltia pars p̃ncipalis hui⁹ libri in q̃ agitur de ducis diſpoſitõe. ꝛ p̃ in q̃tũ reſpicit finẽ certaminis. ſcḋo ꝓut reſpicit tp̃s pacis. c. xxiij. tercio ꝓut reſpicit tp̃us ſue moꝛtẽ. c. xxiiij. Circa p̃mũ ſciẽdũ ꝙ bellis termiatẽ tribus rubẽ ꝛ gad ꝛ dimidia manaſſe ḋbebãt reuerti ad loca ſua vltra iordanẽ. h̃ tm̃ debebant facere ḋ licẽtia ꝛ ſcitu ioſue: ꝛ iõ p̃ daf eis h̃ licentia. ſcḋo notatur de ydolatria. ibi. Cumqꝫ veniſſent. tercio exq̃rif de fama: ibi. Et interi miſerũt. quarto declaraf veritas plana: ibi. Rñderuntqꝫ filij rubẽ. Circa p̃mũ ſciẽ ꝙ licentia daf: ĩ ſub duplici ↄditione. ꝓut videbif proſequẽdo. Primo igif notaf tẽpus debitũ hui⁹ licẽtie. cũ dicitur. a Eodẽ tpe. ſ. q̃ nouẽ trib⁹ ꝛ dimidia debebãt terram ſufficiẽte p habitatõe ſua ꝛ q̃eteq3 ab aduerſarijs tã extrinſecis q̃ itrinſecis. eodẽ mõ q̃ dictũ ẽ i fine p̃cedentis capituli. b Vocauit Ioſue rubenitas ꝛc. vt remitteret eos ad loca ſua. c Feciſtis oĩa q̃ p̃ec. vo. moy. p̃cedẽdo frẽs vr̃os ad pugnã: quſqꝫ haberet ſuã poſſeſſionẽ. h̃ aũt p̃ceptum moyſi h̃r Numeri. xxxij. d Mihi q̃3 in oĩbus obediſtis. cõmẽdat eos: q2 vrt⁹ laudata creſcit. Et p3 lra vſqꝫ ibi. e Ita dũtaxat. vbi huic licẽtie addif duplex cõditio. ſcḋa ponif ibi. Cũqꝫ dimitteret. Prima aũt ↄditio eſt reſpectu dei. vt. ſ. diligẽter ſuarẽt mandata dei. iõ ſubdif. f Vt cuſto. attẽte. interi⁹. g Et ope cõ. exteri⁹. h Mãdatũ. q̃tũ ad p̃cepta moralia. i Et legẽ. q̃tũ ad iudicialia ꝛ ceremonialia. k Quã p̃ec. vo. moy. fa. dñi. q. d. nõ p̃cepit vobis aũcte ꝓp̃a: ſ3 dei cui eſt in oĩbus obediendũ. l Vt dili. dñm deũ veſtrũ. q2 ei dilectio eſt finis toti⁹ leg. vt declaratũ fuit diffuſi⁹ Deut. vi. m Et ambu. i oĩ. vijs ei⁹. iuſte ꝛ pie viuẽdo. q2 vniuerſe vie dñi m̃ſericordia ꝛ v̄itas. ſm ꝙ dicif pſ. xxiiij. n In oĩ corde. i. affectu. q2 volũtas mouet alias potentias aĩe ad actus ſuos: ſicut coꝛ alia mẽbra coꝛpis. o Et i oĩ aĩa vr̃a. i. in intellectu. p Bñdixitqꝫ eis ioſue. i. imp̃cando eis bõa. bñdictio eñ ſolẽnis ad ip̃m nõ p̃tinebat: ſ3 tm̃ ad officium ſacerdotis. q Tribui aũt manaſſe ꝛc. h̃ addif: q2 illa mẽbus erat diuiſa q̃tũ ad hitatõem. r Cũqꝫ dimitteret eos. h̃ eſt ſcḋa cõditio eis ĩpoſita. ꝛ eſt reſpectu p̃rimi. q2 ex p̃miſſo dicif. s Diuidite p̃dã hoſtiũ. quã acq̃ſiſtis in bellis. t Cũ fratribus veſtris. i. cũ illis de tribub⁹ vr̃is q̃ manſerũt ad cuſtodiendũ familias ꝛ loca vr̃a. q2 illi q̃ remanebãt ad ſarcinas debebãt hre partes ſuas de p̃eda bellantium. et hoc fuit obſeruatum tanq̃ iuſtũ: nõ ſolũ a tpe dauid: q̃ de h̃ poſuit legẽ: vel poſitã ↄfirmauit. vt h̃r p̃ Reg. ſ3 etiã a tpe abraã. vt declaratũ fuit Geñ. xiiij.

v Cũqꝫ veniſſent. h̃ ↄñr notãf filij ruben ꝛ gad ꝛ dimidie trib⁹ manaſſe de ydolatria: cui⁹ occaſio p̃mittif cũ ḋr. Cũq3 veniſſent ad tumulos iordanis. in hebreo h̃r ad termios iordanis. x In ter. cha. ex q̃ p3 ꝙ altare illud de q̃ fit h̃ ſmo: fuit edificatũ i terra chanaan iuxt iordanẽ. a Edificauerũt altare infinite magnitudinis. i. notabilis magnitudinis. ꝛ eſt locutio hyperbolica. in hebreo aũt h̃r. Altare magne viſionis: q2 a lõge poterat videri. Qḋ cũ audiſſent filij iſrl' ꝛc. ſequitur. b Cõuenerũt oẽs in ſylo ꝛc. ſuſpicati ſunt eñ ꝙ feciſſent altare ad immolandũ ydolis vel ad imolandũ deo extra locũ ſyloꝛ eo ꝙ eẽt nimis remot⁹ ab eis qḋ erat eis illicitũ: ex quo tabernaculũ fuit fixũ i ſylo: ꝛ altare holocauſtoꝝ ibi poſitũ. ꝓut dicetur plenius Deutro. xij. c Et interi. Hic ↄñr inquirif ḋ fama: q2 bellũ non d3 moueri niſi ꝯtra amicos: niſi ex certa cã ꝛ iuſta ꝛ iõ ad h̃ inq̃rendũ: miſſi ſunt certi et ſolennes nũcij qui notãtur cũ ḋr. d Phinees. q2 habebãt magnũ zelũ: ſm ꝙ habetur Numeri. xxv. e Et decẽ principes cũ eo. q2 p ter tribum leui: de qua erat phinees erant nouem tribus ꝛ dimidia. de q̃ fuit miſſus vn⁹: ſicut ꝛ de tribub⁹ integris. ꝛ p3 lra vſqꝫ ibi. f Que eſt iſta tranſgreſſio. q2 ſicut dictũ eſt reputabãt illud altare edificatũ ad immolãdũ ydolo vel ipſi deo modo n̄ indebito. et ideo inquirebãt vtrũ eſſet hec cauſa vel illa. et p̃ tangũt cauſaꝫ ydolatrie dicẽtes. g Cur reliq̃ſtis dñm deũ iſrael edificantes altare ſacrilegũ. ꝛ adducũt exẽplũ de ydolatria phegoꝛ que ponitur Nume. xxv. dicentes. h An parũ vobis eſt ꝙ peccaſtis in beelphegoꝛ. q̃ſi dicãt ad illã ydolatriã vultis addere aliã i Et vſqꝫ in p̃ſentem diem macula. ꝛc. p̃manet. quia macula ꝛ vituperiũ de culpa parẽtũ manet in filios eoꝝ. Sciendũ tamen ꝙ illud non plus debebat imponi ruben ꝛ gad q̃ alijs. q2 ille qui fuit principalis in illa ydolatria ꝛ qui fuit interfectus cum ſcoꝛto madianitide fuit princeps in tribu ſymeon. vt habetur Nu. xxv. ꝛ ideo in hebreo habef ſic. An parum vobis eſt peccatũ phegoꝛ a quo non ſumus mundati vſqꝫ ad diem iſtum. ſequitur.
k Multiq3 de populo coꝛruerũt ꝓpter peccatũ paucoꝝ. ꝛ tunc arguũt a ſimili dicentes. l Et vos hodie dereliq̃ſtis dñm. edificãtes altare ſacrilegũ. vt predictũ eſt. m Et cras. id eſt in futuro ꝛ cito.
n In vniuerſum iſrael ira ei⁹ deſeuiet: ꝓpter tranſgreſſionem veſtram.

Cũq3^r dimitteret eos i tabnacula ſua ꝛ bñdixiſſet eis: dixit ad eos In multa ſubſtã atq3 diuitijs reuertimini ad ſedes vr̃as cũ argẽto et auro ere ac ferro ꝛ veſte multiplici Diuidite^s p̃dã hoſtiũ cũ^t fratrib⁹ vr̃is. Reuerſiq3 ſunt ꝛ abierunt filij rubẽ ꝛ filij gad ꝛ dimidia trib⁹ manaſſe a filijs iſrl' ḋ ſylo q̃ ſita eſt in chanaan: ut intrarẽt galaad terrã poſſeſſiõis ſue quã obtinuerant iuxta ip̃iũ dñi in manu moyſi. Cũq3^v veniſſent ad tumulos iordãis in^x terrã chanaan edificauerũt^a iuxta iordanẽ altare ifinite magnitudinis. Qḋ cũ audiſſent filij iſrl' et ad eos certi nuncij detuliſſent edificaſſe filios ruben ꝛ gad ꝛ dimidie trib⁹ manaſſe altare i terra chanaan ſup iordanis tumlos ↄtra filios iſrl' ↄuenerũt^b omẽs in ſylo vt aſcẽderẽt ꝛ dimicarent ↄtra eos. Et^c interi miſerũt ad illos in terrã galaad phinees^d filiu3 eleazari ſacerdotis: ꝛ^e decẽ principes cũ eo ſingulos de ſinglis tribub⁹. Qui venerũt ad filios rubẽ ꝛ gad ꝛ dimidie trib⁹ manaſſe i terrã galaad dixerũtq3 ad eos. Hec mãdat ois ppls dñi. Que^f eſt iſta trãſgreſſio Cur^g reliq̃ſtis dñm deũ iſrl' edificantes altare ſacrilegũ: ꝛ a cultu illius recedẽtes. An^h parũ vob eſt ꝙ peccaſtis in beelphegoꝛ^i vſq3 in p̃ſentem diẽ macula hui⁹ ſceleris in vobis p̃manet: multiq3^k de populo coꝛruerunt. Et^l vos hodie reliq̃ſtis dñm: ꝛ^m cras i vniuerſũ^n iſrael ira ei⁹ deſeuiet. Qḋ^o ſi putatis immũdã eſſe terrã poſſeſſionis vr̃e: trãſite^p ad terrã in q̃ tabnaculũ dñi eſt: ꝛ hitate iter nos tm̃ vt a dño ꝛ a nr̃o ↄſoꝛtio nõ recedatis: edificato altari p̃ter altare dñi dei nr̃i. Nõne^q achan fili⁹ zare p̃teriijt mãdatũ dñi: ꝛ ſup oẽm populũ iſrael ira ei⁹ incubuit. Et ille erat vnus hõ atq3 vtinã ſol⁹ periſſet i ſcelere ſuo. Rñderũtq3^r filij ruben ꝛ gad ꝛ dimidie trib⁹ manaſſe principibus legatõis iſrl'. Foꝛtiſſimus^s dñs ds ipſe nouit: ꝛ iſrl' ſil' intelliget: ſi^s p̃uaricatõis aĩo hoc^t altare ↄſtruximus: nõ cuſtodiat nos ſed puniat nos in p̃ñti. Et^v ſi ea mẽte fecimus vt holocauſta ꝛ ſacrificiũ ꝛ pacificas victimas ſup eũ imponerem⁹: ipſe^x q̃rat ꝛ iudicet: ꝛ^y non ea magis cogitatõe atq3 tractatu ut diceremus^z cras dicẽt^a filij^b vr̃i filijs nr̃is. Quid^b vobis ꝛ dño deo iſrael. Terminũ^c poſuit dñs inter nos ꝛ vos o filij ruben ꝛ filij gad iordanẽ fluuiũ: ꝛ^d idcirco partẽ nõ habetis i dño. ꝛ^e p hãc occaſionẽ auertẽt filij vr̃i^f filios nr̃os a tioꝛe dñi. Putauim⁹^g itaq3 meli⁹: ꝛ dixim⁹^a. Extruam⁹ nobis altare nõ in holocauſta neq3 ad victias offerendas: ſ3^b in teſtioniũ inter nos et vos: ꝛ ſobolẽ nr̃am vr̃amq3 ꝓgeniẽ vt ſuiamus dño: ꝛ iuris nr̃i

ↄñr tãgunt aliã cãm de cultu dei illicito cũ ḋr.
o Qḋ ſi putatis immũdam eſſe ter. poſ. veſtre. eo ꝙ dñs non elegit eã vt poneref ibi ei⁹ tabernaculũ ꝛ altare. ꝛ ꝓpter hoc i terra veſtra nobis propinquiori feciſtis altare ad offerẽdũ ibi hoſtias dño tanq̃ ſit vobis licitum. qḋ tamẽ eſt falſu3. ideo ſequitur.
p Tranſite ad terra3 in qua. ꝛc. quia dabimus vobis de poſſeſſionib⁹ noſtris ne rem illicitam faciatis cuius punitõ etia3 redũdaret in nobis et adhuc exemplũ inducunt: cum dicitur.
q Nõne achan. iſte eſt qui accepit ḋ anathemate. vt dictũ eſt. ſ. vij. ca. p̃o cuius peccato exercitus iſrael fuit debellat⁹: ꝛ plures interfecti. vt dictum fuit ibi.
r Reſpõderũtq3 filij ruben. Hic ap̃ẽif veritas plana p reſponſionẽ filioꝝ ruben ꝛ gad: et dimidie trib⁹ manaſſe. vbi p̃imo ponitur eoꝝum reſponſio. ſcḋo reſpõſionis acceptatio: ibi. Quibus auditis. In reſponſione autẽ ſua primo excludunt cauſas ſibi ipoſitas edificationis altaris. et p̃io illam de ydolatria: cum dicitur.
s Si p̃euaricationis aĩo. i. ydolatrie intẽtõe.
t Hoc altare conſtruximus. ꝛc. puniat nos in p̃ñti. pena publica et p̃ſenti. ſcḋo excludũt aliã cãm ḋ illicito cultu ei ḋr.
v Et ſi ea fecimus mẽte vt holocauſta offerremus ibi domino.
x Ipſe querat ꝛ iudicet. pena debita nos puniẽdo. Cõſequẽter apẽriũt verã cauſam: cũ dicitur.
y Et nõ ea magis ꝛc. vt diceren⁹ cras. i. in poſterũ. z Dicent. i. dicere poterunt. a Filij veſtri filijs nr̃is: q̃ſi dicãt nõ habetis partẽ in loco tabernaculi dñi. b Quid vobis ꝛ dño deo iſrael. i. nõ habetis in eo partẽ: cui⁹ cauſa q̃ poſſet allegari: ſubditur.
c Terminũ poſuit dñs inter nos ꝛ vos o filij ruben ꝛ gad iordanẽ fluuium. qui eſt termin⁹ terre p̃miſſiõis. d Et idcirco partẽ nõ habetis in dño. id eſt ad vos nõ p̃tinet accedere ad locũ cult⁹ ei⁹: q2 non eſtis de terra p̃miſſiõis. e Et p hãc occaſionẽ auertẽt. i. auertere poterunt.
f Filij veſtri filios nr̃os a timoꝛe dei. q2 illi q̃ donganf a cultu dei: p ↄſequẽs elõganf ꝛ finaliter auertũtur a timoꝛe ꝛ reuerẽtia ipſius.
g Putauimus itaqꝫ meli⁹. ad excludendũ hoc malum futurum.
a Et dixim⁹. Extru. no. al. nõ in holocau. ꝛc. i. ad cãs q̃s opiãtes eſtis.
b Sꝫ in teſtiomũ inter nos ꝛ vos. ꝛc. videl3 ꝙ nos habeam⁹ ius accedendi ꝛ filij nr̃i: ad locũ cult⁹ dñi. ſic vos ꝛ filij vr̃i. ꝛ p3 lra vſqꝫ ibi.

Universidad de Salamanca. BGH

c Sed in teſtimonium vr̃m ac nr̃m:nr̃orũq̃ q: habem⁹ ius accedẽdi ve ſtrũ. q: nõ h̃ẽtis prãtem nos repellendi.
d Quib⁹ audit̃. h̃ ꝯñr ponit̃ dictẽ miſſiõis acce ptatio:⁊ p₃ lr̃a vſq̃ ibi.
e Et libaſtis filios iſr̃l de manu dñi:q: nõ pec caſtis ſicẽ opinabamur. nec ꝑ ꝯñs occaſione vr̃i puniemur. f Uoca uerũtq̃ filij rubẽ.⁊c̃. ꝙ dñs ipẽ ſit d̃s.i. ꝙ dñs ſit d̃s nr̃.ſicut ⁊ illoꝝ he breoꝝ q̃ hitãt in t̃ra cha naan. Dicit aũt ioſeph⁹ ꝙ iſte titul⁹ erat ſculpt⁹ in altari illo ad memori am futurã. Cap. xxiij
Uoluto aũt mľto
a tp̃e. Hic ꝯñr d̃ſcri bitur diſpoſitio io ſue q̃tũ ad tp̃s pacis in ducendo ppl̃m ad cultũ diuinũ:vt ꝑ h̃ oñderent ſe gratos d̃ dei bñficijs iam p̃ſtitis:⁊ ſecuri iam eſſent de ꝓmiſſis obtinẽ dis. Ad h̃ aũt iducit rõ nem.p̃ ex amore boni:ſe cundo ex tiore mali.ibi. Qd̃ ſi volueritis. Sn̄ia p̃ me parť pt₃ i lr̃a paucis exceptis. b Poſtq̃ pacẽ dederat dñs.⁊c̃. h̃ aũt pax ⁊ ſubiectio nati onũ intelligẽda eſt:ſicut dictũ eſt. s̃.in fine.xxi. c. q: etiã poſt mortẽ ioſue habuerũt filij iſr̃l bella ꝯ gentes derelictas in ter ra ſua. vt h̃r Judic.p̃.et etiã h̃ ſbdit̃. c Mul teq̃ adhuc ſupſũt natio nes dñs d̃s veſter diſp det eas. ſuppleſi colãt eũ fidelit̃ ⁊ deuote.ideo ſubdit̃. Tm̃ ꝯfortami ⁊c̃ ⁊ patet littera vſq̃ ibi.
d Ne poſtq̃ ⁊c̃.iuretis i noĩe deoꝝ eaꝝ q: h̃ ꝑtiet ad reuerẽtiã idoloꝝ:ſm ꝙ dicit̃ ad hebreos. vj. Hoĩes ꝑ maiorẽ ſui iu rant. e Et ſuiat̃ eis ⁊c̃. q: ex reuerẽtia ydolĩ deducit̃ aliq̃s ad actum ydolatrãdi.fuit ẽt ꝓhibi tũ p̃dictũ iuramẽtũ.q: d̃ facili poſſent credere ſim plices ꝙ trãſgreſſio tal̃ iuramẽti ñ eẽt pctm̃;qd̃ eſt falſum. q: ꝑ h̃ frãgit̃ fidelitas. Et iõ ſm Aug̃ ibi eſt duplex pctm̃. vnũ eſt faciẽdo reuerẽtiã ido lo.aliud ẽ fidẽ frãgẽdo.
f Qd̃ ſi volueritis.h̃ idu cit ad cultũ ⁊ dilectõem dei ex timore mali:qd̃ cõ tingit ab eo recedẽdo.⁊

ſit offerre ⁊ holocauſta ⁊ uictias ⁊ pacificas hoſtias:⁊ nequaq̃₃ di cant cras filij veſtri filijs nr̃is: nõ eſt vobis pars in dño. Qd̃ ſi vo luerint dicere rñdebunt eis. Ecce altare domini qd̃ fecerũt pr̃es nr̃i non in holocauſta:neq₃ in ſacrifi ciũ:ſ₃ᶜ in teſtioniũ noſtrũ ac veſtrũ. Abſit a nobis hoc ſcel⁹ vt receda mus a dño ⁊ ei⁹ veſtigia relinq̃m⁹ extructo altari ad holocauſta ⁊ ſa crificia ⁊ uictimas offerẽdas:p̃ter altare dñi dei nr̃i qd̃ extructu₃ eſt ante tabernaculũ ei⁹. Quib⁹ᵈ au ditis phinees ſacerdos ⁊ p̃cipes legatõis iſr̃l qui erãt cũ eo placati ſunt:et v̈ba filioꝝ rubẽ ⁊ gad ⁊ di midię trib⁹ manaſſe libẽtiſſime ſu ſceperũt. Dixitq₃ phinees fili⁹ e leazari ſacerdos ad eos. Nũc ſci mus q᷑ nobiſcũ ſit dñs: qm̃ alieni eſtis a p̃uaricatõe hac:⁊ᵉ libaſtis filios iſrael de manu dñi. Reuer ſuſq₃ eſt cũ principib⁹ a filijs rubẽ ⁊ gad d̃ terra galaad finiũ chana an ad filios iſr̃l:⁊ retulit eis. Pla cuitq₃ ſmo cunctis audiẽtib⁹. Et laudauerũt deũ filij iſr̃l: ⁊ nequa q̃₃ ultra dixerũt ut aſcẽderẽt ꝯtra eos atq₃ pugnarẽt ⁊ delerẽt terrã poſſeſſiõis eoꝝ. Uocaueruntq₃ᶠ fi lij ruben ⁊ filij gad altare qd̃ extru xerãt teſtimoniũ nr̃m: q᷑ dñs ipſe ſit deus. Capitulum. xxiij.

Uoluto ᵃ autẽ multo tp̃e poſtq̃₃ ᵇ pacẽ dederat dñs iſraeli:ſubiectis in gyro natõibus vniuerſis:⁊ ioſue iã lõgeuo ⁊ p ſenilis etatis: vocauit ioſue omnẽ iſraelẽ maioreſq₃ natu ⁊ principes ac duces ac magiſtros:dixitq₃ ad eos. Ego ſenui ⁊ ꝓgreſſioris eta tis ſum: voſq₃ cernitis oĩa q̃ fece rit dñs d̃s veſter cũctis ꝑ circuitu₃ natõibus quõ ꝓ vobis ipſe pugna uerit. Et nũc q: vob̃ ſorte diuiſit oẽm terrã:ab oriẽtali parte iorda nis uſq₃ ad mare magnũ:mľteq₃ᶜ adhuc ſupſunt natões: dñs d̃s vr̃ diſperdet eas ⁊ auferet a facie ve ſtra:⁊ poſſidebitis terrã ſicut vob̃ pollicitus eſt. Tantũ ꝯfortami et eſtote ſolliciti: vt cuſtodiatis cun cta que ſcripta ſunt in uolumiẽ le gis moyſi:⁊ non declinetis ab eis neq₃ ad dexterã neq₃ ad ſiniſtram neᵈ poſtq̃₃ intraueritis ad gẽtes q̃ inter vos future ſũt iuretis in noĩe deoꝝ earũ:⁊ᵉ ſeruiatis eis ⁊ adore tis illos ſ₃ adhereatis dño deo ve ſtro qd̃ feciſtis uſq₃ i diẽ hãc. Et tũc auferet dñs in ꝯſpectu veſtro gẽtes magnas ⁊ robuſtiſſimas:⁊ null⁹ vob̃ reſiſtere poterit. Un⁹ e vobis pſequet̃ hoſtiũ mille vi ros:q: dñs d̃s ueſter ꝓ uobis ipẽ pugnabit ſicut pollicitus eſt. hoc tm̃ diligẽtiſſime p̃cauete ut diliga tis dñm deũ ueſtrũ. Qd̃ᶠ ſi uolue ritis gẽtiũ harũ q̃ inter uos hitant errorib⁹ adherere ⁊ ᵍ cũ eis miſce re cõnubia atq₃ amicitias copula re:iã tũc ſcitote q᷑ dñs deus ueſter non eas deleat ante faciẽ ueſtram ſed erũt uobis ᵍ in foueã ac laqueũ ⁊ ʰ offendiculu₃ ex latere ur̃o: ⁊ ſu des i oculis ur̃is:donecⁱ uos aufe rat atq₃ diſp̃dat de terra hac opti ma quã tradidit uob̃. En ego ho die ingrediar uiã uniuerſe terre. ⁊ toto aĩo cognoſcetis q᷑ de oĩbus uerbis que ſe dñs p̃ſtiturũ uobis eſſe pollicit⁹ eſt: unũ ᵏ non preterie rit incaſſu₃. Sicut ergo impleuit ope qd̃ ꝓmiſit:⁊ ꝓſpera cuncta uenerũt:ſic adducet ſup uos q̃cq̃d maloꝝ cõminat⁹ eſt: donec uos au ferat atq₃ diſp̃dat de terra hac op tima quã tradidit uobis eo q᷑ p̃te rieritis pactũ dñi dei ueſtri:qd̃ pe pigit uobiſcũ:⁊ ſuieritis dijs aliẽis ⁊ adoraueritis eos. Cito atq₃ ue lociter ꝯſurget in uos furor dñi:et auferemini ab hac terra optia quã tradidit uobis. Cap. xxiiij.

Ongregauitq₃ ᵃ ioſue om nes tribus iſrael in ſichẽ:⁊ uocauit maiores natu ac p̃cipes ⁊ iudices ⁊ magiſtros: ſteterũtq₃ in ꝯſpectu dñi:⁊ ad pplm̃ ſic locu tus eſt. Hec dicit dñs deus iſrael. Trans ᵇ fluuiũ hitauerũt ᶜ patres ueſtri ab initio:thare pr̃ abraã ⁊ na chor ſeruierũtq₃ dijs alienis. Tu li ᵈ ergo patrẽ ueſtrũ abraã de me ſopotamie finibus:⁊ adduxi ᵉ eũ in

hoc eſt quod d̃r.
f Qd̃ ſi volueri tis harꝝ gentiũ q̃ inter vos hitãt er roribus adherere colẽdo earũ ydo la. g Et cũ eis miſcere cõnubia atq̃ amicitias co pl̃are.qd̃ erat eis ꝓhibitũ. vt habe tur Deut. vij. q: talia ſunt occaſio nes recedẽdi a cul tu diuĩo.treugas aũt vľ aliq̃ pacta ad h̃ ñ iducẽtia ñ erat eis illicitũ.vt dictũ fuit.s̃.xx.c. ſicẽ ⁊ xp̃iani aliq̃ñ hñt cũ ſaracenis.
g Uobis erũt in to.trãſgreſſiõis.
h Et offen.ex la tere vr̃o.i.hebreo h̃r ⁊ ſeruitiũ la terũ vr̃oꝝ.i.ſcruta bunt̃ oĩa ſecreta vr̃a ad vos ſub uertẽdũ ⁊ ejiciẽ dũ de terra. ideo ſubdit̃ i Do nec vos auferat ⁊c̃.ſ.dñs.q: ſicut tradidit ea₃ vob̃ ꝓpter merita pa tru₃:ita auferet a vobis ꝓ demeri tis veſtris.
k Unũ nõ p̃teri erit incaſſu₃: licet eſſi adhuc nõ ha berẽt totã terram ſibi ꝓmiſſam.tñ habebãt ſm for mã ⁊ modũ pro miſſiõis. ſicut de claratũ fuit ſupra c.xxi. Ca.xxiiij
Ongrega uitq̃ ioſue. Hic ꝯñr de ſcribitur diſpoſi tio ducis ioſue cir ca tp̃s ſue mortis renouãdo obliga tionẽ ppľi ad ſui tutẽ dei. Primo igit̃ dicta renoua tio deſcribit̃ ⁊ ſe cũdo mors ioſue ſubdit̃.ibi. Et p⁹ h̃ mortu⁹ eſt ioſue. Circa p̃mũ ioſue p̃ cauſaſ dicte ob ligatõis cõmẽo rat. ſcdo ꝯſenſu₃ popľi captat.ibi. Nũc g̃ tiete dñm tercõ explicat dif ficultatẽ.ibi. Du xitq̃ ioſue ad po pulũ nõ poteritis.

quarto conſenſum iteratũ profeſſiõe firmat.ibi. Teſtes iquit vos eſtis. quinto ad h̃ ſignũ applicat.ibi. Et tulit lapidẽ. Circa p̃mũ cõmemorat bñficia dei exhibita iſraeli q̃ debent ipm̃ mouere ad ſeruiẽdũ dño fideliter ⁊ deuote. Primũ aũt bñficiũ eſt reuocatio patrũ ab ydolatria. qd̃ notat̃ cũ d̃r. b Trãs fluuiũ.ſ.euphratẽ.

iſrael. ⁊ ideo de omnibus gẽtibus in tota terra chanaan habitantibus venerũt aliq̃ bellatores in hiericho ad reſiſtẽdũ filijs iſrael in principio Duodecimũ beneficiũ eſt de auxilio diuinit⁹ eis dato cum dicitur.
o Miſitq̃ ante vos crabrones. ls crabrones ꝓprie loquẽdo ſint mu ſce ex fimo eq̃ naſcẽtes.tñ hic accipiũtur ꝓ muſcis a deo ſupnaturaliter

c Habitauerunt pa. veſtri. ſeq̃tur. Seruierũtq̃ dijs alienis. qd̃ fuit de claratũ Geñ. xi.
d Tuli g̃ patrẽ vr̃m abraã.ſepa rando eũ ab ydo latris. e Et adduxi eũ i terrã chanaan. put h̃r Geñ. xij. Scđm bñficiũ eſt prolis multiplicatio. qd̃ notat̃ cũ dicitur. Multiplicaui q̃ ſemẽ eius ⁊c̃. Ter ciũ bñficiũ eſt li beratõ a famis pe riclo. qd̃ notatur cũ d̃r. f Ja cob vͦo ⁊ filij ei⁹ deſcẽderũt i egy ptum. vt h̃r Geñ xlvi. Et ibi ſalua ti fuerũt a pericu lo famiſ ꝑ ioſeph. Quartũ bñficiũ eſt ſignoꝝ oſtẽſio qd̃ notat̃ ibi. Mi ſiq̃ moyſen ⁊ aa ron ⁊c̃. Quintu₃ eſt a ſuitute liba tio.ibi. Eduxiq̃ vos ⁊ pr̃es vr̃os de egypto. Sex tum eſt maris ru bri diuiſio ⁊ egy ptioꝝ ſubmerſio. ibi. Perſecutiq̃ ſunt.⁊c̃.
g Qui poſuit te nebras int̃ vos ⁊ egyptios. i. nubẽ tenebroſã ex par te egyptioꝝ:ita ꝙ nõ poterant acce dere ad filios iſ rael. vt h̃r Exo. xiiij. h Uide runt oculi vr̃i cũ cta q̃ i egypto fe cerim.q: ioſue et chaleb ⁊ multi de tribu leui qui ibi erãt exierãt d̃ egy pto:⁊ aũ exitũ vi derant mirabilia q̃ dñs ibi fecerat ꝓ filijs iſr̃l. Septimũ bñficiũ eſt gubernatio ppľi in deſerto: vbi q̃dragita annis ſuſtẽtati ſunt mãna celitus dato. vt h̃r Exo. xvi. Octauũ eſt duoꝝ regũ amor reoꝝ debellatio.ibi. Et introduxit vos in terrã. Nonũ eſt maledi ctionis balaã euacuatio.ibi. Surrexit aũt balac. Decimũ eſt ior danis deſiccatio.ibi. Tranſiſtiſq̃ iorda. Undecimũ eſt ciuitat̃ hie richo debellatõ ibi. i Pugnauerũtq̃ ꝯ vos viri ciuitat̃. l₃ eñ nõ exiuiſſent ad bellãdũ ꝯ filios iſr̃l:ſtabãt tñ ſup muros parati ad reſiſtẽdũ eis:nec miſerũt ad eos legatõ₃ pacis. k Amorre us ⁊ phereſeus ⁊ chananeꝰ ⁊c̃. Hic noĩant̃ ſeptẽ ppľi habitãtes in terra chanaã. q: hiericho erat p̃ma ciuitas oppugnãda a filijs

terram chanaan: multiplicauiq₃ ſemẽ eius:⁊ dedi ei yſaac:illiq₃ rur ſum dedi iacob ⁊ eſau. E quibus eſau dedi mõtẽ ſeir ad poſſidẽdũ. iacobᶠ vero ⁊ filij ei⁹ deſcẽderũt in egyptũ. Miſiq₃ moyſen ⁊ aaron ⁊ pcuſſi egyptũ mľtis ſignis atq₃ portẽtis:eduxiq₃ vos ⁊ pr̃es vr̃os de egypto:⁊ veniſtis ad mare:p ſecuti₃ ſunt egypti pr̃es vr̃os cũ curribus ⁊ equitatu vſq₃ ad mare rubrũ. Clamauerũt aũt ad dñm filij iſrael:qᵍ poſuit tenebras inter uos ⁊ egyptios:⁊ adduxit ſup eos mare ⁊ operuit eos. Uiderũtʰ oculi vr̃i cũcta q̃ in egypto fecerim:⁊ ha bitaſtis in ſolitudine multo tp̃e:⁊ introduxi vos in terrã amorrei: q habitabat trãs iordanẽ. Cũq₃ pu gnarẽt ꝯtra vos tradidi eos in ma nus vr̃as:⁊ poſſediſtis terrã eorũ atq₃ iterfeciſtis eos. Surrexit aũt balach fili⁹ ſephor rex moab ⁊ pu gnauit ꝯtra iſraelẽ. Miſitq₃ ⁊ vo cauit balaam filiũ beor vt maledi ceret vobis:⁊ ego nolui audire eũ ſed ecõtrario ꝑ illũ bñdixi vobis:⁊ liberaui uos de manu ei⁹. Tranſi ſtiſq₃ iordanẽ ⁊ veniſtis ad hieri cho:pugnauerũtq₃ⁱ ꝯtra uos viri ciuitatis ei⁹. Amorre⁹ᵏ ⁊ pherc ſeus ⁊ chanane⁹ ⁊ ethe⁹ ⁊ gerge ſe⁹ ⁊ eue⁹ ⁊ iebuſe⁹:⁊ tradidi illos in man⁹ vr̃as. Miſiq₃ᵒ añ vos cra brones ⁊ eieci eos de locis ſuis du os reges amorreoꝝ. non in gladio ⁊ in arcu tuo:dediq₃ vobis terra₃ in q̃ nõ laboraſtis:⁊ urbes q̃s non edificaſtis: vt hitaretis i eis: vine as ⁊ oliueta que non plantaſtis: Nũcᵖ ergo timete dñm ⁊ᑫ ſeruite ei pfecto corde atq₃ʳ veriſſimo:⁊ˢ auferte deos q̃bus ſeruierunt pr̃es veſtri in meſopotamia ⁊ in egypto ac ſuite dño. Sin aũtᵗ malũ uobis uidet̃ ut dño ſeruiatis: optioᵘ uob̃ dat̃. Eligite hodie qd̃ placet cui ſeruire potiſſimũ debeatis. utrum dijs q̃bus ſuierũt pr̃es ueſtri i me ſopotamia:an dijs amorreoꝝ in q̃ rum terra hitatis. Ego aũt et do mus mea ſuiem⁹ dño. Rñditq₃ populus ⁊ ait. Abſit a nobis ut re linquam⁹ dñ₃:⁊ ſeruiam⁹ dijs alie nis. Dñs d̃s noſter ipẽ eduxit nos ⁊ pr̃es noſtros de terra egypti: et de domo ſuitutis:fecitq₃ uidẽtib⁹ nobis ſigna ingentia:⁊ cuſtodiuit nos in oĩ uia ꝑ quã ambulauimus: ⁊ in cũctis ppl̃is ꝑ quos tranſiui mus:⁊ˣ eiecit uniuerſas gentes a morreoꝝ hitatorẽ terre: quã nos i trauim⁹. Seruiem⁹ igit̃ dño: quia ipſe eſt deus nr̃. Dixitq₃ʸ ioſue ad populũ. Nõᶻ poteritis ſuire dño: d̃s eñ ſctũs ⁊ fortis emulator eſt: nec ignoſcet ſcelerib⁹ ueſtris atq₃ peccatis. Si dimiſeritis dñm:⁊ ſer uieritis dijs alienis: ꝯuertet ſe ⁊ af fliget uos atq₃ ſbuertet poſtq̃₃ uo bis p̃ſtiterit bõa. Dixitq₃ ppl̃s ad ioſue. Nequaq̃₃ ita ut loq̃ris erit: ſ₃ dño ſuiem⁹. Et ioſue ad pplm̃ Teſtesᵃ inq̃t uos eſtis.q: ipi ele geritis uobis dñm ut ſeruiatis ei. Rñderũtq₃ᵇ. Teſtes. Nũcᶜ er go ait auferte deos alienos de me dio ueſtri:⁊ inclinate corda ueſtra

formatis:q̃ habebant a culeos venenatos. ſm ꝙ dicũt hebrei. Dicunt autẽ alij expoſitores ꝙ crabrones hic accipiun tur metaphorice pro acu leis timoris ⁊ terror diſ ſoluẽtib⁹ corda eoꝝ:ita ꝙ nõ poterãt reſiſtere fi lijs iſr̃l. Terciũdecimũ beneficiũ eſt d̃ cõceſſiõe terre fructifere ⁊ edifica te. qd̃ notat̃ ibi. Dediq̃ vobis ter.⁊c̃.ſequitur.
p Nunc ergo. Hic con ſequẽter ioſue captat po puli cõſenſu₃ ad dei ſer uitium dicẽs. Nũc ergo timete dñm. tiore filiali.
q Et ſuite ei pfecto cor de.abſq̃ diminutione.
r Atq̃ veriſſimo.ſine ſi mulatõe. s Et aufer te deos alie.⁊c̃. dicũt ali qui ꝙ tũc nõ habebant idola. ⁊ iõ auferte hic ac cipitur ꝓ nõ recipe. põt tñ dici vt videtur ꝙ ali qui eoꝝ habebãt ydola que apportata fuerãt d̃ egypto. ſm ꝙ habetur amos. v. ca. Nunquid hoſtias ⁊ ſacrificiũ ob tuliſtis mihi in deſerto. xl. annis domus iſrael et portaſtis tabernaculu₃ moloch ⁊ imaginẽ ydo loꝝ veſtroꝝ ſydus dei veſtri q̃ feciſtis vob̃ ⁊c̃. ⁊ hanc auctoritatẽ alle gat beatus ſtephan⁹ cõ tra iudeos Act. vij.
t Sin aũt malũ vobis videtur vt ſer. dño. pro pter ſumptus ſacrificio rum ⁊ alioꝝ que in cultu eius requiruntur.
v Optio vobis datur Iſta optio non eſt con ceſſionis ſ₃ ꝑmiſſionis. q: d̃s ꝑmittit hominem agere ſm libertatẽ arbi trij:ſi tñ ad malũ flectit̃ iuſte punitur. cetera pa tent vſq̃ ibi.
x Et eiecit vniuerſas gẽ tes. id eſt aliquas de vni uerſis. quia ꝓ maiori parte eiecit:aliquas tamẽ dimiſit ꝓpter cauſas ſu pradictas. xiij.ca. y Dixitq̃ ioſue. Hic cõſequẽter ioſue oſtẽdit eis difficultatẽ ſeruitutis dei dicens. z Non poteritis ſeruire dño. i. de difficili poteritis. q: virtus eſt circa bonũ ⁊ difficile. ⁊ dixit hoc ioſue cõ ſiderãs promtatem populi ad malum:et dei iuſticiam ad puniendum. ⁊ vt poſtea non poſſent negare iſta fuiſſe eis explicata.
a Teſtes inquit. Hic conſequenter ioſue conſenſum populi iteratum ꝓ feſſione confirmat. cum ſubditur.
b Reſpõderuntq̃. teſtes ſupple ſumus. ⁊ ideo ꝓfeſſiõe facta cõcluſit.
c Nunc ergo ait auferte. deos alienos de medio veſtri: ⁊ inclinate corda veſtra ad dominum. ⁊ exponatur ſicut ſupra.

Universidad de Salamanca. BGH

d Percuſſit ergo ioſue in die illo fedus.i. renouauit fedus inter popu/lū ⁊ deū. e Et ꝓpoſuit pplo pcepta. q̄tū ad moralia ⁊ ceremonialia f Atq̄ȝ iudicia. q̄tū ad iudicialia. g Scripſitq̄ȝ oīa ver.h.i. hāc ꝓfeſſionē ppli ⁊ obligatōem iteratā ad fortꝰ aſtringēdū pplm ad ſuiēdū dño in futuro. h Et tulit lapidē. h ꝯñr ioſue applicat ſignū ſenſibile ad memoriā huius facti in futurū. cū dr. Et tulit lapidē pgrādē: ſic ſolet fieri in termis terrarū vel regnoꝝ qñ ſtatuūtur in ſignū diuiſiōis territoriorū. i Poſuitq̄ȝ eū ſubt quercū ⁊c̄. videt ꝙ in h fecerit ꝯtra legē Deu. xvi. Nō plātabis lucū iuxta altare dñi. qd̄ ſoluūt aliqui dicētes. ꝙ vna arbor nō facit lucū ⁊ hoc nō valet: qꝛ ibidē ſubdit. Et oēm arbores Ex q̄ pȝ intentio pcepti ꝙ nlla arbor dberet ibi plātari: iō dicūt aliq̄ ꝙ inhibitū erat plātare: nō tñ prius exiſtēcē refuare. Arbor āt iſta erat ibi anteq̄ȝ poneref ibi altare dñi. ſȝ adhuc iſtud nō videt ſufficere: qꝛ ad h datū fuit illud pceptum ne iudei eſſent ſiles idolatris: qui prope phana idolorum habebāt lucos ad luxuriā exercendā: ⁊ q̄tū ad h nō videt ibi differre plātare arbores de nouo. vel plātatas pus dimittere. Et iō dixit Ra. ſa. ꝙ vera lra eſt. Subter limē. dictio eñ hebraica q̄ eſt ibi eſt eq̄uoca i vna ſignificatōe. ſignificat idē qd̄ limē. Et ſm ipm lapis iſte fuit poſitus ꝓpe ingreſſum ſanctuarij: ⁊ nō eleuabat vſq̄ȝ ad finē ſuperius. Poſſet tñ dici ſm trāſlatōem noſtrā ꝙ h nō accipit ſanctuariū dei pro tabernaculo moyſi. qꝛ poſitū eſt in ſylo: ſicut dictū eſt. ſ. xxviij. ca. Ioſue aūt fecit iſta q̄ ſcribūtur hic in ſichē. vt pȝ in textu vbi dr. Propoſuit populo pcepta atq̄ȝ iudicia in ſichē. qui locus bñ multū diſtat a ſylo. Et iō ſanctuariū h pōt accipi ꝓ ſynagoga in q̄ ꝯueniebāt hitatores illiꝰ loci cauſa orōnis ⁊ audiendi verbū dei: qꝛ i ſingulis ciuitatibꝰ ⁊ villis iudei habebāt talia loca. licet haberēt vnū tēplū tñ vel tabernaculū: anq̄ȝ tēplum eſſet factū vbi fiebāt ſacrificia. ſicut pȝ in euāgelijs vbi legūt fuiſſe plures ſynagoge: vtpote in nazareth ⁊ capharnaū: ⁊ alijs locis ſtante vnico templo in hieruſalē: tñ ante tēpli edificatōem tēporibus q̄bus archa nō habuit ſtabilē manſionē: licitū fuit alibi offerre ſacrificia votiua nō tñ debita. vt dictū fuit Deu. xij. k En lapis iſte erit vobis in teſtimonium federis renouati cum dño. et ſicut lapis eſt durabilis: ita fedus

ad dominum deū iſrael. Dixitq̄ȝ ppl's ad ioſue. Dño deo nr̄o ſuiemus: ⁊ obedictes erimꝰ pceptis eius. Percuſſitᵈ ergo ioſue in die illo fedꝰ: ⁊ᵉ ꝓpoſuit pplo pcepta atq̄ȝᶠ iudicia in ſichē. Scripſitᵍ q̄ȝ oia v̄ba hec in volumie legis dñi. ⁊ʰ tulit lapidē pgrādē: poſuitq̄ȝⁱ eū ſubter quercū: q̄ erat in ſanctuario dñi ⁊ dixit ad oēm pplm. Enᵏ lapis iſte erit vobis i teſtioniū qꝛˡ audieritis oia v̄ba dñi q̄ locutꝰ eſt uobis ne forte poſtea negare velitis ⁊ mētiri dño deo vr̄o. Dimiſit q̄ȝ pplm ſinglos in poſſeſſionē ſuā Etᵐ pꝰ hec mortuꝰ eſt ioſue filiꝰ nun ſuus dñi centū decē annorū:

iſtud dȝ eſſe ꝑpetuum. l Qd̄ audieritis omīa verba. In hebreo hr̄. Qd̄ audierit oīa. ſ. ille lapis. ꝓpt qd̄ dicūt hebrei aliqui ꝙ ad lrām lapis audiuit: virtute tñ diuīa. Sȝ hoc videt impoſſibile. qꝛ ꝙ lapis manēs lapis habeat ſenſum auditꝰ vel cognitōnem aliq̄: videt implicare ꝯdictionē. Itē ꝙ habeat actū ſcōm q̄ eſt audire: ⁊ non habeat actum pmū qui eſt principiū huiꝰ actus ſecundi. videtur impoſſibile. qꝛ eiuſdez eſt actꝰ pmus et ſcōs. ⁊ accipit actus ſcōs ꝓ operatōe q̄ cōſiſtit in pati ſiue in agere qꝛ de h ſunt varie opiniones. ſȝ audire ſentire intelligere ſiue ſint actōnes eius q̄ ſentit vel intelligit. ſiue ſint paſſiōes eiꝰ ab abiecto. tñ neceſſario in ſentiente vel intelligente requirūtur potentie ſenſitiue ⁊ itellectiue q̄ i lapide eſſe non poſſunt. Ideo alit pōt dici ꝙ hic accipitur lapis pro hoībus exn̄tibus circa lapidē illū. ſicut dr Deutro. xxxij. Audiat terra verba oris mei. i. hoīes hitantes in terra. ſicut ibi expoſitū fuit. ⁊ ſm iſtū ſenſum ꝓcedit trāſlatio nr̄a: ſm eñ ꝙ dicit Hiero. in libro de optimo genere interp̄tandi. optīa interp̄tatio nō ſemp fit trāſferēdo verbū ex v̄bo. ſȝ aliqñ meliꝰ eſt tranſferre ſenſum ex ſenſu: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. m Et poſt h mortꝰ eſt ioſue. Hic vltio agit de morte ⁊ ſepultura ioſue. ⁊ pȝ lrā. ⁊ occaſione huiꝰ ꝯñr agit de ſepultura ioſeph cū dr. n Oſſa q̄ȝ ioſeph. h eñ impoſuerat Ioſeph Geñ. vltimo. o Sepelierūt in ſichē. hūc eñ locū dederat iacob ipſi ioſeph. Geñ. xlviij. q Quē eme. ia. ⁊c̄. centū nouellis ouibꝰ. in hebreo hr̄. Cētū obulis. ⁊ eodēmō hr̄ Geñ. xxxiij. vbi fit mētio de iſta emptōe. Cōſequēter fit mētio de morte eleazari ſacerdotis: cū dr. Eleazar q̄ȝ filius aaron mor. ⁊ de ſepultura eiꝰ: cū dr. q Sepelierūt eū in gabath filij eiꝰ. ſucceſſerat eñ phinees in hr̄ditate pr̄is ſui. et ideo ille locus iā dicebat ipſiꝰ phinees. In aliq̄bus aūt libris interponit: ⁊ dicēdo ſic. Et ſepeliert eū in gabaath phinees ⁊ filij eiꝰ. ⁊ tūc mutat ſnīa. ſȝ ly ⁊ nō eſt i hebreo nec in libris correctis.

ſepelieruntq̄ȝ eum in finibus poſſeſſiōis ſue in thamnathſare: q̄ ſita eſt in mōte ephraim: a ſeptētrionali parte montis gaas. Seruiuit q̄ȝ iſrl dño cūctis diebꝰ ioſue ⁊ ſeniorū q lōgo vixerāt tpe poſt ioſue: ⁊ q nouerāt oia opa dñi q̄ fecerat in iſrl. Oſſaⁿ q̄ȝ ioſeph q̄ tulerāt filij iſrl de egypto ſepelierūtᵒ in ſichē i pte agri quēᵖ emerat iacob a filijs emmor pr̄is ſichē cētum nouellis ouibꝰ: ⁊ fuit in poſſeſſione filioꝝ ioſeph. Eleazar q̄ȝ filius aaron mortuꝰ eſt: ſepelierūtᵠ eū in gabaath phinees filij eius: que data eſt ei in monte ephraim.

Explicit liber ioſue.

Poſtilla fratris Nicolai de lyra ſup librū Ioſue finit.

Poſtilla ſuper librum iudicum incipit. Caplm primum.

Uſcitauit dñs iudices q̄ liberarēt eos de deuaſtantiū manibꝰ. Iud. ij. Sicut i libro Ioſue a q̄ incipiūt libri hyſtoriales agit de terre ꝓmiſſiōis ingreſſu: vel potiꝰ de deo filios iſrael in terrā ꝓmiſſiōis introducēte. Ita in alijs libris hyſtorialibꝰ agit de ppli iſrl dictā terrā inhabitāt gubernatōe vel progreſſu: vel potiꝰ de deo dictū pop'lm gubernāte. qꝛ ſic̄ i tota ſacra ſcp̄tura ds abſolute eſt ſubiectū: ita i partialibꝰ libris deꝰ eſt ſubiectum ſub rōnibus ꝯctis: ſicut dictū fuit ibidē. ds aūt pplm iſrl gubernauit ⁊ dirxit tripliciter. Prio p iudices vſq̄ȝ ad ſaulē regem. Scdo p reges a ſaule vſq̄ȝ ad trāſmigratōꝫ babylonis. Tertio p pōtifices a reditu captiuitat̄ babylonice vſq̄ȝ ꝓpe tpus xp̄i qñ iohēs hircanꝰ q̄ deſcendit de machabeis: pmꝰ pꝰ captiuitatē babylonicaꝫ impoſuit ſibi diadema regiū. De pma igitur gubnatōe: vl potiꝰ d deo p mō gubernāte agit in h libro iudicū. ⁊ h eſt qd̄ dicit v̄buꝫ pꝛaſſumptū. Suſcitauit dñs. ⁊c̄. In q̄ tria tāgunt Primū eſt dei pſidentis clemētia cū dr. Suſcitauit dñs. Scdm̄ eſt medij obſequētis decentia: ibi: iudices q̄ liberarēt eos. Terciū eſt ppli gemēt̄ idigētia: ibi. de deuaſtātiū manibꝰ. Ad pleniorē intellectū iſtoꝝ triū ꝯſiderādū ꝙ iudices q̄ rexerūt pplm vſq̄ȝ ad tp̄s ſaulis reḡ nō regebāt p modum imperij ſeu alicuiꝰ dñij: ſȝ tm̄ p modū miſterij exhortatōis ⁊ ꝯſilij. ds eñ retinuerat ſibi iſtud dñiū. ⁊ iō cū filij iſrl libati eēnt p gedeonē d manibꝰ madian. vt hr̄. j. viij. c. ⁊ ei dicerēt dñare nr̄i tu ⁊ filꝰ tuꝰ: ⁊ filiꝰ filij tui. Rñdit nō dñabor vr̄i: nec dñabit i vos filius meꝰ. ſȝ dñabit dñs. Et iō ꝓpt tale dñiū dei immediatum facilius ⁊ frequētiꝰ cōdeſcēdebat dñs ad caſtigādū pplm paterna correctione: ⁊ ad liberādū mr̄na ꝯſolatōe. ſicut pȝ intuenti huius libri decurſum. Cōſiderādū etiā ꝙ lȝ ds poſſet oia immediate regere p ſeipſum: tñ ad ſeruādū vniuerſitatis pulcritudinē ⁊ ordinem regit inferiora p media. ⁊ ſic populū iſrl gubernauit p iudices tanq̄ p miſtros idoneos ⁊ decētes q̄ ꝓpt excellentiā virtutis q̄tū ad plures erāt q̄ſi mediatores ipſiꝰ dei ad pplm. ⁊ ꝓpter affluētiā pietatis q̄ pplo in afflictōe poſito cōpatiebātur erāt q̄ſi mediatores ppli ad deū impetrādo eiꝰ auxiliū. Et ꝓpt iſta dr. j. ij. ca. Cunq̄ȝ dñs iudices ſuſcitaret in diebus coꝝ flectebat miſericordia: ⁊ audiebat afflictoꝝ gemitus ⁊ liberabat eos d cede vaſtantium. De his vero trībꝰ. videlicet de diuis cōdeſcēſionibus ⁊ liberatōibus populi ab afflictōibus ⁊ iudicū ſuſtētatōibꝰ eſt totus decurſus huius libri. vt pȝ ex ſequētibus. Primo igit p modum prologi p̄mittitur materie huius libri breuis prelibatio. ⁊ ſecundo ſubdit hyſtorie narratio. c. iij. Circa pmū ſciendū ꝙ occaſio ſuſcitādi iudices fuit eo ꝙ ppl's recedēs a dño affligebat. et penitēs liberabat ⁊ iō p̄ in breui tangit ppli trāſgreſſio. Scdo trāſgreſſiōis rep̄henſio. in principio. ij. ca. Tercō materie huiꝰ libri p̄libatio: ibi. dimiſit ḡ ioſue. Circa pmū ſciēdū ꝙ oppoſita iuxta ſe poſita mag̃ eluceſcūt: iō p̄ ponit profectus ppli laudabilis. ſcdo defectꝰ eiꝰ culpabil' ibi. Manaſſes q̄ȝ. Ad huc circa pmū pmo ponitur profectus Iude. ſecūdo alioꝝ. ibi. Filij autem Cinei. Adhuc circa primū p̄ ponit ꝓfectus tribus iude in generali ſcdo ipſius chaleb i ſpeciali. ibi pgenſq̄ȝ iudas. Circa primum dicitur. Oſt mortē ioſue ꝯſuluerūt ⁊c̄. qꝛ experti fuert male accidiſſe eis qñ Ioſue incōſulto dño miſit bellatores ꝯtra regē Hay. vt habetur Ioſue. vij. b Iudas aſcendet. id eſt tribꝰ iude. h cōiter exponit ſic ꝙ iudas inſtituebat dux in bell' filioꝝ iſrl gñal'r. Sȝ h nō bene cōſonat ſequētibꝰ: qꝛ aiot hachbar gedeon et ſepte fuerūt duces exercitus in magnis p̄lijs qui tñ nō fuerūt de tribu iuda. ⁊ iō alit exponūt hebrei: ꝙ p h ꝙ dr h. Iudas aſcēdet. itelligit ꝙ tribꝰ iuda pma expugnaret aduerſarios in ſorte ſua. vnde ſubditur. c Et ait iudas ſymeoni ⁊c̄. Tribus eñ ſymeon habuit ſortē iuxta tribū iuda: ꝓpter qd̄ aliq̄ ciuitates de parte iude fuerunt adiūcte ſorti tribus ſymeō: vt dictū fuit Ioſue. xv. ⁊ ꝓpter h erat magis ꝯueniens ꝙ iuuarēt ſe mutuo. Cetera patent vſq̄ȝ ibi. o Ceſis ſummitatibꝰ manuū eius ac pedū. In hebreo hr̄. Ceſis pollicibus ⁊c̄. Tales eñ reddūtur inepti ad p̄liū. e Dixit q̄ȝ ad Adonibezech ⁊c̄. h fecerat iſte Adonibezech ex magna crudelitate ⁊ ſup̄bia ad oſtētatione victoriarū q̄s habuerat. f Adduxerūtq̄ȝ eū in hierlm. in exercitu ſuo. g Oppugnātes ḡ filij ⁊c̄. nō totā. ſed partē eius. qꝛ fortaliciū vbi manebat Iebuſeus nō fuit expugnatū vſq̄ȝ ad tp̄s dauid. vt dictū fuit Ioſue. xv. h Tradētes cūctā ⁊c̄. Locutio eſt hyperbolica. qꝛ pars eius remāſit incōbuſta. vt dictū eſt. ſicut aliquando dr tota ciuitas vadit ad tale ſpectaculū. lȝ aliqñ maior pars remaneat. i Pergenſq̄ȝ iudas. Hic ꝯñr agit de ꝓfectu tribus iude in ſpāli. ſ. ipſius chaleb: cui aſſignata fuit hebron ſpāliter. vt habet Ioſue. xiiij. k Cuiꝰ nomē ⁊c̄. i. ciuitas q̄tuor ꝓpter quatuor pr̄iarchas ibi ſepultos. vel ꝓpt q̄tuor gigātes ibidē commorātes. vt dictū fuit ioſue. xiiij. ⁊ Geñ. xxiij. l Percuſſit ſeſai ⁊ haymā ⁊ tholmai. Iſti fuerūt tres gygātes magna fortitudie p̄diti. et pr̄ coꝝ fuit q̄rtꝰ noīe enach Cetera patēt ex dict̄ Ioſue. xv. vbi eadē ſnīa ⁊ q̄ſi eadē v̄ba ponūtur. m Filij aūt cinei. Hic ponit ꝓfectꝰ alioꝝ. ⁊ p̄ ꝯuerſoꝝ ad iudaiſmū. cuꝫ dicit. Filij aūt ⁊c̄. dicūt cōiter expoſitores ꝙ iſte fuit filiꝰ ietro q̄ ad p̄ces moyſi venit cū filijs iſrael ad terrā ꝓmiſſionis. vt habet Nu. x. ⁊ vocatꝰ fuit cin: vel cineꝰ ⁊ obab. hebrei dicūt ꝙ iſte fuit ip̄emet ietro ſocer moyſi ſicut declaratū fuit pleniꝰ Nu. x. vñ vbi dicit h. Cognati moyſi. i hebreo habetur ſoceri moyſi. o Aſcen. ⁊c̄. que eſt hiericho. non ꝙ hitarent

Incipit liber ſopthim: quem nos iudicū appellamꝰ

Capitulum primum.

Oſtᵃ mortē Ioſue ꝯſuluerunt filij iſrael dñm dicentes: qs aſcendet añ nos cōtra chananeum: et erit dux belli. Dixitq̄ȝ dñs: iudasᵇ aſcēdet. Ecce tradidi terrā in manu eiꝰ. Etᶜ ait iudas ſymeoni fratri ſuo. Aſcende mecū in ſortē meam ⁊ pugna ꝯtra chananeū vt et ego pgā tecū i ſortē tuā. Et abijt cū eo ſimeon. Aſcēditq̄ȝ iudas et tradidit dñs chananeū ac pherezeum in manꝰ coꝝ. ⁊ pcuſſerunt in bezech decē milia viroꝝ. Inuenerunt q̄ȝ adonibezech in bezech: et pugnauerūt ꝯtra eū: ac pcuſſerūt chananeū ⁊ pherezeū. Fugit aūt adonibezech: quē perſecuti cōprehenderūt ceſisᵈ ſummitatibꝰ manuū eiꝰ ac pedū Dixitq̄ȝᵉ adonibezech. Septuaginta reges amputatis manuū ac pedum ſummitatibus colligebāt ſub mēſa mea ciborum reliq̄as: ſicut feci ita reddidit mihi ds. Adduxeruntq̄ȝᶠ eum in hierlm: ⁊ ibi mortuꝰ eſt. Oppugnantesᵍ ergo filij iuda hierlm ceperunt eam: ⁊ percuſſerunt in ore gladij tradētesʰ cūctā incendio ciuitatē. Et poſtea deſcēdētes pugnauerūt ꝯtra chananeū q habitabat in mōtanis: ⁊ ad meridiē in cāpeſtribus. Pergēſq̄ȝⁱ iudas ꝯtra chananeū: q hitabat in hebron: cuiusᵏ nomē fuit antiq̄tus cariathar be pcuſſitˡ ſeſai ⁊ hayman ⁊ tholmai: atq̄ȝ inde ꝓfectus abijt ad habitatores dabir: cuiꝰ nomē vetꝰ erat cariathſepher. id eſt ciuitas litterarū. Dixitq̄ȝ caleph. Qui percuſſerit cariathſepher: ⁊ vaſtauerit eam dabo ei axā filiā meā vxorem Cunq̄ȝ cepiſſet eam othoniel filius cenez frater Caleph minor dedit ei axam filiam ſuam coniugem Quam pergentem in itinere monuit vir ſuꝰ vt peteret a patre ſuo agrum. Que cum ſuſpiraſſet ſedēs i aſino dixit ei caleph. Quid habes: at illa reſpondit. Da mihi benedictionem quia terram arentem dediſti mihi: da ⁊ irriguaꝫ aquis. Dedit ergo caleph irriguū ſuperius ⁊ irriguum inferius. Filijᵐ autem cinei cognati moyſi aſcenderūtᵒ de ciuitate palmarum

Universidad de Salamanca. BGH

in ciuitate que erat deſtructa:nec fuit reedificata vſqꝫ ad tempus regum iſrl'.ꝑut dictū fuit ioſue.vi.ſꝫ hītabat ī territorio qḋ fuerat illi⁹ ciuitatis.
p Cū filijs iuda in deſertū. Dicūt hebrei ꝙ illuc iuerūt ad manēdū vt addiſcerēt legē ab othoniel:q̄ erat edoct⁹ in ea. q Abijt aūt. h̄ ꝯn̄r agitur de ꝓfectu trib⁹ ſymeō:⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. r Vocatūqꝫ eſt ⁊c̄. h̄ nō eſt in hebreo.ſꝫ additum fuit a trāſlatore nr̄o ad oſtēdēdū ſignificatōnem hui⁹ nois horma. ō cui⁹ ſignificatōe dictū fuit plen⁹ Joſue.vi. et Leuit.vlt.tn̄ h̄ accipitur ꝓ deſtructiōe ꝑfecta.q: ciuitas iſta fuit fundit⁹ euerſa. s Cepitqꝫ iudas.h̄ reuertiť ſcp̄tura ad deſcribēdū ꝓfectū iude.cū dr̄. Cepitqꝫ Judas gazā ⁊c̄. Nō eſt intelligendū ꝙ ceperit tūc iſtas cītates q̄ erāt philiſtinoꝝ:ſꝫ accepit aliqua ꝑtinentia ad iſtas ciuitates.q̄ ꝓ tāto dr̄ eas accepiſſe.q:.ī.iij.c.dr̄ ꝙ quiꝗꝫ ſatrape philiſtinoꝝ remāſerūt ad exercendū iſrl'.q̄rū aliq̄ preerāt ciuitatib⁹ iſtis.vt pꝫ p̄.Reg̃.vj.vl' ſi dicať ꝙ iudas tūc cepit ciuitates iſtas ꝑut ſonat lr̄a:oportet dicere ꝙ philiſtei recuꝑauerūt eas:q: ibi dn̄abātur tp̄e heli.vt dr̄ p̊ Reg̃. Nec potuit delere hītatores vallis:q: falcatis curribus abūdabāt:erāt eñ armati iſti currus vncis ferreis ad modū falcis ſcindētib⁹.vt dictū fuit ioſue.xvij. t Dederuntqꝫ ⁊c̄.h̄ h̄r plen⁹ ioſue.xiiij. v Deleuit ⁊c̄.iſti ſunt tres gigātes ſuꝑ noīati. x Jebuſeū aūt.h̄ agiť de filijs beniamī:cū dr̄. Jebuzeum aūt ⁊c̄.q: nō potuerūt ꝓpter fortitudinē populi ⁊ loci:vel q: noluerūt ꝓpť iuramētū federis initi inť abraā ⁊ abimelech a q̄ dſcēderūt illi iebuſei.ſic dictū fuit ioſue xv.in fi. y Domus q̄ꝫ ioſeph.h̄ agiť de ꝓfectu filioꝝ ephrai:cū dr̄. Fuit q̄ꝫ dn̄s cū eis,⁊ ſequitur. z Ōn̄de ⁊c̄. dicūt eñ hebrei ꝙ habebant introitū ⁊ exitū ſubterraneū exteis occultū

cum[p] filijs iuda in deſertum ſortis eius qḋ eſt ad meridiē arath ⁊ habitauerūt cū eo. Abijt[q] aūt iudas cū ſymeone fratre ſuo:⁊ ꝑcuſſerūt ſil' chananeū q hītabat in ſephat: ⁊ iterfecerūt eū. Vocatūqꝫ[r] eſt nomen vrb̄ horma.id eſt anathema Cepitqꝫ[s] iudas gazā cū finib⁹ ſuis:⁊ aſchalonē atqꝫ accaron cū terminis ſuis. Fuitqꝫ dn̄s cū iuda et mōtana poſſedit. Nec potuit delere hītatores vall' q: falcatis curribus abūdabant. Dederuntqꝫ[t] caleph hebron ſicut dixerat moyſes qui[v] deleuit ex ea tres filios enach Jebuſeū[x] aūt hītatorē hierl'm nō deleuerūt filij beniamin: hītauitqꝫ iebuzeus cū filijs beniamin in hierl'alē vſqꝫ in p̄ſentem diē. Dom⁹[y] quoqꝫ ioſeph aſcēdit in bethel:fuitqꝫ dn̄s cū eis. Nā cū obſiderent vrbē q̄ pri⁹ luza uocabať viderūt hoīem egredientē d cītate:dixerūtqꝫ ad eū. Oſtēde[z] nob introitū citatis:⁊ faciemus tecū miſericordiam Qui cū oſtēdiſſet eis ꝑcuſſerunt urbem in ore gladij:hoiem[a] aūt illum ⁊ oēm cognatēem ei⁹ dimiſerūt. Qui dimiſſus abijt in terram ethim ⁊ edificauit ibi ciuitatē vocauitqꝫ eā luzā: que ita appellatur vſqꝫ ī p̄ſentē diē. Manaſſes[b] q̄ꝫ nō dleuit bethſan ⁊ chanath cū viculis ſuis ⁊ hītatores dor ⁊ ieblaā ⁊ maieddo cū uiculis ſuis: cepitqꝫ chanane⁹ hītare cū eis. Poſtq̄ꝫ[c] aūt ꝯfortat⁹ eſt iſrl' fecit eos tributarios ⁊ delere noluit. Ephraim etiā nō interfecit chananeū q hītabat ī gazer:ſꝫ hītauit cū eo. Zabulon nō deleuit habitatores cethrō et naalō:ſꝫ hītauit chanane⁹ in medio ei⁹:factuſqꝫ eſt ei tributarius. Aſer q̄ꝫ nō deleuit hītatores acho ⁊ ſidonis alab ⁊ achazib ⁊ amma ⁊ aphech:⁊ roob:hītauitqꝫ in medio chananei hītatoris illi⁹ terre nec interfecit eū. Neptali q̄ꝫ non deleuit hītatores bethſemes ⁊ bethanath ⁊ hītauit inter chananeū hītatorē terre:fuerūtqꝫ ei bethſemite ⁊ bethanite tributarij. Artauitqꝫ[d] amorreos filios dan ī mōte:nec dedit eis locū vt ad planiora deſcenderēt: hītauitqꝫ in mōte hares:qḋ interp̄tať teſtatio ī haylon ⁊ ſalabim. Et[e] aggrauata eſt man⁹ dom⁹ ioſeph:factuſqꝫ eſt ei tributari⁹. Fuit aūt termin⁹ amorrei ab aſcenſu ſcorpionis petra et ſuꝑiora loca. Cap.ij.

Scenditqꝫ[a] angel⁹ dn̄i de galgal' ad locū flētiū:⁊[b] ait. Eduxi uos de egypto: ⁊ introduxi ī terrā ꝓ q̄ iuraui p̄ribus vr̄is:⁊ pollicitus ſum vt nō facerē irritū pactū meū vobiſcū ī ſempiternū:ita dūtaxat vt[c] n̄ feriretis fed⁹ cū hītatorib⁹ terre hui⁹:⁊ aras coꝝ ſubuerteretis:⁊[d] noluiſtis audire vocem meā. Cur hoc feciſtis. Quāobrē nolui delere eos a facie vr̄a vt[e] habeatis hoſtes:⁊ dij coꝝ ſint vobis in ruinā. Cūqꝫ loq̄reť angel⁹ dn̄i hec verba ad oēs filios iſrl': eleuauerūt vocē ſuā ⁊ fleuerūt. Et vocatū eſt nomē loci illi⁹ locus flētiū ſiue lachrimarū: imolauerūtqꝫ[f] ibi hoſtias dn̄o. Dimiſit[g] ergo ioſue pplm ⁊ abierūt filij iſrl' vnuſqſqꝫ

Scenditqꝫ angel⁹ dn̄i. h̄ ꝯn̄r deſcribitur trāſgreſſionis rep̄henſio. et dicunt hebrei ꝙ iſte āgel⁹ fuit phinees.tū q: angelus interp̄tať nūcius:ipſe aūt fuit miſſus a deo ad arguēdū pplm d trāſgreſſiōe mandatoꝝ ei⁹ eo mō quo ſequiť.tūꝫ q: hebrei dicūt ipm fuiſſe angelum in corpe hūano aſſumpto apparētē ſicut dictū fuit ioſue.ij.expoſitores aūt chatholici dicūt ꝙ nō fuit phinees:ſꝫ angel⁹ a dō ſpālit miſſus ⁊ hoc videť veri⁹ q: ꝙ phinees fuerit angel⁹ falſū ⁊ fictū videť:quia ſcp̄tura vbiqꝫ de eo loq̄tur ſicut de hoīe puro ⁊ mortali. Qḋ aūt ille q̄ apparuit h̄ fuerit hō pur⁹ falſū videť:vt mag̃ apparebit ex ſequentibus. Dicēdum igiť ꝙ iſte fuit angel⁹ ſpālit a deo miſſus ad rep̄hēdendū filios iſrl' de trāſgreſſiōib⁹ ſuis.⁊ appuit ſic ꝙ ei⁹ apparitō fuit nota pplo. Et p̄mo apparuit in galgalis vbi filij iſrl' fuerūt circūciſi poſt trāſitū iordanis.vt h̄r Joſue.v.⁊ inde tranſtulit ſe ad aliū locum q̄ dr̄ h̄ locus flētiū ꝑ anticipatione: q: ſic vocatus eſt locus ille ex h̄ ꝙ ppl's poſt rep̄henſionē angeli ibi fleuit.vt poſtea diceť.

a Hoīem illū ⁊c̄.parcētes ei ſicut filij iſrl' pepercerūt raab ⁊ cognatōi ei⁹ vt h̄r ioſue.vi.⁊ dauid puero q̄ duxit eū ad cuneū amalechitarū.vt habetur p̊ Reg̃.xxx. b Manaſſes q̄ꝫ.hic ꝯn̄r deſcribiť defect⁹ filioꝝ iſrl' culpabilis cū dr̄. Poſtq̄ꝫ ⁊c̄.ꝓpter cupiditatē tributi.⁊ in h̄ fecit ꝯ p̄ceptū dn̄i q̄ p̄cepat eos occidi ⁊ deos eoꝝ extermiari.vt h̄r Nu.xxxiij.⁊ Deuť.vij.⁊ eodē modo intelligēdū eſt in ſequētib⁹ de his q̄ facti ſunt tributarij ipſi ephraim:zabulon:azer:et neptalin.q: noluerūt eos occidere ꝓpť cupiditatē tributi.in h̄ trāſgrediētes p̄ceptū dn̄i.vt dictū eſt.⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. d Artauitqꝫ amorre⁹ filios dan ꝓpť peccata ſua nō potuerūt ꝯuenieter dilatari. e Et aggrauata eſt man⁹ ⁊c̄.h̄ exponunt dupliciter.vno modo actiue:vt manus.i.poteſtas domus ioſeph grauauerit inimicos ⁊ redegerit eos ſub tributo.alio modo paſſiue:vt poteſtas eius ſit depreſſa:⁊ aduerſarij redegerint domum Joſeph ſub tributo.nec apparet plane ex textu qḋ iſtorum intelligatur. Capitulum.ij.

b Et ait.eduxi vos de egypto ⁊c̄.ex h̄ pꝫ ꝙ fuit v̄e angel⁹.q: loq̄tur in perſona dei ſicut angel⁹ loq̄bať moyſi.q̄ñ aūt hoīes ſancti ⁊ ꝓphete denūciabāt mādatū dei cōiter p̄mittebāt.h̄ dicit dn̄s:vel aliq̄d ꝯſile qḋ nō fecit iſte:ſꝫ abſolute dixit. Eduxi vos de egypto.⁊ ꝓpter h̄ angel⁹ ſic loquēs aliq̄ñ dr̄ aliq̄ñ āgel⁹ noiať.vt dictū fuit ī Exo.iij.c.ita dūtaxat:q: ꝓmiſſiōes dei de bono futuro intelligēde ſunt ſub cōditōe:ſi hoīes fideliter ſeruiāt deo. c Vt nō feriretis ⁊c̄.vt h̄r Nu.xxxiij.⁊ Deu.vij. d Et noluiſtis ⁊c̄.vt pꝫ ex dictis c.p̄cedēti. e Vt habeatis ho.⁊c̄.i.vt nō teneť h̄ cauſaliter ſꝫ conſecutiue tantum.quia ex hoc ꝙ filij iſrael tranſgreſſi ſunt preceptū dn̄i conſecutū eſt illud malū ſuꝑ eos. f Immolauerūtqꝫ ⁊c̄. Ex h̄ etiā apparet ꝙ fuit vere angel⁹ dn̄i ille q̄ appuit ibi.q: ex q̄ fuit fixū tabernaculū dn̄i in ſylo nō erat licitū filijs iſrael offerre hoſtias alibi.vt dictū fuit ioſue.xxij.niſi ex ſpāli reuelatione diuina vel apparitione angelica ſicut manue obtulit ſacrificiū q̄ñ angel⁹ ſibi apparuit.vt h̄r.j.c.xiij.

g Dimiſit ḡ Joſue. h̄ ꝯn̄r poniť materie hui⁹ libri breuis p̄libatio.vbi p̊ poniť federis ppli ad deū ꝑ ioſue renouatō ſecūdo renouati trāſgreſſio.ibi.et ſurrexerunt.tercio trāſgreſſionis punitio.ibi.iratuſqꝫ dn̄s.q̄rto punitōnis ſbleuatio.ibi ſuſcitauitqꝫ dn̄s. Circa p̊mū dr̄ ſic Dimiſit ⁊c̄. h̄ factū fuit ante mortem ei⁹:ſꝫ h̄ recolitur ꝓpť fed⁹ qḋ renouauit ioſue inter deū ⁊ poplm vt dictū fuit Joſue vlt.q̄ facto dimiſit vnumquēqꝫ ire ad locū ſuū.vt ibidē dr̄.⁊ h̄ recolitur vt appareat ꝙ tp̄e ioſue ⁊ ſeniorū q̄ viderāt mirabilia dei fedus illud fuit obſuatum.vt ꝯn̄r dr̄ in lr̄a:⁊ pꝫ vſqꝫ ibi. h Et ſepelierūt eū ⁊c̄. Jn hebreo h̄r ſic. Jn thamnath ere.i.ī thamnath ſolis:q: ſicut dicūt hebrei ſuꝑ ſepulcrū ioſue fuit poſita ſilitudo ſolis in memoriā illi⁹ facti mirabil' ꝙ fecit ſtare ſolē.vt h̄r Joſue.x.vt oēs trāſeūtes lugerēt mortē tanti hoīs ꝑ q̄ dn̄s talia feciſſet.⁊ iō ciuitas illa ſic vocata eſt que p̊us thānath ſare vocabatur. i Et ſurrexerunt alij. Hic poniť federis renouati trāſgreſſio ꝑ ydolatriā.⁊ pꝫ lr̄a. k Iratuſqꝫ dn̄s.h̄ ꝯn̄r ponitur tranſgreſſionis punitio.cū dr̄. l Tradidit eos ⁊c̄.q: bōa filiorum iſrael rapuerūt ſibi:⁊ corpora eoꝝ vēdiderūt hoſtib⁹ extraneis:cui⁹ cauſa ſubdiť cū dr̄. m Manus dn̄i ⁊c̄.ſ.ad flagellandū.ſicut ante trāſgreſſionē fuerat ſuꝑ eos ad adiuuandum,

in poſſeſſionē ſuam ut obtinerēt eam ſeruieruntqꝫ dn̄o cunctis diebus eius ⁊ ſenioꝝ q longo poſt eū uixerunt tempore ⁊ nouerāt omnia opera dn̄i que fecerat cū iſrael Mortuus eſt aūt Joſue fili⁹ nun famulus dn̄i centū ⁊ decem annorum ⁊[h] ſepelierunt eum in finibus poſſeſſionis ſue in thamnath ſare in monte ephraim a ſeptētrionali plaga montis gaas. Omniſqꝫ illa generatio cōgregata eſt ad patres ſuos: ⁊[i] ſurrexerūt alij q non nouerunt dn̄m:et opera que fecerat cum iſrael. Feceruntqꝫ filij iſrael malū in conſpectu dn̄i ⁊ ſeruierunt baalim:ac dimiſerūt dominū deum patrum ſuoꝝ:qui eduxerat eos de terra egypti ⁊ ſecuti ſunt deos alienos:deos quoqꝫ populoꝝ q habitabāt in circuitu eoꝝ:⁊ adorauerunt eos ⁊ ad iracundiam cōcitauerunt dominū dimittētes eū ⁊ ſeruientes baal ⁊ aſtaroth. Iratuſqꝫ[k] domin⁹ contra iſrael: tradidit[l] eos in man⁹ diripientiū:qui ceperunt eos ⁊ vendiderūt hoſtib⁹ qui habitabāt ꝑ gyrum:nec potuerūt reſiſtere aduerſarijs ſuis:ſed quocunqꝫ ꝑgere voluiſſent manus[m] domini ſuper eos erat:ſicut locutus eſt ⁊ iurauit eis:⁊ vehemēter afflicti ſunt. Suſcitauitqꝫ[n] domin⁹ iudices qui liberarēt eos de vaſtantium manibus:ſed nec eos audire voluerunt:fornicātes cum dijs alienis: ⁊ adorātes eos. Cito deſeruerunt viā per quā ingreſſi fuerāt patres eorū ⁊ audientes mandata domini omnia fecere contraria. Cumqꝫ domin⁹ iudices ſuſcitaret in diebus eorū flectebať miſericordia ⁊ audiebat afflictorū gemitus:⁊ liberabat eos de cede vaſtantiū. Poſtq̄ꝫ autē mortuus eſſet iudex reuertebanť ⁊ multo faciebant maiora q̄ꝫ fecerant patres eorū ſequētes deos alienos ſeruientes eis:⁊ adorantes illos. Nō dimiſerunt adinuētiones ſuas:⁊ viā duriſſimā ꝑ quā ābulare cōſueuerant. Iratuſqꝫ eſt furor dn̄i in iſrl': ⁊ ait. Quia irritū fecit gēs iſta pactum meū qḋ pepigerā cū p̄ribus eorum ⁊ vocē meā audire cōtempſit:⁊[o] ego nō delebo gētes q̄s dimiſit ioſue ⁊ mortuus eſt:vt in ipſis experiar iſrael vtrū cuſtodiant viā dn̄i:⁊ ambulēt ī ea ſicut cuſtodierāt p̄res eorū an non. Dimiſit ergo dn̄s omnes nationes has:⁊ cito ſubuertere noluit:nec tradidit i manus ioſue. Caplm.iij.

E[a] ſunt gentes quas[b] dn̄s reliquit ut erudiret in eis iſraelē:⁊ oēs qui non nouerāt bella chananeoꝝ ⁊ poſtea diſcerēt filij eorum certare cū hoſtib⁹:⁊ habere cōſuetudinē p̄liandi:quinqꝫ[c] ſatrapas philiſtinoꝝ oēmqꝫ chananeum ⁊ ſidoniū atqꝫ eueū q habitabat in monte libano de mōte baal hermō vſqꝫ ad introitū emath Dimiſitqꝫ eos vt in ipſis experiretur iſraelē vtrū audirēt mādata dn̄i que preceperat p̄ribus eorum per manū moyſi an nō. Itaqꝫ[d] filij iſrl' habitauerunt in medio chananei ⁊ ethei ⁊ amorrei ⁊ pherezei ⁊ euei ⁊ iebuſei:⁊[e] duxerūt uxores filias eoꝝ:ipſiqꝫ filias ſuas filijs eoꝝ tradiderūt:⁊[f] ſeruierūt dijs eorum. Fecerūtqꝫ malū in ꝯſpectu dn̄i ⁊ obliti ſunt dei ſui ſuientes baalim ⁊ aſtaroth. Iratuſqꝫ[g] ꝯtra iſrl' dominus tradidit eos in manus

n Suſcitauitqꝫ dominus. Hic conſequenter ponitur punitionis ſubleuatio:q: filij iſrl' in afflictōe poſiti recurrebāt ad dn̄m.q: vexatio dat intellectū.⁊ tūc dō ꝑ iudices q̄s ſuſcitabat p̄bebat eis remediū: ſꝫ poſtea reuertebātur ad vomitū.⁊ iō reiterabať diuina punitio:⁊ iterū ſubleuatio modo p̄dicto.ſicut patebit in ſequētib⁹ hui⁹ libri: cui⁹ materia h̄ breuiť p̄libať.⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi o Et ego ⁊c̄. Experientia aūt fit vt cogſcať aliq̄d igtū.⁊ iō nō experiť dō aliq̄d ad h̄ ꝙ aliq̄d fiat ſibi notū:cū nihil lateat ipm Sꝫ dr̄ experiri aliq̄d vt ꝑ h̄ aliq̄ fiant nota alijs q̄ erāt eis igta.⁊ h̄ modo de⁹ experiebať filios iſrl' in gētibus p̄dictis.quia q̄ꝫ diu ſuiebāt dn̄o p̄ualebāt eis:q̄ñ aūt derelinquebāt dn̄m eis ſubijciebanť.⁊ ꝑ h̄ obediētia et inobediētia filioꝝ iſrael ad deū hoīb⁹ erāt note.

Capitulum.iij.

a Eſūt gē. Poſtq̄ꝫ p̄miſſa ē hui⁹ libri p̄fatō.h̄ ꝯn̄r dſcribiť hyſtorie narratō.⁊ p̊ hyſtoria texiť.ſcḋo triplex caſus īduciť.xvij.c. Prīa aūt diuidiť ī.vij.partes ſm ſeptē tribulationes q̄s paſſi ſūt filij iſrl' ꝑ pctīs ſuis ⁊ a quibus p̄n̄ia ducti liberati ſūt ꝑ duodecim iudices ſibi ſuccedētes. Due p̄me trāgūť ī h̄.tercia.c.iiij.q̄rta c.vi.q̄nta.c.ix.ſexta.c.x.ſeptīa.c.xiij.Pn̄s aūt.c.diuidiť ī duas ptes ſm duas tribulatōes q̄ ī eo tāgūtur.ſcḋa ibi.Addiderāt aūt. Circa p̊mū ponīť ad p̄dicta ꝯtinuatio ſcḋo dſcribiť p̄ia tribl'atio ibi.Itaqꝫ fil.iſrl'. In fine p̄cedētis ca.h̄r ꝙ de⁹ dimiſit gētes inť filios iſrl':vt experireť eoꝝ obediētiā ⁊ iobediētiā.⁊ iō ī p̄n.hui⁹ ca.ꝑ modū ꝯtinuatōis ad p̄dicta oñdiťur q̄ fuerūt ille gētes.cū dr̄ a Heſūt gētes .ſ. q̄ poſtea noianť.
b Quas dn̄s.⁊c̄.ſ.q̄rū ad artē p̄liādi ne fierent ignaui ex diſſuetudīe armoꝝ. Iſta eñ fuit vna cā inť alias q̄re dimiſſe ſūt iſte gētes.⁊ dictū fuit ioſue.xiij c Quīqꝫ ſat.⁊c̄.i.regl'os vl' p̄ncipes ſm nūeꝝ q̄nqꝫ ciitatū p̄ncipaliū.ſ.azoti.geth.gaza.aſcalō.acharō. Et dicūť ſatrape q̄ſi ſat parati vl' ſať ſapiētes. Cetera patēt ex dicť. d Itaqꝫ filij iſrl'.h̄ ꝯn̄r dſcribiť tribulatō p̄ia q̄ fuit ꝑ regē ſyrie. Circa quā p̊ deſcribiť culpa filioꝝ iſrl'.cū dr̄. e Duxerūt vxores ⁊ filias eoꝝ ⁊c̄.qḋ erat eis inhibitū Deuť.vij. f Et ſeruierūt dijs eoꝝ.q: viri et ſapiētes aliquādo trahūť ad ydolatriā ꝑ mlieres.vt dr̄ d ſalomōe.iij.Reg̃.xi. Scḋo ſubdiť pēa iflicta:cū dr̄. g Iratuſqꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

do minus ꝛc̄. Meſopotamia eſt ciuitas ſyrie ꝛ tūc erat metropolis huius regni ꝛ dr̄ meſopotamia a meſo qḋ eſt mediū ꝛ potamos qḋ eſt fluuius. q: erat ī medio duoꝝ fluminū. iſta tn̄ interp̄tatō eſt ſm idioma grecum. In hebreo em̄ hr̄ Arā fluuioꝝ ꝛ clamauerunt ad dn̄m verati ꝛ nimis afflicti. tercō ſubdiſ ſubleuātis miſericordia. cū dr̄. b Qui ſuſcitauit eis ꝛc̄. ꝛ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. i Quieuitqꝫ terra. xl. annis. ī iſtis tn̄. xl. annis includūſ octo anni afflictōis p̄dicte: aliſ non haberet cert⁹ numerus annoꝝ fundatōis templi p ſalomonē: put deſcribiſ. iij. Reg. vj. q: tēpus ibi determiātū cōputaſ p tp̄a iudicū ꝛ regū q̄ fuerūt vſqꝫ ad tp̄s illḋ: put dclarabiſ dn̄o ꝑcedēte qn̄ veniem⁹ ad locū illū. k Addiderūt aūt. h poniſ ſcḋa tribulatō q̄ fuit p regē moab: q̄ p̄ dſcribiſ. Et ſecūdo de tercio iudice additur. ibi. Poſt hunc. ꝛc̄. Circa p̄mū p̄ dſcribiſ filioꝝ iſrl' culpa: cū dr̄. Addiderūt aūt filij ꝛc̄. ſcḋo ſubdiſ pena. cū dicitur. l Qui ɔfortauit. ꝛc̄. ad eos debellādum. m Et copulauit ei. i. federe iūxit. n Filios ammon ꝛc̄. vt eēt potentior cōtra filios iſrael. o Atqꝫ poſſedit ꝛc̄. i. hiericho. nō q: eēt reedificata: ſꝫ q: accepit totū territoriū illḋ. vn̄ filij iſrl' terriū reddiderūt ei tributum. ideo ſubditur. p Seruierūtqꝫ filij iſrl' ꝛc̄. Tercio ſubdiſ pnīa cū dr̄. q Et poſtea ꝛc̄. nimis afflicti de tyrānide eglō. Quarto ſubiungiſ dei miſericordia: cū dr̄. r Qui ſuſcitauit ꝛc̄. Circa qḋ ſciēdū ꝙ iſte aiorh libauit populū p h ꝙ interfecit regem p̄dictū: qn̄ miſſus fuit ad reddēdū ei tributū. Prīo igiſ dſcribiſ ipſi⁹ aiorh ɔditio. ſcḋo ei⁹ legatio. ibi. Miſerūtqꝫ. tercio eglō inſ̄fectio ibi Cūqꝫ obtuliſſet. q̄rto exercit⁹ eglō debellatio. ibi. Aiorh aūt. Circa primū ɔditio aiorh deſcribiſ ex gn̄e: cū dr̄. s Filiū gera. ꝛc̄. Ex h diciſ ꝙ erat de tribu beniamin. ſcḋo deſcribiſ q̄tū ad pſonā. cum dicitur.

chuſanraſathaim regis meſopotamie: ſeruierūtqꝫ ei octo annis. Et clamauerunt ad dn̄m q[b] ſuſcitauit eis ſaluatorē: ꝛ libauit eos othoniel videlꝫ filiū cenez fratrē caleph minorē: fuitqꝫ in eo ſp̄us dn̄i ꝛ iudicauit iſrl'. Egreſſuſqꝫ eſt ad pugnā ꝛ tradidit dn̄s in man⁹ ei⁹ cuſanraſathai regē ſyrie ꝛ oppreſſit eū. Quieuitqꝫ[i] terra q̄dragita annis: ꝛ mortuus eſt othoniel filius cenez. Addiderūt[k] aūt filij iſrl' facere malū in ɔſpectu dn̄i: q[l] ɔfortauit aduerſum eos eglō regē moab q: fecerīt malū i ɔſpectu ei⁹. Et[m] copulauit ei filios ammon[n] ꝛ amalech: abijt ꝛ pcuſſit iſrl' atqꝫ[o] poſſedit urbē palmarū. Seruierūtqꝫ[p] filij iſrl' eglō regi moab decē ꝛ octo annis: ꝛ[q] poſtea clamauerīt ad dominū. Qui[r] ſuſcitauit eis ſaluatorem vocabulo aioth. filiū[s] iera filij gemini: q[t] utraqꝫ manu p dextera vtebaſ. Miſerūtqꝫ[u] filij iſrl' p illum munera[x] eglon regi moaab. Qui[y] fecit ſibi gladiū ancipitē habentē[z] in medio capulū lōgitudis palme man⁹: ꝛ[a] accinct⁹ eſt eo ſubter ſagū in dextero femore. Obtulitqꝫ mūera eglō rg̃i moab. Erat aūt eglon craſſus nimis. Cūqꝫ[b] obtuliſſꝫ ei mūera, pſecut⁹ eſt ſocios q cū eo venerāt: ꝛ[c] reuerſus de galgalis ubi erant ydola: dixit ad regē. Verbuz[d] ſecretū habeo ad te o rex. Et ille impauit ſilētium. Egreſſiſqꝫ oibus q circa eū erant ingreſſus eſt aioth ad eū. Sedebat aūt in eſtiuo cenaclo ſol⁹. Dixitqꝫ. Verbum[f] dei habeo ad te. Qui ſtatī ſurrexit de throno. Extenditqꝫ aioth ſiniſtrā manū: ꝛ tulit ſicā[g] d dextro femore ſuo infixitqꝫ eā in vētrē ei⁹ tā ualide: vt[h] capulus ſequeref ferrū in vulnere ac pinguiſſimo adipe ſtringeretur. Nec[i] eduxit gladiū: ſꝫ ita vt pcuſſerat reliqt in corpe: ſtatiqꝫ per ſecreta nature alui[k] ſtercora pruperunt. Aioth[l] aūt clauſis diligētiſſime oſtijs cenaculi ꝛ[m] obfirmatis ſera p[n] poſticū egreſſus eſt. Seruiqꝫ[o] regis ingreſſi viderīt clauſas fores cenaculi atqꝫ dixerūt. Forſitan purgat aluū in eſtiuo cenaculo. Expectātesqꝫ diu donec erubeſcerent: ꝛ vidētes ꝙ null⁹ apiret: tulerūt clauē: ꝛ aperiētes inuenerūt dn̄m ſuū in terra iacentē mortuū. Aioth aūt dū illi turbarētur: effugit ꝛ ptrāſijt locū ydoloꝝ vn̄ reuerſus fuerat. Venitqꝫ[p] in ſeyrath: ꝛ ſtatim inſonuit buccina in monte ephraim: deſcēderuntqꝫ cū eo filij iſrl' ipſo in fronte gradiēte: q dixit ad eos. Sequimini[q] me: tradidit

videretur in armis inexpertus. b Cunqꝫ obtuliſſet. Hic conſequēter deſcribiſ ipſi⁹ eglō interfectio: ꝛ mod⁹ interfectōis. quia aiorh nō interfecit eū ſtatī: ſꝫ receſſit inde facta ſua legatōe. ꝛ h eſt qḋ dr̄ b Cūqꝫ obtuliſſet ꝛc̄. ad deferēdū mūera predicta. c Et reuerſus ꝛc̄. vſqꝫ ad locū illū redierat cū ſocijs ſuis: ſꝫ qn̄ vidit ydola que eglō poſuerat in galgalis quē locū hebrei reputabāt ſctm̄ eo ꝙ ibi p̄ māſerāt p⁹ tranſitū iordāis: ꝛ circūciſi fuerāt ꝛ paſcha celebrauerāt vt hr̄ ioſue. iiij. et v. Et q: archa teſtamenti ꝛ tabnaculū fuerūt ibi q̄uſqꝫ trāſlata fuerūt i ſylo. vt dcm̄ fuit Joſue. xviij. qḋ fecerat eglon in ɔtēptū loci ſacri. ſicut antioch⁹ epiphanes poſuit ydolū in tēplo dn̄i. vt hr̄. i. Machab. i. c. ex h fuit accenſus Aiorh aduertēdo vt interficeret regē eglon d Verbū ſecretū ꝛc̄. ꝛ accipiſ h verbū p re ſignificata vbo. q: itendebat eū occidere i ſecreto: i apto em̄ nō poterat pter aſſiſtentes. e Et ille ꝛc̄. inuēdo ꝙ oēs exirent vt patet per lr̄am ſequentem. f Verbū dei ꝛc̄. q. d. opoꝛꝫ ꝙ ſurgas ppt̄ reuerentiā verbi dn̄i. nec oportet h aiorh de mēdatio excuſari max̄ie q: illḋ mendaciū nō fuit perniciōſum: ſed magis officioſuꝫ q: fuit ordinatuꝫ ad interfectionē ydolatre peſſimi ꝛ tyranni ſup pplm dei: ppter qḋ cōmendaſ aiorh: nō aūt ppt̄ mendaciū. ſicut Exoḋ. i. commendanſ obſtetrices eo ꝙ ſaluauerūt pueros hebreoꝝ: nō aūt ppter mendatiū qḋ dixerūt regi mendaciter ſe excuſantes. g Et tulit ſicā. i. gladiū q̄ ſic noīaſ a ſonitu quē facit qn̄ de vagina extrabitur. h Vt capulus ꝛc̄. capul⁹ eſt manubriū ſic factū qḋ ſupereminet vagine. ꝛ vocaſ gall. heuth. i Nec eduxit gladiū q: retētus erat in adipe. tū q: feſtiauit fugere. k Alui ſtercora prāperūt. In his em̄ q̄ moriūtur violēter egeſtiōes ſolēt exire. ſicut ſuſpēſi emittūt vrinā vel aliqḋ tale. l Aiorh aūt ꝛc̄. ne aliq̄s intraret ad regē ꝛ inueniret ip̄m mortuū dōnec eēt elōgat⁹ m Et obfirmatis ſera. infra dr̄ ꝙ ſui regis tulerūt clauē ad aperiēdū oſtiū. ꝛ iō dicēdū ꝙ plr̄es erāt ibi claues: q̄rū vnā tm̄ aiorh ſecū portauit: vel ꝙ oſtiū ſic erat factū ꝙ p impulſionē claudebaſ ſed nō poterat apiri ſine claue. ſicut modo fit in pluribus oſtijs. n Per poſticū ꝛc̄. in hebreo hr̄ porticū: q̄ ſolet fieri in domibus magnatoꝝ. ꝛ vr̄ lr̄a nr̄a corrupta p ſcptores ppt̄ ſilitudinē lr̄arū o Seruiqꝫ regis ingreſſi. nō cenaculū in q̄ erat rex. vt pꝫ in textu ſed porticū que erat āte a q̄ ſe aliquātulū elōgauerat: et poſt exitū

t Qui vtraqꝫ ꝛc̄. i. ita facilit̄ ꝛ fortiſ vtebaſ ſiniſtra ſicut ꝛ dextra. Hebrei aūt dicūt ſic. Debilis manu dextera: nō ꝙ eēt impotēs in illa parte ſꝫ q: meli⁹ ꝛ ꝑmptius iuuabat ſe de ſiniſtra: gall'. eſclenchier. ꝛ tales aliqn̄ ſunt optimi bellatores: q: tāto min⁹ pōt puideri ict⁹ eoꝝ quāto magis eſt incōſuetus. u Miſerūtqꝫ. h ɔn̄r deſcribiſ ei⁹ legatio cū dr̄. Miſerūtqꝫ filij ꝛc̄. tanꝙ p ſolennē nūciū. x Munera. i. tributum. y Qui fecit ꝛc̄. i. ſcindentē in vtroqꝫ latere. z Habentē in medio capulum. h nō eſt in hebreo. ſꝫ illud qḋ ſequiſ immediate ɔiūgiſ lr̄e precedenti ſic. Fecit ibi gladiū ancipitē longitudis palme man⁹. in hebreo habetur longitudinis parue: ad h ꝙ min⁹ appareret. vnde ſubditur. a Et accinctus eſt ꝛc̄. i. palliū militare. vt dicūt expoſitores cōiter. tn̄ in hebreo hr̄. in dextero femore. q: meli⁹ iuuabat ſe de ſiniſtra ſm ꝙ dicūt hebrei. Illi aūt q̄ meli⁹ ſe iuuāt de dextera: cingunt gladiū ad partē ſiniſtram. ſm aūt trāſlatōem nr̄am q̄ dicit ꝙ eq̄liter ſe iuuabat d' vtraqꝫ manu. dicūt expoſitores ꝙ h fecit ad h ꝙ minus appareret gladi⁹. vel ꝙ

aiorh ibidem redierunt: ſtantes ibi per aliquod ſpacium tempoꝛis ppt̄ cām q̄ exp̄miſ in textu. ꝛ pꝫ lr̄a. p Venitqꝫ in ſeyrath hic ɔn̄r deſcribiſ debellatio exercitus eglon: q: vidētes ex inſperato regē mortuū fugit mens ꝛ ɔſiliū ab eis: vt de exercitu holofernis dr̄ Judith. xv. qn̄ ſciuerīt eū mortuū. ꝛ iō aiorh potuit eos cū paucis debellare iō dixit ad ſocios q Seq̄mini me ꝛc̄. i. locū illū per quē hoīes poſſūt tranſire de terra p̄miſſionis in terrā moab. Eglō em̄ cū ſuo exercitu acceperat partē terre p̄miſſionis. vt pꝫ ex ſupdictis. ꝛ ibi erat: cetera patēt. r Poſt hunc fuit ſangar ſub iſto non legiſ aliq̄ notabilis tribulatō. ſꝫ pacē factā ſub aiorh cōſeruauit: nec pmiſit philiſteos eis dn̄ari: iō ſubdiſ. s Qui pcuſſit ꝛc̄ in hebreo habeſ ſtimulo voū. iſte videſ fuiſſe hō ruſticanus ꝛ fortis: ꝛ forſitā de ligno i quo erat aculeus ad pūgendū boues fecit lanceam vel haſtā ad pugnādū ꝛ aliq̄s alios induxit ad ſimile faciendū: q: nō eſt veriſile ꝙ ipſe ſolus ſercentos viros interfecerit. ꝛ ſic h accipitur ſingulare pro plurali. ſ. ſtimulo pro ſtimulis: ſicut frequēter fit in ſacra ſcptura. vnḋ Exoḋ. viij. venit muſca grauiſſima. id eſt multitudo muſcarum.

Capitulū. iiij.

Ddiderūtqꝫ. Hic ponit tcia tribulatio p Jabin regē chanaā. Et prio deſcribiſ hic tribl'atio. ſcḋo diuina liberatō. ibi Erat autem delbora. tercō gratiarum actio. ibi. ca. v. Circa p̄mū p̄mittiſ filioꝝ iſrl' culpa. cū diciſ. a Addiderūtqꝫ filij iſrl' ꝛc̄. q: plura mala fecerūt ꝙ ante. b Poſt mortē aiorh. nō fecit mentōem de tp̄e ſangar: q: fuit breue: ꝛ iō cōputaſ ſub tp̄e aiorh. ſcḋo ſubdiſ debita pena. cū diciſ. c Et tradidit ꝛc̄. Joſue. xi. diciſ ꝙ ioſue iſtā ciuitatē cōbuſſit: ad qḋ dicendū ꝙ chananei pualētes poſtea reedificauerūt eam. d Ipſe aūt ꝛc̄. ſic noīaſ q: hoīes de diuerſis nationib⁹ collecti erāt ibi. e Erat aūt delbora. Hic cōſequēter deſcribiſ liberatio ppl'i a dicta tribulatione: vbi p̄ poniſ diuina reuelatio. ſcḋo ppl'i congregatio. ibi. Qui acceſſitis. tercio hoſtium debellatio: ibi. Dixitqꝫ delbora. Circa p̄mū dr̄. e Erat aūt delbora pphetes. i. hn̄s ſpiritū prophetie. qḋ exp̄miſ eo ꝙ iudicabat pplm. vt ſic fragilitatē ſex⁹ releuaret pphetie ſp̄us. f Vxor lapidorh. Dicūt expoſitores nr̄i cōiter ꝙ iſte lapidorh fuit idē q̄ barach. ꝛ allegāt ad h dictū hebreoꝝ. Sꝫ occurrit hic dubiū q: poſtea ſubdiſ ꝙ ip̄a manebat in mōte ephraim ꝛ ꝙ inde miſit ꝛ vocauit barach de cedes: q̄ erat in ſorte neptalim. ꝛ ſic nō videſ ꝙ fuerit vir eius: q: ſeparatim hitabāt: et in diuerſis tribub⁹. ꝛ ideo di. ra. ſal. ꝙ lapidorh n̄ eſt nomē ppriū: ſed commune: ꝛ ſignificat lichiniariā: q: faciebat lichinia pro lucernis q̄ ardebāt in tabernaculo dn̄i. ꝛ ſic vbi habem⁹ vxorē lapidorh: dicūt mulierē lichinatricē. Si aūt antiqui iudei dixerūt put dicūt expoſitores p̄dicti: neſcio: ſꝫ moderni ſequūtur dictum Ra. ſa.

enim dominus inimicos noſtros moabitas in manus noſtras. Deſcenderuntqꝫ poſt eum: ꝛ occupauerunt vada iordanis: que tranſmittunt in moab ꝛ non dimiſerūt trāſire quēq̄: ſed percuſſerūt moabitas in tempore illo circiter decē milia oēs robuſtos ꝛ fortes viros nullus eorū euadere potuit. Humiliatuſqꝫ eſt moab in die illo ſub manu iſrael ꝛ quieuit terra octoginta annis a prelijs. Poſt[r] hunc fuit ſangar filius anath: qui[s] pcuſſit de philiſtijm ſexcentos uiros uomere: et ipſe quoqꝫ defendit iſrl'.

Ddiderūtqꝫ[a] Cap. iiij.

filij iſrl' facere malū in conſpectu domini poſt[b] mortē aioth ꝛ[c] tradidit illos dominus in man⁹ iabin regis chanaan: qui regnauit in aſor: habuitqꝫ ducem exercitus ſui nomine ſyſarā. Ipſe[d] autē habitabat in aroſeth gentium. Clamaueruntqꝫ filij iſrael ad dominū Nongentos enim habebat falcatos currus: ꝛ per viginti annos vehemēter oppreſſerat eos. Erat[e] autē delbora pphetes vxor[f] lapidoth: que iudicabat populum in illo tēpore: et ſedebat ſub palma que nomine illius vocabatur: inter rama ꝛ bethel i monte ephraim: aſcendebantqꝫ ad eam filij iſrael in omne iudicium que[g] miſit ꝛ vocauit barach filiuꝫ abinoem de cedes neptalim: dixitqꝫ ad eū. Precepit[h] tibi domin⁹ deus iſrl'. Vade ꝛ duc exercitum in[i] montē thabor: tolleſqꝫ tecū decem milia pugnatoruꝫ de filijs neptalim: ꝛ de filijs zabulon. Ego[k] autēꝫ adducā ad te in loco torrentis cyſon ſyſaram principem exercitus iabin et currus eius: atqꝫ omnem multitudinem ꝛ tradam eos in manu tua. Dixitqꝫ[l] ad eam barach. ſi venis mecuꝫ: uadam: ſi nolueris uenire non pergam. que dixit ad eū. Ibo quidem tecum ſed in hac uice victoria nō reputabitur tibi: quia in manu[m] mulieris tradetur ſyſara: Surrexit itaqꝫ delbora: ꝛ perrexit cum barach in cedes. Qui[n] acceſſitis zabulon ꝛ neptalim aſcendit cum decem milibus pugnatorum habens delborā in comitatu ſuo. Aber autē cyne⁹ receſſerat[o] quondam a ceteris cyneis fratrib⁹ ſuis filijs obab cognati moyſi: ꝛ tetenderat tabernacula vſqꝫ ad vallem que vocatur ſennim: et erat iuxta cedes: nunciatumqꝫ[p] eſt ſyſare ꝙ aſcendiſſet barach filius abinoem in montem thabor. Et congregauit nongentos falcatos currus ꝛ omnem exercitū de aroſeth gentium ad torrentem cyſon. Dixitqꝫ[q] delbora ad barach. Surge[r] hec[s] eſt enim dies in qua tradidit dominus ſyſaram in manus tuas. En ipſe ductor eſt tuus. Deſcendit itaqꝫ barach de monte thabor et decem milia pugnatorum cū eo Perterruitqꝫ[t] dominus ſyſarā et omnes currus eius: vniuerſamqꝫ multitudinē in ore gladij ad ɔſpectum barach: intantū ut ſyſara de curru deſiliens pedibus fugeret: ꝛ barach perſequeretur fugiētes currus ꝛ exercitū uſqꝫ ad aroſeth

g Que miſit ꝛc̄. p reuelatōem dn̄i. iō ſequitur. h Precepit tibi dn̄s. i. nō dico tibi auc̄te mea: ſꝫ diuīa. i In mōte thabor. in q̄ trāſfiguratus fuit dn̄s ieſus xp̄us corā petro iacobo ꝛ iohāne. de q̄ trāſfiguratione hr̄ Math. xvij. k Ego aūt ꝛc̄. imittendo ei voluntatē ɔ̄liādi ɔ̄te. l Dixitqꝫ ad eaꝫ ꝛc̄. q. d. tu hēs ſp̄m prophetie: nō ego. ꝛ iō poteris ſcire tp̄s et horā bellādi. m In manu ꝛc̄ vt pꝫ i ſequētib⁹ poſtea n Qui acceſſitis. h ponitur cōgregatio ppl'i ad bellādū. ꝛ p̄ ex parte barach: cū dr̄. n Qui acceſſitis ꝛc̄. Aber aūt cyneus. h interponiſ h: eo ꝙ iabel vxor aber interfecit ſyſarā. Iſte āt aber dr̄ cyne⁹ eo ꝙ deſcēdit d ietro q̄ vocat⁹ fuit cyn vel cyne⁹ et obab. ſic dictū fuit. ſ. i. c. ꝛ Nu. x. vn̄ quod ſubdiſ. Cognati moyſi. in heb. hr̄ ſoceri moyſi. o Receſſerat quon. a ce. cy. q̄ hitabāt in ſorte iude. vt dictū eſt ſ. i. c. ſcḋo deſcribiſ congregatio ppl'i ad p̄liuꝫ et pte ſyſare: cū dr̄. p Nūciatūqꝫ eſt ſyſare ꝛc̄. et pꝫ lr̄a. q Dixitqꝫ delbora. h ɔn̄r deſcribiſ hoſtiū debellatō. ꝛ ſcḋo ducis iterfectio: ibi Syſara āt. Circa p̄mū dr̄. q Dixitqꝫ delbora ꝛc̄. p reuelatōꝫ diuinā r Surge ad pugnā. s Hec eſt em̄. ꝛc̄. videſ ꝙ ɔ̄riū dicaſ ſup. i manu mulieris tradeſ ſyſara. dicendū ꝙ vtrūqꝫ verū eſt: q: fuit traditus in manu barach ad debellādū ꝛ fugandū ꝛ in manu mulier' ad inficiēdū t Perterruitqꝫ dn̄s ſyſarā ꝛc̄. q: fulgura ꝛ coruſcatōes ꝛ lapides grādinis immēſe magnitudis ceciderūt ſup exercitū ei⁹: ita ꝙ nō poterāt ſuſtinere: ſꝫ multi mortui ſunt ꝛ alij fugerūt ꝛ in fugiēdo occiſi ſunt.

Universidad de Salamanca. BGH

ideo ſubditur. v Et omnis hoſtium ⁊c. Hic conſequenter deſcribitur ducis interfectio ꝑ modū q̃ ſequit̄: cū dr̄. Syſara aūt fugiēs ꝑuenit ad tētoriū iabel vxoris aber cynei. cuiꝰ cā ſubditur. x Erat aūt pax ⁊c. ⁊ iō illuc diuertit ſecuriꝰ ⁊ maxime. q: iabel inuitauit eum dicēs.
ꝫ Intra ad me dñe mi ⁊c. Iſte aūt modus loquēdi. ſ. ingreſſus viri ad mulierē frequēter accipit̄ in ſcīptura ꝑ ꝯcubitu carnali: nō tñ ſemꝑ. ſ; hic accipit̄ ꝑ ſecuritate refugij
a Que aperuit vtrē lactis petenti aquā dedit lac ad bibendū. q: potꝰ lactꝭ aggrauat corpꝰ hoīs ⁊ inducit ſomnū. cetera patēt vſq; ibi. b Ingreſſa abſcōdite. nō a tabernaculo: ſ; ab oſtio tabernaculi vbi ſyſara rogauerat eā ſtare. ⁊ ſilr̄ venit: iux̄ eū ad ip̄m interficiēdū. ideo ſubditur.
c Poſuit ſup̄. ⁊c. Modernī grāmatici ⁊ maxime Huguitio dicūt ꝙ puerile eſt dicer̄ timpꝰ. ſ; d; dicere tp̄s. ſ; hoc nō mlt̄ū valet: q: ſacra ſcīptura ñ ſeq̄t̄ reglās modernas grāmatice. q: antiq̄tus erat aliꝰ modꝰ loquēdi. ſicut Math. viij. hr̄. dico huic veni ⁊ venit. ⁊ alio vade ⁊ vadit. ⁊ tñ ſm modernos grāmaticos dēret dici alij in datiuo.
d Qui ſopo. ⁊c. q: inter ſoporē ⁊ mortē nō fuit interuallū tp̄is. cetera patent in lr̄a. Circa hoc q̃rit̄ vtꝝ iabel malefecerit interficiendo ſyſarā. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. q: i textu dr̄ ꝙ pax erat tūc tp̄is int̄ iabin regē ⁊ domū aber cynei. Ex quo videt̄ ꝙ fedꝰ erat int̄ eos. ꝓpt̄ qđ ſyſara ſecuriꝰ intrauit tabnaculū iabel. ⁊ iō iabel ꝯ fedꝰ inītū vr̄ feciſſe: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯ dictamē iuri naturalis qđ ſemꝑ ⁊ apđ oēs eſt illicitū. Itē ꝓmiſerat ei ſecuritatē. vt p; in textu et poſtea latent̄ interfecit eū. ⁊ ſic ꝓditorie vr̄ egiſſe. Cōtra: q: i cātico delbore q̄ habuit ſpm̄ dñi: vt p; ex p̄dictis cōmēdat̄ iabel de fcō iſto vbi dr̄. Bñdicta int̄ mulieres iabel. ⁊ ſeq̄tur ꝑcuſſit ſyſarā q̄rēs i capite vulneris locū. Ad hoc dicēdū ꝙ in fcō mulieris aliq̄ fuerūt vituꝑabilia ⁊ mala. videl; falſitas in ṽbis ⁊ ſignis q̄bꝰ oñdebat ſe velle eū ꝓtegere dicēs Intra ad me dñe mi ne timeas. cū tñ intēderet eū occidere: ⁊ de hoc nō cōmendat̄ in ſcīptura. q: talia non pñt bñ fieri: ſm pħos: nec ſm doctores ſcōs: de hac matera loquētes. ⁊ de hoc nō cōmēdabat̄ in ſcīptura: ſ; đ bono affectu quē hūit ad liberādū ppl̄m đ manu tyrāni: qđ fuit laudabile ſicut ⁊ iudith cōmēdat̄ de magno affectu quē hūit ad libatōem ppl̄i iſrl̄ de manu holofernis: nō aūt de mendacijs q̄ dixit in ꝯſpectu eiꝰ. Et obſtetrices de pietate q̄ ſaluauerūt filios hebreoꝝ. nō aūt de mēdacio ꝑ qđ excuſauerūt ſe pharaoni. vt hr̄ Exođ. j. ſ; q: qđ eſt de interfectōe ſyſare. Dicendū ꝙ iabel in hoc fecit rem licitā ⁊ meritoriā: l; īmiſcuerit aliq̄ illicita. vt dictū eſt. ſciebat eñ ꝙ iſte ſyſara erat maximꝰ oppreſſor fidel̄ ppl̄i cuius fidei ip̄a erat: q: ietro q̄ dictꝰ eſt cineꝰ ⁊ alij deſcēdētes ab eo ꝯuerſi fuerūt ad iudaiſmū recipiētes legē dei. vt dictū fuit Exođ. xviij. ⁊ Nu. x. Et iō ſicut mēboꝝ illiꝰ cōitatꝭ hūit titulū iuſtū interficiendi eū: ita ꝑ ſigna manifeſta videbat ip̄m debere mori ex iuſticia diuīa. tū q: vidit exercitū eius magnū ⁊ fortē debellatū a paucis reſpectiue ⁊ iermibꝰ. vñ đ: .j. v. c. Clipeus ⁊ haſta ſi apparuerūt in q̄draginta militibꝰ in iſrl̄. i. nō apparuerūt. tū q: exercitꝰ eiꝰ fuit magꝭ ꝓſtratꝰ ictibꝰ fulgurꝭ ⁊ lapidibꝰ grandis deo ꝓ filijs iſrl̄ dimicāte: q̄ bellatoꝝ gladijs. ⁊ iō ip̄ſu; interficiēdo cōformit̄ egit volūtati diuīe: ⁊ forſitan inſtīctu ſpāli diuīo. ſicut de delbora hoc p̄dixerat ſpū ꝓphie. Ad p̄mū in ꝯtriū poſſet dici ꝙ forſitan pax illa erat ex hoc ꝙ aber ſoluebat iabin tributū exceſſiuū: vt ſic ñ ꝑderet totū qđ habebat. ⁊ ſic a tali iniuſta exactōe licite poterat ſe ꝑ ſe ⁊ ſuos libare occurrēte facultate. Nec etiā in lr̄a hr̄ ꝙ fuerit ibi fedꝰ amicitie int̄ eos con

gentium: ⁊[u] omnis hoſtium multitudo vſq; ad internitō; caderet Syſara aūt fugiēs ꝑuenit ad tentoriū iabel vxoris aber cynei.[x] Erat aūt pax inter iabin regē aſor: ⁊ domū aber cynei. Egreſſa igitur iabel in occurſum ſyſare: dixit ad eū. Intra[ꝫ] ad me dñe mi: ne timeas. Qui ingreſſus tabnaculū eiꝰ ⁊ oꝑtus ab ea pallio: dixit ad eam. Da mihi obſecro paululū aq̄: q: ſitio valde. Que[a] apuit vtrē lactis ⁊ dedit ei bibere ⁊ opuit illū. Dixitq; ſyſara ad eā. Sta añ oſtium tabnaculi: ⁊ cū uenerit aliqs interrogās te ⁊ dicēs: nūqd hic eſt aliquis: reſpōdebis: nullus eſt: tulit itaq; iabel vxor aber clauū tabnaculi aſſumēs pariter ⁊ malleū: ⁊ ingreſſa[b] abſcōdite ⁊ cū ſilētio poſuit[c] ſupra timpꝰ capitis eiꝰ clauū ꝑcuſſumq; malleo defixit in cerebꝛ uſq; ad terrā qui[d] ſoporē morti ſociās defecit ⁊ mortuꝰ eſt. Et ecce barach ſequens ſyſaram ueniebat egreſſaq; iabel in occurſum eiꝰ dixit ei. Ueni ⁊ oſtēdā tibi virū quē queris: q cū ineraſſ; ad eā vidit ſyſaram iacentē mortuū: ⁊ clauū infixum in timpore eiꝰ. Huīliauit ergo đs in die illo iabin regē chanaan corā filijs iſrl̄: q creſcebāt quotidie: ⁊ forti māu opprimebāt iabin regē chanaan donec delerēt eum:

Cap. v.

Cecinerūtq;[a] delbora ⁊ barach filiꝰ abinoē in illo die dicētes. Qui[b] ſpōte obtuliſtis de iſrael aīas vr̄as: ad[c] periculū: bñdicite[d] dño. Audite[e] reges auribꝰ ꝑcipite pricipes. Ego ſum[f] ego ſum: que[g] dño canā: pſallam dño deo iſrl̄. Dñe[i] cū exires đ ſeir: ⁊ trāſires ꝑ regiones edō: terra[k] mota eſt: celiq; ac nubes ſtillauerūt aq̄s. Mōtes fluxerūt a facie dñi: ⁊ ſynai: a[l] facie dñi dei iſrl̄. In diebus[m] ſāgar filij anath: in diebꝰ iabel quierūt[n] ſemite: ⁊[o] q ingrediebantur per eas: ambulauerunt[p] ꝑ calles deuios. Ceſſauerūt fortes in iſrl̄: ⁊ quieuerūt donec ſurgeret delbora ſurgeret mater in iſrael. Noua[q] bella elegit dominus: ⁊ portas hoſtiū ip̄e ſubuertit. Clypeꝰ[r] ⁊ haſta ſi apparuerūt in q̄dragīta milibꝰ iſrl̄. Cor[s] meū diligit principes iſrael. Qui[t] ꝓpria uolūtate obtuliſtis uos diſcrimini: bñdicite dño: qui[u] aſcēditis ſuꝑ nitētes aſinos: ⁊[x] ſedetis ſupra in iudicio: et ambulatis in via: loq̄mini[y]. Ubi colliſi[a] ſunt currus ⁊ hoſtiū ſuffocatus eſt exercitꝰ: ibi[b] narrētur iuſticie dñi: ⁊[c] clemētia in fortes iſrl̄ Tūc deſcēdit ppl̄s dñi ad portas ⁊ obtinuit principatū. Surge ſurge delbora: ſurge ſurge: ⁊ loquere canticū. Surge barach: ⁊ app̄hende captiuos tuos fili abinoem Saluate ſūt reliq̄e ppl̄i. Dñs[d] in fortibꝰ dimicauit[e]. Ex ephraī[f] deleuit eos in amalech: ⁊[g] poſt eum et beniamin in ppl̄os tuos o amalech. De[h] machir principes deſcēderunt: ⁊ [i]de zabulon qui exercitū ducerent ad bellandū. Duces iſachar[k] fuere cū delbora: ⁊[l] barach ueſtigia ſunt ſecuti: qui[m] quaſi in p̄eceps ac baratrum ſe diſcrimini dedit. Diuiſo[n] contra ſe rubē magnanimorū[o] reperta[p] eſt cōtentio. Quare[q] habitas īter duos terminos: ut[r] audias ſibilos gregū. Diuiſo[s] cōtra ſe ruben: magnanimorū reperta eſt cōtentio. Galaad[t] trans iordanem quieſcebat ⁊[u] dan uacabat nauibus. Aſer[x] habitabat in littore maris: ⁊ in portubꝰ morabat̄: zabulon vero et neptalim obtulerunt aīas ſuaſ morti in[y] regione morome. Uenerunt[z] reges: et pugnauerunt[a]: pugnauerunt reges chanaā in thane iuxta aquas mageddo: ⁊[b] tamē nihil tulere predātes. De[c] celo dimicatu; eſt ꝯtra eos: ſtelle[d] manētes in ordine ⁊ curſu ſuo aduerſus ſyſaram pugnauerūt. Torrens[e] cyſon traxit cadauera eorū torrēs cadumin torrens cyſon. Conculca[f] anima mea robuſtos[g]. Ungule[h] equorum ceciderunt: fugientibus impetu: et ꝑ p̄eceps ruentibus fortiſſimus hoſtium. Malediciite[i] terre meron[k] dixit angelus domini: malediciite[l] habitatoribus eius: q: non venerunt ad auxilium domini: in adiutorium fortiſſimoꝝ eius

tractum vel pactum aliquod aliquo iuramento firmatum: ſed tantum ꝙ pax erat int̄ iabin ⁊ domū aber qđ potuit fieri mō̄ iniuſto p̄edicto. Itē dato ꝙ fuiſſet ibi fedꝰ vl̄ pactū ſub iuramēto: tñ nō tenebat̄ obſuare: vt videt̄: q: i talibꝰ federibꝰ ⁊ pactꝭ mulieres nō vocant̄: ſ; tm̄ viri. vxor aūt nō ſemꝑ tenet̄ ſuare pacta ⁊ iuramēta viri ſui. Ad ſcōm p; rñſio ex p̄dictꝭ in q̄ōe. Cap. v. Cecinerunt ⁊c. Poſtq̄ đſcripta eſt hoſtiū debellatiō hic ꝯñr deſcribit grāꝝ actio. ſic rōnabilit̄ ⁊ iuſte cōſuetū eſt fieri. in q̄ quidē grārū actione q̄ vocat̄ cāticū delbore: delbora p̄ ſe ⁊ alios ad diuinas laudes icitat. ſcđo audaciā filioꝝ iſrl̄ ⁊ ignauiā r̄citat. ibi. De machir. tercio cui attribuēda ſit victoria explicat ibi De celo. ⁊c. q̄rto ip̄am iabel cōmēdat: ibi. Bñdicta int̄ mlieres iabel. Prīa i duas: q: p̄ excitat ſe ⁊ alios ad diuinā laudem. ſcđo ad hoc inducit triplicē rōe; ibi. Dñe cum exires. p̄ igit̄ incitat alios dicens.
b Qui ſpōte ⁊c. i. vitas vr̄as vt ſic liceat loq̄. c Ad piculū: ſm hūanū iudiciū. q: pauci ⁊ inermes: vt poſtea videbit̄ volūtarie ⁊ ꝓmpte iuerūt ad pugnādū ꝯ multos ⁊ bñ armatos. tñ ſm v̄itatē ibi nō erat piculū: q: aſſiſtebat diuinū p̄ſidiū. vt p; ex p̄dictꝭ. c. iiij. d Bñdicite dño. de tanto eiꝰ bñficio. ⁊ alloq̄tur delbora illos q̄ fuerūt. e Audite reges ⁊c. i. intelligite diuia bñficia ſuꝑ illos q̄ ꝯfiduntin eo. Cōſequēter excitat ſeip̄am dicēs. f Ego ſum ego ſum. ⁊ fit duplicatio ad denotandū duplicem laudem. ſ. oris q̄ notatur ibi. g Que dño canā. ⁊ cordis ibi. Pſallā dño deo iſrl̄. ſequitur. i Dñe cū exires. hic ad ꝓpoſitū inducit delbora triplicē rōe;. ſcđa ibi. In diebꝰ ſangar. tercia ibi. Noua bella. Prīa rō inducēs ad diuinā laudē accipit̄ ex bñficio legis date a deo q̄ notat̄ cū dicit̄ Dñe cū exires de ſeir ⁊c. dicūt hebꝛei ꝙ dñs p̄ legē obtulit filijs eſau habitātibꝰ in mōte ſeir: ſ; ip̄i noluerūt eā accipe: ⁊ tūc dedit eam filijs iſrl̄ in mōte ſynai: ⁊ ſic exponūt lr̄am iſtā. Cū exires de ſeir ⁊c. eo ꝙ recuſaſſēt legē ſibi oblatā. ſ; hoc dictū videt̄ fictiū: ꝑ ut declaratū fuit pleniꝰ Deu. xxxiij. iō expoſitores nr̄i ſic exponūt cōiter. i Dñe cū exires de ſeyr ⁊c. ppl̄m illū relinquēdo in erroribꝰ ſuis iudicio tuo iuſto: l; occlto: ⁊ applicares tibi ppl̄m iſrl̄ legē dando: ſm illud Math. i. Iacob dilexi: Eſau aūt odio habui. qđ đ: nō tm̄ de ꝑſonis iacob ⁊ eſau: ſ; etiā de ſucceſſoribus eorum. ſ. iudeis ⁊ de idumeis. k Terra mota eſt ⁊c. in hebꝛeo non hr̄. Ex q̄ p; ꝙ li ⁊ tenet̄ hic ꝓ id eſt. ita ꝙ tota iſta lr̄a. Terra mota eſt. ⁊c. refert̄ ad ſynai. q: cū lex daret̄ ſuꝑ montē ſynai a dño ceperūt audiri tonitrua ⁊ micari fulgura: ⁊ nubes denſiſſima operuit mōtē. vt hr̄ Exođ. ix. ⁊ de iſtis mons videbat̄ tremere: ⁊ forſitan realit̄ tremuit. vt đ: hic. ⁊ ex nube denſa fluxerūt aq̄. q̄rū cauſa ſubdit̄ cū đ:. l A facie dñi dei iſrl̄. q: dñs deſcēdit ſuꝑ mōtē illū. vt đ: ibidē. ⁊ iſta fiebant in creaturis irrōnalibus. vt ꝑ hoc oſtēderet̄ ꝙ creatura rōnalis d; deū timere ⁊ reuereri ⁊ corā eo tremere timore filiali. m In diebꝰ ſangar. hic ponit̄ ſcđa rō ex ppl̄i defenſiōe. q: i diebꝰ ſangar q̄uis nō legat̄ magnꝰ exercitꝰ veniſſe

contra filios iſrael: tamen terram eorum ſubintrabāt aliqui latrūculi: maxie de philiſteis: a q̄bus đfendit eos ſangar: nō tñ p̄buit ppl̄o plenā ſecuritatē ꝓpt̄ latrūcl̄os ſubintrātes. ⁊ hoc ē qđ ſubdit̄
n Quieuerūt ſemite. q: nō audebāt hebꝛei ire ꝑ vias philiſteis ꝓpinq̄s niſi ſufficiēti ſocietate ad ſe defendendū: qđ nō fit de facili ⁊ frequenter.
o Et q̄ ⁊c. i. par ua comitiua vl̄ ſolitarij. p Ambulauerūt. ⁊c. diuertēdo a rcā via ne inciderēt in p̄dictos latrūcl̄os Qđ aūt hic fit mētio de diebꝰ iabel nō eſt referendu; ad tp̄s poſtq̄ ꝑcuſſerat ſyſarā: ſ; ad ip̄s p̄cedens.
q Noua bella. hic ponit̄ tercia rō q̄ accipit̄ ex hoſtiū mirabili debellatōe. vbi p̄ deſcribit̄ debellatio hoſtiū pñs. ſcđo p̄terita ⁊ futura. ibi Dñs in fortibus Circa p̄mū dicit̄.
q Noua bella elegit ⁊c. i. nouū modū debellādi hoſtes ⁊ coꝝ ciuitates q̄ nouitas expōit̄ cū đ:. r Clypeus ⁊c. i hebꝛeo hr̄ in iſrl̄. ita ꝙ li xl. milibꝰ nō iūgit̄ cū iſrl̄. ⁊ hoc videt̄: eo ꝙ dictū eſt. c. p̄ce. ꝙ barach iuit ad pugna; cū. x. milibꝰ tm̄. ꝓpt̄ qđ hebꝛei exponunt ſic lr̄am iſtā. Clypeꝰ ⁊ haſta ſi apparuerūt. i. nō apparuerūt. ⁊ accipit̄ hic ſi ꝓ nō. In iſrl̄. id eſt in decē milibus pugnatoribꝰ de iſrl̄: q̄ inermes iuerūt ad p̄liū ⁊ ſupplēdū eſt cū tñ exercitꝰ aduerſarioꝝ eēt ex. xl. milibꝰ. i. nūero. xl. miliū armatoꝝ. Et talis modus loquēdi vbi oportet aliq̄ ſupplere q̄ apud hebꝛeos vocat̄ decurtatꝰ. frequēter inuenit̄ in ſacra ſcīptura maxime metrica: cuiuſmodi eſt iſtud cāticū delbore i heb. Poſſet āt dici ſm trāſlatōem nr̄am iūgēdo li. xl. milibꝰ cū li iſrl̄. q: l; a p̄ncipio belli fuerūt tm̄. x. milia cū barach: tñ q̄ñ incepit ſuꝑare aduerſarios: multi de iſrl̄ p̄us tīore impediti venerūt ad p̄eliū iūgēdo ſe exercitui barach: ita ꝙ aſcendit ad. xl. milia. s Cor meū. id eſt duces huiꝰ exercitꝰ. iō ſubdit̄. t Qui ꝓp̄a volūtate. ⁊c. exponat̄ ſicut. ꝯ. in p̄n. huiꝰ cātici. v Qui aſcēditis ⁊c. i. pingues ⁊ pulcros de p̄da hoſtiū. x Et ſedet̄. ⁊c. q: antea iudices nō audebāt ire de loco ad locū ad iudicandū. ſ; tūc poterant ire ſecure ⁊ honorifice: ita ꝙ in iudicio hic accipit̄ ꝓ ire ad iudiciū. q: hoīes ſedētes in aīalibꝰ nō iudicāt. y Loq̄mini. i. narrate beneficia dei. a Ubi colliſi ſunt currus. grādie ⁊ tēpeſtate cadente ſuper eos. b Ibi narrētur ⁊c. q̄bus interfecit impios.
c Et clemētia ⁊c. quia clemētia dei dedit eis fortitudinē ad ſuperandū aduerſarios: cetera patēt. d Dñs in fortibꝰ. hic deſcribitur debellatio hoſtiū p̄terita ⁊ futura: cū dr̄. d Dñs in fortibus. i. ꝯ fortes. e Dimicauit ꝓ iſrl̄. ⁊ ponit̄ exēplū de p̄terito dicēs. f Ex ephraim ⁊c. q: ioſue fuit de tribu ephraim qui debellauit amalech. vt hr̄ Exođ. xvij. ꝯñr pōit exēplū đ futuro: cum dicit̄. g Et poſt eum ex beniamin ⁊c. quia ſaul qui fuit de tribu beniamī debellauit ⁊ deleuit amalech. vt hr̄ i. Reg. xv. h De machir. hic ꝯñr delbora recitat ꝯſtātiā filioꝝ iſrl̄: q̄ iuerūt cū barach ad p̄liū. et ignauiā illoꝝ q̄ ire noluerūt cōmixtim loquēdo de iſtis ⁊ de illis dicēs
h De machir ⁊c. Machir ei fuit filiꝰ manaſſe de cuiꝰ tribu aliq̄ fuerūt in hoc exercitu. i Et đ zabulō: ſicut p; ex dictꝭ. c. iiij.
k Duces iſachar ⁊c. q: aliq̄ de illa tribu ſteterūt cū delbora ad deꝑdādū dñm. l Et barach veſtigia ſunt ſecuti. q: alij iuerūt cū barach ad pugnādū. m Qui quaſi. ⁊c. ꝑſequēdo aduerſarios ad loca decliuia et aſpa. n Diuiſo ꝯ ſe rubē. i. illa ei tribu erāt q̄dā ꝯtēcōes inteſtine ꝓpt̄ q̄s noluerūt venire ad p̄liū cū barach. iō ſubdit̄
o Magnanimoꝝ. i. ſuperboꝝ. p Repta eſt ꝯtētio. q: manifeſta fuit alijs tribubꝰ ex hoc facto.
q Quare ha. ⁊c. q: ſors rubē fuit ſuꝑ iordanē fluuiū: qui diuidebat terrā duarū tribuū: ⁊ dimidie a terra aliarū tribuum.
r Ut audiat̄ ⁊c. i. balatꝰ illa eñ tribꝰ đlectabat̄ i talibꝰ. q: hēbat pecora multa ⁊ intēdebat nutritioni ⁊ multiplicatōi eorū. vt hr̄ Nume. xxxij.
s Diuiſo ꝯ ſe ru. ⁊c. repetit̄ ad maiorē affirmationē. ⁊ q: ſicut in cantileꝰnis idē repetit̄: ſic in iſto cātico. ⁊ expōat̄ ſic̄ p̄us
t Galaad trāſ. ior. nolens venire ad p̄liū: ſicut piger ⁊ ignauꝰ. v Et dan va. na. ꝓ mercibꝰ excēdis. q: ſors ſua fuit ſuꝑ littꝰ marꝭ mediterranei et iō noluit venire ad p̄liū intētꝰ ad lucꝛ. ⁊ eodē mō exponūt̄ cū ſubdit̄.
x Aſer hītabat in lit. ma. ⁊c. zabulon ṽo ⁊ neptalim ⁊c. iſti cōmendant̄ de ꝓbitate ⁊ audacia: q: ex ip̄is p̄ncipalit̄ exercitꝰ erat. vt p;. ꝯ. iiij. cap.
y In regione morome. i. excelſa. q: in mōte thabor fuit ꝯgregatꝰ exercitus barach. vt fuit dictū. ꝯ. iiij. ca. z Uenerūt reges. q̄ erāt ꝯfederati ipſi iabi. a Et pugnauerūt. q: venerūt ad expugnādū barach ⁊ eius exercitū. vt hr̄. ꝯ. iiij. c. b Nihil tulere p̄dātes. minꝰ dicit: ⁊ plꝰ ſignificat. venerāt eñ ad deꝑdandū terrā iſrl̄: ⁊ tñ ip̄i ⁊ ſua ibidem remāſerāt
c De celo. hic ꝯñr delbora explicat cui iſta victoria ſit attribuenda. ſ. ipſi deo. ⁊ iō đ:. c De celo ⁊c. ſ. fulgure ⁊ grādine. d Stelle manētes in ordine ⁊ cur. ſuo. ⁊c. hic. đ: ad dr̄am illiꝰ victorie: q̄ facta eſt a deo ꝑ ioſue. vt hr̄ Ioſue. x. q: tūc ſol ⁊ luna ſteterūt ꝑ ſpaciū vniꝰ diei. in hac aūt victoria nō ſteterūt ſ; ꝓceſſerūt in curſu ſuo. e Torrēs cyſon ⁊q̄. Cyſon ⁊ cadumin ſunt noīa torrētiū ꝓpe q̄s fuit bellū: ⁊ multi ceciderūt ibi: ⁊ fuerūt ſubmerſi. f Cōculca aīa mea. i. deſpice. g Robuſtos. i. ſyſarā ⁊ bellatores ſuos: q̄ ꝯfidētes in ſua fortitudīe volebāt poplm̄ dñi delere. h Ungule eq̄rū ceciderūt. ex magnitudīe grandis ⁊ fulgurꝭ ⁊ aſperitate locoꝝ fuerūt leſe ⁊ diſſipate. i Malediciite terre ⁊q̄. Dicūt expoſitores nr̄i cōit̄ ꝙ angelꝰ dñi hic accipit̄ ꝓ michaele q̄ p̄erat filijs iſrl̄ ad cuſtodiā. vt hr̄ Daniel. x. k Meroz. aūt eſt nomē demōis q̄ excitauit ſyſarā ⁊ ſuos ad veniēdū ꝯ filios iſrl̄: cui dixit michael eſſe maledicendū: ⁊ mal̄ angelis ſibi adiūctis. iō ſubdit̄ l Malediciite hītatoribus ⁊q̄. i. exercitꝰ dñi: q̄ erat exercitꝰ iſrl̄. ſ; magis venerūt ad nocēdū. ſic ergo exponūt cōiter catholici. hebꝛei aūt alr̄ exponūt dicētes: ꝙ āgelus

Universidad de Salamanca. BGH

auxilium: cum tamen habebat quid agere poſſit ſm viā humanā. ſicut eſt ꝓbatio in duello ꝛ tact⁹ ferri cādētis: q̄ merito reprobāt in iure canonico: ſʒ accipit h̄ tentatio p petitōe ſigni ꝓcedēte ex ꝯfidētia dei: ꝛ vt ei⁹ gloria amplius manifeſtetur. vt ſupra dictū eſt.

In cap. vj. Judicū: vbi dr̄ in poſtilla. Angeli vō in ſacra ſcrip̄tura nō vocāt ꝓphe. Additō

Licet cognitio angeloꝝ q̄ res in verbo cognoſcūt: ſit clara abſq; enigmate. ex h̄ ſolo nō ſequeret ꝙ non poſſent dici ꝓphe cū alio adiūcto. put. s. ꝓlogū pſalterij do duce declarabit ꝛc. Replica.

Circa librū iudicū fac̄ modicū Bur. niſi circa .c. vi. vbi poſtillator dicit āgelos in ſcriptur̄ n̄ dici ꝓphas ꝓpter claram viſionē diuine eſſentie. Bur. ꝓmittit ſup ꝓlogū pſalterij d̄ hoc dicere. vide ibi correctoriū. Cap. vij.

Gitur hierobaal. Poſtq; d̄ſcripta ē vocatō ducis. h̄ ꝯſequēt deſcribit modus certamis. vbi p̄ ponit ꝯcertatio pugne. ſcd̄o pfectio victorie. ca. viij. Circa p̄mū p̄ deſcribit bellatoꝝ electio. ſecūdo electoꝝ aſſecuratio. ibi. Caſtra aūt madian. tercio aſſecuratoꝝ certatio: ibi. Diuiſitq; trecentos viros. q̄rto adiutoꝝ aſſociatō. ibi. Cōclamātes. Circa p̄mū ſciendū ꝙ dn̄s voluit eligē bellatores i pūo nūero: vt ſibi victoria illa totalit̄ attribueret. vt pʒ in tex. eligūt igit hmōi bellatores duplici ſigno. p̄mū eſt cōſtātia mētal. cū d̄r.

b Qui formi. ꝛc. ita ꝙ ſolū ꝯſtantes ꝛ īpauidi ad p̄liū remanerent. vn̄ ſubdit. c Receſſeruntq; d̄ mōte galaad ꝛc. Iſte mons nō eſt ille q̇ eſt vltra iordanē vbi labā cō p̄hēdit iacob. vt habet Gen̄. xxxi. ſʒ eſt ali⁹ mōs in terra ꝓmiſſiōis q̇ ſilr̄ noīat. ſcd̄o eligūt ſigno potentie corporalis: ibi.

d Adhuc ppl's. ꝛc. nō eſt intelligēdū ꝙ d̄s ꝓper aliquē vel aliq̄s ad cognoſcēdū aliq̄d ſibi ignotū ſʒ vt cognoſcat ab alijs.

e Qui māu ꝛc. h̄ erat ſignū ꝙ nō erāt multū ſitibūdi. q: ſufficiebat eis accipe modicū d̄ aq̄ cuʒ manu ꝛ proijcere ad os magis p modū refrigeratōis ꝛ lotōis q̄ p modū potatōis. ſignū etiā

ſit ꝛ omnis terra roꝛe madēs. Feciq; dn̄s nocte illa ut poſtulauerat ꝛ fuit ſiccitas in ſolo vellere: et ros in oī terra. Caplm̄. vij.

Sit[a] hierobaal q ꝛ gedeō de nocte ꝯſurgēs ꝛ oīs populus cū eo: venit ad fontē q vocat arad. Erāt aūt caſtra madian in valle ad ſeptētrionalē plagā collis excelſi. Dixitq; dn̄s ad gedeō Mult⁹ tecū eſt popl's: nec tradet madian in man⁹ eius: ne gliet̄ cōtra me iſrl̄: ꝛ dicat: meis virib⁹ liberatus ſum. Loquere ad pplm̄: et cūctis audiētib⁹ p̄dicta. Qui[b] formidoloſus ꝛ timid⁹ eſt reuertatur. Receſſeruntq;[c] d̄ mōte galaad: ꝛ reuerſi ſūt ex pplo viginti duo milia viroꝝ: ꝛ tm̄ decē milia remāſerūt. Dixitq; dn̄s ad gedeō. Adhuc[d] ppl's mult⁹ eſt. Duc eos ad aq̄s ꝛ ibi ꝓbabo illos: ꝛ de quo dixero tibi vt tecū vadat ipe pgat: quem ire ꝓhibuero: reuertatur. Cumq; deſcendiſſet popl's ad aquas: dixit dn̄s ad gedeon. Qui[e] manu ꝛ lingua lābuerit aq̄s ſicut ſolēt canes lambere: ſepabis eos ſeorſum. q aūt curuatis genub⁹ biberint: i altera parte erūt. Fuit itaq; nūerus eoꝝ q manu ad os ꝓijciēte aquas lābuerāt trecēti viri: oīs aūt reliq̄ multitudo flexo poblice biberat. ꝛ ait dn̄s ad gedeon. In trecētis viris q lābuerūt aq̄s liberabo vos et tradā in manu tua madiā: oīs aūt reliq̄ multitudo reuertat in locum ſuū. Sumptis[g] itaq; ꝓ nūero cibarijs ꝛ tubis: omnē reliquā multitudinē abire p̄cepit ad tabernacula ſua: ꝛ ipſe cū trecētis viris ſe certamini dedit. Caſtra[h] aūt madiā erāt ſubter in valle. Eadeʒ nocte dixit dn̄s ad eū. Surge ꝛ deſcēde in caſtra q: tradidi eos i manu tua Sin aūt ſol⁹ ire formidas: deſcendat tecū phara puer tu⁹. Et[i] cum audieris qd loquātur: tūc cōfortabuntur man⁹ tue ꝛ ſecurior ad hoſtiū caſtra deſcēdes. Deſcendit ergo ipſe ꝛ phara puer ei⁹ in partem caſtroꝝ vbi erāt armatoꝝ vigilie. Madian aūt ꝛ amalech: ꝛ oēs orientales ppli fuſi iacebant in valle ut locuſtarū multitudo. cameli autem innūerabiles erāt: ſicut arena que iacet in littore maris. Cumq; veniſſet gedeon narrabat aliquis ſomniū ꝓximo ſuo: ꝛ in hūc modū referebat qd̄ uiderat. Vidi ſomniū: ꝛ[k] uidebat mihi q̄ſi ſubcinericius panis ex ordeo uolui ꝛ in caſtra madian deſcēdere: cūq; perueniſſet ad tabnaculū: pcuſſit illd̄ atq; ſubuertit: ꝛ terre fundit⁹ coeq̄uit. Rn̄dit is cui loquebat. Nō[l] eſt hoc aliud niſi gladi⁹ gedeonis filij Ioas viri iſraelite. Tradidit eni dn̄s in man⁹ eius madiā ꝛ oīa caſtra ei⁹. Cūq; audiſſet gedeon ſomniū ꝛ interptatōem ei⁹ adorauit ꝛ reuerſus eſt ad caſtra iſrl̄: et ait. Surgite tradidit eni dn̄s i manus noſtras caſtra madiā. Diuiſitq;[m] trecētos uiros in tres partes: ꝛ[n] dedit tubas in manibus eoꝝ: lagenaſq; uacuas ac[o] lāpades in medio lagēaꝝ. Et dixit ad eos. Qd̄ me facere uidentis hoc facite: ingrediar partē caſtroꝝ ꝛ qd̄ fecero ſectamini. Qū pſonuerit tuba in māu mea: uos q̄ʒ p caſtroꝝ circuitum clangite ꝛ cōclamate dn̄o et gedeoni. Ingreſſuſq; eſt gedeon ꝛ trecēti uiri q erāt cū eo in parteʒ caſtroꝝ: incipientibus[p] uigilijs noctis medie ꝛ cuſtodibus ſuſcitatis ceperūt buccinis clangere ꝛ cōplodere inter ſe lagenas. Cūq; p gyrū caſtroꝝ i tribus pſonarēt locis ꝛ hydrias ꝯfregiſſent tenuerūt ſiniſtris māibus lāpades ꝛ dextris ſonantes tubas: clamaueruntq; gladius dn̄i ꝛ gedeonis: ſtātes ſinguli in loco ſuo p circuituʒ caſtroꝝ hoſtiū. Oia itaq; caſtra turbata ſūt

erat ꝙ non erant multum fatigati. quia nolebant ad terram ꝓcumbere: ſʒ ſtatí trāſire: et ecōtrario in illis q̇ biberūt curuat genib⁹ ad terrā vt effunderēt ſe ſup aquā ad bibēdū in magna copia: ſignū erat ꝙ erāt fatigati ꝛ multū ſitibūdi. ꝛ iō de exercitu fuerūt ſeparati. Hebrei aūt dicūt ꝙ h̄ fuit eo ꝙ erāt aſſueti curuare genua coram ydolis: ſʒ p̄ria expoſitio eſt magis lr̄alis.

g Sūptis itaq; ꝛc. i. ꝓ trecētis viris dectis ad p̄liū: q: reſiduū cibo ꝛ dimiſit reuertentibus.

h Caſtra aūt madian. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribitur electoꝝ aſſecuratō. ꝛ p̄ verbo diuio. cū d̄r. Surge ꝛc. ſcd̄o ex ſomnio audito. ꝛ id̄o ſubdit. i Cuʒ audieris ꝛc. qd̄ itelligit d̄ ſomnio ꝛ interp̄tatōe ei⁹ q̄ poſtea ponunt cū d̄r. Narrabat aliq̄s ſomniū. ꝛc. cui⁹ forma ſubdit cū d̄r. k Videbatur mihi ꝛc. p quē ſignificabat gedeō q̇ null⁹ reputatōis erat in ꝯſpectu regū madian. ſicut panis ſubcinerici⁹ ꝛ ordeaceus vilis eſt ex materia ꝛ forma. ꝛ h̄ eſt qd̄ ſubditur in interp̄tatione. cum dicit

l Nō eſt h̄ aliud niſi gladi⁹ gedeonis. ꝛc. Cūq; audiſſet ꝛc. eo ꝙ inuenerat v̄bū confortatiuū: ſicut ei dixerat dn̄s. Tūc ꝯfortabūt man⁹ tue ꝛc. ꝛ p h̄ ſciuit ꝙ n̄ erat ſomniū vanū: ſʒ magis a deo īmiſſū ad cōfortatōeʒ gedeonis ꝛ ſocioꝝ eius ꝛ ad d̄ſolatōʒ aduerſarioꝝ ipſius. tales eni viſiōes ꝛ iterp̄tatōes earū aliq̄n a deo cōcedūt etiā malis hoibus. ſic ꝛ ꝓphetādi act⁹. put h̄r i plurib⁹ locis ſacre ſcrip̄ture. vn̄ ſaluator Math. vij. di. Multi dicent m̄ in illa die. nōne in noīe tuo ꝓphetauim⁹. ꝛc. ſeq̄tur. Tūc ꝯfitebor illis: q: nūq; noui vos ꝛc. Ge

deon autem ex predictis aſſecuratus de victoria aſſecurauit ſocios ſuos dicēs. Surgite tradidit do. ꝛc. m Diuiſitq;. h̄ ꝯn̄r ponit aſſecuratoꝝ certatio: cū d̄r. Diuiſitq; ꝛc. vt ſic inuaderēt exercitū aduerſarioꝝ p tres partes: q̄ſi eſſent tres exercit⁹ magni ſubito ſupueniētes vt ex h̄ exercit⁹ terreret: ſicut ꝛ factū fuit: vt pʒ ex ſequentibus.

n Et d̄dit tubas in māib⁹ eoꝝ. ꝛc. Modus eni pugnandi fuit talis q: q̇liber de trecētis viris hēbat tubam in manu dextera: ꝛ lāpadē. i. faculā ardētē in ſiniſtra manu: q̄ nō poſſet de facili extingui: ꝛ lagene vacue erāt deſup includētes faculas ita ꝙ lumē n̄ poſſet videri. ꝓpt̄ qd̄ videt ꝙ orificia lagenaꝝ eſſent inferi⁹ v̄ſus man⁹ tenētiū faclas: et buccināte gedeone trecēti viri i tribus partib⁹ circa exercitū hoſtiū cōfregerūt lagenas ꝛ ſic ſubito apparuit: lumē incluſū ꝛ ceperūt clamare. gladius dn̄i et gedeonis: ꝛ buccinare ꝛ ex terribili ſonitu ꝯfractōis lagenaꝝ ꝛ clamoris hoim ꝛ ſonitu tubarū. ꝛ ſubita apparitione luminis fuit territ⁹ exercitus hoſtiū: ꝛ ita turbat⁹ ꝙ vn⁹ interficiebat aliū credēs percutere aduerſariū: ꝛ ſic fuerūt aduerſarij debellati. ꝛ ex p̄dict̄ pʒ lr̄a paucis except̄ q̄ diſcurrētur. o Ad lāpades. i. faculas ardentes vel torticea vel aliq̄ hmōi q̄ nō poſſent de facili extingui.

p Incipiētib⁹ vigi. ꝛc. ita ꝙ illi q̇ vigilauerāt ꝓ cuſtodia exercitus erāt fatigati: ꝛ deponebāt arma vt dormirēt. ꝛ alij q̇ debebāt eis ſuccedere i vigilia nōdū erāt armati: ꝛ ſic fuerūt citi⁹ ſtupefacti

q Cōclamātes aūt. h̄ ꝯn̄r ponit adiutoꝝ aſſociatio. q: filij iſrl̄ q̇ nō erāt in p̄lio vidētes aduerſarios fugere inſecuti ſunt eos. quia vulgarit d̄r. ſi eſt q̇ fugiat ſat inuenit q̇ inſequit. ꝛ iterfecerūt eos preoccupātes loca p q̄ poterant iordanē trāſire. ꝛ pʒ lr̄a vſq; ibi.

s In petra oreb. iſta nō eſt petra oreb de q̄ moyſes eduxit aquā vt h̄r Exo. xvij. q: illa nō eſt in terra ꝓmiſſiōis ſʒ i deſto. iſta aūt eſt in terra ꝓmiſſiōis. ſʒ alit ſcribūt in hebreo: q: illa icipit p lr̄am hem. iſta aūt per lr̄am aim. ꝛ noīata eſt iſta petra oreb. q: oreb fuit iuxta illā interfect⁹. t Capita oreb. ꝛc. i. poſt gedeō trāſierūt iordanē ad pſequēdū aduerſarios. de q̄ trāſitu h̄r. c. ſe. ꝛ iō illud qd̄ h̄ d̄r de iſta portatōe capitū vltra iordanē: d̄r p anticipatōem q: geſta nō ſemp ſcribūt eodē ordie q̄ fcā ſunt. Quia ſn̄ia hui⁹. c. breuis eſt: p̄ōt h̄ poni breuis moralitas. hieroboal eni q̇ interp̄tatur fortis ꝯ baal: ſignificat dn̄m nr̄m ieſum xp̄m ꝯ demonē fortiſſimū. exercit⁹ ei⁹ eſt ppl's xp̄ianus. In h̄ exercitu mult⁹ eſt ppl's: q: multi ſunt vocati: pauci vō electi. Math. xx. Repudiātur aūt tāq̄ inepti ad p̄lium ꝯ vicia timidi ſitibūdi ꝛ fatigati. i. timētes ad tremorē humanū: ſitiētes honorē mūdanū: impotētes ad laborē ſeu obſequiū diuinū. ꝛ ecōtrario eligunt apti ad h̄ p̄liū. ꝯſtātes i humanis terrorib⁹: nō curātes de mūdanis honorib⁹: pſeuerantes in diuis obſequijs ſeu laborib⁹. ꝛ iſti vincūt ꝯfractōe lagenarū: pſonatōe tubarū: exclamatōe vocū hūanarū. ꝯfractō lagenaꝝ eſt carnis mortificatio. exclamatio vocū deuota orō. ſonit⁹ tubaꝝ

ꝛ uociferātes vlulāteſq; fugerūt. Et nihilomin⁹ iſiſtebāt trecēti uiri buccinis pſonātes. Immiſitq; dn̄s gladiū i oib⁹ caſtris ꝛ ꝓ mutua ſe cede trūcabāt fugiētes uſq; ad bethſeca ꝛ p crepidinē abelmeula in thebbath. Cōclamātes[q] āt uiri iſrl̄ d̄ neptali ꝛ aſer ꝛ oī manaſſe pſeq̄bant madiā. Et dedit dn̄s victoriā pplo iſrl̄ i die illa. Miſitq; gedeō nūcios i oēm mōtē ephrai dicēs: d̄ſcēdite i occurſū madiā: ꝛ occupate aq̄s uſq; bethbera atq; iordanē. Clamauitq; oīs ephrai ꝛ p̄occupauit aq̄s: atq; iordanē uſq; bethbera. Apphenſoſq; duos viros madiā oreb ꝛ zeb: interfecit oreb in petra[s] oreb: zeb vero i torcular zeb. Et pſecuti ſūt madian capita[t] oreb ꝛ zeb: portātes ad gedeō trās fluēta iordāis. Ca. viij

Ireruntq;[a] ad eū uiri ephrai Quid eſt hoc qd̄ facere voluiſti: ut nos nō uocares cū ad pugnā pgeres ꝯtra madiā. Iurgantes fortiter: ꝛ ꝓpe uim inferentes Quib⁹ ille rn̄dit. Quid[b] eni tale facere potui q̄le uos feciſtis. Nonne[c] melior eſt racem⁹ ephrai uindemijs abiezer. In[d] man⁹ ur̄as dn̄s tradidit p̄ncipes madiā oreb ꝛ zeb Quid tale facer̄ potui: q̄le uos feciſtis. Qd̄ cū locut⁹ eēt requieuit ſpūs eoꝝ q̇ tumebāt ꝯtra eū. Cūq;[e] ueniſſet gedeō ad iordanē trāſiuit cū eū trecētis uiris q ſecū erant ꝛ p laſſitudie fugiētes pſeq nō poterāt. Dixitq;[f] ad uiros ſoccoth. Date[g] obſecro pānes pplo q mecū eſt: q: ualde d̄fecerūt ut poſſim⁹ pſeq zebee ꝛ ſalmana reges madiā Rn̄derūt[h] p̄ncipes ſoccoth. Forſitan[i] palme manuū zebee ꝛ ſalmana i manu tua ſūt: ꝛ idcirco poſtulas ut dem⁹ exercitui tuo panes. Quib⁹ ille ait. Cū ergo tradiderit dn̄s zebee ꝛ ſalmana i man⁹ meas ꝛ cū reuerſus fuero: uictor in pace ꝯterā[k] carnes ur̄as cū ſpinis tribuliſq; deſerti. Et[l] inde ꝯſcendens

ſancta ꝛ feruēs predicatio: quib⁹ aduerſarius noſter diabol⁹ debellat. Ireruntq;. Hic ꝯn̄r deſcribit victorie pfectio: vbi p̄ Cap. viij. ponit occaſione hui⁹ victorie ꝯtētio. ſcd̄o malignoꝝ deriſio. ibi. Vbicūq; veniſſent. tercio aduerſarioꝝ cōprehēſio. ibi. zebee aūt ꝛ ſalmana. q̄rto deriſoꝝ punitio. ibi. Reuerteſq; de bello. q̄nto aduerſarioꝝ cōprehēſoꝝ occiſio ibi. Dixitq; ad zebee et ſalmana. ſexto p̄de diuiſio. ibi. Dixeritq;. ſeptio ſequens trāſgreſſio. ibi. Fecitq;. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ iacob p̄riarcha benedicēs filijs ioſeph manaſſe ꝛ ephraim p̄poſuit ephraim ip̄i manaſſe. vt h̄r Gen̄. xlviij. ꝓpt̄ qd̄ trib⁹ ephraim p̄pōebat ſe trbui manaſſe. Gedeon aūt erat de tribu manaſſe. vt pʒ ex dict̄. s̄. ca. vi. Et iō iſti d̄ ephraim fuerūt indignati de h̄ ꝙ gedeō poſſet de victoria preipſis gl̄iari. iō volebāt ꝯ ip̄m ꝯtēdere ꝛ pugnare: ſm qd̄ d̄r. Iurgātes fortit ꝛ ꝓpe vim iferentes. qd̄ vidēs gedeō maluit eis gloriā victorie tribuere: ne ſeditō moueretur inter eos dicens

b Quid eni tale facere potui. ꝛc. q. d. vobis eſt attribuenda victoria: et nō mihi. ad qd̄ rōem apparentē inducit dicens.

c Nonne melior eſt. ꝛc. loquit parabolice. racemus continet eni pauca grana: vindemia autem multa: p hoc aūt ſignificat ꝙ pauce pſone capte ꝛ occiſe a filijs ephraim erant maioris pōderis q̄ multitudo victa ꝛ occiſa ab exercitu q̇ erāt cum gedeone: quā denoiāt abiezer. cui⁹ domū vocauerat ad preliū. vt patet ex ſupra dictis. c. vi. vt ſic ex hūilitate etiā non aſcribit ſibi victoriā dicte multitudis: ſed alteri. vel pon⁹ q: ipſe gedeon erat de familia abiezer. ꝛ ideo factū illud nō attribuit ſibi: ſed toti familie ab abiezer d̄noiate. Qd̄ aūt pauce perſone capte a filijs ephraim eſſent maioris pōderis deſignat. cū cōſequēter dicit. d In man⁹ veſtras dn̄s tradidit p̄ncipes madian. ꝛc. Qd̄ cū locutus eſſʒ req̄euit ſpūs eoꝝ. i. ſpūs ſuperbie quia non querebāt niſi gloriā victorie. ex hoc autē loco: et forte ſimilib⁹ accepit poſtea ſalomon parabolam que habetur ꝓuerb. xv. Reſponſio mollis frangit iram: ſermo autem durus ſuſcitat furorem.

e Cumq; veniſſet gedeon. Hic conſequenter deſcribitur gedeonis iniuſta deriſio. quia cum peteret refectionem ab illis qui erāt de populo iſrael: vt poſſet perſequi aduerſarios fugientes: non ſolum non dederunt ſʒ etiam deriſorie reſponderunt. et patet littera paucis exceptis.

f Dixitq; ad viros ſoccoth. Soccoth non eſt hic nomen manſionis filiorum iſrael: in exitu eorum de egypto. quia locus ille eſt in egypto. vt habetur Numeri. xxxiij. Sed eſt locus vbi iacob recedens ab eſau poſt confederationem fixit tabernaculū: ꝛ appellauit nomē illius loci in ſoccoth. vt habetur Geneſis. xxxiij. et erat locus ille prope iordanem.

g Date obſecro panes populo qui mecū eſt. confidēter petebat ab eis. quia erant de filijs iſrael. h Reſponderunt principes ſoccoth. negatiue ꝛ deriſorie. i Forſitan palme manuuʒ zebee ꝛ ſalmana. ꝛc. i. iam tenes eos captos. ꝛ ideo merito gedeon reſpondit.

k Conteram carnes veſtras. In penam debitam huius iniurie.

l Et inde conſcendens venit in phanuel. ꝛc. Locus eſt vbi iacob luctatus fuit cum angelo. ꝛ ideo vocauit nomē loci illius phanuel. vt habet Gen̄. xxxij. Et viri phanuel reſponderūt deriſorie. ſicut ꝛ precedentes.

m Zebee auteʒ ꝛ ſalmana. Hic conſequenter deſcribitur comprehenſio aduerſariorum qui remanſerant. et patet littera vſq; ibi.

Universidad de Salamanca. BGH

n Qui ſecuri erant. ꝛc. quia erat vltra iordanē: nec credebant ꝙ gedeon trāſiret iordanē ad pſequēdū eos: ꝛ q: repēte venit ſup eos: fuerāt de facili capti ꝛ debellati. o Reuertēſq; de bello. h̄ ꝯn̄r deſcribit̃ deriſoꝝ ſupdictoꝝ punitio: cū dr. o Reuertēſq; de bello. ꝛc. In hebreo h̄r de alritudie ſolis. i. an̄ occaſum ſolis: ſole adhuc exiſtēte in alto. vt exponūt hebrei. p Interrogauitq; eū. ꝛc. tū q: volebat parcere multitudini ppli: eo ꝙ erāt d̄ filijs iſrl̄. tū q: ſoli principes erāt in culpa. vt pʒ p p̄dicta. q En zebee ꝛ ſalmana. ad h̄ eñ reſuauerat eos viuos vt oſtēderet viros ſoccoth victoriā a deo ſibi datā. r Tulit ḡ ſeniores ciuitatis ꝛ ſpinas deſerti ꝛc. q: traxit eos p ſpinas ꝛ tribl̄os: vl̄ q: cōbuſſit eos igne fcō de ſpinis ſm alios. s Dixitq; ad zebee. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribit̃ aduerſarioꝝ cōprehēſoꝝ occiſio: cui⁹ cā in ſpāli tāgit̃ cū q̄rit̃. t Quales fuerūt. ꝛc. ibi eñ manebāt fratres gedeonis ꝛ iō ſolicit⁹ fuit q̄rere q̄d fuiſſet ibi factum. v Siles tui ꝛc. i. ſpecioſus forma pre alijs. x Frēs mei fuerūt. ꝛ iō habuit ſpālē cām occidēdi eos in vindictā fratrū ſuoꝝ. q: ppiqu⁹ occiſi debebat homicidā interficere. vt h̄r Nu. xxxv. y Dixerūtq; zebee ꝛc. tū q: mag̃ volebāt h̄re mortē breuē p manū hominis fortꝭ q poterat hominē interficere vno ictu q̄ lōgā p manū pueri q̄ h̄ nō poſſet. tū q: magis horrebāt mori p manū pueri: q̄ i h̄ nō videt̃ differre a muliere: q̄ p manuʒ hoīs pfecti. ſic ꝛ abimelech letalit̃ vulnerat⁹ a muliere fecit ſe interfici p armigerū ſuū: ne diceret̃ ꝙ a muliere interfectus eſſet. vt h̄r ca. ſequenti. z Dixerūtq;. h̄ ꝯn̄r deſcribit̃ prede diuiſio. pacta eñ victoria filij iſrl̄ obtulerūt gedeōi ꝙ dn̄aret̃ ſup eos vſq; ad terciā gn̄atōem incluſiue. q̄ renuit eo ꝙ dn̄s h̄ dn̄iū ſibi retinuiſſ. ſicut dictū eſt. s. petijt tn̄ vt de preda ſibi darētur inaures aureę: q̄s nobiles iſmahelitarū portare ꝯſueuerant. qd̄ ſibi cōceſſuʒ fuit ex pʒ lr̄a. a Fecitq; ex eo. Hic ꝯn̄r ponit̃ ſequens trāſlatio: cū dr. a Fecitq; gedeon ex eo ephot. i. veſtē ſacerdotalē q̄ vocat̃ ſuphumerale. vt Exod. xxvij. Sciēdū tn̄ ꝙ iſtud veſtimētū nō eſt ſolū de auro: ſʒ etiā de lino ꝛ ſerico diuerſoꝝ coloꝝ ꝛ lapidib⁹ precioſis. ſicut fuit dictū ibidē: ꝛ ſm ꝙ dr in ſcolaſtica hyſto. ꝛ Aug. idē vr̄

uenit in phanuel: locutuſq; eſt ad uiros loci illi⁹ ſimilia. Cui ꝛ illi reſpōderūt ſicut rn̄derāt viri ſoccoth. Dixit itaq; eis. Cū reuerſus fuero uictor i pace: deſtruā turrī hanc. Zebee[m] aūt ꝛ ſalmana requieſcebāt cū oī exercitu ſuo. Quindecim eñ milia viri remāſerāt ex oīb⁹ turmis oriētaliū ppl̄oꝝ: ceſis cētū viginti milib⁹ bellatoꝝ ꝛ educētiū gladiū. Aſcēdēſq; gedeon p viā eoꝝ q in tabnaculis morabāt̃ ad oriētaleʒ partē nobe ꝛ iecbaa pcuſſit caſtra hoſtiū: qui[n] ſecuri erāt: ꝛ nihil aduerſi ſuſpicabāt̃: fugerūtq; zebee ꝛ ſalmana q̄s pſequēs gedeō cōp̄hendit turbato oī exercitu eoꝝ. Reuertēſq;[o] de bello an̄ ſol̄ ortū apprehēdit puerū de viris ſoccoth: interrogauitq; eū[p] noīa pricipū ꝛ ſenioꝝ ſoccoth: ꝛ d̄ſcripſit ſeptuaginta ſepteʒ viros. Venitq; ad ſoccoth ꝛ dixit eis. En[q] zebee ꝛ ſalmana ſup qb⁹ exprobraſtis mihi dicētes: forſitā manus zebee ꝛ ſalmana in manib⁹ tuis ſūt: ꝛ idcirco poſtulas vt dem⁹ viris q laſſi ſūt ꝛ defecerūt pānes. Tulit[r] ergo ſeniores ciuitatis ꝛ ſpinas deſerti ac tribl̄os ꝛ contriuit cū eis atq; cōminuit uiros ſoccoth. Turrim q̄ʒ phanuel ſubuertit occiſis habitatoribus ciuitatis. Dixitq;[s] ad zebee ꝛ ſalmana. Quales[t] fuerūt uiri q̄s occidiſtis in thabor. Qui rn̄derunt. Siles[u] tui: ꝛ vn⁹ ex eis q̄ſi fili⁹ r̄gis. Quibus ille rn̄dit. Frēs[x] mei fuerūt filij mr̄is mee. Viuit dn̄s: q: ſi ſeruaſſetis eos non vos occiderē. Dixitq; iether priogenito ſuo. Surge ꝛ interfice eos: q nō eduxit gladiū. Timebat eñ q: adhuc puer erat. Dixerūtq;[y] zebee ꝛ ſalmana. Tu ſurge ꝛ irrue in nos: q: iuxta etatē robur eſt hoīs. Surrexit gedeon ꝛ interfecit zebee ꝛ ſalmana ꝛ tulit ornamēta ac bullas qb⁹ colla regaliū cameloꝝ decorari ſolēt. Dixerūtq;[z] oēs viri iſrl̄ ad gedeō. Dn̄are nr̄i tu ꝛ fili⁹ tu⁹ ꝛ fili⁹ filij tui: q: liberaſti nos de manu madiā. Qbus ille ait. Nō dn̄abor vr̄i: nec dn̄abit̃ in vos fili⁹ me⁹ ſʒ dn̄abitur vob dn̄s. Dixitq; ad eos. Vnaʒ petitōem poſtulo a vob. Date mihi inaures ex p̄da vr̄a. Inaures eñ aureas iſmahelite h̄re ꝯſueuerant q rn̄derūt. Libētiſſime dabimus. Expādēteſq; ſup terrā palliū proiecerūt in eo inaures de p̄da: ꝛ fuit pōdus poſtulatarū inauriuʒ mille ſeptingēti auri ſicli: abſq; ornamētis ꝛ mōilib⁹ ꝛ veſte purpurea: qbus reges madiā vti ſoliti erāt: et p̄ter torq̄s aureas cameloꝝ. Fecitq;[a] ex eo gedeō ephot: ꝛ poſuit illud in ciuitate ſua ephra. Fornicatuſq;[b] eſt oīs iſrl̄ in eo: ꝛ[c] factum eſt gedeoni ꝛ oī domui ei⁹ in ruinā. Humiliat⁹ eſt aūt madiā corā filijs iſrl̄: nec potuerūt vltra ceruices eleuare: ſʒ quieuit terra p q̄dragita annos qb⁹ gedeō p̄fuit. Abijt itaq; hierobaal fili⁹ ioas: ꝛ hitauit in domo ſua: hūitq; ſeptuaginta filios q egreſſi ſūt d̄ femore ei⁹ eo ꝙ plures hēret vxores. Cōcubina[d] aūt illi⁹ quā hēbat in ſichē genuit ei filiū noīe abimelech. Mortuuſq;[e] eſt gedeō fili⁹ ioas i ſenectute bōa ꝛ ſepult⁹ in ſepulcro ioas pr̄is ſui in ephra de familia ezri. Poſtq̄[f] aūt mortu⁹ eſt gedeō auerſi ſūt filij iſrl̄: ꝛ[g] fornicati ſūt i baali. Percuſſerūtq;[h] cū baal fedus ut eēt eis i deū: nec recordati ſūt dn̄i dei ſui q eruit eos de māib⁹ inimicoꝝ ſuorū oīm p circuitū nec[i] fecerūt miſe

dicere ꝙ per iſtud ornamēntum qd̄ ſummi ſacerdotis erat pprium intelligūtur alia ei⁹ ornamēta. Iſte eñ gedeon mot⁹ quadā deuotione indiſcreta. ꝛ cōiter dr ab expoſitorib⁹ nr̄is. voluit h̄re cultuʒ diuinū i domo ſua ſic̄ erat i ſylo. qd̄ tn̄ erat illicitū. vt h̄r ioſue. xxij. b Fornicatuſq; eſt oīno iſrl̄ in eo. Fornicatio in ſcp̄tura i tali materia accipitur p ydolatria. Lʒ eñ gedeō vſus fuerit p̄dictis ad cultuʒ diuinū tn̄: tn̄ filij iſrl̄ poſt mortē ei⁹ vſi ſūt i cultu ydoloꝝ. vt dicunt doctores hebraici ꝛ latini. c Et factū eſt ꝛc. q: gedeon i p̄dict̄ peccauit. vt cōit̃ dicunt doctores. ppter qd̄ ꝛ eius domus poſt mortē ei⁹ fere deleta fuit. vt h̄r ca. ſe. Cetera patent vſq; ibi. d Cōcubina aūt illi⁹ ꝛc. Dicūt alij ꝙ fuit vxor eius: nō tn̄ pncipalis: ſʒ adiūcta. ſic̄ d̄ abraā dr Gen̄. xxv. Filijs āt ꝯcubinarū largit⁹ eſt munera: ꝛ tn̄ non cognit aliquaʒ q̄ nō eēt vxor ſua. e Mortuuſq; eſt ꝛc. Et h̄ videtur ꝙ i grā mortuus fuerit. ꝛ p ꝯn̄s ꝙ a p̄dicto peccato penituerit vel excuſatus fuerit. f Poſtq̄ āt ꝛc. ſcʒ a cultu dei. g Et fornicati ſūt ꝛc. p ydolatriam h Percuſſerūtq; ꝛc. de cetero in ppetuū. i Nec fecerūt. ꝛc. q: iterfecerūt filios eius vt h̄r. c. ſe. Ad maiorē p̄dictoꝝ intelligētiā: vel pon⁹ ſtudioſoꝝ exercitatōem pōt queri vtrū gedeon mortuus fuerit in peccato mortali. ꝛ vr̄ ꝙ nō: q: dr h̄ d̄ eo Mortu⁹ eſt in ſenectute bōa. qd̄ n̄ ꝯſueuit dici i ſcriptura ſacra niſi d̄ illis q̄ moriūt̃ in grā. ſm doctores hebraicos ꝛ latinos. Itē ad heb. xj. nomiat̃ in cathalogo ſctōꝝ. ḡ ꝛc. Cōtra: q: dictū eſt ꝙ fecit ornamēta ſacerdotalia p cultu diuio exercēdo i domo ſua. qd̄ erat illicitū: put dictū fuit Ioſue. xxij. q: vt ibidē dr. Filij iſrl̄ voluerūt bellare ꝯ ruben ꝛ gad: ꝛ dimidiā tribū manaſſe: eo ꝙ putabāt eos feciſſe altare ad

ſacrificia offerenda extra locum ſylo: etiam domino. Item iſte gedeō: vt dicūt expoſitores cōiter i ornamētis p̄dict̄ offerebat ſacrificia dn̄o: qd̄ nō erat licitū niſi filijs aaron. vt h̄r Nu. iij. Si autē dicat̃ ꝙ penituerit: nō videt̃ rōnabilit̃ dictū. q: ſi v̄e ꝛ pfecte penituiſſet p̄dicta deſtruxiſſet. R̄nſio. qd̄ iſta eſt de facto p viā nature nobis igta. ꝛ iō nihil eſt dicēduʒ niſi q̄tū pōt mahi ex ſcp̄tura vel dict̄ ſctōꝝ. Dicūt igit̃ doctores nr̄i ꝙ mortu⁹ fuit in grā ppt̄ rōes allegatas p pte iſta. Dicūt tn̄ cōit̃ ꝙ peccauit mortaliter veſtes ſacerdotales faciendo ex locū diuini cult⁹ ꝛ eis vtēdo cū nō eēt d̄ tribu aaron: nec etiā leuita. dicūt tn̄ ꝙ an̄ mortem penituit. Ad illud aūt qd̄ ꝯ h̄ arguit̃ ꝙ talia nō deſtruxit. pōt dici ꝙ penituit circa mortē: cū iaʒ erat ita debilis ꝙ h̄ facere p ſe nō poterat: precepit tn̄ filijs ſuis hoc fieri vel ſaltem veſtes dictas ad locū diuini cult⁹ portari. qd̄ q: factū nō fuit nō ſibi imputādū eſt: ſʒ mag̃ ill̄ q̄ ad ydolatriam ad quā proni erant abuſi ſunt. iō domus ei⁹ fere deleta fuit. Poſſet aūt dici ſcholaſtice tn̄ ꝛ abſq; aſſertōe ꝙ gedeon in p̄dict̄ nō peccauit. lʒ eñ illicitū eēt q̄diu archa fuerit in ſylo alibi offerre ſacrificia de cōi curſu. vt dictū fuit Deut. xij. tn̄ ſpeciali diſpenſatōe diuia poterat h̄ fieri. ꝛ ſic gedeon ſacrificiū obtulit in ciuitate ſua. vt dictū eſt. s. vi. c. ꝛ forſitā nō ſolū fuit ꝯceſſuʒ p illa die: ſʒ etiā p futuro tp̄e. ꝛ p ꝯn̄s veſtes ſacerdotales facere: ꝛ eis vti. q: cui ꝯcedit̃ pncipale eidē ꝛ acceſſoriū cōcedit̃. vti aūt dict̄ veſtibus eſt ppt̄ oblatōes ſacrificioꝝ ꝛ q̄d annexū eſt eis. ḡ ꝛc. ꝛ ſic pʒ rn̄ſio ad rōem ꝯ h̄ factā in arguēdo. Sʒ ꝯ h̄ dictū videt̃ qd̄ in lr̄a dr̄. Et factū eſt ipſi gedeoni ꝛ domui ei⁹ in ruinā. Pōt dici ꝙ factū ē domui ei⁹ in ruinā culpe: eo ꝙ abuſi fuerūt ad ydolatriā nec etiā in diuino cultu habebāt licētiā vtēdi eis ſicut gedeō. Factū eſt etiā domui gedeōis in ruinā pene vt dictū eſt. ꝛ p ꝯn̄s ipſi gedeoni in q̄tū pr̄ q̄dammō manet in filijs. ſm illud Eccle. xxx. Mortu⁹ eſt pr̄ ei⁹: ꝛ q̄ſi nō eſt mortu⁹: ꝛ p ꝯn̄s pr̄ punit̃ in filijs in q̄tū manet aliq̄lit̃ in eis. ꝛ ſic ruina filioꝝ gedeonis p penā redūdat in ipſum: nō tn̄ q̄tum ad culpam. Capl̄m. ix.

Abijt aūt abimelech. Hec eſt pars incidētalis in q̄ deſcribitur ruina dom⁹ gedeonis. de q̄ fcā fuit mētio. c. p̄cedēti. Circa qd̄ p̄ deſcribit̃ ipſi⁹ abimelech pmotio iniq̄. Scd̄o maledictō digna. ibi. Qd̄ cū nūciatū eēt. Tercō ſequēs vltio diuina. ibi. Miſitq; de. Circa p̄mū d̄ſcribit̃ p̄ ābitō abimelech: cū dr. a Abijt aūt ꝛc. cui⁹ mr̄ noiat̃ ꝯcubina. c. p̄cedēti. ꝛ ancilla in iſto vt videbit̃. p qd̄ denotat̃ ꝙ int̃ filios gedeonis fuit min⁹ nobilis ꝛ minoris reputatōis: ꝛ tn̄ anhelabat ad dn̄iū p alijs ꝛ regnum. b Ad fratres matris ſue. vt p eos inclinaret alios ad votū ſuū. c Quid vobis ꝛc. p h̄ innuebat ꝙ oēs alij filij gedeonis vellent ſup ppl̄m dn̄ari: qd̄ erat falſum. ſʒ h̄ fingebat ad habēdū intētū. d Simulq; ꝯſiderate. ꝛc. q. d. ſi pmotus fuero defendā vos ꝛ promouebo. Cōſequēter deſcribit̃ eius indebita pmotio. cū dicit̃

ricordiam cū domo hierobaal gedeon iuxta omia bona que fecerat iſraeli. Capitulum. ix.

Abijt[a] aūt abimelech filius hierobaal in ſychē ad[b] frēs mr̄is ſue: ꝛ locutus eſt ad eos ꝛ ad omnē cognatōem dom⁹ pr̄is matriſq; ſue dicēs. Loquimini ad oēs viros ſychē. Quid[c] vobis eſt melius: vt dn̄ent̃ vr̄i ſeptuaginta viri oēs filij hierobaal: an vt dn̄et̃ vobis vnus vir. Silq;[d] cōſiderate q: os vr̄m ꝛ caro vr̄a ſum. Locutiq; ſunt frēs mr̄is ei⁹ de eo ad oēs viros ſichē vniuerſos ſmōes iſtos: ꝛ inclinauerūt cor eoꝝ p⁹ abimelech dicētes. Frater nr̄ ē. Dederūtq;[e] illi ſeptuagita pōdo argēti d̄ phano baal berith. Qui[f] cōduxit ſibi ex eo uiros inopes ꝛ uagos: ſecutiq; ſunt eū. Et venit in domū pr̄is ſui i ephra: ꝛ occidit frēs ſuos filios hierobaal ſeptuagita uiros ſuper lapidē vnū. Remāſitq; ioathan filius hierobaal minimus ꝛ abſconditus eſt. Congregati[g] ſunt autem oēs uiri ſychē ꝛ vniuerſe familie urbis mello abierūtq;: ꝛ[h] conſtituerunt regeʒ abimelech iuxta quercū que ſtabat in ſychē. Qd̄[i] cū nūciatū eēt ioath̄ iuit ꝛ ſtetit in uertice mōtis garizim eleuataq; uoce clamauit ꝛ dixit. Audite me viri ſichē ita ut audiat uos dominus. Ierūt[k] ligna ut ungerēt ſuper ſe regē. Dixerūtq;[l] oliue. Impera nobis. Que reſpondit. Nū quid[m] poſſum deſerere pinguedinem meā qua ꝛ dij utunt̃ ꝛ[n] homines ꝛ uenire ut iter ligna pmouear. Dixeruntq; ligna ad arborem ficū. Veni: ꝛ ſup nos regnū accipe. Que reſpōdit eis. Nunqd[o] poſſum deſerere dulcedinē meam fructuſq; ſuauiſſimos: ꝛ ire ut iter cetera ligna pmouear. Locutaq; ſūt ligna ad uitē. Veni ꝛ impera nobis. Que reſpondit eis. Nunqd[p] poſſum deſerere uinū meū qd̄ letificat deū ꝛ hoīes: ꝛ inter ligna

e Dederūtq; illi. ꝛc. Pondo indeclinabile eſt: ꝛ ſignificat pōdus indeterminatū ſm aliq̄s. ſʒ ſm alios idē eſt qd̄ libra. In hebreo aūt h̄r. lxx. argenteos d̄ phano baal berith. nomē eſt illi⁹ phani: eo ꝙ hitatores ſychē ibi pcuſſerūt fedus cū baal berith eñ fed⁹ interp̄tat̃: ibi aūt theſaur⁹ cōis reponebat̃. f Qui cōduxit. ꝛc. In hebreo habet̃ ꝛ ceruicoſos ꝛ occidit frēs ſuos vt ſolus poſſʒ dn̄ari. vn̄ ſeq̄t̃ g Cōgregati ſunt. ꝛc. Mello aūt put accipit̃ iij. Reg̃. nomē eſt cuiuſdam voraginis q̄ erat i hieruſalē: quā ſalomon coeq̄uit terre. ſʒ h̄ mello nomē eſt vrbis. h Et cōſtituerūt. ꝛc. in hebreo h̄r iux̄ vlmū ſtatue q̄ erat i ſychē ibi eñ erat q̄dā ſtatua p ydolatria. ꝛ ibi ꝯſtitut⁹ eſt iſte rex: cuius promotio fuit iniq̄ſſima. i Qd̄ cuʒ nūciatū eēt. Hic ꝯn̄r d̄ſcribit̃ pmoti ꝛ pmouētiū maledictō. in q̄ p̄mo ponit̃ pabola cū dicitur Ierūt ligna. ꝛc. Et primo parabola ponit̃. et ſecūdo ad ppoſitū applicat̃: ibi. nūc igit̃. Circa p̄mū ſciendū ꝙ aliq̄ expoſitores nr̄i dicūt hic ꝙ p ligna in gn̄ali itelligit̃ cōis ppl̄s ſychē p cedros p̄ncipales q̄ ſauerunt abimelech. p oliuā de q̄ exp̄mit̃ oleū. ꝛ ficū q̄ hʒ dulcē fructū: ꝛ vitē que facit fructū plurimū intelligūt̃ alij filij gedeonis q̄ erāt pigues i diuitijs: dulces in māſuetudine: ꝛ multiplicati in ꝓle. Per rhānū āt q̄ eſt arbor vilis intelligit̃ abimelech: q̄ erat de ignobili mr̄e: q̄ regnauit alijs occiſis. ꝛ ſm h̄ pʒ expoſitio lr̄e. Sʒ q̄tū ad aliq̄d vr̄ lr̄a obuiare. in q̄ dicit̃. Ierūt ligna. ꝛc. q: viri ſychē nō ierūt ad req̄rendū alios filios gedeonis: vt dn̄arent̃ eis. ſʒ mag̃ dederūt pecuniā ad interficiēdū eos. ppt̄ qd̄ dicunt expoſitores p̄dicti ꝙ ſilitudo nō tenet in oīb⁹: ſʒ tenet q̄tū ad h̄ q̄ ſychimite tractabāt int̃ ſe dicētes. Si req̄rerem⁹ aliq̄s filios gedeōis vt dn̄arent̃ nr̄i ꝛ defenderēt nos: ipi nos deſpicerēt ppt̄ nobilitatē ꝛ magnificentiā ſuā. nec curarēt de nobis. q̄ſi dicerēt. meli⁹ eſt ꝙ nos pmoueamus iſtum abimelech min⁹ nobilē: ꝛ q̄ eſt ppinquus nr̄ ex parte mr̄is. Hebrei v̄o exponūt alit̃ parabolā iſtā q̄tū ad oliuā ficū ꝛ vitē. ꝛ magis lr̄alit̃ vt vr̄: dicētes ꝙ p iſta ſignificāt̃ tres pſone notabiles in bn̄ficijs exhibit̄ p pplo iſrl̄. ſ. gedeon delbora ꝛ othoniel. q̄ oblatū ſibi dn̄iū ſup filios iſrl̄ recuſauerūt: eo ꝙ dn̄s illud dn̄iū ſibi retinuerat. vt dictū eſt. s. d̄ gedeone aūt ꝙ recuſauerit pʒ in. c. p̄cedēti. et de alijs duob⁹ idē dicūt hebrei. lʒ nō ſit ſcp̄tū: q: nō oīa ſunt ſcp̄ta. Dicūt igit̃ ꝙ p oliuā ſignificatur othoniel q̄ fuit de tribu iuda. vt dictū fuit. s. c. i. Trib⁹ aūt iuda vocat̃ oliua. Hiere. xi. oliuā vbereʒ pulcrā fructiferā: ſpecioſam vocauit dn̄s nomen tuū. Per ficū q̄ hʒ fructū dulcē intelligit̃ delbora q̄ in hebreo ſcribitur dubora. ꝛ interp̄tat̃ apis q̄ facit mel dulce: ſicut ficus fructū dulcē: ita ꝙ ppetas hui⁹ arboris rn̄det interp̄tatōni noīs. Per vitē v̄o intelligit̃ gedeon de filijs ioſeph: eo ꝙ ioſeph vocat⁹ eſt fili⁹ accreſcēs. Gen̄. xlix. vitis aūt ram⁹ creſcit notabilit̃ in vna eſtate. ſm hūc igit̃ ſenſū exponitur ſic lr̄a. k Ierūt ligna. i. filij iſrl̄ gn̄alit̃: nō ſychimite ſpecialiter. l Dixerūtq; oliue. i. othoniel. rōe p̄dicta. m Nūqd poſſum. ꝛc. i. deus in lucernis ardētib⁹ in tabernaculo: q̄ iplebātur oleo oliuarū puriſſimo. n Et hoies. in cōdimētis ciboꝝ ꝛ cōfectionib⁹ medicinaꝝ. p hāc aūt pinguedinē intelligit̃ pietas q̄ fuit in othoniel: ad ſubleuādū miſeriā filioꝝ iſrl̄. vt pʒ ex dict̄. s. iij. c. o Nunq̄d poſſū ꝛc. i. dulcedineʒ cōſolatōis diuie q̄ fuit in delbora hn̄te ſpm̄ ꝓphie. vt patʒ ex dictis. s. iiij. c. p Nunq̄d poſſum ꝛc. de letificatōe hoim videm⁹ p experientiā

Universidad de Salamanca. BGH

de letificatione dei dicit rabi ſalomõ: ꝙ h̃ dr̃ eo ꝙ leuite ĩ oblatõib⁹ boſtiarũ nõ cantabãt cantica diuīa dõec offerref libamīa q̃ fiebãt de vino. Põt etiã h̃ exponi de ſacramẽto eucbariſtie: qḋ eſt deo acceptiſſimũ: ĩ q̃ ꝯuertif vinũ in ſanguinez xp̃i. q Dixeruntq; ⁊c̃. idẽ ad abimelecb: rõe ſupradicta. ⁊ accipif bic ligna p ſychimit̃ in ſpāli ⁊ in alijs q̃ cũ eis cõſtituerũt abimelecb regez vt p̃dictũ eſt. r Si aũt ⁊c̃. Rbanus ſm yſidoꝝ: eſt dum⁹ paru⁹ q̃ vẽto agitat⁹ ex ſe emittit ignẽ. ſic abimelecb agitatus ira ſuccẽdit pp̃lm ſycbẽ. vt h̃r. ĩ. iõ ſubditur. s Et deuoret ⁊c̃. idẽ p̃ncipes dicti populi. t Nũc igif. h̃ p̃nr applicaf p̃dicta parabola ad ꝓpoſitũ: videlȝ de imp̃catõe maledictõis ſuper abimelecb regẽ: ⁊ ſuper pp̃lm ip̃m ꝯſtituẽtem. ⁊ patet littera ex dictis. v Miſitq; dñs. h̃ p̃nr deſcribif diuina punitõ vbi p̃ deſcribif ſycbimitarũ rebellio. Scḋo rebellãtũ impugnatio. ibi Dictũq; eſt. Tercõ vtroꝛũq; d̃ſtructio. ibi. Porro abimelecb. Circa p̃imũ d̃r. v Miſitq; dñs. i. p̃miſit. x Spiritũ peſſimũ. i. cõtentõez ſeu diſcordiã excitari p ſpiritum malignum. y Int̃ abimelecb ⁊c̃. vt ſuis iniq̃tatib⁹ exigentibus deſtrueret̃ adinuicem. ⁊ pȝ lr̃a vſq; ibi. z Agentes predas ⁊c̃. marie de illis q̃ fauebãt abimelecb. a Venit aũt gaal ĩ auxiliũ ſycbimitarũ: ambiẽs ſup eos dñiũ. vt pȝ in ſequẽtib⁹. b Ad cui⁹ aduẽtũ ⁊c̃. i. audaciores effecti ꝓpter eius p̃ntiã. c Egreſſi ſunt ⁊c̃. q̃ p̃tinebãt ad abimelecb ⁊ fautores ei⁹ in contemptum ipſius. d Clamante gaal filio obetb: vt ſibi pop̃lm attraheret ⁊ ꝯ̃ abimelecb excitaret. e Quis eſt iſte abimelecb. q. d. nulli⁹ eſt momẽti. f Et q̃ ẽ ſicbẽ. q. d. ita nobil' ciuitas eſt ⁊ antiq̃ ꝙ non dȝ ſuire ei. g Nunqḋ nõ ⁊c̃. i. bois q̃ non bȝ h̃ ius dominandi. h Et cõſtituit p̃ncipem

cetera ꝓmoueri. Dixeruntq;[q] oĩa ligna ad rhãnũ. Veni ⁊ impa ſuper nos. Que rñdit eis. Si vere me regẽ vobis ꝯſtituitis: venite ⁊ ſub vmbra mea requieſcite. Si[r] aũt nõ uultis: egrediaf ignis d̃ rhãno ⁊[s] deuoret cedros libani. Nũc[t] igitur ſi rc̃e ⁊ abſq; pctõ ꝯſtituitis ſuper uos regẽ abimelecb: ⁊ bñ egiſtis cũ bierobaal ⁊ cũ domo ei⁹ et reddidiſtis vicẽ bñficijs ei⁹ q pugnauit ꝓ vobis ⁊ aīam ſuã dedit periculis vt erueret vos de manu madian q nũc ſurrexiſtis ꝯtra domũ p̃ris mei: ⁊ interfeciſtis filios eius ſeptuaginta viros ſup vnũ lapidẽ: ⁊ ꝯſtituiſtis regẽ abimelecb filiũ ancille eius ſup hitatores ſycbẽ: eo ꝙ frater vr̃ ſit. Si ergo recte ⁊ abſq; vicio egiſtis cũ bierobaal ⁊ domo ei⁹ hodie letemini in abimelecb: ⁊ ille letef ĩ uob̃. Sin aũt p̃uerſe egrediaf ignis ex eo ⁊ ꝯſumat hitatores ſycbẽ ⁊ oppidũ mello: egrediaf q; ignis d̃ viris ſycbẽ: ⁊ de oppido mello: ⁊ deuorat abimelecb. Que cũ dixiſſet fugit ⁊ abijt in bera: hitauitq; ibi ob metum abimelecb fratris ſui. Regnauit itaq; abimelecb ſup iſrael tribus annis. Miſitq;[v] dñs ſpm̃[x] peſſimũ inter[y] abimelecb ⁊ hitatores ſycbẽ: q ceperũt eũ deteſtari ⁊ ſcel⁹ interfectõis ſeptuagita filiorũ bierobaal: ⁊ effuſionẽ ſanguinis coꝝ ꝯferre ĩ abimelecb fratrez ſuũ ⁊ in ceteros ſycbimoꝝ p̃ncipes q eũ adiuuerãt. Poſueruntq; inſidias aduerſuȝ eũ in ſummitate mõtiũ: ⁊ dũ illi⁹ p̃ſtolabãtur aduẽtum exercebãt latrocinia agẽtes[z] p̃das de p̃tereũtib⁹. Nũciatũq; eſt abimelecb. Venit[a] aũt gaal filius obetb cũ fratrib⁹ ſuis: ⁊ trãſiuit in ſycbimã. Ad[b] cui⁹ aduentũ erecti hitatores ſycbem: egreſſi[c] ſunt ĩ agros vaſtãtes vineas vuaſq; calcãtes: ⁊ factis cantãtiũ chorĩs ingreſſi ſunt phanũ dei ſui: ⁊ inter epulas ⁊ pocula maledicebãt abimelecb clamante[d] gaal filio obetb. Quis eſt iſte[e] abimelecb: et que[f] eſt ſycbẽ vt ſeruiam⁹ ei. Nũ

quid[g] non eſt ipſe fili⁹ bierobaal: ⁊[h] ꝯſtituit p̃ncipẽ zebul[i] ſeruum ſuũ ſup[k] viros emoꝝ p̃ris ſycbem. Cur ergo ſuiem⁹ ei. Vtinã[l] darȝ aliqs pp̃lm iſtũ ſb mãu mea vt auferrẽ d̃ medio abimelecb. Dictũq;[m] eſt abimelecb. Cõgrega exercitus m̃ltitudinẽ: ⁊ ueni. zebul eñ princeps ciuitatis auditis ſmonib⁹ gaal filij obetb: irat⁹ eſt vald̃: ⁊ miſit clã ad abimelecb nũcios dicẽs. Ecce gaal fili⁹ obetb venit in ſycbimã cũ fratribus ſuis ⁊ oppugnat aduerſũ te ciuitatẽ. Surge itaq; nocte cũ pp̃lo q tecũ ẽ: ⁊ latita ĩ agro: ⁊ p̃mo mane oriẽte ſole irrue ſup ciuitatẽ. Illo aũt egrediẽte aduerſuȝ te cũ pp̃lo ſuo fac ei qḋ potueris. Surrexit itaq; abimelecb cũ oĩ exercitu ſuo nocte ⁊ tetẽdit ĩſidias iuxta ſicbimã in q̃tuoꝛ locis. Egreſſuſq; eſt gaal fili⁹ obetb: ⁊ ſtetit ĩ introitu porte ciuitatis. Surrexit aũt abimelecb: ⁊ oĩs exercit⁹ cũ eo de iſidiarũ loco. Cũq; vidiſſet pp̃lm gaal dixit ad[n] zebul. Ecce de mõtib⁹ multitudo deſcẽdit. Cui ille rñdit. Vmbras[o] mõtiũ vides q̃ſi capita hoim: ⁊ hoc errore deceperis. Rurſumq; gaal ait. Ecce pop̃ls de vmbilico terre deſcendit: ⁊ un⁹ cune⁹ uenit p uiã q̃ reſpicit quercum. Cui dixit zebul. Vbi eſt nunc os tuũ q̃ loq̃baris: q̃s ẽ abimelecb ut ſuiam⁹ ei. Nõne hic pop̃ls eſt quẽ deſpiciebas. Egredr̃e ⁊ pugna ꝯtra eũ. Abijt[p] ergo gaal expectãte ſycbimoꝝ populo ⁊ pugnauit ꝯtra abimelecb q p̃ſecut⁹ eſt eũ fugiẽtẽ ⁊ in urbeȝ cõpulit. Cecideruntq; ex parte ei⁹ plurimi vſq; ad portã ciuitatis ⁊ abimelecb ſedit in ruma: zebul[q] autẽ gaal ⁊ ſocios ei⁹ expulit de urbe: nec in ea paſſus eſt cõmorari. Sequẽti ergo die egreſſus eſt pp̃ls in campũ: qḋ cũ nũciatũ eẽt abimelecb tulit exercitũ ſuũ ⁊ diuiſit in tres turmas: tẽdẽs inſidias ĩ agris. Videſq; ꝙ egrederef pp̃ls d̃ ciuitate ſurrexit ⁊ irruit in eos cum cuneo ſuo oppugnãs ⁊ obſidẽs ciuitatẽ: due aũt turme palantes[r] per

id eſt p̃poſitũ vel p̃fectuȝ: ꝓut in bebreo babetur. i zebul ſuũ ſuũ, et ſic fecit magnũ contemptum. k Sup viros emoꝝ ⁊c̃. i. ſup viros tã antiq̃ nobilitatẽ: ꝙ emor qui fuit a tp̃e abraaȝ potẽs ⁊ nobilis: fuit p̃r ⁊ dñs illi⁹ ciuitatẽ. l Vtinam daret. ⁊c̃. et q̃ pȝ ꝙ volebat dominari ibi. m Dictũq; eſt. h̃ p̃nr deſcribif ꝓpoꝛũ rebellãtũ impugnatio: ad inſtinctũ ipſi⁹ zebul p̃poſiti ſui nũciãtis ſibi in ſecreto verba q̃ audierat ab ipſo gaal. Et caute diſſimulauerat. ⁊ pȝ lr̃a vſq; ibi. n Dixit ad zebul. q̃ ſimulabat ſe eſſe cum gaal quouſq; abimelecb repẽte veniret ſup eũ ⁊ ſocios ei⁹ ⁊ ſubito eos interficeret ꝓpter qḋ nitebatur eũ decipe dicens o Vmbras mõtiũ vides ⁊c̃. ſequif. Ecce pp̃ls. ⁊c̃. i. de cacumĩe montis: qḋ dicif vmbilicus terre. q: ſup eminet alijs partibus vẽrẽ. ſequif p Abijt g̃ gaal. ⁊c̃. Qui nõ expectauit ciuitatez cũ gaal ad pugnãdũ: ſed expectabat interius belli euẽtum. q zebul aũt. ⁊c̃. q: debellati iã fuerãt in cãpo: ⁊ ꝓpter h̃ pp̃ls ciuitatis parũ curabat de eis. cetera patẽt vſq; ibi. r Palãtes p cãpum. i. manifeſte diſcurrẽtes. ⁊ ide palet d̃r gallice. ſ Porro abimelecb. h̃ p̃nr deſcribif vtroꝛũq; punitõ. ſ. abimelecb ⁊ eoꝝ q̃ ꝓmouerũt eũ ad regnũ: q: interfecit eos: et finalif interfect⁹ eſt ab eis. P̃io g̃o ſcribif deſtructio

vrbis ſicbem: cum dicitur. t Quã cepit ⁊c̃. Ita vt ſal. ⁊c̃. ſal eñ reddit terrã ſterilẽ. ⁊ iõ qñ aliq̃s d̃ſtruebat funditꝰ aliquã ciuitatẽ ſpargebat ibi ſal in ſignũ p̃fecte victorie. Scḋo deſcribif deſtructio fortalicij: cũ d̃r. v Qḋ cũ audiſ. ⁊c̃. ⁊ pȝ lr̃a vſq; ibi. x Abimelecb aũt. ⁊c̃. ad obſidendũ eũ. Sciẽdũ aũt ꝙ alia eſt ciuitas in egypto q̃ ſiſr vocaf thebes d̃ q̃ fuit legio thebeorum cui p̃fuit ſctũs mauriti⁹. et alia in iudea noie thebſa: de q̃ fuit Helias teſbites. Et alia eſt in grecia q̃ d̃r thebea: a q̃ dicunf thebani ⁊ in bac obſidione abimelecb interfect⁹ eſt. vñ ſeq̃tur a Et ecce ⁊c̃. In hebreo h̃r. ceruicẽ eius. Si eñ ꝯfregiſſet cerebrũ ſtatim fuiſſet mortu⁹ v̄rũ: qḋ tñ ñ fuit immo p̃cepit poſt ea armigero ſuo ꝙ interficeret eũ. vnde ſubditur. b Percute me. ⁊c̃ pl⁹ eñ formidauit obꝓbriũ etiaȝ p⁹ mortẽ q̃ȝ aĩe dãnatõȝ. Nõ eñ licitũ eſt alicui ſic accelerare mortem ſuã. c Et reddidit d̃s. h̃ eſt ꝯcluſio hui⁹ cap̃. oñdẽs q̃lif malũ abimelecb ⁊ p̃mouẽtiũ ip̃ȝ reuerſum eſt ĩ caput eorũ ſm maledictionem ioatban filij gedeõis. Ca. x. Oſt abimelecb ſur. Hic deſcribitur quita tribulatio filioꝝ iſrl̃ a q̃ libati fuerunt p iepthe. Et p̃ põitur põdus tribulatõis. ſcḋo modus liberationis cap̃. xj. tercio impet⁹ ſeditõis. xij. cap̃. P̃ĩa in duas. q: p̃ deſcribif tp̃us pacis. ſcḋo tribulationis: ibi Filij ãt iſrl̃. vt oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant. tp̃s aũt pacis deſcribif ſub duob⁹ iudicib⁹ ſucceſſiue p̃ſidẽtib⁹. Tp̃s aũt ſcḋi ponif ibi. huic ſucceſſit iair. De p̃ d̃r. b Poſt abimelecb ſurrexit dux in iſrl̃. Nõ d̃r rex ſicut de abimelecb: q̃ iniq̃ ſibi vſurpauit nomẽ regium. Iſte aũt redijt ad modũ p̃ſtinũ q̃ iudices p̃erãt. ſ. p modũ directionis ⁊ cõſilij magis q̃ȝ p modũ dñij. b Thola fili⁹ ⁊c̃. Patruus eſt frater p̃ris. ⁊ iõ ſm iſtã trãſlatõeȝ phua fuit frater gedeonis: Sed ſequens littera videtur repugnare: cũ dicitur. vir de iſachar. Gedeon aũt fuit de tribu manaſſe. vt dictũ eſt. ſ. vi. c. Trib⁹ aũt erãt incõmixte. Ad qḋ põt dici ꝙ incõmixtio tribuũ fuit ſub p̃cepto ne cõmiſcerẽtur ſortes bereditatuȝ. vt dictũ fuit Num. xxxvi. ⁊ iõ mulieres q̃ nõ babebant bereditatem poterãt nubere cũ viris alteri⁹ trib⁹: vt dictũ fuit ibidẽ q: ex h̃ nõ ſeq̃batur commixtio ſortiũ. Mat̃ aũt gedeõis ſm iſta fuit huius ꝯditõis ⁊ ſic ſucceſſiue ꝯ̃xit vni viro de tribu manaſſe: ⁊ alteri de iſachar. Sciẽdũ ꝙ vbi trãſlatõ nr̃a hȝ phua patrui abimelecb. in hebreo h̃r filij dodo. ⁊ ſm hebreos eſt h̃ nomẽ ꝓpriũ patris ipſi⁹ phua. et ſm h̃ nõ oportȝ dicẽ ꝙ phua ⁊ gedeon fuerũt fr̃es ex parte m̃ris. Sciendum etiaȝ ꝙ dodo apud hebreos eſt etiã nomẽ cõe ⁊ ſignificat patruũ ſuuȝ ⁊ ſm h̃ p̃ceſſit trãſlatio nr̃a. Sicut in latino ideȝ nomẽ aliquãdo eſt ꝓpriũ ⁊ cõe. equoce tñ. Sicut h̃ nomẽ romanus aliquãdo accipif p ꝓpõ noie vni⁹ bois: aliq̃n ꝓ nomĩe adiectiuo cõi ad omnẽ boiem romanum. Trãſlatio aũt nr̃a diſcrepat hic ab hebraico. vt pȝ p p̃dicta. c Huic ſucceſſit. h̃ deſcribif tp̃s ſcḋi iudicĩ. ⁊ pȝ lr̃a vſq; ibi. d Sedẽtes ⁊c̃. id eſt mulos ſm trãſlationẽ iſtã. in hebreo nõ addif aſinarũ. ⁊ iõ ſm doctores hebraicos p pullos intelligũf h̃ equi iuuenes ⁊ electi. f Filij aũt iſrl̃. h̃ p̃nr deſcribif tp̃s tribulatõis vbi p̃ d̃ſcribif culpa: cũ dicitur. f Filij aũt ⁊c̃. q̃ explicãtur magis in particulari cũ d̃r. g Et ſuierunt ydolis baalim ⁊c̃. ⁊ nominãf h̃ ſeptẽ ydolatrie vt pȝ in lr̃a. Scḋo ponitur debita pena: cũ dicif Cõtra q̃s iratus eſt dominus ⁊c̃. ⁊ pȝ. Tercio p̃nia: cũ ſubdif. Peccauimus ⁊c̃. ⁊ ſequitur. h Quib⁹ locut⁹ eſt dñs ſcȝ p phinees q̃ adbuc viuebat: vt dicũt hebrei tñ ſi dictũ eoꝝ eſt verum erat multũ antiquus. q: a tp̃e q̃ filij iſrl̃ debellauerunt ſeon ⁊ og: ⁊ balac vſq; ad tp̃s iepthe q̃ libauit filios iſrl̃ de hac tribulatõe fluxerũt anni. ccc. vt h̃r ca. ſe. deficiũt tñ aliq̃ vt dicef: q: fuit et tñ ex tũc phinees iã erat hõ p̃fect⁹. q: fuit ductor exercit⁹ ꝯ̃ madianitas. vt h̃r Nu. xxxi. Põt etiã dici ꝙ fuit p aliũ ꝓphetam: q: nõ noiaf h̃ q̃s ille fuerit. i Nunq̃d nõ egyptij ⁊c̃. h̃ noianf. vij. gẽtes a q̃bus tribulationes paſſi ſunt filij iſrl̃ ꝯ̃ ſeptẽ ydolatrias ſup̃ noiatas in q̃b⁹ deliq̃rãt. k Idcirco. ⁊c̃. tales negationes diuini auxilij intelligẽde ſunt ſub codi

campũ aduerſarios p̃ſequebanf. Porro[ſ] abimelecb oĩ die illo oppugnabat vrbẽ: quã[t] cepit interfectis habitatorib⁹ eius: ipſa q̃ȝ deſtructa ita vt ſal in ea diſpergeret. Qḋ[v] cũ audiſſent q habitabant in turre ſicbimoꝝ: ingreſſi ſunt phanum dei ſui berith vbi fedus cum eo pepigerãt: ⁊ ex eo loc⁹ nomẽ acceperat: q erat munit⁹ valde. Abimelecb q̃ȝ audiens viros turris ſycbimoꝝ pariter cõglobatos aſcendit in mõtẽ ſelmon cũ oĩ pp̃lo ſuo ⁊ arrepta ſecum ſ̃cidit arboris ramum: impoſitũq; ferẽs humero dixit ad ſocios: qḋ me vidiſtis facere cito facite. Igitur certatim ramos de arboribus p̃cidentes ſeq̃bantur ducẽ. Qui circũdantes p̃ſidiũ ſuccenderũt atq; ita factũ eſt vt fumo ⁊ igne mille hominũ necarenf: viri pariter ⁊ mulieres habitatoꝝ turris ſicbẽ. Abimelecb[x] aũt inde ꝓficiſcens venit ad oppidum thebes qḋ circũdans obſidebat exercitu. Erat aũt turris excelſa in media ciuitate: ad quã confugerãt ſimul uiri ac mulieres: ⁊ omnes principes ciuitatis clauſa firmiſſime ianua: ⁊ ſup turris tectuȝ ſtãtes p ꝓpugnacula. Accedenſq; abimelecb iuxta turrim pugnabat fortiter ⁊ appropinquãs oſtio ignẽ ſupponere nitebaf. Et[a] ecce vna mulier fragmẽ mole deſuper iaciẽs illiſit capiti abimelecb: ⁊ cõfregit cerebrũ ei⁹. Qui vocauit cito armigerũ ſuũ: ⁊ ait ad eũ. Euagina gladiũ tuũ ⁊ p̃cute me ne forte dicaf ꝙ a femia interfect⁹ ſim. Qui iuſſa p̃ficiẽs interfecit eum. Illo q̃ȝ mortuo oẽs q cũ eo erant de iſrael reuerſi ſunt in ſedes ſuas ⁊[c] reddidit deus malũ quod fecerat abimelecb ꝯtra patrẽ ſuũ interfectis ſeptuaginta fratribus ſuis. Sychimitis q̃ȝ qḋ opati erãt retributũ eſt: ⁊ venit ſup eos maledictõ ioathã filij bierobaal. Ca. x.

Oſt[a] abimelecb ſurrexit dux in iſrl̃ thola[b] fili⁹ phua patrui abimelechi vir de iſachar: q hitauit in ſanir mõtis ephrai: et iudicauit iſrl̃ viginti ⁊ trib⁹ annis mortuuſq; eſt ac ſepult⁹ in ſanir. Huic ſucceſſit iair galaadites qui iudicauit iſrl̃ p viginti ⁊ duos annos: hñs triginta filios ſedẽtes[d] ſuper triginta pullos aſinarũ: ⁊ p̃ncipes triginta ciuitatũ: q̃ ex noie ei⁹ ſũt appellate anothiair. i. oppida iair vſq; in p̃ñtẽ diem in terra galaad. Mortuuſq; eſt iair ac ſepult⁹ in loco cui eſt vocabulũ camon. Filij[f] aũt iſrl̃ p̃ctis veterib⁹ iũgentes noua fecerũt malũ ĩ ꝯſpectu dñi: ⁊[g] ſeruierũt ydolis baalim ⁊ aſtaroth ⁊ dijs ſyrie ac ſydõis ⁊ moab ⁊ filiorũ ãmõ ⁊ philiſtijm: dimiſerũtq; dñm ⁊ ñ coluerũt eũ. Cõtra q̃s dñs irat⁹: tradidit eos ĩ man⁹ philiſtijm ⁊ filioꝝ ãmõ. afflictiq; ſũt: ⁊ vehemẽt opp̃ſſi p ãnos decẽ ⁊ octo oẽs q hitabãt trãs iordanẽ ĩ terra amorrei q̃ eſt ĩ galaad: intm̃ ut filij ãmõ iordãẽ trãſmiſſo uaſtarent iudã ⁊ bẽiami ⁊ ephrai. Afflict⁹q; ẽ iſrl̃ nimis. Et clamãteſ ad dñȝ dixerũt. Peccauim⁹ tibi q: d̃reliqim⁹ te deũ nr̃m ⁊ ſuiuim⁹ baali. Quibus[h] locut⁹ eſt dñs. Nũqd' ñ egyptij ⁊ amorrei filij ãmõ ⁊ philiſtijm ſidonij q̃ȝ ⁊ amalecb ⁊ chanaã opp̃ſſerũt vos: ⁊ clamaſtis ad me et erui uos d̃ mãu coꝝ ⁊ tñ r̃liq̃ſtiſ me ⁊ coluiſtis deos alieños. Idcirco[k]

Universidad de Salamanca. BGH

tione. f. ſi nō ꝑ penitēt illi q̄ ſunt in afflictōe poſiti. vt p; ex ſequētibus
l Ite ⁊ inuocate deos q̄s elegiſtis. Ironice loquit: vt d̄ pctis mag' do leāt ⁊ ɔfundant. iō ſubdit. m Dixerūtq̄ ⁊c. ⁊ q̄ h̄ pātiēia ꝟa fuit p; p' q̄d ſubdit. n Oīa de finib⁹ ⁊c. ⁊ iō ꝓius negatū auxiliū ɔceſſit dn̄s. iō ſubdit. o Qui doluit ſup miſerijs eoꝝ. Itaq̄ ⁊c. i. ad bellū mutuo ſe ɔuocātes ⁊ exhortātes ɔtra iſrael.

p Quis prim⁹ ex nob' ⁊c. h̄ dixerūt principes d̄ galaad vt aliq̄s cū maiori diligētia eēt capitaneus in bello illo. q2 ad victoriā ɔſequēdā multū valet diligētia ducis ⁊ conſtantia ipſi⁹. Cap. xj. Fuit itaq̄. Deſcripto pōdere tribulatōis. h̄ pn̄r deſcribit mod⁹ liberatōis. vbi p̄ deſcribit ɔditio ducis liberantis. ſcdo humiliatio ipſi⁹ depcantis ibi. Et miſit nūcios. tercio pſtratō aduerſarij rebellāt. ibi. Fact⁹ eſt q̄. Circa p̄mū deſcribit ipſi⁹ iepthe electio. ſcdo ipſi⁹ in pncipē electio. ibi. In illis diebus. Circa p̄mū dicitur a Fuit itaq̄ illo in tpe. iepthe galaadites. Galaad aūt aliq̄n accipitur pro noie viri ⁊ terre. aliq̄n pro noie viri citaṫ i illa terra. ⁊ aliq̄n ꝓ noie viri vs hois. ⁊ oib⁹ iſtis modis iepthe d̄ galaadites. q2 fuit nat⁹ de terra galaad. ⁊ pr̄ ei⁹ vocat⁹ eſt galaad: vt ſtatī ſubdit̄ in p̄nti ca. Et ciuitas ſua vocata eſt galaad. vt h̄r. j. c. xij. b Filius mulieris meretricis. He breo dicit. Fili⁹ mulieris hoſpitatricis. q2 nomen h̄ poſitū eſt equocū ad meretricē ⁊ hoſpitatricē vt dictū fuit ioſue. ij. de raab. ⁊ foſitan vtraq̄ ſignificatio iſti mulieri cōuenit. c Habuit aūt galaad. pr̄ iepthe vxorē aliā ⁊ verā. d Heres in domo pr̄is. ⁊c. in hebreo h̄r in libris correct. q2 de altera m̄re natus es. e Cōgregati q̄ ſūt ad eū viri inopes ⁊ latrocināntes. In heb. n̄ h̄r b. ⁊ latrocināntes. credibile em̄ eſt q̄ agebāt p̄das de aduerſarijs filioꝝ iſrl' tm̄. ſicut dauid et viri ei⁹ faciebāt. vt h̄r. i. Reg. xxvij.

non addā vt vltra vos liberē. Ite[l] ⁊ inuocate deos q̄s elegiſtis: ipſi vos liberēt in tpe anguſtie. Dixerūtq̄[m] filij iſrl' ad dn̄m. Peccauimus: redde tu nob̄ qcqd tibi placet: tm̄ nūc libera nos. Que dicētes oīa[n] de finib⁹ ſuis alienoꝝ deorum ydola ꝓiecerūt: ⁊ ſeruierūt dn̄o: q[o] doluit ſup miſerijs eoꝝ. Itaq̄ filij ammō clamantes in galaad fixere tentoria: ɔtra q̄s ɔgregati filij iſrl' in maſphat caſtrametati ſūt. Dixerūtq̄ principes galaad ſinguli ad ꝓximos ſuos. Qui prim⁹ ex nobis contra filios ammon cepit dimicare: erit dux ppl'i galaad.

Cap. xj.

Fuit[a] itaq̄ illo in tpe iepthe galaadites vir fortiſſimus atq̄ pugnator: fili⁹[b] mulieris meretricis: q nat⁹ eſt de galaad. Habuit[c] aūt galaad vxorē d̄ q̄ ſuſcepit filios: q poſtq̄ creuerāt eiecerūt iepthe dicētes. Heres[d] i domo pr̄is nr̄i eē n̄ poteris: q2 d̄ adultera m̄re nat⁹ es. Quos ille fugiens atq̄ deuitans hītauit in terra thob. Cōgregatiq̄[e] ſunt ad eū viri inopes ⁊ latrocināntes: ⁊ q̄ſi principē ſequebātur. In[f] illis dieb⁹ pugnabāt filij āmō ɔtra iſrl': qb⁹ acriter inſtātib⁹ perrexerūt maiores natu de galaad vt tollerēt in auxiliū ſui iepthe de terra thob. Dixerūtq̄[g] ad eū. Veni ⁊ eſto princeps nr̄ ⁊ pugna ɔtra filios āmō. Quib⁹ ille[h] reſpōdit. Nonne[i] vos eſtis q odiſtis me ⁊ eieciſtis d̄ domo pr̄is mei: ⁊ nūc veniſtis ad me neceſſitate cōpulſi. Dixerūtq̄ principes galaad ad iepthe. Ob[k] hāc igiṫ cām nunc ad te venim⁹ ut ꝓficiſcaris nobiſcū ⁊ pugnes ɔtra filios āmō ſiſq̄ dux oīm q hītant in galaad. Iepthe q̄ dixit eis. Si[l] vere veniſtis ad me vt pugnē ꝓ vobis cōtra filios ammō: tradideritq̄ eos dn̄s in man⁹ meas ego ero veſter princeps. Qui r̄nderūt ei. Dn̄s q hec audit ipſe mediator ac[m] teſtis eſt q nr̄a ꝓmiſſa faciem⁹. Abijt itaq̄ iepthe cū principib⁹ galaad fecitq̄ eū oīs popl's principē ſui. Locutuſq̄[n] eſt iepthe oēs ſmōes ſuos corā dn̄o in maſpha. Et miſit[o] nūcios ad regē filioꝝ āmō q ex pſona ſua dicerēt. Quid[p] mihi ⁊ tibi eſt: q2 veniſti ɔtra me vt vaſtares[q] terrā meā. Quib⁹ ille[r] r̄ndit. Quia[s] tulit iſrl' terrā meā qn̄ aſcēdit de egypto a finib⁹ arnō vſq̄ iebo atq̄ iordanē. Nūc ergo cum pace redde mihi eā. Per[t] q̄s rurſū mādauit iepthe ⁊ imꝑauit eis vt dicerēt regi ammō. Hec dicit iepthe. Nō tulit iſrl' terrā moab: nec terrā filioꝝ ammō ſ; qn̄ d̄ egypto ɔſcenderāt: ambulauit ꝑ ſolitudinē vſq̄ ad mare rubrū ⁊ venit in cades. Miſitq̄ nūcios ad regē edō dicēs. Dimitte ut trāſeā terrā tuā. Qui noluit acqeſcere ꝑcibus ei⁹. Miſit q̄ ad regē moab: q et ipſe trāſitū ꝑbere cōtēpſit. Māſit itaq̄ in cades ⁊ circuiuit ex latere terrā edom ⁊ terrā moab. Venit q̄ ad orientalē plagā terre moab ⁊ caſtrametat⁹ eſt trās arnō nec voluit intrare terminos moab. Arnō quippe cōfiniū eſt terre moab. Miſit itaq̄ iſrl' nūcios ad ſeon regem amorreoꝝ: q hītabat in eſebon. et dixerūt ei. Dimitte vt tranſeā per

ſtis ad me. i. fideliṫ: ⁊ abſq̄ fallacia. hoc dicit interrogādo. quia ſpōderēt ei ſimpl'r affirmādo etiā iuramēto. cū d̄. m Dn̄s ⁊c. Iurare em̄ eſt deū in teſtē inuocare. ſequitur. n Locutuſq̄ eſt iepthe oēs ſmo. ſuos in maſpha. ibi em̄ erāt ɔgregati galaadite corā dn̄o. q2 dn̄s p̄ns eſt vbiq̄. l; ibi nō eēt tabnaculū. ⁊ iō ibi replicauit iepthe pacta q̄ erāt inf ipm ⁊ ppl'm vt negociū eēt firmū ⁊ ſolidū. o Et miſit nūcios. h̄ pn̄r ponit ſupplicatō depcant. Ad cui⁹ intelligētiā conſiderandū q̄ filijs iſrl' petēntib⁹ trāſitū pacificū p terram ſeon regis amorrei nō ſolū ꝑ ſe negauit: ſ; eis occurrēs eoſdem etiā ad pliū puocauit: ꝑpt' qd dominu⁹ ipm ⁊ terrā ſuā in man⁹ filioꝝ iſrl' tradidit. cu ius terre vnā partem ſeon abſtulerat a filijs moab. vt h̄r Nume. xxi. Rex aūt iſte āmō de q̄ h̄ agiṫ regnabat etiā in moab ꝑpt' qd illā terrā quā ſeon abſtulerat d̄ moab tāq̄ ſuā repetebat: a filijs iſrael iniuſte poſſeſſas dicebat qd nō erat ver. ſi cut fuit declaratū Nu. xxi. Igiṫ circa h̄ p̄ ponit ipſi us iepthe petitio humilis. Scdo regis ammō r̄nſio irratōnabilis. ibi Quib⁹ ille r̄ndit. Tercio r̄nſiōis euacuatio rōnabilis. cum d̄. Per quos rurſū. Circa p̄mū dicitur. o Et miſit nūcios ⁊c. volebat em̄ declarare titulū ſuū iuſtū. ⁊ iō p̄ miſit nūcios ꝓ pace tractāda. ⁊ in h̄ ſe humiliauit dicēs. p Quid mihi ⁊ tibi eſt. q. d. nō hēo voluntatē bellādi tecū nec tu habes cauſam ɔtra me.

f In illis dieb⁹. h̄ pn̄r iepthe in pncipē terre galaad eligit. vñ ſubdit. g Dixerūtq̄ ad eū. Veni ⁊ eſto pinceps nr̄. dū tn̄ tu ſis dux belli nr̄i. h Quib⁹ ille r̄ndit. nō ſtatī credēs eis ꝑpt' ea q̄ paſſus fuerat ab eis. i Nōne vos eſtis q odiſtis me. l; ſup dictū ſit q̄ fratrib⁹ ſuis tm̄ q̄ eiecerūt eū. tn̄ h̄ alloqtur ſenes illi⁹ ppl'i gn̄aliṫ: q2 ad q̄s iudices ptinebat ipſi⁹ ius. q2 erāt iudices illi⁹ ppl'i eiecerāt eū. vel forte inf illos q̄ venerāt ad iepthe erāt frēs ſui: vel eoꝝ aliq̄ ad q̄s p̄ncipalit dirigit v̄ba ſua. ꝑpt' qd diligēt⁹ explicāt intentū ſuū dicētes.
k Ob hāc igiṫ cām ⁊c. Qua explicata r̄ndit iepthe. l Si vere veni

q Ut vaſtares terrā meā. i. meo regimini ⁊ defenſioni cōmiſſam
r Quib⁹ ille r̄ndit. h̄ pn̄r ponit r̄nſio irratōnabilis. cū dicitur.
s Quia tulit iſrl' terrā meā. qd erat falſum: q2 iſrl' nō abſtulit a filijs moab ⁊ ammō aliqd de terra ſua. vt h̄r Nu. xxi. ⁊ Deut. ij. ſ; ſolū a ſeon ⁊ og. ⁊ illud fuit eis licitū. vt declaratū fuit Nu. xxi. ⁊ iterū h̄ declarabiṫ ꝑ v̄ba iepthe. t Per q̄s rurſum. h̄ pn̄r ponitur dicte r̄nſionis euacuatio rōnabilis vbi iepthe oſtēdit tripliciṫ q̄ illā terrā filij iſrl' iuſte poſſidebāt. Scda ponit ibi. Tradiditq̄. Tercia ibi. Niſi forte. Prima rō accipit ex h̄ q̄ filij iſrael

impugnauerunt filios ammon ⁊ moab. S; ſeon eos impugnantem occiderūt: ⁊ ꝑ ɔn̄s qcqd poſſidebat iure belli acq̄ſiert. Hāc aūt rōem iepthe tangit diffuſe repetēs ꝓceſſum filioꝝ iſrl' declinādo a terminis āmō ⁊ moab. vt h̄r Deut. ij. ⁊ Nūe. xxi. ⁊ p; lr̄a vſq̄ ibi. v Egreſſus eſt ɔ eū ⁊c. ipſe em̄ ſeon iuit obuiā filijs iſrl' etiā ex terrā ſuam ad eos debellādū. Ex q̄ p; q̄ habuerīt ɔ eū iuſtū bellū: ⁊ ꝑ ɔn̄s regnum ei⁹ in iuſto bello acq̄ſitū a filijs iſrael: fuit ab eis ⁊ iuſte poſſeſſum. x Tradiditq̄ eū. h̄ ponit ſcda rō q̄ accipitur ex aucte diuina. q2 eſt dn̄s celi ⁊ terre. ⁊ iō pt terrā ab vno poſſeſſā alteri dare q̄ ſua volūtate. qd fecit de terra poſſeſſa a ſeō r̄ge tradēdo eā filijs iſrl' poſſidēdā. ſm̄ q̄ d̄ Deut. ij. Ecce tradidi i māu tua ſeon regē eſebon amorreoꝝ: ⁊ terrā ei⁹ incipe poſſidere ⁊c. ⁊ hāc rōem tangit iepthe dicens. x Tradiditq̄ eū dn̄s ⁊c. ⁊ p; lr̄a vſq̄ ibi. y Nōne ea q̄ poſſedit chamos ⁊c. qd dupliciṫ exponitur. vno modo ſic. Que poſſedit chamos d̄s tuus i. eſt ppl's moab q̄ chamos colebat. vt ſit ſenſus q̄ illa ps terre moab q̄ actu poſſidebat ab eo qn̄ filij iſrl' debellauerūt ſeon illa de iure erat ppl'i moab: nō aūt illa ps quā poſſidebat ſeon a filijs iſrl' acq̄ſita. Alio mō exponit vt ſit ɔfirmato' rōnis pcedenṫ. Ad cui⁹ intellectū ɔſiderādū q̄ ſicut fideles victorias ſuas attribuūt deo vero ita infideles victorias ſuas ſuo deo falſo. dicit igiṫ. y Nōne ea q̄ poſſedit. i. poſſidere te fecit. z Chamos d̄s tu⁹. ſm̄ opinionē tuā. a Tibi iure debētur. i. reputas iuſte acq̄ſita p victoriam.
b Que aūt dn̄s d̄s nr̄. ⁊c. q. d. multo fortius illud qd obtinuimus deo ꝟo nob' victoriā p̄ſtāte: iuſte eſt nobis acquiſitū ⁊ poſſeſſum.
c Niſi forte. h̄ ponit tercia rō q̄ h̄ accipit ex p̄ſcriptōe. q2 ppl's iſrl' fuerat in tā lōgeua ⁊ pacifica poſſeſſiōe hui⁹ terre q̄ null⁹ de cetero deberet reclamare. ⁊ maxie q2 iuſt⁹ titul⁹ pceſſerat. vt p; ex p̄dict. ⁊ h̄ eſt qd d̄. c Niſi forte melior es balac ⁊c. q̄ erat rex moab illo tpe q̄ debellat⁹ fuit ſeon. vt h̄r Nu. xxij. q̄ l; vocauerit balaam ad maledicēdū filijs iſrl': nō tn̄ repetebat terrā moab quā filij iſrl' abſtulerat a ſeon. S; timebat ne pderet aliā partē ⁊ terrā madiā de q̄ erat nat⁹. vt dictū fuit ibidē. nec aliq̄s ali⁹ rex poſt eū reperitur hāc terrā. iō ſubdit. d Aut docere potes q̄ iurgatus ſit. ſ. quicūq̄ rex moab poſt balac. e Cōtra iſrl' ⁊ pugnauerit ɔ eū ad recupandū hāc terrā. f Qn̄ hitauit in eſebō ⁊c. i. toto tpe quo iſrl' hitauit in iſta terra. ⁊ quātū fuerit illud tps ſubdit dicēs
g Per trecētos annos. deficiūt tn̄ aliq̄: vt videbiṫ. h Igiṫ nō ego pecco in te. h̄ ex p̄dict rōnib⁹ iepthe ɔcludit q̄ hēat iuſtā cām defenſiōis: et rex ammō iniuſtā inuaſiōis. Anteq̄ vltra pcedaṫ videdū eſt q̄d de trecētis annis p̄dicṫ deficiat. Ad cui⁹ intellectū ɔſiderādū. q̄ ſicut in ſciētijs hūanit⁹ inuēt mi⁹ nota vel dubia p ea q̄ ſunt certa declarātur: ſic in ſacra ſcp̄tura q̄ eſt p diuinā reuelatōem tradita paſſus dubi⁹ vel obſcurus p aliū paſſū q̄ certus eſt ꝯ determinat⁹ d; declarari. Iſti aūt trecēti anni nō determi

nantur hic per ſcripturam niſi relatiue tantum. ſ. in quantū refert dictum iepthe arguētis ꝑſcriptōem. In q̄ allegatōe ſolēt hoīes allegare tp̄um pn̄t pl⁹ d̄ tpe apparēter ⁊ aliq̄n excedūt: nec tn̄ ſcp̄tura vl' actor ſcripture h̄ referēs dicit falſum. q2 refert veraciṫ id qd dictū eſt: l; dicēs exceſſerit vl' defecerit. Sic eſt in ꝓpoſito de iepthe cui⁹ v̄ba nō ſunt auctētica niſi ṫtū ſunt ipſi⁹. Sacra āt ſcriptura. iij. Reg. vi. de eo miat tps q̄ fluxit ab exitu filioꝝ iſrl' de egypto vſq̄ ad fundatōes tēpli ꝑ ſalomonē in pncipio quarti anni regni ſui ſez cccclxxx. annos. Si aūt lxxx. āni ab iſto nūero q̄ in ſcriptura cert⁹ reputaṫ remouēaṫ: tpus qd pceſſit ab exitu de egypto vſq̄ ad debellatōēs ſeō q̄ terra p̄dicta fuit acq̄ſita: vt dictū eſt. ⁊ t; s qd fluxit a pncipio pncipatus iepthe q̄ iſta allegauit vſq̄ ad q̄rtū annū regni ſalomonis excluſiue. in cui⁹ pncipio tēplū fundauit. remanent tantum cclxvij. anni. ⁊ ſic a. ccc. ꝑ dictis deficiūt xxxiij. anni. Probatio aſſumpti. q2 ab exitu d̄ egypto vſq̄ ad ingreſſum terre ꝓmiſſ. oms fluxerūt. xl. anni. vt p; in plurib⁹ locis ſacre ſcripture. ſeon aūt fuit debellat⁹ q̄ſi p vnū annū an̄ ingreſſus terre promiſſiōis: vi⁹ente ad huc moyſe. Et ſic ante acq̄ſitō p̄dicte terre fluxerūt anni. xxxix. Item a pncipio pncipat⁹ iepthe vſq̄ ad tercium annū regni ſalomonis incluſiue

gis i[n]dicēs mihi bella iniuſta. Iudicet dn̄s arbiter hui⁹ diei iter iſrl' ⁊ filios āmon. Noluitq̄ acqeſcere rex filioꝝ āmō v̄bis iepthe q ꝑ nūcios mādauerat. Fact⁹[i] ē ergo ſuper iepthe ſpūs dn̄i: ⁊ circuiēs galaad ⁊ manaſſe maſpha q̄ galaad ⁊ idē trāſiēs ad filios āmō: votū[k] vouit dn̄o dicēs. Si tradideris filios āmō i manus meas qcūq̄ prim⁹ fuerit egreſſus d̄ forib⁹ dom⁹ mee: mihiq̄ occurrerit reuertenti cū pace a filijs āmō cū holocauſtū offerā dn̄o. Trāſijtq̄ iepthe ad filios āmon ut pugnaret ɔtra eos q̄s tradidit dn̄s i man⁹ ei⁹: pcuſſit q̄ ab aroer vſq̄ dū venias i mēnith viginti ciuitates: ⁊ vſq̄ ad abel q̄ eſt vineis ɔſita plaga magna nimis: humiliatiq̄ ſūt filij āmō a filijs iſrl'. Reuertēti āt iepthe i maſpha domū ſuā: occurrit ei unigenita filia ſua cū tympāis ⁊ choris. Nō eni hēbat alios lib̄os. Qua uiſa ſcidit ueſtimēta ſua ⁊ ait. Heu me filia mi: d̄cepiſti[l] me: ⁊ ipa decepta es.

fluxerunt anni. c. ⁊ lxxiij. anni. q2 iepthe iudicauit iſrl' ſex ānis. ⁊ poſt eū abeſſan ſeptē ⁊ poſtea abialon decē. ⁊ poſt abdon octo. vt h̄r Iud. xij. de his tribus. Poſt ipm ſanſon. xx. Iud. xvi. Poſt ipm heli. xl. vt h̄r i. Reg. iiij. Poſtea ſamuel. cui⁹ anni cōprehēdūṫ cū ānis ſaulis: ⁊ fuerūt ſimul iūcti. xl. vt h̄r Act. xiij. Poſtea dauid regnauit annis. xl. vt h̄r. iij. Reg. v. Poſt eū ſalomō trib⁹ annis ante fundatōem tēpli. vt habet. iij. Reg. vi. ⁊ iſti anni ſimul iūcti cū pcedētib⁹ faciūt annos. cclxxiij. q̄b⁹ ſi annūgant. cclxvij. anni p̄dicti faciūt. cccclxxx. annos. ⁊ ſic p; qd ſup dictū eſt. Anni aūt. cclxvij. p̄dicti. ſ. a tpe debellatōis ſeon vſq̄ ad pncipiū ducatus iepthe ſic accipiunṫ p partes. vn⁹ ann⁹ ante ingreſſum terre ꝓmiſſionis de ducatu moyſi. vt p; p p̄dicta quadraginta q̄bus p̄fuerūt ioſue et othoniel. vt habeṫ Iud. iij. Tempus em̄ ioſue in ſacra ſcriptura nō determinaṫ. ⁊ ideo ſub tpe othoniel qui ei ſucceſſit cōprehēdit. Octuaginta q̄bus p̄fuit aioth poſt othoniel. vt h̄r Iud. iij. ca. Quadraginta anni delbore. vt h̄r Iud. v. ca. Quadraginta gedeōis. Iud. viij. Tres abimelech. Iud. ix. Viginti tres ipſi⁹ thola. Iud. x. ca. Viginti duo ipſi⁹ iair. Iud. x. Decē ⁊ octo anni q̄bus filij iſrael fuerūt ſine iudice ſeruiētes philiſtijm ⁊ filijs ammō ante promotōem iepthe. vt h̄r Iud. x. ⁊ iſti anni ſimul iūcti faciūt. cclxvij. ⁊ ſic p; ꝓpoſitū. i Factus eſt ergo. Hic pn̄r deſcribitur pſtratio rebellantis. ſ. regis ammō qui noluit acqeſcere v̄bis rōnabilib⁹ ipſius iepthe cuius modus deſcribiṫ. cum dicitur.
i Factus eſt ergo ſup iepthe ſpūs dn̄i. i. voluntas ⁊ audacia pugnandi ꝓ populo in cōfidentia diuini adiutoꝛij. k Votū vouit dn̄o ⁊c. licet aūt illud votū pceſſerit ex deuotōe: tn̄ factū fuit indiſcrete: q2 de domo ſua p̄ poterat egredi obuiā ei canis q̄ nō eſt aial immolatiuū. immo nec i imolatōe poterat recipi eius precius. cetera patet vſq̄ ibi.
l Decepiſti me ⁊ ipſa decepta es. in hebreo h̄r. Turbaſti me ⁊ tu turbata es. tū quia credebat eā immolandā. tū q2 non habebat aliam prolem.
m Aperui em̄ ⁊c. p votū ſup adictū. n Et aliud facere nō potero. quia votū eſt ꝓmiſſio deo fcā q̄ d; impleri: eo m̄ nō quo licitū eſt.

Universidad de Salamanca. BGH

o Plangam virginitatem meam, quia tunc temporis obprobriū erat mori ſine ꝓle. p Reuerſa eſt ⁊c. eā inficiēdo ⁊ offerēdo dño i holocauſtū: ſm ꝙ dicūt expoſitores catholici. vñ dicit Hiero. ꝙ fuit indiſcretus in fouēdo ⁊ ipius adimplēdo. Hebrei aūt dicūt ꝙ ipam nō imolauit: ſꝫ votū eiꝰ fuit relaxatū ꝑ ipm phinees. Et aliq dicūt ꝙ fuit interp̄tatū p ſapiētes ꝙ nō deberet votū adipleri p mortem filie innocētis. vñ q̄dā glo. hebraica ſup illud vbū. Dimitte me vt circūeā mōtes ſic dicit. i. ſapiētes in lege. qꝛ forſitan inueniēt modū relaxatōis ſeu interp̄tatōis voti tui. Queſtio iſta eſt de fcō: ⁊ iō d' h' nihil pt ſciri niſi q̄tū dicit exp̄ſſe ſcp̄tura: vel q̄tū pt trahi ex ipa. Igit ſine p̄iudicio ⁊ aſſertōe p modū collatōis pt dici ꝙ filia iepthe nō fuit ſacrificata dño p mortē corpalē ſꝫ potꝰ p ciuilē ſeu ſpūalem: eo mō q̄ religioſi dicunt mūdo mortui: inq̄tū a mūdanis actibꝰ ſūt ſegregati: ⁊ diuis obſequijs totalr mancipati ſic filia iepthe fuit ſacrificata dño p obſuatōem vginitat, viuēdo in orōnibꝰ ac ieiunijs ⁊ pijs opibus. h' aūt dictū videt ꝯſonū ei qd dr Leuit. vlt. Ois ꝯſecratio que dño offert ab hoie nō redimet: ſꝫ morte morietur. ⁊ tñ vt ibidē dr ager poterat dño ꝯſecrari q̄ n̄ eſt ſuſceptiuꝰ mortis: dicebat tñ mortificari. qꝛ traſibat ad ius ſacerdotū vel tēpli. ſic bōa eccl'ie dicunt amortizata. ſilr ibidē dr ꝙ hō poterat ꝯſecrari: nō tñ ꝓpt h' occidebat. ſꝫ obſequijs tēpli ſeu ſacerdotū deputabat. ꝓut ibidē diffuſe fuit declaratū. ⁊ ſic pōt dici ꝙ filia iepthe fuit ꝯſecrata dño ſeu ſacrificata: qꝛ diuis obſequijs deputata mō p̄dicto. Itē ſup̄ dictū eſt. Factꝰ eſt ſub iepthe ſpūs dñi. ſ. ad pugnandū ꝯ filios āmō. ⁊ tūc fecit votū ſup̄dictū. qd lꝫ fuit indiſcrete factū: tñ intelligēdū nō erat niſi p modū licitū ⁊ bonū. qꝛ ſpūs dñi nō inſtigat niſi ad bonū. Itē in lr̄a dr ꝙ iepthe ꝯceſſit filie ſue tps duoꝝ mēſiū. Cū igitur eēt iudex ppl'i ⁊ prudēs hō nō eſt v̄iſile quin in tpe intermedio colloquiū hūerit d' voto ſuo cū ſapiētibꝰ in lege. maxime cū votū ſuū iā eēt diuulgatū. nullꝰ aūt taliū ſibi ꝯſuluiſſꝫ votū ſuū implēdū p occiſionē filie innocētis: cū h' ſit manifeſte ꝯ p̄ceptū leg. Exod. xx. ⁊ ꝯ intentōem legis Leuit. vlt. vt pꝫ ex p̄dict. Et iō veriſilr videt ꝙ a ſapiētibꝰ fuerit ſibi dictū votū ſuū impleri dēre p modū ſup̄dictū. Itē ad heb. xi. Iepthe ponit in ſctōꝝ cathalogo: ⁊ iō nō videt factū ſic enorme aſſeri debere de illo: niſi ex ſacra ſcp̄tura exp̄ſſe haberet. Sꝫ diceres ſic ⁊ cōit dr ꝙ ſcp̄tura h' exp̄ſſe dicit: ſic ſup̄ allegatū eſt. Reuerſa eſt ad p̄rem ſuū ⁊ fecit ei ſic vouerat. Ad qd dicendū ꝙ ſcp̄tura nō dicit ꝙ occiderit eā: ſꝫ ꝙ votum impleuerit. qd eſt intelligēdū p modū licitū ꝓut ſupius eſt exp̄ſſū. immo ſi eam occidiſſet nullo mō votū ipleuiſſet. qꝛ emiſſio voti nō pōt fieri niſi de bono. nec p ꝯñs eiꝰ impletio. Et iō argumētū mag videt ad oppoſitū. Itē ſi argues h' ſcribit. Dimitte me ⁊ plāgā vginitatē meā. ⁊ poſtea ſubdit. Cōſuetudo ſuata eſt vt poſt anni circulū ꝯueniāt filie iſrl' ⁊ plāgant iepthe filiā. ⁊ iō videt ꝙ fuerit occiſa. Ad qd pt dici ꝙ i p̄ncipio iepthe credidit eā eſſe occidendā. ⁊ ipa ſilr audito vbo patris. ⁊ iō dixit. Dimitte me ⁊c. Sꝫ anq̄ rediret iepthe mutauit ꝓpoſitū d' cōſilio ſapiētū. Qd aūt poſtea ſubdit. Cōſuetudo fcā eſt ⁊c. Dicēdū eſt ꝙ h' ꝯſuetudo fcā eſt rōnabilit in mēoriā filie iepthe: q̄ parata fuit p̄ri obedire vſqꝫ ad mortē corpalē: ⁊ obediuit vſqꝫ ad mortē ciuilē vel ſpūalē vt ⁊ reliq̄ filie iſrl' docerētur obedire parētibꝰ. Sꝫ adhuc ꝯ p̄dicta arguit ꝙ imolatio innocētꝭ ſit deo accepta. ſic pꝫ Gen. xxij. vbi abraā cōmēdat d' hoc ꝙ voluit filiū innocētē imolare. Ad qd dicēdū ꝙ nō eſt ſilr. qꝛ abraam habuit de h' p̄ceptū diuinū. vt hr ibidē. ois aūt hō q̄tūcūqꝫ innocēs debitor eſt mortis ꝓpt pctm̄ p̄moꝝ parētū ipſi deo q̄ h' debitū pt repetere qñcunqꝫ vult ⁊ quō vult. ⁊ iō abraam bñ fecit deo volēs obedire in ſui filij immolatōe. Sꝫ ꝙ aliqs ex voto emiſſo volūtarie interficiat innocentem eſt illicitū. Itē ꝯ p̄dicta arguit. qꝛ ſcribit Gen. ix. Creſcite ⁊ mltiplicamini. ⁊ Deut. vij. Nō erit apud te ſterilis vtriuſqꝫ ſexꝰ. Obſuatio vo vginitat excludit multiplicatōꝫ ꝓlis: g̃ videt ꝙ fuerit illicita tpe legis. ꝓpt qd videt incōuenienter dictū ꝙ filia iepthe fuerit dño ꝯſecrata vl' ſacrificata per obſeruationē virginitat. Dicendū ꝙ illud preceptū Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. datū fuit noe in exitu arche qñ erant pauce ꝑſone hūane. ſ. octo tm̄: q̄tuor viri ⁊ q̄tuor mlieres. qꝛ tūc genus hūanū idigebat mltiplicatōe p carnalē gñatōꝫ ordinatā ad diuinū cultū. ⁊ iō multiplicato gñe hūano ceſſauit illud p̄ceptū in particularibꝰ ꝑſonis. qꝛ i cōitate hūani generis multi ſūt ꝓni ad gñationis actū p q̄s implet p̄ceptū cōmunitati factum. Qd aūt addit illud Deu. vij. Nō erit apud te ſteril' ⁊c. nō eſt p̄ceptū vt pꝫ inſpiciēti textū: ſꝫ eſt q̄dā promiſſio fcā obſuātibꝰ legē mrīmonij d' fecūditate ꝓlis habēda. ſicut etiā tpe euāgelij multiplicatio ꝓlis ꝑſonis exñtibus in mrīmonio reputatur beneficiū diuinū. Per h' tñ non excludit quin obſeruatio virginitatis ſit deo acceptior: q̄ tñ repit in paucis ꝑſonis, ꝓpt qd dicit ſaluator Math. xix. Sunt eunuchi q̄ ſe caſtrauerūt ꝓpt regnū celorū: q̄ pōt cap̄e capiat. q. d. pauci tales inueniūt. Qd aūt obſuatō virginitat nō ſolū tpe euāgelij: ſꝫ etiā tpe veteris teſtamēti fuerit laudabilis ⁊ deo accepta pꝫ p exēpla. qꝛ helyas ꝓpha q̄ fuit valde ꝑfectꝰ ⁊ deo acceptꝰ vginitatē ſuauit. ſic hr ex vbis Greg. omel. xix. ſup euāgelia. Raſias etiā. ij. Macha. xiiij. cōmēdat de h' ꝙ ꝓpoſitū ꝯtinētie tenuit. btā etiā vgo maria votū vginitat emiſit: et ſctūs ioſeph ſpōſus eiꝰ cū ea. vt tenēt doctores catholici. ⁊ tñ adhuc erat ſtatꝰ veteris teſtamēti. Paulꝰ enī apl's cū adhuc eēt legis veteris emulator: ⁊ euāgelij pſecutor vginitatē ſuauit. ⁊ ſic pꝫ ꝙ obſuatō vginitat fuit deo g̃ta a tpe vete. legis. Caplm. xij.

Ecce aūt. Deſcp̄ta tribulatōe ⁊ modo libatōis. h' ꝯñr deſcribit impetꝰ ſeditōis. Et p̄ hmōi ſeditio deſcribit. ſcdo tps triū iudicū ſuccincte ſubdit. ibi. Poſt hūc iudicauit. Circa p̄mū dr. a Ecce aūt ⁊c. Illi enī de hac tribu erāt ſuꝑbi ⁊ mūdane glie cupidi ꝓpt cām dictā ſupius in pn. viij. c. ⁊ iō dolebāt de h' ꝙ victoria ipſi iepthe aſcribebat q̄ nō erat de eoꝝ tribu. ⁊ iō q̄rebāt occaſionē ꝯ eū dicētes. b Vocare nos noluiſti ⁊c. mētiebātur. vt pꝫ ex ſequētibꝰ. Sꝫ g̃ꝰ q̄rebāt occaſiōꝫ diſſenſionis. ⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. c Poſui aīam ⁊c. i. neceſſitate vrgēte expoſui piculo vitā meā pugnādo cū paucis ꝯ filios ammon. ſeq̄tur. d Pugnabat ꝯ ephraim. cuiꝰ cauſa ſubditur. e Quia dixerat fugitiuꝰ eſt galaad. qd exponūt aliq̄ de iepthe q̄ fuit eiectꝰ a fratribꝰ ſuis. vt dictū eſt. ſ. in pn. xi. ca. Sꝫ illō qd ſequitur de ephraim nō bñ ꝯſonat huic expoſitiōi. qꝛ nō fugit de tribu ephraim. ⁊ iō meliꝰ exponit de pplo galaad. de quo ſubditur. f Et hitat ⁊c. h' hitat nō eſt in hebreo: ſꝫ ſic hr ibi. Fugitiuꝰ eſt galaad in medio ephraim in medio manaſſe. i. nulliꝰ momēti eſt aut reputatōis in cōpatōe ad hāc tribū ⁊ ad illā. vt exponūt hebrei. cetera patēt vſqꝫ ibi. g Dic g̃ ſeboleth. ⁊c. Iſtud qd interp̄tat ſpica nō eſt in hebreo: ſꝫ appoſitū eſt a trāſlatore. Hebrei aūt dicūt ꝙ ſeboleth nō accipit h' in iſta ſignificatōe: ſꝫ p curſu vl' impetu aq̄: qd gall'. dr fil. Seboleth enī eſt nomē equiuocū ad vtrūqꝫ. vt tñ mag ꝙ h' accipiat p ſenſu quē dicūt hebrei. qꝛ ephraite petebant vt p̄mitterētur trāſire fluuiū iordanis. ⁊ iō de h' examiabant eos vtrū eēnt de ephraim aut nō. vñ ſm hebreos ſic dicebāt eis. dic ſcboleth fluuiū trāſibo. Qui r̄ndebat cheboleth. Ad cuiꝰ intellectū ſciendū ꝙ apud hebreos lr̄a ſ. triplicat. vna vocat ſin: ⁊ hꝫ fortē ſonum vbicūqꝫ ponat in p̄ncipio medio vel i fine dictionis. ſic nr̄a ſ. qñ ponit in p̄ncipio dictōis vel in fine. Alia vocat ſamech: ⁊ hꝫ talē ſonū ſic nr̄a ſ. qñ ꝓnunciat ab hoie linguā bleſam habēte: ⁊ ſonꝰ eiꝰ appropinq̄t ad ſonū lr̄e q̄ apud nos ſonat c. ꝓ q̄ lr̄a ponit in latio ch. vñ adhuc i antiq̄s abbatijs q̄ ſequūt

Aperui[m] enim os meū ad dñꝫ: ⁊[n] aliud facere n̄ potero. Cui illa r̄ndit. Pr̄ mi ſi aperuiſti os tuū ad dñm fac mihi qdcūqꝫ pollicitꝰ es: ꝯceſſa tibi ultiōe atqꝫ uictoria de hoſtibus tuis. Dixitqꝫ ad p̄rem. Hoc ſolū mihi p̄ſta qd dep̄cor. Dimitte me vt duobꝰ mēſibꝰ circūeā mōtes ⁊[o] plāgā virginitatē meā cum ſodalibꝰ meis. Cui ille reſpōdit. Vade. Et dimiſit eā duobꝰ mēſibus. Cūqꝫ abijſſet cū ſocijs ac ſodalibꝰ ſuis flebat vginitatē ſuā in mōtibꝰ. Expletiſqꝫ duobꝰ menſibus reuerſa[p] eſt ad p̄rem ſuū: ⁊ fecit ei ſic vouerat. Que ignorabat virū. Et inde mos increuit in iſrl' ⁊ ꝯſuetudo ſuata eſt ut pꝰ anni circulū ꝯueniāt in unū filie iſrl': ⁊ plāgant filiā iepthe galaadite diebꝰ quatuor. Caplm. xij.

Ecce[a] aūt in ephraim orta eſt ſeditio. Nā trāſeūtes cōtra aquilonē: dixerūt ad iepthe. Quare uadēs ad pugnā cōtra filios ammō uocare[b] nos noluiſti: ut pgeremus tecū. Igit incēdemꝰ domū tuam. Quibꝰ ille r̄ndit. Diſceptatō erat mihi ⁊ pplo meo cōtra filios āmō uehemēs: uocauiqꝫ uos ut p̄beretis mihi auxiliū: ⁊ facere noluiſtis. Qd cernēs poſui[c] aiam meā in ma-

Universidad de Salamanca. BGH

modum pronūciandi antiquū: ſic pronūciāt. dicendo machens vbi ſcribit mathēꝰ. illi aūt de ephraim vel p corruptōꝫ lingue vel p ꝯſuetudinē ꝓ lr̄a ſin ꝓnūciabāt lr̄am ſamech: ſicut hō bleſus ꝓ hoc noīe ſymon diceret chimō. iō ſubdit. h Eadē lr̄a ⁊c. qꝛ pro lr̄a ſin ꝓnūciabat ſamech. i Statimqꝫ app̄hēſū iugulabāt p h' ſciētes ꝙ eēt de ephraim. k Poſt hunc. h' ꝯñr deſcribit breuiter tps triū iudicū. q̄rū p̄mꝰ fuit. l Abeſſan. al's abeſſan de bethleem. Hebrei dicūt ꝙ iſte fuit booz. ſecundus fuit ahialō. Terciꝰ fuit abdon. m Qui habuit. xl ⁊c. i. mulos: ſm trāſlatōem iſtam aſinarū nō eſt i hebreo. ⁊ p h' itelligūt eq̄ iuuenes fortes ⁊ electi. ſic dictū fuit. ſ. x. ca. de filijs iair. Caplm. xiij. Rurſumqꝫ. Hic cōſequēter deſcribit ſeptia tribulatio q̄ fcā eſt p philiſteos. Et p̄ ponit tribulationis modꝰ. ſcdo liberatōis modꝰ. ibi. Erat aūt quidā vir. Circa primū ponit filioꝝ iſrl' culpa renouata. cū dr. Rurſumqꝫ fecerūt filij iſrl' malū. ⁊ ſubditur pēa inflicta: cū dr. b Qui tradidit. ⁊c. iſti. xl. anni cōputant a tpe ſanſonis ⁊ heli. qꝛ per ſanſonē nō fuerūt filij iſrl' oīno liberati d' ſuitute philiſtinoꝝ: lꝫ reſtricta fuerit tyrānis eoꝝ. c Erat aūt. h' ꝯñr ponit liberatōis modꝰ vbi p̄ deſcribitur ducis ꝯditio. ſecūdo iuaſiōis occaſio. c. xiiij. tercio hoſtiū debellatio c. xv. ibi. Cui ſanſon r̄ndit. q̄rto ipſiꝰ ſāſonis mors ⁊ ꝯſūmatō. c. xvi. Circa p̄mū p̄ deſcribit ducis conceptio. ſcdo eiꝰ natiuitas ⁊ ꝯditio. ibi. Pepit. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ mr̄ ſanſonis erat ſterilis. ⁊ iō non ꝯcepit eū virtute nature tm̄: ſꝫ virtute nature per gratiā adiute. Circa quā grām p̄ dſcribit annūciatō āgeli. ſcdo relatio vbi. ibi. Que cū veniſſet ad maritū. tercio ꝯfirmatio facti. ibi. Orauit itaqꝫ. q̄rto oblatio ſacrificij. ibi. Dixit manue. Circa p̄mū ponit ꝯditio p̄ris: cū dicitur. d Vir de ſaraa. nomē eſt loci. e Et de ſtirpe dan ⁊c. vbi appet eiꝰ cognatō. f Habēs vxorē ſte. In q̄ oñditur impedimētū ex p̄miſſis vt ꝯceptio pueri ſit mag mirabil'. ſeq̄t. g Caue ne bibas ⁊c. ſicera dr omis potꝰ inebriatiuus. h Nec imūdū. ⁊c. i. illa q̄ dicūt imūda ad eſū ſm legē. ꝓut determiat Leui. xi. c. phibet eī comedere ⁊ bibere illa q̄ ꝓhibēt nazareis. Nu. vi. ca. Cuiꝰ cauſa ſubdit. i Qꝛ ꝯcipies ⁊c. grā ad iuuātē nām. k Cuiꝰ nō tā. ⁊c. qꝛ nazarei tpe ſue ꝯſecratōis non poterāt radi. vt hr Nu. vi. c. Iſte aūt ſanſon fuit ꝯſecratꝰ p totā vitā ſuā. iō ſubdit. l Erit enī na. dei. ⁊c. nō eſt intelligēdū p h' ꝙ fuerit ſctificatꝰ in vtero ſic iohes baptiſta qꝛ d' talibꝰ ſctificat tenet ꝙ nō peccauerīt mortalr. Sꝫ iſta ꝯſecratio itelligit p donū fortitudis q̄ fuit q̄dā grā g̃tis data. ⁊ pt ſtare cū pctō mortali. ſicut donū ꝓphie. ⁊ fuit data ſanſoni ꝓ ꝯſolatōe ppl'i. ideo ſubditur. m Et ipe inci. li. iſrl' ⁊c. ⁊ dr incipiet. qꝛ nō liberauit cōplete. vt. ſ. dictū ē. n Que cū veniſſet. h' ꝯñr dſcribit reuelatio vbi: qꝛ mulier iſta retulit marito ſuo p̄dicta dicēs. o Vir dei ⁊c. i. āgelꝰ in ſpē viri. neſciebat tñ mulier ꝙ eēt vē āgelꝰ: credebat tñ ꝙ eēt a dō miſſus. p Hñs vul. an. i. ſplēdidū vltra ꝯſuetuꝫ hoim modū. q Terribil' nimis. i. venerabil' ⁊ reuerēdus. ſic Gen. xxviij. q̄ terribilis eſt locꝰ iſte: nō eſt h' aliud niſi domꝰ dei ⁊ porta celi. cetera patēt ex dict. r Orauit. h' ꝯñr pōit ꝯfirmatio facti p angelū ſcdo apparētē ad p̄ces manue. Et pꝫ lr̄a pauc excepc q̄ diſcurrētur. s Doceat nos ⁊c. lꝫ enī angelꝰ dixiſſet mulieri a q̄bꝰ cauere deberet: h' tñ nō dixerat de puero naſcituro. iō ſequitur poſtea. t Ab oibus ⁊c. qꝛ h' abſtinētia iiuncta erat mulieri rōne pueri. ⁊ iō multo fortius puer erat a talibꝰ abſtinē

nibus meis: trāſiuiqꝫ ad filios ammon ⁊ tradidit eos dñs in manus meas. Quid cōmerui vt aduerſū me cōſurgatis in prelium. Vocatis itaqꝫ ad ſe cunctis viris de galaad pugnabat[d] contra ephraim. Percuſſerūtqꝫ viri galaad ephraim: qꝛ[e] dixerat fugitiuꝰ eſt galaad de ephraim: ⁊[f] habitat in medio ephraim ⁊ manaſſe. Occupauerūtqꝫ galaadite vada iordanis p que ephraim reuerſurus erat. Cumqꝫ veniſſet ad ea de ephraī nūero fugiens atqꝫ dixiſſet: obſecro vt me ptranſire p̄mittas. Dicebāt ei galaadite. Nunquid ephrateus es. Quo dicēte nō ſū: interrogabāt eū. Dic[g] ergo ſcboleth qd interp̄tatur ſpica. Qui r̄ndebat cheboleth: eadē[h] lr̄a ſpicā exp̄imere nō valēs: ſtatimqꝫ[i] app̄hēſū iugulabant in ipſo iordanis tranſitu. Et ceciderūt in illo tempore d' ephraim q̄dragitaduo milia. Iudicauit itaqꝫ iepthe galaadites iſrael ſex annis ⁊ mortuus eſt ac ſepultus in ciuitate ſua galaad. Poſt[k] hūc iudicauit iſrael abeſſan[l] de bethleem qꝛ habuit triginta filios ⁊ totidem filias. Quas emittēs foras maritis dedit ⁊ eiuſdē numeri filijs ſuis accepit vxores: itroducēs in domū ſuā. Qui ſeptē ānis iudicauit iſrael: mortuuſqꝫ eſt ac ſepultꝰ in bethleē. Cui ſucceſſit ahialon zabulonites ⁊ iudicauit iſrael decem annis: mortuuſqꝫ eſt ac ſepultꝰ in zabulō. Poſt hūc iudicauit iſrael abdō filiꝰ hellel pharatonites q[m] habuit quadraginta filios ⁊ triginta ex eis nepotes: aſcēdētes ſuper ſeptuaginta pullos aſinarū ⁊ iudicauit iſrael octo annis: mortuuſqꝫ eſt ac ſepultꝰ i pharatō terre ephraim in mōte amalech. Cap. xiij.

Rurſumqꝫ[a] filij iſrael fecerunt malū in cōſpectu dñi qui[b] tradidit eos in manꝰ philiſtinoꝝ quadraginta annis. Erat[c] autē quidā[d] uir de ſaraa et de ſtirpe dan[e] nomie manue habēs[f] vxorem ſterilē cui apparuit angelꝰ domini: ⁊ dixit ad eam. Sterilis es ⁊ abſqꝫ liberis: ſed cōcipies ⁊ paries filiū. Caue[g] ergo ne bibas vinū ac ſicerā: nec[h] immūdū quicq̄ꝫ comedas: qꝛ[i] cōcipies ⁊ paries filiū cuius[k] nō tanget caput nouacula. Erit[l] enī nazareus dei ab infantia ſua ⁊ ex matris vtero: ⁊[m] ipſe incipiet liberare iſrael de manu philiſtinoꝝ. Que[n] cū veniſſet ad maritū ſuū dixit ei. Vir[o] dei venit ad me habēs[p] vultū angelicū: terribilis[q] nimis. Quē cū interrogaſſem quis eſſet ⁊ vñ veniſſet ⁊ quo nomine vocaret: noluit mihi dicere ſed hoc reſpōdit. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū. Caue ne vinum bibas nec ſicerā ⁊ ne aliquo veſcaris immūdo. Erit enī puer nazareus dei ab infantia ſua ⁊ ex vtero matris vſqꝫ ad diē mortis ſue. Orauit[r] itaqꝫ manue dominū ⁊ ait. Obſecro dñe vt vir dei quē miſiſti veniat iterū: ⁊[s] doceat nos qd facere debeamꝰ de puero q naſciturꝰ eſt. Exaudiuit dñs dep̄cantē manue ⁊ apparuit rurſum angelꝰ dñi vxori eiꝰ ſedenti in agro. Manue aūt maritus eiꝰ nō erat cū ea. Que cū vidiſſet angelū feſtinauit ⁊ cucurrit ad virū ſuū: nūciauitqꝫ ei dicēs. Ecce apparuit mihi vir quē ante viderā. Qui ſurrexit ⁊ ſecutus eſt vxorē ſuā: veniēſqꝫ ad virū dixit ei. Tu es q locutꝰ es mulieri. Et ille r̄ndit. Ego ſum. Cui manue qñ inquit ſermo tuus fuerit expletus: quid vis vt faciat puer: aut a quo ſe obſeruare d3bebit. Dixitqꝫ angelus dñi ad manue. Ab[t] oibus que locutꝰ ſū vxori tue abſtineat ſe: ⁊ qcquid ex vinea naſcit nō comedat: vinū ⁊ ſicerā nō bibat: nullo veſcat immūdo: ⁊ qd ei precepi

dus aliter tamen q̄ mater: quia cum eſſet nazareus per totam vitam de bebat ſuare legē nazareoꝝ oib⁹ dieb⁹ vite ſue. mr̄ aūt vſq ad natiuitatē pueri tm̄. v Dixit itaq manue. h pñr ponit oblatō ſacrificij. manue eñ credebat eū q ei loq̄baf eē hoiem: ⁊ iō voluit ei offerre prādiū dicēs. x Faciam⁹ tibi. i. pparem⁹ tibi ad comedēdū. y Hedū de capris. ⁊ p h intelligūf alia in prā dio neceſſaria: vt panis ⁊ vinū ⁊ ſilia. z Cui rñdit āgel⁹. qz cibo ñ in digebat. a Si me co gis nō comedā. i. ſi vel les me cogere nō come dere. b Si aūt vis ⁊c. i. illa q attuliſti ad ho norē diuinū incendere. c Offer illud dño. p he neficio qd tibi annūciaui ex parte ei⁹. d Et ne ſciebat ⁊c. qz talia nō ob tuliſſet ei ad comedēdu ſz credebat ꝙ eēt ppha a deo miſſus. ⁊ iō ñ pec cauit offerēdo ſacrificiū extra locū tabnaculi de pre cepto vl' p ſuaſiōe illi⁹ q erat nūci⁹ dei. ſequitur. e Cur q̄ris ⁊c. In he breo hr̄ qd eſt celatū vel igtū: qd exponūt hebrei dicētes ꝙ noia angelo rū q mittūf in miniſteriū variāf ſm legatōes ad q̄s mittūf. vñ Eſaie. vi. Angel⁹ q miſſus eſt ad purgādū labia eſaie cū calculo ardēti noiaf ibi ſeraph cū tñ ñ eēt d ordi ne ſeraphico. Angeli āt d futur ad q mittēdi ſūt nō hñt pcognitōes niſi qñ ds reuelat eis: q reue latō fit ſm formā ſue vo lūtat. ⁊ iō āgel⁹ dixit no mē ſuū eē occultū: qz nō ſciebat ꝙ de futuro mit tendus erat. Alio modo pōt expōi: qz ſecreta dei ⁊ angeloꝝ nō ſūt hoib⁹ reuelanda niſi q̄tū deo placet. f Tulit itaq ⁊c. i. liquida que cū carni b⁹ holocauſtoꝝ offerri ſolēt: ꝓut hr̄ in Leuitico. g Et poſuit ſup pe trā. vtēs ea p altari. h Offerēs dño. ⁊c. In hebreo hr̄. Offerēs do mino ⁊ mirabili vel occulto ad faciēdū: qz manue nō erat d gñe ſacerdo tali: ⁊ iō ad eū nō ptinebat offerre ſacrificiū: ſz obtulit materiā ſacrificij ei q ſibi loq̄baf in noie dei q dixerat nomē ſuū eſſe mirabile vel occultū vt ex illa materia faceret deo ſacrificiū. qz pphe loquētes in noie dñi po terāt offerre auctē eius: ſic ⁊ ſacerdotes. ſic pz de Helya. iij. Reg. xviij. Manue aūt credebat eū q ſibi apparebat eſſe ppham dñi erat etiā pl⁹ q̄ ppha. ſ. angel⁹. i Cūq aſcēderet. ⁊c. ex h videf ꝙ ex illo lapide proceſſit ignis cōſumēs holocauſtū in ſignū diuine acceptionis. k Angel⁹ dñi ⁊c. volēs oñdere ꝙ ipe eſſet ve dei angel⁹ ad certificatōz vbi ei⁹. l Morte moriemur qz vidim⁹ dñm. exponaf ſic. ſ. vi. ca. de gedeone. m Pepit itaq. h pñr deſcribif natiuitas pueri ⁊ ei⁹ edu catio: cū dr. n Creuitq puer ⁊c. cōferēdo ei donū fortitudis. ⁊ for te cū h gr̄e gratū faciēt. vñ ſequif o Cepitq ⁊c. quia protūc illa tri bus habitabat in tentorijs.

impleat atq cuſtodiat. Dixit ita q̄ manue ad angelū dñi. Obſe cro te vt acqeſcas p̄cib⁹ meis ⁊ fa ciam⁹ tibi hedū d capris. Cui rñ dit angel⁹. Si me cogis nō come dā pānes tuos. ſi aūt vis holocau ſtū facere offer illud dño. Et ne ſciebat manue ꝙ angel⁹ dñi eſſet. Dixitq ad eū. Qd eſt tibi nomē ut ſi ſmo tu⁹ fuerit explet⁹ hono rem⁹ te. Cui ille rñdit. Cur q̄ris nomē meū: qd eſt mirabile. Tu lit itaq manue hedū d capris ⁊ li bamēta ⁊ poſuit ſupra petrā offe rens dño q fac mirabilia. Ipe āt ⁊ vxor ei⁹ intuebāt. Cūq aſcēde ret flāma altaris in celū: angelus dñi pariter i flāma aſcēdit. Qd cū uidiſſet manue ⁊ uxor ei⁹ ꝓni ceci derūt in terrā ⁊ ultra eis nō appa ruit angel⁹ dñi. Statiq intellexit manue angelū dñi eē ⁊ dixit ad vx orē ſuā. Morte moriemur: qz uidi mus dñz. Cui rñdit mulier. ſi dñs nos vellet occidere d manib⁹ nr̄is holocauſtū ⁊ libamēta ñ ſuſcepiſ ſet: nec oñdiſſet nobis hec oia: ne q̄ ea q ſunt vētura dixiſſet. Pepe rit itaq filiū ⁊ vocauit nomē ei⁹ Sāſon. Creuitq puer ⁊ bñdixit ei dñs. Cepitq ſpūs dñi eſſe cū

eo i caſtris dan iter ſaraa ⁊ eſthaol

Capitulū. xiiij.

Eſcendit ergo ſanſon i thānatha: ui denſq ibi mulierē de filiab⁹ phili ſtijm: aſcēdit ⁊ nunciauit pr̄i ſuo ⁊ mr̄i ſue dicēs. Uidi mulierē i thā nata de filiab⁹ philiſtinoꝝ: quā q̄ ſo ut mihi accipiatis uxorez. Cui dixerūt pr̄ ⁊ mr̄ ſua. Nūqd ñ eſt mulier in filiab⁹ fratrū tuoꝝ ⁊ in oī pplo tuo: qz uis accipe uxorem de philiſtijm q incircūciſi ſunt. Dixit q̄ ſanſon ad pr̄ez ſuū. Hāc mihi accipe qz placuit oclis meis. Pa rētes aūt ei⁹ neſciebāt ꝙ res a dño fieret: ⁊ q̄reret occaſiōes ɔtra phi liſtijm. Eo eñ tpe philiſtijm do minabātur iſraeli. Deſcēdit itaq ſanſon cū pr̄e ſuo ⁊ mr̄e in thāna tha. Cūq uēiſſent ad uineas op pidi apparuit catul⁹ leonis ſeuus ⁊ rugiēs: ⁊ occurrit ei. Irruit aūt ſpūs dñi in ſanſon: ⁊ dilacerauit le onē q̄ſi hedū in fruſtra dcerpet: ni hil oīno hñs in manu: ⁊ hoc pr̄i et mr̄i noluit indicare. Deſcēditq ⁊ locut⁹ eſt mulieri q placuerat ocul eius: ⁊ poſt aliq̄t dies reuertēs ut acciperet eā declinauit ut uideret cadauer leonis. Et ecce examē a pū i ore leonis erat: ac fau⁹ mellis.

brei pro tributo: ppter quod ſecure poterat ad loca eoꝝ declinare b Nūqd nō eſt. ⁊c. h dicebāt parētes ſanſonis. qz phibitum eſt Deut. vij. Ne ɔtrahāt m̄rimonia cū alienigenis. iō ſubditur. c Parētes aūt ei⁹. ⁊c. Ex h aūt ꝙ ſcptura excludit parētes ſan ſonis tm̄ ab hac noticia videf ꝙ ſanſon coguerit p reuelatōez vo lūtatē dñi circa h alit eñ peccaſſet ſi mulierē alienigenā accepiſſz vxorē: niſi ſciret vo luntatē dñi q̄ pce rat in pcepto di ſpenſare. Sz ad huc videf ꝙ pa rentes ei⁹ malefe cerūt illā mulierē petēdo p filio: qz h phibef deu. vij vbi de filiā ei⁹ a lienigene nō acci pies filio tuo vxo rem. Dicendū ꝙ ſanſon eis volun tatē dñi reuelauit lz ñ ſit ſcptū. Erat eñ deuoti. ⁊ iō nō eſt veriſile ꝙ fe ciſſent ɔ pceptū dñi niſi ſanſo eis dixiſſ h eē d dñi volūtate. ⁊ hñ de bebant ei credere eo ꝙ fuerat p an gelū annūciat⁹ ⁊ mirabilit nat⁹. vt ſupra dictum eſt. d Et q̄reret occa ſiones ⁊c. Scie bat eñ ſanſon in gñali p reuelatōes ꝙ ɔcus ill⁹ m̄rimonij eēt occaſio rebellādi philiſte is. lz adhuc igna ret modū i parti culari. Sz q̄rit h q̄re ad h q̄rebaf occaſio cū phili ſtei bitarēt in ter ra hebreis pmiſ ſa. vt ptz ex ſupdi ctis ca. iij. De illis aūt bitatorib⁹ pcepat dñs filijs iſrl' ꝙ eos ex terminarēt ſine miſericordia. vt hr̄ Nu. xxxiij. ⁊ Deut. vij. ppt qd videf ꝙ nō erat q̄rēda alia occaſio. Dicendū ꝙ ppt pctā hebreo rum dñs eis pmiſerat philiſteos ad tps dñari: ⁊ int ipos erāt ali qua pacta iuramēto firmata. qd erat licitū hebreis facere in tali ca ſu. vt dcm̄ fuit Joſue. xi. ⁊ xxiij. ppt qd ñ licebat hebreis philiſte os tūc inuadere abſq noua occaſione. vñ ⁊ Paral'. vltio int ma la ſedechie regis ppt q fuit captiuat⁹ ⁊ ciuitas deſtructa dr a rege q̄z nabuchodonoſor receſſit q adiurauerat eū p deū. ⁊ h notaf cū ſubdif. e Eo eñ tpē dñabāf. ⁊c. qd dñiū erat pdicto modo firmatū. f Deſcēdit itaq. h deſcribif pdicte mulieris deſpon ſatio. pmittif tm̄ caſus accidēs in via. cū dr. g Apparuit. ⁊c. ſcz ſanſoni q̄ſi ad deuorādū eū. Sepauit eñ ſe ſanſon a parētib⁹ ſuis p aliq neceſſitate: ⁊ tūc occurrit ei leo ita ꝙ parētes ñ viderēt h Irruit aūt ſpūs dñi ⁊c. i. ſpūs fortitudis. illa eñ fortitudo nō inerat ei ex cōplexione ſeu vtute naturali: alioqn non receſſiſſet ab eo qñ fuit raſus. vt hr̄. j. xvi. ca. Sz erat illa fortitudo qdā grana gratis data: q nō ſemp adeſt hoi. ſic ſpūs pphie nō ſemp aderat pphetis: ſz qñ expediebat ſm ordinatōem diuinā. ⁊ h mō videf di cendū d fortitudie ſanſonis. ppt qd occurrēte leone dr h ꝙ irruit in eo ſpūs dñi. i. mot⁹ illi⁹ fortitudis. i Nihil oīno hñs i ma nu. ad oſtēdendū ꝙ h nō fecit gladio vel baculo. k Deſcē ditq. ⁊c. ſ. de m̄rimonio ɔhendo: ⁊ tūc facta fuerunt ſponſalia.

Capitulū. xiiij.

Deſcendit g̃ ſanſon. Hic pñr deſcribif occaſio inuaſiōis philiſti noꝝ: q occaſio data eſt ſanſoni ex acceptōe vxoris de philiſteis. vt patebit ex ſequētib⁹. Et iō circa h p deſcribif dicte vxoris petitio. ſecū do petite deſpōſatio. ibi. Deſcēdit itaq. tercio deſponſate acceptio. ibi. Et poſt aliq̄t dies. q̄rto inuaſiōis occaſio. ibi. Cū igif ciues. Circa pmū dicitur. a Deſcēdit igif ſanſon in thānata. villa eſt philiſtinoꝝ ad quā venit ſanſon ad videndū feſtū qd faciebāt philiſtei q̄o⁹ ſuiebāt he

Et poſt aliquot dies. ⁊c. Hic conſequēter deſcribitur mulieris deſponſate acceptio in m̄rimoniū. iō ſubdif. m Reuertēs ⁊c. interponif tm̄ caſus ɔtingēs in via: cū dr. Declinauit ⁊c. n Et ecce examē apū. i. cōgregatio apum. Querif h quō apes q abhorrēt fetida ibi mellificauerāt. Pōt dici ꝙ apū diuerſe ſunt ſpecies. ⁊ alique ſunt ruſticane: ⁊ ñ abhorrēt talia cu iuſmodi erāt iſte vñ ⁊ aliq mellifi cant in foramini bus terre. ſequitur. o Deſcēdit itaq ⁊c. qz loc⁹ vbi ma nebat mulier erat demiſſior q̄ loc⁹ vbi manebat pr̄ ſanſonis. p Et fecit. ⁊c. p celebratōe nupti arū ſm ɔſuetudi nem illius terre. q Cū igit. h pñr deſcribif rebellio nis occaſio du plex. ſcd̄a ponif i pncipio. xv. cap. Circa pmū dr. r Cū igif. ⁊c. i. magnū ⁊ robuſtū r Dederūt ei ſo dales. ⁊c. vt ſi ſā ſon vellz aliqd a gere p eos iſti re ſiſterēt ei. tñ fuerūt ei aſſigñ ſub ſpē ſocietat ⁊ hono ris nuptiarum. s Quib⁹ locut⁹ eſt ſanſon. vt ide inter ipſos oriref q̄ſtio ſeu cōtētio t Proponā vo bis ⁊c. i. hñ du biū ⁊ occultū. qd gall. dr. dmulacs v Dabo vo. tri. ſyndones. i. line as veſtes. x Dixitq eis p blema ſuum. y De comedēte exiuit. ⁊c. p h ob ſcure ppoſuit ꝙ inuenerat mel i ca dauere leonis. qz mel ē dulce: ⁊ leo eſt fortiſſim⁹ beſti arū. ⁊ in alia par te leonis inuenit mel qd eſt comeſtibile: q eſt inſtrumētū comeſtiōis. ſ. in ore. z Nec potuerūt p tres dies ppoſitōem ſol. lz multū cogitaſſent a Cūq adeſſet dies ſeptim⁹. nō eſt itelligēdū ꝙ eſſet dies ſepti mus cōuiuij: imo erat q̄rtus. ſz vocat⁹ eſt ſeptim⁹: qz erat ſabbatū occurrēs int cōuiuiū nuptiarū. cetera patēt vſq ibi. b Septē igif dieb⁹ ⁊c. i. p maiori parte ſeptē dierū. qz a q̄rta die incepit. vt pz ex pdictis. c Tandēq die ſeptio. ⁊c. h accipif dies ſptia pro ſeptima die cōuiuij nō p ſabbato. d Et illi dixerūt. ⁊c. qz ſi tardaſſent vſq poſt occaſum amiſiſſent: qz finita fuiſſz dies ſeptima. qz dies eſt latio ſolis ſup terrā. e Quid dulci⁹ melle intellectus pz ex pdict. f Si nō araſſetis in vitula mea. ⁊c. ille q arat inueſtigat terrā inferi⁹. ita fecerūt iſti q ſolutōem quā in uenire nō poterāt inueſtigauerūt p vxorē ſanſonis quā vocat vi

Quem cū ſumpſiſſet in manibus comedebat in uia: veniēſq ad pa trē ſuū ⁊ mr̄em dedit eis partē q ⁊ ipſi comederūt: nec tñ eis voluit i dicare ꝙ mel de corpe leonis aſſū pſerat. Deſcēdit itaq pr̄ eius ad mulierē ⁊ fecit filio ſuo ſanſon cō uiuiū. Sic eñ iuuenes facere con ſueuerāt. Cū ergo ciues loci illi⁹ vidiſſent eū: dederūt ei ſodales tri ginta q eſſent cū eo. Quibus lo cutus eſt ſanſon. Proponā vob ꝓblema: qd ſi ſolueritis mihi in tra ſeptē dies cōuiuij dabo vobis triginta ſyndōes ⁊ totidē tunicas Sin aūt nō poteritis ſoluere vos dabitis mihi triginta ſyndōes ⁊ e iuſdē nūeri tunicas. Qui rñderūt ei. Propone ꝓblema vt audia mus. Dixitq eis. De comeden te exiuit cib⁹: ⁊ de forti egreſſa eſt dulcedo. Nec potuerūt p tres di es ꝓpoſitōem ſoluere. Cūq ad eſſet dies ſeptim⁹: dixerūt ad vxo rem ſanſon. Blandire viro tuo et ſuade ei ut idicet tibi qd ſignificet ꝓblema. Qd ſi facere nolueris i cendem⁹ te ⁊ domū pr̄is tui. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias vt ſpoliaretis. Que fūdebat apd ſanſon lacrimas ⁊ q̄rebaf dicens. Odis me ⁊ nō diligis: idarco ꝓ blema qd ꝓpoſuiſti filijs populi mei ñ vis mihi expōere. At ille rñ dit. Pr̄i meo ⁊ mr̄i nolui dicere ⁊ tibi idicare poto. Septē igif die b⁹ ɔuiuij flebat añ eū: tādēq die ſeptio cū ei eēt moleſta expoſuit. Que ſtati idicauit ciuib⁹ ſuis. Et illi dixerūt ei die ſeptio añ ſol' occu bitū. Quid dulci⁹ melle ⁊ qd for ti⁹ leōe. Qui ait ad eos. Si ñ araſ ſetis in uitula mea ñ iueniſſetis ꝓ poſitōz meā. Irruit itaq i eū ſpi ritus dñi: deſcēditq aſcalonē: ⁊ p cuſſit ibi triginta uiros. q̄rū abla tas veſtes ddit his qui ꝓblema ſoluerāt. Iratuſq nimis aſcēdit in domū pr̄is ſui: vxor aūt ei⁹ acce pit maritū vnū de amicis eius ⁊ ꝓ nubis.

Caplm. xv.

Oſt aliquātulū āt tpis cū dies triticee meſſis iſtarēt vēit ſan ſon inuiſere volēs vxorē ſuā ⁊ attulit ei hedū d capris. Cūq cubicu lum ei⁹ ſolito vellet itrare: prohi buit illū pr̄ illi⁹ dicēs. Putaui ꝙ odiſſes eā ⁊ iō tradidi illā amico tuo. Sz hz ſororē q iunior ⁊ pulcri or illa ē: ſit tibi ꝓ ea vxor. Cui ſan ſon rñdit. Ab hac die ñ erit culpa in me ɔtra philiſteos. Faciā eñ uob mala. Perrexitq ⁊ cepit tre cētas vulpes caudaſq earū iūxit ad caudas: ⁊ faces ligauit i medio q̄s igne ſuccēdēs dimiſit ut huc il lucq diſcurrerēt q̄ ſtati prexerūt in ſegetes philiſtinoꝝ. Quib⁹ ſuccē ſis ⁊ cōportate iā fruges ⁊ adhuc ſtātes i ſtipla ɔcremate ſūt itm̄ ut uineas q̄z ⁊ oliueta flāma ɔſume ret. Dixerūtq philiſtijm. Quis fe cit hāc rē. Quib⁹ dictū eſt ſanſon gener thānathei: qz tulit vxorē ei⁹ ⁊ alteri tradidit: hec opat⁹ eſt. A ſcēderūtq philiſtijm ⁊ cōbuſſerūt

tulam propter muliebrem inſolentiaz. g Irruit itaq ⁊c. in vindictā iniurie ſibi facte. tū qz ꝓbleuma p ſeipſos ſoluere debebāt: nō p aliā pſo nam. vt pz ex modo loquēdi ſuppoſito: vbi dr. Qd ſi ſolueritis mihi ⁊c. tū qz p metū mortiſ incuſſum vxori ſue ⁊ amicis ei⁹ ſolutōz inq̄ſierāt. ſeqtur. h Iratuſq nimis ɔ philiſteos ⁊ vxorē ſuā eo ꝙ reuelauerat ſecretū ſuū i Aſcendit in domum pr̄is ſui. ab vxore ad tē pus diſcedēdo. Ca. xv a Oſt aliquātulū. Hic pñr ponitur ſcd̄a occaſio ⁊c. ꝙ fuit phibit⁹ ab vxore ſua. ⁊ h eſt quod dicitur b Cūq cubiculū eius ⁊c. id eſt mō ⁊ affectu ma ritali. c Prohibu it illū ⁊c. in h ſcd̄ fuit ſan ſoni iniuria: qz nō repu diauerat vxorē: ⁊ tantū ad horā receſſerat ab ea qd erat ſibi licitū. ⁊ iō fa cta fuit ſibi iniuria eo ꝙ ſine ſua ⁊ reqſitōe eius alteri fuit data. ⁊ iō dixit d Ab hac die ⁊c. inua dende. ſ. eos ppt infide litates ⁊ iniurias mihi fa ctas: ⁊ marie q dixerat angelus de eo ipſe inci piet liberare iſrl' de māu philiſtinoꝝ. vt h. ſ. ca. xiij. e Perrexitq. ha bita iuſta occaſione no cendi philiſteis. vt pz ex pdict. h pñr deſcribitur eoꝝ inuaſio ⁊ debellatō Et p m eoꝝ bōis. ſcdō i pſonis. ibi. Quibus ait ſanſon. Circa pmū dr. e Perrexitq ⁊ cepit tre centas vulpes. i. cēt mil tū forꝫ ⁊ aglis. tñ veriſi mile eſt ꝙ cepit eas au xilio aliqꝝ. In illa eñ terra abūdāt vulpes: et cū rhetib⁹ ⁊ igenijs poſ ſunt cito capi in tāta mul titudine. ſic in terra iſta i vna garenna pñt cito ca pi trecēti cuniculi marie p hoīes ad h igenioſos f Caudaſq earū iūxit. ⁊c. qd eſt intelligēdū ꝙ p aliq ligamia ad h ap ta ligauit caudas duar adinuicē: ⁊ ligamia erāt ita lōga ꝙ in medio po terāt ligari faces ardētes q de facili nō pñt extin gui nec lederēt vulpes. g Que ſtati ⁊c. eo eñ ꝙ ligate erāt mō pdicto nō poterāt currere ordia te ⁊ expedite ad occultādū ſe in nemorib⁹ vel foueis terre: ſz cucurrerunt ad illud qd erat magis in ꝓmptu. ſ. ad ſegetes ſtātes q erāt deſiccate et propinq meſſioni. qd pz ex h ꝙ aliq iā erāt collecte. vnde ſubditur. h Et cōportate iā fruges. nō ad domos ſz in cāpis vbi p aliqd tēpus dimittebātur in magnis aceruis: ſicut fit in mult terris. cetera patēt i lra. i Quib⁹ ait ſanſon. Hic pñr ponif inuaſio in pſonis. ⁊ h eſt duplex. ſe cunda ponif ibi. Igif aſcēdētes. Circa pmū dr. k Licet h feceritis ⁊c. h dixit ſanſon. tū qz philiſtei nō cōbuſſerāt vxorē eius ⁊ pr̄em zelo iu ſticie: ſz magis cōmoti paſſione ire ppt damnū eis illatū. tū qz occaſione pdicta hita guerra erat int ſanſonē ⁊ philiſteos apte: nec tenebaf ceſſare ab eoꝝ iuaſione. marie cū ad h fuiſſz ɔſecrat⁹ ex diuia reuelatōe. vt patet ex ſupradictis. l Percuſſitq eos. ⁊c. ſura eſt poſterior pars cruris.

Universidad de Salamanca. BGH

femur anterioꝛ. Modus autem eſt hominum qui ſunt attoniti ⁊ medi‑tabūdi impōere ſurā vniꝰcuiuſ ſup femur alteriꝰ. ⁊ p h deſignaẗ q philiſtei fuerūt ita ſtupefacti de plaga eis inflicta a ſanſone q multū cogita‑bāt q̄liẗ ſe vīdicare poſſent. In heb. aūt ſic hr̄. Percuſſit eos plaga ma‑gna tibiā ſup crus ſuū. qd̄ exponūt hebꝛei d̄ pcuſſiōe peditū cū eq̄tibus, qꝛ pedites i bello initūẗ tibijs ſuis: eq̄tes v̄o cru‑ribus. m Igiẗ aſcē‑dentes. h poniẗ ſcd̄a p‑cuſſio philiſtinoꝝ. vbi p̄‑poniẗ huiꝰ pcuſſiōis oc‑caſio. ſcd̄o ip̄a percuſſio ibi. Qui cū veniſſet. ter‑cio grāṙumactio. ibi. In maxilla ātaſini. occaſio data ſanſoni fuit eo q p‑pter eū volebāt inuade‑re totū poplm̄ iſrl̄. h eſt qd̄ dr̄. m Igiẗ aſcē‑dētes ⁊c̄. ⁊ tn̄ ſanſon nō erat de tribu illa: ſꝫ d̄ tri‑bu dan. vt pꝫ ex ſup̄dictꝭ ca. xiij. n Caſtrame‑tati ſunt ⁊c̄. h d̄ꝛ p antici‑patōem: qꝛ locꝰ ille voca‑tus eſt poſtea Ramath lechi. vt hr̄ eodē ca. Si‑cut aliq̄n aliq̄s vocatur minus ꝓ iaconimus.
o Ubi eorum fuſus eſt exercitꝰ. h diciẗ ad deno‑tādū magnitudinē exer‑citus eoꝝ. qꝛ occupabat magnū terre ſpaciūm.
p Cur aſcē. aduer. nos. q. d. tributū vob̄ reddi‑mꝰ: nec rebellamꝰ. et iō nō hētis occaſionē inua‑dēdi nos. q Qui re‑ſponderūt. ⁊c̄. lꝫ eni vēi‑rent pncipaliẗ ꝑpẗ ſan‑ſonē: tn̄ occaſione ip̄ius vēiebāt ꝯ totū pp̄lm̄ ni‑ſi traderet in manibꝰ eo‑rū: qd̄ fuit eis cōceſſum. iō ſubdiẗ. r Deſcen‑derunt ḡ tria milia viro‑rū ad capiēdū ſanſonem ⁊ tradēdū philiſteis. ſm q fuerat eis inẗ eos ꝯdi‑ctū. Et pꝫ lr̄a vſq ibi.

tam mulierem q̄ꝫ patrē eius. Qui‑bus ait ſanſō. Licet hec feceritis tn̄ adhuc ex vob̄ expetā vltōꝫ: ⁊ tū‑qeſcā. Percuſſitq̄ꝫ eos igēti pla‑ga: ita ut ſtupētes ſurā femoꝛi im‑pōerēt. Et deſcēdēs hītauit i ſpe‑lūca petre ethā. Igiẗ aſcēdentes philiſtijm in terrā iuda: caſtrame‑tati ſunt in loco q poſtea vocatꝰ eſt lechi. i. maxilla vbi coꝝ fuſus eſt exercitꝰ. Dixerūtq̄ꝫ ad eos de tribu iuda. Cur aſcēdiſtis aduer‑ſum nos. Qui rn̄derūt. Ut lige‑mus ſanſon venimꝰ ⁊ reddamꝰ ei que in nos opatꝰ eſt. Deſcēderūt ergo tria milia viroꝛum d̄ iuda ad ſpecū ſilicis etham. Dixerūtq̄ꝫ ad ſanſon. Neſcis q philiſtijm ipe‑rent nob̄. Quare hoc facere volu‑iſti. Quibꝰ ille ait. Sicut fecerūt mihi: ſic feci eis. Ligare inquiūt te venimus ⁊ tradere in manꝰ phili‑ſtinoꝝ. Quibꝰ ſanſon iurate ait ⁊ ſpondite mihi q nō occidatis me. Dixerūt. Nō te occidemꝰ ſꝫ vin‑ctū tradēmꝰ. Ligaueruntq̄ꝫ eū dua‑bus nouis funibꝰ ⁊ tulerūt eū d̄ pe‑tra ethā. Qui cū veniſſet ad locū maxille. ⁊ philiſtijm vociferātes occurriſſent ei: irruit ſpūs dn̄i i eū ⁊ ſicut ſolēt ad ardoꝛē ignis ligna

conſumi: ita vincula qbus ligatus erat diſſipata ſunt ⁊ ſoluta. Inuē‑tāq̄ꝫ maxillā. i. mādibulā aſini q ia‑cebat arripiēs: interfecit in ea mil‑le viros: ⁊ ait. In maxilla aſini in mandibula pulli aſinarū d̄leui eos ⁊ pcuſſi mille viros. Cūq̄ꝫ hec v̄‑ba canēs cōpleſſet, ꝓiecit mādibu‑lam de manu: ⁊ vocauit nomē lo‑ci illiꝰ ramath lechi: qd̄ iterp̄taẗ e‑leuatio maxille. Sitiēſq̄ꝫ uald̄ cla‑mauit ad dn̄m ⁊ ait. Tu dediſti in manu ſerui tui ſalutē hāc maximāꝫ atq̄ꝫ victoꝛiā ⁊ en ſiti moꝛioꝛ: inci‑dāq̄ꝫ i manꝰ incircūciſoꝝ. Apuit itaq̄ꝫ dn̄s molarē dētē i maxilla aſi‑ni: ⁊ egreſſe ſūt ex eo aq̄. Quibus hauſtis refocillauit ſpm̄: ⁊ vires re‑cepit. Idcirco appellatum eſt no‑mē loci illiꝰ fons inuocātis d̄ maxil‑la uſq̄ꝫ i p̄ntē diē. Iudicauitq̄ꝫ iſrl̄ in diebꝰ philiſtijm viginti annis.

Abijt q̄ꝫ in Cap. xvj.
gazā: ⁊ vidit ibi mulierem meretricē ingreſſuſq̄ꝫ eſt ad eam. Qd̄ cū audiſſent philiſtijm ⁊ per‑crebuiſſet apd̄ eos intraſſe urbē ſanſon circūdederūt eū poſitis in poꝛta ciuitatis cuſtodibꝰ. ⁊ ibi to‑ta nocte cū ſilētio p̄ſtolātes ut fcō mane exeūtē occidērēt. Doꝛmiuit

Uod hic in hebꝛeo. Percuſſit eos ſura ſup̄ femur plaga magna. qd̄ antiq̄ hebꝛeoꝝ ſic exponūt q nulꝭ armis nec aliq̄ adiutoꝛio coꝛꝑali extrinſeco pcuſſit eos. ſꝫ ſolū calci‑trādo. Calcitrādo eni hō cū calcaneo ſuo cōiūcto ſure cōiter pcu‑tit femur alteriꝰ hoīs. ⁊ ſic ſi pcuſſio eſt valida pcuſſus cadit. vn̄ ad oñdēdā excel‑lentiā foꝛtitudis ipſiꝰ ſanſonis ex‑pꝛimit modū per‑cutiēdi q̄ eſt ſatis extraneus ⁊ inſolitꝰ ſcꝫ vt vnꝰ ſolꝰ hō h mō plaga ma‑gna multos per‑cutiat. Diciẗ eni q ſtupētes impo‑nūt ſurā ſup̄ fem. Non credo q ha‑beat fundamētū in modo loquēdi ſacre ſcp̄ture: nec lr̄a hebꝛaica h fa‑ciat mētōꝫ de ſtu‑poꝛe.

In eodē ca. xv. vbi d̄ꝛ in poſtilla In maxilla aſini. Hic pn̄r ponitur gratiarumactio. Additio .ij.

Si trāſla‑tio nr̄a hꝫ In mādi‑bula pulli aſinoꝝ in hebꝛaica v̄ita‑te hr̄. Hamoꝛ ha‑moꝛacoꝛ. Ubi no‑tandū q hamoꝛ in hebꝛeo eſt no‑men equocū: qd̄ vno mō ſignificat aſinū. Alio mō ſi‑gnificat aceruum vel cumulū ſeu ca‑teruā. Un̄ intētio huiꝰ locutōis e‑rat dicere q i ma‑xilla aſini aceruū atq aceruos phi‑liſtinoꝝ pcuſſerat id eſt plēs hoīm cateruas: qd̄ eſt valde mirabile: et ex h q ſub eadē dictōe include‑batur aſinus ⁊ caterua: ſm equocatōem p̄dictā reddebaẗ locutō ſm modū hebꝛaice locutōis rhetoꝛice oꝛnata. Cap. xvi.

Abijt q̄ꝫ. Hic pn̄r deſcribiẗ ipſiꝰ ſanſonis moꝛs ⁊ ꝯſum‑matio. ⁊ qꝛ moꝛs eiꝰ fuit p mulierē ꝓcreata. iō p̄ deſcribiẗ q̄liter cū vna piculo ſe expoſuit. ſcd̄o qualiẗ p alterā moꝛti ſuccubuit: ibi poſt hec amauit. Circa p̄mū d̄ꝛ. a Abijt q̄ꝫ i ga‑zam q̄ erat ciuitas philiſtinoꝝ moꝛtē ipſius querentium.
b Et vidit ⁊c̄. In hebꝛeo hr̄ mulierē hoſpitalariā. qꝛ nomen ibi poſitū equiuocū eſt ad vtrāq ſignificatōꝫ. ſic dictū fuit. ſ. xi. de mr̄e iepthe. ⁊ Ioſue. ij. de Raab. ⁊ ꝑpẗ h nō inuaſerūt eū ibi phi‑liſtei. qꝛ ſm legē terre ſecuritatē debebat hēre i loco hoſpitij. Sꝫ poſuerūt inſidias in poꝛta ciuitaṫ vt eū exeūtē occiderēt. ⁊ foꝛſitā vtraq ſignificatio cōueniebat illi mulieri. qꝛ in aliqbꝰ terrꝭ hoſpi‑tatrices ſe de facili exponūt hoſpitibꝰ ſuis. c Ingreſſuſq eſt ad eā. h intelligiẗ de ꝯcubitu carnali: ſm ſenſū trāſlatōis nr̄e. ſm aūt hebꝛeos intelligiẗ de ingreſſu hoſpitij. ⁊ foꝛte vtrūq fuit ibi. Cetera patēt ex dictꝭ vſq ibi. d Apphēdit ambas poꝛte fo‑res: poꝛta ꝓpe loquēdo eſt muri apertura. foꝛes aūt ſunt oſtia q̄‑bus aptura claudiẗ. vnū tn̄ ꝓ alio frequēter poniẗ. e Poſt h amauit. h pn̄r oñdiẗ q̄liẗ ſanſon p aliā mulierē moꝛti ſuccubuit. vbi p̄ d̄ſcribiẗ mulieris fraudulēta inq̄ſitio. ſcd̄o v̄itaṫ aptio. ibi Cūq molesta ei eēt. tercio ipſiꝰ ſanſonis cōpꝛehēſio. ibi. Que

s Iurate ait ⁊c̄. volebat eni ſatiſfacere iſrahelitꝭ: ⁊ ſic agere q nō interfi‑cerenẗ a philiſteis: nec ab ip̄o eis reſiſtēdo ⁊ hēret occaſionē iuſtā interfi‑ciendi philiſteos q̄ veniebāt ad eū occidendū. t Qui cū veniſſet. h pn̄r deſcribiẗ philiſtinoꝝ iuaſio: cū d̄ꝛ. Qui cū veniſſet ⁊c̄. h locꝰ ſic noia‑tur h p anticipatōem. vt pꝫ p lr̄am ſe. v Irruit ſpūs dn̄i in eū. i. mo‑tus doni foꝛtitudis ad rūpendū vincula ⁊ ad philiſteos debellandum
x Inuētāq maxillā. p h extēdiẗ victoꝛia magis mirabilis ⁊ a deo fcā. qꝛ nō fuit p arma ferrea. Sciēdū tn̄ q aſini maioꝛes ſūt i terra illa, ⁊ ha‑bent maioꝛa oſſa. y Interfecit in ea ⁊c̄. Ex q̄ pꝫ q miraculoſe ſua‑batur a cōfractōe i tot ⁊ tantis pcuſſionibꝰ viroꝝ armatoꝛum.
z In maxilla aſini. h pn̄r poniẗ grāṙuactō. Modꝰ eni erat hebꝛeoꝝ i vi‑ctoꝛijs a deo datꝭ canere canticū p modū grāṙuactōis: ſicut pꝫ in cantico moyſi Exod̄. xv. ⁊ in cantico delboꝛe. ſ. v. ca. ⁊ iō ſanſon in hac victoꝛia diuinitꝰ ſibi data cecinit cāticū incipiēdo p talē modū. y In maxil‑la aſini ⁊c̄. vtrū aūt totū canticū eiꝰ ſit h ſcriptū: vel ſolū ipſius pncipiū certū nō hr̄. videẗ tn̄ ꝓbabiliꝰ q ſolū pncipiū ſit h ſcp̄tū: qꝛ nō oīa ſunt h ſcp̄ta: ⁊ qꝛ nō legūẗ cantica ſic bꝛeuia. ſequiẗ. z Et vocauit ⁊c̄. qd̄ interp̄taẗ eleuatio maxille. nō eſt in hebꝛeo: ſꝫ appoſitum eſt a tranſlatoꝛe ad oñdēdū ſignificatūꝫ noīs qd̄ hn̄ fuit impoſitū. qꝛ ſatꝭ fuit mirabile ⁊ inſolitū q cū maxilla aſini fieret tm̄ factū. q aūt h diuini‑tus fieret oñdiẗ p ſequēs miraculū: cū d̄ꝛ. Aperuit itaq dn̄s molarē den‑tem. ⁊c̄. Et patet lr̄a. In ca. xv. vbi d̄ꝛ i poſtilla. Percuſſitq eos ingē‑ti plaga. ita vt ſtupētes ſurā femoꝛi imponerēt. Additio pꝛima.

Universidad de Salamanca. BGH

eum appꝛehendiſſet. Circa pꝛimum ponitur mulieris triplex ten‑tatio. ſcd̄a ibi. Dixitq ad eū. tercia ibi. Dixitq dalida. Circa pꝛi‑mū d̄ꝛ. e Poſt h ama. mulierē. vtrū aūt fuerit hebꝛea vl̄ phi‑liſtea nō hr̄ i textu. videẗ tn̄ magis q fuerit philiſtea: eo q fuerat ita ſollicita decip̄e ſanſonē aduerſariū philiſtinoꝝ: ⁊ vocabaẗ da‑lida. ſic eni dꝫ ſcri‑bi ⁊ pnūciari.
f Ueneruntq ad eā. ⁊c̄. vt quē non poterāt ſupare v̄‑tute caperent frau‑de. Cetera patēt vſq ibi.
g Si ſeptē ner. funibꝰ. i. factis d̄ neruis. h Nec dū ſiccis ⁊c̄. qꝛ ta‑les funes extēdū‑tur ⁊ nō rūpūtur.
i Latēibꝰ ⁊c̄. qꝛ nō audebāt inua‑dere ſanſonē do‑nec viderēt p expe‑rientiā q vincl̄a nō poſſet rūpere.
k Qui rupit vin. valde faciliẗ. idō ſubdiẗ. l Quō ſi rūpat ⁊c̄. qꝛ mu‑lieres q̄n filāt im‑miſcēt aliquid de ſputo ſuo.
m Dixitq. ⁊c̄. h poniẗ ſcd̄a tenta‑tio mulieris ad d̄‑ceptōnē ſanſonis cum dicitur.
n Saltē nūc idi‑ca mihi ⁊c̄. finge‑bat eni iſta mulier q ex magno amo‑re ad ſanſonē d̄ſi‑derabat ſcire foꝛ‑titudis ſue cōditi‑onē. ſic amās d̄ſi‑derat ſcire intima ſui amici.
o Si ligatꝰ fue‑ro. ⁊c̄. hāc ꝯditio‑nē nouitaṫ addi‑dit ſanſon ad ſuā p̄mā rn̄ſionē: ita q funes nō eēnt tantūmō neruicei ⁊ hūidi: ſꝫ etiā oī‑no noui. ⁊ h dice‑bat ſanſon ad co‑loꝛatōem ſui men‑dacij. p Di‑xitq. h poniẗ tēta‑tio tercia. cū d̄ꝛ.
q Uſq q̄ decipi‑es me. celādo ſe‑cretū tuū amice tue. r Si inq̄t ſeptē crines. In hebꝛeo hr̄ ſe‑ptē cincinnos vel floccellos. ceſaries eni capitis ſui diſtincta erat p ſeptē floccellos vl̄ cincinnos. s Cū licio plexueris. i. cū foꝛ‑ti ligamēto. ſequiẗ. t Dixitq ad eū ⁊c̄. q. d. h eſt falſuꝫ mani‑feſte: cū ꝓpꝛiū ſit amātiū ſecreta ſua inuicē reuelare. v Cūq moleſta. h pn̄r deſcribiẗ veritaṫ aptio: qꝛ p moleſtiā mulieris im‑poꝛtune petētis veritatē rei aperuit ad ſui interitū. x Ferrum nūq ⁊c̄. qꝛ d̄ ritu nazareoꝛū erat q n̄ raderēẗ eoꝝ capilli toto tp̄e cōſecratōis ſue. vt dictū fuit. ſ. xiij. ca. y Si raſum fuerit. ⁊c̄. qꝛ ſicut dictū fuit ſup̄ iſta foꝛtitudo nō erat virtute nature: ſꝫ erat quoddā donū grē gratis date q̄ in neceſſarijs ⁊ expediētibꝰ fuit

aūt ſanſō uſq̄ꝫ ad mediū noctis ⁊ inde ꝯſurgēs apphēdit ābaſ poꝛte foꝛes cū poſtibꝰ ſuis ⁊ ſera: impoſi‑taſq̄ꝫ hūeris ſuis poꝛtauit ad v̄ticē mōtis q rſpicit hebꝛō. Poſt hec amauit mliērē q̄ hītauit i ualle ſo‑reth: ⁊ vocabaẗ dalida. Uenerūt q̄ꝫ ad eā pꝛīcipes philiſtinoꝛ atq̄ꝫ dixerūt. Decipe eū ⁊ diſce ab illo in q̄ hēat tātā foꝛtitudinē ⁊ quō eū ſu‑pare valeamꝰ ⁊ vinctū affligere. Qd̄ ſi feceris dabimꝰ tibi ſinguli mille ⁊ cētū argēteos. Locuta eſt er‑go dalida ad ſanſō. Dic mihi ob‑ſecro i q̄ ſit tua maxia foꝛtitudo: ⁊ qd̄ ſit q̄ ligatꝰ erūpe neq̄as. Cui rn̄dit ſanſon. Si ſeptē neruiceis funibꝰ necdū ſiccis ⁊ adhuc hu‑mētibꝰ ligatꝰ fuero infirmꝰ ero vt ceteri hoies. Attulerūt ad eā ſatra‑pe philiſtinoꝛ ſeptē funes ut dixe‑rat qbꝰ vinxit eū latētibꝰ apd̄ ſe iſi‑dijs ⁊ i cubiculo finē rei expectāti‑bus. Clamauitq̄ꝫ ad eūꝫ. Phili‑ſtijm ſup te ſanſon. Qui rupit vi‑cula quō ſi rūpat qs filū de ſtupa toꝛtū ſputamie eū ardoꝛē ignis ac‑cepit: ⁊ nō eſt cognitū in q̄ eēt foꝛ‑titudo eiꝰ. Dixitq̄ꝫ ad eūꝫ dalida. Ecce illuſiſti mihi ⁊ falſū locutꝰ es. Saltē nūc i dica mihi q̄ ligari dēas. cui ille rn̄dit. Si ligatꝰ fue‑ro nouis funibꝰ q nūq̄ꝫ fuerīt i ope‑ifirmꝰ ero ⁊ alioꝛ hoim ſilis. Qui‑bus rurſū dalida vinxit eū ⁊ clama‑uit: philiſtijm ſup te ſanſon i cubi‑culo iſidijs p̄patis. Qui ita rupit vincl̄a q̄ſi fila telarū. Dixitq̄ꝫ da‑lida rurſū ad eū. Uſq̄ꝫ q̄ decipis me ⁊ falſū loq̄ris. Oñde d̄ q̄ vin‑

ciri debeas. Cui rn̄dit ſanſon. Si inq̄t ſeptē crines capitis mei cūꝰ li‑cio plexueris ⁊ clauū his circūliga‑tū terre fixeris: iſirmꝰ ero. Qd̄ cūꝫ feciſſet dalida dixit ad eū. Phili‑ſtijm ſup te ſanſon. Qui ꝯſurgēs de ſomno extraxit clauū cū crinibꝰ ⁊ licio. Dixitq̄ꝫ ad eum Dalida. Quō dicis q amas me cū animꝰ tuꝰ n̄ ſit mecū. Per tres vices mē‑titꝰ es mihi: ⁊ noluiſti dicere i q̄ ſit maxia foꝛtitudo tua. Cūq̄ꝫ mole‑ſta eēt ei ⁊ p mltos dies iugiter ad‑hereret ſpaciū ad q̄etē n̄ tribuēs: defecit aīa eiꝰ: ⁊ ad moꝛtē vſq̄ꝫ laſ‑ſata eſt. Tūc apiēs veritatē rei di‑xit ad eā. Ferrū nūq̄ꝫ aſcēdit ſup caput meū: qꝛ nazareꝰ. i. ꝯſecratꝰ dn̄o ſū d̄ vtero mr̄is mee. Si raſū fuerit caput meū recedet a me foꝛ‑titudo mea ⁊ deficiā eroq̄ꝫ ſic cete‑ri hoies. Uidēſq̄ꝫ illa q ꝯfeſſus ei eēt oēm animū ſuū: miſit ad pꝛi‑cipes philiſtinoꝛ ac mādauit. A‑ſcendite adhuc ſeł: qꝛ nūc mihi a‑peruit coꝛ ſuū. Qui aſcēderūt aſſū‑pta pecunia quā ꝓmiſerāt. At il‑la doꝛmire eū fecit ſup genua ſua: ⁊ i ſinu ſuo reclīare caput. Uoca‑uitq̄ꝫ tōſoꝛē ⁊ raſit ſeptē crines eiꝰ ⁊ cepit abigere eū ⁊ a ſe repellere Stati eni d̄ eo foꝛtitudo diſceſſit Dixitq̄ꝫ philiſtijm ſup te ſanſon. Qui d̄ ſomno ꝯſurgēs dixit i aīo ſuo. Egrediar ſicē añ feci ⁊ me ex‑cutiā neſciēs q rceſſiſſꝫ ab eo dn̄s Quē cū apphēdiſſent philiſtijm ſtati eruerūt oclōs eiꝰ: ⁊ duxerūt ga‑zam victū cathēis: ⁊ clauſū i carce‑re molere fecerūt. Iamq̄ꝫ capilli

in eo q̄diu tenuit ritum nazarei. propter quod ipſo violato p raſuram non affuit ſibi. Sꝫ cōtra hoc videẗ q votū nazarei violabaẗ p tactum ⁊ etiā aſpectū moꝛtui. vt hr̄ Num. vi. Sanſon aūt multos iā ante inter‑fecerat. vt pꝫ ex ſup̄dictꝭ. Dicendū q nō fuit ſiłe de ſanſone ⁊ alijs naza‑reis: q̄ erāt cōſecrati ad tp̄s ⁊ ad vacandū oꝛōnibꝰ ⁊ pijs opibus. San‑ſon autē fuit cōſecratus p totā vitā: ⁊ ſua conſe‑cratio erat oꝛdinata ad illa opera. ſ. ad liberatio‑nem iſrael de manu phi‑liſtinoꝛū. vt habeẗ. ſ. xiij cap̄. ꝑpter qd̄ interficiē‑do philiſteos conſecra‑tionē ſuā non violauit: ſed magis adimpleuit.
z Uidenſq illa q con‑feſſus ei eſſet ⁊c̄. reuelan‑do veritatē. hoc eni per‑ceperat p hoc q nomen dn̄i noīauit dicens ſe cō‑ſecratū domino. non eni nominaſſet nomē domi‑ni dicendo mendacium.
a Aſcendite adhuc ſeł. ex hoc videẗ q illi ijdeꝫ pꝛius fuerant apud ip‑ſam ad cōpꝛehendendū ſanſonem. Sed viden‑teſ eius foꝛtitudinē p ru‑ptionem vinculoꝛum ip‑ſum non inuaſerant: ſed latēter ad ſua loca receſ‑ſerant. ⁊ per hoc eni ſan‑ſon fuit deceptus reue‑lando ſecretū ſuum mu‑lieri: ignoꝛans q machi‑naretur in moꝛtem eius.
b At illa doꝛmire. ⁊c̄. vt tonſoꝛ melius poſſet radere eum q̄ ſi in lecto iaceret. c Raſit ſeptē crines eius. In hebꝛeo habetur ſeptem floccel‑los. quia raſit totam ce‑ſariēꝫ ſeptē floccellis di‑ſtinctam. vt p̄dictum eſt.
d Statim enim de eo foꝛ. ⁊c̄. Cuius cauſa pre‑dicta eſt. e Dixitq philiſtijm ſup. ⁊c̄. vole‑bat enim experiri ſicut p̄‑us: vtrum foꝛtitudo di‑ſceſſiſſet ab eo.
f Egrediar ſicut añ ⁊c̄. ſcꝫ a vinculis. ipſa enim ligauerat ipſum ad expe‑riendum certitudinaliter ſi raſo capite poſſet vin‑cula rumpere: quod cum non poſſet philiſtei iua‑ſerunt eum ſecuri.
g Quem cum appꝛehē‑diſſent. Hic conſequen‑ter deſcribitur ſanſonis compꝛehenſio. vbi pꝛimo deſcribiẗ eius incarce‑ratio. ſecundo illuſio. ibi Iamq capilli. tercio moꝛs ⁊ conſummatio. ibi Qui dixit puero. Circa pꝛimum dicitur. g Quem cum appꝛehen‑diſſent philiſtijm. dono foꝛtitudinis deſtitutum.
h Statim eruerunt oculos eius. ne ſi foꝛte euaderet damna eis inferret.
i Et clauſum in carcere. ⁊c̄. id eſt grauiter laboꝛare: ne gratis panem co‑mederet. Aliqui autem exponunt molere. id eſt cohabitare vel coire cum magnis mulieribus quas adducebāt philiſtei: vt de illis magni homi‑nes ⁊ robuſti naſcerentur apti ad pꝛelium.
k Iamq capilli eius renaſci ceperant. Hic conſequenter deſcribitur ip‑ſius illuſio in feſto philiſtinoꝛum: cum dicitur.

l Conuenerunt in vnum. ꝛc. gratias reddendo ydolo de captione ſanſonis quā attribuebāt ydolo. m Qui deleuit terrā nr̄am. p incēdiū terrenaſcētiū. vt. ſ̄. dictū eſt. xv. c. n Preceperūt ꝛc. i. mām riſus eis pberet q: cecus erat: ꝛ iō impingebat aliqñ ad parietē: aliqñ ad colūnā: ꝛ aliqñ cadebat et q̄bus ridebāt philiſtei. o Qui dixit puero. Hic deſcribiť mors ei⁹ ꝛ ꝯſū

vero dicunt q̄ factum miche contigit ſub othoniel qui ſucceſſit ioſue. et ad h̄ ꝓbandū inducūt qđ ſcribiť in fine. xviij. ca. Manſitqȝ apud eos ydolū miche oī tpe q̄ fuit dom⁹ dei in ſylo. h̄ tp̄s icepit añ mortē ioſue. vt h̄r̄ Joſue. xviij. ca. tpe aūt ioſue nō declinauerāt ad ydolatriā. vt h̄r̄. ſ̄. ij. ca. ꝛ iō dicūt q̄ h̄ accidit in p̄ncipio tem

matō. p Dimitte me ꝛc. tū q: ex colliſionib⁹ p̄dicť erat fatigat⁹ vt reqe ſceret. tū vt p earū īpulſum cū dei adiutorio de quo ſperabat domū cadere faceret. ꝛ iō ſubdiť q At ille īuocato dño. q: videbat q̄ ei⁹ deluſio reuertebať ī obprobriū diuinū: eo q̄ captio ſanſonis attribuebať ydol. ꝛ de h̄ ydola laudabāť ab ydolatris. r Ut vlciſcar ꝛc. h̄ ñ dixit liuore vidicte: ſȝ zelo iuſticie ꝛ honore diuini noīs ita q̄ philiſtei deū blaſphemabāt ydola laudādo. iō ñ peccauit philiſteos occidēdo: nec ēt occidēdo ſe cū ipīs. ꝓut ſubdiť s Moriať aīa mea cū philiſtijm. ꝛ accipiť hic aīa ꝓ toto cōpoſito qđ ē corruptibile. lȝ aīa ſit īmortalis. nō eñ ſanſon intendebat ſe occidere p ſe: ſȝ tm̄ p accidēs: q: nō poterat blaſphēatores noīs diuini occidere niſi ſeip̄m cū eis occidendo. Preterea volūtas dñi erat q̄ h̄ fieret. qđ pȝ p h̄ q̄ fortitudinē miraculoſe ſibi reddidit ad h̄ faciēdū. q̄libȝ āt debitor eſt mortis ipī deo: ꝛ h̄ d̄bitū pt repetere qñ vult ꝛ quō vult. ꝛ iō ſanſon nō peccauit ſe cum alijs occidēdo ex dei volūtate

eius renaſci ceperant: ꝛ principes philiſtinoꝝ ꝯuenerūt[l] in vnū vt immolarēt hoſtias magnificas dagō deo ſuo: ꝛ epularēť dicētes. Tradidit d̄s nr̄ inimicū nr̄m ſanſoni man⁹ nr̄as. Qđ etiā popl̄s uidēs laudabat deū ſuū: eadēqȝ dicebat. Tradidit d̄s nr̄ aduerſariū nr̄m i man⁹ nr̄as q[m] deleuit terrā nr̄am: ꝛ occidit plurimos. Letāteſqȝ p ꝯuiuia ſūptis iā epul' p̄ceperūt[n] ut vocarēť ſanſon: ꝛ añ eos luderet. Qui adduct⁹ d̄ carcere ludebat añ eos feceruntqȝ eū ſtare iter duas colūnas Qui[o] dixit puero regēti greſſus ſuos. Dimitte[p] me vt tāgā colūnas qb⁹ oīs iminet dom⁹ ꝛ recliner ſuper eas ꝛ paululū requieſcā. Dom⁹ aūt erat plena viroꝝ ac mulierū: et erāt ibi oēs pricipes philiſtinorū ac de tecto ꝛ ſolario circiter tria milia vtriuſqȝ ſex⁹ ſpectātes ludentē ſanſon. At[q] ille inuocato dño ait. Dñe d̄s memēto mei ꝛ redde mihi nc̄ fortitudinē priſtinā d̄s me⁹ vt[r] ulciſcar me de hoſtib⁹ meis et pro amiſſiōe duoꝝ luminū vnā vltōeȝ accipiā. Et apph̄ēdēs ābas colūnas qb⁹ innitebať dom⁹: alteramqȝ eaꝝ dextera ꝛ alterā leua tenens ait. Moriať[s] aīa mea cū philiſtijm. Concuſſiſqȝ fortiter colūnis cecidit dom⁹ ſup omēs principes ꝛ ceterā mltitudinē q̄ ibi erat Multoqȝ pl̄es interfecit moriens q̄ȝ añ viu⁹ occiderat. Deſcēdētes aūt frēs ei⁹ ꝛ vniuerſa cognatio tulerūt corp⁹ ei⁹ ꝛ ſepelierūt iter ſaraa ꝛ eſthaol i ſepulcro prīs ſui manue: iudicauitqȝ iſrl̄ viginti annis

Uitqȝ[a] eo tpe Cap. xvij

vir qdā i mōte ephrai noīe michas: q dixit mr̄i ſue. Mille[b] cētū argēteos q̄s[c] ſepaueras ꝛ[d] ſup qb⁹ me audiēte iurraueras. Ecce[e] ego hēo ꝛ apđ me ſūt. Cui ille rn̄dit. Bn̄dict⁹ fili⁹ me⁹ dño. Reddidit[f] ergo eos mr̄i ſue q̄ dixerat[g] ei Cōſecraui[h] ꝛ voui hoc argētū domino vt[i] de manu mea ſuſcipiat filius me⁹ ꝛ faciat ſculptile atqȝ cōflatile ꝛ[k] nc̄ trado illđ tibi. Reddidit[l] igiť eos mr̄i ſue[m]. Que[n] tulit ducētos argēteos: ꝛ[o] dedit eos argētario: vt[p] faceret ex eis ſculptile atqȝ ꝯflatile qđ fuit i domo miche Qui[q] ediculā q̄ȝ i ea deo ſepauit ꝛ fecit ephot ꝛ theraphin: id eſt

poris Othoniel qđ fuit ꝓpinqus poſitōi tabernaculi in ſylo p⁹ tp̄s ioſue. Igiť circa hyſtoriam miche ſic ꝓcediť. q: p̄ deſcribiť ydolatrie perpetratio. ſcđo ydolatrie ſpoliatō: ibi. c. xviij. Circa p̄mū p̄mittitur fabricatio ydoli. ſcđo ſubdiť abuſus ſacerdotij. ibi Impleuitqȝ. Circa p̄mū q: lr̄a eſt intricata ꝯſiderādum q̄ mr̄ miche ꝯſecrauerat ſūmā pecunie ꝓ fabricatione ydoli. Michas aūt volens illā in alios vſus expendere ſubtraxit illā occl̄te. p⁹ ea v̄o penitēs. tū q: ipſe ydolatra erat. tū q: maledictōnē mr̄is tiebat q̄ illi q̄ pecuniam ſbtraxerat frequēter maledicebat: dictā pecuniā mr̄i reſtituit: vt ide fieret qđ ipſa ꝓmiſerat. ꝛ h̄ eſt qđ d̄r a Fuitqȝ eo tpe. h̄ ñ referť ad tp̄s ſanſonis de q̄ immediate. ſ̄. dictuȝ eſt. q: factū iſtud accidit longo añ

ꝛ inſtinctu diuio. Credēdū eſt etiā q̄ de peccatꝫ p̄us ꝑpetratꝫ penituit: et q̄ illa mors pēa pctōꝝ ſuoꝝ fuit: quā nō ſolū acceptauit: ſȝ etiā ꝓ ea dominū rogauit. ꝛ iō cōputať in cathalogo ſctōꝝ. ad Heb. xi. Moraliter ſanſon nazareus eſt hō p baptiſmū dño ꝯſecrat⁹. Dalida q̄ ſitula interpretať eſt ſenſualitas: p quā volūtas carnis q̄ſi p ſitulā hauriť. Per hāc ſanſon decipiť: q: p ſenſualitatē hō aliqñ a gr̄a in baptiſmo recepta deijcitur. Septē crinib⁹ denudať: q: ſeptē donis ſpūſſancti ſpoliať. Oculis priuať p mētis excecatōem. Cathenis ligať p peccādi aſſuefactōem. Carcere claudiť p obſtinatōem. Sȝ tūc capilli ei⁹ incipiūt recreſcere qñ diuine faciei reſpectu incipit penitere. Qui moriēs triūphat de hoſtibus. q: moriendo pctō triūphat de demonibus. Capitulum. xvij.

Uitqȝ eo tpe. Hec eſt vltia pars p̄ncipalis hui⁹ libri in q̄ agiť de q̄buſdā caſibus tpe iudicū accidētib⁹. Et ſūt tres caſus. ſcđs ponitur. ca. xix. Terci⁹ poniť in libro ruth: q̄ ꝭm hebreos antiq̄s nō eſt liber diſtinct⁹ a libro iudicū. vt pȝ p Hiero. in ꝓlogo galeato. Circa primū dubitať q̄ tpe accidit caſus miche. et dicūt expoſitores nr̄i cōiter q̄ accidit poſt mortē Joſue añq̄ȝ ſurgerēt iudices. ꝛ ad h̄ ꝓbādū īducūt q̄ h̄ bis d̄r. In dieb⁹ illis nō erat rex in iſrl̄ ꝛc. q: tūc nō erat rex vl̄ iudex qui errata corrigeret. Dicūt etiā q̄ h̄ hyſtoria h̄ deſcribiť ad oñdendū neceſſitatē dandi iudices iſraeli ad corrigēdū errata. Sȝ iſtud dictū nō videť multū valere. tū q: ſic̄ dictū eſt pluries iudices p̄erāt p modū directionis ꝛ cōſilij. nō p modū dñij: ꝓpť qđ nō habebāt efficatiā corrigendi. ſed reges eis ſuccedētes habuerūt auc̄tē ꝛ ptātem ſubditos coercēdi Cauſa etiā ſuſcitādi iudices inducta nō h̄r̄ ex p̄cedētib⁹. q: vbicūqȝ ſcriptura dicit. ſuſcitauit eis dñs talē vl̄ talē iudicē: p̄mittiť ꝓ cā hui⁹ ſuſcitaōis tribulatio ī q̄ erat ppl̄s iſrl̄: vt p iudicē ſuſcitatū liberareť. Hebrei

ſcȝ immediate poſt mortē ioſue. vt p̄dictū eſt. ſȝ referť in gn̄ali ad tp̄s iudicū: tm̄ intelligiť ꝓ p̄ma parte illi⁹ tpis. b Mille centum argēteos. Et h̄ dixerūt aliq̄ q̄ iſta mr̄ miche fuit dalida. ꝛ q̄ iſta pecunia fuit illa quā recepit ꝓ ꝓditōe ſanſonis. vt dictū eſt. c. precedēti. Sȝ h̄ pȝ falſuȝ. tū q: iſtud factū cōtigit diu añ tp̄s ſanſonis ꝛ dalide: vt iā dictū eſt. tū q: ſūma pecunie nō eſt idē hic ꝛ ibi. q: ipſi dalide dederūt ſatrape philiſtinoꝝ ſinguli mille ꝛ centū argēteos. erāt āt q̄nqȝ. ꝛ ſic ſumma illi⁹ pecunie aſcēdit ad q̄nqȝ milia ꝛ q̄ngentos argēteos. h̄ aūt ponūť tm̄ mille cētū argētei c Quos ſepaueras. ſ. a cōibus vſibus ydolo dedicando. d Et ſup q̄b⁹. i. voto ꝛ iuramēto ꝓmiſeras. ꝭm expoſitores nr̄os In hebreo aūt h̄r̄. Me audiēte maledixeras. ſ. ei q̄ pecuniā abſtulerat. e Ecce ego hēo. q. d. ꝑatus ſum reddere tibi ꝓpter cauſas p̄dictas. f Reddidit ḡ ꝛc. i. reddere ꝓmiſit. q: de redditōne actuali poſtea agiť. g Que dixerat ei. ſ. añq̄ȝ ꝯfiteret pecuniā ſe h̄re: ꝭm iſtā lr̄am. in hebreo h̄r̄ Et dixit ei. poſt cōfeſſionē pecūie. h Cōſecraui ꝛc. dñm vocat falſū deū quē colebat i Ut de ma. mea ꝛc. in h̄ explicat modū voti ſui. ſic eñ vouerat q̄ de manu ſua argētū traderet filio vt ide faceret fieri ydolum. k Et nūc trado ꝛc. i. ſtatī cū tibi reddiderīs pecuniā ꝭm formā voti mei: ſtatī tradā eā tibi ad faciendū qđ voui. l Reddidit igiť eos. ſ. ipſe michas. m Matri ſue. redditōe actuali. n Que tulit ꝛc. reſiduū aūt pecunie fuit cōſumptū in alijs q̄ pertinebant ad cultū illi⁹ ydolatrie. vtpote in edicula ephot: ꝛ ꝯſimilibus. de q̄bus poſtea ſubdiť. o Et dedit argētario. nō per manū ꝓpriā ſed p manū filij ſui. ꝭm formā voti predictam.

p Ut faceret ex eis ꝛc. dicunt aliqui q̄ fuit vnū ydolum qđ vocať h̄ ſculptile ꝛ ꝯflatile. i. factū p tunſionē ꝛ ꝯflatōem. q: metalla prius calefiūt in igne: ꝛ poſtea malleo tūdūtur: vt ex eis aliqđ fabilius formeť. Alij aūt dicūt q̄ fuit duplex ydolū. vnū p ſculpturam. qđ notať cū d̄r h̄ ſculptile. Aliud p fuſurā: qđ notať p h̄ qđ dicit cōflatile.

fice: nec occupabat eū opibus ſeruilibus. b Impleuitqȝ micha ꝛc. exponať ſic̄ p̄us. c Nūc ſcio dicēs q̄ bn̄faciat mihi d̄s ꝛc. lȝ eñ eēt ydolatra iſte michas: ꝛ coleret deū falſuȝ. vtpote demonē ī ydolo. tn̄ credebat q̄ obſequiū ſacerdoꝫ d̄ ſtirpe leui eēt ei magꝫ placitū q̄̄ d̄ alťa tribu In ca. xvij. vbi d̄r in poſtilla. Et vocať ydolū d̄s ī tota iſta hyſtoria.

q Qui ediculā. id eſt paruā edeȝ deo ſepauit ydolo d̄dicādo: ꝛ ab alijs vſib⁹ ſepando. ꝛ vocatur h̄ ydolū d̄s. ꝛ in tota iſta hyſtoria h̄ nomē d̄s vl̄ dñs ꝓ deo falſo accipiť. excepto q̄ in fine d̄r. Omi tpe q̄ fuit dom⁹ dei in ſylo. h̄ eñ accipiť pro deo v̄o. Et fecit ephot ꝛ theraphin. qđ āt ſeq̄ť. r Id eſt veſtē ꝛc. nō eſt ī hebreo: ſȝ appoſitum fuit a trāſlatore ad exp̄mendū interp̄tationeȝ ephot ꝛ theraphi. Ephot eī eſt idē qđ ſup hūerale. vt h̄r̄ Exođ. xxviij. ꝛ eſt veſtis p̄ncipalis ſummi ſacerdotis. ꝛ p ipſam h̄ intelligūť alia veſtimēta ſacerdotalia q̄ fecit michas. vt dicūt expoſitores cōiť. Si aūt per theraphin h̄ intelligūť ydola in pl̄ali neſcio. Dicūt tn̄ hebrei q̄ theraphin eſt caput pueri p̄geniti demoni immolati: qđ aromatib⁹ cōdiť vt poſſit diu ꝑmanere ſine putrefactōe et

ueſtem[r] ſacerdotalē ꝛ ydola. Impleuitqȝ[s] vni⁹ filioꝝ ſuoꝝ manū ꝛ fact⁹[t] eſt ei ſacerdos. In dieb⁹ illis nō erat rex in iſrael: ſed vnuſqſqȝ qđ ſibi rectū videbať hoc faciebat. Fuit[u] quoqȝ alter adoleſcens de bethleem iuda ex[x] cognatione eius: eratqȝ ipſe leuites ꝛ habitabat ibi. Egreſſuſqȝ[y] d̄ citate bethleem: peregrinari voluit vbicūqȝ ſibi cōmodum repeniſſet. Cumqȝ veniſſet in montē ephraim iter faciens: ꝛ declinaſſet parūper in domū miche: interrogatus eſt ab eo vnde veniſſet. Qui reſpōdit. Leuita ſum de bethleeȝ iuda: ꝛ vado ut habiteȝ vbi potuero ꝛ vtile mihi eſſe ꝓſpexero. Dixitqȝ micha mane apud me inquit: ꝛ eſto mihi parēs ac ſacerdos: daboqȝ tibi p annos ſingulos decē argēteos ac veſtem duplicem. ꝛ que ad victū ſunt neceſſaria. Acquieuit ꝛ manſit apud hominē: fuitqȝ[a] illi quaſi vnus de filijs. Impleuitqȝ[b] micha manū eius: habuit pueruȝ ſacerdotē apud ſe: nunc[c] ſcio dicens q̄ benefaciet michi deus habenti leuitici generis ſacerdotē.

In diebus[a] Cap. xviij. illis non erat rex in iſrael. ꝛ[b] trib⁹ dan querebat poſſeſſionem ſibi vt habitaret in ea. Uſqȝ[c] ad illum enim diem inter ceteras tribus ſortem non acceperat. Miſerunt[d] ergo filij dan ſtirpis ꝛ familie ſue qnqȝ viros fortiſſimos de ſaraa ꝛ eſthaol ut explorarent terram ꝛ diligenter inſpicerent. Dixeruntqȝ eis. Ite ꝛ conſiderate terrā. Qui cum pergentes veniſſent in montem ephraim ꝛ[e] intraſſent domuȝ miche. requieuerūt ibi. Et[f] agnoſcentes vocem adoleſcentis leuite vtenteſqȝ[g] illius diuerſorio: dixerunt ad eum. Quis te huc adduxit: quid hic agis. Quam ob cauſam huc uenire uoluiſti. Qui reſpondit eis. Hec ꝛ hec preſtitit mihi michas: ꝛ me mercede conduxit ut ſim ei ſacerdos. Rogauerunt autem eū ut conſuleret dominum: ꝛ ſcire poſſent an ꝓſpero itinere pergerēt: ꝛ res haberet effectum. Qui reſpondit eis. Ite cū pace. Dominus[i] reſpicit uiam ueſtram: ꝛ iter quo pergitis. Eūtes igitur quinqȝ uiri uenerunt[k] lais: uideruntqȝ[l] populū habitantē in ea abſqȝ ullo timore: iuxta[m] cōſuetudinē ſydonioꝝ ſecurū ꝛ quietuȝ nullo eis penit⁹ reſiſtēte magnarū

Additio.

I q̄s obijciat quō ſacra ſcp̄tura vtať noīe diuio ꝓ deo falſo ſeu ydolo p̄ſertim noīe dñi tetragrāmaton qđ ꝭm doctores catholicos ꝛ hebreos eſt icōicabile creature. ꝓut pōt haberi Exođ. iij. Dicendū q̄ ſcp̄tura ſacra in talib⁹ recitat ydolatraruȝ opinionē: lȝ erronea et falſiſſimā nō aſſerendo ſȝ iſſimō referēdo. ydolatre eñ gētiles q̄ legē moſaicā ñ ſuſceperāt: d̄mo nia ſua deos vocabāt ī cōi ydolatre v̄o ab iſraelitico ritu puerſi q̄ nomē dei tetragrāmaton ex fide habuerāt h̄ idem nomen ſuis ydolis p̄ncipio ſe attribuebāt. ꝓut in h̄ ca. ꝛ in ſilib⁹ repitur. ꝛc.

Capitulum. xviij.

In dieb⁹ illis. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribiť ydolatre ſpoliatio. vbi p̄ deſcribiť ſpoliandi occaſio. ſcđo ſpoliantiū occupatio. ibi. Profectiqȝ. tercō ſpoliatī cōq̄ſtio. ibi. Cūqȝ iā. quarto ſpoliātū abuſio. ibi. Poſuerūt. Circa p̄mū ſciendū q̄ occaſio ſpoliatōnis miche fuit miſſio exploratorū a filijs dan q̄ eūdo ad locū explorāduȝ diuerterūt in domū miche ad hoſpitādū ibi q: erat hō potēs ꝛ diueſ ꝛ de filijs iſrl̄. ꝛ h̄ eſt qđ diciť. b Trib⁹ dan q̄rebat poſſeſſio. ſibi. ꝛc.

ſup linguā ei⁹ in lamina aurea parua poniť nomē d̄mōis. ꝛ ſic dat rn̄ſa. ꝓut dictū eſt diffuſius Gen̄. xxi. ꝛ huic dicto vr̄ cōcordare illud qđ h̄r̄ ſequēti ca. Noſtis q̄ in domib⁹ iſtis ſit ephot ꝛ theraphin ꝛ ſculptile atqȝ cōflatile: ita q̄ theraphin vr̄ eſſe aliud a duob⁹ ydolis p̄dictꝫ: q̄rū vnū erat factū p fuſurā. aliđ p ſculpturā. vl̄ aliud ab vno duob⁹ modis fcō. vt p̄dictū eſt. s Impleuitqȝ h̄ ꝯn̄r deſcribiť abuſus ſacerdotij duplex. p̄ q: fecit ſibi ſacerdotē vnuȝ de filijs ſuis. qđ notať cū d̄r. s Impleuitqȝ ꝛc. i. obtulit ad manū ei⁹ oblatōȝ vel ſacrificiū. ꝓ eū offerēdū tāq̄ȝ p ſacerdotē. iō ſubdiť. t Et fact⁹ eſt ei ſacer. cū tn̄ null⁹ eēt ꝓmouēd⁹ ad ſacerdotiū niſi de filijs aaron. michas aūt nō erat de ſtirpe illa ſȝ de tribu ephraim. Scđo q: fecit ſibi ſacerdotē de tribu leui: nō de filijs aaron. qđ notať cū d̄r. v Fuit q̄ȝ ꝛc. h̄ d̄r ad d̄raȝ alteri⁹ bethleē q̄ erat in tribu zabulō. vt h̄r̄ Joſue. xix. x Ex cognatōe ei⁹. ſ. ipſi⁹ miche vt dicūt aliq̄. ſȝ h̄ eſt falſū: q: ī heb. h̄r̄. Ex cognatōe iuda. mulieres eñ q̄ nō ſuccedebāt in h̄ditate p̄rna: poterāt ꝯhere cū viris alteri⁹ trib⁹. vt dictū fuit Nu. vl. Et iō mr̄ iſtius leuite fuit de tribu iuda: pr̄ aūt de tribu leui. d̄r etiā de bethleē iuda. q: tribus leui p oēs trib⁹ erat diſpſa. vt dictū fuit Joſue. xxi. y Egreſſuſqȝ de ciuitate bethleē ꝛc. q: filij iſrl̄ iam declinauerāt ad ydolatriā nec reddebāt decimas ad ſuſtētatōȝ leuitarū vt tenebanť. ꝛ iō leuite cogitabāt q̄rere victū p aliū modū. Cetera patēt vſqȝ ibi. a Fuitqȝ illi ꝛc. tenebat eñ eū in domo ſua honorifice

lȝ eñ accepiſſet ſortē poſſeſſiōis ſue ab ip̄o ioſue. vt h̄r̄ ioſue. xix. ſic̄ ꝛ alie tribus. tn̄ in ſorte cuiuſlibet trib⁹ adhuc manebāt gētiles q̄ nō erāt adhuc deleti nec expulſi p filios iſrl̄: ꝛ maxīe in ſorte dan. q: amorre⁹ artauit filios dan in mōte: nec dedit eis locū vt ad planiora d̄ſcēderēt. vt h̄r̄ ſ̄. j. c. ꝛ ſic intelligēdū eſt cū ſubdiť. c Uſqȝ ad illā. ꝛc. ſ. ſufficiētē ꝓ tāta multitudīe. iō ſubdiť. d Miſerūt ḡ. ſ. ad explorādū citatē lais quō poſſent eā cape ad hitandū ibi. e Et intraſſet. ꝛc. Erat eñ hō diues ꝛ poterat eos recipe. f Et agſcētes vocē ꝛc. p loq̄lā eñ cognoſcebāt q̄ eēt de bethleē. lȝ eñ oēs filij iſrl̄ haberēt vnū idioma. ſ. hebraicuȝ tn̄ aliqñ aliť ꝓnūciabať in diuerſis ptib⁹ terre iſrl̄. Sicut idioma gallicū aliť ꝓnūciať in normādia ꝛ aliť in picardia. g Utēteſqȝ illi⁹ diuerſorio. i. loco eis aſſignato ad manēdū ad quē diuertebat ad dormiendū: ꝛ ad alia ſibi neceſſaria. cetera patēt vſqȝ ibi. h Rogauerūt aūt ꝛc. i. falſum deū. iā eñ eis dixerat q̄ ydola colebat. vt patebit. ſ̄. j. iā eñ mlti d̄ iſrl̄ declinauerāt ad ydolatriā. i Dñs reſpicit viā vr̄am. Dicūt aliq̄ q̄ h̄ dixit eis de capite ſuo volēs eis loq̄ placētia. Alij v̄o dicūt q̄ h̄ dixit eis ex rn̄ſo demōis loquētis in ydolo vel in theraphin mō ſup̄dicto. d̄s eñ ꝑmittit aliqñ demones dare talia rn̄ſa ydolatrꝫ. q: ex malicia ſua demereńť q̄ ſic ī erroꝛib⁹ nutriātur. ꝛ talia rn̄ſa aliqñ ſunt v̄a. k Uenerūt lais. ſic d̄ȝ ſcribi. Illa eñ citas q̄ vocať lachis fuerat capta añ ab ipſo ioſue. vt h̄r̄ ioſue. x. Et iſta q̄ vocať h̄ lais vocať leſen Joſue. xix. l Uideruntqȝ ꝛc. ꝛ p ꝯn̄s improuiſū ad reſiſtēdū aduerſarijs repēte ſup̄ uenientibus. m Juxta cōſuetudinē ſidonioꝝ. q: ſidon erat citas fortis

Universidad de Salamanca. BGH

ꝛ munita. ꝛ ideo habitatores eius non timebāt ab extraneis. ita nec iſti de lais q̄uis nō haberēt ciuitatē ita fortem. n Et ꝓcul a ſydone. ita ꝙ nō poterāt cito iuuari ab illa ciuitate. o Atqȝ a cūctis ꝛc̄.i. nō habē tem fedus ſocietatis cū aliqb⁹ alijs: ꝑ q̄s poſſet ſuccurri ei. cetera patent.

p Profecti igit̄. h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ ſpoliantiū occupatio. ſexcēti em̄ viri bellatores de tribu dan cū⸗tes ad capiēdū ciuitatē lais exploratā dū tranſirēt iux̄ domū miche abſtulerūt ydola ꝛ ornamēta ſacerdotalia ducētes ſecū ſacerdotē: de ꝯſenſu tn̄ ipſi⁹. ꝛ p̄z lr̄a paucis exceptis q̄ diſcurrēt̄ exponendo. q Māſerūt in cariathiarī iude. nō in ciuitate ſȝ ex. vt p̄z ex h̄ qd̄ ſubdit̄. r Poſt tergū cariathiarī. noſtis id ē cogſcere debet̄. Ex quo p̄z qd̄ ꝓdictū eſt. ſcȝ ꝙ ſciebāt q̄nqȝ viri ſup dicti ydola eſſe i domo miche ꝑ leuitā q̄ eis idicauerat: aliꝰ n̄ potuiſſent hoc indicaſſe alijs.

s Q̄ i domib⁹ iſtis ſit ephot ꝛc̄. cap. p̄cedenti dictū ē q̄d ſignificēt iſta t Uidete q̄d vob̄ placeat. videlȝ d̄ ablatōe ydolorꝫ ꝛ ornamētorꝫ ad h̄ ptinētiū. ꝛ q̄ erāt ꝓni ad ydolatriā ꝯſenſerūt ꝙ h̄ fieret. v Sexcēti āt viri ꝛc̄. parati iuuare illos q̄ ingreſſi fuerāt ad tollēdū p̄dicta ſi indigerent. Cetera patēt vſqȝ ibi. x Qui cum ꝑgerēt ꝛc̄. Bellatores em̄ ita fecerūt ne michas ꝛ illi q̄ cū eo erāt ſequētes talia raperēt: vel paruulis nocerēt q̄ defendere ſe n̄ poſſent. y Iāqȝ. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribit̄ ſpoliati ꝯq̄ſtio. Et p̄z lr̄a vſqȝ ibi. z Deos meos q̄s ꝛc̄. In heb. h̄r. Et q̄d mihi ampli⁹. q.d. illa q̄ tuliſtis ita p̄cioſa erāt m̄ ꝙ parū aut nihil appcior reſiduum. ꝛ ſic intelligenda eſt tranſlatio nr̄a que habȝ a Et oīa q̄ hēo. n̄ em̄ abſtulerūt hō a miche alia cū eēt de filijs iſrl̄ q̄s ſpoliare nolebāt: ſȝ tm̄ acceperūt illa q̄ erāt ad cultū ydolorꝫ ꝑtinētia: qd̄ credebāt ꝑtinere ad religionem nō ad furtuȝ. ꝛ hoc eſt quod ſubditur. b Caue ne vltra ꝛc̄.i. cū familia tua: ꝛ bōis tuis Cetera patēt ex ſup̄dictis.

qȝ opū ꝛ[n] ꝓcul a ſydone atqȝ[o] a cūctis hoīb⁹ ſepatū. Reuerſiqȝ ad fr̄es ſuos in ſaraa ꝛ eſthaol: ꝛ q̄d egiſſent ſciſcitātib⁹ rn̄derūt. Surgite ꝛ eam⁹ ad eos. Uidim⁹ em̄ terrā valde opulētā ꝛ vberē. Nolite negligere: nolite ceſſare. Eam⁹ ꝛ poſſideam⁹ eā: null⁹ erit labor. Intrabim⁹ ad ſecuros i regionē latiſſimā: tradetqȝ nobis dn̄s locū in q̄ nulli⁹ rei eſt penuria eorꝫ q̄ gignūt̄ in terra. Profectiqȝ[p] igit̄ ſunt de cognatōne dan de ſaraa ꝛ eſthaol ſexcēti viri accīcti armis bellicis: aſcēdēteſqȝ māſerūt[q] in cariathiarī iude: q loc⁹ ex eo tp̄e caſtrorꝫ dan nomē accepit. ꝛ eſt p⁹ tergū[r] cariathiarī. Inde trāſierūt i mōtē ephraim. Cūqȝ veniſſent ad domū miche: dixerūt q̄nqȝ viri q p̄ri⁹ miſſi fuerant ad ꝯſiderādā terrā lais: ceteris fratrib⁹ ſuis. Noſtis q̄[s] in domib⁹ iſtis ſit ephot ꝛ theraphin ꝛ ſcl̄ptile atqȝ ꝯflatile. Uidete[t] q̄d vob̄ placeat. Et cū paululū declinaſſent igreſſi ſūt domū adoleſcētis leuite q erat i domo miche: ſalutaueruntqȝ eū v̄bis pacificis ſexcēti[v] āt viri ita ut erāt armati ſtabant an̄ oſtiū. At illi q igreſſi fuerāt domū iuuenis: ſculptile ꝛ ephot ꝛ teraphin atqȝ ꝯflatile tollere nitebātur ꝛ ſacerdos ſtabat an̄ oſtiū ſexcentis uiris fortiſſimis: haud ꝓcul expectātib⁹. Tulerūt igit̄ q itrauerant ſculptile ephot ꝛ ydola atqȝ ꝯflatile. Quibus dixit ſacerdos. Quid facitis. Cui rn̄derūt. Tace ꝛ pōe digitū ſup os tuū veniqȝ nobiſcū ut hēam⁹ te p̄rem ad ſacerdotē. Quid tibi meli⁹ eſt vt ſis ſacerdos in domo vni⁹ viri an i vna tribu ꝛ familia i iſrl̄. Qd̄ cū audiſſet acqeuit ſmonib⁹ eorꝫ ꝛ tulit ephot ꝛ ydola ac ſculptile: ꝛ ꝓfect⁹ eſt cū eis. Qui[x] cū ꝑgerēt ꝛ an̄ ſe ire feciſſent puulos ac iumēta: ꝛ oē q̄d erat p̄cioſū iāqȝ[y] a domo miche eēnt ꝓcul: viri q hitabāt i edibus miche ꝯclamātes ſecuti ſunt ꝛ p⁹ tergū clamare ceperūt. Qui cū reſpexiſſent dixerūt ad micham. Quid tibi vis. cur clamas. Qui rn̄dit. Deos[z] meos q̄s mihi feci tuliſtis ꝛ ſacerdotē ꝛ[a] oīa q̄ hēo: ꝛ dicitis q̄d tibi ē. Dixerūtqȝ ei filij dan. Caue[b] ne vl̄t loq̄ris ad nos et ueniāt ad te viri aīo ꝯcitati: ꝛ ipſe cū oī domo tua peas. Et ſic cepto itinere ꝑrexerūt. Uidēs āt micha ꝙ fortiores ſe eēnt: reuerſus eſt i domū ſuā. Sexcēti āt viri tulerūt ſacerdotē ꝛ q̄ ſupra dixim⁹: venerūtqȝ in lais ad ppl̄m q̄eſcētē atqȝ ſecurū: ꝛ ꝑcuſſerūt eos i ore gladij. urbēqȝ icēdio tradiderūt: nullo p̄ītus ferēte p̄ſidiū eo ꝙ ꝓcul hitarēt a ſydone ꝛ cū nullo hoīm haberent quicq̄ȝ ſocietatis ac negocij. Erat[c] aūt ciuitas ſita in regiōe roob quā rurſū extruētes hitauerūt i ea: uocato noīe ciuitatis dan: iuxta uocabulū p̄ris ſui quē gēuerat iſrl̄ q̄ prius laiſ dicebat̄. Poſueruntqȝ[d] ſibi ſculptile ꝛ[e] ionathā filiū gerſan filij moyſi ac[f] filios ei⁹ ſacerdotes i tribu dan uſqȝ ad[g] diē captiuitatis ſue. Mānſitqȝ[h] apud eos ydolū miche oī tp̄e q̄ fuit dom⁹ dei in ſylo. In dieb⁹ illis non erat rex in iſrael

Uit ſup libꝫ Paralip. dicit̄ ꝙ referunt ad tribum dan. Hiero. aūt ſup libꝫ Paralip. dicit̄ ꝙ referit̄ ad domū dn̄i.i. vſqȝ ad captōes arche p̄ philiſteos. q̄ habetur.i. Reg. iiij. q̄ tūc trāſlatū fuit tabnaculū de ſylo. et h̄ dictū ꝯſonat lr̄e ſequēti cū d̄r. b Māſitqȝ apud eos ydolum. ꝛc̄. quaſi dicat non amplius.

Capitulum. xix.

Uir[a] q̄dā uir leuites habitās i latere mōtis ephraī q accepit[b] uxorē d̄ bethleē iuda. Que[c] reliq̄t eū ꝛ reuerſa

Uit vir q̄dam. Hic pōitur caſus ſcōs de vxore leuite q̄ in ciuitate gabaa mortua fuit ex nimia libidine abutētiū ipſa. Circa qd̄ ſic ꝓcedit̄. q̄ p̄ d̄ſcribit̄ hui⁹ ſceleꝛ ꝑpetratio. ſcd̄o ꝑpetrātiū vaſtatio xx. c. tercio vaſtatorꝫ reparatio. xxi. c. Prima ps diuiditur in tres. q̄ p̄ deſcribit̄ occaſio peccati. ſcd̄o modus ꝑpetrādi. ibi Illis epulātib⁹. tercio manifeſtatio facti. ibi. Quā cū eēt in greſſus. Occaſio aūt peccati fuit in h̄ ꝙ leuites vxorē ſuā q̄ receſſerat ab eo reduxit ꝑ ciuitatem gabaa in q̄ erāt aliq̄ hoīes peſſimi ꝛ luxurioſi nimis Circa h̄ igit̄ ſic ꝓcedit̄. q̄ p̄ deſcribitur vxoris recōciliatio. ſcd̄o recōciliate r̄ductio ibi Die aūt q̄rto. tercio in gabaa hoſpitatō. ibi. Occubuitqȝ eis ſol. Circa p̄mum dicit̄. b Accepit vxorē de bethleē iuda h̄ dicit̄ ad dr̄am alteri⁹ bethleē q̄ eſt in tribu zabulon. vt ſupra dictum eſt. xvij. ca. c Que reliq̄t eū. In hebreo habetur. Que fornicata eſt ſup eū. ꝛ ſic i hebreo videt̄ tāgi cauſa receſſus. vtpote q̄ ꝑꝑ fornicatōem vir eius eiecit eā. vel q̄ ipſa ignorāte viro receſſit ab eo cuȝ adultero. ꝛ poſt ea non fuit auſa reuerti ad maritū ſuū. ꝛ iō iuit ad domū p̄ris ſui. d Secutus eſt eā vir ſu⁹ voléſqȝ ei recōciliari. ſicut frequēter cōtingit ꝙ viri ſciētes vxores ſuas male egiſſe cō tra legē thori: adhuc eas tn̄ reuocant. e Habēs in comitatu puerū.i. ſeruum. Cetera patēt in lr̄a. f Die aūt q̄rto. h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ vxoris recōciliate reductio. ꝛ p̄z lr̄a vſqȝ ibi. g Conſidera ꝙ dies ad occaſum decliuior ſit. nō q̄ eēt ita ꝓpe noctē: ſȝ q̄ trāſierat horaȝ meridionalē: a q̄ hora icipit ſol declinare a ſua altitudine.

c Erat aūt ꝛc̄. in heb. h̄r. In torrēte roob. d Poſueruntqȝ. h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ ſpoliorꝫ abuſio. q̄ illis q̄ abſtulerāt de domo miche abuſi ſūt ad ydolatriā exercēdā. et hoc eſt qd̄ dicitur. d Poſueruntqȝ ſibi ſculptile. ꝑ h̄ intelligūt̄ alia ad ydolatriā ꝑtinentia q̄ ſibi poſuerūt. ſ. ad exercēdū ydolatriā. iō ſubdit̄. e Et ionathā. iſte eſt leuites quē adduxerūt de domo miche. f Ac filios ei⁹ ſacerdotes p̄dictorꝫ ydolorꝫ. g Uſqȝ ad diē captiuitatis ſue. q̄ fcā eſt ꝑ ſalmanaſar regē aſſyriorꝫ. vt h̄r. iiij. Reg. xvij. ꝛ ſm̄ hāc expoſitōem li captiuitatis

h Et venit contra iebus. que altero noīe noīatur hieruſalē. De nōibus horꝫ nominum ꝛ aliorū q̄b⁹ nomīata eſt ciuitas hec ſm̄ diuerſa tp̄a dictuȝ fuit Gen̄. xxviij. Ex hoc aūt e loco dicūt hebrei ꝙ iſta hyſtoria cōtingit tp̄e othoniel ante illā que ſcribit̄ in principio huius libri de captione hieruſalem ꝑ filios iuda: q̄ ſubditur hic. i Non igrediar oppidum gentis aliene. Ex quo videtur ꝙ adhuc filij iuda non cepe rant illam ciuitatē. Catholici autem aliqui dicunt ꝙ cōtigit ante othoniel. eo ꝙ in fine huius hyſtorie dicitur in diebus illis nō erat rex in iſrael. ſicut ſupra dictum eſt de hyſtoria Miche cap. xvij. k Occubuitqȝ eis ſol. hic conſequenter deſcribitur redeuntiū hoſpitatio. cū dicit̄. Occubuitqȝ eis ſol iuxta gabaa. et ideo non poterant bono modo vltra tranſire. l Et nullus eos recipere voluit hoſpitio. quia boni timebant eos recipere timētes inuaſionem dom⁹ ſue de nocte ab hoībus inſolētibus: qui erāt in ciuitate. ſicut ꝛ contigit ei qui eos recepit mali autem homines vagi⁹ ꝛ inſolētes nō habēt hoſpitia ad recipiendum tranſeuntes nec ipſi libent̄ declinarent ad eos. Cetera p atent vſqȝ ibi. m Et nunc vadimus ꝛc̄. hoc eſt i ſylo vbi erat tabnaculum ꝛ archa teſtamēti: quia anteqȝ intraret do⸗

eſt in domū p̄ris ſui i bethleē. mānſit itaqȝ apud eū q̄tuor mēſibus. Secutuſqȝ[d] eſt eā vir ſu⁹ uoléſqȝ recōciliari ei atqȝ blandiri ꝛ ſecū reducere habēs[e] in comitatu puerū ꝛ duos aſinos. Que ſuſcepit euȝ ꝛ introduxit i domū p̄ris ſui. Qd̄ cū audiſſet ſocer ei⁹ eūqȝ vidiſſet occurrit ei let⁹ ꝛ āplerat⁹ eſt hoīeȝ Mānſitqȝ gener i domo ſoceri tribus dieb⁹ comedēs cū eo ꝛ bibēs familiariter: die[f] aūt q̄rto de nocte ꝯſurgēs ꝓficiſci voluit. Quē tenuit ſocer: ꝛ ait ad eū. Guſta prius puſillū panis ꝛ ꝯforta ſtomachū: ꝛ ſic ꝓficiſceris. Sederūtqȝ ſil̄: ac comederūt ꝛ biberūt. Dixitqȝ p̄r puelle ad generꝫ ſuū. Queſo te ut hodie hic māeas: pariterqȝ letemur. At ille ꝯſurgēs cepit velle ꝓficiſci. Et nihilomin⁹ obnixe eū ſocer tenuit ꝛ apud ſe fecit manere. Mane aūt ſcd̄o pabat leuites iter. Cui ſocer rurſū. Obſecro in q̄t ut paululū cibi capias ꝛ aſſūptis virib⁹ donec icreſcat dies: poſtea ꝓficiſcaris. Comederūt ergo ſil̄: ſurrexitqȝ adoleſcēs vt ꝑgeret cū vxre ſua ꝛ puero. Cui rurſū locutus eſt ſocer. Cōſidera[g] ꝙ dies ad occaſum decliuior ſit: ꝛ propinq̄t ad veſperꝫ. Māe apd̄ me etiā hodie ꝛ duc letū diē ꝛ cras ꝓficiſceris ut vadas i domū tuā. Noluit gener acq̄eſcere ſmonib⁹ ei⁹: ſȝ ſtati p̄rexit ꝛ venit[h] ꝯtra ieb⁹ q̄ altero noīe vocat̄ hieruſalē: ducēs ſecū duos aſinos onuſtos ꝛ ꝯcubinā. Iāqȝ aderāt iuxta ieb⁹ ꝛ dies mutabat̄ in noctē. Dixitqȝ puer ad dn̄ȝ ſuū. Ueni obſecro declinem⁹ ad vrbē iebuſeorꝫ ꝛ maneam⁹ i ea. Cui rn̄dit dn̄s. Nō[i] igrediar oppidū gētis aliene q̄ n̄ eſt de filijs iſrl̄: ſȝ trāſibo vſqȝ gabaa: ꝛ cū illuc ꝑuenero manebim⁹ i ea aut certe i vrbe rama. Trāſierūt ergo ieb⁹ ꝛ ceptū carpebāt iter: occubuitqȝ[k] eis ſol iuxta gabaa q̄ eſt i tribu beniamin diuerterūtqȝ ad eā vt manerēt ibi. Quo cū itraſſet ſedebāt i platea ciuitatis ꝛ[l] null⁹ eos recipe voluit hoſpitio. Et ecce apparuit hō ſeneх reuertēs de agro ꝛ de ope ſuo veſpi: q ꝛ ipe d̄ mōte erat ephraim ꝛ ꝑegrin⁹ hitabat i gabaa. Homines aūt regiōis illius erant filij gemini. Eleuatiſqȝ oculis vidit ſenex ſedēte hoiem cū ſarcinul̄ ſuis i platea ciuitatis: ꝛ dixit ad eū: vn̄ venis ꝛ q̄ vadis. Qui rn̄dit ei ꝓfecti ſum⁹ d̄ bethleē iuda: ꝛ ꝑgim⁹ ad locū nr̄m q eſt i later̄ mōtis ephraim vn̄ ieram⁹ in bethleē. Et[m] nūc vadim⁹ ad domū dei: null⁹qȝ ſub tectū ſuū nos vult recipere: hn̄tes paleas ꝛ fenū in aſinorꝫ pabulū: ꝛ panē ac uinū i meos ꝛ ancille tue vſus: ꝛ pueri q mecū eſt. Nulla re indigem⁹ niſi hoſpitio. Cui rn̄dit ſenex. Pax tecū ſit. Ego p̄bebo oīa q̄ neceſſaria ſūt: tm̄ q̄ſo ne i platea māeas Introduxitqȝ eū in domū ſuā ꝛ pabulū aſinis p̄buit ac poſtq̄ȝ lauerūt pedes ſuos recepit eos in ꝯuiuiū. Illis[n] epulātibus ꝛ poſt laborē itineris cibo ꝛ potu reficiētib⁹ corpa: venerūt uiri ciuitatis illi⁹ filij Belial. id eſt[o] abſqȝ iugo ꝛ circūdātes domū ſenis fores[p] pulſare ceperūt clamātes ad dn̄m dom⁹ atqȝ dicētes. Educ[q] uirū q ingreſſus eſt domum tuā: ut abutamur eo. Egreſſuſqȝ eſt ad eos ſenex: ꝛ ait. Nolite fr̄es nolite facere malū hoc: q̄ igreſſus eſt hō hoſpitiū meū ꝛ ceſſate ab hac ſtulticia. Hēo[s] filiā v̄ginē ꝛ[r] hic hō hȝ ꝯcubinā: educā eas ad uos ut hūilietis eas ꝛ uſtram libidinē cōpleatis: tm̄ obſecro ne ſcelus hoc ꝯtra naturā opemini in uirū. Nolebāt acq̄eſcer̄ ſmōib⁹ illi⁹. Qd̄ cernēs hō eduxit ad eos cōcubinā ſuā: et eis tradidit illudēdam. Qua[v] cū tota nocte abuſi eēnt: dimiſerūt eaȝ māe. At mlier r̄cedētib⁹ tenebris uenit ad oſtiū dom⁹ ubi manebat dn̄s ſu⁹: ꝛ[x] ibi corruit. Māe facto ſurrexit hō ꝛ apuit oſtiū ut ceptā expleret uiā: ꝛ ecce cōcubina ei⁹ iacebat an̄ oſtiū ſparſis in limie māib⁹ Cui ille putās eā q̄eſcere loq̄bat̄. Surge ut āmbulemus. Qua nihil rn̄dente itelligēs ꝙ erat mortua: tulit eā ꝛ impoſuit aſino reuerſuſqȝ

mum ſuam volebat deo regratiari de hoc ꝙ direxerat eum in via ꝛ cuſtodierat vt ex hoc deberēt homines inclinari ad ipſos recipiendū. n Illis epulantib⁹. deſcripta peccandi occaſione. hic conſequenter deſcribitur peccati ꝑpetratio. cum ſubditur. Uenerunt viri ciuitatis illius filij belial. qd̄ aūt ſeq̄tur o Id eſt abſqȝ iugo. nō eſt in hebreo: ſȝ eſt interpretatio huius dictiōis belial. quia tales hoīes ſunt ſine diſciplina ꝛ timore dei. p Fores pulſare ceperunt. cum tamen ſm̄ dictamen rationis recte peregrini in hoſpitio debe ant eſſe ſecuri. q Educ virum ꝛc̄. concubitu ſodomitico: vt cōmuniter dicunt expoſitores. Ioſephus autem dicit ꝙ non querebāt niſi mulierem. ſed ſic loq̄bātur vt inclinarent dominum domus ꝛ maritum mulieris ad tradendum eam. vnde ꝛ in fine itētabant viro mortem niſi traderet eis vxorē ſuam. ſm̄ qd̄ allegatur capitulo ſequenti. d. Uolentes me occidere ꝛc̄. ꝛ hoc videt̄ ex hoc ꝙ tradita eis vxore fuerūt ꝯtēti vt habet̄.ſ. s Hēo filiaȝ virginē. Dicūt aliq̄ ꝙ n̄ peccauit offerēdo filiam ſuā ad euitādū mai⁹ malū.ſ. peccatū ꝯ naturam qd̄ ipſi ꝑtendebāt ad iniuriā hoſpitū ſuorꝫ. Sȝ hoc nō eſt verū q̄ null⁹ d̄ȝ conſentire in h̄ qd̄ eſt peccatū: maxie mortale de genere vt euitet i alio maius peccatū. ꝓut declaratū fuit diffuſe Gen̄. xix. de loth q̄ in caſu conſimili voluit tradere filias ſuas virgines. r Et hic hō habet concubinā.i. vxorē q̄ ſic nominatur a concubitu. et ſimilis modus loquēdi habet̄. ij. Reg. xvi. vbi achitophel dixit ad abſalon: ingredere ad ꝯcubinas p̄ris tui q̄ tn̄ erāt vxores dauid. nō em̄ habebat cōcubinas ad exercēdū adulteriū. v Qua cū. ꝛc̄. q̄ nō erat eorꝫ vxor. ꝛ iō tal̄ ꝯcubitus erat abuſus. vel q̄ vtebāt̄ ea ꝯcubitu innaturali. x Et ibi cor⸗

Universidad de Salamanca. BGH

nuit.tū q: erat nimis afflicta.tum etiam ex verecundia. y Quā cum eſſet ingreſſus.h̄ deſcribit facti diuulgatō:cū dr̄. z Arripuit gladiū 7 c̄. Erāt em̄.xij.trib⁹ p̄ter tribū leui.trib⁹ aūt manaſſe erat diuiſa ī duas partes.q̄rū vna erat vltra iordanē.alia citra.7 ſic ꝓ illa tribu fecit duas partes:alit̄ nō fuiſſet notificatū factū ſufficiēter:ꝓ tribu v̄o beniami nō fecit aliquā ptē:q2 nūci/os p q̄s miſiſſet occidiſ ſent.nec ꝓ tribu leui:q2 erat diſpſa p oēs tribus 7 iō d̄nūciato fcā alijs trib⁹:ſufficiēt erat de nūciatū tribui leui.

actores tanti mali.ideo ſubditur. q Trad'te 7 c̄. auferatur malū de iſrl'.q2 ex p̄mō o dixerat q̄ ꝓ flagitio vni⁹ vel pauco infortuniū veniebat ſup totū ppl'm.ſic dictū fuit Joſue.vij.5 pec cato acban. r Qui noluerūt.h̄ ōñr iniq̄tas ꝓteruie defendē q̄d notat cū ſubdit. s Couenerūt in gabaa ut illis ferrēt au xiliū.7 c̄.

x Miſit in omēs termi nos iſrl'.ſ.p nūcios q̄ fa ctū 7 modū faciēdi pp'lo explicabāt.ceſa patet

Capitulum.xx.

Greſſi itaq3. hic ōñr d'ſcribit pce/ ſſus vaſtatio. vbi p̄ facti v'itas diſgnr̄ ſcdo iuſticie eq̄tas req̄rit ibi. Et miſerūt. tercio ini q̄tas defendit ibi. Qui noluerūt.q̄rto iuſte inua ditur.ibi. Viroꝝ q̄3 iſrl'.

Circa p.imum dicitur. Egreſſi itaq3 ſunt omēs ſequit. b De dan vſ q3 berſabe.h̄ ex p̄mit lō/ gitudo terre iſrl'.q2 citas dan eſt in termio ei⁹ aq̄ lonari 7 berſabee in ter/ mino auſtrali. c Et terra galaad. in h̄ exp̄i/ mitur latitudo q̄ incipit a terra galaad q̄ eſt vltra iordanē.7 ꝓtendit vſq3 ad mare mediterraneū3 d Oēs q̄3 āguli pp'lo rū.hebrei dicūt:oñ p o/ puloꝝ.i.capitanei in tri/ bub⁹ 7 in familijs.

e Et cūcte trib⁹ iſrl'.ex ce pta tñ tribu beniamin.

f In eccliam .i. in ogre garōem.tūc em̄ nō fuerāt ogregati i ſylo vbi erat dom⁹ dei. ſ3 in maſpha

g Interrogatuſq3 leui ta.q2 n̄ o3 ꝓcedi ad pu/ nitōem tanti facti abſq3 diſquiſitione diligenti.

h Rn̄dit veni in gabaa. modo expreſſo ꝓceden/ ti cap. i Voleētes me occidere.niſi eis traderē vxorē meā. fm dictū io/ ſephi.vel i Voletes me occidere. affligendo me carnali ocubitu 7 ne p bario.fm dictū alioꝝ.

k Nūq̄3 tm̄ nephas:ex tā 7c̄. Piaculū d̄r a pio pias. q̄d ſignificat pur/ gare. vn̄.d̄r piaculū q̄ſi

eſt in domū ſuā. Qua cū eſſet ingreſſus arripuit gladium:7 cadauer vxoris cū oſſib⁹ ſuis in duodecim ptes ac fruſta ocidēs miſit in oēs termios iſrl'. Qd̄ cū vidiſſent ſingli oclamabāt. Nūq̄3 res talis fcā eſt in iſrl' ex eo die q̄ aſcēderūt p̄res nr̄i d' egypto vſq3 in p̄ns tp̄s Ferte ſniam:7 in cōi decernite qd̄ facto opus ſit. Cap.xx.

Greſſi itaq3 ſūt omēs filij iſrl':7 piter cōgregati q̄ſi vir vnus de dan vſq3 berſabee 7 terra galaad ad dn̄m in maſpha: oēs q̄3 anguli ppl'oꝝ 7 cūcte trib⁹ iſrl' in eccliā3 ppli dei ouenerūt q̄dragita miliū peditū pugnatoꝝ. Nec latuit filios beniami q̄ aſcēdiſſēt filij iſrl' i maſpha. Interrogat⁹ q̄3 leuita marit⁹ mliēris iterfecte quō tm̄ ſcel⁹ ppetratū eēt:rn̄dit. Veni i gabaa bēiami cū vxore mea:illucq̄3 diuerti. 7 ecce hoies citatis illi⁹ circūdederūt nocte domū i q̄ mācebā volētes me occidē:7 vxorē meā icredibili furore libidis verātes:deniq3 mortua eſt. Quā arreptā in fruſta ocidi:miſiq3 ptes in oēs termios poſſeſſiōis vr̄e:q2 nūq̄3 tm̄ nephas 7 tā grāde piaculū factū eſt i iſrl'. Adeſtis oēs filij iſrl' dcernite qd̄ facere dēatis. Stāſq3 ois ppl's 7 q̄ſi vni⁹ hois ſmōe rn̄dit. Nō recedem⁹ i tabnacla nr̄a nec ſuā q̄ſq̄3 itrabit domū ſed hoc otra gabaa i cōi faciem⁹. Decē viri eligāt̄ e cētū ex oīb⁹ tribub⁹ iſrl': 7 cētū de mille 7 mille d' decē milibus vt cōportēt exercitui cibaria: 7 poſſim⁹ pugnare otra gabaa bēiami 7 reddere ei ꝓ ſcelere qd̄ meret. Couenitq3 vniuerſus iſrl' ad ciuitatē q̄ſi hō unus eadē3 mente vnoq3 oſilio 7 miſerūt nūcios ad oē3 tribū beniami q̄ dicerēt. Cur tm̄ nephas in vob̄ reptū eſt. Tradite hoies d' gabaa q̄ hoc flagitiū ppetrarūt ut moriāt:7 auferat malū de iſrl'. Qui noluerūt fratꝝ ſuoꝝ filioꝝ iſrael audire mandatū:ſ3 ex cūctis urbib⁹ q̄ ſortis ſue erāt ouenerūt in gabaa ut illis ferrēt auxiliū 7 otra vniuerſū ppl'm iſrael dimicarēt. Inuētiq3 ſūt uigintiqnq3 milia de beniami educētiū gladiū p̄ter hitatores gabaa:q ſeptingēti erāt uiri fortiſſimi ita ſiniſtra ut dextra p̄liātes:7 ſic fūdis lapides ad certū iaciētes:ut capillū q̄3 poſſet pcutere:7 neq̄q̄3 in alterā ptē ict⁹ lapidis d'ferret. Viroꝝ q̄3 iſrael abſq3 filijs beniami inuēta ſūt quadragita milia educētiū gladios et paratoꝝ ad pugnā:q ſurgētes uenerūt i domū dei:hoc eſt i ſylo:oſulerūtq3 dn̄3 atq3 dixerūt. Quis erit in exercitu nr̄o p̄nceps certaminis otra filios beniami. Quib⁹ rn̄dit dn̄s. Iudas ſit dux ur̄. Statiq3 filij iſrael ſurgētes m̄āe caſtrametati ſūt iuxta gabaa: 7 inde ꝓcedētes ad pugnā otra beniami :urbē oppugnare ceperūt. Egreſſiq3 filij beniami d' gabaa occiderūt de filijs iſrael die illo uigīti duo milia uiroꝝ. Rurſū filij iſrael 7 fortitudine 7 nūero cōfidētes in eodē loco i q̄ pri⁹ ſtauerāt aciē dixerūt:ita tm̄ ut pri⁹ aſcēderēt 7 flerēt corā dn̄o uſq3 ad noctē oſulerētq3 eū 7 dicerēt Debem⁹ ultra ꝓcedere ad dimicādū cōtra filios bēiami frēs nr̄os an nō. Quib⁹ ille rn̄dit. Aſcendite ad eos:7 inite certamē. Cumq3

cilium.7c̄. Jnuenti q̄3 ſunt 7c̄. In he breo h̄r. xxvi. milia.7 vt̄ h̄ ſcā ſra corrupta p aliq̄s correctores.q̄ ex h̄ q̄ j.codē.c. cō nūerātur in d' beniami: q̄ ceciderūt in p̄lio inuenitur tm̄. xxv. milia 7 c̄. q̄ ſerceti vero q̄ fu gerūt:ppt qd̄ ab iſto nūero ſubtra ctet mille ex igrāna hebraice vitā.

t Et ſic fūdis 7c̄. locutio eſt hyperbolica ad exp̄mē dū excellētā arte fundibularie ip ſis. Sic aliq̄n d' tota ciuitas currit ad tale ſpectaculum:cū tm̄ aliquā do maior ps rema neat. v Viroꝝ q̄3 iſrael.h̄ oñr contumacia iuſte inuadit p bellum aptū. vbi p̄ reꝑi mitur ſup bia.7 ſe cūdo ofundit o tūacia.ibi. Quā obrē. Circa p̄mū ſciendū q̄ l3 filij iſrl' haberēt iuſtū bellū:tm̄ nimis cō fidebāt in ſua multitudine 7 fortitudine iō dn̄s p̄mi ſit eos bis in p̄n cipio d' bellari:vt būiliarētur 7 ad deū recurrerēt ma gis cōfidētes de v'tute diuia q̄ de ſua. Hebrei autē dicūt q̄ iſtud contigit eo q̄ ne gligentes erāt de punitōne ydola triem oomo mi che 7 in tribu filioꝝ dan.qd̄ q̄ ds factū ōngerat im mediate an iſtud vt dicūt hebrei.et fuerat notoriū:ꝓ pter qd̄ filij iſrl' te nebant illud cor/

factū nullo mō abſq3 purgatōe pene trāſeūdū. Sciēdū tm̄ q̄ leuita non ſolū factū retulit:ſ3 etiā teſtib⁹ ꝓbauit.ſ.p ſuū quē hēbat i comitiua. 7 p ſenem q̄ recepat eos hoſpitio 7 famūā ei⁹:alit nō eēt ꝓcedēdū ō filios beniamin ad bellū ad dictū vni⁹ hois. l Stāſq3 ois ppl's.ex admi ratōe facti. m Quaſi vni⁹ 7c̄.i.ocordit 7 ſine exceptōe 7 dilatōe.iō ſubdit. n Nō recede.in tabnacula.7c̄. Cetera patēt in littera. o Et miſerūt.h̄ ōñr iuſticie eq̄tas req̄rit videl3 vt actores ſceleris tradā tur.cū dicitur. p Cur tm̄ nephas.7c̄.q.d.nullo mō debet̄ ſuſtinere

rigere:q2 fuit ita graue 7 grau⁹ iſto.ſic 7 cōitas ppl'i iſrl' voluit ire ad p̄liū ō ruben 7 gad 7 dimidiā tribū manaſſe:eo q̄ credebant eos edificaſſe altare ſacrilegū. vt h̄r Joſue.xxij. Sed q̄s ouenerūt pōt dici q̄ vtrūq3 dictoꝝ fuit in cā debellatōis ppl'i iſrl' p filios beniamin in p̄ncipio.vt ſic pcuſſi p̄mū pus punirēt̄ ſcom.Dis dictis veniam⁹ ad l̄ram q̄ p3 vſq3 ibi. x Judas ſit dux veſter id eſt trib⁹ iuda ſit p̄ncipalis 7 p̄ma 7 illi⁹ q̄ eſt capitane⁹ in illa tri bu ſit dux exercitus. y Rurſum filij iſrl' 7c̄.Ex q̄ p3 q̄d ſupra

dicitū eſt q̄ nimis p̄ſumebāt de ſeip ſis rōe m̄ltitudis 7 fortitudis. Ce tera patēt in l'ra.

z Quāobrē. hic oñr cōfundit cō/ tumacia. vbi p̄ d' ſcribit filioꝝ iſrl' būiliatio: 7 ſcdo filioꝝ beniami cō fuſio.ibi. Poſue rūtq3. Circa p̄mū dicit. y Quā obrē.i.ppt caſuz ſuoꝝ p̄cedentem. a Oēs filij iſrl' venerūt 7 c̄. Utrū aūt venerūt in ſylo:vel vtrū dom⁹ dei h̄ vocat archa teſtamēti 7 tabna culū q̄ aliq̄n po/ tabant ad exercitū. vt h̄r. i. Reg. iiij.cap.nō habet expſſe: verū tn̄ ſanis videt̄ q̄ cōue nerant in ſylo :q2 citas gabaa quā oppugnabāt non eſt lōge a ſylo: ſ3 ſa6.ppe ita q̄ po terāt illuc ſatis cō uenienter accedere abſq3 archē 7 ta/ bnaculi trāſlatōe b Eo tpe ibi erat archa dn̄i.qd̄ aūt ſubdit in ſylo:nō eſt in hebreo :ſed ſubītelligit:q2 ar cha nō fuit tranſ/ portata ad exercitū:verūt vbicun q̄ erat archa cu3 qua transferebat tabernaculū 7 al/ tare holocauſtoꝝ poterat ibi ſacrificium fieri.

c Et phinees fi lius eleazari filij aaron erat ppoſi tus dom⁹.i. ſum/ mus ſacerdos.

d Cōſuluerunt igit̄ dn̄m.p ipſuz phinees. Cetera patēt. e Po ſuerūtq3.h̄ oñr d' ſcribit filioꝝ ben/ iamin ofuſatō.iu ſtū em̄ erat: q̄ eo rū cōtumacia pu niretur. 7 q2 l'ra vi detur intricata eo q̄ fm modu3 lo/ quēdi hebraicu3 idem pluries ali/ q̄bus iterpoſitis replicat̄.Ad itel/ lectū ipſius ſcien/

filij iſrael altera die cōtra filios beniamin ad p̄liū ꝓceſſiſſent:erupert filij beniamin d' portis gabaa:7 occurrētes eis tanta in illos cede bachati ſunt:vt decē 7 octo milia viroꝝ educētiū gladiū ꝓſternerent. Quāobrē oēs filij iſrl' venerūt in domū dei:7 ſedētes flebāt coram dn̄o. Ieiunauerūtq3 die illo vſq3 ad veſpam:7 obtulerunt ei holocauſta atq3 pacificas victias 7 ſup ſtatu ſuo iterrogauerūt. Eo tpe ibi erat archa federis dn̄i 7 phinees fili⁹ eleazari filij aarō p̄poſitus dom⁹. Cōſuluerūt igit̄ dn̄m atq3 dixerūt. Exire vltra deēm⁹ ad pugnā otra filios beniami frēs nr̄os an qeſcere. Quib⁹ ait dn̄s. Aſcendite:cras eñ tradā eos i man⁹ veſtras. Poſuerūtq3 filij iſrl' iſidias p circuitū vrbis gabaa 7 tercia vice ſicut ſel' 7 bis otra beniami exercitū ꝓduxerūt. Sz 7 filij bēiamin audacter erupērūt d' citate:7 fugientes aduerſarios lōgius pſecuti ſūt ita vt vulnerarēt ex eis ſicē p̄rio die 7 ſcdo 7 cederēt p duas ſemitas v'tētes terga:q̄rū vna ferebat in bethel:7 altera in gabaa:atq3 ꝓſternerent triginta circiter viros. Putauerūt ei ſolito eos more cedere. Qui fugā arte ſimulātes inierūt oſiliū vt abſtraherēt eos d' citate:7 q̄ſi fugiētes ad ſupradictas ſemitas pducerent. Oēs itaq3 filij iſrl' ſurgētes d' ſedib⁹ ſuis tetēderūt aciē in loco q̄ vocat̄ baalthamar: inſidie q̄3 q̄ circa vrbē erāt :paulatim ſe apire ceperūt:7 ab occidentali vrb̄ pte ꝓcedere:ſ3 7 alia decē milia viroꝝ d' vniuerſo iſrl' hitatores vrb̄ ad certamia ꝓuocabāt:ingrauatūq3 eſt bellū cōtra filios bēiamin 7 nō itellexerūt q̄ ex oi parte illis inſtaret interit⁹. Percuſſit q3 eos dn̄s in oſpectu filioꝝ iſrael 7 interfecerūt ex eis i illo die vigīti qnq3 milia 7 cētū uiros:oēs bellatores 7 educentes gladiū. Filij aūt bēiami cū ſe inferiores eē vidiſſent:ceperūt fugere. Qd̄ cernētes filij iſrael dederūt eis ad fugiēdu3 locū ut ad p̄paratas inſidias deuenirent quas iuxta urbem poſuerāt. Qui cū repēte d' latibulis ſurrexiſſent:7 beniami terga cedētib⁹ daret:ingreſſi ſunt ciuitatem 7 pcuſſerūt eā in ore gladij. Signū autē dederāt filij iſrael his q̄s in iſidijs collocauerāt ut poſtq̄3 urbē cepiſſent ignē accēderēt ut aſcēdēte in altū fumo captā urbē d'mōſtrarēt. Qd̄ cū cernerent filij iſrael in ipſo certamie poſiti:putauerūt em̄ filij bēiamin eos fugere 7 inſtāti⁹ pſequebāt̄ ceſis de exercitu coꝝ triginta uiris ut uiderūt q̄ſi colūnā fumi de citate oſceēdere. Bēiami q̄3 reſpiciēs retro:cū captā cernerent ciuitatē 7 flāmas in ſublime ferri: q pri⁹ ſimulauerāt fugā v'ſa facie forti⁹ reſiſtebāt. Qd̄ cū uidiſſent filij beniami in fugā v'ſi ſunt :7 ad uiā deſerti ire ceperunt:illuc q̄3 eos aduerſarijs pſequētib⁹. Sz 7 hi q urbē ſuccēderāt occurrerūt eis :atq3 ita factū eſt: ut ex utraq3 pte ab hoſtib⁹ cederēt:nec erat vlla reqes moriētiū. Ceciderūt atq3 ꝓſtrati ſūt ad oriētalē plagā urb̄ gabaa. Fuerūt aūt q in eodē loco interfecti ſūt decē 7 octo milia uiroꝝ:oēs robuſtiſſimi pugnatores. Qd̄ cū uidiſſent q remāſerāt d' beniamin fugerūt in ſolitudinē:7 pgebāt ad petrā cui⁹ uocabulū eſt remō. In illa q̄3 fuga palātes 7 in diuerſa tēdentes occiderūt qnq3 milia uiros Et cū ultra tēderent pſecuti ſunt eos:7 iterfecerūt etiā alia duo milia:7 ſic factū ē ut oēs q ceciderāt de beniami in diuerſis locis eſſent uigintiqnq3 milia pugnatores ad bella ꝓmptiſſimi. Remāſerūt itaq3 de oī nūero bēiamin q euadere potuerāt 7 fugere in ſolitudinē ſexcenti uiri:ſederūtq3 in petra remō mēſib⁹ q̄tuor. Regreſſi aūt filij iſrael oēs reliq̄s ciuitatis a uiris uſq3 ad iumēta gladio pcuſſerunt cūctaſq3 urbes 7 uiculos beniami vorax flāma oſūpſit. Cap.xxj.

Iurauerāt q̄3 filij iſrael in maſpha:7 dixerūt. Nullus nr̄m dabit filijs beniami d' filiabus ſuis uxorē. Veneruntq3 oēs ad do-

dum q̄ exercitus filioꝝ iſrl' fuit in tres partes diuiſus ſcl'ic3 in. vna ps fuit poſita retro ciuitatē in iſidijs vt cū filij beniamin ciuitatē exirent ipſi intrarent 7 cōcuburerent ciuitatē atq3 occurrerēt filijs beniami ſi debello vellent refugere ad ciuitatē. Alia ps i q̄ erāt decem milia bellatoꝝ ante ciuitatē ꝓuocabāt filios beniami ad bellū. 7 cu3 filij beniami exiſſet ō eos inceperūt fugere verſus duas ſemitas :vt ſic filij beniami eos inſequētes a ciuitate ſe aliquātulum elongarēt: 7 ſic darēt in inſidijs latēntib⁹ ſpacium intrādi ciuitatē 7 combu rendi: 7 cū h̄ filij beniamin inciderent in tercias partem filioꝝ iſrl' in qua erat multitudo exercitus que erat iuxta duas ſemitas p̄dictas.7 ſic factū eſt p talē modū fuerūt d' bellati filij bēiami 7 fere oēs trucidati.q2 erāt inter aduerſarios incluſi. His dictis p3 l'ra ſaſ lō ga vſq3 ibi. f Et ſic factū eſt.7c̄. Et ſequitur. g Remāſerūt itaq3 d' oi nūero 7c̄. ſm aūt hebraicam veritatē de filijs bēiami erāt.xxvi.milia:7 cū h̄ ſerceti viri de ciuitate gabaa.vt.s.dictū eſt. ex ſic deficiūt mille.7 d' iſtis dicūt hebrei q̄ refugerāt ad citates alias d' ſorte beniami vn̄ venerāt i gabaa.vt ſup habitu3 eſt. hoīes em̄ fugiēs de p̄lio fugiūt ad diuerſa lo/ ca:ſm q̄ meli⁹ p̄nt.7 i d' lis ciuitab⁹ fuerūt interfecti cū mulierib⁹ 7 aialib⁹ 7 h̄ videt̄ p h̄ q̄d ſubdit. h Regreſſi aūt filij iſrl'. poſt victoriā i cāpo hitā i Oēs reliq̄as citat̄ 7c̄.

Capitulum .xxi.

Iurauerāt q̄3.h̄ oñr deſcribit tribuſ bēiami diſſi pate reparatio. Circa quā p̄ deſcribit affect⁹ cōpaſſionis.ſcdo effect⁹ reparatōis.ibi. Idcirco dixerūt. Circa p̄mū ſcōpiēdū p̄ ponit mo tiuū cōpaſſiōis.cū dr̄. a Iurauerāt q̄3 filij iſrl' in maſpha 7c̄. Iurauerāt nō bellū. 7 q2 illi qui euaſerāt nō poterāt accipere vxores alienigenas ex lege diuia ꝓhibitū iō nō videbat̄ via q̄liter trib⁹ beniamin reparari

Universidad de Salamanca. BGH

poſſet per gñationē:quia omēs mulieres tribus beniamin fuerāt interfe
cte:qḋ ſatꝫ mirabile videbatꝛ ꝙ vna tribꝰ tota ḋ pplo iſrl' dleretꝛ.maxīe cū
ħ dñs nō p̄cepiſſꝫ:ſꝫ tm̄ dixiſſet. Cras tradā eos in manꝰ vr̄as.vt hr̄.c.
p̄cedēti.iō ſubdit. b Leuauerūt vocē ſuā ⁊c̄. Altera aūt die ⁊c̄.qꝛ for
te illud qḋ erat ibi p̄us erat diſſipatū.vl' forte qꝛ trāſportauerāt ad exer
citū ⁊ reportatō ad locū
ſuū ⁊ ſituatio vocatꝛ hic
extructio. c Obtule
rūtqꝫ ibi holocauſta.p
grarūactōe de victoria
hita:lꝫ cōpatereꝛ tribui
beniamin ſic diſſipate.
d Et dixerūt q̄s nō aſcē
dit ⁊c̄.cuiꝰ cā ſubditꝛ cuꝫ
dicitꝛ. e Grandi.m̄
ſe iuramēto.⁊c̄.eo ꝙ bel
lū ꝯ filios beniami p̄rie
bat ad totā cōitatē ppl'i
cui ſufficiēter fuerat nun
ciatū ſcelus eoꝝ.vt pꝫ p
p̄dicta. f Idcirco di
xerūt.h ꝯñr deſcribitꝛ tri
bus beniami reparatō ſtu
dioſa.⁊ p̄ p mlieres eis
datas.ſcḋo p mulieres
ab eis acceptas.ibi. Di
xerūtqꝫ maiores natu.
Circa p̄mum dicitur.
g Quis eſt de vni.tri.
iſrl'.⁊c̄.h aūt q̄ſierūt du
plici de cā.vna vt occide
rentꝛ rō e iā dicta.ſcḋa vt
ꝟgīes ibi rep̄te filijs bē
iamin q̄ de bello euaſe
rant daretꝛ. h Et ec
ce inuēti ſunt ⁊c̄.⁊ modꝰ
huiꝰ inuētōis ſubditꝛ cū
ḋr. i Eo q̄ꝫ tp̄e cuꝫ
eſſent in ſylo.ſ.filij iſrl' re
deuntes de p̄lio vt gra
tias agerēt dño:vt p̄di
ctū eſt. k Nullꝰ ex eis
ſcꝫ ḋ hitatoribꝰ galaad
l Ibi repertꝰ eſt.⁊ per h
ſcitū fuit ꝙ nō fuerant in
prelio:quia rediſſent ſy
lo ad reddendū grās cū
alijs.iō ſequitꝛ punitio
eoꝝ:cū ḋr. m Ite ⁊
percutite ⁊c̄.i deteſtatōꝫ
eīn ſui criminis:qꝛ ſubtra
xerāt ſe a negotio totius
cōitatꝫ fcā eſt tāta punitō
n Inuēteqꝫ ſunt de ia
bis.⁊c̄. Si aūt q̄ratꝛ q̄li
ter cognoſcebāt eas ab
alijs.pōt dici ſic̄ dictuꝫ
fuit Nume.xxxi. ḋ virgi
nibus madianitarū.ſcꝫ
ꝙ faciebāt mulieres trā
ſire añ archā dñi.⁊ ex ſi
gno ibidē dato cog̃ſce
bant q̄ eſſent ꝟgines et
que non. o Miſerūt
qꝫ nūcios ⁊c̄.qui ducerent illas ꝟgines. p Et p̄ceperūt eis vt eas
ſuſciperēt in pace. In hebreo hr̄:preceperūt vt eos ſuſciperēt in pace. Et
vtrūqꝫ fuit verū:qꝛ p̄ceptū fuit filijs beniamin ꝙ reciperēt illas ꝟgines
in vxores:⁊ ꝟginibꝰ ꝙ in h cōſentirēt. q Dixerūtqꝫ.h ꝯñr deſcribi
tur reparatio dicte tribꝰ p mulieres ab eis captas:de cōſilio tm̄ ⁊ volūtate
maiorū de iſrl'. Circa qḋ p̄ ponitꝛ dictoꝝ maioꝝ cōſultatio.ſcḋo cōſulta
tionis denūciatio.ibi. Preceperūtqꝫ. Circa p̄mū dicitꝛ. q Dixerunt
qꝫ maiores natu:ad quos ſpectabat cura totius ppl'i. r Quid facie
mus reliquis.qꝛ adhuc manebāt.cc.viri de beniamin abſqꝫ vxoribꝰ.
s Filias eīn ⁊c̄.ḋr tm̄ cōiter ꝙ poterāt.qꝛ filij bēiamin nō poterāt ducere
alienigenas vxores.⁊ ſic iuramentū iſtud videbatꝛ eſſe ꝯ caritatē
qꝛ erat ꝯ reparatōēꝫ vniꝰ tribꝰ q̄ reparatio cedebat in bonū cōitatꝫ to
tius ppl'i.⁊ iō nō erat ſuadū:verūtm̄ qꝛ tūc tp̄is horridū erat frā
gere qḋcūqꝫ iuramētū.iō habuerūt aliud cōſiliū.videlicet ꝙ filij
beniamin nō habētes vxores venirēt latēter ꝓpe locū ſylo:⁊ ibi
de virginibꝰ ducē
tibus choros ac
ciperēt ſibi ſm̄ nu
merū ſuū:⁊ fuge
rēt in terrā benia
min nec maiores
natu h ꝯſulentes
venerūt ꝯ iuramē
tū ſuū:qꝛ nullꝰ iu
rauerat niſi de p
prijs filiabꝰ. Si
militꝛ nec p̄res ea
rū:qꝛ nō fuerūt in
h ꝯſilio nec dede
rūt eas.ſilr nec fi
lij bēiami eas ra
piētes peccauerūt
qꝛ h fecerūt ḋ mā
dato illoꝝ ad q̄s
ſpectabat cura to
tiꝰ ppl'i.vt dictū
eſt:⁊ ꝓbabile eſt
ꝙ ille ꝟgines cō
ſenſerunt in mr̄i
moniū:anteq̄ꝫ co
gnoſceretꝛ ab eis.
⁊ ex dictis pꝫ lr̄a
vſqꝫ ibi.
t Miſeremi co
ruꝫ.nō eīn rapue
rūt eas iure bellā
tiū ⁊c̄.nō ꝓpt ne
gatō eīn datōnis
qꝛ ſic maiores na
tu h allegātes eſ
ſent in cōſilio ꝯpa
eo ꝙ filias ſuas
illis nō dederant
⁊ ſic nō haberent
frontē ſic loquen
di.ſꝫ iſtḋ peīn eſt
intelligēdū eo ꝙ
nō cuſtodierāt fi
lias ſuas diligen
ter:ſꝫ p̄miſerāt eaſ
ducere choros p
cāpos:vbi pote
rāt capi.eo eīn ip
ſo ꝙ iurauerāt n̄
dare eas filijs bē
iami.debāt eas
ſic cuſtodire ꝙ illi
nō hūerūt facult
tē rapiēdi.ſic ḡ ex
pōitꝛ h paſſus ſm̄
trāſlatoēꝫ nr̄am.
In heb.āt hr̄ ſic.
Miſeremi eoꝝ.n̄
eīn cepimꝰ viro vx
orē ſuā i bello:nec vos dediſtis eis:q̄ſi tp̄e culpemi.qḋ ſic expo
nūt hebrei. Miſeremi eoꝝ:vt poſſint reparari tribū p gñatōꝫ. Nō
eīn cepimꝰ viro vxorem ſuā.i.cuilibet viro vxorem ſibi copulan
dam. In bello cōtra viros iabes.ſed defeciūt ducēte. Nec vos ḋ
diſtis eis.q̄ſi tp̄e culpemini.i.nō pōt vobis iponi culpa tranſgreſ
ſionis iuramēti. Ex tp̄e quo acceperūt eas.ſ.poſt tp̄s iuramēti ve
ſtri:qꝛ nō dediſtis eis;nec plus iurauerats.ſ.niſi ꝙ nō daretꝫ eis.
cōtra qḋ nō feciſtis:qꝛ nō ceperūt eas de volūtate veſtra.

mum dei in ſylo:⁊ in ꝯſpectu eius
ſedētes vſqꝫ ad veſpaꝫ leuauerūt[b]
vocē ⁊ magno vlulatu ceperūt flere
dicētes. Quare dñe ds iſrl' factuꝫ
eſt hoc malū i pplo tuo:vt hodie
vna tribꝰ auferretꝛ ex noh. Altā āt
die diluculo ꝯſurgētes extruxerūt
altare obtulerūtqꝫ[c] ibi holocauſta
⁊ pacificas victimas:⁊[d] dixerunt.
Quis nō aſcēdit i exercitū dñi de
vniuerſis tribubꝰ iſrl'. Grādi[e] eīn
iuramēto ſe ꝯſtrinxerāt cū eſſent in
maſpha:iterfici eos q ḋfuiſſēt:di
ctiqꝫ pnia filij iſrl' ſup frē ſuo benia
min:ceperūt dicere. Ablata eſt tri
bus vna ḋ iſrl' vñ vxores accipiēt.
Oēs eīn i cōiurauimꝰ n̄ daturos
nos his filias nr̄as. Idcirco[f] dixe
rūt. Quis[g] eſt ḋ vniuerſis tribubꝰ
iſrl' q̄ n̄ aſcēdit ad dñm in maſpha
Et[h] ecce iuēti ſūt hitatores iabis
galaad i illo exercitu n̄ fuiſſe. Eo[i]
q̄ꝫ tp̄e cū eēnt i ſylo nullus[k] ex eis
ibi[l] reptꝰ eſt. Miſerūt itaqꝫ dcē mi
lia viros robuſtiſſimos ⁊ p̄ceperūt
eis. Ite[m] ⁊ pcutite hitatores iab
galaad in ore gladij:taꝫ vxores q̄ꝫ
puulos eoꝝ:⁊ hoc erit qḋ obſuatꝛ
debitis. Oē gñis maſculini ⁊ mu
lieres q̄ cognouerūt uiros iterficite
ꝟgines āt reſuate. Inuēteqꝫ[n] ſūt
de iabis galaad q̄dringēte ꝟgīes:
q̄ neſcierūt uiri thoꝝ:⁊ adduxerūt
eas ad caſtra in ſylo i terrā chanaā
Miſerūtqꝫ[o] nūcios ad filios bēia
min q erāt i petra rēmō:⁊ p̄cepe
runt[p] eis ut eas ſuſcipent in pace.
Veneruntqꝫ filij beniami i illo tp̄e
⁊ date ſunt eis uxores de filiabꝰ ia
bis galaad:alś aūt nō reperūt q̄s
ſibi mō traderēt. Uniuerſuſqꝫ iſrl'
ualde doluit:⁊ egit pniaꝫ ſup iter
fectōe vniꝰ tribꝰ ex iſrl': dixerūtqꝫ[q]
maiores natu. Quid[r] facięmꝰ reli
q̄s q n̄ acceperūt uxores. Oēs i bē
iami femię ꝯciderūt:⁊ magna no
bis cura igētiqꝫ ſtudio ꝓuidēdū ē
ne una tribꝰ deleatꝛ ex iſrl'. Filias
eīn nr̄as eis dare nō poſſumꝰ ꝯſtri
cti iuramēto ⁊ maledictōne q̄ dixi
mus:maledictꝰ q dederit ḋ filiabꝰ
ſuis uxorē beniami. Ceperūtqꝫ cō
ſiliū:atqꝫ dixerūt. Ecce ſolēnitas
dñi eſt i ſylo anniuerſaria:q̄ ſita eſt
ad ſeptētrionē urbꝭ bethel ad oriē
talē plagā vie q̄ ḋ bethel tēdit ad
ſichimā:⁊ ad meridiē oppidi leb
bona. Preceperūtqꝫ filijs bēiami
atqꝫ dixerūt. Ite ⁊ latitate in uineis
Cūqꝫ uideritis filias ſylo ad ducē
dos choros ex more ꝓcedere:exite
repēte de uineis ⁊ rapite ex eis ſin
guli vxores ſingulas:⁊ pgite i ter
rā bēiami. Cūqꝫ uenerit p̄res eaꝝ
ac frēs ⁊ aduerſū uos q̄ri ceperint
atqꝫ iurgari dicemꝰ eis. Miſeremi
ni[t] eoꝝ:nō eīn rapuerūt eas iure bel
lātiū atqꝫ uictoꝝ:ſꝫ rogātibꝰ ut ac
ciperēt nō ḋdiſtis:⁊ a vr̄a pte pec
catū eſt. Fecerūtqꝫ filij bēiami ut
ſibi fuerat impatū:⁊ iuxta nūerum
ſuū rapuerūt ſibi ḋ his q̄ ducebāt
choros uxores ſingl'as abierūtqꝫ i
poſſeſſionē ſuā edificantes urbes
⁊ hitantes i eis. Filij q̄ꝫ iſrl' reuer
ſi ſunt p tribꝰ ⁊ familias in tabna
cula ſua. In diebꝰ illis nō erat rex
in iſrl':ſꝫ unuſqſqꝫ qḋ ſibi rectū ui
debatꝛ hoc faciebat.

Explicit liber Judicum.

Liber Judicum finit

Poſtilla ſuper librum Ruth incipit. Capitulum p̄imum.
In diebꝰ vniꝰ iudicis. Hic ꝯñr ponitꝛ terciꝰ caſus.ſ.ipſi
us Ruth. Et diuiditꝛ in q̄tuor partes.qꝛ p̄ ḋſcribitꝛ ipſiꝰ
Ruth ꝯuerſio gratioſa.ſcḋo eius cōuerſio ꝟtuoſa.ter
cio ꝯuerſio legalis.q̄rto copulatio mr̄imonialis. Par
tes incipiūt in q̄
tuor capitulis hu
ius hyſtorie. Pri
ma adduci duas
qꝛ p̄ deſcribitꝛ cō
uerſiōis occaſio.
ſcḋo ipſa ꝯuerſio
ibi. Cui dixit noe
mi. Occaſio aūt
ꝯuerſionis Ruth
ad iudaiſmū fuit
eo ꝙ fuit deſpōſa
ta filio elimelech
iudeo peregrinā
ti in terra moab.
Et iō p̄ deſcribitꝛ
elimelech peregri
natio.ſcḋo ipſius
ruth deſponſatio
ibi. Qui acceperūt
Circa p̄mū p̄ de
ſcribitꝛ tp̄s pegri
natōis huiꝰ cū ḋr
a In diebus
vniꝰ iudicis.quis
aūt hic fuerit va
rie ḋr.dicit eīn gr̄
in hyſtorijs ⁊ ali
qui expoſitores a
lij ꝙ iſte iudex fu
it Heli q̄ eū hoc
vſurpauit ſibi ſa
cerdotiū:qꝛ non
fuit de eleazar ſed
de ithamar. Licet aūt iſtud ſcḋm dictū ſit verū q̄ꝫtū ad h ꝙ heli
non fuit de eleazar ſed de ithamar.nō tm̄ videtꝛ veꝝ ꝙ ſibi vſurpa
uit ſacerdotiū.qꝛ p̄ Reg.ij.ca.ḋr ipſi heli in pſona dñi. Loquēs
locutꝰ ſum ꝙ domus tua ⁊ domꝰ p̄ris tui miniſtraret in cōſpectu
meo in ſempiternū ⁊c̄. Ex q̄ videtꝛ ꝙ illud ſacerdotiū habuit ex or
dinatōe diuina.vt dicetꝛ ibidē pleniꝰ. Primū etiā dictū nō videtꝛ
verū:videlicet ꝙ pegrinatio elimelech q̄ hic ḋſcribitꝛ ꝯtigerit tp̄e
heli.qꝛ a p̄ncipio q̄ incepit iudicare iſrl' vſqꝫ ad p̄ncipiū regni da
uid fluxerūt tm̄.lxxx.anni.ꝓut fuit declaratū.ſ̄.Judicū.xi.ca. In
iſto igitꝛ tp̄e oportuit ſm̄ iſtud dictū ꝙ peregrinatio elimelech fu
erit:⁊ ꝙ booꝫ de ruth obed genuerit:⁊ obed ieſſe:⁊ Ieſſe dauid
⁊ vita ipſius dauid vſqꝫ ad p̄ncipiū regni ſui.qḋ nō videtꝛ veruꝫ
primo qꝛ de iſto tp̄e fluxerūt vndecim anni ad minus añ natiuita
tem obed.videlicet decē anni quibꝰ noemi māſit in regione moab.
vt habetꝛ in hoc cap̄.⁊ vnus annus ante natiuitatē obed:qꝛ dato
ꝙ booꝫ ſtatim acceperit ruth poſt aduētum eius in bethleē cū no
emi:tm̄ añq̄ꝫ natus fuiſſet de ea obed trāſiuiſſet annꝰ vndecimus
totus:vel ſaltē fere. Itē dauid vixit.xxx.ānis anteq̄ cepit regna
re:vt habetꝛ.ij.Reg̃.v. Item Ieſſe pater dauid iam erat ſenex q̄n
genuit dauid.vt videtꝛ:qꝛ habuit ſex filios ante eū.vt habetꝛ p̄io
Regū.xvi.⁊ p̄ Paralypo.ij.⁊ ſic habuit.xxxix.annos ad minus:
vt videtur quādo genuit dauid.hoc etiā pꝫ ex hoc qḋ dicitꝛ p̄mo
Regū.xvij.ꝙ erat ſenex ⁊ grandeuus ⁊ iam emerite militie quādo
dauid adhuc adoleſcēs miſſus fuit ab ipſo ad viſitandū fratres
ſuos. Si aūt iſti anni ſimul cōiungātur faciūt ānos.lxxx.⁊ ſic nō
remanet aliquod tp̄s vite ipſius obed quouſqꝫ poſſet generaſſe
ipſum Ieſſe:poſito etiā cū hoc ꝙ elimelech a p̄mo anno heli ce
piſſet peregrinari.ꝓpter qḋ non videtꝛ verū ꝙ hyſtoria Ruth fue
rit tp̄e heli:ſed ante. Et ideo aliter dicūt hebrei ⁊ melius vt vide
tur ꝙ iſte iudex fuit abeſſan.de quo dictū fuit Judicū.xij.qui fuit
ante heli.xlvij.annis vt patuit ex dictis ſup̄ Judicū.xi. Dicūt eti
am hebrei ꝙ iſte abeſſan ⁊ booꝫ eſt idē homo binomius tm̄:opor
tet tm̄ dicere ſm̄ iſtā viā ꝙ peregrinatio elimelech inceperat ante
q̄ꝫ booꝫ inciperet iudicare:quia iudicauit populuꝫ ſeptem annis
tantum:⁊ noemi fuit in regione moab decem annis.vt dicitꝛ infra codeꝫ
cap̄.⁊ booꝫ accepit Ruth poſt.verūtamen illa peregrinatio p reditū no
emi fuit terminata ſub abeſſan:qui eſt idē quod booꝫ ſm̄ hebreos.ideo
dicunt hoc fuiſſe tempore eius:quia res a fine denominatur. ⁊ quia iſta
hyſtoria hic ponitur ad oſtendendū quō dauid rex deſcendit de booꝫ.
vt patet in fine.
b Facta eſt fames.⁊c̄.
propter populi peccata.
c Abijtqꝫ hō de bethle
em ⁊c̄.cauſa huiꝰ pere
grinationis varia aſſi
gnatur.dicit enim Hie
ronimus ſuper quartuꝫ
capitulū Paralypo.ꝙ
tunc temporis ſol ſtetit
per aliquod ſpacium im
mobilis ad terrendū ho
mines vt ſic retraherentꝛ
ab enormibus peccatis
quibus erant inuoluti.
quod non fecerunt:pro
pter quod tāta fames fa
cta eſt in terra illa ꝙ eli
melech qui erat de nobi
lioribus ⁊ potentioribꝰ
ciuitatis bethleem fuit
coactus ire ad terram ex
traneam ad querendum
victum ſuuꝫ. Hebrei au
tem dicūt ꝙ propter fa
mem in illa terra accidē
tem multi pauperes re
currerunt ad elimelech:
quia erat diues ⁊ potēs
et propter auaritiam ſu
am durum erat ei dare:
propter quod ad euitan
dum importunitates eo
rum exiuit de terra iſrael
cum bonis mobilibus que habebat et quia ex mala cauſa exiuit ibideꝫ
mortuus fuit cum filijs ſuis ⁊ depauperatus. Cetera patent in littera.
d Qui acceperunt vxores moabitidas. Hic conſequēter deſcribitur ip
ſius Ruth deſponſatio. Dicunt auteꝫ hebrei et etiam aliqui catholici ꝙ
iſta ruth fuit filia eglon regis moab:ſed hoc videtur falſum.quia a tem
pore aioth qui interfecit Eglon.vt habetur Judicum.iij.fluxerunt anni
ducenti.xxxij.vſqꝫ ad abeſſan.vt declaratum fuit Judicum.xi. Et mul
to plures anni fuerunt vſqꝫ ad heli.⁊ ideo ſi abeſſan fuit idem ꝙ booꝫ
vt dicunt hebrei:impoſſibile eſt ꝙ Ruth fuerit filia eglon queꝫ interfecit
Aioth.quia adhuc erat ſatis iuuenis ⁊ apta ad prolem quādo fuit con
iuncta ipſi booꝫ. Item ſi booꝫ fuit alter ab ipſo abeſſan ita ꝙ hyſtoria
Ruth accidit tempore Heli:vt dicunt aliqui.multo magis impoſſibile
eſt ꝙ ipſa Ruth fuit filia predicti eglon.quia multo plures anni fuerunt
vſqꝫ ad Heli q̄ꝫ vſqꝫ ad abeſſan.vt declaratum fuit Judicum.xi.⁊ ideo
ſi aliquis velit dicere ꝙ Ruth fuit filia eglon regis moab:oportet conſe
quenter dicere ꝙ iſte eglon fuerit alius ab illo quem interfecit Aioth:⁊
longe poſterior ipſo.⁊ tamen adhuc hoc non videtur cōueniēter dictum
ſm̄ dicta hebreorum ⁊ catholicorum.quia ſm̄ Hieronimum elimelech
iuit pauper ad regionem moab.⁊ ſm̄ hebreos licet iuerit diues:tamen
fuit ibi depauperatus.vt dictum eſt ſupra.⁊ hoc videtꝛ ex eo quod dicitur
infra eodem capitulo.ꝙ Noemi redijt de terra moab vacua.ſcilicet ſine
viro filijs ⁊ diuitijs.non eſt autem veriſimile ꝙ rex moab dediſſet filiaꝫ
ſuam vxorem viro pauperi ⁊ extraneo.⁊ ſi poſt dationem depaupera
tus fuiſſet vir eius:non eſt veriſimile ꝙ permiſiſſet eam recedere de terra
ſua ita pauperem:ꝙ indigeret colligere ſpicas in agro:ſicut dicitur de
Ruth ſequenti capitulo.⁊ ideo magis videtur ꝙ ipſa Ruth fuerit de hu
mili progenie. Sequitur e Audierat enim ꝙ reſpexiſſet.⁊c̄.⁊ ideo
fame recedente de terra ſua melius poterat ad eam redire.
f Ite in domum matris.⁊c̄. Hoc dixerat quia patres earum erant mor
tui.vel quia mulieres ſunt magis familiares matribus ſuis q̄ꝫ patribus
g Que eleuata voce flere ce.⁊c̄. Ex quo patet ꝙ noemi valde bene ſe
habuerat ad nurus ſuas. h Non vltra habeo filios ⁊c̄.preceptum
enim erat in lege Deut.xxv.ꝙ ſi aliquis moreretꝛ ſine herede relicta vxo
re:frater eiꝰ acciperet eā ad ſuſcitādū ſemē fratri defūcto.cetera patet in lr̄a

Incipit liber Ruth. Cap. j.

In diebus[a] unius iu
dicis q̄n iudices pre
erāt:fcā[b] eſt fames
i terra. Abijtqꝫ[c] hō
de bethleeꝫ iuda:vt
peregrinaretꝛ in regiōe moabitide
cū vxore ſua ac duobꝰ libis. Ipſe
uocabatꝛ elimelech:⁊ uxor eiꝰ noe
mi:⁊ duo filij:alter maalon ⁊ alter
chelion:ephratei de bethleē iuda
Ingreſſiqꝫ regionē moabitidem
morabantꝛ ibi. Et mortuꝰ eſt eli
melech marīꝰ noemi:remanſitqꝫ
ipſa cū filijs. Qui[d] acceperūt uxo
res moabitidas:q̄rū una uocabatꝛ
orpha:alteraqꝫ ruth. Māſerūtqꝫ
ibi decē annis:⁊ ambo mortui ſūt
maalō videlicet ⁊ chelion:remāſit
qꝫ mulier orbata duobꝰ liberis ac
marito. Et ſurrexit ut in patriā p
geret cū utraqꝫ nuru ſua de regio
ne moabitide. Audierat[e] eīn ꝙ re
ſpexiſſet dñs pplm ſuū ⁊ dediſſet
eis eſcas. Egreſſa eſt itaqꝫ de lo
co peregrinatōis ſue cū utraqꝫ nu
ru:⁊ iā in uia reuertēdi poſita i ter
rā iuda:dixit ad eas. Ite[f] in domū
mr̄is vr̄e. Faciat uobiſcū dñs mi
ſericordiā ſicut feciſtis cū mortuis
et mecū. Det uobis inuenire req
em in domibꝰ uiroꝝ q̄s ſortiture
eſtis. Et oſculata eſt eas. Que e
leuata[g] uoce flere ceperūt ⁊ dicere
Tecū pgemꝰ ad pplm tuū. Qui
bus illa r̄ndit. Reuertimini filie mi
Cur venitis mecū? Nō[h] ultra ha
beo filios in vtero meo:ut uiros
ex me ſpare poſſitis. Reuertimi
ni filie mi ⁊ abite. Iam eīn ſenectu
te cōfecta ſum:nec apta uiculo cō
iugali. Etiā ſi poſſeꝫ hac nocte cō
cipere ⁊ parere filios:ſi eos expe
ctare uelitis dōec creſcāt ⁊ annos

Universidad de Salamanca. BGH

i Cui dixit noemi. Hic conſequenter deſcribitur ipſius ruth conuerſio. q̄ noluit reuerti ſicut altera: ſ3 ire ad terrā iſrl' cū ſocru ſua: ⁊ puerti ad cultū dei vniꝰ gentilitate relicta. ꝓpt' qḋ dixit. k Ne aduerſeris mihi. ⁊c̄. reuertendo ad cultū ydolorum. l Quocunq̄ꝫ perrexeris. ⁊c̄. Hic dicunt hebrei ꝙ volentibꝰ conuerti ad iudaiſmū dicēda ſunt grauia legis ſm partē. ſicut volētibꝰ ingredi religionē explicanda ſunt difficilia illiꝰ religiōis. Dicūt igit' ꝙ noemi vidēs ruth velle conuerti ad iudaiſmum dixit ſibi aliq̄ onera legis: ⁊ p̄ dixit ei ꝙ nō erat licitū iudeis ire extra terrā iſrl' niſi ex cauſa magne neceſſitatis. ⁊ tunc ruth ei rn̄dit. l Quocunq̄ꝫ prexeris pgam. ⁊ non alibi. Item dixit ei. Non eſt nobis licitū ꝙ mulier ſit ſola cū viro niſi fuerit maritꝰ eius. Et ruth rn̄dit. m Ubi morata fueris ⁊c̄. nolēs eſſe ſine te cū aliq̄ viro. Iterū dixit: ppl's hebreorū eſt ſubiectus legis oneribus in qua ſunt ſexcēta ⁊ .xiij. ꝑcepta. Tūc reſpōdit. n Populus tuꝰ ⁊c̄. q̄ſi diceret volo ſubdi legi ipſiꝰ. Item dixit. ꝓhibitū eſt nobis colere deos alienos. ⁊ ipſa reſpōdit. o Deus tuus ds meꝰ. q̄ſi diceret aliū nolo colere. Iterum dixit ei. trāſgreſſoribus legis nr̄e i diuerſis caſibus imponit' pēa q̄druplicis mortis. ſ. lapidationis: cōbuſtionis: ſtrangulatōis in ſuſpenſiōe: et occiſiōis gladio. vt p3 i exoḋ. ⁊ deut. ⁊ tc̄ ruth rn̄dit. p Que te terra ſuſcepit moriētē in ea moriar. q. d. parata ſum ſuſcipe penā cuiuſcunq̄ꝫ mortis: ſi meruero: ſicut tu. q Uidēs igit' noemi ⁊c̄. q2 qn̄ aliquis h3 firmā volūtatē trāſeūdi ad legē diuinā vl' religionē nō eſt impediendus: ſeu refutādus. Cetera parēt vſq̄ꝫ ibi.

r Dicebātq̄ꝫ mulieres. Hec eſt illa noemi. ſm expoſitores noſtros legitur depſſiue: et eſt verbū congaudendi de reditu noemi. ſm hebreos vero interrogatiue. et eſt verbū admirandi. quaſi dicatur. Hec eſt illa noemi que receſſit cū curru ⁊ equis ⁊ diuitijs: ⁊ modo reuertitur paup ⁊ peditādo: q2 exiuit terrā iſrael de mala cauſa. vt dictum eſt ſm opinionē hebreoꝝ. et huic cōſonat quod ſequitur.

s Egreſſa ſum plena filijs ⁊ diuitijs: ⁊ vacuā me reduxit dn̄s. ⁊ in hoc confitetur penā ſibi inflictā a domino ꝓ pctō ſui exitus de terra iſrael ex mala cauſa vt ſup dictū eſt. ſ. ſm opinionē hebreoꝝ. Capl'm. ij.

Rat aūt. Hic pn̄r deſcribit' ipſius ruth cōuerſatio virtuoſa: et q2 humilitas eſt fundamentum omniū virtutū. ideo circa eā primo deſcribit' humilitatis virtus. ſcḋo hon ſtatis decus. ibi. Accidit aūt. tercio gratitudo in bn̄ficijs. ibi. Que cadēs in faciē ſuā. q̄rto ſollicitudo in exercitijs. ibi. Collegit ḡ. Humilitas aūt eius apparet in hoc ꝙ obtulit ſe ad colligendū ſpicas in agro de voluntate ⁊ licentia ſocrus ſue. ꝑmittit' tn̄ hic nomē ipſius booz eo ꝙ ager in quo collegit erat ipſiꝰ q̄ etiā erat ḋ cognatōe mariti ſui defūcti. ⁊ h̄ eſt qḋ dr.

a Erat aūt viro elimelech cōſanguineꝰ. Dicūt hebrei ꝙ elimelech ſocer ruth ⁊ ſalmon pr̄ booz fuerūt frēs. ⁊ ſic maritus ruth ⁊ booz erāt conſanguinei germani. Sed p̄mū dictū videt' falſum. q2 ſalmō q̄ genuit booz ḋ raab fuit tp̄e ioſue ⁊ accepit vxorem raab poſt deſtructōem vrb hiericho: q2 tūc fuit copulata poplo iſrl'. vt habetur Ioſue. vi. hoc aūt fuit circa p̄ncipiū ducatus ioſue. A p̄ncipio ḋo ducatꝰ eius vſq̄ꝫ ad abeſſā: quē hebrei dicūt eē ipſum booz fluxerūt anni. cclxxij. ⁊ mlt' plures fluxerūt vſq̄ꝫ ad heli. ⁊ iō ſi ſm opinionem hebreoꝝ dicat' ꝙ Booz ⁊ abeſſan idē hō fuit: ipoſſibile videt' ꝙ elimelech fuerit frater ſalmon. quia ruth vxor maalō filij elimelech adhuc erat iuuenis, vt ſatis p3 ex ſequētibus qn̄ fuit copulata mr̄imonio ipſi booz: adhuc potenti generare. ⁊ adhuc magis ipoſſibile eſt ſi dicat' ꝙ booz fuit tp̄e heli q̄ pꝰ ea per multos annos iudicauit. ꝓpter qḋ dicūt doctores nr̄i ⁊ bene vt videt' ꝙ tres fuerūt booz ſibi ſuccedētes: q̄rū p̄mꝰ fuit auus: ſcḋs filiꝰ ⁊ terciꝰ nepoſ p̄mꝰ fuit filiꝰ ſalmō quē genuit ḋ raab ⁊ terciꝰ fuit iſte q̄ genuit obed ex ruth. ⁊ h̄ idē dixit ſup Math. i. c. vbi iſti tres ſub vno noie cōprehēdūt'. tū q2 cōphēdūt' eodē modo i fine huiꝰ libri ſub vno noie. tū q2 matheus euāgeliſta genealogiā ſaluatoris in tribus q̄terdenis voluit deſcribere: vt ibidē dr. in q̊ aūt gradu vltimus booz attinebat ipſi elimelech ⁊ filio eꝰ maalon poſtea dicet'. cetera patēt i lr̄a. b Accidit aūt. h̄ deſcribit' ipſiꝰ ruth honeſtatis decꝰ qḋ pcepit booz veniēs ad meſſores ſuos. vn̄ ſubdit'

c Dixitq̄ꝫ booz iuueni q̄ meſſoribꝰ ꝑerat ⁊c̄. ſm ꝙ dicūt hebrei. ⁊ ſatis apparet ex textu. Booz iā erat hō ꝓuecte etatis: ⁊ honorabilis rōne ſciētie ⁊ v̄tutis. ⁊ iō non eſt veriſile ꝙ q̄reret de aliq̄ iuuēcula muliere que eſſet: niſi rōne honeſtatis ſingularis quā i ea videret. ⁊ iō dicūt hebrei ꝙ ſpicas ſtantes poſt meſſores colligebat ſtādo: iacētes aūt colligebat ſedēdo: ne inclinādo ſe ad colligendum veſtes ſue eleuarētur a parte poſteriori: ⁊ pars aliqua tibiarū ſuarū diſcooperta appareret. ⁊ iō booz vidēs eius honeſtatē motꝰ fuit ad querēdū q̄ eſſet: et ad faciendū ſibi grām dicens ei qḋ ſequit'. d Audi filia ⁊c̄. ⁊ p3 lr̄a. p3 etiā ꝙ erat iuuēcula reſpectu ipſius: q2 vocauit eā filiā. e Que cadēs ⁊c̄. Hic cōmēdat' ruth ḋ gratitudine: quia ipſi booz de bn̄ficijs oblatis licet non eſſent multū magna: valde fuit regratiata. ⁊ p3 lr̄a vſq̄ꝫ ibi. f Que nō ſū ⁊c̄. In hebreo h̄r ancillaꝝ tuarū. q. d. nō ſū tāti valoris ſicut minima ācilla tua: ⁊ iō maiorē grām inuēit apud ipm booz. vnde ſubdit'. g Dixitq̄ꝫ ad eā booz. ⁊c̄. i. cibū paratū de domo mea cū famulis meis. h Et intinge buccellā tuā in aceto. acetū em̄ multū refrigerat: ⁊ iō in calidis regiōibꝰ cuiuſmodi eſt terra iſrl' vtuntur aceto maxie tp̄e calido: cuiuſmodi eſt tēpus meſſionis. i Et cōgeſſit polentā ſibi. ſ. ipſa ruth ꝑparauit ſibi cibū: ſm trāſlatiōnē nr̄am. in heb. h̄r. Porrexit ei ḡnatā. i. cibū factū de granis nouis quē de manu ſua dedit Booz ipſi ruth: vt dicūt hebrei. cetera patēt i lr̄a k Collegit ḡ ⁊c̄. h pn̄r deſcribit' ſollicitudo ipſiꝰ ruth i opeꝑ q̄ venerat ḋ volūtate ſocrus ſue. cū dr. Collegit ḡ in agro vſq̄ꝫ ad veſperā. ⁊c̄. qḋ aūt ſubdit': i tres modios nō eſt in hebreo: ſ3 loco eius h̄r ordeoꝝ. q2 iuenit ephi ordei in hoc qḋ collegerat. Cuius tn̄ quātitas ſit h̄ mēſura ephi dictū fuit Exoḋ. xvi. Gomor em̄ eſt decima pars ephi: ⁊ gomor māne ſufficiebat vna die ꝓ vna pſona. vt ibidē dr. l Iuncta eſt itaq̄ꝫ ⁊c̄. id eſt ancillis. Cetera patēt in lr̄a. Capitulum. iij.

Oſtq̄ aūt. Hic pn̄r deſcribit' circa ipſam ruth cōuētio legalis. q2 ſm legē q̄ h̄r Deut. xxv. de ſuſcitatōe ſeminis defuncti ipſa reqſiuit booz: ⁊ mr̄imonio ḋ pſilio ſocrus ſue ⁊ iō circa h̄ p̄ ponit' ſocrus cōſultatio. ſcḋo nurus obtēpatio. tercio ipſius booz rōnabilis rn̄ſio. ſcḋa ibi. Que rn̄dit. tercia ibi. Et ille. Circa p̄mū dicit'. a Poſtq̄ aūt reuerſa eſt ad ſocrū ſuā. ſcilicet de meſſionibus quarum tempore fuit coniuncta puellis booz. vt dictū eſt. ſ. ij. c. in fine. b Querā tibi requiē. i. mr̄imoniū bonū ita ꝙ nō oporteat te laborare ꝓ victu. c Et ꝓuidebo vt bn̄ ſit tibi. habendo ꝓlē: qḋ maxime deſiderāt mulieres. d Et hac nocte areā ordei ventilat. i. feſtū facit ꝓ vētilatōe. Dicūt em̄ aliq̄ ꝙ mos erat ātiq̄rū in vētilatōe meſſis facere puiuiū meſſoribus ⁊ dormire de nocte in area. Rab. ſalomon dicit h̄ ꝙ in illo tp̄e erāt mlt' latrōes in terra: ⁊ iō booz iuit illuc ad dormiēdū: vt in p̄ſentia eius meliꝰ cuſtodiret' p famulos ſuos granū vētilatū ⁊ vtrūq̄ꝫ potuit eē i eā. e Lauare igr̄ ⁊c̄. h̄ dixit ſibi ad hoc ꝙ booz magis inclinaretur ad deſpōſandū eā f Nō te videat hō. ſ. ip̄e booz. g Donec eſū potumq̄ꝫ finierit. h̄ dixit q2 tūc magis ꝓni ſūt homines ad ꝯhendū ⁊ cōſūmandū mr̄imonium. Dicūt h̄ aliq̄ ꝙ iſta noemi nō peccauit: q2 per legē mr̄imonij q̄rebat ſuſcitatōem ſeminis defūcti ꝯrū tn̄ magis videt'. tū q2 modus q̄rēdi nō erat bonus. ſ. in occulto. tū q2 etiā erat aliꝰ ꝓpinquior ipſo booz. vt. j. h̄r. q̄ debebat p̄us reqri: alit' fuiſſet ſibi fcā iniuria: niſi volūtarie ſuo iuri ceſſiſſet. ꝓpter qḋ booz dixit ipſi ruth ꝙ factū celaret. ipſa aūt ruth fuit totalit' excuſata: q2 erat ḋ nouo conuerſa ad iudaiſmū ⁊ neſciebat ḋ lege reqrēdi mr̄imonū: nec de mō niſi q̄ꝫtū ſua ſocrꝰ docebat eam. h Que rn̄dit. Hic pn̄r deſcribit' ipſiꝰ ruth obtēpatio. q2 fec̄ oīa q̄ ſibi ſocrus dixerat: credens ſe in oībꝰ bn̄ agere Et p3 littera vſq̄ꝫ ibi. i Expauit hō. dicit Ra. ſalomō ꝙ timuit ne eēt malignus ſpūs q̄ in corpore aſſumpto eēt ad pedes eius: vl' forſitā timuit de latronibus. ⁊ pturbatus eſt. In hebreo h̄r Et tenuit vel amplexatus eſt q2 extēdit manū ſuā ⁊ tetigit caput ipſiꝰ ruth ⁊ ꝑ h̄ cognuit ꝙ eēt mulier: q2 mulieres habēt capita aliter parata ⁊ tecta q̄ꝫ viri. iō ſubditur. k Uiditq̄ꝫ mulierē. i. cognuit p tactū: q2 ḋ nocte nō poterat cognoſcere p viſum: ſ3 noie viſus deſignat' aliquādo alij ſenſus. ſic Exoḋ. xx. dr. Cūctus aūt ppl's videbat voces. i. audiebat. tn̄ booz adhuc neſciebat q̄ eēt mulier determinate: iō q̄ſiuit. l Que es. Illaq̄ꝫ rn̄dit. Ego ſum ruth ⁊c̄ ꝑ h̄ reqrebat deſponſatōem. Hic em̄ erat modꝰ tūc tp̄is ꝙ ſpōſus ꝯhēs ſponſalia ponebat extremū veſtis ſue ſup ſpōſam. Alij aūt dicūt ꝙ eā hoc curialiter petebat cōſummatō3 mr̄imonij ſm ꝙ erat edocta a ſocru ſua ꝓpter qḋ booz habuit eā totaliter excuſatā. Dicūt em̄ hebrei ꝙ ruth dixit p̄us ipſi booz: ſm ꝙ eā ſocrus docuerat. ſocrus mea ⁊ ego neceſſe

pubertatis impleāt: ante eritis uetule q̄ꝫ nubatis. Nolite queſo filie mi facere hoc: q2 ur̄a anguſtia magis me ꝑmit: ⁊ egreſſa eſt manus dn̄i contra me. Eleuata igit' uoce rurſu3 flere ceperūt. Orpha oſculata eſt ſocrꝫ ac reuerſa eſt: ruth adheſit ſocrui ſue. Cui dixit noemi. En reuerſa eſt cognata tua ad populū ſuū ⁊ ad ḋos ſuos: vaḋ cū ea Que rn̄dit. Ne[k] aduerſis mihi vt relinquā te ⁊ abeā. Quocūq̄ꝫ[l] enī prexeris pgā3: ⁊[m] vbi morata fueris ⁊ ego piter morabor. Populus[n] tuꝰ ppl's meꝰ: ⁊[o] ds tuꝰ ds meus. Que[p] te terra ſuſcepit morientē: in ea moriar: ibiq̄ꝫ locū accipiā ſepulture. Hec mihi faciat ds: ⁊ hec addat ſi nō ſola mors me et te ſepauerit. Uidēs[q] ergo noemi ꝙ obſtinato ruth aīo decreuiſſ3 ſecum pgere: aduerſari noluit: nec ad ſuos vltra reditum pſuadere. Profecteq̄ꝫ ſunt ſimul ⁊ uenerūt bethleē. Quibꝰ vrbē ingreſſis velox apud cunctos fama percrebuit: dicebātq̄ꝫ[r] mulieres. Hec eſt illa noemi. Quibus ait. Ne vocetis me noemi. id eſt pulcrā: ſ3 uocate me mara. id eſt amarā: q2 amaritudine valde repleuit me oīpotens. Egreſſa[s] ſum plena: ⁊ vacuā reduxit me dn̄s. Cur ergo uocatis me noemi: quā dn̄s hūiliauit ⁊ afflixit oīpotēs? Uenit ergo noemi cū ruth moabitide nuru ſua de terra peregrinatōis ſue: ac reuerſa eſt in bethleē quādo p̄imum ordea metebantur. Capitulum. ij.

Rat[a] autē viro elimelech ꝯſanguineꝰ hō potēs ⁊ magnarū opū nomine booz. Dixitq̄ꝫ ruth moabitis ad ſocrū ſuā. Si iubes vadā in agrū ⁊ colligā ſpicas que fugerint manꝰ metentiū: vbicunq̄ꝫ clemētis in me pr̄iſfamilias reperero grām. Cui illa reſpōdit vade filia mi. Abijt itaq̄ꝫ ⁊ colligebat ſpicas poſt terga metētium Accidit[b] aūt vt ager ille hēret dn̄3 noie booz: q erat de cognatōne elimelech. Et ecce ipſe veniebat ḋ bethleē3: dixitq̄ꝫ meſſoribꝰ. Dn̄s nobiſcū. Qui rn̄dert. Bn̄dicat tibi dn̄s. Dixitq̄ꝫ[c] Booz iuueni qui meſſoribꝰ ꝑerat. Cuiꝰ eſt hec puella? Cui rn̄dit. Hec eſt moabitis q̄ uenit cū noemi ḋ regiōe moabitide: ⁊ rogauit vt ſpicas colligeret remanētes ſequens meſſorꝫ ueſtigia. Et ḋ mane uſq̄ꝫ nūc ſtat in agro ⁊ nec ad momētū qdē domū reuerſa eſt. Et ait booz ad Ruth Audi[d] filia. Ne uadas in alteru3 agrꝫ ad colligēdū: nec recedas ab hoc loco ſ3 iūgere puellis meis: ⁊ ubi meſſuerint ſequere. Mādaui enī pueris meis ut nemo moleſtꝰ ſit tibi: ſ3 etiā ſi ſitiens uade ad ſarcinulas ⁊ bibe aq̄s ḋ qbus ⁊ pueri mei bibūt. Que[e] cadēs in faciē ſuam ⁊ adorās ſup terrā dixit ad eū. Un̄ mihi hoc ut inuenirē grām an̄ oculos tuos. ⁊ noſſe me dignareris peregrinam mulierem? Cui ille reſpondit. Nūciata ſunt mihi oīa que feceris ſocrui tue pꝰ mortem uiri tui: ⁊ ꝙ reliqueris parentes tuos ⁊ terrā in qua nata es: et ueneris ad pplm quē antea neſciebas. Reddat tibi dominꝰ pro opere tuo ⁊ plenā mercedē recipias a dn̄o deo iſrael ad quē uenisti ⁊ ſub cuius cōfugiſti alas. Que ait. Inueni gratiā apud oculos tuos dn̄e mi: qui ꝯſolatus es me: ⁊ locutus es ad cor ancille tue que[f] nō ſum ſimilis vniꝰ puellarꝫ tuarū. Dixitq̄ꝫ[g] ad eā booz. Quando hora veſcēdi fuerit ueni huc ⁊ comede panē ⁊[h] intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaq̄ꝫ ad meſſorum latꝰ et[i] congeſſit polentam ſibi: comeditq̄ꝫ ⁊ ſaturata eſt: ⁊ tulit reliquias: atq̄ꝫ inde ſurrexit ut ſpicas ex more colligeret. Precepit autem booz pueris ſuis dicens. Etiam ſi vobiſcum metere voluerit ne ꝓhibeatis eam: ⁊ de ueſtris quoq̄ꝫ manipulis proijcite de induſtria ⁊ remanere permittite vt abſq̄ꝫ rubore colligat: ⁊ colligentē nemo corripiat. Collegit[k] ergo in agro vſq̄ꝫ ad veſperam: ⁊ que collegerat virga cedens ⁊ excutiens inuenit ordei quaſi ephi menſura3. id eſt tres modios quos portās reuerſa eſt in ciuitatē: ⁊ oſtēdit ſocrui ſue. Inſup ꝓtulit ⁊ dedit ei ḋ reliquijs cibi ſui q̊ ſaturata fuerat. Dixitq̄ꝫ ei ſocrꝰ ſua. Ubi hodie collegiſti ⁊ vbi feciſti opꝰ? ſit bn̄dictꝰ q mi ſ tus ē tui. Indicauitq̄ꝫ ei apḋ quē eēt opata: ⁊ nomē dixit uiri ꝙ booz vocaret'. Cui rn̄dit noemi. Benedictus ſit a domino quoniā eandem gratiā qua3 prebuerat viuis: ſeruauit ⁊ mortuis. Rurſumq̄ꝫ ait Propiquꝰ noſter eſt hō. Et ruth hoc quoq̄ꝫ inquit ꝑcepit mihi ut tādiu meſſoribus eius iungerer: donec oēs ſegetes meterēt'. Cui dixit ſocrus. Meliꝰ eſt filia mi vt cum puellis eius exeas ad metēdū ne in alieno agro quiſpiā reſiſtat tibi. Iūcta[l] eſt itaq̄ꝫ puellis booz: ⁊ tamdiu cū eis meſſuit dōec ordea ⁊ triticum in horreis cōderentur.

Oſtq̄ꝫ[a] aūt reuerſa eſt ad ſocrū ſuā audiuit ab ea. Cap. iij. Filia[b] mi q̄rā tibi requiē ⁊[c] ꝓuidebo ut bene ſit tibi. Booz iſte cuiꝰ puellis in agro iūcta es ꝓpinquus nr̄ eſt: ⁊ hac nocte[d] areā ordei vētilat. Lauare[e] igit' ⁊ vngere ⁊ iduere cultioribꝰ veſtimētis ⁊ deſcēde in areā. Nō[f] te uideat hō donec[g] eſū potūq̄ꝫ finierit. Qn̄ āt ierit ad dormiēdū: nota locū in q̊ dormiat. Ueniesq̄ꝫ ⁊ diſcoopies palliū q̊ opitur a parte pedū: ⁊ ꝓijcies te ⁊ ibi iacebis. Ip̄e āt dicet tibi quid agere dēas. Que[h] rn̄dit Quicqd ꝑcepis faciā. Deſcēditq̄ꝫ in areā: ⁊ fecit oīa q̄ ſibi imparauerat ſocrꝰ. Cūq̄ꝫ comediſſ3 booz ⁊ bibiſſet: ⁊ factꝰ eēt hilarior: iiſſetq̄ꝫ ad dormiēdum iuxta aceruum mānipuloꝝ: venit abſcōdite ⁊ diſcoopto a pedibꝰ eiꝰ pallio ſe ꝓiecit. Et ecce nocte iam media expauit hō ⁊ cōturbatꝰ eſt: viditq̄ꝫ[k] mulie-

Universidad de Salamanca. BGH

habemus vendere hereditatem que fuit elimelech ꝛ filiorū eius: ꝛ tu es propinquus ad quē ptinet redemptio. vt hr̄ Leuit. xxv. ꝛ iō accipe here/ ditatē ꝛ me p ꝯñs in vxorē ad ſuſcitādū nomē defuncti in hr̄ditate ſua. ꝛ ſic dixit. m Quia ppinquus es. ad quē ſpectat redēptio heredita tis ꝛ ſuſcitatio ſeminis ſm̄ duplicē legē pallegatā. ꝛ hoc dictū conſonat ei qd ſequenti cap̄. booz dixit. Partē agri vendidit noemi. n Et ille h' ꝯñr ponit ipſi' booz rōnabilis rñſio. ꝛ ſcdo curialis emiſſio. ibi. Surrexit itaqꝫ. Circa primū dr̄. o Bñdicta inqt es ꝛc. ꝛ in h' oñdit q ipſa erat ſine culpa rōe p/ dicta: ꝛ cū hoc oſtendit eius affectū bonū dicēs p Et priorē miſericordiam ꝛc. Priorē miſericordiā vocat: q: bñ ſe hūerat ad virū ſuū viuentē: ꝛ ad ſocrū ſuā ſicut audierat booz a narrātib' vt p3. s. ij. c. Scdam autem vocat bonū affectū quē habebat ad ſuſcitādum nomē defuncti per mr̄imoniū. ꝛ h' vocat maior pma: q: maior miſericordia eſt hñ ſe habere ad aliquē poſt mortē eius qñ nō pōt ſe iuuare: q3 dū adhuc viuit. ꝛ q ipſa ruth moueret amore prolis ꝛ non libidinis oſtēdit dicens. q Quia non es ſecuta iuuenes. qrendo eis cōiungi in mr̄imonio: ſed me ſenē: in cuius copula non eſt talis delectatio. r Noli ḡ metuere. ō matrimonio tibi affuturo. s Scit eñ ois ppl's. q̄ſi dicat ex fama bonitatis tue paratus eſſem te accipere. ſ3 nō poſſum h' licite abſqꝫ ppinqōris ceſſione. ideo ſubditur. t Eſt alius me ppīquior. Iſte ppinqor eſt cuius nomē nō exp̄mit: eo q noluit ſuſcitare ſemen fratri ſuo defuncto. propter quod fuit indign' noīari. Elimelech eñ maritus noemi: ꝛ pr̄ iſtius booz fuerūt fratres: ꝛ ſic vno gradu alter p̄cedebat eū. v Dormi vſqꝫ mane. dormiuit itaqꝫ. ꝛ in h' p3 cōtinētia vtriuſqꝫ. x Surrexit itaqꝫ. h' ꝯñr deſcribit ipſi' ruth curialis receſſus ſeu emiſſio. ꝛ p̄ ex parte ipſius ruth. ꝛ h' cū ſubdit. y Anteqꝫ hoies ſe cogſcerēt mutuo. nolebat eñ ab hoibus videri in illo egreſſu: ne mala ſuſpitio de ipā ꝛ booz haberetur. Scdo ex parte ipſius booz: q: monuit eā de fama vtriuſqꝫ ſuā da dicens. z Caue ne q̄s nouerit ꝛc. ꝛ q: noluit eā redire vacuā. iō ſubditur. z Menſus eſt ſex modios ordei. In heb. hr̄. Sex ordea id eſt ſex mēſuras ordei: ſ3 cui' quātitaꝫ fuerit nō exp̄mit: tñ ex circūſtantia text' hr̄ q nō fuerūt multū magne. tū q: ꝯtinebātur intra palliū ipſi' ruth. tū q: ipſa ſola portauit ſup caput ſuū totū ſil' vſqꝫ ad ciuitatē ꝛ vſqꝫ ad domū noemi. Dicit aūt h' Ra. ſalo. q iſte ſex mēſure fuerūt ſignū ꝛ p̄figuratio ſex bñdictionū dei q̄ future erāt ſup meſſiā naſciturū de ruth per dauid ꝛ genealogiā regiā. ſm q dr̄ Eſa. xi. Egredieſ v̄ga de radice yeſſe ꝛc. Sequiſ. Et requieſcet ſup eū ſpūs dñi: ſpūs ſapiētie ꝛ intellect'. ſpūs ꝯſilij ꝛ fortitudis. ſpūs ſciētie ꝛ timoris dñi. qd aūt i trāſlatōe nr̄a interponiſ ꝛ pietatis: nō eſt in hebreo. Ex h' aūt dicto Rab. ſal. duo habentur. vnū eſt q ſcriptura ve. te. non ſolum exponenda eſt hyſtorice: ſ3 etiā aliqñ myſtice. Scdm̄ eſt q illud dictū Eſa. allegatum intelligiſ de chriſto etiā ſm hebreos. Cetera patēt in lra.

Scēdit ḡ booz. Hic vltio deſcribiſ copula mr̄imonial' int booz ꝛ ruth p ceſſionē ppinqōis. Cap. iiij. Circa qd p tangit dicti ppinq ratio ſcdo vxoris acceptio. ibi. At ille maiorib' natu. tercio plis pceptio. ibi. Ingreſſuſqꝫ eſt. qrto pleb' ꝯgratulatio. ibi. Dixeruntqꝫ mlieres. Prima in duas. q: p deſcribiſ citatō ppinqōis. ſcdo ceſſio ſui iuris. ibi. q̄ rñdit. Circa pmū dr̄. a Aſcendit ergo booz ad portā. i porta eñ ciuitatis antiqt' tenebantur iudicia vt dcō ꝛ i pñptu vnicuiqꝫ pateret locus iuſtitie. b Et ſedit ibi. tā q iudex pncipal' ſm hebreos q dicunt ipſum fuiſſe abeſſan. vt dictū eſt. s. i. capitulo. c Declina paulisper ꝛc. vt in loco iudicij ſedeas. d Tollēs autē ꝛc. vt negociu3 fieret firmius. e Partē agri ꝛc. vocat eū fratrē eo q erat de cognatōe ſua. ꝛ hic mod' loquēdi frequēs eſt i ſcriptura. f Uēdet noemi. id eſt: eſt in pp̄oſito vēdendi. q: nō erat adhuc ager vendit': vt p3 p ſequētia. Hebrei aūt ñ habēt pñs tp̄s in mō indicatiuo verbi: ſ3 p eo vtūtur participio pñtis tp̄is cōiter dicētes: vēdens p vēdit. ꝛ aliqñ p̄terito v̄bi in modo indicatiuo. vt i iſto loco: vel forte iā vēdiderat. ꝛ qd de emptiōe p ppinquū ſubdiſ: intelligēdū ē de redēptōe emptōis q̄ ſpectabat ad ius ppinqui. vt hr̄ Leuit. xxv. Sciendū aūt eſt hic q licet mulieres nō ſuccederēt in hereditate: tñ q: vxor poſt maritū defunctū ſine liberis remanebat: ipſa tenebat partē hr̄ditatis ad vitā: ꝛ illā poterat vendere in quantū erat ſui iuris. ꝛ ſic dr̄ h' q Noemi eodēmō vēdere volebat partē agri. Cetera patēt vſqꝫ ibi. g Null' eñ eſt ꝛc. non eſt intelligendū q nulli alij eſſent de cōſanguinitate illa cū eſſent hoies magni ꝛ potētes. S3 q: nullus erat ppinqor iſtis duob' ne q̄ ita haberet ius in dicto negocio. h Ego agrū emā. bene volebat habere poſſeſſionē: ſ3 nō vxorē. tñ vnū erat annexū alteri. iō ſubdiſ. i Quādo emeris agrū ꝛc. et patet littera. k Qui rñdit. hic conſequēter deſcribiſ ceſſio iuris. cum dicitur l Cedo iuri ꝛc. cui' ratio allegatur cū dr̄. m Necꝫ eñ poſteritatē familie mee delere debeo. qd exponūt aliq̄ hebrei de poſteritate egreſſura de ruth ſi eam acciperet: eo q ſcribiſ Deut. xxiij. Moabites ꝛ ammonites non intrabunt in eccleſiā dei in eternū. ſed ſi iſte hāc cauſam allegauit falſum dixit: q: illa pena nō cadit ſup mulieres: nec p ꝯñs ſup plē3 earū de viro iſraelita. ſicut ibidē dictū fuit. Et iō aliter exponitur: videlicet de ple quā iam habebat de alia vxore: q: ſi accepiſſet ruth oportuiſſet eū intēdere educationi prolis naſciture d ipſa: ꝛ p ꝯñs minus poſſ3 intendere puiſioni plis iam habite de alia. ꝛ iſtud vocat deletione3 ſm cōmunem modū loquēdi: q̄ dicitur de aliquo ſi habeat aliqd dānum notabile deſtructus eſt vel deletus. n Soluebat homo calciamentū ꝛc. hoc erat ſignū q vn' ſpoliabatur iure ꝛ alter inueſtiebaſ. Dicitur aūt deut. xxv. q mulier defūcti ſoluebat calciamentū illud ꝛ ſpuebat in faciem illius nolētis ſuſcitare ſemē defūcti. Sed hoc erat quādo mulier cōueniebat eū corā iudicib': ꝛ ille recuſabat eam accipere. Sed quando alter propinquus cōueniebat eu3: ſicut fuit in p̄poſito. tunc ipſemet ſoluebat. iō ſubdiſ. Dixit ergo booz propinquo ꝛc. o At ille maiorib' natu. hic ꝯñr deſcribitur vxoris acceptio vbi ad maiorem ſolennitate3 booz dixit. p Teſtes vos inquit eſtis. hoc eñ dixit booz ad maiorē certitudinē facti. q Faciat dñs ꝛc. q: filij earū facti ſunt capita duodecim tribuū rachel. p̄ponitur aūt rachel ipſi lye: licet eſſet minor quia fuit prima et pricipalis vxor ipſius Jacob. vt habeſ Geñ. xxix. q: i illā pmo cōſenſit: licet alia ſibi fraudulenter ſuppoſita fuerit.

rem iacentē ad pedes ſuos: ꝛ ait illi. Que[l] es? Illaqꝫ rñdit. Ego ſum ruth ancilla tua. Expāde palliu3 tuū ſup famulā tuā: q:[m] ppinquus es. Et[n] ille. Bñdicta[o] inqt es a dño filia: ꝛ[p] priorē miſericordiā poſteriore ſupaſti: q:[q] non es ſecuta iuuenes pauperes ſiue diuites. Noli[r] ergo metuere: ſ3 q̄cq̄d dixeris mihi faciā tibi. Scit[s] eni3 ois ppl's q̄ hitat itra portas vrbis mee mulierē te eſſe virtutis. Nec abnuo me ppinquū: ſ3[t] eſt ali' me propinqor. Quieſce hac nocte: ꝛ facto mane ſi te voluerit ppinqtatis iure retinere bñ res acta eſt: ſin autē ille noluerit: ego te abſqꝫ vlla dubitatōne ſuſcipiā. viuit domin' dormi[u] vſqꝫ mane. Dormiuit itaqꝫ ad pedes ei' vſqꝫ ad noctis abſceſſu3. Surrexit[x] itaqꝫ anteq̄ꝫ homines ſe cognoſcerēt mutuo. ꝛ dixit booz. Caue[z] ne q̄s nouerit q huc veneris. Et rurſū: expande inquit palliū tuū quo opiris: ꝛ tene vtraqꝫ manu. Qua extēdēte ꝛ tenēte: mēſus[z] eſt ſex modios ordei ꝛ poſuit ſup eā. Que portans ingreſſa eſt ciuitatē: ꝛ venit ad ſocrū ſuā que dixit ei, Quid egiſti filia? Narrauitqꝫ ei oia q̄ ſibi feciſſ3 hō ꝛ ait. Ecce ſex modios ordei ddit mihi: ꝛ ait. Nolo vacuā te reuerti ad ſocrum tuā. Dixitqꝫ noemi: expecta filia donec videam' quē res exitū hēat: neqꝫ eñ ceſſabit hō niſi compleuerit quod locutus eſt.

Scēdit[a] ergo booz ad portā: ꝛ[b] ſedit ibi. Cap. iiij.

Cūqꝫ vidiſſet ppinquū p̄terire d quo prius ſmo habit' eſt: dixit ad eū. Declina[c] pauliſper ſede hic: vocans eū noie ſuo. Qui diuertit et ſedit. Tollēs[d] aūt booz dcē viros de ſeniorib' ciuitatis: dixit ad eos. Sedete hic. Quib' reſidētib' locutus eſt ad ppinquū. Partē[e] agri fratris nr̄i elimelech: vēdet[f] noemi q̄ reuerſa eſt de regiōe moabitide: qd audire te volui ꝛ tibi dicere corā cūctis ſedētibus: ꝛ maiorib' natu d ppl'o meo. Si vis poſſidere iure ppinqtatis eme ꝛ poſſide: ſi aūt diſplicet tibi hoc ip3 indica mihi vt ſciā q̄d facere debeā. Null'[g] eñ eſt ppinquus excepto te q̄ prior es: ꝛ me q̄ ſcds ſum. At ille rñdit. Ego[h] agrū emā. Cui dixit booz. Qñ[i] emeris agrū de manu mlieris: ruth quoqꝫ moabitidē que vxor defuncti fuit debes accipere: vt ſuſcites nomē ppinq tui in hereditate ſua. Qui[k] rñdit. Cedo[l] iuri ppinqtatis. Neqꝫ[m] enim poſteritatem familie mee delere debeo. Tu meo vtere priuilegio quo me libenter carere profiteor. Hic aūt erat mos antiquit' in iſrael inter ppinquos: vt ſi quādo alter alteri ſuo iuri cedebat vt eſſ3 firma ꝯceſſio: ſoluebat[n] homo calciamentū ſuū: ꝛ dabat ppinquo ſuo. Hoc erat teſtimoniū ceſſionis in iſrael. Dixit ergo propinquo ſuo booz. Tolle calciamētū. Quod ſtatim ſoluit de pede ſuo. At ille[o] maioribus natu ꝛ vniuerſo populo. Teſtes vos inquit eſtis hodie q poſſederim omnia que fuerūt elimelech ꝛ chelion ꝛ maalon tradente noemi: ꝛ ruth moabitidem vxorē maalon in cōiugiū ſumpſerim: vt ſuſcitem nomē defuncti in hereditate ſua: ne vocabulū eius de familia ſua ac fratrib' ꝛ populo deleatur. Uos inquā huius rei teſtes[p] eſtis. Reſpondit ois populus qui erat in porta ꝛ maiores natu. Nos teſtes ſum'. Faciat[q] dominus hāc mulierē que ingrediſ domum tua3 ſicut rachel ꝛ lyam que edificauerūt domū iſrl': vt ſit exēplu3 virtutis in ephrata: ꝛ habeat celebre nomen in bethleem. Fiatqꝫ[r] domus tua ſicut domus phares quē thamar peperit iude de ſemine quod tibi dederit dñs ex hac puella. Tulit[s] itaqꝫ booz ruth ꝛ accepit vxorem. Ingreſſuſqꝫ[t] eſt ad eā: ꝛ[u] dedit illi dominus vt conciperet ꝛ pareret filiū. Dixeruntqꝫ[x] mulieres ad noemi. Benedictus dñs qui nō eſt paſſus vt deficeret ſucceſſor familie tue: ꝛ[y] vocaretur nomē ei' in iſrael: ꝛ habeas qui cōſoletur animā tuā ꝛ enutriat ſenectutē. De nuru enim tua natus eſt qui te diliget: ꝛ[z] multo tibi melior eſt q̄ꝫ ſi ſeptē haberes filios. Suſceptūqꝫ noemi puerum poſuit in ſinu ſuo ꝛ nutricis ac gerule fungebaſ officio. Uicine aūt mulieres gratulantes ei ꝛ dicētes natus eſt filius noemi: vocauerūt q3 nomē ei' obed. Hic eſt pater iſai pr̄is dauid. He ſunt ḡnatōes phares. Phares genuit eſrom. Eſrom genuit arā. Aram genuit aminadab. Aminadab ḡuit naaſon. Naaſon genuit ſalmō. Salmon[z] genuit booz. Booz genuit obed. Obed genuit iſai. Iſai genuit dauid regem.

Explicit liber Ruth.

r Fiatqꝫ domus tua ꝛc. hoc expreſſit: q: genealogizat'o ipſius dauid inchoatur a phares poſtea: cū dicitur. He ſunt ḡnatōes phares. ꝛc. s Tulit itaqꝫ booz ꝛc. videtur q fecerit ꝯtra inhibitionem dñi de ducendis alienigenis mulieribus. vt hr̄ Deut. vij. Dicendū q illa inhibitio fuit facta ne p vxores alienigenas filij iſrael traherētur ad ydolatriā. iſta āt ruth iā erat pūerſa ad fidē ꝛ cultū vnius dei ꝛ p bonā3 vitā i hoc firmata. vt p3 ex p̄dictis. propt qd dicta inhibitō ñ habebat h' locū. l3 maalon ꝛ chelion nō videt excuſari a dicta trāſgreſſiōe: q: ceperūt vxores moabitidas anteq̄ eēnt conuerſe ad fidē ꝛ cultū vnius dei. qd videt ex h' q orpha rediit ad deos ſuos vt dictū. s. i. c. Et p h' q Noemi ſuadebat ipſi ruth ſic reuerti. qd ñ feciſſet ſi añ cōuerſa fuiſſet: q: nō ſuaſiſſet ei apoſtatare a fide ꝛ cultu vnius dei veri. t Ingreſſuſqꝫ eſt. h' ꝯñr deſcribit plis pceptio. cū dicitur. v Et dedit illi dñs ꝛc. vñ videt q ñ ſolū natura: ſ3 cū h' grā nāꝫ ad iuuāte: eo q ita cito cōcepit de hoie iā ſene: ꝛ h' fuit pceſſū a dño: q: booz acceperat ruth ex fraterna caritate ad ſuſcitādū ſemē defuncti in ſua hereditate ꝛ ex obediētia legis q ad h' inducit deut. xxv. x Dixerūtqꝫ. h' ponit plebis ꝯgratulatō ꝛ grāꝫ actio: cū dr̄. Bñdict' dñs ꝛc. y Et vo. no. ei' i iſrl'. q: fili' iſte natus dicebat fili' defūcti. l3 alio noie vocareſ ſicut iſte vocat' eſt obed: ñ elimelech: aut maalon. z Et multo ꝛc. hyperbolica eſt locutio ad congaudendum ipſi noemi: vel quia melius erat ei habere vnū nepotem de patre diuite ꝛ potente q̄ꝫ ſeptem filios de patre paupere: qualis fuit elimelech in fine: vt ſupra dictum fuit p̄mo capitulo. Cetera patent vſqꝫ ibi. z Salmon genuit booz. tres fuerunt booz ſibi ſuccedentes. hic comprehenſi ſub vno noie: ſicut dictu3 eſt. s. ij. cap̄.

Liber Ruth finit.

Universidad de Salamanca. BGH

Incipit prologus in libros Regum.

Vigintiduas litteras ꝛc. In iſto ꝓlogo verſatur intentio Hie ronimi circa q̃nq;. Primo eñ intẽdit oñdere nũerũ libroꝝ ve teris teſtamẽti. ꝛ h̃ facit dupliciť.ſ.ꝑ lr̃as ꝛ figuras.ꝑ lr̃as eñ hebraici alphabeti ꝛ figuras veteris teſti oñdit .xxij. eẽ libros ꝑ collatõz nũeri .ꝛ h̃ fac in pncipio iſti⁹ ꝓlogi: ſʒ ſm figurã introductã de apocalipſi computãtur xxiiij.libri. vide vltra me diũ ꝓlogi. Scḋo catha logus libroꝝ ponit. ꝛ in legẽ pphas ꝛ agyogra pha diſtiguũt.ibi. Pri mus apud eos liber ꝛc. Tercio oñdit hui⁹ ꝓlo gi vtilitatẽ.ſ. vt ſciam⁹ li broꝝ canonis ꝛ apocri phoꝝ diſtictõz. ibi. Hic prologus ſcripturarum. Quarto ſmonẽ apoſtro phat ad lectorez. ꝛ facit tria. Prĩo rogat ne ipſi us intẽtõem ꝑuertat di cendo ꝙ .lxx. iterp̃tes re prehẽdere intendat. ibi. Que cũ ita ſe habeãt ꝛc. Deinde monet vt iſtius opis lectioni attẽdat. ibi Lege ḡ p̃mũ ꝛc. Ad vl timũ ↄſulit ei vt cũ alijs ↄferat. ibi. Certe ſi incre dul⁹ es ꝛc. Quito rogat paulã ꝛ euſtochiũ vt cõ tra detractores eũ prote gãt clipey s oronũ, q: nõ vult verbis contendere contra ipſos. ibi. Sed ꝛ vos famulas xp̃i. ꝛc.

Incipit ꝓlogus ſancti Hiero nimi in libros Regum.

Viginti[a] ꝛ duas lit teras eſſe apud he breos: ſyroꝝ quo q; lingua ꝛ chalde orũ teſtať que he bree magna ex parte confinis eſt. Nam[b] ꝛ ipſi viginti duo elemẽta habẽt: eodẽ ſono: ſʒ diuerſis cara cterib⁹. Samaritani etiã pẽtateu chũ moyſi totidẽ lr̃is ſcriptitãt: fi guris tñ: ꝛ[c] apicib⁹ diſcrepantes. Certũq;[d] eſt eſdrã ſcribã: legiſq; doctorẽ poſt captã hieroſolimam ꝛ[e] inſtaurationẽ tẽpli ſub Zoroba bel: alias[f] lr̃as repperiſſe qbus nũc vtimur: cũ ad illud vſq; tp̃s idem ſamaritanoꝝ ꝛ hebreoꝝ caracte res fuerint. In[g] libro quoq; nũero rũ hec eadẽ ſupputatio: ſub[h] leui tarũ ac ſacerdotum cẽſu: myſtice[i] oñditur: ꝛ[k] nomẽ dñi tetragrãma ton in qbuſdã grecis voluminib⁹ vſq; hodie antiqs expſſũ lr̃is iueni m⁹. Sʒ[l] ꝛ pſalmi triceſimuſſext⁹[m] ꝛ[n] cẽteſim⁹ decimus ꝛ[o] cẽteſim⁹ vndecim⁹ ꝛ[p] cẽteſimuſdecim⁹ octa uus ꝛ[q] cẽteſimuſq̃drageſimuſquar tus: q̃q;[r] diuerſo ſcribãtur metro tñ[s] eiuſdẽ nũeri texũť alphabeto. Et[t] hieremie lamẽtatões ꝛ[v] orõ e ius: ſalomonis[x] quoq; in fine pro uerbia: ab eo loco in quo ait. Mu lierẽ fortẽ qs inueniet: eiſdẽ alpha betis vl' inciſiõib⁹ ſupputãť. Por ro[y] qnq; lr̃e duplices apud hebre os ſunt caph mem nun phe ſade: Aliter[z] eñ ſcribũť ꝑ has pricipia medietateſq; ṽboꝝ: aliter fines.

ꝛ ſm Hiero. in quadã epiſtola ad marcellam. Ioth interpretatur principiũ: vau ꝛ heiſta. heth vita. ꝛ eſt itelligẽda interpratio. Iſte ſcʒ. xp̃s q ꝑ legalẽ põtificẽ figurať eſt pncipiũ vite. i. actor vite ſpi ritualis.ſ.ꝑ incarnatõz ꝛ paſſionẽ ſuã. Aliã interp̃tatõz inuenies in poſtillis. l Sʒ ꝛ pſalmi ꝛc. adhuc oñdit ꝙ .xxij. lr̃e ſunt a pud hebreos per quiq; pſalmos q̃ apḋ ipſos ꝑ oẽs lr̃as alphabeti di gerũť. tñ in ep̃la quadã ad marcel lã nõ facit hiero. niſi ḋ quatuor mẽ tionẽ. ſed forte vi cio ſcriptoꝝ omiſ ſus eſt centeſimuſ undecim⁹. ꝛ h̃ ſũt ṽba hiero. Sci re debes quatuor pſalmos ſm ordi nẽ hebreoꝝ inci pere elemẽtoꝝ tri ceſimũ ſextũ ꝛ cen teſimũ decimũ ꝛ cen teſimũ decimũ octauum. ꝛ cẽteſi mũ quadrageſimũ quartũ: verũ ſcire debes in priorib⁹ ps. ſingulis lr̃is ſingulos ṽſiculos q̃ trimetro iambi co ṽſu ↄſtãt eẽ cõ nexos. inferiores tetrametro iãbico ↄſtare.ſ. ſic deuĩ.

a Viginti ꝛ duas lr̃as ꝛc. Ut euidẽti⁹ appareat qḋ ḋr in lr̃a. Nota ꝙ dicit Iſido. in p̊ ethim o. lr̃e latine ꝛ grece ab hebreis videnť exorte. apḋ illos eñ ꝓus dictũ eſt aleph. deinde ex ↄſili enũciatõe apud grecos tra ctũ eſt alpha. inde apud latinos a. Sʒ hebrei. xxij. elemẽtis lr̃arũ ſm ve teris teſtamẽti libros vtũť. Greci ṽo. xxiiij. Latini aũt inter vtrãq; linguã progrediẽtes. xxiij. elemẽta hñt. Hebreoꝝ lr̃as dicunt a lege cepiſſe per moyſen. Syroꝝ aũt ꝛ chaldeoꝝ ꝑ abraã. Uñ cũ hebreis ꝛ nũero ꝛ ſono ↄcordãt: ſʒ ſolis caracterib⁹. i. figuris diſcrepãt. ꝓpť h̃ dicit h̃ Hieroni.
a Vigintiduas lr̃as ꝛc. i. vicina. q: ei aſſiliať in ſono ꝛ in nũero lr̃arum.
b Nã ipſi. xxij. ꝛc. i. formatõib⁹ lr̃arũ. c Et apicib⁹ diſcrepãtes. i. ti tellis ſiue lr̃arũ ſummitatib⁹. Samaria ſicut ait Hiero. in libro de locis ciuitas eſt regalis in iſrľ: q̃ nũc ſebaſte ḋr: ſʒ ꝛ oĩs regio q̃ circa eã fuit a ciuitate nomẽ accepit. ꝛ inde dicũť ſamaritani. ſʒ q̃re introducũtur h̃. q: ſamaria decẽ tribuũ regiõe deſtructa a ſalmanaſar rege aſſyrioꝝ: ꝛ decẽ tribub⁹ captiuatꝭ: ꝛ vltra mõtes caſpios collocatꝭ rex aſſyrioꝝ ex diuerſis gẽtib⁹ miſit in ſamariã incolas: q̃ terrã colerẽt ne in ſolitudinẽ ṽterenť: qui neſciẽtes legitima terre illi⁹ a beſtijs necabãť. qḋ rex aſſyrioꝝ cõpiens ini to ↄſilio miſit ad eos q̃ſdã de ſacerdotib⁹ hebreoꝝ q̃ docerẽt eos legiti ma terre. illi aũt receperũt tñ pentateuchũ moyſi: ꝛ iõ lr̃as hebreoꝝ ad huc in ſcp̃tis ſuis retinẽt. ꝛ ꝓpť h̃ introducũť h̃ in teſtimoniũ nũeri lr̃arũ ſʒ poſt reuerſionẽ iudeoꝝ de captiuitate babylonica in reparatõe biblio thece cõbuſte a chaldeis eſdras q̃ſdã nouas lr̃as inuenit ꝛ q̃ſdã muta uit q̃ nimis aſpere ſonabãt. et h̃ eſt qḋ ſequiť. d Certũq; eſt ꝛc. a na buchodonoſor rege babylonis. vt hr̃. iiij. Reg. xxv. ſcḋo Paral. xxxvi.
e Et inſtauratõem ꝛc. i. Eſdre. vi. f Alias lr̃as ꝛc. i. figure vel for matões lr̃arũ. Sic oñſo nũero lr̃arũ deſcẽdit ad figurã vt oñdat nũeꝝ libroꝝ ve. teſta. ↄcordare in lr̃is ꝛ figuris. vñ dicit. g In libro ꝛc. i. cõputatio. h Sub leuitarũ ꝛc. Nu. iij. Cenſeo es. ḋr nũerare: ꝛ inde hic cenſus ḋr nũeratio. i Myſtice. i. figurate. q: ꝑ hũc nũerũ.ſ. xxij. datť intelligi ꝙ ſacerdotes ꝛ leuite debẽt intelligere. xxij. libros ve. teſta.
k Et nomẽ dñi. ꝛc. dictũ eſt.s̃. ꝙ poſt reparatõz tẽpli eſdras alias lr̃as reperit. tñ vſq; ad tp̃s illud ſamaritani ꝛ hebrei eaſdẽ lr̃as habuerũt. et hoc pʒ. q: k Et nomẽ dñi tetragrãmaton ꝛc. Tetragrãmaton inter pretatur q̃tuor lr̃arũ. ꝛ cõponiť a tetra qḋ eſt q̃tuor ꝛ grãma qḋ eſt lr̃a. Eſt aũt nomẽ dñi qḋ erat i lamine aurea q̃ ſuꝑ thyarã frõti põtificis im minebat. Exoḋ. xxviij.ſ. ꝛ quatuor lr̃is ſcribebať.ſ. ioth. he. vau. ꝛ heth.

canticũ ſcp̃tũ eſt. Sũt q̃ alios putẽt h̃ ordĩe incipe. ſʒ falſa eoꝝ opinio eſt. lege lr̃am ſic. l Sʒ ꝛ pſalmi. iſti qui ſequũtur.
m Triceſimuſſext⁹. Noli emulari. n Et cẽteſimuſdecimus. Cõfitebor tibi dñe in toto corde meo: in cõſilio iuſtoꝝ ꝛ ↄgrega tione. o Et cẽteſimuſundecim⁹. Btũs vir q̃ timet dñm. vbi gloſa. eſt etiã ille pſalmus digeſtus per omẽs lr̃as alphabeti.
p Et cẽteſimuſdecimuſoctau⁹. Bti imacula. in q̃ ſunt. xxij. octo narij ṽſuũ ꝛ ſingulas lr̃as octo ṽſus ſequũť. Nã ex alpha p̃ma lr̃a incipiũt octo ṽſus. et heth ſcḋa lr̃a alij octo. ꝛ ſic ḋ alijs octo vſq; ad thau q̃ eſt extrema lr̃a. ita dicit hiero. in ep̃la ſup̃dicta.
q Et centeſimuſquadrageſim⁹ q̃rtus. Exaltabo te ḋs me⁹ rex. in quo ſicut ait hiero. in eadẽ ep̃la ſingul' lr̃is ſinguli ṽſus gemĩe de putanť. r Quãq; diuerſo ꝛc. vt dictũ eſt. s Tñ eiuſdẽ nũeri ꝛc. i. xxij. lr̃is ordinãtur q̃ vt trimetrũ iãbicũ dictũ eſt. s̃. i ep̃la ad paulinũ. vij. c. vbi agiť de lamẽtatõib⁹ hieremie. Sʒ tetrame trũ recipit iãbicũ oĩbus locis: ſʒ ſpõdeũ tñ in imparib⁹. ꝛ ḋr iãbi cum a pede p̃dominãte in loco pari: in q̃ null⁹ ali⁹ pes dʒ poni. ꝛ ſicut ḋr in cõmẽto Boetij de cõſolatõe ſuꝑ illũ locũ p̃mi libri. O ſtelliferi ↄditor orbis. iãbicũ metrũ ſi dimetrũ eſt q̃tuor hʒ pedes ſi trimetrũ eſt ſex. ſi tetrametrũ octo. grã exẽpli accipiať iſtud. De⁹ creator omniũ. iã ſurgit hora tercia: de⁹ iamb⁹ p̃mus. crea. alter iã bus. iũge ſil' ꝛ hẽbis vnũ metrũ. tor o iamb⁹. mniũ alter iãb⁹. iũge ſimul ꝛ habebis ſcḋm metrũ. iã ſur ſpõdeus. git ho. iãbus. iunge ſimul ꝛ hẽbis terciũ metrũ. ra ter ſpõdeus: cia. iãbus. iũge ſil' ꝛ ha bebis quartũ metrũ. Et ita pʒ q̃re dicať tetrametrũ. Silr poſſes ponere exẽplũ in illo hymno. Iã lucis orto ſydere: deũ p̃cemur ſupplices. ꝛ in cõſilibus. cõiter tñ aſſignať ibi dimetrũ iãbicum. q: in q̃libet ṽſu hymni ſunt q̃tuor ṽſus metrici. Iſte eñ eſt vnus verſus metricus. Iã lucis orto ſydere. ali⁹ eſt. deũ p̃cemur ſupli ces. ꝛ ſic de alijs. t Hieremie q̃ʒ ꝛc. de q̊b⁹ habitũ eſt. s̃. i ep̃la ad paulinũ. c. vij. v Et orõ ei⁹ q̃ incipit. Recordare domine.
x Salomonis q̃ʒ ꝛc. i. numerãtur alphabeta. appellat lr̃as al phabeti ſm q̃s fit ṽſuũ ſupputatio ꝛ ordiatio. Inciſiões appel lat metroꝝ vel ṽſuũ diſtinctões. in q̊bus q̃ſi inaſi diſtinguũť pe des. ſicut pʒ. s̃. ꝓxĩo. vel q: ita certũ hñt nũerũ ſillabarũ ꝙ q̊cq̃d ſupfluũ eſt videť abſciſum. vñ Hiero. ad marcellã: ꝓuerbia ſalo mõis extremũ claudit alphabetũ. qḋ tetrametro iãbico ſupputať ab eo loco in quo ait. Mulierem fortem ꝛc. Prouerb. xxxi.
y Porro ꝛc. h̃ aſſignat aliam conueniẽtiã inter lr̃as alphabeti ꝛ libros veteris teſtamẽti. lr̃a ſatis plana eſt. Porro ꝛc. ꝛ ſubiun git q̃re dicũtur duplices. z Aliter eñ. ꝛc. i. aliť ſcribunť in pncipio. aliť in fine. a Uñ ꝛ a pleriſq; ꝛc. i. Libri regũ q̃tuor ſunt apud nos. duo tñ apud he breos: p̃mum di cũt Samuel a no mie auctoris. vñ dicit Iſiḋ. li. ethi. vi. librũ Iudicũ ꝛ Ruth Samuel edidiſſe creditur. Liber ſamuel eiuſ dem ſamuelis na tiuitatẽ ꝛ ſacerdo tiũ ꝛ geſta deſcri bit. idcirco nomẽ ab eo accepit. Et q̃uis h̃ liber ſaul ꝛ dauid hyſtoriã ↄtineat: vtriq; tñ ad ſamuel referũ tur. quia ipẽ vnxit ſaul in regez. ipſe met etiã vnxit da uid in regẽ futuꝝ cui⁹ libri p̃mã pẽ ↄſcp̃ſit idẽ ſamu el. ſequẽtia ṽo vſ q; ad calcẽ ſcp̃ſit dauid ꝛc. Scḋm librũ appellauit malachim. i. regũ a materia. Uñ di cit Iſiḋ. Ethy. vi. Malachim ꝓpin de appellať eo ꝙ reges iude ꝛ iſrae litice gẽtis: geſta q; eoꝝ ꝑ ordinẽ digerat tempoꝝ. malachim eñ hebraice latine re gum interp̃tať. Hũc librũ hieremias p̃m⁹ in vnũ volumẽ coegit. Nã añ ſparſus erat ꝑ ſingulas regũ hyſtorias. Dabreiamin he braice. Paralypomenõ grece ṽba dierũ latine. cetera patebunt inferius. q Quõ ḡ. xxij. elemẽta ꝛc. Lr̃e dicũť elemẽta q̃ſi ali menta: ad ſilitudinẽ mũdi elemẽtoꝝ. ſic eñ illa coeũtia oẽ ꝑficiũt corpus. ſic ꝛ he ↄiũcte lr̃alẽ vocẽ q̃ſi corp⁹ aliqḋ cõponũt. tñ ele menta ꝓprie dicũtur ipſe ꝓnũciatões: note aũt earũ lr̃e: abuſiue tñ ꝛ elemẽta ꝑ lr̃is ꝛ lr̃e ꝑ elemẽtis vocanť. cũ dicim⁹ nõ poſſe cõ ſtare in eadẽ ſyllaba r. añ p. nõ de lr̃is dicim⁹: ſʒ de ꝓnũciatõe ea rũ. nã q̃tũ ad ſcp̃turã pñt ↄiũgi: nõ tñ enũciari niſi poſtpoſita r.
c Et eoꝝ initijs ꝛc. i. ex his. xxij. elemẽť vel lr̃is initiať ꝛ cõponiť. vñ dicit Priſcian⁹ in maiori volumie. Lr̃a eſt minima pars vocis compoſite ꝛc. h̃ eſt q̃ cõſtat ex cõpoſitõe lr̃arũ. d Ita. xxij. vo lumina ꝛc. q. d. ſicut puer inſtruiť ꝑ lr̃as ad cõpoſitões vocũ: ita ꝑ hos libros inſtruiť auditor in doctrĩa fidei ꝛ moꝝ. e Prim⁹ apud ꝛc. In ep̃la ad paulinũ. vij. ca. exponũť h̃: q̃rũ expoſitõem breuitatis cauſa nõ itero in h̃ loco. Lr̃a ſatꝭ pʒ oĩbus: tñ aliq̃ bre uiter ꝑſtringã. f Thorath. ſm Remigiũ lex vel pẽtateuchus
g Scḋm pphãrũ ordinẽ ꝛc. videť ꝙ male aſſigneť iſte ordo ꝓ phetarũ. q: ꝓphia eſt rerũ euẽt⁹ immobili ṽitate denũciatio. qḋ ñ facit aliqs liber hyſtoricus. Rñſio: q: ꝓphia nõ eſt ſolũ annũcia tio futuroꝝ ṽbis: ſʒ etiã factis. vt Oſee. xij. Ego viſionẽ multipli caui ꝛ in manu pphãrũ aſſimilat⁹ ſum. i. oſtẽſus. q: nõ tñ verbis p̃dicabãt: ſʒ ꝛ opibus p̃figurabãt. ſimilr Eſa. xx. legiť ꝙ Eſaias inceſſit nud⁹ ꝛ diſcalciat⁹ trib⁹ dieb⁹ in ſignũ ꝛ portentũ triũ anno rum captiuitatꝭ ṽture ſuꝑ egyptũ ꝛ ethiopiã. Sʒ ſm h̃ iob ꝛ alia agiographa debẽt iter pphas enũerari. iõ dicit Hugo de ſancto victore. q: liber ꝓpheticus ḋr duob⁹ modis. vel q: edit⁹ a ꝓpha vel q: ſcp̃tus ꝓphetico ſtilo. vñ Ioſue. Iudicũ. ſamuel. ꝛ Ma lachim ꝓphẽ dicũtur q: a pphis cõſcp̃ti. Ioſue igiť ꝓpha fuit. vt Nume. xxvij. Tolle Ioſue filium nun in quo eſt ſpiritus dñi. et Deuť. xviij. Prophetã de gẽte tua ꝛ de fratrib⁹ tuis ſicut me ſuſcitabit dñs. h̃ ḋr de Ioſue ad lr̃am. ſʒ adhuc daniel inť pphas nũerari deberet. ꝛ liber pſalmoꝝ. Rñſio ꝓphia largiſſime ḋr iſpiratio diuina occulta denũciãs. ꝛ ſm h̃ hyſtoria creatõis reuelata moyſi: ḋr ꝓphia. large aũt ḋr ꝓphia denũciatio futuroꝝ factꝭ vel verbis figuratiua. ꝛ ſm h̃ libri vete. teſta. di cunť ↄtinere ꝓphiam. q: in illis cõtineť figure fu turoꝝ. i. Corinth. x. Oĩa in figura ↄtingebãt illiſ Spãliter ḋr ꝓphia de nũciatio futuri ṽbis vel factis ꝑ hoiem ſpm̃ pro phetie hñtẽ. Sic pſalte riũ ꝛ daniel dicũť ꝓphe tie. Spãliſſime ḋr pro phetia denũciatio futu ri ṽbis vel factis antho nomatice. ꝛ ꝑ viros ꝓ phetas. ꝛ ſic Ioſue ꝛ iu dicũ ꝛ duo p̃mi libri re gũ ꝓphetie dicũť. Pro prie ḋr ꝓphia denũcia tio futuri vt futuri. vt E ſaie Hieremie ꝛ ceteroꝝ vel aliť dici põt ꙗ ꝓphe tia tripliciť ḋr offõ: grã ꝛ miſſione. Officio: qñ ali q̃s eligebať q̃ in dubijs cõſuleret dñm. ſic moy ſes ꝛ ioſue. Grã: ſicut il le q̃ ꝑ inſpiratõz noticiã aliq̃rũ habat: q̃ nec natu ra nec diſciplina aliq̃ ha ri poterat. ſicut Dau. ꝛ dauiel. Miſſione. ſicut ille quẽ mittebat dñs ad denũciãdũ q̃ ei inſpira uerat: vt ionas. Q: ṽo prophete non dicebanť nec opa eoꝝ ꝓphetaꝝ opa vocabãtur niſi q̃ aut miſſiõe aut offõ ꝓphetabãt. ſʒ iſpiratõe edocti eſſent. iõ dauid ꝛ daniel inter pphas nõ cõputãť: q: nec offiñ habuerũt: nec miſſi fuerũt: tñ grãz prophetãdi habuerũt: ꝛ in ṽitate ꝓphẽ fuerũt. h Cõpingũt. i. con iungũt. vide vbi exponiť cõpingere in opuſculo de vocabulis biblie.
i Quẽ nos regnoꝝ ꝛc. q: agit de duob⁹ regnis.ſ. ḋ regno duarũ tribuũ qḋ ḋr regnũ iuda. ꝛ de regno decẽ tribuũ. qḋ diciť regnum iſrael.
k Tharcaſra. hebraice liber. xij. pphãrũ. l Agiographa. ſup̃ expo ſita ſunt in ꝓlogo ſuꝑ Ioſue circa pncipiũ. m Quẽ quinq; inciſiõi bus. i. quinq; partitõibus vel diſtinctõibus q̃ fiũt ꝑ fiat fiat. q̃tuor p̃mas diſtinctões termiãt q̃tuor pſalmi q̃ terminãtur in fiat fiat.ſ. Btũs q̃ in telligit. Deus iudiciũ. Miſericordias dñi. ꝛ Cõfitemĩ ſcḋm. ꝛ inde vſq; ad finẽ ꝓtendiť q̃nta diſtinctio. ꝓpť iſtas q̃nq; diſtinctões volebat hie ronimus dicere q̃nq; libros eſſe pſalmoꝝ. Cõior tñ opinio eſt ꙗ ſit vn⁹ liber. Uñ ſic intitulať pſalteriũ. Incipit liber hymnoꝝ vl' ſoliloqoꝝ ḋ xp̃o
n Maſloth. hebraice: parabole grece: ꝓuerbia latine. Eſt aũt ꝓuerbiũ parabola vel ſimilitudo: vbi aliud ḋr ꝛ aliud itelligiť. vñ ḋr ꝓuerbiũ q̃ſi pro ṽbo poſitũ: vel q̃ſi ṽbũ pro alio. vide in opuſculo de vocabulis bi blie: vbi exponiť ꝑabola. o Coeleth. hebraice. Eccleſiaſtes grece: ↄcionator latine. q: ei⁹ ſmo nõ eſt ad vnũ: ſʒ ad vniuerſos. Concionor ↄcionator latine. q: ei⁹ ſmo nõ eſt ad vnũ: ſʒ ad vniuerſos. Concionor anis. ḋr loq̃ ad cõcionẽ. vñ cõcionator hr̃ q̃ ꝑſuadet vel loq̃tur concioni anis. ḋr loq̃ ad cõcionẽ. vñ cõcionator hr̃ q̃ ꝑſuadet vel loq̃tur concioni
p Syraſyrim. hebraice. cantica canticoꝝ latine. Syr eñ canticũ: a arti culus. ſyrim canticoꝝ interp̃tať q̃ ſic appellanť eo ꙗ vniuerſa catica pre cellãt. ſicut ſctã ſctõꝝ dicebanť. q: ſctõꝝ cõparatõe ſanctiora erãt. vel q: ex teriori oraculo erãt ſanctiora. q̃re plenĩ⁹ de his trib⁹ libris ꝛ de ſapiẽtie libro ꝛ de eccleſiaſtico. ĩ. in prologo ſuꝑ libros ſalomonis: qui ſic incipit Iũgat ep̃la ꝛc. q Dabreiamin. hebraice. paralypomenõ grece verba dierũ latine. Dabreiamin termiať in m. qḋ ſic pʒ ꝑ gloſam hiero. Geñ. xxxv. vbi ḋr. Errãt q̃ putãt beniamĩ filiũ dieꝝ iterp̃tari. ꝯ tera eñ ḋr iamin. ꝛ finiť in n. dies q̊dẽ appellãť iamim. ꝛ terminãť in m. cũ ḡ da breiamim iterp̃tať ṽba dieꝝ ꝛ ñ ṽba dextre: pʒ ꙗ termiať in m. ꝛ ñ in n.

q̃a pa[illegible]

Rñſio ꝓphia largiſſime ḋr

Universidad de Salamanca. BGH

r Chronicon.id eſt temporale vel temporaneum. eo ꝙ totum tempus cōplectiť ab adā vſqȝ ad finē regū. Et ðr a chronō qð eſt tp̄s. ⁊ īde chronicus ca.cū.i.tp̄alis vel tp̄ane⁹. ⁊ chronica coꝝ. tp̄a vel tēpoꝝ ſeries vl' ordo.vel vbi tp̄a vl' ſctā diuerſoꝝ tempoꝝ ꝯtinēť. vide.ſ̄.in ep̄la ad paulinū.vij.c.vbi exponiť paralypomenon. s Cynoth hebraice. treni grece.lamētatōes latine

ricum precioſum. Nota ꝙ byſſus eſt coloris niuei.coccus flāmei hyacinthus aerei:purpura ſanguinei.de iſtis q̄tuor operimentis que ponūtur h̄ fit mētio Exod.xxv. x Coccū.i. coccinū vel vermiculum. y Hyacinthū.quedā lapidē p̄cioſuȝ.quādoqȝ poniť hyacinthus ꝓ lana vel ſerico hyacinthini coloris. ⁊ ita p̄ hic accipi:⁊ meliꝰ q̄ꝫ ꝓ lapide.

t Quos ſub nūero ⁊c̄. iiij.c.xxiiij. ſeniores ſunt vere.teſta.doc.eminētiā v̄tutū ⁊ ꝑfectionē operū docētes.nā q̄ter ſex faciunt.xxiiij. vt ꝑ q̄ternariū deſigneť eminētia v̄tutū ꝑ ſenariū ꝑfectio operū q: ſex dies ſunt in q̄bus licet opari. vl' ꝑ ſeniores xxiiij. deſignātur duodecim p̄riarche ⁊.xij.ꝓph̄e

v Adorātes agnum.i. xp̄m verū deuȝ credētes eū ꝓ nob̄ paſſū. Per coronas victorie tēptationum intelliguntur. q̄s ꝓſtratis vultib⁹ offerunt: dū oīa bōa ſua deo hūiliter attribuunt. Animalia q̄tuor ſic̄ dicit gloſa. xp̄s q̄ natꝰ eſt:paſſus :reſurgēs :aſcēdēs. ⁊ breuiter tangit glo. ꝙ xp̄s dr̄ hō ī natiuitate. vitulus q̄ eſt aīal īmolaticiuȝ in paſſiōe:leo forť in reſurrectōe:aq̄la q̄ in altū volat in aſcēſione. Uel virtus fortitudis deſignať in leone. in vitulo īmobilis v̄tus tēperantie.in hoīe v̄tus iuſticie.ī aq̄la que viget in viſu v̄tꝰ prudentie.vel in hoīe hūanitas.in vitulo ſacerdotiū in leone regnū .ī aq̄la ex p̄miť diuitaꝫ ſacramētū

a Oculaꝫ an̄.rōe p̄ncipij. b Et retro. rōe finis. ip̄e eſt em̄ alpha ⁊ o.initiū ⁊ finis. Apoca. xxi.b. c Clamātib⁹ id eſt in ſctīs ſuis grās agētib⁹. d Sctūs

quod ſignificātius chronicon totius diuine hiſtorie poſſum⁹ appellare:q lib̄ apð nos paralipomenō prim⁹ ⁊ ſcðs inſcribitur. octauus eſdras:q ⁊ ip̄e ſilr̄ apud grecos et latios ī duos libros diuiſus eſt. nonus heſter. Atqȝ ita fiūt pariter veteris legis libri uigītiduo.i. moyſi qnqȝ:⁊ ꝓphetarū octo. agiographoꝝ nouē. Quāq̄ȝ nōnulli ruth ⁊ cynoth ſ iter agiographa ſcriptitent:⁊ hos libros in ſuo putēt nūero ſupputādos:ac ꝑ hoc eē priſce legis libros viginti q̄tuor:q̄s ſub nūero viginti q̄tuor ſenioꝝ apocalipſis iohānis inducit adorātes agnū ⁊ coronas ſuas ꝓſtratis vultibus offerētes: ſtātib⁹ corā q̄tuor aīalib⁹ oculatis an̄ ⁊ retro.i.ī p̄teritū ⁊ in futurū reſpiciētib⁹ ⁊ indefeſſa voce clamātib⁹ ſctūs: ſcūs ſctūs: dn̄s ds̄ omp̄s q̄ erat: ⁊ q̄ eſt: ⁊ q̄ vētur⁹ eſt. Hic plogus ſcripturarū q̄ſi galeatū p̄ncipium oīb⁹ libris q̄s ð hebreo v̄timꝰ in latinū ꝯuenire pōt vt ſcire valeam⁹ q̄cq̄d extra hos eſt iter apocripha eē ponēdū. Igiť ſapiā q̄ vulgo ſalomonis īſcribiť. ⁊ ieſu filij ſyrach lib̄. ⁊ iudith. ⁊ thobias: ⁊ paſtor n̄ ſunt ī canōe. Machabeoꝝ primuȝ

lib̄ꝝ hebraicū reperi. ſcðs grecus eſt:qð ex ip̄a phraſin ꝓbari pōt. Que cū ita ſe habeāt:obſecro te lector ne laborē meū rep̄henſionē eſtīes āntiq̄rū. In tēplo dei offert vnuſq̄ſqȝ qð pt̄. Alij aurꝝ ⁊ argētum ⁊ lapides p̄cioſos:alij byſſū ⁊ purpurā ⁊ coccū offerūt ⁊ hyacinthū. Nobiſcū bn̄ agiť: ſi obtulerim⁹ pelles ⁊ capraꝝ pilos. Et tn̄ ap̄ls ꝯtēptibilioꝛa nr̄a magiſ neceſſaria iudicat. Unn̄ ⁊ tota illa tabernaculi pulcritudo ⁊ ꝑ ſingl'as ſpēs eccl'e p̄ntis futureqȝ diſtictio pellibus tegiť ⁊ cilitijs:ardorēqȝ ſolis ⁊ iniuriā ymbriū ea q̄ viliora ſūt ꝓhibēt. Lege ergo primū ſamuel ⁊ malachim meū. Meū inq̄ȝ meū. Quicq̄d em̄ crebriꝰ v̄tēdo ⁊ emēdādo ſollicitius ⁊ didicimus ⁊ tenem⁹: nr̄m eſt. Et cū intellexeris qð antea neſciebas vl' interpretē me eſtiato ſi gratus es vel paraphraſtē ſi ingratus. q̄ȝq̄ȝ michi oīno ꝯſcius n̄ ſim: mutaſſe me q̄ppiā ð hebraica v̄itate. Certe ſi incredul⁹ es lege grecos codices ⁊ latinos ⁊ cōfer cū his opuſculis q̄ nup emēdauimus ⁊ vbicūqȝ diſcrepare iter ſe uiðris iterroga quē libet hebreoꝝ cui magis accōmo

a Et tn̄ ap̄ls.i. Corinth.xij. multo magis mēbra que videť corporis infirmiora eē neceſſariora ſt ⁊c̄

b Cilicijs.i.ſag cilicinis de pilis capraꝝ factis. vn̄ ⁊ caprilacia vl' capillatia vela dicūtur. c Lege ergo primū. ante q̄ꝫ peruerſe iudices. d Samuel ⁊c̄.id ē a me trāſlatū. ſamuel apud hebreos cōtinet duoſ p̄mos libros regū apð nos:malachi duos vltimos.

e Meū inq̄ꝫ meum,i. a me veraciter tranſlatū: ⁊ ſolicite emendatum. ꝓpter hoc dicit bis meum.

f Inq̄ȝ id eſt dico verbū defectiuum eſt. Inq̄ p̄ſentis eſt et quandoqȝ futuri.

g Interp̄tem .i. verum trāſlatorē vide in opuſculo de vocabulis biblie: vbi exponitur interpres.

h Uel paphraſten.i.iuxta loquētem. Paraphraſtes diciť q̄ n̄ trāſfert litterā ex littera:ſed ſenſum ex ſenſu. ⁊ ðr a para qð eſt iuxta : ⁊ phraſtes qð eſt locutor. q̄ſi locutor ſ̄m ſenſū ⁊ nō ſ̄m lr̄am. tn̄ deb̄ excuſat ſe hieronim⁹ dicēs ꝙ nō eſt cōſcius ſe mutaſſe aliq̄d de hebraica v̄itate.

i Cōiectorē.i. diuinū vel vaticinatorē. Cōiector ðr interpres vel in cōiecturis perit⁹: ſortilegꝰ: diuinꝰ. k Sȝ ⁊ vos famulas xp̄i ⁊c̄. Mirrha.i. vnguēto ī quo p̄ncipalis ſpēs eſt mirrha. v̄ſus Unguētū nardū: ſȝ nardus ðr arbor. Eſt vnguētū mirrhū: ſȝ gūmi mirrha vel arbor. glo. mirrha eſt amariſſima ſpēs q̄ mortuoꝝ corpora cōdiūtur. Mirrhū vero vnguētū precioſiſſimū de mirrha factū. l Caput.i. diuinitatē.i. Corinth.xi. caput xp̄i deus cōſtrue ſic. Sȝ ⁊ vos famulas xp̄i rogo que vngitis caput dn̄i.i. creditis ⁊ adoratis diuinitatē xp̄i. Diſcūbētis.i. ſedētis in celo ad dexterā p̄ris. Ungitis inq̄ȝ mirrho fidei.i. fide deo accepta ſuper oīa fragrātia. vn̄ ip̄ſe dicit ſponſe.iiij. canticoꝝ. Odor vnguētoꝝ tuoꝝ ſup oīa aromata. vnguētoꝝ dicit: q: nō ſolū caput: ſȝ et pedes xp̄i vngi debēt. Caput vngit q̄ verū deum adorat ⁊ credit. Pedes v̄o vngit: q̄ eū verū hominē credit. m Que nequaq̄ȝ ſaluatorē. cū magdalena. Queritis in ſepulcro. q: eū creditis ſurrexiſſe. m Quibus iā.⁊c̄.i. ꝯ detractores ꝯ me brutaliter obloquētes. n Qui aduerſum me rabido ore. id eſt inſano. o Deſeuiūt.i. inſaniūt. p Et circueunt ciuitatē. diffamando tranſlationē meam. p̄s. In circuitu impij ambulant.

pater. e Sanctꝰ.filius. f Sanctꝰ ſpūſſanctꝰ. g Dn̄s. ꝓpter regnū qð ꝓpriū eſt hōitaꝫ. h Deus.i. vidēs ꝓpter ſapientiā. i Omnipotēs. ꝓpť potētiā. k Qui erat. ſine p̄ncipio. l Et q̄ eſt immutabilis. m Et q̄ vēturus eſt. glo. filiꝰ corꝑaliť apparebit: tota deitas ſe manifeſtabit hoībus. n Hic plogus ⁊c̄. vide diuiſionē ſupra poſitā in p̄ncipio ꝓlogi. o Galeatū p̄ncipiū. methaphorice loq̄tur. q: ſicut capiti ſupponiť galea ⁊ armatū ꝯ hoſtes ſe defendit: ſic prologus iſte oībus q̄s hieronimꝰ de hebreo trāſtulit in latinū ſupponi pōt ⁊ defendit ſacrā ſcp̄turā ꝯ illos q̄ inducunt apocripha pro agiographis. vide.ſ̄.in prologo ſup ioſue in p̄ncipio: ⁊ inuenies q̄d ſit apocriphū ⁊ q̄d agiographū. p Ex ipſa phraſin.i. ex ipſo modo loquēdi. q: grecā redolet eloquētiā. Phraſis grece locutio latine. vn̄ ꝑiphraſis.i. circūlocutio. ⁊ antiphraſis ꝯt̄ria locutio. Itē phraſo v̄bū grecū idē eſt qð loquor. ⁊ inde phraſis locutio. ⁊ inde fraſtes locutor. ⁊ cōponitur metaphraſtes.i. interpres. ⁊ paraphraſtes: q̄ minus bn̄ interp̄tatur.

q Que cū ita ſe habeant. ⁊c̄. antiquoꝝ.id eſt. lxx. interpretum.

r In tēplo .alias in tabernaculo dei ⁊c̄. hūiliādo ſe videť potius cōmēdare.lxx. interp̄tes q̄ꝫ cōdemnare. Un̄ in ſcðo libro ꝯ ruffinū cū poſuiſſȝ eadē v̄ba q̄ h̄ ſequūtur dicit. Quāto ꝯ.lxx. iterp̄tes tumeā ſupcilio. vt illos aurū ⁊ p̄cioſos lapides ⁊ purpurā: me pelles ⁊ pilos caprarū in tabernaculo xp̄o obtuliſſe profitear. s Offert qð pōt Exoð. xxv. a. ⁊.xxxv.b. t Byſſum. linū candidiſſimū. v Purpurā. pannū ſe

q Atqȝ in eo ⁊c̄ .i. iudicauit. r Si alijs ⁊c̄. i. protegatis me orōnibus. q: nolo ꝯtendere cū eis. ⁊ h̄ eſt qð ſubdit. s Ego ſciēs. ⁊c̄. ſupbie ⁊ cōtumelie p̄ponēdā. t Illius ſemp. ⁊c̄ .i. in corde deliberaui. v Cuſtodiā vias meas.i. actōes ⁊ v̄ba.

x Ut nō deliquā ⁊c̄. ne loquēdo dem aditū calūnioſis in q̄ ſepe fit turbatio vt dicāť n̄ dicēda iō.

y Poſui ori meo cuſtodiā.i. ſilētiū. quia cuſtodiui os meū ne incōgrua exeāt. a Cuȝ cōſiſteret ⁊c̄. q̄rēs calūniā obmutui id eſt penitꝰ tacui

b Et hūiliatus ſum.h̄.d. vt intelligas ſilentiū puruȝ nō doloſum. Uel hūiliatꝰ ſum id eſt paratus improꝑia ab eis humiliter ſuſtinere.

c Et ſilui de bonis. q̄ docerē contēnētes q̄ cauſas ꝯtentōis q̄rūt ne margaritas ſpargereȝ an̄ porcos. Math.vij.a. Nolite ſctm̄ dare canī. ⁊c̄. neqȝ mittatis margaritas ante porcos : ne forte ꝯculcēt eas pedibus ſuis ⁊ cōuerſi dirūpant vos.

Vit vir vnus. Circa materiam igitur iſtius libri ⁊ Paralyp̄. ſic ꝓcediť. q: p̄ deſcribiť ppl'i iſrl' ꝑ reges gubnatio. ſcðo huiꝰ gubernatōis q̄dā recapitulatio ⁊ ſuppletio in libris paralip̄. Prima in duas. q: p̄ agiť de regno iſrl' vnito. ſcðo de bipartito: tercio ⁊ q̄rto libro. ꝓpter qð liber regū apud hebreos ī duas partes diuiditur. ita ꝙ ibi ſunt duo libri tm̄. Primus q̄ vocať ſamuel ꝯtinēs p̄mū ⁊ ſcðm librū regum. Scðs vocať malachim id ē regū ꝯtinēs terciū ⁊ quartū. Prima adhuc in duas. q: p̄ agiť de rege ſeu de regno iſrael ex electōe. ſcðo ex p̄rna ſucceſſione libro ſcðo. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ vbi incohať vn⁹ modus regiminis: p̄cedēs mod⁹ terminať ibidē. Et iō p̄ agitur de terminatōne regiminis ſub iudicib⁹. ſcðo de incohatōe regiminis ſub regib⁹. ix.c. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ occaſio terminatōis regimis iudicum ⁊ petēdi regē ſuper populū fuit malicia filioꝝ heli ⁊ ſamuel'. vt h̄r. ī viij.c. ⁊ iō p̄ agiť de natiuitate ſamuelis ſub heli iudice. ſcðo de malicia filioꝝ vtriuſqȝ. ij.cap. ibi. Porro filij heli filij belial. Prima in tres. q: p̄ deſcribiť ipſiꝰ Anne petitio. ſcðo petitōis exauditio. ibi. Cogūit tūc helchana. tercio grāꝝ actio. ibi. Et orauit anna. Prima adhuc in duas. q: p̄ deſcribiť occaſio petēdi. ſcðo mod⁹ poſtulādi. ibi. Surrexit aūt anna. Occaſio aūt petitōis anne fuit malicia fenēne exprobrātis ei ſterilitatē eiꝰ in dieb⁹ ſolennib⁹ q̄n debebat eſſe in quiete orōnis. Et h̄ eſt qð ðr. a Fuit vir vn⁹ de ramathaim. ꝑ m. in fine dȝ ſcribi. q: ſic eſt in hebreo. ⁊ eſt ramathaim vna dictio. Et q̄ ꝑtȝ error illoꝝ q̄ ſcribūt n. in fine facientes inde duas dictōes. ita ꝙ li in ſit p̄poſitio iūcta cū dictōe ſequēte. vt ramatha ſit nomē ville. ⁊ ſophim nomē regionis in q̄ eſt ramatha. ⁊ h̄ dictū ꝓcedit ex ig̃rantia hebraice v̄itatis. ſic igiť exponūt hebrei de ramathaim ſophim.i. de excelſis reſpiciētib⁹. q: ſunt ibi duo mōtes mutuo ſe reſpiciētes. Aliter exponūt alij ð ramathaim ſophim.i. de excelſis reſpicientiū vel ſpeculantiū. q: li ſophim qð eſt pluralis nūeri indifferenť p̄ſtare ꝓ q̄libet caſu eo ꝙ noīa hebraica ſunt indeclinabilia. ⁊ diciť excelſa reſpiciētiū. q: inde pōt videri lōge. ſ̄m alios v̄o dicūtur excelſa ſpeculātiū. q: ibi hītabāt viri in lege ſtudioſi.

b Et nomē eiꝰ ⁊c̄. iſte fuit leuita de filijs chore. vt h̄r p̄ Paralip̄ .vi.

c Ephrateus. nō ꝙ eēt de tribu ephraim: ſȝ q: manebat in mōte ephraim. vt p̄dictū eſt. ſicut aliq̄s ðr ciuis pariſienſis q̄uis ſit natiōe anglicus. Aliq̄ v̄o dicūt ꝙ ðr ephrateus ab ephrata q̄ altero noīe ðr bethleē: eo ꝙ mr̄ eiꝰ fuit de bethleē. ſȝ h̄ nō eſt veriſimile: q: filij nō cognominātur a mr̄ibus: ſȝ a p̄ribus. Et habuit duas vxores. p̄ma em̄.ſ. Anna fuit ſterilis. ⁊ iō aliā ſupduxit. d Et aſcēdebat ⁊c̄.i.ī feſto paſche pēthecoſtes ⁊ tabernaculoꝝ. iſtis em̄ trib⁹ tp̄ibus debebat apparere oē maſculinum corā dn̄o. vt h̄r exoð. xxiij. verūtn̄ aliq̄n parcebať ppl'o de duab⁹ feſtiuitatib⁹ vltimis ꝓpť lōgitudinē vie ad locū cultꝰ diuini: vl' alia cā rōnabili. vtrū aūt iſte aſcēderet ſel' in anno vl' plurics nō h̄r exp̄ſſe ex textu. videtur tn̄ magis ꝙ ſel': eo ꝙ ſubdiť poſtea. Sicqȝ faciebat ꝑ ſingl'os annos cū redeūte tp̄e in domo dei aſcēderēt. e Erant aūt ibi duo filij heli ofni. ſic dȝ ſcribi ꝑ i. ī fine. f Deditqȝ fenēne ⁊ ſue ⁊c̄.i. nouas veſtes ꝓ ſolēnitate: vt dicūt aliq̄. meliꝰ tn̄ videť.ſ. ꝙ ꝑ h̄ intelligātur partes ſacrificij. faciebat em̄ helchana hoſtiā pacificā dn̄o ꝓ grāꝝ actōe de q̄ vna pars incēdebať ſup altare.ſ. adeps. reliq̄ erat ſacerdotū: vt pectuſculū ⁊ armꝰ dexter. reliq̄ carnes erāt offerēns. ⁊ de iſtis dabat p̄tes filijs ⁊ filiab⁹ ⁊ vxorib⁹ q̄ſi q̄d ſacrū. g Anne aūt dedit ⁊c̄. nō.ſ. de datione. ſed q: nō habebat liberos de anna q̄b⁹ partes darētur. iō ſubditur.

h Quia annā diligebat. ꝓpť qð magis triſtabať de ſterilitate ipſius.

dare debeas fidem: ⁊ ſi noſtra firmauerit: puto ꝙ eū nō eſtimes cōiectorē ut in codē loco mecū ſimiliter diuinarit. Sȝ ⁊ vos famulas chriſti rogo que domini diſcūbentis p̄cioſiſſima fidei mirrha vngitis: caput que nequaq̄ȝ ſaluatorē queritis in ſepulcro: quibus iam ad patrem xp̄s aſcendit ut contra latrantes canes: qui aduerſuȝ me rabido ore deſeuiunt ⁊ circueunt ciuitatē: atqȝ in eo ſe doctos arbitrātur: ſi alijs detrahāt orōnū veſtraꝝ clipeos oppōatis. Ego ſciēs humilitatē meā: illiꝰ ſemper ſententie recordabor. Dixi cuſtodiā uias meas vt non delinquaȝ in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiā. cū conſiſteret peccator aduerſum me. Obmutui ⁊ humiliatus ſum ⁊ ſilui a bonis.

Explicit qualiſcunqȝ expoſitio iſtius prologi galeati.

Primi libri Regum incipit prologus.

Er me reges regnāt. Prouerb. viij. Sic dictū fuit in p̄ncipio libri iudicū. ppl's iſrl' poſt ingreſſum terre ꝓmiſſiōis habuit triplicē modū gubnatōis. q: p̄ fuit gubernat⁹ ꝑ iudices vſqȝ ad ſaulē. ſcðo ꝑ reges a ſaule vſqȝ ad captiuitatē babilonicā. tercio ꝑ pontifices a reditu dicte captiuitaꝫ ⁊ citra. de gubnatōe aūt ppl'i ſub iudicib⁹: vel potiꝰ de deo ppl'm gubnante ꝑ iudices: actū eſt in libro iudicū. ſicut dictū fuit ibidē. Et eodē modo in libris regū et paralip. agiť ð deo gubnāte ppl'm ꝑ reges. ⁊ h̄ eſt qð dr̄ in v̄bo p̄aſſumpto. Per me reges regnāt. In q̄ q̄dē v̄bo p̄ tāgiť huiꝰ gubnatōis rector p̄ncipalis: cū ðr ꝑ me. q: v̄bū ꝓpoſitū ðr in ꝑſona ſapiētie increate: q̄ ds̄ eſt. ſcðo tāgiť rector miſterialis: cū ðr reges in plurali. q: ſub vno rectore p̄ q̄ ds̄ eſt ſunt multi reges generis humani. Circa p̄mū ſciendū ꝙ ſic̄ ðr in libro de cauſis ꝓpoſitōe p̄ma. p̄ma cā plus influit in cauſatū q̄ꝫ cā ſcða. ⁊ ideo ds̄ qui eſt p̄mus ⁊ vniuerſalis rector totius creature plꝰ facit ad gubnatōeȝ cuiuſliber cōitatis q̄ꝫ oēs alij: imo ſine ipſo alij nihil p̄nt facere. ꝓpter qð de ip̄o ðr Sapie. viij. Attigit a fine vſqȝ ad finē fortiter ⁊ diſponit oīa ſuauiť. ⁊ iō in ꝑſona ipſius ðr Prouerb. viij. Per me potētes imperāt: ⁊ legū cōditores iuſta decernūt. Circa ſcðm cōſiderādū ꝙ lȝ ds̄ oīa gubnare poſſit ⁊ regere ꝑ ſeip̄m. tn̄ ad cōſeruādū pulcritudinē vniuerſi q̄ cōſiſtit in ordīe partiū adinuicē. ⁊ ad deū ſicut ad p̄mū ducē inferiora regit ꝑ media. vt corꝑalem creaturā ꝑ ſpūalem: ⁊ eodē mō vulgares hoīes ꝑ reges. Sciendum tn̄ ꝙ in ppl'o iſrl' aliq̄ fuerunt reges ex diuina ꝑmiſſione ad malū ppl'i ſubiecti. de quib⁹ dicit dn̄s Oſee. viij. Ipſi regnauerūt ⁊ non ex me. Aliq̄ aūt fuerūt ex diuina ordinatōe ad bonū populi ſubiecti. ſ̄m ꝙ dicit.ij. Paralyp̄. viij. Nunquid ignoratis ꝙ dominus deus iſrl' dederit regnū dauid ſup iſrael in ſempiternum. ⁊c̄. de iſtis aūt trib⁹ videlicet de deo p̄ncipaliť ppl'm iſrael regente. ⁊ de bonis regib⁹ ex diuina ordinatōe inſtitutiꝫ ad populi promotionem ⁊ de malis ꝑmiſſis a deo regnāte in populi delinquētis penam. ſ̄m ꝙ ðr Oſee.xiij. dabo tibi regē in furore meo. tractať in libris regū ⁊ Paralyp̄. vt patebit ꝓſequēdo. Cap̄. p̄mum.

Explicit prologus. Incipit liber Samuelis primus.

Capitulum primum.

Fuit vir vnꝰ ð ramathaim ſophim de monte ephraim: ⁊ nomē eius helchana filius hieroboā filij heliu filij thau: filij ſuph: ephrateus. ⁊ habuit duas uxores nomē uni anna: ⁊ nomē ſcðe fenēna. Fueruntqȝ fenēne filij anne aūt nō erāt liberi: ⁊ aſcendebat uir ille de ciuitate ſua ſtatutis dieb⁹ ut adoraret ⁊ ſacrificarȝ dn̄o exercituū ī ſylo. Erāt aūt ibi duo filij heli ofni ⁊ phinees ſacerdotes dn̄i. Uenit ergo dies ⁊ īmolauit helchana: deditqȝ fenēne uxori ſue ⁊ cūctis filijs eiꝰ ⁊ filiab⁹ ꝑtes Anne āt ðdit ꝑtē unā triſtis: q:

Universidad de Salamanca. BGH

In hebreo habetur. Unam partem pulcram vel duplicem. cuius ratio ſubdit. qꝛ annã diligebat: ⁊ in hoc volebat honorare eã. i Affligebat q̃z eã emula eiꝰ. i. fenẽna; dicẽdo ei ṽba pũgitiua intm̃ vt ei exprobraret ſterilitatẽ. k Porro illa flebat. ꝑ triſticia. l Et nõ capiebat cibũ. i. parũ de cibo capiebat. ⁊ qḋ modicũ eſt q̃ſi nihil reputat. vt h̃r. ij. phiſicoꝝ. m Nũq̃d nõ ego melior. ⁊c̃. qḋ exponũt hebrei de pueris fenẽne. q. d. intm̃ diligo te q ego ſuz melior tibi q̃z decẽ filie fenẽne m̃ri ſue. h̃ dixit ad ipſiꝰ ꝯſolationem. Alij exponũt q̃z decẽ filij. i. q̃z ſi haberes decẽ filios. Sed iſta expoſitio nõ videt̃ rõnabilis. qꝛ ſi haberet decẽ filios: nõ ꝓpt̃ h̃ excluderetur amor helchane ad ipſam vel minueret̃: ſz magis includeret̃ ⁊ augeret̃. n Surrexit aũt anna. h̃ ꝯñr deſcribit̃ modꝰ orãdi hũilis ⁊ deuotꝰ: cũ dr̃ n Surrexit aũt ãna vt iret ad locũ or̃nis iuxta tabernaculũ. o Poſt q̃z comederat. ⁊c̃. Ex q̊ pz q ſupradictũ eſt. ſ. q comederat aliq̃d lz modicũ. p Heli ſacerdote ſedẽte ſup ſellã. i. ſuper ſedẽ magnã ⁊ honorabilẽ. vt dicunt hebrei. ex hac ſeſſiõe dicẽtes q illa die fuerat inſtitutus iudex ſup pplm. ſz h̃ nõ videt̃ verũ. qꝛ .j. iiij. c. dr̃ q ip̃e iudicat iſrl. xl. annis. Itẽ. c. ſequẽ. dr̃ q ſamuel adhuc iuuene exiſtẽte Heli erat ſenex valde Ex q̊ videt̃ q p plures annos fuit iudex an̄ natiuitatẽ ſamuelis q̊ cõceptus fuit ⁊ natꝰ eodẽ anno q̊ m̃r eiꝰ orauit ꝓ ipo habẽdo. vt ꝯfitet̃ hebrei ⁊ ſatꝭ apparet ex ſequẽtibus. nec valet motiuum allegatũ. qꝛ .j. iiij. ca. dr̃. Heli ſedebat ſup ſellã de q̃ cecidit ⁊ mortuꝰ eſt. vt ibidẽ dr̃: ex q̃ ſeſſiõe nõ põt dici q illa die fuerit factꝰ iudex. nec ſilr̃ ex iſta. q Et nouacula. ⁊c̃. nõ aſcẽdet ſup caput eiꝰ. ex h̃ dat̃ intelligi q deberet tenere ritũ nazareoꝝ. ſicut dictũ fuit Judicũ. xiij. de ſanſone. r Ut heli obſuaret os eiꝰ. attẽdẽs ſi aliqḋ ṽbũ exp̃meret: vel a motu labioꝝ ceſſaret.
s Eſtiauit ḡ heli temulẽtã. i. plenã bono vino. ⁊ dr̃ a themeto qḋ ſignat vinũ. ⁊ lẽtos qḋ eſt plenũ. t Digere pauliſꝑ vinũ. q. d. vade p̃us ad dormiẽdũ. ⁊ poſtea venias ad orandũ. v Nequaq̃z inq̃t. ⁊c̃. ſ. ſum ebria. vt tu credis. x Nã mulier infelix. ⁊c̃. tũ ꝓpt̃ defectũ ꝓlis. tum ꝓpt̃ ṽba fenẽne me ꝓuocãtis. y Uinũq̃z ⁊ oẽ. ⁊c̃. qꝛ liq̃rẽ inebriatiuũ nõ biberat illa die. vel ſi biberat acceperat ita parũ q q̃ſi nihil eſſet reputandũ. z Nec reputes. ⁊c̃. i. ſine iugo diſcipline. a Deus iſrael det tibi petitõem. In hebreo habet̃. Dabit tibi petitionem. ⁊c̃.
b Utinã inueniat. ⁊c̃. vt velis orare ꝓ me dñm. c Uultuſq̃z illius non ⁊c̃. qꝛ paſſiões ire ⁊ triſticie q̃ mutãt facies in diuerſos colores receſſerunt ab ea ex cõſolatione exteriori ṽboꝝ heli. ⁊ ex interiori cõſolatione diuine gr̃e. d Reuerſiq̃z ſunt. ⁊c̃. iſta eſt eadẽ ciuitas q̃ ſup̃ noĩata eſt ramathaim. ramathaim eñi qḋ ſignificat excelſa. plurale eſt huiꝰ noĩs ramatha. qḋ ſignat excelſum. ſic̃ in latino eadẽ ciuitas aliq̃n vocat̃ noĩe ſinglari: ⁊ aliq̃n noĩe plurali. ſic̃ ciuitas ebroicẽſis aliq̃n vocat̃ ebroias: aliquãdo ebroic. e Cognouit ãt helchana. ⁊c̃. ſ. poſtq̃z reuerſus fuit i domum ſuã. qꝛ iudei eũtes in hierl̃m cũ vxoribꝰ ſuis ad diẽ ſolemnẽ, vel cã ſacrificij ſeu orationis vſq̃z ad reditum ſuum in domos ſuas continebãt ab vxoribꝰ ſuis. ⁊ ad h̃ meliꝰ ſuandũ poſtea fuit ꝯſtitutũ q qñ de eadẽ ciuitate ibãt hieruſalẽ ꝓpt̃ dictã cãm: plures viri ⁊ plures mulieres viri ibãt in vna comitiua: ⁊ mulieres in alia: pueri aũt de q̊bus nõ erat ſuſpitio poterãt ire in iſta comitiua vel in alia. ⁊ iõ cũ ſaluator nr̃ ieſus xp̄us xij. annoꝝ aſcẽdiſſet i hierl̃m ad diem feſtũ ⁊ ibi recedentibꝰ parẽtibꝰ remãſiſſet. nõ cognouerũt parentes eiꝰ extimantes illũ eſſe in comitatu. vt habetur Luce. ij. quia ioſeph extimabat eũ eſſe in comitatu mulierũ; maria mater eiꝰ in comitatu virorum.
f Uocauitq̃z nomen eiꝰ ſamuel eo q poſtulaſſet eũ a dño. ſamuel eñi interp̃tat̃ poſtulatus a deo. ſeq̃tur.
g Nõ vadã donec ablactet̃ ifanſ duplex ẽ ablactatio. vna eſt abſtractõ a lacte mamille. et iſta fit circa p̃ncipiũ tercij anni vel circiter. Alia eſt ablactatio qñ abſtrahit̃ puer a lacte puerilie qñ icipit vti alijs cibis cõibꝰ ⁊ lacticinijs nõ nutritur ampliꝰ. ⁊ h̃ fit circa decimũ annũ vel circiter. ⁊ de hac ablactatõne loq̃tur h̃ ſcp̃tura qꝛ an̄ decimũ annum vel circit̃ pueri nõ ſũt apti ad faciẽdũ aliqḋ officium in tẽplo dñi: ſz ex tũc pñt aliq̃ parua officia facere. vt accẽdere lãpades vel hmõi. ⁊ ſic paulatim aſſueſieri ad maiora.
h Et maneat ibi iugit̃. In hebreo h̃r. vſq̃z ad ſeculũ. i. ad q̃nq̃geſimũ annũ. qꝛ vltra nõ debebãt leuite ſuire in tẽplo. vt h̃r Nu. iiij. vñ .j. vij. c. dr̃ q ſamuel factꝰ iudex ppl̃i ibat ꝑ ſingulos ãnos circuiens bethel ⁊ galgal ⁊ maſphat. ⁊ iudicabat iſraelẽ in ſup̃dictiſ locis. i Precor vt ipleat ⁊c̃. q̃le aũt fuerit iſtud ṽbũ nõ exp̃mit hic ſcp̃tura. ⁊ ꝓpt̃ h̃ dicũt aliq̃ hebrei q an̄ natiuitatẽ ſamuelis audita fuit vox de celis: q futurꝰ erat q̃dã iuſtꝰ noĩe ſamuel. propter qḋ mulieres plures pariẽtes maſculos illo tp̃e vocabãt eos noĩe ſamuelis: q̊uſq̃z ꝑ opa apparebat q d̃ illis nõ intelligebatur vox diuia. ⁊ ſm̃ h̃ ſic intelligit̃ ṽbũ helchane p̃dictum.
i Precorq̃z ⁊c̃. i. p̃cor dñm vt ꝑ bonã indolẽ iſtiꝰ pueri appareat q ille ſit ſamuel de q̊ audita eſt vox a deo emiſſa. ſz iſtud videtur ficticiũ. tũ qꝛ de ſcp̃tura nõ h̃r. tũ qꝛ ãna nõ vocauit filiũ ſuũ ſamuelem ꝓpt̃ aliq̃ vocẽ d̃ celo auditã: ſz qꝛ poſtulauerat eũ a dño. vt p̃dictũ eſt. ⁊ iõ alit̃ dr̃ q ṽbũ dñi h̃ accipit̃ ṽbũ ipſius heli ſacerdotis: q̊ ſm̃ veritatẽ hebraicã dixerat anne dep̃cãti. Det tibi dñs petitõem tuã. vt ſup̃dictũ eſt. ⁊ hoc dixit inſtinctu ſpũſſancti. ãna vero petebat a dño filiũ q̊ viueret ⁊ miſtraret in tẽplo dñi. vt pz ex p̃dictis. et h̃ p̃cabat̃ helchana a dño impleri. qꝛ lz puer ſamuel eſſet natꝰ: nõ tñ erat in ſtatu q̊ poſſet in tabernaculo miniſtrare.

annam diligebat. Dñs aũt ꝯcluſerat vuluã eiꝰ. Affligebat[i] q̃z eã emula eiꝰ ⁊ uehemẽter angebat: in tm̃ ut exprobraret q dñs ꝯcluſiſſet vuluã eiꝰ. Sicq̃z faciebat ꝑ ſingulos annos cũ redeũte tp̃e aſcenderẽt ad tẽpliũ dñi: ⁊ ſic ꝓuocabat eã. Porro[k] illa flebat ⁊[l] nõ capiebat cibũ. Dixit ergo ei helchana vir ſuꝰ: anna cur fles: ⁊ q̃re nõ comedis. ⁊ q̃zobrem affligit̃ cor tuũ Nũq̃d[m] nõ ego melior tibi ſuz q̃z decẽ filij. Surrexit[n] aũt anna poſt q̃z[o] comederat ⁊ biberat in ſylo. Et[p] heli ſacerdote ſedẽte ſup ſellã an̄ poſtes domꝰ dñi cũ eẽt anna amara aio: orauit ad dñm flẽs largiter: ⁊ votũ uouit dicẽs. Dñe exercituũ ſi reſpiciẽs uidẽris afflictõẽ famule tue: ⁊ recordatꝰ mei fueris nec oblitꝰ ancille tue: dederiſq̃z ſue ſexũ virilẽ: dabo eũ dño oĩbus diebꝰ vite eiꝰ: ⁊[q] nouacula nõ aſcẽdet ſup caput eiꝰ. Factũ eſt aũt cũ illa m̃ltiplicaret p̃ces corã dño vt[r] heli obſuaret os eiꝰ. Porro ãna loq̊bat̃ in cord̃ ſuo: tm̃q̃z labia eiꝰ mouebãt̃: ⁊ vox penitꝰ nõ audiebat̃. Eſtiauit[s] ergo eã heli temulẽtã: dixitq̃z ei. Uſq̃z q̊[t] ebria eris. Digere[t] pauliſꝑ vinũ q̊ mades. Rñdẽs ãna: neq̃q̃z[u] inq̃t dñe mi: Nã[x] mulier ifelix nimis ego ſũ: vinũq̃z[y] ⁊ oẽ qḋ iebriare p̃t ñ bibi: ſz effudi aiaz meã i ꝯſpectu dñi. Ne reputes[z] ancillã tuã q̃ſi unã de filiabus belial: qꝛ ex m̃ltitudie doloris ⁊ meroris mei locuta ſũ vſq̃z in p̃ſens. Tũc heli ait ei. Uade in pace: ⁊[a] ds̃ iſrl̃ det tibi petitõez tuam quã rogaſti eũ. At illa dixit. Utinã[b] iueniat ãcilla tua grãm i oclis tuis. Et abijt mulier in uiã ſuã: et comedit vultuſq̃z[c] illiꝰ nõ ſũt ãpliꝰ i diuerſa mutati. Et ſurrexerũt mane ⁊ adorauerũt corã dño: reuerſiq̃z ſũt[d] ⁊ uenerũt in domũ ſuã ramatha. Cognouit[e] ãt helchana ãnã vxorẽ ſuã ⁊ recordatus eſt ei dñs. Et factũ eſt pꝰ circulũ dierũ cõcepit ãna ⁊ pepit filiũ vocauitq̃z[f] nomẽ eiꝰ Samuel: eo q a dño poſtulaſſz eũ. Aſcẽdit aũt uir eiꝰ helchana ⁊ oĩs domꝰ eiꝰ ut imolaret dño hoſtiã ſolẽnẽ ⁊ uotũ ſuũ: ⁊ ãna nõ aſcẽdit. Dixit eñi uiro ſuo. Non[g] uadã dõec ablactet̃ infans ⁊ ducã eũ ut appareat an̄ ꝯſpectũ dñi: ⁊[h] mãeat ibi iugiter. Et ait ei helchana uir ſuꝰ. Fac qḋ bonũ tibi uidet̃ ⁊ mãe dõec ablactes eũ: p̃corq̃z[i] ut impleat dñs uerbũ ſuũ. Manſit

k In vitulis tribus poſtea dicitur. Et immolauerunt vitulum. ⁊ obtulerũt puerũ heli. Ex q̊ videt̃ q vnũ vitulũ obtulerũt in ſacrificiũ dñi. ⁊ alios duos obtulerũt heli ſacerdoti. qꝛ puerũ dimittebãt in cura ipſius. vñ ſubdit̃. l Et ait ãna obſecro mi dñe. ⁊ ſubitelligit̃ q iſte puer ſit diſcipulꝰ ⁊ miſter tuꝰ. cetera patẽt i lr̃a.

Capitulum. ij.

Et orauit anna. Hic ꝯñr ponit̃ gr̃arũ actio ꝓ bñficio recepto. ⁊ h̃ fit i cantico anne. In q̊ p̃ gratiarũ actio reddit̃. ſecũdo anna ꝯ ſuperbiã ⁊ ingratitudinẽ iuehit̃. ibi. Nolite m̃ltiplicare loqui ſublimia. tercio dei magnificatio ſubdit̃. ibi. Dñi eñi ſũt cardines. Circa primũ dicitur. a Et orauit anna. quia gr̃aꝝ actiõ eſt quedã ſpẽs orõnis. vt h̃r p̃ ad Thio. ij. vbi dr̃ ſic. Obſecro igit̃ p̃ oĩum fieri obſecratões orones poſtulationes: gr̃arũ actiones ⁊c̃. b Exultauit ⁊c̃. gaudium ꝓp̃e loquẽdo eſt delectatio appetitus itellectiui ab intra in bono adepto vel pñti. Sz qñ redũdat in ſignis exterioribꝰ: tũc dr̃ exultatio. ⁊ dr̃ q̃ſi extra ſaltatio. totaliter ãt gaudebat anna de bñficio ſibi collato a deo. ſm̃ illud pſ̃. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt in deum viuum.
c Et exaltatũ eſt cornu meũ. Cornu in ſacra ſcp̃tura accipit̃ pro motu cordis tẽdẽtis ad aliq̃d arduũ. ⁊ ſi careat regula rõnis ⁊ legis diuine dr̃ cornu ſupbie. Si aũt dict̃ regulis mẽſuret̃: dr̃ cornu magnanimitat̃ vel magnificẽtie. qḋ eſt qñ animꝰ ex bñficio a deo collato in pñti ꝑ ſpem tẽdit ad maiꝰ bñficiũ a dei liberalitate cõſequẽdũ. ſic aũt mouebat̃ anna in augmentũ gr̃e ꝯſequẽdũ a deo in vita pñti: ⁊ cõplemẽtũ glorie in futuro. d Dilatatũ eſt os meũ ad deũ. apte ⁊ magnifice laudandũ de collato mihi filio. et quia fenẽna ⁊ liberi eiꝰ de h̃ torq̊bant̃. iõ ſubdit̃. e Sup inimicos meos. odiebat eñi eoꝝ maliciã: ſz diligebat naturã ſm̃ caritatis formã. f Nõ eſt ſcũs vt eſt dñs. qꝛ ip̃e eſt ſcũs ꝑ eſſentiã. alij aũt ꝑ participatõem. et h̃ mõ exponit̃ qḋ ſubdit̃. Et nõ eſt fortis. ⁊c̃. g Nolite. h̃ ꝯñr anna inuehit̃ ꝯ igratã ſupbiã qꝛ fenẽna de ꝓle ſibi a deo data ſupbierat. de q̊ tñ deberet eſſe humilior ⁊ deo gratior. ⁊ h̃ eſt qḋ dr̃ g Nolite multiplicare loqui ſublimia. i. ſupba ⁊ alioꝝ ꝯtẽptiua: q̃lia erãt ṽba fenẽne ꝯ annã. vt pz ex p̃dict̃. c. i. h Recedãt vetera. i. mala ṽba iã quaſi ex lõga cõſuetudie inueterata. i Quia ds̃ ſciaꝝ. ⁊c̃. q. d. nihil latet eũ: ſz oĩa certitudinalit̃ retinet ad iudicãdũ etiã ſecreta cordium. iõ ſubdit̃. Et ipſi p̃parãtur cogitatões. k Arcus fortiũ ſupatus eſt. arcũ fortiũ vocat linguã fenẽne ⁊ pueroꝝ eiꝰ: ex q̃ ꝓcedebãt ṽba pũgitiua q̃ſi ſagitte. l Et infirmi. ⁊c̃. loq̃tur ꝓ ſe ⁊ ſibi ſilibꝰ. natura eñi in ea erat infirma ⁊ impotẽs ad ꝓlificandum. ſz roborata eſt ad h̃ ex dono dei. m Repleti ⁊c̃. loq̃tur metaphorice. qꝛ p̃us ſatiati ſi poſtea incurrũt famẽ ⁊ defectũ cibi plus cruciãt̃. ſic fuit de fenẽna q̃ fuit p̃us liberis plena: ⁊ poſtea mortui ſunt. n Et famelici. ⁊c̃. qꝛ anna p̃us famelica ⁊ deſiderans de ꝓle habẽda: habuit ꝓlem ad ſufficiẽtiã. ideo ſubditur.
o Donec ſterilis. ⁊c̃. hebrei dicũt h̃. Donec ſterilis pepit ſeptem. Lz h̃ vr̃ eẽ ꝯ illud qḋ poſtea dr̃ eodẽ ca. q anna cõcepit ⁊ pepit tres ſilios ⁊ duas filias. ⁊ ideo dicunt aliqui hebrei q duo filij Samuelis cõputãtur h̃ int̃ liberos anne: qꝛ de ipſa exiuerũt mediãte ſamuele. et ſic dr̃ pepiſſe ſeptẽ. Alij ṽo hebrei dicũt q qñ anna pariebat vnũ puerũ fenẽna ſepeliebat duos de ſuis. ⁊ ideo nato quarto ipſius anne puero octo liberi fenẽne fuerũt mortui. ⁊ ſic nõ remãſerũt ſibi niſi duo pueri. qꝛ ſm̃ ipos decẽ hũit. vt dictũ eſt. ſ. i. c. Igit̃ qñ vidit q anna q̃ntũ ꝯcepẽrat ⁊ appropinq̃bat partui: timuit de morte duorũ liberoꝝ q̊ ſibi remãſerãt. ꝓpt̃ qḋ hũiliauit ſe corã anna: ⁊ inſtãter petijt vt oraret ꝓ vita pueroꝝ ſibi remanẽtiũ. qḋ ⁊ fcm̃ ẽ. ⁊ iõ illi duo pueri lz eẽnt ipſiꝰ fenẽne. tñ de cetero vocati ſunt pueri anne: eo q eiꝰ orõnibꝰ vita erat eis conceſſa. Iſte aũt expoſitões nõ habẽtur d̃ textu: ſz ponũt ab hebreis ad verificãduz h̃ dictũ. pepit ſeptẽ. Et iõ meliꝰ videt̃ dicenduz q trãſlatio nr̃a ſit melior in q̊ dr̃. Pepit plurimos. Ad cuiꝰ intellectuz ſciẽdũ: q dictio hebraica q̊ ponit̃ h̃. ſ. Sybea equiuoca eſt ad deſignandũ ſeptẽ: ⁊ hãc ſignificationẽ ſequũtur h̃ hebrei moderni. vt p̃dictũ eſt. ⁊ ad ſignãdũ ſacietatẽ. et hanc ſignificatõẽ ſecutꝰ eſt trãſlator nr̃. ⁊ forſitã illo tp̃e hebrei illã ſeq̊bãtur. ſm̃ h̃ igit̃ ãna peperit ſaciatatẽ. i. habuerat pueros ad ſufficiẽtiã. quã ſufficiẽtiã exp̃ſſit trãſlator dicẽdo: plurimos. qḋ ꝯueniẽtius fuit dicere q̃ ſi dixiſſet ſacietatẽ vel ſatꝭ. ſm̃ eñi q dicit hieronimꝰ in ep̃l'a ad pãmachiũ de optimo gñe interp̃tandi. Melior interpretatõ nõ ſemꝑ eſt trãſſerẽdo ṽbũ ex ṽbo: ſz aliq̃n meliꝰ eſt trãſferre ſenſum ex ſenſu vt eadẽ ṽitas diuerſis ꝓp̃etatibꝰ ydiomatum applicetur.
p Et q̊ multos hẽbat. ⁊c̃. qꝛ ſic̃ anna multiplicabat̃ in ꝓle: ita fenẽna diminuebat̃. ſm̃ q dicũt expoſitores hebrei ⁊ catholici. q Dñs mortificat. pueros fenẽnne. r Et viuificat. pueros anne. s Deducit ad inferos. In hebreo h̃r. Ad foſſam. i. ſepulcrũ. t Et reducit. qꝛ aliq̃n ꝯtingit q aliq̊ de q̊rũ ſepultura iã tractat̃ ad vitã reſuãt̃. ſic̃ d̃ Ezechia h̃r. iiij. Reg. ꝓ hũiliatõe ſua corã dño. v Dñs pauperẽ fac̃ ⁊c̃. qꝛ de diuitijs ⁊ honoribꝰ frequẽter deijcit aliq̊s ꝓpt̃ eoꝝ ſupbiã. ⁊ aliq̊s paupes ⁊ abiectos eleuat ad diuitias ⁊ honores ꝓpt̃ eoꝝ hũilitatẽ. per hoc innuit anna q ſic factũ eſt a dño de ipa ⁊ fenẽna. x Dñi eñi ſũt. ⁊c̃. h̃ ꝯñr ponit̃ dei magnificatio. ⁊ p̃ q̃ntũ ad potẽtiã. ⁊ h̃ in actu creationis: cũ dr̃. Dñi eñi ſunt cardines ⁊c̃. ſcḋo q̃ntũ ad ſapiẽtiã in actu gubnationis. cũ dr̃. y Pedes ſctõꝝ ⁊c̃. dirigẽdo eos in via moꝝ. tercio q̃ntum ad eiꝰ iuſtitiã in actu debite punitõis: cũ dr̃. z Et impij in tenebris ꝯticeſcẽt. ſ. in tenebris culpe: ⁊ poſtea in tenebris gehenne.
a Quia nõ in fortitudie ⁊c̃. qꝛ ꝑ potẽtiã ſecularẽ nullꝰ poterit manũ dei euadere b Dñs iudicabit ⁊c̃. in iudicio extremo. c Et dabit imperiũ regi ſuo. i. ipſi xp̄o cui p̃r dedit iudiciũ. vt dicit̃ Joh. v. c. ⁊ qꝛ iudicabit in forma hũanitatis in q̃ fuit corã pylato iudicatus. iõ ſequitur.
d Et ſublimabit cornu xp̄i ſui. i. vncti ſui. Xp̄s eñi in hũanitate fuit vnctus plenitudine gr̃e. lz aũt xp̄s appareat in iudicio in forma hũanitatis tñ nõ erit infirmitati ſubiecta: ſic̃ fuit corã pylato. Sz apparebit in forma glioſa oĩ creature etiã ſup̃mis angelis p̃lata. ideo bene dicitur.
d Et ſublimabit cornu. i. ptãtẽ xp̄i ſui. tũc eñi ptãs xp̄i ſublimabit̃ quãdo oĩa ei ꝑfecte ſubijciẽtur. qḋ nõ eſt adhuc ipletũ. ſm̃ q dicit Paulus ap̃l's ad Hebre. ij. Nũc aũt necdũ videmꝰ oĩa eſſe ſubiecta ei. Ad cuiꝰ intellectũ ꝯſiderãdũ q in xp̄o eſt duplex natura. ſ. diuĩa ⁊ hũana. ſm̃ diuinã naturã oĩa plene ſunt ei ſubiecta: nec ptãs eiꝰ dep̃mi põt aut ſublimari: cũ ſit infinita. ſm̃ ṽo naturã humanã ſublimata eſt ptãs xp̄i: ⁊ adhuc

ergo mulier ⁊ lactauit filiũ ſuũ donec amoueret eũ a lacte. Et adduxit eũ ſecũ poſtq̃z ablactauerat in[k] uitulis tribꝰ: ⁊ tribꝰ modijs farine ⁊ ãphora uini: ⁊ adduxit eũ ad domũ dñi in ſylo. Puer aũt adhuc erat infantulꝰ. Et imolauerũt uitulũ ⁊ obtulerunt puerũ heli. Et[l] ait anna. Obſecro mi dñe uiuit aĩa tua. Ego ſũ illa mulier q̃ ſteti corã te hic orãs dñm ꝓ puero iſto Oraui ⁊ dedit mihi dñs petitõez meã quã poſtulaui eũ. Idcirco et ego cõmodaui eũ dño cunctis diebus q̊bꝰ fuerit accõmodatꝰ dño. Et adorauerũt ibi dñm. Cap. ij.

Et[a] orauit anna ⁊ ait. Exultauit[b] cor meũ in dño ⁊[c] exaltatũ eſt cornu meũ i deo meo. Dilatatũ[d] eſt os meũ ſup[e] inimicos meos qꝛ letata ſum in ſalutari tuo. Nõ[f] eſt ſctũs ut ẽ dñs neq̃z eñi eſt aliꝰ extra te: ⁊ ñ eſt fortis ſic̃ ds̃ nr̃. Nolite[g] m̃ltiplicare loqi ſublimia gloriãtes. Recedãt[h] uetera d̃ ore vr̃o: qꝛ[i] ds̃ ſciarũ dñs eſt: ⁊ ipi preparãtur cogitatões. Arcꝰ[k] fortiũ ſupatꝰ eſt: ⁊[l] ifirmi accicti ſũt robore. Repleti[m] prĩꝰ ꝓ pãibꝰ ſe locauerũt: ⁊[n] famelici ſaturati ſũt. Donec[o] ſterilꝭ pepit plurimos: ⁊[p] q̃ multos hẽbat filios ifirmata ẽ. Dñs[q] mortificat ⁊[r] uiuificat: deducit[s] ad inferos ⁊[t] reducit. Dñs[u] pauperẽ facit ⁊ ditat: humiliat ⁊ ſubleuat. Suſcitat d̃ puluere egenũ: ⁊ d̃ ſtercore eleuat pauperẽ: vt ſedeat cũ principibus ⁊ ſoliũ glorie teneat. Dñi[x] eñi ſũt cardies terre ⁊ poſuit ſup eos orbẽ. Pedes[y] ſctõꝝ ſuoꝝ ſuabit: ⁊[z] ipij in tenebris ꝯticeſcẽt qꝛ[a] nõ in fortitudie ſua roborabit̃ vir. Dñm formidabũt aduerſarij eiꝰ: ⁊ ſuper ipſos in celis tonabit. Dñs[b] iudicabit fines terre: ⁊[c] dabit iperiũ regi ſuo: ⁊[d] ſublimabit

Universidad de Salamanca. BGH

ſublimabitur. licet enim ab inſtanti illius ſancte vnionis nature diuine et hũane in ſuppoſito v̄bi oĩa plene ſubiecta fuerint hũanitati xp̄i auctiue nõ tñ executiue. p̄mũ p3: qꝛ ꝗ̄ro aliq̄ ſunt deitati ꝓpinq̄ora: tãto alia ſũt ei mag̃ ſubiecta. ſic̄ p3 de elemẽtari regiõe q̄ tota ſubiecta eſt latiõi aſtrorũ: vt oĩs v̄tus eiꝰ inde gubnet̃. vt d̄r p̄ metheororꝝ. Corpora v̄o celeſtia ſubiecta ſunt angelis ſiue intelligentijs mouẽtibus ea. ⁊ iterũ angeli inferioris hierarchie ⁊ medie hierarchie angel̃ hierarchie ſupioris. natura aũt hũana in xp̄o ab inſtanti vniõis p̄dicte ꝓpinquior fuit deitati oĩbus angelis. qꝛ vnita eſt ei in eſſe hypoſtatico. Angeli em̃ q̄tũcũq3 ſup̄mi non ſunt ei ſic vniti. qꝛ nuſq3 angelos app̄hendit. vt d̄r ad Heb. ij. ſ3 tm̃ p opatõem. ſ. p aptã viſionẽ ⁊ fruitõem pfectã. ⁊ iõ ab inſtãti vnionis p̄dicte oĩa ſunt ſubiecta xp̄o hoĩ auctiue. Scd̃m ſil̃r p3. qꝛ añ reſurrectõ3 natura hũana in xp̄o fuit paſſibilis ⁊ ſubiecta pẽalitatibꝰ ad cõplendũ myſteriũ nr̃e redẽptõis. ⁊ ſic nõ fuerũt ei oĩa ſubiecta executiue. ſ3 qñ reſurrexit ad vitã imortalẽ: natura illa fuit plene glioſa in aĩa ⁊ corpore. ⁊ p ꝯñs ptãs eiꝰ tũc fuit ſubliãta. ꝓpt̃ qd̄ rẽ dixit ap̄ls Math. vlt. Data eſt mihi ⁊c̃. ⁊ adhuc ſublimabit̃ i futuro iudicio qñ ſnĩa eiꝰ quã ꝓferet in nã hũana vt p̄dictũ eſt: pfecte iplebit̃ in oĩbus: tã in electis q3 in dãnatis. ⁊ ſm̃ h̃ dicit h̃. Et ſublimabit cornu xp̄i ſui. Sciẽdũ aũt ꝙ ionathan filꝰ oziel in trãſlatõe chaldaica alit̃ exponit cãticũ anne p̄dictũ: cuiꝰ ſenſum accipiã ꝓut potero. addẽdo etiã aliq̄ ad maiorẽ intellectũ. dicit igit̃ ꝙ ãna p ſpm̃ ꝓpheticũ cog̃uit ſtatũ iudeorꝝ futurũ tpe filij ſui ſamuelis: ⁊ tpibus ſequẽtibꝰ. ⁊ ſm̃ h̃ ꝓpheciã ſuã ꝓtulit p modũ orõnis ⁊ diuīe laudis. ſic̄ ⁊ pſalmi ſũt q̄dã ꝓphie ꝓlate p modũ laudis diuīe. Dicit ig̃it̃ ꝙ anna ſpũ ꝓphetico cog̃uit filiũ ſuũ ſamuelẽ futurũ3 prophetã magnũ in iſrl̃: ⁊ facturũ ſigna ⁊ mirabilia. ſic̄ p3 p̄ Reg̃. vij. ꝙ ipſo offerẽte ſacrificiũ ꝓ filijs iſrl̃: dñs intonuit fragore magno: ⁊ exterruit philiſteos ⁊ debellauit. ⁊ p̄ Reg̃. xij. ſamuele rogãte deũ: dñs dedit voces ⁊ pluuias ꝯ̃ ſolitũ curſu3 nature. vt p h̃ poplˢ iſrl̃ petẽdo regẽ cognoſceret ſe peccaſſe. vt hr̃ p̄ Reg̃. xij. Cog̃uit etiã ꝙ tpe filij ſui filij iſrl̃ de ſuitute philiſtinorꝝ eſſent liberãdi: ſaltẽ in parte. ⁊ ſm̃ h̃ dixit. Exultauit cor meũ in dño: ꝓpt̃ p̄dicta. Scd̃o cog̃uit in ſpũ ꝓphetico ꝙ filiꝰ filij ſamuelis. ſ. heman cũ. xiiij. filijs ſuis futuri erãt cantores diuinarũ laudũ in tẽplo dñi. vt hr̃ p̄ Paralyp̄. xxv. ⁊ ꝓpt̃ h̃ dixit. Et exaltatũ eſt cornu meũ. i. glĩa mea in deo meo. Tercio vidit anna p ſpm̃ ꝓphie ꝙ philiſtei ꝓpt̃ captõe3 arche ⁊ deductõ3 in terrã ſua pcutiẽdi erãt a dño intãtum ꝙ cõpelleret̃ eã remittere ſup plauſtrũ nouũ cũ emẽda ꝓ peccati ſui recognitõe: ponẽda in capſella iux̃ archã mures aureos ⁊ anꝰ aureos. vt hr̃ p̄ Reg̃. vi. ⁊ ꝓpt̃ h̃ dicit. Dilatatũ eſt os meũ. ad narrãdũ vindicta3 dñi. Sup inimicos meos. i. philiſteos: q̄ erãt inimici ppl̃i iſrl̃. Quia letata ſum in ſalutari tuo. in h̃ ꝙ coges hoſtes remittere archã mõ predicto. Quarto vidit anna ꝙ ſennacherib dicturꝰ foret blaſphemias ꝯ̃ dñm: ⁊ ꝙ nitere t̃ deſtruere ciuitatẽ hierl̃m ⁊ tẽplũ. ſ3 angelo dñi pcuteret̃ eiꝰ exercitus vſq3 ad cẽtũ. lxxxv. milia virorꝝ. ⁊ ſic cõpelleret̃ fugere in terram ſuã verecũde. vt hr̃. iiij. Reg̃. xix. ⁊ p h̃ dixit ãna. Nõ eſt ſctũs vt eſt dñs: qꝛ ip̄e eſt ſctũs ſctõꝝ. vt hr̃ Daniel̃. ix. Neq3 em̃ eſt aliꝰ ex te. ſ. verꝰ d̄s. qꝛ alij dicũt̃ dij erronee. ſic̄ iupiter ⁊ ſaturnꝰ ⁊ cõſil̃es. vel participatiue. vt iudices ⁊ viri ſancti. Et nõ eſt fortis ſic̄ d̄s nr̄. qꝛ in momẽto ⁊ p vnicũ angelũ pteret ipſius ſennacherib exercitũ. Quĩto vidit futurũ eſſe ꝙ nabuchodonoſor rex babylonis deſtrueret ciuitatẽ ⁊ tẽplũ ⁊ ppl̃m iſrl̃ captiuaret. vt hr̃. iiij. Reg̃. vlt. ⁊ de h̃ multũ gliaret̃. ꝓpt̃ qd̄ dixit. Nolite multiplicare loq̄ ſublimia glĩantes. de ciuitat̃ deſtructõe: ⁊ ppl̃i iſrl̃ captiuatione. Recedãt vetera de ore vr̃o. i. v̄ba ſupba q̄ dicũt̃ vetera. qꝛ initium oĩs peccati eſt ſupbia. vt hr̃ Eccl̃. x. Quia d̄s ſciarũ dñs eſt. q. d. ip̄e ſcit tpa futura determĩata: in q̄bus adducet ſup vos vindictã ꝓpt̃ pctã. vñ ⁊ poſtea nabuchodonoſor in furiã v̄ſus eſt. vt hr̃ Daniel̃. iiij. Et balthaſar eiꝰ abnepos ſm̃ ioſephũ occiſus eſt. ſm̃ v̄o alios hebreos balthaſar fuit eius nepos. cui ꝯcordat dictũ Hieremie. xxvij. Ego dedi oẽs terras iſtas in manu nabuchodonoſor: ⁊ ſuiẽt ei oẽs gẽtes ⁊ filio eiꝰ: ⁊ filio filij eius. nec plures exp̄mũt̃. ⁊ babylon deſtruct: fuit p cyrũ ⁊ dariũ. vt hr̃ Dañ. v. Et ipſi p̄parãtur cogitatões: qꝛ hõ videt ea q̄ patẽt ocul̃. d̄s aũt intuet̃ cor. vt hr̃ p̄ Reg̃. xvi. Sexto vidit ꝙ greci afflicturi eẽnt filios iſrl̃ tpe antiochi illuſtris: q̄ coegit filios iſrl̃ trãſire ad gentilẽtiũ: ⁊ in tẽplo dñi poſuit abominãdũ ydolũ. vt hr̃. i. Mach. i. Et ꝙ p marathiaꝫ

cornu chriſti ſui. Et abijt helchana in ramatha in domũ ſuã. Puer[e] aũt erat miniſter in cõſpectu dñi añ faciẽ heli ſacerdotis. Porro[f] filij heli: filij belial neſcientes[g] dñm neq3 officium ſacerdotum ad populũ: ſ3 quicũq3 imolaſſet victimaꝫ veniebat puer ſacerdotis dũ coquerent carnes ⁊[h] habebat fuſcinulã tridẽtẽ in manu ſua: ⁊ mittebat eã in lebetẽ vel in caldariã: aut in ollã ſiue i cacabũ ⁊ oẽ qd̄ leuabat fuſcinul̃a tollebat ſacerdos ſibi. Sic faciebãt vniuerſo iſraeli venientiu3 in ſylo. Etiã[i] anteq3 adoleret adipem veniebat puer ſacerdotis: ⁊

⁊ filios eius gre ci forent debellandi ⁊ mundandũ templum dñi vt hr̃ p̄ Mach. iiij. ⁊ ꝓpt̃ h̃ dixit anna. Arcus fortiũ ſuparꝰ eſt. i. v̄tus grecorꝝ debellata eſt. Et infirmi accincti ſunt robore. i. machabei q̄ reſpectu grecorꝝ videbãt̃ nulliꝰ momẽti. ⁊ tñ plures eos ſuperauerũt: ⁊ de terra iſrl̃ eiecerũt. vt p3 i pceſſu libri macha. Septimo vidit i ſpũ tribulatõem futurã iudeis tpe aman agagite. ⁊ filios iſrl̃ liberãdos ab illa p mardocheum ⁊ heſter. vt hr̃ in pceſſu libri heſter. ⁊ q̄tũ3 ad h̃ dixit anna. Repleti al̃s ſaturati prius. i. aman ⁊ filij eiꝰ pleni diuitijs ⁊ delitijs tpalibꝰ. Pro panibꝰ ſe locauerũt. qꝛ ꝓ ſuãda ⁊ ſuſtẽtãda vita ſua libẽter ſuppoſuiſſent ſe ſuituti heſter ⁊ mardochei. vñ Heſter. vij. d̄r ꝙ aman rogauit heſter reginã ꝓ aĩa ſua. Et famelici ſaturati ſunt. i. iudei q̄ tũc erãt paupes ⁊ abiecti: p heſter ⁊ mardocheũ fuerũt eleuati p totũ ĩperiũ Aſſueri. Donec ſterilis pepit plurios. i. hierl̃m ſiue iudea q̄ ſm̃ hebreos mõ d̄r ſterilis: eo ꝙ iudei q̄ ſunt eiꝰ filij inde ſunt eiecti: ⁊ p orbẽ diſpſi. pariet tñ plurios vt dicũt. qꝛ i aduentu meſſie quẽ expectãt dicũt hieruſalẽ ⁊ iudeã debere repleri filijs iſrl̃: ibidẽ de diuerſis mũdi partibꝰ ꝯgregãdis. ⁊ dicũt ꝙ tũc oẽs alienatões ſubijciẽtur eis. Et q̄ mltos hẽbat filios infirmata eſt. i. roma ſiue romanũ impiũ: qd̄ vaſtauit iudeã ⁊ diſpſit iudeos. tũc debilitabit̃ ⁊ ad nihilũ d̄ducet̃. S3 illd̄ qd̄ h̃ d̄r de ptu ſterilis ſm̃ v̄itatẽ intelligit̃ de eccl̃ia: q̄ p̄ videbat̃ ſterilis ꝓpt̃ paucitatẽ fideliũ. S3 pepit plurios in ꝯuerſiõe multitudĩs gẽtiũ ad fidem. ⁊ ſic exponit ap̄ls ad Galath. iiij. c. Letare ſterilis ⁊c̃. Et q̄ multos hẽbat filios infirmata eſt. i. ſynagoga. vt p3 p orbẽ vniuerſu3. Dñs mortificat. Hic ꝯñr oñdit̃ ſcd̃m dictũ ionathan filij oziel vñ p̄dicta ꝯtingãt. ſ. ex v̄tute diuia q̄ põt mortificare viuentes: ⁊ viuificare mortuos. i. potẽtes huiꝰ ſeculi deducere ad nihilũ ⁊ abiectos ⁊ ipotẽtes q̄ q̄ſi mortui ⁊ deſcẽdẽtes ad inferos cõputant̃ reducere ad ꝓſperũ ⁊ potẽtẽ ſtatũ. ⁊ eodẽ mõ expõit̃ qd̄ ſubditur. Dñs paupere facit ⁊ ditat. hũiliat ⁊ ſublimat. qꝛ ſm̃ ipm̃ ppl̃m iudaicũ quẽ depaupauit ⁊ hũiliauit p romanos: ditabit ⁊ ſublimabit p regẽ meſſiã. ⁊ ſic eleuabit eũ de ſtercore vilificatõis ad ſedẽ glĩe ⁊ exaltatõis tpalis. Dñi em̃ ſunt cardines terre. In hebreo hr̃. Fortes terre. Et poſuit ſup eos orbẽ. qꝛ terra tenet infimũ locũ: ſic̄ i domo fundamẽtũ. Pedes ſctõꝝ ſuorꝝ ſuabit. ne ruant in culpã: ⁊ idẽ in gehẽnã. Et ipij in tenebris ꝯticeſcẽt. ſ. in tenebris gehẽne. Quia nõ in fortitudĩe ſua roborabit̃ vir. qꝛ nõ põt ꝓpa v̄tute ſubſiſtere: niſi diuia v̄tute ſuſtẽtet̃. Dñs formidabũt aduerſarij eiꝰ. i. oẽs gẽtiles q̄s vocat oẽs ex̃ ſectã iudaicã exñtes ⁊ iõ vocat aduerſarios dei: ⁊ in aduẽtu meſſie deterreri ⁊ ſubiugari. iõ ſubdit̃. Dñs iudicabit fines terre. reddẽs penã ꝓ peccatꝭ perpetratꝭ. Et dabit ĩperiũ regi ſuo. i. meſſie futuro: ſm̃ ipſos. Et ſublimabit cornu. i. ptãte3. Chriſti ſui. i. meſſie. qd̄ idẽ ſignat. meſſias em̃ hebraice: ⁊ xp̄s grece: ⁊ vnctꝰ latine idẽ ſignificãt. Reges em̃ p vnctõem inſtituebãtur. ⁊ iudei expectãt meſſiã futurũ regẽ ⁊ dñari tpalit̃ ſup totũ mũdũ. Et p̄dictꝭ p3 ꝙ expectãt p̄dictũ meſſiam circa ceſſionẽ romani imperij. ⁊ ſm̃ veritatẽ ille q̄ tũc veniet in maxima ptãte tpali erit antixp̄s. ſm̃ ꝙ dic̃ ap̄ls. ij. ad Theſſal̃. ij. ca. vbi ſignũ p̄cedẽs aduẽtũ antixp̄i dixit eẽ ceſſatõe3 romani imperij dicẽs. Niſi venerit diſceſſio p̄mũ. i. diſceſſio a ſubiectione romani imperij. ſm̃ ꝙ exponũt doctores. ⁊ reuelatꝰ fuerit hõ peccati filiꝰ pditõis. i. antixp̄s. ⁊c̃. e Puer aũt erat miniſter. Ex h̃ p3 qd̄ ſup dictũ eſt. ſ. ꝙ helchana pr̄ ſamuelis fuit de tribu leui. aliter filiꝰ eiꝰ nõ poſſet miniſtrare i tẽplo dñi. f Porro filij heli. Hic ꝯñr deſcribit̃ malicia filiorꝝ heli ⁊ ſamuelis q̄ fuit occaſio terminãdi regimẽ iudicũ ⁊ inchoãdi regimẽ regũ. p̄ igit̃ deſcribit̃ malicia filiorꝝ heli. ſcd̃o filiorꝝ ſamuelis. c. viij. Pria in duas. qꝛ p̄ d̄ſcribit̃ filiorꝝ heli trãſgreſſio. ſcd̃o trãſgreſſiõis punitio. ibi. Venit aũt vir dei. Circa p̄mũ deſcribẽdo filiorꝝ heli maliciã: ſcp̄tura ſil̃r exp̄mit ſamuelis iuſticiã. vt oppoſita iux̃ ſe poſita mag̃ eluceſcãt p̄ g̃ exp̄mit̃ malicia filiorꝝ heli. cũ d̄r. f Porro filij heli filij belial. i. abſq3 iugo leg̃ diuīe. iõ ſubdit̃. g Neſciẽtes dñm. ⁊c̃.

veniebat puer ſacerdotis de mãdato filiorꝝ heli: qui erãt ſacerdotes ſub pr̄e ſuo. h Et hẽbat fuſcinulã tridẽtẽ. i. inſtrm̃ ad extrahẽdũ carnes: hñs tres dẽtes. i Etiã añq3 adoleret adipẽ. ſ. filij heli. qꝛ ad eorꝝ offm̃ ptinebat cremare adipes ſacrificiorꝝ ſup altare holocauſtorꝝ. k Da m̄ carnẽ. ⁊c̃. In hebreo hr̃. Da m̄ carnẽ ad aſſandũ ſacerdoti. ꝓpt̃ h̃ em̃ volebant accipere carnẽ crudã vt coq̄ret̃ ⁊ paret̃ ad eorꝝ volũtatẽ contra dei legem. l Incẽdat̃ p̄mũ iux̃. ⁊c̃. illd̄ em̃ de ſacrificijs d̄hebatur dño. ⁊ iõ primũ debat ſibi offerri. m Erat ergo pctm̃ puerorũ3 ⁊c̃. dicit̃ aũt pueri morhꝰ: nõ etate. qꝛ iã erãt homines prouecti. n Quia retrahebãt ho. ⁊c̃. ꝓpter qd̄ pctm̃ eorꝝ erat ꝯ̃ deũ: ⁊ redũdabat in totũ ppl̃m ꝯñr iux̃ iſtorꝝ maliciã deſcribit̃ innocẽtia ſamuelis cũ d̄r. o Samuel aũt miniſtrabat. ⁊c̃. nõ in offõ ſacerdotali: ſ3 in miniſterio ſibi cõpetẽti. p Puer accinctꝰ. i. ꝓmptꝰ ⁊ paratus. q Ephot lineo. nõ ẽ tale veſtimẽtũ ſic̄ ephot ſũmi ſacerdot̃. qd̄ alio noĩe d̄r ſuphũerale. de q̄ hr̃ Exod̄. xxviij. ſ3 erat q̄dã veſtis linea q̄ vtabãtur leuite i ſuis officijs miniſtrãdo. r Et tunicã paruã. In hebreo hr̃. Et palliũ paruũ. Cetera patẽt vſq3 ibi. s Et magnificatꝰ eſt puer. ⁊c̃. Ex q̄ p3 ſue hõitatꝭ augmẽtũ. t Heli aũt erat ſenex. h̃ reuertit̃ ſcp̄tura ad d̄ſcribẽdũ maliciã filiorꝝ heli. qꝛ pr̄i arguẽti ñ acq̄erũt: ſ3 obſtiati i malicia remãſerũt. ⁊ h̃ eſt qd̄ d̄r. v Et audiuit oĩa q̄ faciebãt. ⁊c̃. retrahẽtes eũ a ſacrificijs dñi ꝓpter p̄dicta. x Et quõ dormiebãt cũ mulieribꝰ. iſte erãt mulieres q̄ veniebãt vt purificaret̃ poſt partũ. vt p̄cipit̃ Leuit̃. xij. ⁊ filij heli ſollicitabãt eas ⁊ aliq̄s d̄cipiebãt. y Et dixit eis: q̄re facitꝭ. ⁊c̃. rep̄hendit eos nimis mollit̃. ꝓpt̃ qd̄ dic̃ Hiero. ſup locũ iſtũ. Heli ꝓ iniq̄tate filiorꝝ ſuorꝝ dãnatꝰ eſt: corripuit q̄dẽ eos: ſed lenitate pr̄is nõ auctẽ põtificis. ⁊ qꝛ eos tenebat̃ corrip̄e. iõ non ſolũ ꝓ iniq̄tate filiorꝝ: ſ3 etiã ꝓ ſua fuit punitꝰ. z Ut trãſgredi faciatꝭ. ⁊c̃. qꝛ ſic̄ dictũ eſt ꝓ malicia eorꝝ ppl̃s retrahebat̃ a ſacrificijs debitꝭ: ⁊ a debita reuerẽtia erga deũ. a Si peccauerit vir in virũ placari. ⁊c̃. p orõnes ⁊ ſacrificia. b Si aũt in deũ peccauerit. ⁊c̃. q. d. nõ remittet̃ ſibi p talia. nõ qꝛ tale pctm̃ ſit ſimplicit̃ irremiſſibile: ſ3 qꝛ ẽ difficili eſt remiſſibile. ⁊ p talẽ modũ dicit ſaluator Math. xij. Qui aũt dixerit v̄bũ ꝯ̃ ſpm̃ ſctm̃ nõ remittet̃ ei in h̃ ſeculo neq3 in futuro. c Et nõ audierũt. ⁊c̃. Ex q̄ p3 eorꝝ obſtinatio. d Quia voluit eos d̄s occidere. ꝯ̃riũ aũt videtur dici Ezech. xxxiij. Nolo mortẽ pctõris. ⁊c̃. Dicẽdũ ꝙ d̄s nõ vult mortẽ pctõris p ſe: ſ3 p ſe vult iuſticiã ſuã: ſic̄ ⁊ hõitatem ad quã ſequit̃ punitõ pctõris q̄ aliq̄ñ fit p mortẽ corpalẽ: ⁊ aliq̄ñ cũ h̃ p mortẽ gehẽne. e Puer aũt ſamuel. h̃ ꝯuertit̃ ſcp̄tura ad deſcribẽdũ ſamuel̃ iuſticiã iux̃ filiorꝝ heli maliciã rõe ſup dicta. cũ dicit̃. f Proficiebat atq3 creſcebat etate. ſ. ⁊ v̄tute. g Et placebat. ⁊c̃. ſic̄ d̄r de ſctõ ſebaſtiano. neceſſe erat vt quẽ d̄s tanta pfuderat grã ab oĩbꝰ amaret̃. h Venit aũt vir dei. h̃ ꝯñr de

dicebat immolanti. Da[k] mihi carnẽ ut coquã ſacerdoti. Nõ em̃ accipiã a te carnẽ coctã: ſ3 crudã. Dicebatq3 illi imolãs. Incendat̃[l] primũ iuxta morẽ hodie adeps ⁊ tolle tibi quãtũcunq3 d̄ſiderat aĩa tua. Qui rñdẽs aiebat ei. neq̄q3. Nũc em̃ dabis: alioqn tollã vi. Erat[m] ergo pctm̃ puerorꝝ grãde nimiſ corã dño: qꝛ[n] d̄trahebãt hoĩes ſacrificõ dñi. Samuel[o] aũt miniſtrabat añ faciẽ dñi puer[p] accinctꝰ ephot[q] lineo ⁊[r] tunicã paruã faciebat ei mr̃ ſua quã afferebat ſtatutis diebꝰ aſcẽdẽs cũ viro ſuo ut imolaret hoſtiã ſolẽnẽ ⁊ votũ ſuũ. Et bñdixit heli helchane ⁊ vxori eiꝰ. Dixitq3 ei. Reddat tibi dñs ſemẽ d̄ muliere hac ꝓ fenore qd̄ cõmodaſti dño. Et abierũt i locũ ſuũ. Uiſitauit ergo dñs annã ⁊ ꝯcepit ⁊ pepit tres filios ⁊ duas filias. Et[s] magnificatus eſt puer ſamuel apd̄ dñm. Heli[t] aũt erat ſenex valde ⁊ audiuit oĩa q̄ faciebãt filij ſui vniuerſo iſraeli ⁊ quõ[x] dormiebãt cũ mulieribꝰ q̄ obſuabant ad oſtiũ tabnacli: ⁊[y] dixit eis. Quare facitiſ res huiuſcemõi q̄s ego audio res peſſimas ab oĩ pplõ. Nolite filij mi: nõ em̃ ẽ hõa fama quã ego audio vt[z] trãſgredi faciatis ppl̃m dñi. Si[a] peccauerit vir in virũ: placari ei põt d̄s. ſi[b] aũt in deũ peccauerit vir: q̄s orabit ꝓ eo. Et[c] non audierũt vocẽ pr̄is ſui qꝛ[d] voluit dñs occidere eos. Puer[e] aũt ſamuel ꝓficiebat[f]: atq3 creſcebat ⁊[g] placebat tã deo q3 hoĩbꝰ. Uenit[h] aũt vir dei ad heli: ⁊ ait ei. Hec[i] dic̃ dñs. Nũqd ñ apte reuelatꝰ ſũ domui pr̄is tui cũ eẽt in egypto i domo pharaonis. ⁊ elegi eũ ex oĩbꝰ tribubꝰ iſrl̃ mihi i ſacerdotẽ vt aſcẽderet ad altare meũ: ⁊ adoleret mihi incẽſu3: ⁊[k] portaret ephot corã me: ⁊[l] dedi domui pr̄is tui oĩa d̄ ſacrificijs filiorꝝ iſrl̃. Quare[m] calce abieciſtis victimã meã: ⁊ mũera mea q̄ p̄cepi vt offerrent̃ in templo: ⁊[n] magis honoraſtis filios

ſcribitur malicie filioru3 heli punitio. ⁊ primo deſcribitur huius punitionis denũciatio. ſcd̃o executio. c. iiij. Pria in duas: qꝛ p̄ denũciat̃ p nũciũ extneũ. ſcd̃o p diſcipulũ ſubiectũ. iij. c. Circa p̄mũ d̄r. h Venit autem vir dei ad heli. huiꝰ viri nomẽ nõ exp̄mit̃. ⁊ iõ circa h̃ varie d̄r. Ab antiquo dixerũt aliq̄ ꝙ iſte fuit phinees filꝰ eleazari ſacerdot̃ q̄ adhuc viuebat. ſ3 h̃ videt̃ impoſſibile: qꝛ phinees añ morte3 moyſi iã erat ad minus xx. annorꝝ vel circit̃. qꝛ tũc factꝰ fuit phinees princeps exercitꝰ ꝯ̃ madianitas. vt hr̃ Nũ. xxxi. Itẽ a morte Moyſi vſq3 ad morte3 heli añq3 pauco tpe vir iſte dei venit ad heli: fluxerũt anni trecẽti lvij. qd̄ declarat̃ ſic. qꝛ ducatꝰ Joſue incepit immediate a morte moyſi. tps aũt ipſiꝰ ioſue q̄ prefuit ñ exp̄mit̃ in ſcp̄tura ſ3 ꝯtinet̃ ſub tpe othoniel q̄ ei ſucceſſit. ⁊ h̃ tpus fuit. xl. annorꝝ. vt hr̃ Judicũ. iij. Poſt ip̄3 aioth p̄fuit. lxxx. ãnis. Jud̄. iij. Poſtea delbore. xl. Judicũ. v. Poſtea gedeon xl. Jud̄. viij. Poſtea Abimelech tribꝰ ãnis. Judicũ. ix. Poſt eũ thola. xxiij. Jud̄. x. Pꝰ thola iair. xxij. Jud̄. x. Pꝰ iair filij iſrl̃ fuerũt ſine iudice xviij. annis q̄bꝰ ſuierunt philiſteis ⁊ filijs ãmon vt hr̃ Jud̄. x. Poſtea iepthe p̄fuit ſex annis. Judicũ. xij. Poſt eũ abeſſan annis ſeptẽ. Jud̄. xij. Poſt eũ abialon. x. Judicũ. xij. Poſt eũ abdõ. viij. Jud̄. xij. Poſt eum ſanſon. xx. Judicũ. xvi. Poſt eũ heli. xl. vt hr̃ p̄ Reg̃. iiij. q̄ ſil̃ iũcti faciũt annos. cccl vij. Alij v̄o dixerũt ꝙ iſte vir dei fuit Helyas ꝓpha. ſ3 h̃ etiã videt̃ impoſſibile. qꝛ añ mortẽ heli iã helias fuiſſet. xx. annorꝝ ⁊ plꝰ. cũ h̃ dicat̃ vir ſm̃ eos. Itẽ a morte heli vſq3 ad tp̄s q̄ helyas fuit raptꝰ. vt hr̃ iiij Reg̃. p̄ c. fluxerũt ãni. ccviij. qd̄ declarat̃ ſic. qꝛ ſamuel p̄fuit pꝰ heli cuiꝰ tp̄s nõ exp̄mit̃. ⁊ iõ ꝯtinet̃ ſub tpe ſaulis. ⁊ iſtud tp̄s fuit. xl. annorꝝ. vt hr̃ Act. xiij. Poſt ſaul regnauit dauid. xl. annis. iij. Reg̃. ij. Poſt dauid ſalomon. xliij. iij. Reg̃. xi. Poſt eũ roboã. xvij. iij. Reg̃. xiiij. Poſt eũ abyam tribꝰ ãnis. iij. Reg̃. xv. Poſt eũ aſa. xli. iij. Reg̃. xv. Poſt eũ ioſaphat. xxv. iij. Regũ. xxij. Poſt eũ iorã annis duobꝰ vſq3 ad mortẽ ochozie regis iſrael vt hr̃. iiij. Regũ p̄. q̄ anni ſil̃ iũcti faciũt annos. ccviij. Huic aũt ochozie helyas denũciauit mortẽ ſuã vicinã añq3 rapet̃. vt hr̃. iiij. Regũ p̄. ꝓpter qd̄ alij dicũt ꝙ iſte vir dei de q̄ h̃ agit̃ fuit angelꝰ in ſpẽ viri. hebrei aũt moderni dicũt ꝙ fuit helchana pr̄ ſamuelis a deo miſſus ad ip̄m heli arguẽdũ: ⁊ penã debitã ſibi ac filijs ſuis nunciãdũ. ideo ſubditur. i Hec dicit dñs nũqd nõ apte reuelatꝰ ſum. ⁊c̃. de iſta aũt reuelatõe hr̃ Exod̄. iiij. vbi d̄r ꝙ aaron a q̄ deſcendit iſte heli. vt dictũ eſt. ſ. i. c. p dñi reuelatõem iuit obuiã fratri ſuo moyſi: ⁊ tũc reuelatũ fuit ſibi ꝙ futurus erat ſũmꝰ ſacerdos. vt h̃ d̄r: ſ3 Exod̄. iiij. nõ exp̄mat̃. k Et portaret corã me ephot. i. ſuphũerale cui ꝯiũctũ erat rõnale iudicij. vt hr̃ Exod̄. xxviij. l Et dedi domui pr̄is tui oĩa. ⁊c̃. i. oĩa ad ipſos ptinẽtia. qꝛ aliq̄ de ſacrificijs cremabãt̃ ad honorẽ diuinũ ⁊ aliq̄ erãt ipſorꝝ offerentiũ in ſacrificijs pacificorꝝ. vt frequẽter ſup̄ dictũ eſt. m Quare calce abieciſtis. ⁊c̃. i. ꝯtẽptibile reddidiſtis. qꝛ filij heli prius accipiebãt ptẽſuã q3 ps diuia offerret̃ ⁊ cremaret̃. ⁊ qꝛ aliq̄ñ accipiebãt p ſe illa q̄ debãt d̄o offerri. iõ ſubdit̃. n Et magis honoraſti filios tuos. ⁊c̃. ⁊ qꝛ heli timebat̃ filios ſuos corrip̄e ꝯ̃ ꝯtẽptu diuino. iõ d̄r h̃ magis honoraſſe filios ſuos q3 deũ. o Loquẽs locutꝰ ſum vt domꝰ tua. ⁊c̃. de domo pr̄is ſui hñ inuenit̃ h̃ ſcp̄tũ. qꝛ ipſi aaron de q̄ iſte heli deſcẽdit a deo fuit datũ ſacerdotiũ. vt hr̃ Exod̄. xxviij. ſ3 de iſto heli ꝙ ꝯceſſum fuerit a deo ſibi

Universidad de Salamanca. BGH

ſacerdotium ⁊ domui eius non inuenitur niſi in iſto loco, ⁊ ideo dicunt hic hebrei ꝙ illi q̄ deſcēderūt de aaron ꝑ eleazar q̄b⁹ ex ordiatōe diuīa debebat ſacerdotiū añ tp̄s heli fuerūt negligētes in reꝑhenſiōe ⁊ doctrina ppl'i iſrl' q̄ declinabat ad ydolatriā ⁊ ad alia enormia pctā. iō iuſto dei iudicio trāſlatū fuit ſummū ſacerdotiū ð filijs eleazar ad filios ithamari iſto heli. deus eñ ſuo iudicio iuſto mutat tp̄s ⁊ etates: transfert regna atq; ꝯſtituit. vt dicitur Dañ. ij. ⁊ eodem mō dicēdū eſt de ſūmo ſacerdotio ⁊ alijs dignitatib⁹.

p Abſit h a me. ex h pꝫ ꝙ ꝓmiſſiōes diuīe ⁊ collatōes alicui⁹ bōi habēdi futuris tp̄ib⁹ intelligūt ſub ꝯditōe. ſ. ſi illi q̄bus fiūt tales ꝓmiſſiōes vel collatōes bñ ſe hūerint in vtēdo. ideo ſubditur.

q Sꝫ q̄cunq; honorificauerit me bñ vtēdo ſūmo ſacerdotō vel alia dignitate. r Gloꝛificabo eū. ꝯſuādo eū in ſtatu ſue dignitatis.

s Qui aūt ꝯtēnūt me. abutēdo collata ſibi ptāte. t Erūt igbiles. q2 deijciet a ſtatu ſue dignitaꝭ. v Ecce dies veniunt ⁊ p̄ci. bra. tuū. i. ptātem ſūmi ſacerdotij. qð impletū fuit tp̄e ſalomonis. qui abiecto abiathar de ſūmo ſacerdotō q̄ deſcēderat de heli. inſtituit ſadoch ſūmū ſacerdotē q̄ deſcēderat ð eleazar. vt hr̄. iij. Reg. ij. ⁊ tc̄ rediit ſummū ſacerdotium ad pꝛimam lineam.

x Et videb emulū tuū in tēplo ⁊c̄. i. ipꝫ ſadoch ⁊ poſteros ei⁹. tñ heli in ꝑſona ſua nō vidit h: q2 moꝛtu⁹ fuit añ ꝑ ānos lxxx. qð pꝫ: q2 poſt heli ſamuel ⁊ ſaul p̄fuerūt. xl. annis: ⁊ dauid rex. xl. vt dictū eſt. s. c. c. ſꝫ illi q̄ deſcēderūt de heli h viderūt. in q̄b⁹ ipe heli q̄dāmō remāſerat. ſic hō moꝛtu⁹ in filio viuēte. ſm illud Eccl. xxx. Moꝛtuus eſt pr̄ ei⁹: ⁊ q̄ſi nō eſt moꝛtu⁹. reliq̄t eñ ſilem ſibi filiū. ⁊c̄. y Et non erit ſenex. ⁊c̄. q2 filij ſui īterfecti fuerīt in virili etate. vt hr̄. j. c. iiij. h etiā pōt referri ad ſacerdotes q̄s ſaul fecit interfici. vt hr̄. j. xxij. c. q̄ deſcēderāt ſaltē ꝑ maioꝛi parte de heli. Uerūtñ nō auferā penit⁹. ⁊c̄. q2 poſt inſtitutionem ſadoch in ſummo ſacerdotio remāſerūt aliq̄ de domo heli in offō ſacerdotū minoꝝ. Iſtud tñ erat q̄dāmō in cōfuſionē ⁊ anxietatē ipſoꝝ eo ꝙ videbāt ſe deiectos a ſummo ſacerdotio ⁊ alios loco eoꝝ poſitos ⁊ h eſt qð d2. a Sꝫ vt deficiāt oculi tui. ſ. in filijs tuis: ſꝫ nō in ꝑſona tua. b Hoc aūt tibi erit ſignū. ⁊c̄. i. moꝛs filioꝝ tuoꝝ. c In die vna futura ð ꝓpinq̄ erit ſignū ꝙ alia certitudinalit̄ eueniēt poſtea. ſ. interfectio ſacerdotū ꝑ ſaulē. ⁊ trāſlatō ſacerdotij ad ſadoch ꝑ ſalomonē. d Et ſuſcitabo mihi ſacerdotē fidelē. i. ipm̄ ſadoch. e Et ābulabit corā xp̄o meo. i. ſalomone. f Futuꝝ eſt aūt vt q̄cūq;. ⁊c̄. q2 iferioꝛes ſacerdotes habebāt recurrere ad ſummū ſacerdotē vt ꝓ eis oraret ⁊ faceret eis oblatōem. In heb. hr̄. Ueniat ad declināдū ꝓ ſe in obulo argēteo. ⁊c̄. qð ſic exponūt hebrei ꝙ ſacerdotes remanētes de ſtirpe heli futuri erāt hūiliare ſe corā ſummo ſacerdote ⁊ orare: vt poſſent ſuire in tēplo ꝓ p̄cio obuli argētei: ⁊ toꝛta pāis in die. ⁊ lr̄a ſequēs videt cōcoꝛdare cū d2. g Dicatq; dimitte me obſecro. ⁊c̄. obulus aūt eſt viceſima pars ſicli. vt hr̄ Exod. xxx.

In p̄ Reg. c. ij vbi in poſtilla. Ad cui⁹ intellectū ſciēdū ꝙ dictio hebraica q̄ ponit h. ſ. ſebea eſt equiuoca. ⁊c̄.

Addítio. Illa dictio hebraica. ſ. ſebea nō eſt ꝓꝑe equoca ꝓut h ponit. ſolū eñ ſignificat ſeptē in ꝓpa ſignificatōe: ſꝫ ſaturitatē ſignificet ſm ethymo. ſꝫ trāſlatio nr̄a q̄ dicit plurios ex alia rōe obtinet veritatē. Nā in hebraico aliq̄n ſeptē accipit ꝓ plurib⁹: vt intelligatur numerus determinatus pro indeterminato. vt ibi. Apprehendēt ſeptē mulieres virū vnū. Eſa. iiij. c. ⁊ ſic in alijs locis q̄ſdem exponit. Et ſic tranſlatoꝛ nr̄ in hoc loco nō ſolū ſenſuꝫ et ſenſu. ſed etiam verbum ex verbo tranſtulit.

tuos q̄ꝫ me: ut comederetis pꝛimitias omnis ſacrificij iſrl' ppl'i mei. Propterea ait dñs deus iſrl'. Loquēs[o] locut⁹ ſū: ut dom⁹ tua ⁊ domus pr̄is tui miſtraret in ꝯſpectu meo vſq; in ſempiternū. Nūc aūt dic dñs. Abſit[p] hoc a me. Sꝫ[q] q̄cunq; honoꝛificauerit me: glꝛificabo[r] eū: q[s] aūt ꝯtēnūt me: erūt[t] ignobiles. Ecce[u] dies veniūt ⁊ p̄cidaꝫ brachiū tuū: ⁊ brachiū dom⁹ pr̄is tui vt ñ ſit ſenex in domo tua. Et[x] uidebis emulū tuū in tēplo i vniuerſis ꝓſpꝛis iſrl': ⁊[y] nō erit ſenex in domo tua oib⁹ dieb⁹. Uerūtñ nō auferā penit⁹ virū ex te ab altari meo ſꝫ[a] ut dficiāt ocl'i tui: ⁊ tabeſcat aīa tua. ⁊ pars magna dom⁹ tue moriet cū ad virilem etatem uenerit. Hoc[b] aūt erit tibi ſignū qð vēturū eſt duob⁹ filijs tuis ofni ⁊ phinees. In[c] die vna moꝛiet ābo. Et[d] ſuſcitabo mihi ſacerdotē fidelē q iuxta coꝛ meū ⁊ aīam meā faciet: ⁊ edificabo ei domū fidelē: ⁊[e] ābulabit corā xp̄o meo cunctis diebus. Futurū[f] eſt aūt ut q̄cunq; remāſerit in domo tua: ueniat ut oret ꝓ eo ⁊ offerat numū argenteū ⁊ toꝛtaꝫ pāis: dicatq;[g]. Dimitte me obſecro ad vnā partē ſacerdotalē ut comedā buccellā pāis.

Cap. iij.

Puer[a] aūt ſamuel miſtrabat dño corā heli ⁊[b] ſmo dñi erat p̄cioſus. In dieb⁹ illis nō erat uiſio māifeſta. Factū ē ergo i die q̄dā heli iacebat in lectulo ſuo: et[c] oculi ei⁹ caligauerāt: nec poterat uidere. Lucerna dei anq̄ꝫ extingueret ſamuel doꝛmiebat i tēplo[d] dñi ubi erat archa dei. Et uocauit dominus ſamuel. Qui rñdēs ait. Ecce ego. Et[e] cucurrit ad heli ⁊ dixit Ecce ego: uocaſti enim me. Qui dixit. Nō uocaui te fili. Reuertere ⁊ doꝛmi. Et abijt ⁊ doꝛmiuit. Et adiecit dñs rurſum uocare ſamuel. Conſurgēſq; ſamuel abijt ad heli: ⁊ dixit. Ecce ego q2 uocaſti me. Qui rñdit. Nō uocaui te fili mi: reuertere ⁊ doꝛmi. Poꝛro[f] ſamuel necdū ſciebat dñm: nec re

Capitulum. iij

Puer aūt ſamuel. hic ꝯñr deſcribit dnūciatio pene future fcā ipſi heli ꝑ ſamuelē ſibi ſubiectuꝫ. Circa quā ſic ꝓcedit q2 p̄ dſcribit reuelatio fcā ſamueli. ſcðo dicte reuelatōis denunciatio ipſi heli. ibi. Et ſamuel timebat. tercio hui⁹ manifeſtatio toti iſrl'i. ibi. Creuit auteꝫ ſamuel. Circa p̄mū ſamuel a dño vocat. ſecūdo pumino heli futura ei reuelatur. ibi. Et dixit dñs. Circa p̄mū ponit ꝯditio tempoꝛis. cum dicit.

b Sermo dñi. ⁊c̄. q2 ꝓpt̄ maliam filioꝝ heli et negligētiā pr̄is i coꝛrigēdo ceſſauerāt rñſiones ⁊ reuelatōes dñi. vñ in hebreo hr̄ hic. Et ſmo dñi erat ꝓhibitus vel obturat⁹. ⁊ redit in eandē ſnīam cū trāſlatōne nr̄a. q2 oꝑarū p̄cioſum.

c Et oculi ei⁹ cali. ⁊c̄. h exponit vno mō. q2 nō poterat videre ð nocte: ſꝫ aliq̄ poterat videre de die q̄ñ lucerna tabernaculi erat extincta. q2 extinguebat q̄ñ dies incipiebat clareſcere. Alio mō ꝙ nō poterat videre lucernā ardentē eo ꝙ offendebat viſum ei⁹ nimis debilitatū. ſꝫ iſte expoſitōes nō vident ꝯueniētes. q2 null⁹ eſt ita cecutiens: q̄ nō magis videat lucernā ardētē q̄ꝫ extinctā. ⁊ ꝓcedūt ex ſuppoſitōe falſi. vt dicūt aliq̄. ſ. ꝙ h ſit v̄a lr̄a. Nō poterat videre lucernā dei añq̄ꝫ extingueret. In hebreo eñ ſic hr̄. Et nō poterat videre ⁊ h finit v̄ſus: qð aūt ſeq̄tur eſt p̄ncipiū v̄ſus ſequētis Lucerna dñi nondū extinguebat: ⁊ ſamuel doꝛmiebat ⁊c̄. Ad cuius intellectū ſciendū ꝙ in tēplo dñi plures lucerne ardebāt ð nocte q̄ꝫ de die: ita ꝙ aliq̄ extinguebāt in mane. eſt igit ſenſus ꝙ adhuc nō erat tp̄s extinguēdi illas lucernas: q̄ñ ſamuel iacēs in lecto ſuo fuit vocat⁹ a dño. q2 fuit vocat⁹ añq̄ꝫ eēt dies. ⁊ ſic extinctio lucerne nō refert ad p̄cedētia. ſ. ad caligatōem oculoꝝ ipſius heli: ſꝫ ad ſequētia videlꝫ ad denotatōeꝫ tp̄is in q̄ reuelatio fcā eſt ſamueli. ⁊ h idē dicit magiſter in hyſtoꝛijs. ⁊ idē hr̄ in libro ð hebraicis q̄ōnibus. ꝓpt̄ qð trāſlatio nr̄a videt h coꝛrupta ꝑ imperitiā aliq̄rū coꝛrectoꝝ q̄ duos v̄ſus ꝯiūxerūt in vnū. ſic ⁊ in pluribus locis alijs factū eſt. ⁊ iō h ꝯñr poſuerūt lucernā in accuſatiuo ꝓ lucerna in noīatiuo. ꝓpt̄ qð videt ꝙ iſta fuit v̄itas trāſlatōnis nr̄e a p̄ncipio. Oculi eius caligauerāt ⁊ nō poterat videre. ⁊ h terminat v̄ſus: ⁊ ſeq̄tur. Et lucerna dei añq̄ꝫ extingueret ſamuel doꝛmiebat. ⁊c̄. d In tēplo dñi vbi erat archa. i. in exedra iuxta tabernaculū vbi erāt leuite q̄ cuſtodiebāt tabnaculū dñi i q̄ erat archa. intra tabernaculū eñ null⁹ iacebat. e Et cucurrit ad heli. credēs ꝙ ab eo vocaret. ⁊ ſic fecit trib⁹ vicib⁹. cui⁹ rō ſubdit. f Poꝛro ſamuel necdū ſciebat dñm. i. modū loquēdi ipſi⁹ dñi cū ꝓphet̄. ſic eñ ars ⁊ natura ꝓcedunt de impfecto ad ꝑfectū. ita

etiam reuelationes diuine ſm ꝓceſſum tempoꝛis. quia ꝓphete poſterioꝛes ad tp̄s xp̄i appꝛopinquātes hūerūt clarioꝛes reuelationes de xp̄o q̄ꝫ p̄oꝛes. ⁊ ita frequēter fuit in eodē ꝓpha: ꝙ a p̄ncipio nō habuit ita clarā cognitōem ſicut poſtea. ⁊ h pꝫ in ꝓpoſito q2 ſamuel a p̄ncipio vocē dñi audiēs credidit eē vocē hōis. poſtea v̄o cognouit magis diſtincte. Sequitur poſtea.

nituiſſe. Sed iam erat ita ſenex ⁊ debilis ꝙ delicta filioꝝ non poterat emēdare: potuiſſet tñ a p̄ncipio q̄ñ p̄ ſciuit. Ad verbū v̄o hieronimi ſup allegatū. heli ꝓ iniq̄tate filioꝝ ſuoꝝ dānatus eſt. pōt dici ꝙ intelligēduꝫ eſt de damnatōe pene tp̄alis tm̄. q2 ⁊ h mō frequēter accipit damnatio.

p Creuit aūt. h ꝯñr deſcribit reuelatōis diuulgatio. cū d2. Creuit auteꝫ ſamuel. etate et virtute.

uelatus fuerat ei ſmo dñi. Et adiecit dñs: ⁊ vocauit adhuc ſamuel tercio. Qui ꝯſurgēs abijt ad heli ⁊ ait. Ecce ego: quia vocaſti me. Intellexit ergo heli q2 dñs vocaret puerū. ⁊ ait ad ſamuel. Uade ⁊ doꝛmi: ⁊ ſi deinceps vocauerit te dices. Loq̄re dñe: q2 audit ſui⁹ tuus. Abijt ergo ſamuel ⁊ doꝛmiuit in loco ſuo. Et venit dñs ⁊ ſtetit ⁊[a] vocauit ſicut vocauerat ſcðo Samuel[b] ſamuel. Et ait ſamuel. Loq̄re dñe q2 audit ſuus tu⁹. Et dixit dñs ad ſamuel. Ecce[c] ego facio v̄bū[d] in iſrl': qð[e] q̄cūq; audierit tinniēt ambe aures ei⁹. In die illa ſuſcitabo aduerſuꝫ heli oīa q̄ locutus ſum ſup domū ei⁹. Incipiā ⁊ cōplebo. Predixi[f] eñ ei ꝙ iudicatur⁹ eſſem domū[g] ei⁹ in eternū, ꝓpter iniq̄tatē: eo ꝙ nouerat indigne agere filios ſuos ⁊ nō coꝛripuerit eos. Idcirco[h] iuraui domui heli ꝙ nō expiet iniq̄tas dom⁹ eius uictimis ⁊ mūerib⁹ vſq; in eternū. Doꝛmiuit aūt ſamuel vſq; mane aperuitq; oſtia dom⁹ dñi: ⁊[i] ſamuel timebat indicare viſionem heli. Uocauit ergo heli ſamuelē ⁊ dixit. Samuel fili mi. Qui rñdens ait. Preſto ſuꝫ. Et interrogauit eū. Quis eſt ſmo quē locut⁹ eſt dñs ad te? oꝛo te ne celaueris me. Hec[k] faciat tibi ds ⁊ hec addat: ſi[l] abſcōderis a me ſmonē ex omnibus v̄bis que dicta ſunt tibi. Indicauit[m] itaq; ei ſamuel vniuerſos ſermōes ⁊ nō abſcōdit ab eo. Et[n] ille rñdit. Dñs[o] eſt: qð bonū eſt in oculis ſuis faciat. Creuit[p] aūt ſamuel ⁊[q] dñs erat cū eo: ⁊ nō cecidit ex oibus verbis ei⁹ in terrā. Et cognouit[r] vniuerſus iſrl' a dan vſq; berſabee ꝙ fidelis ſamuel ꝓpheta eſſet dñi. Et addidit[s] dñs vt appareret in ſylo q̄m reuelat⁹ fuerat dñs ſamuel in ſylo iuxta v̄bū dñi. Et euenit ſmo ſamuelis vniuerſo iſraeli.

Capitulum .iiij

Et[a] factū eſt in[b] diebus illis ꝯuenerunt philiſtijm in pugnā. Egreſſus eſt nāq; iſrl' obuiā philiſtijm in p̄liū ⁊[c] ſic caſtrametatus ē iuxta lapidē adiutoꝛij. Poꝛro philiſtijm venerūt in affec: ⁊ inſtruxerūt aciē ꝯtra iſrl'. Inito[d] aūt certamine terga uertit iſrl' philiſteis: ⁊ ceſa ſunt i illo certamie paſſiꝫ ꝑ agros q̄ſi q̄tuoꝛ milia viroꝝ. Et reuerſus eſt ppl's ad caſtra. Dixeruntq;[e] maioꝛes natu ð iſrl'. Quare pcuſſit nos dñs hodie corā philiſtijm. Afferam⁹ ad nos ð ſylo archā fedoꝛis dñi: ⁊ vēiat i mediū nr̄i ut ſaluet nos ð māu inimicoꝝ nr̄oꝝ. Miſit ergo ppl's i ſylo ⁊ tulerūt[f] inde archā federis dñi exercituū ſedētis ſup cherubin. Erātq; duo filij heli cuꝫ archa federis domini ofni ⁊ phinees. Cūq;[g] uenuiſſet archa federis dñi in caſtra: uociferatus eſt ois iſrl' clamoꝛe grādi ⁊ ꝑſonuit terra. Et audierunt philiſtijm uocem clamoꝛis dixeruntq;.

a Et vocauit ſic vocauerat ſcðo. Iſtud ſcðo nō refert ad nūerū vocacionū dñi q̄ iaꝫ vocauerat ſamuelē tercio. vt hr̄ i textu: ſꝫ refert ad exꝑſſionē noīs Samuelis q̄ in q̄libꝫ vocatione fuerat duplicata. iō ſubdit. b Samuel ſamuel. Et dixit dñs. Poſita vocatōe ſamuelis a dño: h ꝯñr deſcribitur ſibi fcā reuelatio. cum dicitur

c Ecce ego facio id eſt faciā de ꝓpinq̄. q2 qð modicū diſtat q̄ſi nihil diſtare videt.

d Uerbū. i. fctm̄ vel rē ſignificandam verbo.

e Qð q̄cūq; audierit tinniēt. ⁊c̄. id eſt erit attonit⁹ pꝛe admiratōe ⁊ ſtupoꝛe. ⁊ h d̄r ð captōe arche dñi futura, ꝓut hr̄. iiij cap. q2 taie factū nūq̄ꝫ acciderat in iſrael. fuit eñ magne admiratōis materia ꝙ ds ꝑmiſit archā capi ab infidelib⁹: q̄ tāte reuerētie erat ꝙ ſi videret diſcooꝑta a leuit̄ ⁊ deſcultoꝛib⁹ moꝛiebant vt hr̄ Nūe. iiij. ⁊ infra cap. vi.

f Predixi eñ ei ꝙ iudicatur⁹ eſſeꝫ id eſt puniturus.

g Domū ei⁹. ſcꝫ heli ꝑ interfectōem multoꝝ: ⁊ abiectōem alioꝝ de ſacerdotio.

h Idcirco iuraui. i. firmit̄ ⁊ abſq; retractōe diſpoſui ꝙ nō expietur iniq̄tas q̄ꝫtū ad penā oꝛdinatā ſeu diſpoſitā: ſꝫ fuerit expiata q̄ꝫtū ad culpā ⁊ penā eternā in illis qui vere penituerūt. i Et ſamuel. ⁊c̄. h ꝯñr deſcribit dicte reuelatōis denūciatio fcā ipſi heli ad ei⁹ petitōem. q2 ſamuel timebat ei denunciare ꝓpt̄ ei⁹ reuerentiā. Et pꝫ lr̄a vſq; ibi. k Hec faciat tibi ds. ⁊c̄. h erat modus adiurandi apud hebreos. ⁊ eſt ſenſus. faciat tibi deus tāta mala ſicut fecit alicui multū punito ab ipſo: ⁊ adhuc plura.

l Si abſconderis a me. ⁊c̄. celando aliquid de veritate.

m Indicauit itaq; ei. ſicut p̄us dictū eſt. n Et ille rñdit. paciēter acq̄eſcēs dñi ſnīe. o Dñs eſt. ⁊c̄. Ex q̄ videt ꝙ lꝫ in ꝑſona ꝓpa ⁊ filijs punit⁹ fuerit ad penā tp̄alem: ipſe tñ in ꝑſona ꝓpꝛia euaſit eternā. q2 in acceptatōe diuine iuſticie videt veracit̄ penituiſſe.

q Et dñs erat cum eo. per grām. r Et nō cecidit ⁊c̄. i. incaſſum. q2 totū fuit adimpletum.

r Et cognouit vniuerſus. ⁊c̄. i. ab vno termio terre ꝓmiſſionis vſq; ad alterum ſm ipſius longitudinem. quia dan eſt in termino aquilonari. berſabee v̄o in auſtrali.

s Et addidit dñs. ⁊c̄. quia ibi iteruꝫ apparuit ſamueli. Sed quid in iterata apparitione reuelauerit ei nō exprimit hic.

In cap. iij. vbi dicitur in poſtilla. vñ in hebreo habet ſic. ⁊ ſermo domini erat ꝓhibitus vel obturatus. ⁊c̄.

Addítio. In hebreo in hoc loco pōit hec dictio iachar: qð nihil aliud ſonat niſi p̄cioſum. vñ trāſlatio noſtra in hoc loco ꝓꝑie ſe habet: nec idiget alia reductione.

Cap. iiij.

Et factū eſt. Deſcripto heli ⁊ filioꝝ eius pctō. Hic cōſequēter deſcribitur ſequēs punitio. ⁊ pꝛimo deſcribit populi deꝓꝛeſſio ꝓpter heli ⁊ filioꝝ eius peccata. ſcðo ei⁹ reuelatio ꝑ ſamuelis merita. vij. c. Circa pꝛimuꝫ debellato ppl'o iſrael archa dei capitur. ſcðo capta circūducit. cap. v. tercio ad terrā iſrael reducitur. ca. vi. Pꝛima in q̄tuoꝛ. q2 p̄mo deſcribitur ppl'i iſrl' ðbellatio. ſcðo arche appoꝛtatō. ibi. Dixerūtq;. tercio ipſius captio. ibi. Pugnauerūt ḡ. q̄rto capte lamētatio. ibi Currēs aūt. Circa p̄mū dicit. b In diebus illis ꝯuenerūt philiſtijm in pugnā: q̄ a dño excitata eſt: vt ꝑ ipſam puniret heli ⁊ filij ei⁹. ⁊ etiā populus q̄ occaſiōe eoꝝ retraxerat ſe a ðbita dei reuerētia ⁊ ſacrificijs. vt dictū eſt. s. ij. cap. c Et caſtrametat⁹ eſt iuxta lapidē adiutoꝛij. nomen hui⁹ lapidis h ponit ꝑ anticipatōem. q2 poſtea fuit ſibi h nomē impoſitum. vt hr̄. j. vij. cap. d Inito aūt certamie terga v̄tit iſrl' philiſteis pro peccatiſ p̄dictis. e Dixerūtq;. h ꝯñr deſcribit arche appoꝛtatio. q2 ꝓpter ei⁹ abſentiā credebāt ſe ſuꝑatos fuiſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs credebāt ꝑ eius p̄ñtiam ſuꝑare. q2 ſic dicit ſcðo phiſicoꝝ. Illud qð ꝑ ſui abſētiā eſt cā perīclitatōis: ꝑ ſui p̄ñtiā eſt cā ſalutis. vt pꝫ de abſētia ⁊ p̄ñtia naute reſpectu nauis. f Tulerūt inde archā. ⁊c̄. Ex h videt ꝙ ꝓpiciatoꝛiū qð erat quaſi ſedes dei nō erat opculū arche: ſꝫ q̄dā tabula deaurata q̄ erat ſic poſita q̄ſi poꝛtaret ab ipſis cherubin. ⁊ opculū arche eſſet q̄ſi ſcabelluꝫ illius ſedis. ſicut plen⁹ fuit expoſitū ſm vnā opinioem Exod. xxv. cap.

g Cunq; veniſſet archa federis dñi. ⁊c̄. ex gaudio ⁊ confidētia victoꝛie

Universidad de Salamanca. BGH

habende per preſentiam arche. Sed iſta confidentia erat falſa. q̄ꝛ ſine meritis ⁊ ecōtrario philiſtijm timuerūt dicētes. Ue nob. ⁊c. ⁊ ſubdit cā.
b Quis nos ſaluabit de manu. ⁊c. i. de potētia ipſoꝝ. q. d. tāta eſt potētia ꝙ nō poterimꝰ reſiſtere. ⁊ ad h̄ inducit exēplū cū d̄r. i Hi ſūt dij. ⁊c. ⁊ iō ſic pharao cū maxia m̄ltitudīe nō potuit reſiſtere: ſic nec nos poterimꝰ. ⁊ ſic ꝑ v̄ba iſta videbāt oīno d̄ficere de victoria. Sic exponit cōit iſta l̄ra. Sȝ l̄ra ſequens nō videt ꝯcordare. q̄ꝛ imediate ſubdit. Cōfortamini ⁊ eſtote viri philiſtijm. ⁊c. ꝓpt̄ qd̄ hebrei alit̄ exponūt dicētes: ꝙ in exercitu philiſtinoꝝ aliq̄ erāt habētes reuerētiā ad archaȝ dn̄i: q̄ſi ꝗuis eſſent gētiles. h̄n eīm inuenit in ve. ⁊ no. teſta. ꝙ aliq̄ gētiles veniebāt ad orare in hierl'm: ⁊ d̄ iſtis d̄r. Et ingemuerūt dicentes. ve nobis: vſq̄ȝ ibi inclusiue. Quiſ nos ſaluabit de manu iſtoꝝ ſublimiū deoꝝ. Alij erāt nullā habētes reuerētiā ad archā nec ꝑ ꝯn̄s timorē ⁊ iſti vt excluderēt timorē ab alijs dicebāt. Hi ſūt dij q̄ ꝑcuſſerūt egyptuȝ oī plaga. ſ. eis poſſibili. q. d. fecerūt tūc totū poſſe ſuū. ⁊ iō nō poterūt nūc nobis nocere. iō ꝯn̄r dicebāt. Cōfortamini. ⁊c.
k Pugnauerūt. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribit arche captio: q̄ꝛ ppl's iſrl' d̄bellatꝰ fuit. et reſidui fugerūt ad tabernacl'a ſua dimittētes archā: ⁊ ſic fuit capta. ⁊ pȝ l̄ra. l Currēs āt ⁊c. h̄ ꝯn̄r deſcribit arche capte lamētatio. ⁊ p̄ eiꝰ captio nūciat. cum dicitur.
l Currēs aūt vir de bēiamin. Dicunt hebrei ꝙ iſte fuit ſaul q̄ capta archa vidēs tabulas teſtimonij in manibꝰ Goliath gethei q̄s ī archa acceperat abſtulit de manibus eiꝰ: ⁊ fugiēs reportauit eas in ſylo heli ſedente ſup ſellā ꝯ viā: q̄ꝛ ſollicitus erat audire rumores de exercitu. cuius cā ſubdit. m Erat eīm cor eiꝰ pauēs pro archa dn̄i. magis q̄ȝ in filijs ſuis. Cetera patent vſq̄ȝ ibi. n Et fractis ceruicibꝰ. ⁊c. In hebreo h̄r. Et fracto collo ſuo. ⁊c. ſequit. o In curuauit ſe ⁊ pepit. quia dolor magnꝰ ⁊ repētinꝰ accelerat partū. p Et vocauit puerum icaboth. qd̄ interp̄tat inglorꝰ. iō ꝓ cā huiꝰ nomīatōis ſubdit. Trāſlata eſt gloria domini de iſrael. ⁊c.

Que nā eſt hec vox clamoris magni in caſtris hebreoꝝ. Et cognouerūt ꝙ archa dn̄i veniſſet ī caſtra Timuerūtq̄ȝ philiſtijm dicētes. Uenit d̄s in caſtra. ⁊ ingemuerūt dicētes. Ue nob: nō eīm fuit tāta exultatio heri ⁊ nudiuſtercīuſ. Ue nobis: qs[b] nos ſaluabit d̄ mānu deoꝝ ſublimiū iſtoꝝ. Hi[i] ſunt dij: qui ꝑcuſſerūt egyptū oī plaga in deſerto. Cōfortamini ⁊ eſtote viri philiſtijm ne ſuiatis hebreis ſic̄ ⁊ illi ſeruierūt nob. Cōfortamini ⁊ bellate. Pugnauerūt[k] ergo philiſtijm et ceſus eſt iſrl': ⁊ fugit vnuſq̄ſq̄ȝ ī tabernaculū ſuū. Et fcā eſt plaga magna nimis: ⁊ ceciderūt de iſrl' triginta milia peditū: ⁊ archa dei capta ē. Duo quoq̄ȝ filij heli mortui ſunt: ofni ⁊ phinees. Currens aūt[l] vir de beniamin ex acie venit in ſylo in die illa: ſciſſa ueſte ⁊ cōſperſus puluere caput. Cūq̄ȝ ille veniſſet heli ſedebat ſup ſellā cōtra viā expectās. Erat[m] aūt cor eius pauēs ꝓ archa dn̄i. Uir autē ille poſtq̄ȝ ingreſſus eſt nūciauit urbi ⁊ ululauit oīs ciuitas. Et audiuit heli ſonitū clamoris: dixitq̄ȝ Quis eſt hic ſonitꝰ tumultꝰ huiꝰ At ille feſtinauit ⁊ uenit: ⁊ nūciauit heli. Heli autē erat nonagita ⁊ octo annorum: ⁊ oculi eius caligauerāt ⁊ uidere nō poterat. Et dixit ad heli. Ego ſum q uenī d̄ ꝓlio: ⁊ ego q d̄ acie fugi hodie. Cui ille r̄n̄dit. Quid actum eſt fili mi. R̄n̄dēs aūt ille q nunciabat. Fugit īnq̄t iſrl' corā philiſtijm: ⁊ ruina magna fcā eſt in ppl'o. Inſup ⁊ duo filij tui mortui ſūt ofni ⁊ phinees: ⁊ archa dei capta eſt. Cūq̄ȝ ille nomīaſſet archā: cecidit d̄ ſella retrorſum iuxta oſtiū: ⁊[n] fractis ceruicibꝰ mortuus eſt. Senex eīm erat uir ⁊ grādeuus: ⁊ ipſe iudicauit iſrl' q̄draginta annis. Nurꝰ autem eiꝰ uxor phinees pregnās erat uicinaq̄ȝ partui. Et audito nūcio ꝙ capta eēt archa dei: ⁊ mortuꝰ eſſet ſocer ſuꝰ ⁊ uir ſuꝰ: incuruauit[o] ſe ⁊ pepit. Irruerāt eīm in eā dolores ſubiti. In ipſo aūt momento mortis eiꝰ dixerūt ei q ſtabāt circa eā. Ne timeas q̄ꝛ filiū peperiſti. Que nō r̄n̄dit eis neq̄ȝ aniaduertit. Et[p] uocauit puerū icaboth dicens. Trāſlata eſt gl'ia dn̄i de iſrl' q̄ꝛ capta eſt archa dei. Et ꝓ ſocero ſuo ⁊ ꝓ uiro ſuo ait. Tranſlata eſt gl'ia ab iſrl': eo ꝙ capta eſſet archa dei.

Capitulum. v.

Philiſtijm[a] aūt tulerunt[b] archā dei: ⁊[c] aſportauerūt eā a lapide adiutorij in[d] azotū. Tuleruntq̄ȝ philiſtijm archā dei: ⁊[e] intulerūt eā in tēplū dagon: ⁊ ſtatuerūt eā iuxta dagon. Cūq̄ȝ ſurrexiſſent diluculo azotij altera die: ecce[f] dagon iacebat ꝓnꝰ in terra añ archā dn̄i. Et[g] tulerūt dagon: ⁊ reſtituerūt eū in locū ſuū. Rurſūq̄ȝ māe die alia ꝯſurgētes: iuenerūt[h] dagō iacētē ſup faciē ſuā in terra coraȝ archa dn̄i. Caput āt dagon ⁊ due palme manuū eiꝰ abſciſſe erāt ſup limē: porro dagō ſolꝰ trūcus remāſerat in loco ſuo. Propter hanc cām nō calcāt ſacerdotes dagon ⁊ oēs q ingrediūt tēplū eiꝰ ſup limen dagon in azoto uſq̄ȝ in hodiernū diē. Aggrauata[i] eſt āt manꝰ dn̄i ſup azotios ⁊ demolitꝰ eſt eos Et ꝑcuſſit[k] in ſecretiori parte natiū azotū ⁊ fines eius. Et[l] ebullierunt uille ⁊ agri in medio regiōis

potentie. ⁊ vt deū iſrl' q̄ ſolꝰ eſt verꝰ d̄s cogerēt reuereri ⁊ timere. In h̄ igit cap̄. ſic ꝓcedit. q̄ꝛ p̄ deſcribit ꝑcuſſio azoti. ſcd̄o tociꝰ ppl'i. ibi. Uidētes aūt. tercō ſup h̄ cōgregatō cōſilij. ibi. Miſerunt itaq̄ȝ ⁊ ꝯgregauerunt. Circa primum dicitur.
b Tulerūtq̄ȝ philiſtijm archaȝ dei fugiēte ppl'o iſrl'.
c Et aſportauerunt eaȝ a lapide adiutorij. hoc nomen exponit ſic̄ p̄us. d In azotū. nomē eſt ciuitatis vbi p̄ fuit poſita. e Et intulerūt eā ⁊c. attribuētes ſibi victoriā ⁊ arche captionē. ꝓpt̄ quod dn̄s oſtēdit ꝯn̄i vnde ſubditur.
f Ecce dagon ꝓnus iacebat. ⁊c. q ſi faciēs ei reuerētiā. g Et tulerūt dagon. ſ. ſacerdotes anteqū ppl's ꝑciꝑet. propter qd̄ dn̄s addidit ſcd̄m ſignū māifeſtū ꝑ detruncatōem ydoli.
h Inuenerūt dagon iacentē. ⁊c. lȝ eīm caput abſciſſū eēt a corpore: corpus tamē ita iacebat ſup terraȝ: ac ſi facies eēt ad terrā v̄ſa ſi eēt corpi coniuncta. caput etiā ſup limen ſic iacebat ꝙ facies erat v̄ſus terram Dicūt eīm hebrei ꝙ iſtud ydolum habebat caput factū ad ſilitudinē cuiuſdā piſcis. ⁊ iō vocabat dagō a dag qd̄ ſignificat piſcē ī hebreo

i Aggrauata eſt āt ⁊c. q̄ꝛ poſtq̄ȝ ꝑcuſſerat coꝝ deū: ꝑcuſſit ⁊ ppl'ȝ ⁊ modus ꝑcuſſionis ſubdit. k Et ꝑcuſſit. ⁊c. ꝑcuſſi eīm fuerūt diſſenteria vehem ēti: ita ꝙ inteſtīa inferiora ꝑ q̄ feces egrediebātur putreſcebāt vel ſcaturiebāt vermibꝰ. ⁊ exterius ꝓminebant.
l Et ebulliebāt v ille ⁊ agri in medio regiōis illiꝰ. ⁊c. totꝰ iſte verſus non eſt in hebreo nec in libris antiq̄s: ſȝ ꝑ modū gloſe. p̄ fuit

Philiſtijm aūt. Hic ꝯn̄r deſcribit circūductio arche dn̄i ꝑ terram philiſtinoꝝ. q̄ circūductio fcā eſt eo ꝙ p̄ma ciuitas i q̄ poſita fuit a dn̄o fuit ꝑcuſſa grauit. ⁊ iō fecerūt eā duci ad alia loca ad expiendū ſi
ꝓpter preſentiaȝ arche fuerat iſta plaga. qd̄ apparuit eo ꝙ vbicunq̄ȝ ducebat ppl's ill'r ꝑcutiebat. ⁊ ſic in captōe arche ꝑ philiſteos apparuit dei iuſticia: ne ppl's iſrl' p̄ſumptuoſe ⁊ ſine meritis p̄ſumeret de dei ꝓtectōe ex arche p̄n̄tia. Apparuit etiā eiꝰ potētia ꝑcutiēs philiſteos in terra ꝓpa ne captōem arche ſue aſcriberent

additus hic extra textum: eo ꝙ. ī. vi. c. exprimitur iſta plaga murium fcā in q̄nq̄ȝ ciuitatibꝰ p̄ncipalibꝰ q̄rū azotꝰ erat vna. ⁊ poſtea aliq̄ imperiti hūc v̄ſum inſeruerūt textui. ſic̄ ⁊ in pluribꝰ alijs locis ſacre ſcp̄ture reperit. m Uidētes aūt. ⁊c. poſt ꝑcuſſioneȝ azoti. h̄ ꝯn̄r deſcribit ꝑcuſſio alteriꝰ ppl'i. ⁊ pȝ l̄ra vſq̄ȝ ibi.
n Circūducat archa dei iſrl'. ad videndū ſi ꝓpt̄ eiꝰ p̄n̄tiā ꝯtigerat dicta plaga. qd̄ apparuit ꝑ effectū. ⁊ pȝ l̄ra. o Extales coꝝ. i. inteſtina iferiora per q̄ egrediūtur feces.
p Et fecerūt ⁊c. vt poſſent melius ſedere. ⁊ vt mures importuni n̄ poſſent inteſtina proiminētia mordere.
q Miſerūt itaq̄ȝ. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribit cōſiliū de remittēdo archaȝ dei ad locū ſuū. ad qd̄ fuerūt coacti ꝓpt̄ experiētiam plage. nec archā dei audebāt diſſipare: ne peiꝰ eis eueniret. ⁊ pȝ l̄ra. Ca. vi.
Uit g̃. Hic ꝯn̄r agit d̄ arche reductōe. Circa qd̄ p̄ d̄ mō reducēdi cōſiliū q̄rit. ſcd̄o iuxta formā dati ꝯſilij reducit. ibi. Fecerūt g̃. tercō a bethſamitꝭ idiſcrete ſuſcipit. ibi. Porro bethſamite. q̄rto ꝓpt̄ h̄ ppl's ꝑcutit. ibi. Percuſſit āt. Circa p̄mū d̄r
b Uocauerūt philiſtijm ſacerdotes ydoloꝝ ſuorum.
c Et diuinos q̄ ꝑ pacta cū demonibus inita tacite vl' expſſe dicūt hoībus aliq̄ incognita. Demōes eīm eo ꝙ in eis remāſerūt n̄alia itegra ex itellectꝰ ꝑſpicacitate ⁊ expientia lōgi tpis: m̄lta ſciūt hoībꝰ incognita ⁊ de talibꝰ p̄dicti diui ab eis inſtruuntur. Aliq̄n etiā demōes cogūtur ad dicēdū aliq̄d diuis vel etiā ad dicēdū alijs aliq̄ v̄a a deo cogūt. ſic pȝ in legēdis m̄lroꝝ ſcōꝝ ꝙ d̄mōes coacti coꝝ

illius ⁊ nati ſunt mures ⁊ facta eſt confuſio mortis magne in ciuitate. Uidentes[m] autē viri azotij huiuſcemodi plagā dixerunt. Non maneat archa dei iſrael apud nos quoniā dura eſt manus eius ſuper nos ⁊ ſuper dagon deū noſtrum. Et mittentes congregauerūt omnes ſatrapas philiſtinorum ad ſe: ⁊ dixerunt. Quid faciemus de archa dei iſrael. reſponderuntq̄ȝ gethei. Circumducatur[n] archa dei iſrael. Et circūduxerunt archam dei iſrael. Illis autem circūducentibus eam: fiebat manus dn̄i dei per ſingulas citates interfectionis magne nimis: ⁊ percutiebat viros vniuſcuiuſq̄ȝ vrbis a paruo vſq̄ȝ ad maiorem: ⁊ computreſcebant prominentes extales[o] eorum. Inierunt iethei conſilium ⁊[p] fecerūt ſibi ſedes pelliceas: miſerūt ergo archam domini in accharon. Cūq̄ȝ veniſſet archa domini dei in accharon: exclamauerūt accharonite dicentes. Adduxerūt ad nos archam dei iſrael vt interficiat nos ⁊ populū noſtrū. Miſerūt[q] itaq̄ȝ et congregauerunt omnes ſatrapas philiſtinoꝝ. Qui dixerunt. Dimittite archaȝ dei iſrael: ⁊ reuertatur in locū ſuum: ut nō interficiat nos cū populo noſtro. Fiebat enim pauor mortis in ſingulis vrbibus ⁊ grauiſſima ualde manꝰ domini Uiri quoq̄ȝ qui mortui non fuerant percutiebant in ſecretiori parte natiū ⁊ aſcēdebat vlulatꝰ vniuſcuiuſq̄ȝ citatis in celū. Cap. vi.

Uit[a] ergo archa domini in regione philiſtinorū ſeptē menſibus. Et poſt hec vocauerunt[b] philiſtijm ſacerdotes: ⁊[c] diuinos dicentes. Quid faciemus d̄ archa dei. Indicate nobis quomodo remittamus eam in locum ſuum. Qui dixerunt. Si[d] remittitis archam dei iſrael: nolite dimittere eam vacuam: ſed quod[e] debetis ei reddite ꝓ peccato: ⁊[f] tunc curabimini: ⁊[g] ſcietis quare non recedat manꝰ eius a vobis. Qui dixerunt. Quid eſt qd̄ ꝓ delicto reddere debeamus ei. Reſpōderūtq̄ȝ illi. Iuxta numerū ꝓuinciarū philiſtinorū quinq̄ȝ[h] anos aureos facietis: ⁊ quinq̄ȝ mures aureos. q̄ꝛ plaga vna fuit omibus uobis ⁊ ſatrapis veſtris. Facietiſq̄ȝ ſimilitudines anoꝝ veſtroꝝ ⁊ ſimilitudines murium q demoliti ſunt terrā: et[k] dabitis deo iſrael gloriam ſi forte releuet manū ſuaȝ a vobis ⁊ a dijs ueſtris ⁊ a terra v̄ra. Quare[l] grauatis corda ueſtra ſicut[m] aggrauauit egyptus ⁊ pharao cor ſuū. Nōne[n] poſtq̄ȝ percuſſus eſt tūc[o] dimiſit eos: ⁊ abierūt. Nunc ergo arripite ⁊[p] facite plauſtrū nouū unū ⁊[q] duas uaccas fetas qbꝰ[r] nō eſt impoſitū iugū: iūgite[s] in plauſtro ⁊[t] recludite uitl'os eaꝝ domi. Tolletiſq̄ȝ archam domini: ⁊ ponetis in plauſtro: ⁊ uaſa aurea que exoluiſtis ei pro d̄licto ponetis in capſellam ad latus eius ⁊ dimittite eam ut uadat: ⁊ aſpicietis. Et ſiquidē per uiam finium ſuorum aſcenderit contra bethſames ipſe fecit nobis hoc malum grande: ſin autem minime ſciemꝰ quia nequaq̄ȝ manus eius tetigit nos: ſed caſu accidit. Fecerunt[v] ergo illi hoc modo ⁊ tollētes duas uaccas que lactabant uitulos: iūxerūt ad plauſtrū: uituloſq̄ȝ earū concluſerunt domi Et poſuerūt archaȝ dei ſup plauſtrum ⁊ capſellā q̄ habebat mures aureos ⁊ ſilitudinē anoꝝ. Ibant aūt indirectum uacce ꝑ uiam q̄ ducit bethſames ⁊[x] itinere uno gradiebāt ꝑgētes et[y] mugiētes: et nō declinabant neq̄ȝ ad dextraȝ neq̄ȝ ad ſiniſtrā. Sed[z] et ſatrape philiſtijm ſequebant uſq̄ȝ ad terminos bethſames. Porro[a] bethſamite

ſanctitatem ꝯfitebantur. Et ſic videt fuiſſe in ꝓpoſito. q̄ꝛ ꝯſilium ab eis datū cedebat ad gl'iam dei iſrl' ⁊ honorē. iō ſubdit. d Si remittitis archā dei. ⁊c. i. abſq̄ȝ mūeribꝰ gl'iaȝ ⁊ v̄tutē dei iſrl' ſignificātibꝰ. iō ſubdit
e Sȝ qd̄ debetꝭ reddite. ⁊c̄. i. emēdā ꝓ pctō f Et tūc curabimini. a plagis vob̄ inflictꝭ. g Et ſcietꝭ. ꝑ expiētiā q̄re nō recedat a vob̄ manꝰ eiꝰ vos ꝑcutiēs q̄ȝ diu retinetꝭ eā. q̄ aūt ſit emēda ſubdit. h Quinq̄ȝ anos aureos facietꝭ. ꝑ h̄ d̄ſignabat plaga facta in ppl'o philiſtinoꝝ q̄tum ad eoꝝ corpa. i Et q̄nq̄ȝ mures aureos. ad deſignādū plagā īflictā terre eoꝝ. vt pȝ ꝑ p̄dicta v. c. k Et dabitꝭ deo iſrl' gl'iam. ꝑ h̄ eīm ꝯfitebāt ſe ꝑcuſſos a deo iſrl' ⁊ terrā eoꝝ eo ꝙ p̄ſūpſerāt cape archā dei ⁊ ſecū ducere ad terrā ſuā. Ad h̄ āt īducit exēplū cū d̄r.
l Quare ḡuatꝭ ⁊c. archā retinēdo. m Sicut aggrauauit egyptꝰ detinendo populum iſrael.
n Nonne poſtq̄ȝ ꝑcuſſus eſt. decem plagis.
o Tunc dimiſit eos. vt h̄r Exod. xij. ſequitur.
p Facite plauſtrū nouū vnū. ad ponēdū archaȝ deſup reuerēt. q Et duas vaccas fetas. i. habētes iā fetꝰ natos. vt pȝ ꝑ ſequētia. r Quibus nō eſt ⁊c. ⁊ ſic n̄ habent vſum ducēdi currū
s Iūgite in plauſtro, ad retrahēdū ipſum.
t Et recludite. ⁊c. omīa iſta fiebāt ad experiēduȝ veritatē dei iſrl' in reductōe arche. vacce eīm lactātes vitulos nāliter iclinātur ad eos nutriēduȝ ⁊ iō ſi ipſe nō reuerterēt ad fetꝰ ⁊ portarēt archā directe ad terrā iſrl'. maxime: q̄ꝛ erāt incōſuete ad portādū plauſtrū vl' trahendū. ſignū foret māifeſtum ꝙ ducerēt occulta dei v̄tute. ⁊ ex h̄ eſſent philiſtei certificati ꝙ plaga eoꝝ fuiſſet a deo inflicta ſin aūt alīi cāe iputaretur. Ex his dictꝭ pȝ l̄ra
v Fecerūt g̃. h̄ ꝯn̄r ſm formā dicti ꝯſilij archa reducit. ⁊ pȝ l̄ra ex dictis vſq̄ȝ ibi. x Et itinere vno. ⁊c. i. vniformiter
y Et mugiētes. q̄ſi deū mō ſuo laudātes
z Sȝ ⁊ ſatrape philiſtinoꝝ ſeq̄bant ad habendum experiētiā p̄dictā.
a Porro bethſamite. h̄ ꝯn̄r agit de arche receptōe. ⁊ p̄ deſcribit ipſa receptio. ſcd̄o interponit cuiuſdā dicti explicatio.

Universidad de Salamanca. BGH

ibi. Hi ſunt autem. Circa primum dicitur. b Eleuantes oculos ⁊c. Dicūt hebrei ꝙ iſta leticia fuit īepta ꝓcedēs ex leuitate capitꝭ ⁊ nō ex debita reuerētia. c Et ꝯciderūt ligna plauſtri. ſ. poſtq̄ archa fuerat depoſita p leuitas: lꝫ añ ſcribaſ. d Uaccaſq̄ impoſuerūt ⁊c. in h videtur male egiſſe. q: femella nō offerebaſ dño in holocauſtū: qđ erat ſacrificiū pfectiſſimum. vt hr̃ Leuit. i. ca. Cetera patēt

c Hi ſunt aūt. ⁊c. q: ſuperi⁹ dixerat ꝙ q̄nq̄ ꝓuīcie philiſtinoꝝ fecerāt quinq̄ anos aureos et q̄nq̄ mures. h explicat ꝙ q̄nq̄ ciuitates p̄ncipales h fecerūt. tñ alie ville minores adiacētes adiuuerūt ī expēſis. iō ſubdiſ poſtea. Ab vrbe murata vſq̄ ad villā. ⁊c.

f Et vſq̄ ad abel magnū. q: terra philiſtinoꝝ extēdebaſ vſq̄ ꝓpe locū iſtū. ⁊ vocaſ h abel magnus q̄ ſup̄ vocat⁹ eſt lapis magn⁹. qđ pꝫ ex h qđ ſubdiſ. g Sup quē. ⁊c. rō aūt mutatōis hui⁹ nōis fuit. q: ppl's ibi percuſſus fuit ⁊ luxit. vt dicetur. ⁊ vocat⁹ eſt abel: q̄ luct⁹ interp̄tatur. Iterū q: noīa ſunt ꝓpinqua. Aben eñ ī hebreo lapidē ſignificat. ⁊ mutata n. in l. fit abel. vt pꝫ

a Percuſſit aūt. h pñr deſcribiſ ppli percuſſio. cui⁹ pcuſſiōis due cauſe p̄us ſunt tacte. ſ. inepta leticia: ⁊ holocauſtū indebite oblatū. Tercia tāgitur h. ſ. curioſitas qua moti fuerūt ad videndū archā nudā: qđ ſub pēa mortꝭ inhibeſ. vt habeſ Nūe. iiij. Quarta etiā cā ex circūſtātia lr̃e daſ intelligi. ſ. ꝙ archā dñi dimiſerūt nimis ſub diuo ſine luminarib⁹ ⁊ cultu debito. ideo ſequitur.

metebant triticū in ualle. Et[b] eleuātes oculos uiderūt archā: ⁊ gauiſi ſunt cū uidiſſent. Et plauſtrū uenit ī agrū ioſue bethſamite: ⁊ ſtetit ibi. Erat aūt ibi lapis magnus Et[c] ꝯciderūt ligna plauſtri: vaccaſq̄[d] impoſuerūt ſup ea holocauſtū dño. Leuite aūt depoſuerūt archā dei ⁊ capſellā q̄ erat iuxta eā in q̄ erāt vaſa aurea: ⁊ poſuerūt ſup lapidē grādē. Uiri āt bethſamite obtulerūt holocauſta: ⁊ imolauerūt victimas ī die illa dño. Et q̄nq̄ ſatrape philiſtinoꝝ viderūt ⁊ reuerſi ſunt in accharon in die illa. Hi[e] ſunt aūt ani aurei q̄s reddiderunt philiſtijm ꝓ delicto dño. Azotos vnū: gaza vnū: aſchaló vnū: geth unū: acharó vnū. ⁊ mures aureos ſm numerū urbiū philiſtijm q̄nq̄ ꝓuinciaꝝ ab urbe murata uſq̄ ad villā q̄ erat abſq̄ muro ⁊[f] uſq̄ ad abel magnū ſup[g] quē poſuerūt archam dñi: q̄ erat uſq̄ in illa die in agro ioſue bethſamitis. Percuſſit[a] āt dñs ꝺ uiris bethſamitib⁹: eo ꝙ uidiſſent archā dñi: ⁊[b] pcuſſit de pplo ſeptuaginta uiros ⁊ quinq̄guinta milia pleb. Luxitq̄ ppl's eo ꝙ dñs pcuſſiſſet plebem plaga magna. Et dixerūt uiri bethſami

b Et percuſſit de populo ſeptuaginta viros ⁊ q̄nquaginta milia pleb. qđ ſic dꝫ intelligi etiam ſm hebreos: ꝙ ſolū. lxx. viri ſunt pcuſſi q̄ erāt tāte reputatōis ꝙ eq̄parabanſ q̄nquaginta milib⁹ de plebeis. eo mō loquēdi q̄ dr̃. ij. Reg. xviij. de dauid. Tu vn⁹ ꝓ decē milib⁹ cōputaris. p̄ncipales eñ ppli pcuſſi fuerūt eo ꝙ debebāt ordiare pplm ⁊ p̄cauere de p̄dictꝭ offenſis. c Miſeruntq̄ nūcios ad hitatores cariathiarim. q: illa citas erat ſecurior ⁊ nobilior: ꝓpt qđ archa poterat meli⁹ ibi cuſtodiri. Moralit vacce portantes archā teſtamēti ſūt p̄dicatores portātes v̄bū euāgelij q̄ lactāt filios ſpūales eos ꝯſolādo. Mugiūt. deuote orādo. Recte īcedūt: ſctē viuēdo Nō declināt ad dextrā. allecti mūdana ꝓſperitate. Nec ad ſiniſtrā. proſtrati aduerſitate. Et ſic veniūt ad beth ſames: q̄ dom⁹ ſolis īterp̄taſ. i. ad celū quod caſaelios. id eſt ſolis nuncupatur.

In capitulo. vi. vbi dicitur in poſtilla. Et itinere vno gradiebantur. id eſt vniformiter.

Additio.

In libris antiquis trāſlatio nr̃a ſic habet. Ibant aūt vacce recto itinere. qđ ꝓprie cōſonat hebraice veritati in hoc loco et magis conuenit propoſito.

Capitulum. vij.

Venerūt ḡ. Deſcp̄ta ꝓſtratōe ppli iſrl' ꝓpt filioꝝ heli pctā. h pñr deſcribiſ reuelatio ipſi⁹ p ſamuelis merita. Et p̄ ponit ꝯtinuatio ad p̄dicta. ſcđo releuatio iſta. ibi. Et factū eſt. In fine p̄cedētꝭ ca. dictū fuit q̄lr ſignificatū fuit viris ꝺ cariathiarim ꝙ archā ad ſe ducerēt Hic pñr oſtendiſ q̄liter h fecerūt: cū dr̃. a Uenerunt ergo viri. ⁊c. ad ciuitatē ſuam. b Et intulerunt eam. ⁊c. h nō fuit factū ſtatim ſꝫ p magnū tp̄s poſt. q: p aliqđ tp̄s ſtetit in cariathiarim: ⁊ inde trāſlata fuit in maſphat: ⁊ īde ī galgala. vt dꝫ libro de hebraicis q̄ōnib⁹. ⁊ poſtea fuit trāſlata ī nobe vbi erat tpe ſaul. ſm ꝙ hr̃. j. xxi. ⁊ inde trāſlata eſt poſtea in gabaa in domū aminadab. vt hic dr̃. Et de loco ſylo dauid trāſtulit eā in domū obededon. ⁊ inde ī ciuitatē dauid. vt hr̃. ij. Regū. vi.

te. q̄s poterit ſtare in ꝯſpectu dñi dei ſcti hui⁹ ⁊ ad quē aſcēdet a nobis. Miſerūtq̄[c] nūcios ad hitatores cariathiarim dicētes. Reduxerūt philiſtijm archā dñi. dſcēdite ⁊ reducite eā ad uos. Ca. vij.

Venerūt[a] ergo uiri cariathiarim: ⁊ reduxerūt archā dñi ⁊[b] intulerūt eā ī domū aminadab in gabaa. Eleazarū[c] aūt filiū eius ſctificauerūt: ut cuſtodiret archā dñi. Et[d] factū eſt ex q̄ die māſit archa dñi in cariathiarī: mltiplicati ſunt[e] dies. Erat[f] q̄ppe iā ann⁹ uiceſim⁹: ⁊[g] reqeuit oīs dom⁹ iſrl' p⁹ dñm. Ait aūt ſamuel ad uniuerſā domū iſrl' dicēs. Si[h] in toto corde uro reuertimini ad dñm: auferte deos alienos de medio urī: baalim ⁊ aſtaroth: ⁊ p̄pate corda urā dño: ⁊ ſuite ei ſoli: ⁊ eruet uos de manu philiſtijm. Abſtulerūt ergo filij iſrael baalim ⁊ aſtaroth: ⁊ ſuierunt dño ſoli. Dixit āt ſamuel. Cōgregate[i] uniuerſuꝫ iſrl' in maſphat ut orē ꝓ uob dñm. Et ꝯuenerunt in maſphat. Hauſerūtq̄[k] aquā ⁊ effuderūt in ꝯſpectu dñi: ⁊ ieiunauerunt in die illa atq̄ dixerunt. Tibi peccauimus domie. Iudicauitq̄[l] Samuel filios iſrael in maſphat

c Eleazarū aūt. ⁊c. Hebrei dicunt ꝙ parauerūt ſeu diſpoſuerunt ⁊ idē redit. quia lis ꝑparatio eſt q̄dam ſanctificatio

d Et factū eſt. h pñr declaraſ releuatio ppli ſub ſamuele: q fcā eſt ꝓpter ꝯuerſiōē populi ad deū p ſolicitudinē ſamuel Circa qđ p̄ deſcribitur dicta ꝯuerſio. ſcđo philiſtinoꝝ debellatio. ibi. Et audierunt tercio ppli pace bōa ordinatō. ibi Fcā eſt itaq̄. Circa pmū: q: lr̃a eſt intricata ⁊ idigꝫ ſupplemēto: ſic ⁊ in plurib⁹ aliis locis ſacre ſcripture. ſciendum ꝙ heli mortuo ſamuele ſtati icepit diſcurrere ⁊ docere populū vt illū reduceret ad deū p debitā cōuerſionem ad cultū diuinuz queq̄ de cōuerſio incepit a tpe q̄ populus iā viderat malum qđ euenerat ꝓpt pctā filiorum heli: ⁊ audiuerat plagā philiſtinoꝝ ꝓpt archā dñi: ⁊ durauit tpe ſamuelis vſq̄ ad regnū regis ſaulis. ſ. xx. annis vel circit. ⁊ h notaſ cū dꝫ. d Et factū eſt. ⁊c. i. trāſlata fuit ibi ꝺ bethſames vt p̄dictū eſt. e Multiplicati ſunt dies. in q̄bus ſamuel hortabaſ pplm ad bonū. f Erat q̄ppe. ⁊c. poſtq̄ incepat ſamuel docere pplm. g Et reqeuit. ⁊c. ſ. xx. ānis q̄b⁹ p̄fuit ſamuel ⁊ ſubdiſ mod⁹ q̄ ſamuel reduxit pplm ad deū a p̄ncipio. cū dꝫ.

h Si in toto corde vr̃o reuertimini ad deū. Et pꝫ lr̃a vſq̄ ibi.

i Cōgregate. ⁊c. vbi renouauit fedus ppli cū deo. ideo ſubdiſ.

k Hauſerūtq̄ aquā. ⁊c. Rab. ſalo. dicit ꝙ h fecerūt in ſignū humiliatōis. q̄ſi dicerēt. ſicut aq̄ effuſa ad nihilū valet vltra: ſic in cōſpectu tuo nihil ſum⁹ nec valem⁹. Ionathan fili⁹ oziel maxie reputatōis apud hebreos h exponit ꝺ ꝯuerſione cordiū ad deū. ⁊ ſic p iſtas aq̄s intelligūſ lacrime cōtritōis exeūtes a corde: ⁊ p oculos effuſe. l Iudicauitq̄ ſamuel. ⁊c. q: nō ſolū reconciliauit pplm dño: ſꝫ etiā vnūquēq̄ de pplo ad ꝓximū ſuū iniurias ⁊ forefacta ad eq̄tatē iuſticie reducēdo. Aliſ aūt exponiſ ſm aliq̄s ab illo loco. Erat q̄ppe ann⁹ viceſim⁹. ſ. q̄ archa dñi māſerat ī cariathiarim. ita ꝙ p h notaſ ꝙ tot annis māſit ibi añq̄ īde alibi trāſferreſ. ⁊ qđ ſequiſ. Hauſerūtq̄ aquā. dicūt aliq̄ ꝙ in illa aq̄ erant maledicta ꝯgeſta: ſic in ſacrificio zelotipie: ita ꝙ labia bibentiuꝫ ſi fuiſſent ydolatre ita iūgebantur ꝙ nō poterāt abīuicē ſeparari ⁊ per hoc conuincebātur. ſicut tempore moyſi per potū aque vbi puluis vituli aurei fuerat cōmixt⁹. ꝓut dictū fuit Exod. xxxij. iō ſequitur. Iudicauitq̄ ſamuel filios iſrl' ī maſphat. ſ. ydolatras intficiendo: q̄ ꝯuincebātur mō p̄dicto. p̄ma tñ expoſitio videſ mihi magis rōnabilis. lector tñ eligat quā voluerit. m Et audierunt philiſtijm. h pñr deſcribiſ philiſtinoꝝ debellatio. Ad cui⁹ intellectū ſciendūz ꝙ philiſtijm poſt ꝺbellatōꝫ ppli iſrl' ꝓpt pctā filioꝝ heli tenuerūt ipm ſub tributo: ⁊ ne haberēt cōſiliū et oportunitatem rebelladi interdixerant eis ꝯgregatiōes ppli fieri: ꝓpter qđ audito ꝙ ꝯgregati eſſent ī maſphat. venerūt ꝯ eos in pliū: ſed ſamuele orante ⁊ holocauſtū p populo offerēte fuerunt celit⁹ debellati. ſm qđ dr̃ infra

n Intonuit aūt. ⁊c. ita ꝙ ex fulgure mlti fuerūt mortui: ⁊ alij exterriti fugiētes pro magna parte occiſi. et patet littera.

o Fcā eſt itaq̄. h pñr deſcribitur ppli iſrl' trāq̄llitas ⁊ bōa ordinatio ſub regimie ſamuelis. Et patet littera vſq̄ ibi.

p Eratq̄ pax. ⁊c. q: ſeruiebat iſrael ſub tributo.

q Iudicabat q̄ꝫ ⁊c. ſ. vſq̄ ad inſtitutionē cōfirmationē Saulis. ex tūc eñ ſaul habuit offm iudicādi.

r Et ibat p ſingulos annos circūiens. ⁊c. per loca ad videndū oportūa. ꝓpo labore ⁊ expēſa. vt hr̃. j. xij.

Et[m] audierūt philiſtijm ꝙ ꝯgregati eſſent filij iſrl' in maſphat: et aſcēderūt ſatrape philiſtinoꝝ ad iſrl'. Qđ cū audiſſent filij iſrl' timuerunt a facie philiſtinoꝝ. Dixerūtq̄ ad ſamuelē. Ne ceſſes pro nobis clamare ad dñm deū nrm: vt ſaluet nos de manu philiſtinorum Tulit aūt ſamuel agnū lactātem vnū ⁊ obtulit illū holocauſtū integrū dño. Et clamauit ſamuel ad dñm ꝓ iſrl' ⁊ exaudiuit eum dñs. Factū eſt aūt cuꝫ ſamuel offerret holocauſtū dño: philiſtijm inire preliū ꝯtra iſrl'. Intonuit[n] aūt dñs fragore magno in die illa ſup philiſtijm: ⁊ exterruit eos ⁊ ceſi ſunt a filijs iſrl'. Egreſſiq̄ filij iſrl' ꝺ maſphat pſecuti ſunt philiſteos: ⁊ pcuſſerūt eos uſq̄ ad locū q erat ſubter bethchar. Tulit āt ſamuel lapidē vnū ⁊ poſuit eū iter maſphat ⁊ inter ſen. ⁊ vocauit nomen loci illi⁹ lapis adiutorij. Dixitq̄. huc uſq̄ auxiliat⁹ eſt nob dñs. Et humiliati ſunt philiſtijm nec appoſuerūt vltra vt venirēt in termios iſrael. Facta[o] eſt itaq̄ man⁹ dñi ſup philiſteos cūctis dieb⁹ ſamuel: ⁊ reddite ſunt urbes quas tulerāt philiſtijm ab iſrl' iſraeli: ab acharon vſq̄ geth ⁊ terminos ſuos. Liberauitq̄ iſrl' ꝺ manu philiſtinoꝝ: erat q̄ꝫ pax[p] inter iſrl' ⁊ amorreū. Iudicabat[q] quoq̄ ſamuel iſrl' cūctis diebus vite ſue: ⁊[r] ibat p ſinglos annos circūiens bethel ⁊ galgala et maſphat: ⁊ iudicabat iſraelē in ſupradictis locis. Reuertebaſq̄[s] ī ramatha: ibi eñ erat dom⁹ eius: ⁊ ibi iudicabat iſraelē. Edificauit[t] etiā ibi altare dño. Cap. viij.

Factū[a] eſt aūt cū ſenuiſſet ſamuel: poſuit[b] filios ſuos iudices in iſrl'. Fuitq̄ nomē filij ei⁹ p̄mogeniti iohel: ⁊ nomē ſecundi abia iudicū in berſabee. Et ñ ambulauerūt filij illi⁹ in vijs eius: ſed declinauerūt poſt auaritiā: acceperūtq̄[b] mūera ⁊ puerterūt[c] iudiciū Cōgregati[d] ergo vniuerſi maiores natu iſrl' venerūt ad ſamuelē in ramatha: dixerūtq̄ ei. Ecce tu ſenuiſti: ⁊ filij tui nō ambulāt in vijs tuis. Cōſtitue nob regem ut iudicet nos: ſicut ⁊ vniuerſe habēt natōes. Diſplicuitq̄[e] ſmo in oculis ſamuelis eo ꝙ dixiſſent: da nobis regē ut iudicet nos. Et[f] orauit ſamuel ad dñm. Dixit aūt dñs ad ſamuelē. Audi[g] vocē ppli in oībus que loqꝫ tibi. Nō[h] eñ te abiecerūt ſed me: ne regnē ſup eos. Iuxta oīa opa ſua q̄ fecerūt a die q̄ eduxi eos ꝺ egypto vſq̄ ad diē hāc: ſic[i] dereliquerūt me ⁊ ſuierūt dijs alienis: ſic[k] faciunt etiā tibi. Nūc ergo vocē eoꝝ audi. Uerūtñ[l] ꝯteſtare eos: ⁊ p̄dic eis ius regis q regnaturus eſt ſup eos. Dixit itaq̄ ſamuel oīa v̄ba dñi ad pplm qui pecierat a ſe regē: ⁊ ait. Hoc erit

s Reuertebaſq̄ in ramatha. vbi cōius iudicabat populum.

t Edificauitq̄ ibi altare dño. Sꝫ in h videſ feciſſe ꝯ legē. q: nō debebat eē altare aliqđ ad imolādū niſi in loco vbi erat archa. ſicut dictū fuit Ioſue. xxij. q̄ nō legiſ fuiſſe in ramatha. Dicēdū ꝙ ex diſpēſatōe dñi poterat alibi imolari: ⁊ p ꝯñs altare ꝯſtrui. et hoc mō ſamuel ibi altare ꝯſtruxit. Pōt etiā dici ꝙ ſm illō qđ dictū fuit Deut. xij. ⁊ ē ſatꝭ veriſile ꝙ a tpe q̄ archa fuit capta p philiſteos vſq̄ ad tp̄s in q̄ fuit poſita in tēplo ꝯſtructo p ſalomonē archa nō habuit ſtabilē māſionē. q: tpe ītermedio de loco ad locū frequēter fuit trāſportata. vt pꝫ ex p̄dictꝭ. ⁊ aliq̄ñ ad exercitum deportata. vt hr̃. j. xiiij. ⁊ iō ſacrificia votiua ad q̄ offerēda hoīes nō tenebātur: ſꝫ ſi fiebāt ex deuotōe poterāt alibi offerri: ſm voluntatē ⁊ deuotionē offerētis. ſicut ⁊ alia ſacrificia poterāt fieri h mō tpe q̄ archa ⁊ tabernaculū fuerūt in deſerto: eo ꝙ archa adhuc nō habebat ſtabilē māſionē. ſicut dictū fuit Deut. xij. ca. tpe vero quo fuit in ſylo non fuit hoc licitum. ꝓut dictum fuit Ioſue. xxij. quia tabernaculū ⁊ archa longo tpe fuerūt ibi: ⁊ habuerūt ibi ſtabilē manſionē licet non ad ſemper.

Capitulum. viij.

Factū eſt aūt. Deſcp̄ta ſuperi⁹ malicia filioꝝ heli. hic pñr deſcribitur malicia filioꝝ ſamuelis. q: vtraq̄ fuit occaſio vt terminareſ regimē per iudices ⁊ reges inſtituereſ. Figiſ circa h p̄ deſcribiſ filioꝝ ſamuelis trāſgreſſio. ſcđo ppli petitio. ibi. Cōgregati ḡ. tercio dñi diffinitio. ibi. Et orauit ſamuel. Circa p̄mū dicitur.

a Factū eſt aūt. ⁊c. q: iam nō poterat ita cōmode p loca ad iudicandū diſcurrere. b Poſuit filios ſuos iudices. credēs eos fore ſue iuſticie imitatores. ſed h nō fuit ita. vñ ſubdiſ. c Acceperūtq̄ munera. ⁊c. ⁊ ſic dupliciſ peccauerūt. ſ. accipiēdo mūera p iudicio qđ nō eſt licitum: lꝫ ꝓ labore iuſto ⁊ bono iudices poſſint accipe ſtipendia ad victū decentem ⁊ hōeſtū. ſcđo q: ꝓpt munera declinauerūt a iuſticia: reddēdo iudiciū peruerſum. d Cōgregati ḡ. h pñr deſcribiſ populi petitio ꝺ rege habēdo. cui⁹ cā fuit malicia filioꝝ ſamuelis. vt h exprimitur cū dr̃. Filij tui. ⁊c. Alia fuit: q: audierāt naas regē filioꝝ ammō diſponērē exercitū ad veniendū ꝯ eos. ⁊ ideo volebāt habere regē capitaneū ſui exercit⁹ ꝯ eū. et h cā h dareſ. ſꝫ. j. exprimitur xij. ca. e Diſplicuit ſermo. ⁊c. ꝓpt tria. vnū fuit: q: diſplicuit ſibi malicia filioꝝ ſuorum q̄ vſq̄ tūc latuerat ipm. Aliud fuit ꝓpt honorē diuinū q̄ videbaſ ꝯtēni ſeu diminui eo ꝙ retinuerat ſibi in pplo iſrl' nomen regiū. Tercio q: ppl's in h volebat aſſimilari gētilibus: dicēs. Cōſtitue nobis regē ſicut ⁊ vniuerſe habēt natiōes. vt immediate ꝓponiſ. f Et orauit. h pñr poniſ dei diffinitio Samuel enim iſtud negociū reduxit ad dñm: q̄ rñdit. g Audi vocē ppli. de rege inſtituēdo. h Nō eñ te. ⁊c. q: tu ſolū eras me⁹ vicari⁹. ⁊ ꝙ iſta petitō eoꝝ ex malo ꝓceſſerit: oñdiſ cū ſubdiſ. Iuxta oīa opa ſua. ⁊c. Sequitur

i Sicut dereliquerūt. ⁊c. oñdētes ſcđo ꝙ nō haberēt me ꝓ rege ſuo.

k Sic faciūt etiā tibi. abijciēdo te ne ſis vicari⁹ me⁹. l Uerūtñ ꝯteſtare eos ⁊ p̄dic eis ius regis. ⁊c. Circa qđ ſciendūz ꝙ aliq̄ ſunt de iure regis in neceſſitate poſiti ꝓpt bonū cōe regni. ⁊ ſic oīa q̄ exp̄mūtur inferius a ſamuele: ſunt de iure regis. q: in tali caſu oīa ſunt regis vel p̄ncipis ⁊ exponēda vel expēdenda ꝓ bono cōi. ſicꝫ ⁊ in corpe nāli videm⁹ ꝙ manus vel etiā alia pars corpis nāli inſtinctu exponiſ ꝓ ꝯſuatōe vite ipſius corpis. Si āt accipiaſ alio mō ius regis extra neceſſitatē: ſic plura exprimūtur a ſamuele q̄ nō ptinēt ad ius ipſius regis: vtpote oīa illa q̄ redducunt pplm ſubditū ſeruilē. ⁊ q̄ nō reſpiciūt bonū cōe: ſꝫ magis hoīs in regno poſiti volūtatē. ⁊ talia p̄dixit eis ſamuel ad retrahēdū eos ne pete

Universidad de Salamanca. BGH

rent regem: q2 eis non expediebat. ⁊ quia regimen ꝓpter magnitudinem ptãtis regni ↄceſſam de facili ↄuertit̃ in tyrannidē. vñ ⁊ Deut. xvij. vbi agit̃ de ↄſtitutõe regis dr. Nõ multiplicabit ſibi eq̄s: nec reducet ppl'm meū in egyptū. ſ. q̄ſi h̃uū. nec habebit argēti ⁊ auri imēſa pōdera. ⁊ ibidē ſubdit̃. Nec eleuet̃ cor ei⁹ in ſupbiā ſup frēs ſuos. ⁊ h̃m iſtū duplicē intellectū exponēda ſunt q̄ ſequūt̃ de regio iure vſqȝ ibi. m Voſqȝ eritis ei h̃ui. ſi ↄuertat̃ regnuȝ in tyrānidē: qđ de facili fit ſaltē in parte ꝓpt̃ magnā regis poteſtatem.

n Et clamabit̃ in die illa. ⁊c̃. i. ꝓpt̃ oppꝛeſſioneȝ quā vob' inducet. ſeq̄tur o Nequaq̄. ſ. dimittet nos ds exaudire ſi regeȝ habeam⁹. Cetera patēt vſqȝ ibi. p Vadat vnuſq̄ſqȝ in ciuitatē ſuā h̃ āt dixit ſamuel: vt ſup electõem regis inq̄reret dñi volūtatē a q̄ dependet regis inſtitutio. h̃m ꝙ h̃r Deu. xvij. vbi ↄ inſtitutõe regis dr. Cū cõſtitues regē quē dñs ds tu⁹ elegerit de nūero fratrū tuoꝝ. Ad maiorē predictoꝝ euidētiā q̄rit̃ vtꝝ filij iſrl' peccauerūt petēdo ſup ſe regē. Et arguit̃ ꝙ nõ: q2 petere illud qđ eſt bonū ſimplr̃ ⁊ de dictamie rõnis recte nõ eſt pctm̃. gubnatio aūt populi p regē eſt optima. vt dicit ph̃s. iij. polit. ⁊ p ↄñs eſt de dictamie rõnis recte: q̄ magis reſpicit bonū cõe q̄ȝ particulare. q̄ ⁊c̃. Itē illud qđ cõcedit̃ lege diuia licitū eſt: q2 nullū pctm̃ cõcedit. ſȝ Deu. xvij. c. ↄcedit lex diuia filijs iſrl' ↄſtõem regis. vbi dr. Cū ingreſſus fueris terrā quā dñs deus tu⁹ dabit tibi. ⁊c̃. ſeq̄tur. Et dixeris: ↄſtituā ſup me regē. ⁊c̃. ⁊ ſeq̄t̃. Cū ↄſtitues quē dñs ds tu⁹ elegerit. q̄ ⁊c̃. Cõtra. j. xij. c. dr. Scietiꝭ ⁊ videbitis q2 grāde feceritꝭ vob' malū in ↄſpectu dñi petētes ſup vos regem. Ad h̃ dicendū ꝙ cū regnū ſit optima politia cetere gētes a filijs iſrl' petendo vel ↄſtituēdo ſup ſe regē nõ peccauerūt: ſȝ magis bonū egerūt. filij aūt iſrl' h̃ faciēdo peccauerūt: vt pȝ p v̄ba ſamuelis ad h̃ allegata que habent̃. j. xij. c. ⁊ p ↄñs miraculū a deo datū ad v̄ificatõem v̄bi ſamuelis vt ibidē h̃r: cui⁹ rõ eſt. q2 ds ppl'm iſrl' elegit ſibi ſpālē ⁊ peculiarē p̄ ceteris ppl'is. h̃m ꝙ dr Deu. vij. Te elegit dñs ds tu⁹ vt ſis ei ppl's peculiaris ⁊ iõ voluit eē rex imediat⁹ illi⁹ ppl'i. ꝓpt̃ qđ ⁊ legē dedit ei in mõte ſynai p ſeipm̃. i. p angelū i pſona illi⁹ loquētē: ⁊ nõ p hoīeȝ mediatorē. ꝓpt̃ qđ voluit hoīes gubnatores illi⁹ ppl'i ab ip̄o imediate inſtitui tanq̄ȝ ei⁹ vicarij eſſent ⁊ nõ reges vel dñi. vt pȝ in moyſe ⁊ ioſue: ⁊ ↄ iudicib⁹ ſequētibus. de q̄b⁹ dr in libro iudicū. Suſcitauit eis dñs talē vel talē iudiceȝ ꝓpt̃ qđ filij iſrl' fecerūt ↄ ordinatõȝ dñi petēdo ſup ſe regē hoīem mortalē: cū dñs h̃ ſibi retinuiſſet ⁊ ad bonū ppl'i. q2 ſemp gubnauit eos optime ⁊ ꝓtexit q̄ȝdiu fuerunt boni ſubditi. ⁊ ſemp ſic feciſſet ſi ppl's ille in bona ſubiectõe ſub dño ſteciſſet. Ex dictis pȝ p̄mū argumētū. q2 ſi gubnatio regis optima eſt ſeq̄tur ꝙ melior eſt gubernatio habere regē deū immediate: q̄ȝto ds eſt melior hoīe. ⁊ iõ ↄ iſtā ordinatõem petere nõ eſt bonum: ſȝ malū. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ illud qđ h̃r Deu. xvij. de ↄſtõe regis q̄ȝtū ſpectat ad ppl'm nõ fuit ↄceſſio ꝓp̄e dicta: ſȝ magis pmiſſio. ſicut repudiū vxoris fuit pmiſſum ad duritiā cordis eoꝝ. ꝓut dictū fuit Deut. xxiiij. ſicut tñ in repudio fuit p̄ceptū ꝙ darēt libellū repudij ſi repudiarent. ſic in propoſito ſi pertinaciter regem habere vellēt preceptum fuit ꝙ de populo iſrael haberent ⁊ non de alio. vt ibidem dicitur.

In capitulo. viij. vbi dicitur in poſtilla. Utrum filij iſrael peccauerunt petendo ſuper ſe regem. Additio.

Expōſio poſtillatoris ad hāc q̄õneȝ nõ videt̃ ad plenū ſatiſfacere. Nā inſtitutio regis in aliq̄ gēte vel ppl'o ſimplr̃ ↄſiderata nõ tollit imediatā gubnatõȝ diuinā ab eis. Stāt eñ ſil' ꝙ ds ſit rex immediat⁹ alicui⁹ gētis ip̄am in p̄ncipalib⁹ imediate regēdo ſeu gubnādo: ⁊ tñ cū h̃ habeāt ſup̄ ſe regē ſeu p̄ncipē hoīem mortalē. qđ manifeſte pȝ in ppl'o fideliū. ppl's eñ fideliū imediate a deo gubnari dicēdus eſt. qđ pȝ p rões a poſtillatore allegatas ꝓ filijs iſrl'. Nā ſi in antiq̄ lege populū illū ſibi ds elegit in ſpālem ſeu peculiarē. h̃m illud Deut. vij. in poſtilla allegatū. nõ tñ min⁹: ſȝ lōge magis ppl's fideliū in noua lege eſt a deo electus ſpecialis ⁊ peculiaris. iuxta illud. i. Petri. ij. Vos autem eſtis gen⁹ electū. regale ſacerdotiū. gens ſctā. ppl's acq̄ſitõis. Silr̃ ⁊ ſi antiq̄s dedit legē p angelū in pſona dei loquētē ⁊ nõ p hoīem mediatorē. p amplius v̄o ⁊ pfecti⁹ catholicis legē dedit per ſeip̄m. id eſt p filiū dei eternū: ⁊ p ſp̄m ſctm̃ i forma viſibili miſſuȝ vñ ſi ppl's ille rõnib⁹ p̄dictiꝭ debuit p deū immediate gubnari: p eaſdē rõnes ſeu fortiores ppl's fideliuȝ imediate a deo ↄbet gubernari. qđ etiā pȝ ex pmiſſione x̄pi Math. vlt. Ego vobiſcū ſuȝ oīb⁹ dieb⁹ ⁊c̃. qđ exponit̃ vno mõ p aſſiſtētiam x̄pi ſue eccl'ie cõtinue ip̄am dirigendo p occultos inſtinctus ſp̄ūſſancti. vt idē poſtillator i eodē loco dicit. Ex q̄bus ↄñr h̃r ꝙ ſicut eccl'ia lȝ a deo imediate interiori gubnatõe regat̃: nõ tñ ex h̃ inſtituēdo ſup̄ ſe regē hoīem in tꝑalib⁹ peccat. vt pȝ ex vniuerſali eccl'ie ↄſuetudie q̄ maxīe auctēs eſt. Sic pari mõ ⁊ rõne dicendū videt̃ ꝙ antiq̄ lȝ deū habuiſſent regē ⁊ imediatū gubernatorē: tñ petēdo ſimplr̃ ſup̄ ſe regē nõ peccaſſent. Nec valet dicere ꝙ gubnatio diuina reſpectu eccl'ie imediate eſt q̄ȝtū ad ſp̄ūalia. Nā etiā in ſp̄ūalib⁹ ſumm⁹ põtifex ↄſtituit̃ in eccl'ia abſqȝ pctõ. imo ſeq̄ndo veſtigia x̄pi dicētis Petro. Paſce oues meas. Joh. xxi. Si autem dicat̃ ꝙ ſumm⁹ põtifex tāq̄ȝ dei vicari⁹ eccl'iam gubnat: qđ verū eſt. idē etiā poſſet dici de regimie regali. vñ apl's de rege ſimpliciter loquēs ad Ro. xiij. Nõ ſine cā gladiū portat: miniſter enim dei eſt. Preterea ſi pctm̃ filijs iſrl' impoſitū in h̃ ꝙ petierūt regē ſibi ex rõne p poſtillatorē aſſignata cauſaret̃. ſeq̄ret̃ ꝙ ſemp in eodem pctõ pſeuerarēt durāte regio regimie. Nā ſic exiſtēdo ſemper feciſſent ↄ dei ordinatõem q̄ ſibi ſoli eoꝝ regimē imediatū retinuerat nolēs ꝙ ſup eos hõ mortalis regnaret. vt ait poſtillator. Ex quo vlteri⁹ ſeq̄tur ꝙ orõ ſamuelis ꝓ ppl'o: vt ds eis parceret h̃ pctm̃ eēt vana ⁊ ↄ regulā diuie legis durāte eoꝝ ↄtumacia eodē in pctõ. Rõ hui⁹ eſt. Nā h̃m legē diuinā ñ dat̃ venia niſi correcto vt pȝ Ezech. xviij. Cū auerterit ſe impi⁹. ⁊c̃. ſȝ ↄſtat vt h̃r. j. xij. ca. ꝙ ſamuel ppl'o ſibi ſupplicāti vt ꝓ eo oraret ⁊ ſuū pctm̃ depetēdo regē apte cõfitenti r̄ndit. ne timeatiꝭ. ⁊c̃. ⁊. j. Abſit a me ne orē deū ꝓ vob'. ⁊c̃. Ex q̄bus ſatiꝭ pȝ ꝙ hmõi pctm̃ p ppl'i ↄfeſſionē ⁊ orõnē ꝓphe fuit ſublatū nõ obſtāte ꝙ adhuc pſeuerabāt i eodeȝ pctõ retinēdo ſibi regē illicite. h̃m opinionē poſtillatoris. Preterea dicere ꝙ cõceſſio de ↄſtitutõe regis filijs iſrl' fcā Deu. xvij. nõ fuit ꝓp̄a ↄceſſio: ſȝ magis pmiſſio: ſicut repudiū vxoris. ⁊c̃. nõ videtur rõnabilit̃ dictū. Nā ꝙ m̄rimoniū ſit inſepabile p hoīem eſt de iure nāli h̃m poſtillatorē: ꝓut ip̄e nitit̃ ꝓbare Math. xix. lȝ hoc nõ reputo eē verū: ꝓut ibidē dño ↄcedēte ampli⁹ declarabit̃. Cõſtat aūt ꝙ pmiſſio fcā de repudio ñ tollit legē nature q̄ indelebilis eſt. ſȝ in ꝓpoſito eſt oppoſitū. Nā ↄſtitutio regis in aliq̄ gēte eſt ↄformis iuri nāli. repreſentat eñ gubnatõem mūdi ab vno deo. ꝓut etiā ph̃s in politicis ⁊ alibi determiat. vñ pmittēte lege diuina regis cõſtõem. vt in cap̄. Deut. allegato. talis ↄſtõ. ſ. regis remanet oīno licita tanq̄ȝ iuri nāli ↄformis: ⁊ a iure diuino nõ ꝓhibita. Ex q̄bus videt̃ ꝙ q̄ õ nõ remanet ſufficiēter ſoluta. Un ad eandē videt̃ alit̃ dicendū. ſ. ꝙ ppl's iſte nõ peccauit petēdo regem ſimplicit̃ cū h̃ iā ſibi eēt a deo ↄceſſum: ⁊ iuri nāli ↄforme. ſed peccauit petēdo regē certo mõ ↄ diuinā ordinatõem. Ad cui⁹ declaratõem ſciendū ꝙ ↄſtõ regis iux̃ ptātem ſibi ↄceſſaȝ põt eē dupliciter. Primo mõ ꝙ rex habeat plenā ptātem in ppl'o ſibi ſubdito: nõ ſolum in his q̄ ad defenſionē ꝑtinēt ſubditoꝝ: ſeu ad eorū diſpoſitiuā gubnatõȝ, ſȝ etiā i his q̄ ꝑtinēt ad oēs act⁹ iudiciales

ius regiſ q imperatur⁹ eſt uob'. Filios v̄ros tollet ⁊ ponet in currib⁹ ſuis: facietqȝ ſibi equites ⁊ p̄curſores q̄drigarū ſuarū: ⁊ ↄſtituet ſibi tribunos ⁊ cēturiones: ⁊ aratores agroꝝ ſuoꝝ: ⁊ meſſores ſegetū: ⁊ fabros armoꝝ ⁊ curruū ſuoꝝ. Filias q̄ȝ u̅ras faciet ſibi unguētarias ⁊ focarias ⁊ panificas. Agros q̄ȝ u̅ros ⁊ uineas ⁊ oliueta optia tollet ⁊ dabit h̃uis ſuis. ſȝ ⁊ ſegetes u̅ras ⁊ uinearū reddit⁹ addecimabit: ut det eunuchis ⁊ ſuis h̃aul. Seruos etiā ueſtros ⁊ ācillas ⁊ iuuenes optimos ⁊ aſinos auferet: ⁊ ponet in opere ſuo. Greges q̄ȝ u̅ros addecimabit: uoſqȝ m eritis ei h̃ui. Et n clamabitis in die illa a facie regis u̅ri quē elegiſtis uobis: ⁊ nõ exaudiet uos dñs in die illa. q2 petiſtis uobis regē. Noluit aūt ppl's audire uocē ſamuelis: ſȝ dixerunt. Nequaq̄ȝ o. Rex eñ erit ſup nos ⁊ erim⁹ nos q̄ȝ ſicut oēs gētes: ⁊ iudicabit nos rex nr̄ ⁊ egredietur ante nos ⁊ pugnabit bella nr̄a ꝓ nobis. Et audiuit ſamuel oia uerba ppl'i: ⁊ locutus eſt ea in auribus domini. Dixit autē dñs ad ſamuelē. Audi uocē eoꝝ et ↄſtitue ſup eos regē. Et ait ſamuel ad uiros iſrl'. Vadat p vnuſq̄ſqȝ in ciuitatem ſuam.

intantum ꝙ rex ſic cõſtitutus dicitur eſſe abſolutus legibus. ꝓut legiſte de impatore dicere ſolēt. Silr̃ vt ⁊ de regib⁹ q̄ ſuperiorē nõ cognoſcūt aſſerit̃. ⁊ tal' rex dr eē ſup oīa iura poſitiua: h̃uādo ea ad libitū vel reuocādo. ꝓut in plurib⁹ mūdi partib⁹: nõ ſolū paganorū: ſȝ etiā catholicoꝝ eſſe dinoſcit̃. Et q2 bonas ſeu magnas fortunas ferre nõ poſſet niſi virtuoſus. vt h̃r in. x. ethico. pfecta aūt virtus raro inuenit̃. idcirco ꝓpt̃ tantā ptātem regib⁹ ↄceſſam ſeu ab eis vſurpatā: frequēter in tyrānidē labūt̃. qđ eſt peſſimū regiminū. vñ ⁊ de talib⁹ põt intelligi illud Oſee. xiij. Dabo eis regē in furore meo. ⁊c̃. In penā eñ ppl'oꝝ dāt̃ eis reges q̄ tm̃ abſoluta vtant̃ ptāte. Scđo mõ p̄t ↄſtitui rex cū ptāte limitata: ſic. ſ. ꝙ in his ſaltē q̄ ad iuſticiā ꝑtinēt p̄ſerti cõmutatiuā: ſit ſub legib⁹ iā ordinatiꝭ ⁊ legitimis ↄſuetudinib⁹ q̄s in ſe ⁊ alijs obſ̄uari faciat fortit̃ exequēdo. ⁊ inferioꝝ iudicū defectū legitime ſupplēdo: nec tñ ↄ eas temerarie aliqđ agēdo. Silr̃ auferēdo a ſe oīa illa q̄ cupiditati ſeu ↄcupiſcētie vel ſupbie occaſionē p̄ſtāt. ex q̄rū appetitu frequēter declinat̃ ad tyrānidē. Et q2 h̃m Tho. in p̄ma ſcđe. q. cv. articulo p̄ in corpe q̄õnis. Ordinatio p̄ncipat⁹ quā lex diuina antiq̄s inſtituit fuit optima. Idcirco iſto mõ ↄceſſū fuit filijs iſrl' inſtituere ſup̄ ſe regē: nõ aūt p̄ mõ. qđ pȝ ex h̃. nā i eodē ca. ⁊ cū textu Deut. xvij. cū ageret̃ de ↄſtõe regis: dñs dirigēs v̄ba ppl'o ait. Cū dixeris. Cõſtituā ſup me regē ſicut hñt oēs p circuitū natões qđ itelligit̃ ↄ p̄ mõ regnādi p̄dcõ. Cetere eñ natões: vt i pluribus reges hñt cū p̄ma ptāte: q̄ ſepe in tyrānidē v̄tit̃. Un ſaluator ait. Reges gentiū dñant̃ eoꝝ. ⁊c̃. Luce. xxij. Quē modū ↄſtituēdi regem dñs ei nõ ↄceſſit: ſȝ poti⁹ ſcđm modū. Nā ibidē dedit eis regulas tā in mõ eligēdi q̄ȝ in mõ viuēdi ipſi⁹ in ſe q̄ȝ etiā ad deū. ⁊ ad ſubditos tales ꝙ oīno ↄdicūt modis cõib⁹ aliaꝝ nationū ſeu gentiū. In mõ eñ eligēdi ad cauēdas violētias ⁊ fraudes q̄ in ſimilib⁹ electõib⁹ ſolēt ↄtingere. inſtituit vt ſpectaret̃ iudiciū diuinū vñ ait. Cū cõſtitues quē dñs ds tu⁹ elegerit. Silr̃ ad vitādū imitationē ↄſuetudinū aliarū nationū: ait. Nõ poteris alteri⁹ gentis hoīem regē facere. Cõſequēter ꝓhibuit regi m'tiplicare eq̄s currus ⁊ vxores: ⁊ imēſa argēti ⁊ auri pōdera. q̄ occaſionē p̄ſtāt tyrannidi. vt dictū eſt. Silr̃ inſtituit vt rex ſemp legeret ⁊ cogitaret de lege dei: vt ↄtinuo eēt in dei timore ⁊ obediētia. cū dicit. Deſcribȝ ſibi Deuteronomiū legis hui⁹. ⁊c̃. legetqȝ illud oīb⁹ dieb⁹ vite ſue: vt diſcat timere deū. ⁊c̃. Silr̃ inſtituit vt nõ ſupbe ſeu tyrannice ↄtēneret opp̄meret. cū dicit. Ne eleuet̃ cor ei⁹ in ſupbiā: ſuper frēs ſuos. ⁊c̃. q̄ oia ↄdicūt mõ p̄ regnādi: q̄ eſt cõiter gentiuȝ ſeu nationū. vt dictū eſt. Sȝ cõſtat ꝙ filij iſrl' regis inſtitutionē p̄ mõ eis nõ ↄceſſo. ſȝ poti⁹ implicite ſeu interp̄tatiue eis ꝓhibito petierūt. vt pȝ p v̄ba p̄ncipalia ſue petitõis in h̃ cap̄. vbi ſic dicit̃ Pone nob' regē vt iudicet nos ſicut gētes. Nõ eñ ſolū petebāt eſſe ſub rege mõ eis a dño ↄceſſo: q̄ eſt ſcđs mod⁹. ſȝ vt rex iudicaret eos mõ q̄ rges cõit̃ iudicabāt gētes. ſ. abſolute ⁊ abſqȝ limitatõe ptātis ⁊ refrenatõe appetit⁹: ꝓut mos cõis erat inter gētes p̄ſerti eo tꝑe. ⁊ iõ ſeq̄tur. Diſplicuit h̃mo in oculis ſamuelis eo ꝙ dixiſſent. Da nobis regē vt iudicet nos. Nõ eñ diſplicuiſſet ſi regem ſimplicit̃ petiuiſſent mõ eis a dño ↄceſſo. ſȝ ꝓpt̃ iſtā additionem vt iudicet nos ſicut gētes. qđ intelligit̃ mõ p̄ p̄dicto. vñ ⁊ ſequitur. Dixit dñs ⁊c̃. Nõ te abiecerūt: ſȝ me. petēdo eñ regē cū ptāte ⁊ iuriſdictõe abſoluta. ſicut int̃ gētes implicite petebāt ip̄m ↄ modū inſtituēdi regē ſibi cõceſſum: vt dictū eſt. vñ ⁊ ſtatī ds mādauit vt ppl'o ꝓteſtaret̃ ſeu declararet̃ ius reg̃ tali mõ regnaturi: dicēs. Filios v̄ros tollet. filias v̄ras faciet ſibi vnguētarias. ⁊c̃. vñ ⁊ finaliter ius hui⁹ regis ↄcludit. Voſqȝ eritiꝭ ei h̃ui. qđ ꝓp̄e eſt tyrānoꝝ qui ſuis ſubditiꝭ vt h̃uis p̄ncipātur. qđ totū occaſione pleniſſime ptātis regi cõceſſū ad modū cõem gentiū ↄ diuinā ordinatõȝ cõtingere ↄſueuit. In q̄ q̄dē petitõe pniitioſa ꝑtinacit̃ pſeuerātes ſamueli iura regni tyrānici explicāti r̄nderunt. Nequaq̄ȝ. rex eñ erit ſup nos: ⁊ erim⁹ nos q̄ȝ ſicut oēs gētes: ⁊ iudicabit nos rex nr̄. ⁊c̃. In q̄ euidēti⁹ explicauerūt petitõem eoꝝ eſſe ↄ diuinā ordinatõȝ et cõceſſionē. vt dictū eſt. ⁊ ſic pȝ manifeſte quõ in h̃ peccauerunt de q̄ pctõ v̄iſilr̃ penituerūt petētes a ſamuele vt oraret ꝓ eis deū vt. j. xij. cap̄. vbi ſamuel offerēs ſe p eis oraturū ꝓteſtat⁹ eſt. Igitur timete deū ⁊ h̃uite ei. ⁊c̃. q. d. pctm̃ cõmiſſuȝ in petēdo regē mõ p̄dicto dimittet̃ vobis: dū tñ nõ derōget̃ diuinis legib⁹ ſeu ordinatõibus. Si aūt dicat̃ ꝙ ſi v̄e ppl's penituiſſet ſaulē amouiſſet a regno. Ad h̃ dicendū ꝙ h̃ iā nõ poterāt facere. p̄ q2 erat iā ſaul tꝑe penitētie ppl'i ad inſtātiā eoꝝ a deo p ſamuelē vnct⁹. vt. j. x. c. Un ⁊ ei⁹ amotio ſeu reuocatio videret̃ quodāmõ ↄ honorē diuinum. ⁊ ideo cum ſamuel dixiſſet ſauli. j. xv. ca. Scidit dominus regnum iſrl' a te hodie. ⁊c̃. ſubiūgit ibidē. Porro triūphator in iſrl' penitudie nõ flectet̃. ⁊c̃. q. d. ⁊ ſi tu iā es a deo abſciſus: nõ tñ ſtatī amoueris a regno: ne dñs videat̃ q̄ſi penitudine flecti. ſcđo q2 ſaul poſt victoriā i iabes galaath habitā erat vallat⁹ in regno. tercio q2 ei⁹ regnū publice erat in galgala renouatū. vt. j. xi. ca. Nec obſtat ꝙ cū ppl's ↄfiteret̃ pctm̃ ſuū ſamueli dixerūt. Addidim⁹ eñ peccatiꝭ nr̄is malū vt peterem⁹ regē. i. ij. c. vbi nõ fuit fcā mētio de mõ regnādi: vt int̃ gentes ⁊ hmõi. Nā h̃ eſt breuitatiꝭ cā omiſſam cū iā in loco ꝓp̄o ſepe repetitū fuiſſet. vt dictū eſt. De regno autem dauid nõ eſt mētio in h̃ faciēda. fuit eñ ipſi⁹ regnū ꝓ ſe ⁊ ſuis ſucceſſoribus a deo p ſamuelē iuſtū ⁊ a deo iudicē ↄſtitutū abſqȝ aliq̄ ppl'i petitione ſeu inſtātia inſtitutū. vt pȝ. j. xvi. ca. Põt etiā dici ad q̄õnē p̄ncipalē h̃m q̄ſdā ꝙ filij iſrl' peccauerūt petēdo regē: nõ ſolū p̄dicto mõ: ſed etiā iniuriādo ſamuelē iuſtū ⁊ a deo iudicē ↄſtitutū. lȝ eñ filij ſui q̄s cõſtituerat iudices peccaſſent. vt pȝ in p̄n. hui⁹ ca. nõ tñ ex h̃ in ſcp̄tura legitur impoſita culpa ſamueli ſicut heli iponit̃ ex pctõ filioꝝ. s. ij. c. Rõ differētie eſt. nā pctā filioꝝ heli erāt publica ſeu notoria tā ſibi q̄ȝ ppl'o pctā vero ſamuelis filioꝝ nõ ita erāt publica ſeu manifeſta. peccabāt eñ in accipiendo mūera: ⁊ ꝑuertēdo iudiciū: qđ pluries fit occulte ⁊ colorate. ⁊ ſic preſumēdū eſt ꝙ ſamuele igrāte h̃ feciſſent: p̄ſerti q2 nõ fuit antea monitus nec redargut⁹ ſicut heli. vñ vt ſamuel oñderet innocētiā ſuā. j. xij. c. req̄ſiuit ppl'm. p̄ p̄ntando filios ſuos ppl'o vt redderēt rõem de ſeipſis dicēdo. Ego ſenui: ⁊ filij mei vobiſcū ſunt. q. d. vt puniatiꝭ eos h̃m delicta eorū. ſcđo req̄rit eos de ſeip̄o dicēs. Ego p̄ſto ſum: loq̄mini de me coram dño ⁊ corā x̄po ei⁹. Utrū bouē cuiuſqȝ tulerī. ⁊c̃. vſqȝ ibi. Teſtis eſt dñs q2 nõ inueneritiꝭ q̄ppiā in manu mea. ⁊ ſic pȝ ꝙ ipſe volebat ſe purgare ab infamia ſue depoſitõis. Cõcordat cū h̃ gloſa q̄ ſup illud v̄bū. Non te abiecerūt ſȝ me. interlineari dicit. Qui vos ſpernit me ſpernit. in q̄ pȝ ꝙ cū ſamuel cõſtitut⁹ a deo ſine cā ſpernebat̃: ds ip̄e videbat̃ ſperni. in q̄ manifeſte peccabāt: etiā ſi petitio regis poſt obitū ſamuelis eēt licita eo mõ q̄ petita fuit. de q̄ pctõ videt̃ penituiſſe: cū eū poſtea tā in vita q̄ȝ in morte multū honorifice tractauerūt. vt pȝ ex decurſu hyſtorie. Et ſciēdū ꝙ h̃ ſcđs mod⁹ reſpōdendi ad q̄õnē nõ repugnat p̄. ex vtroqȝ eñ ſimul poſſet formari ſufficiēs reſponſio. vt pꝫ intuēti. Replica.

Urgeñ. ſaltū faciēs vſqȝ ad p̄mū regū: in q̄ vſqȝ ad octauū cap̄. nõ mouet niſi difficultates vocales: ↄ q̄b⁹ nõ iudico cū res ſit nota. In h̃. viij. c. vbi poſtillator q̄rit: diſputat ⁊ ↄcludit ꝙ filij iſrl' peccauerūt petēdo ſup ſe regē. Burgeñ. lōga digreſſiõe: ſȝ nõ multa rõne nitit̃ determiatõem poſtillatoris infirmare: ⁊ vt clari⁹ appareāt Burgeñ. ineptie: digreſſionē ei⁹ redigā in certa dicta q̄ p ordinē tractabo h̃m merita eorūdē. Primū igit̃ ei⁹ dictū eſt ꝙ ſtat ſil' gentē regē aliquē habere mortalē. deū tñ ei⁹ gētis fore imediatū regē ⁊ gubnatorē p̄ncipalē. ⁊ p illud dictū putat Burgeñ. ſoluere argumētū ꝙ poſtillator ꝓ ↄcluſiõe facit. ꝙ videlicȝ iudei peccauerūt regē petēdo. Putat etiā p idē replicare cõtra ſolutõem datā ad argumētū iudeoꝝ in ↄriū. ⁊ fortaſſis bñ putaret ſi dictū illud eēt in ꝓpoſito verū. nūc aūt falſitas illi⁹ dicti pꝫ ex l̄ra iūcta gloſe interlineari. dicit eñ l̄ra. Nõ te abiecerūt ſȝ me ne regnē ſup eos. iux̃ oia opa ſua q̄ fecerūt a die q̄ eduxi eos de egypto vſqȝ ad diem hanc. ſicut dereliq̄rūt me ⁊ h̃uierūt dijs alienis: ſic faciūt etiā tibi. h̃ in l̄ra. Glo. interlinearis dicit q̄ vos ſpernit me ſpernit. ⁊. j. c. x. reſumit̃ peccatū hoc: ibi petēdo regē. q̄b⁹ ſuppoſitiꝭ nõ ſtat ꝙ ds ſit rex ⁊ gubnator: ſic rege poſtulato. vt dicit l̄ra cū glo. niſi gñali influētia quā iudei abijcere non potuerūt. ſȝ illa nõ eſt ad ꝓpoſitū Burgeñ. nec exēpla q̄ ponit valent in hoc caſu. q2 ⁊ ſi eccl'ia ⁊ ppl's x̄pian⁹ hȝ reges in ſp̄ūalib⁹: vt papā. ⁊ in tꝑalibus: vt imparorē: ⁊ eos veneratur: eiſqȝ ſubiect⁹ eſt. tñ dei regnū p̄ncipale ⁊ imediatū ñ abijcit. ſȝ poti⁹ regnū hoīm vie dei ↄriū vſqȝ ad mortem contēnit. vt pȝ in p̄mitiua eccl'ia in tꝑe aplo'ꝝ ⁊ martirū. Scđm dictū Burgeñ. eſt. q2 pctm̃ iudeoꝝ regē petentiū cõfeſſiõe ppl'i ⁊ ſamuelis orõne fuit abolitū manēte tñ regimie regio. iõ petitio regalis regiminis nõ fuit pctm̃. Nā manēte pctõ pctm̃ nõ cenſet̃ abolitū. ſȝ h̃ dictū fundat̃ ſup falſo fundamēto. nā petere regē abſolute nõ eſt pctm̃ in ꝓpoſito cõmiſſuȝ. ſȝ petere ↄ dei ordinatõȝ eſt in ꝓpoſito pctm̃. q2 ſic petere eſt dei ordinatõȝ contēnere: ⁊ deū abijcere ne regnet. Nūc aūt ds noluit aliquē huic ppl'o p̄fici: vt iudicē regē aut ſacerdotē: niſi ſua ordinatõe. vt pȝ p totū decurſum vet. teſt. ab exitu egypti vſqȝ huc. ppl's aūt deū ⁊ hāc ei⁹ ordinatõem abiecit petēs regē dari a ſamuele: videlicet p electionē vel humanā inſtitutionē: ſicut ⁊ cetere natões regē haberēt. vñ dr in l̄ra. Congregati vniuerſi ſeniores natu dixerūt ad ſamuelē. Cõſtitue nobis regē vt iudicet nos: ſicut cetere natões. nõ dixerūt. pete nob' a deo regē. ⁊c̃. quõ ſi dixiſſent nõ peccaſſent: nec dei ordinatõni ↄueniſſent. Cū aūt de pctõ ſic cõmiſſo penituiſſent: ⁊ errorē p̄fatū correxiſſent: ⁊ ſamuel ꝓ eis oraſſȝ pctm̃ eſt abolitū. vt pȝ. j. xij. ca. i l̄ra iūcta glo. interlineari. nec rex tūc fuit

Universidad de Salamanca. BGH

conſtitutus ſicut petitus. petebatur enim conſtitui ordinatione humana vt oſtēſum eſt. ⁊ h̄ fuit petitū. ſʒ petitio vt ſic nō habuit effectū: q̄r inſtituebat̄ electōe ⁊ vnctōe dei. Nō erat igit̄ petitū ſub rege ſic ꝯſtituto ꝑmanere Burgeñ. igit̄ errauit in fundamēto putās ppl'm ꝑmāſiſſe ſub regimīe regio vt petito. qḋ falſuʒ eſt. vt pꝫ ex dictꝭ. Quibꝰ h̄ñ pēſatꝭ obiectōes Burgeñ. ꝯ poſtil. nulliꝰ ſunt efficacie. Sʒ burg. ideʒ preſumēs aliter ſoluere q̄ōnem motā: dicit ꝯriū. Eſt igit̄ terciū eiꝰ dictuʒ tale. q̄r petere regeʒ fuit pp'lo a deo ꝯceſſū deut. xvij. iō petēdo nō peccauit. ſʒ illud dictū reſpiciēdo h̄ñ l'ram allegatā videtur ſupponere falſuʒ. q̄r ī illa l'ra ñ p̄oīt aliqḋ v̄bū ꝑtinēs ad cōceſſionē de rege petendo. Eſt em̄ hic tenor l'r̄e allegate. Cū ingreſſus fueris terrā quā dñs ds̄ daturus eſt tibi ⁊ poſſederis eam habitaueriſqꝫ in ea: ⁊ dixeris. Cōſtituā ſup̄ me regē: ſic̄ hñt oēs ꝑ circuitū natōes. eū ꝯſtitues quē dñs ds̄ tuꝰ elegerit d̄ numero fratrū tuoꝝ. Ecce l'ra cuiꝰ ſenſum. s. Deut. xvij. dixi h̄r̄e ſenſum p̄noſticū. p̄noſticauit em̄ ds̄ iudeos ſic dicturos. nō p̄cepit nec ꝯceſſit: ſʒ ordiauit ꝑ gnātē negatiuā. ſ. ꝙ ſic dicēdo nō ꝯſtituerēt regē niſi electōe p̄cedēte. Hui. aūt ordinationi petēdo a ſamuele regem: expſſe ꝯdixerūt. tū q̄r petierūt ab hūana ptāte. tū q̄r ſic̄ cetere natiōnes q̄ ad diuinā ordinatōem nō reſpexerūt. igit̄ peccauerūt. qḋ eſt ꝯ terciū burg. dictū. Quartū dictū eſt ꝙ regis ꝯſtō ꝯtigit dupl'r. vno modo ſm ptātem regēdi illimitatā. alio mō limitatā. Pͥo mō ꝯſtituit̄ rex abſolutꝰ legibꝰ potēs regere ꝓ libito volūtatꝭ: exēplificat de imꝑatore ⁊ alijs regibꝰ tā catholicis q̄ʒ infidelibꝰ. Scḋo mō cōſtituit̄ rex obligatus ad ſeruādū leges ꝑtinētes ad ſe ⁊ ſubditos. Sʒ iſta diſtictio nō eſt artificialis. q̄uis em̄ multi p̄ncipāt̄ vicioſe ſm p̄mū mēbꝝ. nō tñ ad ſic p̄ncipandū iſtituūt̄: imo ī ꝓpoſito caſu iudei ex viciato regimīe filioꝝ ſamuelis acceperūt occaſionē petēdi regē. Dicit̄ nāqꝫ in h̄ cap. ꝙ filij ſamuel' decliauerūt poſt auaritiā: ⁊ acceperūt mūera ⁊ ꝑuertebāt iudicia. cōgregati ſunt ḡ oēs maiores natu iſrl' venerūt ad ſamuelē in ramatha. dixeruntqꝫ ei. Ecce tu ſenuiſti. ⁊ filij tui nō ambulāt in vijs tuis. cōſtitue nob̄ regē. vñ luculēter apparet ꝙ petebāt regē. vt euaderēt p̄mū modū regendi. q̄s igit̄ deſpiēs diceret eos petiſſe tyrānicus: quē iudei petēdo regeʒ petere nō potuerūt. queādmodū vult Burg. Nā implicare videt̄ ꝙ q̄s ꝯtra volūtatē aliq̄d inſtituat vel eligat: cū oīs talis libera inſtitutio ⁊ electio ſit volūtaria. Si igit̄ fieret ꝯ volūtatē eēt inuolūtaria: ꝑ ꝯñs implicatio. Iſtiꝰ cōfirmatio pōt videri in lumine nature. queādmodū Ariſt. iij. politicoꝝ. oēm p̄ncipatū diſtinxit in tp̄atū ⁊ viciatū. Tp̄atū dixit in q̄ p̄ncipās dñatur ad cōe bonū ꝯferēs ſm volūtatē ſubditoꝝ. Viciatū āt dixit deficere in altero vel vtroqꝫ. Certū eſt igit̄ viciatū nō peti eligi vel conſtitui a ſubditꝭ. q̄r oīs talis eſt p̄ter: imo ꝯ volūtatē ſubditoꝝ. Scḋs igit̄ p̄ncipatꝰ et modꝰ regnādi a ſubditꝭ peti nō pōt: ſʒ ſolū p̄mus. q̄ ſi v̄titur in tp̄atū ⁊ tyrānidē: potiꝰ ſubditi dicēdi ſunt talē p̄ncipatuʒ pati q̄ʒ petere. Nec exēpla Burg. d̄ impatore ⁊ alijs ſunt v̄a. Nō em̄ tales ſubditi cōſtituūt̄. ſʒ tp̄ato mō cōſtituti ſepe intēꝑati ⁊ vicioſi fiūt. Nec verū eſt de regū ⁊ impatoꝝ iudicio ꝙ ſunt electi ⁊ inſtituti ad iudicandū ſm arbitriū volūtatꝭ. ſʒ ſunt inſtituti ad iudicādū: nō de legibꝰ: ſʒ ſm leges. ⁊ ſi aliq̄ñ modū ſue inſtitutōis excedūt cadētes in tyrannidē olgarciā vl' democratiā: in his caſibꝰ ſubditi potiꝰ patiūt̄ q̄ʒ agūt. q̄r tales caſus nō proueniūt ex ſubditoꝝ inſtitutōe: ſʒ inſtitutoꝝ vſurpatiōe. immo ⁊ titulꝰ imperatoris mō regēdi viciato ꝯdicit. Nā titulꝰ eius eſt. N. dei gr̄a romanoꝝ rex ⁊ ſemꝑ auguſtus. h̄ eſt rei publice nō p̄uate accōmodus. Ita ⁊ alioꝝ regū ꝓteſtatōes ſunt ſub dei gr̄a. q̄ viciatū p̄ncipatū nō admittit. Ex q̄bus pꝫ ꝙ ſolutio Burg. quā cōcludit ſuis inepte dictꝭ: videlicꝫ ꝙ iudei petētes regē vt regeret intēꝑato ⁊ viciato regimīe. qḋ apḋ eū d̄r illimitatū peccauerūt: nihil valet. qḋ pꝫ ex p̄dictꝭ. Et certe q̄ntūcūqꝫ barbari ſciēt ſibiipſis nocere nō poſſunt: nocerēt āt ſibiipſis. ſi ſm Burg. regē cōtra cōem ꝯferēs peterēt ⁊ petiuiſſent. Nō em̄ talē regē q̄ʒtūcūqꝫ barbarus elegit. patitur quidē bene. vnde dixi t Ariſto. de huiuſmodi vicioſe p̄ncipātibus. Suſtinēt q̄dē hoīes talē p̄ncipatū nihil ꝯtriſtati ꝓpt̄ ipſoꝝ barbarā ⁊ ſuilē naturā. ⁊ ꝯſuetudinis auxiliū. ⁊ ꝓpt̄ ea q̄ dicta ſunt Burg. fortaſſe penitentia ductꝰ in fine ſue inutilis digreſſionis ponit huiꝰ q̄ōnis ſolutionē meliorē que quaſi coincidit cū poſtill'. ꝙ videlꝫ iudei peccauerūt petēdo regē non ſimpl'r: ſʒ ꝓpt̄ abiectōem ſamuelis ſine ſui culpa vſ q̄ʒ ad abiectionē dei: iux̄ glo. Qui vos ſpernit: ⁊c̄.

Capitulum. ix.

Erat vir de beniamin. Regimine iudicum terminato. Hic ꝯñr agit̄ de regno. et p̄mo de regno labili ſaulis. ſcḋo d̄ ſtabili. ſ. ipſiꝰ dauid. ca. xvi. P̄ͥa in tres diuidit̄. q̄r p̄ d̄ſcribit̄ ipſius ſaulis regis inſtitutio. ſcḋo inſtituti tranſgreſſio. ca. xiij. tercio trāſgreſſoris reprobatio. cap. xv. ibi. Factū eſt aūt v̄bū dñi. P̄ͥma adhuc in tres. q̄r circa inſtitutōeꝫ ſaulis in regē: p̄ deſcribit̄ ipſiꝰ electio. ſcḋo electōis cōfirmatio. c. xi. tercio pp'li increpatio. ca. xij. P̄ͥma in duas. q̄r p̄ deſcribit̄ ſaulis electio ſecreta. ſcḋo publica. circa mediū decimi ca. ibi. Et vocauit ſamuel populū. P̄ͥa adhuc in duas. q̄r p̄ ponit̄ ſaulis electio. ſcḋo electi vnctio. cap. x. ibi. Perierāt aūt. Circa p̄mū ſic ꝓceditur. q̄r p̄ habilitas ſaulis ad regendū deſcribit̄. ſcḋo a ſamuele cognoſcit̄. ibi. Perierāt aūt. tercio honorifice a ſamuele ſuſcipitur. ibi. Aſſumēs itaqꝫ. Circa primū deſcribit̄ aptitudo ſaulis ad regēdū rōne p̄ris ſui. cū d̄r. a Et erat vir. ⁊c̄. h̄ d̄r. q̄r erat in toto pp'lo iſrl' famoſus. b Filij ſareth. h̄ nō eſt de textu.

c Fortis robore. h̄ d̄r ad denotādū fortitudinē ſaulis. q̄r fortes hoīes ſolēt fortes gn̄are. Cōſequēter oſtēditur aptitudo ſaulis rōne moꝝ. cū dicit̄. d Et erat. ⁊c̄. q̄r erat famoſus. e Electus. ſine macula notabili vicioꝝ. f Et bonꝰ. rōne moꝝ ⁊ virtutum. g Et nō erat vir. ⁊c̄. Ex q̄ notat̄ ꝙ nō ſolū erat bonꝰ ſʒ etiā excellētis bonitatis. Cōſequēter deſcribit̄ eius aptitudo ex parte corpis. cuꝫ d̄r. h Ab humero. ⁊c̄. in q̄ notat̄ fortitudo corpis: q̄ multū eſt neceſſaria in regibus: ⁊ pulcritudo ꝑſone: qḋ multū eſt decens in eis. ſm illud. ſpēs Priami digna eſt impio.

i Perierāt aūt. h̄ ꝯñr deſcribit̄ cognitio ſaulis a ſamuele: q̄ fc̄ā eſt dupliciter. p̄ ꝑ humanā inq̄ſitionē. ſcḋo ꝑ diuinā reuelatōꝫ. ibi Dñs aūt reuelauerat. P̄ͥmū aūt ꝯtigit eo ꝙ ſaul querēs aſinas p̄ris ſui: ⁊ nō inueniēs venit ad ſamuelē: vt de aſinabꝰ audiret veritatē. ⁊ h̄ eſt qḋ d̄r. i Perierāt aūt. ⁊c̄. i. timebātur perijſſe. nō em̄ ſimplicit̄ perierāt: q̄r poſtea ſunt inuēte. k Vade ⁊ q̄re aſinas. Ex q̄ pꝫ hūilitas ſaulis q̄ negociū humile ⁊ laborioſuꝫ nō recuſauit. l Cū aūt veniſſent. ⁊c̄. iſte fuit artauꝰ ſamuelis. vt habet̄ in principio huiꝰ libri. m Vir nobilis. h̄ d̄r ꝓpt̄ dignitatē ꝓph̄ie. qḋ pꝫ ex h̄ qḋ ſeq̄tur. Oē qḋ loq̄tur abſqꝫ ambiguitate venit. n Nūc ḡ eamus. ⁊c̄. i. de aſinabꝰ ꝓpter q̄s fiebat via illa. o Quid feremꝰ. ⁊c̄. credebat em̄ ſaul ꝙ nō indicaret eis gratis: vel forte erubeſcebat apparere in cōſpectu eiꝰ abſqꝫ aliquo exenio. vñ ſubdit̄. p Et ſportulā nō habemus. in hebreo h̄r̄. ⁊ exeniū nō habemꝰ. ⁊ in idē redit trāſlatio nr̄a: q̄r ſportula eſt vaſculū in q̄ ponit̄ fructꝰ vel aliqḋ hmōi ad exeniādum. ⁊ ſic accipit̄ ꝯtinens ꝓ ꝯtento. q Ecce inuēta eſt in manu mea puer em̄ ſaulis ꝓpt̄ v̄bū magiſtri ſui poſuit manū ad burſaꝫ ⁊ inuenit quartā partē ſtateris argenti. i. quartā partē ſicli. q̄r ſtater et ſiclus idem ſunt. Siclus aūt. xx. obolos habet. vt h̄r̄ Exod. xx. ⁊ ſic q̄rta ps ſtateris valebat q̄nqꝫ obolos vl' ſm alios ſex obolos q̄r ſm eos ſiclꝰ ſanctuarij hēbat. xx. obolos tm̄. ſiclꝰ āt cōis. xxiiij.

Erat vir de beniamin nomine Cis filius Abiel: filij ſeor: filij bechor: filij ſareth: filij aphia: filij viri gemini fortis robore. Et erat ei filiꝰ vocabulo ſaul electꝰ ⁊ bonꝰ: ⁊ non erat vir de filijs iſrael melior illo. Ab humero ⁊ ſurſum eminebat ſup oēm pplm. Perierāt aūt aſine Cis p̄ris Saul. Et dixit Cis ad ſaul filiū ſuū. Tolle tecū vnuꝫ de pueris ⁊ ꝯſurgēs vade ⁊ quere aſinas. Qui cū trāſiſſent ꝑ mōtem ephraim ⁊ ꝑ terrā ſaliſa: ⁊ nō inueniſſent: trāſierūt etiā ꝑ terraꝫ ſalim: ⁊ nō erāt: ſʒ ⁊ ꝑ terrā gemini: ⁊ minime repererunt. Cū aūt ueniſſent in terrā ſuph: dixit ſaul ad puerū q erat cū eo. Veni ⁊ reuertamur: ne forte dimiſerit pater meus aſinas ⁊ ſollicitꝰ ſit ꝓ nobis. Qui ait ei. Ecce vir dei eſt in ciuitate hac vir nobilis: oē qḋ loq̄tur ſine ambiguitate venit. Nunc ergo eamꝰ illic: ſi forte indicet nobis de via nr̄a: ꝓpter quā venimus. Dixitqꝫ ſaul ad puerū ſuū. Ecce ibimus. Quid feremꝰ ad uirū dei? Panis defecit in ſitarcijs nr̄is ⁊ ſportulā nō habemꝰ ut demꝰ hoī dei: nec q̄cq̄ʒ aliud. Rurſuꝫ puer rn̄dit ſauli ⁊ ait. Ecce inuenta eſt

r Olim in iſrael ſic loquebatur. ⁊c̄. iſtud non fuit dictuꝫ a puero ſamuelis: ſʒ ab eo q̄ ſcripſit librū iſtū: vt dicūt hebrei. Beda aūt dicit ꝙ fuit appoſitū ab eſdra q̄ñ legē a chaldeis cōbuſtā reparauit. cetera patēt vſqꝫ ibi. s Que rn̄dētes dixerūt illis. ⁊c̄. iſte puelle plura v̄ba dixerūt ſauli. vt pꝫ ex ſequētibꝰ. q̄r ſic̄ dicit rab. Sal. volebāt em̄ aliquātulū detinere v̄bis admirantes pulcritudineꝫ ipſiꝰ. t Sacrificiū eſt ho. ⁊c̄. aliq̄ dicūt ꝙ erat em̄ prandiū paratum ꝓ aduētu ſaulis quē p̄ſciuerat Samuel. vt patebit in ſequētibus. Alij aūt dicūt ꝙ non ſolū fuit prādiū: ſʒ hoſtia pacifica d̄ q̄ vna ps dño offerebat̄: reliq̄ comedebātur ab offerētibꝰ. licitū aūt erat tūc tēporis offerre domino ſacrificiū alibi q̄ʒ vbi erat archa ⁊ tabernaculū. vt dictū eſt. s. vij. c. v Quia ipſe bn̄dicet. ⁊c̄. Modus em̄ erat hebreoꝝ an̄ prandiū ⁊ maxīe de ſacrificō oblato laudare deum. x Appuit ſamuel ⁊c̄. q̄r de aduentu ſaulis reuelatōeꝫ hūerat q̄ʒtum ad diē ⁊ horā determinatā. vt pꝫ ex ſequentibus. y Dñs aūt. Hic ꝯñr oſtendit̄ quō ſamuel cognouit ſaul per diuinam reuelatōꝫ nō ſolū q̄ʒtū ad pſonā: ſʒ etiā q̄ʒtum ad dignitatē regiaꝫ ad quā dñs ipm elegerat ⁊ p̄ceperat ſamueli vt vngeret ip̄m in regē ſup ppl'm iſrl'. et hoc eſt qḋ dicit̄.

z Dñs aūt. ⁊c̄. loquit̄ ſcp̄tura more hūano q̄ñ aliq̄s reuelat ſecreta amico ſuo. Cetera patēt ex dictꝭ vſqꝫ ibi. ꝫ Quia reſpexi ppl'm meū. ſ. oculo miſericordie. a Venit em̄ clamor eoꝝ ad me. de afflictōe eiꝰ facta ꝑ philiſteos. ex quo pꝫ ꝙ lꝫ in populo iſrl' eſſent multi mali. tñ cū hoc erāt multi boni: quoꝝ p̄ces erant coram deo exaudite. b Iſte dñabitur pp'lo meo. In hebreo habetur. Iſte retinebit ppl'm meū. quia ad reges pertinet retinere ppl'm ne in bellis precipitāter ſe ingerat: ⁊ etiam tp̄e pacis ne inuiſte cōtra ꝓximos agant. ſequitur. c Et omia. ⁊c̄. Aliqui exponunt de aſinabꝰ quas q̄rebat. ſed littera ſequēs nō cōſonat: vbi d̄r d Et de aſinis. ⁊c̄. Ex quo videtur ꝙ alia in corde ſaulis verſabantur. dicit̄ em̄ libro de hebraicis queſtiōibus ꝙ in ſomno viderat ſe eſſe in capite arboris palme: que viſio ſignū regale erat. ⁊ d̄ hoc cogitabat. ideo ſubditur. e Et cuius erūt. ⁊c̄. i. dignitas regia: que poterit accipere optima populi ſibi ſubditi maxīe in neceſſitate. vt patet ex ſupradictis. viij. capitulo. f Nonne tibi. quaſi diceret ſic, quia iam reuelatuꝫ erat a domino ipſum regem futurum. g Et omni domui patris tui quia filiꝰ ſuus Iſboſeth ſucceſſit ſibi in regno ſeptem annis. ⁊ Abner princeps milicie ⁊ alij potentes de domo ſaulis his temporibus potiti ſunt bonis regni: et poſteri eorum habuiſſent: ſi ſaul in nouitate ſua ſteuiſſet. h Nunq̄d non filius gemi. ⁊c̄. id eſt de tribu beniamin: que tunc erat minima inter alias tribus iſrael. quia pro peccato vxoris leuite fuerat quaſi ad nihilū redacta. ꝓut dictum fuit Iudicum. xx.

i Et cognatio. ⁊c̄. Iſta dixit ſaul ex humilitate ⁊ quadā humana curialitate. quia pater ſaul iter illos de tribu beniamin erat famoſus.

k Quare ergo locutus es mihi. ⁊c̄. Ex quo pꝫ verū quod predictuꝫ eſt ſcilicet ꝙ cogitauerat ſe ad dignitatē regiam ſublimandū. quia verbū ſamuelis quod erat obſcurum ſtatim intellexit d̄ dignitate regni q̄uis alit̄ poſſet intelligi: nec oportet ſaulē de mendacio ex humilitate dicto excuſari: q̄r multa peiora fecit.

l Aſſumēs itaqꝫ. hic cōſequēter oſtendit̄ qualit̄ ſaul a ſamuele fuerit honorifice ſuſceptus: tāq̄ʒ rex de proximo futurus cum dicitur.

m Introduxit eos ī triclinū. triclinuꝫ proprie loquendo eſt camera in qua ſunt tres ordines electorum. hic autē accipitur pro loco in quo ſunt tres ordines ſedentium ad comedendū. ſ. maioꝝ mediocrium: ⁊ minorum quia antiquitus homines ſedendo in lectis comedebāt. vndeꝫ in ſacra ſcriptura comedētes frequēter dicuntur recūbere vel accumbere.

n Et dedit eis. ⁊c̄. id eſt in pricipaliori loco triuꝫ ordinum predictorum.

o Da partes quam dedi tibi. quia ferculum nobilius vel gratioſius fecerat poni ad partē vt coram ſaule venturo poneretur: quia volebat eū p̄ ceteris honorare tanq̄ʒ regem de ꝓximo futurū: et iam a deo electum. vt patet ex predictis.

p Ecce quod remanſit. ⁊c̄. Ex quo dicunt aliqui ꝙ ante aduētū ſaulis ſamuel cum alijs iam erat in menſa. ſed ipſo appropinquāte ſurrexit de menſa obuians ei ex reuerēcia. ſed hoc non conſonat littere precedēti. vbi dicitur. Apparuit ſamuel egrediēs obuiam eis vt aſcenderet in excelſum Ex quo videtur ꝙ adhuc nō aſcenderat in ſuperiori parte montis ad ſacrificium offerendum ſeu conuiuium celebrandum. Item ibi ſtatim ſubditur. Dominus autem reuelauerat ⁊c̄. vbi dicitur ꝙ dominus diē ⁊ horam certam aduētus ſaulis ſamueli reuelauerat. ⁊ ideo non eſt veriſimile ꝙ ante intraret ad menſam cum ipſum vellet honorare in illo conuiuio: quod paratū erat propter aduentuꝫ ipſius. vt ſupra dictū eſt. propt̄ qḋ rab. Salomon aliter exponit ꝙ illud quod dicitur hic. Ecce quod remāſit. ⁊c̄. refertur ad numerum virorum qui vocati fuerant a ſamuele ad conuiuium: ita ꝙ pro quolibet erat ferculum determinatum ſm ꝙ debebant ſedere. ⁊ iſtud ferculum erat vltra illum numerum propter ſaul quem ſamuel ſciebat venturum. ideo ſubditur.

in māu mea quarta pars ſtateris argēti demꝰ homi dei: vt indicet nobis viā noſtrā. Olim in iſrale ſic loquebat̄ vnuſq̄ſqꝫ: uadēs conſulere deū. Venite ⁊ eamꝰ ad videntē. Qui em̄ ꝓpheta dicit̄ hodie: vocabat̄ olim videns. Et dixit ſaul ad puerū ſuū. Optimꝰ ſermo tuus: veni eamꝰ. Et ierunt in ciuitatē in qua erat vir dei. Cūqꝫ aſcenderēt cliuū ciuitatis: inuenerunt puellas egrediētes ad hauriendā aquā: ⁊ dixerūt eis. Nō hic eſt videns? Que reſpōdentes dixerūt illis. Hic eſt: ecce an̄ te. Feſtina nūc: hodie em̄ venit in ciuitatem: q̄r ſacrificium eſt hodie ppl'i in excelſo. Ingrediētes vrbē ſtatim inuenietis eum: anteq̄ʒ aſcendat excelſuꝫ ad veſcendū. Neqꝫ em̄ comeſturꝰ eſt ppl's donec ille ueniat q̄r ipſe bn̄dicet hoſtie ⁊ deinceps comedent qui uocati ſunt. Nunc ergo cōſcendite: q̄r hodie reperietis eū. Et aſcenderūt in ciuitatē. Cūqꝫ ambularēt in medio urbis: apparuit ſamuel egrediēs obuiā eis: ut aſcēderet in excelſum. Dñs aūt reuelauerat auriculā ſamuelis an̄ unaꝫ diē q̄ʒ ueniret ſaul dicēs. Hac ipſa hora que nūc eſt: cras mittā uirū ad te de terra beniamin ⁊ vnges eū ducē ſup populum meū iſrael. Et ſaluabit pplm meū de manu philiſtinoꝝ: q̄r reſpexi populū meū. Venit enim clamor eoꝝ ad me. Cūqꝫ aſpexiſſet ſamuel ſaulē: dñs dixit ei. Ecce uir quē dixerā tibi: iſte dñabit̄ pp'lo meo. Acceſſit aūt ſaul ad ſamuelē in medio porte: ⁊ ait. Indica oro mihi ubi eſt domꝰ uidētis? Et reſpondit ſamuel ſauli dicēs. Ego ſum uidēs. Aſcende an̄ me in excelſum ut comedas mecū hodie: ⁊ dimittā te mane ⁊ oīa que ſunt ī corde tuo idicabo tibi. Et de aſinis quas nuduiſtercíꝰ ꝑdidiſti: ne ſollicitꝰ ſis q̄r inuēte ſunt: ⁊ cuius erūt optima queqꝫ iſrl'. Nōne tibi: ⁊ oī domui p̄ris tui? Reſpondēs aūt ſaul ait. Nunq̄d nō filius gemini ego ſuꝫ de minima tribu iſrl': ⁊ cognatio mea nouiſſima inter omēs familias de tribu beniamin? Quare ergo locutus es mihi ſermonē iſtū? Aſſumens itaqꝫ ſamuel ſaulē ⁊ puerū eiꝰ: introduxit eos in tricliniū ⁊ dedit eis locū in capite eorum q fuerāt inuitati. Erāt em̄ quaſi triginta uiri. Dixitqꝫ ſamuel coco. Da partē quā dedi tibi: ⁊ precepi ut reponeres ſeorſuꝫ apud te. Leuauit aūt cocus armum ⁊ poſuit an̄ ſaul. Dixitqꝫ ſamuel. Ecce qḋ remāſit pone an̄

Universidad de Salamanca. BGH

q De induſtria ſeruatū eſt.⁊c̄. id eſt vltra numerum ppl'i a me inuitati.
r Et locut⁹ eſt.⁊c̄.i.i ſecreto loco. de q̄ aūt ſibi locut⁹ fuerit nō exp̄mit.ſ; hebrei dicūt ꝙ fuit de timore ⁊ lege ſuād a. Cetera patēt vſq; ibi.
s Dic puero vt añcedat nos. vt nō poſſit audire v̄ba mea. Cap̄.x.

Tulit aūt. Hic ꝯñr agit de vnctōe ſaulis in regē. ⁊ ponit p̄ vnctio iſta. ſcđo certificat per ſigna. ibi Cū abieris. circa p̄mū dr.
a Tulit aūt ſamuel lenticulā.i. vaſculū factū d' auro vel argēto ad reponendū oleū vnctōis: vñ vngebāt reges ⁊ pōtifices. ⁊ dr a liniendo.
b Et deoſculat⁹ eſt eū. in ſignū amicitie ⁊ ꝯfederatōis. c Et ait. Ecce.⁊c̄.q: in h̄ nō ſum niſi miſter ei⁹. d Et tu liberabis pplm. ⁊c̄. ⁊ p; lr̄a vſq; ibi. e Quia vnxit te.⁊c̄. tota iſta lr̄a incluſiue nō eſt in hebreo: nec eſt d' textu. ſ; ab aliq̄ āntiq̄ doctore fuit apposita p modū glo. ⁊ poſtea inſerta textui p ig̃rantiā ſcriptoꝝ. ſic̄ ⁊ in plurib⁹ alijs locis. f Cūq; abieris. Hic ꝯñr ponit certificatō p̄dictorū p ſigna. ⁊ p̄ hmōi ſigna p̄dicunt. ſcđo de ſcđ o reperiūtur. ibi. Itaq;. Circa primū dr̄. f Cūq; abieris.⁊c̄. ſ; h̄ dictū vr̄ implicare repugnantiā: q: rachel ſepulta ē iux̄ bethleem. vt hr̄ Geñ.xxxv.q̄ eſt in ſorte iude. h̄ aūt dr in finib⁹ beniamin. ꝓpt̄ qđ rab. Sal. ſic exponit Inuenies duos viros iux̄ ſepulcrū rachel.i.qui nūc ſunt iux̄ ſepulcrū rachel. ſ; qñ inuenies eos erūt in finib⁹ beniamin. Alit̄ p̄t dici ꝙ ſortes bēiamin ⁊ iude erāt ꝯiūcte ⁊ iō erāt ijdē fines vtriuſq; vbi iūgebāt. Salientes magnas foueas. h̄ ñ eſt in hebreo: nec in libris correctis. Cetera patēt vſq; ibi. g Inuenient te ⁊c̄. cā orōnis ⁊ ſacrificij. q: tūc tpis erat licitū imolare dño in excelſis. vt dictū eſt. vij.ca. h Poſt h̄ venies. ⁊c̄. Dicit eñi rab. Sal. ꝙ h̄ collis eſt chariathiarim: eo ꝙ ibi erat archa dñi. ſ; h̄ nō vr̄ verū: q: iam trāſlata fuerat inde i maſphat p ſamuelē. vt dictū eſt. ſ̄. ⁊ iō alij dicūt ꝙ erat locus vbi manebāt ꝓphe. ⁊ h̄ videt̄ verū p ea q̄ ſequunt̄ poſtea.
i Ubi eſt ſtatio philiſtinoꝝ. ſtatio ꝓut h̄ accipit̄ eſt fortaliciū vbi ponūt bellatores ad tenēdū terrā ne poſſit rebellare. ⁊ h̄ mō fecerāt philiſtei in terra iſrl'. Sz h̄ videt̄ eē ꝯ illud qđ dictū eſt. ſ̄. vij.ca. ꝙ philiſtijm non appoſuerūt vltra vt venirēt in termīos iſrl' tpe ſamuelis. Ad qđ pōt dici ꝙ nō venerūt de vrbib⁹ ſuis. ſ; illi q̄ poſiti erāt in fortalicijs adhuc ſtabāt ibi. ⁊ h̄ cōſonat ei qđ dr. j.xiij.ca. Et pcuſſit ionathas ſtationē philiſtinoꝝ q̄ erat in gabaa: q̄ eſt ciuitas in terra iſrl'. vl' forſitā q: antea fuerat ibi talis ſtatio philiſtinoꝝ: ⁊ nomē remāſerat loco. l; ꝓtūc nō eſſent ibi philiſtei. p̄mū tñ videt̄ veri⁹ ⁊ magis cōſonat textui: vt allegatum eſt.
k Obuiū habebis. ⁊c̄. Ex h̄ videt̄ verū qđ p̄dictū eſt. ſ. ꝙ collis dñi vocatur locus: eo ꝙ manebāt ibi ꝓphe. ⁊ vocant̄ h̄ ꝓphe hoīes deuoti ⁊ religioſi: q̄s ꝯgregauerat ſamuel ad laudandū deū. ⁊ cū h̄ habebāt ſpm̄ ꝓphetie ſaltē aliq̄ eoꝝ. l Et añ eos pſalteriū. ⁊c̄. q: aliq̄ melodie excitant ad deuotionē. vt p; p experiētiā: ⁊ etiā p ꝓphām. vñ dr. iiij. Reg. iij ꝙ heliſeus cū q̄reret̄ ab eo ꝓphetia: dixit. adducite m̄ pſaltē. ⁊ ſubditur. Cūq; caneret pſaltes facta eſt ſup eū man⁹ dñi. ⁊c̄. m Et inſiliet in te. ⁊c̄.i. ſpūs deuotōis vel ſpūs ꝓphie. vt dicūt hebrei. n Et ꝓphabis cū eis. deū laudādo. vel de occultꝭ ꝓphetādo. vñ libro de hebraicis q̄onib⁹ dr̄ recitādo opinionē hebreoꝝ: ꝙ ꝓphauit de bellis futuris gog ⁊ magog. ⁊ de p̄mijs iuſtoꝝ ⁊ penis maloꝝ. o Et mutaberis. ⁊c̄. ꝓpter dictū ꝓphetādi modū tibi alias inſolitum.
p Qñ ḡ euenerint ⁊c̄. ſcias ꝙ illa ſunt v̄a: q̄ ego p̄dixi tibi de regno. iō ſubdit̄. q Fac quecūq;. ⁊c̄.i. diſpōe te q̄tū poteris ad decēter ⁊ potēter regnādū. r Et deſcēdes. ⁊c̄. Septē diebus. h̄ d; fieri pūctus: vt dicūt aliqui. ⁊ hr̄ in libro de hebraicis q̄ōnibus. ita ꝙ li ſeptē diebus nō notat tp̄s q̄ ſamuel a ſaule dēret expectari. ſ; tp̄us in q̄ pro ſaule d' nouo inūcto in regē deberēt oblatōes ⁊ ſacrificia fieri. ſic̄ in cōſecratōe ſummi pontificis fiebant ſeptē dieb⁹. vt hr̄ Exo. xxix. ⁊ Leui. viij. Sz in biblijs hebraicis q̄s vidi nō fit taliter pūct⁹. ſ; li ſeptē dieb⁹ ꝯiūgit̄ cū lr̄a ſequēti ſic. Septē diebus expectabis ⁊c̄. liber etiā de hebraicis q̄ōnib⁹ ſup regū negat̄ ab aliqb⁹ eē hieronimi. q̄ꝝ rōnes h̄ ꝓpt̄ p̄lixitatem omitto. Andreas etiā dictū iſtoꝝ ipugnat q: ñ habet̄ in aliquo loco ſcpture ꝙ ꝓ vnctōe regū debeat talis ſolēnitas fieri ſeptē dieꝝ: nec legit̄ factū ꝓ quocūq; rege q̄tūcūq; ſctō vel magno: ꝓpt̄ qđ iſtud dictū videt̄ ficticiū. Et ad h̄ inducit qđ hr̄.j.xi. de innouatōe regni in galgala: vbi dr. Et fecerūt ibi regē ſaul corā dño. ⁊c̄. Ex q̄ videt̄ ꝙ ſi debuiſſet de vnctōe ſaulis fieri talis ſolennitas: fuiſſet tūc fcā ⁊ non fuiſſet expectatū in futurū: in quo poterāt p aduerſarios impediri. ⁊ maxīe q: ſamuel erat pn̄s: p quē talia debebāt fieri. vñ h̄ vbi trāſlatio nr̄a h;. Ego q̄ppe deſcendā ad te vt offeras oblatōem. ⁊c̄. In hebreo hr̄ ad offerēdū oblatōz. ⁊c̄. ſ. p me tñ ꝓ ſalute tua. ⁊ ſic etiā exponit̄ trāſlatio nr̄a a doctorib⁹ nr̄is. Ut offeras ⁊ imoles. ñ p te: ſ; p me. ſic̄ ⁊ ppl's offerebat p ſacerdotes. ꝓpt̄ qđ iſte andreas alit̄ exponit. Ad cui⁹ intellectū p̄pōit vnū. ſ. ꝙ i magnis negocijs ꝓpt̄ q̄ in p̄mis debat d's placari ſacrificijs: d's nolebat ꝙ ſaul aliq̄d faceret abſq; preſentia ſamuelis: q̄ ꝓ eo offeret ⁊ ip̄m dirigeret. ⁊ ſic expōit lr̄a; iſtā Deſcendes añ me in galgala.i. ſi ꝯtingat tibi caſus in q̄ dēat placari d's p ſacrificia. Deſcēdes añ me in galgala. vbi eſt locus orōnis ⁊ ſacrificij. ⁊ ſubintelligit̄. ⁊ ſignificabis mihi deſcēſum tuū. ibi. Ego q̄ppe deſcendā ad te vt offeras oblatōz. ⁊c̄. ſ. p me. Septē dieb⁹ expectabis. ⁊c̄. ſubintelligit̄. poſtq; recep o nūciū tuum. Donec veniā ad te. ad offerēdū ꝓ te ſacrificiū ⁊ ad te dirigendū. Sz h̄ opinio nō videt̄ bñ ꝯcordare textui. q: ex mō loquēdi ⁊ tp̄e videt̄ ꝙ ſamuel loqueret̄ ſauli nō gn̄aliter nec īdetermiate ꝓ quocunq; caſu arduo indetermiato futuro: ſ; ꝓ caſu determiato ⁊ imminēti. ſ. vt poſt publicatōz electōis ipſi⁹ in regē deſcēderet i galgala. vt ibi Samuel ꝓ eo offerret ſacrificiū: ⁊ doceret eū de mō gubnādi regnū ſuū. q: h̄ maxīe indigebat in p̄ncipio regni ſui. et ꝙ ſamuel tp̄s deſcendendi in galgala ſibi determiauit: l; nō ſit h̄ exp̄ſſum. q: nō oia h̄ exp̄mūt̄: dicēs ꝙ eū expectaret ſeptē diebus

te ⁊ comede: quia d'[q] induſtria ſeruatū eſt tibi qñ pplm vocaui. Et comedit ſaul cū ſamuele i die illa. Et deſcenderūt de excelſo in oppidū: ⁊ [r]locut⁹ eſt cū ſaule in ſolario: ſtrauitq; ſauli i ſolario ⁊ dormiuit. Cūq; mane ſurrexiſſent ⁊ ia; dies luceſceret: vocauit Samuel ſaulē i ſolario dicēs. Surge vt dimittā te. Et ſurrexit ſaul. Egreſſi ſunt ambo ip̄e videl; ⁊ ſamuel. Cūq; deſcēderēt in extrema pte ciuitatis ſamuel dixit ad ſaul. Dic[s] puero vt añcedat nos ⁊ tranſeat. Tu aūt ſubſiſte paulip̄ vt indicē tibi verbū dñi. Caplm .x.

Tulit[a] aūt ſamuel lenticulā olei: ⁊ effudit ſup caput ei⁹ ⁊ [b]deoſculatus eſt eū: ⁊ [c]ait. Ecce vnxit te dñs ſup hereditatē ſuā in principē: ⁊ [d]liberabis pplm ſuū de manib⁹ inimicoꝝ ei⁹ q in circuitu ei⁹ ſūt. Et hoc tibi ſignū: q:[e] vnxit te dñs in principē. Cūq;[f] abieris hodie a me: inuenies duos viros iuxta ſepulcrū rachel in finib⁹ beniamin i meridie ſaliēteſq; magnas foueas: dicētq; tibi. Inuēte ſunt aſine ad q̄s ieras pq̄rēdas et intermiſſis p̄r tu⁹ aſinis ſollicit⁹ eſt pro vobis: ⁊ dicit. Quid faciā de filio meo. Cūq; abieris inde: ⁊ vltra trāſieris ⁊ veneris ad quercu; thabor: inuenient[g] te tres viri aſcēdentes ad deū in bethel. vn⁹ portans tres hedos: ⁊ ali⁹ tres tortas panis: ⁊ alius portās lagenā vini. Cūq; te ſalutauerint: dabunt tibi duos pāes: ⁊ accipies d' manu eorū. Poſt[h] hec venies in collē dñi vbi[i] eſt ſtatio philiſtinoꝝ. Et cū ingreſſus fueris ibi vrbem obuiū[k] habebis gregē ꝓphetarū deſcendentiū de excelſo: ⁊[l] añ eos pſalteriū ⁊ tympanū ⁊ tybiā ⁊ cytharā ipſoſq; ꝓphetātes: ⁊[m] inſiliet in te ſpūs dñi ⁊[n] ꝓphetab cū eis: ⁊[o] mutaberis in virū aliū. Qñ[p] ergo euenerint ſigna hec oia tibi: fac[q] q̄cunq; iuenerit man⁹ tua: q: dñs tecu; eſt. Et[r] deſcēdes añ me in galgala. Ego q̄ppe deſcendā ad te vt offeras oblatōes ⁊ imoles victias pacificas. ſeptē dieb⁹ expectabis

hoc dixit ſamuel. quia neſciebat vtrum dominus circa illud tp̄us occuparet eū in alio negocio: ita ꝙ nō poſſet vēire ad ſaul ita cito In q̄ aūt peccauerit ſaul trāſgrediēdo v̄ba iſta ſamuelis: dicet̄.j. xiij.c. vbi locū h;. s Itaq;. h̄ ꝯñr deſcribit̄ euētus ſignoꝝ p̄dictoꝝ: ꝓut dixerat ſamuel. ⁊ p; lr̄a ex predictis vſq; ibi.
t Quenā res ⁊c̄. h̄ dicebat admirādo. quia ſaul erat magn⁹ ⁊ robuſt⁹ ⁊ diſpoſit⁹ ad bellādū. ⁊ nō ad laudandū deū cū religioſis vel ꝓphetandū cū ꝓphis.
v Et Cis p̄r ei⁹ q̄ſi dicerꝫ. Cis p̄r eius nō eſt ꝓpha nec ad h̄ diſpoſitus. q.d. nec iſte d' her; eē. p talē modū loq̄bat̄ amos vij. ca. Nō ſum ꝓpheta nec fili⁹ ꝓphete: ſed paſtor armētari⁹ ⁊c̄. In hebreo hr̄. Quis p̄r eoꝝ. ⁊ ſic refert̄ ad ſenſum oppoſitu;. vt dicit rabi Salo. ſic exponēdo: q̄s p̄r eoꝝ. ſc; ꝓphetarū. q.d. prophetia nō hr̄ per ſucceſſionē p̄rnaz ſed d's eā dat ſua gr̄a cuicūq; voluerit. ⁊ iō nō eſt mirādū ſi iſte h; donum ꝓphie: dato ꝙ p̄r ei⁹ ꝓpha nō fuerit: vel alius d' genere ſuo.
x Propterea verſu; eſt in ꝓuerbiū id eſt vulgare verbū vel exēplare.
y Nū ⁊ ſaul īter ꝓphas. q: qñ aliquis ex īſpirato dabat̄ donū ꝓphie vl' aliq̄d hmōi dicebat̄ h̄ verbum. Nū ⁊ ſaul. ⁊c̄. q.d. nō eſt mirū ſi d'tur iſti ſic̄ datum fuit ſauli. Cetera patēt vſq; ibi. z De ſmōe aūt ⁊c̄. vt euitaret iactāciā ⁊ hūilitatē ſuaret. ⁊ etiā fidelitatē ſecreti. ſamuel eñi vnxerat eū ſecrete: ꝓpt̄ qđ puerū ſaul fecit p̄ire ne audiret v̄ba ei⁹. vt. ſ̄. dictū eſt. ⁊ iō voluit tenere ſecretū: ⁊ debuit q̄uſq; ſamuel negociū publicaret. a Et ꝯuocauit. Hic ꝯñr ponit̄ electio ſaulis publica. l; eñi ſamuel de mādato dñi eū inunxiſſet ⁊ ſtati h̄ publicare poſſet: tñ ad cōpeſcēdū murmur ⁊ indignatōz alioꝝ q̄ erant de nobiliorib⁹ tribub⁹: q̄ſiuit a dño vt p ſignū euidēs oib⁹ electio ſaulis appareret. ⁊ ꝓpter h̄ vocauit pplm. ⁊ p; lr̄a vſq; ibi.
b Et cecidit ſup cognatōz methri. In hebreo hr̄ matheri vel mathari. ⁊ iō dicūt aliq ꝙ eſt nomē ꝓpriū vni⁹ hoīs a q̄ denoīata fuit illa cognatio. ſ; in libro paralyp. ſeu alibi nō inuenit̄ tale nomē vni⁹ hoīs in tribu beniamin vñ cognatio noiet̄. iō dicūt alij ⁊ ꝓbabilit̄ ꝙ nō eſt nomē ꝓpriū: ſed cōe. ⁊ ſignificat in gn̄ali hoīem quēcūq; recte iacientē ad ſignū ſagittā telū vel lapidē. Ad cui⁹ intellectū ſciēdū ꝙ mathar in hebreo ſignificat ſignū ad qđ ſe exercitāt ſagittarij vel fundibularij vel hmōi. vt.j.xx.ca. vbi dr ꝙ ionatha dixit. ⁊ iaciam quaſi exercēs me ad ſignum. In hebreo habetur. Ad mathar. ⁊ eodē mō hr̄ Treno. iij. Poſuit me q̄ſi ſignū ad ſagittā. in hebreo hr̄. Poſuit me q̄ſi mathar. ⁊ inde deriuat̄ h̄ nomē mathari: vel matheri ſignificās hoīem recte ad ſignū iaciētē. In gabaon aūt vñ fuit ſaul fuerūt tales. vt hr̄ Iud. xx. vbi dr de hītatorib⁹ gabaa. ſic fundis lapides ad certū iacientes vt capillū q̄q; poſſent percutere ⁊c̄. Debellat̄ aūt filijs beniamin. vt hr̄ Iudicū. xxi. aliq̄ vel ſaltē aliq̄s de illis euaſerūt vel euaſit. ⁊ ab illa arte in qua erant excellentes denoīata eſt vna cognatio. ſic̄ frequēter cōtingit in humanis. ⁊ de illis deſcendit ſaul.
c Queſierunt ḡ. ⁊c̄. abſcondit eñi ſe ex humilitate ⁊ vt oſtēderet ſe dignitatē regiā nō ambire vñ ſubdit̄. d Ecce abſcōditus eſt domi. nō in domo ſua in gabaon q: nō potuiſſet ita cito inde haberi: ſ; in domo in qua hoſpitat⁹ erat. vnde in hebreo hr̄. Abſconditus eſt int̄ vaſa. ⁊ vocantur vaſa arma: vel q̄cunq; alia q̄ ſecū detulerāt illi q̄ erāt congregati in maſphat. ⁊ illa repoſuerant pro cuſtodia in domibus in quibus erant hoſpitati. e Locutus eſt. ⁊c̄. ſc; qualiter d'bebat popul⁹ ſe habere ad regē ⁊ rex ad populū.
f Et abijt cū eo. ⁊c̄. conſentiētes electioni a deo facte. g Filij vero belial. id eſt abſq; iugo legis diuine ⁊ diſciplīe
h Dixerunt. Nū ſalua. ⁊c̄. quaſi dicerēt: non. iō ſubditur. i Et deſpexerunt eum. eo ꝙ nō erat d' illis tribubus nobilioribus. vtpote de tribu iuda: cui promiſſum erat regnum. Geñ. xlix. vel de tribu ephrai quā iacob in benedictione p̄poſuerat manaſſe Geñ. xlviij. k Et non attulerunt ei. ⁊c̄. id eſt exenia: ſicut tunc erat conſuetu; fieri in creationibus regum ⁊ principum. ⁊ adhuc in pluribus locis obſeruatur. Cap̄.xi.

Aſcendit autem. Hic cōſequenter deſcribitur predicte electionis confirmatio que facta eſt per hoc ꝙ ſaul triūphauit de filijs ammon. ⁊ ſic omnes in eum conſenſerunt ⁊ regem eius innouauerūt Primo igitur circa hoc ponitur hoſtium incurſio. ſecūdo ipſoru; debellatio. ibi. Venerunt ergo nuncij. tercio regis confirmatio. ibi. Et ait populus. Circa primum dicitur. a Aſcendit autem. quod autem in aliquibus biblijs preponitur. Et factum eſt quaſi poſt menſem. non eſt in hebreo: nec in biblijs correctis. quia non eſt de textu.
b Naas ammonites. ⁊c̄. tempore enim iepthe rex ammon venit contra filios iſrael repetens totam terram filiorum iſrael vltra iordanem: tanq̄ ad ſuum regnum pertinentem. vt habetur Iudicu;. xi. Sed tunc fuit debellatus. vt ibidem habetur. ⁊ ideo fortificato illo regno: iſte rex forſitan ex eadem cauſa venit contra filios iſrael.
c Habeto nos federatos. ⁊c̄. ſub tributo competenti: quia videbant ſe impotentes ad reſiſtendum. vt magis patet ex ſequentibus.

donec veniā ad te: ⁊ oſtendā tibi que facias. Itaq;[s] cū auertiſſ; humer ſuū vt abiret a ſamuele imutauit ei d's cor aliud: ⁊ venerūt omia ſigna hec in die illa. Veneruntq; ad p̄dictū collē: ⁊ ecce cuneus ꝓphetarū obui⁹ ei. Et inſiluit ſuper eū ſpūs dñi ⁊ ꝓphetauit in medio eoꝝ. Videntes aūt oēs q nouerāt eū heri ⁊ nudiuſtercī⁹ q' eēt cū ꝓphetis ⁊ ꝓphetaret: dixerūt ad inuicē. Quenā[t] res accidit filio cis. Nū ⁊ ſaul in inter ꝓphetas? Reſpōditq; ali⁹ ad alterū dicēs. Et[v] q̄s p̄r ei⁹? Propterea[x] v̄ſū eſt i ꝓuerbiū. Nū[y] ⁊ ſaul inter ꝓphetas Ceſſauit aūt ꝓphetare ⁊ venit ad excelſum. Dixitq; patru⁹ ſaul ad eum ⁊ pueru; eius. Quo abiſtis? Qui rn̄derūt: q̄rere aſinas q̄s cu; nō reppiſſem⁹: ueni m⁹ ad ſamuelem. Et dixit ei patru⁹ ſu⁹. Indica mihi q̄d dixerit tibi ſamuel? Et ait ſaul ad patruū ſuū. Indicauit nobis q: inuēte eſſent aſine. De[z] ſmōe āt regni nō indicauit ei: quē locut⁹ fuerat ei ſamuel. Et[a] cōuocauit ſamuel pplm ad dñm i maſphat: ⁊ ait ad filios iſrael. Hec dicit dñs d's iſrl'. Ego eduxi iſrl' de egypto: ⁊ erui vos de manu egyptioꝝ: ⁊ de manu oim regū q affligebāt vos. Vos aūt hodie ꝓieciſtis dñm deum v̄rm: q ſolus ſaluauit vos d' vniuerſis mal' ⁊ tribulatōib⁹ v̄ris: ⁊ dixiſtis. Neq̄q;: ſ; regē ꝯſtitue ſup nos. Nunc ergo ſtate corā dño p trib⁹ v̄ras ⁊ p familias. Et applicuit ſamuel oēs trib⁹ iſrl': ⁊ cecidit ſors ſup tribum bēiami. Et applicuit tribū beniami ⁊ cognatōes ei⁹. ⁊[b] cecidit ſup cognatōe; methri: ⁊ puenit vſq; ad ſaul filiū cis. q̄ſierūt[c] ergo eū ⁊ ñ eſt iuēt⁹. Et ꝯſuluerūt p⁹ hec dñm vtrū nā vētur⁹ eēt illuc. Rn̄ditq; dñs. Ecce[d] abſcōditus eſt domi. Cucurrerūt itaq; ⁊ tulerūt eū inde ſtetitq; in medio ppl'i ⁊ altior fuit vniuerſo ppl'o ab hūero ⁊ ſurſū. ⁊ ait ſamuel ad oē; pplm. Certe videtis quē elegit dñs: qm̄ ñ ſit ſilis illi i oi ppl'o. Et clamauit oīs ppl's ⁊ ait. Viuat rex. Locut⁹[e] eſt āt ſamuel ad ppl; legē regni: ⁊ ſcripſit in libro ⁊ rpoſuit corā dño. ⁊ dimiſit ſamuel oēm pplm: ſinglos i domū ſuā. Sz ⁊ ſaul abijt i domū ſuā in gabaa. ⁊[f] abijt cū eo p̄s exercit⁹ q̄rū tetigerat d's corda. Filij[g] vo belial dixerūt[h]. Nū ſaluare nos poterit iſte? Et[i] d'ſpexerūt eū ⁊[k] nō attulerūt ei munera. Ille diſſimulabat ſe audire. Cap̄.xj.

Aſcēdit[a] āt naas[b] āmonites ⁊ pugnare cepit aduerſū iabes galaad: dixerūtq; oēs viri iabes ad naas. Habeto[c] nos federatos ⁊ ſer-

Universidad de Salamanca. BGH

d Eruā omniū ꝛc. volebat enim eos inutiles reddere ad bellū: q̄ꝛ ſiniſter ocul⁹ clypeo tegit̃: ꝛ iō carēs ocl'o dextro nō p̄t b̄n videre aduerſariū
e Ponāq; vos. ꝛc. h̄ volebat facere ad ſui iactāciā: ꝛ ad incutiēdū terrorē alijs: vt ſic ſe ſubijcerēt ei⁹ ꝯuituti. f Cōcede nob̄ ſeptē dies ꝛc. Cōceſſit aūt rex ſupbus ſpaciū petitū credēs ꝙ null⁹ auderet venire ad leuādū eū de obſidione ꝛ ſic obſeſſi mag̃ ſe traderent voluntati ſue.
g Et ſi nō fuerit. ꝛc. ad ſuſcipiendū qḋ tibi placet ꝺ nob. h Uenerūt ḡ. h. ꝯñr deſcribit̃ filiorum ammō debellatio p ſaul ad p̄ces viroꝝ iabes ꝛ patet littera vſq; ibi.
i Et ecce ſaul. ꝛc. nō eſt intelligēdū ꝙ ſaul iam elect⁹ publice i regē ageret officiū bubulci: ſꝫ veniebat de agro vbi fuerat cauſa ſpaciādi vel ſe exercitādi i arte ſagittaria vel h̄moi. ꝛ inde reuertebat̃ bouē q̄ ſolēt boues ad domum reduci.
k Et inſiluit ſp̄s. ꝛc. i. mot⁹ fortitudis ꝛ ꝯſtantie ad liberādū pplꝫ obſeſſū. l Sic fiet bobus ei⁹. p h̄ intelligit̃ alia aīalia. vt dicit rab. ſal. ꝛ ſic erat cōminatio magne pene. q̄ꝛ diuitie illo tp̄e p maiori parte in aīalibus ꝯſiſtebāt. Noluit aūt cōminari penā morꝫ vel mutilatōis in p̄ncipio regni ſui: ne animo rigore incipe videretur.
m Inuaſit ḡ. ꝛc. i. a deo immiſſus. n Et egreſſi. ꝛc. i. ḡnalit̃ ꝛ p̄fecte. ſic q̄ŝ vn⁹ h̄ō erit nihil reanet de illo in loco vn̄ exit vel alit̃. Quaſi h̄ō vnus id eſt vno corde ꝛ vna volūtate ad liberanduꝫ obſeſſos. o Et recēſuit. ꝛc. nomē eſt ciuitatꝭ in q̄ rex regnauit adonibezech. vt h̄r Iudicū. i.
p Uiroꝝ aūt iuda. xxx. milia ſegregatim nūerabant: eo ꝙ illa trib⁹ erat nobilioꝛ ꝛ bellicoſioꝛ.
q Cras erit vob̄ ſalus id eſt i futuro ꝺ p̄ꝛio tm̄.
r Mane exibim⁹ ad vos ꝛc. irriſorie loq̄bāt̃ eo ꝙ ſciebāt auxiliū eis affuturū in craſtio.

uicem⁹ tibi. Et r̄ndit ad eos naas ammōites. In hoc feriā vobiſcū fedus: vt [d] eruā oīm v̄rm oc'los dextros: ponāq; [e] vos obp̄brium in vniuerſo iſrl'. Et dixerūt ad eū ſeniores iabes. Cōcede [f] nob̄ ſeptē dies: ut mittam⁹ nūcios ad vniuerſos termios iſrl': ꝛ [g] ſi nō fuerit q ꝺfēdat nos egredicmur ad te. Uenerūt [h] ergo nūcij in gabaa ſaulis ꝛ locuti ſunt v̄ba hec audiēte pplo. Et leuauit omnis ppl's vocē ſuā ꝛ fleuit. Et [i] ecce ſaul veniebat ſequēs boues de agro: ꝛ ait: Quid hꝫ ppl's q̄ plorat? Et narrauerūt ei v̄ba viroꝝ iabes. Et [k] inſiluit ſpiritus dñi in ſaul cū audiſſꝫ hec verba: ꝛ irat⁹ eſt furoꝛ ei⁹ nimis. Et aſſumēs vtrūq; bouē ꝯcidit i fruſta miſitq; i oēs termios iſrl' p manuꝫ nūcioꝝ dicēs. Quicūq; nō exierit ꝛ ſecut⁹ fuerit ſaul ꝛ ſamuel: ſic [l] fiet bob⁹ eius. Inuaſit [m] ergo timoꝛ dñi pplm: ꝛ [n] egreſſi ſūt q̄ſi vir vn⁹ ꝛ [o] recēſuit eos i bezeth. Fuerunt q; filioꝝ iſrl' trecēta milia: viroꝝ [p] aūt iuda trigita milia. Et dixerūt nūcijs q venerāt. Sic dicetis viris q ſunt in iabes galaad. Cras [q] erit vobis ſal⁹ cū icaluerit ſol. Uenerūt ergo nūcij ꝛ nūciauerūt viris iabes. Qui letati ſūt ꝛ dixerūt. Mane [r] exibim⁹ ad vos: ꝛ facietis nob̄ om̄e qḋ placuerit vob̄. Et [s] factū eſt cū dies craſtin⁹ veniſſꝫ: ꝯſtituit [t] ſaul pplm i tres partes: ꝛ igreſſus eſt media caſtra i uigilia matutina: ꝛ pcuſſit āmō uſq; dū incaleſceret dies. Reliq aūt diſpſi ſunt ita ut nō relinq̄rent ex eis duo pariter. Et [u] ait ppl's ad ſamuelem. Quis eſt iſte qui dixit: ſaul nō regnabit ſup nos. Date uiros ꝛ interficiem⁹ eos. ꝛ ait ſaul. Nō occidetur q̄ſq; in die hac: q̄ꝛ [x] hodie fecit dñs ſalutē in iſrl'. Dixit [y] aūt ſamuel ad pplm. Uenite ꝛ eam⁹ in galgala: ꝛ inouem⁹ ibi regnū. Et prexit oīs ppl's i galgala: ꝛ [z] fecerūt ibi regē ſaul corā dño i galgala ꝛ imolauerūt ibi uictias pacificas corā dño. ꝛ letat⁹ eſt ibi ſaul ꝛ cuncti uiri iſrl' nimis.

Cap. xij.

Irit [a] aūt ſamuel ad uniuerſum iſrl'. Ecce audiui uocē u̅r̅aꝫ iuxta oīa q̄ locuti eſtis ad me: ꝛ cōſtitui ſup uos regē. ꝛ nūc rex gradit̃ an̄ uos. Ego aūt ſenui ꝛ incanui. Porro [b] filij mei uobiſcum ſunt. itaq; ꝯuerſat⁹ corā uobis ab adoleſcētia mea uſq; ad hāc diem. Ecce p̄ſto ſuꝫ: loqmini [c] de me corā dño ꝛ corā xp̄o ei⁹: utrū [d] bouē cuiuſq; tuleri aut [e] aſinū: ſi [f] quēq; calūniat⁹ ſum: ſi [g] opp̄ſſi aliquē: ſi [h] de manu cuiuſq; mun⁹ accepi: et [i] contēnā illud hodie reſtituāq; uobis. ꝛ [k] dixerūt. Nō es calūniatus nos: neq; opp̄ſſiſti: neq; tuliſti de manu alicui⁹ q̄ppiaꝫ. Dixitq; [l] ad eos. Teſtis eſt dñs aduerſuꝫ uos ꝛ [m] teſtis xp̄s ei⁹ in die hac: q̄ꝛ non

rationem dicens. x Quia hodie ꝛc. q. d. procedendum eſt ad gr̄arū actionē: ꝛ nō ad occiſionē. y Dixit aūt ſamuel. ꝛc. videēs ſamuel ꝙ ppl's ꝯcordit̃ cōſentiebat electōi fcē de ſaul. iō voluit tūc eā innouare ſeu ꝯfirmare ſolēnit̃ ꝛ in loco ſolēni. iō ſubdit̃. z Et fecerūt ibi ſaul regē co. dño in gal. q̄ꝛ iā trāſlatū erat ibi tabernaculū dñi ꝛ archa. Moralit̃ exponēdo. Naas q̄ ſerpēs iterp̄tat̃ dyabolū ſignificat. q̄ filijs iſrl'. i. fidelib⁹ inimicat̃. querit aūt oculos dextros eruere: ſiniſtros dimittere. vt ſapia q̄ dextra eſt: ꝛ ad ſalutē aīe ordinat̃: penitus auferatur. ꝛ ſapia mundana q̄ terrena eſt aīal' ꝛ dyabolica. Iacobi. iij. rēaneat. vt ſic hoīes terrenis viciis iplicēt. Contra ipm aūt venit rex iſrl'. i. rex glie xp̄s cū tribus ordinib⁹. ſ. aplis martirib⁹: ꝛ ꝯfeſſorib⁹. cui⁹ victoria ſcipit a vigilia matutina: ꝛ in calore ſol' ꝯſūmatur. q̄ꝛ a p̄ncipio p̄dicatōis euāgelij cepit p̄tās demōis diminui: et aduenīēte iudicio p̄tāte daritatꝭ ſue in extremo iudicio totaliter auferet̃.

Capitulum. xij.

Irit ḡ ſamuel. Hic ꝯñr deſcribitur icrepatio populi a ſamuele. ꝺ erat eñi ppl's regem electū ꝑſpe egiſſe. ꝛ ideo poterat credere in petēdo ſup ſe regē nō peccaſſe. cui⁹ ꝯñi ſamuel oñdit in h̄ cap̄. p̄ declarādo ſuā inocētiā. ꝛ ſecūdo ppl'i culpā.

s Et factū eſt. ꝛc. ſ. ab illa die in q̄ viri iabes dixerāt v̄bū p̄cedēs. Mane exibimus. ꝛc. nō aūt a die q̄ dixerat ſaul. Cras erit vob̄ ſal⁹. ꝛc. q̄ꝛ q̄ñ nūcij erauit pplm adhuc diſtabat a loco obſidionis: ꝛ poſtea nūcij iabes redierūt ad ſuos. ꝛ ꝓpt̃ h̄ ſic dictū eſt: illō qḋ dixit ſaul. Cras erit vob̄ ſal⁹. li cras nō accipit̃ p die craſtia: ſꝫ p futura die. de ꝓx̄io tm̄. t Cōſtituit ſaul ꝛc. vt rep̄ete irruētes ſup exercitū filioꝝ āmō ex diuerſ̄ ptib⁹ mag̃ tenerēt al's terrerēt eos. v Et ait ppl's. h̄ ꝯñr deſcribit̃ ſaulis ꝯfirmatio in regē. q̄ꝛ ppl's videbat ſaulē potēter triūphaſſe. iō volebat eos interficere qui eū deſpexerāt in ſua electōe. ꝓut dictū fuit in fine ca. p̄cedēt̃. ſꝫ ſaul h̄ fieri ipediuit vt a demētia regnare incipet offenſas ꝓp̄as remittēdo. vn̄ dicit Seneca libro de clemētia. Nihil ex oīb⁹ magis decet p̄ncipē q; clementia. magni eñi animi ꝓp̄riū eſt placidū eſſe trāq̄llūq; offenſas ꝛ iniurias remittere. muliebꝛe aūt eſt litigare ꝛ morē ire ſue gerere. allegauit aūt

ibi. Et ait ſamuel. Primū aūt oñdit ſamuel p h̄ ꝙ petitōi ppl'i cōdeſcēderat ꝺ inſtitutōe reg̃: in q̄ erat q̄dāmō abiectio ſamuelis: vt dictū fuit. ſ. viij. c. ꝛ h̄ notat̃ cū ꝺꝛ. Ecce audiui vocē v̄ram. ꝛc. ſecundo in h̄ ꝙ diu int̃ filios iſrl' ſine calūnia vixerat. ꝛ h̄ notat̃ cū ꝺꝛ. Ego aūt ſenui. ꝛ ſubdit̃. b Porro filij. ꝛc. q. d. remāebūt pro me obſides ad ſatiſfaciēdū ſi alicui teneoꝛ ꝛ ſatiſfacere n̄ poſſum. c Loq̄mini ꝺ me. ꝛc. i. ſaule rege q̄ ꝺ nouo erat inunct⁹. propt̃ qḋ ſamuel corā eo volebat iudicari. d Utrū bouē cuiuſq; tulerim. ponēdo in ope meo. e Aut aſinū. ſup eū ꝺ loco ad locū icedēdo. f Si quēq; ꝛc. iniuſte adiudicādū trahēdo g Si opp̄ſſi aliquē. dānū qḋcūq; ſeu iniuriā iferēdo. h Si de manu. ꝛc. etiā p iuſto iudicio reddēdo. Ex q̄ pꝫ ꝙ ꝓp̄ijs ſumptib⁹ ꝛ laborib⁹ officiū iudicis exeq̄bat̃. ꝓut dictū fuit. ſ. vij. cap̄.
i Et contēnam illud hodie. ꝛc. nolens mihi retinere:

k Et dixerunt. ꝛc. ꝛ ſic teſtificati ſunt eius innocētiā. l Dixit ꝺ ad eos. ꝛc. q̄ p̄ñs eſt vbiq;. m Et teſtis xp̄s ei⁹. ſ. ſaul qui p̄ſonalit̃ aderat. n Et dixerūt. teſtis. replicādo qḋ. ſ. dixerāt ad maiorē affirmatōem. ſ̄m iſtā trāſlatōem. in hebreo h̄r. Et dixit teſtis. qḋ exponūt hebrei dicētes ꝙ poſtq; ppl's teſtificat⁹ fuerat ſamuelis innocentiā ipe ſamuel q̄ſi ꝺtra h̄ teſtioniū ꝑāuiū qḋ eſt maius ꝛ firmi⁹ dicendo. Teſtis eſt dominus. i. rogo vt ſit teſtis. ꝛ tūc venit vox a deo miſſa. Dixit teſtis. teſtificando ſamuelis innocētiam. o Et ait ſamuel. ꝛc. h̄ ꝯñr ſamuel declarat ppli culpā. ꝛ p̄ v̄bo. ſcḋo miraculo. ibi. Sꝫ ꝛ nūc ſtate. Circa p̄mū ſamuel declarat p̄ dei miſericordiā erga populū. cum dicitur p Dñs q̄ fecit ꝛc. ſ. idoneos nuncios ſuos ad educēdū pplm iſrl' ꝺ egypto. ſequitur. q Quō iacob ꝛc. vbi eū dñs ſaluauit a pīclo famis r Et clamauerūt. ꝛc. cū affligerent̃ ab egyptijs. vt h̄r Exod. iij. s Et collocauit eos. ꝛc. ſ. in terra opīa lacte ꝛ melle manāte. ꝯñter oñdit ex oppoſito ppl'i ingratitudinē cum dicit̃. t Qui obliti ſūt. ꝛc. p ydolatriā et alia mala. v Et tradidit eos. ꝛc. vt p flagella duceret eos ad bonū. x In manu ſyſare ꝛc. i. regis aſoꝛ. vt h̄r Iud. iiij. y Et in manu phi. ꝛc. vt h̄r Iud. x. ꝛ xi. z Et miſit dñs hierobaal. i. gedeon. vt h̄r Iud. vi.

facta ſunt ſubito tonitrua ꝛ pluuie contra ſolitum curſum nature in terra illa. ꝛ h̄ eſt qḋ ꝺr. n Nūqd nō. ꝛc. q. d. iſto tp̄e non cōſueuerūt talia fieri. ꝛ ſi aliq̄ñ fiāt: nō tm̄ ita rep̄ēte vel ſubito ſic factū eſt ad p̄ces ſamuel' ꝛ abſq; diſpoſitōe aeris p̄cedēte. iō ſubdit̃. o Et timuit oīs ppl's. videns inſolitū miraculū: ꝛ timens mori pre horrore tempeſtatis.

inueneritis in manu mea quippiā. Et [n] dixerūt. Teſtis: ꝛ [o] ait ſamuel ad pplm. Dñs [p] q fecit moyſen ꝛ aarō: ꝛ eduxit p̄res n̄ros ꝺ terra egypti adeſt. Nunc ergo ſtate vt iudicio ꝯtendā aduerſum vos corā dño de oībus miſericordijs dñi q̄s fecit vobiſcū ꝛ cū p̄ribus v̄ris quō [q] iacob ingreſſus eſt i egyptū ꝛ [r] clamauerūt p̄res v̄ri ad dñm: et miſit dñs moyſen ꝛ aaron ꝛ eduxit p̄res v̄ros de egypto: ꝛ [s] collocauit eos in loco hoc. Qui [t] obliti ſunt dñi dei ſui: ꝛ [u] tradidit eos in [x] manu ſyſare magiſtri militie aſoꝛ: ꝛ [y] in manu philiſtinoꝝ: ꝛ in manu regis moab: ꝛ pugnauerūt aduerſū eos. Poſtea aūt clamauerūt ad dñm ꝛ dixerūt. Peccauim⁹ q̄ꝛ dereliquimus dñm: ꝛ ſuiuim⁹ baalim ꝛ aſtaroth. Nūc ergo erue nos ꝺ manu inimicoꝝ n̄roꝝ ꝛ ſuiemus tibi. Et miſit dñs hierobaal ꝛ [a] badā ꝛ [b] barach ꝛ [c] iepthe ꝛ [d] ſamuel: ꝛ [e] eruit vos de manu inimicoꝝ veſtroꝝ p circuitū: ꝛ [f] hitaſtis ꝯfidēter. Uidētes [g] aūt q naas rex filiorū āmon veniſſet aduerſum vos: dixiſtis [h] mihi nequaq̄ [i]: ſꝫ rex iperabit nob̄ cū dñs ꝺs veſter regnaret i vob̄. Nūc [k] ergo p̄ſto eſt rex veſter quē elegiſtis ꝛ petiſtis. Ecce dedit vob̄ dñs regē. Si timueritis dñm ꝛ ſuieritis ei ꝛ audieritis vocē ei⁹: ꝛ n̄ exaſpaueritis os dñi: eritis ꝛ uos ꝛ rex q imp̄at vob̄ ſequētes dñm deū v̄rm. Si aūt nō audieritis uocē dñi: ſꝫ exaſpaueritis ſermones ei⁹: erit [l] man⁹ dñi ſuper uos ꝛ ſup p̄res u̅r̅os. Sed [m] et nūc ſtate ꝛ uidete rē iſtā grandem quā factur⁹ eſt dñs in ꝯſpectu ueſtro. Nūqd [n] n̄ meſſis tritici eſt hodie? Inuocabo dñm ꝛ dabit uoces ꝛ pluuias: ꝛ ſcietis ꝛ uidebitis q̄ꝛ grāde malū feceritis uob̄ in cōſpectu dñi petētes ſup uos regem. Et clamauit ſamuel ad dñꝫ: ꝛ dedit ꝺs uoces ꝛ pluuias in illa die. Et [o] timuit oīs ppl's nimis dñm ꝛ ſamuelē. Et dixit uniuerſus ppl's ad ſamuelē. Ora p ſuis tuis ad dñm deū tuū ut n̄ moriamur. Addidimus eñi uniuerſis pctīs n̄ris malū: ut peterem⁹ nob̄ regē. Dixit aūt ſamuel ad pplm. Nolite [p] timere: uos feciſtis uniuerſū malū hoc. Uerūtn̄ nolite [q] recedere a tergo dñi: ſꝫ ſuite dño in oī corde u̅r̅o ꝛ [r] nolite declinare poſt uana: que nō ꝓderūt uob̄: neq; eruent uos: q̄ꝛ uana ſunt: ꝛ [s] nō derelinq̄t dñs ppl's ſuū ꝓpter nomē ſuū magnū: q̄ꝛ [t] iurauit dñs facere uos ſibi pplm. Abſit [u] aūt a me hoc peccatū in dño: ut ceſſem orare p uob̄ ꝛ docebo uos uiā bonā ꝛ rectam. Igit̃ timete [x] dñm ꝛ [y] ſuite ei in ueritate: ꝛ [z] ex toto corde u̅r̅o. Uidiſtis eñi magnifica que in uob̄ geſſerit dñs. Qḋ ſi pſeuerauenitis in malicia: et uos ꝛ rex ueſter pariter peribitis.

Caplm. xiij.

Ilius [a] unius anni erat ſaul

p Nolite timere. eos aſſecurauit q̄ñ ꝯfeſſioꝫ eorū ꝺ petitōe regis ꝛ alijs mal' audi t. q Nolite recedere. ꝛc. ſemp eū ſequētes p debitū cultum r Et nolite ꝺclinare ꝛc. i. poſt ydola ea colēdo. q̄ꝛ in illis nulla eſt efficatia vos ſaluādi. ſic medicina ꝺꝛ vana q̄ nullā hꝫ efficatiā ſanādi. s Et nō ꝺrelinq̄t ꝛc. q̄diu ſibi fuerit ſubiect⁹ p debitū cultū. t Quia iurauit dñs. ꝛc. ſic h̄r Ge. xxij. per memetip̄m. ꝛc. v Abſit aūt hoc petm̄ a me ꝛc. Quis eñi ppl's eū abieciſſet. vt pꝫ ex ſup dictis. viij. c. tñ petm̄ reputabat ſibi ſi nō oraret p eis. ꝛ h̄ eſt itelligēdū ꝙ tū ad bōa grē ꝛ glie ꝯſequēda. ideo ſubditur. Et docebo vos viaꝫ rectā. ꝛc. x Timete dominū. timore filiali. y Et ſuite ei in v̄itate. abſq; ſimulatione. z Et ex toto corde v̄ro. abſq; diminutione.

Capitulum. xiij.

Ilius vni⁹ anni. Poſtq; deſcripta eſt ſaulis electio. h ꝯñr deſcribit̃ ei⁹ reprobatio. ꝛ h̄ ex triplici cā. p̄ma fuit diffidētia ꝛ vſurpatio. ſcḋa temeraria iuratio. ca. xiiij. tercio cupiditas ꝛ elatio. ca. xv. Circa p̄mū p̄ deſcribit̃ diffidētie ꝛ vſurpatōis. ibi. Ait ḡ ſaul tercio incurſio hoſtium. ibi. Porro philiſtijm. q̄rto imp̄paratio ad reſiſtēdū. ibi. Porro faber. Cauſa ꝺ diffidētie duplex fuit. p̄ma fuit ex percuſſiōe ſtatōis philiſtioꝝ: ꝓpter quā ſaul ꝛ filij iſrl' formidabāt philiſtinoꝝ aduētū. ſecūda fuit

a Et badan. i. ſanſon: q̄ deſcēdit de tribu dan. vt h̄r Iud. xiij. b Et barach. de q̄ Iud. v. c Et iepthe. de q̄ Iud. xi. d Et ſamuel. loq̄tur de ſeipo tāq; ꝺ alio. e Et eruit vos. ꝛc. q̄ñcūq; inuocaſtis fideliter eius auxilium. f Et habitaſtis ꝯfidēter. q̄diu fuiſtis ei boni ſubiecti: fuit ꝛ ipſe rex veſter imediat⁹. g Uidētes āt q̄ꝛ naas. ꝛc. Iſta fuit vna cauſa petēdi regē. vt dictū fuit. ſ. viij. c. h Dixiſtis m̄. diſſuadenti vob̄ petere aliū regē. i Nequaq̄. ſ. erim⁹ ſine rege hoīe k Nūc ḡ p̄ſto. ꝛc. lꝫ eñi ſaul fuerit a deo elect⁹. vt dictū eſt. ſ. ix. ca. ꝛ x. tm̄ iſta electio iponit̃ h̄ pplo eo ꝙ ad petitōeꝫ ppli fcā fuit cetera patēt vſq; ibi. l Erit man⁹ dñi. ꝛc. i. ita erit ſup vos de futuro: ſic fuit ſup p̄res v̄ros ꝺ p̄terito. m Sꝫ ꝛ nūc ſtate. h̄ ꝯñr ſamuel arguit maliciā ppli miraculo. q̄ꝛ ad ipſam declarādaꝫ

dilapſus ppli a ſaul ꝓpt̃ metū q̄ ponit̃ ibi. Qḋ cū audiſſent. Circa p̄mū q̄ꝛ in h̄ cap̄. agit̃ de ſaulis p̄uaricatōe. p̄mittit̃ ei⁹ bōitas: vt null⁹ de ſua iuſticia p̄ſumat. ꝛ vt oppoſita iux̄ ſe poſita magis eluceſcāt. cum dicitur.
a Filius vni⁹ anni erat. ꝛc. i. ita innocēs ꝛ purus a pctō: ſicut puer vni⁹ anni. cui⁹ rōem aſſignāt hebrei ꝛ ꝓbabilit̃ dicētes: ꝙ q̄ñ hō ꝓmouet̃ ad aliqḋ officiū magnū a deo: ſic ſaul fuit elect⁹ in regē ab ip̄o. vt pꝫ ex p̄cedētibus. ſil' ſibi dat̃ a deo gr̄a iuſtificans ꝛ ip̄m diſponēs ad ſuū officiū exercendū: niſi ipſe p̄oat obicē. Saul aūt in ſua electōe nō poſuit obicē grē diuine. q̄ꝛ ſ̄m ꝙ ꝺꝛ. ſ. ix. c. Erat elect⁹ ꝛ bon⁹: ꝛ nō erat vir de filijs iſrl' melioꝛ illo. Aliq̄ aūt exponūt de hiſboſeth filio ſaul: dicētes ꝙ hēbat vnū annū tm̄ q̄ñ incepit ſaul regnare. ꝛ ſ̄m h̄ li ſaul eſt datiui caſus: cū ꝺꝛ. Filius vni⁹ anni erat ſaul. i. ipſi ſaul. ſꝫ h̄ pꝫ falſum p illud qḋ h̄r. ij. Reg̃. ij. quadraginta annoꝝ erat hiſboſeth cū regnare cepiſſet. Fuit aūt iſtitutus

Universidad de Salamanca. BGH

econuerſo. iō ſubditur poſtea. Sꝫ et populus ſtationis eorum qui ierāt ad pdādū obſtupuit: ⁊ ɔturbata ſunt caſtra. Alij ṽo dicūt ⁊ meli⁹ vt videt ꝙ h̄ ɔtigit eo ꝙ d̄s ꝑcuſſit philiſteos acriſia q̄ tollit viſio ſeu cognitio illi⁹. qḋ eēt alicui expedicēs ſeu neceſſariū videri ab eo. ſic̄ ꝑcuſſi fuerūt milites q̄rētes heliſeū capere: q̄s ecōtrario duxit q̄ſi captos vſq̧ ad mediū ſamarie. vt h̄r. iiij. Reḡ. vi. ⁊ h̄ videt ꝑ illḋ qḋ ſubdit.

ſuum non fuit auſus ſumere cibum aliquem vſq̧ ad veſperā. propter qḋ veniēte veſꝑa ppl's laſſus ⁊ famelicus ex feſtiatōe comedendi peccauit: comedēs cū ſanguie. vt in lr̄a d̄r. Et ſic pꝫ ꝙ ſaul p̄mo peccauit temerarie iurādo. ſcḋo peccauit impie adiplēdo q̄ḋ tum fuit ex ſe. q: ionathā innocētē voluit occidere. vn̄ ⁊ ſup h̄ iuramētū temerarie replicauit dicens Hec faciat m̄ d̄s: ⁊ h̄ addat. q: morte morieris ionatha. vn̄ ⁊ ī tali replicatōe iuramenti iterum peccauit. Ad p̄mū ī oppoſitū dicēdū: ꝙ bonitas motiui non iuſtificat fcm̄ malū ſequēs. Si em̄ aliq̄s mot⁹ pietate furet vt det elemoſinā pauperi: nō excuſat. Ad ſecundū dicēdū ꝙ Jonathas comedēdo mel nō peccauit. tum q: p̄ceptū p̄ris nō audiuit. vt d̄r in textu. tū q: poſit⁹ ī neceſſitate comedit. ex labore em̄ p̄lij et ieiunio ⁊ calore ſolis ita erat fatigatus ꝙ oculi ⁊ alij ſenſus erāt nimis depꝛſſi. ꝑpt̄ qḋ d̄r in textu ꝙ guſtato modico mellis illuminati fuerūt eius oculi. q: corde ɔfortato ⁊ reſumptis virib⁹ facies ei⁹ fuit exhilarata ⁊ viuacitas ſenſuū rediit. Qḋ āt

k Et factū eſt miraculū ī caſtris in ꝑcuſſiōe coꝝ q̄ erāt in ſtatōe. l Et ꝑ agros q̄ꝝū ad redeūtes d̄ p̄da qui ſilr ꝑcuſſi fuerūt. Si em̄ h̄ cōtigiſſet ꝑ nebulā vt dicit ioſeph⁹: nō eſſet miraculū. q: frequēter cōſurgit naturalit̄ ⁊ repēte Preterea ita obnubilaſſet viſum ionathe ⁊ armigeri ſui ſic̄ philiſtioꝝ. cuius ɔtrū tertus innuit. q: diſtincte aduerſarios cognoſcebāt ⁊ īterficiebāt. Itē q: ſpeculatores ſaul a lōge viderūt bellū illḋ ꝓut ſequit̄ immediate.
m Et reſpexerūt ſpeculatores. h̄ ɔn̄r d̄ſcribit p̄dicte pugne noticia: ꝑ h̄ ꝙ ſpeculatores ſaul viderūt bellū ⁊ annūciauerūt ſauli: tm̄ anteꝗ̄ iret illuc voluit q̄rere ɔſiliū dn̄i: q: hēbat ppl'm paucum ⁊ inermē. ⁊ h̄ eſt qḋ ſubdit. n Applica archam dn̄i. i. applica te ad cōſulēdū dn̄m ſi d̄bemus ire ad illud bellū. ſeq̄tur. o Cōtrahe manū tuā. extēderat em̄ ſacerdos man⁹ in orōne ⁊ q: nō hēbat cito rn̄ſuꝫ ⁊ ſaul erat ſollicit⁹ ꝓ filio ſuo abſēte. iō dixit ſacerdoti vt q̄ſceret a petitōe: q: volebat ſtati ſuo filio ſuccurrere. iō ſubdit

parte iugeris: quā ꝑ boū i die arare ɔſueuit. Et[k] factū eſt miraculū in caſtris: ⁊[l] ꝑ agros. Sꝫ ⁊ ois populus ſtatōis coꝝ q ierāt ad p̄dandū obſtupuit: ⁊ ɔturbata ſunt caſtra. Et accidit q̄ſi miraculū a deo Et[m] reſpexerūt ſpeculatores ſaul q erāt in gabaa beniamin: ⁊ ecce multitudo ꝓſtrata: ⁊ huc illucq̧ diffugiēs: ⁊ ait ſaul pplo q erat cū eo. Reqrite ⁊ videte q̄s abierit ex nobis. Cūq̧ reqſiſſent: reptū eſt nō adeſſe ionathā ⁊ armigerū eius. Et ait ſaul ad achiā. Applica[n] archā dn̄i. Erat em̄ ibi archa dn̄i in die illa cū filijs iſrl'. Cūq̧ loq̄ret ſaul ad ſacerdotē tumult⁹ magn⁹ exortus eſt in caſtris philiſtinoꝝ. Creſcebatq̧ paulati ⁊ clari⁹ reſonabat. ⁊ ait ſaul ad ſacerdotē. Cōtrahe[o] manū tuā. Cōclamauit[p] ergo ſaul ⁊ ois ppl's q erat cū eo: ⁊ venerunt vſq̧ ad locū certamis. Et ecce v̄ſus fuerat gladi⁹ vniuſcuiuſq̧ ad ꝓximū ſuū ⁊ cedes magna nimis. Sꝫ[q] ⁊ hebrei q fuerāt cū philiſtijm heri ⁊ nudiuſtercī⁹: aſcēderātq̧ cū eis in caſtris: reuerſi ſunt vt eēnt cū iſrl': ⁊ his q erāt cū ſaul ⁊ ionatha. Oēs quoq̧ iſraelite q ſe abſcōderāt i mōte ephrai audiētes q fugiſſēt philiſtei ſociauerunt ſe cū ſuis in p̄lio. Et erāt cū ſaul q̄ſi decē milia viroꝝ: ⁊ ſaluauit dn̄s d̄s iſrl' in die illa. Pugna aūt ꝑuenit vſq̧ ad bethauē. Et viri iſrl' ſociati ſunt ſibi in die illa. Adiurauit[r] aūt ſaul ppl'm dicens: Maledict⁹[s] vir q[t] comederit panē vſq̧ ad veſperā: donec vlciſcar de inimicis meis. Et nō māducauit vniuerſus ppl's panē. Oiſq̧ terre vulg⁹ venit in ſaltū: in q̄ erat mel ſup faciē agri. Ingreſſus eſt itaq̧ ppl's ſaltū: ⁊ apparuit fluēs mel: nulluſq̧ applicuit manū ad os ſuum. Timebat em̄ ppl's iuramētū. Porro[u] ionathas nō audierat cū adiuraret p̄r ei⁹ ppl'm. Extenditq̧ ſummitatē virge quam habebat in manu ⁊ intinxit in fauū mellis. ⁊ ɔuertit manū ſuā ad os ſuū: ⁊ illūiati ſūt oculi ei⁹. Rn̄dēſq̧ vn⁹ de pplo ait. Iureiurando

p Cōclamauit ergo ſaul. ⁊c̄. ⁊ pꝫ lr̄a vſq̧ ibi. q Sꝫ ⁊ hebrei. ⁊c̄. Aliq̄ em̄ hebrei tiore ducti ɔiūxerāt ſe aduerſarijs: ſꝫ vidētes debellatōꝫ eoꝝ ⁊ ɔuerſionē ad fugā ad ſuos reuerſi ſunt. Silr q̄ ꝑ tiore ſe abſcōderant ad p̄liū cū ſuis egreſſi ſunt. ⁊ pꝫ lr̄a. r Adiurauit aūt. ⁊c̄. vidēs aūt ſaul ſuos aduerſarios fugere: oino voluit eos ꝑſeq̄: ⁊ iō ne ppl's impediretur a ꝑſecutōe aduerſarioꝝ precepit vt null⁹ de pplo ſuo aliqḋ guſtaret donec inimicos ꝑcuſſiſſet. ⁊ h̄ p̄cepit ſub pena mortꝭ: ⁊ obſuatōem p̄cepti iuramēto firmauit. Igit̄ ad maiorē ſequētiū euidentiā ꝑ modū inq̄ſitionis ſcolaſtice querit̄. Utrū ſaul h̄ iurādo peccauerit. ⁊ videt ꝙ nō: q: mot⁹ fuit ad iurādū bono zelo. ſ. vt infideles ⁊ nois dei ꝑſecutores occiderent̄. qḋ nō ſolū erat licitū: ſꝫ etiā bonū ⁊ meritoriū. ergo ⁊c̄. Itē ſi ſaul iurando peccaſſet ionathas comedēdo ɔ̄ p̄ceptū p̄ris nō peccaſſet. qḋ videtur falſum: q: ꝑpt̄ ei⁹ comeſtionē d̄s ceſſauit dare rn̄ſum. vt. j. dicet eodem cap̄. Deꝑhenſus etiā fuit Jonathas ꝑ iudiciū diuinū. ergo ⁊c̄. Ad oppoſitū eſt ſn̄ia doctoꝝ hūc locū exponētiū. Ad h̄ dicēdū ꝙ ſaul in dicto iuramēto peccauit dupliciter. p̄ q: male iurauit. ſcḋo q: pei⁹ implere voluit Primū declarat̄ ſic. q: lꝫ iuramētū ſit bonū in neceſſitate ⁊ cū debitꝭ circūſtantijs: ſi tn̄ h̄ deficiāt malū eſt. ſic aūt fuit in ꝓpoſito. q: d̄s victoriā ſufficientē dederat ⁊ miraculoſe. vt pꝫ ex p̄dictꝭ. ⁊ iō nō erat neceſſitas inſequēdi hoſtes vlteri⁹ abſq̧ diuio cōſilio qḋ ſaul nō expectauerat: vt pꝫ ꝑ p̄dicta. Itē ſaul p̄cipiēdo ꝙ ppl's nihil comederet caſuꝫ neceſſitatꝭ nō excepit ṽbo nec itellectu. qḋ pꝫ ex h̄ ꝙ ionathā filiū ſuū q̄ in neceſſitate poſitus modicū mellis comederat: voluit oino occidere. caſus ṽo neceſſitatis ab oī p̄cepto ⁊ lege except⁹ eſt. ⁊ iō peccauit ſaul nō excipiēdo qḋ debuit excipe. Itē q: iuramētū ſuū vergebat in peiorē exitū. q: ſi ppl's ieiunio ⁊ labore fatigat⁹ aliq̄d cibi accepiſſet: maior plaga in hoſtib⁹ fcā fuiſſet. vt d̄r. j. eodē. c. Itē q: fuit occaſio peccādi toti pplo: q̄ ꝑpt̄ iuramētuꝫ

inducit̄ de rn̄ſo dei ꝑpt̄ ip̄m denegato: ⁊ de ei⁹ deꝑhenſiōe iudicō diuio. Dicendū ꝙ diuia rn̄ſa fiūt ex ei⁹ mera gr̄a ⁊ pōt ea ſubtrahere ꝓ ſua volūtate. ⁊ ſic ſubtraxit abſq̧ pctō ionathe. De deprehēſiōe ṽo ei⁹ dicēdū ꝙ h̄ fuit factū diuia ordiatōe ad declaratōꝫ ſue innocētie. ſciebāt em̄ mlt̄i ip̄m comediſſe: q̄ tn̄ igrabāt ei⁹ neceſſitatē: ⁊ iuramēti p̄ris ſui igrātiā. ⁊ iō potuiſſent ɔ̄ innocētiā ſcandalizari reputādo ip̄m trāſgreſſorē. ⁊ iō publice d̄pheſus fuit vt corā oib⁹ ſe excuſando ei⁹ innocētia d̄clararet̄: ⁊ ꝑ ɔn̄s ꝑ ppl'm ſicut innocēs liberaret̄ reputādo ei⁹ mortē nephariā. vt pꝫ in textu. His dictꝭ ad expoſitōem lr̄e reuertamur: q̄ ſatꝭ pꝫ ex dictꝭ paucis exceptꝭ q̄ exponētur. r Adiurauit aūt ſaul. Reſiduū hui⁹ ca. ſic diuidit̄. q: p̄ ponit̄ iurātis p̄cipitatio. ſcḋo igrātis trāſgreſſio. ibi. Porro ionathas. tercio facti diſq̄ſitio. ibi. Et dixit ſaul. q̄rto hyſtorie ꝓſecutio. ibi. Et ſaul. Circa p̄mū d̄r. r Adiurauit autē ſaul p̄cipitāter ⁊ temerarie. vt dictū eſt. s Maledictus vir. i. morti adiudicat⁹. t Qui comederit panē. i. quēcūq̧ cibū. vn̄ nec ionathas panē comedit: ſꝫ mel. q: venit in ſaltū in q̄ erat mel ſup faciē agri. Apes em̄ mellificabāt in arborib⁹ in tāta copia ꝙ mel inde manabat ad terrā. ⁊ ꝑpt̄ talē copiā terra ꝓmiſſiōis dicitur manās lacte ⁊ melle in plurib⁹ locis. v Porro ionathas h̄ ɔn̄r deſcribit̄ igrātis trāſgreſſio. ⁊ pꝫ lr̄a ex ſup̄dictis vſq̧ ibi.
x Turbauit p̄r me⁹ terrā. i. hoīes terre ſue q̄ ꝑpt̄ iuramētū ſuū erāt fatigati ex ieiunio ⁊ labore: nec poterāt inimicos ꝑſequi. vt d̄r hic. Defecerat aūt ppl's. cetera patēt vſq̧ ibi. y Mactauerunt. ⁊c̄. ⁊ ſic peccauit faciēdo ɔ̄ mādatū legis. h̄ tn̄ lr̄a diuerſimode exponit̄. vno mō ſic. Mactauerūt in terra. i. in q̄libet loco vbi erat cōmodius eis indifferēter: cū tn̄ p̄us deberēt adducere ante ſanctuarium quod erat ibi preſens, vt ſupra dictum eſt.

a Comedit populus cū ſanguine. i. anteꝗ̄ ſanguis aſpergeret̄ ad honorē diuinū. Alio mō. Mactauerūt in terra. nō ſup lapidem vel locū taliter eleuatū ꝙ poſſet bn̄ ſanguis ex p̄mi de carnibus ⁊ effluere. ⁊ ſic comederunt cū ſanguine. i. carnes n̄ ſufficiēter depuratas a ſanguie. tercio mō exponitur q: anteꝗ̄ comederēt de p̄da hoſtiū d̄bebāt deo p̄us facere ſacrificium qḋ tūc nō fuit factū. ⁊ oia iſta proceſſerūt ex h̄ ꝙ populus erat nimis famelicus: ⁊ feſtinabat comedere. ꝑpt̄ qḋ iuramentū ſaulis fuit populo peccādi occaſio. vt. ſ. dcm̄ ē.
b Uoluite ad me ⁊c̄. vt ibi interficerēt aialia: ſcḋm morem p̄muꝫ: ⁊ ſanguis bn̄ exp̄meret̄
c Et n̄ peccabitꝭ dn̄o. ſic̄ ante feciſtis. d Edificauit aūt ⁊c̄. ad agendū gr̄as de victoria conceſſa.
e Tūcq̧ p̄mum ⁊c̄. lꝫ em̄ p̄us obtuliſſet ſacrificiū. vt dictū eſt. c. precedēti. h̄ tn̄ fecit ſuper altare p̄us edificatū ab alio: vel q: illud ſacrificiū deo n̄ placuit vt dictū fuit ibidem. Dicūt tn̄ aliqui ꝙ iſtud altare qḋ hic d̄r edificatū a ſaule: non fuit aliḋ q̄ lapis magn⁹. d̄ q̄ dictū eſt vbi mactabāt̄ aialia: ⁊ exp̄mebatur ſanguis: ⁊ ibidē adipes eoꝝ cremabantur.
f Et dixit ſaul. h̄ ɔn̄r ponit̄ facti inquiſitio. cui⁹ inq̄ſitōis p̄mittit̄ iō q̄ fuit eo ꝙ dn̄s nō rn̄dit ſauli. ⁊ pꝫ littera vſq̧ ibi.
g Applicate huc ⁊c̄. i. totum populū ab extremitati

conſtrinxit pater tuus populū dicens. Maledict⁹ vir qui comederit panē hodie. Defecerat aūt populus: dixit ionathas. Turbauit[x] pater meus terrā. Vidiſtis ipi q: illuminati ſunt oculi mei eo q guſtaueri paululū de melle iſto quāto magis ſi comediſſet popul⁹ de preda inimicoꝝ ſuorū quā reppererit. Nonne maior plaga facta fuiſſet i philiſtijm. Percuſſerūt ergo i die illa philiſteos a machmis vſq̧ in hailon. Defatigatus eſt aūt populus nimis ⁊ verſus ad predā tulit oues ⁊ boues ⁊ vitulos: ⁊[y] mactauerūt in terra. Comeditq̧ populus[a] cū ſanguine. Nūciauerūt autē ſauli dicētes: ꝙ popul⁹ peccaſſet domino comedēs cum ſanguie. Qui ait. Preuaricati eſtis. Uoluite[b] ad me iam nunc ſaxum grande. Et dixit ſaul. Diſpergamini in vulgus ⁊ dicite eis vt adducat ad me vnuſqſq̧ bouē ſuū ⁊ arietem: ⁊ occidite ſuper iſtud ⁊ veſcimini ⁊[c] non peccabitis domino comedētes cū ſanguie. Adduxit itaq̧ omis populus vnuſquiſq̧ bouem in manu ſua vſq̧ ad noctem ⁊ occiderūt ibi. Edificauit[d] autem ſaul altare dn̄o. Tuncq̧[e] p̄mū cepit edificare altare domino: ⁊[f] dixit ſaul. Irruam⁹ ſuꝑ philiſteos nocte ⁊ vaſtemus eos vſq̧ duꝫ illuceſcat mane: nec relinquamus ex eis virum. Dixitq̧ populus. Omne quod bonū tibi videtur in oculis tuis fac. Et ait ſacerdos. Accedamus huc ad deum. Et conſuluit ſaul dominū dicens Num perſequar philiſtijm: ſi tra des eos in manu iſrael? Et nō reſpondit ei in die illa. Dixitq̧ ſaul. Applicate[g] huc vniuerſos angulos populi ⁊ ſcitote ⁊[h] videte per quem acciderit hoc peccatum hodie. Uiuit[i] dominus ſaluator iſrael: quia ſi per ionathā filium meū factū eſt: abſq̧ retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo. Et ait ad vniuerſum iſrael. Separami vos in partem vnam: ⁊ ego cum ionatha filio meo ero in in parte altera Reſpōditq̧ popul⁹ ad ſaul. Qḋ bonū tibi videt̄ in oculis tuis fac. Et dixit ad dn̄m deum iſrael. Domine de⁹ iſrael da iudiciū quid eſt q non reſponderis ſeruo tuo hodie. Si[k] in me aut in ionatha filio meo eſt iniqtas hec: da oſtēſionē Aut ſi hec iniquitas eſt i populo tuo: da[l] ſanctitatē. Et[m] deꝑhēſus eſt ionathas ⁊ ſaul: populus autē exiuit. Et ait ſaul. Mittite ſortem inter me ⁊ inter ionathā filiū meū Et[m] capt⁹ eſt ionathas. Dixit autem ſaul ad ionathā. Indica mihi quid feceris? Et[n] indicauit ei ionathas: ⁊[o] ait. Guſtās guſtaui in ſummitate virge que erat i manu mea paululū mellis. Et[p] ecce ego morior. ⁊ ait ſaul. Hec faciat mihi deus: ⁊ hec addat: quia morte morieris ionatha. Dixitq̧ populus ad ſaul. ergo ne ionathas morietur: q: fecit ſalutē hāc magnam in iſrael. Hoc nephas eſt. Uiuit dn̄s: ſi ceciderit capillus de capite eius in terrā: quia cū deo operat⁹ eſt hodie. Liberauit ergo ppl's ionathā: vt non moreret̄. Receſſit q̧ ſaul nec ꝑſecut⁹ eſt philiſtijm. Porro philiſtijm abierūt in loca ſua. Et[q] ſaul cōfirmato regno ſuper iſrael pugnabat ꝑ circuitū aduerſum oēs inimicos eius: contra moab ⁊ filios ammō ⁊ edom ⁊ reges ſoba ⁊ philiſteos: ⁊[r] quocūq̧ ſe verterat ſuperabat. Congregatoq̧[s] exercitu ꝑcuſſit amalech: et eruit iſrl' de manu vaſtatorū eius. Fuerūt[t] autē filij ſaul: ionathas ⁊ ieſui ⁊ melchiſua: ⁊ nomina duaꝝ filiarum eius: nomē primogenite merob: ⁊ nomen minoris michol: ⁊ nomen vxoris ſaul achinoē filia achimaas. Et nomen principis militie eius abner filius ner patruelis[v] ſaul. Porro cis fuit pater ſaul: et ner pater abner filius[x] abiel Erat autem belluꝫ potens aduerſum philiſteos omibus dieb⁹ ſaul Nam quēcunq̧ viderat ſaul virū fortem ⁊ aptum ad prelium: ſociabat eum ſibi.

bus caſtrorū. h Et videte. eſtiabat em̄ ſaul ꝙ d̄s nō negaret rn̄ſum abſq̧ pctō alicui⁹ de populo qḋ tn̄ nō oportet: vt p̄dictū eſt. i Uiuit dn̄s. mod⁹ eſt iurādi ac ſi dicat̄: ꝑ deū q̄ ſemꝑ viuit. Cetera patēt vſq̧ ibi. k Si in me aut in ionatha. ⁊c̄. vſq̧ ibi ī cluſiue. l Da ſcitatem. nō eſt in hebreo nec de textu. m Et captus: al's deꝑhenſus eſt ionathas ꝑ ſortē q̄ cecidit ſup eū ex cā ſup̄dicta
n Et indicauit ei ionathas cās ſue comeſtionis ſup̄dictas. o Et ait guſtās guſtaui. ſ. mo dicū i trāſitu. p Et ecce ego morior abſq̧ cā rōnabili. ⁊ iō liberauit eū ppl's. vt pꝫ in littera.
q Et ſaul cōfirmato regno. ⁊c̄. h̄ vltio ponitur hyſtorie ꝓſecutio. ⁊ pꝫ lr̄a vſq̧ ibi. r Et q̄cunq̧. ⁊c̄. in hebreo h̄r. Et q̄cūq̧ ſe ṽtebat ipie agebat vl' impi⁹ fiebat. ⁊ lr̄a immediate ſequēs cōcordat cum dicitur.
s Cōgregatoq̧. ⁊c̄. de q̄ ꝑcuſſiōe agit̄ cap̄. xv. i qua plurib⁹ modis incurrit offenſam dn̄i. vt videbitur. t Fuerūt aūt filij ſaul ionathas. ⁊c̄. h̄ nō noiat̄ hiſboſeth non ꝑpt̄ defectū etatꝭ. q: iam hēbat. xx. annos ⁊ vltra cū in morte ſaulis fuerit annoꝝ. xl. vt h̄r. ij. Reḡ. ij. ca. ſꝫ ꝑpt̄ defectū magnanimitatꝭ. q: fuit puſillanimis ⁊ inept⁹ ad p̄liū ꝑpt̄ qḋ ī bello vbi mortu⁹ fuit ſaul nō fuit cum alijs fratribus ſuis.
v Patruelis ſaul. i. cognat⁹ german⁹. q: ſaul ⁊ abner fuerūt de duob⁹ fratribus. vt h̄r. i. paralyp. viij. c. x Fili⁹ abiel. ſ. Cis. vt h̄r. ſ. ix. c. Erat aūt bellū potēs. q: philiſtei erāt potentes. ⁊ ſaul partē ſuā ɔ̄ eos fortificabat q̄ꝝtū poterat. ideo ſubdit̄. Nā quēcunq̧ viderat ſaul virū fortē. ⁊c̄.
In cap̄. xiiij. vbi d̄r in poſtilla. Et q̄cūq̧ ſe vertebat ſupabat. In hebr̄. h̄r. Quocūq̧ ſe ṽtebat inique agebat vel impie fiebat. Additio.
Mmo dict. o hebraica in h̄ loco equoca eſt. vno mō ſignificat idē qḋ vin

Universidad de Salamanca. BGH

econuerſo. iō ſubditur poſtea. Sȝ et populus ſtationis eorum qui ierāt ad p̄dādū obſtupuit: ⁊ ꝯturbata ſunt caſtra. Alij v̄o dicūt ⁊ meliꝰ vt videt ꝙ h̄ ꝯtigit eo ꝙ d̄s ꝑcuſſit philiſteos acriſia q̄ tollit viſio ſeu cognitio illiꝰ. qđ eēt alicui expediēs ſeu neceſſariū videri ab eo. ſic ꝑcuſſi fuerūt milites q̄rētes helyzeū capere: q̄s ecōtrario duxit q̄ſi captos vſq; ad medium ſamarie. vt h̄r. iiij. Reg̃. vi. ⁊ h̄ videt̄ p illō qđ ſubdit̄. k Et facrū eſt miraculū i caſtris in ꝑcuſſiōe coꝝ q̄ erāt in ſtatōe. l Et p agros q̄rū ad redeūtes d̄ p̄da qui ſilr̄ ꝑcuſſi fuerūt. Si em̄ h̄ cōtigiſſet p nebulā vt dicit ioſephꝰ: nō eſſet miraculū. q: frequēter cōſurgit naturalit̄ ⁊ repēte. Preterea ita obnubilaſſet viſum ionathe ⁊ armigeri ſui ſic̄ philiſtioꝝ. cuius ꝯriū tertus inuit. q: diſtincte aduerſarios cognoſcebāt ⁊ īterficiebāt. Itē q: ſpeclatores ſaul a lōge viderūt bellū illō ꝓut ſequit̄ immediate.
m Et reſpexerūt ſpeculatores. h̄ ꝯn̄r d̄ſcribit̄ p̄dicte pugne noticia: p h̄ ꝙ ſpeculatores ſaul viderūt bellū ⁊ annūciauerūt ſauli: tm̄ anteꝙ iret illuc voluit q̄rere ꝯſiliū dn̄i: q: hēbat ppl̄m paucum ⁊ inermē. ⁊ h̄ eſt qđ ſubdit̄. n Applica archam dn̄i. i. applica te ad cōſulēdū dn̄m ſi d̄beamus ire ad illud bellū. ſeq̄tur. o Cōtrahe manū tuā. extēderat em̄ ſacerdos manꝰ in orōne ⁊ q: nō hēbat cito rn̄ſuȝ ⁊ ſaul erat ſollicitꝰ ꝓ filio ſuo abſēte. iō dixit ſacerdoti vt q̄eſceret a petitōe: q: volebat ſtati ſuo filio ſuccurrer̄. iō ſubdit̄
p Cōclamauit ḡ ſaul. ⁊c̄. ⁊ pȝ lr̄a vſq; ibi. q Sȝ ⁊ hebrei. ⁊c̄. Aliq̄ em̄ hebrei tiore ducti ꝯiūxerāt ſe aduerſarijs: ſȝ vidētes debellatōȝ eoꝝ ⁊ ꝯuerſionē ad fugā ad ſuos reuerſi ſunt. Silr̄ q̄ p̄ tiore ſe abſcōderant ad p̄liū cū ſuis egreſſi ſunt. ⁊ pȝ lr̄a. r Adiurauit aūt. ⁊c̄. vidēs aūt ſaul ſuos aduerſarios fugere: oīno voluit eos ꝑſeq̄: ⁊ iō ne ppl̄s impediretur a ꝑſecutōe aduerſarioꝝ precepit vt nullꝰ de ppl̄o ſuo aliqđ guſtaret donec inimicos ꝑcuſſiſſet. ⁊ h̄ p̄cepit ſub pena mortꝫ: ⁊ obſuatōem p̄cepti iuramēto firmauit. Igit̄ ad maiorē ſequētiū euidentiā p modū inq̄ſitionis ſcolaſtice querit̄. Utrū ſaul h̄ iurādo peccauerit. ⁊ videt̄ ꝙ nō: q: motꝰ fuit ad iurādū bono zelo. ſ. vt infideles ⁊ nōis dei ꝑſecutores occiderent̄. qđ nō ſolū erat licitū: ſȝ etiā bonū ⁊ meritoriū. ḡ. ⁊c̄. Itē ſi ſaul iurando peccaſſet ionathas comedēdo ꝯ p̄ceptū pr̄is nō peccaſſet. qđ videtur falſum: q: ꝓpt̄ eiꝰ comeſtionē d̄s ceſſauit dare rn̄ſum. vt. j. dicet̄ eodem cap̄. Dep̄henſus etiā fuit Ionathas p iudiciū diuinū. ḡ ⁊c̄. Ad oppoſitū eſt ſn̄ia doctoꝝ hūc locū exponētiū. Ad h̄ dicēdū ꝙ ſaul in dicto iuramēto peccauit duplicit̄. p̄ q: male iurauit. ſc̄do q: peiꝰ implere voluit. Primū declarat̄ ſic. q: lȝ iuramētū ſit bonū in neceſſitate ⁊ cū debitꝫ circūſtantijs: ſi tm̄ h̄ deficiāt malū eſt. ſic aūt fuit in ꝓpoſito. q: d̄s victoriā ſufficientē dederat ⁊ miraculoſe. vt pȝ ex p̄dictꝫ. ⁊ iō nō erat neceſſitas inſequēdi hoſtes vlteriꝰ abſq; diuio cōſilio qđ ſaul nō expectauerat: vt pȝ p p̄dicta. Itē ſaul p̄cipiēdo ꝙ ppl̄s nihil comederet caſuȝ neceſſitatꝫ nō excepit v̄bo nec itellectu. qđ pȝ ex h̄ ꝙ ionathā filiū ſuū q̄ in neceſſitate poſitus modicū mellis comederat: voluit oīno occidere. caſus v̄o neceſſitatis ab oī p̄cepto ⁊ lege exceptꝰ eſt. ⁊ iō peccauit ſaul nō excipiēdo qđ debuit excipe. Itē q: iuramētū ſuū vergebat in peiorē exitū. q: ſi ppl̄s ieiunio ⁊ labore fatigatꝰ aliq̄d cibi accepiſſet: maior plaga in hoſtibꝰ fc̄a fuiſſet. vt d̄r. j. eodē. c. Itē q: fuit occaſio peccādi toti pp̄lo: q̄ ꝓpt̄ iuramētuȝ ſuum non fuit auſus ſumere cibum aliquem vſq; ad veſperā. propter qđ veniēte veſp̄a ppl̄s laſſus ⁊ famelicus ex feſtiatōe comedendi peccauit: comedēs cū ſanguie. vt in lr̄a d̄r. Et ſic pȝ ꝙ ſaul p̄mo peccauit temerarie iurādo. ſc̄do peccauit impie adiplēdo q̄tum fuit ex ſe. q: ionathā innocētē voluit occidere. vn̄ ⁊ ſup h̄ iuramētū temerarie replicauit dicens Hec faciat m̄ d̄s: ⁊ h̄ addat. q: morte morieris ionatha. vn̄ ⁊ i tali replicatōe iuramēti iterum peccauit. Ad p̄mū i oppoſitū dicēdū: ꝙ bonitas motiui non iuſtificat f̄cm̄ malū ſequēs. Si em̄ aliq̄s motꝰ pietate furet̄ vt det elemoſinā pauperi: nō excuſat̄. Ad ſecundū dicēdū ꝙ Ionathas comedēdo mel nō peccauit. tum q: p̄ceptū pr̄is nō audiuit. vt d̄r in textu. tū q: poſitꝰ i neceſſitate comedit. ex labore em̄ p̄lij et ieiunio ⁊ calore ſolis ita erat fatigatus ꝙ oculi ⁊ alij ſenſus erāt nimis dep̄ſſi. ꝓpt̄ qđ d̄r in textu ꝙ guſtato modico mellis illuminati fuerūt eius oculi. q: cor de ꝯfortato ⁊ reſumptꝫ viribꝰ facies eiꝰ fuit exhilarata ⁊ viuacitas ſenſuū rediit. Qđ āt inducit̄ de rn̄ſo dei ꝓpt̄ ip̄m denegato: ⁊ de eiꝰ dep̄henſiōe iudicō diuio. Dicendū ꝙ diuia rn̄ſa fiūt ex eiꝰ mera gr̄a ⁊ pōt ea ſubtrahere ꝓ ſua volūtate. ⁊ ſic ſubtraxit abſq; petō ionathe. De dep̄henſiōe v̄o eiꝰ dicēdū ꝙ h̄ fuit factū diuia ordiatōe ad declaratōȝ ſue innocētie. ſciebāt em̄ mlt̄i ip̄m comediſſe: q̄ tn̄ igrabāt eiꝰ neceſſitatē: ⁊ iuramēti pr̄is ſui igrāntiā. ⁊ iō potuiſſent ꝯ innocētiā ſcandalizari reputādo ip̄m trāſgreſſorē. ⁊ iō publice d̄p̄hēſus fuit vt corā oibꝰ ſe excuſando eiꝰ innocētia d̄clararet̄: ⁊ p ꝯn̄s p ppl̄m ſicut innocēs liberaret̄ reputādo eiꝰ mortē nephariā. vt pȝ in textu. His dictꝫ ad expoſitōem lr̄e reuertamur: q̄ ſatꝫ pȝ ex dictꝫ paucis exceptꝫ q̄ exponētur. r Adiurauit aūt ſaul. Reſiduū huiꝰ ca. ſic diuidit̄. q: p̄ ponit̄ iurātis p̄cipitatio. ſc̄do igrātis trāſgreſſio. ibi. Porro ionathas. tercio facti diſq̄ſitio. ibi. Et dixit ſaul. q̄rto hyſtorie ꝑſecutio. ibi. Et ſaul. Circa p̄mū d̄r. r Adiurauit autē ſaul p̄cipitāter ⁊ temerarie. vt dictū eſt. s Maledictus vir. i. morti adiudicatꝰ. t Qui comederit panē. i. quēcūq; cibū. vn̄ nec ionathas panē comedit: ſȝ mel. q: venit in ſaltū in q̄ erat mel ſup faciē agri. Apes em̄ mellificabāt in arboribꝰ in tāta copia ꝙ mel inde manabat ad terrā. ⁊ ꝓpt̄ talē copiā terra ꝓmiſſiōis dicitur manās lacte ⁊ melle in pluribꝰ locis. v Porro ionathas h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ igrātis trāſgreſſio. ⁊ pȝ lr̄a ex ſup̄dictis vſq; ibi.
x Turbauit pr̄ meꝰ terrā. i. hoīes terre ſue q̄ ꝓpt̄ iuramētū ſuū erāt fatigati ex ieiunio ⁊ labore: nec poterāt inimicos ꝑſequi. vt d̄r hic. Defecerat aūt ppl̄s. cetera patēt vſq; ibi. y Mactauerunt. ⁊c̄. ⁊ ſic peccauit faciēdo ꝯ mādatū legis. h̄ tm̄ lr̄a diuerſimode exponit̄. vno mō ſic. Mactauerūt in terra. i. in q̄libet loco vbi erat cōmodius eis indifferēter: cū tm̄ p̄us deberēt adducere ante ſanctuarium quod erat ibi preſens, vt ſupra dictum eſt.

parte iugeris: quā p boū i die arare ꝯſueuit. Et[k] factū eſt miraculū in caſtris: ⁊[l] p agros. Sȝ ⁊ oīs populus ſtatōis coꝝ q ierāt ad p̄dandū obſtupuit: ⁊ ꝯturbata ſunt caſtra. Et accidit q̄ſi miraculū a deo. Et[m] reſpexerūt ſpeclatores ſaul q erāt in gabaa bēiamin: ⁊ ecce multitudo ꝓſtrata: ⁊ huc illucq; diffugiēs: ⁊ ait ſaul pp̄lo q erat cū eo. Reqrite ⁊ videte qs abierit ex nobis. Cūq; reqſiſſent: reptū eſt nō adeſſe ionathā ⁊ armigerū eius. Et ait ſaul ad achiā. Applica[n] archaȝ dn̄i. Erat em̄ ibi archa dn̄i in die illa cū filijs iſrl̄. Cūq; loq̄ret̄ ſaul ad ſacerdotē tumultꝰ magnꝰ exortus eſt in caſtris philiſtinoꝝ. Creſcebatq; paulati ⁊ clariꝰ reſonabat. ⁊ ait ſaul ad ſacerdotē. Cōtrahe[o] manū tuā. Cōclamauit[p] gͣ ſaul ⁊ oīs ppl̄s q erat cū eo: ⁊ venerunt vſq; ad locū certamis. Et ecce v̄ſus fuerat gladiꝰ vniuſcuiuſq; ad ꝓximū ſuū ⁊ cedes magna nimis. Sȝ[q] ⁊ hebrei q fuerāt cū philiſtijm heri ⁊ nudiuſtertiꝰ: aſcēderātq; cū eis in caſtris: reuerſi ſunt vt eēnt cū iſrl̄: ⁊ his q erāt cū ſaul ⁊ ionatha. Oēs quoq; iſraelite q ſe abſcōderāt i mōte ephrai audientes q fugiſſēt philiſtei ſociauerunt ſe cū ſuis in p̄lio. Et erāt cū ſaul q̄ſi decē milia viroꝝ: ⁊ ſaluauit dn̄s d̄s iſrl̄ in die illa. Pugna aūt ꝑuenit vſq; ad bethauē. Et viri iſrl̄ ſociati ſunt ſibi in die illa. Adiurauit[r] aūt ſaul ppl̄m dicens: Maledictꝰ[s] vir q[t] comederit panē vſq; ad veſperā: donec vlciſcar de inimicis meis. Et nō māducauit vniuerſus ppl̄s paneȝ. Oiſq; terre vulgꝰ uenit in ſaltū: in q erat mel ſup facieȝ agri. Ingreſſus eſt itaq; ppl̄s ſaltū: ⁊ apparuit fluēs mel: nulluſq; applicuit manū ad os ſuum. Timebat em̄ ppl̄s iuramētū. Porro[v] ionathas nō audierat cū adiuraret pr̄ eiꝰ ppl̄m. Extenditq; ſummitatē uirge quam habebat in manu ⁊ intinxit in fauū mellis. ⁊ ꝯuertit manū ſuā ad os ſuū: ⁊ illūiati ſūt oculi eiꝰ. Rn̄dēſq; unꝰ de pp̄lo ait. Iureiurando

ꝯſtrinxit pater tuus populū dicens. Maledictꝰ uir qui comederit panē hodie. Defecerat aūt populus: dixit ionathas. Turbauit[x] pater meus terrā. Vidiſtis ip̄i q: illuminati ſunt oculi mei eo q guſtaueri paululū de melle iſto quāto magis ſi comediſſet populꝰ de preda inimicoꝝ ſuoꝝ quā reppererit. Nonne maior plaga facta fuiſſet i philiſtijm. Percuſſerūt ergo i die illa philiſteos a machmis vſq; in hailon. Defatigatus eſt aūt populus nimis ⁊ verſus ad predā tulit oues ⁊ boues ⁊ vitulos: ⁊[y] mactauerūt in terra. Comeditq; populus[a] cū ſanguine. Nūciauerūt autē ſauli dicētes: q populꝰ peccaſſet domino comedēs cum ſanguie. Qui ait. Preuaricati eſtis. Voluite[b] ad me iam nunc ſaxum grande. Et dixit ſaul. Diſpergamini in vulgus ⁊ dicite eis vt adducat ad me vnuſqſq; bouē ſuuȝ ⁊ arietem: ⁊ occidite ſuper iſtud ⁊ veſcimini ⁊[c] non peccabitis domino comedētes cū ſanguie. Adduxit itaq; omis populus vnuſquiſq; bouem in manu ſua vſq; ad noctem ⁊ occiderūt ibi. Edificauit[d] autem ſaul altare dn̄o. Tuncq;[e] primū cepit edificare altare domino: ⁊[f] dixit ſaul. Irruamꝰ ſu p philiſteos nocte ⁊ vaſtemus eos vſq; duȝ illuceſcat mane: nec relinquamus ex eis virum. Dixitq; populus. Omne quod bonū tibi videtur in oculis tuis fac. Et ait ſacerdos. Accedamus huc ad deum. Et conſuluit ſaul dominū dicens Num perſequar philiſtijm: ſi trades eos in manu iſrael? Et nō reſpondit ei in die illa. Dixitq; ſaul. Applicate[g] huc vniuerſos angulos populi ⁊ ſcitote ⁊[h] videte per quem acciderit hoc peccatum hodie. Viuit[i] dominus ſaluator iſrael: quia ſi per ionathā filium meū factū eſt: abſq; retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo. Et ait ad vniuerſum iſrael. Separami vos in partem vnam: ⁊ ego cum ionatha filio meo ero in in parte altera Reſpōditq; populꝰ ad ſaul. Qđ bonū tibi videt̄ in oculis tuis fac. Et dixit ad dn̄m deum iſrael. Domine deꝰ iſrael da iudiciū quid eſt q non reſponderis ſeruo tuo hodie. Si[k] in me aut in ionatha filio meo eſt iniqtas hec: da oſtēſionē Aut ſi hec iniquitas eſt i populo tuo: da[l] ſanctitatē. Et dep̄hēſus eſt ionathas ⁊ ſaul: populus autē exiuit. Et ait ſaul. Mittite ſortem inter me ⁊ inter ionathā filiū meū Et[m] captꝰ eſt ionathas. Dixit autem ſaul ad ionathā. Indica mihi quid feceris? Et[n] indicauit ei ionathas: ⁊[o] ait. Guſtās guſtaui in ſummitate virge que erat i manu mea paululū mellis. Et[p] ecce ego morior. ⁊ ait ſaul. Hec faciat mihi deus: ⁊ hec addat: quia morte morieris ionatha. Dixitq; populus ad ſaul. ergo ne ionathas morietur: q: fecit ſalutē hāc magnam in iſrael. Hoc nephas eſt. Viuit dn̄s: ſi ceciderit capillus de capite eius in terrā: quia cū deo operatꝰ eſt hodie. Liberauit ergo ppl̄s ionathā: vt non moreret̄. Receſſit q; ſaul nec ꝑſecutꝰ eſt philiſtijm. Porro philiſtijm abierūt in loca ſua. Et[q] ſaul cōfirmato regno ſuper iſrael pugnabat p circuitū aduerſum oēs inimicos eius: contra moab ⁊ filios ammō ⁊ edom ⁊ reges ſoba ⁊ philiſteos: ⁊[r] quocūq; ſe verterat ſuperabat. Congregatoq;[s] exercitu ꝑcuſſit amalech: et eruit iſrl̄ de manu vaſtatorū eius. Fuerūt[t] autē filij ſaul: ionathas ⁊ ieſui ⁊ melchiſua: ⁊ nomina duaꝝ filiarum eius: nomē primogenite merob: ⁊ nomen minoris michol: ⁊ nomen vxoris ſaul achinoen filia achimaas. Et nomen principis militie eius abner filius ner patruelis[v] ſaul. Porro cis fuit pater ſaul: et ner pater abner filius[x] abiel Erat autem belluȝ potens aduerſum philiſteos omnibus diebꝰ ſaul Nam quēcunq; uiderat ſaul virū fortem ⁊ aptum ad prelium: ſociabat eum ſibi.

a Comedit populus cū ſanguine. i. anꝙ ſanguis aſpergeret̄ ad honorē diuinū. Alio mō. Mactauerūt i terra. nō ſup lapidem vel locū taliter eleuatū ꝙ poſſet hn̄ ſanguis exp̄mi de carnibus ⁊ effluere. ⁊ ſic comederunt cū ſanguine. i. carnes n̄ ſufficiēter depuratas a ſanguie. tercio mō exponitur q: anꝙ comederēt de p̄da hoſtiū d̄bebāt deo p̄us facere ſacrificium qđ tūc nō fuit factū. ⁊ oīa iſta proceſſerūt ex h̄ ꝙ populus erat nimis famelicus: ⁊ feſtinabat comedere. ꝓpt̄ qđ iuramentū ſaulis fuit populo peccādi occaſio. vt. s̄. dcm̄ ē.
b Voluite ad me ⁊c̄. vt ibi interficerēt aīalia: ſ̄m morem p̄mus: ⁊ ſanguis hn̄ exp̄meret̄.
c Et n̄ peccabitꝫ dn̄o. ſic̄ ante feciſtis. d Edificauit aūt ⁊c̄. ad agendū gr̄as de victoria conceſſa.
e Tūcq; p̄mum ⁊c̄. lȝ em̄ p̄us obtuliſſet ſacrificiū. vt dictū eſt. c. precedēti. h̄ tn̄ fec̄ ſuper altare p̄us edificatū ab alio: vel q: illud ſacrificiū deo n̄ placuit vt dictū fuit ibidem. Dicūt tn̄ aliqui ꝙ iſtud altare qđ hic d̄r edificatū a ſaule: non fuit aliđ q̄ȝ lapis magnꝰ. d̄ q̄ dictū eſt vbi mactabāt̄ aīalia: ⁊ exprimebatur ſanguis: ⁊ ibidē adipes eoꝝ cremabantur.
f Et dixit ſaul. h̄ ꝯn̄r ponit̄ facti inquiſitio. cuiꝰ inq̄ſitōis p̄mitit̄ rō q̄ fuit eo ꝙ dn̄s nō rn̄dit ſauli. ⁊ pȝ littera vſq; ibi.
g Applicate huc ⁊c̄. i. totum populū ab extremitatibus caſtroꝝ. h Et videte. eſtiabat em̄ ſaul ꝙ d̄s nō negaret rn̄ſum abſq; petō alicuiꝰ de populo qđ tn̄ nō oportet: vt p̄dictū eſt. i Viuit dn̄s. modꝰ eſt iurādi ac ſi dicat̄: p deū q̄ ſemp viuit. Cetera patēt vſq; ibi. k Si in me aut in ionatha. ⁊c̄. vſq; ibi incluſiue. l Da ſctitatem. nō eſt in hebreo nec de textu. m Et captus: al's dep̄henſus eſt ionathas p ſortē q̄ cecidit ſup eū ex cā ſup̄dicta
n Et indicauit ei ionathas cāas ſue comeſtionis ſup̄dictas. o Et ait guſtās guſtaui. ſ mōdicū i trāſitu. p Et ecce ego morior abſq; cā rōnabili. ⁊ iō lib̄auit eū ppl̄s. vt pȝ in littera.
q Et ſaul cōfirmato regno. ⁊c̄. h̄ vltio ponitur hyſtorie ꝑſecutio. ⁊ pȝ lr̄a vſq; ibi. r Et q̄cunq;. ⁊c̄. in hebreo h̄r. Et q̄cūq; ſe v̄tebat ipie agebat vl̄ impiꝰ fiebat. ⁊ lr̄a immediate ſequēs cōcordat cum dicitur.
s Cōgregatoq;. ⁊c̄. de q̄ ꝑcuſſiōe agit̄ cap̄. xv. i qua pluribꝰ modis incurrit offenſam dn̄i. vt videbitur. t Fuerūt aūt filij ſaul ionathas. ⁊c̄. h̄ nō noīat̄ hiſboſeth non ꝓpt̄ defectū etatꝫ. q: iam hēbat. xx. annos ⁊ vltra cū in morte ſaulis fuerit annoꝝ. xl. vt h̄r. ij. Reg̃. ij. ca. ſȝ ꝓpt̄ defectū magnanimitatꝫ. q: fuit puſillanimis ⁊ ineptꝰ ad p̄liū ꝓpt̄ qđ i bello vbi mortuꝰ fuit ſaul nō fuit cum alijs fratribus ſuis.
v Patruelis ſaul. i. cognatꝰ germanꝰ. q: ſaul ⁊ abner fuerūt de duobꝰ fratribus. vt h̄r. i. paralyp. viij. c. x Filiꝰ abiel. ſ. Cis. vt h̄r. s̄. ix. c. Erat aūt bellū potēs. q: philiſtei erāt potentes. ⁊ ſaul partē ſuā ꝯ eos fortificabat q̄tū poterat. ideo ſubdit̄. Nā quēcunq; viderat ſaul virū fortē. ⁊c̄.
In cap̄. xiiij. vbi d̄r in poſtilla. Et q̄cūq; ſe vertebat ſupabat. In hebr̄. h̄r. Quocūq; ſe v̄tebat inique agebat vel impie fiebat. Additio.
Mo dict. o hebraica in h̄ loco equoca eſt. vno mō ſignificat idē qđ vin

Universidad de Salamanca. BGH

cebat vel ſuperabat.alio modo communiori ſignificat id eſt quod impie agebat.vñ trāſlatio nr̄a h̄z ỹtatē in ꝑmā ſignificatōz q̄ ꝯcordat cū lr̄a p̄cedēti.vbi dr̄.Et pugnabat in circuitu aduerſus oēs inimicos ei⁹ ꝯ moab ⁊ filios āmō ⁊ edō ⁊ reges ſopba ⁊ pbiliſteos. Et ꝯ ſtat q̄ i bis plīs nō imponit ſibi pctm̄ in lr̄a:ſ; ſolū victoria. Siŕ ꝯ cordat cū lr̄a ſe quēti.cū dr̄.Et eruit iſrl̄ de māu vaſtatoꝝ ei⁹:qd̄ ſolū ſonat triūpbū d̄ ini micis ⁊ nō peccatū.ſcd̄a ꝯo ſignificatio cōloꝛ cō coꝛdat cū ꝓceſſu ipſius ſaul poſtq̄ regnauit.vñ vtroq̄ mō lr̄a bebꝛaica de ipſo ſaule v̄ificaẗ.⁊c̄.

Capitulum.xv.

a Dixit Samuel. Hic ꝑn̄r ponit ter cia trāſgreſſio ſaulis:q̄ ꝯceſſit ex cupidita te ⁊ ſupbia eo q̄ ex victo ria bita de amalech ꝯcu piuit ꝑdā ⁊ arcū triūm pbalē erexit ad ſuā iactā tiā. Igiẗ circa h̄ d̄ſcribiẗ mādati diuini ſibi facti denūciatio.ſcd̄o ipſius trāſgreſſio.ibi.Et app̄ bēdit. Circa ꝑmū dicit.

b Me miſit dn̄s ⁊c̄.q.d.ſamuel q̄ h̄ d̄bes eſſe ſollicitus obedire deo.

c Nūc ḡ audi vocē dn̄i q.d.ꝓus trāſgreſſus es offerēdo in pſona ꝑpa qd̄ tibi nō licebat.vt di ctū fuit.c.xiij.⁊ temerarie iurādo.vt dictū fuit ca. xiiij. S; nūc aduerte:vt obedias i nullo trāſgre diēdo. d Recēſui q̄ cūq̄.⁊c̄.q̄ ꝓ filios iſrl̄ impugnauit in deſto.vt bꝛ Exod.xvij.⁊ iō ꝯme ruit d̄leri ab boib⁹ vſq̄ ad aīalia:⁊ a maioꝛi vſ q̄ ad minimū.dic aūt h̄ ra Salo.q̄ dn̄s ꝑcepit h̄ aīalia interfici:eo q̄ in ter amalechitas erāt ml̄ ti ſoꝛtilegi ſe trāſfoꝛman tes in ſilr̄itudinē beſtiarū ſ; h̄ ficticiū videẗ:iō pri mū eſt magis tenendū maxie cū filijs interfectō alibi fcā ſlt.vt p; Iud. xx.de ciuitate gabaa i d̄ teſtatōem crimis ꝑpetra ti in vxoꝛe leuite. Cetera patēt vſq̄ ibi. e Di

a Dixit ſamu Cap.xv.
el ad ſaul. Me[b] miſit domi
nus vt vngerē te in regē ſup po-
pulū ei⁹ iſrl̄. Nūc[c] ergo audi vocē
dn̄i. Hec dicit dn̄s exercituū. Re-
cēſui[d] q̄cunq̄ fecit amalech iſraeli:
quō reſtitit ei in via cū aſcēderet d̄
egypto. Nūc ergo uade ⁊ ꝑcute
amalech:⁊ demolire vniuerſa ei⁹
Nō parcas ei ⁊ nō ꝯcupiſcas ex
reb⁹ ipſi⁹ aliqd ſ; iterfice a viro vſ
q̄ ad mulierē:⁊ puulū atq̄ lactan
tem:bouē ⁊ ouē:camelū ⁊ aſinū.
Precepit itaq̄ ſaul pplo:⁊ recē-
ſuit eos q̄ſi agnos ducenta milia
peditū:⁊ decē milia viroꝝ iuda.
Cūq̄ veniſſet ſaul vſq̄ ad ciuita
tem amalech:tetēdit iſidias i toꝛ-
rente. Dixitq̄[e] ſaul cineo. Abite
recedite atq̄ diſcedite ab Ama-
lech ne forte iuoluā te cū eo. Tu
eñ feciſti miſericoꝛdiā cū oībus fi
lijs iſrl̄ cū aſcēderēt d̄ egypto. Et
receſſit cine⁹ de medio amalech.
Percuſſitq̄ ſaul amalech ab euī
la dōec vēias ſur q̄ eſt e regiōe egy
pti. Et app̄hēdit[f] agag regē ama
lech viuū.oīe āt vulg⁹ interfecit
in oꝛe gladij. Et pepcit ſaul ⁊ po-
pulus agag:⁊ optimis gregibus
ouiū ⁊ armētoꝝ ⁊ veſtib⁹ ⁊ arieti-
bus:⁊ vniuerſa q̄ pulcra erāt:nec
voluerūt diſꝑdere ea. Quicqd er
go vile fuit et reꝓbū hoc demo-
liti ſunt. Factū[g] eſt aūt verbū dn̄i
ad ſamuel dicēs. Penitet me q̄
cōſtituerī ſaul regē:q̄ dereliq̄t me
⁊ verba mea opere non impleuit.
Contriſtatuſq̄[h] eſt ſamuel:⁊[i] cla
mauit ad dn̄m tota nocte. Cūq̄ d̄
nocte ſurrexiſſet ſamuel vt iret ad
ſaul mane:nūciatū[k] eſt ſamueli eo
q̄ veniſſet ſaul in carmelū:⁊[l] ere-
xit ſibi foꝛnicē triūphalē ⁊ r̄uerſus
trāſiſſ; d̄ſcēdiſſ;q̄ i galgala. Ve
nit ergo ſamuel ad ſaul:⁊ ſaul offe
rebat holocauſtū dn̄o de initijs ꝑ-
daꝝ q̄ attulerat ex amalech. Et cū
vēiſſet ſamuel ad ſaul:dixit ei ſaul
Bn̄dict⁹ tu dn̄o. Impleui[m] v̄bū
dn̄i. Dixitq̄[n] ſamuel. Et que eſt
hec vox gregū q̄ reſonat in aurib⁹
meis:⁊ armētoꝝ quā ego audio:
⁊ ait ſaul. De amalech adduxerūt
ea. Pepcit eñ ppl̄s melioꝛibus
ouib⁹ ⁊ armētis ut imolarētur do
mino deo tuo.reliq̄ vo occidim⁹.
Ait āt ſamuel ad ſaul. Sine[o] me
⁊[p] indicabo tibi q̄ locut⁹ ſit dn̄s ad
me nocte. Dixitq̄ ei. Loq̄re. Et
ait ſamuel. Nōne[q] cū paruul⁹ eēs
in oculis tuis:caput in tribub⁹ iſrl̄
fact⁹ es. Vnxitq̄ te dn̄s in regē
ſup iſrl̄:⁊ miſit[r] te dn̄s in viā ⁊ ait.
Vad ⁊ iterfice pctōꝛes amalech
⁊ pugnabis ꝯtra eos vſq̄ ad inter
nitōe; eoꝝ. Quare ergo nō audi-
ſti uocē dn̄i:ſ; v̄ſus ad ꝑdā es ⁊ fe
ciſti malū in ocul' dn̄i. Et[s] ait ſaul
ad ſamuelē. Immo[t] audiui uocē
dn̄i:⁊ ambulaui in uia ꝑ quā miſit
me dn̄s ⁊[u] adduxi agag regē ama-
lech:⁊ amalech iterfeci. Tulit āt
de ꝑda ppl̄s oues ⁊ boues primi

eſt ſamuel.ꝓpter peccatum ſaulis. i Et clamauit ad dn̄m.ad ipm placandū ſi poſſet.q̄ adhuc foꝛſitā ignorabat vtrū eēt dei diffinitio vel ſolū cōminatio.ſ; poſtea h̄ ſciuit.vt ex ſequētibus patebit. k Nūciatū eſt.⁊c̄.mōtem valde altū. l Et erexit.⁊c̄.i.arcū triūphalē de palmis ⁊ oliuis factū:in ſignū victorie babite ad ſui iactantiā.q̄ illa victoriā ſoli deo debebat attribuere.vnde ꝓ poſtea ſubdiẗ ad ſui iactātiā. m Impleui verbū dn̄i. qd̄ tūc erat falſum ⁊ ex iſtis aggrauabaẗ ſaulis pctm̄. n Dixitq̄ ſamuel. hic ꝑn̄r dn̄i ſnīa ſauli d̄nūciaẗ.⁊ ꝑ pōiẗ iſta d̄nūciatio.ſcd̄o ſaul ob ſtiatio.ibi.Et ait ſaul. De nūciatio aūt diuine ſniē per ſamuelē pōiẗ mo deſte ⁊ oꝛdinate.q̄ ꝑ pōiẗ ſimpliciter repbenſio:⁊c̄.d̄.

n Dixitq̄ ſamuel.⁊c̄.q.d.nō feciſti v̄bū dn̄i.q̄ ꝑcepar oīa occidi. ſcd̄o ſaulis ſuperba r̄nſio i h̄ eo q̄ pctm̄ ſuū būiliter nō r̄cognouit:ſ; magis ineptē excuſauit ponens ſup ppl̄m qd̄ ꝑncipaliter fuerat factus per ipm̄.vt p; ex ꝑdictis.⁊ p; lr̄a.tercio ſamuel ꝓceſſit ad denūciatōē; diuine ſniē ꝯ eū dicēs. o Sine me.i.audi meloquētē. p Et indicabo tibi.⁊c̄.dn̄i ſententiam.

q Nōne cū paruulus.⁊c̄.q.d.ſic ꝑ būilitatē meruiſti ad regnum exaltari:ita ꝑ ſuperbiā ⁊ ꝯtēptū v̄bi diuini meruiſti d̄ijci.q̄ aūt ꝯtēpſerit dei mādatum

pitq̄ ſaul cineo.i.illis q̄ de eſcēderāt d̄ ietbꝛo:⁊ venerat cū filijs iſrl̄. vt dr̄ Exo.xviij.⁊ Nu.x.⁊ Iud.i. f Et app̄hendit.⁊c̄.h̄ ꝑn̄r ponit trāſgreſſio.cū dr̄.Et app̄hēdit agag.⁊ in h̄ trāſgreſſus fuit mandati dn̄i:q̄ fuerat ſibi ꝑceptū ꝑ toꝛū ppl̄m exterminaret.⁊ iō potiſſime intelligebaẗ de capite ppl̄i. S; ſaul cupiditate duct⁹ ipe ſꝑerabat habere de eo magnā redēptōē vel ꝑ eū occulti theſauri reuelarēẗ:⁊ eadē cupiditate reſeruauit melioꝛa de ꝑda.vt p; in lr̄a. g Factū eſt aūt. S ſupe pꝛobatō:q̄ ꝑ ſamueli reuelaẗ.ſcd̄o ſauli d̄nūciaẗ.ibi.Dixitq̄ ſamuel. Circa ꝑmū dicit. g Et factū eſt v̄bū dn̄i ad ſamuel dicēs.penitet me ⁊c̄. pnia cū mutabilitate impoꝛtet nō pōt eē in deo.d̄ tñ penitere:eo q̄ ad modū penitēs ſe h; q̄n deſtruxit qd̄ fecerat.⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.q̄ ſaul abijcere decreuerat quē ꝓus ſublimauerat.iſta tñ mutabilitas ſolū eſt in creaturis.q̄ d̄s volūtate imutabili facit mutabilia. h Cōtriſtatuſq̄

oſtendit dicens. r Miſit te dn̄s in viam.⁊c̄.⁊ patet littera. s Et ait ſaul.h̄ ꝑn̄r deſcribiẗ ipſi⁹ ſaulis obſtiatio ⁊ ſcd̄o pnie ſimulatio.ibi.Dixitq̄ ſaul.ſaulis obſtinatio apparet:q̄ cū pctā excuſatōē ſua addidit peccati ſui defenſionē dicēs. t Immo audiui vocē dn̄i.Verūtñ in ſua defenſiōe ꝯdicit ſibi.ſicut frequēter ꝯtingit malis hoībus dicēs. v Et adduxi agag.⁊ quo fuerat ſibi ꝑceptū:vt interficeret eū:ſ; cupiditate duct⁹ ſuauit eū viuū.vt dictū eſt.ſ. x Tulit aūt ⁊c̄.q.d.nō ego.cū tñ eēt ꝑncipalis in h̄ fcō. y Vt immolēt dn̄o.q.d.nō debes h̄ repbēdere.q̄ cedit ad honoꝛē diuinū.qd̄ excludit ſamuel dicens. z Nunq̄d vult dn̄s holocauſta.⁊c̄.q.d.nō.vnde ſubdit. a Melioꝛ eſt eñ obediētia.in qua ſacrificaẗ deo volūtas ꝑpa. b Quā victime.in quibus offerẗ caro aliena quāto deꝛe melioꝛ deo fit oblatio tanto magis ſibi placet.

c Quoniam quaſi peccatū.⁊c̄.ꝓpꝛium peccatū defendēdo.ꝓpter q̄ abiectio ſaulis a regno diffinitiue ſibi denūciaẗ.cum dr̄. d Pro eo q̄ abiecisti.⁊c̄.Dixitq̄ ſaul.h̄ ꝑn̄r ponit pnie ſimulatio.timuit eñ ſaul ne ſamuel ad electōem alteri⁹ regis ꝓcederet:et ſic ipſe regnū ꝑderet.iō ficte ſe būiliauit.ꝑ igiẗ deſcribiẗ iſta ficta būiliatio.ſcd̄o ipſius ſamuelis aliqualis ꝯdeſcēſio ibi.Reuerſus ergo.Circa ꝑmum dicit. e Dixit q̄ ſaul.⁊c̄.S; q̄ iſta pnia ficta fuerit:p; ꝑ h̄ qd̄ ſubdit. f Timēs pplm.cū nō eſſet in obediētia ppl̄i ſ; magis ecouerſo.⁊ iō culpā ſuā obūbꝛauit falſo. vnde ſubditur. g S; nūc poꝛta ⁊c̄.cꝛa pplo diſſimulādo. h Et reuertere.mecum honoꝛās me tua pñſentia. i Nō reuertar tecū.videẗ q̄ ſamuel falſum dixerit:q̄ poſtea cū ipſo reuerſus fuit. Dicēdū q̄ intellect⁹ ſamuelis fuit pro illa boꝛa ⁊ ñ ꝓ ſequēti.ſic Iob.vij ſaluatoꝛ dicit. Ego nō aſcēdā ad diē feſtū iſtū.⁊ poſt ea dr̄ q̄ ipe aſcendit in occulto. vt q̄ ꝓ tūc ſamuel i tēdebat nō reuerti:ſ; poſt mutauit ꝓpoſitū ex cauſis q̄ dicēẗ. k Ille aūt app̄hendit ⁊c̄.ad retinēdum eū. l Que et ſciſſa eſt.in ſignū ſciſſionis regni a ſaule.ſm q̄ dr̄ a ſamuele. m Scidit dn̄s regnū iſrael a te.⁊c̄

tias eoꝝ que ceſa ſunt vt[y] immolet
dn̄o deo ſuo i galgalis. ⁊ ait ſamu-
el. Nūqd[z] vult dn̄s holocauſta ⁊
uictimas:⁊ nō poti⁹ ut nō obediaẗ
uoci dn̄i. Melioꝛ[a] eſt eñ obedien
tia q̄;[b] uictie: ⁊ auſcultare magis
q̄; offerre adipē arietū: q̄m[c] quaſi
pctm̄ ariolādi eſt repugnare:⁊ q̄ſi
ſcelus ydolatrie nolle acq̄ſcere.
Pro[d] eo ergo q̄ abiecisti ſmonē
dn̄i:abiecit te dn̄s ne ſis rex. Di-
xitq̄[e] Saul ad ſamuelē. Peccaui
q̄ ꝑuaricat⁹ ſū ſmonē dn̄i:⁊ v̄ba
tua timēs[f] pplm ⁊ obediens voci
eoꝝ. S;[g] nūc poꝛta q̄ſo pctm̄ meū
⁊[h] reuertere mecū vt adoꝛē dn̄m.
⁊ ait ſamuel ad ſaul. Nō[i] reuertar
tecū:q̄ ꝓieciſti ſmonē dn̄i ⁊ ꝓie
cit te dn̄s ne ſis rex ſup iſrl̄. ⁊ con-
uerſus eſt ſamuel vt abiret. Ille[k]
aūt app̄hendit ſummitatē pallij
eius que ⁊ ſciſſa eſt. Et ait ad eum
ſamuel. Scidit[m] dn̄s regnū iſrl̄ a
te hodie:⁊ tradidit illd̄ ꝓximo tuo
melioꝛi te. Poꝛro[n] triūphatoꝛ in
iſrael nō parcet:⁊ penitudine non
flecteẗ. Neq̄ eñ hō eſt vt agat
pniam. At[o] ille ait. Peccaui: ſ;[p]
nūc honoꝛa me coꝛā ſenioꝛib⁹ po-
puli mei ⁊ coꝛā iſrl̄:⁊ reuertere me
cū ut adoꝛē dn̄m deū tuū. Reuer-
ſus[q] ergo ſamuel ſecut⁹ eſt ſaulem
⁊ adoꝛauit ſaul dn̄m. Dixitq̄ ſa-
muel. Adducite ad me agag re-
gē amalech. Et oblat⁹ eſt ei agag
pinguiſſim⁹ tremēs. et dixit agag
Siccine ſepat amara moꝛs. ⁊ ait
ſamuel. Sicut[r] fecit abſq̄ liberis
mlīeres gladi⁹ tu⁹:ſic[s] abſq̄ libe-
ris erit inter mulieres mr̄ tua:⁊[t] in
fruſta cōcidit eū ſamuel coꝛā dn̄o i
galgal'. Abijt aūt ſamuel in rama
tha:ſaul vero aſcēdit in domū ſuā
in gabaa. Et[u] nō vidit ſamuel vl-
tra ſaul vſq̄ i diē moꝛtis ſue. Ve
rūtñ[x] lugebat ſamuel ſaul q̄m dn̄;
penitebat q̄ cōſtituiſſet regē ſaul
ſuper iſrael. Capitulum.xvi.

Dixitq̄[a] dn̄s ad ſamuelem.
Vſq̄quo tu luges Saul:
cū ego ꝓiecerim eū ne regnet ſup
iſrael. Imple[b] coꝛnu tuū oleo ⁊ ve
ni ut mittā te ad iſai bethleemitē.
Prouidi eñ i filijs ei⁹ mihi regē.
Et[c] ait ſamuel. Quō uadā: audi-
et eñ ſaul ⁊ interficiet me. Et ait
dn̄s. Vitulū[d] de armēto tolles in
manu tua:⁊ dices. Ad imolādū
dn̄o ueni. Et[e] uocabis Iſai ad ui-
ctimā. Et ego oſtēdā tibi qd faci-
as:⁊ unges quēcunq̄ monſtrauero
ro tibi. Fecit ergo ſamuel ſicut lo-
cut⁹ eſt ei dn̄s. Venitq̄ i bethleē
⁊[f] admirati ſunt ſenioꝛes ciuitatis oc
currētes ei. Dixerūtq̄[g]. Pacific⁹
ne eſt ingreſſus tu⁹? Et ait. Pa-
cificus:ad[h] immolādum dn̄o ueni
Sanctificamini ⁊ uenite mecū ut

feci.quia agag erat in puncto occiſionis:⁊ ſi cū ipſo alios filios habue ratiā interfecti fuerāt cū alijs. t Et in fruſta.⁊c̄.nō zelo vindicte:ſed iuſticie diuie. v Et nō vidit.⁊c̄. Iſtud exponiẗ dupl'r. vno mō referēdo ad moꝛtē ſamuelis.de q̄ bꝛ.j.xxv.vbi dr̄ q̄ ꝯgregat⁹ eſt ad eū vniuerſus iſrl̄.⁊ veriſile eſt q̄ ſaul ibi venerit ⁊ ſamuel iā ꝑpinqu⁹ moꝛti eū viderit.ſ; h̄ videẗ qd̄ dr̄.j.xix.q̄ ſaul ꝑſequēs dauid cū ceteris coꝛā ſamuele. Ad qd̄ r̄ndēt iſti q̄ non vidit eū in regio babitu vñ ſubdiẗ ibidē. Et cecinit nud⁹ tota die illa:⁊ noc te.vel q̄ erat mutat⁹ in virū alteꝝ ꝑpẗ ſpm̄ ꝓphetie.ſic.ſ.x.c.d̄ ipo ꝓpbabis cū eis ⁊ mutaberis in viꝝ aliū.⁊ ſic exponiẗ qd̄ dr̄ h̄ q̄ ſamuel nō vidit eū vſq̄ ad diem moꝛtis ſue.i.in regio habitu ⁊ cōi ſtatu. Aliẗ expōitur referēdo ad moꝛtem ſaulis.q̄ tūc vidit eū ſamuel ſuſcitat⁹ ⁊ denūciauit ei moꝛtē ſuā futuram in craſtinū:q̄ dies iā ıcepat q̄n ſamuel h̄ dixit.q̄ dies apud hebꝛeos i'cipiẗ a veſpa ꝑcedēti die. x Verūtñ lugebat ⁊c̄.ñ ad h̄ q̄ ſnīa dn̄i ꝯ eum mutaret quā ſciebat diffinitiuā:vt ꝑdictū eſt.ſ; cōpatiens ei:ne eī dānaretur eternaliẗ:⁊ timens ne ppl's iſrl̄ ꝓpter pctā ſaul affligereẗ. Ca.xvi.

a Dixitq̄ dn̄s. Superius actū eſt d̄ regno labili ſub ſaule.h̄ ꝑn̄r agiẗ de regno ſtabili ſub Dauid. Circa qd̄ aduertēdū q̄ dauid fuit inunct⁹ in regem:nō ad h̄ vt ſtati poſſideret regnū.ſ; q̄n acceſſeret b̄nplacitū diuinū.de⁹ aūt tolerauit ſaul in poſſeſſiōe regni vſq̄ ad moꝛtē ſuā:vt ex pſecutōe dauid malicia ſaul' amplı⁹ declararet:⁊ dauid innocētia atq̄ paciētia ꝓbareẗ. Primo igiẗ deſcribiẗ ipſius dauid iunctio.ſcd̄o ſaul' emulatio.c.xvij.tercio dauid pſecutio.c.xix.q̄rto ipſi⁹ ſaul' moꝛs ⁊ dauid exaltatō.c.xxviij. Circa ꝑmū ſamuel a deo mittiẗ.ſcd̄o dauid inẗ frēs inungiẗ.ibi. Cūq̄ egreſſi eſſent.tercio ſaul tanq̄ reꝓbat⁹ a maligno ſpū affligiẗ.ibi. Spūs āt dn̄i.⁊c̄. Circa ꝑmū d̄ ſamueli a dn̄o

Dicūt āt h̄ aliq̄ hebꝛei q̄ ſamuel ⁊c̄ d̄dit ſignū ipi ſauli q̄ ille erat regnatur⁹ ꝓ eo q̄ abſcideret oꝛā clamydis ſue.qd̄ fecit dauid. vt bꝛ infra.xxiiij.ꝓpter qd̄ ſaul tūc vidēs oꝛā clamydis ſue in manu dauid:dixit. Nunc ſcio q̄ certiſſime regnaturus ſis:vt ibidē habeẗ. n Poꝛro triūphatoꝛ iſrl̄ nō parcet. Sciebat eñ ſnīam dn̄i diffinitiuā ſup ſaul ⁊ filios ei⁹ de traſlatōe regni q̄ imutabiliẗ venit in effectū. o At ille ait peccaui.h̄ dicit ſaul magis tioꝛe penę q̄ amoꝛe iuſticie. p S; nūc honoꝛa me.⁊ h̄ nō rōne pſone h̄ ñ facias ꝓpter honoꝛē dignitatē regie. q Reuerſus ḡ ſamuel.h̄ poniẗ cō deſcenſio ſamuelis volēs deferre ſauli q̄ diu i regno toꝛlerabaẗ:⁊ vt interficeret agag q̄ adhuc viu⁹ ſeruabaẗ.iō ſubditur. r Sicut fecit ⁊c̄.ſm hebꝛeos h̄ nō d̄r d̄ agag in pſona ꝓpꝛia:ſ; de rege amalech q̄ filios iſrl̄ inuaſit hoſtiliẗ in deſto:⁊ plures ex eis interfecit.vt bꝛ Exod.xvij. Nume.xiiij.⁊ Deut.xxv. s Sic abſq̄ liberis ⁊c̄.ꝑ h̄ nō eſt intelligēdū q̄ mr̄ agag adhuc viueret.q̄ an moꝛtua fuerat moꝛte naturali:vel interfecta cū alijs de ppl'o amalech. S; ꝑ h̄ intelligiẗ q̄ oēs filij eius eſſent interfe

b Imple coꝛnu tuū oleo.ꝑ coꝛnu qd̄ eſt vas ſolidū deſignaẗ ſtabilitas regni dauid.ſic ꝑ lenticulā q̄ eſt vas fragile deſignata fuit fragilitas regni ſaulis.ſ.x.c. c Et ait ſamuel. quō vadā.⁊c̄.h̄ dixit nō diffidēdo de ꝑtecōe diuia:ſ; q̄rit modū q̄liter debeat ire.ꝓpẗ qd̄ dn̄s reſpōdit. d Vitulū d̄ armēto ⁊c̄.ad imolādū dn̄o veñ.h̄ erat ver:ſ; cū h̄ eēt alia cā. e Et vocabis iſai ad victimā.vt ipſe ⁊ filij eius ſanctificarentur. f Et admirati.⁊c̄.tñ q̄ nō cōſueuerat illuc venire.tū q̄ veniebat multū ſolitari⁹.q̄ legatio ſua de negocio regni erat ſecreta. g Dixeruntq̄ pacificus.⁊c̄.timebāt eñ ne fugeret a facie ſaulis offenſi ꝑ eū q̄ arguens ipm denūciauerat ei trāſlatō; regni. h Ad imolādū dn̄o veni. ad duo eñ venerat.ſ.ad inungendū regē:⁊ illud tacuit q̄ erat ſecretū: et ad offerēdū:⁊ illud exp̄ſſit.q̄ in publico erat agendum ſm q̄ fuerat ſibi dictum a domino, vt habetur ex p̄dictis.

Universidad de Salamanca. BGH

immolẽ. Sanctificauit[i] ergo Iſai ⁊ filios eiꝰ: ⁊ vocauit eos ad ſacrificiũ. Cũq̃ʒ[k] ingreſſi eſſent: uidit[l] heliab: ⁊[m] ait. Nũ[n] coram dño eſt xp̃s eiꝰ? Dixit dñs ad ſamuelem. Ne[o] reſpicias vultũ eiꝰ neq̃ʒ altitudinẽ ſtature eiꝰ: qm̃ abieci eum nec iuxta intuitũ hoĩs ego iudico. Hõ em̃ videt ea q̃ parẽt: dñs[p] aũt intuet̃ cor. Et[q] vocauit iſai aminadab: ⁊ adduxit eũ corã ſamuel: q dixit. Nec hunc elegit dñs. Adduxit ãt iſai ſamma: d̃ q̃ ait. Etiaʒ hũc ñ elegit dñs. Adduxit[r] itaq̃ʒ iſai ſeptẽ filios ſuos corã ſamuel. ⁊ ait ſamuel ad iſai. Nõ elegit dñs ex iſtis. Dixitq̃ʒ ſamuel ad Iſai. nunqd iã cõpleti ſũt filij? Qui reſpondit. Adhuc reliquus eſt paruulus: ⁊ paſcit oues. ⁊ ait ſamuel ad iſai. Mitte[s] ⁊ adduc eum: nec em̃ diſcũbemꝰ priuſq̃ʒ huc ille veniat. Miſit ergo ⁊ adduxit eum. Erat[t] aũt rufus ⁊ pulcer aſpectu: d̃coraq̃ʒ facie. et[u] ait dñs. Surge ⁊ vnge eũ: ipe eſt em̃. Tulit ergo ſamuel cornu olei: ⁊ vnxit eũ i medio fratrum eius. Et[x] directꝰ eſt ſpũs dñi a die illa in dauid: ⁊ deinceps. Surgẽſq̃ʒ ſamuel abijt in ramatha. Spũs[y] aũt dñi receſſit a ſaul: ⁊ exagitabat eũ ſpũs nequã a dño. Dixerũtq̃ʒ ſerui ſaul ad eum Ecce[z] ſpũs dñi malus exagitat te iubeat dñs nr̃ rex: ⁊ ſerui tui q corã te ſunt: querẽt hoiem ſciẽtẽ pſallere cythara: vt qñ arripuerit te ſpiritꝰ dñi malꝰ: pſallat[a] manu ſua: ⁊ leuiꝰ feras. Et ait ſaul ad ſeruos ſuos. Prouidete ergo mihi aliquẽ bñ pſallẽtẽ: ⁊ adducite eũ ad me. Et[b] rñdẽs vnꝰ d̃ pueris ait. Ecce vidi filiũ iſai bethleemitã ſciẽtem pſallere ⁊ fortiſſimũ robore: ⁊[c] virũ bellicoſum ⁊ prudentẽ in v̄bis: ⁊ virũ pulcrũ: ⁊ dñs eſt cũ eo. Miſit ergo ſaul nũcios ad iſai dicens. Mitte ad me dauid filiũ tuũ q eſt in paſcuis. Tulit[d] itaq̃ʒ iſai aſinũ plenũ panibꝰ ⁊ lagenã vini: ⁊ hedũ de capris vnũ: ⁊ miſit ꝑ manũ dauid filij ſui ſauli. Et vẽit dauid ad ſaul: ⁊ ſtetit corã eo. at ille dilexit eũ nimis: ⁊ factꝰ eſt eiꝰ armiger Miſitq̃ʒ ſaul ad iſai dicens. Stet dauid in ɔſpectu meo: inuenit em̃ grãm in ocul' meis. Igit[e] qñcũq̃ʒ ſpũs dñi malꝰ arripiebat ſaul: dauid[f] tollebat cytharã ⁊ ꝑcutiebat manu ſua: ⁊[g] refocillabat̃ ſaul ⁊ leuius habebat. Recedebat enim ab eo ſpiritus malus.

i Sanctificauit ergo. ⁊c̃. aqua expiationis vel ꝑ ɔtinentiã ab vxoribus k Cũq̃ʒ ingreſſi eſſent. h̃ ɔñr ponit̃ dauid inunctio: ꝑmittit̃ tñ fratrum ſuoꝝ repulſio. cũ d̃r. k Cũq̃ʒ ingreſſi eſſent locũ ſecretũ ad inungendum regẽ. l Uidit heliab. q̃ erat ꝑgenitꝰ iſai ⁊ magne ſtature. vt h̃r ex ſequẽtibꝰ. m Et ait. in corde ſuo. n Nũ corã dño. q. d. ſic. q2 ex magnitudie ſtature iudicauit eũ eẽ aptũ dignitati regie. ſʒ hoc excludit dicens. o Ne reſpicias ⁊c̃. qm̃ abieci eũ nolens eũ regnare. cuiꝰ rõẽ aſſignãt hebrei. q2 erat ſupbus corde ⁊ iracundus. qd̃ patet ex h̃ qd̃ ſequẽti. c. d̃r. Iratus fuit ɔ̃ dauid ⁊ eũ valde dure increpauit ſine cã: cũ tñ iã vidiſſʒ eũ vngi in regẽ ꝑ ſamuelẽ. p Dñs ãt ⁊c̃. h̃ em̃ eſt ꝓpriũ ipſius ſcire ſecreta cordium. q Et vocauit iſai aminadab. ſic eſt in hebreo. r Adduxit itaq̃ʒ iſai ⁊c̃. ꝑ Paral'. ij. ponũt̃ tm̃ vij. filij Iſai. cõputãdo dauid q̃ nõdũ adhuc venerat. ⁊ iõ d̃r h̃ ⁊ ca. ſeq. vbi exꝑmũt̃ octo eiꝰ filij ꝙ Ionathã filiꝰ ſamma quẽ adoptauerat ei in filiũ: ⁊ nutriuerat inter filios ſuos: cõputat̃ int̃ filios eiꝰ. ⁊ fuit adductꝰ corã ſamuele anq̃ʒ veniret dauid q̃ erat ipſo iunior s Mitte ⁊ adduc. ⁊c̃. q2 mãdatũ dñi volebat implere diligent̃. q2 d̃bebat iungere regẽ oleo ſacre vnctõnis: qd̃ dʒ fieri cũ reuerẽtia ⁊ ſaliua ieiuna. t Erat ãt rufus in hebreo h̃r rubeus vel rubicũdꝰ. v Et ait dñs. ⁊c̃. q2 tale negociũ debebat fieri ſtãdo cum deuotõe ⁊ reuerẽtia. x Et directꝰ eſt. ⁊c̃. i. ſpiritus fortitudis ⁊ ɔſtantie ad liberãdum ppl'm. vñ ⁊ ſequẽti cap. d̃r ꝙ inermis iuit conſtãter ⁊ volũtarie ad pugnãdum ɔtra philiſteũ. Hiero. dicit ꝙ ab illa die fuit in eo ſpũs ꝓphie. ⁊ ex tunc cepit pſalmos canere. ⁊ h̃ ɔſonat dicto illoꝝ q̃ dicũt ipm feciſſe illũ pſalmũ. Dñs illũiatio mea. ⁊c̃. in ſua inunctõe y Spũs aũt dñi. h̃ ɔñr oſtẽditur ſaulis afflictio ꝑ ſpm̃ malũ q̃ a deo ꝑmiſſus fuit eũ affligere. iõ ſubdit̃. z Ecce ſpũs dñi malꝰ. d̃r aũt demõ ſpũs dñi. q2 nã ipſiꝰ bona eſt: ⁊ a deo ꝑ creatõem: ſʒ malꝰ factꝰ fuit ꝑ ſupbiã ſuã. cetera patẽt vſq̃ʒ ibi. a Pſallat aũt manu. ⁊c̃. qualit̃ aũt h̃ fit dicet̃ in fine capituli. b Rñdens vnꝰ de pueris. ⁊c̃. dicũt hebrei ꝙ iſte fuit doeth: q̃ erat ꝑncipalis int̃ famulos ſaul: ⁊ dixit h̃ ex odio: q2 iam dauid odiebat. ⁊ ſic q̃rebat vt ſtaret in pñtia ſaulis cũ a demone affligeret̃. ⁊ ſic a ſaule vel demone ipm agitãte occideret̃. ⁊ iõ ipm cõmẽdauit nõ ad bonũ ipſiꝰ dauid finaliter ſm intentõʒ ſuã. vñ ⁊ in eiꝰ cõmendatõne aliq̃d addidit. qd̃ non videt̃ eſſe verũ dicẽs. c Et virũ bellicoſum. q2 adhuc eẽt iuuenis. vñ ⁊ ſaul dixit ei poſtea. vt h̃r. c. ſe. nõ vales reſiſtere philiſteo iſti: q2 puer es. Sic em̃ faciũt hoĩes malicioſi cõmendãdo illos q̃s odiũt: vt i aliq̃ caſu ſub ſpẽ boni eos ɔfundãt: ſʒ d̃s frequẽter eoꝝ inſidias ɔuertit ad bonũ illoꝝ q̃bꝰ inſidiãtur. q2 nõ eſt ſcia ɔ̃ dñm. ſic d̃s maliciã fratrũ ioſeph ipſuʒ vẽdẽdo ne eis dñaret̃ ɔuertit ad ɔ̃riũ. q2 ꝑ h̃ fuit exaltatꝰ in egypto et fratres ſui coacti fuerũt adorare ipm. d Tulit. ⁊c̃. i. oneratum panibus. vel ſm alios ſaccũ factũ de corio aſini plenũ panibꝰ. cetera patẽt vſq̃ʒ ibi. e Igit̃ qñcũq̃ʒ. ⁊c̃. q2 nõ affligebat eũ ɔtinue: ſʒ ꝑ interualla temporis. f Dauid tollebat cytharam. i. accipiebat ⁊ ꝑcuciebat manu ſua. q2 cõtactu digitoꝝ fit talis melodia. g Et refocillabat̃ ſpũs ſaul. cuiꝰ cã ſubdit̃. Recedebat em̃ ab eo ſpiritus malus. Ad maiorẽ huiꝰ euidẽtiã q̃rit̃ h̃ vtrũ demões v̄tute melodie poſſint expelli a corporibꝰ obſeſſis. Et videt̃ ꝙ ſic. q2 hic d̃r. Recedebat ab eo ſpũs malꝰ. Itẽ thob. vi. ca. dixit angelꝰ raphael d̃ iecore piſcis. ꝙ ſi ſup carbones ponat̃ fumꝰ eiꝰ extricat oẽ genꝰ demonioꝝ ſiue a viro ſiue a mlĩere. odor aũt huiꝰ fumi non eſt maioris v̄tutꝭ q̃ʒ melodia: mãme cũ ſenſuſ auditus ſit magis diſciplinabil'. g̃ ⁊c̃. Itẽ i muſica guidonis d̃r ꝙ ſunt q̃dã domones q̃ melodiaʒ ſuſtiere nõ valẽt. Itẽ Ioſephus lib. de iudaico bello dicit ꝙ in exercitu Tyti cũ obſidẽret hieruſalẽ: erat q̃dã q ꝑ lapidẽ anuli d̃mones expellebat a corporibꝰ obſeſſiſ Salomõ etiã d̃r feciſſe exorciſmoſ ad demões expellendos. Iſta aũt ſũt q̃dã ſenſibilia ꝓpt̃ qd̃ nõ videtur in eis eſſe maior virtꝰ q̃ʒ in melodia. g̃ ⁊c̃. Contra Iob. xli. Non eſt ptãs ſup terrã que ei cõparet̃: d̃r de dyabolo. Ex quo pʒ ꝙ maior eſt virtus demonis ⁊ ſuperior q̃ʒ cuiuſcũq̃ʒ rei corporalis vel ſenſibilis. minor aũt ptãs nõ hʒ efficaciã ſup maiorẽ ſʒ ecõuerſo. Melodia aũt eſt q̃dã res ſenſibilis imutãs auditum corporalẽ. g̃ ⁊c̃. Rñſio. dicẽdũ ſi demões ſm opinionẽ platonicorũ haberẽt corpora nãlit̃ ſibi vnita. ꝓut dic̃ apuleiꝰ ꝙ demones ſunt aĩalia corpore aerea: mẽte rõnalia: tꝑe eterna. aĩo paſſiua. ſic nullũ eẽt incõueniẽs dicere ꝙ ex melodia ⁊ ex aliq̃bꝰ rebꝰ ſenſibilibus poſſent imutari: ⁊ ab afflictõe hoĩm repelli. Põebãt aũt platonici nãm demonũ eẽ mediã inter intelligẽtias: q̃ ſunt ſube pure ſpũales: ⁊ hoĩes hñtes corpa ex q̃tuor elemẽtꝭ ɔſtituta. Sʒ q2 ſacra ſcꝑtura ⁊ fides catholica aſſerit demões eẽ de nã angelica: ⁊ ꝙ nãlia remãſerũt i eis integra: q̃uis ſint ꝑ maliciã deꝑuati. oportet ɔñr dicere ꝙ nulla res ſenſibilis aut v̄tus corporal' põt in eis aliq̃d agere directe vel indirecte: cũ ſint oĩno ſpũales ſube per qd̃ poſſint ad aliq̃d cõpelli. nec ꝑ ɔñs ab obſeſſis corporibꝰ expelli. virtute aũt diuia q̃ ſuperior eſt põt h̃ fieri imediate: vel mediãtibꝰ ſanctis angelis: q̃ frequẽter in talibꝰ ſunt executores volũtatꝭ diuine. videt̃ tñ rõnabilit̃ ɔcedẽdũ ꝙ ꝑ melodiã ſeu ꝑ aliq̃ alia ſenſibilia pñt afflicti a demonibꝰ afflictõʒ leuiꝰ ferre. vno mõ q2 actus actiuoꝝ ſunt in patiẽte ꝑdiſpoſito. vt d̃r. ij. de aĩa. Demões ãt nõ pñt materiã corporalẽ ſm ſuã volũtatẽ trãſmutare. ſʒ h̃ faciũt mediantibꝰ actiuis corporalibꝰ. ꝓpter qd̃ in ſuis actibꝰ hoĩes affligendo aliq̃ñ ɔſiderãt diſpoſitõʒ materie corporalis. vñ ⁊ dicũt̃

aliqui lunatici. vt habetur Math. iiij. ⁊ xvij. qui ſm variaʒ diſpoſitionẽ lune affligũt̃ a demõibus: ex diuia tñ ꝑmiſſiõe. q2 luna hʒ dñium ſup humida. ⁊ ſm h̃ cerebrũ hoĩs qd̃ int̃ oẽs partes corporis eſt magis humidũ magis eſt aptũ ad ſuſcipiẽdũ actionem demõis vno tꝑe q̃ʒ alio: ſm variũ motũ lune. ⁊ eodẽ mõ ad ɔ̃riũ ꝑ melodiã ſeu ꝑ aliquã rẽ ſenſibilẽ põt cauſari diſpoſitio i corpore hũano ꝑ quã minꝰ ſubijcit̃ actioni demonũ. ⁊ ſic afflictõ ab eis cauſata diminuit̃ ⁊ alleuiat̃. Alio mõ põt h̃ ɔtigere. q2 ad afflictõʒ req̃rit̃ ꝑceptio. Delectatio em̃ eſt ɔiũctio ɔueniẽtis cũ conueniẽte cũ ꝑceptõe eiuſdẽ: ita ꝙ vbi nulla eſt ꝑceptio nulla eſt delectatio. ⁊ eodẽ mõ eſt de triſticia ſeu afflictõe q̃ eſt de pñti malo ſeu ɔiunctio cũ ꝑceptõe eiuſdẽ: ⁊ iõ illud qd̃ diminuit ꝑceptõem hmõi diminuit ⁊ alleuiat afflictõʒ. Melodia v̄o attrahit ad ſe mẽtis attẽtionẽ. ⁊ ꝑ ɔñs ab alio retrahit. ⁊ ſic põt alleuiare afflictionẽ a demone cauſatã i hoĩe inq̃ʒtũ attrahit ad ſe attẽtõʒ: ⁊ retrahit ab afflictõis ꝑceptõe. ſʒ demonẽ affligẽtẽ nõ põt expellere: vt ꝑdictũ eſt Ad ꝑmũ igit̃ dicendũ ꝙ ꝑ melodiã virtute nãli ſaul leuiꝰ poterat ferre vt dictũ eſt: ſʒ ꝑ eã vt ſic demõ nõ recedebat: ſʒ magis v̄tute diuia imediate vel mediãtibꝰ angelis ſctĩs ex merito dauid: q̃ laudes diuinas in cythara canebat ꝑ ſalute ſaulis. Sic ⁊ ꝑ orõnes ſctõꝝ frequẽter legũt̃ demones expulſi a corporibꝰ obſeſſis. Melodia etiã ex h̃ aliq̃ mõ faciebat nõ agẽdo in d̃monẽ: ſʒ inq̃ʒtũ deuotõʒ dauid excitabat. ſic. iiij. Reg. iij. c. d̃r. ꝙ heliſeus fecit adduci pſaltẽ: vt mẽs eius in deũ eleuaret̃. ⁊ eodẽ mõ in ꝓpoſito ex melodia mens dauid magis eleuabat̃ in deũ: ⁊ eiꝰ laudes ad expulſionẽ demonis erãt magis efficaces apd̃ deũ. Ad ſcđm dicẽdũ ꝙ liber thobie nõ eſt de canone. ⁊ iõ lʒ recipiat̃ in eccl'ia ad legẽdũ ꝓ edificatõe: tñ ñ eſt efficax ad ꝓbatõʒ alicuiꝰ dubij. vt dic̃ Hiero. in prologo galeato. verũtñ põt dici ꝙ fumꝰ illiꝰ iecoris nõ expulit d̃monẽ: ſʒ meritũ orõnis thobie qd̃ ꝑ fumi odorẽ deſignabat̃. ⁊ h̃ pʒ ꝑ illud qd̃ ibidẽ d̃r: ꝙ angelꝰ raphael apꝑhẽdit demonẽ ⁊ relegauit eũ in ſupioribꝰ egypti. Ex q̃ pʒ ꝙ nõ ex v̄tute fumi iecoris: ſʒ v̄tute ſctĩ angeli volũtatẽ diuinã exequẽtis fuit ille demõ expulſus. ⁊ ita fuiſſet in q̃cunq̃ʒ alia ꝑſona vbi talis orõ ⁊ diuia ordiatio affuiſſet. ⁊ h̃ mõ itelligẽda ſunt v̄ba angeli raphaelis. Ad tertiũ dicendũ ꝙ de dicto illiꝰ Guidonis nõ eſt multũ curãdũ cum nulliꝰ ſit auctĩs. Põt etiã dici ꝙ ad melodiã repellũt̃ ꝓpt̃ ſctĩtatẽ melodiã faciẽtis. vt dictũ eſt de dauid. vl' ꝓpt̃ maliciã ipſiꝰ: vt potiſſimũ fiat ad h̃ ꝙ ꝑ h̃ reuerẽtia deo debita demonibꝰ tribuat̃ cuius ſunt cupidi. ⁊ ſic recedũt nõ ſic coacti: ſʒ volũtarie: vt tales hoĩes in errore teneãt ⁊ in ſua ſuitute qd̃ maxie d̃ſiderãt. Et eodẽ mõ dicendũ ꝙ de illo q̃ i exercitu Tyti demões expellebat ꝙ h̃ arte magica faciebat ꝑ pacta cũ demonibꝰ inita tacita vel expꝛſſa: q̃bꝰ fingũt ſe expelli vt hoĩes ⁊ in errore teneãt in ſua ſuitute. vt dictũ eſt. De exorciſmis v̄o a ſalomõe ɔfectꝭ: dicẽdũ ꝙ ſi fecit eos tꝑe q̃ habebat ſpm̃ dei: illis repellebãt̃ demones v̄tute diuia. vt. ſ. dictum eſt de orõnibꝰ ſctõꝝ. ſi v̄o ɔfecit eos poſtq̃ʒ fuit ydolatra expellebant̃ eis demones arte magica. prout demones fingunt ſe repelli modo predicto: vt homines teneant in errore.

In cap. xvi. vbi d̃r in poſtilla. Utrũ demones virtute melodie poſſint expelli a corporibꝰ obſeſſis. Additio.

Non ſolũ ɔcedẽdũ videt̃ ꝙ ꝑ aliq̃ ſenſibilia poſſint afflicti a demonibꝰ leuiꝰ ferre: ſʒ etiã ꝙ ꝑ ſenſibilia aliq̃ demõibus afflicti poſſint totalit̃ libari. qd̃ pʒ ꝑ eandẽ rõeʒ ab ipſo poſtillatore allegatã. Nã cũ demões nõ pñt materiã corporalem ſm ſuã volũtatẽ trãſmutare: ſic nec paſſionare niſi mediãtibꝰ actiuis corpalibꝰ q̃ diſponũt materiã ad ſuſcipiẽdũ actõʒ afflictiuam in corporibꝰ ab eis obſeſſis. ꝓut poſtill'. dicit. ⁊ eſt rõnabilit̃ dictũ eadẽ rõe ꝑ aliquã rẽ ſenſibilẽ põt cauſari diſpoſitio in corpore hũano: ꝑ quã nõ ſit aptũ ad ſuſcipiẽdũ actõʒ demonis. v̄bi grã. Nã ſic mania q̃ eſt ira ꝑmanẽs: ſm damaſce. q̃ ſm phm̃. iiij. ethi. d̃r amaritudo: q̃ eſt maxime diſpoſitiua ad alienatõeʒ mẽtis ſm ſniam medicoꝝ. ⁊ ꝑ ɔñs ad ſuſcipiẽdũ afflictionẽ demoniacã que q̃dẽ demõiaca paſſio: ſic põt alleuiari ꝑ ſenſibilia medicamina: ſic ⁊ penitꝰ curari cũ ſit morbꝰ ſepabilis. et ſic ꝑ ɔñs curata: ceſſat talis diſpoſitio in corpore hũano ad ſuſcipiẽdũ afflictõeʒ demonũ correſpõdẽtẽ tali diſpoſitiõi. ⁊ ſic recedet penitꝰ afflictõ demonis actiua recedẽte paſſiua diſpoſitõe ſibi correſpõdẽte in homine obſeſſo. Cũ aũt melodia hẽat circa paſſiões aĩe ꝑſertĩ circa triſticias ⁊ delectatões mãifeſtã efficaciã. vt pʒ ꝑ experiẽtiã cõem Aug. etiã in. x. ɔfeſ. dic̃. ꝙ oĩs affectꝰ ſpũs nr̃i hñt ꝓpꝛios modos in cantu: q̃rum occulta familiaritate excitat̃. ɔñs eſt vt melodia q̃ virtute naturali paſſiones anime mutat. poſſit tamen mutare diſpoſitionem aĩe ſeu ɔiũcti. ſ. aĩe ⁊ corpis: taliter ꝙ diſpoſitio paſſiua ad recipiendũ afflictionẽ demonũ tollat̃. ⁊ ſic ceſſabit penitꝰ talis afflictio. Hoc idẽ poſſet dici de iecore piſcis. de q̃ angelꝰ ad thobiã. ſ. ꝙ fumꝰ talis iecoris ex ꝓprietate naturali poſſet extricare ſeu corrigere diſpoſitõem cerebri ex motu lune cauſatã. q̃ diſpoſitio cerebrũ hũanũ reddit aptũ ad ſuſcipiendũ actões demõis. ⁊ ſic ceſſabit actio demoniaca correſpondẽs tali diſpoſitioni. ⁊c̃. Preterea ſi melodia hʒ efficaciã ad cauſandũ talẽ diſpõeʒ in aĩa hoĩs vt recipiat ſeu recuperet donũ ꝓphie amiſſum ſeu ſublatũ. vt pʒ. iiij. Reg. iij. c. qd̃ q̃dem donũ ꝓphetiẽ eſt ſupnaturale: a fortiori poſſet cauſare diſpoſitõʒ in corpe hũano talẽ q̃ nõ ſit receptiua afflictõis demonũ: q̃ eſt naturalis virtus em̃ actiua q̃ põt in maius põt ⁊ in minꝰ. Et attẽdẽdũ ꝙ h̃ opinio eſt cõſona lr̃e q̃ dic̃. Recedebat ab eo ſpũs malignꝰ. nõ em̃ dixit alleuiabat̃ vel remittebat̃ afflictio: ſʒ recedebat ſpũs malignus. qd̃ plane ſonat totalit̃ ſeparatõem ſpũs maligni a ſaule cũ dauid in cythara pſallebat. q2 ſm ꝓpriũ ſenſum lr̃alẽ h̃ fiebat graduatĩ: ꝓut ꝑ ea q̃ naturalit̃ agũt fieri ſolet. Primo em̃ refocillabat̃ ſaul ⁊ leuiꝰ hẽbat. ɔñr recedebat ab eo ſpiritus malignꝰ ꝑ totalẽ expulſionẽ ſeu ſeparatõem. Dicere ãt ꝙ h̃ fiebat ex merito dauid ſeu ꝑ orõnes eiꝰ eſt alienũ a lr̃a: q̃ nullã fac̃ mẽtõʒ in hac hyſtoria d̃ eiꝰ meritꝭ ſeu orõnibꝰ q̃ʒtũ ad h̃. ſʒ ſolũ d̃ actu pſallẽdi ſeu cytharizandi. vt pʒ in lr̃a. Si ãt receſſus ſpũs maligni a ſaule ex meritꝭ ſeu orõnibus dd̃ deo opante cauſatꝰ fuiſſet nõ videret̃ rõnabile vt ſcꝑtura talia taceret q̃ ad laudẽ dei ꝑtinẽt ⁊ edificatõʒ audiẽtiũ. Replica.

In ca. xvi. vbi poſtil'. diſputat ⁊ ſoluit q̃õnẽ: an d̃mões v̄tute melodie a corporibꝰ obſeſſis poſſint expelli. Burg. ɔſentit poſtil'. ⁊ in parte recedit ab eo. ɔſentit nãq̃ʒ i h̃ ꝙ ꝑ ſenſibilia ⁊ melodias ⁊ medicamina pñt fieri diſpoſitões in corpe ⁊ hũoribꝰ vt afflictio demõis in obſeſſis ſit lenior vel etiã nulla. ſʒ recedit a poſtil'. Burg. q2 poſtil. negat ꝑ hmõi ſenſibilia de ꝑ ſe demonẽ poſſe totalit̃ expelli. Burg. ãt fauet opinioni q̃ vult ꝙ ablata diſpoſitõe paſſiua receptiua afflictõis aufert̃ ⁊ actiua. ⁊ ſic cũ demõ nõ affligit intelligit̃ ſpũs malignꝰ receſſiſſe: ⁊ obſeſſus totalit̃ liberatꝰ. Sʒ Burg. ⁊ h̃ ſua opinio cui fauet innitit̃ falſis imaginationibꝰ. imaginat̃ em̃ ꝑ ꝙ nulꝰ ſit obſeſſus niſi ad h̃ fuerint ꝑuie nãles diſpoſitões vel paſſionales. qd̃ falſuʒ videt̃ in ſaul. de q̃ ſmo. Cũ enim ſaul eẽt in nãlibꝰ optie diſpoſitꝰ ꝑ cũctꝭ fratribꝰ ⁊ coetaneis ſuis. vt h̃r. i. Reg. ix. c. d̃r tñ de eo i h̃. c. Spũs dñi receſſit a ſaul: ⁊ exagitauit eũ ſpũs quã a dño. ſ. tribuẽte ptãtẽ vexãdi. vt i gl. ⁊ eſt hĩ Greg. ex q̃ lr̃a iũcta gl. ꝑma Burg. imagiatio vr̃ oĩno falſa. Scđo imagiat̃ ꝙ demõ receſſerit qñ obſeſſũ actualr̃ nõ affligit. cuiꝰ imagiatõis falſitatẽ oñdere ñ oportet cũ ſit luce clarior. recedit em̃ ſepe ſm apparẽtiã: ſʒ nõ realit̃. obſidet etiaʒ ſepe obſeſſũ nõ affligẽdo. Imagiat̃ tercio ꝙ obſeſſi nõ affligũt̃: niſi i eis ſit natural' diſpoſitio paſſiua huic afflictõi corrñdẽs: qd̃ falſũ eſt. q2 obſeſſio ſic ⁊ afflictio ẽ ſepe ex ſola dei ꝑmiſſiõe. vt vult glo. ꝑallegata: q̃ eſt hĩ Greg. Motiua etiã q̃ mouẽt Burg. ɔ̃ poſtil'. nõ valẽt. mouet̃ em̃ ꝑ q̃ſi poſtil. neget melodiã ⁊ iecur piſcis aliq̃d facere in corpore vel aĩa et vtroq̃ʒ. ſil'r et hũoribus q̃ minꝰ malignꝰ ſpũs affligat obſeſſum. ſʒ bñ reſpiciẽti dicta poſtill'. apparet ꝙ h̃ nõ negat: ſʒ ꝓbare intẽdit ꝙ ꝑ ea obſeſſi leuiꝰ ferũt: vel oĩno nõ ſentiũt afflictionẽ demonũ: ſʒ negat ꝙ ꝑ ea tanq̃ʒ talia ſimplicit̃ liberet̃. ſʒ ꝙ liberet̃ nõ eſt v̄tute taliũ. ſ. melodie vel iecoris. ſʒ merito faciẽtis ⁊ talia applicãtis. Et cũ inſtat Burg. ꝙ melodia diſponit hoĩem ad recuperãdũ ſpm̃ ꝓphie amiſſum: allegãs ad h̃ dictũ de heliſeo. iiij. Reg. iij. c. Rñdeo ꝙ male allegat. nõ em̃ d̃r ibi ꝙ v̄tute melodie reſumpſit ꝓphetiã: ſʒ merito laudis dei ꝑ pſaltẽ decantãtẽ. vide ibi poſtill'. virtꝰ em̃ creata ad actꝰ aut hitus ſupnatural' ſe nõ extẽdit: dato tñ aſſumpto q̃uis nõ ɔceſſo. nõ ſeq̃t̃ qd̃ infert Burg. ꝑ illã regulã. v̄tꝰ actiua q̃ põt in maiꝰ põt ⁊ i minꝰ. q2 illa regl'a ſolũ tenet in eſſentialit̃ ſubordinatꝭ: ⁊ in eodẽ gñe. Nã nõ ſeq̃tur. hõ generat hoĩem: igit̃ aſinuʒ vel ignẽ. qd̃ eſt minoris virtutis. nec ſeq̃tur. hõ põt portare magnũ lapideʒ igit̃ magnũ ignẽ. Regl'a igit̃ ꝑ Burg. allegata nõ eſt vniuerſalis. d̃ q̃ vide Exod. viij. ꝑ correctorio. ⁊ cũ Burg. nitit̃ excludere poſitõem poſtil'. dicentꝭ ꝙ receſſus demõis a ſaul erat merito ⁊ orõne dd̃. dic̃ ꝙ h̃ nõ h̃r ex lr̃a in q̃ videt̃ ipſe Burgeñ. fauere errori vicleffitarũ ⁊ huſſitarũ dicẽtiũ ꝙ nõ oportet credere niſi q̃ expꝛſſe in ſacra ſcꝑtura ɔtineat̃.

Congregã- Cap. xvij. tes autem philiſtijm agmina ſua in preliũ: conuenerũt

Congregãtes aũt. Poſtq̃ʒ deſcꝑta eſt ipſius dauid electio. h̃ ɔñr deſcribit̃ ɔ̃ eũ ſaulis emulatio. Et ꝑ ponit̃ huiꝰ emulatõis cauſa. ſcđo inuidia ſubſecuta. ca. xviij. Circa ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ cã emulationis fuit laus ipſius dauid ex victoria quã habuit ɔtra philiſteũ. ꝓut ex

Universidad de Salamanca. BGH

pr̄imitur ca. xviij. ⁊ ideo ħ in hoc ca. ꝺeſcribitur belli apparatus. ſecundo ipſi⁹ dauid aduēt⁹. ibi. Dauid aūt. tercio dauid ꝯflict⁹. ibi. Audita ſunt aūt. q̄rto ipſius triūph⁹. ibi. Preualuitq3 ꝺs. Circa p̄mū p̄mittit vtriuſq3 exercit⁹ ſituatio: cū ꝺr. b In ſochot iude. ħ ꝺr ad ꝺr̄am illi⁹ ſochot que eſt vltra iorꝺanē vbi iacob māſit ꝺclinās ab eſau. vt hr̄ Gen̄. xxxiij. c Philiſtijm ſtabāt ſuper montē ex hac parte ⁊c. ad ħ eñ vterq3 exercitus ſtabat in mōte valle exiſte in medio: vt ſi vn⁹ exercit⁹ vellet venire ad aliū: ille exercit⁹ q̄ ſtabat in mōte oppoſito haberet auātagiū interficiēdi aduerſarios ꝺe valle aſcēꝺētes ad eū. Sc̄ꝺo ponit ipſi⁹ goliath gſtatō. vbi p̄mittit ei⁹ ſtatura ⁊ armatura. cū ꝺr. d Et egreſſus ⁊c. hebr̄ꝺ ꝺicit ꝺ virhs. Et egreſſus eſt vir intermedi⁹ ꝺ acieb⁹ philiſtinoꝝ. ⁊ ꝺr intermedi⁹ hō fortis ⁊ auꝺax: q̄ conſiꝺens ꝺe fortituꝺie ſua egreditur añ aciē ſuoꝝ pa ratus p̄lian̄ ꝺ aliū veniēte ꝺe acie oppoſita. ſicut ſolent facere in exercitibus aliq̄ volētes oñꝺere ſuā probitatē. ⁊ l̄ra ſequens cōſonat huic ꝺicto. e Altituꝺis ſex. ⁊c. Cubitus ſcꝺm vnā opinionē cōtinet ꝺuos peꝺes vſuales. ſcꝺm aliā ꝺo peꝺē ⁊ ꝺimiꝺiū. ⁊ ſic ſcꝺm vtrāq3 expoſitōꝺ vel opinionē patet altituꝺo ipſius. f Et caſſis erea. ⁊c. hic ꝺicit aliq̄ q̄ noīe eris intelligit oē gen⁹ metalli. et ſic in ħ loco p ferro accipitur eſt: itaq3 q̄ caſſis erea iꝺē eſt q̄ caſſis ferrea. qꝛ nō ſolet fieri ꝺe ere ſꝫ ꝺe ferro. g Et lorica hamata inꝺuebat. i. cōcatenata. qꝛ fit ꝺe anul' aꝺ moꝺū catheñe cōtinēs hebrei aūt ħ ꝺicūt. Et lorica ſquamata inꝺuebat qꝛ ſup loricā habebat armaturā factā ꝺe lamis ferreis p moꝺū ſquamarū orꝺinatis. ſic eſt gen⁹ armature qꝺ vocat plates gall'. et ħ erat ne p foramina lorice ſagitta vel ſpiculū aut glaꝺi⁹ poſſet trāſire. h Et ocreas. ⁊c. in hebreo hr̄. Et vaſaria vel frontaria ſup ſuos peꝺes ei⁹. qꝛ ꝺ galea que erat erea ſup frōte ꝺeſcenꝺebat q̄ꝺā lamina opiens naſum: ⁊ tenꝺēs ꝺeorſum vſq3 aꝺ collū verſus peꝺes: ſic ſolebat fieri in antiq̄s galeis. i Et clype⁹ ereus. ⁊c. hebrei ꝺicūt. Et ſpiculū ereū int' ſcapulas ei⁹. ⁊ ꝺr ħ ſpiculū ſcꝺm eos q̄ꝺā lamina ꝺeſcēꝺēs a caſſiꝺe p̄ceꝺēs in acutū int' ſcapulas: vt ſic p̄tegeret collū ⁊ iūcturā armoꝝ capit' ⁊ corporis. k Et armiger. ⁊c. in hebreo hr̄. Et portās peltā ſuā vel ſcutū añ eū. ſic ſoler fieri pugilib⁹ q̄n vaꝺūt aꝺ ꝯgreꝺienꝺū. ſꝫ q̄n ꝺbēt actu ꝯgreꝺi tūc traꝺit eis ſcutū. Et ħ etiā p3 qꝺ p̄ꝺictū eſt. ſ. q̄ illuꝺ qꝺ ꝺepenꝺebat a galea inter humeros non erat p̄prie clypeus. Sc̄ꝺo ponit ipſi⁹ goliath gſtatio. cū ꝺr. l Stāſq3. vt magis viꝺeret. m Clamabat. vt a lōge auꝺiretur. n Aꝺuerſum phalāgas. i. agmina armatoꝝ. o Quare veniſtis parati aꝺ p̄liū. ſ. in tāto nūero. q. ꝺ. cito pōt finiri negociū p ſingulare certamen int' me ⁊ vnū ꝺe vr̄is a vobis electū. ⁊ ſequr. p Et aiebat philiſteus. ſ. eiac̄āꝺo ⁊ exercitui iſrl' exprobrāꝺo. iō ſubꝺit Ego exprobra. ⁊c.

in[b] ſochot iude ⁊ caſtrametati ſunt inter ſochot ⁊ azecha in finib⁹ ꝺn̄i. Porro ſaul ⁊ viri iſrl' ꝯgregati venerūt in valle terebinthi: ⁊ ꝺirexērt acieꝫ aꝺ pugnāꝺū ꝯtra philiſtijm. Et philiſtijm[c] ſtabāt ſup mōtē ex parte hac: ⁊ iſrl' ſtabat ſupra mōtē ex altera parte. valliſq3 erat inter eos. Et[d] egreſſus eſt vir ſpuri⁹ ꝺe caſtris philiſtinoꝝ noīe goliath ꝺe geth: altituꝺis[e] ſex cubitoꝝ ⁊ palmo: ⁊[f] caſſis erea ſup caput ei⁹ ⁊[g] lorica hamata inꝺuebat. Porro ponꝺus lorice ei⁹ quiq3 milia ſiclorū eris erat: ⁊[h] ocreas ereas habebat in crurib⁹: ⁊[i] clipe⁹ ereus tegebat humeros ei⁹. Haſtile aūt haſte ei⁹ erat q̄ſi liciatoriū texētium. Ipſū aūt ferrū haſte ei⁹ ſexcētos ſiclos hēbat ferri. Et[k] armiger eius añceꝺebat eū. Stāſq3[l] clamabat[m] aꝺuerſum[n] phalāgas iſrl': et ꝺicebat eis. Quare[o] vēiſtis parati aꝺ p̄liū. Nūqꝺ ego nō ſum philiſteus ⁊ vos ſui ſaul. Eligite ex vobis virū ⁊ ꝺeſcēꝺat aꝺ ſingulare certamē. Si quierit pugnar̄ mecum ⁊ p̄cuſſerit me erim⁹ voḃ ſui. Si aūt ego p̄ualuero: ⁊ p̄cuſſero eum: vos ſui eritis ⁊ ſuietis noḃ. Et[p] aiebat philiſte⁹. Ego exprobraui agminibus iſrl' hoꝺie: ꝺate mihi virū ⁊ ineat mecū ſingulare certamē. Auꝺiēs[q] aūt ſaul ⁊ oēs iſraelite ſermones philiſtei huiuſcemoꝺi: ſtupebant ⁊[r] metuebant nimis. Dauiꝺ[s] āt erat fili⁹ uiri ephrathei: ꝺe q̄ ſupra ꝺictū eſt ꝺe[t] bethleē iuꝺa cui nomē erat iſai: qui[u] habebat octo filios: ⁊ erat vir in ꝺiebus ſaul ſenex[x] ⁊ granꝺeu⁹ inter viros. Abierūt aūt tres filij eius maiores poſt ſaul in p̄liū. Et noīa triū filioꝝ ei⁹ q p̄rexerūt aꝺ bellū: heliab primogenit⁹: ⁊ ſecūꝺ⁹ aminaꝺab: terci⁹ quoq3 ſamma: ꝺauiꝺ autēꝫ erat minim⁹. Trib⁹ ergo maiorib⁹ ſecutis ſaulē abijt[y] Dauiꝺ ⁊ reuerſus eſt a ſaul vt paſceret gregē patris ſui i bethleē. Proceꝺbat[z] vero philiſteus mane ⁊ veſpe: ⁊[z] ſtabat q̄ꝺraginta ꝺieb⁹. Dixit āt iſai aꝺ ꝺauiꝺ filiū ſuuꝫ. Accipe[a] fratribus tuis ephi polēte ⁊ ꝺecē pāes iſtos ⁊ curre in caſtra aꝺ frēs tuos ⁊[b] ꝺecē formellas caſei has[c] ꝺeferas aꝺ tribunū. Et frēs tuos viſitabis ſi recte agāt ⁊ cū qb⁹ orꝺiati ſunt ꝺiſce. Saul aūt ⁊ illi ⁊ oēs filij iſrl' in ualle terebinthi pugnabant aꝺuerſuꝫ philiſtijm. Surrexit itaq3 ꝺauiꝺ mane: ⁊ cōmēꝺauit gregem cuſtoꝺi: ⁊ onuſt⁹ abijt ſic p̄ceperat ei iſai. Et[d] venit aꝺ locuꝫ magala ⁊[e] aꝺ exercituꝫ q egreſſus aꝺ pugnā uociferat⁹ erat i certamine. Direxerat eñ aciē iſrl': ſꝫ ⁊ philiſtijm ex aꝺuerſo fuerāt p̄parati.

q Auꝺiens autem ſaul. ⁊c. propter altituꝺinem ſtature ipſius et robur armature. r Et metuebāt nimis. qꝛ null⁹ auꝺebat hoc illū recipe. s Dauiꝺ aūt. ħ p̄nr ꝺeſcribit ipſi⁹ ꝺauiꝺ aꝺuentus miſſi a p̄re. iō ꝺr. s Dauiꝺ aūt. ⁊c. i. bethleemite. qꝛ bethleem altero noīe vocat ephrata. vt hr̄ Gen̄. xlviij. t Deꝫ bethleem iuꝺa. ħ ꝺicit aꝺ ꝺr̄aꝫ alterius bethleē: q̄ non eſt in tribu iuꝺa. u Qui habebat octo filios. cōputanꝺo ionatha q̄ erat filius aꝺoptiuus. vt ꝺictuꝫ eſt cap. preceꝺenti. x Senex ⁊ granꝺeuus. qꝛ iaꝫ erat emerite militie. y Abijt ꝺauiꝺ. ⁊c. qꝛ non hēbat officiū corā eo ꝺ: tbariſanꝺi. iō aꝺ officiū p̄ſtinū reuerſus eſt i ꝺomū patris ſui. z Proceꝺebat ꝺo philiſte⁹. ⁊c. bis in ꝺie aꝺ ſui iactāciaꝫ ⁊ iſrael vituperationem. z Et ſtabat quaꝺraginta ꝺiebus. Exercit⁹ eñ philiſtinoꝝ ſtabat in vno mōte⁊ exercitus iſrl' in monte alio oppoſito. et vallis erat intermeꝺia. ⁊ iō q̄libꝫ exercit⁹ ſic ꝺiu ſtabat i loco ſuo: qꝛ nec iſte exercitus nec ille auꝺebat i vallē ꝺeſcenꝺere aꝺ p̄ceꝺenꝺū ꝯ aꝺuerſarios. qꝛ exercitus ſtās in loco ſuo ſtati poſſꝫ aliū lapiꝺib⁹ obruere. a Accipe frib⁹. ⁊c. in hebreo hr̄. ephi granate. i. granoꝝ tritici ꝺecoctorum. Ephi aūt q̄ꝺam menſura eſt ꝯtinēs ꝺecies gomor. p̄ut ꝺictū fuit Exoꝺ. xvi. b Et ꝺecē formellas caſei. i. ꝺecē caſeos paruos hn̄tes formam paruā. c Has ꝺeferas. ⁊c. q̄ p̄erat millenario: in q̄ erāt filij ſui orꝺinati: vt ſic tribun⁹ magis ꝯꝺeſcēꝺeret eis: ⁊ p̄caueret eos a periculis. cetera patēt vſq3 ibi. d Et venit aꝺ locū magala. ⁊ ſcꝺm ħ magala eſt nomē p̄priū. hebrei ꝺicūt q̄ eſt nomen cōe: ⁊ ſignificat circulū. qꝛ in ſituatōe caſtroꝝ ꝺeber fieri foſſatū in circuitu. ſcꝺm q̄ ꝺocet Vegen⁹ libro ꝺe re militari. qꝛ ꝯtiūcq3 ſit paruū tñ caſtra intra locara ſunt magis ſecura ꝯ repentinū hoſtiū incurſuꝫ. ⁊ iō ſubꝺit. e Et aꝺ exercitū q̄ egreſſus fuerat. ⁊c. extra p̄ꝺictū circulū in q̄ remāſerūt ſarcine ⁊ aliq̄ cas cuſtoꝺiētes. ſequit. f Et interrogabat. ⁊c. ſcꝺm māꝺatū p̄ris ſui. g Apparuit vir ille ſpuri⁹. in hebreo hr̄ intermeꝺi⁹. et expoſitū eſt ſic. ꝺ. h Oēs aūt. ⁊c. nō eſt intelligēꝺū q̄ tot⁹ exercit⁹ fugeret: ſꝫ intelligēꝺū eſt q̄ null⁹ auꝺebat egreꝺi aciē aꝺ obuiāꝺū illi: ⁊ pugnāꝺū iter acies ꝺuoꝝ exercituū. ſequit. i Virū ḡ q p̄cuſſerit eū ꝺitabit rex. ⁊c. ħ eñ fecerat rex p̄clamari p̄ exercitū añq̄ ꝺauiꝺ veniret.

k Et ait ꝺauiꝺ. ⁊c. Quiꝺ ꝺabitur. ⁊c. licet enim iam auꝺiſſet ꝺa viꝺ: ꝺictū eſt. tñ volebat a plurib⁹ reꝗrere aꝺ maiorē certituꝺinē nec ꝗrebat iſta ꝺauiꝺ cupiꝺitate lucri vel honoris p̄ncipalit': volebat eñ pugnare cū eo p̄pt' gl'iam ꝺei. vt viꝺebit: ⁊ p̄pt' liberati onē p̄p'li. libertas aūt a tributo ⁊ alia regis p̄miſſa nō allicieabāt eū aꝺ hoc niſi tñ ꝯꝺter. l Qꝺ cū auꝺiſſ heliab ⁊c. frat' eiꝰ ꝯ ꝺauiꝺ: qꝛ timebat ne fatuitate iuuenili ꝯponeret ſe periculo. vel vt aliq̄ ꝺicunt: qꝛ creꝺebāt eū in ſuperbiā erectū: eo q̄ fuerat inunctus in regē p̄ fratribus ſuis. vt ꝺictū eſt. ſ. xvi. c. m Et ꝺixit ꝺꝺ. quiꝺ feci. q. ꝺ. aꝺ huc nihil rep̄hēſibile attētaui. n Nunqꝺ nō ꝺbum eſt. q. ꝺ. non poſui me aꝺ pugnā: ſꝫ aꝺ auꝺienꝺū verba ꝺe ſtatu exercit⁹ aꝺ referēꝺū p̄ri. o Et ꝺeclinauit paululū in q̄ apparet hūilitas ꝺauiꝺ. qꝛ reprehēſiōꝫ fratris irrationabilē patienter portauit. p Auꝺita ſunt. hic p̄nr ꝺeſcribit ipſius ꝺauiꝺ conflict⁹. Aꝺ maiorē tñ ſequētiū intelligentiā ħ querit. Vtrū ꝺuellū ſit licitū: ⁊ viꝺetur q̄ ſic p̄ factū ipſi⁹ ꝺauiꝺ: qꝛ aꝺ ꝺuellū volūtarie iuit: vt p3 in textu nec ex ħ rep̄henꝺit in ſcp̄tura ſꝫ magis cōmēꝺat. ḡ ⁊c. Contra qꝛ in ꝺuello ꝺat p̄tās vel ſaltem conceꝺitur licēa vtriq3 interficienꝺi ſe mutuo. eū igit alter illoꝝ ſit innocēs: p̄ſtat auc̄tas vel ſaltem ꝺatur licētia interficiēꝺi innocētē: qꝺ ſimpliciter eſt illicitū: qꝛ ꝯtra ꝺictamē iuris naturalis: ⁊ ꝯtra ꝺiuinū p̄ceptū. ḡ ⁊c. Rn̄ſio. Duellum pōt accipi ꝺupliciter. Vno mō p̄prie: ⁊ ſic ꝺuellū eſt ſingulariter pugna ꝺuoꝝ: vt p victoriā vni⁹ appareat iuſticia tanq̄ p ꝺiuinū iuꝺiciū: ⁊ alteri⁹ iniuſticia. ⁊ ſic ſcꝺm oēs ꝺoctores ꝺuellū eſt illicitū: tā ex parte appellātis q̄ etiā recipiētis ⁊ etiā iuꝺicantis et ꝯſulentiū et fauorē p̄ſtanū. qꝛ ibi eſt manifeſte tētatio ꝺiuina. et hoc mō viꝺent loq̄ ꝺe ꝺuello iura i p̄m p̄hibētia. ij. q. v. monomachiā. ⁊ extra ꝺe purga. vulgari. cum ſuſcepti. niſi p reuelatōem ꝺiuinā manifeſtū fuerit q̄ ꝺeus velit ſic inꝺicare ſuā iuſticiā. ⁊ ħ mō vt ꝺicūt ſancti ⁊ ꝺoctores catholici. ꝺauiꝺ ſingl'are certamē iniit cū golia: qꝛ ſibi reuelatū fuit a ꝺn̄o q̄ ſic volebat inꝺicare ſuā iuſticiā ꝯ philiſteos: vn̄ p̄ceꝺēs ꝯ philiſteū ꝺixit. Ego venio cōtra tem noīe ꝺei viuētis. ⁊c. ⁊ ſic nō fuit p̄prie ꝺuellator: ſꝫ magis ꝺiuine iuſticie executor. Alio mō pōt accipi ꝺuellū large: put eſt bellum ſingulare vni⁹ cū vno abſq3 expectatōe ꝺiuini iuꝺicij: ſꝫ vt p virtute arte vel fortuna vel oibus iſtis vel aliqbus eoꝝ ꝯcurrētibus aliq̄ ꝯtrouerſia inter eos criminalis vel ciuilis terminet: et ſic aꝺhuc ꝺicūt aliq̄ q̄ ꝺuellū eſt oino illicitū: nō ſolū a parte appellantis ⁊ iuꝺicātis: ſꝫ etiā recipiētis: ita q̄ magis ꝺꝫ ſuſtinere rerū ſuarū ſpoliatione ⁊ ſue p̄ſone ſuſpēſionē ⁊ mortē q̄ ꝺuellū recipere etiā ꝺato q̄ ſe ſentiat innocētē. cui⁹ rō eſt. qꝛ intētio ſic intrātis ꝺuellum: eſt interficere aꝺuerſariū ſuū: qꝺ nulli p̄ſone p̄uate licitū eſt. qꝛ eſt ꝯ p̄ceptū ꝺiuinū. Et aꝺ ħ inꝺucūt ꝺbū bti Aug'. libro ꝺe libero arbitrio ꝺicētis ſic. Quō poſſum arbitrari iſtos carere libiꝺine q̄ p his q̄s rebus glaꝺiant q̄ poſſunt amittere inuiti: ⁊ inter iſtas res ſcꝺm ip̄m ponit vita p̄pria: vt ibiꝺem p̄mittitur. ergo ⁊c.

Derelinquens ergo Dauiꝺ vaſa que attulerat ſub manu cuſtoꝺis aꝺ ſarcinas: cucurrit aꝺ locū certamis: ⁊[f] interrogabat ſi oia recte agerētur erga frēs ſuos. Cumq3 aꝺhuc ille loqueret eis: apparuit[g] vir ille ſpuri⁹ aſcēꝺēs goliath nomie philiſte⁹ ꝺe geth: ⁊ ꝺe caſtris philiſtinoꝝ. Et loquēte eo hec eaꝺēꝫ verba: auꝺiuit ꝺauiꝺ. Oēs[h] aūt iſraelite cū viꝺiſſent virū fugerūt a facie ei⁹: timētes eū valꝺ. Et ꝺixit vnuſq̄ſpiā ꝺ iſrl'. Nū viꝺiſti virū hūc q aſcēꝺit: aꝺ exprobrāꝺū eñ iſrael aſcēꝺit. Virū[i] ergo q p̄cuſſerit eum: ꝺitabit rex ꝺiuitijs magnis: ⁊ filiā ſuā ꝺabit ei ⁊ ꝺomū patris ei⁹ faciet abſq3 tributo in iſrl'. Et[k] ait ꝺauiꝺ aꝺ viros q ſtabāt ſecū ꝺicēs. Quiꝺ ꝺabit viro q p̄cuſſerit philiſteū hūc: ⁊ tulerit obprobriū ꝺe iſrl'? Quis ē eñ hic philiſte⁹ icircūciſus q exprobrauit aciē ꝺei viuētis? Referebat āt ei pp̄l's euꝺem ſmonē ꝺicēs. Hec ꝺabūt viro q p̄cuſſerit eū. Qꝺ[l] cū auꝺiſſet heliab frater ei⁹ maior loquēte eo cū alijs irat⁹ eſt cōtra ꝺauiꝺ: et ait. Quare vēiſti ⁊ q̄re ꝺereliq̄ſti paucolas oues illas i ꝺeſerto? ego noui ſupbiā tuam ⁊ neqciā corꝺis tui: qꝛ ut viꝺeres p̄liū ꝺeſcēꝺiſti. ⁊ ꝺixit[m] ꝺauiꝺ. Quiꝺ feci? Nūqꝺ[n] nō verbū eſt. Et[o] ꝺeclinauit paululū ab eo aꝺ aliū. Dixitq3 eunꝺēꝫ ſermonem. Et r̄n̄ꝺit ei pp̄l's verbū ſicut prius. Auꝺita[p] ſunt autē verba q̄ locutus eſt ꝺauiꝺ: ⁊ annūciata in cōſpectu ſaul. Aꝺ quē cū fuiſſet aꝺꝺuct⁹: locut⁹ eſt ei. Nō conciꝺat coꝛ cuiuſq3 in eo. Ego[q] ſeruus tu⁹ vaꝺā ⁊ pugnabo aꝺuerſus philiſteū: ⁊ ait ſaul aꝺ ꝺauiꝺ. Non valeo reſiſtere philiſteo iſti nec pugnare aꝺuerſus euꝫ: qꝛ puer es. Hic autē vir bellator eſt ab

Seꝺ iſta ſententia viꝺet alijs nimis ꝺura: propter quoꝺ ꝺicunt q̄ ſi appellat⁹ ꝺe ꝺuello nō poſſit ꝺeclinare: vt pote qꝛ ꝺenegātur ſibi p̄batōes alie. ⁊ ſi appellet nō ꝺefert a p̄pellatōi ſue: pōt licite ſe ꝺefenꝺere ꝺuellanꝺo: ⁊ nō ſolū in cā criminali p vita ſua ꝺefenꝺēꝺa: ſꝫ etiā in cā ciuili. qꝛ ſic licitū eſt alicui bellare aꝺ ſui corporis ꝺefenſionē: ita etiā aꝺ rerū ſuaꝝ cōſeruationē. nec valet vt viꝺet qꝺ alij arguūt q̄ i tenꝺere aliū occiꝺere eſt ꝯ ꝺictamē nature. Dicēꝺū q̄ ħ verū eſt ſi p ſe intenꝺat. ſꝫ in ħ caſu nō intēꝺit niſi p acciꝺēs: ſi nō poſſit aliī vitā ſuā vl' res ſuas ſuare: aꝺ q̄ ꝯſuatōꝫ p ſe ꝺirigit intētio ſua qꝺ p3 ex ħ q̄ ꝯꝺciliat ꝺuellū q̄tū p̄t: aꝺ ꝯſuatōꝫ vite p̄pe ⁊ rerū ſuaꝝ magis inclinat nā. p̄pt' qꝺ argumētū ꝯtrū aꝺ ħ vr̄ magis aꝺ oppoſitū. q̄ āt aꝺꝺit ħ eē ꝯ p̄ceptū ꝺiuinū. ꝺicēꝺū q̄ p̄ceptū ꝺiuinū qꝺ ē. Nō occiꝺes. intelligit ꝺ occiſiōe innocētis. Appellās aūt i ħ caſu nō eſt innocēs: nec p ꝯns iſte ſe ꝺefenꝺēs ꝺe manꝺato et volūtate iuꝺicis non viꝺet peccare: maxie p ꝯſue vite nutrīe. Aꝺ ꝺictū ꝺo aug. pōt ꝺici q̄ loquitur in q̄litiue ⁊ ꝺubitatiue: ⁊ nō ꝺeterminatiue. ꝺicunt tñ iſti q̄ iſ appellatus i ꝺuello in hoc caſu excuſet a p̄tō. appellās tñ ⁊ iuꝺex auc̄te vel licentiā p̄ſtās ſemp peccant mortalit'. Sꝫ qꝛ mlti p̄ncipes ſc̄tē vite: ⁊ q̄ bonoꝝ cōſilio vtebant: aliq̄n ꝺuella ſuſtinuerūt ſeu conceſſerūt. vt btūs Luꝺouicus rex francie. karolus magn⁹ ⁊ plures alij: et archiep̄i ⁊ ep̄i iuſticiā tp̄alē h̄ntes viꝺet ꝺurū ꝺuella ꝯꝺēnare in oi caſu ex parte iuꝺicū. iō abſq3 aſſertōe aliq̄ ⁊ p moꝺū collatōis pōt ꝺici q̄ in aliq̄ caſu a iuꝺicib⁹ p̄nt p̄mitti. vtpote q̄n aliq̄ nobiles h̄nt int' ſe guerrā quā p̄nt mouere ex lōga ꝯſuetuꝺine q̄tū ſuperiorē habeāt. vt p3 in pluribus terris ⁊ regnis. ⁊ ex ħ vn⁹ vaſtat terrā alteri⁹ ferro ⁊ igne: in q̄ ſubꝺitiq̄ ſunt innocētes in rebus ⁊ corporib⁹ multipliciter affligunt. ⁊ aliq̄n ꝯtingit q̄ vn⁹ corā ſupiori p̄ncipe p̄uocat aliū aꝺ ꝺuellū: ⁊ ali⁹ ſtatim recipit abſq3 vlla recuſatōe. Si iuꝺex in tali caſu p̄babiliter viꝺeat q̄ p̄ꝺicta vaſtatio ſubꝺitoꝝ innocētiū p ꝺuellū iſtuꝺ ꝺebeat terminari nō viꝺet peccare tale ꝺuellū p̄mittēꝺo. qꝛ ei qui h3 curā alicui⁹ ꝯītatis licitū eſt minora mala p̄mittere aꝺ euitāꝺū maiora. ſicut licite p̄mittūt meretrices in ciuitatibus ne omia turbentur libiꝺinib⁹. vt etiā ꝺicit Aug. ſic aūt viꝺetur eſſe in p̄poſito. vt p3 ex p̄ꝺictis. ⁊ eaꝺē rō neviꝺet eſſe ꝺe ignobilibus guerrā aꝺinuicē mouere nō potērib⁹ in aliq̄ caſu: vt ſic p ħ q̄ null⁹ poſſet aliū p̄uocare aꝺ ꝺuellū multiplicent homiciꝺia occulta in terra: eo q̄ ho miciꝺe tales nō timerēt aꝺ ꝺuellū ab aliq̄ p̄uocari. in tali caſu nō vr̄ illicitū p̄ncipi aliq̄ ꝺuella p̄mittere vt p̄ꝺicta homiciꝺia ceſſent q̄ ſūt maiora mala. huic aūt ꝺicto viꝺet cōcorꝺare ꝺictū thome ꝺ aq̄no in ſua ſumma vbi ꝺicit q̄ q̄n in ꝺuello nō expectat aliq̄s eueñ miraculoſus ſic eſt in p̄poſito. vt p3 ex. ꝺ. ꝺictis. rūc tale ꝺuellū approp̄inq̄t aꝺ eꝺem rōnem ſortis. ſortib⁹ aūt licitū eſt vti in plurib⁹ caſib⁹. vt ipſe ibiꝺē ꝺicit. Aꝺ p̄mum argumētū ꝺe ꝺauiꝺ p3 ſolutio ex p̄ꝺictis. Aꝺ argumētū alteri⁹ oppoſite partis pōt ꝺici q̄ nō ꝺat licentia occiꝺēꝺi innocētē in caſib⁹ p̄ꝺictꝫ. qꝛ nullus ꝺuellāꝺi p̄ꝺicto mō eſt immunis a culpa eo q̄ volūtarie ponūt ſe aꝺ ħ p̄termiſſis alijs vijs ſcꝺm orꝺinē iur'. His ꝺicꝫ aꝺ expoſitōꝫ l̄re reuertamur. p Auꝺita ſunt. ⁊c. Hic ꝺeſcribit ipſius ꝺauiꝺ ꝯflict⁹. ⁊ p̄ bellū ab eo petitur cū ꝺr. q Ego ſuus tu⁹ vaꝺā. ꝯſtāter eñ ſe obtulit p̄pter reuelationē ꝺei ſibi factā: vt p̄ꝺictū eſt. ſꝫ qꝛ ſaul nolebat ei ꝯceꝺere eo q̄ tiebat ne vinceret. qꝛ aꝺhuc erat iuuenis in etate nec viꝺebat aꝺ robur viri pervenīſſe. iō ꝺauiꝺ bellū ꝺeſiꝺerās ꝺclarat ſuā fortituꝺinē ⁊ auꝺaciā ꝺicēs

Universidad de Salamanca. BGH

r Paſcebat ſeruus tuus gregem. ⁊c̄. nec dicebat hoc dauid ad iactantiam: ſed ad dei gl'iam cui h̄ ṗncipalit' attribuebat: de q̄ etiā adiutorio ꝯ philiſteū iſtū ꝯfidebat. iō ſubdit'. s Erit igit' ⁊ philiſte⁹ h̄. ⁊c̄. ꝙ aūt vtrūqꝫ dauid attribueret deo ṗncipalit'. pꝫ ex h̄ qd̄ ſubdit'. t Dn̄s q̄ eripuit me. ⁊c̄. i. de ptāte ei⁹. ſcd̄o bellū ipſi dauid ꝯceditur: cum dicitur,

non dicitur ibi cuius ſit: ⁊ ideo videtur eſſe quedam glo. magiſtralis: ꝑpt' qd̄ eſt magis adherēdū textui ſacre ſcp̄ture q̄ videt' h̄ innuere ꝙ dauid vno tm̄ lapide philiſteū vicit. k Et infixus eſt lapis in frōte ei⁹. Dicūt aliq̄ ꝙ ferrū galee ceſſit lapidi miracloſe vel pōt dici abſqꝫ tali miraculo ꝙ galea ſic erat fcā ꝙ facies erat diſcoopta illa pte excepta q̄ operiebatur lamina ferrea deſcēdēte ſup naſuꝫ. vt dictū eſt ſ̄.

v Dixit aūt ſaul. ⁊c̄. ex h̄ dicūt aliq̄ ꝙ reuelatū fuit ſauli ꝙ dauid vinceret philiſteū. fiūt em̄ aliq̄n reuelatōes diuīe etiā malis hoīb⁹ ꝑpt' cōe bonum. x Et induit ſaul dauid. ⁊c̄. nō eſt intelligēdū ꝙ arma ſaul' fcā pro ſuo corpe tradita fuerint dauid: q2 ab hūero ⁊ ſup̄ eminebat ſup totū ppl'm. vt dictū eſt. ſ̄. x. c. illa em̄ arma oīno fuiſſent iꝓportionata ipſi dauid. ⁊ ſi dicat' ꝙ ꝑpt' h̄ ea dimiſit poſtea: n̄ eſt verū. q2 dd̄ in dimittēdo nō allegauit armoꝝ imꝓportionē: ſꝫ incōſuetudinē portādi. vt pꝫ. ī. Arma igit' ſaul q̄b⁹ dd̄ fuit indut⁹ intelligūt': q2 erāt d̄ armamētario ſuo ⁊ dedit ea dauid: q2 tunc eū militē fec̄. tercō dauid cū philiſteo cōgredit': q̄ ꝯgreſſus deſcribit' cū dr̄

y Et tulit baculū ſuum quē ſemꝑ hēbat in manibus. i. cōſuetudinarie.

z Et elegit q̄nqꝫ lympi. lapi. i. duros ⁊ planos ⁊ rotūdos ſine āgulis: q2 tales mag' directe ꝓijciuntur ⁊ maiori impetu.

a Et ꝓceſſit. ⁊c̄. ꝯſtāt' ⁊ intrepide de dei auxilio ꝯfidēs. b Ibat āt. ⁊c̄. ſ. plane. ꝑpt' pōd⁹ em̄ armoꝝ nō poterat currere: ſic̄ dauid. c Deſpexit eū. reputās eū nulli⁹ momēti ad pugnādū ſecū. d Nūq̄d canis ego ſuꝫ. q. d. canis q̄ eſt inermis pt' tñere baculuꝫ nō ego. cetera patēt vſqꝫ ibi. e Tu venis ad me cū gladio. i. cōfidens de armis ⁊ v̄tute tua.

f Ego aūt venio. ⁊c̄. i. ꝯfidēs de v̄tute diuīa.

g Et dabit te dn̄s. ex h̄ pꝫ ꝙ ſup h̄ diuinā reuelatōꝫ hūerat. q2 futuꝝ cōtingēs certitudialit' ṗnūciat. h Feſtiauit dd̄. ꝓijcere lapidē anqꝫ philiſte⁹ eēt ſibi nimis ꝓpinquus: q2 tal' ict⁹ fortior ē aliquātulū a longe.

i Tulit vnū la. Math. iiij. dic̄ q̄dā glo. ꝙ xp̄us vicit dyabolū trib⁹ tētatōib⁹: ſic dauid goliath trib⁹ lapidib⁹. ſꝫ illa gl. nō eſt multū autēca: q2

adoleſcētia ſua. Dixitqꝫ dauid ad ſaul. Paſcebat^r ſu⁹ tuus pr̄is ſui gregē ⁊ veniebat leo vel vrſus ⁊ tollebat arietē d̄ medio gregis: et pſeq̄bar eos ⁊ pcutiebā eruebāqꝫ de ore eoꝝ. Et illi ꝯſurgebāt aduerſum me ⁊ apṗhendebā mentū eoꝝ ⁊ ſuffocabā: īterficiebāqꝫ eos Nā ⁊ leonē ⁊ vrſum interfeci ego ſeruus tu⁹. Erit^s igit' ⁊ philiſteus hic incircūciſus q̄ſi vn⁹ ex eis. nūc vadā ⁊ auferā obprobriū populi. Qm̄ qs eſt iſte philiſte⁹ incircūciſus: q auſus eſt maledicere exercitui dei viuētis: ⁊ ait dauid. Dn̄s^t q eripuit me de manu leonis ⁊ d̄ manu vrſi ipſe me liberabit d̄ māu philiſtei hui⁹. Dixit^u āt ſaul ad dauid Uade ⁊ dn̄s tecuꝫ ſit. Et^x induit ſaul dauid veſtimētis ſuis: ⁊ impoſuit galeā ereā ſup caput ei⁹ ⁊ veſtiuit eū lorica. Accīct⁹ ergo dauid gladio ei⁹ ſup veſtē ſuā: cepit tētare ſi armat⁹ poſſꝫ icedere. Nō em̄ hēbat ꝯſuetudinē. Dixitqꝫ dauid ad ſaul. Nō poſſū ſic incedere q2 nō vſū hēo. ⁊ depoſuit ea: ⁊^y tulit baculū ſuū quē ſemꝑ hēbat in manib⁹: ⁊^z elegit ſibi q̄nqꝫ lympidiſſimos lapides d̄ torrēte: ⁊ miſit eos in perā paſtoralē quā hēbat ſecuꝫ ⁊ fūdā māu tulit: ⁊^a ꝓceſſit aduerſuꝫ philiſteū. Ibat^b aūt philiſte⁹ incedēs ⁊ appropinquās aduerſū dauid: ⁊ armiger ei⁹ añ eū. Cūqꝫ inſpexiſſet eū philiſte⁹ ⁊ vidiſſꝫ dauid: deſpexit^c eū. Erat aūt adoleſcēs rufus ⁊ pulcer aſpectu. ⁊ dixit philiſte⁹ ad dauid. Nūquid^d ego canis ſum ꝙ tu venis ad me cū baculo: Et maledixit philiſte⁹ dauid in dijs ſuis. dixitqꝫ ad dauid. Ueni ad me ⁊ dabo carnes tuas volatilib⁹ celi ⁊ beſtijs terre. Dixit aūt dauid ad philiſteū. Tu^e venis ad me cū gladio ⁊ haſta ⁊ clypeo: ego^f aūt venio ad te i noīe dn̄i exercituū dei agminū iſrl' q̄bus exprobraſti hodie: ⁊^g dabit te dn̄s in manu mea: ⁊ pcutiā te ⁊ auferā caput tuū a te. ⁊ dabo cadauera caſtroꝝ philiſtijm hodie volatilib⁹ celi et beſtijs terre: vt ſciat oīs terra quia eſt dn̄s d̄s ī iſrl': ⁊ nouerit vniuerſa eccl'ia hec: q2 n̄ in gladio nec ī haſta ſaluat dn̄s. Ipſi⁹ em̄ eſt belluꝫ ⁊ tradet vos in man⁹ nr̄as. Cū ergo ſurrexiſſet philiſte⁹ ⁊ veniret ⁊ appropinq̄ret ꝯtra dauid: feſtinauit^h dauid ⁊ occurrit ad pugnā ex aduerſo philiſtei. ⁊ miſit manū ſuam in perā: tulitqꝫ^i vnū lapidē ⁊ fūda iecit: ⁊ circūducēs pcuſſit eū in frōte: ⁊^k infix⁹ eſt lapis in frōte ei⁹ ⁊ cecidit ī faciē ſuā ſup terrā. Preualuitqꝫ^l dauid aduerſū philiſteū in funda ⁊ lapide: pcuſſūqꝫ philiſteū interfecit. Cūqꝫ gladiū non haberet in māu dauid: cucurrit et ſtetit ſup philiſteū ⁊ tulit gladiuꝫ ei⁹: ⁊^m eduxit eū d̄ vagia ſua ⁊ interfecit eū p̄ciditqꝫ caput ei⁹. Uidētes^n āt philiſtijm ꝙ mortu⁹ eēt fortiſſim⁹ eoꝝ: fugerūt^o. Et ꝯſurgentes viri iſrl' ⁊ iuda vociferati ſūt: ⁊ pſecuti ſunt philiſteos vſqꝫ dū venirēt ī uallē ⁊ uſqꝫ ad portas acharon. Cecidērūtqꝫ uulnerati d̄ philiſtijm ī uia ſari ⁊ uſqꝫ ad geth ⁊ uſqꝫ ad acharō. Et reuertentes filij iſrl' poſtq̄ꝫ pſecuti ſūt philiſteos inuaſerūt caſtra eoꝝ. Aſſumēs^p āt dauid caput philiſtei attulit illd̄ ī hierl'm arma^q v̄o ei⁹ poſuit ī tabnaclo ſuo. Eo āt tp̄e q̄ uiderat ſaul dd̄ egredientē ꝯtra philiſteū: ait ad abner pricipē militie ſue. De q̄^r ſtirpe deſcēdit hic adoleſcēs: Dixitqꝫ^s abner. Uiuit aīa tua rex ſi noui. ⁊^t ait rex. Interroga tu cui⁹ fili⁹ ſit iſte puer. Cūqꝫ egreſſus eēt dd̄ pcuſſo philiſteo: tulit eū abner ⁊ introduxit corā ſaule: caput philiſtei hn̄tē in manu. ⁊ ait ad eū ſaul. De q̄ ꝓgenie es o adoleſcēs: Dixitqꝫ dauid. Fili⁹ ſui tui iſai bethleemite ego ſuꝫ.

l Preualuitqꝫ. h̄ d̄ſcribit' ipſius dauid triūph⁹: ⁊ pꝫ l̄ra vſqꝫ ibi.

m Et eduxit euꝫ de vagina. philiſte⁹ em̄ adhuc eū nō extraxerat. q2 ꝓpus cū haſta pugnare volebat: ſicut faciūt milites in duellis ꝓpus inuadēdo ſecū lanceis. n Uidētes aūt philiſtijm ⁊c̄. diuīo miraclo

o Fugerūt. territi diuīo iudicō. cetera patēt vſqꝫ ibi

p Aſſumēs autē dauid caput ⁊c̄. n̄ tūc: ſꝫ poſtea ad terrēdū iebuzeos ibi habitantes in fortalicij fortitudine confidētes.

q Arma v̄o ei⁹ poſuit ī tabnaculo. ſ. dn̄i. qd̄ pꝫ ex h̄ qd̄ dr̄. ī. xxi. c. ꝙ gladi⁹ goliath erat inuolut⁹ poſt ephot ī tēplo dn̄i

r De q̄ ſtirpe ⁊c̄. lꝫ aūt dauid fuiſſet cū ſaul. vt pꝫ ex p̄dictꝭ c. xvi. tñ tūc nō cogſcebat. q2 ſic dic̄ Aug'. interim barba creuerat adoleſcēti que notabiliter mutat aſpectū faciei. pt' etiā dici ꝙ ſaul ex demōis afflictōe hēbat mēoriam ⁊ fantaſiā ꝑturbatā ⁊ ipeditā a cognitōe. s Dixitqꝫ abner viuit. ⁊c̄. Mod⁹ eſt iurādi: ⁊ eſt ſenſus. ſic verū eſt ꝙ ego deſidero vitā tuā ſic verū eſt ꝙ ego nō noui. ⁊ accipit' h̄ ſi ꝓ nō. Nec mirū ſi abner nō cognoſcebat dauid q2 erat princeps militie ⁊ ſic erat occupatus ꝯ aduerſarios in extremi-

tatibus regni rege in domo manente. Et dauid adhuc cum ſaule parū fuerat: ita ꝙ forſitā abner eū ibidē nō viderat. t Et ait rex: interroga. ⁊c̄. fecerat em̄ ꝓclamari ꝙ filiā ſuā daret ei q̄ philiſteū pcuteret. vt dictū eſt. ſ̄. ⁊ iō volebat ſcire ſi eēt de bono gn̄e: ita ꝙ filia ſua eſſet ei competenter aſſignata.

In cap̄. xvij. vbi dr̄ in poſtilla. Ad maiorē ſequētiū intelligētiā hic q̄rit' vtrū duellū ſit licitū ⁊c̄. Addītio.

Licet cā collatōis ⁊ abſqꝫ aſſertōe multa falſa poſſint dici. In ſacra tñ ſcp̄tura vel in ei⁹ expoſitōe nō videnf falſa aliq̄ mō pſuadēda. poſſet em̄ inde ſeq̄ error in ope vel in mente vn̄ in ꝓpoſito circa q̄ōnē motā p poſtillatorē cū aſſertōe v̄a. Dicendū ꝙ duellū ex parte iudicū ſemꝑ eſt illicitū: etiā in caſib⁹ poſitis a poſtillatore. qd̄ pꝫ ex h̄: nā auctēs textuales decretoꝝ ⁊ canonum p poſtil'. allegate indiſticte loquūt': nō excuſantes ī aliq̄ caſu in duellis iudicē a petō: neqꝫ duellātes ſaltē q̄ ad vtrāqꝫ partē duelli. In illo em̄ cap̄. monomachia p ip̄m poſtillatorē allegato expreſſe hr̄ ſic h̄ ⁊ huiuſcemodi ſectātes deū ſolūmodo tētare videt' q̄ q̄dē v̄ba indiſtincte loquūtur. vbi attēdendū eſt ꝙ nō dic̄. oīs hec ſectātes tētant deū: ſꝫ videt' tētare vt intelligat' ꝙ poſito caſu ꝙ aliq̄s ex his ſectātib⁹ intendat aliū finē forte rectū. q2 tñ apparentia eſt mala cauēdū eſt. Nā ſm apl'm. ī. theſſal'. v. c. etiā ab habente ſpēm mali abſtinēdū eſt. Idē modus dicēdi in. c. dilecti. de purga. vul. vbi in ſili mā ſic hmōi iudiciū penit⁹ eſt interdictū: vt pote in q̄ d̄s tētari videt'. etiā in ca. ſuſcepti regiminis. ti. p̄dicto. tractans ſpāliter: de duellis expſſe dr̄ ꝙ in eo caſu vel alijs h̄ nō debeat aliq̄ten⁹ tolerari. In q̄ hr̄ manifeſte ꝙ nō ſolū ꝓhibet' duella fieri ſeu cōmitti: ſꝫ etiā eoꝝ toleratio eſt ꝓhibita. qd̄ eſt de directo ꝯ poſitionē poſtil'. Illud aūt qd̄ dr̄ ad auctē aug'. ꝙ loq̄tur inquiſitiue ſeu dubitatiue ⁊ nō determiatiue: nō hꝫ aliqd̄ fundamētū eo ꝙ nō oñdit ꝯriū dictū ipſius aug'. nec ꝙ p̄dicta retractet in libro retractatōnū. ſilr' nec doctores p̄dictas auctēs iuridice exponentes ipſos iudices videtur excuſare. vn̄ nec ip̄e poſtillator aliquē doctorē allegat niſi ſcēm Tho. q̄ nihil fac̄ ꝓ opinione ſua: vt patebit. leges etiā ſeculares ab ipſis phis ꝯdite: q̄ de p̄cepto ꝓhibitōis diuīe tētatōis nō curāt: adhuc duellū videnf ſimpliciter ꝓhibere. vt de gladiatorib⁹. l. vnica. Cum igit' nec per auctēs textuales: nec p doctores talis excuſatio. ſ. iudicū ī duello appareat. deueniēdū eſt ad rōes p poſtil'. allegatas: ⁊ caſus p ip̄m poſitos que ſi bn̄ aſpiciūtur nō videnf ꝯ hāc aſſertionē aliq̄d facere. Ad cui⁹ euidentiā ſciendū ꝙ lꝫ hn̄ti curā alicui⁹ cōitatis licitū ſit ꝑmittere minora mala: vt euitētur maiora. vt pꝫ de meretricio p ip̄m allegato. nemini tñ lꝫ facere mala vt eueniāt bōa. vn̄ in glo. ij. Regū xxi. Uana ſpe ſecuritatꝭ a dyabolo deludūt': q̄ dicūt faciam⁹ mala vt veniāt bōa. taliū em̄ dānatio iuſta eſt: cui⁹ rō eſt manifeſta. nō em̄ ſola bōitas finis ſufficit ad faciēdū actū bonū niſi ſil' ꝯcurrāt alie bōitates ad h̄ req̄ſite. vt ſatꝭ declarat ſcūs Tho. ṗma ſcd̄e. q. xviij. arti. iiij. in rn̄. ad vltimū argu. Et iō lꝫ tolerare meretriciū ꝓpter bonū finē ſit ꝑmiſſum: nūq̄ꝫ tñ cōmittere meretriciū ſeu eideꝫ auxiliū aut ꝯſiliū p̄ſtare eſt licitū. ſꝫ ꝯſtat ꝙ ṗncipes ſeu iudices duelloꝝ nō ſolū ꝯcurrāt in hmōi duellis ꝑmittendo ſeu tolerādo ſꝫ etiā faciēdo ſeu auxiliū p̄ſtādo. ⁊ h̄ multiplr'. ṗ q2 de eoꝝ mādato ⁊ auctē ordināt' ſeu aſſignātur loca ⁊ tp̄a duellādi. ſilr' ⁊ d̄ eoꝝ auctē ⁊ mādato dant' ꝯſeruatores ſeu rectores: q̄ vtroſqꝫ duellātes cuſtodiāt a fraudib⁹ q̄ circa parilitatē amoris vtriuſqꝫ: ⁊ in alijs hmōi pn̄t ꝯtingere. Silr' p ṗncipes ſeu iudices corā q̄b⁹ duella exercētur: oportet ꝙ vtraqꝫ pars ſit tuta a violētia: ſic ꝙ neut' duellantiū poſſit ab amicis ſeu alijs iuuari vt alteꝝ inuadat ſeu ſupprimat: vel ip̄m a limitib⁹ p ṗncipē ſeu iudicē aſſignatꝭ expellat: niſi em̄ aliq̄s hn̄s auctē ad h̄ ſeu ptātē talia duella a violētia extrinſeca ſecuraret: iā nō eēt duellū ſꝫ bellū: cū vtraqꝫ pars poſſet conuocare amicos ⁊ fauētes ſeu coadiutores ad aliū ꝯuincendū. qd̄ eſt ꝯ rōem duelli. Silr' ṗncipes ſeu iudices corā q̄b⁹ duella exercentur manifeſte p̄ſtāt auctē duellis cū ꝯtrouerſias ſeu diſcrepationes duellātū diffiniūt ſeu p̄cipiunt decidi ſeu diffiniri in curijs ſuis: put duellū termiat'. ſ. ſi actor vicat in duello: reus hr̄ ꝓ condemnato ⁊ deuicto tāq̄ ſi actor intētōꝫ ſuā legitime corā eo probaſſet: ⁊ ecōtra. Et ſup h̄ ꝯſueuerūt ferre ſn̄ias v̄boꝝ ſcp̄to auctē iudiciali: ſic̄ fit in alijs cauſis p legitimas ꝓbatōes. vn̄ māifeſtū eſt ꝙ in p̄dictꝭ ṗncipes ſeu iudices n̄ ſolū dici d̄bēt tolerātes minora mala vt euitet' maiora: ſꝫ etiā faciētes mala vt bōa eueniāt: vel vt maiora mala euitet'. qd̄ nullo mō lꝫ q̄ꝫtūcūqꝫ malū qd̄ cōmittitur ſit modici nocumēti: ⁊ bonū qd̄ inde ſpectat' maxīe vtilitatꝭ. nā ſm Aug'. non eſt licitum mendacium pernicioſum proferre pro ſalute totius mūdi. vn̄ in caſib⁹ p poſtil'. allegatꝭ nō excuſant' a petō iudices ex bonitate finis: p vias em̄ iuſticie rectas decet ṗncipē talia determiare: nō p illas q̄ diuīo iuri obuiāt. vt ait ſtephan⁹ papa in cap̄. ꝯſuluiſti. ij. q. v. ſpōtanea cōfeſſiōe vel teſtiū approbatōe delicta cōceſſa ſunt vr̄o regimini iudicari: occulta em̄ ⁊ incognita illi ſunt relinquēda q̄ ſol⁹ nouit corda hominū. Et ibidē ꝙ ſcōꝝ patrū documēto ſancitū nō eſt: ſupſtitioſa adinuentōe nō eſt p̄ſumēduꝫ. Preterea ſi in caſib⁹ poſitꝭ a poſtil'. null⁹ duellātiū eſt imunis a culpa eo ꝙ voluntarie ponūt ſe ad h̄ p̄termiſſis alijs vijs ſm ordinē iurꝭ. vt ibidē poſtil'. dic̄ in fine iſti⁹ q̄ōnis. a fortiori vinculo iudices q̄ voluntarie h̄ approbāt ⁊ ad h̄ cooꝑant' modis p̄dictꝭ: p̄termiſſis alijs vijs iurꝭ ⁊ medijs culpabiles mag' ſunt. Preterea rō iſta poſtil'. in qua dic̄ ꝙ ſi vn⁹ aliū nō poſſet ꝓuocare ad duellū: multiplicarent' homicidia occulta in terra. ⁊c̄. nō videt' hr̄e valorē. nā ex oppoſito etiā ſeq̄retur multiplicatio homicidioꝝ ſeu alioꝝ maloꝝ in occulto. Ex h̄ em̄ ꝙ vnus poſſet aliū ꝓuocare ad duellū: illi q̄ virib⁹ corporis ſunt validiores vel arte bellādi magis eruditi: alios īfirmiores occulte opp̄merēt ꝯfidentes de ꝓprijs virib⁹ ⁊ hmōi. ⁊ ſic nō timerēt ad duellū ꝓuocari. put ſepe ꝯtingit. Qd̄ aūt dic̄ ſcūs Tho. ꝯcordari huic dicto: ⁊c̄. nullo mō hꝫ locū ſi ſcūs Tho. bn̄ intelligit'. Nā in ſcd̄a ſcd̄e. q. xcv. in fine vlti. arti. ſ. in rn̄ſione ad vltimū argumē. vbi de h̄ tractat: dicit ꝙ iudiciū ferri candētis in aliq̄ cōuenit cū fortib⁹. ſ. inq̄ꝫtū ordinat' ad alicui⁹ facti occulti inq̄ſitōeꝫ p aliqd̄ factū ab hoīe: ſꝫ differt a iudicio fortiū inq̄ꝫtū ſpectat' in iudicio ferri cādentis aliq̄s miraculoſus effect⁹: qd̄ nō cōtingit in rōe cōi fortiū. ⁊ poſtea paucis intꝑpoſitꝭ dicit ꝙ duella in q̄b⁹ nō ſpectat' miraculoſus effectus: vtpote q2 pugiles ſunt penit⁹ pares v̄tute ⁊ arte magis accedūt ad cōem rōem fortiū q̄ꝫ examiatio ferri candētis vbi miraculū ſpectatur diuinū. h̄ ille. Sꝫ ex h̄ nō tollit' q̄n iudiciū belli illicitū reddat' ex duob⁹ que ipſemet ſcūs doctor ponit in eodē loco tāq̄ illicita Primū. ſ. q2 ordinatur ad iudicādū occulta q̄ diuīo iudicio reſuātur. ſcd̄o etiā q2 hmōi iudiciū nō eſt auctē diuia ſanctū. ⁊ ſic ſunt intelligēda v̄ba ſcti doctoris in illo cap̄. vt pꝫ bn̄ inſpiciēti. Cū vlteri⁹ dicit poſtil'. ꝙ ṗncipes ſctē vite duella ſuſtinuerūt ſeu cōceſſerūt. vt ſcūs ludouicus rex frācoꝝ ⁊ alij. ⁊c̄. ex h̄ nō cōcludit ꝓpoſitū ſuū. nā fuerūt multi ſancti a deo in ſacra ſcp̄tura approbati: q̄ plures peccauerūt. vt pꝫ de dauid ⁊ alijs. ſꝫ petā eoꝝ n̄ ſunt trahēda ad conſequētiā: ſꝫ ſua bona opera. Replica.

In cap̄. xvij. vbi poſtil'. ſub diſtinctōne in certꝭ caſib⁹ dixit iudices nō peccare duellū ꝑmittētes. Burg'. videt' poſtillatorē cōmiſiſſe crimē leſe maieſtatis. vn̄ eū inſtomachāter inuadit cōcludēs ꝙ v̄a aſſertione gn̄alit' ⁊ ſine diſtinctōe dicendū ſit ꝙ duellū ex parte iudicū ſemꝑ ſit illicitū: qd̄ pſuadet ex h̄. q2 vt dicit canon. Monomachiā. ij. q. v. ⁊ cetera iura p poſtil'. allegata loquūtur indiſtincte: ſic ꝙ nullo caſu duella debent fieri nec tolerari. ſꝫ nimis p̄ciſa videt' h̄ Burg'. ſn̄ia. pēſando em̄ v̄ba iuriū iūctis gloſis oīm doctoꝝ mā duelloꝝ tractat' ſub diſtinctōibus manifeſtis: nā iura loquūtur in caſu q̄ d̄s tētari videt' duella ſunt ꝓhibita. A ꝯrio aūt ſenſu qd̄ eſt argumētū validū in iure: vbi d̄s tētari nō videtur ꝑmitti pn̄t in caſu etiā q̄ ad duellū p̄cedit' alicui⁹ occulti inq̄ſitio: aut vulgaris purgatio aut ſn̄ie ꝓmulgatio iura nō ꝑmittūt. A ꝯrio aūt ſenſu: vt ſup̄ ꝑmitti pn̄t. Eſt igit' manifeſta hmōi ꝓhibitōnis ⁊ ꝑmiſſionis diſtinctio. In caſib⁹ deniqꝫ p poſtillatorē adductꝭ nulla dei apparet tentatio: ſꝫ ꝓuocātꝭ p̄ſumptio: ⁊ aſſumētis ciuilis coactio. niſi em̄ ꝓuocatus ad duellū aſſumeret: in vulgo iudicaret' vel iniuſt⁹ vel effeminat⁹: vt igit' euadere poſſit tale vulgi temerariū iudiciū putat duellū neceſſario aſſumendū: vel ſaltē ſaluo honore nō eſſe declinādū. ⁊ ſic intelligo ciuilē coactionē: ⁊ puto vtrūqꝫ nō eſſe ſine culpa: ꝙuis ꝓuocans ceteris paribus videat' culpabilis magis. iudex tñ ꝑmittēs nō: cū ptineat ad pacē pauperum litꝭ termiatio: ⁊ ad reipublice vtilitatē manifeſtā. vt pꝫ in caſib⁹ poſitis a poſtil'. in q̄bus ex parte duellātiū nō eſt aliq̄ dei tentatio: ſꝫ p̄ſūptō viriū artꝭ ⁊ induſtrie experimētū hūane: nec ex parte eoꝝ: imo nec iudicis intentōe alicui⁹ occulti inq̄ſitio: nec vulgaris purgatio. rōne cui⁹ in eodē iuris titulo. ⁊. ij. q. v. dr̄ ꝓhiberi: nō videt' peccare iudex ſꝫ poti⁹ facere debitū officij ſui: ⁊ p ꝯn̄s mereri. pꝫ igit' ꝙ burg'. nō bn̄ attēdit v̄ba iuriū et doctoꝝ aſſerēdo ꝙ oīno loquūtur indiſtincte. Nā ſi ſine diſtinctōe deberant illa v̄ba accipi: ſequit' dauid aſſumētē duellū: de q̄ h̄ ſmo: ⁊ ſaul permittētē imo approbātē ⁊ opē armis ferētē peccaſſe. qd̄ erroneū eſt dicere Et ſi dixeris put doct. cōiter dicūt: hūc caſum factū ex dei reuelatōe pꝫ ꝙ in caſib⁹ hmōi diſtinctio eſt. ⁊ nō ſunt indiſticte illa iura recipiēda. nec burg'. rōnib⁹ poſtil. ſatiſfacit. cū em̄ arguit ꝙ curatores reipublice pn̄t ꝑmittere minora mala vt euitet' maiora. vt pꝫ de meretricio ſm bt̄m aug'. Burg'. cōcedit totū: ſꝫ addit impꝫtinēter ꝙ nō pn̄t facere minora mala vt vitent' maiora. q2 ſm apl'm nō ſunt faciēda mala vt eueniāt bōa. ⁊ tota digreſſio Burg'. tendit ad h̄ ꝙ iudices nō mō ſunt duellum tolerantes.

Universidad de Salamanca. BGH

ſed facientes ⁊ eius auctores: quod ſic oſtendere nititur. Nam vt inquit eoꝝ aucte deputāt certa tpa ⁊ loca duellādi. Itē ordināt rectores ⁊ ↄſeruatores q̄ vtroſqꝫ duellātes ꝓſeruēt ⁊ fraudib⁹ ⁊ violētia amicoꝝ alteri fauētiū. ⁊c. Ad qḋ dicendū eſt ꝙ vbi iudices circa duella excedunt nām ꝑmiſſiōis. vtputa ex victoria vni⁹ partꝭ ꝓferre ſniam ↄ̄ victū tanq̄ reum vel al's ꝓculdubio peccāt: ſꝫ vbi iudices nō excedūt naturā ꝑmiſſiōis ordinātes i fauorē iuſticie: nō duelli nec duellāniū certos modos q̄bus iniuſticia caueri poſſit circa duellū poſſibilis: nō videnſ ꝓpterea dici debere auctores vel factores duelli. ptꝫ h̄ i exēplo de ꝑmiſſo meretricio. rectores em̄ reipublice ipꝫ ꝑmittētes: nolētes tamē meretrices hitare i locis ſacris ⁊ hōeſtis: ad vitādū ſacroꝝ locoꝝ ꝓphanatonē ⁊ ſcādalū hoim vtriuſqꝫ ſex⁹ hōeſtoꝝ ordināt ſpecialia loca vbi meretrices ⁊ alie ꝑſone habitēt infames ⁊ non alibi. Quis cū nr̄o ſermone burgēſi deſpiēs diceret ipſos ex eo meretricij fautores factores ⁊ auctores. Itē ordināt ꝙ ſacris tpibus puniūt lenones ꝓſtibula viſitātes: alijs aūt tpib⁹ nō. q̄s ex h̄ diceret eos tpibus ꝑmiſſis fore meretricij fautores. Itē ordināt ꝙ i domib⁹ meretricū ſit emunitas: ita ꝙ nēo poſſit ibi meretricib⁹ aut alijs ipune violētiā inferre ad cauendū ſeditōes ⁊ homicidia. q̄s ex his oīb⁹ culpabit reipublice rcōres tanq̄ malefactores aut mali cuiuſcūqꝫ auctores ⁊ nō potius cōmēdabit eos tanq̄ prudētes prouiſores. q: q̄uis permittunt ꝓpter maius malū vitandū min⁹: cauēt tn̄ q̄tū pn̄t ne in illo minori malo ꝑmiſſo oēs male circūſtantie ↄcurrere poſſint. malū em̄ eſt meretricium: ſꝫ multo peius eſt ei⁹ exercitiū in locis ſacris ⁊ tpibus ⁊ interuenientibus homicidijs. vn̄ ⁊ ſi caueri nō pn̄t meretricia ꝓpter cauſas. ꝓuidis tn̄ rectoribus cauētur alia mala cōcurrere poſſibilia. ita dico in ꝓpoſito ꝙ ſi iudices duellū ſe temere ꝓuocantiū ꝓpter tutelā pauperū ⁊ pn̄ie pacem ⁊ vtilitatē ꝑmittāt nō peccāt: nec ex h̄ naturā ꝑmiſſiōis excedūt ſi cauēt cetera mala q̄ circa duellū cōtingere pn̄t. Duellū em̄ ſic ſe ꝓuocātiū oīne q̄uis ſit malū: ſicut ⁊ meretriciū. vtrūqꝫ tn̄ ꝑmiſſum pōt ꝑ iudices auctēm hñtes ſine pctō ↄditionari: nō in mali fauorē: ſꝫ cautelā alioꝝ maloꝝ ↄcurrere potentiū. Incaut⁹ igiꝰ burg. q̄ temere in hmōi ſtās reprobat ludouicū regē francie ⁊ karolū magnū ⁊c. ⁊ ſi burg. diligēter vidiſſet ſctm̄ Tho. in loco ꝑ eū allegato nō dixiſſet poſtil. ipm̄ male adduxiſſe. q̄ enim adducit ꝓ cōfirmatōe ſue ꝓtenſe ſnie ꝙ duellū a parte iudicū ſemꝑ reddatur illicitū: nō valēt. ꝑmus em̄ caſus adduct⁹ nō eſt ad ꝓpoſitū: videlicet ꝙ duellū ſemꝑ ordineſ ad iudicandū occulta: q̄ diuino iudicio reſeruanſ pꝫ em̄ ex ſuppoſitis eē falſū: nec ſcḋo adductū valet. ꝙ videlꝫ oīne illud ſit a pte iudicū illicitū: qḋ diuio iudicio nō eſt ſancitū. q: idē argumētū eēt ḋ meretricio qḋ a deo ñ eſt ſancitū: tn̄ licite ꝑmiſſū. vt. ſ. patuit.

T factū eſt. Deſcp̄ta ipſius dauid victoria. h̄ pn̄r deſcribiſ ex h̄ inuidia ſubſecuta. Et p̄ deſcribiſ circa dauid omniū gr̄a. ſcḋo ſaulis inuidia. ibi. Porro cū reuerteref. tercio effect⁹ malicie. ibi. Poſt diē. Circa pmū deſcribiſ p̄ gr̄a acq̄ſita ipſi dauid circa ionathan filium regis: cum dicitur. b Anima ionathe cōglutinata. ⁊c. i. ↄiūcta indiſſolubili glutino caritatꝭ. hui⁹ aūt dilectōis ſubdiſ effect⁹. cū ḋr. c Inierūt aūt. ⁊c. iurādo ꝑpetuā amiciciā: ⁊ in ſignū hui⁹ amicitie ſubdiſ. d Expoliauit ſe. ⁊c. reputans eū q̄ſi ſeipm̄. e Uſqꝫ ad gladiū. ⁊c. li vſqꝫ ẜm aliq̄s h̄ tenef excluſiue ita ꝙ iſta nō dederit ionathas ipſi dauid q: nō poterat bono mō iſtis carere. Alij āt dicūt ꝙ tenef incluſiue ita ꝙ iſta etiā dederit dauid in ſignū ꝑfecte amicicie. ⁊ h̄ vr̄ verius nec valet rō alioꝝ q: fili⁹ regis ḋ facili poterat talia aliūde hr̄e. ſcḋo deſcribiſ gr̄a ipſius dḋ erga ppl'z cū ḋr. f Erat acceptus. ⁊c. q: oīa negocia ſibi ipoſita ꝓ bono ⁊ defenſione regni feliciſ ↄſummabat g Porro cūꝫ reuerteref. h̄ pn̄r deſcribiſ ipſi⁹ ſaul inuidia cui⁹ feminarū fuit laus ipſi⁹ dauid i cāntenis cōibus de victoria philiſtioꝝ: in q̄bus cantabant. h Percuſſit. ⁊c. ⁊ ſic pl⁹ honoris attribuebant dauid q̄ʒ ſauli. Dicebāt aūt dauid ꝑcuſſiſſe decem milia: eo ꝙ ꝑcuſſerat goliath q̄ pro decē milib⁹ cōputabaſ: eo mō loquēdi q̄ de dḋ ḋr. ij. Reg. xviij. Tu vnus ꝓ decē milibus cōputaris. i Quid ei. ⁊c. ex tūc em̄ timere cepit ne dauid ꝑueniret ad regnū: q: ſciebat ſe reprobatū. ſicut dictū fuit. ſ. xv. ca. k Nō rectꝭ oculis. ⁊c. Mod⁹ eſt em̄ inuidoꝝ ⁊ odiētiū reſpicere eos q̄s odiūt ex obliq̊. l Poſt diē aūt. h̄ pn̄r deſcribiſ predicte inuidie effect⁹ malign⁹: ⁊ p̄ dauid inuadēdo. ſcḋo filiā ſuaꝫ ei inſidioſe ꝑmittēdo. ibi. Dixit aūt ſaul. Circa primū dicitur. l Poſt diē aūt. ⁊c. graui⁹ q̄ʒ añ ꝓpꝭ odiū ↄ̄ dauid conceptum. m Et ꝓphetabat. h̄ nō accipiſ ꝓpheta ꝓpꝭ ſꝫ tm̄ denoīatiue. q: alienata tanq̄ arreptici⁹ loq̄baſ. n Putās ꝙ ↄfigere. ⁊c. i. ꝑforare lancea ſic ꝙ trāſiret vſqꝫ ad parietē. o Et declinauit dauid. ⁊c. ꝑ̇us em̄ receſſerat ab eo rediēs ad domū pr̄is. vt dictū fuit ca. xvij. ⁊ nūc iterū redijt ad patrē oſtēdēs ꝑiculū in q̄ fuerat: ſꝫ ſaul reuocauit eū fingēs ꝙ nō feciſſet a ꝓpoſito nec ex odio: ſꝫ neſciēs q̇d faceret agitat⁹ a demonio. p Et fecit eū tribunū. nō ꝓpter honorē ſuū: ſꝫ vt egrediēs ad belli ꝑicula occideref: ſꝫ dn̄s iſtud conuertit in bonū ipſi⁹ dauid. vt pꝫ ex lr̄a ſequēti. q Dixitqꝫ ſaul. h̄ pn̄r poniſ effect⁹ malicie ſaul: filias ſuas dauid ꝑmittēdo ⁊ p̄ pmā. ſcḋo ſcḋam. ibi. Dilexit aūt michol. circa pmū dicitur. r Ecce filia mea maior. q. d. volo te honorare dādo tibi ꝓgenitā malicioſe cogitās: vt ad cōſequēdū h̄ m̄rimoniū dauid audacius ſe periculis exponeret: ⁊ ſic periret. ſicut pꝫ i lr̄a. s Quis ego ſū. ⁊c. h̄ dixit dauid nō renuēs m̄rimoniū: ſꝫ vt magnificaret ipſius ſaulis bn̄ficiū. vn̄ ſubdiſ. t Factū eſt aūt. ⁊c. vt dauid eius amplexibus frueretur. Data eſt hadrieli. ⁊ ſic apparuit non ſolū inuidia ſaul: ſꝫ etiā ei⁹ falſitas nō implēdo ꝑmiſſum: marie cū dauid iā h̄ meruiſſet añ in occaſiōe goliath. vt patuit ex ſuꝑdictis. v Dilexit aūt. h̄ ḋſcribiſ ꝑmiſſio ſcḋe: q̄ etiā data fuit dauid malicioſe. vt pꝫ ex ſequētib⁹ cū ḋr. x Dabo eā. ⁊c. i. in occaſionē mouēdi gladijſ philiſtinoꝝ. ſcādalū em̄ ꝓprie ſignificat impactōeꝫ pedis ad lapidē vel aliq̇d hmōi: q̄ facit hoiem ruere. y In duab⁹ ⁊c. in aliq̄bus libris addiſ reb⁹: ſꝫ nō eſt in hebreo: nec eſt de textu. vn̄ h̄ eſt ſenſus ẜm hebreos. In duab⁹ filiab⁹ meis eris gener me⁹. q: i pma fuiſti gener meus q̄tū ad ſpōſalia ⁊ in ſcḋa eris gener me⁹ q̄tum ad ſponſalia ⁊ m̄rimoniū ſequēs. q. d. vtrūqꝫ cedit tibi ad honorem: ⁊ iō debes te magis opponere aduerſarijs meis. z Loquimini ad dḋ clā me. h̄ dixit vt dauid magis crederet ſaulē honorē ei⁹ q̄rere ⁊ ñ mortē. a Ego aūt ſum pauꝑ vir q. d. nō hēo vnde poſſem regi ↄuenientia dōa dare q̄ antiq̇⁹ fiebāt i m̄rimōijs hebreorū. ſicut pꝫ Gen. xxiiij. q: ſu⁹ abrae in m̄rimōio rebecce p̄ri ⁊ m̄ri ei⁹ obtulit munera. ⁊ iō ad h̄ rn̄dit ſaul. d. b Nō hꝫ rex. ⁊c. h̄ eſt dona ꝑcioſa auri vel argēti: q̄ ſolēt regib⁹ dari quādo filias ſuas dant ſponſis. c Niſi tm̄ cētum ⁊c. hoc aūt petijt ſaul duplici rōe. Una eſt: q: ꝑ illas partes amputatas ⁊ ſibi apportatas cert⁹ erat ſaul ꝙ illi interfecti nō erāt de filijs iſrl' q̄ ſunt circūciſi. Alia rō fuit: quia philiſtei horrebāt circūciſiōꝫ tanq̄ mortem: ⁊ iō ꝑ h̄ cōciperēt mai⁹ odiū ↄ̄ dauid ꝓpꝭ tale obprobriū illatum eis ꝑ ipm̄: ⁊ ſic magis mouerētur ad interficiēdum dauid qḋ intēdebat ſaul. d Placuit ẜmo ⁊c. tū q: michol diligebat. tū q: philiſteos ydolatras odiebat. cetera patēt vſqꝫ ibi. e Et ſaul magis. ⁊c. tū q: iā erat gener regis: ⁊ ꝑ ↄn̄s de maiorib⁹ in regno. tū q: michol filia regis eū diligebat: ⁊ ionathas fili⁹ ei⁹ erat ipſi dauid cōfederatus. vt patet ex ꝑdictis.

In ca. xviij. vbi ḋr in poſtil. Et declinauit a facie ei⁹ ſcḋo. ꝑ̇us em̄ receſſerat ab eo rdiēs ad domū pr̄is. vt dictū fuerat. c. ꝑcedēti. Additio. D veritatē lr̄e hn̄dā ſufficit ꝙ ſaul tētauit ꝑcutere dauid bis in eadē die ſeu tpe: ⁊ in q̄libet vice dauid declinauit. ⁊ ſic dꝫ itelligi illud. Declinauit dauid ſcḋo id eſt non ſolum declinauit ictum ſeu percuſſionem ſemel: ſed etiam bis. Nā in hebreo in h̄ loco hr̄. Declinauit dauid a facie ei⁹ duabus vicibus.

Replica. N cap. xviij. circa illud qḋ ḋr. Declinauit dauid a facie ſaul ſcḋo. vult Burg. ꝙ eadē die ſaul nitebaſ bis ꝑcutere dauid. ſꝫ h̄ nō videſ veriſile. q: ſemel declinās non legiſ rediſſe niſi reuocatus. vt pꝫ h̄ ⁊ ca. xix. etiā de hannitōne et tyrānide ſaul nō eſt magna vis cū res ſit ſatꝭ apparens.

Cap. xviij

T[a] factū eſt cū cōpleſſꝫ loq ad ſaul aīa[b] ionathe ↄglutinata eſt aīe dauid: et dilexit eū ionathas q̄ſi aīam ſuā. Tulitqꝫ eū ſaul in die illa: ⁊ nō cōceſſit ei vt reuerteref i domū pr̄is ſui. Inierūt[c] āt dauid ⁊ ionathas fed⁹: diligebat em̄ eū q̄ſi aīam ſuā Nā[d] expoliauit ſe ionathas tunica q̄ erat indut⁹ ⁊ dedit eā dauid ⁊ reliq̄ veſtimēta ſua: vſqꝫ ad gladium ⁊ arcū ſuū ⁊ vſqꝫ ad baltheū. Egrediebaſ quoqꝫ dauid ad oīa queccūqꝫ miſiſſet eū ſaul: ⁊ prudēter ſe agebat. Poſuitqꝫ eū ſaul ſuper viros belli: ⁊[f] acceptus erat in oculis vniuerſi ppli: maximeqꝫ in ↄſpectu famuloꝝ ſaul. Porro[g] cū reuerteref ꝑcuſſo philiſteo dauid ⁊ ferret caput ei⁹ in hierlm̄: egreſſe ſunt mulieres de vniuerſis vrbibus iſrl' cātātes choroſqꝫ ducētes in occurſū ſaul regis in tympanis leticie ⁊ i ſiſtris: ⁊ ꝑcinebant mulieres ludētes atqꝫ dicētes. Percuſſit[h] ſaul mille ⁊ dauid decē milia Irat⁹ eſt āt ſaul nimis ⁊ diſplicuit in oculis ei⁹ iſte ẜmo. dixitqꝫ. Dederūt dauid decē milia: ⁊ mihi mille dederūt. qd'[i] ei ſupeſt niſi ſolum regnū. Nō[k] rectis ergo ocul' ſaul aſpiciebat dauid a die illa ⁊ deinceps. Poſt[l] diē aūt alterā inuaſit ſpūs dei mal⁹ ſaul: ⁊[m] ꝓphetabat in medio dom⁹ ſue. Dauid autē pſallebat manu ſua ſicut ꝑ ſinglos dies. Tenebatqꝫ ſaul lanceā ⁊ miſit eā: putās[n] q' ↄfigere poſſet dauid cū pariete. Et[o] declinauit dauid a facie ei⁹ ſcḋo. Et timuit ſaul dauid eo q' eēt dn̄s cū eo ⁊ a ſe receſſiſſet. Amouit ergo eū ſaul a ſe ⁊[p] fecit eū tribunū ſuꝑ mille viros Et egrediebaſ ⁊ intrabat in conſpectu ppli. In oibus quoqꝫ vijs ſuis dauid prudēter agebat: ⁊ dn̄s erat cū eo Uidit itaqꝫ ſaul q' prudens eēt nimis: ⁊ cepit cauere eū. Omnis aūt iſrl' ⁊ iuda diligebat dauid: ipſe aūt ingrediebaſ ⁊ egrediebaſ añ eos. Dixitqꝫ[q] ſaul ad dauid. Ecce[r] filia mea maior merob ipſam dabo tibi vxorem tm̄modo eſto uir fortis et preliare bella dn̄i. Saul āt reputabat dicēs. Nō ſit man⁹ mea i eo: ſꝫ ſit ſuꝑ eū man⁹ philiſtinoꝝ. Ait āt dauid ad ſaul. Quis[s] ego ſum aut q̄ eſt vita mea aut cognatio pr̄is mei in iſrl' vt fiā gener regis. Factū[t] eſt aūt tpꝭ cū deberet dari merob filia ſaul Dauid: data eſt hadrieli molathite vxor. Dilexit[u] aūt dauid michol filiā ſaul alterā: ⁊ nūciatū eſt ſaul ⁊ placuit ei. Dixitqꝫ ſaul. Dabo[x] eā illi vt fiat ei in ſcādalū: ⁊ ſit ſuꝑ eū manus philiſtinoꝝ. Dixitqꝫ ſaul ad dauid. In[y] duab⁹ gener me⁹ eris hodie. Et mādauit ſaul ẜuis ſuis Loq̄mini[z] ad dauid clā me dicentes. ecce places regi ⁊ oēs ẜui eius diligūt te. Nunc ergo eſto gener regis. Et locuti ſūt ẜui ſaul in auribus dauid oīa ỽba hec. ⁊ ait dauid. Nū parū videſ vobis generū eē regis: ego aūt ſuꝫ vir pauꝑ ⁊ tenuis. Et renūciauerūt ẜui ſaul dicentes: huiuſcemodi ỽba locutus eſt dauid. dixit aūt ſaul. Sic loquimini ad dḋ. nō[b] hꝫ rex ſpōſalia neceſſe niſi[c] tm̄ centū ꝑpucia philiſtinoꝝ vt fiat vltio de inimicis regis Porro ſaul cogitabat dauid tradere in man⁹ philiſtioꝝ. Cūqꝫ renūciaſſet ẜui ei⁹ dauid ỽba q̄ dixerat ſaul: placuit[d] ẜmo in oculis dauid vt fieret gener regis. Et poſt paucos dies ſurgēs dauid abijt i acharon cū viris q̄ ſub eo erāt: ⁊ ꝑcuſſit ex philiſtijm ducētos viros: ⁊ attulit eoꝝ ꝑpucia ⁊ annūerauit ea regi: vt eēt gener ei⁹. Dedit itaqꝫ ſaul ei michol filiā ſuā vxorē. Et vidit ſaul ⁊ intellexit q' dn̄s eēt cū dauid. Michol āt filia ſaul diligebat eū. Et[e] ſaul magis cepit timere dauid. Factuſqꝫ eſt ſaul inimic⁹ dauid cūctis dieb⁹. Et egreſſi ſūt principes philiſtioꝝ. A principio aūt egreſſiōis eoꝝ prudenti⁹ ſe gerebat dauid q̄ʒ oēs viri ſaul: ⁊ celebre factum eſt nomen eius nimis.

Cap. xix.

Ocut⁹[a] eſt aūt ſaul ad ionathan filium ſuū ⁊ ad oēs ẜuos ſuos vt occiderent dauid. Porro ionathas filius ſaul diligebat dauid valḋ. Et indicauit ionathas dauid dicens: Querit ſaul pr̄ me⁹ occidere te. quapropter obẜua te q̄ſo mane: et manebis clā ⁊ abſcōderis. Ego[b] aūt egrediēs ſtabo iuxta pr̄ēꝫ meū in agro vbicunqꝫ fuerit ⁊ ego loquar de te ad pr̄em meū: ⁊ q̇dcūqꝫ videro nūciabo tibi. Locutus[c] eſt ergo ionathas ḋ dauid bōa ad ſaul pr̄ēꝫ ſuū. Dixitqꝫ ad eū. Ne pecces rex in ẜuū tuū dauid: q: nō peccauit tibi: ⁊ opa ei⁹ bōa ſūt tibi valde: ⁊[d] poſuit aīaꝫ ſuā in manu tua ⁊ ꝑcuſſit philiſteū: ⁊ fecit dn̄s ſalutē magnā vniuerſo iſrl': vidiſti[e] ⁊[f] letatus es. Quare ergo peccas in ſanguie inoxio iterficiēs dauid q̄ eſt abſqꝫ culpa? Qḋ[g] cū audiſſet ſaul: placat⁹ voce ionathe iurauit[h]. Uiuit[i] dn̄s: q: nō occideſ Uocauit itaqꝫ ionathas dauid ⁊ indicauit ei oīa ỽba hec. Et[k] introduxit iōathas dauid ad ſaul ⁊ fuit añ eū ſicut erat heri ⁊ nudiuſtercius Motū[l] eſt autem rurſum bellum:

Occutus eſt aūt ſaul. Uidēs aūt ſaul ꝙ non poterat occidere dauid ꝑ maliciā occultā: vt pꝫ ex ꝑdictis: ꝓceſſit ad ꝑſecutionē ei⁹ manifeſtā inuidia ipm̄ ſtimulāte eo ꝙ fortuna dauid creſcebat quotidie ⁊ more malefactoꝝ ꝑſecut⁹ eſt eū ordiate. Primo ipm̄ inuadendo. ſcḋo de regno hānieḋo. ca. xxi. tercio hānitūꝫ inſequēdo. c. xxiij. ⁊ quarto ipm̄ exulādo. ca. xxij. Prima i duas: q: pmo ſaul inuaſit dḋ ꝑſonalr̄. ſcḋo ionathan filiū ſuū propter ipm̄. ca. xx. Circa pmū ſic ꝓceditur. q: primo de ↄſilio ionathe dauid abſcōdiſ. ſcḋo in gr̄am ſaulis ad horā recipiſ. ibi. Locut⁹ eſt ḡ. tercio a ſaule ꝑſonalit̄ inuadiſ. ibi. Motū eſt autē. quarto vxoris induſtria a morte eripiſ. ibi. Miſit ḡ. q̇nto malicia ſaulis diuis laudib⁹ impediſ. ibi. Nūciatū eſt āt. Prima pars ptꝫ ex dictis. vſqꝫ ibi. c Ego autem egrediēs. ⁊c. Ad h̄ em̄ fuit dauid abſcōdit⁹ de conſilio ionathe vt exploraret volūtatē pr̄is ḋ receptōe dauid in gr̄am vt ſic poſſet in curia abſqꝫ periculo ſtare. Expectauit aūt ionathas loq̄ de hac mā pr̄i ſuo q̇uſqꝫ eſſet in agro vbi ire conſueuerat cā ſpaciandi vt tūc in loco recreationis magis acq̄eſceret ỽbis ſuis. c Locutus eſt ergo. ⁊c. h̄ pn̄r poniſ recōciliatio ipſi⁹ dauid cū ſaul ꝑ ionathā ipm̄ multiplicit̄ cōmendantē. Et p̄ de innocētie puritate. cū ḋr. Ne pecces rex in ſeruum tuū dauid: q: nō peccauit tibi. ſcḋo de ỽtuoſo ope. cū ḋr. Et opera ei⁹ bona ſunt tibi valde. tercio de aīoſitate. cū ḋr. d Et poſuit aīam. ⁊c. i. expoſuit vitā ſuā ꝑiculo q̄tū apparebat hūano iudicio. q: inermis iuit ad ꝑliādū cū philiſteo. vt pꝫ ex ſuꝑdictꝭ. c. xvij. quarto de reipublice vtilitate. cū ḋr. Et fecit dn̄s ſalutē magnā vniuerſo iſraeli. et ſubditur. e Uidiſti. q. d. nō pn̄t iſta negari. f Et letat⁹ es. q. d. ex q̄ dedit tibi leticie materiā nō debes q̄rere mortē ſuā. g Qḋ cū audiſſet. ⁊c. ſ. ad horā. h Iurauit vt daret dauid maiorē ſecuritatē. i Uiuit dn̄s ⁊c. i. ꝑ viuētē deū. k Et introduxit. ⁊c. credēs ꝙ ipm̄ ſtabilit̄ in gr̄aꝫ recepiſſet. l Motū eſt aūt. ⁊c. h̄ pn̄r dauid a ſaule rurſum impetiſ. Habitus em̄ inclinat ꝑ modū nature. ſaul āt erat habituat⁹ in odio ↄ̄ dauid: ⁊ iō lꝫ recepiſſet eū in gr̄am ad ꝑces ionathe filij ſui: habita tn̄ occaſione licet irrationabili: redijt ad eius perſecutionē: q̄ quidem occaſio fuit

Universidad de Salamanca. BGH

victoria dauid de nouo habita ↄtra philiſteos. que notatur cum dicitur
m Et egreſſus dauid. ⁊c̃. de q̃ ſaul torq̃bat̃ inuidia ꝙuis deberet gaudere. iõ ſubdit̃. n Et fact⁹ eſt ſpũs ⁊c̃. q: creſcẽte ei⁹ malicia dabat̃ demoni maior ptãs i pſona ſua. o Miſuſq; eſt ſaul ⁊c̃. ex odio ĩueterato
p Miſit ḡ ſaul. h̃ ↄñr dauid vxoris induſtria de piculo liberat̃. vidẽs eñi ſaul ꝙ dauid ictũ ei⁹ declinauerat ⁊ fugerat: miſit poſt eũ vt caperet̃ ⁊ occideret̃: ſ; p ei⁹ vxorẽ eripit̃. qð notat̃ cũ dr̃.
q Qð cũ ãnũciaſſ; dauid ⁊c̃. p h̃ eñi ꝙ a dauid audierat ꝙ ſaul eũ ↄfigere voluerat ⁊ ↄñter viderat homĩes armatos poſt dauid miſſos: cõiecturauit ꝙ mortẽ ei⁹ q̃rebant: vel forte aliq̃s de famul̃ ſaul ad h̃ miſſus ſecretũ apuit ipſi michol vt dauid p eũ ſaluaret̃ q̃ erat accept⁹ maxĩe i ꝯſpectu famlo⁊ ſaul. vt dr̃. c. xviij r Tulit aũt michol ſtatuã ⁊ poſuit eã ſup lectũ: ad repñtandũ corp⁹ dauid. s Et pellẽ piloſam. ad repñtãdũ ei⁹ capillos: vt ſic q̃rentes mortẽ dauid ↄludere⁊ ⁊ interĩ dauid fugeret: q: p̃mi nũcij a ſaule miſſi habebãt in mãdat̃ vt ipm̃ vſq; mane cuſtodirẽt: ⁊ tũc occideret̃ eũ; de lecto ſurrexiſſet: quia turpe erat occiðre hoĩe; in lecto iacẽtẽ. cetera patent vſq; ibi. t Dimitte me. ⁊c̃. in h̃ mẽtita fuit: q: ad ꝑſuaſionẽ ei⁹ dauid fugit. vt p; ex p̃dictis: tñ h̃ dixit timore p̃ris: iſtud tñ mẽdacium fuit officioſũ. v Nũciatũ eſt. h̃ ↄñr ponit̃ fruſtratio conat⁹ ſaulis pſequẽtis dauid p diuinas laudes. ſaul ãt miſit nũcios ad interficiẽdũ dauid: poſtq; ſic euaſerat. ⁊ hoc oſtẽdit̃ cũ dicit̃.
x Miſit ḡ ſaul lictores id eſt occiſores q̃ hñt officiũ puniẽdi malefactores. ⁊ dicũt̃ a lito tas: qð idẽ eſt ꝙ ſacrificare. tñ ĩpõit̃ c. lr̃a. ſ; fruſtrata fuit intẽtio ſaul p h̃ qð ſubditur. a Qui cũ vidiſſẽt cuneũ. ⁊c̃. i. ſocietatẽ religioſo⁊ deũ laudãtiũ ꝓut. s̃. dictũ fuit. x. c.

⁊[m] egreſſus Dauid pugnauit aduerſum philiſtijm: ꝑcuſſitq; cos plaga magna ⁊ fugerũt a facie ei⁹ Et[n] fact⁹ eſt ſpũs dñi mal⁹ in ſaul. Sedebat aũt in domo ſua ⁊ tenebat lãceã. Porro dauid pſallebat in manu ſua. Miſuſq;[o] eſt ſaul configere dauid lãcea ĩ pariete. Et declinauit dauid a facie ſaul. Lãcea aũt caſſo vulnere ꝑlata eſt in piete ⁊ dauid fugit ⁊ ſaluat⁹ eſt nocte illa Miſit[p] ergo Saul ſatellites ſuos nocte in domum dauid vt cuſtodirẽt eũ ⁊ interficeret̃ mãe. Qð[q] cũ annũciaſſet dauid michol vxor ſua dicẽs. Niſi ſaluaueris te nocte hac cras morieris: depoſuit eũ p feneſtrã. Porro ille abijt ⁊ aufugit: atq; ſaluat⁹ eſt. Tulit[r] aũt michol ſtatuã ⁊ poſuit eã ſup lectũ: ⁊[s] pellẽ piloſa; caprarũ poſuit ad caput ei⁹: ⁊ operuit eã veſtimẽtis Miſit ãt ſaul apparitores q rapement dauid: ⁊ rñſum eſt q egrotaret. Rurſumq; miſit ſaul nũcios vt vidẽrẽt dauid dicẽs. Afferte eũ ad me in lecto vt occidat̃. Cũq; veniſſent nũcij ĩuẽtũ eſt ſimulacrũ ſup lectũ: ⁊ pellis capra⁊ ad caput ei⁹. dixitq; ſaul ad michol. Quare ſic illuſiſti mihi ⁊ dimiſiſti inimicum meũ vt fugeret? Et rñdit michol ad ſaul. Quia ipſe locut⁹ eſt mihi dicẽs. Dimitte[t] me aliogn interficiã te. Dauid aũt fugiẽs ſaluatus ẽ: ⁊ vẽit ad ſamuel ĩ ramatha ⁊ nũciauit ei oĩa q̃ fecerat ſibi ſaul. Et abierũt ipſe ⁊ ſamuel: ⁊ morati ſunt in naioth. Nũciatũ[v] eſt aũt ſauli a dicentibus: ecce dauid ĩ naioth in ramatha. Miſit[x] ergo ſaul lictores vt raperẽt dauid. Qui[a] cũ vidiſſent cuneũ ꝓphetarũ vaticinantiũ: ⁊[b] ſamuelẽ ſtãtẽ ſup̃ eos fact⁹[c] eſt etiã ſpũs dñi in illis: ⁊[d] ꝓphetare ceperũt etiã ipſi. Qð cũ nũciatũ eẽt ſauli: miſit ⁊ alios nuncios. ꝓphetauerunt aũt ⁊ illi. Et rurſum miſit ſaul tercios nũcios: q ⁊ ipſi ꝓphetauerũt. Et iratus iracũdia ſaul abijt etiã ipſe ĩ ramatha: ⁊ venit vſq; ad ciſternam magnã q̃ eſt in ſochot: ⁊ interrogauit ⁊ dixit. In q̃ loco ſũt ſamuel ⁊ dauid: dictũq; eſt ei. Ecce ĩ naioth ſunt in ramatha. Et abijt ĩ naioth in ramatha: ⁊ fact⁹ eſt etiã ſup eũ ſpũs dñi ⁊ ambulauit ingrediẽs ⁊ ꝓphetabat vſq; dum veniret ĩ naioth in ramatha. Et[e] expoliauit etiã ipſe ſe veſtimẽtis ſuis: ⁊ ꝓphetauit cũ ceteris corã ſamuel: ⁊[f] cecinit nud⁹ tota die illa ⁊ nocte. vnde[g] ⁊ exiuit ꝓuerbiũ. Nũ[h] eſt ſaul inter ꝓphetas:

Cap. xx.

Fugit[a] aũt dauid de naioth q̃ eſt ĩ ramatha: ueniẽſq; locut⁹ eſt corã ionatha. Quid feci? que eſt iniq̃tas mea ⁊ qð peccatũ meũ in p̃re; tuũ? q: q̃rit aiam meã Qui dixit ei. Abſit a te: nõ[b] morieris: neq; eñi faciet p̃r meus qcq̃; grãde uł̃ paruũ niſi pri⁹ indicauerit mihi. Hunc ergo celauit a me p̃r me⁹ ſmonẽ tñmodo. Nequaq̃; eñi erit iſtud: ⁊ iurauit rurſũ dauid. Et ille ait. Scit ꝑfecto p̃r tuus q inueni grãm in oculis tuis: ⁊

fuit hodie rex iſrael diſcooperiens ſe: quia inſignia regalia depoſuerat. iõ ſubdit̃ ibi. Et nudat⁹ eſt quaſi ſi nudet̃ vn⁹ de ſcurris. et eodẽ mõ dr̃ h̃ de ſaule. f Et cecinit nud⁹. ⁊c̃. q: depoſuerat inſignia regalia. vt p̃dictũ eſt. g Vñ exiuit ꝓuerbiũ. i. ṽbũ cõe. h Nũ eſt ſaul int̃ ꝓphas. h̃ exponit̃ alit̃ q̃ s̃. x. c. q: h̃ accipit̃ de eo in q̃ appareat aliq̃ deuotõ ad horam ex inſperato. ſicut cũ aliq̃s vite diſſolute oñdit aliquod ſignũ deuotõis: dr̃ mõ rimbaldus fact⁹ eſt monach⁹: ita tũc dicebat̃ de talib⁹ Nũ eſt ſaul int̃ ꝓphetas. q. d. iſta deuotio trãſitoria eſt ⁊ ad horã: nõ firma. Ca. xx. Fugit aũt Dauid. h̃ ↄñr dſcribitur quõ ſaul ex odio dauid filiu; propriu; inuaſit. Circa qð ſciẽdu; ꝙ poſtq; ſaul receperat dauid ĩ gratiã ad p̃ces ionathe. vt dictũ eſt. c. xix. Ionathas a p̃re receſſit p aliq̃bus negocijs: et ſic ignorabat quõ pater ſuus poſtea dauid ĩuaſerat et mortẽ ei⁹ q̃ſierat: propt̃ qð dauid venit ad ionathã iſta denũcians ei vt adhuc tẽtaret ſi ſaul ſimpl̃r diffinierat eũ occidere. q: graue erat ei a ionatha diſcedere: ⁊ graui⁹ mortẽ ĩcurrere. igit̃ in h̃ cap̃. ſic p̃cedit̃. q: p̃ ponit̃ ipſi⁹ dauid petitio. ſcðo ipſius ionathe cõceſſio. ibi. Et ait iõathas. tercio cõceſſiõis executio. ibi. Et venerũt kalende. q̃rto ſaulis ĩdignatõ. ibi. Iratus ãt ſaul. q̃nto dauid ⁊ ionathe lacrimabilis ſeparatio. ibi. Cumq;

b Et ſamuelẽ. ⁊c̃. i. p̃ſidẽtẽ eis c Factus eſt etiã. ⁊c̃. i. deuotõis. d Et ꝓphare ceperũt. i. deũ laudare omittẽtes pſeq̃ dauid. Sic e hr̃ Ioh. vij. de miniſtris miſſis ad capiendũ ieſu;: q̃ cũ audiſſent eũ p̃dicantẽ: ↄuerſi fuerũt p deuotõ; ad ipm̃: ⁊ reuerſi ſunt dicentes. Nũq; ſic locut⁹ eſt hõ excuſantes ſe de ei⁹ captõe. ⁊ eodẽ mõ dicendũ de ſecũdis nũcijs ⁊ tercijs a ſaule miſſis: ⁊ etiã ipõ ſaule q̃ deſiderio occidẽdi dauid iuit in ꝓpria ꝑſona. vt dicit̃ in lr̃a: ⁊ patet vſq; ibi.
e Et expoliauit ſe. nõ ꝙ remaneret nud⁹: ſ; q: depoſuit inſignia regalia que erãt extern⁹: vt acciperet veſtes ſil'es a religioſis laudãtib⁹ deũ: ſicut dauid reueſtitus ephot lineo añ archã p̃cedebat cantãs ĩ organis laudes diuinas. vt hr̃. ij. Reg̃. vi. ꝓpter qð deſpe xit eũ michol dicẽs. q̃ glioſus

illupiſſet. Circa p̃mũ p̃mittit̃ q̃rimõia dauid de ſaule ipm̃ iniuſte pſequẽte. vt ex miſſione ionathe formet poſtea ſuã petitionem.
b Nõ morieris. h̃ dicit iõathas ig̃rãs q̃d feciſſet p̃r ſu⁹ poſt receſſum ſuũ ab eo. vt dictũ eſt. ꝓpter quod dauid poſtea dixit.
c Quinimo viuit dñs. mod⁹ iurãdi eſt ac ſi dicat̃ p deũ viuentẽ.
d Quia vno tñ. ⁊c̃. i. mo dicũ deficit ꝙ p̃r tu⁹ me nõ interficit. p̃mo lanceã ꝓijciẽdo. ſcðo p nũcios ⁊ p ſeipm̃ me ad mortẽ q̃rẽdo vt p; ex dictis ca. xix. q̃ audito dixit ionathas. e Qðcũq; dixerit. ⁊c̃. ad ſalutẽ tui ⁊ cõſuatõ;: ex q̃ dauid ↄñter format ſuã petitionẽ dicẽs. f Ecce kalende. ⁊c̃. i. feſtũ neomenie qð fiebat apud hebreos in memoriã bñficij diuini in rerũ ↄſeruatõe ſicut ⁊

ſabbatum celebratur pro bñficio creationis. tranſmutatio autem in iſtis corporib⁹ ſenſibilib⁹ multũ ſeq̃tur motũ lune: ⁊ iõ in nouilunio fiebat feſtũ p̃dictũ. g Et ego ex. ⁊c̃. q: illa die rõe ſolennitat̃ notabiles pſone comedebant cũ rege: int̃ q̃s dauid ſedebat p̃mus: eo ꝙ erat gener ei⁹. h Dimitte ḡ me vt abſcõdar. vt poſſis certitudinaliter expiri vel explorare intẽtionẽ finalẽ p̃ris tui de me p modũ q̃ ſeq̃tur. i Si reſpiciẽs. ⁊c̃. Utrũ aũt ſic fecerit dauid: vt h̃ dr̃ nõ hr̃ ex textu: nec etiam ↄ̃triũ. Dauid aũt tũc loq̃bat̃ ionathe die ĩmediate p̃cedẽti kalẽdas vt p; ĩ textu. ⁊ abſcõdendus erat ĩ agro die tercia p⁹ ita ꝙ due dies integre ⁊ pl⁹ erãt intermedie. vt patebit ex ſequẽtibus ſortes aũt iude et beniamin erãt cõiuncte: ita ꝙ cito poterat aliq̃s ire de vna ad aliã: et redire ꝓpt̃ qð dauid tpe intmedio potuit ire ĩ bethleem: ⁊ redire die d̃terminata ad locũ cõdictũ int̃ ipm̃ ⁊ ionathã. Si aũt nõ fecit ſic fuit mẽdaciũ officioſu;. de q̃ nõ eſt neceſſariũ excuſare dauid ⁊ ionathã: q: ap̃li q̃ fuerũt multo ꝑfectiores nõ excuſantur oĩno a pctõ veniali. i fra Ioh. i. Si dixerimus q: pctm̃ nõ habem⁹: ip̃i nos ſeducimus. ⁊c̃.
k Si dixerit ⁊c̃. id eſt ſignũ eſt ꝙ nõ q̃rit me occidere. Cetera patent
l Et ait iõathas h̃ ponit̃ ipſius ionathe ↄceſſio ſm formã petitionis dauid. ꝓpt̃ qð reſpondit dauid.
m Quis renũciabit mihi. h̃ dixit q: ſibi difficile videbat̃ ꝙ fili⁹ regis veniret ad ipſum in agro: q̃n alij comitarẽtur ipm̃ qð poſſet cedere in piculũ ipſius dauid ad faciẽdũ volũtatẽ regis. ⁊ ſil'r piculoſu; ſibi videbat̃ ꝙ ionathas renũciaret dauid p aliũ: eo ꝙ dauid hẽbat oẽs ſuſpectos ne accuſarẽt eũ erga ſaul p̃ter ionathan. ꝓpt̃ qð ionathas dixit ei. n Ueni egrediamur in agrũ. vt oñderet ei locu; vbi ſibi renũciaret intentõ; p̃ris ſui p ſeipm̃ mõ inf̃a n⁹ ſcp̃to. In textu ponit̃ tñ renouatio federis inter ionathã ⁊ dauid: cũ dicitur.
o Et ſi vixero facies. ⁊c̃. q: ionathas p certo tenebat dauid regnaturũ poſt ſaul p̃rem ſuũ: ſic ⁊ factũ eſt. p Aut ſi nõ fecero hoc nõ eſt in hebreo: nec eſt de textu: ſ; immediate ſequitur.

dicat: ne ſciat hoc ionathas ne forte triſtet̃. Quinimo[c] viuit dñs ⁊ viuit aĩa tua: q:[d] vno tñ vt ita dicam gradu: ego morſq; diuidimur. et ait ionathas ad dauid. Qðcũq;[e] dixerit mihi aĩa tua: faciã tibi. Dixit ãt dauid ad iõathã. Ecce[f] kalende ſunt craſtino: ⁊[g] ego ex more ſedere ſoleo iuxta regẽ ad veſcendũ Dimitte[h] ergo me vt abſcõdar in agro vſq; ad veſperã diei tercie. Si[i] reſpiciẽs reg̃ſierit me p̃r tuus reſpõdeb ei. Rogauit me dauid vt iret celeriter in bethleẽ ciuitatẽ ſuã: q: victie ſolẽnes ibi ſunt vniuerſis ↄtribulib⁹ ſuis. Si[k] dixerit bñ: pax erit ſuo tuo. Si aũt fuerit iratus: ſcito q: cõpleta eſt malicia eius. Fac ergo miſericordiã in ſuũ tuũ: q: fed⁹ dñi me famulũ tuũ tecum inire feciſti. Si aũt eſt iniquitas aliq̃ in me: tu me interfice ⁊ ad p̃rem tuũ ne introducas me. ⁊ ait[l] ionathas. Abſit hoc a me: neq; eñi fieri põt: ut ſi certe cognouero cõpletã eẽ p̃ris mei maliciã ↄtra te: ñ annũciẽ tibi. Rñditq; dauid ad ionathã. Quis[m] renũciabit mihi ſi qd forte rñderit tibi p̃r tu⁹ dure de me? Et ait ionathas dauid. Ueni[n] ⁊ egrediamur foras in agr̃ Cũq; exiſſent ãbo in agrũ: ait ionathas ad dauid. Dñe d's iſrl' ſi inueſtigauero ſniam p̃ris mei craſtino vel perendie: ⁊ aliqd boni fuerit ſup dauid: ⁊ nõ ſtatĩ miſero ad te ⁊ notũ tibi fecero: hec faciat d's ionathe ⁊ hec augeat. Si aũt pſeuerauerit p̃ris mei malicia aduerſum te: reuelabo aurẽ tuã ⁊ dimittã te vt vadas in pace: ⁊ ſit dñs tecũ ſicut fuit cũ p̃re meo. Et[o] ſi vixero: facies mihi miſericordiã dñi ſi ṽo mortu⁹ fuero: nõ auferes miſericordiã tuã a domo mea vſq; in ſempiternũ. Aut[p] ſi nõ fecero: qñ[q] eradicauerit dñs inimicos Dauid vnumquẽq; de terra auferat ionathan d̃ domo ſua: ⁊[r] req̃rat dñs de mãu inimico⁊ dauid. Pepigit ergo ionathas fed⁹ cũ domo dauid ⁊[s] req̃ſiuit dñs de[t] manu inimico⁊ dauid. Et[v] addidit ionathas deierare dauid eo ꝙ diligeret illu;: ſicẽt eñi aia; ſuã ita diligebat eũ. Dixitq; ad eũ ionathas. Cras kalende ſunt ⁊ req̃reris: requiret̃ eñi ſeſſio tua vſq; perẽdie. Deſcẽdes ergo feſtin⁹: ⁊[x] venies in locũ vbi celãdus es in die q̃ñ opari l;: ⁊[y] ſedeb iuxta lapidẽ cui nomẽ eſt ezel: ⁊[z] ego tres ſagittas mittã iuxta eũ: et iaciã q̃ſi exercẽs me ad ſignũ. Mittam quoq; ⁊ puerũ dicẽs ei. Uade ⁊ affer mihi ſagittas. Si dixero puero: ecce ſagitte intra te ſunt tolle eas: tu veni ad me q: pax tibi eſt ⁊ nihil eſt mali: viuit dñs. Si aũt ſic locut⁹ fuero puero: ecce ſagitte ultra te ſunt uade in pace: q: dimiſit te dñs. De[a] uerbo aũt qð locuti ſumus ego ⁊ tu: ſit[b] dñs inter me ⁊ te uſq; in ſempiternum. Abſconditus[c] eſt ergo dauid in agro: ⁊[d] uenerunt kalende: ⁊ ſedit rex ad comedendũ panẽ. Cumq; ſediſſet rex ſuper cathedra; ſuam ſm cõſuetudinẽ q̃ erat iuxta parie

q Quando eradicauerit. ⁊c̃. ſciebat enim patrẽ ſuum cum domo ſua puniendũ ꝓpt̃ pſecutõ; dauid iniuſtã. r Et req̃rat dñs. ⁊c̃. h̃ ſil'r non eſt de textu: ſ; imediate ſeq̃tur. Pepigit ḡ. ⁊c̃. ⁊ ſeq̃tur. s Et req̃ſiuit dñs de manu inimico⁊ dauid. qð exponũt expoſitores nr̃i de vi dicta diuĩa ↄ ſaul ⁊ alios inimicos dauid. hebrei ṽo retorquẽt ad ſenſũ oppoſitũ: dicẽtes ꝙ inimici dauid h̃ ponunt̃ p ipſo dauid. ⁊ eſt ſenſus. Req̃rat dñs de manu dauid: q: dauid fedus iſtud initũ cũ ionatha fregit q̃ñ mephiboſeth hereditat̃ miphiboſeth filij ionathe dedit ſibe ſuo ei⁹. vt. ĩ. hr̃ ij. libro. xix. c. vt plen⁹ videbit̃ q̃ñ erim⁹ ibi dño ↄcedẽte. vñ dixit h̃ rab. Sal. ꝙ q̃ñ dauid dixit ipſi miphiboſeth. tu ⁊ ſiba diuidite poſſeſſiões. vẽit vox a deo dicẽs Roboã ⁊ hieroboã diuidẽt regnũ: eo ꝙ dð fregerat iſtud pactũ qð erat ĩter dauid ⁊ ionathan ac poſteros eo⁊: qð ãt põit̃ h̃.
t De mãu inimico⁊ dauid. loco hui⁹ d̃ mãu dauid dicunt: ꝙ h̃ factũ eſt ad reuerẽtiã ipſi⁹ dauid. ſic m̃r maledicẽs puero ſuo ex amicitia ſtatĩ adipſu; ſubdit huic lapidi dico vel parieti vł̃ aliq̃d hmõi. ⁊ eodẽ mõ Iob ij. dr̃. Bñdic deo ⁊ morere ꝓpt̃ reuerẽtiam diuinam. ibi ponit̃ bñdic p maledic ſm oĩs expoſitores. ⁊ tali mõ loquẽdi vſus eſt dauid. ĩ xxv. iurãs deſtruere domũ nabal dicens. Hoc faciat d's inimicis dauid. ⁊c̃. i. mihi vt dicet̃ ibidẽ. Alit̃ ſm ſenſũ iſtũ p̃t exponi.
t De manu inimicoru; dauid. i. per manus inimico⁊ dauid. q: hieroboã ⁊ alij q̃ inſurrexerũt ↄ ſalomonẽ ad diuidendũ regnũ dicunt̃ inimici dauid inq̃tũ fuerũt inimici poſteritatis ſue.
v Et addidit iõathas deierare. ⁊c̃. i. valde iurare: ita ꝙ ñ accipit̃ h̃ p piurio: ſ; p aſſertiõe iuramẽti. cetã patẽt vſq; ibi.
x Uenies in locũ ⁊c̃. q: dies kalẽdarũ ⁊ craſtina erãt feſtiue. ⁊ ſic apparet qð ſup̃dictũ eſt. ſ. ꝙ abſcõſio dauid fuit ſtatuta die tercia a kalendis.
y Et ſedebis iux̃ lapidẽ ⁊c̃. i. ãbulatõis ſm hebreos. q: ille lapis erat ſignũ directiuũ ãbulãtiũ p viã. z Et ego tres ſagittas mittã ⁊c̃. h̃ ãt ſignũ dedit ionathas dauid: q: neſciebat ſi poſſ; venire ſol⁹ ad loquẽdũ cũ dauid: vel ſi veniret ſecrete: forte poterãt aliq̃ ſuperuenire: ita ꝙ nõ eẽt tutũ ipſi dauid apparere ne referret̃ ſauli ⁊ caperet̃. a De ṽbo ãt ⁊c̃. id eſt de federe int̃ nos ⁊ poſteritates nr̃as. b Dñs ſit int̃ me ⁊ te. ſ. teſtis ⁊ req̃ſitor. q: null⁹ ali⁹ ad h̃ fuerat vocat⁹ ad piculũ dauid euitãdũ.
c Abſcõdit⁹ eſt ḡ dauid in agro tpe ↄſtituto die tercio kalẽdarũ q: dubiũ erat ſi rex de dauid req̃reret die kalẽdarũ vel expectaret vſq; ĩ craſtinum: ſic ⁊ fecit. d Et venerũt kalẽde. h̃ ↄñr deſcribit̃ p̃dicte ↄceſſiõis

Universidad de Salamanca. BGH

execuᴛio: quia ionathas exploꝛauit intentionem patris de dauid ꝑ modū inť eos ꝯdictū ⁊ pꝫ lr̃a ex ꝓdiť pauꝗ̄ excepť. e Surrexit ióathas ⁊c̃. qñ em̄ erat ibi dauid ſedebat iuxͣ regē ⁊ poſtea ionathas: ⁊ poſt ipſuꝫ abner: ⁊ iõ abñte dauid nullꝰ erat inť ſaul ⁊ ionathan: ⁊ qꝛ nō eſt ꝯſuetū ꝙ filiꝰ regis ſedeat pꝰ p̄rem: ita ꝙ nullꝰ ſit intermediꝰ. iõ ſurrexit ióathas ⁊ ſedit poſt abner.

f Et ñ eſt locutꝰ ſaul. ⁊c̃ id eſt de ipſo dauid. cuiꝰ rõ ſubdiť. g Cogitabat em̄. ⁊c̃. ex ꝯcubitu cū vxoꝛe: vel ex tactu rei immunde: qꝛ ď ſacrificio neomenie nō debebāt immūdi comedere donec eſſent purificati: q̄ q̄dē purificatio in aliq̄bꝰ fiebat per trāſitū tp̄is: ⁊ in aliq̄bꝰ ꝑ aquā expiatõis. ſic̄ dictū fuit Nume. xix.

b Cur nō venit filiꝰ iſai ⁊c̃. Ex ꝯtēptu ⁊ odio nolebat eū noiare noīe ꝓprio. cetera patent.

i Iratꝰ aūt ſaul. h̄ ꝯñr deſcribiť ipſiꝰ ſaulis idignatio dicētis ionathe.

k Fili mulieř vltro viꝝ rapientis. i. ꝯcubitū viri impoꝛtune petentis.

l Diligis filiū. ⁊c̃. qꝛ ꝑ hoc tu oñdis ꝙ nō ſis filiꝰ meꝰ q̄ ipꝫ odio: ⁊ per ꝯñs ꝙ tu ſis de adulterio: qḋ cedit in ꝯfuſionē tuam ⁊ matris tue.

m Oibꝰ em̄ diebꝰ. ⁊c̃. ex q̄ pꝫ ꝑfectõ ionathe q̄ ꝓpť h̄ nō retrahebať a dō caritate. n Itaq̄ iā nūc mitte. ſine aliq̄ retardatõe. o Et adduc eū ad me. vt i p̄ñtia mea occidať: ⁊ ſim certꝰ de eiꝰ moꝛte. p Quia filꝰ moꝛť eſt. i. dignꝰ moꝛte. ſic̄ pctõꝛes dicūť filij gehēne. Math. xxiij. cetera patēt. q Cūq̄ illuxiſſet. h̄ ꝯñr deſcribiť dauid ⁊ ionathe flebilis ſeꝑatõ: ꝑ h̄ ꝙ ionathas indicauit ei intentõꝫ ſaulis de moꝛte eiꝰ: vt ſic fugeret ⁊ ſaluareť. ⁊ h̄ eſt qḋ dꝛ. q Cūq̄ illuxiſſet mane. ex q̄ pꝫ fidelitas ionathe q̄ die p̄cedēti nō comederat. vt pꝫ ex p̄dictis: ⁊ tm̄ mane ante comeſtiõꝫ vēit ad dauid ad nūciādū qḋ inuenerat. tū qꝛ magꝰ ſecrete poterat cū eo loq̄ añq̄ꝫ cōiter hoies ad cāpos exirent. tū qꝛ moꝛa erat ipſi dauid ꝑiculoſa.

tem: ſurrexit[f] ionathas ⁊ ſedit abner ex latere ſaul: vacuuſq̄ꝫ apparuit locꝰ dauid. ⁊[f] nō eſt locutꝰ ſaul qc̄q̄ꝫ in die illa. Cogitabat[g] em̄ q̄ foꝛte eueniſſet ei vt nō eēt mūdus nec purificatꝰ. Cūq̄ꝫ illuxiſſet dies ſcd̄a poſt kalēdas: ruſus apparuit vacuꝰ locꝰ dauid. dixitq̄ꝫ ſaul ad ionathā filiū ſuū. Cur[b] nō venit filiꝰ iſai nec heri nec hodie ad veſcēdū? Reſpōditq̄ꝫ ióathas ſauli Rogauit me obnixe vt iret i bethleē: ⁊ ait. Dimitte me qm̄ ſacrificium ſolēne eſt i ciuitate mea, vnꝰ de fratribꝰ meis accerſiuit me: nūc ergo ſi inueni gr̃am i oculis tuis: vadā cito ⁊ videbo frēs meos. Ob hāc cām nō venit ad mēſaꝫ regis. Iratꝰ[i] aūt ſaul aduerſū ionathan: dixit ei. Fili[k] mulieris vltro viꝝ rapiētis: nūqd ignoꝛo qꝛ diligis[l] filiū iſai in ꝯfuſionē tuā: ⁊ in ꝯfuſionē ignominioſe mr̃is tue. Oibꝰ[m] em̄ diebꝰ qbꝰ filiꝰ iſai vixerit ſuper terrā: nō ſtabilieris tu neq̄ꝫ regnū tuū. Itaq̄ꝫ[n] iā nūc mitte ⁊[o] adduc eū ad me: qꝛ[p] filiꝰ moꝛtis eſt. Rñdens aūt ionathas ſauli p̄ri ſuo: ait Quare moꝛieť? qd fecit? Et arripuit ſaul lāceā vt ꝑcuteret eū. Et intellexit ionathas ꝙ diffinitū eēt a p̄re ſuo vt iterficereť dō. Surrexit ergo ionathas a mēſa in ira furoꝛis: ⁊ non comedit in die kalendarū ſcd̄a panē. Cōtriſtatꝰ eſt em̄ ſup dauid: eo ꝙ ꝯfudiſſꝫ eū p̄ř ſuus. Cūq̄ꝫ[q] illuxiſſet mane venit ionathas i agꝝ: iuxta[r] placitū dauid ⁊[s] puer paruulꝰ cū eo. ⁊ ait ad puerū ſuū. Vade ⁊ affer mihi ſagittas q̄s ego iacio. Cunq̄ꝫ puer cucurriſſet iecit aliā ſagittā trās puerū. Venit itaq̄ꝫ puer ad locū iaculi quod miſerat ionathas. Et clamauit ionathas poſt tergum pueri: ⁊ ait. Ecce ibi eſt ſagitta poꝛro ultra te. Clamauitq̄ꝫ iteꝝ ionathas pꝰ tergū pueri dicēs. Feſtina[t] velociter ne ſteteris. Collegit aūt puer ionathe ſagittas: ⁊ attulit ad dñm ſuū: ⁊ qd agereť penitꝰ ignoꝛabat. Tātūmodo em̄ ionathas ⁊ dauid rē nouerāt. Dedit[v] ergo ionathas arma ſua puero: et dixit ei. Vade ⁊ defer in ciuitateꝫ Cūq̄ꝫ abijſſꝫ puer ſurrexit[x] dauid de loco q vergebat ad auſtrū: ⁊ cadēs, p̄nꝰ in terrā adoꝛauit tercõ: ⁊[y] oſculātes ſe alterutrū: fleuerūt pariter[z]: dauid[a] aūt amplꝰ. dixit ergo ionathas ad dauid. Vade in pace: q̄cūq̄ꝫ[b] iurauimꝰ ābo in noīe dñi dicētes. Dñs ſit inter me ⁊ te ⁊ inter ſemē tuū ⁊ ſemē meū vſq̄ꝫ in ſempiternū. Et ſurrexit dauid ⁊ abijt: ſꝫ ⁊ ionathas ingreſſus eſt ciuitatem.

Cap. xxj.

Venit[a] aūt dauid i nobe ad[b] achimelech ſacerdotē: ⁊ obſtupuit achimelech: eo ꝙ veniſſꝫ dauid ⁊ dixit ei. Quare[c] tu ſolꝰ ⁊ nullus eſt tecū? Et ait dauid ad achimelech ſacerdoteꝫ. Rex[d] p̄cepit mihi ſmonē ⁊ dixit. Nēo ſciat rē ꝓpter quam miſſus es a me: ⁊ cuiuſmodi p̄cepta tibi dederi. Nā ⁊ pueris meis ꝯdixi in illū ⁊ illū locum Nūc ergo ſi qd hēs ad manū vel qnq̄ꝫ pāes: da mihi aut qc̄qd inueneris. et rñdēs ſacerdos ad dauid ait illi. Non[e] hēo laicos panes ad manū: ſꝫ tm̄ panē ſctm̄. Si[f] mū

Circa qḋ ſciēduꝫ ꝙ ſaul cogñſcens euaſiſſe dauid ipſuꝫ de regno ſuo banniuit vt nullꝰ auderet eū recipere: qḋ pꝫ ex h̄ ꝙ ſacerdotes occidit ꝓ eiꝰ receptõe vt hr̃ c. xxij. Iſta tm̄ bānitõ ad achimelech nō ꝑuenerat qñ dauid recepit. Sic ḡ p̄cediť qꝛ p̄ erga dauid deſcribiť ipſius achimelech bñficium. ſcd̄o ex h̄ illaꝝ ſuppliciū. cap. xxij. Circa p̄mū ď ſcribiť ipſiꝰ dauid curialis receptio. ſcd̄o ꝑicli iminēꝝ euaſio. ibi. Surrexit itaq̄ꝫ dauid. Primuꝫ oſtendiť eoſq̄ꝫ achimelech dedit ipſi dauid cibū ⁊ gladiū: ⁊ interponiť doech p̄ſentia: ex q̄ ſecutū eſt ſacerdotū exidiū, diciť ergo.

a Venit aūt dauid in nobe. vbi erat tabnaculum dñi: vt ibi oꝛaret ꝙ eū dñs de manibꝰ ſauř eriperet.

b Ad achimelech iſte eſt q̄ ſup̄ vocatus ē achias. xiiij.

c Quare tu ſolꝰ nō eſt intelligēdū ꝙ nullꝰ eēt cū eo. qꝛ infra q̄ſiuit achimelech. Si mundi ſūt ⁊c̃. ⁊ math. xij. dicit ſaluatoꝛ. Nūquid legiſtis q̄d fecerit dō qñ eſurijt: ⁊ q̄ cum eo erāt ⁊c̃. Ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ aliq̄ erāt in comitiua ſua: ſꝫ pauci reſpectiue ⁊ in cōparatõe ad illoſ q̄ ſoliti erāt cū eo ire. ſic̄ dꝛ cōiter Nullꝰ eſt in foꝛo qñ ſunt ibi pauci reſpectu alteriꝰ tp̄is: q̄ꝫuis ſint ꝑ tūc ibi multi.

r Iuxta placitū. i. cōdictū vel ꝓmiſſū. s Et puer paruꝰ cū eo. vt minꝰ poſſet ꝑcipe ad q̄d ióathas venerat: ⁊ vt facilius poſſet ſe expedire de eo. cetera patēt vſq̄ꝫ ibi. t Feſtia velociť. videbat em̄ ionathas tp̄s aptū ad loquēdū cū dauid eo ꝙ nullꝰ eēt in agro. iõ voluit ſtati remittere puerū vt ſolꝰ cū dauid loq̄reť añq̄ꝫ aliq̄ ſupueniret q̄ poſſent accuſare dauid. v Dedit igiť ionathas arma ſua puero. i. arcū pharetrā ⁊ ſagittas. x Surrexit dauid. ꝑ indiciū p̄dictū. ⁊ cadens p̄nꝰ in terrā adoꝛauit adoꝛatõe dulie. y Et oſculātes ſe. ex amoꝛis fidelitate fleuerunt. z Pariter. ex imminēti ſeꝑatõe. a Dauid aūt āplꝰ. qꝛ nō ſolū deſerebat ionathā: ſꝫ ⁊ terrā ⁊ cognatõem ſuā. b Quecūq̄ꝫ iurauimꝰ ābo. ſubintelligiť ſint rata et firma. Cetera patēt in lr̃a.

Capitulū. xxi.

Venit aūt dauid. Hic ꝯñr ſaul dauid ꝑſeq̄tur ipꝫ bāniēdo.

d Rex p̄cepit m̄. ⁊c̃. nō opoꝛtet h̄ excuſare dauid de mēdacio officioſo. ſic̄ ⁊ dictū eſt. c. p̄cedēti. cetera patēt vſq̄ꝫ ibi. e Nō habeo panes laicos. erāt em̄ pāes in triplici gradu. Aliq̄ dicebātur panes ꝓpoſitõis: q̄ erāt liciti ſacerdotibꝰ tm̄: ⁊ panes oblatõis q̄ offerebātur in altari holocauſtoꝝ. ⁊ illis vtebāť leuite: ⁊ pāes cōmunes q̄bus oēs indifferēter poterāt vti. ⁊ dicūť h̄ panes laici.

f Si mundi ſunt. ⁊c̃. q. d. poſſent in neceſſitate eis dari.

g Continuimus nos. ⁊c̃. immundicia enim illa ꝯtracta purgabatur ꝑ trāſitū tp̄is: qꝛ durabat tm̄ vſq̄ꝫ ad veſperā. h Et fuerūt vaſa pueroꝝ ſcā. i. coꝛpa ab imūdicia coitꝰ. vel vaſa h̄ dicūť ap̄imet pueri. i Poꝛro h̄ via polluta eſt. qḋ exponūt aliq̄ ſic. q. d. dauid in via foꝛte aliquā imūdiciā potuimꝰ ꝯhere. k Sꝫ ⁊ ipſa hodie ſctificabiť i vaſis. q. d. talis imūdicia excuſabiť in nobis ꝑ ꝯtinētiā a mulieribꝰ p̄dictā. aliť ſic. Hec via polluta eſt. i. hic ꝓceſſus eſt illicitꝰ ď cōmuni curſu. ſ. ꝙ ď tur pāis ſctificatus laicis. Sꝫ hodie ſctificabitur i vaſis. i. excuſabiť in nob ꝓpť neceſſitatē comedēdi i q̄ ſumꝰ. erāt enim vt dicunt hebꝛei valď fatigati a ieiunio. ⁊ h̄ mō ſaluatoꝛ h̄ factū diciť eſſe licitū Math. xij. eo ꝙ dauid et viri eiꝰ erāt in neceſſitatꝭ articľo. cetera patēt vſq̄ꝫ ibi

l Erat āt ibi vir. ⁊c̃. iſtud h̄ iterponiť rõne p̄dicta.

m Intꝰ in tabernaculo. i. in atrio vbi laici admittebanť rõne oblationis vel oꝛonis. qꝛ tabnaculū ſoli ſacerdotes intrabāt. in hebꝛeo hr̃ retētꝰ in tabnaculo. obligatꝰ em̄ erat ex voto ad manēdū ibi aliq̄bus diebꝰ ad oꝛandū vel offerendū: vel foꝛte ad vtrūq̄ꝫ.

di ſunt pueri maxīe a mulieribus: māducēt. Et rñdit dō ſacerdoti: ⁊ dixit ei. Et q̄dē ſi de mulieribꝰ agiť cōtinuimꝰ[g] nos ab heri ⁊ nudiuſtercꝰ qñ egrediebamur: ⁊[h] fuerūt vaſa pueroꝝ ſctā. Poꝛro[i] via hec polluta eſt: ſꝫ[k] ⁊ ipſa hodie ſctificabiť in vaſis. Dedit ergo eis ſacerdos ſctificatū panē. Neq̄ꝫ em̄ erat ibi panis niſi tm̄ panes ꝓpoſitõis q ſubleuati fuerāt a facie domini ut pōerēť pāes calidi. Erat[l] aūt ibi vir qdā de ſuis ſauli die illa intꝰ[m] i tabnaclo dñi ⁊ nomē eiꝰ doech ydumeus potentiſſimus[n] paſtoꝝum ſaul. Hic[o] paſcebat mulas ſaul. Dixit aūt dauid ad achimelech. Si[p] hēs hic ad manum haſtā aut gladiū da mihi qꝛ gladium meū ⁊ arma mea nō tuli mecū Sermo em̄ regis vrgebat: ⁊ dixit ſacerdos. Ecce[q] hic gladiꝰ goliath philiſtei quē ꝑcuſſiſti in valle terebinthi: eſt inuolutꝰ pallio poſt ephot. Si iſtū vis tollere tolle: neq̄ꝫ em̄ hic eſt aliꝰ abſq̄ꝫ eo. ⁊ ait dauid. Nō[r] eſt huic alter ſiſis: da mihi eū. Surrexit[s] itaq̄ꝫ dō ⁊ fugit in die illa a facie ſaul: ⁊ vēit ad achis regē geth. dixeruntq̄ꝫ ſui achis. Nūqd[t] ñ iſte eſt dauid rex terre? Nōne[v] huic cātabāt ꝑ choꝛos dicentes: Percuſſit ſaul mille ⁊ dauid decē milia. Poſuit aūt dauid ſmones iſtos in coꝛde ſuo: ⁊[x] extimuit valď a facie achis regis geth Et[y] mutauit os ſuū coꝛā achis ⁊[z] collabebať inter manꝰ eoꝝ: ⁊[a] impingebat in oſtia poꝛte: defluebāt q̄ꝫ[b] ſaliue eiꝰ in barbā. ⁊ ait achis ad ſuos ſuos. Vidiſtis hoīeꝫ inſanū q̄re adduxiſtis eū ad me an deſunt nob furioſi? qꝛ introduxiſtis iſtū vt fureret me p̄ñte. Dimittite illū hinc[c] ne ingrediať domū meā.

Ca. xxij.

Abijt[a] ergo dauid inde: ⁊[b] fugit in ſpeluncā odollā. Qď[c] cū audiſſent frēs eius: ⁊ oīs domꝰ p̄ris eiꝰ deſcēderūt ad eū illuc. Et[d] ꝯuenerūt ad eū oēs q̄ erāt in āguſtia ꝯſtituti. ⁊ oppſſi ere alieno ⁊ amaro aīo: ⁊[e] factꝰ eſt eoꝝ princeps. Fuerūtq̄ꝫ cū eo q̄ſi q̄drigēti viri. Et[f] ꝓfectꝰ eſt dauid inde in maſphat q̄ eſt moab. Et[g] dixit ad regē moab. Maneat oro p̄ř meꝰ ⁊ mř mea vobiſcū: donec ſciā qd faciat mihi deꝰ. Et reliq̄t

infanum. et pꝫ lr̃a. In cap. xxi. vbi dicitur in poſtilla. Circa qḋ ſciēdū ꝙ ſaul cogñſcēs euaſiſſe dauid ipm̄ de regno ſuo banniuit.

Additio. Ex bannitio nō hr̃ ex textu. nec etiā ex h̄ ꝙ ſaul ſacerdotes dauid recipiētes occidit: talis bānitio cōꝓbať. Saul em̄ abſq̄ꝫ aliq̄ iuſticia: ſꝫ tyrānice ⁊ crudeliť ꝑſeq̄bať nō ſolū dauid ſꝫ etiā amicos eiꝰ ⁊ ei fauētes. vt pꝫ in cap. p̄cedēti vbi hr̃ ꝙ ſaul voluit ꝑcutere ionathā filiū ſuū ſolū ex h̄ ꝙ inocētiā dauid allegabat.

Ca. xxij. Abijt ḡ Dauid. Poſt bñficiuꝫ a ſacerdote ipſi dauid exhibitū. ꝯñr deſcribitur ex h̄ ſeq̄ēs ſacerdotū exterminiū: ⁊ p̄mo achimelech accuſať. ſecūdo coꝛā rege citatur. ibi. Miſit ḡ. ⁊c̃. tercio iniuſte cū ſuis cōdēnať. ibi. Dixitq̄ꝫ rex. q̄rto factuꝫ ipſi dauid nūciatur. ibi Euadēs aūt. Prima in duas. qꝛ p̄ poniť accuſationis occaſio. ſcd̄o ipſa accuſatõ. ibi. Rñdēs aūt doech. Circa p̄mū ſciendū ꝙ occaſio accuſationis fuit eo ꝙ dauid iam ſibi mľtitudinē fugitiuoꝝ aggregauerat: ⁊ iõ timebat ſaul ne ptās Dauid augereť: ꝓpť qḋ conq̄rebať ď ꝓꝓꝛijs famuľ: q̄ſi aliqui coꝝ ipſi dauid fauerent: ⁊ eū ipſi ſauli nō accuſarent. diciť ergo.

a Abijt ḡ inde dauid. ſ. de geth: ꝓpť periculum qḋ ibi expertꝰ fuerat.

b Et fugit in ſpeluncā odollā. locus eſt plenus cauernis ⁊ rupibꝰ ⁊ per ꝯñs fugitiuis aptꝰ ⁊ ēt in ſoꝛte iude: ꝓpť qḋ dauid q̄ erat de tribu iuda ad illū locū fugit ſecuriꝰ

n Potētiſſimꝰ paſtoꝝ ſaul. i. iudicū. vt dicūt hebꝛei. Iudices em̄ in vete. teſta. frequēter noianť paſtoꝛes: qꝛ ꝑ eum rex reddebat iudicia. nō eſt em̄ veriſiľe ꝙ eēt cuſtos aialiū: qꝛ erat p̄mus inť ſuos ſaul. vt dꝛ cap. xxij. ⁊ iõ illď qḋ ſeq̄tur in aliq̄bus libꝛis. o Hic paſcebat mulas ſaul. nō eſt i hebꝛeo nec in libꝛis coꝛrectis. p Si hēs h̄. ⁊c̃. dauid em̄ dimiſſus a michol ꝑ feneſtrā. vt dictū eſt. ſ̄. xix. nō potuerat ſumere arma ſua.

q Ecce hic gladiꝰ goliath. ⁊c̃. dicūt h̄ aliq̄ ꝙ ꝓpť illā victoꝛiā ille gladiꝰ q̄ fuerat amputatū caput golie fuerat dño ꝯſecratꝰ: ſꝫ hoc nō videť verū: qꝛ talis cōſecratio eſt ad ſemꝑ: ꝓpť qḋ res dño cōſecrata nō poterat redire ad cōes vſus. vt dictū fuit Leuiť. vltimo ⁊ ſic dauid nō potuiſſet eo vti de cetero licite. ꝓpť qḋ dicendū ꝙ ibi fuerat poſitus tm̄ ad memoꝛiā illiꝰ victoꝛie a deo date.

r Nō eſt huic alť ſiſis. id eſt eq̄lis ei. s Surrexit itaq̄ꝫ. ⁊c̃. h̄ ꝯñr ďſcribiť imminētis ꝑiculi euaſio. In ciuitatē geth. ad quā dauid bānitus fugit. qꝛ erat ex regnū ſaulis. t Nūqd nō eſt iſte ⁊c̃. qꝛ iā diuulgatū fuerat ipm̄ fuiſſe inunctū a ſamuele. v Nōne huic cātabāt ꝑ choꝛos dicētes. ⁊c̃. ſ. de philiſteis. h̄ aūt dicebāt vt achis eū detineret ⁊ occideret. iõ ſubdiť. x Et extimuit valde. qꝛ nō poterat reſiſtere. y Et imutauit os ſuū. loquēs aliena ſic inſanꝰ. z Et collabebať inter manꝰ eoꝝ. ſic̄ epilēticus vñ ſubdiť. b Defluebātq̄ꝫ ſaliue eiꝰ in barbā. ſic̄ ſolet fieri i tali paſſiõe. a Et impingebat in oſtia poꝛte. q̄ſi nitēs tranſire ꝑ oſtia clauſa. In hebꝛeo hr̃. Et pingebat ſup oſtia: faciendo ibi q̄ſdā figuras. ſic̄ ſolent facere fatui. ꝓpť q̄ achis eū repulit vt

c Qď cū au. frēs eiꝰ. ⁊c̃. qꝛ ſaul ꝓpter dauid eius ꝓpinq̄s ꝑſeq̄batur.

d Et cōuenerūt ad eū. ⁊c̃. ꝓpť debita q̄ nō poterāt ſoluere: vel ꝓpť inimicos q̄bꝰ nō poterāt reſiſtere: vel qꝛ erāt in ſaulis ꝑſecutõe: vel aliā huiuſmodi cām. e Et factꝰ eſt eoꝝ p̄nceps. Videť ꝙ peccauerit tales recipiēdo. ſic̄ abimelech inopes ⁊ vagos ſibi aggregādo. vt hr̃ Iuď. ix. Dicendū ꝙ nō aggregauit eos ad interficiēdū innocētes: ſic̄ fecit abimelech ad interficiēdū frēs ſuos: nec ad dep̄dādū fideles. qꝛ nō legiť ppľm iſrľ dep̄daſſe: ſꝫ magis bōa coꝝ cuſtodiuiſſe. ſic̄ hr̃. j. xxv. c. de nabal. ſed aggregauit eos ad infideles ꝑſequēdū. vt hr̃. j. in pluribꝰ caſibꝰ. ⁊ ad coꝛpus ꝓpꝛiū cuſtodiēdū ꝯ inſidias ſaul: qḋ poterat facere in tali neceſſitate: maxīe cū iā eēt rex inunctꝰ: ꝓpť qḋ in tali caſu poterat ſolutionē debitoꝝ ꝓlongare: ⁊ in pluribꝰ foꝛefacta relaxare: ꝓpter cauſam p̄dictam.

f Et ꝓfectꝰ eſt dō. ⁊c̃. h̄ addiť ad ďram illiꝰ maſpha q̄ eſt i terra iſrľ. vt hr̃. ſ̄. vij. cap. g Et dixit ad regē moab: maneat. ⁊c̃. expoſitoꝛes nr̄i dicūt cōiter ꝙ iſte rex fuit Naas quē ſaul debellauerat. vt dictū eſt. ſ̄. xi. cap. ⁊ iõ dauid ad ipm̄ iuit ſecuriꝰ: qꝛ inimicꝰ ſaul. Huic aūt dicto cōcoꝛdare videť qḋ hr̃. j. li. ij. x. cap. ꝙ moꝛtuo naas miſit nūcios ad ꝯſolandum eiꝰ filiū: eo ꝙ p̄ř ſecū fecerat miſericoꝛdiā. Sꝫ huic dicto obuiare videť: ꝙ in locis p̄allegatis naas dř rex filioꝝ āmon ⁊ nō moab. ⁊ ꝓpter hoc ſm̄ iſtos ꝯñr dicere opoꝛtet ꝙ idē eſſet rex ammō ⁊ moab cuiꝰ nomē hic taceť: ſꝫ in alijs locis p̄allegatꝭ exp̄miť. ſꝫ qꝛ in ſcp̄tura cōiter regnum ammō ⁊ moab dicūť duo regna diuerſa: iõ dicit rab. Sal. ꝙ iſte rex moab ad quē iuit dauid nō fuit naas q̄ erat rex filioꝝ ammō. Fuit tm̄ ad ipm̄ duplici de cā. vna fuit: qꝛ ſaul habebat guerrā ꝯ regē moab: ſic̄ ⁊ ꝯ filios ammon, vt hr̃. ſ̄. xiiij. c. alia fuit quia dauid deſcēderat ď ruth moabitide.

Universidad de Salamanca. BGH

vt habetur supra Ruth vltimo. ⁊ ideo securius fugit ibi propter cognationē et parentes suos: maxime q̄ sm̄ illos hebreos q̄ dicūt Ruth fuisse filiā regis moab: ppt̄ qd̄ rex ille recepit dauid ⁊ viros ei⁹: ⁊ eos posuit in q̄ dam fortalicio ꝓpinq̄ terre saul. d̄ q̄ subdit postea. b Manserūtq̄ apud eū. s. pr̄ ⁊ mr̄ dauid: ⁊ alij de sua cognatōe q̄ nō poterāt cū sequi.

eos ante faciē regis moab. Mā ſe rūtq̄ [b] apd̄ eū cūctis [i] dieb⁹ q̄b⁹ dauid fuit in p̄ſidio. Dixitq̄ [k] gad ꝓpheta ad dauid. noli manere in p̄ſidio: proficiſcere ⁊ vade in terrā Et ꝓfect⁹ eſt dauid ⁊ venit in ſaltū areth. Et [l] audiuit ſaul q̄ apparuiſſet dauid: ⁊ viri q̄ erāt cum eo. Saul aūt cū maneret in gabaa et eſſet in nemore qd̄ eſt i rama: haſtā māu tenēs cūctiq̄ ſui ei⁹ circūſtarent eū ait ad ſuos ſuos qui aſſiſtebant ei. Audite me nūc filij gemini: nūqd̄ oīb⁹ vob̄ dabit fili⁹ iſai agros ⁊ vineas ⁊ vniuerſ [k] vos faciet tribunos ⁊ cēturiones: q̄m cōiuraſtis oēs aduerſū me: ⁊ nō eſt q̄ mihi renūciet maxie cū ⁊ fili⁹ me⁹ fedus iniret cū filio iſai. Non eſt q̄ vicē meā doleat ex vob̄ nec qui annūciet mihi: eo q̄ ſuſcitauerit filius me⁹ ſuū meū aduerſū me inſidiātē mihi vſq̄ hodie. Rn̄dēs [m] aūt doech ydume⁹ q̄ aſſiſtebat: ⁊ erat prim⁹ inter ſuos ſaul. Uidi [n] inqt filiū iſai i nobe apud achimelech filium achitob ſacerdotem. Qui [o] ꝯſuluit ꝓ eo dn̄m ⁊ cibaria dedit ei: ſ3 ⁊ gladiū goliath philiſtei d̄dit illi. Miſit [p] ergo rex ad accerſiēdū achimelech ſacerdotē filiū achitob: ⁊ oēm domū pr̄is ei⁹ ſacerdotū q̄ erāt i nobe. Qui vniuerſi venerūt ad regē. Et ait ſaul ad achielech. audi fili achitob. q̄ rn̄dit. Preſto ſū dn̄e. Dixitq̄ ad eū ſaul. Quare ꝯiuraſtis aduerſū me tu ⁊ fili⁹ iſai: ⁊ dediſti ei pāes ⁊ gladiū: ⁊ ꝯſuluiſti ꝓ eo dn̄m vt cō ſurgeret aduerſū me inſidiator vſq̄ hodie permanēs. Rn̄dēſq̄ [q] achimelech regi ait. Et [r] q̄s in omnibus ſuis tuis ſic dauid fidelis: ⁊ [s] gener regis: ⁊ [t] ꝑgēs ad impiū tuum: ⁊ [v] glioſus in domo tua. Nū [x] hodie cepi ꝓ eo ꝯſulere dn̄m: abſit [y] hoc a me. ne ſuſpicetur rex aduerſū ſuū ſuū rem huiuſcemodi in vniuerſa domo pr̄is mei. Nō [z] eñ ſciuit ſu⁹ tu⁹ q̄cq̄ ſuꝑ hoc negocio vel modicū vel grāde. Dixitq̄ [a] rex. Morte morieris Achimelech: tu ⁊ oīs dom⁹ pr̄is tui. ⁊ [b] ait rex emiſſarijs q̄ circūſtabāt eū. Cōuertimini ⁊ interficite ſacerdotes dn̄i: nā man⁹ eoꝝ cū dd̄ eſt ſciētes q̄ fugiſſet: ⁊ nō indicauerūt mihi. Noluerūt [c] aūt ſui regis extendere man⁹ ſuas in ſacerdotes dn̄i. Et [d] ait rex ad doech. Cōuertere tu ⁊ irrue in ſacerdotes dn̄i. Conuerſuſq̄ doech ydume⁹ irruit i ſacerdotes: ⁊ trucidauit in die illa octogintaq̄nq̄ viros veſtitos [e] ephot lineo. Nobe [f] aūt ciuitatē ſacerdotū ꝑcuſſit i ore gladij: viros ⁊ mulieres ⁊ paruulos ⁊ lactātes bouēq̄ ⁊ aſinū ⁊ ouē in ore gladij Euadēs [g] aūt vn⁹ fili⁹ achimelech filij achitob: cui⁹ nomen erat abiathar fugit ad dauid: ⁊ nūciauit ei q̄ occidiſſ3 ſaul ſacerdoteſ dn̄i: ⁊ [h] ait dauid ad abiathar. Sciebā eñ in die illa q̄ cū ibi eēt doech ydumeus: ꝑculdubio annūciaret ſauli. Ego ſum re⁹ oīm aīarū pr̄is tui mane mecū: ne timeas. Si q̄s q̄ſierit aīam meā: queret ⁊ aīam tuā mecūq̄ ſuaueris. Cap. xxiij.

Et [a] annūciauerūt dauid dicētes. Ecce philiſtijm oppugnāt ceilā ⁊ diripiūt areas. Cōſuluit [b] ergo dauid dn̄3 dicēs. Nū vadā ⁊ ꝑcutiā philiſteos iſtos: et ait dn̄s ad dauid. Uade ⁊ percuties philiſteos ⁊ ſaluabis ceilam. Et dixerūt viri q̄ erāt cū dauid ad eū. Ecce [c] nos hic in iudea ꝯmanētes timem⁹ quāto magis ſi ierim⁹ in ceilā aduerſum agmia philiſtiorū. Rurſum [d] ergo dauid ꝯſuluit dn̄m. q̄ rn̄dēs ait ei. Surge ⁊ vade in ceilā: ego eñ tradā philiſteos i manu tua. Abijt ergo dauid ⁊ viri ei⁹ in ceilā: ⁊ [e] pugnauit aduerſu3 philiſteos. Et [f] abegit iumēta eoꝝ ⁊ percuſſit eos plaga magna: ⁊ ſaluauit dauid habitatores ceile. Porro [g] eo tꝑe q̄ fugiebat Abiathar fili⁹ achimelech ad dd̄ in ceilā ephot ſecū hn̄s d̄ſcēderat. Nūciatū [h] eſt aūt ſauli q̄ veniſſ3 dauid i ceilā. ⁊ ait ſaul. Tradidit eū dn̄s i man⁹ meas: ꝯcluſuſq̄ eſt introgreſſus urbē in q̄ porte ⁊ ſere ſūt. Et p̄cepit ſaul oī pplo vt ad pugnā deſcēderet in ceilā: ⁊ obſideret dauid ⁊ viros ei⁹. Qd̄ [i] cū dauid reſciſſet: q: p̄pararet ei ſaul clā malum: dixit [k] ad abiathar ſacerdotē Applica ephot. ⁊ [l] ait dauid. Domine de⁹ iſrael: audiuit famā ſuus tu⁹ q̄ diſponat ſaul venire in ceilā vt [m] euertat vrbē ꝓpter me. Si [n] tradēt me viri ceile in man⁹ ei⁹: et ſi deſcēdet ſaul ſicut audiuit ſuus tu⁹ dn̄e d̄s iſrael indica ſeruo tuo: ⁊ [o] ait dn̄s. Deſcēdet. Dixitq̄ rurſu3 dauid. Si tradēt me viri ceile ⁊ viros qui ſūt mecū in māu ſaul: ⁊ [p] dixit dn̄s. tradent. Surrexit ergo dauid ⁊ viri ei⁹ quaſi ſexcenti: ⁊ egreſſi de ceila huc atq̄ illuc vagabāt̄ incerti. Nūciatūq̄ eſt ſaul q̄ fugiſſet dauid de ceila ⁊ ſaluat⁹ eſſet: q̄obrem [q] diſſimulauit exire. Morabat̄ aūt dauid in deſerto in locis firmiſſimis: māſitq̄ in mōte ſolitudinis ziph in monte opaco. Querebat [r] eū tñ ſaul cūctis dieb⁹ ⁊ nō tradidit eū dn̄s in man⁹ eius ⁊ [s] uidit dauid q̄ egreſſus eēt ſaul ut q̄reret aīam ei⁹. Porro [t] dauid erat in deſerto ziph in ſilua. ⁊ [v] ſurrexit ionathas fili⁹ ſaul: ⁊ [x] abijt ad dauid in ſiluā ⁊ cōfortauit manus eius in deo. dixitq̄ ei. Ne timeas neq̄ eñ iueniet te man⁹ ſaul pr̄is mei. Et tu regnabis ſuꝑ iſrl̄: ⁊ ego ero tibi ſcd̄s: ſ3 ⁊ ſaul pr̄ meus ſcit hoc. Percuſſit [y] ergo vterq̄ fedus corā dn̄o. Māſitq̄ dauid i ſilua: ionathas aūt reuerſus eſt in domū ſuā. Aſcenderūt [z] aūt ziphei ad ſaul in gabaa dicētes. Nonne ecce dauid latitat apud nos i locis tutiſſimis ſilue in colle achille que eſt ad dexterā deſerti. Nunc ergo ſicut deſiderauit aīa tua vt deſcenderes: deſcēde: noſtrū aūt erit vt tradam⁹ eū in manus regis. dixitq̄ ſaul. Bn̄dicti vos a domino: q: doluiſtis uicem meā. Abite ergo oro ⁊ diligentius p̄parate ⁊ curioſius agite: ⁊ cōſiderate locū ubi ſit pes ei⁹ uel q̄s uiderit eū ibi ubi dixiſtis. Recogitat eñ d̄ me q̄ callide inſidier ei. Cōſiderate [a] ⁊ uidete oīa latibula ei⁹ in q̄bus abſconditur: et [b] reuertimini ad me ad rē

i Cūctis dieb⁹. ⁊c. i. in p̄dicto fortalicio: ſ. q̄ ad mōitionē gad ꝓphe dauid cū viris ſuis īde receſſit. vt ſtatim ſubditur.
k Dixitq̄ gad ꝓpha. ⁊c. qd̄ factū fuit ne viri q̄ erāt cū dauid: q̄rū aliq̄ nō erāt multū ſtabiles i fide ppt̄ debita ⁊ tribulatōes in q̄b⁹ erāt: declinarent ad ydolatriam: ſi diu manerēt in terra ydolatrie ſubdita: ⁊ vt patiētia dauid i pſecutōe ſaul magis ꝓbaret̄. Ex illo nō receſſu dauid rex moab indignat⁹ occidit patrē ⁊ mr̄em dauid: aliq̄s tñ fugiētes naas āmonites ſaluauit. ppt̄ qd̄ dauid poſtea miſit nūcios ad cōſolādū ei⁹ filiū eo q̄ pr̄ fecerat iſtā miſericordiā ſecū i amicis ſuis vt dicit rab. Salomon.
l Et audiuit ſaul. ꝓpter qd̄ timuit rōne p̄dicta: ⁊ iō mouit q̄rimoniā d̄ familia ſua q̄ſi aliqui fauerent dauid. ⁊ patet lr̄a.
m Rn̄dēs aūt. ⁊c. Poſita occaſiōe accuſatōis: h̄ ꝯn̄r pōit̄ accuſandi act⁹: cū d̄r. n Uidi inq̄t filiū iſai. nō noiauit eū ꝓp̄o noīe tanq̄ indignū noiari: volēs i hoc placere Sauli: accuſat etiā achimelech ex confeſſiōe dicēs. o Qui ꝯſuluit ꝓ eo dn̄m. dicūt aliq̄ q̄ iſte mēti⁹ fuit: ſic reuelatores ſolēt pl⁹ dicere q̄ ſit in v̄itate. Contrariū aūt magis videt̄ verū. vt poſtea dicetur.
p Miſit ⁊c. h̄ ꝯn̄r pōit̄ ipſi⁹ achimelech cū ſuis citatio. ⁊ p3 lr̄a vſq̄ ibi.
q Rn̄dēſq̄ achimelech ad declarādā ſuā innocentiā. r Et q̄s i oībus. ⁊c. q: negocia ſibi i iuncta a rege fideli fecerat. s Et gener regis ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt ei ſicut filius

Morte morieris ⁊c. b Et ait rex emiſſarijs. dicit rab. Salo. q̄ iſti fuerūt abner ⁊ amaſa q̄ mittebāt̄ ad regni negocia c Noluerūt aūt ⁊c. Sciebant eñ q̄ nō erat obediēdum regi in illis q̄ ſunt ꝯ deū. ⁊ h̄ acceperāt: vt dicit rab. Salo. ab eo qd̄ dicit̄ Joſue. i. Sic obediuimus in cūctis moyſi: ita obediemus ⁊ tibi tm̄ ſit dn̄s de⁹ tecū. i. in illis in q̄bus volūtas tua eſt ꝯcors volūtati diuine: nbi obediemus: ⁊ nō i alijs. d Et ait rex ad doech. iſte nō fuit iude⁹ natōe: ſed ydume⁹ ꝯuerſus ad iudaiſmū: ⁊ iō nō intm̄ horruit interficere ſacerdotes ſicut alij. verum nō fuit ſol⁹: q: nō poſſet tot hoīes iterficere: ⁊ ciuitatem deſtruere niſi fuiſſent plēs maliſecū. e Ueſtitos ephot lineo. venerāt eñ ad regem in veſtib⁹ in quib⁹ miniſtrabant añ deū: vt magis flecteret animum ei⁹ ⁊ iratū. f Nobe aūt ciuitatē ſacerdotum ꝑcuſſit ⁊c. ſ. de mādato ſaul. in quo apparet magna crudelitas in vaſtatōe tot bonorū: ⁊ ſingularis tot innocētū. g Euadens aūt. h̄ ꝯn̄r ponit̄ ipſi⁹ facti nunciatio ipſi dauid p ip̄m abiathar q̄ effugerat: vt ꝑ dauid curaret̄: ꝓpter quē domus pr̄is ſui d̄ſtructa fuerat. h Et ait dauid ad abiathar. Sciebam. ⁊c. hic ponit̄ ſcire impropꝛie ꝑ ꝯiecturare vel timere: nō tñ reuelauit hoc achimelech: quia de futuro cōtingenti certitudinem nō habebat: ⁊ q: ſi feciſſet ſibi piculum imminebat: q: forte ꝑ ſacerdotes fuiſſet reuelatū ⁊ ſauli tradit⁹: ipſe autē magis debebat ꝑcauere ꝓprio periculo q̄ alieno. Si aūt q̄rat̄ q̄re doech non detinuit eū: ⁊ q̄re nō vocauit ad h̄ adiutoriū ſacerdotū. dicendū q̄ ex voto fuerat plurib⁹ dieb⁹ in loco tabnaculi cā orōis vel ad addiſcendū legē: vt dicūt hebrei: ꝓpter qd̄ ignorabat modū recedēdi p illius dauid a ſaule. ⁊ q̄ fugeret inde bānitus. Capitulū xxij.

t Et pgēs ad imperiū tuū. ꝓmpte ſe exponēdo oībus piculis ꝓ te ⁊ regno tuo. v Et glioſus in domo tua. i. honorabilis p̄ oīb⁹. vn̄ ⁊ in mēſa ſolit⁹ erat ſedere imediate iuxta regē. vt h̄r. ſ̄. xx. c. q. d. neceſſe fuit in plurib⁹ articulis ppt̄ p̄dicta qd̄ iā diu eſt vt pluries ꝯſuluerī ꝓ eo dn̄m. iō ſubdit. x Nū hodie cepi. ⁊c. q. d. ſi hodie cepiſſem cōſulere ⁊ non antepoſſes me h̄re ſuſpectū. illi aūt q̄ tenēt doech ſuꝑ falſū dixiſſe dicūt. y Nū hodie cepi. ⁊c. i. nec nūc nec alīs ꝯſului ꝓ eo dn̄m. ſ3 poī expoſitio magis ꝯcordat lr̄e p̄cedēti. z Abſit h̄ a me. ſ. q̄ ꝯiurauerim i aliq̄ ꝯ te. vn̄ ſubdit. 3 Nō eñ ſciuit. ⁊c. ſ3 iſtud videt̄ repugnare ei qd̄ dictū eſt: q̄ ꝯſuluit ꝓ eo dn̄m: ⁊ ſi cōſuluit viſile eſt q̄ fuit de fuga eius a facie ſaul: ⁊ ſic negociū ſciuit. Dicēdū q̄ dauid dixit tm̄modo v̄bis gn̄alibus quod periculum ſibi imminebat: ⁊ q̄ conſuleret dominum vtrum euaderet piculū illud: ⁊ rogauit ſacerdotē vt oraret ꝓ eo. ⁊ ꝑ hoc achimelech ſcire nō potuit q̄ dauid fugeret a facie ſaul: q: frequēter ipſi dauid aliūde pericl'a iminebāt. a Dixitq̄ rex. h̄ ponit̄ tur ipſi⁹ achimelech ⁊ oīs dom⁹ pr̄is ſui iniuſta ꝯdēnatio. cū d̄r.

Et annunciauerūt dauid. Poſtq̄ ſaul pſecutus fuerat dauid eū h̄ nēdo. h̄ ꝯn̄ eū pſeq̄tur multipliciter inſequēdo: ⁊ q: d̄s facit cū tētatōe puētū. iō circa h̄ p pōit ꝯ dauid dupler inſult⁹. ſcd̄o tripler ꝓuētus. ca. xxiiij. Circa p̄mū ſaul p̄ pſeq̄tur dauid: p̄ in ciuitate: ſcd̄o in deſerti vaſtitate. ibi. Et vidit dauid

p̄mū i tres. q: p̄ ceila p dauid ꝓtegit. ſcd̄o in ea ꝯ dauid obſidio diſponit. ibi. Nūciatum eſt aūt ſauli. tercio dauid dei reuelatōne erpit. ibi. Qd̄ cū reſciſſ. Circa p̄mū d̄r. a Et annūciauerūt dauid. ſ. viri d̄ ceila iminens eis periculum. b Cōſuluit igit̄ dauid dn̄m. erat eñ parat⁹ iuuare filios iſrl̄. tū quia eos diligebat. tū q: iā erat inunct⁹ rex: ⁊ iō curam habebat eoꝝ ſaluti. ſic debebat pus voluit dn̄m ꝯſulere: ſ; viri ſui eū auertebāt dicētes. c Ecce nos h̄ in iuda ⁊c. timem⁹. ⁊c. q. d. ſi ierim⁹ ad bellādū ꝯ philiſteos audiet ſaul: ⁊ ſic dato q̄ vicerim⁹ philiſteos: opoꝛtebit nos pugnare contra ſaulē: ⁊ nō poterim⁹ ppt̄ laborem belli p̄cedēt. d Rurſum q̄ dauid ꝯſu. do. nō q: dubitaret d̄ victoria cū iā ſuꝑ h̄ habuiſſet diuinū rn̄ſū. ſ3 vt ex duplici rn̄ſo diuino viri ſui efficerent̄ ꝯfortati ⁊ parati ire cum eo. e Et pugnauit aduerſu3 philiſteos eos d̄bellādo ideo ſubditur. f Et abegit iumēta eoꝝ. q̄ adduxerāt philiſtei ad portādū in terrā ſuā blada ⁊ alia bona hebreorum. g Porro eo tꝑe ⁊c. iſtud ſubditur ad rn̄dēdū q̄ſtioni tacite: q: dictū eſt q̄ dauid bis ꝯſuluit dn̄m. iō poſſet q̄ri ꝑ q̄uē ⁊ quō. ⁊ rn̄det h̄ q̄ ꝑ abiathar ſacerdotē q̄ fugiēs ad dauid ſecū apportauerat ephot q̄ eſt veſtis ſummi ſacerdotis: in q̄ erat rōnale iudicij: in q̄ apparebat rn̄ſio dn̄i. put dictū fuit exod. xxviij. h Nūciatū eſt. h̄ ꝯn̄r ponit̄ diſpoſitio ad obſidēdū dauid in ceila ꝑ ſaul ⁊ viros ei⁹. ⁊ patet in lr̄a. i Qd̄ cū dauid reſciſſet. h̄ ꝯn̄ter pōit̄ ereptio dd̄: cū d̄r. Qd̄ cū reſciſſet. ꝑ exploratores ſuos: eo q̄ ſēꝑ de ſaule tiebat. k Dixit ad abiathar. ⁊c. i. indue te veſte ſacerdotali ad cōſulēdū dn̄m. l Et ait dauid. ſ. ꝑ ſacerdotem dominum conſulentem. m Ut euertat vrbem propter me. ſi illi de ciuitate voluerint me ei tradere. n Si tradēt me. ⁊c. vt p̄caueant ciuitati ſue. ſ3 iſte due interrogatōes ſint ſcp̄te immediate abſq̄ rn̄ſō e media: nō tñ ſic fuerūt facte. ſ3 habito rn̄ſo de p̄ma. ſ. de aduētu ſaul ſcā fuit ſcd̄a de traditōe dauid. o Et ait dn̄s deſcēdet. i. ſi mā ſer is in ciuitate deſcēdet: q: nō venit illuc. vt poſtea h̄r. q: dauid inde receſſerat.

p Et dixit dn̄s tradent. ſ3 ſi mā ſer in ciuitate: et ſaul illuc veniret: ita q̄ ꝯditōnalis eſt rn̄ſa: q̄uis neutrū euenerit. ſic iſta eſt rn̄ſa. ſi h̄ volat h̄ alas: q̄uis vtraq̄ ps ꝯditionalis ſit falſa. ſequitur. q Quāobrē diſſimulauit exire. p⁹ dauid ꝓ iuc. r Querebat tñ ⁊c. nō q: ſēꝑ ip̄m actu q̄reret: ſ3 q: ſēꝑ h̄bat volūtatē q̄rendi ſi facultas capiēdi ſe offerret: vl' q: ſēꝑ actu q̄rebat: nō ꝑ ſe ſed per exploratores. s Et vidit dauid. h̄ ꝯn̄r ponit̄ pſecutio dauid in deſerto: q̄ñ eñ ſaul vidit ſe eē fruſtratū ab intētōe ſua de obſidiōe dauid i loco clauſo muris: pſecutus fuit eū in nemoribus ⁊ ſiluis. In q̄ pſecutōe ſic pcedit̄. q: p dauid a ionatha ꝯfortat̄. ſcd̄o a ſuis ꝯtribulib⁹ accuſat̄. ibi Aſcēderūt aūt ziphei. tercio ſaul in latibulis eū p̄ſcrutat̄. ibi. At illi ſurgētes. Circa p̄mum d̄r. s Et vidit dd̄ q̄ egreſſus eēt ſaul. ad q̄rēdum dauid ꝑ nēora ⁊ deſerta. ⁊ iō abſcōdebat dauid in tutiorib⁹ loc. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r. t Dauid erat in deſerto ziph. q: ille loc⁹ nēoroſus ⁊ opac⁹. v Et ſurrexit ionathas. d̄ ſocietate pr̄is ipſo ignorante. x Et abijt ad dauid in ſiluā. ſciebat eñ vbi eſſ3 q: frequēter mittebāt nūcios adinuicē: occulte tñ. cetera patent vſq̄ ibi. y Percuſſit itaq̄ vterq̄ fed⁹: trib⁹ eñ vicibus iniuit ionathas fed⁹ cū dauid. p̄ in domo. ſcd̄o in agro: vt patuit ex ſup̄dictis. ſ. xviij. c. ⁊ xx. tercio in deſerto: vt ibi p3: in ſignū q̄ fidelis aīa q̄ ſignificat̄ ꝑ ionatha d3 inire fed⁹ cū deo q̄ ꝑ dauid intelligitur. p̄ in domo cordis. ſcd̄o in agro opis. tercio in deſerto ꝯtemplatōis.
z Aſcēderūt aūt ziphei. h̄ ponit̄ accuſatio dd̄ ꝑ ꝯtribules ſuos. ziphei eñ deſcēderūt a ziph q̄ fuit de gn̄e chaleph. vt h̄r. i. palip. ij. c. ⁊ iiij. chaleph aūt fuit de tribu iuda ſicut ⁊ dauid. Ex q̄ p3 q̄ ziphei fuerūt de eadē tribu cū dauid. ex q̄ p3 malicia eoꝝ q̄ ꝯtribulē ſuū innocētē accuſauerūt ⁊ cū h̄ ad tradendū eū ꝓditoꝛie ſe obtulerūt. ⁊ p3 lr̄a vſq̄ ibi. a Conſiderate ⁊ videte. ⁊c. q: ad euitādū iſidias meas mutat loca: ⁊ ſic nō poſſum eū inuenire. b Et reuertimini. ⁊c. i. denūciādo in certa loca in q̄b⁹ inueniat̄ ne exercit⁹ me⁹ incertitudialit̄ vagādo ab ei⁹ captōe fraudetur.

Universidad de Salamanca. BGH

c Os ſi etiam in terram. ⁊c. i. in cauernis. d Perſcrutabor eũ. ⁊c. h dicit ſaul vt ziph ei eſſent magis aiati ad faciedũ volũtatẽ ipſi⁹ ſaulis quaſi hoĩes militares illi⁹ mb⁹ eſſent ꝯ dauid in fcõ iſto ſic ⁊ ipi. ⁊ forſitan ita erat ꝙ ſic ziph ei q̃ erãt hoĩes rurales tiore vel fauore regis erant ꝯ dauid. ſic ⁊ hoĩes bellatores ꝑ magna pte. e At illi. ⁊c. h ꝯñr deſcribit ꝓſecutiõ ipſi⁹ dauid a ſaule ꝑ indiciũ ziph eoꝵ. et h eſt qd̃ dr. f Abierũt in ziph ante ſaul: vt explorarẽt loca i quibus dauid latitabat g Dauid aũt. ⁊c. Dicit rab. Sal. ꝙ maõ eſt nomẽ ciuitatis cui adiacet de ſertũ ab ea ſic noĩatum. h Iuit g̃ ſaul ⁊ ſocij ei⁹ poſt renũciatiõẽ ziph eorũ: vt dictũ eſt. i Et nunciatũ eſt dauid. p̃ exploratores ſuos. k Statiq; deſcẽdit ad petram. dicũt aliq̃ ꝙ eſt nomẽ caſtri vbi dauid re poſuit ea q̃ hẽbat vt eẽt expeditior. Aliq̃ ãt dicũt ꝙ erat cauerna i rupib⁹ magna ⁊ occulta in q̃ dauid repoſuit p̃dicta. l Porro dauid. ⁊c. Et h dubi⁹ fuit in fide: q: ꝑ reuelatõem diuinã certitudinaliter habuerat ipſe fore regẽ poſt ſaul. dicẽdũ

certã vt vadã vobiſcũ: q̃ ſi etiaꝫ in terrã ſe obſtruxerit ꝑſcrutabor[d] eũ i cũctis milib⁹ iuda. At[e] illi ſurgẽtes abierũt[f] in ziph añ ſaul. Dauid[g] aũt ⁊ viri ei⁹ erãt in deſerto maon in cãpeſtribus ad dexterã ieſimuth. Iuit[h] ergo ſaul ⁊ ſocij eius ad querẽdũ eũ. Et nũciatũ eſt dauid: ſtatiq;[k] deſcẽdit ad petrã: et v̇ſabaẗ in deſerto maon. Qd̃ cũ audiſſet ſaul ꝑſecut⁹ eſt dauid in deſerto maon. Et ibãt ſaul ⁊ viri ei⁹ ad lat⁹ mõtis ex parte vna: dauid aũt ⁊ viri ei⁹ erãt i latere mõtis ex pte altera. Porro[l] dauid dᷓſpabat ſe poſſe euadere a facie Saul: itaq; ſaul ⁊ viri ei⁹ in modũ corone cingebãt dauid ⁊ viros ei⁹ vt caperẽt eũ. Et[m] nũci⁹ venit ad ſaul dicẽs. Feſtina ⁊ veni qm̃ infuderunt ſe philiſthijm ſup terram. Reuerſus eſt ergo ſaul deſiſtẽs ꝑſeq dauid ⁊ ꝑrexit in occurſum philiſthinoꝵ ꝓpter[n] hoc vocauerũt locũ illũ petram diuidẽtem.

Cap. xxiiij.

Scẽdit[a] ergo dauid inde ⁊ habitauit in locis tutiſſimis engaddi. Cumq; reuerſus eſſet ſaul poſtq̃ ꝑſecut⁹ eſt philiſteos: nũciauerũt ei dicẽtes. Ecce dauid in deſerto eſt engaddi. Aſſumẽs ergo ſaul tria milia electoꝵ viroꝵ ex oĩ iſrl̃: ꝑrexit[b] ad inueſtigãdum dauid ⁊ viros ei⁹ etiã ſup abruptiſſimas petras q̃ ſolis ibicib⁹ peruie ſunt. Et[c] venit ad caulas ouiũ q̃ ſe offerebãt itinẽri. eratq;[d] ibi ſpelũca quã ingreſſus eſt ſaul vt purgaret ventrẽ. Porro dauid ⁊ viri ei⁹ in interiori pte ſpelũce latebãt. Et dixerunt ſerui dauid ad eum. Ecce[e] dies de q̃ locut⁹ eſt dñs ad te. ego tradã tibi inimicũ tuũ vt facias ei ſicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo dauid ⁊ pſcidit orã clamydis ſaul ſilẽter. Poſt[f] hec pcuſſit cor ſuũ dauid eo ꝙ abſcidiſſet orã clamidis ſaul. Dixitq; ad viros ſuos. Propicius ſit mihi dñs ne faciã hãc rẽ dño meo xp̃o dñi vt mittaꝫ manũ meã in eũ: q: xp̃us dñi eſt. Viuit[g] dñs: q: niſi dñs pcuſſerit eũ aut dies ei⁹ venerit vt moriatur aut deſcẽdẽs in ꝓliũ perierit ꝓpicius mihi ſit dñs vt nõ mittam manum meã in xp̃m dñi. Et ꝯfregit dauid viros ſuos ſmõibus iſtis: ⁊ nõ ꝑmiſit eos vt cõſurgerẽt i ſaul. Porro ſaul exurgẽs de ſpelũca ꝑgebat cepto itinere. Surrexit[h] aũt dauid poſt eũ ⁊ egreſſus de ſpelũca clamauit poſt tergũ ſaul dicẽs. Dñe mi rex. Et reſpexit ſaul poſt ſe: ⁊ inclinãs ſe dauid ꝓn⁹ in terrã adorauit. Dixitq; ad ſaul. Quare audis v̄ba hoĩm loquẽtium: dauid q̃rit malũ aduerſuꝫ te: ecce hodie viderũt oculi tui q̃ tradiderit te dñs in manu mea in ſpelũca: et cogitaui vt occiderẽ te: ſꝫ pepcit tibi ocul⁹ me⁹. dixi eñ. Nõ extẽdaꝫ manũ meã i dñm meũ: q: xp̃s dñi eſt. Quinpotius pr̃ mi vide ⁊ cognoſce orã clamydis tue in manu mea: quõ cũ pciderẽ ſummitatem clamydis tue nolui extẽdere manũ meã in te. Animaduerte ⁊ vide qm̃ non eſt i mãu mea malũ: neq; iniquitas: neq; peccaui in te. Tu aũt inſidiaris aĩe mee vt auferas eam. Iudicet dñs inter me ⁊ te: ⁊[l] vlciſcaẗ me dñs ex te: man⁹[k] aũt mea nõ ſit in te: ſicut[l] ⁊ in ꝓuerbio antiquo dicit. Ab[m] impijs egredietur impietas. Man⁹ ergo mea nõ ſit in te. Quẽ[n] ꝑſequeris rex iſrl̃: quẽ ꝑſeq̃ris: canẽ mortuũ ꝑſeq̃ris et pulicẽ vnũ. Sit dñs iudex ⁊ iudicet iter me ⁊ te: ⁊ videat ⁊ iudicet cãm meã: ⁊ eruat me d̄ manu tua. Cũ[o] ãt cõpleſſet dauid loquẽs ſermones h⁹õi ad ſaul: dixit Saul. Nunqd[p] vox hec tua eſt fili mi dauid: Et leuauit ſaul vocẽ ſuã ⁊ fleuit. dixitq; ad dauid. Iuſtior[p] tu es q̃ ego. tu eñ tribuiſti mihi bõa ego aũt reddidi tibi mala. Et tu indicaſti hodie q̃ feceris mihi bõa quõ tradiderit me dñs in mãu tua ⁊ nõ occideris me. Quis[q] eñ cũ inuenerit inimicũ ſuũ dimittet eũ i via bona: ſꝫ dñs reddat tibi viciſſitudinẽ hãc ꝓ eo qd̃ hodie opatus es i me: ⁊[r] nũc q: ſcio ꝙ certiſſime regnatur⁹ ſis: ⁊ habiturus in manu tua regnũ iſrl̃: iura[s] mihi in dño ne deleas ſemẽ meũ poſt me: neq; auferas nomẽ meũ de domo pr̃is mei. Et[t] iurauit dauid ſauli. Abijt[u] ergo ſaul i domũ ſuã: ⁊ dauid ⁊ viri eius aſcẽderũt ad tutiora loca.

Caplm. xxv.

Mortu⁹[a] eſt aũt ſamuel ⁊ cõgregat⁹[b] eſt vniuerſus iſrl̃: ⁊ planxerũt eũ nimis ⁊ ſepelierũt eũ i domo ſua in ramatha. Conſurgẽſq;

ꝙ nõ deſperabat euaſionẽ ꝑ ſua ꝑſona: q: cert⁹ erat de ipletiõe diuini ꝓmiſſi: ſꝫ deſpabat ſe poſſe euadere abſq; bello cũ saule: qd̃ q̃dẽ bellũ horrebat. q: tiebat de morte viroꝵ ſuoꝵ ⁊ aliq̃rũ q̃ erãt cũ ſaule eũ ꝑſequentes in h magis inuolũtarie q̃ volũtarie. m Et nũci⁹ vẽit ad ſaul. ⁊c. h factũ eſt ex ꝓuidẽtia diuina: vt ſaul impediret a captiõe dd̃. n Propter h vocauerũt. ⁊c. q: ibi fuit diuiſus exercit⁹ ſaulis a ꝑſecutiõe dauid.

[illegible]

gicos veritas conditionalis vel falſitas nõ eſt ex veritate aut falſitate partiũ: ſic nec ꝯtingẽtia. q: ⁊ ſi partes ꝯditõnalis ſint ꝯtingẽtes ſtat bñ ꝯditionalẽ eẽ neceſſariã. imo ſtat partes eẽ impoſſibiles dũmodo nõ ſint incõpoſſibiles: ⁊ tñ cõditionalẽ eẽ verã tñ nõ neceſſariã. exẽplũ ꝑmiſſi ſortes currit ſortes mouet. [illegible]

ſi ſortes eſt ꝑdeſtinat⁹ ſaluabit. eſt neceſſaria: [illegible] ꝯñs ſit mere cõtingẽs. ⁊ ꝑ iſtã logicã magiſter ſniarum [illegible] argumẽta in ꝯñu dicẽs: ꝙ ſortes ſm talẽ ꝯditionalem neceſſario ſaluabit neceſſitate ꝯñe: ſed non neceſſitate conſequentis.

[illegible]

f Percuſſit cor ſuum dauid. id eſt ꝯſcientia ſua eum reprehendit ⁊ ſic dauid eſt accuſatiui caſus: q: in h fecerat irreuerẽtiã ipſi ſaul: q̃ honorãd⁹ erat q̃diu in regno tolerabaẗ a deo. ꝓpẗ qd̃ dicũt hebrei ꝙ dauid circa mortẽ fuit punit⁹ in filij. ſ. in veſtib⁹ qb⁹ optus nõ calefiebat: vt pleni⁹ videbit. ſ. iij. libro. g Viuit dñs. ⁊c.

[illegible]

ſed hoc dictum non eſt ſemper verum: licet aliquando poſſit contingere q: frequẽter cõtingit homicidiũ caſuale abſq; pctõ occidentis vel occiſi h demerẽte ſm diuina iudicia nob occulta: oĩa tñ ad bonũ electoꝵ ordinaẗ n Quẽ ꝑſeq̃ris. q. d. vile eſt tibi me ꝑſeq̃: etiã dato ꝙ eſſes nocẽs: cũ ſim nulli⁹ momẽti reſpectu tui. o Cũ aũt cõpleſſet. h ꝯñr ponit ipſi⁹ ſaulis rñſio. [illegible]

[illegible]

pter gabaonitas: q̃ punitio nõ dẽbat fieri ꝑ penã pecuniariã: ſꝫ ꝑ mortẽ ſaltẽ aliq̃rũ. ⁊ iõ nõ peccauit tradẽdo illos ſeptẽ viros crucifigẽdos: nec ꝑ h fuit deleta poſteritas ſaul: q: dauid reſuauit miphiboſeth: vt dicitur. bñ qui deſcẽdit de ſaul ꝑ ionathan filiũ eius. Capitulũ. xxv.

a Mortuus eſt aũt ſamuel. Hic ꝯñr ponit ſcõs puer⁹ ꝑ mortẽ iniq̃ nabal: q̃ diuina vltiõe mortu⁹ eſt: eo ꝙ vitupauerat dauid ⁊ ſuos eius iniq̃re: ⁊ ſic vxor ei⁹ ⁊ q̃cq̃d hẽbat fuit ipſi⁹ dauid. ꝑmittit tñ h mors ſamuelis iuſti pcioſa: vt ꝑ h magis appareat mors hoĩs iniq̃ ignominioſa. ſm ꝙ dr̃ puerb. x. Memoria iuſti cũ laudib⁹: ⁊ nomẽ impioꝵ putreſcet. ⁊ h eſt qd̃ dicit de ſamuele ad ei⁹ laudẽ. b Et ꝯgregatus eſt vniuerſus iſrl̃. ⁊c. de morte vero nabal null⁹ planct⁹ ſcribit. Sed hic oriẗ qõ quõ ſcõs liber regũ dr̃ ipſi⁹ ſamuel ſic ⁊ ꝑm⁹: cũ tñ ab iſto loco

Universidad de Salamanca. BGH

τ deinceps non potuerit scribere.s.post mortem suam. Ad quod dicitur φ vn⁹ de discipulis suis residuū scripsit: q̄ ab aliquibus dr̄ fuisse nathā ꝓpheta. τ iō ascribit samueli. sic factū discipuli mgro. c Erat aūt vir τc. h p̄ir agit de ipo nabal: vbi p̄ describit nabal τ abigail psonalis cōditio. scdo ipsi⁹ dauid curialis petitio. ibi. Cū g̃ audisset. tercio rusticana misto. ibi. Rn̄des autem.

negauit quod petebatur: sed etiam a vituperijs inchoauit dicens. o Quis est dauid. q.d. nulli⁹ valoris: qr descendit de alienigena muliere.s. de ruth moabite: τ nō solū vitupauit dauid: s; τ viros eius dicēs. p Hodie increuerūt. τc. ita φ notauit eos de seruilitate τ malignitate: ꝓpt̄ quā fugitiui essent. q Tollā g̃ τc. q.d. nō debeo facere.

dauid descēdit in desertū pharan. Erat[c] aūt vir qspiā in solitudine maon τ possessio ei⁹ in carmelo: τ hō ille magn⁹ nimis: erātq; ei oues tria milia τ mille capre. Et accidit vt tonderet grex in carmelo. nomē aūt viri illi⁹ erat nabal: τ nomē vxoris ei⁹ abigail. Eratq;[d] mulier illa prudentissima τ speciosa. Porro[e] vir ei⁹ dur⁹ τ[f] pessimus τ maliciosus. Erat[g] aūt de gn̄e chaleph. Cū[h] aūt audisset dauid in deserto φ tōderet nabal gregē suū misit dcē iuuenes τ dixit eis. Ascēdite i carmelū τ venietis ad nabal τ salutabitis eū ex noīe meo pacifice τ sic dicetis. Sit fratrib⁹ meis τ tibi pax τ domui tue pax: τ oib⁹ quecūq; hēs sit pax: ex multis annis saluos faciēs tuos τ omia tua. Audiui φ tonderent pastores tui greges tuos q erāt nobiscū in deserto. Nūq;[i] eis molesti fuim⁹: nec[k] aliqñ defuit qcq; eis de grege oi tpe q̄ fuerūt nobiscū in carmelo: interroga pueros tuos τ indicabūt tibi. Nūc[l] ergo inueniāt pueri tui grām in ocul̄ tuis. In[m] die eñ bona venim⁹ ad te: qd̄cūq; inuenerit man⁹ tua da seruis tuis τ filio tuo dauid. Cūq; venissent pueri dauid: locuti sūt ad nabal oia v̄ba hec ex noīe dauid: τ siluerūt. Rn̄dēs[n] āt nabal pueris dauid: ait. Quis[o] est dauid: τ qs est filius isai: Hodie[p] increuerūt serui q fugiūt dn̄os suos Tollā[q] ergo panes meos τ[r] aq̄s meas τ carnes pecoꝝ q̄ occidi tonsorib⁹ meis τ dabo viris quos nescio vn̄ sint. Regressi[s] sunt itaq; pueri dauid ꝑ viā suā: τ reuersi venerūt τ annūciauerūt ei oia v̄ba q̄ dixerat nabal. Tūc[t] ait dauid pueris suis. Accingat[u] vnusqsq; gladio suo. Et accincti sūt singuli gladijs suis: accictusq; est τ dauid ense suo τ secuti sunt dauid q̄si q̄dringenti viri. Porro ducēti remāserūt ad sarcinas. Abigail[x] aūt vxori nabal nūciauit vn⁹ d̄ pueris suis dicēs. Ecce[y] dauid misit nuncios de deserto: vt[z] bn̄diceret dn̄o nr̄o: is auersat⁹ est eos. Hoies isti bōi satis fuerūt nob: τ n̄ molesti nec qcq; aliqñ perijt oi tpe q̄ fuim⁹ ꝯuersati cū eis in deserto. Pro muro erāt nobis tā in nocte q̄ in die oib⁹ diebus qbus pauim⁹ apud eos greges. q̄obrē considera[a] τ recogita qd facias: qm̄[b] cōpleta est malicia aduersum virū tuū τ[c] aduersū domū tuā: τ[d] ipe est fili⁹ belial: ita vt nemo possit ei loq. Festiauit[e] igit abigail τ tulit ducētos pāes τ duos vtres vini: τ quinq; arietes coctos: τ qnq; sata polēte: τ cētum ligaturas vue passe: τ ducētas massas caricarū: τ posuit sup asinos Dixitq; pueris suis. Precedite me: τ ecce ego post tergū sequar uos. Viro[f] aūt suo nabal nō indicauit. Cū ergo ascēdisset asinū: τ[g] descēderet ad radicē mōtis dauid τ viri ei⁹ descēdebāt in occursū ei⁹

[Left marginal gloss] q̄nto abigail ꝓuida obuiatio. ibi. Abigail aūt. q̄nto circa nabal diuina vltio. ibi. Diluculo aūt. Circa primum dicitur. c Erat aūt vir q̄spiā in soli. maon. i. solitudine nō est i bebreo: nec est d̄ tex tu. qr ħm φ dr̄ libro de q̄onib⁹ hebraicis. maneb at in ciuitate maon: s; ei⁹ aialia erant in monte carmelo: vbi hēbat domū ꝓ pastorib⁹ τ pecorib⁹ ad quē veit ꝓ tōdendis ouib⁹ cū vxore sua. Sciēdū āt φ iste carmelus est mōs in sorte iude Alr⁹ aūt carmel⁹ vbi helyas interfecit sacerdotes baal est in tribu ysachar. Exp̄mit nomē viri τ vxoris: cū dr̄. Nomē āt. τc. τ cōditio vtriusq;. cū dr̄. d Eratq; illa mulier prudentissima τ speciosa. τ sic erat mente τ corpore grosa. e Porro vir eius dur⁹. ad ꝓuidendū f Et pessim⁹ τ maliciosus. ad inuidēdū primū τ decipiēdū. g Erat aūt d̄ gn̄e chaleph. h āt nō addit ad designādū φ chaleph fuerit tal: qr fuit ꝯmorosus τ bon⁹. vt p; Nu. xiiij. τ Josue. xiiij h ad oñdendū φ nabal erat de tribu iuda sic et dauid: τ iō grauio⁹ peccauit ipm vituperando. h Cū āt audisset. h p̄ir ponit ipsi⁹ dauid curial petitio qd p; p̄ ex amicabili salutatōe. cū dr̄. Et salutabitis eū τc. h aūt qd sequitur. Et multis annis saluos faciēs τc. τ oia tua. nō est i hebreo. scdo ex rōnabili allegatione. vbi tangit duqs rōnes q̄b⁹ nabal debet inclinari ad exaudiēdū petitionē. Prima est: qa dauid et viri ei⁹ pacifice ꝯuersati fuerāt cū pastorib⁹ nabal: s; possent oī die accipe aꝗd̄ hēbat. τ h̄ notat cū dr̄. i Nūq; eis molesti fuim⁹. scd̄a: qa eos τ gregē securi fuaurāt a feris τ predonib⁹: et h̄ notat cū dr̄. k Nec aliqñ defuit eis qcq; de grege. τc. Predones eñ nō audebāt illuc accedere timore ipsi⁹ dauid. vñ dr̄. Erāt nob ꝑ muro. tercia est humilis mod⁹ petendi. ibi. l Nūc g̃ inueniāt pueri tui grām. τc. Et est dauid de iure posse de dare suū volūtate et ex rep̄ iuuenc⁹ τ in necessitate positi⁹. quarta est rō de die festiui. cū dr̄. m In die eñ bōa τc. h̄ aūt dicebat festū ma gnū ꝓ tōsorib⁹ suis: τ pastorib⁹ in die tōsōis ouiū. vñ dicit sancti phareb q̄ iuerāt pastores ouiū. vt hr̄ Geñ. xl vij. τ talib⁹ dieb⁹ solēt hoies magis esse curiales. q̄a ꝑ̄s accipit ex parte rei petite q̄ ꝓbonior posit in volūtate nabal q̄ntū ad q̄ntitatē τ q̄ntitatē. qd notat ibi. Qdcūq; inuenerit manus τc. n Rn̄dēs aūt nabal. h̄ p̄ir ponit rusticana rn̄sio: qr nō solū

[Inner gloss] r Et aq̄s meas. i. pot⁹ meos. qr frequēt i scp̄tura noīe aq̄ intelligit ois pot⁹: sic noīe pāis ois cib⁹. vñ. iiij. Reg vi. dr̄. Pōe ei pa nē τ aquā. τ sub dit ibi. Et appo sita est ei magna cibox p̄paratio. s Regressi sūt τc. vacui τ vitupati. t Tūc ait dauid. merito puocatus v Accingat vnusq̄sq; τc. ad accipiendū vindictā de tam vili rustico. x Abigail aūt. h p̄ir ponit ipsius abigail prudens obuiatio: τ scdo ipsi⁹ dauid pacificatio. ibi. Cū āt vidisset. Circa p̄mū p̄mittit facti notificatio ipi abigail ꝑ vnū d̄ famulis suis dicentes ei. y Ecce misit dauid. τc. vbi patit defectū victualium. z Vt bn̄dicerent dn̄o nr̄o. ei cuius liter salutando: et ei⁹ bn̄ficiū hūilit petēdo. cetera patent ex p̄dict̄ vsq; ibi. a Considera τc. p̄cauēdo tibi τ domui tue. b Qm̄ cōpleta est τc. qr i ꝓmptu est vindicta d̄ malicia sua. cogitabat eñ iste aiosi tatē dauid τ viroꝝ eius. c Et aduersum domū tuā. i. in oēs nos redundabit istud

malū: q̄uis sim⁹ innoxij. d Et ipe fili⁹. τc. q.d. iō dico tibi h qr marit⁹ tu⁹ v̄bū meū nō recipet: s; magis fureret. e Festinauit igit abigail. ad p̄cauēdū malū p̄dictū. τ p; litera vsq; ibi. f Viro aūt suo. τc. qr p̄ auaricia τ neq̄tia sua totū impediuisset. g Et descēderet ad radicē mōt̄. τc. vbi int̄ duos mōtes erat vallis media: ad quā descēdebat dauid ex parte vna τ abigail ex pte opposita: τ sic obuiabāt mutuo. b Et ait dauid: ꝟe fru. τc. ista dixit dauid audita relatōe nūciorū: s; h ponit ꝑ recapitulatōem vt dicit aliq. vel p̄cedēdo ꝑ viā dicebat h viris suis. vt dicūt aliq. τ forte verūq; potuit esse. i Hec faciat dn̄s inimicis dauid. τc. h est mod⁹ iurādi ꝑ execratōez. q̄si aliqs sibi imp̄caf malū futurū nisi impleaf v̄bū suū: τ iō h ꝑ ipo dauid accipit inimici dauid aliter sermo esset nullus: sed magis derisorius. sicut. τ. s. xx. cap.

in psimili ponunt inimici dauid ꝓ ipso dauid. vt ibidē dictū fuit. k Mingētē ad parietē. i. canē q̄ leuato crure mingit ad parietem Dicūt eciā h aliq φ ꝑ mingētē ad parietē intelligit infirm⁹ q̄ non pōt surgere: τ iō facit vrinā int̄ lectū τ parietē. τ sic est intellectus verbi φ nō parceret viro τ aīali. qr eciā canis q̄ ꝓpt̄ vilitatē non

hoc est quod dicitur. l Faciēs eñ faciet dominus tibi. τc. tradendo tibi regnū. m Quia ꝑlia dn̄i. i. ad dei honorē τ cō em vtilitatē p̄pli. n Malicia g̃ τc. qr nō decet tātā dignitatē. q̄nto allegat p̄cēdēs diuinā: q̄ ꝓtegit ħm misericordiā dicēs. Si eñ surrexerit aliqñ hō ꝑsequens te. τc. sequitur. o Erit aia dn̄i mei custodita τc. i. a deo ꝓteget ꝯ oēs

Quib⁹ τ illa occurrit. τ[h] ait dauid Vere frustra fuaui omia q̄ hui⁹ erāt in deserto: τ nō perijt qcq; d̄ cūctis q̄ ad eū ptīebāt: τ reddidit mihi malū ꝓ bono. Hec[i] faciat dn̄s inimicis dauid: τ hec addat: si reliqro de oib⁹ q̄ ad ipm ptinēt vsq; māe mingētē[k] ad parietē. Cū[a] aūt vidisset abigail dauid: festinauit τ descēdit d̄ asino: τ ꝓcidit corā dauid sup faciē suā: τ adorauit sup terrā: τ cecidit ad pedes eius: τ dixit[b]. In me sit dn̄e mi hec inigtas. Loq̄t[c] obsecro ancilla tua in aurib⁹ tuis: τ audi v̄ba famule tue Ne[d] pōat oro dn̄s me⁹ rex cor suū sup virū istū iniquū nabal: qm̄ ħm nomē suū stult⁹ est: τ ē stulticia cū eo. Ego[e] āt ācilla tua nō vidi pueros tuos dn̄e mi q̄s misisti. Nūc[f] ergo dn̄e mi viuit dn̄s τ viuit aia tua: q ꝓhibuit te ne vēires in sanguinē: τ[g] saluauit manū tuam tibi. τ[h] nūc fiāt sic nabal iimici tui τ q q̄rūt dn̄o meo malū. q̄propter[i] suscipe bn̄dictōē hāc quā attulit ācilla tua tibi dn̄o meo: τ da pueris q sequūt te dn̄ē meū. aufer[k] inigtatē famule tue. Faciēs[l] eñ faciet dn̄s tibi dn̄o meo domū fidelē: qr[m] ꝑlia dn̄i dn̄e mi tu p̄liaris. Malicia[n] ergo nō inueniat in te oib⁹ dieb⁹ vite tue. Si eñ surrexerit aliqñ hō ꝑsequēs te vl̄ q̄rēs aiā tuā: erit[o] aia dn̄i mei custodita q̄si in fasciclo viuētiū apd̄ dn̄m deū tuū. Porro[p] inimicoꝝ tuoꝝ aia rotabit q̄si i ipetu τ circulo fūde. Cū ergo fecerit tibi dn̄s dn̄o meo oia hec q̄ locut⁹ ē bōa d̄ te: τ ꝯstituerit te ducē super isrl̄: nō[q] erit tibi hoc i singultū τ in scrupulū cordis dn̄o meo φ effuderis[r] sanguinē inoxiū: aut[s] ipe te vltus fueris. τ cū bn̄fecerit dn̄s dn̄o meo: recordabis ācille tue: τ tu bn̄ facies ei. Et ait[t] dauid ad abigail. Bn̄dict⁹[u] dn̄s d̄s isrl̄ q misit te hodie i occursū meū τ bn̄dictū eloquiū tuū: τ bn̄dicta tu q̄ ꝓhibuisti me hodie ne irē ad sanguinē τ vlcisceret me māu mea. alioqn viuit dn̄s d̄s isrl̄ q ꝓhibuit me ne malū facerē tibi. nisi cito veisses i occursū mihi: n̄ remāsisset nabal vsq; ad lucē matutinā migēs ad pietē. Suscepit ergo dd̄ d̄ māu ei⁹ oia q̄ attulerat ei: dixit ei. Vade[x] pacifice i domū tuā: ecce[y] audiui vocē tuam: τ[z] honoraui faciē tuā. Veit āt abigail ad nabal: et ecce erat ei ꝯuiuiū i domo ei⁹ q̄si ꝯuiuiū regis: et cor nabal iocūdū. Erat eñ ebri⁹ nimis: et[z] nō indicauit ei v̄bū pusillū aut grāde vsq; māe. Diluclo[a] āt cū digessisset vinū nabal: idicauit ei vxor sua v̄ba hec. Et[b] emortuū est cor ei⁹ intrīsec⁹: et fact⁹ est q̄si lapis. Cūq;[c] ptrāsissent decē dies: pcussit[d] dn̄s nabal: et mortu⁹ est. Qd̄[e] cū audisset dauid mortuū nabal: ait Bn̄dict⁹ dn̄s q indicauit cām obprobrij mei d̄ māu nabal: et seruū suū custodiuit a malo: et maliciā nabal reddidit dn̄s in caput ei⁹. Misit[g] ergo dauid et locut⁹ est ad abigail: vt[b] sumeret eam sibi in vxorē

[Inner gloss] est tāgēdus: τ inimici⁹ cui ꝓpt̄ infirmitatē est parcendum: nō euaderēt manū meas. Alij vero dicūt φ per mingētē ad pariete intelligit ois masculus: qr mingit erect⁹. τ sic est intellect⁹ verbi φ dauid intēdebat interficere oēs viros: n̄ āt mlieres. a Cū aūt vidisset. h p̄ir pōit ipsi⁹ dauid pacificatio vbi ꝑ p̄mittit ipsi⁹ abigail deprecatio. scdo ipsius dauid acceptatio ibi. Et ait dauid. Deprecatio autē abigail oñdit acceptabil. ꝑ ex sui hūilitate i scd̄: cū dr̄. Et ꝓcidit corā dauid. τc. τ ꝑbo cum subditur. b Et dixit: in me τc. i. parata sū recipe q̄cūq; vindictā pro marito meo iniqtate. scdo oñdit deprecatō abigail acceptabil ex rōnabili allegatōe. cū dr̄. c Loq̄t τc. vbi p̄ allegat viri sui stulticiā. τ iō factū suū viro pruderi non est accipiēdū cor dr̄. τ h est qd̄ dr̄. d Ne ponat oro dn̄s meus rex cor suū. τc. q. ħm nomen suū stult⁹ est. nabal eñ stult⁹ interp̄taf. q.d. stult⁹ est re τ noīe. scdo allegat suā ignorātiā dicens e Ego aūt ancilla tua. τc. q.d. si eos vidissem fuiss/ sent grose recepti: nec recessissent vacui. tercio allegat diuinā clemētiā q̄ parata est semp parcere: dicēs. f Nūc g̃ dn̄e mi τc. q.d. vñ est φ de viuit τ tu viuis. ita diuia clemētia factū est vt venire obuiā tibi ad impediēdū ne venires ad effundendū sanguinem. g Et saluauit manū tuā tibi. i. innocētē. so l⁹ eñ nabal erat culpabilis: cū q̄ fuissent occisi innoxij. b Et nūc fiāt. τc. i. fatui in prouidi in factis suis. Ra. salo. dic φ abigail h dixit ꝑ spm ꝓphie significans φ nabal cito moreret. i Quapropter suscipe bn̄dictionē hāc. i. exeniū. k Aufer iniq̄tatē. τc. recipiēdo exeniū in signū remissiōis offense: quā abigail sup se accepat dicēs. In me sit dn̄e mi h iniq̄tas. vt p̄dictū est. q̄rto allat regni dignitatē quā ꝓmissum⁹ erat dauid: q̄ quidē dignitas exigit in bn̄te innocēciā. et

[Outer gloss] insidias maloꝝ. Dicūt h aliq φ loq̄tur metaphorice: qr sic ramusculi alibi trāsplātādi vel inserēdi in fasciculo ligant et in aq̄ ponūt: τ postea transplantant vel inserunt: sic iusti ꝑ spūi vita cō seruant in humore gr̄e: vt transplātent in terra viuentiū ꝑ adeptionem glorie: de q̄bus reputabat ipsum dauid. p Porro inimicoꝝ tuoꝝ aia rotabit. τc. i. voluet ꝑ vicia ꝯuersa τ mala q̄usq; ꝓijciaf ad penā gehenne. secto āl at pacē ꝯsciētie ipsi⁹ dauid futurā. cū dr̄. Cū g̃ fecerit dn̄s tibi. τc. sequitur. q Nō erit tibi i singultū. τc. i. in merore animi τ conscientie remorsum. r Qd̄ effuderis sanguinē innoxiū. ꝓcū ad familiā nabal. s Aut ipse te vlt⁹ fueris d̄ ipso nabal: qd̄ nō dec̄ vt aliqs vlciscaf se manu ꝓpria vt dictū fuit ca. p̄cedēti. t Et ait dauid. h p̄ir pōit ipsi⁹ dauid acceptatio: vbi ꝑ regratiaf deo dicens. v Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ meus. τc. qr ei⁹ prouidētia τ dispositiōe abigail occurrit dauid ad ipm pacificādū. scdo ipsi abigail dicēs. Et benedictū eloquiū tuū. τc. τ patet littera vsq; ibi. x Vade in pace. als pacifice. q.d. pacificat⁹ sū tibi τ domui tue. y Ecce audiui vocē tu. id est exaudiui deprecationē tuā. z Et honoraui. accipiēdo exenium de manu tua: τ sic nō feci tibi verecūdiā repellēdo in aliq̄ petitō em tuā. z Et nō indicauit ei verbū. prudēter eñ expectauit tps in quo esset extra ebrietatē. a Diluculo aūt. Hic ꝯñter describit diuia vltio circa ipm nabal. cum dicitur. b Et emortuū est cor. τc. ex vehemētia [illegible]oris ꝯcepti de dauid. c Cūq; ptrāsissent decē dies. Dicit rab. Sal. φ tot dieb⁹ languit quasi mortu⁹: eo φ decem iuuenes missos a dauid ꝯfuderat. d Percussit dn̄s nabal. et ꝑ p3 φ nō fuit mortu⁹ morte nālis: accelerat vltiōe dei. e Qd̄ cū audisset dauid mortuū nabal. tali diuia ꝑcussione. f Ait bn̄dict⁹ dn̄s τc. applaudēs diuie iusticie. ħm illud ps. lviij. Letabit iust⁹ cū viderit vindictā. τc. Nō aūt gaudebat de morte nabal zelo vindicte. g Misit g̃ dauid. τc. ꝑ nūcios missos. h Vt sumeret eā sibi vxorē. qr sciebat eā ꝯ pulcrā τ prudētē τ diuitē. vt p3 ex p̄dict̄. sequit. i Que ꝯsurgēs adorauit. s. dn̄s de tāto bn̄ficio φ dd̄ i regē elect⁹ a deo petebat eā ꝑ vxore. ꝓpt̄ qd̄ mēdit hūilit valde. d. Ecce famla tua sit in ācillā τc.

k Sed τ achinoem. τc̃. videtur ꝙ fecerit contra mandatū dñi. Deut. xvij. vbi dr̃ ꝙ rex ↄſtitut⁹ dei iſrl' nõ debeat ſibi multiplicare vxores. Dicendū ꝙ illud intelligit de vxorib⁹ alienigenis inclinantib⁹ aīm viri ad ydolatriā. ſic ↄtigit ſalomoni. vt hr̃. j. tercio libro. xi. c. h̃ aūt nõ fec̃ dauid
l Saul aūt dedit michol filiā ſuā. τc̃. Dicunt hebrei ꝙ iſte fuit legiſdoctor. τ iõ lʒ accepit michol ad obediēdū ſauli: τ vt honorareť tāq̃ƺ generregis: ñ tñ cog̃uit eā q: ſciebat eā eē v̄am vxorem dauid: q: ip̄am non repudiauerat: ꝓpter qd̃ dauid poſtea recepit eā q̃ tñ ñ accepiſſʒ eā ſi fuiſſet ab eo cognita: ſic nõ fuit igreſſuſ vltra ad vxores ſuas q̃s cog̃uit abſalon. vt hr̃. j. ij. lib. ca. xx.

In ca. xxv. vbi dr̃ in poſtilla. Et erit aīa dñi mei cuſtodita q̃ſi in faſciculo viuētiū. Additõ

Ec v̄ba nõ videnť ꝑp̄e poſſe dclarari niſi metaphorice. vñ τ i gl. ordinaria plura notabilia h̃ ponūťnť q̃ ſic dic̃. Pulcerrima cõpatõ e ſtatū iuſtoꝝ τ reproboꝝ dereuit τ infra hos faſciculos illos lapidi funde aſſimilat. Faſcicul⁹ eñ aſtrigitur vt ↄſueť: lapis i funda ponit̃ vt abijciatur. Sic eñ electi mbulationum p̄ſſuris aſtringunť vt i his admoniti armis adinuicē mutua caritate nectētur: τ adunati i manu redēptoris perpetuo ↄſeruētur. Reprobi q̃to latius voluptatib⁹ ſuis reuoluūť: tāto lõgi⁹ a diuine viſionis glia ꝓijciūtur. Ipſi eñ de manu dñi repulſi ſūt. Ca. xxvi.

T venerūt ziphei. Hic ponit̃ terci⁹ ꝓuectus dei circa dauid: p h̃ ꝙ ſaulē iterū in manu ſua tradidit. vt ſic dauid inocētia τ ſaul' neq̃tia pleni⁹ appareret. Et diuidit̃ in tres ptes. q: p̄ ſaul manib⁹ dauid exponit̃. ſcd̃o expoſitus cuſtodit̃. ibi. Dixitq̃ƺ Abiſai. tercio a dauid conuincit̃. ibi. Cūq̃ƺ trāſiſſʒ Circa primum dicitur.

Et venerūt pueri dauid ad abigail in carmelū: τ locuti ſunt ad eā dicentes. Dauid miſit nos ad te vt accipiat te ſibi in vxorē. Que[l] conſurgēs adorauit ꝓna in terra τ ait Ecce famula tua ſit i ancillā: vt lauet pedes ſuoꝝ dñi mei. Et feſtinauit τ ſurrexit abigail τ aſcēdit ſuper aſinū: τ q̃nq̃ƺ puelle ierūt cū ea pediſſeq̃ ei⁹: τ ſecuta eſt nūcios dauid: τ fcā eſt illi vxor. Sed[k] τ achinoem accepit dauid d̃ ieʒrael: τ fuit vtraq̃ƺ vxor ei⁹. Saul[l] aūt dedit michol filiā ſuā vxorem dauid falthi filio lais q erat d̃ gallim.

T[a] venerūt Ca. xxvj.
ziphei ad ſaul in gabaa dicentes. Ecce dauid abſcõdit⁹ eſt in colle achille q̃ eſt ex aduerſo ſolitudis. Et ſurrexit ſaul: τ deſcēdit in d̃ſertū ziph: τ[b] cū eo tria milia viroꝝ d̃ electis iſrl': vt q̃reret dauid i deſ'to ziph: τ caſtrametat⁹ ē ſaul i gabaa achille: q̃ erat ex aduerſo ſolitudinis in via. dauid aūt hitabat in deſerto. Uidēs[c] aūt ꝙ veniſſet ſaul poſt ſe in deſ'tū: miſit[d] exploratores τ didicit ꝙ illuc veniſſʒ certiſſime. Et[e] ſurrexit dauid clā: τ venit ad locū vbi erat ſaul. Cūq̃ƺ vidiſſet locū i q̃[o] dormiebat ſaul τ abner fili⁹ ner princeps militie ei⁹: τ ſaulem dormiētē in tētorio: τ reliquū vulg⁹ p circuitū ei⁹: ait[f] dauid ad achimelech etheū τ abiſai filiū ſaruie frēƺ ioab dicēs. Quis d̃ſcēdet mecū ad ſaul in caſtra: dixitq̃ƺ abiſai. Ego deſcēdā tecū. Uenerūt ergo dauid τ abiſai ad pplīn nocte: τ inuenerūt ſaul iacentē τ dormiētē in tentorio: τ haſtā fixā i terra ad caput ei⁹: abner aūt τ pplīn dormiētes i circuitu ei⁹. Dixitq̃ƺ[g] abiſai ad dauid. Concluſit dñs inimicū tuū hodie in man⁹ tuas: nūc ergo pfodiā eū lācea i terra ſel: τ[h] ſcd̃o opus nõ erit. Et[i] dixit dauid ad abiſai. Ne iterficias eū: qs[l] eñ extēdet manū ſuā in xp̄m dñi: τ innocens erit. τ dixit dauid. Uiuit[m] dñs: q:[n] niſi dñs pcuſſerit eū: aut[o] dies ei⁹ uenerit ut[p] moriať: aut in p̄liū deſcēdēs perierit ꝓpiti⁹ mihi ſit dñs ne extēdā manū meā in xp̄ʒ dñi. Nūc[r] igiť tolle haſtā q̃ eſt ad caput ei⁹ τ cyphū aq̃: τ abeam⁹. Tulit igiť dauid haſtā τ[s] cyphū aque q erat ad caput ei⁹ τ abierūt τ[t] nõ erat qſq̃ƺ q videret τ itelligeret τ euigilaret: ſʒ oēs dormiebāt: q: ſopor dñi irruerat[u] ſuper eos. Cūq̃ƺ[x] trāſiſſet dauid ex aduerſo: τ ſtetiſſet in v̄tice mõtis de lõge: τ eſſet grāde iteruallū iter eos: clamauit[y] dauid ad pplīn τ ad abner filiū ner dicēs. Nõne rñdebis abner: τ rñdens abner ait. Quis es tu q clamas τ inq̃etas regē: τ ait dauid ad abner. Nūqd nõ vir tu es: et qs ali⁹ ſilis tui in iſrl': q̃re[z] ergo nõ cuſtodiſti dñm tuū regem: Ingreſſus[a] eſt eñ un⁹ d̃ turba ut interficeret regē dñm tuū. Nõ eſt bonū hoc qd̃ feciſti. Uiuit[b] dominus q̃ñ filij mortis eſtis uos: q: ñ cuſtodiſtis dñʒ ueſtꝝ xp̄m domini

pit licētiam interficiendi ſaul: quia ſciebat ꝙ dauid non interficeret eū manu ꝑp̄a. b Et ſcd̃o op⁹ nõ erit. ita vno ictu iterficiā eū pfecte ꝙ nõ oportebit vltra manū apponere: τ ſic poterim⁹ recedere expedite. i Et dixit dauid. h̃ ↄñr ſaul p dauid a morte protegit̃: cū dr̃. Ne interficias eū. cui⁹ cā ſubdit̃. l Quis eñ extēdet. τc̃. volebat eñiʒ dauid pſone ipſius deferre q̃ƺ diu a deo tolerabatur in regno. iõ ſubdit̃. m Uiuit dñs. τc̃. i. p viuentem deum.
n Quia niſi dñs pcuſſerit eūʒ aliq̃ peſtilētia vel infirmitate accelerās mortem eius.
o Aut dies. τc̃. ſcilicet vltima.
p Ut moriať. ſ. morte nālı. aut in p̄liū ↄſcēdēs: periet gladio. iſtis trib⁹ modis poterat mori. p h̃ intēdit dauid dicere ꝙ nullo mõ volebat eē cā efficiens morꝭ ſue. niſi forſitan ſe defendendo ita ꝙ ñ poſſet aliter euadere
r Nūc ḡ tolle haſtā τc̃. i. fixā i terrā ad caput lectuli: vt ſi eēt neceſſe ſtatim poſſet eā accipere. erat etiam in pte ſupiori ſignū armoꝝ regꝭ: ad ſignificādū locū regiū. s Et cyphū aq̃. i hebreo hr̃. Et phialā aq̃ τ forſitan erat aq̃ roſacea: ad refrigeriū caloris. vel aq̃ ſimplex ad ablutõem manuū regis q̃ñ ſurgeret d̃ ſomno. t Et nõ erat q̃ſpiā qui vid̃ret. cui⁹ cā ſubdiť. Quia ſopor dñi. i. ſomn⁹ g̃uis a deo immiſſus.
v Irruerat ſuper eos. vt ſic dauid ſine pic̃ulo recederet. τ p haſtā acceptam τ vas aq̃ ſuā declararet inocētiā. τ ſaul de neq̃cia ↄuinceret
x Cūq̃ƺ trāſiſſet. h̃ ſaul τ viri ei⁹ τ dauid ↄuincūť. q: p̄ viri ſaul cõuincūť de negligētia. cū ſubdit̃. y Clamauit dauid ad pplīn cū iā eēt ſic elõgat⁹ τ in tuto loco poſit⁹ ꝙ viri ſaul nõ poſſent capere eū. τ p̄ ↄuincit abner ſingulariť. cū ſubdit̃. z Quare ḡ nõ cuſtodiſti τc̃. q: erat p̄nceps milicie: τ cuſtoditor p̄ncipalis perſone regie. a Ingreſſus eſt eñ vn⁹. τc̃. Iſte fuit abiſai q̃ voluit eū iterficere. vt p̄dictū eſt. ſcd̃o arguit oēs alios dicēs. b Uiuit dñs q: filij morꝭ eſtis. τc̃. i. digni morte. ↄñr ꝓbat dictū ſuū p euidēs ſignū dicēs. c Nūc ḡ vide. τc̃. p h̃ eñ patebat ꝙ ille qui haſtā abſtulit regē interficere potuit. d Cog̃uit aūt ſaul. h̃ ↄñr ↄuicit̃ ſaul d̃ malicia, q: pſeq̃bať dd̃ ſine cā. τ pʒ lr̃a vſq̃ƺ ibi.

a Et venerūt ziphei ad ſaul. iſti iā añ dauid accuſauerant ſauli: vt habitum eſt. s̃. xxiij. c. τ iõ timētes ne dauid poſt ſaul regnaret: τ p ↄñs eorūʒ proditionē puniret ſolliciti erāt de captõe dauid vt moreret̃. b Et cū eo tria milia. τc̃. ſ. ad bellādū. c Uidēs aūt. τc̃. i. cog̃icēs p nūciū ſibi dicentē: q: ꝓceſſus regis cū tali multitudine bellatoꝝ nõ põt latere.
d Miſit exploratores. vt ſciret certitudinalit̃ tp̄s τ locū vbi caſtra põeret
e Et ſurrexit dauid clā. i. abſcõdite: τ mutato habitu ne cog̃ſceret̃. ſicut alexander magn⁹ fuit in caſtris pori regꝭ pſarū ad explorādu. ꝓut hr̃ in hyſtoria ipſius. f Ait dauid ad achimelech. τc̃. Dauid eñ habuit duas ſorores: vna earū vocata eſt abigail: de q̃ nat⁹ fuit amaſa p̄nceps militie abſalon. vt hr̃. j. ij. lib. xvij. cap̄. Alia ſaruia de q̃ nat⁹ eſt ioab τ abiſai. τ ſic iſti erāt nepotes dauid. g Dixitq̃ƺ ad dauid abiſai. τc̃. acce-

e Si dñs incitat. τc̃. ſ. ad me perſequendum. f Odoretur ſacrificiū. i. paciētia mea in pſecutõe iſta ſit accepta corā deo: ac ſi offerrē holocauſtū ad altare ſuū. g Si aūt filij hoīm incitāt te ad h̃ ſic faciebat doech τ ſui cõplices. h Maledicti ſunt in ↄſpectu dñi. cui⁹ rõ ſubdit̃. i Qui eiecerūt me hodie. i. in p̄nti tp̄e. k Ut nõ habitē. τc̃. i. ñ habitē pacifice i terra pmiſſiõis. vbi vigebat cult⁹ diuinus vt poſſem illuc accedere τ debita ſacrificia offerre. l Dicētes. ſcd̃. m Uade ſerui dijs alienis. q: illi q̃ ꝓp̄ pſecutõꝫ cogunť intrare terrā ydolatrie ſubditā exponūť pctõ ydolatrie: eo ꝙ ab ydolatris ad h̃ de facili inclināť: et aliq̃ñ violētie pena coguntur.
n Et nūc τc̃. i. in terra in q̃ colit̃ d̃s q. d. melius eſt ꝙ fugiā ꝓp̄ pſecutionis atrocitatē.
o Quia egreſſus. τc̃. i. hoīem nullius momenti.
p Sicut pſequitur pdix. Heb. dicunt q̃ q̃uim q̃ eſt auis iſequēs muſcā vel aliā rē vilē τ cõſonat lr̃e pcedenti: vt pʒ tā rõe ſnie q̃ rõe ſignifican hui⁹ dictõis pſequit̃. qd̃ eſt in ſenſu actiuo. ſm tranſlationem vero nr̃am oportet dicere ꝙ li pſeq̃ť hʒ h̃ ſenſū paſſiui vt ſit ſenſus. Sic me pſeq̃ť rex iſrl' ſic pdix pſeq̃ť ab aucupe. i. fugatur vt capiať. τ eſt ſimiliſ mod⁹ loquēdi ad hebre. vlti. Talib⁹ enim hoſtijs pmereť d̃s. id eſt p merito taliū acq̃rit̃ de⁹. tñ ſm grāmaticā cõmunē pmereť ſenſuʒ actiui iportat Cõſequēter ſaul cõfiteť pctm̄ ſuū dicēs. q Peccaui. reuertere fili mi dauid τc̃. tñ dauid nõ fuit reuerſus. tū q: ſaul al's ſibi ꝓmiſſum nõ tenuerat. tū q: dauid i curia inimicos hēbat q̃ ipetraſſent retractatõʒ ꝓmiſſi. tū q: demõ arripiēs ſaul p tp̄s eū ad occidēdū dauid incitabat. tū q: ex afflictione demonis ſaul memoriā fere amiſerat: τ iõ cito oblit⁹ fuiſſʒ promiſſum: maxie ꝓp̄ habitū precedētē rancoris τ odij cõtra dauid.
Cetera patent in littera. Capitulum. xxvij.
T ait dauid. Hic poſt multā pſecutionē: vt pʒ ex p̄dictis

Nūc[c] ergo vide ubi ſit haſta regis τ vbi ſit cyph⁹ aq̃ q erat ad caput ei⁹. Cognouit[o] aūt ſaul vocēʒ dauid: τ dixit. Nūqd vox hec tua fili mi Dauid: τ ait dd̃. Vox mea dñe mi rex. τ ait. Quā ob cām dominus me⁹ pſeq̃tur ſeruū ſuū: qd feci aut qd̃ eſt malū in manu mea: Nūc ergo audi oro dñe mi rex v̄ba ſui tui. Si[e] dñs incitat te aduerſum me odoret[f] ſacrificiū: ſi[g] autē filij hoīm: maledicti[h] ſūt i ↄſpectu dñi q[i] eiecerūt me hodie vt[k] nõ habitē in hereditate dñi dicētes[l]: vade[m] ſerui dijs alienis: τ[n] nūc nõ effundať ſanguis xp̄i in terra coram dño: q:[o] egreſſus eſt rex iſrl' vt q̃rat pulicē vnū: ſicut[p] pſeq̃tur pdix in mõtib⁹. τ ait ſaul. Peccaui[q]. Reuertere fili mi dauid: nequaq̃ƺ eñ vltra tibi malefaciā eo q preicoſa fuerit aīa mea in oculis tuis hodie Appet eñ ꝙ ſtulte egeri τ ignorauerim multa nimis. τ rñdēs dauid ait. Ecce haſta regis: tranſeat vn⁹ de pueris regis τ tollat eam. Dñs aūt retribuet vniciq̃ƺ ſm iuſticiā ſuā τ fideʒ. Tradidit eñ te dñs hodie in manū meā: τ nolui extēdere manū meā i xp̄ʒ dñi. Et ſicut magnificata eſt aīa tua hodie in oculis meis: ſic magnificeť aīa mea in oculis dñi: τ liberet me de oī anguſtia. ait ergo ſaul ad dauid Bñdict⁹ tu fili mi dauid τ q̃dē faciēs facies: τ potēs poteris. Abijt aūt dauid in viā ſuā: τ ſaul reuerſus eſt in locū ſuū. Cap. xxvij.

T[a] ait dauid in corde ſuo. Aliq̃ñ[b] incidā vna die i manus ſaul. Nõne meli⁹ eſt vt fugiā τ ſaluer in terra philiſtinoꝝ vt[c] deſperet ſaul: ceſſetq̃ƺ[d] me q̃rere i cūctis finib⁹ iſrl': fugiā ergo manus ei⁹. Et ſurrexit dauid τ[e] abijt ipſe τ ſexcēti viri cū eo ad achis filium maoch regē geth. Et[f] hitauit dauid cū achis in geth ip̄e τ viri ei⁹ τ dom⁹ ei⁹: et due vxores ei⁹ achinoem iſraelites: τ abigail vxor nabal carmeli. Et nūciatū eſt ſaul ꝙ fugiſſet dauid i geth: τ nõ addidit ultra q̃rere eū. Dixit aūt dauid ad achis. Si inueni grām in ocul' tuis deť mihi loc⁹ in una urbiū regiõis hui⁹ ut habitē ibi. Cur eñ manet ſeru⁹ tu⁹ in ciuitate regis tecū: Dedit itaq̃ƺ ei achis i die illa ſiceleech ꝓp̄ quā cām fcā ē ſiceleech regūʒ iuda uſq̃ƺ in diē hāc. Fuit[h] aūt numerus dierū qb⁹ hitauit dauid in regione philiſtinoꝝ q̃tuor mēſiuʒ. Et[i] aſcendit dauid τ uiri ei⁹ τ agebāt p̄das d̃ geſuri τ de gezre τ de amalechitis. Hi eñ uagi habitabāt in terra antiq̃t⁹ eūtib⁹ ſur uſq̃ƺ ad terrā egypti. Et pcutiebat dauid oēm terrā illoꝝ: nec[k] relinquebat uiuētē uirū τ mulierē: tollenſq̃ƺ oues τ boues τ aſinos τ camelos τ ueſtes reuertebatur: τ ueniebat ad achis. dicebat aūt ei achis. In quē irruiſti hodie: rñdebat[l] dauid. Cõtra meridiē iude: τ contra meridiē hieramel: τ ↄtra meridiē ceni. Uirum τ mulierē nõ uiuificabat dauid nec adducebat i geth dicēs: ne forte loquāť aduerſū nos Hec fecit dauid. Et hoc erat decretū illi oīb⁹ dieb⁹ qb⁹ hitauit i regione philiſtinoꝝ. Credidit ergo achis dauid dicens. Multa mala

deſcribitur exaltatio dauid extra terrā iſrael. Et primo deſcribitur ipſius dauid egreſſus. ſcd̃o hitatõis loc⁹. ibi. Dixit aūt dauid. tercõ viuēdi modus. ibi. Et aſcendit dauid. Circa p̄mū dr̃. a Et ait dauid in corde ſuo. i. diligēter τ deliberate ↄſiderauit b Aliq̃ñ incidā. τc̃. nõ dixit h̃ dauid eo ꝙ timeret occidi a ſaule in ꝑp̄a pſona: cū ſciret certitudinaliter ex diuio ꝓmiſſo ſe poſt ip̄m ſaul regnaturū. ſed q: timebat ne ſic accideret ꝙ oporteret eum pugnare cū ſaule. qd̃ horrebat dauid ꝓp̄ mortem ſuoꝝ τ alioꝝ q̃ erāt cum ſaule. Preterea ñ dēbat deū tēptare: omittendo ſcienter ea q̃ erāt ad ↄſeruatõꝫ vite ꝑp̄e τ ſuorū: cuiuſmodi erat tal' exit⁹. vñ ſubdit̃. c Ut deſpe. ſaul. ſ. a mea captõe
d Ceſſetq̃ƺ me q̃rere. q: nõ poterat eū pſeq̃ i terra aliena. p̄terea ſaul in terra iſrl' m'tos pſeq̃bať iponēdo eis ꝙ receptarēt dauid τ viros ei⁹ q̃rū dānis τ pſecutõib⁹ dauid debebat p̄cauere.
e Et abijt ipſe. τc̃. iſte eñ erat inimicus ſaul: eo ꝙ ſaul frequēter debellauerat philiſteos. τ iõ libenti⁹ recepit dauid eo ꝙ ſaul reputabat eū inimicū. f Et habitauit. τc̃. h̃ fuit tñ ad horā q: habuit aliū locū aſſignatū. vt poſtea diceť.
g Dixit aūt dauid. hic ↄñr agit̃ de loco ip̄i dauid aſſignato: quē petiuit dauid ex ciuitatē regiam vt liberi⁹ ire poſſʒ cū ſuis viris ad dep̄dādū infideles vñ cū ſuis poſſet viuere. τ pʒ lr̃a vſq̃ƺ ibi. h Fuit aūt numerus dieꝝ. τc̃. In hebreo hr̃. Dies τ q̃tuor mēſes τ per dies ſm aliq̃s hebreos intelligit̃ ann⁹ vel anni. ſm v̄o rab. Salo. intelligūtur tñ duo dies nāles. vtroq̃ƺ eñ modo in vete. teſt. inuenit̃ h̃ nomen dies in plurali acceptū. ſ. p duob⁹ dieb⁹ naturalib⁹: τ p anno vel annis indetermiate. ꝙ aūt h̃ accipiať ſcd̃o mõ magis videtur ex h̃ qd̃ hr̃. j. xxix. ꝙ dixit achis d̃ mora dauid. cū ipſe eſt apd̃ me multꝭ dieb⁹ vel ānis.
i Et aſcēdit dauid. h̃ d̃ſcribit̃ viuēdi mod⁹. ſ. d̃ predis infideliū circūadiacētiū. k Nec relinq̃bat viuētē virū τ mulierē: ne accuſarēt eū apud achis: lʒ eñ nõ eſſent de philiſteis: tñ aliq̃ eorū poterāt eſſe ſub eoꝝ tributo: vel hr̃e aliq̃ pacta ſeu ↄuētões cū eis: ꝓpter qd̃ achis potuiſſet ↄ dauid ꝓuocari. l Rñdebat dauid. ↄ meridiem iude. τc̃. ille eñ terre de q̃b⁹ p̄das accipiebat lʒ eſſent v̄ſus illā partē: non tñ erāt de filijs iſrl'. Uideť tñ ꝙ dauid p h̃ nõ excuſeť a mendacio: q: tali mõ loquēdi vtebať vt achis crederet ip̄m filios iſrl' dep̄daſſe. vt pʒ ex ſequētib⁹. iſtd̃ tñ mēdaciū erat officioſū. ſ. p ſalute ſui τ ſuoꝝ a q̃ ñ oportet

Universidad de Salamanca. BGH

dauid excuſari:quia multa peiora fecit:nec ipſe dauid peccauit p̄dictos infideles interficiendo.q: manebāt infra terminos terre pmiſſionis q̄rū ha/bitatores fuerāt a dño ordināti ad mortē. vt dictū eſt.s. frequēter i libro Joſue et Deut. et Nu. ppř q̄ filij iſrľ poterāt eos licite occidere habita oportūitate: et bōa eoꝝ occupare:niſi p treugas ad tps poſitas impedi/rent.

(marg.) Eꝛ.ſuāde ſunt o iure nā i p̄dictis durāt.ls eni fi lij iſrľ nō poſſent cū illis federa perpetua ɔhere. poterāt tñ ex aliq cā rō/nabili treugas ſeu pacta ad tpus cū ipſis inire. vt dictū fuit.s. Joſue.xi.i fine. m Enti igif m̄ tē. Credebat eni eū tot mala feciſſe filijs iſrľ q̄ de cetero nō poſſ cū eis reconciliari.et ſic eēt coa ctus ipſi achis fideliter ſeruire. Cap.xxviij. Actū eſt autē. Hec eſt vltima pars principa/lis hui⁹ libri pmi in q̄ de ſcribit ſaul mors et con/ſummatio p bellū ɔ phi/

operatus eſt cōtra populū ſuum iſrael. Erit[m] igr mihi ſeru⁹ ſem/piternus. Capitulum.xxviij.

Actū[a] eſt āt in dieb⁹ illis cō gregauerunt[b] philiſtijm a/gmina ſua ut pparareť ad bellū cō tra iſrľ. Dixitqz[c] achis ad Dauid. Sciēs nūc ſcitote q̄m mecū egre dieris in caſtris tu et uiri tui.dixitqz dauid ad achis. Nunc[d] ſcies q̄ fa ctur⁹ eſt ſeru⁹ tu⁹. et ait achis ad da/uid. Et ego cuſtodē capitis mei ponā te cunctis diebus. Samuel[e] aūt mortu⁹ eſt: planxitqz eū oīs iſrľ et ſepelierūt eū i ramatha urbe ſua Et[f] ſaul abſtulit magos et ariolos de terra:et[g] interfecit eos q phito/nes hēbāt in uētre. Cōgregatiqz ſunt philiſtijm: et venerūt et caſtra metati ſunt i ſunā. Cōgregauit āt et ſaul vniuerſū iſrľ: et venit in gel boe.et vidit ſaul caſtra philiſtijm et timuit et expauit cor eius nimis. Cōſuluitqz[h] dūm et non rñdit ei neqz[i] p ſacerdotes neqz[k] p ſom/nia:neqz per prophetas. Dixitqz[l]

(marg.) non malignus ſpiritus:qui eſt mendax et pater mendacij. vt habe tur Joh.viij. In q̄rū arguif p glo.q̄ hr Eſa.xxx.q̄ dic ſic. Phi tonniſſa nō ſuſcitauit ſamuelē:ſz euocauit demonē. Pbos nolebat rñdere ſauli p pphas viuos: vt p3 ex p̄dict. et multominꝰ p mor/tuos vt videt. Jtē ille q apparuit dixit ſauli. Cras mecū eris.cum igit ſaul eēt repro bat⁹ et igne gehē ne cruciādus: vi/det q̄ ille q ſibi appuit malignuſ ſpūs fuerit eidem igitur ɔputat⁹. Jtē ille q apparuit p miſit ſe adorari a ſaule. q̄ nō p mu/liſſ ſctūs ſamuel cū ſol⁹ dēs ſit ado rādus. et iō videt q̄ fuerit malign⁹ ſpūs talis hono/ris cupid⁹. Jtē ſi fuit Samuel aut apparuit diuina ɤtute vel magica nō p mō.q: ſic de us multū fauiſſet

liſteos. Primo igif deſcribif belli apparat⁹. ſcdo dauid receſſus.c.xxix. tercio ſaulis occubit⁹.c.xxxi. Circa pmū ſciēdū q̄ ppř magnitudinē ap/parat⁹ in philiſtinoꝝ exercitu ſaul territ⁹ ɔſuluit phitoniſſam. Circa q̄d p̄ deſcribif ɔſultatōis occaſio.ſcdo ipa ɔſultatio.ibi. Dixitqz ſaul. tercō da ta rñſio.ibi. Dixit āt ſamuel.q̄rto ſaul deſolatio.ibi. Statiqz ſaul cecidit Circa pmū dr. b Cōgregauerūt philiſtijm agmia.in mřitudie ma/gna et valida. c Dixitqz achis ad dauid.et c.q: multū ɔfidebat d p bitate dauid et ei⁹ fidelitate. Dixitqz dauid ad achis. d Nūc ſcies q̄ factur⁹. et c. p te ɔ inimicos tuos. vt dic h glo.inſlinearis. Sz videt q̄ in h dauid peccauerit.q: ſi intēdebat h facere:intēdebat pugnare ɔ fide/les p infidelib⁹. q̄d eſt illicitū.aut ſi nō intēdebat h:ſz mag̃ ɔriū.ſ.iuua/re filios iſrľ ɔ phiLiſteos.ſic opinati fuerūt ſatrape: vt hr in ſequēti.c.ſic fuit falſus et p̄ditor: intēdēs nocere ei quē pmittebat adiuuare. Dicēdum q̄ dauid intēdebat defendere ipm achis cui tenebat ex bñficijs receptis q: achis ipm benigne receperat: et ſic eū ſecuꝝ fecerat a pſecutōe ſaul. vt p3 ex p̄dict.nec peccaſſet h faciēdo duplici rōe. vna accipif ex parte achis. ſ. ſi hēbat iuſtū bellū ɔ ſaul.q̄d potuit eē ſi ſaul q̄ erat arreptici⁹ a demone aliq pacta fregerat:ſeu iuramēta cū phiLiſteis inita. q: talia ſunt ſuanda. vñ et ſedecbias.ij. Paral.xxxvi. arguitur q̄ fregit iuramentū q̄d fecerat nabuchodonoſoꝛ. q̄uis āt filij iſrael n ɔ poſſent facere cū phiLiſteis fede/ra ppetua: eo q̄ hitabāt i terra ſibi pmiſſa.tñ ex cā rōnabili poterāt face re treugas ad tpis: et iuramēto firmare. vt p3 ex ſupdict. Alia rō accipif ex parte ipſi⁹ dauid q̄ hēbat ius in regno iſrľ. et iō poterat illud acq̄rere ɤ tute armoꝛ facultate occurrēte.et in tali bello iuſto poterat licite vti phili ſtinoꝝ ɔfortatōne et auxilio.cogitabat eni pbabiliť q̄ ſi phiLiſtei habe/rent victoriā. Achis ei amic⁹ et fauorabil⁹ eū iuuaret ad poſſidedū regnū q: hita victoria phiLiſtei illud regnū nō poſſederūt:ſz in terrā ſuā reuerſi fuerūt. et yſboſeth fili⁹ ſaul ſucceſſit in regno. vt hr.ij.li.ij.c. Et dict p3 argumētū factū ad ɔriū. e Samuel aūt mortu⁹ eſt et c.l3 mors eius ſup deſcpta fuerit.xxv.c.tñ h repetif.q: erat excitad⁹ de prio ad denūciā dū ſaul caſus. f Et ſaul abſtulit. et c. iſtud ponif h ad declaratōs ſui facinoris.q: q̄d deſtruxerat q̄ſi zelo leg̃ iter͡ reqſiuit. dicūt tñ aliq q̄ eos interfecit eo q̄ vaticinabāt dauid regnaturū poſt eū. g Et interfecit eos. et c. h nō eſt in hebreo:nec eſt de textu:ſz p videt p modū gloſe appo ſitū:poſtea p ſcptores textui inſertū. ſeqtur. h Cōſuluitqz dñm. et c. q: eos occiderat excepto abiathar q̄ erat cū dauid. i Neqz p ſomnia Dicūt h aliq: q: in tali reqſitōe debebāt ieiunia et orones pcedere.q̄d nō fecit ſaul. k Neqz p pphas. iſti fuerāt diſcipuli ſamuelis. l Dixit q̄ ſaul. Deſcpta occaſiōe ɔſulēdi phitoniſſā.ſ. timore ſaul de apparatu philiſtioꝝ: et negatōe diuini rñſi.h ɔñr deſcribit phitoniſſe ɔſultatō. Ad intellectū tñ ſequēciū q̄rif: vtrū i tali ſuſcitatōe apparuit ipe ſamuel vľ ma lign⁹ ſpūs in ei⁹ ſpē. Et arguit p q̄ fuerit ipſe ſamuel: q: ſcptura h d ipo loqtur tāq̄ de pſona ipſi⁹ noiāns ipm pluries ppō noie. et iō videt ſalſ tatē pdere:niſi ipe fuiſſet. Jtē magna irreuerētia fcā fuiſſet ſcto ſi malu gnus ſpūs rones in ſcptura ſacra noiar⁹ fuiſſet noie ipſi⁹. Jtē Eccľ.xlvi. dr de ipſo. Et poſt h dormiuit et notū fec regi: et oñdit illi finē vite ſuetē. Jtē dixit certitudialiť verū de futur ɔtingētib⁹.ſ. de morte ſaul et filiorū eius.et de debellatōe ſui exercit⁹. et ſic videt fuiſſe verus ppha ſamuel: et

arti magice faciēs apparere ſamuelē ad inuocatōs phitoniſſe.q̄d oino videt falſū et irrōnabile. Nec ſcdo mō:q: ars magica nullas ɤtute hz de ſe:ſz demōes p aliq pacta cū mag̃ inita voluntarie ap parent vel aliq faciūt vt hoies teneāt in errore. Si igif ſamuel ɤ tute magica apparuit:h fuit q: demō ipm adduxit.tūc q̄rif.aut fu it adduct⁹ volūtarie.et ſic demoni cōſenſit in malo actu:q̄d eſt ui conueniēs cū eēt in parte ſctōꝝ.aut coact⁹ p demonē: et h videt in cōuenīēs.q: demōes ſup ſctōs defunctos nullā hñt ptāte. Rñſio ad q̄nē iſtā.rñdet Aug̃.in epľa ad felicianū.cui⁹ rñſio ponif in glo.ſup locū iſtū.et tāgit ibi duplicē opinionē vel dicendi modū. Prim⁹ eſt q̄ fuerit aia ſamuel ipſi ſauli apparēs.et h m ipm po tuit eē duplr.vno mō p demonē cā ad h adducēte:tñ ex pmiſſio ne diuia et ex aliq rōne nob occulta. Sic xps pmiſit ſe a diabolo aſ ſumi: et ſup pinnaculū tēpli portari:et ſup montē excelſum colloca ri. vt hr Math.iiij.et iō nullū icōueniēs videt q̄ talia pmiſſus fu erit facere in aia ſamuel: q̄ lōge incōpabilit minor fuit ipo xpo.et aliquā figurā facere ſeu oñdere p quā appareret ſauli q̄ſi in ppo corpore et hitu. vt lra pdicit. Alio mō q̄ iſta apparitio nō fuerit a liq̃liter arte magica ſeu ptāte diabolica ad h pmiſſa:ſz diuia vir tute h faciēte ex ſua diſpoſitōe q̄ phitoniſſam et demonē latebat: vt ſauli ppř ſua demerita ſnia diuia ſup eū futura d prio p ſamu elem denūciaret.ſicp ipm viuētē reprobatō a regno ſibi fuerat an denūciata.ſic dictū fuit.s.xv.c. Aliū vo modū dicēdi pōit Aug. in eadē epľa.q̄ nō fuerit ſamuel:ſz malign⁹ ſpūs apparēs in ei⁹ effigie. Dixit enim apľs.ij.ad Corinth.xi.q̄ ipe ſathanas tranſ/figurat ſe in angelū lucis.et multo forti⁹ vt videt:potuit ſe tranſ/formare in ſiſitudinē ſamuel.tñ deo h pmittēte in vtraqz trāſfigu ratōe ſine q̄ nihil pt facere. Adducit etiā ad h aliqs rōnes tactas in arguēdo p parte iſta. et ad h vř magis declinare agēs de pſti/giis demonū. vt hr in decret.xxvi.q.v.c.nec mir. Dicēdū igif q̄ ſi decretū allegatū habeaf p determiatō e ecclie:tenēda eſt iſta ps d terminata. Si aūt nō ſit determiato ecclie: vt pbabilit videt.tum q: Aug̃.cui⁹ eſt illud decretū vtrūqz modū dicēdi ponit vt pba/bilē et rōnabilē in epľa ad ſimplicianū.tū q: poſt copilatōs decre toꝝ expoſitores ſacre ſcpture p̄dictos modos recitauerūt et ſcpſe/rūt tāq̄ pbabiles et rōnabiles:q̄d nō feciſſent ſi vn⁹ mod⁹ dicēdi eſſet ab ecclia determinat⁹:niſi forſitā ex igrātia hui⁹ determiato nis:q̄d nō videt eis imputādū.et iō ſi illud decretū nō ſit determi natio ecclie. videf abſqz tñ aſſertōe q̄ pbabilioꝛ ſit mod⁹ dicēdi q̄ aia ſamuelis ɤtute diuia et ei⁹ diſpēſatōe apparuit nō p̄dicto ad annūciādū ſauli diuinā ſniam. q: huic dicto magis videt ɔcorda re text⁹ biblie h et in eccľiaſtico.vt.ſ. allegatū eſt p iſta pte. Ad h etiā faciūt rōes.ſ.inducte.h ēr dictū tenēt oes hebrei dicētes. Jſtud etiā dictū videt ɔcordare ei q̄d hr in libro Nu.in caſu q̄rū ad aliq̄ ſiſe. Dicit etiā ibi.xxij.c.et.xxiij. q̄ balaā mag⁹ et ariolus quater q̄ſiuit rñſum demōis bis in domo ſua: et bis cū balach.et tūc ſm oēs doctores catholicos demō ɤtute diuia fuit pbibitus dare ſibi rñſum.et angel⁹ bon⁹ dedit ei rñſum ſue volūtati ɔtrarium.

Nec deus in hoc vel angelus bonus mago vel magice arti fauebat:ſ magis effectū magice artis impediebat. Sic videt in ppoſi to rōnabiliť poſſe dici q̄ demō fuit pbibit⁹ ad vocatōs phitoniſ ſe venire.ad h eni illa ars ordinaf vt ab oib⁹ tenef. et p3 per glo. Eſa.ſupius allegatā. et diuia ɤtute et volūtate apparuit ſamuel annūciās ſauli ɔ nā voluntati ſue. Tenēdo igit mo dū iſtū ad ea que obijciūf in ɔrium põt rñderi. Ad p mū dicēdū q̄ phi toniſſa nō ſuſcita uit ſamuelē.ſz illū dēs apparere fecit vt dictū eſt.ſz ip/ſa vocauit demo nē q̄ tñ fuit pbi/bitus vēire vt di ctum eſt. et ſic illa gloſa nō eſt huic mō dicendi ɔria: q̄uis non ſit ma/gne auctis: cū ſit q̄dā glo.mgrľalis Ad ſcdm dicēdū q̄ nō fuit ſine cā q̄ dēs mag̃ rñdit ſauli p ſamuelē iā defūctū q̄ p pro phetā viuū. vt p3 ex ſupdictis. Ad terciū dicēdū q̄ ſamuel pmiſit ſe adorari adoratō ne dulie:nec h fu it malū: ſic et da uid pmiſit ſe ado rari a nathan pro pheta. vt hr.iij. Reg.i. Ad q̄rtum dicedū q̄ ſamuel dixit ſauli ipm fo re ſecū in craſtino id eſt in ſtatu de/functoꝛ:nec plus ſonat auctas. q: ſi ſonaret ſtatum ſcōꝛ eadem rōne adduceret ad op

ſaul ſeruis ſuis. Querite[m] mihi mu lierē hñtē phitonē: et vadā ad eam et ſuſcitabo p illā. et dixerūt ſerui ei⁹ ad eū. Eſt mulier phitonē ha bens in endoꝛ. Mutauit[n] ergo ha bitū ſuū: veſtitusqz eſt alijs veſti mentis: et abijt ipſe et duo viri cū eo: venerūtqz[o] ad mulierē nocte et ait illi. Diuina[p] mihi in phitone et ſuſcita mihi quē dixero tibi. et ait mulier ad eū. Ecce tu noſti quāta fecerit ſaul et quō eraſerit magos et ariolos de terra. Quare ergo in ſidiaris aīe mee vt occidar. Et iu rauit ei ſaul in dño dicens. Viuit dñs:q: non eueniet tibi q̄cq̄ mali propter hāc rē. dixitqz ei mulier. Quē ſuſcitabo tibi: q ait. Samue lem mihi ſuſcita. Cū[q] autē vidiſ ſet mulier ſamuelē exclamauit[r] vo ce magna: et dixit ad ſaul. Quare impoſuiſti mihi: tu es eni ſaul. di xitqz ei rex. Noli timere: q̄d vidi ſti. et ait mulier ad ſaul. Deos[s] vi di aſcēdentes de terra. Dixitqz ei. Qual[t] eſt forma ei⁹. que ait. Vir ſenex aſcendit et ipe amict⁹ eſt pal lio. Et[u] intellexit ſaul q̄ ſamuel eſ ſet: et inclinauit ſe ſup faciē ſuā in terra et adorauit. Dixit aūt ſamuel ad ſaul. Quare inq̄etaſti me vt ſu ſcitarer. et ait ſaul. Coartoꝛ nimis ſiqdē philiſtijm pugnāt aduerſū me: et dēs receſſit a me: et exaudire me noluit: neqz in manu pphetarū:neqz p ſomnia. Vocaui ergo te vt oñderes mihi q̄d faciā. Et[x] ait ſamuel. Quid interrogas me cū dñs receſſerit a te: et tranſierit ad emulū tuū. Faciet eni tibi dñs ſic locut⁹ eſt in māu mea: et ſcindet re gnū tuū de manu tua: et dabit illd pximo tuo dauid: q: nō obediſti vo ci dñi neqz feciſti irā furoris ei⁹ in amalech. Jdcirco q̄d pateris fec tibi dñs hodie: et[y] dabit dñs etiā iſ rael tecū in manu philiſtijm. Cras[z] aūt tu et filij tui mecū eritis: ſz et ca ſtra iſrľ tradet dñs in manus phili ſtijm. Statiqz[3] ſaul cecidit porre ctus in terrā. Extimuerat eni vba ſamuelis et robur nō erat in eo: q:[a] nō comederat panē tota die illa. Jngreſſa eſt itaqz mulier illa ad ſaul. Cōturbat⁹ eni erat valde. di xitqz ad eū. Ecce[b] obediuit āc illa tua voci tue: et[c] poſui aiam meā in manu mea: et audiui ſmones tuos quos locut⁹ es ad me. Nūc igitur audi et tu uocē ancille tue: et ponā

(marg.) ponendam de conſultatione phitoniſſe. vbi primo ponitur eius inquiſitio:cū dr. m Querite mi mulierē et c. Dicūt hebrei q̄ h dixit ſaul duo bus ſibi familiarib⁹ et ſecret.ſ. abner et amaſe. ſcdo ad eā puenio:cū dr. n Mutauit q̄ habitū.ſ.ne ab ea cogſcereť.q: tūc nō fuiſſet auſa ſuā arte exercere. Jtē q: ſaul volebat alios latere q̄ cōſuleret phitoniſſam. et ppř iſtas duas cās ſubdif. o Venerūtqz ad mulie rem nocte. vt ei⁹ negociū eſſet occultū. tercio poni tur ei⁹ cōſultatio cū dicit p Diuia m. et c. illa aūt nmētē h facere ſaul eam aſſecurauit etiā iuramen to. et tūc illa ɔceſſit dicēs Quē ſuſcitabo tibi.et c. q Cū aūt vidiſſ mulier ſamuelē. ſm dictū p mū modū dicēdi ſupiuſ poſitū.vel demonē in ef figie ſamuelis ut p̄s e. r Exclamauit voce ma/gna. p timore ſaul quem tūc ſciuit eſſe pñtem. Si aūt q̄raf quō ſciuit. Re/ſpōdent hebrei cōiter q̄ h fuit.q: q̄n alius a rege petebat aliquē ſuſcitari p artē phitonicā p appa rebat ex parte pedū.q̄n aūt rex h faciebat p ap/parebat ex parte capitis propter reuerētiā regis. Alij dicūt et videt veri⁹ q̄ ille q̄ apparuit h ſibi dixit. s Deos vidi et c.i. hoies diuios. vt di cunt hebrei. dicentes q̄ duo fuerūt. ſ. Samuel et moyſes. Cui⁹ rōnes aſſi gnant. q: ſamuel timuit vocari ad diuinū iudicium. iō adduxit ſecū moy ſen: vt eēt ſibi teſtis q̄ le gem integrē obſuaſſet. Sz h videf ficticiū q: p pheta ſamuel añ tps iu dicij ſciebat tpm ventur̃ videf etiā textui ɔriū. q: ſtatī ſubdif. t Qua lis eſt forma ei⁹. in ſingu

gulari. et ita eſt in hebreo. et ita dicendū q̄ ſol⁹ ſamuel apparuit. et ponit hic deos in plurali p deū.ſic Exod.xxxij. Jſti ſūt dij tui iſrľ. et tñ erat ibi tm vnū ydolū. v Et intellexit ſaul.et c. ſm veritatē vel ſm apparen tiā ſm duos modos ſupdictos.et ita intelligat iſtud nomē hic in alijs. ſue rat eni ſaul in ſepultura ſamuel.p dictū fuit.s.xv.c. et vidit eū ſepeliri in habitu ſuo ſicut religio ſue.q: p cōgregauit hoies religioſe viuētes ſub ipſo. vt patet ex ſupioribus. et iō ex figura et etate et habitu ſibi relaq̄ per phitoniſſā ſaul ɔiecturauit q̄ eſſet ſamuel.p3 ergo et q̄ l3 ſaul audiret vba ſamuel:nō tñ eū vidit:nec alij q̄ erāt cū eo.ſz ſolū phitoniſſa. Dicūt etiā hebrei q̄ ſol⁹ ſaul audiuit vba ſamuelis cū eo loqueř. et h ſaīī videt ex circūſtātia lre.tū q: mulier illa rogauit eū comedere. tū q: nec ipa nec illi q̄ erāt cū eo ſuaſerūt ſibi abſtinere ſe a piculo vľ a plio futuro: vbi erat moritur⁹. videt tñ pbabiliť q̄ h feciſſent ſi vba ſamuelis audiſſent. Ce tera patēt ex dictis. x Et ait ſamuel. Hic pñr ponit ſamuel rñſio. et p3 lra ex p̄dict.vſqz ibi. y Et dabit dñs. et c.q: ppř peccm pncipis hi punitus ſubditi pena tpali et etiā morte corpali. et magis q: multi erāt fau tores ſaulis et pſentanei in malis ſuis. z Cras aūt tu. et c. iſtud iā ex poſitū eſt. 3 Statiqz. h pñr ponit ſaulis deſolatio. tū ppř oni ſniā. tū ppř debilitatē. cui⁹ cā tāgif cū dr. a Quia nō comederat pa nē.i.cibū aliquē. pñr ponit ei⁹ aliqlis cōſolatio. et p ex parte mulieris in uitātis eū curialit et obnixe ad accipiēdū cibū dicēs. b Ecce obedi uit ancilla tua voci tue.i.in ſcdm tuū piculoſo.iō ſubdif. c Et poſui aiam meā in manu mea.i.feci op⁹ ad tuā petitōē cum ſub pena mortis pbibitū

poſitū.q: dixit ſauli. Cras tu et filij tui erit̃ mecū. Jonathas autē ibidē interfect⁹ erat valde bon⁹ vir: et p fect⁹. vt p3 ex ſupdict̃ in plu ribus locis. ppř q̄d tenēdū eſt q̄ recept⁹ fuit in parte ſcōꝝ. et iō ſi ex ſaule arguit apparuiſſe demonē: eadē rōne ex ionatha arguitur ipſum fuiſſe ſamuelē. Ad q̄ntū dicendū q̄ ſamuel fuit adductus virtute diuia: nō in fauorē art̃ magice:ſz magis i ipedimētū. vt p3 ex dict̃ in q̄ne. Vex q: Aug. vř mag̃ decliare ad aliū dicēdi mo dū. vt dictū eſt. iō ſiſt ſoluēda ſunt argumēta in ɔriū fcā. Ad pri/mū dicendū q̄ rerū ſiſitudies i ſacra ſcptura frequēter noiant no minib⁹ rex. vt p3 Gēn.xli. vbi dr q̄ pharao vidit ſeptē ſpicas et ſe ptē boues. et tñ certū eſt q̄ nō vidit niſi earū ſiſitudines. et eodem mō ſic dicit aug̃.effigies ſamuelis p demonē repñtata h vocatur noie ipſi⁹: ſm iſtū dicēdi modū. Nec ex h ſcptura inducit aliquid falſum.ſic nec Gēn.xli. vbi ſiſitudies boū vocat boues.ſz dat ſtu dioſis occaſionē q̄rendi ſanū intellectū ex circūſtātijs facit et aliqs locis ſcpture.nec ppř h fcā eſt irreuerētia ſcō. q: talis dnoiatio eſt equoca. vt p3. Et eodē mō loquēdi ſoluif illud q̄d inductū fuit de eccleſiaſtico. Ad aliud dicendū q̄ nō eſt incōueniēs demōes p̄di cere veraciter aliq futura ɔtingētia q̄ hñt p reuelatōē a ſanctis angelis ſm diuinā ordinatione nobis occultā: et aliqn cognoſcit ad hoc.ſic p3 in multis locis. et põt dici q̄ ſic fuit in ppoſito ad denun ciandū ſniam diuinā ipſi ſauli:eo q̄ nō erat dign⁹ q̄ ſibi rñderef p angelos ſctōs vel pphas. His p̄dictis reuertamur ad lrām ex/

ll iiij

Universidad de Salamanca. BGH

quaſi diceret: ex hoc debes inclinari mee petitioni. ſecundo ex parte ſocio
rū ſuoꝝ: cū dr̄. d Coegerūt āt eū ſui ſui. ꝓcibꝰ īportunis. ⁊ ſic aliq̄lr̄
ꝯſolatꝰ eis acq̄euit. e Mulier aūt. ⁊c. In hebreo hr̄ ꝑſepiatū .i. in p̄
ſepio impinguatū. f Tolleſq̄ꝫ farinā miſcuit eā. infundēdo aquā vt
inde faceret paſtā. g Et coxit azima. q2 nō hēbat tp̄s fermētandi.

corā te buccellā panis vt comedens cōualeſcas: ⁊ poſſis iter agere. Qui renuit ⁊ ait. Nō comedā. Coegerūt[d] āt eū ſui ſui ⁊[e] mulier ⁊ tādē audita voce eoꝝ ſurrexit de terra ⁊ ſedit ſup lectū. Mulier aūt illa hēbat vitulū paſcualē ī domo ⁊ feſtinauit ⁊ occidit eū. Tollenſq̄ꝫ[f] farinā miſcuit eā ⁊[g] coxit azima: ⁊ poſuit añ ſaul ⁊ añ ſeruos eius. Qui[h] cū comediſſent: ſurrexerūt et āmbulauerūt per totā noctē illā.

h Qui cū comediſſent ſurrexerūt ꝯfortati cibo.
i Et āmbulauerūt ⁊c. vbi apparet mirabil' ꝓbitas ⁊ aīoſitas ſaul': q̄ ita feſtinauit redire ad ppl'm ſuū vt eēt cū eo in ꝑlio in quo ſciebat ſe moriturū.

In ca. xxviij. vbi dicitur in poſtil'. Dixitq̄ꝫ dauid ad achis. Nūc ſcies que factꝰ eſt ſuꝰ tuꝰ. ſ. ꝓ te ꝯtra inimicos tuos.

Additio prima.

Ulla rōnū in poſtil'. vr̄ efficax ad excuſādū dauid a pctō ſi īpugnaſſet populū fideliū ꝓ īfidelibꝰ. Dauid em̄ lꝫ fuit vnctꝰ in regē deo iubēte ꝑ ſamuelē. vt pꝫ. ſ. xvi. ex h̄ nō ſeq̄tur ꝙ habuiſſet ius in regno ad executōem regie ptātis in ppl'o iſrl': donec ppl's recepiſſet eū ſup̄ ſe in regē. Cuiꝰ rō eſt. Nā ī inſtitutiōe regis a deo ꝑ legē ordīata duo req̄rebātur. vnū ex parte inſtituētis. ſ. ꝙ diuia ꝓuidētia fuiſſet electꝰ. Aliud ex ꝑte ppl'i. ſ. ꝙ talē electū a deo in regē ppl's reciperet ponēdo ipm̄ electū ſup̄ ſe regē. qd̄ clare denotāt ꝟba Deut. xvij. vbi de inſtitutōe regia agitur. Legit͛ em̄ ibidē. Ipm̄ ponas ſup̄ te regē quē dn̄s ds tuꝰ elegerit. Ex q̄bꝰ ꝟbis pꝫ ꝙ acceptatio ppl'i req̄rebat͛ ad executōꝫ regie ptātis pꝰ diuinā electōꝫ. qd̄ eſt ꝓpoſitū. qd̄ etiā manifeſte pꝫ fuiſſe obſuatū in ipo ſaul: q̄ lꝫ p̄us fuerat vnctꝰ in regē a dn̄o deo ꝑ ſamuelē vt pꝫ. ſ. x. c. vlterius habuit inſtitui a ppl'o ipm̄ in regē recipiēdo. vt pꝫ. ſ. xi. c. Preterea cōfirmātur p̄dicta ſic. Nā ſi dauid fuiſſet rex ⁊ hēret ius in regno añ mortē ſaul: ⁊ añq̄ꝫ fuiſſet receptꝰ in regē: tūc ſaul inſequēdo dauid hoſtilit͛ eēt ꝓditor manifeſtꝰ: ⁊ leſe maieſtatis crimē incurriſſet. ⁊ ꝑ ꝯñs dauid merito rie potuiſſet ⁊ ēt debuiſſet occidere eū tanq̄ꝫ ꝓditorē māifeſtū ſibi de iure ſubditū. cuiꝰ oppoſitū fecit occurrēte ſibi oportunitate. vt. ſ. xxiiij. ca. vbi dauid ſuis ſuis volētibꝰ ſaulē occidere: ait. Abſit a me facere rē hāc dn̄o meo xp̄o dn̄i. in q̄bus ꝟbis duo oñdit. p̄mū ꝙ talis occiſio eſſet nephāda ſiue illicita: cū dr̄. Abſit. ⁊c. ſcd̄o ꝙ reddēs rōnem p̄mi ꝯfitet͛ ꝙ ſaul erat dn̄s ipſiꝰ dauid. qd̄ minime poſſet eſſe ſi dauid ꝓ tūc fuiſſet rex iſrl'. regnū em̄ nō patit͛ ꝯſortē. Idē pꝫ. c. xxvi. vbi iterū habuit dauid ſaulē in ptāte ſua ⁊ abiſai ⁊ alijs ſuis volētibꝰ eū occidere: ſilr̄ rn̄dit addēdo. Uiuit dn̄s: niſi dn̄s ꝑcuſſerit eū vel dies eiꝰ venerit: vel in ꝑlio deſcēdēs. ⁊c. q. d. lꝫ ille ſit dignꝰ morte ꝓpt͛ ꝑſecutōem meā iniuſtā ⁊ alia ſua demerita nō tn̄ eiꝰ iudex ſum ſeu ſuꝑior. ſꝫ ſolū deū hꝫ ſuꝑiorē q̄ poſſet eū occidere modis p̄dict͛. vn̄ ſubdit. Abſit a me mittere manū meā in xp̄m dn̄i. Ex q̄ pꝫ manifeſte ꝙ dauid reputabat ſaulē in vita ſua regē ſuū ⁊ dn̄m: lꝫ tyrannū ⁊ peſſimū. Idē pꝫ de dauid q̄ lꝫ fuiſſet a dn̄o vnctꝰ in regē. vt dictū eſt ſ. xvi. c. fuit tn̄ inſtitutꝰ ꝑ tribū iude in regē ſup̄ eādē tribū i hebrō. vt hr̄. ij. Re. ij. Et iterū tercio ꝑ alias tribꝰ fuit in regē inſtitutꝰ ſup̄ iſrael. vt. ij. Reg. v. vn̄ cū dauid nūq̄ꝫ fuit in vita ſaul' inſtitutꝰ rex ꝑ ppl'm: ſeq̄t͛ ꝙ nūq̄ꝫ in eodē tp̄e habuit ius in regno: lꝫ haberet ius ad regnū: nec hꝫ executōem regie ptātis. Nec valet ꝯ p̄miſſa dicere ꝙ dauid vocat ſaulē dn̄m ſuū ex q̄dā hūilitate ſeu reuerētia vnctōis quā habuerat. nō aūt rōne ſuꝑioritat͛ aut maioritat͛. Nā h̄ eēt de directo ꝯ rōneꝫ xp̄i factā phariſeis Math. xxij. vbi dic͛. Si g͛ dauid vocat eū dn̄m: quō eſt filiꝰ eiꝰ. Xp̄s em̄ voluit oñdere phariſeis ꝙ i xp̄o ꝓmiſſo erat diuia nā. ex eo ꝙ dauid cū eēt pr̄ eiꝰ vocabat eū dn̄m: cū dixit. Dixit dn̄s dn̄o meo. vn̄ in xp̄o ponēda erat alia nā excellētior q̄ꝫ hūana: ꝑ quā xp̄s eēt ſuꝑior ⁊ dn̄s ipſius dauid. ꝓut ipſe poſtillator ibidē diffuſiꝰ declarat. Que q̄deꝫ rō xp̄i non eſſꝫ efficax ſi rōnabilit͛ poſſet dici ꝙ dauid ex hūilitate ſeu reuerētia vnctōnis xp̄i futuri vocabat eū dn̄m. vn̄ neceſſe eſt dicere ꝙ dauid viuēte ſaul ⁊ poſt p̄mā vnctionē erat inferior ⁊ ſubditꝰ ipſi ſauli. ⁊ ſic nō poterat ſaule viuēte regnū iſrael iuſte ſibi vēdicare. Et ſic rō poſtillatoris ex hac parte ſumpta nō excuſaret ipm̄ dauid. Silr̄ nec alia rō ꝑ ipm̄ poſtill'. aſſignata ſufficit ad excuſationē ipſiꝰ dauid. tū q2 nō apparet in textu ꝙ ſaul fregiſſet aliq̄ pacta vel iuramēta cū philiſteis inita. ſic͛ pꝫ de ſedechia cū nabuchodonoſor. tū q2 poſito ꝑ caſum ꝙ achis hēret iuſtā cām ꝯ ſaulem: adhuc ex h̄ nō ſequeret͛ ꝙ belliū iuſtū eēt: q2 req̄reret͛ auctas p̄ncipis, vt in ſecūda ſcd̄e. q. xl. arti. i. in corpore queſtionis. que quidem auctoritas nō poſſet p̄ſtari ab achis reſpectu ipſiꝰ dauid: cū nō eēt eiꝰ p̄nceps. vt dictū eſt. lꝫ eēt ei obligatꝰ ex bn̄ficijs impēſis: q̄ q̄dē bn̄ficia impēſa ipſi dd̄ a rege achis nō ſoluebāt ipm̄ a ſubiectōe q̄ tenebat͛ ipi ſaul. nec a fidelitate quā tenebat͛ obſuare ſuis fratribꝰ. ſ. filijs iſrl'. lꝫ tn̄ ꝑ alias rōnes obligaret͛ dauid ſuire ipi achis. ſ. rōne bn̄ficij. vt dictū eſt. Et iō ad excuſandū in h̄ loco dauid a pctō alit͛ poſſet dici. ſ. ꝙ dauid nūq̄ꝫ determinauit ſe ad bellādū ꝯ filios iſrl': nec ꝯ ſaulē q̄ erat rex ſuꝰ. Et iō nūq̄ꝫ dixit nec aſſeruit regi achis ꝙ ipſe pugnaret ꝯ regē iſrl' ⁊ ſuos: ſꝫ tm̄ dixit. Tu ſcies q̄d factꝰ ſit ſuus tuꝰ. q̄ ꝟba ſunt māifeſte indetermīta. ꝓñt etiā cōtinere ꝟitatē tā ex h̄ ꝙ pugnaſſꝫ ꝯ ſaulē ⁊ ſuos: q̄ꝫ etiā ex h̄ ꝙ nihil ꝯ eos feciſſet. ſic͛ de fcō ꝯtigit. vn̄ in h̄ ꝟiſilr̄ eſtimādū eſt ꝙ dauid q̄ in fact͛ ſuis a deo ſingularit͛ dirigebat͛. vt in ꝓceſſu geſtoꝝ ſuorū ſat͛ pꝫ vidēs ſe in hac dubietate ſeu ꝑplexitate. q2 ſi adiuuiſſet philiſteos aduerſaret͛ ppl'o dei ⁊ regi ſuo debitā ſubtraheret fidelitatē. ſ. ſauli regi iſraeli. ſi aūt nō adiuuiſſet regē achis eēt ſibi manifeſte ingratꝰ. Idcirco diuie ꝓuidētie ſe cōmittebat: ſic͛ in ceteris ſuis cauſis. Un̄ ſup̄ h̄ ſpectabat diuinā directōꝫ ſeu inſpiratōem ad h̄ ꝙ ipſe excuſaret͛ a cōmitēdo ꝓditionē ꝯ regē iſrl' ⁊ exercituꝫ eius. ſilr̄ excuſaret͛ ne eēt ingratꝰ regi achis. qd̄ etiā q̄ſi miraculoſe ſic fuit factū. vt pꝫ i lr̄a. Nā diſponēte deo d̄ volūtate philiſtioꝝ receſſit ab eiꝰ ꝯſortio ſine aliq̄ nota ing͛titudis. nec etiā pugnauit ꝯ exercitū iſrl': ſꝫ potiꝰ ꝯ hoſtes dei. ſ. amalechitas. nec glo. interlinearis allegat͛ ꝑ poſtillatorē ꝯ h̄ factū. vbi dicit. q̄d faciet ſuꝰ tuꝰ ꝯ inimicos tuos. Nā iſta ꝟba gloſe ſunt indetermiata: ſic͛ ꝟba textus. nō em̄ dixit. Tu ſcies ꝙ pugnabo ꝯ inimicos tuos. q2 ſic dixiſſet mendaciū ſeu falſum. ſꝫ ſolū dixit. Tu ſcies. ⁊c. quod habet duplicem cauſam veritatis. vt dictum eſt ſupra.

In eodē cap̄. xxviij. vbi dr̄ in poſtilla. Aliū vero modū dicendi ponit Aug. in eadē ep̄la. ſ. ꝙ nō fuerit ſamuel. ſed malignus ſpiritus apparens in eius effigie.

Additio. ij.

Ecce in diuerſis ꝟba Aug. manifeſte ꝯſtat d̄ mēte illiꝰ eſſe ꝙ iſta apparitio ſamuelis fuiſſet preſtigioſa ⁊ demoniaca. Nā ī ep̄la ad ſimplicianū q̄ ſup̄ hūc paſſū i glo. ponit͛. licet duos modos dicēdi ꝓponat: nō tn̄ eq̄lr̄. In illo em̄ mō vbi dic͛ ꝙ ſpiritus ſamuel' appariuſſet. talia aūt ꝟba ponit. ſ. nō eſt abſurdū credere aliq̄ diſpēſatōe ꝑmiſſam fuiſſe. ⁊c. q̄ q̄dē ꝟba ſi ꝑ̄dēret͛ nō aſſerūt nō eſſe icōueniēs: neq̄ꝫ falſum h̄ credere. ſed ſolū dicunt nō eſſe abſurdū. multa em̄ nō ſunt abſurda q̄ tn̄ ſunt falſa: vel inconueniēter dicunt͛. In cap̄. ꝟo nec mirū ꝑ poſtillatorem allegato totalit͛ ⁊ indiſtincte tenet vnā partē. ſ. ꝙ nō ſamuel ſm veritatē apparuit: ſꝫ demon in eiꝰ ſpē. Cū igit͛ ſm ꝟitatē h̄ ſit ꝓp̄a opinio Aug. ⁊ nō ſit aliꝰ de doctoribꝰ eccl'ie approbat͛ q̄ oppoſitū videatur tenere ſat͛ dꝫ ſufficere ad auctem: etiā ſi ꝑ eccl'iaꝫ h̄ nō determinetur. Un̄ ⁊ ſi aliq̄ doctores in h̄ loco vtrū q̄ꝫ modum dicēdi proponant. h̄ eſt ad ſufficiētiā diſtinctōis oſtēdendā. quā diſtinctōꝫ ipſe Aug. poſuit. vt dictū eſt. Circa qd̄ vlteriꝰ attēdendū ꝙ p̄ncipales oppoſitā opinionē tenētes ſunt hebrei ⁊ eoꝝ ſeq̄ces: q̄ intm̄ adherēt lr̄e vt credāt ꝙ vbicūq̄ꝫ dr̄ ſamuel intelligat͛ in ꝑſona propria: ⁊ nō in eiꝰ ſilitudine. cuiꝰ tn̄ oppoſitū ſatis deducit͛ ꝑ exēpla ſacre ſcp̄ture ab Aug. in ca. Nec mirū. p̄fato allegato: q̄ ꝑ poſtillatorē aliq̄liter h̄ colligūt͛. Eodē mō hebrei in h̄ loco inciderūt in aliū errorē ex nimia adherētia lr̄e. Dicūt em̄ moyſen ⁊ ſamuelē reſurrexiſſe ex h̄ ꝙ phitoniſſa dixit in plurali: deos vidi aſcēdētes in terra. q̄rū fundamētū nihil valet: cū plunes in ſcp̄tura plurale accipit͛ ꝓ ſingulari. vt in poſtilla allegat͛. Dimittere igit͛ ꝓp̄iā opinionē Aug. q̄ mētē lr̄e ſcrutat͛ ⁊ adherere hebreiſſis q ſupficiē lr̄e tm̄ inſpiciūt valde irrōnabile vr̄. Sꝫ attēdendū eſt ꝙ lꝫ oēs auctoritates q̄ videnf p̄ma facie ꝯ opinionē Aug. facere: ſunt ſufficiēter ſolute ab aug. in. c. Nec mirū. ſup̄dicto. Illa tn̄ auct͛as Eccl'. xlvi. ꝑ poſtill'. allegata: vbi dr̄ de ſamuele. Poſt h̄ dormiuit. ⁊ notū fecit regi ⁊ oñdit illi finē vite ſue. videt͛ facere ſpālem difficultatē ꝯ opinionē aug. p̄dictā. Nā in illa auct͛e de vno ⁊ eodē ſuppoſito aſſerit͛ ꝙ dormiuit: ⁊ ꝙ notū fecit regi. ⁊c. Si em̄ demō tm̄modo apparuit ſauli ⁊ notū fecit ei finē vite ſue quō de eodē dr̄ ꝙ dormiuit. dyabolꝰ em̄ nūq̄ꝫ dormit nec req̄eſcit. Ad qd̄ dici p̄t ꝙ verꝫ corpꝰ ſamuelis in ſepulcro iacēs cū ꝓp̄o habitu in q̄ ſepultꝰ fuit ꝟtute magica deo ꝑmittēte apparuit ipſi ſauli: in q̄ corpore demon loq̄bat͛. ex q̄ nō attribuit͛ ſamueli aliqd̄ incōueniēs: cū tale corpus poſt aīe ſeparatōem caret itellectu ⁊ ſenſu: ſilr̄ ⁊ velle ⁊ nolle. Et iſte modus ſuſcitādi ꝓp̄e eſt nigromāticus. Nigromātia em̄ ſm eiꝰ interp̄tatōem eſt diuinatio ꝑ mortuos. qd̄ q̄dē corpꝰ. ſ. ſamuel' ſamuel potuit in ſacra ſcp̄tura vocari. ſic͛ in alijs q̄ꝫ plurimis locis

ſacri eloquij defunctorum corpora eiſdem noībus vocantur quibus in vita ꝯſueuerūt noīari. vn̄ Gen̄. vlti. Ibi ſepelierūt abraā ⁊ ſarā vxorē eiꝰ. Ibi ſepelierūt yſaac ⁊ vxorē eiꝰ rebeccā. ⁊c. Conſtat aūt ꝙ illoꝝ corpa fuerūt ſepulta: nō aūt eoꝝ aīe. pari mō vulgariter corpꝰ defuncti noīat͛ eodē mō q̄ p̄us cū aīa fuerit ſibi ꝯiūcta. Cōiter em̄ dr̄. h̄ iacet tal' vel talis. Huic etiā dicto ꝯſonat illō qd̄ legit͛ in p̄ñti ca. ⁊ in ꝑſona ſamuel'. Quare inq̄etaſti me vt ſuſcitarer. qd̄ p̄t referri ad corpꝰ ſamuelis tm̄ qd̄ ſamuel noīat͛ mō p̄dicto: q̄ q̄dē modꝰ nō eſt aliꝰ ab eo quē aug. tenet. ſꝫ ſub eodē cōtinet͛ ſi ꝟba aug. ad ſimplicianū vbi narrat͛ h̄ ſua ꝓp̄a opinio hn̄ ꝯſideret͛. Dicit em̄ ibi ſic. vel nō vere ſpūs ſamuelis a reqe ſua eſt excitatꝰ: ſꝫ aliqd̄ fantaſma ⁊ illuſio. ⁊c. Ubi aduertēdū ꝙ nō dixit non ꝟe corpꝰ ſamuel' eſt excitatū. ſꝫ ſpūs ſamuelis. excludit em̄ ſpiritū ſamuelis a ſuſcitatōe: nō tn̄ eiꝰ corpꝰ: qd̄ q̄dē corpꝰ cū illuſiōe imaginaria dyaboli viuū apparebat: ⁊ loq̄bat͛. ⁊ poterat vocari ſamuel rōne p̄dicta. Et iſte modꝰ dicēdi ſeu declarādi mētē aug. vr̄ ſat͛ ſufficere ex illis q̄ volūt minus lr̄alizare.

Replica.

In cap̄. xxviij. vbi poſtillator adducit certas excuſatōes pro dauid cū dixiſſet ad achis. Nūc ſcies q̄ factꝰ ſit ſeruus tuꝰ. Burg. volēs illas excuſatōes nō ſufficere: vt a peccat͛ excuſare dauid valeāt: addit aliā excuſatōem dicēs ꝟba dauid fuiſſe indetermiata: ſic͛ ſunt q̄rū ꝟitas ſumi p̄t ex duobꝰ. ſ. ſiue pugnare ſiue nō. Cōtra arguit͛ ſic ꝑ illa ꝟba ipſe dauid aut aliquid intēdebat: aut nihil. ſi nihil igit͛ mētiebat͛ ⁊ peccauit. ſi aliq̄d aut ꝙ voluit pugnare ꝯ iſrl': aut ꝙ noluit ſi p̄mū peccaſſet volendo pugnare ꝯ frēs ſuos fideles ꝓ infidelibꝰ. ſi ſcd̄m igit͛ ꝓpoſitū habuit fallendi achis: qd̄ eſt peccatū ingratitudis. Sꝫ videt͛ dauid determiaſſe illa ꝟba indetermiata. cū. ī. xxix. ca. amorꝰ ꝑ regē achis: dixit regi. Quid inueniſti i me vt nō pugnē ꝯ inimicos dn̄i mei. vbi apparet ſe determiaſſe ad pugnādū ad modum loquēdi poſtil'. Et videt͛ ꝙ nō oportuit tm̄ laborare ꝓ excuſatōe dauid a pctō. Si em̄ poneret͛ ꝙ dauid ꝟbis illis indetermiatis habuiſſꝫ propoſitū peralogizandi achis eēt pctm̄ venia dignū. videlicet infideli fidē nō ſuare. potiſſimū q̄ñ fidei obſeruātia vergeret in detenorē exitū. ſ. ꝯ. ppl'm dei ⁊ ꝓp̄iū pugnare. Nec puto errorē cōcedere dauid q̄ꝫtūcunq̄ꝫ a deo dilectū ⁊ directū peccaſſe venialiter. qui poſt regnū adeptū ſepe legit͛ peccaſſe mortalit͛. vt pꝫ in hyſtoria vrie. In eo. cap̄. vbi de apparitōe ſamuel' poſtillator adducit duas opiniones. q̄rū vna opinat͛ ſamuelē in ꝓp̄a ꝑſona apparuiſſe. Alia opinat͛ nō ſamuelē ſꝫ dyabolū in eiꝰ ſpē appariuſſe. et vtrāq̄ꝫ opinionē ponit btūs aug. ad felicianū. cuiꝰ auct͛as adducitur in gloſa ordinaria. vbi btūs aug. rn̄dit ad rōes vtriuſq̄ꝫ opinionis: ꝑ h̄ dans itelligere ꝙ vtraq̄ꝫ pars opinabil' eſt. vn̄ q̄ꝫuis in cap̄. Nec mirū. xxvi. q. v. ad ſcd̄am opinionē appareat inclinatꝰ dicit tn̄ aliā nō eſſe abſurdā. Et cū ad p̄mā poſtil'. tribꝰ rōibus ⁊ auct͛atibꝰ inclinat͛. Burg. putat ipm̄ cōmiſiſſe crimē leſe maieſtat͛ eo ꝙ opinionē quā. b. augꝰ. tenet ipe declinat: cū tn̄. b. aug in huiuſmodi opinionibꝰ ꝯſenſum alioꝝ ñ eff͛agitet. vt haberi p̄t ab eodē quarto ſup̄ Gen̄. ad lr̄am. xix. ca. ⁊. xxij. ſcies ꝙ in mā opinabili ſapiēs nō abſurde ꝯdicit ſapiēti. immo expedit ꝯrias i ſtudijs eccl'iaſticis eſſe opiniones ad exercēdū ingeniū ⁊ excutiēdū ſtudentiū pigriciā. Nā ꝓpt͛ eaſdē rōes idē btūs Aug. i. ſup̄ Gen̄ ꝯ manicheos dicet eccl'ie ꝓficere hereſes iſurgētes. vide d̄ h̄ in ꝑ̄ correctorio huiꝰ opis. Auct͛as igit͛ . b. aug. nec etiā decreti in mā opinabili cōpellit q̄ minꝰ q̄libet pars opinabil' teneri p̄t q̄uſq̄ꝫ ad eccl'iam altera pars fuit determiata. q2 ex tūc ceſſat opinio q̄ñ incipit eē veritas determiata. Nūc aūt Burgen̄. h̄ oīa ꝯgreferens opiniones hti aug. nitit͛ defendere. alia tm̄ via incedēs q̄ꝫ. b. Aug. q2. b. aug. incedit via ꝓbabili. Burgen̄. aūt innitit͛ temeritati. Nā rōes ⁊ veriſilitudines ꝑ poſtil'. ꝓ opinione ꝯria inductas nō ſoluit. vt pꝫ. ſꝫ ſolū laborat circa auct͛em adductā de eccl'iaſtico. xlvi. dicēs illaꝫ facere ſpālem difficultatē ꝯ. b. aug. ſic͛ ⁊ facit. Nā in auct͛e illa dr̄ ſamuel dormiuiſſe ⁊ tē notū feciſſe regi finē vite ſue. ⁊ exaltaſſe vocem ſuā de terra in ꝓphia. q̄ oīa demoni aſcribi nō p̄ñt. demo em̄ nūq̄ꝫ dormit ꝯ p̄mū. ſꝫ nec ꝓphia dici p̄t ꝯ ſcd̄m. Loq̄tur igit͛ illa auct͛as de ꝑſona ſamuelis diuia diſpēſatōe ſuſcitata: nō ad factū phitoniſſe. nec ad meritū ſaul'. ſꝫ ad ꝯfirmādū finalē ſcīſſurā regni ꝑ mānū ſaul quā ipe ſamuel cū viueret p̄dixit. vt pꝫ. ſ. Et hꝫ h̄ factū aliqd̄ ſilr̄ e cū fcō ochozie regis iſrl' q miſit ad ꝯſulēdū beelzebub deū acharon. ſꝫ diuia diſpēſatōe impedita eſt cōſultatio. ⁊ miſſus eſt helyas. vt pꝫ. iiij. Reg. i. Ita in ꝓpoſito ſaul volēs per phitoniſſam ꝯſulere demonē impeditꝰ eſt. q2 diuia diſpēſatōe ꝑ miſſione ſamuelis p̄ueiꝰ fuit. ⁊ h̄ intelligēs penituit. Sed ad h̄ rn̄dendo Burg. ad dicta. b. aug. addit q̄ puto de mēte aug. non fuiſſe. Dicit nanq̄ꝫ ꝙ dicta auctoritas intelligenda ſit de corpore ſamuelis in ꝓp̄o habitu vt ſepultū fuit. qd̄ videlꝫ ꝟtute art͛ magice dyabolus illud corpꝰ aſſumpſit ꝓ inſtrō ſue ludificatōis. ſꝫ vt verū fatear Burg. nō fuit cōpulſus illa auct͛e ſic dicere. Si em̄ demō aſſumpſiſſet ſic͛ p̄t corpus aereū ī ſilitudie ⁊ corpis ⁊ hitus ſamuel', tā ꝟe diceret͛ ſamuel ex illa ſilitudine. ſic͛ ſi corpꝰ ꝓpriū ſuffuiſſet ludificatōni. ſic͛ vulgo nominamꝰ imaginē noīe rei accipiēdo ſignū ꝓ ſignato. immo ⁊ btūs Amb. dic͛ in legēda ſctōꝝ geruaſij et prothaſij ſe ꝑ pīcturas didiciſſe ꝙ ei apparens imaginaria viſiōe fuiſſꝫ ſan. pau. Etiā huic modo dicendi videt͛ repugnare lr̄a huiꝰ cap̄. q̄ dr̄ q̄re inq̄etaſti me vt ſuſcitarer. ⁊c. Nā cū illud corpus de q̄ ſmo ſm Burgen̄. caruit itellectu ⁊ ſenſu. nolle ⁊ velle ñ potuit ſe ꝟe dicere inq̄etatū neq̄ꝫ ſuſcitatū. Et ſi bur. dixerit illos modos loquēdi a demone ꝯfictos. nō oportuit. immo nō decuit ad mēdacia dmonū corpus ſcti ꝓphe ponere inſtrumētū. nec puto artē magicā q̄ in corporibus mortuoꝝ diuinare cōſueuit ſine ſingulari dei permiſſiōe ad corpora ſctōꝝ poſſe extēdi. ⁊ cum de hmōi ꝑmiſſiōe in ſcp̄tura nullū reperit͛ fundamentū. irrōnabile videtur ī iniuriā ſctōꝝ talia cōfingere. vt argumento vtat͛ inualido: q̄ burgē. vti ꝯſueuit. Recedit igit͛ Burg. lōge ab intentōe hti aug. q̄ dicit nō vere fuiſſe ſpm̄ ſamuelis. ſꝫ fantaſma ⁊ illuſionē. ⁊c. q̄ de reali corpe ſamuelis ꝟa nō ſunt. Si em̄ verū corpꝰ ſamuelis fuiſſꝫ. iō fuiſſet viſio realis nō illuſoria nec fantaſtica. ꝓut. b. aug. vult. q̄ꝫuis locutio fuiſſet illuſoria: apparitio tn̄ fuiſſet realis. qd̄ eſt ꝯ intentōem beati aug. Uel oporteret burgen̄. dicere ꝙ nō fuit corpus reale. ⁊ habet͛ ꝓpoſitū: etiā dato q̄ꝫuis nō cōceſſo ꝙ demon fuiſſet cōiunctus corpori vt motor. illud tn̄ cōiunctum nō vere dici poſſet ꝓphetiā texuiſſe de terra. ꝓut dr̄ in auct͛e p̄allegata. Quibꝰ oībus ſic dict͛ remanet liberū. quā opinionem q̄s tenere ⁊ defendere velit cū ad neutrā partē appareat eccl'ie auctoritas determinata. Et eodē mō liberū eſt ſaul dicere ſaluatū vel dānatū cū ad neutrā partē eſt demōſtratio vel eccl'ie auct͛as cogēs.

Cap̄. xxix.

Congregata ſunt. Hic ꝯñr dſcribit͛ receſſus dauid d̄ philiſtinorū exercitu. Et ꝑ̄ deſcribit͛ hmōi receſſus. ſcd̄o incidēs caſus. ca. xxx. Circa p̄mū achis ꝓpt͛ dauid ⁊ viros eiꝰ rep̄hendit͛. ſcd̄o ꝓpter h̄ dauid ad locū ſuū remittit͛. ibi. Uocauit igit͛ achis dauid. Prima pars pꝫ vſq̄ꝫ ibi. b Nūq̄d igratis. ⁊c. q. d. nō debet͛ timere de eo. q2 ſaul ꝑſecutꝰ eſt eū vſq̄ꝫ ad morte: ⁊ iō cōpulſus fuit fugere ad terrā meā. iō ſubdit͛. c Et eſt apud. ⁊c. illi at̄ q̄ dicūt ꝙ fuit ibi tm̄ q̄tuor mēſibꝰ hn̄t ꝯñr dicere ꝙ achis dixit de mora dauid in terra ſua plꝰ q̄ꝫ eēt in veritate ad pacificādū p̄ncipes philiſtinoꝝ. vn̄ ſubdit͛. d Et nō inueni in eo q̄cq̄ꝫ. ſ. machinatōis ad malū q̄ tn̄ fuiſſet ꝑcepta in tāto tp̄e ſi fuiſſꝫ in eo ſm veritatē. Cetera patēt vſq̄ꝫ ibi. e Percuſſit ſaul in milibꝰ ſuis. ⁊c. Iſta lr̄a videt͛ ſonare ꝙ in acie ſaul eſſent tm̄ mille bellatores cū eo: ⁊ cū dauid decē milia. qd̄ nō eſt verū: q2 plures ⁊ fortiores ponūt͛ circa regē. ⁊ iō exponendū eſt h̄ ſic͛ fuit. ſ. expoſitū. xviij. c. ita ꝙ mille h̄ nominati intelligūtur ꝑcuſſi ab ipſo ſaule. vt ſit ſenſus. In milibꝰ ſuis. i. in milibus ab eo ꝑcuſſis. ⁊ eodē modo de decem milibus dauid.
f Uocauit g͛. h̄ ꝓpter p̄dictā cām dauid ad locū ſuū remittit͛ qd̄ a deo factū eſt. ne forte bellādo ꝯ filios iſrl' aliq̄s bonos de illo ppl'o vl' amicos ſuos iterficeret. ſcd̄o vt amalechitas q̄ manū ſaul euaſerāt ⁊ ciuitatē

Congregata[a] Ca. xxix. ſunt ergo philiſtijm vniuerſa agmina in aphec. Sed ⁊ iſrl' caſtrametatꝰ eſt ſup̄ fontē qui erat in iezrael. Et ſatrape qdē philiſtijm incedebāt in cēturijs ⁊ milibꝰ: dauid aūt ⁊ viri eiꝰ erāt in nouiſſimo agmine cū achis. Dixerūtq̄ꝫ principes philiſtijm ad achis. Quid ſibi volūt hebrei iſti? ⁊ ait achis ad p̄ncipes philiſtijm. Nūqd[b] ignoratis dauid q fuit ſuꝰ ſaul regis iſrl ⁊[c] eſt apud me multis diebꝰ vl' annis. ⁊[d] nō inueni in eo qcq̄ꝫ ex die q̄ tranſfugit ad me vſq̄ꝫ ad diē hanc. Irati ſunt aūt aduerſus eū principes philiſtijm ⁊ dixerūt ei. Reuertatur vir ⁊ ſedeat in loco ſuo in q̄ ꝯſtituiſti eū ⁊ nō dſcēdat nobiſcū in ꝑliū: ne fiat nobis aduerſariꝰ cū ꝑliari ceperimꝰ. Quō em̄ alr̄ poterit placare dn̄m ſuū niſi in capitibus nr̄is. Nōne iſte eſt dauid cui cantabāt in choris dicētes. Percuſſit[e] ſaul i milibꝰ ſuis: ⁊ dauid in decē milibus ſuis? Uocauit[f] ergo

Universidad de Salamanca. BGH

ſicelech in odium dauid incenderāt deleret ⁊ predam ab eis captā recuperaret. tercio vt ex ꝑda ibi acq̄ſita amicos ſibi aggregaret. q̄ iuuarēt ipſum poſt mortē ſaul' ad obtinendum regnum.

Capitulum. xxx.

Cumq̄ʒ veniſſent. Hic ꝯñter deſcribitur īcidēs caſus'.ſ. de ciuitate ſiceleeb incenſa ⁊ depredata tp̄e quo dauid ⁊ viri eius erāt in exercitu philiſtinoꝝ. Circa quod primo deſcribiꝭ incendium ciuitatis ⁊ eius depdatio. ſcđo hoſtium inſecutio. ibi. Confortatus eſt autē dauid. tercio eorum debellatio. ibi. Qui cum duxiſſet. quarto prede diuiſio. ibi. Reſpondēſq̄ʒ. Circa ṗmū oſtēditur q̄ fecerint iſtud maleficiū. cū dicitur. b Amalechite impetū fecerunt. odiebāt enim filios iſrl'. eo ꝙ ſaul fere deleuerat eos. ⁊ ideo cog̃ſcētes ꝙ dauid et viri ei⁹ erāt abſentes ciuitatē ſiceleeb inuaſerunt. c Et non interfecerāt quēq̄ʒ. q2 volebant eos habere ⁊ vēdere in ſeruos ⁊ ancillas vt facerēt vtilitatē ſuam nō ſolum de rebus: ſed etiam de perſonis. Cetera patent vſq̄ʒ ibi.

d Volebat eñ eum populus lapidare. eo ꝙ erant in paſſione doloris poſiti. ⁊ quia ſecū duxerat omēs bellatores: nec dimiſerat aliquos ad cuſtodiā loci. e Confortatus eſt. ⁊c̄. hic conſequēter deſcribitur hoſtium inſecutio. ⁊ primo ex directōe diuina requirendo eius conſiliū cum dicitur. f Applica ad me ephot. i. pro me. q. d. indue te veſte ſacerdotali vt conſulas deū pro me. Cetera patent vſq̄ʒ ibi. g Et laſſi quidem ſubſtiterūt. ſcilʒ ducenti: quilʒ ꝓpter fatigatōem nō poſſent cōpetenter aduerſarios ꝓſequi: tñ poterāt cōpetēter cuſtodire ſarcinas ꝓpter quod dauid et viri eius reliq̄ dimiſerūt ſub cuſtodia eoꝝ illa q̄ poterāt eis eſſe oneri. vt patet ex ſequētibus infra vt poſſent hoſtes expeditius perſeq̄. ſecundo inſe

achis dauid ⁊ ait ei. Viuit dñs q2 rect⁹ es ⁊ bon⁹ in ꝯſpectu meo: ⁊ exitus tu⁹ ⁊ introit⁹ tuus mecū eſt in caſtris: ⁊ nō inueni in te qcq̄ʒ mali ex die q̄ veniſti ad me vſq̄ʒ in diē hāc: ſʒ ſatrapis nō places. Reuertere ergo ⁊ vade ī pace: ⁊ nō offendas oculos ſatrapaꝝ philiſtijm. Dixitq̄ʒ dauid ad achis. Quid eñ feci: ⁊ qd inueniſti in me ſeruo tuo a die q̄ fui in ꝯſpectu tuo vſq̄ʒ in diē hāc vt nō veniā ⁊ pugnē ꝯtra inimicos dñi mei regis? Rñdēs aūt achis locutus eſt ad dauid. Scio q2 bon⁹ es tu in oculis meis ſic angelus dei: ſʒ prīcipes philiſtinoꝝ dixerūt. Nō aſcēdet nobiſcū in ꝓliū. Igiꝭ ꝯſurge mā͞e tu ⁊ ſui dñi tui q̄ venerūt tecū: ⁊ cū de nocte ſurrexeritis ⁊ cepit diluceſcere ꝑgite. Surrexit itaq̄ʒ de nocte dauid ip̄e ⁊ viri ei⁹ vt ꝓficiſcerētur mane: ⁊ reuerterētur ad terrā philiſtijm. philiſtijm autē aſſcēderūt in iezrahel.

Cumq̄ʒ[a] veniſſet dauid ⁊ viri ei⁹ ī ſiceleeb Ca. xxx.

die tercia: amalechite[b] impetū fecerāt ex parte auſtrali in ſiceleeb: ⁊ ꝑcuſſerāt ſiceleeb: ⁊ ſuccēderant eaʒ igni. Et captiuas duxerāt mulieres ex ea a minimo vſq̄ʒ ad magnū: ⁊[c] nō interfecerāt quēq̄ʒ: ſʒ ſecū duxerāt ⁊ ꝑgebant itinere ſuo. Cū ergo veniſſet dauid ⁊ viri ei⁹ ad ciuitatē: ⁊ inueniſſent eā ſuccēſaʒ igni: ⁊ vxores ſuas ⁊ filios ſuos ⁊ filias ductas eſſe captiuas: leuauerunt dauid ⁊ ppl's q̄ erat cū eo voces ſuas: ⁊ plāxerūt donec deficerent in eis lacrime. Siquidē ⁊ due uxores dauid captiue ducte fuerāt achinoē iezraelites: ⁊ abigail vxor nabal carmeli. Et cōtriſtat⁹ eſt dauid valde. Volebat[d] eñ eū populus lapidare: q2 amara erat aīa vniuſcuiuſq̄ʒ viri ſuꝑ filijs ſuis et filiab⁹. Cōfortat⁹[e] eſt aūt dauid ī dño deo ſuo: ⁊ ait ad abiathar ſacerdotē filiū achimelech. Applica[f] ad me ephot. Et applicauit abiathar ephot ad dauid: ⁊ ꝯſuluit dauid dñm dicēs. Perſequar latrūculos hos ⁊ cōꝑhēdā eos: an

non? dixitq̄ʒ ei dñs. Perſequere: abſq̄ʒ dubio eñ cōꝑhendes eos ⁊ excuties ꝑdā. Abijt ergo dauid ipſe ⁊ ſexcēti viri q̄ erāt cū eo: ⁊ venerūt uſq̄ʒ ad torrētē beſor: ⁊[g] laſſi quidā ſubſtiterūt. Perſecutus eſt aūt dauid ip̄e ⁊ q̄dringēti viri cū eo: ſubſtiterant eñ ducenti q̄ laſſi tranſire nō poterāt torrētē beſor. Et[h] inuenerūt virū egyptiū in agro: ⁊ adduxerūt eū ad dauid. Dederūtq̄ʒ ei panē vt comederet ⁊ biberet aquā: ſʒ ⁊ fragmē maſſe caricarū ⁊ duas ligaturas vue paſſe. Qui cuʒ comediſſet: reuerſus[i] eſt ſpūs ei⁹ ⁊ refocillat⁹ eſt. Nō[k] eñ comederat panem neq̄ʒ[l] biberat aquā trib⁹[m] dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctibus. Dixit itaq̄ʒ ei dauid. Cuius es tu vel vñ ⁊ q̄o ꝑgis? q̄ ait. Puer egyptius ego ſuʒ: ſu⁹ viri amalechite. Dereliq̄t āt me dñs me⁹: q2 egrotare cepi nudi⁹ terci⁹. Siq̄dē nos erupim⁹ ad auſtralē plagā cerethi ⁊ ꝯtra iudā: ⁊ ad meridiē caleph ⁊ ſiceleeb ſuccēdim⁹ igni. dixitq̄ʒ ei dauid. Potes me ducere ad iſtuʒ cuneū. q̄ ait. Iura mihi ꝑ deū ꝙ ñ occidas me: ⁊ nō tradas me in manus dñi mei: ⁊ ego ducam te ad cuneū iſtū. et iurauit ei dauid. Qui[n] cū duxiſſet eū: ecce illi diſcūbebāt ſuꝑ faciē vniuerſe terre: comedentes[o] ⁊ bibētes: ⁊ q̄ſi feſtū celebrātes diē: ꝓ cūcta ꝑda ⁊ ſpolijs q̄ ceperāt de terra philiſtijm ⁊ de terra iuda. Et ꝑcuſſit eos dauid a veſpera uſq̄ʒ[p] ad ueſperā alteri⁹ diei: ⁊ nō euaſit ex eis q̄ſq̄ʒ niſi tm̄ quadringēti viri adoleſcētes q̄ aſcēderant camelos ⁊ fugerāt. Eruit ergo dauid oīa q̄ tulerant amalechite: ⁊ duas uxores ſuas eruit. Nec defuit q̄ſq̄ʒ a paruo uſq̄ʒ ad magnū tā de filijs q̄ʒ de filiab⁹ ⁊ de ſpolijs ⁊ quecūq̄ʒ rapuerāt omia reduxit dauid: et tulit uniuerſos greges ⁊ armēta: ⁊ minauit añ faciē ſuā. Dixerūtq̄ʒ. Hec eſt ꝑda dauid. Venit aūt dauid ad ducentos uiros q̄ laſſi ſubſtiterāt nec ſeq̄ poterāt dauid: ⁊ reſidere eos iuſſerat in torrēte beſor. Qui egreſſi ſunt obuiaʒ

quitur dauid hoſtes directōe humana. cū dicitur. h Et inuenerūt virū egyptium in firmitate ⁊ fame: quaſi morti ꝓpinquū. i Reuerſus eſt ſpūs e⁹. i. aliqua cōualeſcētia virtute cibi cōfortantis. k Nō eñ comederat panē. id eſt aliquem cibum. l Neq̄ʒ biberat aquam. id eſt aliquem potum. m Tribus dieb⁹ ⁊ tribus noctib⁹. ⁊ ideo non eſt mirum ſi erat exinanit⁹. cetera patēt. n Qui cū duxiſſet. hic cōſequēter deſcribiꝭ hoſtiuʒ debellatio qui a ſiceleeb elongati credebant eſſe ſecuri. o Comedentes ⁊ bibētes ⁊ ſic ſibi non ꝑcauentes. ⁊ ideo fuerunt faciliter debellati. Et pʒ l'ra vſq̄ʒ ibi. p Uſq̄ʒ ad veſperā alteri⁹ diei. q2 fugiēbāt et abſcōdebāt ſe ꝑ diuerſa loca in q̄b⁹ dauid ⁊ viri eius inſequētes eos ꝑſcrutabātur: ⁊ io tm̄ tp̄us apposuerunt. cetera patēt. q Reſpondēſq̄ʒ. hic ꝯñr deſcribiꝭ prede diuiſio. et ṗmo ꝯtrā ad bellatores. ſcđo ꝯtrā ad amicos dauid ſeu benefactores. ibi. Venit ergo dauid. Circa primum dicitur. q Reſpondēſq̄ʒ oīs vir peſſimus iſti q̄ erāt in comitiua dauid cupidi ⁊ mali. hoc dicebāt tractātes īter ſe de prede diuiſione. r Dixit autē dauid. repellēs auariciam ⁊ nequiciā iſtorum. s Equa eñ ps erit. ⁊c̄. et hoc pʒ illud qđ ꝑdictum eſt. ſ. ꝙ illi. cc. remanētes cuſtodie

Universidad de Salamanca. BGH

runt ſarcinas. ⁊ ideo non erant debita portione priuandi. hoc autem accepit dauid de ſcō abraā: q̄ ſil'r fecit ſocijs ſuis ad ſarcinas remanētib⁹: q̄ñ q̄tuor reges d̄bellauit. vt dictū fuit Geñ. xiiij. vñ ſubdiꝭ. t Et factū eſt. ⁊c̄. in hebreo hꝛ̃. Ex die illa ⁊ ab añ. ſ. a tp̄e abrae. ſʒ ꝑ dauid fuit h̄ firmi⁹ ſtatutū ⁊ lege decretū ex regia ꝑtāte. vt decetero ſic ſimpliciꝭ obſeruareꝭ. v Venit ḡ. h̄ ꝯñr d̄ſcribitur ꝑde diuiſio ꝯtruʒ ad amicos dauid ⁊ bñfactores: apud q̄s dauid ⁊ viri ei⁹ latuerant fugiēdo ꝑſecutōes ſaulis ⁊ a q̄b⁹ bñficia receperāt. q2 iuſtum erat ꝙ hmōi bñficia recog̃ſcerent facultate ocurrēte. Et patet l'ra.

Capl'm. xxxi.

Philiſtijm autē. Hec eſt vltima pars ṗncipal' primi libri in q̄ d̄ſcribitur ipſi⁹ ſaul' occubit⁹. ⁊ ṗ deſcribiꝭ ipſi⁹ ſaul' occiſio. ſcđo occiſi vitupatio. ibi. Sctā altera die. tercio ipſi⁹ honorabilis tumlatio. ibi. Qđ cū audiſſent. Circa ṗmū ṗmittiꝭ filioꝝ occiſio. cū dr̄ b Et ꝑcuſſerunt ionathā ⁊ abinadab. ſic eſt in hebreo. ⁊ iō aliq̄ libri male hñt aminadab. iſboſeth nō noīatur h̄ inꝭ filios ſaul'. tuʒ q2 remanſerat ad diſponēdā domum tū q2 nō erat multū apt⁹ ad ꝓlium. c Dixitq̄ʒ ſaul ad armigerū ſuū. iſte fuit doech vt cōiter d̄r: ⁊ ſatis rōnabiliter: vt videꝭ. q2. ē. xxij. d̄r ꝙ iſte aſſiſtebat ſauli: ⁊ erat ṗmus inter ſeruos eius. d Percute me. ne. ⁊c̄. i. affligētes me morte ignominioſa in ꝯtēptū ꝑſone mee ⁊ ppl'i mei. ⁊ ꝑ ꝯñs redūdet in ꝯtēptū dei. e Arripuit itaq̄ʒ ſaul gladiū ſuū. ⁊c̄. ex h̄ dicūt doctores nr̄i ꝯcorditer ip̄m eē dānatum. q2 interfecit ſeip̄m: qđ nulli eſt licitū. Ad h̄ etiā induciꝭ qđ hꝛ̃ i. Paralyꝑ. x. mortu⁹ eſt ḡ ſaul ꝓpꝭ iniq̄tates ſuas: eo ꝙ ꝑuaricatus ſit mādatū dñi qđ ꝑcepat. ⁊ nō cuſtodierat illud. ſʒ inſuꝑ etiā phitoniſſam cōſuluerit nec ſperauerit in dño. hebrei vō dicūt ip̄m eſſe ſaluatū: q2 audita dñi ſnīa ſibi ꝑ ſamuelē annūciata de omnibus peccatis ſuis penituit. ⁊ lʒ ṗ fuiſſet deſolat⁹: tñ diuinā ſnīam de morte ſua ⁊ filioꝝ ſuoꝝ: ac regni trāſlatōe paciēter acceptauit. vt diuina volūtas impleretꝭ: qđ videꝭ ex h̄ ꝙ modico cibo ſumpto pro ſuſtētatōe nature ꝑ totā noctē ambulauit vt veniret ad ꝓliū ſ̄m diuinū iudiciū ibidē moriturus. Nec ionathan ꝑgenitū ſuum ſeu alios duos filios ibidē exiſtētes ſuaſit de ꝓlio recedere volēs diuinā ſnīam nō ſolū in ſe: ſʒ etiā in filijs recipe in penā ſuoꝝ peccatoꝝ. Ad h̄ etiā inducūt hebrei qđ ſamuel dixit ei. Tu ⁊ filij tui cras eritis mecū. i. in parte iuſtoꝝ. tū q2 ſamuel in illa parte erat. tum q2 ionathan q̄ erat ſctūs ⁊ bon⁹ credēdus eſt ꝙ in parte ſctōꝝ

dauid ⁊ ppl'o q̄ erat cū eo. Accedēs aūt dauid ad ppl'm ſalutauit eos pacifice. Rñdēſq̄ʒ[q] omīs vir peſſim⁹ ⁊ iniqu⁹ de viris q̄ erāt cū dauid dixit. Quia nō venerūt nobiſcū nō dabim⁹ eis qcq̄ʒ d̄ preda quā eruim⁹: ſʒ ſufficiat vnicuiq̄ʒ vxor ſua: ⁊ filij: q̄s cū acceperit recedant. dixit[r] aūt dauid. Nō ſic facietis frēs mei de his q̄ tradidit nob̄ dñs: ⁊ cuſtodiuit nos: ⁊ d̄dit latrūculos q̄ eruperant aduerſum nos in man⁹ nr̄as: nec audiet vos q̄ſq̄ʒ ſuꝑ ſ̄mone hoc. Eq̄[s] eñ ꝑs erit deſcēdētis ad ꝓliū: ⁊ remanētis ad ſarcinas: ⁊ ſil'r diuidēt. Et[t] factuʒ eſt hoc ex die illa: ⁊ deinceps cōſtitutū ⁊ ꝑfinitū: ⁊ q̄ſi lex in iſrl' vſq̄ʒ in diē hāc. Venit[u] ergo dauid ī ſiceleeb: ⁊ miſit dona de ꝑda ſenioribus iuda ꝓximis ſuis dicēs. Accipite bñdictionē de ꝑda hoſtium dñi. His q̄ erāt in bethel ⁊ q̄ in ramoth ad meridiē: ⁊ q̄ in gether: et q̄ in aroer: ⁊ q̄ in ſephamoth: ⁊ q̄ ī eſthama: ⁊ q̄ in rachel: ⁊ q̄ in vrbibus hierameli: ⁊ q̄ in urbib⁹ ceni: ⁊ qui in rama: ⁊ qui in lacu aſan: et qui in athach: ⁊ qui in hebrō. ⁊ reliq̄s q̄ erāt in his locis ī q̄b⁹ cōmorat⁹ fuerat dđ ⁊ viri ei⁹. Ca. xxxj

Philiſtijm[a] āt pugnabāt aduerſum iſrl'. Et fugerunt filij iſrael ante faciē philiſtijm: ⁊ ceciderūt interfecti in mōte gelboe. Irruerūtq̄ʒ philiſtijm in ſaul ⁊ ī filios ei⁹: ⁊[b] ꝑcuſſerūt ionathan ⁊ abinadab ⁊ melchiſue filios ſaul: totūq̄ʒ pōdus ꝓlij uerſum eſt in ſaul. Et cōſecuti ſunt eū uiri ſagittarij: et uulnerat⁹ eſt uehemēter a ſagittarijs. Dixitq̄ʒ[c] ſaul ad armigeruʒ ſuū. Euagina gladiū tuū: et[d] percute me: ne forte ueniāt īcircūciſi iſti et iterficiāt me illudētes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat eñ nimio terrore ꝑterrit⁹. Arripuit[e] itaq̄ʒ ſaul gladiū ſuū et irruit ſuꝑ eū. Qđ[f] cū uidiſſʒ armiger ei⁹ uidelʒ ꝙ mortu⁹ eēt ſaul irruit etiā ip̄e ſuper gladiū ſuū ⁊ mortu⁹ eſt cuʒ eo. Mortuus eſt ergo ſaul et tres filij eius: et armiger illi⁹: et uniuerſi uiri ei⁹ in die illa pariter. Videntes aūt filij iſrl' q̄ erāt trās uallē et trās iordanē ꝙ fugiſſent uiri iſraelite: ⁊ ꝙ mortu⁹ eēt ſaul et tres filij eius: reliq̄rūt ciuitates ſuas: et fugerūt. Venerūtq̄ʒ[g] philiſtijm et habitauerūt ibi. Factā[h] aūt die altera uenerunt philiſtijm ut expoliarēt interfectos: et inuenerūt ſaul et tres filios ei⁹ iacētes in mōte gelboe. Et[i] ꝑciderūt caput ſaul: et expoliauerūt eū armis et miſerūt ī terrā philiſtinoꝝ ꝑ circuitū ut annūciaretur

ſit receptus: ⁊ idem dicunt de ſaule. quia eodem modo dicitur de vtroq̄ʒ Tu ⁊ filij. ⁊c̄. Ad h̄ etiā videꝭ facere qđ dictū eſt. ē. ix. ca. de ſaule ꝙ erat elect⁹ ⁊ bon⁹: nec erat in filijs iſrl' vir melior illo. ⁊ iō lʒ poſtea multipliciꝭ et grauiꝭ peccauerit: videꝭ tñ diuine pietati ꝯgruū vt ꝓpꝭ ꝑcedētē bonitatē dñs dederit ei in fine pnīe locū ad euadēdū penā eternā: nō tñ ad recupandū regiā dignitatem. nec aucēs in pluribus locis allegate d̄ abiectōe ſaulis a deo videntur aliud ſonare niſi d̄ regia dignitate: q̄ ad dauid erat trāſferēda ex determiātōe diuina. Ad illud aūt qđ obijciꝭ in cōtrariū dicūt hebrei ⁊ alij qui etiā xp̄iani ꝙ interficere ſeip̄m intuitu ꝓprie ꝑſone. vt q̄s ꝑ h̄ mortez acerbiorē vel turpiorem euadat ſemp eſt illicitum ſ̄m ꝙ diꭗ Aug̃. i. d̄ ciuitate dei. c. xvij. ſʒ iterficere ſeip̄m ītuitu diuini honoris. ne. ſ. vitupeīū exerceaꝭ in ꝓprio corpore redūdās in dei vitupeīū ſic timebat ſaul ne in ipſo q̄ erat ṗncipalis ī populo fierēt ludibria ī cōtēptū dei iſrl'. vt dicūt iſti hoc nō eſt illicitū. ⁊ hoc mō raſias videꝭ ſe interfeciſſe. ij. Macha. xiiij. nec tñ inde vituperaꝭ in ſcriptura: ſʒ mag̃ laudari videtur. h̄ etiā mō ſanſon ſe interfecit. vt diciꝭ Iuđ. xvi. Iſto etiā modo aliq̄ ſancte mulieres ⁊ de q̄bus ſolennizat eccleſia ſe iterfecerūt ne infideles ipſis abuterētur exercēdo luxuriā ꝯ diuinuʒ honorē. Verūtñ Aug̃. i. d̄ ciuit. dei. iſtas ꝑſonas nō excuſat a culpa niſi fecerint hoc iſtinctu diuino nobis occulto. Iſto etiā mō poſſʒ excuſari ſaul ſi alie vie non ſufficerent. niſi cōtrariuʒ inueniaꝭ expſſe determinatū in ſacra ſcp̄tura. vl' per auctoritatē eccl'ie. qđ nō recolo me vidiſſe. Ad illđ aūt qđ obijciꝭ d̄. i. Paralyꝑ. Mortu⁹ eſt ſaul ꝓpter iniq̄tates ſuas. ⁊c̄. pōt dici ꝙ ꝓpꝭ iniq̄tates ſuas pena mortis inflicta eſt ſibi ⁊ filijs. ſʒ ꝙ ꝓpter hoc ſit dānatus auctoritas nō ſonat. ſicut fur ſuſpēdiꝭ ꝓpter furta ſua. ſi tñ peniteat in fine veraciter ⁊ mortē paciēter ſuſtineat efficiꝭ dign⁹ vita eterna. Reſiduū autem hui⁹ auctoritatis inducte exponeꝭ. i. Paralyꝑ. x. cap. Qđ aūt ſeq̄tur. Inſuper ⁊ phitoniſſaʒ cōſuluerit: nec ſperauerit in dño. nō valet. quia licet tūc nō ſperauerit q̄ñ ipſam conſuluit. tamē de oībus iſtis ⁊ alijs malis finaliter penituit. ⁊ tūc in dño ſperauit de ſalute eterna. lʒ nō de tp̄ali vita. f Qđ cū vidiſſet armiger ei⁹. ⁊c̄. iſte ꝑdicto mō ab hebreis nō excuſatur: nec etiā a latinis. Dicūt eñ cōmuniter ꝙ fuit doech idumeus qui timēs grauí⁹ affligi a dauid ſi ſupuiueret. iō ex triſticia et quaſi d̄ſperās ſurripuit ſibi vitā. Sicut ⁊ catho ꝓpter ceſaris victoriā. qđ factū fuit puſillanimitatis. ꝓut declarat Aug̃. i. de ciuit. dei. Cetera patēt vſq̄ʒ ibi. g Venerūtq̄ʒ philiſtijm. ⁊c̄. nō manſiue: ſed ꝙ occupauerūt aliq̄ fortalicia ponētes ibi milites ne filij iſrl' rebellarēt. ſicut dictū fuit. ē. xiij. ca. de ſtatione philiſtinoꝝ. ṗncipes aūt philiſtijm ⁊ coīras populi reuerſi fuerunt in terrā ſuā. h Facta aūt. ⁊c̄. Hic ꝯſequēter poniꝭ ipſi⁹ ſaulis occiſi vitupatio: cū diciꝭ. i Preciderūt caput ſaulis. ⁊c̄. ad eius vitupeīū: ⁊ laudē ydoloꝝ ſuoꝝ: q̄bus illā victoriā attribuebant.

k Et poſuerunt arma. ꝛc. ea conſecrando ydolo pro victoria habita.
l Corpꝰ vo eiꝰ ſuſpẽderũt. ad inferendũ maiꝰ vituperiũ ꝛ ad ſuã victoriã oñdendã. m Quod cũ audiſſent. h̃ pñr deſcribit ipſiꝰ honorabilis inmulatio. cũ dr. Quod cũ audiſſent. ꝛc. iſti aũt p̃ ceteris doluerũt de vitupio ſauli illato: eo ꝙ liberauerat eos de manu naas regis ammõ, vt dictum fuit. ſ. xi. c. n Et ambulauerũt tota nocte. qꝛ de die nõ poterãt illa corpora auferre. o Et combuſſerũt ea igni. aromatica multa ibidẽ cõburẽdo. ſic ſiebat antiq̃tus in ſepulturis ſolẽnibus. ſic. ij. Paralyp̃. in ſepultura aſa regis iuda Poſuerũtq̃ eũ ſuper lectũ ſuũ plenũ aromatibꝰ ꝛ vnguẽtis. q̃ erãt pigmẽtarioꝝ arte cõfecta. ꝛ cõbuſſerũt ſup eũ ambitõe nimia. p Et ieiunauerũt ſeptẽ diebꝰ. i ſignũ triſticie p morte ſaul et filiorum eius.

In cap̃. xxxi. vbi dr̃ i poſtilla. Hebrei vero dicunt ſaulẽ eſſe ſaluatum.

in tẽplo ydoloꝝ ꝛ i pplis. Et[k] poſuerũt arma eiꝰ in tẽplo aſtaroth. corpꝰ[l] vo eiꝰ ſuſpẽderunt in muro bethſan. Quod[m] cũ audiſſent habitatores iabes galaad quecũq̃ fecerant philiſtijm ſaul: ſurrexerũt oẽs viri fortiſſimi ꝛ[n] ãbulauerũt tota nocte ꝛ tulerũt cadauer ſaul ꝛ cadauera filioꝝ eiꝰ d̃ muro bethſan. Veneruntq̃ viri iabes galaad: ꝛ[o] cõbuſſerũt ea igni: ꝛ tulerũt oſſa eoꝝ: ꝛ ſepelierũt i nemore iabes: ꝛ[p] ieiunauerunt ſeptem diebus.

Explicit p̃imꝰ liber Regũ.

Addicio.

Opinio hebreoꝝ in h̃ paſſu nullo mõ videt̃ ſuſtinenda. nõ enim h̃z fundamẽtũ in auctẽ nec in rõe. Nã fundamẽtũ eoꝝ aſumptũ ex h̃ ꝙ ſaul diuinã ſniam p ſamuelẽ ſibi annũciatã acceptauit: nulliꝰ valoris eſt. In h̃ eñi nõ excuſant ſaulẽ a pctõ: ſ3 potiꝰ eũ grauiꝰ accuſant. qd ſic p3. nã in phitonicis diuinationibꝰ ꝛ hmõi duo p̃hibent̃ in lege diuina quoꝝ vnũ eſt tales diuinatores cõſulere. vñ Deut. xviij. Nõ ſit in te maleficus: neq̃ q̃ phitones cõſulat. Aliud vo p̃hibitũ eſt ne q̃s v̓bis taliũ credat ſeu aſſentiat. vñ Deut. vbi. ſ. Gẽtes iſte q̃rũ poſſidebis terrã augures ꝛ diuinos audiũt. tu aũt a deo tuo alit̃ inſtitutꝰ es. Ubi ꝛ i ſequẽtibus manifeſte hr̃: ꝙ ſicut in lege diuina p̃cipit̃ vt credat̃ v̓o pp̃he dei. ita i eadẽ lege p̃hibet̃ ne q̃s talibꝰ ſupſticioſis vaticinijs aſſentiat ſeu credat vt in p̃dicto cap̃. ſatis declarat̃. Ex q̃bꝰ euidẽter ſeq̃tur ꝙ ſi q̃s cõſuleret phitones ſeu diuinos. q̃bꝰ cõſultis nõ aſſentiret eoꝝ vaticinijs: talis eſſet trãſgreſſor p̃mi p̃cepti tñ. Si aũt nõ ſolũ cõſuleret: ſ3 etiã eoꝝ p̃noſticis aſſentiret eſſet trãſgreſſor vtriuſq̃ p̃cepti. vt p3 ex dict. Ex q̃bus mãifeſte ſeq̃tur ꝙ volẽtes excuſare ſaulẽ a cõſultatõe phitoniſſe p h̃ ꝙ ſnia ſibi p illũ reſuſcitatũ ãnũciatã acceptauit. nõ ſolũ ip̃3 ñ excuſant a pctõ cõſultatõis: ſ3 inſup ip̃m accuſant de nouo pctõ. ſ. acq̃eſcẽdi v̓bis magicꝭ ſeu diuinatõibus. vt ſic nõ ſolũ ſit ſaul p̃mi p̃cepti ſup̃dicti trãſgreſſor: ſ3 etiam ſcd̃i. Si aũt dicat̃ ꝙ ſaul nõ credidit phitoniſſe ſeu phitoni. ſ3 pp̃hie ſamuelis q̃ erat fidelis pp̃ha dñi. h̃ nõ valet. nam ſm opinionẽ Aug. ſ. cap̃. xxviij. traditã: q̃ v̓a eſt. vt ibi fuit declaratũ. nõ ſamuel in ſpũ apparuit: ſ3 demon in ſamuelẽ trãſformatꝰ eſt. ꝛ ſic nõ ſamueli ſ3 demoni credidit verbis eiꝰ aſſentiẽdo. dato etiã ꝙ ſamuel in p̃pa pſona apparuiſſet: put q̃dã volũt. ſ3 miñꝰ ſane. vt. ſ. adhuc ſaul peccauit in credẽdo verbis illius. Cuiꝰ rõ eſt. nã dicentes ſamuelẽ verũ fuiſſe ſuſcitatũ. h̃ aſſerũt ex diſpẽſatõe diuina eueniſſe: que phitoniſſam ꝛ ſaulẽ latebat. vt expreſſe habet̃ in glo. ibidem. ꝛ ſic ſaul nõ credebat ip̃m eſſe verum ſamuelem: ſ3 ſpũm malignũ arte magica in ſamuelis ſpẽ apparẽtẽ: cui credendo indubie peccauit ꝯ̃ cõſciam cõmittẽdo. qd eñi nõ eſt ex fide pctm̃ eſt. ad Ro. xiiij. Si aũt dicat̃ ꝙ ſaul credidit verbis ſibi ãnũciatis rõe ſignoꝝ q̃ forte viderat phitoniſſa vel ipſe ſaul. nec ex h̃ excuſat̃ a pctõ. Nã ſm Aug. in. c. nec mirũ. ſ. allegato. nõ iõ q̃s d3 credere talibꝰ: qꝛ aliq̃ñ eueniũt ea que p̃dicũt. Ad cuiꝰ p̃batõem adducit clarã auctẽm Deut. xiij. ꝙ autẽ dicit̃ ſaulem de omĩbus ſuis peccatis penituiſſe audita ſentẽtia: talis aſſertio eadẽ facilitate ꝯ̃tẽnit̃ qua approbat̃. ſm Greg. Nullũ eñi fundamentũ huiꝰ pnĩe apparet in ſacra ſcp̃tura. niſi forte in acceptatõe p̃dicte ſnĩe: q̃ q̃dẽ acceptatio nõ h̃3 pnĩe rõe3: ſ3 potiꝰ peccati. vt dictũ eſt. Si autem ſignũ ſue pnĩe volũt accipere ex h̃ ꝙ modico cibo ſumpto p totã noctem ambulauit: vt veniret ad p̃liũ vbi erat moriturus. put in poſtilla dr. hoc nõ videt̃ valere. rõnabilius eñi poſſ3 dici ſeu p̃ſumi ꝙ ſaul iuit ad p̃lium credẽs nõ eſſe diuinã ſniam ſibi p̃latã: ſ3 potiꝰ demoniacã illuſiõ3 ex quo aliter eẽt excuſatꝰ: vel ſaltẽ alienatꝰ a pctõ p̃dicto. Illud aũt qd dicũt hebrei ad ſuã opinionẽ cõfirmãdã ex ill' v̓bis. Cras tu ꝛ filij tui eritis mecũ. nõ videt̃ valere. nã li mecũ nõ eſt neceſſe vt intelligat̃ in parte iuſtorum. ſ3 ſufficit intelligere in ſtatu d̃functoꝝ. nec plus ſonat auctas, vt idẽ poſtillator ait. ſ. ca. xxviij. Et poteſt argui ex verbis chriſti ad latronem Luce. xxiij. vbi dicit. Hodie mecũ eris in paradiſo. ſi eñi hanc dictionẽ mecũ oporteret referri ad ſtatũ btĩtudinis: ſupfluũ eſſet addere in paradiſo. ſufficeret eñi dixiſſe. hodie mecum eris. ſ3 qꝛ ſine tali additõe poſſet intelligi mecũ eris. i. in ſtatu defunctoꝝ. iõ cõuenienter addit̃ in paradiſo. Samuel aũt nõ dixit. Cras mecum eritis i limbo: ſ3 tm̃ dixit. eritis mecũ. Et iõ rõ hebreoꝝ ex hac auctẽ nõ eſt efficax. Ad aliã v̓o rõnem q̃ p hebreoꝝ opinione inducitur. p eo qd dictũ eſt. ſ. ix. ca. de ſaule ꝙ erat electꝰ ꝛ bonꝰ. ꝛc. Ex qua volũt inferre ꝙ l3 poſtea grauit̃ ꝛ multiplicit̃ peccaſſet: tñ diuine pietati ꝯ̃gruũ videt̃ vt pp̃t p̃cedẽtẽ bonitatẽ dñs dederit ei in fine pnĩe locũ. h̃ non videt̃ valere. nã l3 d̃s h̃ potuiſſet facere ex diſpenſatõe. de cõi tñ lege diuina ꝯ̃triũ legit̃ Ezech. xviij. Cum eñi auerterit ſe iuſtus a iuſticia ꝛ fecerit iniquitatẽ morietur in ea iniuſticia quã opatus eſt. Sic igit̃ patẽt fundamẽta hebreoꝝ in hoc paſſu nulliꝰ eẽ efficatie. Snĩa igit̃ doctoꝝ nr̃oꝝ eſt tenẽda tanq̃ ex veris ſumpta fundamẽtis. Fundat̃ eñi p̃ in h̃ ꝙ ſaul ſeip̃m occidit. qd eſt grauiſſimũ pctm̃. qꝛ magis ꝯ̃ nãlem inclinatõ3 ꝛ contra caritatẽ q̃ cetera homicidia. Silr̃ ꝛ eſt piculoſius ceteris peccatis cũ poſt mortẽ nullꝰ eſt locus penitẽdi. Nec valet dicere ꝙ h̃ fecit ne in p̃pria pſona pateret̃ ꝯ̃ honorẽ diuinũ. ꝛc. put in poſtilla allegatur. Nã ludibria ſeu impropria quecũq̃ p̃pter deũ ſuſtinere q̃ntũcunq̃ ignominioſa ſint ꝛ acerba: tãto magis ad diuinũ honorem ptinẽt. vt p3 in martiribus. vñ ꝛ ſaul debuiſſet in deũ ſperare qui potẽs eſt hoiem quacũq̃ tẽptatõe ſupueniẽte liberare a pctõ qd tñ nõ fecit ſe occidendo. Et iõ vere de ip̃o dr. i. Paralyp̃. x. c. nec ſperauit in dño. Preterea bonitas finis non tollit maliciam actus hũani. ſi talis actus ſm ſuã ſpẽm eſt malꝰ. nõ eñi ſunt faciẽda mala vt eueniãt bõa. ſũt tñ tolerãda miora mala vt vitent̃ maiora. vt dictũ fuit. ſ. c. xvij. Preterea ſi ſaul excuſatus fuiſſet a reatu homicidij rõne p̃dicta. pari mõ excuſaret̃ amalechita: ſi ip̃m ſaulẽ p̃pter eandẽ rõem occidiſſet. Cuiꝰ ꝯ̃triũ p3. ſ. ij. Reg. i. c. vbi hr̃ ꝙ dauid q̃ fuit rex iuſtus audita amalechite excuſatõe ip̃m mãdauit interfici. Quod aũt iducit̃ de raſia. ij. Mach. xiiij. c. nõ eſt trahẽdũ ad ꝯ̃ſequẽtiã. qꝛ nõ cõmendat̃ ex h̃ in ſacra ſcp̃tura tãq̃ v̓tuoſus ſimplr̃: ſ3 tanq̃ hñs quãdã ſpẽm fortitudinis: eſtimãs ſe fortiter agere. que tñ nõ eſt vera fortitudo: ſ3 magis quedã mollicies animi nõ valẽtis maiora penalia ſuſtinere. vt p ph̃m p3 in. iij. Eth. Et p Aug. i. de ciui. dei. Põt etiã alit̃ dici. ſ. ꝙ raſias ille p totũ proceſſum ſue vite in ſacra ſcp̃tura cõmẽdat̃. vt p3 ibidẽ. vñ ꝛ talẽ p̃ſumẽdũ eſt inſtictu diuine inſpiratõis h̃ feciſſe. Nã ſm iuriſtas. Qui ſel' bonꝰ ſemp p̃ſumit̃ eſſe bonꝰ. ſecus aũt de ſaule de q̃ legit̃ ſ. xiiij. c. iuxta hebraicã veritatẽ: ꝙ q̃cũq̃ ſe v̓tebat impie agebat de tali igit̃ p̃ſumẽdũ eſt ſemp fore malũ: ꝛ p ꝯ̃ñs nõ inſtinctu diuino ſe occidiſſe. ſ3 ex deſperatõe ſeu timore acerbioris periculi ſeu mortis tpalis. De ſanſone aũt nõ eſt retrahẽda cõſequẽtia: qꝛ per illũ d̃s multa miracula faciebat. vñ p̃ſumẽdũ eſt ꝙ latẽter inſpiratione diuina h̃ fecit. Silr̃ tenẽdum eſt de ſctĩs feminis q̃ tpe pſecutionis ſeipſas occiderũt. put dic̃ Aug. i. de ciui. dei. nec ad dãnatõem ſaulis alia auctas ſacre ſcp̃ture ſeu determĩatio eccl'ie videt̃ requiri. cũ doctores nr̃i h̃ ꝯ̃corditer teneãt. vt dr in poſtilla. nã vt in. c. decretales ep'le diſtin. xx. ſcp̃turarũ tractatores. i. doctores in earũ expoſitõibus ſummis põtificibꝰ p̃ponũtur. vñ determĩatio doctorũ ſacre ſcp̃ture in talibꝰ tñ ſufficere d3 ac ſi ab eccl'ia determĩaretur. Igitur illa v̓ba p̃mi Paralyp̃. x. c. vbi dr. Inſup ꝛ phitoniſſam ꝯ̃ſuluit: nec ſperauit in dño. intelligenda ſunt de deſperatione finali. prout doctores noſtri eã exponũt. ꝙ etiã maliciatotius vite ipſiꝰ ſaulis poſtq̃ regnauit vna cũ peſſimo ipſius fine ſibi inuicẽ correſpondendo hoc teſtantur.

Replica.

Uamus Burg. ipſe circa ca. xxxi. lõga laboret digreſſione: volẽs ꝙ ſaul ſit damnatꝰ ꝯ̃ opinionẽ hebreoꝝ: cui videtur poſtillator fauere nõ obſtãtibus obiectõibꝰ burg. que ſunt faciliter ſolubiles. qꝛ volẽs ſuſtinere opinionẽ de v̓a apparitõe pſone ſamuel' mõ p̃dicto ceſſant oĩa argumẽta burg. q̃ fũdant̃ in pctĩs ꝯ̃ſultatõis phitoniſſe. Nã ſaul p ſamuelẽ verũ informatus de ꝯ̃ſultatõe penituit: ꝛ ſniam diuinã ꝯ̃ ſe latã acceptauit: ꝛ p pniam meruit de v̓a ſamuelis apparitõe certificari. vt ſic ſine periculo deceptõis ſniam diuinã acceptaret. q̃bꝰ hñ attẽtis ſoluũtur ea q̃ Burg. de glo. in ꝯ̃triũ adducit. Ex p eandẽ pniam ꝛ ſnie acceptatõ3 ſaul meruit recipe inſpiratõem de ſeip̃m occidẽdo. ſic cõiter tenet̃ de ſanſone. ꝛ b. Aug. i. de ciui. dei dic̃ de ſctĩs feminis q̃ ſe tpe pſecutõis occiderũt: ne in vitupiũ honoris diuini illuſiones infideliũ paterent̃. et hec dicta ſufficiant.

Poſtilla ſuper primum librum Regum finit.

Poſtilla ſuper ſecundum librum Regum incipit. Capl'm. i.

Actũ eſt aũt. Poſtq̃ in p̃ libro actũ eſt de regno p electõ3. h̃ ꝯ̃ñr agit̃ de regno p ſucceſſionẽ. qꝛ yſboſeth ſucceſſit ſauli: l3 paruo tpe. ꝛ ſalomon ſucceſſit dauid: ꝛ ſic ꝯ̃ñr alij reges vſq̃ ad captiuitatẽ babylonicã. ꝛ qꝛ regnũ yſboſeth p ceſſit p̃ dauid...

gnũ yſboſeth p ceſſit debat d̃bilitãdo: regnũ aũt dauid fortificando. iõ p̃ deſcribit̃ inchoatio regni vtriuſq̃ partial'. ſcd̃o extermiatõ regni yſboſeth total'. ca. iiij. tercio pmotio regni dauid integr'. ca. v. Circa p̃mũ p̃mittit̃ ſaul' ꝛ filioꝝ eiꝰ lamẽtatio. ſcd̃o ſucceſſorũ duplex inſtitutio. c. ij. Circa p̃mũ p̃ deſcribit̃ denũciatõ mortis. ſcd̃o actꝰ lamẽtatõis. ibi. Apphendẽs aũt dauid. Circa p̃mũ p̃mittit̃ tps huiꝰ denũciatõis. cũ dr.
b In die aũt tercia. ſ. a reuerſione dauid in ſicelech interfectĩs amalechitis q̃ eã incẽderãt prout dictũ fuit p̃ libro. xxx. capl'o.
c Ueſte ꝯ̃ſciſſa. ꝛc. iſta fiebant apud hebreos i ſignũ triſticie ꝛ magne deſolationis Cetera patẽt vſq̃ ibi. o Caſu veni in montẽ gelboe. l3 vẽiſſ3 a p poſito ad p̃lium: tñ fugiẽs caſualiter venit ad locu3 vbi ſaul erat vulneratꝰ. vl' forte in h̃ dixit mẽdaciu3 ſicut ꝛ in alijs. vt patebit ꝯ̃ñr. dr eñi cõiter ꝙ erat filiꝰ doech. ꝛ iõ veriſil'e eſt ꝙ eẽt iuxta p̃rem ſuũ q̃ erat cũ ſaule. vt p̃dictũ eſt in fine p̃mi libri.
e Et ſaul incũbebat ſup haſtã ſuã. grauit̃ vulneratꝰ ꝛ nõ potẽs incedere f Porro currus ꝛ eq̃tes appropinq̃bãt ei. ita ꝙ nõ poterat eos euadere. g Sta ſup me ꝛ iterfice me. h̃ fingebat ſ3 ñ erat verũ. qꝛ h̃ dixit ſaul armigero ſuo tñ. q̃ etiã iterfecit ſeip̃3
h Stãſq̃ ſup eũ occidi illũ. ſilr̃ in h̃ mẽtitꝰ fuit: qꝛ ſaul ſemetip̃3 occidit. Dicit eñi ioſephus ꝙ iſte verũ dixit: qꝛ l3 ſaul irruiſſet ſup gladiũ ſuũ: tñ ita debilitatꝰ erat ꝙ nõ poterat ſeip̃m pforare. ꝛ iõ iſte iuuenis ex eiꝰ p̃cepto impegit eũ ſup gladiũ iuxta ꝙ fuit mortuus. ꝯ̃triũ tñ tenet̃. i Et tuli dyadema. ꝛc. Dicũt aũt hic hebrei ꝙ doech vidẽs ſaul mortuũ tradidit iſta iſignia regalia filio ſuo: vt portaret ad dauid ac p h̃ inueniret grãm apud eũ. ꝛ tunc ſe ipſum interfecit rõne p̃dicta in fine p̃mi libri. k Apphẽdẽs aũt. ꝛc. h̃ ꝯ̃ñr ponit̃ actꝰ lamẽtatõis. ꝛ p̃ in gñali. ſcd̃o modꝰ plãctus i ſpãli. ibi. Plãxit aũt dauid. Circa p̃mũ p̃mittit̃ plãctꝰ cũ dr Apphẽdẽs aũt dauid. ꝛc. ꝛ ſubdit̃ punitio nũciãtis. cum dicitur.
l Dixitq̃ dauid ad iuuenẽ. qꝛ dixerat ſe interfeciſſe ſaulem.
m Unde tu es. iã eñi dixerat ꝙ erat amalechites: ſ3 dauid de morte ionathan ꝛ ppl'i iſrl' turbatus nõ aduerterat. n Filiꝰ hoĩs aduene. i. cõuerſi ad iudaiſmũ. o Amalechite. h̃ videt̃ falſu3. qꝛ ſupra dictũ eſt ꝙ doech pr̃ eiꝰ erat ydumeus: primo libro. xxi. c. ꝛ. xxij. Dicendũ ꝙ amalech a q̃ dicti ſunt amalechite fuit filius eliphat p̃geniti eſau. put declaratũ fuit. ſ. diffuſe Exo. xvij. ab eſau vero denoiati ſunt ydumei. ꝛ ſic oĩs amalechita eſt ydumeꝰ: ſ3 nõ ecõuerſo. p Uocãſq̃ dauid vnũ. ꝛc. ꝛ ſic iuſto dei iudicio ꝛ mẽdacio de q̃ ſperabat impetrare grãm reportauit mortẽ.

Incipit ſcd̃s lib Regũ. Cap̃. j.

Actũ[a] eſt ãt poſtq̃ mortuus eſt ſaul ut dauid reuerteretur a cede amalech ꝛ maneret in ſiceleth duos dies. In[b] die aũt tercia apparuit hõ veniẽs de caſtris ſaul veſte[c] cõſciſſa ꝛ puluere ꝯ̃ſperſus caput. Et vt venit ad dauid cecidit ſup faciẽ ſuã ꝛ adorauit. dixitq̃ ad eũ dauid. Unde venis? q ait ad eu3. De caſtris iſrl' fugi. ꝛ dixit ad eu3 dauid. Quod eſt v̓bũ qd factũ eſt: indica mihi. qui ait. Fugit ppl's ex p̃lio: ꝛ mlti corruẽtes e pplo mortui ſũt: ſ3 ꝛ ſaul ꝛ ionathas filiꝰ eiꝰ interierũt. dixitq̃ dauid ad adoleſcẽtem q nũciabat ei. Unde ſcis qꝛ mortuꝰ eſt ſaul ꝛ ionathas filiꝰ eiꝰ? ait adoleſcẽs q nũciabat ei. Caſu[d] veni in montẽ gelboe: ꝛ ſaul[e] incũbebat ſup haſtã ſuã: porro[f] currꝰ ꝛ eq̃tes appropinq̃bãt ei: ꝛ cõuerſus poſt tergũ ſuũ: videſq̃ me vocauit. cui cũ rñ diſſem adſu3 dixit mihi. Quiſnã es tu? ꝛ aio ad eu3. Amalechites ego ſũ. ꝛ locutꝰ ẽ mihi. Sta[g] ſup me ꝛ iterfice me: qm̃ tenẽt me anguſtie: ꝛ adhuc tota aĩa in me eſt. Stãſq̃[h] ſup eũ occidi illũ: ſciebã3 eñi ꝙ viuere nõ poterat pꝰ ruinã. Et[i] tuli dyadema qd erat in capite eiꝰ: ꝛ armillã de brachio illiꝰ: et attuli ad te dñm meũ huc. Apphẽdẽs[k] ãt dauid veſtimẽta ſua ſcidit: oẽſq̃ viri q erãt cũ eo: ꝛ plãxerũt atq̃ fleuerũt ꝛ ieiunauerũt vſq̃ ad veſpã3 ſup ſaul ꝛ ſup ionathã filiũ eiꝰ: ꝛ ſup pplm dñi: ꝛ ſup domũ iſrl' eo ꝙ corruiſſent gladio. dixitq̃[l] dauid ad iuuenẽ qui nũciauerat ei. Unde[m] es tu. q rñdit. Filiꝰ[n] hoĩs aduene amalechite[o] ego ſu3 ꝛ ait ad eũ dauid. Quare ñ timuiſti mittere manũ tuã vt occideres xp̃3 dñi? Uocãſq̃[p] dd vnũ d̃ pueris ſuis ait. Accedẽs irrue in eũ. q pcuſſit illũ ꝛ mortuꝰ ẽ. ꝛ ait ad eũ dauid. Sanguis tuꝰ ſup caput tuum. Os eñi tuũ locutũ eſt aduerſum te dicẽs: ego iterfeci xp̃m dñi. Plãxit[q] ãt dauid plãctũ[r] huiuſcemodi ſup ſaul ꝛ ſup ionathã filiu3 eius: ꝛ[s] p̃cepit vt docerẽt filios iuda arcũ: ſicut[t] ſcriptũ eſt in libro iuſtorũ. ꝛ[u] ait. Cõſidera[x] iſrl' p[y] his q mortui ſunt: ſup[z] excelſa tua vulnerati. Incliti iſrl' ſup[a] mõtes tuos interfecti ſunt. Quõ[b] ceciderũt fortes. Nolite[c] annũciare in geth neq̃ annũcietis in compitis aſcalonis: ne[d] forte letentur filie philiſthijm: ne exultent filij incircũciſoꝝ

q Plãxit autem. h̃ ꝯ̃ñr deſcribit̃ forma plãctus in ſpãli. cum dicitur.
r Planctũ huiuſcemodi. qui poſtea ſubdit̃. ſed quoddã p̃ceptũ dauid interponit̃ de ſagittandi arte. ſcd̃o explicat̃ carmẽ eius lugubre. ibi. Et ait Cõſidera. Circa primũ ergo ponit̃ dauid preceptũ: cũ dr. s Et p̃cepit. ꝛc. ſic eſt in hebreo ꝛ in libris correctis. ꝛ p arcũ hic intelligit̃ ars ſagittãdi: ne filij iuda d̃ cetero debellarent̃ a philiſteis p artẽ ſagittãdi. ſicut ſaul ꝛ eiꝰ exercitꝰ fuerant debellati. t Sicut ſcp̃tũ eſt in libro iuſtorũ. Aliq̃ dicũt ꝙ h̃ eſt liber regũ in q̃ agit̃ de ſamuele ꝛ dauid ꝛ alijs pluribus iuſtis. Sed h̃ nõ eſt veriſil'e ꝙ idẽ liber allegetur ſeipſum. ꝛ iõ dicũt alij ꝙ iſte lib ẽ vnꝰ ſpãlis liber q̃ nõ hr̃. qꝛ eſdras repans bibliothecam a chaldeis incenſam non reparauit oẽs libros: ſicut p3 de libris ſalomonis quos fecit de naturis aĩaliũ ꝛ herbarũ. vt hr̃. i. iij libro. ꝛ de libris nathan prophe ꝛ ahye ſilonitis qui allegãtur. ij. Paral. ix. nec tñ habẽtur. qꝛ non fuerũt repati. ꝛ idẽ dicũt de iſto q̃ vocat̃ liber iuſtoꝝ. rab. Salo. dicit ꝙ hic eſt liber Geñ. in quo agit̃ de iuſtis. ſ. abraam yſaac ꝛ Jacob. ꝛ Geñ. xlix. ſcribit̃ in bñdictõe iude. Manus tua in ceruicibꝰ inimicoꝝ tuoꝝ. qd fuit impletũ potiſſime tpe dauid q̃ inimicos iſrl' potẽter in circuitu debellauit. ad quã debellatione multũ fecit ars ſagittãdi. in q̃ filios iuda inſtrui p̃cepit. u Et ait cõſidera. p̃miſſo p̃cepto dd̃ de ſagittãdi arte. h̃ ꝯ̃ñr explicat̃ carmẽ eiꝰ lugubre. ꝛ p̃ gñalit̃: ſcd̃o ſpãliter. ibi. A ſanguine interfectoꝝ. tercio ſingulariter. ibi. Jonathas. Circa p̃mũ lamẽtat̃ ppl'm iſrl' dicẽs. x Cõſidera iſrl'. i. attẽte recogita. y Pro his q̃ mortui ſunt. de pplo tuo.
z Sup excelſa tua. qd eſt turpius videl3 ꝙ ſunt deuicti in terra p̃pa ꝛ in loco mõtuoſo ꝛ male acceſſibili. pp̃t qd p̃t facilꝰ ab aduerſarijs d̃fendi. Ex q̃ ꝯ̃cludit
a Incliti iſrl'. i. nobiles gñe: armoꝝ pitia ꝛ corpoꝝ v̓tute.
admiratiue. b Quõ ceciderũt fortes. q. d. nõ videt̃ hũana victoria: ſ3 vltio diuina. ſ. pp̃t pctã ſaul ꝛ cõplicũ eiꝰ. ꝛ iõ ſũme cauẽdũ eſt a talibꝰ
c Nolite annũciare in geth. ꝛc. i. in q̃druuijs ſeu locis vbi plures vie cõueniũt. ꝛ ibi ſolent hoies cõuenire ad audiendũ rumores. ſicut p3 ex p̃cedentibus. Iſtud factũ iã erat diuulgatũ p totã terrã philiſtioꝝ. quõ g̃ dixit dauid. Nolite annũciare. ꝛc. qꝛ qd factũ eſt: nõ põt nõ fieri. dicẽdũ ꝙ loquit̃ ad modũ dolẽtis q̃ aliq̃ñ imiſcet aliq̃ irrõnabilia: ꝛ aliq̃ñ p̃nunciat aliq̃ abſolute: q̃ tñ ſunt ſub ꝯ̃ditõe itelligẽda. eſt igit̃ ſenſus. c Nolite annũciare. ꝛc. i. ſi iſtud poſſet fieri ꝙ nõ annũciaret̃ ibi: illud vellẽ ex toto deſiderio aĩ. d Ne forte letent̃ filie philiſthijm. mulieres h̃ exprimit potius q̃ viros. qꝛ ille ſunt q̃ p̃cipue ſolẽt canere in choris cãtilenas

Universidad de Salamanca. BGH

de victorijs ſuorum.ſicut ſupra primo libro.xviij.c.dictum fuit de mulie ribus q̄ p̄cinētib' obuiā ſauli ⁊ dauid de victoria redeūtib'. e Montes Gelboe.⁊c.lȝ terra ſit res inaīata:hīc tn̄ maledicitur ꝓpt factum qd ītrī ſit in ea. f Quia ibi abiect' eſt.⁊c.q: plures vidētes ſe debellatos proiecerūt ibi clypeos ꝓpos:vt expediti' poſſent fugere: vl' dicūt clipei abiecti.q: nō potuerunt bellatores a ſagitt̄ philiſtinoꝝ defendere.⁊ iſto ſenſu accipit̄ qd ſubdit̄. g Clype' ſaul q̄ſi nō eſ ſet vnct' oleo.i.ꝯſecratō nis regie a ſamuele.put h̄r.ſ.p̄ libro.x.c.ac ſi di cat ita ꝓſtrat' eſt ibi ſaul q̄ſi eēt vn' d̄ hūili plebe h A ſanguie.h̄ lamēta tur dauid in ſp̄ali ſaul ⁊ ionathā.p̄ rememorās eoꝝ ꝓbitates dicens. b A ſanguie interfecto rū.⁊c.i.ſagitta ionathe ⁊ enſis ſaulis nō pcuſſe rūt inuanū:ſȝ pforabāt arma fortiū vſq; ad adipem:⁊ ſanguinē inimſe cus. i Saul ⁊ ioa thas amabiles.i.digni amore.qd pȝ de ioātha in pluribus locis ſup:et de ſaule.p tpe q̄ fuit ele ctus a dn̄o.q: in iſrl' nō erat vir melior eo.vt h̄r ſ.li.i.c.x.c. k Et deco ri.qd pȝ d' ſaule q̄ ab humero ⁊ ſup eminebat ſup totū ppl'm.vt h̄r.ſ. p̄ li.x.c.⁊ de ionatha ei' pgenito veriſile eſt ꝙ fuerit procere ſtature ⁊ formē decore. l In morte q; nō ſunt diuiſi.q.d. lamentabile eſt ꝙ tales duo ſunt ſil' interfecti. m Aqlis velociores.ad perſequendū hoſtes. n Leōib' fortiores.ad uerſarijs reſiſtēdo.Sciē dū tn̄ ꝙ h̄ eſt hiperbole ad exp̄mēdū eoꝝ notabilem agilitatē ⁊ fortitudinē.ſic̄ de aliq̄ re notabiliter alba d̄r ꝙ eſt albior niue. o Filie iſrl' ⁊c. id eſt in veſtib' coloratis

Montes[f] gelboe nec ros nec pluuia vēiant ſup voſ. Neq; ſint agri primitiarū:q:[f] ibi abiect' eſt clipeus fortiū:clipe' ſaul q̄ſi nō eēt vnctus oleo a[b] ſanguine interfectorū ab adipe fortiū. Sagitta ionathe nūq; rediȷt retrorſū:⁊ gladi' ſaul nō eſt reuerſus inanis. Saul[i] ⁊ ionathas amabiles ⁊[k] decori valde in vita ſua:in morte[l] quoq; nō ſūt diuiſi. Aqlis[m] velociores: leōib'[n] fortiores. Filie[o] iſrl' ſup ſaul flete q veſtiebat vos coccino in d'litijs q[p] p̄bebat ornamēta aurea cultui[q] vr̄o. Quō[r] ceciderūt fortes in prelio: Jonathas[s] in excelſis tuis occiſus eſt. Doleo ſuper te frater mi ionatha d'core nimis:⁊[t] amabilis ſup amorē mulierū. Sic̄ mr̄ vnicū amat filiū ſuū ita ego te diligebā. Quō ceciderūt robuſti ⁊ perierūt arma bellica.

Cap.ij.

Igitur[a] poſt[b] hec ꝯſuluit dauid dn̄m dicēs. Nū[c] aſcēdā in vnā de ciuitatib' iuda: ⁊ ait dn̄s ad eū. Aſcende. dixitq; dauid. Quo[d] aſcēdā: ⁊[e] r̄ndit ei. In hebrō. Aſcēdit ergo dauid ⁊ due vxores ei' achinoē iezraelites:⁊ Abigail vxor nabal carmeli. Sed ⁊ viros qui erāt cū eo duxit dauid ſingulos cū domo ſua:⁊ mānſerunt in oppidis hebron. Veneruntq;[f] viri iuda ⁊ vnxerūt ibi dauid vt regnaret ſup domū iuda. Et nūciatū eſt dauid q' viri iabes galaad ſepeliſſēt ſaul. Miſit ergo dauid nuncios ad viros iabes galaad:dixitq; ad eos. Bn̄dicti vos a dn̄o q feciſtis miſericordiā hāc cū dn̄o vr̄o ſaul ⁊ ſepeliſtis eū. Et nūc retribuet vob' qdē dn̄s miſericordiā ⁊ ueritatē ⁊ ego reddā grām eo q' feciſtis uerbū iſtud. Cōfortent man' vr̄e: et eſtote filij fortitudis. Licet enim mortu' ſit dn̄s vr̄ ſaul:tamē me unxit dom' iuda in regē ſibi. Abner[g] aūt fili' ner princeps exercit' ſaul: tulit yſboſeth filiū ſaul:⁊ circūduxit eū p caſtra:regēq; ꝯſtituit ſup galaad:⁊ ſup geſſuri:⁊ ſup iezrahel:⁊ ſup ephraim:⁊ ſuper beniamin:⁊ ſup iſrl' uniuerſū. Quadraginta ānoꝝ erat yſboſeth fili' ſaul cū regnare cepiſſet ſup iſrl': ⁊ duobus annis regnauit. Sola aūt domus iuda ſeq̄baſ dauid. et fuit numerus dieꝝ quos cōmorat' eſt dauid imperās in hebrō ſup domū iuda ſeptē annorum ⁊ ſex mēſium. Egreſſuſq;[h] eſt abner filius ner ⁊ pueri yſboſeth filij ſaul de caſtris i gabaon. Porro ioab fili' ſaruie:⁊ pueri dauid egreſſi ſunt:⁊ occurrerunt eis iuxta piſcinā gabaon. Et[i] cū in unū conueniſſent e[k] regione

gladio:in quo magis requiritur animi virilitas ⁊ brachij fortitudo. Idcirco tanq̄ prohemium ſui carminis premiſit hoc lamentatorie dicens. Precepit vt docerent. Capl'm ij.

a Igitur. Poſita lamētatōe ſaulis.h̄ ꝯñter deſcribit̄ inſtitutio ſucceſſoris.habuit aūt duplicē ſucceſſorē.vnū d' tribu iuda.ſ.dauid q̄ iā inunctus erat ꝓ diuina electōe.⁊ aliū de ſcd'o.ſ.yſboſeth ques inſtituit abner ꝓnceps militie. Et iō p̄ agit̄ de inſtitutōe dauid.ſcd'o de inſtitutione yſboſeth.ibi.abner aūt. tercio de ꝓceſſu vtriuſq;.ibi Egreſſuſq; eſt abner. Circa p̄mum dicens. b Poſt hec cōſuluit dauid dn̄s ⁊c. lȝ h̄ret ius regno.q: erat inunctus ex ꝓcepto diuino:tn̄ noluit intrare poſſeſſionē abſq; diuino cōſilio:q: attigit a ſine vſq; ad finem fortiter:⁊ diſpōit omnia ſuauiter. c Nū aſcēdā.⁊c. d' illis p̄ q̄ſiuit:q: magis cōfidebat de hoibus illius tribus.eo ꝙ eſſet de eadē tribu. d Quo aſcēdā: Habita rñſiōe d' tribu iuda:querit enter q̄rit de loco e Et r̄ndit ei.in hebron.q: in illa ciuitate fuit ſepulti q̄tuor ꝓnpales pr̄arche.put dictū fuit Gen̄. xxiij.ꝓpter quod Chaleb illuc iuit ad orādū dn̄m ꝙ deuotōe.put dictū fuit Nu.xiij. ⁊ Joſue.xiiij.propter qd dn̄s voluit ꝙ ibi inciperet regnū dauid f Veneruntq; viri.⁊c.Ter fuit inunct'.p̄ in domo pr̄is.vt dictū fuit.ſ.i.li.xvi.c. ſcd'o in hebron ſup tribū iuda.vt h̄ h̄r.tercio ſup totū ppl'm iſrl'.vt h̄r.ī.v.cap. In ſignū ꝙ bonus catholic' regno celeſti dignus d; h̄re vnctōȝ ſp̄uſſancti in corde p v̄am fidē in ore p cōfeſſionē. in ope p ſcām ꝯuerſatōem. ⁊ q: bon' rex d; eſſe grat' ſubditis de facto fidelitat̄ ⁊ pietat̄.iō ꝯñr.oñdit̄ gratitudo ipſi' dauid erga viros iabes galaad de ſepultura ſaulis ⁊ filioꝝ ei'. Et pȝ lr̄a.

g Abner autem.h̄ ꝯñter ponit̄ inſtitutio ipſi' yſboſeth de facto. ⁊ pȝ lr̄a. Sciendū tn̄ ꝙ rab. Sal.dicit h̄ ꝙ h̄ factū fuit ad verificandū v̄bū dn̄i ad iacob Gen̄.xxxv. Reges ex te egredientur: ⁊ tn̄ oēs filij ei' erāt nati p̄ter beniamin.⁊ ſic ſignificatū fuit ei ꝙ de beniamin eſſent duo reges futuri.i.ſaul ⁊ yſboſeth. h Egreſſuſq; eſt abner.h̄ ꝯñr ponit̄ vtriuſq; regis inſtituti ꝓceſſus.quia yſboſeth ꝓcedebat ſemp deficiēdo. Dauid aūt ꝓficiēdo.qd oſtēditur in duob'.p̄ in viroꝝ yſboſeth debellatōe.ſcd'o in ipſi' abner cū dauid ꝯfederatōe.c.iij. Circa p̄mū p̄ ponit̄ bellatoꝝ ꝯgregatio.ſcd'o partis yſboſeth dep̄ſſio.ibi. Fugatuſq; eſt abner.tercio belli ceſſatio.ibi. Perſequētibus aūt. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ ſ̄m ex lr̄a videt̄ abner p̄nceps militie yſboſeth.⁊ ioab p̄nceps exercitus dauid condixerant ad inuicem vt cōuenirent ad locum certum ⁊ ibi viderēt pugnā ſingularē aliq̄rū ex iſta parte et ex altera ad videndū ꝓbitatē viroꝝ vtriuſq; partis.⁊ h̄ eſt qd d'r. i Et cū in vnū conueniſſent.i.i vnū locū determiatū. k E regiōe ſederūt. id eſt exercit' dauid ex vna parte:⁊ exercit' yſboſeth ex altera. Et

er p̄cioſis de p̄da hoſtiū ſublat̄. p Qui p̄bebat ornamēta aurea.d' hoſtiū p̄da. q Cultui vr̄o.i.ornatui.illud eñ vocat̄ cult' alicui' circa qd eſt multū intētus.mulieres aūt ſūt multū intēte circa ornatū ſuū.et iō ornatū hmōi h̄ vocat earū cultū. r Quō ceciderūt fortes in p̄lio v̄ba iſta vel ſn̄ia plures repetūtur in iſto lugubri carmine:ſic̄ ⁊ in cātico leticie illud qd eſt primū vel p̄ncipale ibi pluries repetit̄. s Jonathas.h̄ ponit̄ lamētatio ſingularis ſup ionathan:eo ꝙ dauid ſingularit̄ eū diligebat.iō ſubdit̄. t Amabilis ſup amorē mulierū.qd pōt itelligi dupl'r.vno mō paſſiue.i.pluſq̄ amāt̄ mulieres.⁊ tn̄ ille amor eſt multum feruidus.ſ̄m ꝙ d'r.ij.Eſdre.iiij.multi demētes facti ſunt ꝓpter vxores ſuas.i.ꝓpter feruētē amorē ipſaꝝ. Alio mō actiue.i.pluſq; mulieres diligūt q̄ tn̄ aliqñ valde feruēter amāt.⁊ huic cōſonat qd ſubdit̄. Sicut mater amat vnicū ſuū filiū.⁊c.

In ſcd'o libro Reg̃.i.ca.vbi d'r. Et p̄cepit vt docerēt filios iuda arcum.⁊c. Additio.

De p̄ceptū vt q̄dā hebreoꝝ expoſitores dicūt eſt de ſuba hui' lamētatōis.cui' rō eſt. Nā in h̄ carmine p̄ncipalit̄ intēdebat dauid plāgere inualitudinē ppl'i:⁊ debilitatē fortioꝝ ei'.q in pr̄ia ⁊ in locis excelſis fuerūt turpit̄ deuicti. Ex q̄ inferebat lamētādo ꝙ iā nō erat modus defendendi ppl'm ⁊ pr̄iam niſi p artē ſagittādi:ſ̄m quā artē debiliores ſepe pñt fortiores eis debellare.qd ſic nō cōtingit in pugna q̄ fit cū

ſederūt hi in vna parte piſcine:⁊ illi ex altera. dixitq; abner ad ioab. Surgāt[l] pueri ⁊[m] ludāt corā nob'. ⁊ r̄ndit ioab. Surgāt. Surrexerūt ergo ⁊ trāſierūt nūero duodecim d' beniamin ex pte yſboſeth filij ſaul ⁊ duodecim de pueris dauid. Apprehēſoq;[n] vnuſqſq; capite cōparis ſui defixit gladiū in lat' ꝯtrarij: ⁊ ceciderūt ſil'. Vocatūq;[o] eſt nomē loci illi' ager robuſtoꝝ in gabaon. Et[p] ortū eſt bellū durū ſatis in die illa:fugatuſq;[q] eſt abner ⁊ viri iſrl' a pueris dauid. Erant aūt ibi tres filij ſaruie.ioab ⁊ abiſai:⁊ aſahel. Porro[r] aſahel curſor velociſſim' fuit:q̄ſi[s] vn' d' capreis q morant̄ in ſiluis. Perſeq̄baſ[t] aūt aſahel abner:⁊ nō d'clinauit ad dextrā ſiue ad ſiniſtrā omittēs pſeq abner. Reſpexit itaq; abner p' tergum ſuū ⁊ ait. Tu ne es aſahel? qui reſpōdit. Ego ſum. dixitq; ei abner. Vade ad dexterā ſiue ad ſiniſtrā ⁊ app̄hende vnū de adoleſcētibus:⁊ tolle tibi ſpolia eius. Noluit āt aſahel omittere qui vrgeret eū. Rurſūq; locut' eſt ad aſahel. Recede ⁊ noli me ſequi ne forte cōpellar cōfodere te in terrā ⁊[u] leuare nō potero faciē meā ad ioab fratrē tuū. Qui audire ꝯtempſit:⁊ noluit d'clinare. Percuſſit[x] ergo cū abner auerſa haſta in[y] inguine ⁊ tranſfodit:⁊ mortu' eſt i eodē loco. Oēſq; q trāſibāt p locū illū in q̄ ceciderat aſahel ⁊ mortuus erat:ſubſiſtebāt. Perſequētibus[z] aūt ioab ⁊ abiſai fugientem abner ſol occubuit. Et venerunt uſq; ad collē aqueduct' q eſt ex aduerſo vallis ⁊ itineris deſerti in gabaō. Cōgregatiq; ſūt filij bēiamin ad abner:⁊ ꝯglobati in vnū cuneū ſteterūt in ſummitate tumuli vni'. et exclamauit abner ad ioab ⁊ ait. Nū vſq; ad internitōem tu' mucro d'ſeuiet. an[a] ignoras ꝙ periculoſa ſit deſperatio? Vſq;q[b] nō dicis pplo vt omittat pſequi fr̄es ſuos? ⁊ ait ioab. Viuit dn̄s:ſi[c] locutus fuiſſes mā recеſſiſſȝ ppl's pſequēs fratrē ſuū. Inſonuit ergo ioab buccina:⁊ ſtetit ois exercit' nec pſecuti ſūt vlt̄ iſrl':neq; inire certamē. Abner aūt ⁊ viri ei' abierūt p cāpeſtria moab tota nocte illa:⁊ trāſierūt iordanē:⁊ luſtrata oi bethorom venerūt ad caſtra. Porro ioab reuerſus omiſſo abner congregauit omnē populū:⁊ defuerunt de pueris dauid decē ⁊ nouē viri excepto[e] aſahele. Serui autē dauid pcuſſerūt de beniamin ⁊ de viris q erant cum abner trecentos ſexaginta:q' ⁊ mortui ſunt. Tuleruntq; aſahel:⁊ ſepelierūt eum in ſepulcro pr̄is ſui in bethleem. Et ambulauerūt tota nocte ioab ⁊ viri qui erāt cū eo:⁊ i ipo crepuſculo puenerūt in hebron.

Cap.iij.

Acta[a] eſt ergo lōga cōcertatio inter domū dauid ⁊ iter domū ſaulis. Dauid[b] ꝓficiens:⁊[c] ſemp ſeipſo robuſtior:dom' autē ſaul decreſcens quotidie. Natiq; ſunt filij dauid in hebron. Fuitq; primogēit' ei' ammō d' achinoen

pſcina erat in me dio.ſ.cōgregatio aq̄ꝝ pluuialiū in vna fouea.ſic̄ ſolet eſſe in cāpis p aialib' potādis. l Surgāt pueri. h̄ eſt ad plui apti. m Et ludāt corā nobis.i.oñdant fortitudinē ſuā et ꝓbitatē vn̄ ſciēdū ꝙ illud verbū qd h̄ ponit̄ equocum eſt ad ludere ⁊ occidere.⁊ etiā ad q̄dā alia.ſicut dictū fuit Gen̄. xxi.h̄ aūt ponit̄ p occidēr.iō ſubdit̄. n Apphēſoq; vnuſq;q; capite cōparis.⁊c.ꝙ q̄ viderit ꝙ ex vtraq; parte fuerūt inter fecti.lȝ Joſeph' dicat ꝙ illi ſoli de pte yſboſeth fuerunt iterfecti.ſed magis credendū eſt textui.q: Joſeph' frequēter dicit aliq̄ textui diſſona.vn̄ ſubditur. o Vocatūq; eſt.⁊c. In hebreo h̄r Cāp' cōcīſorum eo ꝙ mutuis gladijs cōciſi ceciderunt ibi iſti ⁊ illi. p Et ortum eſt bellū.q: iſtis occiſis vterq; exercitus icepit pugnare adiuicē ad ſuo rū vindictam. q Fugatuſq; eſt abner.h̄ ꝯñr d'ſcribit̄ pars yſboſeth debellata. Et pȝ lr̄a paucis exceptis. r Porro aſahel curſor velociſſim' ex h̄ pȝ ꝙ pugnauerat pedirādo:aliter non cōmēdaretur d' velocitate curſus.ſȝ magis equus portās ip̄m. s Quaſi vn' ex capreis hyperbole eſt ad denotādū eius agilitatē excellētē. t Perſequebaſ aūt aſahel abner.reputās ſibi ad magnā gl'iam ſi poſſȝ d' uincere militie p̄ncipē. v Et leuare.⁊c.cogitabat eñ abner ꝙ dauid finaliter p̄ualeret.⁊ tūc indigeret gr̄a ipſi' ioab q̄ erat maior in domo dauid.ꝓpt qd reformidabat occidere fratrē eius. x Percuſſit ḡ eū abner auerſa haſta.i.ꝯ eū verſa. Si eñ d' ligno haſte pcuſſiſſet eū:vt dixerūt aliq̄ nō potuiſſet eū ita trāſfodiſſe. maxīe q: armat' erat:lȝ leuib' armis. In hebreo h̄r. Percuſſit ergo eū poſt epar.circa mēbra vitalia vbi eſt ict' mortal'. y In inguine.in hebreo h̄r. In q̄nta.ſ.coſta ſub q̄ ſunt mēbra vitalia.

z Perſequentibus autem. Hic conſequēter deſcribitur belli ceſſatio du plici de cā. Prima ꝓpt noctē ſupuenientē:q̄ notat̄ cū d'r. Sol occubuit. Scd'a ꝓpt periculū interfectōis ex vtraq; parte.q: filij beniamin ſe colligētes circa abner parabāt ſe ad ponēdū totū p toto ad fortunā: ꝓpter qd clamauit ad ioab. a An igras.⁊c.ſ.de fuga abſq; bello.q.d. nō debes igrare ꝙ p talem modū vtraq; pars pōit totū p toto.⁊ ſic eſt in picůlo cui nō debebat exponi.ideo ſubditur. b Vſq;q̄ nō dicis pplo. faciēdo ſignū ceſſatōis. c Vt omittat.⁊c.q: iſti ⁊ illi erāt cultores dei et de eadē lege.⁊ iō ñ erat bonū deſtructionē vni' partis vel illi' q̄rere. Cui ioab aſſentiens dixit. d Si locut' fuiſſes mane.h̄ eſt ſi ciri' iſta verba dixiſſes bellū cit' ceſſaſſet.aliq̄ hebrei dicunt ꝙ h̄ eſt lr̄a. Si nō locutus fuiſſes mā.ſ.v̄bū qd p̄ dixiſti in p̄ncipio.ſurgāt pueri ⁊ ludāt corā nob. receſſiſſȝ ppl's abſq; bello.q: occaſiōe illi' dicti ⁊ ſequētis facti ortū fuit bellū.vt pȝ ex p̄dictis. Cetera patent vſq; ibi. e Excepto aſahele.licet eēt de pueri dauid ſic̄ ⁊ alij interfecti.tn̄ mors ei' p ſe exp̄mit̄:q: pl' pōderabat̄ q̄ oim alioꝝ.propter qd de ei' ſepultura ſpālit̄ agit̄.⁊ pȝ lr̄a. Sepultura tn̄ iſta fuit poſtq̄ ioab ⁊ exercit' rediērāt i hebrō.lȝ añ ſcribat̄.

In ca.ij.vbi d'r in poſtil. Surgāt pueri hoc eſt ad plui apti ⁊ ludant corā nob. Additio.i. Verbū h̄ poſitū in hebreo lȝ eq̄uocum ſit nū ꝙ tn̄ ſignificat idē qd occurere.in h̄ āt loco.ꝓp̄e ludere ſignificat. Verūtn̄ ludibria q̄ int hoſtes fiūt pluries iducūt occiſiōes ſicin ꝓpoſito queadmodū baſtiludia ad exercitiū militare fcā:ſiſt tōties iducūt plagas ſeu leſiones.nō tn̄ iſta ſignificat̄ p h̄ v̄bū ludere ꝓprie.

In eo.ca.ij.vbi d'r in poſtil'. An igras ꝙ piculoſa ſit deſperatio.

Ih h̄ loco v̄itas hebraica ſic h̄ȝ. An igras q̄m amare erit in vltia ſeu in vltis. Cui' ſenſus vr̄ eē tal' ꝙ in pugna lȝ amaritudo ſeu dolor ꝓueniēs ex his q̄ cōtingūt in bello non ſentiat̄ ipſo bello feruēte.i vltimis tn̄ ceſſante ei' ardore amara ſentitur ex ſtrage ſeu detrimēto q̄ inde ꝯſueuerūt ꝯtingere. Additio.ij.

Cap.iij.

Acta eſt ḡ. Oſtēſa debilitatōe regni yſboſeth ex ſuoꝝ d'bellatōne.h̄ ꝯñr h̄ idē oſtēdit̄ ex abner cū dauid federatōe. Circa qd p̄mittit̄ dauid ꝓfect'.ſcd'o ipſi' abner fed'.ibi. Cū ḡ eēt p̄liū. Primū aūt oſtēdit̄ cū d'r. b Dauid ꝓficiēs.in ꝓle ⁊ multitudine:q: aliq̄ d' nouo ſibi iūgebātur q̄tidie. c Et ſemp ſeipo robuſtior.reſpectu tp̄is p̄teriti.q: ſemp creſcebat eius poteſtas,creſcebat etiā in ꝓle.ideo ſubditur.

Universidad de Salamanca. BGH

Maricq̄ ſunt filij dauid. ⁊c̄. ſequitur. d Et poſt eū cheleab d̄ abigail. Iſte ar p̄ Paral. iij. vocaſ dauid. ⁊ h̄ fuit nomē eiꝰ p̄mū. ſm̄ q̄ dicit h̄ rab. ſal. Sȝ q̄ tūc erāt aliq̄ deriſores dicētes q̄ erat filiꝰ nabal. ⁊ q̄ abigail ipm̄ cōcepit q̄n dauid eā accepit vxorē. iō ad oſtēdendū h̄ eſſe falſū mutata ē a deo eiꝰ facies: ⁊ aſſimilata eſt faciei dauid. ⁊ ex tūc vocatꝰ eſt cheleab: qđ nomen ſonat in hebreo q̄ſi p̄r vel ſimilis pr̄i. e Sextus q̄ȝ hebraā. Iſte vocatꝰ fuit nathā: ſm̄ Joſephum. f De egla. Iſta fuit michol filia ſaul. ⁊ vocatur egla. i. vitula: ſm̄ p̄petā tem p̄dictā. ſm̄ hebrei. et vocaſ ſic eo q̄ fuit eiꝰ p̄mū crat iuuēcure: ⁊ ei valde dilecta. eo mō loquēdi q̄ dixit ſanſō Jud. xiiij. Si nō araſſetis i vitula mea ⁊c̄. g Vxore dauid. lȝ em̄ i vete. teſt. viri poſſent h̄re plures vxores ſil. illa tn̄ q̄ p̄ accipiebaſ vxor ſpāliter vocabaſ. ppt̄ qđ iacob dixit de rachel Gen. xliiij. Duos genuit mihi vxor mea. alie autē nō ſic: ſ; ius ſm̄ virtates eſſent vxores: michol ant̄ p̄mo fuit cōiūcta dauid. ⁊ iō vocaſ ſpāliter eius vxor. h Cū g̃ eſſet. h̄ pn̄r deſcribiſ ipſiꝰ abner cū dauid fedꝰ. ⁊ p̄ d̄ ſcribiſ huiꝰ cōfederatiōnis occaſio. ſcđo ipa cōfederatio. ibi. Miſit ḡ. occaſio aūt fuit turbatio abner p̄ yſboſeth occaſione cuiuſdā mulieris. ⁊ h̄ notaſ cū d̄r. i Fuerat aūt ſauli ɔcubina. i. vxor nō p̄mariā: ſȝ p̄me adiūcta. ſic em̄ nominanſ ſcđe vxores in vete. teſt. vt p̄ȝ in pluribus locis. k Quare ingreſſus es. ⁊c̄. dicūt aliq̄ q̄ abner ingreſſus fuit ad eā cōcubitu m̄rimoniali ſperās p̄ h̄ obtinere regnū. ſicꝰ ⁊ adonias petiuit abiſag ſūnamitē in vxorē. vt h̄r. iij. lib. ij. ca. Alij aūt dicūt q̄ ingreſſus fuit ad eā fornicarie. qđ redūdabat i vere cūdiam yſboſeth filij ſaul. ⁊ iđo ſi p̄ mō fuerit vl' ſcđo merito diſplicuit ipſi yſboſeth. l Qui iratꝰ nimis. eo q̄ m̄lta fecerat ppt̄ ipȝ yſboſeth

iezrahelite: ⁊ poſt eū chelcab d̄ abigail vxore nabal carmeli. Porro tertiꝰ abſalon filiꝰ maacha filie tholomai regis geſſur. Quartꝰ aūt adonias filiꝰ agith: ⁊ quītus ſaphatias filiꝰ abithal. Sextꝰ q̄ȝ hietraā de egla vxore dauid. Hi nati ſūt dauid i hebrō. Cū ergo eēt p̄liū iter domū ſaul ⁊ domū dauid Abner filiꝰ ner regebat domum ſaul. Fuerat aūt ſauli ɔcubina noīe reſpha filia achia: ingreſſuſq; eſt ad eā abner. dixitq; yſboſeth ad abner. Quare igreſſus es ad cōcubinā p̄ris mei? q̄ iratꝰ nimis ppter v̄ba yſboſeth ait. Nūqđ caput canis ego ſū aduerſū iudā hodie q feceri miſericordiā ſup domū ſaul p̄ris tui ⁊ ſup frēs ⁊ p̄ximos eiꝰ ⁊ nō tradidi te in manu dauid ⁊ tu reqſiſti in me q̄ argueres p̄ mulie re hodie. Hec faciat d̄s abner: ⁊ hec addat ei: niſi quō iurauit dn̄s dauid ſic faciā cū eo vt trāſferatur regnū d̄ domo ſaul: ⁊ eleueſ thronus dauid ſup iſrl' ⁊ ſup iudā a dan vſq; berſabee. Et nō potuit r̄ndere ei q̄cq̄ȝ: q̄ metuebat illum. Miſit ergo abner nūcios ad dauid in hebron p̄ ſe dicētes. Cuius eſt terra? ⁊ vt loq̄renſ. Fac mihi amicitias: ⁊ erit manꝰ mea tecū ⁊ reducā ad te vniuerſū iſrl'. q ait Optie: ego faciā tecū amicitias: ſed vnā rē peto a te dicens. Nō videbis faciē meā anq̄ȝ adduxeris mihi michol filiā ſaul: ⁊ ſic venies

uid vxore ſua iniuſte ſpoliatꝰ. ⁊ iō in p̄mis voluit eā ſibi reſtitui. a Miſit aūt dauid nūcios ad yſboſeth. q̄ abner reſpōderat ipſi dauid q̄ nō poterat ſibi reducere michol: niſi de voluntate yſboſeth: cuiꝰ erat ſoror. ⁊ iō tūc dauid petiuit eam ab ipo yſboſeth. b Miſit ḡ yſboſeth. de cōſilio abner. c Et tulit eam a viro ſuo phaltiel. non erat vir ſuus niſi putatiuus. q̄ ſm̄ veritatē erat vxor dauid: nec poterat ſibi hēre duos viros ſm̄ veritatē. q̄ nūq̄ fuit liq̄ tū maliei habere plures viros ſil. d Seq̄baturq; eā vir ſuꝰ plorās dicūt expoſitores nr̄i cōiter q̄ plorabat ex gaudio: eo q̄ ad virū ſuū reducebaſ abſq; h̄ q̄ ea tetigiſſet ſic ſoror̄ fuiſſet. Erat em̄ doctor i lege. ⁊ ſciebat ſibi eē illicitū eā tangere carnaliter ip̄ſo dauid viuente ſic dicit̄ fuit. ſ. i. libro. xxv. Ra. ſa. dicit q̄ flebat dolens eo q̄ cetero tūm pfectōis ab eo recedebat. Reputabat em̄ exercitiū magne pfectōis tale dn̄am ſic pulcrā ⁊ nobilē ſuare ſic ſororē abſq; copula carnali. e Sermonē q̄ȝ. ⁊c̄. vt adhereret ipſi dd ſciens q̄ alij vulgares iſtos de facili ſeq̄renſ. f Locutꝰ eſt aūt. ⁊c̄. i. ad illos d̄ tribu beniami. iſtos em̄ oportebat ſpecialiꝰ et efficacius inducere: eo q̄ in promotōe dauid trāſferebaſ r̄gnū de tribu eorum. g Et abijt. h̄ cōſequēter deſcribiſ confederatio ab-

⁊ videbis me. Miſit aūt dauid nuncios ad yſboſeth filiū ſaul: dicens. Redde vxorē meā michol quā deſpōdi mihi cētum p̄putijs philiſtijm. Miſit ergo yſboſeth: ⁊ tulit eā a viro ſuo phaltiel filio lais. Seq̄baſq; eā vir ſuꝰ plorās vſq; baurim. ⁊ dixit ad eū abner. Vade ⁊ reuertere. Qui reuerſus eſt. Sermonē quoq; itulit abner ad ſeniores iſrl' dicēs. Tā heri q̄ȝ nudiuſtertiꝰ q̄rebatis dauid vt regnaret ſup vos: nūc ergo facite q̄niā dn̄s locutꝰ eſt ad dauid dicēs. In manu ſerui mei dauid ſaluabo pplm̄ meū iſrl' d̄ manu philiſtijm ⁊ oīm inimicoꝝ eiꝰ. Locutꝰ eſt aūt abner ēt ad beniamī: ⁊ abijt vt loq̄reſ ad dauid i hebron oīa q̄ placuerāt iſraeli ⁊ vniuerſo beniamin Venitq; ad dauid in hebrō cū viginti viris: ⁊ fecit dauid abner et viris eiꝰ q uenerāt cū eo ɔuiuium. ⁊ dixit abner ad dauid. Surgā vt cōgregē ad te dn̄m meū regē oēm iſrl': ⁊ ineā tecū fedus ⁊ impēs oībus ſicut deſiderat aīa tua. Cū ergo deduxiſſet dauid abner ⁊ ille iſſet in pace: ſtatī pueri dauid ⁊ ioab uenerūt ceſis latrōibꝰ cū preda magna nimis. Abner aūt nō erat cū dauid i hebron: q̄ iā dimiſerat eū ⁊ p̄fectus fuerat i pace: ⁊ ioab ⁊ oīs exercitꝰ q erāt cū eo poſtea uenerāt. Nūciatū eſt itaq; ioab a narrātibus. Venit abner filiꝰ ner ad regē ⁊ dimiſit eū ⁊ abijt in pace

m Nūqđ caput canis ego ſum. i. vilis ⁊ abhoiabilis ſic canis apud tribū iuda q̄ erat dauid. vel al'r. Caput canis. i. latrās ɔ̄ dd' ⁊ tribū iuda ne obtineant regnū ɔ̄ te. n Et tu reqſiſti in me. q. d. nō deres tacere. o Hec faciat d̄s. ⁊c̄. i. tot mala ⁊ plura q̄ alicui miſero. p Niſi quō iurauit dn̄s dauid. h̄ eſt niſi ipleā v̄bū dn̄i. q Vt trāſferaſ. ad dd'. a Regnū. tuū. b Et nō potuit ei r̄ndere q̄cq̄ȝ. tū q̄ yſboſeth nō erat hō alicuiꝰ valoris. tū q̄ abner regebat totā domū illā: ⁊ hēbat in manu ſua totā militiā. c Miſit ḡ. Poſita occaſiōe ɔfederatōis cū dauid h̄ pn̄r ponit ipſa ɔfederatio: ⁊ p̄ nūcios. ſcđo p ſeipȝ. ibi. Et abijt. Circa p̄mū d̄r. c Miſit ḡ abner. ⁊c̄. ad videndū q̄liſ poſſet cū eo fedus ɔhere. d Dicētes. ſ. ex noīe abner. e Cuiꝰ eſt terra. q. d. tua ē in rex q̄ voluit te d̄s in regē eligere. cetera patēt vſq; ibi. f Nō videbis ⁊c̄. volebat em̄ dauid: ⁊ debebat p̄cauere honori ſuo. fuerat em̄ da

ner p ſeipm̄. q̄ pſonalit̄ venit ad dauid. Et p̄ deſcribiſ h̄ mō ɔfederatio amicabilis. ſcđo federis violatio deteſtabilis. ibi. Nūciatum eſt itaq;. tercio occiſi tumulatio venerabilis. ibi. Dixit aūt dd. Circa p̄mū ſciēdū q̄ iſta federatio fuit amicabilis. tū ex parte abner veniētis. q̄ aī inclinauerat corda filioꝝ iſrl' ad dauid: vt p̄ȝ ex p̄dictis. tū ex parte dauid recipiētis q̄ eū amicabiliſ ⁊ honorifice receperat. ⁊ h̄ notaſ cū d̄r. b Et fecit dauid. ⁊c̄. valde ſolēnem federis ſignū. ſiſr ex parte abner recedentis. ad h̄ em̄ a rege receſſit vt p̄miſſam ipleret in effectu. qđ notaſ ibi. i Surgā vt cōgregem ad te. ⁊c̄. ſiſr ex parte dauid eū dimittētis. q̄ ad ip̄m honorādum ɔduxit eū p aliq̄ viē ſpaciū. ideo ſubdiſ. k Cum ergo deduxiſſet dauid abner. ⁊c̄. Cetera patēt in lr̄a. l Nunciatum eſt itaq;. Hic p̄nter oſtēditur federis violatio deteſtabilis. p̄mo in ipſius abner falſa diffamatione. cum ſubditur poſtea.

m Ignoras abner. ⁊c̄. quod erat falſuȝ. vt p̄ȝ ex precedentibus q̄ venerat ad h̄ vt pficeret regnū eiꝰ. ſcđo in ſubdola eiꝰ reductōe ibi. n Miſit nūcios poſt abner ad reducēdū eū q̄ſi rex haberet eū eo loq̄ ⁊ ſibi dicere aliq̄ q̄ omiſiſſet. qđ tn̄ fuit fictū ⁊ abſq; ſcitu dauid. vt p̄ȝ in lr̄a. o Et reduxit eū a ciſterna ſyra. ſic aūt vocabaſ locꝰ ille eo q̄ cyſterna illa erat in q̄dam via cōi eūdi v̄ſus ſyriā. vt dicūt aliqui. in hebreo h̄r. A cyſterna ſpine q̄ ibi erat q̄dam ſpina notabilis ⁊ groſſa. tercio oſtēditur deteſtabilis et doloſa occiſio ne. cum dicitur. p Adduxit eum ⁊c̄. fingēdo q̄ vellet loq̄ ei ſecrete ex pte dd'. iō ſubdiſ. q Vt loq̄reſ ei i dolo. qđ p̄ȝ ex effectu cum ſubdiſ. r Et percuſſit euȝ ibi ⁊c̄. q̄ in nullo ſibi p̄cauebat credens ſe eſſe in tutoreo q̄ iā erat cū rege dauid ɔfederatus: ⁊ p̄ pn̄s cū oībus aliȳs d̄ domo reg. q̄rto oſtēditur deteſtabil' ex parte cāe: cū dicit s In vltiōne ſanguinis aſabel ⁊c̄. q̄ cā erat nulla eo q̄ abner interfecerat eū i bello ſe defendēdo: nec poterat alit̄ manum eiꝰ euadere. vt p̄ȝ ex ſup dictis. Aliq̄ vero dicūt q̄ non ſolū interfecit euȝ pro iſta cā: ſȝ motus inuidia. q̄ timebat ne dd' faceret abner p̄ncipē militie: ſicut fuerat cum ſaule. ⁊ h̄ eſt ſatis v̄iſile. q̄ ex ſimili cā interfecit amaſam. vt h̄r. j. xx. c. ⁊ h̄ fuit peſſimū. ppter qđ dauid deteſtās iſtud factū dixit. t Mūdꝰ ⁊c̄. volebat em̄ ſciri ab oibꝰ q̄ talis proditio nō erat facta p eū. tū q̄ horrebat tale hōicidiū tum q̄ ſi ppl'us hūiſſet eū ſuſpectū de h̄ facto merito abhorruiſſet eius dominiū. ppter qđ imp̄cabatur facietibꝰ multiplex malū dicens. u Et veniat ſup caput Joab. ſ. vindicta a deo p̄ ſanguine abner effuſo. ⁊ imp̄catur quinq; mala. videlicet fluxū ſeminis. lepā ⁊ debilitatē. x Tenēs fuſum. hebrei dicūt. Appodiamentū. ⁊ gladiū ⁊ fameȝ. y Dixit aūt dauid. Hic ɔſequēter deſcribiſ ipſiꝰ abner venerabilis tumulatio ex luctu dauid ⁊ totius ppl'i ⁊ ieiunio ⁊ planctu lugubri. ⁊ hoc eſt quod dicitur. y Dixit aūt dauid ad ioab. in hoc oſtendens q̄ malefecerat. z Et ad omnē populū. vt ſolennius fieret negociū. y Scindite veſtimēta veſtra. ⁊c̄. hec em̄ fiebant apud iudeos in ſignum magne triſticie. Cetera patēt vſq; ibi. a Nequaq̄ ⁊c̄. vbi ponitur plāctus dauid i ſpāli. Nequaq̄ vt ſolēt mori ignaui. ⁊c̄. id eſt timidi ⁊ effeminati: q̄ videntes ɔtra ſe gladiū p̄mittunt ſe capi ⁊ ligari abſq; defenſiōe. iō ſubdiſ. Manus tue nō ſunt ligate ⁊c̄. b Sȝ ſicut ſolēt cadere. viri fortes ⁊ animoſi. c Corā filijs iniq̄tatis. q̄ ſub ſimulatōe amicitie ⁊ pacis iterficiūt eos doloſe quos nō auderēt iuadere māifeſte. d Corruiſti. tu abner viro rum fortiſſime. e Congeminanſq; omīs populus. ſicut enim in cantilenis letície v̄ba p̄nēns repetūtur ab alijs in choꝛea exiſtentibus: ſic in carmine lugubri abner verba dauid ip̄m lugēdo repetebanſ a populo. f Cūq; veniſſet ⁊c̄. poſt ſepulturā ipſius abner. g Jurauit dauid. ad maiorē declaratiōnē ſue innocētie circa mortē abner. h Hoc faciat mihi d̄s. i. tm̄ malum ſicut abner ⁊ plus. i Si an̄ occaſum. ⁊c̄. ⁊ patet littera vſq; ibi. k Ego aūt delicatꝰ adhuc. i. hebreo h̄r. Tener. ⁊ loq̄tur metaphorice. q̄ ſicut ramuſculꝰ tener de nouo plātatꝰ vl' inſertus indiget fomēto ⁊ nutritōe: aliter cito deſiccaſ. Sic dauid p̄ mul tū indigebat auxilio abner vt i regno ſuo ſtatueref ⁊ firmaref. iō ſubdiſ l Porro viri iſti. ſ. ioab et abiſai cū adherētibus ſibi m Duri m̄ ſunt q̄ dictū auxiliū mihi neceſſariū ſubtraxerūt. Sȝ queriſ hic q̄re dauid eos nō puniuit morte ſic puniuit morte eos q̄ occiderunt yſboſeth. vt habeſ ſequēti cap. Dicēdū q̄ dauid erat in p̄ncipio regni. ⁊ ſola tribꝰ iuda tūc erat cū eo. q̄ alie tribus adhuc nō erāt ſibi confederate. In tribu v̄o Juda inter milites ioab et abiſai erāt p̄ncipales et trahebāt poſt ſe totā militiā: ppt̄ qđ dauid eos punire nō potuit tūc: ppter qđ eoꝝ punitionem deo recōmēdauit dicēs. n Retribuat dn̄s facienti malū. ⁊c̄. in fine etiam vite ſue punitōem huius facti ip̄e ɔſuit filio ſuo ſalomon. vt h̄r. j. iij. li. ij. c. In cap. iij. vbi dicit in poſtilla. Porro viri iſti. ſ. ioab ⁊ abiſai. Additio.

Et ingreſſus eſt ioab ad regem ⁊ ait. qđ feciſti? ecce venit abner ad te: q̄re dimiſiſti eū: ⁊ abijt ⁊ receſſit. Ignoras abner filiuȝ ner q̄m ad hoc venit vt deciperet te: ⁊ ſciret exitū tuū ⁊ itroitū tuū: ⁊ noſſet oīa que agis? Egreſſus itaq; ioab a dauid: miſit nūcios poſt abner ⁊ reduxit eū a ciſterna ſyra ignorāte dauid. Cūq; rediſſet abner in hebron ſeorſum: adduxit eū ioab ad mediū porte vt loquereſ ei in dolo: ⁊ pcuſſit illū ibi i inguie ⁊ mortuus eſt in vltōnē ſanguis aſahel fratris eiꝰ. Qđ cū audiſſet dauid rem iā geſtā: ait. Mūdus ego ſuȝ ⁊ regnū meū apud deū vſq; i ſempiternū a ſanguine abner filij ner: ⁊ veniat ſup caput ioab ⁊ ſup omnem domū p̄ris eiꝰ: nec deficiat d̄ domo ioab fluxū ſeminis ſuſtinēs ⁊ leproſus: ⁊ tenēs fuſuȝ ⁊ cadēs gladio ⁊ indigēs pane. Igiſ ioab ⁊ abiſai frater eius interfecerūt abner: eo q̄ occidiſſet aſahel fratreȝ eorū in gabao in prelio. Dixit aūt dauid ad ioab: ⁊ ad omnē pplm̄ qui erat cū eo. Scindite veſtimēta veſtra ⁊ accigimini ſaccis ⁊ plāgite āte exeqas abner. Porro rex dauid ſequebaſ feretrū. Cūq; ſepeliſſent abner in hebron: leuauit rex dauid vocē ſuā: ⁊ fleuit ſup tumulū abner. Fleuit autē ⁊ oīs populus. Plangēſq; rex ⁊ lugēs abner: ait. Nequaq̄ȝ vt mori ſolent ignaui: mortuus es abner. Manꝰ tue ligate nō ſunt: ⁊ pedes tui nō ſunt cōpedibus aggrauati: ſed ſicut ſolent cadere corā filijs iniquitatis ſic corruiſti. Congeminanſq; oīs ppl's: fleuit ſuper euȝ. Cūq; veniſſet vniuerſa multitudo cibum capere cū dauid clara adhuc die iurauit dauid dicēs. Hec faciat mihi deus: ⁊ hec addat. ſi ante occaſum ſolis guſtauero paneȝ vel aliud quicq̄ȝ. Omniſq; populus audiuit: ⁊ placuerūt eis cuncta que fecit rex in cōſpectu oīs populi. Et cognouit oē vulgus ⁊ vniuerſus iſrael in die illa: quoniā nō actum fuiſſet a rege vt occideretur abner filiꝰ ner. Dixit quoq; rex ad ſeruos ſuos. Nū ignoratis quoniam p̄nceps ⁊ maximus cecidit hodie i iſrl'? Ego aūt adhuc delicatꝰ ⁊ vnctus rex. Porro viri iſti filij ſaruie duri ſūt mihi. Retribuat dn̄s facienti malū iuxta maliciā ſuā.

Audiuit aūt Cap. iiij.
yſboſeth filius ſaul q̄ ceci-

In hebreo h̄r. Porro viri iſti filij ſaruie duriores me ſunt. h̄ eſt dicere nō poſſum in eis exercere iuſticiā p̄ nūc qđ mihi videſ cōtinuari cum ſequētibus. ⁊c̄. Capitulum. iiij.

Audiuit aūt. Hic pn̄r deſcribiſ total' deſtructio regni yſboſeth per mortē eiꝰ. Et p̄ deſcribiſ eiꝰ occaſio iniq. ſcđo punitō iuſti. ibi. Rndens aūt dauid. Circa p̄mū ſciēdū q̄ libro de hebraicis qōnibus d̄r q̄ mortuo abner yſboſeth ɔſtituit rechab ⁊ bennaa al's bānaa q̄ erāt de tribu beniami. vt p̄ȝ in textu duces ſuaꝝ expeditionū. vn̄ h̄ vbi dicitur p̄ncipes latronū. in hebreo h̄r. Principes turmarū vel cuneorum. Poſtea iſti duo de ſeitu miphiboſeth cōſpirauerūt in mortē yſboſeth: vt miphiboſeth regē iſtituerēt: q̄ erat debilis pedibus: ⁊ ſic facerēt ſub eo quicq̄d vellēt. miphiboſeth aūt vidēs ſe ineptū regno reuelauit hāc cōſpiratōem auūculo ſuo. ſ. yſboſeth. ⁊ tūc illi fcēleres ſuū ɔſiliū reuelarūt: ⁊ more yſboſeth fugerūt in gethan: ⁊ fuerūt ibi q̄uſq; rediret latēter ad interficiēdū yſboſeth: vt ſic de eo amplꝰ nō timerēt: ⁊ p̄ h̄ erga dauid grāꝝ ⁊ munera impetrarēt. Dicit em̄ in libro de hebraicis qōnibꝰ q̄ h̄ tradūt hebrei. ſȝ vbi ſit ab eis traditū neſcio. maſie q̄ rab. Sal. q ordinauit gloſas hebraicas ſup totū vete. teſt. aliter dicit ſup locū iſtū. ſ. de rechab ⁊ bannaa q̄ erāt de ciuitate beroth. vt h̄r in textu. ⁊ q̄ illa ciuitas lȝ eſſet in tribu beniamin: tn̄ erat p̄pinq̄ terre philiſtinoꝝ. ⁊ iō mortuo ſaule filij iſrael dimiſert ciuitatē illā inde fugiētes: ſic et d̄ m̄ltis alijs ciuitatibꝰ. vt habeſ. ſ. li. i. c. vlti. ⁊ maxie de ciuitatibꝰ p̄pinq̄s ipſis philiſteis. poſtea

m m

Universidad de Salamanca. BGH

iſti fugitiui aggregauerunt ſibi multitudinem conſimilium hominum vt de p̄dis viuerēt. ⁊ cōſilii occaſiōe latēter ⁊ doloſe venerūt ad interficiēdū yſboſeth: vt p h̄ a dauid munera reportarēt. ſm igit̄ vtrūq3 dictū lr̄a in aliq̄bus locis eſt alit̄ ⁊ alit̄ exponēda: q̄ tñ ꝓ magna parte p3 ex p̄dictis ſm vtrūq3 modū dicendi. Veniam⁹ g̃ ad lrām. a Audiuit aūt yſbo ſeth. ⁊c. q: tales rumoreſ cito patēt. b Et diſſolute ſūt man⁹ ei⁹. eo ꝙ abner erat p̄nceps militie ſue. c Duo autē viri principes latronū. i. cuneoꝝ currētiū ſup aduerſarios ad ip̄os ſpoliandū: ꝑpt̄ qḋ vocant̄ h̄ latronū p̄ncipes: q: i talibus multa etiā latrocinia exercēt̄. d Filio ſaul. i. de domo ei⁹ ⁊ ab eo inſtituti ſup turmas. ſm p̄mū modū dicendi ſm rab. Sal. dicūt̄ principes latronū ad lrām. e Filio ſaul. i. inſidiāreſ ei ad interficiēdū ipſum rōnib⁹ p̄dict̄. Cetera patent ex dictis vſq3 ibi. e Erat āt ionathe filio ſaul fili⁹. ⁊c. ſm p̄mum modū dicēdi fit h̄ mētio de mipbiboſeth eo ꝙ rechab ⁊ bennaa volebāt interficere yſboſeth vt facerēt iſtū regē. vt p̄dictū eſt. ſm rab. Sal. fit mentio d̄ eo: eo ꝙ h̄ ſcriptura oſtēdit q̄liter regnū ſaul totalit̄ ceſſabat. q: poſt yſboſeth de q̄ in h̄ cap. agit̄ nō remanebat niſi iſte claudus ad regnū totaliter inept⁹. Cetera patent ex dictis vſq3 ibi. f Et oſtiaria dom⁹. ⁊c. tot⁹ iſte v̄ſus nō eſt in hebreo. ſ3 poſt lrām p̄cedētem hūc verſum immediate ſequtur. g Ingreſſi ſunt. ⁊c. q̄ſi volentes honorare regē faciēdo ſibi de h̄ exenū. vt dicūt expoſitores nr̄i ſm trāſlationē iſtā. In hebreo aūt h̄. Et venerūt vſq3 mediū domus ſumētes triticū. qḋ exponit Rab. ſalo. dicēs ꝙ intrauerūt ſub ſpē mercatoꝝ: quaſi volētes emere triticū. q: rex de ſuis redditib⁹ mlt̄ tū triticum recipiebat: ⁊ mercatorib⁹ de lōge veniētib⁹ vēdebat. Cetera patēt.

uerſarium. c. viij. quarto eius compaſſio erga proximum. ca. ix. quarto ei⁹ g̃titudo circa b̄n̄ficiū. c. x. Circa p̄mū oñdit̄ p̄ q̄lit̄ a pplo ſit inunct⁹. ſcḋo q̄lit̄ ſit fama adept⁹. ibi. Et abijt rex. Circa p̄mū dr̄. a Et venerūt vni. tri. ad dd̄. iā eni audierat ꝙ abner ⁊ yſboſeth nō fuerāt de ſcitu eius occiſi. ⁊ ꝙ ſup h̄ ſuā inocētiā declarauerat manifeſte. vt p3 ex p̄dict̄.

diſſet abner in hebron: ⁊ [b] diſſolute ſunt man⁹ ei⁹: oīſq3 iſrl̄ ꝑturbatus eſt. Duo [c] aūt viri principes latronū erāt filio [d] ſaul: nomē vni bānaa: ⁊ nomē alteri rechab filij remmon berothite de filijs beniamin Siqdē ⁊ beroth reputata eſt bēiamin. Et fugerūt berothite in gethaim: fueruntq3 ibi aduene vſq3 ad tp̄s illud. Erat [e] aūt ionathe filio ſaul fili⁹ debilis pedib⁹. Quinquēnis eni fuit q̄n venit nūcius d̄ ſaul ⁊ ionatha ex iezrahel. Tollēs itaq3 eū nutrix ſua fugit. Cūq3 feſtinaret vt fugeret: cecidit ⁊ claudus effect⁹ eſt: habuitq3 vocabulū miphiboſeth. Venietes igit̄ filij remmō berothite rechab ⁊ bānaa ingreſſi ſunt feruēte die domū yſboſeth: q dormiebat ſup ſtratū ſuum meridie: ⁊ [f] oſtiaria dom⁹ purgāſ triticū obdormiuit. Ingreſſi [g] ſunt aūt domū latēter aſſumentes ſpicas tritici: ⁊ ꝑcuſſerūt eū in igui ne rechab et bānaa frater ei⁹ ⁊ fugerūt. Cū aūt ingreſſi fuiſſent domū: ille dormiebat ſup lectū ſuū in cōclaui: ⁊ ꝑcutiētes iterfecerūt eū3 Sublatoq3 capite ei⁹ abierūt ꝑ viam deſerti tota nocte: ⁊ attulerūt caput yſboſeth ad dauid in hebron. dixerūtq3 ad regē. Ecce caput yſboſeth filij ſaul inimici tui q q̄rebat aīam tuā: ⁊ dedit dñs dño nr̄o regi vltionē hodie de ſaul ⁊ de ſemine ei⁹. Rñdēs [h] aūt dauid rechab ⁊ bannaa fratri ei⁹ filijs remmon berotithe: dixit ad eos. Viuit dñs q eruit aīam meā de oī anguſtia: quoniā eū qui annunciauerat mihi ⁊ dixerat mortu⁹ eſt ſaul q putabat ſe ꝓſpera nūciare: tenui ⁊ occidi eū in ſiceleech cui oportebat me mercedē dare ꝓ nuncio. Quanto magis nūc cū hoīes impij interfecerūt virū innoxiū in domo ſua ſuper lectū ſuū nō querā ſanguinem eius de manu vr̄a: ⁊ auferā vos d̄ terra. Precepit itaq3 dauid pueris ſuis: ⁊ interfecerūt eos. p̄cidēteſq3 [i] man⁹ ⁊ pedes eoꝝ ſuſpēderūt eos ſup piſcinā in hebrō. Caput [k] aūt yſboſeth tulerūt ⁊ ſepelierūt in ſepulcro abner in hebrō.

V [a] venerūt vniuerſe tribus iſrl̄ ad dauid in Cap. v.
hebron dicētes. Ecce [b] nos os tuum ⁊ caro tua ſum⁹: ſ3 ⁊ heri ⁊ nudiuſtercius cū [c] eēt ſaul rex ſup nos tu eras educēs ⁊ [d] reducens iſrael. Dixit [e] autē dñs ad te. Tu paſces pplm meū iſrl̄: ⁊ tu eris dux ſuper iſrael. Venerūt [f] quoq3 ⁊ ſeniores iſrael ad regē in hebron: ⁊ ꝑcuſſit cū eis rex dauid fedus in hebron coram dño: vnxerūtq3 [g] dauid in regē ſuper iſrael. Fili⁹ [h] triginta annorum erat dauid cū regnare cepiſſ3 ⁊ quadragita annis regnauit. In hebron regnauit ſuper iudā ſeptē annis ⁊ ſex mēſibus: in hieruſale3 aūt regnauit trigintatrib⁹ annis ſuper oēm iſrl̄ ⁊ iudā. Et [i] abijt rex ⁊ oēs viri qui erāt cū eo in hieruſalē ad iebuzeū habitatorē terre. Dictūq3 [k] eſt dauid ab eis. Nō ingre

b Ecce nos os tuū et ca. tua. q: oēs trib⁹ d̄ſcēderant d̄ iacob c Cū eēt ſaul rex ſup nos tu eras educēs. ſ. populū ad bellū. d Et reducēs. h. ab ita d̄ aduerſarijs victoria. e Dixit aūt dñs. ⁊c. q. d. ex h̄ p3 ꝙ tu debes ſuſcipe honores ⁊ on⁹ regni. q: h̄ eſt de volūtate dei. f Venerūt q3 ⁊ ſeniores. in q̄b⁹ ſtabat auctoritas ⁊ regimē ppl̄i. g Vnxerūtq3 dauid in regē. ⁊ ſic fuit ter vnct⁹. ſicut dictū eſt. ſ. ij. capitulo. h Fili⁹. xxx. ānorū erat. i. etat̄. xxx. annoꝝ. cetera patēt i Et abijt rex. h̄ oñr oñdit q̄lit̄ fuit famā adeptus. ⁊ h̄ ex q̄tuor. ꝑ expellēdo inimicos iteriores. ſcḋo cōfederādo amicos exteriores. ibi. Miſit q3 hirā. tercio mlt̄iplicādo amicos iteriores. ibi. Accepit g̃ dauid quarto his debellādo inimicos ei⁹ exteriores. ibi. Audierūt g̃. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ inimici iteriores erāt iebuſei habitatores hierl̄m q̄ nō expulerāt filij iuda. ſic dictū fuit Joſue. xv. ⁊ iō dauid imediate p⁹ regnū itegraliter adeptum iuit ad eos debellādum ſm qḋ dr̄ h̄.

ſeruient: b Rñdēs aūt dauid. h̄ oñr ponit̄ occiſionis yſboſeth iuſta punitio. q: dauid p̄cepit homicidas illos occidi: eo ꝙ interfecerāt dñm ſuū doloſe ⁊ ducti cupiditate. vt p3 ex p̄dict̄. Et p3 lr̄a vſq3 ibi. i Precidēteſq3 man⁹. ⁊c. loco patēti ⁊ cōi: in deteſtationē criminis: ⁊ ad declaratōem innocētie dauid. vt oī pplo iſrl̄ notū fieret ꝙ illa occiſio yſboſeth nō fuerat fcā d̄ volūtate ſeu mādato ipſi⁹ dd̄. k Caput aūt yſboſeth. ⁊c. honorifice tm̄ cū p̄ncipe ſue militie. Ca. v.
V venerūt. h̄ oñr deſcribit̄ inſtitutio ipſi⁹ dauid integralis. ⁊ ſic deinceps in h̄ libro agit̄ de regno ei⁹ integro: in q̄ aliq̄n floruit innocent: ⁊ ſic fuit a deo exaltat⁹. aliq̄n vixit inſolēter: ⁊ tūc fuit ab eo caſtigat⁹. Primo g̃ agit̄ de ei⁹ innocētia in ꝓſpis. ſcḋo de ei⁹ pn̄ia in peccat̄ ⁊ patiētia in aduerſis. xi. ca. Circa p̄mū p̄ deſcribit̄ ei⁹ ꝯfirmatio ſup totū regnū. ſcḋo ei⁹ deuotio erga deū. c. vi. tercio ei⁹ ꝯcertacio ꝯ ad

ſm qḋ dr̄ h̄. k Dictūq3 eſt dauid. ⁊c. illud exponit̄ dupliciter. Dicūt eni doctores nr̄i cōiter ꝙ illi iebuzei in fortitudine muroꝝ ſuoꝝ ꝯfidētes: poſuerāt aliq̄s homies cecos ⁊ claudos ad ꝓpugnacula in ꝯtēptū exercit⁹ dauid. q. d. tales hoīes ſufficerēt ad defendendū fortaliciū. Sile aūt hui⁹ hr̄ Ezech. xxvij. d̄ ciuitate tyri: vbi dr̄. Pigmei q̄ erāt in turrib⁹ tuis pharetras ſuas ſuſpenderūt in muri tuis ꝑ gyrū. ipi cōpleuerūt pulcritudinē tuā. qḋ exponunt aliq̄ doctores de q̄buſdā paruis hoib⁹: q̄ ſunt cubital̄ magnitudis tm̄. ⁊ tales fuerūt poſiti in turrib⁹ tyri ad oſtētatō3 fortitudinis loci. q. d. tales ſufficerēt ad defendēdū turri. Rab. ſal. dicit ꝙ iſti ceci ⁊ claudi erāt due imagines: q̄rū vna repn̄tabat yſaac qui in fine fuit cecus. vt hr̄ Gen̄. xxvij. ⁊ alia iacob q̄ claudicabat ex luctu cū angelo. vt hr̄ Gen̄. xxxij. Dicit igit̄ ꝙ iebuzei q̄ erant in

hieruſalem deſcēderant de abimelech cum quo iniit fedus ⁊ iuramētū abraā. vt hr̄ Gen̄. xxi. ⁊ iō vidētes poſteri ei⁹ filios abrae creſcētes: timuerūt ne aliq̄n vellēt eos inuadere. ⁊ iō poſuerūt predictas duas imagines in parte ſupiori ſui fortalicij. ⁊ in ore cuiuſlibet magis erat ſcp̄tū iuramētū abrae. q̄ſi dicerēt: poſteri abrae nō p̄nt hūc locū ſuadere. ⁊ ſm h̄ dicūtur odiētes aīam dauid vt h̄ hr̄. inſtrum reputabāt eū trāſgreſſorē iuramēti abrae. ⁊ p oñs odibiles yſaac ⁊ iacob cuius erāt imagies. Dicunt etiam ceci ⁊ claudi i plurali: l3 eēt vna imago repn̄tans cecus ⁊ alia claudum. eo mō loquēdi q̄ i ſacra ſcptura aliq̄n ponit plurale p ſingulari. ſic Exo. xxxij. dr̄. Iſti ſunt dij tui iſrl̄. ⁊ tamē erat ibi vnū idolū tm̄. dauid āt licite ⁊ h̄ inuaſit locū illū. q: iuramētu3 abrae nō fuerat ad ſemp: eo ꝙ terra illa erat p̄miſſa abrae ⁊ ſemini ei⁹ ſ3 vſq3 ad tp̄s certū q̄ nōdū trāſierat q̄n ioſue cepit terrā: ꝑpt̄ qḋ filij iuda q̄n ceperunt partē ciuitat̄ hieruſalē nō potuerūt tūc expellere iebuſeu3. ſic dictū fuit Joſue. xiiij. in fine. ſed tpe dauid p̄dictū tp̄s trāſierat. vt dicit Rab. ſal̄. ⁊ iō licite eos impugnauit. ſm h̄ igit̄ lr̄a diuerſimode eſt exponēda in aliq̄b⁹.

f Miſit quoq3. hic conſequenter oſtenditur qualiter dauid amicos exteriores multiplicauit faciēdo amicitiā cū rege tyri. g Et ligna cedria propt̄ amicitiā ꝯtractā int̄ iſtos miſit eis ligna de terra ſua per mare h Et artifices lignoꝝ. ⁊c. q: in terra illa nō inueniūt̄ ita bona ligna: nec artifices ita expti ſic in regno tyri. ſm ꝙ hr̄. j. iij. li. v. c. i Et cognouit dauid. ⁊c. q: videbat facta ſua in omibus ꝓſperari nec erat aliq̄s in regno iſrael q̄ auderet ſeu vellet aliq̄d ꝯ eū machiari. vł forte h̄ habuit p diuinā reuelatō3. k Accepit g̃. h̄ oñr oñditur q̄liter multiplicauit amicos interiores p h̄ ꝙ de nouo accepit vxores plures ad multiplicādū plē q̄ coniungeret̄ in mrimonium cū nobiliorib⁹ ⁊ potētioribus regni ſui. ⁊ ſic eēnt ei affinitate coniuncti ad maiorē firmitatem regni ſui. l3 eni de diuia protectione ꝯfidaret: nō tamē debebat ſe omittere ea q̄ p humana prouidētia ad regni ſui ſtabilitatē. et p3 lr̄a h̄ excepto qḋ dr̄ hic. l Cōcubinas ⁊ vxores. ⁊c. ⁊. nō tenet̄ h̄ copulatiue ſ3 expoſitiue. p id eſt. ille eni fuerūt vere vxores ſue ſ3 dicūt̄ cū h̄ ꝯcubine eo ꝙ erāt ſcḋarie ⁊ nō p̄ncipales. m Audierūt g̃. h̄ oñr oñdit q̄liter his expugnauit inimicos exteriores. ſ. philiſteos. cōſuluit p̄ dñm vt p ei⁹ auxiliū dirigeret̄ ⁊ ꝓtegeretur. Et p3 lr̄a vſq3 ibi. n Venit g̃ dauid in baalpharaſim. iſtud nomē ponit̄ h̄ p anticipatōem q: ſic vocat⁹ eſt ille loc⁹ ex victoria qua3 habuit dauid. ſm qḋ ſubditur. o Et dixit dauid. diuiſit dñs inimicos ⁊c. Aqua eni ꝓpt̄ ſui mollicie facilit̄ diuidit̄. ſic philiſtei adeo territi ⁊ molles ⁊ effeminati effecti fugerūt corā dauid ꝑ vias diuerſas ſe diuidēdo. q: mod⁹ fugiētiū de p̄lio eſt diuiſim recedere. ſic ecōtrario mod⁹ veniētiū ad p̄liū eſt ꝯiunctim ⁊ vnite incedere. p Propterea vocatū eſt nomē loci illi⁹ baalpharaſim. a baal qḋ eſt cāp⁹ ſeu planities. ⁊ phares qḋ eſt diuiſio: quaſi cāpus ſeu loc⁹ diuiſionis.

dicis huc: niſi abſtuleris [l] cecos ⁊ claudos dicētes. Nō igredietur dauid huc. Cepit [m] aūt dauid arcem ſyon: hec [n] eſt ciuitas dauid. Propoſuerat [o] eni dauid i die illa p̄miū q ꝑcuſſiſſet iebuſeū: ⁊ tetigiſſ3 [p] domatū fiſtulas: ⁊ abſtuliſſ3 [q] cecos ⁊ claudos odiētes [a] aīam dauid. Idcirco [b] dr̄ in ꝓuerbio. Cec⁹ ⁊ claudus nō intrabūt in tēplū. Habitauit aūt dauid in arce ſyon: ⁊ vocauit eā ciuitatē dauid: ⁊ [c] edificauit ꝑ gyrū a mello [d] ⁊ intrinſec⁹. Et ingrediebat̄ ꝓficiēs atq3 ſuccreſcēſ ⁊ [e] dñs d̄s exercituū erat cū eo. Miſit [f] quoq3 hyrā rex tyri nūcios ad dauid ⁊ [g] ligna cedrina ⁊ [h] artifices lignoꝝ: artificeſq3 lapidū ad parietes: ⁊ edificauerūt domū dauid. Et [i] cognouit dauid q̄m ꝯfirmaſſet eū dñs regē ſup iſrl̄: ⁊ q̄m exaltaſſet regnū ei⁹ ſup pplm ſuū iſrl̄. Accepit [k] ergo dauid adhuc cōcubinas [l] ⁊ vxores de hieruſalē poſt q̄3 venerat ad hebrō. Natiq3 ſunt dauid ⁊ alij filij ⁊ filie: ⁊ hec noia eoꝝ q nati ſunt ei in hieruſalē. Samua ⁊ ſobab ⁊ nathan ⁊ ſalomō ⁊ iabaar ⁊ heliſua ⁊ nepheg ⁊ iaphia ⁊ heliſama ⁊ helida ⁊ heliſeleth. Audierūt [m] ergo philiſtijm ꝙ vnxiſſent dauid i regē ſup iſrl̄ ⁊: aſcēderūt vniuerſi vt quererēt dauid. Qḋ cū audiſſet dauid: deſcēdit in ꝓſidiū. Philiſtijm āt veniētes diffuſi ſūt in valle raphaim. ⁊ ꝯſuluit dauid dñm dicēs. Si aſcēdam ad philiſtijm: ⁊ ſi dabis eos in manu mea? ⁊ dixit dñs ad dauid. Aſcende q: tradēs dabo philiſtijm i manu tua. Venit [n] ergo dauid i baalpharaſim: ⁊ ꝑcuſſit eos ibi ⁊ [o] dixit Diuiſit dñs inimicos meos cora3 me: ſic diuidunt̄ aq̄. Propterea [p] vocatū eſt nomē loci illi⁹ baalpharaſim. Et [q] reliq̄runt ibi ſculptilia ſua q̄ [r] tulit dauid ⁊ viri ei⁹. Et [s] addiderūt adhuc philiſtijm vt aſcenderēt: ⁊ diffuſi ſunt in valle raphaim. Cōſuluit aūt dauid dñm. Si aſcēdā ꝯtra philiſteos: ⁊ tradas eos i man⁹ meas? q rñdit. Nō aſcēdas ꝯtra eos: ſ3 gyra poſt tergū eoꝝ: ⁊ venies ad eos ex aduerſo piroꝝ. Et [t] cū audieris ſonitū gradientis in cacumie piroꝝ: tūc inibis p̄liu3 q: tūc [u] egredietur dñs an̄ faciē tuam vt ꝑcutias caſtra philiſtijm. Fecit

l Niſi abſtuleris cecos. ⁊c. ſm doctores nr̄os cōiter q̄ dicūt iſtos cecos ⁊ claudos fuiſſe hoīes: ⁊ p ꝯñs potentes loq̄ ipſi dicebāt v̄ba iſta dauid deriſorie. Scḋm rab. Sa. q̄ dicit eos fuiſſe imagies dicebāt h̄ interp̄tatiue p ſcp̄turā in ore eoꝝ poſitā mō p̄dicto. m Cepit aūt dauid arcē. i. fortaliciū ipſoꝝ iebuſeoꝝ: qḋ dicebat̄ arx ſyon. i. ſpecula. q: īde poterat lōge videri. n Hec eſt ciuitas dauid. ex tūc eā ſuo noie denoīauit: q̄lit̄ aūt accepit h̄ fortaliciū. ſubditur cū dr̄. o Propoſuerat eni dauid ⁊c. q̄le aūt fuerit iſtḋ p̄miū nō dr̄ h̄. ſ3 hr̄. i. Paral̄. xi. vbi dr̄. Dixitq3 dauid q̄ ꝑcuſſerit iebuzeū in p̄mis erit p̄nceps ⁊ dux. ſ. militie. ⁊ ſequit̄ ibidē. Aſcendit g̃ p̄mus ioab fili⁹ ſaruie: ⁊ fact⁹ eſt p̄nceps. p Et tetigiſſ3 domatū fiſtulas. i. ſtillicidia q̄ erāt in tect̄ domoꝝ. q Et abſtuliſſet cecos ⁊ claudos. i. hoīes tales: vel imagies: ſm duplicē modū dicēdi p̄dictū. q: ſm vtrāq3 opiōnē erāt ibi. a Odiētes aīa3 dauid. ſi erāt hoīes odiebāt vere. ſi imagies repn̄tatiue. ꝓut eſt. ſ. expoſitū. b Idcirco dr̄ in ꝓuerbio. Cecus ⁊ claud⁹ ⁊c. Leuit. xxi. ſcribit̄ ꝙ cecus ⁊ claud⁹ nō debēt intrare tēplū ad exercendū ſacerdotū miniſteriū. ⁊ illa ſcp̄tura ex iſto fcō tracta eſt ad prouerbiū. i. vt vulgarit̄ int̄ hoīes diceret̄. c Et edificauit per gyrū. q: dilatauit edificia illa. d A mello ⁊ intrinſecus. Mello erat q̄dā vorago q̄ erat an̄ fortaliciū p̄dictū: ita tm̄ ꝙ int̄ voraginē illā ⁊ murū fortalicij erat terre ſpaciū in q̄ dauid illa edificia ꝯſtruxit. e Et dñs d̄s. ⁊c. eū in ſuis opib⁹ māifeſte dirigēdo

q Et reliq̄rūt ibi ſculptilia ſua q̄ apportauerāt ſperātes ꝯſeq̄ victoriā per ipſa. r Que tulit dauid. in hebreo hr̄. Et cōbuſſit ea dauid. ⁊ ꝙ hec ſit v̄a lr̄a p3 ꝑ id qḋ dr̄. i. Paral̄. xiiij. de iſtis ydol̄. Et tulit ea dauid ⁊ iuſſit ea cōburi. q: p̄cepta erat in lege ꝙ aurū ⁊ argētū ſeu aliq̄d aliud de ydolis nō cōcupiſcerēt. ſ3 oino deſtruerent. vt hr̄ Deut̄. vij. s Et addiderūt adhuc. q: collegerūt maiorē exercitū q̄3 p̄us vt ſe vindicarent Et p3 lr̄a vſq3 ibi. t Et cū audieris ſonitū. ⁊c. ſignū erat angeloꝝ veniētiū in auxiliū dauid ad debellādū aduerſarios. ideo ſubditur.
v Tunc egredietur dñs. i. diuina v̄tus in angelis a deo miſſis.
In cap. v. vbi dr̄ in poſtilla. Ra. ſalo. dicit ꝙ iſti ceci ⁊ claudi erant due imagines. quarū vna repn̄tabat yſaac. Additio.
Ex expoſitio Ra. ſalo. videt̄ aliq̄ falſa p̄ſupponere ⁊ q̄dā alia incerta: q̄ nullū hn̄t fundamētū in ſacra ſcp̄tura ſubiūgere. Primū p3. Nā p̄ſuppōit ꝙ iebuzei deſcēderāt de abimelech cū q̄ abraā iniuit fedus ⁊ iuramētū. ⁊c. qḋ eſt falſum. Nā abimelech erat rex philiſtinoꝝ. vt p3 Gen̄. xxi. ⁊ xxvi. Philiſtei aūt deſcēderūt a meſraim ſcḋo filio cham p3 Gen̄. x. Jebuſei v̄o deſcēderūt a chanaan q̄rto filio eiuſdē cham filij noe. vt p3 ibidē. ⁊ ſic p3 falſitas huius p̄ſuppoſiti. Preterea

Universidad de Salamanca. BGH

preſupponit ſecundo q poſteri abrae non poſſent inuadere hieruſalem: ratione predicti iuramenti. quod eſt falſum. nam in predicto federe cum abimelech inito licet abraam iurauit non nocere abimelech nec poſteris ſuis ſeu ſtirpi ſue: non tamen iurauit q poſteritas abrae non noceret poſteritati abimelech. vt patet in predicto cap. Gen. xxi. aſpicienti formam illius iuramenti. ſimiliter et Gen. xxvi. abimelech confederauit ſe cum yſaac cum iuramento. quod non oportebat facere ſi iam abraam iuraſſet pro poſteritate ſua. et ſic dato q iebuzei deſcenderant ab abimelech: adhuc poſſent filij iſrael eos inuadere. ſecundum patet. nam dicitur q iuramentum abrae fuerat ad tempus certum: quod nondum tranſierat quando Joſue cepit terram. ſed tempore dauid iam tempus illud tranſierat: que quidem preſuppoſita nullam auctoritatem videntur in ſacra ſcriptura habere. vnde de tali expoſitione non videtur mentio eſſe facienda. Alia vero expoſitio doctorum eſt ſatis applicabilis litere. ſed tamen eſt alius dicendi modus qui forte magis litere adaptatur. et eſt talis videlicet q ceci et claudi illi erant ſimulacra deorum iebuſeorum ſuper poſita in ſummis fortalicijs ſuis: que quidem iebuzei ſuos deos cecos et claudos nominabant ſecundum extimationem dauid: qui illos deos improperando dicebat. Oculos habent et non videbunt. pedes habent et non ambulabunt. et ideo credentes q dauid non toleraret in illa ciuitate regia ſimiles deos nec cultum eorum excuſabant ſe a receptione dauid dicentes. Non ingredieris huc niſi abſtuleris cecos et claudos. q. d. ſcimus q ſi tu poſſideres illum locum auferres deos noſtros quos reputas cecos et claudos. quod nos nullo modo permitteremus. vnde oportet q eos potenter auferas ſi vales. quia non ſponte eos trademus tibi. vnde dauid de hoc indignatus poſtq cepit arcem ſyon potenter poſuit premium faciendo tria in debellatione iebuzeorum. primo illi qui primo percuſſiſſet iebuzeum. quod eſt contra perſonas eorum. ſecundo illi qui tetigiſſet domorum fiſtulas. et hoc contra ſuſtentationes eorum. hieruſalem enim non habebat aquam intra muros: ſed ex pluuialibus aquis in ciſternis collectis ſuſtentabantur. vnde frangendo ſtillicidia illa. ſ. fiſtulas per quas aqua pluuialis fluebat maxime affligerentur. tercio ordinauit contra deos eorum dicens. Qui abſtuliſſet cecos et claudos etc. hoc eſt ſimulacra iebuzeorum. vt dictum eſt. Et nota q ibi tranſlatio noſtra dicit: cecos et claudos odientes animam dauid. veritas hebraica habet cecos et claudos quos odiebat anima dauid. quod videtur facere pro iſta expoſitione. nam dauid propter odiebat talia ſimulacra tanq inimica diuino cultui. iuxta illud pſalmi. Nonne qui oderunt te domine oderam. ſimiliter iuxta illud quod ſequitur. Idcirco dicitur in prouerbio. Ceci et claudi non intrabunt in templum domini. videtur magis adaptari ad iſtam expoſitionem ſic. nam iſte locus fuit aſſignatus diuino cultui a tempore quo abraam voluit immolare yſaac Gen. xxij. Et ibidem iacob vidit ſcalam Gen. xxviij. Et ibidem fuit fundatum templum per ſalomonem. vt. j. iij. li. c. vi. et. ij. Paralip. iij. et ideo ibi erat templum domini edificandum in quo nulla immundicia ydolatrica debebat habere ingreſſum: ſed ſolus deus erat adorandus et colendus. et ideo tanq preſagium huius boni futuri quaſi prouerbialiter dicebatur. Non intrabit cecus et claudus in templum domini. quaſi diceretur. vere prenoſticauerunt iebuzei q in templum domini in hac ciuitate edificandum: non intrabunt ceci et claudi. hoc eſt dij gentium. qui ceci et claudi dicuntur. vt dictum eſt.

Replica.

In ſecundo libro regum. v. c. vbi poſtilla adducit rab. ſal. non vt eius dicta approbet: ſed vt obſcure dictum de cecis et claudis aliqualiter elucidet Burgen. rationabiliter quedam dicta rab. ſal. abijcit de cecis et claudis. et extorta ſententiam ſupaddit contra communem doctorum noſtrorum expoſitionem afferens per cecos et claudos intelligi deos iebuzeorum qui ſuos deos ſic nominabant. quia dauid de dijs gentium dixerat. oculos habent et non videbunt etc. Sed extraneum videtur q propter dictum dauid iebuſei ſuos deos dicerent cecos. Dauid enim fuit iebuſeis et dijs gentium contrarius. vnde ſimile videtur q ſi quis infidelis blaſphemus deo vero imponeret nomen turpe. et fideles de deo vero loqui volentes vterentur blaſphemantis nomine. ita et infidelis audiens ydola contemptibiliter cecos per ſuum aduerſarium nominari: ſeu ſuo nomine aduerſario conformaret. quod potius reprobaret: nec fortaſſe ille modus loquendi de dijs gentium erat apud dauid in vſu. quia nondum ille pſalmus factus videtur fuiſſe qui loquitur de deorum cecitate: nec fortaſſe iebuzei ſibi putaſſent honeſtum deos ſuos exponere ſuper muros vbi ſagittis impeti potuiſſent. quod tamen de cecis et claudis hoc dicitur: nec nobis foret honeſtum ſacramentum ſic ponere in locum vbi non perciperetur eidem. Eſt igitur extorta expoſitio Burg. et ſi vt dicit

Burgen. hebraica littera habeat. cecos et claudos quos odiebat anima dauid: hoc bene ſtat cum noſtra tranſlatione et doctorum noſtrorum expoſitione. nam ſtant bene ſimiliter q ipſi ceci qui ad deridendum dauid ſuper fortalicia poſiti oderant animam dauid: et q dauid oderat eos. Nec vere applicatur gen. prouerbium iebuzeorum. Ceci et claudi non intrabunt in templum. quaſi prenoſtice verus dixerint q dij gentium non eſſent ingreſſuri. quia contra hu' habetur ex daniele et euangelio Math. vbi dicitur. Abominationem deſolationis ponendam in templo. et fortaſſe hodie templum hoc prophanatum tibus deſeruit. ſic vt tempore archa. Capitulum. vj.

itaq; dauid ſicut preceperat ei dominus: et percuſſit philiſtijm de gaba vſq; dum venias gezer. Capitulum. vj.

Ongregauit[a] autem rurſum dauid omnes electos ex iſrael triginta milia. Surrexitq; dauid et abijt: et vniuerſus populus qui erat cum eo de viris iuda: vt[b] adducerent archam dei: ſuper quam inuocatum eſt nomen domini exercituum ſedentis in cherubin ſuper eam. Et[c] impoſuerunt archam dei ſuper plauſtrum nouum. Tuleruntq;[d] eam de domo aminadab qui erat in gabaa. Oza autem et haio filij aminadab minabant plauſtrum nouum. Cumq; tuliſſent eam de domo aminadab qui erat in gabaa cuſtodiens archam dei: haio precedebat archam dei. Dauid[e] autem et omnis iſrael ludebant coram domino in omnibus lignis fabrefactis et cytharis: et lyris: et tympanis: et ſiſtris: et cymbalis. Poſtq;[f] autem venerunt ad aream nachor extendit oza manum ad archam dei: et tenuit eam: quoniam calcitrabant boues et declinauerunt eam Iratuſq; eſt indignatione dominus contra ozam et percuſſit eum ſuper temeritate: qui mortuus eſt ibi iuxta archam domini. Contriſtatus[g] eſt autem dauid eo q percuſſiſſet dominus ozam: et vocatum eſt

Congregauit at. Hic conſequenter oſtendit deuotio dauid erga deum. et hoc quantum ad duo. primo quantum ad archam dei ducendam ad locum ſolennem. hierlm. ſecundo quantum ad domum domini edificandam. c. vij. Circa primum deductio arche incipitur ſecundo ex timore interrumpitur. ibi. Poſtq autem peruenerunt. tercio deductio perficitur. ibi. Nunciatumq; eſt. Circa primum dicitur. a Congregauit autem etc. quia talis tranſlatio arche debebat fieri cum magna ſolennitate.

b Ut adducerent. etc. ſic enim dictum fuit Exod. xxv. ſuper archam erat propiciatorium: quod erat quaſi ſedes dei in oraculis reſponſa. c Et impoſuerunt etc. iſto modo remiſerant eam principes philiſtinorum. vt habetur. li. i. vi. c.

d Tuleruntq; eam. etc. contrarium videtur. i. Paralip. xiij. vbi dicitur. et aſcendit dauid et omnes viri iſrael ad collem cariathiarim: que eſt in iudea: vt auferret inde archam domini. Dicendum q cariathiarim et gabaa erant loca ſatis propinqua. et in cariathiarim primo congregatus eſt populus ad dauid et inde tranſierunt ad deducendum archam que erat in gabaa. et inde ducendo eam tranſierunt per cariathiarim. et ſic intelligendum eſt illud quod eſt inductum de Paralip. vltimus enim locus in quo manſerat archa antequam per dauid transferretur in domum obededon fuit gabaa. ſicut dictum fuit. ſ. i. li. vij. cap.

e Dauid autem etc. iſte ludus non erat diſſolutionis: ſed deuotionis: iuxta illud pſalmi. lxxxiij. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum.

f Poſtq autem. hic deductio arche interrumpitur propter mortem oze repentinam. cuius cauſa fuit: vt dicunt hebrei. quia fecerat poni archam ſuper plauſtrum cum tamen deberet portari in humeris leuitarum. vt habetur Nu. vij. et in pluribus alijs locis. et propter hoc quando ſecundo fuit portata de domo obededom fuit portata in humeris. vt patet. j. eodem. c. et. i. Paralip. xiij. q autem ſic deberet portari: oza nullo modo debebat ignorare. Preterea peccauit in hoc q voluit aſſimilari philiſteis infidelibus in arche deportatione. vt patet ex predictis. fuit tamen percuſſus a deo quando archam tetigit inclinatam ex recalcitratione boum portantium ipſam: quia tunc fuit manifeſtum q non debebat ſic portari: ſed humeris hominum rationabilium. quorum deportatione ſic non fuiſſet inclinata. q autem aliqui dicunt q fuit percuſſus a domino: eo q archam nudam tetigit. non habet apparentiam: quia archa portabatur inuoluta panno ne videretur nuda a leuitis eam portantibus: et a populo ne morerentur ſubito ſicut habetur Nu. iiij. et. ſ. i. li. vi. c. Iterum ſciendum q iſte oza ſolus fuit percuſſus et non frater eius cum eo: quia principalis erat et illa temeritas erat de eius ordinatione et mandato. g Contriſtatus eſt autem dauid non de diuina iuſticia: ſed magis de oze offenſa: propter quam meruerat a domino percuti. h Extimuit dauid dominum. etc. ex ſecundo enim illo timuit ne eet indignus deducere archam ad domum ſuam. ideo ſubditur. i Sed diuertit eam. etc. Iſte autem obededom erat de leuitis. vt habetur. i. Paralip. xvi. Dicitur autem getheus. quia ibi. ſ. in geth fuerat cum dauid fugiente ſaulem

k Et benedixit dominus obededon. multiplicando eum in bonis ſpiritualibus et temporalibus eo q circa archam domini reuerenter ſe habuit et deuote.

l Nunciatumq; eſt. hic conſequenter deductio arche interrupta perficitur. vbi primo oſtenditur ipſius dauid deuota iocunditas reſpectu dei. ſecundo ampla liberalitas reſpectu populi ibi. Cumq; compleſſet. tercio vera humilitas reſpectu ſui. ibi. Reuerſuſq; eſt dauid. Circa primum dicitur. l Nunciatumq; eſt. etc. et ideo confidens de dei miſericordia voluit archam

adducere ad domum ſuam: vt benedictio dei eſſet ſuper ipſum et ſuper domum ſuam: et ſic fecit. et patet litera vſq; ibi. m Et erant cum dauid. etc. iſte verſus non eſt in hebreo nec in libris correctis: et ideo non expono: quia appoſitus eſt ab hominibus imperitis. n Et dauid percutiebat. etc. i. ad armum ligatis. ſicut ſunt organa portabilia. o Porro dauid etc. depoſuerat enim inſignia regalia vt humiliaret ſe coram deo et acceperat veſtem ſimilem leuitis coram deo miniſtrantibus.

p Et deſpexit eum michol in corde ſuo eo q in tanta ſolennitate non apparebat in habitu regio

q Et obtulit etc. id eſt oblationes totaliter incenſas ad honorem diuinum.

r Et pacifica. id eſt oblationes quarum vna pars incendebatur ad honorem diuinum. alia erat ſacerdotum et alia offerentium. ſicut plenius dicitur in leuitico in pluribus locis

s Cumq; compleſſet hic conſequenter oſtenditur ipſius dauid liberalitas reſpectu populi. et primo in ſpiritualibus: cum dicitur.

t Benedixit populo id eſt bona imprecatus eſt. ſecundo in temporalibus: cum dicitur.

v Et partitus eſt vniuerſe multitudini iſrael. etc. collyridam panis. i. panem tenuem. x Et aſſaturam. etc. i. vnam portionem talis carnis aſſate.

y Et ſimilam frixam. ſimila eſt farina tritici delicatiſſima: ex qua cum aqua temperata fiebat paſta: et oleo frigebatur: et per portiones populo diuidebatur.

z Reuerſuſq; eſt hic oſtenditur humilitas dauid reſpectu ſui quia reuerſus in domum ſuam vt benefaceret illis de domo ſua: ſicut fecerat illis extraneis. michol vxor eius improperauit ei. eo q in tanta ſolennitate non apparuerat in ornatu regio dicens. a Quam glorioſus fuit. etc. q. d. in nullo. imo vilis et inglorius. b Diſcooperiens ſe. quia regalia inſignia depoſuerat ex humilitate: que magis placet deo q ornatus regis. vnde de heraclio imperatore legitur: q cum reportaret crucem in hierlm choſdro rege deuicto. et ſedens in equo et ornatus inſignijs imperialibus portans crucem non potuit ingredi hierlm: donec depoſitis omnibus humiliter venit peditando

c Ante ancillas ſeruorum ſuorum. i. ita publice q perſone etiam viles poterant hoc videre. q. d. peius eſt q ſi fuiſſet factum ſecrete. d Quaſi ſi nudetur. etc. q. d. non fuit diſtinctio in habitu regis a vilibus perſonis.

e Dixitq; dauid. humiliter reſpondendo. f Viuit dominus. i. per viuentem deum. g Ludam ante dominum, mente et corpore exultando.

nomen loci illius percuſſio oze vſq; in diem hanc. Et[h] extimuit dauid dominum in die illa dicens. Quomodo ingredietur ad me archa domini: et noluit diuertere ad ſe archam domini in ciuitatem dauid: ſed[i] diuertit eam in domum obededom gethei. Et habitauit archa domini in domo obededom gethei tribus menſibus: et[k] benedixit dominus obededom: et omnem domum eius. Nunciatumq;[l] eſt regi dauid q benedixiſſet dominus obededom: et omnia eius propter archam domini. dixitq; dauid. Ibo et reducam archam cum benedictione in domum meam. Abijt ergo dauid et adduxit archam dei de domo obededom in ciuitatem dauid cum gaudio: et[m] erant cum dauid ſeptem chori et victima vituli Cumq; tranſcendiſſent qui portabant archam domini ſex paſſus: immolabant boues et ouem et arietem: et[n] dauid percutiebat in organis armigatis: et ſaltabat totis viribus ante dominum. Porro[o] dauid erat accinctus ephot lineo: et dauid et omnis domus iſrael ducebant archam teſtamenti domini in iubilo et in clangore buccine. Cumq; intraſſet archa domini in ciuitatem dauid michol filia saul proſpiciens per feneſtram: vidit regem dauid ſubſilientem atq; ſaltantem coram domino: et[p] deſpexit eum in corde ſuo Et introduxerunt archam domini: et impoſuerunt eam in loco ſuo in medio tabernaculi quod tetenderat ei dauid: et[q] obtulit dauid holocauſta coram domino et[r] pacifica. Cumq;[s] compleſſet offerens holocauſta et pacifica: benedixit[t] populo in nomine domini exercituum: et[v] partitus eſt vniuerſe multitudini iſrael tam viro q mulieri ſingulis collyridam panis vnam: et[x] aſſaturam bubale carnis vnam: et[y] ſimilam frixam oleo: Et abijt omnis populus vnuſquiſq; in domum ſuam. Reuerſuſq; eſt dauid ut benediceret domui ſue: et egreſſa michol filia saul in occurſum dauid ait. Quam glorioſus[a] fuit hodie rex iſrael: diſcooperiens[b] ſe ante[c] ancillas ſeruorum: et nudatus eſt quaſi[d] ſi nudetur vnus de ſcurris. Dixitq;[e] dauid ad Michol. Viuit[f] dominus: quia[g] ludam ante dominum qui elegit me potius q patrem tuum: et q omnem domum eius: et precepit mihi vt eſſem dux ſuper populum domini in iſrael: et[h] ludam et vilior fiam plus q factus ſum: et ero humilis in oculis meis: et[i] cum ancillis de quibus locuta es glorioſior apparebo. Igitur[k] michol filie saul non eſt natus filius vſq; in diem mortis ſue. Capitulum. vij.

Actum[a] eſt autem cum ſediſſet rex in domo ſua et dominus dediſſet ei requiem vndiq; ab vniuerſis inimicis ſuis: dixit[b] ad nathan prophetam. Vide[c] ne q ego habitem in domo cedrina: et[d] archa dei poſita ſit in medio pellium. Dixitq;[e] nathan ad regem. Omne[f] quod eſt in corde tuo vade fac: quia[g] dominus tecum eſt. Factum[h] eſt autem in illa nocte et ecce ſermo domini ad nathan dicens. Vade et loquere ad ſeruum meum

b Et vilior fiam. i. humilior. quia ſecundum q dicit beatus Grego. Omel. xxx. tanto humilior atq; ad ſeruiendum deo promptior quiſq; debet eſſe ex munere: quanto obligatiorem ſe eſſe conſpicit in reddendo rationem. dauid autem a deo multa beneficia receperat que ſe humiliando recognoſcebat. i Et cum ancillis. etc. michol enim ex ſua ſuperbia inter ancillas reputabat alias vxores dauid: quas acceperat tanq ſecundarias: et cum iſtis dauid apparuit glorioſior: quia de ipſis habuit prolem multam pulcram et nobilem etiam poſt iſtud factum non autem de michol. ideo ſubditur. k Igitur michol filie. etc. ſ. de cetero licet habuiſſet ante filium: prout dictum fuit. ſ. iij. capitulo.

In. c. vi. vbi dicitur in poſtilla. Et cum ancillis. de quibus locuta es glorioſior apparebo. Additio.

Non apparet q Michol vocaſſet alias vxores dauid ancillas. prout poſtil. ait. Nam verba ſua in textu talia ſunt. Quam glorioſus fuit rex iſrael hodie diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorum. Non enim dixit. ante ancillas ſuas: ſed ante ancillas ſeruorum. volens dicere q non ſolum vxores: ſed etiam ancille ſeruorum poterant eum videre diſcoopertum: quod ipſi michol videbatur inhoneſtum. In reſponſione vero dauid vbi dicit. Cum ancillis de quibus locuta es glorioſior apparebo. intendit dicere q etiam vilificando ſe coram ancillis ſeruorum glorioſior deberet apparere. iuxta illud ſaluatoris. Qui ſe humiliat exaltabitur. Cap. vij.

Actum eſt autem Hic conſequenter deſcribitur deuotio dauid erga deum quantum ad domum ipſius edificandam. Circa quod primo ponitur humana conſultatio. ſecundo diuina prohibitio. ibi. Factum eſt autem. tercio ex parte repromiſſio. ibi. Et nunc hec dices. Circa primum ſciendum q Deut. xij. dicitur q quando filij iſrael quieti eſſent in terra promiſſionis: tunc dominus eligeret locum vbi templo edificato offerrentur de cetero ſacrificia domini: et non alibi. ſicut etiam fuit expoſitum ibidem. et ideo videns dauid q dominus dediſſet ſibi vndiq; requiem ab vniuerſis inimicis ſuis credidit eſſe tempus edificandi templum. propter quod. b Dixit ad nathan prophetam. per modum collationis et conſilij. c Vide ne etc. notabiliter et ſumptuoſe edificatam.

d Et archa domini etc. q. d. iuſtum videtur et rationabile q ego ei edificem excellentiſſimam domum. e Dixitq; nathan ad regem. non ſpiritu prophetico: ſed humano quod patet ex hoc: quia poſtea retractauit verbum ſuum. f Omne quod eſt etc. q. d. bonum propoſitum concepiſti. impleas opere. g Quia dominus tecum eſt. credebat enim deo placere q domus a dauid edificaretur. et ex hoc patet q ſpiritus prophetie non ſemper tangit corda prophetarum: quia aliquando loquuntur inſtinctu proprio et humano et non diuino. vt patet in hoc loco et in pluribus alijs. h Factum eſt autem. hic conſequenter ponitur diuina prohibitio. cum dicitur. Factum eſt autem in nocte illa. i. immediate ſequenti dictum conſilium: videbat enim dominus ipſum dauid valde voluntarium ad opus

Universidad de Salamanca. BGH

incboandum cuius tamen tempus nondũ aduenerat: vt magis patebit ex ſequẽtibꝰ. iõ ita cito facta eſt diuina ꝓhibitio: ne dõ ſtatĩ incboaret opꝰ
l Nũqd tu edificabis. ⁊c. q.d. nõ. cuiꝰ rõ ſubdit. k Neqꝫ eñ in domo habitaui. ⁊c. q arcba dei ⁊ ꝓpiciatoriũ. qd erat q̃ſi ſedes dei. vt. ſ. dictũ eſt: ſemꝑ fuerat in tabernaculo: ⁊ nõ in domo ſtabili vel mãſiua de lignis ⁊ lapidibꝰ edificata. l Nũquid loquẽs locutꝰ ſuꝫ. ⁊c. q.d. adhuc non p̃cepi. in hebreo hr̃. Et dixi ad vnaꝫ de tribubꝰ iſrl': cui p̃cepi vt paſceret. q de oĩbꝰ feretribubꝰ fuerãt aliq̃ paſtores ppl'i iſrl'. v̄bi grã. d̃ tribu leui moyſes ⁊ aarõ. de tribu ephraĩ Joſue. de tribu iuda othoniel. de tribu manaſſe iephte. de tribu beniamin ayoth ⁊ ſaul. de tribu neptalim barach. de tribu zabulon aylon. de tribu dan ſanſon. de tribu iſacbar thola. m Et nũc h̃ dices. h̃ p̃nr ponitur de xp̃o repromiſſio. ⁊ ſcdõ ipſiꝰ dauid grarũ actio. ibi. Ingreſſus eſt dauid. Prima in duas. q p̃ bñficiũ exhibitũ recolit. ſcdõ exhibẽdũ promittit. ibi. Et ponã locũ Circa primum dicitur.
n Ego te tuli d̃ paſcuis ⁊c. h̃ pꝫ ex p̃dictis. ſ. p̃ li. xvi. ca. ⁊ xvij. o Et fui tecũ. ꝓtegẽs te ab aduerſarijs ⁊ dirigẽs in opibꝰ tuis. p Et iterfeci. ⁊c. ſ. ſaul ⁊ alios ⁊ doech. vt pꝫ ex ſup̃dict̃. q Feciqꝫ tibi nomẽ grãde. dãdo tibi dignitatẽ regiã. r Juxta nomẽ magnoꝝ ⁊c. q.d. magnitudo iſta q̃ hr̃ i terra modica eſt reſpectu illiꝰ q̃ expectat in futuro. vñ dic ſaluator Math. xi. Qui aũt minor eſt i regno celoꝝ maior eſt eo. Iſta aũt bñficia dauid exhibita deꝰ recitauit nõ ad exprobrãdũ: ſꝫ ad accendẽdũ ampliꝰ cor dauid ad amorẽ diuinũ. s Et ponã locũ. h̃ p̃nr ꝓmittit bñficiũ exhibendũ. ⁊ p̃ q̃tũ ad tꝑale regnũ. ſcdõ q̃tũ ad ſpũale ⁊ eternũ. ibi. Cũqꝫ cõpleti fuerint. Circa p̃mũ dr. s Et ponã locũ pplo meo iſrl'. i. templum in hieruſalẽ vt ppl's ibi offerat ⁊ nõ alibi. t Et plãtabo eũ. i. firmiter radicabo in regno tuo. v Et hitabo cũ eo. ꝑ verũ cultum.
x Et nõ turbabit ampliꝰ. ſicut fuit in egypto ſub pharaõe. y Nec addẽt filij iniq̃tat̃. i. infideles. z Ut affligãt eũ ſic p̃us. ſ. tꝑe iudicũ quo frequẽter ꝓpt̃ pctã ſua affligebãt ab infidelibꝰ. ſic pꝫ ex decurſu illiꝰ libri. q ꝫ filij iſrl' fuerĩt poſtea aliq̃n afflicti ꝓpt̃ pctã ſua. ñ tñ ita frequẽt̃
a Et requiẽ dabo tibi. ꝫ eñ dauid iã eẽt i requie. vt p̃dictũ eſt: tñ illa requies nõ erat adhuc ita ꝑfecta ſic poſtea fuit q̃n infideles exñtes in circuitu regni ſui debellauit. vt hr̃. c. ſeq̃n. b Predicitqꝫ tibi. ⁊c. i. ſucceſſiõꝫ regni tui in filijs tuis. c Cũqꝫ cõpleti fuerint. h̃ p̃nr fit ꝓmiſſio ipſi dauid de regno ſpũali ⁊ eterno. q̃ ꝓmiſſio ipleta fuit in xp̃o. Ad itellectũ aũt huiꝰ paſſus ⁊ ſimiliũ. ꝯſiderãdũ ꝙ geſta vete. teſt. fuerũt figura geſtorũ noui. ſm ꝙ dicit apl's. i. ad Corinth. x. Oĩa in figura ꝯtingebãt illis ⁊ ſic ſalomõ filiꝰ dauid fuit figura xp̃i: q̃ natꝰ eſt etiã de dauid ſm carnẽ. vt dr Ro. i. Illud ãt qd eſt figura alterius oportet ꝙ ſit aliq̃ res ſm ſe. niſi eñ circulꝰ pẽdens in taberne oſtio eẽt aliq̃ res in ſe: nõ poſſet eẽ ſignum in figura vini exñtis in cellario. Sic igitur illud qd eſt figura alteriꝰ põt tripliciter ꝯſiderari. vno mõ vt eſt res in ſe tm̃. alio mõ vt eſt figura alteriꝰ tm̃. tercio mõ ſm vtrũqꝫ. Sic igit in ſacra ſcriptura aliq̃ dicũt d̃ ſalomone ſm ſe. ⁊ ſic nõ fuit figura xp̃i. ſic ꝙ fecit tẽpla ydoloꝝ. vt hr̃. j. iij. li. xi. c. Aliq̃ aũt dicunt de ipo in q̃tũ fuit figura xp̃i tm̃: q̃ nõ p̃nt v̄ificari d̃ ſalomone ſm ſe: ſꝫ tm̃ de xp̃o. ſic illud pſal. lxxi. Et dñabit a mari vſqꝫ ad mare. ⁊ a flumĩe vſqꝫ ad termĩos orbis terrarũ. qd nõ fuit verũ de ſalomone. q nõ fuit monarcha: ſꝫ habuit regnũ ſat̃ artũ. Sꝫ v̄m eſt de xp̃o hoĩe cui in ſua reſurrectõe data fuit oĩs ptãs in celo ⁊ in terra. vt habet Math. vlt. Alia aũt dicũt in ſcp̃tura de ſalomone vtroqꝫ mõ: q̃. ſ. verificata ſunt de ipſo: ꝫ minꝰ ꝑfecte: ⁊ d̃ xp̃o ꝑfectiꝰ. cuiuſmodi ſũt illa q̃ h̃ ponunt ſaltẽ aliq̃. c Cũqꝫ cõpleti fuerint dies tui ⁊c. exponẽdo de ſalomone. Sciẽdũ ꝙ ꝫ fuerit coronatꝰ in regẽ: viuẽte adhuc dauid. vt hr̃. j.

dauid. hec dicit dominus. Nunqd[l] tu edificabis mihi domum ad habitãdũ: neqꝫ[k] eñ habitaui i domo ex die illa q̃ eduxi iſrl' de terra egypti vſqꝫ in diẽ hãc: ſꝫ ambulabã in tabernaculo ⁊ in tẽtorio per cũcta loca q̃ trãſiui cũ oĩbus filijs iſrl'. Nũqd[l] loquẽs locutꝰ ſum ad vnã de tribubꝰ iſrl': cui p̃cepi vt paſceret pplm meũ iſrl' dicẽs: q̃re nõ edificaſti mihi domũ cedrinã. Et nũc[m] hec dices ſeruo meo dauid. Hec dicit dñs exercituũ. Ego[n] tuli te de paſcuis ſequẽtẽ greges: vt eſſes dux ſuꝑ pplm meũ iſrl': ⁊[o] fui tecũ in oĩbꝰ vbicũqꝫ ambulaſti ⁊[p] interfeci vniuerſos inimicos tuos a facie tua: feciqꝫ[q] tibi nomen grãde iuxta[r] nomẽ magnoꝝ q̃ ſũt in terra. Et[s] ponã locũ pplo meo iſrl': ⁊[t] plãtabo eũ: ⁊[u] hitabo cũ eo: ⁊[x] nõ turbabit ampliꝰ nec[y] addẽt filij iniq̃tatis vt[z] affligãt eũ ſic prius: ex die q̃ cõſtitui iudices ſuꝑ populũ meũ iſrl'. Et[a] requiẽ dabo tibi ab oĩbus inimicis tuis: p̃dicitqꝫ[b] tibi dñs ꝙ domuꝫ faciat tibi dñs. Cũqꝫ[c] cõpleti fuerĩt dies tui ⁊ dormieris cũ prĩbꝰ tuis ſuſcitabo ſemẽ tuũ poſt te: qd egredietur de vtero tuo: ⁊[d] firmabo regnũ eiꝰ. Ipſe[e] edificabit domũ noĩ meo: ⁊ ſtabiliam thronũ regni eiꝰ vſqꝫ in ſempiternũ. Ego[f] ero ei in prẽm: ⁊ ipſe erit mihi in filiũ. Qui[g] ſi inique aliqd geſſerit: arguã eũ in v̄ga viroꝝ ⁊ in plagis filioꝝ hoim. Miſericordiã aũt meã non auferã ab eo

iij. li. i. c. tamen non fuit firmiter ſtabilitus in regno vſqꝫ poſt mortem dauid: q̃n adonia ⁊ ioab iterfect̃ diſſoluta fuit colligatio eorum q̃ fauebãt adonie. tñ ſalomõ adhuc nõ erat natꝰ nec ꝯceptus q̃n iſta v̄ba fuerũt dicta dauid ex parte dñi. ſic igit qd dr h̃. Suſcitabo ſemẽ tuũ poſt te ⁊ firmabo regnũ eiꝰ. ſ. poſt mortẽ tuã. ita ꝙ iſta ſuſcitatio itelligit q̃tũ ad regni ſtabilitatẽ. ſicut aliq̃s dr creari in regẽ: qd egredietur de vtero tuo ꝑ h̃ deſignat natiuitas ſalomõis q̃ ꝫ fuerit añ mortẽ prĩs. fuit tñ pꝰ verba iſta ſibi dicta. ⁊ ſic lr̃a eſt intricata ⁊ referẽda eſt ad diuerſa mõ dicto. ⁊ talis modus loquẽdi hñ iuenit alibi in ſcriptura. Ipſe edificabit domuꝫ noĩ meo. ſic hr̃. j. iij. li. vi. c. Et ſtabiliaꝫ thronũ regni eiuſ vſqꝫ in ſempiternũ. i. tp̃s lõgũ. ſic in pſal. dicũt mõtes eterni. Regnũ eñ ſalomonis defecit in trãſmigratione babylonis vel ſaltẽ in diebꝰ herodis q̃ fuit alienigena. q prĩ eiꝰ fuit ydumeꝰ. Et ero ei in prẽm: ⁊ ipſe erit m̃ in filiũ ꝑ grãm adoptõis. q in p̃ncipio ſalomõ fuit grõſus corã dño. ꝓpt̃ qd nathan ꝓpha vocauit eũ amabilẽ dño. vt hr̃. j. xij. c. Qui ſi iniq̃ aliqd geſſerit. h̃ accipit ſi ꝑ q. q de eo ſcribit. j. iij. li. xi. c. Cũqꝫ eẽt iã ſenex: deprauatũ eſt cor eiꝰ ꝑ mlieres vt ſeq̃ret deos alienos. ⁊ ibidẽ ſubdit. Quõ edificauit tẽpla ydoloꝝ in mõte oliueti ꝯ hierl'm: ita ꝙ de tẽplo dñi poterãt ydolatre videri: qd erat maximũ incitamẽtũ pplo iſrael ad relinquẽdũ dñm. q ꝓnꝰ erat ad ydolatriã. Arguã eũ in virga viroꝝ. i. in moleſtijs ab hoibus inflict̃. ſic. j. dr. iij. li. xi. ꝙ dñs ſuſcitauit aduerſarios plures ſalomõi i fine vite ſue. Et in plagis filioꝝ hoim. eodẽ mõ exponẽdũ eſt de aduerſarijs p̃dict̃ ſalomoni ſuſcitat̃. In heb. hr̃. In plagĩ filioꝝ adã. qd exponũt hebrei d̃ adã p̃ hoĩe dicẽtes: ꝙ adã in cẽtũ tribꝰ annis q̃bus ꝯtinuit ſe ab vxore ſua eua ꝓpt̃ interfectõꝫ abel. demões ſuccubi iũgebãt ei ⁊ ꝯcipiebant ab eo: ⁊ pariebãt demones. ⁊ iſti fuerũt filij adã: q̃ vt dicunt incitauerũt ſalomone ad peccãdũ. ⁊ ꝑ h̃ diuiſum fuit regnũ tꝑe filij ſui. Hoc aũt h̃ poſui ad oñdendũ ad quã cecitatẽ deuenerũt iu dei. ſm dictũ apl'i ad Ro. xi. q cũ demones ſint ſpũales ſube nõ p̃nt ex ſemĩe hoĩs ꝓduci. ⁊ ſi demões aliq̃n fiũt ſuccubi: vt ex ſemine illo aliq̃d gñaret: oportet ꝙ poſtea fiãt incubi: vt ſemẽ illud in mulierẽ trãſfũdat. ⁊ ſic ex eo ho ⁊ nõ demõ gñaret. Miſericordiã aũt meã nõ auferã ab eo. Ex h̃ dicũt aliq̃ ꝙ ſalomõ ꝫ peccauerit grauit̃. vt dictũ eſt: tñ in fine penituit. ⁊ ſic eſt ſaluatꝰ. ⁊ h̃ etiã dicit q̃dã glo. hebraica ſuꝑ Eccl. ij. c. Sꝫ h̃ eſt m̃ valde dubiũ. ſic diffuſius tractaui in q̃dã q̃õne d̃ q̃libet m̃ ſuꝑ h̃ ꝓpoſita. q ſi v̄e penituiſſet: cũ eẽt rex valde potẽs: cui nullꝰ d̃ pplo auſus fuiſſꝫ ꝯdicere deſtruxiſſet tẽpla ydoloꝝ q̃ edificauerat. vt videt. qd nõ fec. q ſteterũt vſqꝫ ad tp̃s ioſie reg. vt hr̃. j. iiij. li. xxiij. ca. Nec ex h̃ loco põt efficacit̃ argui de miſericordia dei circa eũ: niſi q̃tũ ad tꝑale regnũ. qd nõ fuit ab eo: nec a filijs eiꝰ totalit̃ ablatũ. ſic fuit a ſaule. iõ ſubdit. Sic abſtuli a ſaul quẽ amoui a facie mea. ſ. ne regnaret poſteritas ſua. ꝙ eñ ſaul fuerit dãnatꝰ nõ hr̃ exp̃ſſe ex ſcp̃tura. ſic ſ. dictũ eſt li. i. c. vlt. ⁊ fidelis erit domꝰ tua. q ꝫ aliq̃ reges a dauid deſcẽdẽtes declinauerũt ad ydolatriã. tñ alij ſequentes reducebãt pplm ad cultũ diuinũ. Exponẽdo ãt lr̃am iſtã de xp̃o: expoſitio eſt multo clarior ⁊ melior: ſaltẽ in pluribus. cum dicitur.
c Cunqꝫ compleri fuerint dies. ⁊c. certum eſt ꝙ chriſtus deſcendens ex dauid ſm carnẽ ꝑ virginẽ mariã: fuit magno tꝑore poſt

mortem dauid. ⁊ ſic littera patet ꝓut iacet. d Et firmabo regnũ eiꝰ. q regnũ xp̃i firmũ eſt imꝑpetuũ. ſm ꝙ dr Daniel. vij. Ptãs eiꝰ ptãs eterna q̃ nõ auferet. ⁊ regnũ eiꝰ qd nõ corrumpet
e Ipſe edificabit domũ. ⁊c. ſ. eccl'iam de lapidibꝰ viuis ⁊ elect̃.
f Ego ero ei in prẽm. ⁊c. nõ ꝑ adoptionẽ: ſꝫ ꝑ naturã: q̃ eſt vera et ꝑfecta filiatio. ⁊ ſub iſto itellectu introducit apl'us hãc auctem dictã de xp̃o H. h. i. ca.
g Qui ſi iniqꝫ aliqd geſſerit. h̃ nõ põt exponi d̃ xp̃o in pſona ꝓpa: q peccati nõ fecit: nec inuentus eſt dolꝰ in ore eiꝰ. nec ſalomõ inq̃tũ peccator fuit figura ipſius: vt p̃dictũ eſt. põt tñ exponi de ipſo ꝓ mẽbris ipſiꝰ ꝓpt̃ ꝯdeſcẽſionẽ capit̃ ad mẽbra: ſm illã regulam quã poſui in p̃n. Gen. ⁊ h̃ mõ pctã ppl'i xp̃iani dicũtur pctã xp̃i. ps. xxi. Longe a ſalute mea v̄ba d̃ lictoꝝ meoꝝ. vbi loq̃tur ꝓpha in ꝑſona xp̃i. vñ ⁊ ꝓ peccat̃ nr̃is v̄beratus fuit plagatus ⁊ crucifixus.
h Et fidelis erit domꝰ tua. q fides nõ d̃ficiet i eccl'ia.
i Et regnũ tuum vſqꝫ in eternũ. q regni xp̃i nõ erit finis. Luce. j. k Ingreſſus eſt aũt. h̃ p̃nr ponit grarũ actõ. vbi dauid p̃ regratiat de ꝓmiſſiõe. ſcdõ dep̃cat ꝓ ꝓmiſſi impletõne. ibi. Nũc g̃ dñe. Circa p̃mũ dr. k Ingreſſus eſt aũt dauid locum orõnis iux̃ tab'naculũ. l Et ſedit corã dño. i. corã arcba dñi vbi d̃s rep̃ntabat mõ ſpãli. ꝫ eñ ſit vbiqꝫ ꝑ eſſentiaꝫ p̃ñiã ⁊ potentiã. m Quis ego ſum ⁊c. q adduxiſti me hucuſqꝫ. i. vſqꝫ ad ſublimitatẽ regiã. q.d. ex me nõ habeo ad h̃ aptitudinem.
n Sꝫ ⁊ h̃ parũ. ⁊c. q nõ ſolũ locutꝰ es de regno ꝯfirmãdo in ꝑſona mea. ſꝫ etiã in poſteritate mea. o Iſta eñ eſt lex adã. ſ. vt q̃libet ſit ſollicitꝰ ⁊ deſiderãs ꝓſperitatẽ poſteritat̃ ſue.
p Quid g̃ adhuc. ⁊c. q.d. tu maiora feciſti ⁊ ꝓmiſiſti q̃ꝫ ego fuiſſex auſus petere. q Tu eñ ſcis ⁊c. i. ꝑ effectũ oñdiſti ꝙ tu hẽas noticiã ⁊ mẽoriã mei: tot ⁊ tãta m̃ faciẽdo ⁊ ꝓmittẽdo r Propter ver. tuũ. i. ꝓpt̃ v̄bũ qd locutꝰ es d̃ me ſamueli. iſta feciſti ⁊ ꝓmiſiſti: vt ipleat qd ei dixiſti. s Et ſm cor tuũ feciſti. i. ſm volũtatem tuã. q h̃ ꝓcedit ex tua mera liberalitate: nõ ex mea dignitate.
t Idcirco magnificatꝰ es. Modꝰ eñ magnifici eſt facere maiora q̃ꝫ ſit dignitas recipiẽtis. v Que autem eſt gens ⁊c. deducendo filios iſrl' in colũna ignis ⁊ nubis. Sciendũ tñ ꝙ ille q̃ p̃cedebat erat angelꝰ. vt hr̃ Exod. xiiij. tñ aliq̃n noiat deꝰ cuiꝰ ꝑſonaꝫ rep̃ntabat: ſm ꝙ dicit Greg. In hebreo hr̃. Propt̃ quã iuerunt dij. qd exponit rab. Sal. de moyſe ⁊ aaron q̃ miſſi fuerũt ad educendũ pplm iſrl' de egypto. ⁊ dicũt dij participatiue: eo mõ q̃ dr moyſi Exod. vij. Ego cõſtitui te deũ pharaõis. ſꝫ h̃ expoſitõ apparet falſa ꝑ illõ qd dr. i. Paral. xvij. vbi dr. Ad quã prexit dñs deus. ⁊ ſic eſt in hebreo. ex q̃ pꝫ ꝙ intelligit de deo v̄o. Sꝫ meliꝰ põt exponi de pluralitate ꝑſonarũ in diuinis: q̃rũ opa ſunt indiuiſa. ⁊ iõ h̃ notat pluralitas ꝑſonarũ. cũ dr. Iuerũt dij: q tres ꝑſone vere dicunt tres: deitatẽ hñtes. quia tñ illa deitas et eſſentia vna eſt ſimplex in tribꝰ. iõ ſubdit in ſingulari. x Ut redimeret eam ſibi ⁊c. ⁊ poneret. ⁊c. q a redẽptõe illiꝰ ppl'i noiatus eſt deus

ſicut abſtuli a ſaul quẽ amoui a facie mea. Et[h] fidel' erit domꝰ mea ⁊[i] regnũ tuũ vſqꝫ in eternũ añ faciem meã: ⁊ thronꝰ tuus erit firmus iugiter. Scdm oĩa v̄ba hec ⁊ iuxta vniuerſam viſionẽ iſtã: ſic locutꝰ eſt nathã ad dauid. Ingreſſus eſt aũt[k] rex dauid: ⁊[l] ſedit corã dño ⁊ dixit. Quis[m] ego ſum dñe d̃s ⁊ q̃ domus mea: q adduxiſti me huc vſqꝫ: Sꝫ[n] ⁊ hoc paruũ viſum eſt in cõſpectu tuo dñe d̃s: niſi loq̃reris etiã de domo ſerui tui in lõginquũ. Iſta[o] eſt eñ lex adã dñe d̃s. quid[p] ergo addere poterit adhuc dauid vt loquat ad te: Tu[q] eñ ſcis ſuũ tuũ dñe d̃s ꝓpter[r] verbũ tuum ⁊[s] ſm cor tuũ feciſti omia magnalia hec ita vt notũ faceres ſeruo tuo. Idcirco[t] magnificatꝰ es dñe deus q nõ eſt ſil'is tui neqꝫ eſt d̃s extra te in oĩbꝰ que audiuimꝰ aurĩbꝰ noſtris. Que[u] eſt aũt vt ppl's tuꝰ iſrl' gens in terra ꝓpter quã iuit deus vt[x] redimeret eã ſibi in pplm ⁊ poneret ſibi nomẽ: faceretqꝫ eis magnalia ⁊ horribilia ſuꝑ terrã a[z] facie ppl'i tui quẽ redẽiſti tibi ex egypto gẽtẽ: ⁊ deũ eiꝰ. Firmaſti eñ tibi pplm tuũ iſrael in ppl'm ſempiternũ: ⁊ tu dñe d̃s factꝰ es eis in deum. Nũc[a] ergo dñe d̃s v̄bũ qd locutus es ſuꝑ ſuũ tuũ ⁊ ſuꝑ domũ eius ſuſcita in ſempiternũ: ⁊ fac ſic locutꝰ es vt magnificet nomẽ tuũ vſqꝫ in ſempiternũ: atqꝫ dicatur. Dñe d̃s exercituũ: d̃s ſuꝑ iſrl'. Et domꝰ ſui tui dauid erit ſtabilita corã dño: q tu dñe exercituũ d̃s iſrael reuelaſti[b] auriculã ſerui tui dicens. Domũ edificabo tibi: propterea[c] iuenit ſuꝰ tuꝰ cor ſuũ vt oraret te orõne hac. Nũc ergo dñe d̃s tu es[d] d̃s ⁊[e] verba tua erũt vera Locutꝰ es eñ ad ſuũ tuũ bõa hec Incipe ergo ⁊ bñdic domui ſerui tui: ut ſit in ſempiternũ corã te. q tu dñe d̃s locutꝰ es hec ⁊ bñdictione tua benedicet domus ſerui tui in ſempiternũ. Cap. viij.

iſrael in ſpeciali. y Faceretqꝫ eis magnalia ⁊ horribilia: ⁊ que ſint illa oſtẽdit dicẽs. z A facie ppl'i tui. ⁊c. ſubintelligit eijciẽdo. ſ. a facie ppl'i tui. ⁊c. i. pplm q̃ habitabat in terra chananeoꝝ: ⁊ deos eiꝰ q̃s cõtriuerũt filij iſrl'. ⁊ ꝙ ſic deat intelligi pꝫ ꝑ illud qd hr̃. i. Paral. xvij. vbi iſta ſnĩa clariꝰ põit ſic. Et magnitudie ſua atqꝫ terrore eijceret natões. ⁊c.
a Nũc g̃. h̃ p̃nr Dauid dep̃catur pro ꝓmiſſi adimpletione duplici d̃ cauſa vna eſt: q ꝫ d̃s velit dare bñficia in futuro: vult tñ ſuꝑ h̃ dep̃cari vt recipiẽtes mereãt. alia eſt q tales ꝓmiſſiões diuie intelligẽde ſunt ſub ꝯditione. i. ſi hoĩes faciãt debitũ ſuũ. ⁊ nõ ponãt diuie promiſſiõi impedimẽtũ. ꝓut diffuſiꝰ dictũ fuit. ſ. i. li. ij. ca. v̄ſus fi. Cetera patẽt vſqꝫ ibi. b Reuelaſti auriculã. al's aurem ſui tui. ⁊c. ſequitur.
c Propterea iuenit ſeruus tuꝰ. ⁊c. i. niſi reuelaſſes mihi ꝑ nathã ꝓphetam ꝙ tu velles mihi tãta bõa facere nullo modo p̃ſumerẽ iſta dep̃cari a te. d Tu es deꝰ ⁊ ꝑ ꝯñs v̄itas ꝑ ẽentiã.
e Et v̄ba tua erũt vera ꝑ ꝯñs niſi ponat ipedimentũ a parte noſtra.
In cap. vij. vbi dr in poſtilla. Miſericordiã aũt meã ñ auferã ab eo. ex h̃ dicũt aliqui ꝙ ſalomon licet peccauerit.

Additio.

Poſſibile fuit ſalomonẽ penituiſſe. ſic tamen ꝓpe mortẽ ꝙ iã nõ valebat ydola deſtruere. vñ ex h̃ nõ ꝯcludit neceſſario ipm nõ eſſe ſaluatũ. In h̃ aũt ꝙ dicit poſtillator. Miſericordiã aũt meã nõ auferã ab eo. nõ intelligitur niſi q̃tũ ad tꝑale regnũ. ⁊c. nimis videt lr̃aliꝫare. Nã mãifeſtum eſt ſm doctores nr̃os ꝙ lex vetꝰ diſponebat ad xp̃m. ſic imꝑfectũ ad ꝑfectũ. ⁊ iõ ppl's ille cõꝑatur puero ſub pedagogo exñti. vt pꝫ ad Gal. iij. vñ ꝯ tꝑalia bõa eis ꝓmiſſa p̃ncipalit̃ intelligũt ꝓ ſpũalibus. ⁊ ideo iſta regna dauid ꝓmiſſa ⁊ filio ſuo ſalomoni. ſilr ⁊ ꝑpetuitas fidelitatis domus eiꝰ. ⁊ ſi intelligãt de regno tꝑali: intelligẽda ſunt p̃ncipalius etiã ad lr̃am de regno eterno. ſic cũ dr abrae. ⁊ bñdicẽtur in ſemine tuo oĩs gentes. ⁊c. Gen. xxij. intelligẽdũ eſt de bñdictõe ſpũali etiã ad lr̃am. Si eñ intelligeretur de bñdictõe tꝑali tñ euacuaret rõ apl'i: ad Gal. iij. qd nullo mõ a catholicis eſt aſſerẽdũ: de dãnatõe aũt ſaulis dictũ eſt. ſ. in additione primi libri capitulo vltimo.

Replica.

In cap. vij. vbi multa bõa dicunt de ſalomone ⁊ eiꝰ domo. qd poſtillator exponit ſm p̃ntẽ iuſticiã: volẽs ꝙ ex illis dict̃ nõ põt argui ſalomõ ſaluatꝰ: ſic q̃dã voluerũt: huic Burg. opponit aſſerens etiã intelligẽdũ nõ de regno tꝑali ſolũ: ſꝫ eterno. volẽs ſalomonem ſaluare eo ſic dicit Burg. ꝙ poſſibile fuit ſalomonẽ penituiſſe ſic prope mortẽ vt nõ valeret ydola deſtruere. Sꝫ iſtud videt cõfictũ iuxta achilẽ Burg. Eſt eñ cõe eiꝰ argumẽtũ qd repetit ⁊ cõſueuit ſepe repetere: vide licet ex lr̃a nõ hꝫ fundamẽtũ. igit irrationabilit dictũ: ⁊ maxie q̃n ex lr̃a põt rõnabiliter trahi ꝯtriũ. vñ ſi ꝑ caſum a Burg. poſitũ ſalomoni remaneret aliq̃ excuſatio de tãto: nõ tñ de toto. nulla tñ ſucceſſoribꝰ ſuis remanet excuſatio. q̃ domꝰ eius hic dicunt. ⁊ h̃ domus dicit fidelis. ꝓut in lr̃a Formet igit argumẽtũ ſic: cuiꝰ domꝰ eſt ꝯ dei diffinitiõeꝫ: ⁊ infidelis ille ſaluatꝰ eſſe nõ põt. ſꝫ domus ſalomõis fuit infidelis: vt late declaratur in glo. ordi. igit ⁊c. Oĩa igit q̃ h̃ laudabilia de ſalomone ⁊ eiꝰ domo dicunt: intelligũtur de eo ſm p̃ntem iuſticiã ⁊ nõ eternã p̃deſtinatõem. ſed ſm eternã p̃ſciẽtiã intelligũtur d̃ xp̃o: de q̃ eſt p̃ncipalis ſenſus litteralis eoꝝ laudabiliũ q̃ h̃ dicunt. ꝓut dicit eadẽ glo. q̃ eſt notabilis. Fictio etiã burg. põt argui ex tex. iij. Reg. xi. ⁊ xij. vbi dñs ꝑ ꝓphã ahya ſilonitẽ

Universidad de Salamanca. BGH

diffiniuit regnum ſalomonis ſciendum eo ꝙ dereliquit dominum ⁊ ado rauit aſtarte deā ſydonioꝝ ⁊c̄. Et ꝯſtat illā diffinitōz nō eſſe poſitā in ex ecutōem niſi tꝑe roboā filij ſalomōis. q: dr̄ cap. xij. nō acq̄euit rex ꝑplo. qm̄ aduerſatꝰ fuerat eū dn̄s vt ſuſcitaret v̄bū ſuū qd̄ locutꝰ fuerat in manu abye. ⁊c̄. vide ibi diligent lr̄am. Si igit ſalomon egiſſet pniam: ꝓut vult Burḡ. illa ſn̄ia dei nō fuiſſ3 poſita in execu tione poſt pniam ſalomonis. mutata eīm cauſa mutari debuit ſn̄ia. Nūc aūt cā ſciſſure regni fuit ydolatria ſalomonis. vt p3 ex lr̄a allegata. Idcirco pn̄ia eiꝰ debuit eſſe cā ꝯrij. ſ. vnitat̄ regni. qd̄ tn̄ ſciſſu3 eſt. Huiꝰ argumētu3 ſilr̄ accipit ab byſtoria niniuitarū Jone .iij. vbi ſn̄ia diuia lata ꝯ peccata coꝝ: ꝓpter pactam pniam fuit imutata. vn̄ vr̄ ſalomō nō penituiſſe. Apl̄s igit ad Gal̄. iiij. allegās p̄ntē lr̄am de regno eterno fideli. ⁊c̄. ad lr̄am intelligit de xp̄o et eius domo: nō de dauid ⁊ ſalomōe niſi ſm̄ p̄ntē iuſticiā. Cap. viij.

Actū eſt aūt. Hic ꝯn̄r oñdit fortitudo dd̄ in debellādo aduerſariū. Et p̄ pōit̄ur bmōi debellatio. ſecūdo regni dauid ordinatio. ibi. Et regnauit dd̄. Prima in q̄tuor partes ſm̄ q̄tuor gētes q̄s d̄bellauit. ſcd̄a ibi. Et ꝑcuſſit moab. tercia ibi. Et percuſſit dauid adadezer. q̄rta ibi. Fecit q̄3. Pria gēs ab eo debellata fuit gens philiſtinoꝝ. qd̄ notatur cū d̄r. b Et tulit dauid frenū. ⁊c̄. frenū eſt id q̄ tenetur equꝰ ſub

Factū[a] eſt aūt poſt hec ꝑcuſſit dauid philiſtijm: ⁊ humiliauit eos: ⁊[b] tulit dauid frenū tributi de manu philiſtijm: ⁊[c] ꝑcuſſit moab: ⁊[d] menſus eſt eos funiculo coequās[e] terre. Menſus[f] eſt aūt duos funiculos: vnū[g] ad occidendū: ⁊[h] vnū ad viuificandū. Factuſq3 eſt moab dauid ſuiēs ſub tributo. et[i] ꝑcuſſit dauid adadezer filiū roob regē ſoba qn̄ ꝓfectꝰ eſt vt dn̄aret̄ ſup flumē euphratē. Et captis dauid ex pte eiꝰ mille ſeptingētis equitibus: ⁊ .xx. milibꝰ peditū ſubneruauit[k] oēs iugales curruū. Dereliquit[l] aūt ex eis centū currus. Venit quoq3 ſyria damaſci vt p̄ſidiū ferret adadezer regi ſoba: ⁊ ꝑcuſſit dauid de ſyria .xxij. milia viroꝝ ⁊[m] poſuit dd̄ p̄ſidiū in ſyria damaſci: factaq3 ē ſyria dauid ſuiēs ſub tributo. Seruauitq3 dn̄s dd̄ i oībꝰ ad q̄cūq3 ꝓfectꝰ ē. Et[n] tulit dd̄ arma aurea q̄ hēbant ſui adadezer: ⁊ detulit ea i hieruſalē. Et d̄ bethe ⁊ de beroth ciuitatibꝰ adadezer: tulit[o] rex dauid es multū nimis. Audiuit[p] aūt thou rex emath ꝙ ꝑcuſſiſſ3 dauid oē robur adadezer. Et miſit thou iorā filiū ſuū ad regem dauid vt ſalutaret eū ꝯgratulās ⁊ gratias ageret eo ꝙ expugnaſſet adadezer ⁊ ꝑcuſſiſſet eū. Hoſtis q̄ppe erat thou adadezer: ⁊ in manu eiꝰ erāt vaſa aurea ⁊ vaſa argentea ⁊ vaſa erea: q̄[q] ⁊ ipſa ſanctificauit rex dauid dn̄o cū argēto ⁊ auro q̄ ſanctificauerat de vniuerſis gentibus q̄s ſubegerat d̄ ſyria ⁊ moab ⁊ filijs ammō ⁊ philiſtijm ⁊ amalech: ⁊ de manubijs adadezer filij roob regis ſoba. Fecit[r] quoq3 ſibi dauid nomē cum reuerteret̄ capta ſyria in valle ſalinarū: ceſis decē et octo milibus: ⁊ in gebelē ad viginti tria milia: ⁊[s] poſuit in idumea cuſtodes: ſtatuitq3 p̄ſidiū. Et[t] facta eſt vniuerſa ydumea ſeruiēs dauid ⁊[v] ſeruauit dn̄s dauid in oībus ad quecūq3 ꝓfectꝰ eſt. Et[x] regnauit dauid ſup oēm iſrl̄: faciebat[y] quoq3 dauid iudiciū ⁊[z] iuſticia omni populo ſuo. Joab[a] āt filꝰ ſaruie erat ſup exercitū: porro[b] ioſaphat filꝰ achilud erat a commentarijs: ⁊ ſadoch filꝰ achitob: ⁊ achimelech

n Et tulit dauid arma aurea. In hebreo hr̄ pharetras aureas. o Tulit rex dauid es multū nimis. qd̄ aūt ſeq̄tur imediate. de q̄ fecit. vſq3 ibi. Et altare nō eſt in hebreo. ſ3 appoſitū fuit a quodā gloſatore. q: illud es fuit expēſum in opibus tepli: ⁊ poſtea vicio ſcrip̄toꝝ h̄ glo. inſerta eſt textui. p Audiuit aūt thou. h̄ ꝯn̄r ponitur ſequēs cōfederatio. q: frequēter ꝯtingit ꝙ aliq̄ fiunt amici: eo ꝙ ſūt inimici eiuſdē ⁊ hoc mō thou factus eſt amicꝰ dauid: eo ꝙ debellauerat adadezer inimicum eius. ⁊ i ſignū amicitie miſit ſibi vaſa aurea ⁊ argētea ⁊ erea. q Que ⁊ ipa ſctificauit ⁊c̄. i. ꝯſecrauit vt inde fierent illa q̄ erāt neceſſaria in teplo: ita ꝙ d̄ cetero nō poterant hūanis vſibus applicari. dicit aūt h̄ rab. Sa. ꝙ ꝓpt̄ h̄ iſta bella Dauid poſita ſunt in h̄ ca. poſt p̄cedēs imediate in quo d̄claraf voluntas dauid circa tepli edificationē: q: oīa metalla que ꝑ illa bella acquiſiuit ad opa tepli fiedi ꝯſecuit. r Fecitq3. h̄ pōitur d̄bellatio q̄rti ꝑpl̄i. ſ. ydumeoꝝ q̄s debellauit rediens de ſyria in valle ſalinarū. et h̄ eſt qd̄ dicitur. r Fecit q̄3 dauid ſibi nomē. ⁊c̄. i. arcum triūphalē. vt cōiter dicūt expoſitores nr̄i: poſuit i ſignū victorie habite de ydumeis. ſ3 h̄ nō videt̄ ꝓbabile: q: tale qd̄ fit ad iactātiā. ꝓpt̄ qd̄ ſaul increpat̄ de erectōe arcus triūphalis. vt hr̄. ſ. p̄mo li. xv. cap. ꝓpt̄ qd̄ rab. ſal. h̄ exponit de ſepultura ydumeoꝝ tūc occiſoꝝ in p̄lio: q̄s dauid fecit ſepeliri. ⁊ in h̄ acq̄ſiuit ſibi nomē bonū. tū q: exercuit circa mortuos opꝰ miſericordie. tū q: ſcribitur Deut̄. xxiij. Nō abomiaberis idumeū: q: frater tuꝰ eſt. iacob aūt a q̄ deſcenderūt iudei: ⁊ eſau a q̄ deſcēderūt ydumei fuerunt vterini. vt hr̄ Gen̄. xxv. ⁊ iō iudei ⁊ ydumei frēs dicunt̄. ꝓpt̄ qd̄ dauid eis ſepulturā exhibuit. ⁊ idē legit̄ feciſſe ioab. ſ. iij. li. xi. ca.

ſeſſore. ⁊ eodē mō tributū ē id q̄ tenet̄ ꝑpl̄s ſubiectꝰ ſub dn̄atore. Dauid aūt deuincēdo philiſteos h̄ frenū de manibus eoꝝ abſtulit. q: p̄us dn̄abant̄ hebreis: ſ3 poſtea ecōuerſo ſeruierūt dauid ſub tributo. c Et ꝑcuſſit moab. Scd̄s ꝑpl̄s a dauid debellatꝰ fuit: ꝑpl̄s moabitarū. qd̄ notatur cū d̄r. d Et menſus eſt eos funiculo. agēs cū eis rigore iuſticie. e Coequās terre. q: deſtruxit fortalicia eoꝝ ne poſtea poſſent rebellare. f Menſus eſt aūt. ⁊c̄. i. ordinauit duos ꝓcedēdi modos. g Unu3 ad occidēdū. ſ. magꝭ culpabiles ꝑ viā iuſticie. h Et vnū ad viuificādum. minꝰ culpabiles dimittēs ꝑ viā miſericordie. In hebreo hr̄. Menſus eſt duos funiculos ad mortificandū. ⁊ impleuit funiculū ad viuificādū. qd̄ exponūt hebrei. d. ꝙ duas occidit: terciā partē vite reſuauit. Cauſa aūt q̄re ſic regide ꝯ eos ꝓceſſit fuit. q: rex moab p̄rem ⁊ m̄rem dauid ⁊ aliq̄s de amicis eiꝰ q̄s ibi reliq̄rat dauid ꝓ cuſtodia occidit recedente dauid de terra illa. ſm̄ ꝙ dicit rab. Sal. ⁊ ꝓut dictū fuit. ſ. li. i. xxij. ca. Iſta tn̄ ſn̄ia dauid intelligēda eſt q̄tū ad viros bellatores. q: totū vulgarem ꝑpl̄m dimiſit ad ſuiēdū ſibi ſub tributo. i Et ꝑcuſſit dauid ⁊c̄. h̄ ponitur debellatio ꝑpl̄i ſyrie p̄ a dauid. ⁊ ponit̄ iſta debellatio. ſcd̄o ex h̄ ſeq̄ēs cōfederatio. ibi. Audiuit aūt thou. Circa p̄mū d̄r. i Et ꝑcuſſit dauid adadezer q̄ regnabat i vna parte ſyrie. k Subneruauit oēs iugales curruū. i. eq̄s iugo curruū applicatos: vt de cetero eſſent inepti ad p̄liū. l Dereliq̄t aūt ex eis cētū currus. i. eq̄s cētū curruū q̄ erāt ei neceſſarij. In q̄libet aūt curru erāt q̄tuor eq̄. vt ꝓbat̄ ꝑ illud qd̄ d̄r. ſ. iij. li. x. cap. in fi. Egrediebat̄ aūt q̄driga ex egypto. i. eq̄ ꝓ vna q̄driga ſexcētis ſiclis argēti ⁊ equus. cl. Ex q̄ p3 ꝙ in vna q̄driga erāt q̄tuor equi. q: cl. ſicli q̄ter accepti faciūt ſexcētos ſiclos. ⁊ ſic p3 ꝙ dauid quadringētos equos reſuauit: q̄ erāt ſibi neceſſarij in diuerſis negocijs. m Et poſuit. ⁊c̄. i. hoīes bellatores in fortalicio vt ſyri ſecuriꝰ teneret̄ ſub tributo

s Et poſuit in ydumeam cuſtodes. ne rebellarent ⁊ recederent ab eo. t Et fcā eſt vniuerſa. ſic p̄dictū fuerat Gen̄. xxv. Maior ſeruiet minori. v Et ſuauit dn̄s dauid. h̄ additū eſt ad oſtendendū ꝙ dauid habuit p̄dictas victorias nō v̄tute humana: ſ3 diuia. x Et regnauit dauid. h̄ ꝯn̄r oñditur regni dauid ordinatio. cū d̄r. y Faciebat q̄3 dauid iudiciū. recte ſn̄iando z Et iuſticiā. debite exequēdo. a Joab aūt filꝰ. ⁊c̄. ſic enim regnū bn̄ ordinat̄ intra ſe ꝑ iuſticiā. ita extra ſe rep̄mēdo aduerſarios ꝑ miliciā. b Joſaphat filꝰ achilud erat a commētarijs. vnū nomē ⁊ indeclinabile: ⁊ ſignificat idē ꝙ cācellariꝰ. vt dicūt aliqui. Alij aūt dicūt ꝙ eſt officiū dictandi leges. In hebreo hr̄ h̄ Recordator. et dicit ra. Sa. ꝙ officiū eiꝰ erat repetere ſeu recordari caſus varios: q̄ venerāt ad dauid: vt ꝑ ordinē expedirēt̄. ſ. p̄mus p̄. ⁊ ſcd̄s ſcd̄o ⁊ ſic de alijs. c Et ſaraias ſcriba. hēbat eīm officiū ſcribēdi geſta tēpoꝝ. Alij dicūt ꝙ ſcribebat lr̄as regis d Banaias aūt. ⁊c̄. i. ſup ſagittarios ⁊ baliſtarios. vt dicit tranſlatio chaldaica. filij aūt dauid ſacerdotes erāt. i. maiores vl̄ p̄mi

ad honores. vnde. i. Paral̄. xviij. habetur. filij autem dauid p̄mi ad manū regis. nō eīm pōt dici ꝙ eſſent ſacerdotes ꝓp̄e in tabernaculo miſtrātes: quia nō erāt de genere aaron. In. c. viij. vbi d̄r in poſtil. Faciebat q̄3 dd̄ iudiciū recte ſn̄iando. Additio. Quia ſm̄ phm̄ in. iij. politicoꝝ. Ordinatio ꝑpl̄i p̄cipue dependet ex maxio p̄ncipatu: idcirco pꝰ q̄3 dicit ꝙ dauid faciebat iudiciū ⁊ iuſticiā. ⁊c̄. ſubiūgit ſuā optimā ordinatōz in eiꝰ officialibꝰ: in q̄bꝰ tota ordinatio regiminis p̄ncipatus v̄tualiter ꝯtineri videt̄. nā ad officiū ioab ꝑtiebāt oīa illa q̄ ad d̄fenſionē ſubditorum ⁊ inuaſionem hoſtium erāt neceſſaria: cū ip̄e eēt p̄nceps milicie. Ad officiū vero ioſephat ꝑtiebāt oīa illa q̄ ad iudicia ꝑticularia erāt neceſſaria ꝑ ſe vel ꝑ alios expedienda tanq̄ ad cancellariū. Ad officiū vero ſaruie pertinebāt oīa dictamia ſcp̄turarū: q̄ a regeſtis iudicibus emanabāt: ſeu in hyſtorijs regalibus erāt reponēda. Ad officiū v̄o banaie filij Joiade ꝑtinebat cuſtodia regis ⁊ executio iuſticie ſpālit̄ criminalis: q̄ cum manu valida ⁊ potent̄ exerceri ſolēt Et h̄ eſt qd̄ dicit. Super cerethi et phelethi. q̄ ſm̄ hebraicā veritatē q̄ in glo. i h̄ loco hr̄ interp̄tant̄ interficiētes ⁊ viuificantes. qm̄ ſm̄ iudiciū regꝭ vl̄ officialiū eiꝰ digni reſeruabant̄ ad vitam alij ducebant̄ ad mortē. Filij aūt dauid nō hēbant nomē officij: ſ3 dignitatis. erant eīm maiores ſeu p̄mi poſt regē ad honores. Capl̄. ix.

filius abiathar erant ſacerdotes ⁊[c] ſaraias ſcriba: banaias[d] aūt filꝰ ioiade ſup cerethi ⁊ phelethi. Filij[e] autem dauid ſacerdotes erāt.

Et[a] dixit dauid Cap. ix.

Putaſne[b] eſt aliq̄s q̄ remāſerit de domo ſaul vt faciā cum eo miſericordiam propter ionathan? Erat autē de domo ſaul ſeruꝰ nomine ſiba. Quē cū vocaſſ3 rex ad ſe dixit ei. Tu ne es ſiba? ⁊ ille rñdit. Ego ſum ſuus tuꝰ. ⁊ ait rex. Nunquid ſupeſt aliquis d̄ domo ſaul vt faciā cū eo miſericordiā dei dixitq3 ſiba regi. Supereſt[c] filꝰ ionathe debilis pedibus. Ubi inq̄t eſt? ⁊ ſiba ad regē. Ecce ait in domo eſt machir filij amihel in lodabar. Miſit ergo rex dauid: ⁊ tulit eū de domo machir filij amihel d̄ lodabar. Cū autē veniſſet miphiboſeth filꝰ ionathe filij ſaul ad dauid: corruit in faciē ſuā ⁊ adorauit dixitq3 dauid. Miphiboſeth. qui reſpondit. Adſum ſeruus tuus. ⁊[d] ait ei dauid. Ne timeas: quia faciens faciam in te miſericordiam ꝓpter ionathan patrē tuū: ⁊ reſtituā tibi omnes agros ſaul patris tui: ⁊ tu comedes panem in menſa mea ſemp. qui[e] adorās eū dixit. Quis ego[f] ſum ſeruus tuꝰ quoniā[g] reſpexiſti ſuper[h] canē mortuum ſimile3 mei? Uocauit itaq3 rex ſibam puerum ſaul: ⁊ dixit ei. Omnia q̄cunq3 fuerunt ſaul ⁊ vniuerſa3 domū eius dedi[i] filio domini tui. Operare igit̄ ei terrā tu ⁊ filij tui ⁊ ſui tui ⁊ inferes filio dn̄i tui cibos vt alat̄. Miphiboſeth aūt filꝰ dn̄i tui comedet ſemp panē ſup mēſa3 meā. Erāt aūt ſibe .xv. filij. ⁊ .xx. ſerui. Dixitq3 ſiba ad regē. Sicut iuſſiſti dn̄e mi rex ſuo tuo: ſic faciet ſuus tuus: ⁊[k] miphiboſeth comedet ſuper menſa3 meā q̄ſi vnꝰ de filijs regis. Hēbat aūt miphiboſeth filiū paruulū noīe micha. Oīs v̄o cognatio domꝰ ſibe ſuiebat miphiboſeth. Porro miphiboſeth habitabat in hieruſalē: q: de mēſa regis iugiter veſcebat̄: ⁊ erat claudꝰ vtroq3 pede. Capitulum. x.

Factū[a] eſt aūt pꝰ hec vt moreret̄ rex filioꝝ ammō: ⁊ regnauit anon filꝰ eiꝰ ꝓ eo. dixitq3 dauid. Faciā[b] miſericordiā cū anō filio naas: ſic fecit pr̄ eiꝰ mecū miſericordiā. Miſit[c] ergo dd̄ ꝯſolans eū ꝑ ſuos ſuos ſuper p̄ris interitu. Cū[d] aūt veniſſent ſerui dauid i terrā filioꝝ ammō: dixerūt principes filioꝝ āmō ad anon dn̄m ſuū. Putas[e] ꝙ ꝓpter honorē p̄ris tui miſerit dauid ad te ꝯſolatores: ⁊ nō iō vt inueſtigaret ⁊ exploraret ciuitatē ⁊ euerteret eā: miſit dauid ſeruos ſuos ad te. Tulit[f] itaq3 anon ſeruos dauid: raſitq3 dimidiā ptē barbe eoꝝ: ⁊[g] p̄cidit veſtes eoꝝ medias vſq3 ad nates: et dimiſit eos. Qd̄ cū nūciatū eēt dauid miſit in occurſum eoꝝ. Erāt eīm viri cōfuſi turpiter valde. ⁊ mandauit

Et dixit dauid. Hic ꝯn̄r oñdit̄ pietas dauid ad p̄ximu3 faciēdo miſericordiā erga domū ſaul ꝓpt̄ ionathā amicū ſuū: q̄ pietas in tribꝰ oñdit̄. p̄ q: diligēt̄ inq̄ſiuit: qd̄ notat̄ cū d̄r. b Putaſne. ⁊c̄. h̄ q̄ſiuit dauid ab aſſiſtētibꝰ ſibi ꝑ quorū iudiciū vocauit ſibam q̄ ſauli ſuierat: vt ab eo certiꝰ de h̄ inq̄reret ⁊ i particulari. q̄ interrogatꝰ rñdit. c Supeſt filꝰ ionathe debil̄ pedibus. cuiꝰ cā dicta fuit. ſ. iiij. ca. ſcd̄o oñdit̄ fidelitas dauid ⁊ eiꝰ pietas. eo ꝙ miphiboſeth q̄ſtū dulcit̄ recepit. qd̄ notat̄ cū dicit̄. d Et ait ei dauid: ne timeas. timebat eīm eo ꝙ auus eiꝰ ⁊ patruꝰ fuerāt inimici dd̄: ꝓpt̄ qd̄ eū aſſecurauit ⁊ ſibi bn̄facere ꝓmiſit. dicens. Reſtituā tibi oēs agros ⁊c̄. e Qui adorās eū adoratōne dulie. f Dixit q̄s ego ſū. q. d. nulliꝰ momēti reſpectu tanti beneficij. g Quoniam reſpexiſti oculos pietatis. h Super canem mortuū. i. ſup vilē ⁊ deſpicabilē. q: erat imporēs corꝑe ⁊ gn̄e: eo ꝙ amici ſui erāt mortui. tercio oñdit̄ pietas dauid: eo ꝙ ipſi miphiboſeth diligēter ꝓuidit: aſſignās ei ꝓcuratorē ⁊ ſuū ꝓ domo ſua ⁊ familia gubernāda. ſ. ſibā: q̄ auo ſuo ſuierat: ⁊ ip̄m miphiboſeth faciēdo ſibi commenſalē. ⁊ p3 lr̄a paucis exceptis q̄ diſcurrēt̄. i Dedi filio dn̄i tui. i. filio miphiboſeth q̄ nunc eſt dn̄s tuꝰ. cuiꝰ filꝰ vocabat̄ micha. vt. ſ. hr̄. nō eīm pōt h̄ intelligi de cibis admiſtrādis miphiboſeth. q: ſemp comedebat in mēſa regis. ſeq̄tur k Et miphiboſeth comedet ſup mēſam tuam ⁊ ſm̄ h̄ ſiba dixit iſtud v̄bū. In heb. hr̄. ⁊ miphiboſeth comedet ſup mēſam meā. ⁊ ſm̄ h̄ eſt v̄bū ipſiꝰ dauid. qd̄ exponūt hebrei di. ꝙ poſtq̄ ſiba dixerat regi ſic faciet ſeruus tuus. dauid rñdit. ⁊ Miphiboſeth comedet ſup mēſam meā. ita ꝙ h̄ ſubītelligit̄. rñdit dauid. Et eſt modꝰ loquēdi q̄ apud hebreos vocat̄ decurtatꝰ vl̄ reſciſſus. ſ. qn̄ aliq̄d omittit̄: qd̄ tn̄ neceſſario ſubintelligit̄ ad habendū ſn̄iam ꝑfecta3 ⁊ talis modꝰ loquēdi frequēter inuenit̄ in ſcriptura ve. teſta. Cetera patēt Capitulum. x.

Factū eſt āt. hic ꝯn̄r ponit̄ gratitudo dauid erga bn̄ficiu3. Circa qd̄ p̄ ponit̄ ipſiꝰ dauid gra ꝓpter ip̄ēſum ſibi bn̄ficiū ſcd̄o illata ſibi iniuria ꝑ malū ꝯſiliū. ibi. Cū aūt veniſſent. tercō vindicās iuſticia ꝓpt̄ illatū obprobriū. ibi. Qd̄ cū audiſſ3. Circa p̄mum dicitur. b Faciā miſericordiam cū anon. ⁊c̄. Iſta aūt miſericordia quā fec̄ naas cū dauid tacta eſt. ſ. i. li. xxij. c. ſm̄ duplicē opinionē. vna eſt ꝙ iſte naas q̄ d̄r h̄ mortuꝰ eēt ſil̄ rex ammō ⁊ moab. q: ibidē d̄r ꝙ dauid dimiſit p̄re3 ⁊ m̄rem ⁊ aliq̄s eiꝰ amicos: q̄ nō poterāt ſeq̄ eū cū rege moab ꝓ cuſtodia. ⁊ ſic voluit filio eiꝰ recōpenſare. Alia eſt ꝙ rex moab apud quē dimiſit p̄dictos iratꝰ ꝓpt̄ receſſū dauid de terra ſua: interfecit eos paucis exceptꝭ q̄ fugerūt ad naas rege3 ammō: ⁊ ibi ſaluati fuerūt. ⁊ iſta opinio videt̄ verior. q: ſ. viij. c. dictum eſt q̄liter dauid rigide ꝓceſſit ꝯ regē moab ⁊ ꝑpl̄m eiꝰ. ⁊ h̄ d̄r quō amicabiliter voluit ꝓcedere ꝯ regē āmō. Ex quo manifeſte videt̄ nō ꝙ iſte naas fuerit filꝰ a rege moab cui recōmēdauit p̄re3 ⁊ m̄rem cū eēt i fuga ſaul c Miſit ḡ. ⁊c̄. nūciās ei ꝙ eēt paratꝰ ad eiꝰ auxiliū ſi indigeret: ꝓpt̄ p̄ris ſui receptū bn̄ficiū. d Cū aūt veniſſent. h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ illa dauid iniuria ꝑ malū ꝯſiliū: cū d̄r. e Putas ꝙ ꝓpter honorē. ⁊c̄. q. d. nō. ſ3 vt ſub ſpecie amicitie decipiat te explorando ꝑ nūcios ſuos īfirma terre tue. f Tulit itaq3 anon. ⁊c̄. q: tūc tp̄is erat maximū vituperiū: ⁊ adhuc in terra illa in q̄ hoīes ſine barba reputāt̄ q̄ſi mulieres. g Et p̄ſcidit veſtes. ⁊c̄. ita ꝙ apparebāt vereda eoꝝ.

Universidad de Salamanca. BGH

b Manete in hiericho, q̄ erat in principio regni dauid ex illa parte vnde veniebāt. vt ſic nō apparerēt inter hoīes cū turpitudine ſibi illata.
f Uidētes aūt filij ammō. ⁊c. q: cognouerūt ꝙ nō ex fraudulētia ſed ex vera amicitia nūcios miſerat ⁊ tñ nō recognouerūt culpā nec petiuerūt veniā ſ; magis pparauerūt ſe ad defendendū ſuā ſtulticiā: vocando alios in ſuū auxiliū ꝯ dauid qđ factū eoꝝ notabiliꝭ aggrauauit. k Qđ cū audiſſ; dauid. h̄ ꝯn̄r ponit vīdicatio p̄dicte iniurie p viā iuſticie. ⁊ h̄ notat cū dr̄. k Qđ cū audiſſ; dđ. ſ. filios āmō obſtiatos in ſua malicia
l Miſit ioab ⁊c. ad vindicandū obprobriū ſibi illatū. nō zelo vīdicte ſ; amore iuſticie.
m Syrus autem ſoba ⁊ roob. ⁊c. iſti libenter iuuabāt filios ammō vt p hoc eſſent liberati de tributo dđ. n Uidēs igiꝭ ioab ꝙ p̄patū eſſet. ⁊c. an̄ ⁊ retro. ſic eñi diuiſerāt aduerſarij ſuū exercitū vt inducerent filios iſrl'. ppꝭ qđ ioab expertus in bellis diuiſit exercitū in duas partes: vt q̄lib; pars hr̄et hoſtes in frōte: ⁊ ſic ſecurius poſſent pugnare. ⁊ p iſtā viam habuerūt ꝯ vtroſq; victoriā. Cetera patēt vſq; ibi. o Uidētes igiꝭ ſyri. ſ. ſuā ꝺ bellatoꝝ ⁊ cōfuſionē vt poſſent ſe vindicare: cōgregauerūt multitudinē maiorē: ppꝭ qđ dauid in ꝓpa pſona ad p̄liū vēit cū exercitu ſuo maiori q̄ pus: ⁊ eos debellauit. ⁊ p; lr̄a vſq; ibi
p Uidētes aūt vniuerſi reges. ⁊c. fecerūt pacē p mittētes reddere dauid pacifice tributū: ⁊ de cetero nō p̄bere ei⁹ aduerſarijs auxiliū. Ca. xi.
Actū eſt autem. Hic ꝯn̄r oñdiꝭ q̄liter dauid vixit inſolenꝭ: ppꝭ qđ fuit a deo caſtigat⁹. vbi etiā oñdiꝭ ei⁹ pnia de pctis ⁊ patiētia i aduerſis. Primo igiꝭ oñdiꝭ peccaſſe p luxuriā. ſcđo p negligentiā. c. xxi. tercio p ſupbiā ca. xxiiij. Circa pmū ponitur p̄ culpe ppetratio. ſcđo hūilis recognitio. ca. xij. tercō punitōis paciens toleratio. c. xiij. Circa pmū deſcribiꝭ p̄ ipſi⁹ dauid adulteratio. ſcđo q̄nꝭ facti celebratio. ibi. Miſit aūt dauid. tercio precipitur innocētis occiſio. ibi. Factū eſt ḡ. Circa primum dicitur.

cis dauid. Māete[h] in hiericho do nec creſcat barba vr̄a: ⁊ tūc reuertimini. Uidētes[i] aūt filij ammō ꝙ iniuriā feciſſent dauid: miſerūt ⁊ ꝯduxerūt mercede ſyrū roob: et ſyrū ſoba viginti milia peditū ⁊ a rege maacha mille viros: ⁊ ab hiſtob decē milia viroꝝ. Qđ[k] cū audiſſet dauid: miſit[l] ioab ⁊ oēm exercitū bellatoꝝ. Egreſſi ſunt ergo filij ammō: ⁊ direxerūt aciē an̄ ipm introitū porte. Syrus[m] aūt ſoba ⁊ roob ⁊ hiſtob: ⁊ maacha ſeorſum erant in cāpo. Uidēs[n] ergo ioab ꝙ p̄paratū eēt aduerſum ſe p̄liū et ex aduerſo: ⁊ poſt tergū: elegit ſibi ex oīb⁹ electis iſrl' ⁊ inſtruxit aciem cōtra ſyrū: reliquā aūt partē ppli tradidit abiſai fratri ſuo: qui direxit aciē ꝯtra filios ammō: ⁊ ait ioab. Si p̄ualuerint aduerſu; me ſyri eris mihi in adiutoriū: ſi aūt filij ammō p̄ualuerint aduerſum te auxiliabor tibi. eſto vir fortis ⁊ pugnem⁹ p pplo nr̄o ⁊ ciuitate dei noſtri. Dñs aūt facit qđ bonū eſt in cōſpectu ſuo. Inijt itaq; ioab ⁊ ppl's q erat cū eo certamē ꝯtra ſyros: q ſtatim fugerūt a facie eius. Filij aūt ammō vidētes q: fugiſſent ſyri: fugerunt ⁊ ipſi a facie abiſai: ⁊ ingreſſi ſunt ciuitatē. Reuerſuſq; eſt ioab a filijs ammō: ⁊ vēit hierlm. Uidētes[o] igiꝭ ſyri quoniam corruiſſent corā iſrl': ꝯgregati ſunt pariter. Miſitq; adadezer et eduxit ſyros q erant trans fluuiū ⁊ adduxit eoꝝ exercitū. Sobach āt magr̄ militie adadezer erat princeps eoꝝ. Qđ cum nunciatū eſſet dauid cōtraxit oēm iſraelē ⁊ tranſiuit iordanē: venitq; in helema: et direxerunt aciem ſyri et aduerſo dauid: ⁊ pugnauerūt ꝯtra iſrl'. Fu

xxiiij. Multā maliciā docuit ocioſitas. c Uiditq; mulierem ſe lauātē. Ex q° p; ꝙ aſpect⁹ impudicus eſt valde piculoſus: quia dauid tā ſctūs ⁊ bon⁹ p h̄ fuit tract⁹ in adulteriū: ⁊ ex ꝯn̄ti ad homicidiū ꝓditorie ꝓcuratū. vt ex ſequētib⁹ apparebit. d Miſit ḡ rex. ⁊c. ad h̄ eñi q̄ſiuit vt ſciret ſi eēt ſoluta: vt ſic eā acciperet in vxorē: ⁊ licite cognoſceret eā. Inualeſcente tñ tētatōe ſciens ꝙ eſſet maritata: nihilomin⁹ mādauit p ea adducēda. ⁊ cōmiſit adulterium.
e Statimq; ſcificata ē. ⁊c. i. a fluxu mēſtruoꝝ. non quia tūc pateref menſtrua qñ dauid eā cognouit: q: tūc mulieres ſunt turpis coloris et abomiabiles ad actū carnalē ⁊ de ipſa dr̄ h̄ ꝙ erat pulcra valde. dicitur ḡ tūc purgata a mēſtruis futurī vſq; ad partū. q: in illo coitu cōcepit. vt p; in textu. poſt ꝯceptō; aūt ceſſat fluxus menſtruoꝝ: q: ſanguiſ ille cedit in formatione fetus ⁊ eius alimentum.
f Miſit aūt dauid. Hic ꝯſequēter q̄ritur celatio facti: cum dicitur
g Mitte ad me vriā. ad h̄ eñi p ipſo mādabat vt vxorē ſuā cognoſceret: ⁊ ſic crederetur puer naſciturus eſſe ſuus: ⁊ ſic pctm̄ dauid occl'taretur: ⁊ mulier a lapidatōne q̄ ꝭm legē ei debebatur preſeruaretur.
h Queſiuitq; dauid q̄ recte ageret ioab. ⁊c. h̄ q̄ſiuit vt ſtatū ſui exercitus ſciret. ⁊ vrias cām ſui aduētus non perciperet.
i Uade i domū tuā ⁊ laua pedes tuos. i. vtere balneo ppꝭ fatigatōnem laboris p̄cedētis. ⁊ p lotōe; pedū deſignatur ablutio toti⁹ corporis: itelligēdo a parte totum.

geruntq; ſyri a facie iſrl': ⁊ occidit dauid ꝺ ſyris ſeptingētos currus: ⁊ q̄draginta milia eqtū: ⁊ ſobach pncipē militie pcuſſit: q ſtatim mortuus eſt. Uidētes[p] aūt vniuerſi reges q erāt in p̄ſidio adadezer ſe victos eſſe ab iſrl': expauerūt ⁊ fugerūt qnquaginta ⁊ octo milia coram iſrl': ⁊ fecerūt pacē cū iſrl' ⁊ ſuierūt eis: timuerūtq; ſyri auxiliū p̄bere filijs ammō. Cap. xj.

Actū[a] eſt aūt vertēte anno eo tpe q° ſolēt reges ad bella ꝓcedere: miſit dauid[b] ioab ⁊ ſuos ſuos cū eo: ⁊ vniuerſum iſrl': ⁊ vaſtauerunt filios ammō: ⁊ obſederūt rabba. Dauid āt remāſit in hieruſalē dū hec agerēꝭ. Accidit q̄dā die vt ſurgeret dauid de ſtratu ſuo p⁹ meridiē: ⁊ ābularet in ſolario domus regie: viditq;[c] mulierē ſe lauātē ex aduerſo ſup ſolariū ſuū. Erat aūt mulier pulcra valde. Miſit[d] ergo rex ⁊ q̄ſiuit q̄ eēt mulier. Nūciatū q; ē ei ꝙ ipſa eēt berſabee filia heliā vxor vrie ethei. Miſſiſ itaq; dauid nūciis tulit eā. Que cū igreſſa eēt ad illū dormiuit cū ea. Statimq;[e] ſanctificata eſt ab immūdicia ſua: et reuerſa eſt domū ſuā cōcepto fetu: mittēſq; nūciauit dđ et ait: ꝯcepi. Miſit[f] āt dauid ad ioab dicēs. Mitte[g] ad me vriā etheum. Miſitq; ioab vriā ad dauid: ⁊ venit vrias ad dauid. Queſiuitq;[h] dauid q̄; recte ageret ioab ⁊ ppl's ⁊ quō adminiſtrareꝭ bellū. ⁊ dixit dauid ad vriā. Uade[i] in domū tuam ⁊ laua pedes tuos. Et egreſſus eſt vrias de domo regis: ſecutuſq;[k] eſt eū cib⁹ regi⁹. Dormiuit aūt vrias an̄ portā dom⁹ regie cū alijs ſuis dñi ſui: ⁊ nō deſcēdit ad domū ſuā. Nunciatūq; eſt dauid

a Factū eſt aūt v̄tēte anno. ⁊c. i. in p̄ncipio eſtatis: qñ terre naſcētia ſūt in capis ad pabulū eq̄rum. b Miſit dauid ioab. ⁊c. alijs eñi ꝓcedentibus ad bellū remāſit dđ in hierl'm q̄ſi ocioſus: ppꝭ qđ fuit lapſus in adulteriū. vñ dicit poeta. Ocia ſi tollas, periere cupidinis artes, ⁊ Eccl'.

k Secutuſq; eſt eū cibus regius. vt ſic p balneū ⁊ cibū delicatū prouocareꝭ ad coitū. Cetera patēt vſq; ibi. l Nūq̄d non de via lōginq̄ veniſti ⁊c. q. d. in exercitu fuiſti in labore: ⁊ ſiſr in via veniēdo inde. ⁊ iō indigēs recreatōne. m Et ait vrias. ſe excuſando valde fideliter. n Archa dei. quia tūc erat portata ad

exercitum: ſicut fuerat tpe ſaul. put habetur. ſ. i. lib. xiiij. Ad dandū ꝯfidētiā bellatorib⁹. Cetera patēt vſq; ibi. Et vocauit eū dđ.
o Ut comederet corā ſe ⁊ biberet. ⁊ inebriauit eū faciēs ſibi ppinari largiter potū inebriatiuū credēs ꝙ p h̄ daret obliuioni archā ⁊ exercitū: ⁊ ſic vino calefact⁹ cū vxore ſua dormiret: ⁊ p h̄ tñ ñ fuit deceptus. ⁊ ſic p; bonitas ⁊ pfectō ipi⁹ q̄ p reuerētia dei ⁊ afflictōe populi exñtis in expeditōe: eēt a licitꝭ abſtinebat. Et ex h̄ p; grauitas pcti dauid q̄ militē tā fidelē ⁊ pbū non horruit occiđre p ꝓditorie. p Factū eſt ḡ. h̄ ꝯn̄r ꝺſcribiꝭ innocētꝭ occiſio. cum dicitur.
q Ponite vria; ⁊c. i. vbi aduerſarij ſūt fortes ⁊ audaces. r Et derelinq̄te eū. retrahēdo vos ab ipo. s Ut pcuſſus itereat. ſciebat eñi eū eſſe cōſtantē ⁊ ꝙ nō turpiter recederet: ſ; magꝭ mori eligeret. t Igitur cū ioab obſideret ⁊c. credbat eñi ꝙ regē offendiſſ; faciens aliq̄d vñ dignus eēt morte: ⁊ ꝙ dauid hūc modū moriēdi decreuiſſet ad celandū culpā vrie u Et ceciderūt ⁊c. ex q° aggrauatum fuit ipſi⁹ pctm̄. q: occaſiōe illi⁹ quē volebat mori fuerūt etiā alij interfecti
x Si eū videris indignari. ppter interfectōes ppl'i.
y Et dixerit q̄re acceſſiſtis ad murū ⁊c. quia ex illa parte pſone etia; iualidō pñt hoīes fortiſſimos interficere. qđ p; p exē plū. z Nōne mulier mi. ⁊c. Dices etiā ſu⁹ tuus vrias ethe⁹ occubuit. h̄ dixit ioab ad ſui excuſatō; erga dauid. vt dauid cog̃ſceret ꝙ ioab nō fecerat illū inſultū ex igrantia artꝭ bellice: ſ; vt impleret mādatū regis. cetera patēt vſq; ibi. a Nō te frāgat iſta res. ab obſidiōe ciuitatꝭ recedēdo. b Uari⁹ eſt eñi euēt⁹ belli. q. d. ſi fortuna nūc fuit ꝯ te erit poſtea ꝓ te. c Audiuit āt vxor vrie ⁊c. ficte tñ ⁊ ꝭm apparētiā. q: bñ volebat ei⁹ morte: vt p h̄ lapidatō; euaderet: ⁊ vxor regꝭ fieret. ⁊ ad iſtā intētō; ꝓcurauerat dđ mortē ſuā. Ad cui⁹ intellectū pleniorē ſciēdū ꝙ dic h̄ ra. ſal'. ꝙ viri ꝓcedētes ad bellū dabāt vxorib⁹ ſuis libellū ſepatōis vt libere poſſent ꝯbere ſi viri in p̄lio moreref. ⁊ cōputabaꝭ tps a die datonis libelli. ⁊ iō q: vxor vrie cōcepat poſt receſſū mariti ſui: iō ipſo mortuo euadebat penā lapidatōis. d Tranſactoq; luctu. h̄ eſt tpe determinato lugendi. q: poſt mortē viroꝝ vxores eoꝝ p aliquod tps portabāt veſtes lugubres. ⁊ iſtud tps vocaꝭ tp̄s luctus.

a dicentibus. Nō iuit vrias in domū ſuā. ⁊ ait dauid ad vriā. Nunq̄d[l] nō de via veniſti: q̄re nō deſcēdiſti i domū tuā: ⁊[m] ait vrias ad dauid. Archa[n] dei ⁊ iſrl' ⁊ iuda hitant in papilionib⁹ ⁊ dñs me⁹ ioab ⁊ ſerui dñi mei ſup faciē terre manēt: ⁊ ego igrediar domū meā vt comedā ⁊ bibā ⁊ dormiā cū vxore mea: p ſalutē tuā ⁊ p ſalutē aīe tue non faciā rē hāc. ait ergo dauid ad vriam. Mane hic etiā hodie: ⁊ cras dimittā te. Māſit vrias in hierlm in die illa ⁊ altera: ⁊ vocauit eum dauid vt[o] comederet coram ſe et biberet: ⁊ iebriauit eum. qui egreſſus veſpe dormiuit in ſtratu ſuo cū ſeruis dñi ſui: ⁊ in domū ſuā nō deſcendit. Factū[p] eſt ergo mane: et ſcripſit dauid epl'a; ad ioab: miſitq; per manū vrie ſcribens in epl'a. Ponite[q] vriā ex aduerſo belli vbi fortiſſimū eſt p̄liū: ⁊[r] ꝺrelinqte eū vt[s] pcuſſus intereat. Igiꝭ[t] cū ioab obſideret urbē: poſuit uriā in loco ubi ſciebat uiros eſſe fortiſſimos. Egreſſiq; uiri ꝺ ciuitate bellabāt aduerſum ioab: ⁊[u] ceciderūt ꝺ populo ſuoꝝ dauid ⁊ mortu⁹ eſt etiā urias ethe⁹. Miſit itaq; ioab ⁊ nūciauit dauid oīa uerba p̄lij: p̄cepit q; nūcio dicēs. Cū compleueris uniuerſos ſmones belli ad regem ſi[x] cū uideris indignari ⁊[y] dixerit: q̄re acceſſiſtis ad murū ut p̄liaremini: an ignorabatis ꝙ multa deſup ex muro tela mittātur: qs pcuſſit abimelech filiū hierobaal: nōne[z] mulier miſit ſup eū fragmē mole

de muro ⁊ interfecit eū in thebes: q̄re iuxta muru; acceſſiſtis: dicēs. Etiā ſu⁹ tu⁹ urias ethe⁹ occubuit. Abijt ergo nūcius ⁊ uenit ⁊ narrauit dauid oīa q̄ ei p̄cepat ioab: et dixit nūci⁹ ad dauid. Preualuerūt aduerſum nos uiri: ⁊ egreſſi ſūt ad nos in agrū. Nos aūt facto ipetu pſecuti eos ſum⁹ uſq; ad portā ciuitatis: ⁊ direxerūt iacula ſagittarij ad ſuos tuos ex muro deſuper mortuiq; ſūt ꝺ ſuis regis. Quin etiā ſuus tu⁹ urias ethe⁹ mortuus eſt. et dixit dauid ad nunciū. Hec dices ioab. Nō[a] te frāgat iſta res uari⁹[b] eñi euēt⁹ eſt belli ⁊ nūc hūc ⁊ nūc illū ꝯſumit gladi⁹. Cōforta bellatores tuos aduerſus urbē ut deſtruas eā: ⁊ exhortare eos. Audiuit[c] aūt uxor urie ꝙ mortu⁹ eſſet urias uir ſu⁹ ⁊ plāxit eū. Trāſactoq;[d] luctu miſit dauid ⁊ introduxit eā in domū ſuā: ⁊ fcā eſt ei uxor: peperitq; ei filium. Et diſplicuit uerbū hoc qđ fecerat dauid coram domino. Capl'm. xij.

Miſit[a] ergo dñs nathā ad dauid. q cū ueniſſ; ad eū dixit ei. Reſponde mihi iudiciu;. Duo[b] uiri erāt i ciuitate una: un⁹ diues ⁊ alter paup. Diues habebat oues ⁊ boues plurimos ualde: paup[c] aūt nihil hēbat oīno p̄ter ouē unā paruulā quā[d] emerat ⁊[e] nutrierat: ⁊ q̄ creuerat apud eū cū filijs ei⁹ ſil' de pane illi⁹ comedēs ⁊ de calice eius bibēs: ⁊ i ſinu illi⁹ dormiēs: eratq; illi ſic filia. Cū[f] āt peregrin⁹ q̄da; ueniſſet ad diuitē pcens illi ſume

In. c. xi. vbi dr̄ in poſtilla. Ad cui⁹ pleniorē intellectū ſciēdū ꝙ h̄ dicit ra. ſa. ꝙ viri ꝓcedēteſ ad bellū dabāt vxorib⁹ ſuis libellū ſepatōis Jcut ra. ſa. ⁊ alij heb. expoſitores ſepe corrūpūt verū itellectū ſcp̄turarū pſequēdo lr̄am pluſq; oꝫ i q̄b⁹ v̄ificaꝭ illđ: lr̄a occidit. ij. Coꝝ. iij. ita ꝙ q̄pluries labūꝭ i oppoſito vicioſo ⁊ extremo. ſ. fabulādo multa ꝯria lr̄e ⁊ q̄ nuſq̄ in ſcp̄turꝭ autēticis repiunꝭ ⁊ i talib⁹ ꝺ eis v̄ificaꝭ illđ pſ. Narrauerūt m̄ iniq̄ fabulatōnes: ſ; ñ vt lex tua. vt p; in h̄ paſſu. Nā h̄ aſſertio ra. ſa. depēdet ex opione q̄rūdā talmudiſtaꝝ aſſerētiū ꝙ dđ nūq; fuit adulter cū vxore vrie. ad qđ fundādū ſingūt illud ꝺ libello ſepatōis: qđ hic pōit ra. ſa. qđ eſt falſiſſimū ⁊ maxie ꝯ text⁹ planos hui⁹ hiſtorie. vñ dauid rep̄hēdiꝭ a deo tāq; adult̄ p ꝓphām. qđ q̄dē pctm̄ etiā v̄ificaꝭ p ꝯfeſſionē ipſi⁹ dauid. vt j. xij ca. ⁊ in alijs multꝭ locis. Si aūt fictio iſta ra. ſa. ⁊ alioꝝ ſequētiū eēt v̄a: tē dđ nūq; fuiſſet reus illius adulterij. nā vxor vrie eēt lib̄a a die datōnis libelli q̄ p̄ceſſerat tp̄s primę ꝯiūctōis dđ cū ea. vt p; māifeſte. Cā; āt quā aſſignat ra. ſa. ad datōe; hui⁹ libelli repudij. dicit ꝙ h̄ fiebat ad finē ꝙ ſi viri i bello moreref vxores libe poſſent ꝯbere. q̄ q̄dē cā eſt penit⁹ manis et vacua. nā l; talē libellu; repudij nūq; darent adhuc vxores poſſent ꝯbere marītꝭ mortuis. māifeſtū eñi eſt ꝙ i morte alteri⁹ ꝯiugꝭ ſoluiꝭ vinculum m̄rimoniale: et ſi libellū repudij nō p̄cederet. vñ talia nō videnꝭ intponē da inꝭ expoſitōes ſacraꝝ ſcp̄turaꝝ: niſi forte ad ꝺtegēdū errorē male ſentientiū. vl' in ꝺtiſiōe; taliū fabulātiū. Replica.

N. c. xi. vbi poſtil'. allegat dictū rab. ſal. de libello dato vxorib⁹ a virꝭ ꝓcedētib⁹ ad bella ⁊ cetera q̄ inde ſquūtur. Iſtđ dictū burg'. rep̄hēdiꝭ ſic̄ rep̄hēſiōe dignū eſt. ſ; ꝙ dic̄ hmōi erronea dicta in expoſitōe nō miſcēda: nō v̄ꝭ erudite dictū. q: ſcti doctores hereſes ⁊ errores in libris ſuis explicāt. nō vt approbent ſ; vt derideāt ⁊ falſitatē eoꝝ oñdāt. ita ⁊ h̄ poſtil'. facit. q: ⁊ dauid cōmiſiſſe adulteriu; ſepe oñdiꝭ. nec eū rigore hui⁹ dicti ra. ſa. ab adult̄io excuſari pmittit: nec vꝭ poſſe excuſari ſtāte etiā dicto ra. ſa. q: ⁊ ſi talis libell⁹ dareꝭ an̄ tñ mortē ſui mariti nō haberet effectū. qñ an̄ mortē cōiūcta alteri adulteriū cōmiſiſſet. ſicut in ꝓpoſito caſus berſabee habet. Capitulum. xij.

Miſit ḡ dñs. Hic ꝯn̄r deſcribiꝭ hūilis recognitio peccati. ⁊ p̄ ponitur peccātꝭ rep̄henſio. ſcđo rep̄hēſ hūilis ꝯfeſſio. ibi. Et dixit dauid ad nathan. Prima in duas, quia p̄ in rep̄henſiōe dauid

Universidad de Salamanca. BGH

parabola p̄ponit̄. ſcđo exponitur. ibi. Dixit aūt nathan. Circa p̄mū dr̄
b Duo viri erāt. ſ. dauid ⁊ vrias. c Paup aūt nihil ⁊c̄. i. vxorē vnicam. dauid aūt hēbat plures, vt p₃ ex ſup̄dictis. d Quā emerat. dādo p ea dotē. e Et nutrierat. q₂ accepat eā paruulā. f De pāe illiꝰ comedēs ⁊c̄. q₂ cōicabat cū eo in cibo ⁊ lecto. g Cū aūt pegrinꝰ ⁊c̄. i. dyabolꝰ q̄ alienatꝰ

to. cuius cauſa ſubditur. b Quoniam blaſphemare ⁊c̄. quia hoīes igrātes ⁊ mali ex h̄ blaſphemabāt iudicia dei occulta: dicētes eū iniuſte egiſſe. reprobādo ſaul: ⁊ eligēdo dauid: q̄ ſat̄ peiora fecerat q̄ ſaul. c Percuſſitq₃ dñs puulū. infirmitate icurabili ſimplr̄ p naturā. iō ſubdit̄. d Et deſperatꝰ eſt. ſ. dauid d̄

eſt a cōitate ciuiū celeſtium p obſtinatōꝫ in peccato: cui dauid fec̄ ꝯuiuium p ꝯſenſum in adulteriū ⁊ homicidiū in opus deductū. q₂ dyabolꝰ in taliꝰ delectat̄. talē aūtē parabolā cōpoſuit nathan ipſi dauid: vt ignorans ſe p̄m ꝯdēnaret: ⁊ ſic frōtē nō hēret defendēdi pctm̄ ſuū. iō ſubdit̄ ſnīa dd̄. b Filiꝰ mortis eſt vir q̄ fec̄ h̄. i. dignꝰ morte ꝑpter horrorē ſci
i Que reddet in q̄druplū. h̄ ſniauit ſm legē q̄ hr̄ Exod. xxij. ſ. q̄ p furto ouis reddat̄ q̄druplū ⁊ ſic factū eſt ei, q₂ p morte vrie mortui ſunt q̄tuor filij eius. ſ. p̄mꝰ filiꝰ berſabee. abſalō. ammō. adonias. vt hr̄ ex ſequētibus
k Dixit āt nathā. h̄ ꝯñr h̄ pabola p̄dicta expōit̄ ꝯ ip₃ dauid. Et p₃ ſnīa ex p̄dict̄ paucis exceptis q̄ diſcurrēt. l Et vxores dñi tui in ſinu tuo. l₃ nō legat̄ q̄ dauid vxores ſaulis accepit dñs tñ tātā ptātē ei dedit q̄ poterat accipe: ⁊ forſitā aliq̄s accepit: q₂ nobiles erāt. nō eñi oīa ſcp̄ta ſunt.
m Uriā etheū pcuſſiſti gladio. q₂ ex eiꝰ mādato factū fuit, vt p₃ ex p̄dictis. ⁊ ille facit rē cuiꝰ auctoritate fit. n Quā obrē nō recedet gladius de domo tua. q₂ frat̄ occidit frēm. vt abſalō ammō. vt hr̄ c. ſe. ⁊ ſalomō adoniā. vt hr̄ ꝫ. iij. li. ij. c. Et filiꝰ inſurrexit ꝯ prēꝫ ſc₃ abſalō ꝯ dauid vt hr̄ infra. xv. c. iō ſubditur.
o Ecce ego ſuſcitabo ſuper te malū d̄ domo tua ſc₃ abſalō filiū tuū volētem inuadere regnum.
p Et dormiet cū vxoribus tuis i ocul̄ ⁊c̄. i. manifeſte corā oībꝰ, ꝑut hr̄ infra. xv. c. q Et dixit dauid. h̄ ꝯñr ponitur ipſius dauid hūilis cōfeſſio ⁊ penetētio. ⁊ ſecundo hūana cōſolatio ibi. Et cōſolatꝰ eſt. tercio reaccipit̄ hyſtorie narratio. ibi. Igit̄ pugnabat. circa p̄mū dr̄. q Et dixit dauid. ore ⁊ corde.
r Peccaui dño. nō defendēs pctm̄ ſuū: ſ₃ hūilit̄ recog̃ſcēs. ꝑpt̄ qđ ſeq̄tur penetētio: cū dr̄. s Dñs q₃ trāſtulit pctm̄ tuū. q̄tū ad culpā₃ remittēdo ꝑpt̄ pnīam tuā. ⁊ q̄tū ad penā₃ tēpando eam. q₂ l₃ ſis homicida ⁊ morte dignꝰ: tñ a Nō morier̄. in ꝑpa pſona: ſ₃ in filio ubi na

re de ouibus ⁊ de bobus ſuis vt exhiberet ꝯuiuiū pegrino illi q̄ venerat ad ſe: tulit ouē viri paupis ⁊ p̄pauit cibos homi q̄ venerat ad ſe Iratꝰ aūt idignatōe dauid aduerſus hoiem illū nimis: dixit ad nathā. Uiuit dñs q̄m filiꝰ[b] mortis eſt vir q̄ fecit hoc: quē[i] reddet in q̄druplū eo q̄ fecerit v̄bū iſtud ⁊ nō pepcerit. Dixit[k] aūt nathā ad dauid. Tu es ille vir q̄ feciſti hāc rē. hec dic̄ dñs d̄s iſrl̄. Ego vnxi te in regē ſup iſrl̄. ⁊ ego erui te d̄ domo ſaul: ⁊ dedi tibi domum dñi tui: ⁊[l] vxores dñi tui in ſinu tuo: dediq₃ tibi domū iſrl̄ ⁊ iuda: ⁊ ſi parua ſūt iſta adijciā tibi mlto maiora. quare ergo ꝯtēpſiſti verbū dñi vt faceres malū in ꝯſpectu meo. Uriā₃ etheū[m] pcuſſiſti gladio ⁊ vxorē illius accepiſti in vxorē tibi: ⁊ interfeciſti eū gladio filioꝝ āmon. Quā obrē[n] nō recedet gladiꝰ de domo tua vſq₃ in ſempiternū eo q̄ d̄ſpexeris me: ⁊ tulens vxorem vrie ethei vt eēt vxor tua. Itaq₃ hec dic̄ dñs. Ecce[o] ego ſuſcitabo ſuper te malū d̄ domo tua ⁊ tollā vxores tuas in oculis tuis: ⁊ dabo ꝓximo tuo: ⁊[p] dormiet cū vxoribꝰ tuis in ocul̄ ſol̄ huiꝰ. Tu eñ feciſti abſcōdite Ego aūt faciā v̄bū iſtud in ꝯſpectu ois iſrl̄: ⁊ in ꝯſpectu ſolis huiꝰ ⁊[q] dixit dauid ad nathan. Peccaui[r] dño. Dixitq₃ nathā ad dauid. Dñs[s] q₃ trāſtulit pctm̄ tuū. Nō[a] morieris: verūtamē q̄m blaſphemare[b] feciſti inimicos nomē dñi ꝑpter verbū huiꝰ: filiꝰ q̄ natꝰ eſt tibi morte morier̄. Et reuerſus eſt nathan in domū ſuā₃. Percuſſitq₃[c] dñs puulū quē pepit vxor vrie dauid: ⁊[d] deſpatꝰ eſt. Dep̄catuſq₃[e] eſt dauid dñm ꝓ paruulo: ⁊ ieiunauit dauid ieiunio: ⁊ ingreſſus ſeorſum iacuit ſup terrā. Uenerūt āt ſeniores domꝰ eius cogentes eum ut ſurgeret d̄ terra. q̄ noluit: nec comedit cū eis cibū. Accidit aūt die ſeptima ut moreret̄ infans: timuerūtq₃ ſuui dd̄ nūciare ei q̄ mortuꝰ eēt paruulꝰ. dixerūt eñ. Ecce cū paruulꝰ adhuc viueret loq̄bamur ad eū ⁊ nō audiebat uocē noſtram q̄ itomagis ſi dixerimꝰ mortuꝰ eſt puer ſe affliget. Cū ergo dauid audiſſet ſuuos ſuos muſſitātes: intellexit q̄ mortuꝰ eēt infantulꝰ. dixitq₃ ad ſuuos ſuos. Nū mortuꝰ eſt puer: q̄ r̄ñderūt ei. Mortuꝰ eſt. Surrexit ergo dauid de terra ⁊ lotꝰ unctuſq₃ eſt. Cūq₃ mutaſſet ueſtē ingreſſus eſt domū dñi ⁊ adorauit: ⁊ uenit in domū ſuā: petiuitq₃ ut poneret̄ ei panē ⁊ comedit. dixerūt āt ei ſuui ſui. Quis eſt ſmo quē feciſti ꝑpter iſantē cū adhuc uiueret ieiunaſti ⁊ flebas: mortuo aūt puero ſurrexiſti ⁊ comediſti panē. qui ait. Propter iſantē dū[f] adhuc uiueret ieiunaui ⁊ fleui. Dicebā[g] eñ Quis[h] ſcit ſi forte donet eū mihi dñs ⁊ uiuat infans. Nūc aūt quia mortuꝰ eſt: q̄re ieiuno: nūq̄d potero reuocare eū ampliꝰ. Ego uadā magis ad eū: ille vō nō reuertetur ad me. Et[i] ꝯſolatꝰ eſt dauid berſabee uxorē ſuā: ingreſſuſq₃ ad eā dormiuit cū ea. Que[k] genuit filiū ⁊ uocauit nomē eiꝰ ſalomō: ⁊[l] dñs dilexit eū. Miſitq₃[m] eū in mānu nathan ꝓphete: ⁊ uocauit nomē eiꝰ amabilis dño: eo q̄ diligeret eum dñs. Igitur[n] pugnabat ioab cōtra rabbath filioꝝ ammō ⁊ expugnabat urbē regiā. Miſitq₃ ioab nuncios ad dauid dicēs. Dimicaui aduerſu₃ rabba: ⁊[o] capiēda eſt urbs

ſanatōne pueri p viā nature ⁊ artis medicīe. q₂ tñ d̄s poterat eū ſanare ideo ſubditur.
e Dep̄catuſq₃ ē dd̄. ⁊c̄. q₂ neſciebat ſi v̄bū dñi de morte pueri fuiſſꝫ dictū p ſnīam diffinitiua. q₂ tūc nō oraſſet p eiꝰ ſanitate, aut p cōminatōꝫ tñ. ſic̄ Ione iij. dr̄. Adhuc. xl. dies ⁊ niniue. ⁊c̄. q̄ tñ n̄ fuit ſubuerſa: eo q̄ niniuite egerit pnīa₃. ꝑpt̄ h̄ dd̄ introgatꝰ d̄ fletu p puero q̄ diu viuebat: ⁊ cōſolatōne ſua ipſo mortuo: d̄ q̄ mirabāt̄ hoies ſui. vt p₃ in lr̄a. R̄ñdit.
f Dū adhuc viueret ieiu. ⁊c̄. pro eiꝰ ſanitate impetrāda. g Dicebā eñ. i. i corde meo cogitabam.
h Quis ſcit ſi forte donet. ⁊c̄. ꝑpt̄ pnīam ⁊ affectionem meam.
i Et ꝯſolatꝰ eſt. h̄ ꝯñr ponit̄ ipſiꝰ dd̄ aliq̄lis ꝯſolatio eo q̄ dñs peccatū ſuū ꝯmiſerat q̄tū ad culpā: ⁊ tpauerat q̄tū ad penā. vt p̄dictū ē. ⁊ iō ꝯñr Cōſolatus eſt Berſabee vxorē ſuā de morte pueri.
k Que genuit filiū ⁊ vocauit nomen eiꝰ ſalomon. q̄ interp̄tat̄ pacificus. ⁊ h̄ fuit ex ordinatōe diuīa. ſuit eñ ipſi dd̄ reuelatū q̄ poſt eū regnaret: ⁊ in tanta pace q̄ tēplū dñi edificaret. ſic̄ promiſſum fuerat dauid a dño. ſ. vij. ca. l Et dñs dilexit eū. dando ſibi grā₃ in ſua iuuenture: q̄uis errauerit in ſenectute. vel dr̄ q̄ dñs dilexit eū: eo q̄ dñs dedit ſibi bōa nālia ex pte corpis ⁊ aīe. m Miſitq₃ eū in māu nathā ꝓphe. vt p eū ſcīe nutriret̄: ⁊ bñ doceret̄. vt ſic poſtea ad regnū aptior efficeret̄. n Igit̄ pugnabat. iterpoſito peccato dauid q̄tū ad adulteriū ⁊ homicidiū. h̄ reuertit̄ ſcp̄tura ad

Uniuersidad de Salamanca. BGH

complendum hyſtoriā ſupra incboatam. x. c. de expugnatione filioꝝ ammō: cū dr̄. Igit̄ pugnabat ioab ꝯ rabbath: q̄ erat ciuitas p̄ncipalis ⁊ regia. ꝑpt̄ qđ rex ⁊ bellatores ſui poſuerūt ſe in ea.
o Capiēda eſt vrbs aq̄rū. q₂ circa eā erāt aq̄ ⁊ paludes: in q̄bus ꝯfidebāt interiores. ſ₃ hīs nō obſtāńbꝰ ioab tñ fecerat q̄ erat in proximo capiēda

peccauerat p homicidium ⁊ adulterium. ideo p̄mo deſcribitur primogeniti ſui infectio. ſcđo vxoꝝ ſuarū cognitio. c. xiij. tercio ꝯ eū ppl̄i rebellatio. c. xx. Circa p̄mū ꝯſiderādū q̄ p̄genitꝰ dd̄ occiſus eſt: eo q̄ ſororē ſuā thamar violēt̄ defiorauit. ⁊ iō p̄ d̄ſcribit̄ ſtupratio ſororis. ſcđo ꝯceptō rancoris i corde abſalō. ibi. Porro nō eſt locutꝰ abſalō. tercio vindicatō pudoris ibi. Factū eſt āt poſt h̄ ⁊c̄. Circa p̄mū dr̄

p Congrega reliquā partē ppl̄i. Ex q̄ pꝫ magna fidelitas ipſiꝰ ioab erga dd̄: q₂ victoriā ſuo labore procuratā noluit ei aſcribi.
q Et tulit diadema reg̃ eoꝝ. h̄ eſt ydoli ipſoꝝ q̄ vocabat̄ melchō. ⁊ interp̄tat̄ rex eoꝝ
r Et impoſitum eſt ⁊c̄. p̄ m̄ ꝯſiauit ⁊ purgauit metallu₃ ſm purgatōꝫ legis: ⁊ poſtea fecit ide ſibi diadema. S₃ ſi h̄ dicatur vr̄ dauid fecit̄ ſe ꝯ legē Deu. vij vbi dr̄. Sculptilia eoꝝ igne cōburēs: ⁊ non ꝯcupiſces aurū ⁊ argentū de q̄bus facta ſunt ⁊c̄. Ad qđ dicendū q̄ iſtud p̄ceptū itelligit̄ tñ de ciuitanbꝰ ⁊ popul̄ q̄ erāt itra terminos terre ꝓmiſſionis: q₂ d̄ eis loquit. ſic̄ p₃ ibideꝫ ppl̄s aūt āmonitarum non erat cōtentus intra terminos terre promiſſionis.
s Populū q₃. ⁊c̄. qđ nō eſt intelligēdū de toto populo āmonitarū. ſ₃ de illis ſolū q̄ ꝯſiliū dederāt q̄ fieret vituperium nūcijs ſuis. q₂ miſerat eos bōa intentōne ad ꝯſolatōem regis. ⁊ reddiderāt malū pro bono. ⁊ iō voluit ꝯ eos exercere rigorē iuſticie: ne d̄ cetero aliq̄s attētaret ſil̄e facere.
Capitulū. xiij.
Actū eſt āt. Poſt q̄ deſcripta eſt trāſgreſſio dauid ⁊ eiꝰ punitio occulta p puerī mortē. h̄ ꝯñr deſcribit̄ eiꝰ punitio manifeſta: ⁊ quia

aquaꝝ. Nūc[p] igit̄ ꝯgrega reliquā partē ppl̄i: ⁊ obſide ciuitatē ⁊ cape ea₃: ne cum a me vaſtata fuerit vrbs nomi meo aſcribat̄ victoria. Cōgregauit itaq₃ dauid oēm populū ⁊ ꝓfectꝰ eſt aduerſum rabba Cūq₃ dimicaſſet cepit eā: ⁊[q] tulit diadema regis eoꝝ de capite eius pōdo auri talētū hñs gēmas p̄cioſiſſimas: ⁊[r] impoſitū eſt ſup caput dauid. S₃ ⁊ p̄dā ciuitatis aſportauit multā valde: pplm̄[s] quoq₃ eiꝰ adducēs ſerrauit: ⁊ circūegit ſup eos ferrata carpēta. Diuiſitq₃ cultris ⁊ trāſduxit i typo laterū. Sic fecit vniuerſis ciuitatibꝰ filioꝝ ammon. Et reuerſus eſt dauid ⁊ ois exercitꝰ in hierl̄m. Cap. xiij.

Actū[a] eſt āt poſt hec vt abſalon filij dauid ſororē ſpecioſiſſimā vocabulo thamar adamaret ammō filiꝰ dauid: ⁊ d̄piret i eā valde ita vt ꝑpter amorē eius egrotaret: q₂[b] cū eēt virgo difficile ei videbat̄: vt q̄ppiā inhoneſte ageret cū ea. Erat[c] autē ammō amicus noīe ionadab filiꝰ ſemmaa fratris dauid vir prudēs valde. q̄ dixit ad eū. Quare ſic attenuaris macie fili regis p ſingulos dies: Cur nō indicas michi: Dixitq₃ ei ammō. Thamar ſororem fratris mei abſalon amo. Cui r̄ñdit ionadab. Cuba ſup lectū tuū ⁊ lāguorem ſimula: cūq₃ venerit pr̄ tuꝰ vt viſitet te: dic ei. Ueniat oro thamar ſoror mea: ut det mihi cibū: ⁊ faciat pulmētū ut comedā de manu eiꝰ. Accubuit itaq₃ ammō ⁊ q̄ſi egrotare cepit. Cumq₃ ueniſſet rex ad uiſitādū eū: ait ammō ad regem. Ueniat obſecro thamar ſoror mea: ut[d] faciat i oculis meis duas ſorbiciūculas: ⁊ cibū paratū capiā d̄ manu eiꝰ. Miſit ergo dauid ad thamar domū dicēs. Ueni in domū ammō fratris tui: ⁊ fac ei pulmētū. Uenit itaq₃ thamar in domum ammon fratris ſui: ille autē iacebat. Que tollens farinā commiſcuit ⁊ liquefaciēs in oculis eius coxit ſorbiciūculas: tollēſq₃ qđ coxerat effudit ⁊ poſuit corā eo: ⁊ noluit comedere. Dixitq₃ ammon: Eijcite uniuerſos a me. Cūq₃ eieciſſent omēs: dixit ammon ad thamar. Infer[e] cibū in conclaui ut veſcar de manu tua. Tulit ergo thamar ſorbiciūculas quas fecerat et intulit ad ammon fratrē ſuū in cōclaui. Cumq₃ obtuliſſet ei cibum: apprehendit eam ⁊ ait. Ueni cuba mecū ſoror mea. que reſpōdit ei. Noli frater mi: noli opprimere me: neq₃ eñ hoc fas eſt in iſrl̄. noli facere ſtulticiā hāc. Ego enim ferre nō potero obprobriū meum ⁊ tu eris quaſi unꝰ de inſipientibus in iſrael. q̄npotiꝰ loquere ad regē ⁊ nō negabit me tibi. Noluit aūt ammon acq̄eſcere precibus eius: ſ₃ preualens uiribus oppreſſit ea₃ ⁊ cubauit cū ea. Et[g] exoſa₃ eā habuit odio magno nimis: ita ut maius eſſet odiū quo oderat eā: amore quo aū dilexerat. Dixitq₃ ei ammon. Surge ⁊ uade. Que reſpōdit. Maius[b] eſt hoc malū qđ nūc agis aduerſu₃ me q̄₃ quod ante feciſti expellens me. Et noluit audire eam: ſed uocato puero qui miniſtrabat ei dixit. Eijce hanc a me foras: ⁊ claude oſtium poſt eam. Que[i] induta erat talari tunica huiuſcemodi enim filie regis uirgines ueſtibus utebantur. Eiecit itaq₃ eam miniſter illius foras: clauſitq₃ fores poſt eam. Que[k] aſpergens cinerē capiti ſuo ſciſſa talari tunica: impoſitiſq₃ manibus ſuper caput ſuum ibat ingrediens et clamans. Dixit autem ei abſalon frater ſuus. Nunquid ammō frater tuus concubuit tecum: Sed nunc ſoror tace frater tuus eſt. Ne q₃ affligas cor tuum pro hac re.

Factū eſt aūt poſt h̄ ⁊c̄. q₂ in vindictā pctoꝝ dd̄ āmō p̄genitꝰ eiꝰ amore illicito exarſit i ſororē ſuā ita q̄ infirmabat̄ ꝑpter eā. q₂ paſſiōes exceſſiue amoris odij vel timoris ⁊ hmōi mirabilit̄ immutāt corpꝰ. b Quia cū eēt v̄go. ⁊c̄. nō q₂ formidaret inhōeſtatē. ſ₃ q₂ filie regis v̄gines clauſe intra domū cuſtodiebāt̄ ita q̄ ſibi ipoſſibile videbat̄ q̄ poſſet eiꝰ hr̄e pñiā ad exercēdū ſuā luxuriā. c Erat āt āmō amicꝰ noīe ionadab. ⁊c̄. id eſt aſtutꝰ. q₂ ad finem malū ſciebat iuenire media oportuna: ſic̄ p₃ per malū ꝯſiliū qđ dedit ipſi ammō. ⁊ p₃ lr̄a vſq₃ ibi.
d Ut faciat i ocul̄ meis duas ſorbiciunculas. i. duo pulmēti gñā ad ſorbēdū apta. Cetera patēt vſq₃ ibi. e Infer ei bū i ꝯclaui. i. i loco ſecreto ⁊ rēoto. qđ dicebat vt poſſet ea abuti. vt p₃ ex ꝯſequētibꝰ. ſequitur.
f Loq̄re ad regē. ⁊ ñ negabit me tibi. h̄ vr̄ eſſe ꝯ legē Leuit. xx. vbi ꝓhibet̄ matrimoniū fratri cū ſorore: ſiue ſit d̄ prē tm̄ ſiue de mr̄e. ⁊ multo fortiꝰ de vtroq₃. Ad qđ r̄ñdet ra. ſa. q̄ dd̄ cepit matrē thāmar i bello. ⁊ circūciſis vnguibꝰ ⁊ pact̄ alijs q̄ ad h̄ req̄rūt̄. vt hr̄ deutro. xxi. c. ⁊ accepit eā vxorē. verūtñ tunc erat ip̄regnata d̄ viro quem p̄us hūerat hñs in vēo iſta₃ thamar. ⁊ iō nō erat filia nālis ipſiꝰ dd̄: ꝑpt̄ qđ filiꝰ eiꝰ poterat eā hr̄e vxorē ſm legē. g Et exoſa₃ illā habuit. q₂ ſic̄ dicūt hebrei in eiꝰ defloratōe leſus fuit intñ q̄ dolor ſequēs maior fuit delectatione precedēti.
b Maiꝰ eſt h̄ malū. ſ. me expellēdo ꝯfuſibilit̄ ſic̄ meretricē q̄₃ q̄ me violēter defloraſti. q₂ poterat me accipe in vxorē.
i Que induta erat talari tunica. In hebreo hr̄ ſerica tūica. k Que aſp gēs cinerē capiti ſuo ⁊c̄. h̄ nō fec̄ thamar ſtati

Cum eiecta fuit ab ammon quia ſeipſaz ſcandalizaſſet. ſz poſtq̄ venit ad domū fratris ſui.io ſubdit. Ibat ingrediēs ⁊ clamās. l Manſit ita q̄ thamar ↄtabeſcēs :magis volēs innupta manere q̄ꝫ a viro ſibi dato violata inueniri. Et ex h̄ pꝫ ↄtinētia ⁊ puritas illi⁹ tpis in v̄ginib⁹ deſpō ſādis. m Cū aūt audiſſet rex dauid v̄ba h̄ ↄtriſtat⁹ eſt valde.tū q̄ꝛ fili⁹ ſu⁹ ocu offenderat fa ciēdo op⁹ nephariū.tūꝫ quia filia ſua adoptiua erat vitup ata in ppetuū.

n Et noluit contriſtari ⁊c̄. videt q̄ dauid in h̄ grauit peccauerit:q̄ꝛ non ſolū tenebat filiū icrepa re:ſꝫ etiā iterficere. vt vi det p virgis defloratio ne violēta. Dicēdū q̄ ñ hēbat ſibi īfligere penā morꝫ:nec rōne dfloratio nis:nec rōne violētie.p mū pꝫ:q̄ꝛ āmō ⁊ thamar erāt pſone libe nullo vin culo mrīmōiali alligate. nō ſolū p mrīmōij ↄſum matōꝫ:ſꝫ nec etiā p affi datōꝫ. Lex aūt nō impo nit penā morꝫ talib⁹. vn̄ Deu.xxij. vbi pēa morꝫ infligit v̄gini deflorate in domo prīa.lex illa lo q̄tur de v̄gine alteri affi data.ſic ibidē diffuſi⁹ fu it declaratū.ſilr ſcdo pꝫ q̄ꝛ illa violētia ⁊ totū fa cū erat occultū:nec po terat deflorario ⁊ violen tia pbari niſi p q̄rimoni am ipſi⁹ thamar ⁊ ſui cor poris oñſiōꝫ.qd ipſa nō fecimo ſimplr tacuit ↄ ↄſilio fratris ſui abſalō vt pꝫ i lra.⁊ iō dauid nō hēbat viā iterficiēdi am mon iuſte.tenendū eſt tñ q̄ aliq̄ corriput eū ſecre te:ꝫ non ſit ſcp tū.in tali aūt correctōe dꝫ expecta ri opportunū tp⁹s ⁊ alie circūſtātie.⁊ ſic intelligit qd̄ hic dr. n Noluit ↄtriſtari ſpm ammō filij ſui.ſ.p tūc. q̄ꝛ erat debil ⁊ infirm⁹ ⁊ dolēs de fcō qd̄ pꝫ ex h̄ q̄ hēbat tha mar odio.q̄ꝛ ⁊ ſi non do lebat rōe culpe:dolebat tñ rōne leſiōis icurſe. vt p̄dictū eſt. Si aūt q̄rat q̄re dd̄ nō coegit ammō ad accipiēdū thamar vx orem.pꝫ rñſio.q̄ꝛ p̄pter odiū ↄ̄ eā ↄceptū.p babi le erat q̄ iterfeciſſet eā.

Manſit[l] itaq̄ꝫ thamar cōtabeſcēs in domo abſalon fratris ſui. Cū[m] aūt audiſſet rex dauid v̄ba hec cō triſtatus eſt valde:⁊[n] noluit cōtri ſtari ſpm̄ ammō filij ſui:qm̄ dilige bat eū:q̄ꝛ p̄mogenit⁹ erat ei. Por ro[o] nō eſt locut⁹ abſalō ad ammō nec maluꝫ nec bonū. Oderat eñ abſalon ammō:eo q̄ violaſſꝫ tha mar ſororē ſuā. Factū[p] eſt āt poſt tp̄s biēnij vt[q] tōderēt oues abſalō in balaſor q̄ eſt iuxta ephrai. Et vocauit abſalon oēs filios regis: venitq̄ꝫ ad regē ⁊ ait ad eū. Ecce tondētur oues ſui tui:veniat oro rex cū ſuis ſuis ad ſuū ſuū. Dixit q̄ꝫ rex ad abſalō. Noli fili mi:noli rogare vt veniam⁹ omēs:⁊ graue mus te. Cū[r] aūt cogeret eū:⁊[s] no luiſſet ire: bñdixit ei.⁊ ait abſalon ad dauid. Si[t] non vis vēire veni at[u] obſecro nobiſcū ſaltē āmon fra ter meus.dixitq̄ꝫ ad eū rex. Non eſt neceſſe vt vadat tecū. Coegit itaq̄ꝫ abſalon eū:⁊ dimiſit cum eo ammon ⁊ vniuerſos filios regis. Feceratq̄ꝫ abſalon ↄuiuiūꝫ quaſi cōuiuiū regis. Preceperat aūt ab ſalon pueris ſuis dicēs. Obſerua te[x] cū temulētus fuerit āmon vino ⁊ dixero vobis percutite eū ⁊ inter ficite:nolite[y] timere: ego eniꝫ ſum qui p̄cipio vobis. Roboramini ⁊ eſtote viri fortes. Fecerunt ergo pueri abſalon aduerſum ammō ſi cut p̄ceperat eis abſalon. Surgē teſq̄ꝫ omēs filij regis:aſcenderūt[z] ſinguli mulas ſuas ⁊ fugerūt. Cū q̄ꝫ adhuc pergerēt i itinere:fama[a] puenit ad dauid dicēs. Percuſ ſit[b] abſalon oēs filios regis:⁊ non remāſit ex eis ſaltē vn⁹. Surrexit itaq̄ꝫ rex dauid:⁊ ſcidit veſtimēta ſua ⁊ cecidit ſup terrā:⁊ omēs ſer ui illius q aſſiſtebāt ei ſciderūt ve ſtimenta ſua. Reſpōdens aūt io nadab fili⁹ ſemmaa fratris dauid dixit. Ne eſtimet dñs me⁹ rex q̄ omēs pueri regis occiſi ſint. Am mon[c] ſolus mortu⁹ eſt:qm̄ in odio abſalon erat poſit⁹ ex die q̄ oppſſit thamar ſororē ei⁹. Nūc ergo ne ponat dñs me⁹ rex ſup cor ſuū ver bum iſtud dicēs. Omēs filij regis occiſi ſunt:qm̄ ammō ſolus mor tuus eſt. Fugit aūt abſalō. Et e leuauit puer ſpeculator oculos ſu os ⁊ aſpexit:⁊ ecce pplś mult⁹ ve niebat per iter deuiū ex latere mon tis.dixit aūt ionadab ad regē. Ec ce filij regis adſunt: iuxta verbum ſerui tui ſic factū eſt. Cūq̄ꝫ ceſſaſſꝫ loqui apparuerunt ⁊ filij regis: et intrantes leuauerūt uocē ſuam et fleuerunt. Sed ⁊ rex ⁊ omēs ſerui eius fleuerunt ploratu magno ni mis. Porro[d] abſalon fugiēs abijt ad tholomai filiū ammiur regem geſſur. Luxit[e] ergo dauid filiū ſuū ammon multis diebus. Abſalon aūt cū fugiſſet ⁊ ueniſſet in geſſur fuit ibi tribus annis.ceſſauitq̄ꝫ[f] rex dauid perſequi abſalon: eo q̄ cō ſolatus eſſet ſup ammon interitu.

Intelligēs[a] āt Ca.xiiij. ioab fili⁹ ſaruie q̄ cor regis

precipio.q.d.factum ſuper me accipio:⁊ vos defendam. vñ cre dendū eſt q̄ abſalō fugiēs duxit eos ſecū. z Aſcenderūt ſin guli mulas ſuas.lꝫ eñ eēt p̄hibitū filijs iſrl̄ ne facerent cōmiſceri aīalia diuerſe ſpēi. vt hr̄ Leuit.xix.tñ poterāt vti aīalib⁹ ex tali cō mixtiōe gn̄atꝫ:cuiuſmodi ſūt mule. a Fama puenit ad dauid quia d̄ tali fcō fa ma cito volat.ſeq̄ tur. b Per cuſſit abſalō.⁊c̄. q̄ꝛ i talib⁹ pl⁹ cōīt dicit ī p̄ncipio q̄ ſit in veritate. c Ammō ſolus mortu⁹ eſt. Ex h̄ dicunt aliq̄ q̄ iſte ionadab erat ⁊ tban p̄pha:⁊ q̄ erat binom:⁹ dicē tes q̄ ſpū p̄phetico ſciuit ſolū am mō mortuū.q̄ꝛ eſſet abſens via hūana ſcire non potuit.ſꝫ iſtud di ctum pꝫ falſus p illud q̄ iſte iona dab dederat am mon peſſimū ↄſi liuꝫ de ſororē ſua defloradā.vt pꝫ per p̄dicta.qd̄ nul lo mō feciſſet p̄o p̄beta dñi. qd̄ ḡ dixit.ſol⁹ ammon mortu⁹ eſt.h̄ non dixit certitudina liter:ſꝫ cōiecturali ter tñ.eo q̄ noue rat odiū abſalon ↄ̄ ammon:⁊ cām odij.vt pꝫ ex p̄di ctis. Cetera patēt vſq̄ꝫ ibi. d Porro abſa lon fugiēs.⁊c̄. q̄ꝛ attiebat ei ex par te mr̄is.erat enim pr̄ maacha mr̄is abſalon.vt hr̄ ex ſup̄dictꝫ.iij. cap. e Luxit ḡ dauid filiū ſuū āmō ⁊c̄. mag̃ p morte ſpi rituali q̄ corpali eo q̄ fuerat occi ſus actu ebrius. f Ceſſauitq̄ꝫ rex ⁊c̄.eo q̄ reuolue rat in aīo ammō flagitium. ⁊ ſic iu ſto dei iudicio eū fuiſſe occiſuꝫ.⁊ h̄ eſt qd̄ ſubdit.eo q̄ ↄſolat⁹ eēt ſup āmō interitu

o Porro nō eſt locut⁹.h̄ ↄñr deſcribit ↄce ptio rancoris.q̄ꝛ abſalō iſtā iniurā ſibi ⁊ ſorori factā tenuit in corde ſuo clauſaꝫ.⁊ iō mag̃ fuit rancor odij augmētat⁹ q̄ ſi p aliq̄ fcā vel ſigna ex teriora fuiſſet ex p̄palat⁹.q̄ꝛ v̄t⁹ vnita fortior eſt ſeipſa diſpſa. p Fa ctū eſt aūt.h̄ ↄñr ponit p̄dicte iniurie vindicatio:mō tñ p̄ditorio.q̄ꝛ ab ſalon vocauit ammō ad p̄rādiū:q̄ſi factū eēt totalit oblitū: ⁊ tūc interfe cit eū.⁊ pꝫ lra pauci exceptꝫ q̄ diſcurret. q Ut toderent oues abſa lon.tūc eñ faciebāt antiq̄⁹ magna cōuiuia in mēorā p̄riarcharū q̄ fuerāt paſtores ouiū. vt hr̄ Gen.xlvij. r Cū aūt cogeret eū.i. obnixe roga ret p̄em ſuū. s Et noluiſſet ire.bñdixit ei.im̄pcando bōa ſibi abſa lon.⁊ amicabilit ſe excuſando. t Si nō vis vēire.in pſona p̄pria. u Ueniat obſecro.⁊c̄.q̄ rep̄ntat pſonā tuā tāq̄ p̄genit⁹. x Obſua te cū te.⁊c̄.q̄ꝛ tūc nō poterit ſibi p̄cauere. y Nolite tiere ego ſuꝫ qui

In ca.xiij. vbi dr in poſtil. Ceſſauitq̄ꝫ rex dauid pſeq̄ abſalō ⁊c̄.

Ubi i trāſlatōe nr̄a hr̄. Et ceſſauit dd̄ rex.in he. Additio breo eſt q̄ddā v̄bū equocū:qd̄ vno mō ſignificat idē q̄ ceſſare vel cōſummare. Alio mō ſignificat idē q̄ deſidera re ſeu cōcupiſcere.vñ vt vr̄ in ſcda ſignificatōe poſſet ppri⁹ intelli gi. Nā dauid nūq̄ incboauit nec incepit pſeq̄ abſalō. vt pꝫ ex di ctis in h̄ cap.⁊ iō improp̄e diceret. Ceſſauit a pſecutōe. ſilr vbi trāſlatio nr̄a hꝫ pſeq̄ abſalon.in heb.hr̄.vt egrederet ad abſalō. Cuius ſenſus eſt q̄ dauid deſiderabat ſeu concupiſcebat egredi ad recipiēdū abſalon eo q̄ ↄſolatus eēt.⁊c̄. Et h̄ ſenſus mag̃ cō ſonat cū imediate ſequēti. vbi dr. Cognit ioab q̄ cor regis eēt verſum ad abſalon.qd̄ ſonat idē qd̄ egredi ad recipiendum eum.

ſm eniim primam ſignificationem que dicit eum ſolum ceſſare a p ſecutōe.nō ita pfecte intelligeret cor regis eſſe v̄ſum ad abſalon. ſꝫ ſolū q̄ ceſſaret a pſecutione eius.⁊c̄. Replica.

In cap̄.xiij.notat Burḡ.nr̄am trāſlatōꝫ ſic ⁊ poſtil. fac in tractatu ſuo de dr̄ia trāſlatōis nr̄e ⁊ hebraice v̄itans. Rñ/ der h̄ bea tus hiero.p q̄ nō recipio lucramen ſꝫ ſolū p poſtill. auctas eñ.b.hie ro.⁊ nr̄e trāſlatio nis p eccliam re cepte defendit ſe metipſam.

Capitulū.xiiij.

a Intelligēs āt. Deſcri pta pena dauid rōne homi cidij.h̄ ↄñr deſcri bitur ↄpēa rōne adulterij per h̄ q̄ abſalō fili⁹ ei⁹ ip ſū fugauit:⁊ p̄o rex ei⁹ carnalit co gnouit.⁊ h̄ factū notme oīb⁹ māi feſtauit igit circa h̄ ſic p̄cedit. q̄ꝛ p̄ deſcribit ipſi⁹ ab ſalon reuocatō. ſe cundo ↄ̄ p̄em cō ſpiratio.c.xv. Cir ca p̄mū p̄mittitur mulieris iformā tio.ſcdo informa te petitio.ibi. Igi tur cū igreſſa fuiſ ſet.tercō petitō is iterp̄tatio.ibi. Di xit q̄ mulier. q̄rto regis cōceſſio.ibi Et ait rex ad ioab Circa p̄mū dicit. a Intelligēs au tem ioab.⁊c̄.q̄ꝛ vi debat eū cōſola tū de morte āmō et ſuſpirantē poſt abſalon.

verſū eēt ad abſalō miſit[b] thecuā et[c] tulit inde mulierē ſapiētē:dixit q̄ꝫ ad eam. Lugere[d] te ſimula: ⁊ in duere veſte lugubri ⁊ ne vngaris oleo vt ſis q̄ſi mulier iā plurio tpe lugēs mortuū. Et igrediēris ad regē ⁊ loqueris ad eū ſmōēs hu iuſcemodi. Poſuit aūt ioab v̄ba i ore ei⁹. Itaq̄ꝫ[e] cū ingreſſa fuiſſet mulier thecuites ad regē :cecidit corā eo ſup terrā:⁊ adorauit ⁊ di xit. Serua me[f] rex.⁊ ait ad eaꝫ rex. Quid cāe hēs? que rñdit. Heu[g] mulier vidua ego ſum:mortu⁹ eſt eñ vir meus:[h] ⁊ ancille tue erant duo filij q rixati ſunt aduerſuꝫ ſe in agro:nulluſq̄ꝫ[i] erat q eos p̄hibere poſſet:⁊[k] pcuſſit alter alterū: ⁊ in terfecit eū. Et ecce cōſurgēs vni uerſa cognatio aduerſum ancillaꝫ tuā dicit. Trade eū q pcuſſit fra trē ſuū vt occidamus eū p aīa fra tris ſui quē interfecit ⁊[l] deleamus heredē:⁊[m] querūt extinguere ſcin tillā meā q̄ relicta eſt: vt nō ſupſit viro meo nomē ⁊ relīqe ſup terrā ⁊ ait rex ad mulierē. Uade in do mū tuā:⁊[n] ego iubebo p te.dixitq̄ꝫ mulier[o] thecuites ad regem. In[p] me dñe mi rex ſit iniq̄tas: ⁊ in do mo p̄ris mei:rex aūt ⁊ thron⁹ eius ſit innocēs.⁊[q] ait rex. Qui[r] ↄtradi xerit tibi: adduc[s] eū ad me:⁊ vltra nō addet vt tāgat te.que[t] ait. Re cordet[u] rex dñi dei ſui: vt nō multi plicent p̄ximi ſanguis ad vlciſcē dū:⁊ nequaq̄ꝫ iterficiāt filiū meū. q[x] ait. Uiuit[y] dñs:q̄ꝛ[z] nō cadet de capillis filij tui ſup terrā. dixit[a] er go mulier. Loq̄tur ancilla tua ad dñm meū regē v̄bū.⁊ ait. Loq̄re. dixitq̄ꝫ mulier. Quare[b] cogitaſti huiuſcemodi rē ↄtra pplm̄ dei:⁊[c] locut⁹ eſt rex v̄bū iſtud vt peccet: ⁊ nō reducat eiectū ſuū. Omēs[d] morimur:⁊ q̄ſi aq̄ dilabimur in ter rā q̄ nō reuertūt. Nec[e] vult deus perire aīam:ſꝫ[f] retractat cogitans: ne[g] penitus pereat q[h] abiect⁹ eſt. Nūc[i] igit vēi ut loq̄r ad dñꝫ meū regē uerbū hoc p̄nte pplo.⁊ dixit ancilla tua. Loquar ad regē ſi quō faciat rex uerbū ancille ſue. Et au diuit rex ut liberaret ancillā ſuā de manu oīm q uolebāt de heredita te dñi delere me ⁊ filiū meū ſimul. Dicat[k] ergo ancilla tua ut fiat[l] uer bum dñi mei regis ſicut ſacrificiū.

p In me domine.⁊c̄.quod ſic exponunt hebrei ⁊ bene:vt videtur. Do mine mi rex p̄p̄ multa negocia magna ⁊ ardua poterit eſſe q̄ tu des ob liuioni iſtud negociū.⁊ tūc in me ⁊ i domo mea erit h̄ iniq̄tas.i. fili⁹ me⁹ interficiet a q̄rentib⁹ eius ſanguinē:⁊ tu eris inocēs.q̄ꝛ p̄et intentō ꝫ tuā iſtud fiet.q.d.placeat tibi iſtud magis firmare:⁊ me ⁊ filiū meū aſſecura re. q Et ait rex.rñ dens huic petitōi. r Qui ↄ̄dixerit tibi.q̄rē do ſanguinē filij tui. s Adduc eum ad me.⁊ ego compeſcam eum. t Que ait.adhuc nō cō tenta iſto reſponſo. u Recordet rex.⁊c̄. ⁊ eſt intellect⁹ hui⁹ mulierꝫ.q. d.p̄ximi q̄ q̄rūt vltōem de filio meo ſunt multi: nec poſſem oēs ↄgrega re ſit:⁊ adducere ad te.⁊ ſi adducā vnū vel duos alij interī interficiēt filiū meū. Et iō recordet rex dñi dei ſui.i. firmet v̄bū ſuū iuramēto p deū:⁊ p publicatōꝫ hui⁹ iuramē ti:ita q̄ null⁹ audeat ſua dere filiū meū.p̄pter qd̄ ſeq̄tur. x Que ait.ac quieſcēdo eius dicto. y Uiuit dñs.iuro per viuētē deū. z Quia non ⁊c̄.i.ſuabit nō ſolū a morte:ſꝫ etiā a q̄cūq̄ mutilatōe q̄tūcūq̄ mī dica. a Dixit ḡ.hic ↄñr ponit p̄dicte para bole interp̄tatio:in q̄ per mulierem accipitur ipſe dauid.Per duos filios mulier duo filij reg. ſcꝫ ammō ⁊ abſalon. Per cognatōem defuncti in telligunt amici ipſi⁹ am mon q̄rētes vindictā de morte ei⁹.⁊ pꝫ cōcludit q̄ ſicut rex iuraerat p fi lio ſuo vt nō moreret. ſic dꝫ ſuiare p abſalon vt ab exilio reuocet:qd̄ q̄dē exiliū mors eſt ciuilis.p̄mittit mulier tres rōes inducētes ad miſericordiā circa abſalon. Prima accipit ex p̄te maioris mali euitādi.q̄ꝛ abſalon ⁊ illi q̄ erāt cū eo erāt fugitiui in terra ydolatrie ſubdita.p̄p̄ qd̄ erāt in periculo declinādi ad ydolatriā p eoꝝ ſuggeſtio nem vel eoꝝ inductōem inēq̄s habitabāt. ad qd̄ euitādū erāt reuocādi ad terrā iſrl̄ in q̄ ds colebat.⁊ h̄ rō tāgit cū dr. b Quare cogitaſti ⁊c̄. id eſt ↄ̄ abſalon ⁊ ſocios ei⁹ q̄ erāt de pplo dei. c Et locut⁹ eſt rex v̄ bū iſtud.vt peccet.p̄bēdo eis occaſionē idolatrādi:eo q̄ nō p̄mittit eos redire ad locū vbi eſt cult⁹ dei.ſcda rō accipit ex parte defuncti: q̄ ad vitā reuocari nō pōt ex pſecutōe abſalon.⁊ h̄ rō tāgit cū dr. d Omēs mo rimur.⁊c̄.q.d.ex q̄ tu nō potes reuocare defunctū :reuoca viuū. tercia rō accipit ex parte dei:cui⁹ p̄priū eſt parcere ⁊ miſereri.⁊ h̄ rō tāgit h̄ :cū dr. e Nec vult ds pire aīam.ſ.pctōris:ꝫ ipm offendent. f Sꝫ retra ctat cogitās.tp̄s p̄nie p̄cedēs. g Ne penit⁹ pereat.pena gehenne. h Qui abiect⁹ eſt ab eo.p offenſam mortal culpe.q.d.h̄ mulier. tu eſ q̄ ſi loco dei in regimie ppl̄i:p̄p̄ qd̄ debes ei in pietate ↄformari. tūc pce dit ad applicādū negociū dicēs. i Nūc igit vēi vt loq̄r.⁊c̄.vt ſi ia data p me ⁊ filio meo ⁊ iuramēto tuo ↄfirmata publicet coram pplo:vt eandē efficatiā hēat in rex filio tuo. k Dicat ḡ ancilla tua.i.p oſtire re dicere. l Fiat v̄bū dñi mei.⁊c̄.i. ſnīa ab eo data ſit deo placita ſic ſacrificiū.ſꝫ videt q̄ iſta mulier p parabolā p̄miſſaꝫ nō ↄcludat intentū q̄ꝛ pabola ſua eſt de homicidio occulto:qd̄ nō poterat p̄bari.vt pꝫ ex p̄ dictis. Abſalon aūt interfecerat ammō p ſuos ſuos in palā corā multis.⁊ ſic habebāt teſtes ↄ̄ eū. Ad qd̄ rñdet rab.ſal.q̄ oēs illi q̄ fuerāt p̄ntes interfectōi ammō q̄ poterāt p teſtionio induci erāt ppinq̄ ipſi⁹ defuncti. vt ſat pꝫ ex p̄dictꝫ.⁊ iō nō erāt idonei ad ferēdū teſtimoniū in h̄ caſu.

b Miſit thecuā. nomē eſt ville d̄ qua fuit amos p̄pha.⁊ in termis illi⁹ ſunt paſcua bōa. c Et tulit inde mulierē ſapiētē.i.p̄udētē:efficacit loquētē. d Luge re te ſimula.⁊c̄.ex h̄ videt eē falſū q̄ aliq̄ dicūt hāc mulierē ad lit terā duos filios habuiſſe:q̄rū vn⁹ interfecerat aliū.q̄ꝛ tūc nō fuiſ ſet ſimulatio luct⁹:ſꝫ veritas.nec eēt locutio figuralis:ſꝫ mag̃ rei geſte.cu⁹ ↄ̄riū dr infra. Poſuit in os ancille tue oia v̄ba h̄:vt v̄itate rem figurā ſmonis hui⁹. e Itaq̄ꝫ.h̄ ↄñr ponit mulieris ifor mate a ioab petitio:cum dr. f Serua me rex.q.d.reputo me mortuā niſi iuues me. g Mulier vidua ego ſuꝫ.iſtud erat v̄e rum ad lrām. h Et ancille tue erāt duo filij.totū qd̄ ſequitur eſt parabola p̄ficta:p̄p̄ illō qd̄ explicat poſtea. i Nulluſq̄ꝫ erat q eos p̄hibere poſſet.de inſurrectōe vn⁹ ↄ̄ alterū :⁊ p ↄ̄ns nullus erat q poſſet ferre teſtimoniū ↄ̄ interfectorē. k Et per cuſſit alter alterū.h̄ nō dixit mulier ↄfitēdo q̄ ita eēt:ſed repetēdo qd̄ dicebāt pſecutores filij nō h̄ntes tñ legitimā p̄batōem ↄ̄ eū. iō ſequit. Et ecce ↄſurgēs vniuerſa cognatio ⁊c̄.ſeq̄tur. l Et deleam⁹ heredē.q.d.nō q̄rūt h̄ amore iuſticie:ſꝫ ducti h̄reditat cu piditate:vt devoluat ad eos.q̄ꝛ ſunt ppinq̄. m Et q̄rūt extin guere ſcintillā meā.i. nomē meū ⁊ nomē viri mei defuncti.vt nō ſit ex parte eius q̄ noiet in hereditate nr̄a. Sequit regis reſponſio. n Ego iubebo p te.ſ.q̄ fili⁹ tu⁹ nō moriat.ſuppoſito q̄ tu dicas veꝝ.⁊ h̄ erat iuſtū.q̄ꝛ fili⁹ ei⁹ nō erat cōuict⁹ d homicidio p euidē tiā facti.nec p teſtes:cū eſſent ſoli in agro.nec p recognitō em ↄ̄ p̄riā.⁊ iō iſtud debebat dereliq̄ iudicio diuio:q̄ꝛ q̄ ſic eēt i ve ritate. o Dixitq̄ꝫ mulier.⁊c̄.nō cōtenta iſta reſponſione.

Universidad de Salamanca. BGH

dicatur ꝙ similiter erant ita propinqui ipsi absalon. Dicendum ꝙ nõ est verũ. q: absalõ erat de mr̃e alienigena. vt pꝫ p p̃dicta. ãmon võ erat de mr̃e israelitide: ꝛ p ꝯñs de pplo isrl': q̃ ppl's alienigenas abbomiabat. alit aũt soluũt aliq̃. d. ꝙ qñ ꝓpinq̃ alicui⁹ occisi cõsentiebãt in cõceden- da pace interfectori. rex hñs curã totiꝰ ppli ad petitõem eoꝝ poterat h̃ cõ cedere. ꝛ talis casus ꝓponebat in parabola videlicet ꝙ mr̃ q̃ erat ꝓpinq̃ssima iterfecto petebat pacẽ interfectoris: ꝛ eodem mõ dauid q̃ erat ꝓpinq̃ssimus ipsi ammõ interfecto. ꝛ cũ h̃ erat rex hñs curã cõitat: poterat reuocare absalon absq̃ offensa leg̃ ꝛ marie quia ammõ magnũ flagitiũ fecerat. vt pꝫ per p̃dicta. Cetera patẽt in littera.

m Et ait rex ad ioab. h̃ ponit petitõis ꝯcessio ꝛ q: fcã erat p suggestiõꝫ ioab: ꝛ iõ cõcessio fit ei a rege. ꝛ pꝫ lr̃a vsq̃ ibi.

n Reuertat in domũ suam. ꝛc̃. ne reuocaret ad mẽoriã ex p̃ñtia sua mortẽ p̃geniti. ꝛ sic dolor regis renouaretur.

o Semel aũt in ãno tõdebat. i hebreo hr̃. Statuto tpe. q: sic dicũt aliq̃ pluries in anno tõdebatur. Ponderabat capillos capitis sui. cc. siclis. dicũt aliq̃ ꝙ tñ vendebat tõsiõꝫ capilloꝝ mulierib⁹ q̃ inde ornabãt capita sua. sꝫ h̃ nõ est verisimile ꝙ fili⁹ regis tõsiões capilloꝝ suoꝝ venderet. Preterea dr̃ h̃ ꝙ semel in anno ad min⁹ tõdebatur. crescẽtia võ capilloꝝ vni⁹ anni nõ v̄r ita lõga ꝙ inde possent fieri talia ornamẽta. ꝛ iõ videt magis ꝓbabile ꝙ scp̃tura solũ faciat mẽtõem d h̃ põdere ad oñdendũ ꝙ hẽbat multos capillos qd̃ facit ad pulcritudinẽ hois. q: de pulcritudie absalon scp̃tura h̃ loq̃t.

a Pondere publico. h̃ dr̃ ad distinctiõeꝫ põderis scũarij qd̃ erat alterius q̃ntitat. cetera patẽt vsq̃ ibi.

Sicut eñi angelus dñi: sic est dñs me⁹ rex ut nec bñdictõe nec maledictõe moueat: vñ ꝛ dñs ds̃ tuus est tecũ. ꝛ rñdẽs rex dixit ad mulierẽ. Ne abscõdas a me vbũ qd̃ te interrogo. dixitq̃ ei mulier Loq̃re dñe mi rex. ꝛ ait rex. Nũqd man⁹ ioab tecũ est in oib⁹ istis: rñdit mulier ꝛ ait. Per salutẽ aie tue dñe mi rex: nec ad sinistrã nec ad dexteram est ex oib⁹ his q̃ locut⁹ est dñs me⁹ rex. Seru⁹ eñi tu⁹ ioab ipse p̃cepit mihi: ꝛ ipse posuit in os ãcille tue oia vba hec vt vterẽ figurã sermonis hui⁹. seru⁹ eñi tu⁹ ioab p̃cepit istud. Tu aũt dñe mi rex sapiens es: sicut hꝫ sapiẽtiã angelus dei vt intelligas oia sup terrã. ꝛ[m] ait rex ad ioab. Ecce placat⁹ feci verbũ tuũ. Vade ergo ꝛ reuoca puerũ absalon. Cadẽsq̃ ioab sup faciẽ suã i terrã adorauit ꝛ bñdixit regi. ꝛ dixit ioab. Hodie intellexit seruus tu⁹: q: inueni grãm in oculis tuis dñe mi rex. Fecisti eñi sermonẽ dñe mi rex serui tui. Surrexit ergo ioab ꝛ abijt in gessur ꝛ adduxit absalõ in hierusalẽ. dixit aũt rex. Reuertat[n] in domũ suã: ꝛ faciẽ meã nõ videat. Reuersus est itaq̃ absalon in domũ suã: ꝛ faciẽ regis nõ vidit. Porro sicut absalõ vir nõ erat pulcer in oi isrl': ꝛ decorus nimis a vestigio pedis vsq̃ ad verticẽ nõ erat in eo ulla macula. Et qñ tõdebat capillũ: sel[o] aũt i ãno tõdebat q: grauabat eũ cesaries: ponderabat capillos capitis sui ducẽtis siclis pondere[a] publico. Nati sunt aũt absalõ filij tres ꝛ filia vna noie thamar elegãtis forme. Mãsitq̃ absalon in hierusalẽ duob⁹ annis ꝛ faciẽ regis nõ vidit. Misit itaq̃ ad ioab vt mitteret eũ ad regẽ: q noluit vẽire ad eũ. Cũq̃ scdo misisset: ꝛ ille noluisset venire ad eũ: dixit seruis suis. Scitis agrũ ioab iuxta agrũ meũ hñtẽ messem ordei. Ite igit ꝛ succẽdite eũ igni. Succenderũt ergo serui absalon segetem igni. Et[b] veniẽtes serui ioab scissis vestib⁹ suis dixerũt. Succẽderũt serui absalõ partẽ agri igni. Surrexitq̃[c] ioab ꝛ uenit ad absalon i domũ ei⁹: ꝛ dixit. Quare succenderũt serui tui segetẽ meã igni: et rñdit absalon ad ioab. Misi ad te obsecrãs vt uenires ad me ꝛ mitterẽ te ad regẽ ꝛ diceres ei. Quare ueni[d] de gessur: meli⁹ mihi[e] erat ibi esse. Obsecro ergo ut uideã faciẽ regis: q[f] si mẽor ẽ iniq̃tatis mee interficiat me. Ingressus itaq̃ ioab ad regẽ nũciauit ei oia. Vocatusq̃ est absalon ꝛ intrauit ad regẽ ꝛ adorauit sup faciẽ terre corã eo. Osclãtusq̃ est rex absalõ.

Cap. xv.

Igitur[a] post hec fecit[b] sibi absalõ curr⁹ ꝛ eq̃tes ꝛ q̃nquaginta uiros q p̃cederẽt eũ. Et[c] mane ꝯsurgẽs absalõ stabat[d] iuxta introitũ porte in uia ꝛ [e] omnẽ

interdicta. ꝛ ideo dicebat. Omnes morimur. h̃ est morte temporali. ꝯñr dicit. Quasi aq̃ dilabimur in terra q̃ nõ reuertẽt. h̃ est dicere ꝙ post mortẽ nõ ꝯgregamur in locũ b̃titudis. cu⁹ rõem subdit dicẽs. Nõ accipit deus aiam. s. ad sui ꝯsortiũ: sꝫ retractat cogitãs ne penit⁹ pereat q̃ abiectus est. h̃ est dicere ꝙ ꝓuidẽtia diuina intendebat sic disponere: vt humanũ gen⁹ abiectũ erat nõ piret. iuxta illud. Ego cogito cogitationes pacis. Hiere. xxix. c. Et q̃ntẽ dbat ꝯcludere ꝙ dauid tanq̃ minister dei in terris debebat cogitare q̃liter reconciliaret eiectũ filiũ suũ ne periret. ꝛc̃.

Replica. Z q̃d i. c. xiiij. burg. põit circa illũ passum. Nec vult ds̃ pire aias habeat ꝑ additõ ne: ꝙ eius nõ directe ad lrãm. vt pꝫ intuẽti.

Ca. xv. Sic post h̃. Descripta reuocatõe absalon et ei⁹ recõciliatõe. h̃ ꝯñr describit ei⁹ ꝯspiratõ ꝯ p̃rem ꝛ p q̃liter cũ fugauit. scdo q̃liter fugatũ fedauit. ca. xvi. tercio q̃lit de morte ei⁹ tractauit. c. xvij. q̃rto q̃liter dei iudicio interijt. c. xviij. quinto quõ dauid ad domũ regiã redijt. c. xix. Circa p̃mũ p põit ipsi⁹ absalõ deceptõ simulatoria. scdo ei⁹ conspiratio pditoria ibi. Misit at absalon. tercio ipsi⁹ dd̃ hũiliatio meritoria. ibi. ꝛ ait dauid. q̃rto ei⁹ ordinatio ꝯsultoria ibi.

b Et veniẽtes serui ioab. iste v̄sus nõ est in hebreo: sꝫ immediate subdit. c Surrexitq̃ ioab. ꝛc̃. ad sciendũ cãm dãni sibi illati.

d Quare veni de gessur. q. d. nihil valet mihi et q̃ nõ possum accedere ad regẽ: imo nocet. iõ subdit. e Melius erat mihi ibi esse. q: tũc nõ erat mihi ꝯfusibile faciẽ p̃ris mei nõ videre. sꝫ ex q̃ sum h̃ in eadẽ ciuitate cũ eo est mihi valde cõfusibile. f Qd̃ si mẽor est. ꝛc̃. nolẽs me videre. h̃ dicebat absalon ad inclinãdũ cor dauid: fingẽs ꝙ tñ eũ diligeret ꝙ magis vellet mori q̃ diutius ab eius consortio segregari.

In ca. xiiij. vbi dr̃ in postil'. Nec vult ds̃ perire aiam. Additio.

Hi trãslatio nr̃a hꝫ. Quia nõ vult ds̃ pire aiam: v̄itas hebraica dicit. Nõ accipit ds̃ aiam. vñ v̄ba hui⁹ sapiẽtis mulieris ꝓfundi⁹ p̃nt intelligi ꝛ in fauorẽ catholice veritat̃ exponi. Pro cui⁹ intellectu sciẽdũ ꝙ lꝫ cõiter antiq̃ nõ haberẽt explicatã fidẽ d mysterijs xp̃i. habebãt tñ implicatã. vt pꝫ p Aug. in li. de correctõe ꝛ gr̃a. vñ h̃ mulier proponebat ipsi dauid ꝙ totũ gen⁹ hũanũ nõ solũ erat ad mortẽ tp̃alẽ ꝯdẽnatũ. sꝫ etiã vltia felicitas q̃ in adhesione ad deũ p gl'iam ꝯsistit ei erat

Et dixit rex. Simulatio aũt absalõ fuit i duob⁹. q: p̃ simulauit maximũ zelũ erga pplm. scdo deuotõem erga deũ. ibi. Post. xl. aũt annos. Circa p̃mũ dr̃. a Igit post h̃. i. post recõciliatõꝫ absalon cũ p̃re ꝯfidẽs de p̃ris benignitate: ꝛ de ioab familiaritate. ꝛ eleuat⁹ ex sua pulcritudie. ꝛ q: int̃ ceteros filios dauid remanentes erat p̃genit⁹. q: chelcab erat mortu⁹: qd̃ videt ex h̃: q: d eo nõ fit aliq̃ mẽtio. b Fecit sibi currũ ꝛ eq̃tes. s. q̃ddã p̃ludiũ ꝙ debere t regnare post p̃rem suũ. sꝫ ei⁹ ambitio intm̃ inualuit ꝙ p̃rem de regno expellere voluit. ꝛ iõ corda ppl'i ad se trahere disposuit. iõ subdit. c Et mane ꝯsurgẽs. i. añq̃ aliq̃s intraret ad regẽ.

d Stabat iuxta introitũ porte. ita ꝙ oẽs illi q̃ ingrediebãt ad regem ꝓ negocijs habebãt iuxta eũ trãsire. e Et oẽm virum. pauperẽ vel diuitẽ vt magis colorarct fictionẽ suã. f Videẽt mihi sermones tui ꝛc̃. q. d. stati dẽret tua petitio exaudiri.

g Sꝫ nõ est. ꝛc̃. q. d. rex iã est antiqu⁹: nec põt cõpetẽter intẽdere talibus. ꝛ iõ magnũ damnũ est ꝙ ali⁹ hñs zeluꝫ cõitatis nõ est

ad hoc institutus. b Quis me constituat iudicem. q. d. ꝓ necessitate ppl'i: ꝛ nõ ꝓ alia re: istud on⁹ sustinerẽ. i Sꝫ ꝛ cũ accederet ꝛc̃. tanq̃ regis filiũ. k Extẽdebat manũ suã. i signũ familiaritat̃. l Osculabat eũ. in signũ magne ꝯdescensiõis.

m Et solicitabat corda. In hebreo hr̃. Et furabat corda. q: per tales fictões falsas iniuste attrahebat ad se corda hoim: vt sic ei ingererẽt ꝯ p̃rem suũ q: ppter talia eis impensa iudicabãt ꝛ dicebãt eũ esse regno dignũ.

m Post. xl. autẽ annos. h̃ ꝯñr ponit fictio deuotionis erga deũ per sacrificiũ i hebrõ offerendũ. absalõ aũt intẽdebat ibi ꝯspirare ꝯ p̃rem suũ. dic igit. P⁹ xl. aũt annos. ꝛc̃. aliq̃ hñt. p⁹ q̃tuor annos. q accipiunt a fuga absalon vsq̃ tunc sm̃ istã lrãm. sꝫ p sit falsa pꝫ ex duob⁹ q: p a fuga absalon vsq̃ tũc cucurrit mai⁹ tps. quia post dictã fugam absalon mãsit in gessur trib⁹ ãnis. vt hr̃. s. xiij. c. i fi. Itẽ post ei⁹ reuocatõs mãsit in hierusalẽ duob⁹ annis añq̃ videret faciẽ reg. vt hr̃. s. xiiij. ꝛ sic in sexto anno faciẽ reg vidit ꝛ pfecte reconciliatus fuit. ꝛ postea fecit sibi currũ ꝛ eq̃tes: ꝛ corda ppl'i sibi attraxit. vt p̃dictũ est: q̃ nõ potuerũt fieri in tã breui tpe q̃n ad min⁹ currerẽt ibi duo anni: vel circit. ꝛ sic añq̃ cõspirasset in hebrõ ꝯ p̃rem iã trãsierãt septẽ anni vel octo. scdo h̃ apparet: q: hebraica veritas ꝛ libri nr̃i correcti hñt h̃. xl. ꝛ nõ q̃tuor. ex q̃ pꝫ lrãm fuisse corruptã vicio scriptoꝝ. Isti aũt. xl. anni varie cõputãt. In libro eñi de hebraicis q̃onibus dr̃ ꝙ h̃ cõputatio incipit a tpe q̃ saul interfecit sacerdotes. vt habet. s. i. li. xxij. c. ꝛ terminat in cõspiratõe absalon cõtra patrẽ suũ. cui⁹ rõ est: quia dauid fuit causa et occasio. aliquo mõ dicte occisionis. lꝫ eñi nõ peccauerit petẽdo panes ꝛ gladiũ ab achimelech sacerdote: ꝛ celãdo ei fugã suã. ꝓut ibidem dictũ fuit. tamẽ in hoc peccauit ꝙ nimis patenter hoc fecit. Ex quo eñi sciebat ibi esse doech idumeũ: de quo timebat ꝓbabiliter ꝙ ista sauli referret. vt ibidẽ dicit: debuit facere ita secrete ꝙ lateret ipsum doech. ꝛ ideo h̃ fit mẽtio illi⁹ temporis. q: culpa illa ipsius dauid in parte fuit causa huius rebellionis absalon cõtra ipsum. nec obstat quod predictũ est hanc rebellionẽ euenisse propter peccatũ dauid cũ bersabee. q: plura peccata p̃nt hñ esse cause partiales vnius pene a deo inferẽde. Ra. sal. dicit ꝙ isti. xl. anni incipiũt a tpe quo popul⁹ israel petiuit regẽ ꝛ simpliciẽ habere voluit ꝯtra samuelis p̄suasionẽ. vt habet. s. li. i. viij. c. ꝛ fit hic memoria illius tpis in rebellione ipsius absalõ ꝯ p̃rem. qd̃ p̃ma facie videbat magnũ malũ quasi scp̃tura reduceret ad memoriã dictũ samuelis videlꝫ ꝙ petitio ppl'i de institutõe reg̃ nõ erat ad bonũ

n Dixit absalon ad regẽ. ad hoc accepit licentiã vt magis operaret maliciã suã excogitatã. o Vadã ꝛ reddã. ꝛc̃. i. offerẽdã in hebron. locus eñi ille sctũs reputabat. eo ꝙ q̃tuor patriarche p̃ncipales sunt ibi sepulti cũ suis ꝯiugib⁹. s. adã ꝛ eua. abraã ꝛ sara. ysaac ꝛ rebecca. iacob ꝛ lya. sicut dictum fuit Gen̄. xxiij. ꝛ ideo absalon fingebat illuc ire ex deuotione. sed principaliter intẽdebat ibidẽ ꝯtra patrem conspirare. quia locus ille distat a hierusalẽ p. xvi. miliaria: sm̃ Hieroni. libro de distãtijs locoꝝ. ꝛ ideo melius poterat ibi fautores sue conspirationis aggregare. Item quia dauid pater ei⁹ ibi p̃mo regnauit. vt habetur. s. ij. c. ꝛ ideo videbatur locus aptus vt ibi inciperet regnũ eius.

p Misit autẽ absalon exploratores. hic consequẽter describitur ipsi⁹ absalon conspiratio. q: ad diem determinatam congregauit fautores suos in hebron. Misit eñi nũcios ad ciuitates p̃ncipales tribuum: ita ꝙ in qualibet ciuitate notabili erãt plures missi ex pte absalon: quorum vnus habebat tubas scientes horã in qua clamaret in hebron ad sonitũ tube. Regnabit absalõ. ita ꝙ eadem hora in oibus ciuitatibus notabilib⁹ nũcius absalon habẽs tubam vt sonaret: ꝛ alij discurrẽtes p vicos clamarent. Regnabit absalon in hebron. diuulgantes ꝙ ibi erat inunctus in regem: ꝛ ꝙ p̃ncipales de ciuitatibus festinarent illuc ad faciendũ sibi debitã reuerẽtiã. q Postea subdit. Populusq̃ cõcurrens augebatur cum absalon. q Porro cum absalon ierũt cc. viri ad petitionẽ eius absalon: vt pauciores cũ dauid remanerent. ꝛ vt illi de ciuitate regia viderentur sibi fauere. quia propter multitudinem alioꝝ absalon fauentiũ non audebant cõtradicere.

viri q hẽbat negociũ vt vẽiret ad regis iudiciũ vocabat absalõ ad se ꝛ dicebat. De q̃ ciuitate es tu: q rñdens aiebat. Ex vna tribu isrl' ego sum seru⁹ tu⁹. rñdebatq̃ ei absalon. Videẽt[f] mihi sermões tui boni ꝛ iusti. sꝫ[g] nõ est q te audiat ꝯstitut⁹ a rege. dicebatq̃ absalõ. Quis[h] me ꝯstituat iudicẽ sup terrã vt ad me vẽiant omnes qui habent negociũ ꝛ iuste iudicẽ. Sꝫ[i] ꝛ cũ accederet ad eũ hõ vt salutaret illũ extẽdebat[k] manũ suã: ꝛ apphẽdẽs osculabat[l] eũ. Faciebatq̃ hoc oi isrl' veniẽti ad iudiciũ ut audiret a rege: ꝛ[m] solicitabat corda viroꝝ isrl'. Post[m] xl. aũt annos dixit[n] absalõ ad regẽ dauid. Vadã[o] ꝛ reddã vota mea q̃ voui dño in hebrõ: vouẽs eñi vouit seru⁹ tu⁹ cũ ẽẽt in gessur syrie dicẽs. Si reduxerit me dñs i hierl'm sacrificabo dño. dixitq̃ ei rex. Vade i pace. ꝛ surrexit ꝛ abijt in hebrõ. Misit[p] aũt absalõ exploratores in vniuersas trib⁹ isrl' dicẽs. Stati ut audieritis clãgorẽ buccine dicite. Regnabit absalõ in hebron. Porro[q] cũ absalon ierũt ducenti viri de hierl'm vocati: eũtes simplici corde ꝛ cãm penit⁹ ignorãtes. Accersiuit[r] q̃ꝫ absalõ achitophel gilonitẽ ꝯsiliariũ dauid: de ciuitate sua gilo. Cumq̃ imolaret victimas: fcã[s] est ꝯiuratio valida ppl'isq̃ ꝯcurrẽs augebat cũ absalon. Venit[t] igit nũci⁹ ad dauid dicens. Toto corde vniuersus isrl' seq̃tur absalõ. Et[u] ait dauid seruis suis q erãt cũ eo in hierl'm. Surgite[x] fugiam⁹: neq̃ eñi erit nob effugiũ a facie absalõ: festinate egredi ne forte veniẽs occupet nos: ꝛ impellat sup nos ruinã: ꝛ percutiat ciuitatẽ in ore gladij. dixerũtq̃ serui regis ad eũ. Oia q̃cũq̃ p̃cepit dñs noster rex libẽter exeq̃mur serui tui. Egressus[y] est ergo rex ꝛ vniuersa dom⁹ ei⁹ pedibus suis. Et[z] reliq̃t rex decẽ mulieres ꝯcubinas ad custodiẽdã domũ. Egressusq̃ rex ꝛ ois isrl' pedibus suis stetit[ʒ] ꝓcul a domo ꝛ vniuersi serui ei⁹ ãbulabãt

r Accersiuit quoq̃. ꝛc̃. de cui⁹ cõsilio iste absalon h̃ negociũ acceperat: ꝛ vt alij facili⁹ iungerẽtur sibi vidẽtes p̃ncipalẽ regis cõsiliariũ adherentem sibi. s Facta est aũt ꝯiuratio valida. q: illi q̃ erãt ibi iurauerunt stare cũ absalon ad maiorẽ cõspiratõis cõfirmatõem. t Venit igit nuncius ad dauid. nõ tñ ita cito eo ꝙ absalon faciebat custodiri vias ne hoc factũ nũciaret dauid donec haberet tantã multitudinẽ ꝙ dauid nõ posset resistere: sm̃ suã estimationẽ. v Et ait dauid. hic consequẽter describitur ipsi⁹ dauid humiliatio meritoria: q: p eam ds̃ fuit placat⁹ erga dauid. ꝛ cõtra absalon ꝓuocatus. apparuit aũt ista humiliatio spãliter in duobus. s. in humilit̃ de ciuitate regia recedendo. scdo archã domini remittendo. ibi. Venit aũt ꝛ sadoch. Circa p̃mũ sciendũ ꝙ cũ dauid esset in bellis exptus ꝛ audacissim⁹ ꝛ eẽt in loco forti: ꝛ haberet secũ plures ꝛ fortissimos bellatores: non recessit de ciuitate timore ipsi⁹ absalon principaliter: sꝫ timore dei quẽ sciebat se prius offendisse. ꝛ ꝓpter hoc ex sententia dei istud malũ super eum euenisse: sm̃ ꝙ dixerat sibi nathan ꝓpheta. s̄. xij. ca. Hec dicit dominus. suscitabo sup te malũ de domo tua. ꝛ ideo ad placandũ iram dei voluit se corã deo humiliare: q̃ p̃ces humilium exaudit. ꝛ ista humilitas apparuit in cõfusibili egressu eius de ciuitate: cum dicitur. x Fugiamus. ꝛc̃. non propter ipsius virtutem: sed dei: cuius erat flagellum ad punitionem dauid. scdo apparuit eius humiliatio in progressu. cum dicitur. y Egressus est ḡ. ꝛc̃. quia incedebat peditando: cũ tamẽ posset habere equos ꝛ mulos: ꝛ nõ solum exiuit peditando: sed etiam nudis pedibus incedẽdo. vt habet. j. eodẽ cap.

z Et reliquit rex decem mulieres. quia sciebat ꝙ non interficerentur.

ʒ Stetit procul a domo. extra ciuitatem. vt transire faceret totum populum suũ ante se: et poneret se in maiori piculo si absalon eũ inseq̃retur. quod fecit eo ꝙ erat in culpa: vt p̃dictũ est. ꝛ alij patiebãt ꝓpter eum.

Universidad de Salamanca. BGH

a Dixit autē rex.ꝛc. dicunt aliqui ꝙ iſte fuit filius achis regis geth qui adheſit dauid ꝓpť ſuā bonitatē ꝛ ꝓbitatē. ꝛ cōuerſus erat ad iudaiſmū ꝓpť qď dauid magꝭ ſibi ꝛ ſocijs ſuis cōpatiebať:eo ꝙ dimiſerāt gētē ſuā ꝛ locū. b Ego aūt vadā q̄ itur⁹ ſum.i.vagabūdus ad locū īcertum q̄uſqꝫ dn̄s ſit mihi placat⁹. Cetera patēt vſqꝫ ibi. c Omēſqꝫ flebant voce magna.ipi regi cōpatiēdo ꝛ ad ꝓuocandū dei miſericordiā.

d Venit aūt ꝛ ſadoch. h̄ ꝯñter oñdiť hūiliatio dauid in remiſſiōe arche cui⁹ ꝑ deſcribiť apportatio.cū dr̄. Venit aūt ꝛ ſadoch ꝛc.q: volebat ſe aſſociare dauid ī fuga ſua ꝛ ꝓ eo cōſulere dn̄m tpe debito.ideo ſubditur.

e Et depoſuerūt archā dei.ſ.ad vnā partē ad cōſulendū dn̄m:ad quē locū dď debet declinare.

f Et aſcēdit abiathar. ſcʒ ad ꝯſulendū dn̄m ſe applicauit:q: erat tūc ſacerdos ṗncipalis:ſʒ tūc nō habuit rn̄ſuʒ ꝑ qď cognouit dauid deum adhuc nō eſſe placatū erga ip̄m.ꝓpť qď ſocietate arche reputauit ſe īdignuʒ ꝛ iō eā hūiliť remiſit ad tabnaculū vn̄ fuerat aſſumpta.d. g Si inuenero grām.ꝛc.vt p̄ʒ in lr̄a. h Si aūt dixerit.ꝛc.ſ.ſubire fugam exiliū mortē:vt impleať diuinū bn̄placitum.

i Et dixit rex. h̄ ꝯñr ponitur ordīatio ꝯſultoria. quia lʒ dauid non deſperaret de miſericordia ꝯſequēda:noluit tn̄ omittere illud qď poterat fieri via hūana. ꝛ iō ꝑ ordīauit de ſtatu abſalon ſibi renūciādo.ſcď de cōſilio ei⁹ diſſipādo.ibi. Cūqꝫ aſcēderet dauid.ṗmū aūt fecit ꝑ h̄ ꝙ duos ſacerdotes remittēs cū archa ordīauit ꝙ duo filij eoꝝ eſſent nūcij ad reportandū ſibi illud qď audiretur de domo abſalon ꝛ eēt expediēs ſibi illud ſcire.ꝛ p̄ʒ lr̄a vſqꝫ ibi.

k Infatua q̄ſo.ꝛc.erat eīn̄ iſte nimis aſtutus ꝓpter qď erat magis timēdus.

iuxta cū ꝛ legiōes celethi ꝛ felethi ꝛ oēs gethei pugnatores validi ſexcenti viri q̄ ſecuti cū fuerāt ď geth pedites ṗcedebāt regē. dixit[a] aūt rex ad ethai getheū. Cur vēis nobiſcū: reuertere ꝛ habita cū rege: q: peregrin⁹ es ꝛ egreſſus es de loco tuo. Heri veniſti:ꝛ hodie cōpelleris nobiſcū egredi. Ego[b] autem vadā q̄ itur⁹ ſum. Reuertere ꝛ reduc tecū frēs tuos ꝛ dn̄s faciet tecū miſericordiā ꝛ veritatē:q: oñdiſti grām ꝛ fidē. ꝛ rn̄dit ethai regi dicēs. Viuit dn̄s ꝛ viuit dn̄s meus rex qm̄ in quocūqꝫ loco fueris dn̄e mi rex ſiue in morte ſiue ī vita ibi erit ſeru⁹ tu⁹. ꝛ ait dauid ethai. Veni ꝛ trāſi. ꝛ trāſiuit ethai getheus ꝛ rex ꝛ oēs viri q̄ cū eo erāt ꝛ reliqua multitudo. Omēſqꝫ[c] flebant voce magna:ꝛ vniuerſus populus trāſibat. Rex quoqꝫ tranſgrediebať torrētē cedron: ꝛ cūct⁹ ppl's incedebat ꝯtra viā oliue q̄ reſpicit ad deſertū. Venit[d] aūt ꝛ ſadoch ſacerdos:ꝛ vniuerſi leuite cū eo portātes archā federis dei:ꝛ depoſuerūt[e] archā dei:ꝛ[f] aſcendit abiathar:donec explet⁹ eſſʒ omis ppl's q̄ egreſſus fuerat de ciuitate et dixit rex ad ſadoch. Reporta archā dei in vrbē:ſi[g] inuenero grāʒ in oculis dn̄i:reducet me ꝛ oñdet mihi eā ꝛ tabernaculū ſuū. Si[h] aūt dixerit mihi:nō places:ꝓſto ſū faciat qď bonū eſt corā ſe:ꝛ[i] dixit rex ad ſadoch ſacerdotē. O videns reuertere in ciuitatē in pace:ꝛ achimaas fili⁹ tu⁹:ꝛ ionathā fili⁹ abiathar:duo filij veſtri ſint vobiſcum. Ecce ego abſcōdar in cāpeſtrib⁹ deſerti:donec veniat ſmo a vobis indicās mihi. Reportauerūt ergo ſadoch ꝛ abiathar archam dei in hierlm ꝛ māſerūt ibi. Porro dauid aſcēdebat cliuū oliuarū ſcandens ꝛ flēs:nudis pedib⁹ incedēs ꝛ operto capite. Sʒ ꝛ oīs ppl's qui erat cū eo operto capite aſcendebat plorās. Nūciatū eſt aūt dauid ꝙ achitophel eēt in ꝯiuratōne cū abſalon. dixitqꝫ dauid. Infatua[k] q̄ſo dn̄e cōſiliū achitophel. Cūqꝫ[l] aſcēderet dauid ſummitatē mōtis in[m] q̄ adoraturus erat dn̄m: ecce[n] occurrit ei chuſi arachites ſciſſa[o] veſte ꝛ terra pleno capite. ꝛ dixit ei dauid. Si[p] veneris mecū eris mihi oneri:ſi[q] aūt in ciuitatē reuertaris ꝛ[r] dixeris abſalon: ſu⁹ tu⁹ ſum rex:patere me viuere ſicut fui ſeruus p̄ris tui:ſic ero ſu⁹ tuus: diſſipabis[s] cōſiliū achitophel:hēs autem tecū ſadoch ꝛ abiathar ſacerdotes:ꝛ oē verbū qďcūqꝫ audieris in domo regis idicabis ſadoch ꝛ abiathar ſacerdotib⁹. Sunt eīn̄ cū eis duo filij eoꝝ achimaas fili⁹ ſadoch ꝛ ionathan fili⁹ abiathar:ꝛ mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis. Veniente ergo chuſi amico dauid in ciuitatē abſalon quoqꝫ ingreſſus eſt hieruſalem ꝛ achitophel cum eo.

ciū.ille enim ſeruit alicui qui agit ꝛ agere intendit ad bonum ipſius. bonū āt erat abſalon ꝙ a ſuo intento peſſimo fruſtrareť ꝛ pri traderet.maxie q: nolebat eū interficere: ſʒ magis cōſuare ad ſui correctionē. vt p̄ʒ ex his q̄ habētur.j.xviij.c. s Diſſipabis cōſiliū achi.ꝛc.i.diſſipare potens ꝑ tuā ſapiētiā et eloquētiā ſicut apparuit ꝑ effectum vt hr̄ j.c.xvij. Cetera patēt in lr̄a.

In ca.xv.vbi dr̄ in poſtilť. Iſti aūt.xl. anni varie computantur. Additio. Licet dauid fuiſſet cā occaſionalis occiſionis ſacerdotum non tn̄ culpabiliť ei attribuēdū eſt. tū q: ſacra ſcp̄tura nō imponit ei hmōi culpā.tū q: nō debat p̄ſumē in ſaule eſſe tantā maliciā: vt interficeret ſacerdotes ꝓpter hoſpitalitatem dauid:q̄ erat gener regis ꝛ nōdū publice ab eo eiect⁹ neqꝫ dānatus:lʒ in occulto ſaul cōcepiſſet rācorē ď eo:qď latebat Abimelech. vt.s̄.ꝑ Reg.xxij. tū q: ꝑuerſitas ipſius doech nōdū erat ipi dauid nota.q: nihil legitur cōtigiſſe an̄ illud factū in q̄ dauid potuiſſʒ h̄ p̄ſumere ď doech.nec ipſe doech h̄ reuelauit ſauli ſponte q̄ſi ingerēs ſe ad h̄ ſʒ poſt inſtāte inq̄ſitōem ipſi⁹ ſaulis. vt p̄ʒ.s̄.i.Regū.xxij.c. Ex quibus videť ꝙ hoc geſtū nullā hʒ cōtinuatōem cū ſcō Achimelech: nec rōnabiliť hʒ reſpectū ad petitōʒ populi de rege inſtituēdo.vt rab. Sa.dicit. Tū q: hmōi petitōe lʒ ppl's peccaſſet:nō tn̄ dauid q̄ ꝓ tūc erat innocens.tū q: illa mala q̄ ſamuel ṗdixerat pplo eſſe vētura veriſiľr ex inſtitutōe regis:nō ſunt huic caſui abſalon ſilia:ſʒ oīa ꝑtinebāt ad malū regimē regis q̄ ad tyrannidē ſe inclinaret.qď nullo mō dicēdū eſt ď dauid:cui⁹ regimē publicū fuit a deo approbatū. vt.s̄.c.viij. vn̄ cōputatio hoꝝ.xl.annoꝝ melius videreť incohari a ṗma vnctōe ipſi⁹ dauid in regē. de q̄.s̄.i.Reg.xvi. Que q̄dē vnctio in ordine tp̄is fuit poſt petitōem ppl'i de inſtitutōe regis. ꝛ an̄ occiſionē ſacerdotū ṗdictā. Rō aūt hui⁹ ꝯtinuatōis taľ eſt.nā ī ṗma ṗdicta vnctōe legiť. Direct⁹ eſt ſpūs dn̄i in dauid a die illa ꝛ deinceps.q̄ q̄dē ſpūs dn̄i exponiť cōiter de ſpū fortitudis ꝛ cōſtātie:q̄ poſt vnctōem viguerūt ī dauid.vn̄ ex tūc incepit dauid in ꝟtutib⁹ florere:ꝛ ad magnos honores aſcēdere. ꝛ exide ꝯtinue fuit in cūctꝭ ꝓſpere agēs:ꝛ famoſiſſim⁹ in oīb⁹

l Cūqꝫ aſcēderet.h̄ ꝯñr poniť ordinatio dauid de cōſilio abſalon diſſipādo remittēdo chuſi ad h̄:q̄ etiā erat valde ſapiens ꝛ eloquēs. vt patebit.j.xvij.c.ṗmittiť tn̄ h̄ locus ī q̄ chuſi occurrit ipſi dauid.cū dr̄. l Cūqꝫ aſcēderet.ꝛc.ſ.oliuarū.

m In q̄ adoraturus erat dn̄m.de loco eīn̄ illo videbať clare tabernaculum:in q̄ ſuabať archa in mōte ſyon ex oppoſito.ꝛ iō qn̄ dauid vēiebat ad locū illū ſolit⁹ erat adorare dn̄m.ſicut hoīes a lōge vidētes eccleſiam alicui⁹ ſcī ſolēt eū depcari. ꝛ tūc ibi dauid dn̄m adorauit. n Occurrit ei chuſi arachites.q: erat de ciuitate arach. o Sciſſa veſte. ꝛc.in ſignū magne triſticie. p Si veneris.ꝛc. q: nō erat vir bellator.

q Si aūt in ciuitatē reuertaris.q̄ſi nō curās de me. r Et dixeris.ꝛc. videť ꝙ dauid h̄ peccauerit inducendo eū ad mentiēdū.dicēdū ꝙ lʒ nō ſit aliq̄ neceſſitas excuſandi dauid ꝛ chuſi ď aliq̄ mēdatio officioſo:cū ip̄e dauid peius fecerit tūc.vt patebit cap̄.ſe.pōt tn̄ dici ꝙ nō erat ibi mēdacium.

actibus virtuoſis ꝛ in victorijs bellicis adeo vt non ſolū in iſrľ: ſʒ in ceteris natōibus ꝑ gyrū timereť:ꝛ in magna reuerētia haberetur tanqꝫ dn̄s ṗcipu⁹ ꝛ ſtrenu⁹ vir bellator. vt p̄ʒ.i.Reg.xvi. ꝛ xvij. ꝛ xviij. ꝛ ſcď Reg.v. ꝛ in q̄plurimis alijs locis. Cui⁹ tn̄ oppoſitū videť ei ꝯtingere in ꝑſecutōne abſalon:in q̄ ꝓſperitas ſua ꝛ celeritas:ſeu claritas ſue fame ſummā multiplicit dn̄i gratia:eū ille q̄ frui eū vēit ſui egreſſus fuit tā iuerecūde ꝛ audacter illū ꝑſecut⁹ eſt vſqꝫ ad eiectōʒ pſone ſue de domo ꝛ ciuitate regia:ꝛ ď turpatione ꝯcubinarū: ꝛ hmōi.nec ſoluʒ h̄:ſʒ etiā ꝑ vnum ſimplice hoīem.ſ. ſimei fuit in facie blaſphemat⁹:ꝛ ꝟbis ꝛ factis ꝯuiť iniuriat⁹. vt p̄ʒ.j.xvi.c. Merito igitur ſacra hyſtoria accipit cōputatione hui⁹ ꝑſecutōis abſalō a ṗma vnctōe ipſi⁹ dauid. tū q: oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. tū ad oñdēdū ꝙ celeberrima ꝓſperitas ipſi⁹ dauid viguit cōtinue ꝑ.xl.annos dū ip̄e dauid recte ambulauit cum deo. ꝛ deinde incepit denigrari ſeu debilitari ꝑ tale infortuniū qď ſibi ꝯtigit ex ordīatōe diuia ꝓpť pctm̄ cōmiſſū:ex q̄ fideles p̄nt ſalubriť erudiri. Quecūqꝫ eīn̄ ſcp̄ta ſunt ad nr̄am doctrinā ſcp̄ta ſunt ad Ro.xv.c. ꝛ vt intelligam⁹ ꝙ ꝓſperitas ipſi⁹ dauid cū ad culmē celſitudis ſublimat⁹ fuit ex ſuo pctō faciliť ꝟſa fuit in ꝓfundū:iuxta illud. Eleuaſti eos cū alleuiareť. qď totū etiā in bonū ſpūale ipſi⁹ dauid redūdauit. vt ip̄e dixit.j.xvi.c. Forte videbit ďs afflictōem meā.ꝛc. vn̄ iuxta ſniam apľi.diligētib⁹ deū oīa coopanť in bonū. ad Ro.viij.c.nā ſm̄ doctores ďs tn̄ dat iuſtis de bonis vel malis tpalibus q̄ʒtū decet eoꝝ ſaluti ſpūali.ꝑut in ṗma ſcď.q.vlti. ar.vlti.reſpōdendo ad q̄ōnem.

Replica.

In cap̄.xv.vbi dr̄ de.xl. annis poſt q̄s abſalō ꝯ dď p̄rem ſuū ſe erexit.poſtiľ.dič. Initiū illoꝝ.xl.annoꝝ a diuerſis varie cōputari.nā btūs Hiero.cōputat eos ab occiſiōe ſacerdotū in nobe:cui neci dauid cām ꝛ occaſionē dedit.ꝛc. Burg.lʒ in ꝓlogo ſui op̄is valde rep̄hēdit poſtiľ.q: aliq̄n dicta ſcōꝝ ṗcipue ſancti Thō ex magnis cauſis declinauit. Hic ip̄ſe ſine rōe btō Hiero. ꝯdicit aſſerēs ꝙ ṗdicta occiſio ſacerdotū nō ſit ipi dauid culpabiliter attribuēda:nec ſacra ſcp̄tura vt dicit iponit ei hmōi culpā.ſʒ ecce Burg.nō vereť ſe opponere rotūdo textui:nō mirū igiť ꝙ ſe opponat ſcō doctori.dr̄ eīn̄.i.Reg.xxij. Cūqꝫ abyathar necē ſacerdotū ipſi dauid nūciaſſet.rn̄dit dauid.ſciebā ī illa die ꝙ cū ibi eēt doech idume⁹ ꝓculdubio enūciaret ſauli dicēdo. Ego ſuʒ re⁹ oīm aīarū p̄ris tui. ꝛ btūs Hiero.dicit ꝛ aſſumiť in glo.ordīaria. iō h̄.xl.ann⁹ poniť:vt mōſtreť diuinā vltōem ſuſcitari ſup dauid eo ꝙ abimelech ſacerdotē dei fefellit ꝛ tāte cedis cā fuit.nec p̄t dici ꝙ dauid ex hūilitate ſit mētit⁹.d. Ego ſum re⁹.h̄ ꝛ alia ꝑpēdāt q̄ Burg.delyramēta grādipēdūt. Illud aūt qď Burg. q̄ſi ſuā computatōeʒ ſubiūgit:nō mīn⁹ delyramētū videť.computat eīn̄ illos.xl.annos a ṗma vnctōe dauid vſqꝫ ad rebellionē filij ſui abſalō.vt oppoſita iuxta ſe poſita magis moueāt. vtpura q: dauid ab illa vnctōe.xl.ānis fuit in ꝯtinua ꝓſperitate:ꝛ poſt cepit rebellio.de q̄ p̄ns ſermo. Sʒ de opinione btī Hiero.ra.ſalo.Burg. ꝛ alioꝝ circa hāc cōputatōeʒ nō faciēdo vim.rō cōputatōis burg. nihil videť valere.naʒ ṗma vnctio dauid q̄ ſcā fuit ꝑ anno regni ſaul,vt vult btūs aug.xvij.de ci.dei.ca.vij. Et poniť dictū ei⁹ in glo.i.Reg.xv.ſuper verbo ꝓiecit te dominus ne ſis rex.xl. autem annis regnauit ſicē ꝛ dauid.vt dič idē.h. Aug.ibidē.dauid aūt ꝑ tūc nullū ius in regno habuit:lʒ hēret ius ad regnū. nec hēbat executōem ꝑ tūc regie ꝑtātis.vt dič Burg.s̄.i.Reg.xxviij c. ꝛ tn̄ vt p̄ʒ ex decurſu ṗmi libri Regū ꝑ totū.viuēte ſaul ꝛ regnāte nulla fuerit ipſi dď ſecuritas neqꝫ ꝓſperitas:ſʒ neqꝫ ſuis:nec auſus fuit q̄ſqꝫ in regno iſrael eū aut ſuos recipere domū ſuā:nec q̄cqꝫ hūanitatis exhibere.q: hānitus coact⁹ eſt ſe trāſferre ad achis regeʒ geth. vt p̄ʒ.i.Reg.xxvij. ꝛ.xxviij A ṗma igiť vnctōne dauid vſqꝫ ad mortem ſaul fluxerūt.xxix. anni q̄b⁹ fuit ſub ꝯtinua fuga et tribulatōe:niſi q̄s illam tribulatōʒ ꝓſperitatem dicere voluerit.q: ī bonū ſui.pari mō ꝛ rebellio abſalon dicēda erit ꝓſperitas.q: in bonū.ſ. hūiliatōem dauid:ꝛ ꝯñr exaltatōeʒ.vt etiā dič burg. Videť igiť māifeſtū delyramentū dicere dauid fuiſſe in cōtinua ꝓſpitate an̄ adeptū regnū qn̄ fuit ſcďo vnct⁹. Nā talis modus loquēdi ē oīm ſcōꝝ doctoꝝ q̄ dicūt dauid tēpore aduerſitatꝭ in ꝟtutibus creuiſſe:ſʒ tpe ꝓſperitatis turpiter ſepe peccaſſe.ſicut p̄ʒ ꝑ decurſum ſcďi li.ꝛc.reliq̄ vſqꝫ ad finē li.ij.ſtāt in difficultate vocabuli.ꝛc.

Vnqꝫ[a] dauid trāſiſſet paululū mōtis ꝟticē:apparuit[b] ſiba puer miphiboſeth in occurſū ei⁹ cū duob⁹[c] aſinis q̄ onerati erāt ducētis pāib⁹:ꝛ centū alligaturis vue paſſe:ꝛ cētū maſſis palatarū:ꝛ duob⁹ vtrib⁹ vini. ꝛ dixit rex ſibe. Quid ſibi volūt hec:rn̄ditqꝫ ſiba. Dn̄e mi rex aſini[d] dōeſticis regis vt ſedeāt:ꝛ[e] panes ꝛ palate ad veſcēdū pueris tuis:vinū aūt vt bibat ſiqs defecerit in deſto. ꝛ ait rex. Vbi[f] eſt fili⁹ dn̄i tui:rn̄ditqꝫ[g] ſiba regi. Remāſit in hierlm dicēs. Hodie reſtituet mihi domus iſrľ regnū p̄ris mei. ꝛ ait rex ſibe. Tua[h] ſunt oīa q̄ fuerūt miphiboſeth. dixitqꝫ ſiba. Oro vt inueniā grāʒ corā te dn̄e mi rex. Venit[i] ergo rex dauid vſqꝫ bahurī:ꝛ[k] ecce egrediebať inde vir de cognatōe dom⁹ ſaul noīe ſemei fili⁹ gera ꝓcedebatqꝫ egrediens:ꝛ maledicebat:mittebatqꝫ lapides ꝯtra dď ꝛ ꝯtra vniuerſos ſuos regis dauid. Oīs aūt ppl's ꝛ vniuerſi bellatores a dextro ꝛ a ſiniſtro latere regis incedebāt. Ita aūt loq̄bať ſemei cū maledicerct regi. Egredere[l] egredere vir ſanguinū:ꝛ[m] vir belial:reddidit tibi dn̄s vniuerſuʒ ſanguinē dom⁹ ſaul:qm̄ inuaſiſti r̄gnū ꝓ eo:ꝛ ďdit dn̄s regnū in māu abſalon filij tui:ꝛ ecce ṗmūt te mala tua:qm̄ vir ſanguinū es. dixit autē abiſai fili⁹ ſaruie regi. Quare maledičē canis hic moritur⁹ dn̄o meo regi:vadā ꝛ āputabo caput ei⁹. et ait rex. qd[n] mihi ꝛ vob ē filij ſaruie dimitte[o] eū vt maledicat: dn̄s[p] eīn̄

Cap̄.xvi.

Vnqꝫ dauid. Hic ꝯñr oñdiť q̄liter abſalon patrem ſuū fedauit ingrediēdo ad eius vxores. Premittūť tn̄ hic tria.q: ꝑ dauid a ſiba decipiť.ſcďo a ſemei impetiť.ibi. Venit ḡ rex.tercio chuſi ab abſalon recipiť.ibi. Abſalon aūt.q̄rto abſalon ad vxores p̄ris ingrediť.ibi. Dixit abſalon. Circa ṗmū ſciēdū ꝙ adulatores intēdentes magnates decipe:cōſiderāt tpꝰ ꝛ locū ꝛ alia ad h̄ apta. ꝛ h̄ notať cū dr̄ Cūqꝫ dauid trāſiſſet paululū mōtis verticē.q: iā erat fatigat⁹ ex itinere ꝛ triſticia. b Apparuit ſiba.ꝛc.q̄ſi multū parat⁹ ad ſuccurrēdū regi in tali neceſſitate.vn̄ ſequiť. d Aſini domeſticis regis vt ſedeāt.i.ſi aliquis ď domo tua fuerit ita fatigat⁹ ꝙ nō poſſit icedere poterit ſup aſinū ſedere. e Panes ꝛ palate ad veſcēdū.ꝛc.palate dicūť ficus cōpſſe inter tabulas. f Vbi eſt fili⁹ dn̄i tui.hēbat eīn̄ ei⁹ curā ꝓpť ionathe amicitiā. g Rn̄ditqꝫ ſiba.ꝛc.iſte ſiba mētiebať.vt p̄ʒ ex his q̄ habeť infra.xix.c.q: miphiboſeth de fuga dauid fuit valde triſtis ſicut apparebit ibi. Cogitabat eīn̄ ſiba ꝙ dauid ꝓpť ſapiētiā ſuā ꝛ bonā militiā finaliter obtineret victoriā:ꝛ iō ſtudebat hereditatē dn̄i ſui ipetrare a dauid qď ꝛ factū eſt.vn̄ ſubdiť. h Tua ſint oīa.ꝛc.qď fuit male ꝛ ṗcipitāť ꝛ iniuſte dictū.tū q: iſte ſiba dixerat falſum.tū q: dato ꝙ verū dixiſſet tn̄ miphiboſeth dn̄s ſu⁹ nō erat cōdēnand⁹ anqꝫ audireť:vel anqꝫ veritas alio mō ſufficiēter declarareť. i Venit ḡ rex.h̄ ꝯñr dauid a ſemei impetiť verb maledicis ꝛ alijs iniurijs. ꝛ h̄ eſt qď dr̄. k Egrediebatur vir.ꝛc.j.xix.c.dr̄ ꝙ erat ď domo ioſeph. Dicēdū ꝙ erat ď domo ioſeph ex parte p̄ris.ſ.de tribu ephraim:ſʒ ex parte m̄ris erat de cognatōe ſaul. q: mulieres in hereditate nō ſuccedētes poterāt ꝯhere matrimoniū cū viris alterius trib⁹.ꝑut dictū fuit Nu.xxxvi. l Egredere vir ſanguinū.i.effuſor multi ſanguinis innoxij. m Vir belial.i.abſqꝫ iugo diſcipline ꝛ legis diuine. Cetera patēt vſqꝫ ibi. n Quid mihi ꝛ vobis eſt filij ſaruie.ex h̄ p̄ʒ ꝙ ioab ſiľr ſemei occidere volebat vľ frēm ſuū abiſai ad h̄ incitabat. o Dimitte eū vt maledicat.q: ei⁹ maledictio eſt mī materia ad exercitiū patiētie. p Dn̄s eīn̄ ṗcepit ei ꝛc.h̄ occurrit ꝑplexitas.q: ſi dn̄s ṗcepit ei nō peccauit h̄ faciēdo.ſicut nec miniſter iudicis de ṗcepto ei⁹ malefactorē interficiēdo. Dauid aūt peccauerat corā deo:ꝛ dignus erat hac pena ꝛ maiori.vt p̄ʒ ex ſupdictꝭ.xi.c. Sʒ ad h̄ ſequiť ꝙ dauid peccauit iniungēdo ſalomoni ei⁹ iterfectōeʒ.vt hr̄.j.iij.li.ij.c.cui⁹ ꝯriū videtur ſcriptura inuere ibidē. Si aūt dicať ꝙ ſemei maledicēdo dauid peccauit: ſequiť incōueniēs.ſ.ꝙ ďs ṗcepit eū peccare. ꝛ ſic fuit cā pcī ꝑ ſe ꝛ directe

Universidad de Salamanca. BGH

quod eſt impoſſibile. Dicendum ad hoc ꝙ dauid videns ſemei ſolum ⁊ inermē ita ꝯſtāter ⁊ intrepide ſibi iniuriātē ⁊ manifeſte corā bellatorib⁹ multis fortiſſimis ⁊ audaciſſimis: ⁊ ad vindicādū reg͂ iniuriā ꝓmptiſſimis ꝑpēdit: ꝙ h̄ nō ꝓueniebat ab ipſo ſemei tm̄: ſꝫ a deo ſpālit̄ h̄ agēte. ⁊ h̄ vocauit ꝑceptū dei. ⁊ lꝫ ſemei in h̄ peccauerit volūtate iniqua maledicēs dauid: nō tm̄ ꝓpt̄ h̄ deus fuit cā pcti inq̄ꝫtū peccatū eſt. Ad cui⁹ intellectus ſciendū ꝙ ad pctm̄ plura ꝯcurrūt. ſ. potētia qua peccat̄: q̄ eſt liberū arbitriū. ⁊ motus liberi arbitrij in cōſenſum ⁊ ad impulſum potētiarū executiuarū. ⁊ totū iſtud eſt a deo: q̄ eſt actor nature et opationū ei⁹. Eſt etiam ibi deformitas in actuꝫ q̄ eſt q̄dā d̄fect⁹ ex q̄ act⁹ bꝫ rōnē pcti: ⁊ hui⁹ d̄s n̄ eſt cā: ſꝫ defectibilitas liberi arbitrij: ſic̄ in claudicatōe q̄cq̄d eſt ibi ābulatōis ſeu motōis reducit̄ in virtutē motiuā: ſic̄ in cauſam. iſtud aūt qd̄ eſt ibi deformitat̄ ⁊ defect⁹ reducit̄ in cām tibie curuitatis. Et ſic pꝫ ꝙ d̄s nō eſt cā pcti: lꝫ ſit cā liberi arbitrij ⁊ motōis ipſius. Sic igit̄ pōt dici ꝙ conſtantia ⁊ audacia q̄ fuit i ſemei dauid impetēdo ⁊ entitas illi⁹ actōis totuꝫ fuit a deo: vt ꝑ h̄ d̄s puniret̄ ⁊ ei⁹ patiētia ꝓbaret̄. Sꝫ deformitas ſeu defect⁹. ſ. ꝙ iniq̄ volūtate h̄ fecerit: h̄ nō reducit̄ in deū ſic̄ in cām: ſꝫ in liberi arbitrij d̄fectibl'itatē.

q Ecce fi. me⁹ ⁊c̄. h̄ d̄r ꝓ tanto. q: ſemē viri qd̄ eſt ꝑncipiū gn̄atōis filij eſt de ſupfluo alimēti: qd̄ in vtero digerit̄: ⁊ ad membra gn̄atiue v̄tutꝫ defert̄. Cetera patēt ex dictis.

Abſalō aūt. Hic ꝯn̄r chuſi ab abſalon recipit̄. Et patet lr̄a vſq̄ ibi.

s Hec eſt inq̄t grā tua ad amicū tuū. ſ. ad d̄d. q. d. nō oñdiſti te fidelē ei. h̄ aūt dicebat abſalō vt exploraret mentē ipſius chuſi. t Rn̄ditq̄ chuſi ad abſalon nequaq̄. ſ. debui ire cū dauid.

v Quia illi⁹ ero quē elegit dn̄s. in h̄ mētit⁹ eſt chuſi. q: abſalō nō erat a deo elect⁹: ſꝫ dixit h̄ chuſi vt abſalon eū reciperet citi⁹: nec oportet eū excuſari d̄ mēdacio officioſo. x Dixit aūt abſalō. h̄ vlterio abſalō ad vxores p̄ris ſui ingredit̄ de ꝯſilio achitofel. cui⁹ cā ſubdit̄. y Vt cū audierit. ⁊c̄. ꝑpēderat em̄ achitofel ꝙ multi erāt cū abſalō vacillātes: eo ꝙ timebāt ne p̄r ⁊ fili⁹ recōciliarētur: ⁊ ſic fierēt odioſi vtriq̄: eo ꝙ fauiſſent abſalon in malo: et q̄ timebāt poſtea grauit̄ puniri. ⁊ iō ad remouēdum hūc timorē ⁊ vacillatōem achitofel ꝯſuluit abſalō: vt patent fedaret patrem ſuū: ei⁹ vxores cogn̄ſcēdo carnalit̄: vt ꝑ tale vituperiū ipſi dauid illatum crederet̄ a ppl'o dictā recōciliatōem nō poſſe fieri: ⁊ ſic firmit̄ ſtarent cū abſalon. Iſtud aūt ꝯſiliū lꝫ fuerit ad malū finē ordinatū: tm̄ erat valde accōmodū ad finē intentū. iō ſubdit̄. z Cōſiliū aūt achitofel ⁊c̄. Iſta ſilitudo nō tenet in oib⁹: q: ꝯſiliū dei nō pōt ad malū ordinari: ſed tꝫ q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ ꝯſiliū dei eſt accōmodū ad finē intētū. Dicūt aūt aliq̄ ꝙ achitofel d̄dit h̄ ꝯſiliū: eo ꝙ berſabee neptē ſuā d̄d pollucrat ꝑ adulteriū.

precepit ei vt malediceret dauid. Et qs eſt q audeat dicere: q̄re ſic fecerit? ⁊ ait rex abiſai ⁊ vniuerſis ſuis ſuis. Ecce[q] fili⁹ me⁹ q egreſſus eſt d̄ vtero meo q̄rit aīam meā q̄ꝫto magis hic fili⁹ gemini maledicet mihi. Dimittite eū vt maledicat iuxta p̄ceptū dn̄i ſi forte r̄ſpiciat dn̄s afflictionē meā: ⁊ reddat mihi dn̄s bonū ꝓ maledictōe hac hodierna. Ambulabat itaq̄ꝫ Dauid ⁊ ſocij ei⁹ ꝑ viā cū eo: ſemei aūt ꝑ iugū mōtis ex latere ꝯtra illum gradiebat̄ maledicēs ⁊ mittēs lapides aduerſū eū: terrāq̄ꝫ ſpargēſ. Venit itaq̄ꝫ rex dauid ⁊ vniuerſus ppl's cū eo laſſus: ⁊ refocillati ſunt ibi. Abſalon[r] aūt ⁊ oīs ppl's ei⁹ ingreſſi ſūt hierl'm: ſꝫ ⁊ achitofel cū eo. Cuꝫ aūt veniſſet chuſi arachites amic⁹ dauid ad abſalō: locutuſ eſt ad eū. Salue rex: ſalue rex. ad quē abſalō. Hec[s] eſt inq̄t gr̄a tua ad amicū tuū. Quare nō iuiſti cū amico tuo. Rn̄ditq̄ꝫ[t] chuſi ad abſalon. Nequaq̄ꝫ: q:[v] illi⁹ ero queꝫ elegit dn̄s ⁊ oīs hic ppl's ⁊ vniuerſus iſrl': ⁊ cū eo manebo. Sꝫ vt et hoc inferam cui ego ſuitur⁹ ſum. Nonne filio regis? Sicut parui patri tuo: ita parcebo ⁊ tibi. Dixit aūt abſalō ad achitofel. Inite ꝯſiliū qd agere debeam⁹. ⁊ ait Achitofel ad abſalō. Ingredere ad concubinas p̄ris tui q̄s dimiſit ad

Erit ergo. Hic conſequenter oſtenditur q̄liter abſalon de morte p̄ris ſui tractauit. Et p̄ circa hoc ꝯſiliū tractat̄. ſcd̄o hmōi tractat⁹ ipſi dauid renūciat̄. ibi. Et ait chuſi. Circa p̄mū p̄mittit̄ ꝯſiliū achitofel. ſcd̄o ipſi⁹ chuſi ibi. Ait aūt abſalō. Circa p̄mū d̄r. a Dixit g͂ achitofel. volēs abſorbere dauid ex cauſa p̄dicta.

Cap. xvij.

cuſtodiēdā domū: vt[y] cū audierit omnis iſrl' ꝙ fedaueris p̄rem tuū roborēt̄ tecū man⁹ eoꝝ. Tetēderūt ergo abſalō tabernaculū in ſolario: ingreſſuſq̄ꝫ eſt ad ꝯcubinas p̄ris ſui corā vniuerſo iſrl'. Cōſiliū āt[z] achitofel qd̄ dabat in dieb⁹ illis q̄ſi ſi qs cōſuleret deū: ſic erat om̄e ꝯſiliū achitofel: ⁊ cū eēt cū dauid ⁊ cū eēt cū abſalō.

Cap. xvij.

Iuit[a] ergo achitofel ad abſalon. Eligā[b] mihi duodecim milia viroꝝ: ⁊[c] cōſurgēs perſequar dauid hac nocte: ⁊[d] irruēs ſuper eū q̄ppe q laſſus eſt: ⁊[e] ſolutis manib⁹: ꝑcutiā[f] eū. Cūq̄ꝫ fugerit oīs ppl's q cū eo eſt: ꝑcutiā regeꝫ deſolatū: ⁊[g] reducā vniuerſuꝫ populū quō vn⁹ hō reuerti ſolꝫ. vnū em̄ virū[h] tu q̄ris: ⁊[i] oīs ppl's erit in pace. Placuitq̄ꝫ[k] ſmo ei⁹ abſalō ⁊ cūctis maiorib⁹ natu iſrl'. ait[l] aūt abſalon. Vocate chuſi arachitē ⁊ audiam⁹ qd etiā ipſe dicat. Cūq̄ꝫ veniſſet chuſi ad abſalon: ait abſalō ad eū. Huiuſcemodi ſmonē locut⁹ eſt achitofel: facere debem⁹ an nō? qd̄ das ꝯſiliū? ⁊ dixit chuſi ad abſalō. Nō[m] eſt bonū ꝯſiliū qd̄ d̄dit achitofel hac vice. ⁊ rurſū intulit chuſi. Tu[n] noſti p̄rem tuū ⁊ viros q cū eo ſunt eē fortiſſimos ⁊ amaro aīo: veluti ſi vrſa raptiſ catul' in ſaltu ſeuiat. Sꝫ[o] ⁊ p̄r tu⁹ vir bellator eſt: nec morabit̄ cū populo.

b Eligaꝫ m̄. xij. milia viroꝝ, tot em̄ videbāt̄ ſufficere ad debellandum dauid ⁊ ei⁹ exercitū. q: erāt fugitiui ⁊ ſtupefacti de h̄ qd̄ acciderat.

c Et ꝯſurgēs ꝑſequar. ⁊c̄. anteq̄ꝫ poſſit aliqd̄ fortaliciū intrare: ⁊ ibi des ppl'm ſibi fauentē recolligere.

d Et irruēs ſup eū q̄ppe q laſſus eſt. i. ex itinere fatigatus. e Et ſolut̄ māib⁹. i. d̄ſtitut̄ virib⁹.

f Percutiā euꝫ. tanq̄ꝫ facilem ad debellandum.

g Et reducā vniuerſum ppl'm. ad obediendū tibi.

h Vnū em̄ virū tu q̄ris. ſ. dauid.

i Et omis ppl's erit in pace. i. eo interfecto oēs obedient tibi pacifice.

k Placuitq̄ꝫ ſermo ei⁹ abſalō ⁊c̄. tanq̄ꝫ valde accōmodus ad finē intentum licet malū. l Ait aūt abſalō. h̄ ꝯn̄r ponitur cōſiliū ipſi⁹ chuſi. ⁊ p̄ diſſipat cōſiliū achitofel. ſcd̄o dat ſuū. ibi. Sꝫ h̄ m̄. Circa p̄mum dicit ſic.

m Nō eſt bonū h̄ ꝯſiliū. ⁊c̄. q. d. lꝫ ſit ſapiēs hō et ꝯſuet⁹ dare bona ꝯſilia: tm̄ defecit iſta vice. h̄ aūt dixit chuſi ne videret̄ ꝯ achitofel inuidia moueri. ⁊ iō lꝫ de ſapiētia eū cōmēdauerit gn̄alit̄: nō tm̄ in h̄ fcō. ſm̄ illd̄ q̄n q̄ꝫ bon⁹ dormitat homer⁹. Rōnē aūt hui⁹ defect⁹ oñdit ex trib⁹ rōnibus. p̄ma accipit̄ ex fortitudine dauid ⁊ volūtate ſe vindicādi: ⁊ ſilr̄ alioꝝ q̄ cum eo erāt. qd̄ notat̄ cū d̄r. n Tu noſti p̄rem tuū. ⁊c̄. q. d. ꝑiculoſū eſt inuadere eū: ⁊ maxīe mō. q: ex amaritudine animi ponet totū ꝓ toto ad ſe vindicādū. ſcd̄a rō accipit̄ ex prudentia bellica q̄ erat in dauid ex mult̄ expimēt̄. ⁊ h̄ notat̄ cū dicit̄.

o Sꝫ ⁊ p̄r tu⁹. ⁊c̄. Mod⁹ em̄ ducū exercit⁹ eſt q̄ timēt inuadi ꝑſonaliter de nocte q̄ſcentib⁹ alqs ſe cum paucis abſentare maxime q̄n timēt a ſuis tradi: q: dicebat chuſi ip̄m dauid de h̄ ꝓbabiliter ſe timere: vt tradētes eū haberēt gr̄am abſalō. q. d. chuſi. ſic faciet p̄r tu⁹. Et iō ſi ꝑcutiat̄ tot⁹ ei⁹ ppl's nō hēbis intētū: q: nō morabit̄ cū eis in caſtris: ſꝫ alibi vbi poterit ad eū poſtea ppl's aggregari. Tercia rō accipit̄ ex parte viroꝝ abſalon: q: cōiter i talibus inuaſionibus cadūt aliq̄ de inuadentib⁹: ⁊ ex feſtuca fit trabs. q:

ex modica percuſſione fit rumor magne occiſiōis: ⁊ ſic expauēſcūt inſequētes: ⁊ diſſoluūt̄ ⁊ fugiūt. ⁊ h̄ rō notat̄ cū d̄r. Et cū ceciderit vn⁹ q̄libꝫ i p̄ncipio ⁊c̄. p Sꝫ h̄ m̄ rectū videt̄. h̄ ꝯn̄r chuſi dat ſuū ꝯſiliū dicēs. q Cōgreget̄ ad te vniuerſus ppl's iſrl'. id eſt in tāta multitudine ꝙ null⁹ poſſit tibi reſiſtere. r Et tu eris in medio eoꝝ ſic̄ rex potētiſſim⁹ ⁊ glorioſiſſim⁹: ⁊ ſic attribuet̄ tibi victoria de dauid ⁊ nō achitofel vel cuicūq̄ alteri ad h̄ miſſo. s Et operiem⁹ eū. ⁊c̄. i. in tāta multitudine ꝙ nō poterit ſe ꝓtegē. t Qd̄ ſi vrbē aliquā fuerit igreſſus. te fugiēdo. v Circūdabit oīs iſrl'. ⁊c̄. loq̄tur metaphorice: ⁊ eſt ſenſus. ita d̄ſtruem⁹ totā illā ciuitateꝫ ꝙ nō erit aliq̄ reſiſtētia. vn̄ i hebreo h̄r. Circundabit oīs iſrl' ciuitati illi ſocietates. ſ. armatoꝝ ad totum ppl'm deſtruēdū.

x Dixitq̄ abſalon. ⁊c̄. ita ꝙ diſſipatū fuit ꝯſilium achitofel. cui⁹ cā ſubdit̄. y Domini aūt nutu diſſipatū eſt. q: dn̄s hūiliatōeꝫ dauid ⁊ ei⁹ patiētiā r̄ſpexerat oculo miſericordie: ⁊ abſalon reddē volebat penā ſue malicie: toꝫ aūt p̄dictaꝫ cōtētōnem narrauit chuſi vt d̄d hēret tp̄s ſe recolligēdi in aliq̄ fortalicio ⁊ ꝯgregādi ppl'ꝫ ſibi d̄uotū ⁊ ordinādi eum ad pugnādū ꝯ abſalō.

z Et ait chuſi. h̄ ꝯn̄r tractat⁹ ꝯſilij p̄dicti r̄nūciat̄ ipſi dauid. ⁊ p̄ deſcribit̄ hui⁹ cōſilij renūciatō. ſcd̄o ipſius Achitofel digna punitio. ibi. Porro achitofel. tercō pugne d̄d p̄paratio. ibi. Dauid aūt. Sētētia p̄me partis pꝫ vſq̄ ibi. z Nūciate dauid. ⁊c̄. h̄ aūt dixit chuſi timens ne in eius abſn̄tia achitofel ſuaderet abſalō executōeꝫ ſui cōſilij. vn̄ vbi trāſlatio nr̄a hꝫ. a Ne abſorbeat̄ rex ⁊c̄. i. dauid. i hebreo h̄r. Ne cōſulat̄ regi. ſ. abſalon: ꝙ faciat cōſiliū achitofel: ⁊ ſic inueniretur dauid ⁊ ei⁹ exercit⁹ laſſus ⁊ fatigat⁹. ⁊ ſic de facili poſſet capi rōnibus p̄dict̄ in cōſilio achitofel. b Ionathas aūt ⁊ achimaas. ⁊c̄. expectantes extra ciuitatem rumores de domo abſalon.

c Abijt ancilla. ad h̄ em̄ fuit miſſa vt magis lateret negociū: q: ibat q̄ſi ad lauādū pānos ibidē. d Nō em̄ poterāt videri. ⁊c̄. iā em̄ ſciebat abſalō ꝙ erāt d̄uoti ipi dauid. ⁊ iō iuſſit eos interfici. e Qui hēbat puteū in veſtibulo ſuo. i. in curia ſua ſeu atrio. f Quaſi ſiccās tipſanas. i. ordeū decorticatū.

g Trāſierūt. ⁊c̄. in heb. h̄r. Trāſierūt riuuꝫ aq̄rū qd̄ exponūt hebrei d̄ iordane q̄ d̄r riu⁹ aq̄rū: eo ꝙ riui fontiū illi⁹ terre d̄ſcendūt i eo: ſic̄ in fluuio ꝑncipali. eſt igit̄ ſenſus. Trāſierūt fluuiū aq̄rū. i. iā ſūt ita elōgati ꝙ tranſierūt iordanē. ꝓpter qd̄ nūcij abſalon de cōſecutione eoꝝ d̄ſperati reuerſi ſunt in hierl'm. Cetera patēt. h Porro achitofel. h̄ ꝯn̄r ponit̄ ipſi⁹ achitofel digna punitio. q: ꝓpt̄ nimiā iniq̄tatē ſuam p̄miſſus eſt a deo interficere ſeip̄ꝫ. ⁊ h̄ eſt qd̄ dicit̄. i Vidēs ꝙ n̄ fuiſſet. ⁊c̄. de h̄ fuit valde indignat⁹ eo ꝙ ꝯſilium chuſi approbatū fuerat ⁊ ſuum reprobatum.

Forſitan nūc latitat in foueis aut in vno quo voluerit loco: ⁊ cū ceciderit vn⁹ q̄libet in principio audiet q̄cūq̄ꝫ audierit ⁊ dicet. Facta eſt plaga in populo q ſequebatur abſalon. Et fortiſſim⁹ quiſq̄ꝫ cui⁹ cor eſt quaſi leonis: pauore ſoluetur. Scit em̄ oīs ppl's iſrl' fortē eē p̄rem tuū ⁊ robuſtos oēs q cuꝫ eo ſunt. Sed[p] hoc mihi videt̄ rectū eſſe cōſiliū. Cōgreget̄[q] ad te vniuerſus ppl's iſrl' a dan vſq̄ꝫ berſabee q̄ſi harena maris innūerabilis ⁊[r] tu eris in medio coꝝ: ⁊ irruem⁹ ſup eū in quocūq̄ꝫ loco inuēt⁹ fuerit: ⁊[s] opiem⁹ eū ſicut cadere ſolet ros ſup terrā: ⁊ nō relinq̄m⁹ de viris q cū eo ſunt: nec vnū quidem. Qd̄[t] ſi vrbē aliquā fuerit ingreſſus: circundabit[v] oīs iſrl' ciuitati illi funes: ⁊ trahem⁹ eā in torrentē vt nō reperiat̄ nec calcul⁹ qdē ex ea. dixitq̄ꝫ[x] abſalon ⁊ omēs viri iſrael. Meli⁹ eſt ꝯſiliū chuſi arachite cōſilio achitofel. Dn̄i[y] aūt nutu diſſipatū eſt ꝯſiliū achitofel vtile vt inducerct dn̄s ſup abſalon malū. ⁊[z] ait chuſi ſadoch ⁊ abiathar ſacerdotibus. Hoc ⁊ hoc modo conſilium dedit achitofel abſalon ⁊ ſenioribus iſrael: et ego tale ⁊ tale dedi cōſiliū. Nunc ergo mittite cito ⁊ nunciate dauid dicētes. Ne moreris nocte hac in campeſtrib⁹ deſerti: ſed abſq̄ꝫ dilatione tranſgredere: ne[a] forte abſorbeat̄ rex: ⁊ oīs popul⁹ qui cū eo eſt. Ionathas[b] aūt ⁊ achimaas ſtabant iuxta fontem rogel. Abijt[c] ancilla ⁊ nunciauit eis: ⁊ illi profecti ſunt vt referrent ad regē dauid nunciū. Nō[d] em̄ poterāt videri aut introire ciuitatem. Vidit aūt eos qdā puer ⁊ indicauit abſalon. Illi vero cōcito gradu ingreſſi ſunt domū cuiuſ dā viri in bahurim: q[e] hēbat puteum in veſtibulo ſuo: ⁊ deſcēderūt in eū. Tulit aūt mulier ⁊ expādit velamē ſup os putei quaſi ſiccās[f] tipſanas: ⁊ ſic latuit res. Cūq̄ꝫ veniſſent ſerui abſalon in domum ad mulierē: dixerūt. Vbi eſt achimaas ⁊ ionathas? ⁊ rn̄dit eis mulier. Tranſierunt feſtinanter guſtata paululum aqua. At hi qui querebant cum non reperiſſent: reuerſi ſunt in hieruſalem. Cumq̄ꝫ abijſſent: aſcenderūt illi de puteo: ⁊ ꝑgentes nunciauerunt regi dauid ⁊ dixerunt. Surgite ⁊ trāſite cito fluuium: quoniā huiuſcemodi dedit cōſiliū contra nos achitofel. Surrexit ergo dauid ⁊ omīs populus qui cū eo erat: ⁊ tranſierunt iordanem donec dilucceſceret anteq̄ꝫ denudaretur verbū: ⁊ nec un⁹ qdem reſiduus fuit q nō trāſiret fluuiū. Porro[h] achitophel vidēs[i] ꝙ nō fuiſſet factū cōſiliū ſuū: ſtrauit aſinū ſuū: ſurrexitq̄ꝫ ⁊ abijt in domuꝫ ſuā ⁊ in ciuitatem ſuā: ⁊[k] diſpoſita domo ſua: ſuſpendio interijt[l] ⁊ ſepult⁹ eſt in ſepulcro p̄ris ſui. Dauid[m] aūt venit in caſtra: ⁊[n] abſalon trāſijt iordanē: ipſe ⁊ oēs viri iſrael cū eo Amaſam[o] vo cōſtituit abſalon ꝓ ioab ſup exercitū. Amaſa aūt erat fili⁹ viri q vocabat̄ iethra de ieſraheli: q[p] igreſſus eſt ad abigail filiā naas ſororeꝫ ſaruie q̄ fuit m̄r ioab. Et caſtrametat⁹ eſt iſrael cū abſalon in terra galaad. Cūq̄ꝫ[q] veniſſet dauid in caſtra: ſobi[r] filius naas de rabbath filioꝝ āmon

k Et diſpoſita domo ſua. q: filijs ſuis diuiſit bōa ſua. l Suſpendio interijt. ꝑ ſeip̄m: qd̄ fecit nō ſolū ꝓpt̄ indignatōem p̄dictā: ſꝫ etiā quia ſtulticiā abſalō ⁊ ppl'i q̄ erat cū eo ꝑcipiebat: ⁊ ex h̄ firmit̄ tenebat ꝙ d̄d p̄ualeret ⁊ in regnū rediret ꝓpt̄ qd̄ tiebat ab eo occidi morte turpi ⁊ doloroſa. ⁊ iō voluit magis ꝑuenire mortē ſuā ꝑ aliā viā. m Dauid aūt. h̄ ꝯn̄r deſcribit̄ belli preparatio: q: dauid trāſito iordane venit ad quēdā locū fortiter munitū: propter qd̄ vocabat̄ manaym. i. caſtra. q: iacob ibi obuiauit āgel⁹. vt habet̄ Gen̄. xxxij. ⁊ ibi ppl'ꝫ ad ſe veniētē recollegit ⁊ ipſum ordinauit ad reſiſtēdū abſalō. vt plen⁹ h̄r. ī

n Et abſalō trāſiuit iordanē. vt caperet dauid cōfidens de multitudīe populi cū eo exiſtentis.

o Amaſam vo cōſtituit abſalon ꝓ ioab ſup exercitū. Ex q̄ pꝫ ꝙ ꝓponebat ioab occidere cū dauid. ⁊ iſte amaſa erat nepos d̄d: qd̄ pꝫ ex h̄ qd̄ ſequit̄ de patre eius.

p Qui ingreſſus eſt ad abigail filiā naas. ſ. iſai p̄ris dauid. q̄ vocat⁹ eſt ieſſe iſai ⁊ naas. q Cūq̄ veniſſet dauid. h̄ reuertit̄ ſcptura ad oñdēdū q̄liter dauid fuit ibi recept⁹. cū d̄r. r Sobi fili⁹ naas ⁊c̄. iſte naas fuit rex ammō q̄ fecit cū dauid miſericordiā. vt dictū eſt. s. x. ca. cui⁹ filius enon deturpauit nūcios dauid: ꝓpter qd̄ fuit ab eo interfect⁹: ⁊ ſobi frater eius ꝓ eo rex cōſtitut⁹. q: illud vituperiū nō fuit factū ꝑ ip̄m. ⁊ q: tunc

Universidad de Salamanca. BGH

dauid miſericorditer egit cum eo: iō viceuerſa dauid fugienti prebuit au xiliū ꝯ abſalō: ⁊ neceſſaria ꝓut potuit miſtrauit. ⁊ ſilr āmibel ⁊ berzellai.
g Stratoria ⁊ tapeta. i. neceſſaria ꝑ lectis. Cetera patent
In capitulo. xvij. vbi dicitur in poſtilla. Circūdabit omnis iſrael ciui tati illi funes. ⁊c̄. loquitur meta phorice. Additio prima.

Mmo i hebreo hr̄ ꝓpe funes. ſicͭ in trāſlatōe nr̄a: ⁊ eſt itel ligendū metaphorice: q̄ſi diceret. ſic attraheremus illā ciuitatem vſqꝫ ad torrētem ac ſi eēt aliq̄ res mobilꝭ q̄ p funeſ poſ ſet attrahi. ⁊c̄.
In eo. cap̄. xvij. vbi dr̄ in poſtil. Ne ꝯſulaſ regi ſalicꝫ abſalon. ⁊c̄.
Additio. ij.
Mmo i hebreo ha beſ. Ne abſorbeaſ rex ⁊ exp̄ſſe ⁊c̄. Ca. xviij
Git ꝯſiderato
Hic ꝯn̄r oñdiſ q̄liſ abſalō dei iudicō in bello interijt. Et p̄ et p̄te dō deſcribiſ or dinatio ppl̄i. ſecūdo con greſſio belli. ibi. Itaqꝫ egreſſus. tercio denūcia tio facti. ibi. Achimaas aūt. q̄rto lamētatio filij. ibi. Cōtriſtatꝰ itaqꝫ. Cir ca p̄mū ſciēdū ꝙ ſm̄ ve getiū libro de re militari pauci bn̄ ordinati ⁊ con ſtātes ſūt diſpoſiti ad vi ctoriā. multitudo v̄o ior diata nō eſt niſi victima parata ad cedē. ꝓpter h̄ dauid expertus in rebꝰ bel licis ppl̄m ſuū q̄ paruꝰ erat cōparatiue diligēt or dinauit. ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄.
b Cōſtituit ſup eos tri bunos. q̄rū q̄libet p̄erat mille bellatoribus.
c Et centu. p̄ſidi centū.
d Et dedit ppl̄i terciaꝫ partē. qꝛ de toto pplo fe cit tres acies.
e Egrediar ⁊ ego vobi ſcū. qꝛ volebat eē p̄mus ad laborē ⁊ pericula.
f Nō exibis. cuiꝰ rō ſub diſ. Siue eni fugerimꝰ. ⁊c̄. q. d. parū curat d̄ no bis: qꝛ te ſolum querūt.
g Melꝰ eſt igiſ vt ſis nobis in vrbe p̄ſidio. vt ſi debellati fuerimꝰ poſ ſimus ibi hr̄e refugiū vt poſſit ibi iterū exercitus ꝯgregari. h Stetit ḡ rex iuxta portā. vt vide ret q̄liter exirēt ordinate ⁊ eos aīaret ad fortē p̄ liandū. i Seruate mihi puerū abſalon. ſ. vi

et machie filiꝰ āmihel de lodabar ⁊ berzellai galaadites de rogelim obtulerunt ei ſtratoria^g ⁊ tapetia ⁊ vaſa fictilia: frumētū ⁊ ordeū ⁊ fa rinā ⁊ polentā ⁊ fabā ⁊ lētē ⁊ frixū oleo: cicer ⁊ mel ⁊ butirū: oues et pingues vitulos dederūtqꝫ dauid ⁊ pplo q cū eo erat ad veſcendū. Suſpicati eni ſunt pplm̄ fame et ſiti fatigari in deſto. Ca. xviij.

Git^a cōſiderato dauid po pulo ſuo ꝯſtituit^b ſup eū tri bunos ⁊^c cēturiōes ⁊^d dedit ppl̄i terciā partē ſub mānu ioab: ⁊ terciā ptē ſub manu abiſai filij ſaruie fra tris ioab: ⁊ terciā partēꝫ ſub manu ethei q erat d̄ geth. dixitqꝫ rex ad pplm. Egrediar^e ⁊ ego vobiſcū. ⁊^f rn̄dit ppls. Nō exib: ſiue eni fu gerimꝰ nō magnopē ad eos de no bis ptinebit: ſiue media pars cecī derit e nobis n̄ ſatis curabūt: qꝛ tu vnꝰ ſolꝰ ꝓ decē milibꝰ cōputaris. Melꝰ^g eſt igiſ vt ſis nobis in vrbe p̄ſidio. ad q̄s rex ait. Qd̄ vob vi detur rectū hoc faciā. Stetit^h er go rex iuxta portā: egrediebaſqꝫ ppls p turmas ſuas cēteni ⁊ mille ni. ⁊ precepit rex ioab ⁊ abiſai ⁊ e thei dicēs. Saruate^i mihi puerū abſalon. Et^k ois ppls audiebat p̄ cipiētē regē cūctis principibꝰ pro abſalon. Itaqꝫ^l egreſſus eſt ppls in cāpū ꝯtra iſrl̄: ⁊ factū eſt p̄liū in ſaltu ephraim^m: et ceſus eſt ibi po pulus iſrl̄ ab exercitu dauid. Fa ctaqꝫ eſt plaga magna in die illa vi ginti milīū. Fuit aūt ibi p̄liū diſp ſum ſup faciē omis terre: ⁊^n multo plures erāt quos ſaltꝰ cōſūpſerat de pplo: q̄ꝫ hi q̄s vorauerat gladi us in die illa. Accidit^o aūt vt occur reret abſalon ſeruis dauid inſidēs

mulo. Cūqꝫ ingreſſus fuiſſꝫ mu lus ſubter ꝯdēſaꝫ q̄rcū ⁊ magnam adheſit^p caput eius q̄rcui ⁊ illo ſu ſpēſo inter celū ⁊ terrā: mulꝰ cui in ſederat ptranſiuit. Uidit aūt hoc q̄ſpiā: ⁊ nūciauit ioab dicens. Ui di abſalon pēdere de quercu. ⁊ ait ioab viro q nūciauerat ei. Si vidi diſti q̄re nō cōfodiſti eū cū terra: ⁊ ego dediſſēꝫ tibi decē argēti ſiclos ⁊ vnū baltheū. q dixit ad ioab. Si appēderes i māibꝰ meis mille ar gēteos: neq̄q̄ꝫ mitterē manū in eū in filiū regis: audiētibꝰ eni nobis p̄ cepit rex tibi ⁊ abiſai ⁊ ethei dicēs Cuſtodite mihi puerū abſalon. ſꝫ ⁊ ſi feciſſem ꝯtra aīam meā auda cter: nequāq̄ꝫ hoc regē latere po tuiſſet. ⁊ tu ſtares ex aduerſo. ⁊ ait ioab. Nō^q ſic tu vis: ſꝫ^r aggrediar eūꝫ corā te. Tulit ergo ioab tres lanceas in mānu ſua ⁊ infixit eas in corde abſalon. Cūqꝫ adhuc pal pitaret herēs in quercu: cucurrerūt decem iuuenes armigeri ioab: et pcutiētes interfecerūt eū. Cecinit aūt ioab buccia ⁊ retinuit pplm ne pſequereſ fugiētē iſrl̄ volēs parce re multitudini. Et^s tulerūt abſalō ⁊ ꝓiecerūt eū in ſaltu in foueā gran dem: ⁊^t cōportauerūt ſup eū acer uum lapidū magnū nimis. Ois aūt iſrl̄ fugit in tabnacula ſua. por ro^u abſalon erexerat ſibi cū adhuc viueret titulū q eſt i valle regis. di xerat^x eni. Non habeo filiū ⁊ hoc erit monumētū nomiſ mei. Uoca uitqꝫ titulū noie ſuo: ⁊^y appellatur manꝰ abſalon vſqꝫ ad hāc diē. A chimaas^z āt filꝰ ſadoch ait. Cur rā ⁊ nūciabo regi qꝛ iudiciū fecerit ei dn̄s de manu inimicoꝝ eius. Ad quē ioab dixit. Nō eris nūcius in

exercitu abſalō ce ciderūt ⁊ mortui ſunt. Dicūt etiam hebrei ꝙ i illo ſal tu erāt fere terribi les: q̄ multos d̄ il lo exercitu fugien tes ⁊ intrātes ſal tum occiderunt.
o Accidit āt. ⁊c̄. qꝛ fugiētes de p̄ lio vagāſ incerti ⁊ frequēter icidūt in illos q̄s fuge re intendunt.
p Adheſit caput ⁊c̄. qꝛ vidēs ſuos deuictos ad fugi endū expeditꝰ de poſuerat galeā: ⁊ ſic ꝑ capillos ſu os q̄ mlti erāt. vt dictū eſt. ſ. xiiij. c. retētus eſt frondi bus quercus. Ce tera patēt vſqꝫ ibi
q Nō ſic tu vis. abſalon ſuabitur viuꝰ. r Sed aggrediar eū inti ficiēdo. s Et tulerūt abſalō ⁊c̄. Ex q̄ pꝫ qd̄ dictū eſt ꝙ in illo ſaltu erāt fouee magne
t Et cōportaue rūt. ⁊c̄. h̄ fecerunt ſm̄ legē Deut. xxi vbi p̄cipiſ filiꝰ cō tumax a pplo la pidari. Iſte autē nō ſolū erat cōtu max: ſꝫ etiā mani feſte pſeq̄baſ pa trem. ⁊ iō nō ſolū erat dignꝰ a gla dio perimi: ſꝫ etiā a pplo lapidari.
v Porro abſa lon erexe. cum ad huc viue. titulum dic ioſephꝰ ꝙ fe cerat ſtatuā mar moreā ad ſui me moriā in poſterū. Alij dicūt ꝙ fece rat q̄ddā edificiū notabile ⁊ altum ad eunde finem.
x Dixerat eni nō hēo filiū. ſ. xiiij. ca. dictū eſt ꝙ ha buit tres filios: ⁊

uum ſi ei ꝑualebit: h̄ dicebat dauid ne moreref in pctō mortali pſequen do p̄rem ꝓpriū: ⁊ ſic eternalit dānaref. k Et ois ppls audiebat. h̄ faciebat rex vt nullꝰ eū interficeret. l Itaqꝫ egreſſus eſt. h̄ ꝯn̄r deſcri bitur ꝯgreſſus belli. ⁊ notaſ locus cū dr̄. m In ſaltu ephraim. i. ꝓ pe ſaltū illū: qꝛ pugnabat i cāpo plano nō in nemore. Sꝫ q̄riſ h̄ quō vo cabatur ſaltus ephraim: cum non eſſet in ſorte ephraim: ſed vltra iordanē. vt pꝫ ex p̄dictis. Dicēdū ꝙ erat ex oppoſito ſortꝭ ephraī ita ꝙ iordāis fluuiꝰ tm̄ erat itermediꝰ. ⁊ ex h̄ ſortitꝰ eſt iſtud nomē.
n Et multo plures ⁊c̄. qꝛ ibi erāt fouee magne. vt pꝫ ex h̄ qd̄. i. dr̄ ꝙ abſalon fuit ꝓiectꝰ in foueā magnā: ⁊ in foueis illis fugiētes d̄ iō dicendū eſt ꝙ erāt mortui vel inepti ad regnādū poſt ipſum.
y Et appellaſ manꝰ abſalō. i. opꝰ eiꝰ mēoria dignū. Manꝰ enim eſt organū organoꝝ. vt hr̄. iij. de aīa. ⁊ iō ꝑ eā ſignāſ opa: ⁊ maxi me ſolennia et memoria digna. z Achimaas aūt. h̄ ꝯn̄r de ſcribiſ denūciatio facti: qꝛ achimaas zelās ꝓ dauid deſiderabat

victoriam ſuoruꝫ nunciare: ſꝫ ioab impediebat dicens. Non eris nūciꝰ in hac die. a Sꝫ nūciabis in alia. ſ. de alia victoria fu tura q̄ magis placebit regi. ſciebat eni ioab dauid de morte abſa lon turbari: ⁊ iō nolebat iſtū quē diligebat rumores iſtos porta re. ꝓpt qd̄ miſit aliū. ſ. chuſi. Sciendū tn̄ ꝙ iſte chuſi nō erat de q̄ bus: quater in hoc capitulo: ⁊ bis in ſequenti ꝓpter ſex conditiones pe ne gehenne: qꝛ ibi eſt pena damni: ⁊ pena ſenſus ſtridor dentiū: ⁊ fletus exteriores tenebre: ⁊ duratio ſine fine. Moralit exponēdo abſalon pſe quēs dauid ⁊ viros eius tyrannū ſignificat ſimpliciū oppſſorē. cuiꝰ ca put adheret quercui. mūdi ſublimia appetēdo. Tribus lanceis cōfigitur.

dictū eſt. c. p̄ce. q̄ erat amicus ⁊ cō ſiliariꝰ dauid. tūꝫ qꝛ tātꝰ hō ad hoc nō mittereſ ſicut curſor. tū qꝛ nō fu erat i bello: ſꝫ fuit aliꝰ eiuſdē nois ⁊ de humili plebe.
b Rurſus aūt a chimaas ⁊c̄. quia oībus modis vo lebat currē ad da uid ꝓpt eiꝰ impor tunitatē pmiſit h̄ ioab: maxīe qꝛ cre debat ꝓbabiliter ꝙ chuſi ꝑueniſſꝫ ⁊ mortē abſalon nunciaſſet.
c Si ſolꝰ bonus eſt nūciꝰ in ore eiꝰ illi eni q̄ reuertūſ de p̄lio fugitiui n̄ veniūt ſoli: ſꝫ tur mati. victores aūt remanēt: qꝛ ſūt in tenti ad rapiēduꝫ ſpolia deuictorū: ⁊ iđo ex h̄ ꝙ erat ſolꝰ hn̄ ꝯiectura uit dauid ꝙ erat euētus ꝓſpi nūciꝰ ⁊ eodē mō d̄ alio ipſum ſequente.
d Contēplor ait curſū p̄oris ⁊c̄. iā eni erat ita prope ꝙ poterat pſonā currētis diſcernē. cetā patēt vſqꝫ ibi
e Uidi tumultuꝫ magnū. aliq̄ libri hn̄t. Tumulum ⁊ male: qꝛ hebraica veritas ⁊ libri cor recti hn̄t. Tumul tū. ⁊ accipiſ h̄: vi di ꝑ audiui. ſicut Exod. xix. Cūctꝰ aūt ppls videbat voces. i. audiebat q. d. tantꝰ erat ibi tumultꝰ ꝙ ego n̄ potui audire: ſeu ꝑcipe q̄d eēt factū de abſalon. ſꝫ mē tiebaſ ne regē of

hac die: ſꝫ^a nūciab i alia: hodie no lo te nūciare: filiꝰ eni regis eſt mor tuꝰ. ⁊ ait ioab chuſi. Uade ⁊ nun cia regi q̄ vidiſti. Adorauit chuſi ioab ⁊ cucurrit. Rurſus^b āt achi maas filius ſadoch dixit ad ioab. Quid ipedit ſi etiā ego curro pꝰ chuſi? dixitqꝫ ei ioab. qd vis curre re fili mi? veni huc: nō eris bōi nū cij baiulꝰ. q rn̄dit. Quid eni ſi cu currero? ⁊ ait ei. Curre. Currēs ergo achimaas p viā cōpēdij trā ſiuit chuſi. Dauid āt ſedebat inter duas portas. Speculator v̄o q erat in faſtigio porte ſup murū eleuās ocl̄os vidit hoieꝫ currētē ſolū: ⁊ ex clamās indicauit regi. dixitqꝫ rex. Si^c ſolꝰ eſt bonꝰ eſt nūciꝰ in ore eiꝰ Properāte āt illo ⁊ accedēte ꝓpi us vidit ſpeculator hoiem alterū currētē: ⁊ vociferās in culmie ait. Appet mihi alter hō: currēs ſolꝰ dixitqꝫ rex. Et iſte bonꝰ eſt nūciꝰ. Speculator^d āt ꝯtēplor ait: curſū prioris q̄ſi curſū achimaas filij ſa doch. ⁊ ait rex. Uir bonꝰ eſt: ⁊ nū ciū portās bonū veīt. Clamās āt achimaas dixit ad regē. Salue rex ⁊ adorās regē corā eo ꝓnꝰ in terrā ait. Bn̄dictꝰ dn̄s dꝰ tuꝰ q ꝯcluſit hoies q leuauerūt manꝰ ſuas ꝯtra dn̄m meū regem. ⁊ ait rex. Eſt ne par puero abſalō. dixitqꝫ achima as. Uidi^e tumultū magnū cū mit teret ioab ſuꝰ tuꝰ o rex me ſuū ne ſcio aliud. ad quē rex. Trāſi^f a. ⁊ et ſta hic. Dūqꝫ ille trāſiſſet ⁊ ſtaret: apparuit chuſi: ⁊ veniēs ait. Bo nū apporto nūciū dn̄e mi rex. Iu

dicauit^g eni ꝓ te dn̄s hodie d̄ mānu oim q ſurrexerūt ꝯtra te. dixit aūt rex ad chuſi. Eſt ne par puero ab ſalō. cui rn̄dēs chuſi. Fiāt^h inq̄t ſi cut puer inimici dn̄i mei regis: ⁊ v niuerſi q ꝯſurgūt aduerſuſ eū i ma lū. Cōtriſtatꝰ^i itaqꝫ rex aſcēdit ce naculū^k porte ⁊ fleuit: ⁊ ſic loq̄baſ vadēs. Fili^l mi abſalō: abſalō^m fili mi: qs mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te. Abſalō fili mi: fili mi abſalō

Unciatū^a eſt Ca. xix.
aūt ioab ꝙ rex fleret ⁊ luge ret filiū ſuū: ⁊ v̄ſa eſt victoria i n lu ctū in die illa oī pplo. Audiuit eni ppls in die illa dici. dolet rex ſup fi lio ſuo. Et^b decliauit ppls in die il la ingredi ciuitatē quō decliare ſo let ppls v̄ſus ⁊ fugiēs d̄ p̄lio. por ro rex opuit caput ſuū: ⁊ clamabat voce magna. Fili mi abſalō: abſa lon fili mi. ingreſſus ergo ioab ad regē in domū dixit. Cōfudiſti^c ho die vultꝰ oim ſuoꝝ tuoꝝ q ſaluā fe cerūt aīam tuā ⁊ aīam filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiarū tuarū: ⁊ aīam vxoꝝ tuarū ⁊ aīaꝫ cōcubinarū tuarū. Diligis^d odiētes te: ⁊ odio hēs diligētes te ⁊ oñdiſti hodie qꝛ nō cures de du cibꝰ tuis ⁊ ſuis tuis: ⁊ v̄e cognoui mō: qꝛ ſi abſalō viueret ⁊ oēs nos occubuiſſemus: tūc placeret tibi. Nūc^e igiſ ſurge ⁊^f ꝓcede ⁊^g allo quēs ſatiſfac ſuis tuis. Iuro^h eni tibi p dn̄ꝫ ꝙ ſi nō exieris ne^i vnꝰ q dē remāſurꝰ ſit tecū nocte hac: et peiꝰ erit hoc tibi q̄ꝫ oia mala q̄ ve nerūt ſup te ab adoleſcētia tua vſqꝫ in p̄ns. Surrexit^k ergo rex: ⁊^l ſedit

triplici ꝯcupiſcētie aſſen tiendo. in foueā ꝓijcitur ad iferos deſcēdēdo.
In cap̄. xviij. vbi diciſ in poſtilla. Sciendū tn̄ ꝙ iſte chuſi non erat ille de quo dictū eſt p̄ce. ca.
Additio.
N hebreo noīa iſtoꝝ ſunt diuer ſa. Nā ille amicꝰ dauid vocaſ et uſai. iſte aūt vocaſ chuſi. et ex vi cio trāſlatoꝝ ſeu ſcp̄toꝝ vocatus eſt vterqꝫ chuſi Chuſi aūt in hebreo eſt equiuocū. vno mō ſigni ficat idē quod ethiops. alio mō eſt nomē ꝓpriū quo iſtoꝝ modoꝝ accipi aſ in h̄. c. nō hn̄ ex lr̄a cō probaſ. Cap̄. xix.
Unciatum eſt.
Hic ꝯn̄r oſtē ditur qualiſ da uid in regnū ſuuꝫ redijt. vnde primo deſcribitur ipſius dauid cōſolatio. ſecundo cōſolati reuoca tio. ibi. Ois quoqꝫ po pulus. tercio renouati re ductio. ibi. Et reuerſus eſt rex. quarto reducenti um cōcertatio. ibi. Om nis autēꝫ populus iuda Circa primum dicitur.
a Nunciatum eſt autēꝫ ioab. ab illis qui formi dabant redire ad domū regis ꝓpter eius luctuꝫ. vnde ſubditur.
b Et declinauit popu lus in die illa ingredi ci uitatē ⁊c̄. ⁊ ideo immine bat periculū ne populꝰ indignatus cōtra dauid faceret ſibi alium regem quod aduertēs ioab re prehendit eum acriter di cens. c Confudiſti hodie vultꝰ omnū ſer. ⁊c̄. cum tamen deberes eos honorare ⁊ congau dere de victoria in qua poſuerunt ſe periculo ꝓ te. d Diligis odiē tes te. id eſt tu oſtendis hoc per ſignum lugēdo

fenderet: qꝛ viderat ipm mortuū: denūciauit tn̄ victoriā q̄ erat bo nū nūciū. f Trāſi ait ⁊ ſta h̄ donec audiamꝰ q̄d dicet curſor aliꝰ. g Iudicauit hodie ꝓ te dn̄s. tuos aduerſarios debellādo
h Fiāt inq̄t ſicut puer ⁊c̄. p h̄ intellexit rex abſalō eē mortuū: qꝛ p talē modū loquēdi mors alicuiꝰ nūciabaſ cōiter. i Cōtriſtatꝰ itaqꝫ rex. hic vltio poniſ lamētatio filij: cū dr̄. k Aſcendit ce naculū porte. i. ſolariū: vt in loco ſeq̄ſtrato ab alijs fleret ⁊ plāge ret filiū ſuū dicēs. l Fili mi abſalon. ⁊c̄. Plangebat eni mor tem eiꝰ ſpūalē: qꝛ mortuꝰ erat in pctō mortali actualiter pſequēdo p̄rem. ⁊ ꝓpt h̄ verbū. m Abſalon fili mi. Poniſ hic ſex vici abſalon aduerſarium tuum. f Nunc igitur ſurge. de luctu.
f Et procede. ad recipiendū bellatores tuos honorifice. g Et allo quens ſatiſfac ſeruis tuis. promittēdo eis honores et p̄mia pro victoria.
h Iuro enim tibi per dominum. quaſi de re certa: ꝙ ſi non exieris ad ſa tiſfaciendū eis modo predicto. i Ne vnus quidem remanſurus. ⁊c̄. quia illi qui pugnauerūt pro te contra abſalon recedent a te ⁊ iungentur alijs ad faciendum regem ſuper totū populuꝫ: ⁊ tu remanebis ſolus ab omnibus derelictus. k Surrexit ergo rex. de luctu acquieſcens ra tōnabili reprehenſioni. l Et ſedit in porta. i. loco patēti ⁊ cōi. vt poſ ſet oēs veniētes amicabilit recipe ⁊ grōſe alloqui. ⁊ ſic recollegit pplm.

Universidad de Salamanca. BGH

m Iſrael autem fugit.ſ.illi qui erant cum abſalon. n Omnis quoq̄ ppl's.h ꝯn̄r deſcribit ipſiꝰ dauid reuocatō:q2 ppl's q̄ fuerat cū abſalō videbat ſe deceptū.iō dicebat. o Rex libauit nos.ſ.dd̄ q̄ pplm iſrl̄ de inimicis ſuis extn̄ibꝰ p circuitū libauit.vt p3 ex ſupdictis. viij.caplo.
p Et nūc fugit de terra.i.ꝺ vrbe regia:ꝑpt̄ abſalō:cuiꝰ mala reducebāt ad mēoriā in fedatōe patris ꝛ eiꝰ pſecutōne.q.ꝺ. indignū eſt ꝙ ꝑ ipo fugiat. q Uſq3 q̄ ſilet̄ a recognitōe culpe ꝛ penitēte venie. r Et nō reducit regē.ad locū ſuū honorifice. s Et cōſiliū totiꝰ iſrl̄ venit ad regem:q2 p nūcios certos ꝛ ſolēnes ſignificata fuerūt ſibi iſta.qbꝰ audit̄ rex miſit ad viros iuda qui fuerāt cū abſalō: vt eēnt de p̄mis ad ipm reducēdū. Ex h em̄ ꝙ erāt ꝺ tribu dauid verecūdabāt apparere in ꝯſpectu eiꝰ: q2 ſibi plꝰ fore fecerāt q̄ extranei:ꝛ iō dd̄ h aduertens mandauit ꝑ eis vt venirēt ſecure:q2 paratꝰ erat remittere.cuiꝰ rōem tāgit. t Os meū et caro mea vos.q.ꝺ.non poſſem vos odire:q2 h eēt ꝯ me. v Et amaſe dicite.iſte int̄ oēs plꝰ peccauerat:q2 fuit princeps exercitꝰ abſalon.vt hr̄.ſ.xvij.c.cū tn̄ eſſet nepos dd̄:ꝛ iō ip3 ſpāliter noiauit.ſic ꝛ xp̄s poſt reſurrectōnē ſuā p angelū expſſit ſpālit̄ petꝝ dicēs Dicite diſcipulis ſuis ꝛ petro. Marci.xvi. q2 ꝑpter xp̄i negatōꝫ nō fuiſſet auſus int̄ diſcipulos cōparere:niſi fuiſſ3 ſpālit̄ noiatꝰ. x Hec faciat m̄ dš.ꝛc̄.i.maiora mala q̄ ſuſtinueri in pſecutōe abſalō. y Si n̄ mgr̄ militie fuer̄ omi tpe corā me pro ioab. Aliq̄ libri hn̄t poſt ioab.i.ſub ioab. Dictio em̄ hebraica que ibi ponit̄ aliqn̄ ſignat ꝑ.aliqn̄ ſub.tn̄ eſt eadē ſnīa.q2 dauid n̄ intendebat amouere ioab de ſuo officio:ſed ꝙ iſte ſuppleret vices eiꝰ p tpe ꝛ loco vbi videret̄ expedire. z Et inclinauit cor oim viroꝝ iuda ad ſe p ſuū benignū mādatū.
a Miſerūtq3 ad regē. h ꝯn̄r deſcribit ipſius

in porta. Et oī pplo nunciatū eſt ꝙ rex ſederet in porta. Venitq̄ʒ vniuerſa mltitudo corā rege:iſrl[m] aūt fugit in tabernacula ſua. Ois[n] quoq̄ʒ ppl's certabat in cūctis tribubꝰ iſrl̄ dicēs. Rex[o] libauit nos de mānu inimicoꝝ nr̄oꝝ:ipſe ſaluauit nos de manu philiſtinoꝝ: ꝛ[p] nūc fugit de terra ꝑpter abſalon. Abſalon aūt quē vnxīmꝰ ſup nos mortuꝰ eſt ī bello. Uſq3q[q] ſiletis ꝛ[r] nō reducitis regē. Et[s] cōſilium totiꝰ iſrl̄ venit ad regē. Rex vō dauid miſit ad ſadoch ꝛ abiathar ſacerdotes dicens. Loqmi ad maiores natu iuda dicētes. Cur vēitis nouiſſimi ad reducēdū regē in domū ſuā. Sermo aūt oīs iſrl̄ puenerat ad regē in domo eiꝰ:q2 dixerat rex. Hec dicetis ad pplm. Frēs mei vos. os[t] meū ꝛ caro mea vos: q̄re nouiſſimi reducitis regē: Et[u] amaſe dicite. Nonne os meū es ꝛ caro mea. Hec[x] faciat mihi deꝰ: ꝛ hec addat:ſi[y] nō mgr̄ militie fueris corā me oī tpe ꝑ ioab. Et[z] iclinauit cor omniū viroꝝ iuda q̄ſi viri vnius. Miſerūtq3[a] ad regē dicentes. Reuertere tu ꝛ oēs ſerui tui. Et reuerſus eſt rex: ꝛ vēit vſq3 iordanē: ꝛ[c] oīs iuda venit vſq3 in galgala vt occurreret regi ꝛ trāſduceret eū iordanē. Feſtinauit[d] autē ſemei filiꝰ gera filij gemi de bahurim: ꝛ deſcēdit cū viris iuda in occurſum regis dauid cū mille viris de beniamī: ꝛ ſiba puer de domo ſaul: ꝛ qndecim filij eiꝰ ac.xx. ſui erāt cū eo. Et[e] irrūpētes iordanē ante regē trāſierūt vada vt trāſducerēt domū r̄gis ꝛ facerēt iuxta iuſ

ſionē eius. Semei aūt filiꝰ gera ꝑſtratus corā rege cū iā trāſiſſet iordanē: dixit ad eū. Ne reputes mihi dn̄e mi iniqtatē neq3 memineris iniuriarū ſerui tui in die q̄ egreſſus es dn̄e mi rex de hierlm: neq3 ponas rex ī corde tuo. Agnoſco em̄ ſeruꝰ tuꝰ pctm̄ meū: ꝛ idcirco hodie primꝰ veni de oī domo ioſeph deſcēdiq3 in occurſū dn̄i mei regis. Rn̄dēs vō abiſai filiꝰ ſaruie dixit. Nūqd[f] ꝑ his verḃ nō occidet̄ ſemei q maledixit xp̄o dn̄i: ꝛ ait Dauid. Quid mihi ꝛ voḃ filij ſaruie: Cur[g] efficimini mihi hodie in ſathan: ergo ne hodie iterficiet̄ uir ī iſrael: an ignoro hodie me factum regē ſup iſrl̄. ꝛ ait rex ſemei. Nō[h] morieris. iurauitq3 ei. Miphiboſeth quoq3 filiꝰ ſaul deſcēdit in occurſu3 regis illotis pedibꝰ ꝛ[k] intōſa barba: ueſteſq3[l] ſuas nō lauerat a die q̄ egreſſus fuerat rex uſq3 ad diē reuerſiōis eius in pace. Cūq3 occurriſſ3 regi: dixit ei rex. Quare nō ueniſti mecu3 miphiboſeth: et rn̄dēs ait. Dn̄e mi rex ſuꝰ meꝰ cōtēpſit me. Dixiq3 ei ego famulꝰ tuꝰ ut ſterneret mihi aſinū ꝛ deſcēdens abirē cū rege: claudꝰ em̄ ſum ſeruꝰ tuus. Inſup ꝛ accuſauit me ſeruū tuū ad te dn̄m meū rege3: tu aūt dn̄e mi rex ſic angelꝰ dei es: fac qđ placitū eſt tibi. neq3 em̄ fuit domꝰ p̄ris mei niſi morti obnoxia domino meo regi: tu aūt poſuiſti me ſuū tuū inter ꝯuiuas mēſe tue. qd ergo habeo iuſte q̄rele: aut qd poſſum ultra uociferari ad regē. Ait ergo ei rex. Quid ultra[m] loqueris. Fixum eſt qđ locutꝰ ſum. Tu[n] et

ſtati occidi pmiſiſſet alij q̄ cū abſalon fuerāt in pſequēdo dd̄ timuiſſent ſibi: ꝛ illi qui nōdū venerāt retroceſſiſſent. ꝛ forte aliq̄ q̄ iā venerāt occlte receſſiſſent: ꝛ ſic eꝛ̄ occiſio potuiſſet eē occaſio magne ſeſſionis ꝛ magni mali contra dauid. b Nō morieris. iurauitq3 ei. Sʒ videt ꝙ dd̄ iſtud iuramētū fregerit q2 iniūxit filio ſuo ſalomōi de morte eꝰ. vt hr̄.3.iij.li. ij.ca. Dicendū ꝙ dauid nō iurauit niſi ꝙ nō moreret tūc ꝑ illa cā tm̄: ſed q2 erat h ſeditioſus monuit dd̄ filiū ſuū vt ꝯ h poneret cautelā.ꝺ. Tu āt vir ſapiēs es ꝛ ſcies q̄ facies ei. vt ibidē hr̄. ꝑpter qđ ſalomō ibi huit eū ſub pena mortꝭ ne exiret hieruſalē ꝑdādendo ſibi viā faciendi colligationes. ꝛ ꝑpt̄ tranſgreſſionē huiꝰ pcepti fuit mortuꝰ. Dauid etiā hī cogitabat ꝙ cautelā ſibi ipoſitā nō ſuaret: ꝛ ſic mortē ꝺ nouo incurreret. i Miphiboſeth. hic oſ̄dit inequitas dd̄ i hereditatē mipbiboſeth diuiſioe: cuʒ dicit. Miphiboſeth q3 filꝰ ſaul.i. nepos. Alij libri hn̄t. Filꝰ ioatha filij ſaul. Sʒ veritas hebraica ꝛ libri correcti n̄ hn̄t. Dauid em̄ tūc nō fuit recordatꝰ amicitie ionathā p̄ris mipbiboſeth. Si em̄ fuiſſet recordatꝰ medietatem hereditatē ſue ſuo ſuo nō dediſſet. k Intōſa barba.i.hebreo hr̄. Incōpoſita barba.q2 illo tp̄e nō tōdebāt barbā filij iſrl̄. ꝑut hr̄.ſ.x.c.de nūcijs dauid. l Ueſteſq3 ſu. nō la. in ſignū triſticie ꝑpt̄ fugā dd̄. Ex q̄ p3 verū qđ dictū eſt.ſ.xvi.c.ſ.ꝙ ſiba ſeruus ſuꝰ falſo diffamauerat eū apud dd̄. Cetera parēt vſq3 ibi.
m Quid vltra loq̄ri.q.ꝺ.ꝑ nihilo q2 dictū meū nō retractabo totalit̄. ſtractauit m̄ i pte dicēs. n Tu ꝛ ſiba diuidite poſſeſſiōes

renouati reductio: vbi interponit̄ benignitas dd̄ in ſemei obuiatōe. ſcđo eiꝰ ineq̄litas in hereditatē mipbiboſeth diuiſione.ibi. Miphiboſeth q3. tercio eiꝰ curialitas in berzellai licētiatōe.ibi. Berzellai q3. Circa p̄mu3 dicitur. Miſerūtq3 ad regē.ſ.viri iuda. c Et oīs iuda venit in galgala.i.tribꝰ iuda: vt occurreret regi ꝛ traduceret eū iordanē in nauibꝰ ad h paratis ab ipſis. vt dicūt aliq̄. Alij aūt dicūt ꝙ iſta traductio intelligit̄ p h ꝙ viri iuda trāſierūt iordanē an̄ regē in eq̄s: ad explorādū vbi aq̄ eēt bn̄ vadabilis. d Feſtinauit aūt ſemei. vt apud dauid inueniret miſericordiam. e Et irrumpentes iordanem. tranſeuntes ad ripā oppoſitā in q̄ adhuc erat dauid: vt ſibi ſeruirēt in trāſitu. Cetera parent vſq3 ibi. f Nūquid ꝑ his v̄bis nō occidet̄ ſemei.q.ꝺ.magnū malū eēt ſi viuꝰ euaderet: q2 incurrerat crimē leſe maieſtatē. g Cur efficimini m̄ hodie in ſathan. q2 ſi dauid eū ſtatī occidi pmiſiſſet...

iniuſte concedens ſeruo ſuo medietatem hereditatis ſue: propter qđ regnū eiꝰ poſtea fuit diuiſū tp̄e roboā nepotꝭ ſui. ꝑut dictū fuit plenꝰ.ſ.i.li.ij.c. Hic aūt aduertēdū q̄ntū adulatores ꝛ detractores ſunt piculoſi p̄ncipibꝰ: q2 dauid tā ſanctꝰ ꝛ iuſtꝰ v̄bis ſibe adulatoris ꝛ detractoris, vt p3 ex p̄dictis, fuit ita captꝰ ꝛ inuolutꝰ ꝙ hereditatē mipbiboſeth dn̄i ſui ei cōceſſit in abſētia Miphiboſeth: ꝛ eo n̄ audito. ꝛ qđ peꝰ eſt: poſtq̄ʒ audiuit Miphiboſeth ſe ve excuſantē vt p3 p pdicta nō retractauit dictuʒ ſuū iniuſtū totalit̄ ſed huū ſuū peſſimū fecit equalem dn̄o: quē h debuiſſet ſuſpēdiſſe ꝑpter falſā accuſationē dn̄i ſui ꝺ crimīe leſe maieſtatē.
o Berzellai q3. h ꝯn̄r oſ̄dit gratitudo Dauid erga berzellai q̄ ſibi neceſſaria pro parte miſtrauerat vt p3 ex pdict. ꝛ eū vſq3 ad iordanē ꝯduxerat: cui dauid obtulit p̄mia ꝛ honores ſi vellʒ ire hieruſalē ſecū: ſʒ excuſauit ſe propter ſenectutem dicens. p Quot ſunt dies ānoꝝ vite mee q.ꝺ. ipe e ꝙ ego cogitē ꝺ morte: n̄ de honoribꝰ aut delicijs qđ eſt ꝯ ſenes ſe ingerentes curijs magnatoꝝ. miſit tm̄ filiū ſuuʒ cū dauid dicens. q Eſt autē huꝰ tuus chamaā: ita ꝙ d3 ſcribi per m. in medio ꝛ in fine. r Ipſe vadat tecū. ipe eſt em̄ iuuenis ꝛ poſit addiſcere ea q̄ ſunt virtutis ꝛ honoris. Notādū eſt h ꝙ in curia dd̄ erant cantores ꝛ cātatrices inſtrīs ꝛ vocibꝰ hūanis: talibꝰ em̄ licitū eſt vti moderate. q2 ſicut mēbra corpis indigēt q̄ete ꝛ recreatōe: ita ꝛ vires aīales: ad qđ multū facit melodia. s Et oſculatꝰ eſt rex berſellai. in ſignū magne amicitie. t Et bn̄dixit ei. imp̄cās ei bōa vite p̄ntis ꝛ future. v Omnis aūt ppl's. Supra poſita eſt ipſius regis reductio. h ꝯn̄r poſt interpoſitionem p̄dictorum deſcribit̄ reducentiū cōcertatio: cuiꝰ cā exp̄mit̄ cū dr̄. Ois aūt populus iuda traduxerat regē. iordanē fluuiū mō ſupradicto.
x Et media tm̄ pars affuerat de pplo iſrl̄. ꝛ iō in h reputabāt ſe dehonoratos. tū q2 plures erāt. tū q2 p̄ nūcios miſerāt ad dauid pro eiꝰ reuerſiōe. vt p̄dictū eſt. ꝑpter qđ dixerūt regi. y Quare te furati ſunt. ꝛc̄.q.ꝺ. in clāculo factū eſt an̄q̄ veniremꝰ in conſeptū vr̄m. z Et rn̄dit oīs vir iuda. ſupbe. a Quia m̄ ꝑpior ē rex.i.de tribu ꝛ cognatōe mea. b Decē partibꝰ ego maior ſum.q.ꝺ. licet non ſit de tribu noſtra: tamen multo plus valemus ſibi in ſubſidium temporale: ꝛ adiutorium contra aduerſarios.
c Durius autē reſponderūt viri iuda. tum quia erant viri bellicoſi ꝛ animoſi. tum quia erant homines de tribu regia: ex quo pre alijs in ſuperbiam erigebantur.

ſiba diuidite poſſeſſiōes. Rn̄dit q3 miphiboſeth regi. Etiā cūcta accipiat poſtq̄ʒ reuerſus eſt dominus meꝰ rex pacifice in domū ſuā. Berzellai[o] quoq3 galaadites ſenex valde deſcendēs de rogelim: trāſduxit regē iordanē paratꝰ etia3 vltra fluuiū ꝑſeq̄ eū. Erat āt berzellai galaadites ſenex valdē: id eſt octogenanꝰ: ꝛ ipſe p̄buit alimēta regi cū moraret̄ ī caſtris. Fuit q̄ppe vir diues nimis. dixit itaq3 rex ad berzellai. Ueni mecū ut requieſcas ſecurꝰ in hierlm. ꝛ ait berzellai ad regē. Quot[p] ſunt dies annorū vite mee vt aſcēdam cū rege in hierlm. octogenariꝰ ſu3 hodie: nū qd vigēt ſenſus mei ad diſcernendū ſuaue aut amarū aut delectare pōt ſuū tuū cibꝰ aut potꝰ: uel audire poſſum vltra vocē cantoꝝ atq3 cātatricū. q̄re ſuꝰ tuꝰ ſit oneri dn̄o meo regi. Paululū ꝑcedā famulus tuꝰ ab iordane tecū. Nō indigeo hac viciſſitudine: ſed obſecro vt reuertar ſeruus tuus: ꝛ moriar in ciuitate mea: ꝛ ſepeliar iuxta ſepulcrum p̄ris mei ꝛ m̄ris mee: eſt[q] aūt ſuꝰ tuꝰ chamaā: ipe[r] vadat tecū dn̄e mi rex: ꝛ fac ei qcqd bonu3 tibi videt̄. dixit itaq3 ei rex. Mecū tranſeat chamaā: ꝛ ego faciā ei qcqd tibi placuerit: ꝛ oē qđ petieris a me ipetrabis. Cūq3 trāſiſſet vniuerſus ppl's ꝛ rex iordane3: reſtitit ꝛ[s] oſculatꝰ eſt rex berzellai: ꝛ[t] bn̄dixit ei: ꝛ ille reuerſus eſt in locum

ſuū. Trāſiuit ergo rex in galgalā ꝛ chamaā cū eo. Omis[u] aūt ppl's iuda trāſduxerat regē: ꝛ[x] media tātū pars affuerat de pplo iſrl̄. Itaq3 oēs viri iſrl̄ ꝯcurrētes ad regem dixerūt ei. Quare[y] te furati ſūt frēs nr̄i viri iuda: ꝛ trāſduxerūt regē et domū eiꝰ iordanē: oēſq3 viros dauid cū eo: ꝛ[z] rn̄dit oīs vir iuda ad viros iſrl̄. Quia[a] mihi ꝑpior eſt rex: cur iraſceris ſup hac re: Nun qd comedimus aliqd ex rege: aut munera noḃ data ſunt: ꝛ rn̄dit uir iſrl̄ ad uiros iuda: ꝛ ait. Decē[b] partibꝰ maior ego ſū apđ regē: magiſq3 ad me ptiet dauid q̄3 ad te: cur feciſti mihi iniuriā: ꝛ non mihi nūciatu3 eſt priori ut reducerē regem meū. Durius[c] aūt reſponderūt uiri iuda uiris iſrael. Cap. xx.

Ecidit[a] q3 ut ibi eēt uir beliai[b] noie[c] ſeba filius bochri uir[d] gemineꝰ ꝛ cecinit[e] buccina: ꝛ[f] ait Nō[g] eſt noḃ ps in dauid neq3 hereditas in filio iſai: reuertere in tabnacula tua iſrl̄. Et[h] ſepatꝰ eſt omis iſrl̄ a dd̄ ſecutuſq3 eſt ſeba filiu3 bochri: uiri aūt iuda adheſerūt regi ſuo a iordāe uſq3 hierl3. Cūq3[i] ueniſſet rex in domū ſuā ī hierlm: tulit decē mulieres ꝯcubias q̄s d̄reliq̄rat ad cuſtodiēdā domū: ꝛ tradidit eas in cuſtodiā alimēta eis prebēs: ꝛ nō ingreſſus eſt ad eas: ſed erāt clauſe uſq3 ī diē mortis ſue in[k] uiduitate uiuētes. Dixit[l] autē rex amaſe. Cōuoca mihi omēs uiros

Capitulum.xx.

Ecidit quoq3. Poſtq̄ deſcripta eſt punitio dd̄ rōne homicidij vrie ꝛ rōne adulterij cū herſabee. h ꝯn̄r ponit̄ eiuſde3 punitio rōne ꝑditōis. q2 vriā occidit ꝑditorie. vt p3 ex ſupdict̄.xi.c. ꝛ ꝺ h punit̄ hic p rebellionem ppli ꝯ ipm ad inſtictum ſeba filij boch.i. Circa qđ ꝑcedit̄. q2 p̄ deſcribit̄ huiꝰ rebellionis ortꝰ. ſecūdo punitōis modus. ibi. Dixit aūt rex amaſe. Pria in duas: in pte p̄ncipalē ꝛ incidētalē. ſcđa ibi. Cūq3 vēiſſet rex. Circa p̄mū dr̄. a Accidit q3 vt eēt ibi.ſ. in ꝯtētione aliarū tribuū ꝯ tribū iuda. b Uir beliai.i.abſq3 iugo diſciplie ꝛ legꝭ diuie. c Noie ſeba. ꝛ ſic d3 ſcribi vbiq3 p ē. d Uir geminꝰ.i.de ſtirpe gemini. ꝛ ſic p3 ꝙ erat de cognatione ſaul: ꝑpt̄ qđ odiebat dauid ꝑpt̄ trāſlationem regni de domo ſaul ad ip3. ꝛ iō vidēs pplm diſpoſitū ad rebellādu3 ipſi dauid. e Cecinit buccina. vt ex repentino ſonitu oēs tacerēt et ſic daret̄ ei maior audiētia. f Et ait. voce magna. g Nō eſt noḃ pars in dauid. q.ꝺ. ex q̄ ꝯtēpſit nos: nos debemꝰ eū dimittere ꝛ aliū rege3 eligere. h Et ſepatus eſt oīs iſrl̄ a dauid. ad tp̄s. vt ſic dauid ꝺ ꝑditione ꝯ vriā puniret̄ ꝛ ſeba ꝑpt̄ ſuā maliciā occideret̄. i Cūq3 veniſſet rex. Hec eſt pars incidentalis. q2 dauid veniens in hieruſalē reperit ſe eſſe fedatū in vxoribus ſuis p abſalō. vt dictū eſt.ſ.xvi.c. ꝛ iō recluſit eas ꝑuidēs eis de victu ꝛ veſtitu duplici rōe. p̄mo q2 ꝑhibet̄ Leui.xx. Turpitudinē nurꝰ tue nō diſcooperies: l3 aūt iſte mulieres nō fuerint vxores abſalon filij dauid ſm veritatē: fuerāt tn̄ ſm apparētiā ꝑpt̄ ꝯcubitū carnalē: ꝛ iō nō erat decēs ꝙ dauid vltra ad eas accederet: nec etiā aliq̄s aliꝰ: ꝛ iō fecit eas recludi. ſcđo q2 ſi videret̄ in publico rememoraret̄ factū abſalon: qđ in vituperium dauid redundabat.
k In viduitate viuētes. ex h p3 qđ p̄dictū eſt.ſ.eas fuiſſe vxores dauid. Alit̄ non diceret̄ h viuere in viduitate. Iſta tn̄ viduitas intelligit̄ q̄ntū ad ſepatōem: nō q̄ntū ad mortē mariti. q2 dauid adhuc viuebat. Abſalō aūt nūq̄ fuit eaꝝ maritꝰ: q2 nullꝰ poterat accipe vxorē p̄ris mairte eo viuēte.
l Dixit aūt rex. h ꝯn̄r deſcribit̄ punitio ſebe de rebelliōis cōmotiōe. vbi p̄mo deſcribit̄ ipſiꝰ inſecutio. ſcđo eiꝰ occiſio. ibi. Uenerūt itaq3. tercio repetitur regni dauid ordinatio. ibi. Fuit ḡ ioab. Prima in duas: in partē p̄ncipalē ꝛ incidētalē. ſcđa ibi. Cūq3 illi eſſent. Circa p̄mū ſciendū ꝙ dd̄

Universidad de Salamanca. BGH

habebat bellatores ex tribus partibus: vna erat tribus iuda que ſibi adheſerat: vt dictū eſt. ⁊ cōgregatōꝫ iſtoꝝ cōmiſit amaſe: q2 erat pnceps militie illiꝰ tribꝰ: q2 lꝫ ioab eēt ſup totū exercitū gnalr: tn̄ in q̄libet tribu erat vnꝰ pnceps militie ſpālr. ⁊ iō cōgregatōem militie tribꝰ iuda meliꝰ poterat facere amaſa q̄ aliꝰ. Alia ps erat bellatoꝝ q̄ erāt de domo dd̄ tanq̄ famuli eiꝰ ⁊ ſtipēdiarij ſpāles. ⁊ iſtos cōmēdauit abiſai dicens.

m Tolle ḡ ſeruos dn̄i tui ⁊c̄. q2 de facili nō poſſet ibi capi. Tercia pars erat bellatoꝝ d̄ diuerſis tribubꝰ iſrl̄. q2 lꝫ multitudo cuiuſlibꝫ tribꝰ rceſſiſſꝫ a dauid: excepta tribu iuda: tn̄ d̄ q̄libet tribu erāt viri bellatores robuſti q̄ ꝯiūcti fuerāt ipi dd̄ a tēpore q̄ fugit a facie ſaul. vt hr̄. i. Paral. xij. c. ⁊ iſti volebāt iuuare ipm dauid: ⁊ ad hos ꝯgregandos exiuerat ioab: quia erat difficiliꝰ negociū: ꝓpter qd̄ in eiꝰ abſētia duꝫ eēt dicto mō occupatꝰ. ⁊ periculum eſſet in mora ꝓſequendi ſeba. Dauid ꝯmiſit abiſai bellatores de domo ſua q̄ erant aſſueti exire cū ioab ⁊ obedire ei. verūtn̄ ioab ⁊ abiſai cū ſuis ſocietatibꝰ ꝯuenerūt in vnū ſic̄ erat ꝓdictū. ⁊ ſm̄ iſta pꝫ lr̄a.

n Cūq; illi eſſent. Hec eſt pars incidēntalis in q̄ agit̄ de interfectōe amaſe q̄ occurrit ioab i dicta inſecutione ſeba.

o Qui fabricatꝰ leui motu egredi. ⁊c̄. i hebreo hr̄ Et exijt ⁊ cecidit: qd̄ exponēs ra. ſa. dic̄ ꝙ ioab a ꝓpoſito ſic diſpoſuit vt caderet ad terram de vagina: vt ſic amaſa crederet ꝙ ioab leuaret de terra ad reponēdū in vagina: et nō ad ꝑcutiendū ipſum ideo ſubditur.

iuda in dié terciū: ⁊ tu adeſto pn̄s. Abijt ergo amaſa vt ꝯuocaret iudā ⁊ moratꝰ eſt extra palatiū qd̄ ei ꝯſtituerat rex. ait aūt dd̄ ad abiſai. Nūc magis affligetꝰ eſt nos ſeba filiꝰ bochri q̄ʒ abſalon. Tolle[m] ergo ſeruos dn̄i tui ⁊ ꝑſeq̄re eū ne forte inueniat ciuitates munitas: ⁊ effugiat nos. Egreſſi ſunt ergo cū eo viri ioab cerethi quoq; ⁊ phelethi ⁊ oēs robuſti exierūt de hierl'm ad ꝑſequēdū ſeba filiū bochri. Cumq;[n] illi eſſent iuxta lapidē grandē q̄ eſt in gabaon: amaſa veniēs occurrit eis. Porro ioab veſtitꝰ erat tunica ſtricta ad mēſurā habitꝰ ſui: ⁊ deſup accinctꝰ gladio dependēte vſq; ad ilia in vagina: q[o] fabricatꝰ leui motu egredi poterat ⁊ ꝑcutere. dixit itaq; ioab ad amaſaꝫ. Salue mi frater. Et tēuit māu dextera mētū amaſe q̄ſi oſculās eū. Porro[p] amaſa n̄ obſuauit gladiū queꝫ hēbat ioab. Qui ꝑcuſſit eū i latere: ⁊ effudit inteſtina eiꝰ in terrā: ⁊ mortuꝰ eſt: nec ſcd̄m vulnꝰ appoſuit. Joab aūt ⁊ abiſai frater eius ꝑſecuti ſunt ſeba filiū bochri. Interea qdā viri cū ſtetiſſent iuxta cadauer amaſe de ſocijs ioab dixerūt Ecce[q] qui eſſe voluit ꝓ ioab comes dauid. Amaſa aūt ꝯſperſus ſanguine iacebat i media via. Vidit hoc qdaꝫ vir ꝙ ſubſiſteret oīs ppl's ad vidēdū eū: ⁊ amouit amaſam d̄ via in agꝝ: opuitq; eū veſtimento ne ſubſiſterēt trāſeūtes ꝓpter eū. Amoto ergo illo d̄ via trāſibat oīs vir ſequēs ioab ad perſequēdū ſeba filiū bochri. Porro[r] ille trāſierat ꝑ[s] oēs tribꝰ iſrl̄ vſq;[t] i abelā ⁊[v] in bethmacha: oēſq;[x] viri electi aggregati fuerāt ad eum. Venerūt[y] itaq; ⁊ oppugnabāt eū in abela ⁊ in bethmacha: ⁊ circundederūt munitōibꝰ ciuitatē: ⁊ obſeſſa eſt vrbs. Oīs āt turba q̄ erat cū ioab moliebat̄ d̄ſtruere muros Et[z] exclamauit mulier ſapiēs d̄ ciuitate. Audite audite: dicite[a] ioab appropinq̄ huc ⁊ loq̄r tecū. q̄ cūꝫ acceſſiſſꝫ ad eā: ait illi. Tu es ioab ⁊ ille r̄ndit. Ego. ad quē ſic locuta eſt. Audi ſmōes ācille tue. q̄ r̄ndit. Audio. ruſūq; illa. Sermo[b] inq̄t dicebat̄ in veteri prouerbio. Qui[c] interrogāt interrogēt i abela: ⁊[d] ſic ꝓficiebāt. Nōne[e] ego ſuꝫ q̄ r̄ndeo veritatē i iſrl̄: ⁊[f] tu queris ſubuertere ciuitatem: ⁊[g] euertere mr̄em i iſrl̄. Quare ꝑcipitas hr̄ditateꝫ dn̄i: r̄ndēſq; ioab ait. Abſit[h]

p Porro amaſa nō obſuauit. i. nō ſe obſeruauit a ꝑcuſſiōe gladij: ⁊ int̄fecit eū ꝓditorie ſub ſigno pacis ⁊ amicitie. d. Salue mi frater. erat enim eiꝰ cognatꝰ germanꝰ: q2 erāt de duabꝰ ſororibꝰ. vt pꝫ ex p̄dictꝭ. xvij. c. ⁊ iō vocauit eū frēꝫ. Occidit aūt eū ex inuidia: timēs ne ei eq̄ret̄. q2 dauid ei iurauerat. Hoc faciat mihi d̄s: ⁊ h̄ addat ſi nō mgr̄ militie fuerꝭ corā me oī tpe ꝓ ioab. vt dictū eſt cap̄. p̄cedēn: ꝓpt̄ qd̄ aliq̄ de amicis ioab videntes eū mortuū: dixerūt inſultādo. q Ecce q̄ eē voluit ꝓ ioab comes dauid. q. d. ꝓpt̄ ſuā ambitionē reportauit mortē. Cetera patēt vſq; ibi.

r Porro ille trāſierat. ſ. ſeba filiꝰ bochri. s Per oēs tribꝰ iſrl̄ ſollicitando eos vt ꝯſtituerēt eū regē. t Uſq; in abelā. nomē eſt ciuitatis: fortꝭ ⁊ murate. v Et in bethmacha. nomē eſt territorij in q̄ ciuitas illa eſt ſita. x Oēſq; electi aggre. fu. ad eū. iſtud exponit̄ duplr̄. vno mō ꝙ fuiſſent ꝯgregati ad ſeba filiū bochri. Alio mō ꝙ eſſent ꝯgregati ad ioab. verūtn̄ q̄litercūq; accipiat̄ li oēs accipit̄ ꝓ multꝭ: q2 mlt̄i ꝯgregati ſunt ⁊ ad iſtū ⁊ ad aliū. verūtn̄ videt̄ ꝙ fortior ps ꝯgregata fuerit ad ioab: q2 ſeba obſeſſus nō audebat exire. y Venerūt itaq;. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ ipſiꝰ ſeba occaſio: q2 ciuitas obſeſſa erat in ꝑiculo deſtructōnis. qd̄ notat̄ cū d̄r. Oīs aūt turba q̄ erat cū ioab moli. deſtru. muros. et iō excogitata fuit via ſaluatōis ciuitatꝭ ꝑ modū q̄ ſequit̄. z Et exclamauit mulier ſapiēs. Dicūt hebrei ꝙ iſta mulier fuit ſara filia aſer q̄ deſcendit cū ioab in egyptū. vt hr̄ Gen̄. xlvi. ⁊ ꝙ habuit ſpm̄ ꝓphetie. ꝑ quem reuelauit iacob cū lugeret filiū ſuū ioſeph eſtimās eū mortuū ꝙ ipe viuebat: lꝫ nō crediderit donec vidit plauſtra ⁊ mūera ſibi miſſa a ioſeph. de quibus habetur Gen̄. xlv. Dicunt etiam ꝙ ipſa oſtendit moyſi ſepulcrū ioſeph: q̄n filij iſrl̄ egreſſi fuerūt de egypto: ⁊ ſm̄ h̄ exponūt qd̄ ſeq̄tur poſtea. Nōne ego ſum q̄ r̄ndeo veritatē in iſrl̄. ſ. reuelādo iacob ⁊ moyſi q̄ dicta ſunt. ſꝫ iſtud videt̄ oīno ficticium q2 ſm̄ p̄dicta iſta mulier an̄ deſcēſum iacob in egyptū hēbat ſpm̄ ꝓphetie: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad minꝰ hēbat. xx. annos vel circiter. Itē a deſcenſu iacob in egyptū vſq; ad exitū filioꝝ iſrl̄ de egypto fluxerūt anni. ccxx. ſicut pꝫ ex his q̄ dicta fuerūt Exod̄. xij. Itē ab exitu d̄ egypto vſq; ad fūdatiōꝫ tēpli q̄rto anno regni ſalomōis fluxerūt anni. cccclxxx. vt hr̄ iij. Reḡ. vi. qui ſimul iuncti faciunt annos. xc. Sedicio v̄o excitata ꝑ ſeba filiuꝫ bochri fuit circa finē vite dauid: q2 iaꝫ erat ſenex. cū igit̄ ſalomō fuerit coronatus ipo adhuc viuēte, vt hr̄. j. iij. li. i ca. ⁊ tēplū fundauerit q̄rto anno regni ſui. vt hr̄. j. iij li. c. vi. oportet dicere ꝙ iſta mulier tūc hr̄et ſeptingētos annos vel circiter: qd̄ eſt inconueniēs ꝓ illo tpe in q̄ vita hūana ꝓtendebat̄ vſq; ad cētū ānos ad plꝰ cōiter. ⁊ iō dicēdū ꝙ fuit alia mulier ⁊ d̄r ſapiēs nō ꝓpter ſpm̄ ꝓphetie ſꝫ ꝓpt̄ induſtriaꝫ naturalē ⁊ eloquētiā. ſic dictū eſt. s̄ xiiij. de muliere thecuite. a Dicite ioab appropinq̄ huc. quia volebat loq̄ cū eo ſecrete q̄ʒtū poterat fieri. b Sermo inq̄t di. i ve. ꝓuer. verꝰ ꝓuerbiū h̄ accipit̄ ꝓ lege. ſicut dictū fuit. s̄. i. li. xxiiij. c. in q̄ p̄cipit̄ filijs iſrl̄. vt veniētes ad expugnādū ciuitatē p̄mo offerrent ei pacē. vt hr̄ Deut. xx. et h̄ eſt qd̄ d̄r h̄. c Qui interrogāt interrogēt in abela. i. filij iſrl̄ q̄ expugnādo ciuitatē debēt p̄mo interrogare de pace: ſic debēt facere in hac ciuitate. d Et ſic ꝓficiebāt. q2 ſic implerēt legis mādatū ⁊ haberēt intentum.

e Nonne ego ſum q̄ r̄ndeo veritatē in iſrl̄. loquit̄ in ꝑſona ciuitatꝭ q. d. iſta ciuitas ſemꝑ tenuit veritatē ⁊ fidē regi. vn̄ in heb̄. hr̄ ſic. Ego pacificarū veraciū iſrl̄. i. vna de nūero pacificarū ciuitatū et veraciū regi. f Et tu q̄ris euertere ciuitatē. q. d. malum facis.

g Et euertere mr̄em in iſrl̄. q2 q̄libet ciuitas eſt mr̄ ppl'i ibidē nati ⁊ nutriti. in aliq̄bus libris iterponit̄. Ciuitatū: ſꝫ nō eſt de textu q2 nō eſt in hebreo nec in libris correctis. h Abſit abſit h̄ a me. h̄ verbū duplicat ioab ad maiorē aſſertōem. vel vt dic̄ ra. ſa. Semel ꝓ rege ⁊ ſel' ꝓ ſe. q. d. nec rex q̄rit nec ego. ideo ſubditur.

i Sꝫ hō de mōte ephraim. ⁊c̄. q̄ cōmouit ſeditōeꝫ ꝯ regē: illum ſolū q̄rimꝰ. k Ingreſſa eſt ḡ ad oēm ppl'm. i. ad maiores ciuitatis in q̄bus ppl's v̄tualit̄ ꝯtinet̄. Sic em̄ volebat loq̄ vt lateret ipm̄ ſeba. l Et locuta eſt eis ſapiēter. q̄d aūt dixerit nō exp̄mit̄: ſꝫ dicūt aliq̄ ⁊ ꝓbabilit̄ ꝙ ipſa oñdit eis bōa ipſius dauid ⁊ mala ipſiꝰ ſeba: ⁊ tota ciuitas erat ꝓpinq̄ exterminio propter eū

ex his concludens ꝙ melius erat ipſum ſolum occidi q̄ʒ ipſum ⁊ oēs alios ꝓpt̄ ipm̄: ⁊ ſic factū eſt. m Fuit ḡ. h̄ ꝯn̄r poſt reductionē dauid in regnum ⁊ ſedationē cōmotiōis excitate ꝑ ſeba cōueniēter repetit̄ ordinatio domꝰ dauid. ⁊ pꝫ ſnīa ex dictꝭ. s̄. viij. c. in fine exceptꝭ his. n Adurā v̄o ſuꝑ tributa. q̄ reddebāt̄ ipſi dd̄ a natiōibꝰ ſibi ſuiētibꝰ ſub tributo. ꝑut dictum fuit s̄. viij. cap̄. o Hirā āt. hiarites d̄r hiarites a ciuitate de q̄ erat. p Sacerdos dauid. i. magnꝰ apd̄ eū. ſic̄ dictū eſt. s̄. viij. ca. ꝙ filij dd̄ ſacerdotes erant. Dicit aūt ra. ſalo. ꝙ dd̄ fecerat iſtū p̄ncipē ⁊ iudicē. i. magnū int̄ p̄ncipes ⁊ iudices.

In ca. xx. vbi d̄r in poſtilla. Qui interrogāt interrogēt in abela. ⁊c̄.

Additio.

Extra ſ hebraica ſic hꝫ. Interrogare interrogāt in abela: ⁊ ſic ꝑfecerūt ſeu cōſūmauerūt ego pacificarū ⁊ veraciū iſrl̄ q̄re ſubuertꝭ ciuitatē ⁊ mr̄eꝫ in iſrl̄ Ad cuiꝰ ſenſuꝫ ꝓ p̄riū dicēdū ꝙ cū ioab veniſſet ꝑſequēdo ſeba gētes ſue ꝑ viā q̄rebāt pro ciuitate abela eo ꝙ audiſſent ipſum ſeba ibidem eſſe recluſuꝫ. ⁊ nō ceſſabant interrogare ꝓ hac ciuitate donec ad eā ꝑuenerūt. Idcirco hec mulier in ꝑſona ciuitatꝭ dicebat ipi ioab. Audiui ꝙ tu ſeu gentes tue ꝑ viā interrogaſtis ꝓ iſta ciuitate ꝯtinue donec ad eam ꝑueniſtis. ⁊ h̄ eſt qd̄ d̄r. Interrogare interrogāt. i. gentes tue. In abela. i. ꝓ abela: ⁊ ſic ꝑfecerūt viā ſuā. i. donec acceſſerūt ad eā. et q2 ipſe ioab veniebat cū exercitu diſpoſitꝰ ad bellū: ⁊ illa ciuitas nō turbabat pacē regni iſrl̄: neq; ſubtrahebat v̄itatē fidelitatꝭ ipſius regni iſrl̄. idcirco nō apparebat cā aliq̄ q̄re p̄nceps militie regis ipſam ciuitatē debuiſſet d̄bellare. vn̄ ꝯn̄r q̄rebat ab ipo ioab cām q̄re ſic veniebat interrogādo ꝓ ciuitate in bellico apparatu q̄ſi ad deſtructionē eiꝰ. ⁊ h̄ cū dicit. Ego pacificarū et veraciū iſrl̄, quare ſubuertis. ⁊c̄.

abſit hoc a me: n̄ p̄cipito neq; demolior: nō ſe ſic hꝫ res. Sꝫ[i] hō de mōte ephraim ſeba filiꝰ bochri cognomie: leuauit manū ſuā ꝯtra regem dauid: tradite illū ſolū ⁊ recedemus a ciuitate. ⁊ ait mulier ad ioab. Ecce caput eiꝰ mittet̄ ad te ꝑ murꝝ. Ingreſſa[k] eſt ergo ad omnem pplm̄: ⁊[l] locuta eſt eis ſapienter. Qui abſciſum caput ſebe filij bochri ꝓiecerīt ad ioab. Et ille cecinit tuba: ⁊ receſſerīt ab vrbe vnuſquiſq; in tabernacula ſua. Joab aūt reuerſus eſt hieruſalem ad regeꝫ. Fuit[m] ergo ioab ſuꝑ omnē exercitū iſrl̄. Banaias aūt filiꝰ ioiade ſuper ceretheos ⁊ pheletheos: adurā[n] vero ſuꝑ tributa. Porro ioſaphat filiꝰ ahilud acōmētarijs. Seba aūt ſcriba: ſadoch vero ⁊ abiathar ſacerdotes: hyrā[o] autem hyraites erat ſacerdos[p] dauid.

Capitulum. xxj.

Facta[a] eſt quoq; fames i diebus[b] dauid tribꝰ[c] annis iugiter. Et[d] cōſuluit dauid oraculū dn̄i. Dixitq;[e] dn̄s. Propter ſaul ⁊ domū eius ſanguinē: q2 occidit gabaonitas. Vocatis[f] ergo gabaonitis rex dixit ad eos. Porro[g] gabaonite nō erant de filijs iſrl̄: ſꝫ reliquie amorreoꝝ. Filij[h] q̄ppe iſrael iurauerāt eis: ⁊[i] voluit ſaul ꝑcutere eos zelo quaſi ꝓ filijs iſrl̄ ⁊ iuda Dixit ergo dauid ad gabaonitas. Quid faciā vobis: ⁊[k] qd̄ erit vr̄i piaculū vt[l] benedicatis hereditati domini. Dixeruntq; ei gabaonite. Nō[m] eſt nobis ſuꝑ argēto ⁊ auro queſtio: ſed ꝯtra ſaul ⁊ ꝯtra domū eius: neq; volumꝰ ut iterficiatur hō de iſrael. Ad quos rex ait. Quid ergo vultis ut faciā vobis: q̄ dixerūt regi. Virū[n] qui attriuit nos ⁊ oppreſſit inique ita delere d̄bemꝰ ut nec unꝰ quidem reſiduus ſit de ſtirpe eiꝰ in cunctis finibꝰ iſrl̄. Dent̄ nobis ſeptem uiri de filijs eiꝰ ut[o] crucifigamus eos domino. in gabaa ſaul quōdam electi domini. Et[p] ait rex. Ego dabo. Pepercit rex Miphiboſeth filio ionathe filij ſaul propter iuſiurandum qd̄ fuit inter dauid ⁊ ionathā filiū

Capitulum. xxi.

Facta eſt. Poſt punitōem dauid de pctō luxurie. h̄ ꝯn̄r ponit̄ punitio ꝓ pctō negligētie: ⁊ p̄ narrat̄ factū. ſcd̄o explicat̄ q̄druplex bellū. ibi. Factū eſt aūt. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ ioſue ⁊ p̄ncipes iſrl̄ iurauerūt gabaonitis ꝙ nō interficerēt. ꝑut hr̄ Joſue. ix. c. Saul aūt cū regnaret multos eoꝝ interfecit ꝯ p̄dictū iuramētū: qd̄ obligabat nō ſolū ioſue ⁊ p̄ncipes iſrl̄ illiꝰ tpis: ſꝫ et poſteros eoꝝ. factū aūt iſtud erat notoriū: ⁊ iō d̄buit puniri ꝑ dd̄ q̄ ſucceſſit ſaul. ⁊ q2 circa h̄ fuit negligēs: ſecuta eſt vltio diuina cogens ad vindicandū iſtud factū. Sic igit̄ ꝓcedit̄: q2 p̄ ponit̄ afflictio ppl'i. ſcd̄o vīdicatio delicti. ibi. Vocatꝭ ḡ. Primū pōit̄ cū d̄r.

a Facta eſt q̄ʒ fames. ſ. in terra iſrl̄. b In diebus dauid. eo ꝙ negligēs fuerat de iuſticia fiēda mō p̄dicto. c Tribꝰ ānis iugiter. i. cōtinue ſe habētibꝰ. d Et cōſuluit. ⁊c̄. dicit ra. Sal. ꝙ p̄ āno nō cōſuluit: eo ꝙ credidit ꝙ ſterilitas terre ꝯtigiſſet ex curſu nāli tpis: ſcd̄o āno credidit ꝙ ꝯtigiſſꝫ ꝓpter idoluꝫ miche: qd̄ adhuc erat in tribu dan: vt dicit rab. Salo. propter quod illud ydolum deſtruxit. ſed quia ſterilitas terre ꝑ h̄ nō ceſſauit: tūc cōſuluit dn̄m de cā ſterilitatꝭ. ſcd̄o pōit̄ reuelatio pcti: ꝓpt̄ qd̄ dicta ſterilitas acciderat. cū d̄r

e Dixitq; dn̄s ꝓpt̄ ſaul ⁊ domū eiꝰ ſang. domꝰ ſaul vocat̄ domꝰ ſanguinū. i. digna ſanguis ſui effuſiōe. f Vocatꝭ ḡ gabaonitꝭ. h̄ ꝯn̄r pōit̄ vindicatio delicti. circa qd̄ p̄ deſcribit̄ pene taxatio. ſcd̄o executō. ibi. Tulit itaq; rex. tercio mortuoꝝ tumulatō. ibi. Et nūciata ſūt. Circa p̄mū d̄r.

g Porro gabaōite nō erāt de filijs. ⁊c̄. h̄ introducit̄ duplici de cā. vna eſt vt ſciret̄ ꝓpt̄ quā cāꝫ reſeruati fuerāt a filijs iſrl̄ ceteris interfectꝭ. q̄ notat̄ cū d̄r. h Filij q̄ʒ iſrl̄ iurauerāt eis. i. ꝙ nō interficerent. vn̄ aliq̄ libri ſic hn̄t. Ne ꝑimerēt eos. ſꝫ nō eſt in hebreo nec in libris correctꝭ: ſubītelligit̄ tn̄ ꝓpt̄ qd̄ aliq̄s poſuit ꝑ modū gloſe ⁊ poſtea iſertū eſt textui ꝑ imperitiā ſcp̄toꝝ. iuramētū aūt factū gabaonitꝭ ⁊ modꝰ obligatōis plene hr̄ Joſue. ix. cap̄. Alia cā eſt vt dicit rab. ſa. q2 ſi gabaonite fuiſſent de filijs iſrl̄ fuiſſent magis miſericordes ⁊ indulſiſſent factū ſaul' ꝯ eos: ſic̄ idulſerāt ſacerdotes q̄ remāſerāt poſt mortē achimelech ⁊ alioꝝ q̄ fuerūt interfecti cū eo. vt hr̄. s̄. i. li. xxij. c. ⁊ ſic ppl's non fuiſſꝫ fame punitꝰ. i Et voluit ſaul ꝑcutere eos. ⁊c̄. Dicūt aliq̄ ꝙ non interfecit gabaonitas: ſꝫ q2 interfecit ſacerdotes. vt dictū eſt. ⁊ gabaonite hēbant ab eis victū et veſtitū: eo ꝙ ſuiebāt eis portādo ligna ⁊ aq̄s ad locum cultꝰ diuini: ꝑut determinatū fuerat ꝑ ioſue ⁊ p̄ncipes iſrl̄. vt hr̄ Joſue. ix. ꝓpt̄ qd̄ loq̄tur ſcp̄tura ac ſi ſaul interfeciſſet gabaonitas: q2 ille q̄dāmō d̄r hoīem interficere q̄ aufert ſibi victū. Sꝫ lr̄a nō ꝯcordat huic expoſitioni. q2 d̄r. Uoluit eos ꝑcutere zelo q̄ſi ꝓ filijs iſrl̄ ⁊ iuda. ſaul aūt nō interfecit ſacerdotes h̄ zelo: ſꝫ q2 dederāt panes ⁊ gladiū ipſi dauid. vt hr̄. s̄. i. li. xxij. ca. ⁊ iō dicūt alij ꝙ iſte zelꝰ intelligit̄: q2 ſaul cupiēs poſſeſſiōes gabaonitarū: eo ꝙ erāt in tribu beniamin: ⁊ occupabāt vnā ciuitatē notabilē: dicebat ꝙ meliꝰ eēt ⁊ deo acceptiꝰ ꝙ filij iſrl̄ ipſimet aq̄s ⁊ ligna miniſtrarēt in loco diuini cultꝰ: ⁊ illi delerēt̄. ꝑ h̄ palliās cupiditatē ſuaꝫ. Sꝫ hoc nō eſt veriſile: q2 illa cōportatio aq̄rū ⁊ lignoꝝ fuit gabaonitis impoſita tāq̄ ſuitꝰ ⁊ mors ciuilis. ꝑut dictū fuit Joſue. ix. c. ⁊ iō nō erat pro filijs iſrl̄: ſꝫ ꝯ ipſos hāc ſuitutē ad eos trāſferre: ꝓpt̄ qd̄ dicunt alij ꝙ ſaul motꝰ cupiditate p̄dicta dicebat: ꝙ ioſue ⁊ p̄ncipes tribuū malefecerāt dimittēdo gabaonitas. q2 partē hereditatꝭ iſrl̄ occupabāt: ⁊ ꝙ d̄bebat h̄ corrigere cum eēt tāte poteſtatis ⁊ maior in regimine populi q̄ʒ ioſue ⁊ p̄ncipes tribuū qui nō habuerūt regiā ptātem. k Qd̄ erit veſtrum piaculū. i. emēda vobis ſufficiēs. l Ut bn̄dicatis hr̄ditati domini. i. vt d̄s placatꝰ emēda vobis ſufficiēti: bn̄dicat terre iſrl̄: dādo pluuiā ad terre fecundatōem. m Nō eſt nobis ſuꝑ auro. ⁊c̄. Erāt enim pauperes: ⁊ iō veriſile eſt ꝙ dauid eis obtulerit p̄ emēdā pecuniariā: ſed ipſi renuerūt dicētes. n Virū q̄ attriuit ⁊ opp̄ſſit nos. ⁊c̄. ita ꝙ p̄ petiuerūt occiſionē oīm q̄ erāt de domo ſaul: ſꝫ q2 dauid eis ſuggeſſit ꝙ nimis petebāt fuerūt finaliter ꝯtēti de ſeptē viris. o Ut crucifigamus eos dn̄o. i. ad d̄claratōem iuſticie diuie. p Et ait rex ego dabo. tū q2 ſciebat volūtatē dn̄i ꝙ factū ſaul' puniret̄. vt pꝫ ex p̄dictꝭ. tū q2 magꝭ erat ꝯdeſcēdēdū toti ppl'o q̄ affligebat̄ fame q̄uſq; h̄ factū vīdicaretur.

Universidad de Salamanca. BGH

q Tulit itaq͡z. h͛ ponitur pene tal͡is execu͡tio cū dicitur. Tulit itaq͡z rex duos filios ꝛc. Dicit Rabi Sa. ꝙ isti duo specialiter noīantur quia fue rūt in occisiōe sacerdotū cū doech. r Et q̄nq͡z filios michol. ꝛc. isti fu erūt filij merob sororis michol nāles: s͡z michol eos nutriuit ꝛ adopta uit postea eo ꝙ nō hēbat filios nāles: iō dicūt ei᷒ filij: ꝛ ꝑm h͛ dr̄ eos ge nuisse hadrieli: nō q̄ fue rit ei᷒ vxor: sed merob so ror ei᷒. vt hr̄. s̄. i. li. c. xviij.

s Qui crucifixerūt eos in mōte. i. in loco patenti.

t Corā dn̄o. i. ad decla ratōem diuine iusticie.

v Tollēs aūt respha fi lia abia ciliciū. ꝛc. q̄ cor pora illa dimissa fuerūt i patibul᷒: voluit ea suare intacta ab auib᷒ ꝛ feris: iō parauit sibi locū iuxta ea: nec tn̄ erat sola: q̄ nō posset sic custodire q̄ ali q̄n oportebat eā dormi re: s͡z sola noiat: q̄ erat p̄ncipalis in h͛ fcō. S͡z vr̄ ꝙ dauid fecerit ꝯ le gem Deut. xxi. vbi pcipi tur ꝙ adiudicat᷒ morti appēsus in patibulo de ponat eadē die: sepelia tur. Dicēdū ꝙ illud erat fiēdū ꝯ cōi lege. s͡z i h͛ fa cto fuit p̄ncipalit̄ reuela tū ipsi nathā ꝓphe: ꝛ ꝑ nathā denūciatū dauid ꝙ voluntas dei erat ꝙ remanerent in patibulis donec ondereẗ signū ꝓ pitiatōis diuine ꝑ dato nem pluuie: q̄ dicta ste rilitas ꝑ siccitatē cōtige rat. ꝛ ideo subditur.

x Donec stillaret aq̄ ma defaciens terram.

y Sup eos. noiant̄ isti suspēsi spāliter: q̄ desce sus pluuie erat signū ꝙ tūc deberēt dari sepultu re. Ra. sa. assignat etiam aliā cām more ipsorū in

saul. Tulit[q] itaq͡z rex duos filios respha filie abia: quos peperit saul armoni et miphiboseth: ꝛ[r] quinq͡z filios michol filie saul quos genu erat hadrieli filio berzellai qui fuit de molathi: ꝛ dedit eos in manus gabaonitarū qui[s] crucifixerūt eos in mōte corā dn̄o. Et ceciderunt hi septē simul occisi i diebus mes sis prime incipiēte messiōe ordei. Tollēs[u] aūt respha filia abia cili ciū substrauit sibi supra petrā ab initio messis donec[x] stillaret aqua sup[y] eos d̄ celo. ꝛ n̄ dimisit aues la cerare eos ꝑ diē neq͡z bestias ꝑ no ctē. Et[a] nūciata sunt dauid que fe cerat respha filia abia concubi na saul. Et abiit[b] dd̄ ꝛ tulit ossa saul ꝛ ossa ionathe filii eius a viris iabes galaad qui furati fuerāt ea de platea bethsā in qua suspēde rāt eos philistiim cū interfecissent saul in gelboe: ꝛ asportauit inde os sa saul ꝛ ossa ionathe filii eius. ꝛ[c] colligētes ossa eorū qui affixi fue rant sepelierūt ea cū ossibus saul ꝛ ionathe filii ei᷒ in terra beniamin in[d] latere i sepulcro cis patris eius Feceritq͡z oīa que p̄ceperat rex ꝛ re

tum quia iste non fuit de nob: s͡z de geth. vt patet in fine huius. c. tū q̄ in hebreo h͛ de nō pōt esse ꝓpositio: ꝛ iō totū est vna dictio. g De gñe arafa. i. gigātea: vt dicūt hebrei. h Et accinctus erat ense nouo. in hebreo hr̄. Et accinct᷒ erat de nouo. ita ꝙ h͛ ense nō est de textu. Dicūt em̄ hebrei: ꝛ est verisile ꝙ illa die fuerat fa

propitiat᷒ ē de᷒ terre p᷒ hec. Fa ctū[f] ē aūt rursū ꝓliū philistinorū aduersū israel. ꝛ descēdit dauid ꝛ serui ei᷒ cū eo: ꝛ pugnabāt contra philistiū. Deficiēte aūt dauid: ies bidenob[f] q fuit d̄[g] genere arafa cu ius ferrū haste trecētas vncias ap pēdebat ꝛ[h] accict᷒ erat ense nouo nisus ē ꝑcutere dauid ꝓsidioq͡z ei fuit abisai fili᷒ saruie ꝛ ꝑcussū phi listeū iterfecit. Tūc iurauerūt viri dd̄ dicētes. Iā nō egredieris no biscū in bellū ne extiguas lucernā israel. Scd̄z[i] q̄z fuit bellū i gob cō tra philisteos. Tūc[k] ꝑcussit sobo chai de[l] vsathi zaph[m] de stirpe a rafa de genere gigātū. Tertiū[n] q̄z fuit bellū i gob cōtra philisteos i[o] quo ꝑcussit adeodat᷒ fili᷒[p] saltus polymitari᷒[q] bethleemites[r] goli ath[s] getheū cui᷒ hastile haste erat q̄si liciatoriū texētiū. Quartū[t] bel lū fuit i geth i q̄ vir fuit excels᷒ q̄[u] senos i māib᷒ pedibusq͡z hēbat di gitos. i. vigīti ꝛ q̄tuor: ꝛ erat d̄ ori gie arapha ꝛ[x] blasphemauit israel Percussit aūt eū ionathas filius sāma fr̄is Dauid. Hi q̄tuor nati sunt de arapha i geth ꝛ ceciderūt

ctus miles de no uo ꝛ iō nitebatur facere ꝓbitatē eui dentē in pꝯssiōe regis. Cetera pa tent ex dictis.

i Scd̄m q̄z fuit bellū. h͛ sic nō significat h͛ ordi nē tpis: q̄ ꝑmū narrāt h͛ illa bel la: q̄ ꝓs ex h͛ q̄ il lud bellū q̄d terciū fuit simplr ꝑmū: vt patebit. illud aūt q̄d h͛ ꝑmū fuit simplici ter vltimū: q̄ p᷒ illud dauid n̄ iuit ad ꝓliū: narraẗ tñ hic ꝑ ꝓptr̄ ꝓtinuatōes ad ꝓcedētia imediate: q̄ contigit post famā su ꝓdictā i senectu te dauid. ꝛ iō nō est hic ordo tpis: s͡z narrationis. q̄ istud bellū imme diate narraẗ post ꝓcedēs. ꝛ ita dicē dū de alijs seq̄ntibus. k Tūc ꝑcussit sobochai. nomē ꝓpriū milit̄. l De vsathi. i. de tali loco. m zaph. al's ziph nomē est gigātis ab eo ꝑcussi. n Terciū q̄z fuit bellū in gob. istd̄ fuit bellū in q̄ da

uid interfecit goliath: vt p̄z ex sequētib᷒. ꝓpt̄ q̄d dicendū ꝙ gob est nomē loci spālis q̄ erat in valle therebinthi in q̄ fuit illud. sicut hr̄. s̄. li. i. ca. xvij. sicut in valle suessionēsi sunt multa loca particula ria. ꝛ sic istud bellū q̄d fuit in gob tanq̄ in loco ꝑticulari: fuit etiā in valle therebinthi sicut loco cōmuni. o In q̄ ꝑcussit adeo. id est dauid q̄ fuit a deo elect᷒ ꝛ dat᷒ ad regimē ꝓpli. vt p̄z ex dictꝭ s̄. i. li. xvi. c. p Fili᷒ salt᷒. q̄ lōgo tpe habitauit in nemoribus fugiēs a facie saul. vt p̄z. s̄. li. i. xxij. ca. q Polymitari᷒. q̄ d̄ scendit de genere bezeleel: q̄ fuit p̄ncipalis in ope polymitario ta bernaculi. vt hr̄ Exod. xxx. c. r Bethleemites. q̄ ibi fuit na tus. vt p̄z ex dictis: ꝛ hr̄. s̄. li. i. c. xvi. s Goliath getheū. q̄ q̄ pugnauit dauid ad singulare certamē. ꝛ ex h͛ p̄z q̄d dictū est. s. ꝙ istud bellū ordine tpis fuit ꝑmū: q̄ añ bellū illud non fuit dauid in aliq̄ bello: imo domi remāserat alijs fratrib᷒ suis ad bellū post saul eūtibus: tanq̄ nimis iuuenis. t Quartū bellū et. ꝛc. in quo fuit vir excelsus. i. magnitudine excedēs cōem staturā hoim. u Qui senos in manib᷒. ꝛc. h͛ ponit̄ ad ostendendū ꝙ sic erat ex cessiue magnitudinis: ita etiā erat terribilis in alijs.

x Et blasphemauit isrl̄. i. vituperauit prouocando eos ad ꝓliū. sicut de golia dicitur. s̄. li. i. c. xvij ca. Capitulum. xxij.

Locutus est aūt. Post liberatōes dauid a ꝑiculis h͛ ꝑ ponit̄ canticū grāꝝ actōis. ꝛ ꝑ cōgrā. actio ꝓ ꝑte nitis. scd̄o vaticinatio de futuris. c. xxiij. Circa ꝑmū ꝑe mittitur q̄dā ꝓfatio. scd̄o subdit̄ grāꝝ actio. ibi. Dn̄s petra mea. Circa ꝑmū dr̄. a Locut᷒ est āt dauid vba carmis hui᷒. i. q̄d sequitur postea. Et de carmē: q̄ psalm᷒ iste in hebreo cōpositꝰ est

patibulis. q̄ erāt iuxta viā cōem in q̄ multi gētiles trāsibāt: ꝛ cū peterēt quales homies fuissent: rñdebaẗ eis de gñe regio. ꝛ cū q̄rerent vltra cām suspensiōis: rñdebaẗ eis ꝙ h͛ erat ꝓpt̄ occisionē gabaonitarū: q̄ de gētili tate puersi fuerāt ad iudaismū: q̄ tpe iosue fuit ista ꝯuersio. vt dictū fuit Iosue. ix. ca. ꝛ ꝑ h͛ multi gētiles mouebāẗ ad h͛ ꝙ trāsirēt ad fidē: ꝛ ritum iudeoꝝ. a Et nūciata sunt. h͛ ꝯñr ponit̄ istoꝝ venerabilis tumulatio cum dr̄. Et nūciata sunt dauid q̄ fecerat respha. ꝛc. ꝛ sequit̄. b Et abijt dauid ꝛ tulit ossa. ꝛc. q̄ erāt sepulta in nēore iabes. vt hr̄. s̄. li. i. c. xxxi. ca. nō erat loc᷒ solēnis ꝓ talib᷒ ꝑsonis. c Et colligētes ossa eorū q̄ affixi fuerāt se. ꝛc. in terra beniamin: de cui᷒ tribu erāt. d In latere in sepulcro cis p̄ris ei᷒. i. iuxta lat᷒ sepulcri cis p̄ris saul. e Factū est aūt. h͛ ꝯñr ponit̄ q̄druplex bellū. ꝛ ꝑ h͛ ondit q̄liter dn̄s ꝓtexit dauid i illis periculis. scd̄o grāꝝ actio reddit̄ ꝓ his ꝛ alijs b͞nficijs. c. xxij. Circa ꝑi mū dicit̄. e Factū est aūt rur. ꝛc. Dicūt aliq̄ ꝙ istud acciderat an fa mē ꝓdictā: q̄ tā añ in ꝑsecutōe absalon serui dauid nō ꝑmiserant ip̄m ire cū alijs ad ꝓliū. vt hr̄. s̄. c. xviij. s͡z h͛ nō videẗ verū ꝑ h͛ q̄d dr̄ h͛. Post h͛. ꝛc. ꝛ sic videẗ referri ad factū narratū añ immediate: aliť nō haberet ali quid certū ad q̄d referret. Preterea istud bellū videẗ contigisse q̄n vires dauid iā debilitate erāt ex senectute: vt ondunt circūstātie lr̄e. Nec valet istud q̄d inducit̄ de bello ꝯ absalon. ꝙ em̄ sui dauid nō ꝑmiserūt ipsum ire ad ꝓliū fuit ex cā spāli. s. q̄ dauid p̄ncipalit̄ ꝛ singularit̄ q̄si ad mortē querebaẗ. vt p̄z ibidē. c. xvij. dixit achitofel de dauid. Vnū em̄ virū tu queris. ꝛc. ꝛ iō illud impedimētū fuit singulare. S͡z in isto bello vidētes serui dauid ip̄m virib᷒ debilitatū: ordinauerūt ꝛ iuramēto firmauerūt ꝙ d̄ cetero nō iret ad ꝓliū in ꝓpa ꝑsona. f Iesbidenob. Dicūt aliqui ꝙ sunt tres dictiones: ita ꝙ de est ꝓpositio: ꝛ nob nomē loci. s͡z h͛ p̄z falsum,

metrice ꝛ ꝑ modū laudis diuine. b In die qua liberauit ꝛc. Et q̄ p̄z ꝙ iste p᷒ fuit fact᷒ a dauid post oēs ꝑsecutōes eius ꝛ sedat̄ aduersarijs ipso existēte in q̄ete cōtēplatōnis. c Et de manu saul. ista ꝑsecutio spālit̄ exprimit̄: q̄ fuit diuturnior alijs et periculosior. d Dn̄s petra mea. Hic ꝯñr ponit̄ cāticū ꝓ grā

tiactōe: vbi ꝑ ꝑo nit̄ cāticū narra tio. ꝛ scd̄o interea conclusio. ibi. Vi uit dn̄s. Cāticū s͡z añtē factū fuit a dauid ꝓ sua li beratōe a ꝑiculis multis. vt p̄z ex di ctis. ꝛ iō ꝑ ꝑmi tur de ip̄m liberā tis efficatia. scd̄o liberatōis materia ibi Saluator me us. tercio mod᷒ li beratōis. ibi. Mi sit de excelso. Cir ca ꝑmū dicitur.

b Dominus pe tra mea. i. funda mentū me stabili ens ꝓ multiplices impulsus. e Et robur meū. me for tificās ꝯ hostiles insult᷒. f Scu tum meū. muniē s me ꝯ hostiū ict᷒.

g Et cornu salu tis. repellēs. ꝛ eij ciēs aduersarios incursus.

b Saluator me us. h͛ ꝯñr exprimit̄ materia hui᷒ libe ratōnis: videlicet multa mala ꝛ pe ricula de q̄b᷒ liber rat᷒ fuit v̄tute di uina. Circa q̄d ꝑ

in manu dauid ꝛ seruorꝝ eius.

Locutus[a] est Ca. xxij.

aūt dauid dn̄o verba carmi nis hui᷒ in[b] die qua liberauit eum dn̄s de manu oim inimicorꝝ suorꝝ ꝛ[c] de manu saul. Et ait. Dn̄s[d] pe tra mea ꝛ[e] robur meum ꝛ saluator me᷒. De᷒ dn̄s fortis me᷒: spera bo in eū. Scutū[f] meum ꝛ[g] cornu sa lutis mee: eleuator meus ꝛ refugi um meū saluator[h] meus de iniqui tate liberabis me. Laudabilē[i] inuo cabo dominū: ꝛ[k] ab inimicis meis saluus ero. Quia[l] circūdederunt me contritōnes mortis: torrentes belial[m] terruerunt me. Funes[n] in feri circumdederunt me: preuene runt[o] me laquei mortis. In[p] tribu latione mea inuocabo dominum: et ad deū meum clamabo. Et[q] ex audiet de templo sancto suo vo cem meam: ꝛ clamor meus veniet ad aures eius. Cōmota[r] est ꝛ con tremuit terra: fundamēta montiū concussa sunt ꝛ conquassata: quo niam iratus est eis. Ascendit[s] fu mus de naribus eius: ꝛ[t] ignis de

gas illas egypti fuerunt facte coruscationes ꝛ tonitrua horribilia. vt ha betur Exo. viij. ita ꝙ videbat tremere tota terra: ꝛ mōtiū fundamēta cō moueri. s Ascēdit fum᷒ de narib᷒ ei᷒. loq̄tur de deo more hoīs irati de cui᷒ narib᷒ exit fum᷒: q̄ ira est ascēsio sanguis circa cor: ꝛ inde ascen dunt spūs ad sup̄iora. ꝛ iō ira maxie apparet in facie: vt in oculis ꝛ nari

ore eius volauit: carbones succen si sunt ab eo. Et[u] inclinauit celos ꝛ descēdit: ꝛ[x] caligo sub pedib᷒ eius Et[y] ascēdit sup cherubi ꝛ volauit ꝛ lapsus est sup pēnas vēti. Po suit[z] tenebras in circuitu suo latibu lū: cribrās[a] aquas d̄ nubib᷒ celorū Pre[b] fulgore in cōspectu eius nu bes: succēsi sūt carbōes igne. To nabit de celo dn̄s: et excelsus da bit vocē suā. Misit[c] sagittas suas: ꝛ dissipauit eos fulgura ꝛ cōsūpsit eos. Et[d] apparuerūt effusiōes ma ris: ꝛ[e] reuelata sunt fundamēta or bis ab increpatōne dn̄i: ab inspira tione spūs furoris ei᷒. Misit[f] de ce lo ꝛ assūpsit me ꝛ traxit me de aq̄s mltis. Liberauit[a] me ab[b] inimico meo potentissimo ꝛ[c] ab his q odẽ rāt me: q̄m robustiores[d] me erant. Preuenit[e] me i die afflictōis mee ꝛ factus est dn̄s firmamētū meū. Et[f] eduxit me in latitudinē: libe rauit me: q̄ ꝯplacui ei. Retribuet[g] mihi dn̄s ꝑm iusticiam meā: ꝛ ꝑm mūdiciā manuū mearū reddet mi hi. Quia custodiui vias dn̄i: ꝛ nō

bus. sciendū tñ ꝙ ira ꝛ a lie passiones in deo non hñt locū: nisi ꝑm q̄dā modū: dr̄ em̄ ds̄ irasci q̄n punit pctōres. q̄ ad mo dū hoīs irati se haber.

t Et ignis d̄ ore ei᷒ vo ra. q̄ ignis et grādo mi xta pariẗ ferebanẗ ad pu nitōem egyptior. vt hr̄ Exod. ix. ꝛ dr̄ h͛ ꝓcessisse de ore dei: q̄ de volūta te ꝛ ꝓcepto ei᷒ fiebat tal' punitio. v Et incli. ce. ꝛ dscēdit. ꝑ loci mu tatiōnē: s͡z ꝑ effect᷒ exhi bitōem. s. ad punitōem egyptior ꝛ liberatōs he breor. x Et caligo ꝛc. q̄ fecit tenebras pal pabiles trib᷒ dieb᷒ i egy pto. vt hr̄ Exod. x.

y Et ascēdit sup cheru bin ꝛ volauit. ꝛc. ꝑ h͛ de signaẗ velocitas diuini subsidij ad liberatōs po puli de egypto. q̄ oēs fi lij isrl̄ eadē die sūt edurit cū tn̄ eēnt i nūero mario vt habetur Exod. xij.

z Posuit tenebras. ꝛc. h͛ intelligit̄ d̄ nube exnte int̄ filios isrl̄ ꝛ exercitum egyptior super mare ru brū q̄ erat obscurissima ꝛ desima ex parte egy ptior: ita ꝙ nō poterat accedere ad filios israel. vt habetur Exod. xiiij.

a Cribrans aq̄s. ꝛc. q̄

describit̄ sua liberatio. scd̄o subdit̄ liberatio ꝓpli de egypto. q. ꝓ templo. ibi. Cōmota est. Circa ea q̄ sunt dicēda in h͛ cātico consi derandū ꝙ factū fuit metrice. vt dictū est. ꝛ iō rōne metri h͛ ponū tur aliq̄ modi loq̄ndi: q̄ nō ponūtur cōiter in orōne ꝓsaica: quia frequēter accipit ꝑteritū ꝓ ꝑnti vel futuro ꝛ econuerso: ꝛ aliq̄n h͛ figuratiua locutōe trāsit ad planā ꝛ econuerso. dicit igit̄. b Sal uator me᷒ de iniq̄tate liberabis me. i. liberasti. ꝛ notat̄ h͛ iniq̄tas dauid i fcō bersabee: de q̄ fuit liberat᷒ q̄tū ad culpā ꝑ verā ꝯtritio nem ꝛ cōfessiōē: ꝛ q̄tū ad penā ꝑ diuinā vltōē. vt p̄z ex sup̄dict̄. i Laudabilē inuocabo dn̄m. i. dignū oi laude. k Et ab ini micis meis saluus ero. ꝛc. s. ab inimicis inuisibilib᷒ q̄ sunt maligni spūs sic iā liberat᷒ fuerā ab inimicis visibilib᷒. l Qui circū dederūt me ꝛc. post mala spūalia a q̄bus liberat᷒ fuit: enarrat cor poralia ex ꝑsecutōe saulis: in h͛ q̄d dr̄. Circūdederūt me. q̄ saul ꝛ viri ei᷒ cingebāt dauid in modū corone: ita ꝙ dauid desꝑabat se posse euadere. vt hr̄. s̄. li. i. xxiij. ca. m Torrētes belial. i. impe tus ꝑsecutōis saul: q̄ erat absq͡z iugo disciplinꝰ ꝛ legis diuine. n Funes inferi. in heb hr̄. Societates inferni. i. demōes incitan tes saulē ad me ꝑsequēdū. o Preuenerūt me laquei mort. s. i ꝓbei ꝛ alij insidiatores q̄ q̄rebāt tps ꝛ locū quō dauid caperetur vt hr̄. s̄. li. i. xxiij. c. p In tribulatōe inuocabo dn̄m. i. inuocaui vt hr̄. s̄. li. i. xxiij. c. q Et exaudiet de téplo. i. de celo: q̄d est téplū glīe sue. r Cō mota est. h͛ inducit exēplū de liberatōe ꝓpli isrl̄ de egypto. vt dicit rab. Sal. ꝙ modus fuit hebreoꝝ in liberatōib᷒ particularib᷒ face re mētiōem de libatōe egyptiaca: q̄ fuit gñalis toti ꝓpło. vt p̄z in plurib᷒ loc̄ sacre scripture. dicit igit̄. r Cōmota est ꝛ ꝯtremuit terra. q̄ ꝓpt̄ plagas inflictas egypto a dn̄o oēs hitātes terram egypti fuerūt cōmoti ꝛ ꝯtremuerūt. vt hr̄ in Exo. ꝛ etiā ad lrā: q̄ int̄ pla

ex dēsitate illi᷒ nub̄ fluebāt pluuie grosse ad mai᷒ ipedimētū egyptior. ve rūtn̄ q̄ illa nubes illūinabat noctē ex ꝑte filiorꝝ isrl̄. vt ibidē dr̄: iō subdit̄ b Pre fulgore. ꝛc. ꝛ q̄ ex nube illa gñata fuerūt fulgura ꝛ tonitrua q̄b᷒ ro te curruū ferebaẗ in ꝓfundū. sic dictū fuit ibidē. iō subdit̄. Succēsi sūt car bones ignis. ꝛc. Misit sagittas. ꝛc. i. fulgura ꝛ coruscationes q̄b᷒ territi diruerūt. Fugiam᷒ israelē: dn̄s em̄ pugnat ꝓ eis ꝯ nos: q̄ m̄ sic ibidē dr̄. Fugiētib᷒ egyptijs occurrerūt aq̄. iō subdit̄. d Et appa. ef. ma. egy ptios submergētes. e Et reue. sunt ꝛc. q̄ supficies terre q̄ erat in pro fundo maris fuit discooꝑta: ita ꝙ filij isrl̄ trāsierunt ꝑ mediū maris. vt hr̄ Exod. xiiij. Dicit̄ aūt terra q̄ est sub aq̄s mar̄ fundamētū orbis ad simili tudinē fundamēti dom᷒ q̄ est pars inferior. Sic terra q̄ est in ꝓfundo maris h͛ sup se elemētū aq̄ ꝛ postea aeris: ꝛ ꝯñr alias partes orbis. Cō sequēẗ ondit a q̄ tal' punitio egyptior fcā sit: cū dr̄. Ab icrepatōe dn̄i ꝛc. f Misit de celo. h͛ describit forma siue modus liberatōis ip̄si᷒ dauid q̄ mod᷒ fact᷒ est virtute diuina. ꝛ ꝑ describit mod᷒ sue liberatōis ꝑ modū euasiōis de manu aduersarior. scd̄o ꝑ modū insecutōis ꝛ destructōis eo rū. ibi. In te em̄ currā accinct᷒. Prima i duas: in partē ꝓncipalē ꝛ incidē talē. scd̄a ibi. Cū s. iō. Circa ꝑmū dr̄. a Liberauit me. s. de᷒ sua grā et virtute. b Ab inimico meo potētissimo. i. saule. c Et ab his q̄ oderāt me. i. absalon ꝛ suis seq̄cibus. d Qm̄ robustiores me erāt ꝛ in h͛ ꝯfiteẗ dauid se liberatū virtute diuina: nō sua. e Preuenit me in die afflictōis mee. q̄ cū desꝑaret se nō posse euadere a facie saul. vt hr̄. s̄. i. li. c. xxiij. Venit nūcius ad saul dicēs. Festina vei q̄m philistijm ifu derūt se super terrā: q̄ factū fuit ordinatōe diuina vt saul omitteret ꝑseq̄ dd̄. f Et eduxit me in latitudinē. q̄ dauid q̄ a saul ꝛ viri ei᷒ erat circūdatus in modū corone: vt ibidē dr̄: recedēte saule liber potuit ire quo voluit. g Retribuet mi do. ꝑm iust. meā. ꝛc. Et h͛ em̄ ꝙ sauli pepercit cū posset eū occidere. vt hr̄. s̄. li. i. ca. xxiiij. ꝛ xxvi. ꝛ q̄ absalon sepsequēẗe saluare

Universidad de Salamanca. BGH

volūtīne in peccato mortali morerentur, prout dictum fuit. ſ. c. xvij. ex mi ſericordia fuit diſpoſit' ad h ꝙ ds eēt ſibi miſericors ⁊ ꝓpinius in dando ſibi grām in pñti ⁊ gliam in futuro, ſm illḋ Math. v. Bti miſericordes qm ipſi miſericordiā cōſequent. b Oia em iudicia ei' in ꝯſpectu meo. vt caueā ab eoꝝ trāſgreſſiōe. i Et ero pfect' corā eo. qꝛ in ꝯiun ctione ad deū p caritatē ꝯſiſtit eſſentialit' pfectio vite. k Et cuſtodiā me ab iniq̄tate mea. cauē do diligēter de cetero a reciduo. l Cū ſctō. Hec eſt pars incidētalis qꝛ dauid locutus fuerat d ſua liberatōe ppt' ſuā i nocentiā: iō h incidētalit' oñdit dei miſericordias ⁊ benignitatē gñalit' erga bonos dicēs. Cum ſctō ſctūs eris. qꝛ ſctūs te ſan ctū oſtēdit a q̄ ſua ſan ctitas oriuat. m Et cū robuſto. ad tolerādū aduerſa patienter.

n Perfectus. ſ. eris dā do ſibi grās tolerādi ad uerſa: nō ſolū patiēter: ſꝫ etiā ſuſcipiēdi gaudēter. ſicut martires gaudēbāt in paſſionib': qḋ eſt marie pfectiōis in ꝟtute forti tudinis. o Et cū ele cto. ad vitā btām ex tua liberalitate. p Ele ctus eris. qꝛ eliget te oi bus alijs ꝯtemptis.

q Et cū puerſo puerterij reddendo ei penā ppter puerſitatē ſuā: iuſte tñ ex parte tua: vel aliter.

q Cū puerſo puerteris ſcꝫ ſm iudiciū ſuū erro neū: qꝛ hoīes puerſi cū ab eo puniūtur iuſte: dicūt deū cū eis puerſe agē.

egi ipſe a deo meo. Oia ͣ em iudi cia ei' in ꝯſpectu meo: ⁊ pcepta ei' nō amoui a me. Et ͥ ero pfect' co rā eo: ⁊ ᵏ cuſtodiā me ab iniq̄tate mea. Et reſtituet mihi dñs ſm iu ſticiā meā: ⁊ ſm mūdiciā manuū meaꝝ in cōſpectu oculoꝝ ſuoꝝ. Cū ˡ ſctō ſctūs eris: ⁊ ᵐ cū robuſto pfect' ⁿ. Et ᵒ cū electo elect' ᵖ eris: ⁊ ᵍ cū puerſo puerteris. Et ʳ pplm pauperē ſaluū ˢ facies: oculiſqꝫ tuis excelſos hūiliabis. Quia ᵗ tu lucer na mea dñe: ⁊ ᵘ tu dñe illūiab tene bras meas. In ˣ te em currā ʸ accin ctus: in ᶻ deo meo trāſiliā murum: De' ᵃ imaculata via ei': eloquiū ᵇ dñi igne examinatū: ſcutū ᶜ eſt oīm ſperantiū in ſe. Quis ᵈ eſt ds pter dñm: ⁊ qs ds fortis pter deū nrm De' ᵉ q accinxit me fortitudine: ⁊ ᶠ cōplanauit pfectā viā meā. Coe quās ᵍ pedes meos ceruis: ⁊ ʰ ſup excelſa mea ſtatuēs me. Docens ⁱ man' meas ad pliū: ⁊ ᵏ cōponēs q̄ ſi arcū ereū brachia mea. Dediſti ˡ mihi clipeū ſalutis tue: ⁊ ᵐ māſue tudo mea multiplicauit me. Dila tabis ⁿ greſſus meos ſubt' me: ⁊ ñ deficient tali mei. Perſeq̄r inimi cos meos ⁊ ꝯterā: ⁊ nō ꝯuertar do nec cōſumā eos. Cōſumā eos ⁊ ꝯfringā vt nō cōſurgāt: cadēt ſub pedib' meis. Accinxiſti me forti tudine ad pliū: incuruaſti reſiſten tes mihi ſubt' me. Inimicos ᵃ me os dediſti mihi dorſū: odiētes me ⁊ diſpdā eos. Clamabūt ᵇ ⁊ ᶜ non erit q ſaluet ad ᵈ dñm: ⁊ ᵉ nō exaudi et eos. Delebo eos vt puluerē ter re: q̄ſi lutū platearū cōminuā eos atqꝫ ꝯfringā. Saluab ᶠ me a ᵍ ꝯtra dictōib' ppli mei: cuſtodies ʰ me i caput gētiū. Ppl's ⁱ quē ignoro ſ uiet mihi: filij ᵏ alieni reſiſtēt mihi auditu auris obediēt mihi. Filij ᵐ alieni defluxerūt: ⁊ ⁿ ꝯtrahēt in an guſtijs ſuis. Viuit ᵒ dñs ⁊ ᵖ bñdi ctus ds me': ⁊ ᵍ exaltabitur deus

r Et pplm pauperē. i. abiectū ⁊ hūilē. s Saluū facies ⁊c̄. qꝛ ſm ꝙ ſꝫ Jacob. iiij. De' ſupbis reſiſtit: hūilib' aūt dat grām. t Quia tu lucerna mea dñe. qḋ pōt intelligi dupl'r. Lucerna em eſt lumē in teſta. et ideo lumē nāle intellect' hūani poſitū in corpore terreo bñ dr lucerna do mini: qꝛ lumē nāle rōis eſt q̄dā impſſio diuini luminis. ſm illḋ pš. iiij. Si gnatū eſt ſup nos. ⁊c̄. Itē ds pñs hoi p grām ſuā dr ei' lucerna: qꝛ ois creatura ad eū cōpata tenebra eſt. iō ſubdit. v Et tu dñe illumi tene bras meas. Pōt etiā dici ꝙ tenebre h vocant opa meritoria p peccatū mortale ſupuenies extincta q̄ viuificant' ⁊ illūinant' recuperata gratia.

x In te em currā. Hic ponit' lib'ano ꝯ p modū ſecutōis ⁊ deſtructōis aduerſarioꝝ ſuoꝝ: eū dr. y In te. i. tua ꝟtute. y Currā accinct'. id eſt ad pliū expedit'. z In deo meo trāſiliā murū. capiēdo aduer ſarios intra ſuū fortaliciū. a Deus imaculata via ei'. via iſta eſt lex diuina: in q̄ nō eſt aliq̄ imūdicia ꝯceſſa ⁊ tāq̄ licita: lꝫ aliq̄ mala fuerint p miſſa ꝑpt maiora mala euitāda. ſic libell' repudij pmiſſus fuit in le. ve. ⁊ vſura ci extraneis: ne vxores occiderēt ⁊ ne frēs ſuos vſuri grauarent. p ut dictū fuit plen' Deut. xxij. ⁊ xxiij. b Eloquiū dñi igne examia tum. i. purū ⁊ mūdū. ſic metallū in fornace pbatū. c Scutū eſt oīm ⁊c̄. i. ſpeīeds. d Qm qs ⁊c̄. q. d. null': qꝛ alij ſunt dij participatiue. ſcꝫ hoīes ſcti. ſm illud pš. lxxxj. Ego dixi dij eſtis. vel dij falſi: ſic ydola gentiū. e Deus q. ⁊c̄. corporali ꝯ hoſtes viſibiles ⁊ ſpūali ꝯ inui ſibiles. f Et cōplanauit ⁊c̄. auferēdo offendicula corpalia ⁊ ſpūalia

g Coequās pedes. ⁊c̄. dādo m agilitatē ad inſequēdū hoſtes meos fu gientes. ⁊ eſt locutio hyꝑbolica: qꝛ nō habuit tātā velocitatē currēdi ſic ceruus. ſic dr talis mulier eſt albior niue: ad deſignādū excellētiā ſue al bedinis: q̄uis nō ſit ita alba ſic nix. h Et ſup excelſa. ⁊c̄. i. ſtabiliēs in regia dignitate. i Docēs man' meas ⁊c̄. qꝛ artē pliādi me docuit

k Et cōponēs. ⁊c̄. i. fortitudinē ad h cōuenientē dedit. In heb. hr̄. Et ꝯcuſſus arcus ere' brachio meo: qꝛ arcū ereū faciliꝰ tēdebat. vt dr̄ ra. ſa.

l Dediſti m clypeū. ⁊c̄. q. d. fortitudo mea parū cētuiſ adeſſet ꝓtectio tua. m Et māſuetudo ⁊c̄. eſt em diſpoſitio ad h ꝙ hō multiplicetur

in bonis temporalibus ⁊ ſpiritualibus, ſm illud Math. v. Bea ti mites qm ipſi poſſidebūt terrā. In heb. hr̄. Et māſuetudo tua multiplicauit me. ⁊ eſt ſenſus. ex benignitate tua ꝓuenit m multi plicatio in bonis tpalib' ſpūalib' ⁊ ple: ⁊ nō ex merito meo.

n Dilatabis, ⁊c̄. In hebreo hr̄. Paſſus meos. qñ em pedes ſūt ꝯiūcti adinuicē tūc hō ē diſpoſit' ad cadēdū: ſꝫ qñ ſūt ꝓuenientēr elōgan tūc ſtat firmi': per hāc igit' ſilitudinē intelligit' ꝙ firmi tas in ſtatu regio ſuerat ipi dauid a deo. Cetera patēt ex dicť vſqꝫ ibi.

a Inimicos me os dediſti m dor ſum. i. ꝯtēres dor ſum corā me fugi endo. b Cla mabūt. ad ydola

c Et nō erit q ſal uet. qꝛ in eis nulla virt' eſt ſaluandi vel al'r. b Cla mabūt. ſuocādo auxiliū hūanū ⁊ nō erit q audeat iuuare. d Ad dñs. ꝯuertēdo ſe ha mano auxilio de ficiēte. e Et nō exaudiet eos. qꝛ talis clamor p cedit ex ꝑuſilitiōe

f Saluabis me. id eſt ſaluaſti.

g A ꝯdictōib' ppl'i mei. i. rebel lione ppl'i mei ꝯ

me excitata p ſeba filiū bochri. vt dictū eſt. ſ. xx. c. b Cuſtodi es me in caput gēniū. i. in ſtatu regni. i Ppl's quē ignoro ſ uiet m. qꝛ philiſtei āmonite ⁊ moabite ⁊ idumei ſubiebāt ei ſub tri buto. vt pꝫ ex pdicť. c. viij. ⁊ xij. q̄ tñ erāt gētiles ⁊ ydolatre: ⁊ ſic erāt ignoti ipſi dauid noticia approbatōis. k Filij alieni re ſiſtent m. i. alij q deberēt eſſe filij mei p malicia ſuā alienati reſtite runt mihi. vt patuit. ſ. in rebelliōe abſalon ⁊ alioꝝ exiuū cū eo: q̄ tñ debebāt obedire dauid ſic pri. l Auditu auris obediēt m. id eſt ſimulatorie ⁊ nō vere: qꝛ abſalon ⁊ ſui ſeq̄ces q ſimulabant ſe dauid obediētes: de ſcō fuerūt rebelles. m Filij alieni de fluxerūt. qꝛ debellati fuerūt: ⁊ mortuo abſalō fugerūt. vt dictum eſt. ſ. xviij. c. n Et ꝯhent in anguſtijs ſuis. In heb. hr̄. In clauſuris ſuis. qꝛ ſeba cū fautorib' ſuis p timore recluſit ſe in abe la vbi fuit decapitat'. vt dictū eſt. ſ. xx. c. o Viuit dñs. h po nitur hui' cantici intēta cōcluſio: videlꝫ diuini noīs magnificatio pro pdictis beneficijs. ⁊ h eſt qḋ dr. Viuit dñs. qꝛ eſt ipſa vita p eſſentiā ⁊ oīa viuūt in eo. ſm ꝙ dr Joh. i. qḋ factū eſt. i. ois crea tura. i ipō vita erat. qꝛ creatura añq̄ creet' n ẽ niſi ipe creatrix eſſen tia: q̄ eſt idē qḋ intelligere diuinū ſiue intelligētia diuia. ⁊ qꝛ intel ligere eſt ſupm̄ grad' vite. vt hr̄. ĩ. de aĩa. ⁊ ds ſol' ꝟnico actu in telligēdi pfecte ſe cōprehēdit ⁊ oīa: q̄ quidē act' eſt ſempitern'. iō dicit pš. xxj. metaphyſi. ꝙ ds viuit vita nobiliſſima ſempiterna ⁊ optima. p Et bñdict'. ex bñficijs m collat. q Et exal tabit'. nō in ſeꝯ ſi magnitudis infinite: ſꝫ in creaturis ipm lau dantibus. r Deus q das vindictas mihi. ⁊c̄. vt pꝫ ex pcedē tibus: ꝓpter qḋ ꝯcludit. s Propterea ꝯfitebor. ⁊c̄. i. do m pſal mis laudis tue. t In gētib'. qꝛ pſalmi facti a dauid deriuati ſunt ad gētes ꝯuerſas ad fidē xpi in diuerſis partibus orbis.

v Magnificās ſalutes regis ſui. i. mei qui ſum ꝯſtitut' rex ab eo

x Et faciēs miſericordiā xpo ſuo dauid. q. d. miſericordiā dauid ex ſuo iſſu fuit a ſamuele. vt hr̄. ſ. li. i. xvi. c. y Et ſemini ei' vſqꝫ in ſempiternū. qꝛ filij dauid regnauerūt ad captiuitatē babylonicam ⁊

poſt reuerſionem de babylone zorobabel qui deſcēdit de dauid habuit ducatū ſup pplm: ⁊ alij pñr de tribu dauid vſqꝫ ad hero dem alienigenā: ſub q nat' eſt xps de ſemie dauid ſm carnē: cui' regnū ⁊ imperiū manet in ſcl'a ſcl'oꝝ amē. ⁊ iſta fuerūt diffuſi' tra ctata Gen. xlix. ⁊ Math. ij. ⁊ in q̄dā q̄ſtione de q̄libet quā ꝺ bac mū diffuſi' diſpu taui. Ca. xxiij.

Ec autē ſūt. Po ſita grā/ ruatōe de ꝑteriti ꝯñr deſcribit' p pheria dauid de futuris. ⁊ p pontur hmōi vaticini um. ſcdo catbalo gus fortium. ibi. Hec noīa. Circa pmū pmittit' pro phetia dauid ꝺ ꝑ miatōe bonoꝝ. ſe cūdo de punitōe maloꝝ. ibi. Preva ricatores autē Circa pmū pmo oſtēdit' excellētia ꝓphetie dauid verbo. ſcdo exem plo. ibi. Sic lux aurore. Circa pri mum ſciendū ꝙ excellētia ꝓphetie maxime accipit' ex duobus. ſ. ex materia reuelata. ⁊ ex mō reuelatōis. primo ergo oſtēdit excel lentia ꝓphetie dauid ex p. ſcdo ex ſcdo. ibi. Spūs dñi. Circa pri mum ſciendū ꝙ quāto aliq̄d futurū eſt excellentius: tanto reuela tio facta de illo ſiue ꝓphetia eſt excellentior. qꝛ cognitio nobilita tem ſortitur ex obiecto. vt hr̄. i. de aīa. Tempore aūt ve. teſta. illud quod fuit futurū excellētiſſimū fuit incarnatōis myſteriū: qḋ fuit reuelatū ipſi dauid: nō ſolū q̄tum ad futuritionis certitudinem: ſꝫ etiā q̄tum ad ei' ꝓgeniem: videlicet ꝙ xp̄us de ſemine ſuo eſſet naſciturus: ⁊ p eū mūdus eēt ſaluādus: ſicut dauid a pſecutōib' inimicoꝝ ſuoꝝ fuerat virtute diuina ſaluat': et hoc eſt quod dicit'

a Hec autē ſunt verba nouiſſima. ⁊ ideo p̄ ceteris memoriter re tinenda. ſm ꝙ dicit Greg. omel. xix. Idcirco dñs tūc diſcipulos increpauit: cū eos corporaliter reliquit: vt verba q recedens dice ret: amius in corda audientiū impſſa remanerent. b Dixit vir id eſt dauid. c Cui cōſtitutū eſt. i. firmiter pmiſſum abſqꝫ re tractatōe. d De chriſto dei iacob. i. de chriſto quē iacob ſpū ſancto inſpiratus pdixit venturū ad ſalutē hoīm. ſm ꝙ hr̄ Gen. xlix. Non auferet' ſceptrū de iuda: ⁊ dux de femore eius donec ve niat qui mittēdus eſt: et ipſe erit expectatio gentiū tanq̄ ſaluator earū. vbi notādū ꝙ tranſlatio chaldaica hꝫ. donec veniat meſſi as. id eſt xps grece: ⁊ vnctus latine. que q̄dem ꝓphetia fuit imple ta in dño noſtro ieſu xpo vncto pre ceteris plenitudine grē. vt hr̄ Joh. i. Vidim' eū quaſi vnigenitū a pre plenū grē ⁊ veritatis. quia natus fuit de virgine tpe herodis regis: ſub quo tranſlatū ſce ptrum regni ad alienigenā. vt dictū eſt cap. pcedenti. quia pr eius fuit idumeus. vt alias diffuſi' eſt declaratū. e Egregius pſal tes iſrael. qꝛ cantica q cantabant' in tēplo erāt de pſalmis dauid.

f Spiritus dñi. Hic oſtēdit' excellētia ꝓphetie dauid ex modo reuelationis ſibi facte. Circa qḋ ſciendū ꝙ licet reuelatio ꝓpheti ca fiat multis modis. vt plen' declarauī ſup Daniele: ⁊ ſuper li brum pſalmoꝝ: tñ duo modi ſunt magis generales quos accipio quantū ad pſens. Unus eſt qñ menti ꝓphete fit reuelatio alicui' futuri ſupnaturaliter cogniti: ⁊ cum h virtute imaginatiua ꝓphe te virtute diuina formatur aliqua viſio imaginaria: in qua tanq̄ in ſpeculo inſpicit' veritas intellectualis. ſicut in cognitōe naturali cognitio q̄dditatiua inſpicit' in fantaſmatib' in ꝟtute imaginati ua formatis. ſm ꝙ dicit phs. iij. de aīa. Intelligētibus nobis ne ceſſe eſt fantaſmata ſpeculari. ⁊ hoc modo hieremias ꝓpheta vi dit deſtructionē ciuitatis hieruſalē futurā p intellectū in viſione imaginaria olle ſuccēſe ⁊ virge vigilātis. vt habet' Hiere. i. Alio mō fit reuelatio veritatis ſupnaturalis abſqꝫ tali viſione imagi naria. ⁊ iſte modus ꝓphetie altior eſt primo: ſicut melioris in

fortis ſalutis mee. Deus ʳ qui das vindictas mihi: ⁊ deijcis populos ſub me. Qui educis me ab inimi cis meis ⁊ a reſiſtētib' mihi eleuas me: a viro iniq̄ liberab me. Pro pterea ˢ cōfitebor tibi dñe in ᵗ genti bus: ⁊ nomini tuo cantabo. Ma gnificās ᵘ ſalutes regis ſui: ⁊ ˣ faci ens miſericordiā xpo ſuo dauid ⁊ ʸ ſemini ei' in ſempitenū. Ca. xxiij.

Ec ᵃ aūt ſunt verba nouiſſi ma que dixit dauid fili' iſai. Dixit ᵇ vir cui ᶜ ꝯſtitutū eſt de ᵈ xpo dei iacob: egregius ᵉ pſaltes iſrael Spiritus ᶠ dñi locutus eſt per me ⁊ ᵍ ſermo eius per linguam meam. Dixit ʰ. Deus ⁱ iſrl' mihi locutus eſt fortis ᵏ iſrael. Dñator ˡ hominū iuſtus: dñator ᵐ in tiore dei. Sicut ⁿ lux aurore oriēte ſole mane abſqꝫ ᵒ nubib' rutilat: ⁊ ᵖ ſicut pluuijs ger minat herba de terra. Nec ᵍ tanta eſt dom' mea apud deū: ut ʳ pactū eternū iniret mecū firmū in oibus atqꝫ munitū. Cuncta ˢ enim ſalus mea ⁊ ᵗ ois voluntas: nec ᵘ eſt q̄cq̄ꝫ ex eo qḋ non germinet. Preuari catores ˣ aūt quaſi ſpine euellentur vniuerſi: q̄ ʸ nō tollūt' manib'. Et ſi q̄s tāger' voluerit eas armabit' fer ro ⁊ ligno lāceato: igneqꝫ ᶻ ſuccēſe cōburent' ᵃ vſqꝫ ad nihilū. Hec ᵇ

tellectus iudicatur ille in cognitione naturali qui veritatem intelligibiles ſibi ꝓpoſitā ſtatim capit abſqꝫ exēplo ad hoc manuductiuo: ꝙ ille qui nō pōt eam cape niſi ſibi ꝓponat' exēplū ſenſibile manuductiuū: ⁊ ſimili ter ille q cōcluſiones geometricas intelligeret abſqꝫ deſcriptione alicui' figure ꝙ ille q nō poſſet h capere abſqꝫ tali deſcriptione. Iſto autē ſecū do mō fuit cognitio ꝓ phetica ipſius dauid. vt hr̄ in ꝓlogo ſup pſalmi ſtam. et hoc eſt qḋ dicit'.

f Spūs dñi locutus eſt p me. i. ſpūali viſione in ſtruxit me abſqꝫ viſione imaginaria. g Et ſer mo ei' p linguā meā. qꝛ non ſolū illūiauit intelle ctum meū ad intelligen dū: ſꝫ etiā linguā meam ſpāli modo direxit ad lo quendū. qꝛ ꝓphetias ſu as locutus eſt p modū laudis diuine magis ꝙ alij ꝓphete. h Di xit. ſ. dauid. i Deus iſrl' mihi locutus eſt. licꝫ em ſit deus oīm gñaliter tñ dr de' iſrl' p verā fidē ⁊ cultū latrie ſpāliter.

k Fortis iſrl'. i. ad ꝓte ctōem iſrl'. ſicut patuit in eductōe iſrael d egypto in ſignis mirabilib'. l Dñator hoīm iuſt'. reddēs vnicuiqꝫ ſm ꝓ pria merita. m Et dñator in timore dei. qꝛ a ſubditis ſuis vult time ri timore filiali: nō timore ſuili. n Sicut lux. h inducit exēpla ad p dicta. ⁊ p ad vltimū dictū. ſ. de ꝓphetia ⁊ viſione ſpūali abſqꝫ imaginaria Ad cui' intellectū ſciēdū ꝙ ſol dupl'r videt'. vno mō tect' aliq̄ nubecula. alio mō in ſua claritate ſine tali nube. ⁊ certū eſt ꝙ ille eſt acutioris viſus qui pōt eum videre ſine tali nube: ꝙ ille q nō pōt videre abſqꝫ nube ex ceſſum claritatis ſolis ſuo viſui contempante. ⁊ iō iſtud p exēplo inducit' ad oñdendū excellentiā ꝓphetie dauid q fuit ſine imagināb'. vt p dictū eſt. q ſunt q̄ſi q̄dā nubes cōtempantes veritatē intelligibilē debilitati in tellectus hūani: vt pꝫ ex pdict. ⁊ h eſt qḋ dicit. o Abſqꝫ nubib' ru tilat. i. abſqꝫ imaginib' viſione intellectuali me illuſtrat. ſcdo inducit exē plū ad aliud dictū. ſ. de reuelatōe fcā ipſi dauid de xpo naſcituro d exē ne ſuo. qḋ factū eſt ex diuina liberalitate: ⁊ nō merito hūano. et h eſt qḋ d' citur in exēplo. p Et ſicut pluuijs germiat. ⁊c̄. terra em q de ſe eſt ari da nō hꝫ aptitudinē ad pferendū herbā: ſꝫ eā pfert ex hūore pluuie de ſuper deſcēdentis. ſic xps nat' eſt de btā virgine pfuſa plenitudine grē. ſm illud yſaie. xlv. Rorate celi deſup ⁊ nubes pluāt iuſtū: apiat' terra ⁊ ger minet ſaluatorē. vñ ſubdit. q Nec tāta eſt domus. ⁊c̄. i. tāti meriti.

r Ut pactū eternū. ⁊c̄. de xpo naſcituro d domo mea cui' regnū ſtabit in eternū. ſm qḋ dr yſa. ix. Sup ſoliū dauid ⁊ ſup regnū ei' ſedebit: vt ꝯfir met illud ⁊ corroboret in iudicio ⁊ iuſticia amodo ⁊ vſqꝫ in ſempiternū iō ſubdit. s Cūcta em ſalus mea. ſupple depēdet ⁊ expectat' ab eo.

t Et oīs volūtas mea. i. oē deſideriū meū ſupple tēdit i ipm. ⁊ eſt mo dus loq̄ndi apud hebreos vocat' decurtat'. i. qñ loquens nō exprimit totū cōceptū ſuū. qḋ marie ꝯtingit qñ loq̄tur ex exceſſu deuotōis: ſic erat in ꝓpoſito. v Nec eſt q̄cq̄ ex ea qḋ nō germinet. qḋ fit qñ ex volun tate nihil ꝓcedit deliberate qḋ nō ordinet' in deū. ſm ꝙ dicit apl's. i. ad Corinth. x. Oia in gliam dei facite. ⁊ i ſtatu tali erat dauid in fine vite ſue qñ dixit iſta verba. x Preuaricatores. h ponit' ꝓphia dauid de pu nitōe maloꝝ. ⁊ p q̄tū ad penā tpalem. x Preuaricatores aūt. ⁊c̄. et hoc implerū fuit q̄n iudei p tytū ⁊ veſpaſianū ꝑpt' puaricatōem in xpm fuerūt de terra iſrl' euulſi. y Que nō tollūt' manib'. qꝛ correctionem xpi ⁊ aploꝝ māſuetā nō receperūt: ſꝫ ꝯ eos inſurrexerūt. ⁊ iō miſſa eſt cor rectio dura romanoꝝ: q notat' cū dr. y Et ſi qs tigere. ⁊c̄. qꝛ roma ni venerūt ſup iudeos cū exercitu magno ⁊ bñ armato. z Igneqꝫ ſuccenſe. qꝛ romani cōbuſſerūt ciuitatē ⁊ templū ⁊ magnā partē ppl'i ibi dem exiſtentē. ſcdo tangit' pena eterna: cū dr. a Cōburent' vſqꝫ ad ni hilū. qꝛ mortui in infidelitate deſcēderūt ad ignē gehenne. Pōt etiā hoc intelligi de punitōe maloꝝ in gñali in iudicio extremo. b Hec noīa hic ponit' cathalogus fortiū dauid: ⁊ p̄mo exprimūtur noīa aliq̄ꝝ valde notabiliū. ſcdo alioꝝ magis cōmuniū. ibi. Aſabel. Circa pmū ſciendū ꝙ aliq̄ expmunt' hic ⁊ i. Paral. xi. ⁊ aliq̄ ibi exprimūt' q hic tacent' ⁊ eco

Universidad de Salamanca. BGH

uerſo: ⁊ aliqua hic tacentur que ſuperius ſufficienter ſunt expreſſa: ⁊ omnia iſta ſunt cōſiderāda ad intelligēdū iſtū cathalogū. Sciendū igit̄ ꝙ ſm vniuerſali fuerūt .xxxix. cōputatis dauid rege ⁊ ioab p̄ncipe militie. et preter iſtos duos fuerūt .xxxvij. vt cōcludit̄ in fine hu⁹ ca. quoꝝ ſeptem fuerūt valde notabiles: q̄rū tres p̄mi dicūt̄ robuſtiſſimi: q: q̄libet eoꝝ debellauit quaſi vnū exercitū. ⁊ p̄mus d̄ illis tribus fuit ieſboā: de quo habet̄ .i. Paral. xi. ſcd̄s fuit eleazar fili⁹ abohi. terci⁹ fuit ſammaa filius agge: de q̄b⁹ hr̄ in h̄ ca. Poſt iſtos fuerunt tres alij valde fortes: quoꝝ quilibet interfecit vnū gigantē: ⁊ p̄m⁹ iſtoꝝ fuit abiſai frater ioab q̄ interfecit ieſbidēob. ſecūdus Sobochai qui īterfecit ſaph. terci⁹ ionathan filius ſammaa fratris dauid: q̄ interfecit illū gigātem q̄ habebat ſenos digitos in manib⁹ ⁊ pedibus. ⁊ de iſtis tribus dictū ē .s̄. c. xxi. Poſt iſtos tres fuit banaias filius ioiade: de quo agit̄ in hoc .c. qui fuit valde fortis: ⁊ ideo ſingulariṫ nominat̄ poſt ſex p̄cedētes ⁊ āte .xxx. ſequētes. His viſis deſcēdam⁹ ad lr̄as

c Dauid ſedēs ⁊c. plus enim commendat̄ de ſapientia q̄ȝ de fortitudine q: puerb. vi. d̄r. Melior eſt ſapiētia q̄ȝ vires.

d Princeps inter tres. id eſt excellētior in fortitudine q̄ȝ tres p̄mi q̄ vocati ſunt robuſtiſſimi.

e Ipſe eſt q̄ſi tenerrim⁹ ⁊c. q: lȝ iſte vermicul⁹ in ſe ſit nobiliſſim⁹: tn̄ pforat lignū durū. ſic dauid in ſe māſuetiſſim⁹ ⁊ mitiſſim⁹ ꝯ hoſtes rebellātes fuit fortiſſim⁹.

nōia fortiūȝ dauid. Dauid^c ſedēs in cathedra ſapiētiſſim⁹ p̄ceps^d inter tres. Ipſe^e eſt q̄ſi tenerrim⁹ ligni vermiculus q^f octingētos interfecit ipetu vno. Poſt^g hūc eleazar fili⁹ patrui ei⁹ ahoites īter tres fortes q erant cū dauid q̄n exprobrauerūt philiſtijm ⁊ congregati ſunt illuc in p̄lium. Cumq̄ȝ aſcendiſſent filij iſrl̄: ipe ſtetit ⁊ percuſſit philiſteos: donec^h deficeret man⁹ eius ⁊ obrigeſceret cū gladio. Fecitq̄ȝ^i dn̄s ſalutē magnā in die illa: ⁊^k ppl̄s qui fugerat reuerſus^l eſt ad ceſoꝝ^m ſpolia detrahēda. Et poſt hunc^n ſemma fili⁹ agge de arari. et congregati ſunt philiſtijm i ſtatōne: erat q̄ppe ibi ager lēte plenus. Cumq̄ȝ fugiſſet ppl̄s a facie philiſtijm ſtetit ille in medio agri: ⁊^o tuitus eſt eū. Percuſſitq̄ȝ philiſteos ⁊^p fecit dn̄s ſalutē magnam. Nec nō^q et ante deſcēderāt tres q erāt principes inter triginta ⁊ venerāt tp̄e meſſis ad dauid in ſpeluncaȝ odollā. Caſtra autē philiſtinoꝝ erāt poſita in valle gigantū: ⁊ dauid erat in p̄ſidio. Porro ſtatio philiſtinoꝝ tūc erat in bethleem.

f Qui octingētos interfecit impetu vno. qđ nō eſt intelligendū ſic ꝙ oēs interfecerit ꝓpria manu: ſȝ quia p eius ꝓbitatē fuerunt p̄ncipaliter occiſi. vel q: fugiētes eū p̄ timore aliq̄ ceciderūt in aquā vel loca ruinoſa: vbi fuerūt mortui. ⁊ ſm̄ iſtā expoſitionē de dauid oportet dicere ꝙ ieſboā hic nō noiat̄: q̄a īmediate ſubdit̄. Poſt hūc eleazar ⁊c. In aliquibus aūt libris hebraicis ⁊ latinis fit hic pūctus. Dauid ſedens in cathedra ſapiētiſſim⁹. et qđ ſequit̄. Princeps inter tres. intelligitur de ieſboam q̄ fuit p̄mus inter tres robuſtiſſimos: vt dictū eſt. Ipſe eſt quaſi tenerrim⁹. ⁊c. i. valde dulcis ⁊ amicabilis erga ſuos: ⁊ durus ꝯ aduerſarios. Qui octingenta interfecit. i. Paral̄. xi. d̄r. ꝙ ipſe leuauit haſtam ſuā ſuper .ccc. vulneratos. Dicendū ꝙ hic narrat̄ vna de victorijs ſuis et maior: ⁊ ibi alia ⁊ minor. vnde ibidē d̄r. Leuauit haſtā ſuā ſuper .ccc. vulneratos vna vice. p hoc denotās aliam eius victoriam.

g Poſt hūc eleazar. de huius ꝓbitate ſubditur. Ipſe ſtetit in bello ſocijs ſuis retrocedentibus. vt pȝ ex ſequētib⁹. h Donec deficeret manus. ⁊c. ex labore ⁊ ſanguine aduerſarioꝝ ad manū eius decurrente.

i Fecitq̄ȝ dn̄s ſalutē magnā. p eius ꝓbitatē. vn̄ ſubdit̄. k Et ppl̄s qui fugerat de eius ſocietate. l Reuerſus eſt. ſ. ad prelium animatus probitate ipſius. ⁊ ſic pȝ ꝙ p eū debellat⁹ fuit exercitus aduerſariorum.

m Ad ceſoꝝ ſpolia detrahenda. habita pfecta victoria. n Et poſt hunc ſemma filius agge. de cui⁹ ꝓbitate ſubdit̄. Stetit ille in medio agri fugientibus ſuis. o Et tutus eſt eum. quia defendit agrum.

p Et fecit dn̄s ſalutē magnā. q: tūc p illū ppl̄s iſrl̄ habuit victoriam.

q Necnon ⁊ ante deſcenderāt. Iſtud factū de apportatiōe aque ipſi dauid tam periculoſa in libro de hebraicis queſtionibus exponit̄ de tribus fortibus ſequentibus. ſ. abiſai ⁊ alijs duobus poſt eum. Sȝ hoc non videt̄ verū: quia in fine cōcludit̄. Hoc fecerūt tres robuſtiſſimi. ⁊ iō de trib⁹ p̄mis ſimpl̄r videt̄ intelligi ⁊ nō de abiſai: ⁊ duobus ſibi adiūctis maxime. q: ſubdit̄ poſtea cōmendatio abiſai.

r Si quis daret mihi potū. ⁊c. ⁊ dixit dauid hoc nō ꝓpter concupiſcētiā aq̄: ſed quia volebat audaciā ſuoꝝ experiri. vn̄ ſubditur.

Deſiderauit ergo dauid aquā de lacu: ⁊ ait. O^r ſiq̄s mihi daret potum aque de ciſterna q̄ eſt in bethleem iuxta portā. Irrupērūt ergo tres fortes caſtra philiſtinoꝝ: ⁊ hauſerūt aquā de ciſterna bethleē que erat iuxta portā: ⁊ attulerunt ad dauid. At^s ille noluit bibere: ſȝ libauit eā dn̄o dicens. Propitius ſit mihi dn̄s ne faciā hoc. Nū ſanguinē hoīm iſtoꝝ qui ꝓfecti ſunt: ⁊ animarū periculū bibā? Noluit ergo bibere. Hec fecerūt tres robuſtiſſimi. Abiſai^t quoq̄ȝ frater ioab fili⁹ ſaruie princeps erat d̄ trib⁹. Ipſe^u eſt q leuauit haſtā ſuā contra trecētos quos interfecit: nominat⁹ in tribus ⁊ inter tres nobilior eratq̄ȝ coꝝ p̄ceps: ſȝ vſq̄ȝ ad tres primos nō peruenerat. Et^x banaias fili⁹ ioiade viri fortiſſimi magnorū operū d̄ capſeel. Ipſe^y pcuſſit duos leones moab: ⁊^z ipſe deſcendit ⁊ pcuſſit leonē in media ciſterna in diebus niuis. Ipſe^a quoq̄ȝ interfecit virū egyptiū virū dignū ſpectaculo habentē in māu haſtā. Itaq̄ȝ cū deſcendiſſet ad eū in virga vi extorſit haſtā d̄ māu egyptij

s At ille noluit. ⁊c. p hoc oñdens ꝙ exponēs ſe periculis contra infideles facit ſacrificiū dn̄o acceptiſſimū. t Abiſai quoq̄ȝ. h̄ ponitur cōmendatio triū fortiūȝ qui erāt in ſecundo gradu. q̄rum primus erat abiſai q̄ interfecit ieſbidenob gigātem. vt dictū eſt .s̄. xxi. ca. et cū hoc fecit aliā ꝓbitatem notabilē: que notatur cū dicitur.

v Ipē eſt qui leuauit haſtā ſuam ⁊c. et pȝ lr̄a. Alij vero duo de iſto ternario. ſ. ſobochai ⁊ ionathā filius ſemma fratris dauid h̄ tacentur: quia ſufficiēter .s̄. exp̄muntur .xxi. cap.

x Et Banaias. iſte ſeptim⁹ eſt ſpāliter noiatus propter ſpāles ꝓbitatem que exp̄munt̄ cū d̄r. y Ipſe pcuſſit duos leones moab. i. duos milites illi⁹ populi audaces vt leones. z Et ipſe deſcēdit. ⁊c. hic accipit̄ leo ad lr̄aȝ: qui propter niuē os fouee cooperientē illuc cecidit: ad quē deſcendit banaias ⁊ eū interfecit. Cōſequēter oſtenditur eius alia ꝓbitas de interfectione cuiuſdā egyptij: qui ꝓpter magnitudineȝ appropinquabat ad naturā giganteā. cū dicit̄. a Ipſe quoq̄ȝ interfecit. ⁊c. In libro de hebraicis queſtionibus exponit̄ hoc de ſemei quem interfecit banaias de mandato ſalomonis. vt habet̄ infra iij. libro. ij. cap. ⁊ vocatur hic egyptius per imitationē: eo ꝙ male dixit regi dauid ſicut egyptius queȝ interfecit moyſes in deſerto quia maledixerat deo. vt habetur Leuit̄. xxiiij. ſȝ hec expoſitio in nullo concordat textui. ⁊ ideo eadem facilitate contēnitur qua pbatur: propter qđ et multa alia liber hebraicarum queſtionum ſuper libros regū a pluribus peritis dicitur non eſſe Hieronimi: ſȝ cuiuſdā iudei. ⁊ quia Hiero. in libro illuſtriū viroꝝ inter libros ſuos ſolum ſuper Gen̄. nominat librū ſuū hebraicarum q̄ōnm.

b Ipſe nominatus inter tres robuſtos. ſecundi gradus. non q: eſſet de numero eoꝝ: ſȝ quia propter ꝓbitates ſuas poterat quaſi equiparari vni eorum: ꝓpter quod nomiatur ante .xxx. ſequētes vt predictum eſt. c Aſabel frater ioab. Hic conſequenter nominantur alij .xxx. ⁊ legatur littera ſicut iacet. Inter predictos fortes non nominatur ioab: quia erat ſuper omnes: vt dicunt aliqui. Alij vero dicunt ꝙ nomen eius tacetur inter fortes: quia poſuit maculam in gloria ſua: quia occidit proditioſe abner. vt habetur ſupra. iij. c. ⁊ amaſam ſimiliter. vt habetur .s̄. xx. ca. ⁊ abſalon contra inhibitionem regis. vt habetur .s̄. xviij. Caplm̄. xxiiij.

a Et addidit furor. Hic deſcribitur punitio dauid propter peccatū ſupbie: q: precepit numerare populū ex elatiōe. igit̄ circa hoc p̄mo ponit̄ ipſius dauid iuſſio. ſcđo iuſſionis executio. ibi. Egreſſuſq̄ȝ eſt ioab. tercō fcī punitō. ibi. Percuſſit aūt cor dauid. Circa primū ſciēdū ꝙ iſtud factū ꝯtigit ante ea que dicta ſunt in p̄ncipio p̄cedētis cap̄. quia illa fuerunt verba nouiſſima dauid: vt d̄r ibideȝ. p̄mittitur igitur origo tranſgreſſionis dauid in fcō iſto: cū d̄r.

a Et addidit furor. ⁊c. ex h̄ eīn ꝙ dn̄s volebat punire ppl̄m pmiſit Dauid efferri ad nūerationē ppl̄i. vn̄ dicit glo. Gregorij ſuper locuȝ iſtū. p qualitatib⁹ ſubditoꝝ diſponunt̄ acta regētiū vt ſepe pro peccato gregis etiā vere bōi luat vita paſtoris. Dauid eīn deo teſte laudat⁹ tumore repentine elatiōis inflatus ppl̄m numerādo peccauit: ⁊ ppl̄s penā ſuſcepit: q: ſm̄ meritum plebiū diſponūt̄ corda rectoꝝ: q̄le autem fuerit peccatum ppl̄i q̄ demeruit lr̄a nō hr̄: ſȝ libro d̄ hebraicis queſtionib⁹ d̄r ꝙ hoc fuit eo ꝙ populus dauid nō reſtitit vt debuit i facto vrie: ⁊ ideo in capitulo precedenti vltimus nominatur: vt ſentētia huius capituli precedēti aliq̄liter copuletur. ſed hoc dictum videtur falſum: q: peccatum dauid contra vriam vxorem eius polluendo ⁊ ipſum proditioſe occidendo fuit ſecretum quouſq̄ȝ totū fuit completum. vt patet ex predictis cap̄. xij. ꝓpter quod dixit nathā ad dauid. tu feciſti abſcondite. ⁊c. Propter quod patet ꝙ populus non potuit peccato dauid occurrere: ſimiliter nec poſt factū quando venit ad noticiam populi debuit puniri: quia pena iam determinata erat a ſummo iudice deo. vt patet ibidem per verba nathan prophete: ⁊ ideo melius dicitur ꝙ peccatum populi fuit rebellio eius contra dauid ſequēdo ſeba filiū bochri: qui erat hō peſſimus ⁊ ſeditioſus. ⁊ de hac rebellione ſolus ſeba fuerat punitus. vt habet̄ .s̄. xx cap̄. ꝓpter qđ populus erat puniēdus: quod factum eſt per peſtilentiam immiſſam a deo ſuper ppl̄m: ꝓpter eius numeratōem.

b Cōmouitq̄ȝ dauid. ſ. ſathan ipȝ incitauit. vt hr̄ expſſe .i. Paralip. xxi. c Vade numera iſrael ⁊ iudā. p ſe p̄cepit tribū iude numerari. q: erat nobilior et bellicoſior. hāc aūt numeratōem p̄cepit dauid ad ſui oſtentatōem de tot milibus bellatorum.

d Quid ſibi dn̄s me⁹ rex vult. ioab eīn vidēs regē ex elatiōe moueri: voluit hoc impedire: ſed non potuit. ideo ſubditur.

⁊ interfecit eū haſta ſua. Hec fecit banaias fili⁹ ioiade. Et^b ipſe noiatus inter tres robuſtos qui erāt inter triginta nobiliores: verūtamē vſq̄ȝ ad tres non pueuerat. Fecitq̄ȝ eū ſibi dauid auricularīū a ſecreto. Aſabel^c frater ioab inter triginta. Eleanā fili⁹ patrui ei⁹ de bethleem. Semma de arari. Elicha d̄ arodi. Heles de phalti. Hira fili⁹ acces de thecua. Abiezer de anathot. Mobōnai de vſathi: ſelmō ahoites Maharai netophatites Eleph fili⁹ baana: ⁊ ipē netophatites. Itai filius ribai de gebeeth filioꝝ beniamin. Banai pharatonites. Heltai de torrētē gaas. Albialbon arbathites. Azamaueth de beromi. Eliaba de ſalboni. Filij iaſen: ionathan narā: ſemma de orodi Haiā filius ſarar arothites Eliſeleth fili⁹ aaſbai filij maachati. Heliā fili⁹ achitofel gelonites Eſrai de carmelo. Farai de arbi. Igaal fili⁹ nathan de ſoba. Bōni de gaddi. Selech d̄ āmoni. Naarai Berothites armiger ioab filij ſaruie. Hira hietrites. Gareb ⁊ ipſe hietrites. vrias ethe⁹. Oēs triginta ſeptem. Cap̄. xxiiij.

Et^a addidit furor dn̄i iraſci cōtra iſrael: cōmouitq̄ȝ^b dauid in eis dicentē. Vade^c numera iſrael ⁊ iudā. Dixitq̄ȝ rex ad ioab principē exercit⁹ ſui. Perambula omēs tribus iſrael a dan vſq̄ȝ ad berſabee: ⁊ numera populū: vt ſciam numerū eius. Dixitq̄ȝ ioab regi. Adaugeat dominus deus tuus ad ppl̄m tuum quātus nūc eſt iterumq̄ȝ centuplicet in cōſpectu dn̄i mei regis. Sed qd^d ſibi dn̄s meus rex vult in re huiuſcemodi? Obtinuit^e aūt ſermo regis verba ioab: ⁊ principuȝ exercit⁹. Egreſſuſq̄ȝ^f eſt ioab ⁊ principes militūȝ a facie regis vt numerarent ppl̄m iſrael. Cumq̄ȝ ptranſiſſent iordanem: venerūt in aroer ad dexteraȝ vrbis que eſt i valle gad: ⁊ per iazer tranſierunt in galaad: ⁊^g in terram inferiorē hodſi: ⁊ venerunt in dan ſilueſtria. Circueūteſq̄ȝ iuxta ſidonem tranſierunt prope menia tyri ⁊ omnē terrā euei ⁊ chananei venerūtq̄ȝ ad meridieȝ iuda in berſabee: ⁊ luſtrata vniuerſa terra: affuerunt poſt nouē mēſes ⁊ viginti dies in hieruſalē. Dedit ergo ioab numerū deſcriptionis ppl̄i regi Et^h inuenta ſunt de iſrael octingēta milia viroꝝ fortiū qui educerēt gladiūȝ: ⁊^i de iuda q̄ngenta milia pugnatorum. Percuſſit^k aūt cor dauid cū poſtq̄ȝ numerat⁹ eſt populus. Et dixit dauid ad dominū Peccaui^l valde in hoc facto: ſed precor dn̄e vt trāſferas iniquitatē

e Obtinuit aute ſermo regis. tum quia ſuperior erat. tuȝ quia dominus ppl̄m punire diſpoſuerat. f Egreſſuſq̄ȝ eſt ioab. h̄ ponit̄ dicte iuſſionis executio. et pȝ lr̄a vſq̄ȝ ibi. g Et in terrā inferiorē hodſi. in heb. hr̄. In terrā locoꝝ nouoꝝ. i. de nouo habitatoꝝ vel cultoꝝ p abſciſiōȝ nemorū. Cetera patēt vſq̄ȝ ibi. h Et inuenta ſunt de iſrl̄ octingēta milia. ⁊c. i. Paral̄. xx. habetur. Numerus iſrl̄ mille milia ⁊ cētū milia q̄ diſſonātia ſoluit̄ ab hebreis. Uno modo p h̄ ꝙ ioab nō numerauit tribuȝ leui ⁊ tribū beniamin: vt hr̄ .i. Paralip. xxi. q̄rum numerus hn̄ aſcēdebat ad .ccc. milia. ⁊ ſic in vniuerſo erat numer⁹ ſicē ponitur .i. Paral̄. h aūt ponitur nūer⁹ reſecaṫ illis de tribu beniamin ⁊ leui Alio mō ⁊ melius vt videtur: q: ioab inuit⁹ exequebat̄ h̄ mādatū: ⁊ iō nō curauit multos omittere: vt pȝ de tribu leui ⁊ beniamin. ⁊ q: videbat regē ex ſupbia motū: iō tradidit ſibi minorē numerū q̄ȝ eēt in ꝟitate: ne nimis ſupbiret. ⁊ hic ponitur nūerus ipſi dō tradit⁹ q̄ erat minor: ali⁹ āt q̄ erat maior ſm̄ ꝟitateȝ exp̄mit̄ .i. paral̄. Cā āt quare nō nūerauit tribū leui et beniamin dicet̄ .i. Paral̄. vbi hȝ locum.

i Et de iuda quingenta milia. Aliq̄ libri habent hic q̄nquaginta milia. ſȝ in hebreo ⁊ in libris correctis hr̄. Quingēta milia. Sed tūc occurrit dubiū quō tot erant in vna tribu. q: numerus noueȝ tribuū aliarū que fuerūt nūerate p ioab nō aſcendit niſi ad mille milia et centuȝ milia. vt predictū eſt. Ad quod dicendum ꝙ tribus iuda fuit alijs bellicoſior: ⁊ iō plures habuit bellatores q̄ȝ aliqua alia. Itē q: bellatores de alijs nationibus qui cōiungebant̄ cū dauid. ſicut pȝ .s̄. xv. c. de ethei getheo qui cū .dc. bellatorib⁹ erat cōiunctus ipſi dauid: ⁊ ſimiliter fuit de alijs nationib⁹: ⁊ oēs iſti cōputabant̄ cum bellatoribus de tribu iuda de qua erat dauid: ꝓpter quod numerus bellatoꝝ tribus iude tantū aſcendebat. Sciendum tamē ꝙ .i. Paral̄. xxi. d̄r De iuda aūt .cccclxx. milia: qđ ſoluitur ab hebreis. vno modo ꝙ .xxx. milia que omittūtur .i. Paral̄. erāt capita alioꝝ: ⁊ ſic non numerātur cū eis. ibi. hic aūt in numero cū alijs ꝯcludunt̄. Alio modo ꝙ in libro Paral̄. ponitur numerus minor qui fuit traditus dauid ne nimis ſuperbiret. vt predictum eſt. hic autē ponitur numerus ſm̄ veritateȝ qui maior erat oppoſito modo q̄ȝ de numero iſrael. vt pȝ ex dictis. Nec eſt incōueniēs ſic variari modū loquēdi: q: frequēter p talem modū ſoluūtur apparentes diſſonantie euāgeliſtarū. k Percuſſit aūt. Hic conſequēter deſcribitur punitio delicti. vbi p̄mo ponitur determiatio pene. ſcđo executio iuſticie diuine ibi. Immiſitq̄ȝ dn̄s peſtilētiam. tercio placatio offenſe. ibi. Uenit aūt gad. Circa primū exp̄mitur penitentia dauid: cum dicitur.

k Percuſſit aūt cor. i. conſcientia eū rep̄hendit. l Peccaui valde. peccato ſuperbie. vt dictū eſt. Item ex mandati diuini tranſgreſſione. qđ habetur Exod. xxx. vbi dicitur. Quando tuleris ſummā filiorum iſrael

Universidad de Salamanca. BGH

dabunt ſinguli precium pro animabus ſuis domino:et non erit plaga in eis:ꝛ q̃tum ſit illud precium ſubditur ibidẽ. Dimidium ſicli. ꝛc̃. nolebat enim dominus ꝙ numeratio gñalis populi qualem precepit dauid fieri:fieret per capita. ſed ꝙ q̃libet offerret domino dimidium ſicli:ꝛ tunc numerabantur ſicli:ꝛ ſic apparebat numerus populi:quia erat duplus ad numerum ſicloꝝ. vt dictum fuit Exo. xxx. Hec autem numeratio nõ fuit ſic facta:ꝛ ſic ſecuta eſt plaga. conſequenter ponitur determinatio pene cum dicitur. Trium tibi datur optio. ꝛc̃. ꝛ patet littera vſq̃ ibi.

m Coartor nimis. quia quodlibet illorum videbatur durum.

n Sed melius eſt vt incidam. ꝛc̃. eligendo peſtilentiam trium dierum tũ quia de dei miſericordia ſperabat:tum quia ſi elegiſſet famem ſeptẽ annoꝝ ipſe ꝛ alij diuites prouidiſſent ſibi d̃ victu ꝛ paupes fuiſſent nimis afflicti. Item ſi elegiſſet fugam coram aduerſarijs: ipſe ꝛ alij potentes fuiſſent protecti auxilio pugnatorum:ꝛ refugio fortaliciorũ ꝛ ceteri fuiſſent occiſi:ꝛ iõ elegit penam omnibus equalem quia peſtilẽtia a deo immiſſa equalit̃ poterat cadere ſup regẽ ꝛ paupem

o Immiſitq̃ dominus peſtilentiam. Hic poniſ dicte pene executio cũ dr̃

p De mane vſq̃ ad tempus conſtitutum. i. vſq̃ ad terciã diẽ icluſiue: vt dicunt aliq̃:quia ſic erat pena determinata. Sed hoc non videtur verum. q: infra dicit. Uenit aũt gad ad dauid in die illa ꝛ videtur loqui ſcriptura de prima die peſtilentie. Ad hoc enim venit gad vt Dauid offerret holocauſtum ꝛ ceſſaret plaga incohata: vt hr̃ infra. Ex quo videſ etiam ꝙ tempus peſtilẽtie nõ erat conſummatum. ꝛ iõ dicũt alij ꝙ tempus cõſtitutum intelligitur tempus prandij. Sed tale tempus non videtur eſſe conſtitutum in lege:et ideo dicunt alij ꝛ melius vt videtur ꝙ tẽpus cõſtitutum intelligitur hora ſacrificij veſpertini. Illud enim ſtatutum fuit in lege Exo. xxix. ita ꝙ a mane prime diei vſq̃ ad horam illã mortui ſunt de populo. lxx. milia viroꝝ. Sed tunc occurrit dubium. quia ſicut dictuʒ eſt peſtilentia trium dierum erat determinata:ꝛ ſic videtur ꝙ ſit mutatio facta in deo. ad quod dicendum ꝙ non:quia peſtilentia trium dierũ erat dicta per modum comminationis. ſicut Ione. iij. Adhuc quadraginta dies ꝛ niniue ſubuertetur: que tamẽ non fuit ſubuerſa. ſic in propoſito duo dies peſtilentie vltimi fuerunt tantum per comminationem dicti. primus vero dies per moduʒ ſententie diffinitiue propter quod fuit peſtilentia tantum illo die. iõ ſubditur. Miſertus eſt dñs ſuper afflictõʒ ppli. ꝛc̃.

ſerui tui q: ſtulte egi nimis. Surrexit itaq̃ dauid mane:ꝛ ſermo domini fact⁹ eſt ad gad prophetã ꝛ videntem dicens. Uade ꝛ loquere ad dauid. hec dicit dñs. Trium tibi datur optio: elige vnuʒ quod volueris ex his vt faciaʒ tibi. Cũq̃ veniſſet gad ad dauid nũciauit ei dicens. Aut ſeptem annis veniet tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mẽſibus fugies aduerſarios tuos ꝛ illi te perſequentur: aut certe tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Nunc ergo delibera:ꝛ vide quẽ reſpondeã ei qui me miſit ſermonẽ. Dixit autem dauid ad gad Coartor[m] nimis: ſʒ[n] melius eſt vt incidam in manus domini: multe enim miſericordie eius ſunt: q̃ʒ in manus hominuʒ. Immiſitq̃[o] dominus peſtilentiã in iſrael: de[p] mane vſq̃ ad tempus cõſtitutum: et mortui ſunt ex populo a dan vſq̃ berſabee ſeptuaginta milia viroꝝ. Cumq̃ extendiſſet manum ſuam angelus domini ſuper hieruſalem vt diſperderet eaʒ: miſertus eſt dominus ſuper afflictionem: ꝛ ait angelo percutienti populum. Sufficit nunc contine manum tuam. Erat autem angelus domini iuxta[q] arcam areuna iebuſei. Dixitq̃ dauid ad dominum cum vidiſſet angelum cedentem populum Ego ſum qui peccaui ꝛ ego inique egi: iſti qui oues ſũt quid fecerũt? Uertatur obſecro manus tua contra me ꝛ contra domũ patris mei. Uenit[r] autem gad propheta ad dauid in die illa: ꝛ dixit ei. Aſcẽde ꝛ conſtitue altare domino in area areuna iebuſei. Et aſcendit dauid iuxta ſermonem gad quem preceperat ei dominus. Conſpiciẽſq̃ areuna animaduertit regem ꝛ ſeruos eius tranſire ad ſe: ꝛ egreſſus[s] adorauit regeʒ prono vultu in terram: ꝛ ait. Quid cauſe eſt vt veniat dominus meus rex ad ſeruũ ſuum. Cui dauid ait. Ut emam a te aream: ꝛ edificem altare dño et ceſſet interfectio que graſſatur in populo. et ait areuna ad dauid. Accipiat ꝛ offerat dominus meus rex: ſicut placet ei. Habes boues in holocauſtum: ꝛ plauſtrum ꝛ iuga boum in vſum lignorum. Omnia[t] dedit areuna regi. dixitq̃ areuna ad regem. Dominus deus tuus ſuſcipiat votum tuum. Cui reſpõdens rex ait. Nequaq̃ʒ vt vis ſed emam precio a te: ꝛ non offeram domino deo meo holocauſta gratuita. Emit[v] ergo dauid areaʒ ꝛ[x] boues: argẽti ſiclis quinquaginta: ꝛ[y] edificauit ibi dauid altare domino ꝛ obtulit holocauſta et pacifica. Et propiciatus eſt dominus terre: ꝛ cohibita eſt plaga ab iſrl'.

Explicit ſcðs liber ſamuelis.

q Iuxta aream areuna. iſte erat hi nomi⁹. q: cũ hac vocabatur ornan vt habetur ꝑmo Paralipo. xxi.

r Uenit aũt gad Hic conſequenter deſcribitur placatio offenſe: ꝑ oblationem Dauid ad dictum gad ꝓphete per reuelationẽ domini: qð notatur cuʒ dicit. Et aſcẽdit dauid iuxta ſmonẽ gad quem preceperat ei dominus. ꝛc̃.

s Et egreſſus adorauit regem. i. fecit ei reuerẽciaʒ regi debitam. Iſte enim q̃uis eſſʒ gẽtilis erat amicus dauid ꝛ ei confederatus. quia per eum dauid habuerat parteʒ ciuitatis hieruſalẽ. Cetera patẽt vſq̃ ibi

t Omnia dedit areuna regi. id eſt dare voluit: ſʒ dauid accipe noluit niſi pro ꝑcio. vnde ſequitur.

v Emit ergo dauid areã. ꝛc̃. i. paralip. xxi. dicitur. Dedit g̃ dauid ornan ꝓ loco ſiclos auri iuſtiſſimi põderis ſex centum. ꝛ ideo littera que ſic habʒ debet ſic punctari. Emit ergo dauid aream. et tacetur hic precium quod. i. Paralip. exprimiſ ſexcentum auri ſicloꝝ. ꝛ ſequitur.

x Et boues argenti ſiclis quinquagita. ſcʒ pro bobus tãtũ.

y Et edificauit ibi dauid altare domino. ille locus eſt in quo abraam voluit immolare yſaac filium ſuum. vt dictum fuit Geñ. xxij. ꝛ iacob vidit ibi ſcalam. vt dictum fuit Geñ. xxviij. ꝛ ibi poſtea fundatum fuit templuʒ ꝑ ſalomonem. vt habetur infra. iij. li. vi. ca. ꝛ. ij Paralip. iij.

Explicit ſecundus liber Regum.

Poſtilla ſuper tercium librum regum incipit. Caplm primũ.

Et rex dauid ſenuerat. in ꝑcedentib⁹ libris actũ eſt de regno filioꝝ iſrl' vnito. hic ↄ̃ñr agiſ de regno eius diuiſo: ꝓpter qð apud hebreos duo libri ꝑcedẽtes ſunt vnus liber q̃ vocaſ ſamuel: ꝛ duo ſequẽtes ſunt vn⁹ ali⁹ liber q̃ vocaſ malachi. id eſt regũ i plurali. Primo igiſ de duplici regno agiſ ꝓut floruit. ſcðo ꝓut cadere cepit. ſ. q̃rto li. q: ex tũc gẽteſ ſbdite hebreis ceperũt rebellare: et tãdẽ dñari eis: et finaliter captiuare. Circa ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ vbi vnũ regimen termiaſ ſequẽs icohaſ. iõ ꝑ agiſ de regni vnitate ſub ſalomõe in ꝑncipio regni ſui. ſcðo de regni diuiſione circa finem vite ſue. xi. c. Prima in duas: q: ꝑ dſcribiſ ipſius ſalomõis regi inſtitutio. ſcðo inſtituti ↄ̃firmatio. c. ij. Prima i tres q: ꝑ deſcribiſ ipſius dauid ſenilis cõditio. ſcðo adonie ambitio. ibi. adonias aũt. tercio ſalomonis ꝓmotio. ibi. Dixitq̃ nathan. Circa ꝑmũ dicit. a Et rex dauid ſenuerat. ꝛ tñ nõ habebat niſi. lxx. annos ad plus. q: xxx. annoꝝ erat qñ cepit regnare: ꝛ q̃dragita ãnis regnauit. vt hr̃. ſ. ij. li. v. c. Sʒ ad ſenſum pʒ ꝙ aliq̃ citi⁹ ſeneſcũt: ꝛ alij tardi⁹ ſm diuerſitatẽ cõplexionũ ꝛ laboꝝ ꝛ curarũ. b Cũq̃ opireſ veſtib⁹ nõ caleſiebat: qð fuit ſaſ mirabile de tãta frigiditate i hoie hñ cõplexionato. Cui⁹ vna cã aſſignaſ: q: a iuuẽtute fuit bellicoſus ꝓpter qð multos ictus ꝛ plagas ſuſtinuit: ex q̃bus plurim⁹ ſanguis emanauit: ꝓpt̃ qð citius ſenuit ꝛ infrigidat⁹ fuit. Alia etiã cã addiſ: q: ex viſione angeli tenẽtis gladiũ euaginatũ ſup hierſm: vt dictũ eſt ſ. ij. li. xxiiij. ca. ſup modũ territus fuit: timor aũt infrigidat ꝛ maxime exceſſiu⁹: ꝓpt̃ qð timẽtes palleſcũt ꝛ tremũt: ꝛ iõ ex tunc dauid notabilit̃ infrigidat⁹ fuit. Aliã cãʒ etiã aſſignat ra. Sal. dicẽs ꝙ h̃ fuit in penã peccati quo abſcidit orã veſtis ſaul. vt hr̃. ſ. i. li. ca. xxiiij. ꝙ em̃ in hoc peccauerat videſ: q: ibideʒ ſubdiſ. Poſt h̃ percuſſit cor ſuũ dauid: eo ꝙ abſcidiſſet orã clamidis ſaul. q̃diu em̃ ſaul in regno tolerabaſ a deo dauid debebat eũ revereri: ꝛ q: in h̃ irreuerẽter ſe habuit ad ipm̃: fuit punit⁹ pena correſpõdẽte. ſ. vt veſtib⁹ nõ caleficeret in ſenectute. ſm illud Sap. xi. Per q̃ peccat q̃s: ꝑ h̃ ꝛ torq̃tur. c Et q̃ramus dño nr̃o regi adoleſcẽtulam. ꝛc̃. glo. Hiero. ſup locũ iſtũ dicit ſic. Nonne tibi videſ ſi occidentẽ lr̃am ſeq̃ris figmentũ eſſe vel athenarũ ludicra ꝙ frigidus ſenex obuolut⁹ veſtimẽtis niſi cõplexu adoleſcentularũ nõ caleſcit ꝛc̃. ꝛ iõ diciſ ꝙ hic eſt locutio parabolica: ita ꝙ ꝑ abiſag virginẽ intelligiſ ſapiẽtia: que eſt incorrupta q̃ cõiungiſ ſenib⁹. ſm ꝙ dr̃ Iob. xij. In antiq̃s eſt ſapiẽtia. ꝛ hoc maxie fuit in dauid in quo in ſenectute maxie viguit ſpũs ꝓphie. ꝓut dictũ fuit. ſ. ij. li. c. xxiij ꝛ h̃ ſapiẽtia calefecit regẽ dauid ipm̃ ad amorẽ diuinũ accẽdendo ꝛ talis modus loquẽdi parabolicus frequẽter hr̃ in ſcriptura. ſicut hr̃ Iud. ix. Ierũt ligna vt vngerẽt ſup ſe regẽ. ꝛc̃. ſic fuit expoſitũ ibidem. Sʒ ſalua reuerẽtia hieronymi iſtud dictũ ſtare nõ põt: vt videſ. q: circũſtãtia lr̃e oñdit manifeſte ꝙ Abiſag fuit quedã puella ad lr̃am adducta ipſi dauid in remediũ frigiditaſ corporalis qð etiã pʒ ex h̃ ꝙ adonias q̃ erat iuuenis petiuit eã ꝓ vxore mortuo dauid. vt habetur infra. ij. ca. ꝛ ideo oportet dicere ad veritatem littere ꝙ fuerit puella corporalis. ſm h̃ igiſ exponiſ cũ dr̃. c Dixerũt ergo ei ſerui ſui. ſ. medici q̃ erãt ſoliciti de ei⁹ vita ꝓlõgãda ꝓpt̃ ſuã ſenitatem. d Queram⁹ dño nr̃o ꝛc̃. dicũt em̃ medici ꝙ optimũ remediũ ↄ̃ frigiditatẽ mẽbroꝝ ꝛ paraliſim imminẽtẽ eſt amplex⁹ mulieris maxie iuuẽcule ꝛ v̇ginis ꝛ iõ talſ fuit adducta ipſi dauid: nec ex h̃ peccauit q: cũ ea ↄ̃xit m̃rimoniuʒ vt magꝭ patebit ex ſequẽtib⁹. Senes eñ ↄ̃tractũ ꝙ pñt ↄ̃here: ʒ non pñt gñare. ꝛ ſic dicũt doctores: ſi mlier ſciret ↄ̃hat cũ frigido nõ potẽte eas cognoſcere: nihilomin⁹ tenet ↄ̃tus. ꝛ ſic fuit in ꝓpoſito: ꝛ iõ vn amplexibus hui⁹ virgĩs in ſtatu m̃rimoniali nõ videſ fuiſſe illicitũ ipſi dauid: marie cũ h̃ eẽt ei in remediũ tante frigiditatis.

e Adonias aũt. h̃ ↄ̃ñr deſcribiſ ipſius adonie ambitio: cum dicitur.

f Eleuabaſ dicẽs ꝛc̃. h̃ nõ dicebat palã: ſʒ ſecretarijs ſuis q̃ ei fauebant vt poſtea hr̃. g Fecitq̃ ſibi currum. ꝛc̃. ad oſtẽtatõem ꝛ q̃ſdã diſpoſitionẽ ad regnãdũ.

h Nec corripuit eũ. ꝛc̃. videſ ꝙ ex h̃ dauid peccauerit grauiter: ſicut heli. vt dictũ eſt. ſ. i. li. ij. cap. Dicẽdũ ꝙ nõ eſt ſiĉ: q: petiſ filioꝝ heli fuit rectẽ ↄ̃ deũ. factũ aũt adonie q̃tũ exterius apparebat nõ erat niſi q̃dã vanitas vel oſtẽtatio q̃ ſaꝑe cõit ꝑmittũtur filijs regũ: ꝛ forte dauid q̃ iacebat in lecto neſciuit ꝙ in h̃ excederet: ꝛ ſi ſciuit tñ ignrauit ꝙ ad regnũ aſpiraret. qð pʒ ex h̃ ꝙ qñ ſibi innotuit ꝙ tãq̃ rex feſtũ faciebat: ſtatĩ ſalomonẽ regẽ inſtituit. vt h̃. ſ. eo. c.

i Erat aũt ꝛ ipe pulcer valde. ꝛc̃. ex pulcritudiẽ em̃ iſta ꝛ ex h̃ ꝙ erat pgenitus int̃ filios dauid viuẽtes: ꝛ q: prẽm videbat impotẽtem: fuit elatus ad vſurpãdũ ſibi honorẽ regiũ abſq̃ licẽtia pr̃is. k Et ſmo ei⁹ fuit cũ ioab. cui⁹ cã erat ex parte adonie vt ꝑ ipm̃ ioab q̃ erat magiſter militie haberet militiã ſibi fauẽtẽ. Ex parte aũt ioab cã fuit: q: hñ ꝑcepat ꝙ dð hebat cordi vĩdictã occiſiõis abner ꝛ amaſe: ꝛ ꝙ dð h̃ iponeret ſuo filio regnaturo: ꝛ iõ q̃rebat vt ꝑ ei⁹ auxiliũ adonias iſtitueref. ꝛ ſic ſibi ꝑceref.

l Et cũ abiathar ſacerdote. cui⁹ cã fuit ex ꝑte adonie: vt ꝑ abiathar qui erat ſumm⁹ ſacerdos ppl's ad ipm̃ incliaref: ꝛ ab ipſo iungeref. Ex parte vero abiathar cã fuit: deſcẽderat de heli cui dictũ fuerat ex parte dei ꝙ filij ei⁹ eſſent a ſummo ſacerdotio deponẽdi. ꝓut dictũ fuit. ſ. i. li. ij. cap. Itẽ ꝙ ſicut dicũt hebrei a tpe q̃ fugit dauid d̃ hierſm ꝓpt abſalon dñs non dedit rñſum ꝑ abiathar. ſicut tactũ fuit. ſ. ij. li. xv. c. ꝛ ſic in alijs faceret off. ciũ ſummi ſacerdot̃: ꝛ iõ q̃rebat habere regẽ ſibi fauorabilẽ ne a ſtatu ſuo deijcereſ. m Immolat̃ g̃ adonias arietib⁹. in ſignũ regie dignitans. n Iuxta lapidẽ zoeleth. Erat lapis magñ ꝛ extra ciuitatẽ. in cui⁹ motõe ꝛ tractõe viri fortes experiebãt vires ſuas. ꝛ ideo hebrei dicunt hic. Iuxta lapidẽ tractũ. o Qui erat vicin⁹ fonti rogel. hebrei dicũt. fonti fullonis. q: ꝓpe fontẽ illũ erat locus vbi fullones parabant pannos. ꝛ huic cõſonat qð hr̃. ĩ. iiij. li. xviij. ð Rapſace. ꝛ ſocijs ei⁹. Steterũt iuxta aq̃ductũ piſcine ſupioꝛis q̃ eſt in via agri fullonis. ꝛ ſic ſm hebreos zoeleth ꝛ rogel nõ ſunt noĩa ꝓpria: ſʒ appellatiua. p Nathã aũt ꝓphã. ꝛc̃. q: nõ fauebãt ſibi ſʒ ſalomoni. q Dixit itaq̃ nathã Hic ↄ̃ñr deſcribiſ ipſius ſalomonis ꝓmotio. ꝛ ſcðo adonie cõfuſio. ibi. Adhuc illo loquẽte. Circa primũ ꝑ ponit m̃ris petitio. ſcðo regis cõceſſio. ibi. Rñdit rex. et tercio ꝯceſſiõis executio. ibi. Dixit q̃ʒ rex. Petitio aũt m̃ris fcã fuit de cõcilio nathan q̃ zelabat ꝓ ſalomone: q: ipm̃ nutrirat ꝛ docuerat. vt dictũ fuit. ſ. ij. li. xij. c. ꝛ quia ex reuelatõe dñi dixerat ipſi dauid ꝙ ſalomon eſſet regnaturus poſt eũ. ſm ꝙ dauid referi. i. paral. xxij. verba nathan ad ipſum, vbi ſubdiſ. ob hãc cãm pacific⁹ vocabitur.

Incipit liber prim⁹ malachim id eſt Regũ terci⁹. Cap. primũ.

Et[a] rex dauid ſenuerat habebatq̃ etatis plurimos dies Cumq̃[b] operiret veſtib⁹ nõ calefiebat. Dixerunt[c] ergo ei ſerui ſui. Queram⁹[d] dño nr̃o regi adoleſcẽtulã virginẽ: ꝛ ſtet corã rege: ꝛ foueat eũ: dormiatq̃ in ſinu ſuo: ꝛ calefaciat dñm nr̃m regem. Queſierũt igiſ adoleſcentulam ſpecioſam in oibus finib⁹ iſrl': ꝛ inuenerũt abiſag ſunamitẽ: ꝛ adduxerũt eã ad regẽ. Erat ãt puella pulcra nimis: dormiebatq̃ cũ rege ꝛ miniſtrabat ei: rex vero nõ cognouit eã. Adonias[e] aũt fili⁹ agith: eleuabaſ[f] dicẽs. Ego regnabo. Fecitq̃ ſibi[g] currũ ꝛ equites: ꝛ quinq̃ginta viros q̃ currerẽt ante eũ. Nec[h] corripuit eũ pater ſu⁹ aliq̃n dicẽs. Quare hoc feciſti? Erat[i] aũt ꝛ ipſe pulcer valde ſcðs natu poſt abſalõ Et[k] ſmo ei⁹ cũ ioab filio ſaruie ꝛ[l] cũ abiathar ſacerdote qui adiuuabant partes adonie. Sadoch vero ſacerdos ꝛ banaias filius ioiade ꝛ nathan ꝓpheta ꝛ ſemei ꝛ celethi ꝛ phelethi ꝛ omne robur exercitus dauid nõ erat cũ adonia. Immolatis[m] ergo adonias arietib⁹ ꝛ vitulis ꝛ vniuerſis pinguib⁹ iuxta[n] lapidẽ zoeleth q[o] erat vicin⁹ fonti Rogel: vocauit vniuerſos fratres ſuos filios regis: ꝛ omẽs uiros iuda ſeruos regis: nathã[p] aũt ꝓphetã ꝛ banaiam ꝛ robuſtos quoſq̃ ꝛ ſalomonẽ fratrem ſuũ nõ uocauit. Dixit[q] itaq̃ nathan ad Berſabee matrẽ ſalomonis. Nũ audiſti ꝙ regnauerit adõias fili⁹ agith: ꝛ dñs nr̃ dauid hoc ignorat? Nũc ergo

Universidad de Salamanca. BGH

In hebreo habetur. Nomen eius salomon. ꝛ. xxix. c. dicit. Salomonem filiū meū elegit dn̄s. ꝛ postea eodē cap. Salomoni q₃ filio meo dabo cor pfectū. ꝛc. ꝛ h̄ est qđ dr̄ h̄. Dixit itaq₃ nathan'. ꝛ patet littera vſq₃ ibi.

r Et salua aīam tuā. ꝛc. timebat eñ ꝓbabilit̄ q̄ ſi adonias in regno cō firmaret̄ ꝑ mortuo dauid puniret berſabee crimīe adulterij: ꝛ ꝯ salomonem q̄reret mort̄ occaſio nē. S₃ h̄ occurrit dubiū quō ꝓpha d̄ h̄ tiebat cū ſic dictū eſt ex reuelatōe dicerat ſalomonē regnaturū poſt ip̄s. Ad qđ dicendū q̄ iſtud fuit q̄das ꝓmiſſio fcā ipi dd̄ de futuro: tales aūt ꝓmiſſiōes diuīe intelligēde ſūt ſub ɔditōne. ſ. ſi ex pte hoim nō ponat̄ ipedimētū. ſic diffuſi⁹ fuit declaratū. S. i. li. c. ij. ꝛ iō ꝓpha poterat timere ne p aliqđ peccatū ipſi⁹ dauid vel berſabee ſeu ſalomonis aliqđ ip edimētū pueniſſet.

s Ingredere ad regem dauid. ꝛc. h̄ aūt iuramētū ſcribat nathā p reuelatōem dauid vel berſabee: vel forte q̄ fuerat p̄ſens. t Cōplebo ſermones tuos. ꝓmiſit eīn ſrem ad petēdū ꝓ filio vt cor dauid inclinaret̄: ꝛ ſic inuēiret regē diſpoſitū ad pficiēdū negociū

v Inclinauit ſe berſabee ꝛ adorauit regē. adoratione dulie. x Dn̄e mi. h̄ format petitō₃ ſuā in q̄ q̄ncq₃ exp̄mit q̄ faciunt ad regl animū iclinādū. q₃ p humilit̄ petit. Dn̄e mi. ſcđo iuramētū ad mēoriā rducit. Tu iuraſti p dn̄m. ꝛc. tercio ſupbiā adōie exp̄mit. Et ecce nūc adonias regnat te viuēte ꝛ igrante. q̄rto deuotōe₃ ppl'i ad contrariū ꝓponit dicēs

y Uerūtñ dn̄e mi rex. ꝛc. q. d. ppl's nō approbat adonie ambitō₃ ſ₃ expectat tuā dterminatō₃ q̄nto piculū pſone ſue filij ſui inducit. d. Eritq₃ cū dormierit dn̄s meus rex cum patribus ſuis.

z Erim⁹ ego ꝛ fili⁹ me⁹ ſalomō pctōres. i. adonias ipōet nobis crimina ad puniēdū nos vita. vt pdictū eſt. a Adhuc illa loquēte. ꝛc. ad cōmplēdū negociū. nō tñ ſtatim itrauit cubiculū reg̃ ſ₃ ſtetit aliquātulū extra quouſq₃ de volūtate regis vocaret. vt p₃ in lr̄a. b Dn̄e mi rex tu dixiſti. ꝛc. nō dixit h̄ ꝓpha affirmatiue: ſed magis interrogatiue. q. d. mirabile eſt q̄ talia feceras ſine ſcitu tuo: ꝛ in h̄ notat ei de

veni accipe ɔſiliū a me: ꝛ^r ſalua animā tuam filijq₃ tui ſalomonis. Uade^s ꝛ igredere ad regē dauid ꝛ dic ei. Nōne tu dn̄e mi rex iuraſti mihi ancille tue dicēs: q̄ ſalomō fili⁹ tu⁹ regnabit poſt me ꝛ ipe ſedebit in ſolio meo: q̄re ergo regnat adonias? Et adhuc ibi te loquente cū rege: ego veniā poſt te ꝛ^t cōplebo ſmones tuos. Ingreſſa eſt itaq₃ berſabee ad rege₃ in cubiculo. Rex aūt ſenuerat nimis ꝛ abiſag ſunamitis miniſtrabat ei. Inclinauit^u ſe berſabee: ꝛ adorauit rege₃ ad quā rex. Quid tibi inqt vis? q̄ rñdēs ait. Dn̄e^x mi rex tu iuraſti p dn̄m deū tuū ancille tue: ſalomō filius tu⁹ regnabit poſt me: ꝛ ipe ſedebit in ſolio meo: ꝛ ecce nūc adonias regnat te dn̄e mi rex ignorante. Mactauit boues ꝛ pinguia q̄q₃ ꝛ arietes plurimos: ꝛ vocauit oēs filios regis abiathar quoq₃ ſacerdotē ꝛ ioab principē militie: ſalomonē aūt ſeruū tuū nō vocauit. Uerūtñ^y dn̄e mi rex in te oculi reſpiciūt toti⁹ iſrl': vt indices eis qs ſedere debeat in ſolio tuo dn̄e mi rex poſt te. Eritq₃ cum dormierit dn̄s me⁹ rex cū prib⁹ ſuis: erim⁹^z ego ꝛ fili⁹ me⁹ pctōres. Adhuc^a illa loquēte cū rege: nathā ꝓpheta venit. ꝛ nūciauerūt regi dicētes Adeſt nathā ꝓpheta. Cūq₃ introiſſet in cōſpectu regis ꝛ adoraſſet eū ꝓnus in terrā: dixit nathan. Dn̄e^b mi rex: tu dixiſti adonias regnet poſt me: ꝛ ipſe ſedeat ſuper thronū meū: q₂ deſcēdit hodie et immolauit boues ꝛ pinguia ꝛ arietes plurimos: ꝛ vocauit vniuerſos filios regis ꝛ principes: abiathar quoq₃ ſacerdotē: illiſq₃ veſcētib⁹ ꝛ bibētib⁹ corā eo: ꝛ dicentib⁹ viuat rex adonias: me ſeruū tuū ꝛ ſadoch ſacerdotē: ꝛ banaiā filiu₃ ioiade ꝛ famulū tuū ſalomonē nō vocauit. Nūqd^c a dn̄o meo rege exiuit hoc verbū: ꝛ^d mihi nō indicaſti ſeruo tuo qs ſeſſurus eēt ſup thronū dn̄i mei regis poſt eu₃? et^e rn̄dit rex dauid dicens. Uocate^f ad me berſabee. Que cū fuiſſ₃ ingreſſa corā rege ꝛ ſtetiſſet an̄ eū: iurauit rex ꝛ ait. Uiuit dn̄s q eruit animā meā d̄ oi anguſtia: q₂ ſicut iuraui tibi p dn̄m deū iſrl' dicēs. ſalomon fili⁹ tuus regnabit poſt me: ꝛ ipſe ſedebit ſup ſoliū meū ꝓ me: ſic faciā hodie. Sūmiſſoq₃ berſabee in terrā vultu: adorauit rege₃ dicēs. Uiuat^g dn̄s me⁹ rex dauid in eternū. dixit^h quoq₃ rex dd̄. Uocate mihi ſadoch ſacerdotē ꝛ nathan ꝓphetā ꝛ banaiā filiū ioiade. Qui cū ingreſſi fuiſſent corā rege dixit ad eos. Tollite vobiſcū ſuos dn̄i veſtri: ꝛ^i imponite ſalomone₃ filiū meū ſup mulā meā: ꝛ^k ducite eū in gion: ꝛ vngat eū ibi ſadoch ſacerdos ꝛ nathan ꝓpheta in reg̃ ſup iſrl': ꝛ canetis buccina atq₃ dicetis. Uiuat rex ſalomō. ꝛ aſcēdetis poſt eū: ꝛ venietis in hierlm̄ ꝛ ſedebit ſup ſoliū meū: ꝛ ipſe regnabit ꝓ me: illiq₃ p̄cipiam vt ſit dux ſup iſrl' ꝛ ſup iudā. Et^l rn̄dit banaias filius ioiade regi dicens. Amen. Sic^m loquat̄ dn̄s de⁹ dn̄i mei regis. Quō^n fuit dn̄s cu₃ dn̄o meo rege: ſic ſit cū ſalomōe: ꝛ^o ſublimi⁹ faciat ſoliū ei⁹ a ſolio dn̄i mei regis dd̄. Deſcēdit^p ergo ſadoch ſacerdos ꝛ nathan ꝓpheta ꝛ banaias fili⁹ ioiade ꝛ celethi ꝛ phelethi: ꝛ impoſuerūt ſalomonē ſup mulā regis dauid: ꝛ adduxerūt eū i gion. Sūpſitq₃^q ſadoch ſacerdoſ cornu olei de^r tabernaculo: ꝛ vnxit ſalomonē: ꝛ cecinerunt buccina: ꝛ dixit oīs ppl's. Uiuat rex ſalomō. Et aſcendit vniuerſa multitudo poſt eū: ꝛ ppl's canētiū tibijs ꝛ letātiu₃ gaudio magno ꝛ inſonuit terra a clamore eoꝝ. Audiuit āt adonias ꝛ oēs q inuitati fuerāt ab eo. Iāq₃ ɔuiuiū finitū erat. Sed ꝛ ioab audita voce tube ait. Quid^s ſibi vult

preſumptione ꝛ contemptu patris: q̄ ipſo viuente ꝛ neſciente vellet regnare. vn̄ ſubdit. c Nunqd a dn̄o meo. ꝛc. q. d. non. d Et mihi nō indi. q̄ ſum ſecretari⁹ tu⁹: ꝛ tibi reuelaui volūtatem dn̄i de regno ſalomonis poſt te: ꝛ iō ſi fuit aliq̄ cā mutatōis hui⁹ ex alia reuelatōne tibi fcā: debuiſti vtiq₃ dicere m̄. e Et rn̄dit rex. h̄ ɔīr ponitur petitōnis ꝓceſſio cū d̄r. f Uocate ad me berſabee. loquēte enim nathā cū rege ipa exierat regis cubiculū: ſicut talib⁹ fieri eſt ɔſuetū. cetera patēt vſq₃ ibi g Uiuat dn̄s meus. ꝛc. i. vita btā que eſt eterna. h Dixitq₃ rex. hic ponit̄ pdicte ɔceſſiōis executō ꝛ p₃ lr̄a vſq₃ ibi. i Impōite ſalomonē. ꝛc. i. ſignū regie dignitat. q₂ illa mula erat approbata regi dd̄. vt ppl's manifeſte videat q̄ volo eū regnare poſt me. k Et ducite eū i gion. fons eſt ſic loc⁹ vt dicūt hebr. cetera patēt vſq₃ ibi. l Et rn̄dit banaias. ꝛc. amē. id eſt ſolūt ſicut ve raciter. ꝛ eſt dictō hebraica. iō ſubdit. m Sic loq̄t̄ do. de. i. cōpleat verba tua q̄ ſunt fidelia. n Quō fu. dn̄s cū do. meo. i. tecū te dirigendo ꝛ in regno ſtabiliēdo o Et ſublimius faciat. ꝛc. nō enim eſt inuidia pr̄is ad filiū: ſi excedat eū in gr̄ia ꝛ bonore. q₂ p̄ m̄ãer q̄dam modo ī filio: et iō bonū filij eſt etiā bonū p̄ris. ꝛ iō ſi cut null⁹ triſtat̄ d̄ bono ꝓprio ſic nec d̄ bono filij ſui ni ſi ex maria pueriſtate. p Deſcēdit ḡ ſadoch. q₂ ciuitas dauid vbi manebat erat i alto. q Sūpſitq₃ ſadoch ſacer. cor. olei. i. vaſculū plenū vnctione. r De tabnaculo vnctio eñ fcā p moyſ̄ ad inūgēdū reges ꝛ pōtifices ſuabat̄ reuerēter in tabnaclo

in vaſe magno ꝛ inde cepit aliquam portionem: ꝛ vnxit ſalomonem. Dicit ra. Sal. q̄ iſta vnctio fiebat in fronte regis int̄ palpebras p modū corone. Cetera patēt in lr̄a vſq₃ ibi. s Quid ſibi vult. ꝛc. h̄ aūt q̄ſiuit ioab: q₂ ad eius officiū ſpectabat ſedare tumultū: ꝛ cōmotionē in ciuitate oriente. t Adhuc eo loquente h̄ ɔīr deſcribitur adonie cōfutatio audita inſtitutiōe ſalomonis in regem p ionathā filiū abiathar. ꝛ p₃ lr̄a paucis excep̄tis. v Nequaq̄₃. ſ. ſū bōa annūciās tibi: ſ₃ magis aducerſa. x Territi ſunt ḡ. q₂ timuerūt ne rex ſalomō caſtigaret eos p crimine leſe maieſtatis: ſic aliq̄s eoꝝ poſtea calūniat⁹ eſt. vt h̄ ſ. ij. ca. ſe. y Et iuit vnuſq̄ſ q₃. ꝛc. dimittētes totaliter adoniā. z Adonias autē ti. ſal. ſur. ꝛ abi. in ta. do. tenēs cor. alta. ſ. holocauſti ad qđ etiam laici poterāt igredi: ad altare eñ thimiamatis ſoli ſacerdotes itrabāt. ex hoc etiā p₃: q̄ ibi erat refugiū in aliquibus caſib⁹. ꝛ multo forti⁹ d₃ eſſe ī eccl'ia cui⁹ tabernaculū vt in ve. le. erat ſolū figura. a Si fuerit vir bon⁹. i. nō q̄rēs machinatōes de cetero ad obtinēdū regnū. b Et ingreſſus adorauit regē ſalomonē: faciēs ei debitā reuerētiā ſicut domino ſuo.

clamor ciuitatis tumultuātis? Adhuc^t eo loquēte: ionathan fili⁹ abiathar ſacerdotis venit. Cui dixit adonias. Ingredere q₂ vir fortis es ꝛ bōa nūcias. rn̄ditq₃ ionathā adōie. Nequaq̄₃^u. Dn̄s eñ nr̄ rex dauid regē ɔſtituit ſalomonē: miſitq₃ cū eo ſadoch ſacerdotē: ꝛ nathan ꝓphetā: ꝛ banaiā filiū ioiade ꝛ celethi ꝛ phelethi: ꝛ impoſuerunt eū ſup mulā regis. Unxerūt q₃ eū ſadoch ſacerdos ꝛ nathan ꝓpheta regē in gyon: ꝛ aſcēderūt inde letātes: ꝛ īſonuit ciuitas. Hec eſt vox quā audiſtis. S₃ ꝛ ſalomō ſedet ſup ſoliū regni: ꝛ ingreſſi ſerui regis bn̄dixerūt dn̄o deo nr̄o regi dd̄ dicētes. Amplificet d̄s nomē ſalomonis ſup nomē tuū: ꝛ magnificet thronū ſuū ſup thronum tuū. Et adorauit rex i lectulo ſuo: inſuper ꝛ hec locutus eſt. Benedictus dn̄s d̄s iſrl' qui dedit hodie ſedentē in ſolio meo vidētibus oculis meis. Territi^x ſunt ergo ꝛ ſurrexerunt omēs qui inuitati fuerāt ab adonia: ꝛ^y iuit vnuſquiſq₃ in viam ſuā. Adonias^z autē timens ſalomonem: ſurrexit ꝛ abijt in tabernaculū dn̄i: tenuitq₃ cornu altaris. et nunciauerunt ſalomoni dicentes. Ecce adonias timēs regē ſalomonem tenet cornu altaris dicēs. Iuret mihi rex ſalomon hodie q̄ nō interficiat ſeruū ſuū gladio. Dixitq₃ ſalomon. Si^a fuerit vir bonus nō cadet nec vn⁹ q̄dē capill⁹ ei⁹ in terrā: ſin aūt malū inuētū fuerit in eo: morief̄. Miſit ergo ſalomō ꝛ eduxit eū ab altari: ꝛ^b ingreſſus adorauit regē ſalomonē. Dixitq₃ ei ſalomon. Uade in domū tuam.

pabiliter non habetur: confundit eos per ſenſum litteralem allegans illud. Deus abraā: de⁹ yſaac. ꝛc. nō eſt ds mortuoꝝ: ſ₃ viuentiū. Scđo mō ɔuincūtur tales. ſ. q̄ lr̄alem ſenſu₃ tm̄modo cōſequunt̄: cū ptingit q̄ aliq̄ hyſtoria lr̄aliter tm̄ intellecta: nō inducit aliquā vtilitatē in fide: nec in moribus: nec etiā ad hūanā cōuerſatō₃. Et illo mō allegat ap̄ls illđ D eut. xxv. c. Nō ligabis os boui s terēti s. vbi dicit q̄ſi arguēdo: nūqđ eſt cura deo de bobus. q. d. Si h̄ p̄ceptū ſolū ad pedes littere intelligat̄: nullas producit vtilitatē. ꝛ iſto mō ſcđo arguit Hiero. in h̄ loco ɔ ſequētes litterā occidētē dicēs. q̄ ſi hec hyſtoria de abiſag tm̄modo lr̄aliter intelligitur nō referēdo eā₃ ad aliquē ſenſum ſpūalē meliorē. videt̄ q̄ſi ab hebreorū ludicra ſint ſeu fabulatōnes q̄ mime pficiūt. ꝛ iō iſtā hyſtoria pulcerrime ꝛ cōmode hiero. exponit vt p₃ intuēti. q̄ qdē ſenſus Hiero. eſt in h̄ loco lr̄alis: eo mō q̄ ap̄lus in auctē pdicta rāc₃ a ſenſu lr̄ali ſumit argumētū ex ſenſu accepto ſm myſticā expoſitōnē. vt p₃ intuenti. Huic etiā ɔſonat auctās q̄dā bti Greg. q̄ allegat̄ et exponit in quadā q̄one addita ſup in ꝓlogo ſup Gen. in reſſōe ad. vij. arg. vide ibi.

Additio prima in tercium librum regum incipit.

In cap. i. vbi dicit in poſtilla. Cunq₃ operiretur veſtibus nō calefiebat. quod fuit ſatis mirabile de tanta frigiditate.

Licet dauid bellicoſum fuiſſe pluries legit̄: nūq̄ tñ de eo hr̄ in ſcripturis q̄ vulnerat⁹ fuiſſet ſeu plagat⁹ ſicut a corpore ſuo ſanguis copia effluxerit: q̄ tñ nō eēt verſiſile: vt ſcriptura de eo talia ſi cōtigiſſent tacuiſſet. S₃ veri⁹ pōt alia cā hui⁹ frigiditatis aſſignari. ſ. q̄ dauid a iuuētute fuit libidinoſus: ꝛ in actibus venereis exceſſiue implicat⁹. vt p₃ ex toto pceſſu ſue hyſtorie. ſ. in multitudine vxoꝝ ꝛ ɔcubinarū. S₃ cōſtat q̄ vſus venereoꝝ exceſſiuus nāliter calorē ɔſumit naturalē ꝛ ei⁹ ſubiectū. ſ. humidū radicale. vn̄ puerbioꝝ. xxxi. Ne ded'is mulierib⁹ ſubam tuā. Sub a eñ vite corpalis in calore naturali ꝛ humido radicali p̄cipue cōſiſtit iuxta philoſophoꝝ ſniam. Sicut igit̄ deficiētib⁹ iſtis: mors naturalit̄ ſequitur: ſic ex eorum notabili diminutione ſeu conſumptione frigiditas quaſi irreparabilis ſubſequi habet.

In eodē cap. i. vbi dr̄ in poſtilla. Queram⁹ dn̄o nr̄o regi adoleſcētulā. ꝛc. Gloſa hiero. ſup iſtū locū. Additio. ij.

Tota hiero. nō eſt ſic reprobāda: ſ₃ pon⁹ ad bonū trahēda ſenſum. Pro cu⁹ declaratōe ſciendū: q̄ ſequētes lr̄alem ſenſum ſi gn̄aliter ɔſiderētur: ſunt in duplici differentia. Qui dam eñ tenēt q̄ tm̄ ſenſus lr̄alis eſt verus ꝛ ſolus intētus ab auctore. Ceteri vero ſenſus q̄ dicunt̄ ſpūales credūt ab eis eſſe ficti ꝛ nulli⁹ auctēs. Et hāc opinionē ſeu errorē p̄ncipalit̄ tenēt ſaducei qui ſolā lr̄am ſequūtur. Un̄ ꝛ negāt reſurrectō₃ ꝛ alia q̄ ad pedes littere p̄ma facie nō apparēt. Alij v̄o tenēt q̄ ſacra ſcriptura ſub vna lr̄a h₃ plures ſenſus: ſ₃ oēs fundent̄ ſup vnū. ſ. lr̄alē. ꝛ eſt cōmunis ſnia catholicoꝝ. vt p₃ p Greg. in. ij. mo. ꝛ p Aug. ɔ vincentiū: ꝛ in plurib⁹ alijs locis. Error aūt p̄moꝝ ɔuincit̄ multipliciter: p ſerum duob⁹ modis. Quoꝝ p̄m⁹ eſt: q̄ ſm ſenſum lr̄alem eoꝝ error detegit̄: ſicut p₃ Mat. xxij. vbi ſaluator volēs cōfundere ſaduceos negātes vitā futuri ſeculi: eo q̄ in lr̄a vete. teſt. ſic pal

Nō aūt inducit poſtillator ꝓ fulcimēto plane expoſitionis lr̄e de auctē medicoꝝ dicētium q̄ optimū remediū ɔ frigiditatē mēbroꝝ. ꝛc. eſt ꝯplexus mulieris iuuēcle: nō facit ꝓ eo. l₃ eñ dicāt medici q̄ calor naturalis alicuius hoīs ſeu aīalis cōfortet ex ſuo cōtactu calorē naturalē hoīs debilitati: nō tñ faciūt differētiā in h̄ de calore iuuēcule ſeu virginis: ſeu corrupte pulcre vel incōpoſite: ꝛ iō iſta in h̄ loco ad lr̄am potius ſunt intelligenda ſm myſticā ſignificatō₃ terminoꝝ quā hic auctor ſacre ſcripture qui deus eſt ad noſtram doctrinam intendit. Replica.

In p̄mo cap. iij. libri regū vbi poſtillator admirās q̄ dauid cū eſſet bō bn̄ cōplexionat⁹: ſic in ſenectute potuit infrigidari vt coopertus veſtib⁹ calefieri nō potuit. ꝛc. Hui⁹ infrigidatōnis ponit plures boneſtas rōnes. ſ₃ Burg. de optimo rege ſue gēris rōnem reddit min⁹ boneſtā: videl₃ q̄ dd̄ a iuuētute fuit libidinoſus: ꝛ īmoderat⁹ coitus cōſumit calorē nālē ꝛ ei⁹ ſubiectū. ſ. humidū radicale. ſ₃ Burg. potuit hōc ſtius loq̄. Nā cū a tpe p̄me vnctōis vſq₃ ad ɔtinuos. xl. annos valde cōmendat̄: ꝛ h̄ de cōtinētia a tpe iuuētut̄ vitupat: quā cōſtat eſſe vicijs moralē. nec h̄ vituperiū fundat̄ Burg. in aliq̄ ſcp̄tura. q̄uis eñ legaſ dauid plures vxores habuiſſe: nō tñ de eo repit̄ ſicut de ſalomone q̄ eo eius p mulieres deprauati fuiſſe: potuiſſet igit̄ de ſuo rege ſenutriſſe btūs Aug̃ de abraā. quē dicit vſum ɔiuge tempant̄: ancilla ꝑ temp ant̄: nulla intemp anter. vt dicit. xvi. de ciui. dei. c. xxv. mula legūtur habuiſſe ꝛ vxores ꝛ ancillas q̄s tñ Burg. incōtinētes nō iudicat. Nec valet obiectio Burg. ɔ p̄mā rōem aſſignatā a poſtillatore. Nā ipe ponit plures ɔcurrentes ad eundē effectū: nō eñ ſequit̄: vn⁹ nō pōt trahere nauē. igit̄ nec duo vl̄ tres ſic eſt in ꝓpoſito. Nec ſeqtur put Burg. putat. nō legit̄ dauid in bell'vulneratū: nec ſanguinē effudiſſe. igit̄ nō eſt veꝝ. Nō eſt eñ cōſuetudo ſcripture vulnerū facere memoriā niſi ſint ad mortē: q̄liter dauid vulnerat⁹ nō fuit. In eodē cap. paſſum de abyſag ſunamite cū poſtil'. exponeret ad lr̄am declinās hīc Hiero. q̄ſi videt̄ reprobare ſenſum illū lr̄alē i q̄ ſigmētū ꝛ ab hebreorū ludicra. Burg. q. ſ. li. ij. c. xv. ſe oppoſuit: ꝛ ſic ꝛ btō hiero. h̄ p eo certamē aſſumit purās poſtill'. excludere ſenſus ſcripture allegoricos ꝛ alios. qđ q̄ falſū ſit p₃ in poſtilla moral: quā fecit ſup totam bibliā. Obiectio etiā burg. ɔ rōne poſtill' nō valet: cū dicit medicos nō facere differētiā fomenti caloris int̄ iuuenē bn̄ cōplexionatū ꝛ pulcrū falſum eſt eñ ꝛ ɔ oēm rōem. Nā in iuuene calor eſt magis intēſus in pulcro ꝛ cōplexionato magis incorporatus: in virgine magis mund⁹ q̄ calor

Universidad de Salamanca. BGH

ꝟm huiuſmodi qualitates maioris eſt virtutis ꝙ̄ incorrupta turpi veteri ⁊ male cōpletiōis. Nō igiť recta cū medijs facit magnā dr̄iam: ⁊ forṫaſſis vt ſenſū lr̄e huiꝰ Burg. reddat abſurdū. vt ꝟm ſctōs doctores ad myſticū oporteat hr̄e refugiū cū btō Hiero. Ipſe turpiter ſentit de ſctō rege ſuo q̄ſi vt laſciuus ex cōſuetudine fomētū puelle exegerit. qꝺ verū nō vr̄. Nā fuit eiꝰ ex ꝯſilio medicoꝝ ſciētes hmōi fomentū valere ꝑ caloris naturalis incitamēto ⁊ vite ꝓlongatōe nō iuſſi diſpoſuerūt. Argumētū huiꝰ ꝙ non ex laſciuia petijt hr̄e ex lr̄a cū dr̄. Erat puella pulcra nimiſ. dormiebatqꝫ cū rege ⁊ miniſtrabat ei: rex vͦ nō cognouit eā. Ex q̄ ſenſu lr̄ali pōt trahi ⁊ vtilitas eſt moralitas quō. ſ. ſubditi curam hr̄e debēt tā ſancti ſenis vt etiā oīm diligētiā infirmo ꝓuideāt de neceſſarijs nō mō petēti: ſꝫ etiā nō petēti: imo renitēti. ſciunt vt plurimū ſani plꝰ ꝙ̄ infirmi: quid infirmo opus eſt ⁊ expediens.

l Et effudit ſanguinem belli in pace. id eſt ſanguinem humanū qui nō dꝫ effundi niſi in bello: effudit tp̄e pacis: q2 qñ occidit abner nō hēbat bellū iuſtū ꝯ̄ eū: nec rōne regis: nec rōe fratris ſui interfecti. ſic dictū fuit. ꝟ. ij. li. c. iij. ſilr̄ occidit eū ſub ſpē pacꝭ reuocās eū: q̄ſi ad loquēdū cū eo de federe inito inť eū ⁊ dauid. vt ibidē dictū fuit. ſilr̄ qñ interfecit amaſa3 non hēbat ꝯ̄ eum aliquā guerrā ⁊ ipꝫ occidit ſub ſpecie pacis ſalutando eū tanꝙ̄ fratrem ⁊ oſculado: ſicut dictū fuit. ꝟ. li. ij. c. xx. m Et poſuit cruorē belli in baltheo ſuo ⁊c. q2 ꝑcuſſit eos in inguine. vt hr̄ ibidē ⁊ ſic cruor exiens de plagis eorum potuit cruētarī baltheū ioab ⁊ calciamēta eiꝰ: nō aūt partes ſupiores: ⁊ in h̄ ꝺſignat dauid modū ꝑcutiēdi ꝓditoriū: quia non eleuauit brachiū ad ꝑcutiēdū eos in ꝑte ſupiori ne aduerterēt ictū ⁊ cauerent. n Nō ꝺdu. caniciē eiꝰ pacifice ad inferos. hebrei dicunt. Ad foſſam nō eñ erat intētionis dauid ꝙ ioab ꝺſcēderet ad infernū dānatoꝝ: imo vna cā q̄re voluit eū puniri i hac vita fuit ne puniret in futuro in gehēna. vt dicit ra. ſal. ſic ⁊ de acꝺor dictū fuit ioſue. vij. o Sed ⁊ filijs berzelai. h̄ tercio poniť informatō dauid de recōpēſatōe bñficij ſibi exhibiti: qꝺ q̄de3 bñficiū plenꝰ expoſitū eſt. ꝟ. ij. li. vij. c. p Hēs

Propinque Cap. ij.
Appropinquauerunt[a] aūt dies dauid vt moreretur: p̄cepitqꝫ ſalomoni filio ſuo dicēs. Ecce ego ingredior viā vniuerſe terre: ꝯfortare ⁊ eſto vir fortis ⁊ obſerua[b] cuſtodias dñi dei tui vt ābules in vijs eiꝰ: ⁊[c] cuſtodias cerimonias eiꝰ: ⁊[d] p̄cepta eius: ⁊[e] iudicia ⁊[f] teſtionia: ſic̄ ſcriptū eſt in lege moyſi: vt[g] intelligas vniuerſa q̄ facis: ⁊ q̄cūqꝫ te v̄teris: vt cōfirmet dñs ſmones ſuos quos locutus eſt de me dicēs. Si cuſtodierint filij tui vias meas: ⁊ ambulauerint corā me in veritate in oī corde ſuo ⁊ in oī aīa ſua: nō[h] auferet tibi vir ꝺ ſolio iſrl̄. Tu[i] quoqꝫ noſti q̄ fecerit mihi ioab filiꝰ ſaruie q̄[k] fecerit duobꝰ principibꝰ exercitꝰ iſrael abner filio ner: ⁊ amaſe filio iether quos occidit: ⁊[l] effudit ſanguinē belli i pace: ⁊[m] poſuit cruorē belli in baltheo ſuo q erat circa lūbos eiꝰ ⁊ i calciamēto ſuo qꝺ erat in pedibꝰ eiꝰ. Facies ergo iuxta ſapiētiā tuā ⁊[n] nō deduces caniciē eiꝰ pacifice ad iferos. ſꝫ[o] ⁊ filijs berzellai galaaditis reddes grām: eruntqꝫ comedētes i mēſa tua. Occurrerūt eñ mihi qñ fugiebā a facie abſalon fratris tui. Habes[p] quoqꝫ apud te ſemei filiū gera filij gemini de bahurim q maledixit mihi maledictōe peſſima qñ ibā ad caſtra. Sꝫ q2 deſcēdit mihi in occurſum cum tranſirem iordanem ⁊[q] iuraui ei ꝑ dñm dicēs. Nō te interficiam gladio: tu noli pati eū eſſe innoxiū Vir āt ſapiēs es vt ſcias q̄ facies ei: deducesqꝫ canos eiꝰ cū ſanguīe ad inferos. Dormiuit[r] igiť dauid cū p̄ribus ſuis: ⁊ ſepultꝰ eſt in ciuitate dauid. Dies aūt qbus regnauit dd̄ ſup iſrl̄ q̄draginta anni ſunt In hebron regnauit ſeptē annis: in iſrl̄ triginta tribus. Salomō[s] aūt ſedit ſup thronum dauid p̄ris ſui: ⁊[t] firmatū eſt regnū eiꝰ nimis. Et ingreſſus eſt adonias filius agith ad berſabee mr̄em ſalomōis. q̄ dixit ei. Pacificꝰ[u] ne eſt ingreſſus tuꝰ: q rn̄dit. Pacificus. Addiditqꝫ. Sermo mihi eſt ad te. cui ait. Loq̄re. ⁊ ille. Tu[x] inquit noſti q2 meū erat regnū: ⁊[y] me ꝓpoſuerat oīs iſrl̄ ſibi in regē: ſed trāſlatū eſt regnū ⁊ factū eſt fratris mei. A[z] dño eñ cōſtitutū eſt ei. Nunc ergo petitōe3 vnā ꝑcor a te: ne cōfundas faciē mea3. Que dixit ad eum. Loquere. ⁊ ille ait. Precor vt dicas ſalomoni regi neqꝫ eñ negare tibi quicq̄ꝫ pōt: vt[a] det mihi abiſag ſunamitē vxorē. ⁊ ait berſabee. Bene. ego loquar ꝓ te regi. Venit ergo berſabee ad regē ſalomonē vt loqueret ei ꝓ adonia: ⁊ ſurrexit rex in occurſum eiꝰ: adorauitqꝫ eā: ⁊ ſedit ſup thronū ſuū3 Poſituſqꝫ eſt thronus mr̄i regis

Capitulum .ij.
Appropinquauerunt aūt. Hic ꝯñr pōiť regni ſalomonis ꝯfirmatio: ⁊ p̄mo ꝑ remotōꝫ impedientiū. ſcdō ꝑ accumulationē expediētiū. c. iij. illa q̄ maxime impediūt ſtabilitatē alicuiꝰ regis ſunt ꝑſone machināntes ꝯ̄ eū. de q̄rū morte h̄ agiť. ⁊ ne ſalomō in h̄ videreť ꝓcedere zelo ꝓp̄e vindicte: iō circa h̄ ꝙ̄tū ad aliq̄ p̄mittiť ipſiꝰ dauid ordinatio ſcdō ſubdiť ipſiꝰ ſalomonis executio. ibi. Salomō āt. Circa p̄mū dd̄ p̄mo iniūgit filio ſuo ſalomoni vt ſit ſolliciťꝰ de cultu dei. a. b Obſerua cuſtodias dñi. i. illa q̄ p̄cepit cuſtodiri: ⁊ q̄ ſint illa ſubiūgit dicens. c Et cuſtodias cerimonias eiꝰ: ꝙ̄tū ad p̄cepta cerimonialia. d Et p̄cepta eiꝰ. ꝙ̄tū ad moralia. e Et iudicia eiꝰ ꝙ̄tum ad iudicialia: de q̄rū ꝯditōe ⁊ diſtinctōe dictū fuit in Exodo. f Et teſtionia eiꝰ. ꝙ̄tū ad ea q̄ ꝓmiſſa ſunt in lege de xp̄o venturo ⁊ alijs bonis pplo iſrl̄ ꝓmiſſis. g Vt intelligas vniuerſa q̄ facis: q2 ꝑ cōſideratōem legis diuie dirigiť hō in agēdis. Si cuſtodierit filij tui vias meas. ⁊c. ſeq̄tur. h Nō auferet tibi vir. ex q̄ pꝫ qꝺ. ꝟ. dictū eſt. ſ. ꝙ ꝓmiſſiōes diuie de bonis futuris intelligūtur ſub cōditōe: ſi eñ nō ponať impedimētū a parte hoīm. i Tu quoqꝫ noſti. h̄ ꝯñr poniť ordiatō dauid de punitōe aliq̄rū maloꝝ q̄s nō poterat ꝯueniēter punire in vita ſua: ⁊ p̄ de punitōe ioab: cū dr̄. i Tu qꝫ noſti q̄ fecerit m̄ ioab. d ra. Sal. ꝙ ꝑ h̄ intelligiť malū qꝺ fecit ioab ꝯ̄ ꝑſonā dauid oſtēdēdo alijs lr̄as q̄s ſibi ſecrete miſerat dauid de morte vrie: ⁊ ſic legē ſcandalizauit. ꝙ eñ iſtud ſecretū fuerat reuelatū pꝫ ex h̄ qꝺ hr̄. ꝟ. ij. li. xij. c. ꝙ nathā dixit ad dauid. Feciſti inimicos blaſphemare nomē dñi: ſic̄ fuit ibi expoſitum. nec iſtud factū fuit reuelatū ꝑ dauid neqꝫ ꝑ berſabee: q2 celabāt crimen ſuū ꝙ̄tū poterāt. ⁊ iō veriſile eſt qꝺ ꝑ ioab fuit reuelatū ad excuſandū ſe erga alios milites de morte vrie: ꝙ nō fuiſſet mortuꝰ ꝑ incautela3 ſuā: ſꝫ ꝑ regis mādatū. k Que fecerit duobꝰ p̄ncipibꝰ. ⁊c. ſequitur.

quoqꝫ. h̄ q̄rto poniť ordinatō dd̄ de ſemei: q̄ maledixit dauid. vt plenꝰ dictū fuit. ꝟ. ij. li. xvi. c. q Iuraui ei ꝑ dñm dicēs: nō te interficiā. iſtud aūt iuramētū nō fuit trāſgreſſus dauid iſta imponendo ſalomoni. ſic̄ dictū fuit. ꝟ. ij. li. xix. c. ⁊ iō ſnīa huiꝰ paret ꝑꝫ ex ſup̄dictis. r Dormiuit igiť dd̄. h̄ omittūť illa q̄ ordinauit dauid de ampliatōe diuini cultꝰ ⁊ edificatōe tēpli q̄ exp̄mūť .i. paralip. s Salomō aūt. h̄ ꝯñr poniť ſalomonis executio: p̄mittiť tñ̄ adonie interfectio: ⁊ ſcdō abiathar eiectio. ibi. Abiathar q̄ꝫ. tercio p̄dictoꝝ executō. ibi. Venit aūt nūciꝰ. circa p̄mū dr̄. s Salomō aūt ſe. ſu. thro. ⁊c. pacifice ⁊ q̄ete t Et fir. eſt re. eiꝰ ni. ita ꝙ poteſtas eiꝰ fuit maior ꝙ̄ ptās p̄ris ſui dauid: ⁊ iō ſecure punire poterat illa quorū punitō3 dauid ex cā rōnabili diſtulerat. ſic̄ fuit dictū. ꝟ. ij. li. c. iij. de ioab. ⁊. xix. de ſemei. v Pacificus ne eſt ingreſſus tuꝰ. timebat eñ ne aliq̄d machinaret ꝯ̄ ſe eo ꝙ dauid inſtituerat ſalomonē in regē ad petitōem ſuā. vt habetur cap. ij. x Tu inquit noſti q2 meū erat regnū. rōne ꝓgeniture. h̄ nō erat verum: q2 ordinatio diuina ꝓualet ꝓgeniture: q̄ erat ꝓ ſalomone. vt

dictum eſt cap. precedenti. y Et me prepoſuer. omnis iſrael ſibi i regē. h̄ ſilr̄ eſt falſū: q2 robur exercitꝰ dauid nō erat cū eo: nec cōitas ppl̄i q̄ in h̄ expectabat ſnīa3 dauid. vt pꝫ ex. ꝟ. dicť. ſꝫ talia dicebat adonias vt magis poſſet ipetrare qꝺ q̄rebat. z A dño eñ cōſtitutū eſt ei. q. d. nō intēdo de cetero aliq̄liť aſpicere ad regnū: q2 agerē cōtra deū: cū tñ̄ intēderet ꝯ̄ñu. vñ ſubditur. a Vt det m̄ abiſag ſunamitē vxo. illa enim fuerat vxor dd̄: et ꝑ ꝯñs regia: ⁊ ſic ꝑ eā hēbat viā veniendi ad regnu3 pauxiliū ioab et abiathar ⁊ alioꝝ ſibi fauētium. qꝺ aduertēs ſalomō q̄ erat ꝑſpicationis ingenij ꝙ̄ mr̄ ſua: reſpondit. b Poſtula ei ⁊ regnū. q. d. per h̄ intēdit venire ad regnū. c Cōtra aīa3 ſuā lo. eſt ado. ver. h̄. i. ū q2 machinať ꝯ̄ regē tū q2 petebat vxorem ꝯ̄ legē. Leui. xviij. vbi ꝓhibeť ꝯtractus mr̄imonij cū vxore p̄ris. cetera patēt in lr̄a d Abiathar q̄ꝫ. h̄ pōiť abiectio abiathar de ſūmo ſacerdotio ⁊ de ciuitate regia. cū dr̄ e Vade in anathot ad agrū tuū. id eſt ad poſſeſſionis tue locum. lꝫ eñ ſacerdoteſ nō haberēt poſſeſſiones rurales habebāt tñ̄ ciuitateſ aſſignatas ꝓ ſua habitatōne ⁊ ſuburbana ad nutriendū aīalia. vt pa3 Nūe. xxxv. ⁊ Ioſue. xxi. f Et q̄dem vir mortis es. i. morte dignꝰ ꝑ ꝯſpiratōe ꝯ̄ me ⁊ ordinatōe3 dei ⁊ p̄ris mei.

nes quas dauid imprecatus fuit ſup me ꝓ interfectione abner. ſ. lepram debilitatē. gladiū. ⁊ famē. vt dictū fuit. ꝟ. ij. li. ca. iij. allegās ꝙ nō debebat dupl̄r puniri. ſ. occiſione in ſua ꝑſona: ⁊ maledictōibꝰ dicťꝭ in ſemine ſuo. ⁊ q2 h̄ videbať hr̄e aliquē colorē iuſticie: iō banaias nō interfecit eū ſꝫ redijt ad ſalomonē referēs ei verba ioab. ⁊ tūc ſalomō rn̄dit qꝺ ſeq̄tur

que ſedit ad dexterā eius: dixitqꝫ ei. Petitionē vnā paruulā ego ꝺprecor a te: ne ꝯfundas faciē meā ⁊ dixit ei rex. Pete mr̄ mea. neqꝫ eñ fas eſt vt auertā faciē tuā. q̄ ait Deť abiſag ſunamitis adōie fratri tuo vxor. Rn̄dit rex ſalomō: et dixit mr̄i ſue. Quare poſtulas abiſag ſunamitē adonie: poſtula[b] ei ⁊ regnū. Ipſe eſt eñ frater meus maior me: ⁊ hꝫ abiathar ſacerdotē ⁊ ioab filiū ſaruie. Iurauit itaqꝫ rex ſalomō ꝑ dñm dicēs. Hec faciat mihi deꝰ: ⁊ hec addat. q2[c] ꝯtra animā ſuā locutꝰ eſt adonias verbū hoc. Et nūc viuit dñs q firmauit me ⁊ collocauit me ſup ſoliū dauid p̄ris mei: ⁊ q fecit mihi domū ſic̄ locutꝰ eſt q2 hodie occideť adōias Miſitqꝫ rex ſalomō ꝑ manū banaie filij ioiade q iterfecit eū: ⁊ mortuꝰ eſt. Abiathar[d] q̄ꝫ ſacerdoti dixit rex. Vade[e] in anathot ad agrū tuū: ⁊[f] q̄dē vir mortis es: ſꝫ hodie te nō interficiā: q2 portaſti archam dñi dei corā dauid p̄re meo: ⁊ ſuſtinuiſti laborē in oībꝰ in qbꝰ laborauit p̄r meꝰ. Eiecit ergo ſalomō abiathar vt non eēt ſacerdos dñi: vt[g] impleret ſmo dñi quē locutus eſt ſup domū heli in ſylo. Venit[h] aūt nūciꝰ ad ſalomonē ꝙ ioab declinaſſet poſt adoniā: ⁊[i] poſt ſalomonē nō declinaſſet. Fugit ergo ioab i tabernaculū dñi: ⁊ app̄hēdit cornu altaris. Nūciatūqꝫ eſt regi ſalomoni ꝙ fugiſſet ioab in tabernaculū dñi ⁊ eēt iuxta altarē. Miſitqꝫ ſalomō banaiā filiū ioiade dicens. Vade iterfice eū. Et venit banaias ad tabernaculū dñi: ⁊ dixit ei. Hec dicit rex. Egredere[k]. q ait. Nō[l] egrediar: ſꝫ hic moriar. Renūciauit banaias rˢgi ſmonē dicēs Hec locutꝰ eſt ioab: ⁊ hec rn̄dit mihi. Dixitqꝫ ei rex. Fac[m] ſic̄ locutus eſt ⁊ iterfice eū ⁊ ſepeli: ⁊ amouebis ſanguinē innocētē q effuſuſ eſt a ioab a me ⁊ a domo p̄ris mei ⁊ reddet dñs ſanguinē eiꝰ ſup caput eiꝰ: q2 interfecit duos viros iuſtos melioreſqꝫ ſe: ⁊ occidit eos gladio p̄re meo dauid ignorante: abner filiū ner principē milicie iſrl̄: ⁊ amaſam filiū iether principē exercitus iuda. Et reuerteť ſanguis illoꝝ in caput ioab: ⁊ i caput ſeminis eiꝰ in ſempiternū: dauid aūt et ſemini eiꝰ ⁊ domui ⁊ throno illius ſit pax vſqꝫ in eternū a dño. Aſcēdit itaqꝫ banaias filiꝰ ioiade: ⁊ aggreſſus eū iterfecit: ſepultuſqꝫ[n] eſt in domo ſua i deſerto. Et[o] cōſtituit rex banaiā filiū ioiade ꝓ eo ſup exercitū: ⁊[p] ſadoch ſacerdotē poſuit pro abiathar. Miſit[q] quoqꝫ rex ⁊ vocauit ſemei: dixitqꝫ ei. Edifica tibi domū in hierl̄m ⁊ habita ibi.

m Fac ſic̄ locutꝰ eſt. dicēdo ei. ſ. ꝙ recipio illas maledictiōes ſup ſemen meū: ⁊ ſic iterfice eū: vñ ⁊ ſubdit Ra. ſa. ꝙ maledictōes p̄dicte venerūt ſup ſemen ſalomōis: q2 oſias rex fuit leproſus. vt hr̄. i. iiij. li. xv. ca. et. ij. paral. xxvi. ⁊ aſa doluit pedes ita ꝙ nō poterat ire ſine baculo. vt hr̄. i. ij. pali. xvi. c. ⁊ ioachim interfectus gladio. vt hr̄ Hiere. xxij. Sepultura aſini ſepelietur: q2 interfectus ꝓiectꝰ fuit ex hierl̄m. ⁊ ezechias indigēs pāe in obſidione ꝑ ſennacherib: vñ tūc ſibi dictū fuit ſcdō anno pomis veſcere. Eſa. xxxvij. i. fructibꝰ arboꝝ ꝓpť pāis defectū ſꝫ h̄ expoſitō nō ꝯſonat lr̄e. quia hic dicitur. l Nō egrediar ſꝫ hic moriar. nullā ꝯdnōꝫ apponendo. ſilr̄ nō ꝯſonat lr̄e p̄cedēti. q2 dd̄ q̄ erat ſanctꝰ illaſ maledictōeſ ſciebat: q2 illas fecerat: ⁊ tñ̄ cū h̄ ipoſuit ſalomōi punitōe3 ioab ꝓ iterfectiōe abner ⁊ amaſe. vt dictū eſt abſqꝫ aliq̄ retractatōe dictarū maledictionū. Itē dato ꝙ ille maledictōes ſufficerēt ꝓ interfectōne abner adhuc remāebat ioab dignꝰ morte ꝓ iterfectōe amaſe. ⁊ iō nullo mō eſt veriſile ꝙ ſalomon maledictōes p̄ris ſui receperit ſup ſe vl̄ ſup ſemē ſuū. Qꝺ aūt induciť de q̄tuor regibꝰ de ſalomōe deſcēdētibꝰ nō valꝫ ad ꝓpoſitū. q2 ille pene fuerūt eis iflicte ꝓ alijs cauſis. vt patebit in locꝭ ſuiſ

g Vt ipleret ſmo dñi ⁊c. ſ. ꝙ eijceret a ſacerdotō. vt hr̄. ꝟ. i. li. c. ij. h Venit aūt nūciꝰ. h̄ ꝯñr poniť executio ordiatōis dd̄. ⁊ p̄ ꝙ̄tum ad punitō3 ioab. ſcdō ipſiꝰ ſemei. ibi. Miſit q̄ꝫ rex. circa p̄mū dr̄. h Venit aūt nūciꝰ ad ſalomonē. ꝑ modū accuſatōis ꝙ ioab declinaſſet poſt adoniā: nō ſolū añ inſtitutō3 ſolomōis: ſꝫ etiā poſt. vt p̄dictū eſt. i Et poſt ſalomonē nō decli. in hebreo hr̄. Venit aūt nūciꝰ ad ioab. ꝙ ioab declīauerat poſt adoniā ⁊ poſt abſalon nō declinauerat. nūciatū eñ fuit ioab: ꝙ ſalomō h̄ ſciebat: ⁊ iō ſibi ꝑiculū iminebat: q2 ꝙ̄uis ioab multū diligeret abſalon vt pꝫ ex ſup̄dictis. ij. li. xiiij. tñ̄ nō declinauit poſt eū qñ voluit obtinere regnū: imo iterfecit eū. vt hr̄ li. ij. c. xviij. Cū ḡ poſt adonia3 ⁊ nō ſalomonē declinauit ad obtinēdū regnū: ſignū fuit ꝙ hēbat multū cordi iſtud negociū. ſ. machinādo ꝯ̄ ſalomonē ꝑ adonia. ⁊ iō ioab audiēs ꝙ ſalomō ſciebat h̄: merito timuit: ⁊ iō ꝓ refugio fugit ad tabernaculū. k Egredere. q2 reformidabat eū in loco ſacro iterficere l Nō egre. dicit ra. ſa. ꝙ ioab dixit banaie nō egrediar niſi ſub cōditōe. ſ. ꝙ ſalomon recipiat ſup ſe maledictio

dño ꝯcedēte. ⁊ iō qꝺ dr̄ h̄. m Fac ſic̄ lo. eſt. ñ referť niſi ad illꝺ qꝺ dixerat: h̄ moriar. credēdū tñ̄ eſt ꝙ violēter auulſus fuit ab altari: ⁊ ſic interfectꝰ. ſic̄ p̄cipiť Exo. xxi. Si q̄s de induſtria occiderit ꝓximū ſuū ⁊ ꝑ inſidias: ab altari meo euelles eū vt moriať. ſic aūt occiderat ioab abner et amaſa3. vt pꝫ ex ſup̄dicťꝭ. n Sepultuſqꝫ eſt in do. ſua in deſ. dic eñ ra. Sa. ꝙ fecerat ibi hoſpitale ad recipiēdū paupes ⁊ ꝑegrinos trāſeūtes. vñ dicūt hebrei ipm eē ſaluatū: ⁊ ꝙ mors tp̄alis ſibi inflicta fuit i expiatō3 pctōꝝ ſuoꝝ. o Et ꝯſti. rex ba. fi. ioia. ꝓ eo ſup exer. q2 erat vir fortꝭ ⁊ prudēs: ꝓpť qꝺ dd̄ fecit eū ſibi ſecretariū. vt hr̄. ꝟ. li. ij. cap. xxiij. p Et ſadoch ſacer. poſuit ꝓ abiathar: ⁊ ſic reductū eſt ſacerdotiū ad debitā lineā: aaron eñ q̄ ex electōe dei factꝰ fuit ſūmꝰ ſacerdos. vt hr̄ Exo. xxviij. habuit duos filios. ſ. eleazar ⁊ ithamar q̄ remāſerūt ſibi alijs duobus mortuis corā dño. vt hr̄ Leuit. x. ⁊ de volūtate dñi ſacerdotiū tranſijt ad eleazar ⁊ filios eiꝰ. vt hr̄ Nu. xx. c. de q̄ deſcendit iſte ſadoch. Heli aūt deſcēdit ꝺ ithamar ⁊ cū eēt iudex ppl̄i aſſumpſit ſibi ſacerdotiū: hoc aūt fuit ex diuia ordinatōe. ſic̄ dictū fuit. i. Reg. ij. ⁊ ab ipſo ꝺſcēd abiathar quē eiecit ſalomō ponēdo ſadoch loco eiꝰ. q Miſit q̄ꝫ rex. hic ꝯñter agiť de punitōe ſemei cui ſalomon impoſuit legē de remanēdo in

Universidad de Salamanca. BGH

hieruſalez ſub pena mortis:eo φ erat ſeditioſus.ꝛ hoc acceptauit dicés. Bonꝰ eſt ſmo quẽ audiui.vt hr̃.ĩ.quẽ trãſgreſſus eſt:ꝛ ſic punitꝰ eſt morte:ſicut meruerat:ꝛ abſq̃ trãſgreſſióe iuramẽti ipſiꝰ dauid.ſic plenꝰ dictus fuit.s.ij li.c.xix.ex q̃ loco ꝛ alijs ſup̃dict̃ pꝫ ſententia huius partis.

In.c.ij.vbi d̃r i poſtil.Cõtra aĩaꝫ ſuã locutꝰ eſt adõias ꝛc. Additio.

Licet ꝓhibitũ ſit ↄ̃tbere mr̃imoniũ cũ vxore pr̃is:petere tñ illã in vxorẽ non eſt ꝓhibitũ neq̃ ſm legẽ q̃ talẽ petit in vxoreꝫ eſt puniẽdus capitalit̃:ſi eã nõ hẽat.ꝛ iõ hec ſcõa rõ nõ videt̃ valere:ſꝫ ſufficit p̃ma. Replica.

In cap.ij.ſup v̄bo.Cõtra aĩam ſuã locutus eſt adonias.poſtil.d.q: ↄ̃ regem machinabat̃:ꝛ contra legẽ petebat vxorem pr̃is ſui.Burg.ſcõaꝫ rationẽ dicit nõ valere:q: petere vxorẽ talẽ nõ fuit ꝓhibitũ:ꝛ p ↄ̃ñs nõ fuit capitalit̃ puniẽdꝰ:ſed contra:aut petiuit vt haberet aut nõ.ſi p̃mũ talis volũtas reputat̃ pro fcõ p ↄ̃ñs puniẽda.ſi ſcõm detur tũc:nec p h̃ inſidiabat̃ regi.ſicq̃ p̃ma non valeꝫ ad occidẽdũ adoniã.ꝛ ideo ſi altera ſola nõ ſufficit:ſufficiat vtraq̃ ſimul:vt quia petitio adonie fuit ↄ̃ legẽ ꝛ contra regẽm eruit audire.ↄ̃ aĩam ſuã locutꝰ eſt adonias. Caplm.iij.

Et non egredieris inde huc atq̃ illuc. Quacunq̃ aũt die egreſſus fueris ꝛ trãſieris torrẽteꝫ cedron ſcito te interficiẽdũ. Sanguis tuus erit ſup caput tuũ. Dixitq̃ ſemei regi. Bonus ſmo. Sicut locutus eſt dñs meꝰ rex:ſic faciet ſeruus tuꝰ. Habitauit itaq̃ ſemei in hierlm diebꝰ multis. Factũ eſt autem poſt annos tres vt fugerẽt ſerui ſemei ad achis:filiũ macha regem geth. Nunciatũq̃ eſt ſemei qꝫ ſerui eiꝰ iſſent i geth. Et ſurrexit ſemei ꝛ ſtrauit aſinũ ſuũ:iuitq̃ ad achis in geth ad reqrendũ ſeruos ſuos:ꝛ adduxit eos de geth. Nũciatũ eſt aũt regi ſalomoni qꝫ iſſet ſemei in geth de hierlm ꝛ rediſſet. Et mittẽs vocauit eũ:dixitq̃ illi. Nonne teſtificatus ſum tibi per dñm:ꝛ p̃dixi tibi:quacunq̃ die egreſſus fueris huc ꝛ illuc:ſcito te eſſe moriturũ. ꝛ r̃ndiſti mihi.

Confirmatũ eſt. Poſt remotionẽ impediẽtiũ ſtabilitatẽ regni ſalomonis.h̃ ↄ̃ñr agit̃ d̃ accumulatõe expediẽtiũ ad hãc ſtabilitatem q̃ ſunt deuotio erga deũ:ſapiẽtia in iudicijs.magnificẽtia in familijs:ſanctimonia in cultu dei ꝛ edificijs:ꝛ opulẽtia in diuitijs.verumtñ q: deuotio eſt alioꝝ meritoria:iõ p̃mittit̃ eiꝰ deuotio.ſcõo alioruꝫ cõceſſio.ibi.Apparuitq̃ dñs. Prima in duas:q: p̃ ↄ̃tinuãt̃ dicta dicẽdis.ſcõo exp̃mit̃ deuotio ſalomonis.ibi.Dilexit aũt ſalomõ dñm.Circa p̃mũ d̃r. a Cõfirmatũ eſt igit̃ ꝛc.iſtud ↄ̃cludit ex dict̃ ca.p̃ce.vbi actũ eſt de morte machinãtiũ ↄ̃ ſalomonẽ:q̃bus mortuis ↄ̃firmatũ eſt regnũ ſalomonis interiꝰ.ↄ̃ñr oñdit̃ eius cõfirmatio exterius cum dicitur.
b Et affinitate cõiũctus eſt pharaoni.q̃ erat rex potẽs ꝛ regno eiꝰ ꝓpinquus:ꝛ iõ cũ eo cõtraxit affinitatẽ ꝛ regni ſui firmitatẽ. c Et adduxit in ciuitatẽ dauid.cuiꝰ rõ ſubdit̃. d Donec cõpleret edificãs domũ ſuã.de cuiꝰ edificatõe poſtea hr̃.vij.c. e Et murũ hierlm.quã clauſit triplici muro:ita φ in interiori clauſura erat tẽplũ dñi ꝛ palatiũ regis:in exteriori erat vulgꝰ ꝛ manu artifices.in media v̄o habitabãt ꝓphe ꝛ nobiles.vñ.ĩ.iiij.li.xxij.d̃r φ olda ꝓphetes mãebat in hierlm i ſcõa.ſ.clauſura. f Attamẽ ppl̃s imolabat in excelſis.ſic dictũ fuit.s.Deut.xij. ꝛ.i.Reg.a deſtructõe ſilo vſq̃ ad edificatõꝫ tẽpli archa dñi non habuit ſtabilẽ mãſionẽ:ꝛ iõ licitũ fuit offerre ꝛ imolare oblatões votiuas ꝛ ſacrificia alibi q̃ꝫ vbi erat archa ſm deuotionẽ offerẽtis:poſt edificatõꝫ vero tẽpli nõ licuit niſi ex ſp̃ali mãdato dei vel eiꝰ inſtinctu.ſic helyas imolauit in mõte carmeli.vt hr̃.ĩ.xviij.c. Querit̃ h̃ vtrũ ſalomon peccauit accipiẽdo in vxorẽ filiã pharaõis. Et arguit̃ p̃ φ ſic:q: ꝓhibitũ erat iudeis ↄ̃trahere mr̃imoniũ cũ mulierĩbꝰ alienigenis.vt hr̃ Deut.vij.c.ꝫ.ꝛc. Item infra.xi.c.vbi rep̃hendit̃ ſalomõ de mulierĩbꝰ alienigenis:ſp̃aliter exprimitur filia pharaonis. Cõtrariũ arguit̃ p h̃ φ dñs illo tp̃e apparuit ſalomoni dicẽs ei. Poſtula qd̃ vis.ꝛc.itẽ edificato tẽplo orõnẽ ſalomõis exaudiuit ꝛ tẽplũ nebula ĩpleuit ad denotãdũ ſp̃alẽ p̃ñtiam ſuã.vt hr̃.ij. Paralip.v.q̃ dñs nõ feciſſet ſi ſalomõ eũ offendiſſet. R̃ñſio:dicẽdũ φ q̃ꝫtum videt̃ textus ſonare:nõ peccauit.q: ſtatĩ ſubdit̃. Dilexit aũt ſalomon dñm:ambulãs in p̃ceptis dauid pr̃is ſui:excepto φ in excelſis immolabat:ꝛ tñ illud erat licitũ.vt dictũ eſt ꝓ illo tp̃e:tñ minꝰ bonũ vt videbitur. Si igitur ſalomon peccaſſet accipiẽdo filiã pharaonis ſcriptura

illud multo fortius excepiſſet. Sciendum igitur φ mulieres alienigene erãt in duplici gradu.q: aliq̃ erãt de pplis habitãtibꝰ terram ꝓmiſſiõis anq̃ꝫ filij iſrl̃ intrarẽt:q̃rũ aliq̃ cũ eis in terra remãſerũt.vt patuit in libris Ioſue ꝛ iudicũ.ꝛ cũ illis nõ poterãt filij iſrl̃ licite ↄ̃trahere mr̃imonia niſi ex ſp̃ali cã:vt dicet̃. Cũ alijs vero

Bonus ſmo quẽ audiui. Quare ergo nõ cuſtodiſti iuſiurãdũ dñi:ꝛ preceptũ qd̃ p̃ceperã tibi? dixitq̃ rex ad ſemei. Tu noſti omẽ malũ cuiꝰ tibi cõſciũ eſt cor tuũ qd̃ feciſti dd̃ pr̃i meo. Reddidit dñs maliciam tuã in caput tuum:ꝛ rex ſalomon bñdictꝰ ꝛ thronꝰ dauid erit ſtabilis corã dño in ſempiternum. Iuſſit itaq̃ rex banaie filio Ioiade q aggreſſus pcuſſit eũ et mortuus eſt. Capitulum.iij.

Confirmatum[a] eſt igit̃ regnũ in manu ſalomõis:ꝛ[b] affinitate cõiunctus eſt pharaoni regi egypti. Accepit nanq̃ filiaꝫ eius:ꝛ[c] adduxit in ciuitatẽ dauid donec[d] cõpleret edificãs domũ ſuam ꝛ domũ dñi:ꝛ[e] murũ hieruſalem per circuitũ. Attamen[f] populus immolabat in excelſis. Non enĩ edificatũ erat tẽplũ nomini domini vſq̃ in diẽ illũ. Dilexit[g] autẽ

mulieribus alienigenis poterant ↄ̃trahere maxime ex rõnabili cã:gentilitate tñ p̃us relicta.ꝛ ſic booꝫ cõtraxit cũ ruth moabitide.prout hr̃ Ruth vlti. Et h̃ mõ ſalomon cuꝫ filia Pharaonis ad cõfirmatõꝫ regni ſui:vt p̃dictũ eſt ↄ̃xit. Et credẽdum eſt φ lꝫ non ſit exp̃ſſum φ ipa reliq̃rit gẽtilitatẽ anq̃ꝫ coĩuent cã q: tũc ſalomõ diligebat dñꝫ ꝛ ecõuerſo.vt oñdet̃.ĩ. Ad p̃mũ igit̃ argumẽtũ dicũt aliqui φ vxores alienigene de genere chananeoꝝ tñ erãt ꝓhibite iudeis:nõ aũt d̃ alijs natõibꝰ.ſꝫ h̃ pꝫ falſuꝫ.i. Eſdre.ix.ca.vbi d̃r.φ filij iſrl̃ reuerſi d̃ captiuitate acceperunt vxores de genere ãmonitarũ ꝛ moabitarũ ꝛ egyptiarũ q̃ nõ erãt de chananeis.ꝛ tñ Eſdras q̃ optime ſciuit legẽ:determiauit h̃ eſſe illicitũ:ꝓpt̃ qd̃ ordinatũ fuit tũc φ illas ejcerẽt.ꝓpt̃ qd̃ dicendũ φ mulieres chananee fuerũt magis interdicte q̃ꝫ alie:ꝛ iõ cũ illis nõ erat licitũ ↄ̃trahere niſi relicta gẽtilitate.ꝛ cũ h̃ ꝓ aliq̃ magno fcõ in ſp̃ali ꝓpter fidẽ vniꝰ veri dei.ꝛ ſic ſalomõ ↄ̃xit cũ raab q̃ erat de illis:q: ex fide ſaluauit nũcios hebreoꝝ.vt dicit apl̃s ad Heb.xi. Cũ alijs aũt alienigenis licitũ erat ↄ̃trahere ex miori cã relicta gẽtilitate.vt d̃r Deu.xxi.φ ſi aliquis iudeus debellans aduerſarijs de iſtis natiõibꝰ videret inter captiuos mulierẽ pulcrã relicta gẽtilitate poterat eã accipe vxorem ꝛ h̃ mõ ↄ̃xit dauid cũ Tholmai filia regis geſſur.vt hr̃.ij.li.iij.c. illas aũt q̃s Eſdras iuſſit ejci fuerãt accepte a filijs iſrl̃ ex mala cauſa.ſ.φ vxores iudee q̃ cũ eis venerãt de captiuitate ex labore itineris erãt deturpate:ꝛ ꝓpt̃ h̃ erãt a marit̃ ſuis abiecte:ꝛ q̃ſi repudiate. Propterea ille alienigene docebãt filios ſuos aliq̃ ad ritum gẽtilitat̃ ptinẽtia. Ad ſcõm dicendũ φ ibi.ĩ.ſ.xi.c.duo dicũt̃ de ſalomone. Primũ eſt φ ardẽtiſſimo amore copulatꝰ eſt alienigenis mulierĩbꝰ. Aliud eſt φ ad ſatiſfaciẽdũ eis coluit deos eaꝝ ꝛ ad h̃ edificauit tẽplũ.ꝛ q̃ꝫtũ ad p̃mũ noiat̃ ibi filia pharaonis que fuit dilecta p̃ oĩbus vt dicũt doctores hebrei ꝛ catholici.nõ aũt q̃ꝫtũ ad ſcõm:q: reliq̃rat ydolatrie cultũ.vt dictũ eſt. Alie vero q̃bus edificauit tẽpla nõ reliquerãt:ꝛ iſtis ydolatris mulierĩbus cõiũctus fuit ſalomõ in ſenectute.vt ibidẽ d̃r. Si dicat̃ φ eodem mõ fecit ꝓ filia pharaonis eo φ ibidẽ ſubdit̃. Atq̃ in hunc modũ fecit ſalomon vniuerſis vxoribus ſuis alienigenis poteſt r̃ñderi p illud qd̃ ĩmediate ſubdit̃. Que adolebãt thura.ꝛc.ꝛ per hoc determiat̃ ꝓ q̃bus mulierĩbꝰ alienigenis fecit h̃.ſ.ꝓ illis que non reliq̃rãt ydolatriã.vt dictũ eſt.ꝛ ſi dicat̃ φ tũc filia pharaonis rediit ad ydolatriã vidẽs ſalomonẽ ydolatrare cũ alijs vxoribus ſuis:p h̃ nõ tollit̃ q̃n mr̃imoniũ cũ ipſa a p̃ncipio licitũ fuerit
g Dilexit aũt.h̃ ↄ̃ñr oñdit̃ ſalomonis deuotio erga deũ.ꝛ p̃mo in cultu interiori q̃ potiſſime cõſiſtit i actu dilectõis.ſm φ dic̃ Aug. in enchiridion. Fide:ſpe:caritate colitur deꝰ.ꝛ h̃ notat̃ cũ d̃r. Dilexit aũt ſalomon dñm. Scõo in cultu exteriori cũ d̃r. Ambulans

in preceptis dauid. Veruntamen quia in hoc ad pfectionẽ eius nõ p̃uenit iõ ſubdit̃. b Excepto φ in excelſis imolabat.licet enĩ h̃ eẽt licitũ illo tp̃e:vt p̃dictũ eſt.tñ meliꝰ erat talia offerre in loco vbi erat archa dei.dauid aũt nõ legit̃ alibi imolaſſe niſi ex ſpeciali mãdato dei in area areuna iebuzei.vt hr̃.s.li.ij.vlt.ca.ſicut ꝛ helyas poſt edificatõnẽ tẽpli obtulit in mõte carmeli.vt dictũ eſt.

ſalomon dominũ ambulãs in preceptis dauid patris ſui:excepto[b] qꝫ in excelſis immolabat:ꝛ accendebat thymiama. Abijt[i] itaq̃ ſalomon in[k] gabaon vt imolaret ibi. Illud[l] q̃ppe erat excelſum maximum. Mille[m] hoſtias in holocauſtum obtulit ſalomõ ſup altare illud in gabaon. Apparuit[n] dñs ſalomoni p[o] ſomnium nocte dicens. Poſtula[p] qd̃ vis vt dem tibi:ꝛ ait ſalomon. Tu[q] feciſti cũ ſeruo tuo dauid patre meo miſericordiã magnã:ſic vt ambulauit in cõſpectu tuo in veritate ꝛ iuſticia ꝛ recto corde tecũ. Cuſtodiſti ei miſericordiam tuã grandem:ꝛ dediſti ei filiũ ſedentẽ ſup thronũ ſicut eſt hodie. Et nunc dñe deus tu regnare feciſti ſeruũ tuũ ꝓ dauid patre meo. Ego[r] autẽ ſum puer paruulus ꝛ ignorãs egreſſum ꝛ introitũ meũ ꝛ[s] ſeruꝰ tuꝰ in medio eſt ppli quẽ elegiſti:ppli infiniti qui enumerari et ſupputari nõ põt pre multitudine. Dabis[t] ergo ſeruo tuo cor docile vt pplm tuũ iudicare poſſit:ꝛ diſcernere inter bonum ꝛ malum. Quis[u] enĩ põt iudicare populuꝫ iſtũ:pplm tuũ hunc multũ. Placuit[x] ergo ſermo corã dño:qꝫ ſalomon poſtulaſſet huiuſcemodi rẽ:ꝛ dixit dñs ſalomoni. Quia poſtulaſti verbũ hoc ꝛ nõ petiſti tibi dies multos nec diuitias aut aĩas inimicoꝝ tuoꝝ:ſed poſtulaſti tibi ſapientiã ad diſcernendũ iudiciũ:ecce feci tibi ſm ſermões tuos:ꝛ[y] dedi tibi cor ſapiẽs ꝛ intelligẽs in tantum vt nullus añ te ſimilis tui fuerit:nec poſt te ſurrecturus ſit. Sꝫ et hec que non poſtulaſti dedi tibi diuitias ſcilicet ꝛ gloriaꝫ vt nemo fuerit ſimilis tui in regibus cũctis retro diebꝰ. Si autem ambulaueris in vijs meis ꝛ cuſtodieris precepta mea ꝛ mandata mea ſicut ambulauit pater tuus:longos faciam dies tuos. Igitur[a] euigilauit ſalomon:ꝛ intellexit qd̃ eſſet ſomnium. Cumq̃ veniſſet hieruſalez ſtetit[b] coram archa federis dñi:ꝛ obtulit[c] holocauſta ꝛ fecit victimas pacificas ꝛ grande cõuiuiũ vniuerſis famulis ſuis. Tunc[d] venerunt due mulieres meretrices ad regẽ:ſteterũtq̃ corã eo. quarũ vna ait. Obſecro mi domine:ego ꝛ mulier hec habitabamꝰ in domo vna:ꝛ peperi apud eã in cubiculo. tercia autẽ die poſtq̃ꝫ ego peperi:peperit ꝛ hec:ꝛ eramꝰ ſimul:nulluſq̃ alius nobiſcũ in domo exceptis nobis duabꝰ. Mortuꝰ eſt aũt filius mulieris huius nocte:dormiẽs quippe oppreſſit eum. Et[e] ↄ̃ſurgẽs intempeſte noctis ſilẽtio tulit filiũ meũ de latere meo ancille tue dormientis:ꝛ collocauit in ſinu ſuo:ſuum aũt filiũ qui erat mortuꝰ poſuit in ſinu meo. Cũq̃ ſurrexiſſeꝫ mane vt darem lac filio meo:apparuit mortuus.quẽ diligẽtius intuens clara luce dep̃hẽdi nõ eſſe meũ quẽ genuerã. Reſponditq̃ altera mulier. Nõ eſt ita:ſꝫ filius tuus mortuꝰ eſt:meus autẽ viuit. econtrario illa dicebat. Mẽtiris:filius q̃ppe meꝰ viuit:ꝛ filiꝰ tuꝰ mortuus eſt.atq̃ in hunc modũ cõtendebant coram rege. Tũc rex ait. Hec dicit.filius meꝰ viuit:ꝛ filius tuus mortuꝰ eſt.ꝛ iſta r̃ñdit. Nõ ſed filiꝰ tuus mortuꝰ eſt:meus aũt viuit. Dixit ergo rex. Afferte mihi gladiũ. Cũq̃ attuliſſent gladium coram rege:diuidite inquit infantẽ viuũ in duas partes:ꝛ date dimidiã partẽ vni:ꝛ dimidiaꝫ partem alteri. Dixit aũt mulier cuius filius erat viuus ad regẽ:cõmota ſunt quippe viſcera eius ſup filio ſuo. Obſecro dñe:date illi infantem viuũ:ꝛ nolite interficere eũ. Econtrario illa dicebat. Nec mihi nec tibi ſit:ſed diuidat̃. R̃ñdit rex

i Abijt itaq̃ ſalomõ. k In gabaon.cuiꝰ cauſa ſubditur.
l Iſtud quippe erat excelſum maximũ.nõ magnitudine molis ſꝫ reuerẽtie ꝛ honoris q: ibi erat tabnaculũ ꝛ altare holocauſti q̃ fecerat moyſes.vt hr̃.i. paral.xxi. Archa tñ dñi erat in hieruſalẽ vbi adduxerat eã dauid.vt hr̃.s.ij.li.ca.vi.
m Mille hoſtias in holocauſtũ obtulit ſalomon. Ex quo apparet effectꝰ ſue deuotõnis. n Apparuitq̃ dñs.h̃ ↄ̃ñr oñdit̃ quid deuotio ſalomõis meruit.ꝛ primo circa hoc oñdit̃ dei cõceſſio.ſcõo in effectu oſteſio ibi.tũc venerũt. Circa p̃mũ d̃r. n Apparuitq̃ dñs ſalomoni:ꝓpt̃ deuotionẽ p̃dictã.ꝛ ex hoc pꝫ qd̃.s.dictũ eſt.ſ.φ licituꝫ erat offerre ſacrificia alibi q̃ꝫ vbi erat archa:ꝛ nõ ſolũ licitũ:ſꝫ etiam meritoriũ:lꝫ nõ tãtum ſicut in p̃ñtia arche:ſic ↄ̃tinentia ↄ̃iugalis meritoria eſt:minꝰ tñ q̃ꝫ vidualis ꝛ virginalis.
o Per ſomniuꝫ nocte.q: illa hora aĩa itellectiua magis diſpoſita eſt ad illuminatões diuinas p̃cipiendas:vtpote ceſſantibus tumultibꝰ:ꝛ q̃eſcẽtibus ſenſibus exterioribus p q̃ diſtrahit̃ itellectꝰ. p Poſtula qd̃ vis:h̃ nõ dixit deus tantuꝫ ex merito ſalomonis:ſed principaliter ex merito dauid qui pro eo orauerat:ꝛ ideo ſalomõ in r̃ñſione ſua p̃ fecit mẽtõem de pr̃e ſuo dicẽs. q Tu feciſti cũ ſeruo tuo dauid.ꝛ pꝫ lr̃a ex p̃dictis vſq̃ ibi. r Ego ſũ puer paruulꝰ ignorans egreſſum ꝛ introitũ meũ.i.ꝓcedẽdi modũ in tãto regimĩe.iõ ſubdit̃.
s In medio ppl̃i quẽ elegiſti ppl̃i infiniti ꝛc.hyperbolice eſt locutꝰ ad denotãdũ magnitudinẽ multitudinis:q̃ꝫuis eſſet finita ꝛ nũerabil̃ ſimpliciť.
t Dabis ẽ ſuo tuo cor docile.i.illuſtratũ a te.
v Quis enĩ poterit.ꝛc.q.d.nullꝰ ſine tua ſp̃ali illuſtratõe. x Placuit ẽ ſmo corã dño.q: petitio erat ordiata ad diuinũ honorẽ ꝛ ad ꝓprias ſalutẽ:ꝛ ad bonũ ppl̃i regimen. y Dedi tibi cor ſapiẽs.ꝛc.h̃ eſt intelligendũ reſpectu regũ q̃ fuerũt añ eũ ꝛ poſt.d̃ alijs aũt hoĩbꝰ pl̃es fuerũt ſapiẽtiores:ſic adaꝫ q̃ fuit creatꝰ in plenitudine ſciẽtie.ꝓut dictũ fuit Gẽn.ij.ꝛ Moyſes cui d̃s loq̃bat̃ ſic ſolꝫ loqui hõ ad amicũ ſuuꝫ.vt hr̃ Exo.xxxiij.ꝛ ſctũs paulus ceteriq̃ apoſtoli.ꝛ ſctũs iohes q̃ ſcripſit apocalipſim:q̃ oẽs fuerũt magis illuminati q̃ꝫ aliq̃ in vetteſ. ꝫ Diuitias ꝛ gl̃iam.ꝛc.ij.paralip.i.d̃r Subam ꝛ gl̃am dabo tibi:ita φ nullꝰ in regibꝰ nec añ nec poſt ſilis fuerit tibi h̃ eſt intelligẽduꝫ iſtis tribꝰ ſil̃ ↄ̃currẽtibꝰ.ſcꝫ ſapiã:gl̃a:ꝛ diuitijs.q: aliq̃ fuerũt eo potẽtiores ꝛ mag̃ gl̃ioſi:ſic alexander magnꝰ ꝛ plures imp̃atores rõani q̃ dñabant̃ toto orbi.ꝛ aliq̃ ditiores:ſic octauianus ꝛ tiberius:ↄ̃ficiebãt tñ a ſalomone in ſapientia.
a Igit̃ euigilauit ſalomon ꝛ intellexit qd̃ eſſet ſomniũ.i.intellexit q̃d ſignificaret:ꝛ φ eẽt verũ vñ mag̃ ꝓpe fuit viſio vl̃ reuelatõ diuĩa q̃ frequẽt̃ fit in ſomnis.vt pꝫ i multis locis ſacre ſcripture.
b Stetit corã archa federis dñi.ſ.ad adorãdũ
c Et obtulit holoca.ꝛc.id eſt q: ille locꝰ erat ↄ̃uenientior ad ſacrificia q̃ꝫ gabaõ.vt dictũ eſt.ꝛ iõ poſt apparitõeꝫ dñi ſibi factã ibi obtulit.
d Tũc venerũt. Hic oſtẽdit̃ impletõ promiſſionis facte ſalomoni:ꝛ p̃ q̃ꝫtũ ad ſapiẽtiã.ſcõo q̃ꝫtũ ad gl̃am.c.iiij.tercio q̃ꝫtũ ad opulentiã.ca.x. Iſta tñ miſunt ita ↄ̃iuncta φ vnuꝫ

Universidad de Salamanca. BGH

perficit aliud et econuerſo:ideo nūc diſtincte tūc mixtim agitur de ipſis. Primū oñditur p verū iudiciū q̄ cū mr̄ ſua ꝛ que ficta:p h ꝙ ubi deficie bat humana ꝓbatio:ſapiēter recurrit ad inclinatōem naturalē:quia ve ra mater afficitur ad filiū.ꝛ patet lr̄a paucis exceptis. e Et ſurgēs intēpeſte noc.ſilentio.intēpeſtū ,put eſt ſubſtātiuū eſt quarta hora noct.

ſta fuerunt ſupra.q.li.ca.viij.in fine. b Habebat autem.hic ōnr pōnit famulor̄ ordinatio exteri⁹ videlȝ duodecim pfectorū in diuerſis partib⁹ regni ad ꝓbendū neceſſaria domui ſalomōis ꝑ ſingulos mēſes ,uidētes:ꝛ pȝ lr̄a vſqȝ ibi. i Filiā ſalomo nis habebat vxorē.h d̄r p anticipatōem:q̄r ſalomō adhuc nō ha

ſȝ ,put eſt adiectiuū idē eſt qḋ ſine tpe: ꝛ ſic noꝫ d̄r intēpeſta:nō q̄ ſit ſi ne tpe ſimplr̄:ſed q̄r tunc nō eſt tpus aptū ad ope rādū:operatōe aūt ꝛ mo tu tps cogñoſcit̄ ꝛ diſtiguit̄ tur.vt h̄r.iiij.Phiſicor̄. in fine cōcludit̄.

f Et timuerūt regē vidē. ſapiē.dei.i.diuinit⁹ ſibi datā. g Eſſe in eo. vltra modū alior̄ hoim ꝛ iō tūc magis timuerūt eū q̄ ante. Cap.iiij. Rat aūt rex ſalo mon. Hic agit̄ de gloria ꝛ ho nore ſalomōis: ꝛ ꝑ in fa milijs ꝛ ſubiectis.ſcḋo i edificijs.c.v.tercio in di uitijs.c.x. Circa pmū oñdit̄ ꝑ ſalomonis glo ria.ſcḋo ei⁹ ſapiētia.ibi. Dedit q̄ȝ d̄s ſapiētiam. Circa pmū ꝑ oñdit̄ ſalo monis gloria in ordine famulor̄.ſcḋo in miſtris dine ſubiector̄.ibi. Iu da ꝛ iſrl̄ innumerabiles. tercio in magnitudie ex penſarū.ibi. Erat aūt ci bus. Circa pmū d̄ſcribi tur ordo famulor̄ ſalo monis interius cū dicit̄.

b Azarias fili⁹ ſadoch ſacerdotis ꝛc̄.ex h videt̄ ꝙ eſſet ſcriba cum alijs duobus ſequētib⁹.ſȝ h non videt̄ verū:q̄r in he breo incipit ali⁹ v̄ſus ibi Eliboreb.ꝛc̄.ꝛ iō in he breo ſic d̄r. Azarias fili⁹ ſadoch ſacerdos ſub pa tre ſuo q̄ erat ſumm⁹ ſa cerdos. c Helioreph ꝛ haia filij ſeſa ſcribe. vn⁹ ad ſcribendū acta tē por̄.ali⁹ p lr̄is regis.

d Sadoch aūt ꝛ abia thar ſacerdotes.h videt̄ eſſe ꝯ illud qḋ dictū eſt ij.ca.ꝙ ſalomon eiecit abiathar a ſacerdotio dicēs. Uade in anathoth ad agrū tuū.Dicendū ꝙ ipſum reuocauerat vt miſtraret in tēplo:ꝛ viue ret de altario.nō tñ ad ſummū ſacerdotiū.ꝛ h fuerat ꝑdictū heli.i.li.q.c. futurū eſt aūt:ꝙ q̄cūqȝ remāſerit d̄ domo tua veniat vt oret ꝓ eo.ꝛ ſeqt̄ Dicatq̄ȝ. Dimitte me obſecro ad vnā partē ſacerdotalē vt comedā buc cellā panis. e Azarias fili⁹ nathan ſup eos q̄ aſſiſtebāt regi:ſeruiē do ei in palatio.Ra.ſal.tñ dicit ꝙ iſti aſſiſtētes erāt duodecim pfecti d̄ q̄ bus poſtea agit̄ qui ,uidebāt domui ſalomonis d̄ victualib⁹ ꝛ alijs ne ceſſarijs.ſȝ pmū dictū meli⁹ videt̄:q̄r iſti pfecti non aſſiſtebāt regi:ſȝ ma gis erāt in duodecim partib⁹ regni ſui diſpſi. Sabud fili⁹ nathan ſacer dos.i.magn⁹ ꝛ honorat⁹.ſic d̄r.ꝫ.ij.li.ca.viij.Filij aūt dauid ſacerdotes erant.nō eñ natban erat de gñe ſacerdotali:ſȝ numerat ſalomonē.ꝑpt qḋ filios ei⁹ honorabat. f Et abiſar ꝑpoſitus dom⁹.q̄r diſponebat generaliter de his que ꝑtiebāt ad domū ſalomonis. g Et adonirā filius abda ſup tributa.q̄r ſm eius ordinatōem colligebātur:ꝛ de ipſis ſibi rō reddebatur. Cetera que nō ſunt hic expoſita de iſtis officijs, expo

ꝛ ait. Date huic infantē viuū ꝛ nō occidatur.hec eſt autē mater eius Audiuit itaq̄ȝ omnis iſrael iudici um qḋ iudicaſſet rex:ꝛ[f] timuerūt regē vidētes ſapiētiā dei eſſe in eo ad faciēdū iudiciū. Cap.iiij.

Rat[a] autem rex ſalomō re gnans ſup oēm iſrael: ꝛ hi principes quos habebat. Azari as[b] filius ſadoch ſacerdotis helio reph[c] ꝛ ahia filij ſiſa ſcribe. Joſa phat filius abilud acōmentarijs. Banaias fili⁹ ioiade ſup exercitū. Sadoch[d] autē ꝛ abiathar ſacer dotes:azarias[e] filius nathā ſuper eos q̄ aſſiſtebant regi. Sabud fili us nathan ſacerdos amicus regis ꝛ[f] abiſar ꝑpoſitus dom⁹:ꝛ[g] ado nirā filius abda ſup tributa. Ha bebat[h] aūt ſalomon duodecim ꝑ fectos ſuper omnē iſrael q̄ prebe bant annonam regi ꝛ domui eius. Per ſingulos eñ mēſes in anno ſinguli neceſſaria miniſtrabāt. Et hec noīa eor̄. Benhur in monte ephraim. Bēdecar in macces ꝛ in ſalebim ꝛ in bethſames ꝛ in helō ꝛ in bethanā. Beneſed i arahoth. Ipſius eñ erat ſocho ꝛ oīs terra epher. Benab in adab cui⁹ oīs ne phador thapheth filiā[i] ſalomōis abilud regnabat thanach:ꝛ ma geddo ꝛ vniuerſam bethſan que eſt iuxta ſarthana ſubter ieȝrahel a bethan vſqȝ abelmeula e regiōe

iecmaā. Bengaber in ramoth ga laad hēbat anothiair filij manaſſe in galaad. Ipſe ꝑerat in oī regiōe argob que eſt in baſan ſexagita ci uitatibus magnis atqȝ muratis q̄ habebāt ſeras ereas. Abinadab fi lius addo ꝑerat i manaim. Achi maas in neptalim. Sed ꝛ ipſe ha bebat baſemath filiā ſalomonis in coniugio. Baana fili⁹ huſi in aſer ꝛ i baloth. Joſaphat fili⁹ pharue in iſachar. Semei fili⁹ hela i bēia min. Gaber[k] fili⁹ ſuri in terra gala ad:ꝛ in terra ſeon regis amorrei ꝛ og regis baſan ſup oīa que erāt in illa terra. Juda[l] ꝛ iſrael innumera biles ſicut harena maris in multi tudine comedētes[m] ꝛ bibētes atqȝ letātes. Salomō aūt erat in ditio ne ſua hñs oia regna ſecū a[n] flumi ne terre philiſtijm vſqȝ ad termi num egypti offerētiū[o] ſibi mune ra ꝛ ſeruientiū ei cūctis dieb⁹ vite eius. Erat[p] aūt cib⁹ ſalomonis ꝑ dies ſingulos trigīta chori ſimile: ꝛ ſexaginta chori farine:decē bo ues pingues:ꝛ viginti boues pa ſcuales:ꝛ cētū arietes:excepta ve natione ceruor̄ caprarū atqȝ buba lor̄:ꝛ[q] auiū altiliū. Ipſe eñ obtie bat omnē regionē que erat tráſflu men q̄ſi a tapſa vſqȝ ad gazam:et cūctos reges illarū regionū:ꝛ[r] ha bebat pacē ex oī parte in circuitu. Habitabatq̄ȝ iuda ꝛ iſrael abſq̄ȝ

bebat filiā mari monio aptā:ſed q̄r iſte erat iduſtri us pp̄t h ſalomō dedit ſibi poſtea filiam ſuam.

k Gaber fili⁹ ſu ri in terra galaad ſtrū ad vnā par tem:q̄r in alia pte ꝑerat bēgaber.vt dictū eſt.ꝛ q̄liber habebat ei h ali as terras adiun ctas.vt pȝ in lr̄a.

l Juda ꝛ iſrl̄.h deſcribit̄ glia ſa lomonis in multi tudie ppl̄i ſibi ſb iecti.ſic ſcribitur Prouer.xiiij. In multitudine ppl̄i dignitas regis:ꝛ paucitate plebis ignominia princi pis.ideo dicitur.

l Juda ꝛ iſrael i numerabiles.hy pbolice eſt dictū ad denotādū ex ceſſum ꝛ magnitu dinem multudi nis.ſicut dictū eſt cap.precedenti.

m Comedētes ꝛ bibētes atqȝ letā tes.q̄r nō timebāt de incurſu aduer ſarior̄ ꝑpt̄ paces ſub ſalomone da tam. n A flu mine terre phi.vſ q̄ ad ter.egypti. in ſalomone eius fuit cōpletū qḋ fu erat abrae ,miſ ſuȝ Gen.xv. Se mi tuo dabo ter ram hāc a flumie egipti vſqȝ ad flu uium magnū eu phrate. o Of

ferentiū munera ſibi.i.tributa. p Erat aūt cibus ſalomonis h ōnr deſcribit̄ gloria ſalomonis in magnitudine expenſarum.ꝛ hoc q̄tū ad victualia:cū d̄r. Per dies ſingulos.xxx.chori ſimile Chorus eſt genus menſure ɔtinēs.xxx.modios apud hebreos.tñ modius eſt paruus:q̄r Ruth portauit ſex modios ordei.vt habe tur Ruth.iij. Simila eſt farina tritici delicatiſſima ꝛ purgatiſſima de qua fiebant panes ꝓ rege ꝛ alijs nobilibus perſonis.

q Et auiū et altiliū.i.impinguatarū.ꝛ d̄r ab alo alis. Cetera pa tent ex ꝑdictis vſqȝ ibi. r Et habebat ſalomō.ꝛc̄.vbi deſcri bitur magnitudo expēſarū in alijs:cū d̄r. s Quadraginta mi lia pſepia equor̄ currliū.i.ꝑ curib⁹ trahēdis ꝛ hmōi operib⁹ fa ciendis.ij.Paral.ix.d̄r.Habuit quoqȝ ſalomō.xl.milia equor̄ in ſtabulis.ꝛ ſm h pſepia h accipiūtur loca diſtincta ꝑ q̄liber equo in vna tñ domo ſic ſolet fieri in ſtabul' vbi int̄ eq̄s ponūt̄ aliq̄ di ſtincta:vt pote ligna vel hmōi ne ꝑcutiāt ſe mutuo vel mordeant. ꝛ ne vnus comedat auenā alteri⁹. Sciendū tñ ꝙ.ij. Paral. vbi

tranſlatio noſtra habet.quadraginta milia equorum in ſtabulis in hebreo h̄r q̄tuor milia pſepia equor̄.et ſm h eſſet dicēdū ꝙ ꝑ ſepia h accipiūt ꝓ domib⁹ vbi plures equi cuſtodiūt̄:ita ꝙ d̄.xl. milib⁹ pſepijs h poſit̄ q̄tuor milia erāt ꝓ eq̄s regis ꝛ famulor̄ ſuor̄ in diuerſis partib⁹ regni ſui.xxxvi.milia ꝓ eq̄s alior̄ ſuor̄ ſubditor̄:q̄ dicūt̄ h eſſe ſalomonis eo mō q̄ hoa ſub dito⁹ dicūt̄ eē ho na pncipis:q̄r ꝑt ea accipe in neceſ ſitate. s Et xij.milia eq̄ſtri.i. diſpoſitor̄ ad eq̄ tandū. t De ditq̄ȝ d̄s.ꝛc̄.h re uertit̄ ſcptura ad declarādū ſapiē nā ſalomonis.h. Dedit q̄ȝ d̄s ſa piētiā ſalomōi.i. cognitōē ſpecula biliū. v Et prudētiā in agibi lib⁹. x Et la titudinē cordis.ad magnifice expen dēdū. y Et pce.ſapi.ſa.oim oriē.q̄ ſtudebant in curſu aſtrorum Et egyptior̄:qui ſtudebāt in phi lo ſophicis.vt dicit phs ꝑ metaphi. z Et erat ſa.cūc. ho.alli⁹ tpis:ſȝ ali qui añ eū ꝛ p⁹ fue rit ſapiētior es vt dictū eſt.c.ꝑcedē.

a Sapientior ethan ezraithe.i. de villa ezrai.iſte fuit leuita ꝛ cātor ab eo intitulat̄ pſ. lxxxviij.q̄ ſic inci pit. Miſericordi as domini.ꝛc̄.

b Et hemā.iſte ſil̄r fuit leuita et cantor.vt hab̄r.i. paralip.xxv.ꝛ ſi militer alij duo ſe quētes q̄r fuerūt fratres ei⁹ ꝛ fuerū valē ſapiētes q̄ pȝ de ethan in ti. pſ.palle.q̄ talis eſt.Intellect⁹ ſiue ſapiēta ethā ezra ithe.et idē ꝓhabi le eſt de alijs.

c Locut⁹ eſt q̄ȝ ſalomon tria milia pabolas.non ɔtinēt oēs in libro quē habe mus pabolarū ſalomonis:in quo ſunt tñ nongēti.xv.v̄ſus in he breo.nec tñ q̄libet v̄ſus ſemp facit vnam parabolam.Dicit̄ eniȝ illeliber fact⁹ a ſalomone:nō q̄ ſcripſerit:ſȝ q̄ v̄ba notabilia fre quēter diuerſis locis ꝛ tpib⁹ dicebat:ꝛ aliq̄ ſibi aſſiſtētes ꝛ audiē tes redigebāt in ſcpto:ꝛ poſtea ex diuerſis ſcptis fuerūt collecta non tñ cōplete:q̄r in talibus collectōib⁹ multa frequēter omittūt̄ d Et fue.car.eius q̄nq̄ȝ milia.in hebreo h̄r.q̄nq̄ȝ ꝛ mille.ſm eñ modū loquēdi hebraicū q̄ñ duo numeri ſimul iūgūt̄ minor cōmu niter ꝑponit̄.nec iſta carmia oia ɔtinēt̄ i libro q̄ d̄ cāticū cāticor̄

timore vllo vnuſq̄ſqȝ ſub vite ſua ꝛ ſub ficu ſua:a dan vſqȝ berſabee cūctis diebus ſalomonis. Et[s] ha bebat ſalomon quadragita[s] milia pſepia equorū currliū:ꝛ[s] duode cim milia equeſtriū:nutriebant q̄ȝ eos ſupradicti regis pfecti:ſȝ ꝛ ne ceſſaria menſe regis ſalomonis cū ingēti cura ꝓbebāt i tpe ſuo. Or deum quoq̄ȝ ꝛ paleas equorū ꝛ iu mentor̄ d̄ferebāt in locū vbi erat rex iuxta ɔſtitutū ſibi. Dedit[t] quo q̄ȝ deus ſapiētiā ſalomoni:ꝛ[v] pru dentiā multā nimis:ꝛ[x] latitudinē cordis quaſi harenā que eſt in lit tore maris:ꝛ[y] ꝑcedebat ſapientia ſalomonis ſapiētiā omniū orienta lium et egyptior̄:ꝛ[z] erat ſapiētior cunctis hoib⁹. Sapiētior[a] ethan ezraite ꝛ[b] heman ꝛ calchal ꝛ dor da filijs maol:ꝛ erat noiatus in v niuerſis gētib⁹ per circuitū. Locu tus[c] eſt quoq̄ȝ ſalomon tria milia parabolas:ꝛ[d] fuerunt carmia eius quiq̄ȝ milia. Et[e] diſputauit ſup li gnis a cedro que eſt in libano vſqȝ ad[f] hyſopū que egredit̄ de parie te:ꝛ[g] diſſeruit de iumētis ꝛ voluc̄ri bus ꝛ reptilibus ꝛ piſcib⁹. Et ve niebāt de cūctis pplis ad audien dū ſapientiā ſalomonis: ꝛ ab vni uerſis regibus terre q̄ audiebāt ſa pientiā eius. Capitulum.v.

Iſit q̄ȝ hyrā rex tyri ſuos ſuos ad ſalomonē. Audi uit eñ ꝙ ipſum vnxiſſent regē ſu per iſrl̄ ꝓ pr̄e eius:q̄r amicus fu erat hyrā dauid oī tpe. Miſit aūt ſalomon ad hyrā dicēs. Tu[a] ſcis voluntatē dauid patris mei:ꝛ[b] q̄r

non poterat edificare domū nomi ni d̄ni dei ſui ꝑpter bella imminē tia p circuitū:donec daret d̄ns eo ſub veſtigio pedū eius. Nūc autē requiē dedit de⁹ meus mihi p cir cuitū ꝛ nō eſt ſathā neq̄ȝ occurſus malus:q̄obrem cogito edificare tēplū noī d̄ni dei mei ſicut locutus eſt dauid pr̄i meo dicēs. Fili⁹ tu⁹ quē dabo p̄ te ſup ſoliū tuū ipſe edificabit domū noī meo. Preci pe igitur vt precidāt mihi ſui tui cedros de libano:ꝛ ſerui mei ſint cum ſuis tuis:mercedē aūt ſeruo rū tuor̄ dabo tibi quācunq̄ȝ petie ris. Scis eñ quō nō eſt in populo meo vir q̄ nouerit ligna cedere ſic ſidonij. Cū[c] ergo audiſſet hyrā verba ſalomonis letat⁹ eſt valde ꝛ ait. Bñdict⁹ d̄ns d̄s hodie q̄ dedit dauid filiū ſapiētiſſimū ſup pplm hunc plurimū. Et miſit hyrā ad ſalomonē dicēs. Audiui q̄cunq̄ȝ mandaſti mihi: ego faciā oēm vo luntatē tuam in[d] lignis cedrinis ꝛ abiegnis. Serui[e] mei deponēt ea de libano ad mare:ꝛ[f] ego cōponā ea in ratib⁹[g] in mari vſqȝ ad locum quē ſignificaueris mihi:ꝛ applica bo ea ibi ꝛ tu tolles ea. Prebebiſ q̄ȝ[h] neceſſaria mihi: vt det̄ cib⁹ do mui mee. Itaq̄ȝ hyrā dabat ſalo moni ligna cedria ꝛ ligna abiegna iuxta oēm volūtatē eius. Salomō aūt ꝓbebat hyrā viginti milia cho ros tritici in cibū domui ei⁹:ꝛ vigi ti choros puriſſimi olei. Hec tri buebat ſalomon hyrā p ſingulos annos. Deditq̄ȝ d̄ns ſapientiā ſa lomoni ſicut locutus eſt ei: et erat

e Et diſputauit ſuper lignis a ce.que eſt in liba.que eſt arbor maxima. f Uſq̄ ad hyſo.que eſt herba parua.h eſt dictū ꝙ pfecte de iſtis arbo ribus diſputauit determinādo d̄ naturis ꝛ ꝓprietatib⁹ earū:maxie de illis que erāt neceſſarie vel vtiles vite humane in medicinis ꝛ conſimilibus. g Et diſſeruit de iumētis.ꝛc̄.maxime in q̄tū veniūt in vſum ꝛ vtilitatē hominū. Iſte tñ d̄r enu natōes ibi nō ſunt ſcpte vel ſi fuerūt ſcpte:fuerūt cōbuſte ꝑ Nabuzardan nec fuerūt repate p eſdrā ſic ꝛ de plurib⁹ alijs d̄r a doctorib⁹. Cap.v.

Iſit q̄ȝ. Hic cō ſequēter deſcri bitur gloria ſeu magnificētia ſalomōis in edificijs. Et ꝑ deſcri bitur materie ꝑparatio.ſe cūdo domor̄ edificatio cap.vi.tercio tēpli dedi catio.c.viij.q̄rto edificā tiū remuneratio.c.ix. Cir ca pmū auxiliū hyrā pri mo requirit̄.ſcḋo cōcedit̄. ibi. Cū g̱ audiſſet. tercio pactū pficit̄.ibi. Prebe biſq̄ȝ neceſſaria. q̄rto nu merus operarior̄ deſcribi tur ibi. Elegitq̄ȝ rex. Cir ca pmū ꝑmittit̄ reuerentia ſcā ſalomoni ab hy rā rege tyri p nūcios ab eo miſſos.cuȝ d̄r. Miſit q̄ȝ hy.ꝛc̄.ꝑpt̄ qḋ ſalo mon cōfidenter req̄ſiuit eius auxiliū dicens.

a Tu ſcis vol.d̄s patri mei.ſ.de edificatōne do m⁹ dei.,put h̄r.ij.li.c.vij.

b Et q̄r nō poterat edi ficare do.tū q̄r fuit,pbi bit⁹ a deo ꝑ nathan.vt h̄r ibidē.tū q̄r reqrebat̄ maxia paxi regno iſrl̄ tē pore hui⁹ edificatōis.tū propt̄ magnitudinē ex penſarū.tū ꝑpt̄ multitu dinē operarior̄.vt patebit ex ſequētib⁹:q̄lis nō fuit tpe dauid.ꝛ h notat̄ cuȝ d̄r. Propter bella immi nētia. Cetera patent.

c Cū g̱ audiſſet. h ōnr petitio ſalomonis cōce ditur.ꝛ pȝ lr̄a vſqȝ ibi.

d In lig.cedri.ꝛ abie. id eſt de gñe abietis que eſt arbor alta ꝛ recta ꝛ le uis ꝛ odorifera nocens aialibus venenoſis.vt dic̄ pſ.ꝛ ſcribit̄ abiegnis aliq̄ñ per g.aliq̄ñ ſine g. cōiūctiō cū g.i h eſt h̄r.ꝛ

ni lignis buxiois:vbi tráſlatō nr̄a hȝ abiegnis. e Serui mei dponēt ea d̄ lib.i.de ſilua ſic noiata f Et ego cōpo.ea.p ſubditos meos.q̄r rex nō ponebat manū ad talia. g In rati.in ma.i.in nauibus.d.tñ hic ra.Sal.ꝙ rates h dicūtur plura ligna ſil' iūcta q̄ p hoies deſup ſtan tes p aquā reducūt̄ de loco ad locū.ſȝ licet hoc vt frequēter fiat in flumi nibus ꝓp curſum aq̄ poztāt ꝛ p hoies deſup ſtātes ſolūmō dirigūt̄ ſȝ in m ari qḋ eſt piculoſum:ꝛ vbi hoies vadūt ſm vētoꝝ impetū nō vi detur hoc hñ poſſibile. h Prebebiſq̄ȝ.hic ōnr pactū ꝛ fedus inter duos reges diſponit̄ vſq̄ de recōpenſatōe videlȝ in victualib⁹ p lignis ꝛ labore.ꝛ h eſt qḋ dixit hyrā. Prebebiſq̄ȝ neceſſaria mi ꝛc̄.qḋ ſalomon

Universidad de Salamanca. BGH.

pax inter hyrā ꝛ ſalomonē: ꝛ[l] percuſſerūt ābo fedus. Elegitq̄ʒ[k] rex ſalomō oparios ð oī iſrl': ꝛ[l] erat indictio. xxx. milia viroꝝ. Mittebat qʒ eos i libanū decē milia p mēſes ſingulos viciſſim: ita vt duob⁹ mēſib⁹ eſſent in domib⁹ ſuis. Et adonirā erat ſup huiuſcemodi idictionē. Fuerūt[m] itaqʒ ſalomōi ſeptuagita milia eoꝝ q onera portabāt: ꝛ octoginta milia latomoꝝ in mōte abſqʒ[n] ppoſitis q p̄erāt ſingul' opibus nūero[o] triū miliū: ꝛ trecētoꝝ p̄cipientiū pplo ꝛ his q faciebant opus. Precepitq̄ʒ[p] rex vt tollerēt lapides grandes lapides p̄cioſos in fundamētū tēpli ꝛ q̄drarēt eos quos dolauerāt cemētarij ſalomonis ꝛ cemētarij hyrā. Porro[q] biblij prepauerūt ligna ꝛ lapides ad edificādū domū. Caplm. vj.

Actum[a] eſt ergo quadringenteſimo ꝛ octogeſimoſimo anno egreſſiōis filioꝝ iſrl' ð terra egypti in[b] anno q̄rto mēſe[c] Zio ipſe eſt mēſis ſcðs regni[d] ſalomonis ſup iſrl': edificare cepit domuʒ dn̄o. Dom⁹[e] āt quā edificabat rex ſalomō dn̄o hēbat ſexagita cubitos in lōgitudie ꝛ vigiti cubitos in latitudie: ꝛ[f] trigita cubitos in altitudine. Et portic⁹ erat ante tēplū

libenter conceſſit. vnde ſubditur. Salomon autem prebebat hyram .xx. milia choros tritici. ꝛc. ꝛ ſubdit̄ de federe inter eos cū ð̄r. i Et percuſſerūt ambo fe. ſ. amicitie ꝛ ſocietat̄. k Elegitq̄ʒ rex. h pn̄ter deſcribitur nūerus opariorꝫ: cū ð̄r. l Et erat indictio. i. ſumma. xxx. milia viroꝝ: q̄ ſic diſponebāt̄ ꝙ decē milia p vnū mēſem opabāt̄ in libano: et poſtea alia. x. milia mēſe ſecūdo. ꝛ alia. x. milia in tercio. ꝛ ſic duob⁹ menſibus manebāt in domibus ſuis vt haberēt aliquā q̄etē: ꝛ eſſent cū vxoribus ꝛ familijs ꝓprijs opibus intēdētes: p̄ter aūt iſtos q̄ ſcindebāt ligna erāt alij ad portandū onera ꝛ cedēdū lapides in mōtib⁹. ꝛ h eſt qð dicit̄. m Fuerūt itaq̄ʒ ſalo. lxx. milia. ꝛc. ij. paral' nūerant̄ iſti ſil'. et ibidē d̄r. Et iuēti ſūt. cl. milia. ꝛ intm̄ aſcēdūt iſti duo nūeri ſimul iūcti. n Abſq̄ʒ p̄po. q̄ p̄erāt ſin. opib⁹. ne ferrēt negligenter. o Numero triū miliū ꝛ tricentoꝝ. ij. Paral'. ſcðo ð̄r. Tria milia ꝛ ſexcētū p̄poſiti operū ppl'i. dicēdū ꝙ h enumerāt̄ ppoſiti: q̄ erāt ſup oparios imediate vidēdo q̄liter opabāt̄: ꝛ illi fuerūt tria milia. ccc. Trecēti āt q̄ excedūt hūc nūerū nō erāt imediate ſuper oparios: ſʒ reddebat̄ eis rō ab ill' q̄ imediate p̄erāt. ꝛ exp̄mūt̄. ij. paralip. q: qð omittit̄ in vno loco: in alio exp̄mit̄. p Precepitq̄ʒ rex vt tollerēt la. gran. la. p̄. hebrei tm̄ dicūt. Ponderoſos. tales eñ lapides ſūt apti p fundamēto. q Porro biblij. ꝛc. nomē eſt hoim ſic vocatoꝝ a ciuitate biblis: vt dicūt expoſitores nr̄i. In hebreo h̄r q̄belim. ꝛ eſt nō plurale hoim ſic vocatoꝝ a ciuitate q̄bel. vt dic' rab. Sal. ꝛ p̄t eē ꝙ illa ciuitas fuit hinomia: ꝛ ſil'r gēs illa: ꝛ erat de regno hyrā. Cap. vj.

Actū eſt igit̄. Deſcp̄ta materie p̄patōe. h pn̄r agit̄ de domoruʒ edificatōe. ꝛ p̄ ipſi⁹ dom⁹ dn̄i. ſcðo regalis palatij. ca. vij. Prima in duas. q: p̄ ponit̄ incohoatōis tp̄s. ſcðo edificij mod⁹. ibi. Dom⁹ aūt. Circa p̄mū ð̄r. a Factū eſt igit̄ q̄dra. ꝛ octo ānis egreſſio filioꝝ iſrl' de terra egypti. ita ꝙ ann⁹ egreſſiōis in h nūero includitur. b In anno q̄rto. ſ. regni ſalomonis: ꝛ h ann⁹ q̄rt⁹ nō includit̄ in p̄dicto nūero: q: de illo trāſierat tm̄ vn⁹ mēſis. iō ſubdit̄. c Mēſe zio. hebraice d̄r yar. ꝛ corn̄det parti apl' nr̄o ꝛ parti maio. ſic pʒ ex his q̄ dixi de p̄ menſe hebreoꝝ Gen. vij. ꝛ Exoð. xij. ipſe eſt mēſis ſcðs apud hebreos. d Regni ſalomonis. h refert̄ ad id qð p̄dicit̄ in anno q̄rto. Ad vidēdū aūt hūc nūerū p partes poſui h ſubt⁹ in pagina ſequēti tres ordies. Primus ꝯtinet noīa illoꝝ q̄ p̄fuerūt ſucceſſiue pplo iſrl' ab āno egreſſiōis de egypto incluſiue: vſq̄ʒ ad q̄rtū annū regni ſalomōis excluſiue. Scðs cōtinet numerū annoꝝ quib⁹ quilibet eoꝝ prefuit. Tercius cōtinet loca ſcripture vnde hoc habet̄. Sciendū tm̄ ꝙ duo ſunt. ſ. Joſue ꝛ ſamuel q̄rū tp̄s nō exp̄mit̄ in ſcp̄tura. ꝛ iō intelligit̄ incluſū in tp̄e ſequētium.

Primus ordo	ſcðs ordo	tercius ordo	primus ordo	ſcðs ordo	tercius ordo
Moyſes	xl.	Exoð. xvi.	Joſue	xl.	Judi. iij.
Othoniel	xl.	Judi. iij.	Aiorh	lxxx.	Judi. iij.
Delbora	xl.	Judi. v.	Gedeon	xl.	Judi. viij.
Thola	xxiij.	Judi. x.	Achimelech	iij.	Judi. ix.
Jair	xxij.	Judi. x.	Sine iudice	xviij.	Judi. x.
Jepthe	vi.	Judi xij.	Abeſſan	vij.	Judi. xij.
Ahilon	x.	Judi. xij.	Jabdon	viij.	Judi. xij.
Sanſon	xx.	Judi. xvi.	Heli	xl.	p̄ Reg. iij.
Samuel	xl.	Act. xiij.	Saul	xl.	Act. xiij.
Dauid	xl.	iij. reg. v.	Salomon	xl.	iij. reg. xi.
Rectores.	Nūerus annorum.	Loca ſcripture.	Rectores.	Nūerus annorum.	Loca ſcripture.

e Domus aūt. h pn̄r deſcribit̄ forma edificij. q: h intricate deſcribit̄: et idē pluries repetit̄. ꝛ aliq̄ h omittūt̄ q̄. ij. Paral'. ſupplent̄: ꝓpter qð l'ra difficilius intelligit̄: iō h aliq̄ ordinate p̄mitto de forma tēpli vt intellect⁹ l're facili⁹ poſſit capi. Sciendū igit̄ ꝙ tēplū erat q̄dā dom⁹ magna cuius longitudo protendebatur ab oriente in occidentem. ꝛ latitudo a meridie in aq̄lonē: ſic̄ ꝛ tabernaculū qð fecit moyſes. hēbat autē hec dom⁹. xl. cubitos in lōgitudine. ꝛ. xx. in latitudine intra parietes. ꝛ centū ꝛ xx. in altitudine. vt h̄r. ij. Paral'. iij. ꝛ iō erat fctā ad modū turris q̄drate: cui⁹ duo latera ſibi oppoſita ſunt lōgiora in triplo: duob⁹ alijs ſibi oppoſit̄: ꝓp̄t qð h dom⁹ aliq̄n vocat̄ turris prout dictuʒ fuit Gen. xxxv. Tectū vo ð ſup erat planum ſm modū domorū paleſtine: ꝛ vltra planiciē aſcendebat q̄dā clauſura in circuitu p modum ꝓpugnaculoꝝ ad decoreʒ ꝛ defenſionē. In altitudine vo huius domus erant tres māſiones. inferior ꝓpe terraʒ q̄ erat deputata ad cultū diuinuʒ ꝓp̄t qð ð illa ſcriptura facit mētionem: alijs āt duabus. ſ. media ꝛ ſuprema cuſtodiebāt̄ vtēſilia veſtes miſtroꝝ: ꝛ cetera p̄cioſa p templo neceſſaria. ꝛ iō de illis duab⁹ p̄ua fit mētio. Inferior aūt ſm lōgitudinē diuidebat̄ in duas partes ineq̄les: q̄rū p̄ma q̄ erat a p̄te oriētali: ꝛ in q̄ erat introit⁹ tēpli hēbat. xl. cubitos in lōgitudie ꝛ dicebat̄ dom⁹ exterior ſiue ſctm̄: in q̄ erat altare incēſi: ꝛ mēſa ppoſitōis ꝛ cādelabra. alia aūt hēbat. xx. cubitos p q̄drū: ꝛ dicebatur dom⁹ interior vel ſctm̄ ſctōꝝ ſiue oraculū: in q̄ erāt archa ꝛ cherubin ꝛ ꝓpiciatoriū. ꝛ diuidebāt̄ iſte due partes ꝓ piecte intermedio: in q̄ erat oſtiū ad ingrediēdū de vna ad aliā. Parietes autē hui⁹ dom⁹ erāt de lapidib⁹. et a parte interiori opti tabulis cedrinis: ꝛ ſup tabulas illas aureis laminis: ꝛ tectū ei⁹ vbi incipiebat manſio media a parte inferiori erat laq̄atū: gallice lābroiſſe: tabulis cedrinis ſil'r mō optis lamīs aureis. Pauimētū vo fuit ð pulcro marmore opto deſup tabulis abiegnis: ſm trāſlatōeʒ nr̄am. Hebrei vo dicūt ꝙ ille tabule erāt de buxo qð eſt lignū durū: et forte ne cito putreſierēt ex hūiditate terre: ꝛ opte erāt deſup lamīs aureis: ita ꝙ māſio inferior tēpli q̄ erat deputata diuio cultui erat cooperta auro ex oī parte. Altitudo vo hui⁹ māſiōis erat trigita cubitoꝝ: vbiq̄ʒ a pauimēto vſq̄ʒ ad p̄mū ſolanū qð erat manſio media ſm expoſitores catholicos. ſm hebreos vo dom⁹ interior q̄ vocat̄ ſctm̄ ſctōꝝ hēbat tm̄ vigiti cubitos in altitudine vſq̄ʒ ad p̄mū ſolariū: ita ꝙ altitudo ei⁹ erat breuior decē cubit̄ altitudine dom⁹ exterioris. Exteri⁹ vo erāt tria deambulatoria in circuitu tēpli corn̄dētia trib⁹ māſionib⁹ p̄dict̄: q̄ erāt ad decorē ꝛ ad tēpli ð fenſionē ad modū ꝓpugnaculoꝝ. Hebrei vo dicūt ꝙ nō erāt deambulatoria: ſʒ tres ordines appēditioꝝ q̄ erāt domūcule circa tēplū. ꝛ idē dicit ioſephus ꝙ erāt p habitatōe miſtroꝝ. vñ frequēt̄ noīant̄ h ꝛ in ezech. ꝛ in paral'. i. dom⁹ laterales ſm hebreos propter qð nō erāt in parte oriētali tēpli: q: ibi erat porticus: ꝛ erat q̄libet altitudinis q̄nq̄ʒ cubitoꝝ: ita ꝙ inferiores erāt immediate ſuper terrā. ꝛ ſic illi tres ordines iuxta altitudinē muri aſcēdebāt per q̄ndecī cubitos: ꝛ in q̄ndecī cubit̄ ſupiorib⁹ de altitudie māſiōis inferior rēanētib⁹ erāt feneſtre ad illūinatōʒ tēpli. de altitudie vo ſctiſcōrū ſm h remanebāt tm̄ q̄nq̄ʒ cubiti ſupiores p feneſtr̄. in introitu vo tēpli erat portic⁹. xx. cubitoꝝ lōgitudis ſm mēſurā latitudinis tēpli: ꝛ latitudinis. x. cubitoꝝ: q: tm̄ ꝓtendebat̄ an̄ tēpli introitū. Iſta vo dom⁹ nō pōt figurari in plano: ſʒ poſui h figurā fundamēti: ꝛ p ea q̄ dicta ſūt pn̄t talia imaginari. His p̄miſſis accedam⁹ ad l'ram exponēdā. d Dom⁹ aūt. ꝛc. h deſcribit̄ forma ꝛ mod⁹ edificij. ꝛ p̄ q̄ itū ad tēplū ꝛ porticū. ſcðo q̄ itū ad deambulatoria ꝛ diſpoſitōʒ interiorē parietū. ibi. Et edificauit. tercō q̄ itū ad diſtinctōʒ dom⁹ exterioris ꝛ interioris. ibi. Edificauitq̄ʒ quarto q̄ itū ad itroitū ꝛ atriū. ibi. Feciq̄ʒ in introitu. Circa p̄mū

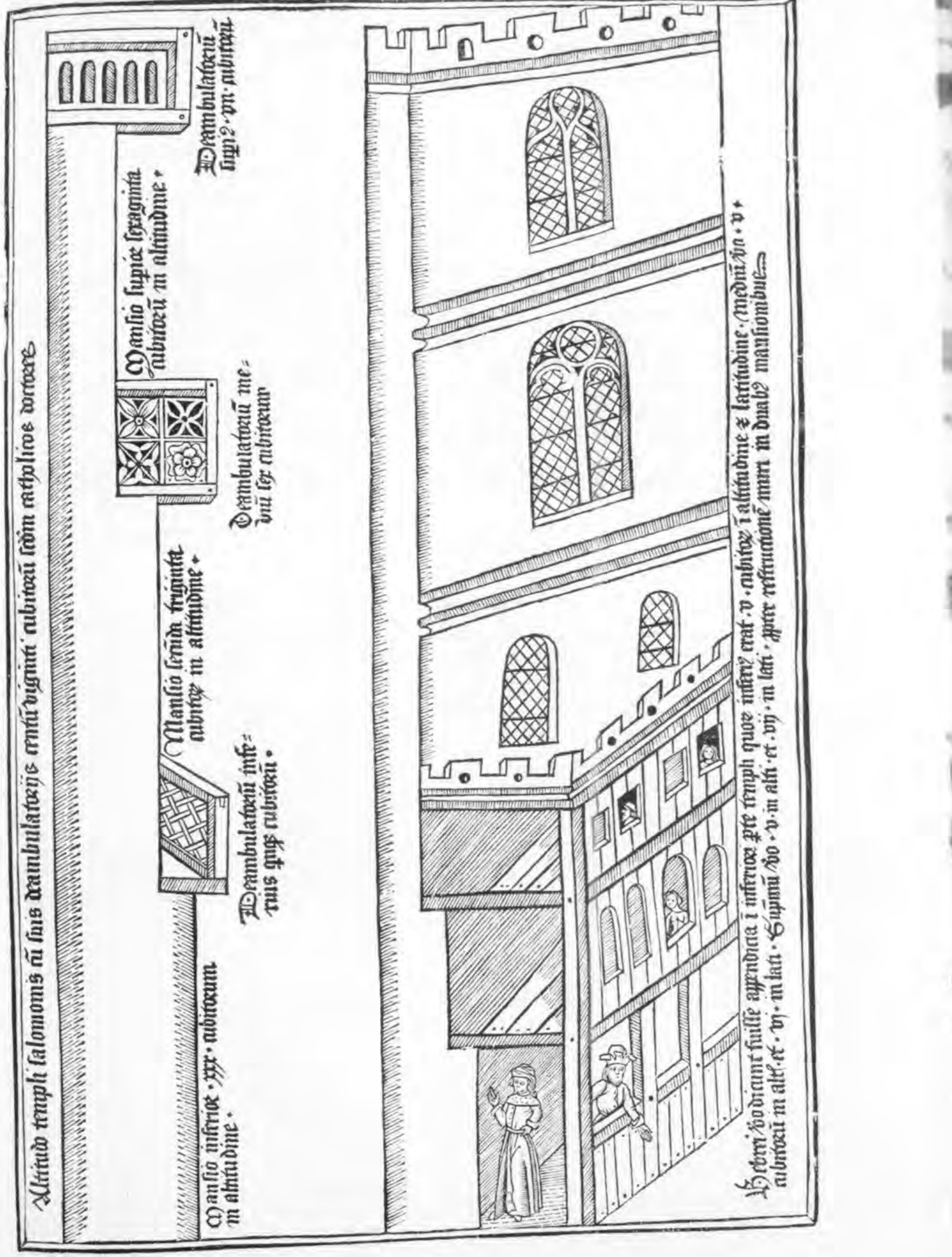

Universidad de Salamanca. BGH.

deſcribitur menſura templi ⁊ porticus. et patet littera ex p̄dictis vſq̄ ibi.
e Et .xxx. cubitos in altitudine. H̄ videt̄ ꝯdicere ei qđ dictū eſt ꝙ teplū in altitudine h̄ebat .cxx. cubitos. Dicēdū ꝙ h̄ accipit̄ altitudo tepli ꝙtū ad māſionē inferiorē q̄ h̄ebat .xxx. cubitos a pauimēto vſq̄ ad p̄mū ſolariū. vt p̄dictū eſt. ⁊ ſup illā māſionē erat alia media .xxx. cubitoꝝ. ⁊ ſuper illas tercia .lx. cubitoꝝ. ⁊ ſic tota altitudo tepli habebat .cxx. cubitos. put h̄r .ij. paral. iij. ꝯnr oſtendit diſpoſitō feneſtraꝝ ibi. f Feciṭq̄ i tem. ⁊c. H̄ accipiūt feneſtre ꝓ aptur̄ muri ad recipiē dū lumē q̄ erāt ſtrictiores in exteriori ſupficie muri ⁊ latiores in interiori: vt lumē trāſiēs mag̃ diffū deret intra domū: ⁊ ſic linea trāſiens ab exteriori ſupficie ad interiorē non veniebat directe ad āgulū rectū. ſ; obliq̄ ad āgulū obtuſum: ſic̄ appet in feneſtris eccliaꝝ ⁊ edificiorū: q̄rū muri ſunt ſpiſſi.
g Et edificauit. H̄ ꝯnr agit̄ de diſpoſitōe deambulatorioꝝ q̄ erant circa teplū: ⁊ ð ſolarijs q̄ erāt in teplo: ⁊ de diſpoſitōe parietū inter⁹: ⁊ ꝑ de deambulatorijs cū ð. Et edi. ſup pa. te. ta. p gyrū ⁊c. Ad cu⁹ intellectū ſciendū ꝙ ſm expoſitores nr̄os ex trāſuerſo templi trāſibāt trabes in tribus locis. ſ. in trib⁹ ſūmitatib⁹ māſionū: ita ꝙ trabes inferiores portabāt p̄mū ſolariū: ⁊ medie ſcđm: ⁊ tercie tectū dom⁹ qđ deſup erat planū. vt dictū eſt. ⁊ trabes iſte erāt ita lōge ꝙ trāſibāt vltra murū exteri⁹ in vtroq̄ latere tepli. ⁊ ſup illā parte trabiū q̄ ꝓminebat exter⁹ erāt tabule fortes ꝓ tenſe ſm lōgitudinē tepli: ⁊ ſup illas tabulas poterāt hoīes deābulare: ⁊ iō dicebāt deābulatoria: ⁊ i pte exteriori erat q̄dā clauſura ꝓcedēs i altū ne ābulātes caderēt: ⁊ ābulatoria iſta erāt inēq̄lis latitudinis: qđ duplicit̄ poterat fieri. Uno mō ꝙ trabes ſupiores erāt lōgiores medijs vno cubito: ⁊ ſilr medie īferiorib⁹: ſic̄ dicūt aliq̄. Alij dicūt ⁊ meli⁹ vt vr̄ ꝙ ꝙuis trabes ea portātes eſſent eq̄lis lōgitudinis. tñ mur⁹ tepli a pte exteriori erat reſtrict⁹ vno cubito pl⁹ in ſcđo deābulatorio ꝙ̄ in p⁹: ⁊ ſilr in tercio ꝙ̄ in ſcđo: ⁊ ſic deābulatoriū p̄mū h̄ebat q̄nq̄ cubitos latitudinis: mediū vo ſex: ⁊ ſup̄mū ſeptē: ſm modū figuratū in colūna interi⁹ in margine exteriori: put pōt in plano figurari. Sciendū etiā ꝙ iſta deābulatoria vocant̄ in lr̄a tabulata ⁊ latera. ⁊ p; lr̄a ex dic̄ vſq̄ ibi. h Trabes aūt poſuit. ⁊c. q̄ trabes vt dictū eſt trāſibāt vltra murū exteri⁹. i Ut non hererēt mur̄ tepli. iſtud nō refert̄ ad trabes ſm iſtā expoſitōē: q̄ cū trāſirēt p mediū muri neceſſario ei inhere bāt: ſ; refert̄ ad tabulas ſup trabes poſitas: q̄ ſic erāt poſite ꝙ nō iūgebāt muro tepli immediate: ſ; illo ſpaciū qđ erat imediate int̄ murū ⁊ tabulas erat ita paruū ꝙ hoīes ābulātes nō poſſent ibi cadere nec pes hoīs intrare. S; ad q̄d dimitteret̄ tale ſpaciū inter tabulas ⁊ murū nō videt̄: ꝓpt̄ qđ alij dicūt ⁊ meli⁹ vt videt̄ ꝙ h̄ refert̄ ad cācellos deābulatorioꝝ īpedietiū cām ābulātiū a pte exteriori: ⁊ ſic diſtabāt a muro tepli ſm lōgitudinē trabis extra murū ꝓdeūtem: vt ſic deābulatoria h̄erent latitudinē ꝯuenietē. ſm vo hebreos quidā nō ponūt iſta deābulatoria: ſ; appēdicia ſeu domūculas laterales. vt p; dictū eſt. Sic eſt intelligēdū ꝙ iuxta muros teplū in pte exteriori erat vn⁹ ordo appenditioꝝ q̄rū altitudo erat q̄nq̄ cubitoꝝ ⁊ mur⁹ tepli eleuaret̄ a terra p q̄nq̄ cubitos: erat reſtrict⁹ a pte exteriori p vnū cubitū: ⁊ in ſpacio illi⁹ cubiti ꝓminēt̄ erāt capita trabiū vbi terminabāt̄ p̄m⁹ ordo appēdicioꝝ q̄rū ad altitudinē ſuā: ⁊ alia capita trabiū ſuſtētabāt ab exteriori pte parietis appēdicioꝝ. Et iteꝝ eleuato muro tepli q̄nq̄ cubit̄: murus iteꝝ tepli erat reſtrict⁹ vno cubito vbi ponebāt̄ capita trabiū appēdicioꝝ medioꝝ: ⁊ eodē mō de tercijs appēdicijs: ⁊ ſic latitudo appēdicioꝝ medioꝝ erat cubitoꝝ ſex: ⁊ latitudo tercioꝝ ſeptē. ꝓpter maiorē reſtrictōē; muri⁹ tepli in aſcēdēdo: ⁊ ſic tres ordines appēdicioꝝ aſcēdebāt uſq̄ mu rū tepli p .xv. cubitos. vt. ō. dictū eſt. ⁊ tectū ſuper⁹ erat planū ⁊ portaba

tur a parte exteriori ꝑ parietem exteriorem appendicioꝝ: ſicut figuratū eſt in iſta colūna exteri⁹: ⁊ ſm hāc intentionē hebreoꝝ ſic exponit̄ lr̄a. Et edificauit ſup parietē tepli tabulata. i. appēdicia q̄ ſic noiant̄ eo ꝙ erāt ð tabul̄ vt parietes mur⁹ ſpaciū occupātes ⁊ dicūt̄ ſup parietē tepli: q̄ trabes tegētes p̄mū tabulatū ⁊ medium ⁊ terciū: erāt ſup vnum cubitū muri tepli vbi murus i aſcēdendo erat ſic retract⁹ ſiue reſtrict⁹. vt p̄dictū eſt. Per circuitus tepli ⁊ oraculi. i. exterioris dom⁹ ⁊ interioris. ita ꝙ iſta appēdicia erāt circa teplū in tribus parib⁹. ſ. in duobus laterib⁹ tepli ⁊ in pte occidētali vbi erat oraculū in pte vo orietali non erāt appēdicia: q̄ ibi erat porticus. vt dictū eſt. Et fecit latera. et replicatio eiuſdē. q̄ illa appēdicia dicūt̄ latera: quia erāt in laterib⁹ tepli. Tabulatū qđ ſubt̄ erat q̄nq̄ cubitos h̄ebat. i. appēdiciū qđ erat immediate ſup terrā erat min⁹ medio i latitudine vno cu

Viginti cubitoꝝ lōgitudinis iuxta menſurā latitudinis tepli: ⁊ habebat decē cubitos latitudis añ faciē tepli: feciṭq̄[f] i teplo feneſtras obliq̄s. Et[g] edificauit ſup parietē tepli tabulata ꝑ gyrū in parietib⁹ domū ꝑ circuitū tepli ⁊ oraculi: et fecit latera in circuitu. Tabulatū qđ ſubter erat q̄nq̄ cubitos h̄ebat latitudis: ⁊ mediū tabulatū ſex cubitoꝝ latitudis: ⁊ terciū tabulatū ſeptē h̄ñs cubitos latitudis. Trabes[h] aūt poſuit in domo ꝑ circuitū forinſecus vt[i] nō hererēt muris tepli. Dom⁹[k] aūt cū edificaret̄ de lapidib⁹ dolatis atq̄ ꝑfectis edificata eſt: ⁊[l] malle⁹ ⁊ ſecuris ⁊ oē ferramētū nō[m] ſunt audita in domo cū edificaret̄. Oſtiū[n] lateris medij in[o] pariete erat dom⁹ dextre: ⁊[p] per cochleā aſcēdebāt[q] in mediū cenaculū ⁊ a medio in terciū. Et edificauit domū ⁊ ꝯſummauit eā. Texit[r] q̄ domū laq̄arib⁹ cedrinis: ⁊[s] edificauit tabulatū ſup oēm domū q̄nq̄ cubitis altitudis: ⁊ opuit domū lignis cedrinis. Et[t] fact⁹ eſt ſermo dn̄i ad ſalomonem dicēs. Domus hec quā edificas: ſi ābulaueris i p̄ceptis meis ⁊ iudicia mea feceris: ⁊ cuſtodieris omia mādata mea gradiēs ꝑ ea: firmabo ſermonē meū tibi quē locut⁹ ſū ad dd̄ patrē tuū: ⁊ hītabo i medio filioꝝ iſrl̄ ⁊ nō dereliquā populū meū iſrael. Igit̄ edificauit ſalomō domū et ꝯſummauit eā. Et[u] edificauit parietes dom⁹ intrīſec⁹ tabulatis cedrinis a pauimēto dom⁹ uſq̄ ad ſūmitatē parietū ⁊ vſq̄ ad laq̄aria ⁊ opuit lignis cedrinis intrinſec⁹: ⁊[x] texit pauimētū dom⁹ tabulis[y] abie

bito: ⁊ mediū ſupiori vno: q̄ retractio ſiue reſtrictio muri ampliabat mediū ⁊ ſupius: vt p̄dictū eſt. ⁊ ſm h̄ trabes erant ineq̄les: q̄ trabes inferioris appēdicij erāt breuiores trabib⁹ medijs vno cubito: ⁊ trabes medij miores trabib⁹ ſupioribus vno cubito. Trabes aūt poſuit i domo ꝑ circuitū forinſec⁹: vt nō ihererēt mur̄ tepli. Iſte ſūt trabes de q̄b⁹ dictū eſt immediate q̄ erāt poſite ſup muru tepli in pte exteriori: ⁊ ſic ꝙ nō intrabāt murū. ⁊ h̄ eſt qđ notat̄ h̄ nō inhererere muro: ſ; ſtabāt ſup cubitos vbi murus erat retract⁹ vt dictū eſt. k Dom⁹ aūt. h̄ ponit̄ mod⁹ edificatōis q̄tū ad dolatōē lapidū: ꝙ fcā fuit i lapicidis ⁊ nō i loco edificatōis. ⁊ iō ſequit̄. l Et malle⁹ ⁊ ſecur̄. i. martell⁹ ſcindēs cū q̄ ſculpūt̄ lapides. m Nō ſūt audita. ⁊c. qđ eſt intelligēdū de inſtrūs ad dolatōē lapidū ꝑtinētib⁹: nō aūt de inſtrūs ꝑtinētib⁹ ad ꝯiūctōē ⁊ cemētatōē lapidū. Aliq̄ aūt dicūt ꝙ lapides illi incidebāt̄ ſanguine cuiuſdā vermis h̄ebētis ad h̄ vtutē: ſic̄ lapis adamātinus ſcindit̄ ſanguine hyrci: ⁊ ſic nō erat ibi ſonit⁹ ſaltē notabilis.
n Oſtiū lateris medij. i. oſtiū qđ erat in medio lateris templi.
o In pa. erat do. dex. i. i pariete dextro tepli. ⁊ h̄ erat paries meridional̄ q̄ erat dexter egrediētib⁹ de teplo. Joſeph⁹ tñ dicit ꝙ erat in angulo muri in pte orietali. p Et p cochea. i. aſcēſus tortuoſum q̄ gallice vocat̄ viz. q Aſcēdebāt in mediū cena. ⁊ in medio in terciū. i. in mediā māſionē templi ⁊ ſupiorē. r Texit q̄; do. laquea. cedrinis. gallice lābruz. s Et edifi. tabu. ſup oēs do. q̄nq̄ cubi. al. iſtud erat tabulatū tercium; de q̄. ō. dictū eſt: ⁊ iſti q̄nq̄ cubiti erāt mēſura clauſure q̄ erāt in circuitu ne hoies caderēt: fcē ad modū ꝓpugnaculoꝝ q̄ aſcēdebāt i altū p q̄nq̄ cubitos exceptis locis vbi erāt cācelli ſeu ꝓpugnacula vbi hoies poterant ſe appodiare ⁊ reſpicere inferi⁹. t Et fact⁹ eſt ſmo dn̄i. poſt talē ꝯſummatōē dom⁹. u Et edificauit parietes do. intrin. h̄ deſcribit̄ diſpoſitio parietū tepli in pte iteriori q̄ erāt opti tabulis cedrinis vſq̄ ad p̄mū ſolariū. vt dictus eſt. ō. x Et texit pauimētū dom⁹. qđ erat de pulcro marmore. vt predictum eſt.
y Tabulis abiegnis. hebrei dicūt buxinis. vt predictum eſt.
z Edificauitq̄. h̄ eſt tercia pars ꝑncipalis hui⁹ cap. vbi ꝑ deſcribitur diſtinctio dom⁹ interioris ab exteriori ꝑ parietē mediū: vñ dr̄ Edificauitq̄ .xx. cubitoꝝ. ad poſteriorē partē tepli. i. ad occidētalem partē, ibi eni erat dom⁹ interioꝝ: ⁊ ſm hebreos h̄ebat tñ .xx.

cubitos a pauimēto vſq̄ ad p̄mum ſolariū: ita ꝙ erat breuior in altitudine .x. cubitis. ſm vo doctores catholicos: altitudo vero vſq̄ dom⁹ erat eq̄lis vſq̄ ad ſolariū. ſ; .xx. cubiti q̄ h̄ deſcribūtur erāt mēſura pariet̄ diuidēt̄ domū interiorē ab exteriori q̄ aſcende bat in altū p .x. cubitos tm̄. ⁊ .x. cubiti remanebāt apti inter parietem iſtū ⁊ ſolariū vt fum⁹ aſcēdens ð altari incēſi: qđ erat in domo exteriori iuxta hūc parietē trāſiret in tra domū interiorē ꝑ aperturā illam.
a Porro .xl. cubitoꝝ erat ipm teplū. i. dom⁹ exterior q̄ vocat̄ teplū eo ꝙ tenebat duas partes lōgitudinis templi.
b Pro foribus oraculi. q̄ dom⁹ exterior erat immediate iuxta oſtium dom⁹ interioris.
c Et cedro ois dom⁹ intrinſecus veſtiebat̄. in parietibus ⁊ tecto: vt frequēt̄ iā dictū ē.
d H̄ñs tornaturas ⁊c. i. ſubtilit̄ ⁊ artificioſe factas.
e Et celaturas eminētes. q̄ imagines cherubin ⁊ palmarū ⁊ variarū picturarū erāt ſculpte in tabulis illis. vt h̄r. ſ. Et lamine auree deſup poſite erāt ſic fcē vt appare̅t ille ſculpture. f Oraculū aūt. ⁊c. ō. āt iterior pars: q̄ erat remotior ab igreſſu templi.
g Porro oraculū h̄ebat .xx. cubi. lon. ⁊c. vt p; in ð ſcptōe ſuperi⁹ poſita. h Et .xx. cu. alti. i. h̄ differt hebrei a nr̄is doctorib⁹: q̄ hebrei dicūt ꝙ tota altitudo oracl̄i vſq̄ ad ſolariū erat .xx. cubitoꝝ tm̄. nr̄i vo dicūt ꝙ iſti .xx. cubiti erāt altitudo pariet̄ diuidēt̄ oraculū a domo exteriori. ⁊ .x. cubiti deſup reānebāt apti. vt ō. dictū eſt. a S; ⁊ altare veſt. ce. i. tabulis cedrinis: ⁊ loquitur h̄ de altari incēſi qđ erat intra tabnaculū: ⁊ erat iteri⁹ de lapide ⁊ tectū deſup ð cedro: ⁊ ſup cedrū lamis aureis optū: ſm ꝙ poſt ea dr̄. b S; ⁊ to. alt. ora. au. ⁊ dr̄ altare oraculi: nō q̄ eſſet intra oraculū qđ dr̄ ſctīſſctōꝝ: ſ; erāt in domo anteriori. ſic declaratū fuit plenius Exod. .xx. S; ꝓ tāto dr̄ altare oraculi: q̄ fum⁹ in deaſcēdēs intrabat oraculū ꝑ apturā q̄ erat ſup pietē diuidentem oraculū ⁊ domū exteriorē. vt p̄dictū eſt. c Et fecit. h̄ ꝯnr agit de duob⁹ cherubin extrīb⁹ intra oraculū ⁊ altitudo cuiuſlib; erat decē cubitoꝝ ⁊ ſinglē ale q̄nq̄ cubitoꝝ: ⁊ ſic erāt ipoſiti oracl̄o ꝙ ala vni⁹ ꝓteſa tāgebat parietē meridionalē oraculi: ⁊ alia ala ad tingebat ad mediū oraculi: ⁊ ala alteri⁹ ſilr ꝓteſa tāgebat pietē aquilonarē: ⁊ alia ala ꝓteſa in mediū oraculi tāgebat extremitatē ale alteri⁹. ⁊ ſic ꝓteſio alaꝝ erat ſm totā latitudinē oraculi. Inter aūt iſtos duos cherubin ſub alis eoꝝ erat archa teſtamēti: ⁊ duo cherubin q̄s fecerat moyſes: ⁊ hn̄ poterat ibi capi cū vectib⁹ ſuis. q̄ archa teſtamēti h̄ebat in lōgitudine duos cubitos: ⁊ in altitudine

cubitū ⁊ dimidiū. ſpaciū aūt inter duos cherub in erat fere .x. cubitoꝝ. vt p; ex p̄dict̄. ⁊ ale eoꝝ diſtabāt a terra q̄ſi p octo cubitos: vt p; ſilr ex dict̄ ⁊ ex his p; lr̄a vſq̄ ibi. d Texit q̄; cheru. au. i. lamis aureis. duo vo cherubin q̄s fecit moyſes erāt toti de auro: q̄ erāt valde parui reſpectu iſtoꝝ. forma aūt arche teſtamēti ⁊ duoꝝ cherubin q̄s fecit moyſes deſcripta fuit Exo. .xxv. ⁊ ex h̄ intelligi pōt forma duorū cherubi q̄s fecit ſalomō q̄ euiſdē forme fuerūt ſ; maiores. e Et oēs pari. te. h̄ reuertit̄ ad deſcptōes pietū tepli ⁊ pauimēti. ⁊ p; lr̄a ex dict̄. ō.
f Et i igreſſu. h̄ ꝯnr agit̄ ð igreſſu ſctſctōꝝ: cū ð.
g Fecit duo oſtiola. ⁊ dicunt̄ oſtiola: q̄ erāt parua reſpectu oſtioꝝ q̄ erāt in introitu tepli. erāt aūt ſic ſituata ſm al̄q̄s ꝙ vnū erat ꝓpe lat⁹ meridionale tepli: aliud ꝓpe lat⁹ aq̄lonare in piete diuidente ſctm̄ ⁊ ſctſſctōꝝ. ſm alios vo duo oſtiola erāt in eadē parte pariet̄: vnū in vna ſupficie parietis alteꝝ in altera: ita ꝙ qñ erāt clauſa: videbat̄ paries q̄ſi ꝯtinu⁹ ex vtra q̄ parte. h Poſteſq̄ angulorū q̄nq̄. q̄ poſtes vbi ſituata iſta oſtia erāt: ſic erāt dolati ꝙ ſupficies eoꝝ ſm lōgitudinē ſuā h̄ebat q̄nq̄ āgl̄os.
i Et ſculpſit i eis picturā cherubin ⁊c. eo mō ſic̄ dictū eſt. ſ. ð iteriori pte pietū tepli. k Et anaglyfa. i. celaturas ꝓminētes. ⁊ dr̄ ab ana qđ eſt ſurſū: ⁊ glyph e qđ ē ſculpere. l Et te. ea auro. eo mō ſic̄ dictū ē. ō de ſculpturis extīrib⁹ in pietib⁹ tepli. m Feciṭq̄. h̄ agit̄ de oſtijs in introitu tepli: cū dicitur.
n Poſtes ð lignis oli. q̄dran. i. q̄tuor angulorū ⁊ i h̄ differebāt a poſtib⁹ oraculi. o Et duo oſtia ð lignis abiegnis. hebrei dicūt buxinis.

gnis. Edificauitq̄[z] viginti cubitoꝝ ad poſteriorē partē tepli tabulata cedria a pauimēto vſq̄ ad ſuperiora: ⁊ fecit iteriorē domū oraculi in ſctm̄ſctōꝝ. Porro[a] q̄dragita cubitoꝝ erat ipm teplū ꝓ[b] foribus oracli ⁊[c] cedro ois dom⁹ intrīſec⁹ ueſtiebat̄: h̄ñs[d] tornaturas ⁊ iūcturas ſuas fabrefactas: ⁊[e] celaturas eminētes. Oīa cedris tabulis veſtiebant̄: nec oino lapis appere poterat i piete. Oraculū[f] āt in medio dom⁹ in iteriori pte fecerat vt pōeret ibi archā federis dn̄i. Porro[g] oraculū h̄ebat .xx. cubitos lōgitudinis ⁊ .xx. cubitos latitudis ⁊[h] .xx. cubitos altitudis: ⁊ opuit illud atq̄ veſtiuit auro puriſſimo. S;[a] ⁊ altare veſtiuit cedro. Domū q̄; añ oraculū opuit auro puriſſimo ⁊ affixit lamias clauis aureis. Nihil q̄ erat i teplo qđ nō auro tegeret̄ S;[b] ⁊ totū altare oracl̄i texit auro. Et[c] fec in oracl̄o duos cherubi de lignis oliuarū .x. cubitorū altitudinis. Quinq̄ cubitorū ala cherub vna ⁊ q̄nq̄ cubitoꝝ ala cherub altera: id eſt .x. cubitos h̄ñtes a ſūmitate ale vſq̄ ad ale alteri⁹ ſūmitatē Decē q̄; cubitoꝝ erat cherubi i mēſura pari: ⁊ op⁹ vnū erat in duob⁹ cherubin. i. altitudinē h̄ebat vnus cherub .x. cubitoꝝ: ⁊ ſilr cherub ſecūdus. Poſuitq̄ cherubin in medio tepli iterioris. Extēdebāt aūt alas ſuas cherubi: ⁊ tāgebat ala vna pietē: ⁊ ala cherub ſcđi tāgebat pietē alteꝝ: ale āt altere in media pte tepli ſeiuicē ꝯtigebāt. Texit[d] q̄; cherubi auro ⁊[e] oēs pietes tepli ꝑ circuitū ſculpſit varijs celaturis ⁊ torno. ⁊ fecit in eis cherubi ⁊ palmas ⁊ picturas varias q̄ſi ꝓminētes ð piete ⁊ egrediētes. S; ⁊ pauimētū dom⁹ texit auro itrinſec⁹ ⁊ extrīſec⁹. et[f] in igreſſu oracl̄i fec[g] duo oſtiola de lignis oliuaꝝ. poſteſq̄[h] angulorū q̄nq̄: ⁊ duo oſtia ð lignis oliuaꝝ. ⁊[i] ſculpſit i eis picturā cherubin ⁊ palmaꝝ ſpēs: ⁊[k] anaglyfa valde ꝓminētia: ⁊[l] texit ea auro ⁊ opuit tā cherubi q̄ palmas ⁊ cetera auro. Feciṭq̄[m] in introitu tepli poſtes[n] ð lignis oliuarū q̄drāgulatos ⁊[o] duo oſtia ð lignis abiegnis altrīſec⁹[p]: ⁊ vtrūq̄[q] oſtiū duplex erat: ⁊[r] ſeiuicē tenēs apiebat̄. Et[s] ſculpſit cherubi ⁊ palmas ⁊ celaturas valde eminētes opuitq̄ oīa laminis aureis ope q̄dro ad regulā Et edificauit atriū iteri⁹ trib⁹ ordinib⁹ lapidū politoꝝ: ⁊ vno ordine lignoꝝ cedri. Anno[u] q̄rto fūdata eſt dom⁹ dn̄i in mēſe zio: ⁊[x] in anno vndecimo mēſe bul: ipe eſt mēſis octauus: ꝑfecta eſt dom⁹ in omni ope ſuo ⁊ in vniuerſis vtenſilibus: edificauitq̄ eam annis ſeptem.

p Altrinſec⁹. iſta aūt oſtia magna erāt: ⁊ erāt in medio piet̄ oriētal̄ ipſi⁹ tepli: ⁊ i medio duoꝝ oſtioꝝ erat poſtis fort̄ vbi claudebāt̄: iō dicūt̄ eē altrinſecus: q̄ vnū erat ex vna pte illi⁹ poſtis: ⁊ alterū ex altera. q Et vtrūq̄ oſti. duplex erat. qđ exponit̄ duplicit̄. Uno mō ꝙ vnū erat in ſupficie exteriori muri: ⁊ alterū in ſupficie interiori. ſic̄ dictū eſt ð oſtiol̄. Alio mō ꝙ vtrūq̄ oſtiū eēt de duab⁹ ptib⁹ copulat̄ adinuicē fortit̄: ita ꝙ vna ps oſtij poſſet claudi altera remanēte apta: ⁊ ſic ꝙ in toto apiebat̄ vna ps eēt iuxta ſpiſſitudinē muri: alia iuxta lat⁹ ei⁹: ſic̄ videm⁹ in oſtijs q̄ a pud nos dicūt̄ fracta. ⁊ iō ſeq̄t̄. r Et ſeiui. te. apiebat̄. q̄ vna ps al teri copulabat̄ mō p̄dicto. s Et ſcul. che. ⁊ pal. in iſtis oſtijs eo mō ſic̄ in pietib⁹ tepli. t Et edi. atriū. h̄ vltio agit̄ ð atrio q̄ erat circa teplū. ⁊ erat platea magna q̄drata i circuitu tepli: erat tñ a lr̄a pte lōgior ſi cut ⁊ teplū. ⁊ i pte hui⁹ platee q̄ erat añ igreſſū tepli erat altare holocauſtoꝝ ⁊ mare vbi lauabāt̄ ſacerdotes: ⁊ luteres vbi h̄ oſtie lauabāt̄: ⁊ erat iſta platea clauſa muro fcō ex trib⁹ ordinib⁹ lapidū diuerſoꝝ coloꝝ. ⁊ dicūt aliq̄ ꝙ iſti ordies erāt ſm ſpiſſitudinē muri: ita ꝙ ordo lignoꝝ cedri erat a pte interiori. Alij aūt dicūt ⁊ meli⁹ vt vr̄ ꝙ iſti q̄tuor ordines erāt ſm altitudinē muri. ſic eni meli⁹ appebat varietas ⁊ decor operis.
u Anno q̄rto. h̄ agit̄ ð ꝯſummatōe opis cū ð. anno q̄rto. ſ. regni ſalomonis, vt dictū eſt. ō. x Et in anno. xi. ſ. regni eius, mēſe bul: aliqui

Universidad de Salamanca. BGH.

corrigūt elul dicētes:eo φ vnus mēſis apud heb.ſic noīatur.ſʒ hec correctio eſt mag corruptō:qꝛ ille mēſ q̄ apō heb.vocaſ lul ē ſept⁹mēſ.ſ.ſeptēber.iſte āt i q̄ pfcā eſt dom⁹eſt mēſ octau⁹.vt pʒ i lrā:ꝛ corrn̄det partim ſeptio.ſ.theſri q̄ october apō nos dr̄:ꝛ parti octauo nouēbri.ſ.apud nos:apud hebreos autem vacatur cōiter mareſuā:in hoc autem loco vocatur bul vel bol.vbi alias cōiter habetur ebul:qō ſignificat marcorem:quia iſto tempore terrenaſcētia marceſcunt ꝛ folia de arboribus cadūt ꝛ incipiunt putreſien.

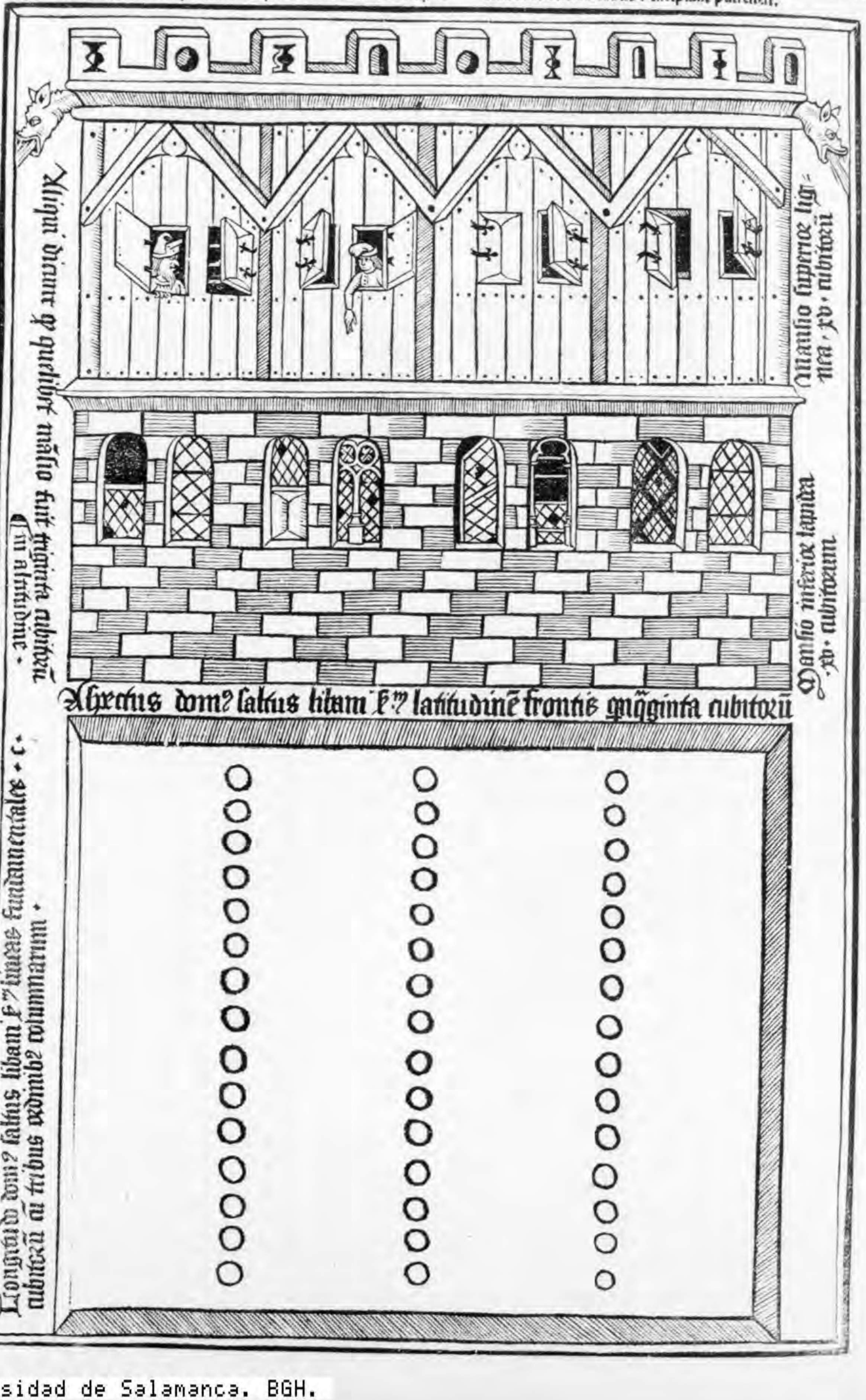

Omū aūt.Hic ꝯſequēter agiſ de edificio domoꝝ regaliū:ꝛ primo de hmōi edificiis agiſ:ſcōo ad deſcribendū aliqua vtenſilia domus domini notabilia ſcriptura reuertitur:ibi Miſit quoqꝫ rex.Circa primū ſciendū φ ſm doctores noſtros ſalomon fecit tria edificia. Unū ꝑ habitatōne ſua. aliud ꝑ habitatione vxoris ſue.ſ. filie Pharaōis. Et tertiū qō vocaſ dom⁹ ſaltus libani eo φ circa illō edificiū erāt viridaria arboribus ꝯſita. de primo vero edificio parū loquiſ ſcriptura:ꝛ hoc forte qꝛ erat de ꝯſimili ope ſicut ꝛ dom⁹ ſaltus libani q̄ h̄ deſcribitur ſatis diffuſe:vt videbitur:hoc tn̄ excepto φ in domo ſaltus libani erant due māſiōeſ:vna inferior ꝛ altera ſuperior:ſicut eſt i palatio regis pariſi⁹ in habitatōe inferiori ꝯſeruabātur vnguēta ꝛ pigm̄ta ꝛ aromata ꝛ hmōi:ꝑpter qō parietes erāt de lapidib⁹ vt talia poſſēt ibi melius ꝯſeruari. In ſuperiori vō ponebātur arma:vnō vocabatur armamētū:ꝛ erat tota

Ca.vij.

Omū[a] āt ſuā edificauit ſalomon tredecim ānis:ꝛ ad pfectū vſqꝫ ꝑduxit. Edificauit quoqꝫ domū ſalt⁹ libani centū cubitorū lōgitudinis: ꝛ qnq̄ginta cubitoꝝ latitudinis:ꝛ triginta cubitoꝝ altitudinis ꝛ quatuor deambulatoria inter colūnaſ cedrinas. Ligna qppe cedrina exciderat i colūnas ꝛ tabulatis cedrinis veſtiuit totā camerā:q̄ q̄dragitaqꝫ colūnis ſuſtentabaſ. Un⁹ aūt ordo hēbat colūnas qndecim ꝯtra ſe inuicē poſitas:ꝛ e regione ſe reſpiciētes eq̄li ſpacio iter colūnas ꝛ[b] ſup colūnas q̄drāgulata ligna i cūctis equalia. Et[c] porticū colūnarū fecit qnq̄gita cubitoꝝ lōgitudinis ꝛ trigita cubitorū latitudinis:ꝛ alterā[d] porticū in facie maioris portic⁹:ꝛ[e] colūnas ꝛ[f] epiſtylia ſup colūnas fecit. Porticū q̄ʒ ſolij i qua tribunal ē fecit ꝛ texit lignis cedrinis a pauimēto vſqꝫ ad ſūmitatē:ꝛ[g] domūcula i q̄ ſedebaſ ad iudicandū erat i media porticu ſili ope. Domū[b] q̄ʒ fecit filie pharaōis quā vxorē duxerat Salomō tali ope q̄li ꝛ hāc porticū. Oia[a] lapidib⁹ p̄cioſis q ad normā quādā atqꝫ mēſurā tā intrinſec⁹ q̄ʒ extrinſecus ſerrati erāt a fūdamēto vſqꝫ ad ſūmitatē parietū:ꝛ intrīſec⁹ vſqꝫ ad atriū mai⁹ Fundamēta aūt d̄ lapidib⁹ p̄cioſis lapidibus magnis decē ſiue octo cubitoꝝ:ꝛ deſup lapides p̄cioſi eq̄lis mēſure ſecti erāt:ſilrqꝫ d̄ cedro. Et[b] atriū mai⁹ rotūdū triū ordinū de lapidibus ſectis:ꝛ vni⁹ ordis d̄ dolata cedro nec nō ꝛ i atrio dom⁹ dn̄i interiori:ꝛ i porticu dom⁹. Miſit[c] quoqꝫ ſalomō ꝛ tulit hyrā d̄ tyro filiū mulieris vidue d̄ tribu neptali p̄re tyrio artificem erarium ꝛ plenum ſapiētia itelligētia ꝛ doctrīa ad faciēdū oē op⁹ ex ere. Qui cū veniſſet ad regē ſalomonē fecit oē op⁹ ei⁹ ꝛ[d] finxit duas colūnas ereas:decē ꝛ octo cubitorū altitudis colūnā vnā:ꝛ linea[e] duodecim cubitorū ābiebat colūnā vtrāqꝫ. Duo q̄ʒ[f]

ſalomōis:in q̄ ſedebat qn̄ volebat eē in diuitiis ꝛ deliciis:ꝛ h̄ ē qō dr̄
d Et alterā porti.in facie maioris porti. Hec ē illa portic⁹ i q̄ erāt iudicia cōia. e Et colūnas.quib⁹ claudebaſ portic⁹. f Et epyſtilia.i.capitella q̄ erant ſup columnas ad decorē. g Et domūcula.i.thron⁹ ſalomōis mirabili ope fact⁹:vt habeſ infra.x.ca. Cōſequenter d̄ſcēdit ſcripſa ad d̄ſcribēdū domū regie:cū dr̄
b Domū q̄ʒ fecit ꝛc.tali ope quali ꝛ hāc porticū:nō q̄ʒtum ad hoc φ claudereſ colūnis.ſʒ qꝛ parietes erāt de conſili materia cū muro q̄ erat ſub colūnis portic⁹:qꝛ columne ille claudētes porticū nō deſcēdebant vſqꝫ ad terrā ſʒ erāt poſite ſup murū hn̄tes aliquā magnitudinē ſʒ nō magnā.ꝛ hoc ē qō dr̄.
a Oia lapidibuſ p̄cioſis ꝛc.hebrei dicūt:Pōderoſis vſqꝫ ad atrium mai⁹.iſtō atriū nō erat atriū dom⁹ domini:ſed dom⁹ regie:ꝑpt̄ea ſubditur poſtea.
b Et atriū mai⁹ rotundū.atriū ei dom⁹ dn̄i q̄dratū erat:vt dictū ē c capitulo p̄cedēti
c Miſit q̄ʒ.hic reuertitur ſcriptura ad deſcribēdū aliqua vtēſilia domus dn̄i:ꝛ p̄io deſcribūtur due notabileſ colūne:ſcōo mare eneū ibi Fecit q̄ʒ mare.tertio lutere:ibi.Et fecit baſes quarto plura vaſa alia ad tēplū ptinentia:ibi. Fecit q̄ʒ hirā.Circa primū deſcribiſ artifex iſto

de lignis in parietib⁹ ꝛ colūnis ꝛ in vtraqꝫ māſiōe erāt tres ordines colūnarū ꝛ in quolibʒ ordine erāt.xv.colūne.i.xlv.i vniuerſo ꝛ erāt iſti ordines ſʒ lōgitudinē dom⁹:ita φ erāt ibi quatuor deambulatoria.duo inter colūnas ꝛ vnū inter colūnas ꝛ parieteʒ in vno latere:ꝛ aliud inter colūnas ꝛ parietē in alio latere ꝑ modū ante principiū hui⁹ capituli figuratū q̄ʒtū ad frōtē domus.pauimētū aūt eius figuratur in pagina ſequēti:ꝛ deſuper tectū planū:qꝛ ſic fiebant in terra illa ꝛ in circuitu mur⁹ cuʒ ꝑpugnaculis per que tranſibāt ſtillicidia ꝑuciētia extra aquā pluuialē.ſup deambulatoria vō erāt trabes arcuales laqueari tabulis cedrinis:ꝛ ſm hoc exponatur littera cum dicitur.
a Domū aūt ſuā edi.ſalo.xiii.ānis.ꝛ loquiſ de iſtis trib⁹ edificiis q̄ oīa erāt ſalomonis:q̄ʒuis eēnt diuerſis vſib⁹ applicata vt dictū ē ꝛ ꝑpter hoc mai⁹ temp⁹ appoſuit ſalomon in edificatiōe iſtarū domorū q̄ʒ in edificatiōe dom⁹ dn̄i.qꝛ ad edificatione dom⁹ dn̄i erāt multe expenſe p̄parate ꝑ regē dauid.vt pʒ.i. Paralip̄. Itē qꝛ ppl̄s erat mag deuot⁹ ꝛ intēt⁹ ad edificationē dom⁹ dn̄i. Cōſequēter in ſpeciali deſcribit mēſurā dom⁹ ſalt⁹ libani in lōgitudine:latitudine:ꝛ altitudine:ꝛ pʒ littera ex dictis hoc excepto φ altitudo hic accipiſ ſm aliq̄s vſqꝫ ad māſionē ſecūdā tm̄.ſʒ alios vō vſqꝫ ad tectū dom⁹. b Et ſup colūnas quadrā.ligna ad portandū tecta. Cōſequēter deſcribit diſpoſitionē portic⁹ exiſtentis an̄ domū ꝑ habitatiōe regis cū diciſ.
c Et porticū colūnarū fecit q̄nquaginta cubitoꝝ lōgitudinis.i.ſm mēſurā latitudinis dom⁹:ꝛ ex hoc pʒ φ iſta dom⁹ erat ſimilis i latitudine domui ſalt⁹ libani.an̄ vō porticū iſtā magnā erant due alie portic⁹ mīores:vna iuxta aliā i lōgitudine maioris portic⁹:ꝛ i vna tenebātur iudicia cōia:i alia vō erat thron⁹

rīcū dr̄. c Miſit q̄ʒ rex ſalomon ꝛ tulit hirā.h̄ ē φ adduxit:ꝛ fuit iſte ali⁹ a rege hyrā eiuſdē.tn̄ nois n̄ ei ē viſiſe φ rex tyri eēt artifex i talib⁹
d Et finxit duas colūnas.lʒ eñ multas alias fecerit iſte tn̄ due ſpāliter deſcribūtur:qꝛ erant valde notabiles in magnitudine ꝛ opis ſubtilitate. Habebat eñ quelibet.xxxv.cubitos altitudis vt habeſ.ij. Paralip̄.iij.ꝛ quelibet hēbat quatuor partes vicʒ baſem inferi⁹ ꝛ deſup ſtipitē:ꝛ in ſuperiori pte ſtipitis caput ꝛ deſup capitellū.lōgitudo vero ſtipitis erat.xviij.cubitorū ꝛ longitudo capitis quatuor:ꝛ lōgitudo capitelli q̄nqꝫ:vt habeſ hic in lr̄a. De mēſura aūt baſis nō ſit mētio:ſʒ ex dictis ſequiſ φ aſcēdebat i altū ꝑ octo cubitos:qꝛ ſic hn̄t.xxxv. cubiti lōgitudis toti⁹ colūne.ꝛ ex dictis pʒ lr̄a vſqꝫ ibi. e Et linea xij.cubi.ambi.vtrāqꝫ colū. qꝛ quelibet ꝑ ſe ſumpta tm̄ hēbat i circuitu:vt pʒ Hiere.vlti.vbi dr̄ ſic.xviij.cubiti altitudinis erāt in columna vna ꝛ funiculus.xij.cubitoꝝ circuibat eā.ꝛ iō male dicūt illi q̄ dicunt φ quelibet ꝑ ſe ſumpta hēbat tm̄ ſex cubitos i circuitu. f Duo q̄ʒ capitella. Hic ꝯn̄r dimiſſa diſpoſitiōe baſis ꝛ ſtipitis agitur de diſpoſitiōe capitelloꝝ ꝛ capitū que erāt ſubtiliora. Ad cui⁹ intellectū ꝯſiderandū φ capita iſtarū colūnarū in pte ſuperiori dilatabātur ad moduʒ floris lilij:ꝛ capitella ponebāſ ſup ſtipitē quaſi i medio illi⁹ dilatationis exiſtēteʒ:ꝛ inferior pars capitelli aptabatur illi ſtipiti:ꝛ poſt aliq̄ʒ eleuationē erat quedā dilatatio in circuitu capitelli ꝑ modū cuiuſdaʒ circuli ſupeminētis:ꝛ ſup illū circulū erāt centū malogranata q̄ſi ſuppoſita ꝑ circuitū:ꝛ centū alia malogranata ſub circulo illo quaſi depēdētia ex eo.ſup aūt circulū iſtū ꝛ malogranata erat q̄dā eleuatio ſtrictior aſcēdēs quaſi ꝑpe mediū altitudinis capitelli:ꝛ diuidebatur in portiōes ſeptē ꝑ lineas intermedias ſeu circulos graciles:ꝛ quelibet portio erat pforata in circuitu ſubtiliſ per varias figuras.ſicut ſolet fieri in oſtijs laternarū erearū.ꝛ qꝛ capitella ꝛ colūne erāt interi⁹ cōca

Universidad de Salamanca. BGH.

de: iō lumē trāſiēs per illa foramina circūquaqꝫ ōndebat pulcritudinē illiꝰ opis. Sup aūt iſtas ſeptē portiōes que ī littera vocātur retiacula ⁊ cathene eo ꝙ ī rhetibꝰ ⁊ cathenis apparēt talia foramia ⁊ intricationes ꝓpe mediū capitelli erat alia dilatatio circularis ꝑ moduꝫ circuli oīno ſīlis ꝓdicte: ⁊ ibi erāt centū malogranata ſuppoſita ⁊ totidē ſuppoſita: ⁊ deſuper ſepteꝫ portiōes diſtincte ⁊ per forate ſicut ⁊ ꝓdicte: ſed erant ſtrictiores: q: capitellū in aſcēdēdo reſtringebat̄: ⁊ in ſūmitate capitelli erat opꝰ ſīle flori lilij. Ad capiendū autē imaginē iſtoꝝ facilius poſui quādā figuraꝫ in colūna iſta: q̄uis nō poſſit ī plano perfecte figurari: ſed oportet reſiduū ꝑ imaginationē ſuppleri. Predictis igit̄ adaptetur littera que valde ē ītricata ⁊ cōfuſe poſita

f Duo qꝫ capitella fecit. ſ. cuilibet colūne vnū.

g Fuſilia ex ere. q: totū opꝰ colūnarū ⁊ capitelloꝝ erat factū ꝑ fuſuraꝫ ⁊ nō per martelloꝝ percuſſurā. b Quinqꝫ cubi. alti. cōputando capitellū ⁊c. Opere lilij. qđ erat deſup. i Et quaſi ī modū rhetis ⁊c. q: ꝓpter foramina ꝓdicta dicebat̄ opꝰ reticulatū ⁊ ꝯcathenatū modo predicto. k Septena v̄ſuū retiacula. v̄ſus hic accipit̄ ꝓ ordine: ſicut Exo. xxviij. ī primo v̄ſu erat lapis ſardinis ⁊c. Ex dictis aūt pꝫ ꝙ ibi erant duo ordines retiaculoꝝ: vnꝰ ſup malogranata ſuperiora ⁊ aliꝰ ſuper malogranata inferiora: ⁊ in quolibet ordine erāt ſeptē portiōes perforate que retiacula dicūtur ⁊ hoc eſt qđ dr̄. k Septena v̄ſuū retiacula. i. ſeptē retiacula erāt in quolibet duoꝝ ordinū dictoꝝ: ⁊ idē replicat dr̄. l Et duos ordi. ⁊c. Ut tege. capi. que erā: ſu. ſū. malogra. q: ſeptē retiacula inferiora erāt ſup malogranata ſupiora. ⁊ ſeptē alia retiacula ſuperiora ſup malogranata inferiora: vt dictū eſt. m Capitella aūt que erāt ſu. ca. colū. quaſi opere lilij ⁊c. q: in ſūmitate capitis colūne ⁊ ſilr̄ in ſūmitate capitelli ſuppoſiti erat opꝰ ſīle lilio: vt dictū eſt. n Erāt in porticu. q: iſte colūne fuerūt ſituate in porticu templi: vt poſtea clarius exprimit̄. o Quatuor cubitoꝝ. hoc refert̄ ad capita colūnarū que erāt quatuor cubitoꝝ in altitudine: vt predictū eſt ita ꝙ caput colūne ⁊ capitellū ſimul aſcēdebant per. ix. cubitos.

p Et rurſum alia capitella ⁊c. loquit̄ de predictis capitellis que erāt ſuper capita colūnarū. q Iuxta men. col. cō. retia. malogranatoruꝫ ⁊c. q: ſicut dictū eſt ꝓpe partē inferiorē capitelli erant. c. malogranata ſuperpoſita ⁊. c. depēdentia eis correſpōdentia: ⁊ ſic vnū malogranatū ſuperpoſitū ⁊ vnū dependēs ei correſpōdens faciebāt vnū ordinē: ⁊ iō erāt ibi. c. ordines malogranatoꝝ: q: ibi erant ducēta malogranata. c. ſuppoſita ⁊. c. dēpendetia: ⁊ eodē modo in malogranatis ſuperioribꝰ tales ⁊ tot erant ordines: vt pꝫ ex predictis: ⁊ ſic erant ibi ducenti ordines malogranatoruꝫ in vniuerſo in vno capitello: ideo ſubditur.

r In circuitu capitelli ſcđi. vocatur aūt ſecūdū reſpectu capitis colūne cui erat ſuppoſitū: qđ quidē caput dr̄ ħ q̄dāmodo capitellū. ſ. reſpectu ſtipitis colūne. s Et ſtatuit duas colūnas ī porticu tēpli. iuxta muros q̄ claudebāt latitudinē porticꝰ: ita ꝙ ſpaciū qđ erat āte oſtia tēpli erat mediū inter iſtas duas colūnas: iō ſequit̄. t Cūqꝫ ſtatuiſſꝫ colūnā dexterā. i. in parte dextera porticus. u Uocauit eā noīe iachin. qđ interpretat̄ firmitas. x Silr̄ erexit colūnā ſecūdā. ſ. in ſiniſtra parte. y Et vocauit nomē eiꝰ booꝫ. qđ interpretat̄ fortitudo. ⁊ dicunt hebrei ꝙ per iſtas duas colūnas ſignabat̄ firmitas ⁊ robur regni dauid. cetera patēt ex dictis. Huic aūt expoſitiōi vident̄ aliqua cōtrariari q̄ ſunt ſoluēda. ij. Paralip. iiij. dr̄. Malogranata quoqꝫ. xl. et retiacula duo. Hic aūt dr̄ ꝙ erāt. cc. ordines malogranatoꝝ ⁊ retiacula ſeptena in vno ⁊ ſeptena in altero capitello. Dicenduꝫ ꝙ tranſlatio nr̄a in biblijs noſtris cōiter corrupta eſt vicio ſcriptoꝝ q̄tū ad primuꝫ ꝓpter ſilitudinē dictionū: q: vbi. ij. Paralip. nr̄a tranſlatio hꝫ. xl. malogranata: in hebreo habet̄ cccc. malog̃nata qđ pꝫ ex hoc qđ erant ibi cc. ordines. ⁊ quilibꝫ ordo hēbat duo malogranata: ⁊ ꝓpter hoc infra in iſto ca. dr̄ per modū recapitulatiōis. Et malogranata quadringenta in duobꝰ retiaculis. ita ē in hebreo ⁊ in libris correctis nr̄is. Quātū vero ad ſcđm dicendū: ꝙ duo retiacula ibi accipiunt̄ pro duobꝰ ordinibꝰ retiaculoꝝ: in quolibet tn̄ ordine erāt. vij. retiacula: ⁊ ſic nulla eſt ꝯtrarietas ad ꝓcedentia. Itē Hiere. vlti. vbi fit mētio de iſtis colūnis dr̄: Et fuerūt malogranata nonaginta ⁊ ſex dependētia i. c. retiaculis. ſm predicta hic erāt cc. malogranata dependētia ſimiliter d̄ retiaculis dictū eſt: ꝙ erāt duo ordines retiaculoꝝ ⁊ in quolibet ordine. vij. retiacula tm̄. Quātū ad primū dicēdū ꝙ columne ſicut ꝓdictū ē erāt poſite iuxta muꝝ porticus hinc ⁊ inde: ita ꝙ capitellū iungebat̄ parieti: vt dicit Ra. ſa. ⁊ ꝓpter hanc iuncturaꝫ aliqua malogranata nō poterat videri ab aſpicientibꝰ: ⁊ illā nō numerauit Hieremias cū dicit: ꝙ erāt nonagintaſex dependētia. ⁊ loquit̄ de malogranatis vniꝰ circuitus tm̄: q: quatuor reſidua de. c. occultabāt̄ mō ꝓdicto. q: tn̄ ſm v̄itatē erāt. c. iō ibidē ſubdit Hiero. ſm veritatē hebraicā. Omnia malogranata. c. ſ. ſuper capitellū: qđ eſt intelligēdū de vno circulo malogranatoꝝ: ⁊ tot erāt in quolibet alioruꝫ triū circuloꝝ. vt pꝫ ex ſupradictis: ⁊ ſic erāt. cc. malogranata dependentia: q: duo circuli erāt depēdentiū: vt ꝓdictū eſt. Quātū ad ſecūdū de. c. retiaculis dicendū ꝙ ibi tranſlatio nr̄a dr̄ corrupta. neſcio tamē quoꝝ vicio. In hebreo em̄ ſic habet̄ Hiere. vlti. Fuerunt malogranata nonagintaſex depēdētia. Oīa malog̃nata. c. ſ. ſuper capitellū: ita ꝙ de retiaculis nō fit ibi mentio pōt tn̄ dici ſm tranſlationē noſtrā ꝙ licet eēnt bis ſeptē retiacula: vt dictū eſt. tn̄ varie ⁊ multipliciter erāt perforata: ita ꝙ talis varietas ad vnū centenariū in aliq̄ reducebat̄. Sciēdū tn̄ ꝙ aliqui doctores catholici ⁊ etiā hebrei aliter ſentiūt de longitudine colūnaꝝ predictarū dicentes ꝙ quelibet habebat in longitudine. xviij. cubitos tm̄: computato etiā capitello: ſm ꝙ textꝰ ſupra poſitꝰ videt̄ dicere cum dr̄: Et finxit duas columnas ereas xviij. cubitoꝝ altitudinis colūnaꝫ vnā. Ad hoc etiā inducit ꝙ ſi altitudo cuiuſlibet colūne eſſet. xxxv. cubitoꝝ excederet primuꝫ tabulatū templi: qđ diſtabat a pauimēto. xxx. cubitis tm̄: ⁊ ad illud qđ ſupra dictū eſt de ſecūdo paralip. tertio. vbi dr̄: ante fores etiā templi duas colūnas: que. xxx. ⁊. v. cubitos habebāt altitudinis. dicunt ꝙ ibi altitudo vtriuſqꝫ colūne ponit̄ ſimul iuncta. ſed hoc dictū videtur eſſe ꝯtra textū ⁊ implicare ꝯtradictionē: q: ſm eos quelibet habebat. xviij. cubitos altitudinis. Si ergo iungat̄ vtraqꝫ altitudo ſimul habent. xxxvi. cubitos ⁊ non xxxv. tm̄. Item in littera dr̄ expreſſe ꝙ capitellū habebat. v. cubitos altitudinis quibꝰ remotis nō remanēt ꝓ toto reſiduo colūne niſi. xiij. cubiti longitudinis. Itē dr̄ in littera expreſſe ꝙ linea. xij. cubitoꝝ ambiebat colūnā vnā: vt. ſ. declaratū eſt. ex q̄bus ſequitur ꝙ linea mēſurās longitudinē colūne capitello excepto nō excedebat lineā menſurantē groſſiciē eiꝰ, niſi in vno cubito tm̄: ⁊ hec forma columne eſſet valde indecēs: tn̄ oēs doctores tam hebraici q̄ latini dicūt ꝙ ille colūne erant poſite in porticu templi tm̄ ad decorē: q: nō inuenitur ꝙ portarēt aliqđ pondus: tū q: erāt intra parietes porticꝰ. tū q: ī ſuperiori parte erat opꝰ quaſi lilij vt predictū eſt qđ nō eſt opꝰ diſpoſitum ad aliud portandū: ſed ſolū ad decorē: ⁊ iō dicēdū ſicut prius ꝙ quelibꝫ colūna erat altitudinis trigintaquinqꝫ cubitoꝝ. Ad illđ qđ obijcit̄ d̄ textu ſupra poſito Decē ⁊ octo cubitoꝝ altitudinis colūnā vnā. dicēndū ꝙ loquitur de altitudine ſtipitis tm̄: vt ſupra dictū ē. Ad illđ qđ inducitur de prīo tabulato templi: dicenduꝫ ꝙ ſm hebreos hoc nullū eſt incōueniens: q: in parte tēpli ante-

capitella fecit q̄ ponerēt̄ ſup capita colūnarū fuſilia[g] ex ere quīqꝫ[b] cubitoꝝ altitudīs capitellū vnū: ⁊ quīqꝫ cubitoꝝ altitudīs capitellū alterū: ⁊[i] q̄ſi ī modū rhetis ⁊ cathēaꝝ ſibi īuiceꝫ miro ope ꝯtextarū. Utrūqꝫ capitellum colūnarum fuſile erat. Septena[k] v̄ſuū retiacula ī capitello vno: ⁊ ſeptena retiacła ī capitello altero. Et ꝑfecit colūnas ⁊ duos[l] ordines ꝑ circuitū retiaculorū ſingulorū vt tegerēt capitella que erāt ſup ſūmitatē malogranatorū Eodeꝫ mō fecit ⁊ capitello ſcđo. Capitella[m] aūt q̄ erāt ſup capita colūnarū q̄ſi ope lilij fabricata: erant[n] in porticu quatuor[o] cubitoꝝ: ⁊[p] rurſuꝫ alia capitella ī ſūmitate colūnarū d̄ſup iuxta[q] mēſurā colūne ꝯtra retiacula. Malogranatorū aūt ducēti ordīes erāt in[r] circuitu capitelli ſcđi: ⁊[s] ſtatuit duas colūnas ī porticu tēpli. Cūqꝫ[t] ſtatuiſſet colūnaꝫ dextrā vocauit[u] eā noīe iachin. Similiter[x] erexit colūnā ſecūdam: ⁊[y] vocauit nomē eiꝰ booꝫ. Et ſup capita colūnaꝝ opꝰ ī modū lilij poſuit: perfectumqꝫ eſt opꝰ colūnarū.

rior nō erāt deambulatoria. Pōt etiā dici ꝙ nō ſequit̄ ꝙ excederent primū tabulatū: q: porticꝰ erant in decliui montis ⁊ per gradus aſcēdebat̄ in templū: ⁊ colūne iſte erāt in inferiori parte porticus: ita ꝙ terra erat ibi dimiſſior q̄nqꝫ cubitis q̄ pauimētū templi. Notandū etiā ꝙ ra. ſa. ⁊ alij doctores hebrei habēt aliā imaginationē totaliter d̄ iſtis capitellis. Dicūt em̄ ꝙ capitella iſta erāt duo groſſi pomelli ſup capita duaꝝ colūnaꝝ mag̃ lati q̄ alti: ſicut ſolet fieri in ſūmitatibꝰ campaniliū: ⁊ in latiori pte vtriuſqꝫ pomelli: exteriꝰ erant duo circuitus malogranatoꝝ vnꝰ ſuper: aliꝰ ſubter. ⁊ in quolibet circuitu centū malogranata ⁊ q: duo malogranata faciūt vnū ordinē: vt ꝓdictū ē: iō ibi erāt centū ordines malogranatoꝝ in capitello cuiuſlibꝫ colūne: ⁊ ſic ducenti ordines ī duabꝰ colūnis. ⁊ ī hoc differt iſta imaginatio a precedēti: que ponit. cc. ordines malogranatoꝝ in qualibꝫ colūna: vt predictuꝫ eſt. In ſuperiori vero parte huiꝰ pomelli erat opꝰ quaſi lilij: ⁊ a pede huiꝰ operis deſcēdebat opꝰ per moduꝫ rhetis factū deſcēdēs vſqꝫ ad inferiora malogranata tegēs ea quaſi viderent̄ per mediū rhetis ⁊ illud opꝰ reticulatū a ſupiori parte vſqꝫ ad inferiorē diuidebat̄ lineis intermedijs facientibꝰ quaſi ſeptē portiones que dicūt̄ ſeptē retiacula: ⁊ ad hoc meliꝰ capiendū deſcribit̄ figura ꝓut in plano pōt figurari. Igit̄ ſm iſtā imaginationē hebreoꝝ pōt exponi littera a principio cū dr̄. Duo q̄ꝫ capitella ⁊c. ⁊ pꝫ littera ex predictis vſqꝫ ibi. Et quaſi in modū rhetis ⁊c. loquit̄ de ope reticulato qđ opiebat a ſummitate pomelli vſqꝫ ad inferiora malogranata. Septena v̄ſuū retiacula in capitello vno. q: illud opꝰ reticulatum in qualibet colūna erat diſtinctū ſeptē portionibꝰ: vt dictū eſt. Et duos ordines ꝑ circuitū retiaculoꝝ ſinguloꝝ. q: ī qualibet colūna retiacula erant diſtincte ordinata in ſupiori parte ⁊ inferiori. in ſupiori tn̄ parte erant ſtrictiora: ⁊ inferiꝰ latiora ſm dilationē pomelli cui erant ſuperpoſita: iō ſubdit̄: Ut regerēt capitella ⁊c. vt. ſ. Erant in porticu cubitoꝝ quatuor. ſ. colūne tm̄ occupabāt ſpaciū ī porticu: q: ſicut dictū ē: linea duodecim cubitoꝝ ambiebat vnā colūnā: ⁊ per ꝯſequēs linea diametraliter tranſiēs ꝑ ſpiſſitudinē colūne erat quatuor cubitoꝝ: niſi ꝙ amouenda eſt ſeptima ps huiꝰ quaternarij. q: hec eſt cōcluſio demonſtrata in geometria: ꝙ circūferentia cōtinet ter diametrū ⁊ eiꝰ ſeptimā ptē: v̄bigr̄a: ſi ſcꝫ diameter ē ſeptē pedū: circūferentia ē vigintiduoruꝫ pedū. Malogranatoꝝ aūt. cc. ordines erāt in circuitu capitelli ſecūdi. ſ. accepti cū prīo: q: ſm iſtā expoſitionē in duobꝰ capitellis duaꝝ colūnaꝝ erūt tm̄ malogranata quadringēta: ⁊ ꝑ ꝯn̄s cc. ordines malogranatoꝝ. c. ordines in vna colūna: ⁊. c. ī altera Et ſtatuit duas colūnas.

Hec ē figura capitelli ſm expoſitionē Ra. ſa. hebrei lōgitudo: ⁊ diſpoſitio ſtipitꝭ colūne ⁊ baſis vt pōt imagīari ꝑ ſupradicta

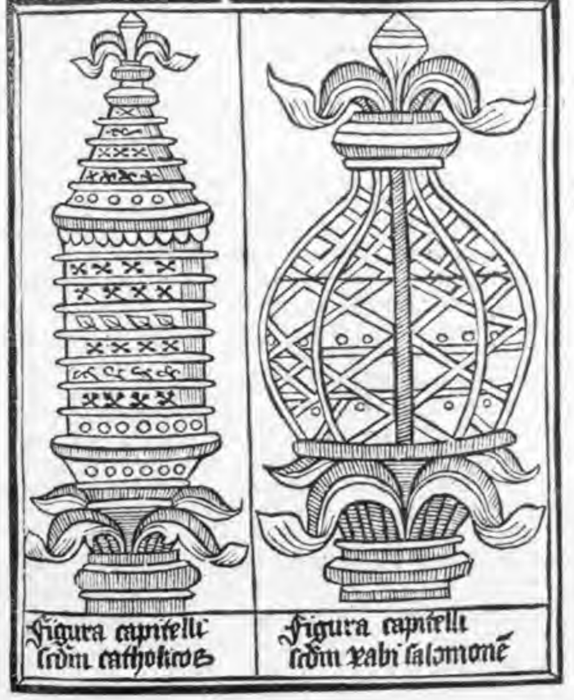

Figura capitelli ſcđm catholicos

Figura capitelli ſcđm rabi ſalomonē

Expoſitio huiꝰ lr̄e ⁊ ſequētis q̄tū ad iſtas colūnas ē eađ cū ꝓcedēti Nō miret̄ aliq̄s ſi tm̄ imoratꝰ ſū circa iſtas colūnas: q: ſcriptura in diuerſis locis loq̄t̄ đ ipis ⁊ ꝯtrarie vt prīa facie videt̄: ſm ꝙ pꝫ per ꝓdicta: ⁊ iſtā diſſonantiā oportuit remoueri. Preterea a ꝓcedētibꝰ expoſitoribꝰ nō inueni aliq̄d ſcriptū ꝑ qđ poſſet textꝰ ꝯn̄r exponi. Itē q: n̄ ſolū expoſitiōeꝫ latinoꝝ: ſꝫ ēt hebreoꝝ pōere volui: vt lector eligat qđ ſibi magis placuerit: ⁊ videbit̄ expedire.

Figura maris enei ſcđm opiōneꝫ Rabi Sat.

a Fecit qꝫ mare. Hic ꝯn̄r đſcribit̄ mare eneū: qđ erat lauatoriū ſacerdotū. cuiꝰ ꝓ deſcribit̄ latitudo cū dr̄: Decē cubitoꝝ. ⁊ ſcđo altitudo cū dr̄. b Quīqꝫ cubitoꝝ altitu. eiꝰ. ſ. ipſiꝰ maris: q: boues ſup q̄s erat poſitū nō ꝯputat̄ ī hac altitudīe. c Et reſticula. i. funiculꝰ. xxx. cubitoꝝ cingebat illđ ꝑ circuitū: q: ſicut dictū ē. ſ. diamet̄ circuli ē tm̄ tercia pars circūferentie: ⁊ adhuc deficit ſeptia ps diametri: ſꝫ ſcriptura n̄ accipit ſic ꝓciſe: linea v̄o diametralit̄ trāſiēs a labio ī labiū erat. x. cubitoꝝ vt dictū ē. ⁊ ſic ſeq̄t̄

Fecit[a] quoqꝫ mare fuſile decē cubitoꝝ a labio vſqꝫ ad labiū rotūdū in circuitu. Quīqꝫ[b] cubitoꝝ altitudo eiꝰ: ⁊[c] reſticula trigīta cubitorū

Figura maris enei ſcđm Joſephū ⁊ catholi.

Universidad de Salamanca. BGH.

tur ꝙ linea trāſiens ꝑ circūferētiā eēt.xxx.cubitoꝝ:⁊ cū h̄ cōtinēt ſeptimā ꝑtem diametri:ſed ſcriptura illud omittit que nō cōputat ſic preciſe. d Et ſcul.ſubter ⁊c.nō pōt itelligi ꝙ iſta ſcriptura eēt imediate ſub labio qd̄ erat ſupioꝛ pars maris:qꝛ ibi mare hēbat.xxx.cubitoſ in circuitu:⁊ iō dicūt doctores noſtri:ꝙ mare illd̄ in ſupioꝛi parte erat latiꝰ ⁊ deſcēdēdo reſtrīgebaꝭ:ita ꝙ in parte iferioꝛi hēbat tm̄.x.cubitos i circuitu:⁊ ibi erāt ſculpture in duobꝰ oꝛdinibꝰ.Hebrei ṽo dicunt ꝙ mare i ſupioꝛi ꝑte tribus cubitis ſm altitudinē erat rotūdū:⁊ in ꝑte inferioꝛi duobꝰ cubitis erat quadratū:⁊ qd̄libet latꝰ huiꝰ quadrati hēbat.x.cubitos:ita ꝙ linea ambiēs totū quadratū erat.xl.cubitoꝝ:⁊ ſm h̄ mare erat latiꝰ iferiꝰ q̄ʒ ſupiꝰ:⁊ i illa ꝑte erāt iſte ſculpture hiſtriate:⁊ iō cum dr̄ hic:Et ſculptura ſubter labiū.i.i parte iferioꝛi maris.

cingebat illd̄ ꝑ circuitū ⁊ ſculptura ſubter labiū circuibat illd̄ decē cubitis ambiēs mare. Duo oꝛdieſ ſculpturarū hiſtriataꝝ erāt fuſiles ⁊ ſtabāt ſup duodeci boues. E quibꝰ tres reſpiciebant ad aqlonē:⁊ tres ad occidētē:⁊ tres ad meridiē ⁊ tres ad oꝛiētem:⁊ mare ſup eos deſup erat quoꝝ poſterioꝛa vniuerſa itriſecꝰ latitabāt. Groſſitudo aūt luteris triū vnciarū erat:labiūq̄ʒ eiꝰ q̄ſi labiū calicis:⁊ foliū repādi lilij. Duo milia bathos capiebat:⁊ tria milia metretas:⁊ fecit decē baſes eneas q̄tuoꝛ cubitoꝝ lōgitudinis baſes ſingulas:⁊ q̄tuoꝛ cubitoꝝ latitudis:⁊ triū cubitoꝝ altitudis:⁊ ipm opꝰ baſiū interraſile erat. Et ſculpture inter iūcturas:⁊ iter coꝛonulas ⁊ plectas leōes ⁊ boues ⁊ cherubin:⁊ i iūcturis ſimiliter deſup. Et ſubter leones ⁊ boues q̄ſi loꝛa ex ere depēdētia ⁊ q̄tuoꝛ rote ꝑ baſes ſingulas ⁊ axes erei:⁊ ꝑ quatuoꝛ ꝑtes q̄ſi hūeruli ſubter luterē fuſiles ꝯtra ſe iuicē reſpectātes. Os q̄ʒ luteris intriuſecꝰ erat in capitis ſūmitate:⁊ qd̄

c Circuibat il.x.cubitis.intelligendū ē in vno latere quadrati.⁊ eodē mō intelligēdū eſt de alijs laterībꝰ tribꝰ. Sʒ iſtud dictū multū diſſonat a ioſepho:qui dicit ꝙ mare eneū erat ſicut cātarꝰ magnꝰ. Cātarꝰ aūt idē eſt qd̄ crater.i.cyphꝰ:⁊ ideo figura maris enei ſm ioſephus eſt eadē vel valde ꝓpinqua ei quā ponūt expoſitores noſtri:⁊ valde diſſimilis ei quā dicūt hebrei moderni:vt pʒ figuras aſpiciēdo in colūna iſta foꝛmatas. f Et ſtabāt ſup.xij.boues.ſicut aliqñ videmꝰ in ciboꝛijs ꝙ deſubtꝰ ſunt imagines leonū: quaſi poꝛtātes ciboꝛiū ⁊ capita apparēt extra ⁊ poſterioꝛa ſūt ſub ciboꝛio a E qbꝰ tres ⁊c. Sic tn̄ diſponebanꝭ in circuitu ꝙ capita triū erāt ṽſus oꝛiētē:⁊ alioꝝ triū verſus occidentē:⁊ ſic de alijs ſex ad aqlonē ⁊ meridiē. Scd̄m hebreos ṽo quadratura maris ſic erat ſituata ꝙ quatuoꝛ latera erāt oppoſita quatuoꝛ ꝑtibꝰ oꝛbis:⁊ in quolibet latere erāt tres boues mare ſuſtētantes. b Groſſitudo aūt luteris.i.maris qd̄ dr̄ luter hic a luo luis qd̄ in vna ſignificatiōe ſignificat idē qd̄ abluere:qꝛ ſacerdotes ibi abluebāt manꝰ ⁊ pedes qñ ingrediebāꝭ tabernaculū:vt habeꝭ Exo.xxx nō eſt tn̄ ſic intelligēdū ꝙ ad ſe abluendū intrarēt ipʒ mare:qꝛ ibi erat maxima quātitas aque:vt videbiꝭ que ex tali ingreſſu fedareꝭ:⁊ etiaʒ ſacerdotes ſubmergerenꝭ:qꝛ qñ mare erat plenū ꝓfunditas aque erat q̄nq̄ʒ cubitoꝝ ſm altitudinē maris.q̄nqʒ ṽo cubiti faciūt ſeptē pedes ⁊ dimidium ſm vnam opinionem:ſm aliam vero quam credo verioꝛē ꝯtinet decē pedes:⁊ iō ſic intelligendū eſt ꝙ in circuitu maris erāt claues i loco apto ad manuū lotionē:ſicͭ fit i lauatoꝛijs religloſoꝝ per q̄s exibat aqua ad manuū lotionē ⁊ ꝑ eaſdē recipiebaꝭ i vaſis ad hoc aptis ad pedū lotionē. c Triū vnciarū erat.tanta erat ſpiſſitudo huiꝰ baſis.ij.paralip.iiij.dr̄ ꝙ hēbat menſurā palmi:⁊ tenēdū eſt ꝙ iſte mēſure ſūt equales. In hebreo aūt habeꝭ ſic:quatuoꝛ digitoꝝ.⁊ hoc mō apd̄ hebreos accipiꝭ mēſura palmi. d Labiūq̄ʒ eiꝰ quaſi la.calicis qꝛ ſicut dictū eſt mare erat rotundū in ſupioꝛi ꝑte ſm doctores hebraicos ⁊ latinos. e Et foliū repādi lilij.qꝛ illud labiū erat aliquātulū recuruatū in parte exterioꝛi. f Duo milia bathos capiebat.qd̄ aūt ſubdiꝭ. g Tria mi.metretas.non eſt in hebreo nec in libꝛis correctꝭ ſed eſt dictū foꝛtaſſe alicuiꝰ expoſitoꝛis volētis oñdere qualiter ſe habeant bathꝰ ⁊ metreta:⁊ qꝛ bathꝰ ꝯtinet metretā ⁊ dimidiā:⁊ ſic duo milia bathi valēt tria milia metretas. Poſtea ṽo dictū illud magiſtrale fuit inſertuʒ textui ex impitia ſcriptoꝝ.ſm papiā metreta eſt mēſura ꝯtinens decē ſextarios hebraicos. Sextariꝰ aūt iſte ē eadē mēſura cū chopina pariſienſi vel ei ꝓpinquiſſima: vt dicūt aliqui:⁊ ſm hoc vna metreta continet duas quartas pariēſes ⁊ dimidiā:⁊ ſm hoc bathus cōtinet tres quartas ⁊ tres chopinas ⁊ duo milia bathi ſm hoc ꝯtinēt ſeptē milia q̄ngētas q̄rtas que faciūt ſextarios mille octingētos.lxxv pariſiēſes. Nonaginta ṽo ſex ſextarij pariſiēſiū faciūt vnū doliū:⁊ ſʒ hoc mare eneū ꝯtinebat.xix.dolia ⁊ dimidiū doliū ⁊ tres ſextarios.ſʒ Iſid.ṽo.xvi.etymo,bathꝰ ꝯtinet.l.ſextarios hebraicos:qui ſūt.l.chopine pariſiēſes:⁊ ſm hoc mare eneū ꝯtinebat.lxv.dolia ⁊ decē ſextarios vt pōt deduci per reductionē chopinarū ad ſextarios ⁊ dolia mō ṗdicto. Cā ṽo tante diuerſitatis doctoꝝ circa hoc ꝓuenit ex ignoꝛātia quātitatis mēſuraꝝ hebraicarū ⁊ que in ſacra ſcriptura ponūꝭ:nec mirū ꝓpter diſtantiā tꝑoꝝ ⁊ locoꝝ. Videmꝰ eñ ſenſibiliter mēſuras liq̄doꝝ ⁊ aridoꝝ mirabiliter variari: nō ſoluʒ in diuerſis regiōibꝰ:ſed etiā i villis ſatis ꝓpinquis in ead̄ regione. Alia eſt eñ pinta ⁊ quarta pariſiꝰ:⁊ ſācti dyoniſij ⁊ in ead̄ villa variaꝭ menſure ſʒ tꝑa diuerſa. a iudea .n.eſt magna diſtantia vſq̄ʒ piſiꝰ: ⁊ a tēpoꝛe ſalomōis vſq̄ʒ ad tp̄s iſtud:⁊ ꝓpꝭ hoc ſicͭ alˀs dixi ſecuriꝰ eſt dicere ꝙ d̄ q̄ntitate menſurarū hebraicarū nō habemꝰ aliquā determinatā certitudinē. Et nota ꝙ ſextariꝰ ſemꝑ eſt maſculini generis ⁊ nūq̄ʒ neutri.vt dr̄ in libꝛo qui catholicon noiaꝭ. h Et fecit decē baſes Hic ꝯſequēter agiꝭ de luteribꝰ ⁊ eoꝝ baſibꝰ:⁊ vocanꝭ cōche.ij paralip.iiij.in quibꝰ ſacerdotes lauabāt hoſtias offerendas i holocauſtū.poſtq̄ʒ tn̄ lote erāt ꝑ natineos in ꝓbatica piſcina:d̄ qua habeꝭ Io.v. Ad intellectū huiꝰ littere ſciēdū ꝙ ſm expoſitores latinos cōiter baſis ſiue ſedes litteris erat facta ad modū arche quadrate:hñs in quolibet lutere quatuoꝛ cubitos: ⁊ hēbat inferiꝰ in quatuoꝛ angulis quatuoꝛ rotas:quibꝰ poterat deduci de loco ad locū. In altitudine ṽo habebat tres cubitos cōputata altitudine rotarū eā ſuſtentantiū. In parte ṽo ſupioꝛi in medio tabule quadrate erat quoddā foꝛamē rotundū cuiꝰ dyameter habebat cubitū ⁊ dimidiū intra qd̄ ponebaꝭ fundus luteris:qui in parte inferioꝛi hēbat quaſi cubitū ⁊ dimidiū i diametro rotunditatis ſue:vt ſic aptareꝭ dicto foꝛamini ⁊ ꝓcedebat ſuperiꝰ dilatando ſe vſq̄ʒ ad mediū:ita ꝙ ibi diameter erat quatuoꝛ cubitoꝝ ⁊ inde ꝓcedēdo ſupius reſtringebaꝭ ita ꝙ diameter oꝛificij erat vniꝰ cubiti. In lateribꝰ vero baſis ⁊ i tabula ſupioꝛi circa foꝛamē predictū erāt figurati circuli ad modū coꝛonarū:⁊ in illis circulis erant ſcripture varie cherubin leonuʒ:⁊ boū:⁊ palmarū.⁊ ſuper leones ⁊ boues loꝛa quaſi eēnt ibi alligata.in tabula ṽo ſuperioꝛi i quatuoꝛ locis ꝯ quatuoꝛ angulos eiꝰ erāt quatuoꝛ colūne breues ꝑtingentes vſq̄ʒ ad mediū luteris ſuſtētantes eū:ſicut ſolet fieri in batinis magnis:⁊ ꝓpter hoc ille colūne vocāꝭ humeruli. Igiꝭ ſm iſtā imaginationē exponiꝭ h̄ lr̄a

h Et fecit baſes decē.que erāt oīno ſiꝭes:⁊ iō habita deſcriptione vniꝰ hr̄ deſcriptio oīm. i Quattuoꝛ cubitoꝝ ⁊c. hoc pʒ ex dictis. k Et ipm opꝰ baſiuʒ interraſile erat.i. planū inter ſculpturas.⁊ dr̄ interraſile quaſi inter ſculpturas raſum:qꝛ inter varias ſculpturas erāt aliqua ſpacia plana. l Et ſculpture inter iuncturas.hoc eſt in lateribꝰ que iungebanꝭ i angulis.

m Et inter coꝛonulas ⁊ plectas.i.circulos ṗdictos: qui dicūꭍ plecte a plicando. n Leones ⁊c.⁊ patet littera ex dictis.

o Et quatuoꝛ rote ꝑ baſes ſingulas.in quatuoꝛ āgulis baſis a parte exterioꝛi. p Et per q̄tuoꝛ partes tabule ſuperioꝛis.

q Quaſi humeruli.ſ.colūne breues ṗdicte ad ſuſtētādū luterē

r Os quoq̄ʒ luteris.i.oꝛificiū vaſis impoſiti ſuper baſem.

s Intrinſecus aūt.ſ.recuruatū ſeu replicatū.ſ.mō ꝯtrario mari eneo:qꝛ labiū maris enei erat replicatū exteriꝰ vt ſupꝛa dictū ē.

t Et qd̄ foꝛinſecꝰ apparebat.i.apertura oꝛificij. u Vniꝰ cubiti erat totū rotundū. quia ſicut dictū eſt diameter illiꝰ rotūditatis erat vnius cubiti. x Pariterq̄ʒ ha.vnū cu.⁊ di.ſ.in diametro fundi vt predictū eſt. y In angulis aūt colūnarū.i.in

angulis tabule ſupioꝛis q̄ terminabāꭍ ad q̄tuoꝛ colūnas exñtes i q̄tuoꝛ āgulis baſis i qbꝰ colūnis latera iūgebāꭍ. z Et media intꝭcolūnia.i.latera baſꝭ q̄ erant intꝭ colūnas ṗdictas.

a Quadrata.qd̄ pʒ ex ṗdictis. b Quatuoꝛ q̄ʒ ro. que per q̄tuoꝛ an.ba.erāt i ꝑte inferioꝛi. c Coherebāt ſibi ſubter baſiʒ:qꝛ due rote exiſtētes hic ⁊ inde iūgebanꭍ ꝑ axeʒ trāſeuntē ſub baſi ſicͭ rote curruū.

d Vna rota ha.altitu. cubi. ⁊ ſemis. ⁊ ſm h̄ inaltabat baſē ꝑ dimidiū cubitum ⁊ modicū plus.

e Et axes eaꝝ. axis ē illd̄ qd̄ infigitur in medio vtriuſq̄ʒ rote.

f Et radij.qui d̄ medio rote recte ꝓcedebāt ad circūferentiam.

g Et cāti.i.ꝑtes circūferētie q̄ ſūt intꝭ radios.

foꝛiſecꝰ apparebat. Vniꝰ cubiti erat totū rotūdū:ꝑiterq̄ʒ habebat vnū cubitū ⁊ dimidiū.in angulꝭ āt colūnarū varie celature erāt:⁊ media intercolūnia q̄drata non rotūda. Quatuoꝛ q̄ʒ rote que ꝑ quatuoꝛ āgulos baſꝭ erāt coherebāt ſibi ſubtꝰ baſim Vna rota hēbat altitudis cubitū ⁊ ſemis. Tales aūt rote erāt quales ſolēt i curru fieri. Et axes eaꝝ ⁊ radij ⁊ cāti ⁊ modioli oīa fuſilia. Nā ⁊ hūeruli illi q̄tuoꝛ ꝑ ſinglˀos āglˀos baſis vniꝰ ex ipa baſi fuſiles ⁊ ꝯiuncti erant. In ſūmitate āt baſis erat q̄dā rotūditas vniꝰ ⁊ dimidij cubiti:ita fabrefacta vt luter deſup poſſʒ ipōi hñs celaturas ſuas variaſq̄ʒ ſculpturas ex ſemetipa. Sculpſit q̄ʒ i tabulatis illꝭ q̄ erāt ex ere ⁊ i angulꝭ cherubin ⁊ leones ⁊ palmas q̄ſi in ſiltitudinē hoīs ſtātis vt nō celata ſʒ appoſita ꝑ circuitū videreꭍ. In hūc modū fecit decē baſes:fuſura vna ⁊ mēſura ſculpturaq̄ʒ ꝯſimili. Fecͭ q̄ʒ decē luteres ereos. Quadraginta batos capiebat luter,vniꝰ eratq̄ʒ q̄tuoꝛ cubitoꝝ. Singlˀoſq̄ʒ luteres ꝑ ſingulaſ.i.decē baſes poſuit:⁊ ꝯſtituit decē baſes:q̄nq̄ʒ ad dexterā ꝑtē templi:⁊ q̄nq̄ʒ ad ſiniſtrā. Mare āt poſuit ad dexteraʒ

h Et modioli. Modiolꝰ ē illd̄ qd̄ ē i medio rote hñs in medio foꝛamē in q̄ poniꭍ axis. i Omnia fuſilia.i.ꝑ fuſionē facta ⁊ nō ꝑ martellationē k In ſūmi.aūt ba.erat quedā ro. In iſta erat foꝛamē ſupꝛadictū:i q̄ ponebaꭍ fundꝰ luteris. l Fecit q̄ʒ decē luteres ad ponēdum ſup decem baſes deſcriptas.

m Quadra.ba.ca.lutꝭ vnꝰ.q̄ ſm ṗdicta faciūt.xxxvij.ſextarios ⁊ dimidiū. n Mare aūt po.ad dex.ꝑtē ⁊c.ꝯ oꝛiētē.i.i parte oꝛientali atrij ſacerdotū:que erat añ tēpli ingreſſuʒ:mare tn̄ nō directe erat añ ingreſſū tēpli:ſʒ declinabat ab eo verſus meridiē cetera que nō ſūt h̄ expoſita ſatis patēt ex ṗdictis ſm iſtā expoſitionē. Sʒ qm̄ luteres dicti ad h̄ erāt vt lauareꭍ ibi hoſtie cremāde ſup altare:vt ṗdictū ē.vas aūt qd̄ in ſupioꝛi ꝑte multo ē ſtrictiꝰ q̄ʒ i medio ⁊ i parte inferioꝛi:nō ē aptū ad hoc ꝙ ibi aliq̄d laueꭍ:ſʒ magꝭ i ſuperioꝛi parte dʒ eē latuʒ ⁊ apertū:iō ṗdicta figura luteris nō videꭍ rōabilis. Itē vas cuiꝰ labiū ē recuruatū iteriꝰ nō ē aptū ad h̄ ꝙ ibi imerſa extrahāꭍ libere:qꝛ illa recuruatio retinet ibi imerſa:maxīe qñ oꝛificiū eſt reſtrictū vt ſm iſtam opinionē dr̄. Itē ſm ṗdictā figurā nō videꭍ ꝙ poſſet tm̄ capere quantū h̄ dr̄.ſ.xl.batos:ꝓpter qd̄ pono h̄ aliā expoſitioneʒ ſm dicta hebreoꝝ.. Ad cuiꝰ intellectū ſciēdū ꝙ ſm eos altitudo rote ſub baſe erat vniꝰ cubiti ⁊ dimidij:⁊ altitudo baſis ſup rotaſ cubiti ⁊ dimidij:ita ꝙ in tota altitudine erāt tres cubiti:vt dr̄ in lr̄a:coꝛpꝰ aūt baſis quadratū erat hñs q̄tuoꝛ cubitos in lōgitudine:⁊ quatuoꝛ i latitudine:⁊ vnū cubitū in altitudine:⁊ deſup erat q̄dā eleuatio circularis i medio q̄drati:iteriꝰ ꝯcaua hñs dimidiū cubitū in altitudine:⁊ cubitū ⁊ mediū in latitudine ⁊ itra illū circulū ponebaꭍ fundꝰ luteris:ſicͭ mulieres poꝛtātes vrnas ſup capita ſua faciūt vnū circulū d̄ pāno i q̄ ſituaꭍ fūdꝰ vrne: ⁊ ille circulꝰ vocaꭍ os baſis:qꝛ itra ipm recipiebaꭍ fūdꝰ luterꝭ:⁊ ꝓcedēdo in altū dilatabaꭍ:q̄ʒta eēt illa dilatatio ⁊ altitudo luterꝭ nō habeꭍ ex ſcriptura. Sʒ opoꝛtet dicere ꝙ tāta eēt ꙙ luter caperet.xl.batos:vt dr̄ in lr̄a.ꝓpe ṽo quatuoꝛ āgulos ſupioꝛis tabule baſis erāt quatuoꝛ colūne vel potiꝰ pedes ſuſtētātes luterē:ꝓpter ꝙ hūeruli dicebāꭍ:ſm igiꭍ iſtā imaginationē exponēda ē lr̄a. Et fecͭ baſes.x.⁊c.exponaꭍ ſicͭ priꝰ vſq̄ʒ ibi. Os quoq̄ʒ luteris. In hebre.nō habeꭍ luteris:ſʒ ſic hr̄. Os q̄q̄ʒ eiꝰ.⁊ ſm hebreos li eiꝰ nō referꭍ ad luterē ſʒ ad baſeʒ cuiꝰ os dicebaꭍ circulꝰ intra qd̄ ponebaꭍ luteris fundꝰ vt dictū ē. Intrinſecꝰ erat qꝛ nō erat in extremitatibꝰ quadrati:ſʒ i medio. In capitis ſūmitate ⁊ qd̄ foꝛinſecꝰ apparebat vniꝰ cubiti erat totū rotūduʒ. In hebreo nō hr̄ capitꝭ:ſʒ ꝓ tota iſta lr̄a ſic hr̄ in hebreo: Et de ſup ꝑ vnū cubitū os eiꝰ rotūdum. qꝛ ſup altitudinē q̄ erat vniꝰ cubiti.vt dictū ē:erat circulꝰ q̄ vocabaꭍ os vt dictū ē:hñs dimidiū cubitū i altitudie. Pariterq̄ʒ hēbat vnū cubitū ⁊ dimidiū.ſ.i latitudine: qꝛ tāte q̄ntitaꭍ erat diameter illiꝰ circuli:vt fundꝰ luteris poſſet ibi recipi.cetera q̄ ſequūꭍ exponāꭍ ſicͭ priꝰ vſq̄ʒ ibi. Nā ⁊ hūeruli illi q̄tuoꝛ ꝑ ſingulos āgulos baſis vniꝰ ex ipa baſi fuſiles ⁊ ꝯiūcti erāt:qd̄ ſic itelligiꭍ nō ꝙ erāt fuſi per ſe:⁊ poſtea appoſiti coꝛpoꝛi baſis:ſʒ ſiꭍ cuʒ coꝛpoꝛe ipſiꝰ baſis:ita ꝙ faciebat vnū coꝛpꝰ ꝯtinuū:⁊ eodē mō dicūt hebrei de rotis ipſiꝰ baſis ꝙ erāt fuſe cū ea in vno coꝛpoꝛe ꝯtinuo: ⁊ ex h̄ ſequiꭍ ꝙ nō erāt volubiles nec baſis per eas de loco ad locū poterat duci:ſʒ erāt ad decoꝛē baſis ⁊ ad inaltādū eaʒ a terra loco pedū. In ſūmitate auteʒ baſis erat rotunditas.i.quedā circularis eleuatio: vt dictum eſt. Vnius cubiti ⁊ dimidij.ſ.q̄ntū ad diametrum ad ponendum ibi luteris fundum. Habēs celaturas ſuas variaſq̄ʒ ſculpturas.i.i parte exterioꝛi per circuitum. Ex ſemetipa.quia ille ſculpture non erāt per ſe fuſe ⁊ poſtea ibi appoſite:ſed magis erant fuſe ſimul cum baſi; vt ṗdictum eſt. Cetera autem exponantur ſicut prius. Ad capiendum predicta facilius ponuntur figure luterum in columna ſequenti.

Figura luteris ⁊ baſis eius ſm expoſitores latinos communiter ſequitur.

Figura luterꝭ et baſis eius ſcd̄m expoſitoꝛes latīos

Universidad de Salamanca. BGH.

Figura luteris et baſis eius ſ'm heb. expo.

ſes. cui' forma fuit deſcripta Exo. xxv. m Et forcipes aureos. ad reſcindēdū ptē lichinoꝝ cōbuſtā. n Et hydrias. i. quibus erat oleū ꝓ lucernis. o Et fuſcinulas. ad ejiciēdū de lucernis ſi ibi aliqd īmūdicie ꝺ lichinis ꝯbuſtis cecidiſſz. p Et phialas ad ponēdū vnguētū ꝓ inūctōe regū ꝛ pontificū ꝛ vaſoꝝ que erant applicanda ad cultū diuinū.

ptem tēpli ꝯtra oriētē ad meridiē. Fecit[a] ergo hiram lebetes ꝛ[b] ſcutras ꝛ[c] amulas ꝛ pfecit oē opus regis ſalomōis i tēplo dñi colūnas[d] duas ꝛ[e] funiculos capitelloꝝ ſup capitella colūnarū duos ꝛ retiacula duo vt opirēt duos funiculos q erant ſup capita colūnarū: ꝛ malogranata q̄drigēta i duob' retiaculis: duos v̄ſus malogranatoꝝ i retiaculis ſingulis ad opiendos funiculos capitelloꝝ q erāt ſup capita colūnaꝝ: ꝛ baſes decē ꝛ luteres decē ſup baſes: et mare vnū et boues duodeci ſubter mare: et lebetes et ſcutras ꝛ amulas. Oia vaſa q̄ fecit hirā regi ſalomoni i domo dñi: ꝺ[f] auricalco erāt. In cāpeſtri regiōe iordanis fudit[g] ea rex in[h] argylloſa t̄ra iter ſochot et ſarthā: et poſuit ſalomō oia vaſa i domo dñi. Propter multitudinē aūt nimiā n̄ erat pōdus eris. Fecitq̄ ſalomon oia vaſa i domo dñi: altare[i] aureū: et[k] mēſaſ ſup quaſ ponerent̄ panes propoſitionis auream ꝛ[l] candelabra aurea qnq̄ ad dexteram ꝛ qnq̄ ad ſiniſtrā ꝯtra oraculū ex auro puro et q̄ſi lilii flores ꝛ lucernas deſup aureas et[m] forcipes aureos ꝛ[n] hydrias et[o] fuſcinulas et[p] phialas et[q] mortariola: et[r] thuribula de auro puriſſimo: et[s] cardines oſtioꝝ dom' iterioris ſanctiſctōꝝ: et oſtiorū dom' tēpli ex auro erant. Et pfecit oē op' qd faciebat ſalomō in domo dñi et intulit q̄ ſctificauerat dauid pr̄ ſu': argētū et aurū et vaſa ꝛpoſuitq̄ i theſauris dom' dñi

Capitulū. viii.

Unc[a] ꝯgregati ſūt oēs maiores natu iſrahel cū pricipibus tribuū et duces familiaꝝ filiorū iſrael ad regē ſalomonē i hieruſalē vt[b] deferrent archā federis dñi ꝺ ciuitate dauid i. de ſyō. Cōuenitq̄ ad regē ſalomonē vniuerſ' iſrael i[c] mēſe bethanim i ſolēni die: ipe eſt mēſis ſeptimus. Veneruntq̄ cūcti ſenes ꝺ iſrl'. ꝛ tulerūt archā ſacerdotes ꝛ[d] portauerūt archā dñi ꝛ tabernaculū federis ꝛ oia vaſa ſāctuarii q̄ erāt i tabernaculo: ꝛ ferebāt ea ſacerdotes ꝛ leuite. Rex āt ſalomō ꝛ ois multitudo iſrl' q ꝯuenerāt ad eū gradiebat̄ cū illo añ archā ꝛ imolabāt[e] oues ꝛ boues abſq̄ eſtiatōe ꝛ numero. Et intulerūt ſacerdotes archā federis dñi i locū ſuū i oraculū tēpli i ſcūſctōꝝ ſubter[f] alas cherubin. Siqdē cherubin expādebāt alas ſup locū arche: ꝛ ptegebant archā ꝛ vectes ei' deſup. Cūq̄[g] eminerēt vectes ꝛ apparerēt ſūmitates coꝝ foris ſctūariū añ oraculū nō apparebāt vltra extriſec': q ꝛ fuerūt ibi vſq̄ i p̄ntē diē. In[h] archa āt nō erat aliꝺ niſi due tabule lapidee quas poſuerat in ea moyſes i oreb: qñ pepigit dñs fed' cū filijs iſrael cū egrederēt̄ ꝺ terra egypti. Factū[i] ē aūt cū exiſſēt ſacerdotes ꝺ ſanctuario: nebula[k] impleuit domū dñi: ꝛ[l] nō poterāt ſacerdotes ſtare ꝛ miſtrare ꝓpt̄ nebulā. Impleuerat eñ glia dñi domum dñi Tūc ait ſalomō. Dñs[m] dixit vt hitaret i nebula. Edificās edificaui domū ꝛ habitaculū tuum firmiſſimū ſoliū tuū i ſempiternū. Cōuertitq̄ rex faciē ſuā: ꝛ bñdixit omni eccl'ie iſrl'. Ois. n. eccl'a iſrl' ſtabat Et[n] ait ſalomō. Bñdict' dñs de' iſrael q locut' eſt ore ſuo ad dauid patrē meū: ꝛ in manib' ei' pfecit dicēs. A die q̄ eduxi ppl'ſ meū iſrl' de egipto: nō elegi ciuitatē de vniuerſis tribubus iſrael vt edificaret̄ dom': ꝛ eēt nomē meū ibi. ſ; elegi dauid vt eēt ſup populū meū iſrael. Voluitq̄ dauid pr̄ meus edificare domū nomini domini dei iſrael. ꝛ[o] ait domin' ad dauid patrem meū. Qꝺ cogitaſti i corde tuo edificare domū nomini meo beneſeciſti hoc ipm mēte tractans. Verū tamē tu nō edificabis mihi domū. ſ; fili' tu' q egrediet̄ ꝺ renib' tuis ipe edificabit domū noi meo. Cōfirmauit domin' ſmonē ſuū quē locut' ē: ſteti q̄ ꝓ dauid pr̄e meo ꝛ ſedi ſup thronū iſrael ſicut locutus ē domin' ꝛ edificaui domū nomini domini dei iſrael. ꝛ conſtitui ibi locū arche i q̄ fed' domini ē qꝺ pcuſſit cū patribus noſtris quando egreſſi ſūt ꝺ terra egypti. Stetit[p] autē Salomō āte altare domini in cōſpectu eccleſie iſrael: et[q] expandit manus ſuas in celū: et ait. Domie deus iſrael nō eſt ſimilis tui deus in celo deſup et ſup terrā deorſū qui cuſtodis pactū et miſicordiā ſuiſ tuis q ābulāt corā te in toto corde ſuo: q cuſtodiſti ſuo tuo dauid pr̄i meo q̄ locutus es ei. Ore locut' es: ꝛ manib' pfeciſti vt hec dies ꝓbat. Nunc igit̄ dñe de' iſrael cōſua famulo tuo dauid pr̄i meo q̄ locut' es ei dicēs. Non auferet̄ ꝺ te vir coram me q ſedeat ſup thronū iſrael ita tñ ſi cuſtodierint filij tui viā ſuā vt ābulēt corā me ſicut tu ābulaſti i ꝯſpectu meo Et nūc dñe de' iſrael: firmet̄[r] v̄ba tua q̄ locut' es ſeruo tuo dauid pr̄i meo Ergo[s] ne putādū ē q̄ v̄e de' hitet ſup terrā. Si ei celū ꝛ celi celoꝝ te cape nō poſſūt. q̄to magis dom' hec quā edificaui tibi. Sed[t] reſpice ad orationem ſerui tui ꝛ ad preces eius domine deus meus. Audi hymnum et orationem quā ſeruus tuus orat coram te hodie:

ſoꝝ que erant applicanda ad cultū diuinū.

q Et mortariola. ad terēdū ſpecies ꝛ radices vñ ſiebant talia vnguenta.

r Et thuribula i quib' cremabāt̄ thymiamata.

s Et cardines oſtioꝝ dom' interioris. de quib' oſtijs. ſ. dictū eſt ca. vi. illa eñ ps tēpli dicebat̄ ſāctū ſanctoꝝ. ꝛ iō cardines oſtiorū ei' erant de p̄cioſiori materia q̄ oſtioꝝ dom' exterioris. Cetera patent.

Capitulū. viij.

Unc congregati ſt̄ hic deſcribit̄ tēpli dedicatio. ꝛ pmo ponit̄ introductio arche. ſcꝺo ſignū diuine p̄ntie: ibi. Factū eſt āt. tertio Salomonis orō: ibi Stetit autē ſalomō. q̄rto ppl'i bñdictio ꝛ licēriatio ibi. Factū ē autē Circa primū dī.

a Tūc ꝯgregati ſunt ꝛc. vt cū debita ſolēnitate ꝺdicaret̄ tēplū ꝛ ꝺferretur ibi archa dñi. iō ſubdit̄

b Ut ꝺferrēt archā federis dñi. de ciuitate dauid vbi adducta fuerat de domo obededō. vt hī. ſ. ij. lib. vi. ca.

a Fecit ergo hirā. Hic ꝯñr agit̄ de quibuſdā alijs vtenſilib' ad templū ptinentib' in diuerſis officijs: ꝛ hoc notat̄ cū dī. Fecit ergo hirā lebetes. i. caldarias. erāt eñ ibi aliq̄ caldarie vbi ponebant̄ cineres amoti de altari holocauſtorū: vt portarent̄ extra ciuitatē ad locū mūdū: et alique ad decoquēdū carnes aliquoꝝ ſacrificioꝝ: vt hī. ſ. i. li. ca. ij.

b Et ſcutras. vaſa ſūt equalis amplitudinis i ſupiori pte ꝛ inferiori: vbi ponebāt̄ carbones accepti de altari holocauſtoꝝ: vt portarent̄ intra tēplū ad cremandū thymiama ſup altare incenſi.

c Et amulas. i. fuſcinulas vt dicūt aliqui: ſ; nō videt̄ verū: q: ſic dicet̄ de hamo mas ꝛ haberet. h. in principio: ꝛ iō dicūt alij q̄ ſūt vaſa vinaria ad modū ampulle facta: q̄b' effūdebat̄ vinū libaminis ſup altare holocauſti. d Colūnas duas. de quib' diffuſe. ſ. dictū eſt. e Et funiculos capitellorū. i. circulos cingētes capitella ad modū funiculoꝝ. Cetera patent ex ſupradictis vſq̄ ibi. f De auricalco erāt. qꝺdā gen' metalli ē ſile auro in colore. g Fudit ea rex. ſ. ſalomō q: fecit talia fieri: ſicut ſupradictū eſt i p̄ncipio hui' ca. Domū ſuā edificauit ſalomō ꝛc. vel pōt referri ad hirā q̄ dicebat̄ rex artificū ꝓpter artis excellentiā. h In argylloſa terra. q̄ ē apta ad faciēdū formas i q̄b' metalla funduntur.

i Altare aureū. i. altare incenſi: qꝺ erat intra tēplū. k Et mēſas de quoꝝ forma ꝛ diſpoſitōe ꝛ ſitu dictū fuit Exo. xxv. ꝛ. xxx. l Et cādelabra aurea q̄nq̄ ꝛc. iſta erāt fcā ad modū cādelabri qꝺ fecit moyſes. cui' forma fuit deſcripta Exo. xxv.

c In menſe bethanim. ille ē mēſis ſeptim' qui apud hebreos erat q̄ſi tot' feſtiu': ſicut dictū fuit Leui. xxiij. tñ feſtiuitas principalis erat feſtū expiatiōis qꝺ celebrabat̄ decia die illi' mēſis d Et portauerūt archā dñi ꝛ tab. federis qꝺ fecit moyſes. q: illud tabernaculū fuit repoſitū cū alijs vaſis ſacris i theſauri domus dñi. Aliq̄ aūt libri hñt. et portauerūt archā dñi ad tabernaculū federis. q: ꝓpter imperitiā aliquoꝝ correctoꝝ poſitū ē ad ꝓ ꝛ. nō eñ archa tūc fuit portata ad tabernaculū federis: ſ; intra tēplū qꝺ fecerat ſalomon. e Et imolabāt oues ꝛc. hyperbole eſt ad denotandū multitudinē hoſtiarū f Subter alas cherubin. loquit̄ de illis cherubin quos fecit ſalomon. habebāt eñ decē cubitos altitudinis: ꝛ in medio dom' ſub alis coꝝ ſecōtingentibus fuit archa poſita. ſicut dictum fuit. ſ. ca. vi.

g Cūq̄ eminerēt vectes ꝛc. dicit Ra. ſa. q̄ vectes trāſibāt ꝑ latitudinē arche. ita q̄ lōgitudo arche erat iter vectes. ſicut dictū fuit Exo. xxv. ꝛ ſic capita vectiū erāt ꝯ cortinā pendētē in ingreſſu ſanctuarij. ꝛ aliquātulū eā impellebāt. ꝛ ſic apparebāt ibi ſicut due māmille mulieris ſub veſte ſua: ad hoc inducit illꝺ Cāti. p Int̄ vbera mea ꝯmorabit̄. ꝛ ꝓpt̄ hoc ſubdit̄. Nō apparebāt vltra extriſec'. q: dicta cortina erat inter media. ꝛ ſic non appebant corpa vectiū. ſ; tm̄ figura ſicut videt̄ manus ꝑ chirothecā. Doctoreſ aūt nr̄i alit̄ exponūt dicentes q̄ h̄ vectes poſſent videri ab illiſ q̄ erant ꝓpe oſtiū ſctiſcōrū. nō tñ ab illis qui erāt longi'. Et h̄ videt̄ rōnabili' dictū q: i tēplo ſalomonis n̄ ſolū erat cortina media int̄ ſcm̄ et ſcm̄ſcōꝝ. ſ; pies qui nō poterat vectib' ſic impelli. vt coꝝ capita exteri' apparerēt.

b In archa aūt nō erat aliud niſi due tabule lapidee ꝯrius videt̄ dicere apl's Hebre. ix. ca. ſ. q̄ ibi cū tabulis erat v̄ga aaron. ꝛ vrna aurea hñſ māna Ad h̄ dī dupl'r. Uno mō q̄ ſole tabl'e erāt ibi p̄ncipal'r. q: ad h̄ ſolū fuit archa fcā. Alia v̄o duo occaſionalit̄. ſ. v̄ga ad repſſiōē rebellīōis ꝺ ſacdotio ꝛ vrna aurea ad memoriā cibi dati de celo. Alio mō q̄ v̄ga ꝛ vrna aurea nō erāt intra archā. ſ; ex̄ ī ſcrinio ad h̄ fctō ꝛ in latere arche poſito: ſic dictū fuit de libro: in q̄ moyſes legē ſcpſerat Deut. xxxi.

i Factū ē aūt. Hic ꝯñr oñdit̄ ſignū diuine p̄ntie cum dicit̄.

k Nebula impleuit domū dñi. q̄ erat ſignū diuine p̄ntie. q: domin' frequēter legit̄ apparuiſſe moyſi i nube. l Et nō poterāt ſacerdotes ſtare ꝓpter reuerētiā diuine p̄ntie ſe elongantes Dicūt aūt h̄ aliq̄ q̄ nubecula iſta nō erat obſcura ſ; lucida. ſicut nubes q̄ appuit i trāſfiguratōe dñi Math. xvij. ꝛ iō ſacerdoteſ nō poterāt miſtrare ꝓpt̄ exceſſū claritaꝭ quā nō poterāt ſuſtinere. ſ; h̄ nō ꝯſonat textui ſequēti. vbi dī. Dñs dixit vt hitaret i nebula. In hebreo hī. In caligine. vñ ꝛ. ij. paralip. vi. dī. Dñs pollicit' ē vt habitaret i caligie: niſi dicat̄ q̄ iſta nebula i pte erat caliginoſa: vz pte exteri': ꝛ i pte lucida. ſicut dī. de nube exñte int̄ egyptios ꝛ filios iſrl': Exo. xiiij. Et erat nubes tenebroſa ꝛ illuminās nocte hebreis. ſic plenī' dictū fuit ibidē. ꝛ h̄ videt̄ ꝯcordare ei qꝺ dī ij. paralip. vij. Sꝫ ꝛ oēſ filij iſrl' videbāt deſcendērē ignē ꝛ gliam dñi ſupra domum.

m Dñs dixit vt hitarē i nebula. Dicūt aliq̄ q̄ nō iuenit̄ h̄ dictū a deo v̄bo ſ; facto: q: pluries legit̄ appuiſſe i nube vt ꝓdictū ē. pōt ēt dici q̄ iuenit̄ dictū v̄bo domini Leuit. xvi. Dixit dñs in nube appebo ſup oraculū. Conſequēt̄ ponit̄ gr̄arū actō ſalomōis: eo q̄ videbat ꝑ ſignū diuine p̄ntie q̄ dom' ab eo edificata erat deo accepta. ideo ſubditur

n Et ait ſalomō. bñdict' dñs de' ꝛc. ꝛ pꝫ lr̄a vſq̄ ibi.

o Et ait dñs ad patrē meū. ex h̄ pꝫ q̄ nō opꝫ volūtatē hūanā ſp conformari diuine i volito. Dauid eñ voluit edificare tēplū dño. ꝛ ꝺ hoc ꝯmēdat̄ a deo. ꝛ tñ de' nolebat q̄ ipſe edificaret: ſ; fili' ei'. Cetera patent i lr̄a.

p Stetit aūt ſalomon Hic ꝯñr ponit̄ orō ſalomōis ꝯtinēs ſeptē petitōnes. pma reſpicit bonū ſtatū regni dauid. p̄mittit̄ tñ ipſi' ſalomōis deuota diſpoſitio cū dī

p Stetit aūt ſalomon añ altare. ſ. holocauſtorū. q: ad altare incēſi ſolū ſacerdotes intrabant

q Et expādit man' ſuas in celū. ꝑ h̄ deſignāſ q̄ oīe bonū ē a deo expectādū. ſcꝺo regratiatur ſalomō de preterito bñficio cū dī. Dñe de' iſrl' ꝛc. ꝛ ſubdit̄. Qui cuſtodiſti ſuo tuo dauid pr̄i meo ꝛc. tertio ponit̄ de futuris petitio cū dicit̄. Nūc igit̄ dñe de' iſrael cōſerua ꝛc.

r Firmētur v̄ba tua. ꝑ h̄ nō deſignat̄ i deo mutabilitas aliqua. ſ; i hominib' quib' ꝓmiſſa ſunt diuina bñficia ſub ꝯditiōe q̄ bñ debeāt ſe hr̄e: eſt igit̄ ſenſus r Firment̄ v̄ba tua. i. da mihi ꝛ alijs poſteris dauid ſtabilitatē m̄ētis in bono. ita q̄ nō fraudemur ꝓmiſſo tuo. s Ergo ne putandū eſt ꝛc. ꝑ h̄ eñ excludit errores illoꝝ qui putauerūt deū hr̄e formā corporalē. t Sed reſpice ad orōnē ſui tui. q. d. iſta dom' nō ē edificata vt ibi habites. ſic hō in domo ſua. ſ; vt p̄ces ibi facte ſint mag̃ exaudibiles q̄ alibi ꝓpt̄ exercitium

Universidad de Salamanca. BGH.

cultus diuini. u Ut ſint oculi tui apti ſuper domū hanc.ſ.oculi tue pietatis ⁊ miſericordie. x De qua dixiſti erit nomen meū ibi. Hoc dixit deuť.xij. y Si peccauerit hō. Hic ponit ſcḋa petitio ⁊ reſpicit fidelitatē viri cū pximo ſuo.ī plib⁹.n.caſib⁹ determiabat ɔtētio aliq̄ rū p iuramētū:vtpote ī dpoſito:furto ſublato qñ nō inueniebat:tunc dpoſitari⁹ erat liber iurādo ꝙ nō feciſſet fraudē pximo.vt habeť Exo.xxij.in tali caſu ⁊ cōſilibus adduceb̄at aliquiſ ad iurādū ante templū ⁊ ſi periurabat frequenter ſequebať vidicta diuina ad declarationē iuſticie.⁊ hoc eſt qḋ ſubdi tur. Judicabis ſuos tuos.condēnās impiū ⁊c.

z Si fugerit ppl's tu⁹. Hic pōit tertia petitio. que reſpicit ppli cōtra tes in bello que qñ erat infecta petō cōuer ab aduerſarijſ debellabaſ vt pȝ in multis locis ve. teſta.⁊ hoc eſt ꝙ dī.

3 Si fugerit po.tu⁹ iſrael.mi.ſuos: q̄ peccatur⁹ eſt tibi.hoc eſt dem perū futuruȝ erit cauſa fuge ſequentis.

a Et agētes pniaȝ ⁊c. q̄ ſicut per offenſam diuinā debellabanť.ita p debitam pniam deo recōciliati victores efficiebantur.

b Si clauſum fuerit celū. Hic ponit q̄rta petitio ꝓpter nimiā ſiccitatē ex petō ppli accidentem.⁊ pȝ littera.

c Fames ſi aborta fuerit. Hic ponit q̄nta petitio ꝓ amotiōe diuerſoꝝ maloꝝ q̄ accidere ſolēt ꝓpter petā hoīum cum dī: Fames ſi ſuborta fuerit.que pōt contingere ex mltis cauſis:⁊ ex ſterilitate terre. vel ex tempeſtate fruct⁹ deuaſtante.vel ex aduerſarijs bona deſtruentib⁹ ⁊ cōſilibus.

d Aut peſtilētia.i.mortalitas hoīm vel aīaliū

e Aut corrupt⁹ aer. ex quo ſequiť īfirmitates

f Aut erugo aut locuſta.corrodētes terrenaſecunia.

g Uel rubigo dſiccās ſtipulas bladorū ita ꝙ nō poſſunt facere ſpicaſ vel ſi faciunt faciunt inanes.

h Cuncta deuotatio.i. maledictio ſeu mali imprecatio. cetera patent in littera.

i Inſuper ⁊ alienigena. Hic ponit ſexta pe

titio pro exauditiōe gentiliū venientiū ex deuotione ad orandū in templo.multi eñ gentiles audientes in diuerſis ptib⁹ orbis mirabilia que fecit de⁹:qui colebať in hierl'm aſcēdebant illuc cauſa orationis.vt habeť Joh.xij.⁊ ſi deū colebant ſm dictamen recte rationis viuebāt:preces coꝝ erant exaudibiles. Quis nō ſeruarent legē moyſi.q̄ ad illas nō tenebanť:multi eñ ſ bis ad iudaiſmū cōuertebanť.⁊ pȝ littera

k Si egreſſus fuerit ppl's tuus. Hic ponit ſeptia petitio que reſpicit belli pſperitatem ⁊ aduerſitatē pſperitas aūt eſt qñ ſequitur victoria. ⁊ hoc fiebat frequenť per hoc ꝙ imminente bello ppl's vertebat ſe ꝯſus hierl'm ad orandū dñm.⁊ hoc petit p ſalomō.⁊ pȝ lra vſq ibi

k Qḋ ſi peccauerint tibi.vbi tāgitur belli aduerſitas que eſt qñ ppl's capitur ⁊ captiuitatē ducit a qua frequēter liberabať ppl's iſrael. ꝓpť hoc ꝙ in terra captiuitatis orabat dñm verſa faciē ꝯ ſus hierl'm. ⁊ hoc petit hic ſalomō cū dicitur.

l Et ora.te ɔtra viā ter.ſue ⁊c.vñ Dan.vij.dī ꝙ ipſe ex̄ns i chaldea feneſtris apertis cōtra hierl'm tribus in die ptib⁹ flectebat genua ſua ⁊ orabat ⁊c. ⁊ pȝ littera vſq ibi

m Quos eduxiſti de terra egypti d medio for.ferree.i. dure ad modum ferri. labor eñ filioꝝ iſrl' faciendo lateres ⁊ coquendo in fornace erat eis nimis durus. vt habeť in Exo.

n Tu eñ ſepaſti eos.dādo eis legē ſpālē. ⁊ p ſignū circūciſiōis ī carne Cetera patēt in littera.

o Factū eſt autē. Hic ponit ppli bñdictio p⁹ orō

vt[u] ſint oculi tui apti ſup domum hanc nocte ac die:ſup domū de[x] q̄ dixiſti erit nomē meū ibi vt exaudias orōnē quā orat in loco iſto ad te ſuus tu⁹ vt exaudias depcationē ſui tui ⁊ ppli tui iſrael qḋcūqȝ orauerit in loco iſto. ⁊ exaudies i loco hitaculi tui i celo: ⁊ cuȝ exaudieris ꝓpici⁹ eris. Si[y] peccauerit hō i primū ſuū ⁊ habuerit aliqḋ iuramētū quo teneať aſtrict⁹ ⁊ venerit ꝓpter iuramētū corām altari tuo i domū tuā.tu exaudies i celo ⁊ facies ⁊ iudicabis ſuos tuos ɔdemnās impium:⁊ reddēs viā ſuā ſup caput ei⁹:iuſtificāſqȝ iuſtū ⁊ retribuēs ei ſm iuſticiā ſuā. Si[z] fugerit popul⁹ tu⁹ iſrael inimicos ſuos q̄ peccatur⁹ ē tibi:⁊[a] agētes pniaȝ ⁊ ɔfitētes noi tuo:venerit ⁊ adorauerit ⁊ depcati te fuerit i domo hac exaudi i celo ⁊ dimitte pctm̄ populi tui iſrael:⁊ reduces eos i terram quā dediſti pr̄ib⁹ coꝝ. Si[b] clauſū fuerit celū ⁊ nō pluerit ꝓpter pctā coꝝ ⁊ orātes i loco iſto pniam egerint noi tuo:⁊ a pctis ſuis ɔuerſi fuerint ꝓpter afflictionē ſuā. exaudi eos i celo:⁊ dimitte pctā ſuoꝝ tuorū ⁊ populi tui iſrael. ⁊ oñde eis viam bonā p quā ābulēt. ⁊ da pluuiam ſup terraȝ quā dediſti populo tuo i poſſeſſiōȝ. Fames[c] ſi aborta fuerit i terra aut[d] peſtilētia aut[e] corrupt⁹ aer:aut[f] erugo:aut locuſta vl' rubigo[g] ⁊ afflixerit eū inimicus ei⁹ portas obſidēs:oīs plaga:vniuerſa īfirmitas:cūcta[h] deuotatio ⁊ imp̄catio q̄ acciderit oī hoī d populo tuo iſrael ſi qs cognouerit plagaȝ cordis ſui ⁊ expādent man⁹ ſuas i domo hac:tu exaudies i celo i loco hitatōnis tue ⁊ repropitiaberis ⁊ facies vt des vnicuiqȝ ſm oēs viaſ ſuas ſicut videris cor ei⁹:q̄ tu noſti ſol⁹ cor oīm filioꝝ hoīum: vt timeāt te cūctis dieb⁹ qb⁹ viuūt ſuper faciē terre quam dediſti pr̄ib⁹ nr̄is. Inſup[i] ⁊ alienigena q nō eſt de populo tuo iſrael cū venerit de terra longinq̄ ꝓpter nomen tuū. audieť eñ nomē tuū magnū ⁊ manus tua fortis ⁊ brachiū tuū extentū vbiqȝ cū venerit ergo ⁊ orauerit in hoc loco.tu exaudies i celo in firmamēto habitaculi tui: ⁊ facies oia p qb⁹ inuocauerit te alienigena vt diſcāt vniuerſi populi terrarū nomē tuū timere ſicut populus tu⁹ iſrael. ⁊ pbēt q̄ nomē tuū inuocatū ē ſup domū hāc quā edificaui. Si[k] egreſſ⁹ fuerit popul⁹ tuus ad bellū ɔtra inimicos ſuos p viā q̄cūqȝ miſeris eos orabūt te ɔtra viam ciuitatis quā elegiſti:⁊ ɔtra domū quā edificaui noi tuo. ⁊ exaudies i celo orōes coꝝ ⁊ p̄ces coꝝ ⁊ facieſ iudiciū coꝝ. Qḋ[k] ſi peccauerit tibi.nō ē.n.hō q nō peccet: ⁊ irat⁹ tradideris eos inimicis ſuis ⁊ captiui ducti fuerit i terrā inimicoꝝ lōge vel ꝓpe:⁊ egerit pniam i cord ſuo i loco captiuitatiſ:⁊ ɔuerſi dep̄cati te fuerit i captiuitate ſua dicentes:peccauim⁹:iniq̄ egim⁹ impie geſſim⁹:⁊ reuerſi fuerit ad te i vniuerſo corde ſuo:⁊ tota aīa ſua i terra inimicoꝝ ſuorū ad quaȝ captiui ducti fuerit ⁊[l] orauerint te ɔtra viā terre ſue quā dediſti pr̄ib⁹ coꝝ:⁊ ciuitatis quā elegiſti ⁊ tēpli qḋ edificaui noi tuo:exaudies i celo i firmamēto ſolij tui orōes coꝝ ⁊ p̄ces eorū ⁊ facies iudiciū coꝝ. ⁊ ꝓpiciabe ris pplo tuo q peccauit tibi ⁊ oibuſ iniqtatib⁹ coꝝ qb⁹ p̄uaricati ſūt in te ⁊ dabiſ miſicordiā coram eis q eos captiuos habuerit vt miſeantur eis. Popul⁹.n.tu⁹ ē ⁊ hr̄ditaſ tua q̄s[m] eduxiſti d terra egypti de medio fornacis ferree vt ſint oculi tui apti ad depcatiōȝ ſui tui ⁊ populi tui iſrael ⁊ exaudies eos i vniuerſis p qb⁹ inuocauerit te. Tu[n] ei

nem ſalomonis cū dī. p Surrexit de conſpectu altaris dñi. vt bñdi.po.vtrūqȝ eñ genu i terrā fixerat.ij.paralip.vi.dī ꝙ fecerat baſim eneā:ſteritqȝ ſup eaȝ:⁊ deinceps flexis genib⁹ fecit orōnē predictā ⁊ ſic nō ſuper terrā. Dicendū ꝙ hic vtitur ſcriptura mō loquēdi cōi:quo aliqs dī flectere genua ad terrā. etiaȝ dato ꝙ ſit in ſolo no.⁊ multo fortius hic. q̄ baſis illa nō multum diſtabat a terra. q̄ tñ diſtabat trib⁹ cubitis

q Et bñdixit oī eccl'ie iſrl'. nō illa bñdictiōe q̄ pertinet ad officiū ſacerdotale. ſȝ imp̄cādo pplo bona ⁊ regrādo deo de bonis preteritis dicens.

r Bñdict⁹ dñs de⁹ qui dedit re⁊ quiē pplo ſuo ⁊c. ⁊ depcando p futuris dicens.

s Sit dñs de⁹ nr̄ nobiſcum ⁊c. et pȝ lra vſq ibi.

t Appropiquātes dño deo nr̄o. i.exaudibiles corā eo. Cetera patent vſq ibi.

u In die illa ſcificauit rex mediū atrij.i.pauimētū atrij ſacerdotū.p pe altar holocauſtoꝝ.qḋ non erat recte in medio añ tēplū.ſȝ declinabat ad ptē aquilonarē.altare eñ holocauſtoꝝ qḋ fecerat ſalomon lȝ eēt veſtitus ere exterius. interi⁹ tñ erat de lapidibus impolitis.et iō pauimentū atrij in neceſſitate poterat ad opus cōſimile applicari ⁊ ſanctificari. iſta tñ ſcificatio fuit facta p pōtificē ad cui⁹ officium ſpectabat q̄ tñ hoc feciſſe fuit ad inſtinctū regis.dī rex hoc feciſſe.

ſepaſti eos tibi i hr̄ditate d vniuerſis pplis t're ſicut locut⁹ es p moyſen ſuū tuū qñ eduxiſti pr̄es nr̄os d egypto dñe de⁹. Fctm̄[o] ē aūt cū ɔpleſſet ſalomō orās dñm oēȝ orōnē ⁊ depcationē hāc: ſurrexit[p] de ɔſpectu altaris dñi. Utrūqȝ eniȝ genu i terrā fixerat:⁊ man⁹ expanderat ad celū. Stetit ergo ⁊[q] bñdixit oī eccl'ie iſrl' voce magna dicēs Bñdict⁹[r] dñs de⁹ q dedit regem pplo ſuo iſrael iuxta oia q̄ locut⁹ ē. Nō cecidit nec vn⁹ qdeȝ ſmo ex oib⁹ bonis q̄ locut⁹ ē p moyſeȝ ſeruū ſuū. Sit[s] dñs de⁹ nr̄ nobiſcū ſicut fuit cū pr̄ib⁹ nr̄is nō drelīquēs nos neqȝ ꝓiciēs:ſȝ inclinet corda nr̄a ad ſe vt ambulem⁹ i vniuerſis viis ei⁹ ⁊ cuſtodiam⁹ mādata ei⁹ ⁊ cerimonias ⁊ iudicia q̄cūqȝ mādauit pr̄ib⁹ nr̄is:⁊ ſint ſmōes mei iſti qb⁹ dep̄cat⁹ ſum corā dño appropinquātes[t] dño deo nr̄o die ac nocte vt faciat iudiciū ſuo ſuo ⁊ populo ſuo iſrl' p ſingl'os dies ⁊ ſciāt oēs ppli t're q̄ dñs ipe ē de⁹: ⁊ nō ē vltra abſqȝ eo. Sit q̄ȝ coꝝ nr̄ȝ pfectū cū dño deo nr̄o vt ābulem⁹ i decretis ei⁹ ⁊ cuſtodiam⁹ mādata ei⁹:ſicut ⁊ hodie. Igiť rex ⁊ oīs iſrael cū eo imolabāt victimas corā dño. Mactauitqȝ ſalomō hoſtiaſ pacificas q̄s imolauit dño:boū vigitiduo milia ⁊ ouiū cētū vigiti milia. Et dedicauerūt tēplū dñi rex ⁊ filii iſrl'. In[u] die illa ſcificauit rex mediū atrij qḋ erat añ domū dñi. Fecit qppe holocauſtū ibi ⁊ ſacrificiū ⁊ adipē pacificoꝝ:qm̄ altare ereū qḋ erat corā dño min⁹ erat:et cape nō poťat holocauſtū ⁊ ſacrificiū ⁊ ad ipē pacificoꝝ. Fecit ergo ſalomō i tempe illo feſtiuitatē celebrē:⁊ oīs iſrael cum eo multitudo magna ab[x] itroitu emath vſqȝ[y] ad riuū egypti coꝝȝ dño deo nr̄o ſepte[z] dieb⁹ ⁊ ſeptē dieb⁹ .i.q̄tuordeci dieb⁹:⁊ i die octauo dimiſit populos. Qui bñdicētes regi pfecti ſunt in tabernacula ſua:letātes[a] et alacri corde ſup oib⁹ bonis q̄ fecerat dñs dauid ſuo ſuo:⁊ iſrael populo ſuo.

Capitulū.ix.

Actū[a] eſt aūt cū pfeciſſet ſalomon edificiū domus dñi ⁊ edificiū regiſ ⁊ oē qḋ optauerat ⁊ voluerat facere:appuit ei dñs ſcḋo ſicut[b] appuerat ei i gabaō. Dixitqȝ dñs ad eū. Exaudiui orōnē tuā et depcationē tuā quā depcat⁹ es corā me. Scificaui domū hāc quaȝ edificaſti vt ponerē nomē meū ibi i ſempiternū:⁊ erūt oculi mei ⁊ cor meū ibi cūctis dieb⁹ Tu[c] q̄ȝ ſi ambulaueris corā me ſic ābulauit pr̄ tu⁹ i[e] ſimplicitate cordis ⁊[f] i eqtate:⁊ feceris oia q̄ p̄cepi tibi:⁊ iudicia mea ſuaueris ⁊ legitia mea ponā thronū regni tui ſup iſrael i ſēpiternū ſicut locut⁹ ſū dd pr̄i tuo dicēs nō auferet vir d gñe tuo d ſolio iſrl' Si āt auerſiōe auerſi fueritis vos ⁊ filij vr̄i nō ſeqūtes me nec cuſtodiētes mādata mea ⁊ cerimoniaſ q̄s ꝓpoſui vob:ſȝ abieritis ⁊ colueritis deos alienos ⁊ adorauentis eos auferā[g] iſrl' d ſupficie t're quā dedi eis ⁊[h] tēplū qḋ ſcificaui noi meo ꝓiciā a ɔſpectu meo:eritqȝ[i] iſrael i puerbiū ⁊[k] i fabulaȝ cūctis pplis ⁊[l] dom⁹ hec erit i exēplū. Oīs[m] q

poſſent recedere.q̄ die octauo fecit collectā.⁊ in craſtino receſſerunt.ſ.xxiij.die mēſis ſeptimi:vt plen⁹ habeť.ij.paralip.vij. a Letātes ⁊ alacri ⁊c. in ɔplenōe ⁊ dedicatiōe dom⁹ dñi p filiū ſibi ſuccedentē i regno ſuo.ſic ꝓmiſſuȝ ei fuerat.vt habeť.ſ.ij.li.ca.vij. Hebrei aūt aliter exponūt dī.ꝙ cū ſacerdotes vellēt itro ducere archā i tēplū:porte clauſerūt ſe.⁊ cū ſacerdotes p aptiōe impetrāda cātaret pſalmū.xxiij. vbi dī. Surge dñe in requiē tuā:tu ⁊ archa ſanctificatiōis tue.⁊ cū veniret ad illū verſū. Propter dauid ſeruū tuuȝ.i.ꝓpť ei⁹ merita. Nō auertas faciē xpi tui.i.ſalomōis in regēnati.deneg ādo ingreſſū arche intra locū quē preparabat: tūc porte aperuerūt ſe ad oñdēdū ꝙ de⁹ acceptauit locū ꝓpter merita ipſi⁹ dauid.qḋ vidētes ppl's qui aſtabāt letātes deū laudauerūt.⁊ hoc ē qḋ dī Letātes ⁊ alacri corde ſup oib⁹ bōis q̄ fecerat de⁹ dauid. ⁊ hoc videť ɔſonare ei qḋ ſubdit.ij. paralip.vi.in fine

Capitulū.ix.

Actū eſt aūt. Hic ñr agiť d renū ciatiōe edificantiū.⁊ p̄ ſalomōis q̄ fuit p̄ncipalis i edificando. ſcḋo hirā regis tyri q̄ iuuit eū ligna miniſtrādo ibi. Expletis aūt.tertio ppli iſrael qui coopat⁹ fuit i laborib⁹ ⁊ expēſis ibi. Hec eſt ſūma expenſarū. Remuneratio aūt ſalomōis deſcribiť p h ꝙ ſibi diuinit⁹ fuit reuelatū orōnē ei⁹ eē exaudirā:cuȝ dī. Appuitqȝ ei dñs. Scḋo q̄ p appuerat ei i p̄ncipio regni ſui vt dictum ē.ſ.ıij.ca.j.

b Sic apparuerat ei i gabaon. ex q̄ pȝ ꝙ iſta appantio fuit i ſomnis ſic ⁊ illa ⁊ hoc expſſe dī ij.paralip.vij.

c Sanctificaui domū hāc.i.applicaui ⁊ dedicaui meo cultui.

d Tu q̄ſ ſi am. coram me.ſcte ⁊ iuſte viuēdo. ideo ſubditur.

e In ſimplicitate cordis.i.in innocētia

x Ab introitu emath.qui ē i termino aquilonari t're ꝓmiſſiōis. y Uſqȝ ad riuū egypti.qui vocať riuo torrula.⁊ eſt i termino auſtrali t're ꝓmiſſiōis.⁊ int' iſtos duos terminos eſt ei⁹ lōgitudo. z Septē dieb⁹ p dedicatione. z Et ſeptē dieb⁹ p feſto tabnaculoꝝ.qḋ incepit die.xv.mēſis ſeptimi.⁊ ſic tertia die p̄ic ſeptene fuit feſtū expiatiōis ɔcurrēs.ſ.decia die mēſis ſeptimi ⁊ ſic tūc fuit duplex feſtū.⁊ die octaua dimiſit pplos.nō ꝙ illa die receſſerint.q̄ fuit dies collecte:tñ illa die dedit licētiā ꝙ i craſtino

f Et in equitate.i.in iuſticia. Cetera patēt in littera vſq ibi. g Auferam iſrl' de ſupficie terre.eos captiuādo h Et tēplū qḋ ſancti.noi meo ꝓiciā.a ɔſpectu meo.ipm deſtruēdo.qḋ factū fuit poſtea per nabuchodonoſor.vt hȝ.ij.iiij.li.xxv. i Eritqȝ ppl's iſrl' i puerbiū.q̄ oēs loqueť de ei⁹ delectione ⁊ captiuitate. k Et i fabulā.q̄ in narratōe taliū multa falſa imiſcenť. l Et dom⁹ hec erit i exēplū.d iuine offenſiōis. m Oīs q traſierit p ea ſtupebit.p admiratiōe vltiōis diuine. n Et ſibilabit.ſic ſolēt facere hoies qñ vidēt caſuȝ ſubituȝ alicui⁹ rei

Universidad de Salamanca. BGH.

magne. o Expletis aūt. Hic ꝯn̄r deſcribitur ipi⁹ hirā remuneratio ꝛ ꝑ ponit temp⁹ cū dicit. p Annis. xx. poſtq̄ edifi. ſa. qꝛ ſeptē an nos poſuit in edificatiōe tēpli. ꝛ. xiij. in edificatiōe dom⁹ ſue. vt dictū eſt. ſ. in fine ſexti capi. ꝛ ꝑncipio ſeptimi q Tūc dedit ſalomon hirā xx. oppida in recompēſatiōe lignoꝝ ꝛ alioꝝ que ei miniſtrauerat.

bus: ſʒ fiebāt talia oꝑa ꝑ alienigenas ad iudaiſmū ꝯuerſos: oc cupabant tn̄ in opib⁹ nobilib⁹. iō ſubdit. e Sed erant viri bellatores ꝛc. ꝛ pʒ. f Filia aūt pharaonis. Hec ē ps inciden talis in qua ponūtur aliqua incidētia: quoꝝ primū eſt trāſlatio vxoris ſue ad domū quā ei edificauerat. cui⁹ rō ponit. ij. palip. viij. vicʒ ꝙ archa dn̄i fuerat in ciuitate dauid. vt pʒ ex precedentibus ꝛ p hoc erat ſanctificata. ppt̄ ꝙ nō erat dignū ꝙ mulier habitaret in ea: niſi ad tps ſ. quouſq3 dom⁹ eſſet edificata. ſecundū eſt de edificatione mello. Dicūt hebrei ꝙ ibi erat quedam platea ꝓpe tēplū quā dauid dimiſerat apertā ad h̄ ꝙ venientes ad ſolēpniter ibi manerent in ſolēnitate paſche q̄ nō habebant hoſpitia ꝛ vt eſſet ꝓpe tēplū deuotiōis cā quā ſalomō clauſit: ꝛ quādā voraginē ibi exiſtētē terra impleuit edificans ibi tabernacula p ſuis et ancillis filie pharaonis: cuius domus erat iuxta. ꝛ i h̄ peccauit. Terciū incidēs ē de oblatiōe ſalomonis ibi. g Offerebat q3 ſalomō trib⁹ vi. p ānos ſingulos ſ. in feſtiuitatib⁹ paſche. pēthecoſtes ꝛ tabernaculorū. h Et adolebat thymiama. nō p ſeipm: ſed p ſacerdotes ſicʒ. ad cui⁹ ſpectabat officium. Quartū eſt de ei⁹ nauigio cū dī i Claſſem q3 ꝛc. ꝛ pʒ lr̄a vſq3 ibi

r Et egreſſus eſt hirā. ſ. rex tyri.
s Et appellauit eas terras chabul. qđ ſonat diſplicētiā. vt dicūt aliqui ꝛ hoc i lingua phenicea cui⁹ erat hirā. ꝛ hoc cōſonat ei qđ ꝓmittit. Et nō placuerūt ei. dicit vo Ra. ſa. ꝙ ſonat tenacitatē in hebreo. qꝛ illa terra eſt lutoſa ꝛ adherēs pedib⁹. ꝛ iō ſic vocauit eā
t Hec eſt ſumma. Hic ꝯn̄r ponit remuneratio ppli. ꝛ diuidit in duas in prē pncipalē ꝛ incidētalē: ſcđa ibi. Filia autē pharaonis. Remuneratio aūt ppli conſiſtit in bona diſpoſitōe ipſius que maxime ꝓuenit ex trib⁹. ſ. ex bona munitione fortaliciorū: ꝛ ſubiectione aduerſarioꝝ. ꝛ ex libertate ciuiū. ſcđm ponit ibi. Uniuerſū ppl̄m reſiduū ibi. De filijs aūt iſrl̄. Circa primū dī.
t Hec ē ſumma expen. ꝙ obtu. ſa. In hebreo habet. Hic ē cēſus quē leuauit ſalomon ꝛ ſm hebreos nō refert ad literā imediate ꝓcedētē ſ. ad. cxx. talenta auri q̄ miſit hirā. ſʒ ad illđ qđ poſtea ſubdit de alienigenis q̄s ſalomō fec̄ tributarios. ſ. ad portādū onera in opib⁹ que hic exprimunt.
u Murū hierl̄m. quē fecit triplicē. vt. ſ. dictū ē iij. ca. x Et heſer ꝛ mageddo ꝛ gazer noīa ſūt fortaliciorū. y Pharao rex egypti ꝛc. hic reſpondet tacite qōni. qꝛ poſſet aliq̄s querere q̄re muniuit gazer cū nō eſſet ſub ei⁹ ptāte. ꝛ iō pōit h̄ quō pharao rex egypti cepit terrā illā et dedit illā filie ſue in dotē: ꝛ ſic fcā ē ſub ditiōe ſalomonis.

trāſierit per eā ſtupebit ꝛ ſibilabit ꝛ dicet. Quare fecit dn̄s ſic terre huic ꝛ domui huic. Et rn̄debunt. Quia dereliquerūt dn̄m deū ſuū q eduxit prēs eoꝝ de terra egypti. ꝛ ſecuti ſunt deos alienos ꝛ coluerūt eos ꝛ adorauerūt eos: idcirco induxit dn̄s ſup eos oē malū hoc. Expletis° aūt annis^p viginti poſtq̄ edificauerat ſalomon duas domos. i. domū dn̄i ꝛ domū regis: hirā rege tyri ꝑbente ſalomoni ligna cedrina ꝛ abiegna ꝛ aurū iuxta oē qđ op⁹ habuerat: tūc^q dedit ſalomon hirā viginti oppida i terra galilee. Et^r egreſſus ē hirā de tiro vt videret oppida que dederat ei ſalomō: ꝛ nō placuerunt ei. Et ait. Heccine ſūt ciuitates q̄s dediſti mihi frater. Et^s appellauit eas terrā chabul vſq3 i diē hāc. Miſit ergo hirā ad regē ſalomonē centū viginti talenta auri. Hec^t ē ſūma expenſaꝝ quā obtulit ſalomon rex ad edificandū domū domini ꝛ domū ſuā ꝛ mello ꝛ murū^u hierl̄m: ꝛ^x heſer ꝛ mageddo ꝛ gazer. Pharao^y rex egypti aſcendit ꝛ cepit gazer ſuccenditq3 eā igni: ꝛ chananeū qui habitabat in ciuitate interfecit: ꝛ dedit eā i dotē filie ſue vxori ſalomonis. Edificauit ergo ſalomon gazer ꝛ bethoron inferiorē ꝛ balaath ꝛ palmirā in terra ſolitudis: ꝛ oēs vicos q ad ſe ptinebant ꝛ erāt abſq3 muro: muniuit^a ꝛ ciuitates curruum ꝛ ciuitates equū: ꝛ

qđcunq3 ei placuit vt edificaret in hierl̄z ꝛ in libano: ꝛ in oi terra poteſtatis ſue. Uniuerſū^b ppl̄m q remāſerat đ āmorreis ꝛ de etheis et pherezeis ꝛ eueis ꝛ iebuſeis q nō ſunt de filiis iſrael hoꝝ filios qui remāſerāt in terra q°s. ſ. nō potuerāt filii iſrael exterminare: fecit ſalomō tributarios vſq3 in diē hanc. De^c filiis aūt iſrael nō^d ꝯſtituit ſalomō ſeruire quēq3: ſʒ^e erāt viri bellatores ꝛ miniſtri ei⁹: ꝛ principes ꝛ duces et ꝑfecti curruū ꝛ equoꝝ. Erāt autē principes ſup oīa oꝑa ſalomonis ꝑpoſiti qngenti qnquaginta q habebāt ſubiectū populū: ꝛ ſtatutis opibus impabāt. Filia^f autē pharaonis aſcendit de ciuitate dauid in domū ſuā quā edificauerat ei ſalomō. Tūc edificauit mello Offerebat^g q°ʒ ſalomon trib⁹ vicib⁹ p ānos ſingulos holocauſta ꝛ pacificas victimas ſup altare qđ edificauerat domīo ꝛ^h adolebat thimiama corā domīo. Perfectūq3 ē tēplū^h Claſſēq°ʒ^i fecit rex ſalomon in aſion gaber: q̄ ē iuxta haylā i litore maris rubri i ſra idumee. miſitq3 hirā i claſſe illa ſuos ſuos viros nauticos ꝛ gnaros maris cū ſuis ſalomōis q^k cū veniſſent i ophir ſūptū i de aurū quadringētoꝝ viginti talētoꝝ detulerunt ad regē ſalomonē.

Capitulū. x.

Ed^a ꝛ regina ſaba audita fama ſalomōis in^b noīe domini venit tēptare eū i enigmatib⁹

Murauit et ciuitates curruū ꝛc. i. vbi reſeruarent currus bellici ꝛ arma ad reſiſtendū aduerſarijs ſi inſurgerēt. b Uniuerſum ppl̄m. Hic ponitur ſcđm. ſ. ſubiectio aduerſarioꝝ cū dī. Uniuerſum ppl̄m qui remanſerat de amorreis ꝛc. fec̄ ſalomō tributarios. Si hoc fecit cupiditate tributi ꝛ abſq3 h̄ ꝙ ꝯuerterent ad iudaiſmū vt dicūt aliq̄. tunc peccauit dupl̄r. ſ. pctō auaricie ꝛ inobediētie: qꝛ dn̄s ꝑcepat illos exterminari. vt hꝫ Nume. xxxiij. ca. Si aūt fuerūt ꝯuerſi ad iudaiſmū ꝛ fecit eos ſeruos vt filijs iſrl̄ pceret a labore ꝛ nō duct⁹ cupiditate. forſitā nō peccauit ſic̄ dictū fuit de gabaonitis Joſue. ix. Qui ꝯuerſi ad iudaiſmū fci ſunt i obſequiū toti⁹ multitudinis q̄uis cēnt ꝺ ppl̄is q̄s dn̄s iuſſerat exterminari. c De filijs aūt iſrl̄. Hic ponit terciū. ſ. libertas ciuiū cū dī. d Nō ꝯſtituit ſalomō ſeruire quēq3. ſ. in opib⁹ vilib⁹ ꝛ rurali

k Qui cū veniſſent in ophir. nomē ē ꝓuincie in india: in q̄ ſūt mōtes hn̄tes mineras auri. ſʒ a leonib⁹ ꝛ beſtijs ſeuiſſimis habitāt: ꝓpter qđ null⁹ ibi audet accedere: niſi naui ſtante ꝓpe litus ad refugiū: ꝛ tūc naute explorātes horaʒ qua dicte beſtie ſe elongāt. ſubito exeūt et terrā effoſſam vnguib⁹ leonū in nauem ꝓijciūt ꝛ recedūt: que terra poſtea in fornacē ꝓijcit. ꝛ qđ eſt ibi i puritatis ꝯſumit ꝛ amouet ꝟtute ignis ꝛ remanet aurū purū.

Capitulum. x.

Ed ꝛ regina ſaba. deſcripta gl'ia ſalomōis in familijs ꝛ edificijs. h̄ ꝯn̄r deſcribit i opulētijs ꝛ ꝑ ex āplitudie ſūptuū. ſcđo ex mltitudie ꝓuētuū ibi. Erat āt pōd⁹ auri. tcio ex magnitudie effectuū: ibi. Fec̄ q̄ʒ rex. Circa ꝑmū ꝯſiderādū: ꝙ admiratio ꝯſurgit ex iſpectōe rei magne ꝛ iſolite. qđ pt cē dupl'r.

Uno mō ſm qđ. ꝛ hoc mō paruis pſonis ꝛ ſimplicib⁹ que nō ꝯſueuerunt videre magna aliquid ē magnū ꝛ inſolitū: licʒ alijs ſit mediocre vel paruū. Alio mō ſimplicit̄. ſ. illđ qđ eſt magnū ꝛ inſolitū pſonis magnis ꝛ aſſuetis ad magna videda. Regina ꝟo ſaba erat prudētiſſima ꝛ potētiſſima ꝛ p ꝯn̄s aſſueta ad magna: ꝛ tn̄ videns ſapiam ſalomōis ꝛ potentiā in ſūptib⁹ magnis fuit valde admirata. Ex quo patʒ magnificentie ſalomonis excellētia ꝛ hoc eſt qđ dī.
a Sed ꝛ regina ſaba au. fama ſalo. q̄ diuulgabat vbiq3.
b In noie dn̄i venit. ex quo ptʒ eā fuiſſe dei cultricē: q̄uis non teneret moyſi legē: qꝛ ad eā non tenebat.
c Tēptare eū in enigmatib⁹. i. obſcuris ꝛ dubijs q̄ſtionibus.
d Uidēs aūt regia ſaba oēʒ ſapiētiā ſalomōis. ex ſolutōib⁹ dubioꝝ
e Et domū quā edificauerat. id ē domos. vt patet ex ꝑdictis.
f Ueſteſq3 coꝝ. hēbāt eīn miniſtri ei⁹ veſtes diſtinctas ſm diuerſa officia. ex quibus ſtatim cognoſcebat officiū cuiuſlibet g Et holocauſta q̄ offerebat in domo dn̄i qꝛ ſic̄ dicit Joſephus oi die i templo offerebāt ml'ta ſacrificia ꝓ eo ꝛ eodē mō dī. ij. palip. ix. Et victimas q̄s immolabat i domo dn̄i. Ra. ſa. dicit ꝙ h̄ ē vera lr̄a. Et aſcenſu per quē aſcēdebat i domo dn̄i: erat eīn đ domo reg̃ ad tēplū queda via p gradus valde ſūptuoſe ꝛ artificioſe fcā. ꝛ huic dicto ꝯſonat qđ habetur. c. ꝑce. ꝙ ſalomon trib⁹ vicib⁹ offerebat i anno. Ex quo videt ꝙ nō faciebat quotidie ſolēnitatem oblationuʒ. ſicut

Et ingreſſa hierl̄m ml'to cū comitatu ꝛ diuitijs: camelis portātib⁹ aromata ꝛ aurū ifinitū nimis ꝛ gēmas ꝑcioſas venit ad regē ſalomonē ꝛ locuta eſt ei vniuerſa q̄ habebat i corde ſuo. Et docuit eā ſalomon oīa ꝟba q̄ ꝓpoſuit. Nō fuit ſmo q regē poſſʒ latere: ꝛ nō rn̄deret ei. Uidēs^d aūt regina ſaba oēʒ ſapiam ſalomonis: ꝛ^e domū quam edificauerat ꝛ cibos mēſe ei⁹: ꝛ habitacula ſuoꝝ ꝛ ordines miniſtrātiū: veſteſq3^f coꝝ ꝛ pincernas ꝛ^g holocauſta q̄ offerebat in domo dn̄i: nō^h hēbat vltra ſpm̄: dixitq3 ad regē. Ver⁹ eſt ſmo quē audiui in terra mea ſup ſmonib⁹ tuis ꝛ ſup ſapia tua: ꝛ nō credebā narrātibus mihi donec ipſa veni ꝛ vidi oculis meis ꝛ ꝓbaui ꝙ media ps mihi nūciata nō fuerit. Maior eſt ſapia tua ꝛ oꝑa tua q̄ʒ rumor quē audiui Bti viri tui ꝛ bti ſui tui hi q ſtāt corā te ſp ꝛ audiunt ſapiam tuā. Sit dn̄s de⁹ tu⁹ bn̄dict⁹ cui ꝯplacuiſti ꝛ poſuit te ſup thronū iſrael: eo ꝙ dilexerit dn̄s iſrl̄ i ſempiternū ꝛ cōſtituit te regē vt faceres iudiciū ꝛ iuſticiā. Dedit ergo regi centū viginti talēta auri ꝛ aromata multa nimis ꝛ gēmas ꝑcioſas. Nō ſunt allata vltra aromata tā mlta q̄ʒ ea q̄ dedit regina ſaba regi ſalomoni Sʒ ꝛ claſſis hirā que portabat aurū de ophir attulit^i ex ophir ligna thia mlta nimis ꝛ gēmas ꝑcioſas. Fecitq3^k rex đ lignis thinis fulcra dom⁹ dn̄i ꝛ domus regie ꝛ^l citharas liraſq3 cātorib⁹. Nō ſūt allata huiuſcemōi ligna thina neq3 viſa vſq3 i pn̄tē diē. Rex^m aūt ſalomō dedit regine ſaba oīa q̄ voluit ꝛ petiuit ab eo: exceptis^n hiſ q̄ vltro obtulerat ei munere regio. Que reuerſa eſt ꝛ abiit in terrā ſuā cū ſuis ſuis. Erat° aūt pond⁹ auri qđ offerebat ſalomōi p ānos ſingulos ſex centoꝝ ſexaginta ſex talētoꝝ auri:

excepto eo qđ offerebāt viri q ſup vectigalia erant ꝛ negociatores: vniuerſiq3 ſcuta vendētes ꝛ^p oēs reges arabie duceſq3 ſre. Fecit^q q°ʒ rex ſalomon ducēta ſcuta đ auro puriſſimo: ſexcentos auri ſiclos dedit in^r lamina ſcuti vni⁹ ꝛ^s trecētas peltas et auro ꝓbato: trecēteq3^t mine auri vnā peltā veſtiebāt. Poſuitq3 eas rex in domo ſaltus libani. Fecit^u etiā rex ſalomō thronū de ebore grādē: ꝛ veſtiuit eum auro fuluo nimis q^x hēbat ſex gradus ꝛ^y ſummitas throni rotunda erat in pte poſteriori: ꝛ^z due man⁹ hinc atq3 inde tenentes ſedile: ꝛ^a duo leones ſtabāt iuxta man⁹ ſingulas ꝛ duodeci leūculi ſtātes ſup ſex grad⁹ hinc atq3 inde. Non ē factū tale op⁹ in vniuerſis regnis. Sed ꝛ oia vaſa de quib⁹ potabat rex ſalomon erāt aurea: ꝛ vniuerſa ſuppellex dom⁹ ſalt⁹ libani de auro puriſſimo. Non^b erat argentū: nec alicui⁹ precii putabat in dieb⁹ ſalomonis qꝛ claſſis regis p mare cū claſſe hiram ſemel p tres ānos ibat in tharſis deferēs inde aurū et argentū ꝛ dentes elephantoꝝ ꝛ ſymias ꝛ pauos. Magnificat⁹ eſt ergo rex ſalomon ſup oēs reges terre diuitiis ꝛ ſapia ꝛ vniuerſa terra deſiderabat vultū ſalomōis vt audiret ſapiam ei⁹ quā dederat de⁹ i corde eius ꝛ ſinguli deferebant ei munera vaſa argentea ꝛ aurea: veſtes et arma bellica. aromata quoq3 ꝛ equos ꝛ mulos per ānos ſingulos. Congregauitq3 ſalomon currus ꝛ equites: ꝛ facti ſunt ei mille quadringēti curr⁹ ꝛ duodecim millia equitū ꝛ diſpoſuit eos p ciuitates munitas: ꝛ cū rege i hierl̄m Fecitq3^c vt tāta eēt abūdātia auri ꝛ argenti in hierl̄m q̄nta ꝛ lapidū ꝛ cedrorū prebuit multitudinē q̄ſi ſycomoros que naſcunt in campeſtrib⁹. Et^d educebant eq ſalomōi

Joſeph⁹ dicit. h Nō hēbat vltra ſpm̄. in q̄ deſignat ipi⁹ admiratio. cetera patēt vſq3 ibi. i Attulit ex ophir ligna thia. in li. đ ꝓprietatib⁹ reꝝ dī. ꝙ ſūt ligna valde alba ꝛ polita ita ꝙ imagines ibi reſultāt k Fec̄q3 đ lignis thinis fulcra. a fulciēdo dicta ad fortificādū tēplū ꝛ domū regis. Ra. ſa. dic̄ ꝙ fec̄ ide grad⁹ ad aſcēdēdū đ domo regia i domū dn̄i ꝛ ꝓpt̄ h̄ regia ſaba đ illo aſcēſu fuit admirata. ꝛ dicūt h̄ fulcra a fulciēdo qꝛ i laterib⁹ aſcēſus ꝑdicti erāt iſta ligna ad h̄ ꝙ aſcēdētes ꝛ deſcēdentes appodiarent ſe ibi.
l Et citharas liraſq3 cātorib⁹. i. varia inſtrumēta muſicalia ad cātādum laudes diuinas i domo dn̄i p leuitas. m Rex aūt ſalomon ꝛc. dic̄ Ra. ſa. ꝙ p h̄ notāt ſolutiones qōnū q̄s ipa ꝓpoſuit. Alij ꝟo dicūt ꝙ fuerūt q̄dā ſemia ꝛ ꝯſilia q̄ nō hēbāt i ſra ſua ſʒ i ſra iſrl̄ abūdabāt: ꝓpt̄ qđ talia petiuit abſq3 rubore: qꝛ n̄ erāt magni valoris. n Excepꝭ his ꝛc. ꝛ iſta fuerūt mag̃ ꝛ ꝑcioſa o Erat āt pōd⁹ Hic ꝯn̄r declarat ml'titudo ꝓuētuū: ꝛ pʒ lr̄a vſq3 ibi. p Et oēs reges arabie ꝛc. qꝛ veniebāt đ diuerſis ptibus orb̄ ad audiēdū ſapiaʒ ſalomonis. deferētes ei mūera vaſa aurea ꝛ argētea ꝛ pl'a alia. vt hꝫ. j. eođ ca.
q Fec̄ q̄ʒ rex. Hic ꝯn̄r oñdit opulētia ſalomonis i magnitudie ꝛ pulcritudie effectuū cū dī. Fec̄ q̄ʒ ſa. cc. ſcu. đ auro pu. ſ. extern⁹: ſed itern⁹ erāt đ alia matia. iō ſubdit. r In lamia ſcuti vni⁹. ſ. ad coopiēdū ipʒ
s Et. ccc. peltaſ: ꝛ dicūt a pellēdo: qꝛ repellūt iet⁹ ꝛ ſūt circulaꝛ figure.
t Trecēte mine auri ſm ꝙ dic̄ ra. ſa. mīa ē gen⁹ numi dēmiati pōdeꝛ. ꝛ. ē ſat̄ min⁹ q̄ pōd⁹ talēti. vl' mīa vt dic̄ Jſidor⁹ i pōderib⁹ cētum dragmis appēdit: ꝛ ē nomē grecū. u Fecit ēt rex thronū đ ebore grādeʒ: h̄ fuit aliđ opus valde pulcrū ꝛ ſūptuoſum.
x Qui hēbat ſex grad⁹ p q̄s aſcēdebat ad ſedile. y Et ſūmitas throni rotūda: ſic̄ fit frequēt i cathedris ligneis.
z Et due man⁹ hic ꝛ ide ſ. i pte anterori. a Et duos leones. ibi ſculpti ꝛ iſta fiebāt ad đcorē ꝛ ſūptuoſitatē opis. cetera patēt vſq3 ibi. b Nō

Universidad de Salamanca. BGH.

de egypto ⁊[c] de choa. Negociato
res eñi regis emebāt d̄ choa ⁊ ſta
tuto ꝓcio ꝑducebāt. Egredieba
tur[f] aūt q̄drigá ex egypto ſexcētis[g]
ſiclis argēti: ⁊ equ⁹ centū ⁊ q̄nqua
ginta. Atq3 in hūc modū cūcti re
ges ethеoꝝ ⁊ ſyrie eq̄s venunda
bant. Caplm̄.xj.

Rex[a] aūt ſalomō adama
uit mlieres[b] alienigenas
multas: filiā[c] q3 pharao
nis ⁊ moabitidas ⁊ ammonitidas
idumeas ⁊ ſidonias ⁊ cetheas de
gētib⁹ ſup q̄b⁹ dixit dn̄s filijs iſrl'
Nō ingrediemini ad eas: neq3 de
illis ingredient̄ ad vr̄as. Certiſſi
me eñi auertent corda vr̄a vt ſeq̄
mini deos eaꝝ. His itaq3 copula
tus ē ſalomō ardentiſſimo amore
Fuerūtq3[d] ei vxores q̄ſi regine ſep
tingēte ⁊ ꝯcubine trecēte: ⁊[e] auer
terūt mulieres cor ei⁹. Cūq3[f] iam
eēt ſenex: deprauatū ē cor ei⁹ ꝑ mu
lieres vt[g] ſequeret̄ deos alienos:
nec erat cor ei⁹ ꝑfectū cū dn̄o deo
ſuo: ſicut cor dauid pr̄is ei⁹: ſ3 cole
bat ſalomō aſthertē deā ſidonioꝝ
⁊ chāos deū moabitaꝝ ⁊ moloch
idolū ammonitarū. Fecitq3 ſalo
mon qđ nō placuerat coraꝫ dn̄o: ⁊
nō adimpleuit: vt ſequeret̄ dn̄m ſi
cut dauid pr̄ ei⁹. Tunc[h] edificauit
ſalomō phanū chamos idolo mo
ab i mōte q̄ eſt ꝯtra hierl'm: ⁊ mo
loch idolo filioꝝ āmon: atq3[i] i hūc
modū fecit vniuerſis vxorib⁹ ſuis

erat argētū nec alicui⁹ p̄cij putabat̄ ⁊c̄. hoc ē q2 erat modici p̄cij re
ſpectiue: ꝓpter qđ vaſa dom⁹ ſalomonis erant aurea. Cetera patēt vſ
q3 ibi. c Fecitq3 vt tanta abūdātia argēti ⁊c̄. hyꝑbole eſt. ad deno
tandū exceſſum multitudinis argēti ⁊ lignoꝝ cedri. d Et educebāt̄
equi ſalo. de egypto ⁊ de choa: q2 ibi emebāt̄: eo ꝙ ibi naſcunt̄ eq̄ for
tes ⁊ boni: ⁊ ꝫ iſtā trāſ
latiōnē choa eſt nomen
ꝓpriū loci. Dicit autē
Ra. ſa. ꝙ eſt nomen ap
pellatiuū: ⁊ ſignat ꝯgre
gatiōnē vel ſocietatē: ⁊
ꝫm hoc deber fieri pun
ct⁹. Et educebāt̄ eq̄ ſa
lomoni de egypto: ⁊ ſe
quit̄ talis ſn̄ia

e Et de choa negocia
tores ⁊c̄. ⁊ hoc eſt ſocie
tas vel multitudo mer
catoꝝ regis accepit mul
titudinē in emptiōe: qđ
exponēs Ra. ſa. dicit ꝙ
mercatores ſalomonis
emebāt oēs eq̄s egypti
ita ꝙ alij reges nō pote
rant hr̄e niſi ꝑ eos. vñ i
fine hui⁹ ca. ibidē dicit̄
Atq3 in hunc modū cū
cti reges ethеoꝝ ⁊ ſyrie
equos venūdabāt. In
hebreo hr̄. Et cuncti re
ges ethеoꝝ ⁊ ſyrie ꝑ ma
nus coꝝ. ſ. equos eme
bant. i. per man⁹ mercatoꝝ Salomonis: ⁊ inde ꝓueniebat ei magnū
lucrū. f Egrediebat̄ aūt. i. emebat̄ q̄driga. i. quatuor eq̄ curruales.
g Sexcentis ſiclis. ⁊ ſic quilibet equ⁹ vendebat̄. cl. ſiclis Moraliter
aūt thron⁹ ſalomonis eſt beata virgo: in cui⁹ gremio ſedit ver⁹ rex pa
cificus ih̄s xp̄s tanq̄ in regali ſolio. iſte thron⁹ dr̄ eburne⁹ candore cō
tinētie v̄ginalis: aure⁹ fulgore ſapie ſupnaturalis. Due man⁹ ſunt in
pletio mādatoꝝ: ⁊ ſuperogatio ꝯſilioꝝ. Sex gradus. ſex virtutes i vir
gine excellētes. ſ. humilitatis tenor: pauptatis amor: honeſtatis decor
pietatis dulcor: lōganimitatis vigor: charitatis feruor. Per leōes v̄o
deſignat̄ ꝓtātis terror: ꝫm ꝙ dr̄ Cant. vi. Terribilis vt caſtroꝝ acies
ordinata. ſ. ad debellādū aereas ꝓtātes ꝑ hui⁹ v̄ginis v̄tutē ⁊ merita

Capitulum. xi.

Rex aūt ſalomon. Poſtq̄ deſcriptū eſt temp⁹ in quo floruit re
gnū dauid ſub ſalomone. Hic ꝯñr deſcribit̄ temp⁹ in quo ſub
eodē incepit declinare. ⁊ ꝑ deſcribit̄ ſalomonis tranſgreſſio. ſecūdo pe
ne ꝯminat. o: ibi. Igit̄ irat⁹ eſt dn̄s. tercio aduerſarioꝝ ſuſcitatio: ibi.
Suſcitauit aūt. quarto mors ⁊ tumulatio ſalomonis: ibi. Reliquū āt
Circa ꝑmū oñdit̄ ꝑ tranſgreſſio ſalomonis in peccato luxurie. ſcđo in
pctō idolatrie: ibi. Cūq3 iam eſſet ſenex. Circa ꝑmū dr̄. a Rex autē
ſalomon adamauit. i. ardenter amauit. vt poſtea ſubdit̄. b Mulie
res alienigenas multas. ⁊ ſic tripliciť peccauit. ꝑ q2 iordinate ⁊ nimis
ardenter eas amauit. ſcđo q2 vxores alienigenas ſibi accepit ꝯtra le
gem moyſi Exo. xxxiiij. tercio q2 vxores ſibi vltra modū multiplicauit
ꝯtra legem Deut. xvij. vbi ꝓhibet̄ regi accipe vxores plurimas allici
entes animū ei⁹ c Filiā q3 pharaonis. hanc ſpāliter exprimit: quia
fuit ei⁹ vxor ꝑncipalis ⁊ magis dilecta. cetere aūt fuerūt adiuncte. Ce
tera patēt vſq3 ibi. d Fuerūtq3 ei vxores q̄ſi regine. dcc. Joſephus
aūt dicit ꝙ fuerūt. lxx. ⁊ ideo dicendū ꝙ. lxx. erant ꝑncipaliores alijs:
⁊ illas tm̄ numerat Joſeph⁹. vel aliter pōt dici ꝙ ſcriptura hic nume
rat domicellas ⁊ ſeruiētes aſſiſtentes ſuis vxorib⁹. ⁊ ſic de ſeptingen
tis hic numeratis: ſeptuaginta erāt vxores ei⁹ ⁊ regine: cetere aūt eaꝝ
domicelle. Si q̄s aūt velit ſequi textū ꝓut ſonat pōt dicere ꝙ ſalomō
ad tantā carnalitatē deuenerat: ꝙ frequēter de nouo v̄gines hr̄e vole
bat: ſicut habet̄ Heſter. ij. ca. de aſſuero rege ꝙ qualibet die habebat
vnā: ⁊ que ingrediebat̄ veſpe: egrediebat̄ mane. nec habebat licentiā
reuertēdi ad regē: niſi rex eā vocaſſ3 ex noīe: ⁊ ꝫm hunc modū infra du
os annos poterat multiplicari numer⁹ vſq3 ad ſeptingentas. e Et
auerterūt mulieres cor ei⁹: ab amore dei ⁊ obſeruātia p̄ceptoꝝ ei⁹: ſicͭ
dixerat dn̄s per moyſen. f Cūq3 iam eſſet ſenex. Hic ꝯñr oñdit̄ ei⁹
trāſgreſſio in pctō idolatrie cū dr̄. g Vt ſequeret̄ deos alie
nos. qđ nō eſt ſic intelligēdū ſalomonē ſic fuiſſe infatuatū: ꝙ in
idolis crederet aliq̄d eſſe diuinitatis: ſed nolēs offendere vxores
ſuas: ea adorabat: ſicut ⁊ adam comedit lignū vetitū ad ꝑſua
ſionē ſue vxoris ne eā contriſtaret. ſicut dicit Aug. ſup Gen. li.
xi. ⁊ d̄ ciui. dei li.
xiiij. ca. xi. q2 vir
nō fuit ſeductus
vt dicit ap̄lus. i.
Thimo. ij. ita ꝙ
crederet ꝙ per e
ſum illi⁹ ligni ha
beret ſciam boni
⁊ mali. ſicut ſug
geſſerat ſerpēs ꝑ
ut diffuſi⁹ decla
raui Gen. iij. ca.
h Tunc edifica
uit ſalomon pha
nū chamos ido
lo moab in mōte
q̄ eſt ꝯtra hierl'm
⁊c̄. i. i mōte oliue
ti. ⁊ iō cult⁹ idola
trie d̄ tota hierl'3
poterat vidri qđ
erat magnū inci
tamentū ad ido
latriā: ad quā po
pulus erat ꝓn⁹.
i Atq3 i hūc mo
dū fecit vniuerſis
vxoribus ſuis alienigenis: quod non eſt intelligendum ꝙ cui
libet faceret vnū templuꝫ. ſed oībus de vno cultu idolatrie fecit
vnū templū ꝓ idolo earū. Hic occurrit dubiū quō ſalomō dica
tur ſenex qn̄ deprauat⁹ fuit per mulieres: q2 dicit Ra. ſa. ⁊ alij he
brei ꝙ erat tm̄. xij. annoꝝ qn̄ incepit regnare. ⁊ in fine hui⁹ capi
tuli dicit ꝙ regnauit. xl. ānis. ⁊ ſic vixit tm̄ lij. annis Ipſe autē
deprauat⁹ fuit per mulieres ante mortē ſuā per ſex annos vl' cir
citer. q2 edificauit templa idoloꝝ plura ꝓ ſuis vxorib⁹ poſtq̄ fu
erat deprauat⁹: in quoꝝ edificationib⁹ fluxerūt plures anni: ⁊ ſic
qn̄ deprauatū fuit cor ei⁹: nō videt̄ habuiſſe vltra. xlvi. ānos vl'
circiter. ex tali v̄o etate null⁹ dr̄ ꝓprie ſenex. Ad hoc autē rn̄det
magiſter in hiſtorijs. d. ꝙ ſalomō regnauit. lxxx. ānis: ⁊ allegat
Joſephum hoc dicentē: ſcriptura tm̄ regni ſui tacet. xl. annos ſicͭ
ſ. ꝑ li. xiij. dicit̄ de ſaule ꝙ duob⁹ annis regnauit ſup iſrl'. ſ. bn̄
⁊ innocenter: ⁊ tacent̄. xviij. anni: in quib⁹ male ſe habuit: vt ibi
dē fuit dictū. S3 d̄ dicto magr̄i parū ē h̄ curādū. q2 cōtradicͭ ſi
bi ipſi ⁊ ēt ſcp̄ture. di. ei ibidē ꝙ ſalomō. xi. ānoꝝ genuit roboā ⁊
ꝙ roboā mortuo p̄re fuit. xl. ⁊ vn⁹ āni ⁊. ſ. xiij. dr̄ ꝙ. xl. vn⁹ āni
erat roboā cū regn̄re cepiſſ3. ⁊ ſic reuertit̄ ꝑmū dcm̄. ſ. ꝙ ſalomō vi
xit tm̄. lij. annis. Si aūt dicat̄ ꝙ roboā regnauit viuente p̄re. xl.
annis: ita ꝙ ꝑncipiū regni ſui computat̄ ab illo tp̄e quo pater
ſuus incepit deprauari: ſequit̄ ꝙ mortuo patre fuit. lxxx. ⁊ vn⁹
ānoꝝ. qđ ē ꝯtra dictū magiſtri vt patꝫ ex dictis: ⁊ etiā ꝯtra ſcrip
turā. q2 ca. ſequēti dr̄ ꝙ hieroboā audita morte ſalomōis reuer
ſus eſt de egypto: ⁊ venit cū alijs in ſichē vbi ꝯgregat⁹ eſt ppl's
ad conſtituēdū roboā regē. Ex quo videt̄ ꝙ nō regnauit viuē
te patre: ⁊ ſi dicat̄ ꝙ imo: ſed mortuo patre fuit ei⁹ regnū reno
uatū cū iā eēt. lxxx. ⁊ vn⁹ ānoꝝ: ⁊ de hac renouatōe loquit̄ capi
tulū ſequēs. hoc pꝫ falſum ꝑ lr̄am ſequētē: q2 ibidē ſubdit̄: ꝙ
roboā derelicto conſilio ſenū: adheſit ꝯſilio iuuenū qui nutriti
erāt cū eo. Ex quo patet ꝙ tunc erat roboā adhuc iuuenis qđ n̄
pōt dici de hoīe hn̄te. lxxx. ⁊ vnū ānos. vñ. ſ. ij. li. xix. dr̄. Erat āt
berzellai galaadites ſenex valde. i. octogenari⁹: ⁊ pſal. lxxxviij.
dicit̄. Si aūt in potētatib⁹. lxxx. āni. i. i bene ꝯplexionatis: ⁊ am
pli⁹ eoꝝ labor ⁊ dolor. Preterea illđ qđ dicͭ magiſter ꝙ ſalomō
xi. annoꝝ genuit roboā: videt̄ eſſe extraneū a v̄tute nature q2 ꝫ
dicta magiſtri nō ſolū. xi. ānoꝝ genuit: ſ3 cū haberet decē ⁊ tres
mēſes. qđ ſic pꝫ: q2 ſi roboā hēbat. xli. annos finito regno patr̄
xl. annoꝝ: ⁊ erat. xij. annoꝝ qn̄ incepit regnare. ſequit̄ ꝙ. xi. āno

alienigenis que adolebāt thura ⁊
immolabāt dijs. Igit[l] irat⁹ eſt do
min⁹ ſalomōi ꝙ auerſa eſſet mēs
ei⁹ a dn̄o deo iſrl': qui[k] apparuerat
ei ſcđo ⁊ p̄ceperat d̄ v̄bo hoc ne ſe
queret̄ deos alienos ⁊ nō cuſtodi
uit q̄ mandauit ei dn̄s. Dixit itaq3
dn̄s ſalomoni Quia habuiſti hoc
apud te ⁊ nō cuſtodiſti pactū meū
⁊ p̄cepta mea q̄ mandaui tibi dirū
pēs ſcindā regnū tuū: ⁊[l] dabo illđ
ſuo tuo veruntn̄[m] in dieb⁹ tuis nō
faciā ꝓpter dauid p̄rem tuū. De
manu filij tui ſcindā illđ: nec totū
regnū auferā: ſ3[n] tribū vnā dabo fi
lio tuo[o] ꝓpter dauid ſuū meū: ⁊[p]
hierl'm quā elegi. Suſcitauit[q] aūt
dn̄s aduerſariū ſalomōi adad idu
meū de ſemine regio q̄ erat in edō
Cū eñi eſſet dauid i idumea ⁊ aſcē
diſſet ioab princeps militie ad[r] ſe
peliēdū eos q̄ fuerāt interfecti ⁊ oc
cidiſſet oē maſculinū i idumea: ſex
eñi mēſib⁹ ibi morat⁹ ē ioab ⁊ oīs
iſrl' donec interimer3 oē maſculinū
i idumea: fugit adad ipē ⁊ viri idu
mei de ſeruis p̄ris ei⁹ cū eo vt ingre
deret̄ egyptū. Erat aūt adad pu
er puul⁹. Cūq3 ſurrexiſſent de ma
dian[s]: venerūt[t] in pharā. Tulerūt
q3 ſecū viros d̄ pharā ⁊ introierūt
egyptū ad pharaonē regē egypti
Qui dedit ei domū ⁊ cibos ꝯſtitu
it ⁊ terrā d̄legauit. Et inuenit adad
grām corā pharaone valde: intm̄
vt daret ei vxorē ſororē vxoris ſue
germanā tafnes regine. Genuit
q3 ei ſoror tafnes genabath filiū ⁊
nutriuit eū tafnes in domo pharao
nis. Eratq3 genabath habitās a
pud pharaonē cū filijs ei⁹. Cūq3[u]
audiſſ3 adad i egipto dormiſſe da
uid cū p̄rib⁹ ſuis ⁊[x] mortuū eſſe io
ab principē militie: dixit pharaoni
Dimitte me vt vadā in terrā meā
Dixitq3 ei pharao: quia eñi re apđ
me indiges vt queras ire ad terrā
tuā. At ille rn̄dit. Nulla. S3 ob
ſecro te vt dimittas me. Suſcita
uit[y] q3 ei de⁹ aduerſariū razō filiū
eliadā q̄ fugerat adadezer regē ſa
ba dn̄m ſuū. ⁊ ꝯgregauit ꝯtra eū
viros: ⁊ fact⁹ eſt princeps latronū
cū[z] interficeret eos dauid: abierūt[a]

ſalomonis roboā fuit nat⁹. ⁊ cū puer ſit in vtero matris. ix. mē
ſibus. ſequit̄ ꝙ qn̄ fuit genit⁹: ſalomō erat tm̄. x. annoꝝ ⁊ paruꝫ
plus. qđ nō videt̄ poſſibile nature. Ad hoc igit̄ incōueniēs re
mouēdū ⁊ repugnantiā ſcripture tollēdā ſaluo meliori iudicio
videt̄ ꝯuenienti⁹ dicere: ꝙ ſalomon poſtq̄. xl. ānis regnauerat
mortu⁹ eſt. ⁊ ſuc
ceſſit ei in regnuꝫ
filius ei⁹ roboaꝫ
hn̄s. xl. ⁊ vnū an
nū. ſicut dicͭ ſcrip
tura. S3 qn̄ ſalo
mon icepit regna
re nō ſolū habuit
xij. annos vt ab
alijs dicit̄. ſed nō
ꝓbat̄ nec ex ſcri
ptura ſacra habe
tur q2 exꝑmit an
nos regni ſui tm̄
non aūt exprimit
ānos ei⁹ qn̄ ince
pit regn̄re. nec an
nos tot⁹ vite ſue
imo habuit. xx.
vel plures ānos
in ꝑncipio regni
ſui: ⁊ ſic qn̄ mor
tu⁹ fuit. lx. annos
habuit ad min⁹.
⁊ ſic conueniēter
pōt dici ꝙ poſt. l
annos etatis ſue
deprauat⁹ fuit ꝑ
mulieres. ⁊ iā tūc
poterat dici ſenex
q2 ⁊ leuite ꝯpleto
q̄nq̄geſimo āno
etaꝫ ſue ſuire ceſ
ſabant in taber
nacl'o tāq̄ ſenes
vt habet̄ Nume.
viij. ⁊ habet̄ ꝙ
ſalomon non ge
nuit roboā. xi. vl'
x. annoꝝ. ſ3 mul
to pluriū. q2 ꝯtraxit cū matre ſua. ſ. roboā poſt ſuā coronationē
Ad illđ aūt qđ obijcit̄ in ꝯtrariū de dicto Ra. ſa. dicendū ꝙ de
dicto ei⁹ vel alioꝝ hebreoꝝ nō eſt multū curādū: niſi quātū con
ſonat ſacre ſcripture vel rōni: ſicut dixi pleni⁹ in ꝓlogo meo ſuꝑ
Gen. Silr' de dicto magiſtri ⁊ Joſephi idē eſt dicēdū: maxime
vbi eſt repugnātia ſcripture: ſicut in ꝓpoſito videt̄. vt pꝫ ex pre
dictis. Adhuc ꝯtra predicta obijcit̄ de v̄bo ſalomonis in ꝑnci
pio regni ſui. qđ hr̄. ſ. iij. ca. Ego ſum puer puul⁹ ignorās egreſ
ſum ⁊ introitū meū. Ex hoc dicit Ra. ſa. ⁊ aliq̄ alij ꝙ erat tm̄. xij
annoꝝ. ſed hoc non valet. q2 ante. ij. ca. dixerat dauid ſalomoni
recōmēdans ei punitionē Semei. Vir aūt ſapiens es ⁊ ſcias q̄
facies ei. vir aūt nō dicit̄ ꝓprie niſi hn̄s. xxx. annos vel circiter.
⁊ iō ſi ex illo v̄bo. Ego ſū puer puul⁹ ⁊c̄. arguat̄ ꝙ erat tm̄. xij.
annoꝝ: eadē rōne ex iſto poterit argui ꝙ erat. xxx. annoꝝ ⁊ ideo
illud v̄bū ſalomonis. Ego ſum puer ⁊c̄. intelligēdū eſt reſpectu
tāti regiminis ſibi impoſiti: ſicut dictū fuit ibidē: iō Exo. xxxiij.
dicit̄ ꝙ ioſue fili⁹ Nun puer nō recedebat de tabernaculo: ⁊ tm̄
tūc erat. xlij. annoꝝ ꝫm heb. ꝫ Joſephū. xliiij. q2 ꝫm heb. guber
nauit ppl'm. xxviij. annis. ꝫm Joſephū. xxvi. ⁊ moyſes ante ipm̄
xl. annis ab exitu de egypto. ⁊ ſic reſtat ꝙ ꝫm hebreos tūc erat
xlij. annoꝝ: ꝫm ioſephū. xliiij. quia vixit. cx. ānis. vt hr̄ Joſue vl
timo. Adhuc ꝯtra p̄dicta obijcit̄ de dictis hieronymi: q̄ in ep'la
ad vitalē preſbr̄m de ſalomōe ⁊ achaꝫ videt̄ dicere: ꝙ ſalomō
xi. annoꝝ vel min⁹ genuit roboā. ⁊ ꝙ. xij. āno etatis ſue accepit
regnū. Ad qđ dicendū ꝙ Hieronym⁹ nō loquit̄ ibi aſſertiue vt
manifeſte patet ex fine eiuſdem epiſtole. ſed ſuppoſito ꝙ tunc re
gnare inceperit et roboam genuerit: ſicut dictū eſt: reſpōdet quō
hoc ſit poſſibile: inducēs ad hoc exemplū cuiuſdā mulieris nu
triēis puulū qui in eodē lecto cū ea iacebat. ⁊ cū decimū annū
etatis impleſſet: ⁊ illa fuiſſet calefacta vino: induxit puerū ad carnales
copulaꝫ. ⁊ ſic alijs noctibus ſequentib⁹ que de eodem concepit ⁊ infra
duos menſes venter eius intumuit. Hieronym⁹ aūt attribuit hoc ma
gis virtuti diuine q̄ nature: vt facin⁹ occultū per ſignū euidēs pande
ret. ⁊ ſic argumētū eſt ad oppoſitū. ſ. ꝙ virtute nature ſalomō. x. ānoꝝ
nō genuit roboam.
l Igit̄ irat⁹ eſt dn̄s de
ſcp̄ta ſalomōis trāſgreſ
ſione. hic ꝯñr deſcribit̄
ꝯminatio pene. ſ. ſciſſio
regni ſui tempe filij ſui.
⁊ pꝫ lr̄a paucis excepꝫ.
k Qui apparuerat ei
ſcđo. ſemel in gabaon.
⁊ ſemel poſt edificatiōꝫ
tēpli. vt dictū fuit. ſ. ix.
l Et dabo illđ ſuo tuo
ſ. hieroboā qui fuit ſu⁹
ſalomonis: vt hr̄. ſ.
m Verūtamē in dieb⁹
tuis ⁊c̄. q2 in vita ſua in
ſtituerat regē ſalomonē
vt dictū eſt. ſ. ꝑ capi. ⁊
iō ſi fuiſſet regnū ſciſſuꝫ
tp̄e ſalomonis: videret̄
h̄ redūdare in culpā da
uid ⁊ ēt i obprobriū: q2
memoria ei⁹ adhuc erat
multū recēs
n Tribū vnaꝫ dabo fi
lio tuo. tribus eñi iuda
nō fuit ſibi data q2 erat
ſua: nec trib⁹ leui: quia
erat diſperſa per oēs tri
bus: et declinante ꝑplo
ad cultū vituloꝝ: cōpul
ſa eſt venire ad ſortē iu
de ⁊ beniami. ⁊ ſic ſola
trib⁹ beniami ꝓꝑe loq̄n
do fuit data ipſi roboā
o Propter dauid ſuū
meū. vt aliquis d̄ ſemie
ei⁹ ſedeat i regali ſolio.
p Et hierl'm quā elegi.
vt vbi viget cult⁹ diui
nus: ibi remaneat honor regius Hic aūt occurrit dubiū: quō trāſgreſ
ſio ſalomonis dicat̄ cā ſciſſionis regni. cū. ſ. ij. li. ca. xix. dictū fuerit ꝙ
ſententia dauid iniqua q̄ medietatē hereditatis hiſboſeth dedit Se
be ſuo ſuo: cā fuerit hui⁹ ſciſſionis. Ad qđ dicendū ꝙ nō eſt incōueni
ens duas cās partiales ad vnū cōcurrere effectū: ⁊ ſic fuit in ꝓpoſito
q2 vtrūq3 fuit cauſa partialis. q Suſcitauit aūt Hic ꝯñr ponit̄ tri
um aduerſarioꝝ ſuſcitatio ꝯtra ſalomonē. ⁊ ꝫm hoc diuidit̄ in tres ꝑ
tes. ſecūda ibi. Suſcitauit ei. tercia ibi Hieroboā quoq3. Prim⁹ autē
aduerſarius fuit adad idume⁹ de ſemine regio. qui cū aliquib⁹ euaſit
manū dauid interficiētis idumeos ⁊ creuit in egypto ⁊ tp̄e ſalomōis
redijt ad hoc ꝙ terrā idumee poſſet recuperare: vel ſaltē ſalomonē fili
um dauid infeſtare. ⁊ patꝫ littera paucis exceptis que diſcurrentur.
r Ad ſepeliendū eos ⁊c̄. ſcriptū eſt eñi Deut. xxiij. Non abominaberiſ
idumeū: q2 frater tu⁹ eſt. filij eñi iſrl' ⁊ idumei de duob⁹ fratrib⁹ deſcen
derūt ſ. Jacob ⁊ Eſau. ꝓpter ꝙ dauid idumeos qui in bello ceciderūt
p̄cepit ſepeliri. ⁊ in h̄ fecit ſibi bonū nomē: eo ꝙ preſtiterat occiſis iſtā
humanitatē: ſicut dictū fuit. ſ. ij. lib. viij. capl'o s Cūq3 ſurrexiſſent
de madian. terre nomē eſt ad quā primo ꝯfugerant. t Venerunt in
pharā. locus eſt in terra madian. Cetera patent vſq3 ibi. u Cumq3
audiſſet adad i egypto dormiſſe dauid: q2 mortu⁹ fuit morte naturali:
iō ſcriptura dicit eū dormiſſe. x Et mortuū eē ioab. q2 fuit interfect⁹
gladio. y Suſcitauit quoq3 ei. Hic ponit ſcđs aduerſari⁹ ſalomo
nis. ſ. razon: qui fugiēs regē ſyrie adadezer eū ꝑſequētē ꝓpter offenſā
quā i eū ꝯmiſerat aggregauit ſibi alios viros malos. ⁊ fact⁹ ē ꝑnceps
latronū regnū Adadezer infeſtantiū. Adad v̄o rediens de egypto idu
meā obtinere nō potuit. eo ꝙ ſalomō eā bn̄ munierat: ⁊ ideo ꝯiūxit ſe
p̄dicto razō iuuādo eū vt fieret rex ſyrie. ⁊ ſic razon iuuaret eū ad obti
nēdū regnū idumee ꝯ ſalomonē: ⁊ ex dicͭ pꝫ lr̄a vſq3 ibi. z Cū inter
ficeret eos dauid. i. tp̄e quo pugnauit dauid ꝯtra ſyros tūc iſte razon

Universidad de Salamanca. BGH.

habuit temp⁹ oportunū vt infeſtaret dn̄i ſui regnū. q2 vaſtato regno p̄ dauid: habuit liberiorē ingreſſum. ideo ſubdit̄. a Abierūtq̄ʒ damaſcū. que erat ciuitas regia. b Eratq̄ʒ aduerſari⁹ iſrael cunctis diebus ſalomonis. hoc videt̄ eſſe ꝯtra illud qđ dictū eſt. ſ. iiij. ca. Juda ⁊ iſrl' innumerabiles ſicut harena maris: comedētes ⁊ bibētes atq̄ʒ letātes cunctis dieb⁹ ſalomonis. Dicēdū ꝙ lʒ cūctis diebus ſalomonis iſte fuerit aduerſari⁹ ei⁹ volūtate nocendi: tn̄ in effectu nō multū nocuit ei p̄ qđ impediret̄ notabiliter pax ppl'i. ⁊ hoc ē malū adad: q2 vt dictuʒ eſt ille Adad induxit razon ad hoc ꝙ eēt aduerſari⁹ iſrael.

b Ut remaneat lucerna dauid. i. memoria bonitatis ſue. ꝓpter cui⁹ meritū in ſemine ſuo remāſit nomē regiū. c Et affligam ſemē dauid ſup̄ hoc. i. ſup̄ diuiſionē regni. d Uerūtn̄ nō cunctis dieb⁹. ⁊ in hoc predixit regnū iſrl' reſtituēdū ꝑ meſſiā venturuʒ: vt dicit Ra. ſa. ſed ipſe ⁊ alij iudei h̄ intelligūt de reſtitutiōe regni tp̄alis. propter qđ apl'i adhuc rudes q2 nōdū receꝑant plenitudinē ſp̄uſſancti q̄ſierūt a xp̄o Dn̄e ſi in tēpe h̄ reſtitues regnuʒ iſrl'. vt h̄r Act. i. reſtitutio tn̄ iam erat facta in xp̄i reſurrectiōe ſʒ ꝙ dicit ipſe Math. vltio. Data ē mihi ois ptās ⁊c. ſʒ euidenti⁹ h̄ erit in iudicio: qn̄ oia ſubijciēt̄ pedib⁹ ei⁹. ſm ꝙ dicit apoſtol⁹ Heb. ij. Cetera patēt ex dictis.

c Regnauitq̄ʒ in ſyria. ſ. ipſe razon. vt p̄dictū ē

d Hieroboam quoq̄ʒ. Hic ponit̄ terci⁹ aduerſari⁹ cum dr̄ Hieroboā fili⁹ nabath. Dicūt aliqui ꝙ iſte nabath pat̄ Hieroboā fuit ideʒ qđ ſemei ⁊ qđ vxor ei⁹ nutriens hieroboā: reducebat ſibi freq̄nter ad memoriā interfectionē p̄ris ſui a ſalomone: vt dictū eſt. ſ. iij. ca. ⁊ ꝓpter hoc de ea hic fit mentio.

e Ephrate⁹. i. de tribu ephraim Et hec ē cauſa rebellionis que ſequit̄.

f Quia ſalo. edifi. mello. de iſto edificio dictū eſt. ſ. ca. ix. Dicūt em̄ aliqui ꝙ ſalomon vidēs induſtriā hieroboā: primo poſuit eū ſup̄ tributa dom⁹ Joſeph. i. duarū tribuuʒ. ſ. ephraim ⁊ manaſſe. poſtea v̄o poſuit eū ſup̄ op⁹ edificij mello: licet p̄ ſcribat̄ officiū aliud: q2 freq̄nter i ſacra ſcriptura p⁹us facta poſtmodū narrant̄: ⁊ ip̄e ex hoc fuit idignatus: eo ꝙ de maiori officio erat poſit⁹ in minori: ꝓpt̄ qđ exiuit de hieruſalē: cui obuiās abias ſylonites ꝓph̄a dixit ei ꝙ regnatur⁹ erat ſup̄ x. trib⁹: ⁊ ſic aīat⁹ v̄bis ꝓph̄e incepit ꝯtra ſalomonē murmurare ⁊ alios ſolicitare ad rebellandū ſalomoni: qđ cū audiſſet ſalomō voluit eū occidere. ſed ipſe fugit in egyptū vſq̄ʒ ad mortē ſalomonis. Ra. ſa. v̄o dicit ꝙ hieroboā reprehendit ſalomonē eo ꝙ claudebat locū illū quē dauid dimiſerat apertū ꝓpter deuotionē venientiū ad feſta in hierl'm: ſicut dictū fuit. ſ. ix. ca. ꝓpter qđ ſalomō indignat⁹ eiecit eū: qui egreſſus de hierl'm inuenit abiam ꝓph̄am ſicut dictū eſt. Joſeph⁹ v̄o dicit ꝙ ſalomon p̄ poſuit hieroboā ſup̄ operarios in edificio mello: ⁊ q2 vidit eū prudētē ⁊ ſolicitū in ope illo: poſtea poſuit eū in maiori officio. ſ. ſuper tributa dom⁹ ioſeph: ſicut ſcribit̄. ⁊ tūc abias dixit ſibi ea que p̄dicta ſunt. ex quib⁹ animat⁹ cepit ſolicitare illos de tribu ephraim ⁊ manaſſe vt receder̄et a ſalomone: ꝓpter qđ ſalomon voluit eū occidere: ſʒ fugit in egyptū. vt p̄dictū ē: ex dictis patet littera vſq̄ʒ ibi. a Apprehendenſq̄ʒ abias palliū ſuū no. quo opt⁹ erat ſcidit in. xij. partes. qđ fecit duplici de cauſa. Una eſt. q2 ꝓph̄e aliqn̄ ꝓph̄abant nō ſolū v̄bis ſʒ etiā ſenſibilib⁹ ſignis: ſicut Eſa. iuit nudus ⁊ diſcalciat⁹ Eſa. ca. xx. ⁊ Hieremias poſuit cathenas ligneas in collo ſuo Hiere. xviij. vt moueret̄ ad credēdū auditu ⁊ viſu. Alia vt hieroboā aduerteret ꝙ palliū ſuū nouū nō ſcidiſſet libenter ꝓ nihilo ſed ꝓ veritatis iudicio.

qʒ damaſcū ⁊ habitauerūt ibi: ⁊ cōſtituerūt eū regē i damaſco: eratq̄ʒ[b] aduerſari⁹ iſrl' cunctis diebus ſalomonis. Et hoc eſt malū adad ⁊ odiū ꝯtra iſrael: regnauitq̄ʒ[c] in ſyria Hieroboā q̄ʒ fili⁹ nabath ephrate⁹[e] de ſareda ſu⁹ ſalomōis cuius mater erat noīe Serua mulier vidua leuauit manuʒ ꝯtra regē. Et hec eſt cā rebellionis aduerſus eū q2[f] ſalomon edificauit mello: ⁊ coēquit voraginē ciuitatis dauid patris ſui. Erat aūt hieroboā vir fortis ⁊ potēs. Uidenſq̄ʒ ſalomon adoleſcēteʒ bone indolis ⁊ iduſtriū ꝯſtituerat euʒ prefectū ſup̄ tributa vniuerſe dom⁹ ioſeph. Factū eſt igit̄ in tp̄e illo vt hieroboā egrederetur de hierl'm ⁊ inueniret eū abias ſylonites ꝓpheta in via opertus pallio nouo. erant aūt duo tm̄ in agro. Apprehēdēſq̄ʒ[a] abias palliū ſuū nouū q̄[o] coopt⁹ fuit cidit i duodeci ptes: ⁊ ait ad hieroboā. Tolle tibi decē ſciſſuras. Hec. n. dicit dn̄s de⁹ iſrl'. Ego ſcindā regnū d̄ manu ſalomōis: ⁊ dabo tibi deceʒ trib⁹ Porro vna trib⁹ remanebit ei ꝓpter ſeruū meū dauid: ⁊ hieruſalē ciuitatē quā elegi ex oīb⁹ tribubus iſrl' ꝙ dereliquerit me ⁊ adorauerit aſthenthē deā ſidoniorū ⁊ chamos deū moab: ⁊ moloch deū filiorꝝ āmon: ⁊ nō ambulauerit i viīs meis vt faceret iuſticiaʒ corā me ⁊ p̄cepta mea et iudicia ſicut dauid p̄r ei⁹. Nec auferā oē regnū d̄ manu ei⁹: ſʒ ducē ponā eū cunctis diebus vite ſue ꝓpter dauid ſuū meum quē elegi q̄ cuſtodiuit mādata mea ⁊ p̄cepta mea. Auferā aūt regnū d̄ manu filij ei⁹ ⁊ dabo tibi decē trib⁹: filio āt ei⁹ dabo tribū vnā vt[b] remaneat lucerna dauid ſeruo meo cūctis dieb⁹ corā me i hierl'm ciuitate quā elegi vt eēt nomē meum ibi: te aūt aſſumā ⁊ regnabiſ ſuꝑ oīa q̄ deſiderat aīa tua: eriſq̄ʒ rex ſuper iſrael Si igit̄ audieriſ oīa q̄ p̄cepero tibi ⁊ ambulaueris i viīs meis: ⁊ feceris qđ rectuʒ ē corā me cuſtodiēs mandata mea ⁊ p̄cepta mea ſicut fecit dauid ſu⁹ me⁹: ero tecū ⁊ edificabo tibi domū fideleʒ quō edificaui dauid domuʒ: ⁊ tradā tibi iſrl': ⁊[c] affligā ſemen dauid ſup̄ hoc verūtn̄[d] nō cūctis diebus Uoluit ergo ſalomon interficere hieroboā: q̄ ſurrexit ⁊ aufugit i egiptū ad ſeſac regeʒ egypti: ⁊ fuit in egipto vſq̄ʒ ad mortē ſalomonis Reliquū[e] aūt verborꝝ ſalomonis ⁊ oīa q̄ fecit ⁊ ſapiā ei⁹. ecce vniuerſa ſcripta[f] ſunt i libro verborꝝ dierū ſalomonis. Dies aūt quos regnauit ſalomō i hierl'm ſup̄ oēm iſrael

e Reliquū autē. Hic ꝯn̄r ponitur mors ſalomonis ⁊ eius tumulatio cū quadā epilogatōe fcōꝝ ſuorꝝ cū dr̄ Reliquū āt verborꝝ ⁊c.

f Scripta ſūt i libro v̄borꝝ ſalomonis. Dicūt aliq̄ ꝙ ē liber Paralip. ſʒ meli⁹ dr̄ ꝙ ſit ali⁹ liber ꝑ Nabuzardā cōbuſt⁹ ⁊ nō reparatus. cet̄a patēt ex ſup̄dictis. De ſtatu aūt ei⁹ vtrū ſit ſaluat⁹ vel non: dictū fuit. ſ. ij. libro. ca. vij.

In caplo. xi. vbi dr̄ i poſtilla. Hic occurrit dubium quō ſalomō dicat̄ ſenex qn̄ deprauat⁹ ē ꝑ mlieres Additio. i.
Ec altercatio ꝓlixa de ſenectute ſalomonis nō videt̄ neceſſaria. poſſʒ em̄ rōnabiliter dici ꝙ ſalomon dicendus eſt ſenex cū eēt q̄nquaginta ānorꝝ fere. Nā etates nō ſolū menſurant̄ ſm ānos vel ſm ea que ad incremētū ſeu diminutionē corꝑaliū viriū ptinēt. ſʒ ēt dicūt̄ i ſacra ſcp̄tura reſpectiue ſʒ ſtat⁹ ſeu mores pſonarꝝ. nā ſʒ Amb. in ſmone paſchali. Etates quidē nō ſolū ſunt annorꝝ ſʒ etiā meritorꝝ. iuxta illud Sap. iiij. Senect⁹ venerabilis nō diuturna nec nūero ānorꝝ cōputata. Poſtillator ēt. ſ. in h̄ ca. dic̄ ꝙ ſalomon dr̄ in ſacra ſcriptura puer paruul⁹ in p̄ncipio regni ſui: nō ſm ānorꝝ numerū q2 iā ſʒ eū trāſiuerat pueritia: ſʒ dr̄ puul⁹ puer reſpectu tanti regiminis ſibi impoſiti: ſicut ēt de Joſue Exo. xxxiij. dr̄ ꝙ erat puer cū ēt trāſiſſet quadrageſimū annū vt infra ſatꝭ ꝯprobat̄. Ex quib⁹ ſequit̄ ꝙ nō eſt icōueniēs vt ſalomō dicat̄ ſenex etiā q̄nquagenari⁹. vel aliquā tulū infra reſpectu tāte ſciētie ſibi diuinit⁹ collate nā ſm Aug. ſenect⁹ nihil aliud eſt q̄ʒ can⁹ ſapiēſq̄ʒ intellectus. Alio mō pōt ſcp̄tura ſaluari dicendo ꝙ licet ſalomon incepiſſet deprauari ꝑ mulieres an̄ ſenectutē pſeuerauerit tn̄ in illa prauitate vſq̄ʒ ad ſenectutē incluſiue, ⁊ ſcp̄tura attribuit hoc etati ſe-

nectutis ad maiorē grauitatē peccati. ſilr in maiorē admiratiōʒ grauī⁹ em̄ eſtimat̄ peccm̄ ſuū ex hoc ꝙ in ſenib⁹ cūcta vicia p̄ter auariciā ſm Aug. ſeneſcūt: ⁊ tn̄ i tāto ſene libido ⁊ idolatria iuueneſcerent.

In eo. ca. xi. vbi dr̄ in poſtil. Sʒ de dicto magr̄i ſcʒ hyſtoriarū parū eſt hic curādū qui ꝯtradicit ſibiipi ⁊ ēt ſcripture.

Additio ſecūda.
Magiſter hiſtoriarū nō videt̄ ſibiipi ꝯtradicere nec ēt ſcripture. vt poſtillator ſibi imponit. Nam opiniones ioſephi nō aſſerēdo. ſʒ tm̄ recitando ponit in h̄ loco. In alijs v̄o hui⁹ paſſus ſeq̄t̄ planū ſenſuʒ ſcp̄ture. vt pʒ verba ſua intuēti

In eodē. ca. xi. vbi dr̄ in poſtil. Ut remaneat lucerna dauid. i. memoria bonitatis dauid.

Additio tercia.
Hi tranſlatio nr̄a habet. Ut remaneat lucerna dauid In hebreo h̄r. vt remaneat nouale ipſi dauid Eadē em̄ dictio que h̄ pōit̄. vbi i trāſlatiōe nr̄a dr̄ lucerna. habet̄ oſee. x. vbi dr̄. Innouate vobis nouale. Silr Hiere. iiij. vbi ſilr̄a v̄ba ponūt̄. ⁊ eſt ſenſus vt remaneat ipſi dauid aliq̄ poſſeſſio in hierl'm. quaſi diceret de⁹: nolo vt dauid remaneat totalit̄ a regno ſpoliat⁹ Replica
In capi. xi. vbi ſalomon ſenex dr̄ deprauat⁹ per mulieres poſtill'. diſputat ꝯtra falſam opinionē ioſephi quā ſcolaſtica hyſtoria ꝯmēdat. in ꝯcluſiōe tn̄ ꝯcordat cuʒ burg. quō vir xl. ānorꝝ pōt dici ſenex ꝓlixitas burg. diſplicet que tn̄ reſpiciendo ad materiā nō ē inutilis. cū tn̄ burg. ſepe facit longos tractat⁹ de lana caprina put pʒ Gen̄. i. ⁊ Exo d̄. iij. ⁊. xx. ⁊ nitit̄ excuſare ſcolaſticā hiſtoriā: quaſi nō dicat vt ioſeph⁹ ſed ſolū recitet qđ tn̄ falſum eſt: q2 nō ſolū recitat: ſʒ dictū ꝯmēdat di. pleni⁹ Joſephus dicit.

Capitulū. xij.

Enit aūt roboā. Supi⁹ actū eſt de regno dauid vnito. Hic ꝯn̄r agit̄ de regno ei⁹ diuiſo in regnū iſrael ⁊ regnū iuda: ⁊ q2 regnū iſrl' ſiue. x. tribuū incepit accidētaliter. ſ. ex diuiſione regni dauid qui fuit de tribu iuda. iō p̄ncipalit̄ agitur de regib⁹ iuda. ⁊ ex cōſequēti de regib⁹ iſrl' eis ꝯregnātibuſ ⁊ iō quantū ptinet ad hūc terciū librū. p̄ agit̄ de roboā ⁊ hieroboā ſibi ꝯregnāte. ſcđo de abia ⁊ aſa ⁊ regib⁹ iſrl' eis ꝯregnātibus. xv. ca. tercio de ioſaphat ⁊ de achab partim ſecū regnante capi. xvij. Tp̄e v̄o roboā ꝯtigit regni diuiſio: ⁊ iō hec diuiſio p̄mittit̄. ſcđo vtriuſq̄ʒ ꝯditio d̄ſcribit̄: ibi. Edificauit aūt. Prima in tres. q2 p̄ ponit̄ diuiſionis occaſio. ſcđo ip̄a diuiſio: ibi. Uidens itaq̄ʒ ppl's. tercio diuiſiōis ꝯfirmatio: ibi. Uenit āt roboā Occaſio v̄o diuiſionis regni fuit dura rn̄ſio roboā: quā dedit ppl'o de conſilio iuuenū ſp̄reto ꝯſilio ſenū ⁊ h̄ eſt qđ dicitur.
a Uenit aūt roboā in ſichē. q2 ille loc⁹ erat quaſi i medio regni ⁊ iō ppl's ibi poterat facili⁹ ꝯgregari. fuerat etiā ibi prim⁹ rex iſrael. ſ. abimelech inſtitut⁹: ⁊ iō ibi fuit ppl's ꝯgregat⁹ ad inſtituēdum regē roboā. b At v̄o hieroboā ⁊c. audita morte ſalomōis venit illuc deſiderio regnādi. ſicut dictū fuerat ibi. c Miſeruntq̄ʒ ⁊ vocauerunt eū. erat em̄ magn⁹ hō: ⁊ iō fuit vocat⁹ ad iſtā inſtitutioneʒ: q2 ppl's volebat petere aliquā relaxationē. ſm ꝙ ſubdit̄. d Pater tuus duriſſimū iugū ipo. no. hoc videt̄ eſſe ꝯtra illud qđ. ſ. dictū ē. De filijs aūt iſrl' non ꝯſtituit ſalomon ſuire quēq̄ʒ. ix. ca. Ad qđ dicēdū ꝙ verū eſt in opib⁹ vilib⁹ tn̄ miniſtrabāt expēſas ſalomonis ſingulis mēſibus per. xij. p̄fectos ſuper ppl'ʒ poſitos ⁊ hoc reputabat ppl's iugum graue. q2 expēſe ſalomonis erant valde magne vt h̄r. ſ. iiij cap̄. Cetera patent vſq̄ʒ ibi.

xl. āni ſūt. Dormiuitq̄ʒ ſalomō cū p̄rib⁹ ſuis ⁊ ſepult⁹ ē in ciuitate dauid p̄ris ſui: regnauitq̄ʒ roboā filius ei⁹ ꝓ eo. Caplm. xii.

Enit[a] aūt roboā in ſichē Illuc em̄ cōgregat⁹ erat oīs ppl's iſrael ad ꝯſtituēdū eū regē. At[b] v̄o hieroboā fili⁹ nabath cū adhuc eēt i egypto ꝓfugus a facie ſalomōis regis: audita morte ei⁹ reuerſ⁹ ē d̄ egypto. Miſerūtq̄ʒ[c] ⁊ vocauerūt eū. Uenit ergo hieroboā ⁊ oīs multitudo iſrl' ⁊ locuti ſūt ad roboā dicētes. Pater[d] tu⁹ duriſſimū iugū ipoſuit nob̄ tu itaq̄ʒ nūc iminue paululū d̄ ipio p̄ris tui duriſſimo ⁊ d̄ iugo grauiſſimo qđ ipoſuit nob̄ ⁊ ſuiem⁹ tibi Qui ait eis. Jte vſq̄ʒ ad terciū diē ⁊ reuertimini ad me. Cumq̄ʒ abiſſet ppl's: iniit ꝯſiliū rex roboā cū ſenionb⁹ q̄ aſſiſtebāt corā ſalomōe p̄re ei⁹ cū adhuc viueret: ⁊ ait eis. Qđ datis ꝯſiliū vt rn̄deā pp'lo. Qui dixerūt ei. Si[e] hodie obedieriſ ppl'o huic ⁊ ſuieris ⁊ petitōni eorꝝ ceſſeris locutuſq̄ʒ fueris ad eos v̄ba lenia. erūt tibi ſui cūctis dieb⁹ Qui dereliq̄t[f] ꝯſilium ſenū qđ d̄derant ei ⁊[g] adhibuit adoleſcētes q̄ nutriti fuerāt cū eo ⁊ aſſiſtebāt illi: dixitq̄ʒ ad eos. Qđ mihi datis ꝯſiliuʒ vt rn̄deā ppl'o huic: q̄ dixerūt mihi leui⁹ fac iugū qđ ipoſuit p̄r tu⁹ ſup̄ nos. Et dixerūt ei iuuenes q̄ nutriti fuerāt cū eo. Sic loq̄re ppl'o huic q̄ locuti ſūt ad te dicētes. P̄r tuus aggrauauit iugū nr̄m: tu releua nos ſic loq̄ris ad eoſ. Minim⁹[h] digit⁹ me⁹ groſſior ē dorſo p̄ris mei Et nūc p̄r me⁹ poſuit ſup̄ vos iugū graue: ego autē addā ſup̄ iugū vr̄m. P̄r me⁹ cecidit vos flagell' ego[i] āt cedā vos ſcorpiōib⁹. Uenit ergo hieroboā ⁊ oīs ppl's ad roboā die tcia ſic̄ locut⁹ fuerat rex dicēs: reuertimini ad me die tcia. Rn̄ditq̄ʒ rex ppl'o dura: derelicto ꝯſilio ſeniorꝝ qđ ei dederāt: ⁊ locut⁹ ē eis ſʒ ꝯſiliū iuuenū dicēs. p̄r me⁹ aggrauauit iugū vr̄m: ego aūt addā iugo vr̄o. p̄r me⁹ cecidit vos flagellis: ego āt cedā vos ſcorpiōib⁹ Et nō acq̄euit rex ppl'o: q̄m auer-

e Si hodie obedieris ppl'o huic ⁊c. ſcʒ ꝯdeſcēdēdo ei⁹ peritōi. Jſti ei ſ. ſenes per experientiam ſciebant modū tenendi ppl'm in ſubiectione

f Qui dereliquit conſiliū ſenū. reputabat em̄ ſe valētiorē p̄re ſuo. ⁊ iō durū erat ei aliquid remittere.

g Et adhibuit adoleſcētes. ſ. magis morib⁹ ⁊ ſciētia q̄ʒ etate: q2 nutriti fuerant cū roboā q̄ iā habebat. xl. ⁊ vnū annos.

h Minim⁹ digit⁹ me⁹ groſſior ē dorſo patris mei. Jſtud fuit ꝯſilium valde fatuū, ⁊ p̄ſūptuoſuʒ: q2 ſalomon fuit rex excellētiſſim⁹: vt pʒ ex ſupradictꝭ. Roboā v̄o erat rudis ⁊ corde pauido. vt h̄r. ij. palip̄. ca. xiij.
i Ego aūt cedā vos ſcorpionib⁹. eſt aūt ſcorpio gen⁹ flagelli duriſſimi: hn̄s in fine cordularū ſeu cathenarꝝ nodulos plūbeos vel ferreos. ⁊ iō vocat̄ ſcorpio: q2 grauit̄ pūgit. ⁊ q2 ſic̄ ſcorpio pungit cauda eam ſup̄ caput reflectēdo: ſic extremitas hui⁹ flagelli in q̄ eſt plūbū vel ferrū pcutiendo reflectit̄ ad anteri⁹ pcutiētis ſup̄ corp⁹ pcuſſi. cetera patent ex dictis. k Uidēs itaq̄ʒ. poſita occaſione diuiſionis. h̄ ponit̄ ipſa diuiſio cū dr̄. Uidēs itaq̄ʒ po. ꝙ noluiſſʒ eos audire. de oneris releuatione. ſed maḡ ꝯminat⁹ fuiſſet de aggrauatōe. l Rn̄dit ei. ſ. dura ꝑ duris. d. m Que nobis pars in dauid ⁊c. i. nō habuit regnuʒ ex hereditate paterna. ⁊ iō poſſum⁹ aliū eligere: ⁊ ſilr̄e v̄bū dixit ſeba fili⁹ bochri in rebellione ꝯtra dauid. vt h̄r. ſ. ij. li. xx. ca. n Nūc vide domū tuā dauid. i. ppl'm tibi adherentē. q. d. modic⁹ eſt. Ra. ſa. exponit hoc de tēplo de ordinatiōe dauid edificato. q. d. nō curam⁹ de eo.
q Miſitq̄ʒ rex roboā adurā qui erat ſup̄ tributa. vt pacificaret ppl'm d. ꝙ illud v̄bū fuiſſet leuiter dictū. et ꝙ ꝓpter hoc nō deberēt a regere cedere. a Et lapidauit eū oīs iſrl'. in ꝯtemptū dn̄i ſui: ⁊ q2 habebāt eū ſuſpectū ne fuiſſet in ꝯſilio reḡ rn̄dēdi eis mō p̄dicto: q2 illi qui ſūt ſup̄ tributa ſolēt conſulere de augmēto ipſorꝝ. b Porro rex roboā feſtin⁹ aſcē. currū ⁊c. timēs ne ſilr̄ lapidarēt eū c Factū eſt aūt cum au. oīs iſrl' ꝙ reuerſus eēt hieroboā. ſ. de egypto vbi fugerat timore ſalomonis. fuerat em̄ cū alijs vt p̄dictū eſt in ſichē. ⁊ ꝑ hoc diuulgat⁹ fuit vbiq̄ʒ aduēt⁹ ei⁹. d Miſerūt ⁊ voca. eū. ad inſtitutionē alterius reḡ a roboā. ⁊ ꝯſtituerūt eū regē. tū q2 erat vir forꝭ ⁊ induſtri⁹. vt habet̄ ca. p̄cedenti. tū q2 fuerat inimic⁹ ſalomonis: ⁊ ſic libenti⁹ guerraʒ ꝯtra roboā filiū ei⁹ ſuſcipet. tū q2 erat de tribu ephraim que erat belli coſior poſt tribū iuda. per hoc em̄ impleta ē ꝓph̄ia iacob p̄triarche qui benedicēs filijs ioſeph p̄poſuit ephraim iuniorē manaſſe. vt h̄r Gen̄.

Universidad de Salamanca. BGH.

xlviij. qꝛ de ephraim futur⁹ erat rex decẽ tribuũ. ꝛ ꝓpħa Abie ſyloniꝭ ponitur ca. precedẽti. e Venit aũt. Hic ↄ̃nr ponit̃ p̃dicte diuiſionis ↄfirmatio p hoc ꝙ Semeias ꝓpħa de mãdato dei inhibuit roboã ꝛ ſibi adherentib⁹ ne pugnarẽt ↄtra .x. trib⁹. ſ. ad remouẽdũ regnũ: qꝛ d̃ voluntate dei erat diuiſũ: ꝛ pꝫ lr̃a. f Edificauit aũt. Hic ↄ̃nr deſcribitur vtriuſqꝫ reg̃ ↄdi/tio. ꝛ p̃ ipſi⁹ hieroboaꝫ ſcd̃o ipſi⁹ roboaꝫ. xiiij. c. vltra mediũ: ibi. Porro roboã. Prĩa diuidit̃ i tres qꝛ p̃ deſcribit̃ ipi⁹ hieroboaꝫ p̃uaricatio. ſcd̃o p̃uaricationis re/p̃henſio ca. xiij. ꝛ tercio punitio ca. xiiij. Circa p̃mum dr̃.

f Edificauit aũt hieroboã ſichẽ ꝛc̃. vt enĩ meli⁹ poſſet reſiſtere regno iuda ꝛ ipꝫ infeſtare: edificauit fortalicia.

g Dixitqꝫ hieroboã i corde ſuo. i. ꝓbabilit̃ cogitauit: nũc reuertet̃ regnũ ad domũ dauid: ſi aſcẽderit ppl̃s iſte vt faciat ſacrificia in domo dñi i hierl̃ꝫ. ꝓbabiliter enĩ credebat ꝙ p ſacerdotes ppl̃s ad h̃ induceret̃: vel ſi nõ poſſꝫ induci: p roboã detineret̃: q̃uſqꝫ iuraſſet ei fidelitatẽ ꝛ ↄſentiret i mortem hieroboã: iõ ſubdit̃.

h Interficientqꝫ me ꝛ ex eo ↄſilio: iniquo ad cauẽdum p̃dicta.

i Fecit duos vi. au. ad ſĩlitudinẽ vituli quẽ fecerat aaron

k Et dixit eis. i. ſibi ſb̃iectis.

l Nolite vltra aſcen. in hierl̃m. de⁹ enĩ p̃ñs eſt vbiqꝫ: ꝛ iõ poteſtis euꝫ h̃ adorar̃. talib⁹ ei ṽbis pſuaſit ppl̃o. vt dic̃ Joſeph⁹ ꝛ iõ dicũt aliqui alij ↄ̃nr ꝛ ſatis ꝓbabiliter ſ̃m iſta ꝙ ppl̃s i ill̃ vitulis adorabãt deuꝫ. ſꝫ ↄtra hoc videt̃ quod ſubdit̃.

m Ecce dij tui iſrl̃ ꝛc̃. deus aũt quẽ colebant filij iſrl̃ vn⁹ eſt. Dicẽdũ ꝙ hic ponit̃ pl̃ale p ſingulari. dij. i. de⁹: ſicut Exo. xxxij. Dixerũt de vitulo aaron. Ecce dij tui cũ tñ eſſet vnic⁹ ꝛ dato ꝙ verũ ſit ꝙ in illis vitulis adorarẽt deũ tanq̃ꝫ in imaginib⁹ ipꝫ rep̃ñtantib⁹. tñ fuit ibi traſgreſſio p̃cepti qd̃ hr̃ Exo. xx. vbi ꝓhibet̃ fieri ad hoc quelibet ſĩlitudo

n Poſuitqꝫ vnũ in bethel: ꝛ alterũ in dan. Dicũt aliqui ꝙ ſunt duo mõtes ꝓpinq̃: i quib⁹ fuerũt poſiti iſti vituli. Ra. ſa. di. ꝙ ſunt diſtãtes ita ꝙ vn⁹ ẽ in pte auſtrali regni. x. tribuũ. ali⁹ in pte aq̃lonari vt de locis medijs poſſet ppl̃s ↄuenire ad iſtũ locũ ꝛ ad illũ: put eẽt ſibi magis ad cõmodũ. o Et fecit phana in excelſis. i. tẽpla in duob⁹ mõtib⁹ p̃dictis: cuilibet vitulo vnũ. p Et ſacerdotes de extremis populi. i. de qualibet tribu indifferent̃: qꝛ trib⁹ leui noluit ↄſentire ei. ꝛ iõ dixit ppl̃o ꝙ nõ oportebat hr̃e ſacerdotes de tribu leui: ſꝫ ſufficiebat ꝙ quicũqꝫ offerret hoſtiã ſolẽnẽ. ſicut fecerat aaron in ſua ↄſecratiõe. vt hr̃ Leuit. ix. fieret ſacerdos. q Cõſtituitqꝫ diẽ ſolẽnẽ i mẽſe octauo. ſ. dedicatiõis tẽpli ꝛ altaris: ſicut fecerat ſalomon, hoc excepto ꝙ ſalomon fecit mẽſe ſeptimo. vt hr̃. ſ. viij. ca. Iſte aũt dixit ꝙ cõuenienti⁹ poterat fieri mẽſe octauo: qñ oĩa ſunt collecta ꝛ in horreis repoſita. q Et aſcẽdit ſup altare vt adoleret incẽſum ꝛ ſic pꝫ ꝙ nõ ſolũ fecit vitulos: ſed etiã vſurpauit ſibi ſacerdotiũ ad inſinuãdũ euidẽti⁹ ppl̃o ꝙ non oporteret hr̃e ſacerdotes de tribu leui.

ſatus fuerat eũ dñs vt ſuſcitaret ṽbũ ſuũ qd̃ locut⁹ fuerat i mãu ahie ſylonite ad hieroboã filiũ nabath Vidẽs[k] itaqꝫ pplꝰs ꝙ noluiſſet eos audire rex: reſpondit[l] ei dicẽs. Que[m] nobis ps in dauid: vl̃ que hereditas i filio yſai. Vade i tabnacula tua iſrl̃. Nũc[n] vide domũ tuã dauid. Et abiit iſrl̃ in tabernacula ſua. Sup filios aũt iſrl̃ q̃cunqꝫ habitabãt in ciuitatib⁹ iuda regnauit roboã. Miſit[q] ergo rex roboã adurã q erat ſup tributa: ꝛ[a] lapidauit eũ omnis iſrl̃ ꝛ mortu⁹ eſt Porro[b] rex roboã feſtin⁹ aſcẽdit currũ: ꝛ fugit in hierl̃m: receſſitqꝫ iſrael a domo dauid vſqꝫ i p̃ñtem diẽ. Factũ[c] ẽ aũt cũ audiſſet oĩs iſrael ꝙ reuerſus eẽt hieroboaꝫ: miſerũt ꝛ vocauerũt eũ ↄgregato cetu: ꝛ ↄſtituerunt eũ regẽ ſup oẽm iſrael: nec ſecut⁹ ẽ q̃ſpiã domũ dauid p̃ter tribũ iuda ſolã. Venit[e] aũt roboã hieruſaleꝫ ꝛ ↄgregauit vniuerſã domũ iuda ꝛ tribũ beiamin centuꝫ octogita milia electoꝝ viroꝝ ꝛ bellatoꝝ vt pugnarẽt ↄtra domũ iſrael ꝛ reducerẽt regnũ roboã filio ſalomõis. Fact⁹ ẽ aũt ſermo dñi ad ſemeiã virũ dei dicens. Loq̃re ad roboã filiũ ſalomõis regẽ iuda ꝛ ad oẽm domũ iuda ꝛ beiamin ꝛ reliq̃s d̃ pplo dicẽs Hec dicit dñs. Nõ aſcẽdetis neqꝫ bellabitis ↄtra fr̃es v̄ros filios iſrael. Reuertat̃ vir in domũ ſuã. A me ei fcm̃ ẽ v̄bũ hoc Audierũt ſmonẽ dñi ꝛ reuerſi ſũt d̃ itinere ſicut eis p̃cepat dñs. Edificauit[f] aũt hieroboã ſichẽ in mõte ephraim ꝛ habitauit ibi. Et egreſſus inde edificauit phanuel. Dixitqꝫ[g] hieroboã i corde ſuo. Nũc reuertet̃ regnũ ad domũ dd̃ ſi aſcẽdent pplꝰs iſte vt faciat ſacrificia i domo dñi i hierl̃m ꝛ ↄuertet̃ coꝛ populi hui⁹ ad dñm ſuũ roboã regẽ iuda: interficiẽtqꝫ[h] me ꝛ reuertẽt̃ ad eũ. Et excogitato ↄſilio: fecit[i] duos vitulos aureoſ ꝛ[k] dixit eis. Nolite[l] vltra aſcẽdere i hierl̃m. Ecce[m] dii tui iſrael q te eduxerũt d̃ terra egypti. Poſuitqꝫ[n] vnũ i bethel: ꝛ alterũ i dã: ꝛ fcm̃ ẽ v̄bũ hoc i pctm̃. Ibat enĩ ppl̃s ad adorãdũ vitulũ vſqꝫ i dan: ꝛ[o] fecit phana i excelſis ꝛ[p] ſacerdotes d̃ extremis ppli q nõ erant d̃ filijs leui. Cõſtituitqꝫ[q] diẽ ſolẽnẽ i menſe octauo q̃ntadecia die menſis i ſĩlitudiꝫ ſolẽnitatis q̃ celebrabat̃ i iuda Et aſcẽdẽs altare ſilr̃ fecit i bethel vt imolaret vitulis q̃s fabricatus fuerat. Cõſtituitqꝫ in bethel ſacerdotes excelſoꝝ q̃ fecerat ꝛ aſcẽdit ſup altar̃ qd̃ extruxerat i bethel q̃ntadecia die mẽſis octaui quẽ finxerat de corde ſuo. Et fecit ſolẽnitatẽ filiis iſrl̃: ꝛ[q] aſcẽdit ſup altare vt adoleret incẽſuꝫ

Caplm. xiij.

Et[a] ecce vir dei venit de iuda i ſmõe dñi i bethel hieroboã ſtãte ſup altare

In cap. xij. vbi dr̃ i poſtil. Ideo dicũt aliqui alij ↄ̃nr ꝛ ſatis ꝓbabilit̃ ꝙ pplꝰs in illis vitulis adorabat deũ.

Additio.

Icere ꝙ ppl̃s ille in vitulis adorabat deũ. ꝛ ſic eſſꝫ excuſatus ſaltẽ a d̃licto idolatrie: eſt penit⁹ i cõueniẽter dictũ Nã ſilr̃ mõ ꝛ forma ppl̃s ille ſub hieroboam colebat vitulos ſuos ſicut in deſerto popul⁹ iſrl̃ coluit vitulũ. v̄ba enĩ pncipalia vtriuſqꝫ cult⁹ ſunt eadem Sicut enĩ ibi colẽtes dicebãt de vitulo. Hi ſunt dij tui iſrl̃ qui te eduxerũt d̃ terra egypti Exo. xxxij. ſic ſub eiſdem v̄bis hieroboam ꝛ ſui adherentes d̃ vitulis ſuis dixerũt Ecce dij tui iſrl̃ ꝛc̃. vt pꝫ in h̃ ca. Ex quo ſeq̃t̃. ꝙ ſicut ibi vitulũ illũ p deo ſeu i deũ receperunt p illa v̄ba quod ẽ ꝓprie idolatria vt teſtatur p̃s. d. Mutauerũt gl̃iaꝫ ſuã i ſĩlitudinẽ vituli. ſic ſub hieroboã vitulos in deos receꝑunt. Silr̃ ſicut i oreb adorauerũt ꝛ ſacrificauerũt vitulo. ſic in p̃ñti vitulis fecerũt. ꝛ iõ nullo mõ excuſari p̃ñt ab idolatria. qd̃ etiã pꝫ amos. viij. vbi dr̃ Qui iurãt in delicto ſamarie. ꝛ dicũt viuit de⁹ tu⁹ dan. Ex quo pꝫ manifeſte ꝙ illos vitulos vt deos colebãt. Illd̃ aũt qd̃ Joſeph⁹ dicit de pſuaſionib⁹ hieroboã ad ppl̃m dicẽdo ꝙ de⁹ p̃ñs ẽ vbiqꝫ ꝛc̃. nõ facit ad oppoſitũ. Nã ille pſuaſiões fuerũt ad p̃mã introductiõꝫ tñ ſꝫ finalit̃ pura idolatria fuit itroducta. vt pꝫ ex dicꝭ. Replica.

In ca. xij. de fabricatiõe vituloꝝ p hieroboã dic̃ glo. ordinaria. Hieroboã quare fecit vitulos. ꝛ quõ ioſeph⁹ ſufficient̃ expõit: ergo nõ penit⁹ incõueniẽter vt dicit Burgen. i q̃ m̃aria finalit̃ ꝛ poſtillatoꝛ ꝛ Burg. ſat̃ ↄcordant. Caplm. xiij.

Et ecce vir dei. Hic ↄ̃nr deſcribit̃ p̃dicte traſgreſſiõis rep̃henſio p ꝓpħam dñi ad h̃ miſſuꝫ: vbi p̃ pena futura p̃dicit̃. ſcd̃o rex rebellãs pcutit̃: ibi. Cũqꝫ aſcẽdiſſꝫ rex. tercio ꝓ pħa dñi ſeducit̃: ibi. Prophes aũt. q̃rto hieroboã obſtinat̃:

ibi. Poſt hec verba. Circa p̃mũ dr̃. a Ecce vir dei. iſte fuiſſe credit̃ ab aliquib⁹ abdo ꝓpħa qui fuit illo tp̃e. ſ̃m ꝙ hr̃. ij. paralip. xij. ꝛ lꝫ hoc ſit ꝓbabile ſatis. tñ nõ ẽ certũ: qꝛ rex ꝛ ppl̃s erãt increduli. iõ ꝓpħa p̃rio predicit penã futurã di. b Ecce fili⁹ naſcet̃ domui dauid ioſias noĩe. nomẽ ei⁹ exp̃mit̃ p magnũ tp̃s ante. eo ꙙ factu/rus erat magna. vt hr̃. ſ. li. iiij.

c Et imo. ſup te ſacer. excelſoꝝ: in deteſtatõꝫ idolatrie ꝛ h̃ fuit ſd̃o ac ceptũ tãq̃ꝫ ſacrificiũ. ſcd̃o dat eiſ ſignũ mirabile vt v̄bũ ei⁹ ſit credibile. d Ecce altar̃ ſcidet̃: ſubito qd̃ tñ erat forte ꝛ nouũ e Cũqꝫ audiſſꝫ. Hic ↄ̃nr ponit̃ pcuſſio regis rebellant̃ cũ dr̃. f Extẽdit manũ ſuã. vt cuꝫ maiori auctoritate p̃cipet ꝓphete captionem

g Et exaruit manꝰ ei⁹. vt ſentiret penã diuĩe vltionis: ꝛ videret i effectu i ſciſſiõe altaris h Et ait rex ad virum dei mag̃ mot⁹ timore qꝫ amore.

i Deꝑcare faciẽ dñi ꝛc̃. qd̃ ꝛ fecit ꝓpħa: oñdẽs ꝙ nõ querebat punitionẽ vel vindictã: ſꝫ reg̃ ꝛ ppl̃i correctionem.

k Veni mecum domũ ꝛc̃. qꝛ volebat ſibi recõpenſare p reddita ſanitate. l Si dederꝭ mibi mediaꝫ ptẽꝫ dom⁹ tue ꝛc̃ qꝛ p nulla re tpali dꝫ quis traſgredi p̃ceptũ dñi. iõ ſequitur

m Sic enĩ mandatũ eſt mihi ꝛc̃. nõ cõedes panẽ i. quẽlibet cibuꝫ n Neqꝫ bibes aquã. i. quẽcunqꝫ potũ: ꝙ enĩ noĩe panis ꝛ aque deſignat̃ oĩs cib⁹ in ſcp̃tura: patꝫ. ſ. iiij. li. vi. ca. vbi dr̃. Pone eis panẽ ꝛ aquã: ꝛ poſtea ſubdit̃. Appoſitaqꝫ eſt eis ciboꝝ magna p̃paratio. o Nec reuerteris p viã qua veniſti. futuroꝝ enĩ p̃ſci⁹ de⁹ p h̃ deſignauit pctm̃ ꝓpħe futurũ: qꝛ venit i bethel vere deo obediẽs: ꝛ rediijt inobediẽs. vt hr̃. ſ. p Prophetes aũt. h̃ ↄ̃nr ponit̃ ꝓpħe dñi ſeductio p falſũ ꝓpħam: ꝛ p̃ ponit̃ dicta ſeductio. ſcd̃o pene denũciatio: ibi. Cũqꝫ ſederẽt. ꝛ tercio ei⁹ tumulatio: ibi. Et ecce vir. Circa p̃mũ dr̃. p Prophetes aũt q̃dã. ſ. falſus. q Habitabat in bethel. non tñ erat inde natus. ſed de ſamaria. vt hr̃. ſ. iiij. li. xxiij. Et venerat illuc ad manenduꝫ ꝓpter cultũ vituloꝝ. r Ad quẽ vene. filij ſui ꝛc̃. nõ enĩ fuerat in ſolẽnitate: impedit⁹ nimia ſenectute: ꝓpter quã in cultu vituloꝝ amplius ſeruire nõ poterat: vel occaſione alia. Cetera patent vſqꝫ ibi.

s Et abijt ꝛc̃. vt eum ſeduceret ꝛ peccare faceret: ꝛ per hoc prophetiã eius irritã pſuadeꝫ. vt poſtea videbit̃. Et inuenit eũ ſedentẽ ſubt⁹ therebintbuꝫ: quia fatigatus erat labore itineris ꝛ ieiunio. Cetera patent vſqꝫ ibi.

ꝛ ibus iaciẽte Et exclamauit ↄtra altare i ſmone dñi ꝛ ait. Altare altare: hec dicit dñs. Ecce[b] fili⁹ naſcet̃ domui dauid ioſias noĩe: ꝛ[c] imolabit ſup te ſacerdotes excelſorũ q nũc in te thura ſuccẽdũt: ꝛ[c] oſſa hoim ſup te incẽdet. Deditqꝫ i illa die ſignum dicẽs. Hoc erit ſignũ qd̃ locut⁹ eſt dñs. Ecce[d] altare ſcindet̃: ꝛ effundet̃ cinis q i eo ẽ Cunqꝫ[e] audiſſet rex ſmonẽ hoĩs dei quẽ inclamauerat ↄtra altare i bethel: extẽdit[f] manũ ſuã de altari dicẽs. Appħẽdite eũ. Et[g] exaruit man⁹ ei⁹ quã extẽderat ↄtra eum: nec valuit retrahere eã ad ſe. Altare q̃ꝫ ſciſſuꝫ ẽ: ꝛ effuſus ẽ cinis d̃ altari: iuxta ſignuꝫ qd̃ p̃dixerat vir dei i ſmõe dñi. Et[h] ait rex ad virũ dei. Deꝑcare[i] faciẽ dñi dei tui: ꝛ ora ꝓ me vt reſtituat̃ man⁹ mea mihi. Orauit vir dei facieꝫ dñi: ꝛ reuerſa eſt man⁹ regis ad eũ ꝛ fcã ẽ ſicut pri⁹ fuerat. Locut⁹ ẽ aũt rex ad virũ dei. Veni[k] mecũ domũ vt prãdeas ꝛ dabo tibi munera. Rñditqꝫ vir dei ad regẽ. Si[l] dederis mihi mediã ptẽ dom⁹ tue: nõ veniã tecũ: nec comedam panẽ neqꝫ bibã aquã i loco iſto. Sic[m] enĩ mãdatũ ẽ mihi i ſmõe dñi p̃cipientis Nõ comedas panẽ neqꝫ[n] bibes aquã: nec[o] reuerteris p viã q̃ veniſti Abiit ergo p aliã viã ꝛ nõ ẽ reuerſus p iter q̃ venerat i bethel. Prophetes[p] aũt q̃dã ſenex hitabat[q] in bethel: ad[r] quẽ venerunt filii ſui: ꝛ narrauerũt ei oĩa opa q̃ fecerat vir dei illa die i bethel. Et v̄ba q̃ locutus fuerat ad regẽ narrauerunt p̃ri ſuo. Et dixit eis p̃r coꝝ. Per quã viã abiit. Oñderũt ei filii ſui viã p quã abierat vir dei q venerat de iuda. Et ait filiis ſuis. Sternite mihi aſinũ. Qui cũ ſtrauiſſet: aſcẽdit ꝛ[s] abiit poſt virũ dei: ꝛ iuenit eũ ſedẽtẽ ſubt⁹ terebinthũ. Et ait illi. Tu ne es vir dei q veniſti de iuda. Rñdit ille. Ego ſuꝫ. Dixitqꝫ ad eũ Veni mecũ domũ vt comedaſ panẽ. Qui ait. Nõ poſſũ reuerti neqꝫ venire tecũ: nec comedaꝫ panẽ neqꝫ bibã aquã i loco iſto: qꝛ locut⁹ ẽ dñs ad me i ſmõe dñi dicẽs Non comedes panẽ ꝛ nõ bibes aquã ibi: nec reuerteris p viã q̃ ieris Qui[a] ait illi. Et ego ꝓpheta ſuꝫ ſil̃is tui ꝛ ãgel⁹ locut⁹ ẽ mihi i ſermone dñi dicẽs. Reduc euꝫ tecũ i domũ tuam vt comedat panẽ ꝛ bibat aquã. Fefellit[b] eũ ꝛ reduxit ſecũ. Comedit ergo panẽ in domo ei⁹ ꝛ bibit aquã. Cũqꝫ[c] ſederẽt ad mẽſã fctũs[d] ẽ ſmo dñi ad ꝓphetã q reduxerat eũ. Et exclamauit ad virꝫ dei q venerat d̃ iuda dicẽſ. hec dicit dñs. Qꝛ ñ obediẽs fuiſti ori dñi: ꝛ ñ cuſtodiſti mãdatũ qd̃ p̃cepit tibi dñs de⁹ tu⁹: ꝛ reuerſ⁹ es ꝛ comediſti paneꝫ ꝛ bibiſti aquã i loco i quo p̃cepit tibi ne comederes panẽ neqꝫ biberes aquã: nõ iferet̃ cadauer tuũ i ſepulcꝛ patrũ tuoꝝ. Cũqꝫ[e] comediſſet ꝛ bibiſſꝫ ſtrauit aſinũ ſuũ ꝓpheta quẽ reduxerat. Qui cũ abiſſꝫ: iuenit eũ leo i via: ꝛ occidit ꝛ erat cadauer ei⁹ ꝓiectũ i itinere. Aſin⁹[f] ãt ſtabat iuxta illũ ꝛ leo ſtabat iuxta cadauer. Et[g] ecce viri tranſeũtes viderũt cadauer

a Qui ait illi ego ſum ꝓpheta ſimilis tui. mẽtiebatur vt cũ deciperet vnde ſubditur.

b Fefellit eum ꝛ reduxit. non eniꝫ debuit ꝓpheta dñi tam leuiter ſibi credere quia ꝓbãdi ſunt ſp̃ũs: vtruꝫ ex deo ſint. ſ̃m ꝙ dicitur p̃ma Joh. iiij. cap̃. Fuit etiã ad credendũ induct⁹ ex concupiſcẽtia cibi: quia erat ieiunio fatigat⁹ vt dictum eſt. ꝛ ideo iuſte a deo tanq̃ꝫ inobediens fuit punitus.

c Cũqꝫ ſederẽt ad mẽſam. Hic cõſequent̃ ponitur pene ſequentis denunciatio cum dicitur.

d Fact⁹ eſt ſermo dñi ꝛc̃. De quo patet ꙙ reuelatio prophetica aliquando fit malis hominibus: ſicut dictum fuit plenius Numeri. xxij. d̃ balaam: ꝛ conuenient̃ denũciata eſt pena ſeducti per eum qui ipſum ſeduxerat.

e Cunqꝫ comediſſet et bibiſſet ſtrauit aſinũ ſuũ ꝓpheta ſcꝫ dei: quia diuinam ſententiam ſupra ſe auditam acceptauit: ꝛ volũtati diuine ſe committens: peccatum inobedientie morte corporali expiauit Ex hoc enim conſideranduꝫ eſt q̃ꝫ dure puniturus ẽ deus peccata grauia iniquorum: qui pena mortis puniuit leue ſcti hominis.

f Aſinus auteꝫ ſtabat ꝛc̃. inſtinctu diuino cuſtodiẽs vtrunqꝫ. ſcꝫ cadauer ad ſepeliendum ꝛ aſinũ vt cadauer portaret ad ſepulture locuꝫ ꝛ ex hoc apparet ipſum eſſe ſaluatum. g Et ecce viri. Hic conſequẽter ponitur defuncti tumulatio. ꝛ patet littera vſqꝫ ibi.

h Inuenit cadauer ꝛc̃. non enim timuit leonem quem iam audiuerat ſtare iuxta cadauer. ꝛ aſinum abſqꝫ leſiõe eorum. per hoc enim perpendit ꙙ nutu dei hoc fiebat: vt vir dei ſepeliretur. i Et poſuit cada. eius in ſepulcro ſuo: quia tenebat pro certo ꝙ verbum eius impleretur ꝛ ideo cum eo voluit ſepeliri oſſa ſua vt propter illum remanerent intacta. vt patet in littera. k Et planxerunt eum. ficte tantum: quia ad hoc deceperat eum vt moreretur: vt per hoc ei⁹ prophetia vana crederetur. l Poſt hec verba Hic vltimo ponitur hieroboaꝫ obſtinatio.

Universidad de Salamanca. BGH.

qꝛ licet vidiſſet ſigna ꝑdicta in altari. ⁊ in manu ꝓpria: tñ nõ receſſit a malicia ſua. Cãm autẽ huiꝰ tãgit Joſephꝰ dĩ. ꝙ ꝓpħa falſus ꝑſuaſit ei ꝙ predicta nõ erãt ſigna diuine virtutꝪ oñſiua. qꝛ ille qui d ederat in terfectꝰ fuerat a leone tãq̃ʒ falſiloquꝰ. Dicebat etiã altare fuiſſe ſciſſũ ꝓpter onꝰ ſacrificioꝝ impoſitoꝝ ⁊ manꝰ regꝭ arida ex labore offerẽdi a quo cuʒ q̇euiſſet: rediȷt ad ſtatũ pſtinum v̾tute nature.

m Quicũqʒ vo. imple. ma. ſuã. offerẽdo hoſtiã ſolẽnẽ ſicut aarõ fecerat ⁊ p h̃ fiebat ſacerdos. Alit̃ ẽt exponit̃ referen do ad hieroboã q̇ vẽde bat ſacerdotiũ. ⁊ iõ qui implebat manũ ſuã dã ɩdo ſibi maiꝰ ꝓciũ obtĩe bat ſacerdotium.

Capl'm. xiiij.

In tpe illo. Hic ɔñr deſcribit̃ ip ſius hieroboam punitio de pñti q̃ʒtum ad mortẽ filiȷ ſui: ⁊ d̾ fu turo: qꝛ ꝑdicit̃ domꝰ eiꝰ totaliter delẽda. Circa qd̾ ſic ꝓceditur: qꝛ ꝑ̃ ꝓ/ pħa d̾ ſtatu filiȷ egrotã tis iq̃rit̃. ſcd̾o ab eo du te rñdet̃: ibi. Cũ g̃ illa. tercio filiꝰ moritur: ibi. Surrexit itaqʒ. Circa ꝑmũ dĩ. a In tpe il lo egrotauit abia filius hieroboã. vt in eiꝰ mor/ te puniret̃ ⁊ iuuẽis qui bonꝰ erat ⁊ innocẽs vt poſtea dicet̃: nõ videret mala i domo hieroboã futura. b Cõmuta habitũ ne cognoſcar̃: ti mebat eñ ne ꝓpħa ſi eã cognoſceret: negaret rñ ſuʒ: vel veritatẽ celaret ꝓpt̃ maliciã ipſiꝰ hiero boã c Tolle q̇ʒ i ma nu tua d̾cẽ panes ⁊ cru ſtulã. Dicũt h̃ aliq̇ ꝙ ꝑ cruſtulã itelligit̃ ꝑua la mĩna auri. ſʒ h̃ videt̃ fal ſum: qꝛ ĩ nullo alio loco ſcꝑture accipit̃ cruſtula ĩ h̃ ſenſu: ſʒ ſignat panẽ tenuẽ q̇ ẽ q̃ſi totꝰ cruſta. ſic̃ ẽ cimẽtillꝰ vł tortellꝰ tenuis. iſta eñ mł'ier ac cepit. x. panes ɔmunes ⁊ vnũ tenuẽ mõ ꝑdicto.

d Dixit ãt dñs ad abiã reuelãs ei mulierẽ veniẽ tẽ. ⁊ q̇d ei d̾beret dicere ꝑm qd̾ poſtea ſubdit̃.

e Cũ g̃. Hic ɔñr ponit̃ rñſio dura fctã mulieri. ⁊ ꝑ̃ dat̃ ei ſignũ v̾e rñſi onis cũ dĩ. d Ingre dere vxor hieroboã ⁊c̃. q. d. nihil latet ɔſpectũ diuinũ q̇ mihi ṙuelauit aduẽtũ tuũ. e Ego ãt miſſus ſũ ad te durꝰ. nũciꝰ. i. nũciãs dura

ꝓiectũ in via: ⁊ leonẽ ſtãtẽ iuxta ca dauer. Et venerũt ⁊ diuulgauer̃t i ciuitatẽ i qua ꝓpħetes ille ſenex hitabat. Qd̾ cũ audiſſet ꝓpħeta ille q reduxerat eũ de via ait. Vir dei ẽ q inobediẽs fuit ori dñi: ⁊ tra didit eũ dñs leoni ⁊ ɔfregit eum ⁊ occidit iuxta v̾bũ dñi qd̾ locutꝰ ẽ ei. Dixitqʒ ad filios ſuos. Sterni te mihi aſinũ. Qui cũ ſtrauiſſet et ille abiſſet inuenit[b] cadauer eiꝰ ꝓ iectũ in via: ⁊ aſinũ ⁊ leonẽ ſtãtes iuxta cadauer. Nõ comedit leo d̾ cadauere nec leſit aſinũ. Tulit er go prophetes cadauer viri dei: ⁊[i] poſuit illud ſuꝑ aſinũ: ⁊ reuerſus intulit i ciuitateʒ ꝓpħete ſenis vt plãgerẽt eũ: ⁊[i] poſuit cadauer eiuſ i ſepulcro ſuo: ⁊[k] plãxerũt euʒ heu heu mi frater. Cũqʒ planxiſſent eũ: dixit ad filios ſuos. Cũ mortuꝰ fu ero ſepelite me in ſepulcro in quo vir dei ſepultꝰ ẽ: iuxta oſſa eiꝰ po nite oſſa mea. Profecto ei veniet ſermo quẽ ꝑdixit in ſmone dñi cõ tra altare qd̾ ẽ i bethel: ⁊ ɔtra oĩa phana excelſoꝝ: q̃ ſunt in vrbibus ſamarie. Poſt[l] v̾ba hec nõ ẽ reuer ſus hieroboã d̾ via ſua peſſima: ſʒ ecõtrario fecit de nouiſſimis ppl'is ſacerdotes excelſoꝝ. Quicũqʒ[m] volebat implebat manũ ſuã ⁊ fie bat ſacerdos excelſoꝝ. Et ꝓpter hãc cãm peccauit domꝰ hieroboã ⁊ euerſa ẽ ⁊ deleta de ſuꝑficie t̾re.

Capitulum. xiiij.

In[a] tẽpe illo egrotauit abia filiꝰ hieroboã. Di xitqʒ hieroboam vxori ſue. Surge ⁊ cõmuta[b] habituʒ ne cognoſcaris ꝙ ſis vxor hieroboã ⁊ vade in ſylo vbi eſt ahias ꝓpħe ta q locutꝰ eſt mihi ꝙ regnaturꝰ eẽm ſuꝑ ppl'm hunc Tolle[c] q̇ʒ in manu tua decẽ panes ⁊ cruſtulã ⁊ vas mellis: ⁊ vade ad illuʒ. Ipſe eñ indicabit tibi q̇d euẽtuꝝ ſit pu ero huic. Fecit vt dixerat vxor hie roboã: ⁊ ɔſurgẽs abiit i ſylo: ⁊ ve nit in domũ ahie. At ille nõ pote rat videre: qꝛ caligauerãt oculi eiꝰ ꝑ ſenectute. Dixit[d] autẽ dñs ad a hiã. Ecce vxor hieroboã ingredit̃ vt ɔſulat te ſuper filio ſuo q egro tat. Hec ⁊ hec loq̇ris ei. Cuʒ[e] er go illa intraret ⁊ diſſilaret ſe eẽ que erat audiuit ahias ſonitũ pedũ eiꝰ introeũtis ꝑ oſtiũ: ⁊ ait. Ingrede re[d] vxor hieroboã. Quare aliã te eẽ ſimulas. Ego[e] aũt miſſus ſum ad te durꝰ nũciꝰ. Vade ⁊ dic[f] hie roboã. Hec dic̃ dñs deꝰ iſrł'. Qꝛ exaltaui te de medio ppl'i ⁊ dedi te ducẽ ſuꝑ ppl'm meuʒ iſrł' ⁊ ſcidi re gnũ domꝰ dauid: ⁊ dedi illd̾ tibi ⁊ nõ fuiſti ſicut ſuꝰ meꝰ dauid q cu ſtodiuit mandata mea ⁊ ſecutꝰ eſt me i toto corde ſuo faciẽs qd̾ placi tũ eẽt i ɔſpectu meo: ſed[g] opatꝰ es male ſuꝑ oẽs q fuerũt añ te: ⁊ feci ſti tibi deos alienos ⁊ cõflatiles vt me ad iracũdiã ꝓuocares: me aũt ꝓieciſti poſt corpus tuũ. Idcirco ecce ego inducã mala ſuꝑ domuʒ hieroboã: ⁊ ꝑcutiã[f] de hieroboaʒ mingẽtẽ ad parieteʒ ⁊[g] clauſum ⁊[h] nouiſſimũ i iſrł': ⁊[i] mũdabo reliq̇as domꝰ hieroboã ſicut mũdari[k] ſolʒ fimus vſqʒ ad purũ. Qui mortui fuerint de hieroboã i ciuitate come dẽt eos canes. q aũt mortui fuerit i agro vorabũt eos aues celi: quia dñs locutꝰ ẽ. Tu igit̃ ſurge ⁊ vad̾ i domũ tuã: ⁊ i ipo itroitu pedũ tu oꝝ i urbẽ moriet̃ puer: ⁊ plãget eũ oĩs iſrł' ⁊ ſepeliet. Iſte eñ ſolꝰ inſe ret̃ d̾ hieroboã i ſepulcrũ: qꝛ[m] inuẽ tus ẽ ſuꝑ eo ſmo bonꝰ a dño deo iſrł' in domo hieroboã Cõſtituet[n] aũt ſibi dñs regẽ ſuꝑ iſrł' q[o] ꝑcutiet domũ hieroboã i hac die ⁊ i hoc tẽ pore: ⁊[p] percutiet dñs deꝰ iſrł' ſicut moueri ſolet harũdo i aqua. Et e uellet iſrł' de terra bona hac quaʒ

f Dic hieroboã h̃ dic̃ dñs ⁊c̃. ⁊ pʒ lr̃a vſqʒ ibi. g Sʒ opatꝰ es male ſuꝑ oẽs q̇ fuerũt añ te. i. regimĩe ppl'i: qꝛ nõ ſolũ traſgreſ ſus es ꝓceptũ dñi: ſʒ ẽt ppl'm iſrł' traſgredi feciſti. vt pʒ ex ꝑdict̃ ca. xij. f Percutiã de hieroboã mingẽtẽ ad parietẽ. qd̾ intelli git̃ dupl'r. Uno mõ ꝙ mingẽs ad parietẽ dicat̃ canis: qui eleua to crure ſolitꝰ eſt ad pietẽ mingere Alio mõ ꝙ intel ligat̃ infirmus ⁊ debiliſ q̇ iuxta le ctũ nõ põt mĩgeꝛ niſi appodiet ſe ad pietẽ vt ſit ſen ſus ſi ꝑcuciat̃ ca nis: q̇ ꝓpter vili tatẽ non dʒ tãgi vel debilis cui d̾ beret pci: multo/ magis aliȷ d̾ do/ mo hieroboã ext̾ minabũt̃: ⁊ eodẽ mõ expõit̃ qd̾ ſb/ dit̃ g Et clau ſuʒ. i. incarceratũ a Et nouiſſimuʒ q̇bꝰ eẽt miſ̾adũ. i Et mũdabo re liq̇as domꝰ hie/ roboã. i. q̃ſcũqʒ de domo ſua. k Sic̃ mũdari ſolʒ fimꝰ. nõ eniʒ mũdat̃ fimꝰ i ſe. ſʒ locꝰ i q̇ ẽ q̃n e/ ijcit̃: ⁊ ꝑ h̃ intelli git̃ ꝙ illi de do/ mo hieroboã nõ debeãt mũdari i ſe: ſʒ regnũ iſrł' ꝑ ipoꝝ eiectionem. et exterminatõeʒ Cetera patẽt i li/ tera vſqʒ ibi. l Iſte eñ ſolꝰ in feret̃ d̾ hieroboã i ſepł'crũ. i. hono rifice ſepelietur ⁊ plãget̃ ſic̃ filiꝰ re gis. m Quia inuẽtꝰ ẽ ſuꝑ eũ ſer mo bonꝰ Dic̃. n. Ra. ſa. ꝙ hiero/ boã volẽs ipedi re illos de regno ſuo ne ad feſta i/ rent in hierl'm vt pʒ ex ꝑdict̃ ca. xij poſuit hoĩes ar/ matos in viȷs ne aliq̇ poſſent traſi re ſi vellẽt illuc ire ⁊ iſte filiꝰ hiero/ boã ignorãte pa tre amouit illd̾ i/ pedimẽtũ. vt illi qui erant deuoti poſſẽt ire i hierl'ʒ adorandũ dñm n Cõſtituet ãt ſi bi dñs regẽ ſuꝑ iſrł'. i. baaſa vt hʒ ĩ. c. ſequẽti.

o Qui percutiet domũ hieroboã in hac die. i. de ꝓpinquo. p Et ꝑcutiet dñs iſrł' ⁊c̃. qd̾ impletũ ẽ q̃n captiuatꝰ ẽ ppl's iſrł' in aſſyrios tpe Oſee. vt hʒ. ĩ. xvij. c. iiij. libri. q Surrexit itaqʒ Hic ɔñr deſcribit̃ mors pueri cũ dĩ. Et venit in therſa. nomẽ ẽ ci uitatis i qua iacebat filiꝰ eiꝰ infirmꝰ. Cetera patent. r Por ro roboam. De/ ſcꝑta ɔditiõe hie roboã reuertitur ſcꝑtura ad narrã dũ facta roboaʒ ⁊ ꝑ̃ deſcribit̃ eiꝰ ꝑuaricatio. ſcd̾o eius punitio ibi. In quinto ãno. Circa ꝑmũ ſcien duʒ ꝙ ꝓut dĩ. ij. palip. xi. ſepara/ tis decẽ tribubꝰ a regno roboã ſa cerdotes ⁊ leuite qui erãt diſpſi ꝑ decẽ tribꝰ venerũt in hierl'ʒ vbi erat cultꝰ dei ⁊ ſil'r a/ liȷ qui hẽbãt ʒe/ lũ legis dei: ⁊ ro borauerũt regnũ roboã ꝑ tres an/ nos in quibꝰ rex ⁊ ppl's deo fide/ liter ſuierũt. poſt ca v̾o rex declina uit ad idolatriaʒ ⁊ ɔñr ppl's exẽ/ pl'o eiꝰ. Igit̃ hic ꝑ̃ deſcribit̃ etas eiꝰ in ꝑncipio re/ gni ſui: ⁊ q̃ʒdiu regnauit cum dĩ Porro roboam ⁊c̃. ⁊ patʒ lr̃a. Et ſubdit̃ ꝑuarica/ tio cum dĩ.

s Et fecit iudaſ malũ coraʒ dño. exẽplo roboã ip ſum in h̃ ſequen/ do. vt hʒ. ij. para lip̃. xij.

t Edificauerũt eñ ⁊ ipi ſibi araſ ꝓ idolatria exer/ cenda.

u Et ſtatuas id eſt idola.

x Et lucos. i. ne mora denſa circa loca idolatrie ad exercẽdũ ibi luxu riã. dĩ eñ lucꝰ a luceo ces. ꝑ anti/ phraſim y Sʒ ⁊ effemiati fuerũt in terra. i. hoĩes caſtrati natura vel arte: qui ſta tuebant̃ in cultu cuiuſdã dee. vt dicũt aliqui: dictio v̾o hebraica q̃ hic ponit̃ ſignat meretriciũ in ſexu tñ maſculino. ⁊ ſic ꝑ effemi/ natos videt̃ hic intelligi iuuenes pulcri i lupanaribꝰ poſiti ad viciũ ſodomiticũ exercendũ. ſʒ ꝙ dĩ. ij. Mach. iiij. de iaſone. ꝙ auſus eſt ſub ipa arce gymnaſiũ cõſtituere: ⁊ optimos q̇ʒ ephe/ boꝝ in lupanaribꝰ ponere: ⁊ dicũt ephebi iuuenes valde lucidi ⁊ pulcri. z In quinto aũt ãno. Hic ponit̃ ſequẽs punitio: qꝛ ꝓ pctis hieroboã ⁊ ppl'i factũ eſt a deo: ꝙ roboã ⁊ ppl'us non poſſent reſiſtere regi egypti veniẽti ɔtra eos. verũtñ qꝛ afflictio dat intellectũ. Humiliauerũt ſe corã deo. vt hʒ. ij. paralip̃. xij. ꝓpt̃ qd̾ nõ fuit deſtructa ciuitas nec ppl's: tñ ſb̃ certa forma reddiderũt ſe ipi ſe ſac qui ſpoliata ciuitate rediȷt i terrã ſuã: ⁊ h̃ ẽ qd̾ dĩ. 3 Aſcẽdit ſe/ ſac rex egypti in hierl'm ⁊ tulit theſauros ⁊c̃. ⁊ patet lr̃a.

Capitulum. xv.

dedit pr̃ibꝰ eoꝝ: ⁊ ventilabit eos trãs flumẽ: qꝛ fecerũt ſibi lucos vt irritarẽt dñm. Et tradet dñs deuſ iſrł' ꝓpter pctã hieroboã q pecca uit ⁊ peccare fecit iſrł'. Surrexit[q] itaqʒ vxor hieroboã ⁊ abiit ⁊ venit in therſa. Cũqʒ illa ingrederet̃ li mẽ domꝰ puer mortuꝰ ẽ: ⁊ ſepelie rũt eũ: ⁊ plãxit eũ oĩs iſrł' iuxta ſer monẽ dñi quẽ locutꝰ ẽ i manu ſui ſui ahie ꝓpħete. Reliq̇ aũt v̾bo rum hieroboaʒ quõ pugnauerit ⁊ quõ regnauerit: ecce ſcripta ſũt in libro v̾boꝝ dieꝝ regũ iſrł'. Dies ãt q̇bꝰ regnauit hieroboam. xxij. ãni ſunt. Et dormiuit hieroboã cũ pa tribꝰ ſuis. regnauitqʒ nadab filius eiꝰ ꝓ eo. Porro[r] roboã filiꝰ ſalo mõis regnauit i iuda. Quadragi ta ⁊ vnꝰ ãni erat roboã cũ regnar̃ cepiſſet decẽ ⁊ ſeptem ãnis regna uit i hierl'm ciuitate quã elegit dñſ vt poneret nomẽ ſuũ ibi ex oĩbꝰ tri bubꝰ iſrael. Nomẽ aũt matris eiꝰ naama amanites. Et[s] fecit iudas malũ corã dño: ⁊ irritauerũt eũ ſu per oĩbꝰ q̃ fecerãt pr̃es eoꝝ i pctis ſuis q̃ peccauerũt. Edificauerũt[t] eñ ⁊ ipſi ſibi aras ⁊ [u]ſtatuas ⁊ [x]lu cos ſuꝑ oẽm collẽ excelſuʒ: ⁊ ſubt̃ oẽm arborẽ frondoſam ſed[y] ⁊ effe minati fuerũt i terra. fecerũtqʒ oẽs abhomiatões gẽtiũ q̃s attriuit do minꝰ añ faciẽ filioꝝ iſrł'. In[z] q̇nto aũt ãno regni roboã aſcẽdit[3] ſeſac rex egypti i hierl'm: ⁊ tulit theſau ros domꝰ dñi ⁊ theſauros regios ⁊ vniuerſa diripuit: ſcuta q̇ʒ aurea q̃ fecerat ſalomõ ꝓ q̇bꝰ fecit rex ro boã ſcuta erea: ⁊ tradidit ea i mãu ducum ſcutarioꝝ: ⁊ eoꝝ q excuba bãt añ oſtiũ domꝰ regis. Cũqʒ in grederet̃ rex i domũ dñi portabãt ea q ꝓeũdi hẽbãt officiũ: ⁊ poſtea reportabãt ad armamẽtariũ ſcuta rioꝝ. Reliq̇ aũt ſmonum roboã ⁊ oĩa q̃ fecit: ecce ſcripta ſũt i libro ſ monũ dierũ regũ iuda. Fuitqʒ bel lũ inter roboã ⁊ hieroboã cunctis diebꝰ. Dormiuitqʒ roboã cũ pr̃i bus ſuis: ⁊ ſepultꝰ ẽ cũ eis i ciuitate dauid. Nomẽ ãt mr̃is eiꝰ naama amanites. Et regnauit abia filius eiꝰ ꝓ eo. Caplʒ. xv.

Igit̃[a] in. xviij. ãno regni hieroboã filii nabath: re gnauit abia ſuꝑ iudã. Tribꝰ[b] ãniſ regnauit i hierl'ʒ. Nomẽ[c] mr̃is eiꝰ maacha filia abeſſalõ: ãbulauitqʒ i oĩbꝰ pctis pr̃is ſui q̃ fecerat añ eũ nec erat cor eiꝰ ꝑfectũ cũ dño deo ſuo ſicut cor dauid pr̃is eiꝰ. Sʒ ꝓ pter dauid dedit ei dñs deꝰ ſuꝰ lu cernaʒ i hierl'm vt ſuſcitaret filiuʒ eiꝰ poſt euʒ ⁊ ſtaret i hierl'm: eo ꝙ feciſſet dauid rectũ i oculis dñi ⁊ ñ declinaſſet ab oĩbꝰ q̃ ꝓcepat ei cun ctis diebꝰ vite ſue excepto[d] ſmõe vrie ethei. Attñ bellũ fuit int̃ abiaʒ ⁊ hieroboaʒ oĩ tpe vite eiꝰ. Reliq̇ aũt ſmonũ abie ⁊ oĩa q̃ fecit: nõne hec ſcripta ſũt i libro v̾boꝝ dieꝝ re gũ iuda. Fuitqʒ[e] ꝑliũ int̃ abiaʒ ⁊ i ter hieroboam. Et dormiuit abia cũ pr̃ibꝰ ſuis ⁊ ſepelierũt eũ i ciuita te dauid: regnauitqʒ aſa filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. In[f] anno ergo viceſimo hiero boã regis iſrł': regnauit aſa rex iu da: ⁊. xl. ⁊ vno ãno regnauit i hie ruſalẽ. Nomẽ[g] mr̃is eiꝰ maacha

Igitur in. xviij. Hic ɔñr agit̃ de tpibus Abia ⁊ Aſa: ⁊ qꝛ tpe abia non fuit facta inouatio regꝭ i regno iſrł'. iõ breuiter trãſit de eo ſcꝑtura. ⁊ ſe cũdo agit d̾ aſa: ibi In ãno. xx. Circa ꝑmũ pre/ mitit̃ ꝑncipiũ regni a/ bia cũ dĩ a In. xviij ãno regni hieroboã: ⁊ tp̃s quo regnauit cũ dĩ b Tribꝰ ãnis. incõple te tñ. c Nomẽ mr̃is eiꝰ maacha filia abſalõ In hebreo hʒ. Abeſſa/ lon. ꝓpt̃ qd̾ videt̃ eẽ a/ lius ab abſalõ filio dd̾. Cetera patent vſqʒ ibi d Excepto ſmõe vrie ethei. Hoc videt̃ falſuʒ qꝛ dauid al's legit̃ pec/ caſſe. ſ. i numeratõe po/ puli. ⁊ in ſnĩa cõtra mi/ phiboſeth. vt dictũ fuit ĩ. ij. li. Sʒ dicẽdum ꝙ iſta pctã fuerũt minima reſpectu pcti i fctõ vrie. ⁊ ꝓpter h̃ h̃ nõ reputãt̃ ſm ꝙ dr̃. ij. phy. ꝙ illd̾ qd̾ modicũ eſt q̃ſi nihil reputat̃.

e Fuitqʒ ꝑliũ int̃ abiã ⁊ hieroboã. iſtud bellũ diffuſe tractat̃. ij. ꝑalip̃ ca. xiij. in q̃ abia victori am ſolẽnem habuit.

f In ãno ergo. Hic cõ ſequẽter agit̃ de regno Aſa cũ q̃ plures ſucceſ ſiue regnauerũt i iſrł'. ex iõ ꝑ̃ agit̃ de ipo Aſa. ſe cũdo d̾ his q̇ ei ɔgrega uerũt i iſrł': ibi. Nadab v̾o. ꝑma i duaſ: qꝛ ꝑ̃ de ſcribit̃ tp̃s in q̃ Aſa bñ ſe habuit. ſcd̾o tp̃s in q̃ ab ipa bonitate decliã re cepit: ibi. Aſcẽdit q̇ʒ baaſa. Circa ꝑmũ dĩ.

f In ãno ergo. xx. hie/ roboã ⁊c̃. h̃ videt̃ eẽ fal ſum qꝛ abia pr̃ eiꝰ cepit regnare ãno hieroboaʒ xviij. ⁊ regnauit tribus ãnis. ex q̃ videt̃ ꝙ aſa cepit regnare ãno. xxi. hieroboã. Ad qd̾ dicẽdũ ꝙ abia ñ regñuit ãnis tribꝰ ɔplete. vt ꝑdictũ ẽ ⁊ iõ ille tciꝰ ãnꝰ ſʒ diuerſas ſui ptes ɔputat̃ i regno pr̃is ⁊ i regno filiȷ ꝑ ſynodochẽ: ſic̃ ⁊ xp̃s dĩ iacuiſſe i ſepulcro tribꝰ diebꝰ. ꝓpt̃ qd̾ ſci endũ ꝙ iſta apparẽs diſſonãtia ⁊ ſiles ſoluũt̃ quiqʒ mõis: vno mõ ꝑ ſynodochẽ. vt dictũ ẽ. ſcd̾o mõ qꝛ aliq̃n filiꝰ regnauit cũ pr̃e ſic̃ dictũ fuit ſupra d̾ ſalomõe. ⁊ ſic aliq̃n i eiꝰ regno ɔputat̃ tp̃us quo regnauit cũ pr̃e. Aliq̃n v̾o ɔputat̃ tñ tp̃s q̃ ſolꝰ regnauit pr̃e defũcto. tcio mõ qꝛ aliq̃n vacauit regnũ: ⁊ tp̃s vacatiõis q̃nqʒ ɔputat̃ i tpe regꝭ ſequẽtꝭ q̃nqʒ v̾o nõ ɔputat̃. vt dictũ fuit i libro iudicum d̾ tpe ipſoꝝ. Quarto mõ qꝛ q̃nqʒ ɔtingit ꝙ aliquis rex bñ regnauit i ꝑncipio. ⁊ poſtea ma/

Universidad de Salamanca. BGH.

le. ⁊ ſic ſcriptura aliquñ ſolũ exprimit tps in q̃ bñ regnauit: ⁊ tacet reſiduũ ſicͭ dictũ fuit de ſaule. ſ. li. i. ca. xiij. Quinto mõ ꝑ viciũ ſcriptoꝝ qui ꝺ facili errãt ⁊ errauerũt numeros ſcribẽdo. g Nomẽ mr̃is eiꝰ. i. auie v cõiter dĩ qꝛ ibi ſubdiĩ. h Filia abeſſalon. ſicut p̃dictũ ẽ de vxore patris ſui. Aliter etiã ſoluũt aliqui ꝙ iſte abeſſalon duas filias habuit ⁊ q̃libet fuit vocata maacha: ⁊ vnã habuit abia vxorẽ ⁊ alterã aſa filiuſ eiꝰ. i Et abſtulit effeminatos: exponaĩ ſicut ca. precedẽti.

lo: ⁊ vt de illo loco regnũ aſa infeſtaret. t Tollẽs itaqꝫ aſa oẽ argẽtũ ⁊c. recurrẽs ad auxiliũ hũanũ magꝭ q̃ꝫ diuinũ. ⁊ pꝫ littera vſqꝫ ibi. u Nemo ſit excuſatꝰ: etiã illi qui ſm legẽ erãt excuſati de ꝓcedendo ad bellũ qꝛ illꝺ edificiũ erat regno ſuo piculoſũ: ⁊ iõ volebat cito illꝺ ꝺſtruere ⁊ ex materia fortalicia ſibi cõſtruere.

k Inſup ⁊ maacham mr̃eꝫ ſuã amouit ne eẽt princeps in ſacris priapi. Priapꝰ ṽo fuit quidaꝫ iuuenis de helleſpõto, qui ꝓpt̃ magnitudineꝫ mẽbri virilis inſolitam fuit reputatꝰ inter deos ꝓpt̃ qꝺ vocaĩ deꝰ hortoꝝ ꝓpter fecũditatem que eſt in hortis: ⁊ mẽbrũ virile eſt principium gñationis. hũc aũt colebãt mulieres qbꝰ p̃erat iſta maacha. l Et i luco eiꝰ quẽ cõſecrauerat vbi exercebaĩ luxuria. m Subuertit ſpecũ. ibi eñi erat habitaculũ ſubterraneũ i q̃ ſtuprabãĩ mulieres i veneratione idoli. n Et cõfregit ſimulacrũ turpiſſimũ. ſ. priapi qꝺ erat factũ cũ mẽbro ṽili exceſſiuo: ⁊ ꝓpt̃ h̃ ꝺr ṫpiſſimũ qꝛ illa mẽbra vocaĩ pudẽda. o Excelſa aũt ñ abſtulit. illa loca erãt i quibꝰ filij iſrael ſacrificabant deo anteqꝫ tẽplũ eẽt edificatũ: ⁊ p tũc erat licitũ nõ tñ poſtea ſicͭ dictum fuit Deut. xij. ⁊. ſ. p̃ libro. nõ tñ erat idolatria qꝛ ſacrificabãt dño. p Bellũ aũt erat inter aſa ⁊ baaſa. de pmotione iſtiꝰ baaſa ad regnũ iſrl̃ hr̃ poſtea. ſed ꝺ ipo fit hic mẽtio an̄: occaſione ipſiꝰ aſa cui ꝯregnauit pro aliqua parte. q Aſcẽdit qꝫ. Hic ꝯñr agiĩ de tpe aſa i q̃ cepit declinare a bonitate: qꝛ cũ expertꝰ fuiſſet diuinaꝫ ṽtutẽ ſibi aſſiſtere ꝯtra regẽ ethiopũ put hr̃ diffuſe. ij. paralip. xiiij. ſed hic taceĩ veniẽte ꝯtra ſe baaſa: qui nõ erat tãte ptãtis ꝺ diuino auxilio diffidit: ⁊ refugit ad auxiliũ hũanũ: ⁊ hoc ẽ qꝺ dĩ. q Aſcẽdit qꝫ baaſa rex iſrl̃ in iudã: ad inuadendũ regnũ aſa. r Et edificauit rama: h̃ eſt fortaliciũ magnuꝫ. s Ut ñ poſſit quiſpiaꝫ egredi ⁊c. abſqꝫ picu-

Filia[h] abeſſalon: ⁊ fecit aſa rectum an̄ ꝯſpectũ dñi ſicut dauid pr̃ eius ⁊[i] abſtulit effeminatos de t̃ra. purgauitqꝫ vniuerſas ſordes idoloꝝ q̃ fecerãt pr̃es eiꝰ. Inſup[k] ⁊ maachã matrẽ ſuã amouit ne eẽt princeps in ſacris priapi ⁊[l] in loco eius quẽ ꝯſecrauerat ſubuertitqꝫ[m] ſpecũ eiꝰ ⁊[n] ꝯfregit ſimulacrũ turpiſſimũ: ⁊ ꝯbuſſit i torrẽte cedrõ. Excelſa[o] aũt nõ abſtulit. Veruñtñ cor aſa ꝑfectũ erat cũ dño deo ſuo cũctis diebꝰ ſuis ⁊ intulit ea q̃ ſcificauerat pr̃ ſuꝰ ⁊ vouerat i domũ dñi argẽtũ ⁊ aurũ ⁊ vaſa. Bellũ[p] autẽ erat inter aſa ⁊ baaſa regẽ iſrl̃ cunctis diebꝰ eoꝝ. Aſcẽdit[q] qꝫ baaſa rex iſrl̃ in iudam ⁊[r] edificauit rama vt[s] ñ poſſꝫ qſpiã egredi vl̃ igredi ꝺ pte aſa regis iude. Tollẽs[t] itaqꝫ aſa oẽ argẽtũ ⁊ aurũ qꝺ remãſerat i theſauris domꝰ dñi: ⁊ i theſauris domꝰ regie: dedit illꝺ i manus ſuoꝝ ſuoꝝ: ⁊ miſit ad benadab filiũ tabrẽmon filii ezion regẽ ſyrie q habitabat in damaſco dicẽs. Fedꝰ eſt inter me ⁊ te ⁊ inter patrẽ meũ ⁊ patrẽ tuũ: iõ miſi tibi munera argẽtũ ⁊ aurũ: ⁊ peto vt venias ⁊ irritũ facias fedꝰ qꝺ habes cũ baaſa rege iſrl̃: ⁊ recedat a me. Acquieſcẽs benadab regi aſa miſit pricipẽ exercitꝰ ſui i ciuitates iſrl̃: ⁊ pcuſſerũt ahion ⁊ dan ⁊ abel domũ maacha ⁊ vniuerſaꝫ ceneroth oẽm ſcꝫ terrã neptalim. Qꝺ cum audiſſꝫ baaſa: intermiſit edificare rama: ⁊ reuerſus ẽ in therſa. Rex autẽ aſa nũciũ miſit in oẽꝫ iudã dicẽs. Nemo[u] ſit excuſatꝰ. Et tulerunt lapides de rama ⁊ ligna eiꝰ qbꝰ edificauerat baaſa: ⁊ extruxit ꝺ eis rex aſa gabaa beniamĩ ⁊ maſpha. Reliq̃ aũt oĩm ſmonũ aſa ⁊ vniuerſe fortitudines eiꝰ ⁊ cũcta q̃ fecit ⁊ ciuitates q̃s extruxit: nõne hec ſcripta ſũt i libro ꝟboꝝ dieꝝ regum iuda. Veruñtñ[x] in tpe ſenectutis ſue doluit pedes ⁊ dormiuit cũ prĩbꝰ ſuis ⁊ ſepultꝰ eſt cũ eis i ciuitate dauid pr̃is ſui: regnauitqꝫ ioſaphat filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Nadab[y] vero filiꝰ hieroboaꝫ regnauit ſup iſrl̃ ãno ſcꝺo aſa regis iuda: regnauitqꝫ ſup iſrl̃ duobus ãnis: ⁊ fecit qꝺ malũ ẽ i ꝯſpectu dñi: ⁊ ãbulauit i viis pr̃is ſui ⁊ i pctis eiꝰ qbꝰ peccare fecit iſrl̃. Inſidiatꝰ[z] ẽ aũt ei baaſa filiꝰ ahie de domo iſachar: ⁊[ꝫ] pcuſſit eũ in gebbethõ que ẽ vrbs philiſtinoꝝ. Siqdeꝫ nadab ⁊ oĩs iſrael obſidebãt gebbethon. Interfecit ergo illũ baaſa i ãno tercio aſa regis iuda: et regnauit ꝓ eo. Cũqꝫ regnaſſet pcuſſit omnẽ domũ hieroboã. Nõ dimiſit nec vnã qdẽ aiam de ſemine eiꝰ donec deleret eũ: iuxta ꝟbũ dñi qꝺ locutꝰ fuerat i manu ſui ſui ahie ſylonitis ꝓpt̃ pctã hieroboã que peccauerat ⁊ qbꝰ peccare fecerat iſrl̃: ⁊ ꝓpter delictũ q̃ irritauerat dñm deũ iſrl̃. Reliq̃ aũt ſermonũ nadab ⁊ oĩa que opatꝰ eſt: nõne hec ſcripta ſũt i li. ꝟboꝝ dierũ regũ iſrl̃. Fuitqꝫ bellũ inter aſa ⁊ baaſa regẽ iſrael cũctis diebꝰ eorũ. Anno tercio aſa regis iuda regnauit baaſa filiꝰ ahie ſup oẽꝫ iſrl̃ i therſa. xxiiij. ãnis: ⁊ fecit maluꝫ corã dño ambulauitqꝫ in viis hieroboã ⁊ in pctis eiꝰ qbꝰ peccare fecẽ iſrael.

Capitulum. xvi.

Actꝰ[a] ẽ aũt ſmo dñi ad iehu filiũ anani ꝯtra baaſa dicẽs. Pro[b] eo ꝙ exaltaui te de puluere ⁊ poſui te ducẽ ſup populũ meũ iſrael: tu aũt ãbulaſti i via hieroboã: ⁊ peccare feciſti populuꝫ meũ iſrael vt me irritares i pctis eoꝝ: ecce[c] ego demetã poſteriora baaſa ⁊ poſteriora[d] domus eiꝰ: ⁊ faciã domũ tuã ſicut domũ hieroboam filii nabath. Qui mortuꝰ fuerit ꝺ baaſa i ciuitate comedẽt eũ canes: ⁊ q mortuꝰ fuerit ex eo i regiõe: comedẽt eum volu-

x Veruñtñ in tpe ſenectuꝫ ⁊c. cuiꝰ cã taceĩ h̃. ſꝫ exprimiĩ. ij. palip. xvi. ſ. ꝙ anani ꝓphetã cũ arguerẽ eo ꝙ magis ꝯfiſus fuerat in hoĩbus q̃ꝫ i deo. iratꝰ iuſſit mitti i neruũ. ⁊ iõ fuit pcuſſus podagra i pedibus. y Nadab ṽo. h̃ agiĩ ꝺ regibꝰ iſrl̃ qui regnauerũt tẽpe aſa ⁊ p̃ de nadab. ſecundo de baaſa ibi. Inſidiatꝰ eſt aũt. t̃cio ꝺ hela: ibi. Tu autẽ. xvi. c. q̃rto de zãbri: ibi. Anno. xxvi. q̃nto ꝺ amri: ibi. Cũ audiſſꝫ. ſexto ꝺ achab qui ꝑ ꝑ te tpis regnuit cũ eo: ibi achab ṽo. p̃ma ps pꝫ i l̃ra. z Inſidiatꝰ. hic agiĩ ꝺ r̃gno baaſa q̃ p inſidias interfecit dñm ſuũ. ꝫ Et pcuſſit eũ i gebbethon que ẽ vrbs philiſtinoꝝ. iſta tñ ciuitas ꝺſcribiĩ i tribu dã ⁊ philiſtei occupauerũt eaꝫ ꝯtra quos iuit baaſa vt recuperaret eã. Cetera patent in l̃ra ex p̃dictꝭ.

Caplm. xvi.

a Actũ ẽ aũt. Hic ꝯñr poniĩ ipſius baaſa punitio denunciata p filiũ Anani. Ex quo pꝫ ꝙ iſte fuit filiꝰ ꝓphe quẽ Aſa poni iuſſit i neruũ: eo ꝙ ſibi dicebat ṽitatem. b Pro eo ꝙ exaltaui te de puluere. i. de infimo ſtatu ꝺducẽs ad regnũ. c Ecce ego ꝺmetã. i. detrũcabo. d Poſteriora tua. ita ꝙ nihil remaneat ſicͭ feci

ſti de domo hieroboã. Cetera patẽt in littera. e Et regna. hela. hic deſcribiĩ tpus ipſius hela filij baaſa. qui fuit malꝰ: ſicut ⁊ predeceſſores ſui. ⁊ pꝫ l̃ra vſqꝫ ibi. f Ob hanc cãm occidit eũ ⁊c. in hebreo ſic hr̃. Et qꝛ occidit eũ: ꝙ aũt ſubdiĩ. Hoc ẽ iehu filiũ anani ꝓphetã nõ i hebreo ſꝫ appoſitũ fuit a trãſlatore vel ab aliq̃ expoſitore p modũ gloſe alicuiꝰ: q̃ poſtea iſerta fuit textui vicio ſcriptoꝝ: vt hic notareĩ occiſio ꝓphete. Ra. ſa. aliter exponit cũ dĩ. Et qꝛ occidit eũ dicens qꝺ referĩ ad nadab quẽ occidit baaſa. vt dictũ ẽ ca. p̃cedẽti: ꝓpt̃ qꝺ iſte baaſa cũ ſua poſteritate meruit deleri nõ ſoluꝫ qꝛ ãbulauit i viiſ hieroboã. ſꝫ etiã qꝛ occidit nadab dñm ſuũ ⁊ ꝓditor eſt: ⁊ maxie quia fuit ita malꝰ vel peior ſicͭ nadab: ꝓpter qꝺ nõ habuit titulũ occidẽdi eũ ꝓpt̃ mala ſua. Si aũt dicaĩ ꝙ non peccauit occidẽdo nadab: qꝛ illud pro phatũ fuerat futurũ a dño p prophetã Semeiã. vt hr̃. ſ. xiiij non valet: quia deꝰ a deo oĩpotẽs ẽ et bonꝰ ꝙ frequenĩ vtiĩ malis voluntatibꝰ ⁊ actibus hoĩm in executione ordinationis ſue ſicͭ paſſio xp̃i a deo p̃ordinata ad ſalutẽ electoꝝ fuit facta executive per hoĩes malos. g Anno. xxvi. Hic ꝯñr deſcribitur regnũ zãbri q̃ iterfecit helã ⁊ totã domũ baaſa: ſicͭ fuerat p̃dictũ p iehu filiũ Anani ꝓphetã: ⁊ pꝫ littera. h Cũqꝫ audiſſꝫ. Hic ꝯñr agiĩ de ipo amri q̃ debellauit ipꝫ zãbri. ⁊ h̃ ẽ qꝺ dĩ. Cũqꝫ audiſſꝫ rebellaſſe zãbri ⁊c. i. exercitus regꝭ iſrl̃ q̃ obſidebat vrbẽ gebbethõ exñs i pi-

culo belli. zãbri ṽo remãſerat cũ rege i therſa i quiete ꝓpt̃ qꝺ exercitꝰ h̃ audiẽs ꝙ regẽ interfeciſſet fuit idignatꝰ ꝺ occaſiõe regꝭ ꝓditoria ⁊ cõſtitueſt ſibi regẽ amri ad expugnãdũ zãbri i therſa. qꝺ ⁊ factũ ẽ vt pꝫ i l̃ra. i Vidẽs aũt zãbri ꝙ expugnãda eẽt ciuitas: ita ꝙ nõ poſſet effugere igreſſus ẽ palatiũ ⁊ ſuccẽdit ſe i domo regia ne viuꝰ capeĩ et vili ac crudeli morte puniretĩ: ⁊ vt inferret dãnũ amri electo i regẽ p ſucceſſionẽ domꝰ regie. k Tũc diuiſus ẽ ppl̃s iſrael: qꝛ bellatores q̃ erãt cũ amri i obſidione gebbethõ volebãt eũ regnare. Alij ṽo q̃ nõ fuerãt ibi volebãt aliũ eo ꝙ amri nõ fuerat iſtitutus ꝺ eoꝝ ꝯſilio. Et durauit iſta ꝯtẽtio tribꝰ ãnis: ps tñ amri p̃ualuit qꝛ erat exercitatõr i bell̃. Ra. ſa. ãt dĩc ꝙ p̃ualuit eo ꝙ filiꝰ ſuꝰ accepit filiaꝫ ioſaphat filij regꝭ iude. ⁊ ſic fuit pſ eiꝰ fortificata. l Anno. xxxi. aſa regꝭ iuda regnauit amri i q̃ nũero accipiĩ regnũ amri qñ icepit regnare pacifice mortuo thebni. Aliĩ ei icepiſſet regnare xxvij. ãno regis aſa. m Duodeci ãnis. in h̃ nũero ꝯputaĩ tpus a q̃ fuit electꝰ: qꝛ lꝫ ꝯtẽtio p tres ãnos durauerit. vt dictũ ẽ: tñ ps eiꝰ a p̃ncipio fortior apparuit. n Et voc. no. ciui. quã extru. no. ſomer dñi mõtis ſamariã. i. ꝺnoĩauit eã ex noĩe illiꝰ q̃ fuerat dñs loci: q̃ vocabaĩ ſomer. ⁊ iõ falſa ẽ l̃ra quã aliq̃ libri hñt. Somer. i mõtẽ dñi: qꝛ nec ſomer nec ſamaria ſic iterptaĩ ⁊ extũc ſamaria fuit metropol̃ i regno. x. tribuũ. Cetera patent in l̃ra. o Achab ṽo. h̃ ꝯñr agiĩ ꝺ regno achab. ⁊ diuidiĩ i ptẽ p̃ncipalẽ ⁊ i cidẽtalem ſcꝺa ibi. In diebꝰ. Achab aũt cepit regñre tpe aſa ſicͭ dĩ i l̃ra ãno. xxxviij. Aſa regꝭ iuda ⁊c. p Et fecẽ achab fi amri malũ ⁊c. qꝛ licet an̄ colerẽt vitulos aureos tñ illꝰ videbaĩ adorare deũ ꝑut dictũ fuit ſ. xij. ca. iſte ãt iduxit ydolatriã maifeſtã: cuiꝰ cã motiua ſubdiĩ. q Duxit vxorẽ iezabel q̃ erat nutrita in idolatria. ad quã iduxit virũ ſuũ. iõ ſubdiĩ. r Et abijt ⁊ ſeruiit baal ⁊c. qꝺ nullꝰ ꝺ regibꝰ an̄ eũ fecerat. s In diebꝰ. h̃ ẽ ps icidẽtal̃: qꝛ i illo tẽpe Abiel cepit reedifi-

cres celi. Reliq̃ aũt ſmonũ baaſa ⁊ q̃cunqꝫ fecit ⁊ p̃lia eiꝰ: nõne hec ſcripta ſũt in li. ꝟboꝝ dierũ regũ iſrael. Dormiuit ergo baaſa cũ prĩbus ſuis: ſepultuſqꝫ ẽ in therſa ⁊[e] regnauit hela filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Cũ aũt in manu iehu filii anani ꝓphete ꝟbũ dñi factũ eẽt ꝯtra baaſa ⁊ cõtra domũ eiꝰ ⁊ ꝯtra oẽ malũ qꝺ fecerat corã dño ad irritãdũ eũ i opibus manuũ ſuaꝝ vt fieret ſicut domus hieroboã: ob[f] hanc cãm occidit eũ hoc ẽ iehu filiũ anani ꝓphetaꝫ. Anno[g] xxvi. aſa regis iuda regnauit hela filꝰ baaſa ſup iſrael in therſa duobꝰ ãnis ⁊ rebellauit cõtra eũ ſuꝰ ſuꝰ zãbri dux medie partis eqtũ. Erat aũt hela i therſa bibẽs ⁊ temulẽtꝰ i domo arſa ꝑfecti therſa. Irruẽs ergo zãbri pcuſſit ⁊ occidit eũ ãno. xxvii. aſa regis iuda: ⁊ regnauit ꝓ eo. Cũqꝫ regnaſſet ⁊ ſediſſet ſup ſoliũ eius pcuſſit oẽm domũ baaſa ⁊ nõ dereliqt ex ea mĩgẽtẽ ad parietẽ ⁊ ꝓpinquos amicos eiꝰ. Deleuitqꝫ zãbri oẽm domũ baaſa iuxta ꝟbũ dñi qꝺ locutus fuerat ad baaſa i mãu iehu ꝓphete ꝓpt̃ vniuerſa pctã baaſa et pctã hela filii eiꝰ q peccauerũt ⁊ peccare fecerũt iſrl̃ ꝓuocãtes dñꝫ deũ iſrl̃ in vanitatibꝰ ſuis. Reliq̃ autẽ ſmonũ hela ⁊ oĩa q̃ fecit: nõne hec ſcripta ſũt i li. ꝟboꝝ dierũ regũ iſrl̃. Anno viceſimoſeptimo aſa regis iuda regnauit zambri ſeptẽ diebꝰ i therſa. Porro exercitꝰ obſidebat gebbethon vrbẽ philiſtinoꝝ. Cũqꝫ[h] audiſſet rebellaſſe zãbri ⁊ occidiſſe regẽ: fecit ſibi regẽ oĩs iſrl̃ amri q erat princeps militie ſup iſrael i die illa i caſtris. Aſcẽdit ergo amri ⁊ oĩs iſrl̃ cuꝫ eo de gebbethon ⁊ obſidebãt therſa. Vidẽs[i] aũt zãbri ꝙ expugnãda eẽt ciuitas: igreſſus ẽ palatiũ ⁊ ſuccẽdit ſe cũ domo regia ⁊ mortuꝰ ẽ i pctis ſuis q̃ peccauerat faciẽs malũ corã dño ⁊ ambulãs in via hieroboã: ⁊ i pctõ eiꝰ q̃ fecit peccare iſrl̃. Reliq̃ aũt ſermonũ zãbri ⁊ inſidiarũ eiꝰ ⁊ tyrannidis nõne hec ſcripta ſunt i libro ꝟboꝝ dierũ regũ iſrl̃. Tũc[k] diuiſꝰ ẽ ppl̃s iſrael i duas ptes. Media ps ppl̃i ſequebaĩ thebni filiũ gineth vt cõſtitueret eũ regẽ: ⁊ media ps amri. Preualuit aũt ppl̃s q erat cũ amri ppl̃ꝫ q ſeqbaĩ thebni filiũ gieth mortuuſqꝫ ẽ thebni ⁊ regnauit amri. Anno[l] triceſimo primo aſa regis iuda regnauit amri ſup iſrl̃ duodecim[m] ãnis. In therſa regnauit ſex ãnis: emitqꝫ mõteꝫ ſamarie a ſomer duobꝰ talẽtis argẽti ⁊ edificauit eũ ⁊[n] vocauit nomẽ ciuitatis quã extruxerat nomie ſomer dñi mõtis ſamariã. Fecit aũt amri malũ i ꝯſpectu dñi: ⁊ opatꝰ ẽ neqter ſup oẽs q fuerũt an̄ eũ. Ambulauitqꝫ i oĩ via hieroboã filii nabath: ⁊ i pctis eiꝰ qbꝰ peccare fecerat iſrael: vt irritaret dñm deũ iſrl̃ i vanitatibꝰ ſuis. Reliq̃ autem ſermonũ amri ⁊ p̃lia eiꝰ q̃ geſſit: nõne hec ſcripta ſũt in libro verboꝝ dierũ regũ iſrael. Dormiuitqꝫ amri cũ prĩbꝰ ſuis ⁊ ſepultꝰ ẽ in ſamaria regnauitqꝫ achab filius eiꝰ ꝓ eo. Achab[o] vero filius amri regnauit ſup iſrael anno triceſimooctauo aſa regis iuda. Et regnauit achab filiꝰ amri ſup iſrael i ſamaria viginti ⁊ duobꝰ ãnis. Et[p] fecit achab filiꝰ amri malũ i cõſpectu dñi ſup oẽs q fuerunt an̄ eũ. Nec ſuffecit ei vt ãbularet in pctis hieroboã filii nabath: inſup duxit[q] vxorẽ iezabel filiam methaal regis ſydonioꝝ. Et[r] abiit ⁊ ſeruiit baal ⁊ adorauit eũ: ⁊ poſuit aram baal i templo baal qꝺ edificauerat i ſamaria: ⁊ plantauit lucũ. Et addidit achab in ope ſuo irritãs dñꝫ deũ iſrael ſup oẽs reges iſrael q fuerũt an̄ eũ. In[s] diebꝰ eiꝰ edificauit ahiel ꝺ bethel hiericho. In[t] abiram primitiuo ſuo fũdauit

Universidad de Salamanca. BGH.

care hiericho quã ioſue deſtruxerat ⁊ poſuerat ſub anathemate: ita ꝙ deceteo nõ reedificaretur. vt dĩ Ioſue. vi. t In abirã primitiuo ſuo fundauit eã. i. qñ poſuit fũdamẽta incipiẽs reedificare mortuꝰ fuit abirã primogenitꝰ ſuꝰ: ⁊ cũ ꝓcederet ĩ edificãdo moriebant̃ ſucceſſiue filij ſui vſq; ad vltimũ q̃ in cõpletõne opis mortuꝰ ẽ. ⁊ hoc ẽ ꝙ dĩ. u Et in ſegub nouiſſimo ſuo. i. vltimo nato poſuit portas eiꝰ que ponũt̃ in cõpletiõe opis. x Iuxta v̄bũ dñi qḋ locutꝰ fuerat in manu ioſue. i. ꝑ ipſũ Ioſue. ſic dĩ Ioſue vi. vbi imprecatꝰ fuit hoc malũ reedificanti hiericho.

In capi. vbi dĩ in poſtilla. Et fecit achab filiꝰ amri malũ ĩ cõſpectu dñi ſup oẽs añ cũ

Additio.

Vltꝰ vitulorũ etiaʒ añ achab fuit idolatricꝰ: vt dictũ ẽ ſupra in additione ſup ca. xij. Illud aũt qḋ hic dĩ de achab ꝙ fecit malũ in cõſpectu dñi ſup oẽs añ cũ. poſſet intelligi ex eo ꝙ magis adherebat cultui idolorũ. ⁊ etiã q2 tyrannica opa magis exercuit: vt p3 de vinea naboth: ſilr q2 magis deo fuit rebellis ⁊ cõtumax eo ꝙ tẽpe ſuo floruit helyas qui cũ plurimis ſignis ⁊ ꝓdigijs ipm exhortabat̃. ⁊ tñ ſp remãſit in obſtinatiõe ſua. ⁊ iõ licet reges iſrl' p̃deceſſores achab fuiſſẽt ſilr idolatre. nõ tñ in cõſpectu dñi tanta mala fecerũt.

Caplm. xvij.

Et dixit helyas. Hoc cõñr agit̃ d' his q̃ acciderũt tpe ioſaphat regis iude ſub quo cõtinuatũ fuit r̃gnũ achab: lʒ incepit ſub aſa p̃re ſuo. ⁊ q2 achab ſup oẽs reges q̃ eũ preceſſerãt malꝰ fuit: vt dictũ ẽ ca. precedẽti. ideo ſcriptura diligent̃ ꝓſeq̃tur circa eũ diuinã ꝓuidentiã eũ a malis reuocando. lʒ abuſus fuerit: vt ſic iuſtior appareat eiꝰ cõdẽnatio.

cã: ⁊[u] i ſegub nouiſſimo ſuo poſuit portas eiꝰ iuxta[x] v̄bũ dñi qḋ locutus fuerat in manu ioſue filij nun.

Capitulum. xvij.

Et[a] dixit helias teſbites d' habitatoribus galaad ad achab. Viuit dñs deꝰ iſrael i cuiꝰ cõſpectu ſto: ſi[b] erit annis his ros ⁊ pluuia niſi[c] iuxta oris mei v̄ba. Et[d] factũ ẽ verbũ dñi ad euʒ dicẽs. Recede[e] hinc ⁊ vade cõtra oriẽtẽ ⁊ abſcõdere i torrẽte carith q eſt cõtra iordanẽ: ⁊ ibi de torrẽte bibes coruiſq3[f] p̃cepi vt paſcãt te ibi. Abijt ergo ⁊ fecit iuxta verbũ dñi. Cũq3 abiſſʒ ſedit i torrẽte carith q eſt cõtra iordanẽ. Corui[g] q3 deferebãt ei panẽ ⁊ carnes mane: ſilr panẽ ⁊ carnes veſpi ⁊ bibebat d' torrẽte. Poſt dies aũt aliq̃t ſiccatꝰ eſt torrẽs. nõ eñ pluerat ſup terrã. Factꝰ eſt ergo ſmo dñi ad eũ dicẽs. Surge[h] ⁊ vade i ſareptã ſidoniorũ ⁊ manebis ibi. Precepi[i] eñ ibi mulieri vidue vt paſcat te. Surrexit ⁊ abiit i ſareptã ſidoniorũ. Cumq3 veniſſʒ ad portã ciuitatis appãuit ei mulier vidua colligẽs ligna ⁊ vocauit eã: dixitq3 ei. Da[k] mihi paululũ aque i vaſe vt bibã. Cũq3[l] illa pgeret vt afferret: clamauit pꝰ tergũ eiꝰ dicẽs. Affer mihi obſecro ⁊ buccellã panis i mãu tua. Que r̃ndit. Viuit dñs deꝰ tuus: q2 nõ habeo panẽ niſi quantũ pugillꝰ capꝫ põt farine i hydria ⁊ paululũ olei i lechito. En colligo duo ligna vt ingrediar ⁊ faciã illḋ mihi ⁊ filio meo vt comedamꝰ et moriamur. Ad quam helyas ait. Noli timere: ſʒ vade ⁊ fac ſicut dixiſti. Verũtñ[m] mihi primũ fac de farinl'a ſubcinericiũ panẽ paruulũ ⁊ affer ad me: tibi aũt ⁊ filio tuo facies poſtea. Hec aũt dicit dñs deꝰ iſrl'. Hydria farine nõ deficiet nec lechitꝰ olei minuet̃ vſq3 in dieʒ in qua dñs daturꝰ ẽ pluuiã ſup faciẽ terre. Que abijt ⁊ fecit iuxta verbũ helye. Et comedit ipſe ⁊ illa ⁊ domꝰ eiꝰ: ⁊ ex illa die hydria farie nõ defecit: ⁊ lechitꝰ olei nõ eſt iminutꝰ iuxta verbuʒ domini qḋ locutus fuerat in mãu helye. Factuʒ[n] eſt aũt poſt verba hec egrotauit filius mulieris mr̃ſfamilias: ⁊ erat languor fortiſſimꝰ ita[o] vt nõ remaneret i eo halitꝰ. Dixit ergo ad helyã. Quid mihi ⁊ tibi vir dei. Ingreſſus[p] es ad me vt rememorarẽtur inigtates mee: ⁊ interficeres filiũ meũ. Et ait ad eã helyas. Da mihi filiũ tuũ. Tulitq3 eũ de ſinu eiꝰ: ⁊ portauit in cenaculũ vbi ipſe manebat: ⁊ poſuit ſup lectũ ſuũ: ⁊ clamauit ad dñm ⁊ dixit. Dñe deꝰ meꝰ etiã ne viduã apḋ quã ego vtcunq3 ſuſtẽtor affligiſti vt interficeres filiũ eiꝰ. Et[q] expandit ſe atq3 mẽſus eſt ſup puerũ tribꝰ[r] vicibꝰ ⁊ clamauit ad dñʒ: ⁊ ait. Dñe deus meꝰ reuertat̃ obſecro aĩa pueri

iũ ⁊ ꝓhiberet̃ pluuia. vt dĩ in Deut. ⁊ tñ iſrl' iã a plurimis ãnis receſſit a lege ⁊ ſuiuit dijs alienis ⁊ tñ nõ videmꝰ pluuias eẽ ꝓhibitas. ⁊ qñ helyas p̃cepit ꝙ achab h' dicebat q̃ſi ꝓuipẽdẽs cõicatiões moyſi ⁊ iudicia dei: iõ orauit dñm vt clauderet̃ celũ ⁊ ꝓhiberet̃ pluuie. vt dĩ Iacobi v̄. ⁊ cũ intellexit ſe exauditũ a domino: tunc dixit iſta v̄ba. Viuit dñs ⁊c̃. Si erit annis his ros ⁊ pluuia. i. nõ erit: vt dictũ eſt

c Niſi iuxta oris mei v̄ba: quia ſilr fuit ſibi reuelatũ ꝙ ad eiꝰ dep̃cationem celũ daret pluuiã. d Et factũ ẽ. Hic cõñr oñdit̃ quõ deꝰ ꝑ coruos pauit ſeruũ ſuũ helyã: cuꝫ dicit̃. e Recede hinc. a facie achab ⁊ Ieſabel. Ex q̃ p3 ꝙ licitũ eſt ſanctis viris fugere ꝑſecutiones ꝑſonalẽ. f Coruiſq3 p̃cepi vt paſcãt te miniſterio angelico ad hoc eos inducente

g Corui q3 deferebant ei panẽ ⁊ carnes. Ex q̃ oñdit̃ mirabilis diuina ꝓuidẽtia. ⁊ ꝙ nõ eſt diffidẽdũ de ea q2 magis ſplẽdide ꝓuidit helye ꝑ aues q̃ ꝑ hoies

h Surge ⁊ vad'. Hic cõñr helyas a via recipit̃ ⁊ p̃ deſcribit̃ ipſiꝰ helye deuota receptio. ſcḋo filij vidue ſuſcitatõ: ibi. Factũ ẽ aũt. Circa p̃mũ dĩ.

h Surge ⁊ vad' in ſareptã. nomẽ ẽ equiuocũ ad ſiluã ⁊ ad villã iuxta eã exñtẽ que a ſilua denoiat̃.

i Precepi eñ ibi mulieri vidue vt paſcat te. iſtḋ p̃ceptũ nõ fuit ꝑ v̄bũ expſſuʒ: ſʒ ꝑ diuinã ordinationẽ: q2 ſic ordinauerat deꝰ ꝙ mulier illa vidua veniẽtẽ helyaʒ reciperet ⁊ eũ paſceret. k Da mihi paululũ aque ⁊c̃. dic̃ Ra. ſa. ꝙ q̃uis deꝰ reuelaſſʒ helye ꝙ paſcẽdꝰ eẽt ꝑ mulierẽ viduã. nõ tñ fuit ſibi reuelatuʒ i ꝑticulari q̃ eẽt illa: ⁊ iõ exẽplo eliezer rogauit dñm: vt oñderet ſibi q̃ poſſʒ eẽ illa ꝑ h' ſignũ ꝙ ſibi perẽti aquã liberalit̃ offerret: ſic eliezer cognouit rebeccã: vt dĩ Geñ. ca. xxiiij. l Cũq3 illa pgeret vt afferret ꝑ h' cognouit ꝙ illa erat d' q̃ dñs ſibi dixerat ⁊ cũ h' fuit ſibi reuelatũ ꝙ oleũ ⁊ faria nõ d'ficeret i domo eiꝰ: q̃uſq3 daret dñs pluuiã ſup terrã: ⁊ iõ dixit ei. Noli timere ſʒ vade ⁊ fac ſic̃ dixiſti. m Verũtñ mihi p̃mũ fac de ipa farinula ſubcinericiũ panẽ ⁊c̃. erat ei fatigatꝰ itinere ⁊ ieiunio: ⁊ iõ accelerari debebat refectio eiꝰ. Ceťa patẽt i l̃ra. n Factũ ẽ aũt. Hic cõñr ponit̃ filij vidue

Igit̃ p̃re uocatur a malis ſignis celeſtibꝰ. ſcḋo victorijs mirabilibꝰ ca. xx. t̃cio diuinis cõminatiõibꝰ: ibi. Tũc vir quidã. Prĩa in duas ſm duo ſigna celitꝰ data. ſcḋm ponit̃ ca. xviij. Circa p̃mũ ſterilitas inducit̃. ſcḋo helyas a coruis paſcit̃: ibi. Et factũ ẽ. t̃cio a muliere vidua ſuſcipit̃: ibi. Surge ⁊ vade. Circa p̃mũ dĩ. a Et dixit helyas thesbites. i. a ciuitate thesba oriũdꝰ: ſicut dictũ fuit plenꝰ Iudi. ix. b Si erit ãnis his ros ⁊ pluuia. ⁊ accipit̃ hic ſi ꝓ nõ. i. nõ erit. Copulat aũt Ra. ſa. hanc ſniam cũ fine p̃cedẽtis capl'i dicẽs: ꝙ occaſiõe mort̃ filiorũ abiel dixit Achab helye arguẽti ipm de ydolatria. Põt eẽ ꝙ v̄bũ diſcipuli impleatur: ⁊ tñ v̄bũ magri nõ impleat̃. Ioſue v̄o fuit diſcipulꝰ moyſi: vt dĩ Exo. ca. xxiiij. ⁊ videmꝰ maledictionẽ eiꝰ impletã ſup abiel qui reedificauit hiericho. vt dictũ ẽ. moyſes aũt imp̃catꝰ eſt maledictioneʒ ſup filios iſrl' trãſgrediẽtes legẽ ⁊ ſuiẽtes alienis dijs: ſic ꝙ clauderet̃ ce

ſuſcitatio cuiꝰ infirmitas p̃ponit̃ cũ dĩ. Egrotauit filiꝰ mulieris ⁊ mors ſequẽs cũ dĩ o Ita vt nõ remaneret in eo halitꝰ. deficiẽte eñ reſpiratione deficit vita in aĩalibꝰ reſpirãtibꝰ cuiuſmõi eſt homo. p Ingreſſus es ad me vt rememorarent̃ iniq̃. mee pallidũ. n. iuxta albũ intẽſum videt̃ declinare ad nigredinẽ. ⁊ eodẽ mõ lʒ iſta mulier eẽt deuota et ſancta: tñ ſctitas eiꝰ erat modica reſpectu ſãctitat̃ helye. ⁊ h' mõ locutꝰ ẽ loth Geñ. xix. di. Nõ poſſũ i mõte ſaluari. i. iuxta abraã. cuiꝰ ſanctitas tãta eſt ꝙ iuſticia mea d' lictũ eſt iux̃ eũ ſic̃ ibidẽ fuit expoſitũ ſm opi. hebreorũ. Ceťa patẽt vſq; ibi

q Et expãdit ſe atq; mẽſus ẽ ſup puerũ. h' eñ fecit ex magno affectu ad ſuſcitationẽ pueri. ꝑ h' eñ oñdẽs ꝙ vellʒ ſibi dare ptes vite ſue ſi poſſet.

r Tribꝰ vicibꝰ. q2 ꝑfectio cuiuſlibet negocij cõſiſtit in tribꝰ. ſ. p̃ncipio medio ⁊ fine. rõ aũt figuralis eſt: q2 ꝑ iſtam extenſionẽ ꝓphẽ ſup puerũ mortuũ figurabat̃ ꝙ genꝰ hũanuʒ a morte culpe eẽt ſuſcitãdũ ꝑ incarnatiõis myſteriũ. r Tribꝰ vicibꝰ. h' fecit helyas facto ꝓfitẽs fidẽ trinitat̃: q2 fides maxie opat̃ in opibꝰ miraculoſis: ſm ꝙ dicit ſaluator Luce. xvij. Si habueritis fidẽ ſic̃ granũ ſinapis diceť arbori huic nõ eradicar̃ ⁊c̃. ⁊ fiet. Cetera patẽt vſq; ibi s Nũc in iſto cognoui qm̃ vir dei es ⁊c̃. per filij ſui ſuſcitationẽ de p̃nti fuit certificata de dict̃ helye ꝓ futuro ſ de multiplicatiõe olei ⁊ farine: ⁊ de datiõe pluuie ſuper terram.

In cap. xvij. vbi dicit̃ in poſtilla. Ingreſſus es ad me vt rememorarent̃ iniquitates mee.

Additio.

Opinio hebreorũ i hoc loco eſt penitꝰ irrõnabilis: nã licet ſctitas mulieris eẽt modica reſpectu ſanctitat̃ helye ſic̃ ⁊ iuſticia ipſius loth erat modica reſpectu ſctitat̃ abrae. nõ tñ ex h' dʒ dici iniq̃tatẽ eẽ in muliere. nec loth nõ poſſe ſaluari iux̃ abraã. illi aũt qui ſũt minꝰ v̄tuoſi ſeu ꝑfecti potiꝰ iuuãt̃ cũ ſint i ſocietate ꝑfectorũ q̃ viciãt̃. bonũ eñ ſm diony. de di. no. ẽ ſuipꝰ diffuſiuũ ſeu cõicatiuũ. et iõ in ſcp̃tura ſocietas v̄tuoſorũ cõmẽdat̃: vt ꝓuer. xiij. Qui cũ ſapiẽtibꝰ gradit̃ ſapiẽs erit. exẽplũ qḋ ẽt inducit̃ de pallido ⁊ albo nõ valet. nã lʒ iudiciũ ſenſuale ſm opationes ⁊ reſpectꝰ decipiat̃: nõ tñ iudiciũ rõis: vt p3 de ſole. qui ad ſenſum iudicat̃ fere bipedalis. ⁊ tñ rõ iudicat ipm eẽ i magna ꝓportiõe maioris q̃titat̃ q̃ tota t̃ra. q̃to igit̃ incõpabilit̃ lõgiꝰ eſtimãdũ ẽ de iudicio diuino qḋ nõ iudicat aliquẽ eẽ iuſtũ ꝓpt̃ hoc ꝙ nõ ſit equal' alicui maxie iuſto. reddit eñ vnicuiq; iuxta opa ſua. vt i p̃s. vñ ⁊ talis reſpectꝰ nihil h' opat̃: ſʒ ad intellectũ l̃re dicẽdum videt̃ ꝙ h' mulier lʒ bona ⁊ deuota. tñ reputabat ſe peccatricẽ ꝓut decʒ cõit̃ iuſtos. Et q2 ſciebat helyã eẽ maximũ zelatorẽ leg̃ ⁊ iuſticie: intm̃ ꝙ ꝓcurabat ardent̃ punitionẽ ⁊ necẽ idolatrarũ. vt p3 in ſuo ꝓceſſu. idcirco p̃ſumebat: ꝙ aduẽtus Helye in domo ſua ꝓcurauerat mortẽ filij ſui ex iniquitate ſua. ſ. matris. ⁊ ꝙ Helyas recordaret̃ iniquitatẽ illã corã deo ad finẽ: vt. ſ. ꝑ mortẽ filij tpalẽ mr̃ cõuerteret̃ ad deũ: ſic̃ ſepe cõtingit. vt hoies ꝑ penas tpales a deo caſtigati corrigant̃: qḋ quidẽ nõ cõtingeret ſi apḋ eã nõ mãſiſſet: q2 ſic eã nõ cognoſceret. ⁊ iõ ꝓprie dicit. Ingreſſus es ad me vt rememorarent̃ iniquitates mee. ⁊ interficeres filiũ meũ ⁊c̃.

Replica.

In ca. xvij. vbi poſtillator v̄bũ mulieris ſareptãe. ſ. Ingreſſus es ad me vt rememorarent̃ iniquitates mee. exponit ad modum hebreorũ: ꝙ hec mulier cũ eẽt iuſta ⁊ ſctã ex humilitate. tñ reſpectũ habẽdo ad excellẽtẽ ſanctitatẽ helye: ſe dicit peccatricẽ ꝓut ſancti cõſueuerũt: ⁊ ꝓut puriſſimꝰ iohãnes euãgeliſta in epiſtola ſua p̃ma. i. ca. docet. d. Si dixerimus q2 peccm̃ nõ hẽmꝰ ipſi nos ſeducimꝰ: ⁊ v̄itas i nobis nõ ẽ. hunc modũ loquẽdi hebreorũ. Burg. dicit penitꝰ irrõnabilẽ ſʒ ꝓbatio eiꝰ vt p3 nihil eſt ad ꝓpoſitũ. q2 nõ dĩ in illo mõ loquẽdi ꝙ in muliere fuerit peccm̃. ſed ipſa de ſe humilit̃ loq̃t̃. Et burgeñ. poſt inutilẽ digreſſionẽ coincidit q̃ eodẽ mõ loquẽdi.

huiꝰ in viſcera eius. Et exaudiuit dñs vocem helye: ⁊ reuerſa ẽ aĩa pueri itra eũ ⁊ reuixit. Tulitq3 helyas puerũ ⁊ depoſuit eũ de cenaculo in inferiorẽ domũ ⁊ tradidit mr̃i ſue: ⁊ ait illi. En viuit filiꝰ tuꝰ. Dixitq3 mulier ad helyã. Nũc[s] i iſto cognoui qm̃ vir dei es tu: ⁊ v̄bum dñi in ore tuo verum eſt.

Capitulum. xviij.

Poſt[a] dies multos ſcm̃ eſt verbũ dñi ad helyã i anno tercio: dicens. Vade[b] ⁊ oñde te achab vt dẽ pluuiã ſup faciẽ terre. Iuit ergo helyas vt oñderet ſe achab. Erat[c] ãt fames vehemẽs in ſamaria. Vocauitq3[d] achab abdiã diſpenſatorẽ domꝰ ſue. Abdias[e] aũt tiebat dñʒ deũ valde. Nã[f] cũ interficeret Iezabel ꝓphetas dñi tulit ille centũ ꝓphetas ⁊ abſcõdit eos q̃nquagenos: ⁊ q̃nquagenos i ſpelũcis ⁊ pauit eos pane ⁊ aq̃. Dixit ergo achab ad abdiaʒ: vade i terrã ad vniuerſos fontes aquarũ ⁊ i cũctas valles ſi forte poſſumꝰ inuenire herbaʒ: ⁊ ſaluare equos ⁊ mulos ⁊ nõ penitꝰ iumẽta intereãt. Diuiſerũtq3 ſibi regiões vt circuirẽt eas. Achab ibat ꝑ viam vnã ⁊ abdias ꝑ viã alterã ſeorſuʒ. Cũq3 eẽt abdias i via helyas occurrit ei. Qui cũ cognouiſſʒ euʒ cecidit ſupra faciem ſuã: ⁊ ait. Nũ tu es dñe mi helyas. Cui ille r̃ſpõdit. Ego. Et dixit. Vade ⁊ dic[g] dño tuo. Adeſt helyas. Et ille. qḋ[h] peccaui ingt qm̃ tradẽs me ſuũ tuũ i manu achab ut iterficiat me. Viuit dñs deꝰ tuꝰ: q2 non eſt gẽs aut regnũ i quo ñ miſerit dñs meꝰ te reqrẽs. Et r̃ñdentibꝰ cunctis: nõ eſt hic: adiurauit[i] regna ſingula ⁊ gẽtes: eo ꝙ minime repꝫre

Caplm. xviij

Poſt dies multos. hic ponit̃ ſcḋm ſignũ ad reuocationẽ achab d' malis ſuis. ſ. de datione ignis d' celo: ⁊ p̃ ponit̃ ſigni datõ ſcḋo helye ꝑſecutio. ca. xix. Circa p̃mũ p̃ ponit̃ h' ſignũ qḋ erat p̃ncipale. ⁊ ſcḋo addit̃ aliḋ. ex cõſequẽti de datione pluuie: ibi. Et ait helyas. Circa p̃mũ p̃ ponit̃ ipſiꝰ helye ad t̃rã iſrl' reuerſio: ſcḋo ignis deſceſſio ibi. Verũtñ nũc mitte. t̃cio ꝓphetarũ baal occiſio: ibi. Dixitq; helyas. Circa p̃muʒ helyas de p̃cepto dñi reuertit̃. ſcḋo veniẽs agnoſcit̃: ibi. Erat aũt fames. Circa p̃mũ dĩ. a Poſt dies multos ⁊c̃. Cõtra h' videt̃ eẽ Iac. v. helyas hõ erat ⁊c̃. Et ſubdit̃. Et orauit vt nõ plueret ſup t̃rã ⁊ nõ pluit ãnos tres ⁊ mẽſes ſex. ex quo videt̃ ꝙ reuerſio helye ad terrã iſrl': vt pluuia daret̃: fuit ãno q̃rto. Dicẽdũ ꝙ tpus h' cõputat̃ ab exitu helye de t̃ra iſrl' ⁊ nõ a ꝓhibitiõe pluuie ſic̃ Iaco. apl's cõputat. q2 a ꝓhibitiõe pluuie vſq; ad exitũ eiꝰ fluxerũt ſex mẽſes ⁊ plꝰ. q̃ diu latuit ĩ torrẽte charith ita ꝙ ex ſiccitate tpis ſiccatꝰ fuit torrẽs añ q̃ recederet vt dictũ ẽ ca. p̃cedẽti. b Vade ⁊ oñde te achab ⁊c̃. lʒ. n. abſq; p̃ntia Helye poſſet dare: tñ voluit ſic facere: q2 ꝓpha ꝑ reuelationẽ eiꝰ dixerat ꝙ pluuia nõ daret̃ ſup terrã niſi iuxta v̄bũ oris ſui. i. ꝑ orõnẽ eiꝰ ⁊ denũciationẽ: ⁊ ſic dñs adimpleuit vt. j. patebit c Erat aũt. h' cõñr aduẽtꝰ helye cognoſcit̃. ⁊ p̃ ab abdia cuiꝰ modꝰ deſcribit̃ cũ dĩ. d Vocauitq; achab abdiã. vt ipſe ex vna pte: ⁊ abdias ex alia diſcurrerẽt ꝑ loca humida regni ſui: ad videndum ſi poſſet herba inueniri ad ſuſtẽtationẽ equorũ reg̃: nõ tñ iſta faciebãt niſi auctoritatiue ⁊ p̃cipiẽdo. Erãt eñ miſtri qui h' faciebãt exequẽdo. hoies eñ terre quãtũ poterãt talia abſcõdebãt ad nutritionẽ ſuorũ aĩaliũ vt poſſẽt aliquo mõ de lacte ſuſtẽtari: q2 fructꝰ terre defecerãt p̃ nimia ſiccitate. et iõ rex ⁊ abdias iuerũt ad h' negociũ vt meliꝰ poſſet fieri. e Abdias aũt timebat dñm valde: h' dĩ ad oñdẽdũ ꝙ nõ erat cõſentanẽꝰ dño ſuo in malis ſuis: ad cuiꝰ ꝓbationẽ ſubdit̃. f Nã cũ interfi. Iezabel ꝓphe. do. Prophe v̄o h' dicũt̃ viri religioſi itẽti diuino cultui q̃s p̃ cõgregauit ad h' ſamuel: ⁊ aliq̃ ẽt hẽbãt ſpm̃ ꝓphie: ſicut dictũ fuit ſupra p̃ li. ca. x. Iezabel v̄o volẽs deſtruere cultũ dei q̃tũ poterat: ⁊ cultũ baal extollere: iſſecit eos ꝓut potuit: ⁊ tũc abdias cẽtũ illorũ ſaluauit: abſcõdẽs. l. i vna ſpelũca. ⁊. l. i alia: ⁊ ꝓuidit eis d' victu ⁊ veſtitu: et ex h' cõſecutꝰ ẽ a deo ꝓphie donũ ſm ſaluatoris dictũ: Mat. x. Qui recipit ꝓphetã in noie ꝓphe mercedẽ ꝓphe accipiet. vñ int̃. xij. ꝓphas quartꝰ cõputat̃. Ceťa patẽt ex dict̃ vſq; ibi. g Dic dño tuo adeſt helyas: q2 dñs ei p̃cepat vt oñderet ſe achab. h Quid peccaui inq̃t. timuit

Universidad de Salamanca. BGH.

eī ne helyas ſubito ad aliū locū portaref ſicut frequēter acciderat: qñ dñs ipm ad aliquē locū mittebat. ꝓpᵗ qḋ filij ꝓpherarū qñ fuit rapt⁹ crediderūt ipm ſic fuiſſe tranſlatū: vt hꝫ. j. iiij. li. ca. ij. ⁊ ſic achab interficeret abdiā: credēs ꝙ illuſiſſet ſibi. d. veniſſe helyam. i Adiurauit regna ſingula. ꝙ ſi helyas inueniref in eoꝝ terra caperetur ⁊ ſibi mitteref. loquif tñ h̄ ſcriptura de regnis ꝓpinquis tñ ⁊ reges ꝓpinq̄ faciliter aſſenſerūt. tuꝫ qꝛ rex tyri erat ſocer ei⁹: ⁊ fili⁹ regꝭ Juda hēbat vxorē aliā filiā achab: ſilr rex moab erat ſibi tributari⁹: ⁊ rex edom regꝭ iude. Jtē qꝛ in terris q̄ erant ꝓpe regnū iſrl': erat ēt fames ꝓpᵗ ſiccitateꝫ quā ſciebant ꝑ ꝟbū helye eueniſſe. k Nunquid nō indicatū ē tibi dño meo quid feceri ⁊c̄. hoc dixit nō ad iactantiā: ſꝫ ne helyas ipm exponeret ꝑiculo mō predicto. l Et dixit helyas viuit dñs ⁊c̄. aſſecurauit eū ꝑ iuramētuꝫ ⁊ tūc iuit ad nūciādum ipi achab helye aduētū ⁊ ſic ſcḋo fuit cognitus ei⁹ aduent⁹ ipi achab: qḋ notaf cū dꝛ. m Venitq̄ꝫ achab i occurſuꝫ helye: qꝛ deſiderabat remediuꝫ famis hꝛc. n Tu ne es ille qui ꝯturbas iſrael. q. d. ſic. ⁊ qꝛ ſuꝑbe loquebatur: iō ad repellēdā eiuſ ſuꝑbiā rñdit helyas o Nō ego turbaui iſrl' ſꝫ tu ⁊ dom⁹ pr̄is tui ⁊c̄. qꝛ ꝓpᵗ maliciā tuā dñs miſit plagā illā. p Verūtñ nūc ⁊c̄. Hic ꝯñr deſcribif deſcēſus ignis d̄ celo ad declarationē diuine ꝟitatis: ⁊ falſitatē idolatrie: vt ſic ppl's iſrl' ad deū ꝯuerteref ⁊ bñficiū pluuie mereref. ⁊ h̄ eſt qḋ dꝛ. q Mitte ⁊ ꝯgrega ad me vniuerſū iſrl'. i. maiores ⁊ principales ppl'i ad viſioneꝫ miraculi in mōte carmeli iſte nō eſt carmel⁹ i q̄ manebat nabal: vt dictū fuit. ſ. i. li. ca. xxv. qꝛ ille ē i ſorte iude. iſte āt i ſorte ephrai.

ris. Et nūc dicis mihi: vade ⁊ dic dño tuo adeſt helyas. Cūq̄ꝫ receſſero a te: ſpūs dñi aſportabit te i locū quē ego ignoro: ⁊ ingreſſus nūciabo achab ⁊ nō inueniēs te interficiet me. Seru⁹ aūt tu⁹ timet dñm ab infantia ſua. Nūqdᵏ nō indicatū ē tibi dño meo qd feceri cū interficeret iezabel ꝓphetas dñi ꝙ abſcōderi de ꝓphetis dñi cētū viros qnquagenos ⁊ qnquagenos i ſpeluncis: ⁊ pauerim eos pane ⁊ aqua. Et nūc tu dicis: vade ⁊ dic domino tuo adeſt helyas vt interficiat me. Etˡ dixit helyas. Viuit dñs exercituū an̄ cui⁹ vultū ſto: qꝛ hodie appꝑebo ei. Abiit ergo abdias i occurſū achab ⁊ indicauit ei. Venitq̄ꝫᵐ achab i occurſū helye: ⁊ cū vidiſſꝫ eū ait. Tuⁿ ne es ille q conturbas iſrael? Et ille ait Nōᵒ ego turbaui iſrl' ſꝫ tu ⁊ dom⁹ pr̄is tui q dreliqſtiſ mādata dñi ⁊ ſecuti eſtiſ baali. Verūtñᵖ nūc mitteᑫ ⁊ ꝯgrega ad me vniuerſū iſrl' in mōte carmeli: ⁊ ꝓphetas baal q̄dringētos qnquaginta: ꝓphetaſq̄ꝫ lucoꝝ q̄dringētos q comedūt d̄ mēſa iezabel. Miſit achab ad oēs filios iſrl' ⁊ ꝯgregauit ꝓphetas i mōte carmeli. Accedēs āt helyas ad oēm pplm iſrl' ait Vſq̄ꝫ qᶠ claudicatis in duas ptes. Siᵗ dñs ē de⁹: ſequiminiᵘ eū: ſi aūt baal ſeqmini illum. Et nō ei rñdit ppl'us verbū. Etˣ ait rurſus helyas ad pplm. Egoʸ remāſi ꝓpheta dñi ſol⁹ ꝓpheteᶻ āt baal q̄dringēti qnq̄ginta ꝓpheteq̄ꝫ lucoꝝ q̄dringēti viri ſunt. Detur nobis duo boues ⁊ illi eligāt ſibi boueꝫ vnū: ⁊ in fruſta cedentes ponāt ſuꝑ ligna: ignē āt nō ſupponāt. Et ego faciā bouē alteꝝ: ⁊ ipona ſuꝑ ligna: ignē āt nō ſupponaꝫ. Jnuocate noia deoꝝ vr̄oꝝ: ⁊ ego inuocabo nomē dei mei ⁊ deuſ q exaudierit ꝑ igneꝫ ipeᵃ ſit deus. Rñdēs ois ppl's ait. Optiaᵇ ꝓpoſitio quā locut⁹ ē helyas. Dixit ergo helyas ꝓphetis baal. Eligite vob̄ bouē vnū: ⁊ facite primi: qꝛ vos plēs eſtis ⁊ inuocate noia deorū vr̄oꝝ: ignemq̄ꝫ nō ſupponatis. Quiᶜ cū tuliſſent bouē quēᵈ dederat eis: fecerūt ⁊ inuocabāt nomē baal d̄ mane uſq̄ꝫ ad meridiē dicētes. Baal exaudi nos Etᵉ nō erat uox: nec q rñderꝫ. Trāſiliebātq̄ꝫᶠ altare qḋ fecerāt. Cūq̄ꝫᵍ eēt iā meridies: illudebat illis helyas dicēſ Clamate voce maiore. De⁹ʰ eñ eſt ⁊ forſitan loquif: aut in diuerſorio eſt: aut in itinere aut certe dormit ut excitef Clamabāt ergo uoce magna: ⁊ incidebātⁱ ſe iuxta ritū ſuū cultris ⁊ lāceolis donec pfunderent ſanguine Poſtq̄ꝫᵏ aūt trāſiit meridies: ⁊ illis ꝓphetātibus venerat tp̄s quo ſacrificiū offerri ſolꝫ: nec audiebaf uox: neq̄ꝫ aliqs rñdebat: nec attendebat orātes dixit helias oi ppl'o veite ad me. Et accedēte ad ſe ppl'o curauitˡ altaf dñi qḋ dſtructū fuerat: ⁊ tulit duodeciꝫ lapides iuxta numerū tribuū filioꝝ iacob: ad queꝫ factus ē ſmo dñi dicēs. iſrl' erit nomē tuū: ⁊ edificauit de lapidib⁹ altare i noie dñi

dixerit ꝑ ignē celit⁹ datū ad ꝯſumēdū ſacrificiū a Jpe ſit de⁹ i. vere credaf ⁊ colaf b Optia ꝓpoſitio: qꝛ ignis deſcēderat ſuꝑ ſacrificiū abel. vt dictū fuit Gen. iiij. ⁊ ſuꝑ ſacrificiū aaron i ſua ꝯſecratiōe: vt hꝫ Leuit. ix. Jn ſignū acceptatiōis diuine. c Qui cū tuliſſent bouē. querif h̄ quō acceptauerāt helye ꝓpoſitōeꝫ. Ad qḋ dicenduꝫ: ꝙ ꝯpulſi fuerūt h̄ facere a ppl'o qui approbauerat ꝓpoſitionē helye: ⁊ qꝛ cōfidebāt de demonis ptāte: qui ꝑmiſſus talia pōt facē. vñ ⁊ ipe antixp̄i faciet ignē deſcēdere d̄ celo vt hꝫ apoca. xiij. ⁊ forſitā ad eoꝝ inuocationē als fecerat ſilr. d Quē dederat eis. Dicit ra. ſa. ꝙ bos elect⁹ ꝑ ſacerdotib⁹ baal ſdinabat ab eis abſcōdēs ſe ſub pallio helye ⁊ h̄ nutu diuino q̄ſi abhorrēs ydolatrie cultū: vt ſic ēt hoies aſſiſtētes docerētur ꝑ aīal brutū. ⁊ tūc helyas tradidit eum eis. d. ꝙ pei⁹ in imolatione ſcitū caref loc⁹ ſicut ꝑ imolationē bouis alteri⁹: qꝛ ꝑ imolationē iſtiuſ fuit detecta falſitas ydolatrie eo ꝙ baal nō potuit imolātes exaudire. ꝑ alterā vero fuit manifeſtata ꝟitas latrie. e Et nō erat vox nec qui rñderet. ſ. facto ignē dādo qꝛ ptās demoniſ erat ꝓhibita. f Trāſiliebātq̄ꝫ altare. ſm modū ydolatrie. g Cūq̄ꝫ eēt iam meridies: dies ei fuit diuiſa: ita ꝙ p̄ma medietaſ diei fuit cōceſſa ſacerdotib⁹ baal: in qua debebāt ꝯplere ſuū ſacrificiū: niſi ei fuiſſet eis tp̄s p̄fixū: queſiuiſſent dilationē. h De⁹ eñ ē. ſ. ſm errorē vr̄m: ⁊ forſitā loquif irriſorie dictū ſciēs demonē nihil poſſe niſi q̄ꝫtū de⁹ ꝑmittit. i Jncidebāt ſe iuxta ritū ſuū ⁊c̄. qꝛ demones delectāf in ſacrificijs de ſanguie hoīs q̄ eſt nobiliſſima creatura: ad imaginē dei facta. ⁊ iō in talib⁹ ſolēt dari rñſa. k Poſtq̄ꝫ aūt trāſiuit meridies. i. tp̄s eis p̄fixū dixit helyas oi ppl'o. venite ad me: qꝛ reſiduū diei erat ſibi datuꝫ. l Curauit altare dñi. dicit ra. ſa. ꝙ iſtud fuit altare qḋ edificauerat ſaul domino. vt hꝫ p̄ libro. ca. xiiij. ſꝫ fuerat deſtructum ꝑ Jezabel: eo ꝙ

r Qui comedūt de mēſa iezabel. p̄bebat eñ eis victū ⁊ veſtitū: vt exaltarēt ydolatrie cultū. s Vſq̄ꝫ q̄ claudicaf in duas ptes: qꝛ aliqui eoꝝ colebāt dñm: ⁊ cū h̄ baal: ſic̄ ⁊ de ſamaritanis dꝛ. j. iiij. li. ca. xvij. t Si dñs ē de⁹. i. ſi ꝑ ſignū viſibile ꝓbef vob̄ ꝙ de⁹ iſrl' ipe ſit de⁹ verus ⁊ nō baal. u Sequimi eum. ipm colēdo ⁊ nō aliū: ⁊ nō rñdit ei ppl's ꝟbū: qꝛ ignorabat hui⁹ ꝓbatōis modū. x Et ait rurſus helyas. oñdens modū hui⁹ ꝓbatiōis. y Ego remāſi ꝓpha dñi ſol⁹ ſ. qui auderet apparere: ⁊ ydolatris reſiſtere: qꝛ viuebāt illi. c. abſcōditi ab abdia: vt dictū eſt. z Prophas aūt baal ⁊c̄. q. d. ſi haberēt veritatē ꝑ ſe deberēt p̄ualere. cetera patēt vſq̄ꝫ ibi. a Et de⁹ qui exaudierit

fuerat ꝯſtructū in honore dei. m Fecitq̄ꝫ aqueductū ⁊c̄. in hebreo habef ſic. Et fecit ſulcū duoꝝ ſatoꝝ ſemētis in circuitu altaris. qḋ exponēs ra. ſa. dicit ꝙ fecit foſſatū puū ad modū ſulci quadrilaterū tñ ita ꝙ ſpaciū terre incluſū intra poterat ſeminari ſemēte duoꝝ ſatoꝝ. Eſt aūt ſatū gen⁹ mēſure ⁊ illḋ ſpaciū erat. l. cubitoꝝ in q̄drū ad ſilitudineꝫ atrij: qḋ erat an̄ tabernaculū federiſ qḋ fecerat moyſes: qḋ fuit quinquaginta cubitorū i q̄drum ſic̄ dictū fuit exo. xxvij ⁊ intra illḋ ſpaciū erat altaf p̄dictū qḋ reparauit Helyas ſic̄ ⁊ altare holocauſtoꝝ erat i atrio an̄ tabernaculū. n Jmplete quatuor hydrias aq̄ ⁊c̄. h̄ fecit ad tollēdū omnē calūniā q̄ poſſet dici ignē pri⁹ ibi fuiſſe latētē: ⁊ vt miraculū eēt euidenti⁹ qḋ i aqua ignis valeret. o Et currebāt aq̄ circū altare. ex redundantia. p Et foſſa aqueduct⁹ repleta eſt ex h̄ videref alicui ꝙ dictū helie eſſet falſū: qꝛ. xij. hydrie aque non ſufficerent ad replēdū foſſatū tāte lōgitudinis. ſ. ducētoꝝ cubitorū i circuitu: quia q̄dlibꝫ lat⁹ hēbat. l. cubitos ſm ipm. Ad qḋ rñdit. d. ꝙ vn⁹ d̄ eſfūdērib⁹ illas hydrias fuit Heliſe⁹ qui venerat illuc cū alio populo q̄ꝫuis nōdū eſſet helye diſcipul⁹. ⁊ effundēdo hydriā ſuaꝫ effudit aliquā ptē ei⁹ a caſu ſuꝑ man⁹ helye: ⁊ tūc aque fluere ceperūt de digitꝭ ei⁹ miraculoſe: ſic̄ de fontib⁹ abūdātib⁹. ⁊ per h̄ foſſatū fuit repletū. Ad ꝯcordiā aūt hui⁹ adducit illud qḋ hꝫ. j. quarto libro. ca. iij. d̄ trib⁹ regib⁹ aquā querētib⁹ ꝑ interceſſioꝫ ꝓphe. ⁊ rñdit vn⁹ de ſuis regis iſrl'. Eſt h̄ heliſe⁹ fili⁹ ſaphat q̄ fudit aquā ſuꝑ man⁹ helye. q. d. iſte ē aptiſſim⁹ ad querendū ſignū aq̄: qꝛ ꝑ effuſionē aq̄ de manu ſua fcm̄ fuit miraculū i multiplicatiōe aq̄ mō p̄dicto. q Dñe de⁹ abraā ⁊c̄. hanc orōnem credif feciſſe alte vt ppl's poſſꝫ audire ad dei honorē: ⁊ ppl'i conuerſionē. r Et iuxᵗ p̄ceptū tuū feci oīa ꝟba h̄. ſ. imolādo in excelſis extra Hierl'm p⁹ tēpli edificationē qḋ erat illicitū: niſi ex ſpeciali diſpēſatiōe diuina: qḋ fecerat helyas in ꝓpoſito. ⁊ de⁹ h̄ oñdit ꝑ ignē deſcēdētē ſuꝑ holocauſtū ei⁹. Cetᵃ patēt in lr̄a s Dixitq̄ꝫ helyas. Hic deſcribif ꝓpharū baal occiſio cum dꝛ. t Apprehendite ꝓphas baal. videbat. n. helyas pplm feruētem ad honorē dei: ꝓpᵗ recentiā miraculi viſi. ⁊ iō voluit accelerare mortē ſacerdotū q̄ decepant pplm: ne iezabel induceret regē ma ritū ſuū: ⁊ rex pplm ad ſuādū vitā ipoꝝ u Duxit eos helyas ad torrētē cyſon: ⁊ interfecit eos ibi: vt eoꝝ cadauera in torrētē ꝓijcerēf. Jnterfecit aūt eos helyas ꝑ pplm in h̄ ſibi aſſiſtentē: ⁊ aliqs forte occidit manu ꝓpria: zelo diuine iuſticie: ſic̄ ⁊ ſamuel legif regē amalech occidiſſe. ſ. li. i. ca. xv. x Et ait helyas. Hic ponif ſignū de datiōe pluuie ad tollēdā ſiccitatē ⁊ famē cū dꝛ. y Son⁹ multe pluuie ē. i. iminet de ꝓpiquo: qꝛ pluuia facit ſonitū i cadēdo ⁊ quāto groſſior ē ⁊ depſſior: tāto fit ſonit⁹ maior:

Fecitq̄ꝫᵐ aqueductuꝫ q̄ſi ꝑ duas araniūculas in circuitu altaris ⁊ cōpoſuit ligna: diuiſitq̄ꝫ ꝑ membra bouē: ⁊ poſuit ſuꝑ ligna ⁊ ait. Jmpleteⁿ q̄tuor hydrias aqua ⁊ fūdite ſuꝑ holocauſtum ⁊ ſuper ligna. Rurſūq̄ꝫ dixit. Etiā ſcḋo hoc facite. Qui cū feciſſēt ſcḋo ait. Etiam tercio idipm facite. Fecerūtq̄ꝫ tercio ⁊ᵒ currebant aq̄ circū altare ⁊ᵖ foſſa aqueduct⁹ repleta ē. Cūq̄ꝫ iā tp̄s eēt vt offerref holocauſtū: accedens helyas ꝓpheta ait. Dñe de⁹ abraā ⁊ yſaac ⁊ iſrl': oñde hodie qꝛ tu es de⁹ iſrl' ⁊ ego ſu⁹ tu⁹ ⁊ʳ iuxta p̄ceptū tuū feci oia verba hec. Exaudi me dñe exaudi me vt diſcat ppl's iſte: qꝛ tu es dñs de⁹: ⁊ tu ꝯuertiſti cor eoꝝ iterum. Cecidit āt ignis dñi ⁊ vorauit holocauſtū ⁊ ligna ⁊ lapides: puluerē q̄ꝫ ⁊ aquā q̄ erat i aqueductu lābēs. Qḋ cū vidiſſet ois ppl's: cecidit i faciē ſuā: ⁊ ait. Dñs ipe ē de⁹ dñs ipe ē de⁹. Dixitq̄ꝫˢ helyas ad eos. Apphēditeᵗ ꝓphetas baal ⁊ ne vn⁹ qdē effugiat ex eis. Quos cū apphēdiſſēt duxitᵘ eos helyas ad torrētē cyſon: ⁊ interfecit eos ibi. Etˣ ait helyas ad achab. Aſcēde comede ⁊ bibe: qꝛ ſon⁹ʸ multe pluuie ē. Aſcēdit achab vt comederet ⁊ biberet. Helyas aūt aſcēdit i verticē carmeli ⁊ᶻ ꝓn⁹ i terrā poſuit faciē ſuā int̄ genua ſua: et dixit ad pueꝝ ſuū. Aſcēdeᵃ ⁊ ꝓſpice ꝯtra mare. Qui cū aſcēdiſſet ⁊ ꝯtēplat⁹ eēt: ait. Non ē q̄cq̄ꝫ. Et rurſū ait illi. Reuerterᵇ ſeptē vicib⁹. Jn ſeptia aūt vice ecce nubecula pua q̄ſi veſtigiū hoīs aſcendebat d̄ mari. Qui ait Aſcēde: ⁊ dic Achab. Jūge curꝝ tuū ⁊ deſcēde ne occupet te pluuia. Cūq̄ꝫ ſe verterꝫ huc atq̄ꝫ illuc: ecce celi ꝯtenebrati ſūt: ⁊ nubes ⁊ vēt⁹: ⁊ fcā eſt pluuia grandis. Aſcēdēs itaq̄ꝫ achab abiit in iezrahel ⁊ᵈ man⁹ dñi fcā ē ſuꝑ helyā: accinctiſq̄ꝫ lūbis currebat an̄ achab donec veniret i Jezrahel. Caplm. xix.

Nūciauitᵃ aūt achab iezabel oīa que fecerat Helyas: ⁊ q̄modo occidiſſꝫ

3 Et ꝓn⁹ in ter. poſ. fa. inter ge. ſua. vt deuoti⁹ oraret: ad diuinū hñficiū impetrādū ꝑ cōi ppl'o. licet eñ de⁹ velit aliq̄n aliq̄d facere vel fieri tñ h̄ vult hoc facere ꝑ orōes ſctōꝝ. a Aſcēde ⁊ ꝓſpice ꝯtra mare ad vidēdū ſi aſcēderet aliqua nubes q̄ eēt ſignū imminētis pluuie. b Reuertere. vij. vicib⁹. ꝑ h̄ deſi ḡbaf vniuerſitas vicioꝝ q̄b⁹ achab ⁊ ppl'o iſrl' erant irretiti ꝓpᵗ que ꝓhibite fuerāt pluuie. Qḋ āt vniuerſitas vicioꝝ ꝑ ſeptenariū deſignef. d. Gre. omel. xxv. Septē ergo demonia maria habuit q̄ vniuerſis vicijs plena fuit. Nō ꝟo figuralis accipitur reſpectu noui teſti: cui⁹ vetus teſtm̄ figura fuit. ſm ꝙ dꝛ Coꝝ. x. Oia in figura ꝯtīgebāt illis: qꝛ p⁹. vij. xp̄i myſteria. ſ. ꝯceptiōis. natiuitat. baptiſmi. p̄dicationis paſſionis. reſurrectionis. aſcēſiōis d̄ſcēdit abūdāter pluuia grāe ſuꝑ apl'os i die penthecoſtes. vt hꝫ Act. ij. c Cūq̄ꝫ ſe ꝟterēt huc atq̄ꝫ illuc Jūgēdo regꝭ currū ⁊ p̄pādo ſe ad receſſū d Et man⁹ dñi fcā eſt ſuꝑ helyā. dās ei fortitudinē ⁊ agilitatem ad currendū veloci⁹ ad ciuitatē q̄ꝫ equi regis.

Jn. c. xviij. vbi dꝛ i poſtil. Vſq̄ꝫ q̄ claudicatis in duas ptes: qꝛ aliq̄ eorū colebāt deū: ⁊ cuꝫ h̄ baal: ſic̄ de ſamaritaniſ dicif. Additio

Samaritani nō colebāt deū: ſꝫ deos ſuos: vt. j. iiij. li. de eis dicef niſi ꝙ timebāt deuꝫ aliud eñ ē timere deū ⁊ aliḋ colere. Timor eñ ſuilis pōt eē ſine charitate nō tñ cult⁹ dei qui in fide ſpe ⁊ charitate ꝯſiſtit ſm aug.

Jn eodē ca. xviij. vbi dꝛ i poſtilla. Querif h̄ quō acceptauerūt helye ꝓpoſitionem. Additio.

Poteſt dici ꝙ ꝓphe baal tāq̄ꝫ penit⁹ infideles ſic̄ nō ꝯfidebāt de ſuis demonib⁹ ꝙ facerēt ignē deſcēdere: ita nec credebāt ꝙ h̄ faceret helyas: ⁊ ſic nō timebāt cū eo itrare ad examē. ꝙ ſi ꝑ orōeꝫ helye igniſ nō deſcēdiſſet ꝓphe baal eſſent ſecuri. Replica.

Jn ca. xviij. vbi poſtillator exponēdo claudicationē i duas ptes d̄ ſamaritanis pōit exēplū q̄ colebāt dñm ⁊ cū h̄ Baal: ꝯtradicit Bur. aſſerēs ꝙ ſamaritani nō colebāt deū: ſꝫ ſolū timebāt dñm: addens ꝙ multū refert īter colere ⁊ timere: ſꝫ h̄ ſcm̄ Bur. nō ē ptractatōe dignū. qꝛ ē ꝯ rotūdū textū. iiij. Reg. xvij. vbi bis dꝛ ꝙ colebāt. ⁊ ſemel tñ ꝙ timebāt. ſꝫ pſuaſio Burg. ad h̄ ꝙ ſamaritani nō colebāt deū pugnās icludit piculoſū errorē. ſi eñ vt ipe putat ⁊ dic̄ null⁹ ē cult⁹ dei niſi fiat i fide ſpe ⁊ charitate: ſequif ſacerdotē in pctō mortali miſſā celebrātē nō colere nec ſacrificare nec cōficere: qꝛ illa ſūt ver⁹ cult⁹ miſſe. eſto ḡ cultū extra charitatē ſalua fide ⁊ forma eccl'ie fore verū cultū ſꝫ nō placidū deo: neq̄ꝫ pfectū ſm oēs ꝯditiōes theoſebie. ſic̄ eñ ſm doctores ꝯcedītur fidē informē eē verā fidē: ⁊ ſm eā q̄s dꝛ fidelis nūero ⁊ forma: q̄ꝫuis nō merito. ita opter ꝯcedi cultū informē q̄ h̄ dꝛ claudicatio. ⁊ ꝑ h̄ ad hrm̄ aug. dꝛ ꝙ loquif de cultu dei formato charitate. Ca. xix.

Nunciauit. Poſtq̄ꝫ deſcp̄ta ē ꝓpharū baal occiſio. h̄ ꝯñr occaſione hui⁹ ponif helye pſecutio. Circa qḋ p̄ deſcribif hūana trepidatio. ſcḋo angelica ꝓuiſio: ibi. Et ecce angel⁹ dñi. tercio diuina ꝯſolatio: ibi. Et ecce ſmo dñi. Circa p̄mū dꝛ. a Nunciauit āt achab iezabel ⁊c̄. quaſi compatiēs ꝓphetis baal occiſis: ⁊ ex hoc ptꝫ ei⁹ malicia obſtiata: poſtq̄ꝫ viderat tot ſigna mirabilia. ⁊ ex h̄ vxor ei⁹

Universidad de Salamanca. BGH.

audaciaʒ accepit occidēdo helyā. vñ ſubdiť. b Niſi hac hora cras poſuero aiam ⁊c̄. eā a corpe ſepando: credebat eñi iſta mulier ꝙ ppter iſtō ꝟbū nō fugeret: eo ꝙ ꝯſtanť ſe oñderat achab quereñti ipʒ ad mortē ſʒ de⁹ euʒ pmiſit timere ex humana fragilitate: ne nimis eleuareť ex ꝯſtātia pcedēti. iō ſequiť. c Timuit ḡ helyas ꝟbū mulieris q̄ nō timuerat offenſaʒ regis.

d Et dimi. ibi puerum ſuū. ſ. filiū mulieri viduę quē ſuſcitauerat ⁊ quē mulier ex deuotōe ei tradiderat: vt eū erudiret ⁊ puer helye miniſtraret: et h̄ dr̄ fuiſſe ionas ppħa verūtñ q̄ꝛ helyas volebat ingredi deſtū ⁊ abſꝗ vlla puiſiōe: qđ videbať durū p puero. iō dimiſit eū. e Petiuit aīe ſue vt moreref. i. petiuit a deo ꝙ aīam ſuā de corpe acciperet. Optabat eñi mag̃ mori ꝗ̄ videre p ydolatras ꝯtemptū dei. f Et obdormiuit. fatigat⁹ ex labore ⁊ ieiunio. g In vmbra iunipi. arbor eſt creſcēs i deſertis cui⁹ vmbrā ſpētes fugiūt vt dicit plini⁹: ⁊ iō in vmbra ei⁹ hoīes ſecure dormiunt. h Et ecce angelus. h̄ ꝯñr circa helyam poniť angelica puiſio: vicʒ de cibo. q̄ꝛ famelicus erat ⁊ laſſat⁹: ⁊ pʒ lr̄a vſꝗ ibi. i Et ambulauit in fortitudine cibi illi⁹ ⁊c̄. ex h̄ videť ſcptura attribuere iter helye ieiunāti. xl. dieb⁹. et xl. noctib⁹ ꝟtute cibi illius. ppť qđ diť aug⁹. li. de mirabilibus ſacre ſcpture: ꝙ ille cib⁹ āgelicis manib⁹ pparatus habuit talē ꝟtutē ꝙ potuit diu ſuare naturam corpis a ꝯſūptōe calidi naturalis. ppť quārequiriť ſūptio cibi: ad reficiēdū id qđ ꝯſūptū ē. vt hr̄ i. de gñatōe. k Vſꝗ ad mōtem dei oreb. vbi de⁹ dedit legeʒ: ⁊ iō ibi voluit appere helye: q̄ fuit maxim⁹ zelator legis diuine. l Manſit in ſpelūca. dicit ra. ſa. ꝙ iſta fuit ſpelūca i qua ſtetit moyſes: qñ glīa dei trāſiuit añ eū. vt hr̄ Exo. xxxiij. in fine.

vniuerſos pphetas Baal gladio Miſitꝗ Jezabel nūciū ad helyaʒ dicēs. Hec mihi faciant dii ⁊ hec addāt niſi[b] hac hora cras poſuero aiam tuā ſicut aiaʒ vni⁹ ex illis: Timuit[c] ergo helyas ⁊ ſurgēs abiit quocūꝗ eū ferebat volūtas: venitqʒ i berſabee iuda ⁊[d] dimiſit ibi puerū ſuū: ⁊ pexit in deſertū viā vnius diei. Cūqʒ veniſſet ⁊ ſederet ſubť vnā iunipez: petiuit[e] aīe ſue vt moreref. Et ait. Sufficit mihi dñe tolle aiam meā. Neqʒ eñi melior ſum q̄ʒ pr̄es mei. Proiecitqʒ ſe ⁊[f] obdormiuit in[g] vmbra iunipi. Et[h] ecce angel⁹ dñi tetigit eū: ⁊ dixit illi. Surge comede: reſpexit et ecce ad caput ſuū ſubcinerici⁹ panis ⁊ vas aq̄. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rurſum obdormiuit. Reuerſuſqʒ ē angel⁹ dñi ſcđo: ⁊ tetigit eū dixitqʒ illi. Surge comede. Grādis eñi tibi reſtat via. Qui cū ſurrexiſſet: comedit ⁊ bibit: ⁊[i] ambulauit i fortitudine cibi illi⁹ q̄dragīta dieb⁹ ⁊ q̄draginta noctib⁹ vſqʒ[k] ad mōtē dei oreb. Cūqʒ veniſſʒ illuc māſit[l] i ſpelūca. Et[m] ecce ſmo dñi ad eū dixitqʒ illi. Quid[n] hic agis helya. At ille r̄ndit. zelo[o] zelatus ſum p dño deo exercituū: q̄ꝛ derelīquerūt pactū dñi filij iſrľ. Altaria[p] tua deſtruxerūt ⁊ pphetas tuos occiderūt gladio: ⁊[q] derelictus ſū ego ſol⁹: ⁊ querūt aiam meā vt auferāt eā Et ait ei. Egredere[r] ⁊[s] ſta i mōte corā dño. Et ecce dñs trāſiit ⁊[t] ſpūs grandis ⁊ fortis: ſubuertēs mōtes ⁊ ꝯterēs petras āte dñm. Nō in ſpū dñs. Et[x] p⁹ ſpm̄ ꝯmotio. Nō[u] i ꝯmotōe dñs. Et[y] p⁹ ꝯmotionē ignis. Nō i igne dominus. Et p⁹ ignē ſibil⁹ aure tenuiſ Qđ[z] cū audiſſet helyas opuit vultū ſuū pallio: ⁊ egreſſ⁹ ſtetit i oſtio ſpelunce: ⁊ ecce vox ad eū dicens. Quid hic agis helya. Et ille r̄ndit. zelo zelat⁹ ſū p dño deo exercituū: q̄ꝛ derelīquerūt pactū tuū filii iſrľ. Altaria tua deſtruxerūt: ⁊ pphetas tuos occiderūt gladio: et derelict⁹ ſū ego ſol⁹: ⁊ querūt aiam meā vt auferant eā. Et ait dñs ad eū. Vade ⁊ reuertere i viā tuā per deſtū i damaſcū. Cūqʒ perueneris illuc: vnges[a] azahel regē ſup ſiriā ⁊ iehu filiū naſi vnges regē ſup iſrael: heliſeū aūt filiū ſaphat q ē de abelmeula vnges pphetaʒ p te. Et erit qcūqʒ fugerit gladiū azahel: occidet eū iehu: ⁊ qcūqʒ fugerit gladiū iehu iterficiet[b] eū heliſe⁹ Et[c] derelinquā mihi i iſrľ. vii. milia viroz quoz genua nō ſūt incuruata añ baal: ⁊ oē os qđ nō adorauerit eū oſculās[d] manum pfect⁹[e] ergo inde helyas reppit heliſeū filiū ſaphat arantē in. xij. iugis boū: ⁊ ipſe i. xii. iugis boū arātib⁹ vnus erat. Cūqʒ veniſſet helyas ad eū: miſit[f] palliū ſuū ſup eū. Qui[g] ſtati relictis bobus cucurrit poſt helyā

eta fuerāt in cōtemptū dei ⁊ ad ydolatrie exaltationē: ⁊ ppť hoc plāgebat helyas eoz deſtructionē. q Et derelict⁹ ſum ego ſolus: q̄ꝛ pauci remāſerāt a pſecutiōe Jezabel: ſic dr̄. rex eſt ſol⁹ in domo ſua: ꝗ̄uis ſint ibi multi: ſʒ ſunt pauci ꝯpatiue ad multitudinē que ſolet cū eo eſſe. r Egredere. ſ. de ſpelūca s Et ſta in mōte corā dño pat⁹ ad audiendū ei⁹ verbū. t Et ſpūs. i. ventus grādis ſubuertēs mōtes ⁊c̄. u Nō in ſpū dominus. i. tūc nō audies verbū dei loquētis ſʒ poſtea. x Et p⁹ ſpm̄ cōmotio. i. terremotus y Et poſt ꝯmotionē ignis viſibiliť añ heliā trāſiens. Iſta āt trāſibāt añ ſpm̄ ſuauē deſignātē dei pñtiā ad oſtēdū terrorem pñtis diuine: ſič Exo. xix. qñ dñs deſcēdit ſup mōtem ſynai añ euʒ ceperunt audiri tonitrua ac micare fulgura. ⁊ nubeſ denſiſſima opuit montē. iſta tñ fcā fuerūt miniſterio angelico. z Qđ cū au. he. ope. vul. ſu. q̄ſi aliquo mō territ⁹ vl̄ ex reuerētia diuini trāſit⁹. cetera patēt ex dicť vſꝗ ibi. a Vnges azabel regē ſup ſyriā. ad ſui ꝯſolationē nominat ſibi tres pſonas pmouēdas ad ydolatrarum deſtructionem. ⁊ patet lr̄a vſꝗ ibi b Interficiet eū helyſeus. ꝙ autē azabel ⁊ iehu mľtos ydolatras ꝺ iſrľ interfecerint ſatis hr̄ expſſuʒ. j.

m Et ecce ſmo dñi. Hic ꝯñr circa helyā poniť diuīa ꝯſolatio: q̄ꝛ reuelauit ſibi pr̄es bonos. ſ. vij. milia remāſiſſe i pplo. alˀs in tra iſrľ: ⁊ tres in breui ſuſcitandos ad punitionē maloz. igiť circa h̄ poniť p̄ diuina reuelatio. ſcđo helye pſecutio: ibi. Profect⁹ ḡ. Circa primū dicitur.

n Quid h̄ agis helya. Hoc nō queſiuit de⁹ ex ignorātia: ſʒ vt ex r̄nſione helye ei ꝯueniēti⁹ nūciaret volūtatē ſuā. o zelo zelat⁹ ſū p dño deo. i. ex toto corde zelaui p lege dei. p Altaria tua deſtruxerūt: nō loquiť h̄ de altarib⁹ que erāt in hierľm. ſ. altare incēſi: ⁊ altare holocauſtoz: q̄ꝛ illa manebāt: ſʒ de altarib⁹ que fuerūt fcā in excelſis tpe quo licitū erat ibi imolare deo añ edificationē templi. ⁊ lʒ poſt tēpli edificationē nō eēt licitū ibi deo imolare: vt dictū ē ca. pcedēti: niſi ex ſpāli diſpēſatione dei. tñ min⁹ malū erat ibi deo imolare ꝗ̄ ydolis. Jteʒ deſtru

quarto li. ſʒ ꝙ helyſe⁹ aliqˀs interfecerit nō legiť niſi ꝺ xl. duob⁹ quib⁹ maledixit. ppť qđ vrſi lacerauerūt eos: vt hr̄ infra. iiij. li. ca. ij. erāt eñi illi filij ydolatrarū ⁊ ydolatriā iā addiſcētes: erant eī de bethel vbi colebať vn⁹ vitul⁹ aure⁹: vt dictū eſt ſupra. xij. ca. ſed credēdū ꝙ ꝟbū dñi in eo fuerit adimpletū. c Et derelinquā mihi i iſrľ ſeptē milia viroz. h̄ ēt dr̄ ad helye ꝯſolationeʒ ꝙ cū eo adhuc eēnt in iſrľ multi ab ydolatria mūdi. d Oſculans manū. ſ. ydoli ad ei⁹ reuerētiā: vel oſculās manū ppriā. ſʒ ꝙ dr̄ Job. xx. Si vidi ſolē cū fulgeret: ⁊ lunā incedenteʒ clare: ⁊ oſculat⁹ ſuʒ manū meā in ſignū reuerētie. vñ ibi ſubdiť. Quod eſt iniquitas peſſima. i. ydolatria. e Profect⁹ ḡ. Hic ꝯñr poniť mādati dñi executio p helyā: vngēdo heliſeū in pphām: quē p̄ repperit de trib⁹ p̄dicť cū dr̄. f Miſit palliū ſuū ſup eū. h̄ eñi pallij impoſitio vocať vnctio vľ ēt cū h̄ vnxit eū. lʒ nō ſit ſcptū

Univerſidad de Salamanca. BGH.

q̄ꝛ nō oīa ſcribūť. ꝙ aūt vnxerit azabel: nō hr̄ niſi qđ infra q̄rto li. ca. viij. dr̄ ꝙ heliſe⁹ ei⁹ diſcipul⁹ dixit ipi azabel ipʒ fore regē ſyrie. ⁊ forte tūc vnxit eū lʒ nō ſit ſcptū. de Jehu ꝟo ſcribiť infra quarto li. ca. ix. ꝙ heliſe⁹ miſit vnū de filijs pphārū ad vngēdū eū regē ſup iſrľ. g Qui ſtati relictis bob⁹ cucurrit poſt helyā volēs oīno adherere ei: mor⁹ inſtinctu ſpūſſancti h Tulit par boū ⁊ mactauit. pre gaudio ei ſue vocatōis fec̄ ꝯuiuium ſocijs ſuis ⁊ vicinis.

In cap. xix. vbi dr̄ in poſtilla. Altaria tua dñe deſtruxerūt. nō loq̄tur h̄ de altarib⁹ q̄ erāt in hierľm. Additio.

Rationabiliť pōt dici ꝙ h̄ loquiť helyas de ipſis altarib⁹ hieruſalē. lʒ eñi ipa altaria non eēnt deſtructa realiter tñ erāt deſtructa ſʒ opinionē ⁊ affectionem ydolatraz. ydolatre.n. ipſa deſtruerēt ſi poſſent. ⁊ inquātū in ipſis erat illa deſtruebāt. q̄ eñi vitulos colebāt publice i contēptū dei quātuʒ in ſe erat deſtruebāt altaria dei. i. totū cultum diuinū fatebāť eē inanēʒ. Et iſte modus intelligendi pʒ ex eo qđ ſequitur. ſ. Et pphās tuos occiderunt gladio. nō eñi legiť ꝙ tpe helye: ſeu añ ipſi⁹ tpa aliqui pphe dei fuiſſēt occiſi gladio. ſʒ h̄ ē intelligēdū mō p̄dicto. ſ. ꝙ achab ⁊ iezabel ꝗ̄tū i ſe erat occidebāt pphetas dñi. tū reputādo eos vanos. tū ēt q̄ꝛ appetebāt eoz interfectionē.

Replica correctorij ꝯtra Burgēſem.

In cap. aūt. xix. deſtructionē altariū dei de quib⁹ ꝯqueſt⁹ fuit helyas poſtil. exponit de reali deſtructōe. burgeñ. aūt de intentionali.

⁊ ait. Oſculor oro te pr̄em meū et mr̄eʒ meā: ⁊ ſic ſeq̄r te. Dixitqʒ ei Vade ⁊ reuertere. Qđ eñi meuʒ erat feci tibi. Reuerſus autē ab eo tulit[h] par boū: ⁊ mactauit illđ. ⁊ in aratro boū coxit carnes ⁊ dedit populo ⁊ comederūt. Cōſurgenſqʒ abiit ⁊ ſecut⁹ eſt helyam ⁊ miniſtrabat ei.

Caplm. xx.

Porro[a] benadab rex ſyrie ꝯgregauit oēm exercituʒ ſuū: ⁊ trigintaduos reges ſecuʒ: ⁊ equos ⁊ curr⁹ ⁊ aſcēdēs pugnabat ꝯtra ſamariam: ⁊ obſidebat eam Mittēſqʒ nūcios ad achab regeʒ iſrľ in ciuitatē ait. Hec[b] dicit benadab. Argētū tuū ⁊ aurū tuū meuʒ eſt: ⁊ vxores tue ⁊ filii tui optimi mei ſūt. R̄nditqʒ[c] rex iſrľ. Juxta ꝟbū tuū dñe mi rex tu⁹[d] ſum ego ⁊ oīa mea. Reuertēteſqʒ nūcii dixerūt. Hec diť benadab q miſit nos ad te. Argētū tuū ⁊ auz tuū ⁊ vxores tuas ⁊ filios tuos dabis mihi. Cras igiť hac eadē hora mittā ſuos meos ad te: ⁊ ſcrutabunť domū tuā ⁊ domū ſuoz tuoz ⁊ oē qđ eis placuerit ponēt i manib⁹ ſuis: ⁊ auferēt. Vocauit[e] aūt rex iſrľ oēs ſeniores tre ⁊ ait. Animaduertite[f] ⁊ videte: q̄m inſidieť nob̄ Miſit ei ad me p vxorib⁹ meis ⁊ filiis ⁊ p argēto ⁊ auro ⁊ ñ abnui. Dixerūtqʒ oēs maiores natu ⁊ vniuerſus ppľs ad eū. Nō[g] audias neqʒ acq̄eſcas illi. R̄nditqʒ nunciis benadab. Dicite dño meo regi. oīa ppter q̄ miſiſti ad me ſuū tuū in initio faciā. hāc[h] aūt rem facere nō poſſuʒ. Reuerſiqʒ nūcii: retulerūt ei. Qui remiſit ⁊ ait. Hec faciant mihi dii ⁊ hec addāt ſi[i] ſuffecerit pluis[k] ſamarie pugillˀ oīs ppli q ſequiť me. Et r̄ndēs rex iſrľ ait. Dicite ei. Ne[l] gliet accict⁹ eq̄ vt diſcictus. Factū ē aūt cū audiſſet benadab ꝟbū iſtđ bibebat ipſe ⁊ reges i vmbraculis: ⁊ ait ſuis ſuis. Circūdate[m] ciuitatē. Et circūdederūt eā. Et[n] ecce ppheta vn⁹ accedēs ad achab regē iſrľ ait ei Hec dicit dñs. Certe vidiſti oēm multitudinē hāc nimiā. Ecce ego tradā eā i manū tuā hodie: vt[o] ſcias q̄ꝛ ego ſū dñs. Et[p] ait achab. Per queʒ. Dixitqʒ ei. Hec[q] dicit dñs. Per pediſſeq̄s pricipū puinciarū. Et[r] ait. Quis[s] incipiet pliari? Et[t] ille dixit. Tu. Recēſuit ergo pueros pricipū puinciaz ⁊ repit nūez ducētoz trigītaduoz. Et rcēſuit p⁹ eoſ pplm: oēs filios iſrľ ſeptē milia ⁊[u] egreſſi ſūt meridie Benadab[x] aūt bibebat temulēt⁹ i vmbracľo ſuo ⁊ reges trigītaduo cū eo q ad auxiliū ei⁹ venerāt. Egreſſi ſūt aūt pueri pricipū puinciarū in pria frōte Miſit[y] itaqʒ benadab q nūciauerūt ei dicētes. Viri egreſſi ſūt ꝺ ſamaria. At ille ait. Siue p pace veni-

⁊ argentū ⁊ bona mobilia: nō aūt vxores ⁊ pueros. iō ſubditur. d Tu⁹ ſū ego ⁊ oīa mea. non aūt dixit de vxorib⁹ ⁊ liberiſ: ſʒ benadab huic oblationi nō aſſenſit imo totū hr̄e voluit ⁊ abſꝗ dilatiōe. iō ſubdiť. Cras igiť ⁊c̄. ⁊ pʒ lr̄a. e Vocauit aūt rex iſrľ oēs ſeniores tre. vt haberet ꝯſiliū cū eis: q̄ꝛ erat in arto poſit⁹ ppť multitudinē exercit⁹ regˀ ſyrie quā formidabat: ⁊ ppť pacē durā quā rex ſyrie volebat. f Animaduertite ⁊ videte q̄m inſidieť nob̄. volēs auferre vxores ⁊ filios vt ſic nō remaneāt i terra qui poſſint eā defendere in futuro: ⁊ ſic obtinebit eā p ſua volūtate g Nō audias nec acq̄eſcas illi. mag̃ eñi volebāt ſe exponere piculo belli: q̄ꝛ ſič vulgariť dr̄ melior eſt bona guerra ꝗ̄ mala pax. iō r̄ndit achab. h Hāc aūt rē facere nō poſſū ppť qđ rex ſyrie indignat⁹ ⁊ ꝺ ſua mľtitudie nimis ꝯfidens dixit. i Si ſuffecerit. ⁊ accipiť h̄ ſi p nō k Puluis ſamarie ⁊c̄. vocať aūt h̄ puluis ſamarie terra quaʒ ciues portauerūt iuxta muroſ i magna ꝗ̄titate: ad h̄ ꝙ muri eſſent fortiores ad ſuſtinēdū ict⁹ machinarū: ⁊ ad hoc ꝙ illi de ciuitate p illā terrā appoſitā poſſent faciliť ire vſꝗ ppe ppugnacula muroz ad defenſionem ciuitaťʒ. Dixit igiť benadab ſe iactādo: ꝙ tāta multitudo erat i ſuo exercitu: ꝙ ſi quilibet acciperet pugillū ꝺ tra ipleréť foſſata ⁊ fierent aggeres ita magni exteri⁹ ſič fecerāt ciues interi⁹ p h̄ inuēs ꝙ ſtati caperet ciuitatē: cui reſpōdit achab. l Ne glieť accinct⁹ eq̄ vt diſcict⁹. accinct⁹ dr̄ ille q̄ vadit ad pliū. Diſcinct⁹ ꝟo q̄ iā depoſuit arma obtēta victoria. p h̄ iſinuāť ipi benadab ꝙ nō debebat gliari: ac ſi iā cepiſſʒ ciuitatē. m Circūdate ciuitatē. ponēdo machinas ad inuadēdū eā. n Et ecce ppħa vn⁹. h̄ ꝯñr achab de pmiſſiōe victorie ꝯſolať cū dr̄. Vidiſti oēʒ mľtitudinē hāc nimiā: ecce ego tradā eā i manū tuā. cui⁹ cā ſubdiť o Vt ſcias q̄ꝛ ego ſū dñs. ⁊ reſilias ab ydolatria. p Et ait achab p quē: q̄ꝛ videbaťſibi ipoſſibile ppť ppľi ſui paucitatē ppť qđ ppħa ad eū aſſecurādū replicauit nomē dñi. d. q Hec diť dñs p pediſſeq̄s ⁊c̄. i. p armigeros p̄ncipū ꝺ tra iſrľ. vt coīť exponit ra. ſa. d. ꝙ p h̄ intelligunť filij nobiliū q̄ nō erāt ꝺ filijs iſrľ: ſʒ erāt dati obſides ipſi achab. vñ in hebr̄. habetur. Per pueros p̄ncipū puinciaz. r Et ait. ſ. achab. s Quis incipiet pliari. i. q̄s erit i pria acie. t Et ille dixit tu. vt magis tibi attribuať victoria. ⁊ p h̄ debeas eſſe deo mag̃ grat⁹ u Et egreſſi ſunt meridie: q̄ꝛ illa hora ſolēt hoīes comedere: ⁊ iō min⁹ erant pati ad reſiſtendū. iō ſubdiť. x Benadab aūt bi te. ⁊c̄. i. vino ſuffuſus ⁊ inebriat⁹. y Miſit itaꝗ be. i. miſerat añ ad circūdādū ciuitatem vt p̄dictum ē. ⁊ iſti nūciauerūt ei egreſſum achab de ciuitate. z Apprehēdite eos viuos: volebat eñi cōi ppľo vti in opib⁹ ſuilib⁹ i

Porro benadab. Poſtꝗ̄ diuina puidētia quātū i ſe fuit achab a ſua malicia reuocauit celeſtib⁹ ſignis. h̄ ꝯñr euʒ reuocat i mirabilib⁹ victorijs. lʒ abuſus fuerit vtriſꝗ beneficijs: ⁊ diuidiť ps iſta i duas ſm duplices victorias. ſcđa poniť ibi. Accedēs āt ppħa. Circa p̄mū achab p̄ de obſidiōe anxiať. ſcđo p pphaʒ de victorie pmiſſiōe ꝯſolaťibi. Et ecce propheta vn⁹. anxiabať āt achab: tū q̄ꝛ nō hēbat ppľm vt poſſʒ reſiſtere. tū q̄ꝛ nō poterat pacē niſi valde grauē hr̄e ⁊ h̄ ē qđ dr̄ h̄ b Hec diť benadab ⁊c̄. achab ei p̄ mittebat nūcios ad benadab p pace requirēda: ⁊ iſte r̄ndit iſta q̄ dicta ſūt. c R̄nditqʒ rex iſrľ iux ꝟbū tuū nō diť ſʒ ꝟbū tuū totaliť: q̄ꝛ hñ ꝯcedebat ei auz

regno ſuo: ⁊ pn̄cipales volebat interficere varijs ſupplicijs lōga mor te. cetera patēt. a Accedēs aūt. Hic pn̄r deſcribit ſcd̄a victoria ipſi achab ↄceſſa: vbi achab p̄ de bello futuro p̄monif. ſcd̄o victoria ei p̄dicif: ibi. Et accedēs vn⁹ vir dei. tc̄io obtenta victoria achab abutif: ibi. Dixerūtq̄ꝫ ei ſui ſui. Circa p̄mū dr̄. b Vade ⁊ ↄfortare. accipiē do ↄſtātiā te defendendi in bello futuro.

c Et ſcito ⁊ vide quid facias. i. n̄ ſis negligēs i ꝓuidēdo tibi ꝓpter victoriā quā habuiſti.

d Dij mōtiū ſūt dij eorū. h̄ dicebāt q: tēpluꝫ vbi colebaf de⁹ i hierl'ꝫ erat i monte moria: ⁊ altare qd̄ repauit helyas i mōte carmeli

e Et iō ſupauerūt nos credebāt eīn tāq̄ꝫ gētiles ⁊ erronei: q̄ poteſtas dei iſrl' ſe extēderet tm̄ i mōtib⁹. f Amoue re. ſin. ab exerc. tuo ⁊ pone prin. ꝓ eis. i. pn̄cipes bellatoꝝ q̄ nō ſint ita delicati ſicut reges: nec i ſtatu tā alto poſiti ⁊ ſic erunt fortiores ad pugnādū ⁊ mag̃ voluntarij: vt p hoc poſſint aſcendere ad altiorē gradum. g Et aſcēdit i aphec. que ē ciuitas fortis i tribu aſer: quā abſtulerāt ſyri ab hebreis ⁊ ē ſita i mōte ſꝫ añ eā ē planicies magna vbi d̄ſcēderūt ſyri vt pugnarent cū hebreis in cāpeſtrib⁹ h Quaſi duo pui greges. quia hebrei erāt valde pauci reſpectu ſyrioꝝ. vt ſic victoria magis apperet ex v̄tute diuina i Et accedēs Hic pn̄r victoria ipi achab ꝓmittif cū dr̄. Et accedēs vn⁹ vir dei. licꝫ nō noief d̄r tm̄ a doctoribus cōif q̄ fuit Micheas fili⁹ iemla: ⁊ h̄ ēt dicūt hebrei. k Quia dixerūt ſyri de⁹ mōtiuꝫ ⁊c̄. q: blaſphemauerūt deū iſrl' attribuentes ei potēriā limitatā: debellabūf ꝓpt' iſtā blaſphemiā. dicūt ēt q̄ cū h̄ dixit eis ꝓpha q̄ nō pceret ipi benadab ⁊ pplo ei⁹: ſꝫ mag̃ ītīſiceret ꝓpt' blaſphemiā dei p̄dictā

unt: app̄hēdite eos viuos: ſiue vt prelient: viuos eos capite. Egreſſi ſūt ergo pueri pncipū ꝓuinciaꝝ ac reliqu⁹ exercit⁹ ſequebaf: Et pcuſſit vnuſq̄ſq̄ꝫ virū q ↄtra ſe veniebat: fugerūtq̄ꝫ ſyri ⁊ pſecut⁹ ē eos iſrl'. Fugit q̄ꝫ benadab rex ſyrie in equo cū eq̄tib⁹ ſuis. Necnō egreſſus rex iſrl' pcuſſit eq̄s ⁊ currus: ⁊ pcuſſit ſyriā plaga magna nimis. Accedēs[a] aūt ꝓpheta ad regē iſrl': dixit ei. Vade[b] ⁊ ↄfortare ⁊ [c]ſcito ⁊ vide q̄d facias. Seq̄nti eñi anno rex ſyrie aſcēdet ↄtra te. Serui vo regis ſyrie dixerūt ei. Dij[d] mōtiū ſūt dij eoꝝ: et iō[e] ſupauerūt nos: ſꝫ meli⁹ eſt vt pugnem⁹ ↄtra eos in cāpeſtrib⁹: ⁊ obtinebimus eos. Tu ergo v̄bū hoc fac. Amoue[f] reges ſingulos ab exercitu tuo ⁊ pone pn̄cipes ꝓ eis ⁊ iſtaura numerū militū q ceciderūt de tuis: et equos ſc̄dm equos priſtinos: ⁊ currus ſc̄dm curr⁹ quos añ habuiſti et pugnabim⁹ ↄtra eos i cāpeſtrib⁹: ⁊ videb q̄ obtinebim⁹ eos. Credidit ↄſilio eoꝝ: ⁊ fecit ita. Igitur poſtq̄ꝫ añ⁹ trāſierat recēſuit Benadab ſyrios: ⁊[g] aſcēdit in aphec vt pugnaret ↄtra iſrl'. Porro filij iſrl' recēſiti ſūt: ⁊ acceptis cibariis ꝓfecti ex aduerſo: caſtraq̄ꝫ metati ſūt ↄtra eos q̄ſi[h] duo parui greges caprar: ſyri aūt repleuerūt terrā. Et[i] accedēs vn⁹ vir dei dixit ad regē iſrael. Hec dicit dn̄s. Quia[k] dixerūt ſyri. de⁹ mōtiū ē dn̄s: ⁊ nō ē deus valliū: dabo oēm multitudinē hāc grādē i manu tua: ⁊ ſcietis q: ego ſū dn̄s. Dirigebātq̄ꝫ. vii. diebus ex aduerſo hi atq̄ꝫ illi acies: ſeptima āt die ↄmiſſū eſt bellū. Percuſſerūtq̄ꝫ filij iſrael de ſyris centū milia peditū i die vna. Fugerūt āt ſyri q remāſerūt i aphec i ciuitatē ⁊[l] cecidit mur⁹ ſup vigitiſeptē milia hoim q remāſerāt. Porro benadab fugiēs ingreſſus ē ciuitatē in[m] cubiculū qd̄ erat itra cubiculū dixerūtq̄ꝫ[n] ei ſui ſui. Ecce[o] audiuimus q̄ reges dom⁹ iſrl' clemētes ſunt. Ponam⁹ itaq̄ꝫ ſaccos in lūbis nr̄is ⁊ funiculos i capitib⁹ nr̄is ⁊ egrediamur ad regē iſrael: forſitā ſaluabit aīas nr̄as. Accinxerūt ſaccis lūbos ſuos: ⁊ poſuerūt funiculos in capitib⁹ ſuis: veneruntq̄ꝫ ad regē iſrael: ⁊ dixerūt ei. Seruus tu⁹ benadab dicit. Viuat oro te anima mea. ⁊ ille ait. Si[p] adhuc viuit frater me⁹ ē. Q̄d[q] acceperūt viri ꝓ[r] omine ⁊[s] feſtinātes rapuerūt verbū ex ore ei⁹ atq̄ꝫ[t] dixerūt. Frater tu⁹ benadab viuit. Et dixit eis Ite ⁊ adducite eū ad me. Egreſſus ē ergo ad eū Benadab ⁊[u] leuauit eū i currū ſuū. Qui dixit ei. Ciuitates q̄s tulit pr̄ meus a pr̄e tuo reddam: ⁊[x] plateas fac tibi i damaſco ſicut fecit pr̄ me⁹ in ſamaria: ⁊ ego federat⁹ recedā a te. Pepigit ergo fed⁹: ⁊ dimiſit eū. Tūc[y] vir q̄dā de filijs ꝓphetarū dixit[z] ad ſociū ſuū i ſermone dn̄i: pcute me. At ille noluit pcutere. Cui ait Quia noluiſti audire vocē dn̄i: ecce recedes a me ⁊ pcutiet te leo. Cumq̄ꝫ paululū receſſiſſet ab eo: iuenit eū leo atq̄ꝫ pcuſſit. Sꝫ ⁊ alterū iueniens virū dixit ad eum. percute me.

o Audiuim⁹ q̄ reges iſrl' clemētes ſūt. dicit eñi ſeneca in li. de clemētia q̄ nullū ex oib⁹ mag̃ decet pn̄cipē q̄ꝫ clemētia. tm̄ ſemp cū ea dꝫ eē iuſticia. alif nō eēt v̄tuoſa. ⁊ iō in ꝓpoſito mag̃ fuit demētia parcēdo blaſphemis ↄ deum ⁊ iuſticiā q̄ñ dixit achab p Si adhuc viuit frat me⁹ ē. i. volo facere pacē cū eo ⁊ ↄfederationē. q Q̄d acceperūt viri. i. ſui benadab.

r Pro omie. eſt aūt omen ſc̄dm q̄ dicit Valeri⁹ maxim⁹ v̄bum ex inſperato ꝓlatū: ex quo ſequif bonū alicui⁹ vel aliq̄ꝝ ⁊ tūc dr̄ omē illi⁹ vel illoꝝ: ⁊ ponif exēplū de romanis querētib⁹ locū aptū vt ibi manerēt ⁊ ciuitateꝫ edificarent. ⁊ cuꝫ veniſſent ad locū vbi nūc ē roma: vexillari⁹ qui p̄cedebat fixit vexillum i terra. d. Stem⁹: q: h̄ optime manebimus ⁊ h̄ v̄bū fuit acceptū ꝓ omine.

s Et feſtinātes rapuerūt v̄bū ex ore ei⁹. tāq̄ꝫ firmiter dictū ne poſſꝫ retractare.

t Atq̄ꝫ dixerunt frater tu⁹ Benadab viuit. ac ſi d. ſicut dixiſti ex nūc eſt fed⁹ inter te ⁊ ipm

u Et leuauit eū in currū ſuū. pacifice ⁊ honorifice recipiens ipꝫ.

x Et plateas fac tibi in damaſco. i. in ciuitate mea regia fac foꝝ rerꝝ venaliū vt ide recipias tributū tāq̄ꝫ hn̄s in regno meo pn̄cipale dominiū. Dicit aūt ra. ſa. h̄ q̄ nō habebat i aīo h̄ facere. ſꝫ intēdebat achab decipere.

y Tūc vir quidā Poſtq̄ꝫ diuina ꝓuidētia reuocauit achab q̄ꝫtū in ſe fuit ſignis ⁊ victorijs mirabilib⁹. h̄ pn̄r eū reuocat ↄminatōibus. ⁊ p̄ ↄminaf ei mortē i pſona ꝓpria. ſcd̄o cū h̄ in vxore ⁊ ꝓle ſua caplo ſequēti. Circa p̄mū ſciēdū q̄ ꝓpha de mādato dn̄i voluit ꝓponere ipſi achab pabolā p quā ignorās ↄtra ſeipm daret ſn̄iam ſic̄ nathā ꝓpoſuit ipſi dauid. vt hr̄. ẟ. ij. li. xij. caplo Et iō ad ꝓponēdū p̄ diſponif p plagā ſuſceptā cū dicitur.

z Dixit ad ſo. ſu. in ſermo. dn̄i pcute me. at ille noluit. ex q̄dā horrore. a Cui ait. q: noluiſti ⁊c̄. ⁊ pcutiet te leo ꝓpt' pcm̄ inobediētie. q: eū cognoſcebat ⁊ ſciebat eē prophetā dn̄i cui eſt in omnib⁹ obediēdū cū ſit dn̄s vite ⁊ mortꝫ: ſanitatꝫ ⁊ infirmitatꝫ. Cetera

⁊ ꝓpt' h̄ i hebreo ponif bis. Et dixit vñ i hebreo ſic hr̄. Et accedēs vir dei dixit ad regē iſrl' ⁊ dixit. Hec dicit dn̄s de⁹ ⁊c̄. q: de mādato dei dixit ei q̄ victoriā illi daret. ⁊ q̄ ſyris deuictis nō parceret. cetera patēt vſq̄ꝫ ibi. l Et cecidit mur⁹ ſup. xxvij. milia. volebant eñi fortificare murū ad ſe d̄fendēdū intra ciuitatē. ſꝫ q: edificiū erat antiquū ex ↄcuſſione ⁊ dei volūtate cecidit ſup blaſphemos. m In cubi. qd̄ erat intra cubi. i. in loco valde ſecreto. ioſeph⁹ aūt dicit q̄ cū paucis ſibi fideliſſimis intrauit locū ſubterraneū ſecretū cui⁹ ingreſſus erat itra cubiculū. n Dixerūtq̄ꝫ ei ſui ſui. Hic pn̄r achab victoria ſibi data abutif in dimiſſione blaſphemi: quē occidere tenebaf de mādato dei.

ra patēt vſq̄ꝫ ibi. b Et mutauit aſperſione ⁊c̄. in heb̄. habef. Et mutauit panno. i. inuolutiōe pāni: q: ligauit caput ſuū vulneratū: ſicut ſolet fieri: ita tm̄ q̄ ex illis ligamib⁹ facies ꝓ magna pte erat opta: ne achab eū cognoſcerꝫ ⁊ ſic ad pabolā ꝓpoſitā rn̄deret: ſicut vni de pplo qui ꝓpha nō eēt. c Cūq̄ꝫ fugiſſet ⁊c̄. Adduxit eum. ſ. captum.

d Cuſtodi virū iſtū. ſb̄ pacto qd̄ ſequif in lr̄a. Et ſubintelligif. Et ſic recepi eum

e Et ait rex iſrl' ad eū: h̄ ⁊c̄. ignorans q̄ ꝓ ipo diceref. Ubi ēt ↄſiderādū q̄ iſta pabola vera ē i ſēſu ꝓ quo ꝓponif. ſ. ꝓ achab ⁊ benadab. ſic ⁊ pabola ioathā filij Hierobaal q̄ hr̄ iudicū. ix. Dixeruntq̄ꝫ oia ligna ad rānū. Ueni ⁊ impa ſup nos. ↄ ſichimiꝫ ⁊ abimelech: ꝓut ibidem plen⁹ fuit dictū. In h̄ eñi cōſiſtit v̄itas pabole q̄ ſit vera in ſēſu ꝓ quo ponitur

f At ille ſtati abſterſit ⁊c̄. in heb̄. hr̄. Et amouit pānū ſeu ligamētū de facie ſua: vt cognit⁹ a rege pabolā ad ꝓpoſitū applicaret di.

g Q: dimi. vi. di. morte ꝓpt' dei blaſphemiam: ⁊ ei⁹ ſn̄iaꝫ ↄtra benadab tibi denūciatā vt eā exeq̄reris. h Erit aīa tua. i. morieris iſte eñi fuit idē ꝓpheta q̄ denūciauerat ſibi dei victoriā ⁊ dei ſn̄iaꝫ de benadab.

i Reuerſus ē igitur ⁊c̄. audire cōtēnens tanq̄ꝫ obſtinat⁹ i malicia ſua.

Qui pcuſſit euꝫ ⁊ vulnerauit. Abiit ergo ꝓpheta ⁊ occurrit regi i via: ⁊[b] mutauit aſpſione pulueris os ⁊ oculos ſuos. Cūq̄ꝫ rex trāſiſſet: clamauit ad regē ⁊ ait. Seru⁹ tu⁹ egreſſus ē ad p̄liādū comin⁹. cūq̄ꝫ[c] fugiſſꝫ vir vn⁹ adduxit eū q̄dā ad me ⁊ ait. Cuſtodi[d] virū iſtū q ſi lapſus fuerit erit aīa tua ꝓ aīa ei⁹: aut talētū argēti appēdes. Dū āt ego turbat⁹ huc illucq̄ꝫ me verterē: ſubito n̄ ↄparuit. Et[e] ait rex iſrl' ad eū. Hoc ē iudiciū tuū qd̄ ipſe decreuiſti. At[f] ille ſtatim abſterſit puluerē d̄ facie ſua: ⁊ cognouit eū rex iſrl' q̄ eēt de ꝓphetis. Qui ait ad eū. Hec dicit dn̄s. Quia[g] dimiſiſti virū dignū morte de manu tua erit[h] aīa tua ꝓ aīa ei⁹: ⁊ ppl's tuus ꝓ pplo ei⁹. Reuerſus[i] eſt igif rex iſrl' i domū ſuā audire ↄtēnēs: ⁊ furibund⁹[k] venit i ſamariā

Caplm. xxi.

Poſt[a] v̄ba aūt hec tpe illo vinea erat naboth iezrahelite q erat i iezrahel iuxta palaciū achab regis ſamarie. Locut⁹ ē ergo achab ad naboth dicēs. Da mihi vineā tuā vt faciā mihi ortū olerū: q: vicia ē ⁊ ꝓpe domū meā Daboq̄ꝫ tibi ꝓ ea vineā meliorē aut ſi ↄmodi⁹ tibi putas argēti ꝓciū quātū digna eſt. Cui rn̄dit naboth. Propiti⁹[b] ſit mihi dn̄s ne dē hereditatē pr̄m meoꝝ tibi. Venit ergo achab i domū ſuam indignās ⁊ frēdēs ſup v̄bo qd̄ locut⁹ fuerat ad euꝫ naboth iezrahelites dicēs. nō dabo tibi hr̄ditatē patrū meoꝝ. Et[c] ꝓiciēs ſe i lectulū ſuū auertit faciē ſuā ad parietē ⁊ nō comedit panē. Ingreſſa ē aūt ad euꝫ iezabel vxor ſua dixitq̄ꝫ ei. Quid ē hoc ⁊ vñ aīa tua ↄtriſtata ē ⁊ q̄re nō comedis panē. Qui rn̄dit ei. Locut⁹ ſū naboth iezrahelite ⁊ dixi ei. Da mihi vineā tuā accepta pecunia aut ſi tibi placet: dabo tibi vineā meliorem ꝓ ea. Et ille ait. Nō dabo tibi vineā meā. Dixit ergo ad eū Iezabel vxor ei⁹. Grandis[d] auctoritatis es ⁊ bn̄ regis regnū iſrl'. Surge ⁊ comede panē: ⁊ eq̄ aio eſto. Ego dabo tibi vineam naboth iezrahelite. Scripſit[e] itaq̄ꝫ lr̄as ex noie achab ⁊ ſignauit eas anulo eius ⁊ miſit ad maiores natu ⁊ optimates q erāt i ciuitate ei⁹ ⁊ habitabāt cū naboth. Lr̄arū aūt hec erat ſn̄ia. Predicate[f] ieiuniū ⁊[g] ſedere facite naboth int' primos ppli: ⁊ ſubmittite duos viros filios belial ↄtra eū: ⁊ falſū teſtimoniū dicāt. bn̄dixit[h] naboth deū[i] ⁊ regē: ⁊ educite eum ⁊ lapidate ſicq̄ꝫ moriaf. Fecerūt ergo ciues ei⁹ maiores natu ⁊ optimates q hitabāt cū eo i vrbe: ſicut p̄cepat eis iezabel: ⁊ ſicut ſcriptū erat i lr̄is q̄s miſerat ad eos Predicauerūt āt ieiuniū ⁊ ſedere fecerūt naboth int' primos ppli: ⁊ adductis duob⁹ viris filijs dyaboli fecerūt eos ſedere cōtra eū. At illi. ſ. vt viri dyabolici dixerūt ↄtra eū teſtioniū corā multitudine. Bn̄dixit naboth deū ⁊ regē.

gicaliū q̄ volūtas ſigni p̄cipiēdo ↄſulēdo ⁊c̄. pōt facere qd̄ in ſe eſt: ſicut volūtas bn̄placiti. Et ita vere dr̄ de⁹ q̄ꝫtū ē i ſe vult oēs hoies ſaluos fieri. ſꝫ defect⁹ eſt ex pte hoim nō dei q̄ nō oēs hoies ſalui fiant. Hec igif Burg. obiectio pot⁹ ē pueriliſ tētatiua: q̄ꝫ veritatꝫ inq̄ſitiua quē modū valde rep̄hēdit. b. Hiero. ⁊ btūs aug. de doctrina xp̄iana.

Caplm. xxi.

Poſt v̄ba. h̄ pn̄r addif ſcd̄a ↄminatio fctā ipſi achab de morte ei⁹ vxoris ⁊ ꝓlis circa quā ſic procedif. q: p̄ ponif ipſius achab noua p̄uaricatō ſcd̄o ponif pene ↄminatio ibi. Fact⁹ ē igif. tertio executio ſeu inflictio ca. xxij. Noua p̄uaricatio ipſi⁹ achab fuit: q: poſtq̄ꝫ multipliciſ deuꝫ offenderat p ydolatriā innocētē occidit propt' hr̄ditatis ſue ↄcupiſcētiā. ⁊ pꝫ lr̄a vſq̄ꝫ ibi.

b Propicius ſit mihi dn̄s ne dē ⁊c̄. pro precio vel herditate alia: terra eñi iſrl' prope erat ipſius dei. propt' qd̄ nō poterat ſimpliciſ vēdi: ſꝫ ſolum vſq̄ꝫ ad iubileū: ſic̄ habef Leuit. xxv. ⁊ iō nec illd̄ ↄcedebaf in lege niſi in neceſſitate. naboth aūt erat diues: propter qd̄ nō erat ↄpulſus hereditatē ſuā vēdere Rex ēt volebat eā ad ppetuum hr̄e. c Et proijciēs ſe in lectulū ſuū ⁊c̄. ex indignatōe ⁊ ipatiētia. ex h̄ patet q̄ rex nō poterat accipe agros ſubditoꝝ ſuoꝝ ꝓ volūtate ſua

d Grandis auctoritatis es. ironice loq̄baf q. d. ex regia ptāte poſſes eam de facili hr̄e.

e Scripſit itaq̄ꝫ ⁊c̄. ſignauit eaſ anulo ei⁹: q: antiquit⁹ in anulis pn̄cipū erat imp̄ſſio ad literas ſignādū: ⁊ ex hoc patꝫ q̄ iſte lr̄e de morte naboth fuerunt facte ⁊ miſſe de ei⁹ ſcitu ⁊ volūtate.

f Predicate ieiuniū. h̄ eñi faciebant iudei quādo iudiciū d̄ aliquo magno ſcelere debebat fieri. g Et ſedere facite naboth ⁊c̄. tm̄ q: erat d̄ maiorib⁹ ciuitatis. tm̄ vt nō viderenf querere ei⁹ mortē: ſꝫ honorem

k Furibūdus. dicit ioſeph⁹ q̄ incarcerauit ꝓpham.

Additio
In ca. xx. vbi dr̄ i poſtilla. Poſtq̄ꝫ diuina ꝓuidentia q̄ꝫtū in ſe fuit achab a ſua malicia reuocauit celeſtib⁹ ſignis ⁊c̄ I diuina ꝓuidētia quātū in ſe fuit reuocaſſet Achab a ſua malicia: vt dr̄ i poſtilla: idubie fuiſſꝫ reuocat⁹. Nā vt eccl'ia cātat diuia ꝓuidētia i ſua diſpoſitiōe nō fallif. vñ meli⁹ diceref q̄ diuia ꝓuidētia fecit ſupnaturalia ſigna ſufficiētia ad reuocationē achab ſi ipe nō fuiſſꝫ obſtinat⁹

Replica.
In ca. xx. vbi poſtil. ↄtinuādo dic̄ q̄ ꝓuidētia diuia quātū in ſe fuit achab i ſua malicia reuocauit celeſtib⁹ ſignis. burg. nitif eū cape i ſermōe q: dixit quātū in ſe fuit volēs q̄ p h̄ circūloq̄tur volūtatē dei bn̄placiti: ⁊ ita achab fuiſſꝫ ↄuerſus: q: illa volūtas ſp efficax ē. ſꝫ burg. noluit aduertere naturā t'mioꝝ theolo

h Bn̄dixit. i. maledixit. ſic Job ſcd̄o Bn̄dic deo ⁊ morere. propt' horrorem eñi maledictionis eam ſignabant iudei nomine contrario.

i Deum ⁊ regeꝫ. ⁊ ſic accuſabatur de dei blaſphemia ⁊ de crimine leſe maieſtatis: ⁊ vtriq̄ꝫ debebaf pena mortis. cetera patēt vſq̄ꝫ ibi.

k Quāobrē eduxerunt eum extra ciuitatem: tanq̄ꝫ indignū mori in ciuitate. Cetera patent vſq̄ꝫ ibi. l Surrexit ⁊ deſcendebat in vineam naboth ⁊c̄. hic eſt duplex opinio hebreoꝝ. Aliqui dicūt q̄ ꝓ crimib⁹ impoſitis ipſi naboth: bona ei⁹ oia erāt ↄfiſcata hūano iudicio. ⁊ iō rex d̄ſcēdebat ad poſſidēdū tāq̄ꝫ ſibi acquiſita Alij dicūt q̄ naboth fuit frat' pr̄is achab ⁊ q̄ pro crimib⁹ ſibi ipoſitꝫ nō ſolū fuit ipe lapidat⁹: ſꝫ ⁊ filij ei⁹ cū eo: ſic̄ ⁊ de achor dr̄ Judic. vij. Et iō achab ei⁹ nepos de

Universidad de Salamanca. BGH.

ſcedit ad poſſidēdū tanq̄ heres q2 nō remāſerat ali⁹ ꝓpīquior. ⁊ huic dicto ꝯcordat qđ dr̄. .iiij.li.c.ix. Si nō ꝓ ſanguie naboth ⁊ ꝓ ſanguine filioꝝ ei⁹ quē vidi heri ait dn̄s reddā tibi i agro iſto. m Fact⁹ ē igit̄. Hic poſt p̄uaricationē achab deſcribit̄ pene ꝯſequēs ꝯminatio cū dr̄. n Occidiſti. q2 ſic̄ dictū ē: ⁊ p3 ex h̄ loco φ lr̄e moꝝ naboth de ſcitu ⁊ voluntate achab facte fuer̄t ⁊ miſſe

o Inſuper ⁊ poſſediſti valde inique.

p Hec dicit dn̄s i loco hoc ⁊c̄. Dicūt aliqui φ ſi accipiat̄ ſanguis Achab i ꝑpria pſona: tūc li i hoc loco: nō deſinat locū ſignatū ſ3 regionē q2 ſic̄ di ca. ſequēti Cur rus vbi fluxerat ſāguis achab lot⁹ fuit in piſcina ſamarie. ⁊ ibi linxert canes ſanguinē ſic ab lutū. ſi aūt accipiat̄ ſanguis achab in pſona filij ſui: cui⁹ ſanguis erat q̄dāmō ſanguis pr̄is. ſic ly: h̄ loco: ſignat locū determinatū vbi lapidat⁹ fuit naboth: put p3 li. iiij. c.ix. Ra. ſa. d. φ ď ſanguie naboth in pſona ꝑpa intelligit̄. φ in eodē loco canes linxert ſanguinē achab vbi p̄us lāberāt ſanguinē naboth. q̄lr aūt iſtud poſſit intelligi videbit̄ ca. ſequēti. q Nū inueniſti me inimicū tibi. ita eſt in hebreo ⁊ in libris correctis: ⁊ eſt ſenſus nū quid iueniſti me talē φ deberes mihi inimicari

r Qui dixit inueni. eo φ es inimic⁹ dei cui⁹ ſū ſeru⁹. vñ ſubdit̄.

s Eo φ venūdat⁹ ſis ⁊c̄. ſic̄ em̄ res vēdita trāſit i dñiū ⁊ poſſeſſiōes ementis: ſic achab vi debat̄ totalit̄ ſubdit⁹ idolis ⁊ fuitēs eis.

t Et demetā poſteriora tua ⁊c̄. exponat̄ ſicut ſ. de hieroboā ⁊ baaſa

u Et peccare fecit iſrl̄. nō ſolū in cultu vituloꝝ ſicut alij reges p̄cedētes ſ3 etiā in cultu baal.

a Canes comedent iezabel. h̄ fuit impletū tē pore iehu: vt hr̄. .iiij.li. ix.c. b Igit̄ nō fuit alter ⁊c̄. ſ. in regib⁹ ip̄m p̄cedētib⁹: q2 introduxit cultū baal in regnū ſuū ad incitamētū vxoꝝ ſue: ſic̄. ſ. dictū ē. c. xvi. ⁊ h̄ repetit̄. c Itaq3 cū aud. achab ſer. iſtos. ſ. Helye de morte ſua ⁊ poſteritatis ſue.

Quāobrē[k] eduxert eū extra ciuitatē: ⁊ lapidib⁹ interfecerūt. Miſerūtq3 ad iezabel dicētes: lapidat⁹ ē naboth ⁊ mortu⁹ ē. Factū ē āt cū audiſſ3 iezabel lapidatū naboth ⁊ mortuū locuta ē ad achab Surge poſſide vineā naboth iezrahelite q noluit tibi acq̄eſcere ⁊ dare eā3 accepta pecunia. Non em̄ viuit naboth ſ3 mortu⁹ ē. Qđ cū audiſſet achab mortuū vic3 naboth ſurrexit[l] ⁊ deſcēdebat in vineā naboth iezrahelite: vt poſſideret eam. Factꝰ[m] eſt igit̄ ſmo dn̄i ad helyā teſbitē dicēs. Surge deſcēde i occurſu3 achab regis iſrl̄ q ē in ſamaria. Ecce ad vineā naboth deſcendit vt poſſideat eā Et loq̄ris ad eū dicēs. Hec dic̄ dn̄s de⁹. Occidiſti[n] iſup[o] ⁊ poſſediſti. Et poſt hec addes. Hec[p] dicit dn̄s. In loco hoc i q̄ linxerūt canes ſāguinē naboth lambēt q̄3 ſanguinē tuū. Et ait achab ad helyā. Nū[q] inueniſti me inimicū tibi. Qui[r] dixit. Inueni eo[s] φ venūdat⁹ ſis vt faceres malū i ꝯſpectu dn̄i. Hec dicit dn̄s Ecce ego inducā ſup te malū ⁊[t] demetā poſteriora tua ⁊ interficiā de achab mingētē ad parietē ⁊ clauſū ⁊ vltimū i iſrl̄. Et dabo domū tuā ſicut domū hieroboam filij nabath ⁊ ſicut domū baaſa filii ahia. q2 egiſti vt me ad iracundiā ꝓuocares: ⁊[u] peccare feciſti iſrl̄: ſ3 ⁊ ď iezabel locut⁹ eſt dn̄s dicēs. Canes[a] comedent iezabel in agro iezrahel. Si mort⁹ fuerit achab in ciuitate: comedēt eū canes. ſi āt mortu⁹ fuerit i agro comedēt eum volucres celi Igit̄[b] nō fuit alt̄ talis ſicut achab q venūdat⁹ ē vt faceret malū i ꝯſpectu dn̄i. Cōcitauit em̄ eum iezabel vxor ſua: ⁊ abhominabilis fact⁹ ē in tm̄ vt ſequeret̄ ydola que fecerāt amorrei quos ꝯſūpſit dn̄s a facie filioꝝ iſrl̄. Itaq3[c] cū audiſſet achab ſmōes iſtos ſcidit[d] veſtimēta ſua ⁊ opuit cilicio carnē ſuā: ieiunauitq3 ⁊ dormiuit in ſacco: ⁊ ābulauit demiſſo capite. Et fact⁹ ē ſmo domini ad helyā teſbitē dicēs. Nonne vidiſti humiliatū achab coram me. Quia igit̄ humiliat⁹ ē mei cā: nō[e] inducā malū in dieb⁹ ei⁹: ſ3 in dieb⁹ filii ſui iferā malū domui ei⁹

d Scidit veſtē ſuā ⁊c̄. i ſignū pnie ⁊ hūiliatiōis corā deo. iſta tm̄ pnia fuit timore pene vt cōit̄ dr̄. nec obſtat qđ ſubdit̄: φ ꝓpt̄ eā dilata ē dele tio dom⁹ ſue: q2 talis pnia l3 nō ſit meritoria gr̄e ⁊ euaſiōis pene etne tm̄ hn̄ ē meritoria aliq̄n dilatiōis pene tpalis. Alij aūt dicūt φ fuit vera pnia: ſ3 ad boná: q2 nō pmāſit i ea. ſ3 mag̃ reuerſus fuit ad mal⁹ pre

terita. e Nō inducā malū. ſ. deletiōis dom⁹ ſue in dieb⁹ ſuis ſed in diebus filij ſui: vt hr̄. .iiij.li.c.x. Caplm. xxij.

Rāſierūt igit̄. deſcripta ꝯminatiōe pene ip̄i⁹ achab. hic ꝯñr ponit̄ ei⁹ inflictio q̄tū ad pſonā achab. ⁊ p̄ deſcribit̄ ei⁹ occiſio. ſcđo ioſaphat reg̃ iude cōditio. ibi. Ioſaphat v̄o. circa p̄mū ſciēdum φ achab fuit occiſus i bello qđ mouit ꝯ regē ſyrie. ⁊ iō p̄ deſcribit̄ belli tractat⁹. ſcđo ꝯgreſſus. ibi. Aſcēdit itaq3. In tractatu vo belli p̄ requirit̄ auxiliū ſcđo conſiliū: ibi. Dixitq3 ioſaphat. Circa p̄mū dr̄

a Tranſierūt igit̄ tres āni. ſ. a tēpe q̄ achab dimiſit abire benadab: vt dictū ē. ſ. xx. c. ita φ lapidatio naboth fuit media int̄ illā dimiſſionē ⁊ iſtō bellū i anno aūt tertio ďſcēdit ioſaphat rex iuda ad regē iſrl̄ ad vidēdum eū: q2 erāt ꝯfederati adinuicē: q2 fili⁹ ioſaphat habebat filiā3 achab vxorē. b Ignoratis φ nr̄a ſit ramoth galaad. q. d. nō debet̄ ignorare: q2 erāt ēm̄ ciuitas ſacerdotalis ⁊ refugij. vt habet̄ Deut. iiij. et ioſue. xx. ſ3 reges ſyrie abſtulerant ea3 a filijs iſrl̄. ⁊ iō achab volebat eā recupare. ⁊ ait ioſaphat requirēdo ei⁹ auxiliū q̄ ei conceſſit. d.

c Sicut ego ſū ita ⁊ tu. i. vnū ſumus: ad h̄ φ vn⁹ proſeq̄t negocia alt̄i⁹ ⁊ ecōuerſo.

d Dixitq3 ioſaphat. Hic ꝯñr q̄rit̄ ꝯſilium. ioſaphat em̄ qui erat fidelis ꝯſiderās picula belli volebat ſup h̄ audire verbum dn̄i. ſ3 achab infidel' vocauit propheta[s]

Capitulū. xxii.

Rāſierunt igit̄ tres anni abſq3 bello inter ſyria3 ⁊ iſrl̄. In āno āt tercio deſcēdit Ioſaphat rex iuda ad regē iſrl̄. Dixitq3 rex iſrl̄ ad ſeruos ſuos. Ignoratis[b] φ nr̄a ſit ramoth galaad ⁊ negligim⁹ tollere eā de manu regis ſyrie. Et ait ad ioſaphat. Venieſne mecū ad p̄liādū in ramoth galaad. Dixitq3 ioſaphat ad regē iſrael. Sicut[c] ego ſū: ita ⁊ tu. Ppl's me⁹ ⁊ ppl's tu⁹ vnū ſūt: ⁊ eq̄tes mei eq̄tes tui. Dixitq3[d] ioſaphat ad regē iſrl̄. Quere oro te hodie ſmonē dn̄i. Cōgregauit ergo rex iſrl̄ ꝓphetas q̄dringētos circiter viros: ⁊ ait ad eos. Ire debeo i ramoth galaad ad bellādū an quieſcere. Qui[e] rn̄derūt. Aſcēde[f] ⁊ dabit eā dn̄s in manu regis. Dixit āt ioſaphat. Nō[g] ē hic ꝓpheta dn̄i q̄ſpiā vt interrogem⁹ p eū. Et ait rex iſrl̄ ad ioſaphat. Remāſit vir vn⁹ p quē poſſim⁹ interrogare dn̄3 ſ3 ego odi eū: q2 nō ꝓphetat mihi bonū ſ3 malū: Micheas fili⁹ iemla. Cui Ioſaphat ait. Ne loq̄ris ita rex. Vocauit ergo rex iſrael eunuchū quēdam ⁊ dixit ei. Feſtina

Baal qui prophabāt ſpū maligno. e Qui rn̄derūt. aſcēde. ⁊ dabit eā do. in ma. re. iſta propoſitio erat dub: a hn̄s duplicē intellectū ſicut ⁊ iſta. Aio te eacida: romanos vincere poſſe. que fuit rn̄ſio demōis i ydolo: p quā poterat intelligi φ iſte vinceret romanos vel ecōuerſo φ romani vincerēt eacidā. ille igit̄ accipiens in ſenſu qui videbat̄ pro ſe pugnauit ꝯ romanos: ⁊ fuit deuict⁹

ſm intellectū demonis. ⁊ ſic fuit in ꝓpoſito. f Dabit eā i manu regis. poterat intelligi de rege ſyrie vel rege iſrl̄. ꝓphe aūt baal ⁊ achab acceperunt eā in ſenſu falſo g Nō eſt h̄ ꝓpha dn̄i. q2 ioſaphat abhorrebat ꝓphas baal. h Remanſit vir vn⁹ ⁊c̄. S3 ego odi eū: eo φ ſibi dixerat. Erit aia tua ꝓ aia ei⁹. vt hr̄. ſ. xx. c. cetera patent vſq3 ibi. i Fecit q̄q3 ſibi ſedechias fili⁹ chanaam cornua ferrea ⁊ait. Hec dic̄ do min⁹ ⁊c̄. ſicut em̄ ꝓphe dn̄i aliq̄n ꝓphabāt nō ſolū v̄bis ſ3 ēt ſenſualib⁹ ſignis. ⁊ ſic hieremias portabat cathēas i collo ſuo: vt hr̄ hie. xxvij. c. ſic ēt falſi ꝓphe vt mag' eis crederet̄. cetera patent vſq3 ibi.

a Aſcēde ⁊ vade ꝓſpe. h̄ nō dixit aſſertiue. ſ3 mag' negatiue vel optatiue. vt ſit ſenſus vtina3 ſic poſſes ire. ⁊ h̄ p ſigna percepit achab ꝓpt̄ qđ adiurauit ꝓpham vt diceret veritatē. ⁊ tūc dixit. b Vidi cūctū iſrl̄ diſp. i. fugiente de p̄lio q2 ſic̄ venit ad p̄liū vniuerſa fugit diſpſe.

c Quaſi oues nō hn̄tes paſtorē. i. ducē. ⁊ p h̄ deſignabat ip̄i⁹ regis achab mortē.

d Reuertat̄ vnuſquiſq3 i domum ſuā i pace. p h̄ oſtendit ꝓpha φ ſol⁹ achab erat i h̄ p̄lio moriturus: ſ3 ꝯtra videt̄ eſſe ꝓphia michee q2 dixit. ſ. xx. q2 dimiſiſti vir3 dignū morte ꝯ manu tua erit aia tua ꝓ aia ei⁹. ⁊ ppl's tu⁹ ꝓ ppl'o ei⁹. ad hoc pōt dici φ ibi deſignauit tm̄ mortē achab. ⁊ ꝓpt̄ h̄ dixit. erit aīa tua. nō aūt h̄ dixit de pp'lo erūt aie ppl'i tui ⁊c̄. ⁊ ſic deſignauit tm̄ ppl'i fugam. Aliter ſoluit ra. ſa. d. φ ſanguis michee iuſti exiēs de capite ei⁹ qn̄ vulnerat⁹ fuit a ſocio ſuo i ſmōe dn̄i: vt hr̄. ſ. xx. ca. expiauit mortē ꝯminatā pp'lo nō aūt ip̄i achab. e Nūqđ nō dixi tibi q. d. iſte falſo ꝓphetat mihi malū ex odio. ⁊ iō ꝓpha declarauit modū deceptiōis achab dicēs. f Vidi dn̄m ſup ſoliū excelſū ſedentē: in ſilitudine ip̄m repn̄tante ⁊ h̄ exteri⁹ formata: vel interi⁹ i imaginatiōe ꝓphe. intellexit tn̄ q̄d tal' ſilitudo ſignaret: ⁊ a lie q̄ cōit̄ ponūt̄. g Et oēm exercitū celi. i. m'ltitudinē āgeloꝝ h A dextris q̄tū ad bonos āgelos. i Et a ſiniſtris q̄tū ad malos: q̄ dn̄r deo aſſiſtere: eo φ i pl'ib⁹ ſūt executores diuine iuſticie. vñ Iob. ij. dr̄. Cū veniſſet filij dei ⁊ ſtarēt corā dn̄o affuit

adducere micheā filiū iemla Rex aūt iſrael ⁊ ioſaphat rex iuda ſedebāt vnuſq̄ſq3 i ſolio ſuo veſtiti cultu regio i area iuxta oſtiū porte ſamarie: ⁊ vniuerſi ꝓphete ꝓphetabāt i ꝯſpectu eoꝝ. Fecit[i] q̄3 ſibi ſedechias fili⁹ chanaā cornua ferrea: ⁊ ait. Hec dicit dn̄s. His vētilabis Syriā donec deleas eam. Omſq3 ꝓphete ſil'r ꝓphetabāt dicētes. Aſcēde i ramoth galaad ⁊ vade ꝓſpere ⁊ tradet dn̄s in manu regis. Nūci⁹ v̄o q ierat vt vocaret micheā locut⁹ ē ad eū dicēs. Ecce ſmones ꝓphetarū ore vno regi bona p̄dicāt. Sit ergo ſermo tu⁹ ſilis eoꝝ: ⁊ loquere bona. Cui micheas ait. Viuit dn̄s: q2 qđcū q3 dixerit mihi dn̄s h° loq̄r. Veit itaq3 ad regē ⁊ ait illi rex Michea ire debem⁹ in ramoth galaad ad p̄liādū: an ceſſare? Cui ille rn̄dit. Aſcēde[a] ⁊ vade ꝓſpe: ⁊ trad3 dn̄s in māu regis Dixit aūt rex ad eū Iterū atq3 iterū adiuro te vt nō loquaris mihi niſi qđ verū ē i noie domini. Et ille ait. Vidi[b] cūctū3 iſrl̄ diſpſu3 i mōtib⁹ q̄ſi[c] oues nō hn̄tes paſtore3. Et ait dn̄s. Nō hn̄t iſti dn̄m: reuertat̄[d] vnuſq̄ſq3 in domū ſuā i pace Dixit ergo rex iſrael ad ioſaphat. Nunqd[e] nō dixi tibi q2 nō ꝓphetat mihi bonū: ſ3 ſemper malū. Ille v̄o addēs ait Propter hoc audi ſmonē dn̄i. Vidi[f] dn̄m ſedētē ſup ſoliū ſuū: ⁊[g] oē3 exercitū celi aſſiſtētē ei a[h] dextris ⁊ [i]a ſiniſtris. Et[k] ait dn̄s. Quis decipiat achab regē iſrl̄ vt aſcēdat ⁊ cadat i ramoth galaad. Et dixit vn⁹ v̄ba huiuſcemōi. ⁊ ali⁹ alit̄. Egreſſus[l] ē āt ſpūs ⁊ ſtetit corā dn̄o ⁊ ait. Ego decipiā illu3. Cui locut⁹ eſt dn̄s. In quo ⁊ ille ait. Egrediar ⁊[m] ero ſpūs mēdax in ore oium ꝓphetaꝝ ei⁹. Et dixit dn̄s. Decipies ⁊ preualebis: egredere ⁊ fac ita Nūc igit̄ ecce dedit dn̄s ſpm̄ mēdacii in ore oim ꝓphetaꝝ tuoꝝ q hic ſunt: ⁊ dn̄s locut⁹ ē ꝯtra te malū. Acceſſit āt ſedechias fili⁹ chanaā ⁊[n] pcuſſit micheā i maxilla3 ⁊ dixit. Mene ergo dimiſit ſpūs domini: ⁊ locut⁹ ē tibi. Et ait micheas. Viſur⁹[o] es in die illa qn̄ ingredieris cubiculū intra cubiculu3 vt abſcondaris. Et ait rex iſrl̄. Tollite[p] micheā ⁊ maneat apud āmon p̄ncipē ciuitatis: ⁊ apđ ioas filium Amelech. ⁊ dicite eis. Hec dicit rex. Mittite[q] vir iſtū i carcerē: ⁊ ſuſtētate eū pane tribulatiōis ⁊ aqua āguſtie: donec reuertar i pace. Dixitq3 micheas. Si reuerſus fueris i pace nō ē locut⁹ i me dn̄s Et[r] ait Audite ppl'i oēs. Aſcendit[s] itaq3 rex iſrael ⁊ ioſaphat rex iuda in ramoth galaad. Dixit itaq3 rex iſrl̄ ad ioſaphat. Sume[t] arma ⁊ ingredere p̄liū: ⁊ induere veſtib⁹ tuis. Porro[u] rex iſrl̄ mutauit hitu3 ſuū ⁊ ingreſſus eſt bellū Rex aūt ſyrie p̄cepat principib⁹ curruū triginta duob⁹: dicēs. Nō[a] pugnabitis cō tra minorē ⁊ maiorē quēpiā niſi cōtra regē iſrael ſolū. Cū ergo vidiſ

int̄ eos ⁊ ſathan. k Et ait dn̄s q̄s decipiet achab ⁊c̄. p h̄ ⁊ p illud qđ dr̄ infra. Et dixit dn̄s deci. ⁊ p̄ua. ⁊c̄. nō ē intelligēdū φ falſitas ſiue falſū reuelet̄ a deo: vel de ei⁹ mādato cū ſit v̄itas p eſſentiā: ſ3 p h̄ intelligit̄ pmiſſio diuina: q2 iuſto iudicio de⁹ pmittit malos hoīes decipi a demonib⁹ qui nō hn̄t ptātē aliq̄d faciēdi niſi q̄tū ip̄e pmittit.

l Egreſſus ē aūt ſpūs. ſ. malus. ideo ſubdit̄

m Ero ſpūs mē. in ore om. ꝓphe. ei⁹. ⁊ ex h̄ p3 falſitas dicti ra. ſa. q̄ dixit hunc fuiſſe ſpūm naboth q2 nabor fuit iuſt⁹. ⁊ p ꝯñs ſpūs ei⁹ erat in pte iuſtorum Preterea aie pfector3 nō loquūt̄ i ꝓphis falſ. ſ3 āgeli mali q̄n a deo permittūt̄. n Percuſſit micheā. volens oñdere φ eēt falſus ꝓpha. tum q2 man⁹ ſua nō aruit ſic̄ man⁹ hieroboā extenſa ꝯtra ꝓphā3 dn̄i. vt hr̄. ſ. xiij. ca. tū q2 ſm appārētiā micheas videbat̄ loq̄ ꝯtra dictū helye q̄ erat maior ꝓpha: q2 dixerat i h̄ loco i quo linxerūt canes ſanguinē naboth: lābent ſāguinē achab: qui loc⁹ ē iuxt iezrahel. micheas aūt dicebat eū interficiēdū in ramoth galaad. ⁊ iō ex h̄ ꝯñr arguebat ſedechias φ nec helye nec michee erat credēdū eo φ dicta eoꝝ diſcrepabant.

o Viſur⁹ es in die illa ⁊c̄. dicunt aliq̄ φ h̄ fuit qn̄ iehu interfecit ꝓphas baal: vt hr̄. .iiij. li. ca. x. Alij āt dicūt ⁊ meli⁹ vt videt̄ φ fuit i regreſſu de ramoth galaad: q2 tūc fili⁹ achab ⁊ p̄ncipes q̄rebāt ſedechiā ad interficiēdū eo φ iuerāt h̄ ei⁹ ꝯſilio i ramoth galaad ad p̄liādū. p Tollite mich. ⁊ ma. apđ ammō prin. ciui. i. ꝓpoſitū regis. q Mittite virū iſtū in carcerē. ex hoc p3 obſtinatio achab in malo. r Et ait audite ppl'i oēs. Adhuc em̄ volebat loqui ꝓpha: ſ3 fuit amot⁹ ⁊ duct⁹ ad carcerē. s Aſcendit itaq3. Hic ꝯñr deſcribit̄ belli ꝯgreſſus cū dr̄. t Sume arma tua: et ingredere p̄liū: ⁊ induere veſtib⁹ tuis. Sic ē in libris correctis ⁊ ꝯcordat lr̄a hebraica que tal' ē. Immuteris ⁊ vade ad p̄liū ⁊ tu indue veſtimēta tua. que ſic exponit̄. Immuter. ſ. amouēdo veſtē cōem ⁊ accipiēdo arma bellica: ⁊ tu induere veſtimēta tua. i. inſignia regalia: que ſoles portare ad p̄lia. u Porro rex iſrl̄ mutauit habitū. i. nō accepit inſignia regalia. Dicūt aliq̄ φ hoc fecit ad bono2 ſedū ioſaphat qui venerat cū eo: in ei⁹ adiutoriū: ⁊ idē volebat ſibi attribuere p̄ncipalitatem belli. Alij aūt dicūt φ licet h̄ videat̄ ſm apparētiā lr̄e. m̄ intēdebat aliud. ſ. φ pōdus belli verteret̄ ſup ioſaphat. Rex aūt ſyrie ⁊c̄. ſequit̄.

a Non pug. ꝯtra mi. ⁊c̄. Nō aūt hui⁹ p̄cepti fuit: vt dicit ra. ſa. q2 exploratores reg' ſyrie erāt p̄ntes l3 occulte: q̄n micheas dixit ſolū achab moriturū in illo p̄lio: ⁊ cū retuliſſent h̄ regi ſyrie: dedit h̄ p̄ceptū. q2 aſs

Universidad de Salamanca. BGH.

ꝓhauerat veritatē verboꝝ propħe ꝓpt̄ quod volebat ſe eis cōformare. b Et exclamauit ioſaphat.inuocādo diuinū auxiliū:⁊ eleuādo ſuum vexillū:ſicut ſolet fieri in talib⁹:⁊ p h̄ intellexerūt pncipes reg ſyrie q; eēt rex iuda. c In incertū ſagittā dirigēs:q: mittebat ſagittā ꝯtra multitudinē:nō ꝯtra aliquā deīminatā pſonā. d Et a caſu pcuſſit regē iſrl'.iſta pcuſſio licʒ fuerit caſualis ex pte ſagittantꝭ:qui non dirigebat ſagittā ex intētione ad regē iſrl':ñ tñ fuit caſualis ex pte dei qui h̄ pordinauerat e Int̄ pulmonē ⁊ ſtomachuʒ. ij.paral.xviij.dr̄. Inter ceruicē ⁊ ſcapl'as:q: vtrūq; fuit verū. q: ſagitta a pte anteriori intrauit ꝓpe pulmonē ⁊ ī pte oppoſita exiuit ſup᷑ ṽſus ſcapulas.q: illa ſagitta ꝓtēdebat ſe ī altū rando q: iſte ſagittator erat d̄ peditib⁹:⁊ rex iſrl' pugnabat in alto ſtās ī curru ſuo. In hebreo hr̄. Int̄ ſquamas ⁊ loricā.habebāt eñi ſup loricā armaturā de laminib⁹ ferreis ad modū ſquamaꝝ fcīs ⁊ vna fuit eleuata ſeu amota a loco ſuo.⁊ ſic ſagitta inuenit ibi loca īn t nuta ⁊ armis nudata vel foramia lorice diſcoopta.⁊ ſic facilr̄ intrauit ⁊ pforauit regē mō p̄dicto. ⁊ ſic tranſlatio noſtra nō diſcordat ab hebreo in ſententia:ſed nr̄a deſignat pcuſſionē in corpe.lr̄a ṽo hebraica in armis. f Eijce me de exercitu. non ſimplicit̄ ſ de pma acie ī q̄ erat vt eēt in alia poſteriore:in qua nō ſic ipugnaret ⁊ poſſet magis occultare ſe ee talit̄ vulneratū:ideo ſequit̄. g Et rex iſrl' ſtabat ī curru ꝯ ſyros:ne ſui aduerterēt illū letaliter vulneratū:⁊ fugerēt d̄ p̄lio.cetera patēt vſq; ibi

ſēt pricipes curruū ioſaphat ſuſpicati ſunt q; ipe eēt rex iſrl':⁊ ipetu fcō pugnabāt ꝯtra eū.Et[b] exclamauit ioſaphat.Intellexeruntq; pricipes curruū q; nō eēt rex iſrl' ⁊ ceſſauerūt ab eo.Vir aūt gdā tetēdit arcū in[c] incertū ſagittā dirigēs ⁊[d] caſu pcuſſit regē iſrl' iter[e] pulmonē ⁊ ſtomachū.At ille dixit aurige ſuo.Verte manū tuam ⁊ eijce me de exercitu:q: grauiter vulnerat⁹ ſum.Cōmiſſuʒ ē ergo p̄liū i die illa.Et[g] rex iſrl' ſtabat in curru ſuo ꝯtra ſyros:⁊ mortu⁹ ē veſpe. Fluebat aūt ſanguis plage i ſinuʒ curr⁹:⁊ p̄co inſonuit i vniuerſo exercitu anteq̄ʒ ſol occūberet dicēs: Vnuſq̄ſq; reuertat̄ i ciuitatē ⁊ in terrā ſuā.Mortu⁹ eſt aūt rex ⁊ platus ē i ſamariā.Sepelierūtq; regē i ſamaria ⁊ lauerūt currū ei⁹ i piſcia Samarie:⁊[h] linxerūt canes ſāguinē ei⁹:⁊ habenas lauerunt iuxta[k] verbū dn̄i qd̄ locut⁹ fuerat.Reliqua aūt ſmonū achab ⁊ vniuerſa que fecit ⁊[k] dom⁹ eburnea quaʒ edificauit cūctarūq; vrbiū q̄s extruxit:nōne[l] hec ſcripta ſūt in libro ſermonū dieꝝ regū iſrl'.Dormiuit ergo achab cū prib⁹ ſuis:⁊ regnauit ochozias fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. ioſaphat[m] vero fili⁹ aſa regnare cepat ſup iuda ā̄no q̄rto achab regis iſrl'.Trigītaq̄nq; ānoꝝ erat cū regnare cepiſſet:⁊ vigintiq̄nq; ānis regnauit in hierl'm.Nomē mr̄is ei⁹ zauba filia ſalai.Et ābulauit i oī via aſa prīs ſui:⁊ nō declinauit ex ea[n].Fecitq;[n] qd̄ rectū ē in ꝯſpectu dn̄i.verūtn̄[o] excelſa non abſtulit.Adhuc eñi ppl's ſacrificabat ⁊ adolebat icēſuʒ i excelſ.pacēq;[p] habuit ioſaphat cū rege iſrl'.Reliq̄ aūt ṽboꝝ ioſaphat ⁊ opa ei⁹ q̄ geſſit ⁊ p̄lia nōne hec ſcripta ſūt i libro ṽboruʒ dierū regū iuda.Sʒ[q] ⁊ reliq̄s effeminatoꝝ q remāſerant i dieb⁹ aſa prīs ei⁹ abſtulit de terra.Nec erat tūc rex ꝯſtitut⁹ i edō.Rex ṽo Ioſaphat fecerat claſſes i mari q̄ nauigarēt i ophir ꝓpter auꝝ ⁊ ire non poterāt:q: ꝯfracte ſūt i aſyongaber Tunc ait ochozias fili⁹ achab ad ioſaphat.Vadāt ſui mei cū ſuis tuis in nauib⁹ Et noluit ioſaphat Dormiuitq; ioſaphat cū prīb⁹ ſuis:⁊ ſepult⁹ ē cū eis i ciuitate dauid patris ſui. Regnauitq; ioram fili⁹ ei⁹ ꝓ eo.Ochozias[a] āt filius achab regnare cepat ſup iſrl' i ſamaria āno[b] ſeptiodecio Ioſaphat regis iuda:regnauitq; ſup iſrl' duobus ānis:⁊ fec̄ malū i ꝯſpectu dn̄i ⁊ ābulauit i via prīs ſui ⁊ mr̄is ſue:

ta ꝯmēdat̄ excepta familiaritate quā habuit cum achab ydolatra.⁊ excelſoꝝ pmiſſione.iō ſubdit̄. n Fecitq; qd̄ rectū ē i conſpectu dn̄i:ſicut ⁊ fecerat aſa pater ſu⁹. o Verūtn̄ excelſa nō abſtulit.in quib⁹ ppl's ſacrificabat deo:tñ vt p̄dictū ē:q; iō non erat licitū:q: ꝓhibitū.ſ.poſt tēpli edificatiōʒ.vt frequēter ſupra dictū ē:⁊ q: ppl's erat ad h̄ aſſuet⁹ iō difficile erat amouere ꝓpt̄ ꝯſuetudinē. verūtn̄ ezechias tpe ſuo abſtulit: vt hr̄.ſ. iiij.li.ca.xviij. p Pacemq; habuit ioſaphat cū rege iſrl'.iſtō recolit:q: int̄ aſa patrē ſuū ⁊ Baaſa regem iſrl' fuerat bellū.tñ d̄ hac familiaritate reprehēſus fuit p prophaʒ tanq; in h̄ rep̄hēſibilis. ſecūdo paralyp. xix. Impio p̄bes auxiliū.⁊ his q̄ oderūt dn̄ʒ amicitia iungeris.⁊ idcirco irā dn̄i merebaris ⁊c. q Sʒ ⁊ reliquias effeminatoꝝ.qui aūt dicātur effeminati expoſitū fuit.ſ.xv. ⁊ lʒ aſa eos abſtuliſſet:nō tñ totalit̄:ſʒ iſte pfecit Nec erat tūc rex ꝯſtitut⁹ in edō ⁊ tpe dauid q̄ ſubiugauit ſibi illū regnuʒ:⁊ poſuit ibi vnū pfectū q̄ rn̄debat in frare gi iuda:⁊ h̄ durauit vſq; p⁹ tp̄s ioſaphat.ſʒ tēpe iorā filij ſui rebellauit edō:⁊ ꝯſtituit ſibi regem:

h Et lixerūt canes ſāguieʒ ei⁹.in eqdem regiōe in qua interfect⁹ fuit naboth ꝓut expoſitum fuit c.p̄cedēti ſm̄ vnū modū:q: ſamaria vbi lot⁹ fuit curr⁹ a ſāguie achab ⁊ iezrabel vbi lapidat⁹ fuit naboth:diſtāt q̄ſi.xv.miliarib⁹ que faciūt vij.leucas. i Et habenas lauerūt ⁊c.in hebre.hr̄.Et armaturas lauerūt.ſ.a ſanguie achab. k Iuxta verbū dn̄i ⁊c.i.ꝓpe locū in q̄ lapidat⁹ fuit naboth:ſm̄ q; dixerat dn̄s p helyā.Qualr̄ aūt h̄ fuerit ſciēdū q; achab hēbat domū regiā in ſamaria ⁊ iezrabel.⁊ vinea naboth iezrabelite erat ꝓpe domū illā que erat in iezrabel ⁊ ibi erat armamentariū reg.ꝓpt̄ qd̄ ibi portata fuerūt arma ī quib⁹ vulnerat⁹ fuerat et ibi lota a ſāguie achab quē linxerūt canes i loco deīmiato vbi fuerat interfect⁹ naboth.⁊ iō ſcp̄tura fecit diſtictionē int̄ loturā curruū ⁊ armorū.d.q; arma fuerūt lota iuxta ṽbū dn̄i.⁊ ſm̄ h̄ ṽificat̄ dictū ra.ſa. dicētis q; ſāguis achab i pſona ꝓpa intelligit̄ cū dr̄ ſupra p̄cedēti. in loco i q̄ linxerūt canes ſāguinē naboth ⁊c.ſic ibidē dictū fuit. k Et dom⁹ ebur.quā edi.qualis aūt fuerit dom⁹ iſta nō hēt̄ ex ſcp̄tura. ſʒ d̄ ipſa fit h̄ mētio notādo achab de curioſitate exceſſiua i qua nō modicū eſt pctm̄. l Nōne hec ſcripta ſūt in libro.ex h̄ pʒ q; liber h̄ allegatus nō ē idē qd̄ palip̄.in quo nulla fit mētio de iſta domo eburnea.ſed ali⁹ ē liber a nabuzardā ꝯbuſt⁹:vel a ſyrijs.nec poſtea fuit reparatus m Ioſaphat ṽo.h̄ ꝯn̄r ponit̄ ipſi⁹ ioſaphat reg iude ꝯditio:cui⁹ vita

vt habetur.ſ.iiij.libro ca. viij. ⁊ ꝓpter hoc de illo fit hic mētio. Rex ṽo ioſaphat fecerat claſſes in mari:ſed ꝯfracte fuerūt diuino iudicio.eo q; hēbat familiaritatē ⁊ ſocietatem cū ochozia rege iſrl'.ſm̄ q; hr̄.ij.palip̄.ca.xx.⁊ ꝓpt̄ h̄ noluit ſecūdo aſſociari cū eo i nauigio:vt hr̄ h̄ in lr̄a a Ochozias aūt.h̄ vltio agit̄ de regno ochozie reg iſrl':vt ꝯtinuet̄ finis iſtius libri ad p̄ncipiū q̄rti.⁊ pʒ lr̄a ex p̄dictis h̄ excepto. b Anno.xvij. Ioſaphat ⁊c.q: ſic̄ dictū ē in h̄ capl'o.achab regnauit.xxij.ānis ⁊ h̄ dictū ē q; ioſaphat cepit regnare āno q̄rto ip̄ius achab.⁊ ſic videt̄ q; achab regnauerit vſq; ad ꝯpletiōeʒ āni.xviij.ipſi⁹ ioſaphat:⁊ p ꝯn̄s fili⁹ achab cepit regnare.xix.āno ioſaphat. h̄ p̄t ſolui p regulas ſupi⁹ datas.ſ.ca.xv. q; prim⁹ ān⁹ ⁊ vltim⁹ i q̄ achab regnauit cū ioſaphat fuerūt ip̄fecti.⁊ iō h̄ nō ꝯputāt̄:⁊ ſi aliq̄ occurrāt de cetero ſoluāt̄ p regulas ſupi⁹ datas.

In capl'o.xxij.vbi dr̄ in poſtilla.Audite ppl'i oēs.adhuc ei volebat loqui ꝓpħa:ſed fuit amot⁹.

Additio.

Ec ṽba michee.ſ.audite ppl'i oēs:mag ꝓpe p̄nt referri ad p̄terita:h̄ ē dicere illō qd̄ dico regi.Si reuerſ⁹ fueris i pace: ñ ē dn̄s locut⁹ i me.Audite ppl'i oēs.q.d.ſitis oēs teſtes q; ego dico de rege:q: nō reuertet̄ in pace.⁊ iſtū modū tenēt ꝓphe ꝓuocādo teſtes ad ſua dicta:ſic̄ Eſa.i.audite celi ⁊c.⁊ ſic nō ē neceſ

ſariū dicere q; ꝓpħa volebat alia loqui.

Poſtilla fratris Nicolai de lyra ſuper regum.iij.finit.

Poſtilla eiuſdē ſup quartū Regū incipit Capl'm.i.

Reuaricat⁹ ē.Poſtq; actū ē t̄cio libro de regno biptito tpe quo floruit:h̄ ꝯn̄r agit̄ de ipſo tpe quo cadere cepit. ⁊ q: r̄gnū iſrl' pri⁹ fuit infectū ydolatria q̄ʒ regnū iuda:iō cit⁹ defecit ⁊ captiuatū fuit.⁊ q: regnū iſrl' deſcribit̄ ſub regno iuda: ſic dictuʒ fuit.ſ. iij.li.c.xij.iō ſub regib⁹ iuda p deſcribit̄ deiectio regni iſrl' ſil' vſq; ad regni iſrl' captiuationē.ſcdo deiectio regni iuda p ſe vſq; ad trāſmigrationē. xxiiij.ca. Circa p̄mū ſciēdū.q; licʒ regnū iuda vſq; ad captiuationē regni iſrl' cucurrerit ſub viij.regib⁹ ⁊ vna regina. q: tñ ſub aliquibus nihil fuit innouatū.iō iſte quart⁹ lib̄ vſq; ad.xviij. ca.excluſiue diuidit̄ ī ſex ptes: q: p̄ agit̄ quid factū ſit ſub iorā.ſcdo q̄d ſb arbalia.c. xi. tercio q̄d ſub ioas.ca.xij.q̄rto q̄d ſub amaſia: ca.xiiij. q̄nto q̄d ſub oſia l' azaria ⁊ addit̄ q̄d ſub ioathan:ca.xv. ſexto q̄d ſb achā ca.xvi. Circa primū d̄ſcribit̄ prio mors ochozie et iorā fratris eius ſubſtitutio.ſcdo regni iorā pſecutio.iij.ca.tercio toti⁹ dom⁹ achab extmiatio.c.viij. Circa p̄mū ſciēdū q; ī deiectiōe vtruſq; regni.ſ.iſrael ⁊ iuda ſil' cucurrit p̄uaricatio regū:⁊ ꝯtra eos exclamatio ꝓphaꝝ tp̄ib⁹ ſuis exn̄tiū.⁊ iō p̄ deſcribit̄ h̄ deſcēſus ochozie ad inferos ꝓpt̄ ſuaʒ maliciā.ſcdo aſcēſus helye ad celos ꝓpt̄ ṽtutꝭ ꝯſtātiā.ij.c. Circa p̄mū ſil' oñdit̄ malicia ochozie ⁊ ꝯſtātia helye.⁊ iō p̄ deſcribitur pūerſitas ochozie ydola ꝯſulētis.ſcdo ṽitas helye ex h̄ morte ei⁹ p̄dicētis.ibi.Angel⁹ aūt.tercio indignatio ochozie p tres p̄ncipes eū cape cupiētes:ibi.Qui dixit eis.q̄rto ꝯſtātia helye ṽitatē ſibi ī facie dicētis:ibi.Locut⁹ ē aūt.q̄nto mors ochozie ⁊ creatio iorā ſibi ſuccedētis:ibi.Mortu⁹ ē ergo. Circa p̄mū dr̄. Preuaricat⁹ eſt aūt moab in iſrl'.q: rex moab p iuramētū ſe obligauerat ⁊ regnū ſuū ad ſuiēdū regi iſrl' ſub tributo.ſʒ rebellauit ⁊ iuramētū fregit.q̄ fractō dr̄ p̄uaricatio b Poſtq; aūt mortu⁹ ē achab.Achab eñi fuit bellicoſus:vt pʒ ex ſupradictꝭ. iij.li. ⁊ habuit plures victorias notabiles.⁊ iō tpe ei⁹ nō rebellauit ſʒ tēpe filij ſui qui erat puſillanimis. c Cecidit q; ochozias p cācellos.i. deambulatoria. d Et egrotauit:q: ex caſu ꝯquaſſatus fuit. e Miſitq; nūcios.de ꝯſilio mr̄is ſue iezabel que erat ydolatrix peſſima.⁊ iō fecit eū recurrere ad ydolū ⁊ non ad deū.aliqñ eñi i ydolis demones dabāt rn̄ſa deo pmittēte ꝓpter malitiā recurrētiū ad ydola per quā demerebāt̄ vt ī ſuo errore detinerent̄.

i via hieroboā filij nabath q peccare fecit iſrl'.Seruiuit q̄ʒ baal ⁊ adorauit eū:⁊ irritauit dn̄m deū iſrl' iuxta oīa q̄ fecerat pater eius.

Explicit prim⁹ liber malachiʒ i.regum terci⁹.

Incipit ſcdʒ liber Malachiʒ .i. quart⁹ regū. Capl'm.i.

Reuaricat⁹[a] ē aūt moab in iſrl' poſtq̄ʒ[b] mortu⁹ eſt achab.Cecidit q;[c] ochozias p cācellos cenaculi ſui qd̄ habebat i ſamaria ⁊[d] egrotauit:miſitq; nūcios[e] dicēs ad eos. Ite ꝯſulite beelzebub deū accarō vtrū viuere queam de infirmitate mea hac. Angel⁹[f] aūt dn̄i locut⁹ eſt ad helyā theſbitē dicēs. Surge aſcēde in occurſuʒ nūcioꝝ regis ſamarie: ⁊ dices ad eos.Nūq̄d[g] nō ē de⁹ in iſrl':vt eatis ad ꝯſulendū beelzebub deū accarō.Quāobrē[i] hec dicit dn̄s.De lectulo ſup quē aſcendiſti nō deſcēdes ſʒ[k] morte morieris. Et abijt helyas. Reuerſiq;[l] ſunt nūcij ad ochoziā. Qui[m] dixit eis.Quare reuerſi eſtis.At illi rn̄derūt ei.Vir occurrit nob:⁊ dixit ad nos.Ite reuertimini ad regē q miſit vos:⁊ dicetis ei. Hec dicit dn̄s. Nūq̄d q: nō erat de⁹ in iſrl': mittis vt ꝯſulat̄ beelzebub de⁹ accarō.Idcirco de lectulo ſup queʒ aſcēdiſti nō d̄ſcēdes:ſʒ morte morieris. Qui dixit eis. Cui⁹ figure ⁊ habit⁹ ē vir q occurrit vob:⁊ locut⁹ ē verba hec. At illi dixerūt. Vir[n] piloſ⁹.Et[o] zona pellicea accinct⁹ renib⁹.Qui ait:helyas theſbites eſt Miſitq;[p] ad eū q̄nquagenariū pricipē:⁊ q̄nquagita q erāt ſub eo.Qui[q] aſcēdit ad eū:ſedētiq; in ṽtice mōtis:ait Homo[r] dei: rex p̄cepit vt deſcēdas.Reſpondenſq; helyas:dixit q̄nq̄genario. Si[s] hō dei ſū:deſcēdat[t] ignis d̄ celo:⁊ deuoret te ⁊ q̄nquagita tuos. Deſcēdit ergo ignis de celo:⁊ deuorauit eū:⁊ q̄nq̄ginta qui erāt cū eo.Rurſumq; miſit ad eū pricipē quinq̄genariū alterū:⁊ quinq̄ginta cū eo.Qui locut⁹ ē illi.Homo dei:hec dicit rex Feſtina:deſcēde Rn̄dēs helias ait. Si homo dei ego ſū deſcēdat ignis de celo ⁊ deuoret te ⁊ q̄nq̄gita tuos.Deſcēdit ergo ignis de celo ⁊ deuorauit illū ⁊ quinq̄gita ei⁹. Iterū miſit pricipē q̄nq̄genariū terciū:⁊ quinq̄ginta qui erāt cū eo. Qui cū veniſſet curuauit genua ꝯtra helyā ⁊ p̄catus ē eū ⁊ ait.Hō dei noli deſpicere aīam meā:⁊ aīas ſuoꝝ tuoꝝ qui mecū ſūt.Ecce deſcēdit ignis de celo:⁊ deuorauit duos principes quinq̄genarios prios ⁊ quiquagenos q cū eis erāt. Sʒ nūc obſecro vt miſearis aīe mee. Locut⁹[u] ē āt āgel⁹ dn̄i ad helyā dicēs.Deſcende[x] cū eo. Ne timeas.Surrexit igitur ⁊ deſcēdit cū eo ad regē: ⁊ locutus ē ei.Hec dicit dn̄s.Quia miſiſti nūcios ad ꝯſulēdū beelzebub deū accarō q̄ſi nō eēt de⁹ in iſrl' a q̄ poſſes iterrogare ſmonē: iō de lectulo ſup quē aſcēdiſti ñ deſcēdes

f Angel⁹ aūt.h̄ ꝯn̄r deſcribitur helye ꝯſtātia mortē ei⁹ predicēns cū dr̄. g Nūquid nō ē de⁹ in iſrl'.quaſi diceret vos oñdiſtis fcō q; credatis nō eē deum qui poſſit rn̄dere vobis. i Quāobrē.i.ꝓpter infidelitatē. k Morte morieris: p diuinā ſniam. l Reuerſiq; ſunt nūcij ꝓpt̄ ṽbum helye eis dictū ex pte dn̄i. m Qui dixit eis.h̄ ꝯn̄r d̄ſcribit̄ obſtinatio reg volētis punire pphaʒ ꝓpter dei ſniam p tñ inquirit d pſona .d. Cui⁹ figure ⁊ habit⁹ ⁊ ſequit̄ n Vir piloſus.i.habēs habitū hirſutū:ſicut de ſcō ioh̄e bapti.dr̄ mat. iij.q; hēbat veſtimētū de pil' camelorū.⁊ in h̄ ꝯmēdat eum ſcriptura de vilitate ⁊ aſperitate hit⁹.Ex quo etiā ſequitur q; nimia mollicies ⁊ curioſitas ē viciosa.vñ mat.xi.c.dicit ſaluator ad laudē ioh̄is baptiſte quid exiſtis in deſtū videre hoīem mollib⁹ veſtitū.q; negatiue de iohāne dr̄.iō ſubdit̄. Ecce qui mollib⁹ veſtib⁹ īduūt̄ in domib⁹ regum ſunt. o Et zona pellicea accinct⁹ renibus. In hebr̄.hr̄.zona de corio.vtrū aūt illō coriū eēt piloſū vel nō in ſcptura nō hr̄. p Miſit q; ad eū ⁊c. volebat eī q; violent̄ adduceret̄ ſi recuſaret venire ⁊ puniret̄. q Qui aſcendit ad eū.erat eñi in monte vacans vite cōtēplatiue. r Hō dei rex p̄cepit ⁊c.cognouit aūt helyas p reuelatōeʒ q; irriſorie vocabat eū hoīeʒ dei:⁊ q; ꝯſentane⁹ erat regi ī pctō ydolatrie ⁊ punitione helye:⁊ ſil'r illi qui cū eo erāt.⁊ ex hoc ex dei ſnia erāt puniēdi.ꝓpt̄ qd̄ diuinā ſniaʒ ꝓnūciauit.d. s Si hō dei ſum.vere ⁊ nō irriſorie. t Deſcēdat ignis de celo ⁊c.h̄ mō btūs petr⁹ mortꝭ ſniaʒ ꝓnūciauit ſup ananiā ⁊ vxorē ſuā:vt hr̄ act.v.⁊ ſicut dictū eſt de iſto quinq̄genario p̄:ita dicēdū de ſcdo.Terci⁹ ṽo quinq̄genari⁹ fuit abdias:vt dicūt doctores hebrei ⁊ catholici:qui timebat deū valde:vt hr̄.ſ.iij.li.xviij.⁊ ꝓpt̄ h̄ hūiliauit ſe corā deo ⁊ helya ei⁹ ſuo. u Locut⁹ ē aūt.Hic ꝯn̄r deſcribit̄ ꝯſtātia helye denūciantis regi mortē ī ſua facie āgelo eū aſſecurāte cū dr̄. x Deſcēde cū eo ne timeas.Precepit aūt eū deſcēdere ⁊ corā rege ꝯperere:ne abdias redicēt ſine ipſo a rege puniret̄:⁊ aſſecurauit eū vt ꝯſtāter loqueret̄:ſic̄ pʒ i lr̄a

Universidad de Salamanca. BGH.

nec tamen propter hoc fuit retentus vel punitus: quia scribitur Prouer. xxi. Cor regis in manu domini: quocumque voluerit vertet illud. Et ideo licet ochozias intenderet eum punire tamen a deo territus non fuit ausus mutire. y Mortuus est ergo. Hic ponit vltimo describitur mors ochozie et fratris sui substitutio quia non habebat filium. z Anno secundo ioram filij iosaphat. istud videtur esse falsum: quia. s. iij. li. ca. vltimo dicitur quod iosaphat regnauit. xxv. annis et ibidem subditur quod ochozias cepit regnare super israel anno. xvij. iosaphat regis iuda...

sed morte morieris. Mortuus est ergo iuxta sermonem domini quem locutus est helyas: et regnauit ioram frater eius pro eo: anno secundo ioram filij iosaphat regis iude. Non enim habebat filium. Reliqua autem verborum ochozie que operatus est: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Capitulum .ii.

Factum est autem cum leuare vellet dominus helyam per turbinem in celum: ibant helyas et heliseus de galgalis. Dixitque helyas ad heliseum. Sede hic: quia dominus misit me vsque in bethel. Cui ait heliseus. Viuit dominus et viuit anima tua: quia non derelinquam te. Cumque descendissent bethel egressi sunt filij prophetarum qui erant in bethel ad heliseum: et dixerunt ei. Nunquid nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum a te. Qui respondit. Et ego noui. Silete. Dixit autem helias ad helyseum. Sede hic: quia dominus misit me in biericho. Et ille ait. Viuit dominus: et viuit anima tua: quia non derelinquam te. Cumque venissent biericho accesserunt filij prophetarum qui erant in biericho ad heliseum: et dixerunt ei. Nunquid nosti: quia dominus hodie tollet dominum tuum a te. Et ait. Et ego noui. Silete. Dixit autem ei helyas. Sede hic: quia dominus misit me vsque ad iordanem. Qui ait. Viuit dominus et viuit anima tua: quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter: et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt eos: qui et steterunt econtra longe. Illi autem ambo stabant super iordanem. Tulitque helyas pallium suum et inuoluit illud et percussit aquas: que diuise sunt in vtramque partem: et transierunt ambo per siccum. Cumque transissent: helyas dixit ad heliseum. Postula quod vis: vt faciam tibi antequam tollar a te. Dixitque helyseus. Obsecro vt fiat in me duplex spiritus tuus. Qui respondit. Rem difficilem postulasti. Attamen si videris me quando tollar a te erit quod petisti: si autem non videris non erit. Cumque pergerent et incedentes sermocinarentur ecce currus igneus et equi ignei diuiserunt vtrumque: et ascendit helyas per turbinem in celum. Heliseus autem videbat et clamabat. Pater mi pater mi currus israel et auriga eius. Et non vidit eum amplius. Apprehenditque vestimenta sua: et sciditl illa in duas partes: et leuauit pallium helye quod ceciderat ei. Reuersusque stetit super ripam iordanis: et pallio helye quod ceciderat ei percussit aquas et non sunt diuise. Et dixit. Ubi est deus helye etiam nunc? Percussitque aquas: et diuise sunt huc atque illuc: et transiit heliseus. Videntes autem filij prophetarum qui erant in biericho de contra dixerunt. Requieuit spiritus helye super heliseum. Et venientes in occursum eius adorauerunt eum proni in terra: dixeruntque illi. Ecce cum seruis tuis sunt quinquaginta viri fortes: qui possint ire: et querere dominum tuum ne forte tulerit eum spiritus domini et proiecerit eum in vnum montium aut in vnam vallium. Qui ait. Nolite mittere. Coegeruntque eum donec acquiesceret et diceret. Mittite. Et miserunt quinquaginta viros. Qui cum quesissent tribus diebus non inuenerunt. Et reuersi sunt ad eum. At ille habitabat in biericho: et dixit eis. Nunquid non dixi vobis nolite mittere. Dixerunt quoque viri ciuitatis ad heliseum. Ecce habitatio ciuitatis huius optima est sicut tu ipse domine perspicis: sed aque pessime sunt et terra sterilis. At ille ait. Afferte mihi vas nouum: et mittite in illud sal. Quod cum attulissent: egressus ad fontem aquarum misit in illum sal et ait. Hec dicit dominus. Sanaui aquas has: et non erit vltra in eis mors: neque sterilitas. Sanate sunt ergo aque vsque in diem hanc iuxta verbum helisei quod locutus est. Ascendit autem inde heliseus in bethel. Cumque ascenderet per viam pueri parui egressi sunt de ciuitate: et illudebant ei dicentes. Ascende calue ascende calue. Qui cum respexisset vidit eos et maledixit eis in nomine domini. Egressique sunt duo vrsi de saltu: et lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros. Abijt autem inde in montem carmeli et inde reuersus est in samariam. Capitulum .iii.

Ioram vero filius achab regnauit super israel in samaria anno decimooctauo Iosaphat regis iude. Regnauitque

accepit annos secundo ioram filij iosaphat quando cepit regnare cum patre: et ille fuit annus xviij. patris. vt habetur. s. iij. cap.

Capitulum .ij.

Factum est autem. Hic ponitur describitur ascensus helye in celum: et post describitur eius translatio. secundo helisei substitutio ibi. Heliseus autem. Prima in duas: quia primo describitur helye circuitus. secundo eius raptus ibi. Cumque transissent. Circa primum sciendum quod helyas presciebat sua translationem: postquam fuerat in galgalis: qui locus est iuxta iordanem. quod patet ex hoc quod filij israel iordane transito ibi primo posuerunt castra et ibi portauerunt. xij. lapides de iordane: vt habetur Iosue. iiij. inde transijt in bethel. et inde biericho: et inde rediit ad iordanem. vt patet in littera. et sic fecit quendam circuitum. Non autem hic fuit: quia galgala locus sacer reputabatur. tum quia filij israel ibi primo posuerunt castra iordane transito vt dictum est. tum quia filij israel ibi circumcisionem fecerunt et pascha celebrauerunt. vt habetur iosue. v. In bethel autem et biericho manebant filij prophetarum. vt patet in littera. et isti erant viri religiosi sic collegiati vacantes orationi et contemplationi: quorum aliqui habebant spiritum prophetie: et tales fuerunt primo congregati sub samuele propheta. sicut dictum fuit supra primo libro. ca. x. et postea sub aliis prophetis excellentibus: propter quod dicebantur filij prophetarum. i. discipuli eorum sicut dicit ra. sa. super locum istum. Helyas igitur ante translationem sua voluit visitare loca ista. galgala propter loci sanctitatem. bethel et biericho propter discipulos suos congregationem: et ideo volebat dimittere heliseum. vt patet in textu. et ex dictis patet littera vsque ibi. b Nunquid nosti quia do. bo. tol. dominum tuum a te. Ex quo patet quod dictum est supra. s. quod aliqui eorum habebant spiritum prophetie. per quem presciebant translationem helye. Qui respondit. c Et ego noui. ex quo patet quod heliseus iam habebat spiritum prophetie: non tamen in tanta plenitudine: sicut postea habuit. d Silete. nolebat enim quod de hoc in presentia helye loquerentur: ne ab helya et ipsis simul incitaretur ad remanendum ibidem: quia volebat remanere cum magistro suo quantum poterat. e Tulitque helyas pallium suum et inuoluit. id est plicauit aptando ipsum ad percutiendum aquas. f Que diuise sunt. non per aliquam virtutem que esset in pallio. sed virtute diuina que voluit ostendere meritum helye. sicut ad declarandum merita sanctorum aliquando dantur a deo sanitates ad tactum vestimentorum ipsorum g Cumque transissent

Hic ponitur describitur helye raptus. et post describitur eius amicabilis peticio. secundo mirabilis ascensio ibi. Cumque pergerent. Primo ostenditur in hoc quod obtulit se heliseo ad faciendum quod posset pro eo. d. Postula quod vis etc. et subditur helisei petitio. b Obsecro vt fiat duplex spiritus tuus in me. dicit ra. sa. quod petijt hic spiritum in dupla proportione respectu helye...

leprosi curatio. vndecimum giezi infectio. duodecimum ferri natatio. decimumtercium oculorum pueri sui apertio ad videndum equos et currus igneos ad defensionem ipsorum. decimumquartum aduersariorum excecatio decimumquintum abundantia victualium inopinata in porta samarie. sextumdecimum suscitatio mortui ad tactum ossium helisei. sed istud dictum non videtur conueniens. primo quia non concordat littere sequenti: vt videbitur. secundo quia non concordat rationi. dicit enim saluator Math. ca. x. Non est discipulus super magistrum. et ideo presumptuosum fuisset hoc heliseum duplam petere respectu magistri sui petiuisset: nec valet illud quod inducitur de pluribus miraculis quia forsitan helyas fecit plura quam heliseus: sed non sunt scripta: quia non omnia scribuntur sicut patet Ioh. vl. Item Ioh. baptista nullum miraculum fecit vt dicitur Ioh. x. et tamen de ipso dicit saluator. Inter natos mulierum non surrexit maior ioh. baptista. Dicendum igitur cum alijs doctoribus nostris. quod heliseus non petiuit spiritum in dupla proportione respectu helye: vt sic ei preferretur. sed petiuit quod duplex gratia que erat in helya. s. gratia miraculorum: et gratia prophetie que sunt gratie distincte sicut patet de apostolo i. Cor. xij. in ipso fieret: vt sic magistro suo assimilaretur: quia sicut dictum saluatoris perfectus omnis erit si sit sicut magister eius. i Rem difficilem postulasti. tum quia talis gratia non potest dari nisi a deo immediate. tum quia pauci prophete leguntur vtramque gratiam habuisse k Attamen si videris me quando tollar a te erit. quod exponit ra. sa. sic. Si videris me etc. idest ac si diceret: quamdiu sum tecum in statu communi hominum non possum istud facere. sed quando tollar hic ad superiorem statum tunc potero. quod non est intelligendum effectiue. quia solus deus efficit vtramque gratiam: sed impetratiue. quia tunc preces helye essent magis efficaces. ista tamen expositio non consonat littere. quia helyas in raptu ita poterat orare pro heliseo: si non videret eum tunc ac si videret: ita quod visio helisei nihil videbatur facere ad hoc quod preces helye essent efficaciores pro eo: et tamen dicit helyas. Si videris me quando tollar a te erit. si autem non videris non erit. et ideo aliter dicendum. Spiritus ei sanctus potuit vult tangit corda prophetarum. et ideo aliquando reuelat aliquid futurum perfecte aliquando imperfecte. aliquando conditionaliter: et aliquando absolute sicut. s. ca. xiiij. ...

pit heliseus regi ioacham. Percute iaculo terram. reuelatum enim erat heliseo: quod totiens percuteret syriam quotiens percuteret iaculo terram: vt patet ex littera sequenti ibidem. non tamen erat sibi reuelatum: quod esset percussurus terram tribus vicibus tantum. sic fuit in proposito vt videtur. fuit enim reuelatum ei hic quod si heliseus eum videret in raptu eius petitio impleretur. aliter non. tamen non fuit sibi reuelatum quod esset eum visurus...

patens ...

Ueneratia sibi facta a filijs prophetarum cum dicitur. a Adorauerunt eum adoratione dulie tanquam superiore suum: eo quod esset substitutus loco helye: sub cuius regimine vixerant. vt. s. dictum est. b Qui possunt ire etc. alias enim acciderat quod helyas sic de loco ad locum transportatus fuerat. sicut dictum fuit. s. iij. libro. xviij. c Qui ait nolite mittere. Sciebat enim ipsum translatum absque reditu propter finem vsque mundi. d Coegerunt eum donec acquiesceret...

catholicos et hebreos est paradisus terrestris vbi enoch ante fuerat translatus: et ideo circa finem mundi ambo preseruentur ad predicandum contra antichristum. p Heliseus autem. belya translato: hic ponitur describitur helisei substitutio. et post substituitur. secundo suspitio contra eum tollitur ibi. Et venientes. tercio aque corruptio pellitur: ibi. Dixeruntque. quarto iniuria derisio punitur ibi. Ascendit autem. circa primum dicitur. p Heliseus autem videbat. et per hoc patet quod peticio adimpleta fuit quod dixerat sibi belyas. q Pater mi. ex hoc patet quod dictum est supra. s. quod discipuli prophetarum dicebantur eorum filij. r Currus israel et au. ei. Currus enim supportat: et auriga dirigit. sic helyas populum israel supportauerat defectus supplendo. sicut patet. s. iij. li. ca. xviij. In impetratione pluuie...

lisens in bethel. ad visitandum congregationem prophetarum ibidem manentium: quod erat oppido valde honor: et considerationem dignum et non derisione. m Cumque ascenderet per viam. Quia locus erat excelsus n Pueri parui egressi sunt edocti ad hoc et incitati a suis parentibus ydolatris vt subsannarent prophetam dei. et ideo maledixit eis vt parentes eorum in ipsis punirentur et malicia parentum amplius non imitaretur...

Oram vero. Supius posita est regis iorae filij achab institutio. Hic ponitur regni sui persecutio. et quia scriptura simul narrat facta regum et prophetarum eis contemporaneorum: heliseus autem fuit huic Iorae contemporaneus: et ideo post describitur persecutio sui regni. secundo magnalia helisei ibi Et ait iosaphat. Prima in duas: quia primo describitur regiminis conditio. secundo regis moab rebellio ibi. Porro mesa rex moab. Circa primum premittitur tempus in quo incepit regnare: cum dicitur. b Anno. xviij. regis iosaphat regis iude. frater enim suus ochozias cepit regnare anno xvij. regni Iosaphat. vt dictum fuit. s. secundo libro ca. vltimo: et regnauit duobus annis incompletis. et sic ioram qui successit ochozie: cepit regnare in. xviij. anno regni iosaphat...

Universidad de Salamanca. BGH.

duodecim ānis: ⁊ fecit malū corā dño: sꝫ nō sicut pr̄ suꝰ ⁊ mr̄. Tulit enī statuas baal q̄s fecerat pr̄ eius. verūtn̄ in pctīs Hieroboā filii nabath q peccare fecit israel adhesit nec recessit ab eis. Porro [c] Mesa rex moab nutriebat pecora mlta: ⁊ [d] soluebat regi isrl' cētū [e] milia agnoꝝ: ⁊ cētū milia arietū cū velleribꝰ suis Cūqꝫ [f] mortuꝰ fuissꝫ achab puaricatꝰ est fedꝰ qđ hēbat cū rege isrl'. Egressus [g] ē igit rex iorā in die illa de samaria: ⁊ recensuit vniuersum isrl: misitqꝫ ad iosaphat regē iuda dicēs. Rex Moab recessit a me: veni mecū ꝯtra eū ad p̄liū. Qui rn̄dit. Ascēdā Qui meꝰ ē tuꝰ ē: ppl's meꝰ ppl's tuꝰ ⁊ eq mei eq tui. Dixitqꝫ. Per quā viā ascēdemꝰ. At ille rn̄dit. Per [h] desertū idumee. Perrexerunt [i] igit rex isrl' ⁊ rex iuda ⁊ [k] rex edō: ⁊ circuierūt ꝑ viā septē dierū nec [l] erat aqua exercitui ⁊ iumentis q̄ sequebant eos. Dixitqꝫ rex israel Heu heu heu. Cōgregauit [m] nos dn̄s tres reges vt traderet in mānu moab ⁊ [n] ait iosaphat. Est [o] ne hic propheta dn̄i vt dep̄cemur dn̄m ꝑ eū. Et rn̄dit vnꝰ de ſuis regis isrl'. Est [p] hic helisꝰ filiꝰ saphat q fundebat aquā sup manꝰ helye. Et ait iosaphat Est apđ eū ſmo dn̄i. Descēditqꝫ ad eū rex isrl' ⁊ iosaphat rex iuda: ⁊ rex edō. Dixit aūt helisꝰ ad regē isrl'. Quid mihi ⁊ tibi ē. Vade [q] ad ꝓphetas pr̄is tui ⁊ mr̄is tue. Et ait illi rex isrl'. Quare ꝯgregauit dn̄s tres reges hos: vt [s] traderꝫ eos in manꝰ moab. Dixitqꝫ ad eū helisꝰ Viuit dn̄s exercituū i cuꝰ ꝯspectu sto. ꝙ si [t] non vultum iosaphat regis iude erubescerē: nō [u] attendissꝫ quidē te nec respexissem Nūc [x] aūt adducite [y] mihi psaltem Cūqꝫ caneret psaltes facta ē sup eū manꝰ dn̄i: ⁊ ait. Hec dicit dn̄s. Facite [a] alueū torrētis huiꝰ fossas ⁊ fossas. Hec enī dicit dn̄s. Nō videbitis vētū neqꝫ pluuiā: ⁊ alueus iste replebit aqs: ⁊ bibetis vos ⁊ familie vr̄e ⁊ iumēta vr̄a. Paruū qꝫ ē hoc i ꝯspectu dn̄i. insup tradꝫ etiā moab i manꝰ vr̄as. Et pcutietis oēm ciuitatē munitā ⁊ oēm vrbē electā: ⁊ [b] vniuersum lignū fructiferū succidetis cūctosqꝫ fontes aq̄ꝝ obturabitis ⁊ oēm agrū egregiū opietis lapidibꝰ. Factū ē igit mane qn̄ sacrificiū offerri solet: ⁊ ecce aque veniebāt ꝑ viā edō. Et repleta ē terra aqs. Vniuersi autē moabite audiētes ꝙ descēdissent tres reges vt pugnarēt aduersus eos ꝯuocauerūt oēs q accincti erāt baltheo desup ⁊ [c] steterūt in terminis. Primoqꝫ mane surgentes ⁊ orto iā sole ex aduerso aq̄ꝝ: viderūt [d] moabite ecōtra aq̄s rubras q̄si sanguinē: dixerūtqꝫ. Sāguis gladii ē: pugnauerūt reges ꝯtra se ⁊ cesi sūt mutuo. Nūc ꝑge ad p̄dā moab. Perrexerūtqꝫ in castra israel. Porro cōsurgens isrl' ꝑcussit moab. at illi fugerūt corā eis. Venerūt igit q vicerāt: ⁊ ꝑcusserūt moab ⁊ ciuitates destruxerūt: ⁊ omnē agrū optimū mittētes singuli lapides repleuerūt: ⁊ vniuersos fōtes aquaꝝ obturauerūt: ⁊ oīa ligna fructifera succiderūt: ita vt [e] muri tantū fictiles remanerēt. Et [f] circūdata est ciuitas a fundibularijs ⁊ magna ex ꝑte ꝑcussa. Qđ cū vidissꝫ rex moab p̄ualuisse. s. hostes tulit secū septingētos viros educētes gladios vt [g] irrūpent ad regē edō: ⁊ nō potuerūt. Arripiēsqꝫ [h] filium suū p̄iogenitū q regnaturꝰ erat ꝓ eo: obtulit holocaustū sup murū: ⁊ [i] facta ē indignatio magna i isrl'. Statimqꝫ recesserūt ab eo: ⁊ reuersi sunt i terrā suā Caplm̄. iiii.

fectus: ibi. Perrexit igit. Circa p̄mū dr̄. c Mesa rex moab nutriebat multa pecora. qꝛ terra illa est multū pascualis d Et soluebat regi isrl'. per modū tributi. e Centū milia agnoꝝ ⁊c. ita ꝙ si adducerētur agni vl' arietes tōsi nō erant receptibiles f Cūqꝫ mor. fu. achab p̄uari. est fedꝰ: qꝛ ochozias erit pusillanimis ⁊ lāguidus ꝓ p̄teritis ex casu de cenaculo suo

g Egressus est igit rex iorā ad ꝯgregādū exercitū ꝯtra regē moab. ⁊ pꝫ lr̄a vsqꝫ ibi. h Per desertū idumee. tū qꝛ rex edō erat cū eo in eodē exercitu. tū quia dn̄s voluit vt ibi paterētur aque defectuꝫ. ⁊ sic necesse haberēt recurrere ad heliseū. i Perrexerūt igit. h ꝯn̄r ponit aque defectꝰ. k Rex edom. iste nō erat ꝓprie loquēdo rex: sꝫ q̄dam p̄fectꝰ sub rege iuda. vt magis patebit. j. viij ca. l Et nō inueniebat aqua vt necesse haberēt recurrere ad heliseū m Cōgregauit i. ꝯgregare ꝑmisit. n Et ait iosaphat. hic incipit scriptura describere magn̄alia helisei. ⁊ p̄ q̄ntum ad id qđ fecit ad consolationē fideliū. secūdo q̄ntū ad ꝯuersionē infideliū ca. v. Circa p̄mū ponit p̄ miraculū factū ad ꝯsolationē regis iude. scđo mulieris vidue i p̄ncipio q̄rti. c. tertio sunamitis deuote. ibi. Facta est quedā dies. q̄rto ꝯgregatiōis famelice: ibi. Erat āt fames. Circa p̄mū helisꝰ p̄ reqrit Scđo ab eo abūdāria aque sil' cum victoria p̄dicit ibi. Nūc aūt. Circa p̄mū dr̄. n Et ait iosaphat: qui erat fidel' ⁊ deuotus o Est ne hic ꝓpheta dn̄i vt dep̄cemur dn̄m ꝑ eū tanq̄ ꝑ familiarē sibi ⁊ amicū ad supplēdū nostruꝫ defectū p Est hic heliseus filꝰ sap. qui fun. aquā sup ma. helie. hoc exponit cōiter de effusione aque ꝑ modū ministerij in ablutione manuū. qꝛ helisꝰ fuerat helye discipulꝰ: ⁊ loco eiꝰ substitutꝰ. vt pꝫ ex supradictis p̄cedenti ca. Alit aūt exponit ra. sa. de sp̄ali fusione aque a casu super manꝰ helye in mōte carmeli qn̄ faciebat aquā effūdi sup sacrificiū ⁊ tūc ex digitꝭ Helye fluxerūt aque abūdāter. q. ex fontibꝰ fecūdis: sicut dictū fuit. s̄. iij. li. ca. xviij. ⁊ iō h̄ factū h̄ repetit. q. d. iste est aptissimus ad supplēdū nobis aque defectum. qꝛ iā an̄ cū a casu funderet aquam sup manꝰ helye aque fuerūt multiplicate miraculose q Vade ad ꝓphetas pa. tui ⁊ ma. tue. s. iezabel que pascebat ꝓph̄as Baal. vt hr̄. s̄. iij. li. xviij. r Quare ꝯgrega. dn̄s tres reges hos. i. ꝑmisit ꝯgregari. s Vt traderet eos in manꝰ moab. q. d. de facili potiit nos cape nisi habeamꝰ b̄n̄ficiū aque. t Si nō vultū iosaphat regis iude erubescerē denegādo sibi petitionē suā cū sit fidelis ⁊ deuotꝰ. u Nō attēdissē quidē te. qꝛ sc̄ptū est ps̄. xiiij. de viro ꝑfecto. ad nihilū deductꝰ ē in conspectu eiꝰ malignꝰ: timētes aūt dn̄m glificant. x Nūc aūt. h ꝯn̄r helisꝰ p̄dicit eis abūdātiā aque ⁊ victoriā. p̄mittit tn̄ ad h̄ dispositio cū dr̄. y Adducite mihi psaltē. dicit h̄ ra. sa. ꝙ sp̄us ꝓphetie recesserat ab eo ꝙ exasperatꝰ fuerat ꝯtra regē isrl'. sꝫ h̄ nō videt rōnabilit dictū. qꝛ illđ ꝓcessit ex zelo dei. ⁊ iō aliter dicēdū. s. ꝙ sp̄us ꝓphetie nō sp̄ tangit corda ꝓph̄arū. vn̄ ⁊ ca. seq̄nti dicit helisꝰ đ sunamite. Aīa eiꝰ in amaritudine ē ⁊ dn̄s celauit a me. Ad h̄ aūt ꝙ sp̄us tangat cor ꝓph̄e: facit eleuatio mentis ꝑ deuotionem. ad qđ iuuat melodia ad hoc ordinata Sunt enī alique melodie que mouēt ad pietatē et fletū q̄bꝰ vtebāt antiquitꝰ in plāctu mortuoꝝ: ⁊ alique que mouēt ad audāciā sicut tube quibꝰ vtūt in bellis. Et aliq̄ ad deuotionē: q̄bus vtēdū ē i diuinis officijs q̄a laudes diuine cātabant in instrumētis musicis: ⁊ talē requisiuit heliseus. a Facite alueū torrentis huiꝰ fossas ⁊ fossas. i. foueas magnas in pluribꝰ locis vt aq̄ possit ibi colligi ⁊ remanere sicut in cisternis. videbat enī ꝓph̄a pluuiam magnā valde futurā đ ꝓpinquo in loco tn̄ ab eis distanti ⁊ abūdātiam aque per alueū desiccatū descendere. iō subdit. Nō videbitis ventū ⁊c. p̄dixit etiā victoriaꝫ. d. Insup tradet ēt moab i manꝰ vestras ⁊c. sequit. b Et vniuersum lignū fructiferū succidetis. videt ꝙ dixerit contra legē Deut. xx. vbi in obsidione ciuitatꝭ ꝓhibet abscīdi ligna fructifera regiōis illiꝰ. Ad h̄ rn̄dent doctores cōiter ꝙ sꝫ in illa ꝓhibitiōe tūc fuit a deo dispēsatū ꝓpt maliciā ppl'i moab. Potest tn̄ dici ⁊ meliꝰ vt videt ſm intētionē textꝰ ꝙ illa ꝓhibitio facta fuit de arboribꝰ fructiferis que erāt intra t̄minos filioꝝ isrl'. vt pꝫ ibidē. ⁊ h̄ fuit ꝓhibitū ne regio quā habitaturi erāt vastaret. Terra v̄o moab nō erat huiꝰ ꝯditiōis: imo de illa dixit dn̄s filijs isrl' ꝙ nō daret eis quicq̄ vt hr̄ Deut. ij. Cetā patēt vsqꝫ ibi. c Et steterūt in terminis. vt nō ꝑmitterēt aduersarios ingredi regionē suā. ⁊ qꝛ ibi erāt loca angusta ⁊ difficilia ad trāseundū: ⁊ iō ibi meliꝰ potant aduersarios ipedire. d Viderūt moabite aquas rubras. talis. n. apparētia fiebat i aq̄s ex reuerberatione solis: que a longe videbant: vl' forsitā miraculo fcm̄ ē hoc: vt moabite festinarēt ad spolia. ⁊ sic deordinarēt se ⁊ eēnt faciles ad debellandū. Cetā patēt vsqꝫ ibi. e Vt muri tantū fictiles remanerēt. d. ra. sa. ꝙ oēs muros lapideos destruxerunt vt lapides ꝓijcerēt sup cāpos fructiferos ꝓut eis dixerat heliseus. f Et circūdata est ciuitas a fundibularijs. i. a viris ponētibꝰ machinas i circuitu ad ꝓijciēduꝫ lapides magnos g Vt irrūperēt ad regē edom. qꝛ ex illa parte obsidio erat debilior h Arripiēsqꝫ filiū suū p̄mogenitū ⁊c. qđ exponitur cōit sic. qꝛ vidit ꝙ via humana n̄ potat resistere. iō voluit se ad diuinū auxilium ꝯuertere īmolando p̄genitū suuꝫ. i Et facta ē indignatio magna i isrl'. ⁊c. ex ꝯpassione enī reputauerūt īdignuꝫ vltra obsidere regē in tāta afflictiōe positū. sꝫ h̄ expositio nō videt rōnabilis. p̄mo qꝛ illa īmolatio nō erat ad dei placationē sꝫ magꝭ ad offensionē: ēt dato ꝙ sibi fieret. qꝛ occidere īnocētē ē ꝯtra p̄ceptū diuinū nisi hoc eēt ex sp̄ali ⁊ exp̄sso dei p̄cepto: cui oīs hō quātūcūqꝫ innocēs est mortis debitor. ꝓpter qđ abrahā h̄ nō voluit īmolare filiū suū: vt hr̄ Gen̄. ca. xxij. Iste aūt rex moab n̄ habuit tale p̄ceptū. erat etiā ydolatra. Scđo qꝛ filij israel querebant mortē regis moab ⁊ ppl'i sui. ⁊ iō nō est verisil'e qđ recederent ab obsidione ꝓpter īmolationē p̄geniti sui: sꝫ ꝙ magis remanerēt. qꝛ illa īmolatio fuit signū ꝙ nō potant diu tenere ciuitatē. ⁊ h̄ ꝓuocat ad r̄ manēdū ī obsidiōe magꝭ q̄ ad recedēdū. ꝓpt qđ alr̄ expōit ra. sa. lr̄aꝫ p̄dcā. d. ꝙ rex moab req̄siuit a sapiētibꝰ suis qđ eēt meritū. ꝓpter ꝙ deꝰ isrl' tanta fecerat ꝓ illo populo ⁊ faciebat. Et rn̄derūt ꝙ h̄ erat ꝓpter meritū abrae pr̄is ipsoꝝ: qui filiū suū ysaac voluit īmolare deo israel. qđ audiens rex moab cepit filiū suū p̄genitū ⁊ īmolauit eū deo suo. s. soli quē ꝓ deo colebat. i Et facta est indig. sup israhel. In hebreo habet ira sup isrl'. s. ipsius dei ostensi ꝯtra filios isrl': eo ꝙ tunc fuerūt recordate iniquitates eoꝝ corā deo ꝑ angelū qui p̄erat moabitis. vicꝫ ꝙ ipsi tanta mala vel peiora fecerāt īmolando filios suos ⁊ filias suas demonibꝰ. vt hr̄ ps̄. ciij. ꝓpter qđ tūc in vindictā huiꝰ mali cecidit pestilētia ⁊ mortalitas in exercitu isrl'. ⁊ sic fuerūt ꝯpulsi recedere ab obsidiōe ꝓpter peccata sua p̄terita Simile aūt huiꝰ hr̄ Dan̄. x. vbi dr̄ ꝙ angelꝰ q̄ p̄erat ꝑsis restitit angelo qui p̄erat iudeis: ⁊ impediuit liberatiōneꝫ captiuitatꝭ iudeoꝝ ad tempꝰ: querendo ⁊ ꝓcurādo bonū ꝑsarū quibꝰ p̄erat: vt ibidē plenꝰ expositū est.

Incipiūt additiones quarti libri Regum.

In quarto libro regū in ca. iij. vbi dr̄ in postilla. Arripiēsqꝫ filiū suū p̄genitū ⁊ qđ exponit sic ⁊c. Aliter exponit ra. sa. lr̄am p̄dictam ⁊c. Additio

Ex rō Ra. sa. nō videt rōnabilis. tū qꝛ nō videt indignatio dei sup isrl' rōnabiliter causari ex pctō aduersarioꝝ: lꝫ ipsi israelite magꝭ offendissent. Nō enī videt rōnabile: vt pctm̄ alicuꝰ aggrauet ex eo ꝙ aliꝰ in eodē genere pctī minꝰ peccet. tū qꝛ hic nō fit aliqua mētio de angelo moabitarū: sicut i daniele. tū ꝙ nec ipse angelꝰ habuisset rōnē ipugnādi isrl'itas ex pctō moabitarū ⁊ iō meliꝰ diceret ꝙ rex moabitarū querēs a sacerdotibus suis qđ eēt meritū israhelitarū. ꝓpter qđ deꝰ eoꝝ tm̄ fecissꝫ ꝓ eis. ad qđ ipsi rn̄derūt ꝙ ppl's isrl' colebat deos moloch ⁊ h̄ cū tāta deuotiōe ⁊ affectiōe: ꝙ ēt filios suos eis offerrēt ⁊ i ignē īmolarēt. iuxta illđ ps̄. allegatū. s. Immolauerūt filios suos ⁊c. ⁊ iō rex audiēs hoc īmolauit filiū suuꝫ: ex quo rōnabiliter indignatio dei fuit sup pplm̄ isrl': ⁊ ꝙ pctā eoꝝ p̄bebāt exemplū ꝑnitiosuꝫ ⁊ occasionē: vt etiā alie gētes grauiter peccarent: que quidē expositio magis ꝯsonat rōni. verisil'e enī est ꝙ sacerdotes moabite magis ꝯmēdarent pplm̄ isrl' de cultu deoꝝ q̄ de cultu dei. p̄ qꝛ h̄ erat magꝭ cōformeritui gentiū. scđo qꝛ in codeꝫ tp̄e iā pplꝰs isrl' recesserat a cultu dei. tercio qꝛ magis referēdū erat meritū israhelitarū ad hoc ꝙ p̄ncipalit exercebāt: q̄ ad īmolationē ysaac que tot tp̄ibꝰ retroactis fuit facta: ⁊ forte nunq̄ venerat ad moabitarū noticiaꝫ: qui hystorias sacras non habebant.

Replica.

In caplo tercio quarti libri Regū vbi postillator adducit rabi salomonē exponentē indignationē dei ꝯtra isrl' ꝓpter fcm̄ regꝭ moab q̄n īmolauit filium suū. Burgē. aūt nō videt expositio ra. sa. rōnabilis. iō dicit alit. ꝙ sacerdotes moab quesiti a rege de merito filiorū isrl': rn̄derūt ꝙ coluerunt moloch: ⁊ ei filios suos īmolauerūt: ⁊ sic prauo exemplo motꝰ rex īmolauit filiū suū. vn̄ deꝰ indignabat israheli. Sꝫ illđ Burg. dictū videt ītrōbabile. Sciebāt enī sapiētes gētiū ꝙ ex recessu a deo isrl' ⁊ cultu ydoloꝝ iudeis nō potant ꝓuenire ꝓspera sꝫ potiꝰ aduersa: ꝓut balach de ꝯsilio Balaā practicauit cū filijs isrl'. de qua practica habet Nu. xxij. Sapiētes igit moabitaꝝ hāc practicā sciētes nō poterāt allegare iudeoꝝ ydolatriā ꝓ merito: sꝫ potiꝰ ꝓ demerito: de quo rex moab nō quesiuit: sꝫ quesiuit quo merito filij isrl' tanta bona a deo receperint. ad qđ bn̄ dicit ra. sa. sapiētes rn̄disse ꝙ merito pr̄is abraā: qui filium suū īmolauit. vn̄ ad instar abrae rex ille volēs hr̄e sil'em a deo suo fortunā īmolauit filiū suū: sꝫ offensus deꝰ ꝓpter crudelitatē illā. qꝛ innocentē occidit: ⁊ nō deo sꝫ ydolo īmolauit: nec ad mandatū dei sicut abraā. iō potiꝰ debuit ei cedere ad đmeritū: qꝛ nō ad istar exēpli abrae factū: sꝫ angelꝰ moabitarū restitit. qꝛ exēplū v̄tuosum abrae in exēplū ꝑnitiosū ꝯuertit allegās corā deo ꝙ filij isrl' īmolauerūt filios ⁊ filias suas demonijs. ⁊ sic fuit ex quadaꝫ vt ita dicā rememoratiōe dei ꝯtra isrl' indignatio. ⁊ nō valet qđ Burg. obijcit: qꝛ de illo angelo nō scribit est enī argumētū vickleff ab auctoritate negatiua: sicut nec scribit ꝙ rex ꝯsuluerit sacerdotes: ⁊ tn̄ in hoc ꝯcordat cū ra. sa. ⁊c. Burgē. argumēta solubilia sunt faciliter Caplm̄. iiij.

Mulier aūt quedā de vxoribus ꝓphetarum clamabat ad Heliseuꝫ dicens. Seruus tuus vir meus mortuus ē: ⁊ tu nosti qꝛ seruꝰ tuꝰ fuit timens deū. Et [b] ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiēdū sibi. Cui dixit helisꝰ. Quid vis vt faciā tibi. Dic mihi qd habes i domo tua: At illa rn̄dit. Nō habeo āncilla tua qcq̄ꝫ in domo meo: nisi [c] parū olei q̄ vngar. Cui ait. Vade pete mutuo ab oībꝰ vicinis tuis vasa vacua nō pauca: ⁊ igredere [d] ⁊ claude ostiū tuū cū intrinsecꝰ fueris tu ⁊ filii tui: ⁊ mitte inde i oīa vasa hec. ⁊ cū plena fuerīt tolles. Iuit

Mulier aūt. hic ꝯn̄r ponit miraculū factū ꝑ heliseū ad ꝯsolatiōꝫ vidue cū dr̄ a Mulier aūt quedā de vx. ꝓphe. ſm doctores hebraicos ⁊ latinos ista mulier fuit vxor abdie: qui ad pascēdū ꝓphetas tp̄e ꝑsecutiōis israhel: vt habet. iij. li. xviij. ꝯtraxit debita b Et ecce creditor venit ⁊c. dicit ra. Sa. ꝙ iste creditor fuit iorā qui viuente adhuc pr̄e suo achab accōmodauit abdie ad vsurā. cetā patēt vsqꝫ ibi c Nisi parū olei quo vngar. i. reficiar aliquātulū ad pulmēti ꝯdimētū d Ingredere ⁊ claude ostiū tuū. cū enī fiūt miracula ad ꝯfirmationeꝫ multitudinis in fide vl' eiꝰ ꝯsolatiōeꝫ fiunt in palā. cū aūt ad ꝯsolationē singularis ꝑsone fiūt cōit magꝭ secrete. ⁊ hoc mō saluator noster filiam archisynagogi suscitauit a morte: ⁊ nō ꝑmisit ibi aliquē intrare nisi Petrū ⁊ Iohēm ⁊ patrē ⁊ matrē puelle: vt hr̄ Mar. v. ca. ⁊ hoc mō fecit in hoc loco helisꝰ. cetā patent vsqꝫ ibi. e Venit aūt illa ⁊ indi. ho. dei. ad regratiādū sibi ne ingrata videret: ⁊ ad querēdū ꝯsiliū q̄d faceret de illo oleo: qꝛ nolebat agere nisi ſm dispōtionē helisei. f Facta est aūt. Hic ꝯn̄r ponit miraculū factū ꝑ heliseū ad ꝯsolatiōeꝫ sunamitis deuote. ⁊ p̄ mirabiliter fecūdat. scđo mirabilit eiꝰ filiꝰ suscitat: ibi. Et egressa. circa p̄mū dicit. g Trāsibat helisꝰ ꝑ vnā ciuitatē. In heb. hr̄. Per sunā ciuitatē. erat aūt ibi mulier magꝭ. i. potens diues ⁊ deuota. Dicit ra. sa. ꝙ hec mulier fuit soror abisag vxoris dauid Sꝫ hoc pꝫ falsū. quia pꝰ mortē dauid salomon regnauit. xl. annis: roboā. xvij. abia tribꝰ ⁊ asa. xli. Iosaphat. xviij. ante regnū iorā regꝭ isrl'

Universidad de Salamanca. BGH.

cui heliſeus fuit ↄtēporaneus ⁊ ſic iſta mulier ſi fuiſſet ſoror abiſag q̄ñ cōcepit iā fuiſſz ad min⁹ .cxx. ānoꝝ. ⁊ ſi dicat q miraculoſe ↄcepit nō valet: q: q nō habuerat filiū hoc ſolū fuit ppter ſenectutē viri ſui quā allegauit giezi ⁊ nō mulier. s. b Que tenuit eū .i. inſtāter inuitauit.

i Ut comederet panē .i. acciperet ↄpetētē refectionē: q: noie panis intelligit oīs cibus vt frequēter dictū eſt. k Animaduerto q vir dei ſanctus eſt iſte. Dixit ra. ſa. q hoc pcepit eo q nulla muſca vel alia immūdicia ſup mēſaz eius reſidebat. Faciamus ergo ei ⁊c. ſequitur. l Ut cū venerit ad nos maneat ibi .i. decēter recipiaſ ſic decet virū ſcām recipe. cetera patent vſqz ibi

m Nūqd habes negocium ⁊c. habebāt eīm heliſeum ⁊ reuerētia eo q ſuccurrerat exercitui iſrl' in aque penuria: vt dictum ē ca. pcedēti n Que rñdit. i medio ppli mei habito .i. ita vallata ſū amicis meis q nullus inferret mihi moleſtiā: ⁊ ſic non habeo negociū ad regē vel militie pncipes

o Et ait .ſ. heliſeus giezi famlo ſuo: p pter qd reſpōdit giezi dicens.

p Ne queras. q.d. hoc eēt fruſtra. cuius cā ſubditur cū dicit. q Filiū eīm nō habet: q poſſit ei i bonis ſuccedere.

r Et vir ei⁹ ſenex ē. ita q ē impotēs de cetero ad generādū. s In tēpe iſto ⁊c. In hebreo habet ſic. In tpe iſto ſicut eſt tpus vite: amplexaberis filiū .i. āno reuoluto viues ſana: ſic nūc ⁊ amplexaberis filiū tuū: ſz q exponit Ra. ſa. t Noli mētiri ancille tue. hebrei dicunt. Noli deficere āalle tue. vbū eīm hebraicum qd ponit h eſt equocuz ad mētiri ⁊ deficere. ⁊ ē ſenſus ſm ra. ſa. Si impetrares mibi filium cito moriturum: nō eēt mibi materia gaudij ſz meroris: ⁊ iō rogo vt nō deficiat vbū tuū: ſic q filius mihi donādus nō moriatur: ſz viuat. Cetera patēt vſqz ibi. u Collocauit eū ſup lectū hoīs dei. ſpans q p eius pces ſuſcitaret: q: petiuerat ab eo filiū victurum

x Et clauſit oſtium. ne puer mortuus inueniret: ⁊ ſepeliret añ aduētū heliſei. y Et egreſſa. h dixit filius ſunamit. ſuſcitaſ ad pces ipſius.

itaqz mulier ⁊ clauſit oſtiū ſup ſe ⁊ ſup filios ſuos. Illi offerebāt vaſa: ⁊ illa infundebat. Cūqz plena fuiſſent vaſa: dixit ad filium ſuum affer mihi adhuc vas. Et ille rñdit. Nō habeo. Stetitqz oleum. Venit aūt illa ⁊ indicauit hoi dei. Et ille. Uade ingt vende oleū et redde creditori tuo: tu autē ⁊ filij tui viuite de reliquo. Facta aūt que dā dies: ⁊ trāſibat heliſeus p ſunam ciuitatem. Erat aūt ibi mulier magna q̄ tenuit eū vt comederet panē. Cūqz frequēter inde trāſiret diuertebat ad eā vt comederz panē. Que dixit ad virū ſuū3. Animaduerto q vir dei ſcūs ē iſte: q trāſit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cenaculū puū: ⁊ ponamus ei i eo lectulū ⁊ mēſā3 ⁊ ſellā ⁊ cādelabrū: vt cū venerit ad nos maneat ibi. Facta ē ergo dies qdā ⁊ veniēs diuertit i cenaculū: ⁊ requieuit ibi. Dixitqz ad giezi puer ſuū. Uoca ſunamitē iſtā. Qui cū vocaſſet eā: ⁊ illa ſtetiſſz corā eo: dixit ad puerū ſuū. Loquere ad eā. Ecce ſedule i oībus miniſtraſti nob: qd vis vt faciā tibi. Nūqd hēs negociū: et vis vt loquar regi ſiue pricipi militie. Que rñdit. In medio ppli mei habito. Et ait: qd ergo vult vt faciā ei. Dixitqz giezi. Ne queras. Filiū ei nō hʒ: ⁊ vir eius ſenex eſt. Precepit itaqz vt vocaret eā. Que cū vocata fuiſſet ⁊ ſtetiſſet añ oſtiū: dixit ad eā. In tēpe iſto i hac eadē hora ſi vita comes fuerit habebis i vtero filiū. At illa. Noli qſo dñe mi vir dei: noli mentiri ancille tue. Et ↄcepit mulier ⁊ peperit filiū i tpe ⁊ i hora eadē qua dixerat heliſeus. Creuit aūt puer ⁊ cū eēt quedā dies: ⁊ egreſſus iiſſz ad pſem ſuū ad meſſores: ait pri ſuo Caput meū doleo caput meū doleo. At ille dixit puero. Tolle ⁊ duc eū ad mrē3 ſuā. Qui cū tuliſſz ⁊ duxiſſz eū ad mrē3 ſuā: poſuit eū illa ſup genua ſua vſqz ad meridiē ⁊ mortuus ē. Aſcēdit aūt ⁊ collocauit eū ſup lectū hoīs dei: ⁊ clauſit oſtiū. Et egreſſa vocauit virū ſuum: ⁊ ait. Mitte mecum obſecro vnū de pueris ⁊ aſinā: vt excurrā vſqz ad hominem dei: ⁊ reuertar. Qui ait illi. Quā ob cām vadis ad eū: hodie nō ſunt kalēde neqz ſabbatum. Que rñdit. Uadam. Strauitqz aſinā3 ⁊ pcepit puero. Mina ⁊ ppera: ne mihi morā facias i eūdo ⁊ hoc age qd pcipio tibi. Profecta ē igit: ⁊ venit ad virū dei i mōte carmeli. Cūqz vidiſſet eā vir dei de ↄtra: ait ad giezi puer ſuū. Ecce ſunamitis illa. Uade ergo i occurſuz ei ⁊ dic ei. Recte ne agit circa te ⁊ circa virū tuū ⁊ circa filiū tuū. Que rñdit. Recte. Cūqz veniſſz ad virū dei i mōte apphēdit pedes eius: ⁊ acceſſit giezi ut amoueret eā. Et ait hō dei. Dimitte illā: aīa ei i amaritudiē ē: ⁊ dñs celauit a me ⁊ nō idicauit mihi. Que dixit illi. Nūqd petiui filiū a dño meo. Nūqd nō dixi tibi: ne illudas me. Et ille ait ad giezi. Accinge lūbos tuos: ⁊ tolle baculū meū in manu tua ⁊ vade. Si occurrerit tibi hō nō ſalutes eū: ⁊ ſi ſalutauerit te qſpiā nō rñdeas illi: ⁊ pones baculū meū ſup faciē pueri. Porro mater pueri ait. Uiuit dñs ⁊ viuit aīa tua: nō dimittā te. Surrexit ergo ⁊ ſecutus ē eā. Giezi aūt pceſſerat añ eos: ⁊ poſuit baculū ſup faciē pueri: ⁊ non erat uox neqz ſenſus reuerſuſqz eſt in occurſuz eius ⁊ nunciauit ei dicens Nō ſurrexit puer. Ingreſſus ē ergo heliſeus domū: ⁊ ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius. Ingreſſuſqz clauſit oſtiū3 ſup ſe ⁊ ſup puerū et orauit ad dñm. Et aſcēdit ⁊ incubuit ſup puerū: poſuitqz os ſuū3 ſup os eius: ⁊ oculos ſuos ſup oculos eius:

z Quā ob cauſam vadis ad eum. ignorabat eīm mortē pueri. a Hodie nō ſūt kalēde neqz ſabbatū. hoc dixit: q: i illis diebus feſtiuis hoies frequēter ibāt ad pphas ad audiēdū vbū dei. b Que rñdit recte. in h q videt mērita fuiſſe nō optet eā excuſari. vel pōt dici q ſic locuta ē i ſpe reſurrectōis filij ſui p heliſeū que fuit materia maioris gaudij q̄ ↄceptio vel partus eo. cetera patēt vſqz ibi. c Acceſſit giezi vt amoueret eaz. heliſeus ei nō erat aſſuetus pmittere q mulier tāgeret ipm. d Dimitte illā: vt nō ſolū p pces heliſei: ſz ēt p lachrymas mrīs impetraret reſurrectio filij. e Et dñs celauit a me: q: ſpūſſcūs nō ſp tāgit corda pphetarū neqz de oībus f Nūqd petii filiū ⁊c. q.d. ſic propio motu mibi filiū ipetraſti: ita debes eius reſurrectionē ipetrare: vt vbū tuū ſit ſtabile. g Accinge lū. tuos .i. diſponete ad currēdū velociter ⁊ expedite. h Si occurrerit tibi hō nō ſalutes eū .i. nō ↄmiſceaſ cū eo vbā ab itinere ipediētia: et p talē modū loqtur ſaluator diſcipulis ad pdicandū miſſis Luc. x. Neminē p viā ſalutaueritis. Giezi aūt pceſſerat ⁊c. ſequit. i Et nō erat vox neqz ſenſus dīcta ſa. q h fuit ppt demeritū giezi q nō ſeruauit pceptū heliſei: ſz occurrentibus ſibi hoibus iactāter dicebat ſe miſſū ad ſuſcitādū mortuum. Expoſitores aūt nri dicūt q h fuit ad dſignādū q lex vetus q p baculū dſignat nō pficiebat grāz vitā iuſtificāte: ſz h fac vbū icarnatū: q ſignificabat p ea q dicit heliſei ſup puerū: vñ dī Jo. i. Lex p moyſen data ē grā ⁊ veritas p Jhm xpm

k Poſuitqz os ſuū ſup os eius ⁊c. hoc fecit ad oñdēdū magnū deſideriū ad pueri ſuſcitationē: vel ppter cām miſticā iā dictā vel potius ppter vtrūqz. l Uoca ſunamitē hāc. nō vocat eā pprio noīe ad oñdēdū q nō hēbat cū ea tātā familiaritatē: q petiuiſſet eius pprium nomē. m Erat aūt fames. h ↄñr ponit miraculū ad ↄſolationē ↄgregatōnis famelice: ⁊ p ponit duplex miraculū ſcdm ponitur ibi Uir qdā Primū miraculū ē d pulmēti dulcoratiōe cuius ppparatio ponit: cum dicitur. n Coque pul. fi. pphetarū .i. diſcipulis eoꝝ q viuebant religioſe: vt dictū ē .ſ. ij. ca. o Collegit ex eo colloqntidas. q ſunt valde amare ⁊ ſūt qſi cucurbite ſilueſtres: ⁊ folia eius herbe habent quandā ſilitudinē cū folijs vitis p Neſciebat eīm qd eſſet .i. q eēnt talis amaritudiſ q Afferte inquit farinā. nō q haberet ex ſe virtutē dulcorādi: ſed h fcīn ē meritis heliſei. r Uir aūt qdaz. Hic ponit ſcdm miraculū de multiplicatione panū cū di. Uir āt qdaz venit de baal ſaliſa due ſūt dictōes i hebreo ⁊ baal vt h accipit eſt nomē appellatiuum: ⁊ ſignat planiciē ſeu regionē. ſaliſa ſo ē nomē pprū ciuitatis ⁊ illa regione. s Deferens viro dei panes pmitiarū. nō accipit h panes pmitiarū qles offerebāt i tēplo dñi. ſz dicūt pmitiarū: q: erāt d pmis frugibus illius āni: ordeum aūt pmo venit ad maturitatē: maxime in terra illa: iō ſubdit. t Uiginti panes ordeaceos. in q oñdit numerus panis ⁊ mātia. Aliq aūt libri hñt interpoſitū li ⁊. ſic: ⁊. xx. panes. ſed li ⁊: nō ē in hebreo nec in libris correctis nec de textu. u Et frumentū nouū .i. hebreo habet. Et granatā. frumētū eīm nō ita cito venit ad maturitatē ſic ordeum ⁊ iō granū nō erat adhuc aptū vt inde fieret panis: poterant tū ſpice ille aliquātulū torreri ⁊ ſic granū excuti p ↄfricationes. x Quātū ē h vt ap. corā c. viris. Erāt eīm valde parui illi panes ita q vnus nō ſufficeret p vno hoie. qd pz ex h q ille hō apportauerat panes illos ⁊ granatā intra perā ſuam. vt dr in lra. y Qui comederūt ⁊ ſupfuit. q: illi panes fuerūt miraculoſe multiplicati ppter meritū heliſei. Talis aūt multiplicatio pōt fieri a deo dupliciter. vno modo per additionē alterius materie. Alio modo ſine tali additione: q: ſicut deus de nihilo pduxit materiā ita de modica materia vel pauca pōt facere magnā ⁊ multā ſic dictum fuit plenius Gen. ij. de formatiōe mulieris de coſta ade ⁊ Joh. vi. de multiplicatione. v. panū in manibus ſaluatoris. Quis ăt iſtoꝝ modoꝝ multiplicatiōis fuerit in hoc facto nō habet ex ſcriptura.

Capitulum quintum.

Naaman princeps militie. Hic ↄſequēter ponūtur miracula heliſei corā infidelibus: ⁊ pmo circa hoc triplex miraculū ponit. ſecūdo ſcptura hyſtoriaz ↄſeqr. viij. ca. Prima i tres. q: p ponit miraculū ad naaman gentilis ↄuerſionē: ſcdo ad inſidiantiū repreſſionē. ca. vi. tercio ad penitētium ↄſolationē. circa mediū ca. ibi. Factū eſt autem. Prima adhuc diuidit i tres partes: q: pmo naaman pcuratione deſtinaſ: ſcdo a lepra curaſ ibi. Miſitqz heliſeus. tercio giezi lepra percutitur. ibi. Dixitqz giezi. Circa primum dicitur.

⁊ manus ſuas ſup manus eius: ⁊ incuruauit ſe ſup eū: ⁊ calefcā ē caro pueri. At ille reuerſus deābulabat i domo ſemel huc atqz illuc: ⁊ aſcēdit ⁊ icubuit ſup eū. Et oſcitauit puer ſepties apuitqz oculos. Et ille vocauit giezi ⁊ dixit ei. Uoca ſunamitē hāc. Que vocata igreſſa ē ad eū Qui ait Tolle filiū tuū. Uenit illa ⁊ corruit ad pedes eius ⁊ adorauit ſup terrā. Tulitqz filium ſuū ⁊ egreſſa ē: ⁊ heliſeus reuerſus ē i galgala. Erat aūt fames i terra: ⁊ filij pphetarū hītabāt corā eo: dixitqz vni de pueris ſuis. Pone ollā grandē3 ⁊ coque pulmētū filiis pphetaꝝ. Et egreſſus ē vnus i agrū3 vt colligeret herbas agreſtes. Inuenitqz qſi vitē ſilueſtrē: ⁊ collegit ex ea colognthidas agri ⁊ ipleuit palliū ſuū: ⁊ reuerſus ↄcidit i ollā pulmēti. Neſciebat eīm qd eēt. Infuderūt ergo ſociis vt comederēt. Cūqz guſtaſſent de coctione: exclamauerunt dicētes. Mors i olla vir dei. Et nō potuerūt comedere. At ille. Afferte inqt farinā. Cūqz tuliſſet: miſit i ollā ⁊ ait. Infūde turbe vt comedāt ⁊ nō fuit amplius qcqz amaritudinis i olla. Vir aūt qdā venit de baal ſaliſa deferēs viro dei panes pmitiarum ⁊ viginti panes ordeaceos: ⁊ frumētū nouū i pera ſua. At ille dixit. Da pplo vt comedat. Rñditqz ei miniſter eius. Quantū eſt hoc vt apponā corā centū viris? Rurſum ille. Da ait pplo vt comedat Hec ei dicit dñs Comedēt ⁊ ſupererit Poſuit itaqz coram eis. Qui comederūt ⁊ ſupfuit iuxta vbū dñi.

Naaman princeps militie regis ſyrie erat uir magnus apd dñm ſuū ⁊ honoratus. Ca. v. Per illū ei dedit dñs ſalutē ſyrie. Erat aūt uir fortis ⁊ diues: ſz leproſus. Porro de ſyria egreſſi fuerāt latrūculi ⁊ captiuā duxerāt de trā iſrl' puellā puulā: q erat i obſequio vxoris naamā. Que ait ad dñā3 ſuā. Utinā fuiſſz dñs ad pphetā q ē i ſamaria: pfecto curaſſet eū a lepra quā hʒ. Ingreſſus ē itaqz naamā ad dñz ſuū ⁊ nūciauit ei dicēs. Sic ⁊ ſic locuta ē puella de trā iſrl'. Dixitqz ei rex ſyrie. Uade ⁊ mittā lrās ad regē iſrael Qui cū pfectus eēt ⁊ tuliſſet ſecū. x. talēta argēti ⁊ ſex milia aureos ⁊ decē mutatoria ueſtimētoꝝ: detulit lrās ad regē iſrl' hec uerba. Cū acceperis epl'ā3 hāc: ſcito q miſeri ad te naaman ſuū meū ut cures eū a lepra ſua. Cūqz legiſſet rex iſrl' lrās: ſcidit ueſtimēta ⁊ ait. Nūqd deus ego ſū: ut occidere poſſim ⁊ viuificare: qr iſte miſit ad me ut curē hoīnē a lepra ſua. Animaduertite ⁊ ui

a Naaman princeps militie regis ſyrie erat vir ma. ⁊c. Dicūt eīm expoſitores nři cōiter q ipſe ſapiam ⁊ pbitatem ſuā vaſtauit latrunculos: q multū moleſtabāt regnuz ſyrie: ⁊ ideo ſubdit. b Per illū eīm de. dñs ſa. ſy. ⁊ ppter hoc erat magnus ⁊ honoratus in regno. Ra. ſa. dicit q ipſe ſagittauit achab i plio: vt h. ſ. iij. li. ca. vlti. lz nomē ſuum ibi nō exprimat: ⁊ ppter h ſubdit b Per ipſū eīm de. dñs ſa. ſy. q: inſecto achab ſyria fuit liberata a tributo qd ei reddebat p ↄfederatione benadab cū eo: vt h. ſ. iij. li. ca. xx. ⁊ ppter hoc fuit eleuat⁹ ad pricipatū militie. c Erat ăt vir fortis ⁊ diues ſz leproſus. ſed h eīm fuit lepra percuſſus: vt p curationē eius mirabilē veniret ad dei veri fidē: q: perſeq ſerat achab ydolatrā. d Utinam fuiſſet dominus ⁊c. antequ enim caperetur ⁊ in ancillam naaman venderetur: audiuerat in terra iſrael magnalia que fecerat heliſeus: ⁊ p hoc ſperabat q ſic poſſet curari dominus ſuus. Cetera patet vſqz ibi. e Et tuliſſet ſecum. x. taleta argēti ⁊c. In hebreo hī. Centū centenarios: qz quilibz valet. c. talenta cōia ⁊c. In hebreo hī. ... Ut cures eū a lepra ſua. hoc eſt facias curari p pphetā qui ē in terra tua. g Scidit veſtimēta ſua. Dicūt expoſitores cōiter q h fuit eo q intellexit illō vbū eē blaſphematoriū: ſibi potētiā diuinā attribuēdo. vnde ſubdit. h Nunqd deus ego ſum. modus. n. erat iudeoꝝ ſcindere veſtimēta ſua quando audiebant dei blaſphemiam. vnde Math. xxvi. dicitur. Tunc princeps ſacerdotum ſcidit veſtimenta ſua. di. blaſphemauit: ſed hec expoſitio non bene conſonat littere ſequenti: in qua dicitur q heliſeus cum reprehendit de tali ſciſſione: quod non feciſſet: ſi pter reuerentiā nominis domini facta fuiſſet: quereret occaſionem mouendi guerram contra ſe petendo ab eo rem ſibi impoſſibilem. ideo ſubditur. Uidete quot occaſiones querat aduerſum me.

Universidad de Salamanca. BGH.

Ueniat ad me ⁊ ſciat.per experientiã ſue curatiõis. k Prophetã dei veri. l Eſſe in iſrl'.vt ſic rex ſyrie timeat guerrã mouere ɔtra populũ hñtẽ deũ tante potentie. m Miſitq3.Hic ɔñr ponit naaman curatio cũ dr. n Uade ⁊ lauare ⁊c.hoc aũt ſibi mãdauit p nũcium vt dei potẽtie magis attribueret miraculũ: eo φ ꝑpheta ñ locut⁹ fuit cum eo:nec eũ tetigit ſicͣ credebat naaman : credẽs φ in ipſo ꝑpha eẽt aliq̃ virt⁹ curandi ipm

o Irat⁹ naaman recedebat:eo φ p talẽ modũ ſe curari nõ ſpabat cum fluuij ſyrie eẽnt ita boni vel meliores ſicͣ fluuius iordanis: nec tamẽ hẽbant ad h aliquã virtutẽ. q Si rẽ grãdẽ .i.difficilẽ. q Dixiſſet.ꝑphe.certe facere debueras.⁊ multo magis rẽ facilẽ quã tibi mãdauit. r Et reſtituta eſt caro ei⁹ ſicut caro pu.puuli.que ẽ purior φ̃ i etate virili aut ſenili: qꝛ caro adgñata p alimentũ quãto ꝑcedit vlteri⁹ tãto fit ĩpurior ſicut viñũ p admixtionẽ aque vt habet .i.de gñatiõe.

s Reuerſuſq3 ẽ ad viꝝ dei.vt oñderet ſe gratũ deo ⁊ ꝑphe de ſua curatione:ideo ſubditur.

t Uere ſcio φ nõ ſit alius de⁹.⁊ ſic fidẽ vni⁹ veri dei quã ɔceperat corde:ɔfeſſus ẽ ore: ſm dictũ apl'i.Ro.x.ca.Corde credit ad iuſticiã:ore aũt ɔfeſſio fit ad ſalutem.

v Obſecro itaq3 vt accipias bñdictionẽ.i.munera gratãter ⁊ deuote oblata x Uiuit dñs añ quẽ ſto.qꝛ nõ accipiam: vt oñderet ſe non q̃rere ſua:ſ3 aĩe ſue ⁊ corporis ſalutẽ. y Ut tollã on⁹ duoꝝ burdonũ.aĩalia ſũt genita ex equo ⁊ aſina:ſicͣ mulus ecõtrario.ſ.ex equa ⁊ aſino. z De tra.ſ.iſrl'. quã reputabat ſanctã: ꝑpt cultũ dei ibi exiſtẽtẽ.intẽdebat eñi ex ea facere altare ĩ domo ſua:ſm φ dr Exo.xx.Altare de tra facietꝭ mihi ⁊ ibi ĩmolare deo celi:ıõ ſubdit. Nõ eñi faciet ſer.tu.vl.ho.⁊c.ſeqt.Hoc aũt ſolũ eſt de quo dep̄ceris dñm ꝓ ſuo tuo.ſ3 ſubdit. a Si adoraueꝛo in tẽplo rẽmon.nõ ydolũ ſ3 deũ verũ. b Ut ignoſcat mihi dñs. qꝛ nõ poſſũ iſtd bono mõ euitare. c Qui dixit ei.Uade in pace acquieſcẽdo petitioni ſue:ſ3 qꝛ nõ ſolũ adorare ydolũ:ſ3 ẽt ſimulare hãc adorationẽ ẽ pctm:ıõ dicit h aliq̃ φ qꝛ naaman erat neophit⁹ :ıõ i h ſecũ diſpẽſauit heliſe⁹:⁊ ſilr φ poſſet edificare ad altare ad offerẽdum ſacrificia ex tẽplũ:⁊ ẽt ex totã terrã iſrl'. S3 iſtud nõ videt ɔuenient dictũ:p̄ qꝛ naaman nõ fuit neophit⁹:qꝛ ꝓprie loquendo neophit⁹ dr de nouo ɔuerſus ad aliquã legẽ ſicͣ circũciſus de nouo apd iudeos:⁊ baptizat⁹ apd xpianos.naaman ṽo nõ fuit ɔuerſus ad iudaiſmũ:qꝛ nõ fuit circũciſus:nec p ɔñs ad legẽ moſaicã obligat⁹:ſ3 credidit deũ q̃ colebat a filijs iſrl' eẽ verũ deũ ⁊ ab oib⁹ colẽdũ:qd ⁊ multi gentiles fecerũt ⁊ ſine legꝭ moſaice obſeruãtia ſaluati fuerũt:qꝛ ad ipam nõ tenebãtur:ſicͣ al's diffuſi⁹ dictũ ẽ.Scdo qꝛ ea que dicta ſũt p ſe mala:non

dete quot occaſiões q̃rat aduerſũ me. Qd cũ audiſſ3 heliſe⁹ vir dei ſcidiſſe vic3 regẽ iſrl' veſtimẽta ſua miſit ad eũ dicẽs. Quare ſcidiſti veſtimẽta tua? Ueniat[l] ad me et ſciat ꝑphetã[k] eſſe[l] ĩ iſrl'. Uenit ergo naamã cũ eqs ⁊ currib⁹ ⁊ ſtetit ad oſtiu3 dom⁹ heliſei. Miſitq3[m] ad eũ heliſe⁹ nũciũ dicẽs. Uade[n] ⁊ lauare ſepties ĩ iordane:⁊ recipiet ſanitatẽ caro tua atq3 mũdaberis Irat⁹[o] naaman recedebat dicens. Putabam φ egrederet ad me ⁊ ſtãs inuocaret nomẽ dñi ſui: ⁊ tãgeret manu ſua locũ lepre:⁊ curaret me. Nũqd ñ meliores ſũt abana ⁊ pharfar fluuij damaſci oibus aqs iſrl': vt lauer ĩ eis ⁊ mũder. Cũ ergo vertiſſ3 ſe ⁊ abiret indignãs: acceſſerũt ad eũ ſui ſui ⁊ locuti ſũt ei. Pr:⁊[p] ſi rẽ grandẽ dixiſſet[q] tibi ꝑpheta:certe facere debueras quãto magis qꝛ nũc dixit tibi lauare et mũdaberis. Deſcẽdit ⁊ lauit ſepties ĩ iordane iuxta ſmonẽ viri dei ⁊[r] reſtituta ẽ caro ei⁹ ſicut caro pueri puuli:⁊ mũdat⁹ ẽ Reuerſuſq3[s] ad virũ dei cũ vniuerſo comitatu ſuo vẽit ⁊ ſtetit corã eo:⁊ ait. Ue[t]re ſcio φ nõ ſit ali⁹ de⁹ ĩ vniuerſa terra:niſi tm ĩ iſrl'. Obſecro[v] itaq3 vt accipias bñdictionẽ a ſuo tuo. At ille rñdit. Uiuit[x] dñs añ que3 ſto:qꝛ nõ accipiã. Cũq3 vim faceret:penit⁹ nõ aqeuit. Dixitq3 naaman. Ut vis. S3 obſecro ɔcede mihi ſuo tuo:vt[y] tollã on⁹ duorũ burdonũ de[z] terra. Nõ eñi faciet vltra ſu⁹ tu⁹ holocauſtũ aut victimã dijs alienis niſi dño Hoc aũt ſolũ eſt de q̃ dep̄ceris dñm ꝓ ſuo tuo:qñ ingrediet dñs me⁹ tẽplu3 rẽmon vt adoret:⁊ illo innitẽte ſup manũ meã:ſi[a] adorauero ĩ tẽplo rẽmon adorãte eo ĩ eodẽ loco:vt[b] ignoſcat mihi dñs ſuo tuo ꝓ hac re. Qui[c] dixit ei. Uade ĩ pace. Abiit ergo ab eo electo tpe. Dixitq3[d] giezi puer viri dei. Pepcit dominus me⁹ naamã ſyro iſti: vt non accipet ab eo q̃ attulit Uiuit dñs qꝛ currã poſt eũ:⁊ accipiã ab eo aliqd. Et ſecut⁹ ẽ giezi poſt tergũ naaman. Quẽ cũ vidiſſet ille currẽtẽ ad ſe:deſiliit[e] d curru ĩ occurſũ ei⁹ ⁊ ait. Recte ne ſunt oĩa. Et ille ait. Recte. Dñs[f] meus miſit me ad te:dicẽs. Modo venert ad me duo adoleſcẽtes d mõte ephraim ex filijs ꝑphetaꝝ da eis talentũ argẽti ⁊ veſtes mutatorias duplices Dixitq3 naamã. Meli⁹[g] ẽ vt accipias duo talẽta. Et coegit eũ:ligauitq3 duo talẽta argẽti ĩ duob⁹ ſaccis ⁊ duplicia veſtimenta:⁊[h] impoſuit duob⁹ pueris ſuis:q ⁊ portauerãt corã eo. Cũq3[i] vẽiſſet iã veſpi tulit de manu eoꝝ ⁊ repoſuit ĩ domo dimiſitq3 viros:⁊ abierũt: ipſe aũt ingreſſus ſtetit corã dño ſuo. Et dixit heliſe⁹. Unde[k] venis giezi Qui rñdit. Nõ[l] iuit ſu⁹ tu⁹ q̃q3.

ſũt diſpẽſabilia:qꝛ nõ pñt hñ ⁊ abſq3 pctõ fieri de quib⁹ ẽ ſimulatio ydolatrie:⁊ ıõ nõ videt bñ dictũ φ heliſe⁹ in h ipſi naamã diſpẽſauerit:ſ3 ſolũ ei declarauit illd eẽ ſibi licitũ qd timebat eẽ illicitũ:ſicͣ ſolẽt facere ɔſcie timoroſe:hẽbat eñi iſte naamã officium ſuſtẽtãdi regẽ:qꝛ ſicͣ regine mõ p milites ſuſtẽtãt:ita ſilr tũc tpis reges p pricipes magis ſibi ꝓpinqs:iſtd aũt nõ erat illicitũ de natura ſua: equalit eñi poterat fieri ex tẽplũ ydoli ſicͣ ⁊ itra : ſicut ſi aliq̃ puella chriſtiana capta a ſaracenis: eſſet obſequio alicui⁹ domine deputata ad portandũ caudã ſue veſtis:nõ videt illicitũ φ eã portar3 itra phanũ machometi ſicut ⁊ ex : dũ tñ h nõ faceret ꝓpter reuerẽtiã aliquã machometi:ſ3 ſolũ intẽdẽs ſuũ officiũ exequi ⁊ h petebat naaman ab heliſeo. ſ3 φ idẽ officiũ qd licite faciebat dño ſuo ex phanum ydoli:poſſet ſibi facere intra : non ad aliquã ydoli reuerentiã : ſ3 ne incurreret dñi offenſã:⁊ h ɔceſſit ei heliſe⁹: qꝛ non erat illicitũ vt dictũ ẽ. Tercio nõ videt bñ dict.ĩ φ ei diſpẽſauerit d altari ɔſtruendo ⁊ ibidẽ offerẽdo nõ ſolũ ex hierl'3 ſ3 ẽt ex iudeã: qꝛ illud ſolũ fuit ꝓhibitũ iudeis p⁹ tẽpli edificatiões ⁊ qñ archa dñi habuit ſtabilem mãſionẽ put dictũ fuit Deut.ij. ⁊.j.lib.vij. Naamanṽo nõ tenebat ad legẽ moſaicã vt p̄dictũ ẽ.ıõ poterat alibi licite deũ colere altare ad h edificãdo ⁊ ẽt offerendo: ſicut ⁊ filij iſrl' añ legẽ datã:vt p3 de abraã yſaac ⁊ iacob in Gen. ⁊ in plurib⁹ locis. Qd aũt ad h naamã petijt on⁹ d terra iſrl'. fuit ex ſpeciali deuotõe vt dictũ ẽ:l3 ad h nõ teneret:⁊ ıõ circa h nõ fuit aliqua diſpẽſatio:ſ3 liciti ɔceſſio. d Dixit giezi.h ɔñr deſcribit ipſi⁹ giezi ĩfectio ꝓpt m'ltiplex ei⁹ pctm in fcõ iſto: quoꝝ p̄mũ fuit cupiditas que ẽ radix oĩm maloꝝ vt dicit apl's.i.Thimo.vi.⁊ h notat cũ dr.Pepcit dñs me⁹ ⁊c.l3 eñi ꝑphete non acciperent aliquid q̃ p̄ciũ ꝑphie.qꝛ tñ paupes erãt viuebãt de oblat ſibi curialit ⁊ deuote. e Deſiluit de curru in occurſu3 ei⁹.ꝓpt reuerentiã dñi ſui ⁊ gratitudinẽ bñficij ſibi collati. f Dñs meus miſit me ⁊c.in h mẽtiebat:⁊ ſic fuit pctm ſcdm. g Meli⁹ eſt vt acci.duo ta.ſ.cuilibet iuueni vnũ. In hebreo hr Iura mihi.ſ. φ miſit te heliſe⁹:⁊ accipe duo talẽta. ⁊ ſm h fuit ibi t'tiũ pctm ſ.piuriũ. h Et impoſuit duo pue.ſuis.i.duob⁹ d ſuis naamã

i Cumq3 ve.iam veſperi tu.de ma.eoꝝ.ne heliſe⁹ eos videret ⁊ ꝑciperet φ giezi aliq̃d a naamã accepiſſet:⁊ ſic cõmiſit quartu3 pctm.ſ.furtũ rei notabilis. k Unde venis giezi.nõ q̃rit ex ignorãtia:qꝛ in ſpũ ſctm viderat:vt poſtea ſubdit.ſ3 vt ex ei⁹ rñſione eũ de mẽdatio cõuinceret : vnde ſubditur. l Nõ iuit ſeru⁹ tuus q̃q3: qꝛ mẽtiebatur ei q̃ habebat ſpiritũ ſanctũ:ſicut ananias et ſaphira petro: vt habet Act.v. ıõ ſubditur ei⁹ iuſta punitio cũ dr.

m Sed et lepra naaman adherebit tibi.i.ead ſpecies lepre quam habuit añ curationẽ ſuã. n Et egreſſus ẽ ab eo lepros⁹:qꝛ leproſi ſepabant a cohabitatiõe hoim ſanorũ vt hr Le.xiiij. o Quaſi nix.color eñi albid⁹ ⁊ trãſparẽs ẽ ſignũ lepre : ſicͣ hr Leui.xiij.pro ut ibi plenius dictũ fuit In ca. v.vbi dr ĩ poſtil. S3 iſtud non videt cõuenienter dictũ:prio quia naamã fuit neophit⁹ ⁊c: Additio.

Ie3 naamã nõ fuiſſet cõuerſus ad iudaiſmũ neq3 circũciſus : fuit tñ neophit⁹: qꝛ d nouo ɔuerſus ad legẽ nature:quã hacten⁹ nõ ſuabat:

At ille ait. Nõne cor meũ in pñti erat: qñ reuerſus ẽ hõ d curru ſuo in occurſũ tui. Nũc igit accepiſti argẽtũ ⁊ accepiſti veſtes: vt emas oliueta ⁊ vineas ⁊ oues ⁊ boues ⁊ ſuos ⁊ ancillas. S3[m] ⁊ lepra naamã adherebit tibi ⁊ ſemi tuo vſq3 inſempiternũ. Et[n] egreſſus ẽ q̃ſi[o] nix ab eo leproſus Caplm.vi.

Irerũt[a] aũt filij ꝑphetarũ ad heliſeũ. Ecce[b] locus i q̃ hitam⁹ corã te angu ſt⁹ ẽ nob. Eam⁹ uſq3 ad iordanẽ ⁊[c] tollãt ſinguli d ſilua materias ſingulas: ut edificem⁹ nob ibi locũ ad hitãdũ. Qui dixit. Ite. Et ait un⁹ ex illis. Ueni ergo ⁊ tu cu3 ſuis tuis. Rñdit. Ego veniã Et abiit cũ eis. Cũq3 veniſſent ad iordanẽ:cedebãt ligna. Accidit aũt vt cũ vn⁹ materiã ſuccidiſſet:caderet ferrũ ſecuris ĩ aquã. Exclamauitq3 ille ⁊ ait. Heu heu heu[d] domine mi:⁊ hoc ipm mutuo accepã. Dixit aũt hõ dei. Ubi cecidit? at ille mõſtrauit ei locũ. Precidit[e] ergo lignu3 ⁊ miſit illuc natauitq3[f] ferru3. Et ait. Tolle. Qui extẽdit manũ:⁊ tulit illd. Rex[g] aũt ſyrie pugnauit cõtra iſrl': ɔſiliũq3 iniit cũ ſuis ſuis dicẽs. In loco illo ⁊ illo ponam⁹ inſidias. Miſit[h] itaq3 vir dei ad regem iſrl' dicẽs. Caue ne trãſeas ĩ locũ illũ : qꝛ ibi ſyri in inſidiis ſũt. Miſit itaq3 rex iſrl' ad locũ quẽ dixerat ei vir dei ⁊[i] p̄occupauit eũ:⁊ obſeruauit ſe ibi nõ[k] ſemel neq3 bis. Cõturbatũq3 ẽ cor regis ſyrie ꝓ hac re ⁊ ɔuocatis ſuis ſuis ait. Quare nõ indicatis mihi qs ꝓditor mei ſit apd rege3 iſrl'. Dixitq3 vn⁹ ſuoꝝ ei⁹. Nequaq̃3 dñe mi rex:ſ3 heliſe⁹ ꝑpheta q ẽ ĩ iſrl' indicat regi iſrl' oĩa ṽba q̃cũq3 locut⁹ fueris ĩ ɔclaui tuo. Dixitq3[l] eis. Ite ⁊ videte vbi ſit vt mittã ⁊ capiã eũ. Annũciauerũt ei dicẽtes. Ecce ĩ dothai. Miſit ergo illuc eq̃s ⁊ curr⁹ ⁊ robur exercit⁹. Qui cũ veniſſẽt nocte: circũdederũt ciuitatẽ. Cõſurgẽs aũt diluculo miſter viri dei egreſſ⁹ ẽ: viditq3 exercitũ ĩ circuitu ciuitatis ⁊ equos ⁊ curr⁹. Nũciauitq3 ei dicẽs. Heu[l] heu heu dñe mi qd faciem⁹? At ille rñdit. Noli timere. Plures[m] ei

ſm quã eſt illicitũ adorare ydolũ:⁊ etiã ſimulare illã adoratõe3 ꝓut ipſemet poſtillator aſſerit ĩ h loco.d.φ ſimulatio ydolatrie ẽ p ſe mala:ſ3 oĩa que ſũt p ſe mala:illicita ſunt d iure nature:cuius p̄ncipale p̄ncipiũ ẽ φ bonũ ẽ ꝓſequẽdũ ⁊ malũ ẽ vitãdũ:vt cõiter tenet. S3 aduertẽdũ ẽ φ l3 ydolatria ⁊ ei⁹ ſimulatio ſint illicita de iure nature:tñ illd qd h3 ſpeciẽ illi⁹ ſimulatiõis ſeu adoratiõis:ſi nõ ſit ibi adoratio nec ei⁹ ſimulatio:nõ videt illicitũ de iure nature: vtpote in pñti caſu. Si naamã intrãs phanũ ydoloꝝ exercẽdo officiũ ſuũ in ſuſtẽtãdo dñm ſuũ non adoraret ydolũ neq3 ẽt ſil'aret ſe adorare neq3 talẽ adorationẽ ſeu ſimulatiõe intẽderet:adhuc tñ eſt ibi ſpecies mali:qꝛ hĩs q̃ talia nõ bñ diſcernũt:apꝑere poſſet ipm intrare cã adorãdi:ſicͣ ⁊ dñs ſu⁹ intrabat.qd l3 de iure nature nõ ſit ꝓhibitũ: ꝓhibet tñ de iure diuino:teſte Aplo p̄ma ad Theſſa.v. Ab oĩ ſpecie mala abſtinete vos. Uñ declaratiõ3 hui⁹ videt petere naamã:⁊ heliſe⁹ declarauit ſibi nõ eẽ illicitũ:⁊ h nõ diſpẽſando qꝛ heliſe⁹ nõ hẽbat poteſtatẽ diſpẽſandi gñal'r:ſ3 hoc ſolũ ſibi declarauit.

In eodẽ caplo.v.vbi dr ĩ poſtil. In hebreo hr. Iura ſe3 φ miſerit te heliſeus. Additio

Erbũ qd h ponit in hebreo:frequẽtat in ſacra ſcriptura: ⁊ qñq3 in trãſlatiõe nr̃a interp̄tat incipere: vt deut.i.vbi dicͣ. Incepit moyſes explanare lege3. Et in alijs qñq3 interp̄tat iurare: vt exo.ij.iurauit moyſes habitare cũ ietro.ſ3 ſm hebraicã veritatẽ verbũ iſtd vniuocũ eſt nihil alid ſignãs vbicũq3 ponit niſi actũ volẽdi:itaq3 cũ dr. Incepit moyſes explanare legẽ:nõ dicit niſi voluit moyſes explanare. Silr vbi dicͣ. Iurauit hitare,nil alid dicͣ.niſi voluit hitare. Uñ ĩ hoc loco dicebat naamã giezi:φ vell3 accipe duo talẽta nec fit aliqua mẽtio de iuramento. Replica.

In ca.v.vbi poſtillator dicit naaman ſyrũ nõ ɔuerſu3 fuiſſe ad iudaiſmũ:p ɔñs nõ neophitũ ſicut quidã dixerũt. Burg.obijcit dicẽs. Quãuis naamã nõ fuerit ɔuerſus ad iudaiſmũ:tñ fuit cõuerſus ad legẽ nature quã hacten⁹ non ſuabat: ıõ debuit dici neophit⁹ . ſed aſſumptũ videt falſum qꝛ ſm apl'm ad Ro. Et gẽtes ea que legis ſunt natural'r faciũt q̃ nõ minꝰ naamã q̃ ali⁹. Nec ſequit. Ignorauit vnũ verũ deũ ⁊ ei⁹ cultũ quẽ nũc ꝓfeſſus ẽ. igit nũc p̄ ɔuerſus ẽ ad legẽ nature.nã ipſe ſicut ⁊ cetere gẽtes facit op a legis nature iuxta p̄ncipia illius legꝭ natural'r impſſa.q̃uis nõ pfecte intellexit ⁊ fecit. vñ ſicͣ iudei legꝭ trãſgreſſores ⁊ xpiani mali p pniam vel p p̄dicationẽ ɔuerſi:ñ dicũt neophiti:ſic nec naamã ⁊ alij ſub lege nature impfecte viuẽtes.habuit eñi naamã ex habitu illi⁹ legis:φ ſpẽs mali ſit ab oib⁹ naturaliter vitãda: ſi tñ cõmode vitari nõ poſſet:eẽ culpa3 veniã dignã.intelligẽs deniq3 ex miraculoſa curatione circa eũ in noĩe dei iſrl' fcã ſolũ illũ verũ deũ eẽ:⁊ nõ ſolũ adorãdũ hãc ɔcluſiõe3 elicuit φ de cetero ydola colere nollet:ſ3 deũ iſrl' ĩ oĩ loco ẽt in tẽplo rẽmon qñ iux ſuũ officiũ qd in lr̃a exp̄mit itrare cũ rege oporteret:q̃ ingreſſus qꝛ ſpẽs mali p̄tẽdere poſſ3:venit expiãd⁹:ſupplicauit igit heliſeo:vt p huiuſmõi expiatiõe deũ dep̄cari veller:⁊ ãnuit heliſe⁹ dicẽs. Uade ĩ pace. Fruſtra igit dicͣ burg.φ heliſe⁹ h declarauerit:φ exercitiũ ſui officij ſpẽ3 mali haberet:qꝛ naaman h ex luĩe naturali vidit:⁊ qꝛ ab heliſeo petiuit ſolũ orõnẽ ꝓ ſe ad deũ nõ diſpẽſationẽ:ſicͣ quidã dicũt: nec declarationẽ ſicͣ burg.dicͣ

Caplm.vi.

Irerũt aũt.h ponũt miracula ad infideliũ inſidiãtiũ rep̄heſiõe3 p̄ tñ p̄mittit miraculoſa ferri natatio:ſcdo dicta rep̄ſſio.ibi Rex aũt ſyrie.circa p̄mũ dr b Ecce lo.ĩ q̃ hita.corã te angu.eſt.dicͣ h ra.ſa.φ giezi q̃ erat cupid⁹:qñ erat cũ heliſeo moleſt⁹ erat filijs ꝑphãrũ venictib⁹ ad heliſeũ:ne expẽderet ea q̃ dabant magro ſuo:⁊ ıõ ipo abiecto ꝓpt leprã pl'es venert ad heliſeũ:⁊ ıõ dom⁹ nõ ſufficiebat ꝓ habitatiõe ipſoꝝ ꝓpt qd volebãt eã dilatare. c Tollãt ſin.de ſil.ma. ſingulas.i.ligna q̃ ſũt matia ꝓ domib⁹ edificãdis. d Heu dñe mi ⁊ h ipm mutuo acceꝑa3 nec hẽo vñ reſtituã. e Precidit q̃ lignũ.i. fecͣ alid mãubriũ.qꝛ p̄mũ erat fractũ:vt dicͣ ra.ſa. f Natauitq3 ferrũ.ɔ naturã ꝓpriã obediẽdo nature actori g Rex aũt.h ɔñr dſcribit inſidiãtiũ rep̄ſſio.circa p̄mũ deſcribit inſidiatio eoꝝ maligna:ſcdo eorũ pcuſſio digna:ibi. Porro heliſe⁹.tcio liberatio benigna:ibi. Dixitq3 rex. Circa p̄mũ ponit ĩſidiatio ſyroꝝ ɔ regẽ iſrl':⁊ p3 lr̃a vſq3 ibi.

h Miſit itaq3 rex iſrl'.hoĩes armatos ĩ magna copia. i Et p̄occupauit.ſ.illas inſidias capiẽdo. k Nõ ſemel neq3 bis ſolũ ſ3 multo tiẽs:ſcdo ponit inſidiatio ɔ heliſeu3.ibi. l Dixitq3 eis ite.⁊ vi.vbi ſit ⁊c.⁊ p3 lr̃a vſq3 ibi. l Heu heu heu domine mi.cognouit eñi per inſignia armorũ φ erãt ſyri hebreorũ aduerſarij. m Plures eñi nobiſcũ ſũt.ſciebat eñi p ſpũſctm ꝓtectionẽ angelicã ĩ ſui auxiliũ aduenire

Universidad de Salamanca. BGH.

ſe:cui⁹ ptãs q̃ incõpabilit maior ẽ q̃ꝫ humana. n Dñe ape.oculos pueri hui⁹.i.da eis virtutẽ vidẽdi ea que nõ pñt naturalit videri
o Ecce mõs plen⁹ equoꝝ ⁊c̃.facta eſt ⁊ illa repñtatio viſioni imaginarie:vel etiã exteriori viſui p formatiões taliũ ſpẽruꝫ in aere:q2 vtroq̃ꝫ mõ potuit fieri a deo ad deſignãdũ ꝓtectionẽ. p Porro heliſe⁹

venderẽt b Nõ te ſaluet dñs.fuit eñ turbat⁹:eo q̃ credebat eã petere refectionẽ cibi ꝯueniẽtis vel pot⁹. c Que abſcõdit filiũ ſuũ volẽs eũ pſeruare a morte vel forte eũ ſola comedere
d Qd̃ cũ au.rex ſci.veſti.ſua.eo q̃ ppl's ſu⁹ erat i tãta afflictõe
e Viditq̃ꝫ oĩs po.ciliciũ.ipm eñ accepat rex affligẽdo carnẽ ſuam.vt facil⁹ impetraret dei miſericordiã

Hic ꝯñr deſcribit eoꝝ ꝑcuſſio rõe heliſei:cũ dr̃
q Percute obſecro gẽtẽ hãc cecitate.Hic accipit cecitas ꝓ acriſia:q̃ dr̃ ab a qd̃ ẽ ſine ⁊ criſis iudiciũ ⁊ ẽ paſſio q̃ hõ nõ ꝑcipit vel diiudicat ſm veritatẽ ea que vidꝫ ⁊ hoc mõ fuerũt ꝑcuſſi ſodomite volẽtes oſtiũ loth ꝯfringere:vt habetur Geñ.xix. r Nõ ẽ hec via:nec ẽ h̃ ciuitas ſ.vbi manet ꝓp̃ha quẽ queritis.lꝫ eñ veniſſet dothaim:h̃ tñ non erat ad manẽdũ diu:ſꝫ eius mãſio diuturnior erat i ſamaria vt pꝫ ex dictis capi.ꝓcedenti. Utinaꝫ fuiſſet dñs me⁹ ad prophetã qui ẽ in ſamaria:⁊ p h̃ pꝫ qd̃ poſtea ſeq̃tur ca.iſto.Heliſe⁹ autẽ ſedebat in domo ſua.et ſic certũ ẽ q̃ erat i ſamaria:ex quo pꝫ q̃ heliſe⁹ dixit eis vitarẽ:q2 via recta duxit eos i ſamariã
s Dñe apĩ oculos iſtorũ.remouẽdo acriſiã pdictã. t Dixitq̃ꝫ rex iſrl'.Hic ꝯñr ponit iſtorũ liberatio benigna:q2 cũ rex vellꝫ eos ꝑcutere Heliſe⁹ ñ pmiſit:ſꝫ ẽt liberalit refugiũ a rege impetrauit:vñ ſubdit.
v Appoſitaq̃ꝫ eſt eis ciboꝝ magna ꝓparatõ et hoc q̃ noĩe panis et aque dſignat oĩs pot⁹ ⁊ cib⁹ in ſcriptura.
x Et vltra nõ venerũt latrones ſyrie ⁊c̃.tuꝫ ex gratitudine bñficij ſibi collati ab heliſeo:tuꝫ timore.ne ſi venirẽt iterũ ꝓpter ingratitudinẽ heliſe⁹ eos faceret capi et occidi y Factũ ẽ aũt Hic ꝯñr deſcribit miraculũ heliſei ad ꝯſolationẽ penitẽtiũ:⁊ p̃ ponit eoꝝ afflictio:ſcd̃o afflictionis remotio ca.vij.

nobiſcũ ſũt q̃ꝫ cũ illis. Cũq̃ꝫ oraſſet heliſeus ait.Dñe[n]:apĩ oculos pueri hui⁹ vt videat.Et apuit dominꝰ ocl'os pueri ⁊ vidit:q2[o] ecce mõs plen⁹ equoꝝ ⁊ curruũ igneorũ i circuitu heliſei. Hoſtes vero deſcẽderũt ad eũ. Porro[p] heliſe⁹ orauit ad dñꝫ dicẽs. Percute[q] obſecro gẽtẽ hãc cecitate Percuſſitq̃ꝫ eos dñs ne viderẽt iuxta v̾bum heliſei.Dixit aũt ad eos heliſeus Nõ[r] ẽ hec via:neq̃ꝫ iſta eſt ciuitas Seqmini me ⁊ oñdam vob̃ viruꝫ quẽ queritis.Duxit ergo eos i ſamariã.Cũq̃ꝫ igreſſi fuiſſẽt i ſamariã:dixit heliſe⁹.Dñe[s] apĩ oculos iſtoꝝ:vt videãt. Apuitq̃ꝫ dñs oculos eoꝝ ⁊ viderũt ſe eẽ i medio ſamarie.Dixitq̃ꝫ[t] rex iſrl' ad heliſeũ cũ vidiſſet eos. Nũqd ꝑcutiã eoſ pr̃ mi? Et ille ait. Nõ ꝑcuties:neq̃ꝫ ei cepiſti eos gladio ⁊ arcu tuo vt ꝑcutias.Sꝫ pone panẽ ⁊ aquã corã eis vt comedãt ⁊ bibãt:⁊ vadãt ad dñꝫ ſuũ.Appoſitaq̃ꝫ[u] ẽ eis ciboꝝ magna ꝓparatio.Et comederũt ⁊ biberũt:⁊ dimiſit eos:abieruntq̃ꝫ ad dñm ſuũ.Et[x] vltra nõ venerũt latrones ſyrie i terrã iſrl'.Factũ[y] eſt auteꝫ p⁹ hec ꝯgregauit benadab rex ſyrie vniuerſũ exercituꝫ ſuũ ⁊ aſcẽdit ⁊ obſidebat ſamariaꝫ Factaq̃ꝫ eſt fames magna i ſamaria:⁊[z] tãdiu obſeſſa ẽ:donec venũdaret caput aſini octoginta argenteis:⁊[a] q̃rta ps cabi ſtercoris colũbaꝝ q̃nq̃ꝫ argẽteis.Cũq̃ꝫ rex iſrl'

trãſiret p murũ mulier q̃dã exclamauit ad eũ dicẽs.Salua me dñe mi rex.Qui ait Nõ[b] te ſaluet dñſ Unde te poſſũ ſaluare? De area vel de torculari? Dixitq̃ꝫ ad eam rex. Quid tibi vis? Que rñdit. Mulier iſta dixit mihi. Da filiũ tuũ vt comedem⁹ eũ hodie:⁊ filiũ meuꝫ comedam⁹ cras.Coxim⁹ ergo filiũ meũ:⁊ comedim⁹:dixiq̃ꝫ ei altera die. Da filiũ tuũ vt comedamus eũ.Que[c] abſcõdit filiũ ſuuꝫ. Qd̃[d] cũ audiſſet rex:ſcidit veſtimẽta ſua:⁊ tranſibat p murũ.Viditq̃ꝫ[e] oĩs ppl's ciliciũ q̃ veſtit⁹ erat rex ad carnẽ itriſec⁹.Et ait rex Hec mihi faciat de⁹:⁊ hec addat Si[f] ſtet̃it caput heliſei filii ſaphat ſup ipm hodie.Heliſe⁹ aũt ſedebat i domo ſua:⁊ ſenes ſedebãt cũ eo.Premiſit itaq̃ꝫ virũ ⁊ añq̃ꝫ veniret nũci⁹:ille dixit ad ſenes. Nũ qd[g] ſcitis q̃ miſerit fili⁹ homicide huc vt p̃cidat caput meũ.Videte ergo cũ venerit nũci⁹ claudite oſtiũ:⁊[h] nõ ſinatis eũ introire.Ecce[i] eñ ſonit⁹ pedũ dñi ei⁹ p⁹ eũ eſt Adhuc illo loquẽte eis:apparuit nũci⁹ q veniebat ad eum.Et[k] ait Ecce tm̃ malum a dño ẽ. Quid[l] ãpli⁹ expectabo a dño? Ca.vii.

Dixit[a] aũt heliſe⁹ Audite verbuꝫ dñi. Hec[b] dicit dñs. In[c] tẽpe hoc cras modi⁹[d] ſil'e vno ſtatere erit:⁊ duo modij ordei ſtatere vno i porta ſamarie.rñdẽs[e] un⁹ de ducib⁹ ſup cu

f Si ſteterit caput heliſei. hanc eñ afflictionẽ ei impõebat:eo q̃ afflictionẽ illã ſuis ꝑcib⁹ nõ auferebat:tenẽs eas efficaces apd̃ deum ad h̃ impetrãdum. Heliſe⁹ vñ ad h̃ expectabat tp̃s ꝯgruũ ſm ordinationẽ diuine volũtat̃:cui⁹ erat ꝯſci⁹ p ſpm̃ ſcm̃
g Nũq̃d ſcit̃ q̃ miſe.fili⁹ homicide:q2 d ſcitu ⁊ volũtate achab patris iorã:naboth inocẽs fuerat int̃fect⁹:vt hr̃.ñ.iij. li.xxi. h Et ñ ſinatis eũ intrar̃ cui⁹ cã ſubdit.
i Ecce eñ ſonit⁹ pedũ dñi ei⁹. p⁹ receſſũ eñ nuncij iorãꝫ penituit:⁊ iõ ſequebat̃ eum ad reuocãdũ preceptuꝫ. k Et ait ecce tm̃ malũ iſtud refert ad iorã q̃ iam venerat ad heliſeum.
l Quid ampli⁹ expectabo a dño q.d.iã ſũ pũit⁹ vltima pena a moiſe p̃dicta. Deut. xxviij.de comeſtione ꝓpoꝝ filioꝝ in obſidiõe:⁊ ſic non reſtat niſi q̃ oẽs moriamur:l' tradam⁹ nos hoſtib⁹:niſi apd̃ deum venerit tp̃us miſericordie ſup ppl'ꝫ iſtũ:p h̃ heliſeus ſtatĩ p̃dixit ꝯſolationẽ Caplm vij.

Cirea p̃mũ ſciẽdũ q̃ lꝫ iorã amouiſſet ſtatuas baal:tñ nõ amouit cultũ vituloꝝ quos fecerat hieroboã.vt hr̃. ñ.iij.c. Ipſe aũt ⁊ ppl's iſrl' multa alia mala faciebat ꝓp̃ que dñs pmiſit eoſ affligi obſidione lõga:⁊ h̃ eſt qd̃ dr̃. z Et tãdiu obſeſſa eſt do.venũdaret caput ⁊c̃.⁊ accipit h̃ caput ꝓ toto aĩali:ſm aliq̃s:q2 h̃ ẽ modus loquẽdi apd̃ emptores aĩaliũ:p quãto dabitis caput.i.vnũ aĩal ſm alios accipit ꝓ p̃te corpis:deficiẽtib⁹ eñ alijs cibarijs interfecerũt aĩalia que nõ erãt ſm legẽ comeſtibilia ⁊ ſalierũt vt cari⁹ vẽderet carnes fame iualeſcẽte. a Et quarta ps cabi ⁊c̃.Cab⁹ aũt eſt mẽſura determinata.Sterc⁹ aũt colũbarũ nõ accipit h̃ ꝓprie q2 nõ ẽ comeſtibile nec refectiuũ:ſed mag̃ corruptiuũ ſꝫ iꝓp̃e vt videt̃ p gutture vbi ꝯgregãt grana a colũbis comeſta ⁊ illõ ꝓijcit̃ i fimo cõit:ſꝫ tũc fame iualeſcẽte coq̃narij diuitũ illõ reſ uabãt:vt grana ppl'o fame ꝑclitanti

Dixit aũt heliſe⁹. Quia ſicut ꝓpter culpã infligitur pena ita ꝓpter pniam remouet̃:ideo poſt famẽ ꝓpter pctã inducta:hic ꝯñr ponit abũdãtia ꝓpter pniam:⁊ p̃ abũdãtia ⁊ incredulitas puniẽda p̃dicit̃.ſcd̃o vtrũq̃ꝫ adducit̃.ibi. Quatuor ergo viri.Circa p̃mũ dr̃. b Hec dicit dñs.qui ẽ ipſa veritas p eſſentiã. c In tpe hoc cras.i.iſta hora die craſtina.
d Modi⁹ ſil'e vno ſtatere erit.i.dabit̃.eſt aũt ſtater gen⁹ ponderis ⁊ ſignificat hic q̃ farina ⁊ ordeũ debebãt dari p tã modico p̃cio qd̃ videbat̃ impoſſibile reſpectu penurie in qua erant.ideo ſubdit̃. e Reſpondẽs vn⁹ de du.ſup cui⁹ ma.rex incũbebat. tũc tp̃is reges in ſignũ reuerentie ſuſtentabant̃ a p̃cipib⁹.put patꝫ ex hoc loco.⁊.ñ.v ca.de naaman:regine vero a domicellis ſuſtentabant̃:vt habet̃ heſt.r.xv f Si dñs fece.etiã cata.i celo

aperiri.i.faciat pluere de celo abundanter farinam ⁊ ordeum
g Nũquid poterit eẽ qd̃ loq̃.q.d.nõ.⁊ q2 p incredulitatẽ detraxit diuine potẽtie:iõ ſibi p̃dicit̃ pena mortꝫ:cũ dr̃. h Uidebis oculis tu:⁊c̃.q2 in craſtino fuit interfect⁹ in porta:vt pꝫ in fine hui⁹ ca. i Quatuor ḡ viri.Hic ꝯñr vtrũq̃ꝫ p heliſeũ p̃dictuꝫ exigit̃:⁊ p̃ abundantia.ſcd̃o icredulitat̃ pena ibi. Porro rex duceꝫ illũ.Circa p̃muꝫ dr̃. i Quatuor ergo viri erant leproſi.dicit ra.ſa. q̃ iſti erãt giezi ⁊ tres filij ſui

viuos.⁊ ſic poterimus vti perſonis ad noſtraꝫ ſeruitutem:⁊ tunc ciuitatem ingredi poterimus nullo eam defendente:⁊ ſic eorum bona habebimus cum perſonis.Cetera patent vſq̃ꝫ ibi. t Factus eſt modius ſimile ſtatere vno ⁊c̃.q2 plures d̃ populo d̃ talibus predis plus rapuerunt in caſtris que erant valde munita q̃ꝫ ſufficeret eis:⁊ ideo dabant reſiduum pro modico precio.

k Iuxta introitũ porte:q2 leproſi nõ debebãt ciuitates habitare vt hr̃ Leuit.xiij.
l Siue ingredi volu.ciui.lꝫ ei deberẽt extra hitar̃ tñ in caſu tãte neceſſitatis poterãt ingredi ad querẽdũ victũ ſi poſſẽt iuenire m Si pepcerint nob̃ cõpatiẽtes nr̃e iſirmitati ⁊ fami qd̃ erat mag̃ ꝓbabile q̃ꝫ oppoſitum.
n Siquidẽ dñs ſonitũ audiri ⁊c̃. diuia ei v̾tute factũ ẽ tal' ſonit⁹ i aurib⁹ eoꝝ ⁊ imaginatio d̃ q̃b⁹ ſecut⁹ ẽ timor ⁊ fuga oĩm:relict̃ oĩb⁹ ex velocitate fuge vt ſaluarẽt pſonas ſuas:ſm q̃ dr̃ Iob.ij.Cũcta que habꝫ hõ dabit ꝓ aĩa ſua.
o Et comede.et biberũt. vrgente ei fame p̃ vert̃erũt ſe ad refectioneꝫ ⁊ poſtea ad p̃dã
p Si tacueri.et nolueri. vſq̃ꝫ mane.ſ.nũciare.
q Sceleris arguemur.apd̃ deũ ſcientes afflictiones populi noſtri in ciuitate incluſi ⁊ apud regem tã q̃ꝫ proditores boni publici.
r Nunciemus i aula regis.p portarum cuſtodem quia non querebant illuc intrare:nec fuiſſent pmiſſi.Cetera patent vſq̃ꝫ ibi.
Capiem⁹ eos

ius manũ rex incũbebat hoi dei ait Si[f] dñs fecerit etiã cataractas i celo:nũqd[g] poterit eẽ qd̃ loqueris? Qui ait.Videb[h] oculis tuis ⁊ inde non comedes.Quatuor[i] ergo viri erãt leproſi[k] iuxta introitũ porte:q dixerũt adinuiceꝫ. Quid hic eẽ volum⁹ donec moriemur? Siue[l] igredi voluerim⁹ ciuitatẽ fame moriamur:ſiue mãſerim⁹ hic moriẽdũ nob̃ ẽ.Venite ergo ⁊ tranſfugiam⁹ ad caſtra ſyrie.Si[m] pepcerĩt nob̃ viuem⁹:ſi aũt occidere voluerit nihilomin⁹ moriemur.Surrexerũt ergo veſpi vt venirent ad caſtra ſyrie. Cũq̃ꝫ veniſſẽt ad pricipiũ caſtroꝝ ſyrie:nullũ ibidẽ reppierũt.Si[n] qdẽ dñs ſonitũ audiri fecerat in caſtris ſyrie curruuꝫ ⁊ equoꝝ ⁊ exercit⁹ plurimi.Dixert̃q̃ꝫ ad iuicẽ.Ecce mercede conduxit aduerſũ nos rex iſrl' reges ethceoꝝ ⁊ egyptioꝝ:⁊ venerũt ſuper nos. Surrexerũt ergo ⁊ fugerũt i tenebris ⁊ dereliquerũt tẽtoria ſua ⁊ equos ⁊ aſinos i caſtris:fugerũtq̃ꝫ aĩas tm̃ ſuas ſaluare cupiẽteſ.Igitur cũ veniſſẽt leproſi illi ad pricipiũ caſtroꝝ:ingreſſi ſunt vnũ tabnaculũ:⁊[o] comederũt ⁊ biberunt. Tulert̃q̃ꝫ ide argẽtũ ⁊ aurũ ⁊ veſtes:⁊ abierũt ⁊ abſcõderunt.Et rurſum reuerſi ſũt ad aliõ tabernaculũ:⁊ ide ſilr̃ auferẽtes abſcõdert̃ Dixerũtq̃ꝫ adiuicẽ.Nõ recte facimus.Hec eñ dies boni nũcii eſt. Si[p] tacuerim⁹ ⁊ noluerim⁹ nũciare vſq̃ꝫ mane:ſceleris[q] arguemur. Venite[r] eam⁹ ⁊ nũciem⁹ i aula regis.Cũq̃ꝫ veniſſent ad portã ciuitatis:narrauert̃ ei dicẽtes. Iuim⁹ ad caſtra ſyrie ⁊ nullũ ibidẽ reppe rim⁹ hoiem niſi eq̃s ⁊ aſinos alligatos ⁊ fixa tentoria.Ierũt ergo portarii ⁊ nũciauert̃ i palacio regis intrinſec⁹:q ſurrexit nocte ⁊ ait ad ſuos ſuos.Dico vob̃ qd fecerint nob̃ ſyri Sciũt q2 fame laboram⁹

⁊ idcirco egreſſi ſũt de caſtris:⁊ latitãt i agris dicẽtes.Cũ egreſſi fuerĩt d̃ ciuitate:capiem⁹[s] eos uiuos ⁊ tũc ciuitatem ingredi poterim⁹. Rñdit aũt un⁹ ſuoꝝ ei⁹. Tollamus q̃nq̃ꝫ eq̃s q remãſerũt i urbe q2 ipi tm̃ ſũt i uniuerſa multitudie iſrl'.alii eñ ꝯſũpti ſunt:⁊ mittẽtes explorare poterim⁹. Adduxerũt ergo duos equos:miſitq̃ꝫ rex i caſtra ſyriorum dicẽs. Ite ⁊ uidete. Qui abierũt poſt eos uſq̃ꝫ ad iordanẽ.Ecce aũt oĩs uia plena erat ueſtib⁹ ⁊ uaſis:q̃ ꝓiecerãt ſyri cuꝫ turbarẽt̃. Reuerſiq̃ꝫ nũcii indicauert̃ regi.Et egreſſus pplus diripuit caſtra ſyrie.factuſq̃ꝫ[t] ẽ modi⁹ ſimile ſtatere uno:⁊ duo modii ordei ſtatere uno:iuxta verbum dñi. Porro[u] rex ducẽ illũ i cui⁹ mãu incubuerat ꝯſtituit ad portã:quẽ cõculcauit turba in introitu porte ⁊ mortu⁹ eſt:iuxta qd̃ locut⁹ fuerat uir dei qñ d̃ſcẽderat rex ad eũ. Factũq̃ꝫ ẽ iuxta ſmonem uiri dei quẽ dixerat regi qñ ait.Duo modii ordei ſtatere uno erũt ⁊ modi⁹ ſil'e ſtatere uno hoc eodẽ tp̃e cras i porta ſamarie:qñ rñderat dux ille uiro dei ⁊ dixerat.ẽt ſi dñs fecerit cataractas i celo nũqd poterit fieri qd̃ loqueris:⁊ dixit ei.uidebis oculis tuis ⁊ ide nõ comedes.Euenit ergo ei ſicut p̃dictũ erat:⁊ ꝯculcauit eum ppl'us i porta ⁊ mortu⁹ eſt.

Caplm. viii.

Eliſe⁹[a] aũt locut⁹[b] ẽ ad mulierẽ cui⁹ uiuere fecerat filiũ dicẽs.Surge uade tu ⁊ domus tua:⁊[c] ꝑegrinare ubicũq̃ꝫ repperis. Uocabit[d] ei dñs famẽ:⁊ ueniet ſup t̃rã.vii.ãnis. Que ſurrexit ⁊ fecit iuxta uerbũ hois dei:⁊ uadẽs cũ domo ſua:ꝑegrinata ẽ i t̃rã philiſtiim dieb⁹ multis.Cũq̃ꝫ finiti eẽnt ãni.vii.reuerſa ẽ mulier de t̃ra philiſtiim.Et igreſſa ẽ ut iterpellaret regẽ ꝓ domo ſua:⁊ ꝓ

v Porro rex.Hic conſequẽter ponit̃ pena ducis:dei potẽtie detrahẽtis:ſicut predixerat heliſeus:⁊ patet littera ex dictis

Caplm.viij.

Eliſeus autem. Narratis heliſei miraculis pro maiori p̃te:hic ꝯñr ſcriptura reuertit̃ ad ꝓſecutionẽ hiſtorie:⁊ q2 hyſtorie regũ ⁊ ꝓphetarũ ꝯtemporaneoꝝ ſil' currebant:iõ p̃ deſcribunt̃ aliqua fctã ad heliſei inſinuationẽ ſcd̃o ptinẽtia ad regni iud̃ ꝓſecutiõꝫ. ibi.ãno v.Prima in duas:ſm duo pnunciata ab heliſeo.ſcd̃a ibi Uenit ergo Prima autẽ eſt de peregrinatione mulieris ſunamitis ad dictum heliſei.cum dicitur.
b Locutus eſt aũt ad mulie. cui⁹ fe. fi. viuere erat enim ſollicitus de puero tanq̃ꝫ de creatura ſua:quia ei⁹ cõceptionẽ ⁊ reſurrectionẽ impetrauerat:vt pꝫ ex dictis.iiij.ca.⁊ d̃ matre q̃ ei plura bñficia fecerat
c Peregrinare vbicunq̃ꝫ repperis.ſ.cõmoduꝫ tuũ.in tali eñ neceſſitate poterant filij iſrl' int̃ infideles habitare:abſq̃ꝫ tamen participatiõe cum eis in peccatis.
d Uocabit ei domin⁹ famẽ.i.ex eius ordinatione veniet. Dicit ra.ſa. q̃ iſta fuit fames d̃ qua loquit̃ Iohel ꝓpheta.
e Et ingreſſa eſt vt int̃pellaret regem.quia tẽpore ſue abſẽtie aliqui inuaſerant bona ſua iniuſte.
f Rex autem loquebatur cum giezi.ex hoc videtur q̃ iſtõ accidit anteq̃ꝫ lepra percuteretur:q2 non eſt veriſimile q̃ rex cuꝫ leproſo tãdiu loqueretur.frequenter eñ in ſacra ſcriptura prius facta poſteri⁹ ſcribunt̃ nec iſta locutio giezi cũ rege ponit̃ h̃:niſi ꝓpter ingreſſum huius mulieris ad regem.

Universidad de Salamanca. BGH.

g Deditq̃ ei rex eunuchũ.i.vnũ de ſuis ſibi aſſiſtẽtib⁹ h Reſtitue ei oia.ſ.poſſeſſiões ⁊ fruct⁹ ab alijs occupatos: h̃ fecit rex ppt reuerẽtiã miraculi ab heliſeo facti in filio mulieris. i Venit q̃ʒ. hic ponit ſcdm.ſ.denũciatio mortis benadab ⁊ ſubſtitutio aʒahelis: cũ dĩ. k Benadab rex ſyrie egrotabat. Dicit Joſeph⁹ ꝙ q̃n iſte benadab cognouit ſe fugiſſe ŏ obſidione ſamarie cũ tãto dãno ſicut dictũ ẽ ca.p̃cedẽti. ⁊ cũ h̃ nullo hoſte eũ iuadẽte: p dolore hãc infirmitatẽ icurrit.

lij ei⁹ Ochozie ibi. Anno.xij. Circa p̃mũ dĩ. Anno.v. iorã filij achab reg̃ iſrl' in aliquib⁹ libris addiſ Joſaphat reg̃ iude ⁊ merito: q: ſic ẽ in hebreo: ⁊ ẽ ſenſus ꝙ.v. ãni p̃mi regni ioram filij achab ⁊.v. vltimi regni ioſaphat ſil' ꝯcurrerũt. Sʒ ꝯ h̃ videſ qŏ dictũ eſt.ſ.ca.iij. ꝙ iorã filii⁹ achab cepit regnare ãno.xviij regis ioſaphat.

l Cõſule do.p eũ dicẽs Si eua. pote.⁊c. exptuſ ei al's fuerat ꝙ haberet noticiã futuroꝝ. m Hñs ſecũ munera ⁊ oia bona damaſci. locutio ẽ hyperbolica ad deſignãdum ꝙ portabat magna bona ⁊ pluriuʒ ſpecierũ. n Fili⁹ tu⁹ benadab. humilit loq̃ſ vt ĩpetraret pphe rñſũ.

o Dic ei ſanaberi. In hebreo hĩ. Dic ei viuẽs viues. ⁊ dicit Ra.ſa. ꝙ dixit h̃ p aʒabelem. Viuẽs viues.i. regnabis poſt eũ: h̃ dicẽs vt excuſet ppham a mẽdatio. ſʒ h̃ expoſitio videſ eſſe mľtũ extorta: ⁊ iõ dicũt alij ꝙ heliſe⁹ nõ dixit h̃ aʒabeli impatiue ſeu inductiue: ſʒ tm̃ pphetice ⁊ iõ nõ eſt accipiẽdũ in ſenſu quẽ fecit: ſʒ p quo fit: ſic. o Dic ei.i. dices q: ppha videbat eũ ſic ſibi dicturũ de futuro. Sciẽdũ tñ ꝙ hec dictio lo: in hebreo ſcribiſ dupľr. Vno mõ per lamech ⁊ vau. ⁊ tunc ſignat idẽ qŏ ei. Alio mõ p lamech ⁊ aleph. tũc ſignat idẽ qŏ nõ. hebrei ei nõ hñt lr̃aʒ o: ſʒ p ea aliq̃n vtunſ aleph: aliq̃n vau: i h̃ aũt loco ſcribitur p lamech ⁊ aleph ſʒ punctaſ ac ſi ſcriberetur p vau: pũcta vero nõ ſũt de ſubſtãtia lr̃e apŏ hebreos: nec fuerũt a p̃ncipio lr̃arũ. ſʒ inuẽta poſtea ad facili⁹ legẽdum Et iõ videſ ꝙ a principio h̃ fuit ſẽſus hui⁹ lr̃e. Dic nõ ſanaberis vľ nõ viues. ⁊ ſic nulla ẽ difficultas i ſaluãdo veritatẽ dicti pphe. Q̃uis aʒabel oppoſitũ magro ſuo retulerit: quẽ nõ oportet ŏ mẽdatio ſuo excuſare. p Stetitq̃ cũ eo.i. ꝯtinuit ſe a fletu quãtũ potuit. q Quare dñs me⁹ flet. ſic eũ alloquiſ ppter reuerentiã pphetie. r Et p̃gnãtes diuides. in quo apparet maxima crudelitas. s Quid eñi ſum ſu⁹ tu⁹ ca. vt fa. rẽ iſtã magnã. q.d. nõ ſũ ita potẽs ꝙ poſſẽ tãta facere: ⁊ ſi poſſẽ nõ ſuʒ tã crudelis vel canin⁹ ꝙ vellem. t Tulit ſtragulũ.i. pannũ qui extẽditur ſup lectũ. v Et infudit aquã. dicũt aliqui ꝙ h̃ fecit ad refrigerãdũ regẽ q̃ nimio calore affligebaſ. alij dicũt ⁊ pbabili⁹ vt videſ ꝙ fecẽ ad ſuffocãdũ eũ occulte. vñ dicit Joſeph⁹ ꝙ ſtrãgulauit eũ deſiderio regnandi p⁹ eũ: ſic dixerat ppha. x Anno q̃nto. h̃ ꝯñr deſcribiſ pſecutio regni iude tẽpe iorã filij ioſaphat: ⁊ tũc h̃ nomẽ iorã fuit equiuocũ ad regẽ iſrl' ⁊ ad regẽ iuda: p̃ g̃ deſcribiſ regnũ iorã reg̃ iude: ſcdo ſi

agris ſuis. Rex[f] aũt loquebaſ cuʒ giezi puero viri dei dicens. Narra mihi oia magnalia q̃ fecit heliſe⁹. Cũq̃ʒ ille narraret regi quõ mortuũ ſuſcitaſſet: apparuit mulier cuius viuificauerat filiũ clamans ad regeʒ p domo ſua ⁊ p agris ſuis. Dixitq̃ʒ giezi. Dñe mi rex hec eſt mulier: ⁊ hic eſt filius eius quem ſuſcitauit heliſeus. Et interrogauit rex mulierem. Que narrauit ei vera eſſe. Deditq̃ʒ[g] ei rex eunuchum vnum dicens. Reſtitue[h] ei oia q̃ ſua ſũt: ⁊ vniuerſos redditus agroꝝ a die q̃ reliq̃t terraʒ vſq̃ʒ ad pñs. Venit[i] q̃ʒ heliſe⁹ damaſcũ ⁊[k] benadab rex ſyrie egrotabat. Nũciauerũtq̃ʒ ei dicẽtes. Venit vir dei huc. Et ait rex ad aʒahel. Tolle tecũ mũera ⁊ vade i occurſuʒ viri dei: ⁊ ꝯſule[l] dñʒ p eũ dicẽs Si euadere potero de infirmitate mea hac. Iuit igiſ aʒahel i occurſum ei⁹: hñs[m] ſecũ mũera ⁊ oia bona damaſci onera.xl. camelorum Cũq̃ʒ ſtetiſſʒ corã eo ait. Fili⁹[n] tuus benadab rex ſyrie miſit me ad te dicẽs. Si ſanari potero de infirmitate mea hac? Dixitq̃ʒ ei heliſeus. Vade[o] dic ei. Sanabes. Porro oñdit mihi dñs q: morte morieſ. Stetitq̃ʒ[p] cũ eo: ⁊ ꝯturbatus ẽ vſq̃ʒ ad ſuffuſiõʒ vult⁹. Fleuitq̃ʒ vir dei. Cui aʒahel ait Quare[q] dñs me⁹ flet? At ille dixit. Q: ſcio q̃ factur⁹ ſis filijs iſrael mala. Ciuitates coꝝ munitas igne ſuccẽdes ⁊ iuuenes coꝝ iterficies gladio: ⁊ puulos coꝝ elides: ⁊[r] p̃gnãtes diuides. Dixitq̃ʒ aʒahel. Qd[s] eñi ſũ ſu⁹ tu⁹ canis: vt faciã rẽ iſtã magnã? Et ait heliſe⁹ Oñdit mihi dñs te regeʒ ſyrie fore. Qui cũ receſſiſſʒ ab heliſeo: venit ad dñm ſuũ. Qui ait ei Quid tibi dixit heliſe⁹? At ille rñdit. Dixit mihi recipies ſanitatẽ. Cũq̃ʒ veniſſʒ dies altera: tulit[t] ſtragulũ ⁊[v] infudit aquã ⁊ expãdit ſup faciẽ ei⁹. Quo mortuo regnauit aʒahel p eo. Anno[x] q̃nto iorã filii achab regis iſrl' regnauit[y] iorã fili⁹ ioſaphat regis iuda. Triginta duoꝝ ãnoꝝ erat cũ regnare cepiſſʒ: ⁊ octo ãnis regnauit i hierl'm. Ambulauitq̃ʒ[z] in viis regũ iſrl': ſicut ambulauerat dom⁹ achab. Filia[a] eñi achab erat vxor ei⁹. Et fecit qŏ malũ eſt i ꝯſpectu dñi. Noluit[b] ãt dñs diſpdere iudã ppter dauid ſuũ ſuũ: ſicut promiſat ei vt daret illi lucernã ⁊ filiis ei⁹ cũctis dieb⁹. In[c] dieb⁹ eius receſſit edõ ne eẽt ſub iuda ⁊[d] ꝯſtituit ſibi regem. Venitq̃ʒ iorã ſeira ⁊ ois exercit⁹ cũ eo. Et[e] ſurrexit nocte: pcuſſitq̃ʒ idũeos q eũ circũdederãt: ⁊ pncipes curruũ. Ppl's ãt fugit i tabnacula ſua. Receſſit ergo edõ ne eẽt ſub iuda vſq̃ʒ ad diẽ hãc. Tũc[f] receſſit ⁊ lobna in tpe illo. Reliq̃ ãt ſmonũ iorã ⁊ vniuerſa q̃ fecẽ nõne hec ſcripta ſũt i libro vboꝝ dieꝝ regũ iuda? Et dormiuit iorã cũ pñb⁹ ſuis: ſepultuſq̃ʒ[g] ẽ

ioſaphat. Joſaphat ãt regnauit xxv. ãnis. vt hĩ.ſ. iij libro ca vltio. ⁊ ſic iorã filius achab ſgnauit cũ eo nõ ſolũ p.ãnis ſʒ.vij. Dicẽdũ ꝙ ochozias frat iorã ex caſu ŏ cenaculo ſuo incurrit anguorẽ. vt hĩ. ſ.i.ca. ⁊ ex tũc iorã frat ei⁹ gubnouit regnũ: ⁊ ſʒ h̃ aliq̃ cõputaſ tẽp⁹ regni ſui extunc: ⁊ fuit.xviij. ãno ioſaphat regis iude in fine illius ãni. ⁊ ſic regnauit cũ eo.vij. ãnis aliq̃n ſo accipiũt tps regni ſui a tẽpore mortʒ fratʒ ſui: ⁊ ſic regnauit cuʒ ioſaphat q̃n ꝙ ãnis. Et eodẽ mõ regnũ ochoʒie aliq̃n ꝯputaſ vſq̃ ad mortem ei⁹: aliq̃n ſolũ vſq̃ ad caſum pdictũ: vñ fuit impotens ad regẽdũ: ⁊ ſm hec ⁊ ſilia frequẽter variãſ numeri ãnoꝝ in ſcriptura. y Regnauit iorã filius ioſaphat. Loquiſ hic ſcriptura de regno ei⁹ p⁹ morte pĩs. tñ ãn cepat regnare viuẽte pĩe: ſicut dictũ fuit.ſ.iij.li. ca.vltimo. z Ambulauitq̃ in vijs regũ iſrl'.i. in malis coꝝ. cuius cauſa ſubdiſ a Filia ei achab erat vxor ei⁹. ĩfra eodẽ ca. dĩ ꝙ athalia vxor hui⁹ iorã fuit filia amri pr̃is achab: ſed mortuo pr̃e achab eã nutriuit: ⁊ ſic dĩ ei⁹ filia: vel põt dici ꝙ filia fuit achab ⁊ tñ dĩ filia amri: q: filij filioꝝ dicunſ filij parentũ que fuerat nutrita i ydolatria: ad quã p ipam fuit tract⁹ maritus ſu⁹ nec mirũ: q: ſalomõ ſapiẽtiſſim⁹ p vxores ſuas ad h̃ fuit tract⁹: vt hĩ.ſ.iij.li.ca.xi. b Noluit aũt dñs diſpdere iudam q̃uis meruiſſʒ ppter reges ⁊ ppľi eũ ſequẽtis maliciã: diminuit tñ ei⁹ ptãteʒ: vñ ſubdiſ. c In dieb⁹ ei⁹ receſſit edõ.i. ydumea d Et ꝯſtituit ſibi regẽ. a tpe eñi dauid vſq̃ tũc nõ fuerat ibi rex ppzie dict⁹ ſed p̃fect⁹ p regẽ iuda poſit⁹. e Et ſurrexit nocte pcuſſitq̃ ydu. qui eũ circũdederãt. glo. ra.ſa. q̃ habitabãt prope regnũ ſuũ: nõ tñ tm̃ p̃ualuit ꝙ eos poſſet redigere ſub tributo ſicut pri⁹. f Tũc receſſit ⁊ lobna. quedã ciuitas eſt de regno iude fortis ⁊ potẽs que regi rebellauit: q: erat ppe ſinnos edom

vt hĩ Joſue.xv. ⁊ ꝯiũxit ſe ydumeis in hac rebelliõe. g Sepultuſq̃ eſt cũ eis in ciuitate dauid. nõ tñ fuit ſepult⁹ in ſepulcrij regalib⁹ vt p̃ʒ.ij. paralypo.xxi. h Anno duodecio. Hic ꝯñr deſcribiſ pcuſſio regni iude ſub ochozia filio ioraʒ cui⁹ malicia ſubdiſ cũ dĩ. i Et ambulauit in vijs dom⁹ achab. q̃ fuit ydolatra peſſim⁹. vt p̃ʒ ex dictis.ſ.iij li. ⁊ cã malicie ipſius ochozie ſubditur cũ dicitſ. k Gener eñi domus achab fuit i.genit⁹ q: mater ſua fuit filia achab vel ſoror ſʒ alios: vt dictũ ẽ. l Abijt q̃q̃ cum iorã filio achab. ppter iſtã affinitatẽ ⁊ vt ibi interficereſ ppt ſuam maliciaʒ ſm dñi ſniam: vt hĩ cap. ſequẽti. m Qui reuerſ⁹ ẽ vt curareſ in ieʒrabel.ſ. iorã fili⁹ achab: dimiſit tñ ibi exercitũ vt ex domini volũtate ibi fieret ꝯſpiratio cõtra eũ ipſo abñte: ⁊ ꝯtra domũ achab ſicut p̃dixerat helyas.

Capl'm.ix.

Eliſe⁹ ãt Supius deſcripta ẽ regni iorã pſecutio. h̃ ꝯñr deſcribiſ tot⁹ dom⁹ achab exterminatio: ⁊ p̃ q̃tuʒ ad pncipales perſonas. ſcdo q̃tum ad ſcdarias capitulo.x. p̃ma i treſ q: p̃ deſcribiſ ipſius ioram filij achab occaſio ſecũdo ochozie regis Jude perſecutio ibi. Ochoziaſ ãt tcio regine ieʒabel mors ⁊ laceratio. ibi. Venitq̃. p̃ma adhuc i treſ. q: p̃ deſcribitur ipſi⁹ iehu inũctio. ſcdo inuncti confirmatio. ibi. Jebu aũt. tercio dñi ſui infectio: ibi. Et aſcẽdit. circa p̃mũ dicitſ. a Heliſe⁹ aũt pphetes vo. vnũ de fi. pphaꝝ.i. de diſcipul's ſuis vt impleret p ipʒ illŏ qŏ fuerat dictũ helye ŏ vnctõe iehu i regẽ ſup iſrl': ad deſtruendũ domũ achab: vt hĩ.ſ.iij.li.ca.xix. ppt qŏ dicit h̃ ra.ſa. ꝙ iſte fuit ionas fili⁹ amathi quẽ ſuſcitauit helyas: ⁊ oblat⁹ fuit helye a mr̃e vt eẽt ei⁹ diſcipul⁹: ſic dictũ fuit.ſ.iij.li.ca.xix. b Accinge lũbos tuos.i. diſpone te ad eũdũ velociſ ⁊ expedite c Et tolle lẽticulã olei. Eſt ãt lẽticula p̃uũ vas ad reponendũ oleũ p iunctiõe regũ ⁊ põtificũ ⁊ ŏ ʒa liniẽdo. d Suſcitab eũ ŏ medio fratrũ ſuoꝝ.i. alioꝝ q̃ cũ eo regũt exercitũ. e Et itroduces i iteri⁹ cubiculũ. volebat eñi heliſe⁹ h̃ fieri ſecrete: ne forte aliq̃ ʒelãtes p rege iorã inſurgerẽt i pphaʒ. f Apieſq̃ oſtiũ ⁊ fugies ex eadẽ cã g Ecce ãt pn. exer. ſedebãt. tractãtes ad inicẽ de his q̃ ptinent ad exercit⁹ regimẽ. cetẽa patẽt vſq̃ ibi.

cũ eis in ciuitate dauid: ⁊ regnauit ochozias filius eius p eo. Anno[b] duodecio iorã filii achab regis iſrl' regnauit ochozias fili⁹ iorã regis iude. Vigintiduorũ annorũ erat ochozias cũ regnare cepiſſʒ: ⁊ vno ãno regnauit in hierl'm. Nomen mr̃is ei⁹ athalia filia amri regis iſrl' et[i] ãbulauit in viis domus achab. ⁊ fecit quod malũ ẽ corã dño ſicut dom⁹ achab. Gener[k] eni domus achab fuit. Abiit[l] quoq̃ʒ cũ iorã filio achab ad p̃liãdũ cõtra aʒahel regẽ ſyrie i ramoth galaad: ⁊ vulnerauerũt ſyri iorã. Qui[m] reuerſus eſt vt curareſ in ieʒrahel: q: vulnerauerũt eũ ſyri in ramoth p̃liantes cõtra aʒahel regem ſyrie. Porro ochozias fili⁹ iorã rex iuda deſcẽdit inuiſere iorã filiũ achab i ieʒrahel q: egrotabat ibi. Ca.ix.

Eliſe⁹[a] aũt pphetes vocauit vnũ de filiis pphetarũ: ⁊ ait illi. Accinge[b] lumbos tuos ⁊[c] tolle lenticulã olei hãc i manu tua: ⁊ vade in ramoth galaad. Cũq̃ʒ veneris illuc videbis iehu filiũ ioſaphat filii Namſi Et[d] ingreſſus ſuſcitabis eũ de medio fratrũ ſuoꝝ: ⁊[e] introduces in interi⁹ cubiculũ: tenẽſq̃ʒ lẽticulã olei fũdes ſup caput ei⁹: ⁊ dices. Hec dicit dñs. Vnxi te regẽ ſup iſrael Apieſq̃ʒ[f] oſtiũʒ: ⁊ fugies ⁊ nõ ibi ſubſiſtes. Abiit ergo adoleſcens puer pphete i ramoth galaad ⁊ ingreſſus ẽ illuc. Ecce[g] aũt pncipes exercit⁹ ſedebãt ⁊ ait. Verbũ mihi ad te o princeps. Dixitq̃ʒ iehu. Ad quẽ ex oib⁹ nob̃? At ille dixit Ad te o pnceps. Et ſurrexit: ⁊ ingreſſus ẽ cubiculũ. At ille fudit oleũ ſup caput ei⁹. Et ait. Hec dicit dñs de⁹ iſrl'. Vnxi te regẽ ſup pplm dñi iſrael: ⁊ pcuties domũ achab dñi tui. Et vlciſcar ſãguinẽ ſuoꝝ meoꝝ pphetarũ ⁊ ſãguineʒ oim ſuoꝝ dñi de manu ieʒabel: pdãq̃ʒ oẽʒ domũ achab. Et[h] inficiam de domo achab migẽtẽ ad parietẽ: ⁊[i] clauſũ ⁊[k] nouiſſimũ i iſrl'. Et[l] dabo domum achab ſicut domũ hieroboaʒ filii nabath: ⁊ ſicut domũ baaſa filii achia Ieʒabel q̃ʒ comedẽt canes i agro ieʒrahel nec erit q ſepeliat eã. Apuitq̃ʒ oſtium ⁊ fugit. Iehu[m] aũt igreſſus eſt ad[n] ſuos dñi ſui. Qui dixerunt ei Recte ne ſũt oia? Quid[o] venit in ſan⁹ iſte ad te? Qui ait eis. Noſtis[p] hoiem ⁊ qd locut⁹ ſit? At illi rñderũt Falſũ[q] eſt ſʒ magis narra nob̃. Qui ait eis. Hec[r] ⁊ hec locutus ẽ mihi. Et ait. Hec dicit dñs. Vnxi te regẽ ſup iſrl'. Feſtinauerũt[s] itaq̃ʒ: ⁊ vnuſq̃ſq̃ʒ tollẽs palliũ ſuũ: poſuerũt ſub pedib⁹ ei⁹ i ſimilitudieʒ tribunalis: ⁊ cecinerũt tuba atq̃ʒ dixerunt. Regnabit iehu Coniurauit[t] ergo iehu filius ioſaphat filii nãſi ꝯtra iorã. Porro iorã obſederat ramoth galaad ipe ⁊ ois iſrl' ꝯtra aʒahel regẽ ſyrie: ⁊ reuerſus fuerat vt curareſ i ieʒrahel ppter vulnera q: pcuſſerãt eũ ſyri p̃liãtẽ ꝯtra aʒahel regem ſyrie. Dixitq̃ʒ iehu. Si placet vob̃: nemo[a] egrediaſ pfug⁹ ŏ ciuitate ne vadat ⁊ nũciet i ieʒrahel. Et[b] aſcẽdit ⁊ pfect⁹ ẽ i ieʒrahel. Iorã eñi egrotabat ibi: ⁊ ochozias rex iuda deſcẽderat ad viſitãdũ iorã. Igiſ[c] ſpeculator q ſtabat ſup turri ieʒrahel: vidit[d] globũ iehu veniẽtis. et ait. Video ego globum Dixitq̃ʒ iorã. Tolle currũ ⁊ mitte i occur

h Et inficiam ŏ do. achab min. ad pietẽ.i. infirmũ q̃ nõ pt mingere niſi ſe appodiãdo ad parietẽ. i Et clauſũ.ſ. i carcere. k Et nouiſſimũ.i. abiectũ. q.d. q̃uis talib⁹ pſonis eẽt pcẽdũ: eo ꝙ afflicto nõ ẽ dãda afflictio: tñ eo ꝙ ſũt ŏ domo achab inſicienſ. l Et da. do. achab ſic do. hieroboaʒ filij nabath ⁊ ſic domũ baaſa. q̃ fuerũt delete vt hĩ.ſ.iij.li.ca.xv. ⁊ xvi. m Jehu. h̃ ꝯñr ponit ĩpi⁹ iehu inuncti ꝯfirmatio. p h̃ ꝙ alij pncipes exercit⁹ ꝯſẽtit i ei⁹ vnctiõe: ⁊ h̃ ẽ qŏ dĩ hic. m Jehu ãt egreſſ⁹ ẽ.ſ. ŏ cubiculo vbi fuerat inunct⁹ n Ad ſuos dñi ſui.i. ad alios pncipes exercit⁹. o Quid vẽit iſan⁹ iſte ad te. reputabãt ẽ pphe iſaniẽ: eo ꝙ ꝯtẽnebãt bõa hui⁹ mũdi: ⁊ q: loquebãt freq̃nter talia: q̃ videbãt aliĩs aliena. p Noſtis hominẽ ⁊ quid ſit locut⁹. erãt ei diſcipli pphetarũ religioſi: vt dictũ ẽ.ſ.iiij. ca. ⁊ iõ diſtiguebãt ab alijſ ibi tu p quẽ cognoſcebãt eẽ ŏ diſcipl'is pphar ⁊ ppt h̃ dixit. noſtis hoiem.ſ. ꝙ ſit de p pphet: ⁊ p ꝯñs qd ſit locut⁹.ſ. verũ ⁊ bonũ q Falſũ eſt vicẽ ꝙ ppt h̃ ſciam⁹ qd dixerit i pticulari: ſʒ magis narra nob̃ i pticulari explicãdo. r Hec et h̃ locut⁹ ẽ mihi. vic ꝙ de pcepto dñi dom⁹ achab eẽt diſpdenda: ſic p̃dixerat helyas ppha ⁊ ad h̃ exequẽdũ vnxit me i regẽ s Feſtinauerũt itaq̃ ⁊c. vt iplerent volũtatẽ dei ⁊ quererẽt gr̃aʒ reg̃ noui. t Cõiurauit g̃ iehu.i. ſil' iurauit cũ p̃ncipib⁹ exercitib⁹ cũ eo: ꝙ fideliſ exequereſ mãdatũ dei ŏ domo achab diſpdenda. cetẽa patẽt ex dictiſ ca. p̃cedẽti vſq̃ ibi. a Nẽo egrediaſ pfug⁹. q̃ p̃ueniat nos nũciãdo iorã aduẽtũ nr̃ʒ ad ſe muniẽdũ. b Et aſcẽdit. h̃ ꝯñr deſcribiſ ipi⁹ iorã occiſio cũ dĩ. Et aſcẽdit ⁊ pfect⁹ ẽ i ieʒrahel. vt iterficeret iorã anq̃ ſe muniret. c Igiſ ſpecula. q̃ ſta. ſup turri. Erat ei guerra inť iorã ⁊ regẽ ſyrie ⁊ iõ ſpeculator erat ſup turri ad p̃cauẽdũ ne ho/

Universidad de Salamanca. BGH.

ſtes irruerent repēte d Uidit globū.i.multitudinē armatoꝝ ⁊ oꝛdia
toꝝ ad inuadēdū. e Pacata ſūt oīa.vtpote ſi aduerſarij ſūt debel/
lati.vel treuge eis date. f Quid tibi ⁊ paci.qꝛ tu nō es rex nec pn
ceps exercitꝰ. g Trāſi.vſqꝫ ad finē cunei mei.⁊ tunc ſequere me.
b Uenit nūciꝰ ad eos ⁊ nō reuertiť.ſ.ad aliqd renūciādū.ſꝫ reuertere

tur in cauda globi ipſi/
us iehu.cetera patēt vſ
qꝫ ibi. i Preceps eī
gradiť:qꝛ feſtinabat ne
ioꝛā ad reſiſtēdū muni/
reť k Et egre.ē ioꝛā
qꝛ iam fere ꝯualuerat ⁊
ſtatī exercitꝰ ſui ſcire ꝺ
ſiderabat. Fuit volūtaſ
dn̄i vt ſic interficereť iu
xta agrū naboth ⁊ ibi
ꝓijcereť vt ibidē ſāguiſ
eiꝰ a canibꝰ lingereť: ſi
cut p̄dictū fuerat p beli
am.ſ.iij.li.ca.xxi.qꝛ ſā/
guis eius erat q̄dāmō
ſanguis pr̄is ſui achab
vt ibidē fuit expoſitū.
l Que pax.adhuc foꝛ/
nicatōes ⁊c̄.i.ydolatrie
q̄s induxit mater tua.
m Et veneficia eiꝰ mľ
ta vigent:qꝛ intoxicant
ſpūaliť:⁊ iō nō pōt eſſe
bona pax i ppľo iſrľ q̄
diu iſta vigēt.cetā patēt
ex dicť. n Ochoziaſ
aūt.Hic ꝯn̄r deſcribiť
moꝛs ochozie regis iu/
de:cū dr̄.Ochozias āt
rex iuda vidēs h̄ fugit.
dum eīn erant intēti ad
moꝛtē ioꝛā ⁊ ꝓiectionē
eiꝰ in agrū naboth:o/
chozias fugit i iezrabel
⁊ timēs q̄ nō poſſet ibi
ſaluari:fugit p viam oc
cultā.ſ. o Per viam
domꝰ horti.vt hic dr̄:et
fugit in ſamariā:que e/
rat ciuitas foꝛť ⁊ muni/
ta:credens ſe poſſe ibi
ſaluari:ſꝫ poſtea iuētꝰ
ē ibi latēs ⁊ adductꝰ ad
iehu:⁊ ꝑcuſſus gladio:
vt bꝛ̄.ij.paly p̄.ca.xxij.
p In aſcenſu gaber.in
loco illo fuit adductꝰ ip
ſi iehu:⁊ percuſſus ⁊ ſic
vulneratꝰ fugit in ma/
geddo:⁊ ibi fuit moꝛtu/
us.vt hic dr̄. q An/
no vndecimo ioꝛā filij a
chab ⁊c̄.dicēdū q̄ ioꝛā
pr̄ huiꝰ ochozie circa fi/
nē vite fuit ꝑcuſſuſ alui

ſuum coꝝ:⁊ dicat vadēe. Recte ne
ſūt oia? Abiit ergo q aſcēderat cur
rū i occurſū eiꝰ. Et ait. Hec dicit
rex. Pacata[f] ſūt oia. Dixitqꝫ iehu
Quid[f] tibi ⁊ paci? Trāſi[g] ⁊ ſeq̄re
me. Nūciauit qꝫ ſpeculatoꝛ dicēſ
Uenit[b] nūciꝰ ad eos ⁊ nō reuertiť
Miſit etiā currū equoꝝ ſcdm: ve/
nitqꝫ ad eos:⁊ ait. Hec dicit rex.
Nūqd pax ē? Et ait iehu. Quid
tibi ⁊ paci. Tranſi ⁊ ſequere me.
Nūciauit aūt ſpeculatoꝛ dicens.
Uenit vſqꝫ eos:⁊ n̄ reuertiť. Eſt
aūt inceſſus q̄i iceſſus iehu filij nā/
ſi. Preceps[i] eīn gradiť. Et ait io
rā. Iungite currū. Iūxerūtqꝫ cur
rū eiꝰ. Et[k] egreſſus ē ioꝛā rex iſrľ ⁊
ochozias rex iuda ſinglī i curribꝰ
ſuis. Egreſſiqꝫ ſūt i occurſū iehu
⁊ iuenerūt eū in agro naboth iezra
helite. Cūqꝫ vidiſſꝫ ioꝛā iehu di/
xit. Pax eſt iehu. At ille reſpōdit
Que[l] pax? adhuc foꝛnicatōes ie/
zabel mr̄is tue:⁊[m] veneficia eius
multa vigēt. Cōuertit āt ioꝛā ma
num ſuā:⁊ fugiēs ait ad ochoziā:
Inſidie ochozia. Poꝛro iehu te/
tēdit arcū manu:⁊ ꝑcuſſit ioꝛā int
ſcapulas:⁊ egreſſa ē ſagitta p coꝛ
eiꝰ:ſtatiqꝫ coꝛruit i curru ſuo. Di/
xitqꝫ iehu ad badacher ducem.
Tolle ꝓiice eū i agro naboth iez
rahelite. Memini eī qn̄ ego ⁊ tu ſe
dētes i curru ſequebamur achab
pr̄ez huiꝰ:q̄ dn̄s onꝰ hoc leuaue/
rit ſup eū dicēs. Si nō ꝓ ſāguine
naboth ⁊ ꝓ ſāguie filioꝝ eiꝰ queꝫ
vidi heri ait dn̄s:reddā tibi i agro
iſto dicit dn̄s. Nūc ergo tolle ⁊ ꝓ

dolore inſanabili:vt bꝛ̄.ij.paralypo.xxi.⁊ ſic viuēte patre regnauit per
ānū.⁊ iō qn̄ dr̄ hic q̄ cepit regnare āno.xi.reg̃ ioꝛā intelligiť de regno
eiꝰ viuēte pr̄e. Qꝺ aūt dr̄ ſupꝛa q̄ cepit regnare āno.xij.intelligēdū eſt
de regno eiꝰ pꝰ moꝛtē patris r Uenitqꝫ iehu in iezrabel. Hic deſcri
bitur occiſio iezabel regine cū dr̄. s Poꝛro iezabel intro.eiꝰ au.de.
ocu.ſuos.i.faciē ſuā fucauit. t Et oꝛnauit ca.ſuū. vt eēt gratioſioꝛ i
ꝯſpectu iehu. v Nūquid pax pōt eē zābꝛi qui intꝼe.dn̄m ſuū.qꝺ ex/
ponūt doctoꝛes noſtri cōiter negatiue.i.ſicut ille n̄ habuit pacē:nec tu
habebis.ſed h̄ expoſitio nō ꝯcoꝛdat lr̄e p̄cedēti.qꝛ oꝛnauerat ſe:vt iue
niret gr̄am apꝺ eū:⁊ iō nō eſt ꝟiſiľe q̄ diceret ſibi ꝟbū pungitiuū:⁊ iō
hebꝛei ſic exponūt. Nūqd pax eſt.⁊ ibi ſit pūctꝰ:⁊ ē ſenſus:rogo vt ha

beas pacēz mecū. Et ſequiť zambꝛi interfecit dn̄m ſuū.q.d. iſtꝺ
nō eſt nouū q̄ interfeciſti ioꝛā dn̄m tuū:qꝛ zābꝛi ſilr̄ fecit:⁊ tūc re
gnauit i pace:⁊ poſt eū filiꝰ achab.q̄i diceret ſic poterit eſſe tibi.
x Que eſt iſta.in hebꝛeo habeť. Quis mecū.i.de parte mea
y Et inclinauerūt ſe ad eū duo eunuchi.facto oſ̄dētes q̄ vellēt
obedire ei.

iice eū i agro iuxta ꝟbū dn̄i Ocho
zias[n] aūt rex iuda vidēs hoc: fugit
p[o] viā domꝰ horti:ꝑſecutuſqꝫ eſt
eū iehu ⁊ ait. Etiā hunc ꝑcutite in
curru ſuo. Et ꝑcuſſerūt eū in[p] aſcē/
ſu gaber q ē iuxta ieblaā. Qui fu/
git i mageddo ⁊ moꝛtuꝰ ē ibi. Et
ipoſuerūt eū ſui eiꝰ ſup currū ſuū
⁊ tulerūt i hierlm ſepelierūtqꝫ i ſe
pulcro cū pr̄ibꝰ ſuis in ciuitate da
uid. anno[q].xi.ioꝛā filii achab regiſ
iſrľ regnauit ochozias ſup iudam:
venitqꝫ[r] iehu i iezrahel. Poꝛro[s]
iezabel introitu eiꝰ audito ꝺpinxit
ocľos ſuos ſtibio:⁊[t] oꝛnauit caput
ſuū:⁊ reſpexit p feneſtrā:igredien
tē iehu p poꝛtā:⁊ ait. Nūqd[v] pax
pōt eē zābꝛi:q interfecit dn̄m ſuū?
Leuauitqꝫ iehu faciē ſuā ad fene/
ſtrā:⁊ ait. Que[x] ē iſta. Et[y] iclina/
uerūt ſe ad eū duo vľ tres eunuchi
⁊ dixerūt. Hec ē illa iezabel. At ille
dixit eis Precipitate[z] eā deoꝛſum
Et p̄cipitauerūt eā. Aſpſuſqꝫ ē ſā/
guine paries:⁊ eq̄rū vngule ꝯcul
cauerūt eā. Cūqꝫ itrogreſſus eſſꝫ
vt comederet biberetqꝫ ait. Ite ⁊
videte maledictā illaꝫ ⁊ ſepelite
eā:qꝛ filia regis ē. Cūqꝫ iſſent vt
ſepelirēt eā:nō iuenerūt niſi calua/
riā ⁊ pedes ⁊ ſūmas manus. Re
uerſiqꝫ nūciauerūt ei. Et ait iehu.
Sermo[a] dn̄i ē quē locutꝰ ē p ſuū
ſuū heliā theſbitē dicēs. In agro
iezrahel comedēt canes carnes ie
zabel. Et erūt canes iezabel ſicut
ſtercꝰ ſup faciē terre in agro iezra/
hel:ita vt p̄tereūteſ dicant. Hec/
cine[b] eſt illa iezabel.

z Precipitate eā
qꝛ fuerat cā ⁊ oꝛi
rigo oīm maloꝝ
ꝓpter que domꝰ
achab erat extmi
nanda.
a Sermo dn̄i ē
quē locutꝰ ē ⁊c̄.
vt habeť.ſ.iij.li.
capľo.xxi.
b Heccine ē illa
iezabel.admiran
tes eiꝰ deiectionē
⁊ punitioneꝫ.
In capitľo no
no vbi dr̄ in po/
ſtilla. Et ideo he
bꝛei ſic exponunt
Nūquid pax eſt
⁊ ibi ſit pūctꝰ ⁊c̄.
Additio.
In hebꝛeo
hꝛ̄. Nūqd
pax ē zābꝛi:qui i
terfecit dn̄m ſuuꝫ
Un̄ attendēdū ē
q̄ zambꝛi vere in
terfecit dn̄m ſuū
ſed h̄ nō habuit
durati̇ōꝫ nec bo
nū exitū.qꝛ ſtatiꝫ
fuit igne ꝯbuſtꝰ
nec regnauit niſi
ſeptē diebꝰ tātuꝫ
Amri ꝟo nō intꝼ/
fecit dn̄m ſuū.tū
qꝛ zambꝛi n̄ erat
dn̄s ipſius amri
qꝛ ꝓditoꝛie vſur
pauit regnū.tum
qꝛ amri nō inter/
fecit ipm̄ zābꝛi ſꝫ
ipe zābꝛi cōbuſſit
ſe ipꝫ:que oia pa
tēt.ſ. in iij. libꝛo
xvi.capľo. Unꝺ
expoſitio hebꝛeo
rū i h̄ loco nō va
let. p̄ qꝛ fundať
ſup falſam lr̄am
qꝛ nō dixit amri:
ſed zambꝛi:vt di/
ctū ē.ſcꝺo qꝛ am
ri non interfecit
dn̄ꝫ ſuū:vt dictū

eſt:vn̄ expoſitō cōis doctoꝝ noſtroꝝ eſt tenēda:nec ēt diſcoꝛdat
cū lr̄a p̄cedēti:cuiꝰ rō eſt.Nā iezabel oꝛnauerat caput ſuū ⁊c̄. n̄
vt appareret gratioſioꝛ iehu.ſꝫ in eiꝰ ꝯtēptū:⁊ ex quadā deſpe/
ctiōe ⁊ ſuꝑbia.vidēs eīn q̄ nō erat locꝰ pacificandi:voluit eum
i facie contemnere ⁊ vituꝑare:induēdo ſe honoꝛabiliter habitu
⁊ pꝛenoſticādo ſibi:q̄ taliter ei ꝯtingeret ſicut zābꝛi.vn̄ dixit ꝓ/
ut in hebꝛaica lr̄a hꝛ̄. Nūquid pax fuit zābꝛi qui interfecit dn̄m
ſuū.q.d.nō:⁊ p ꝯn̄s ſic ꝯtingat tibi qui intꝼeciſti dn̄m tuū:nec ē
admirādū de audacia iezabel:qꝛ ſm̄ vegetiū de re militari. Cuꝫ
nihil ſpei ſupeſt ſumit arma foꝛmido:qꝛ ſepe ꝯtingit deſperatis
vt ꝓrūpāt i ꝟba ignominioſa ꝯtra affligētes:ſꝫ nō poſſint eua/

dere manꝰ coꝝ:p̄
ſm̄ cū tales de/
ſperati ſint ſuper
bi ſicut iezabel.
Replica.
In ca.ix. po/
ſtillatoꝛ ad/
ducit expoſitiōꝫ
hebꝛeoꝝ ſup illo
Nūquid pax eſt
zābꝛi.quā repꝛo
bat Burg.⁊ bn̄
ſoluitqꝫ argumē
tū poſtil.ꝯtra cō
munē doctoꝝ ex
poſitionē factuꝫ
ſatis ꝯpetēter.⁊
ſignū ē:q̄ poſtil/
latoꝛ illā expōeꝫ
hebꝛeoꝝ adduxit
ſolū recitādo nō
appꝛobando.
Capitulū.x.
Rant aūt
achab.de
ſcrpta oc/
ciſiōe p̄ncipaliuꝫ
pſonarū:hic ꝯn̄r
deſcribiť occiſio
ſecūdariarū.⁊ p̄
filioꝝ ioꝛaꝫ.ſcꝺo
fratꝝ ochozie.ibi
Cūqꝫ veniſſꝫ.ter
cio ſacerdotū ba
al.ibi.Cōgrega/
uit ĝ.quarto ſub
diť remuneratio
operū.ibi. Dixit
aūt.Circa p̄muꝫ
diciť. a Erāt
aūt achab.lxx.fi
lij.i.nepotes. vt
dicūt aliq̄ qꝛ erāt
filij ioꝛam filij a/
chab:⁊ hoc mō
labā vocauit ne/
potes filios ſuoſ
i.filioſ ⁊ filias ia
cob.Gen̄.xxxi.
Alij ꝟo dicūt q̄
erāt filij achab ⁊
frēs ioꝛā ipo iuni
oꝛes b Et ad
nutricios achab
i.filioꝝ achab
c Qui hētis fili
os ⁊c̄. Dicūt ali/
q̄ ⁊ ꝓbabiliť q̄
ironice loquebať
qꝛ ſic pꝫ ex.ſ.di/
ctū ioꝛā iuerat i ra
moth galaad cū
exercitu ⁊ ocho/
zias rex i uda cū
eo:⁊ iō n̄ ē ꝟiſiľe
q̄n eq̄ ⁊ currꝰ et
cetā q̄ ꝑtinēt ad
bellū illuc ducta
fuiſſēt:ſ altē q̄rū
ad maioꝛē partē
⁊ melioꝛeꝫ ⁊ oīa
iſta hēbat Iehu
⁊ p talē modūlo

Capitulum.x.

Rāt[a] aūt achab ſeptua/
gita filii i ſamaria. Scri/
pſit ergo iehu lr̄as:⁊ mi
ſit in ſamariā ad optiates ciuitatis
⁊ ad maioꝛes natu:⁊[b] ad nutricios
achab:dicēs. Statiꝫ vt accepitis
lr̄as has q[c] habetis filios dn̄i vr̄i ⁊
currꝰ ⁊ eq̄s ⁊ ciuitates firmas ⁊ ar
ma:eligite melioꝛē ⁊ eū q vob pla
cuerit de filijs dn̄i vr̄i:⁊ euꝫ ponite
ſup ſoliū pr̄is ſui:⁊ pugnate ꝓ do
mo dn̄i vr̄i. Timuerūt illi vehem̄
ter ⁊ dixerūt. Ecce duo reges nō
potuerūt ſtare coꝛā eo:⁊ quō nos
valebimꝰ reſiſtere? Miſerunt er/
go p̄poſiti domꝰ ⁊ p̄fecti ciuitatis
⁊ maioꝛes natu ⁊ nutricij ad iehu
dicētes. Serui tui ſumꝰ quecūqꝫ
iuſſeris faciemꝰ nec ꝯſtituemꝰ no/
bis regē Quecūqꝫ tibi placēt fac
Reſcripſit aūt eis lr̄as ſcꝺo dicēſ
Si mei eſtis ⁊ obeditis mihi: tolli
te capita filioꝝ dn̄i vr̄i:⁊ venite ad
me hac eadē hoꝛa cras i iezrahel.
Poꝛro filii regis ſeptuaginta vi/
ri apꝺ optimates ciuitatis nutrie/
bāť. Cūqꝫ veniſſent lr̄e ad eos:tu
lerūt filios regis ⁊ occiderūt ſeptu
aginta viros:⁊ poſuerūt capita eo
rū in cophinis:⁊ miſerūt ad eū in
iezrahel. Uenit aūt nūciꝰ:⁊ indi/
cauit ei dicēs. Attulerūt capita fili
oꝝ regis. Qui r̄ndit. Ponite ea
ad duos aceruos iuxta itroitū poꝛ/
te vſqꝫ mane. Cumqꝫ diluxiſſꝫ:e/
greſſus ē ⁊ ſtās dixit ad oēꝫ pplm.
Iuſti eſtis. Si ego cōiuraui ꝯtra
dn̄ꝫ meū ⁊ interfeci eū qs[e] ꝑcuſſit
oēs hos? Uidete ergo nūc q̄m n̄
cecidit de ſmōibꝰ dn̄i i terrā quos
locutꝰ eſt dn̄s ſup domū achab:⁊
dn̄s fecit qꝺ locutꝰ ē i manu ſui ſui
helye. Percuſſit[e] igiť iehu oēs q
reliq erāt de domo achab in iezra
hel:⁊ vniuerſos optimates eiꝰ ⁊[f]
notos ⁊[g] ſacerdotes:donec non re
manerēt ex eo reliq̄e. Et ſurrexit:
⁊ venit in ſamariā. Cūqꝫ[h] veniſſꝫ
ad camerā paſtoꝝ in via iuenit[i] fra
tres ochozie regis iuda:dixitqꝫ ad
eos. Quinā eſtis vos? Qui r̄nde
rūt. Frēs ochozie regis ſumus:⁊
deſcēdimꝰ ad ſalutādos filios re/
gis:⁊ filios regine. Qui ait. Cō/
p̄hēdite eos viuos. Quos cū cō/
p̄hēdiſſet viuos:iugulauerūt eos
in ciſterna iuxta camerā.xlii.viros
⁊ nō reliqt ex eis quēq̄ꝫ. Cūqꝫ a/
biſſet inde:iuenit[k] ionadab filiū re/
chab i occurſum ſibi:⁊ bn̄dixit ei.
Et ait iehu ad eū. Nūqd ē coꝛ tu
um rectū cuꝫ coꝛde meo: ſicut coꝛ
meū cū coꝛde tuo? Et ait ionadab
Eſt. Si ē inqt:da mihi manū tuā
Qui dedit ei manū ſuā. At ille le
uauit eū ad ſe i currū:dixitqꝫ ad eū
Ueni mecū ⁊ vide zelū meū pꝛo
dn̄o. Et ipoſitū i curru ſuo duxit i
ſamariā Et ꝑcuſſit oēſ qui reliqui
fuerāt de achab i ſamaria vſqꝫ ad
vnū:iuxta ꝟbū dn̄i qꝺ locutꝰ ē per
heliā. Cōgregauit[l] ergo iehu oēꝫ
pplm: ⁊ dixit ad eos. Achab co/
luit baal parū:ego aūt colā eū am/
pliꝰ. Nūc igiť oēs ꝓphetas baal
⁊ vniuerſos ſuos eiꝰ ⁊ cūctoſ ſacer
dotes ipſiꝰ vocate ad me. Nullꝰ
ſit qui nō veniat. Sacrificium eīn
grāde ē mihi baal Quicūqꝫ deſu
erit:non viuet. Poꝛro iehu facie/
bat hoc inſidioſe:vt diſꝑderet cul
toꝛes baal. Et dixit. Sanctificate
diē ſolēnē baal. Uocauitqꝫ ⁊ mi/
ſit i vniuerſos termios iſrľ:⁊ uene/
rūt cūcti ſui baal. Nō fuit reſiduꝰ
ne unꝰ quidē qui nō ueniret. Et in
greſſi ſūt tēplū baal. Et repleta ē
domꝰ baal:a ſūmo uſqꝫ ad ſūmuꝫ
Dixitqꝫ his qui p̄erāt ſup ueſtes
Pꝛoferte[m] ueſtimenta uniuerſis
ſuis baal. Et ꝓtulerūt eis ueſtes
Ingreſſuſqꝫ iehu ⁊ ionadab filiuſ
rechab templuꝫ baal ait cultoꝛibꝰ
baal.ꝑquirite ⁊ uidete:ne quis foꝛ
te uobiſcum ſit ꝺ ſuis dn̄i:ſꝫ ut ſint
ſerui baal ſoli. Ingreſſi ſūt igitur
ut facerēt uictimas ⁊ holocauſta:
iehu autem p̄parauerat ſibi foꝛis
octogita uiros et dixerat eis. Qui
cunqꝫ fugerit de hoībꝰ his quos
ego adduxero in manus ur̄as: aia
eiꝰ erit ꝓ aia illiꝰ. Factū ē āt cū cō
pletū eēt holocauſtū:p̄cepit iehu
militibꝰ ⁊ ducibꝰ ſuis. Ingredimi
⁊ percutite eos. Nullus euadat.

quēdā inſinuabat q̄ nō
poſſēt ſibi reſiſtere. Ce/
tera patēt vſqꝫ ibi.
d Quis p.oēs hos vi
⁊c̄.q.di.nec ego p̄cipien
do nec vos exequēdo ſu
mus culpabiles:ſꝫ ma/
gis iuſti ⁊ laudabiles:
qꝛ de volūtate ⁊ māda/
to dn̄i factū ē. ſicut fuit
p hely ā p̄dictū: ⁊ mihi
iniūctū p eiꝰ diſcipulū:
vt dictū ē ca.p̄cedēti
e Percuſſit igiť iehu
oēs ⁊c̄.i.ꝺ eiꝰ genere
f Et notos. q̄ ſuſpecti
erāt ne fauerēt ſibi ⁊ ſue
ꝓgeniei. g Et ſacer
dotes:h̄ dr̄ h̄ p āticipa
tionē:qꝛ poſtea ſacerdo
tes baal intꝼecit.vt hꝛ̄.i
eodē ca. h Cūqꝫ ve
niſſꝫ.h̄ ꝯn̄r deſcribiť oc
ciſio amicoꝝ ioꝛā.ſ.fra/
trū ochozie:cuiꝰ mr̄ erat
ſoꝛoꝛ ioꝛā filij achab.et
h̄ ē qꝺ dr̄. Cūqꝫ veniſſꝫ
ad camerā paſtoꝝ.locꝰ
erat vbi ꝯueniebāt pa/
ſtoꝛes ad comedēdū et
doꝛmiēdū ꝓpe viam.
i Inuenit frēſ ochozie
i.ꝓpinquos:qꝛ erāt ne/
potes ſui:vt hꝛ̄.ij.para
lyp.ca.xxij. q̄ veniebāt
i ſamariā neſciētes moꝛ
tē ioꝛā ⁊ ochozie:qꝛ re/
gnū iuda vn̄ veniebāt
erat i pte auſtrali reſpe/
ctu ſamarie: ⁊ iezrabel
vbi ioꝛā fuerat occiſus
erat i pte aq̄lonari ⁊ fa/
ctū erat recēs: ita q̄ nō
erat adhuc lōge diuul/
gatū. Cetera patēt vſqꝫ
ibi. k Inuenit iona
dab filium rechab. iſte
enim cum ſuis viuebat
valde religioſe non ha/
bētes agros vel vineas
nec bibentes vinum: in
tabernaculis pꝛo domi
bus habitantes.vt ha/
tur hier.xxxv.⁊ iō quia
erat zelatoꝛ diuini ho/
noꝛis:fuit cōiunctꝰ p a/
micicia cū iehu:qui ydo
latras ⁊ ydolatriā ꝓ vi/
ribus deſtruxerat
l Cōgregauit ergo.hic
ꝯſequenť deſcribiť occi
ſio ſacerdotū baal.⁊ qꝛ
occiſo ioꝛā multi de eis
fugerant ⁊ ſe abſconde
rant:eos cōgregauit ie
hu ſub ſimulatione: q̄
vellꝫ baal magnifice co
lere: ⁊ eius ſacerdotes
honoꝛare.⁊ parꝫ littera
vſqꝫ ibi m Pꝛoferte
veſtimēta ſuis baal.vt
p h̄ certiꝰ cognoſcerenť
q̄ eēnt intꝼiciēdi. cetera

Universidad de Salamanca. BGH.

patēt vſqꝫ ibi. n Et fecerūt ꝓ ea latrinas. in deteſtationē ydolatrie ⁊ vt locꝰ ille deſeruiret cōitati in hac neceſſitate o Veruntñ a pctis hieroboā ⁊c. qꝛ cultū vitulorꝫ ſuſtinuit ⁊ exercuit: ne regnū ſuū ad domū dauid reuerteretꝰ: ſm ꝙ hꝫ. ȝ. iij. li. ca. xij. p Dixit aūt dñs. Hic ꝯñr ponitꝰ remuneratio opuꝫ ⁊ p̄ ꝙtū ad bona: cū dꝛ. Dixit aūt dñs ad iehu. per ionā ꝓpham ſm ꝙ dicit ra. ſa. ꝙ ipſe vnxerat regē ad extermi nādā domū achab: ſicut dictū fuit in pncipio. ix. capl'i. q Filij tui vſqꝫ ad quartā gñationē ſedebūt ſup thronū iſrl' ſicut de domo achab fuerūt quatuor reges i regno iſrl' ſibi ſuccedētes ſ. amri: achab: ochozias ⁊ iorā: vt pꝫ ex ſupradictis: ſcḋo ponitꝰ remuneratio ꝙtū ad mala: cuꝫ dꝛ. r In diebꝰ illis ce. dñs te. ſup iſrl'. i. abominari facta eorꝫ: qꝛ iā diu durauerat cultꝰ vitulorꝫ ⁊ cū hoc multa alia mala pullulabant: ⁊ iō illud regnū pmiſſuꝫ ē affligi mltiplr p azabel regē ſyrie. ⁊ pꝫ littera

Capitulū. xi.

Thalia vō. poſtq̄ȝ deſcripta ſūt ea que acciderūt ſub regibꝰ iude p̄teritis hꝰ ꝯñr deſcribūtꝰ ea que facta ſunt ſub athalia: q̄ vſurpauit ſibi regnū iuda. ⁊ primo deſcribitꝰ hmōi vſurpatio: ſcḋo heredis debiti inſtitutō ibi. Anno aūt ſeptio. tercio athalie interfectio: ibi. Audiuit āt athalia quarto regꝫ inſtituti confirmatō: ibi. Pepigit ergo. Circa pmū dꝛ

a Athalia vō mrꝰ ochozie. Iſta eñ erat educata a parētibꝰ ydolatris ſcꝫ achab ⁊ iezabel ꝓpter qḋ erat nequiſſima intantuꝫ ꝙ libidine regnādi filios filij ſui interfecit: excepto Ioas q̄ erat minimꝰ ⁊ de nouo natus. ⁊ ꝓpter hoc poterat facilꝰ abſcondi.

b Eratqꝫ cū ea ſex annis clam in domo dñi. Erat eñ iſta iozabeth ſoror regis iorā defūcti ⁊ vxor ioiade pontificis qꝛ tribus ſacerdotalis ⁊ regia erāt commixte ex cauſis rationabilibꝰ ſicut dictū fuit Nu. cap. vlti. ⁊ iō facilꝰ potuit eū nutrire i domo dñi. Dicit aūt hic Ra. ſa. ꝙ puer ⁊ nutrix ſua fuerūt cuſtoditi in ſolario tēpli dñi: vbi nullꝰ audebat accedere niſi ſacerdotes ⁊ leuite qui cuſtodiebāt vaſa ſancta ibidē repoſita: ꝓpter qḋ melꝰ potuerūt ibi celari: ⁊ lꝫ alꝰs eſſet illicitū nutrici ⁊ puero ibi eſſe: licitū tñ fuit in tali neceſſitate: ſicut dauid ⁊ pueri eiꝰ comederūt panes ſacerdotales in neceſſitate poſiti: qḋ tñ alꝰs fuiſſet eis illicitū c Anno aūt. vij. Hic ꝯñr deſcribitꝰ veri heredis inſtitutio p ſollicitudinē ioiade pontificis querentis ad hoc aſſenſuꝫ ⁊ auxiliū pncipū nobiliū regni. cū dꝛ. d Pepigitqꝫ cū eis fedus ⁊c. vt iuuarēt eū fideliter in inſtitutiōe regꝫ debiti: qḋ fecerūt libenter: tū qꝛ quilibet naturaliter diligit dñm verū: tū quia diſplicebat eis mulieris imperium.

c Tercia ps vrm introeat ſabbato. ſ. determiato p ioiadā ⁊ pncipes ad inſtitutionē regis.

Percuſſeritqꝫ eos i ore gladij: ⁊ ꝓiecerūt milites ⁊ duces. Et iert in ciuitatē tēpli baal ⁊ ꝓtulerūt ſtatuā de phano baal: ⁊ ꝯbuſſerunt ⁊ ꝯminuerūt eā. Deſtruxerūt q̄ꝫ edē baal: ⁊[n] fecerūt ꝓ ea latrinas vſqꝫ i diē hāc. Deleuit itaqꝫ iehu baal de iſrl': verūtñ[o] a pctis hieroboā filij nabath q peccare fecit iſrl' ñ receſſit nec dereliqt vitulos aureos q erāt in bethel ⁊ in dan. Dixit[p] āt dñs ad iehu Quia ſtudioſe egiſti qḋ rectum erat ⁊ placebat i oculis meiſ: ⁊ oia que erāt i corde meo feciſti ꝯtra domū achab: filij[q] tui vſqꝫ ad q̄rtā gñatiōeꝫ ſedebūt ſuper thronū iſrl'. Porro iehu nō cuſtodiuit vt ambularet i lege dñi dei iſrael i toto corde ſuo. Nō eñ receſſit a pctis hieroboā: q peccare fecerat iſrl'. In[r] diebꝰ ill' cepit dñs tedere ſuper iſrael Percuſſitqꝫ eos azahel in vniuerſis finibꝰ iſrl': a iordane ꝯtra orientalē plagā: oēꝫ terrā galaath ⁊ gad: ⁊ rubē: ⁊ manaſſe: ab aroer q̄ ē ſup torrētē arnon ⁊ galaad ⁊ baſan. Reliq̄ āt verborꝫ iehu ⁊ vniuerſa q̄ fecit ⁊ fortitudo eiꝰ: nōne hec ſcripta ſūt i libro verborꝫ dierū regū iſrl'? Et dormiuit iehu cū prībꝰ ſuis ſepelierūtqꝫ eū in ſamaria: ⁊ regnauit ioachā filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Dies aūt q̄s regnauit iehu ſup iſrl' viginti ⁊ octo āni ſunt i ſamaria.

Caplm. xi.

Thalia[a] vero mrꝰ ochozie vidēs mortuū filiū ſuū ſurrexit ⁊ iterfecit oē ſemen regiū. Tollēs aūt ioſabeth filia regis iorā ſoror ochozie ioas filiū ochozie furata ē eū de medio filiorꝫ regis q interficiebātꝰ: ⁊ nutricē eiꝰ de triclinio: ⁊ abſcōdit eū a facie athalie vt nō interficeretꝰ: erat qꝫ[b] cū ea ſex ānis clā in domo dñi. Porro athalia regnauit ſup terrā ſeptē ānis. Anno[c] aūt ſeptio miſit ioiada ⁊ aſſumēs cēturiōes ⁊ milites introduxit ad ſe i templū dñi pepigitqꝫ[d] cū eis fedꝰ dñi ⁊ oñdit eis filiū regis: ⁊ p̄cepit illis dicēs. Iſte ē ſmo quē facere dētis. Tercia[e] pars vrm introeat ſabbato et[f] obſeruet excubias domꝰ regis. Tercia[g] aūt ps ſit ad portā ſeyr: ⁊ tercia ps ſit ad portā q̄ ē pꝰ habitaculū ſcutariorꝫ: ⁊ cuſtodietis excubias domꝰ meſſa. Due vō ptes e vobis oēs egrediētes[h] ſabbato cuſtodiant excubias domꝰ dñi circa regē: ⁊ vallabitis eū hñtes arma i manibꝰ veſtris. Si[i] quis aūt igreſſus fuerit ſeptū tēpli: iterficiatur[k]. Eritiſqꝫ cū rege itroeūte ⁊ egrediente. Et fecerūt centuriōes iuxta oia que preceperat eis ioiada ſacerdos. Et aſſumentes ſinguli uiros ſuos q ingrediebātꝰ ſabbatū cum his qui egrediebantꝰ ⁊ ſabbato uenerūt ad ioiadam ſacerdotē. Qui ḋdit eis haſtas ⁊ arma regis dḋ q̄ erāt i domo dñi. Et ſteterūt ſinguli hñtes arma i manu ſua a pte tēpli dextera uſqꝫ ad ptē ſiniſtrā altaris ⁊ edis circū regē Produxitqꝫ[l] filium regis: ⁊[m] poſuit ſup eū dyadema ⁊[n] teſtimoniū: feceruntqꝫ eū regē ⁊ unxerūt ⁊ plaudētes manu dixerūt. Viuat rex. Audiuit[o] aūt athalia uocē ppl'i currētis: ⁊[p] igreſſa ad turbas i tēplū dñi uidit regē ſtāteꝫ ſup tribunal iuxta morē: ⁊ cātores

f Et obſuet excubias domꝰ regis: ita ꝙ ex illa pte vbi manebat athalia nō poſſꝫ regi inſtituto inferri violētia.

g Tercia ps ſit ad portā ſeyr ⁊c. in illis eñ locis poſuit cuſtodias vñ po terāt hoīes itrare atriū ſacerdotū: vbi rex fuit coronatus

h Egredientes ſabbato. ſm ꝙ hꝫ. i. palypo. Dauid ampliās cultū dei ordinauit ꝙ eēnt. xxiiij. ſacerdotes ſub ſūmo ſacerdote qui ſuirent i templo ſucceſſiue p hebdomadas ⁊ ſic mutabantꝰ i ſabbato: ſic ⁊ turme leuitarū eis miniſtrantiū ⁊ cātorꝫ ⁊ ianitorꝫ: ita ꝙ ſabbato intrāte ſacerdote cū ſuis turmis: alꝰ qui miſtrauerat hebdomada p̄cedente egrediebatꝰ cū ſuis. ſabbato āt illo quo ioas fuit coronatꝰ ioiada retinuit eos q̄ debebāt exire cū intrantibꝰ: vt haberet maiorē populū ſecū ad defendendū regem

i Si quis autē ingreſ. fue. ſeptū tēpli. i. clauſuraꝫ atrij ſacerdotum qḋ erat circa templū. k Interficiatꝰ nō tñ intra atriū: ſꝫ extra. ſicut pꝫ infra de athalia: ⁊ loquitꝰ ioiada de intrantibꝰ atriū ꝯtra regē inſtitutū nō aūt de illis qui intrabāt ꝓ eo defendendo vel honorando. l Produxitqꝫ filiū reg. de ſolario tēpli ad atriū. m Et poſuit ſup eū diadema: quo reges coronabantꝰ. qḋ i templo ſeruabatꝰ. n Et teſtimoniū. i. legē i qua debebat rex iſtitutꝰ ſtudere ⁊ meditari ⁊ eā ſuare ⁊ facere obſuari

o Audiuit aūt. hꝰ ꝯñr deſcribitꝰ athalie occiſio: cum dꝛ. Audiuit aūt athalia vocē ppl'i currētis ꝓ ſolēnitate inſtituti regis.

p Et ingreſſa ad turbas in tēplū dñi: hꝰ videtꝰ eē ꝯ illud qḋ dictū eſt qḋ p̄ceptū erat centurionibꝰ: ꝙ nō permitterēt aliquē ingredi atriū: qui eſſet regi ꝯtrarꝰ. Dicēdū ꝙ athalia ſola fuit excepta: ⁊ iō pmiſſa fuit ingredi: tñ ſine comitiua: vt ſic facilꝰ ⁊ certius caperetꝰ ⁊ occideretꝰ: nō tñ intra atriū ne violaretꝰ: ſꝫ extra vt pꝫ in littera. a Et quicūqꝫ eā ſecutꝰ fuerit. ad ſibi fauēdum.

b Feriatꝰ gladio tāqꝫ p̄ticeps ſui criminis.

c Impegerūt eā per viā introitus equorꝫ. vſqꝫ eniꝫ ad illū locū poterant nobiles venire eqtando ad tēplū ⁊ ibi deſcēdētes ꝓcedebāt vltra peditādo

d Pepigit ergo Hic ꝯñr deſcribitur regis inſtituti ꝯfirmatio p fedꝰ initū. e Intꝰ deū ⁊ regē. vt domini legē fidelitꝰ obſeruaret

f Et inter pplm vt eēt pplus dñi veret ⁊ nō ficte

g Et intꝰ regē et pplm. vt ppl's eſſet fidelis regi: ⁊ rex fidelitꝰ ageret ea que eſſent bona ꝓ cōitate ppl'i

h Et poſuit cuſto. ſa. i domo domi. ne cū ide duceretꝰ rex ſolēnitꝰ ad domū ſuā: fieret ibi aliqd mali

i Et ſedit ſuper thronū regū. iſta ei erat ꝯſuetudo regis de nouo inuncti: vt hꝫ de ſalomone. ȝ. iij. li. ca. i. Caplꝫ. xij.

Anno ſeptimo. hic ꝯñr deſcribitur qd factum fuerit ſup regibꝰ iude athaliam ſequentibꝰ: ⁊ p̄ qd ſub ioas: ſecūdo qd ſub amaſia ⁊ alijs ſequētibus xiiij. Circa pmū deſcribitꝰ p̄ regni ioas ꝓſecutio: ſecūdo rgū iſrl' ſucceſſio. xiij. ca. Circa pmū oñditꝰ ꝓſperitas regni ioas ꝙꝫ diu vixit innocēter. ſcḋo aduerſitas qñ vixit iſolēter. ibi. Tūc aſcēdit. Tpe vō ꝓſperitatis fecit repari tēplū dñi: nō ꝙ indigeret repatiōe rōne antiq̄tatis ſeu debilitatꝫ: qꝛ ſalomon ꝯſtruxit illud ope valde forti ⁊ ſolēni. vt hꝫ. ȝ. iij. li. ca. vi. Et ꝯſūmatū fuit āno. xi. regni ſalomōis. Ab illo āt tpe vſqꝫ ad regnū ioas fluxerāt. cxxx. āni: ſꝫ magꝫ qꝛ athalia ydolatrix peſſima de tēplo abſtulerat illa que poterāt eē ad tēpli baal ornatū: igitꝰ circa hꝰ p̄ tēplū repari p̄cipitꝰ. ſcḋo mādatū negligitꝰ ibi. Igitꝰ vſqꝫ ad xxiij. tercio opꝰ p̄ficitꝰ. ibi. Cūqꝫ videret. Circa pmū dꝛ. b Fecitqꝫ ioas rectū ⁊c. p hꝰ innuitꝰ ꝙ ipſo mortuo male ſe habuit. vt poſtea dicetꝰ. c Verūtñ excel. nō abſtulit. lꝫ eñ nō eēt licitū imolari corā dño extra hierlm poſt tēpli edificationē: tñ hꝰ plures reges pmiſerūt ne ſeditio moueretꝰ i ppl'o ⁊ ne talia imolaret ydolis: ad qḋ erat ꝓnꝰ: oēꝫ pecuniam ſctōꝝ ⁊c. ſubditꝰ.

⁊ turbas ꝓpe eū: oēmqꝫ pplm terre letantē ⁊ canētē tubis: ⁊ ſcidit veſtimēta ſua clamauitqꝫ. Coniuratio ꝯiuratio. Precepit aūt ioiada cēturionibꝰ q erāt ſup exercitū: et ait eis. Educite eā extra ſepta tēpli: ⁊[a] qcūqꝫ eā ſecutꝰ fuerit: feriatur[b] gladio. Dixerat eñ ſacerdos nō occidatꝰ in tēplo dñi. Impoſueruntqꝫ ei manꝰ: ⁊[c] impegerunt eā p viā introitꝰ equorꝫ iuxta palatiū: ⁊ iterfecta ē ibi. Pepigit[d] ergo ioiada fedꝰ iter[e] deū ⁊ regē: ⁊[f] int pplm vt eēt ppl's dñi: ⁊[g] inter regē ⁊ populū. Ingreſſuſqꝫ ē ois ppl's terre tēplū baal: ⁊ deſtruxerūt aras eiꝰ ⁊ imagines ꝯtriuerūt valide. mathā q̄ꝫ ſacerdotē baal occiderunt coram altari. Et[h] poſuit ſacerdos cuſtodias in domo dñi: tulitqꝫ cēturiōes ⁊ celethi ⁊ pheleti legiōes ⁊ oēm pplm terre: ꝯduxerūtqꝫ regē de domo dñi. Et venerūt p viam porte ſcutariorꝫ in palatiū: ⁊[i] ſedit ſup thronū regum. Letatuſqꝫ ē ois ppl's terre: ⁊ ciuitas ꝯquieuit Athalia aūt occiſa eſt gladio i domo regis: ſeptēqꝫ annis erat ioas cū regnare cepiſſet.

Cap. xii.

Anno[a] ſeptimo Iehu regnauit Ioas. Quadraginta ānis regnauit i hieruſalē: nomē mrīs eiꝰ ſebia de berſabee. Fecitqꝫ[b] ioas rectū corā domino cūctis diebꝰ qbꝰ docuit eum ioiada ſacerdos: verūtñ[c] excelſa nō abſtulit. Adhuc eñ populꝰ imolabat ⁊ adolebat in excelſis incēſū Dixitqꝫ ioas ad ſacerdotes. Oēꝫ pecuniā ſanctorꝫ q̄ illata fuerit i tēplū dñi a p̄tereūtibꝰ que[d] offertꝰ ꝓ p̄cio aie: ⁊ quā ſpōte ⁊ arbitrio cordis ſui inferūt i tēplū dñi: accipiāt[e] illā ſacerdotes iuxta ordinē ſuum vt[f] inſtaurēt ſartatecta domꝰ ſi qd neceſſariū viderit iſtauratiōe. Igitur[g] vſqꝫ ad viceſimūtcrciū ānū regis nō inſtaurauerūt ſacerdotes ſartatecta tēpli. Vocauitqꝫ rex ioas ioiadē pōtificē ⁊ ſacerdotes: dicēſ eis. Quare ſartatecta nō inſtauratis tēpli? Nolite ergo amplꝰ accipe pecuniā iuxta ordinē vrꝫ: ſꝫ ad inſtauratōꝫ tēpli reddite eā. Prohibitiqꝫ ſūt ſacerdotes vltra accipere pecuniā a populo ⁊ inſtaurare ſartatecta domꝰ. Et tulit ioiada pōtifex gazophilatiū vnū: aperuitqꝫ foramē deſup: ⁊ poſuit illḋ iuxta altare ad dexterā ingrediētiū domū dñi: mittebātqꝫ in eo ſacerdotes q cuſtodiebāt oſtia oēm pecuniaꝫ que deferebatꝰ ad tēplū dñi Cūqꝫ[b] viderēt nimiā pecuniā eē i gazophylacio: aſcendebat[i] ſcriba regis ⁊ pōtifex: effūdebātqꝫ ⁊ numerabāt pecuniā: que inueniebatꝰ i domo dñi: ⁊[a] dabāt eā iuxta numerū atqꝫ mēſurā i mān eorꝫ q p̄erāt cemētariis domꝰ dñi. Qui ipēdebāt eā i fabris lignorꝫ ⁊ in cementariis his q opabātꝰ i domo dñi ⁊ ſartatecta faciebāt: ⁊ i his q cedebāt ſaxa: ⁊ vt emerēt ligna ⁊ lapides q excidebātꝰ: ita vt ipleretꝰ iſtauratio domꝰ dñi i vniuerſis que idigebāt expēſa ad muniēdā domū Verūtñ[b] nō fiebāt ex eadem pecunia hydrie tēpli dñi ⁊ fuſcinule ⁊ thuribula ⁊ tube ⁊ oē vas aureū ⁊ argēteū de pecunia que iferebatꝰ i tēplū dñi His eñ qui faciebāt opꝰ dabatur vt iſtaurareꝰ tēplū dñi. Et non fiebat rō his hoibus qui accipiebāt pecuniā vt diſtribuerent eā artificibus: ſꝫ in fide tractabant eaꝫ. Pecuniaꝫ vō ꝓ delicto ⁊ pecuniaꝫ ꝓ pctis nō inferebant i tēplū dñi: qꝛ

d Que offertꝰ ꝓ peccato aie ⁊ quā ſponte ⁊c. ordinauit eñ Ioas: ꝙ a viris qui erāt a. xx. annis ⁊ ſupra qui poterāt ad bella ꝓcedere ſolueretꝰ dimidiꝰ ſiclꝰ argēti a quolibet: ⁊ iſtud vocatur p̄ciū aie: ⁊ vltra hꝰ illi qui erāt potētiores ⁊ deuotiores offerebātꝰ ſꝫ ꝙ eis placebat: ⁊ iſta vocatꝰ pecūia ſpōte data ⁊ ex arbitrio volūtatꝫ ⁊ ex iſtis debebat reparari tēplū: qꝛ neutra pecunia erat de iure ſacerdotū ⁊ leuitarū. f Vt iſtaurēt ſartatecta tēpli. i. fiſſuras que idigebāt repatione: maxie in tectꝫ tēpli: que erāt magꝫ expoſita imbribꝰ ⁊ vētis: ⁊ dꝛ ſartatectū a ſartio is. qḋ facit ſartū i ſupio ⁊ tectū tecti. e Accipiāt illā ſacer. ſm ordinē. i. ſm ꝙ fuerit ad hec ordinati. g Igitꝰ vſqꝫ ad. xxiij. Hic ꝯñr ponitꝰ negligētia p̄dicti p̄cepti: ⁊ remediū ꝯtra hꝰ p regē ⁊ pōtificē ⁊ patꝫ lr̄a. h Cūqꝫ viderēt Hic ꝯñr ponitꝰ pfectio opis ex pecunia a ppl'o accepta cū dꝛ. Cūqꝫ viderēt nimiā eē pecūiaꝫ i gazophilatio: ita ꝙ idigebat euacuatiōe: vt ſic alia pecūia ibidē reciperetur i Aſcēdebat ſcri. re. ⁊ pōtifex: vt negotiū certiꝰ fieret ⁊ abſqꝫ ſuſpiciōe. a Et dabāt eā ⁊c. vt inſtauratio domꝰ dñi ꝯpleretꝰ. ⁊ patet littera vſqꝫ ibi

b Verūtñ nō fiebāt ex eadē pe. hydrie. ⁊ hꝰ eſt dictū ꝙ illa pecunia nō erat ad hoc ordinata ſꝫ ad repatione tēpli vt dictū eſt: verūtñ qꝛ ꝯpleto illo ope remāſit aliqua ps pecunie. de illa fctā ſūt aliqua vaſa tēpli aurea ⁊ argentea: vt habetꝰ. ij palyp. cap. xxiiij. Cetera patēt in littera.

c Tūc aſcēdit azabel. hic ꝺſcribitꝰ aduerſitas regni: qñ ioas cepit viuere inſolēter: qꝛ mortuo ioiada pncipes volētes regi adulari exhibuerūt

Universidad de Salamanca. BGH.

ſibi honores ſoli deo debitos quib⁹ acquieuit rex i h' vſurpãs ſibi ho norẽ diuinũ. qḋ cũ argueret zacharias fili⁹ ioiade: de mãdato regis la pidat⁹ fuit in atrio dñi. vt hʒ .ij. paralyp. ca. xxiiij. Dicit aũt ra. ſa. ꝙ hic pncipes dixerũt regi ꝙ eſſet dign⁹ honore diuino: q̄ꝛ ſex ãnis fuerat in templo dñi nutrit⁹: qḋ nõ fuiſſet niſi in eo eẽt aliq̄d diuinũ: q̄ꝛ ſi aliq̄s intraſſet locũ illũ etiã p momentũ tp̄is: preterea illos qui hẽbãt loci cu/ ſtodiã erat i p̄iculo mor/ tis: quib⁹ rex acquieuit in pſone ſue ꝛ regni ſui detrimẽtũ: ꝓpter qḋ a deo punitus fuit p̄ affli ctione. ꝛ ſcḋo morte ibi Surrexerũt aũt. Circa p̄mũ dr̄. c Tũc aſcen dit azabel. i. poſtꝗ̄ rex vſurpauerat ſibi hono rẽ diuinũ mõ p̄dicto: et interfecerat zacharia. d Et pugnabat ꝯtra geth ꝛc. Iſta ciuitas e/ rat in terra philiſtinoꝝ. e Cepitq̄ȝ eã. ꝛ dixerit faciẽ ſuã ꝛc. ij. Paraly. xxiiij. dr̄ ꝙ ioas cũ ma/ xima multitudine exiuit ꝯtra ſyros: ꝛ a modi/ co ppl'o fuit debellatuſ ꝛ ppl's ei⁹ occiſus pro magna pte ꝛ ipſemet vi liter tractat⁹: ꝓpter qḋ ad ſuã liberationẽ tradi dit ea que ſi licebat: qḋ notat̃ cũ dr̄. f Que cõſecrauerat ioſaphat ꝛc. illa em̄ que ſemel e/ rãt ꝯſecrata dño nõ po terant vltra alijs vſib⁹ applicari. vt hʒ Leuit. vlti. g Surrexerunt aũt. Hic pñr addit̃ pe/ na mortis: q̄ꝛ addiderat pctã pctis: cum dicit̃ b Percuſſerũtq̄ȝ ioas i domo mello. i. in p̄pa domo: illũ em̄ locũ edi/ ficauit ſalomõ ad dila/ tationẽ hitatiõis vxoꝛ ſue: ſicut dictũ fuit. ſ. iij li. xi. ca. i Ioſachar naq̄ȝ ꝛc. iſte em̄ fuit a/ monites: ꝛ ſoci⁹ ſu⁹ mo abites vt hʒ .ij. palypo. xxiiij. qḋ diuino iudicio factũ fuit vt dicit Ra. ſa. vt a filijs i pctõ occide ret. Ioas ãt fuit valde ingrat⁹ bñficijs ioiade cui⁹ filiũ interfecit: vt di ctũ eſt: ꝛ eodẽ mõ amonite ꝛ moabite qui deſcẽderũt de loth fuerũt val de ingrati beneficijs abrae qui expoſuit ſe piculo pugnãdo ꝯtra q̄nq̄ȝ reges vt liberaret loth de manib⁹ coꝛ: vt hʒ Gen̄. xiiij. Põt etiã dici ꝙ fuerũt valde ingrati ipſi ioas: q̄ꝛ cũ eẽnt extranei fecerat eos ſibi fami/ liares et valde potẽtes in regno ſuo. k Et ſepelierũt eũ cũ pa. ſuis ꝯtũ ad locũ in gñali. ſ. in ciuitate dauid. nõ tñ cũ p̄rib⁹ ſuis ꝯtũ ad lo cũ ſepulture in ſp̄ali: q̄ꝛ nõ fuit ſepult⁹ i ſepulcris regum: vt habetur. ij. Paralypo. xxiiij. Caplm. xiij.

Anno. xxiij. Hic pñr deſcribit reguȝ iſrl' ſucceſſio: ꝛ ſcḋo Heliſei mors ꝛ tumulatio: ibi. Heliſe⁹ aũt. Circa p̄mũ p̄ ponit ioachã regis iſrael malicia cũ dr̄. b Et fecit ma. co. dño. ꝛ ſubdit̃ ſe/ quẽs pena cũ dr̄. c Irat⁹ eſt fu. dñi ꝯtra iſrael. i. rigoꝛ iuſticie diuie ad punitionẽ culpe: ꝛ addit̃ ipſi⁹ ioachã puña cũ decente pena cũ dici tur. Deprecatuſq̄ȝ eſt ioachã ꝛc. ſequit̃. d Et dedit dñs ſal uatorẽ iſraeli. Quis aũt fuerit iſte ſaluator ſcriptura nõ exp̄mit: ꝛ iõ circa h' varie dr̄. Dicit em̄ ra. ſa. ꝙ fuit ioas fili⁹ ioachã qui pcuſſit ter ſyriã: vt hʒ .j. eodẽ ca. ſȝ h' nõ ꝯſonat littere ſequẽti: q̄ꝛ ille tres pcuſſiones fuerunt poſt mortẽ ioachã: hic aũt dicit̃ de ipſo. Et liberat⁹ eſt de manu regis ſyrie ꝛc. ꝓpẽ qḋ oportet dicere ꝙ iſte ſaluator ei da tus fuit in vita ip ſius. Põt igitur ꝯuenienter dici ꝙ iſte ſaluator fuit angel⁹ regni iſrl' p lat⁹: q̄ꝛ ãgeli ſin/ gulis regnis pla ti, pcurãt bonuȝ regnoꝝ ſue cuſto die ꝯputatoꝝ, vt hʒ Dan̄. x. ꝓpter qḋ iſte angel⁹ de ordinatiõe diuia impediuit exitũ ꝯtra ioachã con ſurgere bella. ita ꝙ quis non ha beret ppl'm ꝛ vir tutẽ reſiſtendi ad uerſarijs. ſm ꝙ ſubdit̃. ſ. Et non ſunt derelicti ioa chaz a ppl'o niſi q̄nq̄genti equites ꝛc. tñ v'tute ãge li hoib⁹ occulte fuerũt adverſarij ei⁹ repſſi p timo rẽ eis imiſſũ. vel alio mõ ita ꝙ di/ miſerũt ioacham ꝛ ppl'm ei⁹ in pa ce. ꝛ in hoc ꝯcor dat dictum ioſe/ phi dicẽtis ꝙ do min⁹ ꝯceſſerit ei euadere pericula belli. Uerũtñ nõ receſſerũt a pctis dom⁹ hieroboã colendo vitulos ne ppl's iſrl' redi ret ad regnũ da/ uid ſi aſcẽderẽt i hierl'm adorare. e Siquidẽ ꝛ lu cus remãſit in ſa maria. h' erat de reliquijs cultus baal. vitul'ei au rei nõ erãt in ſam aria. ſed i dan ꝛ bethel. ſicut dictũ fuit. ſ. iij. li. xij. ca. ſȝ in ſamaria fuerat tẽplũ baal qḋ deſtruxit iehu. ſicut hʒ ſ. x. ca. ſȝ luc⁹ qui erat plantat⁹ ꝓpe illḋ templũ i quo exercebat̃ luxuria. remãſerat ꝯtra legis mãdata. que p̄cepit lucos excidi. ſȝ cut ꝛ tẽpla ydoloꝝ ſubuerti. Cetera patẽt in littera vſq̄ȝ ibi. f Et foꝛ. ei⁹ quõ pugna. ꝯtra amaſiã. de qua pugna dicet̃ magi ca. ſequẽti. g Heliſe⁹ aũt. Hic pñr deſcribit̃ mors heliſei ꝛ ei⁹ tumulatio. ꝛ p̄ deſcribit̃ ſignũ ab eo datũ cũ eſſet morti pro pinqu⁹. ſcḋo cũ iã eẽt mortu⁹. ibi. Mortu⁹ eſt igit̃. Circa p̄muȝ dr̄. h Deſcẽditq̄ȝ ad euȝ ioas rex iſrl' ꝛ flebat. q̄ꝛ vita heliſei multũ valebat ad defenſionẽ ſui regni. i Currus iſrael ꝛ au/ riga eius. exponatur ſicut. ſ. ca. ij. cui compaſſus heliſe⁹ dixit, k Pone manũ tuã ſuper arcbum. ad tendendum ipſum.

ſacerdotũ erat. Tũc[c] aſcendit aza hel rex ſyrie ꝛ[d] pugnabat contra geth. Cepitq̄ȝ eã ꝛ dixerit faciem ſuã vt aſcẽderet in hierl'm. Quã obrẽ tulit ioas rex iuda oia ſanctifi cata q̄[f] cõſecrauerat ioſaphat ꝛ io rã ꝛ ochozias p̄res ei⁹ reges iuda ꝛ q̄ ipſe obtulerat ꝛ vniuerſũ argẽ tũ qḋ inueniri potuit i theſauris tẽ pli dñi ꝛ i palatio regis: miſitq̄ȝ a zaheli regi ſyrie: ꝛ receſſit ab hieru ſalẽ. Reliq̄ aũt ſmonũ ioas ꝛ vni uerſa q̄ fecit: nõne hec ſcripta ſũt i libro vboꝝ dierũ regũ iuda? Sur rexerũt[g] aũt ſui ei⁹ ꝛ ꝯiurauerũt in ter ſe: pcuſſerũtq̄ȝ[h] ioas i domo mel lo in deſcẽſu ſela. Ioſachar[i] nãq̄ȝ fili⁹ ſemath: ꝛ iozabat fili⁹ ſomer ſui ei⁹ pcuſſerũt eũ: ꝛ mortu⁹ eſt. Et[k] ſepelierũt eũ cũ p̄rib⁹ ſuis i ci uitate dauid: regnauitq̄ȝ amaſias fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. Caplm. xiij.

Anno[a] viceſimotcio ioas filij ochozie regis iude re gnauit ioachã filius iehu ſup iſrl' in ſamaria decẽ ꝛ ſeptẽ an nis: ꝛ[b] fecit malũ corã dño. Secu tuſq̄ȝ ẽ pctã hieroboã filij nabath q peccare fecit iſrl': ꝛ nõ declinauit ab eiſ. Iratuſq̄ȝ[c] eſt furoꝛ dñi ꝯtra iſrl': ꝛ tradidit eos i mãu azahel re gis ſyrie: ꝛ in manu benadab filij azahel cũctis dieb⁹. Dep̄cat⁹ ẽ ãt ioachã faciẽ dñi: ꝛ audiuit eũ dñs. Uidit em̄ anguſtiã iſrl': q̄ꝛ attriue rat eos rex ſyrie. Et[d] dedit dñs ſal uatorẽ iſraeli: ꝛ liberat⁹ ẽ de manu regis ſyrie: habitauerũtq̄ȝ filij iſrl' i tabernaculis ſuis: ſicut heri ꝛ nu diuſterci⁹. Uerũtñ nõ receſſerũt a pctis dom⁹ hieroboã q peccare fecit iſrl': ſȝ in ipſis ambulauerunt. Siq̄dẽ[e] ꝛ luc⁹ pmãſit in ſamaria: ꝛ ñ ſũt derelicti ioachã de ppl'o ni ſi q̄nquaginta eq̄tes: ꝛ decẽ curr⁹ ꝛ decẽ milia peditũ. Interfecerat em̄ eos rex ſyrie ꝛ redegerat quaſi puluerem i tritura aree. Reliq̄ aũt ſmonũ ioachã ꝛ vniuerſa q̄ fecit ꝛ fortitudo ei⁹: nõne hec ſcripta ſũt in libro ſmonũ dierũ regum iſrl'? Dormiuitq̄ȝ ioachã cũ p̄rib⁹ ſuis ꝛ ſepelierũt eũ i ſamaria: regnauit q̄ȝ ioas fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. Anno triceſi moſeptio ioas regiſ iuda regnauit ioas fili⁹ ioachã ſup iſrael i ſama ria ſedecim ãnis: ꝛ fecit qḋ maluȝ eſt i ꝯſpectu dñi. Nõ dclinauit ab oib⁹ pctis hieroboã filij nabath q peccare fecit iſrael: ſȝ in ip̄is ambu lauit. Reliqua aũt ſmonũ ioas et vniuerſa que fecit: ꝛ[f] fortitudo e ius quõ pugnauerit ꝯtra amaſiaȝ regẽ iuda: nõne hec ſcripta ſũt i li bro ſmonũ dieꝛ regum iſrael. Et dormiuit ioas cũ p̄rib⁹ ſuis: hiero boã aũt ſedit ſup ſoliũ ei⁹. Porro ioas ſepult⁹ eſt i ſamaria cũ regib⁹ iſrael. Heliſe⁹[g] aũt egrotabat infir mitate qua ꝛ mortu⁹ ẽ. Deſcẽdit q̄ȝ[h] ad eũ ioas rex iſrael ꝛ flebat co rã eo: dicebatq̄ȝ: p̄r mi: p̄r mi: cur rus[i] iſrael ꝛ auriga eius. Et ait illi heliſe⁹. Affer arcũ ꝛ ſagittas. Cũ q̄ȝ attuliſſet ad eũ arcũ ꝛ ſagittas: dixit ad regẽ iſrael. Pone[k] manũ

l Suppoſuit heliſe⁹ ma. ſuas. ad oñdẽdũ ꝙ meritis ip̄i⁹ dabat̃ regi ſignũ victorie. m Aperi feneſtrã oriẽtalẽ. in illa pte erat regnũ ſyrie qḋ moleſtabat regnũ iſrl'. n Sagitta ſalutis dñi ꝛc. i. emiſſio hui⁹ ſagitte ſignat victoriã ꝓ ppl'o iſrl' ꝛ ꝯtra ſyros o Percute iaculo terrã. Iſta pcuſſio ꝯſignabat pcuſſionẽ ppl'i ſyrie a ppl'o iſrl'. vt pȝ ex ſequenti bus. p Si pcuſſiſſes q̄nquies aut ſepties ꝛc. erat em̄ reuelatũ heliſeo: ꝙ ſi rex multotiẽs pcute ret terrã abſq̄ȝ in terruptiõe: ꝙ to taliter diiceret ſy riã: nõ tñ hẽbat licentiã dicẽdi h' regi: ſȝ ſolũ vidẽ/ di quid faceret: vt per h' haberet certũ ſignũ q̄d fu turũ eẽt. iõ ſequit̃ q Nũc aũt pcu. eã tribus vicib⁹. ſpũs ei ſancti ꝛ tã git corda ꝓpha/ rũ eo mõ q vult: ꝛ iõ aliq̄n reuelat aliq̄d futurũ i ge nerali tñ: ꝛ poſt/ ea i p̄ticulari ſicẽ pȝ h' q̄ꝛ p̄ fuit reue latũ heliſeo ꝙ ſi rex multotiẽs p/ cuteret terrã dele ret ſyriã: nõ tñ fu it ſibi reuelatũ q̄ tiẽs eẽt pcuſſur⁹ ſȝ poſtꝗ̄ pcuſſe/ rat ter ꝛ ceſſaue/ rat: reuelatũ fuit heliſeo: ꝙ pcute/ ret ſyros tm̄ trib⁹ vicib⁹ ꝛ in bellis p̄ticularib⁹. r Mortu⁹ ẽ igi tur heliſeus. Hic ꝯſeq̄nter deſcribi tur ſignũ factũ p heliſeũ p⁹ mortẽ ei⁹ cũ ſubditur. s Qḋ cum teti. oſ. heli. re. ad de/ clarandũ merita ip̄i⁹ heliſei. ceta patẽt vſq̄ȝ ibi t Et regna. be. fi. ꝛc. ſic em̄ ſcribi tur h' i hebreo. ꝛ ita dicit hiero. ꝙ dȝ ſcribi. ille aũt benadab q̄ pceſ ſit azahel ſcribit̃ ꝓ b. in fine.

tuã ſup arcuȝ. Et cũ poſuiſſet ille manũ ſuã: ſuppoſuit[l] heliſe⁹ man⁹ ſuas manib⁹ regis ꝛ ait. A pi[m] fe neſtrã oriẽtalẽ. Cũq̄ȝ apuiſſet: di xit heliſe⁹. Iace ſagittã. Et iecit. Et ait heliſeus. Sagitta[n] ſalutis dñi: ꝛ ſagitta ſalutis cõtra ſyriam. Percutieſq̄ȝ ſyriã i aphec donec ꝯſumas eã. Et ait Tolle ſagittaſ q cũ tuliſſet: rurſũ dixit ei. Percu te[o] iaculo terrã. Et cũ pcuſſiſſȝ tri bus vicib⁹ ꝛ ſtetiſſȝ: irat⁹ ẽ vir dei ꝯtra eũ ꝛ ait. Si[p] pcuſſiſſes q̄nq̄es aut ſexies ſiue ſepties: pcuſſiſſes ſyriã vſq̄ȝ ad ꝯſũmationẽ. Nũc[q] aũt trib⁹ vicib⁹ pcuties eã. Mor tuus[r] eſt ergo heliſe⁹: ꝛ ſepelierũt eũ. Latrũculi aũt de moab venerũt i terrã in ipo ãno. Quidã ãt ſepe lientes hoiẽȝ viderũt latrũculos: ꝛ ꝓiecerũt cadauer in ſepulcro heli ſei. Qḋ[s] cũ tetigiſſet oſſa heliſei: reuixit hõ ꝛ ſtetit ſup pedes ſuos. Igit̃ azahel rex ſyrie afflixit iſrl' cũ ctis dieb⁹ ioachaȝ. Et miſert⁹ eſt dñs eoꝛ: ꝛ reuerſus ẽ ad eos ꝓpt̃ pactũ ſuũ qḋ hẽbat cũ abraã ꝛ yſa ac ꝛ iacob: ꝛ noluit diſpdere eos neq̄ȝ ꝓicere penit⁹ vſq̄ȝ i p̄ns tp̄s Mortu⁹ ẽ aũt azahel rex ſyrie: ꝛ[t] re gnauit benadab filius eius ꝓ eo. Porro ioas fili⁹ ioachã tulit vrbes de mãu benadab filij aſahel q̄s tu lerat de manu ioachã p̄ris ſui iure p̄lij. Tribus vicibus pcuſſit eum Ioas: ꝛ reddidit ciuitates iſrael.

Capitulum. xiiij.

In ãno[a] ſcḋo filij ioachã regiſ iſrl' r̄gnauit amaſias fili⁹ ioas regis iuda. xxv. ãnoꝛ erat cũ regnare cepiſſet. Uiginti aũt ꝛ nouẽ ãnis regnauit i hierl'm. No mẽ m̄ris ei⁹ ioaden de hierl'm: ꝛ[b] fecit rectũ corã dño: verũtñ[c] nõ vt dauid p̄r eius. Iuxta[d] oia q̄ fecit ioas p̄r ſu⁹ fecit: niſi hoc tm̄ ꝙ ex celſa nõ abſtulit. Adhuc em̄ ppl's adolebat ꝛ imolabat icẽſuȝ i excel ſis. Cũq̄ȝ[e] obtinuiſſȝ regnũ pcuſ ſit[f] ſuos ſuos q interfecerãt regeȝ p̄reȝ ſuũ: filioſ aũt eoꝛ q occiderãt nõ occidit: iuxta qḋ ſcriptũ ẽ i libro legis moyſi ſicut p̄cepit dñs dicẽs Nõ morient̃ p̄res ꝓ filijs neq̄ȝ filij ꝓ p̄rib⁹: ſȝ vnuſq̄ſq̄ȝ i pcõ ſuo mo rietur. Ipe pcuſſit edõ i valle ſali narũ decẽ milia. Et[g] app̄hẽdit pe trã i p̄lio vocauitq̄ȝ[h] nomẽ ei⁹ ieze chel[i] vſq̄ȝ i p̄ntẽ diẽ. Tũc[k] miſit a maſias[l] nũcios ad ioas filiũ ioachã filij iehu regis iſrl' dicẽs. Ueni[m] ꝛ videam⁹ nos. Remiſitq̄ȝ ioas rex iſrael ad amaſiaȝ regẽ iuda dicens Cardu⁹[n] libãi miſit ad cedrũ que ẽ in libano dicẽs. Da filiã tuã filio meo vxorẽ. Trãſierũtq̄ȝ beſtie ſal tus que ſũt i libano: ꝛ ꝯculcauerũt carduũ. Percutiẽs inualuiſti ſup edõ ꝛ ſubleuauit te coꝛ tuũ. Cõtẽ tus eſto gloria: ꝛ ſede i domo tua Quare[o] ꝓuocas malũ: vt[p] cadas tu ꝛ iudas tecũ? Et[q] nõ acq̄euit a maſias. Aſcẽditq̄ȝ ioas rex iſrael ꝛ viderũt ſe ipſe ꝛ amaſias rex iuda i bethſames oppido iude Percuſ ſuſq̄ȝ ẽ iuda corã iſrael: ꝛ fugerunt vnuſq̄ſq̄ȝ i tabernacula ſua. Ama ſiam vo regẽ iuda filiũ ioas filij o chozie cepit Ioas rex iſrael i beth ſames: ꝛ adduxit eũ i hierl'm. Et[r] interrupit murũ hieruſalẽ a porta ephraĩ vſq̄ȝ ad portã ãguli q̄drin gẽtis cubitis. Tulitq̄ȝ oẽ auꝝ ꝛ ar gẽtum ꝛ vniuerſa vaſa que inuẽta ſunt in domo dñi ꝛ in theſauris re

Caplm. xiiij.

In anno ſcḋo. Hic pñr agit̃ de h' qḋ fcm̃ ẽ tpe amaſie reg̃ iude: ꝛ p̄ deſcribit̃ regni ei⁹ ꝓſecutio: ſcḋo regni iſrl' ſuc/ ceſſio. ibi. Anno. xv. Pria i duas. q̄ꝛ p̄ deſcribit̃ regnũ a/ maſie tpe ꝓſꝑitat̃. ſcḋo tpe aduerſitat̃. ibi. Tunc miſit amaſias. Circa p̄mũ deſcribit̃ ip̄i⁹ vita cũ dr̄. b Et fec. rectũ corã dño c Uerũtñ nõ vt da uid p̄r ei⁹. q̄ fuit valde pfect⁹. d Iuxta oia que fecit ioas ꝛc. ſ. ſ. dictũ ẽ ca. xij. ꝙ nec ẽt ioas p̄r ei⁹ abſtulit excelſa: ꝛ iõ iſtud. Niſi h' tm̄ ꝛc. nõ põt referri ad lr̃as imediate p̄cedẽte. ſȝ refert̃ ad id qḋ dr̄. Fecit re ctũ corã dño. niſi h' tm̄ ꝛc. ꝛ tũc pȝ lr̃a. e Cũq̄ȝ obtinuiſſȝ regnũ. i pa ce ꝛ q̄ete: ita ꝙ tũc poſſet facere iuſticiã abſq̄ȝ piculo pturbatõis regni f Percuſſit ſuos ſuos ꝛc. ſic ãt eoꝝ q̄ occi. nõ occidit. ſic ſcptũ ẽ i lege dñi. deut. xxiiij. Nõ mo/ rient̃ p̄res ꝓ filijs nec fi/ lij ꝓ p̄rib⁹ ꝛc. ſequit̃ g Et app̄hẽdit petrã i p̄lio. Dicit h' aliq̄ ꝙ pe tra ẽ nomẽ cuiuſdã ciui tat̃. Alij ãt ꝛ veri⁹ vt vi det̃ ꝙ ẽ nomẽ cuiuſdã petre ꝓrupte: vbi infecẽ p̄les ꝯ ydumeis ſm ꝙ hʒ .ij. palyp. ca. xxv. h Uocauitq̄ȝ nomẽ ei⁹. i. illi⁹ petre. i Iezechel ita dȝ ſcribi: ꝛ ſignat in hebreo acredinẽ dentiũ q̄ꝛ illi qui infecti ſũt ibi ſtridebãt dẽtib⁹ ex hor rore mortꝭ ꝛ doloꝛe. k Tũc miſit amaſias. h' pñr deſcribit̃ regnũ ei⁹ tpe aduerſitat̃. ꝛ p̄ a git̃ ꝯ ei⁹ rebellatiõe: ſe/ cũdo ꝯ ei⁹ occiſiõe. ibi. Fecerãtq̄ȝ ẽ. circa p̄mũ ſci ẽdũ ꝙ amaſias ex victo ria quã hũit ꝯ ydũeos vt dictũ ẽ: eleuat⁹ fuit i ſupbiã: ꝛ p̄ h' iuſto dei iudicio pmiſſus ẽ cade re i ydolatriã: q̄ꝛ ydola ydũeoꝝ q̄ cepat reſua/ uit ſibi ꝛ coluit nec ad rep̄hẽſionẽ ꝓphe ſe cor rexit: ſȝ ꝯ morte ſibi cõ/ minat⁹ fuit: vt hʒ .ij. pa/ lyp. c. xxv. ꝓpẽ qḋ i tan/ tã p̄ſũpnõȝ pmiſſus eſt cadere: ꝙ ꝓuocauit ioas regẽ iſrl' ad p̄liũ: vt ſic e/ ius ſupbia ꝯfunderet̃. et h' ẽ qḋ dr̄. k Tũc. i. p⁹ p̄dictas nequitias ab eo ꝑpetratas. l Miſit amaſias nũci os ad ioas. ꝓuocando eũ ad p̄liũ: iõ ſubdit̃ m Ueni ꝛ videamus nos. i. bello die ſtatuto. n Cardu⁹ libani miſit ad cedrũ ꝛc. cardu⁹ eſt herba hũilis ꝛ ſpinoſa ꝛ ſm ꝙ dic̃ ra. ſa. h' ſig̃t emoꝛ p̄res ſichẽ: q̄ erat i fidel: cedr⁹ ãt ſig̃t iacob q̄ fuit p̄iarcha magn⁹ cui⁹ filiã. ſ. dinã petiuit emoꝛ ꝓ ſichen filio ſuo vxorẽ. vt hʒ gen̄. ca. xxx iiij. Beſtie vo ſalt⁹ con culcãtes carduũ ſig̃t filios iacob q̄ infecerũt emoꝛ ꝛ ſichẽ ꝛ eoꝝ ppl'z tpe ei ioas ꝛ amaſie int̃ iudeos currebat iſtḋ ꝓuerbiũ: q̄ſi aliquis attẽ tabat aliq̄d p̄ſũptuoſũ: ꝛ iõ ip̄s applicauit ioas ſibi ꝛ amaſie vocãs ſe ip̄s cedrũ: ꝛ amaſiã carduũ: ꝛ bellatores ipſius ioas beſtias ſalt⁹: iõ ſubdit̃. o Quare ꝓuocas malũ. i. bellũ iter me ꝛ te. p Ut cadas tu ꝛ iudas tecũ. q̄ꝛ ñ hẽbis v'tutẽ ſtãdi ꝯ me q Et nõ acquieuit ama ſi q

Universidad de Salamanca. BGH.

ſias voles oib⁹ modis ɔtra eũ ꝓcedere. Ceťa patẽt vſq; ibi. r Et interrupit murũ hierl'm. vt ciuitas nõ poſſet al's ſibi reſiſtere. s Et obſides. i. filios nobiliũ: ne pres eoꝝ poſſent ſibi rebellare. t Vixit aũt amaſias ⁊c. in hebreo hꝫ. xv. ãnis. ⁊. ij. paralyp. xxv. ca. dĩ ſiĺr. Dicẽdũ ꝙ. x. ãni quib⁹ amaſias fugiẽs de hierl'm latuit i lachis: tacẽt hic i hebreo: ⁊. ij. paralypo. ca. xxv. ꝓpt maliciam amaſie: q: tũc nõ regnauit ꝓprie.

eo ꝙ afflictis nõ eſt dãda afflictio: reges tñ ſyrie eis nõ pepercerãt q̃n eos ceperãt volẽtes ɔterere ppl'm iſrl': ceťa patẽt. Ca. xv. Anno. xxvij. Hec ẽ q̃rta ps ꝑncipalis hui⁹ q̃rti libri ẽm diuiſionẽ i ꝑncipio ei⁹ poſitã: in q̃ agit̃ d' his que facta ſũt ſub ozia rege iuda ⁊ Ioathã filio ei⁹. ⁊ diuidit̃ i duas p̃tes.

gis ⁊ obſides: ⁊ reuerſus ẽ i ſamariã. Reliq̃ aũt ỽboꝝ ioas q̃ fecit et fortitudo ei⁹ q̃ pugnauit ɔtra amaſiã regẽ iuda: nõne hec ſcripta ſũt i libro ſmonũ dieꝝ regũ iſrl'. Dormiuitq; ioas cũ pr̃ib⁹ ſuis: ⁊ ſepultus ẽ in ſamaria cũ regib⁹ iſrl': ⁊ regnauit hieroboã fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. Vixit aũt amaſias filius ioas rex iuda poſtq̃ꝫ mortu⁹ ẽ ioas fili⁹ ioachaz regis iſrl'. xv. ãnis. Reliq̃ aũt ſermonũ amaſie nõne hec ſcripta ſũt i libro ſmonũ dieꝝ regũ iuda? Factaq; ẽ ɔtra eũ ɔiuratio in hierl'z at ille fugit i lachis. Miſerũtq; p⁹ eũ lachis ⁊ interfecerũt eũ ibi: et aſportauerũt i eqs ſepultuſq; ẽ in hierl'm cũ pr̃ib⁹ ſuis in ciuitate dd'. Tulit aũt vniuerſus ppl's iude azariã ãnos natũ ſedeci: ⁊ ɔſtituerũt eũ regẽ ꝓ pr̃e ei⁹ amaſia. Ipſe edificauit ahilã: ⁊ reſtituit eã iude p⁹ q̃ꝫ dormiuit rex cũ pr̃ib⁹ ſuis. Anno q̃ntodecio amaſie filij ioas regis iuda regnauit hieroboã filius ioas regis iſrael i ſamaria q̃dragita ⁊ vno ãno: ⁊ fecit qḋ malũ eſt corã dño. Nõ receſſit ab oib⁹ peccatis hieroboã filij nabath q̃ peccare fecit iſrael. Ipſe reſtituit termiõs iſrael ab itroitu emath vſq; ad mare ſolitudis: iuxta ſmonem dñi dei iſrael quẽ locut⁹ ẽ p ſuũ ſuũ ionã filiũ amathi ꝓphetaꝫ: q erat d' geth que ẽ in ophir. Vidit eñi dñs afflictionẽ iſrael amarã nimis: ⁊ ꝙ ɔſũpti eẽnt vſq; ad clauſos carceris ⁊ extremos ⁊ nõ eẽt q̃ auxiliaret̃ iſrael. Nec locut⁹ ẽ dominꝰ vt deleret nomẽ iſrael de ſub celo: ſꝫ ſaluauit eos i manu hieroboam filij ioas. Reliq̃ aũt ſmonũ hieroboam ⁊ vniuerſa que fecit ⁊ fortitudo ei⁹ q̃ ꝑliat⁹ ẽ ⁊ quõ reſtituit damaſcũ ⁊ emath iude i iſrael: nõne hec ſcripta ſũt i libro ſmonũ dierũ regũ iſrael. Dormiuitq; hieroboã cũ pr̃ib⁹ ſuis regib⁹ iſrl': ⁊ regnauit zacharias fili⁹ eius ꝓ eo.

Capitulũ. xv.

Anno viceſimoſeptimo hieroboã regis iſrl' regnauit azarias fili⁹ amaſie regis iuda. Sedeci annoꝝ erat cũ regnare cepiſſet: ⁊ q̃nq̃gintaduob⁹ ãnis regnauit i hierl'm. Nomen mr̃is ei⁹ iecelia d' hierl'm. Fecitq; qḋ erat placitũ corã dño iuxta oia que fecẽ amaſias pr̃ ei⁹: verũtñ excelſa nõ ẽ demolit⁹. Adhuc ppl's ſacrificabat ⁊ adolebat incẽſũ in excelſis. Percuſſit aũt dñs regẽ: ⁊ fuit leproſ⁹ vſq; i diẽ mortis ſue: ⁊ hitabat i domo libera ſeorſũ. Ioathã ỽo fili⁹ regis gubñabat palatiũ: ⁊ iudicabat ppl'z terre. Reliq̃ ãt ſermonũ azarie ⁊ vniuerſa que fecit: nõne hec ſcripta ſũt i libro ỽboꝝ dierũ regũ iuda. Et dormiuit azarias cũ pr̃ib⁹ ſuis: ſepelierũtq; eũ cũ maiorib⁹ ſuis i ciuitate dd': ⁊ regnauit ioathã fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. Anno

e Qui erat de geth. ſ. iij. libro. ca. xvij. dĩ ꝙ erat de ſarepta: q: fuit filius mulieris sareptane. Dicẽdũ ꝙ hꝫ noiat̃ de geth que eſt villa i regno iſrl': ⁊ ibi fuit ſepult⁹: ⁊ ab illo loco denoiauit̃ eũ ſcriptor hui⁹ libri. f Que eſt in ophir. Iſta ophir eſt alia ab illa que eſt in india: vbi mittebat Salomõ naues ꝓ auro querẽdo vt hꝫ. ſ. iij. li. ca. x. vñ ⁊ i hebreo ꝑma lr̃a hui⁹ ophir eſt aym. alter⁹ ỽo ꝑma lr̃a ẽ aleph. g Vſq; ad clauſos carceris ⁊ extremos. i. abiectos: q̃uis eñ talib⁹ deberet parci

d Percuſſit aũt dñs regẽ ⁊ fuit leproſus ⁊c. ex ſupbia eñi voluit ipſe ſibi vſurpare officiũ ſacerdotale intrãs teplũ ad thurificãdũ: ⁊ cũ a ſacerdotib⁹ ei diceret̃ ꝙ hꝫ nõ ſpectabat ad ei⁹ officiũ minabat̃ eis tenẽs thuribulũ: ꝓpt qḋ ſubito fuit pcuſſus lepra ⁊ apparuit i frõte ei⁹ manifeſte: ꝓpt qḋ ſacerdotes ſtatim eũ expulerũt de templo. f Sepelierũtq; eũ cũ maiorib⁹ ſuis.

Anno triceſimooctauo. Hic p̃nr deſcribit̃ regũ iſrl' freq̃ns mutatio.

triceſimooctauo azarie regis iude regnauit zacharias fili⁹ hieroboã ſup iſrl' in ſamaria ſex mẽſib⁹: ⁊ fecit qḋ malũ eſt corã dño ſicut fecerant pr̃es ei⁹. Non receſſit a pctis hieroboã filij nabath q̃ peccare fecit iſrl'. Cõiurauit ãt ɔtra eũ ſellũ fili⁹ iabes: pcuſſitq; eũ palã ⁊ interfecit regnauitq; ꝓ eo. Reliq̃ aũt ỽboꝝ zacharie nõne hec ſcripta ſũt i libro ſmonũ dieꝝ regũ iſrl'? Iſte ẽ ſmo dñi quẽ locut⁹ ẽ ad iehu dicẽs. Filij tui vſq; ad q̃rtã gñatiõẽ ſedebũt de te ſup thronũ iſrl'. Factũq; eſt ita. Sellũ filius iabes regnauit a triceſimonono ãno azarie regis iude. Regnauit aũt vno mẽſe i ſamaria. Et aſcẽdit manahen fili⁹ gaddi de therſa: veñitq; ſamariã: ⁊ pcuſſit ſellũ filiũ iabes i ſamaria ⁊ interfecit eũ: regnauitq; ꝓ eo. Reliq̃ aũt ỽboꝝ ſellũ ⁊ ɔiuratio eius p quã tetẽdit iſidias: nõne hec ſcripta ſũt i libro ſmonũ dieꝝ regũ iſrl'? Tũc pcuſſit manahẽ thapſam ⁊ oẽs q̃ erãt i ea: ⁊ termios ei⁹ de therſa. Noluerãt eñi apire ei. Et iffecẽ oẽs ꝑgnãtes ei⁹: ⁊ ſcidit eas. Anno. xxxix. azarie regis iude regnauit manahen fili⁹ gaddi ſup iſrael. x. ãnis in ſamaria: fecitq; qḋ erat malũ corã dño. Nõ receſſit a pctis hieroboã filij nabath q̃ peccare fecit iſrael cunctis dieb⁹ eius. Veniebat phul rex aſſyrioꝝ in therſa: ⁊ dabat manahẽ phul mille talẽta argẽti: vt eẽt ei i auxiliũ et firmaret regnũ ei⁹. Indixitq; manahen argẽtũ ſup iſrael cunctis potẽtib⁹ ⁊ diuitib⁹ vt daret regi aſſyrioꝝ q̃nquagita ſiclos argẽti per ſingulos. Reuerſuſq; eſt rex aſſyrioꝝ: ⁊ nõ ẽ morat⁹ i therſa. Reliq̃ aũt ſmonuꝫ manahen ⁊ vniuerſa que fecit nõne hec ſcripta ſunt i libro ſmonũ dieruꝫ regũ iſrael? Et dormiuit manahen cũ pr̃ib⁹ ſuis. Regnauitq; phaceia fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. Anno q̃nquageſimo azarie regis iude regnauit phaceia fili⁹ manahẽ ſup iſrael i ſamaria biẽnio: fecit qḋ erat malũ corã dño. Nõ receſſit a pctis hieroboã filij nabath: q̃ peccare fecit iſrael. Cõiurauit aũt aduerſus eũ phacee fili⁹ romelie dux ei⁹: ⁊ pcuſſit eũ i ſamaria i turre dom⁹ regie iuxta argob: ⁊ iuxta ariph: ⁊ cũ eo q̃nquagita viros d' filijs galaaditaꝝ ⁊ iterfecit eum. Regnauitq; eo. Reliqua ãt ſmonũ phaceie ⁊ vniuerſa que fecit nõne hec ſcripta ſũt i libro ſmonũ dierũ regũ iſrael. Anno q̃nquageſimoſcḋo azarie regis iude: regnauit phacee fili⁹ romelie ſup iſrael i ſamaria. xx. ãnis: ⁊ fecit qḋ erat malũ corã dño. Nõ receſſit a pctis hieroboã filij nabath qui peccare fecit iſrael. In dieb⁹ phacee regis iſrael venit theglathphalaſſar rex aſſur ⁊ cepit ahion: ⁊ abel domus maacha ⁊ ianoe ⁊ cedes ⁊ aſoꝛ: ⁊ galaad ⁊ galyleã: ⁊ vniuerſã terraꝫ neptali: ⁊ tranſtulit eos i aſſyrios. Cõiurauit aũt ⁊ tetẽdit inſidias oſee fili⁹ hela ɔtra phacee filiũ romelie: ⁊ pcuſſit euꝫ ⁊ interfecit: regnauitq; ꝓ eo. xx. ãno ioathã filij ozie. Reliqua ãt ſmonũ phacee ⁊ vniuerſa que fecit: nõne hec ſcri-

b Cõiurauit ãt ɔ eũ ſellũ. iſte eñi fuit vn⁹ d' ꝑncipibus q̃ adminiſtrauerãt regnũ poſt mortẽ hieroboã: ⁊ iõ potuit ſe munire ⁊ fortificare ad auferẽdũ regnũ ipſi⁹ zacharie. i Percuſſitq; eũ palã. In hebreo hꝫ. Corã ppl'o. ⁊ idẽ ẽ. ⁊ i hꝫ notat̃ ꝙ debebat ppl's ſaltẽ ꝓ magna pte ɔſentaneũ: q: iſte zacharias erat valde mal⁹. Iſte ẽ ſmo dñi quẽ locut⁹ ẽ ad iehu. k Sellũ fili⁹ iabes.

tiõe diuina. d Venit theglathphalaſſar rex aſſur: ⁊ captiuauit magnã ptẽ ppl'i ſui. e Cõiurauit ãt. f Et tetẽdit iſidias oſee ⁊c. g Regnauitq; ꝓ eo ⁊c. hꝫ videt̃ falſũ. q: poſtea ſubdit̃ ꝙ ioathã regnauit tñ. xvi. ãnis.

Universidad de Salamanca. BGH.

pr̄ ſu⁹ fuit ꝑcuſſus lepra iudicabat pplm̄ t̄re: vt p̄dictū ē. Aliꝰ ſoluit ra. ſa. di. ꝙ .iiij. de ānis achā ſubtrahit h̄ ſcriptura ꝑpꝰ ſuā maliciā: ꝛ attribuit eos ioathā. b Anno ſc̄do. h̄ reuertit ſcriptura ad deſcribēdū cō-ſūmationē regni ioathā: de cuiꝰ p̄ncipio. ſ. mētionē fecerat: ſ₃ h̄ repetit ꝛ p₃ i'ra vſq₃ ibi. i Fecitq₃ qd̄ pla. erat co. dn̄o. ꝛ ꝑpt h̄ dn̄s dedit ei ꝓſperitatē i edificādo vrbes ꝛ caſtella: ꝛ debellādo regē filioꝝ ammon quē redegit ſub tributo. vt plenꝰ h̄r .ij. pa lyp. xxvij. ca. k Iuxta oia que fece. ozias pr̄ ſuus opatꝰ ē. imitādo eū i bōis: nō āt i mal. vn̄ .ij. paly. xxvij. vbi dr̄. Fecitq₃ qd̄ rectū erat iuxta oia que fecerat ozias pr̄ eiꝰ. ſubdit. Excepto ꝙ nō ē ingreſſus tēplū dn̄i vſurpādo ſibi pōtificis officiū ſicͭ fecerat pr̄ eiꝰ.

l Ipſe edificauit portā ꝛc̄. Dicūt cōit doctores nr̄i: ꝙ iſta ē porta q̄ vocat porta tēpli ſpecioſa Act. iij. ſ₃ h̄ n̄ videt vex: q₂ poſtea nabuzardaz īcēdit tēplū dn̄i ꝛ domū regis ꝛ ciuitatē hierlm̄ vt h̄r infra vlti. c. ꝛ iō illa que in actibꝰ aploꝝ dr̄ porta ſpecioſa fuit poſt captiuationē babilonicā reedificata ſicͭ ꝛ tēplū. a q̄ ꝓo edificata fuerit nō h̄r in textu bibli<u>e</u> ſ₃ ioſephꝰ videt dicere: ꝙ eā edificauit herodes aſcalonita ſub q̄ natꝰ ē xp̄s: q̄ fecit ſe circūcidi: ꝛ tranſiuit ad ritū iudeoꝝ: ꝛ fecit multa ſumptuoſa opa circa tēplū₃ vt dicit ioſephꝰ.

m In diebꝰ illis vicꝫ pꝰ finē regni Ioathā: incipiēte regno achaz.

n Cepit dn̄s mittere i iudā raſin ꝛc̄. ad puniēdū mala que fiebāt i regno iude: q₂ ppl's a longo tpe imolabat i excelſis: qd̄ erat illicitū a tpe ꝯſtructiōis tēpli: ꝛ multa mala alia faciebat ꝑpter maliciā achā.

pta ſūt i libro ſmonū dierū regū iſ-
rael Anno^b ſc̄do phacee filij rome
lie regis iſrael regnauit ioathā filiꝰ
ozie regis iuda. Vigītiquq₃ āno
rū erat cū regnare cepiſſet: ꝛ ſede-
cim ānis regnauit i hierl'z. Nomē
mr̄is eiꝰ hieruſa. filia cadoch. Fe
citq₃^i qd̄ erat placitū corā dn̄o. iux
ta^k oia q̄ fecit ozias pr̄ ſuꝰ opatꝰ ē
verūtn̄ excelſa n̄ abſtulit. Adhuc
ppl's imolabat ꝛ adolebat incēſū i
excelſis. Ipſe^l edificauit portā do-
mus dn̄i ſublimiſſimā. Reliq̄ aūt
ſmonū ioathā ꝛ vniuerſa que fecͭ
nōne hec ſcripta ſūt i libro ꝟborū
dierū regū iuda: In^m diebꝰ ill'^n ce-
pit dn̄s mittere i iuda raſin regē ſy
rie: ꝛ phacee filiū romelie. Et dor
miuit ioathā cū pr̄ibꝰ ſuis. ſepul-
tuſq₃ ē cū eis i ciuitate dd̄ pr̄is ſui
ꝛ regnauit Achaz filiꝰ eiꝰ ꝓ eo.

Capitulū. xvi.

Anno^a dcīmoſeptio pha
cee filij romelie: regnauit
achā filiꝰ ioathā regis iuda. Vi-
giti ānoꝝ erat achā cū regnare ce-
piſſ₃ ꝛ ſedeci ānis regnauit i hierl'z
Nō fecͭ qd̄ erat placitū i ꝯſpcū dn̄i
dei ſui: ſicut dd̄ pr̄ eiꝰ: ſ₃^b ābulauit
i via regū iſrl'. Inſup^c ꝛ filiū ſuū cō
ſecrauit trāſferēs ꝑ ignē: ſm̄ ydo-
la gētiū: que diſſipauit dn̄s corā fi-
liis iſrl'. Immolabat q°₃ victias et
adolebat incēſū i excelſis: ꝛ i colli-
bus. ꝛ ſub oi ligno frōdoſo. Tūc
aſcēdit raſin rex ſyrie ꝛ phacee fili
us romelie rex iſrl' ad ꝓliandum in
hierl'z. Cūq₃ obſiderēt achā: nō^c
valuerūt ſupare eū. In^d tpe illo re
ſtituit raſin rex ſyrie haylā ſyrie: et
eiecit iudeos d̄ hayla: ꝛ ydumei ꝛ
ſyri venerūt i haylā ꝛ hitauerūt ibi
vſq₃ i diē hāc. Miſit^e aūt achā nū
cios ad theglathphalaſſar regē₃
aſſyrioꝝ dicēs. Seruꝰ tuꝰ ꝛ filiꝰ tu
us ego ſū. Aſcēde ꝛ ſaluū me fac d̄
manu regis ſyrie ꝛ d̄ māu regis iſ-
rael q ꝯſurrexerūt aduerſū me. Et
cū collegiſſet argētū ꝛ aurū qd̄ iue
niri potuit i domo dn̄i: ꝛ in theſau
ris regis: miſit regi aſſyrioꝝ mune
ra: q ꝛ acqeuit volūtati eiꝰ. Aſcē-
dit aūt rex aſſyrioꝝ i damaſcū ꝛ va
ſtauit eā: ꝛ trāſtulit hitatores eiꝰ
cyrenē. raſin aūt interfecit. Perre
xitq₃^f rex achā i occurſū theglath
phalaſſar regi aſſyrioꝝ i damaſcū
Cūq₃^g vidiſſet altare damaſci: mi
ſit^h rex achā ad vriā ſacerdotē exē-
plar^i eiꝰ ꝛ ſil'itudinē iuxta oē opꝰ e
ius. Extruxitq₃ vrias ſacerdos al
tare. Iuxta oia que p̄ceperat rex a
chā de damaſco: ita fecit ſacerdoſ
vrias donec veniret rex achā d̄ da
maſco. Cūq₃^k veniſſet rex de da-
maſco vidit^l altare ꝛ veneratꝰ ē il-
lud: aſcēditq₃ ꝛ imolauit holocau-
ſta ꝛ ſacrificiū ſuū: ꝛ libauit libami

morte filij. et h̄ eſt ꝙ ignis h₃ v̄tutē purgatiuā: ſicut vident̄ ꝙ metalla a rubigine ꝛ ipuritate purgarͭ ꝑ ignē: ſic credebāt antiq ꝙ purgaret ab ipuritate ſpūali ꝛ vſq₃ hodie credunt h̄ tartari: ꝛ iō extranei veniētes ad p̄ntiā iperatoris trāſeūt int' ignes fcōs hic ꝛ inde: vt ſic purificati appeārͭ corā ipſo: ꝛ forſitā vtroq₃ mō Achā ydolatra fecit d̄ filijs ſuis vnū trāſferens ꝑ ignem: ꝑ mō offerens ipm̄ ydolo: alios āt purgās ꝑ trāſitū it' ignes vn̄ h̄ dr̄ i ſingulari. Filiū ſuū ꝯſecrauit ꝛc̄. q̄ dcͭ gnās illū trāſlatū ꝑ ignē de vita p̄nti ꝑ mortem: ꝛ huic mō dicendi ꝯcordat ioſephꝰ di. ꝙ achā filiū ſuū imolauit idolo i holocauſtū. Holocauſtū eſt ē ſacrificiū totū īcēſū. Sc̄do ꝓo palyp. xxviij. dr̄ ꝙ achā luſtrauit i. purgauit filios ſuos i igne. q. i. h̄ deſignans alios filios purgatos ſc̄do mō p̄dicto.

a Et ſb̄ oi ligno frōdoſo. In talibus eſt locis delectabilibꝰ aliq ido la colebant.

b Tūc aſcendit raſin rex ſyrie et phacee ꝛc̄. iſti eſt duo reges deo ꝑmittēte fuerūt ad iuicē confederati ad iuadendū achā demerētͭ ſuis exigentibꝰ.

c Nō valuerūt ſupare eū: q₂ nō potuerūt capere hieruſalē: ꝑpt muroꝝ fortitudinē: vt dicit ioſephꝰ.

d In tpe illo reſti. raſin rex ſyrie haylā ꝛc̄. vidēs eīm ꝙ nō poſſet cape hierl'm dimiſit obſidionē ꝛ expugnauit haylā expellēs inde iudeos. e Miſit aūt achā h̄ ponit deſcribit achā vt incredulꝰ ꝓphetice denūciationi: ſm̄ ꝙ h̄r Eſa. vij. ꝙ Eſaias denūciabat ſibi ſalutē a dn̄o: ꝛ ꝙ ſup hoc peteret ſignū: ſ₃ ipſe renuit ꝛ ad auxiliū humanū refugit. Sc̄dm ꝑ tn̄ ꝙ ſicͭ dicit ioſepꝰ recedēte rege ſyrie ad terrā ſuā achā ſe credidit pualere regi iſrl'. ꝛ egreſſꝰ ē ad pugnā ꝯtra eū: ꝛ multi ſuis trucidati ſūt ꝛ captiuati: vt h̄r .ij. paly. xxviij. ꝛ tūc achā miſit nūcios ad regē aſſyrioꝝ petēs auxiliū ab eo: vt h̄r dr̄ Et ſuppo ſuit ſe tributo eiꝰ. Aſcēdit aūt rex aſſyrioꝝ in damaſcū in fauorē ipſiꝰ achā: q₂ illa erat ciuitas metropolis regni ſyrie. f Perrexitq₃ achā i occurſū theglathphalaſſar: ad regratiandū ei ꝟbis ꝛ muneribꝰ ꝛ obſequijs: eo ꝙ interfecerat eiꝰ aduerſariū. g Cūq₃ vidiſſet. Hic ponit deſcribit achā vt ꝓphanꝰ i religione. i. in iꝓo cultu d. ei. q₂ fecit i atrio dn̄i altare ſacrilegū: amouēs altare qd̄ erat cultui diuio ꝯſecratū: ꝛ h̄ ē qd̄ dr̄ h̄. g Cūq₃ vidiſſ₃ altare damaſci: qd̄ erat dedicatū cultui ydoloꝝ. h Miſit rex achā ad vriā: q̄ erat ſūmꝰ ſacerdos i hierl'm. i Exēplar

Caplm̄. xvi.

Anno. xvij. phacee: h̄ incipit ſexta ps i q̄ agit de his que fc̄ta ſūt tpe achā regi iude in ꝙ terminatͭ fuit regnū iſrl'. Igit p̄ deſcribit turpius achā multiplex ꝑuaricatio. ſc̄do regni iſrl' terminatio ca. xvij. Pͥs no caplm̄ diuidit i quatuor ptes: q₂ p̄ deſcribit achā vt ꝑuerſus i ꝯuerſatiōe. ſc̄do vt incredulꝰ i ꝓphetica denūciatiōe: ibi. Miſit aūt achā. tercio vt ꝓphanꝰ i religiōe: ibi. Cūq₃ vidiſſ₃. q̄rto vt temerariꝰ ex adulatiōe: ibi. Tulit aūt rex. Circa p̄mū tāgit ꝑuerſitas achā i omittēdo legͥ opa ad que tenebat cū dr̄. Nō fecit qd̄ erat placitū i conſpectu dn̄i. ſc̄do ꝯmittēdo ea que ꝓhibebāt: cū dr̄. b Sꝫ am. i via regū iſrl': ydolis imolādo. c Inſup ꝛ filiū ſuū. iſtud pōt intelligi duplicit'. Vno mō ꝑ mortē filij: q₂ ſicut dictū fuit Leuit. xviij. Idolū moloch erat ereū ꝛ intꝰ ꝯcauū: ꝛ i illa ꝯcauitate fiebat ignis quouſq₃ illd ydolū eēt ignitū: ꝛ tūc i manibꝰ ydoli ponebat puer ydolo ꝯſecratꝰ: et ſacerdotes ydoli pcutiebāt i tympanis ne pr̄es audirēt clamorē pueri morietͥ: ꝛ crederēt ipm̄ ſine afflictiōe trāſiſſe ad gloriā: ꝛ ꝑpt h̄ locͥ ille vocat thopheth qd̄ ſignat tympanū i hebreo: ꝛ ſic qd̄ dr̄ h̄. Trāſferēs ꝑ ignē. intelligit de trāſlatiōe de vita p̄nti ad aliā. Alio mō intelligit ſine

eius vt faceret ꝯſile in atrio tēpli domi: qd̄ ꝛ factū ē. vn̄ ſubdit. k Cūq₃ veniſſet rex. ſ. achā. l Vidit altare ꝛ veneratꝰ ē illd̄ ꝛc̄. ꝯ diuia p̄cepta m Porro altare ere. qd̄ erat co. do. trāſtu. ne ſup illud fierēt holocauſta ꝛ ſacrificia. vn̄ ſubdit. n Precepitq₃ ꝛc̄. ſup altare maiꝰ ꝛc̄. i. ſup illd̄ qd̄ erat factū d̄ nouo qd̄ reputabat maiꝰ ſanctitate: ſ₃ eēt ſacrilegū i ꝟitate. o Altare ꝟo ere. qd̄ fuerat dd̄ mino dedicatū₃. Erit pa. ad vo. meā. i. vt fiat inde qd̄ mihi placuerit ꝛ dicit expoſitores cōiter ꝙ in de fecit illd̄ horologiū famoſū. de q̄ h̄ i. .xx. ca.

p Fecit igit vrias ſacerdos. timore regis: ē corruptꝰ ydolatria.

q Tulit aūt rex Hic p̄ir deſcribit achā vt temerariꝰ in adulatiōe: q₂ vt placeret regi aſſyrioꝝ: amouit ea que erant ad cultū diuinū. ꝛ que ſpāl'r ptinebāt ad deuotiōē regū. ꝛ h̄ ē qd̄ dr̄.

q Tulit āt rex achā ce. ba. ꝛ lu. i. luteres. ꝛ. x. ꝛ. ba ſes. de quibꝰ h̄r .iij. li. ca. vij.

r Et po. ſup pauī. vt nō eēnt ad aliqd̄ obſequiū in diuino cultu.

s Muſach q̄q₃ ſabbati. dicūt expoſitores cōiter ꝙ erat qd̄dā gazophilaciū vbi diebꝰ ſabbatoꝝ ponebāt oblatōes regū ꝑ agendis neceſſarijs i templo. Ra. ſa. dīc ꝙ erat qd̄dā locus i portico tēpli gzo ſe coopt̄: in q̄ ſe debat rex in die ſabbati: ꝛ i ſolennitatibꝰ magnis

t Et ingreſ. re. ex te. cōuer. in tem. domi. erat eīm quedā via d̄ domo regis ad tēplū ꝑ quā veniēs ad templū poterat videri: ꝛ illā viā ſic obturauit. ꝙ nō poterat ꝑ illā vīā aliquis ingredi tēplū dn̄i v Propter regē aſſyrioꝝ. i. vt ſi rex aſſyrioꝝ illuc veniret: videret q'r amouiſſet cultū d̄ ei. ꝛ ꝙ nō eēt via d̄ palatio regis ad tēplū: vt ſic achā ſe oſtēderet trāſiſſe ad cultū regi aſſyrioꝝ. ſeqͭ. Caplm̄. xvij

Anno. xij. achā. h̄ p̄ir deſcribit terminatio regni iſrl'. Circa qd̄ p̄ ponit ppl'i iſrl' trāſlatio. ſc̄do ppl'i gentilis adductio: ibi. Adduxit aūt rex aſſyrioꝝ ꝛc̄. p̄ma i duas: q₂ p̄ deſcribit dicta trāſlatio. Sc̄do trāſlatiōis cā ꝛ rō: ibi. Factū eſt aūt. circa p̄mū dr̄. a Anno. xij. achā. re. iu. re. oſee. In p̄ncipio p̄cedēt. c. dr̄ ꝙ achā cepit regnare āno. xvij. phacee q̄ regnauit. xx. annis: vt dr̄ i eo. ca. ꝛ ſic d̄ regͥ phacee nō remanebāt niſi quatuor an

ni ad plꝰ q̄n achā cepit regnare. Cū igit oſee interfecto phacee regnauerit ꝑ eo: ſeqͭ ꝙ oſee cepit regnare āno. iij. achā. Ad h̄ dicit aliq̄ ꝙ l₃ tūc cepit regnare ipe oſee tn̄ nō obtinuit regnū i pace vſq₃ ad. xij. ānū achā: ꝛ ſm̄ h̄ dr̄ h̄ ꝑ regnaſſe. xij. āno achā. i. pacifice: q₂ octo ānis habuerat guerrā cū amicis ipiꝰ phacee: quē occiderat. Aliꝗ ꝟo dicūt ꝙ octo ānis fuit ſub rege aſſyrioꝝ: ꝛ vltio anno q̄ fuit. xij. ipiꝰ achaz negauit ei tributū: ꝛ ſic dr̄ expſſe icepiſſe regnare vice₃ ratiōe q̄ liber a ſuitute tributi. ꝛ ſili mō exponitur duplr' qd̄ ſubdit

q₃ deꝑhēdiſſ₃ rex aſſyrioꝝ oſee ꝙ
rebellare nitēs miſiſſet nūcios ad
Sua regē egypti: ne p̄ſtaret tribu
ta regi aſſyrioꝝ ſicut ſingulis ānis
ſolitꝰ erat obſedit^c eū: ꝛ victū mi-
ſit i carcerē: ꝑuagatuſq₃ ē oē₃ ter-
rā: ꝛ aſcēdēs ſamariā obſedit eā tri
bus ānis. Anno aūt nono oſee ce-
pit rex aſſyrioꝝ ſamariā: ꝛ trāſtulit
iſrl' in aſſyrios: poſuitq₃ eos i hay
lā ꝛ i abor iuxta fluuiū gazā i ciuita
tibꝰ medoꝝ. Factū^f ē ei cū peccaſ-
ſēt filij iſrl' dn̄o deo ſuo q eduxerat
eos de terra egypti d̄ māu phara
onis regis egypti coluerūt deos a
lienos ꝛ^g ābulauerūt iuxta ritū gētiū
q̄s ꝯſūpſerat dn̄s i ꝯſpectu filioꝝ
iſrl': ꝛ regū iſrl': q₂ ſili' fecerant. Et
irritauerūt filii iſrl' verbꝭ non rectis
dn̄m deū ſuū ꝛ edificauerūt ſibi ex-
celſa i cūctis vrbibꝰ ſuis a^i turre cu
ſtodū vſq₃ ad ciuitatē munitā Fe
cerūtq₃ ſibi ſtatuas ꝛ lucos i oi col
le ſublimi: ꝛ ſubter oē lignū nemo-
roſū: ꝛ adolebāt ibi icēſū ſup aras
in morē gētiū q̄s trāſtulerat dn̄s a
facie eoꝝ. Fecerūtq₃^k ꝟba peſſima
irritātes dn̄m: ꝛ^l coluerūt imūditi
as d̄ qbꝰ p̄cepit eis dn̄s ne facerēt
verbū hoc. Et^m teſtificatꝰ ē dn̄s i
iſrael ꝛ i iuda ꝑ manū oium ꝓphe
tarū ꝛ vidētiū dicēs. Reuertimini a
viis vr̄is peſſimis: ꝛ cuſtodite pre-
cepta mea ꝛ^i cerimonias iuxta oē₃
legē quā p̄cepi pr̄ibꝰ vr̄is: ꝛ ſicut
miſi ad vos i manu ſuoꝝ meoꝝ ꝓ
phetaꝝ. Qui^n nō audierūt: ſ₃ indu-
rauerūt ceruicē ſuā iuxta ceruicem

na: ꝛ fudit ſanguinē pacificoꝝ que
obtulerat ſup altare. Porro^m alta
re ereū qd̄ erat corā dn̄o trāſtulit d̄
facie tēpli: ꝛ de loco altaris ꝛ d̄ lo-
co tēpli dn̄i: poſuitq₃ illd̄ ex latere
altaris ad aquilonē Precepit^n q°₃
rex achā vrie ſacerdoti dicēſ Sup
altare magis offer holocauſtū ma
tutinū ꝛ ſacrificiū veſptinū ꝛ holo
cauſtū regis ꝛ ſacrificiū eiꝰ: ꝛ holo
cauſtū vniuerſi ppl'i t̄re ꝛ ſacrificia
coꝝ ꝛ libamia coꝝ: ꝛ oē m ſāguinē
holocauſti ꝛ vniuerſū ſāguinē vi-
ctie ſup illd̄ effūdes. Altare^o ꝟo e-
reū erit ꝑatū ad volūtatē meā. Fe
cit^p igit vrias ſacerdos iuxta oia q̄
p̄cepat rex achā. Tulit^q aūt rex a-
chā celatas baſes ꝛ luterē₃ q erat
deſup: ꝛ mare depoſuit de bobus
ereis q ſuſtētabāt illd̄ ꝛ^r poſuit ſu-
ꝑ pauimētū ſtratū lapidē. Muſa-
ch^s q°₃ ſabbati qd̄ edificauerat i tē-
plo: ꝛ^t ingreſſū regis exteriꝰ ꝯuer-
tit i tēplū dn̄i: ꝓpter^u regē aſſyrio-
rū. Reliq̄ aūt verboꝝ achā ꝛ oia
q̄ fecit: nōne hec ſcripta ſūt i libro
ſmonū dierū regū₃ iuda: Dormi-
uitq₃ achā cū pr̄ibꝰ ſuis: ꝛ ſepultꝰ
ē cū eis i ciuitate dd̄: ꝛ regnauit eze
chias filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Ca. xvij.

Anno^a duodecio achā re
gis iuda regnauit Oſee
filiꝰ hela i ſamaria ſup iſ-
rael nouē^b ānis: fecitq₃^c malū corā
dn̄o: ſ₃ nō ſicut reges iſrl' q an eu₃
fuerūt. Cōtra^d hūc aſcēdit ſalma-
naſar rex aſſyrioꝝ: ꝛ factꝰ ē ei oſee
ſuꝰ: reddebatq₃ illi tributa. Cū

b Nouē ānis. i. i pace mō p̄dicto: vl' liber a tributo: l₃ pliꝰ ānis an regnauerit vt dictū eſt.

c Fecitq₃ malū corā dn̄o. eiꝰ mādata trāſgrediēdo: ſ₃ nō ſicͭ reges iſrael q̄ an̄ eū fuerūt: q₂ ꝑmiſit ppl'ꝫ iſrl' aſcēdere i hierl'm i ſolēnitatibꝰ: qd̄ nō pmiſerāt alij: ſicͭ ei dictū fuit tercio regū xiiij. c. Hieroboā poſuerat cuſtodes i vijs: ne aliq̄ de regno ſuo deuoti aſcēderēt i hierl'z orare ꝛ ita fecerunt alij reges ipm̄ ſequētes: ſed iſte amouit: cuiꝰ cā fuit: vt dicit ra. ſa. ꝙ vituli aurei q̄s fecerat hieroboā: iā erāt amoti ꝛ capti ꝑ reges ſyrie ꝛ aſſyrioꝝ: qui trā illā depdari fuerant vt p₃ ex p̄dictͥ. d Cōtra hunc aſcēdit ſalmanaſar ꝑ āno q̄ regnūit immediate pꝰ phacee: ꝛ ex tūc fuit ei tributarꝰ. cetera patēt vſq₃ ibi

e Obſedit eū ꝛ victus miſit i carcerē: h̄ dr̄ hic ꝑ anticipatōnē: quia h̄ fc̄m fuit i fine regni oſee q̄n ſamaria expugnata ibidē captꝰ fuit.

f Factū ē eīm. Hic p̄ir ponit trāſlatiōis iſrl' rō: q₂ offēderāt deū ſuū mlͭ tiplicit'. Et iō p̄ circa h̄ ponit eoꝝ trāſgreſſio: ſc̄do trāſgreſſiōis rep̄heſio. ibi. Et teſtificatꝰ ē: tercio eoꝝ obduratio ibi. Qui nō audierunt. Circa p̄mū dr̄. f Factū ē ei cū peccaſſēt filij iſrl' multipl'r ꝛ lōgo tpe.

g Et amb. iuxta ritū gen. q̄s ꝯſūp. dn̄s: ꝑpt qd̄ iuſtū erat ꝙ ipi ſilr' cōſumerenͭ ꝛ deijcerenͭ de terra. h Et regū iſrael. iſtd̄ refert ad illd̄ qd̄ ꝑmittit. Iuxta ritū gentiū: q₂ reges iſrael ꝑ declinauerūt ad ydolatriā ꝛ ex cōſequēti ppl's: vn̄ frequēter dictū ē i p̄cedētibꝰ: ꝙ reges iſrl' ābulabāt i vijs hieroboā q̄ peccauit ꝛ peccare fecit iſrl'. i A turre cuſtodū. ꝛ. vocat h̄ turris cuſtodū fortaliciū: vbi ſūt pauci hitatores: ꝛ ſicͭ ſus ꝙ a minima villa vſq₃ ad maximā i oibꝰ vigebat ydolatria.

k Fecerūtq₃ verba peſſima. i. fc̄tā ſiue opa eo modo loquendi quo dicitur ſupra. ij. li. ca. i. qd̄ eſt verbum quod factus eſt. l Et coluerūt immundi. i. ydola que a iudeis vocant immundicie. m Et teſtificatus eſt dn̄s. Hic ꝯſequent deſcribit peccanū rep̄rehēſio vice₃ ꝑ ꝓphas a deo miſſos: qui erāt digni fide n Qui non audierūt. Hic conſequ ter ponit eoꝝ obduratio i malis ꝑſeuerando: ideo ſubditur.

Universidad de Salamanca. BGH.

patrū ſuoꝝ q noluerūt obedire dn̄o deo ſuo. Et abiecerūt legitima ei⁹: τ pactū qd̄ pepigit cū p̄rib⁹ eoꝝ: τ teſtificatiōes qb⁹ ꝯteſtat⁹ ē oēs ſecutiq3 ſūt vanitates τ vane ege- rūt: τ ſecuti ſūt gētes q erant ꝑ cir cuitū eoꝝ: ſup qb⁹ p̄cepat dn̄s eiſ vt nō facerēt ſicut τ illę faciebant. Et dereliquerunt oīa p̄cepta dn̄i dei ſui: feceruntq3 ſibi ꝯflatiles du os vitulos τ lucos: τ adorauerūt vniuerſā militiā celi. Seruieruntq3 baal. τ ꝯſecrabāt filios ſuos τ fili as ſuas ꝑ ignē. Et diuinatiōi inſer uiebāt τ augurijs: τ tradiderūt ſe vt facerēt malū corā dn̄o: τ irrita- rēt eū. Iratuſq3 ē dn̄s vehemēter iſrl̄i: τ abſtulit eos a ꝯſpectu ſuo: τ nō remāſit niſi trib⁹ iuda tm̄modo Sz nec ipſe iuda cuſtodiuit man- data dn̄i dei ſui: verūtm̄ errauit τ ābulauit i erroꝛib⁹ iſrl̄: q̄s operatus fuerat. Proiecitq3 dn̄s oē ſemen iſrl̄: τ afflixit eos τ tradidit eos in mān⁹ diripiētiū: donec ꝓiiceret eoſ a facie ſua: ex eo iā tp̄e q̄ ſciſſus ē iſrl̄ a domo dd̄: τ ꝯſtituerūt ſibi re gē hieroboā filiū nabath. Sepa- uit enī hieroboā iſrl̄ a dn̄o: τ pec- care oēs fecē pctm̄ magnū. Et am bulauerūt filii iſrl̄ i vniuerſis pctis hieroboā que fecerat τ nō receſſe- rūt ab eis vſqueq̄ dn̄s auferret iſrl̄ a facie ſua ſicut locut⁹ fuerat i mān oīm ſuoꝝ ſuoꝝ ꝓphetaꝝ. Trāſla tuſq3 ē iſrl̄ d̄ terra ſua i aſſyrios vſ q3 i diē hāc. Adduxit āt rex aſſy- rioꝝ viros de babylone τ d̄ cutha τ d̄ ahaiat: τ de emath: τ de ſepha ruaim τ collocauit eos i ciuitatib⁹ ſamarie ꝓ filiis iſrl̄. Qui poſſede rūt ſamariā τ hitauerūt i vrbib⁹ ei⁹. Cūq3 ibi hitare cepiſſet nō time- bāt dn̄z: τ imiſit eis dn̄s leones q itericiebāt eos Nūciatūq3 ē regi aſſyrioꝝ τ dictū. Gētes qs trāſtu liſti hitare feciſti in ciuitatib⁹ ſama rie ignorāt legitia dei terre: τ imiſit i eos dn̄s leones τ ecce interficiūt eoſ: eo φ ignorēt ritū dei t̄re. Pre cepit aūt rex aſſyrioꝝ dicēs. Duci te illuc vnū d̄ ſacerdotib⁹ quos in- de captiuos adduxiſtis: vt vadat τ habitet cū eis: τ doceat eos legi- tima dei terre. Igit cū veniſſz vn⁹ de ſacerdotib⁹ his q captiui ducti fuerāt d̄ ſamaria hitauit i bethel τ docebat eos quō colerēt dn̄z. Et vnaqueq3 gēs fabricata ē deū ſuū Poſueruntq3 eos i phanis excelſis que fecerāt ſamarite: gēs τ gēs in vrbib⁹ ſuis: in qb⁹ hitabāt. Viri ei babylonij fecerūt ſochot benoth viri aūt cutheni fecerūt nergel: τ vi ri de emath fecerūt aſima. Porro euei fecerūt nebaā τ thachā. Hi āt q erāt d̄ ſepharuaim ꝯburebāt fi- lios ſuos igni adramelech τ ana- melech diis ſepharuaim: τ nihilo- min⁹ colebāt dn̄z. Fecerūt aūt ſibi d̄ nouiſſimis ſacerdotes excelſoꝝ τ ponebāt eos i phanis ſublimib⁹ Et cū dn̄z colerēt: diis quoq3 ſuis ſuiebāt iuxta ꝯſuetudinē gētiū d̄ q bus trāſlati fuerāt ſamariā. Vſq3 i p̄ſītē diē moreʒ ſequūt antiquū. Nō timēt dn̄z: neq3 cuſtodiūt ce rimonias ei⁹ atq3 iudicia τ legeʒ et mādatū qd̄ p̄cepat dn̄s filiis iacob quē cognoīauit iſrael: τ pcuſſerat cū eis pactū. τ mandauerat eis di- cēs. Nolite timere deos alienos et nō adoretis eos: neq3 colatis eos: τ nō imoletis eis: ſz dn̄z deū vr̄z q eduxit vos d̄ terra egypti i fortitu- dine magna τ i brachio extēto: ipm timete τ illū adorate τ ipſi imolate Cerimonias quoq3 τ iudicia τ le- gē τ mādatū qd̄ ſcripſit vob̄ cuſto dite vt faciatis cūctis dieb⁹: et nō timeatis deos alienos. Et pactū qd̄ pcuſſit vobiſcū nolite obliuiſci nec colatis deos alienos: ſz dn̄z de um vr̄m timete: et ipē eruet vos d̄ manu oīz inimicoꝝ vr̄oꝝ. Illi vō nō audierūt: ſz iuxta ꝯſuetudinē ſuā priſtinā ꝑpetrabāt. Fuerūt igit gē tes iſte timētes qdē dn̄z: ſz nichilo minus τ idolis ſuis ſuiētes Nā fi lii eoꝝ τ nepotes ſic fecerunt p̄ſ ſui ita faciūt vſq3 in p̄ſentē diem.

Capitulum.xviii.

Anno tertio oſee filii he- la regis iſrael regnauit e- zechias fili⁹ achaz regis iuda Vigitiqnq3 ānoꝝ erat cū re

o Et abiecerūt legitia q̄tuz ad cerimonias τ p̄cepta. p Et pactū q̄tū ad moralia q Et teſtificatiōes. q̄tum ad iudicialia q̄ ꝓcedunt ꝑ teſtes. vz aliter q Teſtificatōnes. i. penas in lege ꝯminatas trāſgreſ ſoꝛib⁹: q̄s nō timuerūt. r Secutiq3 ſūt vanitates. i. ydola vana virtutē nō hn̄tia. s Feceruntq3 ſibi ꝯfla. duos vitulos tempe hieroboā. t Et adora. vni. mili. celi. i. ſolē lunā iouē venerē. τ ſic d̄ alijs. v Et ꝯſecrabant ei τc̄. ſicut expoſitū ē d̄ achā ca. p̄cedēti. x Et tradiderūt ſe voluntati demonis in oīb⁹ aſſentiēdo. y Sz nec ipſe iuda: q: aliqui de regibus iuda deprauati fuerunt per vxores quas acceperant de filiab⁹ regū iſrl̄: vt pz ex ſupradictis. z Ex eo iā tp̄e quo ſciſſus eſt iſrl̄ a domo dauid. ex tūc enī declinauit iſrl̄ a vō cultu dei ꝑ ipz hieroboā. a Trāſlatuſq3 eſt iſrl̄ de terra ſua ꝓpter mala p̄dicta. b Adduxit aūt. h̄ ꝯn̄r deſcribit ppl̄i extranei adductio cū dr̄. Adduxit aūt τc̄. volebat enī illā trāz ſecure tenere ſub mān ſua τ iō amoto populo natiuo fecē illuc venire hoīes de regno ſuo q̄ cēnt ſibi magī fideles. c Nō timebāt dn̄m. q: erāt nutriti in ydolatria d Et imiſit eis dn̄s leones. tū q: terra pro magna parte erat deſerta: τ ideo multiplicate fuerūt ibi beſtie: tū i penaz ſue idolatrie. e Ignorāt legitia dei terre. iſti enī q̄ erāt gētiles credebāt φ ſ̄m multitudinē terraꝝ τ regnoꝝ eēt multitudo deoꝝ. quoꝝ q̄libet i terra ſibi approp̄ata cultū ſibi d̄bitū τ ſpecialē vellet hr̄e: τ iō miſſus fuit illuc vn⁹ d̄ ſacerdotib⁹ terre iſrl̄. f Et docebat eos quō colerēt dn̄m nō tm̄ pfecte. q: erat d̄ ſacerdotib⁹ Samarie τ nō de hierl̄m. g Et vnaq̄q3 gens fabricata ē deū ſuū. i. fecē ſibi ydolū ſil̄e illi qd̄ colebat i ciuitate vel t̄ra: vn̄ fuerat illuc adducta h Viri ei ba. fe. ſochot benoch qd̄ in hebreo ſonat tabernaculū filiaꝝ. dicē ei ra. ſa. φ iſtd̄ ydolū erat fc̄m ad modū galline habētis pullos ita φ ſochot ſignat domū: benoch āt ydolū ſeu ydola ibi poſita. babylonij enī multum vtebant ꝯſtellationib⁹: τ iō aliq̄ illoꝝ fecerūt ydolū i veneratōe cō ſtellatiōis q̄ apd̄ vulgares vocat gallīa pullinaria apd̄ l̄ratoſ vō pliades. ſic τ aliquē alij faciebāt imagīnē ſol̄ τ aliq̄ lune. ꝓut hr̄ in plībus locis ſcpture: τ nihilominuſ colebāt dn̄m: ſz n̄ ſ̄m iſtructionē ſacerdoꝝ p̄dicti: vn̄ τ recipiebant q̄nq3 libros moyſi: τ ſic ꝑti erāt gentiles: ꝑtim iudei. i Fecerūt aūt ſibi de nouiſſimis ſacerdotes. i. de vilib⁹ ꝑſonis qui n̄ erāt d̄ gn̄e ſacerdotis ſ̄m legem moyſi. n̄ Nō timēt do. ſ. pfecte ꝓut p̄ncipal̄r ilegeri: iō ſubdit. Nec q3 cuſtodierūt cerimonias τc̄. ceſtera patēt.

In ca. xvij. vbi dr̄ in poſtilla. Et docebat eoſ quō colerēt dn̄m.

Additio.

In hebreo dr̄ docebat eos quō timerēt dn̄m. τ ſil̄r vbicūq3 i h̄. c. dr̄ d̄ ſamaritanis φ coluerūt deū: hebraica v̄itas hz loco colere: timere. qd̄ ver⁹ dicit. Nā lz ſamaritani poſſint dici timētes deū timoꝛ ſuili: nō tm̄ ꝓp̄ie p̄nt dici colentes deū: q: i vō cultu reqrit fides q̄ in ipis nō erat: cum vē eēnt idolatre.

Replica.

In cap. xvij. Burgenſis facit

dr̄iam inf timere τ colere ſamaritanoꝝ i p̄obās nr̄am trāſlatōz de quo vide. s̄. lib. iij. c. xviij. nō enī ē veriſil̄e φ ſacerdos miſſus doceret eos timere ſuilit. verioꝛ ē igit nr̄a trāſlatio que dicit eū docuiſſe colere. timere enī induxit aduerſitas. ſ. imiſſio leonū τc̄

Capl̄m. xviij

Anno t̄cio oſee. Su peri⁹ in h̄ q̄rto actū eſt d̄ debilitatōe regni iude τ iſrael ſimul τ de regno iſrael totali deiectione hic conſequenter agitur de regno iude ꝑ ſe τ de ei⁹ deſtructiōe: vbi p̄ ponitur quid actū eſt ſub ſedechia. ſcd̄o q̄d ſub manaſſe τ āmon ca. xxi. tercio q̄d ſub ioſia τ Joachā ca. xxij. q̄rto q̄d ſub Joachīz ca. xxiiij. q̄nto q̄d ſub ſedechia ca. xxv. Circa p̄mū oſ̄dit p̄ Ezechie ꝯuerſatio laudabilis: ſcd̄o ei⁹ liberatio terribilis cap. xix. tercio ſanatio mirabilis ca. xx. Circa p̄ns capi. oſ̄dit p̄io quō ezechiaſ laudabilit ſe habuit in ꝓſperis: ſcd̄o i aduerſis: ibi. Anno. xiiij. p̄ima in duas: in ꝑtē p̄ncipalē τ incidētalē ſcd̄a ibi. āno. iiij. Circa p̄mum tāgit gen⁹ ex parte matris cū dr̄.

b Nomen mr̄is ei⁹ abiſa filia zacharie. Dicūt āt aliq̄ φ iſte zacharias fuit fili⁹ ioiade. ſz hoc n̄ videt veꝝ: q: ille zacharias fuit ꝯtēpane⁹ ipi ioas: q: interfecē eū: vt dictū ē. s̄. xij. c. a p̄ncipio vō regni ioas vſq3 ad p̄ncipiū regni achā: cui⁹ vxoꝛ fuit iſta abiſa fluxerūt āni. cxxxvij. qd̄ pz ſi ꝯputēt āni q̄b⁹ ſucceſſiue r̄gnauerūt reges iuda a dicto tp̄e τ ſic nō videt φ iſta abiſa potuiſſz eē apta copule ꝯiugali tp̄e achā. Et multomin⁹ ad ꝯcipiēdum ꝯn̄r ponit ezechie virt⁹ cū dr̄. Fecitq3 qd̄ erat bo. τc̄. τ ſequitur

gnare cepiſſet τ vigintinouē ānis regnauit in hierl̄m. Nomē mr̄is ei⁹ abiſa filia zacharie. Fecitq3 qd̄ erat bonū corā dn̄o iuxta oīa q̄ fe- cerat dd̄ p̄r ei⁹. Ipſe diſſipauit ex celſa: τ ꝯtriuit ſtatuas: τ ſuccidit lucos: cōfregitq3 ſerpentē eneū quē fecerat moyſes. Siqdeʒ vſq3 ad illd̄ tp̄s filij iſrl̄ adolebāt ei icē- ſuz. Vocauitq3 nomen ei⁹ nehe ſtan. Et i dn̄o deo iſrl̄ ſpauit. Ita q3 poſt eū nō fuit ſil̄is ei de cūctis regib⁹ iuda: ſz neq3 in his q añ eū fuerūt τ adheſit dn̄o: et nō receſſit a veſtigiis ei⁹: fecitq3 mandata ei⁹ que p̄cepat dn̄s moyſi: vn̄ τ erat dn̄s cū eo: τ i cūctis ad que ꝓcede bat ſapiēt ſe agebat. Rebellauit q3 ꝯtra regē aſſyrioꝝ τ non ſuiuit ei. Ipſe pcuſſit philiſteos vſq3 ad gazā: τ oēs termios eoꝝ: τ a turre cuſtodū: vſq3 ad ciuitatē munitaʒ Anno q̄rto regis ezechie q erat ann⁹ ſeptim⁹ oſee filii hela regis iſ rael aſcēdit ſalmanaſar rex aſſyrio- rū ſamariā: τ oppugnauit eā τ ce- pit. Naz poſt ānos tres āno ſexto ezechie. i. nono āno oſee regis iſrl̄ capta eſt ſamaria: τ trāſtulit rex aſ- ſyrioꝝ iſrael in aſſyrios: collocauit q3 eos in hayla τ in aboꝛ: fluuiis gozā i ciuitatib⁹ medoꝝ q: nō au- dierūt vocē dn̄i dei ſui: ſz p̄tergreſ ſi ſunt pactū ei⁹. Oīa que p̄cepat moyſes ſu⁹ dn̄i nō audierūt neq3 fecerūt. Anno quartodecio regis ezechie aſcēdit ſennacherib rex aſ ſyrioꝝ ad vniuerſas ciuitates iuda munitas: τ cepit eas. Tūc miſit ezechias rex iuda nūcios ad regeʒ aſſyrioꝝ i lachis dicēs. Peccaui Recede a me τ oē qd̄ impoſueriſ mihi ferā. Indixit itaq3 rex aſſyri oꝝ Ezechie regi iude trecenta ta lēta argenti: τ triginta talēta auri. Deditq3 ezechias oē argentū qd̄ reptū fuerat i domo dn̄i: τ i theſau ris regis. In tp̄e illo ꝯfregit eze- chias valuas tēpli dn̄i τ lamias au ri quas ipē affixerat: τ dedit eas re gi aſſyrioꝝ. Miſit aūt rex aſſyrio- rū thartā τ rabſaris τ rabſacen de lachis ad regē ezechiā cū mān va lida hierlm̄. Qui cū aſcēdiſſet ve nerūt hierlm̄ τ ſteterūt iuxta aque ductū piſcīe ſupioꝛis que eſt i via agri fullonis: vocaueruntq3 regeʒ. Egreſſus ē aūt ad eos eliachim fi lius helchie ꝑpoſit⁹ dom⁹ τ ſob- na ſcriba τ ioache filius aſaph acō mētariis: dixitq3 ad eos rabſaces. Loqmini Ezechie. Hec dicit rex magn⁹ rex aſſyrioꝝ. Que eſt iſta fiducia q̄ niteris: Forſitā iniſti cō- ſiliū vt prepares te ad preliū. In quo confidis vt audeas rebellare:

qd̄ ē intelligēdū nō q: fuiſſet pri⁹ ei ſubiect⁹: ſz q: nō recepit eū vt dn̄m ſic multi reges añ eū fecerāt: τ h̄ eſt qd̄ ſubdit. Et iō nō ſuiuit ei: τ ipſe pcuſſit philiſteos τc̄. i A turre cuſtodū vſq3 ad ciuitatē munitā. i. nō ſolū ciuitates magnas: ſed etiā foꝛtalicia. i. in locis inacceſſibilibus ſita. k Anno q̄rto. Hec eſt ꝑs incidētalis i qua agit de captiōe ſamarie τ oſee regis ꝑ modū cuiuſdā recapitulationis: τ h̄ occaſione ezechie q̄ miſit nūcios τ epiſtolas ꝑ regnū iſrael: monēs ppl̄m vt reuerteret ad deū. vt hr̄. ij. palyp. xxx. ſz nō audiuit eū. τ iō cū rege ſuo fuit captiuat⁹ τ trāſlatus a t̄ra iſrl̄ i aſſyrios: vt hic dr̄: τ pz l̄ra ex. s̄. dictis. l Anno. xiiij. h̄ ꝯn̄r oſ̄dit quō ezechias ſe habuit i aduerſis: τ p̄ oſ̄dit q̄d fecit ex timoꝛe: ſecūdo q̄d ex amoꝛe ibi: miſit āt. Circa p̄mū ſciēdū φ ezechias ſciēs populū ſibi ſubiectū. τ Achā p̄rē ſuū deū multiplicit offendiſſe: iō merito timuit ne i vindictaʒ dictoꝝ maloꝝ ꝑmitteretur rex aſſyrioꝝ venire ſupra regnū ſuū τ iō deſtructiōeʒ ciuitat̄ hierl̄z vbi vigebat diuin⁹ cultus: τ ppl̄z ſuū q̄tū poterat volēs ſuare: pecunias expoſuit: τ h̄ ē qd̄ dr̄ hic. m Tūc miſit rex iuda nuncios ad re. aſſyrioꝝ. ad tractādum cū eo d̄ receſſu q: nō hēbat ppl̄z ad ꝯgrediēdū cū eo. n Peccaui. ſ. dn̄o. pctm̄ āt p̄ris ſui et ppl̄i reputabat ſuū i h̄. o In tp̄e illo ꝯfre. eze. valuas tem. dn̄i. i q̄b⁹ erat multū de auro affixū ꝑ reges p̄cedētes: ꝑ ipm ad decoꝛē τ magnificētiā. τ h̄ fecē neceſſitate ꝯpulſ⁹: q: nō hēbat aliū de vn̄ poſſz ſoluere tantā ſūmā. ex h̄ habet argumētū φ p̄ncipes i neceſſitate p̄nt accipe d̄ theſaur̄ eccl̄ie ꝑ ꝯſeruatiōe reipublice. p Miſit aūt. Hic ꝯn̄r oſ̄dit quid fecerit ex dei amore. Circa qd̄ ſciēdū φ rex aſſyrioꝝ accepta pecūia: ſub pacto dimittēdi regnū ezechie i pace: infidelit agēs pactū nō ſuauit: ſz miſit exercitū τ nūcios in hierl̄m ad terrēdū ezechiā vt tenit⁹ redderet ciuitatē τ ppl̄s trāſferret in aſſyrios: τ cult⁹ dn̄i de hierl̄z auferret: qd̄ nullo mō ferens ezechias reſtitit τ ꝯgregās ppl̄m exhoꝛtat⁹ fuit ad defendendū locuʒ ſcm̄ τ gentē: vt hr̄ diffuſi⁹. ij. palyp. xxxij. Igit circa hoc p̄ ponit nūcioꝝ ꝯminatio: ibi. Dixerūt āt. ſcd̄o eoꝝ poſtulatio τ ꝑſuaſio: ibi. Nec enī dicit rex τc̄. tercio denegatio: ibi. R̄ndit eis. Circa p̄mū dicit

c Ipſe diſſipauit excelſa. qd̄ null⁹ rex fecerat añ eū. d Confregitq3 ſerpentē eneū. cui⁹ cā ſubdit. Siquidē vſq3 ad il. tem. fi. iſrl̄ ado. ei incēſuz. eo φ in aſpectu illi⁹ filij iſrael fuerunt ſanati a moꝛſib⁹ ſerpētū: vt hr̄ Nūeri. ca. xxi. e Vocauitq3 nomen ei⁹ nehestā. i. cuprū vel cupreū. q. d. nihil erat diuinitat̄ in eo ſicut ſimplices credebāt erroꝛe decepti: q: in eo nihil erat niſi cuprum. f Itaq3 poſt eū nō fuit ſil̄is ei τc̄. ꝑ hoc nō hr̄ φ fuerit ſanctioꝛ dauid qui fuit añ eū: vel ioſia qui fuit poſt ſic τ de quolibet ꝯfeſſoꝛe canit eccl̄a. Nō eſt inuēt⁹ ſil̄is illi. τ h̄ ꝓpē aliquā p̄rogatiuā: que nō ſic inuenit in alijs: lz in mult̄ alijs p̄rogatiuis deficiat ab alijs: τ h̄ mō dr̄ hic de ezechia. g Nō fuit ſil̄is ei τc̄. tū q: deſtruxit excelſa τ ſerpētē eneū: tū q: ad p̄ces ei⁹ angel⁹ dn̄i exercitum ſennacherib pcuſſit: τ ſol decē gradib⁹ retroceſſit. vt hr̄ j. que fuerūt valde ſpālia h Rebellauit quoq3 ꝯtra regē aſſy.

p Miſit autem rex τc̄. Rabſacem. ſic debet ſcribi vbiq3. ſcilicz per. h. q Cum manu valida. i. cū exercitu ad obſidendū hierl̄m. r In via agri fullonis. q: ibi fullones extendebāt pānos ad deſiccandum. s Vocaueruntq3 regē. nō tm̄ venit ad eos eo φ timebat de ꝓditiōe: q: al̄s expertus fuerat fraudē eoꝝ: ſed miſit nūcios t Eliachim filius helchie prepo. do. ſcz domini: quia erat ſūmus ſacerdos: τ ſucceſſit ſobne: qui fuit captiuatus τ deiectus a ſacerdotio: vt habet Eſa. xxij. ca. v Et ſobna ſcriba τc̄. de officijs autem iſtis qualia ſint dictū fuit. s̄. ij. libro capitu. viij. x Que eſt iſta fiducia qua niteris defen. te a rege aſſyrioꝛum. quaſi di. nulla eſt.

Universidad de Salamanca. BGH.

y An ſperas in baculo harūdineo ⁊c̄.q.d. in rege egypti nō potes habere fiduciā: ſicut nec hō pōt ſe firmit̄ appodiare in baculo harūdineo ⁊ ſic nō pōt ꝯfidere ſecure de auxilio humano: ſilr̄ nec de diuino cuius rationē ſubdit.d. z Nōne iſte eſt cui⁹ abſtu. Ezechi. excel. ⁊ al.q.d. diminuit cultū diuinū: ⁊ ſic nō pōt ꝯfidere in ipm: cū magis eū offenderit ꝙ placuerit. iſte autē rabſaces dicebat falſuz: q: ſacrificare etiā dño extra templū poſtꝙ fuit edificatū p ſalomonē: nō fuit licitū vt frequenter dictū ē.s. ⁊ hr̄. Deut. xij. a Nūc igit̄ tranſite ⁊c̄. i. bebreo hr̄. Vadia date ſcꝫ p duob⁹ milib⁹ eq̄rū b Et videte an ha. va. aſcen. eoꝝ. q.d. in toto pplo tuo nō poteris inuenire tot hoīes ſciētes equitare. c Et quō po. reſi. an̄ vnuz ſatra. ⁊c̄. q: in acie cuiuſlibet ſatrape erāt plures equites: adduxit aūt ad ſuū ꝓpoſitū ꝯfirmandū ſacre ſcripture teſtimoniū qḋ hr̄ Eſa. viij. Adducet dñs aquas fortes ⁊ multas ad regē aſſirioꝝ ⁊ ſō dicit̄ ibidē. Et ibit p iudā inundās ⁊ tranſiēs ⁊c̄. ⁊ hāc ſniam ponit hic ſub alijs v̄bis cū dicit. d Dñs dixit mihi. aſcēde ad terrā hanc ⁊ demolire eā: ſꝫ ipſe nō allegauit finē ꝓphetie: ſꝫ enīz Eſaias dixerit regē aſſirioꝝ venturū in terrā iuda ⁊ afflicturū eā: tñ ipſe pdixit exercitū ei⁹ ꝑcutiēdū a dño: ſm ꝙ hr̄ .ſ.ca. ſequēti. e Dixerūt aūt. Hic ꝯñr deſcribit̄ nūcioꝝ ezechie poſtulatio cū dī. f Precamur vt loq̄ris nobis ſuis tuis ſyriace: ꝯſuetū eīm erat antiquit⁹: ꝙ illi qui aſſiſtebant regibus ſciebāt diuerſa ydiomata: vt ſcirēt legē literas: ⁊ loqui cū nūcijs alioꝝ ydiomatuz. g Ut ñ lo. no. iuda. au. pplo. ne. ſ. ppl's terreret̄ ex v̄bis rabſacis: ⁊ q: i v̄bis ſuis itermiſcebat v̄ba blaſphemie. et hoc aūt loco dicūt hebrei: ⁊ etiā doctores noſtri: ꝙ ille Rabſaces erat iudeus natiōe ſꝫ relicta lege ꝯuerſus erat ad gentilitatē. h Rñditqꝫ eis. Hic ꝯñr ponit̄ dicte poſtulationis denegatio cū ſubdit̄. i Nūquid ad dñm tuū. ſ. Ezechiā ſolū. k Miſit me dñs me⁹. q.d. nō ſꝫ mag̃ ad pplm. ⁊ iō cepit alti⁹ clamare ad terrēdū pplm dicēs. l Ut comedāt ſtercora ſua. i. rādiu erunt obſeſſi: ꝙ nō hēbūt aliquid ad comedēdū ⁊ bibēdū. m Non vos ſeducat ezechias. tenēdo ciuitatē ꝯ me. n Non eīm poterit vos eruere. ſ. virtute humana. nec ēt diuina: iō ſubdit̄. Neqꝫ fiduciā vobis tribuat ſup dñm: ⁊ ſequit̄ o Facite ⁊c̄. ⁊ egredimini ad me. ſubdendo vos volūtarie ſuitutī mee: qḋ ē meli⁹ ꝙ mori gladio ⁊ fame. p Et come. vnuſquiſqꝫ de vinea ſua. id ē viuet pacifice ⁊ quiete in terra iſta. q Donec veniā ⁊ trāſ. vos. q.d. h ē mod⁹ regū aſſirioꝝ trāſferre gentē ſibi ſubiectā de terra ſua natiua ad aliā vt ſit mag̃ ſecurus de ei⁹ ſubiectōe: ſic eīm iā an̄ fecerat rex aſſirioꝝ de oſee rege iſrl̄ ⁊ ei⁹ pplo vt dictū ē ca. pcedēti: ⁊ ēt iſto. r Nolite audire ezechiā. ꝯtrariū vobis pſuadētē s Qui vos decipit dicēs: dñs lib. nos. qḋ nitit̄ ꝓbare p locū a maiori dicēs. t Nunqd liberauerūt dij gentiū ⁊c̄. q.d. cū eēnt multi dij nō potuerūt defendere colētes eos cōtra regē aſſirioꝝ ergo de⁹ veſter q̄ eſt vnic⁹ tñ non poterit vos defēdere: ſꝫ iſtō argumētū nullū eſt: q: illi nō ſūt dij veri ſed falſi ⁊ nullius virtutis. de⁹ aūt ver⁹ vn⁹ eſt ꝑo tētie infinite. Tacuit itaqꝫ pplus. ſ. de pcepto regine rabſaces moueret̄ ad dicēdū adhuc blaſphemias de deo: ſi ſibi rñderet. v Venitqꝫ heliachim ⁊c̄. ſequit̄. Sciſſis veſtib⁹. hic ei erat mod⁹ iudeoꝝ ꝙ ſcindebant veſtes ſuas quādo audiebāt blaſphemiā contra deū: vñ ⁊ ſumm⁹ ſacerdos ſcidit veſtimenta ſua: qñ impoſuit blaſphemiā ipſi xp̄o: vt habetur Mt̄ arci. xiiij.

An ſperas in baculo harūdineo atqꝫ ꝯfracto egypto. Sup quē ſi incubuerit hō: ꝯminut⁹ ingredietur manū ei⁹ ⁊ pforabit eā. Sic ē Pharao rex egypti: oibus q cōfidūt i ſe. Qḋ ſi dixeritis mihi i dño deo nr̄o habem⁹ fiduciā nōne iſte eſt cui⁹ abſtulit ezechias excelſa ⁊ altaria: ⁊ pcepit iude ⁊ hierl'm ante altare hoc adorabitis i hierl'm. Nūc igit̄ trāſite ad dñm meū regē aſſirioꝝ: ⁊ dabo vobis duo milia equoꝝ ⁊ videte an hr̄e valeatiſ aſcenſores eoꝝ. Et quō poteſtis reſiſtere an̄ vnū ſatrapaꝫ de ſeruis dñi mei mīimis: An fiduciā habeſ in egypto ꝓpter curr⁹ ⁊ equites: Nunqd ſine dñi volūtate aſcēdi ad locū iſtū vt dmolirer eū: Dñs dixit mihi. Aſcēde ad terrā hāc: ⁊ demolire eā. Dixerūt aūt eliachim filius helchie ⁊ ſobna ſcriba ⁊ ioahe rabſaci. Precamur vt loq̄ris nobis ſuis tuis ſyriace: ſiquidē intelligim⁹ hāc linguā: ⁊ nō loq̄ris nob iudaice audiēte pplō: q ē ſup muruꝫ. Rñditqꝫ eis rabſaces dicēs. Nūqd ad dñꝫ tuū ⁊ ad te miſit me dñs me⁹ vt loq̄rer ſmones hos: ⁊ nō poti⁹ ad viros q ſedent ſup muꝝ vt comedāt ſtercora ſua ⁊ bibāt vrinā ſuā vobiſcū. Stetit itaqꝫ Rabſaces: ⁊ exclamauit voce magna iudaice ⁊ ait. audite v̄ba regis magni: regis aſſirioꝝ. Hec dicit rex. Nō vos ſeducat ezechias. Nō eīm poterit eruere vos de manu mea: neqꝫ fiduciā vobis tribuat ſup dñm dicēs. Eruens liberabit nos dñs: ⁊ nō tradet̄ ciuitas hec in manu regis aſſirioꝝ. Nolite audire Ezechiā. Hec eīm dicit rex aſſirioꝝ. Facite mecū qḋ vob eſt vtile: ⁊ egredimini ad me. Et comedet vnuſqſqꝫ de vinea ſua ⁊ de ficu ſua: ⁊ bibetis aq̄s de ciſternis vr̄is: donec veniā ⁊ trāſferaꝫ vos in terrā que ſilis eſt terre vr̄e i terrā fructiferā ⁊ fertilē vini: terrā panis ⁊ vinearū: terrā oliuarū ⁊ olei ac mellis: ⁊ viuetis: ⁊ nō moriemini. Nolite audire Ezechiā: q vos decipit dicēs. Dñs liberabit nos. Nūqd liberauerūt dij gētiū terrā ſuā de manu regis aſſirioꝝ: Ubi eſt deus emath ⁊ arphath. Ubi ē de⁹ ſepharuaim ana ⁊ aua Nūquid liberauerunt ſamariā de māu mea: Quinā illi ſūt i vniuerſis diis terraꝝ qui eruerūt regionē ſuā de manu mea: vt poſſit eruere dñs hierl'm d manu mea. Tacuit itaqꝫ ppl's: ⁊ ñ rñdit ei quicq̄ꝫ. Siquidē pceptū regis acceꝑant vt ñ rñderēt ei. Venitqꝫ heliachim filius helchie ꝑpoſit⁹ dom⁹ ⁊ ſobna ſcriba ⁊ Joahe fili⁹ aſaph a cōmētariis ad ezechiā ſciſſis veſtib⁹: et nūciauerunt ei verba rabſacis.

Ca. xix.

Capitulū. xix.

Que cū audiſſꝫ ezechias rex ſcidit veſtimenta ſua: ⁊ opert⁹ eſt ſacco: ingreſſuſqꝫ eſt domū dñi: ⁊ miſit eliachiꝫ prepoſitū dom⁹ ⁊ ſobnā ſcribā: ⁊ ſenes d ſacerdotib⁹ optos ſaccis ad eſaiaꝫ

Ue cū audiſſet. hic ꝯñr deſcribit̄ ezechie liberatio terribilis Circa quā primo ponit̄ ꝓphetica denūciatio: ſecūdo angelica executio ibi. Factuſ ē igit̄. pma in duas ſm duplicē denūciationem. ſcḋa ibi. Cumqꝫ audiſſet. Circa pmā pmittitur ezechie humilis petitio. ſecundo eſaie cōſolabilis reſponſio: ibi. Dixitqꝫ eſaias. Circa pmū dī. a Que cū audiſſet rex ezechias ſcidit veſtimēta ſua: ꝓpter v̄ba blaſphematoria ꝯtra dñm deū dicta: vt pdictū eſt. b Et opt⁹ eſt ſacco: hūiliās ſe corā deo. c Ingreſſuſqꝫ eſt domū dñi: ad impetrandū ei⁹ miſericordiā circa ppl'm ſuū et ei⁹ iuſticiā ꝯtra blaſphemos pdictos. d Et miſit heliachim ⁊c̄. quia mag̃ ꝯfidebat de meritis eſaie ꝙ de ſuis: iō miſit ad eū petens oꝛonis eius ſuffragiū. e Dies tribulationis et increpationis. ſ. mei ⁊ totius ppl'i. f Et blaſphemie. ſ. cōtra deum. g Dies iſte. ſ. in quo rabſaces dixerat ſupradicta que erant ad afflictionē regis ⁊ ppl'i ⁊ vituꝑium ⁊ blaſphemiā dei. h Venerūt filij vſqꝫ ad partū ⁊c̄. i. in tanta afflictione ſum⁹ poſiti: ſicut mulier exiſtens in afflictione part⁹: cui deficiūt vires pariendi. i Si forte audiat ⁊c̄. Sic legēda eſt li'a. Fac oꝛōnem

ꝓ reliquijs his. i. pro regno iuda in quo eſt modic⁹ populus in ꝯparatiōe ad tempa preterita. Si forte audiat dñs deus tu⁹. i. per oꝛōnes tuas liberet nos ⁊ puniat aſſyrios ⁊ blaſphemos. k Dixitqꝫ eſaias. Hic ꝯſequēter ponit̄ eſaie ꝯſolabilis reſpōſio cū dicitur. k Noli timere a facie ſmonū. i. ꝓpter ſmones berare. idem eſt argumētū qḋ fecerat rabſaces. c. xviij. z Itaqꝫ cū accepiſſet. Hic ꝯſequēt̄ ponit̄ ipſi⁹ Ezechie oꝛō cū dī. Itaqꝫ cū accepiſſet ezechias litteras. v̄bo eīm ⁊ ſcripto cōminat⁹ ſibi fuerat rex aſſirioꝝ ad maiorē aſſertionē. a Expandit eas corā dño. q: cōtinebāt blaſphemias ꝯtra ipm: vt viſum eſt. b Et oꝛauit in cōſpectu ei⁹. vt glorificaret nomē ſuum ꝯtra blaſphemias nominī ſuo irrogatas ⁊ ſaluaret ppl'ꝫ ꝯtra cōminationes predictas.

l Quibus blaſphe. ſi. regis aſſirioꝝ. i. ſerui ſibi familiares ⁊ chariſſicut filij. m Me. quia verba rabſacis ipoꝛtebāt deo impotentiā: dicēdo ꝙ non poſſet ſaluare ezechiaꝫ: ⁊ populum ſuum de manu regis aſſirioꝝ. Et ſic dicebat eum impotētiorē hoīe mortali. n Ecce ego imittam ei ſpiritū. id eſt turbatōnē mētis: cui⁹ cauſa ſubditur. o Et audiet nū. ſ. d rege ethiopie inuadente ei⁹ regnū. vt hr̄ infra. p Et reuertetur in terram ſuā ⁊c̄. h non fuit in iſto reditu ſed i ſcḋo quia rediit ad obſidendū hierl'm: ⁊ inde fugit territ⁹ ꝓpter plagā ſui exercit⁹. ⁊ tūc i terra ſua a filijs ſuis fuit occiſus vt habet̄ in fine huius ca. q Reuerſus eſt igitur rabſaces: peracto nūcio: dicunt tamē aliqui doctores ꝙ ibi remanſit exercit⁹ aſſiriorum r Audierat eīm ꝙ receſſi. d lachiſ ipſa expugnata vel deſtructa. s Cūqꝫ audiſſꝫ. hic ꝯñr deſcribit̄ ſcḋa denūciatio ꝓphetica de liberatiōe ezechie ⁊ ppl'i ſui: circa qḋ primo ponit̄ ei⁹ cōminatio per regē aſſirioꝝ: ſecūdo ei⁹ deuota oꝛō coram rege celoꝛū: tercio eius ꝯſolatio p prophetā conſiū ſecretoꝝ diuinoꝝ. ſecūda ibi. Itaqꝫ cū accepiſſet. tercia ibi. Miſit aūt eſaias. Circa pmū dicit̄ s Cūqꝫ audiſſet. ſ. ſennacherib. t Et iret contra eū. ſ. cōtra regē ethiopie ⁊ exercitum ſuū v Miſit nūcios ad ezechiā ꝯminando ꝯ deuictis hoſtibus ꝯtra quos ibat reuerteretur ad deſtruēdū hierl'm. x Nō te ſeducat domin⁹. ⁊ ſic blaſphemat dñm tanꝙ habentē falſitatem ⁊ ſaluandi impoſſibilitatē y Nunquid liberauerūt dij gentiū ⁊c̄. q.d. multi erāt ⁊ nō potuerunt liberare cultores ſuos ⁊ multominus deus veſter quē dicitis eſſe vnicū poterit vos li

prophetā filiū amos. Qui dixerūt Hec dicit ezechias Dies tribulationis ⁊ increpationis ⁊ blaſphemie dies iſte. Venerūt filij vſqꝫ ad partū: ⁊ vires nō habet parturiēs. Si forte audiat dñs deus tuus vniuerſa verba rabſacis quem miſit rex aſſirioꝛuꝫ dñs ſuus vt exprobraret deū viuētēꝫ et argueret verbis que audiuit dñs de⁹ tuus: ⁊ fac oꝛōnem pro reliquijs que reperte ſunt. Venerūt ergo ſerui regis ezechie ad eſaiā. Dixitqꝫ eis eſaias. Hec dicetis dño veſtro. Hec dicit dñs. Noli timere a facie ſermonuꝫ quos audiſti quib⁹ blaſphemauerūt pueri regis aſſirioꝛuꝫ me. Ecce ego imittā ei ſpiritum: ⁊ audiet nunciū: ⁊ reuertetur in terrā ſuam ⁊ deiiciam eū gladio in terra ſua. Reuerſus eſt ergo rabſaces ⁊ inuenit regem aſſirioꝝ expugnātē lobnā. Audierat eīm ꝙ receſſiſſet de lachis. Cūqꝫ audiſſet d tharacha rege ethiopie dicētes ecce egreſſus ē vt pugnet aduerſum te ⁊ iret cōtra eū miſit nūcios ad ezechiam dicens. Hec dicite ezechie regi iuda. Nō te ſeducat deus tu⁹ in quo habes fiduciā neqꝫ dicas. Non tradetur hieruſalē i man⁹ regis aſſirioꝝ. Tu eīm ipſe audiſti que fecerunt reges aſſirioꝛuꝫ vniuerſis terris: quomodo vaſtauerūt eas. Num ergo ſolus poteris liberari. Nunquid liberauerūt dii gentiū ſingulos quoſ vaſtauerūt patres mei goꝫan videlicet ⁊ aran ⁊ reſeph ⁊ filios eden qui erant in thelaſſar. Ubi eſt rex emath ⁊ rex arphath ⁊ rex ciuitatis ſepharuaim ana ⁊ aua. Itaqꝫ cum accepiſſet ezechias litteras d manu nūcioꝝ ⁊ legiſſet eas aſcendit in domū dñi. ⁊ expādit eas coram dño: ⁊ oꝛauit in ꝯſpectu eius dicens. Dñe deus iſrael qui ſedes ſup cherubin: tu es deus ſolus regum oim terre tu feciſti celū et terram. Inclina aurem tuaꝫ ⁊ audi. Api dñe oculos tuos ⁊ vide ⁊ audi oia verba ſennacherib: qui miſit vt exprobraret nobis deū viuentēꝫ. Uere dñe diſſipauerūt reges aſſirioꝝ gentes ⁊ terras omniuꝫ: ⁊ miſerunt deos eoꝝ in ignē. Nō eīm erant dij ſed opa manuū hoīm ex ligno ⁊ lapide ⁊ pdiderunt eos Nūc igit̄ dñe deus noſter ſaluos nos fac de manu eoꝝ: vt ſciāt oia regna terre q: tu es dñs de⁹ ſolus Miſit autem eſaias fili⁹ amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dñs deus iſrl' Que depꝛecat⁹ es me ſuper ſennacherib rege aſſirioꝝ: audiui. Iſte eſt ſermo quē locut⁹ eſt dñs d eo. Spreuit te ⁊ ſubſannauit te virgo filia ſyon: poſt tergū tuū caput mouit filia hierl'm. Cui exprobraſti: ⁊ quē blaſphemaſti. Cōtra quē exaltaſti vocē tuā ⁊ eleuaſti in excelſū oculos tuos. Contra ſanctū iſrl'. Per manū ſeruoꝛū tuoꝝ exprobraſti dño: ⁊ dixiſti. In multitudine curruū meoꝝ aſcēdi excelſa montiuꝫ in ſūmitate

c Dñe deus iſrl' qui ſedes ſuper cherubin. i. ꝑ fides oim creature etiā angelice. Et hoc ſignificabat̄ i templo vbi ꝓpiciatoriū qḋ erat quaſi ſedes dei ſuſtentabat̄ a duob⁹ cherubin: ſic et inde poſitis ſic fuit pleniꝰ expoſitū exo. xxv. d Inclina aurē tuā et audi. i. effectu tue iuſticie oñde ꝯtra Sennacherib: ſcꝫ a patēt vſqꝫ ibi. e Ut ſciant oia re. ter. q: tu es dñs deus ſol⁹ ꝓterendo ſennacherib: qui deos aliarū gētiū deſtruxerat f Miſit aūt eſaias. h ꝯñr ponit̄ ꝯſolatio ezechie p eſaiā denūciādo ſibi ipſi⁹ ſennacherib futurā ruinā. ⁊ primo hec ruina predicit̄. ſcḋo huius ꝓbationis mirabile ſignū adducit̄: ibi. Tibi aūt ezechia. Circa pmū eſaias dirigit ſermonem ex parte dñi ad ezechiā. d. eē oꝛōne eius exauditā cū dī. Que depcatus es. ⁊c̄. ſequitur. g Spreuit te i aīo ſuo v̄tutem tuā nullā reputando. h Et ſubſannauit: ſeſibili ſigno: ſub ſannatio enim proprie dicit̄ contemptus cum ſigno ſenſibili: ⁊ dī ſub ſannatio a rugatiōe naſi. i Uirgo filia ſyon i. hierl'm: que dicit̄ v̄go propter integritatem ſi dei que ſemper remāſit ibi in aliquibus. Filia ſyon dicitur: quia ſicut filia a matre protegitur ita ciuitas hieruſalē ꝓtegebat̄ a foꝛtalicio qḋ erat in monte ſyon. k Poſt tergum tuū caput mouit: quia habitatores hieruſalē non audebant exire in campū contra euꝫ. ſed magis fugiebant ab eo: ⁊ ſic vertebant ei doꝛſum: ꝯſequēter Eſaias dirigit ſermonē ſuum ad Sennacherib dicens. l Contra quem exaltaſti vocem tuā. cōminando ⁊ blaſphemando ꝓ ſuperbia: ⁊ reſpondit. oī. m Contra ſanctū iſrael. i. ꝯtra illū qui eſt ſanctuſſanctoꝝ ⁊ de⁹ iſrl' per ſpeciale cultū n Per ma. ſer. tuoꝝ. expꝛo. domino. ſicut patet ex pcedentib⁹ de rabſace ⁊ alijs nūcijs qui apportauerūt lras ezechie: ⁊ iſte fuit maioꝛ ꝯtempt⁹ ꝙ ſi ſennacherib hoc feciſſet i pſona ꝓpria ſicut da re alapā alicui per vilē perſonā ꝙ p ſeipm. o Et dixiſti. i. corde tuo p In multitudine cur. meoꝝ aſcen. excel. montiū. i. ciuitatem hierl'm: ⁊ templū qḋ erat in excelſo reſpectu aliarū terrarū. q In ſummitate

Universidad de Salamanca. BGH.

libani.i.templi de lignis libani facti: vt patet ex dictis.ſ.iij.li.
r Et ſuccidi ſubli.cedros: quia de talibus lignis erat factū templum vel per iſtas arbores metaphorice deſignātur pncipaliores ppl'i: vt pncipes ſacerdotū: ⁊ licet iſta adhuc nō feciſſet ſennacherib tñ ex ſuperbia cordis reputabat ſe certitudinaliter facturū de futuro: ac ſi iā eſſet factū de preterito: ⁊ hoc deſignandū vtitur propheta tali mō loquēdi.
s Et ſaltum carmeli.i. vulgares hoies.
t Et bibi aq̄s alienas i.ab alijs in ciſternis et ſtāgnis collectas.
v Et ſiccaui veſtigijs pedum meorū.i.hoim exercitus mei. ⁊ animalium venientiū illuc ad hauriendū ⁊ bibendū ꝯñr propheta in pſona dñi alloq̄tur ſennacherib di. x Nunquid nō audiſti quid ab initio fecerim ſcȝ oēm creaturā de nihilo. quaſi diceret: ſcire ⁊ audire debuiſti: qꝛ lȝ gentiles ponerent multitudinē deorū: tñ ſup oēs ponebāt vnaȝ cām primā oīum: quā vocabāt deū deoꝝ.
y Ex dieb' antiquis.i. ab eterno plaſmaui illō i. faciēdū diſpoſui quicquid factū eſt ꝑ patres tuos ⁊ te ad puniendū aliqua mala ferā ꝯ me ſm ꝙ dicit dñs eſa.x. Ve aſſur virga furoris mei ⁊ bacul' ipſe eſt ⁊c. ⁊ nūc adduxi iſtā punitionē per te ⁊ ꝑ alios.
Erit neqȝ in ruinā ⁊c hoc eſt dictū ruine ciuitatū ⁊ terrarū ⁊ pploꝝ que facte ſunt ⁊ fiende per te totū eſt mea virtute.

libani: ⁊ ſuccidi ſublimes cedros ei': ⁊ electas abietes illi'. Et ingreſſus ſum vſqȝ ad terminos ei': ⁊ ſaltū carmeli ei' ego ſuccidi. Et bibi aquas alienas ⁊ ſiccaui veſtigiis pedū meoꝝ oīs aquas clauſas. Nūquid nō audiſti quid ab initio fecerim. Ex diebus antiquis plaſmaui illō: ⁊ nūc adduxi. Eritqȝ in ruinā colliū ꝯpugnātiū ciuitates munite. Et qui ſedent in eis humiles manu: ꝯtremuerūt ⁊ ꝯfuſi ſunt: facti ſunt velut fenū agri ⁊ virens herba tectoꝝ: que areſacta eſt anteqȝ veniret ad maturitatem. Habitaculū tuū ⁊ egreſſū tuū ⁊ introitū tuū ⁊ viā tuā ego preſciui: ⁊ furorē tuū ꝯtra me. Inſaniſti in me ⁊ ſupbia tua aſcēdit i aures meas. Ponā itaqȝ circulū in naribus tuis: ⁊ chamū in labiis tuis: ⁊ reducā te in viā per quā veniſti. Tibi aūt ezechia hoc erit ſignū. Comede hoc anno que repperis: in ſcdo aūt anno que ſponte naſcunt. Porro in anno tercio ſeminate ⁊ metite: plantate vineas ⁊ comedite fruct' earū. Et quodcūqȝ reliquū fuerit de domo iuda mittet radicē deorſū ⁊ faciet fructum ſurſum. De hierl'm quippe egredient reliquie: ⁊ qō ſaluet de monte ſyon. zelus dñi exercituū faciet hoc. Quāobrē hec dicit dominꝰ de rege aſſyrioꝝ Nō ingredietur vrbē hanc nec mittet in eam ſagittā: nec occupabit eam clipe': nec circūdabit eā munitio. Per viam q̄ venit reuertet: ⁊ ciuitatē hāc nō ingrediet dicit dñs: ꝓtegā vrbē hanc ⁊ ſaluabo eā: ꝓpter me ⁊ ꝓpter dauid ſuū meū. Factū ē igitur in nocte illa venit angel' domini: ⁊ percuſſit in caſtris aſſyriorū cētū octogintaqnqȝ milia. Cūqȝ diluculo ſurrexiſſet vidit omnia corpa mortuoꝝ: ⁊ recedens abiit. Et reuerſus ē ſennacherib rex aſſyrioꝝ: ⁊ māſit in niniue. Cūqȝ adoraret i tēplo neſrath deū ſuū adramelech ⁊ ſaraſar filii ei' pcuſſerūt eū gladio: fugeruntqȝ in terrā armenioꝝ: ⁊ regnauit aſaradon fili' ei' ꝓ eo. Capl'm.xx.

r Et ſaluabo eā ꝓpter me.i.ꝓpt gloriā nōis mei demonſtrandā.
s Et ꝓpter dauid.i.ꝓpter merita ipſius.
t Factū eſt autē. Poſita denūciatiōe liberationis ezechie. Hic ꝯſequent ponit huius liberationis executio in facto cum dicit.
t Factū ē igit i nocte illa.hoc anno pōt referri ad tps i quo eſaias dixit iſta que predicta ſunt: qꝛ fuerūt duo anni intermedij quibus populus ezechie vixit de frugib' granorum contritoꝝ ⁊ pomorū: vt pȝ ex predictis. ⁊ iō dicunt aliqui ꝙ refert ad tempus in quo ſennacherib poſt debellationē regū ethiopie ⁊ egypti ꝯtra q̄s iuerat. vt pȝ ex predictis: poſt duos annos redijt ad obſidendū hierl'm: ⁊ nocte illi' diei qua poſuerat obſidionē: facta eſt iſta plaga ſup ei' exercitū: ſed hoc nō conſonat littere pcedenti vbi dicit. Nec circūdabit eam munitio.i.obſidio. ⁊ iō dicit Ra.ſa.ꝙ iſta plaga facta eſt cū adhuc exercit' eius diſtaret a hierl'm ⁊ dic ꝙ erat in nobe: que nō eſt multū lōge a hierl'm: ⁊ idē videtur per illud qō habetur Eſa.x. Adhuc dies eſt vt in nobe ſtet. ⁊ ſcias ꝙ ille locus quē Ra.ſa.vocat nobe dr̄ nob: eſa.x. v Venit angelus dñi. executor eius iuſticie. x Et percuſſit in caſtris aſſyrioꝝ ⁊c.ſ. omnes robuſtos bellatores ⁊ pncipales exercitus: vt habetur ij.paralyp.ca.xxxij. y Cūqȝ diluculo ſurrexiſſȝ.ſ.ſennacherib vt iret ad obſidendū hierl'm z Vidit oīa corpora mortuorū dicunt hebrei ꝙ corpa mortuoꝝ fuerūt incinerata ſub armis ac veſtibus intactis ita ꝙ ppl'us ezechie potuit ſpolia de facili colligere: ⁊ ſine cadauerum fetore. ⁊ in hoc ſatis concordant verba Eſa.ix.ca. ⁊.xxx. ꝫ Et reuerſus eſt ſennacherib.cum paucis q̄ remanſerāt confuſibiliter ⁊ ignominioſe. a Cūqȝ adoraret i templo ⁊c. Filij ei' percuſſerūt eum.dicūt aliqui ꝙ hoc fuit eo ꝙ ordinauerat aſſaraddon regnaturū poſt ſe iſtis duob' poſtpoſitis: ⁊ ſic deſiderio regnandi interfecerūt eū: ſed huic non videtur conſonare quod ſubdit. b Fugeruntqȝ in terram armeniorū: ⁊ iō nō videtur ꝙ interfecerūt eū cupiditate regnandi poſt eū. ⁊ iō Ra.ſa.aliā cāȝ aſſignat dicens.ꝙ pncipes regni ſui erāt turbati ꝯtra eū: eo ꝙ filij eoꝝ ⁊ amici erāt mortui mō pdicto ꝓpter ei' ſuperbiā ⁊ blaſphemiā ꝯtra deum iſrl': ꝓpter qō tractabant de morte ipſi'. qō cū ad eius aures perueniſſet intrauit templū dei ſui orās ⁊ ꝓmittēs ꝙ ſi hoc piculū euaderet in ei' honorē duos filios ſuos pdictos ſacrificaret qō filij intelligētes eū

per te totū eſt mea virtute. a Facti ſunt velut fenū agri.i.nulli' reſiſtētie aut virtutis: quia ſic volui. b Habitaculū tuū.i.terra tua quando tractabis in conſilio tuo de inuaſionib' aliarū gētiū c Et egreſſum tuū procedēdo ad bellū. d Et introitū tuū.intrādo terras alienas ⁊ ciuitates. e Ego preſciui.quia omnia iſta preordinaui.
f Et furorē tuū contra me.blaſphemando nomē meū tanqȝ ingratiſſimus ⁊ inſanus de victorijs quas dedi tibi. g Ponā itaqȝ circulū in narib' tuis.ſicut fit bubalis. ⁊ eſt ſenſus: te indomitū ego domabo malis gratibus tuis. h Et reducā te.ſ.confuſiue ad terrā tuā ſicut patet in fine hui' ca. i Tibi aūt ezechia.Hic ad ꝯfirmationem predictorū datur mirabile ſignū cū dicit. k Comede hoc anno qō repperis.i.illud qō naſcet in cāpis de granis ꝯtritis ab exercitu ſennacherib. ⁊ hoc patet per lr̄am hebraicā.que ſic habet. Comede hoc anno renaſcēs vel renaſcentia. ⁊ per illud qō habet Eſaie.xxxvij. Comede hō anno que ſponte naſcunt.i.ſine cultura hoīum.cuiuſmodi eſt dicta renaſcētia. In ſcdo anno que ſponte naſcuntur.i.fructus arborū.vnde eſaie.xxxvij.dicitur. Scdo āno pomis veſcere.poma eñ generaliter dicunt oīs fructus arboꝝ. In hebreo habet. Scdo aūt anno pciſionē i.fructus qui de arborib' abſcinduntur ⁊ colligunt. Ra.ſa.aliter exponit pciſionē di.ꝙ exercit' ſennacherib pſciderat arbores fructuoſas regionis ⁊ ꝓpheta predixit hoc ſignū: ꝙ ſecūdo āno facerent ramos ita magnos ꝙ tantū creſceret ibi de fructu ꝙ populus inde poſſet ſuſtentari. l Porro in anno tercio ſeminate ⁊c.qō exponit Ra.ſa.d.tu ezechia cum videris duo ſigna predicta.ſcȝ ꝙ ex granis contritis pdicto modo oriant fruges ad ſufficientiā pmi anni: ⁊ ex arboribus preſciſis fructus ad ſufficientiā ſcdi: que non poſſunt niſi diuina virtute fieri: ſis certus de contritiōe exercitus ſennacherib ita ꝙ poteritis abſqȝ timore ſeminare ⁊ metere. m Mittet radicē deorſum.i.ſtabilietur in terra. n Et faciet fructū ſurſū.i.bona opa. o Zelus domini exercituū faciet hoc.i.nō ex meritꝭ veſtris ſed ex diuina gr̄a. p Non ingredietur vrbem hanc: ſicut comminat' eſt q Nec mittet in eā ſagittā: qꝛ non permittet tantum appropinquare ciuitati.

interfecerūt: ne ab eo interficerētur. ⁊ hoc dictū ſatis cōcordat lr̄e i q̄ dr̄. Cūqȝ adoraret i tēplo ⁊c. filij ei' interfecerūt eū. Ca.xx.
In diebus illis. Hic conſequenter deſcribitur ezechie mirabilis ſanatio. ⁊ primo huiuſmodi ſanatio deſcribitur. ſecūdo ex hoc ſurgens elatio reprimit: ibi. In illo tempore. Circa primum premittitur mortis imminētis denunciatio. ſecundo eiuſdem dilatio: ibi. Qui conuertit. tercio mirabilis ſanatio: ibi. Dixitqȝ eſaias. Circa primum dicit
a In diebus illis egrotauit ezechias vſqȝ ad mortem: quia per viam nature non poterat euadere. dicunt autem aliqui ꝙ hec infirmitas contigit ezechie: eo ꝙ non reddiderat gratias deo ſufficienter dē percuſſione exercitus ſennacherib: ſȝ hoc dictū improbat ra.ſa.per hoc ꝙ eſaias dixit ſibi poſtea. Et de manu regis aſſyriorum liberabo te ⁊ ciuitatem hanc. ex q̄ patȝ ꝙ percuſſio

In diebus illis egrotauit ezechias vſqȝ ad mortem: ⁊ venit ad eum eſaias filius amos ꝓphetes: dixitqȝ ei. Hec dicit dñs de'. Precipe domui tue. Morieris eñ tu ⁊ nō viues. Qui conuertit faciem ſuā ad parietem: ⁊ orauit dominū dicens. Obſecro domine: memento quomodo ambulauerim corā te in veritate: ⁊ in corde perfecto ⁊ quod placitum eſt corā te fecerim. Fleuit itaqȝ Ezechias fletu magno. Et anteqȝ egrederetur eſaias mediā partem atrij factus eſt ſermo domini ad eum dicens. Reuertere: ⁊ dic ezechie duci populi mei. Hec dicit dominus de' dauid patris tui. Audiui orōnem tuam vidi lachrimam tuam: ⁊ ecce ſanaui te. Die tercio aſcēdes tēplum domini: ⁊ addam diebus tuis quindecim annos. Sed ⁊ de manu regis aſſyrioꝝ liberabo te et ciuitatem hanc: ⁊ protegam vrbem iſtā propter me: ⁊ propter dauid ſeruū meum. Dixitqȝ eſaias. Afferte maſſam ficoꝝ. Quā cum attuliſſent ⁊ poſuiſſent ſuper vlcus eius: curat' eſt. Dixerat autem ezechias ad eſaiam. Quod erit ſignū quia dominus me ſanabit: ⁊ quia aſcenſurus ſum die tercia templum domini? Cui ait eſaias. Hoc erit ſignū a domino ꝙ facturus ſit dominus ſermonem quem locutus eſt. Vis vt aſcendat vmbra decem lineis: aut vt reuertatur totidē gradibus. Et ait ezechias. Facile eſt vmbram creſcere decem lineis. Nec hoc volo vt fiat: ſed vt reuertatur retrorſum decem gradibus. Inuocauit itaqȝ eſaias propheta dominum: ⁊ eduxit vmbram per lineas quibus iam deſcenderat in horologio

exercitus ſennacherib fuit poſt infirmitatem ezechie ⁊ non ante. Dicit igitur ꝙ hoc ei accidit eo ꝙ noluerat accipere vxorem qō tamen facere tenebatur vt linea dauid in regno per ipſum continuaretur: propter quod conualeſcens accepit vxorem de qua genuit manaſſen. Et huic dicto videtur concordare littera ſequentis capituli vbi dicitur.ꝙ manaſſes erat duodecim annorum cū regnare cepiſſet mortuo patre: qui vixit.xv.annis poſt ſuam ſanationem: vt in littera habetur. Potuit etiā eſſe alia cauſa infirmitatis ezechie: vt per eius ſanationem mirabilem deus glorificaretur: ſicut de ceco nato dicitur Joh.ix. b Precipe domui tue.i.ordina teſtamentū tuum. c Morieris eñ tu ⁊c.reuelatio enim prophetica aliquando fit ſm diſpoſitionem cauſarum inferiorum: ⁊ non ſm ꝙ eſt in mente diuina ⁊ ſic fuit in ꝓpoſito: qꝛ talis erat infirmitas ezechie: ꝙ via naturali non poterat euadere: ⁊ ſic intelligitur denunciatio prophete c Morieris ⁊c. per hoc tamē non excluſit ꝓpheta quin ex dei gratia ſanari poſſet: propter quod ezechias conuertit ſe ad orandum dominū ꝓ ſua ſanatione: quod non feciſſet ſi propheta ſibi mortem denunciaſſet ſm ordinem voluntatis diuine. d Qui conuertit. Hic conſequenter deſcribitur mortis prenunciate dilatio per orationem ezechie cum dicitur. Qui conuertit faciem ſuam ad parietem: vt oraret ſecretius ⁊ deuotius: ⁊ non impediretur ab aſſiſtentibus e Memento q̄modo ambulauerim in veri. non dicit hoc per iactantiam: ſed magis ad gratiarū actionē: recognoſcens ꝙ hoc feciſſet ex voluntate diuina vt ſic gratus de precedentibus vlteriorem gratiam impetraret. f Et anteqȝ egrederetur eſaias medi.par. atrij.i. curie domus regie.
g Audiui orationem tuam.eam acceptando. h Vidi lachrimam.id eſt lachrimas.ſicut dicitur Exo.viij. Venit muſca grauiſſima ⁊c.i.multitudo ⁊c.ſic in propoſito: quia ezechias fleuit fletu magno: vt dicitur in lr̄a. i Die tercio aſcendes templū domini.ſanatus.di.Ra.ſa.ꝙ illa dies fuit in qua exercitus ſennacherib fuit percuſſus: ⁊ ſic ezechias aſcendit in templum ad reddendum gratias de ſua ſanatiōe: ⁊ de liberatione populi ſui de manu ſennacherib. k Et addam diebus tuis.xv.ānos. iſtud denunciauit propheta ſm ordinem cauſe prime. videlicet prout erat ordinatū in diuina mente: ⁊ illud quod ſic reuelatur ⁊ denunciatur: immutabiliter impletur. l Et protegam vrbem iſtam propter me.id eſt propter gloriam nominis mei. quod ſennacherib blaſphemauit.
m Et ꝓpter dauid ſeruū meū. id eſt propter merita eius principaliter. et non aliorum in regno ſibi ſuccedentium.
n Dixitqȝ eſaias. Hic ꝯſequenter ponitur ezechie mirabilis ſanatio: cum dicitur.
o Afferte maſſam ficorum. Dicunt enim aliq̄ ꝙ fic' ⁊ alia dulcia aggrauant infirmitatem illam quam habebat ezechias vt ſic fieret mirabilior ſanatio per appoſitionē illius quod natum erat aggrauare.
p Qō erit ſignum ⁊c. hoc non petijt ex incredulitate vel diffidentia ſed magis ex cōfidentia diuina: ⁊ vt magis appareret eius gloria multiplicando mirabilia.
q Vis vt aſcendat vmbra.id eſt ꝓcedat vltra ⁊ ſic habetur in hebreo Ex quo etiam patet: ꝙ illud horologium erat ad ſolem ad cognoſcendum horas diei per eius vmbrā. Et dicunt aliqui ꝙ due linee faciebāt vnam horam. ⁊ ſm hoc illa dies artificialis fuit augmētata decem horis. Alij vero dicunt ꝙ quelibet linea faciebat vnam horam. ⁊ ſic illa dies fuit augmentata.xx.horis.x.retrocedendo ad orientem. ⁊.x.redeundo ad locum priſtinum: ⁊ ſic illa dies artificialis fuit.xxxij.horarū quia ante habebat.x.horas. ⁊ poſtea duas habuit ſole tendente ad occaſum: ⁊ hec videtur opinio dionyſij in epiſtola ad polycarpū: vbi loquens de iſta retroceſſione ſolis dicit ſic. Sol cū decima hora eſſȝ deo pcipiente repedauit ad orientē: alijs.x.horis deſignatis.deīde rurſus decē horꝭ alijs ad occidētē currēte ſole: ſȝ ⁊ reſiduis diei duab' horꝭ ⁊c.
Sequit figura ſm pmā opinionē in q̄ due linee faciūt vnaȝ horā.

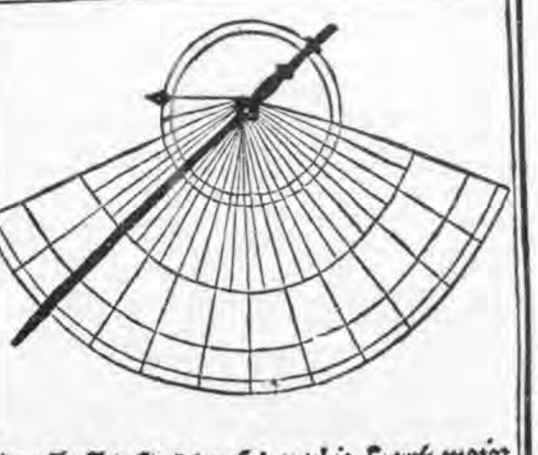

Utrū aūt iſta dies ſub ezechia fuerit maior q̄ illa que prolongata fuerit tempore Joſue et dictum fuit Joſue.x. capitulo.

Universidad de Salamanca. BGH.

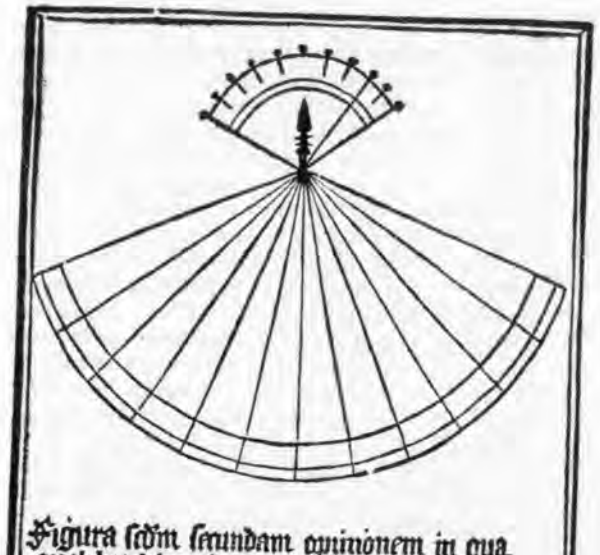

Figura ſcḋm ſecundam opinionem in qua quelibet linea facit vnam horam

acham retrorſum decem gradib⁹ In[r] tempore illo miſit[s] merodach baladam filius baladam rex babyloniorum litteras:⁊[t] munera ad ezechiam. Audierat enim ꝙ egrotaſſet ezechias. Letatus[u] eſt autē in aduentu eorū ezechias:⁊[x] oſtēdit eis domū aromatum et aurū et argentum:⁊ pigmēta varia:vnguenta quoqꝫ et domum vaſorū ſuorū:⁊ omnia que habere poterat in theſauris ſuis. Non fuit qḋ non oſtenderet eis ezechias in domo ſua ⁊ ī poteſtate ſua. Venit[y] aūt eſaias propheta ad regē ezechiam dixitqꝫ ei. Quid[z] dixerunt viri iſti:aut vnde venerunt ad te? Cui ait ezechias. De[a] terra longinqua venerunt ad me de babylone. At ille reſpondit. Quid viderunt in domo tua? Ait ezechias Omnia quecunqꝫ ſunt in domo mea viderunt. Nihil enim eſt qḋ non monſtrauerī eis in theſauris meis. Dixit itaqꝫ eſaias ezechie: Audi ſermonē domini. Ecce[b] dies venient:et auferentur omnia q̄ ſunt in domo tua:⁊ que condiderunt patres tui vſqꝫ in diem hanc in babylonē. Non remanebit qcq̄ ait dominus:ſed[c] ⁊ de filijs tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur et erunt eunuchi ī palatio regis babylonis. Dixit[d] ezechias ad eſaiā. Bonus ſermo domini quem locutus eſt. Sit tantū pax et veritas in dieb⁹ meis. Reliqua autem ſermonum ezechie et omnis fortitudo ei⁹:⁊[e] quomodo fecit piſcinam et aqueductum ⁊ introduxerit aquas in ciuitatem:nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum iuda.

Notandū ꝙ iſte due figure facte ſunt ſm̄ vnā viam quam poſui Joſue.x.ſcꝫ ꝙ dies prolongata ſub ezechia fuerat ī ſolſtitio hyemali:⁊ ſic breuior die prolongata ſub Joſue.

r In illo tempore. hic conſequenter reprimit̄ inſurgens elatio:⁊ primo ipſa elatio deſcribit̄ ⁊ ſecūdo reprimitur:ibi Venit autē eſaias. Circa primum ſciendum:ꝙ babylonij erant intenti circa curſus ſyderū.vnde ⁊ aſtronomia primo fuit inuenta in chaldea ſm̄ aliquos:cuius metropolis eſt ciuitas babylon:⁊ ideo quādo perceperunt retroceſſionē ſolis predictam contra curſum nature:fuerunt ſolliciti querere qualit̄ hoc acciderat.⁊ cum audiſſent ꝙ hoc fuerat in ſanatiōe ezechie de conſilio ſapientum rex babylonis. s Miſit ad ezechiam litteras.in ſignum reuerentie. t Et munera.ad ſciendū ḋ illa retroceſſione ſolis mirabili.⁊ hoc eſt quod dr̄.ij.Paralyp.xxxij. ꝙ nuncij regis babylonis miſſi fuerant ad eum:vt interrogarent de portento quod acciderat ſuper terram. v Letatus eſt autem in aduentu eorum ezechias. leticia inepta procedente ex elatione eo ꝙ tantus rex ⁊ de tam longinqua terra miſiſſet ad eum nuncios ⁊ munera.

x Et oſtendit eis ⁊c̄.dicit Ra.ſal.ꝙ non ſolū oſtendit eis ea que erāt in theſauris ſuis ⁊ in domo ſua.ſed etiam ea que ſecretiſſime ⁊ reuerendiſſime ſeruabantur in templo.ſ.vnctionem regum et pontificum ⁊ tabulas teſtimonij ⁊ legem que nullo modo erant gentilibus oſtēdenda ⁊ hoc notatur cum dicitur.Et in omni poteſtate ſua:ſequitur.

y Venit autem Eſaias.Hic conſequenter deſcribitur predicte elationis ⁊ tranſgreſſionis reprehenſio cum dicitur. z Quid dixerunt viri iſti ⁊c̄.non queſiuit hoc ex ignorātia:quia totum erat ſibi a deo reuelatum:ſed vt ex reſponſione ezechie conuenientius argueret eum.

a De terra longinqua vene.ad me.quaſi di.hoc fuit mihi ad magnā gloriam.⁊ ideo oſtendi eis regni mei magnificentiam. b Ecce dies venient ⁊ auferentur omnia ⁊c̄.iſtud fuit completum quando nabuch. omnia precioſa tranſtulit de hieruſalē in babylonē.vt habetur.ſ.xxv.

c Sed ⁊ de filijs tuis ⁊c̄.iſtud fuit impletum in daniele ⁊ ſocijs ſuis qui fuerunt de ſemine regis inde educti in babylonem ⁊ nutriti ⁊ eruditi vt poſſent ſtare in palatio regis babylonis:vt habetur Dani.i.

d Dixit ezechias ad eſaiam.bonus eſt ſermo domini.penituit enim ⁊ ſic acceptauit domini ſententiam ſupra ſe ⁊ regnum ſuum:propter qḋ et pena iſta non fuit inducta temporibus ſuis:ſed fuit dilata vſqꝫ ad tempus ioachim ⁊ ſedechie:quod cum ſibi dictum fuiſſet per eſaiam dixit. Sit tantū pax ⁊ veritas in dieb⁹ meis:ſequit̄.

e Et quomodo fecerit piſci.⁊ aqueductū ⁊c̄.⁊ de hoc habetur plenius.ij.Paralypom.xxxij.vbi dicitur ꝙ hoc fecit Ezechias vt reges aſſyriorū venientes contra hieruſalem paterentur defectum aque in obſidione ſi venirent ad obſidendum eā.

In cap.xx.vbi dicitur in poſtilla. Vis vt aſcendat vmbra.id eſt vt procedat vltra Additio.

Irca hoc ſignū factum ezechie prout hic in poſtilla exponit̄ ⁊ eſt cōmunis expoſitio doctorū multa poſſunt cōſiderari admiratione digna:primo quia licet omnia vera miracula non poſſunt niſi potentia dei infinita ꝑduci.vnde Auguſtin⁹ ad Voluſianū. In rebus mirabilit̄ factis tota ratio facti eſt potentia facientis.tamen quedam miracula per comparationem ad facultatem nature dicūtur alijs maiora vnde inter oīa miracula que a deo tam in veteri q̄ in nouo teſtamento facta leguntur:ſummū gradū tenent illa que nullo modo natura facere poteſt:vt ſunt retroceſſio ſolis ⁊ glorificatio corporis humani: nam reſuſcitatio mortuorum:ſeu illuminatio cecorū a natiuitate licet magna ſint miracula:non tamen attingunt ſummū gradū predictum. Poteſt etiam natura vitam introducere de nouo in corpore vitam non habente:licet nō in corpore iā mortuo. Pōt etiam preſtare viſum ſed nō ceco:vt latius declarat ſanct⁹ Tho. ꝑma parte.q.cv.articulo vlti.in cor.queſtionis. Mirandum eſt ergo quare deus voluit miraculū in ſummo gradu exercere.ſ.retroceſſionem ſolis circa ſanatiōem ezechie:vbi videbatur ſufficere vnum de minimis.hoc enī ſignum petiuit ezechias ſolummodo vt certificaretur de ſanatione ſua:⁊ ꝙ aſcenderet in die tercia ad domū domini:vt expreſſe patet in littera. Cōfirmatur hec ratio:nā ſm̄ doctores miracula per xp̄m facta per tranſmutatiōes corporū inferiorū:nō ita euidenter oſtendebant ipſius diuinitatem:ſicut miracula per ipſū facta per tranſmutationē curſus celeſtiū corporū que a ſolo deo imobiliter ſunt ordinata:ſicut fuit in obſcuratione ſolis tēpe paſſionis xp̄i:prout tradit ſanctus Thomas in tercia parte.q.xliiij.articu.ij.in cor.queſtionis.vbi allegat dionyſium hoc dicentē:ſed in hoc caſu.ſ.in ſanatiōe ezechie non requirebant̄ talia miracula fieri que ſufficerent ad oſtendendum ſufficienter diuinitatem xp̄i. Preterea ille tenebre que facte ſunt in vniuerſa terra tempore paſſionis xp̄i:vt habet̄ luce xxiij.teſtante dionyſio in epiſtola ad polycarpū qui in hoc tempore in egypto exiſtens inſpexit:cauſate fuerunt ex vera eclypſi procedente per interpoſitionē lune inter terram ⁊ ſolē. Contra quod arguit Origenes ſuper mathēū:in nomine quorūdā filiorū huius ſeculi.d. Quomodo hoc factū tam miraculoſum nemo grecorum aut barbarorū ſcripſit. Ad quod reſpondet̄ per doctores ꝙ aſtrologi vbiqꝫ terrarum tunc temporis exiſtentes non ſolicitabantur de obſeruanda eclypſi:quia tunc non erat ſm̄ eorū computū ſed illam obſcuritatem ex aliqua impreſſione aeris putauerūt accidere:ſed in egypto vbi raro nubes apparent propter aeris ſerenitatem ſolicit⁹ fuit dionyſius ⁊ ſocij eius:vt circa illā obſcuritatem ſolicite attenderent. Ex quibus in propoſito multo fortius admirandum eſt quomodo aſtrologi vbiqꝫ terrarum diſperſi videntes vnam diem excedere per viginti vel ſaltem decem horas menſurā conſuetā hoc nō ſcripſerunt quod nō ſolū de aſtrologis:ſed etiā de ſimplicib⁹ regib⁹ vel ꝑncipib⁹ mirandū eſt hoc in chronicis non ſcripſiſſe preſertim quia ſm̄ opinionem cōmunem:poſtq̄ illa dies tranſiuerat.x.horas artificiales:⁊ ſic ſol non diſtabat ab occaſu niſi per ſpacium duarum horarū artificialium:tunc retroceſſit verſus orientem per ſpaciū decem horarum ſm̄ quoſdam:ſm̄ vero alios per viginti:⁊ ſic oportet dicere ꝙ ſm̄ vtroſqꝫ in eadem die ſol bis attigit lineam meridianā ſemel.ſ.in curſu ſuo naturali:⁊ ſecundo in curſu retrogrado que quidem mutatio non ſolū valde monſtruoſa ⁊ inſolita:ſed etiā patentiſſima nedum a ſapientibus ſed etiā a rudibus agricolis neceſſario ſentiretur:⁊ ſic nulla videtur ratio excuſans talem cōſcriptionem. Nec valet dicere ꝙ babylonij qui erant intenti circa curſum ſyderum quando perceperunt retroceſſionē ſolis predictam contra curſum nature fuerunt ſolliciti querere qualiter hoc acciderat. Et cū hoc audiſſent ꝙ hoc fuerat in ſanatione ezechie de conſilio ſapientum rex babylonis miſit ad ezechiam munera ⁊ litteras ad ſciendum de illa retroceſſione ſolis mirabili:ꝓut poſtillator dicit infra:quod tamen non videtur ad tollendā huiuſmodi admirationem ſufficere ex tribus. Primo quia vt dictū eſt tanta mutatio ⁊ tālonga ⁊ euidēs et inſueta non ſolum ab aſtronomis erat ſentienda:ſed etiam a vulgaribus quibuſcunqꝫ vbiqꝫ terrarū exiſtentibus:non tamen legitur de aliquo ꝙ de hoc tractaſſet ſydera inueſtigando ſeu rerum geſta narrando niſi ſolum de rege babylonis. Secundo quia chaldei qui erant totaliter infideles licet audirent ꝙ hoc fuerat factū tempore ſanationis ezechie non tamen habebat rationē cogentem ipſos credere ꝙ hec mutatio haberet reſpectum ſingularē ad ezechiam ſic vt propter ipſum ezechiam fuiſſet factum:nam ſicut hoc contigerat in horologio achā hieroſolimitano:pari modo ⁊ forma fuit in horologio vel in alijs inſtrumentis horarum in babylonia ⁊ vbiqꝫ terrarum:⁊ ſic non cogebātur babylonici credere hoc fuiſſe factum propter aliquā perſonam ſingularem ex prouidentia diuina:ſꝫ potius ſm̄ ſuam infidelitatē hoc crediſiſſent fuiſſe ex aliqua cauſa ſibi occulta caſuali ſeu naturali ſicut ḋ pharaōe ⁊ paleſtinis legitur:⁊ de alijs infidelibus qui nō attribuebāt illa que videbant contra ſeu preter curſum nature fieri diuine potentie neqꝫ prouidentie:vt patet Exo.viij.⁊.ix.⁊ primo regū ſexto Tercio quia ex augmento decem vel viginti horarū in vna die preter curſum ſolitum neceſſe eſt vt contingerent magni errores in computatione celeſtium motuū:qui quidem menſurantur ⁊ certificantur per motum ſolis diurnum:ſed nō legitur ꝙ perceperiſſent aſtrologi qui contemplantur ſydera computant menſes vt dicitur Eſaie.xlvij. Nec etiam in eorum computis de eclypſibus coniūctionibus ſeu appoſitionibus planetarum poſtea aliquis error notabilis ſucceſſit:quod tamen neceſſario contigiſſet ſi tot hore fuiſſent augmentate in vna die preter curſum ſolitum naturalē:⁊ ipſi non percepiſſent.que omnia ſunt manifeſta cuicunqꝫ in illa arte aliqualiter perito. Si autem obijciatur contra predicta dicendo:ꝙ ex ſtatōne ſolis ſub Joſue:vt habet̄.ſ̄.Joſue.x.poſſunt ſequi ſimilia incōuenientia. Primo qr deus fecit ibi vnum de ſummis miraculis vbi ſuffeciſſet minus. Secundo quia nemo aſtronomorum illam ſtationem ſcripſit nec inde fuit ſecutus error in computis. Dicendū ad primū ꝙ illud ſub Joſue factum fuit ad magnam gloriā dei qui volebat in conſpectu gentium magnificare totū populum iſraeliticum in ingreſſu terre:et etiā prolongatio illius diei fuit vtilis vel quaſi neceſſaria ad vltionē de inimicis:eo ꝙ non ſufficiebat ad hoc illud modicum quod reſtabat de die naturali.nihil autē iſtorum contingebat in ſanatione ezechie preſertim in certificando eum ſolum de ſua breui ſanatione. Ad ſecundum vero dicendum:ꝙ tempore Joſue nondum erat ars aſtronomie inuenta:quod patet ex hoc:nam ptolomeus philadelphus qui fuit ipſi⁹ principalis inueſtigator ⁊ inuentor non allegat de inueſtigationibus antiquis niſi tantum a trecentis annis fere ante eum:vt patet in quarto ſui almageſti ⁊ ī alijs locis eiuſdem libri:ſed conſtat ꝙ ptolomeus ille fuit tempore machabeorū qui fuerunt poſt Joſue per.dcccc.annos fere ⁊ ſic cum tunc.ſ.tempore ioſue nō eſſent tales inueſtigatores ſyderum nec computatores curſuū celeſtium non erat ibi locus notandi nec errandi in talibus computis ſecus de tempore ezechie:quoniā iam incipiebant homines inueſtigare ⁊ computare curſum ſyderum:vt patet ex verbis Eſaie.xlvij.ſuperi⁹ allegatis. Sed ad predictas admirationes tollendas ⁊ veritatem littere ꝓut ſane ſonat proſequendā aliter videretur dicendum:vnde abſqꝫ alia temeraria aſſertione ⁊ ſalua ſemper ſanctorum doctorum auctoritate hoc ſignum ſm̄ propriam ſignificationem littere necnon ⁊ rationis conuenientiam non fuit factum in corpore ſolis:nec in ipſius curſu naturali:neqꝫ in omnibus radijs a ſole per orbes procedentib⁹ ſed tantum in radijs ſolaribus:qui horologium acham tangebant: ⁊ in vmbra ipſius horologij a radijs ſolaribus:⁊ interpoſitionē corporis opaci eiuſdem horologij cauſata:vnde licet hoc fuiſſet tantum miraculum quod non niſi virtute diuina fieri poſſit:non tamen attingit ſummū gradum miraculum ſupradictum:prout patet intuenti diſtinctionē graduum miraculorū:quam ſanctus Thomas ponit prima parte.q.allegata.et eodem articulo in cor.queſtionis. Pro cuius declaratione attendendum eſt:ꝙ in horologio acham menſurabant̄ diſtinctiones horarum per extenſionē linearum vmbralium que coniunguntur radijs ſolaribus ſicut in multis inſtrumentis aſtrologicis artificialiter hoc conſueuit fieri.in qua menſuratione.xij.hore artificiales diſtinguebantur per ſeptem lineas vmbrales in ipſo horologio aſſignatas. diſpoſuit tamen deus miraculoſe ꝙ ſole incedente curſu ſuo abſqꝫ aliqua variatione ſeu retroceſſione radij ſolares in horologio acham tantum ⁊ non alibi retroceſſerunt per.x.gradus ⁊ iterū reuerſi ſunt per alios decem gradus. In qua quidem retroceſſione radiorū ⁊ eorum reuerſione illa dies nec fuit maior vel minor ſolito:nā motus ſolis non fuit in aliquo variatus a curſu ſuo naturali:vt dictū eſt.nec etiam radij eius vniuerſales:ſed tantum radij ſolares qui in horologio acham continebantur prout finaliter imaginari poteſt in preſenti figura.

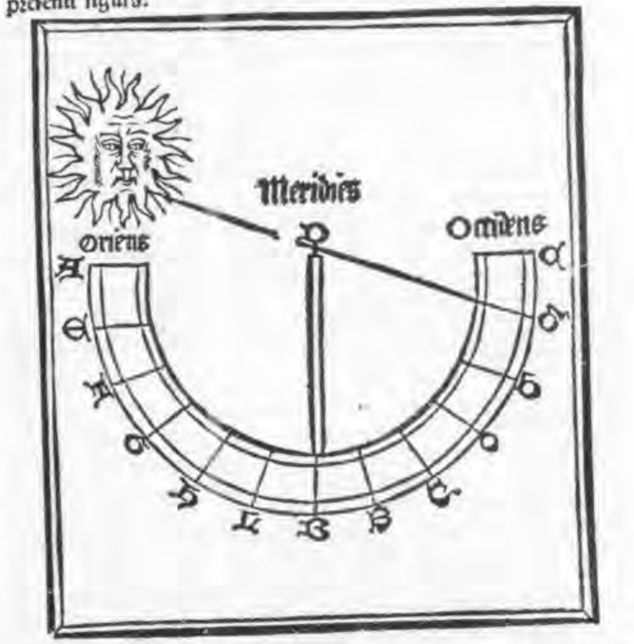

In qua figura horologium acham componitur ex quadam colūna perpendiculariter poſita ſuper baſim orizontis eque diſtantē:que quidem columna ſit d b.⁊ baſis ſit a b c ⁊ ſit a pars orientalis.c vero occidentalis.diſtinguatur ēt predicta baſis per.xij.lineas:quarū ſex ſūt a parte orientali:⁊ alie ſex a parte occidentali:ſic vt attingente vmbra radio ſolari immediate continua ad lineam.d.q.verſus occidentē ſit prima hora artificialis diei:deinde accedente ad lineam d p. ſit ſecunda hora:⁊ ſic conſequenter vſqꝫ ad lineam d b.vbi ſunt ſex hore artificiales.⁊ per conſequēs meridies:vlterius tendente ad occaſum ⁊ ac

Universidad de Salamanca. BGH.

cedente vmbra cum radio ſolari cõtinua ad d l.que eſt prima linea a columna verſus orientẽ erit.vij.hora.Et ſic ↄſequẽter vſq₃ ad d a vbi erit.vij.hora.ſupponatur ergo ꝙ a tempe quo hoc ſignũ fuit factũ fluxerũt.x.hore artificiales ipſi⁹ diei: ⁊ remanebũt due hore trãſeunde. vnde ⁊ pro tũc radi⁹ ſolaris ſimiliter ⁊ vmbra ei cõtinua fuiſſet linea d f.que decima linea eſt a linea d q.que ſignificat primã horam:vnde et vlterius ſole tendẽte ad occaſum ille radius cũ vmbra ſibi cõtinua ſucceſſiue attingeret ad quintam:deinde ad ſextã in complemẽtũ.xij. horaꝝ curſu naturali aſſueto. ſupponaẽ tñ ꝙ deo mirabiliẽ opãte lꝫ ſol ſuo curſu ſolito tenderet in occaſum:radi⁹ ṽo ſolaris in horologio achaz ſingulariter exiſtens retroceſſit a linea d f.predicta vſq₃ ad lineam d g.⁊ ↄſequẽter in d h.⁊ ſic ſucceſiue donec attingit lineã d q.et inde reuerſus eſt radi⁹ ſolaris cuꝫ vmbra ſibi ↄtinua a linea d q.vſq₃ ad lineam a d.vbi cõcurrit cum radio ſolari curſu ſuo naturali incedẽte.que quidem retroceſſio ⁊ reuerſio nõ ampli⁹ durauerẽ q̃ per duas horas:⁊ ſic ſil' termiareẽ dies artificial' cũ ṙtroceſſiõe ⁊ reuerſiõe radij ſolaris ⁊ vmbre.⁊ ſic illa dies ĩ toto orbe nec fuit maior nec minor ſolito:nec etiã in horologio achaz:reflexio tamẽ radiorũ ſolarium ſeu retroceſſio.ſimiliter ⁊ eorum reuerſio fuerũt tantũmodo in horologio achaz ſupernaturaliẽ facte:prout fuit pretactũ.hãc expoſitionẽ proteſtatur littera cũ dicit. Vis ꝙ aſcendat vmbra.x.lineis an vt reuertaẽ totidem gradibus.que fuerunt verba Eſa.dantis optionẽ ezechie: circa hoc miraculum vbi non dixit niſi ſolum de vmbra ſi vellet ꝙ tenderet curſum ſuũ vel retrograderetur ⁊ nihil dixit de ſole. ſimiliter patꝫ in reſponſione ezechie vbi dixit. Facile eſt vmbrã creſcere decẽ lineis nec hoc volo vt fiat:ſed vt reuertatur retrorſum.x.gradibus:hoc eſt dicere ꝙ nõ eſſet tam euidens miraculũ ſi curſu ſuo.ſ.velociori vmbra incederet:ſed voluit ꝙ retrocederet:⁊ patet ꝙ in hac reſpõſione nulla fit mẽtio de ſole ſed tantum de vmbra a ſole ⁊ colũna horologij cauſata:hoc idem patet in executione vbi diciẽ. Et reduxit vmbrã per lineas quib⁹ iãm deſcenderat in horologio achaz retrorſum.x.gradibus vbi nulla fit mentio de ſole:ſed tantũ de vmbra vt dictũ eſt. Hoc idē patet Eſa.xxxviij vbi de hoc agitur.vbi.ſ.diciẽ. Ecce ego reuerti faciam vmbram linearum per quas deſcenderat in horologio achaz ⁊c̃.vbi tñ de vmbra fit mentio. Nec obſtat qđ ſequiẽ. Reuerſus eſt ſol.x.lineis:quia ſtatim ſubdit. In lineis quidem deſcẽderat ad denotandum ꝙ ſol in ſuo curſu nõ deſcenderat ſed tantũmodo in illis gradib⁹ achaz. Sepe ẽt in ſcriptura dr̄ aliquid de ſole qđ nõ verificaẽ de corpore ſuo:ſed de radijs eius ſicut Jone.iiij. Percuſſit ſol ſuper caput Jone. i.radius ſol'. Confirmaẽ etiam hec expoſitio ex hoc ꝙ legiẽ circa miraculũ factũ ioſue de ſtatione ſolis: Joſue.x.nã vbi diciẽ in tranſlatione noſtra. Non fuit antea nec poſtea tã longa dies obediente dño voci hominis:in hebreo dicitur. Non fuit ante nec poſt ſicut dies illa ⁊c̃. vbi videẽ ꝙ negat ſimilitudinẽ illi⁹ diei nõ ẽm longitudinẽ.ſed in hoc ꝙ deus cõdeſcendit deprecationi hominis in tanto miraculo:qđ nõ eſſꝫ verum ſi cõdeſcendiſſet voci eſaie ſeu ezechie in ſimili ⁊ etiã in maiori:maior enim eſſet retroceſſio ſolis q̃ eius ſtatio:ſicut magis contradicit vni motui motus ↄtrari⁹ ipſi⁹ q̃ quies. Facit etiam ad hoc qđ habeẽ.ij.paralypo.xxxij.vbi de hac materia tractans dicit ꝙ principes babylonis miſſi fuerunt ad deum.ſ.ezechiam:vt interrogarent de portento qđ acciderat ſuper terram:nõ enim dixerat de portento qđ acciderat in ſole ſeu ĩ mũdo:ſed ſolum dixit ſuper terram:qđ debet referri ad terram iude vbi ⁊ Ezechias:alias nõ oportebat ꝙ requirerent eum ſi in toto mũndo contigiſſet:⁊ ſic habetur propoſitum

Replica.

In ca.xx.vbi poſtillator exponit miraculũ ⁊ ſignum datum ezechie prout cõmuniter hoc doctores exponunt. Burg. fimbrias ſuas magnificat et dilatat admirando:primo nitiẽ querere rationem quare deus facit maximũ miraculũ propẽ ſanationem ezechie cũ vnũ de minimis ſuffeciſſet. In hac admiratiõe burgẽ.primo peccat quia pretendit omniũ rerum querere rationes:⁊ hoc ẽm ariſtotelem eſt micologia:preſertim miraculoꝝ rationeꝫ quoꝝ ratio nõ eſt niſi diuina voluntas.cui⁹ cauſa ⁊ ratio queri nõ debet vt vult btũs Auguſtinus xxi.de ci.dei.ca.vij.ſecũdo admiraẽ vehementi⁹ ſi tale miraculũ poniẽ factũ in retroceſſione ſolis:⁊ quõ aſtrologi non perceperũt: ⁊ ſi ꝑceperunt quomodo nõ reliquerũt in ſcriptis ſuis:⁊ quõ error ñ ĩ computis contigiſſet:ſed verum admirationes iſte locũ habent tempore ioſue in ſolis ſtatione:ſicut eclypſi tempe paſſionis xp̄i. Burgẽ. aũt putãs velle hanc difficultatem euadere dat differentiã inter miraculũ factum tẽpore ioſue ⁊ illud : dicẽs ad primũ qđ illud eſt factũ ad magnã gloriã dei:⁊ fuit neceſſarium propẽ vltionem de inimicis. In iſto aũt nec fuit magna dei gloria:nec ſingularis victoria ſed ſolum ſanatio ezechie:et prolongatio ſue vite. Ad ſecũdum de aſtrologis dicit ꝙ tempore Joſue nondum erat ars aſtronomie inuenta ⁊c̃.ſed iſta videnẽ fruſtra dicta:primũ quia iſtđ ſignũ videẽ plus pertinere ad dei gloriam q̃ illud tempe ioſue. Nã ⁊ ſi tunc facta eſt vltio de hoſtib⁹ populi:nunc autem facta eſt vltio de blaſphematoribus dei:et ſi tunc facta ſit debellatio ciuitatis prophane.nũc defenſio ciuitatis ſancte:⁊ ſi tunc debellati ſunt reguli per gladium:nũc debellatus eſt ſine gladio monarcha oppreſſor oium regnoꝝ : nec verũ dicit burgẽ.ꝙ iſtud ſignũ ꝑtineat ad ſolã ſanationem ezechie.dicitur nãq₃ in littera. Hoc erit ſignũ quod dñs facturus eſt ſermonẽ quẽ locutus eſt:ẽmo eñ dei hic allegatus ponitur ĩ eodem ca.cum diciẽ. Audiui orõnem tuã ⁊ vidi lachrymã tuaꝫ ⁊ ecce ſanaui te.die tercio aſcendes templũ domini: ⁊ addã diebus tuis q̄ndecim annos:ſed et de manu regis aſſyrioꝝ eruam te ⁊ ciuitatem hanc ⁊ protegam vrbem iſtam ⁊c̃.vnde apparet ꝙ minimũ in hac re fuit ſanatio ezechie:nam illa fieri potuiſſet minore virtute q̃ diuina:alia autem non niſi dei virtute fieri potuerunt.ſ.incineratio corporuꝫ armis ⁊ veſtibus illeſis ⁊c̃.iſtud etiam ſignũ fuit magis neceſſariũ ⁊ vtile q̃ illud. Naꝫ aliter potuit fieri vltio de hoſtibus q̃ per ſtationẽ ſolis. Potuit eñ fieri in nocte ſicut tempe Gedeonis de quo Judicum.vij. In hoc ãt inopinabili et cunctis ſtupendo negocio neceſſariũ fuit vnũ de maximis fieri ſignis ⁊ potiſſimum pro conuerſione populi: ⁊ ſi dei reparatione. Achaz eñ peſſim⁹ oẽm ppl'm induxit ad ydolatriam.quarto Regũ.xvi. Sed ezechias filius eius optimus populũ reduxerat in partem ad cultum veri dei. Ad auctorizandum igitur hanc difficilem reductionẽ vtile fuit.imo perneceſſarium fieri aliqđ magnũ ſignũ.cuius dicti veri ſimilitudo accipitur a blaſphemia rabſacis ⁊ regis aſſyriorum.ſ̄.ca.xviij. ⁊.xix. vbi diciẽ. Non vos ſeducat Ezechias:neq₃ fiduciam vobis tribuat ſuper dñm dicens. Eruens liberabit nos dominus ⁊ non tradeẽ ciuitas in manus regis aſſyriorum nolite audire ezechiam ⁊c̃. Ecce nũquid in his anguſtijs populus fuit confortãdus in fide Ezechie:⁊ aliquo maximo ſigno confirmandus cõtra talem dyaboli ⁊ inſtrumenti eius impulſuꝫ:que oẽs difficultates tempore Joſue non erant:nam eius populus fuit ĩ deſerto per mirabilia ſigna firmatus:vt patꝫ in fine Deuẽ.⁊ in li. Joſue per totum. etiaꝫ populus fuit multus potens ſe defendere ⁊ hoſtes impetere de cõmuni curſu ſiue notabili ſigno.hic aũt ppl'us fuit paucus a fide auerſus ⁊ nouiter in parte reduct⁹: ⁊ fortiſſimis hoſtib⁹ impetitus que omnia patent ex hoc loco quarti libri. ⁊ xxxij.ſecũdi Paralyp. Secũdum etiam dictũ Burgẽ.ꝙ.ſ.tpe ioſue ars aſtronomie nondum fuit reperta:eſt irrationable:nã ioſephus dicit Abraam in egypto docuiſſe aſtronomiã. vt pꝫ in correctorio vltimo. Geñ.xxiiij.⁊ ſcolaſtica hyſtoria habet ꝙ cham filius noe alio ṽo nomine zoroaſtres cum regnaret ĩ thracia:inuenit artem magicam ⁊ ſeptem liberales artes ſcripſit in quatuordecim colũnis:in ſeptẽ eneis cõtra diluuiũ aque ⁊ ſeptem latericijs contra diluuium ignis.vna aũt artiũ liberalium ſcitur eſſe aſtronomia:preterea in theorica planetarum dicitur. Compoſitores tabularuꝫ ſuper arim dicũẽ fuiſſe nemroth.hermes.icomus.ptolomeus.albatogni.algoriſmus.albumaſar.ñ igitur ptolome⁹ fuit artis inuentor:q₂ ariſtoteles longe eo prior fecit mẽtionẽ de illa arte:quia primo methaphyſice ⁊.xij.meta. adducit auctores illius ſui temporis eudoxum calippũ q̄ ſcripſerunt de motibus planetarum.epicyclis ſolis ⁊ lune paſſionibus.vnde ex ſcriptis ꝑmorum ꝓculdubio alfonti⁹ traxit differentias ⁊ diſtantias earũ additionẽ ⁊ diminutionẽ lune ⁊c̃.put in tabula ſua cõtineẽ. Stant igiẽ ⁊ manent admiratiões mote de ſigno ſtationis tempore ioſue ⁊ retrogradationis tempore ezechie:ſed Burgẽ.admodum yſmahel ſe erigit contra oĩs nulla fretus auctoritate ſiue ſcripture fundamento:dicit eñ in hoc ſigno ſolem non retroceſſiſſe:nec diẽ fuiſſe longiorẽ:nec breuiorẽ ſolito. Et dicit ſignũ illud ſolum fuiſſe ad cauſandaꝫ vmbram in horologio achaz per interpoſitionẽ corporis opaci: vt ſ inter radium ſolis ⁊ planiciem horologij.⁊ imaginaẽ hic chymeram ⁊ aureos montes:ſed ex hoc modo dicendi plura contigunt incõuenientia. Primũ q₂ ſententie ſanctoꝝ doctoꝝ ſine ratione contraire preſumit ⁊ qđ in poſtilla .declinant aliquando ſententia doctorum ex magna ratõe valde cõmuniter redarguit hoc hic ⁊ alibi ex ſola fantaſtica imaginatõe facere non erubeſcit. Secũdũ ĩconueniẽs.q₂ Burg.coincidit ĩ ꝑfidiã appollifanis quẽ redarguit diuinus dionyſius auctoritate apl'i Pauli

epiſtola ſua ſeptima miſſa policarpo:vbi ſanctus dionyſius expreſſe ponit ſolem retroceſſiſſe:⁊ diem fuiſſe triplicatũ:⁊ ꝙ ſacerdotes perſaruꝫ in ſuis memorialibus faciunt recordationem de die triplicato ſolis:quando iſtud miraculũ fuit factum.vnde apparet ꝙ ſanct⁹ Dionyſi⁹ viderit libros antiquoꝝ quos burgẽ. ignorauit. Tercium inconueniens:quia beatus Auguſti. ſecundo libro de mirabilibus ſacre ſcripture.ca.iiij.dicit illud miraculum vere in ſole factũ imo amplius ꝙ non modo in ſole: ſed etiã in luna ⁊ in ceteris luminarib⁹ celi:nam ſtante ſole ſub Joſue ſtetit ⁊ luna ait:reddens rationẽ:ne inquit meatus luminũ incõuenienter turbaretur:que ratio tenet ⁊ de ceteris luminaribus ſicut de luna:ſicq₃ ſicut ſteterunt omnia luminaria ſtante ſole ſub ioſue ita ⁊ ſub ezechia retrocedente ſole cetera luminaria retrocedebant:⁊ ita in computis motuuꝫ non potuit fieri error prout replicat Burgẽ.quia ſiue ſtando ſiue retrocedendo ſẽp remanſit idem aſpectus corporũ celeſtium inter ſe:quod ꝓbat beat⁹ Auguſtinus per computũ circulorũ:a principio mundi vſq₃ ad tpa ⁊ mortem manichei vbi.ſ̄. Quartũ inconueniens:quia Burg. fũdat ſuã imaginatiõꝫ ſup impoſſibili:ꝙ videlicet cauſatio vmbre in horologio achaz attendatur penes horas inequales et artificiales. Cum eñ ſol mouetur ⁊ equaliter ⁊ vniformiter ⁊ lineę in horologio ſint fixe ⁊ permanẽtes ſemp cauſabit vmbras ẽm horas equales que ſunt hore diei naturalis:⁊ ille cum artificialibus nunq̃ coincidunt niſi in vtroq₃ puncto equinoctialis alias artificiales hore ſingulis diebus breuiarentur vel longarentur:ideoq₃ non eſt inſtrumentũ imaginabile in quo per vmbram ſolis recipianẽ hore inequales niſi mediante perpendiculo quod cadit nõ ẽm motum ſolis cum non ſit fixum:ſed ẽm voluntatem capientis vmbrã:quia poteſt eodem modo cadere nulla luce ſolis exiſtente in noſtro hemiſperio. Quintum incõueniens quia Burgen.ẽm modũ ſuum fantaſticũ ponit multa miracula vbi vnum ſufficit:qđ eſt contra beatum Auguſtinũ de mirabilibus ſacre ſcripture:ſola eñ retroceſſio miraculoſa corpoꝝ ſufficit ad retroceſſionem vmbre decẽ lineis ⁊ etiam omniũ aliorum ad hoc pertinentium:ſed ẽm Burgen.imaginationeꝫ oportet ſeparari radium a ſole actualiter cauſatum:vel oportet illum radium in horologio achaz dicere non eſſe a ſole ſed a deo ſpecialiter creatum ⁊ nihil habere cõmune cum ſole:ſed ſeparatum ẽm eſſe ⁊ operari. Item oportet in Burgen. miraculo ſeparare actualiter accidens a ſubiecto quia radiũ a radio:niſi fingatur deus ad effectum illius miraculi creaſſe lucem ſingularẽ factiuã illius vmbre cum opaco interpoſito. Item tũc oporteret ⁊ fingere talis lucis ficte ſingularem motũ contra motũ ſolis ⁊ aliorũ ſyderum ſicut in ſtella epiphanie:quia ſole procedente ad occaſum cũ ſuis vmbris pro diei complemento illam lucẽ oporteret procedere verſus orientem cum ſuis vmbris pro retroceſſione. Item oportuiſſet lucem illam fuiſſe ſole clariorem ad obfuſcandum ſolis lucem.⁊ per conſequens vmbram a ſole cauſatam ſicut orto ſole ceſſat luna cauſare vmbram:alias enim viſum fuiſſꝫ in horologio vmbra procedens ſolis:⁊ vmbra retrocedens illius fabricate lucis:quod potius fuiſſet prodigiũ q̃ miraculũ. Iteꝫ oportuiſſet hanc lucem redire in preiacentem materiaꝫ miniſterio illius miraculi completo:⁊ habuiſſet hoc miraculuꝫ aliquod ſimile cum euãgelico miraculo epiphanie:que ⁊ alia ſunt abſurda ⁊ ad huiuſmodi miraculũ non pertinentia ſed abijcienda tã q̃ ſine ratione dicta:nec valeret rõ mouens Burgen. quaſi ſtatio ⁊ retrogradatio ſolis ſummum gradum teneat in miraculis ⁊ ad hoc allegat ſanctum Tho.q₂ ſic dicere eſt contradicere beato Aug.i.de trĩ.c.vi.vbi dicit maximum miraculũ ſuſcitare mortuũ:nec iuuat imaginatiõꝫ ſuam quod allegat ex littera:ꝙ fit tantum mentio de retroceſſione vmbre non ſolis:quia etiam diciẽ de ſole Eſa.xxxviij.ꝙ retroceſſio facta ſit in ſole:⁊ ſequitur. Reuerſus eſt ſol decem lineis:ſed Burgen.volens euadere manifeſtum textum dicit in ſcriptura ſepe dici de ſole:quod de corpore ſolis non verificatur:ſed tantuꝫ de radijs:allegat ad hoc Jone.iiij. Percuſſit ſol caput ione:ſed extranea eſt iſta euaſio ⁊ contra rationem:cum eñ ſol ſit cauſa effectiua radiorum:quicquid igitur verum eſt dicere radium ſolis feciſſe:verum eſt ⁊ ſolem feciſſe.q₂ in illo genere cauſe quicquid eſt cauſa cauſe ẽ cauſa cauſati. Et vulgo dicitur quod quis per alium fecit per ſe feciſſe videtur:ſi igitur per contactũ radiorum caput Jone percuſſum dr̄ verum eſt etiam proprie ſolem caput eius percuſſiſſe.niſi velit Burg. ponere radium ſeparatum a ſole ſpeciali miraculo qđ ſupra improbatum eſt. Reliqua que Burgen.ſomniat modicum ſunt ad expoſitionẽ littere valentia. Nec valet qđ addit:ꝙ ſignũ illud dabatur ꝓpter ezechiã ⁊ eius ſanationẽ:q₂ dicit dñs deus:vt patꝫ ĩ littera: ꝙ fecit ꝓpẽ bonitatem ſuã ⁊ ꝓpter dauid ſeruuꝫ eius: ⁊ ſic finiuntur replice libroꝝ Regum ⁊c̃.

Capitulũ.xxi.

Dormiuitq₃[a] Ezechias cũ pr̄ib⁹ ſuis:⁊ regnauit manaſſes filius eius pro eo. Duodecim annoꝝ erat manaſſes cum regnare cepiſſet: ⁊ q̄nquagintaq̄nq₃ annis regnauit ĩ hieruſalem. Nomen matris eius aphſiba. Fecitq₃[b] maluꝫ in conſpectu domini iuxta ydola gentiuꝫ quas deleuit domin⁹ a facie filioꝝ iſrl'. Cõuerſuſq₃ eſt ⁊ edificauit excelſa que diſſipauerat ezechias pater ei⁹ ⁊ erexit aras baal ⁊ fecit lucos ſicut fecerat achab rex iſrl':⁊[c] adorauit omneꝫ militiam celi:⁊ coluit eam. Extruxitq₃[d] aras ĩ domo domini:de qua dixit dominus:in hieruſalem ponam nomẽ meum:⁊ extruxit altaria vniuerſe militie celi ĩ duob⁹ atrijs templi domini. Et[e] traduxit filiũ ſuũ per ignẽ: ⁊[f] ariolatus eſt ⁊ obſeruauit auguria: ⁊[g] fecit phitones:⁊[h] aruſpices multiplicauit vt faceret malum corã domino et irritaret eum. Poſuitq₃ ydolum luci quẽ fecerat ĩ templo domini ſuper quo locutus eſt dñs ad dauid:⁊ ad ſalomonẽ filiuꝫ ei⁹. In templo hoc et in hieruſalem quam elegi de cunctis tribubus iſrael ponam nomen meum in ſempiternum:⁊ vltra non faciaꝫ commoueri pedem iſrael de terra quã dedi patribus eorum: ſi tamen cuſtodierint opere omnia que ꝑcepi eis:⁊ vniuerſam legem quam mãdauit eis ſeruus meus moyſes. Illi vero non audierunt:ſed[i] ſeducti ſunt a manaſſe: vt facerent maluꝫ ſuper gentes quas contriuit dominus a facie filioꝝ iſrael. Locutuſq₃[k] eſt dominus in manu ſeruoꝝ ſuoꝝ prophetaruꝫ dicens. Quia fecit manaſſes rex iuda abhominationes iſtas peſſimas ſuper omnia que fecerunt amorrei ante eum: et

Capitulum.xxi.

Dormiuitq₃ ezechias. Hic conſequenter oſtenditur quid factũ ſit ſub manaſſe rege iuda cui⁹ primo deſcribitur ↄuerſatio infidelis.ſcđo contra eum ↄminatio prophetalis.ibi. Locutuſq₃ eſt dñſ.tercio ↄminatiũ occiſio crudelis: ibi Inſup ⁊ ſanguinẽ: q̄rto mors manaſſe ⁊ ſuſcitatio ↄſimilis:ibi.Reliqua aũt ẽmonũ manaſſe. Circa primum diciẽ.

b Fecitq₃ maluꝫ in cõſpectu do.declinãs ad oẽm modum ydolatrãdi vt conſequẽter ponitur in littera.

c Et ado. oẽm mi .ce. ſolẽ lunaꝫ iouẽ:⁊ alios planetas.

d Extruxitq₃ aras ĩ do. dñi:quod fuit magnus contemptus .ſ. exerceri ydolatriã loco cult⁹ diuini.

e Et traduxit fili.ſu.per ignẽ:modus hui⁹ traductiõis expoſitus eſt.ſ̄.xvi. ca.de achaz.

f Et ariolat⁹ eſt.i.exercuit diuinationẽ que fit in arís:ſuper q̄s imolaẽ demonibus

g Fecit phitones.qualiter hoc ſit intelligẽdũ dictum fuit.ſ̄.i.li. xviij.

h Et aruſpices. Hi ſũt qui in extis animaliuꝫ imolatoꝝ demonib⁹ diuinãt.cetera patent vſq₃ ibi.

i Seducti ſũt a manaſſe ⁊c̃.ex quo patꝫ malicia ipſius manaſſe extẽſiue: q₂ ppl'm fecit errare:⁊ intẽſiue ex peccatorũ grauitate.

k Locutuſq₃ eſt dñs. hic ↄñr poniẽ ↄminatiõ ꝓphalis:q₂ dñs volẽs populum reuocare:mittebat frequẽter prophetas ad arguendum peccata preterita et comminanduꝫ penas futuras vt ſic peccati pudore vl' pene timore deſiſterent a peccatis:⁊ patꝫ littera vſq₃ ibi.

Universidad de Salamanca. BGH.

l Ut quicunq̄ audierit tin. amb. au. eius. pre ſtupore ꝛ admiratione magnitudinis mali ſuper bierl'm futuri. m Et exten. fu. bierl'm fu. ſama. ꝛ pond⁹ ꝛc. i. in eadem menſura ꝛ eodē pondere puniā regnū iuda: in q̄ puniui regnū iſrl': de q̄ punitione dictū fuit. s. c. xvij. ꝛ. xviij. n Et delebo bierl'm ſicut deleri ſolent tabule: in quib⁹ nihil appet de bis que fuerant ibi ſcp ta ſicut nabuzardā dele uit bierl'm incendendo domum dñi: ꝛ domū re gis ꝛ domos bierl'm p circuitū vt habet. j. xxv o Et ducā crebrius ſti lum ſup faciem eius: lo quitur ad ſimilitudinē illius qui perfecte delet tabulas: quia pluries ducit ſtilum ſuper cerā: ad totū complanādū fieret babylonis pluri es ſpoliauit ꝛ captiua/ uit populū bierl'm. ſ. tē/ pore ioachim ꝛ tempo re ſedechie: vt habetur infra. xxiiij. ꝛ. xxv. p Eo ꝙ fecerint malū coram me ꝛ perſeue. ꝛc. quia licet humanum ſit peccare: dyabolicum ta men eſt perſeuerare. q Inp ꝛ ſanguinē in noxiū. Hic pſequenter deſcribitur pminantiū occiſio crudelis: q: ma naſſes non ſoluꝫ pphe tas dñi ad ſe miſſos ñ audiuit: ſed etiā crude liter occidit: ꝛ in magna multitudine: ad qd̄ de/ ſignandum ſubditur. r Donec impleret bie ruſalem vſq̄ ad os. id eſt quantū potuit face/ re ſicut vas dicitur ple/ nū vſq̄ ad os: quando non poteſt vltra capere inter iſtos occiſos fuit Eſaias ppheta qui di citur fuiſſe auunculus ipſius manaſſe ex parte matris: ꝛ pꝑter hoc ꝙ erat nobilis genere nō fuit auſus eū ita de fa cili interficere ſicut alios ſed queſiuit occaſioneꝫ de lege: vt habet' i quo dā libro hebraico: qui dicitur Jebamoth: di/ cens tu dixiſti. Uidi do minū ſedenteꝫ ſuper ſo lium excelſum ꝛc. vt ha betur Eſaie. vi. Et ideo tu dicis contra moyſen ꝛ contra dominū dicen tē moyſi. Non videbit me homo ꝛ viuet Ero. xxxiij. ꝛ ſic iudicauit eū ad mortem: ꝛ eū ppha orare dominū: aperuit quandā cedrum: ꝛ ibi incluſit prophetam: ma naſſes autem viſo miraculo non fuit retractus a crudelitate: ſed cū ce dro fecit eū ſecari cum ſerra ferrea. Expoſitores autem noſtri dicūt icō munitꝫ: ꝙ fuit ſerratus ſerra lignea ad diuturniorē afflictionē: ꝛ cum propheta peteret aquam ſibi dari: ꝛ negaretur: domin⁹ de excelſo mi ſit aquā in os ei⁹: ꝛ inde locus ille iuxta quem ſerrabat' dicit⁹ eſt ſiloe. qd̄ ſignificat miſſionē. tm̄ in fine iſte Manaſſes penituit vt habet'. ij. palyp. vltimo ca. s Reliqua autē. Hic pñr deſcribitur mors ipſius manaſſe: ꝛ filij eius ſubſtitutio. ſ. āmon: qui fuit imitator paterne malicie: vt dī in littera: et patꝫ lr̃a vſq̄ ibi

peccare fecit etiam iudam in imū dicijs ſuis: ꝑpterea hec dicit dñs deus iſrael. Ecce ego inducā ma la ſuper bierl'm ꝛ iudam vt[l] quicū q̄ audierit tinniāt ambe aures ei⁹ Et[m] extendam ſuper bierlin funi culum ſamarie ꝛ pondus domus achab: ꝛ[n] delebo bierlin ſicut dele ri ſolent tabule. Delens vertā ꝛ[o] ducam crebrius ſtilū ſuper faciem eius. Dimittam vero reliquias he reditatis mee: ꝛ tradam eas in ma nus inimicorū eius: eruntq̄ in va ſtitatem ꝛ in rapinā cunctis aduer ſarijs ſuis eo[p] ꝙ fecerint maluꝫ co ram me ꝛ perſeuerauerint irritan tes me ex die qua egreſſi ſūt patres eorum ex egipto vſq̄ ad hāc diē. In ſuper[q] ꝛ ſanguinē innoxium fudit manaſſes multū nimis: donec[r] im pleretur bierl'm vſq̄ ad os: abſq̄ peccatis ſuis quibus peccare fecit iudaꝫ: vt faceret malū coram dño Reliqua[s] autem ſermonū manaſ ſe ꝛ vniuerſa que fecit: ꝛ peccatuꝫ eius qd̄ peccauit: nonne hec ſcrip ta ſunt in libro ſermonum dierꝫ regum iuda? Dormiuitq̄ manaſ ſes cum patribus ſuis: ꝛ ſepultus eſt i horto dom⁹ ſue: in horto ozā et regnauit āmon filius eius ꝑ eo Uigintiduorū annorum erat am mon cum regnare cepiſſet: duob⁹ quoq̄ annis regnauit in bieruſalē Nomen mr̄is ei⁹ meſſallemeth filia arus de Jetheba. Fecitq̄ ma lum in cōſpectu domini ſicut fece rat manaſſes pater ei⁹: ꝛ ambula uit in omni via per quam ambula uerat pater eius. Seruiuitq̄[t] imū diciis quibus ſeruierat pater eius ꝛ adorauit eas: ꝛ dereliquit domi num deū patrum ſuorū: ꝛ non am bulauit in via domini. Tetende runtq̄ ei inſidias ſerui ſui: ꝛ inter fecerunt regeꝫ in domo ſua. Per cuſſit aūt populus terre omnes q coniurauerunt contra regem am mon: ꝛ pſtituerunt ſibi regē ioſiā filium eius pro eo. Reliqua auteꝫ ſermonū ammon que fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonuꝫ dierum regum iuda? Sepelierūt q̄ eum in ſepulchro ſuo in horto ozam: ꝛ regnauit ioſias filius eius pro eo.

Capitulum. xxij.

Octo[a] annorum erat Joſias cuꝫ regnare cepiſſet: ꝛ tri ginta vno anno regnauit in bierl'ꝫ. Nomen matris eius idi da filia phadaia de beſechat. Fe citq̄ quod placitū erat coram do mino: ꝛ[b] ambulauit per oms̄ vias dauid patris ſui. Non declinauit ad dexteram ſiue ad ſiniſtraꝫ. An no autem octauodecimo regis io ſie miſit rex ſaphaꝫ filiuꝫ aſlia filij meſullam ſcribā templi dñi: dicēſ ei. Uade ad helchiam ſacerdotē magnū vt[c] conflettur pecunia que illata eſt in templū dñi: quā colle gerūt ianitores templi a ppl'o: de turq̄[d] fabris per ꝑpoſitos domuſ domini. Qui et diſtribuāt eaꝫ his qui operāt' in templo domini ad[e] inſtauranda ſartatecta[f] templi: ti gnariis[g] videlicet ꝛ[h] cementariis: et his qui interrupta componunt: ꝛ vt emantur ligna ꝛ lapides de la pidicinis ad inſtaurādum templū domini. Uerūtamen non[h] ſuppu tetur eis argentum quod accipiūt ſed in poteſtate habeant ꝛ in fide. Dixit auteꝫ helchias pontifex ad ſapham ſcribā. Libruꝫ[i] legis rep pi i domo dñi. Deditq̄ helchias

t Seruiuitq̄ i/ mundicijs. i. idol que vocantur im mūdicie apō he breos: ꝑpter qd̄ ignominioſe mortu us eſt ꝛ a ſeruis ſuis interfect⁹ in domo ſua.

Capl'm. xxij.

Octo ano/ rum. Hic conſeque ter deſcribit' quid factū ſit ſub Jo/ ſia rege. ꝛ primo oñditur qualis fa cte vixit. ſcd̄o qli ter ſubiectos ſibi ad h̄ induxit. xxij ca. Primū autē oſtēditur primo ex ſtudioſa repa tiōe templi: ſecū do ex formidatio ne diuini iudicij: ibi. Narrauit q̄ tercio ex deuota requiſitione diui ni cōſilij: ibi. Et ꝑcepit. Circa pri mum dicitur. b Ambulauit p omnes vias da/ uid. ſ. q̄tum ad bonuꝫ. non q̄tū ad malum: vpo te in facto vrie et iebu ꝛ conſilib⁹ c Ut conflet' ꝛc. ianitores templi a populo. offerē/ tes eam ex deuo tione ꝑ habēdis neceſſarijs i tem plo. d Deſq̄ fabris dicuntur autē fa bri generalit' arti fices non ſolum i ferro ꝛ alijs me talis: ſed etiam i lapidib⁹ ꝛ lignis e Ad inſtauran da. i. reparanda. f Sartatecta. i. tecta que defen/ dunt parietes a pluuijs ꝛ intem perie aeris ne cor rumpantur: ꝛ di/ cūtur a ſarto ſar tis: ꝛ tectum ei g Et tignarijs. i. carpentarijs qui faciūt tig na. h Et cemētarijs. qui componunt lapides in muro ꝛ lini unt parietes. h Non ſupputetur eis argentum. i. nō exigat ab eis ratio: ſed eorum fidelitati committatur. i Librum legi repperi: in domo dñi. dicit Ra. ſa. ꝙ cū acham quereꝫ libros le

gis domini ad cōburendū: iſte fuit abſcondit⁹ in muro templi: ꝛ ſic eum reparent' muri fuit inuent⁹. i Conflauerūt ſerui tui pecuniam. i. expenderunt eā in reparatione templi vt iuſſiſti. k Narrauit quoq̄. Hic pñr oſtenditur ſanctitas Joſie ex for/ midine diuini iudicij: quia cū audiret legi coram ſe maledictōes ſcriptas i Deut. ſuper tranſgreſſo res legis: ꝛ ſciret patrem ſuū ꝛ plu res alios fuiſſe trāſgreſſores le/ gis multipliciter l Scidit veſti/ mēta ſua: i ſignū triſticie propt' of fenſas ꝑteritas ꝛ penas futuras: ꝛ pater littera. m Et ꝑcepit. h oñter oſtenditur ſanctitas Joſie ex requiſitione di uini conſilij cum dicit'. Ite ꝛ cōſu lite dñm: ꝛ ſequi/ tur poſtea. n Jerunt itaq̄ helchias ꝛc. que ritur hic quare ñ iuerunt ad biere/ miā prophetam qui tunc erat vt pater biere. i. Ad quod dicunt ex/ poſitores noſtri pmuniter ꝙ hoc fuit: quia adhuc erat nimis iuue/ nis nec habebat' in auctoritate ſꝫ hoc non videtur verum: quia hie/ remias cepit pro phetare. xiij. āno regni Joſie vt h̄ hieremie. i. ꝛ ioſi/ as precepit repa ri templum. xviij. anno regni ſui: ꝛ tūc fuit iſte liber reptus. Ex quo pꝫ ꝙ hieremias iam per q̄nq̄ an nos admin⁹ pro phetauerat: ꝛ p conſequens i au ctoritate erat: ꝑ/ pter qd̄ Ra. ſa. a/ liter reſpōdet ꝑm duas opiniones hebreorum. Una eſt ꝙ ioſias querebat conſiliū pietatis ꝛ miſe/ ricordie diuine: ꝛ ideo iuerunt ad mulierē prophetē: q: mulieres magis ſolent eſſe miſericordes q̄ viri. Alia eſt ꝙ hieremias iue rat ad cōmonendum. x. tribus verbo ne obliuiſcerentur dñm in terra captiuitatis eoꝝ: vel illos qui remanſerunt: quia nō fuerūt ita generaliter captiuati per ſalmanaſſar quin remanſerint aliq̄ fugiendo ſe abſcondērāt: ſicut monuit ſcriptꝰ illo qui poſtea fu erunt tranſmigrati in babylonem: vt habetur hieremie. xxix. a Que habitabat in hieruſalem in ſcd̄a. ſ. manſione: quia hie/ ruſalē erat clauſa triplici muro: ſicut dictum fuit. s. iij. li. ca. iij. ꝛ ſic erant ibi tres habitatōes: ꝛ in ſecūda manebant ꝑphe ꝛ no

volumen ſaphā ſcribe: qui ꝛ legit illud. Uenit quoq̄ ſaphā ſcriba ad regem: ꝛ renunciauit ei qd̄ pre ceperat: et ait. Conflauerūt[i] ſerui tui pecuniaꝫ que reperta eſt in do mo domini: et dederunt vt diſtri bueretur fabris ac prefectis operꝝ templi domini. Narrauit[k] quoq̄ ſaphaꝫ ſcriba regi dicens. Libruꝫ dedit mihi Helchias ſacerdos. Quem cum legiſſet ſaphaꝫ corā rege: ꝛ audiſſet rex ṽba libri legis domini: ſcidit veſtimenta ſua: ꝛ[m] precepit helchie ſacerdoti: ꝛ abi cham filio ſaphan ꝛ achobor filio micha ꝛ Saphā ſcribe ꝛ aſaie ſer uo regis dicens. Ite ꝛ cōſulite do minū ſuper me ꝛ ſuper ppl'o ꝛ ſup omni iuda: de verbis voluminis iſti us: quod inuentū eſt. Magna em̄ ira domini ſuccenſa eſt contra noſ quia non audierunt patres noſtri verba libri huius vt facerent om̄e quod ſcriptum eſt nobis Jerunt[n] itaq̄ helchias ſacerdos ꝛ ahichā ꝛ achobor: ꝛ ſaphan: ꝛ aſaia ad ol dā propheten vxorem ſellum filij thecue filii aras cuſtodis veſtium que[a] habitabat in bierl'm in ſecun da: locutiq̄ ſunt ad eam. Et illa reſpondit eis. Hec dicit domin⁹ deus iſrael. Dicite viro qui miſit vos ad me. Hec dicit dominus. Ecce ego adducam mala ſuper locum iſtum: et ſuper habitatores eius: omnia verba legis que legit rex iuda: quia dereliquerunt me ꝛ ſacrificauerunt diis alienis irritan tes me in cunctis operibus manu um ſuaruꝫ. Et[b] ſuccendetur indi gnatio mea in loco hoc: ꝛ non ex tinguetur. Regi autem iuda qui miſit vos vt cōſuleretis dominuꝫ ſic dicetis. Hec dicit dominus de us iſrael. Pro eo ꝙ audiſti ver ba voluminis ꝛ perterrituꝫ eſt cor tuuꝫ: ꝛ humiliatus es coram dño: auditis ſermonibus contra locuꝫ iſtum ꝛ habitatores eius: ꝙ[c] vide licet fierent in ſtuporem: ꝛ[d] in ma ledictuꝫ: ꝛ ſcidiſti veſtimenta tua: ꝛ fleuiſti coram me: ꝛ ego audiui ait domin⁹. idcirco colligaꝫ te ad patres tuos: ꝛ[e] collegeris ad ſepul chrum tuum in pace: vt[f] non vide ant oculi tui omnia mala que idu cturus ſum ſuper locum iſtum.

Capitulum. xxiii.

Et[a] renunciauerūt regi quod dixerat. Qui[b] mi ſit: ꝛ congregati ſunt ad eum om̄s ſenes iuda et hieruſaleꝫ. Aſcendit q̄ rex templū domini: ꝛ omnes vi ri iuda vniuerſiq̄ qui habitabant in hieruſalem cum eo: ſacerdotes ꝛ ꝑphete ꝛ omnis populus a par uo vſq̄ ad magnum: legitq̄[c] cun ctis audiētibus omnia verba libri federis qui inuent⁹ eſt in domo do mini. Stetitq̄[d] rex ſuper graduꝫ et[e] fedus percuſſit coram domino vt ambularent poſt dñꝫ: et cuſto dirent precepta eius ꝛ teſtionia et cerimonias in omni corde ꝛ in tota aīa: ꝛ ſuſcitarēt verba federis hu ius que ſcripta erant libro illo. Ac

biles vt dictū fuit ibidē. Cetera patēt vſq̄ ibi. b Et ſuccē. in. mea in hoc loco ꝛ nō extin. i. pena a me diffinita nō retractabitur: ꝛ ad lr̃am ciuitas hierl'm fuit ſuccenſa per chaldeos: vt habetur infra. xxv. c Fierent in ſtupores; ꝑpter nimiam deſtructionē. d Et in maledi/ ctum. i. in exemplū maledictionis: ita ꝙ quādo aliquis maledicit ali/ cui: dicꝫ ſic fiet tibi ſicut habitatoribus hierl'm. e Et collegeris ad ſe/ pulchrum tuū in pace. Sed contra hoc videt' quia ioſias fuit vulne/ ratus cum iret cōtra re/ gem egypti ꝛ mortu⁹ eſt vt habet' ca. ſequenti di cēdū ꝙ iſta collectio pa cifica intelligit' q̄tū ad hoc ꝙ deſtructio ciuita tis ꝛ templi non accide ret i diebus ſuis: ꝛ hoc notatur cum dicitur f Ut non videat oculi tui omnia mala ꝛc. ſa/ pientes eñ reputauerūt maius malū videre de ſtructionem ſue religio nis ꝛ ppl'i q̄ mori. vn̄ dicit' i. machabeor. iij. Melius eſt nobis mo/ ri in prelio q̄ videre ma la gētis noſtre ꝛ ſancto rum. Dicit enim Joſe/ phus libro de iudaico bello ꝙ Titus q̄uis eſ ſet gentilis in deſtructi/ one hierl'm cuꝫ templū arderet: ꝛ ſacerdotes fa tigati ex ſiti ꝛ labore ꝑ/ pter incendium propin quū ſe redderent ei: pe tentes ſibi vitam dona ri: iuſſit eos occidi dicēſ eos eſſe degeneris aīe/ mi qui templo ꝛ numi/ ni cuperent ſuperuiuere poteſt eriam aliter expo ni. Collegeris ꝛc. ſ. ad patres ſanctos in lym/ bo qui ſūt in pace eo ꝙ ſunt ſecuri de ſua futura beatitudine. ioſias eñ vt pꝫ ex predictis fuit ſanct⁹: ꝛ ideo precioſa i pſpectu dñi mors ipſi⁹ ſꝫ ꝙ dicit pſ. cxv. Pre cioſa i pſpectu domini mors ſanctoꝝ ei⁹

Capitulū. xxiij.

a Et renūciauerūt regi ꝛc. Oſtenſo qliter ioſias ſcē vixit. Hic pñr oñdit' quō ſtudioſe ad hoc ppl'm induxit. Circa qd̄ pri̇o deſcribit' eius opatio laudabilis. ſcd̄o occiſio lamētabilis: ibi. In die bus ei⁹. tercio ſubſtitutio ꝑlis ſilijs. ibi. Tulitq̄ popul⁹ terre. primum oñditur ex tribus. ſ. ex federis cum deo renouatione: ex ꝑdolatrie deſtructiōe: ibi. Et precepit rex. tercio ex phaſe celebratione: ibi. Reuer ſuſq̄ eſt bierl'm. Circa pmū dicit'. a Et renūciauerunt regi. ſ. verba ꝑpheriſſe. b Qui miſit ꝛ congregati ꝛc. vt confederaret populum dño: vnde ſubdit'. c Legitq̄ cun. au. om. ver. lib. federis. dñi. vt in telligeret legi ꝑcepta ꝛ bona ꝑmiſſa acceptāt⁹ ꝛ mala pminata trāſ greſſorib⁹. d Stetitq̄ rex ſup gradū quē fecerat ſalomon vt habe tur. ij. Paralyp. ca. vi. e Et fedus pcuſſit corā dño ꝑmittendo ſub

Universidad de Salamanca. BGH.

iuramento pro ſe ⁊ populo ſeruare mandata dñi f Acquieuitqȝ populus pacto.iuramentū illud ſuper recipiendo. g Et precepit rex. Hic conſequēter deſcribitur ydolatrie deſtructio.⁊ pͥo in templo dñi quod erat deputatū diuino cultui.ſed reges ydolatre introduxerāt ibi cultum ydolatrie:⁊ hoc ē qđ dicitur. g Et precepit rex helchie pōtifici.i.ſummo ſacerdoti.

landum domino in templo.quod tamen non fuit factum ſed ꝑmiſſi fuerunt ad comedenduȝ de oblationibus ſicut filia ſacerdotis manens in eius domo.⁊ ſeruus empticius ⁊ĩmaculus.que tamen perſone non ſunt apte ad faciendum officium ſacerdotis in templo nec etiā leuite eius. z Contaminauit quoqȝ

b Et ſacer.ſcđi ordi.q̄ ſub ſūmo ſacerdote miniſtrabant per hebdomadas ſucceſſiue. Dauid enim volens ampliare cultum diuinum: inſtituit.xxiiij.ſacerdotes ſub ſummo ſacerdote ꝑ hebdomadas miniſtrātes.vt habeť.i.paly.p.xxiiij. i Ut proijcerēt de tem.domini omnia va.que fa.fue.ba.i.ad cultum ipſius.

k In luco.qui plantatus erat in atrijs domꝰ domini vt ibidem coleretur baal. l Et vniuerſe mi.ce.i.vaſa facta ad cultum planetarum ⁊.xij.ſignorum que ſunt in zodiaco ⁊ aliaruȝ cōſtellationum notabiliū

m Et tu.pul.eo.in be.qui erat locus deputatus ydolatrie per hieroboā. n Et dele.aru.qui in extis animalium imolatoruȝ ydolis diuinabant. o Et eos q̄ ⁊c̄.quia non ſolum ydola:ſed ⁊ cultores deſtruxit. p Et ef.⁊c̄.i.eradicati ne aliquid remaneret. q Et proiecit ſuper ſepulchra.vulgi qui coluit ydola.

r Deſtruxit quoqȝ ediculas effeminatorum.i.paruas edes in quibuſ habitabant ſacerdoteſ ydolorum qui erant caſtrati:ideo hic nominātur effeminati: vnde hebrei dicunt hic.

s Ediculas mona.ꝑ quibus muli.tex.quaſi do.luci.i.cortinaſ ad faciendū proſtibula in luco:vbi ad honoreȝ ydoli proſtituebant ſe mulieres ⁊ in tali luxuria credebant ſacerdotibꝰ eo ꝙ non faciebāt ꝓpꝛia concupiſcentia moti:ſȝ magis ad honorē ydoli:ſicut dicit philoſophus.x.ethico.đ eudoxo qui poſuit felicitatem in delectationibus qđ ſibi credebatur:eo ꝙ nō videbatur amicꝰ delectationum. t Et conta.excel.vbi ſacri.etiā domino quia hoc nō erat licitum poſt templi edificationem. v De gabaa vſqȝ berſabee.de vna extremitate regni ſui vſqȝ ad aliam. x Et deſtruxit aras por.i introitu oſtij ioſie.In hebreo habetur ioſue.Hic erat prefectꝰ in quadam ciuitate:⁊ iuxta oſtium domus ſue erant altaria ad immolandū extra templum. y Uerūtamen non aſcen.ſac.⁊c̄.hoc iterponitur ad remouenduȝ dubium.quia forſitan crederet aliquis ꝙ iſti ſacerdotes qui immolabant domino in excelſis:admitterentur ſimiliter ad immo

quieuitqȝ[f] populus pacto. Et[g] ꝑcepit rex helchie pontifici ⁊[h] ſacerdotibus ſecundi ordinis ⁊ ianitoribus vt proijcerent de templo dñi omnia vaſa que facta fuerant baal ⁊[k] in luco ⁊[l] vniuerſe militie celi: ⁊ combuſſit ea foris hieruſaleȝ in cōualle cedron ⁊[m] tulit puluerem eorum in bethel. Et[n] deleuit aruſpices quos poſuerant reges iuda ad ſacrificandum in excelſis per ciuitates iuda ⁊ in circuitu hieruſaleȝ et[o] eos qui adolebant incenſū baal ⁊ ſoli ⁊ lune et.xij.ſignis et omni militie celi. Et[p] efferri fecit lucum de domo domini foras hieruſaleȝ in cōualle cedron ⁊ combuſſit eū ibi et redegit in puluerem ⁊[q] proiecit ſuper ſepulchra vulgi. Deſtruxit[r] quoqȝ ediculas[s] effeminatoruȝ que erant in domo domini: pro q̄bus mulieres texebāt quaſi domūculas luci. Congregauitqȝ omneſ ſacerdotes de ciuitatibus iuda: ⁊[t] contaminauit excelſa vbi ſacrificabant ſacerdotes: de[v] gabaa vſqȝ berſabee. Et[x] deſtruxit aras portarum in introitu oſtii Ioſie principis ciuitatis:quod erat ad ſiniſtrā porte ciuitatis. Uerūtamen[y] non aſcendebant ſacerdotes excelſorū ad altare domini in hieruſaleȝ ſed tantum comedebāt azima in medio fratrum ſuoruȝ. Contaminauit[z] q̊qȝ topheth quod ē i cōualle filii ennon: vt nemo conſecraret filium ſuum aut filiam per ignē moloch. Abſtulit[a] q̊ȝ equos q̊s dđerant reges iude ſoli in introitu tem

pli domini iuxta exedrā nathamelech eunuchi:qui erat in phaaruri currus autem ſolis combuſſit igni Altaria quoqȝ que erant ſuper tecta cenaculi achaȝ que fecerant reges iuda:⁊ altaria que fecerat manaſſes in duobus atriis templi domini deſtruxit rex:⁊ cucurrit ide ⁊[b] diſperſit cinerem eorum in torrentem cedron. Excelſa quoqȝ que erant in hieruſalem ad[c] dexteram partē montis offenſionis que edificauerat ſalomon rex iſrl' aſtaroth ydolo ſidoniorum ⁊ chamos offēſioni moab:⁊ melchon abhominationi filiorum ammon polluit rex: ⁊ contriuit ſtatuas ⁊ ſuccidit lucoſ repleuitqȝ[d] loca eorū oſſibus mortuoꝝ. Inſuper ⁊ altare quod erat in bethel: ⁊[e] excelſuȝ quod fecerat hieroboam filius nabath:qui peccare fecit iſrael ⁊ altare illud excelſum deſtruxit atqȝ combuſſit ⁊ cōminuit in puluereȝ: ſuccenditqȝ ēt lucum. Et conuerſus ioſias vidit ibi ſepulchra que erant in monte: miſitqȝ ⁊[f] tulit oſſa de ſepulchris ⁊ combuſſit ea ſuper altare:⁊ polluit illud iuxta verbum domini qđ locutus eſt vir dei qui predixerat verba hec:⁊ ait. Quis[g] eſt titulus ille quem video? Reſponderunt qȝ ei ciues vrbis illius. Sepulchꝛ eſt hominis dei qui venit de iuda: ⁊ predixit verba hec que feciſti ſuper altare Bethel. Et ait Dimittite euȝ. Nemo commoueat oſſa eius. Et intacta manſerunt oſſa illius cum oſſibus prophete qui ve

topheth.i.ydolatriam ydoli.moloch.que vocabatur topheth.quod ſignat tympanum:ſeu tympani ſonitum.eo ꝙ ſacerdotes illius ydoli percutiebant in tympanis ne parentes audirent clamorem filiorum ſuorum in manibus ydoli morientiuȝ ſicut dictum fuit ē.xvi.⁊ Leuit.xviij.

a Abſtulit quoqȝ equos ⁊c̄.dicit Ra.ſa.ꝙ erant e qui ſm veritateȝ quos dederant reges iſrael ydolatre:ad hoc ꝙ aliqui colentes ſolem in ortu ſolis cum equis et curru irent verſus orientē quaſi obuiantes ſoli ad eiꝰ reuerentiam. Expoſitores autem noſtri dicūt cōit: ꝙ erāt eq̄ ſculpti gentiles enim ſolem colētes:ſculpebant imaginē eius cum curru ⁊ eq̄s: vt habeť in legēda quatuor coronatorum: et ad ſimilitudineȝ gentilium ex quibuſ ydolatria deriuata eſt ad iudeos:reges iuda fecerāt talē imaginem in honorē ſolis.

b Et diſperſit cine.eorum in torrente ce.vt nō remaneret illiꝰ idolatrie memoria.

c Ad dextraȝ ꝑtem montis offēſionis:iſte eſt mons oliueti prope hieruſaleȝ ⁊ vocatur hic mōs offenſionis eo ꝙ ſalomon offendit deum edificando ibi templa ydoloꝝ ꝓ vxoribus ſuis:vt.ē.habetur.iij.li.ca.xi. d Repleuitqȝ loca eorum oſſibus mortuorum:per hoc deſignās: ꝙ erāt contaminata propter ydolatriam ibidem perpetratam.

e Et altare quod in bethel ⁊c̄.quod fecit hieroboam:vt habeť ē.iij.li.xij. f Et tulit oſſa de ſepul.ſicut predictum fuerat ꝑ ꝓphetā domini:vt habetur.ē.li.iij.ca.xiij. g Quis eſt titulus ille:cum eſſent ibi multa ſepulchꝛa queritur quare ioſias ſpecialiter queſiuit de illo:ad quod reſpondet ra.ſa.ꝙ vidit ex vno la

tere ſepulchri herbas fetidas ⁊ pungentes ortas vt ſpinas ⁊ vrticas ⁊ huiuſmodi:ex alio vero latere herbas bonas ⁊ ſuauiter redolentes.vt balſamum ⁊ huiuſmodi.Poteſt etiam dici ꝙ falſus propheta qui fecerat ſe ibi ſepeliri:vt parceretur oſſibus eiꝰ propter merita prophete ſancti ibidem ſepulti:fecerat ibi ſignū notabile:⁊ ſcripturam per quā cognoſcebatur ꝙ erat ſepulchrum prophete ſancti qui de iuda venerat: ⁊ propter hoc ioſias rex iuda ſpecialiter q̄ſiuit de illo ſepulchro.

temporum. g In diebus eius.Hic conſequenter ponitur mors ioſie lamentabilis cum dicitur. h Et abijt ioſias rex iuda in occurſū eius:qꝛ rex egypti procedens ad bellum contra regeȝ aſſyriorum tranſiuit per partem regni iude.⁊ ideo ioſias nolebat hoc ſuſtinere:timens ne ingreſſus terram ſuam eam caperet vel ſaltem ſpoliaret.

b Inſup ⁊ oia pha.ex.que erāt in ciuitatibus ſamarie:qꝛ iudei.x tribuū qui captiuatis alijs latuerant ⁊ poſtea habitabant in ciuitatibus illiſ obediebant ioſie ad commonitioneȝ hieremie prophete:vt dic̄ Ra.ſal.

a Reuerſuſqȝ ē hiere.Hic conſequenter oſtenditur deuotio ioſie ex phaſe ſolenni celebratione: vnde ſubditur.

b Nec eſt factū tale phaſe.i.ſolēnitas paſchalis tanta.

c A diebꝰ iudicum.ij.paralipo.xxxv.dicitur. A diebus ſamueliſ ⁊ in idem redit.quia fuit vltimꝰ iudicū: vt habeť ſupra.i.li.ca.xij.nō legitur tamen ꝙ filij iſrael tempore iudicum ſolēniter celebrauerūt phaſe:ſed tēpore Ioſue celebrauerunt:vt habetur ioſie.v.ca.nō ei oia ſcripta ſunt que facta fuerunt.

d Sed ⁊ phitones ⁊c̄.iſta ſunt frequenter expoſita ſuperius.

e Similis illi ñ fuit ante eum rex licet eſſ dauid in aliquibus fuerit deuotior.iſte tñ fuit innocentior:quia talia crimina non commiſit ſicut dauid

f Uerūtamen non eſt auerſus dominus:quia ſanctitaſ ioſie nō expiauit malicias predeceſſorum ſuoruȝ que fuerant nimis magne:⁊ q̄tum ad grauitatem criminum:⁊ q̄tum ad diuturnitatē

nerat de ſamaria. Inſuper[b] ⁊ omnia phana excelſoruȝ que erant in ciuitatibus ſamarie:que fecerāt reges iſrael ad irritandum dominū: abſtulit ioſias:et fecit eis ſm omnia que fecerat in Bethel. Et occidit vniuerſos ſacerdotes excelſorum: qui erant ibi ſuper altaria:et combuſſit oſſa humana ſuper ea. Reuerſuſqȝ eſt hieruſalem:⁊ precepit omni populo dicens. Facite phaſe domino deo veſtro: ſm ꝙ ſcriptum eſt in libro federis huius. Nec[b] enim factum eſt phaſe tale a[c] diebus iudicum qui iudicauerunt iſrael ⁊ omniuȝ dierum regum iſrael:⁊ reguȝ iuda:ſicut in octauodecio anno regis ioſie factuȝ eſt phaſe iſtud domino in hieruſalem. Sed[d] et phitones et ariolos ⁊ figuras ydolorum ⁊ immundicias ⁊ abhominationes que fuerūt in terra iuda ⁊ hieruſalem abſtulit ioſias vt ſtatueret verba legis:que ſcripta ſunt in libro quem inuenit helchias ſacerdos in tēplo domini. Similis[e] illi non fuit ante eum rex qui reuerteretur ad dominum in omni corde ſuo:⁊ in tota anima ſua ⁊ vniuerſa v̄tute ſua iuxta omneȝ legem moyſi:neqȝ poſt eū ſurrexit ſimilis illi. Ueruntamen[f] nō eſt auerſus dominus ab ira furoris ſui magni:quo iratus eſt furor eiꝰ contra iudam propter irritationeſ quibus prouocauerat eum manaſſes. Dixit itaqȝ dominus. Etiam iudam auferam a facie mea: ſicut abſtuli iſrael:et proijciam ciuitateȝ hanc quam elegi hieruſalem ⁊ domuȝ de qua dixi:erit nomen meuȝ ibi. Reliqua vero ſermonuȝ ioſie et vniuerſa que fecit:nōne hec ſcripta ſunt in libro verborum dieruȝ

regum iuda. In[g] diebus eius aſcēdit pharao nechao rex egypti contra regem aſſyriorum ad fiumē eufraten. Et[h] abijt Ioſias rex iuda in occurſum eius: ⁊[i] occiſus eſt in Mageddo cum[k] vidiſſet eum. Et portauerunt euȝ ſerui ſui mortuum de Mageddo:⁊ pertulerūt in hieruſalem:et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo. Tulitqȝ[l] populus terre ioachā filium ioſie: ⁊ vnxerunt eum: ⁊ conſtituerunt eum regeȝ pro patre ſuo. Uiginti triuȝ annorum erat ioacham cū regnare cepiſſet: ⁊ tribus menſibus regnauit in hieruſaleȝ. Nomen matris eius amithal:filia hieremie de lobna. Et[m] fecit maluȝ coraȝ dño iuxta omnia que fecerāt patres eiꝰ Uinxitqȝ[n] eum pharao nechao i reblata:que eſt in terra emath: ne regnaret in hieruſalem. Et impoſuit mulctam terre centuȝ talentis argenti:et talento auri. Regem[o] quoqȝ conſtituit pharao nechao heliachim filium ioſie pro Ioſia patre eius: vertitqȝ[p] nomē eius ioakim:porro ioacham tulit ⁊ duxit in egyptum. Argentuȝ[q] autem ⁊ aurum dedit ioakim pharaoni cū indixiſſet terre per ſingulos: vt cōferretur iuxta preceptum pharaonis cum indixiſſet terre per ſingulos: vt conferretur iuxta preceptū pharaonis. Et vnūquēqȝ iuxta vires ſuas exegit tam argentuȝ quā aurū đ populo terre: vt daret pharaoni nechao. Uigintiquinqȝ annorum erat Ioakim cum regnare cepiſſet:et vndecim annis regnauit in hieruſalem. Nomen matriſ eius zebida filia phadaia de ruma Et fecit malū coram domino: iuxta omnia que fecerant patres eius

i Et occiſus eſt in mageddo.nomen eſt loci. k Cum vidiſſet eum.i.pugnaſſet contra eum.

l Tulitqȝ populus.hic conſequenter deſcribitur ſubſtitutio diſſimil':quia ioacham filius ioſie fuit ydolatra peſſimus.ideo ſubditur.

m Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patreſ eiuſ.ſcȝ manaſſes achā et alij qui fuerant peſſimi propter quod traditus eſt in manus regis egypti:vnde ſubditur.

n Uinxitqȝ eum pha.cum enim pharao cepiſſet ſyriam:mandauit ꝓ Ioacham vt veniret ad eum in reblata que eſt ciuitas ſyrie:et ille non audens renuere eo ꝙ non habebat virtuteȝ reſiſtendi:miſſus eſt ab eo vinctus in egyptum:⁊ ibidem mortuus eſt.

o Regem quoqȝ conſtituit pharao nechao heliachim:fratreȝ ioachā ſenioreȝ ipſo:ſed populuſ terre prepoſuerat iuniorem ad hoc inductꝰ per amicoſ ex parte matris ſue:qui erant potētes i regno:ſed pharao reſtituit regnum ſeniori vt ſibi fidelius ſeruiret.

p Uertitqȝ nomen ſuum ioakim:ſic enim de heb ſcribit.ſ.ꝑ ſimplex k ⁊ m.in fine:quia in hebreo ſcribitur per coph et mem:quibus correſpondent apud nos k.⁊ m. Mutauit autem rex egypti nomen eius in ſignum et memoriam ꝙ ipſe creauerat eum regem.

q Argentum autem et aurum dedit ioakim pharaoni:reddens ei diligenter tributum:qꝛ reſtituerat ſibi regnū:ſequitur. Caplm.xxiiij.

Universidad de Salamanca. BGH.

In diebus eius. Hic conſequenter oſtenditur quid actū ſit ſub illo Joakim: ſecūdo quid ſub ei⁹ filio: ibi. Regnauitqꝫ ioachin ſic enim debet ſcribi iſte: quia in hebreo ſcribitur per cap b ꝛ nū quibus in latino correſpōdent ch: ꝛ n. ꝛ hoc idē dicit Hierony. in omelia genealogie chriſti. tercio quid ſub fratre ſuo: ibi. Duxitqꝫ eos. Circa primum dicitur.

egy. vt egre. de t̄ra ſua. ſ. ꝯ regē babylonis: ſic ſꝑauerat Joachi pr iſti⁹: vt p̄dictū ē: cui⁹ cā ſubdif: cū dī. k Tuler. eñi rex babylo. a riuo. egy. ꝛc. ꝛ iō audebat ꝯ eū exire. l Et trib⁹ men. reg. in hierl'm. rex eñi babylōis timēs ne iſte ioachin cēt memor necis patris: ꝛ ſic regi babylonis rebellaret ꝛ eius aduerſarijs ſe iungeret: cito reduxit cum exercitu ad remouēdū eū.

a In diebus eius. ſ. ioakim filij ioſie: ꝛ hoc factum eſt āno octauo regni ei⁹. b Aſcendit Nabuchodonoſor rex babylonis: qui debellato pharaone rege egypti: ꝛ capta ſyria ꝛ tota terra vſqꝫ ad riuuꝫ egypti. excepto regno iude voluit regnū iude ponere ſub tributo: qđ ꝛ fecit vñ ſubdif. c Et factus eſt ioakim ſuus tri. an. ꝛ rurſū rebel. qꝛ audiuit ꝙ rex egypti p̄parabat ſe ad bellū ꝯ nabucho. ꝛ iō volēs fauere ei: eo ꝙ regeꝫ fecerat eū vt p̄dictū ē: negauit tributū ſub ſpe ꝯfenſionis p regē egypti.
d Immiſitqꝫ ei do. latrūculos chaldeoꝝ ꝛc. deuaſtātes t̄ram iuda.
e Factū ē āt verbū dñi ꝯtra iudā ſpālr p hieremiā ꝓphaꝫ: vt pꝫ hier. xxij. ꝛ. xxv. f Propt̄ pctā Manaſſe: licꝫ eñi manaſſes penituerit ꝛ a deo exaudit⁹ fuerit in pſona ꝓpa: vt hī. ij. paralyp. c. xxxiij. nō tñ ꝯtruꝫ ad h̄ ꝙ ppl's a captiuitate ꝛ ciuitas ab incendio liberarenf. tū qꝛ populꝰ ſic ꝛ rex peccauit ñ eñ ſilr penituit: tū qꝛ p⁹ manaſſen omēs reges iuda offenderūt dñꝫ excepto ioſia ꝓpt̄ qđ populꝰ fuit captiuat⁹ ꝛ ciuitas deſtructa: vt hī. c. ſequēti. g Et dormiuit ioachin cū p̄trib⁹ ſuis: nō ē p h̄ notandū ꝙ mortu⁹ fuerit in pace: imo ſic dicit ioſeph⁹ nabucho. cū exercitu venit i hierl'm: ꝛ cū ſpe federis ibi recipef: iterfecit multis de pp'lo: ꝛ ſublatis theſauris ꝛ pte vaſorū tēpli iñfecit ioachin. et fecit corp⁹ ei⁹ inhumatū ꝓijci ex portas hieruſalē: ſic hieremias p̄dixerat. vt hī hiere. xxij. ſepultura aſini ſepelief.
h Et regnauit ioachin h̄ pñr oñdif q̄d fctm̄ ſit ſub ei⁹ filio. quē ſubſtituit nabuch. regē
i Et vltra nō addi. rex

Capitulū. xxiiii.

In[a] dieb⁹ eius aſcendit[b] nabuchodonoſor rex babylonis: et[c] factus eſt ei Joakim ſeruus tribus annis: et rurſum rebellauit contra eum Immiſitqꝫ[d] ei dominus latrunculos chaldeorum: ꝛ latrunculos ſyrie: et latrunculos moab: et latrunculos filiorū ammon et immiſit eos in iudam vt diſperderent eum iuxta verbuꝫ domini quod locut⁹ fuerat per ſeruos ſuos prophetas. Factuꝫ[e] eſt aūt hoc per verbū domini contra iudam vt auferret euꝫ coram ſe: ꝓpter peccata manaſſe vniuerſa q̄ fecit: ꝛ[f] propter ſanguinem innoxium quem effudit: ꝛ impleuit hieruſalem cruore innocentiuꝫ: ꝛ ob hanc rem noluit deus propiciari. Reliqua auteꝫ ſermonū ioachim ꝛ vniuerſa que fecit nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dierū reguꝫ iuda: Et[g] dormiuit ioachin cum patribus ſuis ꝛ[h] regnauit ioachin filius eius pro eo: ꝛ[i] vltra nō addidit rex egypti vt egrederetur de terra ſua. Tulerat enim rex babylonis a riuo egypti vſqꝫ ad fluuiuꝫ euphraten omnia que fuerāt regis egypti. Decem ꝛ octo annorum erat ioachin cum regnare cepiſſꝫ: ꝛ[l] tribus menſibus regnauit in hieruſalem Nomen matris ei⁹ noeſcha filia helnathan de hieruſalem. Et fecit malum coram domino iuxta omnia q̄ fecerat pater eius. In tempore illo aſcenderūt ſerui nabuchodonoſor regiſ babylonis in hieruſalem ꝛ circundata eſt vrbs munitionibus. Venitqꝫ nabuchodonoſor rex babylonis ad ciuitatem cū ſeruis ſuis: vt oppugnarent eam. Egreſſuſqꝫ[m] eſt ioachin rex iuda ad regeꝫ babylonis ipſe ꝛ mater eius ꝛ ſerui eius ꝛ principes eius et eunuchi eius: et ſuſcepit eum rex babylonis anno octauo regni ſui: et[n] protulit inde omnes theſauros domus domini et theſauros domus regie: et concidit vniuerſa vaſa aurea que fecerat ſalomō rex iſrael in templo domini iuxta verbum domini: et trāſtulit omnem hieruſalem ꝛ vniuerſos principes ꝛ omnes fortes exercitus decem[o] milia in captiuitatem ꝛ omnem artificem et incluſorem nihilqꝫ relictuꝫ eſt exceptis pauperibus populi terre. Tranſtulit quoqꝫ ioachin in babylonem ꝛ matrē regis et vxores regis et eunuchoſ regis et iudices terre duxit in captiuitatem de hieruſalem in babylonem et omnes viros robuſtos ſeptem milia et[p] artifices et icluſores mille: omnes viros fortes et bellatores: duxitqꝫ[q] eos rex babylonis captiuos in babylonem. Et[r] conſtituit matathiaꝫ patruuꝫ eius pro eo: impoſuitqꝫ[s] nomen ei ſedechiam. Viceſimum et primuꝫ annū etatis habebat ſedechias cum regnare cepiſſet et vndeciꝫ annis regnauit in hieruſaleꝫ. Nomen matris ei⁹ erat amithal: filia hieremie de lobna. Et[t] fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerat ioachin. Iraſcebatur enim dominus contra hieruſalem et contra iudam: donec proijceret eos a facie ſua. Receſſitqꝫ[u] ſedechias a rege babylonis.

Capitulum. xxv.

Actum[a] eſt autem anno nono regni eius mēſe decimo decima die menſis venit[b] nabuchodonoſor rex babylonis ipſe et omnis exercitus eius in hieruſalem: et[c] circundederunt eam et extruxerunt in circuitu eius munitiones. Et[d] clauſa ē ciuitas atqꝫ[e] vallata vſqꝫ ad vndecimum annū regis ſedechie nona die mēſis Pre

m Egreſſuſqꝫ ē ioachin rex iuda timēs ei ne occaſiōe ſui ciuitas ꝛ templū deſtruerētur ꝛ ppl's totalr captiuaref de cōſilio hieremie reddidit ſe volūtarie regi babylōis cū matre ſua ꝛ amicis ſuis: ꝛ ſuſcepit eū rex babylonis anno. viij. regni ſui. ſ. reg babylonis ꝛ non regni ioachi: qꝛ ſolū regnauit trib⁹ mēſib⁹: vt dictū ē. n Et ptu. inde oēs the. do m⁹ dñi ꝛc. ꝛ trāſtulit i babylonē cum rege ꝛ mr̄e ꝛ fortiore pp'lo ꝛ meliore: vt pꝫ in lr̄a. o Decem milia. iſra hī ſeptē milia ꝛ artifices ꝛ incluſores mille. Dicēdū ꝙ tria milia fuerūt de iudeis. i. de tribu iuda vt hī hiere. vltio: ꝛ iſti nō ponūf i ſcđa nunciatiōe cū dī hic. Septē milia ꝛ đ illis ſeptē milib⁹ mille erant artifices notabiles: ꝛ iō cū dī. p Et artificeſ. li. ꝛ. teneſ p. i. ꝙ fuerūt de alijs trib⁹ ꝛ mille de artificibus notabilibuſ ꝛ ſic in vniuerſo fuerūt decē milia ꝛ iſta ductio populi dī ꝓpe trāſmigratio: qꝛ volūtarie ſe tradidērt qđ āt poſtea fcm̄ ē ſub ſedechia vocaf mag ꝓpue captiuitas pp'li ꝛ iō aliq̄ nūerant ānos trāſmigrationis. lxx. incipiendo ab iſta trāſmigratōe fcā tpe ioachi. q Du

xitqꝫ eos. Hic pñr deſcribif qđ factū eſt ſub ſedechia fratre ioachin cū dī. r Et conſti. mathati. pa. eius. ſ. ipſi⁹ ioachin.
s Impoſuitqꝫ no. ei ſede. qđ interpretatur iuſticia dñi. fecit eñi rex babylonis eū iurare per dñm ꝙ ſeruaret ſibi fidelitateꝫ ꝛ tributū redderet. vt hī. ij. paralyp. xxvi. ꝛ ꝓpter hoc ſic vocauit eum

mō ducēs caldeos ad ſedechiā vocaf rhete dñi: ſꝫ hoc dictū nō hꝫ magnā apparentiā: qꝛ nō eſt veriſilé ꝙ chaldei in puncto captōnis ciuitatis vellent intēdere venationi. preterea licet per talē viā ſubterraneam poſſent fugere pauci: nō tñ tot quot erāt cū ſedechia vt pretendit lr̄a. ꝛ iō meli⁹ videf ꝙ chaldei ſecuti ſūt ſedechiā p indiciū aliquoꝝ quos ceperūt in ciuitate q̄ nō poterāt fugere. Ad auctoritatē vero Ezechielis pōt dici: ꝙ rhete dñi ſiue ſagena ibi intelligitur exercitus chaldeoꝝ capiēs ſedechiā ẜm ordinē iuſticie diuine.

vt eſſet memor iuramenti quod ſibi fecerat ſicut iuſtum erat.
t Et fecit malū co. do. offerendo eum.
v Receſſitqꝫ ſedechias a re. baby. veniendo cōtra iuramentum ſuum. nec in aliq̄ voluit credē hiere. ꝓphete: vt hī. ij. paralyp. xxvi.

Caplm. xxv.

a Actū eſt autem anno. ix. ꝛc. Poſita trāſgreſſione ſedechie. h̄ pñr ponit ſequēs punitio: ẜm ordinem diuine iuſticie. Circa qđ primo deſcribif captiuitas ſub ſedechia. ꝛ ſcđo ſeruilitas ſb godolia ibi. Populo aūt qui relictus erat Circa primū ciuitas cum rege capitur. ſcđo ſuccēditur: ibi. Mēſe quinto. tercio de preda diſponif: ibi. Reliqua aūt. Circa primū deſcribitur tempus cum dicit.
a Factum ē aūt āno nono regni eius. ſ. ipſius ſedechie.
b Uenit nabuch. qꝛ ſedechias fregerat iuramentū

ualuitqꝫ fames in ciuitate: nec erat panis populo terre. Et interrupta eſt ciuitas: et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam porte que eſt inter duplicem murū ad hortum regis. Porro chaldei obſidebāt in circuitu ciuitatē. Fugit itaqꝫ ſedechias per viam que ducit ad campeſtria ſolitudinis. Et perſecutus eſt exercitus chaldeorum regem: comprehenditqꝫ euꝫ in planitie hiericho: ꝛ[h] omnes bellatores qui erant cum eo diſperſi ſunt: ꝛ reliquerunt euꝫ. Apprehēſum[i] ergo eum duxerunt[i] ad regē babylonis in reblatha: qui[k] locut⁹ ſt cum eo iudicium. Filios aūt ſedechie occidit corā eo: ꝛ oclos ei⁹ effodit. vinxitqꝫ eum cathenis et adduxit in babyloneꝫ. Menſe[l] quinto ſeptima[m] die menſis: ipſe[n] eſt annus nonus decimus regis babylonis venit nabuzardaꝫ princeps exercitus ſeruus regis babylonis in hieruſalem et[o] ſuccendit domum domini ꝛ domum regis ꝛ domos hieruſaleꝫ: omnemqꝫ[p] domū combuſſit igni: ꝛ muros hieruſalem in circuitu deſtruxit oīs exercit⁹ chaldeorum qui erat cum principe militum. Reliquam[q] autem populi partem que remanſerat in ciuitate ꝛ[r] per fugas qui tranſfugerant ad regem babylonis: ꝛ reliquum vulgus tranſtulit nabuzardam princeps militie: ꝛ[s] đ pauperibus terre reliqt vinitores ꝛ agricolas columnas[t] autem ereas que erant in templo domini ꝛ baſes: ꝛ mare ereuꝫ quod erat in domo domini cōfregerunt chaldei et tranſtulerunt es omne in babylonem. Ollas q̊qꝫ ereas ꝛ trullas ꝛ tridentes ꝛ cyphos: ꝛ mortariola ꝛ omnia vaſa erea in quibus miniſtrabant tulerunt: necnō ꝛ thuribula ꝛ phialas Que[a] aurea aurea: ꝛ que argētea argentea tulit princeps militie. id eſt columnas duas: mare vnum ꝛ baſes quas fecerat rex ſalomon in templo domini. Non erat pōdus eris omnium vaſorum. Decem et octo cubitos altitudis habebat columna vna ꝛ capitellum ereum ſuper ſe altitudinis trium cubitoruꝫ ꝛ retiaculum ꝛ malogranata ſuper capitellum columne omnia erea. Similem ꝛ columna ſecunda habebat ornatum. Tulit[b] quoqꝫ princeps militie ſaraiā ſacerdotem primum: ꝛ ſophaniaꝫ ſacerdotem ſecundum: ꝛ tres ianitores: ꝛ de ciuitate eunuchum vnum qui erat prefect⁹ ſuper bellatores viros: ꝛ quinqꝫ viros de his qui ſteterant corā rege: quos reppetit i ciuitate: ꝛ[c] ſo

b Et oēs bellatores q̄ erāt cū eo diſperſi ſunt: qꝛ chaldei fuerunt intēti ad capiēdū regē quē p̄ncipaliter querebāt.
i Apphēſū ḡ eū. ſ. viuū
i Duxerūt ad regē babylonis. qꝛ tantā pſonā nō audebāt occidere ſine regis ordinatōe
k Qui locut⁹ ē cuꝫ eo iudiciū: arguēs eum de trāſgreſſiōe ꝯitatꝫ ꝛ iuramēti: ꝛ ſic pceſſit ꝯ eū p rigorē iuſticie i pſona ꝓpria: ꝛ filioꝝ ſuoꝝ
l Mēſe q̄nto Hic pñr deſcribif icēdiū ciuitatꝫ p̄ ꝯtū ad tp̄s cū dicif.
m Septia die mēſ: hiere. vl. dī. Decia die mēſis. Dicēdū ꝙ nō ē ꝯdictio: qꝛ ſeptia die mēſis fuit poſit⁹ ignis i ciuitate: ꝛ durauit incēdiū vſqꝫ ad decimā diē incluſiue ꝓpt̄ magnitudineꝫ ꝛ mltitudinē edificioꝝ vñ h̄ ponif p̄ncipiū icēdij: hiere. vl. ponif ei⁹ finis n Ipe ē ān⁹. xix. reg babylōis: hiere. vl. dī. xviij. ann⁹. qđ ſoluit ra. ſa. d. ꝙ erat. xix. ān⁹ a p̄ncipio regni nabuch. ꝛ. xviij. ab illo tēpe q̄ p̄cepit ioakim filiū ioſie: ꝛ ẜm h̄ cepit eū ſcđo anno regni ſui: ſꝫ h̄ nō videf ꝯſonare textui qꝛ. ſ. xxiiij. ca. dictū ē ꝙ ioaki trib⁹ ānis ſuiuit nabuch. ꝛ i q̄rto āno rebellauit ꝛ fuit capt⁹ ꝛ occiſ⁹ ꝛ fili⁹ ei⁹ ioachi loco ei⁹ ſbſtitut⁹ q̄ regñit trib⁹ mēſib⁹ q̄ āmoto ſbſtitut⁹ ē ſedechias q̄. xi. āno regni ſui capt⁹ ē ꝛ ciuitas icēſa ꝛ ſic vi ꝙ a p̄ma captiōe ioaki vſqꝫ ad icēdiū ciuitatꝫ fluxerūt tm̄. xv. āni: ꝛ iō alit̄ pōt dici. ſ. ꝙ. xix. āni regni nabuch. nō erāt ſimplr ꝯpleti: ſꝫ erat vn⁹ icōplet⁹. ꝛ ille h̄ noiaf ꝓpt̄ ptē q̄ trāſierat: ꝛ hiere. vl. taceſ ꝓpt̄ ei⁹ icōpletōꝫ ſic freq̄nter fit i alijs locis. Sciēdū ēt ꝙ nabuch. p̄ regñit i chaldea: poſtea obtinuit regnū aſſyrioꝝ: ꝛ fcūs eſt monarcha: ꝛ aliq̄n ei⁹ āni numeraf a p̄ncipio regni i chaldea: aliq̄n āt a tpe q̄ fuit monarcha. o Et ſuccē. domū dñi. icipiēs a maiorib⁹ edificiiſ p Omēqꝫ domū ꝯbuſ. i hebreo hī. Et oēm domū magnā. p h̄ intelligūf loca vbi ꝯueniebāt ad audiēdū legē: vt di. ra. ſa. q Reliquā āt Hic pñr deſcribif diſpoſitio de p̄da. ꝛ p̄ ꝯtū ad pp'lm vite ſuatū cuꝫ dī. Reliquā āt ptē po. que remā. inci. q̄ nō poſat fugere ſic ſūt mulieres ꝛ puuli. r Et pfu. q̄ trāſfu. ad re. ba. anq̄ ciuitas capef. s Et đ pau. ter. reli. vini. ꝛ agri. ne t̄ra i ſolitudinē redigeref: ꝛ ſic rex babylōiſ īde tributū nō hēret. Scđo ordinaf p̄da ꝯtū ad vaſa tēpli cū dicitur.
t Colūnas aūt ereas que erāt in tēplo dñi ꝛc. de iſtis colūnis ꝛ alijs

ſuum ſibi factū vt p̄dictum eſt. c Et circundederūt eā. vt nullus poſſet ingredi vel egredi. c Et extruxerunt in circuitu ei⁹ munitiones. i. machinamenta ad deſtruenduꝫ muros. d Et clauſa eſt ciui. ab illis qui erant intra contra aduerſarios.
e Atqꝫ vallata. ab aduerſarijs extrinſecus exiſtentibus.
f Preualuitqꝫ fames i ciuitate. i tantū ꝙ mulieres comedebāt proprios pueros ſuos. ẜm ꝙ habetur Treñ. iiij. Manus mulierū miſericordiū coxerūt filios ſuos facti ſunt cibi earum in contritiōe filie populi mei. i. ciuitatis hierl'm. g Fugit itaqꝫ ſedechias ꝛc. dicit Ra. ſa. ꝙ ipſe fugit per quādam viā ſubterraneā: cui⁹ exit⁹ erat bene longe a ciuitate: ꝛ ab exercitu chaldeorum cum lumine ipm ꝛ ſocietatem eius dirigente: ſed vt inueniref a chaldeis ꝛ caperetur: dñs fecit apparere vnū capreum ſiluēſtrē ꝛ dū chaldei vellēt eū capere fugiēdo cucurrit ſup terrā ẜm lineam illius vie ſubterranee predicte: ꝛ ſic chaldei inuenerunt ſedechiam qui exiuerat villā illā. Ad hoc aūt inducit verbū Ezechiel loquētis in pſona dñi de captiōe ſedechie. xij. c. Et extēdā rhete meū ſup eū ꝛ capief in ſagena mea ita ꝙ ẜm eū capre⁹ predicto

Universidad de Salamanca. BGH.

.ꝯtenſilibus hic poſitis habetur.ſ.iij.li.vij.c.vbi de formis ⁊ diſpoſitio he talium dictum fuit:⁊ ideo hic pertranſeo. a Que aurea aurea:⁊ que argentea argentea.i.poſuit aurea ad vnam partem ſimul:⁊ argentea ad aliam:⁊ ſimiliter d̓ alijs metallis.tercio deſcribitur ordinatio ꝑ de q̄tum ad populum occiſum cum dicit. b Tulit quoqꝫ prin.mili tie ſaraiam ⁊c̄.iſti enim

regi babylonis oſtenderetur fuiſſe bonum quia per hoc euaſit mortem et ciuitatis deſtructionem tempore ſuo et tandem conſecutus eſt exaltationē in regno babylonie regno iudee deſtructo:ſecūdum eſt vt verbum eſaie de nabuchodonoſor quod habetur Eſaie.xiiij. videlicet ꝙ de ſepulchro ſuo eſſet eijciendus

fuerant conſiliarij ſedechie et conſentanei in rebellióe contra nabuchodonoſor.

c Et ſopher prin.ex.q̄ proba.ty.id eſt aptos ad prelium:et ſoluebat eis ſtipendia vt di.Ra.ſal.

d Percuſſitqꝫ eos rex babylonis.ratione iam tacta.

e Populo aūt. Poſt q̄ꝫ deſcripta eſt captiuitas ſub ſedechia. Hic conſequenter deſcribit ſeruilitas ſub godolia et primo deſcribitur huius ſubiectio:ſecundo ioachim ſublimatio ibi Factum eſt. Circa primum dicitur.

f Godoliam ⁊c̄.quem prefecit rex babylonis populo qui remanſerat ad terram colendam vt tributum inde colligeret et mitteret regi babylonis.

g Quod cum audiſſēt omnes duces militum qui in captōne ſedechie diſperſi fuerant vt predictum eſt et in diuerſis locis latuerant.

h Jurauitqꝫ eis godolias ⁊c̄.ſcilicet fedus fidelitatis vt pacifice eſſent in terra ſub ſeruitute regis babylonis.

pher principem exercitus qui probabat tyrones de populo terre:⁊ ſex viros e vulgo qui inuenti fuerant in ciuitate. Quos tollēs nabuzardam princeps militū duxit ad regem babylonis in reblata:percuſſitqꝫ ᵈ eos rex babylonis ⁊ interfecit eos in reblata in terra emath et tranſlatus eſt iuda de terra ſua. Populus ᵉ autē qui relictus erat in terra iuda quem dimiſerat nabuchodonoſor rex babylōis prefecit godoliam ᶠ filiū aichā filij ſaphā. Quod ᵍ cum audiſſent omnes duces militum ipſi ⁊ viri qui erant cū eis videlicet ꝙ conſtituiſſet rex babylonis godoliā:venerunt ad godoliam in maſpha yſmahel filius nathanie:et iohannā filius caree et ſaraia fili⁹ thanameth netophatites:et iezonias filius maachati:ipſi et ſocij eorum. Jurauitqꝫ ʰ godolias ipſis et ſocijs eorum dicens Nolite timere ſeruire chaldeis:Manete in terra et ſeruite regi babylonis:⁊ bene erit vobis. Factū ⁱ eſt autē in menſe ſeptimo:venit ᵏ yſmahel filius nathanie filii eliſama de ſemine regio:⁊ ˡ decem viri cum eo:percuſſeruntqꝫ ᵐ godoliā qui et mortuus eſt:ſed et iudeos et chaldeos qui erant cū eo in maſpha. Cōſurgenſqꝫ ⁿ omnis populus a paruo vſqꝫ ad magnū et principes militū venerunt in egyptū timentes chaldeos. Factū ᵒ eſt vero in anno triceſimoſeptio tranſmigrationis ioachin regis iude menſe duodecimo viceſima et ſeptima die menſis:ſubleuauit euilmerodach rex babylonis anno quo regnare ceperat caput ioachin regis iuda de carcere:⁊ locutus eſt ei benigne. Et poſuit thronum eius ſuper thronum regum qui erant cū eo in babylone:et mutauit veſtes eius:quas habuerat in carcere:et comedebat panem ſemper in conſpectu eius cunctis diebus vite ſue annonā quoqꝫ conſtituit ei ſine intermiſſiōe que ⁊ dabatur ei a rege per ſingulos dies omnibus diebus vite ſue.

Explicit ſecundus liber Malachim.i. Regum quartus.

per conſilium ioachin compleret. iſte enim euilmerodach timēs ne pater ſuus reſurgeret a mortuis:ſicut de inſania ad ſanam mentē redierat:fecit corpus patris exhumari et in multis partibus diuidi et vulturibus dari que ad diuerſa loca euolauerūt et tunc dixit ioachin:tūc reſurget pater tuus quando iſte aues in vnum iterum reuertentur quaſi.d. de hoc nō habes vltra timere. Patet igitur in hoc facto ꝙ impletio prophetie diuinitus predicte:⁊ exaltatio ſeminis dauid propter eius merita etiā in terra aliena fꝫ diſpoſitionem diuine ſapientie:q̄ mutat tempora et etates:trāſfert regna atqꝫ conſtituit attingens a fine vſqꝫ ad finem fortiter ⁊ diſponens omnia ſuauiter. Cui eſt honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorum Amen.

i Factum eſt autem in menſe ſeptimo a prefectione godolie.
k Venit yſmael ⁊c̄.d̓ ſemine regio:et ideo diſplicebat ei ꝙ alius in regno iude eſſet ſuperior eo.
l Et decem viri cum eo.ſed alij plures erant exterius latentes:quia decem viri non feciſſent tantam cedem et tantam predam cepiſſent quantam tunc fecit iſte yſmael vt plenius ſcribitur Hieremie.xli.capi.
m Percuſſeruntqꝫ godoliam proditioſe poſtq̄ꝫ eos receperat gratioſe.vt habetur Hieremie.xli.capi.
n Conſurgenſqꝫ omnis populus ⁊c̄.propter hoc enim fugerunt ī egyptum contra Hiere.conſilium:vt habetur Hiere.xlij ne chaldei propt̄ interfectionem godolie qui in terra repreſentabat perſonam nabuchodonoſor venirent et interficerent totum populum qui remanſerat.
o Factum eſt vero. Hic conſequenter deſcribitur ſublimatio ioachim regis qui tradiderat ſe nabuchodonoſor.⁊ ductus fuerat in babylonē captiuus vt dictum eſt ſupra.xxiiij.capi.cauſa fuit quia euilmerodach tempore quo pater ſuus nabuchodonoſor propter amentiam in quā verſus fuit inter feras habitauit.vij.annis:vt habetur Danielis.iiij. multa mala fecit:ideo pater eius de inſania reuertens ipſum cum ioachin incarcerauit vbi amiciciam ad inuicem contraxerunt:propter qđ cum iſte euilmerodach poſtea ſublimatus eſſet in regnum:deduxit ipſum ioachin de carcere:et ipſum inter principes regni ſui maxime honorauit:vt hic dicitur:et patꝫ littera. Hoc autem factū eſt a deo propter duo.primum eſt vt cōſilium Hieremie quo Joachin ſe tradiderat

In capi.xxv.vbi dicitur in poſtilla.patet igit̄ ⁊c̄. Additio.
Poteſt etiam alia rō exaltationis ioachin aſſignari non min⁹ neceſſaria.ſ.ne euacuaret̄ prophia iacob Gen̄.xlix Nō auferetur ſceptrū de iuda:nec dux de femore eius ⁊c̄. Si enim ioachin iſte mortuo ſedechia ⁊ alijs regibus iude remanſiſſet ꝓiectus viliter in carcere manifeſte eſſet ablatū ſceptrū ⁊ dux de iuda per longū temp⁹ añ aduētū xp̄i qđ eēt d̓ directo ꝯ ꝓphiā ꝑdictā:ſꝫ iquātū ipe ioachī fuit a carcere educt⁹ ⁊ thron⁹ ei⁹ ſup thronū regiū poſit⁹ vt hr̄ in lr̄a:idcirco ſaluat̄ ꝓphia qꝛ adhuc etiam tp̄e tranſmigrationis dux remanebat de femore iude:⁊ eodem mō poſt mortē ioachin ſucceſſit ſalathiel ⁊ zorobabel in magno ⁊ notabili honore et ſic credendum eſt ſucceſſio vſqꝫ ad temp⁹ aduent⁹ xp̄i excluſiue vt patet per hyſtorias mach.⁊ alias que ad hoc faciunt.vnde ſceptrum fuit ablatū ꝓprie.quādo herodes idumeus abſtulit illā dignitatē in cui⁹ diebus natus eſt xp̄us:vt Math.ij.ca.vnde et hebrei licet aduerſarij noſtri ſuper predictum verbum. Non aufer̄ ⁊c̄.in quodā li.de thalmud qui dr̄ canhedri exponunt ꝙ illi duces de iuda d̓ quibus loquitur prophetia iacob erant principes tranſmigrationis reſidentes in babylonia ⁊c̄. Poſtilla fratris Nicolai de lyra in libros regum cum additionibus pauli Burgen.et replicis defenſiuis Matthie doring finit feliciter.

Expoſitio cōfratris cuiuſdam de ordine poſtillatoris in prologum libroꝝ paralypomenon ſequitur.
J.lxx.interpretū ⁊c̄.iſte ꝓlogus ꝑponitur trāſlationi beati Hierony.qui paralypomenon de hebreo in latinū trāſtulit:ſicut ipe teſtat̄ in.ij.li.ꝯ rufinū. Jn libro temporum.i.paralipomenon qui hebraice dicit̄ dabreiamin ad ſanctū chromatiū papam prefatiūcula vſus ſum.

a Si.lxx.int̄.⁊c̄.diuidit̄ aūt iſte ꝓlogus in ſex ptes in quarū pma.lxx.interpretū ꝓpoſita excuſatiōe oſtēdit motiuū trāſlationis faciende.ſ.inſtantiā chromatij pape:que notatur i verbo impellendi:cū dr̄. Impelleres.i.inſtādo cōpelleres. Jn ſecūda oſtendit ſue tranſlatiōis neceſſitatē:tum ꝓpter veteris corruptionē:tum ꝓpter nouarum repugnantiā ⁊ diuerſitatē:ibi. Nunc vero cū ꝓ varietate regionū ⁊c̄.tcio ꝓbabilit̄ arguit ꝙ ſua trāſlatio a latinis recipienda ſit.⁊ primo arguit per locū a ſimili ſic:ibi. Si igitur alijs licuit.ſcđo per locum ab auctoritate:ibi. Qui inuiolata editione veteri ⁊c̄.quarto dicit ꝙ auctoritates quas premiſit nō introduxit q̄ſi volens.lxx.cōuincere:ſed vt poſſet ſuis obtrectatoribus reſpondere:ibi. Hoc pace veterū loquor ⁊c̄.quinto latinoꝝ beniuolentiā captat:recitando bona que eis fecerat:ibi. Ceterum memini ⁊c̄.ſexto attentum eque reddit lectorē tranſlationis inſinuans vtilitatē:ibi. Et qđ nunc de beniamin ⁊c̄. His dictis aliquos paſſus littere exponamus. a Si.lxx.interp.pura.i.incorrupta.
b Ut ab eis.de hebreo. c Jn grecū verſa eſt editio ꝑmaneret ſuperflue.q̄ꝫtum ad hec que integre trāſtulerūt.nō q̄ꝫtū ad ea que ſcienter omiſerūt quoꝝ additio non erat ſuperflua:ſed valde neceſſaria. d Mi.pater ⁊ amice. e Chromati epiſcopoꝝ ſanctiſſime atqꝫ doctiſſime.i.primatū ſapientie ⁊ ſanctitatis ſuper ep̄os habens qui debent eſſe ſancti per innocentiā quo ad ſeip̄os ⁊ miniſterio ſanctificātes alios ⁊ docti ad informādū ſubditos.
f Jmpelleres.i.inſtanter pelleres monēdo vt hebrea tibi vo.la.ſermo.tranſ. g Quod eīm ſemel aures hominū occupauerat.i.trāſlatio.lxx.quā iam oīes audierant ad min⁹ per famam.
h Et naſcentis.i.primitiue ecc̄le.roborauerat fidem.
i Juſtum erat etiā noſtro ſilentio cōprobari.i.iuſtum erat:vt aliā tranſlationem non facerem:⁊ ita ſilendo.i.a tranſlatione ceſſando:trāſlationem.lxx.cum alijs approbarem. k Nunc vero cū pro varietate regionū diuerſa ferātur exemplaria.ſicut patet infer⁹ vbi dicitur. Alexandria ⁊ egyptus ⁊c̄. l Et germana illa antiquaqꝫ tranſlatio ⁊c̄.trāſlatio.lxx.dicitur germana:quia facta fuit a germanis.i.fratribus:quia omnes iudei erāt.antiqua dicitur:qꝛ oiuꝫ fuit prima. m Noſtri arbitrij putas.i.noſtro iudicio cōmittendum putas. n Aut e pluribus.tranſlationibus.
o Judicare quid verum ſit.ſ.quod verum eſt approbem⁹:⁊ obelo cetera iugulemus.
p Aut nouū opus in veteri ⁊c̄.i.ſuper vetus opus.lxx.

Incipit ꝑfatio ſancti Hieronymi in librū dabreiamin qui ē paralypomenon:qđ nos dicere poſſumus verba dierum.

Antus ac talis ē liber iſte:vt abſqꝫ illo ſiquis ſcientiā ſcripturarum ſibi voluerit arrogare ſemetipſū irrideat:per ſingula q̄ppe noīa iūcturaſqꝫ verboꝝ ⁊ pretermiſſe in libris regū teguntur hyſtorie:⁊ innumerabiles explicātur euangelij queſtiones. Sed ᵃ ſi ſeptuaginta interpretum pura:⁊ vt ᵇ ab eis in ᶜ grecū verſa ē editio ꝑmaneret:ſuperflue mi ᵈ chromati ᵉ epoꝝ ſanctiſſime atqꝫ doctiſſime impelleres ᶠ vt hebrea tibi volumina latino ſermōe trāſferrē. Qđ ᵍ eīm ſemel aures hominū occupauerat:⁊ ʰ naſcētis eccleſie roborauerat fidem:iuſtū ⁱ erat etiā noſtro ſilentio comprobari. Nunc ᵏ vero cū ꝓ varietate regionū diuerſa ferantur exemplaria:⁊ ˡ germana illa antiquaqꝫ tranſlatio corrupta ſit atqꝫ violata:nr̄i ᵐ arbitrij putas aut ⁿ e pluribus iudicare ᵒ quid verum ſit aut ᵖ nouum opus in veteri opere condere:illudentibuſqꝫ ᵠ iudeis cornicū vt dicitur oculos cōfigere. Alexādria ʳ ⁊ egyptus in ˢ ſeptuaginta ſuis heſichium ᵗ laudat auctorē. conſtātinopolis ᵘ vſqꝫ ātiochiam luciani martiris exēplaria probat. Medie ˣ inter has prouincie paleſtinos codices legunt:quos ʸ ab origene elaboratos euſebius ᶻ ⁊ pamphilus vulgauerunt. Totuſqꝫ orbis hac inter ſe tripharia ᵃ varietate cōpugnat. Et certe origenes non ſolum exempla ꝯpoſuit qua-

q Illudentibuſqꝫ iudeis cornicum ⁊c̄.cornix auis eſt nigra ⁊ garrula:⁊ multum gaudet quādo videt cadauera:per quā ſignātur iudei nigri peccatis.garruli in detrahendo:maxime chriſtianis.gaudent eīm cum vident cadauera.i.eccl̄ie mortifera detrimenta:quibus oculi configūtur:cū occaſiones huius gaudij ſubtrahūtur.ſm hoc conſtrue litteram. Tu putas noſtri arbitrij eſſe nouum opus.i.nouam tranſlationem. Condere in qua ſint addita ea que deficiūt in trāſlatione.lxx.⁊ ſic debeam configere oculos cornicum:vt dicitur in vulgari ꝓuerbio.i.occaſionem gaudij de defectibus noſtris ſubtrahere. Judeis illudētibus:illudendo nobis improperantibus ꝙ ita detruncatam ⁊ falſam bibliam habeamus defect⁹ eīm biblie ſūt quaſi quedam foramina per que vident ꝙ noſtra biblia eſt corrupta:ſi ergo defectus ſuppleātur:foramina obſtruūt̄:⁊ ſic quaſi cornicum.i.emuloꝝ oculi cōfigūtur:quia nihil vlterius quod deſpicere valeant intuentur:vnde verſus. Lumina cornicis fodis:obturans inimicis Rimas:ne videant quod lacerare queāt. Si rimas adimis:non figunt lumina rimis. Nec tunc deridentur:nil quia turpe vidēt. Sic igitur oſtēdit ꝙ trāſlatio ſua eſt neceſſaria ꝓpter nouarū tranſlationum repugnātiā ⁊ diuerſitatem.ſ.diuerſa continētium:⁊ exemplificat quod prius dixerat ꝙ.ſ.pro varietate regionum diuerſa ferūtur exemplaria cum dicit.
r Alexandria ⁊ egyptus.ille due regiones que expoſite ſunt ſupra in epiſtola ad paulinum. s Jn.lxx.ſuis.i.ſibi acceptis ⁊ quaſi appropriatis:quia alioꝝ trāſlationes non recipiunt.
t Heſichium laudat auctorē.quia ipſius exemplaria habent in auctoritate:que ipſe tranſtulit de.lxx.editione.non tamē immediate.dicit eīm Hierony.in libro illuſtrium viroꝝ ꝙ heſichius ceſaree vrbis epiſcop⁹ plurimo labore corruptam bibliothecam origenis ⁊ pamphili in mēbranis inſtaurare conatus eſt:in opuſculo de vocabulis biblie inuenies quid eſt membrana. v Conſtantinopolis vſqꝫ ad antiochiam ⁊c̄. Conſtantinopolis dicitur quaſi conſtantini polis.i.ciuitas.quā troacie vrbem Cōſtātinus ex ſuo nomine inſtituit. Antiochia metropolis eſt regni antiochi ſicut patet in textu.i.macha.iij.ca.lucianus.ſicut ait Hierony.in libro illuſtrium viroꝝ vir diſertiſſimus antiochene eccl̄ie preſbyter tantū in ſcripturaꝝ ſtudio laborauit vt vſqꝫ nūc quedam exemplaria ſcripturaꝝ luciana nūcupentur paſſus nichomedie:ob cōfeſſionem chriſti.
x Medie inter has ꝓuincie paleſtinos codices legunt.i.paleſtina cōpoſitos.paleſtina ꝓuincia eſt aſie.de qua dicit Jſidorus ethymolo.xiiij.paleſtina ꝓuincia philiſtijm metropolim habuit:que nūc aſcalon dicit̄. Huic ab oriente mare rubrum occurrit:a meridiano latere iudea excipitur.a ſeptentrionali plaga tyrioꝝ finibus claudit̄:ab occaſu egyptio limite terminatur. y Quos ab origene elaboratos.i.cū magno labore compoſitos:ſicut ſupra dictū eſt in ꝓlogo Joſue ſuper lr̄am illam. Ut ꝓ grecorū hexapol̄ ⁊c̄.⁊ ſuper lr̄am illā. Cur origenem mirātur ⁊c̄.
z Euſebius ⁊ pāphilus vulgauerūt. Hieroni.in li.illuſtrium viroꝝ. Euſebius ceſaree paleſtine ep̄us in ſcripturis diuinis ſtudioſiſſimus ⁊ bibliothece diuine cū pamphilo martire diligentiſſimus perueſtigator edidit infinita volumina. Jdē in eodē. Pāphilus p̄ſbyter euſebij ceſarienſis ep̄i neceſſari⁹ tāto bibliothece diuino amore flagrauit vt maximā partē origenis voluminū ſua manu deſcripſerit q̄ vſqꝫ hodie in ceſarienſi bibliotheca hn̄t. a Tripharia.i.triplici.a tris qđ ē tres ⁊ phares diuiſio:qꝛ in tres

rr

Universidad de Salamanca. BGH.

partes diuiſa. b Quattuor editionū.ſcʒ.lxx.ſymmachi aq̄le ⁊ theodocionis vide illa loca ꝓlogi ioſue.de q̄b⁹.ſ̄.ꝑxio facta ē mētio. c E regione ſingula v̄ba deſcribēs in hexaplois:in q̄b⁹ lr̄a vni⁹ trāſlatoris ſcribebaꝰ ex aduerſo ꝯ lr̄am alteri⁹. d Ut vnus.ſ.tranſlator. e Diſſentiens ab alijs. f Ceteris conſen.arguatur.i.reprehenſibilis oſtendatur:⁊ in quo plures cōſenſerint q̄ſi verꝫ ⁊ imutabile cēſeaꝰ:⁊ nō ſolū vbi q̄tuor exēplaria cōpoſuit.

g Sꝫ qđ maio.auda.eſt ⁊c̄.lr̄a plana ē.q̄d ſit aſteric⁹ q̄d obel⁹ inuēies ſupra in illo ꝓlogo. Deſiderij mei ⁊c̄. h Si igiꝰ ⁊c̄. Hic arguit ꝙ latini debeant ſuā trāſlationē libēter accipere:⁊ p̄mo ꝑ locuꝫ a ſimili dicēs. Si igiꝰ alijs licuit.origeni.ſ. ⁊ alijs ſupradictis.

i Non tenere imutabiliꝰ.

k Qđ ſemel acceperāt.ſ. trāſlatoēs.lxx.i.ſi licuit eis p⁹ trāſlationē veterē quā ſemel acceperāt ⁊ approbauerāt nouas trāſlationes facere. l Et p⁹.lxx cellulas.cōtinēs ponit ꝑ cōtento.methonomia ē.i. poſt trāſlationē.lxx. q̄ ſ̄m Augu.i cellis ſinguꝰ tranſtulerūt:ſꝫ nō ſ̄m Hiero. qui ait. m Que vulgo ſ.vulgariter. n Sine auctore.aliquo de his mētionē faciēte. o Iactāt i.iactanter aſſerunt.ſuperbia.n.eſt aſſerere qđ nulla ꝓbari pōt auctoritate:vt latēter inuehiꝰ ꝯ Augu.

p Singulas cel. apuere i.ſingulas editiōes facere i q̄b⁹ addiderūt aliq̄ trāſlationi.lxx. ⁊ hoc eſt qđ ſequitur.

q Hocq̄ȝ in ec. legiꝰ.i.in regiōib⁹.ſ̄.ꝑximo memoratis.

r Qđ.lxx.neſcierūt.i. qđ quaſi neſciētes in ſua editiōe omiſerunt.

tuor[b] editionū e[c] regione ſingula verba deſcribēs:vt[d] vn⁹ diſſentiens[e] ſtatiꝫ ceteris[f] iter ſe ꝯſentiētibus arguaꝰ:ſed[g] qđ maioris audacie ē:in editiōe ſeptuaginta theodotiōis editionē miſcuit:aſtericis deſignās q̄ min⁹ fuerint:⁊ virgulis q̄ ex ſupfluo videbātur appoſita. Si[h] igiꝰ alijs licuit non[i] tenere qđ[k] ſemel ſuſceperāt:⁊[l] p⁹ ſeptuagita cellulas que[m] vulgo ſine[n] auctore iactāt[o] ſinglas[p] cellulas aperuere:hocq̄ȝ[q] i eccleſijs legiꝰ qđ[r] ſeptuaginta neſcierūt cur[s] me nō ſuſcipiāt latini mei q[t] iuiolata editiōe veteri ita[u] nouā cōdidi:vt laborē meū hebreis[x]:⁊ qđ his maius eſt aplis auctorib⁹ cōprobeꝫ. Scripſi[y] nuꝑ librū de optio genere interꝑtandi:oſtendens illa de euāgelio:ex egypto vocaui filiuꝫ meū:⁊ q̄m nazare⁹ vocabiꝰ:⁊ videbūt in quē ꝯpūxerūt:⁊ illđ apoſtoli. Qđ ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit:⁊ in cor hoīs nō aſcēdit q̄ ꝑparauit de⁹ diligētib⁹ ſe:cetera[z] q̄ȝ his ſilia in[a] hebreoꝝ libris inuenīri. Certe[b] apli ⁊ euangeliſte ſeptuagita interpretes nouerāt[c]:⁊ vn̄ eis hec que[d] in ſeptuaginta interpretib⁹ nō habēꝰ. Chriſt⁹ dn̄s

nr̄ vtriuſq̄ȝ[e] teſti cōditor in euāgelio ſ̄m iohannem. Qui[f] credit inquit in me ſicut dicit ſcriptura:flumina de vētre ei⁹ fluent aque viue Utiq̄ȝ ſcriptū ē qđ ſaluator ſcriptū eē teſtaꝰ. Ubi ſcriptū ē. Septuaginta nō hn̄t:apocrypha[g] neſcit[h] eccl'a. Ad[i] hebreos igiꝰ reuertēdū[k] ē:vn̄[l] ⁊ dn̄s[m] loquiꝰ:⁊ diſcipuli exempla p̄ſumūt. Hec pace veterū loquor[n] ⁊ obtrectatoribus meis tm̄ reſpōdebo:q canino[o] dēte me rodūt:in publico detrahentes:⁊ legētes i[p] angulis:id ē[q] accuſatores ⁊ defenſores:cū[r] in alijs ꝓbēt:qđ[s] in me reprobāt:quaſi[t] virtus ⁊ viciū nō in reb⁹ ſint:ſꝫ cū auctore mutēꝰ. Ceterū memini editionē[u] ſeptuaginta trāſlatoꝝ olim de greco emēdatā tribuiſſe me noſtris[x] nec[y] inimicū debere exiſtimari eoꝝ[z] quos[a] in[b] cōuentu fratrū[c] ſemꝑ ediſſero. Et qđ nūc dabreiamin.i.verba dieꝝ interꝑtat⁹ ſiꝫ idcirco feci:vt inextricabiles[d] moras ⁊ ſiluā[e] nominū que ſcriptorū ꝯfuſa ſunt vicio:ſenſumq̄ȝ[f] barbariem apertius ⁊ per verſuū cola digereꝛ mihimetipſi ⁊ meis iuxta hiſmeniuꝫ canens:ſi aures ſurde ſunt ceterorum.

fus ſingularis numeri:vt ſit ſenſus. g Apocripha eccl'a.i.q̄ apocryphis vtiꝰ. h Neſcit hoc.ex quo.lxx.nō hn̄t. i Ad hebre. igiꝰ.i.ad hebraicā veritatē. k Reuertēdū ē.vbi hec reperiuntur. l Un̄.de qua hebraica veritate. m Dn̄s lo.h̄ pace veterū ⁊c̄.i. lxx. n Loquor ⁊ obtre.i.detractoribus. o Canino.i.rapido vl' irrōnali.

p In angulis.i. in occulto.

q Id ē accu.⁊ đ eiuſdem.

r Cū in alijs ꝓbēt.i. cōmēdant in alioꝝ ſcriptis.

s Qđ in me reprobāt.i.qđ in ſcrip̄ meis vituperant.

t Quaſi virtus ⁊ vi.non in reb⁹ ſint ſꝫ cū aucto. mutēꝰ i.quaſi diuerſitas auctoꝝ faciat editionē p̄cioſam vel vicioſaꝫ:⁊ nō poti⁹ p̄ciū:vel viciuꝫ ipſaꝝ reꝝ.

u Editionē.lxx. i.tranſlationē.lxx. correctā.

x Nr̄is.i.latinis.

y Nec inimicum debere exiſtimari i.reputari ſuꝑ me puto.

z Coꝝ.ſ.trāſlationeꝫ.

a Quos ediſſero.i.expono vl' cōfirmo ꝑ hebraicā veritatē.

b In cōuentu.i.cōgregatione.

c Fratrū.i.fidelium latinoꝝ:vn̄ pꝫ ꝙ nō inuideo nec detrabo ipſis.

d Inextricabiles moras.i.lōgas ſētentias.

e Siluā.i.cōfuſionē multā.ſicut arbores confuſe ſūt in ſilua:ita ꝙ a remotis vix vna pōt diſcerni ab alia.

f Senſumq̄ȝ barbariē.hoc dicit:q: editio ſeptuaginta ita ꝯfuſa erat ⁊ corrupta ꝙ videbaꝰ eē barbara:⁊ barbaras ⁊ ignotas hr̄e dictionū ſignificatiōes. Digererē.i.exponerē vel ordinariꝫ diſtinguerē. Per cola.i.ꝑ mēbra ⁊ diſtinctiōes. Verſuū.colū đr a colon qđ ē mēbꝝ.ē aūt colū pūctata ꝓlatio alicui⁹ orōnis ꝑ maiores deciſiones ⁊ ꝑ clauſulas q̄ſdā ꝯſtātes ex duab⁹ dictionib⁹ vel pluribus:vt h̄. Nō me fraudabis:nō ledes:nō ſpoliabis. vn̄ colū interpretaꝰ p̄ciſus ſenſus vel lōga ſn̄ia. In ꝓlogo ſuꝑ eſaiā pleni⁹ inuenies de colo comate ⁊ periodo. Iuxta hiſmeniū.q̄dā fuit pb̄s qui dicebat:ſi noluerint me alij audire:tm̄ canā mihimetipſi. Quidam dicūt hiſmeniū eē fluuiū iuxta quē orgia bachi celebraꝰ cū clamore:q̄buſdā.ſ.clamātib⁹:alijs ſilentib⁹ ⁊ clamātes deridētib⁹:⁊ ē ſēſus. Si aures ceteroꝝ ſurde ſint.i.ſi ceteri trāſlationē meā ꝯtēnāt ⁊ eā audire noluerint:tm̄ ego canā.i.trāſferam. Mihimetipſi ⁊ meis amicis. Iuxta hiſmeniū.i.ſicut faciebat hiſmeni⁹ pb̄s vel iuxta hiſmeniū.i.ſicut illi q̄ celebrabāt orgia iuxta fluuiū illū nō dimittebāt ꝓpter aſtātes q̄ eos deridebāt. Orgia orgioꝝ dicebanꝰ ſacrificia bachi:ab orge qđ ē cultura:q: ad culturā aīe credebāꝰ ꝑtinere:vel dicūꝰ ab orge qđ ē ira:q: in ſacrificijs bachi frequēter mouebātur ad irā. Itē or đr bonū:ge terra.vn̄ dicūtur orgia in q̄b⁹ multū vini

s Cur me non ſuſcipiant latini mei.q.d.bene poſſunt ſuſcipere:ex quo dicte eccleſie nouas trāſlationes alioꝝ interpretū ſuſcepere. Deinde arguit ꝑ locū ab auctoritate ꝙ recipiēda ſit tanq̄ȝ autēnica:q: ē hebreoꝝ ⁊ apl'oꝝ ⁊ euāgeliſtaꝝ auctoritatib⁹ ꝯfirmata:vn̄ dicit. Cur me nō recipiāt latini mei q: ſum latin⁹ ſicut ⁊ ipſi. t Qui inuiolata editiōe veteri.hoc dicit ꝯ origenē:q̄ in trāſlatiōe.lxx.miſcuit theodotiōis editiōeꝫ:⁊ ſic vtrāq̄ȝ corrupit

u Ita nouā ꝯdidi:vt laborē meū.i.editionē meā a me laborioſe ꝯpoſitā.

x Hebreis.⁊ qđ his mai⁹ ē aplis auctorib⁹ cōprobē. Apli eñ multa dixerūt de veritate hebraica que nō inueniūꝰ in.lxx.trāſlatiōe q̄ pn̄t inueniri i libello:quē ip̄e fecit đ optio genere interpretādi:⁊ h̄ ē qđ dic̄. y Scripſi nuꝑ libꝝ ⁊c̄.quedā ep'la ē quā ſcripſit Hiero.ad Pāmaciū de optio genere interꝑtandi:in qua ſcribūꝰ oīa exēpla que ponūꝰ h̄ q̄ plene inuenies.ſ̄. i illo ꝓlogo.ſ.deſiderij mei añ mediū.ſ. z Ceteraq̄ȝ his ſilia.ſ̄.oñdēs

a In hebreoꝝ libris iuenīri.ab illo loco.ſ. Scripſi nuꝑ ⁊c̄. vſq̄ȝ huc oꝫ legi ſub vno verſu:⁊ ꝑꝑ h̄ reſumiꝰ hic oñdēs. b Certe apli ⁊ euā.lxx. interꝑ.i.trāſlationē.lxx.interpretū. c Nouerāt ⁊ vn̄ eis h̄ dicere.i.vnde habuerūt vt dicerēt. d Que in.lxx.int. ⁊c̄.q.d.de hebraica veritate hoc habuerūt. e Utriuſq̄ȝ te.ꝯditor.hoc ē ꝯ manicheū:q̄ dicebat ve.te.eē a magno deo:⁊ nouū ab exiguo. f Qui credit inquit i me.Io.vi.ſ. Eccleſia neſcit.i.nō recipit vel nō approbat apocrypha.in ꝓlogo ioſue circa p̄ncipiū exponiꝰ q̄d ſit apocryphū:aliq̄ dicūt ꝙ apocripha ē noīatiui ca

⁊ annone exponebanꝰ.

Explicit qualiſcūq̄ȝ explanatio iſtius ꝓlogi. Credo ꝙ iſte prologus immediate poſt ſequētem ſcribi debeat:ſed vicio ſcriptoruꝫ in pluribus biblijs vnus ab altero ſeparatur.

Incipit expoſitio alterius prologi.

Item alius prologus.

Euſebius Hieronym⁹ dommoni et rogatiāo ſuis i chriſto hieſu ſalutem.

Q̄m grecoruꝫ hyſtorias magis itelligūt q athenas viderint ⁊ terciū virgilij libꝝ a troade ꝑ leuchatē ⁊ a croceraunia ad ſiciliā ⁊ inde ad oſtia tyberis nauigauerint ita ſanctā ſcripturā lucidius intuebiꝰ q iudeā oc lis ꝯtemplat⁹ eſt:⁊ antiquaꝝ vrbiū memorias locorūq̄ȝ vl' eadē vocabula vl' mutata cognouerit. Un̄ ⁊ nobis cure fuit cū eruditiſſimis hebreorū hūc laborē ſubire vt circuirem⁹ ꝓuinciā quā vniuerſe chriſti eccleſie ſonant. Fateor enim mi dommon ⁊ rogatiane chariſſimi nūq̄ȝ me in diuinis voluminib⁹ ꝓprijs virib⁹ credidiſſe nec habuiſſe opinionē meā:ſꝫ ea etiā de quib⁹ ſcire me arbitrabar:interrogare me ſolitū. Quāto magis de his ſuꝑ q̄bus anceps erā. Deniq̄ȝ cuꝫ a me nuꝑ lr̄is flagitaſſetis:vt vobis paralypomenon latino ſermone trāſferrē:de tyberiade legis quōdam auctorē q apud hebreos admirationi habebaꝰ:aſſumpſi:⁊[n] contuli cū eo a vertice vt aiunt vſq̄ȝ ad extremū vnguē:⁊ ſic ꝯfirmat⁹ auſus ſum facere qđ iubebatis. Libere eñ vobis loquor. Ita eñ in grecis ⁊ latinis codicib⁹ hic nominuꝫ liber vicioſus ē:vt nō tam hebrea q̄ȝ barbara quedā ⁊ ſarmatica nomina cōiecta arbitrandū ſit. Nec hoc ſeptuaginta interꝑtib⁹ q ſpū ſctō pleni ea q̄ vera fuerūt:trāſtulerāt:ſed ſcriptoꝝ culpe aſcribēdū dū de inemēdatis inemendata ſcripſitāt:⁊ ſepe tria noīa ſb̄tractis e medio ſyllabis in vnū vocabulum cogūt vel e regiōe vnū nomē ꝑꝑ latitudinē ſuā in duo vel tria vocabula diuidunt. Sꝫ ⁊ ip̄e appella

e

Rius tm̄ aliq̄d đ nomineiſtoꝝ librorū ⁊ ordine perſtringamus. Notandum ꝙ dabreiamin hebraice:paralypomenon grece. verba dieruꝫ dicim⁹ latine.vn̄ ⁊ a hiero.i ꝓlogo ſuper regū dabreiamin chronic⁹.i.ꝑpanetiꝫ appellaꝰ:q: cōtinet q̄dā geſta tēpoꝝ ab adā vſq̄ȝ ad captiuitatē babylonicam ſub ſedechia factam in quā terminaꝰ vltimus liber regū:ſicut ⁊ ſcđs Paralypo.⁊ q: libri paralypomenō cōicāt i materia cū libris regū:⁊ q̄m in his ſuppleꝰ que min⁹ ibi dicūꝰ.iō p⁹ libros Regū imediate ſequūꝰ. Sꝫ cū i libris regū agaꝰ de vtroq̄ȝ regno.i. iuda ⁊ iſrl':i paralypomenon tm̄ đ regibus iuda agitur:preponūtur autem libris eſdre:quia finis ſecundi paralypomenon idē ē cū p̄ncipio eſdre. Quis ſcripſerit dabreiamin ignoraꝰ:vn̄ inter apocrypha deberet ſicut pꝫ.ſ̄.ꝯputari:tm̄ inter agiographa cōputaꝰ:ſicut pꝫ.ſ̄.in p̄nci.ꝓlogi Ioſue. Deriuationē paralypomenon inuenies.ſ̄.in ep'la ad Paulinū in.viij.ca. Itē no.ꝙ Hierony.dabreiamin correxit ⁊ trāſtulit.p̄mo eñ correxit ſeptuaginta:poſtmodū nouā editionē fecit ad petitionē Chromacij pape de hebreo trāſferēs in latinū:⁊ q: correctio p̄ceſſit trāſlationē:iō ꝓlogū q̄ correctiōi p̄poniꝰ anteponēdū reor.ſ. Euſebi⁹ Hieronym⁹ ⁊c̄.q̄ in ſepteꝫ ꝑticulas diuidi pōt ad pn̄s.p̄.n.captat beniuolentiā p̄ponēs amicabilē ſalutationē dicēs. Euſebi⁹ ⁊c̄. ſecūdo ſubdit modū quo ſacre ſcripture didicit veritatē:didicit.n.laborioſe diuerſa loca ꝑagrādo:qđ notaꝰ cū đr. Q̄m grecoꝝ ⁊c̄. Itē didicit humiliꝰ:nō de ſe p̄ſumēdo:qđ notaꝰ cū đr. Fateor.n. ⁊c̄. Itē didicit ordiate:peritiorē doctorē eligēdo:qđ notaꝰ cū đr. Deniq̄ȝ cū a me ⁊c̄.tercio innuit ꝙ neceſſaria ē ſua correctio.ſ.ꝓpter grecorū ⁊ latinoꝝ codicū falſitatem:qđ notaꝰ ibi. Libere eñ loquor ⁊c̄. qđ tm̄ nō attribuit vicio ſeptuaginta interpretū:ſꝫ culpe ſcriptoruꝫ. quarto oſtēdit cū apud hebreos liber paralypomenon vn⁹ ſit:cur apud nos recepit ſectionē:ibi. Hoc p̄mū ſciēdū ⁊c̄.q̄nto excitat lectoris attētionē:⁊ hoc ꝑꝑ duo.ſ.ꝑꝑ difficultatē ⁊ vtilitatē. difficultatē inſinuat cū dicit. Illud etiā attēdendū ⁊c̄. vtilitatē indicat cuꝫ dicit. Ad extremū ꝙ oīs eruditio ⁊c̄.ſexto dicit ꝙ q̄ȝuis nō ābigat aliquib⁹ diſpliciturā:dommōis tm̄ ⁊ rogatiani orōnib⁹ adiut⁹ fecit iſtā correctionē:ibi. Orationū itaq̄ȝ vr̄aꝝ:de cuius veritate ne forte aliq̄s dubitaret. Ultimo docet vitare dubitatōis occaſionē:⁊ hoc dupliciter:p̄mo cū alijs ꝯferēdo:ibi. Si q̄s in hac interꝑtatiōe ⁊c̄. ſcđo aſterici ⁊ obeli officiū attēdēdo:ibi. Ubicūq̄ȝ ergo aſtericos ⁊c̄.lr̄a ſatis plana ē:vn̄ leuiꝰ ꝑtrāſibo. Euſebi⁹ Hieronym⁹.binomi⁹ erat:ſicut pꝫ hoc in ep'la quā ip̄e fecit de clerici vita vel mōachi que ſic incipit. Euſebi⁹ hieronym⁹ Oceano ſuo ſalutē. Dommoni

⁊ rogatiano ſuis amicis. In chriſto hieſu ſalutē.ſequiꝰ. Athenas ciuitatē grecie. ⁊ dicūꝰ athene:quaſi litorales:vel ab acta qđ ē litus:q: in litore erāt poſite:vl' dicūꝰ athene.q̄ſi imortales ꝑꝑ ſtudiū qđ ibi viguit q: imortalis ē ſapiētia:ab a qđ ē ſine:⁊ thanatos qđ eſt mors. Et terciū virgilij eneidos. A troade.regione:de qua dicit Iſido.xiiij.ethymo. Eſt regio troadis ſuperiecta ab aq̄lōis parte galathie:a meridiano vicina ē lycaonie ab oriente adheret lydie:ab occidēte helleſpōtiaco mari finiꝰ. Per leuchatē ꝓmōtoriū iuxꝰ neapolym:i quo attici appollinis tēplū fuit.ita dicit Iſiđ.etymologiaꝝ.xiiij. Acroceraunia.mōtes ꝓpꝰ altitudinē ⁊ fulminū ict⁹ vocāꝰ Et not.ꝙ ꝑ ꝯpōneꝫ a ceros qđ eſt cornu ⁊ annis dicūꝰ ceraunia ceraunioꝝ cōmotiōes:⁊ exalationes vndarū i tēpeſtate q̄i cornuti amnes. Itē ceraunia dicūꝰ ſaxa eminētia i mari adinſtar cornuū:vn̄ Ouidius in.xv.metamorpho. Saxa fuit dextra p̄rupta ceraunia ꝑte. ⁊ ꝑ ꝯpoſitionē ab acros qđ ē mōs poſſum⁹ dicere acroceraunia ſcopulos magnos ⁊ cacuminatos ⁊ in amne vel in mari.tm̄ ſ̄ꝫ illud Iſiđ. ſūt inter armeniā ⁊ hiberniā. Ad ſiciliā.rgiōeꝫ ſic dictā a ſiculo fr̄e Itali.prius tm̄ a ſicano rege ſicania dcā ē. ⁊ ē trinacria ꝑꝑ treſ mōtes quos hꝫ.ſ.pelorū:pachinū:⁊ lylibeū.vn̄ Iſido.etymo.xiiij. Trinacria grecū qđ latine triquadra dicitur quaſi in tres quadras diuiſa:hec ab italia exiguo freto diſcreta:aphricum mare ꝓſpectans in cui⁹ freto ſcilla eſt ⁊ caribdis:q̄b⁹ nauigia aut abſorbeꝰ aut collidūꝰ. Saluſti⁹ dicit. Italie cōiūctā fuiſſe ſiciliā:ſed mediū ſpaciū ip̄etu marī diuiſuꝫ ⁊ ſciſſuꝫ. Ad oſtia tyberis.i.ad port⁹ tyberis q̄ dicūꝰ oſtia:q: ſicut ꝑ oſtia ſit introit⁹ ⁊ exitus domoꝝ:ſic in portu pꝫ introit⁹ ⁊ exit⁹ fluuioꝝ:vel dicūꝰ ſic ab hoſte:q: illic hoſtib⁹ occurriꝰ. Tyberis italie fluui⁹ a tyberio rege albanoꝝ đr q̄ in hunc fluuiū decidit ⁊ de exitio ſuo nomē dedit.nā antea ⁊ albula āntiquū nomē a colore habuit ꝙ niuib⁹ alb⁹ ſit:ip̄e aūt ē tyberis q̄ ⁊ tybris:ſꝫ tyberis in quotidiano ſermone:tybris in v̄ſu đr.ita dicit Iſido.etymo.xiiij. Flagitaſſetis.i.poſtulaſſetis:vide in opuſculo de vocabul' biblie:vbi expōiꝰ flagitiū.⁊ ibi inuenies originē hui⁹ v̄bi. Ut vobis paralypomenon latino ſermone trāſferrē.i.trāſlationē ꝑalipomenon ſ̄m ſeptuaginta q̄ de hebreo trāſtulerūt in grecū:de greco verterē in latinū:⁊ ꝙ ita ſit legēdū pꝫ ꝑ h̄ qđ đr in fine ꝓlogi. Ubicūq̄ȝ ergo aſtericos ⁊c̄. Conſtat.n.ꝙ ip̄e nō poſuit aſtericos ⁊ obelos in illa trāſlatiōe quā fecit de hebreo in latinū:ſꝫ ſolum in correctiōe trāſlatiōis ſeptuaginta interꝑtū:vn̄ dicit ip̄e in fine p̄cedētis ꝓlogi. Memini editionē ſeptuaginta trāſlatoꝝ olim de greco emēdataꝫ tribuiſſe me nr̄is. De tyberiade. Hic pōiꝰ duplex lr̄a.q̄dā ſic legūt. Scripſi.i.aliq̄d doctrine ad me ſumpſi.aſſumere.n.đr ad ſe ſumere vl' ad aliq̄d ſumere. De tyberiade quōdaꝫ auctore.i.doctrine doctore. Legis quō. auc.q̄ apud hebreos admiratiōi habebaꝰ.q: mirabāꝰ ipſi⁹ ſapiaꝫ ⁊ doctrinā. n Et cōtuli.i.collationē feci. Cū eo.de ꝑalypomenon. A vertice vt aiūt.vulgariter loquētes. Uſq̄ȝ ad extremū vnguē.i.vſq̄ȝ ad finē. Cātuarienſis.pōit ibi aliā lr̄aꝫ.ſ. Quēdā legis auctorē:⁊ legit ſic. Aſſumpſi mihi. Quēdā auctorē.i.doctorē. Legis de tyberiade.ciuitate in q̄ tūc vigebat ſtudiū hebreoꝝ. Cetera nō mutātur. Et ſic collatiō e facta. Confirmat⁹.in veritate hebraica. Auſus ſum facere qđ iubebatis.libere.n.vobis loquor.i.ſecure:quaſi diceret:neminē timeo hoc dicēdo. Hic nominuꝫ liber.ſ.cōtentiu⁹:q: multa noīa continet hoīuꝫ ⁊ locoꝝ:ſicut pꝫ in p̄ncipio p̄mi libri. Ita vicioſus ē in grecis ⁊ latinis codicib⁹:vt facta ſit collatōe

Universidad de Salamanca. BGH.

ad hebraicā veritatē. Arbitrandū ſit.i.iudicādū. Nō eſſe. Tam.i.tm̄. He brea nomia.q̄z.i.q̄ztum arbitrandū ē eſſe. Barbara quedā ⁊ ſarmatica nomina cōiecta.quaſi diceret.magis iudicādū ē eſſe barbara ⁊ ſarmatica vl' pharmatica q̄z hebrea. Barbara.i.extranea a veritate hebraica.ſarmate ppl'i ſunt.vnde Lucanꝰ in.i.libro. Et qui te laxis imitāt ſarmata bracis Uangiōes barbaniq̄z truces.vnde ſarmaticus ca cū.nomen gentile.vnde Ouidius. Nemea ſarmaticum contegat oſſa ſoluz Dicit autē Iſidorus li.ix. Sarmate parentibus cāpis armati inequitabant priuſq̄z eos lentulus danubio ꝓhiberet: atq̄z inde ob ſtudium armorum ſarmate nuncupati exiſtimantur: ⁊ inde dicūtur nomina Sarmatica: quaſi prorſus ab hebraicis aliena: vel Pharmatica id ē cōmixta.pharma eniz vel pharmatio lingua ſyroꝝ dicitur vnguentum vl' medicamētū: ⁊ inde ḧ pharmatica dicitur medicina: ⁊ inde dicitur pharmaticus ca cum. ad vnguentū vel medicinam pertinens ⁊ quia vnguentum ⁊ medicina ex diuerſis ſil' mixt̄ preparātur.ideo nomina ex diuerſis liguis ꝯmixta pharmatica dicunt. Qui ſpiritusſancto pleni.hoc vr̄ dicere ironice: quia in illo prologo.ſ. Deſiderij mei ⁊c. Dicit aperte ꝙ mēdacium fuit ſeptuaginta iterpretes ita diuiſos ꝑ cellulas trāſtuliſſe. Ad hoc dicendū ꝙ Hieronymꝰ nō inuehitur ibi contra ſeptuaginta.

tiones nō hoīes vt pleriqȝ eſtimāt ſed vrbes: ⁊ regiones: ⁊ ſaltus: ⁊ ꝓuincias ſonāt: ⁊ oblique ſub interpretatione ⁊ figura eoꝝ quedā narrātur hyſtorie: de quibus in regnorū libro dicit. Nōne ecce hec ſcripta ſunt in libro verboꝝ dierū regū iuda: que vtiqȝ in noſtris codicibꝰ nō habētur. Hoc primū ſciendū ꝙ apud hebreos paralypomenon liber vnꝰ ſit: ⁊ apud illos vocatꝰ dabreiamin.i. verba dierū q ꝓpter magnitudinē apud nos diuiſus ē. Deinde etiā illud attendendū ꝙ frequēter noīa nō vocabula hoīuz ſz reꝝ vt dixi ſignificātias ſonāt. Ad extremū ꝙ ōis eruditio ſcripturaꝝ in hoc cōtinetur: ⁊ hyſtorie que vel pretermiſſe ſūt in ſuis locis: vel perſtricte leniter: hic per quedam verboꝝ compendia explicentur. Orationum itaqȝ veſtrarū adiutus auxilio: miſi li

Sed contra Auguſtinum qui ita diuidebat eos. hic autez aſſerit eos plenos fuiſſe ſpiritusſancto quo inſpirante tranſtulerūt: nō tamen diuiſi vt dicit auguſtinus. De inemendatis exemplaribus. Inemendata. exemplaria. Scriptitant.id eſt frequenter ſcribunt. Cogunt. coadunant. ⁊ in iſta ſignificatione ponit Uirgilius cogere in Buco. dicens in tercia egloga. Tytire coge pecus: tu poſt carecta latebas. Idem in eadē egloga. Cogite oues pueri ſi lac preceperit eſtus. E regione.i.econtrario.ſicut vna regio opponitur alij vel diſponitur contra eam. Propter latitudinem. vniꝰ nominis. Sed ⁊ ipſe appellationes.i.nomina. Non ſonant.id eſt ſignificant. Homines vt pleriq̄z.i.aliqui. Eſtimant ⁊c. ex quo ſequitur magnuz incōueniens eo ꝙ nomina ita male ſcribūtur ꝙ.ſ.facta interpretatione nominū ſm figuraꝝ adaptationē quedā hyſtorie recitantur non vere. Aliqñ eñ noīa hominū accipiūtur ꝓ nominibꝰ locorū: ⁊ hoc eſt qð dicit hic. Et oblique.i.nō recte. Sub interpretatione.i.expoſitione nominū vniꝰ lingue per nomina alterius. Et figura.ficta. Eoꝝ.nominū: que ſic falſo dicuntur hic figurari per illud. Quedam narrantur hyſtorie: quaſi diceret ex corruptione nominū ſequitur corruptio narrationis hyſtoriaꝝ. De quibꝰ.ſ.hy

ſtorijs. In regnoꝝ libro dicitur.librum regum appellat libꝝ regnorū: q2 ibi agitur de duobus regnis.ſ.de regno duaꝝ tribuū qð dicitur regnum iuda: ⁊ de regno decem tribuū: qð dicitur regnuz iſrl'. Nōne ecce hec ſcripta ſunt ⁊c. Hic patet ꝙ liber verboꝝ dierum regum iuda eſt paralypomenon. Que vtiq̄z in noſtris codicibꝰ trāſlatis de editione ſeptuaginta. Non habentur.qð.i.cui. Simile nō

brū beniuolis placiturū tamen inuidis diſpliciturꝝ eſſe non ambigo Optima eñ queqȝ: vt ait plinius malunt contēnere pleriqȝ q̄z diſcere. Si quis in hac iterpretatōe voluerit aliquid reprehendere: interroget hebreos: ſuā conſcientiā recolat: videat ordinē textūqȝ ſmonis: ⁊ tunc noſtro labori ſi potuerit detrahat: Ubicūqȝ ergo aſte ricos.i.ſtellas radiare in hoc volumie videritis: ibi ſciatis ð hebreo additum qð in latinis codicibus non habet. Ubi vero obelꝰ tranſuerſa.ſ. virga prepoſita eſt: illic ſignatur quid ſeptuaginta interpretes addiderūt: vel ob decoris gratiam vel ob ſpiritusſancti auctoritatem: licet in hebreis voluminibꝰ non legatur.

nulli.i.aliqui. Faciūt in bruto.in illo libro dicto Cyceronis dyalogo dyalogus dicitur liber ī quo ſermo verſatur inter duos: ſicut eſt dyalogus gregorij: in q̄ ſermo verſatur inter ipſum ⁊ petrū diſcipulum ſuum ⁊ ſimiliter in bruto dialogice verſatur ſermo int̄ brutū ⁊ Catonē auūculum ſuum: ⁊ dicitur dyalogus a dya qð eſt duo ⁊ logos qð eſt ſermo: quaſi dualis vel duorū ſermo. Secent.i.diuidāt In tres partes.i. ī tres libros. Etiā illud attendendū eſt ꝙ frequent̄ nomina non ſonant. i.non repreſentāt. Uocabula hominuz.ſed aliaꝝ. Rerum.ſ. vrbium vel regionum vel aliorum locoꝝ. Significātias ſonāt

Explicit Prefatio.

ad extremū.i.vltimo attendendū eſt. Qð omnis.i.perfecta. Eruditio ſcripturaꝝ.ſ.legis ꝓphetaꝝ ⁊ agiographoꝝ. Perſtricte.i.ſummatim dicte. Leniter.i.breuiter. Per cōpendia.i.breuiter ⁊ vtiliter dicta. Compendium dicitur quicquid breue ⁊ vtile ē: vide ī opuſculo de vocabulis biblie. Miſi librum quē tranſtuli de greco in latinum.ſ.de editione ſeptuaginta interpretuz. Beniuolis.i.mihi bona volentibus. Placituꝝ tamen inuidis diſpliciturum non ambigo.i.dubito. ambigere dicitur quaſi ad ambo ſeſe agere quādo neſcit quid eligat de duobus: ſed indifferenter ſe habet ad vtrūq̄z. Pliniꝰ ille autor qui fecit librū de naturali hyſtoria: vbi agit de diuerſis naturis reꝝ. Quid ſit aſtericus: quid obelus: inuenies ſupra ante medium iſtius ꝓlogi: qui ſic incipit.ſ. Deſiderij mei ⁊c. Cetera plana ſunt.

Explicit qualiſcūq̄z explanatio iſtius prologi.

Poſtilla ſuper paralypomenon incipit.

Olligite fragmenta ne pereāt. Io.vi. ſꝫ ſniaz bti Aug'. ſup Io. ꝑ fragmenta iſta intelligūt ṽba chriſti ad capiēdū ſubtilia: ꝓpter qð nō fuerūt data turbis: vt ea ſecum portarent: ſed magis fuit p̄ceptū chriſti diſcipulis: vt ea colligerent: q2 doctores orbis terrarum futuri erāt: vt dicit ibidē gl. ſpāli tm̄ ratione verba chriſti dicūt fragmenta colligenda q2 ꝑ chriſtū nō fuerūt in aliquo ſcripto collecta.nō.n. legit diſcipul' aliquid ſcripto tradidiſſe: ſed tm̄ ṽbo qð ꝯueniebat doctrine chriſti q̄ eſt ṽbū coeternū deo prī: verūtm̄ diſcipuli eiꝰ ab eo iſpirati iſta fragmēta collegerūt in quatuor euāgelijs: ⁊ ī alijs libris no.te. ſꝫ ꝙ eis dcm̄ fuerat. Colligite fragmēta ⁊c. Nūc aūt

Incipit primus liber dabreiamin.i.paralypomenon.

Capitulum.i.

[a] Dam[a]: ſeth: enos: caynā: malaleel: iareth: enoc: matuſale: lamech noe: ſez[b] chā ⁊ iaphet. Filij[c] iaphet: gomer[d] magog[e] madai[f] ⁊ iauan[g] thubal[h] moſoch[i] thiras[k]. Porro filij[l] gomer: aſcenez ⁊ riphat[m]: ⁊[n] togorma. Filij[o] autē iauan eliſa ⁊[p] tharſis cethim ⁊ dodamin. Filij[q] chā: chus ⁊ meſraim[r]: phut[ſ] ⁊[t] chanaan. Filij[v] aūt chus ſaba ⁊[x] euila ſabatha[y] et regma et

ita eſt ꝙ illa que in no.teſta.fa.ſunt: figuraliter in veteri precesſerūt ſm ꝙ dicitur.i.ad Corinth.x. Oīa in figura cōtingebāt illis: ꝓpter qð in figura collectiōis ṽboꝝ chriſti iā dicte: fuit diuinitꝰ iſpiratū eſdre ſacerdoti: ⁊ legis doctori: vt aliqua ad ve.teſta. ꝑtinētia que a ſcriptoribꝰ ipm̄ p̄cedētibꝰ fuerāt dimiſſa: vel minꝰ plene ſcripta in hoc li. ꝑ ipm̄ colligerent. lꝫ.n. aliq̄ dicūt ꝙ ſcriptor huiꝰ libri ignorat: tm̄ ra. Sa. habemꝰ dicentē ꝙ eſdras ipꝫ ſcripſit: ⁊ hoc ad ꝑfectionē ve.te. vñ dicit beatꝰ. Hiero. in ep'la ad paulinū p̄ſbyteꝝ. De vniuerſis ſacre ſcripture libris palypo. liber vnꝰ inſtrī veteris epitome tātus ac talis ē vt abſq̄z illo ſi q̄s ſciaz ſcripturaꝝ ſibi voluerit arrogare ſeipm̄ irrideat: ⁊ lꝫ incipiat a mūdi p̄ncipio ꝑꝑ qð chronica ve.te.dr: tm̄ eiꝰ p̄ncipalis intentio verſat ad ſcribēdū ea q̄ circa libros regū dimiſſa erāt. ꝑꝑ qð Hiero. in ep'la p̄dicta ſubdit. Per ſingula quippe noīa iūcturaſq̄z ṽboꝝ: ⁊ p̄termiſſe in regum libris tāgūtur hyſtorie ⁊ inumerabiles explicāt euāgelij q̄ones: ꝑꝑ qð in hoc libro ſimilis proceſſus eſt ſicut in libro regū ſicut magis videbitur in huius libri diuiſione.

Capitulum.i.

[a] Dam ſeth. Liber paraly. ſic diuidit: q2 p̄mo agit de regno iſrl' vnito. ſcðo de bipꝑtito. ij. libro. Circa p̄muz ſciendū ꝙ texit generatiōes vſq̄z ad dð vt oñdat q̄liter dð deſcēdit a prībꝰ ſanctis iacob: yſaac: ⁊ abraā: qui p̄mus fidē vniꝰ dei ꝯſtāter publice p̄dicauit: ſicut dictū fuit Geñ.xij. ⁊ occaſione huiꝰ oñdit qualiter abraā deſcendit ab adā ꝑ pr̄es ſctōs.ſ.ſeth: noe: ſem: ⁊ alios electos. Primꝰ igit liber paralypo. ſic diuidit: q2 p̄mo quaſi chronice texit genealogias vſq̄z ad dð: ⁊ tūc ꝓſequit de factis eiꝰ.x.ca. Quo ad p̄mū p̄ pōit ordinē generationū vſq̄z ad iacob: q2 vſq̄z ad euz nulla generatio fuerat tota electa. ſcðo a iacob ꝑ.xij. patriarchas texūt generatiōes ſequētes vſq̄z ad trāſmigrationē babylonis.c.ij. tercio generatōes poſt trāſmigrationē ca.ix. Circa p̄mū texit p̄ generatiōes ab adam ad noe. ſcðo ꝑ tres filios noe venit ad abraam: ibi. Filij iaphet. tercio ꝑ tres vxores abraā venit ad iacob: dās cuilibet numerū certū ibi. Filij aūt abraā. Circa p̄mū dr. a Adā ſeth ⁊c. ſubintell'r genuit: ⁊ ſic ð alijs. de cayn aūt ⁊ abel filijs adā nō facit mētionē: q2 abel mortuꝰ fuit ſine generatiōe: ⁊ generatio ipſiꝰ cayn fuit tota deleta in diluuio. Generatiōes aūt iſte pleniꝰ poſite ſūt Geñ.v. ⁊ ibi dē fuerūt expoſite. b Sem chā ⁊ iaphet. ī iſtis nō ſubintelligit genuit: q2 vnꝰ nō genuit aliū: ſꝫ fuerūt frēs ⁊ filij noe: vt hr̄ Geñ.v. ⁊ ſcribūt ḧ q̄ſi tres generatiōes: q2 filij eoꝝ occupauerūt tres ꝑtes orbis: filij ſez aſiā: filij iaphet europā: ⁊ filij chā aphricā: vt dic io ſephꝰ.i.li. antiq̄tatū. iſtud tm̄ ē itelligēdū ꝓ maiori ꝑte: nō tm̄ totali

ter: q2 filij iaphet obtinuerūt ꝑtē aſie: ⁊ filij chā ſilr. c Filij iaphet. Hic ꝯñr ꝑ filios noe deſcēdit ad abraā: ⁊ p̄mo ponit generatōes iaphet ⁊ generatiōes chā: q2 ille nō erāt ꝓſequēde: vltimo ṽo generatiōes ſem: q2 ille erant ꝓſequēde tāq̄z a deo electe: q2 ab illis deſcendit abraam yſaac ⁊ iacob ⁊ duodecim patriarche: ⁊ tandem dauid de patriarcha iuda: cuiꝰ regnuz ꝓſequit liber iſte: vt p̄dictū ē. Cōſiderandū ꝙ et ſicut dicit hiero. li. ð hebraicis q̄onibꝰ. Iſti filij noe a q̄bꝰ populata ē tra poſt diluuiū noīa locis ⁊ gētibꝰ reliquerūt: ex q̄bus poſtea mutata ſunt plurima ꝑꝑ lōgitudinē tēporū ⁊ bella ſuꝑueniētia: ꝑ que deleta ſūt noīa multaꝝ gētiū ⁊ mutata noīa ciuitatū aliqua tm̄ adhuc ꝑmanēt in ſe vel ī aliquo ſili ſeu ꝓpinquo. d Gomer a q̄ noīati ſūt galathe: ⁊ poſtea gallici: vt dicūt aliqui. alij aūt dicūt ecōuerſo ꝙ a gomer p̄ dicti ſūt gallici ⁊ poſtea galathe: q2 ſenones galli duce Brēne obtinuerūt italiā ⁊ poſtea intrātes greciā vocati ſūt a rege Bithinie in auxiliuz ⁊ obtenta victoria ꝓ mercede laboris acceperūt quādā regni eiꝰ ꝑtē: quā vocauerūt ex ſuo noie gallogreciā: ⁊ nūc dr̄ Galathia: cuiꝰ habitatores mō galathe dicūt. e Magog. a quo deſcēderūt ſythe ſꝫ hiero. f Madai. a q̄ medi. g Et iauan. a q̄ greci: vñ ⁊ adhuc grecia in hebreo iauan noiat. h Thubal. a q̄ hyſpani. i Moſoch. a q̄ capadoces. vñ ⁊ apud eos adhuc manet ciuitas moſecha. k Thyras. a q̄ traces. l Filij gomer ⁊c. nō facit mētionē de filijs magog: thubal: moſoch: ⁊ thiras: q2 ſicut dicit gl. hebraica: licet eñ iſti haberēt filios multos: tm̄ oēs poſteri cuiuſlibet fecerūt tm̄ vnuz ppl'm: filij aūt gomer fecerūt plures ppl'os: ⁊ ſilr filij madai ꝑꝑ qð ḧ nominat. m Riphat. in heb. hr̄ ḧ diphat: ⁊ iſte Geñ.x. vocat riphat ēt in hebreo: cuiꝰ cāz aſſignat gl. hebraica. d. ꝙ iſte fuit binomiꝰ: ⁊ in geñ. pōit vnū nomē eiꝰ ⁊ ḧ alð. Pōt ēt dici ⁊ meliꝰ: vt vr̄ ꝙ idē ē nomē riphat ⁊ diphat: mutatū tm̄ aliq̄lit ī p̄nci. ſic ī latio idē nomē ē nicolinꝰ ⁊ colinꝰ: ⁊ eodē mō pōt dici ī ꝓſilibꝰ. n Et togorma. a q̄ togorditē ppl'i dicti ſūt. o Filij iauan eliſa. a q̄ dicti ſūt eliſei p̄: ⁊ poſtea eolides. p Et tharſis. a q̄ deſcēderūt cilices. vñ ⁊ ciuitas metropolis eoꝝ vocata ē tharſus: vñ natꝰ fuit paulꝰ ap'ſ: vt hr̄ Act.xxi. q Filij chā chus. a q̄ dicti ſūt ethiopes: vñ ⁊ in hebreo ethiopia chus noiat. r Et meſraim. a q̄ egyptij: vñ ⁊ egyptꝰ meſraim dr̄ in hebreo. ſ Phut. a q̄ dicti ſūt phutei p̄: vñ ibidē ē fluuiꝰ phut noiatꝰ. poſtea dicti ſūt libyes. t Et chanaā. a q̄ dicti ſūt chananei: q̄ꝝ terrā poſtea filij iſrl' poſſederūt. v Filij aūt chus ſaba. a q̄ dicti ſūt ſabei. x Et euila. a q̄ Geuli. y Sabatha. a q̄ Sabathani.

ꝫ Filij regma ſaba. iſtud nomē alit ſcribit in hebreo q̄z ſaba p̄dictuz: q2 iſtud ſcribit ꝑ lr̄am ſim in p̄n. p̄mū aūt ꝑ ſamech. b Iſte cepit eē potēs in terra. pꝰ diluuiū eñ fuit potēcior alijs: ⁊ induxit poſteritatē noe ad faciendū ciuitatē ⁊ turrim ꝯ dñm: de q̄bꝰ hr̄ Geñ.xi. ⁊ nolētes ad opꝰ p̄dictū violēt̄ ꝯpellebat. iō geñ.x. dr. Robuſtꝰ venator hoīuz corā dño. c Meſraim ṽo ge. ludim ⁊c. iſti ppl'i ſūt nobis ignoti: ⁊ ēt plures alij ḧ noiati.

d De q̄. egreſ. ſūt philiſt. ⁊ capthurim. Dicūt aūt hebrei aliq̄: ꝙ phetruſim ⁊ chaſluim ꝯmutabāt adinuicē vxores. aliq̄ volūtarij: ⁊ aliq̄ ꝑ raptū vel furtū: ⁊ ex tali ꝯcubitu nati ſūt philiſtijm ⁊ capthurim. Alij ṽo dicūt honeſtiꝰ ꝙ phetruſim ⁊ chaſluym ꝯhebāt adinuicē matrimonia ⁊ ex hoc ꝓcreati ſūt philiſtijꝫ ⁊ capthuriꝫ. e Chanaā ṽo genuit ſydonē a q̄ noiata ē ciuitas ſydon: q̄ ē ī ꝓuincia phenicis: ⁊ terra iſtoꝝ ḧ noiatoꝝ fuit data filijs iſrl'. f Aracheū. q̄ cōdidit archas oppidū ꝯ tripoliꝫ in radicibꝰ libani ſitū. g Et ſineū. ſic.n. oꝫ ſcribi. q2 in hebreo incipit ꝑ lr̄aꝫ ſamech. q̄ ciuitatē p̄dicte ꝓpinquā noie ſin edificauit. h Aradiuꝫ. a q̄ dicti ſunt aradij. i Ematheū. a q̄ noiata ē ciuitas emath. k Filij ſem. Hic ꝓſequit generatiōes ſem: vt ꝑueniat ad abraā. l Elam. a q̄ dicti ſūt elamite m Et aſſur. a q̄ aſſyrij. n Et arphaxat. a q̄ deſcēderūt chaldei. o Et lud. a q̄ ludij. p Et arā. a q̄ ſyri. vñ ⁊ in hebreo ſyria vocat arā. q Hus in aliq̄bꝰ libris iterponit. Filij aūt arā hus ⁊c. eo ꝙ ſic hr̄ geñ.x.

ſabathaca. Porro filij[z] regma: ſaba ⁊ dadā. Chus aūt genuit nemroth. Iſte[b] cepit eſſe potēs in terra. Meſraim[c] vero genuit ludim ⁊ ananiꝫ ⁊ laabin ⁊ nepthuiꝫ: phetruſim quoqȝ ⁊ chaſluim de[d] quibus egreſſi ſūt philiſtijꝫ ⁊ capthurim. Chanaan vero genuit ſidonem primogenitū ſuū: ethetꝫ q̄ꝫ ⁊ iebuſeū ⁊ amorreū ⁊ gergeſeuꝫ eueumqȝ ⁊ aracheum[f] et[g] ſineum aradium[h] quoqȝ ⁊ ſamareum: et ematheuꝫ[i]. Filij[k] ſem: elam[l]: et[m] aſſur: ⁊[n] arphaxat ⁊[o] lud ⁊[p] arā. Filij arā: hus[q] ⁊ hul[r] ⁊[ſ] gether ⁊ mes. Arphaxat[t] aūt genuit ſale: q

Universidad de Salamanca. BGH.

ſed h nõ ponit̃ in hebreo: eo ꝙ actor h⁹ libri breuit̃ trãſire voluit: ⁊ iõ omi
ſit ꝙ iſti eẽnt filij arã: exprimẽs tm̃ capita ꝓploꝝ. Hus a quo noĩata ẽ tra
bus: de qua nat⁹ fuit iob ſm aliq̃s: q2 ſic noiat̃ iob.i. r Et hul. a q̃ gna
ri. ſ Gether. a quo iethari. t Et mes. a quo meones dicti ſunt.
t Arphaxat autem genuit ſale qui ⁊ ipſe genuit heber. a quo denomina
ti ſunt hebrei. non. n. deno
minati ſunt ab abraã q̃ſi
abraei vt vr̃ dicere aug. ⁊
aliq̃ alij: tũ q2 abraã voca
tur hebre⁹ Geñ. xiiij. vbi
dr̃. Et ecce vn⁹ q̃ euaſerat
nũciauit abraã hebreo. ex
quo p3 ꝙ vocat̃ hebreus
ab aliquo p̃cedẽte ipm .ſ.
ab heber. tũ q2 hoc nomẽ
abraã incipit p aleph lr̃as
hoc aũt nomẽ hebre⁹ inci
pit ꝑ lr̃am hayn ſicut ⁊ h
nomẽ heber. v Nomẽ
vni phalech. qđ interp̃tat̃
diuiſio. ex h dicũt hebrei
ꝙ heber habuit ſpm̃ pro
phetie iponẽdo nomẽ fi
lio ſm ꝓprietatẽ orbis fu
turã .ſ. diuiſionẽ hoiu3 ſ3
diuerſitatẽ linguaꝝ. iõ ſeq̃
tur. Quia in dieb⁹ ei⁹ di
uiſa ẽ terra. ſeq̃t̃. x Et
iobab. dicunt aliq̃ ꝙ iſte
fuit iob: ſ3 hebrei dicũt ꝯ
triũ: dicẽtes ꝙ deſcẽdit de
nachor: ⁊ ſilr̃ Hiero. ide3
dicit: ꝑut dictũ fuit Geñ.
xxij. ⁊ pleni⁹ dicet̃ cum ad
libꝝ iob dño ꝯcedẽte ve
niem⁹. y Sem arpha
xat ⁊c̃. Hic repetit gene
ratões deſcẽdẽtes de ſem
ꝑ Arphaxat: vt veniat ad
abraã ꝓp quẽ facta ẽ p̃di
ctaꝝ generationu3 dedu
ctio. vñ ſubdit̃.
z Abraã. iſte ẽ abraã. pri
mo eñ vocat⁹ fuit abram
ſ3 poſtea mutatu3 ẽ nomẽ
ei⁹ ⁊ vocat⁹ ẽ abraã: vt hr̃
geñ. xvij. vbi cã mutatõis
nois huius plenius poſi
ta eſt.
a Filij aũt abraã. h ꝯñr
ꝑ vxores abraa3 deducit
generatiões vſq3 ad Ja
cob. a q̃ deſcẽdit dauid: ⁊
p̃mo facit qđ dictũ ẽ. ſcđo
breuiter deſcribit genera
tiones eſau. que non erant ꝓſequende: ibi. Filij autem eſau. Circa primu3
dicitur. a Filij aũt abraã yſaac. de ſara. b Et yſmahel. de agar an
cilla. c Primogenit⁹ yſmael ⁊c̃. iſte generatiões hic nominãt ꝓp meri
ta abrae: q2 deſcẽderũt de eo. q̃uis nõ eẽnt ad diuinũ cultũ electe. d Fi
lij aũt cethure. Dicũt hebrei ꝙ iſta cethura fuit ipſa agar: ſicut plenius dr̃
Geñ. xxv. expoſitores tñ nr̃i cõiter dicũt ꝯ̃riũ: ſicut ibidẽ pleni⁹ dictũ fuit.
e Genuit aũt abraã yſaac. đ vxore ſua p̃ncipali ſara. f Cui⁹ fuit fi. eſau
⁊ iſrl̃. vt hr̃ Geñ. xxv. iſte tñ iſrl̃ p̃mo vocat⁹ ẽ iacob ⁊ poſtea iſrl̃. ⁊ rõ mu
tatiõis h⁹ nois hr̃ Geñ. xxij. ⁊ ibidẽ expoſita fuit pleni⁹. g Filij eſau. h
ꝯñr deſcribũt generatiões eſau q̃ erãt dimittende: ⁊ q̃ expoſite fuerũt Ge
ne. xxxvi. tñ ad intellectũ ſequẽtiũ aliqua ſunt h breuiter repetẽda: primu3 ẽ
ꝙ eadẽ ꝑſona i ſacra ſcriptura frequẽter plurib⁹ noib⁹ noiat̃ ſicut eſau ſe
yr edõ ſunt noĩa eiuſdẽ hoĩs. ſcđm ẽ ꝙ idẽ nomẽ aliqñ variat̃ in p̃n. vl̃ i fi
ne: ſicut chonias iechonias iechonian: idẽ nomẽ ẽ ſic variatũ: ⁊ ex his con
tingit ꝙ vna ꝑſona aliqñ putat̃ due: q2 vnũ nomẽ ei⁹ in vno loco ſcriptu
re exprimit̃: ⁊ aliud in alio. vel q2 idẽ nomẽ in plurib⁹ locis ponit̃: tñ vari
atũ mõ p̃dicto. terciũ ẽ ꝙ horrei habitauerũt in terra ſeyr ſiue idumea añ
eſau ⁊ filios ei⁹ vt hr̃ Deut. ij. poſtq̃ aũt filij eſau in terra illa dña
ti ſunt: p̃mo fuerũt ibi duces. ſcđo reges. ⁊ iterũ regnũ fuit reductũ
ad ducatũ: ſicut pleni⁹ dictũ fuit Geñ. xxxvi. Prio ergo deſcribũt̃
hic generatiões eſau añ regnũ. ſcđo tp̃e regni: ibi. Iſti ſunt reges.
tercio tp̃e ducum: ibi. Adad autem mortuo. Adhuc primo ponũt̃
generatiões eſau
ante regnum. ſcđo
generatiões hor
reoꝝ q̃ fuerũt an
te eſau incipiendo
a ſeyr horreo. a q̃
idumea denoĩata
fuit terra ſeyr: ibi.
Filij ſeyr. Circa p̃
mũ dicit.
g Filij eſau eli
phaz. de ada vxo
re ſua.
h Rahuel. đ alia
vxore ſua nomine
beſſamach.
i Jaus. q̃ vocat̃
hieus geñ. xxxvi.
k Et ielã. q̃ voca
tur hielon ibide3.
l Et chore. iſtos
q̃tuor hũit Eſau
de oolibama ter
cia vxore. Filij eli
phaz ⁊c̃. ſequit̃.
m Thãna ama
lech. dicũt aliq̃ ꝙ
thãna fuit cõcubi
na eliphaz: vt vi
det̃ hr̃i geñ. xxxvi
ꝯputat̃ tñ h inter fi
lios eliphaz: eo ꝙ
fuit nutrita in do
mo ei⁹ cũ filijs ſu
is. ⁊ ad oñdendũ
ꝙ đ ea fuit natus
amalech: q̃ imedi
ate poſt eã noiat̃.
Põt ẽ aliter dici
ꝙ thãna ẽ nomen
equiuocũ ad ma
ſculũ ⁊ feminam.
vnde dr̃ infra dux
thãna eode3 ca. ⁊
ſic ponit̃ hic ꝓ ma
ſculo iter alios fi
lios eliphaz. Ge
ne. aũt. xxxvi. põit̃
ꝓ femĩa: vbi dr̃ cõ
cubina eliphaz.
n Filij ſeyr. Hic cõſequẽter agitur de generatione principum qui
dñati ſunt in idumea añ eſau ⁊ filios ei⁹. vñ iſte ſeyr fuit de genere
horreoꝝ ⁊ ab illo denoĩata fuit terra illa terra ſeyr. o Soror au
tẽ lothã fuit thãna: iſta fuit cõcubina eliphaz de qua p̃dictũ eſt.
p Filij ſebeon abaia ⁊ ana. iſte ẽ ana q̃ inuenit aquas calidas in
ſolitudine: vt hr̃ Geñ. xxxvi. ⁊ ibidẽ fuit expoſitũ. q Iſti ſũt re
ges. Hic agit̃ de regib⁹ deſcẽdentib⁹ ab eſau: ⁊ hoc fit ſp̃aliter ꝓp
honorẽ yſaac: vt oñdat̃ reges ab eo ꝓceſſiſſe: nõ ſolũ ꝑ iacob đ q̃
deſcẽdit dauid ſed etiã ꝑ eſau. dicũt ẽt hebrei ꝙ iſti reges de eſau
deſcẽdẽtes regnauerũt vſq3 ad tp̃s dauid q̃ fecit ſibi idumea3 tri
butariã: vt hr̃. ij. regũ. viij. ⁊ abſtulit ab eis nomẽ regium: ponens
ibi cuſtodes ſiue p̃fectos q̃ redderẽt ei rõne3. r Regnauit ꝓ eo
iobab. Dicũt aliqui ꝙ iſte fuit iob ſicut ⁊ p̃cedẽs: ſ3 hebrei dicunt
ꝯ̃riũ dicẽtes ꝙ deſcẽdit de nachor: vt p̃dictũ ẽ: ⁊ hoc vr̃ ꝑ h ꝙ iob
aliter ſcribit̃ in hebreo q̃3 iobab: q2 nomẽ iob incipit ꝑ aleph lr̃a3:
iobab vo ꝑ ioth. s Regnauit ꝓ eo ſaul. iſte eſt ali⁹ ab eo q̃ fuit
rex iſrl̃ añ dauid: iſte eñ fuit idume⁹: ⁊ ille iude⁹. t Mehetabel

et ipſe genuit heber. Porro he
ber nati ſunt duo filij: nomen[u] vni
phalech: q2 in dieb⁹ ei⁹ diuiſa ẽ ter
ra: ⁊ nomẽ fr̃is ei⁹ iectan. Jectan
aute3 genuit elmodad ⁊ ſaleph ⁊
aſormoth ⁊ iare aduran quoq3 et
vzal et decla. ebal etiam et abi
mael et ſaba: necnon et ophir et
euila ⁊[x] iobab: omnes iſti filij ie
ctan. Sem arphaxat[y] ſale heber
Phalech ragau: ſeruch: nachor
thare: abrã[z]: iſte ẽ abraã. Filij[a] au
tẽ abraa3 yſaac ⁊[b] yſmael. Et he
generatiões eoꝝ. Primogenit⁹[c]
yſmaelis: nabaioth ⁊ cedar ⁊ Ab
dehel ⁊ mabſã ⁊ maſma ⁊ duma
Maſſa adad ⁊ thema iathur na
phis cedma. Hi ſunt filij yſmael.
Filij[d] autẽ cethure cõcubine abra
am quos genuit: zamrã iecſan ma
dan madian ieſboc ⁊ Sue. Por
ro filij iecſan: ſaba ⁊ dadã. Filij au
tẽ dadã: aſuri3 ⁊ latuſi3 ⁊ loomin.
filij aũt Madian: Epha ⁊ epher
⁊ enoch ⁊ abida ⁊ eldaa: oẽs hi fi
lij cethure. Genuit[e] autẽ abraam
yſaac: cui⁹[f] fuerũt filij: eſau ⁊ iſrael
Filij[g] eſau: eliphaz: rahuel[h]: iaus[i]
iela3[k] chore[l]. Filij eliphaz themã
omar: cepphi: gothan: cene3: thã
na[m]: amalech. Filij rahuel: naath
zera ſamma meza. Filij[n] ſeyr lothã
ſobal ſebeon ana diſon eſer diſan.
Filij lothan horri ohohimã. So
ror[o] aũt lothã fuit thãna. Filij ſo
bal: alian ⁊ manaath ⁊ ebal ſephi
⁊ onan. Filij[p] ſebeon: ahia ⁊ ana.
Filij ana: diſon. Filij diſon: ham
aran ⁊ eſebã ⁊ iethrã ⁊ charrã. Fi
lij eſer: balaan ⁊ zaban ⁊ iachã. Fi
lij diſan: vs ⁊ aran. Iſti[q] ſũt reges
qui iperauerũt in terra edom: an
teq3 eẽt rex ſup filios iſrl̃. Bale fili
us beor: ⁊ nomẽ ciuitatis ei⁹ dena
ba. Mortu⁹ ẽ aũt bale: ⁊ regnauit
ꝓ eo iobab fili⁹ ſare de boſra. Cũ
q3 ⁊ iobab fuiſſet mortu⁹ regnauit
ꝓ eo huſan de terra themanoru3.
Obijt quoq3 ⁊ huſan: ⁊ regnauit
ꝓ eo adad fili⁹ badad: qui ꝑcuſſit
madian in terra moab: ⁊ nomen ci
uitatis ei⁹ auith. Cũq3 ⁊ adad fuiſ
ſet mortu⁹ regnauit ꝓ eo ſemla de
maſreca Sz et ſemla mortu⁹ ẽ: et[r]
regnauit ꝓ eo Saul de rooboth
que iuxta amnẽ ſita ẽ. Mortuo q̃3
ſaul regnauit ꝓ eo balaana filius
achobor. Sz et hic mortu⁹ ẽ: et re
gnauit ꝓ eo adad: cuius vrbis no
men fuit phau: et appellata ẽ vxor
e⁹ mehetabel[t] filia matred filie me
zaab. Adad[u] autem mortuo du
ces pro regibus in edom eſſe ce
perũt. Dux thamna dux alua: dux
iethet: dux oolibama: dux hela:
dux phinõ: dux zene3: dux themã:
dux mapſar: dux magdihel dux hi
rã. hi[x] duces edom. Capi. ij.

filia matred fi. mezaab. in hebreo hr̃. filia mezahab: ⁊ ſonat in he
breo: cui⁹ auꝝ: ⁊ per hoc deſignat̃ ꝙ pr̃ iſti⁹ fuit diues in poſſeſſio
ne auri: vt dicit glo. hebraica. v Adad aũt mortuo. Hic deſcri
bũtur duces edom regib⁹ ſuccedẽtes. x Dux thamna. Dicunt
aliqui ꝙ thãna ⁊ oolibama ſũt noĩa mulieꝝ que ponũt̃ inter noĩa
ducũ ꝓpter actus
virtuoſ. q̃s fecerũt:
ſicut ⁊ delbora in
ter iudices: vt ha
betur Judi. iiij. ſ3
hoc fuit improba
tũ Gene. xxxvi. ꝙ
thamna ⁊ ooliba
ma que fuerũt mu
lieres p̃ceſſerũt re
ges q̃ fuerũt i edõ
Thãna autem ⁊
oolibama qui po
nũtur inter duces
fuerunt poſt illos
reges vt p3 i textu
⁊ ideo dicẽdũ ꝙ
hic ſunt noĩa viro
rũ: Geñ. vo. xxxvi
ſunt noĩa mulierũ
q2 ſunt equiuoca
ad maſculu3 ⁊ fe
minã: vt p̃dictum
ẽ. Aliqui vero he
brei dicũt ꝙ ſunt
noĩa ciuitatu3 vel
regionũ: vt ſit ſen
ſus. Dux thãna. i.
ciuitatis vel regionis ſic nominate: ⁊ ſic de alijs: ſed textus non vi
det̃ hñi ad hoc cõcordare: vñ cõcludit̃ i fine. y Hi duces edom
.ſ. ꝓnominati.

Additiones in libros paralypomenon. incipiũt. i. paraly. i. cap.
vbi dicitur in poſtilla. Ipſe genuit heber. Additio.
b Ebrei nõ ſunt denominati ab heber filio ſem: nec ab alio
aliquo p̃cedẽte abraã: ſed nominãt̃ hebrei ab ipo abraã
nõ rõne ꝓprij nois: q2 ſic dicerẽtur abrei cũ aleph in prin.
nõ aũt hebrei cũ hain. Ratio aũt hui⁹ denoĩatiõis hr̃ ple
ne. ſ. Matth. xxi. c. in additiõe ſcđa vide ibi. vide replicã generalẽ
poſt. xxx. ca. ſcđi tot⁹ hui⁹ poſitã: vbi ꝓ p̃ñti ca. ⁊ ei⁹ additiõe repli
cator ad correctoriũ Geñ. x. ca. ſe remittit. Capitulum. ij.
f Jlij aũt iſrl̃. Hic cõſequẽter deſcribit̃ generatio ipſius ia
cob: que fuit tota electa i. xij. p̃riarchis: vt ꝑ iudã patriar
chã ꝑueniat̃ ad regnũ dauid: de quo ẽ p̃ncipalis intẽtio
hui⁹ libri. p̃mo ergo agit̃ de dicta generatõe ꝑ p̃riarchas
⁊ p̃mo deſcribit̃ ordo generationũ ipſi⁹ iude: eo ꝙ de ipo deſcen
dit dauid: de cui⁹ regno p̃ncipaliter intendit̃. ſcđo ſymeonis q̃ par
tim habitauit in ſorte iude in medio quarti ca. ibi. Et filij ſymeon.
tercio ruben ⁊ gad ⁊ dimidie trib⁹ manaſſe: qui ſimul habitauerũt
vltra iordanẽ ca. v. quarto ipſi⁹ leui ca. vi. q̃nto iſachar ⁊ neptalim
⁊ manaſſe ⁊ ephraim ⁊ aſer q̃ reſidui erant extra ſortẽ iuda. vij. ca.
ſexto ipſius beniamin: capitu. viij. Circa primũ deſcribit̃ p̃mo ge
neratio iude vſq3 ad dauid ⁊ fratres ei⁹. ſcđo generatio ipſius da
uid: ca. iij. tercio reuertit̃ ſcriptura ad generatione3 iude aliqua ad
dendo ca. iiij. Circa p̃mũ p̃mittit̃. xij. patriarchaꝝ generatio: cum
dr̃. a Filij aũt iſrl̃ ⁊c̃. ⁊ p3 lr̃a. ſcđo deſcribit̃ generatio iude pa
triarche cũ dr̃. Filij iuda. ⁊ p̃mo ipi⁹ imediate. ſcđo filioꝝ ei⁹: ibi. Fi
lij aũt phares. Circa p̃mu3 dicit̃. b Filij iuda heronan. iſti duo
fuerũt mortui ſine liberis eo ꝙ fuerũt mali corã dño: vt hr̃ Gene.
xxxviij. c Hi tres na. ſunt ei de fi. Sue chana. ex quo dicũt aliq̃
ꝙ ſue ẽ nomẽ vxoris ipſi⁹ iude: ſed hoc fuit iprobatũ Geñ. xxxviij.
⁊ oſtẽſum ꝙ eſt nomen patris vxoris iude ⁊ ꝓpter hoc debet hic
poni chananitide: referendo ad filiã Sue que fuit vxor iude ⁊ fuit
de genere chanaan. c Thamar aũt nurus ei⁹ peperit ei phares
⁊ zarã. quos cõcepit de ſocero ſuo ſimulãs ſe eſſe meretricẽ: eo ꝙ in
iuſte detinebat̃ in viduitate: vt habet̃ Geñ. xxxviij.
d Filij autẽ phares. hic agit̃ de generatiõe filioꝝ iude: ⁊ p̃mo ipi
us phares ⁊ zare. ſcđo filioꝝ ipſoꝝ: ibi. Filius charmi. Circa p̃mũ
dicitur. Filij autem phares eſrom ⁊ camul: filij quoq3 zare zãri ⁊ ethan ⁊
eman. chalcal quoq3 ⁊ daran. dicit hic glo. hebraica ꝙ iſti quatuor vlti
mi ſunt illi idem de quibus dicitur. iij. regum. iiij. ꝙ ſalomon erat ſapienti
or ethan ezraite ⁊ eman ⁊ chalcal ⁊ Dorda filijs maol. ſed glo. hebraica
ſuper locum illum. iij. Regum. dicit ꝙ illi quatuor fuerunt leuite ⁊ cãtores
in domo dñi: iſti aũt qua
tuor hic nominati fuerunt
de tribu iuda deſcenden
tes ab eo per zaram filiu3
eius: vt patet in textu. Jlli
autẽ de tribu iuda nõ ad
mittebãtur in domo dñi
ad officium leuitarũ. Jtẽ
illi dicũtur filij maol: iſti
vo filij zaret. ex quib⁹ pa
tet ꝙ iſti ſunt alij ab illis.
e Filij charmi. Hic cõſe
quẽter agitur de generati
one filioꝝ phares ⁊ zare.
⁊ primo de generatiõe fi
lioꝝ zare: ſcđo de genera
tiõe filioꝝ phares: ibi. Fi
lij autem eſrom. Circa pri
mũ dicitur.
e Filij charmi. qui fuit fi
lius zabdi filij zare: vt ha
betur Joſue. vij.
f Achar. iſte Joſue. vij.
vocat̃ achan: ꝑut ibi ple
nius fuit oſtenſum: ⁊ i ali
quib⁹ locis vocat̃ achor
idem eñ nomen hebrai
cum frequẽter variatur vt
dictum eſt capitulo precedenti.
g Qui turbauit iſrael. furando rem conſecratam dño: vt habetur Joſue
vij. h Filij ethan. qui fuit filius zare. i Azarias. hoc exponitur du
pliciter: vno modo ꝙ ponitur hic plurale ꝓ ſingulari. ſ. filij ꝓ filius. alio
modo ꝙ licet ſolus azarias tãq3 principalior nominetur tamẽ alij fratres
eius ſubintelligũtur: quia actor huius libri breuiter ⁊ quaſi chronice loq̃
tur. k Filij autem eſrom. Hic cõſequẽter agitur de generatione duoru3
filioꝝ phares diffuſius: ⁊ primo de generatione eſrom: de quo deſcendit
dauid. ſcđo de generatione caleb q̃ fctã notabilia fecit: vt hr̃ i li. ioſue ⁊ li
bro Judi. ibi. Caleb vero. Circa primũ dicitur. k Filij autem eſrom q̃
nati ſunt ei ieramahel: ⁊ ram: iſte vocatur aram Math. i.
l Et calubi. iſte ẽ caleb. m Booz vero genuit obeth. tres fuerũt booz
auus pater ⁊ filius: ſicut fuit declaratu3 plenius Ruth. vltimo. ⁊ Math.
i. ⁊ cõprehenduntur hic ſub vno nomine quoꝝ primus fuit filius ſalmon
tercius vero genuit obeth. n Septimũ dauid. contrariũ videtur. i. Re
gũ. xvi. ⁊. xvij. vbi dicitur ꝙ yſai habuit octo filios ⁊ Dauid fuit vltimus
⁊ ſic fuit octauus. Dicendum ꝙ. i. regu3 inter filios iſai cõputatur ionathã
filius ſammaha fratris dauid: quem iſai nutriuerat inter filios ſuos: ⁊ eu3
adoptauerat in filiũ: ⁊ ſm hoc dauid dicitur octauus filius. hic aute3 enu
merãtur ſolũ filij iſai naturales: ⁊ ſic dauid eſt ſeptimus. ſequitur.
o Cuius pater fuit iether iſmaelites. Dicũt aliqui hebrei ꝙ iſte iether fu
it de filijs iſmael: ſed dimiſſa gentilitate conuerſus fuit ad ritum iudeoru3
retinuit tamẽ ſibi primũ cognomẽ ſicut Marci. xiiij. vocatur ſymon lepro
ſus: quem dñs curauerat a lepra: tamen retinebat ſibi cognomen leproſi:
alij dicunt ꝙ fuit iudeus natione ſed iuit ad peregrinãdum in terrã iſmae
litaꝝ: ſicut elimelech in terram moab: vt habetur Ruth. i. ⁊ inde traxit illud
cognomen. p Caleb vero. Hic conſequẽter deſcribũtur generationes
ipſius caleb: ⁊ diuiditur in tres partes: quia primo deſcribit partem ge
nerationis. ſecũdo reuertitur ſcriptura ad deſcribendũ generationẽ eſrom:
ibi. Poſt hec ingreſſus eſt eſrom: vt inde trãſeat ad generationes alioru3
filioꝝ eſrom: ibi. Nati ſunt autem. Circa primũ dicitur.
p Caleb vero filius eſrom accepit vxorem noĩe azabua: al's azuba. Di
cit gloſa hebraica ſuper primũ paralypomenon capi. ij. ꝙ caleb habebat
octo annos quãdo accepit azabuã: ⁊ genuit ex ea ieriotb: qui natus eſt no
no anno etatis caleb: quod non videtur ſatis cõueniens ꝙ in tali etate ge
nuiſſet caleb: ⁊ q2 tũc tardi⁹ accipiebãt vxores viri q̃3 modo: ſed hoc incõ
ueniẽs ⁊ illa que ſequũtur dicũt hebrei ad ſaluãdũ: l3 male ſm veritate3 ⁊
intellectũ ſcripture: ⁊ ſubdit̃. q Accepit vxorẽ caleb ephrata. dicit h gl.
hebraica quã aliq̃ expoſitores nr̃i ſequũtur ⁊ male ſicut credo ꝙ hec fuit

Jlij[a] aũt iſrl̃ ruhẽ ſyme
on leui iuda yſachar ⁊
zabulõ: dan ⁊ ioſeph:
bẽiamĩ: neptali: gad ⁊ aſer. Filij[b]
iuda heronan ⁊ ſela. Hi[c] tres nati
ſũt ei đ filia ſue chananitidis. Fu
it aũt her primogenit⁹ iuda malus
corã dño: ⁊ occidit eũ. Thamar[c]
autẽ nurus ei⁹ peperit ei Phares
et zarã. Oẽs ergo filij iuda q̃nq3.
Filij[d] aũt phares: eſrom ⁊ camul
filij q̃3 zare: zamri ⁊ ethan et emã
chalcal quoq3 ⁊ haran ſil' quinq3.
Filij[e] charmi: achar[f]: q[g] turbauit
iſrael et peccauit in furto anathe
matis. Filij[h] ethã: azarias[i]. Filij[k]
aũt eſrom q̃ nati ſũt ei ieramehel
et ram: et[l] calubi. Porro ram ge
nuit aminadab. Aminadab aute3
genuit naaſon principem filioru3
iuda. Naaſon quoq3 genuit ſal
ma: đ quo ortus eſt boo3. Boo3[m]
vero genuit obed: qui ⁊ ipſe genu
it iſai. Jſai aũt genuit primogeni
tũ heliab: ſcđm aminadab: terciũ
ſymmaha: q̃rtũ nathanahel: qui
tũ raddai: ſextũ aſon: ſeptimũ[n] da
uid: quoꝝ ſorores fuerũt ſaruia et
abigael. Filij ſaruie: abiſai ioab ⁊
azahel tres. Abigail aute3 genuit
amaſa cui⁹[o] pater fuit iether iſma
elites. Caleb[p] vero filius eſrom
accepit vxorem nomine azuba: de
qua genuit ierioth. Fueruntq3 fi
lij ei⁹ iaſer et ſobab et ardon. Cũ
q3 mortua fuiſſet azuba: accepit[q]

Universidad de Salamanca. BGH.

maria ſoroꝛ moyſi ⁊ ꝙ caleb.x.annoꝝ exiſtēs genuit ex ea hur: ⁊ hur octo annoꝝ genuit vri: ⁊ vri octo annoꝝ genuit beſeleel: q̄ fecit tabernaculū: vt hꝛ Exo.xxxi. ſed in hac glo. includūtur multa incōueniētia. Primū eſt d̄ matrimonio caleb ⁊ marie: qꝛ caleb in exitu de egypto erat tm̄.xxxix. annoꝝ: qḋ pꝫ: qꝛ āno ſequēti miſſus fuit ad explorādū terraꝫ: vt habetur Nūe.xiij. ⁊ tunc fuit.xl. annoꝝ tm̄: vt habetur ioſue.xiiij. Maria aūt in exitu d̄ egypto erat.xcv. annoꝝ: vel circit̄: qḋ ꝓbat̄ ſic: qꝛ moyſes in exitu de egypto fuit.lxxx. annoꝝ: vt hꝛ Exo.vij. in natiuitate vero moyſi maria iā erat.xv. annoꝝ vl̄ circit̄: qꝛ erat ita magna ⁊ ſagax ꝙ iuit ad cōſiderādū q̄d accideret de moyſe expoſito in flumine: ⁊ ſuaſit filie pharaonis vt quereretur mulier hebrea ad nutriendū eū: vt hꝛ Exo.ij. ⁊ ſic maria fuit.xcv. annoꝝ vl̄ circit̄ quādo caleb fuit xxxix. ⁊ iō ſi accepit eā decē annoꝝ exiſtēs: ſeq̄t̄ ꝙ tūc maria fuit.lxvi. annoꝝ: qḋ ē ſatis deriſibile: ꝙ mulier tā ſancta ⁊ ꝓphetiſſa ⁊ tā antiqua nupta eēt cum puero.x. annoꝝ. Scḋꝫ incōueniēs ē ꝙ ſtatim ex ea gēuiſſet hur. tū qꝛ ſꝫ naturā nō erat in eo virtꝰ generandi: ⁊ in ea trāſierat tp̄s cōcipiēdi. Terciū ē ꝙ hur ⁊ vri genuiſſent exiſtētes octo annoꝝ tm̄ niſi ponat̄ miraculū qḋ nō vr̄ neceſſariū: nec eſt veriſil'e ꝙ ſcriptura iſta miracula tacuiſſet in tribꝰ dictis generationibꝰ. Quartū ē ꝙ bezeleel feciſſet tabernaculum cū eſſet decē annoꝝ vl̄ parū plus: cū tn̄ Exo.xxxvi. d̄r vir ſapiēs: qḋ non pōt dici de puero.x. annoꝝ. Qḋ aūt ſequatur ad p̄dictā glo. patet ſic: qꝛ ſꝫ eā caleb.x. annoꝝ genuit hur ⁊ hur octo ānoꝝ vri: ⁊ vri octo ānoꝝ beſelehel: ⁊ ſic a natiuitate caleb vſq꜄ ad generationē beſelehel fluxerūt anni.xxvi. ⁊ tp̄s in q̄ hur ⁊ vri fuerunt in vtero matrū ſuarū anteq̄ꝫ eſſent nati.ſ.xviij. menſes q̄ faciunt annū ⁊ dimidiū: ⁊ ſic tūc caleb fuit.xxvij. annoꝝ ⁊ dimidij: ſi igit̄ cū hoc ponat̄ tp̄s nouē menſiū a generatione beſelehel vſq꜄ ad eiꝰ natiuitatē: ⁊.x. annos vite eiꝰ habemꝰ.xxviij. annos ⁊ tres mēſes: cū igit̄ incepit facere tabernaculū.xxxix. vite caleb vt dictū ē.ſ. hꝛ ꝓpoſituꝫ.ſ. ꝙ beſelehel habebat tm̄.x. annos vl̄ parū plꝰ qn̄ incepit facere tabernaculū: qꝛ incepit facere.xxxix. anno ipſius caleb menſe ſeptimo vt dicūt hebrei. Igit̄ ad iſta incōueniētia euitāda ⁊ alia que poſſent ſequi ex p̄dicta gloſa: dicendū ꝙ ephrata que hic d̄r vxoꝛ caleb nō fuit maria ſoroꝛ moyſi: ſicut dictum fuit Exo.xvij. nec iſte beſelehel qui deſcēdit de caleb fecit tabernaculū ⁊ ꝑ cōſequēs ꝙ hur vri ⁊ beſelehel qui hic ponūtur deſcēdiſſe de caleb: fuerunt alij ab illis qui ponūtur Exo.xxxi. lꝫ iſti ⁊ illi fuerūt de tribu iuda: qꝛ in eadē tribu erant multe cognationes: ⁊ nō ē incōueniēs ꝙ in duabꝰ cognationibꝰ eiuſdē tribꝰ auus pr̄ ⁊ filiꝰ ſil'r nominēt̄ in vno tēpe vel diuerſis. Nec mirādū ꝙ dictū fuit Exo.xvij. Hur auū beſelehel q̄ fecit tabernaculuꝫ de tribu iuda fuiſſe maritū marie: qꝛ tribꝰ ſacerdotalis ⁊ regia ſic cōmiſcebātur ꝑ matrimonia. a Poſt hec ingreſſus ē eſrom. Hic reuertit̄ ſcriptura ad deſcribendū generatiōes eſrom alias a p̄dictis. b Pr̄is galaad.i. dn̄i galaad. erat eīn ita magnꝰ in terra illa ꝙ vocabat̄ eius pater. c Que pepit ei ſegub. ſic.n. dꝫ ſcribi ꝑ b. in fine ⁊ nō per p. vel ꝑ r. vt habēt aliqui libri ⁊ male. d Et poſſedit.xxiij. ciuitates in terra galaad. Querit̄ hic quō iſte habuit poſſeſſionē in terra galaad cū eſſet de tribu iuda ex ꝑte pr̄is: vt dictū ē: que tribꝰ nō habebat ibi poſſeſſionem. Ad qḋ r̄ndetur vno modo ꝙ machir adoptauit patrem eius ſegub in filiuꝫ: ⁊ ſic ꝑ hāc adoptionē ipſe ⁊ filiꝰ eiꝰ iair habuerūt ibi poſſeſſiones: alio mō ꝙ ipſe iair fuit hō bellicoſus: ⁊ aliquas ciuitates recuperauit ibidē: quas ſyri rapuerāt a filijs iſrl'. e Cū auteꝫ mortuꝰ eēt eſrom igreſſus ē caleb ad ephrata. In hebreo hꝛ. Ingreſſus eſt caleb ephratā: ⁊ eſt h̄ ephrata nomen ciuitatis: que altero noīe vocabatur bethleeꝫ. ⁊ eſt ſenſus ꝙ mortuo eſrom qui dn̄abat̄ i bethleeꝫ: caleb filiꝰ eiꝰ ingreſſus eſt illuc tāq꜄ ſuccedēs patri ſꝫm aliquos hec ē lr̄a. Et poſtea mortuꝰ ē eſrom i chaleb ephrata: ⁊ eſt chaleb ephrata nomen ville cōpoſitū ex noīe caleb ⁊ noīe vxoris ſue in qua mortuus ē eſrō pr̄ caleb. f Habuitq꜄ eſrō vxorē abia. poterāt eīn tūc hr̄e plures vxores ſil'. g Que peperit ei aſſur pa. Techue.i. dn̄m talis ville. h Nati ſunt autem. Hic trāſit ad deſcribendū generatiōes alioꝝ filioꝝ eſrom. Filij ieramehel primogeniti eſrom. Ex hoc patet ꝙ arā ꝑ queꝫ texitur genealogia chriſti: nō fuit p̄mogenitꝰ eſrom: ſicut nec ſalomon ipſius dauid. i Et buna ⁊c. ⁊ pater lr̄a vſq꜄ ibi. Seſan aūt nō habuit filios: h̄ vr̄ ꝯdicere ei qḋ p̄ponit̄ in textu. k Porro ſeſan genuit obolai al's ab alai. Dicendū ꝙ iſte obolai mortꝰ ē an̄ patrē ⁊ ſine liberis ⁊ ſꝫm hoc d̄r hic. l Seſan aūt nō ha. filios.ſ. ſibi ſuccedentes. m Obed genuit iehu. aliq̄ libri hn̄t ieſu: ⁊ male: qꝛ ſic ſcribitur in hebreo. ſequit̄. n Maon pr̄ bethſur.i. dn̄s vel magnꝰ i tali villa: ⁊ eodē mō illud qḋ ſequit̄. o Genuit aūt ſaaph pr̄ madmena: ⁊ qḋ ſubdit̄ Sue patrē machbena ⁊ patrē gabaa nomina ſūt villarū. Iſta tamen gabaa eſt alia ab illa gabaa que fuit in tribu beniamin. p Filia ṽo caleb fuit achſa: que fuit vxoꝛ othoniel: ſꝫm ꝙ hꝛ Ioſue.xv. ⁊ Iudi.i. q Filij hur primoge. ephrata: ⁊ nō caleb. qꝛ an̄ habuit filiū de azuba noīe ierioth: vt p̄dictū eſt. r Sobal pr̄ cariathiarim.i. dn̄s vel famoſus in villa ſic nominata: ⁊ eodē mō qḋ ſubditur. Pr̄ bethleē ⁊ pater bethgader.

vxoreꝫ Caleph ephrata: q̄ peperit ei hur. Porro hur genuit vri: ⁊ vri genuit beſeleel. Poſt[a] hec ingreſſus eſt eſrom ad filiaꝫ machir patris[b] galaad ⁊ accepit eā cū eēt annoꝝ ſexaginta. Que[c] peperit ei ſegub: ſꝫ ⁊ Segub genuit iair et[d] poſſedit vigintitres ciuitates i terra galaad. Cepitq꜄ geſſur ⁊ aran oppida iair: ⁊ canath ⁊ viculos eiꝰ ſexaginta ciuitatū. Omnes iſti filij machir patris galaad. Cum[e] aūt mortuꝰ eſſet eſrom: ingreſſus ē caleb ad ephrata. Habuit[f] quoq꜄ eſrom vxorē abia que[g] peperit ei aſſur patrē techue. Nati[h] ſunt autē filij ieramehel: primogeniti eſrō: ram primogenitus eius: ⁊[i] buna ⁊ aram ⁊ aſon ⁊ Achia. Duxit quoq꜄ vxorem alterā ieramehel nomine atthara: que fuit mater onam. Sꝫ ⁊ filij ram primogeniti ieramehel fuerūt moos ioamin ⁊ achar. Onā aūt habuit filios ſemei ⁊ iadan. Filij autē ſemei: nadab ⁊ abiſur. Nomē ṽo vxoris abiſur abiahil: que peperit ahobbā ⁊ molid. Filij autē nadab fuerūt ſaled ⁊ apphaim. Mortuꝰ eſt aūt ſaled abſq꜄ liberis. Filiꝰ vero apphaiꝫ ieſi qui ieſi genuit ſeſan. Porro[k] ſeſan genuit oholai. Filij autē iadai fr̄is ſemei iether ⁊ ionathā. Sed ⁊ iether mortuus ē abſq꜄ liberis.

Porro ionathā genuit phalech ⁊ ziza. Iſti fuerunt filij ieramehel primogeniti eſrom. Seſan[l] auteꝫ nō habuit filios ſed filias: ⁊ ſeruuꝫ egyptiū nomīe ieraa. Deditq꜄ ei filiaꝫ ſuā vxorē: q̄ peperit ei ethei. Ethei auteꝫ genuit nathan: ⁊ nathan genuit zadab. Zadab quoq꜄ gēuit ophal: ⁊ ophal gēuit obed. Obed[m] genuit iehu: iehu genuit azariam. Azarias genuit helles: ⁊ helles genuit helaſa. Helaſa genuit ziſamoy: ziſamoy genuit ſellum. Selluꝫ genuit ithamiā: ithamia autē genuit eliſama. Filij auteꝫ caleb fratris ieramehel: meſa primogenitꝰ eius: ipſe eſt pr̄ ciph filij mareſa patris hebrō. Porro filij hebron: chore ⁊ taphua ⁊ recē ⁊ ſamma. Samma aūt genuit raam patrē hiercaam: ⁊ recem genuit ſemmei: filiꝰ ſemmei maon: ⁊[n] maon pater bethſur. Epha autem cōcubina caleb peperit aran ⁊ muſa ⁊ gezeꝫ. Porro aran genuit iezem. Filij iahaddai: regō ⁊ ioathan et geſan phalech et epha et ſaaph. cōcubina caleb maacha peperit Saber ⁊ tharana. Genuit[o] autē ſaaph pater madmena Sue patrē machbena: ⁊ patreꝫ gabaa. Filia[p] vero caleb fuit achſa. Hi erāt filij caleb filij Hur[q] primogeniti ephrata: ſobal[r] pater cariathi-

ſ Qui videbat dimidiū requietionū.i. manſionū illius terre: ⁊ iō ibat ad videndū illas māſiones tāq꜄ earū curā habens.
t Et de cognatione cariathiarim. ſup. exierunt. v Iethrei ⁊c. ⁊ ſequitur. Ex his egreſſi ſunt ſaraite ⁊ eſthaolite.i. habitatores ſaraa ⁊ eſthaol lꝫ.n. filij dan habitauerint ad tp̄s i ciuitatibus iſtis eo ꝙ tribꝰ dan adhuc non habebat poſſeſſionē: vt habet̄ Iudi.xviij. tn̄ erāt in ſorte iude: ⁊ ꝑtinebāt ad viros de tribu eius cuius genealogia hic deſcribitur.
x Filij ſalma patris bethleeꝫ.i. domini bethleem.
y Et netophati.i. alterius ville ſic noīate: de qua fuit banaa netophatites qui nominatur iter fortes dauid infra.xi. capi. ideo ſubdit̄.
z Corone domꝰ ioab. hoc eſt illi q̄ deſcēderūt de ſalma fuerūt viri fortes ⁊ bellicoſi ꝑpter ioab: q̄ fuit princeps militie dauid: ⁊ iō per adiutorium ipſorum.
z Corone.i. victorie augmētate ſūt domui ioab.
a Et dimidiū requietiōis ſarai.i. habitationis huius ciuitatis pertinebat ad eos. b Cognationes quoq꜄ ſcribarū habitantiuꝫ in iabes.i. in domo iabes ſeu tabernaculis eiꝰ: ⁊ h̄ eſt iabes nomē viri: vt videbit̄ ca.iiij. quē dicūt hebrei fuiſſe othoniel: q̄ fuit pitꝰ valde i lege ⁊ doctoꝛ magnꝰ: ꝓpter qḋ cinei qui deſcēderūt de ietro ſocero moyſi recedētes de ciuitate palmaꝝ: acceſſerūt ad ip̄m iabes: vt ab eo addiſcerēt legē: qꝛ erāt ꝓſeliti ⁊ cōuerſi ad iudaiſmū vt dictū fuit Iudi.i. ⁊ rōne ipſiꝰ iabes q̄ fuit de tribu iuda: qꝛ fuit frater caleb: vt hꝛ Iudi.i. fit hic mentio de iſtis cineis qui nō fuerūt de tribu iuda: ſed diſcipuli iſtius iabes qui alio noīe dictꝰ eſt othoniel. c Canētes atq꜄ reſonātes.i. legētes in libris legis diuine: que lectio fit ꝑ modū cātus rōne accētꝰ. d Et in taber. cōmorātes. ⁊ nō in domibꝰ. vt pꝫ hiere.xxxv. vn̄ cōcludit̄.
e Hi ſunt cinei.ſ. diſcipuli ipſiꝰ iabes. f Qui vene. de caloꝛe.i. feruoꝛe religiōis ⁊ deuotiōis. g Patris domꝰ rechab. qꝛ rechabite fuerūt valde religioſi ⁊ ſobrij: vt hꝛ Hiere.xxxv. ⁊ iſte rechab a quo noīati ſunt rechabite: deſcendit de ietro.

In ca.ij. vbi d̄r in poſtilla. Canētes atq꜄ reſonātes.i. legentes.

Addicio.

Scripture ſacre textꝰ legit̄ cōiter ab hebreis in ſuis ſcholis
ſ ꝑ modū cātus: nō rōne accētꝰ: qꝛ accētꝰ poſſet ꝓp̄e ſeruari ſine cātu: ſꝫ hoc fit rōne ſn̄ie: vt ē notū pitis in illa lectura. vn̄ ⁊ alio cātu vtūtur in pſalterio: alio in ꝓphetis: alio in libro iob: alio ṽo in libro ꝓuerbioꝝ ⁊ hmōi: lꝫ quo ad accētuꝫ vniformiter ſe habebāt in oībꝰ libris. ⁊ de hoc cātu intelligendū ē qḋ hic d̄r Canētes.

Capitulum.iij.

d Auid vero. Hic ꝯn̄ter deſcribūt̄ generatōes Dauid d̄ q̄ p̄ncipaliter intēdit iſte liber. ⁊ p̄ deſcribit̄ generatio eiꝰ vſq꜄ ad ſalomonē. ſcḋo de ſalomone vſq꜄ ad trāſmigrationē in babylonē ibi. Filiꝰ aūt ſalomonis. tercio poſt dictā trāſmigrationem ibi. Filij iechonie. Circa p̄mū d̄r. Dauid vero ⁊c. ſequit̄. b Scḋm daniel d̄ abigail. Iſte vocat̄ cheleab.ij. reg.iij.ca. fuit.n. binomiꝰ: cuiꝰ cauſaꝫ dicūt hebrei: qꝛ dauid pꝰ mortē nabal cito accepit abigail ⁊ eā impregnauit: ⁊ cum natus fuiſſet puer: aliqui deriſores dicebāt ꝙ erat filius nabal ꝓpter qḋ dauid nominauit eum daniel: qui interpretat̄ iudiciū dei. d. Iudicet deꝰ.i. oſtendat ꝑ euidēs ſignuꝫ cuiꝰ iſte puer ē filiꝰ: ⁊ tūc deo faciēte facies pueri aſſimilata eſt faciei dauid: ⁊ tc̄ noīauit eū cheleab: q̄ interp̄tat̄ q̄ſi pr̄ i. ſilis pr̄i. c Terciū abſalō. q̄ cōiurauit ꝯ pr̄eꝫ ſuum dḋ. vt habet̄.ij. reguꝫ xv.ca.
d Quartū adoniā. q̄ voluit regnare pr̄e dḋ neſciēte: vt hꝛ.iij. reg.i.
e Sextū ietrahā d̄ egla.i. michol q̄ vocat̄ h̄ egla.i. vitula ꝑꝑ eiꝰ inſolētiā deſpiciēdo dḋ: vt hꝛ.ij. reg. vi. f Vxore ſua. qꝛ fuit p̄ma eiꝰ vxoꝛ ⁊ p̄ncipal': iō noīat̄ vxoꝛ dḋ p̄ ceteris.
g Symmaa ⁊ ſobab ⁊ nathā ⁊ ſalomō q̄tuoꝛ d̄ berſabee. ꝯtrariū vr̄ Prouer.iiij vbi dicit ſalomō. Ego fui vnigenitꝰ ⁊ tenellꝰ coram mr̄e mea. ex q̄ vr̄ ꝙ lꝫ dḋ habuerit alios filios de alijs vxoribꝰ: tn̄ fuit vnigenitꝰ ipſi berſabee ⁊ dḋ ſil'r iūctis. aliꝰ.n. filiꝰ queꝫ genuit dḋ de ea in adulterio non cōputat̄ hic: tū qꝛ adulterinꝰ: tū qꝛ fuit mortꝰ an̄ octauū diē: ⁊ ꝑ cōſequēs incircūciſus: ⁊ ſic nō ꝑtinēs ad ppl'm iudaicū: quia circūciſio eſt ſignum diuidens iſrael a gentilibus. ⁊ ideo de alijs tribꝰ filijs berſabee hic nomiātis dicendū: ꝙ fuerūt filij naturales vrie: ⁊ adoptiui ipſiꝰ dḋ: qui mortuo vria accepit vxorē eiꝰ berſabee: ⁊ eius filios adoptauit. h Filia amihel. iſte.ij. reg.xi. vocat̄ helyā: qꝛ fuit binomiꝰ: ſicut ⁊ multi alij. i Oēs hi filij dḋ abſq꜄ filijs cōcubinaꝝ. iſte fuerunt vxores dḋ: nō tn̄ ita p̄ncipales ſicut alie: ꝑꝑ qḋ dicūt̄ h̄ ꝯcubine. k Habuerūtq꜄ ſoroꝛē thamar.ſ. ex ꝑte pr̄is ſꝫ fuit ſoroꝛ abſalon ex parte pr̄is ⁊ mr̄is. l Filiꝰ aūt ſalomōis roboā. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ generatio dauid a ſalomone vſq꜄ ad trāſmigratōeꝫ babylonis ⁊ mores ⁊ opa hic noīatorū deſcribūtur.iij. Reg.iiij. m Filij aūt ioſie fuerūt p̄moge. iohānā. iſte vocat̄ ioachaꝫ.iiij. Reg.xxiij. nec fuit p̄mogenitꝰ in etate: qꝛ erat.xxiij. ānoꝝ tm̄ cū regnare cepiſſet: ⁊ tribꝰ tm̄ mēſibꝰ regnauit: cui ſucceſſit ioakim fr̄ eiꝰ xxv. annoꝝ exn̄s: vt d̄r ibidē. ⁊ iō d̄r hic p̄mogenitꝰ dignitate: qꝛ d̄ filijs ioſie primꝰ regnauit. n Terciꝰ ſedechias: quartꝰ ſellū: d̄ iſto quarto nō fit mētio.iiij. Reg. inter filios ioſie: ⁊ iō dicūt aliq̄ ꝙ iſte ſellū fuit idē cū ſedechia: ⁊ d̄r idē terciꝰ ⁊ quartꝰ diuerſis reſpectibꝰ: qꝛ d̄r terciꝰ inter filios ioſie ſꝫ d̄r quartꝰ in regia dignitate: qꝛ poſt ioakim fratrē eiꝰ regnauit iechonias filiꝰ ioakim: cui ſucceſſit ſedechias: ⁊ ſic fuit quartꝰ rex inter illos q̄ ſucceſſerūt ioſie regi: ⁊ h̄ dicit ra. ſa. ſup.xxij. ca. Hiere. vbi ſꝫm eū ſedechias vocat̄ ſellū: ꝓpter hoc aūt vt dicūt vocatꝰ fuit ſellū: q̄ ſignat ꝯſummationē in hebreo: qꝛ fuit vltimꝰ rex de filijs dauid: tn̄ poſt reditū de babylone circa tēpora chriſti: aliq̄ deſcēdētes d̄ machabeis fuerūt reges: nō tn̄ in ſacra ſcriptura cōputāt̄ inter reges: qꝛ nō fuerūt inſtituti per vnctionē. Poſſet etiam aliter dici ꝙ iſte ſellū fuit quartꝰ filiꝰ ioſie: ſꝫ inter alios nō noīat̄.iiij. regū. qꝛ fuit ineptꝰ ad honorē regiū. o Filij iechonie. Hic deſcribūtur generatiōes dauid poſt trāſmigrationē babylonis: cū d̄r. Filij iechonie aſir ſalathiel ⁊c. iſte iechonias cuiꝰ filij deſcribūt̄ poſt trāſmigrationē babylonis: fuit aliꝰ a iechonia filio ioachim q̄ regnauit an̄ ſedechiā. vn̄ dic hiero,

ariꝫ: ſalma pr̄ bethleē: ariph pater bethgader. Fuerūt aūt filij ſobal pr̄is cariathiariꝫ: qui[s] videbāt dimidiū requietionū: ⁊[t] d̄ cognatōe cariathiariꝫ iethrei[v]: ⁊ aputhei: ⁊ ſemathei ⁊ maſerei: Ex his egreſſi ſūt ſaraite ⁊ eſthaolite. Filij[x] ſalma pr̄is bethleeꝫ ⁊[y] nethophati corone[z] domꝰ ioab: ⁊[a] dimidiuꝫ requietiōis ſarai. Cognationes[b] quoq꜄ ſcribaꝝ habitātiū in iabes canētes[c] atq꜄ reſonātes ⁊[d] i tabernaculis ꝯmorātes. Hi[e] ſunt cinei qui[f] venerūt de caloꝛe patris[g] domus rechab.

Capitulum.iij.

Dauid[a] vero hos habuit filios qui ei nati ſūt in hebron. Primogenituꝫ ammon: ex achinoe iſraelitide ſcḋm[b] daniel de abigail carmelitide: terciū[c] abſalon filiū maacha filie ptolomei regis geſſur: quartū[d] adoniā filiū agith: quintū ſaphaciā ex abithal: ſextuꝫ[e] ietrahā de egla vxore[f] ſua. Sex ergo nati ſūt ei i hebron: vbi regnauit ſeptē annis ⁊ ſex mēſibꝰ. Triginta autē ⁊ tribꝰ annis regnauit in hieruſalē. Porro in hieruſalē nati ſunt ei filij ſymmaa[g]: ⁊ ſobab: ⁊ nathan: ⁊ ſalomon: quatuoꝛ d̄ berſabee ⁊ filia[h] amihel. Iebaar quoq꜄ ⁊ heliſua ⁊ eliphaleth ⁊ noge ⁊ napheg ⁊ iaphie necnon eliſama ⁊ eliade eliphaleg nouem: oēs[i] hi filij dauid abſq꜄ filijs cōcubinaꝝ: habuerūtq꜄[k] ſoroꝛē thamar. Filiꝰ[l] aūt ſalomonis roboā: cuiꝰ abia filius genuit aſa. De hoc quoq꜄ natꝰ ē ioſaphat pr̄ ioram: qui ioram genuit oſiam ex quo ortus eſt Ioas: et huius Amaſias filius genuit azariam. Porro azarie filius ioathā ꝓcreauit achaꝫ patrē ezechie: de quo natus eſt manaſſes: ſed ⁊ manaſſes genuit ammō patreꝫ ioſie. Filij[m] autem ioſie fuerunt: primogenitus iohānam: ſecundus ioachim: tercius[n] ſedechias: quartꝰ ſellum. De ioachim natus eſt iechonias ⁊ ſedechias. Filij[o] iecho-

Universidad de Salamanca. BGH.

ſup̄ Math. ꝙ p̄m⁹ deſcribit̄ p.k. ⁊.m.ſcd̄s p.c.⁊.n. ⁊ fuit fili⁹ p̄mi. Notā/dū hic ꝙ quedā glo. ſup̄ locū iſtū dicit: ꝙ dauid in ſpūſancto vidit futu/ras octo generationes ab eo ꝑ ſalomonē vſqʒ ad ioas: ſicut hic enumera/te ſunt: ⁊ tūc p̄ſcindendū regnū ſuū ad tp̄s a filijs ſuis ꝑ athaliā: q̄ interfe cto ſemine regio vſurpauit ſibi regnuʒ: vt habetur. iiij. Reg. xi. ⁊ ꝑꝑ hoc fe/cit pſalmū q̄ incipit. Sal/uū me fac dn̄e q̄m defecit ſanct⁹. q̄ intitulat̄: ꝓ octa ua. ſ. generatiōe dd̄: vt re/duceret̄ ad eū regnū ſicut factū ē ꝑ ꝓuidētiā ioiade ſacerdotis. Itē vidit a io ias vſqʒ ad ioſiā octo ge/neratiōes: ⁊ vidit ioſiā oc cidendū a pharaone rege egypti: ⁊ in filijs ei⁹ regnū deficere in tranſmigratōe babylonis: ⁊ ſic fecit aliū pſalmū. Dn̄e ne in furore tuo arguas me: ſcd̄ʒ: vt re manerēt filij iechonie per quos deduceret̄ genealo/gia vſqʒ ad chriſtuʒ: ⁊ iō ītitulat̄ iſte pſalm⁹ ꝓ octa ua generatiōe ſicut ⁊ p̄m⁹ nec ſūt plures pſalmi hoc mō intitulati: tn̄ ſup̄ librū pſalmoꝝ dic̄ Ra. Sa. ꝙ octaua ibi accipit̄ ꝓ iſtro muſico octo cordaꝝ: in q̄ cātabāt̄ iſti ps̄. p De phadaia orti ſūt zorobabel ⁊c̄. Math. i. zoroba/bel dr̄ fili⁹ ſalathiel: ⁊ ag/gei. i. ⁊. ij. Eſdre. v. ꝑꝑ qd̄ dicūt aliq̄ ꝙ iſte phadaia ē ideʒ q̄ ⁊ ſalathiel: ita ꝙ noīat⁹ fuit plurib⁹ noīb⁹: ſic̄ ⁊ plures alij in ſcriptu ra. Alij vero dicūt ꝙ fue/rūt fratres ſicut p̄tendit h̄ text⁹ ⁊ q̄libet eoꝝ habuit filiū noīe zorobabel: ⁊ ꝑ zorobabel filiuʒ ſalathiel deducit̄ genealogia chri/ſti Math. i. hic aūt men/tio fit de zorobabel filio phadaia. q zorobabel ge. moſollā ⁊c̄. ſ̄m p̄maʒ opinionē q̄ dicit ſalathiel ⁊ phadaiā eē eūdē hoieʒ iſte moſollā fili⁹ zoroba/bel vocat̄ abiud. math. i. ita ꝙ fuit binomius.

r Azabā quoqʒ. ſequit̄.

nie fuerūt aſir: ſalathiel: melchirā phadaia[p] ſenneſer ⁊ iecemia: ſa/ma: ⁊ nabadia. De phadaia orti ſūt zorobabel ⁊ ſemmei. Zoroba/bel[q] genuit moſollā ananiā ⁊ ſalo/mith ſororē eoꝝ: aſabam[r] quoqʒ ⁊ ohol ⁊ barachiā ⁊ aſadiaʒ ioſabe/ſeth quiqʒ. Fili⁹ autē ananie phal tias p̄r hieſeie: cui⁹ filius raphaia. Huius quoqʒ fili⁹ aruau: de quo natus ē obdia: cui⁹ filius fuit ſeche nias. Filius ſechenie: ſemeia: cu/ius[s] filij att⁹ ⁊ egiaal ⁊ baria ⁊ naa ria ⁊ ſaphat ⁊ ſeſa ſex numero. Fi lius naarie: elioenai et ezechias et ezricam tres. Filij elioenai oduia ⁊ heliaſub ⁊ pheleia ⁊ accub ⁊ io hānā ⁊ dalaia ⁊ anā ſeptem.

Capitulum. iiij.

Ilij[a] iuda: phares: eſ/rom ⁊[b] charmi et[c] hur ⁊ ſubal. Rahia vero fi/lius ſubal genuit iaad: de quo nati ſunt ahumai ⁊ laad. He[d] genera/tiones ſarathi. Iſta[e] quoqʒ ſtirps ethā ieſrahel ⁊ ieſema ⁊ iedebos Nomen[f] quoqʒ ſororis eoꝝ aſale phū. Phuniel autēʒ p̄r[g] gedor ⁊ eſer p̄r[h] oſa. Iſti[i] ſūt filij hur p̄io geniti ephrata p̄ris[k] bethleeʒ. Aſ ſur vero p̄ris thecue erāt due vxo res alaa ⁊ naara. Peperit auteʒ ei naara oozam ⁊ epher ⁊ themā et aaſtari. Iſti ſūt filij naara. Porro

filij alaa: ſereth iſaar ⁊[l] ethnan. Chus autē genuit anob ⁊ ſobo/ba ⁊ cognationeʒ aharel filij aruʒ Fuit[m] autē iabes inclyt⁹ pre frib⁹ ſuis: ⁊[n] mater eius vocauit nomen illius iabes dicēs: q2[o] peperi eū in dolore. Inuocauit[p] ergo iabes de um iſrl' dicēs. Si[q] benedicēs bene dixeris mihi et[r] dilataueris termi/nos meos: et[s] fuerit man⁹ tua me/cū: et[t] feceris me a malicia non op primi. Et[u] preſtitit de⁹ que preca tus eſt. Caleph[x] autē frater Sua genuit machir: qui fuit p̄r eſthon Porro eſthon gēuit bethrapha et pheſſe et tehinna patrem vrbis naas. Hi[y] ſūt viri recha. Filij[z] au tē ceneʒ: othoniel[a] et ſaraia. Por ro filij othoniel athat ⁊ maonathi Maonathi genuit ophra. Sarai as[b] autē genuit ioab: patrē[c] vallis[d] artificū. Ibi quippe artifices erāt Filij[e] vero caleph filij iephone[f]: hir et hela et naheʒ. Filij[g] quoqʒ helaetceneʒ. Filij quoqʒ ialel: el ziph et ziphathiria et aſrahel. et[h] filij eſra iether et mereth: et epher et iahalon. Genuitqʒ[h] mariam et ſammai et ieſba patreʒ eſthamo: Vxor[i] quoqʒ eius iudaia peperit iareth patreʒ gedor: et[k] heber pa/trem zocho. et ichutiel patrem za noa. Hi[l] autē filij bethie filie pha raonis quaʒ[m] accepit mered[n]: ⁊[o]

ſeſcenderūt de chaleb: vt pʒ ex dictis. c. ij. ſequit̄. d Hegenera tio. ſarathi: q2 ſaraite ⁊ eſthaolite deſcēderūt de ſobal: vt h̄r in fi. c. ij. e Iſta q̄ʒ ſtirps ethā. iſte fuit fili⁹ zare: vt h̄r circa p̄n. capi. ij. f Nomē q̄ʒ ſoro. eoꝝ aſalephū. ⁊ ē vna dictio: ⁊ noiat̄ iſta mulier inter viros: q2 fuit famoſa. ⁊ idē dicēdū ē de alijs. g Pater ge/dor. i. dn̄s vel fa/moſus in tali vil/la. ⁊ eodeʒ mō qd̄ ſubdit̄.

h Pater oſa. ex/ponat̄ illud: vt. ſ̄.

i Iſti ſunt fi. hur p̄mo. ephrata. fu/it. n. p̄mogenitus h⁹ mulieris: vt di/ctū ē ca. ij. nō tn̄ fu it p̄genitus caleb mariti eius: q2 ha bebat filiū d̄ alia vxore p̄cedenti.

k Patris bethle em. dr̄ aūt hic iſte hur p̄r bethleem: q2 fili⁹ ei⁹ ſalma q̄ cōputat̄ q̄ſi eadē ꝑſona cū p̄re. dici tur p̄r bethleē. ſ̄. ca. ij. verſus finē.

l Et ethnā. iſte ē ali⁹ a p̄cedēti q̄ fu it fili⁹ zare. q2 iſte deſcendit de pha res per eſrom.

m Fuit aūt iabeſ incly. pre fra. ſuis iſte fuit othoniel frater caleb: vt di/ctū ē. ſ̄. ij. c. ⁊ dr̄ in clyt⁹ p̄ fratrib⁹ ſu is: tā rōne fortitu/dinis: q2 ꝑcuſſit ci uitatem cariath ſe/pher: vt h̄r Iudi. i. q̄ʒ rōne ſcientie: q2 fuit doctor ma gnus in lege: vt. ſ̄ dictū ē.

n Et m̄r ei⁹ voca uit nomē illius ia bes: qd̄ ſignat do lorē cuius rō ſub/ditur.

o Quia pepi eū in dolore: ꝑꝑ dif/ficultatē part⁹. eo deʒ modo dicitur Geñ. xxxv. ꝙ rachel vocauit nomen filij ſui beno ni. i. filius doloris mei. p Inuocauit vero iabes deū iſrl' facien do votū ſub cōditionib⁹ ſequētib⁹ ſicut fecit iacob Geñ. xxviij.

q Si bn̄dicēs bn̄dixeris mihi. dādo mihi gratiā tuā. r Et di lataueris terminos meos. i. hereditatē meā. s Et fue. man⁹ tua mecū. me ꝓtegēdo ab inimicis. t Et feceris me a malicia nō op primi. i. cuſtodieris me a pctīs ⁊ trāſgreſſionib⁹ legis: ⁊ h̄ ſubintel ligit̄ votū ſeu ꝓmiſſionē ab eo fore factaʒ dn̄o: ſi ab eo reciperet iſta bn̄ficia ſicut fecit iacob Geñ. xxviij. Si fuerit dn̄s mecū ⁊c̄. qd̄ aūt fuerit votū iſtius iabes: nō h̄r ex textu nec ex aliqua gl. quā videnʒ ſʒ ex p̄dictis pōt ꝯiecturari ꝙ ꝓmiſit deo vacare cōtēplationi ipſi⁹ ⁊ doctrine legis. mod⁹. n. antiquoꝝ ſapientū fuit in talibus finire vitā ſuā. ad hoc aūt requirūt̄ bn̄ficia p̄dicta. ſ. quies ⁊ puritas mē/tis ⁊ ꝓtectio ⁊ bn̄dictio diuina. v Et p̄ſti. ei de⁹ qd̄ p̄ca. ē. i. bn̄/ficia dicta: ⁊ ipſe reddidit deo vota ſua: vt dicit hic glo. hebraica: ſed q̄ fuerūt illa nō dr̄: ſed p̄nt cōiecturari mō p̄dicto. x Caleph aūt: lʒ ſuperi⁹ deſcripſerit generatiōes caleph in pte: h̄ tn̄ reuertutur

Quinqʒ. ⁊ refertur ad filios enumeratos poſt ſalomith ſororem eoꝝ tn̄ ⁊ nō ad p̄cedentes. ſequit̄ poſtea. s Cui⁹ filij attus ⁊ ceteri ſex numero qd̄ eſt intelligendū cū patre eoꝝ ſimul numerato. Capitulum. iiij.

Ilij iuda. Hic ꝯn̄r reuertit̄ ſcriptura ad deſcribēdū generatiōes

f trib⁹ iuda: vt aliquid addat̄ qd̄ nō fuerat ſupra exp̄ſſū. Circa qd̄ ſciendū ꝙ iudas legit̄ habuiſſe quinqʒ filios. ſ. her ⁊ onā ⁊ ſela de filia Sue chananea: vt dcm̄ ē. ſ̄. ij. ca. ⁊ phares ⁊ zarā de tha/mar nuru ſua: ⁊ q2 dauid deſcēdit de phares: cui⁹ frater vterin⁹ fuit zaran: iō p̄us deſcribūt̄ generatiōes iude ꝑ phares ⁊ zarā: q2 liber iſte fact⁹ ē p̄n cipaliter ꝑꝑ dauid. ſcd̄o deſcribunt̄ generatiōes iude ꝑ ſela: ibi. Filij zela. her aūt ⁊ onā mortui fuerūt ſine liberis: vt h̄r Geñ. xxxviij. iō ꝑ eos nō de ſcribit̄ aliqua generatio. Circa p̄mū ſciendū ꝙ ſcriptura frequēter trāſit d̄ generationib⁹ phares ad generatiōes zare ⁊ ecōuerſo: iō nō pōt ibi pōi p̄/ſciſa diuiſio: iō exponit̄ ſine diuiſione. a Filij iuda. ſup̄. ſunt q̄ ſequunt̄ eo tn̄ mō quo filij filioꝝ: dicūt̄ filij p̄mi p̄ris: etiā multū longinq̄: ſicut oēs hoies dicūt̄ filij adā: q2 ſol⁹ phares inter h̄ noiatos fuit fili⁹ ei⁹ imediat⁹.

b Et charmi. iſte fuit de tribu zare: vt h̄r. ſ̄. ca. ij. c Et hur ⁊ ſobal. iſti

ad deſcribendū aliqua que nō erāt exp̄ſſa. ⁊ pʒ lr̄a vſqʒ ibi.

y Hi ſunt viri recha. nomē ē loci a quo denoiati ſunt iſti. z Filij aūt ceneʒ. iſte ſilr̄ fuit de tribu iuda: ⁊ dicunt aliq̄ ꝙ fuit frat̄ caleb ſenior ipſo: ⁊ mortuo p̄re cuſtodiuit eū: ꝑꝑ qd̄ vocat⁹ fuit pater ei⁹ ⁊ inde caleb dict⁹ ē ceneʒeus: vt h̄r Joſue. xiiij. Alij dicunt ꝙ mor/tuo patre caleph: iſte ceneʒ accepit matrē eius vxorē ⁊ nutriuit eū: ⁊ in/de dict⁹ ē caleb ce neʒeus: vt dictū fuit Joſue. xiiij.

a Othoniel. iſte fuit fili⁹ naturalis ceneʒ: ⁊ vocat⁹ eſt ſ̄. iabes a m̄re: vt dictū ē: a patre ve ro dict⁹ eſt othoni el: ſicut beniamin a matre fuit voca/t⁹ benoni: ⁊ a p̄re beniamin: vt ha/betur Geñ. xxxv.

filij vxoris odaie ſoror[p] nahā p̄ris ceila garmi ⁊ eſthamo q fuit d̄ ma chati. Filij q̄ʒ ſymō āmon ⁊ rim/ma. Fili⁹ anā ethilon ⁊ filij ieſi zo eth ⁊ bēzoeth. Filij[q] ſela filij iu/de: her p̄r lecha. Et laada p̄r[r] ma reſa. Et[s] cognatiōes dom⁹ operā tiū byſſū i domo iuramēti: ⁊[t] q ſta/re fecit ſolē: viriqʒ[u] mendacij ⁊[x] ſe cur⁹ ⁊ icedēs: q[y] p̄icipes fuerūt i moab et[z] que reuerſe ſūt in lehem. Hec[a] autē verba vetera. Hi[b] ſūt figuli habitantes[c] in plantationi/bus et[d] in ſepibus apud[e] regeʒ in operibus eius: ꝯmoratiqʒ[f] ſūt ibi. Filij[g] ſymeō namuel ⁊ iamin iarib zara ſaul. Selluʒ filius eius: mab/ſam filius eius: maſma filius eius: Filij maſma: amuel filius eius: za chur filius eius: ſemmei filius ei⁹.

leem coactus fuit peregrinari in terrā moab cū vxore ſua ⁊ duobus filijs vt habetur Ruth. i. v Viriqʒ mēdacij. Iſti ſunt chelyon ⁊ mahalon fi lij elimelech: qui mortui ſunt in terra moab ſine ꝓle: ⁊ ideo dicūtur viri mē dacij: q2 nō reliquerūt effectū ſui matrimonij. x Securus ⁊ incedēs. in terpretationes ſunt iſtoꝝ nominū mahalon ⁊ chelyon.

y Qui p̄nci. fue. i moab. In hebreo habetur. Qui mariti fuerūt in moab. q̄ a ibi acceperūt mlīeres mo abitidas: vt h̄r ruth. i.

z Et que reuerſe ſunt in bethleem. In hebreo ta/men non habetur beth ſʒ tm̄ lehem: ſubintelligit̄ tn̄ hec autē lr̄a dicitur d̄ noe/mi ⁊ ruth: q̄ mortuis ma/ritis venerūt in bethleem: quia ruth noluit dimittere ſocrū ſuā redeuntem. Ad hoc ergo inducte ſunt iſte perſone: ad oſtēdendū ꝙ deſcenderunt de ſela filio iude: cum dicitur. Et qui ſtare fecit ſolem. i. elimelech ⁊ cetere perſone deſcē derunt de ſela: excepta tn̄ ruth moabyte. a Hec autē ſunt verba vetera Iſtud addit̄ q2 hyſtoria elimelech que habet̄ in libro ruth p̄ceſſit tempo/ra regū: ꝓpter que ſcriptus fuit iſte liber paraly. ⁊ maxime ꝓpter Dauid: vt frequēter ſupra dictū ē. Hebrei vero dicūt ꝙ elimelech nō fecit ſtare ſo/lem orationib⁹ ſuis: ſed magis cauſa auaricie tēpore famis iuit in terram moab: nolens diſtribuere bona ſua pauperibus hebreis recurrentib⁹ ad ipſum: quia erat vir potens ⁊ diues: ꝓpter qd̄ punitus fuit a deo: q2 mor tuus fuit in terra moab: ⁊ filij ſui in paupertate: qd̄ patet ex hoc ꝙ noemi vxor ſua redijt in bethleem vacua tēporalibus bonis: ꝓpter qd̄ Ruth nu/rus ſua iuit ad colligēdum ſpicas in agro alieno: vt habetur Ruth. ij. ⁊ ꝓ pter hoc hebrei paſſum iſtum aliter exponūt: nec mirū: quia littera hebrai/ca multum diſtat a trāſlatione noſtra. primo ergo lr̄a ſ̄ʒ hebreos ponetur per partes iuxta tranſlationē noſtram: vt magis videatur vbi eſt diſſonā/tia ⁊ etiam cōſonantia. primo ergo vbi tranſlatio noſtra habet.

b Saraias autē genuit ioab. iſte videtur ali⁹ a ioab principe militie dauid. c Patrem. i. dn̄m. d Vallis artificū. ſic noiate ab habitatorib⁹: vt pʒ in textu. e Filij v̄o ca/leph. hic adhuc deſcribit alias generatiōes caleph.

f Filij iephone. ſ̄. dictū ē. ij. ca. ꝙ caleph fuit fili⁹ eſrom. ⁊ iō dicūt aliqui ꝙ p̄r caleph fuit binomius ⁊ dict⁹ eſt eſrom ⁊ iephone. glo. vero hebraica dicit: ꝙ Jephone nō ē nomē hoīs: ſʒ caleph dictus ē iephone qd̄ interp̄tatur diuertens: eo ꝙ diuertit ſe a cōſilio explo ratoꝝ auertentiū ꝑp̄lm iſrl' ab ingreſſu terre ꝓmiſſiōis: vt h̄r Nūe. xiij. ſicut aliquis dr̄ fili⁹ mortis eo ꝙ fecit aliquid dignū morte.

g Filij quoqʒ helaetceneʒ. vna dictio ē: ⁊ iō aliq̄ libri h̄nt male: ⁊ ceneʒ. h Et fi. eſra. Jether ⁊ mereth. aliq̄ expoſitores dicunt ꝙ iſti ſunt amram aaron ⁊ moyſes filij ei⁹ eo ꝙ ſubditur.

h Genuitqʒ mariā. ſed hoc ē falſuʒ: q2 hic nō agit̄ de genealogia tribus leui de qua fuerūt amrā ⁊ filij ei⁹. ſed de genealogia tribus iude: vt patet ex decurſu hui⁹ capituli vſqʒ ad locū vbi incipit age/re de tribu ſymeon. ſed ad hoc reſpōdēt iſti dicentes ꝙ hic in tribu iuda agit̄ de iſtis q̄uis fuerint de tribu leui occaſiōe marie: que fu it vxor caleb: ⁊ vocata eſt ephrata alio noie: ſed hoc. ſ̄. improba/tū eſt. ij. c. ⁊ Exo. xvij. ⁊. xxxi. ꝑꝑ qd̄ dicendū ꝙ iſte eſra deſcēdit de ialehiel de tribu iuda: ⁊ maria q̄ hic poſita ē: ē alia a ſorore moyſi.

i Vxor q̄ʒ ei⁹. dicit hic gl. hebraica ꝙ li ei⁹ refert̄ ad caleph ita ꝙ iudaia pepit ei ſequētes. ſ. iereth ⁊ ceteros.

k Heber patrem ſocho. i. dn̄m talis ville: ⁊ eodem modo expona tur qd̄ ſubdit̄. Patrē zanoa. l Hi aūt filij bethie. dicunt aliq̄ ꝙ iſta bethia fuit vxor mered: ⁊ tūc legit̄ ſic lr̄a que ſequitur.

m Quā accepit mered. i. vxorē. ſed tūc nō h̄r ad q̄d referat̄ lr̄a p̄ce dens cū dr̄: hi aūt filij bethie. q2 nulli ei⁹ filij hic nominātur ſ̄ʒ iſtā expoſitionē: ꝑꝑ qd̄ alij dicunt ꝙ fuit vxor caleph cōuerſa tn̄ ad iu/daiſmū: ſicut ⁊ multi alij egyptij: vt h̄r Exo. xij. ⁊ ſ̄m hoc ſic pun/ctat̄ lr̄a. hi aūt filij bethie filie pharaōis quā accepit ſupple caleph

n Mered. ⁊ alij q̄ ſubintelligūt̄ ⁊ nō noiant̄. Vel dicēdū: ꝙ cum dr̄ hic: hi aūt filij bethie. pōit̄ plurale ꝓ ſinglari. o Et filij vxo/ris odaie. Dicūt aliqui ꝙ odaie ē nomē viri: ⁊ qd̄ ſubditur.

p Sororis nathā. refert̄ ad li vxoris: ita ꝙ nomē ꝓpriū ei⁹ nō ex/p̄mat̄: ſed fratris ei⁹ ⁊ mariti. Dicūt alij ꝙ fuit vxor caleb: ſicut ⁊ p̄cedēs: ⁊ cū dr̄. Et filij vxoris. ſubintelligit̄ caleph. q Filij ſe/la. hic ꝯn̄r agit̄ de generatiōe ſela filij iude. r Pater mareſa. no men ē ciuitatis vel ville. ſ Et cognatiōes dom⁹ operantiū byſ. in domo iuramēti. dicūt expoſitores cōiter ꝙ dom⁹ iuramēti vocat̄ hic tabernaculū moyſi: vel ſ̄m alios tēplū ſalomonis: ⁊ ꝙ iſti de quib⁹ hic agit̄ fecerūt cortinas de byſſo in tabernaculo moyſi vl' in templo ſalomonis: vel forte in vtroqʒ: ſ̄m tn̄ diuerſas generatiōes ſibi ſuccedentes in diuerſis tp̄ibus: ⁊ deſcēderūt de ſela filio iude ⁊ ſic intelligit̄ qd̄ dicitur. Et cognationes dom⁹ operantiū byſſuʒ ⁊c̄. ſubintelligendū eſt deſcenderūt de ſela. t Et qui ſtare fecit ſoleʒ. Expoſitores noſtri dicūt cōiter ꝙ hoc intelligit̄ de elimelech qui orauit dn̄m vt ſol ſtaret: vt per hoc hoies illi⁹ tp̄is iplicati mul tis peccatis a malo retraherētur viſo tali ſigno: qd̄ cū nō feciſſent: dn̄s imiſit famē: ita ꝙ elimelech qui erat de potentioribus in beth

t Et qui ſtare fecit ſolem. in hebreo habetur. Et iochim. ⁊ eſt nomen pro/priū vnius hominis: nec videtur ꝙ eius interpretatio aliquo modo ſigni ficat ꝙ fecerit ſtationes ſolis. v Viriqʒ mendacij. in hebreo habet̄. Et viri coʒeba. ⁊ hoc eſt ꝓpriū nomen loci: vt dicunt hebrei: licet coʒeba ꝓut eſt nomen appellatiuū ſignificet mendacium: ſicut in latino aliqua nomia ſunt equiuoca ad ꝓpriū ⁊ appellatiuū: ſicut cōpendiū eſt ꝓpriū nomen cuiuſdā ville ſatis note in francia: ⁊ eſt nomen appellatiuū: ſ̄m ꝙ dicit̄. ij. Reg. xviij. Currens autē achimaas per viam compendij ⁊c̄.

x Et ſecurus incedēs. in hebreo habet̄. Et ioas ⁊ ſaraph. lʒ aūt ſaraph poſſet iterp̄tari icedēs tn̄ ioas nō iterp̄tat̄ ſecur⁹: nec ſ̄ʒ hiero. nec ſ̄ʒ remi/giū q̄ interp̄tari ſūt noia hebraica. y Qui p̄ncipes fuerūt i moab. i he breo h̄r. Qui mariti fuerūt in moab. z Et q̄ re. ſunt in bethleē. i hebreo h̄r. Et habitatores bethleē. ⁊ hec ergo ē lr̄a ſ̄m hebreos. Et iochim ⁊ vi/ri coʒeba ⁊ ioas ⁊ ſaraph q̄ mariti fuerūt in moab ⁊ habitātes ſeu habi/tatores bethleē. q̄ ſic exponit̄ ab eis. Et iochim. i. q̄dā vir famoſus ſic no/minat⁹. Et viri coʒeba. i. de tali loco a quo ſunt noiati: ſicut pariſieñ a ꝑiſi⁹ Et ioas ⁊ ſaraph noia ſunt viroꝝ q̄ mariti fuerūt in moab. q2 ibi iuerūt ad peregrinādū ex aliqua cā ſicut ⁊ elimelech: ⁊ ibi acceperūt vxores. Et ha/bitātes in lehē. i. in bethleē ⁊ ſupplēdū ē: oēs iſti p̄dicti deſcēderūt de ſela filio iuda ſicut ⁊ p̄cedētes. a Hec aūt ſūt v̄ba ve. hoc aūt additū ē ab eſdra ſcriptore h⁹ libri: vt dicūt hebrei: q2 in genealogia trib⁹ iude genea/logiʒauerat aliquos ſui tp̄is ſicut iechonias ⁊ zorobabel ⁊ aliquos alios q̄ fuerūt eſdre ꝯtēporanei ne crederet̄ ꝙ iſti genealogiʒati de ſela eſſent ſui tp̄is. iō dixit. a Hec ſūt v̄ba ve. q. d. iſti fuerūt lōge an̄ tp̄a nr̄a. b Hi ſūt figuli ⁊c̄. h̄ oñdit ꝙ iſti vltio dicti fuerūt artifices in plurib⁹ artib⁹: q̄a aliq̄ eoꝝ fuerūt figuli. i. formātes vaſa teſtea. vl' ſ̄ʒ aliq̄s faciētes formas ſeu modulos ad fundēdū vaſa cuprea: ⁊ q̄ʒtū ad iſtos dr̄. Hi ſunt figuli. aliq̄ v̄o de p̄dictis fuerūt plātatores ⁊ cultores vineaꝝ ⁊ q̄ʒtū ad iſtos ſub/dit̄. c Habitātes in plāta. q2 in talib⁹ fuerūt occupati. d Et i ſepib⁹ ſ. faciēdis ad clauſurā vinearū ⁊ plātationū. hebrei tn̄ dicūt h̄. Et in clau/ſuris ſiue muris. ⁊ dicit h̄ glo. hebraica ꝙ h̄ dr̄: q2 aliq̄ d̄ p̄dictis erāt artifi ces muroꝝ lapideoꝝ. e Apud re. in ope. ſuis. erāt. n. p̄dicti artifices ex/cellētes in artib⁹ p̄dictis. ⁊ iō vocabātur ad op̄a regis. f Cōmoratiqʒ ſūt ibi. i. ꝓpe loca vbi erāt op̄a regis fiēda. g Filij ſymeon. hic ꝯn̄r agi tur de generatiōib⁹ trib⁹ ſymeon. ⁊ p̄mo in cōi. ſcd̄o in ſp̄ali q̄ʒtū ad viros

Universidad de Salamanca. BGH.

notabilis fortitudinis:ibi. Moſobab quoqꝫ. Circa primū ſciendū ꝙ pꝰ tribū iude immediate hic agiť de tribu ſymeon añ ruben qui fuit primogenitus:qꝛ filij ſymeon habitauerūt in ſorte iude per magnū tp̄s ex cauſis q̄ poſtea tangūtur. dicit igiť. Filij ſymeon namuel ⁊ iamin ⁊c̄. ⁊ legatur ſicut iacet littera vſqꝫ ibi. b Fratres autem eius non ha.fi.mul. ⁊ vni.cognatio.ſ.ipſius ſymeon.

gador: vbi habitabat ppl's q̄ remāſerat de genere chananeoꝝ. b Inuenerūtqꝫ paſcuas vberes ⁊ valde bonas ⁊c̄. Hic tāgūtur cauſe mouētes filios ſymeon ad inuadēdū terrā illā: qꝛ habebant pecora multa: ad quoꝝ nutritionē erat apta terra illa: erat etiā quieta: qꝛ habitatores illius non formidabant aliquid mali superuenturi: ſicut ⁊ d̄ filijs dan dicit Iudi.xviij. ꝙ inuaſerāt ciuitatē lachis: eo ꝙ terra erat fertil' ⁊ ppl's ibi hitās quietꝰ ⁊ ſecurꝰ nō formidans aliq̄d mali: ⁊ p̄ ꝯn̄s improuiſus ad reſiſtēdū. tp̄s aūt i q̄ fecerūt hoc filij ſymeon oñdiť cū d̄r In diebꝰ ezechie regis iuda: ⁊ patet.

i Non po.adequa.ſum.fi.iuda. hoc dictū eſt ꝙ in tribu ſymeon fuerunt pauci reſpectu tribꝰ iude. ⁊ iō recepti fuerunt in ſorte iuda: cuiꝰ vna cā fuit: qꝛ filij iude habuerūt duplicem ſorté. vnā quaſi acquiſitā aliā quaſi acquirēdam vi armoꝝ ſi poſſēt: qꝛ erat tribus bellicoſioꝝ. put dc̄m fuit plenꝰ Ioſue.xix. ⁊ iō in diuiſiōe terre.vij.tribuſ que nō acceptauerāt hereditatem: vt hr̄ Ioſue.xix. alique ciuitates de tribu iude fuerūt aſſignate filijſ ſymeō: ⁊ alique filijs dan. Alia cā fuit ꝙ filij iuda lꝫ eēnt plures q̄ꝫ filij ſymeō vt dictū ē: tñ nō erāt tot ꝙ poſſent ſufficiēter populare terrā ſibi aſſignatam. ⁊ ſors ſymeō p maiori p̄te erat occupata adhuc ab aduerſarijs: ita ꝙ nō habebāt locū ſufficiētē: iō filij iuda receperūt eos i aliquibꝰ locis ſuis p̄ter ciuitateſ eis aſſignatas per ioſue: volūtarie tñ ad tp̄s vt infra videbiť ne creſcerent beſtie ꝯ eos: ſi terra eorū p p̄te remaneret inhabitata ⁊ vt fratres ſui filij ſymeon haberent locū: ⁊ vt mutuo ſe iuuarēt ꝯ aduerſarios vtriuſqꝫ tribus: vt habeť Iudi.i. vnde ſubditur.

k Habita.autē in berſabee. ⁊ ceteris que erant d̄ ſorte iude vñ ſubdiť.

a Hec ciuitates eorū vſqꝫ ad regē dauid. filij.n.

Filij ſemmei ſedecim et filie ſex. Fratres[b] aūt eius nō habuerūt filios multos: vniuerſa cognatio nō[i] potuit adequare ſummā filioꝝ iuda. Habitauerūt[k] aūt in berſabee ⁊ molada ⁊ haſarſual et in ballaa ⁊ in aſom ⁊ in tholad ⁊ in bathuel ⁊ in horma ⁊ i ſiceleg ⁊ in beth marchaboth ⁊ in arſarſaſuſim ⁊ i bethberai ⁊ in ſaraim. He[a] ciuitates eoꝝ vſqꝫ[b] ad regem dauid: ville[c] quoqꝫ eaꝝ ethā ⁊ aen remmon ⁊ thocen ⁊ aſan ciuitates quinqꝫ: ⁊ vniuerſi viculi eoꝝ per circuitū ciuitatū iſtaꝝ vſqꝫ ad baal. Hec ē habitatio eoꝝ ⁊ ſediū diſtributio. Moſobab[d] quoqꝫ ⁊ iemleth ⁊ ioſa filius amaſie ⁊ iohel ⁊ iehu filius ioſabie filij ſaraie filij aſihel et elioenai ⁊ iacoba ⁊ yſuaia ⁊ aſaia ⁊ adihel: ⁊ iſmiel ⁊ banaia: ziza quoqꝫ filiꝰ ſephei filij allon: filij adaia filij ſemri: filij ſamaia: iſti[e] ſunt nominati principes in cognationibꝰ ſuis: ⁊ in domo affinitatū ſuarū mltiplicati[f] ſunt vehemēter. Et[g] pfecti ſunt vt ingrederenť in gador vſqꝫ ad orientē vallis: ⁊ vt quererent paſcua gregibꝰ ſuis. Inuenerūtqꝫ[h] paſcuas vberes ⁊ valde bonas: ⁊ terrā latiſſimā ⁊ quietam ⁊ fertilē: in qua ante habitauerāt de ſtirpe cham. Hi ergo venerūt q̄s ſupra deſcripſimꝰ noiatim in diebus ezechie regis iuda: ⁊ percuſſerūt tabernacula eoꝝ ⁊ habitatores qui inuenti fuerāt ibi: ⁊ deleuerūt eos vſqꝫ ad p̄ſītē diē: habitauerūtqꝫ pro eis qm̄ vberrimas paſcuas ibidē reppererūt. De[i] filijs quoqꝫ ſymeon abierūt in mōtē ſeir viri quingenti habentes principes phaltiā ⁊ naariā ⁊ raphaiā ⁊ ozihel filius ieſi ⁊[k] percuſſerunt reliquias que euadere nō potuerant amalechitaꝝ: ⁊ habitauerūt ibi p eis vſqꝫ ad diem hanc.

Capitulum.v.

Filij[a] quoqꝫ ruben primogeniti iſrael: ipſe quippe fuit primogenitꝰ eiꝰ ſed[b] cū violaſſet thoꝝ patris ſui: data[c] ſunt primogenita eiꝰ filijs ioſeph filij iſrl': ⁊ nō ē ille reputatꝰ i primogenitū. Porro iudas qui erat fortiſſimꝰ inter fratres ſuos d̄ ſtirpe eiꝰ principes germinati ſūt primogenita aūt reputata ſunt ioſeph. Filij[d] ergo Ruben primogeniti iſrl': enoch ⁊ phallu: eſrom ⁊ charmi. Filij iohel: ſamaia filiꝰ eiꝰ: gog filius eiꝰ: ſemei filius eiꝰ.

i De filijs q̄ꝫ ſymeon. Hic ꝯn̄ter deſcribiť fortitudo filioꝝ ſymeon ꝯtra amalechitaſ vñ ſubditur.

k Et pcuſſerūt reliq̄as q̄ euaderē potuerant amalechitaꝝ. dicūt aliq̄ ꝙ iſti amalechite fuerunt reliq̄e que euaſerunt manū Saul: qñ pcuſſit amalech: vt hr̄.i.reg.xv. Alij vero dicunt ꝙ fuerunt amalechite q̄ euaſerūt manum dd̄ qñ pcuſſit latrunculos q̄ incēderāt ſiceleg: ex quibꝰ euaſerāt.cccc.viri: vt hr̄.i.Regū.xxx ⁊ ſiue iſti fuerūt ſiue illi: recollegerūt ſe in mōte ſeyr: ⁊ ibi multiplicati fuerūt vſqꝫ ad tp̄us quo filij ſymeō percuſſerunt eos: ⁊ habitauerūt ibi p eis.

ſymeon ppter longam inhabitationem ciuitates eis traditas ad tempus vt dictū ē: poſtea noluerūt reddere filijs iuda: qñ multiplicati fuerūt ſufficienter ad populādū ſortē ſuā: pp qd̄ tpe ſaul fecerūt de hoc querimoniā: ſꝫ ipſe neglexit facere eis iuſticiā in odiū dauid q̄ erat de tribu iuda: ⁊ iō qñ dauid obtinuit regnū poſt ſaul eiecit filios ſymeon de ciuitatibꝰ eis cōceſſis ad tp̄s a filijs iuda mō ſupradicto: nō aūt de illis que fuerāt eis aſſignate p ioſue: ex quo pꝫ ꝙ p̄ſcriptio nō valet ſi nō fuerit iuſtꝰ titulꝰ. Sciendū tñ ꝙ ioſue.xix. inter ciuitates eis aſſignatas p ſortē a ioſue nomināť ēt accōmodate ſeu ad tp̄s cōceſſe: qꝛ iſte hic poſite ibi ponūtur ſaltē p maiori parte. Alij aūt expoſitores nr̄i aliter exponūt qd̄ d̄r h̄. b Vſqꝫ ad regē dd̄. ꝙ hoc d̄r ſpāliter pp ciuitatē ſiceleg: quā recupauit dd̄. ⁊ extūc fcā eſt regū iuda: vt hr̄.i.reg.xxvij. ſꝫ hoc nō valet: qꝛ hic d̄r ꝙ ciuitates iſte fuerūt filioꝝ ſymeon vſqꝫ ad regē dauid: dauid aūt nō accepit ſiceleg d̄ manu filioꝝ ſymeō: ſꝫ magis ex cōceſſione achis regis geth: vt hr̄.i.reg.xxvij.

c Villeqꝫ eoꝝ ⁊c̄. dicūť aūt ville que nō ſūt muris clauſe: ⁊ ſilr̄ vici ⁊ viculi: ciuitates vo que muris ſūt clauſe. d Moſobab. Hic ꝯn̄r deſcribūtur filij ſymeon q̄ fuerūt notabilis fortitudinis: p̄mo ꝯ chananeos: ſecūdo ꝯ amalechitas: ibi. De filijs quoqꝫ ſymeon. Circa primū d̄r. Moſobab quoqꝫ ⁊ iemleth: ⁊ ſubdiť de iſtis. e Iſti ſūt p̄ncipes noiati.i. famoſi pp plis multitudinē: vñ ſubdiť. f Multiplicati ſunt vehemēť ⁊ pp virtutis fortitudinē, vñ ſubdiť. g Et pfecti ſūt vt ingrederētur in

Capitulum.v.

Filij quoqꝫ ruben. Hic cōſequēter deſcribiť generatio ruben vbi p̄mo ſoluiť tacita queſtio. ſcd̄o deſcribiť dicta generatio: ibi. Filij ergo Ruben. Circa primū dicitur.

a Filij quoqꝫ ruben p̄mogeniti iſrl'. ex hoc ꝙ ruben d̄r hic primogenitus poſſet aliquis querere: quare ruben non habuit duplicem portionem ⁊ principatū reſpectu fratrū ſuoꝝ: qꝛ hoc erat de ratiōe primogeniture. Ad hoc reſpōdetur cū ſubditur. b Sed cū violaſſet thoꝝ patris ſui. qꝛ dormiuit cū baala vxore patris ſui: nec latuit hoc ip̄m iacob: ſm̄ ꝙ dicitur Geñ.xxxv. ⁊ ideo ius p̄mogeniture q̄ꝫtū ad duplicē portionē tranſtulit iacob ad ip̄m ioſeph quādo duos eius filios.ſ.ephraim ⁊ manaſſe adoptauit: ordinās ꝙ quilibet eoꝝ acciperet portionē hereditatis: ſicut ⁊ filij iacob naturales: vt habeť Geñ.xlviij. principatum autem tranſtulit ad tribuꝫ iuda. Geñ.xlix. dicens. Iuda te laudabūt fratres tui ⁊c̄. ⁊ ſubdiť ibidem. Non auferetur ſceptruꝫ de tribu iuda ⁊ dux de femore eiꝰ ⁊c̄. ⁊ ſm̄ hoc patet littera iſta cum dicitur. c Data ſunt p̄moge. eius fi.ioſeph ⁊c̄.ſ. q̄ꝫtum ad duplicem portionem.

d Filij ergo ruben. Hic cōſequēter deſcribitur generatio ruben: ⁊ p̄mo deſcribiť generatio rubenitaꝝ: ſcd̄o fortitudo eoꝝ: ibi. In diebus aūt Saul. Circa primū legať lr̄a vt iacet vſqꝫ ibi.

e Beera fi.eiꝰ. Dicūt aliqui ꝙ iſte fuit beri pater oſee pphete: vt hr̄ in p̄n. pphetie ſue. f Quē capti.dux.theglathphalaſſar rex aſſyrioꝝ: q̄ in diebꝰ phacee regis iſrl' cepit plures ciuitates de terra iſrl': ⁊ habitatores ſaltē p̄ncipaliores tranſtulit in terrā aſſyrioꝝ: vt hr̄.iiij. Regū.xv. ⁊ ideo iſte inter alios tūc fuit ductus qꝛ fuit de maioribꝰ. vnde ſubditur.

potuit regnare tpe hꝰ hieroboā. p Filij ruben. Hic ꝯn̄r reuertiť ad oſtēdendū qualiť filij ruben ⁊ gad ⁊ dimidia tribꝰ manaſſe debellauerūt agarenos qꝛ erāt viri fortes ⁊ in armis exercitati: ⁊ hoc ē qd̄ d̄r. q Viri bellatores ⁊c̄. ⁊ qꝛ in hoc bello habuerūt auxiliū dei: vt patebit infra.

r Ithurei vero ⁊ naphei ⁊c̄. Dicunt aliqui expoſitores noſtri ꝙ iſti fuerunt de filijs iſrael: ⁊ propter hoc adiuuerūt filios ruben in hoc bello ꝯ agarenos. hebrei aūt dicunt ⁊ meliꝰ vt vr̄ ꝙ iſti deſcēderūt de agar p yſmaelē: q̄a Geñ.xxv. iter filios yſmael poniť ithur: a quo dicti ſunt ithurei. ⁊ naphis a q̄ naphei: ⁊ iō iuuerūt agarenos q̄ de eadem mr̄e deſcēderāt p aliū tñ filiū vel p alioſ q̄ꝫ p yſmaelē ſicut dictū ē.ſ. Aliq̄ tñ dicunt ꝙ iſti agareni deſcēderūt de agar p yſmaelē: ⁊ p cedar filiū eiꝰ ⁊ retinuerūt ſibi nomen ab agar mr̄e yſmaelis. Ithuri aūt ⁊ naphei denoiati ſunt a filijs yſmael: vt dictū ē: ⁊ pp h̄ p̄buerūt auxiliū agareniſ tanq̄ꝫ ſibi ppinquis: ⁊ debellati fuerūt cum eis a filijs rubē. vñ ſubdiť. Traditiqꝫ ſūt i manꝰ eoꝝ agareni ⁊ vniuerſi qui fuerant cū eis: cuiꝰ cā p̄ncipal' ſubditur.

g Et fuit p̄nceps i tribu ruben ⁊ ex hoc vr̄ ꝙ ozee filius eiꝰ fuit nobilis ſequitur.

h Vſqꝫ ad nebo. mons eſt trās iordanem in quo fuit mortuꝰ moyſes

i Multū quippe numerū iumē.poſſide.in terra galaad. filij.n.rubē habebāt pecora mlt'a: ppter qd̄ petierūt terrā illaꝫ ſibi aſſignari: quia erat apta aīalibuſ nutriendis: vt hr̄ Nu.xxxij.

k In diebꝰ autē ſaul. Hic ꝯſequēter deſcribiť fortitudo rubenitaꝝ ⁊ occaſione eorum fit mentio d̄ tribu gad ⁊ dimidia tribu manaſſe q̄ iuuerunt rubenitas in prelio: dicit ergo. In diebꝰ aūt ſaul qui fuit p̄mꝰ rex iſrl' p electiōeꝫ diuinā: qꝛ abimelech q̄ ante regnauerat: vt hr̄ Iudicum.ix. fuit p vſurpationem.

l Preliati ſūt cōtra agarēos. Iſti fuerūt filij cethure: quia cethura ⁊ agar fuit eadem mulier: vt dicunt hebrei: put dictū fuit diffuſiꝰ Geñ.xxv. ⁊ iſti q̄ dicūť hic agareni: deſcēderūt de agar nō p yſmaelē ſed per alios eiꝰ filios: vt videbitur infra.

m Habitauerūtqꝫ p eis in taber. eoꝝ. quia agareni non habitabāt in domibus ſed in tabernaculis.

micha filius eiꝰ: reechia filiꝰ eius: baal filiꝰ eiꝰ: beera[e] filiꝰ eiꝰ: quē[f] captiuū duxit theglatphalaſſar rex aſſyrioꝝ: ⁊[g] fuit princeps i tribu ruben. Fratres aūt eiꝰ ⁊ vniuerſa cognatio eiꝰ qñ numerabāť p familias ſuas: habuerūt principes iehihel ⁊ zachariā. Porro bala filiuſ azaz filij ſamma filij iohel: ipſe habitauit i aroer vſqꝫ[h] ad nebo ⁊ beelmeon. Contra orientalē q̄ꝫ plagā habitauit vſqꝫ ad introitū heremi ⁊ fluuiū euphraten. Multū[i] quippe iumentoꝝ numerū poſſidebant in terra galaad. In[k] diebꝰ autē ſaul p̄liati[l] ſūt cōtra agarenos ⁊ iterfecerūt illoſ: habitaueruntqꝫ[m] p eis in tabernaculis eoꝝ in omni plaga que reſpicit ad orientē galaad. Filij[n] vero gad e regione corū habitauerūt in terra baſan vſqꝫ ſelcha: iohel i capite ⁊ ſaphan ſecūdus: ianai auteꝫ ⁊ ſaphat in baſan. Fratres vero eoꝝ ſm̄ domꝰ cognationū ſuaꝝ: michael ⁊ moſollaꝫ ⁊ ſebe ⁊ iori ⁊ iachan ⁊ zie ⁊ heber ſeptem. Hi filij abiahil: filij vri: filij iara: filij galaad: filij michael: filij ieſeſi: filij Ieddo: filij buz. Fratres quoqꝫ filij abdihel filij guni principes domꝰ in familiis ſuis: ⁊ habitauerūt in galaad et in baſan ⁊ in viculis eiꝰ: ⁊ in cūctis ſuburbanis ſaron vſqꝫ ad termios Omnes[o] hi numerati ſunt in diebus ioathan regis iuda ⁊ in diebꝰ hieroboam regis iſrl'. Filij[p] rubē ⁊ gad ⁊ dimidie tribꝰ manaſſe viri[q] bellatores ſcuta portātes ⁊ gladios: ⁊ tendētes arcū eruditiqꝫ ad prelia quadraginta quatuor milia ⁊ ſeptingenti ſexaginta pcedētes ad pugnā dimicauerūt cōtra agarenos. Ithurei[r] vero ⁊ naphei et nodab prebuerūt eis auxiliū. Traditiqꝫ ſunt in manꝰ eorū agareni: ⁊ vniuerſi qui fuerant cuꝫ eis: qꝛ[s] dn̄m inuocauerūt cū preliarentur: ⁊ exaudiuit eos: eo ꝙ credidiſſent i eū. Ceperūtqꝫ oia que poſſederāt camelorꝫ quinquaginta milia ⁊ ouiū ducenta quinquaginta milia: aſinos duo milia: ⁊ aīas hoīuꝫ centū milia. Vulnerati aūt multi corruerūt. Fuit.n. bellū dn̄i. Habitauerūtqꝫ p eis vſqꝫ ad tranſmigrationē. Filij[t] quoqꝫ dimidie tribus manaſſe poſſederūt terrā a finibus baſan vſqꝫ baal hermon et ſanir ⁊ mōtē hermō. Ingēs quippe numerꝰ erat. Et hi fuerāt principes domꝰ cognatōis eoꝝ epher ieſi ⁊ heliel ezrihel ⁊ hieremia ⁊ odoia et iedihel viri fortiſſimi et potētes: ⁊ noiati duces i familiis ſuis. Reliquerūt[v] autē deuꝫ patrū ſuoꝝ: ⁊[x] fornicati ſūt poſt deos populoꝝ terre: quos[y] abſtulit dn̄s corā eis ⁊[z] ſuſcitauit deꝰ iſrl' ſpiritum phul[a] regis aſſyrioꝝ ⁊[b] ſpm̄ theglathphalaſar regis aſſur ⁊[c] tranſtulit ruben ⁊ gad ⁊ dimidiā tribū manaſſe: ⁊[d] adduxit eos in ale ⁊ in abor et ara et fluuiū gozan vſqꝫ ad diē hāc.

Caplm̄.vi.

Filij[a] leui: gerſō: caath:

s Quia dn̄m iuocauerūt ⁊c̄. quaſi diceret: lꝫ filij ruben ⁊ gad ⁊ dimidie tribus manaſſe eēnt viri fortes ⁊ docti ad p̄liū: tñ nō vicerūt p̄ncipaliter virtute ppria ſed diuina.

t Filij quoqꝫ dimidie tribus manaſſe. Hic ꝯn̄r occaſiōe p̄dicta deſcribit aliquas generatiōes manaſſe: cū ſubditur. Et hi fuerūt principes domus cognatiōis eoꝝ epher ⁊ ieſi ⁊c̄. Cōſequēter poniť cā captiuationis eoꝝ cum dicitur.

v Reliquerūt aūt deū. tēpore manahē ⁊ phacee filij romelie.

x Et forni.ſūt poſt deos popu.terre p ydolatriaꝫ.

y Quos abſtulit dn̄s coraꝫ eis.i.corā filijs iſrl'.q.d. dij populoꝝ habitātiū in terra pmiſſionis añ filios iſrael nō potuerūt eos ſaluare: ſed abſtulit eos dn̄s corā filijs iſrl': ideo iuſtū fuit ꝙ filij iſrl' conuerſi ad cultū illoꝝ deoꝝ de terra illa eijcerēťur. iō ſubdiť. z Et ſuſcitauit dn̄s deꝰ iſrl' ſpm̄.i. volūtatē impugnādi filios iſrl'. a Phul regis aſſyrioꝝ. de quo hr̄.iiij.Reg.xv. b Et ſpm̄ teglathphalaſar. de quo habeť ibidē. c Et trāſtulit ruben ⁊c̄. eijciendo de terra ſua.

d Et adduxit eos in ale ⁊ in abor. loca talia aſſyrie.

n Filij vero gad. Hic ꝯn̄r agiť de generatōibꝰ gad rōne p̄dicta: ⁊ legať lr̄a vt iacet vſqꝫ ibi. o Oēs hi nūerati ſunt ⁊c̄. Dicūt aliq̄ ꝙ nō fuit vna numeratio ſꝫ duplex: qꝛ iſti reges nō fuerūt cōtēporanei. Pōt etiā dici ꝙ fuit eadē numeratio: qꝛ licet hieroboā filiꝰ nabath rex iſrl' de quo hr̄.iij.Reg.xij. regnauerit longe añ ioathan: tñ aliꝰ hieroboā rex iſrl' de quo hr̄.iiij.Reg.xv. fuit cōtēpaneus ipſi ioathan: qꝛ anno.xxvij. iſtiꝰ hieroboā regnauit ozias q̄ etiā dictus ē azarias in iuda: ⁊ ſic regnauit.xv. ānis. cū hieroboā q̄ regnauit.xli. annis. vt hr̄.iiij.Reg.xiiij. ozias aūt fuit pcuſſus lepra: ⁊ extūc ioathā cepit regnare viuēte p̄re: qꝛ gubernauit ppl'm ⁊ palatium: ⁊ ſic

Capitulū.vi.

Filij leui. Hic deſcribitur generatio leuitaꝝ. ⁊ p̄mo deſcribitur eorū genealogia. ſcd̄o deſcribūtur eoꝝ officia: ibi. Iſti ſūt quos cōſtituit Dauid. tercio eoꝝ habitacula: ibi. Et hec habitacula eoꝝ. Circa primū ſciendū ꝙ tribꝰ leui fuit p̄mo diuiſa in tres partes ſm̄ tres filios leui.ſ. gerſon: caath: ⁊ merari. d̄ caath vero deſcēdit aaron q̄ fuit ſūmꝰ

Universidad de Salamanca. BGH.

ſacerdos: ꝛ de eo deſcenderũt alij ſacerdotes ꝛ iſti vocati ſunt aaronite. alij aũt deſcẽdẽtes de caath retinuerũt ſibi nomẽ cõe: ꝛ vocati ſunt caathite: ita ꝙ in tribu leui fuerũt ſic quatuoꝛ ptes videlꝫ aaronite caathite. gerſonite: ꝛ meraite: ſicut dictũ fuit pleniꝰ libro Numeroꝝ. primo igiť poniť generatio aaronitaꝝ cum dicitur filij aaron ꝛc.

des de qbꝰ agiť pmo. alij in alijs officijs cõſtituti de qbꝰ agiť ſcdo ibi. Fratres qꝫ eoꝝ. Circa pmũ ſciendũ: ꝙ poſtq̃ dd obtinuit regnũ adduxit archã dñi de domo obededõ in ciuitatẽ dauid: ꝛ poſita fuit in tabernaculo qđ fecerat dauid: vt hř. ij. Regũ. vi. ꝛ extũc inſtituit dauid cãtores ꝛ alios leuitas: q̇ officia exercerẽt corã dño

b Eleazar gẽuit phinees iſtã generationẽ deducit: qꝛ ſummũ ſacerdotiũ pꝰ aaron datũ ẽ eleazaro ꝛ filijs eiꝰ de ordinatiõe domini: vt hř. Nu. xx.
c Bocci genuit ozi. ab iſto ozi accepit ipſe heli ſummũ ſacerdotiũ ex ordinatiõe tñ diuina: vt dictũ fuit Ruth. i. ꝛ p Reg. ij. c. ita ꝙ fuit ſiľ iudex ꝛ ſummus ſacerdos: vt hř. i. Reg. i. ꝛ deſcendit de ithamar filio aaron.
d Achitob gẽuit ſadoch in iſto ſadoch reductũ fuit ſummũ ſacerdotiũ ad filios eleazar: qꝛ ſalomon eiecit abiathar ď ſummo ſacerdotio: vt hř. iij. Reg. ꝛ inſtituit ſadoch: abiathar autẽ deſcenderat de heli.
e Ipſe ẽ q̇ ſacerdotio fũctus ẽ in domo quã edificauit ſalomon ꝛc. In illa aũt domo ſeu tẽplo multi alij functi ſunt ſummo ſacerdotio. ſcꝫ ſadoch: achimaas: ꝛ plures alij: qua reigiť dr̃ ď iſto azaria ſingulariter. Ipſe eſt q̇ ſacerdotio fũctꝰ ẽ ꝛc. ad qđ dicendũ ꝙ hoc ẽ ꝙ zelo dei ductꝰ cõſtãter reſtitit ozie regi iude volẽti thurificare in tẽplo dñi pp qđ percuſſus fuit lepra: vt hř. ij. li. xxvi.
f Et saraias genuit ioſedech: iſtũ saraiã interfecit nabuchoꝺ. ꝛ ioſedech filiꝰ eiꝰ ductꝰ ẽ cũ alijs captiuꝰ ĩ babylonem. Dicũt aũt aliq̇: ꝙ iſte fuit eſdras ſacerdos ꝛ ſcriba: ſꝫ de hoc pleniꝰ diceť cũ ad librũ eſdre veniemus dño concedente.
g Filij ergo leui. hic pñr deſcribit generatiões gerſonitarũ: pmo tñ repetit ĩ generali aliqua ď generationibꝰ leui: ꝛ pꝫ lr̃a. ſcđo deſcendit ad gerſonitas: deſcribẽs generatiões eorum deſcendendo dicẽs.

et merari. Filij caath: amram iſaar ebrõ ꝛ ozihel. Filij amrã: aarõ moyſes ꝛ maria. Filij aarõ nadab ꝛ abiu eleazar ꝛ ithamar. Eleazar[b] genuit phinees: ꝛ phinees genuit abiſue. Abiſue vero genuit bocci: ꝛ bocci[c] gẽuit ozi: ozi genuit zaraiam: ꝛ zaraias genuit meraioth: porro meraioth genuit amariam: et amarias genuit achitob: achitob[d] genuit ſadoch: ꝛ ſadoch genuit achimaas. Achimaas genuit azariam: azarias genuit iohãnan iohãnan genuit azariam. Ipſe[e] ẽ qui ſacerdotio functꝰ eſt in domo quã edificauit ſalomon in hieruſalem. Genuit autꝫ azarias amariaꝫ: ꝛ amarias gẽuit achitob. Achitob genuit ſadoch: ꝛ ſadoch gẽuit ſellũ. Sellũ genuit helchiã: ꝛ helchias genuit azariaꝫ. Azarias genuit zaraiã: et[f] zaraias genuit ioſedech. Porro ioſedech egreſſus eſt: quãdo trãſtulit dñs iudã ꝛ hieruſalẽ p manꝰ nabuchodonoſoꝛ. Filij[g] ergo leui: gerſon: caath: et merari. Et hec nomĩa filioꝝ gerſon[h]: lobni ꝛ ſemei. Filij caath: amram ꝛ iſaar ꝛ hebron ꝛ ozihel. Filij Merari: mooli ꝛ muſi. He aũt generatiões leui ſm familias eoꝝ. Gerſon lobni filiꝰ eiꝰ: iaath filiꝰ eius: zamma filiꝰ eius: ioaa filius eius: addo filius eius: zara filiꝰ eius: iethrai filius eiꝰ: Filij caath: aminadab filius eius: choꝛe filius eius: aſir filius eius: helcana filius eius: abiaſaph filius eiꝰ: aſir filius eius: caath filiꝰ eius: vriel filiꝰ eiꝰ:

ozias filiꝰ eius: ſaul filiꝰ eius. Filij helcana amaſai ꝛ achimoth ꝛ helcana. Filij helcana: ſophai filiꝰ eiꝰ naath filiꝰ eiꝰ: heliab filiꝰ eiꝰ: hieroã filiꝰ eius: helcana filiꝰ eius. Filij[i] ſamuel: primogenitus vaſeni ꝛ abiã. Filij[k] autẽ merari mooli: lobni filiꝰ eius: ſemmei filius eius: oza filiꝰ eius: ſamaa filius eius: aggia filius eius: aſaia filius eiꝰ. Iſti[a] ſũt quos cõſtituit dauid ſuper cantores domus dñi. ex quo collocata ẽ archa: ꝛ miniſtrabãt coram tabernaculo teſtimonij canẽtes donec edificaret ſalomõ domũ dñi ĩ hieruſalem. Stabant autẽ iuxta ordinem ſuũ in miniſterio. Hi vero ſunt qui aſſiſtebant cum filiis ſuis de filiis caath: hemã cantoꝛ filius iohel: filij ſamuel: filij helcana: filij ieroam: filij elihel: filij thou: filij ſuph: filij helcana: filij iohel: filij maath: filij amaſai: filij helcana: filij iohel: filij azarie: filij ſophonie: filij caath: filij aſir: filij abiſaph: filij choꝛe: filij iſaar: filij caath: filij leui: filij iſrael: ꝛ[b] frater eius aſaph: qui ſtabat a dextris eius: aſaph filius barachie: filij ſamaa: filij michael: filij baſaie: filij melchie: filij athanai: filij ſara: filij adaia: filij ethan: filij zamma: filij ſemei: filij geth: filij gerſon: filij leui. Filij autẽ merari fratres eoꝝ ad ſiniſtram ethan filij chuſi: filij abdi: filij maloch: filij aſabie filij amaſie filij helchie: filij amaſai: filij bõni: filij ſomer: filij mooli: filij muſi: filij merari: filij leui. Fratres[c] quoqꝫ eoꝝ

q̃dĩu illa archa fuerit in illo tabernaculo: ꝛ poſtea trãſlata ad tẽplũ p ſalomonẽ edificatũ. inter cãtores aũt erãt tres pñcipales de tribꝰ cognationibꝰ ſupradictis: videlꝫ. Hemã de filijs Caath. Et aſaph de filijs gerſon. Et ethan. ď filijs merari ꝛ erãt ſic ordinati ꝙ heman cũ ſocietate ſua erat ĩ medio: aſaph aũt cum ſocietate ſua ad dexterã: ethan vero cũ ſua ad ſiniſtrã: ꝛ ex his pꝫ lr̃a paucis exceptis cum dicitur.
a Iſti ſunt quos cõſtituit dd ſuper cantores. ſ. q̇. ĩ. ſequũť ex quo collocata ẽ archa in tabernaculo facta a dd. cetera patẽt ex dictis vſq; ibi.
b Et frater eius aſaph ꝛc. vocanť aũt aſaph ꝛ ſocij ſui frẽs ipiꝰ hemã ꝛ alioꝝ q̇ erãt ĩ ſocietate ſua: qꝛ licet eẽnt de duabꝰ cognatiõibꝰ. ſ. caath ꝛ gerſon: tñ erant de eadẽ tribu. ſ. ď tribu Leui. cetera patẽt ex dictis.
c Fratres quoq; Hic agiť de officijs alioꝝ leuitaꝝ cũ dr̃. Frẽs q̃ eorũ leuite. ꝛ dicunť frẽs: qꝛ ď eadẽ tribu: vt iã dictũ eſt.
d Qui ordi. ſũt ĩ cũctũ mini. taber. qꝛ aliq̇ erãt ianitores: ꝛ aliq̇ cuſtodes vaſoꝝ: ꝛ alij miniſtrabãt ſacer

rum deſcendendo dicẽs. b Gerſon lobni filꝰ eiꝰ ꝛc. filij caath. Hic deſcribit generatiões caathitaꝝ: put caathite diuidũtur ꝯ aaronitas: vt predictũ ẽ: ꝛ ďſcribit iſtas generatiões ſiľr deſcẽdẽdo dicẽs. Filij caath. aminadab filꝰ eiꝰ ꝛc. i Filij ſamuel pmogenitꝰ vaſſeni ꝛ abiam: nõ ẽ intelligendũ ꝙ vterq; fuerit pmogenitꝰ: ſed abias fuit pmꝰ poſt vaſſeni.
k Filij aũt merari. Hic pñr deſcribiť generatio meraritarũ ſiľr deſcẽdendo. ꝛ pꝫ lr̃a. a Iſti ſũt. Hic pñr agiť de officijs leuitaꝝ quoꝝ aliq̇ erãt ſimplices leuite: alij cũ hoc ſacerdotes: ſicut aaron ꝛ filij eiꝰ q̇ erãt ď tribu leui. pmo igiť determinãť officia leuitaꝝ ſimpliciũ. ſcđo ſacerdotum: ibi. Aaron võ. De ſimplicibꝰ leuitis aliq̇ erãt cãtores ad dicẽdũ diuinas lau

doribus in oblationibus ſacrificioꝝ: ꝛ ſic de alijs officijs que non exprimũtur h̃. iſta. n. officia cãtoꝝ leuitaꝝ ꝛ ſacerdotũ pleniꝰ exprimũtur ꝛ deſcribũtur. ĩ. eo. li. a. xxiij. ca. vſq; ad. xxvi. excluſiue.
e Aaron võ. Hic deſcribũť officia ſacerdotũ breuiter tñ: cum dr̃.
f Adolebãt incen. ſup alta. holo. qđ extra tabernaculũ in atrio ꝛ ibi cremabať incenſum ſimplex: qđ offerebať cũ hoſtijs ꝛ oblationibꝰ. g Sup alta. thymiamatis. qđ erat intra tabernaculũ añ edificationẽ templi: ꝛ poſtea in tẽplo qñ fuit edificatũ: ꝛ ſup illud cremabať thymiama: qđ erat ꝯpoſitũ ex q̃tuoꝛ ſpẽbꝰ pcioſis ꝛ redolẽtibꝰ: vt hř Exo. xxx. h In oĩe opꝰ ſcĩſctoꝝ: ſꝫ. n. illa pars

tabernaculi ĩ qua erat altare thymiamatis: ꝛ cãdelabrũ ꝛ menſa ppoſitionis vocaretur ſanctũ vel ſctã tñ modo: tñ oĩa opa que fiebãt ibi a ſacerdotibꝰ vtpote expoſitio lucernarũ: ppoſitio panũ ꝛ crematio thymiamatis: fiebãt ppter reuerẽtiã ipſius dei cuiꝰ ſedẽ repſentabant: illa q̇ erãt intra ptẽ tabernaculi q̇ dicebať ſcãſctoꝝ videlꝫ archa cherubin ꝛ ppiciatoriũ ſicut dictũ fuit plenius Exo. xxv. vñ ꝛ de ppiciatorio dabãtur reſponſa diuina: quaſi a deo ibidẽ ſpãliť habitante. ꝛ iõ pdicta opa dicũť opa ſãctiſanctoꝝ.
i Hi aũt ſũt filij aaron. Hic pñter replicat generationes aaron: incipiẽdo ab aarõ: ꝛ terminando in achimaas filio ſadoch ꝛ nõ pcedit vltra qꝛ ſolũmõ enumerãť ſacerdotes ab aaron p eleazar filiũ eiꝰ: q̇ fuerũt vſq; ad tpſ ſalomonis q̇ edificauit tẽplum.
k Et hec habitacula coꝝ. hic pñr agiť de ciuitatibꝰ ꝛ locis filioꝝ leui incipiẽdo a ſacerdotibꝰ filijs aarõ cũ dr̃. Dederũt q̃ eis hebron in terra iuda. ſequitur.
l Agros aũt ciuitatis ꝛ villas caleph filio iephone. Ciuitas. n. hebron ꝛ territoriũ ĩ circuitu fuit datũ caleph p ioſue: ſicut hř Ioſue. xiiij. ita ꝙ erat dñs principalis ciuitatis ꝛ ſuburbij q̃uis cõcederet habitationi ſacerdotũ. territoriũ aũt ꝛ ville q̇ erãt ibi fuerũt ſue q̃tũ ad habitationẽ ꝛ dominium.
m Porro fi. aarõ

leuite: qui[d] ordinati ſunt in cunctũ miniſteriũ tabernaculi domus domini. Aaron[e] vero ꝛ filij eius adolebant[f] incenſuꝫ ſuper ex[g] altare holocauſti: ꝛ ſuper altare thymiamatis in[h] omne opus ſanctiſanctoꝝ ꝛ vt precarentur p iſrael iuxta oĩa que preceperat Moyſes ſeruus dei. Hi ſunt autẽ filij aaron. Eleazar filius eius: phinees filius eius abiſue filiꝰ eiꝰ: bocci filiꝰ eiꝰ: ozi filiꝰ eiꝰ: zaraia filiꝰ eiꝰ meraioth filiꝰ eiꝰ: amaria filiꝰ eiꝰ achitob filiꝰ eiꝰ ſadoch filius eius. achimaas[l] filius eius. Et[k] hec habitacula eoꝝ per vicos atq; confinia filioꝝ ſcilꝫ aaron iuxta cognationes caathitarum. Ipſis enĩ ſorte contigerant. Dederunt igitur eis hebron in terra iuda ꝛ ſuburbana eius per circuitum agros[l] autꝫ ciuitatis ꝛ villas caleph filio iephone. Porro[m] filijs aaron dederũt ciuitates: ad[n] confugiendũ hebron et lobna ꝛ ſuburbana eius. Iether quoq; ꝛ eſthemo cum ſuburbanis ſuis: ſed ꝛ helon ꝛ dabir cum ſuburbanis ſuis: aſan quoq; ꝛ bethſemes ꝛ ſuburbana earum. De tribu autem beniamin gabee: ꝛ ſuburbana eius: ꝛ almath cum ſuburbanis ſuis: anathot quoq; cũ ſuburbanis ſuis. Omnes[a] ciuitates tredecim cum ſuburbanis ſuis: per cognationes ſuas. Filijs[b] autꝫ caath reſiduis de cognatione ſua dederũt ex dimidia tribu manaſſe in poſſeſſionem vrbes decem. Porro[c] filijs gerſon per cognatiões ſuas de tribu iſachar ꝛ de tribu aſer ꝛ de tribu neptalim ꝛ de tribu manaſſe in baſan vrbes tredecim. Filijs autꝫ merari per cognationes ſuas de tribu ruben ꝛ de tribu gad ꝛ de tribu zabulon dederunt ſorte ciuitates duodecꝫ. Dederũt quoq; filij iſrael leuitis ciuitates ꝛ ſuburbana earuꝫ. Dederũtq; per ſortem ex tribu filiorum iuda ꝛ ex tribu filiorum ſymeon ꝛ ex tribu filiorum beniamin vrbes has quas[d] vocauerũt nominibus ſuis: ꝛ his

qui erant ex cognatione filiorum caath. Fueruntq; ciuitates in terminis eoꝝ de tribu ephraim. Dederunt ergo eis vrbes ad confugiendum ſychem cum ſuburbanis ſuis in monte ephraim ꝛ gazer cum ſuburbanis ſuis: iecmaan quoq; cum ſuburbanis ſuis: betheron ſimiliter: necnon ꝛ helon cũ ſuburbanis ſuis: ꝛ gethremon in eũdem modum. Porro et dimidia tribu manaſſe aner ꝛ ſuburbana eius: balaã ꝛ ſuburbana eiꝰ: his videlicet qui de cognatione filioꝝ caath reliqui erant. Filijs autem gerſon de cognatione dimidie tribus manaſſe gaulon in baſan: ꝛ ſuburbana eius: ꝛ aſtaroth: cum ſuburbanis ſuis. De tribu iſachar cedes cum ſuburbanis ſuis: et dabereth cum ſuburbanis ſuis: ramoth quoq; et ſuburbana eius ꝛ anem cum ſuburbanis ſuis. De tribu vero aſer maſal cum ſuburbanis ſuis: ꝛ abdõ ſimiliter: aſach quoq; ꝛ ſuburbana eius: roob cũ ſuburbanis ſuis. Porro de tribu neptalim cedes in galilea ꝛ ſuburbana eius: amon cum ſuburbanis ſuis ꝛ cariathaim ꝛ ſuburbana eiꝰ Filijs autem merari reſiduis de tribu zabulon: rẽmon ꝛ ſuburbana eius: ꝛ thaboꝛ cũ ſuburbanis ſuis. Trans iordanẽ quoq; ex aduerſo hiericho contra orienteꝫ iordanis de tribu ruben boſoꝛ in ſolitudine cum ſuburbanis ſuis: ꝛ iaſſa cũ ſuburbanis ſuis: cademoth quoq; ꝛ ſuburbana eiꝰ: ꝛ miphaath cum ſuburbanis ſuis: necnon ꝛ de tribu gad Ramoth in galaath ꝛ ſuburbana eius: ꝛ manaiꝫ cũ ſuburbanis ſuis: ſed ꝛ eſebon cũ ſuburbanis ſuis: ꝛ iezer cum ſuburbanis ſuis.

Capitulũ. vij.

Porro[a] filij iſachar: thola ꝛ phua iaſub ꝛ[b] ſaron quatuoꝛ. Filij thola: ozi ꝛ raphaia ꝛ ierihel ꝛ iemai ꝛ iepſeꝫ ꝛ ſamuel pricipes p domos cognationum ſuaꝝ. De ſtirpe thola viri

dede. ciuitates. ꝛ h̃ dꝫ fieri pũctus: ꝛ ſubintelligũť que poſtea ſubdũtur.
n Ad cõfugiẽdũ hebrõ. Hic ſiľr fit punctꝰ: qꝛ ille que imediate ſequũť non fuerũt ciuitates refugij: fuerũt enĩ tñ ſex ciuitates refugij tres circa iordanẽ. ſ. hebrõ ſichẽ: ꝛ cedes ĩ galilea: ꝛ tres trãs iordanẽ ſcꝫ boſoꝛ ramoth in galaad: ꝛ gaulon in baſan: vt hř Ioſue. xx. ꝛ licꝫ iſte ſex ciuitates noĩanť ĩ h̃ ca. in diuerſis locis: nõ tñ nominãtur hic ciuitates ꝯfugij niſi due tñ. ſ. hebron ꝛ ſychẽ: ſꝫ de alijs q̃tuoꝛ idem ẽ notãdũ. a Oẽs ciuitates. xiij. tot fuerũt ſꝫ veritatẽ: vt hř in li. Ioſue.
b Filijs aũt caath reſiduis. i. q̇ nõ erant ſacerdotes: ita ꝙ dicebãť caathite tñ ꝛ nõ aaronite: vt dictũ ẽ. ſ. iſtis defecerũt alia habitacula. c Porro filij gerſon. Hic pñter agiť de habitacul' gerſonitarũ ꝛ meraritaꝝ oñdẽdo q̇ ciuitates ꝛ a q̇bꝰ tribubꝰ aſſignate ſũt eis: ꝛ cũ hoc ẽt itermiſcet aliq̇ de filijs caath: ꝛ pꝫ lr̃a vſq; ibi.
d Quas vocauerũt ex noĩbus ſuis. lꝫ leuite ꝛ ſacerdotes denoĩauerunt loca eis aſſignata ad habitandũ ꝛ nutriendũ pecora ex noĩbꝰ ſuis ad hoc ꝙ iſtud eẽt teſtimoniũ in futuꝝ: qꝛ iſta erãt eis aſſignata a filijs iſrľ: qꝛ tribꝰ leui nõ habuit hr̃ditatẽ diſtinctã ſicut alie tribꝰ. cetera patẽt ĩ lr̃a.
p Porro Ca. vij. filij iſachar. Hic pñr ponit generatiões aliaꝝ ſex tribuũ. ſ. iſachar: bẽiamin: neptalim manaſſe: ꝛ ephraiꝫ ꝛ aſer. ď tribubꝰ võ dã ꝛ zabulõ nõ facit mẽtioneꝫ. Prio q̃ agiť de generatiõibꝰ iſtarũ tribuũ. ſcđo reſumiť tribꝰ bẽiamin: vt diffuſiꝰ deſcribať. c. viij. Circa pmũ ďſcribiť p generatio tribꝰ iſachar. ſcđo bẽiamin: ibi Filij bẽiami. tertio neptalim: ibi. Filij aũt neptalim. q̃rto manaſſe: ibi. Porro filiꝰ manaſſe. q̃nto ephrai ibi. Filij aũt ephrai. ſexto aſer: ibi. Filij aſer. De tribu võ dan ꝛ zabulõ ñ deſcribiť aliqua genealogia cuiꝰ cã ab aliq̇bꝰ aſſignať qꝛ q̃libet tribꝰ habebat librum genealogie ſue. Eſdras aũt ſcriptoꝛ hꝰ libri

Universidad de Salamanca. BGH.

fortiſſimi numerati[c] ſunt in diebꝰ dauid: vigintiduo milia ſexcenti. Filij ozi iſrahia de quo nati ſũt michael ⁊ obadia ⁊ iohel: ⁊ ieſia qnqꝫ[d] oẽs principes cũ eis ꝑ familias ⁊ populos ſuos accincti ad preliũ viri fortiſſimi: trigintaſex milia. Multas em̃ habuerũt vxores ⁊ filios. Fratres quoqꝫ eoꝝ ꝑ omnes cognationes iſachar robuſtiſſimi ad pugnãdũ: octogintaſeptẽ milia numerati ſunt. Filij[e] beniamin bale ⁊ bochor ⁊ iadihel tres. Filij bale eſbõ ⁊ ozi ⁊ ozihel ⁊ ierimoth ⁊ vrai qnqꝫ principes familiarũ ⁊ ad pugnãdũ robuſtiſſimi. Numerus aũt eoꝝ vigintiduo milia: ⁊ triginta quatuor. Porro filij bochor zamira ⁊ ioas ⁊ eliezer ⁊ elioenai ⁊ amri ⁊ ierimoth ⁊ abia ⁊ anathot ⁊ almathan. Oẽs hi filij bochor. Numerati ſunt aũt ꝑ familias ſuas principes cognationũ ſuaꝝ ad bella fortiſſimi: viginti milia ⁊ ducenti. Porro filij iadihel: balan. Filij autẽ balã: iehus ⁊ beniamin ⁊ ahoth ⁊ chanana ⁊ iothã ⁊ tharſis ⁊ haiſaar. Oẽs hi filij gadihel pricipes cognationũ ſuaꝝ viri fortiſſimi decẽ ⁊ ſeptẽ milia ⁊ ducẽti ad p̃liũ ꝓcedẽtes: ſephan[f] quoqꝫ ⁊ haphan filij hir: ⁊ aſiꝫ filij aher. Filij[g] aũt neptaliꝫ: iaſihel ⁊ gumi ⁊ aſer ⁊ ſellũ filij[h] bale. Porro[i] filius manaſſe: iſrihel: cõcubinaqꝫ eius ſyra peperit[k] machir patrem galaad. Machir aũt accepit vxorẽ filijs ſuis haphi ⁊ ſephã: ⁊[l] habuit vxorẽ noĩe maacha. Nomẽ autem ſcd̃i ſalphaath nateqꝫ[m] ſũt ſalphaath filie: ⁊ pepit maacha vxor machir filium: vocauit nomẽ eiꝰ phares. Porro nomẽ fratris eiꝰ ſares ⁊ filiũ eius vlã ⁊ rehen. Filiꝰ autem vlã bedan. Hi ſunt filiũ galaad filiũ machir filiũ manaſſe. Soror[n] autẽ eiꝰ regina pepent virũ decorũ ⁊ abiezer et moola: erãt aũt filiũ ſemida: ahin et ſechẽ et leci et aniã. Filiũ[o] aũt ephraim: ſuthala: bareth filiꝰ eiꝰ: taath filiꝰ eiꝰ: elada filiꝰ eiꝰ: thaath filiꝰ eiꝰ. Et hꝰ filiꝰ zadab: et hꝰ filiꝰ ſuthala et hꝰ filiũ ezer et Elad. Occiderũt autem eos viri

vt dictuꝫ fuit a principio forſitan nõ inuenit libros genealogiaꝝ tribꝰ dan ⁊ tribꝰ zabulon: qꝛ ꝑditi fuerũt in captiuatiõe decẽ tribuũ vel alio mõ. Circa p̃mũ dꝛ. Filij iſachar ⁊c̃. ⁊ ſubdit. b Et ſãron. iſte vocat ſemrõ. Geñ. xlvi. c Numerati ſunt in diebꝰ dauid: qñ p̃cepit numerare pplm̃: vt habetur. ij. Regũ. xxiiij. d Quinqꝫ omnes principes. hoc intelligitur connumerato patre: cetera patent vſqꝫ ibi.

e Filij bẽiamin. hic p̃mo deſcribit genealogia tribus beniamin: ⁊ patet lr̃a vſqꝫ ibi.

f Sephã qꝫ ⁊ aphã filij hir: ⁊ aſiꝫ filij aſer. In hebreo hr̃ filij aher: ⁊ ponit h̃ filij in plurali ꝓ filiꝰ vel cũ iſto aſim intelligũt alij filij aher. Dicit autẽ h̃ gloſa hebraica ꝙ eſdras iſtos ſaphã ⁊ ceteros poſuit hic vltimo in genealogia bẽiamin: qꝛ neſciebat vtrũ eẽnt de tribu bẽiamĩ vel nõ eo ꝙ nõ inuenit reductionẽ genealogie iſtorũ ad tribũ bẽiamin certitudinalit̃: ſꝫ hoc nõ vr̃ cõuenĩẽter dcm̃: tũ qꝛ hebrei dicunt ꝙ Eſdras ſcripſit hũc librum ꝑ adiutoriũ ⁊ directionẽ aggei ⁊ zacharie ꝓpheraꝝ ſibi ↄtẽporaneoꝝ: q̃ ſpũ ꝓphetico loquebãt: tũ qꝛ in ſcriptura ſacra ſi aliquid eẽt poſitũ dubiũ hoc eẽt a ſpũ hũano ⁊ nõ a ſpũ diuino.

g Filij aũt neptalim. hic ponit genealogia tribꝰ neptalim: ⁊ multũ breuiter.

h Filij bale. Iſta aũt fuit ancilla racheel ab eodẽ cõiugio ipi iacob data: vt hr̃ Geñ. xxx. de qua natꝰ fuit neptalim: vt hr̃ ibidẽ ⁊ ideo cũ dicitur.

h Filij bale. li filij refertur ad neptalim: ⁊ eſt ſingularis numeri ⁊ genitiui caſus. ſi aũt ſit pluralis numeri ꝓut ſonat lr̃a hebraica: ſic filij neptalim hic dicũt filij bale matris ſue: eo mõ loquẽdi quo in ſacra ſcriptura filij filioꝝ dicũtur filij parẽtũ. i Porro filiꝰ manaſſe. Hic deſcribit genealogia tribꝰ manaſſe. k Pepit machir p̃rẽ galaad. fuit. n. potẽs ⁊ magnꝰ in terra illa: ꝓp qđ dꝛ pr̃ eiꝰ vt frequẽter dictũ ẽ in cõſilibꝰ. l Et habuit ſororẽ noĩe maacha. iſta ẽ alia ab illa maacha q̃ cito pꝰ dꝛ vxor machir.

m Nateqꝫ ſunt filie ſalphaath. iſte fuit lapidatꝰ ꝓp collectionẽ lignoꝝ in ſabbato: nec habuit filios ꝓp qđ eiꝰ filie acceperũt partẽ hereditatis loco patris de volũtate dñi: vt hr̃ Nu. xxvij. ſequit. n Soror aũt eiꝰ regina pepit virũ decoꝝ: in hebreo hr̃. Pepit ſechor. ⁊ ẽ nomẽ ꝓpriũ vniꝰ hoĩs: vt dicũt hebrei. o Filij aũt ephraim. Hic deſcribit genealogia tribus ephraim: ⁊ legat lr̃a ꝓut iacet vſqꝫ ibi. a Occiderũt aũt eos viri geth iſtud aũt exponit ab hebreis multipliciter. Uno mõ ꝙ iſti deſcẽdentes de ephraiꝫ filio ioſeph p̃re eiꝰ adhuc viuẽte añ exitũ filioꝝ iſrl̃ de egypto ſub moyſe collegerũt multitudinẽ vt intrarẽt terrã ꝓmiſſiõis: tũ qꝛ ioſeph moriẽs dixerat: ꝙ dñs poſt mortẽ ſuã educeret filios iſrl̃ de egypto: ⁊ induceret eos in terrã ꝓmiſſionis. vt hr̃ Geñ. vlti. tũ qꝛ iacob p̃riarcha bñdicendo filios ioſeph p̃poſuerat ephraim ipſi manaſſe: vt hr̃ Geñ. xlviij. ꝓpt̃ qđ filij eius erãt magis elati: ⁊ audaces: ⁊ venerũt verſus terrã ꝓmiſſiõis ꝑ viã breuiorẽ. ſ. ꝑ terrã philiſtinoꝝ que vicina eſt: vt hr̃ Exo. xiij. ⁊ tunc a getheis fuerũt debellati qꝛ p̃occupabãt tẽpus redeũdi ad terrã ꝓmiſſiõis ſm̃ ꝙ dꝛ Geñ. xv. ꝙ. cccc. ãnis deberẽt eẽ filij iſrl̃ peregrini in terra nõ ſua: vt ibidẽ fuit declaratũ qui nõdũ adhuc erãt cõpleti: ⁊ huic expoſitioni concordat qđ poſtea hic dicit. ſ. ꝙ ioſue filius nun miniſter moyſi in exitu de egypto nepos fuit eliſama filij amiud: filij ſaadon: filij thale: filij beria: vt dicũt hebrei: filij ephraim: ⁊ ſicut ſexta generatiõ e natꝰ eſt ioſue de ephraim ſicut ⁊ eleazar de leui in quinta: vt dictũ fuit Geñ. xv. Sed huic expoſitioni obuiat qđ dr̃ in textu. Filia aũt eiꝰ. ſ. ephraim. Fuit ſara que edificauit bethoron inferiorẽ ⁊c̃. qꝛ iſte ciuitates ſunt in terra ꝓmiſſionis in ſorte ephraim: vt habetur Ioſue. xvi. vbi nõ potuit edificari per mulierem deſcendentem de ephraim niſi poſt ingreſſuꝫ filioꝝ iſrl̃ in terrã ꝓmiſſiõis ⁊ aſſignationẽ hereditatũ ſingul' tribubus. a natiuitate vero ephraiꝫ vſqꝫ ad illud tẽpus fluxerũt ãni. cclvi. ad minꝰ. ⁊ iõ ñ vr̃ ꝙ tũc poſſet eẽ aliqua filia gẽita ab ephraim que edificaſſet ciuitates illas. ꝓbatio aſſũpti qꝛ a natiuitate yſaac vſqꝫ ad exitũ đ egypto fluxerũt ãni. cccc. vt declaratũ fuit Geñ. xv. a quibꝰ ſi ſubtrahãt anni q̃ fluxerũt vſqꝫ ad natiuitatẽ ephraim remanẽt anni. cex. qꝛ yſaac ſexagenarꝰ gẽuit iacob: vt habet Geñ. xxv. Iacob vero centũ triginta annoꝝ erat: qñ deſcẽdit i egyptuꝫ: vt hr̃ Gene. xlvij. ⁊ ſic de p̃dictis. cccc. annis vſqꝫ ad exitũ đ egypto remanent. cex. ad minꝰ a natiuitate ephraim: qa natus erat quãdo iacob deſcẽdit in egyptum: vt habetur Geñ. xlviij. quibus ſi addãtur. xl. anni quibus filij iſrael fuerũt in deſerto poſt exitum de egypto ⁊ ſex in quibꝰ ioſue pugnauit contra reges chanaã anteq̃ꝫ diuideret terrã: ꝓut oſtenſum fuit Ioſue xi. ⁊. xiiij. habẽtur anni. cclvi. igit ſm̃ iſtã expoſitionẽ oꝫ dicere ꝙ ſara que hic dꝛ filia ephraim: nõ fuit filia eiꝰ immediata: ſed per multas generationes deſcẽdit de eo ⁊ fuit in poteſtate ſua poſtq̃ꝫ filij iſrl̃ in terra ꝓmiſſionis habuerũt ſortes aſſignatas: ⁊ ſic edificauit ciuitates dictas: ꝓpter qđ hic noĩat inter filios ephraiꝫ patriarche ꝓpter magna que fecit in edificatiõe ciuitatũ. Alio mõ exponit de illis qui cõtra volũtatẽ moyſi poſt exitũ de egypto iuerũt ad p̃liũ cõtra aduerſarios ⁊ debellati fuerũt ⁊ multi eoꝝ occiſi: vt hr̃ Nu. xiiij. in fine: ⁊ ſm̃ hoc nõ põt dici ꝙ iſte ephraim qui dꝛ hic eos lamentaſſe fuerit ephraim filiꝰ Ioſeph: qꝛ illud bellũ fuit ſcd̃o anno egreſſiõis de egypto: ⁊ ſic iſte ephraiꝫ fuiſſet tũc. ccxij. annoꝝ: vt pꝫ ex p̃dictis: ⁊ nõ ẽ veriſimile ꝙ tm̃ vixerit: maxime qꝛ Exodi. i. dꝛ ꝙ mortuꝰ fuit ioſeph ⁊ oĩs cognatio illa: añq̃ꝫ filij iſrl̃ exirent de egypto. Itẽ dato ꝙ vixiſſet trãſiuiſſet in eo tp̃us generãdi: ⁊ tñ de iſto ephraim qui dicit hic lamẽtaſſe filios ſuos: dicit ꝙ poſtea genuit Beria ſic nominãs eũ. Eo ꝙ in malis domꝰ eiꝰ ortꝰ eẽt id eſt ꝑ occiſionẽ filioꝝ. Beria em̃ interpretat in malo. Itẽ aliqua dicũt hic in textu: ⁊ Nu. xiiij. que vidẽtur obuiare huic expoſitioni: qꝛ hic dꝛ.

a Occiderũt aũt eos viri geth. q̃ erãt philiſtei. ⁊ Nu. xiiij. ꝙ amorrei ⁊ amalechite interfecerũt illos qui ↄ̃ volũtatẽ moyſi auſi fuerũt ire ad p̃liũ. Itẽ hic dꝛ ꝙ iſti fuerũt occiſi a getheis eo ꝙ deſcenderãt ad inuadẽdũ poſſeſſiones eoꝝ: ibi aũt dicit. At illi cõtenebrati aſcenderũt in mõtẽ ad pugnãdũ ↄ̃ amorreũ ⁊ amalech. ⁊ iõ ꝓpter iſta nõ vr̃ poſſe ſtare iſta expoſitio ſcd̃a. tercio mõ exponit de viris

geth indigene[b]: qꝛ deſcenderant: vt inuaderẽt poſſeſſiões eoꝝ. Luxit igitur ephraim pater eoꝝ multis diebus: ⁊ venerũt fratres eius vt cõſolarẽtur eũ. Ingreſſuſqꝫ eſt ad vxorẽ ſuã que cõcepit ⁊ peperit filiũ ⁊ vocauit nomẽ eius beria eo ꝙ i malis domꝰ eiꝰ ortꝰ eẽt. Filia[c] autẽ eius fuit ſara: que edificauit bethoron inferiorem ⁊ ſuperiorẽ: ⁊[d] ozenzara. Porro[e] filius eiꝰ rapha[f] ⁊ reſeph ⁊ thale: de q̃ natus eſt thaan qui genuit laadan. Huius quoqꝫ filiꝰ ammiud q genuit eliſama de quo ortus eſt nun: qui[g] habuit filium ioſue. Poſſeſſio[h] autem eoꝝ ⁊ habitatio bethel cũ filiabus ſuis ⁊ cõtra orientẽ noran: ad occidentalẽ plagã gazer ⁊ filie eius: ſichem quoqꝫ cũ filiabꝰ ſuis vſqꝫ ad aſa cũ filiabꝰ eiꝰ: iuxta filios quoqꝫ manaſſe bethſan ⁊ filias eius: thanac ⁊ filias eiꝰ: mageddo ⁊ filias eiꝰ: dor ⁊ filias eiꝰ. In his habitauerunt filij ioſeph: filiũ iſrael. Filij[i] Aſer: Iemna ⁊ ieſua ⁊ iſui ⁊ baria ⁊ ſara ſoror eoꝝ. Filij autem baria: heber ⁊ melchiel. Ipſe[k] eſt pater barzaith. Heber autem genuit iephlat: ⁊ ſomer ⁊ iothã ⁊ ſuã ſororẽ eoꝝ. Filij iephlat phoſech ⁊ chamaal ⁊ aſoph. Hi filij iephlat. Porro filij ſomer: ahi ⁊ roaga ⁊ iaba ⁊ aran. Filij autẽ helẽ fratris eius: ſupha ⁊ iemna ⁊ ſelles ⁊ amal. Filij ſupha: ſue aynaphet et ſual et beri et iãra boſor et odor et ſamma et ſaluſa et iethrã et bera. Filiũ[l] gether: iephone et phaſpha et ara. Filiũ autem olla: aree et anihel et reſia. Oẽs hi filiũ aſer: principes cognationũ electi atqꝫ fortiſſimi duces ducum. Numerus autem eoꝝ etatis que apta eſſꝫ ad bellum vigintiſex milia:

Capitulum. viii.

Beniamin[a] autẽ genuit bale primogenitũ ſuũ: aſbal ſcd̃ꝫ: ahara terciũ noaha quartum: et rapha quintũ. Fuerũtqꝫ[b] filiũ bale: addoar et gera et abiud: Abiſue qꝫ et namã et achia: ſꝫ et hiera et ſephuphã et vrã. Hi[c] ſũt filiũ ahod pricipes cognationũ habitantiũ in gabaa: q[d] trãſlati ſũt i manath. Namaã[e] aũt et achia et hiera ipe tranſtulit eos et gẽuit oza et abiud. Porro[f] ſaarahim genuit i regiõe moab poſt q̃ꝫ[g] dimiſit huſiꝫ et bara vxores ſuas. Genuit[h] aũt đ edes vxore ſua ioab et ſebia ⁊ moſa ⁊ molochom iehus qꝫ et ſethia et marmach. Hi ſũt filiũ eiꝰ pricipes i familijs ſuis. De[i] huſiꝫ võ gẽuit achitob ⁊ elphaal. porro filiũ elphaal: heber: et miſaã: et ſamad. Hic[k] edificauit ono ⁊ lod ⁊[l] filias eiꝰ. Bara[m] aũt ⁊ ſama pricipes[n] cognationuꝫ habitãtiũ i hailon. Hi[o] fugauerũt

cendentibus de tribu ephraim: qui poſtq̃ꝫ habuerũt ſortem in terra ꝓmiſſionis per Ioſue: multiplicati fuerũt ⁊ roborati: ⁊ cõfidẽtes de ſua multitudine ⁊ fortitudine deſcenderũt de mõte ephraim verſus terrã philiſtinoꝝ: que ẽ ſup mare mediterraneũ: ſꝫ viri geth indigene occiderũt eos ⁊ ponit in textu. b Indigene. ad exprimendum modum occiſionis. Indigene. n. dicũtur nati de terra illa. vnde indigene dicũtur quaſi inde geniti: ⁊ ꝓpter h̃ ſciebãt paſſus terre difficiles ad trãſeundũ: ⁊ ſic pugnauerũt cũ filijs ephraim in loco vbi filij ephraim nõ poterant ſe hñ defẽdere. igit ſm̃ iſtaꝫ expoſitionẽ oꝫ dicere ꝙ ille ephraim q̃ dꝛ hic lamẽtaſſe filios ſuos occiſos qui fuerũt p̃ncipales in hoc facto. ſ. illo cõflictu: fuit aliꝰ ab ephraim filio Ioſeph: ⁊ multo tp̃e pꝰ ipſꝫ tñ noĩatꝰ eodẽ nomine: ſicut frequẽter ↄtingit: ⁊ huic expõni ↄſonat qđ ſubdit.

c Filia aũt eiꝰ ſa. q̃ edifi. betho. ife. ⁊ ſupe. Nõ. n. potuerunt iſte ciuitates edificari ab ipſa: donec filij ephraiꝫ fuerũt potẽtes in ſorte ſua.

d Et ozenzara. iſtã ciuitatẽ nominauit ex noĩe ſuo: ſꝫ dicte expõni vr̃ obuiare qđ ſubditur. ſ. ꝙ Ioſue filius nun deſcẽdit de iſtis: ⁊ tñ certũ ẽ ꝙ ipe fuit añ ingreſſum terre ꝓmiſſiõis: ⁊ iã erat ſenex ⁊ ꝓuecte etatis: quãdo diuiſit terram filijs iſrael vt habetur Ioſue. xiij. ⁊ ideo ſm̃ iſtam expoſitionem terciam: quã do ſubdit h̃. Porro filiꝰ eiꝰ rapha. oꝫ dicere ꝙ iſta lr̃a nõ refert ad p̃cedẽtia imediate: ſꝫ ad ephraim filiũ ioſeph: ita ꝙ ꝓp reuerẽtiaꝫ ioſue q̃ fuit valde magnꝰ in pplo iſrl̃: ſcriptura icipit deſcribere eiꝰ genealogiã ab ephraim p̃riarcha: vt ſit ſenſus. e Porro filius eiꝰ. i. ephraiꝫ p̃riarche. f Rapha ⁊ reſeph ⁊ thale de quo. ſ. thale natꝰ eſt thaan ⁊c̃. Sequit. g Qui ha. filiũ ioſue. ⁊ ſic Ioſue deſcẽdit de ephraim in ſeptima generatiõe. h Poſſeſſio autem eo. ⁊ habita. bethel cũ filiabꝰ ſuis. i. cũ villis ſibi adiũctis. iſta tñ ciuitas alia bethel ẽ a hierl̃m: que vocata fuit bethel: ꝓut dictũ fuit Geñ. xxviij. qꝛ hierl̃m ptiꝫ fuit i ſorte iude: ⁊ pti i ſorte bẽiamin: iſta aũt bethel fuit in ſorte ephraim: ⁊ ibi poſuit hieroboã vnũ de duobus vitul' aureis quos fecit: vt hr̃. iij. Reg. xij. i Filij aſer. h̃ vltimo deſcribit genealogia aſer: ⁊ pꝫ lr̃a vſqꝫ ibi. k Ipe ẽ pr̃ barzaith. nomẽ ẽ loci vbi melchiel fuit dñs vl' vir famoſus. l Filij gether iephõe. iſte ẽ aliꝰ a p̃re chaleh: q̃ fuit đ tribu iuda: iſte aũt đ tribu aſer.

Beniamin aũt. Hic reſumit genealogia beniamin Capi. viij. b vt diffuſius ſcribat ⁊ hoc fit p̃ncipaliter ꝓpter ſaul regem: qui fuit de hac tribu. p̃mo igit ponit genealogia beniamin in generali. ſcd̃o ipſius ſaul in ſpeciali: ibi. In gabaon aũt. Circa primũ dꝛ.

a Beniamin aũt genuit bale p̃mogenitũ ſuum: ⁊ baal ſcd̃m. q̃ vocat aſbel. Nu. xxvij.

b Fuerũtqꝫ filij bale addoar ⁊ gera. Dicunt aliq̃ ꝙ iſte gera fuit pat ſemei: ſꝫ hoc nõ ẽ veꝝ: qꝛ iſte gera fuit nepos bẽiamin patriarche: vt patet hic: a cuius tp̃e vſqꝫ ad tp̃s ſemei fluxerunt ſexcenti anni ⁊ plꝰ: qꝛ anno q̃dringenteſimo ⁊ octogeſimo egreſſionis de egypto fundatuꝫ fuit templũ per ſalomonẽ vt habetur. iij. Reg. vi. qui ſalomon interfecit ſemei: vt habetur. iij. Reguꝫ. ij. ⁊ iõ ille gera q̃ dꝛ pr̃ huiꝰ ſemei ſcd̃o Reg. xvi. fuit alius ab iſto gera ⁊ lõgo tẽpore poſt ipſum.

c Hi ſũt filij abod. Iſte ẽ qui vocat aioth. Iudi. iij. q̃ fuit iudex in iſrl̃: ⁊ interfecit eglon regẽ moab: vt ibidem habetur.

d Qui trãſlati fuerunt in manath. i. in ſepulchꝝ: vt dicũt aliq̃ expoſitores noſtri catholici: ⁊ itelligit h̃ de gabaonitis: q̃ ꝓp vxorẽ leuite quã afflixerãt incredibili libidine: vt habetur Iudi. xix. interfecti fuerũt: ⁊ iſti deſcenderunt de aioth: ſꝫ lr̃a ſequẽs ↄ̃riat huic expõni in qua dicit.

e Namaã aũt ipe trãſtulit eos ⁊ achia ⁊ hiera. aſſociati fuerũt illi in hoc factõ cũ igit iſti fuerint de tribu beniamin q̃ nõ interfecerũt p̃dictos gabaonitas: ſed magis iuuerũt eos: vt hr̃ Iudi. ij pꝫ ꝙ dicta expoſitio nõ ẽ vera: ⁊ iõ dicũt h̃ hebrei ꝙ manath ñ ſignificat hic ſepulchꝝ: ſꝫ ẽ nomẽ ꝓpriũ cuiuſdã terre ad quã iſti fuerũt trãſlati per naaman ⁊ ſocios eius. Utrũ autem fuerunt tranſlati illuc per bellum vel per cõmutationẽ hereditatũ ſeu alio modo: nõ dicunt expoſitores hebraici vel latini. f Porro ſaarabĩ genuit in regione moab: cã aũt quare illuc iuit ſubdit. g Poſtq̃ꝫ dimiſit huſim ⁊ bara vxores ſuas: quia forte erant adultere vel ſibi tedioſe: ⁊ ideo eis dimiſſis accepit aliam vxorem in regione moab: de qua ſubdit. h Genuit aũt de edes vxore ſua ioab ⁊ ceteros. i De huſim vero que fuit prima vxor ſaarabiꝫ: vt p̃dictũ eſt genuit achitob: ⁊ ſubditur. k Hic edificauit ono ⁊ lod. nomina ſunt ciuitatũ quas edificauit ſamaath. l Et filias eius. i. villulas adiacentes. m Bara autẽ ⁊ ſama. bara hic ẽ nomẽ viri. n Principes cognationũ habit. in hailõ. nomẽ ẽ ciuitatis de qua dꝛ Ioſue. x. Sol ↄ̃ gabaon ne mouearis: ⁊ luna ↄ̃ hailon. o Hi. ſ. bara ⁊ ſama ⁊ ſocij eoꝝ. p Fugauerũt habitatores geth. philiſtei. n. q̃ habitabãt in geth aſcenderũt in ſortẽ beniamin ad depdandũ: ⁊ ab iſtis de tribu bẽiamin fuerũt debellati ⁊ fugati: ſicut ecõuerſo filij ephraim volẽtes depdari geth eos: ab

Universidad de Salamanca. BGH.

ipſis fuerunt debellati τ occiſi: vt dictū fuit ca. pcedenti. q Et ala al's baio τ ſeſac τc. noĩa ſunt viroꝝ de beniamin qui fuerūt in debellatiõe ge/ theoꝝ vſqꝫ ibi excluſiue. r Filij elphaal. vbi icipit deſcribere alias ge neratiões. s Hi patriarche.i. pricipales iter pncipes illi⁹ cognatiõis. t Qui habitauerunt in bierusalem. hec eñi ciuitas partim cedit in ſortem iude: τ partim in ſortē bē/ iamin: vt dcm̄ fuit in libro Joſue. τ iõ nõ ſolū habi/ tabāt ibi aliq̃ de tribu iu/ da: ſed etiā aliqui ð tribu beniamin.

u In gabaon autē. Hic p̄ñter deſcribit cognatio ſaulis regis in ſpāli cum dr̄. In gabaon aūt habi/ tauerunt abbi gabaon. in hebreo hr̄. P̄r gabaon: τ ſunt due dictiones: τ ſi gnāt illū q̃ erat pncipalis in illa ciuitate: τ ꝙ iſta ſit lr̄a vera pꝫ ex hoc ꝙ circa finē ca. ſequēt vbi reſumi/ tur iſta cognatio q̃ſi ſub eiſdē v̄bis τ ð ibidē. In gabaon aūt cõmorati ſūt p̄r gabaon τc. q̃n autē dr̄ hic. Habitauerūt. ſubitel/ ligūtur alij q̃ in eadē ciui/ tate habitauerūt cum iſto pncipali.

x Cis τ baal τ ner. ex h̄ dicunt doctores ꝙ cis p̄r ſaul: τ ner p̄r abner pnci/ pis militie ſaul fuerūt fra tres: τ p̄ ꝯñs ſaul τ Ab/ ner cognati germāi: vt di/ ctū fuit.i.Reg.xiiij.

y Ner aūt genuit cis: ſed q̃uo genuit eū: q: dictū eſt ꝙ fuit frater ei⁹. Ad hoc dicūt expoſitores cõit ꝙ fuit frater eius ſenior eo τ iõ mortuo p̄re ſtetner edu cauit τ cuſtodiuit cis fra/ trē ſuū: τ ex hac nutritiõe vocaſ hic p̄r ei⁹ pp q̃d iſte cis dr̄ habuiſſe aliū p̄rem naturalē.i.Reg.ix. vbi dr̄: ꝙ erat vir de beñiamin no mine cis fili⁹ abiel τc.

z Et cis gēuit ſaul. vt h̄r i.Reg.ii.ibidem.

a Et hiſbaal. iſte.ij.reg. vocaſ hiboſeth: τ ſucceſ/ ſit ſaul in regno fratribus ſuis interfectis.

habitatores geth: et[q] haio τ ſeſac τ hierimoth: et zabadia et arod et heder: michael quoqꝫ τ ieſpha τ ioaa filij baria. Et zabadia τ mo/ ſollā τ ezeci τ heber et eſamari et iezlia τ iobab filij[r] elphaal: τ iaci et zechri τ zabdi τ eliocnai τ ſelethai τ heliel τ adaia τ baraia τ ſama/ rath filij ſemei. Et ieſphan et he/ ber et heliel et abdon et zechri et Hanan et anania et ailam et ana/ thophia et iephdaia et phanuel: filii ſeſac. Et ſamſari et ſooria et otholia et hierſia helia et zechri: filii hieroaz. Hi[s] patriarche et co/ gnationū principes: qui[t] habita/ uerunt in hieruſalē. In[u] gabaon autē habitauerunt abbi gabaon et nomen vxoris eius maacha: filiuſ qꝫ eius primogenit⁹ abdon et ſur et[x] cis et baal et nadab: gedur q̊ꝫ et ahiu et zacher et macelloth: et macelloth genuit ſamaa. Ha/ bitauerūtqꝫ ex aduerſo fratrū ſuo/ rū in hierl'm cū fratrib⁹ ſuis. Ner[y] autē genuit cis: et[z] cis genuit ſaul. Porro ſaul gēuit ionathā τ mel/ chiſue et abinadab et[a] hiſbaal. Fi lius autē ionathā miribaal: et[b] mi ribaal gēuit micha: filii micha phi tō et melech τ thara ahaz: et ahaz gēuit ioada: τ ioada gēuit almoth τ aſmoth et zāri. porro zāri genuit moſa: et moſa gēuit baana cui⁹ fili us fuit raphaia ð quo ortus eſt ela ſa qui genuit aſel. Porro aſel ſex filii fuerunt his nominibus: ezricā bochru: iſmahel: ſaria abadia anā Oñes hi filii aſel: Filii aūt eſech fratris eius: vlam primogenitus τ hus ſcðs: τ eliph aleth terci⁹. Fu erūtqꝫ filii vlam viri robuſtiſſimi: et magno robore tendētes arcum et[c] multos habentes filios ac ne/ potes centū quinquaginta. Oēs hi filii beniamin.

Caplm.ix.

Uniuerſus[a] ergo iſrael dinumeratus eſt et[a] ſū/ ma eoꝝ ſcripta ē i libro regū iſrael et iuda: trāſ/ latiqꝫ[b] ſunt in babilonē, ppter deli ctū ſuum. Qui[c] autem habitaue runt primi in poſſeſſiõibus et[d] vr/ bibus ſuis iſrael: et ſacerdotes et leuite: et[e] nathinei: commorati[f] ſunt in hieruſalē ð filiis iuda et de filiis bēiamin. De filiis q̊ꝫ ephra im et manaſſe othei filius amiud fi lius emri: filii omrai: filii bōni. De filiis phares filii iuda: et de ſiloni aſaia primogenit⁹ et filii ei⁹. De fi liis aūt zara: iehuel et frēs eorū ſex cēti nonaginta. Porro ð filiis bē iamin: ſalo fili⁹ moſollā filii oduia filii aſana τ iobama fili⁹ ieroam et helam fili⁹ ozi filii mochori et mo/ ſollā filius ſaphacie filii rahuel filii iabanie et frēs eoꝝ p familias ſuas

vero exponūt de numeratiõe facta p̄ ioab de pcepto dauid que cõ tinet.ij.lib.Reg.xxiiij. b Trāſlati ſunt in babylonē τc. Non fit hic mentio de trāſlatione filioꝝ iſrl' que facta fuit p̄ teglatphalaſſar regē aſſyrioꝝ de quo hr̄.iiij.Reg.xv. nec de illa que facta ē p ſalma naſar.ix.anno oſee, de qua habetur.iiij.Regum.xviij. quia de iſtis duabus captiuita tibus nõ redierūt ad terrā iſrl': ſed ð ĉcia captiuitate q̃ facta fuit p nabu chodonoſor regē babylonis: q̃ trā ſtulit illos q̃ habi tabāt in regno iu da.ſ.tribū iuda et bēiamin τ leuit: ð iſta captiuitate poſt.lxx. annos re dierūt in hieruſa/ lem τ in terrā iſra/ el deliciēa cyri re gis pſaꝝ: vt hr̄.ij. Paral. vlt.ca.τ.i. Eſdre.i. τ aliq̃ re dierūt in pprijs p ſonis q̃ adhuc vi uebāt: vt hr̄.i.Eſ dre.iij. q̃ fūdato tēplo ſcðo: illi qui viderāt primū tē plum flebāt. Alij aūt redierūt i filijs in quib⁹ p̄res ma nēt aliquo modo. Sciēdū tamē ꝙ de alijs tribubus aliq̃ euaſerūt ma nus teglatphala laſſar τ ſalmana ſar q̃ venerūt ad habitandū in re gno iuda: ſed iſti poſtea fuerūt tñſ lati in babylonē per nabu. hic cū alijs. τ de captiui tate redierūt cum ipſis aliqui in p prijs pſonis: qui nõdū erant mor tui: τ aliq̃ in filijs ſuis vt habetur in fra.

c Qui aūt habi/ tauerunt. Hic p̄ñr agitur de illis qui redierunt. τ primo de tribubus in generali. ſcðo de tribu leui in ſpeciali: ibi. De ſacerdotibus autē. Circa p̄mū dr̄.

c Qui aūt habitauerūt p̄mi.i.p̄mo redeūtes de captiuitate baby lonica. d In vrbib⁹ ſuis. τ poſſeſſionib⁹ τc. τ ꝙ de illis loqua tur pꝫ p ſimilē modū loquēdi de iſtis.i. Eſdre.v. vbi dr̄. Hi aūt fi/ lij ſunt puincie q̃ aſcēderūt de captiuitate: τ ſequiſ. Reuerſi ſunt in iudeā τ hierl'm vnuſquiſqꝫ in ciuitatē ſuā: τ in fine capituli dr̄. Ha bitauerūt ergo ſacerdotes τ leuite de pplo τ cantores ianitores τ nathinnei in vrbib⁹ ſuis vniuerſuſqꝫ iſrl' in ciuitatib⁹ ſuis.

e Et nathinnei. iſti erāt gabaonite ad iudaiſmū cõuerſi: τ fuerūt deputati ad portandū aquas τ ligna ad locū cult⁹ diuini: vt habe tur Joſue.ix. f Cõmorati ſunt in hierl'm de filijs iuda τc. in re/ ditu de captiuitate babylonica ſolliciti fuerūt illi q̃ pſidebāt pplo: vt ciuitas hierl'm habitareſ eo ꝙ ibi reedificatū fuit tēplū ad cultū diuinū: ſed multi de pplo magis volebāt habitare in alijs locis iu dee ad colendū agros τ vineas τ pſilia: τ q: habitatorib⁹ in hie/ ruſalē iminebāt picula ab aduerſarijs eo ꝙ ciuitaſ illa erat odioſa

b Et miribaal. iſte eſt qui vocatur miphiboſeth. ſcðo Reg. qui fuit cõmenſalis dauid ppter amorē ionathe p̄ris ſui: cetera legā tur, put iacēt in lr̄a vſqꝫ ibi. c Et mul. ha. fili. ac nepo. cen. q̄nq̄. li. milia nõ eſt de textu: q: nõ ē in hebreo nec in libris correctis: τ merito: q: in tota tribu beniamin nõ erāt tot viri bellatores τ multomin⁹ in generatiõe vni⁹ hois qui vocatur hic vlam.

Capitulum.ix.

Uniuerſus ergo iſrl'. Super⁹ deſcripte ſunt generatiões deſcēdē/ tes a filijs iacob vſqꝫ ad trāſmigrationē babylonis. hic p̄ñr agi tur de illis qui fuerūt poſt trāſmigrationē. Et diuidiſ p̄ñs caplm i tres ptes: q: p̄ p̄oiſ cõtinuatio reſpectu pcedentiū. ſcðo executio p̄ntiū: ibi. Qui aūt hitauerūt. tercio ꝯtinuatio reſpectu ſequētiū: ibi. In gabaõ aūt. Circa p̄mū dr̄. Uniuerſus ē iſrl' diuiderat⁹ ē.q.d.lꝫ i pcedēntib⁹ genealogie filioꝝ iſrl' ſint deſcripte. hoc ñ ē breuit τ ebronice ſꝫ nūer⁹ dicitaꝫ genealo giaꝝ alibi deſcript⁹ eſt pfect⁹: τ vbi ſcript⁹ ſit hic oñdit cū ſubditur.

a Et ſūma eoꝝ ſcripta ē τc. dicit aūt glo. hebraica ꝙ liber iſte vbi ſcripte ſunt genealogie pfecte vſqꝫ ad minima nõ h̄r ſicut nec liber ab ye ſilonit, τ abdo videntis: τ plures alij libri q̃ in ſcriptura allegāſ: nec tñ habeſ. Aliq̃

gentib⁹ habitātib⁹ in ſamaria τ ciuitatib⁹ circūadiacētib⁹. vñ τ fre quēter ipedierūt reedificationē tēpli τ ciuitatis: vt pꝫ Eſdre.i. τ.ij in plurib⁹ locis pp q̃d aliq̃ de pplo iſrl' q̃ erāt deuotiores obtule/ rūt ſe volūtarie ad habitādū in hierl'm pp q̃d bñdixit illis de⁹: vt hr̄ Neemie.xi. Sꝫ q: illi ñ ſufficiebāt miſſe ſūt ſortes ad determinā dū q̃ habitarēt ð ſingulis tribub⁹ i hierl'm: vt hr̄ ibi/ dē. Sciēdū aūt ꝙ iſtoꝝ habitātiū in hierl'm nūeri τ no mina i plurib⁹ va riāſ h̄: τ Neemie xi. cui⁹ variatiõis triplex rõ aſſignaſ Prīa ē ꝙ nõ inte/ gralit' exprimūſ i vtroqꝫ loco: ſꝫ pti h: τ pti ibi: pp q̃d aliq̃ h̄ tacenſ qui ibi exprimūſ: τ verſo. Scða rõ ē q: plures de iſtis fuerūt binomij vl' trinomij τ ſb vno noīe h̄ exprimūſ: τ ibi ſb alio. Tercia ē: q: idē nomē ali/ q̃n varaſ i hebreo ſicut τ i latino: vt frequēter dcm̄ ē: τ pp talē variatiõēz videſ aliqñ varia ri perſone q̃ tñ ſūt eedē: τ ſic p̄ñt ſol/ ui diſſonantie ap parētes: τ diſcur/ raſ lr̄a ſicut iacet.

g De ſacerdotib⁹ aūt. h̄ p̄ñr agiſ ð tribu leui in ſpāli. τ p̄ ð ſacerdotib⁹ τ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi.

h Filij ſadoch. Iſte fuit ali⁹ ab il lo ſadoch q̃ ſalo/ mõ cõſtituit ſūmū ſacerdotē pro abiathar.iij.Re.ij Et lõgo tēpe poſte rior illo. i De leuitis aūt. Poſtq̃ enūerauit ſacerdo tes: p̄ñr enūerat le uitas ſꝫ noīa τ of ficia. k Bacha char q̃ꝫ carpenta/ ri⁹. iſte ſic noīaſ q: ꝑerat alijs carpē/ tarijs in ope dñi. leuite.n. talia opa mechanica nõ fa/ ciebāt ſꝫ i miniſte rijs dom⁹ dñi ſer uiebant. l In porta regis ad oriē tē obſeruabant: lꝫ dom⁹ regia tūc eēt deſtructa: tñ loca circa tēplū retine/ bāt noīa pcedētia eñ captiuitatē ba bylonicam.

nõgenti q̄nquaginta ſex. Oēs hi principes cognationū: p domos patrū ſuoꝝ. De[g] ſacerdotib⁹ autē iedaia ioiarib τ iachin azarias q̊ꝫ filius helchie filij moſollam filij[h] ſadoch filij meraioth: filii achitob pontifex domus dei. Porro ada ias filius ieroā filij phaſor filij mel chia τ maaſia filius adihel filij iez/ ra filii moſollā filij moſollamoth filij emmer: fratres quoqꝫ eorum principes per familias ſuas mil/ le ſeptingenti ſexaginta fortiſſimi robore ad faciendū op⁹ miniſterij i domo dei. De[i] leuitis aūt ſemeia fili⁹ aſſub τ filij ezricaz filij aſebia: ð filijs merari. Bachachar[k] q̊ꝫ car pentari⁹ τ galal τ mathania filius micha filij zechri filii azaph τ ob/ dia filius ſemeie: filij Galal: filij idithuz: τ barachia filius aſa: filij helcana q habitauit i atrijs netho phati. Janitores autem ſellum τ achub τ thelmon: τ ahimā: τ fra/ ter eoꝝ ſellū princeps vſqꝫ ad illð tēpus in[l] porta regis ad oriētē ob ſeruabāt per vices ſuas de filijs le ui. Sellū vero fili⁹ chore filij abia ſaph filij chore cū fratrib⁹ ſuis: et domoſ p̄ris ſui. Hi ſūt chorite ſu per opera miniſterij: cuſtodes ve ſtibuloꝝ tabernaculi τ familie eo/ rū per vices caſtroꝝ dñi: cuſtodiē/ tes introitum. Phinees[m] autēꝫ fi lius eleazar erat dux[n] eoꝝ corā do/ mino. Porro zacharias fili⁹ mo/ ſollamia ianitor porte tabernacu/ li teſtimonii. Omnes hi electi in oſtiarios per portas ducenti duo/ decim τ deſcripti in villis proprijs quos[o] conſtituerūt dauid τ ſamu/ el videns in[p] fide ſua: tam ipos q̄ꝫ filios eoꝝ in oſtiis dom⁹ dñi: τ i ta/ bernaculo vicib⁹ ſuis. Per[q] q̄tu/ or ventos erāt oſtiarii.i. ad oriētēꝫ τ ad occidētē τ ad aqlonē τ ad au ſtrū. Frēs[r] autēꝫ eoꝝ i viculis mo rabantur τ veniebant in ſabbatis ſuis de tempore vſqꝫ ad tempus. His[s] quatuor leuitis credit⁹[t] erat ois numer⁹ ianitoꝝ: τ[u] erāt cuſto/ diētes exedras τ thezauros dom⁹ domini. Per girū quoqꝫ templi domini morabātur in cuſtodiis ſu is: vt cum tempus fuiſſet ipſi ma/ ne aperirent fores. De hoꝝ gene/ re erant τ ſup vaſa miniſterii. Ad[x] numerum eniꝫ inferebantur vaſa τ[y] efferebantur. De ipſis τ[z] qui credita habebant vtenſilia ſctūa/ rii: preerant[a] ſimile τ[b] vino τ[c] oleo τ[d] thuri τ aromatibus. Filii au/ tem ſacerdotum vnguēta ex aro/ matibus ꝯficiebant. Et matathi/ as leuites primogenitus ſellū cho rite prefectus erat eorū que in ſar/ tagine frigebantur. Porro de fi/ liis caath fratribus eorū ſuper pa/ nes erant propoſitiõis vt ſemper nouos per ſingula ſabbata prepa rarent. Hi ſunt principes canto/ rum per familias leuitarum qui in exedris morabantur: ita vt die ac nocte iugiter ſuo miniſterio deſer uirent. Capita leuitarūꝫ per fami/ lias ſuas principes māſerūt in hie ruſalem. In[c] gabaon autē cõmo/ rati ſunt pater gabaon iahihel: et nomen vxoris eius maacha. Fili/ us primogenit⁹ eius abdon et ſur τ cis τ baal τ ner et nadab gedor quoqꝫ τ ahio τ zacharias τ macel loth. Porro macelloth genuit ſe maon. Iſti habitauerūt e regione fratrū ſuoꝝ in hieruſalē cū fratrib⁹ ſuis. Ner autē genuit cis τ cis ge/ nuit ſaul τ ſaul genuit ionathā: et melchiſue τ aminadab et eſbaal. Fili⁹ aūt ionathā miribaal τ miri baal gēuit micha. Porro filii mi/ cha phiton et melech et thara et ahaz. Ahaz aūt genuit iara: τ iara genuit alamath τ azmoth τ zamri Zamri aūt genuit moſa: moſa vo genuit baana cui⁹ fili⁹ raphaia ge/ nuit claſa: de q̊ ort⁹ ē eſel. Porro

m Phinees aūt fili⁹ eleazar erat dux eoꝝ. dicūt aliqui ꝙ iſte fuit phinees nepos aaron τ tūc cū dr̄ h. n Dux eoꝝ. nõ ē referēdū ad illos leuitaſ q̃ miſtrabāt in ſcðo tēplo p⁹ reditū captiuitatꝫ babylonice fūdato: ſꝫ ad illos leuitas q̃ i pprijs officijs fuerūt iſtituti p moyſen τ aaron: vt hr̄ li. Nume. Ur̄ tñ meli⁹ dictū ꝙ iſte phinees fuit ali⁹ ab illo: τ multo tpe poſterior vi/ delꝫ p⁹ reditū captiuitatiſ babylõice τ pfuit leuitꝫ h̄ pnoiaꝫ. Uñ τ iſte phinees inť leuitas poniť. Al'⁹ võ fuit ſacerdos ſuccedēs in ſūmo ſacerdotiõ p̄ri ſuo vt hr̄ Nu.xxv. nec ē icõueniēſ ꝙ i diuerſis tpib⁹ p̄r τ fi/ li⁹ in eadē cognatiõe vl' di uerſis tpib⁹ ſiſi'r nomineſ. τ iõ iſte phinees τ eleazar p̄r ei⁹ fuerūt alij ab illis q̃ i libro nūeroꝝ ſiſi'r noīanſ.

o Quos ꝯſtituerūt dd τ ſamuel. ñ ꝙ ꝯſtituerit iſtoſ in pſonis pprijs: ſꝫ aneſ ſores eoꝝ iſtituēdo i iſtis officiſ. Sciēdū ꝙ dd p⁹ mortē ſamuel iſtos ordi/ nes inſtituit: ſꝫ q: ſamuel ð h̄ ipꝫ iſoꝛmauerat: iõ dr̄ cū ipõ eos inſtituiſſe.

p In fide ſua. iſtð põt re ferri ad dd τ ſamuelē: q̃a fideliť iſtituerūt. τ ad iſtiſ tutos: q: fidelit' exequi ſūt

q Per q̃tuor ventos erāt oſtiarij.lꝫ.n.i tēplo eēt tm̄ vnū oſtiū. ſ. in pte oriētali. tñ i atrijs q̃ erāt i circuitu erāt introit⁹ plures ſꝫ q̃tu/ or ptes mūdi. r Fres aūt eoꝝ in viculi morabāť videlꝫ ꝙ hierl'm τ in alijſ ptib⁹ iudee: q: ñ oēs erāt neceſſarij ad miſtrādū ſiľ i tēplo: ſꝫ p vices veniebāť i hierl'm ad miniſtrādū: τ poſtea ad loca, ppria rece debāt. s His q̃tuor le uitꝫ q̃ erāt pncipales i q̃tu or oſtijs pdict. t Cre/ dit⁹ erat ois nūer⁹ ianitoꝝ q: h̄ erat in diſpõne ipoꝝ

v Et erāt ſup exedras.i. habitacula circa tēplū edifi/ cata. x Ad nūeꝝ.n.iſe/ rebāť vaſa itra locū cuſto die. y Et efferebāť ad miſtrādū i ipis. z Et q̃ credita habebāt vtenſilia i. ſue cuſtodie cõmiſſa.

a Preerat ſimile.i. farine de tritico purgatiſſime. de qua fiebāt panes ppoſiti onis. b Et vino. ð q̃ ſie bāt libamēta. c Et oleo q̃ cõcinabāť lucerne.

d Et thuri τ aromatib⁹ de q̃b⁹ fiebat thymiama. cetera patēt in lr̄a. e In gabaon aūt. Hic põiť cõ/ tinuatio ad ſequēť caplm vbi agiť ð trāſlatõe regni ad dd p⁹ mortē ſaul. τ iõ reſumiť genealogia ſaulis q̃ poſita ē ca. pcedēn. τ iõ

Universidad de Salamanca. BGH.

expoñatur ſicut ibi.

Capitulum.x.

p Philiſtijm aũt. Hic incipit ſcriptura deſcribere act⁹ ipſi⁹ dauid ⁊ ei⁹ regnũ. de quo ṗncipaliter intẽdit in hoc libro. ⁊ iõ ṗmo deſcribit ipſius dauid electio. ſcđo electi ſolẽnis inunctio capi. xi. tercio inũcti gubernatio. ca. xiij. Circa primũ notãdum ꝙ lʒ dauid viuente ſaule elect⁹ fuerit in regẽ a dño: vt hr̃.i.re.xvi. tñ iſta electio non habuit effectũ niſi quãdo mortuo ſaule trãſlatũ fuit regnũ ad ipʒ ⁊ iõ in hoc ca. ṗmo deſcribit ſaulis ⁊ filioꝝ ei⁹ occiſio. ſcđo occiſi vituperatio ibi. Die ergo altero. tercio vituperati ſolennis tumulatio: ibi. Hoc cũ audiſſẽt viri iabes. quarto regni trãſlatio: ibi. Mortu⁹ ẽ ergo ſaul. Tres prime ptes patent ex his que dicta ſũt.i. Reg. vlti. hoc excepto.

b Et caput affixerũt in tẽplo dagon. ponẽdo illud in loco eminẽti ſup ſtipitẽ vel lanceã ad ſuã magnificẽtiã ꝺ victoria hita ⁊ idoli veneratõʒ cui ṗncipalit attribuebãt illã victoriã.

c Subter quercũ q̃ erat in iabes.i.Reg. vlt. ꝺr i nemore iabes. iuxta eñ ciuitatẽ erat nem⁹ in quo erat quercus notabil' ſub qua fuit iſta ſepultura.

d Mortu⁹ eſt ergo ſaul. Hic ꝯñter agit de trãſlatione regni ad dđ p mortẽ ſaulis cũ ꝺr. Mortu⁹ ẽ ḡ ſaul. vtꝝ aũt ſaul ſit damnatus vel ſaluat⁹ dictũ fuit diffuſe.i.Reg. vlti. ⁊ ſm opinionẽ que dicit ipm eẽ ſaluatũ exponit qđ ꝺr hic

e Propter iniq̃tates ſuas.i. in penã iniquitatum ſuaꝝ precedentiũ: ſicut fur ſuſpẽdit ꝓpt̃ furta ſua: ſi tñ peniteat ⁊ penã patienter ſuſtineat ſaluaf. ⁊ ſic fuit de ſaule vt dictũ fuit.i. Reg. diffuſe ſm iſtã viaʒ.

f Eo ꝙ ṗuaricat⁹ ſit mãdatũ dñi. regeʒ amalech viuũ cõſeruãdo: ⁊ ſpolia capiẽdo: vt hr̃.i. Reg. xv.

g Sed inſup etiã phitoniſſam ꝯſuluerit: eo ꝙ nõ habebat rñſum a dño: vt hr̃.i.Reg. xxviij.

h Nec ſpauerit i dño lꝗđ pʒ ad phitoniſſam recurrendo: tñ ſʒ iſtã opinionẽ de oib⁹ iſtis ⁊ alijs malis ſuis finaliter vere penituit ⁊ ſpauit in dño de cõſecutõe vite eterne: lʒ nõ ſperauit de cõſeruatõe pñt̃ vite: q: ſniaʒ dñi de ſua morte ⁊ filioꝝ ſuoꝝ audiuerat ⁊ acceptauerat acquieſcendo voluntati diuine: ſm vero opinioneʒ que dicit ipʒ eẽ dãnatũ: aliter exponit iſta lr̃a cũ ꝺr. h Mortu⁹ eſt aũt ſaul ꝓpter iniquitates ſuas. ꝓpter quas fuit derelict⁹ a dño ⁊ manib⁹ inimicoꝝ ſuoꝝ tradit⁹. h Nec ſpauerit in dño. q: eſt deſperatõe ſe occidit ⁊ ſic de ſalute eterna nõ ſperauit. i Et trãſtulit regnũ ei⁹ ad dđ, ſicut ṗdixerat p ſamuelẽ.i. Reg. xv. ⁊ xvi.

eſel ſex filios habuit his noib⁹: ezricam bochru iſmael ſaria obdia anan. Hi filij eſel.

Capitulum.x.

Philiſtiim[a] autẽ pugnabant cõtra iſrl': fugerũtqʒ filij iſrl' paleſtinos: et ceciderũt vulnerati in monte gelboe. Cũqʒ appropiquaſſent philiſtei pſequẽtes ſaul ⁊ filios eius: pcuſſerunt ionathaʒ ⁊ aminadab ⁊ melchiſue filios ſaul. Et aggrauatũ eſt pliũ contra ſaul: iuenerũtqʒ eũ ſagittarij: ⁊ vulnerauerũt iaculis. Et dixit ſaul ad armigeꝝ ſuũ Euagina gladiũ tuũ ⁊ iterfice me ne forte veniãt incircũciſi iſti ⁊ illudãt mihi. Noluit autẽ armiger eius hoc facere timore pterritus. Arripuit ergo ſaul enſem: ⁊ irruit in eũ. Qđ cũ vidiſſet armiger ei⁹ videlicet mortuũ eſſe ſaul: irruit etiã ipſe i gladiũ ſuũ ⁊ mortuus ẽ. Interijt ergo ſaul ⁊ tres filij eius ⁊ ois dom⁹ illius pariter concidit. Qđ cũ vidiſſent viri iſrael qui habitabant i cãpeſtrib⁹: fugerunt: ⁊ ſaul ⁊ filijs ei⁹ mortuis dereliquerũt vrbes ſuas ⁊ huc illucqʒ diſpſi ſunt: venerũtqʒ philiſtiim ⁊ habitauerũt i eis. Die igitur altero detrahẽtes philiſtiim ſpolia ceſorũ iuenerũt ſaul ⁊ filios ei⁹ iacẽtes in monte gelboe. Cũqʒ ſpoliaſſẽt eũ ⁊ amputaſſent caput armiſqʒ nudaſſent: miſerũt in terrã ſuã vt circũferretur ⁊ oſtẽderetur idolorũ tẽplis ⁊ populis. Arma auteʒ eius cõſecrauerũt i phano dei ſui. ⁊[b] caput affixerũt in tẽplo dagon. Hoc cũ audiſſẽt viri iabes galaad oĩa.ſ. que philiſtiim fecerãt ſuper ſaul: conſurrexerũt ſinguli viroꝝ fortiũ: ⁊ tulerũt cadauera ſaul ⁊ filiorũ eius: attulerũtqʒ ea i iabes et ſepelierũt oſſa eoꝝ ſubter[c] quercũ que erat in iabes ⁊ ieiunauerũt ſeptem diebus. Mortuus[d] eſt ergo ſaul ꝓpter[e] iniq̃tates ſuas: eo[f] ꝙ preuaricatus ſit mandatũ dñi qđ ṗceperat: et non cuſtodierit illud ſed[g] inſup etiã phitoniſſaʒ ꝯſuluerit nec ſperauerit[h] i dño ꝓpter qđ interfecit eũ: ⁊[i] trãſtulit regnũ ei⁹ ad dauid filiũ iſai.

Capitulũ.xi.

Ongregatus[a] eſt igit̃ ois iſrl' ad dauid in hebron dicens. Os[b] tuũ ſumus ⁊ caro tua. Heri quoqʒ et nudiuſtercius cũ adhuc regnaret ſaul tu eras qui educebas ⁊ introducebas iſrael. Tibi eñ dixit dñs deus tu⁹. Tu paſces populũ meum iſrl': ⁊ tu eris princeps ſup eũ. Venerũt ergo oẽs maiores natu iſrl' ad regem in hebron: ⁊ inijt dauid cũ eis fedus corã dño. Vnxerũtqʒ[c] eũ regem ſuper iſrael iuxta ſermonẽ dñi quẽ locutus ẽ in manu ſamuel. Abijt[d] quoqʒ dauid ⁊ ois iſrl' in hieruſalẽ. Hec eſt ieb⁹ vbi erant iebuſei habitatores terre. Dixerũtqʒ qui habitabãt in iebus ad dđ. Non ingredieris huc. Porro dauid cepit arcem ſyon: q̃ eſt ciuitas dauid. Dixitqʒ. Ois qui percuſſerit iebuſeũ in primis: erit princeps ⁊ dux. Aſcendit igit̃ primus ioab fili⁹ ſaruie: et fact⁹ eſt princeps. Habitauit auteʒ dauid in arce: et idcirco appellata eſt ciuitas dauid. Edificauitqʒ vrbem in circuitu a mello vſqʒ ad gyrũ. Ioab[e] autẽ reliqua vrbis extruxit. Proficiebatqʒ dauid vadẽs ⁊ creſcens ⁊ dñs exercituũ erat cũ eo. Hi[f] principes viroꝝ fortiũ dauid

In ca.x. vbi ꝺr in poſtilla. Vtrũ aũt ſaul. Additio.

p Rima iſtaꝝ opinionũ qua tenetur ꝙ ſaul fuit ſaluatus eſt hebreoꝝ qui in multis locis deuiant a veritate ſacre ſcripture. Secunda vero opinio q̃ dicit ipm ſaulẽ eẽ dãnatũ ẽ doctoꝝ nr̃oꝝ ꝯcordit q̃ q̃ dẽ opiõ ſcđa ſacꝝ doctoꝝ tenẽda eſt tãq̃ conſona veritati ꝓut plenius hr̃ in additõe ſup ṗmũ Reg. vlti. vide ibi.

Vide replicaʒ generalẽ poſt. xxx. c. ſcđi toti⁹ huius poſitã: vbi ꝓ preſenti ca. ⁊ ei⁹ additõe replicator ad correctoriũ primi Regũ vlti. ca. ſere mittit.

Capitulũ.xi.

Ongregatuſ eſt igit̃. Hic cõſequẽter deſcribitur ipſiuſ dauid electi inunctio. ſecũdo iebuſeoꝝ debellatio. tertio ꝓmoroꝝ dđ expreſſio. ſcđa ibi. Abijt qʒ. tercia ibi. Hi ṗncipes virorum fortiũ ⁊c. Circa ṗmũ dicitur.

a Cõgregat⁹ eſt igr̃ ois iſrl' ad dđ in hebron. hoc nõ fuit ſtatim p⁹ mortẽ ſaulis: ſʒ p⁹ mortem yſboſeth filij ſui: vt hr̃.ij. Re.v.

b Os tuuʒ ſum⁹ ⁊ caro tua. hec expoſita ſũt.ij. Re.v

c Vnxerũtqʒ eũ regẽ. ſolẽnit ſup totũ ppl'm iſrl'. quia añ fuerat inũct⁹ p ſamuelẽ. ſʒ ſecrete vt hr̃.i.Reg.xvi. ⁊ p tribuʒ iuda ſup illã tribũ tñ vt hr̃.ij.Reg. ij.

d Abijt qʒ. Hic ꝯñter deſcribit iebuſeorũ debellatio: ⁊ pʒ ſnia ex dictis.i.Reg.v. h excepto.

e Ioab aũt reliqua vrbis extruxit. erat.n. ṗnceps militie. ⁊ iõ circa domũ regiã edificauit tabernacula bellatoꝝ. vñ.ij.Reg.xi. ꝺr de vria etheo, q̃ fuit vn⁹ de. xxx. fortib⁹, dormiuit aũt vrias añ portaʒ domus cum alijs ſeruis dñi ſui.i. viris bellatorib⁹ q̃ remanſerant cũ rege.

f Hi ṗncipes. Hic ꝯſequẽter exṗmũtur illi qui virtute armoꝝ iuuerũt dauid ad cõſecutionem regni. ⁊ ṗmo nominãtur principaliores. ſcđo minus pricipaliores ca. xij. Snia ṗme partꝭ patet ex his q̃ dicta ſunt.ij. Regum. xxiij. vbi iſti fortes ponũtur: lʒ q̃trum ad aliquid diuerſimode: que diuerſitas ibideʒ ẽ expoſita hoc excepto qđ hic dicit de eleazar.

g Hi ſteterunt in medio agri ⁊ defenderunt eum.ij. regum. xxiij. dicit. Stetit ille in medio agri: ⁊ tuitus eſt eum. licet enim alij ꝺ populo iſrl' fugerit: tñ duo remanſerunt.ſ. eleazar ⁊ ſammaa filius aggei. cui.ij. regum. xxiij. ſingulariter iſtud factũ attribuitur: tum q: i hoc facto fuit pricipalis: lʒ hic taceatur: tum quia aliud factum valde notabile ante immediate aſcribit ipſi eleazar: vt pʒ ibidem.

qui adiuuerũt eũ: vt rex fieret ſuper omnem iſrael iuxta verbuʒ dñi qđ locutus eſt ad iſrael: ⁊ iſte numerus robuſtoꝝ dauid. Ieſbaan filius ahamoni: princeps inter triginta. Iſte leuauit haſtam ſuã ſuper trecentos vulneratos vna vice. Et poſt eũ eleazar filius patrui eius ahoites: qui erat iter tres potentes. Iſte fuit cũ dauid i aphec dñi qñ philiſtijm congregati ſunt ad locũ illũ in pliũ Et erat ager regionis illius plenus ordeo: fugeratqʒ populus a facie philiſtinoꝝ Hi[g] ſteterunt in medio agri: ⁊ defenderunt eũ. Cũqʒ percuſſiſſent philiſteos: dedit dñs ſalutem magnaʒ populo ſuo. Deſcenderunt autem tres de triginta principib⁹ ad petrã in qua erat dauid ad ſpeluncã odollam: quãdo philiſtijm fuerãt caſtrametati i valle raphaim. Porro dauid erat in preſidio ⁊ ſtatio philiſtinoꝝ i bethleẽ. Deſiderauit igitur dauid aquam ⁊ dixit. O ſi quis daret mihi aquaʒ ꝺ ciſterna bethleem que eſt in porta. Tres ergo iſti p media caſtra philiſtinorum perrexerunt ⁊ hauſerunt aquam de ciſterna bethleẽ que erat in porta ⁊ attulerũt ad dauid vt biberet. Qui noluit ſʒ magis libauit illam dño dicens. Abſit vt in conſpectu dei mei hoc faciam: ⁊ ſanguinem viroꝝ iſtoꝝ bibaʒ: quia in periculo animarũ ſuarum attulerunt mihi aquã. Et ob hanc cauſam noluit bibere. Hec fecerunt tres robuſtiſſimi. Abiſai quoqʒ frater ioab ipe erat pricepſ trium: ⁊ ipſe leuauit haſtam ſuaʒ cõtra trecentos vulneratos: ⁊ ipſe erat inter tres nominatiſſimus: inter tres ſecũdus: inclytus ⁊ princeps eorũ. Verũtñ vſqʒ ad tres primos nõ peruenerat. Banaias fili⁹ ioiade viri robuſtiſſimi q multa opera perpetrarat de capſehel ipſe percuſſit duos arihel moab. et ipſe deſcendit ⁊ interfecit leonẽ in media ciſterna tempore niuis ⁊ ipſe percuſſit virũ egyptium: cui⁹ ſtatura erat quinqʒ cubitoꝝ: ⁊ habebat lanceam vt liciatoriũ texentium. Deſcendit igitur ad eũ cum virga ⁊ rapuit haſtam quam tenebat manu: ⁊ interfecit eũ haſta ſua Hec fecit banaia filius ioiade qui erat inter tres robuſtos nominatiſſimus: inter triginta primus. Verũtamen ad tres vſqʒ nõ peruenerat. Poſuit auteʒ eũ dauid ad auriculam ſuam. Porro fortiſſimi viri in exercitu: aſahel frater ioab: ⁊ eleanan fili⁹ patrui eius de bethleẽ: ſãmoth arodites: helles phallonites: iras filius acces thecuites abiezer anathotites ſobochai vſathites. Ilai ahotites: marai netophatites: heleth filius baana netophatites: ethai fili⁹ ribai de gabaoth filiorũ beniamin banaia pharathonites: hurai ꝺ torrente gaaʒ abiel arabathites: azmoth bauranites: eliaba ſalabonites: filij aſſẽgezonites: ionathan fili⁹ ſagaararithes ahiã filius zachar araritheſ eliphal filius vr: epher meherathites: ahia phellonites ezrai carmelites: naarai filius azbi iohel frater nathã: mibaar filius agarai: ſelech ammonites: naarai berothites armiger Ioab filij ſaruie: iras iethreus iareb iethre⁹: vrias etheus: zabad filius ooli: adyna filius ſeghar: rubenites princeps rubenitarũ: ⁊ cũ eo triginta: haanan filius maacha: ⁊ Ioſaphat mathanites: ozias aſtharothites: ſema ⁊ ſahihel filij hothã araorites: iedihel filius zamri: ⁊ ioha frater eius thoſaites: helihel mahumites: et ienbai ⁊ ioſoia: filij elnoen ⁊ iethma moabites elihel ⁊ obed ⁊ iaſihel de maſobia.

Capitulum.xij.

I[a] quoqʒ venerunt ad dauid in ſicelech cũ adhuc fugeret ſaul filium cis qui erãt fortiſſimi ⁊ egregij pugnatores tendẽtes[b] arcũ ⁊ vtraqʒ manu fundis ſaxa iaciẽtes: ⁊[c] dirigẽtes ſagittas. De[d] fratribus ſaul ex tribu bẽiamin. Princeps abie-

Capitulum.xij.

I qʒ. Hic conſequẽter exprimuntur adiutores dauid minus principales. ⁊ primo adiutores eius in ſaulis perſecutione. ſcđo i regni adeptõe: ibi. Iſte quoqʒ eſt numerus. Circa ṗmã partẽ nominãtur adiutores dauid ſtante pſecutione ſaulis: ⁊ trib⁹ ꝺ quibus fuerunt ⁊ loca de quibus ad dauid venerũt ṗmo ergo ponunf iſti adiutores in generali cũ dicitur.

a Hi quoqʒ venerunt ad dauid in ſicelech. que erat ciuitas aſſignata ipſi dauid ab achis rege geth: vt habetur.i.Regum.xxvij.

b Tendentes arcuʒ.i. habentes artẽ ſagittandi. vñ ſubditur.

c Et dirigentes ſagittas ſ. vtraqʒ manu. ſicut ṗmittitur de arte fundibularia Cõſequẽter ponũf in ſpecialicum dicitur.

d De fratrib⁹ ſaul ex bẽiamin. hoc exprimitur ad declarationem bonitatis dauid: ꝙ ꝓpiqui ſaul venerunt in adiutorium dauid in perſecutõe ei⁹ exiſtẽtis: quia ſciebant ipſi⁹ dauid innocentiam ⁊ ſaulis maliciam.

Universidad de Salamanca. BGH.

e Sed ꝛ de gaddi. hoc eſt de tribu gad. ſicut patet: qꝛ iſtis nominatis ſubditur. Hi de filijs gad ꝛc. tranſfugerūt ad dauid cū lateret in deſerto. lōgo em̄ tempore fuit in deſerto maon ꝛ in deſerto ziph ꝛ in alijs locis ad fugiendum apns. f Facies eoꝝ quaſi facies leonis. inuadentib⁹ reſiſtēdo.
g Et veloces quaſi capree. fugientes perſequēdo. eſt tamē hic hyperbolica locutio ad deſignandum magnam eoꝝ audaciam ꝛ agilitatem.
h Hi de filijs gad principes exercit⁹. ſ. fuerūt poſt q̄ dauid habuit regnum. qꝛ q̄diu fuit in fuga ſaulis nō habebat tm̄ pplm ꝙ faceret exercitū. vn̄ ſubdit. i Nouiſſim⁹. i. minoꝛ inter iſtos pricipes. ſ. c. milibus p̄erat ꝛ maximus mille. Nō. n. legit dauid habuiſſe viros ante mortē ſaul niſi tm̄ ſexcētos vt hr̄. i. Regū. xxvij. ꝛ. xxx.
k Iſti ſūt q̄ trāſierūt ioꝛdanē. ad inuadenduꝫ hoſtes.
l Qn̄ inundare cōſueuit hoc pōit ad oñdēdū maioꝛē eoꝝ fortitudinē ꝛ audaciā: qꝛ tūc cum maioꝛe difficultate poterat ioꝛdanis tranſiri.
m Et oēs fuga. q̄ mo. in vallib⁹. illi. n. erāt gētiles q̄ partē terre filioꝝ iſrl̄ occupauerāt. n Venerūt aūt ꝛ de beniamin ꝛ ꝺ̄ iuda. illi. n. de bēiamin timētes ne dauid aduentū eorū haberet ſuſpectū ſicꝫ accidit de facto: vt pꝫ in lr̄a ſequēti. rogauerunt illos de tribu iuda vt aſſociarēt eos: vt ſic dd̄ q̄ erat de tribu iuda eos recip̄et ſecurius: vn̄ ꝛ illi de tribu iuda rn̄derūt ꝓ eis ipſi dauid de eoꝝ aduētu dubitanti. vnde ſubditur.
o Spūs ꝛ̃o. i. audacia ꝛ cōſtantia loquēdi: quia nō accipitur ꝓ ſpiritu ꝓphetie.
p Induit abiſai. in heb. hr̄ amaſai. ꝛ dicūt hebrei ꝙ iſte fuit amaſa vterq̄ tn̄ fuit nepos dauid ꝺ̄ duabus tn̄ ſoroꝛib⁹ ei⁹: vt dictū fuit. ij. Reg. xvij.
q Te em̄ adiuuat de⁹ tu⁹ q. d. merito iuſtū eſt ꝙ homines te iuuent.
r Suſcepit ergo eos dauid. cōfidēs de verbo nepotis ſui.
s Porro ꝺ̄ manaſſe trāſfugerūt ꝛc. Nō ē intelligēdum ꝙ illi venirēt ad pugnandum cōtra ſaul ꝛ alios filios iſrl̄: ſed illo tempore venerūt ad dauid. ſ. aliquātulū poſt. qn̄ ꝺ̄ illa via dd̄ reuerſus fuit i ſicelech: vt habetur in littera.

zer ꝛ ioas filij ſamaa: gabaathites ꝛ iaſihel ꝛ phalleth filij aſmoth ꝛ baracha ꝛ iehu anatothites: ſamaias quoq̄ꝫ gabaonites: foꝛtiſſimuſ inter triginta: ꝛ ſuper triginta: hieremias ꝛ hiezihel ꝛ iohannā ꝛ iezabath gaderothites ꝛ luzai ꝛ ierimuth ꝛ baalia ꝛ ſamaria ꝛ ſaphaɫia araphites. Helchana ꝛ ieſia ꝛ ezrahel ꝛ ioezer ꝛ ieſboā ꝺ̄ careim ioela quoq̄ꝫ ꝛ zabadia filij ioꝛoam de gedoꝛ. Sed[e] ꝛ de gaddi tranſfugerūt ad dauid cuꝫ lateret in deſerto: viri robuſtiſſimi ꝛ pugnatores optimi: tenentes clypeū ꝛ haſtam. Facies[f] eoꝝ quaſi facies leonis: ꝛ[g] veloces quaſi capree i mōtibus. Ezer princeps: obdias ſecūdus: eliab terti⁹: maſmana quartus: hieremias quintus: ethi ſext⁹ heliel ſeptimus: iohannā octau⁹: helzebad nonus: hieremias decimus: bachanai vndecimus. De[h] filijs gath: p̄icipes exercit⁹. No uiſſimus[i] centum milibus p̄eerat ꝛ maximus mille. Iſti[k] ſunt q̄ trāſierūt ioꝛdanem menſe p̄imo quādo[l] inūdare cōſueuit ſuper ripas ſuas: ꝛ[m] oēs fugauerūt qui moꝛabantur in vallibus ad oꝛientalem plagaꝫ ꝛ occidentalē. Venerūt[n] autē ꝛ de beniamin ꝛ ꝺ̄ iuda ad p̄ſidium in quo moꝛabatur dauid. Egreſſuſq̄ꝫ eſt dauid obuiam eis ꝛ ait. Si pacifice veniſtis ad me: vt auxiliemini mihi: coꝛ meū iūgatur vobis. Si autē inſidiamini mihi pro aduerſarijs meis cū ego iniquitatem in manibus nō habeaꝫ: videat deus patrū noſtroꝝ ꝛ iudicet. Spiritus[o] vero dn̄i īduit[p] abiſai p̄icipē inter triginta ꝛ ait. Tui ſum⁹ o dauid: ꝛ tecū fili iſai. Pax pax tibi: ꝛ pax adiutoꝛibus tuis. Te[q] em̄ adiuuat de⁹ tu⁹. Suſcepit[r] ergo eos dauid ꝛ cōſtituit turme principes. Porro[s] de manaſſe trāſfugerūt ad dauid quādo veniebat cū philiſtijm aduerſus ſaul vt pugnaret ꝛ nō dimicauit cū eis qꝛ inito cōſilio remiſerūt euꝫ principes philiſtinoꝝ dicentes. Periculo capitis noſtri reuertet̄ ad dominū ſuuꝫ ſaul. Quādo igitur reuerſus eſt in ſicelech tranſfugerūt ad eū ꝺ̄ manaſſe ednas ꝛ ioſabath ꝛ iedihel ꝛ michael ꝛ ednas ꝛ ioſabath ꝛ heliu ꝛ ſalathi: principeſ milituꝫ in manaſſe. Hi p̄ebuerūt auxiliuꝫ dauid aduerſus latrunculos. Omnes em̄ erant viri foꝛtiſſimi: ꝛ facti ſunt principes in exercitū. Sed[u] ꝛ per ſingulos dies veniebant ad dauid: ad auxilianduꝫ ei: vſq̄ꝫ[x] dum fieret grandis numer⁹ quaſi exercitus dei. Iſte[y] quoq̄ꝫ ē numerus p̄incipū exercit⁹ qui venerūt ad dauid cū eſſet in hebꝛon: vt transferrent regnū ſaul ad eum iuxta verbum dn̄i. Filii[z] iuda poꝛtantes clypeum ꝛ haſtā: ſex milia octingenti expediti ad p̄eliū. De filijs ſymeō viroꝝ foꝛtiſſimoꝝ ad pugnādum ſeptem milia centuꝫ. De filijs leui: quatuoꝛ milia ſexcēti. Ioiada quoq̄ꝫ p̄inceps de ſtirpe aaron: ꝛ cū eo tria milia ſeptingēti. Sadoch[b] etiaꝫ puer egregie indolis ꝛ domus patris eius principes vigintiduo. De filijs autēꝫ beniamin fratrib⁹ ſaul tria milia. Magna em̄ ps eoꝝ adhuc ſequebatur domuꝫ ſaul. Porro de filijs ephꝛaim viginti milia octingenti: foꝛtiſſimi roboꝛe viri noiati in cognationib⁹ ſuis. Et ex dimidia tribu manaſſe deceꝫ ꝛ octo milia: ſinguli per nomina ſua venerūt vt cōſtituerēt regem dauid. De[c] filijs quoq̄ꝫ iſachar viri eruditi qui nouerant ſingula tēpoꝛa ad p̄ecipiēdū quid facere deberet iſrael: principes ducēti. Omis[d] autē reliqua tribus eoꝝ ꝯſiliū ſequebat̄. Por-

t Hi p̄ebu. auxi. dauid aduerſum latrūculos. qui ſuccenderant ſicelech. ꝛ populum captiuū duxerant: vt habetur. i. Regnm. xxx.
v Sꝫ ꝛ ꝑ ſingulos dies veniebāt ad dd̄. maxie p⁹ moꝛtē ſaulis.
x Vſq̄ꝫ dū fieret grādis numer⁹. q. exercit⁹ dei hoc ꝺ̄r ad denotādū veniētiū multitudinē: qꝛ de deo ꝺ̄r iob. xxv. Nūq̄d ē numer⁹ militum eius.
y Iſteq̄ꝫ ē nūerus p̄ncipum ꝛc. Hic ꝯn̄r ponūtur adiutoꝛes dauid in regni adeptiōe ꝛ pꝫ lr̄a paucis exceptis.
z Filij iuda poꝛtantes clypeum ꝛ haſtam ſex milia dccc. Nō eſt mirādū ſi de aliquib⁹ tribubuſ alijs i ſequētib⁹ ponit̄ maioꝛ numerus venientiū ad dauid in hebꝛon: vt habet̄ i lr̄a: qꝛ anteq̄ dauid veniret in hebꝛon maioꝛ pars tribus iude adheſerat ipſi dauid.
a Ioiada q̄ꝫ p̄nceps. dic̄ h gl. hebraica: ꝙ iſte fuit pater banaie qui ſupꝛa nominatus ē inter foꝛtes dd̄.
b Sadoch etiā puer egregie indolis. iſtud additur ad reddēdū rōnē quare noiat̄ inter p̄ncipes: lꝫ eēt iuuenis.
c De filijs q̄ꝫ iſachar viri eruditi. erāt. n. iſti ſtudioſi in lege: ꝛ ſciebant optie cōſulere: q̄d ꝛ qn̄ eſſet aliquid agēdū: pp̄ h̄ ſeq̄t.
d Ois aūt reliq̄ trib⁹ eoꝝ ꝯſilia ſequebatur. qꝛ ceteri tribus eoꝝ cōſilijs acquieſcebāt.
e Oēs iſti ꝛc. venerūt in he. ꝛ ꝯſti. dd̄ regē ſup vni. iſrl̄. qꝛ añ fuerat inunct⁹ rex ſup tribū iuda tm̄: vt hr̄. ij. Regū ij. ca.
f Sed ꝛ oēs reliqui ex iſrl̄. hoc ē ꝛ illi q̄ nō venerūt in hebꝛon: ſꝫ in ciuitatib⁹ alijs remanſerāt: deſiderabāt ꝓmotionē dauid ad regnum.
g Preparauerāt em̄ eis fratres ſui. Hoc em̄ ſubditur ad oñdendū q̄lit̄ tāta multitudo veniēs ad dauid in hebꝛon habuit victualia tribus diebus.

Capitulū. xiij.

Iniit aūt conſiliuꝫ. Poſtq̄ deſcripta eſt ipſi⁹ dd̄ inunctio. Hic cōſequēter deſcribit̄ ſui regiminis diſpoſitio: que q̄dem ē optima qn̄ incipit a diuinis: qꝛ qn̄ rex qui in tēpoꝛalibus eſt dei vicari⁹ bene ſe habet erga deū deuſ in agēdis dirigit eū: ergo p̄mo deſcribit̄ deuotio dauid erga deū in arche veneratiōe. ſecūdo in tēpli edificatōe. ca. xvij. tercio in cultus diuini ampliatiōe ca. xxiij. Et inter iſta ponūtur illa q̄ ꝑtinēt ad bonitateꝫ ſui regiminiſ. Circa p̄mū arche deportatio īchoat̄ ꝛ ſcd̄o interrupta cōſūmat̄ capi. xv. Circa p̄mū p̄mo deſcribit̄ reuerentia dauid in diuinis. ſcd̄o eius prudētia in humanis ca. xiiij. Reuerētia vero dauid in diuinis oſtēditur in reuerenti deportatione arche teſtamenti: que quideꝫ deportatio p̄ incipitur. ſcd̄o pp̄ impedimentum ſuperueniens interrumpitur: ibi. Cuꝫ autem perueniſſent. ſententia autēꝫ h⁹ cap. patet ex dictiſ ij. li. Reg. vi. c. hoc excepto.

ro de zabulon qui egrediebant̄ ad p̄eliū ꝛ ſtabant in acie inſtructi armis bellicis quinquagita milia venerūt in auxiliū nō in coꝛde duplici. Et de neptalim principes mille: ꝛ cum eis inſtructi clypeo ꝛ haſta triginta ꝛ ſeptē milia. De dan etiā p̄eparati ad p̄eliū vigitiocto milia ſexcenti. Et de aſer egrediētes ad pugnā ꝛ in acie ꝓuocantes quadraginta milia. Trans ioꝛdanem autē de filijs ruben ꝛ de gad ꝛ dimidia parte tribus manaſſe: inſtructi armis bellicis: centū viginti milia. Omēs[e] iſti viri bellatoꝛes expediti ad pugnādum coꝛde perfecto venerūt in hebꝛon vt conſtituerent regeꝫ dauid ſuper vniuerſum iſrael. Sed[f] ꝛ oēs reliqui ex iſrael vno coꝛde erant vt rex fieret dauid: fuerūtq̄ꝫ ibi apud dauid tribus diebus comedentes ꝛ bibēteſ. Preparauerāt[g] em̄ eis fratres ſui. Sed ꝛ qui iuxta eos erāt vſq̄ꝫ iſachar ꝛ zabulon ꝛ neptalim: afferebant panes in aſinis et camelis et mulis ꝛ bobus ad veſcenduꝫ: farinam palatas vuam paſſam vinuꝫ oleū boues arietes: ad omnē copiam. Gaudiuꝫ quippe erat in iſrl̄.

Capitulum. xiij.

i Iniit[a] autē cōſilium dauid cū tribunis ꝛ centurionibus ꝛ vniuerſis p̄icipibus: ꝛ ait ad omnē cetum iſrl̄. Si placet vobis ꝛ a dn̄o deo noſtro egredietur ſermo quē loquoꝛ mittam⁹ ad fratres nr̄os reliquos in vniuerſas regiones iſrl̄ ꝛ ad ſacerdotes ꝛ leuitas qui habitant in ſuburbanis vꝛbiū: vt cōgregentur ad nos ꝛ reducam⁹ archā dei noſtri ad nos. Non em̄ requiſiuim⁹ eam in diebus ſaul. Et reſpondit vniuerſa multitudo vt ita fieret. Placuerat em̄ ſermo omni populo. Congregauit ergo dauid cunctum iſrl̄ a ſyoꝛ egypti: vſq̄ꝫ duꝫ ingrediat̄ emath: vt adduceret archā dei de cariathiarim. Et aſcēdit dauid ꝛ ois vir iſrl̄ ad collē cariathiarim qui eſt in iuda vt afferret inde archaꝫ dn̄i dei ſedentis ſuper cherubin vbi inuocatū eſt nomen eius. Impoſuerūtq̄ꝫ archaꝫ dei ſuper plauſtrū nouū de domo Aminadab. Oza autēꝫ ꝛ fratres eius minabāt plauſtrum. Porro dauid ꝛ vniuerſus iſrael ludebant corā deo omni virtute: in canticis ꝛ in cytharis ꝛ pſalterijs ꝛ tympanis ꝛ cymbalis ꝛ tubis. Cum[b] autem perueniſſent ad areaꝫ chidon tetendit oza manū ſuā vt ſuſtentaret archaꝫ: bos quippe laſciuiens paululū inclinauerat eā. Iratus ē itaq̄ꝫ dn̄s cōtra ozam: ꝛ percuſſit eū eo ꝙ tetigiſſet archā: ꝛ moꝛtuus eſt ibi corā dn̄o. Cōtriſtatuſq̄ꝫ eſt dauid eo ꝙ diuiſiſſet dn̄s ozam vocauitq̄ꝫ locū illū diuiſio oze vſq̄ꝫ in p̄eſenteꝫ diē. Et timuit deuꝫ tūc tempoꝛis dicēs. Quo poſſum ad me introducere archā dei. Et ob hāc cauſam nō adduxit eaꝫ ad ſe: hoc eſt in ciuitatē dauid: ſed auertit i domū obededom gethei. Manſit ergo archa in domo obededom tribus menſibus: ꝛ benedixit dn̄s domui eius ꝛ oīb⁹ que habebat.

Capitulū. xiiij.

Miſit[a] quoq̄ꝫ hirā rex tyri nūcios ad dauid ꝛ ligna cedrina ꝛ artifices parietū lignoꝝq̄ꝫ vt edificarent ei domū. Cognouitq̄ꝫ dauid eo ꝙ cōfirmaſſet eū dn̄s in regē ſup iſrl̄ ꝛ ſubleuatū ē regnū ſuū ſup pplm ei⁹ iſrl̄. Accepit quoq̄ꝫ dauid aliaſ vxoꝛes in hieruſalē: genuitq̄ꝫ filios ꝛ filias. Et hec noia eoꝝ q nati ſūt in hieruſalē. Sāma ꝛ ſobab nathan ꝛ ſalomon iebar et eliſu et eliphelech: noga q̄ꝫ et napheg et iaphie eliſama ꝛ baliada ꝛ eliphelech. Audientes autēꝫ philiſtijm eo ꝙ vnctus eſſet dauid in regem ſup vniuerſuꝫ iſrl̄: aſcenderūt oēs vt quererent eum. Quod cum audiſſet dauid egreſſus eſt obuiā eis. Porro philiſtijm veniētes diffuſi ſūt in valle raphaim. Cōſuluit q̄ꝫ dauid dn̄ꝫ dicens. Si aſcendaꝫ ad philiſteos: ꝛ ſi trades eos i ma-

b Cum autem perueniſſent ad aream chydon. ij. Regū. vi. dicitur. Ad aream nachoꝛ: ad q̄d dicendum eſt: ꝙ iſte locus erat binomius vel dn̄s loci: ꝛ ſic ponitur hic vnū nomē. Aliud vero. ij. Regū. vi. capi.

Capitulum. xiiij.

Miſit quoq̄ꝫ hirā rex tyri. Hic conſequēter deſcribitur prudētia dauid in agēdis. ꝛ p̄mo in multiplicatione amicoꝝ. ſcd̄o in debellatione aduerſarioꝝ ibi. Audientes autem. Et vtriuſq̄ꝫ faciebat ad regni ſui firmamentum: vt paꝫ ſententia autem huius ca. patet ex dictis. ij. regum. c. v. vſq̄ꝫ ad finem illius ca. hoc excepto.

Universidad de Salamanca. BGH.

b Non aſcendes poſt eos. recede ab eis. ꝑ hoc nō eſt intelligendū ꝙ da/
uid retrocederet ab aduerſarijs: ſed de mādato dei declinauit a latere gy
rando exercitū philiſtinoꝝ: vt in illa parte ſigno ſibi a deo dato inuaderet
ipſm: vt habetur. ij. regum. v. c Diuulgatūq; eſt nomen dauid. ꝑꝑ du/
plicem victoriam predictam. d Et dñs ⁊c̃. ſuper omnes gentes que
erant in circuitu regni ſui:
itaq; nullus audebat re/
gnū ſuū moleſtare.

Capitulum. xv.

Ecit quoq; ſibi
f domos. Hic de/
ductio arche pri/
us interrupta ex cauſa di/
cta. xiij. ca. ꝯſūmat. ⁊ pmo
deſcribit arche deporta/
tio. ſcđo ipſius deportate
debita veneratio. cap̄. xvi.
Prima in duas. qꝛ pmo
deſcribit ad hoc debita p̄
paratio. ſcđo ſubditur de
uota portio: ibi. Et tulerūt
filij leui archā. Circa pri/
mū dicit.

a Fecit q̃ʒ ſibi domos ī
ciuitate dauid. de iſta edi/
ficatiōe dictū ē. ſ. xi. c. ſʒ h̄
breuiter reſumit: eo ꝙ dđ
fecit ibi apportari archaʒ
ad ciuitatē regiā vt habe/
tur ⁊ ꝓpe ſe locum cultui
diuino aptum: vnde ſub/
ditur.

b Tetenditq; ei taberna
culū. iſtud fuit aliud a tab̄
naculo qđ fecerat moyſes
qꝛ illud remāſit in gabaa
vſq; ad edificationē tem/
pli ꝑ ſalomonem: vt hr̃. j.
xxi. ca.

c Tunc dixit dauid illici
tum eſt ⁊c̃. hoc eñ dicit ꝑ
cōſiderationeʒ legis Nu.
iiij. c. ⁊. vij. ⁊ ꝑ morteʒ oze
eo ꝙ archā fecerat depor
tari ſuper plauſtrū per bo
ues.

d Cōgregauitq; vniuer
ſum iſrl̃. vt cū maiori ſolē
nitate fieret deportatio ar
che.

e Necnō ⁊ filios aaron. vt dirigerēt leuitas in ar/
che deportatiōe: ita ꝙ of
fenſio dei nō veniret ſuper
eos. vnde ſubdit poſtea.

f Ne vt a pncipio. ſ. por/
tationis arche: vt dictuʒ ē
ca. xiij.

g Quia nō eratis pñtes
vos qui ſcitis legem.

h Percuſſit nos dñs. qꝛ
ꝑcutiēdo ozā morte ſubi/
ta dđ ⁊ tot⁹ ppl̃us fuit ti/
more ꝑcuſſus: qđ nō fuiſ/
ſet factū ſi ſacerdotes ſciē
tes legē fuiſſent pñtes: qꝛ
nō ꝑmiſiſſent archā ſuper
plauſtrum portari.

i Sāctificati ſūt ergo ⁊c̃.
ꝑ cōtinētiā ab vxorib⁹ ora
tiones ⁊ ieiunia ⁊ ꝯſil̃ia.

k Et tulerūt filij leui. De
ſcripta debita p̄paratione. Hic ꝯñr deſcribit deuota deportatio. ſ.
cū laudibus diuinis ⁊ ſacrificijs: ⁊ hoc ē qđ dr̃. Et tulerūt filij le/
ui archā: de loco vbi erat in gabaon. l Sicut p̄ceperat moyſes
Nume. iiij. vbi p̄cipit ꝙ archa ꝑ leuitas de ſtirpe caath in ꝓprijs
humeris ⁊ vectib⁹ deportet. m Dixitq; dauid pn. leui. vt ꝯſti.
de fra. ſuis canto/
res ad canendum
diuinas laudes ñ
ſolum vocib⁹ hu/
manis ſed cū hoc
inſtrīs muſicis, iō
ſubditur.

nu mea? Et dixit ei dñs. Aſcende
⁊ tradā eos in manu tua. Cūq; il-
li aſcendiſſent in baalpharaſim:
percuſſit eos ibi dauid ⁊ dixit. Di
uiſit deus inimicos meos per ma
num meā ſicut diuidūtur aque: et
idcirco vocatū eſt nomen illius lo-
ci baalpharaſim. Dereliquerunt
q; ibi deos ſuos: quos dauid iuſſit
exuri. Alia etiā vice philiſtijm ir-
ruerūt: ⁊ diffuſi ſunt in valle. Cō-
ſuluitq; rurſum dauid deū et dixit
ei deus. Non[b] aſcendas poſt eos
recede ab eis: ⁊ venies cōtra illos
ex aduerſo pirorū. Cūq; audieris
ſonitū gradiētis in cacumine piro-
rū tūc egredieris ad bellū. Egreſ
ſus eſt eñ deus ante te vt percuti-
at caſtra philiſtijm. Fecit ergo da
uid ſicut preceperat ei deus: ⁊ per
cuſſit caſtra philiſtinorū de gabaā
vſq; gazera. Diuulgatūq;[c] eſt no
men dauid in vniuerſis regionib⁹
et[d] dñs dedit pauorē eius ſuꝑ oēs
gentes.

Capitulum. xv.

Ecit[a] q̃ʒ ſibi domos in
ciuitate dauid: ⁊ edifica
uit locū arche dei: tetē-
ditq;[b] ei tabernaculuʒ. Tunc[c] di-
xit dauid. Illicitū eſt vt a quocūq;
portetur archa dei niſi a leuitis q̃s
elegit domin⁹ ad portandū eaʒ et
ad miniſtrandū ſibi vſq; in eternū.
Cōgregauitq;[d] vniuerſum iſrael
in hieruſaleʒ vt afferret archa dei
in locū ſuū quem preparauerat ei:
necnon[e] ⁊ filios aaron et leuitas.
De filijs caath: vrihel pīceps fu
it: ⁊ fratres eius ducenti viginti.
De filijs merari: aſaia princeps et
fratres eius ducenti triginta. De
filijs gerſon: iohel princeps ⁊ fra-
tres eius centuʒ viginti. De filijs
eliſaphan: ſemeias princeps ⁊ fra-
tres eius ducenti. De filijs hebrō
elihel pīceps ⁊ fratres eius octo
ginta. De filijs ozihel: aminadab
princeps ⁊ fratres eius centū duo
decim. Vocauitq; dauid ſadoch
et abiathar ſacerdotes et leuitas:
vrihel aſaiam iohel ſemeiā elihel
⁊ aminadab ⁊ dixit ad eos. Vos
qui eſtis principes familiarū leuita
rū ſanctificamini cū fratribus vr̃is
⁊ afferte archā dñi dei iſrael ad lo-
cum qui ei preparatus eſt ne[f] vt a
principio: quia[g] non eratis preſen
tes percuſſit[h] nos dñs. ſic ⁊ nūc fi-
at illicituʒ quid nobis agentibus.
Sāctificati[i] ſunt ergo ſacerdotes
⁊ leuite: vt portarēt archā dñi dei
iſrael. Et[k] tulerūt filij leui archam
dei ſicut[l] preceperat moyſes iuxta
verbum dñi humeris ſuis in vecti
bus. Dixitq;[m] dauid principibus
leuitaruʒ: vt cōſtituerent de fratri-
bus ſuis cantores in[n] organis mu
ſicorū: nablis videlʒ ⁊ lyris ⁊ cym
balis: vt reſonaret in excelſis ſoni-
tus leticie. Cōſtituerūtq; leuitas
heman filiū iohel: ⁊ de fratribus
eius aſaph filiū barachie: de filijs
vero merari fratribus eoꝝ: ethā fi-
liū chaſaie ⁊ cum eis fratres eorū.
In ſcđo ordine zachariā ⁊ ben et
iazihel ⁊ ſemiramoth ⁊ iehihel et
anieliab ⁊ banaiā ⁊ maaſiam ⁊ ma-
thathiā ⁊ eliphalu maceniā ⁊ obe
dedō ⁊ iehihel ianitores. Porro
cātores hemā aſaph ⁊ ethā i cym
balis eneis cōcrepantes. Zachari
as autē ⁊ ozihel ⁊ ſemiramoth et
iahihel ⁊ anieliab ⁊ maaſias ⁊ ba
naias in nablis archana cantabant
Porro matathias et eliphalu et
macenias ⁊ obededon ⁊ iehihel ⁊
ozaziu in citharis ꝓ[o] octaua cane-
bant epinichion. Chonenias au-
tē princeps leuitaꝝ ꝓphetie[p] pre-
erat ⁊ ad precinēdaʒ melodiā erat
quippe valde ſapiens. Et[q] bara-
chias ⁊ helchana ianitores arche.
Porro ſebenias ⁊ ioſaphat ⁊ na-

n In or. muſi. na
blis videlʒ ⁊ lyriſ
due ſunt ſpēs cy/
thare. lyra eñ tan
git cū plectro: na/
blum vo cū digitꝭ
vnū tñ ꝑ alio fre/
quēter pōit: ⁊ ecō
uerſo: et legat lra
ſic iacet vſq; ibi.

o Pro octaua ca
nebāt epinichion
aliqui libri habēt
ſimchiō. tñ ideʒ ſi
gnāt ſm ꝙ dicūt
expoſitores nr̃i ⁊
ē ſignificatio iſta
victori deo trium/
phus ſiue palma
⁊ ſm expoſitores
noſtros h̄ erat pn
cipiū cātici qđ cā/
tabāt ⁊ frequēter
reſumebat in pro
ceſſu cātici: ſicut fit
i cātilenis. qđ aūt
dr̄ h̄. Pro octaua
ꝑ hoc intelligitur
octaua reſurrecti/
onis chriſti: qꝛ tūc
obtinuit palmā ⁊
triūphū: q̄ q̄dēre/
ſurrectio ſiue glia
rſurrectōis figura
bat p cātum illuʒ.
In heb. vero ha/
bet ſic. Sup octa
uā ad fortificādū
vel vincenduʒ. qđ
ſic exponunt he/
brei. ſuꝑ octauaʒ
i. ſuꝑ inſtrm̄ octo
cordaꝝ in quo ca/
nebāt laudes: ⁊ ē
mod⁹ loquēdi he
braic⁹ ſuꝑ octauā.
q. d. in inſtro mu/
ſico octo cordarū.
Ad fortificādū vl̃
vincēdū. ſic eñ in
ſolēnitatibus ma
gnis vnus chor⁹
in eccl̃a nitit in cā
tu alium ſuperare
ſic etiam iſti leuite
faciebant.

p Prophetie p̄/
erat. qꝛ oſtēdebat
eis q̄ dcā ꝓpheti/
ca debebāt cauere

q Et barachias ⁊ helchana ianitores arche: qꝛ dū portaretur ar/
cha cauebāt ſollicite ne aliqui de indebito mō appropinquarēt ad
eaʒ: ſicut qñ erat in tabernaculo cuſtodiebāt portas ne aliqui inde
bite ſe ingererent. r Cūq; adiuuiſſet de⁹ ⁊c̃. dicūt hic hebrei ꝙ
iſtud adiutorium intelligitur per hoc ꝙ archa portabat ſeipſam:
hoc ē dictū ꝙ di/
uina v̄tute ſic por
tabatur: ꝙ leuite
portatores ei⁹ nul
lū pondus ſentie/
bant: ⁊ ꝑ iſto mi/
raculo fuit facta i/
molatio.

ſ Porro dauid
erat indutus ſto/
la byſſina. Quia
depoſitis regali/
bus inſignijs: ac/
cepit veſtē ſileʒ le
uitis ſe humiliādo
⁊ corā deo exultā
do: ꝓpter qđ mi/
chol filia ſaul de/
ſpexit eū: de q̄ cō/
temptu pleni⁹ di/
ctū fuit. ij. Re. vi. i
fine. Capi. xvi.

Tulerūt
igit. hic
ꝯñter de
ſcribit ꝺuotio dđ
in archeiā porta/
te veneratiōe. ⁊ p̄
in hoſtijs oblaſ
dño ⁊ bñficijs col
latis pplo. ſcđo i
deuoto obſequio
ibi. Conſtituitq;
corā archa. ſnīa p̄
me ptis pʒ ex di/
ctis. ij. Re. vi. hoc
excepto.

b Tortā panis.
ij. Reg. vi. dr̃. Col
lyridā panis: ⁊ di
cūt expoſitores cō
muniter ꝙ ē ideʒ
genus panis: ⁊ dr̃
torta a torqo tor/
ques: qꝛ paſta vñ
formatꝑ man⁹ pi
ſtoris pns ꝯcutit
⁊ torquet.

c Cōſtituitq;. Hic
ꝯñr oñdit deuo/
tio dđ i obſequio
deuoto coram ar/
cha quod inſtituit. ⁊ primo ponitur ſanctorum nominatio. ſecūdo
cātus determinatio: ibi. Cōfitemini dño. tercio vtriuſq; ſtabilitio:
ibi. Dereliq̄t itaq; ibi ⁊c̃. Circa pmū dr̃. cōſtituitq; corā archa dñi
de leuitis q̄ miniſtrarēt in diuerſis obſequijs ⁊ maxie in laudibus
diuinis. iō ſubdit. Et recordarēt operū ei⁹ ⁊c̃. ſequit. d Aſaph
principē. qꝛ dđ ꝯſtituit ei p̄centorē. e Et ſm ei⁹ zachariā. iſtū. n.
inſtituit ſuccētorē. f Canere tuba iugit. i. qñ offerebat iuge ſacri
ficiū mane ⁊ veſpe. g Cōfitemini dño. Hic ꝯñr deſcribit cātici
ſiue diuine laudis determinatio ⁊ accipit ex duob⁹ pſalmis videlʒ
cēteſimotercio ⁊ nonageſimoq̄nto. in q̄ cātico pmo ad dei laudem
populus iſrl̃ inuitatur: ſpecialiter. ſcđo totus mundus generaliter
ibi. Cantate dño. Circa primū dicitur. g Confitemini dño.
cōfeſſione humiliationis pctā ꝓpria recognoſcēdo: qꝛ humiliatio
diſponit ad efficatiā orōnis. ſm illud Eccl̃. xxxv. Orō humiliātis
ſe nubes penetrabit ⁊c̃. ſcđo cōfeſſione diuine laudis. iō ſubditur.

b Et inuocate nomē ei⁹. ei⁹ miſericordiā ⁊ grāʒ implorādo. i Notas
fa. in po. adinuētiōes ei⁹. ſ. qualiter mō mirabili ⁊ inaudito ſaluauit ppl̃ʒ
iſrl̃ de egypto. k Cātate ei. ore. k Et pſallite ei corde. l Et nar/
rate oīa mirabilia ei⁹. q̄ fecit in rubri maris diuiſione: ⁊ iordanis ſiccatiōe
⁊ in alijs factis mirabilibus. m Laudate nomen ſanctum eius. ꝓ tot
beneficijs ab eo collatis.

thanael ⁊ amaſai ⁊ zacharias ⁊ ba
naias ⁊ eliezer ſacerdotes clange-
bant tubis corā archa dei ⁊ obede
dō ⁊ ahias erant ianitores arche:
Igit dauid ⁊ oēs maiores natu
iſrl̃ ⁊ tribuni: ierūt ad deportandā
archā federis dñi de domo obede
dom cū leticia. Cūq;[r] adiuuiſſʒ de
us leuitas qui portabant archā fe-
deris dñi: imolabātur ſeptē thau-
ri ⁊ ſepteʒ arietes. Porro[ſ] dauid
erat indut⁹ ſtola byſſina: ⁊ vniuer
ſi leuite qui portabāt archaʒ fede-
ris cantoreſq; ⁊ chonenias prin-
ceps ꝓphetie inter cantores. Da
uid autē idutus erat ephot lineo.
Vniuerſuſq; iſrael deducebāt ar
cham federis dñi in iubilo ⁊ ſoni-
tu buccine ⁊ tubis ⁊ cymbalis et
nablis ⁊ citharis cōcrepātes. Cū
q; peruenīſſʒ archa federis dñi vſ
q; ad ciuitatem dauid: michol fi-
lia ſaul ꝓſpiciens per feneſtram vi
dit regem dauid ſaltanteʒ atq; lu-
dentem: ⁊ deſpexit eum in corde
ſuo.

Capitulum. xvj.

Tulerūt[a] igit archaʒ
dei ⁊ ꝯſtituerūt eam in
medio tabernaculi qđ
tetenderat ei dauid: ⁊ obtulerunt
holocauſta ⁊ pacifica coram dño.
Cūq; cōpleſſet dauid offerēs ho
locauſta ⁊ pacifica benedixit pplo
in nomine dñi: ⁊ diuiſit vniuerſis
ꝑ ſingulos a viro vſq; ad mulierē
tortā[b] pāis ⁊ ptē aſſe carnis buba
le: ⁊ frixā oleo ſimilā. Cōſtituitq;[c]
corā archa dñi de leuitis q miſtra-
rēt ⁊ recordarēt operꝫ ei⁹: ⁊ glori-
ficarēt atq; laudarēt dñm deū iſrl̃
aſaph[d] pricipē: ⁊[e] ſcđʒ ei⁹ zachariā
Porro iahihel ⁊ ſemiramoth: et
iehihel ⁊ mathathiā ⁊ eliab ⁊ be
naiā ⁊ obededō: iehihel: ſuꝑ orga
na pſalterij ⁊ lyras: aſaph aūt vt i
cimbal̃ pſonaret: banaiā vo ⁊ azi-
hel ſacerdotes: canere[f] tuba iugi-
ter corā archa federis dñi. In illo
die fecit dauid pīcipē ad ꝯfitēdū
dño aſaph ⁊ frēs ei⁹. Cōfitemi[g]
dño ⁊[h] inuocate nomē ei⁹ notas[i] fa
cite in ppl̃is adinuētiōes ei⁹. Cā-
tate[k] ei ⁊[k] pſallite ei ⁊[l] narrate oīa
mirabilia ei⁹: laudate[m] nomē ſcm̃
ei⁹. Letet[n] cor q̄rētiū dñʒ. Queri
te[o] dñʒ ⁊ v̄tutē ei⁹: q̄rite faciē ei⁹ ſē
ꝑ. Recordami[p] mirabiliū ei⁹ q̄ fe
cit: ſignoꝝ[q] illi⁹ ⁊[r] iudicioꝝ oris ei⁹
Semē[ſ] iſrl̃ ſui ei⁹: filij[t] iacob electi
ei⁹. Ipe[u] dñſ de⁹ nr̃ i[x] vniuerſa ter
ra iudicia ei⁹. Recordami[y] i ſēpi-
ternū pacti ei⁹: ſermōis[z] quē p̄ce-
pit i mille generatiōes. Queʒ[a] pe
pigit cū abraā: ⁊ iuramēti illi⁹ cuʒ
yſaac. Et[b] cōſtituit illud iacob in
p̄ceptū: ⁊ iſrl̃ in pactū ſempiternū
dicēs. Tibi[c] dabo terrā chanaan
funiculū hereditatis veſtre. Cū[d]
eēnt pauci numero parui ⁊ coloni

n Letet cor querētiū dñʒ
leticia eñ dr̃ quaſi laticia
eo ꝙ tūc dilatat cor in bo
no inuēto: qđ maxime ē in
deo: cū ſit bonū infinitū.

o Querite faciē ei⁹ ſemꝑ
qꝛ q̄to pl⁹ a deuotis inue
nit: tāto ardēti⁹ pl⁹ querit

p Recordamini mirabilē
um ei⁹. repetitio ſnīe ē p̄di
cte de mirabilib⁹ filijs iſrl̃
factis: ſicut frequēter fit in
canticis. Dicūt tñ mirabi
lia in q̄ntū recedunt a fa/
cultate intellect⁹ humani.

q Signoꝝ. in q̄ntū ſunt fi/
gure alicui⁹ futuri.

r Et iudicioꝝ. in q̄ntū ſūt
punitiua alicui⁹ maleficij
ſicut ſubmerſio egyptioꝝ
in mari rubro ⁊ ſimilia.

ſ Semen iſrl̃ ſerui eius
ſupple lauda deum.

t Filij iacob electi ei⁹. idē
eñ hō fuit iacob ⁊ iſrl̃. vt
hr̃ Geñ. xxxij. Et dr̃ h̄ ele
ctus dei. qꝛ tota generatio
ſua fuit electa i duodecim
pr̃iarchis: vt dictū fuit. ſ.
c. ij. nō aūt ſic fuit d̄ yſaac
⁊ abraā ⁊ pr̃iarchis p̄ce/
dentibus.

v Ipſe dñs de⁹ nr̃. ꝑ ve
rā fidē ⁊ culturam.

x In vniuerſa terra iudi
cia ei⁹. q. d. lʒ ſpāli mō di/
cat deus ppl̃i iſrl̃. tñ eius
ptās ſe extēdit ad oēs.

y Recordamini in ſempi
ternū pacti ei⁹. quid ſit pa
ctū illud poſtea ſubdit.

z Sermonis quē p̄rece/
pit in mille generatiōes. h̄
accipit numerus determi/
natus ꝓ indeterminato:
qꝛ iſtud preceptum factuʒ
eſt omnibus imitatorib⁹
abrae ꝑ veram fidē. ideo
ſubditur.

a Quē pepigit cū abraā.
⁊ iuramenti illi⁹ yſaac. de
iſto iuramento habetur Geñ. xxij. Per meipſum iuraui dicit dñs. qđ fcm̃
fuit nō ſolū ꝓpter abraam ſed ꝓpter yſaac. vñ de pacto cadente ſub illo
iuramento ſubdit ibidē. Poſſidebit ſemen tuū portas inimicoꝝ ſuoꝝ. qđ
impletū fuit in poſteris abrae deſcendentib⁹ ab eo yſaac. Et benedicet in
ſemine tuo oēs gētes terre. qđ impletū eſt in chriſto ab abraaʒ ꝑ yſaac ſm
carnē deſcendēte: ⁊ ſic pʒ ꝙ predictū pactū ⁊ p̄ceptū ad oēs fideles ſe ex/
tendūt. b Et cōſtituit illud iacob in p̄ceptū. qꝛ ſicut fides ab abraā de
riuata eſt ad yſaac: ita ⁊ ab yſaac ad iacob. ⁊ ꝯñter ad. xij. patriarchas ⁊
vlterius ad oēs fideles. c Tibi dabo terram chanaan. in hac ꝓmiſſiōe
p̄ncipaliter intelligitur ꝓmiſſio glorie que eſt terra viuentium: qꝛ cum pre/
mium ipſius dei excedat meritū humanū: oportet ꝙ ſub ꝓmiſſione boni
terreni principaliter intelligatur aliqđ bonū ſpūale. i. celeſte: qꝛ act⁹ merito
rij precellūt bonis terrenis: ſicut dictū fuit diffuſius Geñ. xv. d Cum
eſſent pauci numero. ſic patet de abraā Geñ. xij. vbi vocat⁹ a dño ⁊ ſegre/
gatus ab infidelib⁹ habuit in comitiua ſua ſarai vxorē ſuā: ⁊ loth nepoteʒ

Universidad de Salamanca. BGH.

ſuū tm̄ excepta familia. Iacob etiā p̄riarcha deſcēdit in egyptū cū.lxx.p̄ſonis: vt h̄r Gen̄.xlvi. vel.lxxv. vt h̄r Exo.i. ex quo p3 q̄ tēpe intermedio qd̄ fuit ſatis magnū: fideles fuerūt in pauco numero. e Et trāſierūt de gente in gentē. q2 abraā deſcendit in egyptū: τ inde redijt in terraʒ chanaā τ inde in terrā paleſtinoꝝ. Similiter yſaac peregrinatus fuit in gerara: ſi militer iacob in ſyria apud laban. τ iteꝝ de terra chanaan deſcendit in egyptū vt p3 ex decurſu libri Gen̄. τ ſic tāq̄ peregrini trāſierūt de gente ad gentē τ de regno ad regnū. f Non dimiſit queq̄ calūniari eos. reprimēdo eorū aduerſarios: ſicut p3 d̄ yſaac ad quē venit rex gerare ad q̄rēdū fed⁹ τ amicicia cū eo duct⁹ timore diuino q̄uis ſerui ei⁹ aliq̄s moleſtias paſtorib⁹ yſaac intuliſſent: vt h̄r Gen̄.xxvi. ſiſr laban inſequens iacob fuit a deo repſſus: ne aliquid durū 𝔡 eū ageret gen̄.xxxi. ſiſr vicini habitatoꝝ ſychem a deo fuerūt territi ne pſequerēt iacob τ filios ei⁹ ꝑpter interfectionē ſychimitaꝝ.xxxv. g Sed increpauit ꝑ eis reges. q2 p pharaonē reges egypti flagellauit pp̄ vxores abraā: vt h̄r Gen̄.xij. τ ſiſr regem gerare: vt h̄r Gen̄.xx. ſiſr rex egypti p⁹ mortē iacob fuit multiplr flagellat⁹ cum toto regno ſuo ꝑ filijs iſrl̄: quos iniuſte affligebat: vt h̄r in Exo. h Nolite tāgere chriſtos meos. vocanf aūt hic p̄riarche chriſti.i.vncti.ſ.vnctiōe gr̄e: vel q2 de ipſis exierunt reges τ ſacerdotes qui p vnctionez inſtitue bāf in lege. i Et in ꝓphetis meis nolite malignari. habuerant em̄ p̄riarche ſp̄m ꝓpheticū: vt patet de abraā Gen̄.xv. τ de yſaac Gen̄.xxvij. τ d̄ iacob Gen̄.xlix. k Cātate dn̄o. Hic ꝯñr dauid in cātico inuitat ad dei laudē oēs generaliter. τ pmo ponit̄ iſta inuitatio. ſcd̄o ſubdit̄ quedā additio: ibi. Et dicite. Circa pmū d̄r. k Cātate dn̄o ois terra.i.oēs habitātes in terra τ accipit̄ hic cōtinēs p cōtento. l Annūciate ex die in diē ſalutare ei⁹. ſal⁹ em̄ corꝑalis τ ſp̄ualis oīuʒ dependet a deo ꝯtinue: τ iō d3 recognoſci quotidie. m Narrate in gētib⁹. q̄ nō ſunt de filijs iſrl̄. n Gloriā ei⁹.i. maieſtatē ſue pñtis.iō ſubdit̄. o In cūctis pplis mirabilia ei⁹. que fecit educēdo filios iſrl̄ de egypto τ in terrā ꝓmiſſionis inducendo. p Quia magn⁹ dn̄s τ laudabilis nimis. eſt em̄ magnitudinis τ bonitatis infinite: τ iō nō pōt ab intellectu creato ꝯphendi: nec p ꝯſequēs quātū laudabile eſt laudari: ꝑpter qd̄ d̄r Eccl̄.xliij. Bn̄dicentes dn̄m τ exaltate illū quātū poteſtis. maior eſt em̄ oi laude. q Et horribilis ſup oēs deos. Hoib⁹ malis quos pōt ꝑ volūtate ſua punire. nō autē ſic p̄ñt dij falſi. iō ſubdit̄. r Oēs em̄ dij ppl'oꝝ idola.i. quedā ꝯficta τ vana nullā potentiā h̄ñtia. s Dn̄s aūt celos fecit. vt h̄r Gen̄.i. t Cōfeſſio τ magnificētia corā eo. qd̄ pōt exponi dupl'r. Uno mō de celo empyreo: vbi ē habitatio dei τ ſctōꝝ ſpāli mō: l3 ſit vbiq̄ p eſſentiā pñtiā τ potentiā. ibi aūt corā deo ē cōfeſſio diuine laudis: q2 ibi eſt laus iugis τ magnificentia dei vbi magis relucet q̄ alibi. u Fortitudo τ gaudiū qd̄ eſt de bono pñti. bonū aūt diuinū pn̄aliter h̄r ibi. Alio mō pōt exponi de tēplo ſeu tabernaculo vbi erat archa τ ꝓpiciatoriū: qd̄ erat quaſi ſedes dei: vt dictū fuit Exo.xxv. ibi.n.erat. Confeſſio pctōꝝ. Et magnificentia. diuine laudis ꝑ ſacerdotes τ leuitas ꝑtā ꝑpria ac ppl'i τ magnificentiā dei ꝯfitentes. Fortitudo. q2 de⁹ erat ꝓtector τ defenſor ſpālis illi⁹ loci

ſm̄ q̄ Heliodor⁹ hoc expt̄us dixit.ij. Mach.iij. Ille q̄ in celis h3 habitationē viſitator τ adiutor eloci τc. Et gaudiū. q2 ſacerdotes deuoti ibi gaudebāt in dn̄o. 3 Afferte dn̄o familie ppl'oꝝ.i. oīuʒ gentiū. y Gloriā τ imperiū. ꝯfitētes ei⁹ maieſtatē τ dn̄iuʒ ſup omnē creaturā. z Leuate ſacrificiū.i. apportate leuādū: q2 portabātur ſacrificia ad locū diuini cultus: que ſacrificia leuabāt ſup altarea ſacerdotibus. a Et venite in cōſpectu ei⁹. q2 ſacrificia offerebanf in atrio qd̄ erat corā tabnaculo ſeu tēplo vbi dicebatur de⁹ habitare ſpālī mō.l3.n.aīſenationes a iudeis nō intrarēt locū vbi ſacrificia offerebāt̄ in altari holocauſtoꝝ: tn̄ h̄ñ ꝑ eis offerebāt̄ ibi ſacrificia: vt h̄r.ij. Macha.iij. b Et adorate dn̄m in decore ſācto. τ nō ſicut hypocrite: q̄ adorāt in decore nō ſctō: q2 l3 exteri⁹ habeant decorē religioſitat̄. nō tn̄ ſubeſt veritas ſanctitatis. c Cōmoueat̄ a facie illi⁹ ois terra.i. oēs inhabitantes terrā faciāt ei reuerentiam. d Ipſe em̄ fūdauit orbem immobilē. qd̄ pōt dupl'citer intelligi. Uno mō q̄tū ad motum localem. licet em̄ in aliquibus partibus orbis ſit motus localis: vtpote in elemētis τ mixtis in quibus eſt motus rectus: τ in orbibus celeſtib⁹ qui circulariter mouenf: tn̄ celū empyreū qui ē ſuprem⁹ orbis. τ terra que ē circa centrū ſunt imobilia: τ p hoc h3 orbis quādā imobilitatē ſm̄ totū: l3 aliquę ptes moueanf. Alio mō q̄tū ad mutationē de eē ad nō eē: q2 l3 orbis incepit eē p creationē durabit tn̄ ineternū: τ ſm̄ hoc h3 imobilitatē. e Letēt celi.i. angeli τ ſancti habitantes in gloria celeſti. f Et exultet terra.i. homines terreni v'l celi ad l'ram qui dicūf metaphorice letari q̄n aere ſerenato apparet facies celi clara τ lucida: τ p oppoſitū turbari q̄n obſcuris nubib⁹ τ tēpeſtanb⁹ obtegif. Et exultet terra. que d3 hoc mō exultare: q̄n īcipit renaſcēria ꝓducere. g Tonet mare τ plenitudo ei⁹. ex multitudine em̄ aquaꝝ in mari exiſtēriū de facili multiplicat̄ vn̄ τ collidūtur ad rupes in mari τ litore exñtes τ etiā adinuicē: τ inde generat̄ ſon⁹ qui vocat̄ maris rugit⁹: τ h3 ſilitudinē tonitrui. h Exultēt agri τc. dicūtur aūt agri metaphorice exultare q̄n in eis apparēt flores τ herbeſſcut τ prata d̄r ridere. i Tūc laudabūt ligna ſalt⁹. dicūtur autē metaphorice laudare in q̄tū folia τ cetera que ꝓducūt potentiā τ ſapientiā dei oñdūt. idcūtur aūt iſta ad dei laudē in cātico: q2 fūt hoib⁹ materia diuine laudis. in q̄tū q̄cquid ē pulchritudinis τ bonitatis in eis reducēdum eſt in gloriā ꝯditoris ſm̄ q̄ d̄r Sap.xiij. A magnitudine ſpeciei τ creature ſpecialiter poterat cognoſcibiliter creator eoꝝ videri: τ p eas dn̄s laudari. k Quia venit iudicare terrā. iſtud inducit̄ p cā p dicte laudis diuine: ſl em̄ ꝓuidēria dei tm̄ ſe extenderet ad celeſtia τ nullo mō ad iſta īferiora generabilia τ corruptibilia h3 q̄ dixit

eius. Et[e] tranſierūt de gēte in gētem: τ de regno ad populū alteꝝ. Nō[f] dimiſit queq̄ calūniari eos: ſed increpauit[g] ꝑ eis gētes. Nolite[h] tangere chriſtos meos: τ[i] in ꝓphetis meis nolite malignari. Cātate[k] dn̄o ois terra annūciate[l] ex die in diē ſalutare eius. Narrate[m] in gentib⁹ gloriā[n] eius: τ[o] in cūctis populiſ mirabilia ei⁹. Quia[p] magnus dn̄s τ laudabilis nimis: τ[q] horribilis ſup oēs deos. Oēs[r] em̄ dij ppl'oꝝ ydola: dn̄s[s] autē celos fecit. Cōfeſſio[t] τ magnificētia corā eo fortitudo[u] τ gaudiuʒ in loco eius. Afferte[x] dn̄o familie ppl'orū: afferte[y] dn̄o gloriā τ imperiuʒ: date dn̄o gloriā noi ei⁹. Leuate[z] ſacrificiū τ venite[a] i cōſpectu ei⁹: τ[b] adorate dn̄m in decore ſācto. Cōmoueat̄[c] a facie ei⁹ ois terra: ipſe[d] em̄ fundauit orbem immobilem. Letētur[e] celi τ[f] exultet terra: τ dicant in nationibus dn̄s regnauit. Tonet[g] mare τ plenitudo ei⁹: exultent[h] agri τ om̄ia que in eis ſūt. Tūc[i] laudabūt ligna ſaltus coraʒ dn̄o: q2[k] venit iudicare terrā. Cōfitemini[l] dn̄o qm̄ bon⁹: qm̄ in eternuʒ miſericordia eius. Et[m] dicite ſalua nos de⁹ ſaluator noſter: τ cōgrega nos: τ erue de gētib⁹: vt cōfiteamur nomini ſancto tuo: τ exultem⁹ i carminib⁹ tuis. Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ iſrael ab eterno vſq̄ ineternū: τ[n] dicat ois populus amen τ[o] hymnū deo. Dereliquit[p] itaq̄ ibi coram archa federis dn̄i aſaph et fratres eius: vt[q] miniſtrarent in cōſpectu arche iugiter per ſingulos dies τ vices ſuas. Porro obededom τ fratres eius ſexagintaocto τ obededom filium idithun τ oza cōſtituit ianitores. Sadoch[r] autē ſacerdotē τ fratres eius ſacerdotes coraʒ tabernaculo dn̄i in excelſo qd̄ erat in gabaō: vt offerrēt holocauſta dn̄o ſup altare holocauſtomatis iugiter mane τ veſpere: iuxta om̄ia que ſcripta ſunt in lege dn̄i quaʒ precepit iſraeli. Et poſt eum: hemaʒ τ idithun τ reliquos electos vnūquēq̄ vocabulo ſuo ad cōfitendū dn̄o: qm̄ ineternū miſericordia ei⁹. Hemā quoq̄ τ idithū canētes tuba τ quatiētes cymbala τ oia muſicorū organa ad canendum dn̄o. Filios autē idithū fecit eē portarios. Reuerſuſq̄[s] ē omnis populus in domū ſuaʒ: τ[t] dauid vt benediceret etiā domui[u] ſue.

aliqñ in quoꝝ perſona dicitur. Iob.xxij. Nubes latibulū ei⁹. nec nr̄a cōſiderat: circa cardines celi pambulat: pulchritudo τ bonitas que ſunt in iſtis inferioribus nō eēnt reducēde in laudē τ gloriā ſapientie diuine: ſ3 q2 ei⁹ ſapientia τ ꝓuidentia ad oīa ſe extēdūt quātūcūq̄ minima: ideo quicquid pulcritudinis τ bonitatis eſt in eis reducitur in laudē diuinam. τ ꝑpter hoc d̄r hic. Quia ve.iu.terrā.q.d. q2 iudiciū ſue diſcretionis τ ꝓuidētie ſe extēdit vſq̄ ad elementū terre qd̄ eſt infimū. iō oīa ꝓdicta in laudē τ gloriā dei ſunt reducēda. Alio mō exponit̄: q̄ p iſta inuiſibilia ꝓdicta intelligūt̄ iuſti ſimplices q̄ habebūt materiam leticie τ laudis in vltio ad uentu iudicis ſm̄ q̄ dicit ſaluator diſcipulis ſuis Luce.xxi. loquēdo de ſignis ꝑcedētib⁹ iudiciū futurum. His aūt fieri incipientib⁹ reſpicite τ leuate capita veſtra.i. exhylarate corda ſm̄ q̄ dicit be. Greg. ſup iſtū locū. l Cōfitemini dn̄o qm̄ bonus. Hic i fine reſumit̄ pncipium cātici l3 v̄ba aliqualit̄ mutenf ſicut in cāuleniis in fine pncipium repetit̄. m Et dicite ſalua nos de⁹ τc. h3 aliquos iſta additio ſcā fuit ab ipo dauid: q2 l3 tpe ei⁹ filij iſrl̄ nō eſſent captiuati: nec p orbē diſpſi: nec p dn̄s ꝯgregādi tn̄ ſpū ꝓphetico ꝓuidit iſta fieri ī futuro p teglatpalaſſar τ ſalmanaſar reges aſſyrioꝝ: τ p nabuchodonoſor regē babylonis: vt h̄r.iiij. Reg. iō poſt canticū ꝓdictū iſtd̄ addidit ad impetrādū ꝯgregationes diſꝑſiōis τ captiuitat̄ future. Secūdū alios ꝟo iſta additio poſita fuit ab eſdra ſcripto re hui⁹ libri q̄ i reditu captiuatiōis babylōice fuit ſacerdos τ doctor populi vt habetur.i. Eſdre. τ quia tunc multi d̄ filijs iſrl̄ erant adhuc diſꝑſi in natiōibus: ideo ꝑ ipſoꝝ cōgregatione addidit hoc eſdras in fine ꝓdicti cātici. qd̄ a leuitis in tēplo ſcd̄o cantabaf. n Et dicat ois ppl's amē.i. ſic fiat. o Et hymnū deo.i. laudē. p Dereliquit Hic ꝯñr deſcribif ꝓdictoꝝ ſtabilitio. q2 dauid nō ordinauit ꝓdicta tm̄ ad horā ſ3 etiam ꝑ futuro. iō ſequitur. q Ut miniſtrarent in cōſpectu arche iugit̄. cū hoc etiā ordiauit: q̄ fieret cultus diuin⁹ in loco⁹ vbi ad duxerat archam: q2 ibi remanſerat tabernaculū qd̄ fecerat Moyſes: τ altare holocauſtoꝝ: τ h̄ ē qd̄ d̄r. r Sadoch aūt ſacerdotē τ frēs ei⁹ τc. p3 l'ra. s Reuerſus ē ois ppl'us q̄ nō erat deputat⁹ ad miniſtrādum corā archa in hierl'm vel in tabernaculo moyſi in gabaon. t Et dd̄ vt benediceret.i. bn̄faceret. v Domui ſue.i. familie ſicut fecerat alijs vt ꝓdictū eſt in prin. huius capituli.

Capitulum.xvij.

Cum aūt habitaret. Deſcripta deuotiōe dd̄ in archē dn̄i veneratiōe. h̄ ꝯñr ponit̄ ei⁹ deuotio in tēpli edificatione. habuit.n. volūtatē pfectā ipm̄ edificādi: ſ3 fuit ꝓhibit⁹ a dn̄o τ dilata fuit hec edificatio vſq̄ ad tp̄s ſalomonis filij ſui: verūtn̄ dauid magnā ptē materie ꝑparauit. ꝑ q̄ ipſi⁹ dd̄ oñdit̄ ſcīn. ppoſitū ad tēpli edificationes ſcd̄o ipſi⁹ ſtudiū circa materie ꝑparationē cap.xxij. Prima in tres. q2 pmo circa hoc pōit̄ declaratio ſācti ꝓpoſiti ad tēpli edificatione. ſcd̄o dilatatio ſui imperij p aduerſarioꝝ depreſſionē.c.xviij. tercio ꝑcuſſio ppli pp̄ dd̄ elatōes ca.xxi. Diuiſio aūt p̄ntis capl'i τ ei⁹ ſnia patēt ex dictis.ij. Reg.vij. exceptis q̄ ſequūt. b Nūq̄d locut⁹ ſuʒ ſaltē vni iudicū iſrl̄.ij. Reg.vij. d̄r. Nūq̄d loquēs locut⁹ ſum ad vnā d̄ tribub⁹ iſrl̄. dicēdū q̄ q̄libʒ iudex iſrl̄ fuit d̄ aliq̄ trbu iſrl̄: vt p3 ex decurſu libri iudicū. τ q̄ls cox ſuit ꝓꝯif i ſua tribu erat pncipal. τ iō idē ē loq̄ vni iudicū τ vni tribuū. c Et dedi locū pplo meo. iſrl̄.ij. Re. d̄r. Et ponā locū pplo meo iſrl̄. Dicēdū q̄ loc⁹ vbi fuit ſtd aūt re plū p ſalomonē iā erat ꝑ fātē ꝑ: q2 oīnā cui⁹ erat ipī dd̄ erat ſubiectus. τ iō

Capitulū.xvij.

Cum[a] autē habitaret dd̄ in domo ſua: dixit ad nathā ꝓphetā. Ecce ego habito i domo cedrina: archa autē federis dn̄i ſub pellibus eſt. Et ait nathan ad dauid. Oia que in corde tuo ſunt fac: dn̄s eniʒ tecū eſt. Igitur nocte illa fact⁹ eſt ſermo dn̄i ad nathan dicens. Uade τ loquere dd̄ ſeruo meo. Hec dicit dn̄s. Non edificabis tu mihi domū ad habitādū. Neq̄ eniʒ māſi in domo ex eo tpe quo eduxi iſrl̄ de terra egypti vſq̄ ad diem hanc: ſ3 fui ſemper mutās loca tabernaculi: τ in tentorio manēs cū omni iſrl̄. Nūquid[b] locut⁹ ſuʒ ſaltem vni iudicū iſrl̄ quib⁹ preceperam vt paſcerent populū meuʒ et dixi: quare non edificaſti mihi domū cedrinā? Nūc itaq̄ ſic loqueris ad ſeruū meuʒ dauid. Hec dicit dn̄s exercituū. Ego tuli te cū i paſcuis ſequereris gregē: vt eēs dux populi mei iſrl̄: τ fui tecū quocūq̄ perrexiſti: τ interfeci oēs inimicos tuos coraʒ te: feciq̄ tibi nomen quaſi vnius magnoꝝ qui celebrātur in terra. Et[c] dedi locum populo meo iſrl̄. Plantabit̄ τ habitabit in eo: τ vltra nō cōmouebitur: nec filij iniquitatis atterēt eos ſicut a principio: ex diebus quibuſ dedi iudices populo meo iſrl̄ τ humiliaui vniuerſos inimicos tuos. Annūcio ergo tibi q̄ edificatur⁹ ſit tibi dn̄s domū. Cūq̄ impleueris dies tuos vt vadas ad patreſ tuos: ſuſcitabo ſemen tuū poſt te qd̄ erit de filijs tuis τ ſtabiliā regnuʒ eius. Ipſe edificabit mihi domuʒ τ firmabo ſoliuʒ eius vſq̄ in eternum. Ego ero ei in patrem τ ipſe erit mihi in filiū: τ miſericordiam meam non auferam ab eo ſicut abſtuli ab eo qui ante te fuit. Et ſtatuam eū in domo mea: τ in regno meo vſq̄ in ſempiternū: τ thron⁹ eius erit firmiſſimus imperpetuū. Iuxta om̄ia verba hec: τ iuxta vniuerſam viſionem iſtā: ſic locut⁹ eſt nathan ad dauid. Cūq̄ veniſſet rex dauid τ ſediſſet coram dn̄o dixit. Quis ego ſuʒ dn̄e de⁹: τ que domus mea vt preſtares mihi talia? Sed τ hoc parū viſum ē in cōſpectu tuo. Ideoq̄ locutus es ſuper domuʒ ſerui tui etiam in futurum τ feciſti me ſpectabileʒ ſuper oēs hoies. Dn̄e deus me⁹ qd̄ vltra addere poteſt dauid cū ita glorificaueris ſeruū tuum: τ cognoueris eum? Dn̄e ꝑpter famulū tuuʒ iuxta cor tuū feciſti omnē magnitudinē hāc τ nota eſſe voluiſti vniuerſa magnalia. Dn̄e non eſt ſimilis tui: τ non eſt alius de⁹ abſq̄ te ex oibus quos audiuim⁹ auribus noſtris. Quis em̄ eſt ali⁹ vt populus tu⁹ iſrl̄ gēs vna in terra ad quā perrexit de⁹ vt liberaret τ faceret populū ſibi: τ magnitudine ſua atq̄ terrorib⁹ eijceret nationes a facie eius quā de egypto liberaret? Et poſuiſti pplm̄ tuuʒ iſrl̄ tibi in populū vſq̄ in eternū: τ tu dn̄e fact⁹ es de⁹ eius. Nunc igit̄ dn̄e ſermo quē locutus es famulo tuo τ ſup domū eius: cōfirmet̄ imppetuū τ fac ſicut locutus es: pmaneatq̄ τ magnificet̄ nomē tuū vſq̄ in ſempiternū τ dicat̄ dn̄s exercituū de⁹ iſrl̄: τ domus dauid ſerui ei⁹ pmanens coram eo. Tu em̄ dn̄e deus meus reuelaſti auriculā ſerui tui vt edificares ei domū τ idcirco inue-

Universidad de Salamanca. BGH.

hic loquiṫ deus ꝑ modũ ꝑteriti.

c Et dedi locũ ⁊c̃. tñ templũ adhuc nõ erat ibi edificatũ nec fundatũ: ⁊ ꝓpt̃ hoc loquiṫ deus ꝑ modũ futuri. ij. Re. dicẽs. Et ponã locũ ⁊c̃. vel põt dici ⁊ melius ꝙ loquiṫ hic d̃ futuro ꝑ modũ ꝑteriti ꝓpt̃ certitudinẽ impletiõis verbi diuini: qꝛ ita erat certus de futuro ac ſi iam eẽt preteritum.

Capitulum. xviij.

Actũ ẽ aũt. Hic ꝯñr deſcribiṫ dilatio iperij ipſiꝰ dauid ꝑ aduerſarioꝝ ſuorũ depſſionẽ. Circa qđ ꝑmo poniṫ debellatio aduerſantiũ. ſcđo punitio inſuriãtiũ. c. xix. Diuiſio aũt ⁊ ſnĩa huiꝰ ca. xviij. pꝫ ex dictis. ij. Reg. viij. ca. exceptis que ſequũtur.

b Et tolleret geth. nomẽ eſt vnius ciuitatis philiſtinoꝝ de quinqꝫ principalibus: vt pꝫ. i. Reg. vi.

c Et filias eiꝰ. i. villas ei adiacentes ⁊ ſubditas.

d Cepit ergo dauid mille quadrigas eiꝰ ⁊ ſeptẽ milia equitũ ac viginti milia viroꝝ peditũ. ij. Regũ viij. d̃r. Et captis dd̃ ex ꝑte eiꝰ mille. dcc. equitibus. ⁊ xx. milibꝰ peditũ ⁊c̃. dicendũ ꝙ nõ ẽ cõtradictio: quia minoꝛ numerus icluditur i maiori. ⁊ iõ ſi fuerũt ſeptẽ milia equitũ: vt h̃ d̃r fuerũt etiam mille. dcc. vt diciṫ ibi: ſed hic maioꝛ numerus exꝓmiṫ ⁊ ibi mioꝛ qꝛ nõ poniṫ ibi ꝑciſe nũerus alios excludendo.

e Sed ⁊ huiꝰ ꝑcuſſit dauid. xx. milia viroꝝ. ij. Reg. d̃r. xxij. milia. ⁊ eodẽ modo ſolviṫ ſicut ⁊ ꝑcedens. ⁊ qꝛ ſcriptura non curauit hic exꝓmere duo milia q̃ erãt vltra ſummã ꝑncipalem.

f Abiſai vero filius ſaruie ꝑcuſſit edõ in valle ſalinarũ. ij. Reg. viij. hoc attribuiṫ ipſi dauid. Dicendũ ꝙ attribuitur dauid ſicut regi: abiſai vͦo ſicut duci vnius aciei: qui fecit q̃d notabile in illa victoria.

g Porro filij dauid primi ad manum regis. quia erant primi in honoribus ⁊ ideo vocantur ſacerdotes. ij. Reg. viij. i. maiores inter illos qui aſſiſtebant regi dauid.

nit ſeruus tuꝰ fiduciã vt oret coꝛã te. Nunc ergo dñe tu es deꝰ ⁊ locutus es ad ſeruũ tuũ tanta beneficia: ⁊ cepiſti bñdicere domui ſerui tui vt ſit ſemꝑ coꝛam te. Te enĩ dñe bñdicente benedicta erit imꝑpetuum.

Capitulum. xviij.

Actũ[a] eſt autẽ poſt hec vt percuteret dd̃ philiſtijm ⁊ humiliaret eos: ⁊[b] tolleret geth ⁊[c] filias eiꝰ d̃ manu philiſtijm: percuteretqꝫ moab ⁊ fierent moabite ſerui dauid: offerentes ei munera. Eo tẽpoꝛe ꝑcuſſit dauid etiã adadezer regẽ ſoba regioniſ emath quãdo perrexit vt dilataret iperiũ ſuũ vſqꝫ ad flumen euphꝛaten. Cepit[d] ergo dauid mille quadrigas eius ⁊ ſeptẽ milia equitũ ac viginti milia viroꝝ peditũ. Subneruauitqꝫ omneſ equos curruũ exceptis centũ quadrigis quas reſeruauit ſibi. Superuenit autẽ ⁊ ſyrus damaſcenus vt auxiliũ pꝛeberet adadezer regi ſoba. Sed[e] ⁊ huius percuſſit dauid viginti duo milia viroꝝ. Et poſuit milites in damaſco: vt ſyria quoqꝫ ſeruiret ſibi ⁊ offerret munera. Adiuuitqꝫ eum dñs in cũctis ad q̃ perrexerat. Tulit qͦqꝫ dauid pharetras aureas quas habuerant ſerui adadezer: ⁊ attulit eas in hieruſalem: necnõ de thebath et chum vꝛbibus adadezer eris plurimũ: de quo fecit ſalomon mare eneũ et colũnas ⁊ vaſa enea. Quod cum audiſſet thou rex emath percuſſiſſe videlicet dauid omnẽ exercitũ adadezer regis ſoba: miſit aduram filium ſuũ ad regẽ dauid: vt poſtularet ab eo pacẽ ⁊ ꝯgratularetur ei eo ꝙ ꝑcuſſiſſet ⁊ expugnaſſet adadezer. Aduerſarius quippe erat thou adadezer. Sed ⁊ oĩa vaſa aurea ⁊ argentea ⁊ enea conſecrauit dauid rex dño: cũ argento ⁊ auro qđ tulerat ex vniuerſis gentibꝰ: tã de ydumea ⁊ moab ⁊ filijs ammon q̃ꝫ de philiſtijm ⁊ Amalech. Abiſai[f] vero filius ſaruie percuſſit edom in valle ſalinaꝝ decẽ ⁊ octo milia: ⁊ cõſtituit in edom pꝛeſidiũ vt ſeruiret ydumea dauid. Saluauitqꝫ dñs dauid in cunctis ad que perrexerat. Regnauit ergo dauid ſuper vniuerſũ iſrl̃: ⁊ faciebat iudiciũ atqꝫ iuſticiã cũcto populo ſuo. Porro[g] ioab filiꝰ ſaruie erat ſuper exercitũ: ⁊ ioſaphat filiꝰ ahiluth acõmentarijs. Sadoch aũt filius achitob ⁊ achimelech filius abiathar ſacerdotes: ⁊ Suſa ſcriba. Banaias quoqꝫ filius Ioiade ſuper legiones cerethi ⁊ phelethi. Porro filij dauid pꝛimi ad manũ regis.

Capitulũ. xix.

Accidit[a] autẽ vt moreretur naas rex filioꝛũ ammon ⁊ regnaret anon filius eius ꝓ eo. Dixitqꝫ dauid. Faciam miſericoꝛdiã cum anon filio naas. Preſtitit eñ mihi pater eiꝰ miſericoꝛdiã. Miſitqꝫ dauid nũcios ad cõſolandũ eum ſuper moꝛtẽ patris ſui. Qui cũ perueniſſent in terrã filioꝝ ammon vt cõſolarenṫ anon: dixerũt pꝛincipes filioꝝ ammon ad anon. Tu foꝛſitan putas ꝙ dauid honoꝛis cauſa i patrẽ tuũ miſerit qui cõſolarẽtur te: nec aiaduertis ꝙ vt explorẽt ⁊ inueſtigent ⁊ ſcrutẽtur terrã tuã venerint ad te ſerui eius. Igiṫ anon pueros dauid decaluauit ⁊ raſit: ⁊[b] ꝑcidit tunicas eoꝛũ a natibus vſqꝫ ad pedes ⁊ dimiſit eos. Qui cũ abiſſẽt ⁊ hoc mandaſſent dauid: miſit in occurſum eoꝝ. Grandẽ eñ cõtumeliam ſuſtinuerũt: ⁊ pꝛecepit vt manerẽt in hiericho donec creſceret barba eoꝝ: ⁊ tunc reuerterenṫ. Videntes autẽ filij ammon ꝙ iniuriam feciſſent dauid tã anon q̃ꝫ reliquus ppl̃s: miſerũt mille talenta argenti: vt conducerent ſibi de meſopotamia ⁊ de ſyria maacha ⁊ de ſoba currus ⁊ equites. Conduxeruntqꝫ[c] trigintaduo milia curruũ ⁊[d] regem maacha cũ popl̃o eius. Qui cũ venient: caſtrametati ſũt e regione medaba. Filij qͦꝫ

Capitulũ. xix.

Accidit autẽ. Hic cõſequẽt deſcribiṫ punitio iniuriantiũ dauid. ⁊ ꝑmo deſcribiṫ illata iniuria. ſcđo vindicta debita: ibi. Qđ cum audiſſet dauid. ⁊ hec parſ diuidiṫ in duas ꝑtes: qꝛ ꝑmo deſcribiṫ debellatio auxiliantiũ filijs ammon qui dauid iniuriati fuerant. ſecũdo punitio filioꝛũ ammon q̃ iniuriam fecerãt. ſecũda incipit a ꝑncipio. xx. c. ſnĩa autem huius ca. xix. patet ex dictis. ij. Reg. x. ca. exceptis que ſequũtur.

b Et pꝛecidit ⁊c̃. vſqꝫ ad pedes. aliqui libꝛi habent Vſqꝫ ad iguina. Snĩa tñ eſt: ꝙ illa pars veſtiũ fuit pciſa que a natibus deſcendebat inferius ita ꝙ apparebant eoꝝ turpia.

c Cõduxeruntqꝫ trigintaduo milia curruũ. i. triginta duo milia hominũ pugnantiũ in curribꝰ. Sciẽdũ tñ ꝙ non fuerunt tot pugnantes in curribꝰ: qꝛ in vniuerſo nõ fuerũt niſi trigintaduo milia pedites cũ alijs cõputando: vt patet. ij. Regũ. x. ſed quia pugnantes in curribꝰ erãt ꝑncipales. iõ ſub numero eoꝛũ alij hic ponũtur: ⁊ ab eis denominãtur.

d Et reges maacha cum ppl̃o eiꝰ iſte populus non cõtinetur in numero pꝛedicto. qꝛ ab iſto habuerũt mille viros vltra trigintaduo milia ꝑdicta: vt patet. ij. Regum. x.

e Sophat autẽ ꝑnceps militie adadezer. iſte vocatur ſobath. ij. Re. x. qꝛ talia nomina variãtur frequẽter in ꝑncipio vel i fine vt alſ dictũ ẽ.

f Et iterfecit dauid de ſyris ſeptẽ milia ⁊c̃. ij. Reg. x. dicitur. Et occidit dauid de ſyris ſeptingentos currꝰ ⁊. xl. milia equitũ. Ad cõcoꝛdantiã huiꝰ dicẽdũ ꝙ ibi fuerũt. dcc. currus tm̃: vt ibi dicitur. ſꝫ in quolibet curru. x. pugnatoꝛes ⁊ ſic erãt ibi ſeptẽ milia hominũ pugnãtiũ in curribꝰ qui dicunṫ hic ſeptem milia curruum. i. in curribꝰ pugnãtiũ. eo modo quo. s̃. dictum eſt fuerũt etiã ibi viginti milia peditũ ⁊. xl. milia equitũ ſed equites hic tacẽtur: qui ibi expꝛimunṫ. ⁊ ecõuerſo pedites ibi tacentur qui h̃ exprimũtur: qꝛ illud qđ in vno loco ſcriptura omittiṫ. in alio ſuppletur ſicut pꝫ in decurſu euãgelioꝝ ⁊ eodem modo i libꝛis paral̃. ⁊ in libꝛis Regũ.

Capi. xx.

Actum ẽ aũt. Hic ꝯñter debellatis adiutoꝛibus filioꝝ ammõ põiṫ punitio ipſoꝛũ. ⁊ ſcđo ſubiũgitur narratio trium belloꝛũ dauid famoſoꝝ: ibi. Poſt h̃ initũ ẽ bellũ: ſẽtentia aũt pꝛime ꝑtis pꝫ ex dictis. ij. Reg. xij. c. in fi. hiſ exceptis.

b Porro dauid manebat i hierl̃m i hac remãſiõe cõmiſit dd̃ peccatũ cum berſabee vxore vrie qđ h̃ omittiṫ: qꝛ diffuſe ſcribiṫ. ij. li. Reg. xi. c. ⁊. xij.

ammon cõgregati de vꝛbibus ſuis: venerũt ad bellũ. Qđ cũ audiſſet dauid miſit ioab ⁊ omnẽ exercitum viroꝝ foꝛtiũ. Egreſſiqꝫ filij ammon direxerũt aciẽ iuxta poꝛtã ciuitatis. Reges autẽ qui ad auxiliũ eius venerãt ſeparatim in agro ſteterũt. Igiṫ ioab intelligens bellum ex aduerſo ⁊ poſt tergũ cõtra ſe fieri: elegit viros foꝛtiſſimos de vniuerſo iſrael ⁊ perrexit contra ſyrum. Reliquã autẽ partẽ populi dedit ſub manu abiſai fratris ſui ⁊ perrexerũt contra filios ammõ. Dixitqꝫ. Si vicerit me ſyrus: auxilio eris mihi: ſi aũt ſuperauerint te filij ammon: ero tibi in pꝛeſidiũ. Cõfoꝛtare ⁊ agamus viriliter pꝛo populo noſtro ⁊ ꝓ vꝛbibꝰ dei noſtri. Dñs autẽ qđ in cõſpectu ſuo bonũ eſt: faciat. Perrexit ergo ioab ⁊ populus qui cũ eo erat cõtra ſyrum ad pꝛelium: ⁊ fugauit eos. Porro filij ammon videntes ꝙ fugiſſet ſyrus ipſi quoqꝫ fugerunt abiſai fratrẽ eius: ⁊ ingreſſi ſunt ciuitatem. Reuerſuſqꝫ eſt etiã ioab in hieruſalẽ. Videns autẽ ſyrus ꝙ cecidiſſet coꝛam iſrl̃ miſit nuncios ⁊ adduxit ſyrum qui erat trans fluuiũ. Sophat[e] aũt pꝛinceps militie adadezer erat dux eoꝛũ. Qđ cũ annũciatũ eſſet dauid: cõgregauit vniuerſũ iſrl̃: ⁊ tranſiuit ioꝛdanem: irruitqꝫ in eos ⁊ direxit ex aduerſo aciem illis contra pugnãtibus. Fugit aũt ſyrus iſrl̃. Et[f] interfecit dauid de ſyris ſeptẽ milia curruũ: ⁊ quadraginta milia peditũ ⁊ ſophat exercitus pꝛincipẽ. Videntes autẽ ſerui adadezer ſe ab iſrl̃ eſſe ſuperatos tranſfugerũt ad dauid ⁊ ſeruierũt ei. Noluitqꝫ vltra ſyria auxiliũ ꝑbere filijs ammon.

Capitulum. xx.

Actum[a] eſt autẽ poſt anni circulum eo tempoꝛe quo ſolent reges ad bella ꝓcedere congregauit ioab exercitum ⁊ robur militie: ⁊ vaſtauit terram filioꝝ ammon. Perrexitqꝫ ⁊ obſedit rabba. Porro[b] dauid manebat in hieruſalẽ quãdo ioab percuſſit rabba: ⁊ deſtruxit eã. Tulit[c] aũt dauid coꝛonam melchon de capite eius ⁊ inuenit in ea auri pondo talentũ ⁊ pꝛecioſiſſimas gẽmas: fecitqꝫ ſibi inde dyadema. Manubias[d] quoqꝫ vꝛbis plurimas tulit: populũ autẽ q erat in ea eduxit: ⁊ fecit ſuꝑ eos tribulas ⁊ trahas: ⁊ ferrata carpẽta trãſire: ita vt diſſecarenṫ ⁊ cõtererenṫ. Sic fecit dauid cũctis vꝛbibus filioꝝ ammon: ⁊ reuerſus eſt cũ oĩ populo ſuo in hieruſalẽ. Poſt[e] hec initũ eſt bellũ in gazer aduerſũ philiſteos: in quo percuſſit ſobochai vſathites ſaphai de genere raphaĩ: ⁊ humiliauit eos. Aliud quoqꝫ bellũ geſtũ eſt aduerſuſ philiſteos: in quo percuſſit adeodatus filiꝰ ſaltus bethleemites fratrem[f] goliath gethei cuius haſte lignũ erat quaſi liciatoꝛũ terẽtiũ. Sed ⁊ aliud bellũ accidit in geth in quo fuit homo lõgiſſimꝰ ſenos habẽs digitos. i. ſimul viginti quatuoꝛ: qui ⁊ ipſe de raphaim fuerat ſtirpe generatꝰ. Hic blaſphemauit iſrl̃ ⁊ ꝑcuſſit eũ ionathã filiꝰ ſamaa fratriſ dauid. Hi[g] ſũt filij Raphaĩ in geth qui ceciderũt in manu dauid ⁊ ſeruoꝝ eius.

Capitulũ. xxi.

Conſurrexit[a] aũt ſathã cõtra iſrl̃ ⁊ incitauit dauid vt numeraret iſrael. Dixitqꝫ dd̃ ad ioab: ⁊ ad pꝛicipeſ populi. Ite ⁊ numerate iſrl̃ a berſabee vſqꝫ dan ⁊ afferte mihi nũerũ vt ſciã. Reſpõditqꝫ ioab. Augeat dñs populũ ſuũ cẽtuplum q̃ꝫ ſunt. Nõne dñe mi rex oẽs ſui tui ſunt? Quare hoc querit dñs meꝰ qđ in pctm̃ reputeṫ iſraeli? Sꝫ ſermo regis magis ꝑualuit. Egreſſuſqꝫ eſt ioab ⁊ circuiuit vniuerſũ iſrl̃: ⁊ reuerſus ẽ hierl̃m. Deditqꝫ dd̃ numeꝝ eoꝝ qͦs circuierat: ⁊ inuẽtus ẽ oĩs numerꝰ iſrl̃ mille milia ⁊ centũ milia viroꝝ educentiũ gladiũ. De iuda aũt q̃drigẽta ſeptuaginta milia bellatoꝝ. Naꝫ[b] leui ⁊

c Tulit autem dauid coronam melchõ. nomen eſt idoli filioꝝ ammon: vt dictũ fuit. ij. Regum. xij.

d Manubias quoqꝫ. i. ſpolia que ſic nominãtur eo ꝙ manibus rapiũtur.

e Poſt hec. Hic ſuccicte ponitur narratio triũ belloꝝ. ⁊ pꝫ ſnĩa ex dictis. ij. li. Reg. xxi. ca. in fi. vbi adiṫ vnũ bellũ in quo Ieſbidenob niſuſ fuit occidere dauid laſſatũ ex labore bellandi: ſed hic omittitur ꝓpter reuerentiã dauid vt dicũt hebꝛei. hic tñ ponũṫ duo dubia. pꝛimũ eſt cũ dicitur. Poſt hec. q. iſta tria bella fuiſſent poſt pꝛedicta. qđ nõ eſt verum ſaltẽ de bello in quo dd̃ ꝑcuſſit goliath: qꝛ hic ponitur in ſcđo loco. ⁊ tñ fuit pꝛimũ bellũ ſm̃ cõẽs opinionẽ. Scđm ponitur cũ dicitur.

f Fratrẽ goliath. qđ exponiṫ dupl̃r. Vno modo ꝙ iſte ſit idẽ cũ goliath quẽ iterfecit dd̃. ſicut fuit expoſitũ. ij. Reg. xxi. ⁊ ſꝫ hoc h̃ eſt lr̃a. Fratrẽ goliath getheũ. ⁊ ẽ ſenſus ꝙ dd̃ percuſſit goliath getheũ fratrẽ iſtoꝝ alioꝝ gygantum duoꝝ: q̃ hic nominantur. Alio mõ ꝙ iſte q̃ d̃r hic ꝑcuſſus fuit aliuſ a goliath fratre eiꝰ. ⁊ ſꝫ hoc hec eſt lr̃a. Fratrẽ goliath gethei ⁊ ẽ ſenſus ꝙ dd̃ percuſſit fratrẽ goliath q̃ erat ſibi ſimilis in foꝛtitudine ⁊ magnitudine. ⁊ ſm̃ iſtã expoſitionẽ opoꝛtet ꝯñr dicere ꝙ iſtud bellũ omittiṫ. ij. Reg. xxi. tñ ꝑma expoſitio cõioꝛ eſt.

g Hi ſunt filij raphaim. i. gygantũ. vel de gẽte gygantea.

Capitulum. xxi.

Conſurrexit autẽ ſathan. Hic ꝯñr deſcribitur ꝑcuſſio ppl̃i ꝓpter ipſiꝰ dd̃ elationẽ: ⁊ pꝫ diuiſio ⁊ ſnĩa huiꝰ ca. ex dictis. ij. Regũ vlt. c. exceptis que ſequũṫ.

b Nã leui ⁊ beiamin nõ nũerauit ⁊c̃. ⁊ iõ iſtas duas tribꝰ dimiſit: qꝛ habebat excuſationẽ in ꝓmptu ſi de hoc regi accuſaretur. De triba leui. qꝛ ſtatiꝫ poterat dicere ꝙ nõ erat nũerãda ſicut alie: qꝛ alie tribus numeraṫ a viginti annis ⁊. s̃. vt h̃ Nu. i. Tribus aũt leui ab vno mẽſe ⁊. s̃. vt h̃ Nu. iij. Sic ꝯ

Universidad de Salamanca. BGH.

tribu bēiamin poterat di/ cere ꝙ ꝑpter vxorē leuite fuit fere deleta: vt hr̄ Iu/ dicū.xx. ⁊ ideo poſtea fuit parue reputationis cōpa/ ratiue ad alias ⁊ ꝑpter h̄ poterat ſe excuſare ioab ab eꝰ numeratione. q: pa rum creuiſſet numerus.

c Cūqꝫ percuteret᷑.i. cū angelus ſe diſponeret ad percutiēdum ppl'm in hie ruſalem.

d Porro ornan ⁊c̄. cū eo abſcōderunt ſe. pre timo/ re. nec mirū q: etiam dd̄ ꝗ erat fidelis ⁊ deuotꝰ in vi ſione angeli ſupra modū perterritus fuit.

e Et tribulas. inſtrā ſūt li gnea. dicta a tero teris. eo ꝙ fruges cū ipſis terun/ tur.

f Et exaudiuit eū dn̄s in igne de celo. ſ. dato. ⁊ hoc fuit ſignū manifeſtū acce/ ptationis diuine: ſicut in oblatiōe abel Gen̄.iiij. ⁊ Helye.iij.Reg. ca.xviij.

g Et nō preualuit dd̄ ire nō ē itelligēdū ꝙ ꝑꝑ hoc dauid altare cōſtruxerit in area ornan iebuzei: ⁊ ibi obtulerit: q: tenebatur ad hoc de mandato dei ſibi facto ꝑ gad ꝑphetam: vt hr̄ in lr̄a. ſꝫ poſtq̄ fecerat iſtud ſacrificiū libēter iuiſ ſet ad offerēdū iterū in ga/ baon vbi erat altare holo cauſtoꝝ: ſed nō potuit: eo ꝙ ex viſione angeli fuit ni mis territꝰ ⁊ ꝑ ꝯñs infri/ gidatus ⁊ debilitatus: ita ꝙ ꝑtūc nō poterat ire.

Capitulum .xxij.

a Dixitqꝫ dd̄. Poſt q̄ deſcripta ē de/ uotio dd̄ in volū/ tate edificādi tēplū: ſi dn̄s permiſiſſet. Hic ꝯñr poni tur eius deuotio in prepa ratiōe materie: vt ſalomō facilꝰ templū edificaret. Et p̄mo ponit᷑ materie ⁊ opariorū ꝑparatio. ſcd̄o iniūgit᷑ ſalomoni edifica tio: ibi. Uocauitqꝫ ſalo/ monem. Circa primū di/ citur.

a Dixitqꝫ dauid. hec eſt domus dei ⁊c̄. iſtud refer tur ad illud qd̄ dictū ē ca/ pitulo precedenti. ꝙ dn̄s exaudiuit dauid in igne d̄ celo: per hoc eñ vidit da/ uid ꝙ dn̄s eligebat locū illum vt ibi edificaret᷑ tem plum ⁊ altare: ſicut ⁊ poſt ea factum eſt per ſalomo/

beniamin non numerauit eo ꝙ in uitus exequeretur regis imperiū. Diſplicuit autē deo qd̄ iuſſū erat ⁊ ꝑcuſſit iſrael. Dixitqꝫ dauid ad deum: peccaui nimis vt hoc face rem. Obſecro aufer iniquitatē ſer ui tui: quia inſipienter egi. Et lo cutus eſt dn̄s ad gad videntē da uid dicēs. Uade ⁊ loquere ad da uid: ⁊ dic ei. Hec dicit dn̄s. Triū tibi optionem do: vnū quod vo lueris elige vt faciam tibi. Cūqꝫ veniſſet gad ad dd̄ dixit ei. Hec dicit dominꝰ. Elige quod volue ris. Aut tribus annis peſtilentiā: aut tribus menſibus te fugere ho ſtes tuos: ⁊ gladium eoꝝ non poſ ſe euadere: aut tribus diebus gla dium dn̄i ⁊ mortē verſari in terra ⁊ angelū dn̄i interficere in vniuer ſis finibus iſrael. Nunc igitur vi de quid reſpondeā ei qui miſit me Et dixit dauid ad gad. Ex oi par te me anguſtie premūt: ſed meliꝰ mihi eſt vt incidam in manus dn̄i: quia multe ſunt miſerationes eius q̄ꝫ in manus hominū. Miſit ergo dominꝰ peſtilentiā in iſrl' ⁊ cecide runt de iſrl' ſeptuaginta milia viro rū. Miſit quoqꝫ angelum in hieru ſalem vt percuteret eā. Cūqꝫ[c] per cuteretur vidit dn̄s ⁊ miſertus eſt ſuper magnitudinē mali: ⁊ impe rauit angelo qui percutiebat. Suf ficit iam ceſſet manus tua. Por ro angelus dn̄i ſtabat iuxta aream ornan iebuſei: leuanſqꝫ dauid ocu los ſuos: vidit angelum dn̄i ſtan tem inter celum ⁊ terram: ⁊ euagi natum gladium in manu eiꝰ: ⁊ ver ſum contra hieruſalē: ⁊ ceciderūt tā ipſe q̄ꝫ maiores natu veſtiti ci licijs ꝓni in terrā. Dixitqꝫ dauid ad deum. Nōne ego ſum qui iuſ ſi vt numeraretur populus. Ego ſum qui peccaui: ego qui malū fe ci. Iſte grex quid cōmeruit. Do mine deus meꝰ vertatur obſecro manus tua in me: ⁊ i domū patris mei: populus autē tuus nō percu tiatur. Angelus autem dn̄i prece pit gad vt diceret dauid: vt aſcen deret extrueretqꝫ altare dn̄o deo i area ornan iebuſei. Aſcendit ergo dauid iuxta ſermonem gad quem locutus ei fuerat ex nomie domini Porro ornan cū ſuſpexiſſet ⁊ vi diſſet angelū quatuorqꝫ filij eiꝰ cū eo: abſconderunt ſe. Nam eo tē pore terebant in area triticū. Igi tur cū veniret dauid ad ornan: cō ſpexit eum ornan: ⁊ proceſſit ei ob uiam de area: ⁊ adorauit eū pronꝰ in terrā. Dixitqꝫ ei dauid. Da mi hi locū aree tue vt edificē in ea al tare dn̄o: ita vt quantū valet argē ti accipias: ⁊ ceſſet plaga a popu lo. Dixit autē ornan ad dd̄. Tol le ⁊ faciat dn̄s meus rex quodcū qꝫ ei placet. Sꝫ ⁊ boues do in ho locauſtū: ⁊[e] tribulas in ligna ⁊ tri ticum in ſacrificiū: oīa libēs pre bebo. Dixitqꝫ ei rex dauid. Ne quaq̄ꝫ ita fiat: ſed argentū dabo quātū valet. Neqꝫ eñ tibi aufer re debeo: ⁊ ſic offerre dn̄o holo cauſta gratuita. Dedit ergo dauid ornā pro loco ſiclos auri iuſtiſſimi ponderis ſexcentos: ⁊ edificauit ibi altare dn̄o: obtulitqꝫ holocau ſta ⁊ pacifica ⁊ inuocauit deū ⁊[f] ex audiuit eū in igne de celo ſuper al tare holocauſti. Precepitqꝫ dn̄s angelo: ⁊ ꝯuertit gladiū ſuū in va ginā. Protinꝰ ergo dauid videns ꝙ exaudiſſet eū dn̄s in area ornā iebuſei: imolauit ibi victimas. Ta bernaculū aūt dn̄i qd̄ fecerat moy ſes in deſerto ⁊ altare holocauſto rū ea tēpeſtate erat in excelſo ga baon: ⁊[g] nō preualuit dauid ire ad altare vt ibi obſecraret deum. Ni mio eñ fuerat timore perterritꝰ vi dēs gladiū angeli dn̄i.

Capitulum .xxij.

Dixitqꝫ[a] dauid. Hec[b] ē domus dei: ⁊ hoc alta re in holocauſtū iſrael. Et[c] precepit vt cōgregarētur oēs ꝓſeliti de terra iſrl' ⁊ ꝯſtituit ex eis latomos ad cedēdos lapides ⁊ po liēdos vt edificaretur domus dei. Ferrum[d] quoqꝫ plurimū ad cla uos ianuarū ⁊[e] ad cōmiſſuras atqꝫ

nem: ideo dixit.

b Hec eſt domꝰ dei ⁊c̄. i. hic edifi/ cabitur. vnde ſta/ tim ſubdit᷑ d̄ oꝑa rijs cū dicitur.

c Et precepit vt cōgregarent᷑ oēs ꝓſeliti. iſti erāt cō uerſi ad iudaiſmū de alijs gentibus iſtis autē impoſi/ ta ſunt iſta opera que erāt grauia ⁊ ſeruilia: ſicut ⁊ io/ ſue impoſuit ga/ baonitis de por/ tatione lignorū ⁊ aquaꝝ ad locū di uini cultus: vt ha/ het᷑ ioſue.ix. dicūt autē expoſitores nr̄i cōiter ꝙ h̄ fcm̄ fuit diuina diſpo/ ſitiōe ad deſignā dū ꝙ eccl'a eēt edi ficanda ꝑ gētiles ad fidē chriſti cō uerſos: iudeis ꝓ maiori pte reprob/ batis. Cōſequent᷑ ſubdit᷑ de prepa/ ratiōe materie cū dicitur.

d Ferrū quoqꝫ plurimū ad cla/ ues ianuaꝝ. ad cō iungendum forti/ ter aſſeres ⁊ ligna

e Et ad cōmiſſu/ ras. i. icaſtraturas clauis ferreis for/ tificandas.

f Et eris pondꝰ innumerabile. ad faciēdū mare ene ū ⁊ alia vaſa. q̄ꝝ multa fuerūt enea vt dictum fuit .iij. Regū. dr̄ aūt inu/ merabile non ſim pliciter: q: erat fi/ nitum: ſed ad deſi gnādū magnam multitudinē: ⁊ eſt hyperbolica locu tio.

g Et dixit dd̄ ſa lomō filiꝰ meꝰ pu/ er paruulus ē. ex h̄ dicūt aliqui ꝙ ſa/ lomon erat tm̄ .xij annoꝝ qñ cepit re gnare: ſꝫ hoc fuit improbatū ſatis diffuſe .iij. Regū xi.

h Domus autē ⁊c̄. vt in cūctis re/ gionibus noiētur ꝑpter eius eminē tiam ſicut ⁊ dn̄s i

infinitū excellit omnē creaturā ꝑpter qd̄ ⁊ ſalomon fecit eius altitu dinem .cxx. cubitoꝝ: ſicut diffuſe fuit dictū .iij. Re. ⁊ hr̄ .ij. ij. libro .iij.

i Et ob hāc cauſam an̄ mortē ſuā oēs p̄parauit ipēſas. i. aliquas de oībus: q: ſalomon multas addidit: ſicut dicitur. Omne animal fuit in archa noe. q: de ſingulis ſpeciebꝰ fuerunt aliqua indiuidua vt hr̄ Gen̄ .vi.

k Uocauitqꝫ. h̄ ꝯñr iniungit᷑ ſalo mōi edificatio do mus dei. ⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi.

l Sꝫ factꝰ eſt ſer mo dn̄i ad me. d. Multū ſan. ⁊c̄. iſtud fuit dictū ſi/ bi ꝑ nathā: q̄ de/ nunciauit ſibi do/ mū edificādā nō ꝑ ipſum ſed eiꝰ fi/ lium.

m Nō poteris edi ficare domū noi meo ⁊c̄. dicunt he brei ꝙ hoc intelli gitur p̄ncipalit᷑ de ſanguie vrie. ⁊ ali orū cū eo occiſoꝝ ad mādatū dd̄ ne quiſſimū: vt hr̄ .ij. Reg. xi. ⁊ d̄ ſāgui/ ne ſacerdotū effu/ ſo occaſiōe dd̄ vt hr̄ .i. Reg. xxij. ⁊ d̄ ſanguine etiā mul toꝝ iuſtoꝝ ⁊ inno cētiū qui fuerūt in ter alios gentiles malos q̄s dd̄ plu ries debellauit. ⁊ iō d̄ hoc fuit iepꝰ ad edificādū do/ mū dn̄i.

n Filiꝰ qui naſce tur tibi. Iſtud fu/ it expoſitū .ij. Re. vij. ſequit᷑ poſtea.

o Tūc. n. ꝓficere po. ſi cuſ. manda. ⁊c̄. ex hoc. n. ꝙ ali q̄s ponit diligen tiā ad obediēdū deo: efficit᷑ dignꝰ de cōgruo: vt deꝰ dirigat eū in agē/ dis.

p Ecce ego i pau pertate mea ⁊c̄. q: oīs creatura ad deū ꝯpata idiget eſt ⁊ pauꝑ. h̄ tm̄ ex ponunt hebrei ad lr̄am de dd̄ q̄ fuit pauꝑ reſpectu ſa/ lomōis: tū q: vēit pauꝑ ad regnum

iūcturas preparauit dauid: ⁊[f] eris pōdus innumerabile. Ligna quo qꝫ cedrina nō poterant eſtimari: q̄ ſydonij ⁊ tyrij deportauerūt ad da uid. Et[g] dixit dauid. Salomon fi lius meus puer paruulus eſt ⁊ de licatus. Domus[h] aūt quā edifica ri volo dn̄o talis debet eſſe vt in cū ctis regionibꝰ nomiet᷑. Prepara bo ergo ei neceſſaria. Et[i] ob hāc cauſam ante mortē ſuā oēs prepa rauit impēſas. Uocauitqꝫ[k] ſalo monē filiū ſuū: ⁊ p̄cepit ei vt edifi caret domū dn̄i deo iſrl'. Dixitqꝫ dauid ad ſalomonē. Fili mi: volū tatis mee fuit vt edificarem domū noi dn̄i dei mei: ſꝫ[l] factꝰ eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Multū ſangui nem effudiſti: ⁊ plurima bella bel laſti: nō[m] poteris edificare domū noi meo: tanto effuſo ſanguine co rā me. Filiꝰ[n] q naſcet᷑ tibi: erit vir quietiſſimꝰ. Faciā eñ eū requieſce re ab oībꝰ inimicis ſuis per circui tū: ⁊ ob hāc cām pacificꝰ vocabit᷑ ⁊ pacē ⁊ ociū dabo i iſrl' cūctis die bus eiꝰ. Ipe edificabit domū noi meo: ⁊ ipſe erit mihi in filiū: ⁊ ego ero illi in patrē: firmaboqꝫ ſoliū re gni eiꝰ ſuꝑ iſrl' in eternū. Nunc er go fili mi ſit dn̄s tecū ⁊ ꝓſperare ⁊ edifica domū dn̄o deo tuo ſicut lo cutꝰ eſt de te. Detqꝫ tibi dn̄s pru dentiā ⁊ ſenſū vt regere poſſis iſrl' ⁊ cuſtodire legē dn̄i dei tui. Tūc[o] eñ ꝓficere poteris: ſi cuſtodieris mādata ⁊ iudicia q̄ precepit dn̄s moyſi vt doceret iſrl'. Confortare ⁊ viriliter age: ne timeas neqꝫ pa ueas. Ecce[p] ego i pauꝑtate mea p̄paraui impēſas domꝰ dn̄i auri ta lenta centū milia: ⁊ argenti mille milia talētoꝝ: eris vero ⁊ ferri nō eſt pondus. vincit᷑ eñ numerꝰ ma gnitudine. Ligna ⁊ lapides p̄pa raui ad vniuerſa ipēdia. Habes[q] q̄ꝫ plurimos artifices: latomos ⁊ cementarios artificeſqꝫ lignorū ⁊ oīū artiū ad faciendū opus: pru dētiſſimos: in auro ⁊ argēto i ere ⁊ ferro: cuiꝰ nō eſt numerus. Sur ge igit᷑ ⁊ fac: ⁊ erit dn̄s tecū. Pre cepit[r] quoqꝫ dauid cūctis pricipi bus iſrl': vt adiuuarent ſalomonē filiū ſuū: cernitis inquiens ꝙ dn̄s deꝰ veſter vobiſcū ſit: ⁊ dederit vo bis requiē per circuitū: ⁊ tradide rit oēs inimicos veſtros in manus veſtras: ⁊ ſubiecta ſit terra coram dn̄o: ⁊ corā populo eius. Prebe te igitur corda veſtra ⁊ aīas vr̄as: vt queratis dn̄m deū veſtrum: ⁊ conſurgite ⁊ edificate ſanctuariū dn̄o deo: vt introducatur archa fe deris ⁊ vaſa domino conſecrata in domū que edificatur nomini dn̄i.

Capitulum .xxiij.

Igit᷑[a] dd̄ ſenex ⁊ plenuſ dieꝝ regē cōſtituit ſalo monē filiū ſuū ſuꝑ iſrl': ⁊[b] ꝯgregauit oēs pricipes iſrl': ⁊ ſa cerdotes atqꝫ leuitas. Numerati qꝫ[c] ſūt leuite a viginti annis ⁊[d] ſu pra: ⁊ inuēta ſunt triginta octo mi lia viroꝝ. Ex[e] his electi ſunt ⁊ di ſtributi in miniſteriū domus do mini vigintiquatuor[f] milia: prepo ſitoꝝ[g] aūt ⁊ iudicū ſex milia. Por ro[h] quatuor milia ianitores ⁊[i] toti dem pſaltes canētes dn̄o in orga nis que fecerat ad canēdum: ⁊[k] di ſtribuit eos dauid per vices filioꝝ

templi edificationē. Hic ꝯñr oñdit᷑ eiꝰ deuotio circa diuini cultꝰ ampliati/ onē ⁊ ordinationē. Et p̄mo ordinātur leuite in dei miniſteriū. ſcd̄o princi/ pes ⁊ ppl's in regis ⁊ dei obſequiū. ca. xxvij. Circa p̄mū p̄mo ponitur ſū/ ma leuitaꝝ ⁊ officia eoꝝ in generali. ſcd̄o magis in ſpāli ca. xxiiij. Prima adhuc in duas: quia primo ponūtur officia leuitaꝝ in generali. ſcd̄o aſſi/ gnatur ratio dicti: ibi. Di xit eñ dauid. Prima ad/ huc in duaſ. q: p̄mo in ge nerali ponūt᷑ numerꝰ ⁊ of ficia leuitaꝝ. ſcd̄o diſtictiō familiaꝝ: ibi. Et diſtribu/ it. Circa primū dicitur.

a Igit᷑ dauid ſenex ⁊ ple nus dieꝝ regē cōſtituit ſa lomonem de qua cōſtitu/ tione habet᷑ .iij. Reg. i.

b Et ꝯgregauit oēs p̄n. iſrl' ⁊ ſa. atqꝫ leuitaſ: vt or dinaret cultū diuinum: ⁊ iſtud fecit dd̄ vltimo āno vite ſue: vt hr̄ .j. xxvi. ca. in fi. hebrei dicūt ꝙ hoc fec̄ a p̄ncipio regni ſui. Dicē/ dū ꝙ a p̄ncipio regni ſui fecit hoc i parte: q: addu/ cta archa i ciuitatē dd̄: ſta/ tuit ibi fieri cultū dei iugi ter: vt dictū ē. ſ. xvi. ſꝫ in fi ne vite ſue fecit ꝑfectius.

c Numeratiqꝫ ſūt leuite a viginti ānis. q: extūc po terāt aliq̄ officia facere in miniſterio templi.

d Et ſupra qd̄ exponūt aliq̄ vſqꝫ ad q̄nquageſi/ mū annū ⁊ nō vltra. ſed h̄ nō vr̄ verū: q: lꝫ in q̄nqua/ geſimo anno ceſſarēt in tē plo miniſtrare q̄ꝫtū ad of ficia laborioſa. tm̄ tunc fie bāt cuſtodes vaſoꝝ ſacro rū ⁊ theſauroꝝ: vt hr̄ Nu me. viij. h̄ aūt ordinat dd̄ nō ſolū de leuitis in ſacri/ ficijs miniſtrātibꝰ: ſꝫ etiā de ſacrificijs ⁊ theſauro/ rū cuſtodibus vt habetur j. xxvi. ca.

e Ex his ele. ſunt ⁊ di. in mi. do. dn̄i. i. ad miniſtran dū ſacerdotibꝰ in caſibus neceſſarijs: vt hr̄ .j. xxix. in excoriatōe aīaliū ⁊ lotiōe hoſtiarū ⁊ in multis alijs officijs circa talia requi/ ſitis.

f Uigintiquatuor milia ꝑpter hoc appoſita ē ad/ huc maior ſūma ꝑꝑ multi tudinē ⁊ pōdꝰ miſterioꝝ.

g Prepoſitoꝝ aūt ⁊ iudi cū ſex milia. ſꝫ aliq̄s p̄po/ ſiti hic nominat᷑ cuſtodes vaſoꝝ ⁊ theſauroꝝ: iudi/ ces aūt illi q̄ docebant po pulū. ſm̄ alios vō ijdē ſunt p̄poſiti ⁊ iudices. ſ. ppl'i doctores. vñ i ve. teſ. doctores vocabāt᷑ p̄ceptores: ⁊ ſm̄ illud dictū dicēdū eēt ꝯñter ꝙ cū ia/ nitoribꝰ intelliguntur cuſtodes vaſoꝝ ⁊ theſauroꝝ eo ꝙ ſeruabant claues oſtioꝝ illoꝝ in q̄bꝰ talia locoꝝ reponebāt᷑ cū dr̄.

h Porro q̄tuor milia ianitores q̄ꝝ aliq̄ cuſtodiebāt oſtia exteriora: aliq̄ aūt oſtia domoꝝ in qui bus theſauri: veſtes ſacre: ⁊ vaſa erāt repoſita.

i Et totidē pſaltes. i. cā tores q̄ erāt quatuor milia.

k Et diſtribuit. Hic ꝯñter ponit᷑ diſtinctio

tum quia oportuit eum multa expendere in bellis frequētibus.

q Habes q̄ꝫ plurimos artifices. de cōuerſis ad iudaiſmū: vt pre/ dictū eſt cū his tm̄ fecit ſalomon venire multos alios tyro ⁊ ſydo/ ne: vt hr̄ .iij. Reg. ⁊ .j. ij. li. ij.

r Precepit q̄ꝫ dd̄ cūctis p̄ncipibus iſrl' vt adiu. ſalomonē: q: opꝰ erat valde ſumptuoſum ⁊ ad bonū totꝰ ppl'i ordinatū. cetera patēt in lr̄a.

Caplm̄ .xxiij.

Git᷑ dauid ⁊c̄. Poſtq̄ deſcripta ē ipſiꝰ dd̄ deuotio circa

familiaꝝ: q2 in tribu leui erãt plures familie: ⁊ diſtinguũt ẜ3 tres filios le ui.ſ.gerſon caath merari: ⁊ incipit hec diſtinctio a filijs gerſon cũ dicitur.
l Et gerſon.ſupple filij fuerũt. m Leedan ⁊ ſemei.iſte leedã vr̃ eẽ idẽ cũ illo q̃.s̃.ſexto ca.vocaẜ lobeni:ita ꝙ in domo gerſon fuerunt due famiſlie:lobenitica: ⁊ ſemeitica. ⁊ quelibet iſtaꝝ hic diuidiẜ in plures. Prima in ſex cũ dr̃. Filij leedã ⁊c̃. ⁊ ſequitur.

ſacerdotũ ⁊ ablutionẽ ſacrificioꝝ. c Sacerdotes aũt ſup panes ꝓpoſitiõis.de quib⁹ dictũ fuit Exo.xxv. d Et ad ſimile ſacrificiũ.i.farine tritice purgatiſſime: q̃ aliq̃n offerebaẜ in ſacrificiũ p ſacerdotes. e Et ad lagena.paſta erat cocta in aqua. f Et azima.i.azimos panes. g Et ſartaginẽ.i.ad panes i ſartagine frixos.

o Filij ſemei ſalomith ⁊c̃. iſte ſemei fuit fili⁹ leedã ⁊ fuit ꝑncipalioꝛ alijs filijs leedan ꝓpter qd̃ ab eo denominãẜ tres familie. Cõſequẽter diuiditur ſcd̃a familia.ſ.ſemeitica ĩ tres cũ dicẜ.
p Porro filij ſemei leeth. Iſte ſemei fuit fraẜ leedã. ⁊ lȝ habuerit quatuoꝛ filios tñ habuit tñ familias tres: q2 duo filij in vna familia fuerũt ordĩati: quia paucos filios habebant: vt habeẜ in littera.
q Filij caath. Hic ꝯñter deſcribunẜ familie caath vſq3 ad aaron ⁊ moyſen: de q̃ꝝ familijs agiẜ ꝯñr. ⁊ p̃ ꝗ̃tum ad aaron cum dicitur.
r Separatuſq3 ẽ aaron ⁊c̃. Fuerũt eñ deputati a deo ad ſacerdotium. ⁊ iõ habuerũt nomẽ ſpãle vltra alios chaarbitas ⁊ vocati ſunt aaronites: vt dictũ fuit.s̃.vi.ca. Cõſequẽter agiẜ de familijs deſcẽdentibus a Moyſe cum dicitur.
s Moyſi q̃3 hoĩs dei. ⁊ vocaẜ hõ dei: q2 de⁹ cũ eo familiariẜ loquebaẜ ſicut hõ ad amicũ ſuũ: vt habetur Exo. xxxiij.
t Filij merari. Hic ꝯñter deſcribũẜ familie ipi⁹ merari p3 lr̃a vſq3 ibi.
v Acceperũtq3 eas filij cis fratres earũ.i. cognati germani: q2 cis ⁊ eleazar fuerũt fratres.
x Hi filij leui in cognationib⁹ ⁊c̃. quedã epilogatio ẽ reſpectu p̃cedentium.
y Dixit enĩ dauid. Hic ꝯñr reddiẜ rõ cuiuſdã dicti: q2 dictũ ẽ circa ꝑncipium hui⁹ ca. ꝙ dd̃ diſtinxit leuitas ẜm diuerſa officia ſ.ſacerdotũ doctoꝝ cãtoꝝ ianitoꝝ ⁊ ſacriſtaꝝ: ⁊ hui⁹ rõ h̃ aſſignaẜ a dd̃: q2 ex q̃ archa habuit ſtabilẽ manſionẽ ita ꝙ nõ debebat vltra portari d̃ loco ad locũ qd̃ fuit edificato tẽplo de quo h̃ agiẜ.leuite fuerũt expediti de multis ⁊ magnis onerib⁹: que erãt in deportatiõe tabnaculi ⁊ vaſoꝝ ⁊ alioꝝ ꝑtinẽtiũ ad cultũ miniſterij. ⁊ iõ diuinis laudib⁹ ⁊ ſacrificijs ⁊ ſilib⁹ debebãt eẽ magis intẽti: ⁊ hoc ẽ qd̃ dr̃.
z Requiẽ dedit dñs de⁹ ⁊c̃.i.de ꝓximo dabit ꝯplete: q2 p ſpĩm ſciebat tẽplũ cito cõplẽdũ: ⁊ p3 lr̃a paucis exceptis. a Et in exedris.i.cameris.
b Et in loco purificatiõis.i.in atrio vbi erãt lauatoria ad purificationem

leui: gerſon[l] videlȝ ⁊ caath ⁊ merari. Filij gerſon: leedan[m] ⁊ ſemei. Filij leedan pricipes: iehihel ⁊ zethan ⁊ iohel tres. Filij[o] ſemei: ſalomith ⁊ Ozihel ⁊ arã tres. Iſti pricipes familiaꝝ leedã. Porro[p] filij ſemei: leeth ⁊ ziza ⁊ iaus ⁊ baria. Iſti filij ſemei q̃tuoꝛ. Erat autẽ leeth prioꝛ: ziza ſcd̃s. Porro iaus ⁊ baria nõ habuerũt plurimos filios: ⁊ idcirco in vna familia vna q3 domo ꝯputati ſũt. Filij[q] caath amrã ⁊ iſaar hebrõ ⁊ ozihel q̃tuoꝛ. Filij amrã: aarõ ⁊ moyſes. Separatuſq3[r] ẽ aaron vt miniſtraret in ſctã ſctõꝝ: ipſe ⁊ filij ei⁹ in ſempiternũ ⁊ adoleret incẽſuȝ dño ẜ3 ritũ ſuũ ac benediceret noĩ ei⁹ imꝑpetuũ. Moyſi[s] q̃3 hoĩs dei filij ãnumerati ſũt ĩ tribu leui. Filij moyſi: gerſon ⁊ eliezer. Filij gerſõ: ſubuhel prim⁹. Fuerũt aũt filij eliezer: roobia prim⁹: ⁊ nõ erãt eliezer filij alij. Porro filij roobia mltiplicati ſũt nimis. Filij yſaar ſalomith prim⁹. Filij hebrõ: ieriau prim⁹: amarias ſcd̃s: iazihel terci⁹: iehemaã q̃rt⁹. Filij ozihel: miha prim⁹: ieſia ſecũdus. Filij[t] merari: mooli ⁊ muſi. Filij mooli eleazar ⁊ cis. Mortu⁹ eſt aũt eleazar: ⁊ nõ habuit filios ſed filias: acceperũtq3[v] eas filij cis fratres eaꝝ. Filij muſi mooli ⁊ eder ⁊ ierimuth tres. Hi[x] filij leui in cognatiõib⁹ ⁊ familijs ſuis: principes p vices ⁊ numeꝝ capitũ ſinguloꝝ: q faciebãt opa miſterij domus dñi a vigiti ãnis ⁊ ſupra. Dixit[y] enĩ dd̃. Requiẽ[z] dedit dñs deus iſrl̃ pplõ ſuo ⁊ habitationẽ hieruſalem vſq3 in eternũ nec erit officiũ leuitaꝝ vt vltra portẽt tabernaculũ: ⁊ oĩa vaſa ei⁹ ad miniſtrãduȝ. Iuxta precepta q̃3 dd̃ nouiſſima ſupputabiẜ numer⁹ filioꝝ leui: a viginti annis ⁊ ſupra: ⁊ erũt ſub manu filioꝝ aarõ: in cultu dom⁹ dñi i veſtibulis: ⁊[a] in exedris ⁊[b] in loco purificationis ⁊ in ſãctuario ⁊ i vniuerſis opib⁹ miniſterij templi dñi. Sacerdotes[c] aũt ſup panes ꝓpoſitiõis ⁊[d] ad ſil'e ſacrificiũ ⁊[e] ad lagena ⁊[f] azima ⁊[g] ſartagineȝ ⁊[h] ad torrẽdũ ⁊[i] ſup oẽ põdus atq3 mẽſurã. Leuite[k] ṽo vt ſtent mane ad cõfitendũ ⁊ canẽdũ dño: ſilr̃q3[l] ad veſperã tã[m] in oblationẽ holocauſtoꝝ dñi q̃3 in ſabbatis[n] ⁊[o] kalẽdis ⁊[p] ſolẽnitatib⁹ reliqs iuxta numerũ ⁊ cerimõias vniuſcuiuſq3 rei iugiter corã dño: ⁊ cuſtodiãt obſeruatiões tabernaculi federis: ⁊ rituȝ ſanctuarij: ⁊ obſeruationẽ filiorum aaron fratꝝ ſuoꝝ: vt miniſtrent in domo dñi.

Capitulum.xxiiij.

Porro[a] filijs aaron hec ꝑtitões erãt. Filij aarõ nadab ⁊ abiu et eleazar ⁊ ithamar. Mortui ſũt aũt nadab ⁊ abiu añ patreȝ ſuũ abſq3 liberis: ſacerdotioq3 fũct⁹ ẽ eleazar ⁊ ithamar. Et diuiſit eos dd̃.i. ſadoch de filijs eleazari: ⁊ achimelech de filijs ithamar ẜ3 vices ſuas ⁊ miniſteriũ: inuẽtiq3 ſũt multo plures filij eleazar in principib⁹ viris: q̃3 filij ithamar. Diuiſit aũt eis hoc ẽ filijs eleazar principes p familias ſedecim ⁊ filijs ithamar per familias ⁊ domos ſuas octo. Porro[b] diuiſit vtraſq3 inter ſe ⁊ familias ſortibus. Erant enĩ principes ſanctuarij: et principes domus dei: tam de filijs eleazar q̃3 d̃ filijs ithamar.

h Et ad torrendum.ſ.ſpicas nouas que torrebãẜ ⁊ grana p ꝯfricationẽ excutiebanẜ ex quib⁹ ſacrificiũ offerebaẜ: ⁊ d̃ iſtis oĩb⁹ dcm̃ fuit plenius Leuit.ij.
i Sup oẽ põdus atq3 mẽſurã: q2 d̃ materia arida d̃ q̃ fiebant ſacrificia. accipiebaẜ ad põdus ẜm diuerſitatem ſacrificioꝛũ ⁊ oblationum. Et materia loquidorũ accipiebaẜ ad mẽſurã: ⁊ oĩa iſta ꝑtinebant ad officium ſacerdotum. Cõſequẽter diſtiguũẜ officia leuitaꝝ cũ dr̃.
k Leuite vero vt ſtẽt mane ad cõfitendũ ⁊c̃.i.q̃n offerebaẜ iuge ſacrificiũ matutinũ ortu ſolis.
l Silr̃q3 ad veſperam.q̃n offerebaẜ iuge ſacrificiũ ante ſolis occaſum.
m Tã in ob.hol. dicũtur autem holocauſta ſacrificia totaliter incenſa.
n Quã in ſabbatis.q̃ celebranẜ in memoriaȝ bñficij creationis.
o Et kalẽdis.i. neomenijs.a neos qd̃ ẽ nouũ.q2 ĩ nouilunijs fiebãt h̃ feſta in memoriaȝ bñficij gubernationis mũdi: q̃ q̃dẽ gubernatio conſiſtit in motiõe ſtellaꝝ ⁊ opatiõe ſua mutatõ aũt i iſt̃ȝ inferioꝛib⁹ elemẽtaꝝ multũ ſeq̃ẜ motũ lune: ꝓp quod in nouilunijs fiebãt iſta feſta.

p Et ſolẽnitatibus reliquis.ſ.paſche penthecoſtes tubaꝝ: expiationis tabernaculoꝝ.de quib⁹ dictũ fuit plen⁹ Leu.xxiij. v Vt adminiſtrẽt in domo dñi.ipſis ſacerdotib⁹ de ſtirpe aaron deſcendentibus.

Capitulũ.xxiiij.

p Porro filijs aaron. Hic ꝯñr diſtiguũẜ officia leuitaꝝ magis in ſpãli, ⁊ p̃mo ꝗ̃tuȝ ad ſacerdotes ⁊ doctores, ſcd̃o

ꝗ̃tum ad cãtores.c.xxv.tercio ꝗ̃tũ ad ſacriſtas ⁊ ianitores.c.xxvi. Prima in duas.q2 p̃ de ſacerdotib⁹, ſcd̃o de doctorib⁹: ibi. Porro filioꝝ leui. Circa p̃mũ ſciendũ ꝙ aaron ⁊ filijs ei⁹ datuȝ fuit ſacerdotiũ a deo: vt hr̃ Exo.xxviij. ita ꝙ aaron erat ſũm⁹ ſacerdos: ⁊ filij eius ſacerdotes ſub eo ſcilȝ eleazar ⁊ ithamar, ita ꝙ ſummũ ſacerdotiũ datuȝ fuit eleazar ⁊ filijs ei⁹: ſ3 tpe heli trãſlatũ fuit ſummuȝ ſacerdotiũ ad domũ ithamar de q̃ erat heli: vt dictuȝ fuit.i.reg.ij. Poſtea ṽo tpe ſalomonis reductũ fuit ſũmũ ſacerdotiũ ad domuȝ Eleazar: q2 ſalomon abiecta abiathar d̃ ſũmo ſacerdotio inſtituit ſadoch ſũmũ ſacerdotẽ: qui erat de domo eleazar: vt dictũ fuit iij.Reg.ij. Dauid ergo añ mortẽ ſuam volẽs ordinare ſacerdotũ offĩm fecit recẽſeri pricipales d̃ vtraq3 domo ⁊ inuenit plures de domo eleazar q̃3 de domo ithamar. ⁊ ſic conſtituit.xxiiij. ſacerdotes: qui officiarẽt tẽplũ p hebdomadas ſibi ſuccedentes.xvi.de domo eleazar. ⁊ octo d̃ domo ithamar ⁊ cũ hoc fecit duas domos principales vnã ſup filios eleazar. ⁊ aliaȝ ſup filios ithamar: qd̃ p3 ex hoc ꝙ ſadoch q̃ erat ꝑncipal'iter filios eleazar ⁊ achimelech inẜ filios ithamar non nominãtur inter illos: qui fuerũt inſtituti ad officiãdum per hebdomadas ſeu vices: q2 erãt ꝑncipales in duab⁹ domib⁹ p̃ſidẽtib⁹.xxiiij.hebdomadarijs p̃dictis. Sadoch tñ ⁊ ſui ſucceſſores qui erãt de eleazar habuerũt ſummũ ſacerdotiũ ad q̃s ſpectabat ingredi ſctm̃ ſctõrũ in die expiatiõis.ſ.decima die ſeptimi mẽſis.ſacerdotes aũt alij q̃ erãt hebdomadarij p vices intrabãt quotidie ꝑtẽ tẽpli q̃ dicebaẜ ſctã ad cremãdũ thymiama ſup altare incẽſi: ⁊ in hoc ꝯſiſtebat cõſũmatio ſacerdotij: vt dicit apl's ad Heb.ix.ca. Quilibet aũt ſacerdos hebdomadari⁹ habebat plures ſacerdotes ſub ſe in hebdomada ſua. Qd̃ aũt dicũt aliq̃ ꝙ ille erat ſũm⁹ ſacerdos p totũ ãnũ in cui⁹ hebdomada cadebat expiatõis feſtũ p3 falſũ: q2 a tpe dd̃ q̃ ordinauit iſtas vices ſacerdotũ quolibet anno fuiſſet mutatũ ſummũ ſacerdotium quod non legitur in teſtamento veteri eẽ factũ: ſ3 mortuo p̃re ſuccedebat ei fili⁹ in ſũmo ſacerdotio: ex his q̃ dicta ſũt p3 lr̃a paucis exceptis. b Diuiſit vtraſq3 inẜ ſe fa.ſor.q̃n aũt ⁊ q̃liẜ illicitũ ⁊ licitũ ſit vti ſortib⁹ dcm̃ fuit diffuſe Nu.xxxiij. c Deſcripſitq3 e.ſe.ad memoriã in futuꝝ q̃ eẽt p̃ma i miſtrãdo: ⁊ q̃ ſcd̃a ⁊ ſic ꝯñr.ne ĩpoſterũ de h̃ ſurgeret aliq̃ ꝯtẽtio. d Octaua abia de iſta ſorte fuit: zacharias p̃r iohãnis baptiſte: vt hr̃ Luce.i.
e Sub manu aaron ⁊c̃.i.ſub ſũmo ſacerdote ab aarõ deſcẽdente q̃ vocaẜ h̃ aaron eo ꝙ ꝑſonã ipi⁹ repñtabat. f Porro fi.le.hic ꝯñr agiẜ d̃ doctorib⁹ ſeu iudicib⁹ mag̃ in ſpãli. g De filijs aũt amram ⁊c̃.iſti videẜ fuiſſe de filijs moyſi: q2 aaron ⁊ moyſes fuerũt filij amram.
h Filij merari. Iſti doctores fuerũt de tribu leui deſcẽdẽtes p merari.
i Miſerũtq3 ⁊ ipſi ſor. ⁊c̃.hoc ẽ dictuȝ ꝙ ſicut filij aaron erãt ordinati in officio ſacerdotũ p ſortes vt p̃dictũ ẽ ita etiã in officio doctoꝝ. Itẽ q2 i eq̃li numero: ſicut enĩ fuerũt ꝯſtituti viginti quatuoꝛ ſacerdotes hebdomadarij plures alios ſub ſe habẽtes. ſic fuerũt iſtituti.xxiiij ꝑncipales doctores q̃ hic noĩanẜ.ſ. ſubahel iedeia ieſias iſaaris ſalemoth ianadiat ieriau amarias iazihel iechmoã amicha ſamir ieſia. ⁊ iſti fuerũt de filijs amram.bennõ oziam ſohe3 zachur hebri eleazar ierãmihel mooli eder ierimoth.iſti fuerũt d̃ filijs merari. Alij aũt q̃rũ noĩa hic interponũẜ fuerũt fratres iſtoꝝ vel p̃res imediati vel mediati: ⁊ ſic interponũtur nõ tanq̃3 ꝑncipales doctores: ſed ſicut eis attinẽtes. Sciẽdũ etiã ꝙ iſta noĩa in plurib⁹ aliẜ ſonãt in hebreo q̃3 hic exprimũẜ in latino. k Tam ma.q̃3 mino.oẽs ſors eq̃liter diuidebat: q2 ille ſup quem cadebat ſors p̃ma erat p̃m⁹: ⁊ ſic de alijs cõſequẽter ſiue eẽnt iuniores in etate ſiue antiq̃ores: ſiue maioris reputatiõis ſiue minoris. Credibile tñ ẽ ꝙ diuina ordinatõe preſcia futuroꝝ ſors p̃ma cecidit ſup magis aptuȝ de futuro ad illud officiuȝ. ⁊ ſic ꝯñr de alijs ordinate: ſicut dictũ fuit Nũe.xxvi. ꝙ in diuiſione terre p ſortes ordinatiõe diuina ſortes ſic cadebant ꝙ portio maioꝛ terre eueniebat tribui hñti maioreȝ multitudinem perſonaꝝ ⁊ minoꝛ hñti minorẽ ⁊ ſic de alijs ꝓportionabiliter ẜ3 ꝙ dicitur Prouer.xvi. Sortes mittũtur in ſinũ ſed a dño temperantur.

Deſcripſitq3[c] eis ſemeias fili⁹ nathanael ſcriba leuites corã rege ⁊ principibus ⁊ ſadoch ſacerdote ⁊ achĩelech filio abiathar: principibus quoq3 familiarũ ſacerdotaliũ ⁊ leuitaꝝ vnã domuȝ que ceteris ꝑerat eleazar: ⁊ alterã domuȝ que ſub ſe habebat ceteros ithamar. Exiuit autem ſors prima ioiarib: ſcd̃a iedeie: tercia harim: q̃rta ſeorim: quinta melchia: ſexta mãina: ſeptima acchos: octaua[d] abia: nona ieſu: decima ſechenia: vndecima eliazib: duodecima iaciȝ: tredecima hoppha: decimaquarta iſbaal: q̃ntadecima helgal: ſextadecima emmer: decimaſeptima ezir decimaoctaua aphſes: decimanona epheſeia: viceſima ezechiel: viceſimaprima iachiȝ: viceſimaſcd̃a gamul: viceſimatercia dilaiau: viceſimaquarta mazian. He vices coꝝ ẜm miniſteria ſua vt ingrediãtur domũ dei: ⁊ iuxta ritum ſuum ſub[e] manu aaron patris coꝝ: ſicut preceperat dñs deus iſrael. Porro[f] filioꝝ leui qui reliqui fuerãt d̃ filijs amraȝ erat ſubahel: ⁊ de filijs ſubahel iedeia. De[g] filijs q̃3 roobie princeps ieſias. Iſaaris vero filius ſalemoth: filiuſq3 ſalemoth ianadiath: filiuſq3 eius ieriau: primus amarias ſecundus: iazihel tercius: iethmoã quartus. Filius ozihel micha: filius micha: ſamir. Frater micha: ieſia: filiuſq3 ieſie: zacharias. Filij[h] merari: mooli ⁊ muſi. Filius oſiau: bennon. Fili⁹ q̃3 merari: oziau ⁊ ſoem ſachur et hebri. Porro mooli fili⁹ eleazar q nõ habebat liberos. Fili⁹ vero cis: ierãmihel. Filij muſi: mooli eder et ierimoth. Iſti filij leui ẜm domos familiarũ ſuaruȝ. Miſerũtq3[i] ⁊ ipſi ſortes cõtra frẽs ſuos: filios Aarõ corã dd̃ rege ⁊ ſadoch ⁊ achimelech ⁊ principib⁹ familiarũ ſacerdotaliũ ⁊ leuiticaꝝ tã[k] maiores q̃3 minores oẽs ſors equalr̃ diuidebat.

Capitulum.xxv.

Igitur[a] dd̃ ⁊ magĩrat⁹ exercit⁹ ſegregauerũt in miniſteriuȝ filios aſaph[b] ⁊ heman ⁊ idithũ q ꝓphetarẽt in cytharis ⁊ pſalterijs ⁊ cymbal' ẜ3 nũeꝝ ſuũ dedicato ſibi officio ſeruientes. De filijs aſaph zachur ⁊ ioſeph ⁊ nathãia ⁊ aſarela filij aſaph ſub manu aſaph ꝓphetãtes iuxta regem. Porro[c] idithũ filij idithũ godolias ſori ieſeias ⁊ ſabias ⁊ mathathias: ſex ſb̃ manu p̃ris ſui idithũ q i cythara ꝓphetabat ſup cõfitẽtes ⁊ laudãtes dñm. Hemã[d]

Igitur dauid. Hic cõſequẽter agitur de diſtinctiõe ⁊ ordinatione cãtoꝝ.

Capi.xxv.

Circa qd̃ ſciendũ ꝙ fuerũt tres principales cantores.ſ.aſaph ⁊ hemã ⁊ idithun. ⁊ iſti ſupra.vi.ca. vocantur ethan. de filijs aũt iſtoꝝ triũ inſtituti ſunt.xxiiij.cantores: ⁊ q̃libet eoꝝ ſub ſe habebat.xij.eũ aſſociãtes. ⁊ deſeruiebant ordinate.xxiiij.hebdomadarijs ſacerdotũ ſupradictis.ita ꝙ p̃mus de iſtis.xxiiij.exercebat officiũ ſuũ cũ p̃ hebdomadario. ⁊ ſcd̃s cũ ſcd̃o. ⁊ ſic de alijs. ⁊ d̃ iſtis.xxiiij. cãtorib⁹ q̃tuoꝛ fuerũt d̃ filijs aſaph ⁊ ſex d̃ filijs idithũ. ⁊ q̃tuoꝛdeciȝ d̃ filijs hemã iſtituti ſũt autẽ iſti.xxiiij. cantores per ſortes q̃s eſſet primus ⁊ q̃s ſcd̃s. ⁊ ſic ꝯñter. ita ꝙ nõ ſunt ordinati ẜm ordinẽ patrũ vel etatũ: ſed ſup quẽcũq3 cadebat ſors p̃ma ille erat p̃mus ⁊ ſic de alijs. ſicut dictũ eſt de doctoribus ca. prece. ⁊ his dictis p3 lr̃a paucis exceptis que diſcurrẽtur.
b Qui ꝓphetarẽt in cytharis ⁊ pſalterijs.i.ꝓphetias canerẽt: vt cõiẜ exponiẜ. Hebrei vero dicũt ꝙ dũ canerẽt in inſtr̃is muſicis fiebat ſuper eos ſpũs dñi: ⁊ ꝓphetabãt ſicut dr̃ de heliſeo.iiij.Reg.iij. c Porro idithũ filij.ſupple ſunt q̃ ſequũẜ.idithũ iſte fuit fili⁹ p̃mi.ita ꝙ ẽ nomẽ equiuocũ ad patrẽ ⁊ filiũ. ⁊ eodẽ mõ dicendũ ẽ de hemã cũ ſubdiẜ. d Hemã q̃3 filij hemon vidẽtes regis.i.ꝓphete: q2 q̃ hodie dr̃ ꝓpheta olim appellabaẜ vidẽs: vt hr̃.i.Re.ix. Dicebãtur aũt iſti ꝓphete: q2 canebãt ꝓphetias vel q2 habebãt ſpm̃ ꝓphetie: vt dictũ ẽ.s̃.

Universidad de Salamanca. BGH.

e Ut exaltaret cornu.i.ad hꝰ laudabāt deū: vt ipſe exaltaret fortitudinē ⁊ potentiā regni dd: ⁊ ꝓpt̄ hoc dicebanꝶ vidētes regis: qꝛ orabant ꝓ rege ⁊ eiꝰ regno. Aliqui hebrei exponūt hoc de rege meſſia quem adhuc iudei expectāt ⁊ ꝓ cuius aduētu: vt dicunt cantores deum orabant. in eius enim aduentu ſperant ſuper oēs gētes eleuari ⁊ eis dn̄ari ſed hoc fuit impletum in aduentu dn̄i noſtri hieſu chriſti: ſicut dictū fuit diffuſius .i. Reg. ij. ca. in fine cantici anne.

f Miſerūtqꝫ ſortes ꝑ vices ſuas ex equo. ſine acceptatione generis vel etat̄ ſeu alteriꝰ cōditiōis. Credibile ē tn̄ ꝙ ſortes cadebāt ordinatiōe diuina ſʒ aptitudinē ꝑſonaꝝ ad officia ſua: ſicut dictū ē d doctoribꝰ ⁊ ſacerdotibus capitulo precedenti.

Capitulum.xxvi.

a Diuiſiones autē ianitoꝝ. hic ꝯn̄r agiꝶ de ordinatione ianitoꝝ ⁊ ſacriſtaꝝ. ⁊ ꝑmo de ianitoribꝰ. ſc̄do d ſacriſtiſ ſeu cuſtodibꝰ: ibi Porro achias. Circa primū ſciendū ꝙ diuiſiones ianitoꝝ ſeu ordines nō accipiūꝶ ſʒ ordinē ſacerdotum: ſicut accepti ſūt ordines doctoꝝ ⁊ cātoꝝ: vt dictū ē ſuperiꝰ: ſʒ ſʒ ordīes portaꝝ. Erāt aūt in atrio tēpli vbi erāt iſti portarij quatuor introitꝰ ſʒ q̄tuor ptes orbis. ſ. porta orientalis ex qua pte erat ingreſſus tēpli. ⁊ occidētalis ex qua pte erat ps poſterior tēpli que dicebaꝶ ſc̄m ſc̄tōrū. ⁊ porta aquilonaris ⁊ auſtralis q̄ erant ex lateribus templi. igiꝶ ſʒ iſtas quatuor partes diſpoſiti ſunt ianitores ꝑ ſortes videlicet q̄ cuſtodirēt portā oriētalē. ⁊ qui occidētalē. ⁊ q̄ aquilonarē. ⁊ qui auſtralē ⁊ q̄uo. ex his dictis pʒ lr̄a paucis exceptꝭ que diſcurrētur.

b Quia bn̄dixit illi dn̄s iſtud poniꝶ ad oñdendū rōnē quare iſte obededō ita multiplicatꝰ erat in ꝓle ꝓut tangiꝶ in textu. iſte eñ ſʒ doctores fuit ille obededom in cuiꝰ domo fuit archa poſita: vt hr̄. ij. Reg. vi. ꝓpter qd dn̄s bn̄dixit obededom ⁊ omnē domū eiꝰ: vt dr̄ ibidem. ſ. mltiplicādo eū in ꝓle maxime maſculina. ⁊ in bōis ſpūalibꝰ ⁊ tēpalibꝰ.

c Sechri princeps ⁊c̄. qd exponiꝶ vno mō ſic ꝙ iſtud poniꝶ rn̄dēdo tacite q̄ſtioni. Dicunt eñ ꝙ iſte ſechri erat pui valoris ⁊ iō poſſet q̄ri quare pater eiꝰ

quꝫ filij hemā bocciau mathaniu ozihel ſubahel ⁊ ierimoth ananias anani eliatha geldelthi ⁊ romethiezer ⁊ ieſboccaſa mellothi othior mozioth. Omnes iſti filij heman videntes regis in ſermonibus dei: vt[c] exaltaret cornu. Deditqꝫ deus heman filios quatuordecim ⁊ filias tres. Uniuerſi ſub manu patris ſui ad cantandū in tēplo dn̄i diſtributi erant in cymbalis ⁊ pſalterijs ⁊ cytharis in miniſteria domus dn̄i iuxta regē: aſaph videlicet ⁊ idithun ⁊ heman. Fuit autē numerus eoꝝ cū fratribꝰ ſuis qui erudiebant canticū dn̄i cuncti doctores ducēti octogītaocto. Miſerūtqꝫ ſortes per vices ſuas ex equo taʒ maior q̄ʒ minor doctꝰ pariter ⁊ indoctus. Egreſſaqꝫ eſt ſors prima ioſeph q erat de aſaph ſc̄da godolie ipſi ⁊ filijs eius ⁊ fratribus eiꝰ duodeciʒ: tercia zachur filijs ⁊ fratribꝰ eiꝰ duodecim: quarta yſari filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim: quinta nathanie filijs ⁊ fratribus eius duodeciʒ: ſexta bocciau filijs ⁊ fratribus eius duodeciʒ: ſeptima iſrahela filijs ⁊ fratribꝰ eiꝰ duodecim: octaua eſaie filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim: nona mathanie filijs ⁊ fratribꝰ eius duodeciʒ: Decima ſemeie filijs ⁊ fratribꝰ eiꝰ duodeciʒ: vndecima eſrahel filijs ⁊ fratribus eius duodeciʒ: duodecima aſabie filijs ⁊ fratribꝰ eiꝰ duodecim: terciadecima ſubahel filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim: quartadecima mathathie filijs ⁊ fratribꝰ eius duodecim: quintadecima ierimoth filijs ⁊ fratribus eius duodecim: ſextadecima ananie filijs ⁊ fratribus eius duodeciʒ: ſeptimadecima ieſboccaſe filijs ⁊ fratribuſ eius duodeciʒ: decimaoctaua anani filijs ⁊ fratribus eius duodeciʒ: nonadecima mellothi filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim: viceſima eliatha filiis ⁊ fratribꝰ eius duodeciʒ: viceſimaprima othir filiis ⁊ fratribus eius duodeciʒ: viceſimaſecūda gotholathi filiis ⁊ fratribꝰ eiꝰ duodecim: viceſimatercia aziud filiis ⁊ fratribus eiꝰ duodecim: viceſimaquarta romethiezer filijs ⁊ fratribus eius duodecim.

Capitulum.xxvj.

Diuiſiones[a] autē ianitorum de choritis meſellemia filius chore d filiis aſaph filij Meſellemie zacharias primogenitus iadihel ſc̄ds: zabadias terciꝰ iathanael quartus: abilā quintus: iohānan ſextus: elioenai ſeptimꝰ. Filij aūt obededō ſemeias primogenitꝰ: ioſabad ſc̄ds iohaa terciꝰ: ſachar quartꝰ: nathanael qntꝰ: amihel ſextꝰ: iſachar ſeptimꝰ: phollati octauꝰ: qꝛ[b] bn̄dixit illi dn̄ſ. Semeie aūt filio eiꝰ nati ſunt filij ꝑfecti familiaꝝ ſuaꝝ: erāt n. viri fortiſſimi. Filij ergo ſemeie Othin ⁊ raphael ⁊ obediel. Sabad ⁊ fratres eiꝰ viri fortiſſimi: helin quoqꝫ ⁊ ſamathias oēs hi d filiis obededō ipi ⁊ filij ⁊ fratres eorū fortiſſimi ad miniſtrādū ſexagintaduo de obededom. Porro meſellemie filij ⁊ fratres eoꝝ robuſtiſſimi decē ⁊ octo. De hoſa aūt .i. de filiis merari: ſechri[c] princeps. Non[d] eñ habuerat primogenitū ⁊ idcirco poſuerat eū pater eius in principē: helchias ſc̄ds: tabelias tercius: zacharias quartus. Oēs hi filij ⁊ fratres hoſa tredeciʒ. Hi diuiſi ſūt in ianitores: vt ſemꝑ principes cuſtodiarū ſicut ⁊ fratres eorū miniſtrarēt in domo dn̄i. Miſſe[e] ſunt ergo ſortes ex equo: ⁊ paruis ⁊ magnis per familias ſuas in vnāquāqꝫ portarū. Cecidit ergo ſors orientalis ſelemie. Porro[f] zacharie filio eius viro prudētiſſimo

conſtituit eum principem in domo ſua. Et reſpondetur hic ꝙ hoc fuit eo ꝙ non habuerat primogenitum: ſed iſtud nō videtur valere: qꝛ ſaltem iſte ſechri fuit ꝑmogenitꝰ eiꝰ vel aliꝰ. ꝓꝓ qd alio mō reſpōdeꝶ ad cōtrariū videlʒ ꝙ iſte ſechri fuit valētior alijs fratribꝰ ſuis. ꝓpter qd pater fecit eū principē inter eos: q̄uis nō eēt ſenior: ſicut dauid fecit de ſalomōe. ⁊ plures alij reges qui fecerūt ſibi ſuccedere in regno iuniores ⁊ ꝓpter hoc dicꝶ hic.

d Nō eñ habuerat primogenitū ſupple qui eēt alicuius valoris ſeu reputationis: ⁊ talis modꝰ loquēdi hn̄ inueniꝶ alibi i ſcriptura.

e Miſſe ſūt ⁊c̄. ſine acceptiōe etatis vel generis: ſic dictū ē de cantoribus. ca. prece.

f Porro zacharie filio eiꝰ ⁊c̄. hoc dr̄ ad reddēdū rōnē quare fuit poſitus ꝑncipalꝭ i porta ſeptētrionali. ſicut pr̄ ſuꝰ in orientali: qꝛ non fuit ſic de alijs portiſ: ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ eēnt ꝑncipales in duabus portis alijs.

g In qua parte domꝰ ⁊c̄. Iſtud inducꝶ ad oñdēdū ꝙ in illa pte requirebatur magna cuſtodia: qꝛ ibi tractabant ſenes ſeu iudices ordinarij negocia cōia ⁊ determiabāt dubia ⁊ iō ſors illa cecidit ſuꝑ obededō: q̄ erat hō valēs ⁊ potēs eo ꝙ bn̄dixerat eū dn̄s vt ꝑdictū eſt.

h Ad oriētē vero leuite ſex. qꝛ illa porta erat ante ingreſſum templi. ⁊ iō requirebaꝶ ibi magna cuſtodia.

i Et vbi erat ꝯſiliū bini ⁊ bini. ibi eñ duplicabātur cuſtodes: qꝛ req̄rebaꝶ maior cuſtodia rōne predicta. Miſtice exponendo portaſ ꝑdictaſ ſʒ ſenſum allegoricū: porta oriētalis ſignat chriſti icarnationē: qꝛ tūc viſitauit nos oriēſ

ex alto. occidētalis eiꝰ paſſionē: quia tūc occidit ſol iuſticie in cuiꝰ ſignū ſol obſcuratus fuit in meridie. Aquilonaris eiꝰ reſurrectionē qꝛ tūc chriſtus rediit ab inferis tanq̄ʒ ab aquilone: de qua dicitur Hiere. i. Ab aquilone pandetur omne malum. Auſtralis eius aſcēſionem: ſicut in puncto auſtrali ſol viſibilis eſt in ſua maiori altitudine. ꝑ iſta. n. quatuor chriſti myſteria habemꝰ introitū ad atriū eccl̄ie militātis: vt ꝑ hec poſtea accedamꝰ ad templum eccleſie triumphantis. Sc̄dʒ vero ſenſū moralē porta orientalꝭ deſignat humane originis vilitatē. porta occidentalis morꝭ ꝓpinquitatē. porta aquilonaris infernalꝭ ſupplicij grauitatem: qꝛ ab aq̄lone pandetur oē malū: vt. ſ. dictuʒ ē. Auſtralis vero celeſtis gaudij immēſitatem: qꝛ ibi ſol iuſticie lucet in ſua virtute. ꝑ cōſiderationē. n. iuſtorū quatuor reſilit hō a pctō: ⁊ icipit bonuʒ opari. ⁊ ſic ꝑ iſta quaſi ꝑ q̄tuor portas hʒ introitum ad atriū militantis eccl̄e ꝑ participationē meritorū: vt ſic vlteriꝰ trāſeat ad atriū triūphāꝭ eccl̄e ꝑ adeptionē ꝑmioꝝ.

k Porro achias. Hic ꝯn̄r agitur d ordinatione ſacriſtaꝝ ⁊ ꝑfectorū. ⁊ ꝑmo agiꝶ de ſacriſtis. ſc̄do de prefectiſ: ibi. Iſaaritis. ſacriſte autē dicebātur illi q̄ cuſtodiebāt vaſa diuino cultui deputata ⁊ ſacerdotū ornamēta: ⁊ ea que erāt i ſacrificijs ⁊ cultui diuino neceſſaria: ⁊ aurum ⁊ argentum ⁊ ſimilia que ex deuotione fuerant dn̄o conſecrata: ⁊ pʒ lr̄a vſq̄ ibi. l Que ſanctificauit rex dauid. ⁊ ꝑncipes ⁊c̄. qn̄ eñ habebāt victoriā ſolēnem ꝑcioſa q̄ ibi repiebāꝶ in ꝑda ꝑncipes bellatoꝝ offerebāt: vel partē eoꝝ ꝯſecrādo diuino cultui ita ꝙ nō poſſent alijs vſibꝰ applicari. ⁊ hoc legiꝶ eē factuʒ a tꝑe moyſi qn̄ deuictis madianitis ꝑncipes exercitꝰ q̄cq̄d auri inuenerūt in ꝑda ꝯſecrauerūt dn̄o: vt hr̄ Nu. xxxi. in fine.

m Hec aūt vniuerſa ⁊c̄. hoc nō referꝶ ad ea que fuerūt ſāctificata vel ꝯſecrata dn̄o ꝑ dauid ⁊ bellatores ſuos q̄ fuerūt poſt ſaul: ſed ad ea que fuerūt ſanctificata ⁊ cōſecrata dn̄o ex ꝑdis victoriaꝝ q̄s habuerūt ſaul ⁊ ꝑncipes eiꝰ. n Et ioab filiꝰ ſaruie. iſtud referꝶ ad tꝑs dd cuiꝰ milicie ꝑnceps fuit ioab. o Iſaaritis vo. h ꝯn̄r agiꝶ de ꝑfectis in opibꝰ exterioribꝰ: ⁊ hoc ē qd dr̄. p Ad opera foris. ſuꝑ iſrl̄ ad docen. ⁊ ad iudi. eos. Aliq̄ eñ de leuitis ſcientes

⁊ erudito obtigit plaga ſeptētrionalis. Obededō vero ⁊ filiis eiꝰ ad auſtrū in qua parte[g] domꝰ erat ſeniorū cōciliuʒ: ſephima ⁊ hoſa ad occidentē iuxta portaʒ que ducit ad viā aſcēſionis: cuſtodia contra cuſtodiā. Ad[h] orientem vero leuite ſex: ⁊ ad aquiloneʒ quatuor per diem: atqꝫ ad meridieʒ ſimiliter in die quatuor: ⁊[i] vbi erat conciliuʒ bini ⁊ bini. In cellulis quoqꝫ ianitoꝝ ad occid. ntēʒ: quatuor i via biniqꝫ per cellulas. Ad ſeptētrionem vero ⁊ meridiem: quaterni per dies ſingulos mutabātur: ⁊ ad baſilicam concilij ad occidentē bini: habentes ſubiectos alios in via: biniqꝫ per cellulas. He ſunt diuiſiones ianitoruʒ filioruʒ chore ⁊ merari. Porro[k] achias erat ſuper thezauros domꝰ dn̄i ⁊ vaſa ſanctoꝝ. Filij quoqꝫ leedan filij gerſonni. De leedan principes familiaꝝ: leedan ⁊ gerſonni iehelí. Filij iehelí zathan ⁊ iohel fratres eiꝰ ſuper thezauroſ domus dn̄i amramitis ⁊ iſaaritis ⁊ hebronitis ⁊ ozihelitis. Subahel autēʒ filius gerſon filij moyſi prepoſitus thezauris. frater quoqꝫ eius eliezer: cuiuſ filius rabaia ⁊ huius filius eſaias et huius filius ioraʒ: huius quoqꝫ filius zechri: ⁊ huius filius ſelemith. Ipe ſelemith ⁊ fratres eius ſuper thezauros ſanctoꝝ que[l] ſanctificauit dauid rex ⁊ principes familiarū ⁊ tribuni ⁊ cēturiōes ⁊ duces exercitus: d bellis ⁊ manubiis ꝑlioꝝ que cōſecrauerāt ad iſtaurationē ⁊ ſuppellectilem templi dn̄i. Hec[m] aūt vniuerſa ſanctificauit ſamuel videns: ⁊ ſaul filiꝰ cis: ⁊ abner filiꝰ ner: ⁊[n] ioab filiꝰ ſaruie oēſqꝫ ſanctificauerāt ea per manū ſalemith ⁊ fratrū eiꝰ. Iſaaritis[o] vo ꝑerat coneniaſ ⁊ filij eiꝰ ad[p] opera forinſecus ſuꝑ iſrl̄ ad docēdū ⁊ iudicandū eos. Porro[q] de hebronitis aſabias ⁊ fratres eiꝰ viri fortiſſimi mille ſeptingenti ꝑerāt[r] iſraeli trās iordanē ꝯtra occidentē in[s] cūctis operibꝰ dn̄i ⁊ in miniſteriū regis. Hebronitaꝝ aūt princeps fuit ieria ſʒ familias ⁊ cognatiōes eoꝝ. Quadrageſimo[t] anno regni dd recenſiti ſunt ⁊ inuenti ſunt viri fortiſſimi i gazer galaath fratreſ qꝫ eiꝰ robuſtioris etatis duo milia ſeptigēti pricipes familiaꝝ. Prepoſuit aūt eos dauid rex rubenitis ⁊ gadditis ⁊ dimidie tribui manaſſe: in oē miniſteriū dei ⁊ regis.

Capitulum.xxvii.

Filij[a] aūt iſrl̄ ſʒ numerū ſuū principes familiarū: tribuni ⁊ centuriones ⁊ ꝑfecti q miſtrabāt regi iuxta turmas ſuas: ingrediētes ⁊ egredientes ꝑ ſingulos mēſes in āno: vigītiq̄tuor milibꝰ ſingli ꝑerāt. Prime[b] turme i primo mēſe iſboā[c] preerat filiꝰ zabdihel: ⁊ ſub eo viginti

legem fuerunt ordinati ad docendū populū in locis diſtantibꝰ a hieruſalem: ⁊ ad determinādū dubia in quibꝰ ſimplices dubitabāt: hebrei tn̄ aliter exponūt qd dr̄ hic. Ad opera forinſecus ⁊c̄. dicētes ꝙ iſti leuite fuerūt ordinati ad hoc ꝙ cederētur ligna cedrina in libano: ⁊ ad adducendū ea in hieruſalem: ſimiliter ad abſcindendos lapides de montibus ꝓ reparatiōe eoꝝ que in templo vl̄ circa templum eſſent renouanda vl̄ de nouo edificāda: ⁊ q̄ꝫtum ad hoc dicūꝶ doctores ⁊ iudices: qꝛ ꝑerāt operarijs ⁊ diſponebant quid eſſet agendum ⁊ puniebant tranſgreſſores mandatoꝝ ſuoꝝ.

q Porro de hebronitis. i. de leuitis deſcendētibuſ ab hebron. de quo dictuʒ eſt ſupra.

r Preerant iſraeli trans iordanem. vbi habitabāt duetribus ⁊ dimidia.

s In cūctis operibꝰ dn̄i ⁊c̄. erant eñ ibi alique vinee ⁊ agri dn̄o conſecrati quoꝝ ꝓuentus cedebant in miniſteriuʒ templi: erāt etiā ibi aliqui redditus ⁊ ꝓuentus ꝓ rege colligendi ⁊ in vtroq̄ officio erāt ibi inſtituti.

t Quadrageſimo anno regni dauid recenſiti ſunt i. predicte numeratiōes ⁊ diſtinctioneſ leuitaꝝ facte fuerūt. xl. āno regni dauid qui fuit vltimus annꝰ. ſ. vite ſue. iſtud autē hic exprimitur: qꝛ numeri ⁊ ordīes bellatoꝝ qui ponūtur ca. ſequenti fuerūt a pricipio regni dauid qd pʒ ex hoc ꝙ aſael frater ioab nominatur princeps in quarta turma ⁊ tamē ipſe fuit occiſuſ circa principiū regni dauid cū adhuc eſſet ꝯtētio inter domum dauid ⁊ domū ſaul d regno: vt habetur. ij. Reg. ij. ca.

Capitulum.xxvij.

a Filij autem iſrael Hic cōſequenter deſcribitur ordinatio populi ad regem ⁊ ad deum. tunc eñ populus eſt bene ordinatꝰ quādo eſt obediēs regi: ⁊ rex diuine voluntati: talis autem fuit dauid ⁊ in principio regni ſui facta fuit iſta ordinatio: vt dictū eſt precedenti ca. tamē ponitur hic quaſi per modum repetitionis quia voluit ſimilē ordinationē eſſe in regno filij ſui ſalomonis. Circa qd primo ponitur ordinatio militaris. ſc̄do popularis: ibi. Porro tribubus. tercio familiaris: ibi. Super thezauros autē regis. Circa primū ſciendum ꝙ dauid diſtinxit milites per. xij. cohortes ⁊ in qualibet erant. xxiiij. milia bellatoꝝ ita ꝙ prima cohors erat cum rege primo menſe parata ad reſiſtenduʒ aduerſarijs vl̄ ad ſedandū populū: ſi aliqua ſeditio oriretur. ⁊ ſc̄da cohors in ſc̄do menſe. ⁊ ſic de alijs cōſequēter. tamē quādo iminebat bellum vbi oportebat cōgregare maiorē exercitū: oēs. xij. cohortes erant pate vt eſſet cum rege. In ordine igiꝶ iſtaꝝ cohortū oſtēdiꝶ hic quis fuerit princeps in prima cohorte: ⁊ quis in ſc̄da ⁊ ſic de alijs. ⁊ patet lr̄a ex dictis paucis exceptis. b Prime turme. i. ꝑme cohorti militū. c Iſboā ꝑerat. iſte. ſ. xi. ca. vocaꝶ ieſboam. iſta noīa variāꝶ ſicut frequēter de ꝓprijs hebraicis

Universidad de Salamanca. BGH.

dictum eſt in principio vel in fine. b De filijs phares. de qua tribu erat dauid. τ iõ voluit iſtum honorare nõ ſolũ ꝓpter probitatem: ſed ꝓpter mi- bus identitatem: vnde ſubditur. e Princeps cũctoꝝ pncipũ. qꝛ nõ ſolũ ꝑerat prime turme. imo etiã principes aliaꝝ. xi. turmaꝝ erãt ſub eo.

f Preerat autem turme ipſius. ſ. banaie. g Amizadab filius eius. ſ. ſub patre. τ quãdo pater nõ poterat intẽdere: quia erat regis cõſiliari⁹: vt hr̃ ſ. ij. ca. h Quart⁹ mẽ- ſe q̃rto aſabel fr̃ ioab. ex q̃ p3 ꝙ iſta ordinatio mili- tũ facta fuit viuente adhuc aſabele. i Et zabadias fili⁹ ei⁹ poſt eũ: qꝛ aſabel parũ vixit p⁹ iſtã ordinati onẽ: quia fuit occiſus circa ꝓncipiũ regni dd: vt hr̃. ij Reg. ij. ca. k Porro tri bub⁹. hic ꝯñr d ſcribitur ordinatio pplaris τ acci- pit̃ ſm trib⁹: qꝛ cuilibet ꝑ erat vn⁹ ꝓfect⁹ ex pte regis q̃ leuabat cẽſum ad proui dendũ regi τ domui ei⁹. τ oñdit̃ hic quis cuilibet tri bui ꝑerat: τ patet lr̃a vſq3 ibi.

l Noluit autẽ dauid. ali- qui libri habẽt. Voluit. ſ3 male: qꝛ ioab de mãdato dd numerauit ſolũ ppl'm q̃ poterat ad bellũ ꝓcede re: τ hoc a. xx. annis. τ. ſ infra aũt noluit numerare cuius cauſa ſubditur.

m Quia dixerat dñs vt multiplicaret τc. q. d. ſi vix potuerũt nũerari viri po- tentes ad bellũ ꝓcedere multomin⁹ poſſent nume- rari: ſi cũ viris numeraren tur etiã pueri. n Ioab fili⁹ faruie cepat numera- re: vt hr̃. ſ. xxi. o Nec cõpleuit. qꝛ ſup hoc irrue- rat ira dei in iſrl'. 13 eñi ira dei poſt numerationẽ ve- nerit ſup ppl'z vt hr̃. ſ. xxi tñ ioab a principio nume rationis hoc timuit. pp qd̃ inuit⁹ iuit ad numerãduz: τ magnã partẽ numerare omiſit: τ pp hr̃ dr̃ hic ꝙ ira irruerat. ſ. anteq̃ totũ eſſ3 numeratũ. p Et idcir- co numer⁹ eoꝝ q̃ fuerãt re- cenſiti. ſ. a ioab. q Nõ eſt relat⁹ in faſtos re. i. in li bros de hac numeratione regi traditos: qꝛ ioab etiã de numeratis ab eo reſci- dit piẽ pp eandẽ cãm pro pter quã dimiſerat nume- rare partẽ ppli. ſ. ne dd ni- mis ſuperbiret ex maio- ri numero ſibi tradito: ꝓ

quatuor milia. De[b] filiis phares princeps[c] cũctoꝝ principũ in exer citu mẽſe primo. Secũdi menſis habebat turmam dux achiotes: et poſt ſe alter noĩe macelloth q rege bat partem exercit⁹. xxiiij. miliũ. Dux quoq3 turme tercie in mẽſe tercio erat banaias filius ioiade ſa cerdotis: τ i diuiſiõe ſua. xxiiij. mi lia. Ipſe eſt banaias fortiſſim⁹ in ter triginta τ ſuper triginta. Pre erat[f] autẽ turme ipſius amizadab[g] filius eius. Quartus[h] mẽſe quar to azahel frater ioab τ[i] zabadias fi lius eius poſt eũ: τ in turma eius xxiiij. milia. Quintus mẽſe quin to princeps ſamaoth iezerites: τ in turma eius. xxiiij. milia. Sextus menſe ſexto hira fili⁹ acces thecui tes: τ i turma ei⁹. xxiiij. milia. Se ptim⁹ mẽſe ſeptimo helles phal lonites de filijs ephraim: τ in tur ma eius. xxiiij. milia. Octau⁹ men ſe octauo ſobochai vſathites de ſtirpe zarai: τ in turma eius. xxiiij. milia. Nonus menſe nono abie zer anathotites de filijs gemini: τ in turma eius. xxiiij. milia. Deci mus menſe decimo marai τ ipſe nethophatites de ſtirpe zarai: τ in turma eius. xxiiij. milia. Undeci mus mẽſe vndecimo banaias pha ratonites de filijs ephraim: τ i tur ma ei⁹. xxiiij. milia. Duodecimuſ mẽſe duodecimo holdai netho phatites de ſtirpe gothoniel: τ in turma ei⁹. xxiiij. milia. Porro[k] tri bubus ꝑerãt in iſrl': rubenitis dux eliezer fili⁹ zechri: ſymeonitis dux ſaphacias filius macha. Leuitis: aſabias filius chamiel: aaronitis: ſadoch: iudaitis: heliu frater dd iſacharitis: amri filius michael: za bulonitis: ieſmaias fili⁹ abdie: ne ptalitib⁹ ierimoth fili⁹ ozihel: filijſ ephraim: ozee fili⁹ ozazin: dimidie tribui manaſſe iohel fili⁹ phadaie τ dimidie tribui manaſſe i galaad: iaddo fili⁹ zacharie beniamin autẽ iazihel fili⁹ abner. Dan vero ezri hel filius ieroaz. Hi principes fili oꝝ iſrl'. Noluit[l] aũt dauid numera re eos a. xx. annis inferius: qꝛ dixe rat dñs vt multiplicaret iſrl' quaſi ſtellas celi. Ioab fili⁹ faruie cepe rat numerare nec[o] ꝯpleuit: qꝛ ſub hoc ira dei irruerat in iſrl': τ[p] idcir co numerus eoꝝ qui fuerãt recenſi ti: nõ[q] eſt relat⁹ in[r] faſtos regis da uid. Super[s] thezauros aũt regis fuit aſmoth fili⁹ adihel. His[t] aũt thezauris qui erant in vrbibus et[u] in vicis τ[x] in turrib⁹ preſidebat io nathan filius ozie: operi[y] autẽ ru ſtico τ agricolis qui exercebãt ter ram ꝑerat ezri filius chelub: vine arũq3[z] cultorib⁹ ſemeias romathi tes: cellis[a] autẽ vinarijs zabdias aphõites: nã[b] ſuper oliueta τ fice ta que erãt in campeſtrib⁹: balaan gederithes: ſuper[c] apothecas au tem olei: ioas. Porro armentis q̃ paſcebãtur in ſarona: prepoſit⁹ fu it ſethrai ſaronites: τ ſuper boues in vallibus ſaphat filius adli. ſup[d] camelos vero vbil iſmahelites et ſup aſinos: iadaias meranothites ſuper[e] oues quoq3 iazim agaren⁹. Oẽs[f] hi principes ſbẽ regis dd. Jonathan[g] aũt patru⁹ dd ꝯſiliari⁹ vir[h] prudens τ lr̃at⁹: ipe[i] τ iahihel fili⁹ achamoni erãt cũ filijs regis. Achitophel etiã ꝯſilian⁹ regis: τ chuſi arachites amic⁹ regiſ. poſt[k]

pter quam ſuperbiam timebat ioab dei iram venire ſuper populum τ re- g3 ſicut dictum fuit. ſ. xxi. τ. ij. Regum. xxiiij. Alij aliter exponũt ꝙ nume rus iſte ſiue populi numeratio nõ fuit redact⁹. r In faſtos regis dd. i. in libris de factis dd notabilib⁹ τ ꝯmẽdabilib⁹: qꝛ iſta numeratio ñ erat ad dauid cõmendationẽ: ſ3 magis ad vitupeꝛiũ: faſt⁹ faſti idẽ eſt qd liber chronical'. vñ in hebreo hic hr̃. Jn v̾bis dieꝝ regis dd: ſed ꝓma expoſitio

verior vr̃: qꝛ ille q̃ ſcribit hyſtoriã vel chronicã dz iſta fideliter ſcribe re illa que ſunt ad vituperiũ: ſicut illa que ſunt ad laudem: τ iõ ioſe phus reprobat nicholaũ anthiocenũ q̃ ſcripſit facta herodis aſca lonite: omittẽs ea que erãt vituperabilia. s Sup thezauros. h ꝯñr deſcribit̃ ordinatio familiaris. i. familie que erãt in officijs do mus τ in alijs ne gocijs: cũ dd. Su per thezauros au tem regis q̃ erant in hieruſalẽ: vnde ſequit̃.

t His aũt theſau ris q̃ erãt in vrbi bus. ſ. alijs a hie ruſalem.

u Et in vicis. i. in villis muro ñ clau ſis.

x Et in turribus i. fortalicijs per re gnũ edificatis ad regni munitionẽ.

y Opi aũt ruſti co τ agricolis. dz dd habebat aliqſ agros ex hr̃ditate prña: τ aliquos ex officio regio.

z Vinearũq3 cul torib⁹. codẽ mo do expoãt̃ ſicut ô agris.

a Cellis autẽ vi narijs. i. cellarijs vbi ſeruabãtur vi na.

b Sup oli. τ fi ceta: vt colligerẽt fructus τ d oliuis fieret oleũ. τ ficus ſeruarẽtur ꝓ vſu hominum.

c Sup apo. aũt olei. i. cellaria vbi ſeruabant̃ olei va ſa.

d Super came los ꝙ vbil iſmae lites: q̃a iſmahe lite melius ſciunt nutrire τ cuſtodi re camelos q̃ iſra elite.

e Sup oues q3 iazim agarenus. agareni eñi habi tabãt tñ in tento rijs τ ideo melius poterãt cuſtodire oues portãdo ha bitacula ſua cũ eu co ad locũ ad inue niendũ paſcua.

f Oẽs hi princi pes ſubẽ regis dd i. diuinaꝝ artifici- aliũm: vt ſunt aurum τ argentum: arma τ huiuſmodi. τ naturaliũ de quib⁹ pñt hoĩes viuere: vt ſũt bladũ: vinũ: oleũ: aĩalia τ hmõi. ſ. enumerata. ad ꝓuidentiã eñi bonã regis nõ ſolũ ptinet hr̃e diui tias artificiales ſed etiã naturales: vñ ioſeph ſaluauit regnum egy pti p ꝯgregationẽ bladi in horreis regis. g Jonathan. h ꝯñr agit̃ de familia ipi dd magis ꝓpinqua: cũ dr̃. ionathan aũt patru⁹.

dauid cõſiliari⁹. τ eiu⁹ cã ſubdit̃ cũ dr̃. h Vir prudens τ lr̃atus ita ꝙ habebat ſapientiã innatã τ acquiſitã. i Ipſe τ iahihel fi li⁹ achimoni erãt cũ filijs regis. i. honorati ſicut filij regis. hebrei ex ponũt aliter. Cũ filijs regis. ad ipos nutriẽdũ τ docẽdũ i morib⁹. k Poſt achitophel fuit ioiada. quia achitophel ſuſpẽdit ſe vt ha betur. ij. Reg. xvij iõ iſte ioiada ſuc- ceſſit ſibi i officio.

Capi. xxviij.

a Conuoca- uit igit̃ dd h ꝯñr de- ſcribit̃ q̃lr̃ dd tra didit ſalomoni fi- lio ſuo exẽplar oĩ- um agẽdoꝝ in tẽ- plo. τ ꝑ inducit ſi- bi ſubditos ad ſa lomonis obediẽ- tiaz. ſcdo ſalomõi iniũgit edificatio- nis tẽpli ẽnrã: ibi. Tu aũt ſalomon. Tercio tradit ſibi agẽdoꝝ formam ibi. Dedit autem Circa pmũ dicit̃. Cõuocauit igitur dd oẽs principes iſrl'. τ ꝯñr ſpecifi- cauit iſtos princi- pes. d.

b Duces tribuũ q̃ ꝑerant. xij. tribu bus.

c Et prepoſitos turmarum. milita- rium. τ qui miſtra bãt regi in domo ſua i diuerſis offi cijs.

d Tribunoſ quo q3. q̃ ꝑerant mille bellatorib⁹ τ erãt ſub ꝓpoſitis tur- maꝝ: qꝛ q̃libet tur ma ꝯtinebat. xxiiij. milia bellatores: vt dcm̃ ẽ ca. prece denti.

e Et cẽturiões. q̃ ꝑerãt. c. bellatori- bus erant ſub tri- bunis. f Et q̃ ꝑerãt ſbe τ poſſeſ ſiõib⁹ regiſ. i. diui tijſ er artificialib⁹ τ naturalib⁹ mo- bilib⁹ τ immobili bus. g Filios q3 ſuos cũ eunu- chis. i. nutritorib⁹ eoꝝ τ doctorib⁹ q̃ dicũtur eunuchi eo ꝙ erãt caſti τ honeſti.

achitophel fuit ioiada fili⁹ banaie τ abiathar. Princeps autẽ exerci tus regis erat ioab.

Capitulum. xxviij.

Conuocauit[a] igitur dd oẽs principes iſrael du ces[b] tribuũ: τ[c] ꝓpoſitoſ turmaꝝ q miniſtrabãt regi: tribu nos[d] quoq3 τ[e] centuriones: τ[f] qui ꝑerant ſbe τ poſſeſſionib⁹ regis fi lioſq3[g] ſuos cũ eunuchis: τ poten tes τ robuſtiſſimoꝝ q̃ſq3 in exerci tu hierlm. Cũq3[h] ſurrexiſſet rex τ ſtetiſſet: ait. Audite me fratres mei τ ppl's me⁹. Cogitaui[i] vt edi ficarẽ domũ in qua requieſceret ar cha federis dñi τ[k] ſcabellum pedũ dñi dei noſtri τ[l] ad edificãdũ oĩa ꝑparaui. De⁹ autẽ dixit mihi: non edificabiſ domũ noĩ meo: eo ꝙ ſis vir bellatoꝛ τ ſanguinẽ fuderis: ſ3 elegit dñs de⁹ iſrl' me de vniuerſa domo patris mei vt eſſem rex ſup iſrl' in ſempiternũ. De[m] iuda eni3 elegit pricipes. Porro de domo iuda domũ pr̃is mei: τ[n] de filijs pa tris mei placuit ei vt me eligeret rege3 ſup cũctũ iſrl': ſed τ de filijs meis: filios eñi mihi multos dedit dominus: elegit[o] ſalomonem filiũ meũ vt ſederet i throno regni dñi ſup iſrl': dixitq3 mihi. Salomõ fi lius tuus edificabit domũ mea3 et atria mea: ipm eñi elegi mihi in fi liũ: τ ego ero ei i patrẽ: τ firmabo regnũ ei⁹ vſq3 i eternũ ſi pſeuera uerit facere ꝑcepta mea τ iudicia ſicut τ hodie. Nũc[p] ergo corã vni uerſo cetu iſrl' audiẽte deo noſtro cuſtodite[q] τ perquirite cuncta mã data domini dei noſtri: vt poſſide atis terram bonam τ relinquatis eam filijs veſtris poſt vos vſq3 in ſempiternum. Tu[r] autem ſalo mon fili mi ſcito deum patris tui: τ ſerui ei corde perfecto et animo voluntario. Omnia[s] enim coꝛ da ſcrutatur dominus: τ vniuer ſas mentium cogitationes intelli git: ſi[t] queſieris eum: inuenies. ſi autem dereliqueris eum: proijci et te in eternu3. Nunc ergo quia[u] elegit te dominus vt edificares do mu3 ſanctuarij: confortare τ per fice. Dedit[x] autem dauid ſalomo ni filio ſuo deſcriptionem[a] porti cus τ templi τ[b] cellarioꝛu3 τ[c] ce naculi τ[d] cubiculoꝛu3 in abdytis et[e] domus propiciationis: necnõ τ omniu3 que cogitauerat atrioꝝ[f] τ[g] exedrarũ per circuitum in[h] the zauros domus domini τ[i] in the zauros ſanctoꝝ: diuiſionũq3 ſacer dotalium τ leuiticarũ omnia ope ra dom⁹ domini: τ in vniuerſa va ſa miniſterij templi dñi: aurum in pondere[k] per ſingula vaſa miniſte rij: argenti quoq3 pondus pro va ſorum τ operum diuerſitate ſed[l] τ ad cãdelabra aurea τ ad lucernas aurum pro menſura vniuſcuiuſq3 candelabri τ lucernaꝝ ſimiliter τ i candelabra argẽtea τ in lucernas eoꝝ pro diuerſitate menſure: pon dus argenti tradidit. Aurũ[m] quo q3 dedit in menſas propoſitionis pro diuerſitate menſarũ: ſimiliter[n] τ argentum in alias menſas argẽ

h Cũq3 ſurrexiſſet rex τ ſtetiſſet. ſ. ſup gradũ ad loquẽdũ q̃ erat in atrio tabernaculi qd̃ fecerat dd ꝓ archa dñi reponẽda: vt hr̃. ſ. xv c. vt dicũt hebrei. alij vo dicũt ꝙ ſurrexit de lecto ſuo in q̃ iacebat ꝑ nimia ſenectute τ debilitate: vt hr̃. iij. Reg. i. ſurrexit tñ ad horã vt magis audiret. i Cogitaui vt edificarẽ τc. vt hr̃. ſ. xvij. c. k Et ſcabellũ pedũ dñi dei nr̃i. qꝛ iſtra ſeraphim erat q̃ſi ſedes dei: ita ꝙ ſm vnã opinionẽ ꝓpiciatoriũ qd̃ portabat ab ipis cherubin erat q̃ſi ſedile τ operculũ arche erat q̃ſi ſcabellũ. ſm aliã vo opinionẽ ꝓ culũ arche erat ꝓpiciatoriũ τ ſedile dei. pauimẽtũ vo qd̃ erat añ ar

cha erat q̃ſi ſcabellũ: put diffuſi⁹ fuit dictũ ex o. xxv. l Ad edificãdũ oĩa ꝑpaui. i. aliq̃ de oib⁹: vt. ſ. expoſitũ ẽ. xxij. τ cetera q̃ ſequũt̃ vſq3 ibi.

m De iuda. n. elegit pncipes. qꝛ i trãſitu maris rubri mb⁹ iuda pmo ſecu ta ẽ moyſen alijs formidãtib⁹. iõ meruit regiã dignitatẽ: vt dictũ fuit ex o. xxiij. n De filijs pr̃is mei placuit ei τc. vt hr̃. i. Reg. xvi. o Elegit ſa lomonẽ filiũ meũ. ex q̃ p3 ꝙ ſalomõ fuit pmo⁹ ad regnũ ñ ſolũ volũtate hu mana ſ3 ẽt diuina. τ hanc ordinationẽ nunciauit na thã ipi dd. vt hr̃. ſ. xvij. τ ij. Reg. vij. p Nũc igit̃ corã vniuerſo cetu iſrl'. ſup. dico q̃ ſequit̃. q Cuſto dite τ pq̃rite τc. vt p3 h ha beatis abũdãtiã bonoꝝ tẽ poraliũ. τ vlterius bonoꝝ ſpũaliũ τ eternoꝝ pncipa liter intelligit̃ ꝓmiſſa a deo. ſub ꝓmiſſiõe tpaliũ bono rũ: ſicut dictũ fuit. ſ. xvi. τ plen⁹ gen. xv. r Tu aũt ſalomõ. h ꝯñr dd iꝑõit ſa lomõi filio ſuo curã regnĩ τ edificatõis tẽpli. τ quia notitia dei via ẽ ad oia a- lia hõa: eo ꝙ nõ amat̃ bo nũ niſi cognitũ. iõ ꝑ induc eũ ad habẽdũ dei noticiã dĩ. Scito deũ pr̃is tui. ſc cũdo ad ei⁹ latriã. Et ſui ei corde pfecto τc. cui⁹ cã ſubdit̃. ſ Oia. n. corda ſcrutat̃ de⁹. ita ꝙ nihil eſt abſcõditũ ab oculis ei⁹. t Si q̃ſieris eũ inuenies. qꝛ faciẽti qd̃ i ſe ẽ de⁹ ſup plet reſiduũ. u Qꝛ ele git te dñs τc. q. d. cũ ꝗ de us te elegit ad regnũ τ tẽ pli ſui edificiũ. ñ debes ti mere de ꝯſũmatiõe: qꝛ q̃ cepit ipe ꝑficiet ſi fecer' de bitũ tuũ. x Dedit aũt dd. h ꝯñr dd ſalomõi tra didit formã τ exẽplar oĩs agẽdoꝝ. a Deſcriptõs portic⁹. q̃ erat añ introitũ tẽpli. b Et cellarioꝝ. di cũt aliq̃ ꝙ ſub pauimẽto tẽpli erãt cellaria ad repo nẽdũ aromata τ aliq̃ alia q̃ indigẽt ꝯſeruari in frigi do loco. alij autẽ dicũt: ꝙ iſta cellaria itelligũt̃ due mãſiões tẽpli inferiores. c Et cenaculi. i. tcie mãſi- onis tẽpli. d Et cubicu loꝝ in abdyt. loca ſũt vbi iacebãt cuſtodes tẽpli. τ ſm heb. erãt q̃dã appẽdi cia iuxta murũ tẽpli exten- aſcendentia. xv. cubitis in tribus lateribus templi ſcil3 auſtrali. aquilona- ri. τ occidẽtali. e Et dom⁹ ꝓpiciatiõis. i. ſcãſctoꝝ vbi erat ꝓpiciatoriũ. τ de oib⁹ iſtis dcm̃ ẽ plen⁹. iij. Re. vi. f Atrioꝝ. erãt. n. ibi tria atria. ſ. atriũ ſacerdotũ. atriũ hoĩu3 mũdoꝝ τ atriũ mulieꝝ. g Et exedraꝝ. i. cenaculoꝝ. h Jn thezauros dom⁹ dñi. vbi reponebãt̃ vaſa ſacra τ veſtes ſacerdota les τ ſilia. i Et in thezauros ſcõꝝ. vbi reponebãt illa q̃ erãt deo ꝯſecra- ta ad faciẽdũ necẽia i tẽplo τ reparãdũ ea q̃ erãt reparãda. k Aurũ i p dere ꝑ ſingula vaſa. ñ ẽ itelligẽdũ ꝙ dd tradiderit ſalomõi totũ auꝝ τ ar- gẽtũ qd̃ in vaſis fiẽdis tẽpli erat neceſſariũ: ſ3 tradidit in ſcripto ꝯputũ põ- dus auri τ argẽti debebat põi i q̃libet vaſe aureo τ argẽteo. l Sed τ

Universidad de Salamanca. BGH.

ad cādelabra aurea.qꝛ.x.fuerūt cādelabra aurea in tēplo ſalomōis:vt ha/bet.iij.Reg.vij.in fine. m Aurū quoq; dedit in menſam ꝓpoſitionis. ſup quā ponebātur panes ꝓpoſitionis. n Similiter ⁊ argentū in ali/as menſas argenteas.ſup quas ponebātur ea que erāt offerenda.

o Et leunculos aureos.nō inuenit̃ ſcriptū ꝙ in tēplo ſalomonis fuiſſent leunculi aurei. ⁊ ideo aliq̄ dicūt ꝙ iſti ſunt leones q̄ fuerūt in throno ſalomōis de quo hr̃.iij.Reg.iij.ſ; h̄ nō habet apparētiā:tū qꝛ nō hr̃ in ſcriptura ꝙ illi le/ones fuerint aurei: ſ; ma/gis vr̃ ꝙ fuerūt eburnei: ſicut ⁊ thron⁹:tū qꝛ h̄ agi tur tm̄ de edificatiōe tēpli ⁊ ꝑtinētiū ad ipſ;. Jlle au tē thron⁹ non fuit in tēplo nec de ꝑtinētibus ad ipm̄ ſed fuit in porticu domus regie vbi ſalomō ſedebat ad iudicandū. ⁊ iō alij di cūt ꝙ iſti leones fuerūt in luterib⁹ vbi fuerūt leones figurati: vt hr̃.iij.Reg.vij ſed hoc vr̃ falſu;:qꝛ illi fu erūt de ere:vt p; ibidē. iſti aūt ſcribūt̃ aurei. ⁊ iō iſta videt̃ ꝓcedē ex diſcordia trāſlatiōis nr̃e ab hebrai/co. vbi.n.habem⁹ hic. Et leunculos aureos.in heb. habet̃. Expiatoria aurea: ⁊ credo ꝙ rō hui⁹ diuerſi tatis trāſlatōis nr̃e ad he braicū fuit: quia dictio ſi gnās expiatoriū ⁊ dictio ſignās leūculū in hebreo hn̄t magnā ſilitudinē lr̃a/rū:ſ̄m hebreos ħo dicūt̃ hic expiatoria aurea bati ni aurei in quib⁹ portaba tur ſanguis intra ſctm̄ ſctō rū in die expiationis.

p Similiterq; ⁊ in leo/nes argēteos.in heb.hr̃. Jn expiatoria argētea. ⁊ erāt batini de argēto in q̄/bus recipiebat̃ ſāguis vi/ctimaꝝ q̄ erat effundēdus in altari holocauſtoꝝ.

q Altari aūt in quo ado lebat̃ incēſu;. iſtud altare erat iux̄ partē tēpli q̄ dice/bat̃ ſancta ꝯ parietē diui/dentē ſctm̄ ⁊ ſctm̄ ſctōꝝ.

r Et vt ex ipſo fieret ſili. quadrige cherubin: quia portabant ꝓpiciatorium qḋ erat quaſi ſedes dei ⁊ de iſta diſpōne dictū fuit plenius.iij.Regum.vi. ⁊ Exo.xxv.

teas. Ad fuſcinulas q̊q; ⁊ phia/las ⁊ thuribula ex auro puriſſimo ⁊ [o] leunculos aureos ꝓ q̄litate mē ſure pōdus diſtribuit i leunculū ⁊ leunculū:ſimiliter [p] ⁊ i leones argē teos diuerſum argēti pōdus ſepa rauit. Altari [q] aūt in quo adolebat̃ incenſum auꝝ puriſſimū dedit. ⁊ [r] vt ex ipſo fieret ſimilitudo q̄drige cherubin extēdētiū alas ⁊ velātiū archā federis dn̄i. Oia [s] inquit ve nerūt ſcripta manu dn̄i ad me vt i/telligerē vniuerſa opa exēplaris. Dixit quoq; dauid ſalomōi filio ſuo. Viriliter age ⁊ ꝯfortare ⁊ fac ne timeas ⁊ ne paueas. Dn̄s eni; deus me⁹ tecū erit: ⁊ nō dimittet te nec derelinquet: donec ꝑficias oēm opus miſterij dom⁹ dn̄i. Ec ce diuiſiones ſacerdotū ⁊ leuitarū in oēm miſteriū dom⁹ dn̄i aſſiſtūt tibi ⁊ parati ſunt: ⁊ nouerūt tā pri/cipes q̄; populus oīa p̄cepta tua.

Ca.xxix.

Ocutuſq; [a] eſt Dauid rex ad omnē eccleſiam. Salo/mone; [b] filiū meū vnū elegit dn̄s adhuc puerꝝ ⁊ tenellū. Opus eni grande eſt neq; eni homi p̄parat̃ habitatio ſed deo. Ego enim to/tis viribus meis p̄paraui [c] impen/ſas dom⁹ dn̄i dei mei:auꝝ ad vaſa aurea: ⁊ argentū in argentea:es in enea:ferrum in ferrea:ligna ad li/gnea lapides [d] onychinos ⁊ [e] qua ſi ſtibinos ⁊ diuerſoꝝ coloꝝ; oēm q; p̄cioſum lapide;. Et [f] marmoꝝ pariū abūdantiſſime: ⁊ ſuper hec que obtuli in domū dei mei de [g] pe culio meo auꝝ ⁊ argentū do in tem plū dei mei: exceptis [h] his que pre paraui in edē ſanctā: tria milia ta/lenta auri de auro ophir: ⁊.vij.mi lia talentoꝝ argēti ꝓbatiſſimi ad [i] deaurādos parietes templi ⁊ vbi cūq; opus eſt auꝝ de auro: ⁊ vbi/cūq; opus eſt argentū de argēto Opera fiant per manus artificū: ⁊ [k] ſi quis ſpōte offert impleat ma/num ſuam hodie ⁊ offerat qḋ vo/luerit dn̄o. Polliciti ſūt itaq; pri/cipes familiarū ⁊ ꝓceres tribuu; iſrl̄:tribuni quoq; ⁊ cēturiones et principes principū poſſeſſionū re/gis: dederuntq; in opera domus domini auri talenta quinq; milia: et ſolidos decem milia argenti ta/lenta.x.milia: ⁊ eris talenta dece; ⁊ octo milia:ferri quoq; centū mi/lia talentoꝝ: ⁊ apud quecūq; inuē ti ſunt lapides dederūt in theſauꝝ domus dn̄i per [l] manū iehihel ger ſonitis. Letatuſq; [m] ē populus cu; vota ſponte ꝓmitterent:quia cor de toto offerebāt ea dn̄o. Sed [n] et dauid rex letatus ē gaudio magno et [o] benedixit dn̄o coram vniuerſa multitudine ⁊ [p] ait. Benedict⁹ es dn̄e de⁹ iſrael patris noſtri ab eter/no in eternū. Tua eſt dn̄e magnifi centia ⁊ potentia ⁊ gloria atq; vi/ctoria ⁊ tibi laus. Cūcta eni que i celo ſunt ⁊ in terra tua ſunt. Tuū dn̄e regnū: ⁊ tu es ſuper oēs prin/

c Preparaui impen.non totas ſed de oīi bus aliq̄s.ideo ſubditur. Aurum ad vaſa aurea ⁊c̄. ⁊ ſequitur.

d Lapides onychinos.habentes colorem vnguis humani.

e Et quaſi ſtibinos.i.coloris ſtibij.eſt autem ſtibium vnguentu; quo mulieres de/pingunt facies ſu as. Unde.iiij.Re gum.ix. dicitur ꝙ Jezabel depinxit oculos ſuos ſti/bio.

f Et mar.pariu; i.coloribus variū ⁊ dicit̃ a paro iſu/la vbi primo fuit repertum. Et ſu/per hec aurū ⁊ ar/gentum ⁊c̄.ſequi/tur.

g De peculio meo exceptis his q̄ p/paraui.duplici.n. modo dauid ob/tulit donaria pro domo dn̄i edificā da.vno modo de ſubſtantia ꝓpria ⁊ ſpeciali: ⁊ q̄tu; ad hoc dicit. De peculio meo.ē eni peculiū cēſus pro prius valde dile/ct⁹.alio modo ob tulit d̄ precioſis q̄ acceperat de pre/dis hoſtium ⁊ do mino cōſecrauerat ⁊ q̄tu; ad hoc di cit.

h Exceptis his que p̄paraui ⁊c̄.d̄ auro ophir.qḋ eſt optimū vt dictum fuit.iij.reg.ix.

i Ad deaurā. pa rietes templi qui fuerūt laminis au reis opti:vt dictū fuit.iij.Reg.vi.cō ſequēter dō horta tur alios ad offe/rendum ꝓ dom⁹ dei edificatiōe.d.

k Et ſi quis ſpō/te offert. quia non placent deo ſacri/ficia coacta.cetera patent vſq; ibi.

s Oīa inquit venerūt ſcripta ma nu dn̄i ad me. dicūt eni hebrei ꝙ ſamuel ex reuelatione dei docuit dō d̄ oi bus iſtis. pōt etiā dici ꝙ ipſemet dauid habuit hoc ꝑ reuelationē a deo: cetera patent ex dictis.

Capitulum.xxix.

a Ocutuſq; eſt rex dauid. hic ꝯn̄r dauid rex inuitat oēs populū ad adiuuādū in ope dn̄i ſalomonē filiū ſuū. ⁊ p̄mo circa hoc deſcribi tur regis ⁊ populi oblatio. ſcḋo gratiarū actio:ibi. S; dauid. ter/cio regis ſalomonis reuocatio:ibi. Unxerūt aūt. quarto ipſius dō felix cō/ſummatio ibi. Jgitur dauid. Circa p̄mū ponitur inuitatio regis ħbo.d.

b Salomonem filium meum elegit deus ⁊c̄.non eſt intelligendū ꝑ hoc ꝙ fuerit tunc tm̄.xij.annoꝝ.ſicut declaratum fuit plenius.iij. Regū.xi. ſed dicitur paruulus ⁊ tenellus reſpectu tanti operis: ⁊ hoc dicebat dauid vt induceret omnem populū ad auxiliandu;. ſcḋo ponitur inductio ꝑ factum:cum dicitur.

l Per manum iehihel gerſonitis. contrarium videtur.ſ̄.xxvi.ꝙ ſe lemith erat ſuper theſauros ſanctoꝝ. Dicendum ꝙ iſte ſelemith fu it cuſtos theſauroꝝ domus dn̄i q̄tum ad ea que fuerūt de predis hoſtium cōſecrata:iſte vero iehihel dicitur hic theſaurarius eoꝝ q̄ fuerunt ſponte oblata. m Letatuſq; eſt populus cum vota ſpō te ꝓmitterent. cuius cauſa ſubditur. Quia toto corde offerebant ea i. valde voluntarie. ⁊ in talibus ſolet homo gaudere. n Sed ⁊ dauid. Hic cōſequēter ponitur gratiarūactio. ⁊ p̄mo q̄tu; ad ipm̄ dauid:cū d̄r. o Et bn̄dixit do. ꝓ deuotiōe ſua ⁊ ppl̄i ſibi ſub/iecti:quā ſciebat eē donū dei. p Et ait bn̄dict⁹ es dn̄e deus. ⁊ patet lr̄a vſq; ibi. q Quis ego ⁊ quis ppl̄s me⁹.q.d.nihil bo/ni poſſum⁹ a nobis ſed totū ꝓuenit ex tua bonitate.ſ. bōa que tibi

offerimus: ⁊ bona voluntas quam a te habemus.

r Peregrini eni ſumus co.te ⁊c̄. vnde dictum fuit abrae Gen̄.xv. Scito p̄noſcens ꝙ peregrinum ſit futurum ſemen tuum in terra nō ſua: ⁊ per hoc oſtendit dauid ꝙ patria noſtra ꝓpria non eſt hic in ferius ſed in celeſtib⁹: ⁊ hoc intellexerūt patres antiqui ſ̄m ꝙ oſtē dit apoſtolus ad Heb.xi. Dies no ſtri quaſi vmbra. q̄a vita humana breuis eſt ⁊ inſta/bilis.

s Scio de⁹ me⁹ ꝙ ꝓbes corda. di citur eni deus ali/quid ꝓbare n̄ ad hoc ꝙ aliquid ſi/at ſibi notum qḋ prius ignotū erat ſed alijs ſicut pro bauit patiētiā iob vt alijs notificare tur ⁊ daretur pati entie exemplum.

t Et ſimplicitatē diligas. ꝓut ſim/plicitas opponi/tur duplicitati ce/tera patēt vſq; ibi

v Precepit autē dauid. vbi ponit̃ grāruactio d̄ ipſo ppl̄o ⁊ ipſius da uid p̄cepto. ideo ſequitur.

x Et iclinauerūt ſe ⁊ adorauerunt deu;. adoratione latrie.

y Deinde reges adoratiōe dulie.

z Jmmolauerūt q; victimas. grās agētes facto ſicut fecerant ħbo ⁊ ſi/gno.

3 Et comederūt ⁊ biberunt coram dn̄o.i.i hieruſale; vbi erat archa do mini:vel in tento/rijs ad hoc parat̄ ꝓpe tabernaculū dn̄i. de hoſtijs.n. pacificis vna ps erat offerentiu;: ⁊ d̄ illa comedebāt offerētes ad reue/rentiam dei quaſi aliquid ſacrum.

a Et vnxerunt ſe cūdo ſalomone;. hic cōſequēter po nitur regni ſalomonis renouatio:quia alias fuerat vnctus in gion per ſadoch ſacerdotem de mandato dauid:vt habetur.iij.regu;.i.

b Seditq; ſalomō ſuper ſolium dn̄i. hic vocatur ſolium domini thronus regni iſrael. quia in illo regno deus vere colebatur non ſic autem in alijs regnis idolatrie ſubiectis.

cipes. Tue diuitie: ⁊ tua eſt gloria tu dn̄aris omniu;:in manu tua vir/tus ⁊ potētia:in manu tua magni tudo ⁊ imperiū omniū. Nūc igi/tur deus noſter confitemur tibi ⁊ laudamus nomen tuu; inclitum. Quis [q] ego ⁊ quis populus me⁹ vt poſſimus hec tibi vniuerſa pro mittere: Tua ſūt oīa: ⁊ que de ma nu tua accepimus: dedimus tibi. Peregrini [r] eni ſumus coram te ⁊ aduene: ſicut oēs patres noſtri. Dies noſtri quaſi vmbra ſup ter/ram: ⁊ nulla eſt mora. Dn̄e de⁹ no ſter: oīs hec copia quam parauī mus vt edificaretur domus nomi/ni ſancto tuo de manu tua eſt ⁊ tua ſunt oīa. Scio [s] deus meus ꝙ pro bes corda ⁊ [t] ſimplicitatē diligas: vnde ⁊ ego in ſimplicitate cordis mei letus obtuli vniuerſa hec: et populū tuum qui hic repertus eſt vidi cu; ingenti gaudio tibi offer/re donaria. Domine deus abraa; ⁊ yſaac ⁊ iſrael patrū noſtroꝝ cu/ſtodi in eternu; hanc voluntatem cordis coꝝ ⁊ ſemper in veneratio nē tui mens iſta permaneat. Sa/lomoni quoq; filio meo da cor ꝑ/fectum vt cuſtodiat mādata tua et teſtimonia tua ⁊ cerimonias tuas ⁊ faciat vniuerſa ⁊ edificet edē cu/ius impenſas paraui. Precepit [v] aute; dauid vniuerſe eccleſie. Be nedicite dn̄o deo noſtro. Et bene dixit oīs eccl̄ia dn̄o deo patrū ſuo/rū: ⁊ [x] inclinauerunt ſe ⁊ adoraue/runt deum ⁊ [y] deinde regem. Jm molauerūtq; [z] victimas dn̄o ⁊ ob/tulerunt holocauſta die ſequenti thauros mille: arietes mille: agnos mille cum libaminibus ſuis ⁊ vni/uerſo ritu abundantiſſime in oē; iſrael. Et [3] comederūt ⁊ biberunt coram dn̄o in die illo cum grādi le ticia ⁊ [a] vnxerunt ſcḋo ſalomonem filium dauid. Unxerunt autē cu; dn̄o in principem: ⁊ ſadoch in pō tificem. Seditq; [b] ſalomon ſup ſo lium dn̄i in regem ꝓ dauid patre ſuo ⁊ [c] cunctis placuit: ⁊ paruit il/li oīs iſrael. Sed ⁊ vniuerſi pri/cipes ⁊ potentes: ⁊ [d] cuncti filii re/gis dauid dederunt manu;: ⁊ ſub/iecti fuerūt ſalomōi regi. Magni/ficauit ergo dn̄s ſalomone; ſuper omnem iſrael: ⁊ dedit illi gloriam regni qualē null⁹ habuit an̄ eū rex iſrael. Jgitur [e] dauid filius iſai re/gnauit ſuper vniuerſu; iſrael: ⁊ di/es quibus regnauit ſuper iſrael: fu erunt q̄draginta anni. Jn hebron regnauit ſeptem annis: ⁊ in hieru ſalem annis triginta tribus ⁊ [f] mor tuus eſt in ſenectute bona plenus dieꝝ ⁊ diuitijs ⁊ gloria: ⁊ regnauit ſalomon filius eius ꝓ eo. Geſta aute; dauid regis priora ⁊ nouiſſi/ma ſcripta [g] ſunt in libro ſamuel vi dentis ⁊ [h] in libro nathan ꝓphete: atq; in volumine gad videntis: vni uerſiq; regni ei⁹ fortitudinis ⁊ tē/poꝝ que tranſierunt ſub eo ſiue [i] in iſrael: ſiue in cūctis regnis terraꝝ.

Explicit dabreiamin liber primus.

c Et cunctis placuit.non fuit aute; ſic de abſalon ⁊ adonia: vt patet per dicta.ij.reg.de abſalon. ⁊.iij.de adonia.

d Et cuncti filij regis dauid dederunt manum.i.per fide; ꝓmiſerunt ſeu iurauerunt ꝙ fideliter ſubeſſent ſalomoni.

e Jgitur dauid filius iſai. Hic vltimo ponitur ipſius dauid felix cōſum/matio cum ſubditur.

f Et mortuus eſt in ſene/ctute bona.id eſt plen⁹ bo nis t̃palibus ⁊ ſp̄ualib⁹.

g Scripta ſūt i libro ſa/muelis vidētis. Hic liber eſt primus ⁊ ſecundus re/gum.

h Et in libro nathan ꝓ/phete atq; i volumie gad vidētis. Jſti duo libri nō habēt apud nos nec apō hebreos: q̄a non fuerūt ꝑ eſdram repati.

i Siue in iſrael ſiue in cū ctis regnis terraꝝ. qꝛ dō n̄ ſolū fecit facta notabilia ⁊ memoria digna in regno iſrael: ſed etia; in alijs re/gnis per circuitum que ſi/bi ſubiecit virtute armorū vt habet̃.ſ̄.xviij.xix. ⁊.xx.

Jn ca.xxix. vbi dicit̃ in poſtilla. Eſt autem ſtibiū vnguentum.

Additio prima.

d Jctio que h̄ po/nit̃ in hebreo vbi nos habem⁹ ſti/bium: nō ſignificat vnguē tum: ſed puluerem ſeu col lyrium nigrū qḋ ponitur i oculis ad decorem ⁊ con/ſeruatione; ſanitatis ocu/lorum. vnde de iezabel nō habetur in hebreo ꝙ de/pinxit oculos ſuos ſtibio ſed ꝙ poſuit ſtibiū in ocu lis ſuis: qḋ conſonat huic littere. nam ſicut inueniun tur marmores habentes colorem vnguis humani qui dicūtur onychini: ita inueniūtur alij habentes colorem nigrum cum nito re qui dicūtur ſtibini ratio ne predicta.

Jn ca. vl. vbi dicitur i poſtilla. Et i libro nathā ꝓphete ⁊c̄.

Additio.ij.

g Jcut primus li/ber regum rōna/bilit̃ attribuit̃ ſa/mueli: eo ꝙ ipſe fuit prin/cipalis ꝓpheta cōtempo/raneus ſauli: ſimili mo/do poſſunt attribui ſcḋs ⁊ tercius regum nathan ꝓphete ſeu gad: qui fue runt cōtemporanei ꝓphete regi dauid ⁊ etiam ſalomoni.

Poſtilla fratris Nicolai de lyra ſuper primu; Paralypomenon finit.

Universidad de Salamanca. BGH.

Secũdus Paralypomenon incipit. Capl̃m.i.

Onfoꝛtatus eſt ergo ſalomon. Poſtq̃ in libꝛo pꝛimo actuꝫ eſt de regno iſrael: ꝓueniente. ſ. ipſi dauid ex mera voluntate d iui/ na. Hic pñr agit de eodẽ regno ꝓueniẽte ex ſucceſſione paterna ſicut eñi inter filios dauid ſalomon a deo electus fuit: vt habet li. i. ca. vlti. ſic in regno pa/ tri ſuo ſucceſſit. Pꝛio igit de iſto regno agit ꝓut fuit integꝛ ꝛ vnitũ. ſcd̃o d̃ ipo ꝓut fuit defalcatũ ꝛ ꝑuũ ca. x. Circa pͣmũ agit pꝛi/ mo de deuotione ſalomo nis circa diuia. ſcd̃o d̃ ei⁹ magnificẽtia circa hũana ca. viij. iſta tñ diuiſio nõ ẽ ꝑciſa: qꝛ inter illa q̃ oñdũt deuotionẽ ſalomonis i di uinis interponũt aliqua q̃ oſtendũt ei⁹ magnificenti am in humanis ꝛ ecõuer/ ſo: ſed dicta diuiſio accipi tur ſm partẽ maioꝛẽ. Cir ca pꝛimũ ṽo oñdit pͣmo deuotio ſalomõis i obla/ tione ſacrificij. ſcd̃o in edi ficatione templi. c. ij. Pꝛia adhuc in duas. qꝛ pͣmo oſtẽdit ſalomonis deuo/ tio in ſacrificijs. ſcd̃o iter/ põit ei⁹ magnitudo in di/ uitijs: ibi. Cõgregauitq;. Pꝛima adhuc in duas qꝛ pͣmo deſcribit ſalomonis oblatio. ſcd̃o diuina acce/ ptatio ibi. Ecce aũt in ipa nocte. Snĩa ṽo iſtaꝝ du arũ partiũ pꝫ ex dictis. iij. Reg. iij. ca. a pͥn. capi. vſq; ad medium. exceptꝭ que ſe quũtur.

b Pꝛecepit ſalomon vni uerſo iſraeli. qꝛ voluit ho/ noꝛare deũ nõ ſolum ꝑ ſe ipꝫ: ſed ꝛ ꝑ ppl̃m ſibi ſub iectum.

d Tribunis ꝛ cẽturioni bus ꝛc̃. hoc addit ad ex/ ponẽduꝫ illud qd̃ pꝛemit titur.

c vniuerſo iſraeli. qꝛ tota multitudo popl̃i non fuit ibi: ſed iſti q̃ erãt ꝑncipa/ les i ppl̃o. ꝛ iõ tot⁹ ppl̃s in ipis ṽtualit ꝯtinebat.

e Archã aũt dei adduxe rat dd̃ de cariathiarim. ij. Reg. vi. dꝛ ꝙ adduxit eaꝫ de domo aminadab que erat in gabaa. dicendum ꝙ ſm veritatẽ fuit addu/ cta de gabaa: ſed qꝛ caria thiariꝫ ẽ quedã ciuitas ꝓ pinqua ipſi gabaa: ꝛ po/ pulus fuit ibi cõgregatus ꝓpter deductioneꝫ arche. iõ dꝛ hic de cariathiarim ipam adductã fuiſſe vt di ctum fuit ibidem.

F Altare q̃q; eneũ. iſtud altare erat holocauſtoꝝ. ꝛ ꝓpter hoc ſalomon vo/ luit ibi offerre.

Incipit dabꝛeiamin ſiue Pa ralypomenon liber ſcd̃s.

Capitulum. j.

Onfoꝛtatus[a] eſt er go ſalomon fili⁹ da uid i regno ſuo ꝛ do minus erat cum eo ꝛ magnificauit eum in excelſuꝫ. Pꝛecepitq;[b] ſalomõ vniuerſo[c] iſraeli tribunis[d] ꝛ centu rionibus ꝛ ducibus ꝛ iudicib⁹ oĩs iſrael ꝛ pꝛincipibus familiarum: ꝛ abijt cũ vniuerſa multitudine in ex celſum gabaon vbi erat tabernacu luꝫ federis dñi qd̃ fecit moyſes fa mulus dei in ſolitudine. Archaꝫ[e] autem dei adduxerat dauid d̃ cari athiarim in locum quem pꝛepara uerat ei ꝛ vbi fixerat illi tabernacu lum: hoc eſt in hieruſalem. Altare[f] quoq; eneum qd̃ fabꝛicatus fu erat beſeleel fili⁹ vꝛi filij vꝛ: ibi erat coꝛã tabernaculo dñi qd̃ ꝛ requiſi uit ſalomon ꝛ oĩs eccleſia. Aſcen ditq;[g] ſalomon ad altare eneuꝫ co ram tabernaculo federis dñi: ꝛ ob tulit in eo mille hoſtias. Ecce au tem in ipſa nocte apparuit ei deus dicens. Poſtula qd̃ vis vt dem ti bi. Dixitq; ſalomon deo. Tu feci ſti cuꝫ dauid patre meo miſericoꝛ diam magnã: ꝛ ꝯſtituiſti me regẽ ꝓ eo: nũc ergo dñe deus: implea tur ſermo tuus queꝫ pollicitus es dauid patri meo. Tu eñi me feci ſti regem ſuper populũ tuũ multũ qui[h] tã innumerabilis eſt q̃ꝫ puluis terre. Da mihi ſapientiam ꝛ intel ligentiam: vt[i] ingrediar ꝛ egredi ar coꝛã populo tuo. Quis eñi po teſt hunc populum tuũ digne qui tam grãdis eſt iudicare? Dixit au tem deus ad ſalomonem. Quia hoc magis placuit coꝛdi tuo ꝛ nõ poſtulaſti diuitias ꝛ ſubſtantiaꝫ et gloꝛiam: neq; animas eoꝝ qui te oderant: ſꝫ nec dies vite plurimos petiſti autem ſapientiaꝫ ꝛ ſcientiã vt iudicare poſſis ppl̃m meuꝫ ſup quem cõſtitui te regeꝫ: ſapientia ꝛ ſcientia data ſunt tibi. Diuitias au tem ꝛ ſubſtantiã ꝛ gloꝛiaꝫ dabo ti bi: ita vt nullus in regibus nec añ te nec poſt te fuerit ſilis tui. Ve nit[k] ergo ſalomõ ab excelſo gaba on in hieruſalem coꝛaꝫ tabernacu lo federis: ꝛ regnauit ſup iſrl̃. Cõ gregauitq;[l] ſibi currus ꝛ equites: ꝛ facti ſunt ei mille q̃dringẽti cur rus: ꝛ. xij. milia equituꝫ: ꝛ fecit eos eſſe in vꝛbibus quadrigaꝝ ꝛ cuꝫ re ge in hieruſalẽ. Pꝛebuitq; rex ar gentum ꝛ aurũ in hieruſaleꝫ quaſi lapides: et cedros quaſi ſycomo ros que naſcũtur in campeſtribus multitudine magna. Adducebã tur autẽ ei equi d̃ egypto ꝛ d̃ choa a negociatoꝛibus regis: qui ibãt et emebant pꝛecio quadrigam equo rum ſexcentis argenteis ꝛ equum centum quinquaginta. Similiter de vniuerſis regnis cethoꝝ ꝛ a re gibus ſyrie emptio celebꝛabat.

Capitulum. ij.

Ecreuit[a] autẽ ſalomon edificare domũ nomini dñi: ꝛ palaciuꝫ ſibi. Et numerauit ſeptuaginta milia viro rum poꝛtantiuꝫ humeris: ꝛ octo ginta milia qui cederẽt lapides in montibus: pꝛepoſitoſq; eoꝝ tria milia ſexcẽtos. Miſit quoq; ad hi ram regem tyri dicens. Sicut egi ſti cũ dauid patre meo ꝛ miſiſti ei li gna cedria vt edificaret ſibi domũ in qua ꝛ habitauit: ſic fac mecuꝫ vt edificeꝫ domũ nomini dñi dei mei vt cõſecrem eã ad adolendũ incen ſum coꝛã illo ꝛ fumiganda aroma ta: ꝛ[c] ad ꝓpoſitionẽ panũ ſempi ternaꝫ: ꝛ[c] ad holocauſtomata ma ne ꝛ veſpe ſabbatis[d] quoq; ꝛ neo menijs ꝛ ſolẽnitatibus dñi dei no ſtri in ſempiternũ que mãdata ſũt

g Aſcenditq; ſalomon ad altare. non per ſeipm̃: ſed per ſacerdo/ tes ad quoꝝ officiũ ſpectabat offerre ſuper altare: in ſcd̃a parte dꝛ.

b Qui tã innumerabilis ẽ q̃ꝫ puluis terre. hyꝑbole ẽ. ad deſignã/ dũ magnam populi multitudinem.

i Ut egrediar ꝛ igrediar co raꝫ populo tuo. Iſte egreſſus intelligitur ad bella pꝛo defenſione populi. ingreſſus ṽo ad iudicia. ad pꝛeſcindendũ po puli litigia.

k Uenit ergo ſa lomon ab excelſo gabaon in hieru/ ſalẽ: vt ibi coꝛã ta/ bernacl̃o vbi erat archa dñi offerret hoſtias: ſicut ꝛ in gabaõ obtulerat.

l Cõgregauitq;. oñdit magnificẽ/ tia ſalomõis i di/ uitijs: ꝛ pꝫ ſnĩa ex dictis. iij. Reg. x. c. in fine.

Capitulum. ij.

Ecreuit aũt Hic pñr de ſcribit deuotio ſa lomonis in edifi/ catione tẽpli. ꝛ pꝛi mo deſcribit hui⁹ edificatiõis ꝑpa/ ratio. ſcd̃o opis ꝓ ſecutio. iij. ca. t̃cio tẽpli edificati de/ dicatio. ca. v. Pꝛe paratio autẽ edifi cationis cõſiſtit in materia ꝛ opera/ rijs d̃ quibus hic agit. ꝛ pꝫ ſnĩa ex dict. iij. Reg. v. ca. vbi eadẽ ponũtur lꝫ oꝛdo in aliq̃b⁹ variet. h̃ ẽt addũt aliqua que diſcur rent.

b Ad ꝓpoſitio/ nẽ panũ ſempiter/ nam. qꝛ ſemp erãt ibi panes ꝓpoſi/ tõis: nõ tñ ſp ijdẽ panes: qꝛ i ſabba to amouebãt pꝛi/ mi: ꝛ ponebantur noui.

c Et ad holocau ſtomata mãe ꝛ ve ſpere. h̃ erat iuge ſacrificiũ.

d Sabbatis q̃ꝫ ꝛ neomenijs ꝛc̃. q̃ ſint iſta feſta dcm̃ fuit pͣmo li. xxiij. i fine.

e Si. n. celũ ꝛ ce li celoꝝ ꝛc̃. hoc di xit ſalomon ad re mouendũ erroꝛeꝫ ne aliquis crederet deitatem loco de/ terminato circũſcri/ bi.

f Mitte ergo mi hi viꝝ eruditũ. iij. Regũ. vij. dꝛ Mi ſit q̃ꝫ rex ſalomon ꝛ tulit hirã. de vo luntate eñi hirã re gis tyri iuit. iſte hi rã fuit notabil ar/ tifex ꝛ iõ dꝛ ab eo miſſus ad petitio nẽ tñ ſalomonis.

g Et oꝛdei cho/ ros totidẽ. iij. reg. v. non fit mẽtio d̃ iſto oꝛdeo: q̃a ibi ſolũ fit mẽtio d̃ ci/ bo hoĩuꝫ. oꝛdeuꝫ autẽ iſtud erat ad pabulũ aĩalium.

h Olei q̃ꝫ ꝛc̃. ime diate ſubditur in heb. Et vini ba/ thos. xx. milia. qd̃ omittit in trãſlati one nr̃a qꝛ pꝫ ex h̃ qd̃. j. dꝛ. Triticum q̃ ꝛ oleũ ꝛ vinum ꝛc̃.

i Miſi ergo ꝛc̃. hyrã patrẽ meum rex enĩ tyri voca/ bat eũ patrẽ: tũ ꝓ pter etatẽ: tũ ꝓpt̃ artꝭ ſue excellẽtiaꝫ vt pꝫ in lr̃a. Heb. tñ dicũt hic hiraꝫ pr̃is mei q̃i oĩa noĩa apd̃ eos ſint idecliabilia ſicut coꝛnu ꝛ gelu. i. arti ficẽ excellentẽ a tẽ/ poꝛe pr̃is mei. ꝛ ſi cut fuit excellẽs a/ pud euꝫ: ita ꝛ me cum.

k Filiũ mulieris de fi. dan. cui⁹ pr̃ fuit tyrius. iij. Re. vij. dꝛ. Et tulit hi/ rã de tiro filiũ mu lieris vidue: d̃ tri/ bu neptaliꝫ pr̃e ty rio. qd̃ exponunt hebꝛei ſic ꝙ ſꝫ ve ritatẽ mr̃ huiuſ hi rã fuit iudea ꝛ de tribu dan: vt h̃ dꝛ. pr̃ autẽ ei⁹ fuit iu de⁹ ꝛ de tribu ne/ ptaliꝫ. iõ. iij. Reg. dꝛ hirã d̃ tribu ne ptaliꝫ: qꝛ genealo gizatio fit ex pa/ tre magis q̃ ex ꝑ/ te mr̃is: dꝛ tñ pat ei⁹ tyri⁹: nõ natiõe ſꝫ habitatiõe: quia habitauit ibi ſicut ij. Reg. dꝛ. vi. c. Et hitauit archa dñi i domo obededõ gethei: qui ſic co/ gnominabat: eo ꝙ habi tauerat in Geth. erat tñ d̃ tribu leui. cetera patent ex dictis. iij. Reg. v.

iſraeli. Dom⁹ eñi quã edificare cu pio magna eſt. Magn⁹ eſt eñi de us noſter ſup oẽs deos. Quis er go poterit pꝛeualere vt edificet ei dignam domũ. Si[e] eñi celuꝫ ꝛ ce li celoꝝ capere eum nequeũt: quã tus ego ſum vt poſſim edificare ei domũ? Sed ad hoc tñ: vt adole atur incenſum coꝛam illo. Mitte[f] ergo mihi virũ eruditũ qui noue rit operari in auro ꝛ argento ere ꝛ ferro purpura coccino et hyacin tho: ꝛ qui ſciat ſculpere celaturas cũ his artificibus quos mecuꝫ ha beo in iudea ꝛ in hierl̃m: quos ꝑ parauit dauid pater meus. Sed ꝛ ligna cedria mitte mihi ꝛ arheu tina ꝛ pinea de libano. Scio eñi ꝙ ſerui tui nouerint cedere ligna de libano. Et erunt ſerui mei cuꝫ ſeruis tuis vt parentur mihi ligna plurima. Domus eñi quaꝫ cupio edificare magna eſt nimis ꝛ incly ta. Preterea operarijs qui ceſuri ſunt ligna ſeruis tuis dabo in ciba ria: tritici choꝛos viginti milia: ꝛ[g] oꝛdei choꝛos totideꝫ: olei[h] quoq; ſata. xx. milia. Dixit autem hiram rex tyri per lr̃as quas miſerat ſalo moni. Quia dilexit dñs populuꝫ ſuũ: idcirco te regnare fecit ſup eũ Et addidit dicens. Benedictus dñs deus iſrl̃ qui fecit celũ ꝛ terrã: qui dedit dauid regi filiũ ſapienteꝫ ꝛ eruditũ ꝛ ſenſatũ atq; pꝛuden tem: vt edificaret domũ dño ꝛ pa laciũ ſibi. Miſi[i] ergo tibi viꝝ pꝛu dentẽ ꝛ ſcientiſſimũ hiram patreꝫ meũ filiũ[k] mulieris de filiab⁹ dan cuius pater fuit tyrius qui nouerit operari in auro ꝛ argẽto: ere ꝛ fer ro ꝛ marmoꝛe ꝛ lignis: i purpura q̃ꝫ ꝛ hyacintho ꝛ byſſino ꝛ cocci no ꝛ qui ſciat celare omnẽ ſculptu ram ꝛ adinuenire pꝛudẽter quod cũq; in opere neceſſariũ eſt: cuꝫ ar tificibus tuis ꝛ cum artificibus dñi mei dauid patris tui. Triticũ ergo et oꝛdeum et oleum ꝛ vinum que pollicit⁹ es dñe mi mitte ſeruis tu is. Nos autẽ cedemus ligna de li bano quot neceſſaria habueris: et applicabimus ea ratibus per ma re in ioppe: tuũ autem erit tranſfer re ea in hieruſalẽ. Numerauit igi tur ſalomon oĩes viros ꝓſelitos qui erant in terra iſrael poſt dinu merationem quã dinumerauit da uid pater eius: ꝛ inuenti ſunt cen tum quinquaginta tria milia ꝛ ſex centi. Fecitq; ex eis. lxx. milia qui humeris onera poꝛtarent: ꝛ octo ginta milia qui lapides de monti bus cederent: tria autẽ milia ꝛ ſex centos pꝛepoſitos operũ populi.

Capituluꝫ. iij.

Et cepit[a] ſalomon edifi care domũ dñi in hieru ſalem in[b] monte moꝛia qui[c] demonſtrat⁹ fuerat dauid pa tri eius: in loco quẽ parauerat da uid in area oꝛnã iebuzei. Cepit au tem edificare mẽſe[d] ſecũdo: anno quarto regni ſui: ꝛ hec ſũt funda menta que iecit ſalomon vt edifi caret domuꝫ dei: longitudinis cu bitos in[e] menſura pꝛima ſexaginta latitudinis cubitos. xx. Poꝛticuꝫ vero ante frontẽ que tẽdebatur in longũ iuxta menſuram latitudinis domus cubitoꝝ. xx. Poꝛro altitu do centũ viginti cubitoꝝ erat. Et[f] deaurauit eã intrinſecus auro mũ diſſimo. Domũ quoq; maioꝛẽ te xit tabulis ligneis abiegnis ꝛ lami nas auri obꝛizi affixit ꝑ totũ. Scul pſitq; in ea palmas: ꝛ quaſi cathe nulas ſeinuicẽ cõplectẽtes. Stra uit quoq; pauimentũ templi pꝛe cioſiſſimo marmoꝛe decoꝛe mul to. Poꝛro auꝝ erat ꝓbatiſſimũ d̃ cuius laminis texit domũ ꝛ trabeſ eius ꝛ poſtes ꝛ parietes ꝛ oſtia: et celauit cherubin in parietib⁹. Fe cit quoq; domũ ſanctiſanctoꝝ: lõ gitudinẽ iuxta latitudinẽ dom⁹ cu bitoꝝ. xx. ꝛ latitudinẽ ſilr̃. xx. cubi toꝝ. Et laminis aureis texit eã q̃ſi talentis ſexcentis: ſed[g] ꝛ clauos fe cit aureos: ita vt ſinguli claui ſicloſ quinquagenos appenderent. Ce nacula quoq; texit auro. Fecit etiã in domo ſanctiſctõꝝ cherubin du os ope ſtatuario: ꝛ texit eos auro.

l Triticũ aũt oꝛdeum ꝛ oleũ ꝛ vinũ. ſ. nõ fecit mẽ tionẽ de vino: ſed qꝛ hic re petit tenẽdũ ꝙ a ꝑncipio fuit ſub pacto ſicut ꝛ alia.

Capitulum. iij.

e Et cepit ſalomon edificare domuꝫ dñi. Hic pñr de/ ſcribit ipſius tẽpli edifica tio. ꝛ pͣmo q̃tum ad foꝛ/ mã templi. ſcd̃o q̃tuꝫ ad vaſa miniſterij. iiij. c. Pꝛi/ ma in tres: qꝛ pͣmo deſcri/ bit foꝛma tẽpli. ſcd̃o ipſo rũ cherubin q̃ fuerũt poſi ta ibi. Fecit etiã in domo ſãctiſcõꝝ cherubin: tercio colũnaꝝ que erãt in poꝛti/ cu templi: ibi. Ante foꝛes etiã templi. Sententia au tẽ pꝛime partis ꝛ ſcd̃e pa/ tet ex dictis. iij. Regũ. vi. a ꝑn. ca. vſq; ꝓpe finem ex/ ceptis que ſequũtur.

b In monte moꝛia. i. vi/ ſionis. Ille eſt loc⁹ in quo abꝛaam obtulit yſaac: vt habetur Geñ. xxij. ꝛ voca tur ibidem locus viſionis qꝛ abꝛaaꝫ appellauit ipꝫ dñs videt: vt ibidẽ dicit.

c Qui demonſtratus fu erat dauid qñ angel⁹ pꝛe/ cepit ꝙ dauid ibi edifica ret altare ꝛ victimas offer ret: vt dictũ ẽ. ſ. li. i. in fi. c. xxi. ꝛ in ꝑn. xxij.

d Menſe ſcd̃o in ſcd̃a. ſ. die mẽſis: ſic eſt in hebꝛeo trãſlatio vero noſtra omit tit in ſcd̃a.

e In menſura pꝛĩa. i. ſm foꝛmã ꝛ mẽſuram ſibi tra ditas a dauid. qui tradi/ dit ſalomoni exẽplar oĩuꝫ fiendoꝝ in tẽplo: vt dictũ eſt. ſ. li. i. xxviij.

f Et deaurauit eaꝫ intrin ſecus. hoc eſt intelligẽduꝫ q̃tum ad inferioꝛem mã/ ſionem templi que cõtine/ bat ſanctum ꝛ ſanctũ ſan/ ctoꝝ.

g Sed ꝛ clauos fecit au reos. ad ꝯiũgendum foꝛ/ titer laminas aureas cum tabulis que erant in parie tibus domus.

Universidad de Salamanca. BGH.

b Ipſi aūt ſtabāt erectis pedibus.i.obliquatis:vt dicit magiſter in hy/ſtorijs:ita ꝙ habebāt vnū pedē magis eleuatū altero:quaſi diſponerent ad ambulandū:ſed hoc nō vr̄ verū:q2 in hebreo h̄r. Et ſtabāt ſup pedes ſuos.ita ꝙ vterqꝫ pes vni⁹ cherubin tangebat pauimentū ⁊ ſilr̄ pedes al/terius:⁊ ideo cum dicitur hic. Stabāt erectis pedibus. intelligendū eſt.i. rectē. q̄a recte ſuper pedes ſuos ſtabāt.

cū ſed erat inter⁹ de lapidib⁹ impolitis:ſm ꝙ p̄cipit Exo.xx.⁊ exte/ri⁹ erat eneū. b Uiginti cubitoꝝ lōgitudinis ⁊c. ⁊ ſic pꝫ ꝙ erat multomaius q̄ꝫ altare qđ fecerat moyſes:qđ erat tm̄ q̄nqꝫ cubito/rū in quadrū ſcꝫ longitudinē ⁊ latitudinē:⁊ ſic area ſupior erat.xxv. cubitoꝝ:habebat autem tres cubitos tm̄ in altitudine:iſtud v̓o habuit.xx.cubitos in longitudine.⁊.xx. in latitudine ⁊.x.i altitudine. ⁊ ſic a/rea ſupior habe/bat.cccc.cubitos. pꝫ etiā ꝙ oporte/bat h̄re aſcenſum ad hoc altare.aliē ſacerdoteſ nō poſ ſent deſup miſtra re. ille tm̄ aſcenſus erat ſine gradib⁹ p modū eleuatio/nis paulatim aſcē dētis a longīquo ſicut plen⁹ dictus fuit in Exodo.ca. xx.

i Fecit q̄ꝫ velū.iſtud erat pēdēs ad parietē diuidē/tem ſctm̄ ⁊ ſctm̄ ſctōꝝ. ⁊ tē pore paſſionis chriſti ſciſ ſum fuit:vt habetur Ma thei.xxvij.

k Ante fores.Hic ꝯñter agiť de his q̄ erāt in porti cu ſcilꝫ de duabus colum nis notabilibus de qui/bus dictꝫ fuit diffuſe.iij. Reg. vij. ⁊ pꝫ ſnīa ex dictꝫ ibidē:excepto qđ ſequiť.

l Et quaſi cathe. in ora/culo ⁊ ſuppo. eas capiti/bus colūnaꝝ.certuꝫ ē autē ꝙ ille colūne erāt in porti cu tēpli.⁊ iō dicūt h̄ expoſi toreſ nr̄i cōiter ꝙ lꝫ oracu lū ꝓpriſſime dicať ipꝫ ꝓ piciatoriū:eo ꝙ ide dabā tur rn̄ſa diuina q̄ſi ð ſede dei vt dictum fuit diffuſe Exo.xxv.tn̄ vlteri⁹ trahiť ad ſignādū totam domū ſanctiſanctoꝝ in qua erat ꝓpiciatoriū:⁊ vlteri⁹ ad ſignādum partē anterio/rem templi que dicebatur ſanctū vel ſancta. ⁊ vlteri⁹ ad ſignādū etiā porticum eo ꝙ cōiungebať tēplo:⁊ in hoc ſenſu loquiť h̄ ſcri/ptura cū dicitur.

l Et quaſi cathenulas .i. opus reticulatū ad modū cathenaꝝ ſupple fecit.

m In oraculo.i.in porti/cu vbi erāt colūne.

n Et ſuppoſuit eas capi tibus colūnaꝝ.q2 ſup ca/pita illaꝝ columnarū erat op⁹ reticulatū:vt habetur iij.Reg.vij ⁊ ibi fuit diffu ſe expoſitū:ſed q2 nō reco lo me vidiſſe in ve.teſta. ⁊ marie vbi agiť de templi edificatiōe ꝙ oraculꝫ di cať niſi ipm ꝓpiciatoriū ⁊ domus ſanctiſcōꝝ in qua erat ꝓpiciatoriū: ideo po

Ale cherubin.xx. cubitis extende bantur ita vt vna ala haberet cubi tos quinqꝫ:⁊ tangeret parietē do/mus ⁊ altera quinqꝫ cubitos hñs alam tāgeret alterius cherub. Si militer cherub alterius ala quinqꝫ habebat cubitos ⁊ tangebat pari etem:⁊ ala ei⁹ altera quiqꝫ cubito/rū alam cherub alterius cōtigebat Igitur ale vtriuſqꝫ cherub expan ſe erant:⁊ extendebantur per cubi tos.xx. Ipſi[b] autē ſtabant erectis pedibus ⁊ facies eoꝝ erāt verſe ad exteriorē domū. Fecit[i] quoqꝫ ve/lum ex hyacintho purpura cocco ⁊ byſſo:⁊ itexuit ei cherubin. An te[k] fores etiā templi duas colūnaſ que triginta ⁊ quinqꝫ cubitos ha/bebant altitudinis. Porro capi/ta eaꝝ quinqꝫ cubitoꝝ: necnon ⁊[l] q̄ſi cathenulas in[m] oraculo ⁊[n] ſup/poſuit eas capitib⁹ colūnaꝝ. Ma/logranata etiam centū:que cathe/nulis iterpoſuit. Ipſas[o] quoqꝫ co lūnas poſuit in veſtibulo templi: vnam a dextris alteram a ſiniſtris. Eam que a dextris erat vocauit ia chin ⁊ que ad leuā: vocauit booꝫ.

Capitulnm.iiij.

Ecit[a] quoqꝫ altare ene um viginti cubitoꝝ lon gitudinis:⁊ viginti cu/bitoꝝ latitudinis ⁊ decem cubito/rū altitudinis. Mare[c] etiā eneum fuſile.x.cubitis a labio vſqꝫ ad la/bium:rotūdū per circuitū. Quin qꝫ cubitos habebat altitudinis: et funiculus.xxx. cubitoꝝ ambiebat girū eius. Similitudo quoqꝫ boū erat ſubter illđ. Et.x.cubitis que/dam extrinſecus celature q̄ſi[d] duo bus v̓ſibus labiū[e] maris circuibāt Boues autē erant fuſiles: ⁊ ipſuꝫ mare ſuper.xij.boues impoſitum erat:quoꝝ tres reſpiciebāt ad aq/lonē:⁊ alij tres ad occidētē. Por/ro tres alij meridiē:⁊ tres qui reliq erant orientē:habentes mare ſup poſitū. Poſteriora autē boū erāt intrinſecus ſub mari. Porro[f] va/ſtitas ei⁹ habebat[g] menſuram pal/mi ⁊ labiū illi⁹ erat quaſi labiū ca/licis vl̓ repādi lilij capiebatqꝫ tria milia metretas. Fecit[h] quoqꝫ con chas.x. ⁊[i] poſuit quinqꝫ a dextris ⁊ qnqꝫ a ſiniſtris vt lauarent in eis oīa que i holocauſtū oblatur: erāt Porro i mari ſacerdotes lauabā/tur. Fecit[k] autēꝫ ⁊ candelabra au/rea.x.ſm ſpeciē quaꝫ iuſſerat fieri ⁊[l] poſuit ea in tēplo: quinqꝫ a dex tris:⁊ quinqꝫ a ſiniſtris. Necnō[m] ⁊ menſas.x.⁊[n] poſuit eas in tem/plo quinqꝫ a dextris:⁊ quinqꝫ a ſi/niſtris. Phialas quoqꝫ aureas cē tum. Fecit[o] etiā atriū ſacerdotū ⁊[p] baſilicā grandē:⁊[q] oſtia in baſilica que texit ere. Porro[r] mare poſu/it in latere dextro cōtra orientē ad meridiē. Fecit[s] autē hirā lebetes ⁊[t] creagras ⁊[u] phialas ⁊[x] ꝯpleuit oē opus regiſ in domo dei hoc eſt

c Mare etiā. hic ꝯñr agiť de mari eneo in quo laua/bātur ſacerdotes. ſcđo ð luterib⁹ in q̊ lauabāť hoſtie offerende:ibi. Fe/cit q̄ꝫ ꝯchas. Sē tētia iſtaꝝ partiuꝫ pꝫ ex dictꝫ.iij. Re. vij.ca. vbi diffuſe fuit dictū ð diſpo ſitiōe h⁹ maris ⁊ lutriū.tm̄ de hoc a liqua pauca ſūt h̄ exponēda.

d Quaſi duob⁹ v̓ſib⁹ ⁊c.i.ordini/bus.

e Labiū mariſ cir cuibāt. nō ē intelli gendū ꝙ illi duo ordines celatura/rū eēnt iuxta labiū qđ erat in ſupiori pte maris : ſꝫ erāt v̓ſuſ inferiorē par tē ſicut fuit oñſum iij.Reg. ſed dicūť hic circuire labiuꝫ q2 ꝓcedebāt in cir cuitu maris v̓ſus partē inferiorē:ſic ⁊ labiuꝫ circuibat in parte ſuperiori.

teſt iſtud aliter exponi. Ad cuius intellectum ſciendum ꝙ in parietib⁹ ſan/ctiſanctoꝝ erant celate varie figure ⁊ erant ibi alique ad modū operis ple ctilis ſeu ꝯcathenati vel reticulati: ⁊ cōſimile op⁹ factū fuit in capitib⁹ iſta rū colūnaꝝ:tm̄ de alia materia:q2 iſte colūne fuerūt de ere.oēs autem figu/re que apparebāt in domo ſanctiſctōꝝ erāt auree: ſm hoc igiť pōt exponi hec lr̄a ſic. Et q̄ſi cathenulas in oraculo.i.op⁹ ꝯcathenatū ſeu reticulatū ſi mile illi qđ erat in oraculo.ſup.fecit. ⁊ ſuperpoſuit capitib⁹ colūnaꝝ.

o Ipſas q̄ꝫ colūnas poſuit in veſtibulo templi.i.in porticu. Ca.iiij.

f Ecit q̄ꝫ altare eneū.Hic ꝯñr agiť de vaſis miniſterij.iter que ꝯpu tātur etiā altaria.⁊ p̄mo poniť iſtoꝝ deſcriptio. ſcđo poniť q̄dā epi logatio:ibi. Et ꝯpleuit. Circa p̄mū agiť primo de aliquib⁹ q̄ erāt in atrio ſacerdotū.ſcđo de illis q̄ erāt intra tēplū:ibi. Fecit aūt cādelabra. ⁊ p̄mo agiť de altari holocauſtoꝝ:cū dr̄. a Fecit q̄ꝫ altare eneū.iſtđ nō fuit cōcauū ſicut altare qđ fecit moyſes:q2 nō erat portandū de loco ad lo

f Porro vaſtitas eius.i.ſpiſſitudo maris. g Habebat menſurā palmi ⁊c.iij.Reg.diciť. Triū vnciaꝝ. ⁊ dicē dū ꝙ eadē eſt menſura:ſicut ibi plen⁹ fuit dictū. h Fecit q̄ꝫ cō/chas.x.i.luteres. ⁊ vocať hic ꝯche a ꝯcauitate:q2 luteres erāt interi us ꝯcaui. i Et poſuit.v.a dex.⁊.v.a ſi.ſ.reſpectu maris enei qđ erat in medio. k Fecit aūt cādelabra.hic ꝯñr agiť de aliq̄b⁹ que erāt intra tēplū.ſ.in illa pte que dicebať ſctm̄ vel ſctā. ſcđo reuertiť ad aliqua que erāt ex templū:ibi. Fecit etiā. Circa p̄mū dicitur.

k Fecit aūt cāde.aurea.x.ſm ſpēm quā iuſſerat.i.ſm ſilr̄tudinē cā/delabri qđ fecit moyſes de cui⁹ factura ⁊ forma dictꝫ fuit diffuſe Exo.xxv. l Et poſuit ea in tēplo.v.a dex.⁊.v.a ſi.ſ.reſpectu can delabri qđ fecerat moyſes:qđ erat in medio.iſta tm̄ duo cādelabra oīa erāt in pte auſtrali tēpli:ſicut ⁊ cādelabꝝ qđ fecerat moyſes ſꝫ qđ h̄r Nūe.viij.c. m Necnō ⁊ mēſas.x.ſ.aureas.

n Et poſuit ⁊c.q̄nqꝫ a ſiniſtris.ſ.reſpectu menſe quā fecerat moy ſes.tm̄ oēs iſte mēſe erāt in pte aq̄lonari ipſi⁹ tēpli:ſicut ⁊ mēſa quā fecit moyſes:vt h̄r Nume.viij. Ratio aūt hui⁹ ſilr̄ cādelabri ⁊ men ſe fuit dicta Exo.xxvi.⁊.Nūe.viij. o Fecit etiā atriū.hic breui/ter facit mentionem de atrio ſacerdotuꝫ quod erat in circuitu tēpli.

ſuper eas panes ꝓpoſitiōis.h̄ poniť hic q2 ſupra nō fecerat mentioneꝫ de panibus poſitis ſuper.x.menſas aureas a ſalomone factas: ⁊ lꝫ nō dicať hic quot panes erant in qualibet mēſa:ꝓbabile tm̄ eſt ꝙ ibi erāt.xij. ſicut i menſa moyſi que erat in medio: ⁊ ſic in iſtis menſis erant.cxxxij. panes in vniuerſo q̄ cedebāt in vſum ſacerdotū.

p Et baſilicā grā dem.baſilica pro/prie dr̄ domus re gia.a baſileoſ qđ ē rex in greco. ē tm̄ nomē baſilice tra/ctū ad quodlibet edificiū notabile. iſtud autē atrium erat clauſum ſum/ptuoſe ⁊ curioſe. ſ.trib⁹ ordinib⁹ la pidū ⁊ vno ordie cedri:vt h̄r.iij. Re gū.vi.in fi. ⁊ ideo vocatur hic baſili ca.

q Et oſtia in ba/ſilica p q̄ ingredi/ebanť ſacerdotes atriū.

r Porro mare po ſuit i latere dextro ⁊c.h̄ poniť hic q2 ſ̄.nō determiaue/rat de ſitu h⁹ mari ⁊ ex hoc qđ dr̄ hic patet ꝙ declina/bat ad dextrā par tē atrij accipiendo dexterā ꝓut ſacer/dotes egrediebāť de tēplo: q2 egre/diēdo ꝓcedebant verſus orientē. eo ꝙ ingreſſus tēpli erat in pte oriētali ipſius templi.

ſ Fecit aūt hiraꝫ lebetes.i.caldaria

t Et creagras .i. inſtra ad extrahēdū carnes ð caldarijſ ⁊ dicūtur a creos qđ ē caro ⁊ agroſ qđ eſt tractus.

v Et phialas.in heb.h̄r. Et bati/nos.iſta iſtra erāt ꝓ altari holocau/ſtoꝝ.

x Et ꝯpleuit.hic ꝯñr reſpectu pre/dictoꝝ ponitur q̄dam epilogatio vt aliqua addantur que fuerunt omiſſa. ⁊ patet ſē/tentia vſqꝫ ibi. y Baſes etiam fecit.ſuper quas ponebātur cō che ſeu luteres: ⁊ de forma ⁊ factura iſtaꝝ baſium dictū fuit diffu/ſe.iij.Reg.vij.fit tm̄ hic mentio de iſtis baſibus.q2 de ipſis nō fece/rat mētiōeꝫ.ſ̄.loquēdo de cōchis ſeu luterib⁹. ꝫ Oīa vaſa fecit ſalomoni hyurā.ſic ſcribiť in hebreo h̄:nec mirꝝ:q2 noīa hebrea fre quēter ſic variāť:ſic ⁊ latina:vt frequēter dictū ē. a Pater eius. dr̄ aūt pr̄ ſalomonis rōne etatis vel excellētie artis:ſicut.ſ̄. dictū eſt de rege tyri.ij.ca. b Inter ſochot ⁊ ſaredatha.iſte loc⁹ vocatur ſarthā.iij.Reg.vij.v̓ſus finē.q2 ſicut dictū ē noīa hebrea frequenter variātur i p̄ncipio vel in fine. c Et altare aureū.qđ erat i tēplo i pte anteriori que dicebať ſancta in qua cremabať thymiama: ⁊ po niť hic:q2 ſupra ð hoc non fuerat facta mentio. d Et menſas ⁊

colūnas duas ⁊ epiſtylia et capita ⁊ quaſi quedā retiacula que capi/ta tegerent ſuper epiſtylia. Malo granata quoqꝫ quadringenta ⁊ re tiacula duo:ita vt bini ordines ma logranatorum ſingulis retiaculis iūgerentur:que ꝓtegerent epiſty lia ⁊ capita colūnaꝝ. Baſes[y] etiaꝫ fecit:⁊ cōchas quas ſuppoſuit ba/ſib⁹:mare vnū: boues quoqꝫ .xij. ſub mari: et lebetes et creagras et phialas. Omnia[ꝫ] vaſa fecit ſalo/moni hyuraꝫ pater[a] eius in domo dñi ex ere mundiſſimo. In regiōe iordanis fudit ea rex in argylloſa terra inter[b] ſochot et ſaredatha. Erat autē multitudo vaſoꝝ innu/merabilis:ita vt ignoraret pond⁹ eris. Fecitqꝫ ſalomon omnia va/ſa domus dei:⁊[c] altare aureum ⁊[d] menſas:⁊ ſuper eas panes ꝓpoſi/tionis. Candelabra[e] quoqꝫ cum lucernis ſuis vt lucerent ante ora/culū iuxta ritū ex auro puriſſimo et florentia quedā ⁊ lucernas ⁊[f] for/cipes aureos. Oīa de auro mū/diſſimo facta ſunt. Thymiamate ria[g] quoqꝫ ⁊ thuribula ⁊ phialas et mortariola ex auro puriſſimo. Et[h] oſtia celauit templi interioris i.in ſanctaſanctoꝝ ⁊ oſtia tēpli fo/rinſecus aurea. Sicqꝫ cōpletū eſt oē opus qđ fecit ſalomon in do mo domini.

Capitulu.v.

Intulit[a] igitur ſalomō oīa que vouerat dauid pater ſu⁹ argentū ⁊ aurū ⁊ vniuer/ſa vaſa poſuit in theꝫauris domuſ dñi. Poſt que cōgregauit maio/res natu iſrl̓: ⁊ cūctos principes tri buū:⁊ capita familiarū de filijs iſrl̓ in[b] hierlm:vt adducerēt archā fe/deris dñi de ciuitate dđ q̄ ē in ſyon Uenerūt itaqꝫ ad regem oēs viri iſrl̓:i die ſolēni mēſis ſeptimi. Cū qꝫ veniſſent cūcti ſenioꝝ iſrl̓ porta uerūt leuite archā:⁊ intulerūt eā: ⁊ omnē paturā tabernaculi. Por ro vaſa ſāctuarij que erāt in taber/naculo portauerūt ſacerdotes cuꝫ leuitis. Rex autē ſalomon ⁊ vni/uerſus cet⁹ iſrl̓ ⁊ oēs qui fuerūt cō gregati añ archā imolabāt arieteſ ⁊ boues abſqꝫ vllo numero:tanta eñi erat multitudo victimaꝝ. Et itulerūt ſacerdotes archā federis dñi in locū ſuū.i.ad oraculū tēpli i ſctā ſctōꝝ ſubter alas cherubin ita vt cherubi expāderēt alas ſuas ſu/p locū i q̊ poſita erat archa: ⁊ ipaꝫ archā tegerēt cū vectib⁹ ſuiſ. Ue ctū aūt quib⁹ portabať archa: q2 paululū lōgiores erāt capita pare/bāt añ oraculū. Si v̓o qs paululū fuiſſꝫ extrinſec⁹: eos videre nō po/terat. Fuit itaqꝫ archa ibi vſqꝫ i p̄ ſētē diē. Nihilqꝫ erat aliđ i archa niſi due tabule q̄s poſuerat moy/ſes i oreb:qñ legē dedit dñs filijs iſrl̓ egredictib⁹ ex egypto. Egreſ ſis[c] aūt ſacerdotib⁹ de ſanctuario: oēs[d] eñi ſacerdotes q ibi potue/rāt iueniri ſāctificati ſūt nec[e] adhuc

e Cādelabra quoqꝫ cuꝫ lucernis ſuis.hoc ſilr̄ ad/diť ad denotanduꝫ ꝙ tot erāt lucerne in quolibet cā delabro facto a ſalomōe: q̄t erāt in cādelabro moy ſi.ſ.vij. vt h̄r Exoð.xxv. ⁊ ſic in oib⁹ iſtis cādelabriſ erāt.lxxvij.lucerne.

f Et forcipes aureoſ. ad reſcindendū ptes lignoꝝ cōbuſtas.

g Thymiamateria.vaſa erant in quibus poneban tur carbones ad ereman/dū thymiama in altari au reo.

h Et oſtia celauit templi iſta fuerūt oſtiola p q̄ erat ingreſſus a pte tēpli q̄ dr̄ ſcā.ad illā q̄ dr̄ ſctm̄ ſctōꝝ de quibus .ſ̄. non fecerat mentionem.

Capitulum.v.

Intulit ergo ſalo/mon. Hic ꝯñr de/ſcribiť templi edi/ficati dđicatio. Circa quā p̄mo deſcribiť arche ⁊ va ſoꝝ introductio. ſcđo ſalo monis oratio ca. vi. tercio diuine acceptationis ma/nifeſtatio. ca. vij. Circa p̄/mū primo deſcribitur ar/che ⁊ vaſorū ſacroꝝ de portatio. ſcđo ſacerdotuꝫ ⁊ leuitarum iubilatio:ibi. Egreſſis auteꝫ ſacerdoti bus. tercio diuia accepta/tio:ibi. Igiť cūctis. Sen tentia prime partis patet ex dictis.iij. Regū.viij.ca. in pri. exceptis que ſequū tur.

b In die ſolenni menſis ſeptimi.totus ille menſis apđ hebreos fere erat ſo/lēnis tm̄ dies ſolēnis que hic pōiť fuit dies decima menſis in qua agebať fe/ſtum expiationis. tm̄ feſtū huius dedicationis cepit añ per duos dies: q2 du/rauit.vij.diebuſ: vt h̄r.iij. Regum.viij.in fi. ⁊ in hoc li.ſ̄.ca.vij. ⁊ huius ſeptene dies expiationis fu/it tercia.q2.xv.die hui⁹ menſis incipiebat feſtū tabernaculoꝝ ſm preceptū legis.qđ ſilr̄ durabat.vij.dieb⁹ ⁊ intulerūt ſacerdotes archā federis dñi in ſuū locū.leuite eñi apportauerūt eā vſqꝫ ad tēplū:vt hic p̄mittiť ſed in/tra ſctm̄ ſctōꝝ introduci nō poterat nec etiā intra templū niſi p ſacerdotes.

c Egreſſis aūt.hic ꝯñr deſcribiť ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ iubilatio:cū dicitur Egreſſis aūt ſacerdotib⁹ de ſanctuario:hoc refert ad illud qđ.ſ̄.dr̄. Et cuꝫ ciſ ſacerdotes.cxx.canētes in tubis.q2 expediti de arche introductione in/tra ſctm̄ ſctōꝝ ⁊ ei⁹ diſpoſitiōe:exierūt ⁊ ceperūt iubilare tubis cū leuitis cā tantibus in organis muſicis. d Oēs eñi ſacerdotes ⁊c.ſanctificati ſūt ad templi dedicationē ſilr̄ ⁊ ſequēti cū dr̄. Tā leuite q̄ꝫ cantores ⁊c.

e Nec adhuc ⁊c.diuiſus erat.hoc exponiť cōiter ꝙ lꝫ diuiſus fuiſſet ante ꝑ ipm dđ q̄ꝫtū ad diſtinctiōes ſacerdotū ⁊ leuitarū:vt h̄r.ſ̄.li.i.ca.xxiiij.⁊

Universidad de Salamanca. BGH.

xxv. tm̄ iſta diuiſio executiue fuit facta p⁹ collocationē arche in tēplo. Aliter exponūt hebrei di. ꝙ lȝ diuiſiones ſacerdotū ꝛ cātorū ꝛ viceſ ſibi ſuccedēdo eēnt facte. tm̄ iſta ſucceſſio ñ habuit locū in feſto dedicationis tēpli: in q̄ oēs ſacerdotes ꝛ oēs leuite tūc ſiſ fuerūt occupati in officijs ſuis ꝛ hec expoſitio cōſonat lr̄e p̄cedenti cū dicit.

f Igit̄ cūctis. Hic ꝯñter deſcribit̄ diuina acceptatio p hoc ꝙ ſacerdotibuſ ꝛ leuitis deū laudātibus nubes deſcendit ꝛ impleuit tēplū ꝛ hoc erat diuine p̄ñie ſignū ꝛ pȝ ſnīa ex dictis. iij. Reg. viij. ca.

Capitulū. vi.

a Tunc ſalomō ait. Hic ꝯñr pōit̄ ſalomonis oro p̄mittit̄ tm̄ quedam ꝯtinuatio ad dicta imediate cuȝ dr̄. Tūc ſalomon ait. cū vidit nubē tēplū implenteȝ. ꝛ pȝ ſnīa ex dictis. iij. Regū. viij.

b Et cōuertit. hic ꝯñr deſcribit̄ ipſi⁹ ſalomōis oro cui⁹ orōnis p̄ ponit̄ narratio. ſcd̄o cōcluſio: ibi. Tu es eīn de⁹ me⁹. in fi. c. Prima diuidit̄ i ſeptē ptes ſȝ ſeptē petitiōes p ordineȝ poſitas in orōne ſalomonis. Pria reſpicit rḡni ſui ſtabilitatē. ſcd̄a hoīuȝ ad inuicē fidelitatem: ibi. Si peccauerit quiſpiaȝ. tercia belli aduerſitateȝ: ibi. Si ſuperat⁹. quarta tpis ſiccitateȝ: ibi. Si clauſo celo. q̄nta defectū victualium: ibi. Fames ſi aborta fuerit. ſexta deuotionē gētiliuȝ: ibi. Extremū quoqȝ. ſeptima euentū belli variuȝ ibi. Si egreſſus. ꝛ differt iſta petitio a tercia: qꝛ illa reſpicit tm̄ belli aduerſitatē. iſta aūt pſperitatē ꝛ aduerſitatem. Circa primaȝ quatuor ponūtur per ordinē. primū ē ſalomōis grārū actio reſpectu p̄teriti beneficij. ſcd̄o iterponit̄ ipſius deuot⁹ mod⁹ orādi: ibi ſtetit ergo. tercio formatur eius petitio reſpectu beneficij futuri: ibi. Nūc igitur. Gratiaꝝ eīn actio de p̄terit̄ bn̄ficijs ꝛ deuot⁹ modus orādi faciunt orōnē exaudibilē de futuris. qꝛ to remouet̄ occaſio erradi ibi. Ergo ne credibile eſt. Snīa aūt iſtaꝝ priū pȝ ex dictis. iij. Reg. viij. ca. a. b. c.

in illo tempore vices ꝛ miniſterio nū ordo inter eos diuiſus erat: tam leuite q̄ȝ cantores. i. ꝛ q ſub aſaph erant: ꝛ qui ſub heman: ꝛ qui ſub idithun filij ꝛ frēs eoꝝ veſtiti byſſinis cymbalis ꝛ pſalterijs ꝛ cytharis cōcrepabant ſtantes ad orientalem plagā altaris: ꝛ cū eis cantores. cxx. canentes tubis. Igit̄ᶠ cunctis pariter ꝛ tubis ꝛ voce ꝛ cymbalis et organis et diuerſi generis muſicoꝝ cōcinnētib⁹ ꝛ vocē i ſublime tollentibus: longe ſonitus audiebatur: ita vt cum dn̄m laudare cepiſſēt ꝛ dicere. Cōfitemini dn̄o quoniā bonus: qm̄ in eternū miſericordia ei⁹: impleretur dom⁹ dei nube: ne poſſent ſacerdotes ſtare ꝛ miniſtrare ꝑpter caligineȝ. Cōpleuerat eīn gloria dn̄i domū dei.

Capitulum. vj.

Tuncᵃ ſalomō ait. Dominus pollicitus eſt vt habitaret in caligine: ego autē edificaui domuȝ nomini eius: vt habitaret ibi in perpetuū. Etᵇ cōuertit rex faciē ſuam ꝛᶜ benedixit vniuerſe multitudini iſrl̄. Nam oīs turba ſtabat intenta: et ait. Benedict⁹ dn̄s deus iſrl̄: qui qd̄ locut⁹ eſt dauid patri meo opere cōpleuit dicēs. A die qua eduxi populū meū de terra egypti nō elegi ciuitatē de cūctis tribub⁹ iſrl̄ vt edificaretur in ea dom⁹ nomini meo: neqȝ elegi quēq̄ȝ aliū virū vt eſſȝ dux in populo meo iſrael: ſed elegi hieruſalem vt ſit nomē meū in ea: ꝛ elegi dauid vt conſtituereȝ eū ſuper populū meum iſrl̄. Cūqȝ fuiſſet volūtatis dauid pr̄is mei vt edificaret domū nomini dn̄i dei iſrl̄: dixit dn̄s ad eū. Quia hec fuit volūtas tua: vt edificares domū nomini meo: bene quidē feciſti huiuſcemodi habere volūtatem: ſed nō tu edificabis mihi domū. Verūtm̄ filius tu⁹ qui egredietur de lūbis tuis: ipſe edificabit domū nomini meo. Cōpleuit ergo dn̄s ſermoneȝ ſuū: quē locutus fuerat: et ego ſurrexi ꝓ dauid patre meo: et ſedi ſuper thronū iſrael ſicut locutus ē dn̄s: ꝛ edificaui domū nomini dn̄i dei iſrl̄: ꝛ poſui in ea archaȝ in qua eſt pactū dn̄i qd̄ pepigit cū filijs iſrl̄. Stetit ergo corā altari dn̄i ex aduerſo vniuerſe multitudinis iſrl̄: ꝛ extendit man⁹ ſuas. Siquideȝ fecerat ſalomon baſiȝ eneā ꝛᵈ poſuerat eam in medio baſilice habentem quinqȝ cubitos longitudinis. ꝛ. v. latitudinis: ꝛ tres cubitos altitudinis: ſtetitqȝ ſuper eā ꝛ deinceps flexis genib⁹ ꝯtra vniuerſam multitudinē iſrl̄: ꝛ palmis in celū leuatis: ait. Dn̄e deus iſrl̄. nō eſt ſimilis tui de⁹ in celo ꝛ in terra: qui cuſtodis pactū ꝛ miſericordiaȝ cū ſeruis tuis: qui ambulāt coraȝ te in toto corde ſuo: qui preſtitiſti ſuo tuo dauid patri meo quecūqȝ locut⁹ fueras ei: ꝛ que ore ꝓmiſeras: opere ꝯpleſti ſicut ꝛ preſens tēpus ꝓbat. Nunc ergo dn̄e deus iſrael iple ſeruo tuo pr̄i meo dauid quecūqȝ locutus es dicens Non deficiet ex te vir corā me qui ſedeat ſuper thronū iſrael: ita tm̄ ſi cuſtodierit filij tui vias meas: ꝛ ambulauerit in lege mea: ſicut ꝛ tu ambulaſti corā me. Et nūc dn̄e deus iſrl̄ firmetur ſermo tu⁹ quē locutuſ es ſeruo tuo dauid. Ergo ne credibile eſt vt habitet deus cū hominibus ſuper terrā? Si celum ꝛ celi celoꝝ non te capiunt: quāto magiſ domus iſta quā edificaui. Sed ad hoc tm̄ facta eſt: ut reſpicias oratōnem ſerui tui: ꝛ obſecrationē eius dn̄e deus meus: ꝛ audias p̄ces q̄s fundit famulus tu⁹ corā te: vt aperias oculos tuos ſuper domū iſtaȝ diebus ac noctib⁹ ſuper locū i quo pollicit⁹ es vt inuocet̄ nomē tuuȝ: ꝛ exaudires orationē quā ſeru⁹ tuus orat in eo: exaudiᵉ preces famuli tui ꝛ popli tui iſrl̄. Quicūqȝ orauerit in loco iſto: exaudi de habitaculo tuo. i. de celis ꝛ ꝓpiciare. Siᶠ peccauerit quiſpiā in proximū ſuū ꝛ iurare cōtra euȝ parat⁹ venerit: ſeqȝᵍ maledicto cōſtrinxerit coraȝ altari i domo iſta: tu audies d̄ celo

excep̄ q̄ ſequūtur.

c Et bn̄dixit ꝛc. non benedictione ſacerdotali. ſȝ imprecādo eis bona vt iducerer populum ad regratiandū deo ſecū. In ſecūda parte dicitur.

d Et poſuerat eā in medio baſilice i. atrij ſacerdotuȝ qd̄ vocatur baſilica. ꝫ. iij. c. In q̄rta parte dicitur.

e Exaudi preceſ famuli tui ꝛc. q̄ a principio induꝛerat populuȝ ad agendū grās deo ſecum: vt dictū ē.

f Si peccauerit quiſpiam. Hic cōſequēter ponūtur alie ſex petitiones per ordineȝ. ꝛ patet ſententia ex dictis. iij. Regū. viij ca. c. d. e. f. vbi iſte petitiones ponuntur eodem ordine ꝛ quaſi eiſdeȝ verbis: excep̄ q̄ ſequūtur in p̄ma parte.

g Seqȝ maledicto conſtrinxerit. quod fit i iuramēto execrationis q̄ aliquiſ obligat ſe puniendum eſſe a deo māifeſte ſi peierauerit in tercia parte.

h Et aurugo. iij. Reg. viij. dicit̄. Et rubigo ꝛ idem importāt: quia aurugo ē aura corrūpens ſegetes rubiginās.

a Tu es eīn. hic ponit̄ predicte orationis cōcluſio. videlȝ ꝙ exaudiatur a deo: ideo ſubditur. b Aperiantur queſo oculi tui ꝛc. loquit̄ de deo modo humano: qꝛ hō erigit oculos ꝛ aures ad deprecationē quā vult exaudire. c Cōſurge dn̄e deus in requiē tuā: qꝛ in templo erat ſpecialis dei habitatio ꝛ petebat ſalomō ꝙ hoc eēt ad ſemp. d Et archa fortitudinis tue: vt nō moueatur d̄ loco ad locū amplius ſicut p̄terit̄ tēpibuſ qꝛ p deſertuȝ fuit portata annis. xl. ꝛ poſtea d̄ ſylo ꝛ alijs locis plurib⁹ vt dictū fuit. i. Regū. vij. ꝛ dicitur h̄ archa fortitudinis diuine: qꝛ fortitudo dei apparuit p ipaȝ i iordanis ſiccatiōe ioſ. iij. ꝛ i hiericho deſtructiōe Joſ. vi. ꝛ i philiſtinoꝝ percuſſione. i. Regū. v.

e Sacerdotes tui dn̄e deus induant ſalutem. i. circūdētur oīb⁹ bonis p̄uenientibus eis ex oblatiōib⁹ ꝛ ſacrificijs: vel alit̄. In duātur ſalutem. i. indumēts ſacris in ſuis officijs exercendis.

f Et ſancti tui letent̄. i. cātoreſ pſallentes coram deo In hoc petit ſalomon ꝙ cultus diuinus perſeuerantermaneat in templo ab ipſo edificato.

g Ne auertas faciem chriſti tui. i. a deprecatiōe mea: qui ſuȝ chriſt⁹ tu⁹ i. de volūtate tua i regem inunctus.

h Memento miſericordiarum dauid. q. d. q̄uis nō ſim dignus exaudiri ex meritis me is: exaudias tm̄ ꝓpter merita dauid patris mei. Tota vero pars iſta aliter exponit̄ ab aliquib⁹ hebreis dicentibus ꝙ hic nō ponit̄ p̄dicte orationis cōcluſio: ſȝ magis cuiuſdam dicti d̄claratio. dictuȝ eīn fuit ſupra

ꝛ facies iudiciuȝ ſeruoꝝ tuoꝝ: ita vt reddas iniquo viam ſuaȝ in caput ꝓpriū: ꝛ vlciſcaris iuſtū: retribuēs ei ſm̄ iuſticiā ſuam. Si ſuꝑatus fuerit populus tu⁹ iſrl̄ ab inimicis: peccabunt eīn tibi ꝛ conuerſi egerint penitentiam: et obſecrauerint nomen tuum: ꝛ fuerint deprecati te in loco iſto: tu exaudies d̄ celo ꝛ ꝓpiciare pctō ppli tui iſrl̄ ꝛ reduc eos i terrā quā dediſti eis ꝛ patrib⁹ eoꝝ. Si clauſo celo pluuia nō fluxerit ꝓpter pctā ppli tui ꝛ dep̄cati te fuerint in loco iſto: et cōfeſſi noī tuo: ꝛ cōuerſi a pctis ſuis cuȝ eos afflixeris: exaudi de celo dn̄e: ꝛ dimitte pctā ſuis tuiſ ꝛ ppli tui iſrl̄: ꝛ doce eos viā bonā p quā igrediāt̄: ꝛ da pluuiā terre quā dediſti pplō tuo ad poſſidendū. Fames ſi orta fuerit i terra ꝛ peſtilētia erugo ꝛ aurugo ꝛ locuſta ꝛ bruc⁹ ꝛ hoſtes vaſtatis regiōib⁹ portas obſederint ciuitatis oīſqȝ plaga ꝛ infirmitas preſſerit: ſi quis d̄ pplō tuo iſrl̄ fuerit deprecatus: cognoſcēs plagā ꝛ infirmitatē ſuaȝ: ꝛ expāderit manuſ ſuas in domo hac: tu exaudies de celo de ſublimi. ſ. habitaculo tuo: ꝛ propiciare: et redde vnicuiqȝ ſȝ vias ſuas quas noſti eū habere in corde ſuo. Tu eīn ſolus noſti corda filiorū hoīuȝ vt timeāt te ꝛ ambulēt in vijs tuis cūctis dieb⁹ quibus viuūt ſuper faciem terre quā dediſti patrib⁹ nr̄is Externū quoqȝ qui nō eſt de populo tuo iſrl̄ ſi venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnū ꝛ ꝓpter manū tuā robuſtam ꝛ brachium tuum extentum: et adorauerit in loco iſto: tu exaudies de celo firmiſſimo habitaculo tuo: ꝛ facies cūcta ꝓ quib⁹ inuocauerit te ille peregrin⁹: vt ſciāt oēs populi terre nomen tuū: ꝛ timeāt te ſicut populus tu⁹ iſrl̄: ꝛ cognoſcant qꝛ nomē tuū inuocatū ē ſuꝑ domū hanc quā edificaui noī tuo. Si egreſſus fuerit populus tu⁹ ad bellū cōtra aduerſarios ſuos p viam in qua miſeris eos: adorabunt te cōtra viā i qua ciuitas hec ē quā elegiſti: ꝛ dom⁹ quaȝ edificaui noī tuo vt exaudias de celo preces eorū ꝛ obſecrationē ꝛ vlciſcaris. Si aūt peccauerint tibi: neqȝ eīn ē hō qui nō peccet: ꝛ irat⁹ fueris eis: ꝛ tradideris hoſtib⁹: ꝛ captiuos duxerint eos in terrā longinquaȝ: vel certe que iuxta eſt: ꝛ cōuerſi in corde ſuo in terra ad quaȝ captiui ducti fuerant egerint penitentiā ꝛ deprecati te fuerint in terra captiuitatis ſue dicētes: peccauim⁹: inique fecim⁹: iniuſte egim⁹: ꝛ reuerſi fuerint ad te in toto corde ſuo: ꝛ i tota aīa ſua i terra captiuitatis ſue ad quā ducti ſūt: adorabūt te ꝯtra viā terre ſue quaȝ dediſti patrib⁹ eoꝝ: ꝛ vrbis quā elegiſti ꝛ dom⁹ quam edificaui noī tuo: vt exaudias d̄ celo hoc eſt de firmo habitaculo tuo p̄ces eoꝝ: ꝛ facias iudiciū: ꝛ dimittas pplō tuo q̄uis pctōri. Tuᵃ es eīn de⁹ me⁹. Aperiāt̄ᵇ queſo oculi tui: ꝛ aures tue intēte ſint ad orōnem que fit in loco iſto. Nūcᶜ igitur cōſurge dn̄e de⁹ in requiē tuaȝ tuᵈ ꝛ archa fortitudinis tue. Sacerdotesᵉ tui dn̄e de⁹ induant̄ ſalutem: ꝛ ſancti tui letentur in bonis. Dn̄e de⁹ me⁹ neᵍ auerteris faciē chriſti tui. mementoʰ miſericordiaꝝ dauid ſerui tui.

Capitulū. vij.

Cumqȝᵃ cōpleſſet ſalomon fundens preces: ignisᵇ deſcendit de celo ꝛ deuorauit holocauſta ꝛ victias ꝛᶜ maieſtas dn̄i impleuit domū: nec poterāt ſacerdotes ingredi tēpluȝ dn̄i: eo ꝙ impleſſet maieſtas dn̄i templū. Sed ꝛ oēs filij iſrl̄ vi

ca. v. ꝙ ſacerdotes intulerunt archam federis domini in locum ſuum: ſed ibi non fuit expreſſus introducendi modus qui hic exprimitur. dicunt eniȝ ꝙ cum ſacerdotes vellent introducere archaȝ in templū: porte templi clauſerunt ſe contra eos: qd̄ vidēs ſalomon orauit ꝓ apertione dicens. Nunc igitur cōſurge dn̄e in requiem tuā tu ꝛ archa vt ipſa ponatur in loco quietis a me p̄parato. iō etiaȝ dicebatur quies dn̄i. quia ibi rep̄ſentabat̄ ſedes dei vt frequēter dictum eſt: ſimiliter ſacerdotes ad idē impetrandū cantauerunt pſalmū. cxxxi. ꝛ cum venirent aduerſum illū. Propter dauid ſeruum tuuȝ. i. ꝓpter ei⁹ merita. Alii auertas faciem chriſti. id eſt ſalomonis denegando ingreſſuȝ arche ad locū quē preparauit. tūc porte aperuerunt ſe: ſicut dictum fuit. iij. reg. viij. in fi. Aliqui vero hebrei exponunt aliter. Propter dauid ſeruū tuū. i. ꝓpter peccata eius i facto vrie ꝛ populi numeratione. ꝛ per hoc ꝙ porte aperuerunt ſe intellexit ſalomō ꝙ peccata patris erāt dimiſſa ꝛ eius oratio exaudita: ſed prima expoſitio melior videtur.

Capitulum. vij.

c Cumqȝ cōpleſſet. Hic cōſequenter circa cōpletiones dedicationis ponit̄ ſignū diuine acceptatiōis: ꝛ primo ponitur dicta acceptatio. ſcd̄o ſalomonis monitio: ibi. Apparuit autem. prima in duaſ. qȝ primo ſignū acceptatiōis datur. ſcd̄o dedicatio ꝯſummat̄ ibi. Rex autes. Signū autem diuine acceptationis ponitur cuȝ dicitur.

b Ignis deſcendit de celo. ꝛ deuorauit holocauſta ꝛc. ſicut in conſecratione Aaron ꝛ filioꝝ ei⁹. Leuiti. ix. ꝛ in oblatione Helie. iij. Reg. xviij. ꝛ in ſacrificio dauid i area ornā ie buzei. i. Paral. xxi. ca. in q̄bus deſcenſus ignis fuit ſignum diuine acceptationis.

c Et maieſtas dn̄i impleuit domuȝ. i. nubes q̄ erat ſignum diuine preſentie. ſicut expoſitum fuit. iij. Re. viij. ca. b.

d Et corruētes ꝓni in terram adorauerūt ꝛ laudauerunt dn̄m adorauēlaꝛ tre.

Universidad de Salamanca. BGH.

e Rex autē. Hic ſ̄iter dedicatio cōſūmatur p oblationē victimarū a rege. mediātibus tñ ſacerdotib⁹ ad quorū officium ſpectat talia offerre.

f Et dedicauit domū dei rex. non per ſe ſed per ſummū ſacerdotem ⁊ alios ſacerdotes ſibi aſſiſtentes ⁊ miniſtrantes.

g Sāctificauit quoqꝫ ſalomon medium atrij. ſimiliter per pontificem. Cauſa autem quare potuit ſic ſcificari dicta fuit. iij. Re. viij. ca. g.

h Obtulerat enī. non eſt per hoc intelligendum ꝙ oblatio preceſſerit ſanctificationē: ſed ecōuerſo.

i Fecit ergo ſalomon ſolennitatem ⁊c. iſta fuit ſolēnitas tabernaculorū que incepit immediate poſt feſtum dedicationis. vñ ſequitur.

k Feciꝙ die octauo collectam. que fiebat in craſtino vltime diei feſtiuitatis tabernaculorū. vnde ſequitur.

l Eo ꝙ dedicaſſet altare ſeptem diebus. que dedicatio icepit octaua die mēſis ſeptimi: ⁊ finita fuit decimaquarta die eiuſdē mēſis incluſiue.

m Et ſolēnitatē celebraſſet. ſ. tabernaculorū dieb⁹ vij. incipiēdo a. xv. die mēſis ſeptimi incluſiue: ⁊ terminādo. xxi. die eiuſdem mēſis incluſiue. ⁊. xxij. die facta fuit collecta ꝓ neceſſarijs templi. ideo ſubditur.

n Igitur in die. xxiij. mēſis ſeptimi dimiſit populos ad tabernacl'a ſua. q̄a omnia erant cōpleta.

o Apparuit autem. h cōſequēter ponitur ſalomonis monitio de permanendo in obediētia dei. ⁊ patet ſententia ex dictꝭ. iij. Reguꝫ. ix. a. ⁊. b. exceptis que ſequūtur.

debāt deſcendētem ignē ⁊ gloriā dñi ſup domū: corruētes pni in terram ſuper pauimentū ſtratū lapide: adorauerunt ⁊ laudauerunt dñm quoniā bon⁹ quoniā in ſeculum miſericordia eius. Rex[e] autē ⁊ oīs populus imolabāt victimas corā dño. Mactauit igitur rex ſalomon hoſtias: boum vigintiduo milia: arietum centum viginti milia. Et[f] dedicauit domū dei rex ⁊ vniuerſus populus. Sacerdotes autem ſtabant in officijs ſuis: ⁊ leuite in organis carminū dñi que fecit dauid rex ad laudādū dñm: q̄m bon⁹: quoniā in eternū miſericordia eius: hymnos dauid canentes per manus ſuas. Porro ſacerdotes canebāt tubis ante eos cūctuſqꝫ iſrael ſtabat. Sāctificauit[g] quoqꝫ ſalomon medium atrij ante tēplum dñi. Obtulerat[h] enī ibi holocauſta ⁊ adipes pacificorū: q2 altare eneū quod fecerat nō poterat ſuſtinere holocauſta ⁊ ſacrificia et adipes pacificorū. Fecit[i] ergo ſalomon ſolennitatē in tempore illo ſeptem diebus: ⁊ omnis iſrael cū eo: eccleſia magna valde: ab introitu emath vſqꝫ ad torrentē egypti. Feciꝙ[k] die octauo collectā: eo[l] ꝙ dedicaſſet altare ſeptem dieb⁹ ⁊[m] ſolennitatē celebraſſet diebus ſeptem. Igitur[n] in die. xxiij. menſis ſeptimi dimiſit populos ad tabernacula ſua letantes atqꝫ gaudētes ſuper bono qđ fecerat dñs dauid ⁊ ſalomōi ⁊ iſrael populo ſuo. Compleuitqꝫ ſalomon domū domini ⁊ domū regis ⁊ omnia que diſpoſuerat in corde ſuo: vt faceret in domo domini ⁊ in domo ſua: et proſperatus eſt. Apparuit[o] autē ei dñs nocte: ⁊ ait. Audiui orationē tuā: ⁊ elegi locū iſtū mihi in domū ſacrificij. Si clauſero celum ⁊ pluuia nō fluxerit ⁊ mandauero ⁊ precepero locuſte vt deuoret terrā ⁊ miſero peſtilentiā in populū meum: cōuerſus autē populus meuſ ſuper quos inuocatū eſt nomē meum: deprecatus me fuerit ⁊ exquiſierit faciem meā: ⁊ egerit penitentiam a vijs ſuis peſſimis: ⁊ ego exaudiā de celo: ⁊ ꝓpicius ero peccatis eorū: ⁊ ſanabo terram eorū. Oculi[p] quoqꝫ mei erūt aperti: ⁊ aures mee erecte ad orationē eius qui in loco iſto orauerit. Elegi. n. ⁊ ſanctificaui locū iſtum vt[q] ſit nomen meum ibi in ſempiternū: ⁊ ꝑmaneant oculi mei ⁊ cor meū ibi cunctis diebus. Tu quoqꝫ ſi ambulaueris corā me ſicut ambulauit dauid pater tu⁹: ⁊ feceris iuxta oīa que precepi tibi: ⁊ iuſticias meas iudiciaqꝫ ſeruaueris: ſuſcitabo thronū regni tui ſicut pollicit⁹ ſum dauid patri tuo dicens. Nō auferetur de ſtirpe tua vir qui non ſit princeps in iſrael. Si autē auerſi fueritis: ⁊ dereliqueritis iuſticias meas ⁊ precepta mea que propoſui vobis: ⁊ abeuntes ſeruieritis dijs alienis ⁊ adoraueritis eos: euellam vos de terra mea quā dedi vobis ⁊ domū hanc quā edificaui nomini meo proijciā a facie mea ⁊ tradam eā in parabolā et in exemplū cūctis populis ⁊ dom⁹ iſta erit in prouerbiū vniuerſis trāſeuntib⁹ ⁊ dicent ſtupētes. Quare fecit dñs ſic terre huic ⁊ domui huic? Reſpōdebūtqꝫ. Quia dereliquerūt dñm deum patrū ſuorū: qui eduxit eos de terra egypti ⁊ apprehenderūt deos alienos et adorauerūt eos ⁊ coluerunt: idcirco venerūt ſuper eos vniuerſa hec mala.

Capitulū. viij.

Expletis[a] autem. xx. annis poſtqꝫ edificauit ſalomon domū dñi ⁊ domū ſuam: ciuitates quas dederat hiram ſalomoni edificauit ⁊ habitare ibi fecit filios iſrl. Abijt quoqꝫ in emath ſuba: ⁊ obtinuit eā: ⁊ edificauit palmiram in deſerto et alias ciuitates mūitiſſimas edificauit i emath. Extruxitqꝫ bethoron ſuperiorem ⁊ bethoron inferiorem: ciuitates muratas habentes portas ⁊ vectes ⁊ ſeras. Balaath etiā

p Oculi qꝫ mei erunt aperti ⁊c. i. paratus ero exaudire orationem.

q Ut ſit nomen meum ibi in ſempiternum. i. in tēpus futurum abſqꝫ determinatione ſuppoſita conditione ꝙ ſalomon ⁊ populus debeant in obediētia dei permanere.

Capitulū. viij.

a Expletis aūt. Superi⁹ deſcripta eſt reuerentia ſalomonis circa diuina. Hic cōſequēter deſcribit eius magnificētia circa humana. interponūtur tñ aliqua ad diuinā reuerentiam pertinētia: q2 iſta diuiſio non eſt preciſa ſicut dictū fuit a ꝑncipio huius ſecundi libri. Igit primo deſcribit magnificētie ſalomonis conditio. ſecūdo ex hoc ſequēs fame diffuſio. c. ix. Magnificētia autem iſta primo deſcribitur i edificijs ſcđo in ꝑplis ſubiectis: ibi. Omnē populū. tercio in ſacrificijs: ibi. tūc obtulit. quarto in exquiſitis diuitijs ibi. Tunc abijt ſalomon. ſentētia autē prime partꝭ patet ex dictis. iij. Regū. ix. in. d. ⁊ ſimiliter. ij. vſqꝫ ibi.

b Omnes autē principes exercit⁹ regis ſalomōis fuerunt ducēti quinquagīta. iij. Regū ix. dicitur quīgēti quinquaginta. ſed reſponſio patet ex textu: quia h loquitur de principibus exercit⁹: ibi autem non ſolū d principibus exercitus: ſed etiam d his qui perant oīb⁹ ſalomōis opibus: vt patet litteram intuenti.

c Filiam vo pharaonis ⁊c. hoc expoſitum eſt. iij. Regum. ix. g.

d Tunc obtulit. Hic pſequēter deſcribitur magnificentia ſalomonis in ſacrificijs cū dicitur. Tūc obtulit ſa. holo. dño ſup altare. ſ. holocauſtorum: qđ erat in atrio ſacerdotū.

e In ſabbatiſ. q̄libꝫ hebdomada

f Et i kalēdis in principijs menſium.

g Et in feſtis diebus ter per annū ſ. in feſtis paſche. penthecoſtes ⁊ tabernaculorū. cetera patent in lra.

h Tunc abijt ſalomō. Hic deſcribitur magnificentia ſalomonis in diuitijs exquiſitiſ quia per nauigiū faciebat exqri diuitias īconſuetas in locis remotis ⁊ inacceſſibilibuſ ꝑ terram: de quo nauigio dictum fuit iij. Regum. ix. in fine.

⁊ oēs vrbes fīmiſſimas que fuerunt ſalomonis cūctaſqꝫ vrbes quadrigarū ⁊ vrbes equitū. Oīa quecūqꝫ voluit fecit rex ſalomō atqꝫ diſpoſuit: edificauit in hieruſalem: ⁊ in libano: ⁊ in vniuerſa terra poteſtatis ſue. Omnē populū qui derelictus fuerat de etheis et amorreis ⁊ phereżeis ⁊ eueis ⁊ iebuzeis qui nō erāt de ſtirpe iſrl: de filijs eorū ⁊ d poſteris quos non interfecerant filij iſrl: ſubiugauit ſalomon in tributarios vſqꝫ in diem hanc. Porro de filijs iſrl nō poſuit vt ſeruirēt operibus regis. Ipſi enī erāt viri bellatores ⁊ duces primi: ⁊ principes quadrigarū ⁊ equitū eius. Oēs[b] aūt principes exercitus regis ſalomonis fuerūt ducēti quinquaginta qui erudiebāt populū. Filiā[c] vo pharaonis trāſtulit de ciuitate dauid in domū quā edificauerat ei. Dixit enī rex. Nō habitabit vxor mea in domo dd regis iſrl eo ꝙ ſanctificata ſit: q2 ingreſſa eſt in eā archa dñi. Tunc[d] obtulit ſalomō holocauſta dño ſuper altare dñi quod extruxerat an porticū vt per ſingulos dies offerretur in eo iuxta ꝑceptū moyſi in[e] ſabbatis ⁊[f] in kalendis ⁊[g] in feſtis dieb⁹: ter per annū. i. in ſolēnitate azimorū ⁊ ſolēnitate hebdomadarū ⁊ in ſolennitate tabernaculorū. Et cōſtituit iuxta diſpoſitionē dauid patris ſui officia ſacerdotū in miniſterijs ſuis ⁊ leuitas in ordine ſuo: vt laudarēt ⁊ miniſtrarēt corā ſacerdotibus iuxta ritū vniuſcuiuſqꝫ diei ⁊ ianitores in diuiſionib⁹ ſuis per portā ⁊ portā. Sic enī ꝑceperat dd hō dei. Nec ꝓtergreſſi ſunt de mādatis regis tā ſacerdotes qꝫ leuite ex oīb⁹ que ꝑceperat. Et i cuſtodijs theſaurorū oēs impēſas ꝓparatas habuit ſalomon: ex eo die quo fūdauit domū dñi vſqꝫ in diē quo ꝑfecit eā. Tūc[h] abijt ſalomō in aſiongaber ⁊ in hailach ad orām maris rubri: que eſt in terra edom. Miſit ergo ei hiram per manus ſeruorū ſuorū naues ⁊ nautas ⁊ gnaros maris: ⁊ abierunt cū ſeruis ſalomonis in ophir. Tuleruntqꝫ inde quadringēta qnquaginta talēta auri: ⁊ attulerūt ad regem ſalomonem.

Capitulū. ix.

Regina[a] quoqꝫ ſaba cū audiſſet famā ſalomōis venit vt tentaret eū in enigmatib⁹ i hieruſalē cū magnis opib⁹ ⁊ camelis qui portabāt aromata ⁊ auri plurimū gēmaſqꝫ precioſas. Cūqꝫ veniſſet ad ſalomonem: locuta ē ei quecūqꝫ erāt i corde ſuo. Et expoſuit ei ſalomō oia que ꝓpoſuerat: nec quicqꝫ fuit qđ nō pſpicuū ei fecerit. Que poſtqꝫ vidit ſapiētiā. ſ. ſalomōis ⁊ domū quā edificauerat: necnon ⁊ cibaria menſe eius ⁊ habitacula ſeruorū ⁊ officia miſtrorū ei⁹ ⁊ veſtimēta eorū pincernas quoqꝫ ⁊ veſtes eorū ⁊ victimas quas imolabat i domo dñi nō erat pre ſtupore vltra in ea ſpiritus. Dixitqꝫ ad regē. Ver⁹ ē ſermo quē audierā i terra mea: de virtutib⁹ ⁊ ſapia tua. Nō credebam narrātib⁹ donec ipſa veniſſe ⁊ vidiſſet oculi mei: ⁊ ꝓbaſſe vix medietatē ſapie tue mihi fuiſſe narratam. Uiciſti famā virtutib⁹ tuis. Bti viri tui ⁊ bti ſerui tui hi q aſſiſtūt corā te oi tpe: ⁊ audiūt ſapiētiā tuā. Sit dñs de⁹ tu⁹ bñdict⁹: q voluit te ordinare ſup thronū ſuū regē dñi dei tui. Quia diligit deuſ iſrl: ⁊ vult ſeruare eū in eternū: idcirco poſuit te ſup eū regē: vt facias iudicia atqꝫ iuſticiā. Dedit aūt regi centū viginti talēta auri: ⁊ aromata multa nimis ⁊ gēmas precioſiſſimas. Nō fuerūt aromata talia vt hec que dedit regina ſaba regi ſalomoni. Sꝫ ⁊ ſerui hyrā cum ſeruis ſalomonis attulerūt auꝝ de ophir ⁊ ligna thinarū gēmas ꝑcioſiſſimas. De qb⁹ fecit rex d lignis ſ. thinis grad⁹ i domo dñi: ⁊ in domo regia: cytharas qꝫ ⁊ pſalteria cātorib⁹. Nūqꝫ viſa ſūt in terra iuda ligna talia. Rex aūt ſalomō dedit regine ſaba cūcta que voluit et

Capitulū. ix.

a Regina quoqꝫ ſaba. Hic cōſequēter circa magnificentiam ſalomonis deſcribitur fame diffuſio. ⁊ primo ſpecialiter q̄tum ad reginam ſaba. ſecūdo generaliter q̄tum ad reges terre: ibi. magnificat⁹ ē. Prima in duas. q2 primo deſcribitur dicta fame diffuſio. ſecūdo ſubſtantie ſalomonis quedam numeratio: ibi. Erat autem pondus auri. Circa primū ſciendum ꝙ regina ſaba audita fama ſalomonis: venit ad eū de partib⁹ remotis. Primo ergo oſtenditur ad quid venit. ſ. ad ꝓponēdum dubias queſtiones: ⁊ quid inuenit. ſ. perſpicuas ſolutiōes. ſecūdo oſtēditur quid ſalomonꝭ dedit: ⁊ quid ab eo recepit: ibi. Dedit autem regi ⁊c.

Universidad de Salamanca. BGH.

q̄ poſtulauit: ⁊ mlto plura q̄ȝ attulerat ad eū. Que reuerſa abijt in terram ſuam cū ſeruis ſuis. Erat[b] autē pondus auri qđ afferebat̄ ſalomoni per ſingulos annos ſexcēta ſexaginta ſex talēta auri excepta ea ſumma quā legati diuerſaꝝ gentium ⁊ negociatores afferre cōſueuerāt: omneſqȝ reges arabie ⁊ ſatrape terraꝝ qui cōportabāt auruȝ ⁊ argētū ſalomoni. Fecit igit̄ rex ſalomon ducētas haſtas aureas đ ſumma ſexcentoꝝ aureoꝝ: q in ſingulis haſtis expēdebātur. Trecēta quoqȝ ſcuta aurea trecentoꝝ aureoꝝ quib⁹ tegebāt̄ ſingula ſcuta: Poſuitqȝ ea rex in armamētario qđ erat cōſitū nemore. Fecit quoqȝ rex ſoliū eburneū grande: ⁊ veſtiuit illud auro mūdiſſimo. Sex quoqȝ grad⁹ quib⁹ aſcendebatur ad ſoliū ⁊ ſcabellū aureū: ⁊ brachiola duo altrīſecus: ⁊ duos leones ſtantes iuxta brachiola: ſȝ ⁊ alios duodecim leōculos ſtantes ſuper ſex gradus ex vtraqȝ parte. Nō fuit tale ſolium in vniuerſis regnis. Oia quoqȝ vaſa ꝯuiuij regis erāt aurea ⁊ vaſa dom⁹ ſalt⁹ libani ex auro puriſſimo. Argētū em̄ i diebus illis ꝓ nihilo reputabat̄. Siquidē naues regis ibant in tharſis cū ſeruis hyrā ſemel in ānis trib⁹: ⁊ deferebāt inde auꝝ ⁊ argentū et ebur ⁊ ſymias ⁊ pauos. Magnificatus[e] eſt igit̄ ſalomon ſup oēs reges terre pre diuitijs ⁊ glīa. Oēſqȝ reges terraꝝ deſiderabāt videre faciem ſalomonis vt audirēt ſapientiā quā dederat deus in corde eius. Et deferebāt ei munera: vaſa argētea ⁊ aurea: ⁊ veſtes ⁊ arma ⁊ aromata equos ⁊ mulos per ſingulos annos. Habuit quoqȝ ſalomon .xl. milia equoꝝ in ſtabulis: ⁊ curruū equitūqȝ duodecim milia. Cōſtituitqȝ eos in vrbib⁹ quadrigarū: ⁊ vbi erat rex in hierl̄m. Et exercuit etiā poteſtatē ſup cūctos reges a flumie eufrate vſqȝ ad terrā philiſtinoꝝ: ⁊ vſqȝ ad terminoſ egypti: tātamqȝ copiā prebuit argenti in hieruſalē quaſi lapiduȝ et cedroꝝ tantam multitudinē velut ſycomoꝝ que gignūt̄ i campeſtribus. Adducebātur auteȝ ei equi de egypto cūctiſqȝ regionib⁹: reliqua[d] aūt opa ſalomō prioꝝ ⁊ nouiſſimoꝝ ſcripta[e] ſunt in verbis nathan ꝓphete ⁊ in libris ahie ſylonitis in viſione quoqȝ addo vidētis cōtra hieroboam filiū nabath. Regnauit autē ſalomon in hieruſalem ſuper[f] omneȝ iſrl̄ .xl. annis. Dormiuitqȝ cum patribus ſuis ⁊ ſepelierūt eū in ciuitate dauid: regnauitqȝ roboaȝ filius eius ꝓ eo.

Capitulū .x.

Profectus[a] eſt autē roboam in ſichem. Illuc eniȝ cūctus iſrl̄ cōuenerat vt cōſtituerēt eū regeȝ. Quod cū audiſſet hieroboaȝ fili⁹ nabath qui erat in egypto fugerat quippe illuc ante ſalomonē: ſtatim reuerſus eſt. Vocauerūtqȝ euȝ ⁊ venit cū vniuerſo iſrl̄ ⁊ locuti ſunt ad roboam dicentes. Pater tu⁹ duriſſimo iugo nos p̄ſſit: tu leniora ipera patre tuo qui nobis īpoſuit grauem ſeruitutē: ⁊ paululū de onere ſubleua vt ſeruiam⁹ tibi. Qui ait: poſt tres dies reuertimini ad me. Cūqȝ abijſſet ppl̄s iniit cōſiliū cū ſenib⁹ qui ſteterāt corā patre ei⁹ ſalomone dū adhuc viueret dicens. Quid datis cōſilij vt reſpōdeam populo? Qui dixerūt ei. Si placueris pplo huic ⁊ linieris eos verbis clemētib⁹: ſeruiēt tibi om̄i tpe. At ille reliquit ꝯſiliū ſenū: ⁊ cū iuuenib⁹ tractare cepit q cū eo nutriti fuerāt ⁊ erant in comitatu illius. Dixitqȝ ad eos. Quid vobis videt̄: vl̄ rn̄dere qđ debeo pplo huic q dixit mihi: ſubleua iugū qđ impoſuit nobis pater tu⁹. At illi rn̄derūt vt iuuenes ⁊ nutriti cū eo in delicijs atqȝ dixerūt. Sic loqueriſ populo q dixit tibi: pater tuus aggrauauit iugū noſtrū tu ſubleua: ⁊ ſic rn̄debis ei. Minim⁹ digit⁹ meus groſſior ē lūbis p̄ris mei. Pater me⁹ īpoſuit vobis graue iuguȝ

b Erat autem pondus. Hic ponit̄ quedā ſubſtātie ſalomonis numeratio. Circa qđ primo deſcribitur multitudo ꝓuentuum. ſcđo magnitudo effectuū ibi. Fecit igit̄ rex ſalomon

e Magnificatus eſt. hic cōſequēter deſcribit̄ diffuſio fame ſalomonis om̄ibus terre regibus. Sentētia vero iſtaꝝ partiū patet ex dictis .iij. Regū .x.

d Reliqua autem operū hic ponit̄ ꝯcluſio regni ſalomonis.

e Scripta ſunt in libris nathan ꝓphete ⁊c. Iſti libri nō habētur apud nos nec apud hebreos.

f Super omneȝ iſrl̄. hoc dicitur q2 fili⁹ ei⁹ roboaȝ regnauit tm̄ ſuper tres tribus: vt videbit̄ in ſequentibus.

In ca. ix. vbi dicitur in poſtil. Scripta ſunt in libris Nathan ꝓphete.

Additio.

l Iber Nathā ꝓphete ꝓbabiliter poſſet dici ſecundus regū ⁊ terci⁹ ratione tacta. ſ. i. Paral. xix. ca.

Capitulum .x.

p Rofectus eſt autem. poſtq̄ actum eſt de regno dauid vnito ⁊ integro. hic p̄ſr agit̄ de eodeȝ diuiſo ⁊ defalcato. ⁊ lȝ fuerūt .xix. reges. q2 tm̄ aliq̄ pauca aut nl̄ la fecerūt. ideo tēpus eorū cū alijs deſcribit̄. Et ſȝ h̄ reſiduū hui⁹ libri in .xv. ptes diuidit̄. q2 primo agit̄ de tpe roboam filij ſalomonis. c. x. ſcđo agit̄ de tēpe abie ca. xiij. tercio de tpe aſa ca. xiiij. quarto đ tpe ioſaphat. c. xvij. q̄nto de tpe ioram. ca. xxi. ſexto de tpe ochozie. c. xxij. ſeptio đ tpe ioas cap. xxiij. octauo đ tpe amaſie. c. xxv. nono de tpe ozie. c. xxvi. decimo de tpe ionathā ca. xxvij. vndecimo đ tpe achaȝ ca. xxviij. duodecimo đ tpe ezechie ca. xxix. decimo tercio de tpe manaſſe. c. xxxiij. decimo quarto đ tpe ioſie ca. xxxiiij. q̄ndecimo de tpe filiorū ei⁹ ca. xxxvi. Circa primū deſcribitur primo regni dauid diuiſio. ſcđo diuiſionis ꝯfirmatio ca. xi. Prima i duas. q2 pmo deſcribit̄ diuiſionis occaſio. ſcđo ipſa diuiſio: ibi. Popul⁹ aūt. Sn̄ia autem iſtaꝝ partiū patet ex dict̄ iij. Reg. xij. vſqȝ ad medium ca. Factū eſt autē cū audiſſȝ omnis iſrl̄ ⁊c. Hoc totuȝ nō eſt de textu. q̄a nō ē in hebreo nec in libris correctis ſȝ đ tercio Re. xij. acceptū ē ⁊ iſertū i h̄ loco ex impitia ſcriptoꝝ ſeu correctoꝝ: ⁊ ex ignorātia hebraice veritat̄: ſicut ⁊ i alijs pluribus locis ſimile factum eſt.

⁊ ego mai⁹ pōd⁹ apponā. Pater me⁹ cecidit vos flagellis ego vero cedam vos ſcorpionibus. Venit ergo hieroboam ⁊ vniuerſus populus ad roboam die tercio ſicut preceperat eis. Reſponditqȝ rex dura derelicto conſilio ſeniorum: locutuſqȝ eſt iuxta iuuenū voluntatem. Pater me⁹ graue vobis impoſuit iugum: qđ ego grauius faciam. Pater me⁹ cecidit vos flagellis: ego vero cedā vos ſcorpionibus. Et nō acquieuit populi p̄cib⁹. Erat em̄ volūtatis dei: vt cōpleretur ſermo eius quē locut⁹ fuerat p manū ahie ſylonitis ad hieroboam filiū nabath. Populus aūt vniuerſus rege duriora dicente: ſic locutus eſt ad eū. Nō eſt nobis pars in dauid: neqȝ hereditas in filio iſai. Reuertere in tabernacula tua iſrael. Tu auteȝ paſce domū tuam dauid. Et abijt iſrael in tabernacula ſua. Super filios autem iſrael qui habitabant in ciuitatibus iuda regnauit roboam. Miſitqȝ rex roboaȝ adurā qui preerat tributis: ⁊ lapidauerūt euȝ filij iſrl̄ ⁊ mortu⁹ eſt. Porro rex roboam currū feſtinauit aſcēdere ⁊ fugit in hieruſalem. Receſſitqȝ iſrl̄ a domo dauid vſqȝ ad diem hanc.

Capitulū .xi.

Venit autē roboā in hieruſalē: ⁊ cōuocauit vniuerſā domū iuda ⁊ bēiamin cētū octogita milia electoꝝ atqȝ bellantiū vt dimicaret ꝯtra iſrl̄ ⁊ cōuerteret ad ſe regnū ſuuȝ. Factuſqȝ eſt ſermo dn̄i ad ſemeiā hominem dei dicens. Loquere ad roboam filiū ſalomonis regem iuda: ⁊ ad vniuerſum iſrl̄ qui eſt in iuda ⁊ beniamin. Hec dicit dn̄s. Non aſcendetis neqȝ pugnabitis cōtra fratres veſtros: reuertat̄ vnuſquiſqȝ in domū ſuam: q2 mea hoc geſtum eſt voluntate. Qui cū audiſſent ſermonē dn̄i: reuerſi ſunt: nec perrexerūt cōtra hieroboaȝ. Habitauit autē roboam in hieruſalē: ⁊ edificauit ciuitates muratas i iuda: extruxitqȝ bethleem ⁊ ethā et thecue: bethſur quoqȝ ⁊ ſocchor ⁊ odollam necnon ⁊ geth ⁊ mareſa ⁊ ziph: ſed ⁊ adurā ⁊ lachis ⁊ aſecha: ſaraa quoqȝ ⁊ ahialon ⁊ hebron que erant in iuda ⁊ beniamin ciuitates munitiſſimas. Cūqȝ clauſiſſet eas muris: poſuit in eis principes ciborūqȝ horrea: hoc ē olei ⁊ vini. Sed ⁊ in ſingulis vrbibus fecit armamētaria ſcutoꝝ ⁊ haſtarū firmauitqȝ eas ſumma diligentia: ⁊ imperauit ſuper iudā ⁊ beniamin. Sacerdotes[b] auteȝ ⁊ leuite qui erant in vniuerſo iſrael venerūt[c] ad eum de cūctis ſedibus ſuis relinquētes[d] ſuburbana ⁊ poſſeſſiones ſuas: ⁊ tranſeūtes ad iudaȝ ⁊ hieruſalem eo ꝙ abieciſſet eos hieroboā ⁊ poſteri ei⁹ ne ſacerdotio dn̄i fungerētur: qui cōſtituit ſibi ſacerdotes excelſorū ⁊ demonioꝝ vitulorūqȝ quos fecerat. Sed ⁊ de cūctis tribub⁹ iſrael quicūqȝ dederat cor ſuuȝ vt quererēt dn̄m deū iſrl̄: venerūt in hieruſalem ad immolandū victimas ſuas coram dn̄o deo patruȝ ſuoꝝ: ⁊ roborauerunt regnū iuda: ⁊ confirmauerūt roboam filiuȝ ſalomonis per tres annos. Ambulauerūt eniȝ in vijs dauid ⁊ ſalomōis annis tm̄ trib⁹. Duxit[e] autē roboam vxorem: malaath filiam hierimuth filij dauid: abigail quoqȝ filiaȝ heliab filij iſai que peperit ei filios: iehus ⁊ ſomoriam ⁊ zoom. Poſt hanc quoqȝ accepit maachaȝ filiaȝ abſalon que peperit ei abia ⁊ ahi: ⁊ ziza ⁊ ſalimith. Amauit autē roboaȝ maachaȝ filiā abſalō ſuper oēs vxores ſuas ⁊ cōcubinas. Nā vxores decem ⁊ octo duxerat: cōcubinas autem .lx. ⁊ genuit .xxviij. filios ⁊ .lx. filias. Cōſtituit vero in capite abiaȝ filiū maacha ducē ſuper oēs fratres ſuos ipm̄ em̄ regē facere cogitabat q2 ſapiētior fuit ⁊ potentior ſup oēs filios ei⁹ ⁊ in cūctis finib⁹ iuda ⁊ beniamin: ⁊ in vniuerſis ciuitatibus muratis: prebuitqȝ eis eſcas plurimas: ⁊ multas petiuit

Capitulū .xi.

Venit autem roboam. Hic cōſequenter deſcribitur predicte diuiſionis cōfirmatio per verbum ꝓphete ex parte domini ſequentis. ⁊ patet ſententia ex dictis .iij. Regum xij. c. ſcđo deſcribit̄ regni defalcati ꝓſecutio: ibi. habitauit autē roboam. Et diuiditur in duaſ partes: q2 primo deſcribitur ꝓſecutio huius regni ꝓficiendo. ſecundo deficiendo ca. xij. Pria in duas. q2 pmo deſcribit̄ ꝓfectus regni roboam per ꝓprium ſtudium. ſecūdo per alioꝝ auxilium: ibi. Sacerdotes autem. tercio preponēdo valentiorem filium: ibi. Duxit autē roboaȝ ⁊c. Circa p̄mū oſtenditur ꝓfectus regni roboam proprio ſtudio eo ꝙ multas ciuitates murauit ⁊ plura fortalicia cōſtruxit in regno ſuo muniendo ea victualibus ⁊ bellatorib⁹ ad roborationeȝ regni ſui ⁊ patet lr̄a.

b Sacerdotes autem. h̄ cōſequēter deſcribitur ꝓfectus regni roboā p alioꝝ auxilium. quia hieroboaȝ factus rex ſuper iſrl̄ timuit ne populus rediret ad regnuȝ dauid ſi iret in hieruſalem ad ſacrificandum dn̄o: vt habet̄ .iij. Reguȝ .xij. ⁊ ideo fecit duos vitulos aureos vt ibideȝ habetur. ⁊ q2 ſacerdotes ⁊ leuite qui habitabāt in regno ſuo abominabant̄ cultuȝ vituloꝝ abiecit eos ⁊ ſic venerunt ad regnū roboaȝ: ⁊ per ꝯñs ipſum roborauerūt. ⁊ hoc eſt qđ dicitur.

c Venerūt ad eum de cūctis ſedibus ſuis. i. ciuitatibus in quib⁹ habitabāt ⁊ que erāt eis aſſignate ꝓ inhabitatione: vt habetur Ioſue .xxi.

d Relinquētes ſuburbana. q2 ſicut erant eis cōceſſe ciuitates ad habitādū ſic etiā ſuburbana ad animalia nutriendum. Similiter etiaȝ homines deuoti đ alijs tribubus qui volebant colere dn̄m: aſcendebant in hieruſalem ad imolandū dn̄o: ſicut legit̄ đ tribu Tob. i. ⁊ ſic roborauerūt regnum iuda: quia parati erāt ipſuȝ adiuuare: ⁊ hoc eſt quod dicitur. Sed ⁊ de cūctis tribub⁹ iſrl̄ ⁊c.

e Duxit autem roboam. Hic cōſequēter deſcribit̄ ꝓfectus regni roboam p hoc ꝙ ordinauit ſibi ſuccedere valentiorem filium. ſ. abiā q̄uis haberet plures vxores ⁊ de his multos filios ſeniores ipſo. ⁊ patet lr̄a ex dictis.

rr

Universidad de Salamanca. BGH.

Cumqꝫ roboratū fuiſſꝫ. h̄ ꝯñr deſcribit̄ ꝓceſſus regni ro Ca. xij boā in deficiendo. ⁊ p̄ deſcribit̄ regis ⁊ ppl'i trāſgreſſio. ſcd̄o cō tritio: ibi. Semeias autē. Circa primū dicit̄. a Cūqꝫ roboratū fuiſſet regnū roboam: modo dicto capi. precedenti. b Dereliquit legem dñi. ad ydolatriā declinādo ſm̄ modū matris ſue que fuit naama amanitis: vt dicitur. j. eo. ca.

c Et oīs iſrl' cū eo. i. maior pars ppl'i q̄ erat ꝓnus ad ydolatriā. aliq̄ tñ in h̄ fuerūt eū ſecuti vt patebit j. eo. cap. ꝯñr ponit̄ tranſgreſſionis punitio cū dicitur.

d Aſcēdit ſeſac rex egypti in hierl'm de ordinatione dñi ad puniendū pctīm regis ⁊ ppl'i: qꝛ malū pene eſt a deo inq̄ztū iuſte infertur ꝓpter qd̄ dꝛ amos. iij. Nō ē malū in ciuitate qd̄ dñs nō fecerit.

e Semeias autē. hic ponit̄ regis ⁊ ppl'i ꝯtritio ꝯ[illegible] ꝓpter qd̄ receperūt ꝓphe te verbū. vñ dꝛ. Semeias aūt ꝓpha ingreſſus ē ad roboā ⁊ p̄ncipes iuda q̄ nō potētes reſiſtere ipi ſeſac in campo. fugerant in hieruſalem tanq̄ ad ciuitatem regiam fortiſſimā ⁊ munitiſſimam.

f Vos dereliquiſtis me. ad ydola declinādo.

g Et ego reliqui vos au xilium meū ſubtrahendo.

h Juſtus eſt dñs. ꝯfitētes peccatū ſuū humilit̄ ⁊ veraciter exaudiendo.

i Cumqꝫ vidiſſet dñs ꝙ humiliati eſſent ꝑ delicti ſui cōfeſſionē ⁊ pniāz: ex hoc ſubdit̄ pene diminutio cū dicit̄.

k Quia humiliati ſūt nō diſperdā eos. totalit̄ delendo.

l Daboqꝫ eis pauxillū auxilij. qꝛ nō ꝑmittā ſeſac ciuitatē ⁊ ppl'm deſtruere tñ ꝑmittam eos ipſi ſeſac ſeruire ſub tributo cuꝰ cā ſubdit̄.

m Ut ſciant ⁊c̄. ꝑ experientiam.

a Diſtantiam ſeruitutis mee ⁊c̄. qꝛ ſeruitꝰ dei ſuauis eſt ⁊ cōſolabilis. ſeruitus aūt hūana dura ⁊ q̄ſi importabilis eſt. vñ legit̄ de multis ꝙ magꝫ elegerunt mori q̄ ſubijci ſeruituti: ſicut refert ioſephus li. ō iudaico bello. qꝛ eleazar iudeus cū multis alijs in quodam caſtro a romanis obſeſſus qui videntes ꝙ erāt capiendi interfecerūt ſe mutuo: ne ſubijcerentur romanoꝝ ſeruituti. b Receſ. itaqꝫ ſeſac rex egy. ab hierl'm. nō ab obſidione tñ: qꝛ ingreſſus fuit hierl'm vt pꝫ ex ſequēibus cum dicitur.

c Sublatis theſauris do. dñi ⁊c̄. dicit em̄ ioſephꝰ ꝙ roboaꝫ timore du[illegible]

Capitulū. xij.

Cumqꝫ[a] roboratum fuiſſet regnum roboam et confortatū dereliquit[b] legem dñi ⁊[c] omnis iſrl' cū eo. Anno autē quinto regni roboā aſcendit[d] ſeſac rex egypti in hieruſalem quia peccauerāt dño: cū mille ducentis curribus ⁊ ſexaginta milibꝰ equitū. Nec erat numerus vulgi qd̄ venerat cū eo ex egypto: libyes. ſ. ⁊ trogodyte ⁊ ethyopes: cepitqꝫ ciuitates munitiſſimas in iuda ⁊ venit vſqꝫ in hieruſalē. Semeias[e] autē ꝓpheta ingreſſus eſt ad roboā ⁊ principes iuda qui cōgregati fuerant in hieruſalē fugientes ſeſac: dixitqꝫ ad eos. Hec dicit dñs. Vos[f] reliq̄ſtis me ⁊[g] ego reliq̄ vos in manu ſeſac. Cōſternatiqꝫ principes iſrael ⁊ rex dixerunt. Juſtus[h] eſt dñs. Cūqꝫ vidiſſet dñs ꝙ humiliati eſſent[i]: factus eſt ſermo dñi ad ſemeiam dicens. Quia[k] humiliati ſunt nō diſperdam eos daboqꝫ[l] eis pauxillū auxilij: ⁊ non ſtillabit furor meꝰ ſuper hieruſalē per manū ſeſac. Verumtñ ſeruient ei vt[m] ſciant diſtantiā[a] ſeruitutis mee ⁊ ſeruitutis regni terrarū. Receſſit[b] itaqꝫ ſeſac rex egypti ab hieruſalē: ſublatis[c] theſauris domus dñi ⁊ domus regis oīaqꝫ ſecum tulit: ⁊ clypeos aureos quos fecerat ſalomon: ꝓ[d] quibus fecit rex eneos ⁊ tradidit illos principibus ſcutarioꝝ qui cuſtodiebant veſtibulū palacij. Cūqꝫ introiret rex domū dei: veniebant ſcutarij ⁊ tollebant eos: iterūqꝫ referebant eos ad armamentarium ſuū. Verumtñ quia humiliati ſunt: auerſa eſt ab eis ira domini nec deleti ſunt penitus. Siquidem[e] ⁊ in iuda inuenta ſunt opera bona. Cōfortatus[f] eſt ergo rex roboam in hieruſalē: atqꝫ regnauit. Quadraginta autē ⁊ vnius anni erat cū regnare cepiſſet ⁊ decē ⁊ octo annis regnauit in hieruſalē vrbe quā elegit dñs vt cōfirmaret nomen ſuū ibi de cunctis tribubus iſrael. Nomen[g] autē matris eius naama amanites. Fecitqꝫ malum ⁊ non preparauit cor ſuū vt quereret dñm. Opera vero roboā prima ⁊ nouiſſima ſcripta ſunt in[h] libris ſemeie ꝓphete ⁊ addo videntis: ⁊ diligēter expoſita. Pugnaueruntqꝫ[i] aduerſum ſe roboam ⁊ hieroboā cūctis diebus. Et dormiuit roboam cū patribus ſuis: ſepultuſqꝫ eſt in ciuitate dauid ⁊ regnauit abia filius eius ꝓ eo.

Capitulū. xiij.

Anno.[a] xviij. regis hieroboā regnauit abia ſuper iudam tribus annis regnauit in hieruſalem. Nomenqꝫ[b] matris eiꝰ michaia filia[c] vrihel de gabaa ⁊ erat bellū inter abia et hieroboam. Cūqꝫ[d] iniſſet abia certamē ⁊ haberet bellicoſiſſimos viros ⁊ electoꝝ. xl. milia: hieroboā conſtruxit ecōtra aciem octoginta milia viroꝝ q ⁊ ipſi electi erāt ⁊ ad bella fortiſſimi. Stetit ergo abia ſuper montē ſemeron qui erat in ephraim ⁊ ait. Audi hieroboam ⁊ omnis iſrael. Nū ignoratis ꝙ dñs deus iſrl' dederit regnum dauid ſuper iſrael in ſempiternū: ipſi ⁊ filijs eius in[e] pactū ſalis. Et ſurrexit hieroboam filius nabath ſeruus ſalomonis filij dauid: ⁊ rebellauit contra dñm ſuū. Cōgregati-

cius fecit ſibi portas apiri tñ ſub certis pactis. q̄ tñ ſeſach nō tenuit: ſꝫ magis templū ⁊ domū regiā ſpoliauit. d Pro quibꝰ fecit rex eneos. ex quo pꝫ defectio regni ab aures magnificētia in eneā. e Siquidē in iuda inuenta ſunt opa bona. qꝛ aliq̄ ad ydolatriā nō declinauerāt quoꝝ intuitu deus pepercit etiam alijs non tamen a toto ſed a tanto.

f Confortatꝰ eſt ergo rex roboam. erat. n. parui cordis: vt hr̄. c. ſeq. ⁊ iō accepit cōfortationē in modico. videlicet ꝙ remāſiſſet ſibi ciuitas ⁊ vita ⁊ nomē regium.

g Nomen autē matris eiꝰ na. amanites. erat em̄ gētilis ⁊ ydolatra. ⁊ ſic docuit filiū ſuum: vnde ſubdit̄. Fecitqꝫ malū ⁊c̄.

h In libris ſemeie ⁊c̄. Iſti libri nō hn̄t̄. qꝛ nō fuerunt repati ab eſdra.

i Pugnauerūtqꝫ aduer. ſe ro. ⁊ hiero. cūctis die. lꝫ. n. primū bellū generale inter eos fuerit ꝓhibitū a deo vt dictū ē in p̄n. xi ca. tñ bella pticularia fuerunt in extremitatibꝰ vtriuſqꝫ regni: ſicut ſolet fieri in extremitatibus regnoꝝ abinuicem diſcordantium.

Capitulū. xiij. Anno. xviij. Hic ꝯñter agit̄ d̄ tempore abia. ⁊ p̄mo deſcribit̄ eius genealogia. ſcd̄o pugna: ibi. Cumqꝫ iniſſet abia certamē. tercio victoria ibi. Reſpiciēſqꝫ iudas. quarto culpa occulta: ibi. Quē percuſſit dñs. Circa primū dicit̄.

b Nomenqꝫ matris eius michaia ā. xi. c. vocat̄ maacha. ⁊ dicendū ꝙ ēidē nomen variatum tñ: qd̄ frequēter fit in noībꝰ hebreis ⁊ latinis vt frequēter dictū ē.

c Filia vriel. ā. xi. dicitur. Filia abiſſalon: ſicut eſt in hebreo. ⁊ non abſalon: vt habent aliqui libri ⁊ male. ⁊ ex hoc vlteriꝰ erāt aliq̄ credentes ꝙ fuerit abſalon filius dauid. dicitur em̄ hic filia vriel de gabaa. abſalon autē filius dauid fuit de hierl'm. Ad illud v̄o qd̄

inductū eſt de diſcordia noīs patris iſtiꝰ q̄ vocatur hic vriel. ⁊ ā. abiſſalō. dicūt aliq̄ ꝙ vriel fuit pr̄ eiꝰ vt dꝛ h̄. abiſſalon v̄o auꝰ eiꝰ ⁊ ſic vocat̄ eiꝰ filia: qꝛ filij filioꝝ dicūt̄ filij parētū. vñ ruth. iiij. natꝰ ē filiꝰ noemi. i. nepos. Alit̄ pōt dici ꝙ pr̄ maacha fuit binomiꝰ ſicꝫ ⁊ multi alij. ⁊ h̄ exprimitur vnum nomen. aliud. ā. xi. ca. ⁊. iij. Reg. xv.

d Cumqꝫ iniſſet abia certamē. hic d̄ſcribit̄ ipiꝰ abie cū hieroboā pugna. vbi primo d̄ſcribit̄ bellatoꝝ hinc ⁊ inde numerus: ⁊ pꝫ l'ra. ſcd̄o pugne locꝰ cū dꝛ. Sup montem ſemeron. tercio ꝑſuaſio abie ad inducendū aduerſarios vt ſine bello recederēt: vt patebit j. Ubi primo allegat ordinationē dñi dātis regnū dd̄ ⁊ filijs eiꝰ ipꝑpetuum: ideo ſubditur.

e In pactū ſalis in oī em̄ ſacrificio dñi ponebat̄ ſal. ⁊ iō apud iudeos pactū firmū ⁊ ſtabile dicebatur pactū ſalis. ſcd̄o allegat ipſius hieroboā vſurpationē iniuſtam regni. d. Et ſurrexit hieroboam ⁊c̄.

f Congregatiqꝫ ſunt ad eū viri vaniſſimi. nihil habentes de pōdere veritatis.

g Et filij belial. i. abſqꝫ iugo diuine legis ⁊ recte rōnis.

h Et ꝓualuerūt ꝯ roboā. cuius cā ſubdit̄. Porro roboā erat rudis. i. ſtolidus. vñ in hebreo h̄ dꝛ. Puer. nō etate. qꝛ in p̄ncipio regni ſui iam erat. xl. ⁊ vnius anni: vt habet̄. iij. Reg. xiiij. ca. ſꝫ dꝛ puer ſenſu.

i Et corde pauido. in hebreo hr̄. Et corde tenero. i. ipotēti ad aliq̄d ſuſtinēdū. k Nūc ergo vos dicitis ꝙ reſiſtere poteritis regno dñi: qꝛ ipe erat rex p̄ncipal' ⁊ filij dd̄ eiꝰ vicarij. ex hoc patet ꝙ iſte hieroboā volebat ēt occupare regnū iuda. Tercio allegat abia ipiꝰ hieroboā ⁊ eiꝰ ppl'i ydolatriā: cū dicit̄. l Habetiſqꝫ grandem ppl'i multitudinē. in qua ꝯfidiſ. ſꝫ ꝓ nihilo: qꝛ ſunt ſubditi idolatrie pctō. lꝫ em̄ in vitulis aureis p̄mo adorauerint deum ſm̄ opinionē aliquoꝝ que ꝓbabilis ē: vt dictū ē. iij. Reg. xij. tñ ex tūc fuit ibi quidā ydolatrie modꝰ: qꝛ adorabāt eū in imagine ꝓhibita: vt hr̄ Exo. xx. Itē ꝓcedente tp̄e adorauerūt ibi demones dātes tñ ſa. vñ. ā. xi. dꝛ de hieroboam. q̄ cōſtituit ſibi ſacerdotes excelſorū ⁊ demonioꝝ. vñ ſubdit̄. Atqꝫ vitulos aureos ⁊c̄. m Et eieciſtis ſacerdotes dñi. vt hr̄. ā. xi. n Quicūqꝫ venerit ⁊c̄. h̄ eſt quicūqꝫ voluerit pciū dare erit ſacerdos: ⁊ poterit offerre. Quarto allegat abia in ppl'o ſuo ipiꝰ dei debitā fidē ⁊ culturā dicēs. o Noſter aūt dñs deus eſt. q̄ ē verus deus ſolus. p Sacerdoteſqꝫ miniſtrant dño de filijs aaron quos elegit dñs in ſacerdotes ſibi: vt hr̄ Exod. xxviij. q Et leuite ſunt in ordine ſuo. ſ. cantoꝝ ianitoꝝ ⁊ alioꝝ officiorū ꝑut ordinauit dauid. vt habet̄. ā. i. li. xxv. r Holocauſta quoqꝫ offerūt dño ⁊c̄. ſ. iuge ſacrificiū qd̄ offerebat̄ omni die mane ⁊ veſpere.

s Et thymiama iuxta legis p̄cepta cōfe. ſ. ex quatuor rebus aromaticis vt habet̄ Exo. xxx. g.

qꝫ[f] ſunt ad eum viri vaniſſimi: ⁊[g] filij belial ⁊[h] ꝓualuerunt contra roboam filiū ſalomonis. Porro roboam erat rudis et[i] corde pauido: nec potuit reſiſtere eis. Nūc[k] ergo vos dicitis ꝙ reſiſtere poſſitis regno dñi qd̄ poſſidet ꝑ filios dauid: [l]Habetiſqꝫ grādē ppl'i multitudinē atqꝫ vitulos aureos quos fecit vobis hieroboā i deos. Et[m] eieciſtis ſacerdotes dñi filios aarō atqꝫ leuitas: ⁊ feciſtis vobis ſacerdotes ſicut oēs ppl'i terraꝝ. Quicūqꝫ[n] venerit ⁊ initiauerit manū ſuam in thauro: in bobus ⁊ in arietibꝰ ſeptē: fit ſacerdos eoꝝ q non ſunt dij. Noſter[o] aūt dñs deus ē: quē nō derelinquimus. Sacerdoteſqꝫ[p] miniſtrāt dño de filijs aaron ⁊[q] leuite ſunt in ordine ſuo: holocauſta[r] quoqꝫ offerūt dño ꝑ ſingulos dies: mane ⁊ veſpere ⁊[s] thymiama iuxta legis precepta cōfectū: ⁊[t] p̄ponūtur panes in mēſa mūdiſſima. Eſtqꝫ[v] apud nos candelabrū[x] aureū: ⁊[y] lucerna eiꝰ vt[z] accendant̄ ſemꝑ ad veſperam: nos quippe cuſtodimus precepta dñi dei noſtri quē vos reliquiſtis. Ergo[a] in exercitu noſtro dux deus eſt ⁊ ſacerdotes eiꝰ qui clāgunt tubis ⁊ reſonāt cōtra vos. Filij[b] iſrl' nolite pugnare cōtra dñm deū patrū vroꝝ qꝛ nō vobis expedit. Hec[c] illo loquēte: hieroboā retro moliebatur inſidias. Cūqꝫ ex aduerſo hoſtiū ſtaret: ignorantē iudam ſuo ambiebat exercitu. Reſpiciēſqꝫ[d] iudas vidit inſtare bellū ex aduerſo ⁊ poſt tergū: ⁊[e] clamauit ad dñm: ac ſacerdotes tubis canere ceperūt: omneſqꝫ viri iuda vociferati ſunt. Et ecce illis clamantibus perterruit[f] deus hieroboam ⁊ omnē iſrl': qui ſtabat ex aduerſo abia ⁊ iuda: fugeruntqꝫ filij iſrl' iudam ⁊ tradidit eos deus in manu eoꝝ. Percuſſit ergo abia ⁊ ppl'us eiꝰ plaga magna: ⁊ corruerūt vulnerati ex iſrl' quinquaginta milia virorum fortiū. Humiliatiqꝫ ſunt filij iſrl' in tp̄e illo: ⁊ vehementiſſime cōfortati filij iuda: eo ꝙ ſperaſſēt in dño deo patrū ſuoꝝ. Perſecutus eſt autē abia fugientē hieroboam: ⁊[g] cepit ciuitates eius: bethel ⁊ filias eius: ⁊ hieſana cū filiabꝰ ſuis ephron quoqꝫ ⁊ filias eiꝰ. Nec valuit vltra reſiſtere hieroboā in diebus abia. Quē[h] percuſſit dñs ⁊ mortuus eſt: igitur abia confortato iperio ſuo accepit vxores. xiiij. procreauitqꝫ viginti duos filios ⁊ ſedecim filias. Reliqua aūt ſermonū abia viarūqꝫ ⁊ operū eius ſcripta ſunt diligentiſſime in libro addo ꝓphete.

Ca. xiiij.

Dormiuit[a] aūt abia cū pa-

t Et p̄ponūtur panes. ſ. xij. q̄ls ſabbato r̄nouādo

v Eſtqꝫ apud nos candelabrū aureū. lꝫ em̄ eēnt in templo. xi. candelabra aurea vt dictū ē. ā. iiij. c. tñ ſeſach rex egypti ſpoliauerat templum vt dictū eſt ā. xij. ca. ⁊ forte abſtulerat x. que fecerat ſalomon dimittens illud ſolū qd̄ fecerat moyſes: vel ponitur h̄ ſingulare ꝓ plurali.

x Candelabrū. i. cādelabra: ſicut Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima. i. multitudo ⁊c̄. vñ ſubdit̄.

y Et lucerna eius. i. lucerne. qꝛ in quolibet candelabro erāt. vij. lucerne. vt dictum eſt. ā. c. iiij.

z Ut accendat̄ ſemꝑ ad veſperaꝫ. plures em̄ lucerne ardebāt de nocte q̄ de die. ⁊ ideo alique extinguebantur mane ⁊ reaccendebantur veſpere.

a Ergo in exer. nr̄o dux deꝰ eſt. qui ſemper aſſiſtit ſuis veris cultoribus.

b Filij iſrl' nolite pugnare cōtra dñm. qꝛ pugnando cōtra nos qui ſumꝰ eiꝰ ſerui: pugnabitis contra ipſum: ⁊ ſic patet qd̄ dcm̄ eſt in principio huiꝰ ꝑſuaſiōis: videlicet ꝙ abia intēdebat monere filios iſrl' ad hoc ꝙ recederent abſqꝫ mutuo cōflictu. ſed ſua ꝑſuaſio non habuit effectum: vñ ſubdit̄.

c Hec illo loquēte hieroboā ⁊c̄. ſtās em̄ ex oppoſito fingebat ſe velle pugnare a parte anteriori tñ ſꝫ malicioſe querebat eū cū h̄ iuadē a pte poſteriori

d Reſpiciēſqꝫ iudas. h̄ cōſequēter ponit̄ ipſius abie victoria. qꝛ cū videret ſe ⁊ exercitū ſuū predicto modo incluſum. e Clamauit ad dñm. cōfidens de eius auxilio. iō ſubditur. f Perterruit deus hiero. ⁊c̄. modus autē perterrendi non exprimit̄ in tex. nec in glo. quā viderim. ſed potuit eſſe per aliquid exterius. ſ. per fragorem tonitrui ⁊ lapides grandinis vel huiuſmodi. ſicut dicitur d̄ philiſteis. i. Regū. vij. vel imittendo terrorem interius tñ per quē deficeret coꝝ. ⁊ per cōſequēs mēbra exteriora ad ſe defendendum: quia motus vitalis ſpirituū ꝓcedit a corde ad membra exteriora: ſequitur.

g Et cepit ciuitates eius ⁊c̄. i. villas ſibi adiunctas.

h Quē percuſſit dñs. hic vltimo deſcribit̄ ipſius abie culpa occulta propter quam a dño interfectus eſt: ⁊ [illegible] vt dicūt aliqui fuit qꝛ capiendo ciuitatem bethel ydola ibi inuenta reſeruauit in detrimētū ſui ⁊ coluit: nec mirum: quia de ipſo dicit̄. iij. Reg. xv. Ambulauitqꝫ in oībꝰ pctīs pr̄is ſui. ſ. roboam. qui tamen fuit ydolatra vt dictū eſt capi. prece. Aliq̄ v̄o exponūt de hieroboā: ſed nō ē veriſile: qꝛ nō agit̄ hic de eiꝰ fine: ſed de fine Abie.

a Dormiuit aūt abia. Hic ꝯñr agit̄ de tp̄e Capitulū. xiiij. ipiꝰ aſa cuiꝰ p̄mo deſcribit̄ ꝯuerſatio bōa. ſcd̄o ꝯſolatio ꝓphica

Universidad de Salamanca. BGH.

ca.xv.tercio preuaricatio mala.c.xvi. Circa primũ deſcribit primo ipſius aſa vita virtuoſa.ſcdo eiꝰ victoria miraculoſa:ibi.Egreſſus eſt autẽ. Circa primũ dicit. b In cuiꝰ diebus quieuit terra.x.annis.q: in principio regni vixit ſancte:ideo dñs dedit ei pacẽ.x.annis vt poſſet regnũ ſuũ munire:qđ ⁊ fecit:vt patet ex ſequentibus. c Et ſubuertit altaria peregrini cultus.i.ydolorũ qui dicuntur dij alieni.

cieꝰ aſa qui pugnabat in noĩe dñi:cetera patẽt in lr̃a. Ca.xv. Zarias aũt filius obed.ſic dʒ ſcribi:q: ſic eſt in hebreo.Hic ꝯñter circa aſa ponit cõſolatio ꝓphetica.Circa quã primo deſcribit ꝓphete denũciatio.ſcdo ipſius aſa ⁊ ppl'i conſolatio:ibi.Qđ cũ audiſſet aſa.Circa primũ dicitur.

d Et excelſa.cõtrariũ videtur ſequẽti ca.vbi dicit. Excelſa aũt derelicta ſũt.⁊.iij.Reg.v.dicitur đ ipſo Excelſa aũt ñ abſtulit. dicendũ ꝙ aliqua erãt excelſa vbi colebãtur ydola ⁊ illa abſtulit vt hic dicitur. Alia autem erãt excelſa in quibꝰ offerebãtur deo ſacrificia quod fuit licitũ ꝙ diu archa nõ habuit ſtabilem manſionẽ ꝑut dictuʒ fuit Deu.xij. ⁊.i.Reg.vij. ſed poſt edificationẽ templi nõ fuit licituʒ niſi ex diſpenſatiõe diuina ſpeciali:ĩ hoc permiſit Aſa de ſacrificijs votiuis ⁊ multi alij reges ad euitãdũ maius maluʒ.ſ.ne talia offerrentur ydolis ⁊ demonibus: ſicut permittũtur meretrices in ciuitatibus: ne omnia turbentur libidinibus.

e Et faceret legẽ.ꝙtum ad ꝓcepta decalogi: que ꝓprie dicũtur lex.

f Et vniuerſa mãdata.ĩ ſunt q̃dã cõcluſiones ex ꝓceptis decalogi elicite: vł quedã ſuppoſita ad decalogi ꝓcepta:ſicut eſt precepum dilectionis dei ⁊ ꝓximi:ꝑut dictũ fuit Deut.vi.cetera patent ex dict̃ vł ꝙ ibi.

g Habuit ⁊c.ſcuta ⁊ haſtas.i.habentũ ſcientiam pliãdi in ſcutis ⁊ haſtis.

h Egreſſus eſt aũt. Hic ꝯñter deſcribitur ipſiꝰ aſa victoria miraculoſa:⁊ patet vſq ibi.

i Porro aſa pręxit obuiam.ne intrãdo regnũ ſuũ deuaſtaret terrã ſuam.

k Et inuocauit dñm.deuote ⁊ cõfidenter.

l Dñe non eſt apud te vlla diſtã.⁊c.q: eſ virtutis infinite: cui ois alia virtꝰ cõpata nulla eſt.

m In te eñi ⁊ in tuo noĩe habentes fiduciam nõ in viribus noſtris.

n Non preualeat cõtra te homo.i.cõtra nos qui vi nimus ad pugnaʒ in noĩe tuo.

tribus ſuis ⁊ ſepelierũt eum in ciuitate dauid. Regnauitqȝ aſa filius eius pro eo. In[b] cuius diebus quieuit terra annis decem. Fecit ergo aſa quod bonum et placituʒ erat in conſpectu dei ſui: ⁊[c] ſubuertit altaria peregrini cultus ⁊[d] excelſa: ⁊ cõfregit ſtatuas: lucoſqȝ ſuccidit: ⁊ precepit iude vt quereret dñm deũ patruʒ ſuorũ ⁊[e] faceret legem ⁊[f] vniuerſa mandata. Et abſtulit de cũctis vrbibus iuda aras ⁊ phana: ⁊ regnauit in pace. Edificauit quoqȝ vrbes munitas in iuda: quia quietus erat ⁊ nulla temporibus eius bella ſurrexerant: pacẽ dño largiente. Dixit autẽ iuda. Edificemus ciuitates iſtas: ⁊ vallemus murũ: ⁊ roboremus turribus ⁊ portis ⁊ ſeris: donec a bellis quieta ſint omnia: eo ꝙ queſierimus dñm deum patrum noſtrorũ: ⁊ dederit nobis pacem per gyrum. Edificauerũt igitur et nullũ in extruendo impedimentuʒ fuit. Habuit[g] auteʒ aſa in exercitu ſuo portantiuʒ ſcuta ⁊ haſtas de iuda trecenta milia: de beniamin vero ſcutariorũ ⁊ ſagittariorũ ducenta octoginta milia. Omneſqȝ iſti viri fortiſſimi. Egreſſus[h] eſt auteʒ cõtra eos zara ethyops cum exercitu ſuo decies centena milia ⁊ curribus trecentis ⁊ venit vſqȝ mareſa. Porro[i] aſa perrexit obuiam ei: ⁊ inſtruxit aciẽ ad belluʒ in valle ſephata: que ẽ iuxta mareſa ⁊[k] inuocauit dñm deũ ⁊ ait. Dñe[l] nõ eſt apud te vlla diſtantia: vtruʒ in paucis auxilieris: aut in pluribus: adiuua nos dñe deus noſter. In[m] te eñi ⁊ in tuo nomine habẽtes fiduciam: venimus cõtra hanc multitudineʒ. Dñe deus noſter tu es: nõ[n] preualeat cõtra te homo. Exterruit[o] itaqȝ dñs ethiopes coram aſa ⁊ iuda. Fugerũtqȝ ethiopes: ⁊ perſecutus eſt eos aſa ⁊ populꝰ qui cũ eo erat vſqȝ gerara. Et ruerunt ethyopes vſqȝ ad internitionem: quia[p] dño cedente ꝯtriti ſũt: ⁊ exercitu illius preliante. Tulerũt ergo ſpolia multa. Et percuſſerũt ciuitates oẽs per circuituʒ gerare. Grandis quippe cunctos terror inuaſerat. Et diripuerũt vrbes ⁊ multã predaʒ aſportauerũt ſed ⁊ caulas ouiuʒ deſtruentes: tulerunt pecorũ infinitam multitudinem ⁊ camelorũ: reuerſiqȝ ſunt in hieruſalem.

Capitulũ.xv.

Zarias[a] autẽ filiꝰ obed ſcõ i ſe ſpiritu dei egreſſus[b] eſt in occurſuʒ aſa ⁊ dixit ei. Audite me aſa: ⁊ omnis iuda ⁊ beniamin. Dñs[c] vobiſcuʒ: quia[d] fuiſtis cũ eo. Si queſieritis eum: inuenietis. Si autem dereliqueritis eum: derelinquet vos. Tranſibũt[e] autẽ multi dies in iſrl' abſqȝ deo vero ⁊[f] abſqȝ ſacerdote: abſqȝ doctore quoqȝ et[g] abſqȝ lege. Cũqȝ[h] reuerſi fuerint in ãguſtia ſua ⁊ clamauerint ad[i] dñm deuʒ iſrael ⁊ queſierint eũ: reperiẽt[k] eum. In[l] tẽpore illo non erit pax egredienti ⁊ ingredienti: ſed terrores vndiqȝ in cũctis habitatoribꝰ terrarũ. Pugnabit[m] eñi gens contra gentẽ: ⁊ ciuitas cõtra ciuitatem q: dñs cõturbabit eos in omni anguſtia. Vos[n] ergo cõfortamini[o]: ⁊[p] nõ diſſoluant̃ manꝰ veſtre. erit[q] eñi merces opi veſtro. Quod[r] cũ audiſſet Aſa verba .ſ. ⁊ ꝓphetiã

b Egreſſus eſt in occurſũ aſa.ad denũciandũ ſibi bona que libenter cito nũciantur: vñ ſubditur.

c Dñs vobiſcum ſuppleeſt.⁊ fuit ĩ iſto prelio.

d Quia fuiſtis cũ eo.per veram fidẽ ⁊ cultũ debitum.

e Tranſibũt aũt dies multi ⁊c.Dicũt expoſitores noſtri ꝙ iſta ꝓphetia intelligit̃ cõiter de futuro ſicut ſonat noſtra tranſlatio: ⁊ fuit impleta tpe captiuitat̃ babylonice: q: iudei extra hieruſalẽ nõ poterãt offerre deo ſacrificia: ⁊ iõ tempore captiuitatis babylõice fuerũt ſine deo vero: hoc mõ ſcʒ colẽdo euʒ per ſacrificia: multi etiam đ ipſis relicto iudaiſmo cõuerſi fuerũt ad cultũ ydolorũ.

f Et abſqȝ ſacerdote.q: officiũ ſacerdotũ oneſ ſacrificiorũ ⁊c ceſſauit.

g Et abſqȝ lege q: Nabuſardã libros legis cõbuſſit quos poſtea ꝑ magnum tꝑus eſdras repauit.

h Cũqȝ reuerſi fuerint in ãguſtia ſua.i.exiſtentes in captiuitate babylonica.

i Ad dñm deuʒ iſrael.per verã penitentiam ꝑatione dante eis intellectũ.

k Reperient euʒ. qđ fuit impletum tempore cyri: qui dedit licentiam iudeis redeũdi i hieruſaleʒ: ad reedificandum templum dñi: vt habet̃ primo Eſdre.i.

o Exterruit itaqȝ dñs ethyopes.per effectũ exteriorẽ vł interiorẽ ſicut dictũ fuit.c.precedenti de hieroboã ⁊ eiꝰ exercitu: q: nõ exprimit̃ hic qualiter fuerit: ſicut nec ibi. p Quia dño ⁊c.exercitu illiꝰ preliãte.i.angelicis poteſtatibus: que dicũtur dñi exercitꝰ: vel exercitus dñi.põt hic intelligi exer

l In tpe illo nõ erit pax egre. ⁊ ingre.q: iudei reuerſi de captiuitate babylonica: per longum tempus fuerũt in magna afflictione poſiti: q: ſamaritani ⁊ alij eorũ vicini frequẽter moleſtabãt eos ⁊ inuadebãt: vt hr̃ libro neemie i pluribꝰ locis. m Pu

gnabit eñi gens ꝯ gentẽ.q: tpibꝰ illis ſurrexerũt multa bella in partibus illis vt pʒ intuenti hyſtorias illiꝰ tpis.dicũt etiã ꝙ ꝑfectiꝰ impleta ẽ illa ꝓphetia ꝑ captiuitatẽ iudeorũ factã ꝑ Tytũ ⁊ Veſpaſianũ.iudei vo totã iſtã lr̃am exponũt de tpe qđ fuit añ aſa. ⁊ vt melius intelligatur iſta expoſitio: primo ponam lr̃am ꝑut iacet: ⁊ ſʒ hebraicam veritatem.littera eñi hebraica non habet Tranſibunt.ſʒ ſic icipit. Et dies mł'ti in iſrl' ad nõ deum verum ⁊ ad nõ ſacerdotem ⁊ ad non legem ⁊ reuerſus ẽ in anguſtia eiꝰ ad dñm deum iſrl': ⁊ requiſierunt eũ ⁊ inuentꝰ ẽ ab eis: ⁊ in tpibus illis nõ ẽ pax egredienti ⁊ venienti: q: ꝯſuptiões multe ſup oẽs habitantes terraʒ: ⁊ diminute ſũt gẽs in gentẽ ⁊ ciuitas in ciuitatẽ: q: deꝰ cõſumpſit eos in oĩ anguſtia. vos aũt ꝯfortamini ⁊c.ſic igit̃ expõit ab hebreis lr̃a ꝓdicta. Et dies multi in iſrl'.ſuppl'e iaʒ fuerũt. Ad nõ deũ verũ.q: in ipſis non recurrerũt filij iſrl' ad dñm verũ: ⁊ hꝰ fuit a quarto ãno roboã: in quo declinauit ad ydolatriã: ⁊ oĩs iſrl' cum eo: vt dictũ ẽ.ſ.c.xij. ⁊ tẽpe filij ſui abia q̃ ambulauit in oibꝰ pctis pr̃is ſui: vt dictum ẽ.ſ.xiij.ca.⁊.iij.Reg.xv. Et ad nõ ſacerdotẽ.i.abſqȝ ſacerdote docẽte: quia ex quo declinauerũt ad ydolatriaʒ parum curauerũt de ſacerdotibus ⁊ lege. Et reuerſus eſt in anguſtia ſua ad dñm deum iſrael.quia tẽpore aſa qui ſucceſſit abia: populus iſrl' reuerſus fuit ad cultũ veri dei: vt pʒ ca.ꝓcedẽti. ⁊ maxime qñ fuerũt in anguſtia poſiti.ꝓpter aduentũ regis ethyopũ. Et inuentꝰ eſt ab eis.q̃a dedit eis victoriã miraculoſam: vt pʒ ex dictis ca.ꝓcedenti. Et in tẽporibus illis.ſ.roboam ⁊ abie. Nõ pax egredienti ⁊ venienti.ſuple fuit: q: quinto anno roboam ſeſach rex egypti intrauit hierl'm: ⁊ ſpoliauit templũ ⁊ domũ regiã: ⁊ facti ſunt ei iudei ſerui: vt patʒ ſ.ca.xij. Tpe vo abia filij eiꝰ hieroboã moleſtauit regnũ eiꝰ lʒ finaliter fuerit debellatꝰ. Et diminute ſunt gens in gentẽ ⁊ ciuitas in ciuitatẽ: q: tũc iudei habuerũt inſultꝰ ab exterioribꝰ: ⁊ intra ſe diuiſiones: ex quibꝰ diminutꝰ fuit ppl's: ⁊ iõ ſequit̃. n Vos ergo ꝯfortamini.i.tu aſa ⁊ ppl's tuꝰ q̃ queſiuiſtis dñm: ⁊ inueniſtis.

o Cõfortamini in dño.q: ſaluabit vos. p Et nõ diſſoluãt̃ manus vr̃e.a bono ope qđ cepiſtis.cuiꝰ cã ſubdit̃. q Erit.n.merceſ opi vr̃o.ſic igit̃ pʒ: ꝙ iſta expoſitio ſatis ꝯcordat lr̃e ꝓcedẽti ⁊ ſubſequẽti.in iſta tñ expoſitiõe aliqua addidi ad maiorẽ itelleetũ: quia gloſe hebraice breuiter loquũt̃ ⁊ magis obſcure: tenui tñ ſniaʒ earũ.

r Qđ cũ audiſſet aſa. Hic ꝯñter deſcribit̃ ipſiꝰ aſa ⁊ populi cõſolatio: ex qua cõſolatione abſtulit aſa ydola nõ ſolũ de terra iuda ⁊ beniamin: ſʒ et de vrbibꝰ quas ceperat in regno decẽ tribuũ. ſ Et dedicauit altare dñi q: altare factũ a ſalomone de nouo ſolẽnizauit offerẽs ibi ſacrificia valde magna: qualia nõ fuerãt ibi oblata a tempore ſalomonis.

Aſarie filij obed prophete cõfortatus eſt ⁊ abſtulit ydola de oĩ terra iuda ⁊ đ beniamin: ⁊ ex vrbibꝰ quas ceperat montis ephraim: ⁊[s] dedicauit altare dñi qđ[t] erat ante porticũ dñi: cõgregauitqȝ vniuerſũ iudã ⁊ beniamin ⁊ aduenas cũ eis de ephraim ⁊ manaſſe ⁊ de ſymeon. Plures eñi ad eũ cõfugerant ex iſrl' vidẽtes ꝙ dñs deꝰ illiꝰ eſſet cũ eo. Cũqȝ veniſſent in hieruſalem menſe tercio: anno decimoquinto regni aſa imolauerunt[u] dño in die illa de[x] manubijs: ⁊ predaʒ quã adduxerãt boues[y] ſeptingẽtos: ⁊ arietes ſepteʒ milia. Et[z] intrauit ex more ad[a] corroborãdũ fedus vt quererẽt dñm deũ patrũ ſuorũ in toto corde ⁊ in tota anima ſua. Si quis aũt inquit non queſierit dñm deũ iſrl' moriat̃ a minimo vſqȝ ad maximuʒ: a viro vſqȝ ad mulierem. Iurauerũtqȝ[b] dño voce[c] magna in iubilo: ⁊ i clãgore tube ⁊ in ſonitu buccinarũ oẽs q erãt i iuda cũ[d] execratiõe. In oi.n.corde ſuo iurauerũt: ⁊ ĩ tota volũtate queſierũt eum: ⁊ inuenerũt. Preſtititqȝ eis dñs requiẽ ꝑ circuituʒ. Sʒ[e] ⁊ maachã matrẽ aſa regis ex[f] anguſto depoſuit iperio: eo ꝙ feciſſʒ in loco ſimulachrũ priapi qđ oẽ ꝯtriuit: ⁊ in fruſta cõminuẽs cõbuſſit in torrẽte cedron. Excelſa[g] aũt derelicta ſunt in iſrl'. Attñ[h] cor aſa erat ꝑfectũ cunctis diebꝰ eius. Eaqȝ que vouerat pr̃ ſuꝰ: ⁊ ipẽ intulit in domũ dñi argẽtũ ⁊ aurũ: vaſorũqȝ diuerſã ſuppellectilẽ. Bellũ[i] vo nõ fuit vſqȝ ad triceſimũ annum regni aſa.

Capitulum.xvj.

Nno[a] auteʒ triceſimo ſexto regni eiꝰ aſcẽdit[b] baaſa rex iſrl' in iudam ⁊ muro circũdabat rama vt nullꝰ tute poſſet egredi ⁊ igredi đ regno aſa. Protulit aũt aſa argẽtũ ⁊ aurũ de theʒauris domꝰ dñi: ⁊ đ theʒauris regijs: miſitqȝ ad benadab regẽ ſyrie q habitabat in damaſco dicẽs. Fedꝰ iter me ⁊ te ẽ. Pater qȝ meꝰ ⁊ pater tuꝰ habuere cõcordiã: q̃ʒobrẽ miſi tibi argentũ ⁊ aurũ: vt rupto federe qđ habes cum baaſa rege iſrl' facias euʒ a me recedere. Quo cõpto benadab miſit pricipes exercituũ ſuorũ ad vrbes iſrl': q ꝑcuſſerũt ahiõ ⁊ dan ⁊ abel maim: ⁊ vniuerſas vrbes neptaliʒ muratas. Qđ cuʒ audiſſet baaſa deſijt edificare rama: ⁊ intermiſit opꝰ ſuũ. Porro aſa rex aſſumpſit vniuerſũ iudã ⁊ tulerũt lapides đ rama ⁊ ligna q̃ edificatiõi preꝑauerat Baaſa: edificauitqȝ ex eis ga

t Qđ erat ante porticuʒ dñi.ſ.in atrio ſacerdotuʒ: ibi enim erat altare holocauſtorũ: vñ ſubditur.

u Immolauerũt dño in die illa valde ſolẽniter: vt dictum eſt.

x De manubijs.i.manibus captis.

y Boues ſeptingentos ⁊c. q: adduxerant pecorũ infinitã multitudinẽ habita victoria: vt hr̃.c.ꝓcedẽti in fine.

z Et intrauit ex more.ſcʒ atrium templi.

a Ad corroborandum fedus.inter deum ⁊ populum ſuũ: ibi.n.fiebãt talia federa vel renouabãtur.

b Iurauerũtqȝ dño ꝙ ſeruirẽt ei fideliter.

c Voce magna in iubilo ⁊c.ad maiorẽ ſolẽnitatem iuramenti.

d Cũ execratione.ſuppo nẽtes ſe maledicto ⁊ pene mortis ſi venirent cõtra iuramentum.

e Sed ⁊ maachã mr̃eʒ. iſtud expoſitũ ẽ.iij. Regũ xv.hoc excepto.

f Ex ãguſto depoſuit imperio. q̃a maacha fecerat ſpecũ: vt hr̃.iij. Reg.xv.in quo colebat̃ priapꝰ ĩ quo cultu ipſa ꝑerat. ⁊ ideo dr̃ hmõi imperiũ anguſtũ.i. ſtrictum.

g Excelſa autẽ derelicta ſunt in iſrael.ſ.illa in qbꝰ offerebat̃ dño: ſicut dictũ fuit in ꝓn.ca.ꝓcedentis.

h Attñ cor aſa erat ꝑfectũ cũctis diebꝰ eiꝰ.ſ.vſqȝ ad tꝑs ꝓuaricatiõis ſue q̃ habet̃ ca.ſequẽti.

i Bellũ vero nõ fuit vſqȝ ad triceſimũ annum regni aſa.in hebreo hr̃.vſqȝ ad.xxxv.annũ regni aſa. ⁊ huic ꝯcordat qđ habetur in principio capi.ſequẽtis. Anno aũt.xxxvi.regni eiꝰ aſcendit baaſa ad inuadendũ regnum aſa.

Capituluʒ.xvi.

a Nno aũt.xxxvi. ⁊c. Hic ꝯñter deſcribit̃ ꝓuaricatio aſa circa finem vite ſue.cũ tñ bona vita ꝓceſſiſſet.ex quo pʒ ꝙ nullus dʒ de precedentibꝰ meritis nimis cõfidere: ſʒ ſemꝑ timere ne cadat: ſicut dcm̃ fuit.iij.Reg.xi.de ſalomone. Preuaricatio aũt iſtiꝰ aſa fuit: q: diffiſus de diuino auxilio qđ expertus fuerat in maiori periculo: recurrit ad auxiliũ infideliũ. Et ꝓmo deſcribit̃ ipſiꝰ ꝓuaricatio.ſcdo preuaricãtis obſtinatio: ibi. In tpe illo.ſnia ꝓme ptis pʒ ex dictis.iij.reg.xv.d. hoc excepto qđ dr̃ hic.

a Anno aũt.xxxvi.regni eiꝰ.ſ.aſa. b Aſcendit baaſa.ad debellandũ regnũ aſa: ꝯfidẽs de auxilio regis ſyrie: q:.iij.Regũ.xv.in fi.dr̃. Anno tercio aſa regis iuda regnauit baaſa: ⁊ ſtatim ſubdit̃: ꝙ regnauit tñ.xxiiij annis.ex quo ſequit̃ ꝙ mortuꝰ fuit.xxvi.anno regni aſa. ⁊ ſic vr̃ impoſſibile: ꝙ venerit ꝯ aſa.xxxvi.ãno.regni eiꝰ: cũ iã eẽt mortuꝰ ꝑ.x.annos añ. In gloſa hebraica põit̃ ad hoc quedã ſolutio ꝓlixa implicãs plura falſa: ꝓpter qđ eã dimitto: ⁊ dico ꝙ primꝰ annꝰ regni alicuiꝰ regis dupl'r accipit̃ in ſcriptura. Uno mõ qñ ſimpl'r icipit regnare ⁊ ſic accipit̃ cõiter. Alio mõ

Universidad de Salamanca. BGH.

dr pm⁹ ann⁹ regni ei⁹ ab aliquo ei⁹ facto notabili: vbi gfa dañ. ij. dr ꝙ anno ſcđo nabuchodo. vidit ſomniũ: ⁊ ẜm oẽs hiſtoriographos ⁊ expoſitores: ille ann⁹ nõ fuit ſcđs a pncipio regni ſui ſimplr: ſed ꝑ plures annos añ regnauerat: ſed dr ſcđs a victoria notabili quã habuit de rege egypti: ⁊ ita poteſt dici in ꝓpoſito: qꝛ aſa. x. anno regni ſui habuit victoriam valde notabilẽ de rege ethyopũ: vt dictuȝ ẽ. ſ. xiiij. ⁊ iõ hoc mõ accipiẽdo primũ annũ regni ei⁹ in quo hũit hãc victoriã notabilẽ tercius decim⁹ annus regni ſui ſimplr accepti fuit tercius ⁊ ſic accipit. iij. Re. xv. vbi dr ꝙ anno tercio aſa baaſa cepit regnare: ⁊ cum regnauerit vigintiquatuor annis: ſeqt ꝙ vixit vſqȝ ad xxxvi. annũ aſa incluſiue: ⁊ in principio h⁹ anni iua ſit regnũ aſa. ⁊ i fine mortu⁹ eſt forte ex dolore ⁊ triſticia eo ꝙ op⁹ ei⁹ impeditũ ⁊ diſſipatum fuerat: ⁊ pecuniã quã regi ſyrie dederat ꝑ ↄfederatione ad iuuãdũ ipm ↄ̃ aſa non ſolũ ꝑdita fuerat: ſȝ etiam ei nocuerat: qꝛ ad petitionẽ aſa rex ſyrie rupit fed⁹ predictũ: ⁊ inuaſit ipi⁹ baaſa regnum: vt habetur in littera.

c In tpe illo. Hic ↄ̃ñr deſcribit ipſi⁹ aſa obſtinatõ qꝛ repheſus a ꝓpha eo ꝙ refugerat ad humanuȝ auxiliũ diffidẽs ð diuino nõ ſe correxit: ſȝ mag̃ peccatũ aggrauauit ꝓphetã incarcerãdo: ꝑꝑ qđ a dño punit⁹ fuit i ꝑſona ꝓpria ⁊ in ꝑplo ſuo: ⁊ his dictis ꝑȝ ſnĩa paucis exceptꝭ que diſcurrentur.

d Idcirco euaſit ſyrie regis exer. ð ma. tua. qꝛ ſi cõfidẽs de dño ↄſtãter iuiſſet ↄ̃ regẽ iſrl ⁊ ſyrie ſil' cõfederatos: ſicut fecerat ↄ̃ ethyopes: vterqȝ rex fuiſſet ab eo debellatus.

e Et ⁊c. aduerſum te bella cõſurgẽt: lȝ eñi habuiſſet plura bella añ: qꝛ inter ipm ⁊ baaſa fuit bellũ cũctis dieb⁹ quib⁹ corregnauerũt: vt hr. iij. Reg. xv. m̃ illa bella nõ fuerãt ei grauia: qꝛ ſupauerat: ſȝ decetero fuerũt grauia: vnde ſequit.

r Regnauit autẽ Ioſaphat. Hic ↄ̃ñr agit de tpe ioſaphat: cu⁹ ꝑ̃ deſcribit vita ꝓſpera. ſcđo ſocietas praua. ca. xviij. tercio correctio ꝓ̃pta. ca. xix. quarto victoria magna. c. xx. Circa primũ quatuor per ordinem tangũtur. Primo eñ deũ coluit. ſcđo populũ inſtruxit. tercio hoſtes ſubiecit. quarto ciuitates muniuit: partes patebunt ꝓſequẽdo.

baa ⁊ maſpha. In[c] tẽpe illo venit anani ꝓpheta ad aſaȝ regẽ iuda: ⁊ dixit ei. Quia habuiſti fiduciam in rege ſyrie: ⁊ nõ in dño deo tuo. Idcirco[d] euaſit ſyrie regis exercitus de manu tua. Nonne ethyopes ⁊ libyes multoplures erant q̃ drigis ⁊ equitib⁹ ⁊ mltitudine nimia: q̃s cũ in dño credidiſſes tradidit in manu tua. Oculi eñ dñi ↄtemplant̃ vniuerſam terrã: ⁊ ꝑ̃bent fortitudinẽ his qui corde ꝑfecto credunt in eũ. Stulte igitur egiſti: ⁊[e] ꝓpter hoc etiaȝ preſenti tpe aduerſum te bella cõſurgent. Iratuſqȝ aſa aduerſus videntem: iuſſit eũ mitti i neruũ. Valde qppe ſuper hoc fuerat dñs indignatus: ⁊[f] interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opera autẽ aſa prima ⁊ nouiſſima ſcripta ſunt in libro reguȝ iuda ⁊ iſrl. Egrotauit[g] etiaȝ aſa anno triceſimonono regni ſui: dolore pedũ vehemẽtiſſimo: ⁊[i] nec in infirmitate ſua queſiuit dñm: ſed magis in medicorũ arte cõfiſus eſt. Dormiuitqȝ cum patrib⁹ ſuis: ⁊ mortu⁹ ẽ anno quadrageſimoprimo regni ſui: ⁊ ſepelierũt eũ in ſepulcro ſuo qđ foderat ſibi in ciuitate dauid. Poſuerũtqȝ[k] eũ ſuper lectũ ſuũ plenuȝ[l] aromatib⁹ ⁊[m] vnguentis meretricijs que erãt pigmẽtarioꝝ arte cõfecta ⁊ cõbuſſerũt ſuꝑ eũ ambitione[n] nimia.

Capitulũ. xvij.

Regnauit[a] autem ioſaphat filiuſ eius ꝓ eo ⁊ inualuit[b] cõtra iſrl. Conſtituitqȝ militũ numeros in cũctis vrbib⁹ iuda que erãt vallate muris: preſidiaqȝ diſpoſuit in terra iuda ⁊ i[c] ciuitatib⁹ ephraim quas ceperat aſa pr̃ ei⁹. Et[d] fuit dñs cũ ioſaphat qꝛ[e] ambulauit i vijs dđ pr̃is ſui primis: ⁊[f] non ſperauit in baalim: ſed in deo pr̃is ſui ⁊ perexit i p̃ceptis illi⁹: ⁊ nõ iuxta pctã iſrl. Confirmauitqȝ dñs regnũ in manu ei⁹: ⁊[g] dedit oĩs iuda munera ioſaphat facteqȝ ſunt ei infinite diuitie: ⁊ multa glĩa. Cũqȝ[h] ſumpſiſſet cor ei⁹ audaciaȝ ꝓpter vias dñi: etiã excelſa ⁊ lucos de iuda abſtulit. Tercio[i] autẽ anno regni ſui miſit de principib⁹ ſuis beniaĩ ⁊ obdiam ⁊ zachariã ⁊ nathanael ⁊ micheam vt docerẽt in ciuitatibus iuda: ⁊ cũ eiſ leuitã ſemeiã ⁊ nathaniã ⁊ zabadiã: aſahel quoqȝ ⁊ ſemiramoth ⁊ ionathã adoniãqȝ ⁊ thobiã ⁊ tobadoniam leuitas: ⁊ cũ eis eliſama ⁊ ioram ſacerdotes. Docebantqȝ populũ in iuda: habentes librũ legis dñi ⁊ circuibãt cũctas vrbes iuda atqȝ erudiebãt pplm. Itaqȝ[k] factus ẽ pauor dñi ſuꝑ oĩa regna terrarũ: que erãt per gyruȝ iuda: nec audebant bellare cõtra ioſaphat. Sȝ ⁊ philiſtei ioſaphat munera deferebant ⁊ vectigal argẽti. Arabes quoqȝ adducebãt pecora arietum ſepteȝ milia ſeptingentos: ⁊ hyrcos totidem. Creuit[l] ergo ioſaphat ⁊ magnificat⁹ eſt vſqȝ in ſublime: atqȝ[m]

Circa pmũ dicit.

b Inualuit ↄtra iſrl, ꝓpter bonam vitam ſuam: ſicut ecõtrario pater ſuus in fine vite ſue ꝓpter pctm̃ ſuum fuerat afflictus: vt dictũ ẽ capitulo p̃cedenti.

c In ciuitatibus ephraim. ille eniȝ indigebãt maiori munitione: eo ꝙ erãt ꝓpe aduerſarios ⁊ eis ablate.

d Et fuit dñs cũ ioſaphat. ꝑ grãm ⁊ ſpecialem protectionem.

e Quia ambulauit in vijs dđ ⁊c. per hoc. n. inuit ꝙ imitatus fuit dđ i bonis: ⁊ nõ in malis. ſ. i peccato berſabee ⁊ in populi numeratione.

f Et nõ ſperauit in baalim. lȝ eẽt affinitate cõiunctus ipſi achab: qui colebat baal.

g Et dedit oĩs iuda munera Ioſaphat. ꝓpter bonitatem ſui regiminis.

h Cũqȝ ſumpſiſſet cor ei⁹ ⁊c. ꝓpt̃ ſpem eñ quã i domino habebat cõfidenter agebat.

i Tercio aũt ãno. Hic ↄ̃ñr oſtẽditur qualiter populum ſuuȝ inſtruxit ſ. per ſacerdotes ⁊ leuitas quoſ ad h̃ miſit: ⁊ cũ eis aliquos de principibus ſuis vt populuȝ inducerent ad obediendũ: ⁊ punirent rebelles ſi quos inuenirent: ⁊ patet littera.

f Et interfecit de populo tempore illo plurimos. in bellis ſuperuenientibus ⁊ ſic ꝑ pctõ p̃ncipis punit⁹ fuit ppl's: ⁊ qꝛ forte ↄſẽſerat regi in pctõ.

g Egrotauit aũt aſa anno. xxxix. regni ſui dolore pedũ vehemẽtiſſimo: vt ſic puniret in quo peccauerat ponẽdo ꝓphetã in cyppo ꝑ pedes.

i Et nec in infir. queſiuit dñȝ. ex quo etiã apparet obſtinatio in pctõ.

k Poſuerũtqȝ eũ ſuꝑ lectũ ſuũ. i. feretrũ vel ſepulture locũ.

l Plenũ aromatibus. ad reprimendũ fetorẽ cadaueris.

m Et vnguentis meretricijs. i. reb⁹ odoriferis quib⁹ meretrices antiquit⁹ aſpergebãt lectos ſuos: ad alliciendũ hoĩes ad luxurias: ẜm qđ dicit Prouerbi. vij. in ꝑſona meretricis. Aſperſi cubile meũ mirrha aloe ⁊ cynamomo ⁊c.

n Ambitiõe nimia. i. apparatu magno vel ſumptu.

Capitulum. xvij.

k Itaqȝ factus eſt pauor. Hic cõſequẽter oſtẽdit qualiter hoſtes in circuitu ſubiecit: qꝛ dñs ꝓpter ei⁹ bonitatẽ terrorem eis imiſit: ita ꝙ nõ ſolum ceſſauerũt eum impugnare: ſed etiam aliqui eoꝝ reddebant ei tributum: vt patet in littera.

l Creuit ergo. Hic quarto oſtenditur qualiter ciuitates ſuas muniuit cũ dicitur.

m Edificauit in iuda domos ad inſtar turriuȝ: vt ſi hoſtes ciuitatẽ intrarent: de domibus interfici poſſent: ⁊ non ſolum muniuit fortalicijs: ſed etiam bellatoribus viris: ideo dicitur.

n Viri quoqȝ bel. ⁊ ro. erãt in hierl'm quoꝝ iſte eſt numer⁹ ⁊c. non ẽ ꝑ hoc itelligẽdũ ꝙ oẽs iſti infer⁹ noiati manerẽt ↄtinue i hierl'm cum rege: ſed ꝑ vices ⁊ ſucceſſiue: ſicut dictuȝ fuit. i. li. xxvi. ꝙ per ſingulos menſes. xxiiij. milia bellatorum erant cum rege in hieruſalem.

o Hi oẽs erãt ad manum regis: q̃a qñ occurrebat maior neceſſitas oẽs erant parati venire ad ipm.

Capitulũ. xviij.

Fuit ergo ioſaphat diues. h cõſequẽter deſcribitur ipſius Ioſaphat ſocietas praua: quia amicicia ↄiunctus fuit ipſi achab q̃ erat peſſimus ydolatra ⁊ cum eo iuit ad ꝑ̃lium ad eius auxilium: ⁊ ideo primo deſcribit belli tractatus: ſcđo ↄgreſſus: ibi. Igit aſcẽderunt. In tractatu vero belli p̃mo requirit auxilium ipſius ioſaphat. ſcđo cõſilium prophetaꝝ: ibi. Dixit qȝ ioſaphat ad regeȝ iſrael: ⁊ patet ſententia tot⁹ iſtius capituli ex dictis. iij. Regum vlti. exceptis paucis que ſequũtur.

b Et affinitate cõiunctus eſt achab qꝛ ioram filius ioſaphat accepit filiam achab vxoreȝ vel ei⁹ neptem ẜm alios: vt dicet plenius. j. xxi.

edificauit in iuda domos ad inſtar turriũ: vrbeſqȝ muratas: ⁊ multa opera parauit in vrbib⁹ iuda. Viri[n] quoqȝ bellatores ⁊ robuſti erãt in hieruſalẽ: quoꝝ iſte numerus ꝑ domos atqȝ familias ſinguloruȝ. In iuda p̃riceps exercitus ednas dux: ⁊ cũ eo robuſtiſſimoꝝ viri trecenta milia. Poſt hunc iohãnan princeps: ⁊ cũ eo ducẽta octoginta milia. Poſt illuȝ quoqȝ amaſias filius zechri cõſecratus dño: ⁊ cũ eo ducenta milia viroꝝ fortiuȝ. Hunc ſequebat̃ robuſtus ad prelia eliada: ⁊ cum eo tenentiũ arcuȝ ⁊ clypeũ ducẽta milia. Poſt iſtũ etiã iozadab ⁊ cũ eo centũ octoginta milia expeditoꝝ militũ. Hi[o] oẽſ erãt ad manũ regis: exceptis alijs quos poſuerat in vrbib⁹ muratis: ⁊ in vniuerſo iuda.

Capituluȝ. xviij.

Fuit[a] ergo ioſaphat diues ⁊ inclytus multum et[b] affinitate cõiunctus eſt achab: deſcenditqȝ poſt annos ad eũ in ſamariã. Ad cuius aduẽtum mactauit achab arietes ⁊ boues plurimos ipſi ⁊ ppl'o qui venerat cũ eo: perſuaſitqȝ illi vt aſcenderet in ramoth galaad. Dixitqȝ achab rex iſrl ad ioſaphat regẽ iuda. Veni mecũ i ramoth galaad Cui ille reſpõdit. Vt ego ⁊ tu: ſicut populus tu⁹ ſic ⁊ popul⁹ meus tecũqȝ erim⁹ in bello. Dixitqȝ ioſaphat ad regem iſrl. Conſule obſecro im p̃ſentiaꝝ ſermonẽ dñi. Cõgregauit igitur rex iſrl ꝓphetaꝝ quadringentos viros: ⁊ dixit ad eos. In ramoth galaad ad bellanduȝ ire debem⁹: an quieſcere? At illi: aſcẽde inquiũt: ⁊ tradet deus in mãu regiſ. Dixitqȝ ioſaphat Nũquid nõ ẽ hic ꝓpheteſ dñi: vt ab illo etiaȝ requiram⁹? Et ait rex iſrl ad ioſaphat. Eſt vir vn⁹ a quo poſſum⁹ querere dñi volũtatẽ: ſed ego odi eũ: qꝛ ñ ꝓphetat mihi bonũ: ſȝ malũ oĩ tpe. Eſt aũt micheas fili⁹ iẽla. Dixitqȝ ioſaphat. Ne loquaris rex hoc mõ. Vocauit ergo rex iſrl vnũ de eunuchis: et dixit ei. Voca cito micheaȝ filium Iemla. Porro rex iſrl ⁊ ioſaphat rex iuda: vterqȝ ſedebãt i ſolio ſuo veſtiti cultu regio. Sedebãt autẽ in area iuxta portaȝ ſamarie: oẽſqȝ ꝓphete vaticinabãtur coram eis. Sedechias vero fili⁹ chanana fecit ſibi cornua ferrea: ⁊ ait. Hec dicit dñs. His ventilabis ſyriaȝ: donec cõteres eã. Oẽſqȝ ꝓphete ſimiliter ꝓphetabãt: atqȝ dicebãt. Aſcende in ramoth galaad ⁊ proſperaberis: ⁊ tradet eos dñs i manu regis. Nũcius aũt qui ierat ad vocandũ micheã: ait illi. En vba omniũ ꝓphetaꝝ vno ore bona regi annũciant. Queſo ergo te vt et ſermo tuus ab eo nõ diſſentiat: loquariſqȝ ꝓſpera. Cui reſpõdit micheas. Viuit dñs qꝛ qđ cũqȝ dixerit mihi de⁹ me⁹ hoc loquar. Venit ergo ad regẽ. Cui rex ait. Michea: ire debem⁹ in Ramoth galaad ad bellãdũ: an qeſcere? Cui ille reſpondit. Aſcendite[c]: cuncta eñ proſpera euenięt: ⁊ tradentur hoſtes in manus veſtras. Dixitqȝ rex. Iterũ atqȝ iteruȝ te adiuro: vt mihi nõ loquaris niſi qđ veꝝ eſt in noie dñi. At ille ait. Vidi vniuerſum iſrael diſperſuȝ in montib⁹ ſicut oues abſqȝ paſtore. Et dixit dñs. Non habẽt iſti dños: reuertatur vnuſquiſqȝ in domũ ſuam in pace. Et ait rex iſrl ad ioſaphat. Nõne dixi tibi ꝙ non ꝓpharet iſte mihi quicq̃ȝ boni: ſȝ ea que mala ſũt. At ille: idcirco ait audite verbũ dñi. Vidi dñȝ ſedentẽ in ſolio ſuo: ⁊ omnẽ exercituȝ celi aſſiſtentẽ ei a dextris ⁊ a ſiniſtris. Et dixit dñs. Quis decipiet achab regem iſrl vt aſcẽdat ⁊ corruat in ramoth galaad. Cunqȝ diceret vnus hoc modo: ⁊ alter alio: ꝓceſſit ſpiritus ⁊ ſtetit corã dño: ⁊ ait. Ego decipiã eũ. Cui dñs: in quo inquit decipies. At ille reſpondit. Egrediar: ⁊ ero ſpũs mẽdax in ore oĩuȝ ꝓphetarũ ei⁹. Dixitqȝ dñs. Decipies. ⁊ preualebis egredere ⁊ fac ita

In ſecunda parte dicit.

c Aſcẽdite: cũcta eñ ⁊c. dicit ra. ſal. ꝙ loquitur cõditionaliue: ⁊ eſt ſenſus ſi aſcẽdatis ꝓſpere vt dicũt ꝓphete veſtri tradent̃ hoſtes in manus veſtras: qꝛ cõditionalis ꝓpoſitio vera eſt aliquãdo: licet vtraqȝ pars ſit falſa: ſicut iſta: ſi homo volat habet alas ſic in ꝓpoſito. Aliter etiaȝ expoſui hoc. iij. Regum. ſ. ꝙ loquebat̃ negatiue: vel optatiue: vt ſit ſenſus vtinam ſic eſſet ſicut dicũt ꝓphete veſtri: qđ aduertẽs achab per quedam ſigna adiurauit eum: vt non diceret niſi qđ ſciret eẽ veꝝ ⁊ planuȝ.

Universidad de Salamanca. BGH.

d Mutabo habitū. in hebreo habeꝛ. Muteris ꝛ veni ad bellū. ꝛ ſic dirigiꝛ verbū ad ioſaphat: ꝛ ē ſenſus. Amoue veſtes tuas cōes: ꝛ accipe arma bellica cū ſignis regalib⁹. e Mutatoqꝫ rex iſrl' habitu. q2 intrādo bellū nō accepit inſignia regalia cui⁹ cā dicta fuit. iij. Regū vltimo.

f Cōuerte manū tuam ꝛ educ me de acie: nō dicit de bello totaliter: q2 ſequitur. Porro rex iſrl' ſtabat in curru ſuo ꝯ ſyrios vſqꝫ ad veſperā: ſed dicit de acie: q2 de pͥma acie in qua erat iuſſit ſe rduci ad aliā in qua nō tm̄ ipugnaret: ꝛ ſic poſſet magis diſſimulare vulneratione ſuam: ne ppl's ſu⁹ fugeret de prelio.

non oporteret populum diſcurrere de loco ad locū ad habendum iudicium in cauſis cōmunibus. h Et precipiens iudicibus, ab eo inſtitutis. i Videte ait quid faciatis, ne precipitanter: ſed cum magna deliberatione ſentētiam feratis: cuius cauſa ſubditur.

k Non eñ hominis exercetis iudiciū ſꝫ dñi. Unde iudices quia tenent locu3 dei in terris: vocātur dij pticipatiue vt habetur Exodi. xxij. Dñs domus applicabiꝛ ad deos i. ad iudices.

Nūc igiꝛ ecce dñs dedit ſpm̄ mēdacij in ore omniū pphetarꝫ tuorꝫ ꝛ dñs locutus eſt de te mala. Acceſſit autē ſedechias filius chanana: ꝛ percuſſit michee maxilla3: ꝛ ait. Per quā viam tranſiuit ſpūs dñi ad me vt loqueretur tibi. Dixitqꝫ Micheas. Tu ipſe videbis in die illo: quādo ingreſſus fueris cubiculū de cubiculo vt abſcondaris. Precepit autē rex iſrael dicēs. Tollite Micheā ꝛ ducite eu3 ad āmon principem ciuitatis: ꝛ ad ioas filiu3 amalech: ꝛ dicetis. Hec dicit rex. Mittite hunc in carcere3 ꝛ date ei panem modicu3: ꝛ a ue paxillum donec reuertar in pace. Dixitqꝫ Micheas. Si reuerſus fueris in pace: non eſt domin⁹ locutus in me. Et ait. Audite oñs populi. Igitur aſcēderūt rex iſrl' ꝛ ioſaphat rex iuda in ramoth galaad. Dixitqꝫ rex iſrl' ad ioſaphat. Mutabo[d] habitū: ꝛ ſic ad pugnā vadam: tu autē3 induere veſtibus tuis. Mutatoqꝫ[e] rex iſrael habitu venit ad bellum. Rex autē3 ſyrie preceperat ducibus equitatus ſui dicens. Ne pugnetis cōtra minimū: aut contra maximū: niſi cōtra ſolum regem iſrael: itaqꝫ cū vidiſſent principes equitatus ioſaphat dixerunt: rex iſrael eſt iſte. Et circūdederunt eum dimicantes. At ille clamauit ad dominū: ꝛ auxiliatus eſt ei: atqꝫ auertit eos ab illo. cum eni3 vidiſſent duces equitatus ꝙ non eſſet rex iſrael: reliquerunt eum. Accidit autem vt vn⁹ e populo ſagittam in incertum iaceret ꝛ percuteret regem iſrael inter ceruice3 ꝛ ſcapulas. At ille aurige ſuo ait. Conuerte[f] manu3 tuam ꝛ educ me de acie: quia vulneratus ſum. Et finita eſt pugna in die illo. Porro rex iſrael ſtabat in curru ſuo cōtra ſyrios vſqꝫ ad veſperam et mortuus eſt occidente ſole:

Capitulū. xix.

a Euerſus eſt aūt. Hic ꝯñter deſcribit ipſius Ioſaphat correctio prompta: vbi pͥmo deſcribiꝛ pphete reprehēſio. ſcd̄o ipſi⁹ ioſaphat emendatio in ſe ꝛ in ppl'o ſibi ſubiecto: ibi. Habitauit ergo. Circa pͥmū dicitur.

a Reuerſus eſt autem ioſaphat rex iuda, de prelio pdicto pacifice3 cū fuerit in periculo mortꝫ: vt p̄dictū ē: tū reuerſus fuit ſine vulnere deo ipm protegente.

b Impio pbēs auxiliu3 i. pbuiſti ꝯ voluntatē dñi.

c Et idcirco irā qdē dñi merebaris de rigore iuſticie: ſed pter alia opa tua bona pepcit tibi ex dulcore ſue miſericordie.

d Habitauit ḡ. Hic cōſequēter pōit ipi⁹ ioſaphat emendatio in ſe ꝛ populo ſuo. ꝛ primo in cultu diuino cū dicitur.

e Rurſumqꝫ egreſſus eſt. ſ. per ſacerdotes ꝛ leuitas ſicut ante fecerat.

f De berſabee vſqꝫ ad montē ephraim. i. a principio regni ſui vſqꝫ ad finē: q2 berſabee ē in principio regni e⁹ verſus auſtru3: ꝛ mons ephraim in oppoſito verſus aquilonē, accipiendo regnu3 eius put includit ciuitates aliquas: quas pater eiuſ ceperat ꝺ regno decē tribuū in mōte ephraī3.

g Conſtituitqꝫ iudices. Hic ſecūdo deſcribit ipſius Ioſaphat ꝛ ppl'i melioratio, in regimie populi: ꝛ primo in cōibus cauſis. ſecūdo in arduis i quibus erat recurſus in hieruſalem: ibi. In hieruſalem quoqꝫ. Circa primū dicit Cōſtituitqꝫ iudices ꝛc. vt

Euerſus[a] eſt autem ioſaphat rex iuda in domū ſuam pacifice in hieruſalem. Cui occurrit iehu filius anani videns: ꝛ ait ad eum. Impio[b] prebens auxilium: ꝛ his qui oderunt dñm amicicia iungeris: ꝛ[c] idcirco iram quidem dñi merebaris: ſed bona opera inuēta ſunt in te eo ꝙ abſtuleris lucos de terra iuda: ꝛ preparaueris cor tuū vt requireres dñm deū patrū tuorū. Habitauit[d] ergo ioſaphat in hieruſalem. Rurſumqꝫ[e] egreſſus eſt ad pplm de[f] berſabee vſqꝫ ad mōtem ephraim ꝛ reuocauit eos ad dñm deū patrū ſuorū: cōſtituitqꝫ[g] iudices terre in cūctis ciuitatibus iuda munitis per ſingula loca: et[h] precipiēs iudicibus: videte[i] ait qd faciatis. Nō[k]. n. hois exercetis iudiciū: ſꝫ dñi: ꝛ[l] qdcūqꝫ iudicaueritis in vos redundabit. Sit timor dñi vobiſcū: ꝛ cū diligentia cuncta facite. Non[n] eſt eñi apud dñ3 deū noſtrū iniquitas[o] nec perſonarꝫ acceptio: nec cupido muneru3. In[p] hieruſale3 q̄3 cōſtituit ioſaphat leuitas ꝛ ſacerdotes ꝛ principes familiarꝫ ex iſrl' vt iudiciu3 ꝛ cām dñi iudicarent habitatoribus ei⁹: precepitqꝫ eis dicēs. Sic agetis in timore dñi fideliter ꝛ corde perfecto. Oēm cā3 que venerit ad vos fratrū veſtrorū qui habitant in vrbibus ſuis: inter cognationē ꝛ cognationē vbicūqꝫ[q] queſtio eſt ꝺ lege de[r] mādato de[ſ] cerimonijs: ꝺ[t] iuſtificationibus oſtēdite eis vt nō peccent in dñm: ꝛ ne veniat ira ſuper vos ꝛ ſuper fratres vr̄os. Sic ergo agētes nō peccabitis. Amarias autē ſacerdos ꝛ pontifex veſter: in his que ad deu3 pertinent

l Et quodcunqꝫ iudicaueritis in vos redūdabit. i. ſi bonum veſtru3 ſi bene iudicaueritis: ꝛ in malum ſi male.

n Non. n. ē apud dñm deū noſtrū. cui debetis cōformari in iudicādo: vt p3 et dicitis.

o Iniquitas neqꝫ perſonarum acceptio, nec cupido munerū. Iſta enim tria ex parte iudicis faciūt peruerti iudicium.

p In hieruſalē quoqꝫ. Hic ordinatur regimen populi i arduis cauſis: que non poterant bene preſcindi abſqꝫ recurſu i hierl'm: ſꝫ ꝙ preci piꝛ Deu. xvij. vbi dr. Si difficile ꝛ ambiguū apud te iudiciū eē pſpexeris: ſequitur. Surge ꝛ aſcēde ad locum quē elegerit dñs ꝛc. ꝛ ideo ioſaphat ibi cōſtituit iudices ad talia difficilia determinādum: ideo ſubditur. Omnē cauſā que venerit ad vos fratrum veſtrorꝫ qui habitāt in vrbib⁹ ſuis ꝛc. ſequitur.

q Vbicūqꝫ ēqō de lege. ꝗtum ad decē decalogi pcepta.

r De mādato. ꝗtum ad cetera moralia: exceptis decalogi quaſi qdā cōditiones elicite.

ſ De cerimonijs ꝗtum ad cerimonialia.

t De iuſtificationibus. i. de iudicialibus per que iuſticia eſt int' hoies

Universidad de Salamanca. BGH.

cōſeruanda. v Super ea opera erit que ad officiū regis ptinēt vt ſi aliqui rebelles inueniātur p eū pena debita plectāꝛ. Ca. xx.

p Oſt hec cōgregati ſunt. Hic ꝯñr deſcribiꝛ ipſi⁹ ioſaphat mirabilis victoria: cui⁹ p̄ deſcribiꝛ pceſſus. ſcd̄o ſequens effectus: ibi. Irruit autem pauor dñi. tercio ponitur Ioſaphat defect⁹: ibi. Poſt h' inijt. Circa primū aduent⁹ aduerſantiū nūciaꝛ. ſcd̄o ioſaphat dñm depcaꝛ: ibi. Ioſaphat aūt. tercio ppheta eū cōſolaꝛ: ibi. Erat autē iaſibel. Circa pͥmū dicitur.

iſrl' ergo ꝛc. ꝛ hec rō tangiꝛ cū dr. Nōne tu de⁹ nr̄ interfeciſti oēs habitatores terre h⁹ ꝛc. terciū ē pmiſſi diuini efficacia. cū. n. edificato tēplo ſalomō rogauit dñm vt ſi ppl's afflict⁹ ibi oraret dñm: ꝙ ipſe exaudiret in celo. Et rn̄dit dñs ſalomoni: ꝙ ſic faceret cui⁹ pmiſſio d3 eē efficax: q2 ſcribitur puer. xxv. Nubes ꝛ vēt⁹ ꝛ pluuie nō ſequētes vir glorioſus ꝛ pmiſſa nō cōplens: ꝛ hec ratio tāgitur ibi.

preſidebit. Porro zabadias filius iſmael qui eſt dux in domo iuda ſuper[u] ea opera erit que ad regis officiū pertinēt. Habetiſqꝫ mgr̄os leuitas corā vobis: cōfortamini et agite diligēter: ꝛ erit dñs vobiſcu3 in bonis.

Capitulum. xx.

Oſt[a] hec ꝯgregati ſūt filij moab ꝛ filij ammō ꝛ cū eis de āmonitis ad ioſaphat vt pugnarēt cōtra eum. Venerūtqꝫ[b] nūcij: ꝛ indicauerūt ioſaphat dicentes. Venit cōtra te multitudo magna de[c] his locis q̄ trans mare ſunt ꝛ de ſyria: ꝛ ecce cōſiſtūt in aſaſōthamar que eſt engaddi. Ioſaphat[d] autē timore pterritus: totū ſe cōtulit ad rogādū dñm: ꝛ[e] predicauit ieiuniū vniuerſo iuda. Cōgregatuſqꝫ[f] eſt iudas ad deprecandū dñm: ſed ꝛ oēs de vrbibus ſuis venerūt ad obſecrandum eū. Cūqꝫ[g] ſtetiſſet ioſaphat in medio cetu iude ꝛ hieruſalē in domo dñi añ[h] atriū nouū ait. Domine[i] deus patrū noſtrorꝫ tu[k] es deus in celo: ꝛ dñaris cunctis regnis gentiū. In manu tua eſt fortitudo ꝛ potentia: nec quiſq̄3 tibi pōt reſiſtere. Nōne tu de⁹ noſter interfeciſti oēs habitatores terre hui⁹ coram pplo tuo iſrl': ꝛ dediſti ea3 ſemini abraā amici tui in ſempiternū Habitaueruntqꝫ[l] i ea: ꝛ extruxerūt in illa ſanctuariū nomini tuo dicentes. Si irruerint ſuper nos mala: gladius iudicij: peſtilētia ꝛ fames ſtabimus corā domo hac in cōſpectu tuo in qua inuocatū eſt nomen tuū ꝛ clamabimus ad te in tribulationibus noſtris: ꝛ[m] exaudies nos ſaluoſqꝫ facies. Nunc[n] igitur ecce filij ammon ꝛ moab ꝛ mons ſeyr per[o] quos non cōceſſiſti iſrael vt tranſirent quādo egrediebātur ꝺ egypto: ſed declinauerunt ab eis ꝛ non interfecerunt illos: ecōtrario agunt ꝛ nituntur eijcere nos ꝺ poſſeſſione qua3 tradidiſti nobis deus noſter. Ergo[p] nō iudicabis eos: In[q] nobis quidē non eſt tanta fortitudo vt poſſimus huic mltitudini reſiſtere que irruit ſup nos ſꝫ cū ignorem⁹ qd agere ꝺbeam⁹ hoc ſolū habem⁹ reſidui vt oclos nr̄os dirigam⁹ ad te. Ois[r] vo iuda ſtabat corā dño: cū puul' ꝛ vxoribus ꝛ liberis ſuis. Erat[ſ] aūt iazihel fili⁹ zacharie filij banaie filij iehihel filij mathanie leuites ꝺ filijſ aſaph: ſup que3 fact⁹ ē ſpūs dñi in medio turbe ꝛ ait. Attēdite oīs iuda ꝛ q habitatis i hierl'm: ꝛ tu rex ioſaphat. Hec[t] dic̄ dñs vob̄. Nolite[u] timere nec paueatis hāc mltitudinē. Nō ē. n. vr̄a pugna: ſꝫ dei Cras[x] aſcēdetis ꝯtra eos. Aſcenſuri. n. ſūt p cliuū noīe ſeyr: ꝛ iuenietis illos i ſūmitate torrētiſ q ē ꝯtra ſolitudinem ieruhel. Nō. n. eritis vos q dimicabitis: ſꝫ tm̄mō ꝯfidēter ſtate: ꝛ videbitiſ auxiliū dñi ſup vos. O iuda ꝛ hierl'm nolite timere nec paueatis. Cras egrediemi ꝯtra eos: ꝛ dñs erit vobiſcū. Ioſaphat ergo ꝛ iuda ꝛ oēs hītatores hierl'm ceciderūt[y] pni i terrā corā dño ꝛ adorauerūt eū. Porro leuite ꝺ filijs caath ꝛ ꝺ filijs chore laudabāt dñ3 deū iſrl' voce magna in excelſu3. Cūqꝫ mane ſurrexiſſent egreſſi ſūt p deſertu3 thecue: pfectiſqꝫ eis ſtans[z] ioſaphat in medio

a Cōgregati ſūt filij moab ꝛ filij ammon ꝛ cū eis ꝺ idumeis. In heb. hꝛ. Et cū eis ꝺ ammonitis. ſꝫ autē trāſlatio nr̄a loco h⁹ de idumeis: q2 ſꝫ veritate fuerūt idumei vt patebit infra: nomināꝛ tn̄ in hebreo āmonites: q2 acceperunt ſigna āmonitarū: ꝛ pūxerūt ſe exercitui eorum quaſi eſſent de eodem populo.

b Venerūtqꝫ nūcij. annūciātes ioſaphat aduentum iſtorꝫ ꝯ eum.

c De his locis q̄ trās mare ſūt. ſcꝫ trans mare mortuum.

d Ioſaphat. hic ꝯñr ioſaphat dominū depcaꝛ ꝺ diuino auxilio impetrādo: ꝛ ad hoc ſe ꝛ ppl'3 diſpōit cū dicitur.

e Et predicauit ieiunium vniuerſo iuda. q2 afflictō ꝛ humiliatio faciūt orationem exaudibilem.

f Cōgregatuſqꝫ ē oīs iuda. vt q̄nto orō eēt cōior: tāto exaudibilior. g Cūqꝫ ſteiſſꝫ ioſaphat i medio. ad aiandū alios ad orandum.

h Añ atriū nouū. in atrio eñ illo reges iuda fecerant aliq̄ abominabilia a quib⁹ ipe eū purgauit: ꝛ ſic dr atriū renouatū

i Dñe de⁹. hic ꝯñr ioſaphat format orōnē ſuā in qua allegat q̄nꝗ ad exauditionē depcatiōis ſue. pmū ē dei oipotēna cū dicitur.

k Tu es de⁹ in celo ꝛc. ꝛ iō libera nos: q2 potes ſolo nutu. ſcd̄m ē maieſtatis diuine decētia. decet eñ regiā maieſtatē defendere vaſallo ſuo terrā quā ſibi dedit: de⁹ aūt terram pmiſſiōis dedit filijs

l Habita. in ea ꝛ extru. in ea ſan. dicētes. ſ. p ſalomonē Si venerint ſuper nos mala ꝛc. ſequiꝛ. m Et exaudies nos. ꝛ ſupplenda ē iuſto dñi: q2 rn̄dit ſalomoni ſe exaudire: vt hꝛ .ꝫ. vij. c. q̄rtū ē aduerſariorū iniuſticia qb⁹ nō nocuerūt filij iſrl': nec terrā eorū acceperūt. q̄ñ egreſſi fuerē de egypto: vt hꝛ Deu. i. ꝛ iō iniuſte volebāt auferre filijs iſrl' terra3 a deo ſibi cōceſſam: ꝛ hec rō tāgiꝛ ibi.

n Nunc igitur ecce filij ammon ꝛ moab ꝛ mons ſeyr. i. habitatores mōtis ſeyr: qui dicuntur idumei ex quo pater qđ predictu3 eſt in principio capituli. ſ. ꝙ per ammonitas intelliguntur idumei.

o Per quos non conceſſiſti ꝛc. vt habetur deut. i.

p Ergo non iudicabis eos. n. qui eē iuſtuſ iudex. q. d. immo iudicabis eos inuſticiam puniendo. q̄ntum eſt ppria impotentia cum dicitur.

q In nobis quidem nō eſt tanta fortitudo: vt ꝛc. q. d. non habemus confidentiam niſi in te.

r Omnis vero iuda ſtabat coram dño cum paruulis ꝛc. vt magis impetraretur diuina clementia.

ſ Erat autē iazihel. hic cōſequēter deſcribitur pphetica cōſolatio: in qua primo deſcribitur victorie denunciatio. ſecundo eiuſdē exhibitio: ibi. Cūqꝫ cepiſſent laudes ꝛc. tercio prede collectō: ibi. Venit ergo ioſaphat. Circa primus ponitur nomen ꝛ genus pphete.

ſ Erat autem ꝛc. ꝛ hoc ad denotandum auctoritatem ſue pphetie.

t Hec dicit dñs vobis, per me loquens.

v Nolite timere ꝛc. cui⁹ cauſa ſubditur. Non eſt eñ veſtra pugna ſꝫ dei: quia expugnabit pro vobis inimicos veſtros: ſicut patebit infra per effectum. Conſequēter denunciat eis pcedendi modum.

x Cras aſcendetis contra eos ꝛc. ꝛ patet littera vſqꝫ ibi.

y Ceciderūt pni in terrā corā dño. ad regratiādū ei ꝺ tāto hn̄ficio ſibi pmiſſo. z Stans ioſaphat in medio vt melius audiretur.

a Credite dño deo vr̄o. timebat. n. ne aliqui puſillanimes effecti verbis ꝓphete diſcrederēt: ꝛ ſic fugerent. b Deditq̄ ꝯſiliū populo. q: nō debebat omittere ea que eſſent agenda. ideo ſequitur. c Et ſtatuit cantores dñi ſicut cōſuetū erat in bellis filioꝝ iſrł fieri. d Cū̄q̄ cepiſſent. h ꝯñr deſcribiť victorie ꝓmiſſe exhibitio: ꝛ hoc v̄tute diuina: cū dr̄. e Uertit dñs inſidias eoꝝ i ſemetipſos. i. aduerſarios iudeoꝝ q̄ inſidiabāť vite ꝛ terre ipſorū. f Nāq̄ filij āmon ꝛ moab cōſurrexerūt ꝛc̄. q: dñs poſuit i eis ſpm̄ vertiginis ꝛ diſſenſionis.
g Porro iuda ꝛc̄. ſequitur. Uidit procul omnem late regionem plenam cadaueribus: ꝛ ſic vidit victoriā ſibi ꝓmiſſam iā in effectu datā. h Uenit ḡ. Hic ꝯñr deſcribiť p̄de collectio: ꝛ pʒ lr̄a vſq̄ ibi
i Die aūt quarta. vbi poniť grāꝝ actio. ꝑmo extra hierl'm: cū dr̄. Cōgregati ſunt in valle bñdictiōis. ſcđo i hierl'm in tēplo dñi cū dr̄. Reuerſuſq̄ ē ōis vir iuda ꝛc̄. ꝛ pʒ lr̄a.
k Irruit aūt. Poſtq̄ deſcript⁹ ē victorie ꝓceſſus: hic ꝯñr deſcribiť ſequens effect⁹: q: ꝑ iſtā victoriā a deo datā: ppľi q̄ erāt i circuitu regni ioſaphat fuerūt territi ita ꝙ n̄ audebāt regnū ioſaphat infeſtare: ſequiť. l Et ābulauit i via pr̄is ſui aſa ꝛc̄. ſcʒ q̄tū diu aſa fecit bonū: ſʒ i malo nō fuit ſecut⁹ ipʒ videlʒ i hoc ꝙ miſit auꝝ ꝛ argentū dom⁹ dñi regi ſyrie diffidēs de diuio auxilio: vt hr̄. iij. Reg. xv. ꝛ in hoc ꝙ ꝓphetā ipm̄ arguentē poni iuſſit in neruo: vt habetur. xv.
m Uerūtn̄ excelſa nō abſtulit. contrariū vr̄. ſ̄. xvij. Cū̄q̄ ſūpſiſſet cor ei⁹ audaciā ꝓpter vias dñi: etiā excelſa ꝛ lucos d̄ iuda abſtulit. Dicendū ꝙ ibi loq̄tur ſcriptura de excelſis in quib⁹ immolabať ydolis hic aūt de excelſis in q̄b⁹ deo imolabať: qđ a pluribus regib⁹ fuit permiſſuʒ ad maius malū euitādū: ſicut dcm̄ fuit. ſ̄. xiiij. ca. in principio.
n Poſt hec iniJt. Hic vltimo ioſaphat de mala ſocietate puniť. ꝑ ꝑ reꝑheñſionē ꝓphete: que fuit q̄dā punitio: in q̄tū ioſaphat accepit eā patiēter. ſcđo ꝑ dānū tꝑale: vñ ſubditur.
o Cōtriteq̄ ſunt naues. ꝓꝑ amiciciā ipi⁹ ioſaphat ꝯctā cuʒ Ochozia q̄ erat peſſim⁹ ydolatra: ꝛ hanc punitionē ioſaphat patiēter acceptauit: ꝛ ſic in pñti punit⁹ fuit: ne puniret grau⁹ in futuro.

Capitulū. xxi.

d Dormiuit aūt ioſaphat. Hic ꝯñr agiť de tꝑe ipſi⁹ iorā: cuius ꝑmo deſcribiť vita praua. ſcđo ꝯ cū rebellio iuſta: ibi In dieb⁹ illis. tercio reprehēſio vera: ibi. Allate aūt ſūt ei lr̄e. quarto punitō dura: ibi. Suſcitauit ḡ ꝛc̄. Circa ꝑmū oñdiť fratricida cū dicitur.

eoꝝ dixit. Audite me viri iuda: ꝛ oēs habitatores hierlʒ. Credite[a] in dño deo vr̄o: ꝛ ſecuri eritis: credite ꝓphetis ei⁹: ꝛ cūcta euenient proſpera. Deditq̄[b] cōſiliū pplo ꝛ[c] ſtatuit cātores dñi vt laudarēt eū in turmis ſuis: ꝛ añcederēt exercitū ac voce ꝯſona dicerēt. Cōfitemini dño: qm̄ in eternū miſericordia ei⁹. Cū̄q̄[d] cepiſſēt laudes canere: vertit[e] dñs inſidias eoꝝ in ſemetipſos filioꝝ. ſ. ammō et moab ꝛ montis ſeyr: q egreſſi fuerant vt pugnarēt ꝯtra iudā: ꝛ ꝑcuſſi ſūt. Nāq̄[f] filij āmon ꝛ moab cōſurrexerūt aduerſum habitatores montis ſeyr: vt interficerēt ꝛ delerent eos. Cū̄q̄ hoc ope ꝑpetraſſent: ēt in ſemetipos verſi mutuis cōcidere vulnerib⁹. Porro[g] iuda cuʒ veniſſet ad ſpelūcā que reſpicit ſolitudinē vidit ꝓcul oēʒ late regionē plenā cadaueribuſ: nec ſupereē quēq̄ʒ qui necem potuiſſet euadere. Uēit[h] ergo ioſaphat ꝛ oīs populus cū eo ad detrahenda ſpolia mortuoꝝ: inuenerūtq̄ iter cadauera variā ſuppellectilē: veſtes quoq̄ ꝛ vaſa p̄cioſiſſima: ꝛ diripuerūt ita vt oīa portare nō poſſent nec ꝑ tres dies ſpolia auferre: ꝓ p̄de magnitudine. Die[i] aūt quarto cōgregati ſūt in valle benedictiōis. Et eñ qm̄ ibi bñdixerūt dño: vocauerūt locū illū vallis bñdictōis vſq̄ in pñteʒ diē. Reuerſuſq̄ ē oīs vir iuda ꝛ habitatores hierl'm: ꝛ ioſaphat añ eos in hierl'm cuʒ leticia magna: eo ꝙ dediſſʒ eis dñs gaudium de inimicis ſuis. Ingreſſiq̄ ſūt in hierl'm cū pſalterijs ꝛ citharis ꝛ tubis in domuʒ dñi. Irruit[k] aūt pauor dñi ſuꝑ vniuerſa regna terrarū: cū audiſſent ꝙ pugnaſſet dñs cōtra inimicos iſrł. Quieuitq̄ regnū ioſaphat: ꝛ ꝓbuit ei dñs pacē per circuitū. Regnauit igiť ioſaphat ſuꝑ iudā: ꝛ erat triginta quinq̄ annoꝝ cū regnare cepiſſet Uiginti auteʒ ꝛ quinq̄ annis regnauit in hieruſalē: ꝛ nomen matris ei⁹ azuba filia ſelachi. Et[l] ambulauit in via patris ſui aſa: nec declinauit ab ea faciēs q̄ placita erāt coraʒ dño. Uerūtamen[m] excelſa non abſtulit: ꝛ adhuc populus nō direxerat cor ſuū ad dñm deū patꝝ ſuoꝝ. Reliq̄ aūt geſtoꝝ ioſaphat prioꝝ ꝛ nouiſſimoꝝ ſcripta ſunt in verbis iehu filij anani: que digeſſit in libro reguʒ iſrł. Poſt[n] hec iniJt amicicias ioſaphat rex iuda cum ochozia rege iſrł cui⁹ opera fuerūt impijſſima: ꝛ particeps fuit vt faceret naues que irent in tharſis: feceruntq̄ claſſeʒ in aſiōgaber. Prophetauit autē eliezer filius dodau de mareſa ad Joſaphat dicens. Quia habuiſti fedus cū ochozia: percuſſit dñs opera tua: ꝯtriteq̄[o] ſunt naues nec potuerūt ire in tharſis.

Capitulū. xxi.

Dormiuit[a] autē Joſaphat cuʒ patrib⁹ ſuis ꝛ ſepultus eſt cū eis in ciuitate dauid: regnauitq̄ iorā filius eius ꝓ eo. Qui[b] habuit fratres filios ioſaphat: azariaʒ ꝛ iahihel et zachariā ꝛ azariam ꝛ michael ꝛ ſaphatiā. Oēs hi filij Joſaphat regis iuda. Deditq̄[c] eis pater ſuus multa munera argenti ꝛ auri: ꝛ penſatiōes cū ciuitatib⁹ munitiſſimis in iuda: regnū autē tradidit ioram eo ꝙ eſſet primogenit⁹. Surrexit aūt iorā ſuꝑ regnū patris ſui. Cū̄q̄[d] ſe cōfirmaſſet occidit[e] oēs fratres ſuos gladio: ꝛ[f] quoſdaʒ d̄ principibus iuda. Trigintaduoꝝ annoꝝ erat iorā cū regnare cepiſſʒ ꝛ octo annis regnauit in hieruſalē ābulauitq̄[g] in vijs regū iſrł ſicut[h] egerat dom⁹ achab. Filia[i] q̄ppe

cida cū dicitur.
b Qui hūit frēs filios Joſaphat azaniā iabihel ꝛc̄. iſti nominaŧ h: vt euidē̄ appareat malicia Joram: qui eos occidit: vt poſtea ſequiť.
c Deditq̄ eis pr̄ ſu⁹ multa munera auri ꝛ argēti: ꝛ pēſatões ꝛc̄. i. ānuoſ reddit⁹: ꝛ ſequiť.
d Cū̄q̄ ſe cōfirmaſſʒ. i. amicicia ꝛ adiutorio maloꝝ boiuʒ ſe vallaſſet.
e Occidit oēs frēs ſuos: vt bōa eoꝝ poſſideret: ꝛ ne forſitan ipo eiecto de regno ꝓpť ſuā maliciā: aliqs de fratrib⁹ ſuis regnaret.
f Et quoſdaʒ de ꝓncipib⁹ iuda. q̄ facta ſua non approbabāt: ſed magis ei⁹ maliciā abhorrebāt. Scđo notatur de ydolatria: cū dicitur.
g Ambulauitq̄ in vijs regū iſrł. q̄ erāt ydolatre.
h Sicut egerat dom⁹ achab. q̄ coluit baal.
i Filia quippe achab erat vxor ei⁹ ꝛ iō induxit maritū ad ydolatrias. iſta aūt fuit athalia: q̄ cap. ſequenti dr̄ filia amri pr̄is achab. ad qđ pōt dici dupľr. Uno modo ꝙ fuit filia achab naturalr: vt hic dr̄. ſeq. cap. n̄ dr̄ filia ān eo modo loquēdi q̄ filij filioꝝ dicunť filij parēťū: q̄ frequēs ē i ſcriptura. Alio mō ꝙ fuit filia ān naturalis: ſʒ dr̄ h filia achab nutritione ꝛ imitatiōe in ydolatria: q: mortuo pr̄e eius amri

ipſe nutriuit eā ꝛ docuit in malo. k Noluit aūt dñs diſperdere domū dd̄: q̄tūuis iſte iorā ꝑ maliciā ſuā demeruiſſʒ. l In dieb⁹ illis. Hic ꝯ iorā poniť rebellio iuſta: ꝛ pʒ ſnīa ex dictis. iiij. Reguʒ viij. c. addendū tn̄ ē hic cū dr̄. m Et percuſſit edom q̄ ſe circūderat. licet hoc ſit ibi expoſituʒ: tamen hic ponitur alia expoſitio in gloſa hebraica videlʒ ꝙ iorā in exercitu ſuo habebat multos d̄ idumeis eo ꝙ erāt viri fortes ꝛ ei ſubiecti: ꝛ illos interfecit ioram ſubito ne irent ad iuuandū illos idumeos qui rebellauerunt cōtra eū.
n Allate aūt ſunt ei lr̄e. Hic ꝯñr deſcribiť reprehēſio ipſius vera per lr̄as helie: quarū ſnīa hic breuiť ponitur q̄tū ad pctā iorā: ꝛ pʒ ſnīa ex dictis. dicūt autē hebrei ꝙ iſte littere fuerunt ei allate poſt trāſlationem helye in celū. de q̄ hr̄. iij. Reg. ij. ꝛ h vr̄ rōnabiliter dictū: q: in illis lr̄is fit mētio d̄ occiſione fratrū ſuoꝝ: illos aūt nō occidit viuēte pr̄e ei⁹ ioſaphat: vt ſatis pʒ ex ꝓncipio huius capituli. nec ioſaphat etiam hoc permiſiſſet: cū eſſʒ ſanctus ꝛ bonus: vt pater ex ſupra dictis: helyas vō rapt⁹ fuit an̄ mortem ioſaphat: qđ pʒ ex hoc ꝙ heliſeus q̄ remanſerat loco Helye: poſt ei⁹ raptū ꝓphetauit tribus regibuſ d̄ aqua eis dāda ꝓpter reuerentiā ipſi⁹ ioſaphat regis iude q̄ erat ibi vt hr̄. iij. Regum iij.
o Et fornicari feciſti iudā ꝑ ydolatriā que vocať fornicatio: eo ꝙ facit diuerti a vero ſpōſo qui eſt deus.

achab erat vxor ei⁹. Et fecit malū in ꝯſpectu dñi. Noluit[k] autem dñs diſperdere domū dauid propter pactū qđ inierat cū eo: ꝛ q: ꝓmiſerat vt daret ei lucernā ꝛ filijs eius in oī tēpore. In[l] diebus illis rebellauit edom ne eſſet ſubditus iude ꝛ ꝯſtituit ſibi regē. Cū̄q̄ trāſiret iorā cū principib⁹ ſuis ꝛ cūcto eqtatu q erat ſecuʒ: ſurrexit nocte ꝛ[m] percuſſit edom qui ſe circūderat: ꝛ oēs duces equitatuſ eius. Attn̄ rebellauit edom: ne eſſʒ ſub ditiōe iuda: vſq̄ ad hanc diē. Eo tꝑe ꝛ lobna receſſit ne eēt ſub manu illius. Dereliquerat eñ dñʒ deum patrū ſuorū: inſuper ꝛ excelſa fabricat⁹ ē in vrbibus iuda: ꝛ fornicari fecit habitatores hieruſaleʒ ꝛ preuaricari iudā. Allate[n] ſunt aūt ei lr̄e ab helya ꝓpheta: in quibus ſcriptū erat. Hec dicit dñs de⁹ dauid pr̄is tui. Qm̄ non ambulaſti i vijs ioſaphat pr̄is tui: ꝛ i vijs aſa regis iuda: ſed inceſſiſti per iter regum iſrł: ꝛ[o] fornicari feciſti iudaʒ: ꝛ habitatores hierl'm: imitat⁹ fornicationē domus achab inſuper ꝛ fratres tuos domū patris tui meliores te occidiſti: ecce[p] dñs percutiet te plaga magna cū populo tuo ꝛ filijs ꝛ vxoribus tuis: vniuerſaq̄ ſubſtantia tua. Tu aūt egrotabis peſſimo lāguore veteri: donec egrediātur vitalia tua paulatiʒ per ſingulos dies. Suſcitauit[q] ergo dñs contra iorā ſpm̄ philiſtinoꝝ ꝛ arabum qui cōfines ſunt ethyopibus: ꝛ aſcenderūt in terrā iuda ꝛ[r] vaſtauerūt eā. Diripuerūtq̄[s] cūctā ſubaʒ que inuēta ē in domo regis: inſuper[t] ꝛ filios eius ꝛ vxores Nec remanſit ei fili⁹ niſi ioachaʒ qui minimus natu erat. Et[u] ſuper hec oīa ꝑcuſſit eū dñs aluī[x] lāguore inſanabili. Cū̄q̄ diei ſuccederʒ dies: ꝛ tꝑm ſpacia voluerētur duorū annoꝝ explet⁹ eſt circulus: ꝛ ſic lōga ꝯſumpt⁹ tabe: ita vt egereret etiā viſcera ſua: lāguore piter ꝛ vita caruit. Mortuuſq̄[y] ē in īfirmitate peſſima: ꝛ[z] nō fecit ei ppl's ſꝫ morē cōbuſtiōis exeqas ſicut[3] fecerat maiorib⁹ ei⁹. Trigintaduoruʒ ānoꝝ fuit cū regnare cepiſſʒ ꝛ octo annis regnauit in hierl'm. Ambulauitq̄ nō recte: ꝛ ſepelierūt eū in ciuitate dd̄: verūtamen nō in ſepulchro reguʒ.

Capitulum. xxij.

Conſtituerūt[a] aūt habitatores hierl'm ochoziam[b] filiū ei⁹ minimū[c] regē ꝓ eo. Oēs eñ maiores natu q añ eū fuerāt interfecerant latrones arabū q irruerāt in caſtra. Regnauit ochozias fili⁹ ioraʒ regis iuda. Quadragintaduoꝝ[d] annorū erat ochozias cum regnare cepiſſet et vno āno regnauit i hierl'm: ꝛ nomē mr̄is ei⁹ athalia filia amri. Sed et ipſe ingreſſus eſt per vias domus achab. Mr̄ eñ ei⁹ ipulit eū vt ipie ageret. Fecit igiť malū in ꝯſpectu dñi ſicut dom⁹ achab. Ipi[e]. n. fuerūt ei ꝯſiliarij p⁹ mortē pr̄is ſui i interitū ei⁹: ābulauitq̄ in ꝯſilijs eoꝝ Et[f] pregit cū iorā filio achab rege iſrael in bellum contra aſahel regē ſyrie in ramoth galaad vulnerauerūtq̄ ſyri iorā. Qui reuerſus ē vt curareť in iezrahel. Mltas. n. plagas acceperat i ſupradicto certamine. Igiť[g] ochozias fili⁹ ioraʒ

etiam ſubſtantiā. q̄tum ad bona mobilia. t Inſuper ꝛ filios ei⁹. quos occiderūt: vt hr̄ in pn̄. ſequētis ca. excepto ioachaʒ minimo. v Et ſuꝑ hec oīa ꝑcuſſit eū dñs. in ꝑſona ꝓpria. x Alui dolore inſanabili. ita ꝙ diu cruciareť pena horribili: nō ſequitur. y Mortuuſq̄ eſt in īfir. peſſima. non ſolum q̄tum ad corpus: ſed etiam q̄tum ad animam: quia non apparuerūt ei penitētie ſigna ꝓpter qđ ſubdiť.
z Et nō fecit ꝛc̄. cōbuſtionis exequias cōburendo circa eū aromatica.
3 Sicut fecerat maioribuſ ei⁹: vt dictū ē. ſ. ſ̄ aſa ca. xvi. lʒ iſte indigeret eo ꝙ erat tot⁹ corrupt⁹: ꝛ fetidus: vt pʒ ꝑ p̄dicta: ꝛ h in deteſtationē ſue malicie ꝛ ex eadē cā nō fuit ſepultus in ſepulchro regū q: regnauerat indigne.

Capitulum. xxij.

c Onſtituerūt aūt hic ꝯñr agitur d̄ tꝑe ochozie. Et ꝑmo deſcribiť ei⁹ mala vita. Scđo inſerť pena debita: ibi. Igitur azarias. Snīa p̄me partis pater ex dictis. iiij. Reg. viij. i ſi. exceptis que ſequūtur.
b Ochozias filius eius. Iſte ē q̄ ca. p̄cedēti dict⁹ ē ioahaz ꝛ in pñe ſequēti dr̄ azarias: q: fuit trinomius vł q: eidē nomē variatum ſicut in lanno idē nomen ē nicolaus colin⁹ colerus.
c Minimū. q: alij filij fuerāt interfecti. d Quadragintaduoꝝ annoꝝ fuit ochozias cū regnare cepiſſet. hoc vr̄ impoſſibile: q: in fine p̄cedētis capituli dictū ē ꝙ iorā pater eius xxxij. annoꝝ erat: qñ cepit regnare: ꝛ octo annis regnauit: ex quo ſequiť ꝙ filius ei⁹ ochozias ſenior fuit pr̄e duob⁹ annis. Ad qđ dicendū ſm ſniaʒ Hieronymi: ꝙ Joram regnauit xxvij. annis: ꝛ octo annis regnauit ſaltem bene p⁹ mortem patris ſui Joſaphat anteq̄ꝫ perverteretur ſuā ad ydolatriam traheret: ꝛ iō illi octo anni tm̄ in eius regno cōputantur: alijs autem. xx. annis regnauit peſſime: ꝓpter qđ in eius regno non cōputantur ſicut libro primo Reg. xiij. dicitur ꝙ ſaul regnauit duobus annis ꝛ reſiduum tacet: q: duob⁹ annis tm̄ bene regnauit: tn̄ plurib⁹ regnauit lʒ male: vt ibidem

p Ecce dñs percutiet te plaga magna ꝛc̄. ꝛ rebus. ꝛ etiā ꝓpria perſona: ideo ſubditur. Tu autem egrotabis ꝛc̄. ſequiť. q Suſcitauit ergo. Hic ꝯñter deſcribiť ipſi⁹ ioraʒ punitio dura ſm tenorē lr̄aꝝ helye ꝛ eodē ordine quo denūciata ē punitio ipa cū dr̄. q Suſcitauit ꝛc̄. ſpm̄ philiſtinoꝝ. i. volūtatē ꝛ animoſitatē inuadendi regnū ioram.
r Et vaſtauerūt eā. q̄tū ad villas ꝛ agros. ſ Diripuerūtq̄ cū dictum fuit: ſed anni vite filij ſui copulāť ne error in hyſtoria fieret ſi oino taceret. ſilr ꝛ alij āni ſaul alibi exprimūť. ſ. Actu. xiij. ꝛ ꝓꝑ h dr̄. iiij. reg. viij. ꝙ iſte ochozias. xxij. ānoꝝ erat qñ regnare cepit: q: ibi reſecāť āni. xx. pr̄is ſui q̄ h addunť rōne dicta. e Ipi. n. fuerūt ei conſiliarij. ſ. illi de domo achab: q̄ erāt ydolatre. f Et pregit cū iorā filio achab. ex amicicia ꝛ familiaritate. g Igiť ochozias vel azarias. Hic ꝯñr deſcribiť ei⁹ pena

Universidad de Salamanca. BGH.

debita: ⁊ primo in pſona
ꝓpria. ſcḋo in ꝑle ſua: ibi
nec erat vltra ſpes. ſnia au
tem p̄me partis pꝫ ex dicꝭ
iiij. reg. ix. e. ⁊. viij g. exce-
pto qḋ ſequiť.
b Quē vnxit deꝰ p vnū
ḋ diſcipulis heliſei: vt hr̄
iiij. Reg. ix.
i Et filios fratrū ochozie
qꝛ frēs ochozie fuerāt īter
fecti: vt dictū ē: ſꝫ filij eoꝝ
remāſerāt: vocātur tñ frēs
ochozie. iiij. regū. x. ca. i. ꝓ
pinqui ⁊ de eadē cognati
one. in libro de hebraicis
qōnibꝰ ḋr ꝙ erāt ꝯſobri-
ni ochozie. k Nec erat
vltra ſpes. Hic ꝯñr deſcri
biť punitio ochozie in ꝑle
ſua: qꝛ mr̄ eiꝰ athalia inter
fecit oēs filios eiꝰ vno ex-
cepto: ⁊ pꝫ ſnia hꝰ ptis ex
dictis. iiij. Regū. xi. a. exce
pto qḋ ſequiť. l Abſcō
dit ⁊c. in cubiculo lectulo-
rū. i. ī dormitorio ſacerdo
tū in tēplo miniſtrātiū: vt
dicit h̄ gloſa hebraica. iij.
regū dicitur. Eratq̄ʒ cū ea
in domo dñi clam. vbi di
cit ra. ſal. ꝙ hoc fuit in ſo-
larijs tēpli: ⁊ forte ibi iace
bāt ſacerdotes in ſua exe-
dra miniſtrātes vel ſalteʒ
eoꝝ aliqui. vel pōt dici ꝙ
p̄mo abſcōdit eū in dor
mitorio ſacerdotū qḋ erat
circa tēplū: poſtea tranſtu
lit eū ad ſolariū templi: vt
ſecretius ſeruareť ibi.

Capitulū. xxiij.

a Anno autē ſepti
mo. Hic agiť de
p̄teptiſ ioas re-
gis iuḋ. ⁊ p̄mo deſcribiť
eiꝰ īſtitutio. ſcḋo regni ſui
ꝓſecutio. c. xxiiij. Circa p̄-
mū p̄mo deſcribiť ipſius
ioas inſtitutio. ſcḋo atha-
lie occiſio: ibi. qḋ cū audiſ
ſet athalia. tercio regis in
ſtituti cōfirmatio: ibi. Pe-
pigit autē ioiada. ſnia au-
tem iſtaꝝ partiū patet ex
dictis. iiij. Reg. xi. exceptiſ
que ſequūtur. In p̄ma p-
te diciť.
b Aſſumpſit centuriōes
azariam ⁊c. nomina iſtoꝝ
omittūtur. iiij. Reg. que ex-
primūtur hic ad maioreʒ
hyſtorie certitudinem.

rex iuda deſcendit vt inuiſeret io-
ram filiū achab in iezrahel egrotā-
te. Voluntatis quippe fuit dei ad-
uerſus ochoziaʒ: vt veniret ad io-
ram: ⁊ cū veniſſet ⁊ egredereť cuꝫ
eo aduerſuʒ iehu filiū namſi: quē[b]
vnxit dñs vt deleret domū achab.
Cum ergo euerteret iehu domuʒ
achab inuenit principes iuda ⁊[i] fi-
lios fratruʒ ochozie qui miniſtra-
bant ei: ⁊ interfecit illos. Ipſum
quoq̄ʒ perquirēs ochoziam ꝯpre
hendit latitantem in ſamaria: ad-
ductumq̄ʒ ad ſe occidit: ⁊ ſepelie
runt cū eo ꝙ eſſet filius ioſaphat:
qui queſierat dñʒ in toto corde ſuo
Nec[k] erat vltra ſpes aliqua: vt ḋ
ſtirpe quis regnaret ochozie. Si
quidem athalia mater eius vidēs
ꝙ mortuus eſſet filius ſuꝰ ſurrexit
⁊ interfecit omnē ſtirpem regiam
domus ioraʒ. Porro ioſabeth fi-
lia regis tulit ioas filium ochozie:
⁊ furata eſt eū de medio filioꝝ re-
gis cuʒ interficerētur abſconditq̄ʒ[l]
eum cuʒ nutrice ſua in cubiculo le-
ctuloꝝ. Ioſabeth autē que abſcō-
derat eū erat filia regis ioraʒ: vxor
ioiade pontificis ſoror ochozie: et
idcirco athalia non interfecit euʒ.
Fuit ergo cū eis in domo dei ab-
ſcōditus ſex annis: quibus regna-
uit athalia ſup terram.

Capitulum. xxiij.

Anno[a] autē ſeptimo cō-
fortatus ioiada aſſum-
pſit[b] centuriones: azari
am videlicet filiū hieroboā ⁊ iſma
el filium iohānan: azariam quoq̄ʒ
filiū obed: ⁊ maaſiam filiū adaie:
⁊ eliſaphat filiū zechri: ⁊ inijt cuʒ
eis fedus. Qui circūeuntes iudā
ꝯgregauerūt leuitas de cūctis vr-
bibus iuda: ⁊ principes familiarū
iſrl': venerūtq̄ʒ in hieruſalē. Inijt
ergo oīns multitudo pactum in
domo dei cum rege. Dixitq̄ʒ ad
eos ioiada. Ecce filiꝰ regis regna
bit ſicut locutus eſt dñs ſuper fili-
os dauid. Iſte eſt ſermo quē facie
tis. Tercia pars veſtrū qui veni-
unt ad ſabbatū ſacerdotū ⁊ leuita

rūm ⁊ ianitoꝝ erit[c] in portis: tercia
vero pars ad domuʒ regis: ⁊ ter-
cia ad[d] portam que appellatur fū-
damenti. Omīe vero reliquū vul
gus ſit in atrijs domus dñi: nec q̄ſ
piam alius ingrediatur domuʒ do
mini: niſi ſacerdotes ⁊ q miniſtrāt
de leuitis. Ipſi tm̄modo ingredi
antur: qꝛ ſanctificati ſunt: ⁊ oē reli
quū vulgꝰ obſeruet cuſtodias dñi
Leuite aūt circūdent regē haben-
tes ſinguli arma ſua: ⁊ ſi quis aliuſ
ingreſſus fuerit templū interficia-
tur: ſintq̄ʒ cū rege: ⁊ intrāte ⁊ egre
diente. Fecerūt ergo leuite ⁊ vni-
uerſus iuda iuxta oīa que prece-
perat ioiada pontifex. Et aſſūpſe-
runt ſinguli viros qui ſub ſe erant
⁊ veniebant per ordinem ſabbati
cū his qui iā impleuerant ſabbatū
⁊ egreſſi erant. Siquideʒ ioiada
pōtifex nō dimiſerat abire turmas
qui ſibi per ſingulas ebdomadas
ſuccedere cōſueuerant. Deditq̄ʒ
ioiada ſacerdos centurionibus lā-
ceas clypeoſq̄ʒ ⁊[e] peltas regis da
uid quas ꝯſecrauerat in domo do
mini. Cōſtituitq̄ʒ omnē populuʒ
tenētiuʒ pugiones a parte templi
dextra vſq̄ʒ ad partem templi ſini
ſtrā coram altari ⁊ templo per cir-
cuitum regis: ⁊ eduxerūt filium re-
gis: ⁊ impoſuerunt ei dyadema ⁊
teſtimoniuʒ: dederuntq̄ʒ in manu
eius tenēdam legem ⁊ cōſtituerūt
eum regeʒ. Unxit quoq̄ʒ illū ioia
da pontifex ⁊ filij eius: imprecati-
q̄ʒ ſunt ei atq̄ʒ dixerūt. Viuat rex
Quod cū audiſſet athalia vocem
ſ. currentiū atq̄ʒ laudantiū regem
ingreſſa eſt ad populū in templuʒ
dñi. Cūq̄ʒ[f] vidiſſet regē ſtantē ſu-
per graduʒ in introitu ⁊ principes
turmaſq̄ʒ circa euʒ: omnēq̄ʒ popu
lum terre gaudentē atq̄ʒ clangen-
tem tubis ⁊ diuerſi generis orga-
nis ꝯcinentē: vocemq̄ʒ laudantiū
ſcidit veſtimēta ſua ⁊ ait. Inſidie
inſidie. Egreſſus auteʒ ioiada pō-
tifex ad centuriōes ⁊ principes ex-
ercitus dixit eis. Educite illum ex
tra ſepta templi ⁊ interficiať foris

c Erit in portꝭ. iiij
Re. diciť. Ad por-
tā ſexr. ⁊ forte erāt
la parte erant plu-
res porte: ideo di
citur hic in portꝭ.

d Ad portā que
appellatur funda
menti: iſta eſt por-
ta que tercio regū
dicitur: poſt habi
taculum ſcutario-
rū. Porte enī plu-
ribus noibus no
minātur ex diuer-
ſis ꝓprietatibus.

e Et peltas regiſ
dauid. i. ſcutarorū
da a pellendo di-
cta. qꝛ repellūt ict9
In ſcḋa parte di-
citur.
f Cūq̄ʒ vidiſſ re
gem ſtantem ſuper
gradum. Dicunt
aliqui ꝙ iſte gra-
dꝰ erat baſis enea
ſuper quam ora-
uit ſalomō: vt ha-
beť. ſ. ſexto. ⁊ vo-
catur gradus: qa
ad eam aſcēdeba-
tur ꝑ aliquot gra-
dus: q abebat
tres cubitos in al-
titudine: vt ibideʒ
dicitur. ſm alios
vero erat quedaʒ
ſedes notabiliſ in
porticu tēpli: vbi
rex ſedebat quan-
do veniebat ad do
mū dñi. In tercia
parte dicitur.

g Cōſtituit aūt ioiada ꝑpoſitos in domo dñi: vt fierēt ibi diuina
obſeq̄a: ſic fiebāt añq̄ʒ regnaret Athalia q̄ cultū diuinū ꝑut potuit
deſtruxit: vt hr̄ ca. ſeq. b Iuxͣ diſpoſitiones dḋ que diſpō hr̄. ſ.
li. i. xxiij. ⁊. xxv. ca. i Letatuſq̄ʒ ē oīs ppl's terre. eo ꝙ liberatus
erat a dñio mulieris: qḋ erat obprobrioſum: ⁊ qꝛ regnū reſtitutum
erat ad heredē de
bitum.

dicitur libro de hebraicis queſtionibus.
d Deſtruxerunt domū dei. dimittentes multa cadere: ⁊ ſpoliantes tēplū
vaſis ⁊ ornamentis: applicantes ea cultui baal: ⁊ ꝓpter hoc ad reſtauran
dum iſta requirebatur magna pecunia: ⁊ maxime quia illa que erant appli
cata ydolis non erant vlterius diuino cultui applicanda.

Capitulū. xxiiij.

Eptē āno
ruʒ erat io
as. Hic cō
ſequēter deſcribi-
tur regnū Ioas ꝑ
ſecuno: ⁊ p̄mo tē-
pore ꝓſperitatis.
ſecūdo tēpore ad-
uerſitatꝭ: ibi. Poſt
q̄ʒ autē obijt ioia-
da. Prima in du-
as. qꝛ p̄mo deſcri-
biť pceſſus regni
ioas i bono. ſcḋo
ioiade pōnficꝭ ſcā
ꝯſūmatō: ibi. Se
nuit aūt ioiada. ſē
tentia p̄ime ꝑtꝭ pꝫ
ex dictꝭ. iiij. reg. xij.
exceptꝭ que ſequū-
tur.
b Egredimini ad
ciuitates iuda: ꝑ
ter. n. illam pecuni
am que ſponte of-
ferebatur in tēplo
ꝓ neceſſarijs tem
pli: voluit rex vt a
quolibet capita
neo de regno ſuo
colligeretur dimi-
dius ſiclus argen
ti qui ſolebať a
cōitate ⁊ i hoc eq̄-
liter ſoluebat pau
per ⁊ diues: vt ha
betur Exo. xxx. ⁊
hec pecūia daba-
tur ꝓ redemptiōe
anime: qꝛ cum ſic
numerabanť p di
midios ſiclos da
tos: non erat pla-
ga in pplo vt ibi-
deʒ dicitur.
c Athalia. n. im-
piiſſima ⁊ filij eiꝰ
filij athalie ēñ poſ-
ſunt h̄ intelligi fra
tres ochozie filij
ſui: quia oēs fu-
erānt interfecti: vt
habetur ſupra in
principio. xxij. ca.
nec filij ochozie:
quia illos interfe-
cit athalia: vt ha-
betur ſupra. xxij. c.
in fine. ⁊ ideo filij
eius hic dicunť ſa
cerdotes baal qs
ipſa nutriebat vt

gladio. Precepitq̄ʒ ſacerdos ne
occideretur in domo dñi. Et ipo-
ſuerunt ceruicibus eiꝰ manus. Cū
q̄ʒ intraſſet portā equoꝝ domus re
gis: interfecerūt eam ibi. Pepigit
aūt ioiada fedꝰ inter ſe vniuerſum
q̄ʒ populū ⁊ regē: vt eſſet populꝰ
dñi. Itaq̄ʒ ingreſſus eſt oīs popu
lus domū baal: ⁊ deſtruxerunt eaʒ:
⁊ altaria ac ſimulachra illius cōfre
gerūt: mathā quoq̄ʒ ſacerdotē ba-
al interfecerūt añ aras. Cōſtituit[g]
aūt ioiada prepoſitos in domo dñi
⁊ ſub manibus ſacerdotū ⁊ leuita-
rū: quos diſtribuit dauid in domo
dñi vt offerrent holocauſta dño ſi-
cut ſcriptū eſt in lege moyſi: in gau
dio ⁊ canticis iuxta[h] diſpoſitioneʒ
dauid. Cōſtituit quoq̄ʒ ianitores
in portis domus dñi: vt nō igrede-
retur eā immūdus in omni re. Aſ-
ſūpſitq̄ʒ centuriones ⁊ fortiſſimos
viros: ac principes populi ⁊ omne
vulgus terre: ⁊ fecerūt deſcendere
regē de domo dñi: ⁊ introire ꝑ me
diū porte ſuperioris i domū regis:
⁊ collocauerūt euʒ in ſolio regali.
Letatuſq̄ʒ[i] eſt oīs populus terre et
vrbs quieuit. Porro athalia iter-
fecta eſt gladio. Ca. xxiiij.

a Eptem[a] ānoꝝ erat ioas cū
regnare cepiſſet ⁊ quadragi
ta annis regnauit in hierl'm. No-
men matris eius ſebia de berſabee
Fecitq̄ʒ qḋ bonū eſt coraʒ dño cū-
ctis diebꝰ ioiade ſacerdotis. Acce
pit aūt ei ioiada vxores duas: e qui
bus genuit filios ⁊ filias. Poſt q̄
placuit Ioas vt inſtauraret domū
dñi: cōgregauitq̄ʒ ſacerdotes ⁊ le-
uitas ⁊ dixit eis. Egredimini[b] ad
ciuitates iuda: ⁊ colligite ḋ vniuer
ſo iſrl' pecuniaʒ ad ſartatecta tēpli
dei noſtri ꝑ ſingulos ānos: feſtina
toq̄ʒ hoc facite. Porro leuite ege
re negligētiꝰ. Vocauitq̄ʒ rex ioia-
dā principē: ⁊ dixit ei. Quare tibi

nō fuit cure vt cogeres leuitas īfer-
re de iuda ⁊ de hieruſalē pecuniaʒ
q̄ ꝯſtituta ē a moyſe ſeruo dñi: vt i-
ferret eā oīs mltitudo iſrl' in taber-
naculū teſtimonij. Athalia[c]. n. im
piiſſima ⁊ filij eiꝰ deſtruxerunt[d] do
mū dei: ⁊ de vniuerſis que ſanctifi
cata fuerant in templo dei: ornaue
rūt phanū baaliʒ. Precepit ergo
rex: ⁊[e] fecerūt archā: poſuerūtq̄ʒ eā
iuxta portaʒ dñi forinſecꝰ. Et ꝑdi
catū ē in iuda ⁊ hierl'ʒ: vt[f] deferrēt
ſinguli p̄ciū dño qḋ cōſtituit moy-
ſes ſeruꝰ dei ſup oēʒ iſrl' in deſerto.
Letatiq̄ʒ ſunt cūcti pricipes ⁊ oīs
ppl's: ⁊ igreſſi ꝯtulerūt i archā dñi
atq̄ʒ miſerūt: ita vt iplereť. Cūq̄ʒ
tp̄s eēt vt deferrēt archā corā rege
ꝑ manꝰ leuitaꝝ. Videbāt. n. mltā
pecuniā: ingrediebať ſcriba regis
⁊ quē primꝰ ſacerdos cōſtituerat:
effundebātq̄ʒ pecuniā q̄ erat in ar-
cha. Porro archā reportabāt ad
locū ſuū: ſicq̄ʒ faciebāt ꝑ ſingulos
dies. Et[g] ꝯgregata ē infinita pecu
nia: quaʒ dederūt rex ⁊ ioiada his
qui ꝑerāt opibꝰ domꝰ dñi. At illi
cōducebāt ex ea ceſores lapidū: et
artifices opeꝝ ſinguloꝝ vt inſtaura
rēt domū dñi: fabros quoq̄ʒ ferri ⁊
eris: vt qḋ cadere cepat fulciretur
Egerūtq̄ʒ hi q opabāť induſtrie
⁊ obducebať parietū cicatrix ꝑ ma
nus eoꝝ: ac ſuſcitauerūt domū dñi
in ſtatū priſtinū: ⁊ firmiter eā ſtare
fecerūt. Cūq̄ʒ ꝯpleſſēt oīa opa: de
tulerūt corā rege ⁊ ioiada reliquā[h]
ptē pecunie ḋ qua facta ſūt vaſa tē-
pli in miſteriū ad holocauſta: phia
le q̄ʒ ⁊ cetera vaſa aurea ⁊ argētea
Et offerebāť holocauſta i domo
dñi iugiter cūctiſ diebꝰ ioiade. Se
nuit[i] aūt ioiada plenꝰ[k] dieꝝ: ⁊ mor
tuꝰ ē cū cētū triginta eēt ānoꝝ: ſepe-
lierūtq̄ʒ eū in ciuitate dḋ cū regibꝰ
eo[l] ꝙ feciſſet bonū cū iſrl' ⁊[m] cū do
mo eiꝰ. Poſtq̄ʒ[n] autē obijt ioiada

e Et fecerunt archam. ter
cio regū dicitur gazophi-
latiuʒ locus eſt vbi poteſt
reponi pecunia fine aper-
tione non tamē inde terra
bi ſicut ꝑ fabricis eccleſia
rum ſolet fieri.
f Ut deferrēt ſinguli pre-
cium dño ⁊c. ſcꝫ dimidiū
ſiclum: vt dictuʒ eſt ſupra.
g Et cōgregata eſt infini
ta pecunia. hyperbole eſt
ad denotandum magnaʒ
ſummā: licet eēt finita ſim
pliciter.
h Reliquaʒ partem pecu
nie. de qua facta ſunt vaſa
templi ⁊c. cōtrarium vide
tur. iiij. Regū. xij. c. vbi di-
citur. Non fiebant ex eadē
pecunia hydrie tēpli do-
mini ⁊c. Dicēdum ꝙ q̄ʒ
diu reparabatur tēpli edi-
ficium non fiebant vaſa tē
pli ex illa pecunia que or-
dinata erat ad reparandū
edificiuʒ. ⁊ ſm hoc loqui
tur ſcriptura. iiij. Regū. ſed
edificio reparato de reſi-
duo pecunie facta ſunt va
ſa templi: vt hic diciť.
i Senuit autem. Hic cō-
ſequēter deſcribitur ipſiuſ
ioiade felix conſummatio
cum dicitur.
k Plenus dierū. qꝛ non
tranſijt tempus in vacuus
ſed in bonis operibus cō
tinue ſe exercuit. ꝓpter qḋ
valde ſolenniter ſepultus
fuit cum dicitur. Sepelie-
rūtq̄ʒ in ciuitate dauid cū
regibus ⁊ ſubditur cauſa
huius.

l Eo ꝙ feciſſet bonū cū
iſrael: ipſū a dominio mu
lieris liberādo: ⁊ ab ydo-
latria reuocādo.

m Et cum dauid. regem
de eius ſemine reſtituen-
do: vt patet ꝑ predicta.

n Poſtq̄ʒ autem. Hic cō
ſequēter deſcribitur regnū
ioas tempore aduerſita-
tis. ⁊ primo deſcribiť ipſi
us ⁊ popl'i malum culpe.
ſecūdo malum pene. ibi.
cūq̄ʒ euolutus. Circa pri-
mū tangitur duplex culpa
Prima eſt ydolatria: cum
dicitur.

Universidad de Salamanca. BGH.

o Ingreſſi ſunt principes iuda ⁊ adorauerũt reges impendẽdo ſibi diuinũ honorẽ ſicut dictũ fuit diffuſius .iiij. Reg. xij. f. p Et dereliquerũt tẽplũ dñi ⁊c. abyſſus. n. abyſſum inuocat: ⁊ ideo de vno pctõ tracti ſunt ad alia. q Mittebatq; eis pphetas vt ⁊c. ex quo apparet dei miſeratio: ⁊ eoꝝ obſtinatio. Cõſequẽter notat̃ de parricidio in interfectione zacharie qui patri ſucceſſerat in ſũmo ſacerdotio: vt habetur ex gloſa magna hebraica trenoꝝ ſcdo ſup illud. Si occidit̃ in ſanctuario dñi ſacerdos ⁊ ppheta. ⁊ i pſenti cũ dicitur.

r Spũs itaq; dñi iduit zachariã. ex reuelatiõe eñi ſpũſſancti ⁊ ei⁹ ĩpulſu motus fuit ad cõſtãter arguẽdum regem ⁊ populum.

s Filiũ ioiade. p hoc oñdit̃ cõditio aggrauãs peccatũ: q; ioiada fecerat bõa erga regẽ ⁊ pplm: vt pȝ ex pdictis. t Miſerũt lapides iuxta regis ĩperiuȝ ex quo pȝ q; rex ⁊ ppl̃s pꝑetrauerũt parricidium.

v Videat dñs ⁊ reqrat. hoc dixit nõ zelo vindicte ſȝ iuſticie diuine.

x Cũq; euolut⁹ eẽt ãnus Hic pñr ponit̃ debita pena: ⁊ pmo in debellatione ioas: cũ dr. Aſcẽdit ꝯ euȝ exercit⁹ ſyrie ⁊c. ⁊ pȝ ſnĩa vſq; ibi. y In ioas q̃ȝ ignominioſa exercuere iudicia: que aũt fuerũt illa h̃ nõ exprimit̃: nec. iiij. reg. ſȝ libro d̃ hebraicis queſtionib⁹ dr: q; occiderũt filios ei⁹ corã eo: improperãdo ei iterfectionẽ zacharie: ſȝ hoc nõ videt̃ verũ: q; i pncipio ſequẽtis capli dr: q; amaſias fili⁹ ei⁹ regnauit p eo: ppter qd ⁊ mlta alia iſte liber de hebraicis queſtiõib⁹ a multis ⁊ rõnabiliter vtrũ negat̃ eſſe Hiero. tũ q; nõ hȝ ei⁹ ſtilũ: tũ q; i libro illuſtriuȝ viroꝝ. vbi Hiero. enũerat libros ab eo editos facit ſolũ mẽtionẽ de hebraicis qõnib⁹ ſuper geñ. ⁊ iõ dr q; liber de hebraicis qõnib⁹ ſup alios libros fact⁹ fuit a q̃dã iudeo cõuerſo: q̃ multa fictitia imiſcuit vt vr̃ pp qd de illo libro parũ curãdũ ẽ niſi quãtũ ꝯſonat veritati. ⁊ ideo aliter dicit̃ q; fecerũt iſti ioas plagas turpes ⁊ ignominioſas: ⁊ iõ ſubditur. Et abeuntes dimiſerunt eum in languoribus magnis: ſecundo deſcribitur pena eius in interfectione: cum dicitur. y Surrexerũt aũt ꝯ eũ ſerui ſui. ⁊ pȝ ſnĩa hui⁹ ptis ex dictis. iiij. Reg. xij. in fi. z Sȝ nõ in ſepulcris regũ. q; erat indignus ppter malicias ſuas.

ingreſſi⁰ ſunt principes iuda: ⁊ adorauerunt regeȝ. Qui delinitus obſequijs eoꝝ acquieuit eis. Et^p dereliquerũt templũ dñi dei patrum ſuoꝝ: ſeruieruntq; lucis ⁊ ſculptilibus ⁊ facta eſt ira dñi cõtra iudam. ⁊ hieruſalem ppter hoc peccatuȝ. Mittebatq;^q eis prophetas vt reuerterentur ad dñm: quos pteſtãtes illi audire nolebãt. Spiritus^r itaq; dei induit Zachariã filiũ^s ioiade ſacerdotem: ⁊ ſtetit in conſpectu popli ⁊ dixit eis. Hec dicit deus. Quare tranſgredimini preceptum dñi quod vobis nõ proderit ⁊ dereliquiſtis dñm: vt derelinqueret vos? Qui cõgregati aduerſus eum miſerunt^t lapides iuxta regis imperiuȝ: in atrio domus dñi. Et non eſt recordatus ioas rex miſericordie quã fecerat ioiada pater illius ſecum: ſed interfecit filiuȝ eius. Qui cũ moreretur ait. Videat^u ⁊ requirat dñs. Cũq;^x euolutus eẽt annus aſcendit cõtra eum exercit⁹ ſyrie venitq; in iuda ⁊ hieruſalem ⁊ interfecit cunctos principes populi atq; vniuerſam predam miſerunt regi in damaſcũ. Et certe cuȝ pmodicus veniſſet numerus ſyrorum tradidit dñs in manibus eoꝝ infinitam multitudinem eo q; dereliquiſſent dñm deum patruȝ ſuorum. In^x ioas quoq; ignominioſa exercuere iudicia: ⁊ abeuntes dimiſerunt euȝ in lãguorib⁹ magnis. Surrexerũt^y autem contra euȝ ſerui ſui in vltionem ſanguinis zacharie filij ioiade ſacerdotis: ⁊ occiderunt eum in lectulo ſuo ⁊ mortuuſ eſt: ſepelieruntq; eũ in ciuitate dauid: ſed^z non in ſepulcris regũ. Inſidiati vero ſunt ei zabath filius ſemath amanitidis: ⁊ iozabath filiuſ ſemarith moabitidis. Porro filij ei⁹ ac ſumma pecunie que adunata fuerat ſub eo: et inſtauratio domus dei ſcripta ſunt diligentius in libro regum.

Capitulum. xxv.

r Egnauit^a autem amaſias filius ei⁹ pro eo. Viginti quinq; annoꝝ erat amaſias cum regnare cepiſſet: ⁊ viginti noueȝ annis regnauit in hieruſalem. Nomen matris eius ioiaden de hieruſalẽ. Fecitq; bonũ in conſpectu dñi verũtamen non in corde perfecto. Cũq; roboratũ ſibi vederet imperiuȝ iugulauit^b ſeruos qui occiderãt regem patrem ſuũ: ſed filios eorum non interfecit: ſicut ſcriptũ eſt in libro legis moyſi vbi precepit dominus dicens. Nõ occidẽtur patres pro filijs: neq; filij p patribus ſuis: ſed vnuſquiſq; in ſuo pctõ morietur. Congregauit^c igitur amaſias iudã: ⁊ conſtituit eos per familias: tribunoſq; ⁊ centuriões in vniuerſo iuda ⁊ beniamin: ⁊ recenſuit a viginti ãnis ſurſuȝ: inuenitq; triginta milia iuuenũ qui egrederentur ad pugnã ⁊ tenerent haſtam et clypeũ. Mercede quoq; conduxit de iſrael centuȝ milia robuſtorũ centuȝ talentis argenti. Venit autem homo dei ad illum: ⁊ ait. O^d rex ne egrediatur tecum exercitus iſrael. Non^e eſt enĩ domin⁹ cũ iſrl̃: et^f cũctis filijs ephraiȝ: q; ſi putas

c Cõgregauit igit̃ amaſias iudã ⁊c. ad pugnãdũ ꝯ idumeos ĩfeſtãtes regnũ ſuũ. d O rex ne egrediat̃ tecũ exercit⁹ iſrl̃. q; erant ydolatre: ⁊ iõ eoꝝ ſocietas magis nocuiſſet q̃ȝ iuuiſſet: iõ ſequitur. e Nõ ẽ. n. dñs cũ iſrl̃: q; in regno illo colebãt̃ vituli aurei: ⁊ etiam ydola alia. f Et cunctis filijs ephraim. a quibus dñabatur regnum illud: quia hieroboã pm⁹ rex fuit d̃ tribu ephraim ⁊ plureſ alij p⁹ eum.

g Habet dñs vñ dare tibi ⁊c. ex q̊ pȝ q; illã pecuniã illis militib⁹ dimiſit.

h At illi cõtra iudã vehemẽter irati. nõ ppter pecũie retractionẽ: vt dictũ eſt. ſȝ q; reputauerũt ſe ꝯtẽni in illa ſeparatiõe.

i Percuſſitq; filios ſeyr decẽ milia ſic eſt in hebreo: ⁊ tercio regũ. ⁊ ñ viginti milia: vt hñt aliq̃ libri ⁊ male.

k At ille exercit⁹ Hic pñr deſcribitur aduerſitas regni ſui poſtq̃ȝ vixit inſolẽter. ⁊ primo ponit̃ aduerſitas iducta p pctõ ſupbie. ſcdo p peccato ydolatrie: ibi Amaſias q̃ȝ. Circa pmũ ſciendũ: q; amaſias exhibita victoria elatus in ſupbiã: caȝ magis attribuenſ virtuti ppe q̃ȝ diuine: ⁊ iõ exercituſ iſrl̃ q̃ redierat ad terrã ſuã excitatus fuit ex diuĩa ordinatiõe: vt inuaderet regnũ ſuũ. non eñ inuaſerunt in reditu de exercitu amaſie: ſȝ poſtq̃ȝ venerãt ad terram ſuã: ⁊ hoc notatur cum dicitur.

l Diffuſus ẽ in ciui. iuda a ſamaria ſcȝ veniendo.

m Vſq; bethorõ Samaria autem erat in regno iſrl̃. Bethoron aũt in regno iude: ⁊ ideo ſi redeundo de exercitu amaſie hoc feciſſent: ſcriptura dixiſſet mõ ꝯrio. ſ. a bethoron vſq; ad ſamariã. n Amaſias aũt. Hic pñr ponit̃ aduerſitas p pctõ ydolatrie: ⁊ pmo ponitur culpa. ſcdo pena: ibi. Igit̃ amaſias. Circa pmũ dr. n Amaſias quoq; poſt cedẽ idumeoꝝ ⁊ allatos deos filioꝝ ſeyr: ſtatuit eos in deos ſibi ⁊c. In libris de hebraicis qõnib⁹ dr q; illa idola cũ morarẽtur in idumea dederũt rñſa q; hoc accidebat idumeis eo q; negligẽtes fuerũt in cultu eoꝝ qd audiẽs amaſias eos coluit: ſȝ hoc vr̃ fictiũ: q; nulla gloſa hebraica hoc dic: nec aliq̃s expoſitor latin⁹

Capitulũ. xxv. Egnauit autẽ. Hic pñr agit̃ de rege amaſie: ⁊ p̊ deſcribit̃ regni ei⁹ pſperitas q̃ȝ diu vixit inocẽter. ſcdo ei⁹ aduerſitas poſtq̃ȝ vixit inſolẽter: ibi. At ille exercit⁹. ſnĩa aũt pme partis pȝ ex dict. iiij. Reg. xiiij. in pñ. exceptis que ſequũtur. b Iugulauit ſeruos q̃ occiderunt ⁊c. ⁊ h̃ iuſte. q; lȝ eẽt dign⁹ morte: tñ iſti nõ habebãt auctoritatẽ eũ occidendi.

in robore exercitus bella cõſiſtere: ſuperari te faciet deus ab hoſtib⁹. Dei quippe eſt ⁊ adiuuare ⁊ in fugam cõuertere. Dixitq; Amaſias ad hominem dei. Quid ergo fiet de centũ talentis que dedi militibus iſrael. Et reſpondit ei homo dei. Habet^g dñs vñ tibi dare poſſit multo his plura. Separauit itaq; amaſias exercitũ qui venerat ad eum ex ephraim: vt reuerteretur in locũ ſuũ. At^h illi cõtra iudaȝ vehementer irati: reuerſi ſunt in regionem ſuã. Porro amaſias cõfidenter eduxit populum ſuũ: ⁊ abijt in vallem ſalinarũ: percuſſitq;^i filios ſeyr. x. milia. Et alia decem milia viroꝝ ceperunt filij iuda ⁊ adduxerunt ad preruptuȝ cuiuſdam petre precipitaueruntq; eos de ſũmo in preceps: qui vniuerſi crepuerunt. At^k ille exercitus quem remiſerat amaſias ne ſecũ iret ad preliũ diffuſus^l eſt in ciuitatibus iuda a ſamaria vſq; bethorõ^m: ⁊ interfectis tribus milibus diripuit predam magnã. Amaſias^n quoq; poſt cedem idumeoꝝ ⁊ allatoſ deos filioꝝ ſeyr ſtatuit illos in deos ſibi ⁊ adorabat eos: ⁊ illis adolebat incẽſũ. Quã obrem iratus dñs cõtra amaſiam: miſit ad illũ prophetam qui diceret ei. Cur^o adoraſti deos qui non liberauerunt populũ ſuum de manu tua? Cũq; hec ille loqueretur reſpondit ei. Nuȝ^a cõſiliari⁹ regis es? Quieſce ne iterficiã te. Diſcedenſq; ppheta: ſcio inquit q; cogitauerit dñs occidere te: qui ⁊ feciſti hoc maluȝ: ⁊ inſuper non acquieuiſti cõſilio meo. Igit̃^b amaſias rex iuda inito peſſimo cõſilio: miſit ad ioas filiũ ioachaȝ filij iehu regẽ iſrael dicens. Veni videam⁹ nos mutuo. At ille remiſit nũcios dicens. Cardu⁹^c qui eſt in libano: miſit ad cedrũ libani dicens. Da filiam tuã filio meo vxorem. Et ecce beſtie que erãt in ſilua libani: trãſierunt ⁊ conculcauerũt carduum. Dixiſti. Percuſſi edõ ⁊ idcirco erigitur coꝛ tuũ in ſuperbiaȝ. Sede in domo tua. Cur malũ aduerſum te puocas: vt cadas ⁊ tu ⁊ iudas tecũ. Noluit audire amaſias eo q; dñi eſſet voluntas: vt traderetur in manus hoſtiũ ppter deos edom. Aſcẽdit igitur ioas rex iſrl̃ ⁊ mutuos ſibi prebuere cõſpect⁹. Amaſias aũt rex iuda erat in bethſames iude. Corruitq; iudas corã iſrael: ⁊ fugit in tabernacula ſua. Porro^d amaſiam regẽ iuda filiuȝ ioas filij Ioachas cepit Ioas rex iſrael in bethſames ⁊ adduxit i hieruſaleȝ: deſtruxitq; murũ ei⁹ a porta ephraim vſq; ad portaȝ anguli quadringẽtis cubitis. Omĩe quoq; aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ vniuerſa vaſa^e q̃ reperit in domo dñi: ⁊ apud obededõ: in thezauris etiã domus regie: necnon^f ⁊ filios obſidum reduxit in ſamariã. Vixit autẽ amaſias filius ioas rex iuda poſtq̃ȝ mortu⁹ eſt ioas filius ioachaȝ rex iſrael quindecim annis. Reliqua autẽ ſermonũ amaſie prioꝝ ⁊ nouiſſimoꝝ ſcripta ſunt in libro regum iuda ⁊ iſrl̃. Qui poſtq̃ȝ receſſit a dño: tetẽderunt ei inſidias in hieruſalẽ. Cũq; fugiſſet lachis: miſerũt ⁊ interfecerunt eum ibi: reportanteſq; ſuper equos ſepelierũt eum cũ patribus ſuis in ciuitate dauid.

Capitulum. xxvj.

o Omnis^a autẽ populus iuda: filiũ eius oziã annoruȝ ſedecim cõſtituit regẽ p amaſia patre ſuo. Ipſe edificauit ahilat: ⁊ reſtituit eaȝ ditioni iude: poſtq̃ȝ dormiuit rex cũ patrib⁹ ſuis. Sedecim annoꝝ erat ozias cuȝ regnare cepiſſet: ⁊ qnquaginta duobus annis regnauit in hieruſalem. Nomen matris eius iecilia de hieruſalem. Fecitq;^b qd erat rectũ in oculis dñi iuxta omnia que fecerat amaſias pater ei⁹: ⁊^c exqſiuit dñm in diebus zacharie intelligentis et videntis deũ. Cũq; requireret dominũ direxit eũ in omnibus. Deniq; egreſſus ẽ ⁊ pugnauit ꝯtra philiſtijm ⁊ deſtruxit muꝝ geth: ⁊ murum iãnie: murũ azoti. Edificauit

autẽticus. Videt̃ etiam eſſe contra textuȝ: q; propheta de hoc reprehẽdens amaſiam dixit.

o Cur adoraſti deos qui nõ liberauerunt populuȝ ſuũ de manu tua. nõ. n. dr populus alicui⁹ veri dei vl̃ falſi: niſi cultũ impendat ſibi h̃ȝ ordinẽ illi⁹ rit⁹: vñ ⁊ filij iſrl̃ qñ nõ colebãt debito mõ dominũ dicebãt̃ nõ popul⁹ ei⁹: vt patet Oſee. i. ca. ⁊ in plurib⁹ alijs locis veteris teſti. Iteȝ q; amaſias reſpõdiſſet pphete cãȝ dictã ydola colendi: vt videt̃ pbabiliter: qd nõ fecit ſed dixit.

a Num cõſiliari⁹ regis ⁊c. ex hoc ẽt apparet obſtinatio ipſi⁹ amaſie.

b Igit̃ amaſias Hic p⁹ culpã põitur pena debita: ⁊ pȝ ſnĩa ex dict. iiij. Reg. xiiij. addẽda tñ ſunt aliqua.

c Cardu⁹ q̃ eſt in libão ⁊c. Cardu⁹ ẽ herba vilis ⁊ deſpecta. Cedr⁹ aũt eſt arbor alta: ⁊ iõ vocat amaſiã carduũ: q̃ ſub ſe habebat tres tribus tñ. Se aũt vocat cedrũ q; habebat decẽ trib⁹ i regno ſuo.

d Porro amaſiam regẽ iuda filium ioas filij ioachaȝ. ſic hr̃ in hebreo: ⁊ i libriſ correctis. Et iſte ioachaȝ idem eſt cuȝ ochoſia: qui vocatur etiã ioachan: vt hr̃. ſ. xxi. ca.

e Vaſa que reperit in domo dñi. ⁊ apd obededõ. iſte tẽpore dd fuit cõſtitut⁹ ad cuſtodiam thezauroꝝ: ⁊ filij ei⁹ ſucceſſerũt ſibi i eodẽ officio ⁊ iõ loc⁹ ille vbi talia ſeruabãtur ab eo denomiabat̃.

f Necnõ ⁊ filios obſiduȝ. dixerunt aliq̃ q; iſti erãt filij principum regni iſrl̃: q̃s tenebat amaſias obſides: ſȝ hoc non videt̃ verũ: q; nõ legit̃ amaſias tñ preualuiſſe regno iſrl̃: ppter qd dicẽdum q; iſti erãt filij pncipuȝ regni iuda: quos cepit rex iſrl̃ in plio ⁊ qñ venit in hieruſalẽ ꝯmutauit accipiendo filios p patrib⁹ quos tenebat.

Capitulũ. xxvi.

Omnis aũt pplus Hic pñr agitur d̃ rege ozie: cui⁹ p̊io deſcribit̃ laudabilis ꝯuerſatio. ſcdo deteſtabiliſ datio: ibi. Sed cũ roborat⁹ eẽt. Circa primũ pmo deſcribit̃ vt gratioſus: cũ dicitur.

b Fecitq; qd erat rectũ i cõſpectu dñi iuxta oĩa que fecerat amaſias. ſ. in pncipio regni ſui: vt hr̃ ca. precedenti.

c Et exquiſiuit dñȝ i diebus zacharie intelligẽtis ⁊ videntis deũ. dicit h̃ gl. hebraica: q; hec ẽ lr̃a. Intelligentis timores dñi. ⁊ q; iſte zacharias ideȝ ẽ q; rex ozias: ⁊ q; vocatus fuit trib⁹ noĩb⁹. ſ. ozias i pncipio hui⁹ capituli: ⁊ h̃ zacharias. ⁊. iiij. Regum. xv. azarias: ⁊ dicitur hic intelligens timores dñi: q; fuit bon⁹ ⁊ ſapiens ⁊ timẽs dñȝ in principio regni ſui Expoſitores noſtri dicũt cõmuniter q; iſte zacharias fuit filius ioiade ſacerdotis quem occidit ioas rex iuda: vt dictum eſt ſupra. xxiiij. Secũdo deſcribitur vt victorioſus cũ dicitur. Deniq; egreſſus eſt ⁊ pugnauit contra philiſtijm. tercio deſcribitur vt famoſus cum dicitur. Et diuulgatum eſt nomẽ ei⁹. quarto vt in bonis temporalibus copioſus: qd apparet primo in edificijs q̃ fecit cum dicitur.

Universidad de Salamanca. BGH.

d Edificauitq; ozias tur
res in hieruſalez ſup por.
an. ⁊ ſuper por. val. ⁊ hec
eſt que capitulo preceden
ti vocatur porta ephraim
ibi eñi fortius edificauit:
q: magis idigebat: eo ꝙ
murus hieruſalem interru
pt⁹ fuerat a porta ephra-
im vſq; ad portam angu-
li. cccc. cubitis: vt habetur
ca. precedenti.

e Extruxitq; turres in ſo
litudine. ad cuſtodiaz ani
malium.

f Et effodit ciſternas plu
rimas. ad potũ eorũ.: ideo
ſubditur.

a Eo ꝙ haberet multa
pecora. ⁊ in hoc oſtẽditur
copioſus in diuitijs natu
ralibus que ſunt valde ne
ceſſarie regibus: q: tpe ob
ſidionis nihil valerẽt arti-
ficiales diuitie abſq; iſtis
tercio oſtẽdiſ copioſus in
rebus bellicis: cũ dr. Fuit
aũt exercit⁹ bellatoꝝ eius
⁊c. ⁊ p; lr̃a vſq; ibi.

b Quas in turribus col
locauit ⁊ angulis muroꝝ
ibi eñi efficaciores ſũt de-
fenſiões eo ꝙ ex angulis
poſſunt defendi due par-
tes muri hinc ⁊ inde.

c Sed cum roborat⁹ eẽt
h̃ p̃ñr deſcribitur ozie de-
teſtabilis elatio: q: cũ de-
beret ex preteritiſ dei bene
ficijs humiliari in tantam
ſuperbiã eleuat⁹ eſt: ꝙ nõ
ſuffecit ſibi honor regius:
ſed etiam voluit ſibi vſur-
pare ſacerdotis officiũ ſu
per altare thymiamaꝫ of-
ferendo incenſum. ⁊ patet
lr̃a vſq; ibi.

d Non eſt tui officij ozia
quia diſtincta ſunt regis ⁊
ſacerdotis officia.

e Nõ reputabitur tibi in
gloriam a dño. i. illud qd
reputas tibi honorificum
erit magis in vituperiũ ex
dei punitione: ideo ſequi-
tur.

f Statimq; orta ẽ lepra
in fronte eius. Q̃uis eñi p
cuſſus fuerit lepra in toto
corpore: tamen fit magis
mentio de fronte: quia ibi
apparuit clarius: vt a ſa-
cerdotibus expelleretur ce
lerius: ad oſtẽdendũ etiã
deteſtationem ſui peccati
factus fuit terremotus ter
ribilis in hieruſalem: vt
habetur zacharie vltimo.

g Reliqua autem ſermo-
num ozie prioꝝ ⁊ nouiſſi-
moꝝ ſcripſit eſaias. nõ in
libro Eſa. quem habem⁹

quoq; oppida in azoto ⁊ philiſtiĩ;
⁊ adiuuit eũ deus cõtra philiſtijm
⁊ contra arabas qui habitabant in
gurbaal: ⁊ contra ãmonitas. Ap-
pendebantq; ammonite munera
ozie: ⁊ diuulgatũ eſt nomen ei⁹ vſ-
q; ad introitum egypti ꝓpter cre-
bras victorias. Edificauitq;[d] ozi-
as turres in hieruſalem ſuper por-
tam anguli: ⁊ ſuper portam vallis
⁊ reliquas in eodez muri latere: fir-
mauitq; eas. Extruxitq;[e] turres in
ſolitudine: ⁊[f] effodit ciſternas plu
rimas: eo[a] ꝙ haberet multa peco
ra: tam in campeſtribus q̃; in here
mi vaſtitate. Vineas q̃; habuit ⁊
vinitores in montibus ⁊ in carme-
lo. Erat quippe homo agricultu-
re deditus. Fuit autẽ exercit⁹ bel-
latorũ eius qui ꝓcedebant ad pre
lia ſub manu iehihel ſcribe: maaſie
q; doctoris ⁊ ſub manu ananie qui
erat de ducibus regis. Omniſq; nu-
merus principũ per familias ſuas
virorum fortiũ duorũ; miliũ ſexcẽ-
toꝝ: ⁊ ſub eis vniuerſus exercit⁹
trecentoꝝ ⁊ ſeptem miliũ quingen
torũ: qui erant apti ad bella: ⁊ pro
rege contra aduerſarios dimica-
bant. Preparauit quoq; eis ozias
id eſt cũcto exercitui clypeos ⁊ ha-
ſtas ⁊ galeas ⁊ loricas arcuſq; ⁊ fũ
das ad iaciendos lapides: ⁊ fecit
in hieruſalẽ diuerſi generis machi
nas quas in[b] turribus collocauit:
⁊ in angulis muroꝝ: vt mitterent
ſagittas ⁊ ſaxa grãdia. Egreſſum
q; eſt nomen eius procul: eo ꝙ au
xiliaretur ei dñs ⁊ corroboraſſet il-
lum. Sed[c] cum roboratus eſſet:
eleuatum eſt cor eius in interitũ ſu-
um ⁊ neglexit dominũ deum ſuũ:
ingreſſuſq; templum dñi adolere
voluit incenſum ſuper altare thy-
miamatis. Statimq; igreſſus p⁹
eum Azarias ſacerdos: ⁊ cum eo
ſacerdotes dñi octoginta viri for-
tiſſimi: reſtiterũt regi atq; dixerũt:
Non[d] eſt tui officij ozia: vt ado-
leas incenſum dño ſed ſacerdotuz
hoc eſt filioꝝ Aaron qui conſecra-
ti ſunt ad huiuſcemodi miniſteriũ.

Egredere de ſanctuario ne ↄtem
pſens quia nõ reputabitur[e] tibi in
gloriam hoc a dño deo. Iratuſq;
ozias: ⁊ tenens in manu thuribu-
lum vt adoleret incenſuz: minaba-
tur ſacerdotibus. Statimq;[f] or-
ta eſt lepra in fronte eius coram ſa-
cerdotibus in domo dñi: ſuper al
tare thimiamatis. Cũq; reſpexiſ-
ſet euz Azarias pontifex: ⁊ oẽs
reliqui ſacerdotes viderũt lepram
in frõte eius: ⁊ feſtinato expulerũt
eum. Sed ⁊ ipſe perterritus acce
lerauit egredi: eo ꝙ ſenſiſſet illico
plagam domini. Fuit igitur ozias
rex leproſus vſq; ad diem mortis
ſue: ⁊ habitauit in domo ſeparata
plenus lepra ob quam eiectus fue
rat de domo dñi. Porro Ioathã
filius eius rexit domũ regis: ⁊ iu-
dicauit populum terre. Reliqua[g]
autem ſermonũ ozie priorũ ⁊ nouiſ
ſimoꝝ ſcripſit Eſaias filius ãmon
ꝓpheta. Dormiuitq; ozias cũ pa-
tribus ſuis ⁊[b] ſepelierunt eum in
agro regaliũ ſepulcrorũ eo ꝙ eſſ;
leproſus: regnauitq; ioathã filius
eius pro eo.

Capitulum. xxvij.

V Igintiquinq;[a] annorum
erat ioathan cum regna-
re cepiſſet: ⁊ ſedecim an-
nis regnauit in hieruſalẽ. Nomen
matris eius hieruſa filia ſadoch.
Fecitq; qd rectuz erat coram dño
iuxta oĩa que fecerat ozias pater
ſuus: excepto ꝙ non eſt ingreſſus
templũ dñi: ⁊ adhuc populus de
linquebat. Ipſe edificauit portaz
dom⁹ dñi excelſã ⁊ in muro ophel
multa ↄſtruxit. Urbes quoq; edi
ficauit in montibus iuda ⁊ in ſalti-
bus caſtella ⁊ turres. Ipſe pugna
uit contra regem filioꝝ ãmon ⁊ vi
cit eũ. Dederũtq; ei filij ammõ in
tpe illo cẽtũ talẽta argẽti: ⁊ decem
milia choros tritici: ac totidẽ cho-
ros ordei. Hec ei pbuerũt filij am
mon in anno ſcdo ⁊ tercio. Corro
boratuſq; ẽ ioathã eo ꝙ direxiſſet
vias ſuas corã dño deo ſuo. Reliq̃
aũt ſermonũ ioathan ⁊ oẽs pugne

ſed in alio qui nõ
fuit per eſdram re
paratus ſicut ⁊ d
pluribus alijs li-
bris frequenter di
ctum eſt.

b Et ſepelierunt
eum in agro rega-
lium ſepulcrorum
non tamẽ in ſepul
cris regum: ꝓpter
infectionez lepre.

Capitulũ. xxvij.

Igintiq̃u
q; annorũ
Hic conſe
quẽter agitur d tẽ-
pore Ioathan: cu
ius deſcribitur de
uotus ingreſſus:
ſtrenuus ꝓceſſus
victorioſus ↄgreſ
ſus: ⁊ quiet⁹ egreſ
ſus. ſcda pars in-
cipit ibi. Ipſe edi
ficauit. tercia ibi.
Ipſe pugnauit. q̃r
ta ibi. Reliqua au
tẽ. ⁊ patet ſentẽtia
ex dictis. iiij. Reg.
xv. capitulo.

Capl'm. xxviij.
Iginti an
norũ erat
achaz. hic
ꝯñter agiſ de tpe
ipſius achaz. ⁊ p̃
deſcribiſ ipi⁹ p̃ua
ricatõ. ſcdo flagel
latõ. ibi. Tradidit
q; eũ. ⁊ tertio ob-
ſtinatio: ibi. Inſu
per ⁊ tpe anguſtie
ſnĩa p̃me partꝫ p;
ex dictis. iiij. Reg.
xvi. ca.

b Tradiditq; hic
ꝯñr põiſ ipſi⁹ fla-
gellatõ. Circa qd
ſciẽdũ: ꝙ phacee
filius romelie rex
iſrl': ⁊ raſin rex ſy-
rie ſil' ꝯfederati in
uaſerũt regnuz a-
chaz: ꝓpter qd a-
chaz ⁊ ei⁹ ppl's fu
erũt multũ territi:
vt hr̃ Eſa. vij. ſed
cũ Eſaias ipſum
achaz ↄſolaretur
di. Nolite timere
⁊c. ⁊ ad ↄfirmati-
onẽ hui⁹ ſignũ di-
uinũ obtuliſſet. d.
Pete tibi ſignũ a
dño deo tuo in p-
fundũ inferni ſiue
in excelſum ſupra:
achaz nõ credidit
⁊ ſignũ oblatũ re
cuſauit: ⁊ de dño
diffidens ad hũa
nũ auxiliũ refugit
mittẽſ munera m'
ta ⁊ magna teglat
phalaſſar regi aſ-
ſyrioꝝ rogãs vt re
gnũ ſyrie inuade-
ret ⁊ per hoc raſin
rex ſyrie recederet
de regno achaz: ⁊
iret ad defendẽdũ
regnũ ſuũ qd ⁊ fa
ctũ fuit: ſ; rex ſyrie
r̃cedẽs d regno a-
chaz magnã p̃dã
ſecũ portauit: ⁊ tũ
achaz credẽs p̃ua
lere ꝯ reges iſrl' ſo
lum egreſſus fuit
ad pugnã ꝯ eũ: ⁊
tũc fuit debellat⁹
⁊ ppl's ei⁹ ꝑ ma-
gna pte occiſus: p̃
igiſ põiſ flagella
tio achaz p regem
ſyrie cũ dicitur.

c Tradiditq; eũ
dñſ: ⁊ p; lr̃a ex di
ctis. ſcdo p regem
iſrl' cũ dicitur.

d Manib⁹ q̃; re
gis iſrl' tradit⁹ eſt.

ei⁹ ⁊ opa ſcripta ſũt in libro reguz
iſrael ⁊ iuda. Uigintiquinq; an-
norum erat cum regnare cepiſſet
⁊ ſedecim annis regnauit in hieru
ſalem. Dormiuitq; ioathan cum
patribus ſuis: ⁊ ſepelierunt euz in
ciuitate dauid: ⁊ regnauit achaz fi
lius eius pro eo.

Capitulũ. xxviij.

V Iginti[a] annoꝝ erat achaz
cuz regnare cepiſſet: ⁊ ſe
deciz ãnis regnauit in hie
ruſalem. Non fecit rectuz in con-
ſpectu dñi: ſicut dauid pater eius:
ſed ambulauit in vijs regum iſrael
inſup ⁊ ſtatuas fudit baalim. Ipe
eſt qui adoleuit incenſum in valle
bẽnõ ⁊ luſtrauit filios ſuos in igne
iuxta ritum gentiũ quas interfecit
dñs in aduentu filioꝝ iſrael. Sacri
ficabat quoq; ⁊ thymiama ſuccẽ-
debat in excelſis ⁊ in collib⁹: ⁊ ſub
omni ligno frondoſo. Tradidit
q;[c] eum domin⁹ deus eius in ma-
nu regis ſyrie: qui percuſſit eum:
magnamq; predam cepit de eius
imperio: ⁊ adduxit in damaſcum.
Manibus[d] quoq; regis iſrael tra-
ditus eſt: ⁊ percuſſus plaga gran
di. Occiditq; phacee filius rome
lie de iuda centum viginti milia in
die vno oẽs viros bellatores: eo
ꝙ reliquiſſent dñm deũ patrũ ſuo
rum. Eodez tempore occidit Ze-
chri vir potens ex ephraim maaſi-
am filiũ regis: ⁊ ezricã ducẽ dom⁹
eius: helchanã quoq; ſecũdum a
rege. Ceperuntq; filij iſrael de fra
tribus ſuis ducenta milia mulieruz
puerorũ et puellaruz: et infinitam
predam pertuleruntq; euz in ſama
riam. Ea[e] tempeſtate erat ibi pro
pheta dñi nomine obed qui egreſ
ſus obuiam exercitui venienti in ſa
mariam: dixit eis. Ecce irat⁹ dñs
de⁹ patrũ veſtroꝝ ↄtra iudaz tradi-
dit eos in manibus veſtris: ⁊ oc-
cidiſtis eos atrociter: ita vt ad ce-
lum pertingeret veſtra crudelitas.
Inſuper filios iuda ⁊ hieruſalẽ vul
tis vobis ſubijcere in ſeruos ⁊ an-
cillas: qd nequaq̃; facto opus eſt.

Peccaſtis eñi ſuper hoc dño deo
veſtro. Sed audite conſiliũ meũ:
et reducite captiuos quos adduxi-
ſtis de fratribus veſtris: quia ma-
gnus furor domini imminet vobiſ
Steterũt itaq; viri de pricipib⁹ fi-
lioꝝ Ephraim: Azarias fili⁹ iohã-
nan: barachias fili⁹ moſollamoth
ezechias fili⁹ ſellũ: ⁊ amaſias filius
hadali: ↄtra eos q veniebãt d p̃lio
⁊ dixerũt eis. Nõ itroducetis huc
captiuos ne peccemus dño. Qua-
re vultis adijcere ſup peccata vr̃a
⁊ vetera cumulare delicta? Gran-
de quippe peccatũ eſt ⁊ ira furoris
dñi imminet ſuper iſrael. Dimiſe
runtq; viri iſrael bellatores predã
⁊ vniuerſa que ceperant corã prin-
cipibus ⁊ omni multitudine: ſte-
teruntq; viri quos ſupra memora
uimus ⁊ apprehendentes capti-
uos omneſq; qui nudi erãt veſtie-
runt de ſpolijs. Cunq; veſtiſſent
eos ⁊ calciaſſent et refeciſſent cibo
ac potu: vnxiſſentq; propter labo
rez: ⁊ adhibuiſſent eis curam: qui
cũq; ambulare nõ poterãt ⁊ erãt
imbecillo corpore: impoſuerunt
eos iumentis: ⁊ adduxerunt hieri
cho ciuitatem palmarum ad fra-
tres eoruz: ipſiq; reuerſi ſunt in ſa
mariam. Tempore[f] illo miſit rex
achaz ad regem aſſyriorum: poſtu
lans auxilium. Ueneruntq; idu-
mei ⁊ percuſſerũt multos ex iuda:
⁊ ceperunt predam magnã. Phi
liſtijm[g] quoq; diffuſi ſunt per vr-
bes campeſtres ⁊ ad meridiem iu-
da: ceperuntq; bethſames ⁊ aby
lon et gaderoth: ſocho quoq; et
thãnaz ⁊ zamro cuz viculis ſuis: ⁊
habitauerunt in eis. Humiliaue-
rat enim dñs iudam propter achaz
regem iuda eo[h] ꝙ nudaſſet eum
auxilio: et contemptui habuiſſet
dominũ adduxitq;[i] contra eum te
glatphalaſſar regem aſſyriorum
qui ⁊ afflixit eum: ⁊ nullo reſiſtẽ-
te vaſtauit. Igitur Achaz ſpolia-
ta domo domini: ⁊ domo regum
ac principum: dedit[a] regi aſſyrio-
rũ munera: ⁊ tamen nihil ei ꝓfuit.

⁊ p; lr̃a vſq; ibi.

e Ea tẽpeſtate erat ibi ꝓ
pheta dñi noĩe obed. iſte
nõ erat mãſu⁹ in ſamaria
ſed venerat illuc de iuda
miſſus a dño ad arguen-
dũ filioꝝ iſrl' crudelitatez.
cetera patẽt vſq; ibi.

f Tpe illo miſit rex achaz
ad regẽ aſſirioꝝ. hoc fuit
añ iſtud belluz ꝯ regẽ iſrl'
vt dictũ ẽ. tercio poniſ fla
gellatio achaz p idumeoſ
cũ dr. Ueñtñ idumei ⁊c.
quarto p philiſteos cũ di
citur.

g Philiſtijm q̃q; diffuſi
ſunt ⁊c. iſti. n. videntes re-
gnũ iuda debilitatum mõ
p̃dicto: inuaſerũt ipſuz in
cõfinijs ſuis. accipientes
p̃das ⁊ ciuitates ꝓut po-
terant.

h Eo ꝙ nu. eũ auxilio. ſ. di
uio. pp eñi malicias ipſi⁹
achaz regꝫ iude de⁹ ſuo iu
ſto iudicio ſbtraxerat ſuã
ꝓtectiones ab eo ⁊ popu-
lo ſuo. quinto ponitur fla-
gellatio achaz per regem
aſſyrioꝝ cũ dicitur.

i Adduxitq; cõtra eũ te-
glath. ⁊c. l; eñi teglatph.
ad preces achaz p̃mo ve-
nerit cõtra regem ſyrie: vt
dictum ẽ: ⁊ ipſuz interfecit
vt habetur. iiij. Regũ. xvi.
ca. tñ poſtea iſte Teglat-
phalaſſar vidẽs debili-
tatẽ ipſi⁹ achaz ⁊ ppli ei⁹
intrauit ei⁹ regnũ ⁊ tribu-
to graui ſubiugauit: ⁊ h̃ ẽ
qd ſubdiſ poſtea.

a Dedit regi aſſirioꝝ mu
nera ⁊ tñ ei nihil ꝓfuit: q:
l; miſiſſet magna munera
⁊ m'ta regi aſſyrioꝝ: vt p̃-
dictũ eſt: nõ tñ ꝓpter h̃ di
miſit: qui poſtea vaſtaret
regnũ ei⁹ redigẽs ſub gra
ui tributo. iſta vero lr̃a ab
illo loco. Adduxitq; ↄtra
eum teglatph a. ⁊c. Aliter
exponiſ ab hebreis: q̃ di-
cunt ꝙ hec eſt vera littera.
Et venit ad eũ teglatpha
laſſar rex aſſyrioꝝ: q: ad p̃
ces eius venit contra regẽ
ſyrie: vt dictũ ẽ. Qui affli-
xit eum. ⁊ non fortificauit
quia licet per aduẽtũ Te-
glatp. rex ſyrie aduerſari-
us achaz fuerit occiſuſ. tñ
achaz ꝓpter munera ma-
gna que miſerat regi aſſy-
riorum fuit depauperat⁹
⁊ afflictus. ⁊ tñ nihil ei ꝓ-
fuit: q: ciuitates de regno
capte ab idumeis ⁊ phili
ſteis vt predictum eſt non
fuerunt ſibi per reges aſſy
riorum reſtitute.

Universidad de Salamanca. BGH.

b Inſup ꝛ tpe anguſtie. Hic ꝯñr deſcribit ipſi⁹ achaz obſtinatio: qꝛ pre dictis flagellationib⁹ nõ fuit emẽdat⁹: ſꝫ magis peiorat⁹: ſicut ꝛ pharao rex egypti: vt habet in li. Exo. ꝛ hoc ẽ qḋ dr. b Inſup ꝛ tẽpe anguſtie ſue. i. flagellationis ṗdicte. c Auxit cõ temptũ in dñm. exercendo nouũ ydolatrie modum: cum dicitur.

dom⁹ dñi. vt templũ poſſꝫ purificari: ꝛ officiũ diuinũ celebrari ad predudendũ tñ iſta achaz pater ei⁹ clauſerat ianuas templi: vt dcm̃ ẽ ca. ṗcedenti. e Adduxitq̃ꝫ ſacerdotes atq̃ꝫ leuitas: ſm ṗdicta oportet dicere: ꝙ iſta adductio fuit eoꝝ vocatio ad diem ſue coro nationis: in qua etiã die inuitauit eos ad renouandũ cultũ diuinuꝫ.

d Immolauit dijs da maſci. ꝛ hoc fuit quando iuit obuiam teglatphal. in damaſcũ ad faciẽdũ ſibi reuerentiã: eo ꝙ occiderat raſim aduerſariũ ſuum: vt habet. iiij. Reg. xvi.

e Et dixit. dij regũ ſyrie auxiliãtur eis. qꝛ ſic corde credidit: ꝛ opere exteriori monſtrauit: ſicut eñ corde credit ad iuſticiã: ore autẽ fit ꝯfeſſio ad ſalutẽ: vt hr̃ Ro. x. itaq̃ꝫ infidelitas exi ſtens in corde: qñ exterius declarat i opꝛ: facit ad dã nationis augmentationeꝫ.

f Clauſit ianuas templi dei. qꝛ nõ ſuffecit ſibi idu cere ydolatriã: ſed etiã ab ſtulit latriam.

g Et fecit ſibi altaria. ydo loꝝ i vniuerſis ãgulis hie ruſalẽ: vt ſtatim haberent in prõptu a quocũq̃ꝫ. cete ra patẽt vſq̃ꝫ ibi.

h Et ſepelierũt eũ in ciui tate hierl̃m. non eñ fuit ſe pult⁹ in ciuitate dd: i qua erãt ſepulcra regalia: ſicut fuerat amaſias. nõ. n. fuit ſepult⁹ cũ regib⁹: vt dictũ fuit. iiij. Regũ. xviij. nec in agro regaliũ ſepulcroꝝ: ſi cut fuit ozias leproſus: vt hr̃. ſ. xxvi. ſed magis fuit elongat⁹ a ſepulcris regũ tãq̃ꝫ oib⁹ odioſus: ꝛ iõ ex ecrabilis ꝛ facinoroſus.

Capitulũ. xxix.

Bit ezechias. hic ꝯñter agit de tẽpe ezechie. ſub quo ṗ facta ẽ expiatio legalis ſa crificij. ſcḋo celebratio pa ſchalis beneficij ca. xxx. ter cio ſeparatio ſacerdotalis miniſterij cap. xxxi. quarto reſtauratio regalis impe rij. ca. xxxij. Circa primuꝫ ezechias cupiens renouare fedus cum deo: primo precepit leuitas ꝛ ſacer dotes ſanctificari. ſcḋo per ſanctificatos templũ mũdari: ibi. Cõgregaue rũtq̃ꝫ. tercio per mũdatos ꝑ pctõ ppl̃i ſacrificari: ibi. Cõſurgenſq̃ꝫ. quarto ſacrificãdo deũ laudari: ibi. Cõſtituitq̃ꝫ. quinto expiatione facta holocau ſta offerri: ibi. Ezechias aũt. Circa primuꝫ premittit genealogia ezechie ex pte matris: qꝛ ſatis erat nota ex pte pr̃is cũ dr. b Nomẽ matris ei⁹ abia filia zacharie. Dicũt aliqui ꝙ iſte zacharias fuit ille quẽ ṗcepit occi di ioas rex iuda: vt dictũ ẽ. ſ. xxiiij. Alij aũt dicũt ꝙ fuit fili⁹ illi⁹ zacharie: ꝛ ꝙ tpe mortis pr̃is ſui adhuc erat in vtero matris: ꝛ iõ nat⁹ ex vtero ſorti tus ẽ nomen pr̃is: ſed iſta nõ ſunt mlt̃ũ veriſimilia: qꝛ achaz. ſ. pr̃ ipſi⁹ Eze chie fuit ydolatra peſſim⁹ a ṗncipio regni ſui: ꝛ deſtruxit quãtuꝫ potuit cul tũ dei: ꝛ iõ nõ ẽ veriſimile: ꝙ vxorẽ acceperit de genere ſacerdotali: ꝛ maxi me de genere zacharie: qui vſq̃ꝫ ad mortẽ zelauit ꝑ cultu dei. Illud auteꝫ qḋ predictũ ẽ acceptũ fuit de libro hebraicarũ queſtionũ: qui nõ ẽ autenti cus: niſi ſup Gen̄. vt. ſ. dictũ ẽ. c In ipſo anno. dicũt hebrei ꝙ hoc fu it in ṗmo anno regni ſui: ꝛ ꝯñr oportet dicere ꝙ fuit in ṗma die coronatio nis ſue: vt videbit poſtea. d Et menſe primo regni ſui aperuit valuas

Inſup[b] ꝛ tẽpe anguſtie ſue auxit[c] ꝯtemptũ in dñm. Ipſe per ſe rex achaz imolauit[d] dijs damaſci victi mas percuſſorib⁹ ſuis: ꝛ dixit[e]: dij regũ ſyrie auxiliant eis: quos ego placabo hoſtijs: ꝛ aderũt mihi: cũ ecõtrario ipſi fuerint ruine ei ꝛ vni uerſo iſrl̃. Direptis itaq̃ꝫ achaz oi bus vaſis dom⁹ dei: atq̃ꝫ cõfractis clauſit[f] ianuas templi dei et[g] fe cit ſibi altaria in vniuerſis angulis hierl̃m. In oib⁹ q̃ꝫ vrbib⁹ iuda ex truxit aras ad cremandũ thus atq̃ꝫ ad iracũdiã ꝓuocauit dñm deũ pa trũ ſuoꝝ. Reliqua aũt ſmonũ ei⁹ ꝛ oiuꝫ operũ ſuoꝝ prioꝝ ꝛ nouiſſi moꝝ ſcripta ſũt in libro regũ iuda ꝛ iſrl̃. Dormiuitq̃ꝫ achaz cũ pr̃ib⁹ ſuis ꝛ[h] ſepelierũt eũ in ciuitate hie ruſalẽ. Neq̃ꝫ. n. receperũt eũ in ſe pulcra regũ iſrl̃. Regnauitq̃ꝫ eze chias fili⁹ ei⁹ ꝓ eo.

Capitulum. xxix.

i Bitur[a] ezechias regnare cepit cũ vigintiquiq̃ꝫ cẽt annoꝝ: ꝛ vigintinouẽ ãnis regna uit i hierl̃m. Nomẽ[b] m̃ris ei⁹ abia filia zacharie. Fecitq̃ꝫ qḋ erat pla citũ in ꝯſpectu dñi: iuxta oia que fe cerat dd pr̃ ei⁹. In[c] ipſo ãno ꝛ[d] mẽ ſe prio regni ſui aperuit valuas do mus dñi: ꝛ inſtaurauit eas adduxit q̃ꝫ[e] ſacerdotes atq̃ꝫ leuitas: ꝛ[f] con gregauit eos in plateã orientalẽ: di xitq̃ꝫ ad eos. Audite me leuite ꝛ[g] ſcificamini mũdate[h] domũ dñi dei patrũ nr̃oꝝ ꝛ auferte omnẽ imũdi ciã de ſanctuario. Peccauerũt pa tres noſtri: ꝛ fecerũt malũ in ꝯſpe ctu dñi dei nr̃i derelinquẽtes eum: auerterũt[i] facies ſuas a tabernacu lo dñi dei nr̃i: ꝛ ṗbuerũt dorſũ: clau ſerũt oſtia que erãt in porticu: ꝛ ex tinxerũt lucernas. Incẽſumq̃ꝫ nõ adoleuerũt ꝛ holocauſta nõ obtu lerũt in ſãctuario deo iſrl̃. Cõcita tus ẽ itaq̃ꝫ furor dñi ſup iudã ꝛ hie ruſalẽ: tradiditq̃ꝫ eos in ꝯmotiõeꝫ ꝛ in interitũ ꝛ in ſibilũ: ſicut ipſi cer nitis oculis vr̃is. En corruerũt pa tres nr̃i gladijs: filij nr̃i ꝛ filie nr̃e ꝛ ꝯiuges captiue ducte ſũt ꝓpter h⁰ ſcelus. Nũc ergo placet mihi vt i eam⁹ fed⁹ cũ dño deo iſrl̃: ꝛ auer tet a nobis furorẽ ire ſue. Filij mei nolite negligere. Uos[a] elegit dñs vt ſtetis coraꝫ eo: ꝛ miniſtretis illi: colatiſq̃ꝫ eũ ꝛ cremetis ei incenſuꝫ. Surrexerũt ergo leuite: maath fili us amaſie ꝛ iohel fili⁹ azarie d filijs caath. Porro de filijs merari: cis fili⁹ abdai: ꝛ azarias fili⁹ ialalehel. De filijs aũt gerſon: ioha fili⁹ iẽna aedẽ fili⁹ ioaha. At ꝟo de filijs eli ſaphan: ſamri ꝛ iahihel. De filijs quoq̃ꝫ aſaph zacharias ꝛ matha nias: necnõ de filijs hemã iahihel ꝛ ſemei. Sed ꝛ de filijs idithun: ſe

f Et cõgregauit eos in plateã oriẽ talem. i. in atriũ ſa cerdotuꝫ vbi erat altare holocauſto rũ: qḋ erat in par te orientali atrij ipſi us templi.

g Sanctificami ni. ꝑ aquas luſtra tionis: ꝛ etiaꝫ per cõtinẽtiam ab vxo ribus: ꝛ alia ad h̃ requiſita.

h Mũdate do. dñi. qꝛ achaz eam fedauerat multis ad ydolatriã per tinẽtibus.

i Auerterũt faci es ſuas. a taberna culo dñi retroce dendo totaliter a diuino cultu. aliq̃ aũt exponũt aliter ſ. ꝙ adorabãt ver ſa facie ad ortũ ſo lis: oppoſito mo do q̃ꝫ fiebat ado ratio i templo vbi fiebat verſus occi dentem: ſed pri ma expoſitio ma gis cõſonat lr̃e p̃ cedenti ꝛ ſequẽti. cetera patent vſq̃ꝫ ibi.

a Uos ele. do. tribũ. n. leui elegit de⁹ ad ſeruiẽdũ ſi bi: vt hr̃ Nu. ij. ce tera patent in lit tera.

b Cõgregauerũt q̃ꝫ. Hic ꝯñr deſcri bit mũdatio tẽpli ꝑ ſacerdotes ꝛ le uitas ſãctificatos cũ dicitur.

c Et ſanctificati ſunt. ſ. modo predicto. d Et ingreſſi. iuxta mandatuꝫ regis. ſ. ad purgandũ templũ dñi. ꝛ mod⁹ purgationis oſtẽdit cum dicit.

e Sacerdotes q̃ꝫ ingreſſi templũ dñi. leuite. n. nõ poterãt illuc in gredi. ꝛ iõ oportuit ꝙ ſacerdotes immũdicias int⁹ exiſtẽtes depor tarẽt extra ad locũ vbi leuite poterãt accedere: ideo ſubditur.

f In veſtibulo dom⁹ dñi. i. i atrio vbi leuite poterãt ingredi: poſt ea ſubdit tps in quo fecerũt iſtã purgationẽ cũ dr. g Ceperunt aũt prima die menſis primi mũdare: in illis. n. dieb⁹ mũdauerunt atriũ ſacerdotũ: vbi erat altare holocauſtoꝝ ꝛ mare eneuꝫ: ꝛ cetera ad ſacrificiũ pertinẽtia. h In die ꝛc̃. expiauerũtq̃ꝫ templũ die bus octo. ꝛ hãc expiationẽ fecerũt ſacerdotes modo predicto.

i Et in die decimaſexta mẽſis eiuſdẽ ꝛc̃. ex hoc pꝫ qḋ dictũ ẽ. ſ. vi delꝫ ꝙ ſi anno ṗmo ꝛ ṗmo mẽſe regni ſui fecerit fieri iſta: oportet ꝙ ſacerdotes inchoauerint in die craſtina coronationis regis: quia ſextadecima die mẽſis cõpleuerũt mũdationẽ: ꝛ illã fecerunt in. xv. dieb⁹: ꝛ ſic ezechias in die coronationis ſue aperuit portas templi dñi: ꝛ ibidẽ cõgregãs ſacerdotes ꝛ leuitas iniũxit eis dictã purga

tionẽ ꝛ in craſtino inceperũt. ꝛ in hoc apparet magna laus ezechie qui ſtatim a pria die ſue coronationis ṗcepit renouationẽ diuini cul tus qui ꝑ patrẽ ſuũ fuerat deſtruct⁹: apparet etiã ex dictis magna ma licia achaz: qui tãtũ atriũ ꝛ templũ polluerat: ꝙ ſacerdotes ꝛ leui te poſuerũt. xv. dies in ei⁹ emũdatione. Dicit eñ hic gloſa hebrai ca: ꝙ imagines ido latrie multas affi xerat in parietib⁹ tẽpli cũ clauis for tib⁹ ꝛ magnis ꝛ iõ cũ difficultate po terant euelli. mlt̃a etiã de ptinẽtibus ad diuinũ cultum ꝯſtruxerat: que re pari oportuit ãte q̃ꝫ poſſet ibi diui nus cult⁹ exerceri: ꝛ iõ oportuit tãtũ de tpe apponi: ce tera patẽt in lr̃a.

ro in holocauſtũ. o Applicuerũtq̃ꝫ hyrcos ꝛc̃. ex quo patet ꝙ illa oblatio ꝓ pctõ erat ꝓ pctis oium ſil'. p Impoſuerũtq̃ꝫ ma. ſu. ſup eos nõ ſingule pſone: ſed aliqua gerẽtes in hoc vicẽ oiuꝫ. q Cõſti. q̃ꝫ. h̃ ꝯñr deſcribit in dicta oblatiõe diuina laudatio cũ dr. Cõſtituit q̃ꝫ le. in do. ꝛc̃. Nõ. n. in tali oblatione inuenitur preceptum in lege: ꝙ fieret talis iubilatio ſꝫ dauid hoc ordinauit ꝛ ꝓphete a deo inſpirati. ex quo pꝫ ꝙ veris dei ꝓphe tis ita credenduꝫ ẽ: ſicut ꝛ legi. cetera patẽt vſq̃ꝫ ibi.

k Cõſurgenſq̃ꝫ. Poſt tẽpli expia tionẽ. h̃ ꝯñr deſcri bit expiatio ppl̃i ꝑ hoſtiarũ imola tionẽ ꝓ pctõ. iõ ſb dit̃r. Obtule. ſi. thauros ſepteꝫ: ꝛ arietes ſeptẽ: ꝛ ag. ſeptẽ: ꝛ hyrc. ſeptẽ ꝓ pctõ. Cõſequẽt oñdit ꝓ q̃ꝫ pctõ cum dicitur.

l Pro regno. i. ꝓ rege ꝛ principib⁹.

m Pro ſanctua rio. i. ꝓ ſacerdoti bus ac leuitis: ibi dem miniſtrãtib⁹.

n Pro iuda. i. ꝓ cõi poplo. Circa aũt iſta ſciẽd: ꝙ lꝫ leuitici. iiij. ꝓ pctõ ṗncipis nõ põat: niſi vn⁹ hirc⁹ offe rẽdus: ꝛ ꝓ pctõ ſa cerdotis vn⁹ vitu lus: ꝛ ſilr̃ ꝓ pctõ mltitudinis. tamẽ Nu. xv. dr ꝙ cum hyrco offerẽdo of ferebat et vitulus cũ hoci holocau ſtũ: ꝛ iõ ꝑ illõ qḋ põit leuitici. iiij. ñ excludit q̃n in ſa crificio ꝓ pctõ plu ra offerri pñt ꝛ de bẽt aliqñ: ꝛ maxie qñ fuerat magna pctõꝝ mltiplicatõ ſicut fuerat i ꝓpo ſito: vt pꝫ in ṗdi ctis: ꝛ iõ cũ ſepteꝫ hyrcis oblatis ꝓ pctis regis ꝛ prin cipũ ꝛ ſacerdotuꝫ ꝛ leuitaruꝫ ꝛ cõis ppl̃i fuerũt obla ti thauri arietes ꝛ agni i codẽ nume

mcias ꝛ ozihel. Congregauerunt q̃ꝫ[b] fratres ſuos: ꝛ[c] ſanctificati ſunt ꝛ[d] ingreſſi ſunt iuxta mãdatũ regis ꝛ imperiũ dñi: vt expiarent domũ dei. Sacerdotes[e] quoq̃ꝫ ingreſſi templũ dñi vt ſãctificarẽt illud: ex tulerũt omnẽ imundiciã quã intro reperãt i veſtibulo[f] dom⁹ dñi quã tulerũt leuite ꝛ aſportauerũt ad tor rentẽ cedron foras. Ceperũt[g] aũt pria die mẽſis primi mũdare: ꝛ[h] in die octaua eiuſdem menſis ingreſſi ſunt porticũ domus tẽpli dñi: ex piauerũtq̃ꝫ templũ diebus octo: ꝛ[i] in die ſextadecima mẽſis eiuſdem qḋ ceperant impleuerũt. Ingreſſi quoq̃ꝫ ſunt ad ezechiã regẽ ꝛ dixe runt ei. Sanctificauim⁹ omnẽ do mũ dñi: ꝛ altare holocauſti vaſaq̃ꝫ ei⁹ necnon ꝛ menſam ꝓpoſitionis cũ omnibus vaſis ſuis: cũctãq̃ꝫ tẽ pli ſuppellectilẽ quã polluerat rex achaz in regno ſuo poſtq̃ꝫ preuari catus eſt: ꝛ ecce expoſita ſunt oĩa corã altari dñi. Cõſurgẽſq̃ꝫ[k] dilu culo ezechias rex adunauit oẽs pri cipes ciuitatis ꝛ aſcẽdit i domũ dñi obtulerũtq̃ꝫ ſil' thauros ſeptẽ: ꝛ a rietes ſeptẽ: agnos ſeptẽ ꝛ hircos ſepteꝫ ꝓ pctõ ꝓ[l] regno: ꝓ[m] ſãctua rio ꝓ[n] iuda. Dixitq̃ꝫ ſacerdotib⁹ fi lijs aarõ: vt offerrẽt ſup altare dñi. Mactauerũt igitur thauros ꝛ ſu ſceperũt ſanguinẽ ſacerdotes: ꝛ fu derunt illũ ſuper altare. Mactaue runt etiã arietes ꝛ illoꝝ ſanguineꝫ ſuper altare fuderũt. Immolaue runt agnos ꝛ fuderũt ſuper altare ſanguineꝫ. Applicuerũt[o] hyrcos pro peccato corã rege ꝛ vniuerſa multitudine. Impoſuerũtq̃ꝫ[p] ma nus ſuas ſuper eos ꝛ imolauerunt illos ſacerdotes: ꝛ aſperſerunt ſan guinem eoꝝ coram altari ꝓ piacu lo vniuerſo iſraelis. Pro oĩ quip pe iſrael preceperat rex vt holo cauſtum fieret pro peccato. Con ſtituit[q] quoq̃ꝫ leuitas in domo dñi cum cymbalis ꝛ pſalterijs ꝛ citha ris ſm diſpoſitionẽ dauid regis ꝛ gad videntis ꝛ nathan ꝓphete. Siquideꝫ dñi preceptũ fuit ꝑ ma nuꝫ ꝓphetarũ eius. Steteruntq̃ꝫ leuite tenentes organa dauid ꝛ ſa cerdotes tubas. ꝛ iuſſit ezechias vt offerrẽt holocauſta ſup altare. Cũ q̃ꝫ offerrẽt holocauſta ceperũt lau des canere dño: ꝛ clãgere tubis: at q̃ꝫ in diuerſis organis q̃ dd rex iſrl̃ ꝓparauerat: ꝯcrepare. Oĩ aũt tur ba adorãte: cãtores ꝛ hi q tenebãt tubas erãt in officio ſuo: dõec ꝯple ret holocauſtũ. Cunq̃ꝫ finita eſſet oblatio: incuruat⁹ ẽ rex ꝛ oẽs q erãt cũ eo: ꝛ adorauerũt. Precepitq̃ꝫ ezechias ꝛ principes leuitis vt lau darent dñꝫ ſermonib⁹ dd ꝛ aſaph vidẽtis: q laudauerũt deũ magna leticia: ꝛ incuruato genu adoraue runt. Ezechias[b] aũt etiaꝫ hec ad didit. Impleſtis man⁹ vr̃as dño: accedite ꝛ offerte victimas et lau des i domo dñi. Obtulit ergo vni uerſa multitudo hoſtias ꝛ laudes ꝛ holocauſta mente deuota. Por ro numerus holocauſtoꝝ que ob tulit mltitudo hic fuit. Thauros ſexaginta: arietes centũ: agnos du centos: ſanctificauerũtq̃ꝫ[d] dño bo ues ſexcẽtos: ꝛ oues tria milia. Sa cerdotes[e] vero pauci erant: nec po terant ſufficere vt pelles holocau ſtoꝝ detraherẽt. Unḋ ꝛ leuite fra tres eoꝝ adiuuerũt eos donec[e] im pleret op⁹: ꝛ ſcificarẽt antiſtites. Leuite[f] qppe faciliori ritu ſcificãt q̃ꝫ ſacerdotes. Fuerũt ergo holo cauſta plurima: adipes pacificoꝝ: ꝛ libamina holocauſtorũ: ꝛ cõple tus eſt cultus domus domini: leta tuſq̃ꝫ[g] eſt ezechias ꝛ omnis popu lus: eo ꝙ miniſteriũ dñi eſſꝫ exple tum. De[h] repente quippe hoc fie ri placuerat.

a Precepitq̃ꝫ ꝛc̃. ſermoni bus dauid ꝛ aſaph vidẽ tis. i. cãticis ꝛ laudib⁹ ab eo cõpoſitis.

b Ezechias aũt. hic ꝯñr deſcribit oblatio hoſtiaꝝ ex deuotiõe cũ ſubdit.

c Accedite ꝛ offerte victi mas ꝛ laudes. ꝛ patet lr̃a vſq̃ꝫ ibi.

d Sãctificauerũtq̃ꝫ dño boues ſexcentos ꝛc. nõ fu erunt iſti tunc imolati: ſed reſeruati ad imolandũ tẽ pore cõpetenti: ꝛ ideo tũc dicũtur ſanctificati: qꝛ nõ poterant decetero ad vſus alios applicari.

e Sacerdotes vero pau ci erant: q̃ poſſent tũc offi ciũ exercere: qꝛ plures eoꝝ nõ erant ſufficiẽter ſanctifi cati: ꝛ poſtea ſubditur.

f Unḋ ꝛ leuite fr̃es eoruꝫ adiuuerunt eos. lꝫ eñ de tractio pelliuꝫ ptineret ad ſacerdotũ officiũ: tñ leuite poterant in hoc adiuuare ſacerdotes in neceſſitate. Multa. n. licent rõne ne ceſſitatis: que al's non lice rent: ideo ſubditur.

e Donec impleretur op⁹ ꝛ ſanctificarẽtur antiſtites i. ſacerdotes quoꝝ plures non erant ſufficienter ſãcti ficati. cui⁹ vna cauſa ſub ditur cũ dicitur.

f Leuite quippe faciliori ritu ſanctificantur q̃ꝫ ſacer dotes. ꝛ ideo in minori tẽ pore fuerunt purificati: ꝛ ſic potuerunt iuuare ſacer dotes purificatos loco il loꝝ qui nõdũ erant ſuffici enter purificati. Alia cau ſa fuit vt dicit glo. hebrai ca: quia ſacerdotes ꝑ tpm achaz fuerant elongati ď hieruſalẽ: ꝛ iõ nõ venerũt ita cito plures eoꝝ: qꝛ non credebant ꝙ cultus diui nus deberet ita cito repa rari poſt mortem achaz: ꝛ iõ nõ fuerũt ita cito purifi cati.

g Letatuſq̃ꝫ eſt ezechias ꝛc̃. ꝛ vna cã h⁹ leticie ſub ditur: cũ dicitur.

h De repente quippe h̃ fieri placuerat. rex. n. ꝛ po pulus nõ ſoluꝫ gaudebãt

Universidad de Salamanca. BGH.

de impletione miniſterij: ſed etiam de modo implendi. ſ. in tēpe tam breui: ex quo videbat magis opus diuinū ꝙ̄ humanū. ⁊ ſic erat ſm veritatem.

Jſit quoqꝫ ezechias. Hic pn̄r deſcribit celebratio paſchalis bn̄ficij. Celebrat. n. iſtud feſtū in memoriā bn̄ficij eductionis filiorū iſrl̄ de terra egypti. igitur circa hanc celebrationem ezechias de conſilio ſacerdotū dieꝫ iſtituit. ſcđo ad hoc poplm̄ inuitauit: ibi. Placuit. tercio ſolēniter celebrauit: ibi. Congregatiqꝫ ſunt. Circa primū dicitur. Capl̄m. xxx.

b Jnito ergo cōſilio regis ⁊ pncipū ⁊ vniuerſi cetus hierlm̄: ita ē in hebreo ⁊ i libris correctis. aliq. n. libri male hn̄t iſrl̄.

c Decreue. vt fa. phaſe mēſe ſcđo: q: ꝑcipit Nūe. ix. ꝙ ſi aliq ſint impediti celebrare phaſe menſe primo xiiij. die mēſis vt precipit Exo. xij. ꝙ faciāt mēſe ſecūdo. xiiij. die menſis. rex aūt ⁊ tot⁹ ppl̄s primo menſe fuit legitime ipedit⁹: q: ſacerdotes nō cōpleuerūt purgationē tēpli an̄ diem decimāſextaꝫ illi⁹ mēſ: vt pꝫ ex dictis ca. p̄cedenti. ⁊ iō nō potuerunt celebrare paſcha illo mēſe: q: in illa celebratōe debēt offerri ſacrificia ſolēnia in templo dn̄i: que offerri nō poterāt an̄ purgationē tēpli. Alia etiā cā exprimit cū dicit.

d Quia ſacerdotes qui poſſent ſufficere, ꝓ tāta ſolēnitate.

e Sanctificati nō fuerāt ⁊ iō dato ꝙ tēpluꝫ fuiſſet an̄ purgatū: tn̄ oportebat differri celebratōꝫ paſche ꝓpter inſufficiētiam ſacerdotū. Tercia etiā cā addit cū dicitur.

f Et ppl̄s nōdū ꝯgregatus fuerat in hierlm̄. q̄ tn̄ debebat ꝯgregari in ſolēnitate paſchali. Ter eīn in anno debebāt oēs maſculi cōparere in hierlm̄ coraꝫ dn̄o: vt hr̄ Exo. xxxiij. ſ. in feſtis paſche pēthecoſtes ⁊ tabernaculoꝝ: diſpenſabatur tn̄ d̄ duob⁹ vltimis feſtis cū illis q̄ erāt remoti a hierlm̄: nō aūt de primo ⁊ iō nō potuerūt cōgregari ita cito de longinqs ptibus a hierlm̄. Jtē nō poterat imolari phaſe niſi in Hieruſalem: vt habetur Deutro. xvi. Et quia tempore achaꝫ iſte ſolemnitates ceſſauerāt. Propter quod nō veniſſet populus remotus niſi fuiſſet ꝑ lr̄as Ezechie mādatū: ꝓpter qđ veniī tardi⁹. g Placuitqꝫ ſermo regi ⁊ oi ⁊c̄. Hic pn̄r deſcribit iuitatio ppl̄i: ad diē paſche determiatū ⁊ hoc per lr̄as regis miſſas nō ſolū ad illos de regno ſuo: ſꝫ etiā ad illos q̄ erāt in toto regno iſrl̄ iō d̄r. a Ut mit. nū. in vni. iſrl̄ de berſabee vſqꝫ ad dan. termini ſūt toti⁹ terre ꝓmiſſionis ſm ſuā longitudinē: vt frequēter dictū eſt. b Multi. n. nō fecerāt ſicut in lege ſcriptū ē. videlꝫ quolibet anno: q: tēpe achaꝫ nō veniebat ppl̄s ad hāc ſolēnitatē: q: quātū poterat cultum dei remouerat. c Predicātes. vt reuerterētur ad deū ⁊ ei⁹ cultū: ⁊ maxīe in ſolēnitate paſchali iminēte. d Et reuertet ad re. q̄ eff. ma. regis aſſyrioꝝ: q: vna ps ppl̄i iſrl̄ iā erat captiuata ꝑ teglatphala. rege aſſyrioꝝ: ⁊ trāſlata in aſſyrios: vt hr̄. iiij. Reg. xv. e Tradite manus veſtras dn̄o: ꝓmittēdo ꝙ ei ſeruiatis fideliter: ⁊ hoc nō ſolum proficiet vobis: ſed ēt amicis vr̄is iā in captiuitate ductis: iō ſubdit. Si. n. vos reuerſi fueritꝫ ad dominū frēs vr̄i ⁊ filij habebūt miſericordiā corā dn̄is ſuis ⁊c̄.

Capitulū. xxx.

m Jſit[a] quoqꝫ ezechias ad omnē iſrael ⁊ iudam: ſcripſitqꝫ epiſtolas ad ephraim ⁊ manaſſen: vt venirent ad domū dn̄i in hieruſalē ⁊ facerēt phaſe dn̄o deo iſrl̄. Jnito[b] ergo cōſilio regis ⁊ principū ⁊ vniuerſi cet⁹ hieruſalē decreuerūt[c] vt facerent phaſe menſe ſcđo. Nō eīn occurrerāt facere i tempore ſuo. Quia[d] ſacerdotes qui poſſent ſufficere ſanctificati[e] nō fuerant: ⁊[f] populus nōdū cōgregatus fuerat in hieruſalem: Placuitqꝫ[g] ſermo regi. Et omni multitudini. Et decreuerunt vt[a] mitteret nūcios in vniuerſum iſrl̄ de berſabee vſqꝫ dan vt venirēt et facerēt phaſe dn̄o deo iſrl̄ in hieruſalē. Multi[b]. n. nō fecerāt ſicut in lege preſcriptū eſt. Perrexerūtqꝫ curſores cū ep̄lis ex regis imperio ⁊ principū ei⁹: in vniuerſum iſrl̄ et iudaꝫ iuxta id qđ rex iuſſerat predicātes[c]. Filij iſrl̄ reuertimini ad dominū deū abraā ⁊ yſaac ⁊ iſrl̄: ⁊[d] reuertet ad reliquiaſ que effugerunt manus regis aſſyrioꝝ. Nolite fieri ſicut patres veſtri ⁊ frēs q receſſerūt a dn̄o deo patrū ſuoꝝ: ⁊ tradidit eos in interitū: vt ipſi cernitis. Nolite idurare ceruices vr̄as ſicut patres veſtri. Tradite[e] manus veſtras dn̄o: ⁊ venite ad ſactuarium eius qđ ſanctificauit ineternū. Seruite dn̄o deo patrū veſtroꝝ: ⁊ auertet a vobis ira furoris ei⁹. Si. n. vos reuerſi fueritis ad dominū fratres veſtri ⁊ filij veſtri habebunt miſericordiā coraꝫ dn̄is ſuis: qui illos duxerūt captiuos: ⁊ reuertent in terrā hanc. Pius eīn ⁊ clemens eſt dn̄s de⁹ veſter: ⁊ nō auertet faciē ſuā a vobis ſi reuerſi fueritis ad eūꝫ. Jgitur curſores pergebāt velociter de ciuitate in ciuitatē per terram ephraim ⁊ manaſſe vſqꝫ ad zabulon: illis[f] irridentibus ⁊ ſubſānantibus eos. Attamē[g] quidam viri ex aſer ⁊ manaſſe ⁊ zabulon acquieſcētes cōſilio: venerunt hieruſalē. Jn[h] iuda vero facta ē manus dn̄i vt daret eis cor vnū: vt facerent iuxta preceptū regis ⁊ principū verbū dn̄i. Cōgregatiqꝫ[i] ſūt in hieruſaleꝫ populi multi: vt facerent ſolēnitatē azimoꝝ in menſe ſecūdo. Et ſurgentes deſtruxerunt altaria que erāt i hieruſalē atqꝫ vniuerſa in quib⁹ ydolis adolebāt incenſum ſubuertentes: ꝓiecerūt in torrentē cedrō. Jmmolauerūt aūt phaſe quartadecima die mēſis ſecūdi. Sacerdotes[k] quoqꝫ atqꝫ leuite tandē ſāctificati obtulerūt holocauſta in domo dn̄i: ſteterūtqꝫ in ordine ſuo iuxta diſpoſitioneꝫ ⁊ legeꝫ moyſi hoīs dei. Sacerdotes[l] vero ſuſcipiebant effundendū ſanguinē de manibus leuitarū: eo[m] ꝙ multa turma ſanctificata non eſſet ⁊ idcirco imolarēt leuite phaſe hiſ qui nō occurrerāt ſanctificari dn̄o. Magna etiā pars populi d̄ ephraim ⁊ manaſſe ⁊ yſachar ⁊ zabulon que ſctificata nō fuerat comedit[n] phaſe: nō iuxta qđ ſcriptū ē: ⁊[o] orauit ꝓ eis Ezechias dicens. Dn̄s[p] bonus ꝓpiciabitur cūctis qui in toto corde requirūt dn̄m deū patruꝫ

f Jllis irridentibus ⁊ ſubſannātibus. erāt. n. iā habituati in ydolatria: ⁊ iō irridebāt ammonitionem d̄ cultu dei.

g Attamē quidā viri ex aſer ⁊ manaſſe ⁊c̄. q: inter illos de regno iſrl̄ remāſerāt aliq viri boni: q nō coluerant ydola ſm ꝙ dixit dn̄s ad heliam. iij. Reguꝫ. xix. Et relinquā mihi in iſrl̄ ſepteꝫ milia viroꝝ q̄ꝝ genua ñ ſunt curuata ante baal.

h Jn iuda vero facta ē manus dn̄i. a deo. n. ſpāliter factū ē: ꝙ oēs vnanimiter aſſentirēt ordinatōi regis d̄ celebratōe paſchali.

i Congregatiqꝫ ſunt in hierl̄m. hic pn̄r deſcribit ipſius paſche ſolēnis celebratio. ⁊ ſecūdo ſup hoc additio: ibi. Placuitqꝫ. Circa primuꝫ primo ponit ydolatrie deſtructio: q̄ impediebat diuinuꝫ cultū: q: primo remouēda ſunt ipedimenta. ⁊ hoc eſt qđ d̄r. Et ſurgentes deſtruxerūt altaria ⁊c̄. ⁊ ſcđo ſb̄ditur paſche celebratio cū d̄r. Jmmolauerūt autem phaſe ⁊c̄. k Sacerdotes quoqꝫ atqꝫ leuite tandē ſctificati ⁊c̄. dicit tandē: q: multi eoꝝ tardauerūt venire in hierl̄m rōnib⁹ dictis ca. p̄cedēti. l Sacerdotes vero ſuſci. effun. ſan. de ma. leuitaruꝫ. Exo. xij. vbi p̄cipit imolatio agni paſchalis: nō d̄r ꝙ hoc fieret ꝑ leuitas: q: fiebat in qualibet domo dū tn̄ ſufficeret ad eſum agni: ⁊ iō illa imolatio fiebat a patrefamilias dom⁹. verūtn̄ q: multi de populo qui venerāt in hierl̄m nō erant purificati: ⁊ iſta imolatio debebat fieri ab hoīe mūdo: iō leuite q̄ iā erāt purgati de mādato regꝭ imolauerūt ꝓ illis q̄ iā nō erāt ſufficiēter mūdati: ⁊ ſic partē ſāguis effundēdaꝫ in altari holocauſtoꝝ portauerūt ſacerdotibus: ⁊ hoc eſt qđ ſubditur. m Eo ꝙ multa turba ſanctificata nō eſſet ⁊c̄. i. nō poterāt ſāctificari dn̄o: vn̄ ſubdit. n Cōmedit phaſe. nō iuxta qđ ſcriptū ē: q: debebat comedi tn̄ a mūdis: ſed tūc fuit diſpenſatū cū iſtis de comeſtione: nō aūt de imolatione: q: maior purificatio requirebatur i imolantibus ꝙ̄ i comedentib⁹ tn̄: ſicut ⁊ in noua lege maior ſanctitas requiritur in ſacerdote cōſecrante: ꝙ̄ in populo cōicante.

o Et orauit pro eis ezechias. vt talis defectus ſufficientis purificationis non noceret eis impediēdo ſacramenti effectuꝫ.

q Quem exaudiuit dn̄s. in libro d̄ hebraicis queſtionibus dicit ꝙ iſta exauditio fuit percepta: ꝑ hoc ꝙ immūdi al's cōmedētes agnū paſchalem ſubito moriebātur: ſed tūc non fuerūt mortui: ſed hoc nō vr̄ rōnabilit dcīn: q: ſic ezechias ⁊ ppl̄s tentaſſet dn̄m: ⁊ iđo magis dicendum ꝙ ꝓpter neceſſitatē: ⁊ ppl̄i deuotionē fuit cum eis diſpenſatū. tpe. n. neceſſitatis aliqd fuit licitū ꝯ legalia: qđ tn̄ al's nō eſſet: ſicut dd̄ ⁊ viri eius comederūt panes ꝓpoſitionis licite ſm ꝙ dicit ſaluator Math. xij. ⁊ eodē modo pōt h̄ dici: q: iſti erāt in tali ſtatu ꝙ nō poterant vltra tardare ad comedenduꝫ phaſe. ſciꝫ decimoquarto die menſis ſcđi. Silr̄ cult⁹ interior q̄ cōſiſtit in fide ⁊ deuotiōe bn̄ ſupplet aliquē defectū q̄ ꝯſiſtit in exteriori cultu: maxīe q: ſacra legiſ ñ erant accepta niſi ex fide ⁊ deuotōe ſuſcipientiū. ⁊ iō lꝫ iſti nō eſſent ſufficienter purgati ab aliqua imundicia reſpiciente cultū exteriorē vtpote ex tactu alicui⁹ rei immūde vel hmōi: tn̄ ꝓpter fidē ⁊ deuotionē ad comeſtionē agni paſchalis ſupplentē hmōi defectū fuit cum eis diſpēſatū: ⁊ hoc ē qđ dixit ezechias. p Dn̄s bon⁹ ⁊c̄. ſeptē dieb⁹ ꝓ feſto paſchali qđ tn̄ debebat durare: vt habetur Exo. xij. q Jn leticia magna. que nō ꝓcedebat ex diſſolutiōe: ſed ex deuotiōe: iō ſubdit. Laudātes deū ꝑ ſingulos dies. ⁊ ſequit. r Placuitqꝫ. h̄ pn̄r deſcribit ad p̄dictā ſolēnitatē additio: q: celebrauerūt ſeptē dieb⁹ alijs ad qđ nō tenebāt. ſ Mille tauros ⁊c̄. iſta offerebātur in hoſtias pacificas quaꝝ magna pars erat offerentiū ⁊ d̄ iſtis comedit ppl̄s ill̄ ſeptē dieb⁹ poſtꝙ̄ obtulerāt ſacrificia ⁊ laudes ⁊ orones dn̄o oi die. t Factaqꝫ ē grādis celebritas in hieruſalē q̄lis ⁊c̄. lꝫ eīn maior ppl̄s aliqn̄ cōueniſſet tn̄ nō erat tāta exultatio: q: nō erat ibi aliqua nouitas: eo ꝙ quolibet anno celebrabat paſcha tpe ſuo: ſꝫ q: achaꝫ clauſit ianuas templi: ⁊ ſic pluribuſ annis hec celebritas ceſſauit: ꝓpter qđ qn̄ ezechias eaꝫ renouauit fuit maior exultatio: q: noua placent ⁊ delectant. v Perueniteqꝫ oratio in habitaculū ſanctū celi. i. fuit exaudita corā deo: ⁊ vt hic dicit glo. hebraica fuit hoc preceptū eo ꝙ rex ⁊ principes populus leuite ⁊ ſacerdotes valde ꝓſperati ſunt in operibus ſuis.

ſuoꝝ: ⁊ nō imputabit eis ꝙ min⁹ ſanctificati ſunt. Quē[q] exaudiuit dn̄s: ⁊ placatus eſt populo. Feceruntqꝫ filij iſrael qui inuēti ſunt in hieruſalem ſolēnitatem azimoꝝ ſeptem diebus in leticia magna laudantes dn̄m per ſingulos dies: leuite quoqꝫ ⁊ ſacerdotes per organa que ſuo officio congruebant. Et locutus eſt ezechias ad cor oium leuitaruꝫ qui habebant intelligentiam bonā ſuper dn̄o: ⁊ comederunt ſeptem diebus ſolēnitatis: immolantes victimas pacificoꝝ: ⁊ laudantes dn̄m deū patrum ſuorum. Placuitqꝫ[r] vniuerſe multitudini vt celebrarent etiam alios dies ſeptem qđ ⁊ fecerūt cum ingenti gaudio. Ezechias autem rex iuda prebuerat mltitudini mille[s] tauros: ⁊ ſeptem milia ouium. Principes vero dederant populo tauros mille ⁊ oues decem milia. Sāctificata eſt ergo ſacerdotum plurima multitudo: ⁊ hilaritate perfuſa omnis turba iuda tam ſacerdotum ⁊ leuitarū q̄ꝫ vniuerſe frequētie que venerat ex iſrael: proſelitoꝝ quoqꝫ de terra iſrael ⁊ habitantiuꝫ in iuda. Factaqꝫ[t] eſt grandis celebritas in hieruſalē qualis a diebus ſalomonis filij dauid regis iſrael in ea vrbe nō fuerat. Surrexerūt autem ſacerdotes atqꝫ leuite benedicentes populo: ⁊ exaudita ē vox eorū perueniteqꝫ[v] oratio in habitaculum ſanctum celi.

Capitulū. xxxj.

c Uqꝫ[a] hec fuiſſent rite celebrata: egreſſus eſt oīs iſrael qui inuentus fuerat in vrbibus iuda: ⁊ fregerunt ſimulachra: ſucciderūtqꝫ lucos: demoliti ſunt excelſa ⁊ altaria deſtruxerunt non ſolum de vniuerſo iuda ⁊ beniamin: ſed et de ephraim quoqꝫ ⁊ manaſſe: donec penitus euerterent. Reuerſiqꝫ ſunt oēs filij iſrael in poſſeſſiones et ciuitates ſuas. Ezechias autem conſtituit turmas ſacerdotales et leuiticas per diuiſiones ſuas vnumquēqꝫ in officio proprio: tam ſacerdotum videlicet q̄ꝫ leuitarū ad holocauſta et pacifica: vt miniſtrarent ⁊ confiterentur: canerētqꝫ[b] in portis caſtroꝝ domini. Pars[c] autem regis erat vt de propria eius ſubſtantia offerretur holocauſtum mane ſemper ⁊ veſpere ſabbatis quoqꝫ ⁊ kalendis ⁊ ſolēnitatibus ceteris ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi. Precepit[e] etiam populo habitantium hieruſalem: vt darent

Jn capitulo. xxx. vbi dicitur in poſtilla. Comedit phaſe nō iuxta qđ ſcriptuꝫ eſt: q: debebat comedi tn̄ a mundis.

Additio.

Exodi. xij. vbi d̄r d̄ imolatiōe ⁊ comeſtiōe agni paſchalis: nulla fit mentio d̄ h̄ ꝙ requirat purificatio i imolātibus paſcha. indifferēter eīn dicit. Jmmolabit ꝙ̄ eū tota multitudo filiorū iſrl̄. Ex quo pꝫ ꝙ nō requirebat ꝙ eēt purificat⁹ ꝓut d̄r in poſtilla. nec aliquid hmōi: ſꝫ tn̄ in comeſtione fit mentio de mūdicia: circūciſione: ⁊ aſſignatiōe: ⁊ hmōi. Similitudo aūt que inducit d̄ noua lege non videt valere: ſacerdos eīn cōſecrās repn̄tat chriſtū q̄ ē p̄ncipal' actor: vt ipſa v̄ba cōſecrationis demōſtrant: ſed imolans agnū paſchalē nō repn̄tabat chriſtū ſed poti⁹ figurabat ꝙ chriſt⁹ imoland⁹ erat ꝓ multitudine filioꝝ iſrael ⁊c̄.

Replica ſup p̄mo ⁊ decimo p̄mi libri: ⁊ ſuper ſeprimo ⁊ triceſimo ſcđi paralypomenon. ſequitur.

M libris palypo. pauca tāgit Bur. id qđ d̄ origīe hebr. tāgit. i. ca. cor. vide Gen̄. x. qđ tāgit circa decimū capitulū de ſaluatiōe vl̄ dānatiōe ſaul. vide. i. reg. vlt. Qđ aūt tangit circa ſeptimū capl̄m ſcđi libri de feſto collecte ſiue cet⁹. vid. ſ. Leuit. xxiij. Sꝫ ꝯ illđ qđ tāgit de. xxx. ca. vbi poſtillator dic imolātes paſcha eē debere mūdos: cuꝫ comedentibus fuit diſpenſatum: quia non tanta requiritur mūdicia in comedente: ſicut in imolante: ponēs exemplū de euāgelio vbi requirit maior ſāctitas in ſacerdote cōſecrāte: ꝙ̄ in ppl̄o comedēte obijcit Bur. ꝙ nō d̄r de mūdicia imolāris: ſꝫ h̄ ē ꝯ claꝝ textū. Obijcit ēt ꝯ ſilitudinē: q: ꝯſecrās repn̄tat chriſtū: ñ aūt imolās: ſꝫ h̄ ē falſū: q: oblatio repn̄tat chriſtū ⁊ agnū nō ſacerdos offerēs: ꝙ̄uis. n. ꝓferat v̄ba chriſti. h̄ ē miſtralit: ex h̄ nō repn̄tat chriſtū oblatū: ſꝫ poti⁹ imolantē: ꝑ illa. n. v̄ba iterat quotidie oblatio.

Cetera patent ⁊c̄.

Capitulū. xxxi.

Uqꝫ hec fuiſſēt rite celebrata. Hic pn̄r ſub ezechia deſcribit reparatio ſacerdotal' miniſterij. Circa qđ p̄ deſcribit ydolatrie deſtructio cū d̄r. Fregerūtqꝫ ſimulacra ⁊c̄. ⁊ h̄ rōnabilit: q: p̄ debēt remoueri ipedimēta ſacerdotal' miniſterij ⁊ hmōi ſūt oīa ad idolatriā ptinētia. ſcđo deſcribit reparatio ſacerdotal' miſterij: cū d̄r. Ezechias aūt. vbi ezechias p̄ ſacerdoteſ ⁊ leuitas i officijs ſuis reſtituit: ſcđo de victualib⁹ eis ꝓuidit: ibi. Precepit etiā. tercio de ꝓcuratorib⁹ in iſtis ordinauit: ibi. Fuit aūt p̄fect⁹. Sn̄ia aūt p̄me ptis pꝫ in lr̄a vſqꝫ ibi. b Canerētqꝫ in portꝭ caſtroꝝ dn̄i. Caſtra dn̄i h̄ dicūt atriū ſacerdotū vbi habitabāt ſacerdotes ianitores ⁊ alij q̄ cuſtodiebāt tēplū. d Pars aūt regis ⁊c̄. holocauſtū mane ſēp ⁊ veſpe. i. iuge ſacrificiū ⁊ cetera q̄ ſequūt. ⁊ hoc fecit ezechias ex ꝓpa deuotiōe. q: tota cōitas debebat talia miſtrare. e Precepit. Hic pn̄r deſcribit q̄lit eze

Universidad de Salamanca. BGH.

chias ꝓuidit eis ꝺ victualibꝰ: cũ ꝺr. e Precepit et pplo ⁊c. vt darẽt ꝑtes ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis. ſ. decimas ⁊ ꝑmitias q̃ erãt aſſignate eis ꝑ legem f Ut poſſet vacare legi dñi. videlʒ ſtudẽdo: docẽdo: tẽplũ officiãdo. Iſtõ em̃ ſemꝑ fuit obſeruatũ apꝺ oẽs ꝙ illi q̃ intẽdebãt ſtudio ⁊ cultui diuino acciperẽt neceſſaria victꝰ a pplo. ꝑꝑ qꝺ et ſacerdotes egypti tẽꝑe famis nõ fuerũt cõpulſi vẽdere poſſeſſiões ſuas ſicut alij: q̃a ſpis ſtatuta cibaria ex horreis publicis ꝑbebanť: vt hr̃ geñ. xlvij. capitulo.

g Plurimas obtulere ꝑmitias. quãtitas autẽ ꝑmitiarũ nõ fuit determinata in lege: ſʒ ꝑmo fuit ſcrã volũtarie ſm deuotionez dantiũ: poſtea võ ꝓpter auariciã creſcentẽ: q: multi paꝝ aut nihil dabant ꝑ ſapiẽtes hebreoꝝ fuit determinatũ ꝙ ad minꝰ ſexageſima ps dareť: illi tñ q̃ erãt magis deuoti dabãt quadrageſimaʒ: medij võ q̃nquageſimã. ⁊ hoc idẽ ꝺr in collatiõibꝰ patrũ collatiõe ꝑma theone abbatis.

h Mellis q̃ʒ. lʒ de melle nõ poſſet fieri oblatio que tota vel ſm partẽ cremaretur ſuꝑ altare: vt hr̃ Leui. ij. tñ inde debebãt dari ꝑmitie cedẽtes in vſũ ſacerdotuʒ. Hebrei tñ dicũt ꝙ noĩe mellis intelligũtur hĩ dulces fructꝰ: vt dactili ficus ⁊ hmõi.

i Et oĩuʒ q̃ gignit humꝰ. Dicit aũt Ra. ſa. ſuꝑ deuť. xxvi. ꝙ ꝑmitie q̃tũ ad terre naſcẽtia dabãť tm̃ de ſeptẽ hꝰ. ſ. frumẽto: ordeo vinea: oliua: malogranato: ficu: ⁊ palma: tñ poterãt hoĩes de alijs dare ex ſpãli deuotiõe: ⁊ ſic factũ fuit hic.

k Decimaſq̃ ſctõꝝ. ſm hebreos iſte ſunt decime quas leuite dabant ſacerdotibus de decimis quas receperãt a pplo: vt habetur Nũe. xviij. ca.

l Menſe tercio ceperunt aceruoꝝ iacere fundamẽta. i. ꝑncipis q̃ ſubſũt illis que ſuꝑ apponũtur.

m Interrogauitq̃ ezechias. q: mirabať de tantis aceruis victualium.

n Rñdit illi azarias ſacerdos ꝑmꝰ. i. maior. ⁊ iſte reſtitit ozie regi thurificare volenti: vt dictum eſt. ſ. xxvi.

partes ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis: vt poſſent[f] uacare legi dñi. Quod cũ ꝑcrebuiſſet in auribus multitudinis plurimas[g] obtulere primitias filii iſrael frumenti vini et olei: mellis[h] quoq̃ ⁊[i] omniũ que gignit humꝰ decimas obtulerũt. Sʒ et filii iſrl' et iuda qui habitabãt in vrbibꝰ iuda obtulerũt decĩas boum et ouium: decimaſq̃[k] ſanctorũ que vouerãt domino deo ſuo: atq̃ vniuerſa portãtes fecerũt aceruos plurimos. Menſe[l] tertio ceperũt aceruorum iacere fundamẽta et menſe ſeptimo cõpleuerũt eos. Cũq̃ ingreſſi fuiſſent: Ezechias et principes eiꝰ viderũt aceruos: ⁊ bñdixerũt dño ac pplo iſrael. Interrogauitq̃[m] ezechias ſacerdotes ⁊ leuitas cur ita iacerent acerui. Reſpondit[n] illi azarias ſacerdos primus de ſtirpe ſadoch dicẽs. Ex quo ceperũt offerri primitie in domo domini: comedimꝰ ⁊ ſaturati ſumꝰ ⁊ remãſerũt[o] plurima eo[p] ꝙ benedixerit dñs pplo ſuo. Reliquiarũ autẽ eſt copia iſta quam cernis. Precepit[q] igitur Ezechias vt ꝑpararẽt horrea in domo domini. Quod cũ feciſſent itulerũt tam primitias q̃ʒ decimas. ⁊ quecũq̃ vouerãt fideliter. Fuit[r] autẽ ꝑfectus eoꝝ chonenias leuita: ⁊ ſemei frater eiꝰ ſecũdꝰ: poſt quẽ iehihel ⁊ azarias ⁊ naad ⁊ aſahel ⁊ hierimoth iozabat quoq̃ ⁊ elihel ⁊ ieſmachias ⁊ maath ⁊ banaias ꝑpoſiti ſub manibus chonenie ⁊ ſemei fratris eiꝰ ex imperio ezechie regis ⁊ azarie pontificis domus domini

ad quos oĩa ꝑtinebãt. Chore vero filius iemna leuites ⁊ ianitor orientalis porte ꝑpoſitꝰ erat his que ſponte offerebãtur: dño primitiis q̃ʒ ⁊[s] cõſecratis in ſancta ſanctorũ ⁊ ſub cura eius eden ⁊ bẽiamin: ieſue ⁊ ſemeias: amarias quoq̃ ⁊ ſechenias in ciuitatibꝰ ſacerdotũ. vt fideliter diſtribuerẽt fratribꝰ ſuis ꝑtes minoribꝰ atq̃ maioribꝰ exceptis[t] maribꝰ ab annis tribus ⁊ ſupra cunctis qui ingrediebãtur tẽplum dñi. Et quicq̃d ꝑ ſingulos dies cõducebãt in miniſterio atq̃ obſeruationibꝰ iuxta diuiſiones ſuas: ſacerdotibꝰ ꝑ familias: ⁊ leuitis a[u] viceſimo ãno ⁊ ſupra ꝑ ordines ⁊ turmas ſuas vniuerſeq̃ multitudini tam vxoribꝰ q̃ʒ liberis eorũ vtriuſq̃ ſexꝰ fideliter cibi de his que ſanctificata fuerãt ꝑbebantur. Sʒ ⁊ filiorũ aaron ꝑ agros ⁊ ſuburbana vrbiũ ſingularũ diſpoſiti erãt viri qui partes diſtribuerent vniuerſo ſexui maſculino: de ſacerdotibus ⁊ leuitis. Fecit ergo ezechias vniuerſa que diximus in omni iuda: operatuſq̃[x] eſt bonũ[y] ⁊[z] rectum ⁊ ver[z] coram domino deo ſuo. i. vniuerſa cultura miniſterij domus domini iuxta legeʒ ⁊ cerimonias: volẽs requirere deum ſuuʒ in toto corde ſuo. Fecitq̃ ⁊ proſperatus eſt.

Capitulũ. xxxij.

p Oſt[a] que et huiuſcemodi veritatem venit ſennacherib[b] rex aſſyriorũ ⁊ ingreſſus iuda: obſedit ciuitates munitas volens eas capere. Qꝺ[c] cũ vidiſſet ezechias veniſſe ſcʒ ſenna-

ctoꝝ. ꝑ ꝑte īteriori tẽpli. i. q̃ erat archa teſti q̃ ꝓꝑe dicebať ſcã ſcõꝝ ꝑut accipiť ꝯiũctiue. ſʒ hĩ accipiť diſiũctiue. i. ſcã q̃ ſũt ꝺ nũero ſctõꝝ. Oĩa. n. deo ꝯſecrata dicebãť ſcã ⁊ ꝺ nũero ſctõꝝ. t Exceptĩ maribꝰ ab annis tribꝰ ⁊ ſupra. lʒ em̃ leuite numerẽtur Nũe. iij. ab vno mẽſe ⁊ ſupra. hoc tamẽ factũ ẽ vt acciperenť pro redẽptione ꝑgenitoꝝ aliarũ tribuũ. ſed de diſtributionibus que fiebãt leuitis nõ recipiebatur ꝓ eis: donec haberẽt tres ãnos ſequiť poſtea.

v Et leuitis a viceſimo anno ⁊ ſupra Nũe. iiij. accipiunť leuite ad miniſteriuʒ tabernaculi. a. xxx. ãnis vſq̃ ad. l. ⁊ Nu. viij a. xxv. ãnis ⁊ ſicut dictũ fuit ibidem nõ inſtituebãť miniſtri niſi i. xxx. anno. tñ a. xxv. exercebãť in aliq̃bꝰ officijs vt ſic i illis q̃n q̃ ãnis expirẽť ſacerdotes q̃ leuite eſſẽt apti ad miniſtrãdũ ⁊ in quibꝰ officijs: tñ pꝰ edificationẽ tẽpli: q̃a leuite nõ habuerũt ita grauia officia: ſicut añ: q̃n tabnaculũ cũ ꝑtinẽtibus ad ipm̃ portabať de loco ad locũ: i minori etate īſtituebanť. ſ. xx. anno. ⁊ ꝑ aliq̃ꝺ tp̃s añ accipiebať experiẽtia de ipis. Sciendũ tñ ꝙ ea que dicta ſũt ſic fiebãt ꝺ cõi lege. ex ſpãli tñ cã aliq̃ minoris etatꝭ recipi poterant ad miniſteriũ tabnaculi: ſicut heli recepit ſamuelẽ ad miniſteriũ tabnaculi cũ eẽt puer. x. ãnorũ vl' circiter: vt dictuʒ fuit. i. Reg. i. c. q: mater ſua anteq̃ʒ ꝯciperet ipſuʒ dño vouerat ꝙ ſi daret ei ſexũ virilẽ daret euʒ miſterio dñi cũctis diebus quibꝰ poſſet miniſtrare. hĩ et fuit ãte edificationem templi. x Operatuſq̃ ẽ. ſ. ezechias. y Bonũ. q̃tũ ad ſeipm̃. z Erectũ erga ꝓximũ. z Et verũ q̃tũ ad deũ. iõ ſequiť. Corã dño deo ſuo.

o Remanſerunt plurima. ſ. de primitijs ⁊ decimis: habito ſufficienti victu ſacerdotum ⁊ leuitaꝝ. p Eo ꝙ bñdixit dñs pplo ſuo. i. abundare fecit in bonis tp̃alibus. ⁊ ideo dabant abũdanter primitias ⁊ decimas: ⁊ q: tũc erant magis deuoti: vt pʒ ex ꝑdictis q Precepit igiť ezechias vt ꝑpararẽt horrea vt ibi reponerentur ea que ꝓ tũc erãt ſuꝑflua: ⁊ vſq̃ ad tp̃s ꝯgruũ ſeruarẽtur. r Fuit aũt ꝑfectꝰ. Hic ꝯñr oñdiť qualiť ezechias ꝓuidit de fidelibꝰ ꝑſonis ad ꝯſecrãdũ ꝑdicta: ⁊ ꝓcurãdũ ea que eſſent ꝓ ſacerdotibus ⁊ leuitis recipienda. ⁊ ad ꝯſeruãdũ deo oblata ⁊ ꝯſecrata: vt pʒ lr̃a vſq̃ ibi. ſ Et cõſecratis in ſctã ſanctoꝝ

Capitulum. xxxij. Oſt que. Hic vltimo ſub ezechia deſcribiť reſtauratio regalis imperij. ꝑmo ꝑ aduerſarij terribilẽ deiectionez. ſcõo per ipſiꝰ Ezechie mirabilẽ ſanationẽ: ibi. In diebꝰ illis. Circa ꝑmũ ꝑmo deſcribiť circa ezechiã ꝓuidẽtia in hũanis. ſcõo ꝯfidẽtia de diuinis: ibi. Et ꝯuocauit vniuerſos. tercio peſtilentia in eius aduerſarijs: ibi. Que poſtq̃ gesta ſunt. Sciendũ aũt ꝙ circa iſtã

hyſtoriã aliqua hic omittũtur que plenꝰ dicta ſunt. iiij. Regũ. xviij. ⁊. xix. Circa primã igiť partẽ ꝺr ſic. a Poſt que ⁊ huiuſcemodi veritatẽ. ſ. vite ipſiꝰ ezechie in ydolatrie deſtructione ⁊ cultꝰ diuini reſtauratiõe. b Uenit ſennacherib ⁊c. Ex quo pʒ ꝙ aliq̃n iuſti tribulanť in hac vita: vt habeant patientie meritum ⁊ alij exẽplum.

c Qꝺ cũ audiſſʒ hic omittiť qꝺ. iiij Reg. xviij. ſuppletur. ſ. ꝙ ezechias merito timens deſtructionẽ hierl'm ꝑꝑ pctã achaz patris ſui aurũ ⁊ argentũ miſit ſennacherib regi aſſyriorũ ſub pacto iuramẽto firmato ꝙ recederet ꝺ regno iude ⁊ dimitteret illud i pace: ſʒ fracto federe recenta pecũia venit poſt ea ad deſtruẽduʒ hierl'm ſi poſſet: ⁊ tunc Ezechias diſpoſuit ſe ad reſiſtendũ. ⁊ hoc ẽ qꝺ dicitur.

c Qꝺ cũ audiſſʒ ezechias. ſ. fractionẽ iuramenti ꝑdicti.

d Inito cũ ꝑncipibꝰ ꝯſilio. q: hõ in ꝑiculo poſitus nõ dʒ omittere ea q̃ ſunt agẽda ſm humanã ꝓuidẽtiam ad ſui liberationẽ aliter tentaret deuʒ.

e Ut obturarent ca. fontiũ. ad hĩ ꝙ exercitꝰ veniẽs ad obſidendũ ciuitatẽ pateref aque penuriã: ⁊ ſic recedere cogeref.

f Et riuũ qui fluebat. de hierl'm.

g In medio terre: hoc ẽ ex vrbem ita ꝙ curſũ illiꝰ riui ſic diſpoſuerũt: ꝙ ꝑtim retinebať iuxta vrbem ꝑ modũ lacus ⁊ qꝺ ibi capi ñ poterat terrã reintraret ꝑ aliã viã: ita ꝙ exercitꝰ obſidẽs ciuitatẽ ñ hr̃et inde aliquaʒ ſubuentionem.

h Edificauit q̃ʒ agẽs idustrie. i. ꝓuide.

cherib: ⁊ totũ belli īpetum verti cõtra hieruſalem inito[d] cum principibus conſilio viriſq̃ fortiſſimis vt[e] obturarent capita fontiuʒ qui erãt extra vrbem ⁊ hoc omniũ decernẽte ſentẽtia cõgregauit plurimã multitudinẽ: ⁊ obturauerũt cũctos fontes ⁊[f] riuũ qui fluebat in[g] medio terre dicẽtes. Ne veniant reges aſſyriorũ ⁊ inueniant aquarũ abundantiam. Edificauit[h] quoq̃ agens induſtrie: omnẽ[i] muru qui fuerat diſſipatus ⁊ extruxit turres deſuper: ⁊ forinſecus alterũ murũ. Inſtaurauitq̃ mello i ciuitate dauid ⁊[k] fecit vniuerſi generis armaturã ⁊ clypeos. Conſtituitq̃ principes bellatorũ in exercitu: ⁊[l] cõuocauit vniuerſos i platea porte ciuitatis: ac[m] locutus eſt ad cor eoꝝ dicẽs. Uiriliter agite ⁊ cõfortamini nolite[n] timere: nec paueatis regẽ aſſyriorũ ⁊ vniuerſam multitudinẽ que ẽ cũ eo. Multo[o] em̃ plures nobiſcũ ſũt q̃ʒ cũ illo. Cum illo em̃ eſt brachium carneũ nobiſcũ dñs deꝰ noſter qui auxiliator ẽ noſter: pugnatq̃ pro nobis. Confortatuſq̃ eſt populus huiuſcemodi vbis ezechie regis iuda. Que[p] poſtq̃ʒ geſta ſũt miſit[q] ſennacherib rex aſſirioꝝ ſeruos ſuos hieruſalem: ipſe em̃ cum vniuerſo exercitu obſidebat lachis ad ezechiã regẽ iuda: ⁊ ad oẽm populũ q erat in vrbe dicẽs. Hec dicit ſennacherib rex aſſirioꝝ. In[r] q° habẽtes fiduciã: ſedetis[s] obſeſſi in hieruſalem. Nũ[t] ezechias decepit vos vt tradat morti in fame ⁊ ſiti: affirmãs[u] ꝙ dñs deꝰ veſter liberet vos ꝺ mãu regis aſſyrioꝝ. Nũq̃d

nõ iſte ẽ ezechias q deſtruxit excelſa illius ⁊ altaria: ⁊ precepit iude ⁊ hieruſalẽ dicens coram altari vno adorabitis: ⁊ in ipſo ꝯburetis incẽſum. An[x] ignoratis que ego fecerim ⁊ patres mei cũctis terrarũ populis. Nũquid preualuerũt dij gẽtium omniũq̃ terrarũ liberare regionẽ ſuam de manu mea. Quis eſt de vniuerſis dijs gentiuʒ quas vaſtauerunt patres mei: qui potuerit eruere populum ſuuʒ de manu mea: vt poſſit etiam deus veſter eruere vos de hac manu. Nõ vos ergo decipiat ezechias: nec vana ꝑſuaſione deludat: neq̃ credatis ei. Si em̃ nullus potuit deus cunctarum gentiũ atq̃ regionuʒ liberare populum ſuuʒ de manu mea ⁊ de manu patrum meorũ: cõſequẽter nec deus veſter poterit eruere vos de hac manu. Sed ⁊ alia multa locuti ſunt ſerui eius contra dñm deum ⁊ contra ezechiam ſeruuʒ eius. Epiſtolas[z] quoq̃ ſcripſit plenas blaſphemie in dominũ deuʒ iſrael ⁊ locutus eſt aduerſuʒ eũ. Sicut dij gentiũ ceterarũ non potuerũt liberare populum ſuũ ꝺ manu mea: ⁊ ſic deus ezechie eruere non poterit populũ ſuũ de manu iſta. Inſuper[a] ⁊ clamore magno lingua iudaica cõtra populũ qui ſedebat in muris hieruſalẽ perſonabat vt terreret eos ⁊ caperet ciuitatẽ. Locutuſq̃ eſt contra deum iſrl': ſicut aduerſum deos populoruʒ terre opera manuũ hominũ. Orauerũt[b] igitur ezechias rex ⁊ eſaias filꝰ amos ꝓphetes aduerſuʒ hanc blaſphemiaʒ: ac vociferati ſunt vſq̃ i celũ.

eũ. ẽ ad cor eoꝝ. efficaciter monẽs eos ad bonũ. n Nolite timere. cuiꝰ cã ſubdiť. o Multo. n. plures no. ſunt. ſ. virꝰ diuina ⁊ angeloꝝ ipſiꝰ q̃ꝝ fortitudo ꝑualet oĩ virtuti humane: vt. j. ꝺr ꝙ angelꝰ dñi ꝑcuſſit omnẽ virũ robuſtũ ⁊ bellatorẽ exercitꝰ regis aſſyrioꝝ. p Que poſtq̃ geſta ſũt. hic cõſequẽter deſcribitur peſtilentia in aduerſarijs. Circa quam primo ponitur ſennacherib blaſphemia. ſcõo dei vindicta: ibi Orauerũt aũt. Circa primũ ꝺr. p Que poſtq̃ geſta ſũt. i. pꝰ munitiones ezechie ad reſiſtẽdum.

q Miſit ſennacherib rex aſſyrioꝝ ſeruos ſuos i hieruſalẽ. ſ. rabſacẽ ⁊ q̃ſdã alios cũ exercitu vt terreret ezechiã ⁊ pplm̃ eiꝰ vbis ⁊ factis: vt hr̃ plenꝰ. iiij. Regũ. xviij. r In q̃ hñtes fiduciã. q. d. in nullo. q: ñ in vtute hũana ⁊ hoc notat cũ ꝺr. ſ Sedetis obſeſſi in hierl'm. q. d. ſi haberetis vtutẽ reſiſtẽdi exiretis ad ꝑliũ: ſiľr nec in diuia: ⁊ hoc not. cũ ꝺr. t Nũ ezechias decepit vos. q. d. ſic.

v Affirmãs ꝙ dñs deꝰ vr̃ liberet vos. ⁊ ad hoc i probãdũ inducit duplicẽ rõnẽ. ꝑma ẽ ꝙ ezechias deſtruxerat oĩa altaria: i q̃bꝰ ppľs offerebat dño: excepto altari qꝺ erat in tẽplo ⁊ ex hoc arguit ꝙ magis meruerat dei offẽſã q̃ʒ miſericordiã: ⁊ hec rõ tangiť cũ ꝺr. x Nũq̃d nõ iſte ẽ ezechias q̃ deſtruxit ⁊c. ſʒ hec rõ ꝯcludit falſuʒ: q: illa altaria nõ fuerũt licita pꝰ tẽpli edificationẽ: ſicut frequẽter dictũ ẽ. ſ. Scõa rõ ẽ. q: dij aliaꝝ gẽtiũ cuʒ tñ eẽnt multi: nõ poterant eas liberare de manibꝰ regũ aſſyrioꝝ. ergo nec deus iſrl' cũ ſit vnicꝰ poterit liberare pplm̃ ſuum de manu mea. hec rõ diffuſe tangiť cũ ꝺr. y An ignoratis q̃ ipe fecerim ⁊ pr̃es mei ⁊c. ⁊ pʒ lr̃a: ſʒ hĩ rõ ñ valet: q: illi erãt dij falſi: ⁊ nullius potentie deꝰ aũt iſrl' verꝰ ẽ deꝰ vnicꝰ ⁊ oĩpotens.

z Epiſtolas q̃ʒ ſcripſit ⁊c. Iſtud nõ fuit tũc factũ ſʒ poſt receſſũ rabſacis: cum rex aſſyrioꝝ audiſſet ꝑ nũciũ ꝙ rex ethyopũ inuadebat terrã ſuã. ⁊ ſic fuit cõpulſus recedere ꝺ terra iſrl' ad bellãdũ ꝯ ipm̃ ⁊ tunc miſit lr̃as cõminatorias ezechie: ꝙ debellato rege ethyopum rediret ad expugnandum hieruſalem: ſed hoc interponitur inter verba rabſacis quaſi chronice loquẽdo. Conſequẽter reuertiť ſcriptura ad vba rabſacis cũ ꝺr. a Inſuꝑ ⁊ clamore magno lĩgua iudaica ⁊c. ⁊ iſta vba plenꝰ ꝯtinẽť. iiij. Reg. xviij. f. ⁊. g. Ex hoc autem loco ꝺr cõiter ꝙ ipſe rabſaces erat apoſtata a fide ꝯuerſus ad gẽtilitatẽ: ⁊ dicũt aliq̃ ꝙ fuit filius Eſaie. b Orauerũt aũt. Poſt a blaſphemia ſennacherib verbis ⁊ ſcriptis. hĩ ꝯñr deſcribiť dei vindicta ad ꝑces Ezechie ⁊ Eſaie que plenꝰ

i Omnem murũ ⁊c. ita ꝙ nihil omitteret de contingentibus ad ſui defenſionẽ. k Et fecit vniuerſi generis armaturaʒ. ſ. ad inuadendũ aduerſarios: ⁊ ad ſuſtinẽdũ inuaſiões eoꝝ. l Et cõuocauit. Hic ꝯñr deſcribiť eiꝰ ꝯfidentia de diuinis: q: q̃n hõ i ꝑiculis poſitꝰ nihil omittit ꝺ his q̃ pñt fieri ꝑ ꝓuidentiã hũanã: ſecure põt ꝯfidere de deo in reſiduo. ⁊ hoc ẽ qꝺ ꝺr. l Et ꝯuocauit vni. in platea porte ciuitatis: vt oẽs poſſent eũ audire. m Ac lo

Universidad de Salamanca. BGH.

habet̃.iiij.Reg.xix. ꝛ ſimiliter exercit⁹ ſennacherib ꝑcuſſio: ꝛ iſta fuerũt ibi diffuſe expoſita excepto qđ ſequit̃. c Reuerſuſq₃ cũ ignominia in terrã ſuã cũ paucis fugiẽdo. aliq̃ aũt exponũt q̄ qñ angel⁹ ꝑcuſſit exercitũ ſennacherib: raſit caput ꝛ barbã ipſi⁹ ſennacherib ſꝫ q̄ hr̃ Eſaie.vij. In illa die radet dñs in rege aſſyrioꝝ caput ꝛ barbã: qđ erat valde ignominioſũ i terra illa ꝛ adhucẽ. Sciendũ ẽt q̄ illa ꝑcuſſio ſennacherib ꝛ ſui exercit⁹ fuit ꝑ duos annos poſtq̃ receſſerat de terra iſrl̃ mittẽs ep̃las ɔminatorias Ezechie: vt dictũ fuit plenius iiij.reg.xix. cetera patent in lra.

Uodecim annoꝝ. Hic dñr deſcribit̃ tꝑs ipſi⁹ manaſſe. ꝛ ſcũdo ſub ipſo tꝑs amon filij ſui: q₂ pauca de eo dicunt̃ ibi. dormiuit aũt. Circa primũ: pmo deſcribit̃ ipſi⁹ manaſſe multiplex ꝑuaricatio. ſcđo ei⁹ emẽdatio: ibi. Idcirco ſuperinduxit. tercio recapitulatio: ibi. Reliqua autem. Sententia autem prime part̃ patet ex dict̃ iiij. Re. xxi. exceptis que ſequũtur.

d In dieb⁹ illis. Hic dñr deſcribit̃ ipſi⁹ ezechie mirabilis ſanatio: cuius modus plenius hr̃.iiij. Reg.xx. ꝛ ex dictis ibi dep₃ lr̃a exceptis paucis q̃ ſequũtur.

e Sed nõ iuxta bñ. q̃ acceperat.i.ſ. dño.

f Quia eleuatũ ẽ cor eius. iſtã ſanationẽ ꝑ magna ꝑ ſuis meritis attribuens ſuꝑbiuit etiã ex hoc q̄ rex babylonis miſit ſibi lr̃as ꝛ munera. ꝛ ex illa elatiõe oſtẽdit eis oẽs diuinas ſuas theſauros ꝛ ſecreta ad ſui iactantiã.

g Et facta ẽ ꝯ eum ira.ſ. dñi ꝑpter p̃dicta.

h Humiliatuſq₃ ẽ poſtea ad argutionẽ eſaie ꝑphete: vt hr̃.iiij.Regũ.xx.f. ꝛ Eſa.xxxviij.ꝛ.xxxix.

i Et idcirco non venit in eos ira ꝛc. ſed dilata fuit vſq₃ ad tꝑa ſedechie.

k Fuit autem ezechias diues diuitijs artificiali bus ꝛ naturalibus ꝛ alijs ad magnificentiã regiã ꝑtinẽtib⁹: ꝛ p₃ lr̃a vſq₃ ibi.

l Ipſe ẽ ezechias ꝛc. gyon. Gyon nomẽ fõtis: ex quo fluebat riu⁹ extra ciuitatẽ: cui⁹ curſuꝫ impediuit ezechias ꝑp regẽ aſſyrioꝝ: vt dictũ ẽ.ſ. circa ꝑncipium hui⁹ capituli.

m Attñ in legatiõe ꝛc. ð portẽto.i.ð ſigno ſibi dato in retroceſſiõe ſol. vt hr̃ iiij. Regũ.xx.

n Dereliq̃t eũ dñs. nõ ꝑſeruãdo eũ ab elatione: vt dictum eſt.ſ. ſequitur.

o Et ſepeli. eũ ſupra ſe. fili. dd.i. in loco ſolẽniori ꝛ celebriori. ꝑp bona q̃ fecerat: licꝫ in aliquib⁹ deliq̃ſſet.

Et miſit dñs angelum ſuum: qui percuſſit omnẽ virũ robuſtũ ꝛ bellatorẽ: ꝛ principeꝫ exercitus regis aſſirioꝝ: reuerſuſq₃ᶜ eſt cum ignominia in terram ſuã. Cũq₃ ingreſſus eẽt domũ dei ſui: filij qui egreſſi fuerant de vtero eius interfecerũt eum gladio. Saluauitq₃ dñs ezechiam ꝛ habitatores hieruſalem de manu ſẽnacherib regis aſſyriorum ꝛ de manu omniũ: ꝛ preſtitit ei quietem per circuituꝫ. Multi ẽt deferebant hoſtias ꝛ ſacrificia domino in hieruſalem ꝛ munera ezechie regi iuda: qui exaltatus ẽ poſt hec coram cunctis gentibus. Inᵈ diebus illis egrotauit ezechias vſq₃ ad mortem ꝛ orauit dñꝫ. Exaudiuitq₃ eum ꝛ dedit ei ſignuꝫ ſedᵉ non iuxta beneficia que acceperat: retribuit quia eleuatum ẽ cor eius. Etᵍ facta eſt contra eum ira: ꝛ cõtra iudam ꝛ hieruſalem. Humiliatuſq₃ʰ eſt poſtea: eo q̄ exaltatuꝫ fuiſſet cor eius: tam ipſe q̃ꝫ habitatores hieruſalẽ: ꝛⁱ idcirco non venit ſuper eos ira dñi in diebus ezechie. Fuitᵏ auteꝫ ezechias diues ꝛ inclytus valde: ꝛ theſauros ſibi plurios cõgregauit argẽti ꝛ auri: ꝛ lapidis precioſi: aromatum ꝛ armoruꝫ vniuerſi generis: ꝛ vaſoꝝ magni precij: apothecas quoq₃ frumenti vini ꝛ olei ꝛ preſepia omniũ iumentoꝝ caulaſq₃ pecorib⁹ ꝛ vrbes ſex edificauit. Habebat quippe greges ouiũ ꝛ armentoꝝ innumerabiles: eo q̄ dediſſꝫ ei domin⁹ ſubſtãtiam multã nimis. Ipſeˡ ẽ ezechias qui obturauit ſuperiorem fontẽ aquaruꝫ gyon: ꝛ auertit eas ſubter ad occidentem vrbis dauid. In oĩbus operibus ſuis fecit proſpere q̃ voluit. Attamẽᵐ in legatiõe principum babylonis qui miſſi fuerãt ad eum vt interrogarent de portẽto qđ acciderat ſuper terram: dereliquitⁿ eum dñs vt tẽtaretur: ꝛ nota fierent omnia que erant in corde eius. Reliqua auteꝫ ſermonũ ezechie ꝛ miſericordiaruꝫ eius ſcripta ſunt in viſione eſaie filij amos prophete: ꝛ in libro regum iuda ꝛ iſrl̃. Dormiuitq₃ ezechias cum patribus ſuis ꝛᵒ ſepelierunt euꝫ ſupra ſepulcra filioꝝ dauid. Et celebrauit eius exequias vniuerſus iuda ꝛ omnes habitatores hieruſalem: regnauitq₃ manaſſes fili⁹ ei⁹ ꝑ eo.

Capitulũ. xxxiij.

d Uodecimᵃ annoruꝫ erat manaſſes cum regnare cepiſſet: ꝛ quinquaginta quinq₃ annis regnauit in hieruſalẽ. Fecit autẽ malũ corã dño iuxta abhominatiões gẽtiũ q̃s ſbuertit dñs corã filijs iſrl̃: ꝛ cõuerſus inſtaurauit excelſa q̃ demolit⁹ fuerat ezechias pr̃ eius: conſtruxitq₃ aras baalim ꝛ fecit lucos: ꝛ adorauit omneꝫ militiam celi: ꝛ coluit eam. Edificauit q̄q₃ altaria in domo dñi de qua dixerat dñs: in hieruſalem erit nomen meum ineternuꝫ. Edificauit autem ea cuncto exercitui celi i duobus atrijs domus dñi: tranſireq₃ fecit filios ſuos ꝑ ignẽ in valle benhennon. Obſeruabatᵇ ſomnia: ſectabaturᶜ auguria maleficiſᵈ artib⁹ inſeruiebat. Habebatᵉ ſecum magos ꝛᶠ incantatores: multaq₃ mala operatus eſt coram domino vt irritaret eũ. Sculptile q̄q₃ ꝛ ɔflatile ſignũ poſuit in domo dñi ð qua locut⁹ eſt dñs ad dd ꝛ ad ſalomoneꝫ filiũ ei⁹ dicens. In domo hac ꝛ in hierlm quã elegi ð cũctis tribub⁹ iſrl̃: ponã nomẽ meũ i ſempiternũ: ꝛ mouere nõ faciã pedẽ iſrl̃ ð terra quaꝫ tradidi pr̃ib⁹ eoꝝ: ita dũtaxat ſi cuſtodierint facere que p̃cepi eis: cunctãq₃ legẽ ꝛ cerimonias atq₃ iudicia que mandaui ꝑ manũ moyſi. Igit̃ manaſſes ſeduxit iudã ꝛ habitatores hierlꝫ: vt facerẽt malũ ſuꝑ oẽs gẽtes quas ſubuerterat dñs a facie filioꝝ iſrl̃. Locutuſq₃ᵍ ẽ dñs ad eũ ꝛ ad ppl̃m illi⁹: ꝛʰ attẽdere noluerũt. Idcircoⁱ ſuperinduxitᵏ eis pñcipes exercit⁹ regis aſſyrioꝝ: ceperũtq₃ manaſſen ꝛ vinctũ cathenis atq₃ cõpedib⁹ duxerũt in babylonẽ. Qui poſtq̃ꝫ coanguſtat⁹ ẽ: orauit ad dñꝫ deũ ſuũ ꝛ egit pniaꝫ valde corã deo patrũ ſuorũ. Deprecatuſq₃ˡ eſt eũ ꝛ obſecrauit intẽte ꝛ exaudiuit orõnẽ ei⁹: reduxitq₃ eũ hierlm in regnũ ſuũ: ꝛⁿ cognouit manaſſes q̄ dñs ipſe eẽt deus. Poſtᵒ hec edificauit murũ extra ciuitatẽ dd adᵖ occidentẽ gyon in cõualle ab introitu porte piſciũ ꝑ circuitũ vſq₃ ad ophel: ꝛ exaltauit illũ vehemẽter. Cõſtituitq₃ principes exercit⁹ in cũctis ciuitatib⁹ iuda munitis: ꝛ abſtulit deos aliẽos ꝛ ſimulacrũ de domo dñi: arasᑫ q̄q₃ quas fecerat i mõte dom⁹ dñi i hieruſalẽ ꝛ ꝓiecit oĩa extra vrbem. Porroʳ iſtaurauit altare dñi: ꝛ immolauit ſuꝑ illud victimas ꝛ pacifica ꝛ laudẽ: p̃cepitq₃ˢ iude vt ſeruiret dño deo iſrl̃. Attñ adhuc ppl̃s imolabat in excelſis dño deo ſuo. Reliquaᵗ aũt geſtoꝝ manaſſe ꝛ obſecratio ei⁹ ad deuꝫ ſuũ v̄ba quoq₃ videntiũ q̄ loq̄bãt̃ ad eũ in noĩe dñi dei iſrl̃: cõtinẽtur inᵘ ſermonibus regũ iſrl̃. Oratio quoq₃ ei⁹ et exauditio ꝛ cũcta peccã atq₃ ɔtẽpt⁹ loca etiã in quib⁹ edificauit excelſa ꝛ fecit lucos ꝛ ſtatuas añq₃ ageret pniam: ſcripta ſunt in ſermonibus ozai. Dormiuitˣ aũt manaſſes cuꝫ patribus ſuis ꝛ ſepelierũt eũ in domo ſua regnauitq₃ ꝑ eo filius eius amon. Uigintiq₃ duoꝝ ãnoꝝ erat amon cũ regnare cepiſſꝫ: ꝛ duob⁹ annis regnauit in hierlm. Fecitq₃ malũ in conſpectu dñi ſicut fecerat manaſſes pr̃ ei⁹ ꝛ cũctis idol̃ que manaſſes fuerat fabricat⁹: immolauit atq₃ ſeruiuit: ꝛʸ nõ ẽ reuerit⁹ faciẽ dñi ſicut reuerit⁹ ẽ manaſſes pr̃ ei⁹: ꝛ multo maiora delig̃t. Cũq₃ cõiuraſſent aduerſus eũ ſerui ſui interfecerũt eũ in domo ſua. Porro reliqua ppl̃i multitudo ceſis his q̄ amon ꝑcuſſerãt cõſtituit regẽ ioſiam filiuꝫ ei⁹ ꝑ eo.

Ca. xxxiiij.

o Ctoᵃ ãnoꝝ erat ioſias cuꝫ regnare cepiſſet ꝛ triginta ꝛ vno ãno regnauit in hieruſalẽ. Fecitq₃ qđ erat rectũ in cõſpectu dñi ꝛ ambulauit in vijs dd pr̃is ſui: nõ declinauit neq₃ ad dexterã neq₃ ad ſiniſtrã. Octauo autẽ anno regni ſui cũ adhuc eẽt puer: cepit querere deũ pr̃is ſui dauid: ꝛ duodecimo anno poſtq̃ꝫ regnare ceperat mũdauit iudã ꝛ hierlm ab excelſis ꝛ lucis ſimulacriſq₃ ꝛ ſculptilib⁹. Deſtruxerũtq₃ corã eo aras baalim ꝛ ſimulacra que ſuppoſita fuerãt demoliti ſunt. Lucos etiã et ſculptilia ſuccidit: atq₃ ɔminuit: et ſuꝑ cumulos eoꝝ q̄ eis imolare cõſueuerãt fragmẽta diſpſit. Oſſa p̃terea ſacerdotũ cõbuſſit i altarib⁹ ydoloꝝ mũdauitq₃ iudã ꝛ hierlm. Sꝫ ꝛ i vrbib⁹ manaſſe et ephraim ꝛ ſymeon vſq₃ neptaliꝫ cũcta ſubuertit. Cũq₃ altaria diſſipaſſꝫ: ꝛ lucos ꝛ ſculptilia cõtriuiſſet in fruſta cũctaq₃ᵇ delubra demolit⁹ eẽt de vniuerſa terra iſrl̃ reuerſus ẽ in hieruſalẽ. Igiturᶜ decimooctauo ãno regni ſui mũdata iã terra ꝛ templo dñi miſit ſaphã filiũ eſelie ꝛ maaſiã principẽ ciuitatis: ꝛ ioha filiuꝫ ioachã a cõmẽtarijs vt inſtaurarẽt domũ dñi dei ſui. Qui venerunt ad helchiã ſacerdotẽ magnũ accepta q₃ ab eo pecunia que illata fuerat i

b Obſeruabat ſomnia quoꝝ aliqua erãt vana. aliqua a demonibus immiſſa: ꝛ diuinare de futuris ꝑ talia illicitũ eſt vt dictũ fuit plen⁹ de iſta materia Gen. xli.

c Sectabat̃ augu.i. diuinatiões ꝑ garritũ ꝛ volatum auium.

d Maleficis artibus inſeruiebat querẽdo riſa demonũ ꝑ magicas artes.

e Habebat ſecũ magos diuinãtes ꝑ aſtra vltra q̃ ſe extẽdit virtus conſtellationis.

f Et incãtatores ſenſus homĩs illudentes.

g Locutuſq₃ eſt dñs ad eũ ꝛc. miſericorditer reuocãdo.

h Et attẽdere noluerũt. ex quo patet eoꝝ obſtinatio

i Idcirco. Hic cõſequẽter deſcribit̃ ipſi⁹ manaſſe emẽdatio flagellatiõe ſibi intellectũ ꝑbẽte: ꝛ cum dicitur.

k Superinduxit eis pñ. ꝛc. aſſyrioꝛũ. ſm ioſephuꝫ ꝛ alios expoſitores ſꝫ manaſſe venit rex babylonis vñ ſubdit̃. Duxerũt eũ in babylones. dicendum q̄ monarchia aſſyrioꝝ iaꝫ ꝑ parte defecerat: q₂ iã medi ꝛ babylonij receſſerant ab ea. ſꝫ q̄ dicit Hiero. ꝛ alij hyſtoriographi. ꝛ ideo qđ dicitur h.

n Et cogno. ma. q̄ dñs ipſe ẽ de⁹ ꝑ experientiã ſue flagellatiõis ꝛ liberatiõis ſicut ſcriptũ ẽ iob.v. Ipſe vulnerat ꝛ medet̃ percutit ꝛ manus ei⁹ ſanabunt.

o Poſt hec edificauit murũ.ſ. poſt reuerſionem ſuaꝫ de captiuitate.

p Ad occidentem gyon. eſt fons exiſtens in parte occidentali ciuitat̃ dauid.

q Aras q̄q₃ quas fecerat i mõte domus dñi.i. in monte moria in q̃ erat templum.

r Porro inſtaurauit altare domini: qđ erat deſtructum ꝛ ꝓphanatum.

s Precepitq₃ iude vt ſeruiret deo iſrl̃. ꝛ ſic p₃ emendatio manaſſe in ſpiritualib⁹ ꝛ temporalibus q̃tum ad perſonam proprias ꝛ ſubditos.

t Reliqua autem. Hic ponitur recapitulatio. ꝛ p₃ lr̃a vſq₃ ibi.

v In ſermonib⁹ regũ iſrl̃. patet q̄ iſte liber apđ nos nõ habetur: quia iſta.iiij.lib. Regũ non ita exprimunt vt h̃ dicit̃. ꝛ eodem modo dicendum de hoc qđ ſequit̃. Scripta ſũt in ſermonib⁹ ozai ſequitur.

x Dormiuit aũt. Hic cõſequẽter agitur de facti ipſius amõ filij manaſſe ꝛ p₃ ſnia ex dictis.iiij.Reg.xxi. g. excepto qđ ſequitur.

y Et nõ eſt reuerit⁹ facies dñi.i. hoc eũ defecit a bonitate pr̃is ſui. q₂ non penituit ſicut ipſe.

Capitulũ. xxxiiij.

Cto annoꝝ erat ioſias. Hic dñr agitur de tꝑe ioſie. Circa qđ primo deſcribit̃ diuini cultus reſtauratio. ſcđo ꝑhaſe celebratio. ꝛc. ſe. ꝛ tercio ipſi⁹ ioſie morſ ꝛ tumulatio: ibi. Poſtq̃ inſtaurauerat. Circa pmũ deſcribit̃ pmo ydolatrie deſtructio. Scđo templi dñi reparatio: ibi. Igr̃. xviij anno. Sñia autem prime partis patet ex dictis.iiij. regũ.xxij. vbi iſta deſtructio ydolatrie facta per ioſiam diffuſius deſcribitur excepto qđ ſequitur.

b Cũctaq₃ delubra. dicitur autem delubrum a deleo les ꝛ vmbra bre. quaſi delens vmbram peccatoꝝ: ꝛ hoc ſc̃m veritateꝫ in templo eccleſie ꝑ ſacramentorũ adminiſtrationẽ ſm eſtimationem vero falſam ꝛ erroneam gentiliuꝫ hoc fiebat i templis ydoloꝝ: de q̄bus ẽ hic ſermo.

c Igitur decimooctauo. Hic cõſequẽt̃ deſcribit̃ templi dñi reparatio: ꝛ diuiditur in duas partes: in partem principalem ꝛ incidẽtalẽ. Scđa ibi. Cũq₃ offerrent pecuniam. Sententia pme partis patet ex dictis.iiij. Regum.xxij. ꝑpe principium: niſi q̄ aliqua nomina ꝑpria ibi tacẽtur que hic exprimũtur ꝛ eõuerſo: ꝛ aliqua etiam variantur: q₂ ſicut frequẽter diuerſũ eſt: noĩa ꝑpria hebraica frequẽter variãtur ſicut ꝛ latina: ꝛ per iſta tamen non mutatur ſententia.

In ca.xxxij. vbi dr̃ in poſtill̃. Ex hoc aũt loco dicit̃. Additio. Ex hoc q̄ rabſaces loquebat̃ lĩgua iudaica: nõ hr̃ q̄ fuiſſet apoſtata a fide iudeoꝝ: multi eñ loquũt̃ lingua ſaracenica qui nõ ſunt ſaraceni ꝛc. iſte eñ rabſaces linguaꝫ ſyriacã ſciebat: vñ ei dicebatur a nũcijs ezechie vt eiſdẽ loquereẽ̃ ſyriace. vñ nullũ fundamẽtũ hr̃ in lr̃a ad hoc q̄ rabſaces fuiſſet apoſtata a fide hebreoꝝ: ꝛ mu' tomin⁹ q̄ fuiſſet filius eſaie. ꝛ iõ talia ſm ſniaꝫ Aug. eadẽ auctoritate cõtenẽtur q̃ approbãt̃.

Capitulum. xxxiij.

Superinduxit eis principes exercitus regis aſſyrioꝝ: referendum eſt hoc ad tẽpus preteritum.i. eos qui ſolebãt eſſe principes: quando rex babylonis erat eis ſubditus q₂ tũc rex babylonis cũ maioribus regni ſui erat de exercitu regis aſſyrioꝝ. l Deprecatuſq₃ ẽ eũ ꝛ obſecrauit. dr̃ aũt obſecratio deprecatio ꝑ rẽ ſacrã ſicut in fine orationũ eccleſie dr̃ cõiter. Per dñm nr̃m ieſum chriſtũ ꝛc. vt ꝑ ſanctitatem ipſi⁹ obtineam⁹ qđ obtinere nr̃is meritis nõ valem⁹. ꝛ ſic orabat manaſſes: vt ꝑ diuini noĩs ſcĩtatẽ ip̃ extraret remiſſionẽ

Universidad de Salamanca. BGH.

d De manaſſe ⁊ ephraim ⁊c. aliqui enī fugitiui euaſerant de captiuitate decē tribuū. ⁊ illi iunxerūt ſe regno iude ſubijciētes ſe ipſi ioſie ⁊ ſimul captiuati fuerunt cum captiuitate hieruſalem tempore ſedechie.

domū dñi ⁊ quam congregauerant leuite ⁊ ianitores de manaſſe ⁊ ephraim ⁊ vniuerſis reliquijs iſrl' ab omni quoqꝫ iuda ⁊ beniamin ⁊ habitatoribꝰ hierlm tradiderūt in manibꝰ eoꝝ qui ꝑerāt operarijs in domo dñi: vt inſtaurarēt templū: ⁊ infirma queqꝫ ſarcirēt. At illi dederūt eā artificibꝰ ⁊ cemētarijs vt emerent lapides ⁊ lapicidinas ⁊ ligna ad cōmiſſuras edificij: ⁊ ad cōtignationē domoꝝ quas deſtruxerant reges iuda. Qui fideliter cūcta faciebāt. Erāt aūt ꝑpoſiti operantiū iadab ⁊ abdias de filijs merari: zacharias ⁊ moſollam de filijs caath qui vrgebāt opꝰ: oēs leuite ſcientes organis canere. Sup eoſ vero q ad diuerſoſ vſus onera portabāt: erant ſcribe ⁊ magrī de leuitis ianitores. Cūqꝫ[e] efferrēt pecuniā q̄ illata fuerat in tēplū dñi reperit helchias ſacerdos librū legis dñi qui datus fuerat ꝑ manū moyſi: ⁊ ait ad ſaphan ſcribā. Librū legis inueni in domo dñi: ⁊ tradidit ei. At ille intulit volumē ad regē: ⁊ nūciauit ei dicēs. Oīa que dediſti in manu ſeruoꝝ tuoꝝ ecce cōplētur. Argentū qđ repertum ē in domo dñi cōflauerūt: datūqꝫ ē prefectis artificū ⁊ diuerſa opera fabricantiū: preterea tradidit mihi helchias ſacerdos hunc librū. Quē cum rege preſente recitaſſet audiſſetqꝫ ille verba legis: ſcidit veſtimēta ſua: ⁊ ꝓcepit helchie ⁊ aichā filio ſaphā ⁊ abdō filio micha ſaphan quoqꝫ ſcribe ⁊ aſaie ſeruo regis dicēs. Ite ⁊ orate dñm ꝓ me ⁊ ꝓ reliquijs iſrl' ⁊ iuda ſuper vniuerſis ſermonibꝰ libri iſtiꝰ q repertus eſt. Magnꝰ enī furor domini ſtillauit ſuper nos: eo ꝙ nō cuſtodierint patres nrī verba dñi: vt facerēt oīa que ſcripta ſūt in iſto volumine. Abijt ergo helchias ⁊ hi q ſil' a rege miſſi fuerāt ad oldan ꝓphetē vxorē ſellū filij thecuath filij aras cuſtodis veſtiū qui habitabat in hierlm in ſcđa ⁊ locuti ſūt ei v̄ba que ſupra narrauimꝰ. At illa reſpōdit eis. Hec dicit dñs deꝰ iſrl'. Dicite viro qui miſit vos ad me. Hec dicit dñs. Ecce ego inducā mala ſup locū iſtū ⁊ ſup habitatores eiꝰ: cūctaqꝫ maledicta que ſcripta ſūt in libro hoc quē legerūt corā rege iuda: q2 dereliq̄rūt me ⁊ ſacrificauerūt dijs alienis: vt me ad iracūdiā ꝓuocarēt in cūctis opibuſ manuū ſuaꝝ. Idcirco ſtillabit furor meꝰ ſup locū iſtū ⁊ nō extinguetur. ad regē aūt iuda qui miſit vos ꝓ dño deprecando ſic loquimini. Hec dicit dñs deꝰ iſrl'. Qm̄ audiſti verba voluminis atqꝫ emollitū eſt cor tuū ⁊ humiliatꝰ es in cōſpectu dñi ſup his que dicta ſūt cōtra locū hūc ⁊ habitatores hierlm: reuerituſqꝫ faciē meā ſcidiſti veſtimēta tua ⁊ fleuiſti corā me: ego qꝫ exaudiui te dicit dñs. Jam enī colligā te ad patres tuos ⁊ infereris in ſepulcrū tuū in pace: nec videbunt oculi tui oē malū qđ ego inducturꝰ ſum ſup locū iſtū: ⁊ ſup habitatores eiꝰ. Retulerūt itaqꝫ regi cūcta que dixerat. At ille cōuocatis vniuerſis maioribꝰ natu iuda ⁊ hierlm aſcēdit in domū dñi vnaqꝫ oēs viri iuda ⁊ habitatores hierlm: ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ cūctꝰ ppl's a minimo vſqꝫ ad maximū. Quibꝰ audiētibꝰ in domo dñi legit rex oīa verba voluminis: ⁊ ſtans in tribunali ſuo: ꝑcuſſit fedꝰ coram dño vt ambularet poſt eū ⁊ cuſtodiret precepta ⁊ teſtimonia ⁊ iuſtificationes eiꝰ in toto corde ſuo: ⁊ i tota aīa ſua faceretqꝫ que ſcripta ſunt in volumine illo qđ legerat. Adiurauit qꝫ ſup hoc oēs q repti fuerāt i hierlm ⁊ beniamin: ⁊ fecerūt habitatores hierlm iuxta pactū dñi dei patꝝ ſuoꝝ. Abſtulit ergo ioſias cunctas abominatiōes de vniuerſis regionibꝰ filioꝝ iſrael: ⁊ fecit oēs qui reſidui erant in iſrael ſeruire dño deo ſuo. Cūctis diebꝰ vite eiꝰ nō receſſerūt a dño deo patrū ſuoꝝ.

e Cūqꝫ efferrent. Hec eſt pars incidentalis: quia cū acciperetur pecunia q̄ erat in domo dñi: inuentus fuit ibi liber abſcōditꝰ quē miſit Helchias ſacerdos regi: qui cum legeretur coram eo timuit rex diuinū iudiciū. ⁊ ſcđo ſuper hoc requiſiuit diuinū cōſilium ibi. Et precepit helchie. ⁊ tercio renouauit fedus inter deū ⁊ ſe ⁊ populū: ibi. At ille cōuocatis vniuerſis. Sentētia iſtaꝝ partiū patet ex dictis .iiij. Regū xxij. vſqꝫ ad finem capituli.

Capitulū. xxxv.

f Fecit[a] aūt ioſias i hieruſalem phaſe dño qđ imola

Capitulū. xxxv.

Fecit autē ioſias. hic cōſequenter deſcribit phaſe celebratō: ⁊ primo pōitur ad hoc debita ꝑparatio. ſcđo deuota executio: ibi. Preparatumqꝫ eſt miniſterium. Circa primū dicitur.

b Et cōſtituit ſa. in officijs ſuis hor. ē eos. vt debite ſe ꝑpararent ad hoc ꝙ deuote celebrare poſſent ſolēnitatē paſche.

c Ponite archā in ſanctuario templi. Li. de hebraicis qōnibꝰ dr ꝙ a tpe achaz q̄ poſuit ydola in tēplo archa fuit inde amota q̄ non debebat eē cum ydolis: ⁊ fuit tranſportata in domū ſellum mariti olde ꝓphetiſſe: ⁊ ibi māſit vſqꝫ ad tpˢ ioſie: gloſa vero hebraica dicit: ꝙ nō fuit portata extra tēplū: ſed q2 manaſſes poſuit ydolum in domū dñi vt hr̄. ſ. xxxiij. iō voluit eū ponere in loco honorabiliori .ſ. vbi erat archa. ⁊ archā fecē trahi ad ptē quaſi minor cederet maiori: ſꝫ ioſias fecit eā i loco ſuo reponi: ſꝫ vtrūqꝫ vr̄ in aliq̄ diſſōare a v̄itate. ſi. n. fuiſſꝫ trāſportata tēpore achaz: nō ē veriſile q̄n Ezechias filiꝰ eiꝰ q̄ tēplū fecerat purgari. ⁊ maximꝰ zelator fuit cultuſ diuini. vt pꝫ ex ꝑcedētibꝰ: feciſſet eā tpe ſuo reportari: ſilr ſi ꝑ manaſſē fuiſſꝫ tm̄ tracta ad ptē intra tēplū. Joſias nō dixiſſet leuitꝭ. Ponite archā in ſanctuario tēpli ꝓut h dr. q2 leuite nō poterāt igredi illā ptē tēpli: ſꝫ ſacerdoteſ tm̄. Et iō ꝓbabiliꝰ vr̄ dici ꝙ tpe manaſſe fuit portata extra tēplū ⁊ nō añ: ⁊ tpe ioſie ꝑ leuitas fuit r̄portata vſqꝫ ad tēpli ingreſſū. ⁊ inde ꝑ ſacerdoteſ fuit in loco ſuo repoſita.

d Nunc ergo miniſtrate dño. q. d. ex q̄ archa erit i loco ſuo ⁊ illa q̄ ꝑtinēt ed dei cultū reparata vos n̄ habebitꝭ alios labores: niſi ſolū miniſtrare dño.

e Sicut ꝑce. dđ rex iſrl' ⁊ de ſa. filius eius. contrariū vr̄. ſ. i. lib. xxviij. vbi dicitur ꝙ dauid dedit filio ſuo deſcriptionē porticꝰ ⁊ tēpli ⁊ oīum alioꝝ ad miſteriū tēpli ꝑtinētiū. Dicēdū ꝙ dđ dedit hoc ꝑmo diſponēdo ſꝫ ſalomō dedit iſtā deſcriptionē alijs: pr̄is volūtatē exequēdo. f Dedit ⁊c. in ſolennitate phaſe h ē ad faciendū ſolēnitatē phaſe. g Agnos ⁊ hedos. q2 tā agnꝰ q̄ȝ hedꝰ poterāt imolari i ſolēnitate paſchali Exo. xij. cetera patēt vſqꝫ ibi. h Dede. ſa. ad fa. pha. pec. ꝑmix. i. cōit: q2

tū eſt q̄rtadecima die mēſis primi Et[b] cōſtituit ſacerdotes i officijs ſuis: hortatuſqꝫ eſt eos vt miniſtrarent in domo dñi. Leuitis qꝫ ad quorū eruditōē oīs iſrl' ſctificabat dño locutuſ ē. Ponite[c] archā in ſāctuario tēpli qđ edificauit ſalomon filius dđ rex iſrl'. Nequaq̄ꝫ enī eā vltra portabitiſ. Nūc[d] ergo miſtrate dño deo vr̄o ⁊ pplo eiꝰ iſrl': ⁊ ꝑparate vos ꝑ domos ⁊ cognationes vr̄as in diuiſionibꝰ ſingulorū: ſicut[e] ꝑcepit dđ rex iſrl' ⁊ deſcripſit ſalomon filiꝰ eiꝰ ⁊ miniſtrate in ſanctuario ꝑ familias turmaſqꝫ leuiticas ⁊ ſanctificati imolate phaſe. Frēs etiā veſtros vt poſſint iuxta verba que locutꝰ eſt dñs in manu moyſi facere ꝑparate. Dedit[f] ꝑterea ioſias oī pplo q ibi fuerat inuētꝰ in ſolēnitate phaſe: agnos[g] ⁊ hedos de gregibꝰ ⁊ reliq pecoris trigita milia boū quoqꝫ tria milia. Hec đ regis vniuerſa ſubā. Duces qꝫ eius ſpōte qđ vouerāt obtulerūt: tā populo q̄ȝ ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis. Porro helchias ⁊ zacharias ⁊ iehihel principes domꝰ dñi dederūt[h] ſacerdotibꝰ ad faciēdū phaſe pecora cōmixtꝫ duo milia ſexcenta ⁊ boues trecētos. Chonenias autē ⁊ ſemeias etiā ⁊ nathanael fratres eiꝰ nec nō aſabias ⁊ iahihel ⁊ ioſabad pricipes leuitaꝝ dederūt ceteris leuitis ad celebrādū phaſe q̄nqꝫ milia pecoꝝ ⁊ boues q̄ngētos. Preparatūqꝫ[i] ē miniſteriū ⁊ ſteterūt ſacerdotes in officio ſuo. Leuite qꝫ in turmis iuxta regis imperiū ⁊ imolatū ē phaſe. Aſpſerūtqꝫ[k] ſacerdotes manꝰ ſuas ſāguine: ⁊[l] leuite detraxerūt pelles holocauſtoꝝ ⁊[m] ſeparauerūt ea vt darent ꝑ domos ⁊ familias ſinglorū: ⁊ offerrēt dño ſicut ſcriptū ē in libro moyſi. De bobus qꝫ fecerūt ſilr. Et[n] aſſauerunt phaſe ſup ignē iuxta qđ i lege ſcriptū ē. Pacificas[o] vero hoſtias coxerūt in lebetis: ⁊ cacabis ⁊ ollis ⁊ feſtinato diſtribuerūt vniuerſe plebi: ſibi aūt ⁊ ſacerdotibꝰ poſtea parauerūt. Nā in oblatiōe holocauſtoꝝ ⁊ adipū vſqꝫ ad noctem ſacerdotes fuerunt occupati vn̄ ⁊ leuite ſibi ⁊ ſacerdotibꝰ filijs aaron parauerūt nouiſſimis. Porro cātores filij aſaph ſtabāt in ordie ſuo iuxta preceptū dđ ⁊ aſaph ⁊ emau ⁊ idithun ꝓphetarū regis dđ. Janitores vero ꝑ portas ſingulas obſeruabant: ita vt nec puncto quidē diſcederēt a miniſterio. Quāobrē ⁊ fratres eoꝝ leuite parauerūt eis cibos. Oīs igit̄ cultura dñi rite completa ē in die illa vt facerēt phaſe ⁊ offerrēt holocauſta ſup altare dñi iuxta ꝑceptū regis ioſie. Fecerūt qꝫ filij iſrl' q repti fuerant ibi phaſe in tēpe illo: ⁊ ſolēnitatē azimoꝝ ſeptē diebꝰ. Nō[p] fuit phaſe ſilē huic in iſrl' a diebꝰ ſamuelis ꝓphete ſꝫ[q] nec qſqꝫ de cūctis regibꝰ iſrl' fecit phaſe: ſicut[r] ioſias ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis ⁊ oī iude ⁊ iſrl': qui[ſ] reptꝰ fuerat ⁊ habitantibꝰ in hierlm. Octauodecimo āno regni ioſie hoc phaſe celebratū ē. Poſtq̄ꝫ[t] inſtaurauerat ioſias tēplū aſcēdit nechao rex egypti ad pugnādū in carchamis iuxta euphratē ⁊ ꝓceſſit in occurſū eius ioſias. At ille miſſis ad cūnūcijs ait. Quid mihi ⁊ tibi rex iuda

iſti ꝑnoīati ſil' [illegible] dederūt iſta. i Preparatūqꝫ ē. Deſcripta ꝑparatōe debita ad ſolēnitatē paſchalē. hic p̄nr ponit̄ executio deuota: cū dr. Et ſteterunt ſacerdotes ⁊c. ⁊ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. k Aſpſerūt ſacer. manꝰ ſuas ſanguine que ab eis effūdebat̄ ſup altare. l Et leuite detraxerūt pelles holocauſtoꝝ. l3. n. hoc pertineret ad officium ſacerdotum: vt habetur in Leui. tamē in neceſſitate ꝑpter multitudinē victimaꝝ leuite poterāt eos adiuuare: ſic̄ dictū fuit. ſ. xxix. m Separauerūt ea vt darēt per domos. ex hoc pꝫ ꝙ non erāt holocauſta ꝓpe dcā q̄ totalit̄ incēdūt̄ ſꝫ large: eo ꝙ aliq̄ ps in altari cremabat̄. n Et aſſa. phaſe ſup ignē: iuxta ꝙ i lege ſcriptū ē. Exo. xij. Non comederis ex eo crudū quid nec coctū aqua ſꝫ aſſuꝫ tm̄ igni. o Pacificas v̄o hoſti. q̄ꝝ maior ps cedebat in vſum offerētiū: cetera patēt vſqꝫ ibi.

p Nō fuit ⁊c. a diebꝰ Samuel' ꝓphete ⁊c. iiij. Reg. xxiij. dr. A diebꝰ iudicū: ⁊ in idē redit: q2 ſamuel fuit vltimꝰ iudex.

q Sꝫ nec q̄ſqꝫ de regibꝰ iſrl' ⁊c. nō ē ꝑ hoc intelligēdum ꝙ iſtud phaſe fuerit excellētiꝰ oībꝰ ꝑteritis q̄ȝtū ad multitudinē ppli: q2 tpe dđ ⁊ ſalomōis q̄n regnū fuit vnitū: ⁊ nulla tribus erat captiuata frequēter maior multitudo cōuenit in hierlm ad ſolēnitatē paſchalē: ſꝫ iſta excellentia intelligit̄ q̄ȝtū ad regis ioſie liberalitatē q̄ cū eēt longe iporētior dđ ⁊ ſalomone tm̄ maiora legit̄ munera dediſſe in illa ſolēnitate. ſ. ad ſufficiētiā ꝓ oīū refectione. ideo ſubditur.

r Sicut ioſias ſacerdotibuſ ⁊c. q2 dedit ad hoc trigita milia pecoꝝ ⁊ tria milia boū: vt hr̄ in lr̄a.

ſ Qui repertꝰ fuerat. hoc addit̄ q2 illi de regno iſrl' iā erāt in captiuitatē ducti exceptis aliquibꝰ q̄ fugiēdo euaſerāt. ⁊ recedēte exercitu reuerſi fuerant.

t Poſtq̄ꝫ inſtaurauerat. Hic cōſequēter deſcribit̄ ipſius ioſie mors ⁊ tumulatio: ⁊ patet ſnīa ex dictis iiij. Reg. xxiij. ſ. exceptis q̄ ſequūtur.

v Qui trāſtulerūt eū đ curru in alteꝝ currū: ſic̄ enī ꝑncipes in bellis hn̄t plures equos ſic tunc reges pugnantes in curribus habebant plures currus ꝓ ꝑſonis ſuis. x Et vniuerſus iuda ⁊ hierlm luxerūt eū. ꝓp bonitatē vite ſue ⁊ regiminis: vt pꝫ ex ꝑdictis. y Hieremias maxīe. in libro q̄ intitulat̄ Lamētatiōes hieremie. In ca. xxxv. vbi dr in poſtilla. Agnos ⁊ hedos: q2 tam agnꝰ q̄ȝ hedus poterant imolari. Additio.

In ſolēnitate paſchali agnꝰ debebat imolari: nō aūt hedꝰ: ſꝫ agnus imolādꝰ accipiēdꝰ eēt đ grege i q̄ eēnt agni ⁊ hedi vt lanꝰ fuit extēſū i addi

Universidad de Salamanca. BGH.

tione ſuper Exo. xij. Capitulum. xxxvi.

Ulit ergo ppl's. Hic vltimo agitur de tribꝰ filiis ioſie ⁊ diuiditur in tres ꝑtes ſm̄ tres filios eiꝰ. ſcd̄a ibi. Cōſtituitqꝫ. tercia ibi. Regē vero cō/ ſtituit. Sn̄ia ꝑme ꝑtis pꝫ ex dictis. iiij. Reg. xxiij. f.

b Conſtituitqꝫ regem. Hic cōſequēter agitur de tempore ioachim filij ioſie ⁊ ſcd̄o de tēpore filij eius ibi. Regnauit aūt ioachiz. Sn̄ia autez prime partis patet ex dictis. iiij. Reguz xxiij. in fine. ⁊ in principio xxiiij. ca. excepto qd̄ ſequi/ tur.

c Et victum cathenis du xit in babylonem. fuit eñi vinctus cathenis ad hoc ꝙ ibi duceretur: ſed muta tum fuit cōſilium: eo ꝙ re/ bellauerat contra regē ba bilonis ⁊ fuit occiſus: ⁊ ꝓ iectum cadauer eius extra murum hieruſalē: put di/ ctum fuit. iiij. Reg. xxiiij.

d Reliqua autem verbo/ rū ioachim ⁊ abbomina/ tiōes eius. i. ſtigmata ⁊ fi/ guras que fecerat in cor/ pore ſuo in honorē ydolo rum.

e Et que inuenta ſunt in eo. i. in cadauere eius ꝓie/ cto: vt dictum eſt.

f Regnauit autē ioachiz. Hic cōſequēter arguit de tempore ioachiz nepotis ioſie. Et patet ſententia ex dictis. iiij. regum. xxiiij. ca. d. excepto quod ſequitur.

g Octo annorꝫ erat ioa/ chim. iiij. Regum. xxiiij. di citur. Decem ⁊ octo anno rum erat ioachim ⁊c̄. Di/ cendum ꝙ ioachim pater eius regnauit. xi. annis. vt habetur in textu. ⁊ ſecūdo anno regni ſui inſtituit fili um ſuum ioachim regem qui tunc erat octo annorū vt hic dicitur. ⁊ quia regna/ uit decem annis: cum pa/ tre. ideo fuit. xviij. annorū quādo cepit regnare mor tuo patre: ⁊ ſic loquitur ſcri/ ptura. iiij. Regū.

h Cūqꝫ āni circulus vol ueretur: non eſt intelligen/ dum ꝙ anni circulus eſſet reuolutus a principio re/ gni ſui: quia poſt patrem regnauit tm̄ tribus menſi/ bus ⁊ decem diebus: vt habetur in textu: ſed dicitur hic reuolutio anni tempus optum ꝓcedēdi ad bellum in quo exercitus babilonycus venit contra euz: ⁊ hoc fuit poſt tres menſes: ⁊ decem dies ſue coronationis.

i Regem vero. Hic cōſequēter agitur de tempore ſedechie qui fuit tercius filius ioſie. ⁊ ꝑmo ponitur temporis ſui deſcriptio. ⁊ ſcd̄o huius libri ad librum eſdre cōtinuatio: ibi. Anno autem primo. Circa primū primo ponitur ſedechie ⁊ populi ſui multiplex trāſgreſſio. ſcd̄o ſequens puni/ tio: ibi. Adduxitqꝫ ſuper eos. Circa primū dicitur.

i Regem vero conſtituit ſedechiam patruum eius. in hebreo habe tur. Fratrem eius. Eo modo loquendi quo abraam vocauit Loth nepotem ſuum: fratrem Gen̄. xiij. quia certum eſt ꝙ iſte ſedechias fuit auūculus ioa chiz: quia fuit fra ter pr̄is ſui: vt pa tet ex predictis.

Nō aduerſum te hodie venio ſed cōtra aliā pugno domū: ad quam me deꝰ feſtinato ire ꝑcepit. Deſi ne aduerſum deū facere qui mecuz eſt ne interficiat te. Noluit ioſias reuerti ſed ꝑparauit cōtra eū bellū nec acquieuit ſermōibꝰ nechao ex ore dei: verū perexit vt dimicaret in campo mageddo. Ibiqꝫ vulnera tus a ſagittarijs: dixit pueris ſuis. Educite me de ꝑlio: quia opido vul neratꝰ ſum. Quiᵘ trāſtulerūt eū de curru in alterū currū: q ſequebatur eū more regio: ⁊ aſportauerūt euz in hierl'm. Mortuuſqꝫ ē ⁊ ſepultꝰ in mauſeolo patrū ſuorꝫ: ⁊ ᵘ vniuer ſus iuda ⁊ hierl'm luxerūt eū: hiere miasˣ maxie: cuiꝰ oēs cātores atqꝫ cātatrices vſqꝫ in ꝑſentē diē lamē tationes ſup ioſiā replicāt ⁊ quaſi lex obtinuit in iſrl'. Ecce ſcriptum fert in lamētatiōibꝰ. Reliqua autē ſermonū ioſie ⁊ miſericordiarꝫ eiꝰ: que lege ꝑcepta ſunt dn̄i: opa qꝫ illiꝰ pria ⁊ nouiſſima ſcripta ſūt i li bro regū iuda ⁊ iſrl'. Ca. xxxvi.

t Ulitᵃ ergo ppl's terre ioa chā filiū ioſie: ⁊ ꝯſtituit re gez ꝓ pr̄e ſuo in hierl'm. Uigintitriū ānorꝫ erat ioachā cuz regnare cepiſſet: ⁊ tribꝰ menſibus regnauit in hierl'm. Amouit autez eū rex egypti cū veniſſet in hierl'm ⁊ ꝯdēnauit terrā centū talentis ar genti ⁊ talento auri. Cōſtituitqꝫᵇ ꝓ eo regē eliachiz fratrē eiꝰ ſuper iudā ⁊ hierl'm ⁊ vertit nomē eiꝰ ioa chim. Ipm̄ vero ioachaz tulit ſecuz ⁊ adduxit i egyptū. Uigintiqnqꝫ ānorꝫ erat ioachim cuz regnare ce piſſet: ⁊ vndecim annis regnauit i hierl'm. Fecitqꝫ malū coram dn̄o deo ſuo. Cōtra hūc aſcēdit nabu chodonoſor rex chaldeorꝫ ⁊ᶜ vin ctū cathenis duxit in babylonē ad quā ⁊ vaſa dn̄i trāſtulit ⁊ poſuit ea in templo ſuo. Reliquaᵈ autem verborꝫ ioachim ⁊ abbominatio nū eiꝰ quas operatꝰ ē: ⁊ᵉ que inuen ta ſunt in eo: cōtinētur in libro reguz iuda ⁊ iſrl'. Regnauitᶠ aūt ioachiz filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Octoᵍ ānorꝫ erat ioa chim cū regnare cepiſſet ⁊ tribus mēſibꝰ ac decē diebus regnauit in hierl'm: fecitqꝫ malū i ꝯſpectu dn̄i. Cūqꝫʰ anni circulꝰ volueretur: miſit nabuchodonoſor rex nuncios: q ⁊ adduxerūt eū in babilonē: aſporta tis ſimul ꝑcioſiſſimis vaſis domꝰ dn̄i. Regēⁱ vero ꝯſtituit ſedechiā patruū eiꝰ ſup iudā ⁊ hierl'm. Ui ginti ⁊ vniꝰ anni erat ſedechias cū regnare cepiſſz: ⁊ vndecim annis regnauit in hieruſalē. Fecitqꝫ ma lū in oculis dn̄i dei ſui: necᵏ erubu it faciē hieremie ꝓphete loquētis ad ſe ex ore dn̄i. A rege quoqꝫ na buchodonoſor receſſit quiˡ adiura uerat eū ꝑ deū: ⁊ indurauit ceruicē ſuā ⁊ cor vt nō reuerteretur ad dn̄m deū iſrl'. Szᵐ ⁊ vniuerſi principes ſacerdotū ⁊ populꝰ ꝑuaricati ſunt inique iuxta vniuerſas abbomina tiones gentiū: ⁊ polluerunt domū dn̄i quā ſanctificauerat ſibi in hie ruſalē. Mittebatⁿ aūt dn̄s deꝰ pa trū ſuorꝫ ad illos ꝑ manū nūciorꝫ ſuorꝫ de nocte cōſurgēs ⁊ quotidie ꝯmonēs: eo ꝙ parceret populo ⁊ habitaculo ſuo. Atᵒ illi ſubſanna bāt nūcios dei: ⁊ ꝑuipendebāt ſer mones eiꝰ: illudebantqꝫ ꝓphetis donec aſcēderet furor dn̄i in popu lū eiꝰ ⁊ᵖ eſſet nulla curatio. Addu

k Nec erubuit fa ciem hieremie ꝓ phete loquētis ad ſe ex ore dn̄i. ⁊ ſic cōtempſit ꝓphe taz: ⁊ dominū eū mittentem: ⁊ ma xime: quia non ſo luz verbo eius nō acquieuit: ſed etiā ipſuz in carcere re/ cluſit: vt habetur Hieremie. xxxij.

l Qui adiurave/ rat eum per deum ⁊ ſic fuit tranſgreſ ſor iuramenti.

m Sed ⁊ vniuer ſi principes ſacer/ dotuz ⁊c̄. quia ad maliciam regis ſe cuta eſt malicia in omnibus alijs.

n Mittebat au/ tem dn̄s ⁊c̄. i. quo apparet diuia mi ſeratio.

o At illi ſubſan/ nabāt nūcios dei in quo declaratur eoruz obſtinatio.

p Et eſſet nulla curatō. reſpectu pe ne que infligenda erat ex determina tione diuine ſentē/ tie. tamē reſpectu culpe ſemper pōt eſſe curatio ꝙdiu homo habet vſuz liberi arbitrij in vi ta preſenti.

q Adduxitqꝫ. hic cōſequēter deſcri/ bitur ſequens pu/ nitio cum dicitur.

q Et interfecit iuuenes eorꝫ gladio in domo ſanctuarij. vbi crede bant ſe habere aliquod refugium ꝓ ſanctitate loci.

r Non eſt miſertus adoleſcentis ⁊c̄. ex quo patet ſeueritas puni/ tionis: quia in bellis ſolet parci talibus perſonis. Cetera patent ex dictis. iiij. Regum. xxv. vbi plenius tractantur vſqꝫ ibi.

s Si quis euaſerat gladium ductus in babylonem, excepto go/ dolia ⁊ populo paupere ſub cura eius dimiſſo: vt habetur. iiij. Re. vltimo. ⁊ aliquibus bellatoribus qui euaſerant fugiendo.

t Donec imperaret rex perſarū ſcꝫ cyrus: qui dedit licentiam iude is redeūdi in terrā ſuā: vt habetur infra.

v Et cōpleretur ſermo dn̄i ex ore hieremie. ō ſeptuaginta ānis huiꝰ babylonice capti/ uitatis.

x Et celebraret terra ſabbata ſua i. quieſceret a cul/ tura: quia toto il/ lo tempore ꝓ ma/ iori parte remāſit inculta.

y Anno autē pri mo. Hic vltio po nitur continuatio huius libri ad li/ brum eſdre qui in cipit a reductione captiuitatis babi lonice ſicut iſte li/ ber terminatur in deductione popu li in babylonem: vt patet ex predi/ ctis. dicit igitur.

z Anno autē pri mo cyri. ſcꝫ a tem/ pore ſue monar/ chie: quia iaꝫ plu/ ribus ānis regna uit ꝑſide: ⁊ poſt ea iuit cum dario auunculo ſuo re/ ge medorꝫ contra babylonez ſub ta li conuentione ꝙ capta babylonia darius primo re/ gnaret: ⁊ poſt euz monarchia veni/ ret ad cyrū. quod ⁊ factum eſt mor/ tuo dario: q̄ poſt deſtructionez ba/ bylonis vixit duo bus annis: ⁊ tunc cyrꝰ remiſit capti/ uitatem.

xit eñi ſuper eos regem chaldeorꝫ ⁊ᑫ interfecit iuuenes eoruz gladio in domo ſanctuarij. Nonʳ eſt mi ſertus adoleſcentis ⁊ virginis ⁊ ſe nis nec decrepiti quidem ſed oēs tradidit in manibus eius: vniuer ſaqꝫ vaſa domus domini tam ma iora qꝫ minora ⁊ theſauros templi ⁊ regis: ⁊ principum tranſtulit in babylonem. Incenderūt hoſtes domū dei deſtruxeruntqꝫ murū in hieruſalem. Uniuerſas turres cō buſſerunt: ⁊ quicquid precioſum fuerat demoliti ſunt. Siˢ quis eua ſerat gladium: ductus in babylo nem ſeruiuit regi ⁊ filijs eiꝰ donecᵗ imperaret rex perſarum: ⁊ᵘ com pleretur ſermo domini ex ore hie remie: etˣ celebraret terra ſabba ta ſua. cunctis eñi diebus deſolati onis egit ſabbatum: vſqꝫ dum cō plerentur ſeptuaginta āni. Annoʸ autem primo cyri regis perſarum adᶻ explendum ſermonem domi ni quem locutus fuerat per os hie remie: ſuſcitauitᵃ dominus ſpiritū cyri regis perſarum: quiᵇ iuſſit ꝑ dicari in vniuerſo regno ſuo etiam per ſcripturam dicens. Hec dicit cyrus rex perſarū. Omniaᶜ regna terre dedit mihi dominus deus ce li ⁊ᵈ ipſe precepit mihi vt edifica rem ei domū in hieruſalem que eſt in iudea. Quis ex vobis eſt in om̄i populo eius. Sit dominus deus ſuus cum eo ⁊ aſcendat.

Explicit liber Dabreiamin ſi ue paralypomenon ſecūdus.

Incipit oratio manaſſes regis iuda cum captus teneretur in ba bylone.

d Omineᵃ deus oīpotēs pa trū noſtrorū abraam yſaac ⁊ iacob ⁊ ſemini eoruz iuſto qui fe ciſti celum ⁊ terram cum omni or natu eorum quiᵇ ſignaſti mare ver bo precepti tui: quiᶜ cōcluſiſti abyſ ſum et ſignaſti terribili et laudabili nomini tuo: quem omnes pauent ⁊ tremunt a vultu virtutis tue: ⁊ i ſuſtentabilis ira ſuper peccatores cōminationis tue: imenſa vero ⁊ in ueſtigabilis miſericordia promiſſi onis tue quoniam tu es dominꝰ al tiſſimus ſuper omnem terram lon ganimis ⁊ multū miſericors ⁊ pe nitens ſuper maliciam hominuz. Tu autem domine ſm̄ bonitatez tuam promiſiſti penitentiaz remiſ ſionis peccatorum ⁊ tu deus iuſto rum non poſuiſti penitentiam iu ſtis: abraaz yſaac ⁊ iacob: his qui tibi non peccauerunt: quoniamᵈ peccaui ſuper numerum harene maris multiplicate ſunt iniquita tes mee incuruatꝰ ſū multo vincu lo ferri: ⁊ non eſt reſpiratio mihi: quia excitaui iracūdiam tuaz ⁊ ma lum coram te feci ſtatuens abbo minationes: ⁊ multiplicans offen ſiones. Etᵉ nunc flecto genua cor dis mei precans ad te bonitatem domine. Peccaui domine pecca ui ⁊ iniquitatem meam agnoſco. Petoᶠ rogans te domine remitte mihi remitte mihi: ne ſimul perdas me cum iniquitatibus meis: neqꝫ in eternum reſerues mala mihi: quᵍ

c Omnia regna terre. i. multa regna. quia regna orientalia fuerunt ei ſub/ iecta: non aute[illegible]identalia. ⁊ eſt modus loquendi hyperbolicus ad ſui magnificenti[illegible].

d Et ipſe precepit mihi vt edificarem ei domuz ⁊c̄. ſignatum eñi fuit ſibi de ꝓphetia Eſaie. xlv. ⁊ in eo completa vbi predixit Eſai. ꝙ cyrus ſubij/ ceret ſibi gentes ⁊ regna ⁊ captiuitatem iudeoruz re/ mitteret: ⁊ templum reedi/ ficari preciperet: qd̄ ⁊ fa/ ctum eſt: vt plenius habe tur Eſdre. i.

Poſtilla venerabil' fra tris Nicolai de lyra ſuper libros Paralypomenon finit.

Oratio regis Manaſ ſes incipit.

Omine deꝰ. Iſta oratio regis Ma naſſes nō eſt in he braico nec ē de textu: ⁊ iō non intendo eam exquiſi/ te exponere ſed tm̄ breui/ ter pertranſire. In hac eñi oratiōe primo recurrit ad diuinam magnificentiam ſcd̄o recognoſcit ꝓpriam miſeriam: ibi. Quoniam peccaui. tercio petit miſeri cordiam: ibi. ⁊ nunc flecto Circa primū confitetur pri/ mo dei omnipotentiam ſi ue maieſtatem ꝓpter quā debet coli: dicens. Domi/ ne deus omnipotēs ⁊c̄.

b Qui ſignaſti mare ver bo precepti tui: dicens ge ne. i. Cōgregentur aque q̄ ſub celo ſunt in locū vnuz ⁊c̄.

c Qui cōcluſiſti abyſſuz repetitio eſt eiuſdem: quia mare ⁊ abyſſus idem im/ portāt. Secūdo fatetur eius iuſticiam ſeu equitatē qua debet timeri dicens. Terribili ⁊ laudabili ⁊c. Tertio eius miſericordiā ſeu pietatem qua promiſit penitentibus miſereri ibi: Et inueſtigabilis miſericordia promiſſionis tue ⁊c. ⁊ ſequitur.

z Ad explenduz ſermonez dn̄i ⁊c̄. quia tunc fuerunt ſeptuaginta anni tranſmigrationis completi: quos predixerat hie/ remias Hiere. xxv. ca. ⁊ xxix.

a Suſcitauit dominus ſpiritum. i. voluntatem cyri regis perſaruz per ipſum enim monarchia tranſlata eſt ad perſas.

b Qui iuſſit predicari. i. ſolenniter diuulgari.

d Quoniā peccaui. hic recognoſcit ſuam miſeriam: primo in peccatorum multitudine: ibi. Super numerum harene maris ⁊c. ⁊ eorum grauitatem ſeu magnitudinē ibi. Statuens abbominationes ⁊ multiplicās offenſio

Universidad de Salamanca. BGH.

indignum ſaluabis [illegible] ſʒ magnā miſericordiam tuam [illegible] laudabo te ſemper omnibus diebus vite mee. quoniam[b] te laudat omnis virtus celorum: ⁊ tibi eſt gloria in ſecula ſeculorum amen.

Explicit oratio Manaſſes regis iuda.

nes et patet.

e Et nunc flecto. hic conſequenter petit miſericordiam: primo reuerēter. d.

e Et nunc flecto genua cordis mei. quia genua corporis flectere non poterat impeditus compedibus ferri: ſecundo inſtanter petit: ibi.

f Peto rogans te domine ⁊c̄. petitōeʒ ſuā plr̄ies ⁊ mltiplíciter replicādo. tertio confidenter preſumēs de diuia miſericordia: ibi.

g Quia indignū ſaluabis me ſecundū miſericordiam tuam. ⁊ promittēs emendari: ibi. Et laudabo te ſemper. et ſic terminat orationem dicens

b Quoniam te laudat omnis virtus celorum. i. omnes ordines angelorum, ⁊ tibi eſt gloria in ſecula ſeculorum amen.

Explicit oratio regis manaſſes

Universidad de Salamanca. BGH.